ORIGENIS HEXAPLORUM

QUAE SUPERSUNT;

SIVE

VETERUM INTERPRETUM GRAECORUM

IN TOTUM VETUS TESTAMENTUM

FRAGMENTA.

POST FLAMINIUM NOBILIUM, DRUSIUM, ET MONTEFALCONIUM,

ADHIBITA ETIAM VERSIONE SYRO-HEXAPLARI,

CONCINNAVIT, EMENDAVIT, ET MULTIS PARTIBUS AUXIT

FRIDERICUS FIELD, AA.M.

COLLEGII SS. TRIN. CANTAB. OLIM SOCIUS.

TOMUS I.

PROLEGOMENA.

GENESIS — ESTHER.

OXONII:

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

M DCCC LXXV.

IN MEMORIAM

FRANCISCI MARTIN AA.M.

COLLEGII SS. TRIN. APUD CANTAB. VICE-MAGISTRI

VIRI INTEGERRIMI SANCTISSIMI PIISSIMI

INGENII ERUDITIONISQUE DOTIBUS ORNATISSIMI

MIHI CONJUNCTISSIMI

INCEPTORUMQUE MEORUM FAUTORIS STUDIOSISSIMI

QUI OBIIT DIE XX MAII A. D. MDCCCLXVIII

AETATIS SUAE LXVII

IN PACE.

MULTIS ILLE BONIS FLEBILIS OCCIDIT
NULLI FLEBILIOR QVAM MIHI.

NECNON

NECNON

IN HONOREM

ANTONII MARIAE CERIANI

COLLEGII BIBLIOTHECAE AMBROSIANAE DOCTORIS

HEXAPLORUM MEORUM

AB INCUNABULIS USQUE AD CONSUMMATIONEM EORUM

ADJUTORIS INDEFATIGABILIS

QUEM IN STUDIIS SYRIACIS EXCOLENDIS ET PROMOVENDIS

PRIMARIUM LOCUM OBTINUISSE

DOCTI OMNES UNO ORE CONSENTIUNT

CUIQUE IN SPARTA QUAM SORTITUS SIT EXORNANDA

VITAE LONGITUDINEM HONORIS AMPLITUDINEM

PROSPERA OMNIA

AUGUROR ET DEPRECOR.

F. F.

PRAEFATIO.

ORIGENIS HEXAPLORUM deperditorum fragmentis disjectis conquirendis et edendis primus operam navavit PETRUS MORINUS Parisinus in annotationibus ad Biblia Graeca ex auctoritate Sixti V P. M. Romae cusa anno 1587; qui in epistola ad Silvium Antonianum de suis in editione paranda partibus haec scribit: "Mihi uni data est provincia commentariorum in V. T. Vaticanorum, quae Catenae dicuntur, evolvendorum ac perlegendorum, ut ex iis varias lectiones variasque interpretationes Aquilae, Symmachi et Theodotionis, Quintae praeterea ac Sextae editionis, exciperem et in annotationes transferrem, quas itidem scribendas susceperam." Cum vero anno sequenti ex eadem auctoritate FLAMINIUS NOBILIUS Biblia Graeca Sixtina cum Morini annotationibus Latine reddita Romae ediderit, contigit ut communi opinione Nobilio tribueretur quae proprie Morini commendatio sit; qui error adeo inveteravit, ut nobis quoque in opere inscribendo ei non obsistendum esse videretur.[1]

Post Morinum idem opus suscepit JOANNES DRUSIUS in libro post obitum ejus edito, cui titulus: *Veterum Interpretum Graecorum in totum V. T. Fragmenta, collecta, versa et notis illustrata a Johanne Drusio, Linguae Sanctae in illustrium Frisiae Ordinum Academia, dum viveret, Professore,* Arnhem. 1622. Fragmentis praemissae sunt duae Auctoris epistolae, quarum prima de Aquila, Symmacho et Theodotione, altera de Quinta et Sexta editione agit. Lectionibus trium interpretum a Morino collectis Drusius vix hilum addidit; sed eas interpretatione Latina, aliorum locorum collatione, et doctis annotationibus non mediocriter illustravit.

[1] Montefalconius in Monito ad Proverbia notat, *multo majorem in Proverbia lectionum silvam a Morino collectam esse quam in ceteros libros, quia videlicet praestantiores codices in hanc Scripturae partem, quam in ceteras, Romae suppetebant.* Nobis vero, evolutis collationibus Cod. 248 (qui est Vat. 346) Bodleianis, perspectum est, Morini lectiones in Proverbia *omnes* ex hoc uno codice (qui etiam in mendo μετανικήσῃς Cap. xxiii. 10 cum Ed. Rom. concinit) derivatas fuisse.

Vetus Testamentum ex versione LXX interpretum secundum exemplar Vaticanum Romae editum, una cum Scholiis ejusdem editionis, variis MSS. codicum veterumque exemplarium lectionibus, necnon Fragmentis versionum Aquilae, Symmachi et Theodotionis edidit LAMBERTUS Bos Franequerae, 1709. Praeter Morini collectionem Bosius alia trium interpretum fragmenta ex Notis Patricii Junii in Polyglottis Waltoni, ex editione Francofurti 1597, ex Drusio, et ex Cardinalis Barberini Codice in Prophetas, margini suo allevisse profitetur. Quod vero ad lectiones Francofurtenses attinet, eas non genuinas esse, sed Hieronymi Latinas Graece redditas in Monito ad Jesaiam p. 430 probavimus.

Ne in accessionibus minoris momenti immoremur, aedificio, cujus fundamenta ab editore Romano jacta sunt, fastigium imposuit D. BERNARDUS DE MONTFAUCON, Monachus Benedictinus e Congregatione S. Mauri, qui *Origenis Hexaplorum quae supersunt, multis partibus auctiora quam a Flaminio Nobilio et Joanne Drusio edita fuerint* duobis tomis formae maximae edidit Parisiis, 1713. Primo volumini praemissa sunt Praeliminaria in Hexapla Origenis, Opuscula quaedam Origenis et Epiphanii inedita, et Testimonia Auctorum; secundum vero ad calcem habet Lexica ad Hexapla Hebraicum et Graecum, quorum posterius ab Abr. Trommio in *Concordantiis Graecis ad V. T.* repetitum est. Codices et omnis generis subsidia, quibus usus est Montefalconius, in Monitis ad singulos S. Scripturae libros recensuimus. Opus, etsi nequaquam omnibus numeris absolutum, laboriosissimum tamen et utilissimum, per saeculum et dimidium in hac eruditionis biblicae provincia sine rivali primatum tenuit. Certe famam ejus non obscuravit repetitio ejus a CAROLO FRIDERICO BAHRDT, anno 1769 et sequenti Lipsiae et Lubeciae publici juris facta.

Bahrdtio, ut ipse profitetur, in primis propositum fuit, ut *immortalis Montefalconii operis editionem, quae nullum emptorem pretio suo deterreret*, pararet. Hoc consilio textum Hebraicum, quandocunque solito prolixior esset, decurtavit; verba Hebraica literis Graecis adscripta plurima ejecit; versionem Latinam, cui antecessor ejus dimidium fere cujusque paginae assignaverat, omisit; Montefalconii notas maximam partem neglexit, etiam eas quae unde sumpta sit lectio quaeque describunt; ceteras omnino suas fecit et cum suis permiscuit, *quia ejus rei nihil lectoris intererat.* Vitia prioris editionis typographica innumera correxisse vereor ne nimis temere professus sit; quod vero ad augenda Hexapla attinet, si excipias lectiones Codicis Pentateuchi Lipsiensis a Jo. Frid. Fischero anno 1767 editi, nihil omnino effecit. Lexica nova ad usum operis sui necessaria, *si viris doctis labores suos non displicuisse intellexerit*, paraturum se pollicitus est; quae tamen, viris doctis, ut videtur, non faventibus, lucem non viderunt.

Annis recentibus novam Hexaplorum editionem vehementer exoptaverunt VV. DD., e quibus unius tantum et alterius verba proferemus. Sic igitur J. G. EICHHORNIUS, de Montefalconii Hexaplis judicium ferens: "Dolendum est quod doctus Benedictinus eruditione

Hebraea, acumine critico, interdum etiam communi diligentia et accuratione adeo destitutus sit, ut ne Drusii quidem fragmenta satis exacte exscripserit. Ad summam, Hexapla ejus pro bono collectaneorum thesauro habenda sunt. Ad haec elaboranda et augenda jampridem a Semlero, Scharfenbergio, Doederleinio, Matthaeio, Schleusnero, Spohnio, singularibus opusculis auspicatum est; quorum vestigiis si ab aliis insistetur, Hexaplorum editio fidelior et Criticis utilior cito sperari potest. Equidem a codicibus LXX interpretum MSS. et versione Syro-hexaplari plurimum adjumenti exspecto."[2] In eandem sententiam breviter sed magno cum pondere CONSTANTINUS TISCHENDORFIUS: "Magnopere optandum est ut, quibus antehac Morinus, Drusius, Montefalconius, Bahrdtius, Schleusnerus aliique de sacris literis promeruere, studia colligendorum omnium eorum, quae ex opere Origenis passim etiamnum supersunt, repetantur promoveanturque."[3]

Nunc quid in nostro opere, L. B., ut votis eruditorum hominum pro virili satisfaciamus, praestiterimus, paucis accipe. E duobus reliquiarum hexaplarium fontibus ab Eichhornio sagaciter detectis, omnia fere nostra hausimus. Lectiones trium interpretum ab Holmesio et Parsonsio ad calcem cujusque libri e codicibus suis excerptas sedulo exscripsimus; primum, scilicet a Jobo (a quo initium fecimus) ad Danielem, ex edito eorum magno opere; mox, cum ad XII Prophetas ventum est, ex ipsis collationibus manuscriptis, quas domi habere per favorem Curatorum Bibliothecae Bodleianae nobis contigit. Finito autem opere, ne pars prior a Jobo ad Danielem eodem beneficio destitueretur, e schedis Bodleianis magnam bonarum lectionum segetem, a duumviris illis immerito praeteritarum, in *Auctarium* ad id factum recondidimus. Porro multas alias lectiones anonymas in apparatu eorum *subtextuali* latentes in lucem protraximus; quarum aliae ad alias versiones pertinent, aliae ad eam recensionem quam probabilibus argumentis Luciano Martyri vindicavimus. Transeamus ad alterum fontem, versionem scilicet Pauli Telensis Syro-hexaplarem, partim ineditam, partim ex apographo parum fideli editam; in qua tractanda magnis difficultatibus pressi fuissemus, ni Vir egregius ANTONIUS MARIA CERIANI, Collegii Bibliothecae Ambrosianae Doctor, viam salutis nobis aperuisset. Praeterea ad libros Levitici[4] et I et II Regum, deperdita versione Syro-hexaplari, ex Bar Hebraei *Horreo Mysteriorum* hactenus inedito, opem nobis ferente Doctore GULIELMO WRIGHT, Linguae Arabicae apud Cantabrigienses Professore, paucas, sed bonae frugis, trium interpretum lectiones lucrati sumus. His summatim expositis, ne eadem bis dicendo molesti simus, Lectorem ad Monita cuique libro praemissa ablegamus. Unum restat, idque jucundissimum, ut nomina eorum, qui nobis in labore nostro decennali exantlando vocati

---

[2] Eichhorn. (J. G.) *Einleitung in das A. T.* T. I, p. 370 ed. 3[tiae]. [3] Tischendorf. *Prolegom. in V. T. juxta LXX Interpretes*, p. lv ed. 4[tae], Lips. 1869. [4] Vid. *Omissa* ad calcem *Auctarii*.

et non vocati officia sua praestiterint, grate commemoremus. Hi autem sunt, praeter duos modo memoratos, ROBERTUS LUBBOCK BENSLY, A.M., Academiae Cantabrigiensis Sub-bibliothecarius; JOSEPHUS COZZA, Monachus Basilianus; PHILIPPUS EDVARDUS PUSEY, A.M., ex Aede Christi Oxonii; et GULIELMUS ALDIS WRIGHT, A.M., e Coll. SS. Trin. Cantabrigiae.

QUOD Germanis literatis moris est, ut ad summos in philosophia honores rite capessendos vitae et studiorum rationes reddant, id mihi semper visum est senescenti quam adolescenti aetati, et absoluto quam vixdum inchoato curriculo magis consentaneum esse. Cum igitur, Deo favente, ad finem ultimi mei laboris literarii tanquam ex longa navigatione in portum pervenerim, peto indulgentiam tuam, L. B., dum quid in vita ultra communem terminum producta peregerim, et quibus studiorum inceptorumque meorum auctoribus et fautoribus, breviter expono.

Natus sum Londini anno MDCCCI mensis Julii die XX in vico cui nomen a Nova Porta, in quo pater meus HENRICUS FIELD, et ante eum pater ejus, et post eum frater meus natu maximus per longam annorum seriem medicam artem exercuerunt. Avus meus JOANNES FIELD uxorem duxit ANNAM filiam THOMAE CROMWELL, negotiatoris Londinensis, viri humili conditione, sed stirpe illustri, quippe qui patrem habuerit HENRICUM CROMWELL, Majorem (qui dicitur) in exercitu Reginae Annae; avum autem HENRICUM CROMWELL, Hiberniae Dominum deputatum, filium natu minorem OLIVERII CROMWELL, Reipublicae Angliae, Scotiae et Hiberniae Protectoris. Sed stemmatum satis. Redeo ad patrem meum, virum strenuissimum, integerrimum, piissimum, cujus memoriam nunquam eo quo par est amore et veneratione prosequi potero. Is, dum sextum annum agebam, cooptatus est in medicum Orphanotrophei Christi a Rege Edvardo VI fundati, quo eventu patuit mihi aditus gratuitus ad scholas dicti Orphanotrophei grammaticas, primum sub disciplina viri optimi et amabilissimi, LANCELOTTI PEPYS STEPHENS, A.M., scholae inferioris magistri; donec, aetate paulo provectior, transii in scholam superiorem ab ARTHURO GULIELMO TROLLOPE, S.T.P., tunc temporis gubernatam, quo praeceptore, nulli coaetaneorum suorum secundo, a pueritia usque ad annum aetatis duodevigesimum literis Latinis, Graecis, Hebraeis sedulo imbutus sum. E schola egressum anno MDCCCXIX excepit me Collegium SS. Trinitatis apud Cantabrigienses, cujus post sex menses Discipulus factus sum. Tutores habui in disciplinis mathematicis JOANNEM BROWN, A.M., et GULIELMUM WHEWELL, A.M.; in eruditione autem classica (quae dicitur) JACOBUM HENRICUM MONK, S.T.B., Graecarum literarum Professorem Regium;

quorum praelectiones diligenter attendens, privato tutore facile carere potui. Elapso triennio (cujus disciplinae quotidianae jucundissimam memoriam recolo) anni MDCCCXXIII mense Januario in gradum Baccalaurei Artium admissus sum, quo tempore in tripode (quem vocant) mathematico primae classis decimum locum obtinui. Ejusdem anni mense Martio numisma aureum a Cancellario Universitatis pro profectu in studiis classicis quotannis propositum reportavi. Vix bimestri spatio elapso, tertium in arenam descendi, et exhibitione a Roberto Tyrwhitt, A.M., ad eruditionem Hebraeam promovendam instituta dignatus sum. Proximo anno, Octobris die primo, culmine votorum meorum potitus sum, in Sociorum celeberrimi Collegii ordinem post examinationem habitam cooptatus. Collegas honoris habui tres: Thomam Babington Macaulay, Poetam, Oratorem, Historicum; Henricum Malden, in Collegio Universitatis Londini Graecarum literarum Professorem; et Georgium Biddell Airy, Astronomum Regium. Anno MDCCCXXVIII a Joanne Kaye, S.T.P., Episcopo Lincolniensi, sacris ordinibus obligatus sum. Ex eo tempore S. Scripturae et Patrum Ecclesiae studio me addixi, nullo tamen publice edito fructu, donec anno MDCCCXXXIX S. Joannis Chrysostomi Homilias in Matthaeum ad fidem codicum MSS. et versionum emendatas et annotationibus illustratas non modico sudore ac sumptu evulgavi. Non multo post almae matri meae valedixi, et curam pastoralem Saxhamiae Magnae in agro Suffolciensi per tres annos administravi. Anno MDCCCXLII beneficium ecclesiasticum Reephamiae cum Kerdistone in agro Norfolciensi, cujus collatio ad Collegium SS. Trinitatis pertinet, jure successionis mihi obtigit. In hoc viculo amoenissimo annos unum et viginti non inutiliter consumpsi, partim in cura animarum non ita multarum mihi commissarum, partim in studiis eis sectandis, quae gloriam Dei illustrare, et Ecclesiae ejus adjumento esse possent. Ne longior fiam, per id tempus Chrysostomi, deliciarum mearum, Homiliarum in Divi Pauli Epistolas novam recensionem, septem voluminibus inclusam, in gratiam Bibliothecae Patrum Ecclesiae a presbyteris quibusdam Oxoniensibus inceptae edidi. Praeterea, rogatu venerabilis Societatis de Promovenda Doctrina Christiana, Veteris Testamenti juxta LXX interpretes recensionem Grabianam denuo recognovi; cujus operis, quamvis ad aliorum modulum et praescriptum conformati, merita qualiacunque candide agnovit Tischendorfius in *Prolegomenis ad V. T. juxta LXX interpretes*, Lipsiae, 1869, quartum editis. Vixdum hoc pensum finieram, cum in mentem mihi venit cogitatio operis, quod ad priora illa quasi cumulus accederet, hoc est, Origenis Hexaplorum novae et quae nostri saeculi votis satisfaceret editionis; quod tamen ut ad felicem exitum perducerem, quantulum mihi restaret tam vitae quam vigoris in hunc unum laborem impendendum esse sensi. Resignato igitur beneficio meo, e cujus amplis reditibus jam omnibus bonis affluebam, anno MDCCCLXIII Norvicum me contuli, unde anno sequenti, prolusionis gratia, Otium meum Norvicense, sive *Tentamen de Reliquiis Aquilae, Symmachi et Theodotionis e lingua Syriaca in Graecam convertendis*, emisi. In animo

habebam librum per subscriptiones (quas vocant) publicare, sed in hac bonarum literarum despicientia res tam male mihi successit, ut spem omnem operis edendi abjecissem, nisi peropportune Delegati Preli Oxoniensis Academici, interveniente ROBERTO SCOTT, S.T.P., Collegii Balliolensis Magistro, omnem novae editionis impensam in se suscepissent; quibus pro sua in me, exterae Academiae alumnum, benevolentia gratias quam maximas ago.

Quod superest quam brevissime potero conficiam. Fidem catholicam, ab Ecclesia Anglicana reformata expositam, firmiter teneo. Errores ac novitates, qui in tot annorum decursu alter alteri supervenerint, sive Evangelicalium (qui nominantur), sive Rationalistarum, sive (quod novissimum ulcus est) Ritualistarum et Papizantium, praeveniente Dei gratia feliciter evasi. Jus fasque tum in privatis tum in publicis rebus impense amavi; injurias et aggressiones, sive regum delirantium, sive plebeculae tyrannidem affectantis, immitigabili odio ac detestatione prosecutus sum. Vitam umbratilem et otiosam semper sectatus sum, non ut desidiae indulgerem, sed ut iis negotiis, in quibus me aliquid proficere posse senserim, vacarem. Per quadraginta fere annos in bonis literis excolendis, praecipue eis quae ad Verbi Divini illustrationem pertinent, sine patrocinio, sine emolumento, sine honore desudavi. Nunc senio confectus, et rude donatus, nihil antiquius habeo quam ut juniores competentioresque in eodem campo decurrentes, dum vivo et valeo, consiliis, adhortationibus, facultatibus adjuvem.

Scribebam Norvici die XVI Septembris, A.D. MDCCCLXXIV.

PROLEGOMENA IN HEXAPLA ORIGENIS.

CAPUT I.

De Hexaplorum variis nominibus.

Origenis opus elaboratissimum, quodque ad Sacri Codicis intelligentiam maximum momentum habet, sub generali Hexaplorum nomine omnibus, qui vel primis scientiae biblicae elementis imbuti sint, familiariter notum est. Nomen ipsum cum cognatis ejus, *Tetrapla*, *Octapla* etc., apud Origenem, Eusebium, Epiphanium et Hieronymum (e quorum scriptis ipsius operis descriptio in primis petenda est) plurali forma gaudet, Τὰ ἑξαπλᾶ, Τὰ τετραπλᾶ; apud recentiores autem aeque communis est singularis numerus, Τὸ ἑξαπλοῦν, Τὸ τετραπλοῦν. Cum vero sextuplex vel quadruplex S. Scripturae textus qui in eo comprehendatur, per *paginas* sive *columnas* (σελίδας) parallelas (quae dicuntur) legentium oculis subjiciatur, inde factum est quod aliud nomen, Τὸ ἑξασέλιδον, Τὸ τετρασέλιδον, operi Origeniano inditum sit.[1]

Praeter Hexapla proprie sic dicta, Origenem alia volumina sub *Tetraplorum* appellatione concinnasse inter veteres scriptores convenit. Haec autem quatuor versiones Graecas, Aquilae videlicet, Symmachi, LXX interpretum et Theodotionis, ordine quo nominavimus dispositas, complexa esse certum indubitatumque est. De Hexaplorum vero compositione paulo obscurior est quaestio. Generalior et (ut nostra fert sententia) longe probabilior opinio est, *Hexapla* ita nuncupata esse, quia praeter quatuor dictas versiones, duas alias columellas, quae textum Hebraeum literis Hebraicis et Graecis descriptum continerent, ceteris praepositas exhibebant. Ad hanc conclusionem (quae Salmasii,[2] Petavii,[3] Huetii,[4] Hodii,[5] Montefalconii,[6] aliorum assensionem nacta est) extra omnem dubitationem ponendam sufficere posse videatur Epiphanii

[1] Hexaplarium codicum in contradistinctionem, exemplaria quae unicam τῶν Ο′ editionem continebant ἁπλᾶ nominabantur, ut videre est in Hexaplis nostris ad 3 Reg. vii. 13. xii. 22. Hinc quoque versioni Syriacae vulgari nomen *Peschito* (ܦܫܝܛܬܐ, ἁπλοῦς) πρὸς ἀντιδιαστολὴν versionis Syro-hexaplaris inditum. [2] *De Hellenistica*, p. 159. [3] *Animadv. ad Epiphan.* p. 404. [4] *Origenianorum* Lib. III, Cap. II, § 4. [5] *De Bibliorum Textibus*, p. 595. [6] *Praeliminaria in Hex. Orig.* p. 8.

testimonium evidentissimum, dignum quod hic integrum exscribatur. Ἐντυγχάνοντες γὰρ τοῖς ἑξαπλοῖς ἢ ὀκταπλοῖς· τετραπλᾶ γάρ εἰσι τὰ Ἑλληνικὰ, ὅταν αἱ τοῦ Ἀκύλα καὶ Συμμάχου καὶ τῶν οβʹ καὶ Θεοδοτίωνος ἑρμηνεῖαι συντεταγμέναι ὦσι· τῶν τεσσάρων δὲ τούτων σελίδων ταῖς δυσὶ ταῖς Ἑβραϊκαῖς συναφθεισῶν ἑξαπλᾶ καλεῖται· ἐὰν δὲ καὶ ἡ πέμπτη καὶ ἡ ἕκτη ἑρμηνεία συναφθῶσιν, ἀκολούθως τούτοις ὀκταπλᾶ καλεῖται.[7] Ex Epiphanio, ut conjicere licet, sua hausit Auctor Epistolae versioni Harethi Arabicae praepositae, qui de Origenis Octaplis haec habet: "Horum *primus* ordo continebat scripturam Hebraicam, sermone ac literis Hebraicis: *secundus* autem scripturam Graecam, sermonem vero plane Hebraicum instar praecedentis, ut ita Graece ea legerent, qui scripturam Hebraicam nequaquam callerent: *tertius* versionem Aquilae, cui signum *Alpha* Graecum, primum scilicet nominis ejus literam apposuit: *quartus* versionem Symmachi, quam apposita prima nominis ejus litera Σ notavit: *quintus* versionem LXXII, quam literis *Ain* et *Beth* numerum LXXII exprimentibus notavit: *sextus* versionem Theodotionis, quam litera Θ prima nominis ejus litera notavit: *septimus* interpretationem Hierichunte inventam, cujus auctoris nomen cum lateret, litera *He*, signo numeri quinarii eam notavit: *octavus* versionem Nicopoli inventam, cujus itidem auctor cum nomine notus non esset, Sexti notam ei indidit, quam litera *Vaw* ejus numeri indicio signavit."[8] Sed contra assurgit Valesius, qui ex loco Eusebii Hist. Eccles. VI, 16 aperte convinci affirmat, *Hexapla* dicta esse eo quod sex interpretationes Graecae in iis continerentur praeter Hebraicum textum Hebraicis et Graecis literis descriptum. Nam ut *Tetrapla* dicta sunt, quod quatuor versiones Graecas haberent, sic etiam *Hexapla* appellata esse, quod sex versiones, Aquilae videlicet, et Symmachi, et LXXII interpretum, et Theodotionis, Quintam denique et Sextam editionem complecterentur; Hebraicum autem textum, cum ipsum authenticum esset exemplar, in versiones non esse numerandum. Locus Eusebii sic sonat: Ταύτας δὲ ἁπάσας (versiones Graecas *sex*, in Psalmis autem *septem*) ἐπὶ ταυτὸν συναγαγὼν, διελών τε πρὸς κῶλον (h. e. *per cola*, seu *membra sensum integrum absolventia*), καὶ ἀντιπαραθεὶς ἀλλήλαις μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως (*textu*) τὰ τῶν λεγομένων ἑξαπλῶν ἀντίγραφα καταλέλοιπεν. Ubi tamen si sumatur (id quod negari non potest) Hexaplorum nomen improprie de totius operis corpore poni, cujus partes secundum numerum versionum ad quemque librum adhibitarum nunc Hexapla, nunc Octapla, in Psalmis vero, si Eusebio fides habenda est, etiam Enneapla, proprie nominari possint, nihil est in his verbis quod priori nostrae suppositioni repugnet. Majoris certe difficultatis est alter Epiphanii in Panario locus, ubi de Hexaplorum compositione haec habet: Ὅθεν τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐφιλοτιμήσατο συναγαγεῖν τῶν ἓξ ἑρμηνειῶν, Ἀκύλα, Συμμάχου, τῶν τε οβʹ καὶ Θεοδοτίωνος, πέμπτης τε καὶ ἕκτης ἐκδόσεως, μετὰ παραθέσεως ἑκάστης λέξεως Ἑβραϊκῆς, καὶ αὐτῶν ὁμοῦ τῶν στοιχείων, ἐκ παραλλήλου δὲ ἄντικρυς δευτέρᾳ σελίδι χρώμενος κατὰ σύνθεσιν, Ἑβραϊκῇ μὲν τῇ λέξει, Ἑλληνικῷ δὲ τῷ γράμματι, ἑτέραν πάλιν πεποίηκε σύνθεσιν, ὡς εἶναι μὲν ταῦτα καὶ καλεῖσθαι ἑξαπλᾶ ἐπὶ τὰς Ἑλληνικὰς ἑρμηνείας δύο ὁμοῦ παραθέσεις, Ἑβραϊκῆς φύσει μετὰ στοιχείων, καὶ Ἑβραϊκῆς δι' Ἑλληνικῶν στοιχείων, ὥστε εἶναι τὴν πᾶσαν παλαιὰν διαθήκην δι' ἑξαπλῶν καλουμένων, καὶ διὰ τῶν δύο Ἑβραϊκῶν ῥημάτων.[9]

---

[7] Epiphan. De Mens. et Pond. 19 (Opp. T. II, p. 175).

[8] White (Rev. Joseph), *Letter to the Lord Bishop of London*, Oxford, 1779, pp. 12, 13.

[9] Epiphan. Haeres. LXIV, 3 (Opp. T. I, p. 526).

Locus obscurus, et fortasse corruptus, non modo priori ejus et clariori ejusdem rei expositioni repugnare, sed ne inter se quidem cohaerere videtur, siquidem idem Hexaplorum nomen nunc de sex tantum columnis Graecis, nunc de iisdem et duabus Hebraeis conjunctim ponitur. Sed ut manifestior evadat res, varias operis Origeniani formas nunc recensebimus.

1. *Tetraplorum* tum in scholiis tum apud scriptores ecclesiasticos frequens est mentio ; qui omnes summo consensu testantur, compositionem fuisse ab Hexaplis prorsus discretam, quatuor versiones Graecas ceteris notiores complectentem. Textus autem LXXviralis Jobi, Danielis et XII Prophetarum, prout in Tetraplorum columna tertia olim exstabat, in versione Syro-hexaplari adhuc exstante repraesentatur.

2. *Pentapla* semel tantum quod sciamus nominantur, videlicet in Codice Marchaliano ad Jesai. iii. 24, ubi scholium habetur : Οἱ γ′ στίχοι οἱ ὑποκείμενοι οὐκ ἔκειντο ἐν τῷ πενταςελίδῳ, οὐδὲ Ὠριγένης ἐξηγούμενος τούτων ἐμνήσθη. Si vera est codicis scriptura, et non potius legendum ἐν τῷ τετρασελίδῳ (ut ad v. 25 Syro-hex. in marg. : Οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ) per *quinque columnas* indicari non potest juxta Valesii hypothesin series Ἀ. Σ. Ο′. Θ. Ε′, nam Quintae editionis in Jesaia nec vola nec vestigium ; sed potius Ἑβρ. Ἀ. Σ. Ο′. Θ, ubi prima columna, ut videtur, textum Hebraeum Graecis characteribus descriptum continebat ; cujus rei exemplum habemus in Cod. Barb. ad Hos. xi. 1, ubi tamen non πενταπλᾶ, sed ἑξαπλᾶ memorantur.

3. *Hexaplorum* passim mentio fit, non solum in illis Bibliorum libris, in quibus Quintae et Sextae editionis nullum indicium est,[10] verum etiam in illis, in quibus quinque[11] aut sex[12] versiones Graecas ab Origene adhibitas esse exploratum est. In posteriore casu Hexaplorum titulum generaliori sensu usurpari sumendum est.

4. *Heptaplorum* nomen, Montefalconio et antecessoribus ejus inauditum, non reperitur nisi in versione Syro-hexaplari ad 4 Reg. xvi. 2, et in subscriptione in fine ejusdem libri, ubi diserte legitur : ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܐܦܛܐܦܠܐ ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܫܒܥ ܦܐܬ̈ܐ, h. e. *ex libro Heptaplorum sive Septem columnarum.* Haec autem *septima* columna qualis sit, ex ipsa versione libri 4 Regum Syro-hexaplari ostenditur, ubi praeter tres interpretes notiores lectiones Quintae editionis passim in margine allegantur. Quinetiam ad Cap. vi. 5 : Ε′. οὐαί μοι κύριε, appingitur scholium : Τὸ κύριε τὸ ἐνταῦθα οὕτως φέρεται ἐν τῇ σελίδι τῇ ʽΕΒΔΟΜΗΙ, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς· ἐν δὲ τῷ Ἑβραίῳ, ἀδωνί. At enim si Valesio credendum, versio Sexta non *septimam*, sed *quintam* Hexaplorum columnam occupasse manifestum est.

5. Operis quod *Octaplorum* titulo insignitum est, mentio fit in libro Jobi juxta versionem Syro-hexaplarem,[13] necnon in scholiis Graecis ad librum Psalmorum,[14] in quibus notandum est Tetrapla et Octapla tantum poni, Hexaplis ne memoratis quidem (e. g. ad Psal. lxxxvii. 43 : Ἐν τῷ τετρασελίδῳ οὕτως· ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ, θλιβόντων αὐτῶν) ; nimirum quia in Psalmis Hexapla et Octapla unum idemque opus.

---

[10] Vid. Hex. ad 2 Reg. xxiv. 9, 25. 4 Reg. viii. 15. xi. 6.

[11] Vid. Hex. ad Hex. ad Job. v. 23. vi. 28.

[12] Vid. Hex. ad Psal. cxliii. 1. cxlv. 1. Hos. i. 8. vi. 4. Joel. i. 17. Mich. v. 3.

[13] Vid. Hex. ad Job. v. 23. vi. 28.

[14] Vid. Hex. ad Psal. lxxv. 1. lxxxvi. 5. lxxxviii. 43. cxxxi. 4. cxxxvi. 1.

6. Nomen *Enneaplorum* nusquam reperitur, ne in Psalmis quidem, ubi Septimae editionis vestigia rariora nec ea indubitata, apparent. Sed de hac quaestione alio loco.

Cum vero compertum sit, Origenem duo tantum opera, Tetrapla videlicet et Hexapla, contexisse, hic non abs re erit quaestionem, quae in hac parte disputationis nostrae moveatur, in examen vocare; videlicet utrum Tetrapla an Hexapla Auctor prius ediderit.

Eusebius in loco Hist. Eccles. supra laudato post verba, *τὰ τῶν λεγομένων ἑξαπλῶν ἡμῖν ἀντίγραφα καταλέλοιπεν*, subjungit: *ἰδίως* (*seorsim*) *τὴν Ἀκύλου καὶ Συμμάχου καὶ Θεοδοτίωνος ἔκδοσιν ἅμα τῇ τῶν Ο′ ἐν τοῖς τετραπλοῖς* ἘΠΙΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΑΣ. E quibus verbis necessaria, ut videtur, conclusio oritur, editionem tetraplarem *post* hexaplarem ab Auctore confectam esse; hanc enim vim habet vocabulum *ἐπικατασκευάζειν*, *insuper*, vel *postea concinnare*, cui contrarium est *προκατασκευάζειν*. Nemini vero incredibile aut absurdum videbitur, Origenem cum animadvertisset Hexaplorum volumina nimio sumptu ac labore indigere, Tetrapla, quorum usus facilior esset, demptis duabus Hebraeis editionibus, et Graecis minoris momenti versionibus, elaborasse; qui et hodiernis scriptoribus mos est, lucubrationes suas primum uberiores et completiores emittere, postea vero in compendium redigere. Haec Valesii est sententia, cui aliquatenus favere videntur subscriptiones in fine singulorum librorum a librariis additae; in quibus significatur, exemplare ex quo descriptus vel translatus est liber ex Hexaplis desumptum esse, e Tetraplis vero *correctum* (*διωρθώθη*), vel cum iis *collatum* (*ἀντεβλήθη*).[15] In contrariam partem advocari potest scholium ad Psal. lxxxvi. 5, in quo lectionem deteriorem *μήτηρ Σιὼν* in Tetraplis reperiri asseritur, potiorem vero *μὴ τῇ Σιὼν* in Octaplis; unde non absurde colligit Montefalconius, Tetraplorum lectionem mendosam Origenem postea in Hexaplis emendasse. Sed hujusmodi probationes non tam certae et exploratae sunt, ut ad disertissimam Eusebii declarationem evertendam valere possint. Proinde Montefalconius aliique qui majore opere minorem tempore priorem fuisse opinantur, in Eusebii loco aut deteriorem scripturam *ἐπισκευάσας* arripiunt, aut praepositionem in ἘΠΙ*κατασκευάσας* non adeo urgendam esse contendunt.

Montefalconius quidem ceteris audacior Tetrapla prius quam Hexapla edita fuisse exinde evincere studet, quod in illis textum LXXviralem communem *non correctum* posuerit Origenes; in his autem manum emendatricem primum ei adhibuerit; ad quam propositionem probandam praeter scholium ad Psal. lxxxvi. 5 modo allatum frequentissima (ut ait) Jobi loca e Tetraplis desumpta, quae vitiosas et praeposteras lectiones non emendatas continerent, appellat. Scilicet per siglum Δ$^{\tau}$. *γρ.* (h. e. *Διπλῆ γραφή*), quod in libris Graecis saepe occurrit, *Tetrapla* indicari sibi suasit Vir palaeographicus. Etiam Origenis scholium ad Gen. xlvii. 6 a Montefalconio ideo arcessitum, ut ostendat, restitutionem seriei Hebraeae a LXX interpretibus male transpositae *post* edita Tetrapla factam fuisse, si recte intelligatur, contrarium probat, videlicet in Tetraplis pariter ac in Hexaplis Hebraei archetypi ordinem ab Origene revocatum esse.[16] Sed quid in talibus moramur, cum in libris Jobi, Danielis et XII Pro-

---

[15] Vid. Hex. ad Jos. xxiv. 33, et Monitum ad Ezech. (T. II, p. 765).

[16] Graeca sunt: *Ἐπειδὴ ἐν τοῖς τετραπλοῖς πρὸς τὸν εἱρμὸν τὸν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσι δείκνυται* ΚΑΙ *ἡ τῶν Ο′ ἔν τισι τόποις μετατεθεῖσα κ. τ. ἑ.* Quae

phetarum ipse textus tetraplaris, *obelis et asteriscis distinctus*, et quantum sciamus, ad hexaplarem prorsus conformatus, in versione Pauli Telensis Syriaca oculis nostris subjiciatur?

Sed priusquam disputationi de variis Hexaplorum nominibus finem imponamus, ad faciliorem rei intelligentiam, antecessorum nostrorum vestigiis insistentes, Tetraplorum, Hexaplorum, Heptaplorum et Octaplorum (nam cetera nihil moramur) specimina quaedam hic exhibemus.

---

sic perverse interpretatus est Montef.: *Cum in Tetraplis* (h.e. *in nota ad marginem Tetraplorum posita* (!)) *ex* (!!) *serie Hebraei et ceterarum editionum ostensum est, textum* τῶν Ο' *aliquot in locis transpositum esse* etc.; quasi verba πρὸς τὸν εἱρμὸν ad δείκνυται, non (quae manifestissima loci constructio est) ad μετατεθεῖσα referenda sint.

SPECIMINA TETRAPLORUM, HEXAPLORUM,

I. TETRAPLA,

'ΑΚΥΛΑΣ.	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.
καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ ἑβδομάδας καὶ ἑξήκοντα δύο	*καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα δύο*
ἐξολοθρευθήσεται ἠλειμμένος	*ἐκκοπήσεται χριστὸς*
καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ.	*καὶ οὐχ ὑπάρξει αὐτῷ.*

II. HEXAPLA,

ΤΟ 'ΕΒΡΑΪΚΟΝ.	ΤΟ 'ΕΒΡΑΪΚΟΝ 'ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΓΡΑΜΜΑΣΙ.	'Α.
וזאת שׁנית תעשׂו	*ουζωθ σηνιθ θεσου*	*καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποιεῖτε*
כסות דמעה את־מזבח יהוה	*χεσσουθ δεμα εθμασβηη* ΠΙΠΙ	*'ἐκαλύπτετε δακρύῳ τὸ θυσιαστήριον* (ΠΙΠΙ)
בכי ואנקה	*βεχι ουανακα*	*κλαυθμῷ καὶ οἰμωγῇ*
מאין עוד פנות אל־המנחה	*μηην ωδ φεννωθ ελ αμμανα*	*ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεῦσαι πρὸς τὸ δῶρον*
ולקחת רצון מידכם	*ουλακεθ ρασων μειδηχεμ.*	*καὶ λαβεῖν εὐδοκίαν ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν.*

III. HEPTAPLA,

ΤΟ 'ΕΒΡ.	ΤΟ 'ΕΒΡ. 'ΕΛΛΗΝ. ΓΡ.	'Α.	Σ.
בשׁדמות קדרון	*βεσαδημωθ κεδρων.*	*ἐν ἀρούραις Κέδρων.*	*ἐν τῇ φάραγγι Κέδρων.*

IV. OCTAPLA,

ΤΟ 'ΕΒΡ.	ΤΟ 'ΕΒΡ. 'ΕΛΛΗΝ. ΓΡ.	'Α.	Σ.
מרחם משׁחר	*μηρεμ μεσσααρ*	*ἀπὸ μήτρας ἐξωρθρισμένης*	*. . . ὡς κατ' ὄρθρον*
לך טל ילדתך	*λακταλ ιελεδεθεχ.*	*σοι δρόσος παιδιότητός σου.*	*σοι δρόσος ἡ νεότης σου.*

HEPTAPLORUM ET OCTAPLORUM.

DAN. ix. 26.

ΟΙ Ο′.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑξήκοντα δύο ἀποσταθήσεται χρῖσμα καὶ οὐκ ἔσται.	καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑξήκοντα δύο ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

MAL. ii. 13.

Σ.	Ο′.	Θ.
καὶ ταῦτα δεύτερον ἐποιεῖτε ...ίπτοντες ἐν δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον (ΠΙΠΙ) κλαίοντες καὶ οἰμώσσοντες ...ὲρ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεύοντα πρὸς τὸ δῶρον δέξασθαι τὸ εὐδοκημένον ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν.	καὶ ταῦτα ἃ ἐμίσουν ἐποιεῖτε ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον κυρίου καὶ κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων· ἔτι ἄξιον ἐπιβλέψαι εἰς θυσίαν ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν.	καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποιήσατε ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον (ΠΙΠΙ) κλαίοντες καὶ στένοντες ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι προσεγγίζοντα τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ λαβεῖν τέλειον ἐκ χειρῶν ὑμῶν.

4 REG. xxiii. 4.

Ο′.	Θ.	Ε′.
ἐν σαδημὼθ Κέδρων.	ἐν τῇ φάραγγι Κέδρων.	ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ τοῦ χειμάρρου.

PSAL. cix. 3.

Ο′.	Θ.	Ε′.	S′.
ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε.	ἐκ μήτρας ἀπὸ πρωΐ (σοι δρόσος) νεότητός σου.	ἐκ μήτρας ἀπὸ ὄρθρου σοι δρόσος ἡ νεότης σου.	ἐκ γαστρὸς ζητήσουσί σε, δρόσος νεανικότητος σου.

CAPUT II.

De Aquilae editione.

I. Aquilae historia. II. Quonam tempore Aquila versionem suam ediderit. III. De Aquilae versionis scopo. IV. De Aquilae interpretis stylo. V. De duplici Aquilae versione.

I. *Aquilae historia.*

Aquila, natione Ponticus, religione gentilis, secundum Epiphanium Sinope oriundus, sub Aelio Hadriano imperatore (A.D. 117–138) cujus, teste eodem, πενθερίδης, sive *soceri filius* fuit, vixisse traditur, ab eoque urbi Hierosolymorum sub novo Aeliae nomine reficiendae praefectus est.[1] Idem narrat, Aquilam Hierosolymis commorantem, dum Apostolorum discipulos, nuper Pella reversos, fide et miraculis ab iis editis florentes animadverteret, animo compunctum, Christianam religionem amplexum fuisse, et interjecto quodam tempore novae professionis sigillum accepisse: mox autem propter astrologiae vanas artes, quas apprime callebat, post baptismum non relictas, sed studiosius quam ante excultas, a magistris suis primum objurgatum, deinde ab Ecclesia remotum fuisse; qua ignominia vehementer percitum, sine mora ad Judaismum transiisse, et, circumcisione admissa, *proselytum* (ut postea nuncupabatur[2]) factum esse; indeque qua naturaliter praeditus erat ingenii contentione totum se Hebraeis literis ediscendis tradidisse.[3]—Haec Epiphanius; quae cum summa haesitatione, quasi magna ex parte sive Judaeorum sive Christianorum otiosorum commenta, admittenda esse quivis videt. Et Judaeos quidem ea quae ad majorem Aquilae dignitatem spectant, quaeque a nativis eorum scriptoribus confirmari mox videbimus, fabulatos esse credibile est; Christianis vero, quibus magni intererat de fama interpretis sibi, ut putabant, infensissimi detrahere, narrationem de accessione ejus ad Ecclesiam et subsequenti ex ea expulsione imputandam esse, non longe a vero abhorrere videtur.

---

[1] Epiphan. De Mens. et Pond. 14 (Opp. T. II, p. 170): Διανοεῖται οὖν ὁ Ἀδριανὸς τὴν πόλιν κτίσαι, οὐ μὴν τὸ ἱερόν. καὶ λαβὼν τὸν Ἀκύλαν τοῦτον τὸν προειρημένον ἑρμηνευτὴν, Ἕλληνα ὄντα καὶ αὐτοῦ πενθερίδην, ἀπὸ Σινώπης δὲ τῆς Πόντου ὁρμώμενον, καθίστησιν αὐτὸν ἐκεῖσε ἐπιστατεῖν τοῖς ἔργοις τῶν τῆς πόλεως κτισμάτων. In Synopsi S.S. (S. Athanas. Opp. T. II, p. 155) et Chron. Pasch. p. 255 ed. Paris. non πενθερίδης, sed πενθερὸς imperatoris fuisse dicitur. [2] Iren. adv. Haeres. III, 24: *Aquilas proselytus.* Hieron. Opp. T. IV, p. 122: *Akibas quem magistrum Aquilae proselyti autumat.* Euseb. in Dem. Evang. p. 316: Προσήλυτος δὲ ὁ Ἀκύλας ἦν, οὐ φύσει Ἰουδαῖος. [3] Epiphan. ibid. p. 171: Ὁ τοίνυν Ἀκύλας διάγων ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὁρῶν τοὺς μαθητὰς τῶν ἀποστόλων ἀνθοῦντας τῇ πίστει καὶ σημεῖα μεγάλα ἐργαζομένους ἰάσεων καὶ ἄλλων θαυμάτων . . . κατανυγεὶς τὴν διάνοιαν τῷ Χριστιανισμῷ ἐπίστευσεν· αἰτήσας δὲ μετὰ χρόνον τὴν ἐν Χριστῷ σφραγῖδα ἐκομίσατο. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἕξεως μὴ μεταθέμενος, τοῦ πιστεύειν δηλονότι τῇ ματαίᾳ ἀστρονομίᾳ, ἣν ἀκριβῶς ἐπεπαίδευτο . . . ἐλεγχόμενός τε ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ ἐπιτιμώμενος ἕνεκα τούτου, μὴ διορθούμενος δὲ, ἀλλὰ καὶ φιλονείκως μᾶλλον ἀντιτιθέμενος . . . ἐξεώσθη πάλιν τῆς ἐκκλησίας ὡς ἄχρηστος πρὸς σωτηρίαν. πικρανθεὶς δὲ τὴν διάνοιαν ὡς ἠτιμωμένος, εἰς ζῆλον μάταιον αἴρεται· καὶ τὸν Χριστιανισμὸν ἀρνησάμενος καὶ τὴν αὐτοῦ ζωὴν προσηλυτεύει, καὶ περιτέμνεται Ἰουδαῖος· καὶ ἐπιπόνως φιλοτιμησάμενος ἐξέδωκεν ἑαυτὸν μαθεῖν τὴν Ἑβραίων διάλεκτον καὶ τὰ αὐτῶν στοιχεῖα.

Hic discutienda venit quaestio, num Aquila noster cum Akila quodam (עקילס, aliquando אקילס) a scriptoribus Judaeorum antiquissimis memorato idem sit. De Akila haec potissimum narrata sunt. Non natalibus Judaeus fuit, ut qui *proselytus* (הַגֵּר) nuncupatur. In Ponto servos habuisse traditur. *Legis*, hoc est, ut videtur, totius Codicis Sacri, Graecam versionem concinnavit, cujus specimina nonnulla, literis Hebraicis scripta, feruntur. *Coram* R. Eliesero et R. Josua, hoc est, assistentibus illis et opem ferentibus, vel secundum alios (quibuscum facit Hieronymus, de Aquila nostro scribens) coram R. Akiba vertisse perhibetur. Floruit Hadriano imperante, quocum etiam collocutus fuisse, immo, si serioribus fides habenda est, filius sororis ejus fuisse narratur. Quae omnia, praeter nominis convenientiam, si cum eis quae de interprete nostro traduntur contuleris, *per Akilam et Aquilam unum eundemque intelligendum esse* dubitari non potest. Si vero versionis Akilanae reliquiae a Judaeis scriptoribus conservatae cum Hexaplis Graecis conferantur, conclusio de identitate eorum non evertitur, sed paulo obscurior et incertior fit. Ut breviter dicamus, Akilae lectiones quae supersunt duodecim sunt. Ex his quatuor, Gen. xvii. 1 (in *Auctario*), Esth. i. 6 (in *Auctario*), Ezech. xvi. 10, et Dan. v. 5, bonae frugis sunt, et Aquilae interpreti recte tribuuntur. Alia, Prov. xxv. 11 in *Addendis* ad Prov., vera esse potest, sed non est indubitatae fidei. Duae, Jesai. iii. 20 (coll. *Addendis* ad Jesai.) et Ezech. xxiii. 43, a stylo Aquilae abhorrere videntur. Alia, Psal. xlviii. 15, valde obscura est, et, nisi Aquilae lectio aeque perplexa in margine versionis Syro-hex. exstitisset, plane rejectitia. Duabus, Lev. xix. 20 et Dan. viii. 13, non multum tribuimus. Postremo duae, Lev. xxiii. 40 et Prov. xviii. 21 in *Addendis*, omnino absurdae et ridiculae sunt.[4]

II. *Quonam tempore Aquila versionem suam ediderit.*

Interpres noster ad Judaeorum campum transfuga factus, et linguae eorum accuratam intelligentiam adeptus, quo tandem anno Sacri Codicis versionem suam ediderit, pro certo definiri nequit. Vixisse eum sub Adriano, consentiente veterum auctorum testimonio non est cur dubitemus; sed in temporibus ejus intra arctiores limites circumscribendis in difficultate haud mediocri versamur. Quae autem aliquid momenti habere videantur chronologicae rationes, hae fere sunt.

1. Floruit juxta Epiphanium anno Hadriani XII (A.D. 128 vel 129), annis post LXX interpretes CCCCXXX; fortasse quia eo ipso anno Hadrianum urbem Hierosolymam instaurare coepisse historici tradunt.[5] Epiphanio, ut videtur, praeeunte, Auctor Epistolae versioni Arabicae Harethi praemissae affirmat, Aquilae Sinopensis Pontici versionem interpretatione

[4] Conclusio nostra de aestimatione lectionum Akilinarum non est valde dissimilis ei quam promulgavit Rud. Anger in libello cui titulus: *De Onkelo Chaldaico, quem ferunt, Pentateuchi Paraphraste, et quid ei rationis intercedat cum Akila, Graeco V. T. Interprete*, Partic. I, pp. 28–30.

[5] Epiphan. De Mens. et Pond. 13 (Opp. T. II, p. 169): Ἀδριανὸς ἔτη κα΄, οὗτινος τῷ δωδεκάτῳ ἔτει Ἀκύλας ἐγνωρίζετο... ὡς εἶναι ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἑρμηνείας τῶν οβ΄ ἑρμηνευτῶν ἕως Ἀκύλα τοῦ ἑρμηνευτοῦ, ἤγουν ἕως δωδεκάτου ἔτους Ἀδριανοῦ, ἔτη υλ΄ καὶ μῆνας δ΄.

τῶν οβ' annis CCCCXXX posteriorem fuisse; illam autem ante adventum Christi plusquam C [fort. CCC] annis concinnatam esse.[6]

2. Alia temporis nota ex Rabbinorum traditione peti potest, eorum scilicet qui Aquilam R. Akibae, qui doctoris officium ab A.D. 95 ad A.D. 135 exercuisse traditur, discipulum fuisse autumant.

3. Aquilam versionem suam edidisse antequam Dialogum cum Tryphone Judaeo scripsisset Justinus Martyr (qui mortuus est circa A.D. 165) Criticorum non paucorum opinio est.[7] Justini verba sunt: Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι ὑμῶν τολμᾶτε λέγειν μηδὲ εἰρῆσθαι ἐν τῇ προφητείᾳ τοῦ Ἡσαΐου· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, ἀλλ', ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν. Rursus: (Καὶ ὁ Τρύφων ἀπεκρίνατο·) ἡ γραφὴ οὐκ ἔχει· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν· ἀλλ', ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ τὰ ἑξῆς λοιπὰ ὡς ἔφης· ἔστι δὲ ἡ πᾶσα προφητεία λελεγμένη εἰς Ἐζεκίαν. Et mox: Περὶ τῆς λέξεως τῆς, ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, ἀντείπατε, λέγοντες εἰρῆσθαι· ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ λήψεται.[8] Allusio est ad versionem quandam anonymam a Judaeis doctoribus prae LXXvirali commendatam; quae tamen non nisi in voce νεᾶνις (quam pro παρθένος tres interpretes posuisse exploratum est) cum ea quae Aquilae in Hexaplis tribuitur, ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱὸν, consentit. Quam quidem discrepantiam nonnemo quasi rem conficientem praedicat, exinde certe colligens, citationem ex Aquilae versione fieri non potuisse.[9] Sed Justinum, ut in talibus fit, de sola voce νεᾶνις sollicitum, reliquum Aquilae contextum, quasi ad disputationem suam nihil conferentem, praeteriisse, non est quod miremur. Quid quod Irenaeus, ut mox videbimus, in pari argumento, dum Symmachi et Theodotionis verba citare profitetur, excepta voce νεᾶνις, in qua summa disputationis versabatur, versionem LXXviralem sibi et lectoribus suis unice familiarem ponit? Sed ut ad Justinum redeamus: eum hoc loco Aquilae versionem respicere potuisse, non quidem negamus, sed illud pro argumento ad aliam rem probandam tuto usurpari posse non concedimus. Immo longe verisimilius nobis videtur, Justinum non Graecam Bibliorum versionem quamlibet in mente habuisse, sed tantummodo doctorum Judaeorum in Christianorum invidiam scitum, videlicet tum hic tum aliis locis LXX interpretes a vero Sacri Codicis sensu aberrasse. Reapse non *interpretes* eorum qualescunque, sed *ipsos et doctores eorum* (ὑμεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι ὑμῶν) Noster in crimen vocat.

4. Ad Aquilae aetatem definiendam plus confert locus S. Irenaei adv. Haeres. III, 24: Οὐχ ὡς ἔνιοί φασι τῶν νῦν μεθερμηνεύειν τολμώντων τὴν γραφήν· ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, ὡς Θεοδοτίων ἡρμήνευσεν ὁ Ἐφέσιος, καὶ Ἀκύλας ὁ Ποντικός. Hinc concludi potest, non quidem Aquilam et Theodotionem inter aequales Irenaei recensendos esse, quae nonnullorum Criticorum, particulam νῦν nimis urgentium, opinio fuit,[10] sed tantummodo duos interpretes ante libros ejus contra Haereses scriptos, hoc est, ut ipse testatur, ante pontificatum Eleutheri (A.D. 177–192) floruisse.

---

[6] White (Rev. Joseph) *Letter to the Lord Bishop of London*, p. 11. [7] E.g. Hodius *De Bibliorum Textibus*, p. 576; Montefalconius in *Praeliminaribus*, p. 47; e recentioribus autem De Wette in *Einleitung in d. A. T.* § 40. [8] Justin. M. in Dial. c. Tryphone, pp. 139, 163, 169, ed. Maran. [9] Vid. C. A. Credner in *Beiträge zur Einleitung in d. bibl. Schriften*, T. II, p. 198. [10] Vid. Rud. Anger *De Onkelo* etc. Partic. I, p. 9.

III. *De Aquilae versionis scopo.*

Aquilam, propter illatam sibi ab Ecclesiae praefectis contumeliam, in fidei Christianae invidiam et Judaismi patrocinium versionem suam concinnasse, generalis est scriptorum ecclesiasticorum sententia. Epiphanius affirmat eum ad interpretandum se contulisse, οὐκ ὀρθῷ λογισμῷ χρησάμενος, ἀλλ' ὅπως διαστρέψῃ τινὰ τῶν ῥητῶν, ἐνσκήψας τῇ τῶν οβ' ἑρμηνείᾳ, ἵνα τὰ περὶ Χριστοῦ ἐν ταῖς γραφαῖς μεμαρτυρημένα ἄλλως ἐκδώσει.[11] Ab Hieronymo appellatur *Judaeus.*[12] Eum *Judaicam mentem habuisse* testatur Bar Hebraeus.[13] Theodoretus κακουργίαν ejus in vertendo אֵל גִּבּוֹר per ἰσχυρὸς δυνατὸς reprehendit.[14] Certum est quavis de causa versionem ejus solam ex Graecis, ne LXXvirali quidem excepta, a scriptoribus Talmudicis laudari. Sed fatendum est, probationes quae ad hanc malae fidei accusationem tuendam proferuntur, et per se leviores esse, et contrariis argumentis validissimis impugnari posse. Origenes versionem ejus a Judaeis non Hebraizantibus ceteris praeponi affirmat, non ut partibus eorum faventem, sed ut diligentissime factam, et S. Scripturae sensum accuratissime exponentem.[15] Etiam Hieronymus, qui alicubi Aquilam quasi Christianae religioni infensum carpere videtur, in Epistola XXXII ad Marcellam egregium de sinceritate ejus testimonium dedit. Sic enim ille, quod paucis scripserat, se excusat: "Jampridem cum voluminibus Hebraeorum editionem Aquilae confero, ne quid forsitan propter odium Christi synagoga mutaverit; et, ut amicae menti fatear, quae ad nostram fidem pertineant roborandam plura reperio."[16] Sed operae pretium erit, loca quae Aquila ob Christianismi odium in alium sensum detorsisse putabatur, singulatim expendere.

1. Gen. ii. 18. Aquilae versio est: ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν ὡς κατέναντι αὐτοῦ; ubi illud κατέναντι αὐτοῦ carpit Anastasius Sinaita, quasi Deus homini mulierem non pro adjutore, sed pro adversario et inimico dedisset. Sed locutio, ὡς κατέναντι αὐτοῦ, non est nisi versio literalis Hebraei כְּנֶגְדּוֹ; ne dicamus eam ab Anastasio reprehendi, non quasi Christianae doctrinae. sed ipsi quoque Judaismo repugnantem, et meram Ἑλληνόφρονος δυσσεβοῦς blasphemiam.[17]

2. Psal. ii. 2. Pro κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ Aquila interpretatus est κατὰ τοῦ ἠλειμμένου αὐτοῦ, propterea a Philastrio Brixiensi[18] in crimen vocatus. Sed interpres noster non modo hic et Dan. ix. 26, ubi de Christo sive Messia, sed aliis locis ubi de *unctis* personis in universum sermo est, ἠλειμμένος pro מָשִׁיחַ, ut et ἤλειψε pro מָשַׁח, et ἄλειμμα pro מִשְׁחָה (Lev. xxi. 12) posuit.[19] Cum vero χριστὸς et ἠλειμμένος idem prorsus significent, si quis putet eum a priore epitheto, quasi Christianae nomenclaturae proprio, dedita opera abstinuisse, non valde repugnabimus.[20]

---

[11] Epiphan. De Mens. et Pond. 15 (Opp. T. II, p. 171). [12] Praef. ad Dan. (Opp. T. V, p. 621). Cf. Hex. nostra ad Habac. iii. 13. [13] Vid. Hex. ad Psal. xxvi. 6, not. 23. [14] Theodoret. Opp. T. II, p. 235. [15] Origen. Opp. T. I, p. 14: (Ἀκύλας) φιλοτιμότερον πεπιστευμένος παρὰ Ἰουδαίοις ἑρμηνευκέναι τὴν γραφήν· ᾧ μάλιστα εἰώθασιν οἱ ἀγνοοῦντες τὴν Ἑβραίων διάλεκτον χρῆσθαι, ὡς πάντων μᾶλλον ἐπιτετευγμένῳ. [16] Hieron. Opp. T. I, p. 252. [17] Vid. Hex. ad Gen. ii. 18. [18] De Haeresibus XC. [19] Vid. Hex. ad 1 Reg. ii. 35. Psal. lxxxviii. 52 (ubi Montef. Aquilae parum probabiliter tribuit τοῦ χριστοῦ σου). Singulare exemplum, ut videtur, est Hab. iii. 13, ubi et Eusebius et Hieronymus Aquilae vindicant σὺν χριστῷ σου. [20] Cf. P. Wesseling. *Observ. Var.* p. 74.

3. Bar Hebraeus, ut supra, Aquilam et Symmachum carpit, quia pro *θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ*, quae lectio est Comp., Ald., et librorum plurimorum, vel *θυσίαν αἰνέσεως*, ut Syro-hex. habet, *θυσίας* tantum, non addito *αἰνέσεως*, transtulit. Sed in Hebraeo legitur זִבְחֵי תְרוּעָה, h.e. *θυσίας ἀλαλαγμοῦ*, ut recte interpretatus est Aquila.

4. Psal. xc. 9. Eusebius in Commentario Aquilam et Symmachum hunc locum Ἰουδαϊκώτερον cepisse affirmat; dum ille *ὕψιστον ἔθηκας οἰκητήριόν σου*, hic autem *ὑψίστην ἔθου τὴν οἴκησίν σου* vertit. Scilicet ipse Commentator *κύριε* in priore clausula de Filio, *ὕψιστον* autem in posteriore de Deo Summo, quem pro refugio suo habuerit Filius, Arianismo favens prave intelligebat.

5. Jesai. xlix. 5: וְיִשְׂרָאֵל לֹא יֵאָסֵף. Aquila interpretatus est: *et Israel ei congregabitur.* Hoc *fortissimum contra Judaeorum perfidiam testimonium* Hieronymus non miratur Aquilam in plane contrarium sensum detorsisse, *aut imperitiam simulantem, aut Pharisaeorum perversa expositione deceptum.*[21] Sed pro לֹא in K'ri est לוֹ, quam tritissimam lectionis varietatem Aquilam secutum esse, non est quod imperitiae, nedum malae fidei ejus imputetur.

6. Jesai. ix. 5: אֵל גִּבּוֹר. Theodoretus ad loc.: *Εἶτα τῶν ὀνομάτων τὸ μεῖζον, θεὸς ἰσχυρός· τοῦτο δὲ κακουργήσαντες οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν, ἰσχυρὸς δυνατὸς, ἡρμήνευσαν.* Hanc quidem culpam, si culpa est, cum Aquila communem habent Symmachus et Theodotio; versio autem LXXviralis (non eam dico quam a Luciano interpolatam secutus est Theodoretus) prorsus absona est. Sed revera Aquilae usus tam constans est, ut si hoc loco in translatione Hebraei אֵל *θεὸς*, non *ἰσχυρὸς*, posuisset, in suspicionem fraudis potius incidisset.

7. Jesai. vii. 14. Pro עַלְמָה LXX interpretes *παρθένος*, Aquilam vero ad invidiam Christianae religioni conflandam *νεᾶνις* posuisse, inde a Justino Martyre et Irenaeo non absurda est nostri interpretis criminatio; praesertim cum in loco Gen. xxiv. 43 virgo (הָעַלְמָה) Rebecca non *ἡ νεᾶνις*, sed *ἡ ἀπόκρυφος*, h.e. *puella quae a viris abscondita est*, ab eo nuncupetur. Inde suspicio oriatur, Aquilam in hoc insigni vaticinio juxta mentem Judaicam transferendo vocem ambiguam *νεᾶνις* consulto usurpasse: *ambiguam* dico, quia idem interpres in Deut. xxii. 28 *νεᾶνις* pro בְּתוּלָה posuit.[22]

Conclusio disputationis haec est. Aquilae Judaeo utriusque linguae doctissimo nil propositum fuisse videtur, nisi ut Codicem Sacrum, a prioribus interpretibus minus diligenter, ne dicamus negligentissime et ineptissime versum, summa fide et accuratione, verbum de verbo exprimens, lectoribus traderet; in quo opere exsequendo *κακοζηλίας* quidem et pravae sedulitatis culpam non evasit; *κακουργίας* vero et perversionis consultae non satis certa adsunt indicia.

---

[21] Hieron. Opp. T. IV, p. 564. [22] Etiam in praesentibus *συλλαμβάνει* et *τίκτει* pro futuris, necnon in verbo composito ΣΥΛλαμβάνειν, quod notionem quandam naturalis *συνουσίας* in se continere videatur, interpretationis antichristianae indicia parum probabiliter odoratus est Credनerus in *Beiträge* etc. T. II, p. 199. Nam et verba praesentia Hebraeis הָרָה וְיֹלֶדֶת studiose accommodata sunt, et locutio *συλλαμβάνειν ἐν γαστρὶ* ea ipsa est quam de partu virgineo posuit Lucas Cap. i. v. 31.

IV. *De Aquilae interpretis stylo.*

De stylo, sive proprio vertendi genere, quo usus sit Aquila, ad summam inter omnes convenit; nempe eum in primis *literalem* esse, et sermonem Hebraicum potius quam Graecum referre; utrum vero haec res laudi ejus an vituperationi imputanda sit, disputatur. Inter veteres scriptores ab Origene commendatur, ut ὁ κυριώτατα ἑρμηνεύειν φιλοτιμούμενος Ἀκύλας;[23] ab Hieronymo autem, ut *diligens et curiosus interpres;* ut *eruditissimus linguae Graecae, et verbum de verbo exprimens;* quique *non contentiosius, ut quidam putant, sed studiosius, verbum interpretatur ad verbum.*[24] In contrariam partem ab Origene culpatur, quasi δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει;[25] Hieronymus autem, ubi de optimo genere interpretandi consulto agit, *Aquilam proselytum et contentiosum interpretem, qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre conatus sit, jure projici a nobis* affirmat.[26] Idem vero alio loco cum de interpretando in genere verissime praecipit, *non debere interpretem sic verbum de verbo exprimere, ut dum syllabas sequitur, perdat intelligentiam,*[27] quis non videt hanc insimulationem in Aquilam nostrum in primis cadere, qui dum in singulis vocibus particulisque reddendis totus occupatur, nullam neque orationis sensus, neque linguae Graecae proprietatis, rationem habere videtur? His concessis, quid ad scientiam biblicam promovendam conferat Noster, quid non, facile percipitur. Quod ad rem lexicographicam et etymologicam attinet, testis gravissimus est, et ceteris fere omnibus anteponendus. Praeterea ad quaestionem de Hebraei textus hodierni integritate dirimendam, Aquilae versio quanto in syllabis apicibusque numerandis curiosior sit, tanto majorem auctoritatem habere manifestum est. Quod vero ad rem hermeneuticam spectat, S. Scripturae loca obscuriora et perplexiora indagantibus Noster vix ullam utilitatem praestat. Haec de generali istius versionis indole; quam si quis non ex singulis verbis aut periodis, sed e longiore pericopa aestimare studuerit, eum ad Hexapla nostra in 3 Reg. xiv. 1–20 remittimus. Alia styli ejus specimina, sed breviora, sunt 3 Reg. xxii. 47–50, et Jerem. x. 6–10 in *Auctario.* Nunc ad minutiores ejus proprietates attendamus.

1. Voces Hebraicas ut plurimum iisdem vocibus Graecis, nulla habita seriei ratione, exprimere studet. Cum igitur vox קֶרֶב proprie *corporis partem interiorem*, Graece ἔγκατον, sonet, etiam in locutionibus בְּקֶרֶב, *in medio, intra,* מִקֶּרֶב, *e medio, ex,* eandem vocem Graecam retinet. E. g. Gen. xviii. 12: *Risit Sarai* בְּקִרְבָּהּ. Οʹ. ἐν ἑαυτῇ. Ἀ. ἐν ἐγκάτῳ αὐτῆς. Deut. iv. 3: *Jova perdidit eos* מִקִּרְבְּךָ. Οʹ. ἐξ ὑμῶν. Ἀ. ἀπὸ ἐγκάτων σου.

2. Idiomata Hebraea, posthabitis Graecis, studiose sectatur. E. g. Gen. v. 5: *Et vixit Adamus* תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, h. e. juxta LXX, τριάκοντα καὶ ἐννακόσια ἔτη; pro quibus Aquila soloece posuit, ἐννακόσια ἔτος καὶ τριάκοντα ἔτος, etiam ab Epiphanio[28] hoc nomine merito

[23] Origen. Opp. T. II, p. 23. [24] Hieron. Opp. T. VI, p. 25. T. IV, p. 564. T. I, p. 167. [25] Origen. Opp. T. I, p. 14. [26] Hieron. Opp. T. I, p. 316. [27] Hieron. Opp. T. I, p. 653. [28] De Mens. et Pond. 2 (Opp. T. II, p. 159).

reprehensus. Pro λέγων in narrando Aquila frequentat τῷ λέγειν ad instar Hebraei לֵאמֹר. Constructiones verborum Hebraeas (e.g. φοβηθῆναι ἀπό τινος, ἐπιτιμῆσαι ἔν τινι, ἀπορρῖψαι ἐν κακῷ, ἐκλέξασθαι ἐν ἀγαθῷ, etc.) fideliter servat. Etiam syntaxin abnormem הַפְּצִירָה פִּים (1 Reg. xiii. 21) pro ea quam unice probant grammaticorum filii, פְּצִירַת הַפִּים, superstitiose imitatus est interpres noster, vertendo, non ἡ προσβόλωσις τῶν στομάτων, sed ἡ προσβόλωσις στόματα (sic). Huc denique pertinet usus ridiculus praepositionis σὺν *cum accusativo*[29] pro Hebraeo אֵת, propter quem ab Hieronymo passim exagitatus est; e.g. in Epistola LVII ad Pammachium, 11: "Aut quia Hebraei non solum habent ἄρθρα, sed et πρόαρθρα, ille κακοζήλως et syllabas interpretatur, et literas; dicitque σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν, quod Graeca et Latina lingua non recipit."

3. Ad singulas voces Hebraicas curiosius et magis ἐτυμολογικῶς transferendas, formas verborum novas et monstro similes e re nata effingit. Etiam in hoc genere pravam ejus sedulitatem lepide tangit Hieronymus l.c.: "Quis enim pro *frumento* et *vino* et *oleo* possit vel legere vel intelligere χεῦμα, ὀπωρισμὸν, στιλπνότητα; quod nos possumus dicere, *fusionem*, *pomationem*que et *splendentiam?*"[30] Ex innumeris talium formarum exemplis pauca sufficiant. Psal. xxi. 13: *Fortes Basan* כִּתְּרוּנִי, Graece περιεκύκλωσάν με; juxta Aquilam vero διεδηματίσαντό με, vocabulo Graecitati ignoto e nomine כֶּתֶר, διάδημα, extuso.[31] Ex ὀστέον (עֶצֶם) Aquila excogitavit formas non Graecas ὀστεοῦν (pro עִצֵּם, *ossa arrodere*), ὀστέϊνος s. ὀστόϊνος (pro עָצוּם, *fortis*), ὀστέωσις (pro עָצְמָה, *fortitudo*). Ex ἐπιστήμων (מַשְׂכִּיל) duplicem barbarismum, ἐπιστημονίζειν et ἐπιστημονοῦν (pro הִשְׂכִּיל) effinxit. Ab ἐκλεκτὸν (quod ei sonat בַּר, *frumentum*) monstrum vocabuli ἐκλεκτώθητε (pro הִבָּרוּ, *purgate vos*, Jesai. lii. 11) derivavit. Ejusdem generis sunt τενοντοῦν (pro עָרַף, *cervices fregit*) a τενὼν (עֹרֶף, *cervix*); παλαιστοῦν (pro טִפַּח, *palmis gestavit*) a παλαιστής (טֶפַח, *palmus*); θυρεοῦν (pro גָּנַן, *protexit*) a θυρεὸν (מָגֵן, *clypeus*); χερμαδίζειν (pro רָגַם, *lapidavit*) a χερμὰς, *lapis*; ἀφημένον (pro נָגוּעַ, *leprosum*) ab ἀφή (נֶגַע, *lepra*); πρασιάζεσθαι et πρασιοῦσθαι (pro עָרַג) a πρασιά (עֲרוּגָה, *areola*).

4. Nec voces tantum et idiotismos, verum etiam syllabas et literas in vertendo exprimere sibi proposuit hic interpres. Huc referendus est usus enclitici δε pro ה locali Hebraeorum, cujus specimen unum et alterum olim edidimus;[32] nunc autem copiam exemplorum ex omni versionis Aquilinae parte ad manum habemus. Talia sunt οἶκόνδε (בַּיְתָה) Gen. xii. 9. xliii. 24. Exod. xxviii. 26. Psal. lxvii. 7; νότονδε (הַנֶּגְבָּה) Gen. xii. 9; Ὠφείρδε (אוֹפִירָה) 3 Reg. xxii. 49; Κυρήνηνδε (קִירָה) 4 Reg. xvi. 9; λεωπετρίανδε (צְחִיחָה) Psal. lxvii. 7; etiam ἀρχῆθένδε (קֵדְמָה) Ezech. viii. 16. Aquilae curiosae infelicitatis sunt locutiones ἀπὸ ἀρχῆθεν (מִקֶּדֶם) Gen. ii. 8; εἰς ἀπὸ μακρόθεν (לְמֵרָחוֹק) et εἰς ἀπὸ ἡμερῶν (לְמִימֵי) 4 Reg. xix. 25; etiam ἀπέννοια (מְזִמָּה) Psal. cxxxviii. 20.

5. Hic non praetermittendus est Aquilae usus, quo voces Hebraicas quasi in duas partes

---

[29] Pro accusativo hic illic sive ex scrupulo interpretis, sive ex errore scribarum, dativus reperitur; e. g. Lev. viii. 10. Jesai. xxxix. 2. xli. 7; sed σὺν σκώληκος (Exod. viii. 25) non concoquimus. Porro huic interpreti tribuenda videtur σὺν ὅτι pro אֵת אֲשֶׁר Jerem. xxxviii. 9.

[30] Cf. Hex. ad Deut. vii. 13. Hos. ii. 22.

[31] Formam verborum barbaram in -ματίζειν Nostro valde in deliciis fuisse constat. Talia sunt ἀγνοηματίζειν, βηματίζειν, βρωματίζειν, γεννηματίζειν, διαβηματίζειν, δραματίζεσθαι, πτωματίζειν, στερεωματίζειν.

[32] Vide nos in *Otio Norvic.* p. 2.

dissecat, et in par vocum Graecarum transfert. Sic Hebraeum מִכְתָּם ei sonat ταπεινὸς τέλειος (Psal. lvi. 1), vel ταπεινόφρων καὶ ἁπλοῦς (Psal. xv. 1). Pro צְלָצַל, *stridor* (Jesai. xviii. 1) Aquila inscite posuit σκιὰ σκιά; pro יְפֵהפִיָּה (Jerem. xlvi. 20) καλὴ καὶ κεκαλλιωμένη; pro בָּאַרְגַּז (1 Reg. vi. 8) ἐν ὕφει κουρᾶς, quasi ex אֶרֶג et גֵּז; pro אֶשְׁתּוֹנָן (Psal. lxxii. 21) πῦρ καπνιζόμενον, h. e. אֵשׁ תּוֹנָן; pro לְשִׁמְצָה, *in ludibrium* (Exod. xxxii. 25) εἰς ὄνομα ῥύπου, h. e. לְשֵׁם צֵאָה; pro פְּתִיגִיל, *fascia pectoralis* (Jesai. iii. 24) *cingulum exsultationis;* pro הַתְחַתִּים, *terrores* (Eccles. xii. 5) τρόμῳ τρομήσουσιν. Ut finem faciamus, vocem vexatissimam עֲזָאזֵל (Lev. xvi. 8) in duas resolverunt et Aquila et Symmachus; quorum ille dupliciter, τράγος (עֵז) ἀπολυόμενος, et κεκραταιωμένος (עַז) καὶ ἀπερχόμενος; hic autem τράγος ἀφιέμενος interpretatus est.

6. Aliud et minus notum est Aquilae artificium, quo voces Hebraeas sub Graeco quodam involucro in versionem suam inducit. Non hic dicimus usum LXX senioribus et reliquis interpretibus familiarem, literas Hebraicas cum Graecis ejusdem soni simpliciter commutandi;[33] sed ita commutandi ut voci peregrinae quasi Graecam faciem induat. Exempla simplicissima sunt λῖς pro לַיִשׁ (Job. iv. 11); αὐλὼν pro אֵלוֹן, *quercus* (Deut. xi. 30); μῶμος pro מוּם, quod tritissimum est. Exquisitioris generis sunt τρισκελὶς pro שְׁלֹשׁ קִלְּשׁוֹן (1 Reg. xiii. 21); καρχαρούμενον pro מְכַרְכֵּר (2 Reg. vi. 16); θεραπεία (si Theodoreto fides habenda est) pro תְּרָפִים (1 Reg. xv. 23); ὕδωρ (nisi merum Rabbinorum commentum sit) pro הָדָר (Lev. xxiii. 40); ἐν μαγώζοις pro בִּגְנָזֵי (Ezech. xxvii. 24). Sed κάστυ pro קֶסֶת (Ezech. ix. 2), et κικεὼν pro קִיקָיוֹן (Jon. iv. 6) forma tantum Graeca sensu destituta fruuntur.

Ne tamen putet aliquis, Aquilam dum barbara et exotica sectatur, a puriore Graecitate omnino abhorrere, non desunt argumenta, quibus eum probae linguae et optimorum scriptorum haud ignarum fuisse ostenditur.

1. Ad elegantias Graeci sermonis pertinet forma nominis in -εών, quam in suos usus ingeniose convertit interpres noster; e. g. πρινεὼν Gen. xiv. 3; παπυρεὼν Exod. ii. 3; μυρσινεὼν Zach. i. 8. Sed συχνεὼν (pro סְבַךְ) Gen. xxii. 13 nescio quid peregrini olet.

2. Nemo, ni fallimur, ante nos observavit, Aquilam Homeri imitatorem esse. Praeter usum enclitici δε, quem modo tetigimus, ad poetarum principis imitationem referendae esse videntur voces et formae quas nunc recensebimus: λῖς (non sine respectu ad Hebraeum לַיִשׁ) Job. iv. 11; νῆες (pro ναῦς) Psal. xlvii. 8. 3 Reg. xxii. 49; λειαίνων (pro λεαίνων) Prov. xxix. 5. Jesai. xli. 7; ἐπιστρωφῶν (pro ἐπιστρέφων) Jesai. lviii. 12 (ubi nescio an formam Poel מְשׁוֹבֵב exprimere studuerit Noster); ἀϋτὴ (si recte pinximus scripturam Cod. 88) Jerem. xlviii. 4; γάνωσις, γεγανωμένος Amos vii. 7; χερμὰς s. χερμάδιον Job. xxxviii. 38; θέναρον (Homero θέναρ) Prov.

[33] Hic usus LXX Senioribus et Theodotioni potius quam Aquilae proprius est, sed neque ab hoc omnino alienus. E. g. ἀγοὺρ Jesai. xxxviii. 14; ἀδαμὰ Ezech. xx. 38; ἀλὼθ Psal. xliv. 9; ἀρμωνεὶμ Ezech. xxxi. 8; ἀσὶρ Jerem. v. 26; βερατεὶμ Cant. Cant. vii. 5; βωρὶθ Mal. iii. 2; ἠδὰδ Jerem. xxv. 30; ἠφὰ Deut. xxv. 14; θαδαὰρ καὶ θαασοὺρ Jesai. xli. 19; θαιμὰν Exod. xxxvi. 23; θαῦ Ezech. ix. 4; (σὺν τοὺς) ἰμεὶμ Gen. xxxvi. 24; κέχχαρ (ἄρτου) Jerem. xxxvii. 21; κωλὲθ (s. κωελὲθ) Eccles. i. 1; λιλὶθ Jesai. xxxiv. 14; μαζοὺρ Job. xxxvii. 9; μαμζὴρ Deut. xxiii. 2; μεινεὶ Jesai. lxv. 11; μεσσαὲ 4 Reg. xi. 6; ῥαφαεὶμ Job. xxvi. 5; ῥιμεὶμ Jesai. xxxiv. 7; σασαὶμ καὶ σεφὼθ Jesai. xxii. 24; σεμμαθὲχ Jesai. xlvii. 2; σεττὶμ Deut. x. 3; σιεὶμ μετὰ ἰεὶμ Jerem. l. 39; σινὼχ Jerem. xxix. 26; σωρὴκ Jerem. ii. 21; χισιλεὲμ Jesai. xiii. 10.

xxx. 4; forma ἐκκαήσεται (pro vulgari ἐκκαυθήσεται) Jerem. xlvi. 19. Etiam Herodoti, historiae patris, vestigia hic illic apud Nostrum deprehendisse nobis videmur. Hujusmodi sunt περιφλευσμὸς, *febris ardens*, Deut. xxviii. 22 (coll. Herod. V, 77), et καταπηκτὴ (vel, si mavis, καταπακτὴ), *ostium depactum*, Jerem. xxix. 26 (coll. Herod. V, 161).

3. Ad eruditionem Aquilae philologicam pertinere videtur mos ejus, in vocibus Hebraeis minus usitatis vertendis, ad cognatas dialectos, Chaldaeam nempe et Syriacam, confugiendi. E. g. in Psal. xxi. 17 vocabulum Hebraeum vexatissimum כָּאֲרִי vel כָּאֲרוּ in ᾔσχυναν, ad normam Syriaci ܟܪܐ, *pudefecit*, transtulit. In Amos vii. 14 pro בּוֹלֵס, *vellicans*, collato Chaldaeo בְּלַשׁ, *scrutatus est*, Aquila ἐρευνῶν posuit. In Hab. i. 10 pro יִתְקַלָּס, *irridebit*, ex Chaldaico et Syriaco *celebrabitur* habet. Pro בָּחַל, *fastidivit*, Zach. xi. 8 Noster ἐπέρκασεν ex Chaldaico ejusdem vocis usu mutuatus est. Locutio ejus, σπίλωμα (Ὠφεὶρ) Jesai. xiii. 12 pro Hebraeo כֶּתֶם revocat N. T. locos Jac. iii. 6. Jud. 23, ubi pro ἐσπίλωσε uterque interpres Syrus ܟܬܡ exhibet. Alia hujus usus exempla dabunt Hexapla nostra ad Exod. xiii. 16. 1 Reg. xxviii. 9. 2 Reg. i. 19. 3 Reg. vi. 17. Prov. vi. 13. Jesai. xix. 15. Jerem. xliv. 10.

4. Postremo Aquilae versionis non exigua laus est, quod Hieronymus in Divina Bibliotheca (quae dicitur) haud infrequens ejus imitator, praesertim in Psalmis, deprehendatur; cujus rei pauculis exemplis hic propositis, lectorem ad Hexaplorum silvam remittemus.

Exod. ii. 5: בְּתוֹךְ הַסּוּף. Aq. ἐν μέσῳ τοῦ παπυρεῶνος. Hieron. et Vulg.: *in papyreone.* Deut. xxxiii. 12: חֹפֵף. Aq. παστώσει. Hieron. et Vulg.: *quasi in thalamo morabitur.* Job. xiv. 12: עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם. Aq. ἕως ἂν κατατριβῇ ὁ οὐρανός. Hieron. et Vulg.: *donec atteratur caelum.* Psal. i. 1: בְּמוֹשַׁב לֵצִים. Aq. ἐν καθέδρᾳ χλευαστῶν. Hieron.: *in cathedra derisorum.* Psal. xv. 1: מִכְתָּם. Aq. τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἁπλοῦ. Hieron.: *humilis et simplicis.* Psal. xlvii. 3: יְפֵה נוֹף. Aq. καλῷ βλαστήματι. Hieron.: *specioso germine.* Psal. xlviii. 14: יְרַצּוּ סֶלָה. Aq. δραμοῦνται ἀεί. Hieron.: *current.* SEMPER (et sic passim pro סֶלָה). Psal. lxv. 11: Aq. εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐν ὀχυρώματι (בַמְּצוּדָה), ἔθηκας τρισμὸν (מוּעָקָה) ἐν τῷ νώτῳ ἡμῶν. Hieron.: *Induxisti nos in obsidionem; posuisti stridorem in dorso nostro.* Psal. lxvii. 32: יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים. Aq. οἴσουσιν ἐσπευσμένως. Hieron.: *offerant velociter.* Psal. lxviii. 16: וְאַל־תֶּאְטַר. Aq. μηδὲ στεφανωσάτω (תֶּאְטַר). Hieron.: *neque coronet.* Psal. lxxxviii. 48: זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד. Aq. μνήσθητί μου ἐκ καταδύσεως. Hieron.: *memento mei de profundo.* Psal. xc. 6: מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם. Aq. ἀπὸ δηγμοῦ δαιμονίζοντος μεσημβρίας. Hieron.: *a morsu insanientis meridie.* Psal. cxxxviii. 16: יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם. Aq. ἡμέραι κτίζονται (ܡܬܒܪܝܢ) καὶ οὐ μία ἐν αὐταῖς. Hieron.: *Dies formati sunt, et non est una in eis.* Jerem. xlix. 19: אֶל־נְוֵה אֵיתָן. Aq. πρὸς εὐπρέπειαν στερεάν. Hieron. et Vulg.: *ad pulcritudinem robustam.* Amos ii. 13: Aq. ἐγὼ τριζήσω (מֵעִיק) ὑποκάτω ὑμῶν, καθὰ τρίζει ἡ ἅμαξα. Hieron. et Vulg.: *Ego stridebo subter vos, sicut stridet plaustrum.*

V. *De duplici Aquilae editione.*

Hieronymus aliquoties Aquilae *secundam editionem, quam Hebraei κατ' ἀκρίβειαν nominant*[34] diserte vindicat; cujus plurimas lectiones in Commentariis suis nobis tradidit. Duas

[34] Hieron. Opp. T. V, pp. 32, 624.

autem totius S. Scripturae versiones eum edidisse, primam liberiorem, in qua sensum potius quam singulas voces apte reddere studebat; alteram vero quae κατ' ἀκρίβειαν nominabatur, ad quam solam pertinebat culpa servilitatis et nimiae curiositatis quae nomini ejus inusta est; hanc autem posteriorem eam esse quam, spreta priore, Origenes in tertia Hexaplorum columna posuerit; haec, inquam, antecessoris nostri placita[35] adeo incerta et lubrica, ne dicamus incredibilia videntur, ut probabiliorem rationem inire coacti simus. Aquila igitur, ut nostra fert opinio, unam Bibliorum versionem, eam scilicet cujus indolem et proprietates in praecedentibus descripsimus, concinnavit; deinde, quo ei naturaliter insitum est accurationis studio, opus suum denuo retractavit et recognovit, correctionibus quae necessariae viderentur ad marginem exemplaris, vel, si mavis, editionis, prioris appictis. Utrum vero totum Sacrum Codicem, an libros tantum ejus difficiliores secundis curis subjecerit, deficientibus probationibus pro certo definiri nequit. Alterius quidem editionis notitias non pariter in omnibus libris, etiam iis quos commentatus est Hieronymus, obvias esse, exploratum est. "Duarum editionum," inquit Hodius,[36] "nullam mentionem reperi in Commentariis in Jesaiam vel in Prophetas minores; quare suspicor in aliis libris, Prophetis saltem, utramque inter se verbatim convenisse." Ad probabilem hujus quaestionis solutionem operae pretium erit conspectum omnium locorum, in quibus Aquilae *primae* aut *secundae* editionis ab Hieronymo (qui solus hic testis est) mentio facta sit, subjicere.

		Ed. 1ma.	Ed. 2da.
Jerem. v. 24	שְׁבֻעֹת	*hebdomadas*	Vacat (prob. πλησμονάς).
viii. 17	צִפְעֹנִים	*regulos* (βασιλίσκους)	*speculatores.*
xiii. 12	נֵבֶל	*laguncula* (ὑδρία)	νέβελ.
xx. 3	מָגוֹר	*circumspicientem*	*peregrinum.*
xxi. 13	צוּר	στερεά	Τύρος.
xxii. 30	עֲרִירִי	*sterilem*	ἀναύξητον.
Ezech. iii. 15	מַשְׁמִים	Vacat	ἠρεμάζων.
27	הַשֹּׁמֵעַ יִשְׁמָע	Vacat	*Qui audit, audietur;*
	וְהֶחָדֵל יֶחְדָּל	Vacat	*et qui relinquit, relinquetur.*
iv. 9	כֻסְּמִים	ζέα	Vacat.
16	מַטֵּה־לֶחֶם	ῥάβδον ἄρτου	στερέωμα ἄρτου.
v. 7	הֲמָנְכֶם	Vacat	*numerati estis.*
viii. 16	אוּלָם	προστάς	αἰλάμ.
ix. 2	קֶסֶת	κάστυ	μελανοδοχεῖον.
xvi. 8	דֹּדִים	μαστῶν	συναλλαγῆς.
10	מֶשִׁי	ψηλαφητῷ	ἀνθίμῳ.
11	רָבִיד	Vacat	*torquem* (κλοιόν).

[35] Vid. Montef. in *Praelim.* pp. 47, 48.

[36] *De Bibliorum Textibus*, pp. 577, 578.

		Ed. 1ma.	Ed. 2da.
Ezech. xviii. 10	פָּרִיץ	Vacat	*ἁμαρτωλόν.*
xx. 6	צְבִי	*στάσις*	*inclytum.*
7	שִׁקּוּצֵי	Vacat	*ἀποκόμματα.*
	בְּגִלּוּלֵי	*in inquinamentis*	*ἐν εἰδώλοις.*
xxii. 16	וְנִחַלְתְּ בָּךְ	*et contaminabo te*	Vacat.
18, 19	סִיג	*στέμφυλον* et *γίγαρτον*	*κρᾶμα.*
xxvii. 11	גַּמָּדִים	*πυγμαῖοι*	Vacat (prob. *τετελεσμένοι*).
xl. 43	שְׁפַתַּיִם	*ἐπιστάσεις*	*χεῖλη.*
49	וּבַמַּעֲלוֹת	*et gradibus*	*καὶ ἐπὶ ἕνδεκα* (?).
xlii. 1	הַגִּזְרָה	*separati*	*τοῦ γαζερά.*
xliv. 18	בַּיֶּזַע	*in sudore*	*busa.*
Dan. i. 3	פַּרְתְּמִים	*ἐκλεκτῶν*	*τυράννων.*

Hic satis mirari non possumus, Hieronymum, qui ad Jesaiam et XII Prophetas prolixa commentaria conscripsit, ad Psalmos autem in epistolarum commercio Aquilae tot lectiones excitavit, neque ad hos neque ad illos duarum ejus editionum ullam mentionem fecisse. Ne tamen ex silentio ejus temere colligamus, in ceteris libris Aquilae singularem tantum editionem exstitisse, alias istius interpretis duplices lectiones (non omnes, sed eas tantum quae potioris sunt fidei) quae a diversis testibus, sive duobus Graecis, sive Graeco et Syro-hexaplari, ei assignantur, nunc recensebimus.

Exod. i. 7	וַיִּשְׁרְצוּ	'A. *καὶ ἐχέοντο* [*χόμενον*	'A. *καὶ ἐξεῖρψαν.*
Lev. xvi. 8	לַעֲזָאזֵל	'A. *εἰς κεκραταιωμένον καὶ εἰς ἀπερ-*	'A. *εἰς τράγον ἀπολυόμενον.*
Num. xi. 8	לְשַׁד הַשָּׁמֶן	'A. *τοῦ μαστοῦ ἔλαιον*	'A. *τοῦ πεφυραμένου ἐν ἐλαίῳ.*
1 Reg. vi. 8	בָּאַרְגַּז	'A. *ἐν λάρνακι*	'A. *ἐν ὕφει κουρᾶς.*
xxvi. 5	בַּמַּעְגָּל	'A. *ἐν τῇ στρογγυλώσει*	'A. *ἐν τῇ καμπῇ.*
2 Reg. viii. 7	אֵת שִׁלְטֵי הַזָּהָב	'A. *τοὺς κλοιοὺς τοὺς χρυσοῦς*	'A. *τὰς πανοπλίας τὰς χρυσᾶς.*
4 Reg. xxiii. 7	הַקְּדֵשִׁים	'A. *τῶν ἐνδιηλλαγμένων*	'A. *τῶν πόρνων.*
Psal. xxi. 17	כָּאֲרוּ	'A. *ᾔσχυναν*	'A. *ἔδησαν* (s. *συνεπόδισαν*).
xliv. 13	בַּת־צֹר	'A. *θυγάτηρ Σόρ*	'A. *θυγάτηρ ἰσχυροῦ.*
xlv. 9	שַׁמּוֹת	'A. *ἀφανισμούς*	'A. *demonstrationes.*
xlvii. 15	עַל־מוּת	'A. *ἀθανασία*	'A. *et super mortem renovabit.*
lxxii. 21	אֶשְׁתּוֹנָן	'A. *παρωξύνοντο*	'A. *πῦρ καπνιζόμενον.*
lxxiv. 4	סֶלָה	'A. *ἀεί*	'A. *cantilena.*
lxxix. 14	וְזִיז שָׂדַי	'A. *καὶ παντοδαπὸν χώρας*	'A. *καὶ ζῶα χώρας.*
lxxxix. 10	חִישׁ	'A. *ἀνήρ* (אִישׁ)	'A. *festinatio.*
cxviii. 120	סָמַר	'A. *ἡλώθη*	'A. *ἔφριξεν.*

Jesai. xxix. 1	קִרְיַת חָנָה	'Α. πολίχνη βιοτεύσεως	'Α. πόλις παρεμβλήσεως.
xxxi. 7	יִמְאָסוּן	'Α. ἀπορρίψουσι	'Α. ἀρνήσονται.
xxxiii. 20	מוֹעֲדֵנוּ	'Α. ἑορτῶν ἡμῶν	'Α. τῶν συνταγῶν ἡμῶν.
lii. 5	יְהֵילִילוּ	'Α. παρανομοῦσιν	'Α. *flebunt* (Hieron.).
lxii. 8	תִּירוֹשׁ	'Α. οἰνίαν	'Α. ὀπωρισμόν.
Jerem. iii. 19	צְבִי	'Α. ὀνομαστήν	'Α. εὐδοξίας.
vi. 1	עַל־בֵּית הַכֶּרֶם	'Α. ἐπὶ Βαιθχαρμά	'Α. ἐπὶ οἶκον τοῦ ἀμπελῶνος.
xi. 9	קֶשֶׁר	'Α. σύνδεσμος	'Α. ἀθεσία.
xii. 5	וַיַּלְאוּךָ	'Α. καὶ ἐξέλυσάν σε	'Α. καὶ ἐμόχθωσάν σε.
	תְּתַחֲרֶה	'Α. ἐριεῖς	'Α. *implicaberis*.
xxv. 38	הַיּוֹנָה	'Α. περιστερᾶς 'Α. τεθολωμένης	'Α. μοναχῆς.
xxix. 17	הַשֹּׁעָרִים	'Α. τὰ πονηρά	'Α. τὰ ἄβρωτα.
xxxi. 7	רָנּוּ	'Α. ἀγαλλιᾶσθε	'Α. αἰνεῖτε.
20	הָמוּ מֵעַי	'Α. ἤχησεν ἡ κοιλία μου	'Α. ἐσείσθη τὰ ἔντερά μου.
xxxiii. 6	עֲתֶרֶת	'Α. εἰσακούειν	'Α. ἴασιν.
xxxvi. 15	שֵׁב	'Α. ἐπίστρεψον	'Α. κάθισον.
xxxvii. 16	אֶל־הַחֲנֻיוֹת	'Α. εἰς τὰ ἐργαστήρια	'Α. εἰς τὰς ταβέρνας.
21	כִּכַּר־לֶחֶם	'Α. κέγχαρ ἄρτου	'Α. περίμετρον ἄρτου.
xxxviii. 26	מַפִּיל־אֲנִי תְחִנָּתִי	'Α. ῥίπτω ἐγώ εἰμι τὸν ἐλεϊσμόν μου	'Α. βάλλω ἐγὼ τὴν δέησίν μου.
xliii. 10	אֶת־שַׁפְרִיר	'Α. τὸ σπείρωμα	'Α. τὸ σκάλιστρον.
12	וְעָטָה	'Α. καὶ ἀναβαλεῖται	'Α. καὶ σκαλεύσει (?).
xlviii. 1	הַמִּשְׂגָּב	'Α. Μασογάβ	'Α. ἡ ὑπερεπαίρουσα.
12	וְנִבְלֵיהֶם	'Α. καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ	'Α. καὶ τὰ νέβελ αὐτοῦ.
37	גְּרֻעָה	'Α. κατατετμημένος (גְּדֻעָה)	'Α. ξύρησις.
xlix. 14	וְצִיר בַּגּוֹיִם	'Α. καὶ περιοχὴ ἐν τοῖς ἔθνεσιν	'Α. καὶ πρεσβευτὴς εἰς τὰ ἔθνη.
19	אֶל־נְוֵה אֵיתָן	'Α. ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ ἀρχαῖον	'Α. πρὸς εὐπρέπειαν στερεάν.
30	נֻדוּ	'Α. κινήθητε	'Α. μεταναστευόμενοι.
l. 8	כְּעַתּוּדִים	'Α. ὡς ἔριφοι	'Α. ὡς κερασταί (s. βασιλίσκοι).
lii. 17	וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת	'Α. καὶ τοὺς μεχονώθ	'Α. καὶ τὰ ὑποστηρίγματα.
Ezech. i. 4	רוּחַ סְעָרָה	'Α. πνεῦμα καταιγίς	'Α. ἄνεμος πρηστῆρος (?).
Jon. iv. 6	קִיקָיוֹן	'Α. κικεῶνα	'Α. κισσόν (Hieron.).
Mich. iii. 12	עִיִּין תִּהְיֶה	'Α. λιθολογηθήσεται	'Α. ὡς σωρὸς (s. λιθολογία) ἔσται.

His positis, quod fit in rebus quae ultra opinationem procedere nequeunt, de *secunda* Aquilae editione relinquenda unicuique libera opinandi facultas.

CAPUT III.

DE SYMMACHI EDITIONE.

I. Symmachi historia. II. Utrum Symmachus an Theodotio versionem suam prius ediderit. III. De Symmachi versionis fide. IV. De Symmachi interpretis stylo. V. De duplici Symmachi editione.

I. *Symmachi historia.*

Inter tres post LXX Bibliorum interpretes notiores Symmacho secundus locus assignatus est, propter causam quam mox videbimus. Historiam ejus sic narrat, vel, si mavis, fabulatur, Epiphanius. Imperante Severo (A.D. 193–211) Symmachus quidam Samarita, ex eorum numero qui apud gentiles ejus sapientes habebantur, cum spe honoris et principatus, quem inter contribules suos appetebat, nescio qua de causa destitutus esset, ira permotus ad Judaeos transfuga factus est, reductoque arte chirurgica praeputio, *secundam* circumcisionem accepit: quo facto mox ad novam Sacri Codicis interpretationem, in perversionem earum quae apud Samaritas tunc temporis ferebantur, conficiendam se applicuit.[1] Eusebius tradit, Symmachum Ebionitam fuisse (quae haeresis fuit eorum qui Christum quasi merum hominem, Josephi et Mariae filium, suspiciebant, et legem Judaicam a Christianis observandam esse contendebant); in cujus rei probationem commentarios ejus adhuc exstantes appellat, in quibus Ebionitarum haeresin argumentis e Matthaei Evangelio petitis adstruere videtur. Hos autem commentarios, teste Eusebio, una cum aliis ejus in S. Scripturam expositionibus, Origenes se a Juliana quadam, ad quam Symmachi chartae successionis jure pervenerant, accepisse affirmabat.[2] Hactenus Eusebius, ad cujus auctoritatem accedit Hieronymus, qui *Judaeum* Aquilam, Symmachum autem et Theodotionem *Judaizantes haereticos*,[3] *vere pauperes et Ebionitas*, et *semichristianos*[4] vocat.

---

[1] Epiphan. De Mens. et Pond. 16 (Opp. T. II, p. 172): Ἐν τοῖς τοῦ Σευήρου χρόνοις Σύμμαχός τις Σαμαρείτης τῶν παρ' αὐτοῖς σοφῶν, μὴ τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἔθνους, νοσήσας φιλαρχίαν, καὶ ἀγανακτήσας κατὰ τῆς ἰδίας φυλῆς, προσέρχεται Ἰουδαίοις καὶ προσηλυτεύει, καὶ περιτέμνεται δευτέραν περιτομήν... Οὗτος τοίνυν ὁ Σύμμαχος πρὸς διαστροφὴν τῶν παρὰ Σαμαρείταις ἑρμηνειῶν ἑρμηνεύσας τὴν τρίτην ἐξέδωκεν ἑρμηνείαν. [2] Euseb. Hist. Eccles. VI, 17: Τῶν γε μὴν ἑρμηνευτῶν αὐτῶν δὴ τούτων ἰστέον Ἐβιωναῖον τὸν Σύμμαχον γεγονέναι... Καὶ ὑπομνήματα δὲ τοῦ Συμμάχου εἰσέτι νῦν φέρεται, ἐν οἷς δοκεῖ, πρὸς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἀποτεινόμενος εὐαγγέλιον, τὴν δεδηλωμένην αἵρεσιν κρατύνειν. Ταῦτα δὲ ὁ Ὠριγένης, μετὰ καὶ ἄλλων εἰς τὰς γραφὰς ἑρμηνειῶν τοῦ Συμμάχου, σημαίνει παρὰ Ἰουλιανῆς τινος εἰληφέναι, ἥν καί φησι παρ' αὐτοῦ Συμμάχου τὰς βίβλους διαδέξασθαι. Eusebium secutus est Hieron. in Catalogo Scriptorum Eccles. Cap. LIV (Opp. T. II, p. 894): "Aquilae scilicet Pontici proselyti, et Theodotionis Ebionaei, et Symmachi ejusdem dogmatis, qui in Evangelium quoque κατὰ Ματθαῖον scripsit commentarios, de quo et suum dogma confirmare conatur."

[3] Hieron. Praef. in Job. (Opp. T. IX, p. 1082 ed. Migne).

[4] Hieron. Opp. T. VI, p. 656. Huc non trahendus est (qui error est Thiemii in libello mox allegando) alius Hieronymi locus in Comment. in Epist. ad Gal. (Opp. T. VII, p. 435): "Haec verba Ebion haeresiarches, semichristianus et semijudaeus, ita interpretatus est: ὅτι ὕβρις θεοῦ ὁ κρεμάμενος." Nam nec Symmachus Ebionita *Ebion haeresiarches* appellari potest, et ejus versio loci Deut. xxi. 23 prorsus alia est.

Haec est summa eorum quae de nostro interprete a veteribus tradita sunt. Nuper quidem D. Abraham Geiger, in commentatione de Symmacho Bibliorum interprete lingua vernacula conscripta,[5] conjecturam quandam in medio proposuit, videlicet Symmachum nostrum Talmudistam fuisse, eundemque cum eo qui in libris Talmudicis sub nomine סומכוס filii Josephi celebratur, quique discipulus fuit Rabbi Meiri, saeculo II exeunte aut III ineunte. Nostrum autem Symmachum scholae Meiri contra scholam Judae fautorem fuisse, argumentatur V. D. e versione ejus loci Eccles. v. 3, ἐὰν εὔξῃ; quasi per particulam dubitativam ἐὰν interpres innuere voluisset, *melius esse omnino non vovere*, quod R. Meiri dogma fuit, repugnante altera schola. Porro ut probabile fiat, Symmachum Talmudistam Graecam linguam probe calluisse, adducitur dictum ejus quoddam philologicum: טטרגון ארבע טריגון שלש דיגון שתים, h. e. τετράγων [immo τετράγωνον] significat *quatuor angulos habens*, τρίγων [τρίγωνον] *tres*, δίγων [!] *duo*. Cum vero in iis quae de Symmacho Talmudista narrantur, de Bibliis Hebraeis ab eo in linguam Graecam conversis altum silentium sit, nolumus in talibus argutiis diutius immorari.

II. *Utrum Symmachus an Theodotio versionem suam prius ediderit.*

Epiphanius, ut vidimus, Symmachum sub Severo imperatore versionem suam emisisse tradit. Deinde pergit: "Post hunc, tantillo elapso tempore (κατὰ πόδας ἐν τῷ ἑξῆς χρόνῳ), hoc est, imperante Commodo secundo, qui post antedictum Commodum Lucium Aurelium XIII annis imperavit, Theodotio quidam Ponticus etc."[6] Sed hic immanis error est. Nam nullum Commodum imperatorem exstitisse praeter L. Aurelium, qui *ante* Severum, interpositis paucorum mensium imperatoribus Pertinace et Didio Juliano, per XIII annos regnavit, omnibus notum est. Quin et ipse Epiphanius non multo post imperatorum seriem repetens, haec habet: "Post Antoninum Pium regnavit M. Aurelius Antoninus, qui et Verus, annis XIX. Post hunc Commodus alius imperat annis XIII, cujus tempore floruisse diximus Theodotionem, qui quartam interpretationem edidit. Commodum hunc excipit Pertinax alius, et imperat menses sex. Huic succedit Severus alius cum Antonino filio, annis XVIII. Mortuo Severo succedit Antoninus [Caracalla];"[7] de Symmacho prorsus silens. Epiphanii de duplici Commodo hallucinationem haud improbabiliter inde repetit Montefalconius, quod ei penitus insederat falsa opinio, Theodotionem, quem sub Commodo floruisse ex veterum, fortasse ipsius Origenis, auctoritate noverat, Symmacho *posteriorem* fuisse. Utut sit, caecum ducem secutus est Auctor Epistolae versioni Harethi praepositae, cujus expositio haec est: "Interpretatio tertia est versio Symmachi, qui e Samaritanorum doctis erat, vixitque inter Judaeos; fuitque hoc tempore Severi regis, post Aquilam annis circiter L. Interpretatio quarta, versio Theodotionis Marcionistae, qui Sinopensis etiam erat, floruitque tempore Commodi secundi regis, idque post Symmachum annis prope X."[8] Errorem correxit (qui tamen ab Epiphanio sua se

[5] Vid. *Jüdische Zeitschrift für Wissenschaft und Leben*, Erster Jahrgang, Breslau, 1862, pp. 62–64.

[6] Epiphan. De Mens. et Pond. 17 (Opp. T. II, p. 172).

[7] Ibid. 18.

[8] White (Rev. Joseph), *Letter* etc. p. 11.

accepisse testatur) Auctor Chronici Alexandrini sive Paschalis, qui postquam Theodotionis editionem in annum Commodi sextum conjecerat, ordine temporis procedens, Symmachi versionem anno Severi nono concinnatam esse affirmat. Quae cum ita sint, in hac duorum interpretum successione acquiescendum videtur; non ut quo anno aut etiam quo regno versionem suam uterque ediderit ullis certis rationibus definiri possit, sed simpliciter Theodotione Symmachum tempore nescimus quantulo posteriorem fuisse. Hieronymi quidem dicto fortuito in Commentario ad Jesai. lviii. 6, *Symmachum in Theodotionis scita concedentem* torquem *posuisse*, non multum tribuimus. Sed gravissimam esse Irenaei (qui Marci Aurelii et Commodi tempore, ac Severi quoque regni initio floruit) auctoritatem, qui de voce νεᾶνις adversus Judaeos disputans, Theodotionis et Aquilae, qui ita interpretati essent, *non item Symmachi* meminerit, etiam D. Petavius, qui contrariae opinioni favet, scilicet Symmachum ante Theodotionem vixisse, ingenue fatetur.

III. *De Symmachi versionis fide.*

Praeter crimen Judaismi, quod ei una cum duobus sodalibus ejus nimis leviter impingitur, Symmachum ab Epiphanio notatum vidimus, quasi in perversionem (διαστροφὴν) versionum Sacri Codicis a Samaritanis tunc temporis receptarum suam confecisset. Sed haec accusatio, quantum e reliquiis ejus adhuc exstantibus conjici possit, omni praetextu destituta est. E contrario in Gen. v rationes ejus chronologicae cum textu et versione Samaritanorum, quales nos manu terimus, contra supputationem LXXviralem concordant. Praeterea nostro interpreti a nonnemine objicitur, tanti ei fuisse *a LXX discedere*, ut etiam a S. Scripturae consuetudine desciscere non dubitarit, ut illos imperitiae nomine insimularet.[9] Cui respondemus, neminem Hebraei archetypi sensum fideliter exprimere posse, nisi versioni LXX Seniorum, vetustate quantumvis venerabili, innumeris locis valere jubeat; id quod Hieronymi exemplo demonstratur, qui tum in Commentariis suis interpretationem LXXviralem acerrimis criminationibus insectatur, tum in versione Latina a se elaborata, ut mox declarabimus, prae ceteris omnibus interpretibus Symmachum ducem ac magistrum sibi proposuit.

IV. *De Symmachi interpretis stylo.*

Hieronymus in prooemio ad Chronicon Eusebianum trium interpretum, quoad stilum sive vertendi methodum, comparationem instituit his verbis: "Quamobrem Aquila et Symmachus et Theodotion incitati, diversum paene opus in eodem opere prodiderunt; alio nitente verbum de verbo exprimere, *alio sensum potius sequi*, tertio non multum a veteribus discrepare."[10] Idem passim in scriptis suis Symmachum laudat, quasi ceteris *manifestius* et *apertius* vertentem; talemque interpretem qui *non solet verborum* κακοζηλίαν, *sed intelligentiae ordinem sequi.*[11] E recentioribus Criticis instar omnium est Valckenaerii elogium, qui eum

[9] Vid. Agellium ad Psal. lxv. 15. [10] Hieron. Opp. T. VIII, p. 35 ed. Migne. [11] Hieron. Opp. T. VI, p. 258.

quasi *Graecorum interpretum Antiqui Foederis castigatissimum* praedicat.[12] Nec longe a scopo aberrat Montefalconius, cujus scrinia hic compilare non gravabimur: "Interpretatio Symmachi clarissima et elegantissima omnium est. Res ille, ut plurimum, apte ac dilucide exprimit, non verba singula scrupulose referre studet... Hebraismos raro sectatur; summopere curasse videtur, ne quidpiam in Graeca serie poneret, quod Graecum lectorem Hebraice ignarum offendere posset."[13]

Haec de Symmachi stylo in universum sufficiant: nunc de singulis ejus characteribus, cum LXX et Aquila comparatione facta, paulo fusius agamus.[14]

1. Constructiones Hebraeas, per copulas membratim concisas, Symmachus ad rotundiorem Graeci sermonis structuram participiorum ope accommodat. Exempla sint: Exod. v. 7: O′. *πορευέσθωσαν καὶ συναγαγέτωσαν.* Σ. *ἀπερχόμενοι καλαμάσθωσαν.* 4 Reg. i. 2: O′. *δεῦτε καὶ ἐπιζητήσατε.* Σ. *ἀπελθόντες πύθεσθε.* Psal. xxvi. 2: O′. *ἠσθένησαν καὶ ἔπεσαν.* Σ. *σφαλέντες ἔπεσον.* Cant. v. 6: 'A. *ἔκλινεν, παρῆλθεν.* Σ. *ἀπονεύσας παρῆλθεν.* Participii *absoluti* (quod dicitur) in tali accommodatione egregius est usus. Sic Job. xxxiv. 29: ※ Θ. *καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξει, καὶ τίς καταδικάσεται;* Σ. *αὐτοῦ δὲ ἠρεμίαν διδόντος τίς κατακρινεῖ;* Psal. xxvii. 1: O′. *μήποτε παρασιωπήσῃς ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ὁμοιωθήσομαι κ. τ. ἑ.* Σ. *μὴ ἡσυχάσαντός σου ἀποθέν μου ὁμοιωθῶ κ. τ. ἑ.* Item in constructione Hebraeis familiari per praepositionem בְּ cum infinitivo: ut Psal. ix. 4: O′. *ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν μου.* Σ. *ἀναστραφέντων τῶν ἐχθρῶν μου.* Psal. xxix. 10: O′. *ἐν τῷ καταβῆναί με* (Σ. *κατενεχθέντος μου*) *εἰς διαφθοράν.* 1 Reg. xxii. 8: O′. *ἐν τῷ διαθέσθαι τὸν υἱόν μου διαθήκην.* Σ. *συντιθεμένου τοῦ υἱοῦ μου.* Ezech. i. 19: O′. *ἐν τῷ ἐξαίρειν τὰ ζῶα.* Σ. *ἐπαιρομένων τῶν ζώων.*

2. Pro duobus verbis Hebraeis constructionem elegantiorem per verbum et adverbium frequentat Noster. E.g. Psal. xxxii. 3: 'A. *ἀγαθύνατε ψάλατε.* Σ. *ἐπιμελῶς ψάλατε.* Gen. iv. 2: O′. *καὶ προσέθηκε τεκεῖν.* Σ. *καὶ πάλιν ἔτεκεν.* Psal. xl. 9: 'A. *οὐ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι.* Σ. *οὐκέτι ἀναστήσεται.* Jon. ii. 5: O′. *ἆρα* (אַךְ) *προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι με;* Σ. *ἴσως πάλιν προσβλέψω.* Psal. lv. 7: Hebr. *commorantur, delitescunt.* Σ. *συνήγοντο λάθρα.* Vel per verbum et adjectivum; ut 4 Reg. ii. 10: O′. *ἐσκλήρυνας τοῦ αἰτήσασθαι.* Anon. (qui proculdubio Symmachus est): *δύσκολον ᾐτήσω.* Hieron.: *rem difficilem postulasti.*

3. Pro duobus nominibus in regimine positis, quorum posterius juxta usum Hebraeum prioris qualitatem exprimit, Symmachus Graeco more nomen et adjectivum adhibet. Sic Psal. liv. 24: O′. *ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος.* Σ. (*ἄνδρες*) *μιαίφονοι καὶ δόλιοι.* Psal. cl. 1: O′. *ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.* Σ. *ἐν τῷ στερεώματι τῷ ἀκαθαιρέτῳ αὐτοῦ.*

4. Notiones ab Hebraeis per complexionem verborum expositas Noster uno vocabulo, quae Graecae linguae felicitas est, sive adjectivo sive adverbio apte et eleganter reddit. E.g. Prov. xv. 15: טוֹב־לֵב. Σ. *ὁ εὐθυμῶν.* Jesai. ix. 15: נְשׂוּא־פָנִים. Σ. *αἰδέσιμος.* 1 Reg. xxv. 3: טוֹבַת־שֶׂכֶל. O′. *ἀγαθὴ συνέσει.* Σ. *εὐδιανόητος.* Ibid.: רַע־מַעֲלָלִים. O′. *πονηρὸς ἐν ἐπιτηδεύμασι.* Σ.

---

[12] Vid. Hex. nostra ad 1 Reg. xxiii. 13. [13] Montef. in *Praeliminaribus*, p. 54. [14] In hac parte lucubrationis nostrae elaboranda plurimum nobis contulit C. A. Thiemii libellus, *Pro Puritate Symmachi Dissertatio*, Lips. 1755.

κακογνώμων. Job. xxxii. 19: יַיִן לֹא יִפָּתֵחַ. Σ. οἶνος νέος ἀδιάπνευστος. Psal. lxxvii. 53: Ο΄. (ὡδήγησεν αὐτοὺς) ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν. Σ. ἀφόβους καὶ ἀπτοήτους. Jud. xviii. 7: Ο΄. ἐπ᾽ ἐλπίδι. Σ. ἀμερίμνως. Job. xxxiv. 6: בְּלִי־פָשַׁע. ※ Θ. ἄνευ ἀδικίας. Σ. ἀναιτίως. Ezech. xxii. 29: בְּלֹא מִשְׁפָּט. Σ. ἀκρίτως. Amos vi. 13: לְלֹא דָבָר. Σ. ἀλόγως. Jesai. lii. 8: עַיִן בְּעַיִן. Ο΄. ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμούς. Σ. ὀφθαλμοφανῶς. 2 Reg. xii. 8: כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה. Σ. πολλαπλασίως.

5. Praepositionem בְּ, quae apud Hebraeos latissimum usum habet, Symmachus non uno modo transfert. E.g. Gen. xxvii. 35: Ἀ. ἐν ἐπιθέσει. Σ. δι᾽ ἐνέδρας. Psal. xvi. 1: Ο΄. οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις. Σ. οὐ διὰ χειλέων δολίων. Psal. cxviii. 9: Ο΄. ἐν τίνι. Σ. (juxta potiorem scripturam) διὰ τίνος. Psal. cxviii. 109: Ο΄. ἐν ταῖς χερσί μου. Σ. μετὰ χεῖράς μου.

6. Lingua Graeca nulla in re ceteris magis antecellit quam in particularum ejus varietate ac elegantia; quam rem in transferendis particulis Hebraeis non ita numerosis Noster in versionis suae exornationem et illustrationem convertere callebat. Exemplum primum sit particula אַךְ, quae Aquilae et Theodotioni nil nisi πλὴν sonat; Symmacho autem ἄρα (1 Reg. xvi. 6), ὄντως (Psal. lxxii. 18), διόλου (Prov. xxii. 16. Cf. Hex. ad Psal. xxii. 5), ἴσως (Psal. cxxxviii. 11), ἴσως οὖν (Psal. lxxii. 13), μόνον (Thren. iii. 3), οὕτως (1 Reg. xxv. 21. Jerem. xvi. 19), ἀλλ᾽ ὅμως (Jerem. xii. 1). Particula גַּם praeter καίγε vertitur ἀλλὰ καίγε (Prov. xiv. 13), ἔτι (Psal. cxxxviii. 10), ἔτι καὶ (Psal. lxxxii. 9), καὶ ἔτι (Prov. xxv. 1), πρὸς, *insuper* (Eccles. i. 17. vii. 23. ix. 1), μέντοιγε (Job. xviii. 5 ?). וְגַם, ἀλλὰ καὶ (Hex. ad 4 Reg. xvi. 3), ἀλλὰ μὴν καὶ (Eccles. x. 3), καὶ δή (Jerem. xxxvi. 25). אַף, πόσῳ μᾶλλον (Job. iv. 19), ἀλλὰ πρὸς τούτοις (Psal. xliii. 10). אַף כִּי, πόσῳ μᾶλλον (1 Reg. xiv. 30. 2 Reg. iv. 11. xvi. 11. Job. xv. 16. xxv. 6). נָא, ἀξιῶ (1 Reg. xv. 25. xxv. 25). אָנָּה, δέομαι (4 Reg. xx. 3). וְאוּלָם, ἐπείτοιγε (1 Reg. xxv. 34), ἀλλὰ μήν (Mich. iii. 8). אֲבָל, καὶ μάλα (Hex. ad Gen. xlii. 21), ὄντως (Hex. ad 2 Reg. xiv. 5). הִנֵּה, ἀλλ᾽ ὅμως (Jerem. vii. 8). מוּל, ἑξῆς, s. κατὰ μέρος (Jerem. ix. 25). מִדֵּי, ἀφ᾽ οὗ (Jerem. xx. 8. xlviii. 27). Postremo constructionem per μὲν et δὲ, quae ab Aquilae saltem editione prorsus exsulat, Noster non invitus in rem suam convertit; e.g. Exod. xiv. 20: καὶ ἦν ἡ νεφέλη σκότος μὲν ἐκεῖθεν, φαίνουσα δὲ ἐντεῦθεν. Hos. vii. 1: καὶ κλέπτης μὲν εἰσῆλθεν, ἐκδύον δὲ λῃστήριον ἔξω.

7. Idiotismos Hebraeos qua ratione Symmachus Graecis auribus accommodare studuerit, paucula ex innumeris specimina ad declarandum sufficiant. 1 Reg. iii. 4 (et passim): Ο΄. ἰδοὺ ἐγώ. Σ. πάρειμι. 2 Reg. xii. 5: Ο΄. υἱὸς θανάτου. Σ. ἄξιος θανάτου. Exod. v. 7: Ο΄. καθάπερ χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. Σ. καθάπερ καὶ πρότερον. 1 Reg. xix. 7: Ο΄. ὡς ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. Σ. ὡς πρὸ μιᾶς καὶ πρίν. 2 Reg. v. 2: Ο΄. καὶ ἐχθὲς καὶ τρίτην. Σ. ἀλλὰ καὶ πρίν. 1 Reg. xx. 25: Ο΄. ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ. Σ. ὥσπερ εἰώθει. 1 Reg. ix. 20: Ο΄. μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου αὐταῖς. (Σ.) μὴ μεριμνήσῃς. 1 Reg. xxv. 25: Ο΄. μὴ δὴ θέσθω ὁ κύριός μου καρδίαν αὐτοῦ. Σ. μὴ πρόσχῃς, ἀξιῶ. 1 Reg. xxx. 21: Ο΄. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην. Σ. καὶ ἠσπάσαντο αὐτούς. 2 Reg. ii. 6: Ο΄. ποιήσω μεθ᾽ ὑμῶν τὸ ἀγαθὸν τοῦτο. Σ. ἀμείψομαι ὑμᾶς τὴν χάριν ταύτην. His exemplis non annumerabimus Gen. ii. 17: Ο΄. θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Σ. θνητὸς ἔσῃ; quia haec versio, dum Hebraismi peregrinitatem vitat, explicatorem potius quam interpretem arguere videtur.

8. Locutiones figuratas vel duriusculas Noster aut plane eximit (ut Psal. xx. 13: Ο΄. θήσεις αὐτοὺς νῶτον. Σ. τάξεις αὐτοὺς ἀποστρόφους. Job. xxxi. 15: Ο΄. γεγόναμεν δὲ ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ (Σ.

ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ)), aut per particulas comparationis emollire studet. Hujus generis sunt: 1 Reg. xiii. 1: ※ υἱὸς ἐνιαυτοῦ (Σ. υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος) Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. Psal. xiii. 4: Ἀ. ἔφαγον ἄρτον (Σ. ὡσεὶ ἄρτον). Psal. xxx. 22: Ο΄. ἐν πόλει περιοχῆς. Σ. ὡς ἐν πόλει περιπεφραγμένῃ. Psal. xxxviii. 6: Ο΄. ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου (Σ. ἰδοὺ ὡς σπιθαμὰς ἔδωκας) τὰς ἡμέρας μου. Psal. xliv. 2: Ο΄. ἡ γλῶσσά μου κάλαμος (Σ. ὡς γραφεῖον). Psal. lxii. 2: Ο΄. ἐν γῇ ἐρήμῳ. Σ. ὡς ἐν γῇ διψάδι. Prov. xv. 15: *Bonus corde est convivium perpetuum.* Σ. ὁ εὐθυμῶν ὡς ἐν πότῳ διαπαντός. Dan. x. 5 (de angelo): Θ. ἀνήρ. Σ. ὡς ἀνήρ. Zach. v. 1: *Et vidi, et ecce! volumen volans.* Σ. καὶ εἶδον ὡς εἴλημα πετόμενον. Gen. xv. 1: מָגֵן לָךְ. Σ. ὑπερμάχομαι καθάπερ ὅπλον. Hic non praetereunda est lex a Symmacho sibi imposita, ut effata Sacri Scriptoris, quae notioni Dei ἀνθρωποπαθοῦς favere, aut majestati divinae ullo modo repugnare videantur, in versione sua variis artificiis mitiget. Sic Psal. xliii. 24: Ο΄. ἱνατί ὑπνοῖς, κύριε. Σ. ἱνατί ὡς ὑπνῶν εἶ, δέσποτα. Exod. xxiv. 10: Σ. καὶ εἶδον ὁράματι τὸν θεὸν Ἰσραήλ; ubi ὁράματι de suo intulit Noster. Jud. ix. 13 (de vino): *Quod exhilarat deos et homines* (אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים). Σ. τὴν εὐφροσύνην τῶν ἀνθρώπων. Psal. lxxvii. 36: *Et lactaverunt eum* (Deum) *ore eorum.* Sic in Hebraeo; cum vero Deus ab hominibus fraude circumveniri non possit, Symmachus durius dictum pia circumlocutione emollit, vertens: καὶ ὡς παραλογιζόμενοι αὐτὸν ὑπελάμβανον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. Denique huc pertinere videtur locus insignis Gen. i. 27, de homine ad imaginem Dei creato; ubi dogmaticis suis praejudiciis nimium tribuens, Noster omnes sanae interpretationis leges pro nihilo habuit.[15]

9. Sed etiam ubi nulla intererat dogmatices quaestio, Symmachum in paraphrastae partes aliquando delapsum esse negari non potest. Nihil moramur verba ad sensum loci pleniorem efficiendum de suo assumpta; ut Psal. xxx. 20: Ο΄. (ὃ) ἔκρυψας (Σ. ἔκρυψας ἀπόθετον) τοῖς φοβουμένοις σε. Psal. lvi. 5: Ο΄. ἐκοιμήθην. Σ. εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην. Jesai. xlvi. 1: Ο΄. ἐγένετο εἰς θηρία. Σ. ἐγένετο ζώοις ἔκδοτα; et similia. Non carpimus circumlocutiones quae ad elegantiam Graeci sermonis pertinent; ut Psal. liv. 15: Ἀ. ἐγλυκάναμεν ἀπόρρητον (סוֹד). Σ. ἐκοινολογούμεθα γλυκεῖαν ὁμιλίαν. Eccles. vii. 30: Ο΄. ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς. Σ. περιειργάσαντο πολυπραγμοσύνην. Sed nullas hujusmodi excusationes admittere videntur loca quae nunc indicabimus: Gen. xviii. 25: *Nonne judex totius terrae faciet justum?* Σ. ὁ πάντα ἄνθρωπον ἀπαιτῶν δικαιοπραγεῖν, ἀκρίτως μὴ ποιήσῃς τοῦτο. 4 Reg. xxi. 16: Ο΄. (ἕως οὗ ἔπλησε τὴν Ἱερουσαλὴμ) στόμα εἰς στόμα. Σ. ὥσπερ ἀγγεῖον ἄχρι στόματος. Job. xxi. 13: *Et in momento ad infernum descendunt.* Σ. καὶ ταχέως ἄνοσοι καὶ ἀβασάνιστοι εἰς ᾅδην κατέρχονται. Psal. xli. 4: Ο΄. ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος (Σ. ὡς ἄρτος συντάξεώς μου). Jerem. xli. 5: Ο΄. εἰς οἶκον κυρίου. Σ. εἰς οἶκον κυρίου εἰσέτι ὄντα καὶ ἐλπιζόμενον. Ezech. xvi. 31: Ο΄. συνάγουσα μισθώματα. Σ. ἐν ἀξιοπιστίᾳ (*honeste*) συνάγουσα μισθώματα. Videndum tamen ne forte in uno et altero horum exemplorum verba scholiastae aut enarratoris versioni interpretis nostri male adhaeserint; id quod in tribus aliis locis (Exod. xv. 11. Thren. iii. 46, 47. Ezech. xvi. 45) accidisse vix dubium esse potest.

10. Vocabula Hebraea Graecis elementis scripta parcissime admittit Noster[16]; immo con-

[15] Cf. Geiger *Symmachus* etc. p. 40 sqq.

[16] Exempla fere sola sunt: ἀβρὴχ Gen. xli. 43; ἀμὼν Jesai. xxxiii. 3; ἀρσεὶθ Jerem. xix. 2; βόρατον Psal. ciii. 17. Cant. Cant. i. 17; γαβδαρηνοὶ, θαβδαρηνοὶ etc. Dan. iii. 32; ἡδὰδ Jerem. xlviii. 33;

trariam culpam, modo sit culpa, in eum contulerit aliquis; videlicet quod propria nomina, quae sine translatione relinquenda erant, in Graece efferendo se torserit. Sic pro Αὐα (Gen. iii. 21) Ζωογόνος; pro Ἰεδδεδὶ (2 Reg. xii. 25) Ἀγαπητὸς κυρίου; pro Ἐδὲμ nunc (παράδεισον) ἀνθηρὸν (Gen. ii. 8), nunc (παράδεισον) τῆς ἀκτῆς (Gen. ii. 15), nunc παγκαρπία (Psal. xxxv. 9) prava affectatione venditat. Ejusmodi sunt: Num. xxi. 11: בְּעִיֵּי. Ο΄. ἐν Ἀχαλγαί. Σ. ἐν τοῖς βουνοῖς; Deut. xxxii. 49: הַר הָעֲבָרִים. Ο΄. τὸ ὄρος τὸ Ἀβαρίμ. Σ. (τὸ ὄρος) τῶν διαβάσεων; Jesai. xix. 18: עִיר הַהֶרֶס. Ἀ. Θ. πόλις Ἀρές. Σ. πόλις ἡλίου. In regionum nominibus ponendis tres interpretes pro Ἀραρὰτ (Gen. viii. 4) Ἀρμενία ediderunt; sed solus Symmachus pro Ἐλλασὰρ, Ἐλὰμ et ἐθνῶν (Gen. xiv. 1) Πόντου, Σκυθῶν et Παμφυλίας vereor ne curiosius quam verius suffecerit. Quinetiam si quando nomen Hebraeum ab eo retineatur, Graecam quandam speciem induere cogitur; ut οἱ Ῥουβηλαῖοι, οἱ Γαδαῖοι, οἱ Μανασσαῖοι (Deut. xxix. 8); οἱ Χερηθαῖοι καὶ οἱ Φεληθαῖοι (2 Reg. viii. 18), et similia.

11. Cum inter omnes constet, Symmachum linguam Graecam tunc temporis florentem optime omnium interpretum nostrorum calluisse, plurimas voces et locutiones ad reconditiorem Graecitatem pertinentes in opere ejus reperiri nemo mirabitur. Harum vel insigniores tantum enumerare cum nimii laboris et taedii foret, fas sit nobis, speciminis gratia, lectorem remittere ad Hexapla nostra in Lev. xxvi. 43. Jos. xviii. 1. 1 Reg. xvi. 23. Neh. vi. 11. Ezech. xxiii. 5.

12. Aquilae in commendationis loco posuimus, Hieronymum in Hebraeis vertendis non raro vestigiis ejus institisse. Sed quid de Symmacho dicamus, quem tam presse secutus est magnus ille interpres Latinus, idemque literis Hebraeis et Graecis non mediocriter eruditus, ut aliquando nobis successerit, ex Hieronymi Latinis Symmachi Graeca vel sine nomine exsistentia, vel etiam prorsus deperdita, satis probabiliter extricare?[17] Hujus imitationis exempla in decursu operis nostri occasione data notavimus, e quibus selectum numerum hic uno conspectu legentium oculis subjicere non gravabimur.

Exod. ix. 17: עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי. Sym. (ἔτι σὺ) κατέχεις (τὸν λαόν μου); Hieron. in Div. Bibl. et Vulg.: *Adhuc retines populum meum?* Num. xxv. 8: אֶל־הַקֻּבָּה. Sym. εἰς τὸ πορνεῖον. H. V. *in lupanar.* Deut. xxxiii. 8: *Thummim tui et Urim tui* sint *viro pio tuo, quem tentasti ad Massah, contendisti cum eo super aquas Meribah.* Sym. τελειότης σου καὶ διδαχή σου τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ, ὃν ἐπείρασας ἐν δοκιμασίᾳ, ἐδοκίμασας (leg. ἐδίκασας) αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας. H. V. *Perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo, quem probasti in tentatione, et judicasti ad aquas contradictionis.* Jos. x. 42: לָכַד פַּעַם אֶחָת. Sym. ᾐχμαλώτευσεν μιᾷ ὁρμῇ. H. V. *uno cepit impetu.* Jud. ix. 6: עִם־אֵלוֹן מֻצָּב אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם. Sym. παρὰ τὴν δρῦν τὴν ἑστῶσαν ἐν Σικίμοις. H. V. *juxta quercum quae stabat in Sichem.* Jud. xv. 19: אֶת־הַמַּכְתֵּשׁ. Sym. τὴν μύλην. H. V. *molarem dentem.* 1 Reg. i. 18: *Et vultus ejus non erat ei amplius.* Sym. (καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς) οὐ διετράπη (ἔτι). H. V. *vultusque illius non sunt*

θαρσὶς Dan. x. 6; μαμζὴρ Zach. ix. 6; σεραφεὶν Jesai. vi. 2; σοὺρ Jesai. x. 26; ὠφὰζ Prov. viii. 19; ὠχεὶμ Jesai. xiii. 21. Semel atque iterum, posito Hebraeo vocabulo, Graecum idem sonans subjungit; ut Exod. xii. 11: φασὲχ ὑπερμάχησις; Eccles. vii. 8: ματθανὰ τουτέστι δῶρον; qui usus Marcum evangelistam (Cap. vii. 7) Graecorum in commodum scribentem revocat.

[17] Geiger *Symmachus* etc. p. 60: "Und so mag sich noch manches verborgene Gut des Symmachus in der Speichern des Hieronymus und der Vulgata befinden." Vid. Hexapla nostra ad Lev. xiv. 36. Num. xxiii. 10. 1 Reg. ix. 20. xi. 5. xii. 3. xv. 48. xxi. 5. 2 Reg. xxiii. 8. 4 Reg. v. 26. Jesai. lvi. 12. Hos. xi. 3.

amplius in diversa mutati. 1 Reg. ix. 24: Sym. *ὅτι ἐπίτηδες* (לַמּוֹעֵד) *τετήρηταί σοι.* H. V. *quia de industria servatum est tibi.* 1 Reg. xxiii. 13: O'. *καὶ ἐπορεύοντο οὗ ἐὰν* (בַּאֲשֶׁר) *ἐπορεύοντο.* Eleganter Sym. *καὶ ἐρρέμβοντο ὁπουδήποτε.* H. V. *huc atque illuc vagabantur incerti.* 1 Reg. xxv. 18: *Et centum uvas passas* (צִמֻּקִים). Sym. *καὶ ἑκατὸν ἐνδέσμους* (*σταφίδος*). H. V. *et centum ligaturas uvae passae.* 2 Reg. x. 6: נִבְאֲשׁוּ בְּדָוִד. Sym. *ἐκακούργησαν πρὸς Δαυίδ.* H. V. *injuriam fecissent David.* 2 Reg. xii. 14: כִּי־נִאֵץ נִאַצְתָּ. Sym. *ὅτι βλασφημῆσαι ἐποίησας.* H. V. *quoniam blasphemare fecisti.* 3 Reg. x. 11: עֲצֵי אַלְמֻגִּים. Sym. *ξύλα θύϊνα.* H. V. *ligna thyina.* 3 Reg. xvi. 3: מַבְעִיר אַחֲרֵי בַעְשָׁא. Sym. *τρυγήσω τὰ ὀπίσω Βαασά.* H. V. *demetam posteriora Baasa.* 4 Reg. ii. 14: Sym. *ποῦ κύριος ὁ θεὸς Ἠλιοὺ καὶ νῦν* (אַף־הוּא); H. V. *Ubi est Dominus Deus Eliae etiam nunc?* Psal. x. 2: Sym. *ὅτι οἱ θεσμοὶ* (הַשָּׁתוֹת, *fundamenta*) *καθαιρεθήσονται.* H. *quia leges dissipatae sunt.* Psal. xxxiv. 16: *Cum profanis sannionibus placentae.* Sym. *ἐν ὑποκρίσει φθέγμασι πεπλασμένοις.* H. *in simulatione verborum fictorum.* Psal. xxxvi. 7: מְזִמּוֹת. Sym. *ἃ ἐνθυμεῖται.* H. *quae cogitat.* Psal. lvii. 6: חוֹבֵר חֲבָרִים מְחֻכָּם. Sym. *ἐπαστοῦ ἐπῳδὰς σεσοφισμένου.* H. *nec incantatoris incantationes callidas.* Psal. lix. 10: *Super Edom projiciam calceum meum.* Sym. *ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐπιβήσομαι τῷ ὑποδήματί μου.* H. *Super Idumaeam incedam calceamento meo.* Psal. lxxii. 4: *Quia non sunt vincula* (חַרְצֻבּוֹת) *in morte eorum, et pingue est corpus eorum* (אוּלָם). Sym. *ὅτι οὐκ ἐνεθυμοῦντο περὶ θανάτου αὐτῶν· στερεὰ γὰρ ἦν τὰ πρόπυλα αὐτῶν.* H. *Quia non recogitaverint de morte sua, et firma sunt vestibula eorum.* Psal. lxxvi. 12: Sym. *ἀνεμιμνησκόμην τὰς περινοίας κυρίου* (מַעַלְלֵי־יָהּ), *ἀναπολῶν τὰ ἀρχαῖα τεράστιά σου.* H. *Recordabor cogitationum Domini, reminiscens antiqua mirabilia tua.* Psal. lxxxvi. 4: Sym. *ἀναμνήσω ὑπερηφανίαν* (רַהַב). H. *commemorabo superbiae.* Psal. cxviii. 112: לְעוֹלָם עֵקֶב. Sym. *εἰς μισθαποδοσίαν αἰώνιον.* H. *propter aeternam retributionem.* Jesai. liv. 8: בְּשֶׁצֶף קֶצֶף. Sym. *ἐν ἀτόμῳ ὀργῆς.* H. V. *in momento indignationis.* Jesai. lvi. 11: מִקָּצֵהוּ. Sym. *ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου.* H. V. *a summo usque ad novissimum.* Jerem. vi. 2: *O pulcra et delicata, exscindam* (דָּמִיתִי) *filiam Sionis.* Sym. *τῇ ὡραίᾳ καὶ τῇ τρυφερᾷ ὡμοίωσα τὴν θυγατέρα Σιών.* H. V. *Speciosae et delicatae assimilavi filiam Sion.* Jerem. xxxvi. 18: *Ex ore ejus praelegit* (יִקְרָא) *mihi.* Σ. *ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἔλεγεν, ὡς ὁ ἀναγινώσκων πρὸς μέ.* H. V. *Ex ore suo loquebatur, quasi legens ad me.* Jerem. xxxviii. 4: Sym. *ἐπίτηδες γὰρ* (כִּי עַל־כֵּן) *αὐτὸς παρίησιν τὰς χεῖρας.* H. V. *de industria enim dissolvit manus.* Ezech. v. 3: בִּכְנָפֶיךָ. Sym. *ἐν ἄκρῳ τῷ ἱματίῳ σου.* H. V. *in summitate pallii.* Ezech. viii. 10: סָבִיב סָבִיב. Sym. *κύκλῳ διόλου.* H. V. *in circuitu per totum.* Ezech. viii. 11: לִפְנֵיהֶם. Sym. *πρὸ τῶν γραφῶν.* H. V. *ante picturas.* Ezech. xvii. 3: אֶת־צַמֶּרֶת. Sym. *τὸ ἐγκάρδιον.* H. V. *medullam.* Hos. iii. 3: תֵּשְׁבִי לִי. Sym. *προσδοκήσεις με.* H. V. *exspectabis me.* Hos. vii. 14: יִתְגּוֹרָרוּ. Sym. *ἐμηρυκῶντο.* H. V. *ruminabant.* Amos vi. 7: Sym. *καὶ περιαιρεθήσεται ἑταιρεία τρυφητῶν.* H. V. *et auferetur factio lascivientium.*

Porro in Hieronymi versione hexaplari libri Jobi, in nonnullis locis rejecta Theodotionis versione, quae textum LXXviralem, ut hodie legitur, invasit, Symmacho praerogativam dedit; ut videre est in Hexaplis nostris ad Cap. xxi. 11. xxxii. 11, 12, 13–17. xxxiv. 23. xxxvii. 10.

V. *De duplici Symmachi editione.*

Quae de Aquilae duplici editione, vel potius *secundis curis*, disputavimus, ad alteram Symmachi editionem eo magis accommodari possunt, quod vestigia hujus operis longe pauciora et incertiora sunt. Et primum de locis sane paucissimis, in quibus Hieronymus secundam Symmachi editionem diserte appellat, videndum. Sic igitur ille in Commentariis ad Jerem. xxxii. 30: "Symmachi prima editio et Theodotio *solos* (μόνοι) interpretati sunt. Secunda quippe Symmachi vertit διόλου." Item ad Nah. iii. 1: "Symmachus autem ἀποτομίας πλήρης, quod possumus dicere *crudelitate* vel *severitate plena*. In altera ejus editione reperi μελοκοπίας πλήρης; id est, *sectionibus carnium* et *frustis per membra conscissis*." Postremo ad Jerem. xx. 2, 3: "Pro *nervo*, quem nos diximus... Symmachus βασανιστήριον, sive στρεβλωτήριον, quod utrumque *tormenta* significat." Et mox: "Pro *pavore*, quod in Hebraico scriptum MAGUR... Symmachus *ablatum*, sive *congregatum* et *coactum*, interpretatus est." In quibus tamen duobus exemplis utrum de duplici Symmachi editione, an de diversis prophetae locis Hieronymi verba intelligenda sint, pro certo definiri nequit.

Haec sunt sola S. Scripturae loca, ad quae secundae Symmachi editionis mentio fit. Nunc recensenda sunt loca paulo numerosiora, in quibus duae interpretationes, a diversis auctoribus Symmacho attributae, ex hypothesi duplicis editionis inter se conciliari solent. Haec fere sunt:

Exod. xxviii. 14	שַׁרְשְׁרֹת	'A. Σ. ἁλύσεις	'A. Σ. σύσφιγκτα.
xxx. 4	לְבָתִּים	Σ. Θ. εἰς θήκας	Σ. εἴσοδοι.
Num. xi. 8	לְשַׁד	Σ. εἰς λίπος	Σ. πιότητος.
Jud. i. 15	גֻּלֹּת	Σ. κτῆσιν	Σ. ἀρδείαν.
1 Reg. xxv. 35	וָאֶשָּׂא	Σ. καὶ ἐτίμησα	Σ. καὶ ἐνετράπην.
2 Reg. viii. 18	כֹּהֲנִים	Σ. σχολάζοντες	'Εβρ. Σ. 'A. ἱερεῖς.
4 Reg. iii. 4	נֹקֵד	Σ. ἦν τρέφων βοσκήματα	Σ. ἀρχιποιμήν.
Psal. ii. 4	יִלְעַג־לָמוֹ	Σ. καταγελάσει αὐτούς	Σ. καταλαλήσει αὐτῶν.
xliii. 19	וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּי אָרְחֶךָ	Σ. οὐδὲ μετεκλίθη τὰ ὑπορθοῦντα ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου	Σ. καὶ ἐξέκλιναν τὰ διαβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῶν τρίβων σου.
lxxii. 7	יָצָא מֵחֵלֶב	Σ. προέπιπτον ἀπὸ λιπαρότητος	Σ. ἐξῄεσαν ἀπὸ λίπους.
ciii. 22	יֵאָסֵפוּן	Σ. ὑποχωρήσουσι	Σ. συσταλήσονται.
Cant. Cant. i. 6	שֶׁשְּׁזָפַתְנִי	Σ. ὅτι παρενέβλεψέ με	Σ. ὅτι καθήψατό μου.
v. 11	כֶּתֶם פָּז	Σ. ὡς λίθος τίμιος Σ. χρυσίον	Σ. ἐπίσημος χρυσολίθοις.
Jesai. v. 30	וְיִנְהֹם עָלָיו	Σ. καὶ ἠχήσει ἐπ' αὐτοῦ	Σ. καὶ καλέσει αὐτούς.
xiii. 3	גַּאֲוָתִי	Σ. ἐν τῷ δοξασμῷ μου	Σ. τῇ ὕβρει μου.
xli. 1	הַחֲרִישׁוּ	Σ. δουλεύσατε	Σ. σιωπήσατε.

Jerem. vi. 11	נִלְאֵיתִי הָכִיל	Σ. *fatigatus sum tolerans* (ἐκοπίασα ἀνεχόμενος)	Σ. *laboravit tolerare.*
xv. 16	וָאֹכְלֵם	Σ. τροφή μοι	Σ. καὶ προσεδεχόμην αὐτούς.
xli. 17	אֲשֶׁר־אֵצֶל	Σ. τοῖς ἐχόμενα	Σ. τῇ κατέναντι.
Thren. i. 8	לְנִידָה	Σ. σίκχος	Σ. ἀνάστατον.
16	שׁוֹמֵמִים	Σ. ἔρημοι	Σ. στυγνοί (s. σκυθρωποί).
iii. 20	תָשִׁיחַ	Σ. ἑαυτῇ προσλαλήσει	Σ. κατακάμπτεται.
Ezech. i. 4	רוּחַ סְעָרָה	Σ. πνοὴ καταιγιζομένη	Σ. πνοὴ θυέλλης (?).
iii. 13	וְקוֹל	Σ. καὶ σύγκρουσιν	Σ. καὶ ψόφον.
v. 3	בִכְנָפֶיךָ	Σ. ἐν τοῖς κρασπέδοις σου	Σ. ἐν ἄκρῳ τοῦ ἱματίου σου.
xiii. 18	כְּסָתוֹת	Σ. ὑποστρώματα	Σ. ὑπαγκώνια.
xix. 14	שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל	Σ. σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν	Σ. εἰς σκῆπτρον βασιλικόν.
xx. 6	צְבִי	Σ. *religio* (θρησκεία)	Σ. στάσις.
26	לְמַעַן אֲשִׁמֵּם	Σ. *ut deleam eos*	Σ. ἵνα πλημμελήσωσιν.
Hos. vi. 9	אִישׁ גְּדוּדִים	Σ. ἀνδρὸς ὑποκριτοῦ	Σ. ἀνδρὸς ἐνεδρευτοῦ.
vii. 14	כִּי יְיֵלִילוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם	Ἀ. Σ. ἀλλὰ ἀσελγῶς ἐλάλησαν..	Σ. ἀλλ' ἢ ἐχρεμέτισαν ἐν κατακλίσεσιν αὐτῶν.
ix. 7	מְשֻׁגָּע	Σ. ἐννεός	Σ. κραιπαλῶν (s. κεκραιπαληκώς).
xii. 11	כְּגַלִּים	Σ. ὡς βάτραχοι	Σ. ὡς σωροὶ λίθων.
xiii. 3	מֵאֲרֻבָּה	Σ. ἀπὸ ἀκρίδων	Σ. ἀπὸ ὀπῆς.
14	קָטָבְךָ	Σ. ἀπάντημά σου	Σ. ἀκηδία σου.
Amos i. 11	רַחֲמָיו	Σ. σπλάγχνα ἴδια	Σ. ἔντερα αὐτοῦ.
Habac. ii. 5	לֹא יִנְוֶה	Σ. οὐκ εὐπραγήσει	Σ. οὐκ εὐπορήσει.
Zach. v. 1	מְגִלָּה עָפָה	Σ. κεφαλὶς πετομένη	Σ. ὡς εἴλημα πετόμενον.

Habes segetem lectionum diversarum satis pusillam; e quarum numero si eximas eas quae vel scribarum in nominibus ponendis oscitantiae, vel versioni Syro-hexaplari paulo liberiori imputandae sint, Symmachi *secunda editio* veremur ne pro mera ignorantiae excusatione habenda sit.

CAPUT IV.

De Theodotionis editione.

I. Theodotionis historia. II. De Theodotionis versionis scopo et indole. III. De Theodotionis interpretis stylo.

I. *Theodotionis historia.*

Auctore Epiphanio, Theodotio patria Ponticus fuit, religione autem Christianus de schola Marcionis haeresiarchae Sinopitae; qui cum haeresi suae nescimus qua de causa succenseret, ad Judaismum defecit, et circumcisionem accepit: quo facto, ne quid historia ejus ab iis quae de Aquila et Symmacho traduntur declinaret, Hebraeas literas edidicit, et versionem ipse suam aggressus est.[1] Quod ad gentem ejus attinet, dissidet Irenaeus, qui Ephesium eum vocat, de conversione ejus ad Judaismum cum Epiphanio consentiens.[2] E contrario fuisse Theodotionem pariter ac Symmachum de secta Ebionitarum, pluribus in locis, ut vidimus, testatur Hieronymus, quamvis in Prologo in Danielem rem in dubio relinquere videtur, cum ait: "Illud quoque lectorem admoneo, Danielem non juxta LXX interpretes, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit, licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judaeus est."[3] Ceterum de aetate ejus, dum in quaestione de Symmachi aetate versabamur, probabiliter pronuntiavimus; videlicet eum Symmacho priorem fuisse, et, si quid veteribus tribuendum, imperante Commodo (A. D. 180–192) versionem suam concinnasse.

II. *De Theodotionis versionis scopo et indole.*

Ut Aquilae in vertendo in primis propositum fuit verbum de verbo exprimere, Symmacho autem sensum potius sequi, sic Theodotioni in suo opere ornando illud potissimum in votis fuisse videtur, *non multum a veteribus*, hoc est, a LXX interpretibus, *discrepare*;[4] ita tamen

---

[1] Epiphan. De Mens. et Pond. 17 (Opp. T. II, p. 172): Μετὰ τοῦτον δὲ κατὰ πόδας ἐν τῷ ἑξῆς χρόνῳ ... Θεοδοτίων τις Ποντικὸς ἀπὸ τῆς διαδοχῆς Μαρκίωνος τοῦ αἱρεσιάρχου τοῦ Σινωπίτου, μηνιῶν καὶ αὐτὸς τῇ αὐτοῦ αἱρέσει, καὶ εἰς Ἰουδαϊσμὸν ἀποκλίνας, καὶ περιτμηθεὶς, καὶ τὴν τῶν Ἑβραίων φωνὴν καὶ τὰ αὐτῶν στοιχεῖα παιδευθεὶς, ἰδίως καὶ αὐτὸς ἐξέδωκε. [2] Iren. adv. Haeres. III, 24: ὡς Θεοδοτίων ἡρμήνευσεν ὁ Ἐφέσιος καὶ Ἀκύλας ὁ Ποντικὸς, ἀμφότεροι Ἰουδαῖοι προσήλυτοι. [3] Hieron. Opp. T. V, p. 620. [4] Epiphan. De Mens. et Pond. 17 (T. II, p. 173): Διὸ τὰ πλεῖστα τοῖς οβ′ συνᾳδόντως ἐξέδωκε· τριβὰς γὰρ εἶχεν οὗτος τὰς πλείστας ἀπὸ τῆς συνηθείας τῶν οβ′. Hieron. Opp. T. X, p. 120 ed. Migne: "Juxta Theodotionis dumtaxat editionem, qui simplicitate sermonis a LXX interpretibus non discordat." Idem Opp. T. IX, p. 1079 ed.

ut quae ab illis vel absurde conversa, vel prorsus praeterita fuissent, ipse ad Hebraei archetypi normam emendaret et suppleret. Prioris generis culpae insigne exemplum est Danielis liber, cujus versio LXXviralis tam putide et praepostere jacet, ut nulla manu medica ad Ecclesiae usus accommodari possit; unde accidit, ut illa seposita et velut antiquata, Theodotionis editio in locum ejus successerit. Quod vero ad *defectus* veteris versionis attinet, testis sit textus Jobi LXXviralis (qui vocatur), ut in exemplari Romano hodie legitur, cujus fere sexta pars, nulla adhibita discriminis nota, Theodotioni debetur; *discriminis notam* dico, quia discrimen ipsum cuivis Graeca cum Hebraeis paulo attentius comparanti haudquaquam obscurum erit. Etiam Jeremiae vaticiniorum haud exigua pars, quae apud LXX defecerat, in libris hexaplaribus de Nostro suppleta est, cujus pericopae prolixiores sunt Cap. xxxiii. (Gr. xl.) 14–26, et Cap. xxxix (Gr. xlvi). 4–13.

E libris canonicis Jeremiae Threnos Aquilam et Theodotionem in versionibus suis praetermisisse, e male intellecto Origenis loco olim credebatur;[5] quam opinionem quod ad Aquilam attinet, aperte falsam, quod vero ad Theodotionem, parum verisimilem esse, in Monito ad Threnos demonstravimus.

Libros V.T. apocryphos tres interpretes non vertisse res nota est; sed ex hac generali propositione excipiendae sunt, praeter Jobi epimetrum in fine Cap. xlii, Danielis pericopae, Susanna, Canticum Trium Puerorum, et Bel et Draco, quas in Theodotionis quoque editione locum suum retinuisse constat. Estherae vero additamenta (quae vocantur) *nec in Hebraeo, nec apud ullum ferri interpretum* diserte testatur Hieronymus.[6]

III. *De Theodotionis interpretis stylo.*

Theodotionis stylus simplex et gravis est, et, ut jam observavimus, inter Aquilam et Symmachum medium locum occupat, quorum interpretationibus, desertis per occasionem Seniorum vestigiis, non raro se adjungit. Interdum vero, relictis ceteris omnibus, novam viam sibi secat; e.g. Gen. i. 28: וּרְדוּ בִּדְגַת. Ο'. *καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων.* 'A. *καὶ ἐπικρατεῖτε ἐν ἰχθύϊ.* Σ. *καὶ χειροῦσθε τοὺς ἰχθύας.* Θ. (ex usu Syrorum) *καὶ παιδεύετε ἐν τοῖς ἰχθύσι.* Rursus Gen. iv. 4 pro Hebraeo וַיִּשַׁע, *et respexit*, quod *τοῖς* Ο' *ἐπεῖδεν*, Aquilae *ἐπεκλίθη*, Symmacho *ἐτέρφθη* sonat, Theodotio paulo argutius *ἐνεπύρισεν* posuit, modum approbationis, per ignem scilicet, juxta traditionem Rabbinorum, innuens. Styli autem proprietas, qua Noster a ceteris interpretibus maxime differt, mos est ejus voces Hebraeas, etiam eas quarum translatio non ita difficilis erat, *ἀνερμηνεύτους* relinquendi, Graecis tantum characteribus pro Hebraicis positis. Hic usus, ab Aquila et Symmacho, ut supra declaravimus, parcius admissus, a Theodotione adeo frequentatus est, ut propter hanc in primis causam *indocti* interpretis nota a Montefal-

Migne: "Quasi non et apud Graecos Aquila, Symmachus et Theodotio, vel verbum e verbo, vel sensum e sensu, vel ex utroque commixtum et medie temperatum genus translationis expresserint." [5] Hodius *De Bibliorum Textibus*, p. 584. [6] Opp. T. IX, p. 1445 ed. Migne.

conio ei inusta sit. Sed prius quam ultra progredimur, operae pretium erit catalogum verborum Hebraeo-Graecorum, quae in Theodotionis reliquiis obvia sunt, ordine alphabetico exhibere, praesertim cum maxima eorum pars in Lexicis ad versiones V. T. Graecas concinnatis desiderentur.

ἀγανὼθ Jesai. xxii. 24.
ἀγγαὶ Anon. 2 Paral. xxvi. 9.
ἀγμὸν Jesai. xix. 15.
ἀγουγὶμ Anon. 2 Paral. ix. 10.
ἀγοὺρ Jesai. xxxviii. 14.
ἀδαμὰ Gen. ii. 7. iii. 18. Deut. xxi. 23. 'A. Θ. Ezech. xx. 38.
ἀδωνὶ Zach. i. 9. iv. 4.
ἀζαζὴλ Anon. Lev. xvi. 10, 26.
ἀζαρὰ Ezech. xliii. 14.
ἀμαδαρὼθ Anon. Jud. v. 22.
ἀναθὼθ (potius ἀδανὼθ) Anon. 1 Reg. xv. 32.
ἀραβὰ Job. xxxix. 6. Jesai. xli. 19. Jerem. xxxix. 4, 5.
ἀρς Jesai. xvii. 9.
ἀρσεὶθ 'A. Σ. Θ. Jerem. xix. 2.
ἀσιδὰ Job. xxxix. 13. O'. Θ. Jerem. viii. 7.
ἀφὲκ (ἐν) Ezech. xxvii. 16.
ἀχὶ Job. viii. 11.
βακελλὴθ 4 Reg. iv. 42.
βαραμεὶμ Ezech. xxvii. 24.
βεδὲκ Ezech. xxvii. 27.
βεθθιεὶμ 4 Reg. xxiii. 7.
βελιὰλ (υἱοὶ) Jud. xix. 22.
βραθὺ Jesai. xxxvii. 24. xli. 19.
γαβεὶμ 'A. Σ. Θ. Jerem. lii. 16.
γαζαρηνοὶ O'. Θ. Dan. ii. 27.
γαζερὰ (τὸ) Ezech. xli. 13.
γαλιμὰ Ezech. xxvii. 24.
γαρεὶμ, γαρὲμ O'. Θ. 4 Reg. ix. 13.
δαὰρ Jesai. xli. 19.
δαβεὶρ Psal. xxvii. 2.
δαρὼρ Anon. Lev. xxv. 10.
δερὼρ Ezech. xlvi. 17.
doc Jesai. xl. 15.
ἐγλαὰδ (s. ἰγλαὰδ) Anon. 4 Reg. iv. 34.
ἐδδὲν (s. ἐδδὶμ, s. γεδδεὶμ) Jesai. lxiv. 6.
ἐλειλεὶμ Anon. Lev. xix. 4. xxvi. 1.
ἐλμωνὶ 1 Reg. xxi. 2.
ἐλωεὶμ Mich. iii. 7. Habac. iii. 3.
ἐλωαὶχ Mich. vi. 8.
ἐμὶρ 'A. Σ. Θ. Jesai. xvii. 9.
ἐνθὼφ Anon. Jud. viii. 26.
ἐφαδανῶ Dan. xi. 45.
ζέμμα Lev. xviii. 17. Ezech. xvi. 27.
ἠδὼ Job. xxxvi. 30.
ἢλ Mal. ii. 11.
θαασοὺρ 'A. Θ. Jesai. xli. 19. lx. 13.
θαβὲλ Lev. xviii. 23. xx. 12.
θαδαὰρ Jesai. xli. 19. lx. 13.
θαρσεὶς, *chrysolithus* Ezech. x. 9.
θεεβουλαθὼθ (ἐν) Job. xxxvii. 12.
θεννὶν Jesai. xliii. 20.
θεραφὶν 1 Reg. xix. 13.
ἰαμεὶν O'. Θ. Gen. xxxvi. 24.
ἰεζὴ (ἐν) Ezech. xliv. 18.
ἰεὶν, ἰεὶμ 'A. Σ. Θ. Jesai. xiii. 22. xxxiv. 14.
ἰωβὴλ Exod. xix. 13. Lev. xxv. 10.
καδησὶμ (s. καδημὶμ) Jud. v. 21.
καιδδὰ Ezech. xxvii. 19.
κάστυ 'A. Θ. Ezech. ix. 2
κεφφὰ Jesai. xix. 15.
μαγὰλ 1 Reg. xxvi. 7.
μαλεεὶν Jerem. xxxviii. 12.
μαμζὴρ 'A. Σ. Θ. Zach. ix. 6.
μαναὰ Jesai. lxvi. 3.
μασφαὰ (s. μασφαὰθ) Lev. xiii. 6.
μαχαλὶμ Ezech. xxvii. 24.
μαχβὰρ 4 Reg. viii. 15.
μαωζεὶμ Dan. xi. 38.
μαὼν 1 Reg. ii. 32.
μεινὶ 'A. Θ. Jesai. lxv. 11.
μεσσὲ Ezech. xvi. 10.

μεχωνὼθ Jerem. xxvii. 19.
μοσφαιθὰμ Anon. Jud. v. 16.
ναζὲρ Lev. xxi. 12.
νεγβαὶ Ezech. xx. 46.
νεδδὰ Anon. Lev. xx. 21.
νεζὲρ Ο΄. Θ. Ε΄. 4 Reg. xi. 12.
νωκεδεὶμ Amos i. 1.
οὐλὰμ Joel. ii. 17.
ῥαθαμὶν 'Α. Θ. Job. xxx. 4.
ῥασείμ. Vid. χορρί.
ῥαφαεὶμ Οἱ λ. Jesai. xiv. 9.
σαβαεὶν (s. σαβὰ) Dan. xi. 16.
σαβαχὼθ Anon. 2 Paral. iv. 12.
σαμθὴχ Jesai. xlvii. 2.
σατανὴζ Lev. xix. 19. Deut. xxii. 11.
σεειρεὶμ Lev. xvii. 7.
σενναὰρ Dan. i. 2.
σηεὶμ Jesai. xxiii. 13.
σὴθ Lev. xiii. 10. xiv. 56.
σιεὶμ 'Α. Σ. Θ. Jesai. xiii. 21. xxxiv. 14.
σιρώνων (τῶν) Jud. viii. 26.
σὶς Jesai. xxxviii. 14.
σιωνεὶμ Anon. Jerem. xxxi. 21.
σουαρεὶμ Jerem. xxix. 17.
σοὺρ Σ. Θ. Jesai. x. 26.
socen Jesai. xxii. 15.
σωρὴκ Ο΄. 'Α. Θ. Jesai. v. 2.
τεκχεὶμ Anon. 2 Paral. ix. 21.
φαὰθ Lev. xix. 9, 27.
φαρφαρὼθ Jesai. ii. 20.
φεγγὼλ (s. φεγγοὺλ) Lev. vii. 18. Ezech. iv. 14.
φθιγὶλ Jesai. iii. 24.
φορθομμὶν Dan. i. 3.
φουρὰ Jesai. lxiii. 3.
χαναὰν Jesai. xxiii. 8.
χισιλεὲμ 'Α. Θ. Jesai. xiii. 10.
χοβὲρ 1 Reg. xix. 13.
χορρὶ (ὁ) καὶ ὁ ῥασεὶμ Ο΄. Θ. 4 Reg. xi. 4.
χωμαρεὶμ Zeph. i. 4.
ὠνενὰ Jesai. lvii. 3.

Horum vocabulorum alia sunt nomina *animalium*, ut ἀσιδὰ καὶ νεσσὰ ('Α. ἐρωδιοῦ καὶ ἱέρακος), ἱεὶν καὶ σιεὶν (Ο΄. ὀνοκένταυροι καὶ θηρία), θεννὶν (Ο΄. 'Α. Σ. σειρῆνες), σὶς (Ο΄. χελιδὼν), σεειρεὶμ (Θ. alio loco ὀρθοτριχοῦντες), τεκχεὶμ (Heb. *pavones*); alia *arborum* et *plantarum*, ut ἀχὶ (Ο΄. βούτομον), ῥαθαμεὶν (Heb. *genistarum*), βραθὺ καὶ θαδαὰρ καὶ θαασοὺρ (Ο΄. confuse: κέδρον, καὶ πύξον, μυρσίνην καὶ κυπάρισσον; altero autem loco: κυπάρισσος, καὶ πεύκη, καὶ κέδρος), κεφφὰ καὶ ἀγμὸν (Heb. *palmam et juncum*), καιδδὰ (Heb. *cassia*), ἀγουγὶμ (Heb. *almugim*); alia *vestium* et *pannorum*, ut φθιγὶλ (Heb. *fascia pectoralis*), σατανὴζ (Ο΄. κίβδηλον), βαδδὶμ (Ο΄. ποδήρη), μαχβὰρ ('Α. στρῶμα), ἐνθὼφ (Ο΄. ὁρμίσκοι), μεσσὲ (Heb. *sericum*); alia ad *cultum Dei* vel *idolorum* pertinent, ut δαβεὶρ ('Α. Σ. χρηματιστήριον), οὐλὰμ ('Α. πρόδομος), ἀζαρὰ ('Α. κρηπίδωμα), γαζερὰ (Heb. *area separata*), θεραφὶν (Ο΄. κενοτάφια. 'Α. μορφώματα), χωμαρεὶμ (Ο΄. ἱερεῖς). In hujusmodi autem nominibus e propria lingua in alienam transferendis, interpreti etiam eruditissimo nonnihil difficultatis occurrere solet, quam vel conjectura probabili resolvere, vel ipsam vocem peregrinam ponendo quasi vi perrumpere cogitur. Si posterior via Theodotioni placuisse videatur, non ideo ceteris indoctior vel indiligentior habendus est (nam eum antecessorum suorum versionibus uti nil prohibebat), sed tantum scrupulosior quam operis sui instituto fortasse conveniret. Quando vero vocabuli transferendi significatio non ita obscura erat, qua excusatione ab imperitiae culpa Noster liberandus sit non videmus. Exempli gratia: Lev. vii. 18, ubi pro Hebraeo פִּגּוּל יִהְיֶה LXX satis bene μίασμά ἐστιν, Aq. ἀπόβλητον ἔσται, alii ἀργὸν ἔσται verterant, nil opus erat vocem φεγγοὺλ quasi non satis clarae explicationis retinere.

Rursus Lev. xiii. 6 vox מִסְפַּחַת, *scabies*, a ceteris varie vertitur *σημασία, ἐξανάδοσις, ἔκβρασμα, ἔκφυμα*, quarum versionum quaelibet a Nostro arripienda erat, potius quam *μασφαὰθ* nullo sensu ponendum. Postremo Lev. xviii. 23 pro תֶּבֶל, *foedum scelus*, ceteri omnes eodem sensu *μυσαρὸν, ἀπειρημένον, ἄρρητον* verterunt, Theodotio sine causa *θαβὲλ* conservavit. In contrariam tamen partem non dissimulandum est, aliquot in locis, praesertim in Regum libris, ubi LXX vocabulum Hebraeum *ἀνερμήνευτον* reliquerunt, Nostrum Graecum proprium posuisse; e.g. 1 Reg. xxiv. 3: צוּרֵי הַיְּעֵלִים. Ο΄. *σαδδαιέμ* (sic). Θ. *τῶν πετρῶν τῶν ἐλάφων.* 1 Reg. xxx. 8: Ο΄. *τοῦ γεδδούρ.* Θ. *τοῦ συστρέμματος.* 2 Reg. ii. 12: Ο΄. *ἐκ Μαναὲμ εἰς Γαβαών.* Θ. *ἐκ παρεμβολῶν βουνοῦ.* 2 Reg. xvii. 19: Ο΄. *ἀραφώθ.* Θ. *παλάθας.* 4 Reg. xvi. 17: Ο΄. *αἱ μεχωνώθ.* Θ. *τὰ ὑποστηρίγματα.*

Duplicis Theodotionis editionis, si excipias lectionem suspectam Ezech. i. 4, et Hieronymi locum aperte vitiosum, quem in Hexaplis ad Jerem. xxix. 17 citavimus, nullum omnino reperitur indicium.

CAPUT V.

De editionibus anonymis.

I. De Quinta, Sexta et Septima. II. De Quinta editione. III. De Sexta editione. IV. De Septima editione.

I. *De Quinta, Sexta et Septima.*

Quo tempore et quibus auctoribus versiones Quinta, Sexta et Septima adornatae fuerint, nihil probabile ne conjectando quidem afferri potest. De his tribus editionibus Eusebius auctor est, Origenem praeter tritas Aquilae, Symmachi et Theodotionis duas alias antea incognitas e latebris eruisse;[1] in Psalmis vero etiam septimam simili casu inventam adhibuisse. Epiphanius et qui eum secuti sunt (inter quos est Auctor Epistolae versioni Harethi praemissae) Quintam et Sextam tantum memorant, de Septima prorsus silentes.[2] Eusebio accedit

[1] Euseb. Hist. Eccles. VI, 16: Καί τινας ἑτέρας παρὰ τὰς κατημαξευμένας ἑρμηνείας ἐναλλάττουσας, τὴν Ἀκύλου καὶ Συμμάχου καὶ Θεοδοτίωνος, ἐφευρεῖν, ἅς οὐκ οἶδ᾽ ὅθεν ἔκ τινων μυχῶν τὸν πάλαι λανθάνουσας χρόνον εἰς φῶς ἀνιχνεύσας προήγαγεν· ἐφ᾽ ὧν διὰ τὴν ἀδηλότητα τίνος ἄρ᾽ εἶεν οὐκ εἰδὼς, αὐτὸ τοῦτο μόνον ἐπεσημήνατο, ὡς ἄρα τὴν μὲν εὕροι ἐν τῇ πρὸς Ἀκτίῳ Νικοπόλει, τὴν δὲ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τοιῷδε. [2] Epiphan. De Mens. et Pond. 19 (Opp. T. II, p. 175): Εὑρὼν δὲ (Origenes) τῆς πέμπτης καὶ ἕκτης ἐκδόσεως τὰς βίβλους καθ᾽ ὃν εἴπομεν τρόπον, καὶ μὴ γνοὺς τίνες εἶεν οἱ ἑρμηνεύσαντες αὐτὰς, καθ᾽ οὓς ηὑρέθησαν

Hieronymus in Libro de Viris Illustribus, de Origine tradens: "Praeterea Quintam et Sextam et Septimam editionem, quas etiam nos de ejus bibliotheca habemus, miro labore reperit, et cum ceteris editionibus comparavit;" necnon in Commentariis in Epistolam ad Titum: "Nonnulli vero libri, et maxime hi qui apud Hebraeos versu compositi sunt, tres alias editiones additas habent, quam Quintam et Sextam et Septimam translationem vocant, auctoritatem sine nominibus interpretum consecutas."[3] Haec de editionibus anonymis in universum; nunc de singulis agamus.

II. *De Quinta editione.*

1. Quinta editio ubi terrarum ab Origene reperta sit inter auctores ambigitur. Ex Eusebii loco supra citato probabilis collectio est, Origenem Quintam quidem (*τὴν μὲν*) Nicopoli ad Actium, Sextam autem (*τὴν δὲ*) alio loco non nominato detexisse. Ita certe Eusebii verba paulo obscuriora intellexisse videtur Hieronymus in Praefatione ad Origenis Homilias in Canticum Canticorum, ubi ait, ipsum Origenem scribere se Quintam editionem in Actio litore invenisse.[4] Epiphanius vero cum imitatoribus ejus Quintam Hierichunte in doliis absconditam, regnante Antonino Caracalla Severi filio, Nicopoli vero Sextam inventam fuisse tradit;[5] qui tamen tum loci tum imperatoris nomen ex alio Eusebii loco, de quo mox videbimus, mutuatus esse videtur. Rem levissimi momenti adhuc in dubio consistere facile patimur.

2. Versiones anonymas non totius V. T. voluminis, sed paucorum tantum quorundam librorum esse, certo certius est. De Quinta Hodius haec habet: "Complexa est haec Quinta editio Prophetas minores, Psalterium, Canticum Canticorum, et, ut videtur, Jobum. In Prophetis minoribus citatur haud raro ab Hieronymo, in majoribus nusquam, nec ab eo, nec ab ullo alio; in Psalmis a multis passim; in Proverbiis et Ecclesiaste nusquam. In Cantico citatur ab Origene in Homiliis. In Jobo citatum non invenio; Olympiodorus tamen in Jobi caput ultimum alium quendam interpretem adducit praeter Aquilam, Symmachum et Theodotionem: *τὸ δὲ τετράδραχμον τοῦ χρυσίου, ὅπερ ἐστὶ νόμισμα ἕν· οὕτω γὰρ καὶ ἕτερος τῶν ἑρμηνευτῶν ἐξέδωκεν· Ἀκύλας δὲ καὶ Θεοδοτίων, ἐνώτιον χρυσοῦν· ἐπίρρινον δὲ Σύμμαχος.*"[6] Sic ille, anno 1705 opere Montefalconiano nondum edito. Nunc quid in quoque libro nostrae Hexaplorum editioni contulerit iste interpres recensendum. In Pentateucho igitur nullus commentator Graecus aut Quintam aut Sextam nominavit; sed prioris editionis vestigia, tenuiora quidem sed genuina, videas in Hexaplis nostris ad Gen. vi. 3 (in *Addendis* ad Genesim). xxxiv. 15. xxxv. 19. Lev. xi. 31. In libro Regum IV, quem Heptaplarem fuisse constat, lectiones *τῆς* Ε′

χρόνους ταῖς πρὸ αὐτῶν τέσσαρσιν ἀκολούθως τῇ παραθέσει συνυφήνας, τὴν μίαν πέμπτην ὠνόμασεν, ἐπιγράψας διὰ τοῦ πέμπτου στοιχείου τῆς πέμπτης τὸν ἀριθμὸν, καὶ δηλώσας τὸ ὄνομα· ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν μετ' αὐτὴν τὸ ἐπίσημον ἐπιγράψας τὸ τῆς ἕκτης ἑρμηνείας ὄνομα ἐδήλωσεν. [3] Hieron. Opp. T. II, p. 894. T. VII, p. 735. [4] Hieron. Opp. T. III, pp. 499, 500, ubi vid. Martian. [5] Epiphan. De Mens. et Pond. 18 (Opp. T. II, p. 174): *Τελευτήσαντος δὲ Σευήρου διαδέχεται τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ Ἀντωνῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Γέτας ἄλλος, ὁ καὶ Καράκαλλος ἐπικληθεὶς, καὶ ποιεῖ ἔτη ζ΄. Ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ αὐτοῦ ἔτει ηὑρέθησαν καὶ βίβλοι τῆς πέμπτης ἐκδόσεως ἐν πίθοις ἐν Ἱεριχῷ κεκρυμμέναι, μετὰ ἄλλων βιβλίων Ἑβραϊκῶν καὶ Ἑλληνικῶν.* [6] Hodius *De Bibliorum Textibus*, p. 590.

innumeras prius incognitas e versione Syro-hexaplari in lucem protraximus. Quod ad Jobum attinet, exemplum ab Hodio allatum nihili est;[7] sed *Octapla* Jobi a Syro nostro ad Cap. v. 23 memorantur, et unica Quinti interpretis lectio ab eodem ad Cap. xi. 4 affertur. In Psalmis editiones Quinta et Sexta passim laudantur. In Proverbiis, ubi ante nos Quintus interpres prorsus silebat, versio Syro-hexaplaris copiam lectionum ejus, tum solius (quarum insigniores sunt Cap. xxiii. 24. xxv. 7. xxvi. 17. xxx. 31), tum cum ceteris concordantis, patefecit. In Cant. Cant. Montefalconius e libris Graecis haud paucas lectiones edidit, quas nos e Syro nostro amplificavimus. In Ecclesiaste editio Quinta non citatur. In Prophetis majoribus Hodii affirmatio ab uno suspectae fidei exemplo[8] non labefactatur; in minoribus, praesertim in Hosea, hic interpres non mediocre momentum habet.

3. Quod reliquum est, Quinti interpretis, quisquis fuerit, stylus, ut cuique reliquias versionis Hoseae ab eo elaboratae inspicienti patebit, omnium elegantissimus est, et cum optimis Graecis suae aetatis scriptoribus comparandus. Quod ad vertendi genus attinet, usitate liberam nec literae adstrictam interpretationem sectatur, modo ut sententiam auctoris sui paulo explicatius efferat, modo ut in paraphrastae potius quam interpretis partes desciscat. Prioris generis exempla sunt: Psal. cxl. 7: *Sicut sulcans* (פֹּלֵחַ) *et findens in terra.* E′. ὡς καλλιεργῶν καὶ σκάπτων ἐν τῇ γῇ. Hos. vi. 2: O′. ὑγιάσει ἡμᾶς (יְחַיֵּנוּ). E′. ὑγιεῖς ἀποδείξει ἡμᾶς. Hos. vii. 1: *Et fur ingreditur* (domos), *diffundit se turma* (praedonum) *in agris.* E′. καὶ κλέπτης μὲν ἔστιν ἔνδον, λωποδύτης δὲ ληστεύει τὰ ἔξω. Hos. vii. 4: *Omnes illi moechantur, sicut furnus accensus a pistore.* E′. ἅπαντες εἰς τὸ μοιχεύειν ἐκπυρούμενοι, ὡς ὀπτάνιον ὑπὸ τοῦ πέσσοντος. Hos. vii. 9: O′. οὐκ ἔγνω· καὶ πολιαὶ ἐξήνθησαν αὐτῷ. E′. οὐκ ᾔσθετο, καὶ ταῦτα πολιὸς ἤδη τυγχάνων. Ad posteriorem censum pertinent: Psal. lxvii. 28: *Principes Judae et caterva eorum* (רִגְמָתָם). E′. καὶ ἄρχοντες Ἰούδα κρατοῦντες τὰ διαδήματα τῆς βασιλείας. Hos. vi. 8: *Notata vestigiis sanguinis* (עֲקֻבָּה מִדָּם). E′. ὑποσκελίζουσα καὶ δολοφονοῦσα. Hos. vii. 14: *Propter frumentum et mustum congregantur* (יִתְגּוֹרָרוּ), *deficiunt a me.* E′. ὑπὸ τρυφῆς καὶ πλησμονῆς σίτου καὶ οἴνου ἀπέστησάν μου.

III. *De Sexta editione.*

1. Epiphanii traditionem de loco ubi reperta fuerit Sexta editio jam protulimus; nunc quid de eadem re testatus sit Eusebius disquirendum. Sic igitur ille post verba, τὴν δὲ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τοιῷδε, quae juxta grammaticorum scita ad Sextam referenda esse videntur, prosequitur: Ἔν γε μὴν τοῖς ἑξαπλοῖς τῶν ψαλμῶν, μετὰ τὰς ἐπισήμους τέσσαρας ἐκδόσεις, οὐ μόνον πέμπτην, ἀλλὰ καὶ ἕκτην καὶ ἑβδόμην παραθεὶς ἑρμηνείαν, ἐπὶ μιᾶς αὖθις σεσημείωται, ὡς ἐν Ἱεριχοῖ εὑρημένης ἐν πίθῳ κατὰ τοὺς χρόνους Ἀντωνίνου τοῦ υἱοῦ Σεβήρου. Ubi vim pronominis τοιῷδε, *qualem nunc dicturus sum,* non animadvertens, Valesius emendationem inopportunam, οὐ μόνον πέμπτην καὶ ἕκτην, ἀλλὰ καὶ ἑβδόμην, quasi prorsus necessariam commendavit. Tacemus alios magni nominis Criticos,[9] qui locutionem ἐπὶ μιᾶς σεσημείωται, quae nihil indicare potest nisi *Origenem super*

[7] Vid. Hex. ad Job. xlii. 11. [8] Vid. Hex. ad Ezech. x. 2. [9] E. g. Vossium, Petavium, Huetium, quorum sententias recensuit Hodius *De Bibliorum Textibus,* pp. 592, 593.

unam harum notam apposuisse, variis sive correctionibus sive explicationibus tentaverunt. Zonaras quidem Eusebii verba summatim afferens, ait: ἐν δὲ τοῖς ψαλμοῖς καὶ ἑβδόμης μέμνηται ἑρμηνείας, ὡς ἐν Ἱεριχοῖ εὑρημένης; quod Eusebius aperte non dicit, sed utrum Sexta an Septima fuerit in medio relinquit.

2. A Judaeis auctoribus confectas esse versiones tam Sextam quam Quintam affirmat Hieronymus, dum his verbis Rufinum alloquitur: "Magnis, ut scio, sumptibus redemisti Aquilae et Symmachi et Theodotionis, Quintaeque et Sextae editionis Judaicos translatores;[10] quae tamen quasi rhetorice elocuta non nimis urgenda esse videntur. Sextum vero interpretem Christianum fuisse constat ex ejus interpretatione vaticinii Habac. iii. 13: *Egressus es ad liberandum populum tuum, ad liberandum Unctum tuum;* ad quem locum commentatus est Hieronymus: "Sexta editio, prodens manifestissime sacramentum, ita vertit ex Hebraeo: *Egressus es, ut salvares populum tuum per Jesum Christum tuum;* quod Graece dicitur: Ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν σου διὰ Ἰησοῦν τὸν Χριστόν σου."[11] Nisi quis interpretem nostrum per Ἰησοῦν Josuam, qui *Unctus* καταχρηστικῶς dici possit, voluisse, non sine quadam veri specie contenderit.

3. Praeter libros Psalmorum et Cantici Canticorum, qui Sextae editionis lectionibus abundant, etiam in aliis in indicia ejus quamvis obscuriora incidimus. Exempla indubitatae fidei sunt Exod. vii. 9. 3 Reg. xiv. 23, utrumque e versione Syro-hexaplari nunc primum editum; Job. v. 7. xxx. 16 in *Auctario;* Amos i. 11 in Syro-hex. Praeterea in Habacuci vaticinio Hieronymus praeter locum supra allatum, ad quem Sextam nominatim laudat, duas alias versiones anonymas in Commentariis ad Cap. i. 5. ii. 11 memorat, notans: "Reperi, exceptis quinque editionibus, id est, Aquilae, Symmachi, Septuaginta, Theodotionis et Quinta, in XII prophetis et duas alias editiones, in quarum una scriptum est: *Quia lapis* etc., et in altera: *Lapis enim* etc."[12] Has vero cum iis quae Sextae et Septimae nominibus designantur easdem esse, haud improbabiliter conjici potest.

4. Sextum interpretem *paraphrasi gaudere,* quae Montefalconii opinio est, quantum ex illius reliquiis conjicere licet, vix constare videtur. Singulares quidem ejus versiones, praeter locum Habac. iii. 13, appellari possunt Psal. x. 2: *Ut jaculentur* (לִירוֹת) *in caligine in rectos corde.* S′. εἰς τὸ ἐπιδεῖξαι τὸ σκότος; et Psal. cxxvi. 4: S′. υἱοὶ ἠκονημένοι (בְּנֵי הַנְּעוּרִים). Singularis quoque, sed optimae notae, est versio a nobis e vitiosa Syri nostri scriptura odorata Cant. Cant. ii. 17: S′. ἐπὶ τὰ ὄρη μαλαβάθρου (בָּתֶר). Sed in loco Psal. xxxvi. 35: *Vidi impium praepotentem, et dilatantem se sicut arbor indigena viridis,* Sextum in mira ejus versione, εἶδον ἀσεβῆ καὶ ἀναιδῆ ἀντιποιούμενον ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα· εἰμὶ ὡς αὐτόχθων περιπατῶν ἐν δικαιοσύνῃ, omnes etiam paraphrastae sanioris limites transcendisse, antecessori nostro facile concedimus.

Obiter notandum vocabulum Nostro peculiare νεανικότης Psal. ix. 1. cix. 3.

---

[10] Hieron. Opp. T. II, p. 528. [11] Hieron. Opp. T. VI, p. 656. [12] Hieron. Opp. T. VI, p. 618.

IV. *De Septima editione.*

De Septima, quae dicitur, versione fere omnia quae explorata sunt in praecedentibus anticipavimus. Epiphanius et imitatores ejus Septimum interpretem ignorabant. Etiam Enneaplorum nomen prorsus inauditum est. Eusebii testimonium jam a nobis examinatum est, quem Hieronymus, ut videtur, in locis supra allatis auctorem habuit, praeterea notans, Quintam et Sextam et Septimam versionem *maxime eorum librorum, qui apud Hebraeos versu compositi sunt fuisse;*[13] quinam autem hi sint ipse docet in Praefatione in Jobum ex Hebraeo conversum, nempe Jobus maxima ex parte, Psalterium, Threni, et Canticum; ad quos tamen neque ab eo neque ab ullo alio commentatore citatur usquam Septima. Ad locum Habacuci, ut jam vidimus, praeter quinque editiones duarum aliarum lectiones allegat, tacitis tamen Sextae et Septimae titulis. Restat Psalmorum liber, ad quem Montefalconius, non e libris MSS., sed Nobilii, ut ait, auctoritate fretus, Septimi interpretis quatuor lectiones in Hexaplis suis recondidit. Primus locus est Psal. xxi. 30, ubi antecessor noster, quem nos quoque incaute imitati sumus, edidit: E'. S'. Z'. ἡ ψυχή μου; sed Nobilius diserte ait: "V editio et VI ut LXX." Ad Psal. xlix. 21 Nobilius ambigue notat: "Th. ut VII. 'A. ὑπέλαβες," siglo VII, quod non raro ei accidit,[14] pro LXX posito, ut cuique pleniorem ejus annotationem a Waltono denuo editam inspicienti patebit; Montefalconius vero: 'A. Θ. Z'. ὑπέλαβες κ. τ. ἑ. Ad Psal. l. 1, ubi Nobilius notat: "Symmachus ut VII [apud Walton. LXX]. Aq. Theod. Βεθσαβέθ," Montefalconius simili errore edidit: 'A. Σ. Θ. Z'. Βηθσαβεέ (sic). Tandem in quarto loco Psal. xlix. 3, ubi Nobilii annotatio est: "Θ. et VII [Waltonus: Th. et *Septima*] καταιγίσθη," Montefalconius pariter edidit: Θ. Z'. καταιγίσθη. Unde notulam suam exscripserit Nobilius, ignoramus; si autem vera est, hic est unicus in libro Psalmorum, et, si Habacucum excipias, in Bibliis Graecis locus, ad quem Septimae lectio genuina superest; eaque non peculiaris, sed mera versionis Theodotionianae repetitio. Quae si recte a nobis disputata sint, non absurda conclusio est, Septimam quae celebratur versionem aut nunquam exstitisse, aut penitus intercidisse.

---

[13] Hieron. Opp. T. VII, p. 735.

[14] Vid. Hex. nostra ad Psal. xxiv. 17. xxvi. 7, ubi in utroque loco Waltonus LXX, non VII, habet.

CAPUT VI.

De Hexaplorum compositione.

I. De Origenis in Hexaplis adornandis scopo. II. Quo tempore et loco Origenes Hexapla composuerit. III. De ordine versionum Graecarum in Hexaplis coactarum.

I. *De Origenis in Hexaplis adornandis scopo.*

Cum versio Veteris Testamenti LXXviralis Ecclesiae per orbem terrarum παροικούσῃ Hebraei archetypi vices sola sustinuerit, conditionem textus ejus, procedente tempore magis magisque declinantis, Ecclesiae praefectis, saltem doctioribus, gravem sollicitudinem attulisse non est quod miremur. Inter eos magnus Origenes, quanto eruditione instructior, et Sacrae Scripturae studiosior fuerit, tanto vehementius de integritate istius versionis, fidei morumque Christianis Graeca lingua utentibus normae, angebatur. Cur autem LXX Seniorum compositio, prout tunc temporis ferebatur, votis doctorum et piorum hominum parum satisfecerit, duplex causa exstitisse videtur: primum, quia ipsa versio Alexandrina, opus diversorum interpretum, diversis, ut credibile est, temporibus pro sua cujusque indole et consilio partes sibi assignatas peragentium, a vero oraculorum divinorum sensu, tum addendo, tum detrahendo, tum prava interpretatione obscurando, quam longissime aberravit; deinde, quia in quingentorum fere annorum decursu per tot scribarum sive oscitantiam sive audaciam parem cum omnibus libris fortunam experta fuerat. Quod ad posteriorem depravationis causam attinet, ipse Origenes instar omnium testis adest. Sic igitur ille in Tomo XV Commentariorum in S. Matthaeum de exemplaribus quatuor Evangeliorum tunc temporis exsistentibus: Νυνὶ δὲ δηλονότι πολλὴ γέγονεν ἡ τῶν ἀντιγράφων διαφορὰ, εἴτε ἀπὸ ῥᾳθυμίας τινῶν γραφέων, εἴτε ἀπὸ τόλμης τινῶν μοχθηρᾶς τῆς διορθώσεως τῶν γραφομένων, εἴτε ἀπὸ τῶν τὰ ἑαυτοῖς δοκοῦντα ἐν τῇ διορθώσει προστιθέντων ἢ ἀφαιρούντων. Eandem autem confusionem ex iisdem causis profectam etiam in Veteris Testamenti codicibus exstitisse testificans, illico ait: Τὴν μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῆς παλαιᾶς διαθήκης διαφωνίαν, θεοῦ διδόντος εὕρομεν ἰάσασθαι;[1] in Hexaplis videlicet, de quibus nunc agitur. Aliam causam, curnam LXX interpretes in versione sua concinnanda interdum a proposito defecerint, memorat Hieronymus, scilicet quia Ptolemaeo regi, Platonis sectatori et unius Dei cultori, mystica quaeque in suorum libris sacris, et maxime ea quae Christi, Dei filii, adventum pollicerentur, prodere noluerint.[2] Respicit in primis, ut videtur, locum insignem Jesai. ix. 5, ubi pro nominibus honorificentissimis, *Admirabilis, Consiliarius,*

[1] Origen. Opp. T. III, p. 671.

[2] Hieron. Opp. T. III, pp. 303, 304.

Deus, Fortis, Pater futuri saeculi, Princeps pacis, LXX humiliter verterunt: *Magni consilii angelus; adducam enim pacem super principes, et sanitatem ei.* Sed hic praetextus, etiam si probabilis sit, non nisi ad perpaucas Seniorum mutationes et omissiones excusandas valere possit. Restant in hoc uno Propheta loca innumera, in quibus, etiam absentibus rationibus dogmaticis, versionem eorum, quasi plane absonam, et ab Hebraeo toto caelo discrepantem, in Hexaplis nostris siluimus.[3] Quid dicemus de libro Jobi, cujus sextam fere partem, quasi obscuritate inexplicabili laborantem, LXX in vertendo prorsus praeterierunt? Quid de trajectionibus et lacunis, quae Jeremiae vaticiniorum textum LXXviralem deturpant? Quid de integro Danielis libro, quem inde ab antiquissimis temporibus, repudiata venerabili Seniorum editione, juxta Theodotionis versionem Ecclesia legit? His igitur tot et tantis ulceribus Origenes medicam manum admovere in se suscepit, iis tamen conditionibus, ut neque Judaismi propugnatoribus, cum adversariis suis ex hac versione disputare recusantibus, nimium concederet; neque Ecclesiae Christianae, eandem tanta observatione et reverentia prosequentis praejudiciis offenderet. Proinde, ut voti tam laudabilis compos fieret, non modo Judaeorum linguam edidicit, eorumque volumina propria charactere exarata comparavit, verum etiam Graecas recentiorum interpretum translationes undique corrasit, e quibus omnibus inter se collatis de vera Sacri Codicis interpretatione judicium fieret.[4] Praeterea ne rem tanti momenti arbitrio suo permittere videretur, viam excogitavit, qua lectoribus quoque harum rerum studiosioribus incepti sui ratio et methodus quasi in tabula patefieret; eam videlicet, quae sub Hexaplorum titulo nomen ejus sempiternae gloriae commendavit.

II. *Quo tempore et loco Origenes Hexapla composuerit.*

Origenem circa A. D. 185, imperante Commodo, Alexandriae natum esse; Gallo autem imperante (h. e. A. D. 251–254) aetatis annum septuagesimum agentem Tyro mortem obiisse, ex indubitatis Ecclesiae monumentis colligi potest. Vitam ejus literariam, de qua sola nobis quaestio est, duas in partes dividit annus 232, imperatoris Alexandri Severi decimus, in quo Alexandria expulsus ad Caesaream Palaestinae migravit, ubi, exceptis itineribus et ad breve tempus commorationibus, reliquum vitae curriculum exantlavit.[5] Dum Alexandriae degebat, partim κατηχήσεως Christianae muneri, partim philosophiae exotericae institutioni vacabat; donec post brevem in Caesarea peregrinationem Alexandriam reversus, anno circiter 216, commentarios in S. Scripturae libros conscribendi initium fecit; ad quod inceptum tum cohortationibus quotidianis incitando (unde eum in quadam epistola ἐργοδιώκτην suum Origenes

[3] Vid. Hex. ad Jesai. lvii. 9. lviii. 13. [4] Euseb. Hist. Eccles. VI, 16: Τοσαύτη δὲ εἰσήγετο τῷ Ὠριγένει τῶν θείων λόγων ἀπηκριβωμένη ἐξέτασις, ὡς καὶ τὴν Ἑβραΐδα γλῶτταν ἐκμαθεῖν, τάς τε παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἐμφερομένας πρωτοτύπους αὐτοῖς Ἑβραίων στοιχείοις γραφὰς κτῆμα ἴδιον ποιήσασθαι, ἀνιχνεῦσαί τε τὰς τῶν ἑτέρων παρὰ τοὺς ἑβδομήκοντα τὰς ἱερὰς γραφὰς ἡρμηνευκότων ἐκδόσεις. Hieron. in Libro De Viris Illustribus, Cap. LIV (Opp. T. II, p. 894): "Quis ignorat et quod tantum in Scripturis divinis habuerit studii, ut etiam Hebraeam linguam contra aetatis gentisque suae naturam edisceret; et exceptis LXX interpretibus, alias quoque editiones in unum congregaret?" [5] Euseb. Hist. Eccles. VI, 26: Ἔτος δ' ἦν τοῦτο δέκατον τῆς δηλουμένης ἡγεμονίας, καθ' ὃ τὴν ἀπ' Ἀλεξανδρείας μετανάστασιν ἐπὶ τὴν Καισάρειαν ὁ Ὠριγένης ποιησάμενος, Ἡρακλᾷ τὸ τῆς κατηχήσεως τῶν αὐτόθι διδασκαλεῖον καταλείπει.

vocat[6]), tum sumptus necessarios subministrando, plurimum contulit unus e discipulis ejus, vir amplissimarum facultatum, Ambrosius, quem a Valentini haeresiarchae erroribus ad fidem orthodoxam revocaverat.[7] Inter opera ejus ἐξηγητικὰ Alexandriae conscripta Eusebius recenset Commentariorum in Evangelium S. Joannis tomos quinque priores, in Genesim tomos octo priores, in Psalmos i—xxv, necnon in Threnos, praeter libros Περὶ ἀρχῶν, De Resurrectione duos, et eos qui Στρωματεῖς inscribebantur. Posteaquam Caesaream concesserat, praeter Commentarios Alexandriae inchoatos, scripsit librum De Martyrio, Ambrosio et Protocteto, presbytero Ecclesiae Caesariensis, dedicatum, Epistolam ad Africanum, Commentarios in Jesaiam, Ezechielem, et Canticum Canticorum; e quibus duos posteriores partim Athenis, partim Caesareae elaboravit.[8] Haec Eusebius; in quibus tamen nihil est unde colligi possit, utrum Alexandriae an Caesareae tribuenda sit Hexaplorum compositio. Horum quidem jam antea meminerat in Capp. 16, 17, *post* mentionem Heraclae, quem Origenes, ut S. Scripturae interpretationi enixius incumberet, in societatem muneris catechetici cooptaverat, et *ante* narrationem de Ambrosii conversione, quae in Cap. 18 continetur. His non obstantibus, si quis opinetur, hanc Hexaplorum commemorationem per anticipationem et digressionem, non secundum rerum gestarum seriem, factam esse, nos quidem non acriter repugnantes habebit. Hoc autem posito, sive temporis sive loci, ubi tam insigne assiduitatis eruditionisque monumentum elaboratum fuerit, apud Eusebium quidem nullum indicium apparet.

Epiphanii de Nostri vita et scriptis narratio tantummodo ponenda est, ut e vestigio reprobetur; videlicet Origenem a tempore Decii usque ad Galli et Volusiani imperium et ultra floruisse; in persecutione autem Deciana multa passum, neque tamen martyrio consummatum, Caesaream concessisse, inde Hierosolymam, postea Tyrum; ibique tandem XXVIII annorum spatio commoratum Hexapla confecisse.[9] Quae omnia cum rationibus chronologicis prorsus pugnare nemo non videt. Cum enim Decius imperii potitus sit A.D. 249, Origenes, quem circa A.D. 254 obiisse certum est, vix potuit post Decii persecutionem tribus annis superstes fuisse.

Eusebius, ut vidimus,[10] Nostrum Symmachi Commentarios in Matthaeum, una cum aliis ejusdem S. Scripturae interpretationibus, a Juliana herede ejus accepisse tradit, ipsum

---

[6] Hieron. De Viris Illustribus LXI (Opp. T. II, p. 902). [7] Euseb. ibid. 23: Ἐξ ἐκείνου δὲ καὶ Ὠριγένει τῶν εἰς τὰς θείας γραφὰς ὑπομνημάτων ἐγίνετο ἀρχὴ, Ἀμβροσίου ἐς τὰ μάλιστα παρορμῶντος αὐτὸν μυρίαις ὅσαις οὐν προτροπαῖς, οὐ ταῖς διὰ λόγων καὶ παρακλήσεσιν αὐτὸ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφθονωτάταις τῶν ἐπιτηδείων χορηγίαις. ταχυγράφοι γὰρ αὐτῷ πλείους ἢ ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν παρῆσαν ὑπαγορεύοντι, χρόνοις τεταγμένοις ἀλλήλους ἀμείβοντες· βιβλιογράφοι τε οὐχ ἧττους, ἅμα καὶ κόραις ἐπὶ τὸ καλλιγραφεῖν ἠσκημέναις· ὧν ἁπάντων τὴν δέουσαν τῶν ἐπιτηδείων ἄφθονον περιουσίαν ὁ Ἀμβρόσιος παρεστήσατο. Eusebii descriptionem, quae ad Origenis Commentariorum apparatum tantummodo spectat, Epiphanius Haeres. LXIV (Opp. T. II, p. 588), quem secuti sunt recentiores, ad Hexaplorum compositionem transtulisse videtur. [8] Euseb. ibid. 24, 28, 31, 32. [9] Epiphan. De Mens. et Pond. 18 (Opp. T. II, p. 174): Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Δεκίου Ὠριγένης ἐγνωρίζετο, ἀπὸ χρόνων Δεκίου ἀκμάσας ἕως Γαλιήνου (sic) καὶ Οὐολουσιανοῦ, καὶ ἐπέκεινα. ἐπὶ δὲ τοῦ γεγονότος διωγμοῦ τοῦ Δεκίου . . . . πολλὰ πεπονθὼς, εἰς τέλος τοῦ μαρτυρίου οὐκ ἔφθασεν. ἐλθὼν δὲ εἰς Καισάρειαν τὴν Στράτωνος, καὶ διατρίψας εἰς Ἱεροσόλυμα χρόνον ὀλίγον, εἶτα ἐλθὼν εἰς Τύρον ἐπὶ ἔτη κη´, ὡς ὁ λόγος ἔχει, τὴν μὲν πολιτείαν ἐνησκεῖτο, τὰς δὲ γραφὰς ἡρμήνευσεν, ὅτε καὶ τὰ ἑξαπλᾶ, καὶ τὰς δύο τῶν Ἑβραϊκῶν σελίδας ἄντικρυ ἐκ παραλλήλου μιᾶς ἑρμηνείας πρὸς τὴν ἑτέραν συνέθηκεν, ἑξαπλᾶ τὰς βίβλους ὀνομάσας, καθάπερ μοι ἄνω διὰ πλάτους εἴρηται. [10] Supra p. xxviii.

Origenem testem citans. Hunc Eusebii locum Huetius cum Palladii narratione quadam nectit, scilicet Origenem, cum gentilium vexationem fugeret, Caesareae apud Julianam virginem totum biennium delituisse, et in literis animum habuisse; ex comparatione locorum colligens, Julianam Caesareae Cappadociae (?) commorantem, et opibus abundantem, flagrante Maximini (?) persecutione (A.D. 235–238), non hospitio solum, sed bibliotheca (?) quam instructissimam a Symmacho hereditario jure obtinuerat, Origenem excepisse; ibique eum, maximam nactum librorum supellectilem, opus hexaplare inchoasse.[11] Sed haec Viri ingeniosi hypothesis quam levibus incertisque conjectationibus tota pendeat, non est quod moneamus. Unum constat, Origenem Hexapla sive Tetrapla sua tunc edidisse, cum Epistolam ad Africanum et Commentarios in S. Matthaeum conscribebat; in quorum scriptorum utroque editionis V. T. a se elaboratae, obelis et asteriscis distinctae, disertam mentionem facit.

III. *De ordine versionum Graecarum in Hexaplis coactarum.*

Post duas columnas Hebraicas ceteris praeivisse Aquilae editionem, proxime autem secutam esse Symmachi, deinde LXX interpretum, postremo Theodotionis versionem, consensu veterum auctorum extra omnem controversiam positum est. Epiphanius non solum quatuor editiones hoc ordine nominat, sed philologorum quorundam in causis istius collocationis explicandis errorem corrigit. Hieronymus autem Hexaplorum compositionem sic clare et sine ambage describit: "Unde et nobis curae fuit omnes veteris Legis libros, quos vir doctus Adamantius in Hexapla digesserat, de Caesariensi bibliotheca descriptos, ex ipsis authenticis emendare: in quibus et ipsa Hebraea propriis sunt characteribus verba descripta, et Graecis literis tramite expressa vicino; Aquila etiam et Symmachus, Septuaginta quoque et Theodotio suum ordinem tenent."[12] Accedit Auctor Epistolae versioni Harethi praepositae; necnon Pentaplorum specimen in Codice Barberino ad Hos. xi. 1 reconditum, ubi columnarum series clare exhibetur. Sequestrata Seniorum editione, ordo trium interpretum in scholiis et annotationibus marginalibus usu receptus est 'A. Σ. Θ., unde Theodotioni ἡ τρίτη ἔκδοσις tribuitur in scholio ad Ezech. xxv. 4 appicto. Nec tamen dissimulandum est, tum in libris Graecis tum in versione Syro-hexaplari Theodotionem Symmacho aliquando praeponi, utrum casu an propter rationes chronologicas incertum.[13] In tali autem qualem descripsimus quatuor versionum syntaxi, non temporis quo quaeque edita fuerit rationem haberi quivis videt; nam editionem τῶν Ο' omnium longe antiquissimam esse manifestum est; Theodotioni autem Symmachum priorem fuisse argumentis refutare conati sumus. Epiphanius quidem censuit, Origenem versioni LXXvirali quasi omnium accuratissimae medium locum assignasse, ut ceteras utrinque positas manifestius erroris convinceret;[14] quod futilissimum est, et Origeniani

---

[11] Huetius in *Origenianis*, III, 2, 3. [12] Hieron. Opp. T. VII, p. 734. [13] Ordo 'A. Θ. Σ. reperitur apud Hieron. Praef. in Daniel. (Opp. T. V, pp. 621, 622), et Suidam s. v. κνίζων (vid. Hex. ad Amos vii. 14). Peculiaris est Philoponi in Hexaemero usus, qui versiones Graecas notiores hoc ordine, Ο'. 'A. Θ. Σ., allegat. [14] Epiphan. De Mens. et Pond. 19 (Opp. T. II, p. 175): Τινὲς τοίνυν, ὡς ἔφην, ταύταις ταῖς βίβλοις ἐντυγχάνοντες, καὶ εὑρίσκοντες τὰς δύο

operis scopo quam maxime repugnans; e recentioribus autem alii alias rationes excogitaverunt. Aquilam primum inter tres interpretes locum obtinuisse, tum propter aetatis privilegium, tum quia proxime omnium ad Hebraicam veritatem accedebat, nemini fortasse absurdum videbitur. Porro Theodotionem Senioribus, quos in primis imitandos sibi proposuerat, arctissime adhaerere, pariter cum recta ratione congruit. Sed qua de causa LXX et Theodotionem Aquilae et Symmacho Origenes posthabuerit, ipse viderit. Nobis quidem, si integrum Hexaplorum corpus, non disjecta ejus membra, edendum fuisset, ab Auctoris methodo vel hilum discedere religioni fuisset. In praesenti vero operis conditione, lectorum utilitati magis consulturos nos esse credidimus, si venerabili LXX interpretum versioni praerogativa reservata, ceteras ordine usu sancito ei postponamus; ut illa ad Hebraeum archetypum proxime praecedens prius exacta, erroribus et defectibus ejus e reliquorum interpretum promptuario commodius subveniatur.

CAPUT VII.

De LXX interpretum versione, ut in Hexaplis erat.

I. De editione τῶν Ο′ hexaplari in universum. II. De Asteriscorum, Obelorum etc. forma et valore. III. De Lemnisco et Hypolemnisco. IV. De regulis, quas in textu LXXvirali reformando Origenes sibi praescripserit. Appendix I. De obeli pictura (∽) versionis Syro-hexaplaris peculiari. Appendix II. Versionis Syro-hexaplaris Notitia generalis.

I. *De editione* τῶν Ο′ *hexaplari in universum.*

Collectis undique quotquot ferebantur versionibus V. T. Graecis, et una cum vulgari LXX interpretum editione per columnas parallelas (quae dicuntur) quo facilius inter se comparentur dispositis, praemissis quoque, in Hexaplis saltem, duabus paginis Hebraicis, ex hoc tam operoso incepto exoriebatur opus, quod ad rectam oraculorum divinorum intelligentiam maximum momentum haberet, et vere Hexaplorum titulo ornaretur. Sed hoc Adamantio nostro non satisfecit. Ut Hieronymi verba nostra faciamus, "Origenes non solum exemplaria composuit quatuor editionum, e regione singula verba describens, ut unus dissentiens statim ceteris inter se consentientibus arguatur; sed, quod majoris audaciae est, *in editione LXX*

Ἑβραϊκὰς πρώτας κειμένας, μετὰ ταύτας δὲ τὴν τοῦ Ἀκύλα τεταγμένην, μεθ' ἣν καὶ τὴν τοῦ Συμμάχου, ἔπειτα τὴν τῶν οβ′, μεθ' ἃς ἡ τοῦ Θεοδοτίωνος συντέτακται, καὶ ἑξῆς ἡ πέμπτη τε καὶ ἕκτη, δοκοῦσι πρώτους ἑρμηνεῦσαι τὸν Ἀκύλαν καὶ τὸν Σύμμαχον τῶν οβ′ κατὰ τὴν τάξιν τῆς θέσεως, ὅπερ οὐκ ἔστιν· ἀλλ' Ὠριγένης, πυθόμενος τὴν τῶν οβ′ ἔκδοσιν ἀκριβῆ εἶναι, μέσην ταύτην συνέθηκεν, ὅπως τὰς ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ἑρμηνείας διελέγχῃ.

Theodotionis editionem miscuit, asteriscis designans quae minus ante fuerant, et virgulis quae ex superfluo videbantur apposita."[1] Ad hujusmodi autem propositum assequendum duae viae ei se obtulerunt; una, ut Hexaplis quales modo descripsimus confectis, aliud opus aggrederetur, quod quintam tantum columellam, LXXviralem scilicet, e Theodotione ceterisque emendatam, contineret; altera, ut praetermissa vulgari τῶν O′ editione, textum a se refictum, asteriscis obelisque distinctum, in quintam Hexaplorum paginam reponeret. Non desunt quidem qui existiment Origenem priorem viam iniisse; videlicet ut distinctiones praedictas non in editionem hexaplarem introduceret, sed in aliam seorsim adornatam, qualem hodieque exhibent codex Graecus Sarravianus, et versio Pauli Telensis Syro-hexaplaris.[2] Sed ut Hieronymi declarationem taceamus, in scholiis Graecis innumera exstant loca, quae contrarium aperte probent; nempe editionem τῶν O′ hexaplarem non diversam fuisse ab ea quam in exemplaribus modo memoratis hodie manu terimus. Praeterea cum certis locis (e.g. Exod. xxxvi—xxxix, Jerem. xxv—li) ordo capitum et commatum, qualis in LXX reperitur, ab eo qui in Hebraea veritate ceterisque versionibus Graecis exstat mirum quantum dissideat, non videmus qua ratione editio LXXviralis ceteris interponi posset, nisi juxta illarum seriem denuo reformaretur; id quod in editione ejus hexaplari factum esse exploratum est. De hac igitur editione nunc nobis agendum; quod tamen commode fieri vix potest, nisi de valore et usu variorum signorum, quae operi Origeniano incumbentibus in oculos incurrunt, prius disseramus.

II. *De Asteriscorum, Obelorum, etc. forma et valore.*

1. Asteriscorum et obelorum usum Origenem non ipsum invenisse, sed a grammaticis, qui in auctorum profanorum, in primis Homeri, scriptis artem criticam exercebant, mutuum sumpsisse, omnibus notum est. Apud hos obelum (—) universalem ἀθετήσεως sive νοθείας notam esse constat; asterisci vero ceterarumque notarum significatio non omnibus eadem fuisse videtur, sed alia in Homero, alia in lyricis et tragicis, alia in Platone et Demosthene deprehenditur. Quod ad Homeri annotatores attinet, obelus quidem locis sive στίχοις non tam e *criticis* (quae nunc dicuntur) rationibus, quam ex ipsorum censorum sensu ac judicio νενοθευμένοις appingitur. Sic ad Il. A, 29–31:

— Τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω, πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
— ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ, ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης,
— ἱστὸν ἐποιχομένην, καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν,

Ἀθετοῦνται, inquit Scholiasta, ὅτι ἀναλύουσι τὴν ἐπίτασιν τοῦ νοῦ καὶ τὴν ἀπειλήν ... ἀπρεπὲς δὲ καὶ τὸ Ἀγαμέμνονα τοιαῦτα λέγειν. Asteriscum autem locis poetae insignioribus praemitti solitum esse, ut obelus reprobatis, vulgaris quidem, sed parum accurata est virorum eruditorum sententia.[3] Scilicet ex Eustathii aliorumque praescripto asterisci nullus usus est, nisi in versi-

---

[1] Hieron. Praef. in Paralip. (Opp. T. IX, p. 1325 ed. Migne). [2] Vid. Hodius *De Bibliorum Textibus*, p. 608. [3] H. Stephani *Thes. Graec. Ling.* s. v. Ἀστερίσκος: "Solebat addi locis insignibus, quemadmodum contra obelus τοῖς

culis qui *bis totidem verbis* leguntur; quam rem grammaticorum filii aegre ferentes, ex altero loco in alterum eos male translatos esse statuebant: quo sumpto, locum ubi belle habere videbantur, asterisco (※) singulis versiculis praeposito illustrabant; eum autem ubi minus apte legebantur, obelo et asterisco (—※ vel ※—) praenotabant. E. g. ad Il. A, 177 pingitur:

—※ *Αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε.*

E contrario ad Il. E, 891:

※ *Αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε,*

ad quem posteriorem locum Eustathius notat: *Ἐν δὲ τῷ, αἰεὶ γὰρ ἔρις τε φίλη καὶ ἑξῆς, ἀστέρα . . . παρατιθέασιν οἱ παλαιοὶ, ὡς ὧδε κάλλιστα κειμένου τοῦ λόγου ἢ ἐπὶ τοῦ Ἀχιλλέως ἐν τῇ ᾱ ῥαψῳδίᾳ.* Rursus ad Od. Π, 281–298: —※ *Ἄλλο δέ τοι ἐρέω—μητιέτα Ζεύς*, idem commentatus est: *Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι ἡ περὶ τῶν ὅπλων ἐνταῦθα παραγγελία τῇ τῆς τ̄ μάλιστα ῥαψῳδίᾳ ᾠκείωται κατὰ τοὺς παλαιούς· ὧδε γὰρ ὀβελίζονται, φασὶ, τὰ τοιαῦτα ἔπη μετὰ καὶ ἀστερίσκων· ἐκεῖ δὲ καιριώτατα κεῖνται, ὅπου καὶ εἶδεν Ὀδυσσεὺς τὰ ὅπλα· νῦν γὰρ, φησὶν, ἐν ἀγροῖς ὢν πῶς οἶδεν ὅτι πρόχειρα κεῖνται ὅπλα ἐν τῷ οἴκῳ;*

2. Notarum criticarum usum, a profanorum scriptorum censoribus inventum, quibus conditionibus Origenes ad opus suum accommodaverit nunc videndum. Montefalconius rem sic breviter conficit: videlicet quod textui LXXvirali adjiciendum esset, Origenem asterisco praenotasse; quod vero expungendum, obelo. Cautius et rectius Auctor Scholiorum in Proverbia a Tischendorfio editorum: *"Ὅσοις οἱ ὀβελοὶ πρόσκεινται ῥητοῖς, οὗτοι οὐκ ἔκειντο οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀλλὰ παρὰ μόνοις τοῖς ō· καὶ ὅσοις οἱ ἀστερίσκοι πρόσκεινται ῥητοῖς, οὗτοι ἐν μὲν τῷ Ἑβραϊκῷ καὶ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐφέροντο, ἐν δὲ τοῖς ō οὐκέτι.*[4] Epiphanius quidem, vir nequaquam limati judicii, quidlibet in versione Seniorum sive adjiciendum sive demendum esse negat, temere affirmans, verba quae ab iis praetermissa sint, recte, quasi in Hebraeo *δισσολογούμενα* et superflue posita, praetermissa fuisse (e.g. Gen. v. 5: *καὶ ἔζησεν Ἀδὰμ τριάκοντα καὶ ἐνακόσια ἔτη* pro Hebraeis *ἐνακόσια ἔτη καὶ τριακόσια ἔτη*); quae autem ab iis in textum Hebraeum invecta esse videantur, non otiose, sed optimo consilio addita fuisse, ut sensum obscurum et mancum illustrent ac suppleant.[5] Sed talem defensionem ipsum facti auctorem Origenem probaturum fuisse vix crediderimus. Audiamus eum de suo instituto clare et ingenue exponentem: *Τὴν μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῆς παλαιᾶς διαθήκης διαφωνίαν, θεοῦ διδόντος, εὕρομεν ἰάσασθαι, κριτηρίῳ χρησάμενοι ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν . . . καὶ τινὰ μὲν ὠβελίσαμεν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ μὴ κείμενα, οὐ τολμήσαντες αὐτὰ πάντη περιελεῖν· τινὰ δὲ μετ'*

ἀθετουμένοις." Smith (Dr. W.) *Dictionary of Greek and Roman Biography*, Vol. I, p. 291: "He (Aristarchus) marked those verses which he thought spurious with an obelos, and those which he considered as particularly beautiful with an asterisk."

[4] Tischendorf. *Notit. Cod. Sin.* p. 76. Ad οὗτοι utrobique οἱ τόποι subintelligit Tischendorfius, quod ferri nequit. Immo οὗτοι sunt οἱ ὀβελοὶ et οἱ ἀστερίσκοι, quae voces non modo ipsas notas criticas, sed, ut mox videbimus, *locos obelis et asteriscis insignitos* denotant.

[5] Epiphan. De Mens. et Pond. 2, 3 (Opp. T. II, pp. 159–161). Idem ibid. 17 τοῖς οβ' non solum interpretum, verum etiam ἀπὸ μέρους προφητῶν personam vindicat; ὧν γὰρ οὐκ ἦν χρεία εἰς ἑρμηνείαν παρῆκαν, ἅτινα εἰς ὕστερον ἐν τοῖς σφῶν αὐτῶν τόποις μετὰ ἀστερίσκων Ὠριγένης συνέθηκεν· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ προστεθέντα οὐκ ἀφείλατο, εἰδὼς ὅτι αὐτῶν μᾶλλόν ἐστι χρεία, ἀλλὰ μετὰ ὀβελῶν ἔνθα ἕκαστον τῶν εἰρημένων ηὗρεν εἴασε, μόνον σημειωσάμενος διὰ τοῦ ὀβελοῦ τὴν περὶ τῆς τοῦ τόπου ἀναγνώσεως εἴδησιν.

ἀστερίσκων προσεθήκαμεν, ἵνα δῆλον ᾖ ὅτι μὴ κείμενα παρὰ τοῖς Ο′ ἐκ τῶν λοιπῶν ἐκδόσεων συμφώνως τῷ Ἑβραϊκῷ προσεθήκαμεν· καὶ ὁ μὲν βουλόμενος πρόσηται αὐτά· ᾧ δὲ προσκόπτει τὸ τοιοῦτον, ὃ βούλεται περὶ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν ἢ μὴ ποιήσῃ.[6] Quibus verbis dum Senioribus debitum honorem et reverentiam reservat, non obscure innuit, se non esse e numero eorum quibus emendationes versionis eorum certissimas juxta Hebraeum factas admittendi aut rejiciendi liberum arbitrium permiserit. Certe omissiones et additiones eorum si non damnat, non tamen excusat, multo minus defendit. Teneamus igitur ex Origenis usu obeli notam vim suam *ἀθετητικὴν* eatenus conservare, ut verba ei subjecta non tam spuria quam superflua esse indicet; asteriscum vero non meram additionem, sed additionem rite et probabiliter, interdum necessario factam denotare.

Quod reliquum est, ab Homeri criticorum usu vix hilum discedit alia Origenis nota, quae ex juxtapositione obeli et asterisci constat. Hujus usus, antecessoribus nostris plane incogniti, prima notitia debetur editioni Codicis Ambrosiani a Middeldorpfio concinnatae, in qua pluribus libri Proverbiorum locis a LXX transpositis appingitur nota (÷ ※) vel (※ ÷). Exempli gratia; in Cap. xx statim post v. 9 exemplaris Hebraei, interpres Graecus interpolavit pericopam, quae in Hebraeo est vv. 20–22; Origenes autem, *aliter ac in ceteris libris facere solet*, ordinem *τῶν* Ο′ praeposterum servavit, praemissa tantum nota praedicta, hoc modo:

※ ÷ *κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται λαμπτὴρ,*
※ ÷ *αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος.*
※ ÷ *μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις*
※ ÷ *ἐν τοῖς τελευταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται.*
※ ÷ *μὴ εἴπῃς· τίσομαι τὸν ἐχθρὸν,*
※ ÷ *ἀλλ' ὑπόμεινον τὸν κύριον ἵνα σοι βοηθήσῃ* ◄.

Hucusque Origenis usus cum Homerico accurate concinit; sed post v. 19, ubi juxta posteriorem iidem versiculi quasi in propria sede cum simplici asterisco repetendi erant, Noster hoc non fecit, sed semel positos secunda vice omittere maluit.[7] Versionis Syro-hexaplaris auctoritatem egregie confirmat Auctor Scholiorum in Proverbia e Codice Patmio recenter descriptorum, qui post verba a nobis modo excitata haec habet: *τὰ δὲ ἠστερισμένα ἐν ταυτῷ καὶ ὠβελισμένα ῥητὰ, φέρονται μὲν παρὰ τοῖς ō, φέρονται δὲ καὶ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, τὴν θέσιν δὲ μόνην παραλλάσσουσιν οἱ λοιποὶ καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν παρὰ τοὺς ō· ὅθεν ὠβέλισται ἐν ταυτῷ καὶ ἠστέρισται, ὡς παρὰ πᾶσι μὲν φερόμενα, οὐκ ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ τόποις.*[8]

---

[6] Origen. Opp. T. III, pp. 671, 672. Versus finem *πρόσηται* pro *πρόηται* ex emendatione Grabii (*De Vitiis* etc. p. 50) recepimus. [7] Praeterea in Codice Ambrosiano scriba ad vv. 20, 10 et 23 appinxit notas transpositionis, II ܒ, I ܐ, et III ܓ, scholio ad singulas apposito: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί. Similiter post Cap. xxiv. 22 sequuntur Cap. xxix. 27—xxx. 14 (sub ÷ ※); Cap. xxiv. 23–34; Cap. xxx. 15—xxxi. 9 (sub ÷ ※); Cap. xxv. 1—xxix. 27; Cap. xxxi. 10 ad finem; appictis numeris, III ܓ, I ܐ, IIII ܕ, II ܒ, et IIIII ܗ, cum scholio, ut ante. [8] Tischendorf. in *Mon. Sacr. Ined.* T. III, p. xvii: "In iis quae supra ex Cod. Patmio exscripsimus, dicuntur ab Origene nonnulla simul et asterisco et obelo notata esse... Quod si recte assertum est, quamvis alibi nihil ejusmodi traditum sit [?], quaeritur an eodem sensu accipiendum sit signum ※̄, quod p. 93, 2, 8 [Num. vi. 21: *περὶ τῆς ψυχῆς* ※ *αὐτοῦ*:] edidimus, atque ita explicuimus, ut ÷ prima manu datum, ※ altera substitutum diceremus, quamvis

3. Quod ad formam notarum Origenianarum attinet, in asterisco quidem pingendo vix ulla varietas observanda est. Eustathii descriptio haec est: Ἔστι δὲ τὸ σημεῖον τοῦ ἀστερίσκου .. διὰ τοῦ Χ στοιχείου τετραχῆ στιζομένου κατὰ τὴν τῶν γραμμάτων ἐπίζευξιν, οὕτω (※).[9] Eandem fere figuram exhibet Epiphanii textus editus, in quo tamen extremitates linearum crucis leviter inflexae sunt, ut in altera linea litera χ forma cursiva (quae dicitur) exaratae.[10] In versione Syro-hexaplari *asteriscus* (ܐܣܛܪܝܣܩܘܣ) sive *stellula* (ܟܘܟܒܐ) usitatam formam habet, sed semel atque iterum non propensus (※), sed erectus (⁜) reperitur.[11] In libris Graecis utraque pictura aeque usu recepta est. Apud Hieronymum editum semper ※ pingitur. De obeli autem forma quaestio satis perplexa est. Eustathio auctore, obelus est linea recta, et pingitur sic (—).[12] Epiphanius ait: Ὀβελὸς οὗτός ἐστιν ὁ παρακείμενος (⟍), παραπλησίως γράφεται τῇ καλουμένῃ γραμμῇ· ὀβελὸς δὲ κέκληται κατὰ Ἀττικὴν χρῆσιν, ἄλλοις δὲ καλεῖται δόρυ, ὅ ἐστι λόγχη; sed figura in textu edito depicta pugioni similior est, cuspide sursum reclivi, altera autem extremitate orbiculo et capula munita.[13] In versione Syro-hexaplari multiplex est obeli figura, sed ceteris usitatior ⸓, deinde ÷, rarius ∽, perraro ⸓.[14] Etiam nomen in dicto opere cum figura variat; siquidem ⸓ et ÷ diserte *obeli* et *obelisci* (ܐܘܒܠܐ et ܐܘܒܠܘܣ) nominantur,[15] posterior autem etiam *lemniscus* (ܠܡܢܝܣܩܘܣ) appellatur,[16] quo titulo ab Epiphanio quoque et aliis, qui usum ei ab obelo diversum assignant, insignita est. In versione Harethi (Arab. 1, 2) pro ⸓ et ⸓, ut Holmesius pingit, in codicibus ⸓ et ÷ exstare non dubitamus.[17] Transeamus ad libros Graecos hexaplares, inter quos eminet Codex Sarravianus, cujus in obelis pingendis usus valde notabilis est. Scilicet ubicunque obelus in media linea occurrerit, pingitur ⸓[18] (non ⸓, ut Holmesius edidit, quem nos in Genesi incaute imitati sumus); in initio autem lineae virgula recta, cujus extremitates levissimam incurvationem sursum et deorsum habent, ut e sequenti specimine (Gen. xxxiv. 14) clarius apparebit:

> και ειπαν αυτοις ⸓ συ
> ⁓ μεων και λευει οι α
> ⁓ δελφοι δειναϲ ϋιοι
> ⁓ λειαϲ: ου δυνηϲομε
> θα.

---

lineola non sit extincta." Signum ※ fortuitum esse nulli dubitamus; verum utut sit, exempla e Codice Sarraviano allata cum scholio nostro nihil commune habent; quippe quae neque ullam transpositionem continent, et ad Pentateuchum, non ad Proverbia, *cui libro peculiaris est hic usus*, pertinent. [9] Eustath. ad Od. I, 252 (p. 1627, 60). [10] Epiphan. De Mens. et Pond. 2 (Opp. T. II, p. 159). [11] E.g. Num. xviii. 4 (male pro ⁜). Jos. xiii. 8. Jud. xv. 5 (fortasse pro ⁜). 3 Reg. xxii. 15. [12] Eustath. ad Il. A, 463 (p. 136, 13): Ἀπὸ δὲ τοῦ Ὁμηρικοῦ ὀβελοῦ καὶ τὸ γραφικὸν σημεῖον μετήνεκται ὁ ὀβελός, ὅς ἐστι γραμμή τις εὐθεῖα, προτιθεμένη στίχων ἤτοι ὀρδίνων ἔξω. [13] Epiphan. De Mens. et Pond. 3 (Opp. T. II, p. 160). [14] Forma ⸓, quam Middeldorpf. pro iis quae in apographo Norbergiano invenit, videlicet ⸓ et ÷, perperam substituit, in codice est merus index, cujus superscriptione lectiones marginales cum textualibus connectuntur. Loca paucissima, in quibus obeli vice fungi videtur, sunt Gen. xxxix. 17. 3 Reg. xxi. 20, 28 (non Jud. vi. 32, ubi index est). Praeterea in Codice Chisiano ad Dan. i. 20. iv. 8, et sub initium Susannae, pro ÷ pingitur ⸓, notante, sed differentiae rationem aliis discutiendam relinquente, Bugato in *Annotationibus*, p. 131. [15] Vid. Hex. ad Exod. xxii. 5. 4 Reg. xv. 5. Ezech. xxi. 4. [16] Vid. Hex. ad Jerem. xxvii. 18, ubi formam signi a Norbergio vel typotheta ejus immutatam esse temere suspicatur Skat Rördam in *Praef. ad Libros Judicum et Ruth*, p. iv. [17] Vid. White (Rev. Joseph) *Letter* etc. pp. 26–28. [18] Sic in codice typis descripto

Praeterea in libro Judicum pro ⸓ sufficitur ÷ vel ÷; pro ⁓ autem ÷. Etiam Codicem Marchalianum duas obeli formas in eadem lectione agnoscere, inferimus ex nota marginali ad Thren. v. 4:

÷ ἐξ ἡμερῶν
— ἡμῶν.

Denique in Hieronymi scriptis, quantum e libris editis colligere licet, obelus sive veru est linea recta inter duo puncta jacens, hoc modo: ÷ vel ÷.[19]

4. Ex iis quae disputavimus necessario concluditur, Origenem duas tantum notas, primarias saltem, asteriscum et obelum, Hexaplorum suorum in gratiam invenisse; obeli autem, quotquot sunt, formas, —, ⸓, ÷, ÷, ⸓, ⁓, unam eandemque significationem prae se ferre, videlicet verba quae iis subjecta sint, ut cum Hieronymo loquamur, *in LXX interpretibus plus haberi*; vel, ut idem alio loco reverentius ait, ab iis addita fuisse, *vel ob decoris gratiam, vel ob Spiritus Sancti auctoritatem, licet in Hebraeis voluminibus non legantur.*[20] Quaestionem de significatione lemnisci et hypolemnisci inde ab Epiphanio agitatam, ut et aliam de usu notae ∽ in exemplari Syro-hexaplari frequentatae, mox tractabimus; nunc conclusionem nostram, ab antecessorum nostrorum placitis cummaxime desciscentem, opinionibus duumvirorum in re diplomatica peritissimorum, CONSTANTINI TISCHENDORF et ANTONII CERIANI, confirmabimus. Sic igitur ille in *Monumentorum Sacr. Ined. Collectione Nova*, T. III, p. xvi: "Ad duo autem signa illa, asteriscum et obelum, accedunt alia duo, lemniscus et hypolemniscus, qui quamvis jam Epiphanium et Hesychium exercuerint, nec quam formam habuerint, nec quam significationem, satis constat. Ex iis vero quos vidimus veterum locis, ipsius potissimum Origenis atque Hieronymi, clarissimum fit, multo plus ponderis asteriscos et obelos quam reliqua signa habuisse, quum totam Hexaplorum rationem describentes in illis solis acquieverint." Hic autem in *Praefatione ad Monumenta Sacra et Profana*, T. I, F. I, p. x non obscure innuit, "ex usu veterum ante Origenem, ex hujus et S. Hieronymi testimonio, et ex critica in locos notis insignitos inquisitione statuendum esse, Origenem praeter asteriscum solum obelum usurpasse, cujus formae multiplices in codicibus vetustissimis S. Epiphanio fraudi fuerunt."

5. Cum loca asteriscis et obelis praenotanda interdum per duos vel plures στίχους se extenderent, in evidentiorem rei declarationem Hexaplorum sive conditori sive descriptoribus usu venit, ut notam distinctionis non solum initio pericopae, verum etiam singulis στίχοις praeponerent; quem usum innumeris erroribus occasionem dedisse exploratum est. Exempli

---

Tischendorfius; sed in *facsimili* (quod dicitur) tum ab eo, tum a Montefalconio in *Palaeogr. Gr.* p. 188 edito, duo puncta non sub media linea, sed versus sinistram ejus extremitatem posita sunt, hoc modo ⸓, vel etiam ⸓. Porro forma obeli ⸓ usurpatur in Cod. 88 per librum Jesaiae. [19] Hieron. Praef. in Psalmos (Opp. T. X, p. 119 ed. Migne): "Notet sibi unusquisque vel jacentem lineam, vel signa radiantia; id est, vel obelos (÷) vel asteriscos (⋇). Et ubicunque viderit virgulam praecedentem, ab ea usque ad duo puncta (:), quae impressimus sciat in LXX translatoribus plus haberi: ubi autem stellae (⋇) similitudinem perspexerit, de Hebraeis voluminibus additum noverit, aeque usque ad duo puncta." [20] Hieron. Opp. T. X, p. 404 ed. Migne.

gratia: scriba indoctus, qui in archetypo suo, arctioribus columnis descripto, locum Dan. iii. 2 versionis LXXviralis sic forte pictum invenerit:

. . . . καὶ Ναβουχο-
δόνοσορ βασιλεὺς ÷ βασιλεύων
÷ καὶ κυριεύων τῆς οἰκουμένης
÷ ὅλης ↙ ἀπέστειλεν ἐπισυναγα-
γεῖν ÷ πάντα τὰ ἔθνη καὶ φυ-
÷ λὰς καὶ γλώσσας ↙ σατράπας
στρατηγοὺς κ. τ. ἑ.

eundem cum in latiori pagina describeret, obelorum significationem ignorans, sic fortasse repraesentavit:

καὶ Ναβουχοδόνοσορ βασιλεὺς
÷ βασιλεύων ÷ καὶ κυριεύων τῆς οἰκου-
μένης ÷ ὅλης ↙ ἀπέστειλεν ἐπισυν-
αγαγεῖν ÷ πάντα τὰ ἔθνη καὶ φύ÷λας
καὶ γλώσσας ↙ σατράπας στρατηγοὺς κ. τ. ἑ.

quam confusionem quantas sequenti transcriptori turbas dedisse opus sit quivis videt.[21] Nemo igitur, ut speramus, temeritatis nos insimulabit, quod in nostra Hexaplorum editione usum inveteratum, sed minus probum, infringere ausi simus, obelo vel asterisco non nisi in initio pericopae posito, ita ut vis sive ditio ejus usque ad sequens metobeli signum pateat. Hic autem *metobelus* (ita dictus sive obelus praecedat, sive asteriscus) in exemplaribus Syriacis et Arabicis cuneoli (↙) formam induit;[22] in Graecis autem et Latinis e duobus punctis, altero alteri superimposito (:), rarius (ut in Chisiano Danielis a De Regibus edito, et semel atque iterum in Sarraviano) e linea sinistrorsum inclinata cum uno vel duobus punctis appositis (/., ·/, ˙/.) constat. In hoc quoque usu nos tantulum innovavimus (vel potius ante nos Masius in textu Josuae Graeco-hexaplari edendo), ut cuneoli notam, quasi manifestiorem et confusioni minus obnoxiam, etiam in Graecis nostris adoptaremus.[23]

III. *De Lemnisco et Hypolemnisco.*

In Hexaplis pingendis obeli (—), lemnisci (÷) et hypolemnisci (⸓) significationem unam

---

[21] Bugati in *Praef. ad Daniel.* pp. v, vi. Cf. Hex. nostra ad Exod. xxxv. 12. xxxviii. 31. [22] Aliam cuneoli picturam exhibet Auctor Epistolae Harethi versioni praemissae, p. 20: "Porro unam notam communem omnibus, in quibus aliqua fuit discrepantia, sive obelo, id est, simplici linea, sive hypolemnisco, id est, linea puncto supposita, sive lemnisco, id est, linea duobus punctis insignita, notanda, qua clauderetur adscripta differentia sive nominis, sive verbi, sive sententiae, adhibuit, quam *completoriam* nominavit, hujusmodi figura descriptam Ⴚ." [23] In libro Jobi, a quo novam Hexaplorum editionem inchoavimus, metobelum in fine pericopae, tum cum in lectione nostra nil ultra subsequeretur, consulto omisimus; quod nunc factum nollemus. E.g. Cap. i. 16: ※'A. ἐκτός (potius ※'A. ἐκτός ↙). Cap. ii. 1: O'. ※'A. Θ. παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου (κυρίου ↙). Cap. ii. 13: O'. ※ καὶ ἑπτὰ νύκτας (νύκτας ↙). Sic Cap. xv. 26, 27: ※ Θ. ἐν πάχει—ἐπὶ τῶν μηρίων (potius μηρίων ↙; sed recte ad v. 26: ※ Θ. ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος αὐτοῦ (non αὐτοῦ ↙), quia Theodotionis lectio ulterius procedit.

eandemque fuisse, eam scilicet quae obelo soli vulgo tribuitur, ex usu tum librorum Graecorum hexaplarium tum versionis Syro-hexaplaris in praecedenti argumentatione demonstravimus. Sed hic contra assurgit Epiphanius, qui de obeli vi ab Origene, Hieronymo et ceteris non discedens, lemnisco et hypolemnisco significationem prorsus aliam vindicat, quae, quantum ex verbis ejus satis perplexis colligi possit, nunc declaranda est. Scilicet hujus rei expositionem Epiphanius inde repetit, quod LXX interpretes, secundum historiam a se comprobatam, non collatis studiis, sed in paria triginta sex, totidem cellulis inclusa, distributi versionem suam concinnaverint. Ubicunque igitur (quod rarius accidere affirmat) in opere eorum lectionem discrepantem (non quidem Hebraeo plus habentem, neque lectionibus sui similibus appositam) lemnisco vel hypolemnisco praenotatam inveneris, noveris a *duobus* interpretum paribus in priore casu, in posteriore autem ab *uno* tantum pari, juxta punctorum numerum, lectionem istam profectam esse.[24] Exempli causa: quando legeris in Psal. lxx. 15: τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ἀναγγελεῖ τὰς δικαιοσύνας σου; vel in Psal. lxxi. 14: καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ, praemissa lectione idem sonante, καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, lemnisco vel hypolemnisco alterutri appicto monearis, versionem istam non nisi in duobus vel uno parium XXXVI reperiri. Alio loco, de eadem re disserens, Epiphanius iterum affirmat, versiones de quibus hic agitur non dissimiles esse, sed similes et idem sonantes, ὡς ἂν εἴποι τις ἀντὶ τοῦ ἐλάλησεν, ἐφθέγξατο, ἢ ἀντὶ τοῦ ἦλθεν, ἐλήλυθε.[25] In eandem sententiam Auctor Epistolae versioni Harethi praepositae, quem ab Epiphanio sua hausisse vix dubium esse potest, "Quod si quid," ait, "apud duo interpretum paria reperiatur, in quo a ceteris eorum paribus diversi abeant, ita ut ceteris aliquid addidisse videantur ipsi, hoc etiam libri textui insertum linea duobus punctis infra scilicet et supra insignita notavit, ad hanc formam ÷, quod signum Graeco nomine λημνίσκον appellavit. Atque ubicunque reperitur hujusmodi lemniscus literae aut verbo aut nomini aut sententiae appositus, hinc voluit indicium sumeres reperiri illud apud duo interpretum paria, non autem occurrere vel in textu Hebraico, vel in ceteris interpretibus... Neque tamen putet aliquis, cum audierit mentionem factam verbi, vel quod ab

---

[24] Epiphan. De Mens. et Pond. 8 (Opp. T. II, p. 165): Διὸ καὶ τοῦτο τὸ τοῦ σημείου σχῆμα ταῖς θείαις λόγοις παρέθετο [corrige e Syro παρέθεντο], ἵν' ὅτε σπανίως που εὕροις ἐν τῇ τῶν οβ' ἑρμηνείᾳ διαφωνοῦσαν λέξιν, οὐ μὴν παρὰ οὖσαν, οὐδὲ προστεθειμένην ταῖς ὁμοίαις αὐτῇ λέξεσι, γνοίης ὅτι ὑπὸ μιᾶς ζυγῆς ἢ δύο αὕτη ἡρμηνεύθη ἡ λέξις, διὰ τὰ παρακείμενα δύο κεντήματα. In loco obscuro Epiphanii versionem Syram in Museo Britannico (Addit. MSS. 17,148, fol. 51 r.) exstantem adiimus, quae sic habet: ܡܛܠ ܗܢܐ ܘܠܗܢܐ ܐܣܟܡܐ ܕܪܘܫܡܐ ܗܘܐ ܒܟܠ ܡ̈ܠܐ ܐܠܗ̈ܝܬܐ ܣܡܘ. ܡܛܠ ܕܐܝܟܐ ܕܒܙܒܢ̈ܝܢ ܒܙܒܢ ܬܫܟܚ: ܒܦܘܫܩܐ ܕܗܠܝܢ ܫܒܥܝܢ ܘܬܪܝܢ ܡܠܬܐ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦܐ: ܠܘ ܕܝܢ ܕܝܬܝܪܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܘܠܐ ܕܬܘܣܦܬܐ ܠܡ̈ܠܐ ܕܕܡ̈ܝܢ ܠܗ̇. ܬܕܥ. ܕܡܢ ܚܕ ܙܘܓܐ ܐܘ ܡܢ ܬܪܝܢ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܐܬܦܫܩܬ ܡܛܠ ܬܪܝܢ ܢܘܩܙ̈ܐ ܕܣܝܡܝܢ ܠܘܬܗ̇. Pro παρὰ (s. παρᾶ) οὖσαν, ut in libris manu scriptis pingitur, Petavius quidem παροῦσαν edidit, quod temere factum esse evincitur ex iis quae mox leguntur: ὡς εἶναι οὐ παρὰ, ἀλλὰ συναμφοτέρως ἐκφωνοῦνται; Syrus vero locutionis sensum ex oppositione alterius clausulae, οὐδὲ προστεθειμένην κ. τ. ἑ., conjecisse videtur, libere vertens, *sed non quae diminuta* (s. *detracta*) *sit*, consentiente Lagardio (in Epiphanii Opp. T. IV, P. I, p. vii ed. Dindorf), qui in Graecis participium aliquod cum οὖσαν conjunctum, oppositumque proximo προστεθειμένην requirit. Sed locutio παρὰ εἶναι, bis in eodem contextu obvia, explicanda potius quam sollicitanda videtur. Vide igitur num praepositio παρὰ hic adverbialiter posita sit (qui usus in praepositione πρὸς notissimus est) pro eo quod *praeter* Hebraeum sit, juxta dictum Origenis (Opp. T. I, p. 13): ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις ἀντιγράφοις περισσεύοντα ΠΑΡΑ τὰ ἐν τοῖς Ἑβραίοις ἔπη οὐκ ὀλίγα; et paulo post: πλείονα δὲ ἐν τοῖς ἡμετέροις ΠΑΡΑ τὰ Ἑβραϊκά. Hoc concesso, λέξις παρὰ οὖσα est ea quae apud LXX *plus habetur* (ut Hieronymus ait), quaeque obelo, non lemnisco, jugulanda erat.

[25] Idem ibid. 17 (Opp. T. II, p. 173).

uno pari vel duobus interpretum paribus adhibitum, aliquam hic subesse contrarietatem... quia quod ad sensum et veram intentionem conveniunt eorum sermones, licet acciderit aliquando discrepantia in verbis, et repetitio et contractio."[26]

Nunc quid de hac Epiphanii expositione statuendum sit non difficile est decernere. Primum cum e penitus exploso de origine versionis LXXviralis commento tota pendeat, ob hanc solam causam in gravissimam falsi suspicionem venit. Deinde prorsus incredibile est, vel unum interpretem, ne dicamus duos aut plures, versioni competenti, τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, aliam idem sonantem subjecisse, ἀναγγελεῖ τὰς δικαιοσύνας σου; quamvis eos unam harum versionum pro altera sufficere potuisse non infitias ibimus. Praeterea, ut Masius argumentatur, quis credat talium minutiarum memoriam a Seniorum tempore ad Origenem usque mansisse; vel, ut manserit memoria, illud sciri potuisse, uniusne solius interpretum, vel paris unius, an vero plurium ea verba fuerint?[27] Postremo talis lemnisci et hypolemnisci significatio usui librorum hexaplarium universali repugnat, in quibus utramque figuram ÷ et ⸓, quocunque nomine gaudeat, obeli vicem gerere certo certius est. Cum vero exempla ab Epiphanio citata ejusmodi sint, quae *variarum lectionum* nomine vulgo appellantur, quidni statuamus Epiphanii opinionem inde derivatam esse, quod in quodam Psalmorum exemplari in textu scriptum invenerit: τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ ÷ τὴν δικαιοσύνην σου; in margine autem: ÷ τὰς δικαιοσύνας σου; hanc autem notationem, quae in libris existentibus, sive scriptis sive impressis, tralatitia est, ad fabulam de paribus interpretum ex ingenio accommodaverit?

Cum Epiphanio partim consentit, partim ab eo recedit, Isidorus Hispalensis, cujus mens est, *lemniscum apponi iis locis, quae S. Scripturae interpretes eodem sensu, sed diversis sermonibus transtulerint; hypolemniscum vero* (quem tamen *antigraphum* vocat, et prorsus alia figura ⸓ delineat), *ubi in translationibus diversus sensus habeatur.*[28] Sed haec hypothesis, ut quae neque scriptorum vetustiorum auctoritate, neque librorum hexaplarium usu, neque sua ipsius probabilitate commendatur, secure praeteriri posse videtur.

E recentioribus Criticis Masius Epiphanii sententiam non plane rejicit, sed cum quadam modificatione admittendam esse censet; scilicet ut lemniscus diversam scripturam *plurium*, hypolemniscus vero *pauciorum* codicum testimonio confirmatam significet.[29] Nuperrime vero cel. T. Skat Rördam non modo ex traditionibus veterum indubitate colligit, sub utroque signo variam lectionem, vel versionem variorum codicum, ab Origene insertam, vel in margine saltem positam fuisse, sed ipse in editione libri Judicum Syro-Graeco-hexaplari concinnanda praeter notas Origenianas (※, ⸓ et ∽) in codice obvias, lemniscum (quem vocat) sub nova forma (÷), nunc obelo, nunc asterisco extruso, introduxit; videlicet in locis ubi aut duplex versio est, aut lectio neque in Hebraeo neque in Graeco (nisi in quibusdam codicibus, quorum unus aut

---

[26] White (Rev. Joseph), *Letter* etc. pp. 18, 19. [27] Masii *Josuae Imp. Historia*, p. 124. [28] Isidori Orig. I, 20 (apud Hodium *De Bibliorum Textibus*, p. 605). In eandem sententiam Curterius in *Praefatione ad Procopium in Jesaiam:* "Si quid ego sum post longam meditationem assecutus, possum et hoc asserere.... Ubi lemniscum reperias, notari varias aliorum interpretationes, verbis quidem ipsis discrepantes, sed reipsa similes; ubi denique hypolemniscum, et verbis et sensu inter se differentes." [29] Masii *Josuae Hist.* p. 123.

plures Syro nostro ad manum fuerit) comparens. In quo tentamine praeter alias difficultates haec in primis observanda est, quod ad libros Graecos hodie exstantes, non ad eos quibus usus sit Origenes, notatio per lemniscum facta exigatur. Certe ad Psal. lxx. 15. lxxi. 14 lectiones τὰς δικαιοσύνας αὐτοῦ et ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, ab Epiphanio in specimina usus lemnisci allegatae, ne in uno quidem librorum nostrorum reperiuntur.[30]

Subductis igitur iterum iterumque rationibus, cum lemnisci hypolemniscive in scriptis suis neque Origenes neque Hieronymus ullam mentionem fecerit; cum in libris Graecis hexaplaribus praeter asteriscum et varias obeli picturas nulla ejusdem generis distinctio appareat; cum denique harum notarum probabilem usum nemo adhuc designaverit; restat conclusio inevitabilis, sub his nominibus non nisi usitatas quasdam obeli formas indicari, eas videlicet quae per figuras ÷ et ⸓ sine ullo discrimine in versione Syro-hexaplari repraesentantur.

IV. *De regulis, quas in textu LXXvirali reformando Origenes sibi praescripserit.*

1. In exemplaribus versionis LXXviralis, quae ante Origenem in usu fuerunt, magnam exstitisse scripturae διαφωνίαν, ipsius Hexaplorum conditoris declaratione probari potest.[31] Ex his autem quaedam ceteris correctiora fuisse, tum ad rerum naturam pertinet, tum diserto Adamantii nostri testimonio evincitur. Sic enim ille in Homiliis in librum Regnorum (1 Reg. i. 1): "Non me latet primo loco quod in aliquibus exemplaribus habetur: *Erat vir quidam*; sed in his exemplaribus quae emendatiora probavimus ita habetur: *Erat vir unus.*"[32] In hujusmodi varietatibus proculdubio potiorem lectionem, *e reliquis*, ut ipse ait, *editionibus aestimatione facta*, magnus Criticus sine ulla notatione in Hexapla sua recondidit, cujus generis unum exemplum sufficiat. In loco Jerem. xv. 10: *Non feneravi, neque feneraverunt mihi*, in LXX olim legebatur (ut hodie in libris omnibus tum scriptis tum editis): οὔτε ὠφέλησα, οὔτε ὠφέλησέν με οὐδείς; pro quo Origenes in Commentariis ad locum legit enarratque: οὔτε ὠφείλησα, οὔτε ὠφείλησέν με οὐδείς; lectorem commonefaciens: Εἰ καὶ ἀνέγνωμεν οὕτως, ἀλλὰ καὶ δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰ πλείονα τῶν ἀντιγράφων τῆς ἐκδόσεως τῶν Οʹ οὐκ ἔχει οὕτως· ὕστερον δὲ ἐπισκεψάμενοι καὶ τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις, ἔγνωμεν γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα.[33] Etiam in propriis nominibus, quae in textu vulgari graves corruptelas passa sunt, scripturam Hebraeo congruentem Origenem non monito lectore restituisse verisimile est. Exempli causa: vitiosam scripturam Γεδσὼν pro Γηρσὼν (Exod. vi. 16. Num. iii. 17) non modo carpsit Noster in Commentariis in

---

[30] Middeldorpfii in obelis pingendis perversitatem (de qua cf. nos in Monito ad Proverbia, p. 310) merito conquestus est Rördam. Quod vero affirmat (ex auctoritate J. D. Michaelis in *Neue Orient. Bibl.* VI, p. 192) etiam Bugatum in Daniele edendo signa critica negligentius tractasse, id diserte negat A. Ceriani in *Le Edizioni e i Manoscritti delle Versioni Siriache del V. T.* p. 21.

[31] Vid. supra p. xlvii.

[32] Origen. Opp. T. II, p. 483.

[33] Origen. Opp. T. III, p. 225. Etiam Syrus noster ὠφέλησα, non ὠφείλησα, vertit, unde haud improbabiliter conjecerit aliquis, Origenem falsam scripturam in Hexaplis reliquisse, postea vero, fortasse in Tetraplis, correxisse.

Joannem,[34] sed in editione sua hexaplari, contestificantibus Codice Sarraviano et versione Syro-hexaplari, correxit.

2. Ab archetypi sui *ordine* LXX interpretes non raro deflexisse, tum in singulis vocibus sine causa transponendis, tum in integris pericopis cum magno narrationis detrimento de loco suo movendis, res nota est; quibus corruptionibus remedium afferre operis Origeniani institutum omnino postulavit. Quod ad trajectiones verbales attinet, Hebraeorum ordinem tacite revocare nil prohibebat. Sic Num. x. 28: Ο'. καὶ ἐξῆραν σὺν δυνάμει αὐτῶν; Hexapla autem: σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐξῆραν. Deut. xxviii. 64: Ο'. (καὶ δουλεύσεις ἐκεῖ θεοῖς ἑτέροις) ξύλοις καὶ λίθοις, οὓς οὐκ ἠπίστω σὺ καὶ οἱ πατέρες σου; Origenes vero juxta Hebraeum: οὓς οὐκ ἠπίστω σὺ καὶ οἱ πατέρες σου, ξύλοις καὶ λίθοις. Haec levia; majoris momenti est locus Gen. xxxv. 16, 21, 22, ubi LXX confuse ediderunt: (16) ἀπάρας δὲ Ἰακὼβ ἐκ Βαιθήλ, (21) ἔπηξε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐπέκεινα τοῦ πύργου Γαδέρ. (16) ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισεν εἰς Χαβραθὰ τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἐφραθά, ἔτεκε Ῥαχὴλ καὶ ἐδυστόκησεν ἐν τῷ τοκετῷ (deinde vv. 17–20, ut in Hebraeo). (22) ἐγένετο δὲ ἡνίκα κατῴκησεν κ. τ. ἑ.; Hexapla autem, ad Hebraeam veritatem conformata, sic habent: (16) ἀπῆρεν δὲ ἐκ Βαιθήλ, καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤγγισεν—ἐν τῷ τοκετῷ (deinde vv. 17–20). (21) καὶ ἀπῆρεν Ἰσραήλ, καὶ ἔπηξε—Γαδέρ. Alio loco Jerem. xxiii. 7, 8, hi duo versus a Senioribus in finem capitis post v. 40 rejiciuntur, in Hexaplis autem propriam sedem, praemisso tantum asterisco, occupant. Quod vero ad prolixiores pericopas attinet (quales sunt Exod. xxxvi—xxxix, 3 Reg. xiv. 1–20, xvi (pericopa a LXX inter vv. 28 et 29 interpolata), xx, xxi (in LXX xxi, xx), Jerem. xxv. 15—li. 64) in his et aliis ejusmodi trajectionibus perquam molestis, Origenes, suadente atque adeo flagitante instituto suo, Hebraeorum ordinem, qui et trium interpretum est, plaudentibus quotquot sint Bibliorum studentibus reposuit. Restat Proverbiorum liber, qui in posteriore ejus parte ordinem valde perturbatum prae se fert, quique manum restauratricem in primis postulare videtur. Hic vero, quod miretur aliquis, Origenes a methodo quam in ceteris Bibliis prosecutus est recessit, et Seniorum vestigiis insistere maluit, notis tantum, quales supra declaravimus,[35] discessionem ab Hebraea veritate indicans. Causa hujus exceptionis nobis non est in promptu, nisi forte in opere ethico, in quo singulis fere versiculis singulae γνῶμαι concludantur, seriem sententiarum curiose servare non tanti momenti esse videretur.

3. In mutationibus quas recensuimus notarum Origenianarum vix ullus locus esse potest. Nunc quibus legibus obelum et asteriscum ad usus editionis suae accommodaverit Noster, breviter exponendum. Itaque voculas in quaque clausula supervacaneas, inque Hebraeo deficientes, obelus reprobat, vel (ut Critici aiunt) *jugulat*. Exempli gratia: Deut. ix. 26 in Hebraeo est tantum בְּיָד חֲזָקָה, quod LXX, genio nimis indulgentes, in hunc modum amplificaverunt: ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ, καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ. Haec est obelorum opportunitas, quorum ope locus sic pingitur: ÷ ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ ↙ ἐν χειρί ÷ σου τῇ ↙ κραταιᾷ, ÷ καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ ↙; quo artificio sine detrimento versionis ab Ecclesia universa receptae integritas S. Scripturae asseritur. An

[34] Origen. Opp. T. IV, p. 141.

[35] Vid. supra p. liv.

vero Origeni in tali recensione omnes vel minimi momenti voculas in Hebraeo non exstantes obelo confodere propositum fuerit, ambigi potest. Hieronymus quidem in versione Psalmorum hexaplari hac lege se obstrinxit; utrum vero proprio instinctu, an ex antecessoris sui prava imitatione ex uno atque altero exemplo clarius apparebit. Itaque Psal. i. 4 vix crediderimus Origenem pinxisse: *καὶ ἔσται ὡς ÷ τὸ ↙ ξύλον ÷ τὸ ↙ πεφυτευμένον*, etiamsi Hieronymus ediderit: *Et erit sicut lignum ÷ quod : plantatum ÷ est :*; aut Psal. ii. 4: *÷ ὁ ↙ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ÷ ἐκ ↙-γελάσεται ÷ αὐτοὺς, καὶ ↙ ὁ κύριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς.* Ne longiores fiamus, Psal. cxvii. 27 Hieronymus pingit: *Constituite ÷ diem : solennem*, scilicet quia in Hebraeo est tantummodo חַג; sed quid tunc fiet de Graeco *συστήσασθε ἑορτήν*? Tale est, in re bona nimius esse.[36] Etiam Masius, ut in Monito ad Josuam observavimus, arbitrio suo potius quam Syri interpretis auctoritate fretus, tot copulis, perspicuitatis causa a Senioribus assumptis, notam reprobationis inussit. Transeamus ad majoris offensionis interpolationes, eas scilicet in quibus interpres male sedulus in annotatoris, est ubi in auctoris principalis partes delapsus est. Non moramur supplementum valde notabile Gen. iv. 8: *καὶ εἶπε Κάϊν πρὸς Ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· ÷ διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον ↙*; quia, quamvis in Hebraeo et tribus interpretibus desideratur, ad sensum paene necessarium videtur. Sed in loco Jos. vi. 26 post devotionem hominis qui Jerichunta reaedificaturus sit, *ἐν τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ θεμελιώσει αὐτὴν, καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ αὐτοῦ ἐπιστήσει τὰς πύλας αὐτῆς*, LXX de suo interseruerunt: *÷ καὶ οὕτως ἐποίησεν Ὀζὰν ὁ ἐκ Βαιθήλ· ÷ ἐν τῷ Ἀβιρὼν τῷ πρωτοτόκῳ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ διασωθέντι ἐπέστησε τὰς πύλας ÷ αὐτῆς ↙*. Aeque, immo magis culpandus est insulsus Jobi ii. 9 interpolator, qui pro amaro uxoris ejus dicterio: *Adhuc tu retines integritatem tuam? Exsecrare Deum et morere*, prolixam querimoniam, et Graeculum otiosum magis quam scriptorem *θεόπνευστον* referentem, ori ejus immiserit: *Μέχρι τίνος καρτερήσεις, ÷ λέγων· ἰδοὺ ἀναμένω χρόνον ἔτι μικρὸν προσδεχόμενος ÷ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου; ἰδοὺ γὰρ ἠφάνισταί σου τὸ μνημόσυνον ἀπὸ τῆς γῆς, υἱοὶ καὶ θυγατέρες, ÷ ἐμῆς κοιλίας ὠδῖνες καὶ πόνοι, οὓς εἰς τὸ κενὸν ἐκοπίασα μετὰ μόχθων· σύ τε αὐτὸς ἐν σαπρίᾳ σκωλή- ÷ κων κάθησαι διανυκτερεύων αἴθριος, κἀγὼ πλανωμένη καὶ λάτρις τόπον ἐκ τόπου καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας, ÷ προσδεχομένη τὸν ἥλιον πότε δύσεται, ἵνα ἀναπαύσωμαι τῶν μόχθων μου καὶ τῶν ὀδυνῶν αἵ με νῦν ÷ συνέχουσιν ↙· ἀλλὰ εἰπόν τι ῥῆμα εἰς κύριον, καὶ τελεύτα.* Ejusdem farraginis, et fortasse non alius auctoris est pannus de ape, quem post Prov. vi. 6–8 quasi in aemulationem Salomonis, pigrum ad formicam abire jubentis, interpres ejus Graecus oraculis divinis assuere non dubitavit: *÷ ἢ πορεύθητι πρὸς τὴν μέλισσαν, καὶ μάθε ὡς ἐργάτις ἐστὶ, τήν τε ἐργασίαν ὡς σεμνὴν ποιεῖται, ἧς τοὺς ÷ πόνους βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγίειαν προσφέρονται· ποθεινὴ δέ ἐστι πᾶσι καὶ ἐπίδοξος, καίπερ οὖσα ÷ τῇ ῥώμῃ ἀσθενὴς, τὴν σοφίαν τιμήσασα προήχθη ↙.*

4. Restat asteriscus, cujus ope praetermissiones τῶν Ο′ etiam minutissimas (quales sunt *κατὰ γένος ※ αὐτοῦ ↙, ※ πᾶσαν ↙ τὴν γῆν, ※ τὴν ↙ πᾶσαν τὴν γῆν, ※ σὺν ↙ τὸν λαὸν, ※ υἱὸς ↙*

[36] E contrario exemplar Psalmorum Syro-hexaplare parcius quam par erat obelizari certissimum est. E.g. obelus desideratur in sequentibus: Psal. i. 4: *οὐχ οὕτως ὁ ἀσεβὴς, ÷ οὐχ οὕτως ↙.* Psal. ii. 11: *ἐξ ὁδοῦ ÷ δικαίας ↙.* Psal. xxi. 2: *÷ πρόσχες μοι ↙, ἱνατί ἐγκατέλιπές με;* Psal. xxviii. 1: *÷ ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ, υἱοὶ θεοῦ ↙, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν.* Etiam Psal. xiii. 3 insignis interpolatio e Rom. iii. 13–18, *τάφος ἀνεῳγμένος—τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν*, in hoc exemplari sine nota *ἀθετήσεως* legitur.

ὀγδοήκοντα ἐτῶν, etc.) e reliquis interpretibus (praecipue Aquila, qui in talibus ceteris curiosior est) Origenes reparandas suscepit. Deinde *lacunas* ita dictas, quae passim in hac versione quavis de causa legentes remorari solent, sive paucorum *στίχων* (ut passim in libro Jobi *unus, duo, tres*, usque ad *tredecim στίχους*, quasi e Theodotione assumpti asteriscis notantur), sive integrarum pericoparum (e.g. 1 Reg. xvii. 12–31, xvii. 55—xviii. 5, Jerem. x. 6–13, xvii. 1–4, xxix. 14, 16–20, xxxiii. 14–26, xxxix. 4–13, lii. 27–30) non raro ex Aquila (ut 3 Reg. ix. 15–25, xxii. 47–50) sed longe frequentius ex Theodotione, cujus stylus ad LXXviralem proxime accedit, non sine magno lectoris studiosi commodo Hexapla sartas tectas praestiterunt.

5. Sed praeter excessus et defectus, qui promptiorem sanationem admittunt, supersunt pravae interpretationes, quae non minorem, immo fortasse majorem moram et impedimentum legentibus afferunt. Etiam huic incommodo per obeli et asterisci *conjunctum* usum Origenes aliquatenus remedium adhibere conatus est. Simplicissimi generis exempla sunt: Jerem. xxxviii. 6: *Et demittunt eum funibus*, ubi pro *funibus* LXX perperam ediderunt *εἰς τὸν λάκκον*; Hexapla vero ex Aquila et Symmacho: *καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν* ※ *ἐν σχοινίοις* ◂ ÷ *εἰς τὸν λάκκον* ◂. Exod. xxxiii. 4: *Et luxerunt, et non induerunt unusquisque ornamenta sua sibi.* LXX ad sensum non male, sed paulo concisius: (*ὁ λαὸς*) *κατεπένθησεν ἐν πενθικοῖς*; quae sic ex alio interprete in Hexaplis extensa sunt: *κατεπένθησεν* ÷ *ἐν πενθικοῖς* ◂, ※ *καὶ οὐκ ἔθηκεν ἀνὴρ κόσμον αὐτοῦ ἐπ' αὐτοῦ* ◂. Jos. ii. 19, 20: *si manus fuerit in eum. Et si nuncies* (verbum hoc nostrum). LXX contra sensum: *ἐὰν δέ τις ἡμᾶς ἀδικήσῃ, ἢ καὶ ἀποκαλύψῃ* (*τοὺς λόγους ἡμῶν τούτους*); pro quibus in Hexaplis habetur: ※ *ἐὰν χεὶρ ἅψηται αὐτοῦ* ◂. *ἐὰν δέ* ÷ *τις ἡμᾶς ἀδικήσῃ, ἢ καὶ* ◂ *ἀποκαλύψῃ κ. τ. ἑ.*; unde extricari potest versio satis fidelis: *ἐὰν χεὶρ ἅψηται αὐτοῦ. ἐὰν δὲ ἀποκαλύψῃ κ. τ. ἑ.* Alia ejusdem generis exempla sunt Gen. xlvii. 5, 6. Exod. xi. 3. xl. 7, 8. Num. xxx. 9. Jos. v. 4, 5. 3 Reg. xvii. 22, 23. Jerem. xv. 1. Non tamen dissimulandum est, hanc restitutionis methodum tum per se impeditam esse, tum paucis tantum ex innumeris locis ab Auctore adhibitam fuisse. Sic in illustri Jesaiae vaticinio, ubi pro Hebraeis, *Admirabilis, consiliarius* etc. LXX prorsus absona dederunt: *μεγάλης βουλῆς ἄγγελος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ ὑγίειαν αὐτῷ*, Origenes nihil tentasse videtur, nisi ut vocem *ἄγγελος*, cujus in Hebraeo nec vola nec vestigium, obelo reprobaret. Et sic centies in hoc libro, quo nullus in Bibliis Graecis interpretem minus habilem nactus est.[37] Sed in talibus tricis luculentissime apparet totius operis hexaplaris utilitas, per quod consultum fuit, ut versio Graeca vulgaris tum ad Hebraeam veritatem, tum ad ceterorum interpretum editiones nullo negotio exigeretur. Speciminis loco, hunc ipsum locum, prout in opere Origeniano exstabat, omissa tantum pagina Hebraeo-Graeca, hic subjicimus.

ʽΕΒΡ.	ʼΑ.	Σ.	Ο΄.	Θ.
ויקרא שמו	καὶ ἐκάλεσεν ὄνομα αὐτοῦ	καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ	καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ	. . . . . .
פלא יועץ	θαυμαστὸς σύμβουλος	παραδοξασμὸς βουλευτικὸς	μεγάλης βουλῆς	θαυμαστῶς βουλεύων
אל גבור	ἰσχυρὸς δυνατὸς	ἰσχυρὸς δυνατὸς	÷ ἄγγελος ◂· ἄξω γὰρ	ἰσχυρὸς δυνάστης
אבי עד	πατὴρ ἔτι	πατὴρ αἰῶνος	εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας	πατὴρ
שר שלום	ἄρχων εἰρήνης.	ἄρχων εἰρήνης.	καὶ ὑγίειαν αὐτῷ.	ἄρχων εἰρήνης.

[37] Obiter notandum est, in Hexaplis nostris ad Jesai. ix. 5, verba ※ *θαυμαστὸς—αἰῶνος* ◂ ad aliam recensionem, fortasse Luciani, non ad eam quae Hexaplorum est, pertinere.

APPENDIX I AD CAP. VII.

De obeli pictura (∽) *versionis Syro-hexaplaris peculiari.*

Duas obeli sive lemnisci formas, ÷ et ⸓, a Paulo Telensi sine ullo discrimine adhiberi exploratissimum est. Sed in hac versione propius inspicienda, scrupulum movet usus tertiae obeli picturae, in quo nescio quid peculiaris inesse videtur. Est linea paulo fortius inflexa, punctis destituta, sic: ∽. In ea operis parte quae ad hunc diem superstes est, septuagies et nonies, si recte computavimus; in uno autem Proverbiorum libro tricies et quinquies reperitur. Illud cum obelo commune habet, quod lectio, cui praeponatur, ab Hebraeo semper absit. Quae autem de usu ejus peculiari observavimus, haec fere sunt.

1. Praemittitur verbis e versione Syra simplici in hexaplarem assumptis. E.g. Jud. v. 22: ∽ ܡܢ ܪܗܘܛܐ ↙. Locus est valde intricatus, sed verba ὠβελισμένα de Peschito huc accessisse non est quod dubitemus. Prov. xxvii. 14: μεγάλῃ τῇ φωνῇ τὸ πρωῒ ∽ πρὸς χάριν ↙ καταρωμένου. Verba πρὸς χάριν (ܒܡܣܒܪܢܘܬܐ) in nullo libro Graeco inventa sunt, sed a Syro nostro de Syro seniore assumpta sunt. Num. xxvi. 4: in Hebraeo et LXX tacetur aliquid, quod in Peschito sic suppletur: ܘܡܢܐ ܐܢܘܢ ܡܘܫܐ, *et numeravit eos Moyses;* quo, ut videtur, auctore, repugnantibus libris Graecis, Syrus noster infert: ∽ ἀριθμήσατε αὐτούς ↙.

2. Introducit pericopam ex alio S. Scripturae libro derivatum. Sic Hos. xiv. 3 post verba, *καὶ ἀνταποδώσομεν καρπὸν χειλέων ἡμῶν*, Syrus noster apponit: ∽ *καὶ ἐντρυφήσει ἐν ἀγαθοῖς ἡ καρδία ὑμῶν* ↙. Haec, quae ad Jesai. lv. 2 pertinent, non leguntur in Ed. Rom., sed habentur cum quadam varietate in Codd. 49, 62, 86, aliis. Prov. xxvii. 16: *βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται.* ∽ *βορέας ἄνεμος ἐκκαθαίρει νέφη* ↙. Posterior clausula non legitur nisi in Codd. 23, 254, et e Cap. xxv. 23 huc migravit. Prov. xvi. 1: ∽ *ὅσῳ μέγας σὺ, ταπείνου σεαυτὸν, καὶ ἔναντι θεοῦ εὑρήσεις χάριν* ↙. Locus est Sirac. iii. 18, et legitur in Codd. 23, 103, 106, aliis, non in Ed. Rom. (Diversa est ratio locorum Jos. vi. 26: ÷ *καὶ οὕτως ἐποίησεν κ. τ. ἑ.*, et Prov. xxvi. 11: ⸓ *ἔστιν αἰσχύνη — χάρις* ↙; ubi verba insititia e 3 Reg. xvi. 34 et Sirac. iv. 21 desumpta sunt, sed leguntur in Ed. Rom. et libris omnibus.)

3. Praeponitur alteri ex duabus ejusdem Hebraei versionibus. Sic Prov. ix. 7 in Hebraeo est: *Et qui arguit impium, macula ejus* (maculam sibi parat); in Syro-hex. autem: *ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν.* ∽ *οἱ γὰρ ἔλεγχοι τῷ ἀσεβεῖ μώλωπες αὐτῷ* ↙. Posterior clausula non est in Ed. Rom., sed exstat in Ald., Codd. 23, 68, aliis, cum scholio: *Οὗτος ὁ στίχος οὐ κεῖται οὔτε ἐν τοῖς λοιποῖς οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄.* Prov. xi. 26 (pro Hebraeo: *Qui prohibet frumentum, maledicit ei populus*): ∽ *ὁ συνάγων σῖτον, ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι* ↙. *ὁ συνέχων σῖτον δημοκατάρατος.* Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 23, 161, 252; in Ed. Rom. prior tantum clausula, *ὁ συνέχων* (sic) — *ἔθνεσι*, legitur. Prov. xxx. 15 (pro Hebraeo: *Tria sunt quae non satiantur*): *καὶ αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἀνεπίμπλασαν αὐτήν.* ∽ *τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται* ↙. Prior clausula est versio *τῶν* Ο΄; posterior trium interpretum, quam *pro*

priore in textu habet Cod. 23. Prov. xxxi. 29: πολλαὶ θυγάτερες ἐποίησαν δύναμιν (עָשׂוּ חָיִל), ∽ πολλαὶ δὲ ἐκτήσαντο πλοῦτον ⁴, ubi duplex versio, sed inversa, etiam in Ed. Rom. habetur. In Jud. i. 20 versio τῶν Ο΄ est: καὶ ἐκληρονόμησεν ἐκεῖθεν τὰς τρεῖς πόλεις τῶν υἱῶν Ἐνάκ (אֶת־שְׁלֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק), quam imitatus est Syrus noster, subjungens tamen: ∽ καὶ ἐξῆραν ἐκεῖθεν τοὺς τρεῖς υἱοὺς Ἐνάκ ⁴, ut sine obelo Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, et Vet. Lat. In Jud. iii. 24 post lectionem Ed. Rom., καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε· καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπῆλθον καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ αἱ θύραι τοῦ ὑπερῴου ἐσφηνωμέναι, quae Hebraeum accurate reddit, Syrus noster (ut sine obelo Codd. 54, 59, 75) aliam versionem paraphrasi similem addit: ∽ καὶ ἀποτιναξάμενος Ἀὼδ ἐξῆλθεν καὶ ἐπορεύετο· καὶ οἱ παῖδες Ἐγλὼμ εἰσπορευθέντες προσῆλθον, καὶ αἱ θύραι τοῦ οἴκου κεκλεισμέναι ⁴.

4. Praeponitur verbis quae neque in Hebraeo neque in Ed. Rom. (h. e. in Codice Vaticano, qui in textu τῶν Ο΄ primigenio constituendo praerogativam consecutus est) leguntur, sed tantum in paucioribus libris, plerumque iis qui ejusdem recensionis sive familiae sunt. Exempli causa: in libro Judicum novem lectiones obelo inflexo insignitas notavimus, quae omnes a textu recepto (qui dicitur) exulant, et ad eandem recensionem pertinent, eam videlicet quae continetur in Codd. 44, 54, 59, 75, cet.[1] In posteriore libri parte haec obeli figura otiatur, ut tamen pro ea in locis similibus scriba nescio qua inconstantia asteriscum pinxerit.[2] Porro in hoc libro feliciter contigit, ut in septem horum locorum textus Syro-hexaplaris cum exemplari Sarraviano conferri possit; in quibus omnibus verba a Syro nostro sive obelo inflexo sive asterisco praenotata in libro Graeco vere hexaplari non leguntur.[3] Transeamus ad Proverbia, in quo libro, ut jam monuimus, octoginta plus minus hujus notationis exemplorum paene dimidia pars includitur. Ex his triginta quinque circa viginti in Ed. Rom. non habentur, e quibus quatuor majoris momenti nunc proferemus. Prov. xix. 9: ∽ ἐκκαίει δὲ κακίαν πολίτης ⁴. Praeter Syrum nostrum clausula non nisi in Codd. 23, 106 legitur. Prov. xx. 11: ∽ καὶ οἱ ποιοῦντες αὐτὰ ἐν αὐτοῖς συμποδισθήσονται ⁴. Sic Cod. 23 solus; in Cod. 106 lacuna est. Prov. xxiv. 12: ∽ καὶ αὐτός με οὐ γινώσκει ⁴. Sic (cum οὗτος pro αὐτὸς) idem par librorum. Postremo in fine Cap. xxxi post verba, καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, haec, mantissae loco, leguntur in Syro-hex., et sine obelo in Codd. 23, 106, 253, 254: ∽ ὅτι ὁδοὶ ἀνδρὸς πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσονται, καὶ κατορθώσουσιν αὐτῷ τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων ⁴.

5. Formis obeli ÷ vel ÷, et ∽, non eandem prorsus significationem inesse, constat e loco uno et altero, ubi alteram harum notarum altera nullo intervallo excipiat. Sic in Gen. xxxix. 17 Syrus legit et pingit: ÷ καὶ εἶπέ μοι· κοιμηθήσομαι μετὰ σοῦ ⁴· ÷ (sic) καὶ ἐβόησα φωνῇ μεγάλῃ ⁴. Hic utraque clausula in Hebraeo vacat, sed prior in Ed. Rom. et libris Graecis omnibus legitur; posterior non nisi apud Syrum nostrum et imitatorem ejus Arabicum reperitur, ideoque obelo non vulgari, sed (ut ita dicamus) truculentiori jugulatur. Alio loco Jud. xvi. 14 idem pingit: ÷ καὶ ἐδιάσατο τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐκτάσεως, καὶ κατέκρουσεν ἐν τοῖς πασσάλοις εἰς τὸν τοῖχον ⁴, ∽ καὶ

---

[1] Vid. Hex. ad Jud. i. 20. iii. 24. v. 6. vi. 2, 11. xi. 17, 24. xiv. 1. xvi. 14.

[2] Vid. Hex. ad Jud. xv. 18. xvi. 21. xviii. 2, 12, 30. xx. 21. xxi. 11. Usus improprius asterisci pro obelo vel lemnisco probari potest e scholio in Hex. ad 1 Reg. xv. 42: Ταῦτα μέχρι τοῦ, καὶ κατακληροῦται, ἐν μόνῃ κεῖται τῇ ἐκδόσει Θεοδοτίωνος, διὸ ἠστέρισται αὐτά, ὡς ἐν μιᾷ ἢ δευτέρᾳ ζυγῇ τῶν Ο΄ κείμενα, οὐ μὴν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. Etiam in lectionibus interpretis Samaritani, quae in Hebraeo non feruntur, margini suo illinendis, Noster inter asteriscum et formam obeli peculiarem (÷) fluctuat.

[3] Loca sunt Cap. xv. 18. xvi. 14, 21. xviii. 2, 12. xx. 21. xxi. 11.

ὕφανε ↙. Haec omnia desiderantur in Hebraeo; sed priora, καὶ ἐδιάσατο—εἰς τὸν τοῖχον, praeter Codd. 54, 59, 75, cet. leguntur etiam in Comp., Codd. III, 15, 18, 19, aliis; posteriora autem, καὶ ὕφανεν, in Codd. 54, 59, 75, cet. solis. Supersunt duo Proverbiorum loca, quae novi aliquid prae se ferunt. Prov. xvii. 21 pro Hebraeo, *et non laetabitur pater stulti*, Syrus noster venditat: οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ· ※ ∽ υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέρα αὐτοῦ ↙, ut sine notis Ed. Rom. et libri omnes. Hic, si conjecturae locus sit, obelus fortasse innuit, verba ex alio S. Scripturae loco assumpta esse (ut revera similis sententia legitur Prov. x. 1. xv. 21); asteriscus autem, rectius illic quam hic legi. Alter locus est Prov. xxii. 14, qui in codice sic habet: ∻ εἰσὶν ὁδοὶ ὀρθαὶ | ∻ πορεύεσθαι ἀνδρὶ, | ∻ ὁ δὲ ἀσεβὴς ὁδοὺς θανάτου | ∽ (sic) καὶ ἀπωλείας φιλεῖ ↙· | ÷ εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ ἐνώπιον ἀνδρὸς | ÷ καὶ οὐκ ἀγαπᾷ τοῦ ἀποστρέψαι ἀπ' αὐτῶν, | ÷ ἀποστρέφειν δὲ δεῖ ἀπὸ ὁδοῦ σκολιᾶς ↙. Utraque clausula abest ab Hebraeo; sed posterior sub ÷ habetur in Ed. Rom. et libris omnibus; prior autem sub ∻ non nisi in pari codicum 23, 254. Hoc discrimen per diversitatem obelorum indicari vix dubium esse potest; sed quanam de causa scriba notam duplicem ∻ pro simplici ∽ pinxerit, non facile est divinare.

Haec ad quaestionem obscuram vel tantulum illustrandam donec verisimiliora afferantur sufficiant. Res ad liquidum perduci vix potest, partim propter scribarum in signis Origenianis ponendis negligentiam, partim quia usus hujus obeli formae Syro-hexaplaris ex usu librorum Graecorum hexaplarium non nisi in paucis libri Judicum locis, quos supra indicavimus,[4] sive confirmari sive labefactari potest. In his autem omnibus, ut jam monuimus, Codex Sarravianus verba a Syro nostro signo ∽ praenotata non cujusvis formae obelo confodit, sed prorsus omittit. Idem dictum sit de loco Jos. xii. 1, ubi Syrus pingit: ∽ Μωυσῆς καὶ ↙ οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, ut sine obelo legunt Ald., Codd. III, VII, XI, alii, repugnantibus Codd. II, IV, aliis, in quibus juxta Hebraeum verba Μωυσῆς καὶ non habentur. Quae cum ita sint, nescimus an huc pertineat scholium quod in margine exemplaris Syro-hexaplaris passim legitur: "Hic obelus (ܡܚܛܐ s. ܐܘܒܠܝܣܩܘܣ) non positus erat in Hexaplis."[5] Ubi per *obelum* non meram obeli figuram, quasi in Hexaplis eadem verba *sine obelo* posita essent, sed *ipsam lectionem obelo praenotatam* significari quovis pignore contendemus. Probationes sunt: 1. Ad Mich. v. 4: καὶ στήσεται, ÷ καὶ ὄψεται ↙, καὶ ποιμανεῖ ÷ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ↙, ubi Syrus monet: "Hi obeli non positi erant in Hexaplis," Cod. Jes. scholium affert: Τὰ ὠβελισμένα εἰς τοὺς δύο τόπους οὐ κεῖνται ἐν τῷ ἑξασελίδῳ. 2. Ad Joel. i. 14: πρὸς κύριον ÷ ἐκτενῶς ↙, Syro-hex. in marg. notat: Θ. ὁμοίως τὸν ὀβελίσκον εἶπεν ὡς οἱ Ο', ubi ὁ ὀβελίσκος nihil significare potest nisi vocem ἐκτενῶς. 3. Ad Jesai. xlvi. 10: ÷ πρὶν γενέσθαι ↙, Middeldorpfius frustra se torsit in notatione: "Hic obelus non positus est neque apud Hebraeos neque apud LXX," interrogans: "Sed quinam sunt illi *Hebraei?* Nequis nos ableget ad textum Hebraeum et Hebraeograecum operis Origeniani; nam quis in iis obelum quaerat? Sagacioribus committo hanc notam, mihi plane obscuram." Immo sole ipso clariorem, modo per obelum *verba obelo confossa* intelligas. 4. Locutio χωρὶς ἀστερίσκων pro *sine versiculis qui asterisco notantur* reperitur in scholio quod est in Cod. 161 ad finem libri Jobi: Ἰὼβ, στίχοι ͵αχ (1600) χωρὶς ἀστερίσκων· μετὰ δὲ τῶν ἀστερίσκων ͵βσ (2200). 5. Auctor Scholiorum in Proverbia a Tischendorfio editorum ait: Ὅσοις οἱ ὀβελοὶ πρόσκεινται ῥητοῖς,

[4] Vid. notam praecedentem.

[5] Vid. Hex. ad Joel. ii. 12, 27. iii. 16. Jon. i. 5. iii. 10. Mich. ii. 3. iv. 8, 10. v. 7. vii. 2, 12. Nah. ii. 5. iii. 5. Hab. i. 5. Hag. i. 12. Semel tantum (Amos vi. 10) reperitur altera formula: "Τὰ ὠβελισμένα (ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܣܝܡܝܢ ܐܘܒܠܝܣܩܘܣ) non posita erant in Hexaplis."

οὗτοι (sc. *οἱ ὀβελοὶ*) *οὐκ ἔκειντο κ. τ. ἑ. καὶ ὅσοις οἱ ἀστερίσκοι πρόσκεινται ῥητοῖς, οὗτοι* (sc. *οἱ ἀστερίσκοι*) *ἐν μὲν τῷ Ἑβραϊκῷ κ. τ. ἑ.*;[6] cum quo loco comparari potest Hieron. in Praef. ad Jobum:[7] "Omnia Veteris Instrumenti volumina Origenes obelis asteriscisque distinxit, *quos vel additos* [sc. a LXX, ideoque obelis insignitos] *vel de Theodotione sumptos* translationi antiquae inseruit." Haec, ni fallimur, ad significationem dicti scholii declarandam satis superque suppetunt; quod tamen ne ad praesentem disputationem indubitanter trahamus obstat, quod in locis, ad quae scholium pertinet, obelus vulgaris formae, ⫟ vel ÷, non ∽, pingi solet.

APPENDIX II AD CAP. VII.

Versionis Syro-hexaplaris Notitia generalis.

Versionis Syro-hexaplaris (quae est versio Syriaca quintae columnae Hexaplorum, qualis in Codice Sarraviano et aliis repraesentatur) prima notitia Masio debetur, cujus codex (qui post obitum ejus casu deplorabili e conspectu hominum penitus evanuit) continebat Josuam, Judices, Regum quatuor libros, Paralipomena, Esdram, Estheram, Judith, Tobiam, et Deuteronomii bonam partem.[1] Ineunte saeculo XVII venit in Bibliothecam Ambrosianam e monasterio S. Mariae Deiparae in deserto Sketi celeberrimus Codex Ambrosianus Syro-hexaplaris (signatus C. 313 Inf.), qui tamen in capsula sua delituisse videtur, donec inde ab anno 1767 a Jo. Bapt. Branca, Collegii Ambrosiani Bibliothecario, Jac. Jon. Bjornståhlio, et Jo. Bern. de Rossio tum per descriptionem tum per specimina operis paulatim notior factus, tandem a Matthia Norbergio Sueco maximam partem exscriptus, in perfectiorem eruditorum hominum cognitionem venit; primum per Jeremiae et Ezechielis editionem ab ipso Norbergio emissam Londini Gothorum exeunte anno 1787; deinde per Henrici Middeldorpfii laudabilem diligentiam, qui ceteros libros canonicos in codice inclusos (exceptis Psalmis et Danielis vaticinio) ex apographo Norbergiano edidit Berolini anno 1835. Jampridem vero cel. Cajetanus Bugati, Collegii Ambrosiani Doctor, librum Danielis ex ipso codice ediderat Mediolani anno 1788; Psalmorum quoque editionem impresserat, sed certis de causis apud se servaverat, donec post obitum ejus anno 1820 publici juris facta est. Ut codicis nostri historiam absolvamus, libros apocryphos Baruch et Epistolam Jeremiae, una cum Threnis post Middeldorpfii curas in specimen accuratioris totius operis editionis propositis, edidit A. M. Ceriani, Collegii Ambrosiani Doctor, in *Monumentorum Sac. et Prof.* T. I, Fasc. I, Mediolani anno 1861. Idem

[6] Vid. supra p. liii. not. 4. [7] Opp. T. IX, p. 1079 ed. Migne.

[1] Masii (A.) *Josuae Historia*, Antv. 1574, in *Epist. Dedic.* p. 6. Masii codicem et Mediolanensem ad unum idemque totius versionis exemplare olim pertinuisse non improbabiliter suspicati sunt VV. DD. de Rossio, Norbergius, Ceriani (in libello, *Le Edizioni* etc. p. 23).

V.D. paucos post annos mutato consilio editionem codicis pretiosissimi arte nova *photolithographica* elaborandam suscepit, quae hoc ipso anno 1874, favente Deo, lucem videbit.[2]

1. Redeamus ad versionem nostram, cujus aliam particulam, librum Regum quartum complectentem, e Codice Regio Parisiensi 283 (hodie Cod. Syr. V) Middeldorpfius in volumine supra memorato inclusit. Hucusque progressum opus ad aliquod tempus stetit, donec anno 1841 et sequentibus in Museum Britannicum e dicto monasterio Sketensi invecta est codicum Syrorum collectio mirifica, quae versioni nostrae praeter alias minoris momenti particulas contribuit librum Geneseos valde imperfectum, Exodi integrum, Numerorum fere dimidium, Josuae imperfectum, Judicum et Ruth paene integrum, sed notis marginalibus destitutum, Regum III paene integrum. Ex his Judices et Ruth edidit Doctor T. Skat Rördam Havniae, 1861; Genesim autem et Exodum usque ad Cap. xxxiii. 2 A. M. Ceriani in *Mon. Sac. et Prof.* T. II, pp. 1–344; reliqua volumina eundem editorem expectant, exceptis trium interpretum lectionibus, quas in usum nostri operis ex apographo ejus excerpsimus. Plenior cujusque codicis descriptio e Monitis ad singulos libros concinnatis petenda est; interea ut hujus insignis monumenti quantum supersit, quantum adhuc desideretur, uno conspectu appareat, tabulam subjungimus ita constructam, ut numerus singularis (1.000) librum quemque integrum repraesentet.

LIBRI CANONICI.[3]

Genesis	0.313	Regum II	0.000	Proverbia	1.000
Exodus	1.000	Regum III	0.874	Ecclesiastes	1.000
Leviticus	0.000	Regum IV	0.985	Cant. Cant.	1.000
Numeri	0.464	Paralipomena	0.000	Jesaias	1.000
Deuteronomium[4]	0.436	Esdras	0.000	Jeremias	1.000
Josua	0.885	Nehemias	0.000	Threni	1.000
Judices	0.981	Esther	0.000	Ezechiel	1.000
Ruth	1.000	Jobus	1.000	Daniel	1.000
Regum I	0.000	Psalmi	1.000	Prophetae XII	1.000

2. De auctore et aetate versionis Syro-hexaplaris omnia jam comperta et explorata sunt. Scilicet Gregorius Bar Hebraeus in Prooemio ad *Horreum Mysteriorum* haec habet: "Et ex editione (ܡܦܩܬܐ) Graecorum, id est τῶν LXXII, plura in hujus (Peschito) confirmationem attuli; illis autem Aquilae, et Symmachi, et Theodotionis, et Quinta, et Sexta, etsi non ad confirmationem, ad illustrationem tamen usus sum ... Testamentum autem Vetus LXXvirale Paulus episcopus Telae Mauzlat (ܕܬܠܐ ܕܡܘܙܠܬ) e Graeco in Syriacum transtulit." Hanc autem Pauli Telensis versionem eandem esse cum nostra Syro-hexaplari evincit (praeter loca ex ea a Bar Hebraeo sub titulo τοῦ Ἕλληνος (ܝܘܢܝܐ) allata) subscriptio

[2] Ordo librorum in Codice Ambrosiano est Psalmi, Jobus, Proverbia, Ecclesiastes, Canticum, Sapientia Salomonis, Ecclesiasticus, XII Prophetae, Jeremias, Baruch, Threni, Epistola Jeremiae, Daniel, Susanna, Bel et Draco, Ezechiel, Jesaias. [3] E libris apocryphis praeter libellos ad Jeremiam et Danielem pertinentes, Codex Ambrosianus continet Sapientiam Salomonis integram, et Ecclesiasticum cum defectu Cap. li; ad quorum utrumque nunc primum in exemplari photolithographico tum Bibliorum tum linguae Syriacae studiosis accessus patet. Praeterea ad hanc versionem, quantum ex titulis eorum et styli charactere conjici possit, accensendi sunt libri in Peschito hodie inclusi, Esdras a LXX *primus* numeratus, et Tobias usque ad Cap. vii. 11, quorum posteriorem in Masii codice deperdito exstitisse probabile est. [4] Vid. Monitum ad Deuteron. p. 272.

Codicis 4 Regum Parisiensis, quae sic ad verbum sonat: "Vertit hunc librum e lingua Graeca in Syriacam ex editione (ܡܫܠܡܢܘܬܐ) τῶν LXXII venerandus pater (ܚܣܝܐ ܐܒܘܢ) Mar Paulus episcopus fidelium (h.e. Monophysitarum) in urbe magna Alexandriae jussu et hortatione sancti et beati Mar Athanasii patriarchae fidelium in coenobio Mar Zacchaei Callinicensis, cum degebant Alexandriae diebus φιλοθέου Mar Theodori archimandritae ejusdem coenobii, anno 928 indictione quinta. Quicunque legerit, oret pro φιλοθέῳ Mar Thoma ministro et syncello sancti et beati Mar Athanasii patriarchae, qui laboravit et curam habuit, et pro ceteris eorum qui operam dederunt et laboraverunt cum eo, etc." In aliorum librorum subscriptionibus nomen auctoris siletur, sed eadem urbs Alexandriae, et idem annus Graecorum 928, qui nobis est A.D. 618, memoratur, excepto Masii codice, qui annum praecedentem 927 priori, ut videtur, operis parti assignat.

3. Quod ad Pauli stylum attinet, versionem ejus Graeco archetypo adeo serviliter accommodatam esse, ut sermonis Syriaci proprietas aliquando perierit, negari non potest. E.g. Dan. iii. 15 Graecum idiotismum εἰ ἔχετε ἑτοίμως Noster nimis scrupulose reddidit ܐܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܛܝܒܐܝܬ, pro eo quod linguae suae usus postulabat, ܐܢ ܡܛܝܒܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ.[5] Voces Graecas communiores per easdem Syriacas constanter transfert; e.g. θυμὸς per ܚܡܬܐ, nunquam per ܪܘܓܙܐ, ὀργὴ per ܪܘܓܙܐ, nunquam per ܚܡܬܐ, λέγει et εἶπε per ܐܡܪ et ܐܡܪ, ἐλάλησε per ܡܠܠ, ἦλθε et παρεγένετο per ܐܬܐ, ἐπορεύθη et ἀπῆλθε per ܐܙܠ, ἦν per ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ, ἐγένετο per ܗܘܐ, etc. In vocabulis tamen rarioribus vertendis nonnunquam varietati studuisse videtur; e.g. βρόχος ei est ܢܫܒܐ Prov. vii. 21, ܚܒܘܫܝܬܐ Prov. vi. 5, ܡܟܫܘܠܘܬܐ Prov. xxii. 25; κατάδυσις sonat ܫܢܐ Psal. xvi. 14, ܥܘܡܩܐ Psal. xxxviii. 6, ܡܥܡܩܐ Psal. xlviii. 2, ܡܥܠܢܐ Psal. lxxxviii. 48; σκύφος redditur per ܣܩܘܦܘܣ Gen. xliv. 2, per ܟܪܝܐ Exod. xxv. 32, per ܓܘܒܐ Jerem. xxxv. 5. E contrario propter majorem Graecae linguae affluentiam fieri non potuit quin una eademque vox Syriaca pluribus Graecis satisfaceret. Itaque ܒܝܫܐ nunc κακὸς nunc πονηρὸς sonat; ܗܦܟ ponitur pro ἀνέστρεψε, ἀπέστρεψε, ἐπέστρεψε, κατέστρεψε, ὑπέστρεψε etc.; ܐܬܐ pro ἦλθε et παρεγένετο; ܐܙܠ pro ἀπῆλθε et ἐπορεύθη; ܐܘܩܕ pro ἐνεπύρισε et ἐνέπρησε; ܒܥܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ pro ζητεῖτε et θέλετε (Mal. iii. 1); ܢܦܩ pro διεξάγεται et ἐξελεύσεται (Hab. i. 4); ut taceamus ܡܢ pro ἐκ et ἀπὸ, ܥܡ pro σὺν et μετὰ, ܠܘܬ pro πρὸς et παρὰ, etc. "Quod vero," ut Ceriani nostri verba nostra faciamus, "summa interpretis laus est, Paulus, praeter suam, linguam quoque archetypi optime callebat, atque vel in difficillimis locis et rarissimis vocibus summa proprietate, vim vocis quod attinet, reddit;[6] immo ipsas ejusdem vocis Graecae

---

[5] Vid. T. Skat Rördam *Dissertatio de regulis grammaticis, quas secutus est Paulus Tellensis in V. T. ex Graeco Syriace vertendo*, p. 3.

[6] In longo opere exceptiones hujus laudationis rarissimas observavimus, quales sunt: Jerem. xxxix. 10, ubi pro ἀραιὸς, *tenuis*, Noster vertit ܠܝܛܐ, h.e. ἀραῖος, *diris devotus;* sed alio loco (Prov. x. 15) recte ܕܠܝܛܘܬܐ. Psal. xx. 13, ubi pro ἐν τοῖς κάλοις (*funibus*) in Syro-hex. est ἐν τοῖς καλοῖς (ܒܫ̈ܦܝܪܬܐ). In locis Jerem. xxiii. 32. Zach. ix. 1 etc. interpres noster miscuit ἄρμα, *onus*, et ἅρμα, *currus*, quae confusio frequens est. In Jesai. xiv. 23. Zeph. ii. 14 pro ἐχῖνος (quod tamen aliis locis recte vertit) ἔχιδνα transtulit. Ad Job. iv. 2 Aquilae ἐπαροῦμεν s. ἐπάρωμεν sensu *exsecrandi* cepit, invita lingua. Job. xvi. 19 pro συνίστωρ, *conscius*, a συνειδέναι, in textu Syro-hex. est ܡܩܝܡܢܐ, quasi a συνιστάναι. Psal. lxi. 11 vox ἐπιποθεῖτε male vertitur ܬܬܟܠܘܢ, quod πεποιθεῖτε vel πεποιθήσετε potius sonat. Postremo Job. xxxi. 6 pro ἔσταμαι s. ἵσταμαι, *appensus sum* (sc. ἐν ζυγῷ δικαίῳ) Noster imperite vertit *sto* (ܩܐܡ ܐܢܐ). Paulo numerosiores sunt errores, qui non tam interpreti Syro quam codicibus ejus Graecis, unciali charactere sine accentibus et spiritibus, ut videtur, descriptis, imputandi sunt; cujus generis sunt καρπὸς pro κάρφος (Gen. viii. 11), ЄΠαίρουσιν pro CΠαίρουσιν (Job. xxvi. 11), διεδειματίσατο pro διεδηματίσατο (Psal. xxi. 12), ἢ συντέθηκας pro ἠσυνθέτηκας (Psal. lxxii. 15), πτώσεως pro πτοήσεως (Psal. xc. 5), ΠΡΟϹΔΟΚΑΝ pro ΠΡΟЄΔωΚΑΝ (Jerem. xii. 6), εἰς σίκλος pro εἰς σίκχος (Ezech. vii. 19), πεσὼν pro πέσσων (Hos. vii. 6), etc.

varias licet leves significationes bene distinguit, ut non semel vidi.[7] Si vero aliquid deesse putaret in vocis Syriacae vi, quominus plene vocem Graecam referret, non raro vocem vel locum ipsum Graece adscripsit.[8] Nam Graecas voces ipsas rarissime civitate donavit, easque jam ab aliis ante eum omnes, vel fere usurpatas putarem."[9]

4. De notarum Origenianarum usu Syro-hexaplari in praecedentibus omnia fere occupavimus. Unum hic restat declarandum, hoc est, obeli in lectiones Symmachi et Theodotionis inductio, quae huic exemplari, ni fallimur, peculiaris est. Exempla hujus usus prius ponenda sunt. Itaque 4 Reg. ii. 4 in Hebraeo et LXX est: *καὶ κατηράσατο αὐτοῖς ἐν ὀνόματι κυρίου*; sed Syro-hex. in marg. addit: *καὶ εἶπεν· τέκνα παραβάσεως καὶ ἀργίας*, cum scholio "Haec apud Theodotionem solum posita sunt cum obelis." Sic tamen in textu sine obelo Cod. III, Arm. 1. Mox 4 Reg. ix. 11 LXX et Hebr. habent: *καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰρήνη*; sine responsione, quam in textu supplet Syro-hex. sic: ÷ Θ. *καὶ εἶπεν· εἰρήνη* ↙. Rursus 4 Reg. xv. 5 post verba, *καὶ ἥψατο κύριος τὸν βασιλέα*, Syro-hex. in marg. habet: ÷ Θ. *ὅτι ἤθελεν αὐτὸς προσενεγκεῖν θυσίαν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ προσφέροντος αὐτοῦ ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ φωνὴ πρὸς αὐτόν· οὐ σοί, Ὀζία· οὐ σοί, Ὀζία, ἀλλὰ τῷ σπέρματι Ἀαρών*; praemisso scholio: "Haec apud Theodotionem solum posita sunt sic, quum sint iis obeli, uti nunc est hic." Postremo Jerem. xxi. 11 pro Hebraeis וּלְבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה Syrus noster in marg. affert: Ἀ. Σ. *καὶ τῷ οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα* ÷ *ἐρεῖς* ↙, ubi vox *ἐρεῖς* ad solius Symmachi lectionem pertinere videtur. Praeterea vid. Hex. ad 4 Reg. x. 7. xiii. 6. Ezech. xl. 10. E quibus exemplis conclusio maxime probabilis est, obelos non ab ipso Origene positos esse, ad cujus inceptum non pertinebat excessus aut defectus aliorum praeter LXX interpretum indicare, sed a nescio quibus Bibliorum annotatoribus una cum scholiis appictos, indeque in versionem Syro-hexaplarem assumptos esse. Quod si revera Theodotionis sunt lectiones ei attributae, ipsum aliquando in annotatoris partes delapsum esse fatendum est. Majoris, ut videtur, difficultatis est quaestio de usu notarum hexaplarium in libris apocryphis, in primis Baruch; quae post observationes Ceriani ad versionem dicti libri Syro-hexaplarem pp. 2, 15 adhuc in summa obscuritate versatur.[10]

5. Quod reliquum est, Pauli Telensis versionem, quantum ad Pentateuchum et Salomonis Sapientiam attinet, ex Syriaco in Arabicum transtulit Háreth Ben Senân Ben Sabat, quem exeunte saeculo XV claruisse affirmat Assemani.[11] Pentateuchi (qui praemissam habet Commentationem qua Origenis in Hexaplis concinnandis modus et consilium exponitur a Whitio editam) duo exemplaria in Bibliotheca Bodleiana asservantur, sub titulo et numero Laud. A. 146 et 147, quae ad defectus versionis Syro-hexa-

---

[7] E.g. Psal. lxxvii. 21 pro *ἀνεβάλετο* Noster in textu posuit ܐܬܬܠܗܝ, *distulit;* in marg. autem: ܐܬܥܛܦ, *amictus est,* utrumque linguae usui convenienter. [8] Vid. Hex. nostra ad Gen. viii. 11. Prov. xxx. 31. Eccles. xii. 5. Cant. Cant. ii. 17. Jerem. xliii. 10. lii. 22, et passim. [9] Vid. A. M. Ceriani *Prolegom. in Edit. Vers. Syr.* etc. p. viii (*Mon. Sac. et Prof.* T. I, F. I). [10] Inter libros V. T. apocryphos a Theodotione editos (vid. supra p. xxxix) obliti sumus monere, etiam hunc libellum quasi curas ejus expertum recensendum esse, ut e versione ejus Syro-hexaplari constat, cujus lectiones hic exscribere non gravabimur. Hae sunt Baruch i. 1: Ο΄. Ἀσαδίου. Θ. Ἀσασίου. Cap. i. 2: Ο΄. ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἔλαβον οἱ Χαλδαῖοι τὴν Ἱερουσαλήμ. Θ. ἐν τῇ ἑορτῇ (ῇ) ἔλαβον οἱ Χαλδαῖοι . . . ubi in Hebraeo nescimus an lectum fuerit בְּמוֹעֵד. Cap. i. 8: Ο΄. υἱὸς Ἰωσία βασιλεὺς (Θ. βασιλέως) Ἰούδα. Cap. ii. 29: Ο΄. ἡ βόμβησις (ܙܘܥܐ = ἦχος) ἡ μεγάλη ἡ πολλὴ αὕτη ἀποστρέψει εἰς μικρὰν (μακρὰν Codd. III, 26, 33, alii, Syro-hex.) ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Θ. (*multitudo*) *magna nimis haec convertetur ut deficiat* (ܠܡܚܣܪ) *in populis;* ubi vocem Hebraeam הָמוֹן utrique interpreti obversatam esse vix dubium esse potest. Cap. iv. 13: Ο΄. οὐδὲ τρίβους παιδείας (Θ. ἀληθείας). [11] Vid. eum in *Catal. Bibl. Med. Codd. MSS. Orient.* p. 61. Harethum longe antea floruisse asseverat Ceriani in *Mon. Sac. et Prof.* T. I, F. I, p. xii.

plaris in hac parte Bibliorum sarciendos non leve momentum habent, majus fortasse etiam post Grabii et Holmesii curas habitura, si typis imprimi aliquando eis contigerit. Ne tamen nimis auxilii ex hac versione speremus, obstat specimen ejus e Cod. 147 ab Holmesio in Praefatione ad Pentateuchum *omni, qua fieri potest, cura et fide* descriptum. Continet Numerorum Cap. xxiv, in quo textus Arabicus ad Syriacum (Mus. Brit. Addit. MSS. 14,437) exigi potest. Ex hac collatione apparet, Harethum, praeter varietatis in vocabulis Syriacis transferendis studium importunum, in tam brevi specimine plus semel a sensu archetypi sui non leviter aberrasse. Exempli causa: Vers. 6 pro verbis ὡσεὶ νάπαι σκιάζουσαι Syrus noster habet ܐܝܟ ܫ̈ܒܠܐ ܕܡܛܠܠܝܢ, Arabs vero مثل السنبل قد وقع عليه الندا, h. e. *instar spicarum* (ܫ̈ܒܠܐ) *quum cecidit super eas ros* (quasi vox ܡܛܠܠܝܢ ad ܛܠܐ, *ros*, non ad ܐܛܠܠ, *obumbravit*, referenda esset). V. 8: ὡς δόξα μονοκέρωτος αὐτῷ, h. e. Syro vertente, ܐܝܟ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܪܐܡܐ ܠܗ. quod Haretho sonat: *ut gloria celsitudinis ejus* (علوه). Nihil moramur v. 24: καὶ ἐξελεύσεται ἐκ χειρῶν Κιτιαίων, ܘܢܦܩܘܢ ܡܢ ܐܝܕܝܐ ܕܟܬܝܐ. pro quo Holmesius exscripsit ويتخلص مَن افدي الكبش, vertens: *et salvi erunt qui redemerunt Ketiaeos*, quia textus Arabicus facilem medicinam admittit: من ايدي الكتيين. Ut finem faciamus, quinquies in hoc specimine Syriace ponitur ܫܩܠ pro Graeco ἀνέλαβε (τὴν παραβολὴν), cujus loco interpres Arabs tentat اخذ (v. 3), ابتدا (vv. 15, 20), افتتح (v. 21), et ارسل (v. 23); quam varietatem inani elegantiae ostentationi potius quam criticis usibus inservire quivis videt.

CAPUT VIII.

De interpretibus Hebraeo, Syro, Samaritano, quorum lectiones in Hexaplis allegantur.

I. Quid significet τὸ Ἑβραϊκὸν sive ὁ Ἑβραῖος. II. Quis sit ὁ Σύρος. III. Quid sibi velit τὸ Σαμαρειτικόν.

I. *Quid significet* τὸ Ἑβραϊκὸν, *sive* ὁ Ἑβραῖος.

Sub titulo τοῦ Ἑβραϊκοῦ sive τοῦ Ἑβραίου tres diversi generis sive compositiones sive auctores in Hexaplis et scholiis ad ea pertinentibus innui videntur.

1. Primum, Hexaplorum columella sive pagina secunda τὸ Ἑβραϊκὸν (plenius τὸ Ἑβραϊκὸν Ἑλληνικοῖς γράμμασι) appellatur, cujus lectiones nos sub compendio scripturae Ἑβρ. designavimus. Sic Gen. i. 1: Ἑβρ. βρησίθ. Gen. ii. 8: Ἑβρ. γὰν βεδέμ. Gen. xxviii. 19: Ἑβρ. οὐαλὰμ λοὺζ σὲμ ἀείρ. Psal. viii. 1: Ἑβρ. λαμανασσὴ ἀλ ἀγεθθίθ. Jesai. xxvi. 2–4: Ἑβρ. φθόου σααρεὶμ, οὐïαβῶ γωῒ σαδὶκ, σωμὴρ ἐμμουνείμ. ἱεσρὸ σμοὼχ, θεσὰρ σαλὼμ σαλὼμ, χιβὰχ βατόου. βετοὺ βαδωναῒ

ἀδδὼδ, χιβαϊὰ σὼρ ὠλεμεἱμ. Ex his et aliis speciminibus per Hexapla dispersis, non difficile est regulas quasdam generales, quas in hac operis sui parte concinnanda secutus sit Origenes, indagare.[1]

Quod ad literas *consonantes* (quas vocant) attinet:

א (ἄλφ) silet, ut nonnisi vocalis hanc literam excipiens exprimatur, ut ἀρβαεὶμ pro אַרְבָּעִים (1 Reg. iv. 18), ἱς pro אִישׁ (Psal. i. 1), ἑσσὰ pro אִשָּׁה (Gen. ii. 23).

ב (βήθ) omnino respondet Graeco β.

ג (γίμλ) exprimitur semper per γ Graecorum, ut γὰν pro גַּן (Gen. ii. 8), ἐγγαὼν pro הִגָּיוֹן (Psal. ix. 17).[2]

ד (δέλθ) legitur per Graecum δ ubique.

ה (ἤ) silet, vel per spiritum lenem effertur, in initio vocis, ut ἀρ pro הַר (Psal. xlvii. 3), ἡδὰδ pro הֵידָד (Jerem. xlviii. 33); in medio, ut Ἀβραὰμ pro אַבְרָהָם, βερατεὶμ pro בְּרָהָטִים (Aq. Cant. Cant. vii. 5); etiam in fine, ut σὲλ pro סֶלָה, ἐμ pro הֵמָּה (Psal. ix. 7).

ו (οὐαῦ) in initio vocis exprimitur per ου, ut οὐζὼθ pro וְזֹאת (Mal. ii. 13), οὐϊεγὰρ pro וַיִּגְהַר (4 Reg. iv. 35), rarius cum additione vocalis huic literae subjectae, ut οὐαθὲτ pro וַתֵּט (Psal. xliii. 19); in medio per β, ut Ἀβὰ pro עִוָּה (LXX 4 Reg. xviii. 34), Καβρωθαβᾶ (potius Καβρωθαθαβᾶ) pro קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה (Num. xi. 34); in fine per υ consonantem, ut ἐσχαὺ pro יִשְׁכַּב (Gen. xxxiv. 2).

ז (ζαί) per Graecum ζ ubique redditur. Sola exceptio est μασβηῆ pro מִזְבַּח (Mal. ii. 13).

ח (ἤθ) duplicis pronuntiationis est, cujus exemplum est vox חַרְסִית (Jerem. xix. 2) quae Senioribus χαρσεὶθ sonat, Aquilae autem et ceteris ἀρσεἰθ. Exprimitur per χ in ὠχεὶμ pro אֹחִים (Sym. Jesai. xiii. 21), necnon in propriis nominibus Χὰμ, Χεβρὼν, Χαρρὰν (Josepho Αὐρανῖτις), Ἱεριχὼ, Ὀχοζίας pro אֲחַזְיָה (Aquilae Ἀαζία); saepius vero per spiritum tantum, ut ἀγ pro חַג (Psal. cxvii. 27), ὀλδ pro חֶלֶד (Psal. xlviii. 2), ὀμρ pro חֹמֶר (Hos. iii. 2), ἰδαθεὶ pro חִידָתִי (Psal. xlviii. 5), ἐσσὴν pro חֹשֶׁן (Exod. xxviii. 15); in media autem voce Ῥαὰβ pro רָחָב, ῥὲμ pro רֶחֶם (Psal. cix. 3), ἰεβὰλ pro יְחַבֶּל (Psal. vii. 15), οὐμαλαμὰ pro וּמִלְחָמָה (Psal. lxxv. 4), μεσσαὰρ pro מִשְׁחָר (Psal. cix. 3), λακὲθ pro לָקַחַת (Mal. ii. 13), οὐθασρηοὺ pro וַתְּחַסְּרֵהוּ (Psal. viii. 6). Denique in fine vocis in η aut ε silet; ut μασβηῆ pro מִזְבַּח (Mal. ii. 13), φασὲ pro פֶּסַח (Aq. Deut. xvi. 1).[3]

ט (τήθ) exprimitur per τ, ut τὰλ pro טַל (Ps. cix. 3), σεττὶμ pro שִׁטִּים (Aq. Deut. x. 3).

י (ἰώθ) in initio vocis per ι redditur, ut ἰησὴβ pro יֵשֵׁב (Psal. ix. 8), ἰσουὼθ pro יְשׁוּעוֹת (Psal. cxv. 4).

כ (χάφ) semper aspiratur, ut χῶς pro כּוֹס (Psal. cxv. 4), βαροὺχ pro בָּרוּךְ (Psal. cxvii. 26).[4]

ל (λάβδ), מ (μήμ), נ (νοῦν), et ס (σάμχ) cum Graecis, λ, μ, ν (nisi excipienda sit scriptura βεδὲμ pro בְּעֵדֶן (Gen. ii. 8)), σ regulariter permutantur.

ע (αἴν) in initio vocis exprimitur per spiritum lenem, ut ἀλ pro עַל (Psal. viii. 1), ἀλὴ pro

---

[1] Cf. Montef. *Origenis Hexaplorum quae supersunt*, T. II, pp. 394–399. [2] Scriptura εἰαὼν pro הִגָּיוֹן (Psal. xci 4 in *Auctario*) vix sana esse videtur. [3] Singularia sunt φασὲκ (2 Paral. xxx. 1) et Ταβὲκ pro טָבַח (Gen. xxii. 24). [4] Exceptiones sunt ἐν σαβὲκ pro בַּסְּבַךְ (LXX Gen. xxii. 13), necnon Graeca derivativa κάδος a כַּד, κινύρα a כִּנּוֹר.

עָלַי (Psal. xlviii. 12), οὐαλέα pro וְעָלֶיהָ (Psal. vii. 8), ἀείρ pro הָעִיר (Gen. xxviii. 19), ἐλιὼν pro עֶלְיוֹן (Psal. xc. 9), ἐμὲκ pro עֵמֶק (LXX Jos. vii. 24); rarius per γ̄, ut βεγαβρὼθ pro בְּעַבְרוֹת (Psal. vii. 7), et in propriis nominibus Γάζα (Aq. Ἀζὰ) pro עַזָּה (LXX Deut. ii. 23), Γαὶ pro עַי (LXX Jos. vii. 2), Γαιβὰλ (Aq. Ἠβὰλ) pro עֵיבָל (LXX Deut. xi. 29), Γαυὰ pro עִוָּה (Aq. Jesai. xxxvii. 13), Σόγορα et Σηγὼρ pro צוֹעַר, Γόμορρα pro עֲמֹרָה etc. In medio vocis silet, ut μὰτ pro מְעַט (Psal. viii. 6), νὲρ pro נַעַר (Hos. xi. 1), Βὰλ (LXX Βάαλ) pro בַּעַל (4 Reg. i. 2), σααρεὶμ pro שְׁעָרִים (Jesai. xxvi. 2), σεωρὶμ pro שְׂעֹרִים (Hos. iii. 2), δεμὰ pro דִּמְעָה (Mal. ii. 13), θεσοὺ pro תַּעֲשׂוּ (Mal. ii. 13). In fine vocis redditur per ᾱ aut ε̄, ut Ἰησουὲ (Aq. Ἰησουὰ) pro יְהוֹשֻׁעַ (LXX 1 Paral. vii. 27), Ὡσηὲ pro הוֹשֵׁעַ, ἰαδαὲ pro יֵדַע (Psal. xci. 7), Ἀνὲ (LXX Ἀνάγ?) pro הֵנַע (Aq. Jesai. xxxvii. 13), θεσαμηὼθ pro תְּשַׁע מֵאוֹת (Gen. v. 5).

פ (φή) per φ̄ semper effertur. Sic Hieron. Comment. in Dan. (Opp. T. V, p. 724): "Notandum autem quod P literam Hebraeus sermo non habeat, sed pro ipsa utatur PHE, cujus vim Graecum φ̄ sonat."

צ (σαδή) per σ̄ exprimitur, ut σαδὶκ pro צַדִּיק (Jesai. xxvi. 2), ἀρς pro אֶרֶץ (Psal. xi. 7. lxxv. 10), et propria nomina Σαβαὼθ, Σιὼν, Σὸρ, Σιδὼν, Σεδεκίας etc.

ק (κώφ), et ר (ῥής) Graecis κ̄ et ρ̄ accurate respondent.

שׂ et שׁ (σέν) nullo discrimine per σ̄ exprimuntur, ut σωσανὶμ pro שֹׁשַׁנִּים (Psal. xliv. 1), σασὼν pro שָׂשׂוֹן (Psal. xliv. 9).

ת (θαῦ), etiam dagessatum, semper per θ̄, non τ̄, effertur, ut μαχθὰμ pro מִכְתָּם (Psal. xv. 1), οὐαθὲτ pro וַתֵּת (Psal. xliii. 19).

Transeamus ad vocales, quae per puncta literis appicta notantur. Ex his Kamets, Pathach et Chateph Pathach regulariter per ᾱ efferuntur, ut ἀεὶρ pro הָעִיר (Gen. xxviii. 19), καραθὶ pro קָרָאתִי (Hos. xi. 1), γὰν pro גַּן (Gen. ii. 8), βααλὶλ pro בַּעֲלִיל (Psal. xi. 7), ἀνακὰ pro אֲנָקָה (Mal. ii. 13); rarius per ε̄, ut ὠλεμεὶμ pro עוֹלָמִים (Jesai. xxvi. 4), ἱερχθὴ pro יַרְכָתֵי (Psal. xlvii. 3), ἐσρὴ pro אַשְׁרֵי (Psal. i. 1), νὲρ pro נַעַר (Hos. xi. 1).

Tsere cum η̄ commutatur, ut ἰησὴβ pro יֵשֵׁב (Psal. ix. 8), μηὴν pro מֵאֵין (Mal. ii. 13); aliquando cum ε̄, ut σὲμ pro שֵׁם (Gen. xxviii. 19), ἐμὲκ pro עֵמֶק (LXX Jos. vii. 24).

Segol per ε̄ efferri solet, ut σὲλ pro סֶלָה, Ζωελὲθ pro זֹחֶלֶת (Hex. ad 3 Reg. i. 9), vel, quiescente e duobus altero, νὲβλ pro נֶבֶל (Psal. xci. 4), ῥὲμ pro רֶחֶם (Psal. cix. 3), λὲθχ pro לֶתֶךְ (Hos. iii. 2); est ubi per ᾱ et ō, ut θαβὲλ pro תֶּבֶל (Theod. Lev. xviii. 23), κὰρν pro קֶרֶן (Hex. ad Job. xlii. 14), χωθὰρθ pro כֹּתֶרֶת (Hex. ad 4 Reg. xxv. 17), ὀλδ pro חֶלֶד (Psal. xlviii. 2).

Chirik utrumque per εῑ vel ῑ exprimitur, ut –εὶμ vel –ὶμ in pluralibus, ἀσεμινὶθ pro הַשְּׁמִינִית (Psal. xi. 1), διβρὴ ἀϊαμὶμ pro דִּבְרֵי הַיָּמִים, γιββὼρ pro גִּבּוֹר (Jesai. ix. 5); *parvum* autem (quod vocatur) non raro per ᾱ et ε̄, ut μαναὰ pro מִנְחָה, μαχθὰμ pro מִכְתָּם (Psal. xv. 1), μαλαμὰ pro מִלְחָמָה (Psal. lxxv. 4), ἀσροὺ pro אִסְרוּ (Psal. cxvii. 27), ἐσσὰ pro אִשָּׁה (Gen. ii. 23), ἀγεθθὶθ pro הַגִּתִּית (Psal. viii. 1), φεγγοὺλ pro פִּגּוּל (Theod. Lev. vii. 18).

Cholem per ω̄ effertur, ut χῶς pro כּוֹס (Psal. cxv. 4), δωδῶ pro דּוֹדוֹ (Lev. xx. 20); aliquando per οῡ, ut σαφοὺν pro צָפוֹן (Psal. xlvii. 3), μανοὺδ pro מָנוֹד (Psal. xliii. 15); rarius per ō, ut ὀμρ pro חֹמֶר (Hos. iii. 2), χεφὸρ pro כְּפוֹר (Psal. cxlvii. 5).

Schurek cum οῡ commutari solet, ut Λοὺζ pro לוּז (Gen. xxviii. 19), θεσοὺ pro תַּעֲשׂוּ (Mal. ii. 13), ἰσουὼθ pro יְשׁוּעוֹת (Psal. cxv. 4); rarius per ω̄, ut σὼρ pro צוּר (Jesai. xxvi. 4).

Postremo Kibbuts per ō effertur, ut ζολλὼθ pro זֻלּוּת (Psal. xi. 9).

Scheva in initio vocis aliquando silet, ut βρησὶθ pro בְּרֵאשִׁית, βχεννὼρ pro בְּכִנּוֹר (Psal. xci. 4), βσαὶμ pro בְּשֵׁם (Psal. cxvii. 26), σηθ pro שְׂאֵת (Hex. ad Lev. xiii. 10, 19); aliquando effertur per ε̄, ut βεγαβρὼθ pro בְּעַבְרוֹת (Psal. vii. 7); libentius vero pro ε̄ vocalem assumit quae in sequenti syllaba habetur, ut φαὰθ pro פְּאַת (Theod. Lev. xix. 27), λαμασὰλ pro לְמָשָׁל (Psal. xlviii. 5), φαλαγαῦ pro פְּלָגָיו (Psal. xlv. 5), μωκὼρ pro מְקוֹר (Psal. xxxv. 10), ῥαφαεὶμ, σαβαὼθ, Σολομὼν, etc.

Praeterea observandum est, in affixis secundae personae singularis masculini generis pro ךָ vel ךֶ Origenem sonuisse ᾱχ, rarius ε̄χ, ut βὰχ pro בְּךָ (Jesai. xxvi. 3), ἐλωὰχ pro אֱלֹהֶיךָ (Psal. xliv. 9), ἀρὰχ pro אָרְחֶךָ (Psal. xliii. 19), ἠχαλὰχ pro הֵיכָלֶךָ (Psal. xlvii. 10), ἰελεδεθὲχ pro יַלְדֻתֶךָ (Psal. cix. 3).

Nescimus utrum Origeni an amanuensibus imputandae sint confusiones duorum vocabulorum Hebraeorum, quales sunt θεσαμηὼθ pro תְּשַׁע מֵאוֹת (Gen. v. 5), βαηλαὶ pro בָּא אֵלַי (Gen. xliii. 23), ἀληαδαμὼθ pro עֲלֵי אַדְמוֹת (Psal. xlviii. 12), ὡσιεννὰ, ἀσλιαννὰ pro הוֹשִׁיעָה נָּא, הַצְלִיחָה נָּא (Psal. cxvii. 25), σαυλασαῦ pro צַו לָצָו, καυλακαῦ pro קַו לָקָו, ζιηρσὰμ pro זְעֵיר שָׁם (Jesai. xxviii. 13), ἀλληλούϊα pro הַלְלוּ יָהּ (LXX Psal. civ. 1).

Obiter notandus usus τοῦ ἀδωναΐ pro יְהוָה in columna Hexaplorum secunda ad Psal. cxvii. 25. Prov. viii. 22. Jesai. xxvi. 4.

2. Per appellationem *Hebraei* in Hexaplorum reliquiis etiam Hebraeum archetypum sive primam operis Origeniani columnam aliquando significari non est quod miremur. Extra omnem ambiguitatem sunt locutiones Eusebianae ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις, ἡ Ἑβραϊκὴ ἀνάγνωσις, quarum prior legitur ad Psal. lxxv. 3, ubi pro ἐν εἰρήνῃ, quae versio est τῶν Ο', ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις καὶ οἱ λοιποὶ, ἐν Σαλὴμ, recte prae se ferunt; posterior autem ad Psal. xl. 10, ubi ἀντὶ τοῦ, πτερνισμὸν, παρὰ τοῖς Ο' εἰρημένον, ἡ Ἑβραϊκὴ ἀνάγνωσις, πτέρναν, περιέχει.[5] Idem in scholiis Graecis sonat τὸ Ἑβραϊκὸν, ut Schol. ad Job. vi. 4: Ἀντὶ τοῦ κυρίου, σαδδαὶ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ὃ ἑρμηνεύεται ἱκανόν; Origen. in Hex. ad Gen. iv. 8: Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κάϊν πρὸς τὸν Ἄβελ οὐ γέγραπται; Euseb. in Onomastico, p. 126: Βύβλος... ἀνθ' οὗ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει Γοβὲλ (גְּבַל); S. Basil. in Hex. ad Jesai. ii. 21: Ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῆς κοινῆς ἐκδόσεως οὐ κεῖται τοῦτο, ἀλλ' ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κείμενον, ἐκ τῶν λοιπῶν μετεκομίσθη.[6] Etiam τοῦ Ἑβραίου nomen in Hexaplis, etsi ambiguum, aliquando pro textu Hebraeo poni certo certius est. Sic in titulis Psalmorum lxix, lxx, cxliii, cxlv: οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ (s. παρ' Ἑβραίοις), οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὑρίσκεται. Sed ad hunc usum probandum testis instar omnium est S. Chrysost. ad Jerem. xxxi. 2: Ὁ γὰρ θερμὸν ἡρμήνευσεν ὁ Ἕλλην, τοῦτο, χάριν, ἔχει ὁ Ἑβραῖος... τὸ γὰρ ὢμ (חֹם) κατὰ τὴν Ἑβραίων φωνὴν δασυνόμενον, θερμόν ἐστι· τὸ δὲ ἢν (חֵן) κάλλος κεχαριτωμένον; ad quem locum valde notabile est, *Hebraeum interpretem* (qui et ὁ Ἑβραῖος) non χάριν, sed οἰκτιρμὸν posuisse. Transeamus ad interpretem Syro-hexaplarem, qui centies in margine textum Hebraeum affert sub siglis ܥܒ et ܥܒܪ, interdum cum plena scriptura ܥܒܪܝܐ, ܥܒܪܝܬܐ (Hex. ad Jesai. xlii. 1. lii. 7. Jerem. xi. 5.

[5] Vid. etiam Hex. ad Psal. xxxv. 3. Jesai. v. 1. [6] Cf. Hex. ad Gen. v. 25. Exod. iv. 25. Jesai. xlii. 4. Jerem. i. 1.

xxxix. 13) rarius in plurali (Hex. ad Gen. iv. 8. Prov. ix. 12. Jesai. xlvi. 10); in quibus omnibus locis manifesto indicatur Hebraeum archetypum, non interpres quidam ὁ Ἑβραῖος dictus, qui Syro nostro prorsus incognitus fuisse videtur. Postremo ὁ Ἑβραῖος (ܥܒܪܝܐ) h.e. textus Hebraicus, allegatur et cum versione Syra vulgari comparatur ab Ephraemo Syro in quindecim locis quos collegit Jos. Perles in *Melet. Peschit.* pp. 51–53, e quibus unum et alterum in schedas nostras condere non gravabimur. Gen. xxv. 25 (Opp. T. I, p. 173): "Pro *cincinnis* (ܩܘܨܬܐ) *pilorum, stolam* (ܐܣܛܠܐ) *pilorum* dicit Hebraeus;" ubi revera in Hebraeo est אַדֶּרֶת. Deut. ix. 15 (Opp. T. I, p. 273): "Ubi dixit (Peschito) *oravi*, in Hebraeo scriptum est *jejunavi*." Scilicet vox Hebraea est וָאֶתְנַפַּל, *et prostravi me*, sed Ephraemo obversabatur locus Deut. ix. 9, ubi *jejunium* tantum memoratur. 1 Sam. xxiv. 4 (Opp. T. I, p. 380): "Hebraeus, *ut tegat pedes ejus*, quod editio nostra dicit, *et dormivit ibi*." 2 Sam. xix. 35 (Opp. T. I, p. 423): "*Non possum percipere vocem nobilium virorum et nobilium mulierum* (שָׂרִים וְשָׂרוֹת); sed Hebraeus dixit, ܡܛܠ ܙܡܪ̈ܐ ܘܙܡܪ̈ܬܐ (שָׂרִים וְשָׂרוֹת)." Semel quidem (Opp. T. I, p. 173) pro ܐܡܪ vel ܟܬܒ Ephraem usus est locutione ܥܒܪܝܐ (ἐξέδωκεν) ܐܦܩ, quam tamen de textu Hebraeo (qui S. Cyrillo in Hex. ad Zach. vi. 3. viii. 10. xiv. 8 est ἡ τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις, et S. Severo in Hex. ad 4 Reg. viii. 15 ܡܦܩܢܘܬܐ ܥܒܪܝܬܐ) recte positam esse probavimus in Hex. ad Jesai. v. 1. Quod vero ad scriptores Latinos attinet, locutiones *in Hebraeo, juxta Hebraeos*, in S. Hieronymi Commentariis semper de Hebraica veritate intelligendas esse vix est quod moneamus.

3. Restat interpres quidam cognomine ὁ Ἑβραῖος, de quo quis non sit, confidenter affirmare; quis vero sit, non nisi hariolando conjicere possumus. Lectiones ejus, ex Eusebio Emiseno, Diodoro, Acacio, Didymo, Polychronio, Olympiodoro, Chrysostomo, Theodoreto, aliis, semel ex Origene[7] excerptae, ad certos tantum S. Scripturae libros, videlicet ad Genesim quatuordecim, ad Exodum duae, ad Jobum undequadraginta, ad Jesaiam una, ad Jeremiam septem, ad Ezechielem viginti quinque, ad Danielem una, in Hexaplis allegantur. Saepe copulatur cum alio interprete anonymo, qui et ipse in summa obscuritate versatur, ὁ Σύρος.[8] Quod ad versionem ejus attinet, cum exemplari Hebraeo hic illic accurate concinit; e.g. Gen. viii. 21: יֵצֶר לֵב הָאָדָם. Ὁ Ἑβραῖος· τὸ πλάσμα τῆς καρδίας ἀνθρώπου. Job. ii. 3: וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἔτι ἔχεται τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος. Job. xl. 22 (Heb. 27): Ὁ Ἑβραῖος· ἆρα πληθυνεῖ πρὸς σὲ δεήσεις; ἆρα λαλήσει πρὸς σὲ μαλακά; quae Hebraeam veritatem apte et eleganter exprimunt. Sed longe frequentius ab ea plus minus recedit hic interpres. Sic Gen. xxii. 13 pro נֶאֱחַז, *detentus*, Syrus et Hebraeus κρεμάμενος vertunt, quod Hebraice sonat תָּלוּי.[9] Job. ii. 5: יְבָרְכֶךָּ. Ὁ Ἑβραῖος· βλασφημήσει σε. Job. vii. 12: מִשְׁמָר. Ο΄. φυλακήν. Ὁ Ἑβραῖος· πόνους. Job. vii. 20: מָה אֶפְעַל. Ὁ Ἑβραῖος· τί σε ἔβλαψα; Jesai. vii. 18: לַדְּבוֹרָה. Ο΄. τῇ μελίσσῃ. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· σφηκί (Hebraice צִרְעָה). Ezech. xvi. 6: בְּדָמָיִךְ. Ο΄. ἐν τῷ αἵματί σου. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῇ ὑγρασίᾳ σου. Ezech. xxxii. 23: בְּיַרְכְּתֵי־בוֹר.

---

[7] Vid. Hex. ad Ezech. xxxii. 23.

[8] Sic ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος Gen. iv. 1. xi. 3. xxiv. 1. Job. iii. 3. Jesai. vii. 18. Ezech. xliii. 2, 3. xliv. 20; ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος Gen. viii. 7. xxii. 13. xxxvii. 2. Exod. i. 12. Jerem. i. 11. xxxi. 2.

[9] Sic 2 Reg. (Sam.) xviii. 10: תָּלוּי בָּאֵלָה. Ο΄. κρεμάμενον ἐν τῇ δρυΐ.

O′. ἐν μηροῖς λάκκου. ‘Ο ‘Εβραῖος· ἐν μήκει λάκκου. Interdum paraphrastam potius quam interpretem agit Noster. E. g. Job. i. 22: *Nec dedit insulsum Deo.* Σαφέστερον (inquit Olympiodorus) ὁ ‘Εβραῖος, οὐκ ἐμέμψατο, φησὶ, τῷ θεῷ. Job. ix. 9: *Et Pleiadas* (כִּימָה) *et penetralia austri.* ‘Ο ‘Εβραῖος· καὶ πάντα τὰ ἄστρα τὰ κυκλοῦντα νότον. Job. xiii. 11: *Nonne majestas ejus* (שְׂאֵתוֹ) *terrebit vos?* ‘Ο ‘Εβραῖος· ἐὰν ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ταραχθήσεσθε. Ezech. xiii. 18: *Vae iis quae consuunt pulvillos ad omnes cubitos manuum, et faciunt culcitas ad caput* (hominum) *cujusvis staturae.* Quae sic enarravit Hebraeus noster: Οὐαὶ ταῖς ποιούσαις φυλακτήρια, καὶ κρεμαζούσαις ἐπὶ τοῖς βραχίοσιν αὐτῶν, καὶ ἐπιτιθεμέναις αὐτὰ ἐπάνω κεφαλῆς ἑκάστης ἡλικίας.

Ex his, e pluribus paucis, exemplis satis superque, ni fallimur, confutatur triplex de Hebraeo interprete hypothesis. *Prima* (quae Drusii quoque esse videtur[10]) eorum est qui opinantur Olympiodorum et ceteros ipsius exemplaris Hebraei versionem Graecam a se confectam sub hoc nomine allegasse, ut reapse ὁ ‘Εβραῖος idem sonet ac τὸ ‘Εβραϊκόν. Nam si concedamus (id quod vix credibile est) eos Hebraea eruditione competenter imbutos esse, quomodo accidere potuit, ut versio eorum ab Hebraea veritate tantum, quantum a nobis jam declaratum sit, discederet? *Altera* est Criticorum,[11] qui arbitrati sunt τὸν ‘Εβραῖον non alium esse quam Aquilam nostrum, cui propter scrupulosam ejus archetypi sui imitationem honorificum hoc cognomen inditum sit. At quid tum fiet de tot Hebraei nostri lectionibus, quae ab Hebraea veritate tum in singulis vocibus tum in tota verborum complexione immane quantum abhorrent? Hoc unum argumentum omnibus quibus primo statim intuitu perspicua sit Aquilae manus, ad rem conficiendam sufficit; ut vix opus sit loca innumera proferre, in quibus post allatam τοῦ ‘Εβραίου versionem, statim subjungatur Aquilae lectio ab ea longe diversa.[12] *Tertia* sententia est Eichhornii,[13] qui sibi suasit sub hoc nomine afferri criticas Hebraei exemplaris cum versione LXXvirali comparationes, e Patrum Graecorum et Latinorum, *in primis S. Hieronymi,* Commentariis excerptas. “Hieronymo,” inquit, “qui in Commentariis suis versionem τῶν O′ cum archetypo toties comparavit, multae occasiones fuerunt eam juxta Hebraeum corrigendi; ejusque correctiones semper in Hexapla sub nomine τοῦ ‘Εβραίου introductae sunt.” Deinde exempli causa affert: Gen. ii. 2, ad quem locum Montef. edidit: “‘Εβρ. [τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ]. O′. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ;” ubi ‘Εβρ. non est Hebraeus noster, sed textus Hebraeus; et Graeca uncis inclusa sunt Montefalconii versio Latinorum Hieronymi in Quaest. in Gen.: “Pro *die sexto* in Hebraeo habet *diem septimum.*” Gen. iv. 12: נָע וָנָד, ubi Montef.: “‘Ο ‘Εβραῖος καὶ ὁ Σύρος· σαλευόμενος καὶ ἀκαταστατῶν. O′. στένων καὶ τρέμων;” Procopius vero pro ‘Ο ‘Εβραῖος καὶ ὁ Σύρος, Τὸ ‘Εβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ habet. Utut sit, Hieronymi annotatio, unde Graecam lectionem derivatam esse temere affirmat Criticus noster, videlicet: “Quod LXX *Naid* transtulerunt, in Hebraeo NOD dicitur, et interpretatur σαλευόμενος, id est, *instabilis* et *fluctuans* ac *sedis incertae,*” non huc pertinet, sed ad v. 16; lacuna autem, quam apud Hieronymum post σαλευόμενος statuit Eichhornius, quasi excidisset καὶ ἀκαταστατῶν,

---

[10] Vid. Montefalconii *Hexapla*, T. I, p. 417.

[11] E. g. J. S. Semleri in *Vorbereitung zur theologischen Hermeneutik*, P. I, p. 327.

[12] Vid. Hex. ad Gen. xxxviii. 29. Exod. iv. 26. Job. ii. 5. xiv. 8. xv. 14. xx. 5. Ezech. ix. 4. xvi. 8. xxi. 21. xxii. 28. xxiii. 20.

[13] Eichhorn. (J. G.) *Einleitung in das A. T.* T. I, p. 410 sqq. ed. 3tiae.

est mera hallucinatio Viri ingeniosi, ne dicamus dolosi, qui ut hypothesi suae fidem adstruat, pro tribus epithetis, quae vocem *σαλευόμενος* per paraphrasin exprimunt, duo tantum, inverso ordine, *fluctuans et instabilis* (h. e. *σαλευόμενος καὶ ἀκαταστατῶν*) in allegando posuerit. Ceteras ejus ejusdem farraginis probationes exscribere nolumus: hoc unum affirmamus, et quemlibet talium quaestiuncularum studiosum ad negandum provocamus, e lectionibus plus quam octoginta, quae Hebraeo interpreti in Hexaplis tribuuntur, ne unam quidem in Hieronymi Commentariis inveniri posse.

Restat antecessoris nostri opinatio, ea qua par est haesitatione proposita; scilicet per hoc nomen intelligi posse Hebraeos illos doctores, quibus in S. Scripturis explicandis utebantur Patres Graeci veteres, maximeque Origenes, de quo ait Hieronymus: "Ipse Origenes et Clemens et Eusebius, atque alii complures, quando de Scripturis aliqua disputant, et volunt approbare quod dicunt, sic solent scribere: *Referebat mihi Hebraeus;* et, *Audivi ab Hebraeo;* et, *Hebraeorum ista sententia est.*"[14] Tali in Hebraea eruditione magistro ipsum Hieronymum usum esse notissimum est, qui ei *Hebraeus qui me in S. Scripturis erudivit,*[15] semel fortasse simpliciter *Hebraeus* audit.[16] Cum vero in Hexaplis citetur, non indefinite Ἑβραῖός τις vel *οἱ* Ἑβραῖοι, magistri videlicet qui institutiones suas ore tradebant, sed certus quidam auctor, *ὁ* Ἑβραῖος, quem opus suum scripto mandasse probabile est, verisimilius est, nostro quidem judicio, hoc titulo insignitum esse Hebraeum quendam, cujus nomen deperditum est, sive Judaeum sive Christianum, utriusque linguae doctum, qui certos Veteris Testamenti libros (in primis Genesim, Jobum et Ezechielem) e sermone nativo in Graecum transtulerit, idque, quod ad stylum attinet, non verbum de verbo Aquilae more exprimens, sed ad Symmachi liberiorem et elegantiorem sermonem magis accedens.

II. *Quis sit ὁ Σύρος.*

Inter reliquias Hexaplorum inde a Flaminii Nobilii collectione inventae sunt lectiones cujusdam interpretis, qui simpliciter *τοῦ Σύρου* appellatione distinguitur, quique cum *Hebraeo* modo memorato non raro copulatur. Auctores qui Syri lectiones allegant, sunt Melito (semel tantum ad Gen. xxii. 13), Didymus, Diodorus, Eusebius Emisenus, Polychronius et Apolinarius (ad Danielem), Chrysostomus,[17] Theodoretus (ad Jeremiam et Ezechielem), Procopius, alii; ad Genesim quidem tricies, ad Jeremiam sexies et vicies, ad Ezechielem duodecies, ad Psalmos septies, ad Threnos quinquies, bis terve ad Exodum, Danielem et Hoseam, ad 3 Regum et ad Jesaiam non nisi semel. In ceteris autem libris in nullam *τοῦ Σύρου* mentionem incidimus.

---

[14] Hieron. Opp. T. II, p. 469. [15] Vid. Hex. ad Amos iii. 11. Nah. iii. 8. [16] Vid. Hex. ad Nah. iii. 1. [17] Chrysostomus tres tantum, ni fallimur, *τοῦ Σύρου* lectiones memorat, videlicet ad Gen. iv. 4 (ubi ei Symmachi versionem *ἐνεπύρισεν* per incuriam tribuit); ad Psal. xlviii. 6: Ὁ Σύρος (lapsu graphico, ut videtur, pro *ὁ* Ἑβραῖος)· *ῥᾶ;* postremo (quod serius vidimus) ad Gen. xxii. 12: עַתָּה יָדַעְתִּי. Οʹ. *νῦν ἔγνων.* Ὁ Σύρος· *νῦν ἐγνώρισας.* Vid. S. Chrysost. Opp. T. X, p. 450 B.

De hoc Syro anonymo inde a Montefalconio maxima est virorum eruditorum dissensio. Interpres Syrus, qui primum in mentem nobis veniat, est auctor venerandae versionis quae Peschito nomine gaudet, quippe qui pariter anonymus sit, et, saltem quod ad versiones V.T. Syriacas attinet, ut hoc titulo κατ᾿ ἐξοχὴν decoraretur meruerit. De Syro versionis vulgaris concinnatore digna sunt quae exscribantur verba Theodori Mopsuesteni in Prophetas minores: Τινὲς δὲ ἔφασαν τὸν Σύρον πάσσαλον λέγειν (videlicet ad Habac. ii. 11, ubi reapse in Peschito est ܣܟܬܐ, πάσσαλος)· ἀλλ᾿ ἀνόητον εἴη ἄν, ἀφέντας τῆς Ἑβραΐδος τὴν φωνὴν καθ᾿ ἣν ὁ προφήτης ἐφθέγξατο, ἥνπερ οὖν ἡμῖν διὰ τῆς οἰκείας ἑρμηνείας σαφῆ κατέστησαν ἄνδρες ἑβδομήκοντα δόκιμοί τε καὶ ἀκριβῶς τῆς γλώττης ἐπιστήμονες ἐκείνης, Σύρῳ προσέχειν μεταβεβληκότι τὴν Ἑβραίων εἰς τὴν Σύρων, εἶτα πολλάκις τὸ πταῖσμα τὸ οἰκεῖον νόμον βουληθέντι θεῖναι φωνῆς. Idem ad Zeph. i. 6 ait: Οὗς ἐχρῆν πρὸ πάντων ἐκεῖνο συνιδεῖν, ὅτι κατὰ μὲν τὴν Ἑβραίων γλῶτταν εἴρηται τὰ τῆς θείας γραφῆς, ἡρμήνευται δὲ ταῦτα εἰς τὴν Σύρων παρ᾿ ὅτου δήποτε· οὐδὲ γὰρ ἔγνωσται μέχρι τῆς τήμερον ὅστις ποτὲ οὗτός ἐστιν.[18] E nostri autem Syri lectionibus, quae in Hexaplis asservantur, non paucas cum versione Peschito optime convenire non negamus. Hujusmodi sunt Gen. iv. 4: *Et respexit.* Ὁ Σύρος· καὶ εὐδόκησεν. Pesch. ܘܐܬܪܥܝ. Gen. xxii. 12 (auctore Chrysostomo): Ὁ Σύρος· νῦν ἐγνώρισας. Pesch. ܗܫܐ ܝܕܥܬ. Gen. xxvii. 40: Ὁ Σύρος· *si resipueris.* Pesch. ܐܢ ܬܬܘܒ. Gen. xxxviii. 29: Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· τί διεκόπη ἐπὶ σὲ διακοπή; Pesch. ܡܢܐ ܐܬܬܩܦܬ ܥܠܝܟ ܬܩܘܦܬܐ. Gen. xxxix. 2: Ὁ Σύρος· καὶ ἦν ἀνὴρ κατευοδούμενος (Pesch. ܡܨܠܚ). Gen. xlix. 4: *Exundatio* (exundans) *sicut aquae, ne excellas.* Ὁ Σύρος· ἐπλανήθης ὡς ὕδωρ, μὴ παραμείνῃς. Pesch. ܐܙܠܬ ܐܝܟ ܡܝܐ. ܠܐ ܬܬܘܬܪ. Exod. iii. 22: *Et spoliabitis.* Ὁ Σύρος, ἐκτινάξατε, κενώσατε, φησίν. Pesch. ܢܦܨܘ (= ἐκτινάξατε Exod. xiv. 27. Jud. vii. 19 in Syro-hex.). Jerem. i. 11: Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· ἀμυγδαλίνην. Pesch. ܕܫܓܕܐ. Jerem. viii. 6: *Unusquisque aversus est in cursibus suis.* Ὁ Σύρος· πάντες τῇ γνώμῃ αὐτῶν πορεύονται. Pesch. ܟܠܗܘܢ ܡܗܠܟܝܢ ܒܪܥܝܢܗܘܢ. Jerem. xlvi. 17: Ὁ Σύρος· ταράττων καὶ καιροὺς παραφέρων. Pesch. ܕܫܓܘܫܐ ܘܡܥܒܪ ܙܒ̈ܢܐ. Ezech. xliv. 20: *Et comam non promittant.* Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· οὐ θρέψουσι. Pesch. ܠܐ ܢܪܒܘܢ. Ezech. xlv. 24: *Hin.* Ὁ Σύρος· ἡμίναν. Pesch. ܗܝܢܐ. Sed in his et aliis locis τὸν Σύρον, quisquis fuerit, ex eodem Hebraeo vertentem in eandem cum altero Syro interpretationem sive casu sive ex proposito incidisse nil adeo mirum, nec tantum ad identitatem duorum interpretum probandam valet, quantum ad eam confutandam dissensio eorum in aliis locis, quae nunc expendenda sunt. Itaque Gen. viii. 7 pro ÷ οὐκ ◄ ἀνέστρεψεν Syrus et Hebraeus ὑπέστρεψεν habent, aliter ac Pesch. quae ܘܠܐ ܗܦܟ prae se fert. Gen. xi. 3: Ο΄. ἄσφαλτος. Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· ἄσβεστος, *calx viva* (*quick lime*). Pesch. ܓܝܪܐ, *calx intrita* (*slaked lime*). Gen. xxii. 13 (quem locum in contrariam partem male appellat Perles): Ὁ Σύρος· κρεμάμενος ἐν σαβέκ· τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα τοῦ φυτοῦ εἶναι νομίζω. Pesch. ܐܚܝܕ ܒܣܘܟܬܐ, *implicitum ramo.* Gen. xxiv. 2: Ὁ Ἕλλην σεμνότερον ἑρμηνεύει (ὑπὸ τὸν μηρόν μου)· ὁ γὰρ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος αὐτὸ λέγει τοῦ ἀνδρὸς τὸ τεκνοποιὸν ὄργανον. At in Pesch. habetur ܬܚܝܬ ܝܪܟܝ, Graece ὑπὸ τὸν νῶτόν μου. Gen. xxvi. 35: *Et fuerunt maeror spiritus.* Ο΄. καὶ ἦσαν ἐρίζουσαι. Ὁ Σύρος· οὐκ εὐαρεστοῦσαι. Pesch. ܘܗܘܝ ܡܡܪܡܪܢ ܠܪܘܚܗ, *et exacerbabant spiritum.* Gen. xlv. 22: Ὁ Σύρος· πέντε ζυγὰς στολῶν, καὶ διακοσίους χρυσίνους.

---

[18] Vid. Mai *N. PP. Bibl.* T. VII, P. I, pp. 241, 252.

Pesch. juxta Hebraeum: *trecentos argenti*, καὶ πέντε ζυγὰς ἱματίων (ܠܒܘܫܐ ܙܘܓܝܢ). Ad Psal. lix. 10 duplex τοῦ Σύρου versio affertur, κάδος τῆς πλύσεώς μου et λεκάνη τῆς καταπατήσεώς μου; ubi in Pesch. est *lotura* (ܡܫܝܓܐ) *pedum meorum*. Psal. lxiv. 11: Ὁ Σύρος· τοῖς δρόσοις. Pesch. ܒܪܣܝܣܐ, quod Graece sonat ὄμβροις s. νιφετοῖς.[19] Jesai. vii. 18: Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· σφηκί. Pesch. ܠܕܒܘܪܐ, *apibus*. Jerem. xxxi. 38: Ὁ Σύρος· ἀπὸ πύργου τῆς γωνίας Ἀνανιήλ. Verba τῆς γωνίας absunt ab Hebraeo et Pesch. Jerem. xxxviii. 14: *Ad introitum tertium*. Ὁ Σύρος· ἔσω τριόδων. Pesch. ܠܓܘ ܡܢ ܬܠܬܐ ܡܥܠܢܝܢ, *intra tres introitus*. Jerem. xlviii. 31: *Et propter viros Kirheres gemet*. Ὁ Σύρος οὕτως ἡρμήνευσε· κεφαλαὶ αὐτῶν κεκαρμέναι, καὶ οἱ πώγωνες αὐτῶν ἐξυρημένοι· αἰχμαλώτων δὲ τούτων τὸ σχῆμα; ubi Syri lectio non tam versio ex Hebraeo facta esse videtur, quam explicatio versionis inscitae τῶν Ο΄, ἐπ᾽ ἄνδρας κειράδας αὐχμοῦ. Utut sit, in prorsus diversa abit Pesch. vertens: *et adversus homines qui commorantur in domo ejus mala meditabuntur*. Jerem. lii. 18: Τοὺς δὲ ποδιστῆρας ὁ Σύρος νιπτῆρας ποδῶν ἡρμήνευσεν. In Pesch. est tantum ܩܕܣܐ, *lebetes*. Thren. iii. 29: *In pulvere*. Ὁ Σύρος· ἐν γῇ. Pesch. ܒܥܦܪܐ. Ezech. xlvi. 5: Ὁ Σύρος· μαναά. Pesch. ܣܡܝܕܐ, *similam*. Ezech. xlvii. 19: Ὁ Σύρος· ἕως ὑδάτων ἀντιλογίας. Pesch. *usque ad aquas Meribath Cades*. Dan. ii. 2: Ὁ Σύρος συντόμως λέγει (ἀντὶ τοῦ, τοὺς ἐπαοιδοὺς καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς φαρμακοὺς) τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλῶνος. Pesch. vero juxta Hebraeum: *incantatores et hariolos et magos*. Ex his exemplis, ni fallimur, certissime evincitur, Syrum nostrum anonymum cum versione Peschito (quae dicitur) nihil commune habere. Nec magis, nostro quidem judicio, cum hac tam gravi dissensione concilianda est V. D. Josephi Perles[20] sententia, videlicet τοῦ Σύρου denominatione *eas lectiones quae a Peschito profectae viva voce circumferebantur* indicari. Equidem Syrum cum Peschito multis locis congruere facile concedimus; ubi vero differt, *ex ipsius Peschito corruptione, aut eorum qui auribus percipiebant errore quocumque differentiam illam nasci potuisse*, nobis quidem prorsus incredibile est.

Transeamus ad aliam hujus nodi solutionem, quae a Semlero[21] primum adumbrata, deinde a Döderleinio[22] retractata et novis probationibus confirmata, adeo Criticorum recentiorum[23] suffragiis commendata est, ut paene irrefragabilis videri possit. Ut tamen nostram sententiam libere proferamus, nulla unquam suppositio aut primo aspectu probabilitate magis destituta fuit, aut levioribus, ne dicamus falsioribus argumentis comprobata est. Hypothesis autem haec est. Sophronius quidam nonnullas particulas Hieronymi versionis V. T. de Hebraeo factae Graece transtulit.[24] *Responsio*. Esto; sed in his non includitur Geneseos liber, ad

[19] Syri nostri lectiones ad Psalmos recensuit et a versione Syrorum simplici abjudicavit Dathius in *Praef. ad Psalt. Syr.* pp. xvi—xxi, qui tamen nostra exempla silentio praeteriit. [20] Vid. Perles *Meletemata Peschittoniana*, Vratisl. 1859, p. 51. [21] J. S. Semler *Vorbereitung* etc. P. I, pp. 382–394, laudante sed reclamante Dathio in *Praef. ad Psalt. Syr.* pp. xx, xxi. [22] Döderlein *Quis sit ὁ Σύρος V. T. Graecus interpres*, Altdorf. 1772. Libellum, quem nobis inspicere non contigit, fusius descripsit Eichhorn in *Einleitung in das A. T.* pp. 412–415 ed. 3tiae. [23] Eichhorn ibid. p. 413: "Ausser allem Zweifel hat sie Döderlein gesetzt." [24] Hieron. de Viris Illustribus CXXXIV (Opp. T. II, p. 951): "Sophronius vir apprime eruditus... de Virginitate quoque ad Eustochium, et vitam Hilarionis monachi, opuscula mea, in Graecum eleganti sermone transtulit; Psalterium quoque et Prophetas, quos nos de Hebraeo in Latinum vertimus."

quem lectiones Syri nostri in primis notantur.—Hujus versionis fragmenta sub nomine *τοῦ Σύρου* a Scriptoribus ecclesiasticis Didymo, Diodoro, ceteris allegantur, quos omnes aut Hieronymi aequales fuisse, aut post eum vixisse constat. *Resp.* Negamus, quod ad Melitonem attinet, qui saeculo secundo non recentior fuit.—*Syri* nomen huic versioni ideo impositum est, quia Hieronymus auctor ejus diu in solitudine, quae in Syriae finibus est, vixit; vel quia versio Bibliorum Hieronymiana apud Syros magna existimatione fruebatur. *Resp.* At enimvero quid est cur auctorem versionis cum plausu acceptae proprio nomine inter omnes celebri appellare noluerint? aut cur Syri nominis, ex loco commorationis ejus Hieronymo impositi, neque apud ipsum neque apud alios scriptores mentio fiat?—Utut sit, negari non potest, aequalem ejus Theodorum Mopsuestenum in scripto quodam a Photio servato Hieronymum sub titulo Ἀρὰμ, hoc est, *τοῦ Σύρου*, designasse.[25] *Resp.* In loco Photii non alium haereseos antesignanum quam Hieronymum, neque aliam Bibliorum versionem quam illius Latinam intelligi posse, viris eruditis Allixio, Caveo, Hodio[26] (qui tamen in hoc loco nullum *τοῦ Σύρου* indicium odorati sunt) libenter concedimus. Ex his Caveus[27] opinatur ideo Hieronymum *Aram* ficto nomine appellari, quia in Syria majorem vitae partem transegit, ibique et libros, quos impugnat Mopsuestenus, scripsit, et Scripturas ex Hebraeo convertit. Cui opinioni objici potest, primum, nomen Ἀρὰμ non *Syrum* sed *Syriam* denotare; deinde hoc ipsum Syriae nomen apud recentiores Syros ita inusitatum fuisse, ut adeo de significatione ejus dubitarent;[28] postremo ecquis putet Theodorum Syrum adversario suo tale cognomen quasi infamiae notam inusturum esse? Potius crediderimus eum in hoc nomine etymologicas rationes respexisse, juxta quas Ἀρὰμ *Superbus ille* (הָרָם) sonat. Praeiverat Basilius in expositione allegorica loci Jesai. vii. 2, de consensu Aram et Ephraim: *Ἡγοῦμαι τοίνυν τὸν μὲν ἐπαιρόμενον τῇ σοφίᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ λόγον δηλοῦσθαι διὰ τὸν Ἀράμ· ἑρμηνεύεται γὰρ ὁ Ἀρὰμ, μετέωρος . . . μετέωρος δὲ, καὶ διὰ τὴν οἴησιν καὶ τὸ ἀλαζονικὸν αὐτοῦ ἔπαρμα*;[29] quae epitheta ad reliquam Theodori vituperationem apprime quadrant.

Sed prolusionis satis. Veniamus ad illud in quo summa disputationis versatur, num lectiones *τοῦ Σύρου* Hieronymi versionem Latinam Graecitate donatam referant, necne. Eichhornius ad hanc conspirationem probandam *octodecim* exempla appellat; e quibus *decem* nullius vel levissimi momenti sunt; verbi causa, Psal. lxvii. 3: *Οἱ ἄλλοι πάντες ἑρμηνευταὶ, καὶ ὁ Ἑβραῖος, καὶ ὁ Σύρος· ἀσεβεῖς.* Hieron.: *impii.* Psal. cxii. 1: Ἀ. Σ. Θ. *καὶ ὁ Σύρος· δοῦλοι.*

---

[25] Photius in Biblioth. Cod. 177 (227 ed. Hoeschelii): *Διαπεραίνεται μὲν αὐτῷ* (Theodoro) *ὁ πρὸς αὐτοὺς (τοὺς λέγοντας φύσει καὶ οὐ γνώμῃ πταίειν τοὺς ἀνθρώπους) ἀγὼν ἐν λόγοις πέντε. πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦτο τὸ νόσημα νενοσηκότας γράφει τὸ βιβλίον. ὧν καὶ τῆς αἱρέσεως ἀρχηγὸν λέγει γενέσθαι, ἐκεῖθεν μὲν ὁρμώμενον, τοῖς δὲ τῆς ἀνατολῆς ἐπιχωριάζοντα τόποις, καὶ συντάττοντα λόγους ὑπὲρ τῆς καινοποιηθείσης αὐτῷ αἱρέσεως, διαπέμπειν τοῖς τὸ πατρῷον ἔδαφος οἰκοῦσιν, ὑφ' ὧν καὶ πολλοὺς ἐκεῖσε πρὸς τὸ οἰκεῖον φρόνημα ἑλκῦσαι, ὡς καὶ ἐκκλησίας ὅλας τοῦ ἀτοπήματος πληρωθῆναι. ἈΡΑΜ δὲ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν· οὐ γὰρ ἔχω σαφῶς εἰπεῖν, εἴτε ὀνομάζει, εἴτε ἐπονομάζει· τοῦτον δὲ πέμπτον εὐαγγέλιον προσαναπλάσαι λέγει, ἐν ταῖς τοῦ Εὐσεβίου τοῦ Παλαιστίνου βιβλιοθήκαις ὑποπλαττόμενον εὑρεῖν· καὶ ἀπώσασθαι μὲν τῆς θείας καὶ παλαιᾶς γραφῆς, ἣν οἱ ἑβδομήκοντα συνεληλυθότες ἐκδεδώκασι μετάφρασιν, καὶ δὴ καὶ τὴν Συμμάχου καὶ Ἀκύλα καὶ τῶν ἄλλων· ἰδίαν δέ τινα καὶ καινὴν ἐπαρθῆναι συντάξαι· μήτε τὴν Ἑβραίων, ὥσπερ ἐκεῖνοι, ἐκ παιδὸς ἀσκηθέντα, μήτε τὸν τῆς θείας γραφῆς νοῦν ἐκδιδαχθέντα, Ἑβραίων δέ τισι τῶν χαμαιπετῶν ἑαυτὸν ἐκδεδωκότα, ἐκεῖθεν θαρρῆσαι ἰδίαν ἔκδοσιν ἀναγράφειν.*

[26] Hodius *De Bibliorum Textibus*, p. 630.

[27] Vid. ejus *Hist. Lit. Script. Eccles.* p. 759.

[28] Vid. Gesen. *Thes. Ling. Hebr.* p. 152.

[29] S. Basil. M. Opp. T. I, p. 521 D.

Hieron.: *servi.* Ezech. xliii. 2: Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. Hieron.: *quasi vox aquarum multarum.* *Tria* falsa sunt; videlicet Jerem. viii. 6: *Unusquisque aversus est in cursibus suis.* Ὁ Σύρος· πάντες τῇ γνώμῃ αὐτῶν πορεύονται. Hieron.: *Omnes conversi sunt ad cursum suum.* Jerem. xxxi. 2: Ἀ. Σ. Θ. χάριν. Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· οἰκτιρμόν. Hieron.: *gratiam.* Jerem. lii. 18: Ὁ Σύρος· νιπτῆρας ποδῶν. Hieron.: *lebetes.* Restant bonae frugis *quinque*, quae sunt: Psal. xviii. 5: Ἀ. τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκήνωμα ἐν αὐτοῖς. Ὁ Σύρος· ἐν αὐτοῖς ἔθετο τοῦ ἡλίου τὸ σκήνωμα. Hieron.: *Soli posuit tabernaculum in eis.* Hic Hieronymum Graeca Aquilae vertisse certissimum est; Syrum autem Latina Hieronymi non ita. Idem dictum sit de secundo loco Psal. lix. 10, ubi Ἀ. λέβης λουτροῦ μου. Ὁ Σύρος· κάδος τῆς πλύσεως μου. Hieron.: *olla lavacri mei.* Tertius locus est Jerem. viii. 6: Ὁ Σύρος· ὡς ἵππος ὁρμῶν εἰς πόλεμον. Hieron.: *quasi equus impetu vadens in praelio;* ex imitatione Symmachi, ut videtur, qui vertit: ὡς ἵππος ὁρμῶν ἐν πολέμῳ. Quartum exemplum est Jerem. xii. 12: Ὁ Σύρος· ἐπὶ πᾶσαν ἀτραπόν. Hieron.: *super omnes vias.* Quintum Ezech. xliv. 20: Ὁ Σύρος· (καὶ τὰς κόμας αὐτῶν) οὐ θρέψουσι. Hieron.: *neque comam nutrient* (Hebr. *promittent*). His exemplis nos pro nostra liberalitate astruimus Gen. viii. 7. xxxi. 7. xxxvii. 2. xxxviii. 29. xxxix. 2. Exod. iv. 10. 3 Reg. xii. 10. Jerem. xxx. 20. xlviii. 33. Ezech. xlvii. 9; quorum in uno et altero (e.g. Jerem. xlviii. 33: Ὁ Σύρος· οὐκέτι οἱ ληνοβατοῦντες κελεύσουσι λέγοντες, ἰὰ, ἰά. Hieron.: *Nequaquam calcator uvae solitum celeuma cantabit*) facilius crediderimus Hieronymum τὸν Σύρον, quam hunc illum ante oculos habuisse.

Sed alteram partem audiamus, exempla scilicet, in quibus inter Syrum nostrum et Hieronymum dissensio manifesta deprehendatur. Talia sunt: Gen. xvii. 14: Ὁ Σύρος· πᾶς ὃς οὐ περιτέμνει (τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ). Hieron.: *cujus praeputii caro circumcisa non fuerit.* Gen. xxii. 13: Ὁ Σύρος· κρεμάμενον ἐν σαβέκ. Hieron.: *inter vepres haerentem.* Gen. xxvii. 40: Ὁ Σύρος· *si resipueris.* Hieron.: *cum excutias.* Gen. xli. 45: Ὁ Σύρος· εἰδὼς τὰ κρυπτά. Hieron.: *Salvatorem mundi.* Gen. xlv. 32: Ὁ Σύρος· πέντε ζυγὰς στολῶν καὶ διακοσίους χρυσίνους. Hieron.: *trecentos argenteos cum quinque stolis optimis.* Gen. xlix. 3: Ὁ Σύρος· ἐπλανήθης ὡς ὕδωρ, μὴ παραμείνῃς. Hieron.: *Effusus es sicut aqua, non crescas.* Jesai. vii. 18: Ὁ Σύρος· σφηκί. Hieron.: *api.* Jerem. i. 11: Ὁ Σύρος· ἀμυγδαλίνην. Hieron.: *vigilantem.* Jerem. xii. 5: Ὁ Σύρος· πῶς περάσεις τὸν Ἰορδάνην πλημμυροῦντα; Hieron.: *Quid facies in superbia Jordanis?* (Etiam h. l. Hieronymus versionis τοῦ Σύρου notitiam habuisse videtur; nam in Commentario enarrat: *Quid actura es, si Jordanem transieris, et gurgites ejus sustinueris?*) Jerem. xvii. 6: Ὁ Σύρος· ἐν φωλεοῖς. Hieron.: *in siccitate.* Jerem. xxiii. 6: Ὁ Σύρος· κύριε, δικαίωσον ἡμᾶς. Hieron.: *Dominus justus noster.* Jerem. xlvi. 17: Ὁ Σύρος· ταράττων καὶ καιροὺς παραφέρων. Hieron.: *tumultum adduxit tempus.* Jerem. xlviii. 31: Ὁ Σύρος· κεφαλαὶ αὐτῶν κεκαρμέναι κ. τ. ἑ. Hieron.: *ad viros muri fictilis.* Thren. i. 12, 22: Ὁ Σύρος· ἔθλιψε . . . θλῖψον αὐτοὺς ὡς ἔθλιψάς με. Hieron.: *vindemiavit . . . vindemia eos sicut vindemiasti me.* Thren. iii. 16: Ὁ Σύρος· ἐν πέτρᾳ. Hieron.: *ad numerum.* Ezech. xlv. 24: Ὁ Σύρος· ἡμίναν. Hieron.: *hin.* Dan. ii. 2: Ὁ Σύρος συντόμως λέγει· τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλῶνος. Hieron.: *harioli, magi et malefici.* Ex his exemplis, selectis tantum (nam universa afferre infinitum foret) judicent lectores, quam temere statuerint VV. DD.,

Syrum nostrum et Hieronymum ut plurimum ad amussim inter se consentire; ubi autem dissentiunt, si non re ipsa ostendi, certe probabiliter conjici potest, in talibus locis genuinum versionis Hieronymianae textum periisse.[30]

Refutatis, nisi nos omnia fallunt, aliorum opinionibus, jam ipsi de quaestione, quis sit ὁ Σύρος, quid sentiamus paucis liceat exponere. Natione Syrus fuit; nomen ejus ignoratur. Quaeritur utrum versionem suam nativo sermone concinnaverit, unde Patres Graeci lectiones sub Syri nomine allegatas pro se quisque Graecas facerent; an ipse (quod Syris patrium fuit) utriusque linguae doctus, novam versionem Graecam, adhibita etiam versione Syriaca simplici, instituerit. Ad posteriorem sententiam (quae et nostra est) defendendam Montefalconius testem citat Ezech. viii. 16, ubi Hebraeum אֵילָם Syrus κιγκλίδα (= κάγκελλον) vertit, quam vocem nonnisi ex versione Graeca sumi potuisse opinatur. Sed quidni ut ܩܢܟܠܐ pro κάγκελλον, etiam ܩܝܢܟܠܝܣ pro κιγκλὶς Syris in usu fuisse crediderimus? Majoris, immo maximi momenti est locus Gen. xxxix. 2, ad quam Diodorus notat: ἦν γάρ, φησὶν, ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων (Syro-hex. ܕܡܨܠܚ. Cf. Prov. xii. 27 in LXX et Syro-hex.) ἢ κατὰ τὸν Σύρον, κατευοδούμενος (ܡܨܠܚ Psal. xxxvi. 7 in Syro-hex.). Quod si Diodorus lectionem τοῦ Σύρου ex Syriaco fonte hausisset, Graecamque de suo fecisset, quomodo affirmare potuisset, Syrum κατευοδούμενος vertisse, non ἐπιτυγχάνων, cum utraque vox Graeca uno eodemque vocabulo Syriaco exprimatur? Etiam stylus Syri nostri anonymi Graecam potius quam Syriacam originem arguit; e.g. Jerem. xlviii. 33: οὐκέτι οἱ ληνοβατοῦντες ΚΕΛΕΥΣΟΥΣΙ λέγοντες, ἰὰ, ἰά; ubi vox κελεύειν, *celeusma canere*,[31] ad exquisitissimam Graecitatem pertinet.

III. *Quid sibi velit* τὸ Σαμαρειτικόν.

Samaritanorum Biblia duplicem Hexaplis nostris amplificationem contulerunt: primum ex parte textus Hebraeo-Samaritani, quatenus Hebraeo plenior est; deinde per versionem quandam Samaritanam, cujus lectiones Graecae cum titulo τοῦ Σαμαρειτικοῦ in scholiis hexaplaribus afferuntur. Utriusque autem generis accessiones ad solum Pentateuchum pertinere per se intelligitur.

1. Quod ad textum Hebraeo-Samaritanum attinet, qui Paulo Telensi ܗܘ ܕܫܡܪܝܐ, *editio Samaritanorum*, audit, haec habet Auctor Epistolae versioni Harethi praemissae: "Collatus est etiam liber Legis, qui in manibus Judaeorum reperitur, cum eo qui apud Samaritanos habetur. Reperitur autem in codicibus Samaritanis redundantia quaedam et repetitio ultra illud quod recipiunt Judaei; quae vel in unaquaque pagina infra textum, vel ad calcem libri notata, uti lecturus et percepturus es σὺν θεῷ."[32] Ex his repetitionibus, quae libris Exodi, Numerorum et Deuteronomii peculiares sunt, nonnullae prostant in Codd. 85, 130, in margine, sine asteriscis aut obelis;[33] plenior vero et perfectior earum notitia debetur versioni Syro-

[30] Verba sunt Eichhornii in *Einleitung in das A. T.* p. 413. Obiter monemus, Hieronymi versionis lectiones Graece redditas hic illic in scholiis reperiri, praemisso indice, 'Ο Λατῖνος. Vid. Hex. ad Gen. xlix. 9. Deut. xxxiv. 7. [31] Cf. Hex. ad Exod. xxxii. 18. [32] White (Rev. Joseph) *Letter* etc. p. 24. [33] Vid. Hex. ad Num. xiv. 45. xxi. 11, 13. xxviii. 1. xxxi. 20.

hexaplari, in qua juxta Harethi relationem *infra textum*, semel tantum (Deut. v. 31) *ad calcem libri* leguntur, cum scholio hujusmodi: "Haec in editione Samaritana tantum posita sunt," praemissa quoque nota Origeniana, quae non ubique eadem est. Scilicet in Exodo asterisco vel asteriscis notantur, cum vel sine metobelo in fine (exceptis locis Cap. xi. 7. xxvi. 38, ubi casu, ut videtur, abest asteriscus); in Numeris vero pro asterisco obelus formae peculiaris (÷) praeponitur, semel tantum (Cap. x. 10) cum metobelo in fine; in tribus autem locis (Cap. xiv. 40, 45. xxi. 20) obelus casu omittitur. Cum vero neque obelus neque asteriscus cum Origenis instituto conveniat, uterque fortasse excusari potest; asteriscus, quia verba sic notata non leguntur in LXX; obelus, quia non exstant in Hebraeo. Syrum autem interpretem has lectiones non e textu Hebraeo-Samaritano, sed e lectionibus Graecis in margine librorum hexaplarium adhuc exstantibus sumpsisse, diserte testatur subscriptio Exodi in versione Syro-hexaplari, ipsa, ut fieri solet, ex Graeco libro desumpta;[34] ex qua probabiliter conjiciat aliquis, Origenem ipsum lectiones Hebraeo-Samaritanas in usum operis sui Graecas fecisse, eique auctori vindicandum esse scholium in margine Codd. 85, 130 ad Num. xiii. 1 appictum: *Καὶ τούτων μνημονεύει ἐν τοῖς πρώτοις τοῦ Δευτερονομίου, ἃ καὶ αὐτὰ ἐκ τοῦ τῶν Σαμαρειτῶν Ἑβραϊκοῦ μετεβάλομεν καταλλήλως τῇ τῶν Ο' ἑρμηνείᾳ τῇ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ φερομένῃ.*

2. Transeamus ad lectiones quibus praeponitur titulus, Τὸ *Σαμαρειτικὸν*, quaeque ejusdem generis sunt cum iis quae *τὸν* Ἑ*βραῖον* et *τὸν Σύρον* auctores sibi vindicant. Harum summa totalis, si recte eas numeravimus, est quadraginta tres, praeter quatuor anonymas (Lev. iv. 15. vii. 35. Num. v. 18. xxi. 11) quae ad eundem interpretem probabiliter pertinent. Earum recensio, paullo correctior ea quam in *Appendice ad Pentateuchum* (T. I, pp. 329, 330) exhibuimus, haec est: Gen. iv. 8. v. 25. xliv. 5. xlix. 15, 23, 24. l. 19. Exod. viii. 21. x. 7 (bis). xii. 42. xiii. 13. xiv. 15, 20. xvi. 31. xxiii. 16. xxvi. 5. xxviii. 4. xxxii. 18. xxxvii. 2. Lev. i. 15. viii. 15. xiii. 8, 51. xv. 3. xx. 20. xxv. 5, 25. xxvi. 24, 41, 43. xxvii. 14. Num. iv. 25. vii. 3. xiii. 33. xviii. 7. xxix. 1, 35. xxxi. 16, 18, 26. xxxii. 12. Deut. xxxii. 8. Originem harum lectionum partim in praedicta appendice, partim in annotatione ad singulos locos indagavimus, facta earum cum versione Chaldaeo-Samaritana (quae dicitur) a Briano Waltono edita comparatione. Summa investigationis haec est. E quadraginta tribus lectionibus triginta sex cum dicta versione aut accurate consentiunt, aut sine magna difficultate conciliari possunt. Restant septem tantum loca, videlicet Gen. v. 25. xlix. 15. l. 19. Exod. xiii. 13. xvi. 31. Lev. xv. 3. xxv. 5,[35] in quibus lectio *τοῦ Σαμαρειτικοῦ* a versione Chaldaeo-Samaritana, saltem qualis ad nostra tempora devenerit, plus minus recedit.[36] Hanc autem qualemcunque

---

[34] Vid. Ceriani *Mon. Sac. et Prof.* T. II, p. 153. [35] Ex his locis fortasse eximendus est Gen. xlix. 15, ubi Samaritana לאריס פרנס aliter verti posse, *ad ministrandum pastor*, observat Edmundus Castellus in *Animadversionibus Samariticis in Pentateuchum*, p. 6 (Waltoni *Bibl. Polygl.* T. VI, Sect. V). [36] A nostra paulum discrepat computatio Castelli l. c. p. 11: "Atque hic minime praetereundum puto, quod quum ibi [apud Nobil.] in Genesi quater fiat mentio τοῦ Σαμαρειτικοῦ, bis a nostris discordant exemplaria; in Exodo undecies, ubi quinquies diversa sunt; in Levitico etiam undecies, et discordant quater; in Numeris novies, et semel tantum dissentiunt; in Deuteronomio mentio nulla. Per τὸ Σαμαρειτικὸν autem semper intelligitur versio Chaldaeo-Samaritana, non textus Hebraeo-

discrepantiam non sufficere ad diluendam conclusionem quae ex generali duarum versionum consensu inferatur, candidus lector, ni fallimur, nobiscum agnoscet.[37]

CAPUT IX.

De Luciani editione.

I. Quomodo Luciani editio ad Hexapla pertineat. II. Quid de Luciano et ejus editione a veteribus traditum sit. III. Quinam Bibliorum Graecorum codices Luciani editionem prae se ferant. IV. De Luciani editionis scopo et indole. V. De Lucianeae recensionis versione Syriaca. VI. De versione Joannis Josephi.

I. *Quomodo Luciani editio ad Hexapla pertineat.*

Quaestio de Luciani versionis LXXviralis editione sive recensione usque adhuc in Prolegomenis ad istam versionem potius quam ad Origenis Hexapla tractari solita est. Itaque antecessor noster in Praeliminaribus suis Luciani nullam omnino mentionem fecit, ne quidem ubi de notis ad Hexapla spectantibus (inter quas est ܠ, Nostri nominis abbreviatio) ex proposito disserit. Primum igitur, qualis sit inter Luciani opus et nostrum institutum affinitas non abs re erit declarare.

Luciani editio ad Hexapla nostra non alio modo pertinet, quam Hebraei, Syri et Samaritani selectae lectiones; quas omnes non in opere Origenis archetypo per sex columnas descripto, sed in margine exemplarium versionis τῶν Ο′ hexaplaris inclusas fuisse credibile est. Hujusmodi sunt exemplaria quae interpreti Syro-hexaplari ad manum fuerunt, de cujus instituto Auctor Epistolae versioni ejus Arabicae praemissae haec inter alia praefatus est: "Contulit insuper inter se exemplaria ista Hebraica summa cura Lucianus, et siquid vel deficiens vel redundans deprehenderet, illud in locum suum restituit, particulae quam emendavit initiali

---

Samaritanus."

[37] Eichhornium (*Einleitung in das A. T.* p. 418) εἰς ἀμηχανίαν egit alius interpres anonymus, ὁ Ἑλληνικὸς dictus, bis, ut ait, a Polychronio memoratus, videlicet ad Job. xiv. 8: ὁ μὲν Ἑλληνικὸς, ἀπὸ τοῦ τέλους, εἴρηκεν· ὁ δὲ Ἑβραῖος, ἀπὸ τοῦ πράγματος ποιήσει καρπόν; et ad Ezech. xlvii. 8: ὁ δὲ Ἑβραῖος, ἐπὶ δυσμὰς, φησίν... ἔοικεν δὲ τὸ αὐτό πως καὶ ὁ Ἑλληνικὸς σημαίνειν, προσθεὶς τὸ, ἤρχετο ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν. In priore loco verba Polychronii, a Montefalconio et Eichhornio male mulcata, sic legenda et distinguenda sunt: ὁ μὲν Ἑλληνικὸς, ποιήσει θερισμὸν, ἀπὸ τοῦ τέλους εἴρηκεν· ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀπὸ τοῦ πράγματος, ποιήσει καρπόν; in utroque, ut et in Hex. ad Gen. xlix. 5, 6, ὁ Ἑλληνικὸς est versio Graeca τῶν Ο′, etiam ὁ Ἕλλην (Hex. ad Num. x. 29. Jerem. xxxi. 2) et ἡ Ἑλληνικὴ (Hex. ad Gen. viii. 7) dicta.

nominis praefati litera apposita, scilicet litera *Lam*." Et paulo post: "Quodcunque nota libros Hebraicos denotante est signatum, scilicet *Ain*, *Be* et *Ra*, illud scias in textu Hebraico reperiri; sin vero litera *Elif* in textu vel ad marginem, illud apud Aquilam lectum; si litera *Sin*, a Symmacho sumptum; litera Θ, a Theodotione; si E, *He*, e versione Quinta; si litera ϛ *Vaw*, e Sexta. Quod si adscribantur literae *Elif*, *Vaw* et *Ra*, ipsa esse Origenis; si demum litera *Lam*, Λ, Luciani esse."[1] Juxta hunc auctorem una cum ceteris notis, ܥܒܪ̈, ܐ, ܣ, ܬ, ܗ, ܘ, ܐܘܪ, quae in margine versionis Syro-hexaplaris occurrunt, etiam in literam ܠ quibusdam lectionibus praemissam incidere expectaremus. Quod tamen, saltem quod ad Codicem Ambrosianum et Britannicos attinet, secus est; in quibus praeter Aquilae et ceterorum lectiones aliae anonymae passim obviae sunt, Luciani vero nomine praenotata ne una quidem. Sed feliciter evenit, ut in libro IV Regum Codex Parisiensis sigli deperditi ܠ certissima indicia prae se ferret. Loca sunt Cap. ix. 9, 28. x. 24, 25. xi. 1. xxiii. 33, 35, ad quae Critici in diversas de hac novitate sententias abierunt. Brunsius quidem opinabatur se in describendo codice errasse, et ܠ pro ܥ, h. e. Ἑβρ., pinxisse. Bugatus in Monito ad Danielem, p. 166, e codicis sui analogia, altero ne inspecto quidem, temere statuit literam esse *Gomal* (= οἱ τρεῖς) quae in scriptura Estranghelo ab altera haud ita multum abest. Sed ex testimonio Ceriani nostri, qui codicem denuo retractavit, litera est evidentissime *Lomad*, eaque initialis non Graeci vocabuli Λοιποὶ (quae Hassii conjectura fuit, repugnante Syri nostri usu) sed Syri nominis ܠܘܩܝܢܘܣ, Λουκιανὸς, quem per hanc literam designari solitum esse diserte testatur Arabs noster.

E Graecis auctoribus cum Arabe consentit Theodoretus in Dissertatione MS. *in Prophetas et Editiones*,[2] quae ad summam non multum distare videtur ab opusculo ejusdem argumenti in Auctario ad Tom. I Operum Theodoreti,[3] sed notulam habet minime contemnendam, quam in edito frustra quaesieris: Ἰστέον δὲ ὅτι ὅπου τὸ ο̃ μετὰ ἐγκαρσίου διαστολῆς εὑρεθῇ, τῶν Ο′ ὑπάρχει ἔκδοσις· ὅπου δὲ τὸ α̃, Ἀκύλα· ἐν ᾧ δὲ τόπῳ τὸ σ̃, Συμμάχου· καὶ ἐν οἷς χωρίοις τὸ θ̃, Θεοδοτίωνος· καὶ αὖ πάλιν ὅπου τὸ ε̃, πέμπτη· καὶ εἰς ἃ τὸ ἀπόσημον ϛ̃, ἕκτη· ἐν οἷς δὲ τὸ λ̥̃, μέσον ἔχον τὸ ο̃, Λουκιανοῦ· ὅπου δὲ τὸ ϊ μετὰ τοῦ ω̃, Ἰωάννου Ἰωσήπου· οἱ δὲ ⁜ ⁜ ⁜ τὴν συμφωνίαν τῶν ἐκδοτῶν παρεμφαίνουσι.[4] De Joanne Josepho alio loco videbimus; quod vero ad siglum λ̥ attinet, quod in marginibus librorum hexaplarium frequens est, nota ambiguae significationis est, ut utrum *Lucianus* an *Reliqui interpretes* (Λοιποὶ) per eam indicetur incertum sit. Exempli gratia: Hodius affirmat, ad oram Codicis Barberini juxta Waltoni collationem Luciani editionem per notulam λ̥ *octies* citari, videlicet Amos iii. 12. Mich. vii. 2. Joel. ii. 3. Jon. i. 6. Zeph. i. 12. Hag. i. 10. Mal. i. 6. iii. 10; in quibus tamen omnibus locis Montefalconius non Luciano, quem in toto opere suo ne nominat quidem, sed τοῖς λοιποῖς lectionem hac notula insignitam vindicat.[5] Ambiguitas eo

---

[1] White (Rev. Joseph) *Letter* etc. p. 25. [2] Apud Jo. Phelippaeum *Praef. in Oseam*. Libri titulus est: *Oseas primus inter Prophetas Commentariis illustratus, auctore Joanne Phelippaeo Societatis Jesu*, Lutet. Paris. 1636; praefationis autem: *Praefatio de Interpretationibus Bibliorum Graecis, earumque variis correctionibus, occasione Codicis MS. quam optimi et antiquissimi, in quo Prophetae omnes continentur, quem Eminentissimus Cardinalis Rupefucaldius e Bibliotheca sua nobis utendum et excudendum dedit.* [3] Theodoret. Opp. T. V, pp. 71–82. [4] Jo. Phelippaei *Praef. in Oseam*, §. 20. [5] Etiam nos, ut in re nondum satis comperta, in majore Hexaplorum

major fit, quia in talibus locis ex compositione operis Lucianei necessario consequitur, ut lectio ejus et reliquorum interpretum una eademque sit.

II. *Quid de Luciano et ejus editione a veteribus traditum sit.*

Exeunte saeculo III Lucianus, Ecclesiae Antiochenae presbyter, ex aliis Graecis translationibus inter se collatis, et ex ipso textu Hebraico, versionem τῶν Ο' recognovit et emendavit in tantum ut pro nova editione habeatur illius recensio. Sic Suidas s. v. Λουκιανὸς ὁ μάρτυς: Οὗτος τὰς ἱερὰς βίβλους θεασάμενος πολὺ τὸ νόθον εἰσδεξαμένας, τοῦ γε χρόνου λυμηναμένου πολλὰ τῶν ἐν αὐταῖς, καὶ τῆς συνεχοῦς ἀφ' ἑτέρων εἰς ἕτερα μεταθέσεως, καὶ μέντοι καί τινων ἀνθρώπων πονηροτάτων, οἳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ προειστήκεσαν, παρατρέψαι τὸν ἐν αὐταῖς θελησάντων νοῦν, καὶ πολὺ τὸ κίβδηλον ἐνσκευασαμένων, αὐτὸς ἁπάσας ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἑβραΐδος ἐπανενεώσατο γλώττης, ἣν καὶ αὐτὴν ἐς τὰ μάλιστα ἦν ἠκριβωκώς, πόνον τῇ ἐπανορθώσει πλεῖστον εἰσενεγκάμενος. *Septimam* ejus editionem appellant Theodoretus[6] et alii, *nescientes nimirum*, ait Hodius,[7] *exstitisse Septimam quandam in Hexaplis Origenianis;* quae eorum ignoratio (obiter dictum sit) contra existentiam Septimae editionis hexaplaris non leve est argumentum. Iidem tradunt, Luciani opus, ipsius manu exaratum, post mortem ejus Nicomediae (ubi martyrium passus est postridie festi Epiphaniae A.D. 312) imperante Constantino Magno, in pariete turriculae calce circumlito inventam esse. Utut hoc sit, paulo post initium saeculi IV editionem Lucianeam ab Ecclesiis Constantinopolita et Antiochena approbatam usuque communi receptam esse, testis locupletissimus est Hieronymus, qui in Apologia adversus Rufinum distincte tradit: "Alexandria et Aegyptus in Septuaginta suis Hesychium laudat auctorem; Constantinopolis usque ad Antiochiam Luciani Martyris exemplaria probat; mediae inter has provinciae Palaestinos codices legunt, quos ab Origene elaboratos Eusebius et Pamphilus vulgaverunt; totusque orbis hac inter se trifaria varietate compugnat."[8] Idem in Epistola ad Sunniam et Fretelam: "Sciatis aliam esse editionem, quam Origenes et Caesariensis Eusebius, omnesque Graeciae tractatores Κοινὴν, id est, *communem* appellant, atque *Vulgatam*, et a plerisque nunc Λουκιανὸς dicitur; aliam LXX interpretum, quae in ἑξαπλοῖς codicibus reperitur, et a nobis in Latinum sermonem fideliter versa est, et Jerosolymae atque in Orientis ecclesiis decantatur."[9] E quibus testimoniis indubitate colligi potest, Luciani editionem non novam ex Hebraeo versionem fuisse, sed venerandae Seniorum versionis recensionem, sive ἐπανόρθωσιν, Hebraeo convenientiorem factam; ejusque reliquias inter varias quae feruntur textus LXXviralis recensiones adhuc investigari posse.

---

nostrorum parte Luciani nomen tacuimus, donec post Prophetas a nobis editos ad 4 Reg. ix. 9 provecti, de vera significatione notae ⋋ certiores facti sumus. [6] Opp. T. V, p. 81. Edito paulo plenius Theodoretus MS. apud Phelippaeum in *Praef.* p. xiv: Ἑβδόμη τε ἔκδοσίς ἐστιν ἡ τοῦ ἁγίου Λουκιανοῦ τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ καὶ μάρτυρος, ὅστις ταῖς προγεγραμμέναις ἐκδόσεσιν ἐντυχὼν, ἐγκύψας δὲ καὶ τοῖς Ἑβραϊκοῖς μετὰ ἀκριβείας, τὰ λείποντα ἢ καὶ περιττεύοντα καὶ τοῦ καταλόγου τῆς ἀληθείας πόρρω τυγχάνοντα διορθωσάμενος ἐν τοῖς οἰκείοις τῆς γραφῆς χωρίοις, ἐξέδοτο τοῖς Χριστιανοῖς ἀδελφοῖς. [7] *De Bibliorum Textibus*, p. 627. [8] Hieron. Opp. T. II, p. 522. [9] Hieron. Opp. T. I, p. 642.

III. *Quinam Bibliorum Graecorum codices Luciani editionem prae se ferant.*

In hac inquisitione instituenda a IV Regum libro, in quo manifestissima recensionis Lucianeae insunt vestigia, initium faciamus.

Cap. ix. 9: וְנָתַתִּי. Ο'. *καὶ δώσω.* Sic Ed. Rom., sed, teste Syro-hex., haec est Luciani lectio, et genuina *τῶν* Ο' versio est *ἐπιδοῦναι,* quae in Codd. III, XI, 44, 52, 74, aliis, hodie legitur. Codices qui cum Luciano faciunt, sunt 19, 82, 93, 108, et (quantum ex silentio Parsonsii colligatur) septem alii. Cap. ix. 28: וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ. Ο'. *καὶ ἐπεβίβασαν αὐτόν.* Λ. *καὶ ἀνήνεγκαν αὐτόν* (ܠ. ܘܐܣܩܘܗܝ). Sic Comp. (proculdubio e Cod. 108, quem e Bibliotheca Vaticana mutuum acceperat illustrissimus Cardinalis Ximenes[10]), Codd. 19 (cum *ἀνήβασαν*), 93, 108. Cap. x. 24: נַפְשׁוֹ. Ο'. *ἡ ψυχὴ αὐτοῦ* (*αὐτῶν* Syro-hex.). Λ. *αὐτοῦ.* Etiam haec lectio est in Codd. 19, 82, 93, 108, sed praeterea in aliis omnibus, excepto Cod. 55. Cap. x. 25: כְּכַלֹּתוֹ. Ο'. *ὡς συνετέλεσε.* Λ. (*ὡς*) *συνετέλεσαν.* Sic (cum *ποιοῦντες* pro *ποιῶν*) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cap. xi. 1: כִּי מֵת בְּנָהּ. Ο'. *ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱὸς* (Syro-hex. *ἀπέθανον οἱ υἱοὶ*) *αὐτῆς.* Λ. *ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱὸς αὐτῆς.* Hic quoque Luciani correctio in Ed. Rom. irrepsit, repugnantibus Ald., Cod. III, et septemdecim aliis, qui cum Syro-hex. faciunt. Cum Luciano autem consentiunt Codd. 19, 82, 93, 108, cum paucis aliis. Cap. xxiii. 33: וְכִכַּר זָהָב. Ο'. *καὶ ἑκατὸν τάλαντα.* Λ. *καὶ δέκα τάλαντα.* Luciani lectio est in Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, 108, 246. Cap. xxiii. 35: כְּעֶרְכּוֹ. Ο'. *κατὰ τὴν συντίμησιν αὐτοῦ.* Λ. *κατὰ δύναμιν αὐτοῦ* (ܠ. ܐܝܟ ܚܝܠܗ). Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

Ex hac omnium locorum, in quibus Lucianus nominatim appellatur, recensione certissime concluditur arcta propinquitas, ne dicamus identitas, inter Luciani editionem et Codd. 19, 82, 93, 108. Hi autem quatuor codices cum Complutensi et per occasionem uno et altero alio, necnon lectionibus quibusdam, quae in margine versionis Syro-hexaplaris, tacito Luciani nomine, hic illic afferuntur,[11] per libros Regum, Paralipomenωn, Esdrae et Nehemiae (ut cuique Hexapla nostra vel raptim inspicienti patebit[12]) tam mirum in modum in certis lectionibus ab editione vulgata quasi conjuratione facta desciscunt, ut eos ad specialem quandam versionis LXXviralis recensionem pertinere negari non possit. Hanc autem nullam aliam esse quam Lucianeam, praeter probationem ex usu Syro-hexaplari literae *Lomad* ductam, alio firmissimo argumento demonstrari potest, videlicet quod Chrysostomus et Theodoretus, quos Luciani editionem, ab Ecclesia Antiochena usu receptam, legisse consentaneum est, in hac Bibliorum parte citanda, spreto textu vulgari, cum eo qui in quatuor libris nostris continetur, accurate

---

[10] Vid. Vercellone *Praefat. in Cod. Vat. a Maio editum,* p. v. [11] Vid. Hex. ad 3 Reg. i. 8. iii. 22. v. 6. 4 Reg. ix. 5. xv. 11. xviii. 20. [12] Vid. Hex. ad 1 Reg. i. 1 (bis), 3, 5, 6, 7, 9, 12, 16, 23, 28. ii. 14, 20, 22, 23, 24, 28, 30, 31, 35, 36 (bis), praeter alia minoris momenti exempla ex apparatu Parsonsiano petenda. In talibus varietatibus afferendis, quasi in re ulterius examinanda, formula generaliori, "Alia exempl." usi sumus (ut de hac ipsa recensione Euseb. in Dem. Evang. p. 336 D: *ὡς τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει;* necnon Schol. ad 4 Reg. xii. 10: *ἐν τισιν;* quibus exemplaribus opponuntur *τὰ ἀκριβέστερα τῶν ἀντιγράφων* (Schol. ad 2 Reg. xxiv. 25), et *τὰ ἀρχαῖα ἀντίγραφα* (Schol. ad 3 Reg. xv. 23)), cujus loco hodie praetulerimus, "Alia editio," ut Syrus noster in scholio ad Jesai. ix. 6.

concinere solent. Etiam in divisione librorum Regum cum Diodoro et Theodoreto, qui librum tertium a Cap. ii. 12 incipiunt, faciunt Codd. 19, 82, 93, 108, 245.

Transeamus ad Prophetas, in quibus Luciani recensio, nisi nos omnia fallunt, ea est quae in undecim libris Holmesio-Parsonsianis 22, 36, 48, 51, 62, 90, 93, 144, 147, 233, 308, necnon apud Chrysostomum et Theodoretum, et in lectionibus anonymis in margine Codicis Ambrosiani Syro-hexaplaris charactere medio pictis, consona voce continetur. Hic primum expendenda sunt loca XII Prophetarum, in quibus sub siglo ambiguo λ̥ in margine Codicis Barberini Luciani nomen latere credibile est. In Jesaia et Jeremia vix reperitur haec notatio. In Ezech. iii. 26 Cod. 86 pingit: Οἱ Γ'. καὶ λ̥ (non λοιποί, ut De Reg. exscripsit), ubi λ̥ nil nisi *Lucianus* indicare potest, concinentibus Codd. 22, 36, 48, aliis. In Ezech. v. 2 (in *Auctario*) pro ὀπίσω αὐτῶν solus Cod. 86 in textu: ἐν μέσῳ αὐτῶν; in marg. autem: Ἀ. Σ. λ̥ [Λουκιανὸς] ὀπίσω αὐτῶν. In Ezech. vi. 12 pro Οἱ λοιποὶ in codice, ni fallimur, est λ̥ pro Λουκιανός; certe lectio περιλειφθεὶς est in Codd. 22, 36, 48, aliis. Postremo in Ezech. xxxiv. 15 Cod. 86 (teste Stephanopoli) pingit: Οἱ Γ'. λ̥ [Λουκιανὸς] ποιμανῶ, et sic Codd. 22, 36, 48, alii. Restant loca Ezech. i. 9, 24. x. 5. xxvi. 3, in quibus siglum λ̥ *ceteros interpretes* denotare suadet tum aliorum testium assensus, tum codicum Lucianeorum lectionis, de qua agitur, repudiatio. Ex XII Prophetis in Mich. i. 15 ad Ἰσραήλ, quod in Hebraeo et textu LXXvirali recepto legitur, Cod. 86 in marg. notat: λ̥. Σιών. *Ceteros interpretes* sic vertisse prorsus incredibile est, itaque in Hexaplis ad loc. de *aliis exemplaribus* cogitavimus; nunc autem cum haec ipsa lectio in Codd. 22, 36, 51, aliis, reperiatur, de Luciano intelligere malimus. Ne longiores fiamus, editioni Lucianeae tribuimus lectiones, quae hoc siglo praenotantur, Joel. i. 12. ii. 3. Amos iii. 12. Obad. 3. Jon. i. 6. Habac. i. 5. Zeph. i. 5. Mal. i. 6; *ceteris* autem *interpretibus* Hos. ii. 5. Amos v. 12. Obad. 1. Mich. vii. 2. Zeph. i. 9, 10. Zach. i. 8. iii. 1. ix. 10. Argumentis quibus probavimus, recensionem quam referunt Codd. 22, 36, cet. vere Lucianeam esse, aliud, idque gravissimum, quasi cumulum addimus. Scilicet apud Ezechielem sexcenties obvia est formula אֲדֹנָי יְהוִה, pro qua in Ed. Rom. est κύριος tantum; in Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 42, 49, aliis, κύριος κύριος; in Codd. 22, 36, 48, aliis, ἀδωναῒ κύριος.[13] His autem diebus literas accepimus a Ceriani nostro, in quibus locum aureum de Luciano, e codice quodam Syriaco a se olim exscriptum, nobis transmisit. Hic autem Graece versus (e qua lingua translatus esse videtur) sic fere sonat: Ἐντεῦθεν Λουκιανὸς ὁ φιλόπονος ὁ ἅγιος καὶ μάρτυς, καὶ αὐτὸς σπουδὴν ποιησάμενος περὶ τῶν ἱερῶν γραφῶν, καὶ διορθωσάμενος ἔνθα καὶ ἔνθα, ἢ καὶ ἐναλλάξας ἐνίας τῶν λέξεων ἃς ἔθεντο οἱ πρὸ αὐτοῦ ἑρμηνευταί, ἰδὼν τὸ ὄνομα ἈΔΩΝΑΪ ἔσω κείμενον, καὶ τὸ ὄνομα ΚΥΡΙΟΣ ἔξω κείμενον, ἀμφότερα συνάψας καὶ συνθεὶς αὐτὸς οὕτως ἐξέδωκεν ἐν τῇ διαθήκῃ ἣν κατέλιπεν, ὥστε εὑρεθῆναι ἐν αὐτῇ πολλαχοῦ γεγραμμένον· ΤΑΔΕ ΛΕΓΕΙ ἈΔΩΝΑΪ ΚΥΡΙΟΣ.[14]

Quod ad Octateuchum attinet, quaestio de Luciani recensione paulo obscurior est; nam

---

[13] Vid. Hex. nostra ad Ezech. ii. 4.

[14] Mus. Brit. Add. MSS. 12,159, fol. 302 r.: ܡܢ ܗܪܟܐ ܕܝܢ ܠܘܩܝܢܘܣ ܪܚܡ ܥܡܠܐ ܗܘ ܩܕܝܫܐ ܘܣܗܕܐ: ܟܕ ܐܦ ܗܘ ܙܗܝܪܘܬܐ ܥܠ ܟܬܒ̈ܐ ܩܕ̈ܝܫܐ: ܘܬܪܨ ܟܕ ܗܘܐ ܕܗܘܐ ܐܘ ܐܦ ܫܚܠܦ ܠܚܕܢܝܬܐ ܡܢ ܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ ܕܣܡܘ ܡܦܫܩ̈ܢܐ ܕܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܟܕ ܚܙܐ ܠܫܡܐ ܗܘ ܕܐܕܘܢܝ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܡܢ ܠܓܘ: ܘܠܫܡܐ ܗܘ ܕܡܪܝܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܡܢ ܠܒܪ. ܒܬܪ̈ܝܗܘܢ ܠܦܠܐ ܗܘ ܘܐܚܕܐ ܣܡ. ܗܟܢܐ ܐܫܠܡ ܗܘ ܒܕܝܬܝܩܐ ܗܝ ܕܫܒܩ ܡܢ ܒܬܪܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܫܬܟܚ ܒܗ ܕܟܬܝܒ ܒܣܘܓܐܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܐܕܘܢܝ ܡܪܝܐ.

et codices qui eam referunt (qui sunt, ut videtur, 19, 108, 118) non tam evidenter e ceteris emicant quam in libris historicis et propheticis, et loca a Chrysostomo et Theodoreto ex eo excitata pauciora sunt quam ut rem controversam decidere possint. Etiam de Jobo, Psalmis et Salomonis scriptis ad diligentiorem quam nunc instituere vacat investigationem sententiam nostram reservamus; praesertim cum ex iis S. Scripturae libris, qui nullam dubitationem admittunt, quid sibi Lucianus in editione sua concinnanda proposuerit, et quam viam inierit, non difficile est intelligere.

IV. *De Luciani editionis scopo et indole.*

Luciano, ut vidimus, quamvis utriusque linguae scientiam habenti, non propositum fuit novam versionem Graecam de Hebraeo conficere, sed versionem existentem ab Ecclesia universa probatam recognoscere, et archetypo congruentiorem reddere. In quo incepto cum magnus Origenes praecessisset, recensionem ejus cum textu τῶν O′ hexaplari aliquatenus ad verbum consentire non est quod miremur. Ne tamen Lucianum Origenis merum exscriptorem fuisse opinemur, obstant innumera loca in quibus lectionem hexaplarem aut prorsus rejicit, aut ad usum operis sui aptiorem facit.[16] In quo exsequendo viam quae nunc exponenda est iniisse videtur.

1. Omissiones versionis LXXviralis ex aliis editionibus non sine quadam variatione sartas tectas facit. E. g. Jesai. xl. 7, 8: O′. Vacat. Lucianus: ὅτι πνεῦμα κυρίου ἔπνευσεν εἰς αὐτό· ἀληθῶς ὅμοιος χόρτῳ ὁ λαός. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε; ex Symmacho et Theodotione cum mutationibus ὅμοιος χόρτῳ pro χόρτος et καὶ τὸ ἄ. ἐξ. pro ἐξ. τὸ ἄ. Jerem. xliv. 18: Hexapla: ※ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς ◂; ex Aquila, ut videtur. Lucianus: καὶ σπένδοντες αὐτῇ σπονδάς; scilicet quia praecesserat διελίπομεν θυμιῶντες (non θυμιᾶν). Alia specimina sunt Jerem. x. 8–10. xvii. 1–4. Ezech. x. 14. xxxiii. 25, 26.

2. Ut Hebraeae veritatis assertionem cum debita Seniorum veneratione conciliet, Noster ad duplices versiones confugere solet; cujus artificii exempla sunt: 1 Reg. xii. 2: *Senex et canus factus sum* (וָשַׂבְתִּי). O′. γεγήρακα καὶ καθήσομαι (וְיָשַׁבְתִּי). Lucianus: γεγήρακα καὶ πεπολίωμαι (fortasse ex Aquila) καὶ καθήσομαι ἐκ τοῦ νῦν (*ex hoc tempore vitam otiosam degam*, ad sensum apte, sed silente Hebraeo). 2 Paral. xiv. 11: לְאֵין כֹּחַ (*sive per invalidos*). O′. καὶ ἐν ὀλίγοις. Lucianus: ἢ ἐν ὀλίγοις οἷς οὐκ ἔστιν ἰσχύς. Jesai. ix. 6, ubi non sollicitata Seniorum humili versione, μεγάλης βουλῆς ἄγγελος· ἄξω γὰρ εἰρήνην κ. τ. ἑ., Lucianus post ἄγγελος infert lectionem e ceteris interpretibus arcessitam, θαυμαστὸς, σύμβουλος κ. τ. ἑ. Jesai. xxiv. 23: *Et erubescet luna, et pudore afficietur sol.* O′. καὶ τακήσεται ἡ πλίνθος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος; quibus retentis Lucianus e Symmacho addit: καὶ ἐντραπήσεται ἡ σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος. Jerem. v. 7: *Et jurare feci* (וָאַשְׁבִּעַ). O′. καὶ ἐχόρτασα (וָאַשְׂבִּעַ). Lucianus: καὶ ὥρκιζον αὐτούς,

---

[16] In Hex. ad Jerem. xxix. 11, 12 codices ad Lucianeam recensionem pertinentes male a nobis *libri hexaplares* nuncupati sunt.

καὶ ἐχόρτασα αὐτούς. Ezech. xxxi. 10: *Et elatum est cor ejus in altitudine ejus.* Ο′. καὶ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι αὐτόν. Lucianus: καὶ ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὕψει αὐτοῦ, καὶ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι αὐτόν. Ezech. xxxiv. 4: Ο′. καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσατε. Θ. καὶ τὸ ἄρρωστον οὐκ ἰάσασθε. Lucianus: καὶ τὸ ἄρρωστον οὐκ ἰάσασθε, καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσατε. Ezech. xlvii. 12: *Non marcescet folium ejus* (עָלֵהוּ). Ο′. οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ. Lucianus: ὃ οὐκ ἀπορρυήσεται τὸ φύλλον αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ. Et sic centies.

3. A Luciani stylo non abhorrent aliae interpolationes, quae non nisi ad explicationem aut connexionem pertinent. Sic 2 Reg. xii. 1 in Hebraeo et LXX est tantum: καὶ εἶπεν αὐτῷ· δύο ἦσαν ἄνδρες κ. τ. ἑ.; in Luciani autem recensione: καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀνάγγειλον δή μοι τὴν κρίσιν ταύτην. δύο ἦσαν ἄνδρες κ. τ. ἑ. 3 Reg. xv. 23: Ο′. πλὴν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ γήρως αὐτοῦ ἐπόνεσε (Lucianus: ἐποίησεν 'Ασὰ τὸ πονηρὸν, καὶ ἐπόνεσε) τοὺς πόδας αὐτοῦ. Jerem. xxxiv. 11: Ο′. καὶ ἀπεστράφησαν μετὰ ταῦτα (Lucianus addit: μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι). Jerem. xliv. 19: Hebr. et Ο′. καὶ ὅτι ἡμεῖς ἐθυμιῶμεν κ. τ. ἑ. Lucianus (propter sequentia, μὴ ἄνευ τῶν ἀνδρῶν ἡμῶν): καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· καὶ ὅτι ἡμεῖς κ. τ. ἑ. Jerem. l. 31: Hebr. et Ο′. ἡ ἡμέρα σου. Lucianus: ἡ ἡμέρα τῆς πτώσεώς σου. Thren. ii. 7: Hebr. et Ο′. ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. Lucianus παραφράζει: ὡς ψαλμὸν Λευιτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἑορτῆς.

4. Quod ad singulas voces attinet, in libris Judicum, Regum, Paralipomenωn et Nehemiae pro iis quae Senioribus arriserant, alias synonymas Noster affectare videtur. Hujusmodi sunt: ἐγένετο pro ἦν, γενήθητι pro ἔσῃ, παρεγένετο pro ἦλθεν, διέβη pro παρῆλθεν, ἤγαγε et ἐξήγαγε pro ἤνεγκε et ἐξήνεγκε, ἐπολέμησε pro παρετάξατο (נִלְחָם), ἐπελάβετό τινος pro ἐκράτησέ τινα, ἐξῆρε pro περιεῖλε, ἔκρινε pro ἐδίκασε, ἐξείλατο pro ἐρρύσατο, κατευθύνειν pro εὐοδοῦν, ἐνετείλατο pro συνέταξεν, σπώμενος et ἐσπασμένος pro ἕλκων (ῥομφαίαν), ἀλλόφυλοι pro Φυλιστιεὶμ, συγγένεια pro δῆμος, παιδάριον pro νεανίσκος et νεανίας, ὑποζύγιον pro ὄνος, φυλὴ pro σκῆπτρον, παντοκράτωρ pro σαβαὼθ, φρόνησις et φρόνιμος pro σοφία et σοφὸς, δύναμις pro παράταξις (צָבָא), δοῦλοι pro παῖδες, ἀρρωστία pro μαλακία et νόσος (חֳלִי), σκεύη πολεμικὰ pro σκεύη παρατάξεως (מִלְחָמָה), ἀρεστὸν pro ἀγαθὸν, ἑκούσιος et ἑκουσιάζεσθαι pro πρόθυμος et προθυμεῖσθαι, ἐθυμώθη ὀργῇ pro ὠργίσθη θυμῷ (יִחַר אַפּוֹ), ὑγιαίνει pro εἰ εἰρήνη (הֲשָׁלוֹם), μή μοι γένοιτο pro ἵλεώς μοι (חָלִילָה לִּי). Ex hujusmodi mutationibus paene infinitis, quae in apparatu Parsonsiano reposita sunt, selectas tantum in opus nostrum condidimus.[16]

5. Sed ut Lucianeae editionis indoles evidentior fiat, comparationem ejus cum textu LXXvirali ad pericopam paulo longiorem 2 Reg. xxii. 2–12 instituamus. Haec autem ea ipsa est, quam Eichhornius[17] e Cod. Coislin. III (Holmesio 82) in specimen versionis cujusdam Graecae deperditae edidit.

LXX.	LUCIANUS.
(2) Κύριε, πέτρα μου, καὶ ὀχύρωμά μου, καὶ ἐξαιρούμενός με ἐμοί. (3) ὁ θεός μου φύλαξ μου ἔσται μοι, πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ· ὑπερασπιστής μου, καὶ κέρας σωτηρίας μου, ἀντιλήπτωρ μου, καὶ κατα-	(2) 'Αγαπήσω σε, κύριε, ἰσχύς μου. κύριος στερεῶν με ἐκ θλίψεώς μου, καὶ διασώζων με. (3) ὁ θεός μου πλάστης μου, σκεπασθήσομαι ἐπ' αὐτῷ· ὅπλον μου, κέρας σωτηρίας μου, μονώτατος ἐμοὶ,

[16] Vid. Hex. ad 2 Reg. xiv. 2. 3 Reg. i. 41.

[17] *Einleitung in das A. T.* p. 430.

φυγή [μου] σωτηρίας μου· ἐξ ἀδίκου σώσεις με. (4) αἰνετὸν ἐπικαλέσομαι κύριον, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι. (5) ὅτι περιέσχον με συντριμμοὶ θανάτου, χείμαρροι ἀνομίας ἐθάμβησάν με. (6) ὠδῖνες θανάτου ἐκύκλωσάν με, προέφθασάν με σκληρότητες θανάτου. (7) ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου βοήσομαι· καὶ ἐπακούσεται ἐκ ναοῦ αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐν τοῖς ὦσιν αὐτοῦ. (8) καὶ ἐταράχθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οὐρανοῦ συνεταράχθησαν καὶ ἐσπαράχθησαν, ὅτι ἐθυμώθη κύριος αὐτοῖς. (9) ἀνέβη καπνὸς ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ κατέδεται· ἄνθρακες ἐξεκαύθησαν ἀπ' αὐτοῦ. (10) καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς, καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. (11) καὶ ἐπεκάθισεν ἐπὶ [τῷ] χερουβὶμ, καὶ ἐπετάσθη, καὶ ὤφθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμου. (12) καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ· κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ σκότος ὑδάτων, ἐπάχυνεν ἐν νεφέλαις ἀέρος.

καταφυγή μου, καὶ σωτήρ μου· ἐξ ἀσεβῶν σώσεις (s. σώσει) με. (4) αἰνετὸν ἐπικαλέσομαι κύριον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι. (5) περιέσχον με συντριμμοὶ ὑδάτων, χείμαρροι βίαιοι περιέπνιξάν με. (6) σχοινία ᾅδου ἐκύκλωσάν με, καὶ προέφθασάν με παγίδες θανάτου. (7) ἐν θλίψει μου ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου ἐβόησα· καὶ ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐν τοῖς ὦσιν αὐτοῦ. (8) καὶ ἐπέβλεψε, καὶ ἐσείσθη καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οὐρανοῦ συνεταράχθη καὶ ἐφώνησεν, ὅτι ἐθυμώθη αὐτοῖς κύριος. (9) ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατέφαγεν γῆν· ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἐξ αὐτοῦ. (10) καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς, καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. (11) καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβεὶμ, καὶ ἐπετάσθη, καὶ ὤφθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων. (12) καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ· κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ, καὶ ἐφείσατο ὑδάτων αὐτοῦ, νεφέλαι ἀέρος.

6. Quaeritur inde ab Huetio[18] et Hodio,[19] num Lucianus editionem suam in imitationem Origenis asteriscis et obelis instruxerit. Criticus Francogallus, ut talem notationem probabilem faciat, Hieronymum appellat, qui in Prologo Commentariorum in Danielem, "Sed et Origenes," inquit, "de Theodotionis opere in editione vulgata asteriscos posuit ... et rursus quosdam versus obelis praenotavit ... Cumque omnes Christi Ecclesiae, tam Graecorum quam Latinorum Syrorumque et Aegyptiorum hanc sub asteriscis et obelis editionem legant, ignoscant invidi labori meo, qui volui habere nostros, quod Graeci in Aquilae et Theodotionis ac Symmachi editionibus lectitant."[20] Rursus in Epistola CXII ad Augustinum: "Vis amator esse verus LXX interpretum? Non legas ea quae sub asteriscis sunt, immo rade de voluminibus, ut veterum te fautorem probes: quod si feceris, omnes Ecclesiarum bibliothecas damnare cogeris; vix enim unus aut alter invenitur liber, qui ista non habeat."[21] Sed ad Hieronymi mentem explicandam, praesertim in oratione declamatoria, sufficere videtur, si ponamus, non ipsos asteriscos, sed lectiones iis praenotatas, in fere omnibus exemplaribus tunc temporis inventas esse, id quod de Luciani editione dici potuisse nemo jam nescit. Nec tamen dissimulandum est, in libris quos Lucianeam referre recensionem affirmavimus, in primis Codd. 22, 36, 48 (quibus accenseri potest Cod. Ambros. signatus D. 96 Sup. et E. 3 Inf.) asteriscos passim appictos inveniri,[22] pro quibus hic illic obelos formae ÷, cum eadem tamen

---

[18] *Origenianorum* Lib. II, Cap. II, Sect. IV, § 10. [19] *De Bibliorum Textibus*, p. 628. [20] Hieron. Opp. T. V, p. 161. [21] Hieron. Opp. T. I, p. 752. [22] Vid. Hex. ad Jesai. ix. 6. Jerem. xxviii. 3. xxix. 14. Ezech. xxxiv. 14.

significatione, observavimus.[23] Etiam Lucianeae recensionis versionem Syriacam hac notatione non prorsus destitutam esse mox videbimus. E contrario nequis huc trahat Eusebii de pericopa Jerem. xvii. 1–4 testimonium: Εἰ καὶ μὴ παρὰ τοῖς Ο΄, ἀλλ' οὖν γε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ταῦτα εὑρόντες, καὶ ἐν ταῖς τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδόσεσιν, ἔτι μὴν μετὰ παραθέσεως ἀστερίσκων καὶ ἐν τοῖς ἀκριβέσι τῶν παρὰ τοῖς Ο΄ ἀντιγράφοις, ἀναγκαίως αὐτὰ παρεθέμεθα,[24] meminerit, Eusebii *accurata exemplaria* ad Palaestinensem sive Origenianam, non ad Lucianeam recensionem juxta trifariam Hieronymi partitionem pertinere. Ad summam, Lucianum pericopas, saltem majoris momenti, de Hebraeo vel ceteris interpretibus in recensionem suam assumptas, asteriscis vel alia quadam notatione distinxisse, etsi res ad liquidum perduci nequit, non inviti crediderimus.[25]

V. *De Lucianeae recensionis versione Syriaca.*

In Codice Ambrosiano Syro-hexaplari ad Jesai. ix. 6 scholium in margine sic habet: "Ex editione alia, quae versa est Syriace cura sancti Philoxeni episcopi Mabugensis: Καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, *admiratio* (ܬܕܡܘܪܐ h. e. θαῦμα Job. xvii. 8 in Syro-hex., vel παραδοξασμὸς Sym. ad h. l.), σύμβουλος, θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, εἰρήνην καὶ ὑγίειαν αὐτῷ. μεγάλη ἡ ἐξουσία (ܫܘܠܛܢܗ) αὐτοῦ, καὶ τῇ εἰρήνῃ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὅριον." Graeca nostra cum recensione Lucianea, sicut in Codd. 22, 36, 48, cet. jacet, in omnibus consentiunt praeter haec tria, *admiratio* pro θαυμαστὸς, ἐξουσία pro ἀρχὴ, et τῇ εἰρήνῃ pro τῆς εἰρήνης, quae ex imitatione Syri vulgaris mutata esse videntur. Versio, quae cognomine fautoris ejus Philoxeniana appellari potest, aliunde ignorabatur, donec anno 1868 Ceriani in *Mon. Sacr. et Prof.* T. V, pp. 1–40 partem Jesaiae versionis Syriacae, ex Graeca quadam editione concinnatae, e codice Musei Britannici signato "Addit. MSS. 17,106" in lucem protraxit. Codex continet Cap. xxviii. 3–17 (mutilum), xlii. 17—xlix. 18, lxvi. 11–23 (mutilum). Auctoris nomen periit, ultimo folio, quod subscriptionem habuisse probabile est, deperdito. Polycarpum autem chorepiscopum hunc fuisse, eundem scilicet qui in gratiam Philoxeni Novum Testamentum et Psalmos vertisse traditur, probabilibus argumentis evincere conatus est Editor. Cum vero Philoxenus episcopus fuerit Mabugi, urbis ad patriarchatum Antiochenum pertinentis, eum Lucianeae, sive Antiochenae, Bibliorum Graecorum recensionis versionem vernaculam faciendam procuravisse non est quod miremur. Comparationem inter Philoxeni (si recte ei tribuitur) versionis Syriaca et Luciani Graeca post Ceriani curas instituere nil attinet. In pluribus duo exemplaria amice conspirant; ubi vero dissentiunt, animadvertendum est primum, Syrum nostrum liberius vertere, et linguae nativae proprietati magis studere, quam in Pauli Telensis opere tractando assuefacti sumus; deinde (id quod etiam in Philoxenianae versionis ad Jesai. ix. 6 specimine observavimus) eum tum in singulis vocibus tum in sententiis transferendis non raro ad versionis Peschito aemulationem

---

[23] Vid. Hex. ad Ezech. xxxii. 25, 27. [24] Euseb. in Demonst. Evang. p. 484, necnon in Eclog. Prophet. p. 137.
[25] In eadem sententia est Ceriani in *Mon. Sacr. et Prof.* T. V, p. 2.

confugere, adeo ut editio ejus mixtae cujusdam et ex pluribus conflatae versionis speciem prae se ferat. His tamen deductionibus factis, plurima, fatemur, restant loca, in quibus scrupulus ex discrepantia duarum editionum tam gravis est, ut paene insuperabilis esse videatur.[26]

In fragmentis hujus versionis quae supersunt, asteriscus quinque locis appingitur, videlicet Cap. xlii. 19: ※ *τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπεσχηκώς* (ubi Syrus *ἀπεσχικὼς* legisse videtur, vertens: ܗܘ ܕܦܣܝܩ); Cap. xlv. 9: *οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσαντος αὐτόν*; Cap. xlvii. 1: ※ *κάθισον εἰς τὴν γῆν, οὐκ ἔστι θρόνος*; Cap. xlix. 1: ※ *ἐκ γαστρὸς ἐκάλεσέ με*; Cap. xlix. 8: ※ *καὶ ἔπλασά σε*; in quibus omnibus metobelus non pingitur. Etiam obeli vestigium dubium cernitur ad Cap. xxviii. 13.

VI. *De versione Joannis Josephi.*

Theodoretus in Dissertatione MS. cujus notitia Phelippaeo debetur,[27] post Luciani editionem mentionem facit cujusdam Joannis Josephi, his verbis: *ὅπου δὲ τὸ ῐ μετὰ τοῦ ω̄, Ἰωάννου Ἰωσήπου.* Excepto Theodoreti testimonio, haec editio et auctor ejus prorsus ignorabantur, donec his diebus contigit nobis, B. Stephanopoli collationes Codd. 86, 88 in Jeremiam evolventibus, incidere in copiam lectionum hoc ipso siglo Ἰ Ω. praenotatarum, quas omnes, a Parsonsio ne memoratas quidem, in Auctarium nostrum ad Jeremiam condidimus. Praeter notam singulis lectionibus praemissam, *Josephi* nomen semel ponitur, videlicet ad locum insignem Cap. xxxi (Gr. xxxviii). 22: *Nam creavit Jova novum quid in terra: femina circumdabit virum;* ubi ad versionem τοῦ Ἰ Ω. valde notabilem: *ὅτι ἤδη εἰργάσατο κύριος παράδοξον ἐπὶ τῆς γῆς· παρθένος κυοφορήσει γὰρ ἄνθρωπον*, exscriptor notat: *Ὡς ἐπὶ ἀληθείας οὕτως εὗρον αὐτὸ κείμενον ἐν τῇ Ἰωσίππου ἐκδόσει.*

De auctore versionis nihil notum, nisi eum, ut vel ex hoc specimine apparet, Christianum fuisse; unde fortasse aliquantulum probabilitatis accedat Hodii[28] conjecturae, videlicet Joannem Josephum eundem esse cum Josepho veteri Christiano scriptore, cujus Hypomnesticon edidit J. A. Fabricius,[29] nisi hunc libellum, quantum ex stylo ejus et aliis indiciis conjicere liceat, Theodoreto multis saeculis juniorem esse oporteat.[30] De versione ipsa, saltem quod ad Jeremiae vaticinia attinet, e reliquiis ejus nunc primum editis judicium satis accuratum fieri potest. Itaque non est, quod quibusdam Criticis placuit,[31] mera versionis LXXviralis recensio,

[26] Exempli causa: Cap. xlvi. 1, 2 juxta recensionem Lucianeam sic habet: *Ἔπεσε Βὴλ, συνετρίβη Δαγὼν, ἐγένετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία καὶ κτήνη· αἴρετε αὐτὰ καταδεδεμένα ὡς φορτίον κοπιῶντι καὶ οὐκ ἰσχύοντι, πεινῶντι καὶ ἐκλελυμένῳ ἅμα, οἳ οὐ δυνήσονται σωθῆναι ἀπὸ πολέμου, αὐτοὶ δὲ αἰχμάλωτοι ἤχθησαν.* Quae sic habentur apud Syrum nostrum: *Ἔπεσε Βὴλ, καὶ* (sic Pesch.) *συνετρίβη Ναβὼ* (sic Pesch.), *καὶ πάντα τὰ ὁμοιώματα τῶν γλυπτῶν αὐτῶν θηρίων καὶ κτηνῶν, ἃ αἴρετε αὐτὰ καταδεδεμένα ὡς φορτία· καὶ κοπιῶσι, καὶ οὐκ ἰσχύουσι, καὶ πεινῶσι, καὶ ἐκλελυμένοι εἰσὶν ἅμα, οἳ οὐ δυνήσονται φυγεῖν οὐδὲ ἀπὸ πολέμου, καὶ* (sic Pesch.) *αἰχμάλωτοι ἤχθησαν οἱ αἴροντες αὐτά.*

[27] Vid. supra p. lxxxv.

[28] *De Bibliorum Textibus*, p. 629.

[29] In *Codice Pseudepigrapho V. T.* T. II, P. II.

[30] Specimen opusculi sit Cap. XLVI, cui titulus: *Τίνες προσχήματι χρηστότητος ἢ εὐσεβείας θάνατον κατειργάσαντο; . . . Κάϊν, τὸν ἀδελφὸν φιλοφρόνως ὡς εἰς ἑώρησιν προτρεπόμενος, διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον, φάμενος, οὕτως ἀναιρῶν.* Ubi ad vocem sequioris Graecitatis *ἑώρησις* s. *ἑώρισις*, *obambulatio*, conferendus est Joannes Malala p. 36: *Ἑωριζόμενος γὰρ ἐπὶ τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου πόλεως, εἶδε ποιμενικὸν κύνα κ. τ. ἑ.*

[31] Joannem Josephum *editionis novae correctorem* ambigue vocat Hodius l. c. Minus caute Smith

sed versio Graeca ex Hebraeo, ut videtur, de integro confecta, quaeque cum Alexandrina nullam omnino affinitatem habeat. Utrum vero Josephus noster universos V. T. libros, an Jeremiam solum ediderit, nemo facile dixerit. Sermo Graecus non inelegans est; vertendi stylus paulo liberior, quique interdum paraphrastam commentatoremque potius quam interpretem sapit, ut praeter locum Cap. xxxi. 22 supra allatum ad Cap. xvii. 17. xxxix. 5. xlviii. 27. li. 11, 17 conspici potest. Quod reliquum est, in nonnullis locis inter Nostri Graecam versionem et Hieronymi Latinam mirum consensum observavimus (e. g. Cap. xxxvii. 21 Hebraea מִחוּץ הָאֹפִים Hieron. singulariter vertit *excepto pulmento*, Noster ἐκτὸς ὄψου; Cap. li. 59 denominatio admodum obscura שַׂר־מְנוּחָה Hieronymo sonat *princeps prophetiae*, Nostro προεστὼς τῆς προφητείας); unde haud improbabiliter conjiciat aliquis, Sophronium versionis Prophetarum Hieronymianae interpretem Graecum Joanni Josepho non plane ignotum fuisse.

CAPUT X.

De siglis et notis compendiariis ad Hexapla spectantibus.

Montefalconius in hoc capite tractando inter notas *cognitas* et *incognitas* discrimen facit; quam distinctionem, nec ab ipso curiose observatam, nobis praeterire visum, etsi harum notarum alias extra omnem dubitationem positas esse, alias ambiguitatem δυσδιάκριτον prae se ferre, per se intelligitur.

Itaque, ut a titulis nostri operis initium faciamus, vox Ἑξαπλᾶ sine compendio semper scribitur, nisi forte Ἑξαπλ. (sic) pro τὰ ἑξαπλᾶ, τοῖς ἑξαπλοῖς per omnes casus aliquando ponatur.

Tetrapla per compendium Δ^π significari, praesertim in Cod. Colb. ad librum Jobi, temere sibi suasit Montefalconius, cujus errorem mox sub compendio Δ^π γρ. convincemus. Etiam per literam Δ Tetrapla aliquando denotari opinatur idem in Hex. ad Ezech. xvi. 4, a nobis ibidem confutatus. Majorem difficultatem habet Scholium ad Psal. xxxvii. 21: Ὠριγένης καὶ Ο'. Θ. Ε'. S'. ἀγαθοσύνην. Εὐσέβιος καὶ Δ. δικαιοσύνην; in quo tamen loco, ut et in praecedenti, Δ nil esse nisi pravam scripturam sigli Λ (Λουκιανὸς) facile crediderimus.

(Dr. W.) *Dictionary of Greek and Roman Biography*, Vol. II, p. 598: "Theodoret (Dissert. MS. in Proph. et Edd., and Quaest. XXIV in Exod. and Quaest. X [et XI] in Jos.) mentions a Joannes Josephus *as having revised the LXX*." Sed neque Theodoretus in Dissert. MS. hoc ait, et Theodoreti editi loca ad *Flavium* Josephum, non ad nostrum pertinere recte perspexit Hodius.

Nomina interpretum sive *editionum* per initialem cujusque literam vel literas designari, res nota est. Haec autem sunt:

O′. h. e. Οἱ ἑβδομήκοντα; interdum οβ̄, οἱ ἑβδομήκοντα δύο; Paulo Telensi ܫܒܥܝܢ, Bar Hebraeo ܥ̄ (pro ܝܘܢܝܐ, ὁ Ἕλλην), Latine LXX (male pictum VII in Notis Ed. Rom. ad Psalmos; vide supra p. xlvi).

Ἀ., ἀ̂, ἀκ., ἀκυ. (non AC, qui Thiemii est error[1]), Ἀκύλας; Syris ܐ, ܐܩ̄ܘ.

Σ., σ̂, συ., Σύμμαχος; Syris ܣ, ܣܘ̄, ܣܘܡ̄.

Θ., θ̂, θε., Θεοδοτίων; Syris ܬ, ܬܐܘ̄.

E′, ε̂, πέμπτη ἔκδοσις; Syris ܗ.

S′, ς̂, ἕκτη ἔκδοσις; Syris ܘ.

[Z′, ἑβδόμη ἔκδοσις, vix, et ne vix quidem, reperitur. Vide supra p. xlvi.]

Ἑβρ., Ὁ Ἑβραῖος s. Τὸ Ἑβραϊκόν; Syris ܥ, ܥܒ̄, ܥܒܪܝܐ.

De compositionibus duorum aut plurium siglorum, Ἀ. Σ., Σ. Θ., Ἀ. Σ. Θ., etc. observandum est, lectiones ita praenotatas, praesertim longiores, saepenumero ad unum tantummodo interpretum pertinere, quocum ceteri sensu quidem consentiunt, ut tamen stylum orationis quisque sibi peculiarem sectetur. Exempli gratia: ad Psal. lxx. 24 Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ὅτι κατῃσχύνθησαν, ὅτι κατωρύγησαν οἱ ζητοῦντες τὴν κάκωσίν μου. Versio est Symmachi, ut ex Eusebio constat; Aquilae autem, partim ex eodem, partim ex conjectura: ὅτι κατῃσχύνθησαν, ὅτι ἐνετράπησαν οἱ ζητοῦντες κακίαν μου. Ad Job. xxi. 24 Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. καὶ μυελῷ ὀστᾶ αὐτοῦ ποτίσει (ܡܫܩܐ). Graeca, ni fallor, Aquilae sunt; certe Cod. 252 (in *Auctario*) affert: Ἀ. ποτίσει. Σ. ἀρδόμενος; Cod. 255 autem: Σ. καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδευόμενος (Nicet. ἀρδόμενος). Ezech. xxiii. 34: Ἀ. Σ. Θ. καὶ τὰ ὄστρακα αὐτοῦ κατατρώξεις ὡς ὀστέα (תְּגָרֵמִי, *rodes*) καὶ τοὺς μαστούς σου κατατιλεῖς. Versio, ut ex stylo conjicere licet, Symmachi est, cui soli eam tribuit Syro-hex. Etiam ad Jesai. viii. 9, 10, ubi Theodoretus: Σαφέστερον δὲ οἱ τρεῖς ἡρμήνευσαν τὸ χωρίον τοῦτο· συναθροίσθητε, λαοὶ,—μεθ' ἡμῶν γὰρ ὁ θεὸς, sensum trium interpretum esse, verba autem unius Symmachi, exinde apparet, quod, teste Curterio, Aquila et Theodotio postrema more suo sic verterint: ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ ἰσχυρός.

Οἱ Γ′, vel οἱ τρεῖς (Theodoret. passim), vel οἱ λοιποὶ τρεῖς (Cod. 264 ad Psal. xlix. 1), Syriace ܓ, vel ܗܢܘܢ ܓ, vel ܗܢܘܢ ܬܠܬܐ (Num. xxi. 25), sine ulla dubitatione sunt *tres interpretes*, Aquila, Symmachus et Theodotio. E.g. ad Jesai. i. 10 Curter. affert: Οἱ Γ′. νόμον θεοῦ ἡμῶν; Syro-hex. autem: Ἀ. Σ. Θ. νόμον θεοῦ ὑμῶν (male pro ἡμῶν). Ad Jesai. xxxiv. 4 Curter. in marg. ※ Οἱ Γ′. καὶ τακήσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν; Syro-hex. in marg. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ τακήσονται κ.τ.έ. Ad Jud. xv. 9 Cod. X affert: Οἱ Γ′. ἐν σιαγόνι; Euseb. autem in Onomastico, p. 264: Ἀ. Σ. ἐν σιαγόνι, ubi Hieronymi Latina sunt: "Aq. et Theod. interpretantur *maxillam*." Et sic centies. Absurdissime igitur Curterius in *Praef. ad Jesaiam* per τοὺς Γ′ non Aquilam, Symmachum et Theodotionem, sed *tres nomine carentes interpretationes* intelligendas esse contendit, ut vel e titulo Psalmorum xciii, xciv patet: Ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ′ καὶ E′ καὶ S′; ne dicamus neque ad Judices neque ad Jesaiam vel minimum trium versionum anonymarum

[1] In *Dissert. pro Puritate Symmachi*, p. 17. Vid. Eichhorn. *Einleitung in das A. T.* T. I, p. 397.

vestigium reperiri posse. Nec magis audiendus illustrissimus B. Waltonus, qui in lectionibus quibusdam Codicis Marchaliani a Curterio mendose descriptis haerens, conjecturam periclitatur, *forte per* οἱ Γ′ *tres editiones, Origenis vel Eusebii, Luciani, et Hesychii denotari*,[2] vel e textu Syro-hexaplari, cui lectiones sub ※ Γ′ non raro inseruntur, abunde confutatus.[3]

Οἱ Δ′. Per hanc notam *quatuor interpretes*, Ἀ. Σ. Ο′. Θ., significari *posse*, Montefalconio facile concedimus, sive Ο′ textum LXXviralem *communem* denotet (ut ad Jud. i. 9 Cod. 85 in marg.: Οὐδεὶς τῶν τεσσάρων, τὰ παρατείνοντα καὶ τὰ πρὸς ἀπηλιώτην), sive *hexaplarem* (ut Curter. ad Jesai. ix. 15: Οἱ Δ. αὐτὸς κεφαλή, ubi in Ed. Rom. est αὕτη ἡ ἀρχή). Sed cum ad Jesaiam, tum hic tum Cap. xxvi. 14, pro Οἱ Δ Parsonsius ex eodem codice edidit Οἱ λοιποὶ (Οἱ Λ), absentibus indubitatae fidei exemplis, hanc notam qualemcunque inter hexaplares recensendam esse non ausimus affirmare.

Οἱ Λ, Οἱ λοιποί; etiam Λ, λ, λοιποί; in versione Syro-hex. ܫܪܟܐ (s. ܫܪܟܢܐ) ܗܢܘܢ (addito ܡܦܫܩܢܐ Jos. xiii. 12); Hieronymo, *Ceteri interpretes;* sive omnes praeter τοὺς Ο′, in quo casu non differt ab Οἱ Γ′, sive omnes praeter eos qui modo nominati sunt, ut Ἀ. Οἱ λοιποί. Vid. Hex. nostra ad Gen. viii. 4. Lev. xiv. 34. Pro Οἱ Λ aliquando perperam pingitur Οἱ Ō, ut in Hex. ad Num. xxxii. 12. Deut. iv. 11. Jesai. vi. 5. ix. 3.

Λ, λ, Syriace ܠ, h.e. Λουκιανός. Vide supra p. lxxxv.

Π. significat Πάντες, Syro-hex. ܟܠܗܘܢ (Hos. xiii. 15), h.e. *Omnes interpretes*. Curterius de *Pamphilo* cogitabat; sed ubi Cod. Basil. Π. habet, teste Montefalconio, Coislin. passim Πάντες expresse refert. Differt a praecedentibus, Οἱ Γ′ et Οἱ λοιποὶ, in quantum versionem τῶν Ο′ non excludit.

Δ^π^, Δ^π^ γρ., Δ. γρ. (Hex. ad Job. iii. 6), Δι^π^ γρ. (Job. v. 25 in Cod. 138), ΔΗ ΓΡ (Job. xii. 11 in Cod. 252), cum multis aliis scripturis, h.e. Διπλῆ γραφή. *Tetraplorum* lectionem per hanc notam indicari, Montefalconius pro re explorata habuit, tantum de sola litera Δ cum hac significatione subdubitans. Sed omnem dubitationem eximit locus Job. viii. 21, ubi Montef. e Colb. excitavit: Δ^π^ γρ. ἀγαλλιάσεως; Parsons. vero e Cod. 250: Διπλῆ γραφή· ἀγαλλιάσεως. Quod vero ad notam Δ. attinet, ad Job. xlii. 8 pro Δ. ὑπὲρ ὑμῶν, ut in Colb. pingitur, nos in Codd. 138, 255 reperimus Δ^π^ ΓΡ^α^. ὑπὲρ ὑμῶν.

ΔΥ̂ (potius ΔΥ), δ^ν^ (Lev. xxv. 6) Δ̂ (Joel. ii. 1. Amos iv. 10), Δ^ϛ^ (Jon. i. 3. Zach. ix. 5) valet δύναται, et in scholiis praeponitur propriorum nominum Hebraicorum interpretationibus; verbi causa: Θαρσεΐς. Δ^ϛ^ κατασκοπὴ χαρᾶς. Ἀκκαρών. Δ^ϛ^ ἐξαναρρίζωσις αὐτῆς. Vide nos in *Auctario* ad Joel. ii. 1.

χ^ω^, etiam χ, sequente lectione quae redundat, est proculdubio χωρὶς, *sine;* ut Jos. iii. 15. vi. 13: Πάντες χω τῆς διαθήκης. Jos. vii. 25: πά (sic) χ τῷ Ἄχαρ. Jos. vi. 25 (pingente Masio): καὶ ÷ πάντα ↙ τὸν οἶκον, ad quem locum Cod. X in marg.: Οἱ Ο′ χω πάντα. Interdum lectio superflua siletur, ut tamen e contextu facile divinari possit; e.g. ad Jud. ii. 1: τοῖς πατράσιν

---

[2] *Bibl. Polygl.* T. VI, Sect. XI, p. 123. Cf. Montef. in *Praeliminaribus*, pp. 69–73. [3] Sic Auctor Epistolae versioni Harethi praepositae (White (Rev. Joseph) *Letter* etc. p. 21): "Quod si tres illi illud textui insertum eodem modo interpretati essent, illi literas Ἀ. Σ. Θ., *Elif, Sin,* et *The*, nominum ipsorum initiales adscripsit, cujus rei in signum literam Γ, ܓ, numeri ternarii notam adhibuit, unaque asteriscum apposuit."

ὑμῶν ⸓ *τοῦ δοῦναι ὑμῖν* ↙, Cod. 85 in textu: *τοῖς πατράσιν ὑμῶν*; in marg. autem: *τοῦ δοῦναι ὑμῖν. παν̉ χῶ.* Jud. iv. 8: עִמִּי. O′. Vacat. Cod. 85: *μετ' ἐμοῦ*, cum nota: O′. χ̅ῶ. Θ. *ου* (*οὕτως*). 1 Reg. xx. 8: בִּי עָוֹן. O′. *ἀδικία ἐν τῷ δούλῳ σου.* Σ. χ̅ῶ; ubi Sym., ut videtur, interpretatus est: *ἐν ἐμοὶ ἀδικία, sine ἐν τῷ δούλῳ σου.* Sed innumeris locis appingitur notula Πάντες χ̅ῶ, ubi in contextu nihil est quod ullo modo ab uno interprete, nedum ab omnibus, abesse possit. Hac difficultate pressus, Montefalconius in omni casu ad adverbium *χωρὶς*, *separatim*, confugere coactus est, in quo tamen expediendo parum feliciter ei successit. Vocem *χωρὶς*, opinatur, Scholiastae ideo apposuisse videntur, ut editiones trium interpretum separatim in columnis suis spectatas distinguerent a lectionibus eorum quae in editione *τῶν* O′ hexaplari cum asteriscis insertae fuerant; quae lectiones non jam separatim, sed conjunctim cum illa LXX interpretum editione spectabantur. Sed secundum hanc explicationem formula Πάντες χ̅ῶ absolute posita non differt a simplici Πάντες; cum casu autem, ut Πάντες χ̅ῶ *τῆς διαθήκης*, significat *omnes interpretes, unumquemque in columna sua*, *τῆς διαθήκης* *habuisse;* quod manifesto falsum est. Quae cum ita sint, donec quid clarius emergat, hujus notae veri usus ignorantia fatenda est.

De usu compendii *ου* pro *οὕτως* in Palaeographia Graeca non ambigitur. Sic in Cod. 85: Παν̉ *ου*; Σ. *ου*; O′. Θ. *καὶ οἱ λοιποὶ ου* (Hex. ad Jud. ii. 9, 12. iii. 15). Huc pertinet siglum *διωρθ ου* vel *διωρ̊ ου*, pro *διώρθωσα οὕτως*, quod lectionibus vel codicibus emendatis a correctore inscribi solitum est. Plene scriptum reperitur in Cod. Jes. ad Ezech. xlv. 12, teste Montefalconio: *Πεντεκαίδεκα εἰς τοὺς Γ′ ἐγέγραπτο, καὶ διώρθωσα πέντε καὶ εἴκοσι.* In libro Judicum frequens est notatio *παν̉* χ̅ῶ *διωρθ ου*, vel inverse *διωρθ ου παν̉* χ̅ῶ, quae quid sibi velit propter causas praedictas in summa obscuritate versatur.

Inter notas *incognitas* Montefalconius collocat siglum *μ°* ⳩, quod in libro Jobi ad versiculos in textum LXXviralem ex Theodotione assumptos centies appingitur. E. g. ad Cap. xvii. 3–5: *τίς ἐστιν οὗτος; τῇ χειρί μου συνδεθήτω.* | *ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ φρονήσεως,* | *διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς.* | *τῇ μερίδι ἀναγγέλλει κακίας*, Cod. Colb. in marg. notat: ⁜'Εκ Θ. *οἱ δ′* (*στίχοι*); deinde subjicitur: *μ°* ⳩ *ά*, quod Montefalconio significare videtur, *μόνος πρὸς πρῶτον*, id est, primum versiculum ex Theodotione solo desumptum esse. Sed singula ordine inquiramus. Itaque *μ°* *μόνος* esse non est quod dubitemus. Sic ad Jesai. xvi. 8 Cod. XII notat: 'Α. *μ° ἀπ' αὐτῆς.* Ad Jes. v. 11: מַשְׁכִּימֵי, O′. *οἱ ἐγειρόμενοι*, Curterius affert: Θ. *μόνος ὁμοίως*, scil. *ἐγειρόμενοι*, cujus loco ceteros *ὀρθρίζοντες* vertisse credibile est. Deinde compendia scripturae ⳩ pro *πρὸς*, ⳩*έθηκε* pro *προσέθηκε*, ⳩*αγορευόμενον* pro *προσαγορευόμενον*, vel e profanis scriptoribus cognita sunt, ut nullo modo audiendus sit P. L. B. Drach in Hexaplis ad loc., qui siglum ⳩ non *πρὸς*, sed *Θεοδοτίων* (!) significare affirmat; nec magis Semlerus in *Epist. ad J. J. Griesbach*, p. 59, qui annotationem *μ°* ⳩ *κ* apud Cod. Colb. ad Job. xxxi. 35 explicat *μου γρ.* (⳩) *κυρίου.* Nobis vero collationem Cod. 252 Bodleianam evolventibus, contigit incidere in innumeros locos, in quibus in eadem nota pro ⳩ pingitur *προς κ́*, rarius *προσκ́*, semel (ad Cap. xx. 25: ⁜ Θ. *ἐπ' αὐτῷ φόβοι* ↙) M̊ *πρόσκειται ἐκ τοῦ 'Εβραϊκοῦ*; quae scriptura si cum alia, M̊ ⳩ *ἐκ τοῦ 'Εβραϊκοῦ*, quam ad Cap. xxi. 21 venditant Codd. Colb. et 255, conferatur, evidentissime apparebit, sigla ⳩, ⳩ *κ́*, *προσκ́*, et *πρόσκειται* unum idemque significare. Idem codex ad Cap. xii. 21: ⁜ Θ.

ἐκχέων ἀτιμίαν ἐπ' ἄρχοντας ↙ notat: M̊ προσετέθη, quod tantundem est. Siglo ⳁ vel προσκ aliquando postponitur numerus stichorum e Theodotione assumptorum; e. g. ad Cap. xvi. 21 Cod. 252 notat: μ° προς κ̄ ά; ad Cap. xxi. 28–33 Codd. Colb., 255: M̊ ⳁ τὰ ιγ'; Cod. 252 autem: M̊ προς κ̄ γ̄ (mendose pro ιγ'); ad Cap. xxiv. 14–18 Cod. 252: M̊ προσκ θ́. Haec ad usum harum notarum, quae antecessoribus nostris tantum negotii facesserunt, declarandum sufficiant.[4]

ⳁ, Ὠριγένης. Vid. Hex. ad Jesai. xiv. 11. xxi. 13.[5]

ἀν^{επ}, ἀνεπίγραφος, *Anonymus*. Vid. Hex. ad Num. xxxi. 16.

CH, Σῆ, σημ., ση^μ, h. e. σημειῶσαι, *Nota bene*. Vid. Hex. ad Gen. xix. 24. Num. iv. 47. xiv. 16. Jos. v. 11.

Postremo τὸ ἔσω lectionem *textualem* significare, τὸ ἔξω autem *marginalem* saepius observavimus. Vid. Hex. ad 1 Reg. i. 23 (not. 51). xv. 11. xxv. 1, 31. 2 Reg. i. 25. 3 Reg. vi. 21. Psal. cxxxvi. 1.

CAPUT XI.

De fatis Hexaplorum post Origenis obitum.

Anno 232, ut vidimus,[1] Origenes, Alexandria expulsus, Caesaream Palaestinae concessit, ibique, exceptis ad breve tempus peregrinationibus, usque ad finem vitae ejus commoratus est. Hexaplorum ejus et Tetraplorum exemplaria autographa, immensae molis opus, ubinam tunc temporis reposita sint, ignoramus; sed post quinquaginta annos in celebri illa bibliotheca Caesariensi a Pamphilo Martyre confecta[2] reperta sunt; sive Caesareae inde ab Origenis obitu delituissent, sive aliunde, fortasse a Tyro, ubi decesserat, arcessita fuissent. In hoc repositorio Hexapla Origenis primogenia ab Hieronymo visitata sunt, ut ipse in Commentariis in Epist.

[4] Montefalconium (quem vid. in *Praelim.* p. 69 et in Monito ad Threnos) ad incitas redegit nota supposititia Οἱ Γ. χ̄ο̄ς̄, de qua vid. nos in *Auctario* ad Thren. i. 8. Aliud siglum apud Curterium passim obvium, ΟΜΩΣΤΕ Ο', cum ipse Montef. recte descripserit, Ὁμοίως τοῖς Ο', cur inter notas *incognitas* recensuerit nescimus. [5] Occasione data, apponimus notam marginalem Codicis Marchaliani ad Jesai. iii. 24, a Cozza nostro rogatu exscriptam, de cujus scriptura supra p. xi subdubitavimus: ΟἹ Γ̄ CTIX ΟἹ ΫΠΟ|ΚΕΙΜΕΝΟΙ ΟΫΚ Ε|ΚΕΙΝΤΟ ΕΝ ΤΩ| ΠΕΝΤΑCΕΛΙΔΩ| ΟΥΔΕ ⳁ ΕΞΗΓΟΥ|ΜΕΝΟC ΤΟΥΤΩ̄| ΕΜΝΗCΘΗ.

[1] Supra p. xlviii. [2] Hieron. Opp. T. II, p. 833: "Porro ipsum Hebraicum (S. Matthaei Evangelium) habetur usque hodie in Caesariensi bibliotheca, quam Pamphilus Martyr studiosissime confecit."

ad Titum narrat: "Unde et nobis curae fuit omnes veteris Legis libros, quos vir doctus Adamantius in Hexapla digesserat, de Caesariensi bibliotheca descriptos, ex ipsis authenticis emendare; in quibus et ipsa Hebraea propriis sunt characteribus descripta, et Graecis literis tramite expressa vicino; Aquila etiam et Symmachus, LXX quoque et Theodotio suum ordinem tenent."[3] Porro Caesariensem bibliothecam usque ad VI saeculum incolumem remansisse, constat e subscriptione Cod. Coislin. 202, qui est S. Pauli Epistolarum uncialis saeculo praedicto non recentior: *'Αντεβλήθη δὲ ἡ βίβλος πρὸς τὸ ἐν Καισαρείᾳ ἀντίγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου Παμφίλου χειρὶ γεγραμμένον αὐτοῦ.*[4] Non diu post, sed quo anno et cujusmodi infortunio incertum est, insigne hoc monumentum, dignumque quod regum reditibus redimeretur, una cum bibliotheca in qua conservatum erat, periisse credibile est.[5]

Quod ad Hexaplorum multiplicationem attinet, aut perpauca, aut ne unum quidem integri operis Origeniani apographum descriptum fuisse, haud absurda est virorum doctorum opinio. "Sane quivis conjicere valet," ut antecessoris nostri verba mutuemur, "quanti laboris fuit Graecis calligraphis, Biblia Sacra primum Hebraica lingua, quam ut plurimum ignorabant, depingere; Hebraica deinde Graecis literis e regione perscribere; postea vero quatuor, ut minimum, aliquando sex vel septem interpretum editiones, uno conspectu et e regione ponere, ea scilicet accuratione, ut una aliam non excederet. Id sane praestare pauci ex calligraphis poterant. Ad haec, cum illo aevo, in libris saltem hujusmodi, nonnisi uncialis character usurparetur, qui longe majus spatium occupabat, ac praeter illas Hebraici textus interpretumque columnas multa in marginibus Origenes apposuerit, monita scilicet, nominum propriorum aliorumque interpretationes, quae latos margines desiderabant; perquam minimam sane textus biblici partem singulis in paginis haberi necesse fuit: quibus perpensis, vix quinquaginta amplae molis voluminibus comprehendi Hexapla omnia potuisse putaverim."[6] In hoc rerum statu, Pamphilo et Eusebio feliciter in mentem venit, columnam *τῶν* Ο′ hexaplarem, asteriscis obelisque distinctam, seorsim vulgare; quorum editio tanto favore recepta fuit, ut exemplaris communis usus, saltem intra Palaestinae fines, prorsus antiquaretur.[7] Inde evenit, ut ad tot ecclesiarum necessitates sublevandas, bibliotheca Caesariensis quasi in officinam librariorum

---

[3] Hieron. Opp. T. VII, p. 734. Vid. supra p. xliii.

[4] Montef. in *Praeliminaribus*, p. 76, coll. Tischendorf. *Nov. Test.* p. clxxxix ed. 1859.

[5] Montefalconius hoc accidisse arbitratur, aut cum Caesarea a Persis sub Chosroe II capta fuerit, aut non diu postea cum in Arabum potestatem post diuturnam obsidionem delapsa, hisce aliisque omnibus ornamentis spoliata fuerit. Sed haec admodum incerta esse videntur. Nam primum Caesarea a Chosroe anno 603 capta, non fuit Palaestinae sed Cappadociae; deinde Caesarea Palaestina anno 638 in Saracenorum potestatem venit, non victa armis, sed a civibus suis dedita, et pretio 200,000 aureorum redempta. Altera historia, eam post septem annorum obsidionem anno 653 ab Arabibus expugnatam fuisse, quae Hofmanno in *Lexico Universali*, 1677, debetur, commentitia esse videtur.

[6] Montef. in *Praeliminaribus*, p. 73.

[7] Hieron. Opp. T. II, p. 522: "Mediae inter has provinciae Palaestinos codices legunt, quos ab Origene elaboratos Eusebius et Pamphilus vulgaverunt." *Exemplar Eusebianum*, τὸ Εὐσεβίου, τὸ βιβλίον Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, passim in scholiis memoratur; e.g. ad Job. xxxii. 13–17 Syro-hex. notat: "In Tetraplis quidem legebatur ut in margine; in exemplari vero Eusebii et Pamphili, ut in textu." Praeterea vid. Hex. ad Psal. xii. 6. lxxv. 1. cxvii. 28. cxxxvi. 1. Joel. ii. 8. Obad. 20. Mich. vii. 19. Ab Eusebiano non distare videtur *Origenes*, sive *exemplar Origenis* in Hex. ad Job. ii. 13. vi. 14. xxxix. 23. Jesai. xxvi. 18. Semel incidimus in mentionem τοῦ Παλαιστιναίου apud Procop. in Cat. Niceph. p. 406: Τὸ Π. οὐκ ἔχει υἱὸς 'Εμμὼρ (Gen. xxxiv. 2), ἀλλ' 'Εμμὼρ μόνον.

conversa sit, in qua exemplaria novae editionis calligraphorum sive voluntariorum sive mercede conductorum assiduo labore multiplicarentur, praesidentibus et ipsis operam dantibus Pamphilo et Eusebio; quibus eam operis partem, quae ad collationem et correctionem pertineret, reservatam fuisse, non conjectura, sed ipsorum qui in manibus sunt codicum attestatione ediscimus. Exempli causa: subscriptio libri III Regum in versione Syro-hexaplari sic sonat: "Sumptus est (ܐܫܬܩܠ, μετελήφθη) liber iste, ex quo translatus est hic qui in manibus est ex Graeco in Syriacum, ex Hexaplis bibliothecae Caesareae Palaestinae, et collatus est cum (ܐܬܦܚܡ ܠܘܬ, ἀντεβλήθη πρὸς) exemplari, cui subscriptum erat sic: *Εὐσέβιος διωρθωσάμην ὡς ἀκριβῶς ἠδυνάμην*." E Graecis autem libris Scholia in Proverbia a Tischendorfio edita in fine habent: *Μετελήφθησαν ἀφ' ὧν εὕρομεν ἑξαπλῶν· καὶ πάλιν αὐτὰ χειρί* (corrige *αὐτοχειρί*)· *Πάμφιλος καὶ Εὐσέβιος διωρθώσαντο*."[8] Postremo in Cod. Frid. Augustano ad finem libri Esdrae secundi tertia manus barbare adscripsit: *Ἀντεβλήθη πρὸς παλαιώτατον λίαν ἀντίγραφον δεδιορθωμένον χειρὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παμφίλου· ὅπερ ἀντίγραφον πρὸς τῷ τέλει ὑποσημείωσίς τις ἰδιόχειρος αὐτοῦ ὑπέκειτο ἔχουσα οὕτως· Μετελήμφθη καὶ διορθώθη πρὸς τὰ ἑξαπλᾶ Ὠριγένους. Ἀντωνῖνος ἀντέβαλεν· Πάμφιλος διόρθωσα.*[9]

Codex editionis Eusebianae omnium antiquissimus est Sarravianus Octateuchi, saeculi IV exeuntis vel V ineuntis, qui textum quidem asteriscis et obelis insignitum prae se fert, sed lectionibus marginalibus omnino destitutus est; nec ullam subscriptionem habet, nisi quod ad finem Numerorum pingitur nota compendiaria, quae in *Διωρ*, h. e. *Διώρθωσα*, probabiliter resolvi potest. Etiam Prophetarum Codex Chisianus vetustissimus (R. VII, 45) de numero eorum est, qui textum Origenianum sine apparatu marginali exhibent. Sed major pars codicum Graecorum hexaplarium (e quibus sunt Marchalianus et Barberinus in Prophetas, necnon, qui omnes aetate anteivit, ille ex quo Paulus Telensis versionem suam Syriacam concinnavit) praeter textum notis Origenianis instructum silvam lectionum trium interpretum aliarumque anonymarum in margine habet, ne commemoremus scholia Origenis aliorumque, quorum alia ad explanationem nominum propriorum Hebraeorum, alia ad textus enarrationem pertinent; cujus apparatus magnam partem a Pamphilo et Eusebio ad Hexaplorum damnum compensandum elaboratam fuisse probabiliter conjici potest; immo in subscriptionibus nonnullorum librorum hoc diserte affirmatur. Sic scriba versionis Jesaiae Syro-hexaplaris: "Sumptus et *lectionibus marginalibus instructus est*[10] ex exemplari Eusebii et Pamphili, quod et ipsi correxerunt ex bibliotheca Origenis." Quod vero ad scholia attinet, testis instar omnium est

[8] Tischendorf. *Notit. Cod. Sin.* p. 122. Cum hac subscriptione conferenda est alia versionis libri Proverbiorum Syro-hexaplaris: Μετελήφθησαν ἀφ' ὧν εὕρομεν ἑξαπλῶν Ὠριγένους (ܐܫܬܩܠܘ ܡܢ ܗܠܝܢ ܩܪܐ ܕܐܦܣܛܪܘܢ ܕܐܘܪܝܓܢܣ ܕܐܫܟܚܢ). καὶ πάλιν (ܘܬܘܒ). αὐτοχειρὶ (ܒܐܝܕܐ ܕܝܠܗܘܢ.) Πάμφιλος καὶ Εὐσέβιος διωρθώσαντο. [9] Tischendorf. *Proleg. ad V. T. juxta LXX*, p. lxxix ed. 2dae. [10] Sic intelligimus vocem Syriacam ܐܬܬܣܝܡ, proculdubio versionem Graecae *παρετέθη*, quae legitur in subscriptione Cod. Chisiani Danielis juxta LXX: Ἐγράφη ἐκ τῶν τετραπλῶν, ἐξ ὧν καὶ παρετέθη; necnon in subscriptionibus Josuae et Threnorum in versione Syro-hex.: Ἐγράφη ἐκ τῶν ἑξαπλῶν, ἐξ ὧν καὶ παρετέθη; ubi in priore est ܐܬܬܣܝܡ, in posteriore autem ܐܬܬܓܠܝ, quod Graecum *παρετέθη* pariter sonat, sed cum significatione *commendandi* vel *deponendi*, quae ab hoc loco aliena est. Sensus praegnans, quem Graeco verbo vindicavimus, confirmatur a subscriptione libri IV Regum in eadem versione: "Sumpta est haec quoque Βασιλειῶν τετάρτη ... e libro Heptaplorum bibliothecae Caesareae Palaestinae, ex quo καὶ αἱ ἐκδόσεις παρετέθησαν (ܐܬܬܣܝܡܘ); necnon a subscriptione Ezechielis in Cod. Marchal.: ὅθεν Εὐσέβιος ἐγὼ τὰ σχόλια παρέθηκα.

exemplar Apolinarii *τοῦ κοινοβιάρχου*, ex quo sumptus est Codex Marchalianus Ezechielis: *Μετελήφθη ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις ἑξαπλῶν, καὶ διωρθώθη ἀπὸ τῶν Ὠριγένους αὐτοῦ τετραπλῶν, ἅτινα καὶ αὐτοῦ χειρὶ διώρθωτο καὶ ἐσχολιογράφητο, ὅθεν* Εὐσέβιος *ἐγὼ τὰ σχόλια παρέθηκα.* Πάμφιλος *καὶ* Εὐσέβιος *διωρθώσαντο.*[11]

Quod reliquum est, quod selectio lectionum marginibus codicum hexaplarium Graecorum et Syrorum appictarum non in omnibus una eademque sit, ex eo accidisse videtur, quod quisque scribarum eas quae majoris momenti sibi viderentur excerpserit; quas tamen omnes ad communem originem, Pamphili scilicet et Eusebii operam studiumque, referendas esse vix dubium esse potest. His igitur duumviris, praeter cetera eorum egregia in se merita, pro reliquiis Hexaplorum, quas undique corrasas in hanc nostram apothecam condidimus, Ecclesia gratias immortales debet.

---

[11] Vid. Monitum ad Ezech. p. 765.

PROLEGOMENORUM INDEX.

GENESIS.

IN LIBRUM GENESEOS

MONITUM.

"TAMETSI multam dedimus operam, ut veterum interpretum lectiones in Genesim undequaque colligeremus, eximii tamen Codicis Coisliniani, qui omnibus praeit vetustate, et marginalium notarum praestantia, usum assequi statim non potuimus. Unde accidit ut Genesim, qualem aliorum ope MSS. adornaveramus, illo destituti edere coacti simus. Sub haec autem cum in ejus bibliothecae possessionem venisset illustrissimus Episcopus Metensis, Coislinianae familiae decus, nobisque omnium pro voto MSS. copiam fecisset, Heptateuchi totius lectiones nondum editas, quas ex illo praestantissimo codice mutuati sumus, appendicis more ad calcem primi Tomi locavimus. Quia porro illae bene multae sunt, et non raro sinceriores iis, quas principio posueramus, auctores sumus studioso Lectori, ut cum Heptateuchi interpretationes consulere voluerit, illas in appendice positas nunquam negligat. Primo autem Genesim edidimus, usi codicibus manuscriptis et libris, quorum catalogus sequitur.

"Codex RR. PP. Sancti Basilii Romae [Holmesii 85] pro ultimis tantum Geneseos capitibus [a Cap. xlviii. 5].

"Codex Regius 1825, membranaceus, XI vel XII saeculi, in quo est Heptateuchus et liber Ruth [cum Catena Patrum. Vid. Montef. ad Cap. i. 1, 2].

"Codex Regius 1871, membranaceus, egregiae notae, X saeculi [Holmesii 64. Montef. ad Cap. viii. 11 notat: "Ἄλλ. *θάλλον*, *ramum*. Haec lectio prodit ex memorato Cod. Reg. 1871, qui Francisci I tempore in Bibliothecam Regiam advectus, et pulcre compactus est. Cum autem pro more extrema foliorum exciderent operae, ut auro linirent, nomen aut notam interpretis absciderunt, quod saepissime factum infra dicemus." Cf. nos ad Cap. vi. 16].

"Codex Regius 1888, bombycinus, XII saeculi.

"Codex Regius alius, cujus numerus excidit.

"Codex Regius 2911, XII circiter saeculi.

"Codex Colbertinus, quem unum in Genesim reperi in illa bibliotheca [fortasse Holmesii 71].

"Schedae clarissimi viri Francisci Combefisii ex Ordine Praedicatorum, quas mutuo accepi a Reverendo et doctissimo Patre Michaele Lequien.

"Schedae et folia aliquot edita, quae misit vir clarissimus Ernestus Grabe.

"Basilius in Hexaëmeron [Opp. Tom. I, pp. 1–88 juxta edit. Bened.].

"Ambrosius in Hexaëmeron.

"Hieronymi Quaestiones in Genesim [Opp. Tom. III, pp. 301–380 juxta edit. Vallarsii. Libellum ad lectiones trium interpretum in Genesim conquirendas perutilem denuo edidit P. A. de Lagarde, Lipsiae, 1868, cui in textu recognoscendo ad manus fuerunt tres codices, Berolinensis, Scaphusanus, et Frisingensis (nunc Monacensis)], et alia quaedam ejus opera.

"Theodoreti Quaestiones in Genesim [Opp. Tom. I, pp. 1–119 juxta edit. J. L. Schulzii].

"Anastasii [Sinaïtae] Quaestiones [Sermones in Hexaëmeron, e quibus duodecimus tantum Graece, undecim priores Latine editi sunt. Cf. ad Cap. ii. 21].

"Joannes Philoponus in Hexaëmeron [In Cap. I Geneseos De Mundi Creatione Libri VII], editus a Balthasare Corderio, Viennae, 1630, in 4to, unde pene totum primum Geneseos caput secundum Aquilae, Symmachi et Theodotionis interpretationes excerpsimus.

"Procopius in Heptateuchum [Latine editus apud Gesneros fratres, anno tacito, Claudio Thrasybulo interprete. Geneseos Capita i—xviii e duobus codd. Vaticanis et uno Albanensi Graece edidit A. Maius in *Classicorum Auctorum* Tomo VI, pp. 1–347. Praeterea in locis dubiis (e.g. Cap. iv. 4. xv. 9) inspeximus codicem Bibliothecae Cantab., olim Roberti Moore, signatum Ff. IV. 2, qui tamen a textu Maiano ne latum unguem discedit. A Capite autem xix ad finem libri, ubi occasio dederit, praeter Catenam Nicephori mox memorandam, opem ferente Ceriani nostro, in subsidium vocavimus Codicem Ambrosianum Q. 96 Sup.].

"Aliquot etiam in locis sequentes auctores nobis subsidio fuerunt.

"Justini Dialogus cum Tryphone.

"Origenes illustrissimi et doctissimi Huetii, et ejusdem Philocalia a Spencero edita [Cantab. 1658].

"Cyprianus libro primo Testimoniorum ad Quirinum [ad Cap. xlix. 12].

"Eusebii Caesariensis Demonstratio Evangelica [Parisiis, 1628].

"Joannis Chrysostomi Homiliae [Opp. Tom. IV, pp. 1–697 juxta edit. Bened.].

"Augustini opera aliquoties [ad Cap. vii. 15, 20].

"Chalcidius in Timaeum Platonis [ad Cap. i. 2, ubi ex edit. Meurs. p. 372 citatur: *Terra porro erat inanis et nihil*].

"Editio Complutensis [quam cum nobis manu versare non licuerit, in collatione Holmesio-Parsonsiana tum Complutensis tum Venetae editionis per totum opus nostrum acquiescere coacti sumus, adhibito tamen in libro Geneseos Lagardii apparatu critico].

"Saepe vero Editionis Romanae et Drusii lectiones."—MONTEF.

Codices quibus nos in lectionibus trium interpretum emendandis et augendis usi sumus, quemadmodum in Catalogo Holmesiano numerantur, nunc recensebimus.

IV. Sarravianus, nunc Lugdunensis Batavorum, saeculi V, editus a Const. Tischendorfio in *Monumentorum Sacr. Ined. Collectione Nova*, Tom. III, pp. 1–262. De hoc codice videndi sunt Montefalconius in *Palaeogr. Graeca*, p. 187; Grabius in *Prolegom. ad Octateuchum*, Cap. III, § 4; et instar omnium Tischendorfius l. c. E libro Geneseos supersunt tantum Cap. xxxi. 54—xxxvi. 18, asteriscis, obelis (÷, ÷, ⁓) et metobelis (:) signata.

VII. Ambrosianus, signatus A. 147 Inf., saeculi V. Insignis codicis quae ex prima scriptura supersunt, edidit et praefatus est A. M. Ceriani in *Monum. Sacr. et Prof.* Tom. III, pp. i—xxiii, 1–20; quae continent Gen. xxxi. 15–37, xlii. 14–21, xlii. 28—xlvi. 6, xlvii. 16—xlviii. 3, xlviii. 21—l. 14. Curas autem seriores nondum editas, quae inter plura nullius pretii interpretum anonymas lectiones offerunt, nostri operis in gratiam humanissime descripsit Vir officiosissimus.

X. Coislinianus supradictus, saeculi VI aut VII, cujus notitiam cum specimine dedit Montefalconius in *Biblioth. Coislin.* pp. 1–32. Deficit a Gen. xxxiv. 2 ad xxxviii. 24. Praeter lectiones a Montefalconio excerptas usi sumus schedis quibusdam Holmesio-Parsonsianis, quae foliis duodecim, charta et scriptura vetustiore, continent lectiones aliorum interpretum ex hoc codice descriptas; quas ipsissimas schedas, ni plane fallimur, ante nos Montefalconius in appendice sua condenda manu terebat. Majoris momenti sunt Jo. Jac. Griesbachii Excerpta ex eodem codice in Eichhornii *Repertorio* etc. Tom. I, pp. 83–141, et Tom. II, pp. 194–240; qui utinam integrum codicem, non specimina tantum, eadem diligentia et accuratione contulisset! Ad Genesim excerpsit V. D. lectiones ad Cap. i—xxvi, xlix, l.

57. Codex Vaticanus, signatus num. 747. Est membranaceus in folio magno, eleganter et emendate scriptus circa XII saeculum. Continet Octateuchum cum Catena Patrum; et in margine exstant nonnulla scholia, et paucae (in Genesi paucissimae) lectiones Aquilae et Symmachi. Collationes Holmesianas hujus et sequentium codd., per favorem Curatorum Bibliothecae Bodleianae, domi habuimus.

64. Codex Parisiensis Regius 1871, hodie Graecus II, a Montefalconio descriptus. Incipit a Cap. iii. 15. Deficit a Cap. x. 9 ad Cap. xxxiv. 10.

108. Codex Vaticanus, signatus num. 330, bombycinus, saeculi XIV, ut videtur. Perierant Geneseos Capita xxix priora, quae suppleta sunt manu recentiori saeculi XV. Continet pauculas Aquilae et Symmachi lectiones.

127. Codex SS. Synodi Mosquensis, num. xxxi[a] signatus, membranaceus, saeculi IX, ut videtur, constans foliis 440, quorum tamen quinquaginta (non *triginta*, ut Matthaeii notitiam oscitanter exscripsit Holmesius) octo priora chartacea sunt, saeculi XV; quousque etiam, scilicet ad Exod. v. 4, in marginibus notantur lectiones Aquilae, Symmachi, Theodotionis, ac ceterorum. Codicem descripsit C. F. Matthaei in *Accurata Codd. Gr. MSS. Bibl. Mosq. SS. Synodi Notitia*, pp. 45, 46. Idem V. D. lectiones trium interpretum ex hoc codice excerptas in Eichhornii *Repertorio* etc. Tom. IV, pp. 257–278 recondidit; unde suas hausit Holmesius.

130. Codex Caesareus Vindobonensis apud Lambecium num. I, apud Nesselium XXIII, membranaceus, saeculi XI, aut forte X. Incipit a Cap. ii. 21. Post Deut. v. 28 reliqua Pentateuchi alter librarius, sed primo coaevus, descripsit. In Pentateucho conspiciuntur etiam lectiones Aquilae, Symmachi, Theodotionis, a manu prima in margine laterali et inferiori minio exaratae, sed paene evanidae. Hic codex in enumeratione Holmesiana perverse designatur 131, et vice versa, ut e collatione utriusque codicis, a Francisco Carolo Altero in gratiam operis Holmesiani condita, statim primo intuitu didicimus.

131. Codex Caesareus Vindobonensis, num. III apud Lambecium, LVII apud Nesselium signatus, membranaceus, saeculi, Altero judice, X, Lagardio autem, XII, scriptis ad marginem scholiis, sed evanidis jam lectuque difficillimis. Nullas omnino habet trium interpretum lectiones.

135. Codex Basiliensis, signatus B. VI. 18, membranaceus, saeculi, ut videtur, XIII, Genesim et partem Exodi ad Cap. xiii. 4 cum Catena Patrum continens. Contulit P. de Lagarde usque ad Cap. xxiv. 1, cujus curis debemus lectiones trium interpretum non paucas, quibus collatio Holmesiana omnino destituta est.

Arab. 1, 2 sunt duo exemplaria Arabicae Pentateuchi versionis, notis hexaplaribus (※ et ÷) insignita; alterum dictum Laud. A. 146, alterum Laud. A. 147. Prius deficit post Deut. xxxii. 45; posterius post Deut. ix. 11. Nomen interpretis est Al-Háreth Ben Senân, qui versionem LXXviralem, non Graecam, sed Syro-hexaplarem Arabicam fecit. Vid. Holmes. in *Praefatione ad Pentateuchum*, fol. *1 sqq.

Arm. 1 est e codicibus recentioribus Bibliothecae Palatinae Vindobonensis, num. 3270, saeculi XVI, quem in usum Holmesii diligenter contulit F. C. Alter. Codex habet signum Origenianum ※. Subinde finis additamenti notatur duobus punctis ita (:), sed non semper; facile tamen agnosci potest, quousque additamentum extendatur. Hoc signum praefigitur additamentis in textu, et fere semper etiam in margine idem appingitur. Obelus (÷) non nisi semel (Exod. xxix. 29) reperitur.

SS. Patrum operibus a Montefalconio adhibitis hodie annumeranda est Catena Nicephori, Lipsiae, anno 1772, duobus voluminibus formae maximae edita, sub titulo: *Σειρὰ ἑνὸς καὶ πεντήκοντα ὑπομνηματιστῶν εἰς τὴν ὀκτάτευχον καὶ τὰ τῶν Βασιλειῶν ἤδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα, ἀξιώσει μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου ἡγεμόνος πάσης Οὐγκροβλακίας κυρίου, κυρίου Γρηγορίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα, ἐπιμελείᾳ δὲ Νικηφόρου ἱερομονάχου τοῦ Θεοτόκου.* Hunc quantivis pretii thesaurum ante nos excussit, et ad opus Montefalconii locupletandum adhibuit Jo. Gottfr. Scharfenberg in libello, qui inscribitur: *Animadversiones quibus Fragmenta Versionum Graecarum V.T. a Bern. Montefalconio collecta illustrantur, emendantur.* Spec. I, Lips. 1776. Spec. II, Lips. 1781.

Versionis libri Geneseos Syro-hexaplaris quantulum quidem superest, e Codice Musei Britannici signato "Addit. MSS. 14,442," edidit et notis illustravit A. M. Ceriani in *Monumentis Sacris et Profanis* Tom. II, pp. 1–112. Supersunt autem, praeter Capitula sive Synopsin mutilam, Cap. iv. 8—ix. 24, xvi. 2–12, xx. 1–12, xxxi. 53—xxxii. 11, xxxvi. 2—xl. 17, xliii. 1—xlvii. 16, l. 17–24. Quod ad lectiones marginales attinet, viam nobis commodiorem fecit Editor doctissimus, Graecis, si quando ea extrinsecus pro certo colligere liceret; sin minus, Latinis de suo appositis. Nobis autem, per usum duplicis literarum Graecarum formae, incerta, sed probabilia, a certis distinguere satius visum est; quam rationem in progressu operis sui etiam Ceriani nostro probatam esse videmus.

Gregorii Bar Hebraei Commentarii in Genesim specimen edidit F. F. Larsow, Lipsiae, 1850, unde unam atque alteram lectionem ad Cap. i. 2 decerpsimus.

Postremo ex *Nova Versione Graeca Pentateuchi*, e Cod. Veneto a C. F. Ammon Erlangae anno 1790 edita, hic illic pauca delibavimus.

GENESIS.

CAPUT I.

1. בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. *In principio creavit Deus caelum et terram.* Ο΄. ἐν ἀρχῇ (Σ. Θ. ἐν ἀρχῇ[1]) ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἑβρ. βρησίθ . . .[2] Ἀ. ἐν κεφαλαίῳ ἔκτισεν ὁ θεὸς σὺν τὸν οὐρανὸν (καὶ) σὺν τὴν γῆν.[3]

2. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. *Terra autem erat vastum et vacuum.* Ο΄. ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος. Ἀ. ἡ δὲ γῆ ἦν κένωμα καὶ οὐθέν.[4] Σ. ἡ δὲ γῆ ἐγένετο ἀργὸν καὶ ἀδιάκριτον.[5] Θ. ἡ δὲ γῆ ἦν κενὸν (s. οὐθὲν) καὶ οὐθέν.[6]

2. וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם. *Et tenebrae* erant *super faciem abyssi; et spiritus Dei incubans* erat *super faciem aquarum.* Ο΄. καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. Ἀ. καὶ σκότος ἐπὶ πρόσωπον ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπιφερόμενον ἐπὶ πρόσωπον ὑδάτων. Σ. . . καὶ πνεῦμα θεοῦ

CAP. I. [1] Hieron. Quaest. in Gen. (Opp. T. III, p. 305): "Nam et LXX interpretes, et Sym. et Theod. *in principio* transtulerunt; et in Hebraeo scriptum est BRESITH, quod Aq. interpretatur, *in capitulo.*" [2] Origen. Comment. in Psalmos (Opp. T. II, p. 529): ἡ παρ' ἡμῖν Γένεσις ἐπιγεγραμμένη, παρὰ δὲ Ἑβραίοις, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βίβλου, Βρησὶθ, ὅπερ ἐστὶν, ἐν ἀρχῇ. Hieron. ibid. p. 306: "Sed et hoc sciendum, quod apud Hebraeos liber hic BRESITH vocatur, hanc habentes consuetudinem, ut voluminibus ex principiis eorum nomina imponant." In initio Cod. Reg. 1825 sic ad marg. legitur: βαρησήθ. [3] Jo. Philoponus in Hexaëm. p. 10, qui bis sine copula citat, invito Hieron. in Epist. LVII ad Pammach. 11: "Aut quia Hebraei non solum habent ἄρθρα, sed et πρόαρθρα, ille κακοζήλως et syllabas interpretatur, et literas; dicitque σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν, quod Graeca et Latina lingua omnino non recipit." (Minus probabiliter Corder. in Cat. ad Psalmos, p. 40: ὁ δὲ Ἀκύλας· ἐν κεφ. ἐποίησεν ὁ θ. σὺν τῷ οὐρανῷ καὶ τὴν γῆν.) S. Basil. M. Opp. T. I, p. 7 B: ὅπερ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν, σαφέστερον τὸν νοῦν ἐκδιδόντες, εἰρήκασιν· ἐν κεφαλαίῳ ἐποίησεν ὁ θ., τουτέστιν, ἀθρόως καὶ ἐν ὀλίγῳ. Basilium compilavit S. Ambros. in Hexaëm. I, 16: "Denique alii dixerunt ἐν κεφαλαίῳ, quasi *in capite*, quo significatur in brevi et in exiguo momento summa operationis impleta." Sed revera huic interpreti fere superstitio erat pro רֵאשִׁית κεφάλαιον ponere, nulla omnino sensus loci ratione habita. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 3. 1 Reg. xv. 21. Jerem. xlix. 35. Dan. xi. 42. [4] Philop. ibid. p. 52, concinente Cod. 127. Bar Hebraeus affert: ܐ. ܣܦܝܩܘܬܐ ܐܘ ܘܠܐ ܡܕܡ. "In Cod. Reg. 1825 haec leguntur ex Greg. Nyss., quae inter edita ejusdem opera [T. I, p. 7] habentur: Φανερώτερον δὲ διὰ τῆς Συμμάχου καὶ Θεοδοτίωνος καὶ Ἀκύλα γραφῆς ἡ τοιαύτη διάνοια σαφηνίζεται· τοῦ μὲν εἰπόντος, ἡ δὲ γῆ ἦν ἀργὸν καὶ ἀδιάκριτον· τοῦ δὲ ἑτέρου, κένωμα καὶ οὐθέν· τοῦ δὲ ἄλλου, οὐθὲν καὶ οὐθέν."—*Montef.* Minus recte Procop. in Gen. p. 19: ὁ γὰρ Ἀκ. ἀντὶ τοῦ ἀόρατος εἶπε κενή. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 10. Jesai. xxxiv. 11. Jerem. iv. 23. [5] Philop. ibid. "In schedis Combefisianis lectio Symmachi sic habet, ἀργὸν καὶ ἀδιαίρετον; sed praestat lectio Philoponi [Cod. 135], et aliorum."—*Montef.* Pro ἀδιάκριτον stat Bar Hebraeus, vertens: ܒܛܝܠܐ ܘܠܐ ܡܦܪܫܐ. [6] Philop. ibid., Nobil. Lectionem, οὐθὲν καὶ οὐθὲν, testantur Cod. Reg. supra allegatus, Cod. 135, et Bar Hebr., qui affert: ܬ. ܠܐ ܡܕܡ ܘܠܐ ܡܕܡ.

ἐπιφερόμενον ἐπὶ πρόσωπον ὑδάτων. Θ. καὶ σκότος ἐπὶ προσώπου ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπιφερόμενον ἐπὶ προσώπου τοῦ ὕδατος.[7] Ὁ Σύρος· τὸ ἐπεφέρετο, φησὶν, ἐξηγοῦνται ἀντὶ τοῦ συνέθαλπε καὶ ἐζωογόνει τὴν τῶν ὑδάτων φύσιν, κατὰ τὴν εἰκόνα τῆς ἐπωαζούσης ὄρνιθος, καὶ ζωτικήν τινα δύναμιν ἐνιείσης τοῖς ὑποθαλπομένοις.[8]

3. יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר. *Fiat lux: et facta est lux.* Ο΄. Θ. γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς. Ἀ. γενέσθω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς. Σ. ἔστω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς.[9]

4. אֶת־הָאוֹר. Ο΄. τὸ φῶς. Ἀ. σὺν τὸ φῶς.[10]

וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. *Et discrevit Deus inter lucem et tenebras.* Ο΄. καὶ διεχώρισεν (Σ. διέστειλεν[11]) ὁ θεὸς ἀναμέσον τοῦ φωτὸς, καὶ ἀναμέσον τοῦ σκότους. Ἀ. καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς μεταξὺ τοῦ φωτὸς, καὶ μεταξὺ τοῦ σκότους.[12]

5. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. *Et appellavit Deus lucem Diem; tenebras autem appellavit Noctem.* Ο΄. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν· καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Ἀ. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τῷ φωτὶ, ἡμέρα· καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Σ. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τῷ φωτὶ ἡμέραν· καὶ τὴν σκοτίαν ἐκάλεσε νύκτα. Θ. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τῷ φωτὶ ἡμέραν· καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα.[13]

6. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. *Et dixit Deus: Fiat expansum solidum in medio aquarum, et discernat aquas ab aquis.* Ο΄. καὶ εἶπεν ὁ θεός· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀναμέσον ὕδατος καὶ ὕδατος· ÷ καὶ ἐγένετο οὕτως ⁴.[14] Ἀ. καὶ εἶπεν ὁ θεός· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων, καὶ ἔστω διαχωρίζον μεταξὺ ὑδάτων εἰς ὕδατα. Σ. καὶ εἶπεν ὁ θεός· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ ὑδάτων, καὶ ἔστω διαχωρίζον ἐν μέσῳ ὕδατος καὶ εἰς ὕδωρ. Θ. καὶ εἶπεν ὁ θεός· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, καὶ ἔσται διαχωρίζον ἀναμέσον ὕδατος εἰς ὕδατα.[15]

7. וַיְהִי־כֵן. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐγένετο οὕτως ⁴.[16]

8. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. Ο΄. καὶ ἐκάλεσεν

---

[7] Philop. ibid. [8] S. Basil. M. ibid. p. 18 C: Πῶς οὖν ἐπεφέρετο τοῦτο ἐπάνω τοῦ ὕδατος; Ἐρῶ σοι οὐκ ἐμαυτοῦ λόγον, ἀλλὰ Σύρου ἀνδρὸς σοφίας κοσμικῆς τοσοῦτον ἀφεστηκότος, ὅσον ἐγγὺς ἦν τῆς τῶν ἀληθινῶν ἐπιστήμης. Ἔλεγε τοίνυν τὴν τῶν Σύρων φωνὴν ἐμφατικωτέραν τε εἶναι, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν Ἑβραΐδα γειτνίασιν, μᾶλλόν πως τῇ ἐννοίᾳ τῶν γραφῶν προσεγγίζειν. Εἶναι οὖν τὴν διάνοιαν τοῦ ῥητοῦ τοιαύτην. Τὸ ἐπεφέρετο κ. τ. ἑ. Hieron. ibid. p. 306: "Pro eo quod in nostris codicibus scriptum est, *ferebatur*, in Hebraeo habet MEREFETH, quod nos appellare possumus, *incubabat*, sive *confovebat*, in similitudinem volucris ova calore animantis." [9] Philop. ibid. p. 65. [10] Montef. affert: Ἀ. καὶ συνεῖδεν ὁ θεὸς σὺν τὸ φῶς, notans: "Hic et passim in sequentibus Aquila, καὶ συνεῖδεν ὁ θεός. Ubi Procopius: 'Aquila in sua translatione adjecit verbo *vidit* praepositionem σὺν, quae in compositione *cum* significat, ac si diceret *contuitus est, conspexit.*'" In Graecis Procopii p. 27 nihil tale habetur, sed tantum: Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν. Τὸ καλὸν ἐπὶ τῆς κτίσεως οὐκ αἰσθητῇ θέᾳ ληπτέον· θεὸς γὰρ οὐχ οὕτως ὁρᾷ· γνώσει δὲ οἰκείᾳ καθ' ἣν ἕκαστον ἑώρα, οὐ πρὸς θέαν πάντως καλὸν, πρὸς δὲ τὴν χρείαν τὴν ἑαυτοῦ, καὶ τὴν πρὸς τὰ λοιπὰ συμφωνίαν ἀνάλογον, δι' ἣν καὶ Ἀκύλας τὸ σὺν φιλεῖ προστιθέναι. Ubi innuitur, ni fallor, usus Aquilae notissimus particulam אֵת in praepositionem σὺν vertendi; neque enim credibile est tam scrupulosum interpretum pro simplici רָאָה, *vidit*, compositum συνεῖδεν, *intellexit*, posuisse. Praeterea ad v. 31 diserte testatur Philoponus, Aquilam vertisse: καὶ εἶδεν ὁ θεὸς σύμπαν ὅσα ἐποίησε. [11] Philop. ibid. p. 73. [12] Idem ibid. [13] "Sic tres interpretes, Aq., Sym., et Theod., nimio scrupulo Hebraico idiomati haerentes... Aq. habet ἡμέρα; alii ἡμέραν. Sic autem infra v. 8 tres interpretes, καὶ ἐκάλεσεν ὁ θ. τῷ στερεώματι οὐρανόν; ubi Aq. οὐρανὸς vertit."—*Montef.* Lectiones, quarum auctorem non nominat Montef., suspicione non vacant, praesertim quoad posteriorem singularum clausulam, quae cum priore vix consistere potest. Certe Aquilam vertisse, καὶ τὸ σκότος ἐκ. νύκτα, non autem, καὶ τῷ σκότει ἐκ., νὺξ, nemo sanus crediderit. Fortasse Montef. in archetypo suo invenit: Ἀ. Σ. Θ. τῷ φωτί. Σ. τὴν σκοτίαν; cetera ex ingenio promens. [14] Sic sub ÷ Arab. 1. [15] Philop. ibid. p. 98. Idem p. 141: διὸ Ἀκ. καὶ Σύμ. πληθυντικῶς εἶπον· γενηθήτω στ. ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων. [16] Cod. 127 in textu; in marg. autem: Ἔνθα κεῖται ἀστερίσκος, κεῖται μὲν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὐ φέρεται δὲ παρὰ τοῖς Ο΄. Sic sine aster. Codd. X, 14, 31, alii.

ὁ θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν (Ἑβρ. σουμήν[17]). Ἀ. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τῷ στερεώματι, οὐρανός. Σ. Θ. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τῷ στερεώματι οὐρανόν.[18]

8. Ο΄. ÷ καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν ↙.[19]

9. יִקָּווּ. *Congregentur.* Ο΄. συναχθήτω. Ἀ. Σ. συστήτω.[20]

אֶל־מָקוֹם אֶחָד. *In locum unum.* Ο΄. εἰς συναγωγὴν μίαν. Οἱ Γ΄. εἰς τόπον ἕνα.[21]

Ο΄. ÷ καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά ↙.[22]

10. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. *Et appellavit Deus aridam Terram; congregationem autem aquarum appellavit Mare.* Ο΄. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὴν ξηρὰν γῆν· καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. Ἀ. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τῇ ξηρᾷ, γῆ· καὶ τοῖς συστήμασι τῶν ὑδάτων (ἐκάλεσε), θάλασσαι. Σ. Θ. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὴν ξηρὰν γῆν· τὰ δὲ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας.[23]

11. תַּדְשֵׁא. *Germinet.* Ο΄. Ἀ. βλαστησάτω. Σ. ἐξαγαγέτω. Θ. ἐξενεγκάτω.[24]

11. דֶּשֶׁא עֵשֶׂב. *Gramen tenerum, herbam.* Ο΄. Θ. βοτάνην χόρτου. Ἀ. βλάστημα χόρτου.[25]

מַזְרִיעַ זֶרַע. *Proferentem semen.* Ο΄. σπεῖρον (Ἀ. Σ. σπερματίζοντα[26]) σπέρμα.

עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. *Fructificantem secundum speciem ejus.* Ο΄. ποιοῦν καρπὸν ※ εἰς τὸ γένος αὐτῶν ↙.[27]

12. מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ. Ο΄. σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ᾽ ὁμοιότητα. Ἀ. Σ. σπερματίζοντα . . .[28] Aliter: Ἀ. σπερματίζον εἰς τὸ γένος αὐτῶν.[29]

14. יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה. Ο΄. γενηθήτωσαν (Ἀ. γενέσθωσαν[30]) φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ ÷ εἰς φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ↙, τοῦ διαχωρίζειν ἀναμέσον (Ἀ. μεταξὺ[30]) τῆς ἡμέρας, καὶ ἀναμέσον (Ἀ. μεταξὺ[30]) τῆς νυκτός.

15. לִמְאוֹרֹת. Ο΄. εἰς φαῦσιν. Ἀ. εἰς φωστῆρας.[31]

15, 17. לְהָאִיר. Ο΄. ὥστε φαίνειν. Ἀ. τῷ φαίνειν.[32]

16. אֶת־הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. *Lumen majus in dominium diei, et lumen minus in dominium noctis.* Ο΄. τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν

---

[17] Procop. in Gen. p. 46: ὅθεν καὶ λέγεσθαι σουμὴν Ἑβραίων φωνῇ, ὕδωρ δηλοῦν πεπηγός. [18] Philop. ibid. [19] Sic sub ÷ Arab. 1. Origen. in Epist. ad Africanum (Opp. T. I, p. 15): καὶ ἐν τῇ Γενέσει δὲ τό, εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν, ἐπὶ τῷ γενέσθαι στερέωμα, παρ᾽ Ἑβραίοις οὐχ εὑρίσκεται. Hieron. in Comment. in Aggaeum (Opp. T. VI, p. 737): "Denique in Genesi cum in primo die dictum sit, et in tertio, et in quarto, et in quinto, et in sexto, post consummationem operum singulorum, *et vidit Deus quia bonum est*, in secundo juxta Hebraicum, et Aquilam, et Symmachum, et Theodotionem non habetur." [20] Nobil., Cod. 127. [21] Philop. ibid. p. 144: οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, εἰς συναγωγὴν μίαν, εἰς τόπον ἕνα, φασί. [22] Sic sub obelo Cod. 127; in marg. autem: Ἔνθα κεῖται ὀβελὸς, οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, παρὰ μόνοις δὲ φέρεται τοῖς Ο΄. S. Basil. M. Opp. T. I, p. 37 C: Πρόσκειται δὲ ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων, καὶ συνήχθη—ἡ ξηρά· ἅπερ οὔτε τινὲς τῶν λοιπῶν ἐκδεδώκασιν ἑρμηνέων, οὔτε ἡ χρῆσις τῶν Ἑβραίων ἔχουσα φαίνεται.... Τὰ τοίνυν ἀκριβῆ τῶν ἀντιγράφων ὠβέλισται· ὁ δὲ ὀβελὸς ἀθετήσεως σύμβολον. [23] Philop. ibid. p. 162. [24] Sic Montef., non memorato auctore. [25] Idem. [26] Cod. 127. Collatis Hex. ad v. 29, crediderim Aquilam vertisse: (χλόην) σπερματίζουσαν σπέρμα; Symmachum autem: (χόρτον) σπερματίζοντα σπέρμα. Montef. sine auctore affert: Ἀ. σπειρόμενον σπέρμα, quae lectio nihili esse videtur. [27] Sic Cod. 127, et sine aster. Cod. 17. Ad σπεῖρον σπέρμα Nobil. affert: Ἀ. σπερματίζον εἰς τὸ γένος αὐτῶν, quod ad v. 12 recte applicat Montef., qui tamen in v. 11 pro Hebraeis, עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ, Aquilae perperam tribuit: ποιοῦν καρπὸν σπερματίζον εἰς τὸ γένος αὐτῶν. [28] Cod. 127. [29] Nobil. ut supra. Mox post ποιοῦν καρπὸν Cod. 127 in textum infert: ※ εἰς τὸ γένος αὐτῶν, reclamante Hebraeo. [30] Sic Montef., tacito auctore; fortasse ex sola collatione Hexaplorum ad vv. 3, 4. In textu LXXvirali obelus (÷) est in Arab. 1. Deinde ad εἰς φαῦσιν Cod. 127 in marg. pingit: εἰς φωτισμὸν, ex interpretatione, ut videtur. [31] Sic Montef., non memorato auctore. [32] Idem.

εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός. 'Α. *σὺν τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, καὶ σὺν τὸν φωστῆρα (τὸν) μικρὸν εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός.* Θ. *τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν φωστῆρα τὸν μικρὸν εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός.*[33] Σ. *τὸν φωστῆρα τὸν μείζω εἰς τὸ ἡγεῖσθαι τῆς ἡμέρας, τὸν δὲ φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἡγεμονίαν τῆς νυκτός.*[34]

18. וְלִמְשֹׁל. Ο'. *καὶ ἄρχειν* ('Α. *ἐξουσιάζειν*[35]).

20. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. *Et dixit Deus: Scateant aquae bestiis aquatilibus, animis vivis; alites autem volent super terram, super faciem expansi caelorum.* Ο'. *καὶ εἶπεν ὁ θεός· ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ.* 'Α. *ἐξερψάτω τὰ ὕδατα ἑρπετὸν ψυχῆς ζώσης, καὶ πετεινὸν ἱπτάμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ πρόσωπον τοῦ στερεώματος τοῦ οὐρανοῦ.* Σ. *(καὶ) εἶπεν ὁ θεός· ἐξερψάτω τὰ ὕδατα ἑρπετὸν, ψυχὴν ζῶσαν, καὶ πετεινὸν πετόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ πρόσωπον στερεώματος οὐρανοῦ.* Θ. *καὶ εἶπεν ὁ θεός· ἐξερψάτωσαν τὰ ὕδατα ἑρπετὰ, ψύχας ζώσας, καὶ πετεινὸν πετόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ πρόσωπον στερεώματος οὐρανοῦ.*[36]

21. אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים. Ο'. *τὰ κήτη τὰ μεγάλα.* Οἱ ἄλλοι· *τοὺς δράκοντας τοὺς μεγάλους.*[37]

26. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. Ο'. *καὶ εἶπεν ὁ θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν.* 'Α. *καὶ εἶπεν ὁ θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι ἡμῶν, [καὶ] καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν.* Σ. *καὶ εἶπεν ὁ θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον, ὡς εἰκόνα ἡμῶν, καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν.* Θ. *καὶ εἶπεν ὁ θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι ἡμῶν, ὡς ἐν ὁμοιώσει ἡμῶν.*[38]

וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ. *Et dominentur piscibus maris, et alitibus caeli, et bestiis, et universae terrae, et omnibus reptilibus quae reptant super terra.* Ο'. *καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς.* 'Α. *καὶ ἐπικρατείτωσαν ἐν ἰχθύϊ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐν πετεινῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν κτήνεσι, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ (ἐν παντὶ) ζώῳ κινουμένῳ ἐπὶ τῆς γῆς.*[39]

27. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם. Ο'. *καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς.* 'Α. *καὶ ἔκτισεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι αὐτοῦ, ἐν εἰκόνι θεοῦ ἔκτισεν αὐτούς . . .*[40] Σ. *καὶ ἔκτισεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι διαφόρῳ, ὄρθιον ὁ θεὸς*

---

[33] Philop. ibid. p. 175. [34] Idem ibid.: Τούτοις καὶ ὁ Σύμμαχος συμφωνεῖ· τὸν φωστῆρα—τῆς νυκτός. Τὸ γὰρ, ἡγεῖσθαι, σαφηνίζων εἰς τὸ, ἡγεμονίαν, μετέλαβεν (leg. μετέβαλεν), ὅπερ ταυτόν ἐστι τῇ ἐξουσίᾳ, καὶ τῷ ἄρχειν. [35] Origen. Opp. T. II, p. 22: καὶ ὁ Ἀκύλας γὰρ τὸ ἀνάλογον ἐτήρησε, ποιήσας ἀντὶ μὲν τοῦ, εἰς ἀρχὰς, εἰς ἐξουσίαν· ἀντὶ δὲ τοῦ, ἄρχειν, ἐξουσιάζειν. [36] Philop. ibid. p. 198 (cum πετηνὸν ter pro πετεινόν). Idem p. 199: Συμφωνοῦσι δὲ τῇ ἐπαναλήψει (sc. v. 21, καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων ἑρπετῶν) Θεοδ. καὶ Σύμ. Ὁ μὲν γὰρ . . . ἑρπετὰ ψυχὰς ζώσας, κατ' εὐθεῖαν ἀμφότερα, ἵνα ᾖ ὥσπερ ἐπεξήγησις τοῦ, ἑρπετὰ, τὸ, ψυχὰς ζώσας· Σύμ. δὲ, ἑρπετὸν ψυχὴν ζῶσαν· τουτέστιν, ὅπερ ἐστὶ ψυχὴ ζῶσα. [37] Severianus apud S. Chrysost. Opp. T. VI, p. 467 D: οἱ γὰρ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ λέγουσιν· ἐποίησεν ὁ θεὸς τοὺς δρ. τοὺς μ. [38] Philop. ibid. p. 209. Idem p. 217 Symmacho tribuit καὶ καθ' ὁμ. ἡμῶν; Theodotioni autem pro ὡς ἐν ὁμοιώσει, ἐν ὁμοιώμασιν. [39] Sic Montef., tacito auctore. Equidem nullus dubito, antecessorem meum totam hanc lectionem ad normam v. 28 excogitasse, oblitum in Hebraeo ibi legi, non רֶמֶשׂ, sed חַיָּה. In nostro loco nescio an Aquila verterit: καὶ ἐν παντὶ κινουμένῳ (cf. Hex. ad Psal. cxlviii. 10) κινουμένῳ ἐπὶ γῆς. [40] Philop. ibid. p. 244. In textu LXXvirali pro κατ' εἰκόνα θεοῦ in Arab. 1, 2 legitur, *ad imaginem suam;* unde conjecerit aliquis, in LXX antiquitus juxta Hebraeum exstitisse, κατ' εἰκόνα αὐτοῦ, κατ' εἰκόνα θεοῦ. Certe editionis hexaplaris ratio tantum non postulare videtur:

ἔκτισεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἔκτισεν αὐτούς.[41] Θ. καὶ ἔκτισεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν εἰκόνι αὐτοῦ, ἐν εἰκόνι θεοῦ ἔκτισεν αὐτούς· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς.[42]

28. וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־הָאָרֶץ׃ *Et benedixit eis Deus, et dixit eis Deus: Fecundi estote, et multiplicamini, et replete terram, et subigite eam; et dominamini piscibus maris, et alitibus caeli, et omnibus animalibus quae reptant super terra.* Ο΄. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς, λέγων· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς· καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ θεός· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ ὑποτάξατε αὐτήν· καὶ ἐπικρατεῖτε ἐν ἰχθύϊ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐν πετεινῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν παντὶ ζώῳ κινουμένῳ ἐπὶ γῆς. Σ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς, εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ θεός· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ ὑποτάξατε αὐτήν· καὶ χειροῦσθε τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ ζῶα τὰ ἕρποντα ἐπὶ τῆς γῆς. Θ. καὶ εὐλόγησεν (αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς) ὁ θεός· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ ὑποτάξατε αὐτήν· καὶ παιδεύετε ἐν τοῖς ἰχθύσι τῆς θαλάσσης, καὶ ἐν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν παντὶ ζώῳ ἕρποντι ἐπὶ τῆς γῆς.[43]

29. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ אֲשֶׁר־בּוֹ פְרִי־עֵץ זֹרֵעַ זָרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה׃ *Et dixit Deus: Ecce! dedi vobis omnes herbas proferentes semen, quae* sunt *super faciem totius terrae, et omnes arbores in quibus* est *fructus arboris proferens semen: vobis erunt in cibum.* Ο΄. καὶ εἶπεν ὁ θεός· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πάντα χόρτον σπόριμον σπεῖρον σπέρμα, ὅ ἐστιν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς· καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν σπέρματος σπορίμου· ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν. Ἀ. καὶ εἶπεν ὁ θεός· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν σύμπασαν χλόην σπερμαίνουσαν σπέρμα ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς ...[44] Σ. καὶ εἶπεν ὁ θεός· δέδωκα ὑμῖν πάντα χόρτον τὸν σπερματίζοντα σπέρμα τὸν ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς· καὶ πᾶν ξύλον ἐν ᾧ ἐστι καρπὸς ξύλου σπερματίζοντος σπέρμα, ὑμῖν εἶναι εἰς βρῶσιν.[45] Θ. καὶ εἶπεν

※ἐν εἰκόνι αὐτοῦ ◂, κατ' εἰκόνα θεοῦ. Et sic reapse sine aster. Cod. 135, Arm. 1, 2, Arm. ed. [41] Idem ibid. Cod. 127 affert: Σ. ἐν εἰκόνι διαφόρῳ ὄρθριον (sic). Philop. ibid. p. 245: ὁ δὲ Σύμ., ἐν εἰκόνι διαφόρῳ, φησίν· ἤτοι τῷ ἐξαιρέτῳ καὶ κρείττονι παρὰ τὰ λοιπὰ, ἢ τῷ παρὰ τὰ λοιπὰ πάντα διενηνοχότι καὶ ἐξηλλαγμένῳ, ὅπερ ἐπεξηγούμενος ἐπήγαγεν· ὄρθιον ὁ θεὸς ἔκτισεν αὐτόν . . . τὰ γὰρ λοιπὰ πάντα κάτω νεύει τε καὶ κέκλιται ἐπὶ γῆν. Versio plane singularis, et ne versionis quidem nomine digna. Sed hunc interpretem, nimio perspicuitatis studio, vel etiam dogmaticis rationibus obsecutum, hic illic in paraphrastae partes delapsum esse, videbimus in Hex. ad Gen. xviii. 25. Exod. xv. 11. Job. xxi. 13. Psal. lvi. 5. Jerem. xli. 5. Cf. D. Abr. Geiger in libello cui titulus: *Symmachus der Uebersetzer der Bibel* (Jüdische Zeitschrift für Wissenschaft und Leben, 1er Jahrgang, pp. 40, 41). [42] Philop. ibid. pp. 244, 245. [43] Idem ibid. pp. 258, 259 (cum scriptura πετηνός). Idem p. 264 ad Theodotionis versionem παιδεύετε, qui Syrorum usus est, ait: εὔλογον δὲ ἡγοῦμαι τὴν παι συλλαβὴν διὰ τοῦ ε γράφεσθαι, εἰ καὶ ἀσύνηθες Ἕλλησιν· οὐ παρὰ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ τὰς πέδας· ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ πέδας αὐτοὺς ἄγετε καὶ δεσμούς. Absurde! Cf. Hex. ad Psal. cix. 2. Ezech. xxxiv. 4. [44] Philop. ibid. p. 265, qui Aquilae continuat: ᾧ ἐν αὐτῷ ψυχὴ κ. τ. ἑ. (v. 30). Reliquam partem v. 29 sic de suo, ut videtur, supplet Montef.: καὶ σὺν πᾶν ξύλον, ἐν ᾧ καρπὸς ξύλου ἐσπαρμένον σπέρμα, ὑμῖν εἶναι (potius ἔσται) εἰς βρῶσιν. Idem in *Notis* p. 15: "Ἀκ. ἐσπαρμένον σπέρμα. [Ex Drusio.] In editis Theodoreti Quaest. LI in Gen. σπερμαῖνον σπέρμα... Utra autem vera lectio sit, incertum." Immo ἐσπαρμένον non est nisi falsa emendatio Pici pro vitiosa Cod. August. scriptura σπαρμένον, quae, Philopono auctore, in σπερμαῖνον vertenda erat. Porro Aquilae lectio, σπερμαῖνον σπέρμα non est pro σπέρματος σπορίμου, sed pro σπεῖρον σπέρμα. Vid. Theodoreti Opp. T. I, p. 65. [45] Philop. ibid. Cod. 127

ὁ θεός· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὸν πάντα χόρτον σπερμαίνοντα σπέρμα τὸν ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς· καὶ τὸ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν αὐτῷ καρπὸν ξύλου, σπερμάτων (fort. σπερμαῖνον) σπέρμα· ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν.[46]

30. וּלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה. *Et omnibus animalibus terrae, et omnibus alitibus caeli, et omni quod reptat super terra, in quo* est *anima viva,* (dedi) *omnem virorem herbae in cibum.* Ο΄. καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις (Ἀ. Σ. ζώοις[47]) τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ ἑρπετῷ ἕρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς, καὶ πάντα χόρτον χλωρὸν εἰς βρῶσιν. Ἀ. . . ᾧ ἐν αὐτῷ ψυχὴ ζῶσα, σὺν παντὶ λαχάνῳ χλόης εἰς βρῶσιν.[48] Σ. πᾶσί τε τοῖς ζώοις τῆς γῆς, [καὶ] πᾶσί τε τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ κινουμένῳ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ᾧ ἐστι ψυχὴ ζῶσα, πᾶν χλωρὸν χόρτου εἰς βρῶσιν.[49] Θ. καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ ἑρπετῷ ἕρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, τῷ ἔχοντι ἐν αὐτῷ ψυχὴν ζωῆς, τὸν πάντα χλωρὸν χόρτον εἰς βρῶσιν.[50]

31. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד. Ο΄. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Ἀ. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς σύμπαν ὅσα (fort. ὃ) ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὸν σφόδρα. Σ. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἦν καλὰ σφόδρα.[51]

Cap. I. 11. κατὰ γένος ÷ καὶ καθ' ὁμοιότητα ↙.[52]
20. ÷ καὶ ἐγένετο οὕτως ↙.[53]

CAP. II.

1. הַשָּׁמַיִם. Ο΄. ὁ οὐρανός. Ἀ. Σ. οἱ οὐρανοί.[1]

2. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. Ο΄. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ (Οἱ λοιποί· τῇ ἑβδόμῃ[2]).

וַיִּשְׁבֹּת. *Et cessavit.* Ο΄. καὶ κατέπαυσε (Ἀ. διέλιπεν[3]).

4. אֵלֶּה תוֹלְדוֹת. *Hae* sunt *origenes.* Ο΄. αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως. Ἀ. Σ. αὗται αἱ γενέσεις.[4]

6. וְאֵד יַעֲלֶה מִן־הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה. *Sed vapor ascendebat de terra, et irrigabat universam faciem humi.* Ο΄. πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ἀ. καὶ ἐπιβλυσμὸς ἀνέβη

---

affert: Σ. σπερματίζοντα. [46] Philop. ibid. Pro σπερμάτων, quod manifeste vitiosum est, Montef. tacite correxit σπερμαίνοντος, spreta leniori medicina, σπερμαῖνον, vel etiam σπερματοῦν. [47] Cod. 127. [48] Philop. ibid. p. 265. Idem p. 267: τὸ δὲ, καὶ πᾶν χλωρὸν χόρτου εἰς βρῶσιν, τοῖς τρισὶν εἰρημένον, Ἀκ. σαφέστερον ἡρμήνευσεν, εἰπών· καὶ (σὺν) παντὶ λαχάνῳ χλόης εἰς βρῶσιν. Montef. vero pro σὺν παντὶ λαχάνῳ χλόης oscitanter dedit σὺν πᾶν λάχανον (om. χλόης). [49] Philop. ibid. p. 265. (Quae autem in fine lectionis Symmacho adstruit Montef., τὸν πάντα χόρτον σπόριμον (adde ex Philopono σπέρμα), ὅ ἐστιν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς, ad enarrationem versionis LXXviralis pertinent. Error est Corderii, qui Philoponum edidit.) Procop. in Gen. p. 118: περιττὸς οὖν ὁ, καὶ, ἐν τῷ, καὶ πάντα χόρτον χλωρὸν εἰς βρῶσιν· οὕτω γὰρ ἐκδεδωκέναι καὶ Σύμμαχον, χωρὶς τοῦ, καί. [50] Philop. ibid. (Montef. perperam exscripsit καὶ pro τῷ (ἔχοντι), omisso in fine χόρτον.) [51] Idem ibid. p. 271. [52] Sic sub ÷ vel ↙ Arab. 1, 2. In Hebraeo etiam κατὰ γένος abest. [53] Sic sub ÷ Montef., tacito auctore. Eadem verba in v. 11 obelo jugulant Arab. 1, 2, reclamante Hebraeo.

CAP. II. [1] Codd. X, 127, 135. [2] Iidem. Hieron.: "Pro *die sexto* in Hebraeo habet *diem septimum.* Artabimus igitur Judaeos, qui de otio sabbati gloriantur, quod jam tunc in principio sabbatum dissolutum sit, dum Deus operatur in sabbato, complens opera sua in eo, et benedicens ipsi diei, quia in illo universa compleverit." [3] Codd. X (cum διέλειπεν), 127, 135. [4] Codd. 127, 135. Cod. X affert: Ἀ. αὗται αἱ γ. Sic (cum Ἀ. Σ.) Catenae MSS. et schedae Combefis. apud Montef., qui ex iisdem scholium affert: Τὸ, βίβλος, ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καθόλου οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις, ἀλλ' ἐπὶ πλάνῃ (corrige ex Niceph. ἀλλ' ἔστι πλάνη) Ἑβραίου γραφέως, πλανηθέντος ἐν τῇ πλάνῃ ἐκείνου, ἐν ᾧ κεῖται παρὰ μὲν Ἀκύλᾳ· τοῦτο βιβλίον γεννημάτων Ἀδάμ· παρὰ δὲ τοῖς Ο΄· αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων· ᾠήθη γὰρ καὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ βιβλίον παραλελεῖφθαι, καὶ οὕτως αὐτὸ προσέθηκε.

ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπότισε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς χθονός.[5]

7. וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. *Et formavit Jova Deus hominem ex pulvere humi, et inflavit in nares ejus spiritum vitae; et factus est homo anima vivens.* Ο΄. καὶ ἔπλασεν ※ κύριος ◄[6] ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν (alia exempl. add. λαβὼν[7]) ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον (Οἱ λοιποί· εἰς τοὺς μυκτῆρας[8]) αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ἀ. καὶ ἔπλασε κύριος ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς χθονὸς, καὶ ἐνεφύσησεν ἐν μυκτηρσὶν αὐτοῦ ἀναπνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Σ. Θ. καὶ ἔπλασε κύριος ὁ θεὸς τὸν Ἀδὰμ χοῦν ἀπὸ τῆς [γῆς] ἀδαμὰ, καὶ ἔπνευσεν εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ ἀναπνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο Ἀδὰμ [ἄνθρωπος] εἰς ψυχὴν ζῶσαν.[9]

8. וַיִּטַּע יְהוָה אֱלֹהִים גַּן־בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם. *Et plantavit Jova Deus hortum in Eden ab oriente.* Ο΄. καὶ ἐφύτευσεν ※ κύριος ◄[10] ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ (Ἑβρ. γὰν βεδὲμ[11]) κατὰ ἀνατολάς. Ἀ. καὶ ἐφύτευσε κύριος ὁ θεὸς κῆπον ἐν Ἐδὲμ ἀπὸ ἀρχῆθεν.[12] Σ. . . παράδεισον ἀνθηρὸν . .[13]

מִקֶּדֶם. Ἀ. ἀπὸ ἀρχῆθεν. Σ. ἐκ πρώτης. Θ. ἐν πρώτοις.[14]

10. וְהָיָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ γίνεται.[15]

11. פִּישׁוֹן. Ο΄. Φισὼν (s. Φεισὼν). Ὁ Ἑβραῖος· Φεισών.[16]

---

[5] Theodoret. Quaest. XXII in Gen., unde sumpserunt Nobil., Niceph. Cf. Hex. ad Job. xxx. 12. Prov. i. 26. Jerem. xlvi. 21. (Scriptura ἐπιβλυγμὸς est in Nobil.; ἐπιφλυγμὸς autem in Cod. Aug. Theodoreti.) Euseb. Emisenus in Cat. Niceph. p. 60: Ἑβραῖος δέ τις φησὶν, ὅτι οὐ λέγει, πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς, ἀλλά τι εἶδός φησιν ἀχλύος ἢ αἰθέρος συνεστῶτος παχυτάτου, οὗ τὴν ἀνάδοσιν ἀπὸ τῆς γῆς γίνεσθαι ἔφη, καὶ καλύπτειν τὸ πρόσωπον. [6] Sic Cod. 127, et sine aster. Codd. 14, 25, 31, alii. [7] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 16, 18, alii, Philop. [8] Cod. 127. Nobil. affert: Ἀ. Σ. μυκτῆρα. [9] Philop. ibid. p. 250. Ad duplicem lectionem γῆς ἀδαμὰ cf. ad Cap. iii. 18. [10] Sic sine aster. Comp., Codd. III, 16, 19, 20, alii, Arab. 1, 2. Grabe *Epist. ad Mill.* p. 68: "Asteriscum iterum praefixi auctoritate Anastasii l. c., τὰ ἐξαπλᾶ στιχθέντα allegantis." Graeca Anastasii in Cod. Cantab. sic jacent: καθὰ εἰς τὰ ἀκριβῆ καὶ ἀνόθευτα καὶ ἀρχαῖα τῶν ἀντιγράφων ἐρευνήσαντες μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας εὑρήκαμεν, εἰς τὰ ὑπὸ Κλήμεντος, καὶ Εἰρηναίου, καὶ Φίλωνος τοῦ φιλοσόφου, καὶ τοῦ τὰ ἐξαπλῶς (fort. ἐξαπλᾶ) συστησαμένου στιχθέντα. Ubi vocem στιχθέντα, sensu generaliori pro *distincta, descripta,* non pro *asterisco notata* positam, a Grabio male cum τὰ ἐξαπλᾶ compositam esse quivis videt. [11] Sic Montef., tacito auctore. [12] "Versionem Aquilae habemus ex Basilio [?] et ex schedis Combefis."—*Montef.* Pro ἀπὸ ἀρχῆς ex Hieronymo rescripsimus ἀπὸ ἀρχῆθεν. Scilicet Aquila pro קֶדֶם regulariter ponit ἀρχῆθεν (vid. Hex. ad Deut. xxxiii. 15. 4 Reg. xix. 25. Psal. xliii. 2. lxvii. 34. lxxvii. 2. cxviii. 152); pro מִקֶּדֶם igitur ἀπὸ ἀρχῆθεν ponendum erat. (Exempla cumulavimus propter Lagardium, qui in *Genes.* p. 24 temere affirmat, in nostro loco Aquilam non מִקֶּדֶם, sed מקדמה legisse.) [13] Hieron.: "Porro EDEN *deliciae* interpretantur, pro quo Sym. transtulit, *paradisum florentem.*" [14] Idem: "Necnon quod sequitur *contra orientem,* in Hebraeo MECEDEM [Lagarde e Codd. Berol. Scaph. MIMIZRA edidit. Fortasse plenius legendum: MECEDEM, non MIMIZRA] scribitur, quod Aq. posuit ἀπὸ ἀρχῆς ['Antiquior Reginae liber [et Frising.] ΑΠΟ ΑΡΧΗΘΕΝ; alter corrupte ΑΠΟ ΑΡΧΝΗΗΝ; denique Palat. ΑΠΟ ΑΡΧΝΕΕΝ.' —*Vallars.*] et nos *ab exordio* possumus dicere; Sym. vero, ἐκ πρώτης, et Theod. ἐν πρώτοις, quod et ipsum non *orientem,* sed *principium* significat. Ex quo manifestissime comprobatur, quod priusquam caelum et terram Deus faceret, paradisum ante condiderat, sicut et legitur in Hebraeo: *Plantaverat autem Dominus Deus paradisum in Eden a principio.*" Praeterea Montef. Syri interpretis lectionem e Cod. Reg. 1888 [et Cat. Niceph. p. 66] exscripsit: Ὁ μὲν οὖν Σύρος οὕτως ἔχει γεγραμμένον· καὶ ἐφύτευσεν ὁ θ. παράδεισον ἐν Ἐδέμ· ἐξ ἀρχῆς δέ φησι (φασι Niceph.) μὴ κεῖσθαι ἐν (ἐγκεῖσθαι idem) τῷ Ἑβραϊκῷ. [15] Sic Codd. 25, 130, teste Lagarde, Cat. Niceph., et Cod. 127 in marg. Lectionem non memorat Holmes. [16] Acacius in Catenis Reg. MSS. [et Cat. Niceph. p. 72]: Τὰ τῶν τεσσάρων ποταμῶν ὀνόματα κατὰ μὲν Ἑβραίους οὕτω καλεῖται· ὁ μὲν πρῶτος Φεισὼν, ὁ δὲ δεύτερος Γαιών· ὁ τρίτος, Φοράδ· ὁ τέταρτος Ἐδδεκέλ· παρὰ δὲ Ἕλλησι, Γάγγης, Νεῖλος, Εὐφράτης, Τίγρης. Hieron.: "*Nomen uni Phison.* Hunc esse Indiae fluvium *Gangen* putant." Aliter Severianus in Cat. Niceph. p. 70: Φεισών,

12. הַבְּדֹלַח. *Bdellium.* Ο΄. ὁ ἄνθραξ. Οἱ λοιποί· βδέλλιον.[17]

וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם. *Et gemma onyx* (s. *sardonyx*). Ο΄. καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος (Οἱ λοιποί· ὄνυξ[18]).

14. קִדְמַת אַשּׁוּר. *Ab oriente Assyriae.* Ο΄. κατέναντι (Ἀ. ἐξ ἀνατολῆς[19]) Ἀσσυρίων.

15. בְגַן־עֵדֶן. Ο΄. ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς. Σ. ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς ἀκτῆς.[20]

17. לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. *Non comedes de ea; nam in quo die comederis de ea, moriendo morieris.* Ο΄. οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Ἀ... ὅτι ἐν ἡμέρᾳ βρώσεώς σου...[21] Σ. οὐ μὴ φαγῇ ἀπ' αὐτοῦ· ᾗ δ' ἂν (s. ᾗ γὰρ ἂν) ἡμέρᾳ φαγῇ ἀπὸ τοῦ ξύλου, θνητὸς ἔσῃ.[22]

18. לְבַדּוֹ. *Solum.* Ο΄. μόνον. Σ. μοναχόν.[23]

אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. *Faciam ei adjutorem sicut e regione ejus* (sibi similem). Ο΄. ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν (Ἀ. ὡς κατέναντι αὐτοῦ. Σ. ἀντικρὺς αὐτοῦ[24]).

19, 20. חַיַּת (bis). Ο΄. τὰ θηρία ... τοῖς θηρίοις. Ἀ. Σ. (τὰ) ζῷα ... (τοῖς) ζώοις.[25]

ὃν νῦν λέγουσι Δανοῦβιν. [17] Cod. X, teste Griesb. Cod. 135 in marg.: Ἀ. βδέλλιον, καὶ ἀντὶ πρασίνου ὄνυξ. Cf. Hex. ad Num. xi. 7. [18] Cod. 127. Cf. Hex. ad Exod. xxv. 7. xxxix. 6. Job. xxviii. 16. Hieron.: "Pro *carbunculo* et *lapide prasino*, βδέλλιον et ὄνυχα alii transtulerunt." Montef. affert: Ἀ. σαρδόνυξ. Σ. Θ. ὄνυξ, ex alio Hieronymi loco, de quo ad Exod. xxxix. 6 videbimus. [19] Cod. X. Cod. 127: Σύ. ἐξ ἀνατολῆς. [20] Hieron.: "Pro *voluptate* in Hebraeo habet EDEN: ipsi igitur nunc LXX EDEN interpretati sunt *voluptatem*. Sym. vero, qui *florentem* paulo ante *paradisum* transtulerat, hic posuit ἐν τῷ π. τῆς ἄλσης, quod et ipsum *amoenitatem* et *delicias* sonat." Pro voce Graecis scriptoribus ignota ἄλσης Vallarsius e quatuor MSS. (quibus accedunt Lagardii tres) ἀκτῆς recepit, cum significatione *amoeni secessus*, maxime ad maris littus seu propter fluvios, pro quo, praeter Graeca exempla (ut ait) innumera, e Latinis appellat Cic. in Verrem VII, 25: *In acta cum mulierculis jacebat ebrius;* et Virgil. Aen. V, 613: *At procul in sola secretae Troades acta Amissum Anchisen flebant.* Drusius pro ἄλσης infeliciter tentat ἀλοσύνης e glossa Hesychii: Ἀλοσύνα· ἡδονή; ubi ΑΛΟΣΥΝΑ est falsa scriptura pro ΑΔΟΣΥΝΑ. Mitto conjecturam Jo. Alberti ad locum Hesychii, ΑΛCΗC nil esse nisi ΑΔCΗC pro ΑΔΟCΥΝΗC, aut, si mavis, ΗΔCΗC pro ΗΔΟCΥΝΗC; nam hujusmodi compendia in libris manu scriptis non reperiuntur. Denique Holmesius: "In re dubia, videndum an veri speciem habeat τῆς ἀκμῆς. Origen. in Lexico ap. Hieron. Opp. T. III, p. 626: Ἐδέμ· τρυφὴ ἢ ἀκμή. Est τρυφὴ forte τῶν Ο΄, et ἀκμὴ Symmachi. Porro Gen. xviii. 12: Ἀ. τρυφερία. Σ. ἀκμή." Equidem, re perpensa, ad Vallarsii sententiam accedo, non tamen ut cum Scharfenbergio in *Animadv.* p. 2 concedam, vocem ἀκτὴ a bonis scriptoribus de *amoeno secessu* usurpari. Scilicet ad sermonem vulgarem pertinet hic vocabuli usus, in quo *loca conviviis et epulationibus commoda* ἀκταὶ audiebant. Hoc nos docuit Schol. Venet. ad Il. B, 395: Ἔστι δὲ ἀκτὴ ὁ παραθαλάσσιος καὶ πετρώδης τόπος ... Οἶδε δὲ καὶ ἄλλο τι ἡ συνήθεια (*stylus familiaris*) καλούμενον ἀκτήν, ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος, οἶμαι, τοῖς πλοϊζομένοις λαβοῦσα. Ἐκεῖνοί τε γὰρ εἰς τοὺς τοιούτους τῶν τόπων ἀποβάντες ἑστιῶνται, αὐτή τε τοὺς ἐπ' εὐωχίαις ἀφωρισμένους τόπους ἀκτὰς καλεῖ, κἂν τύχωσι μὴ παραθαλάσσιοι ὄντες. Eodem pertinent Glossae: Amoenia (sic), αἱ ἀκταί; necnon locutiones, ἀκτάζειν, *genio indulgere* (Plutarchi Opp. T. II, p. 668: τί δ' οἱ πολλοὶ βούλονται πρὸς θεῶν, ὅταν ἡδέως γενέσθαι παρακαλοῦντες ἀλλήλοις, λέγωσι· σήμερον ἀκτάσωμεν), et ἀκταίνειν (=ἀκολασταίνειν, Suida auctore), propter opportunitates quas praebebant ad helluandum et libidinandum tales secessus. Cum hoc convenit usus Latinae vocis *acta* in malam partem, non quidem Virgilianus, sed Ciceronianus, cujus optimum exemplum est Orat. pro Cael. 15: *Accusatores quidem libidines, amores, adulteria, Bajas, actas, convivia, comissationes ... jactant.* Cf. ad Cap. xiv. 3. [21] Codd. X, 127, 135 (cum ἐὰν pro ἐν). [22] "Versio Symmachi Graeca in omnibus Catenis Regiis habetur."—*Montef.* Theodoret. Quaest. XXXVIII in Gen.: Σ. ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φ. ἀπὸ τοῦ ξ. θνητὸς ἔσῃ. Cod. 127 affert: Σ. ᾗ γὰρ ἂν ἡμέρᾳ. Hieron.: "*Morte morieris.* Melius interpretatus est Sym. dicens, *mortalis eris.*" Minus probabiliter Codd. X, 127, 135: Οἱ λοιποί· θνητὸς ἔσῃ; immo in priore statim subjungitur: Θ. θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. [23] Cod. 127. Eandem lectionem τοῖς λοιποῖς vindicat Cod. X, Aquilae autem Cod. 135. [24] Codd. X, 127, 135. S. Anastas. in Hexaëm. Lib. IX: Ὁμοίως καὶ Ἀκ. ὁ δυσσεβὴς Ἑλληνόφρων, καθάψασθαι τοῦ θεοῦ βουλόμενος, ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν· ποιήσωμεν τῷ ἀνθρώπῳ βοηθὸν κατ' αὐτόν, ποιήσωμεν αὐτῷ β. κατέναντι αὐτοῦ, εἶπε, τουτέστιν, ἀντίδικον καὶ πολέμιον. Ubi particula ὡς male abest. [25] Cod. 127. Cod. 135 affert: Ἀ. τοῖς ζώοις. Montef. e Cod. X exscripsit: Σ. ζῷα. Ἀ. Σ. ζώοις.

20. כְּנֶגְדּוֹ. Ο΄. ὅμοιος αὐτῷ. Σ. ἀντικρὺς αὐτοῦ.[26]

21. תַּרְדֵּמָה. *Soporem gravem.* Ο΄. ἔκστασιν. Ἀ. καταφοράν. Σ. κάρον.[27] Ἕτερος· ὕπνον.[28]

וַיִּסְגֹּר. *Et clausit.* Ο΄. καὶ ἀνεπλήρωσε (Ἀ. ἀπέκλεισε. Σ. συνέκλεισε[29]).

23. זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי. *Haec tandem aliquando est os de ossibus meis.* Ο΄. τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου. Σ. Θ. τοῦτο ἅπαξ ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου.[30]

לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקֳחָה־זֹּאת. *Haec vocabitur vira,*[31] *quia ex viro sumpta est haec.* Ο΄. αὕτη κληθήσεται γυνὴ (Ἑβρ. ἐσσὰ[32]) ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη (alia exempl. add. αὕτη[33]). Σ. αὕτη κληθήσεται ἀνδρὶς, ὅτι ἀπὸ ἀνδρὸς ἐλήφθη αὕτη.[34] Θ. αὕτη κληθήσεται λῆψις, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ἐλήφθη (αὕτη).[35]

Cap. II. 4. ※ κύριος ◄ ὁ θεός.[36] 5. ※ κύριος ◄ ὁ θεός.[37]

Cap. III.

2 (Hebr. 1). וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָֹה אֱלֹהִים. *Serpens autem erat callidior omnibus bestiis agri, quas fecerat Jova Deus.* Ο΄. ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος (Ἀ. Θ. πανοῦργος. Σ. πανουργότερος[1])

---

[26] Cod. 127, qui Aquilae lectionem tribuit. [27] Codd. X, 127, 135 (cum καταφορά). Cf. Hex. ad Gen. xv. 12. 1 Reg. xxvi. 12. Prov. xix. 15. Hieron.: "Pro *ecstasi*, id est, mentis excessu, in Hebraeo habetur THARDEMA, quod Aq. καταφορὰν, Sym. κάρον, id est, *gravem et profundum soporem*, interpretati sunt." [28] "Hanc lectionem Viri doctissimi Jo. Ernesti Grabe [quem cf. in *Epist. ad Mill.* p. 79] beneficio habemus. Ipse vero mutuatus est ex Anastasio Lib. IX in Hexaëm., cujus duo MSS. codices habentur; alter in Bibliotheca [Joannis Moore] Episc. Norvic. [nunc in Bibliotheca Academiae Cantab., signatus Ff. IV. 2], alter in [Novo] Collegio Oxoniensi. Alius autem habetur in Bibliotheca Colbertina. Locus sic jacet: Ἀντὶ τῆς ἐκστάσεως ὁ μὲν τῶν ἑρμηνευτῶν καταφορὰν εἶπεν, ἄλλος κάρον, ἕτερος ὕπνον." [29] Codd. 127, 135. Cod. X: Ἀ. ἐπέκλεισεν. Σ. συνέκλεισεν. [30] Nobil. (cum ὀστῶν pro ὀστέων), Cod. 135. Procop. in Gen. p. 158: Σύμ. δὲ καὶ Θεοδ. ἀντὶ τοῦ, νῦν, τὸ, ἅπαξ, ἡρμήνευσαν. [31] Festus s. v. *Querquetulanus*: "Feminas quas nunc dicimus, antiqui appellabant *viras*, unde adhuc permanent *virgines* et *viragines*." [32] Origen. Opp. T. I, p. 25: Φασὶ δὲ οἱ Ἑβραῖοι ἐσσὰ μὲν καλεῖσθαι τὴν γυναῖκα· δηλοῦσθαι δὲ ἀπὸ τῆς λέξεως τὸ, ἔλαβον, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ, χῶς ἰσουὼθ ἐσσὰ, ὅπερ ἑρμηνεύεται, ποτήριον σωτηρίου λήψομαι· ἲς δὲ τὸν ἄνδρα, ὡς φανερὸν ἐκ τοῦ, ἐσρὴ αἴς, ὅπερ ἐστὶ, μακάριος ἀνήρ. [33] Sic Comp., Codd. III, X, 14, 15, 16, alii. [34] Nobil. affert: Σ. αὕτη κληθήσεται ἀνδρίς. Cod. 127 in marg.: Σ. αὕτη κληθήσεται [ἐσσὰ] ἀνδρὶς, ὅτι ἀπὸ ἀνδρὸς ἐλήφθη αὕτη [ἐστὶ γυνή]. Vid. not. seq. Cod. 135 ex Apolinario: καλῶς τις καὶ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος (γλώττης) ὀνοματοποιήσας παρώνυμόν τι πεποίηκεν· αὕτη κλ. ἀνδρὶς, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ἐλήφθη αὕτη. Hieron.: "Non videtur in Graeco et in Latino sonare, cur *mulier* appelletur, quia ex *viro* sumpta sit; sed etymologia in Hebraeo sermone servatur. Vir quippe vocatur IS, et mulier ISSA. Recte igitur ab IS appellata est mulier ISSA. Unde et Sym. pulcre etymologiam etiam in Graeco voluit custodire, dicens: *Haec vocabitur* ἀνδρὶς, ὅτι ἀπὸ ἀνδρὸς ἐλήφθη; quod nos Latine possumus dicere: *Haec vocabitur virago, quia ex viro sumpta est.*" [35] Hieron.: "Porro Theodotio aliam etymologiam suspicatus est, dicens: *Haec vocabitur assumptio, quia ex viro sumpta est.* Potest quippe ISSA secundum varietatem accentus et *assumptio* intelligi." Cod. X in marg.: Ἐσσὰ, Ἑβραϊστὶ, λῆψις, ἢ ἀνδρίς. Cod. 127 in marg.: Ἑβρ. Θε. εσσα, θλιψις ανδρος. Συ. αυτη κληθησεται εσσα ανδρις, οτι απο ανδρος εληφθη αυτη εστι γυνη. "Haec forsan in marg. codicis sic se habuerunt:

Εβρ.	Θε.
εσσα.	θλιψις ανδρος. Συ. αυτη κληθησεται
εσσα	ανδρις, οτι απο ανδρος εληφθη αυτη.
εστι γυνη.	

Verba ad sinistram erant more Sinico (quod saepe fit in marginibus codicum) deorsum legenda; sed ea librarius transverso sub ordine legit, atque ita cum vicinis, quae erant separatim legenda, commiscuit. Lego igitur: Ἑβρ. ἐσσά. ἐσσά ἐστι γυνή. Θ. λῆψις. Σ. ἀνδρίς. Σ. αὕτη κλ. ἀνδρὶς, ὅτι ἀπὸ ἀνδρὸς ἐλήφθη αὕτη."—*Holmes.* [36] Sic sub aster. Cod. 127 in marg., Arab. 1. Κύριος om. Codd. X, 14, 15, 16, alii. [37] Sic Codd. X, 127, Arab. 1, et sine aster. Comp., Codd. 19, 25, alii.

Cap. III. [1] Cod. 127. Hieron.: "Pro *sapiente* in Hebraeo habetur AROM, quod Aq. et Theod. πανοῦργον interpretati sunt; hoc est, *nequam* et *versipellem*. Magis itaque ex hoc verbo calliditas et versutia, quam sapientia demonstratur." S. Anastas. (MS.) in Hexaëm. Lib. X: ὁ δὲ Σύμ. καὶ ὁ Ἀκ. ἀντὶ τοῦ, φρονιμώτερος, πανουργότερος εἰρήκασι.

πάντων τῶν θηρίων ('Α. ζώων[2]) τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐποίησε κύριος ὁ θεός. 'Α. καὶ ὁ ὄφις ἦν πανοῦργος ἀπὸ παντὸς ζώου τῆς χώρας, οὗ ἐποίησε κύριος ὁ θεός.[3]

2 (1). אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן. *Siccine dixit Deus: Non comedetis de omni arbore horti?* Ο΄. τί ὅτι (Σ. πρὸς τί[4]) εἶπεν ὁ θεός· οὐ μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου (Θ. κήπου[5]); 'Α. μὴ ὅτι εἶπεν ὁ θεός· μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ κήπου;[6]

6 (5). וְנִפְקְחוּ. *Tunc aperientur.* Ο΄. διανοιχθήσονται. Σ. συνετισθήσονται.[7]

9 (8). לְרוּחַ הַיּוֹם. *In aura diei* (vespera). Ο΄. τὸ δειλινόν. 'Α. ἐν τῷ ἀνέμῳ τῆς ἡμέρας. Σ. διὰ πνεύματος ἡμέρας. Θ. ἐν τῷ πνεύματι πρὸς κατάψυξιν τῆς ἡμέρας.[8]

13 (12). אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי. *Quam dedisti mihi sociam.* Ο΄. ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ. Σ. ἣν συνῴκισάς μοι.[9]

14 (13). הִשִּׁיאַנִי. *Seduxit me.* Ο΄. ἠπάτησέ με. 'Α. ἐπηγάγετό με.[10]

15 (14). חַיַּת. Ο΄. τῶν θηρίων. 'Α. Σ. τῶν ζώων.[11]

עַל־גְּחֹנְךָ. *Super ventrem tuum.* Ο΄. ἐπὶ τῷ στήθει σου καὶ τῇ κοιλίᾳ.[12]

עָפָר. Ο΄. γῆν. 'Α. χοῦν.[13]

16 (15). יְשׁוּפְךָ. *Conteret te.* Ο΄. τηρήσει. 'Α. προστρίψει. Σ. θλίψει.[14]

17 (16). וְהֵרֹנֵךְ. *Et graviditatem tuam.* Ο΄. καὶ τὸν στεναγμόν σου. 'Α. τὰς συλλήψεις σου. Σ. Θ. τὰς κυήσεις σου.[15]

תְּשׁוּקָתֵךְ. *Appetentia* (s. *conversio*) *tua.* Ο΄. ἡ ἀποστροφή ('Α. συνάφεια. Σ. ὁρμή[16]) σου.

18 (17). אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. *Maledicta* est *humus tui causa.* Ο΄. ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. 'Α. ἐπικατάρατος ἡ χθὼν ἕνεκέν σου.[17] Σ. ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τῇ ἐργασίᾳ σου.[18] Θ. ἐπικατάρατος ἡ [γῆ] ἀδαμὰ ἐν τῇ παραβάσει σου.[19]

בְּעִצָּבוֹן. *In labore gravi.* Ο΄. ἐν λύπαις. Σ. ἐν κακοπαθείᾳ. Θ. μετὰ μόχθου.[20]

20 (19). עַד שׁוּבְךָ. *Donec revertaris.* Ο΄. ἕως τοῦ ἀποστρέψαι ('Α. ἐπιστρέψαι[21]) σε.

---

[2] Codd. X, 127. [3] Theodoret. Quaest. XXXI in Gen., et Cod. Reg. 1888. [4] Codd. X, 135. [5] Cod. X. [6] Cod. 135. [7] S. Anastas. (MS.) in Hexaëm. Lib. XI: ὁ Σύμ. εἰς τὸ διανοιχθήσονται, συνετισθήσονται τέθεικεν. Idem ad v. 8: συνετίσθησαν εἴρηκεν (ὁ Σύμ.), τουτέστιν, ἐσοφίσθησαν, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἦλθον τῆς οἰκείας γυμνότητος τὰ τῆς ψυχῆς αὐτῶν ὄμματα. Minus probabiliter has lectiones Theodotioni, non Symmacho, vindicant Codd. X, 127. [8] Hieron.: "In plerisque codd. Latinorum, pro eo quod hic posuimus, *ad vesperam, post meridiem* habet; quia τὸ δειλινὸν Graecum sermonem ad verbum transferre non possumus; pro quo in Hebraeo scriptum est, LARUE AIOM, quod Aq. interpretatus est, ἐν [ἐν deest in tribus codd. apud Lagarde] τῷ ἀνέμῳ τῆς ἡμ., id est, *in vento diei;* Sym. vero, διὰ πν. ἡμ., id est, *per spiritum diei.* Porro Theod. manifestius, ἐν τῷ πν. πρὸς κατάψυξιν τῆς ἡμ., ut meridiano calore transacto, refrigerium aurae spirantis ostenderet." [9] Codd. X, 127, uterque cum scriptura συνῴκησας. Cod. 135 affert: 'Α. ἣ συνῴκησάς με. [10] Codd. 127, 135. Montef., qui post Drusium edidit: Ἄλλοι· ἐπηγάγετό με, legendum suspicatur ἀπηγάγετό με. Immo optime Graecum est ἐπαγαγέσθαι, *allicere* (cf. Hemsterh. ad Plut. p. 59), sed fortasse Symmachum magis quam Aquilam sapit. [11] Cod. X, teste Griesb. Cod. 127: 'Α. τῶν ζώων. [12] Hieron.: "*Super pectus tuum et ventrem tuum. Ventrem* LXX addiderunt; ceterum in Hebraeo *pectus* tantum habet." [13] Codd. X, 127. Hieron.: "Pro *terra* APHAR scriptum est, quod nos *favillam* et *pulverem* possumus dicere." [14] Codd. 127, 135. "Coislin. pro voce τηρήσει in marg. habet τρίψει, eraso interpretis nomine."—*Montef.* Hieron.: "*Ipse servabit caput tuum, et tu servabis ejus calcaneum.* Melius habet in Hebraeo: *Ipse conteret caput tuum, et tu conteres ejus calcaneum.*" [15] Cod. X. In Cod. 127 prior lectio anonyma est. [16] Cod. 127. Cod. X: 'Α. Σ. συνάφεια, ὁρμή. Hieron.: "Pro *conversione* Aq. *societatem* [quod Grabio ἑταιρία, Martianaeo συμμαχία sonabat], Sym. *appetitum* vel *impetum* transtulerunt." Cf. ad Cap. iv. 7. [17] Hieron.: "Et Aquila non discordat, dicens: *Maledicta humus propter te.*" Cod. 127 affert: 'Α. ἕνεκέν σου. [18] Codd. X, 135. [19] Cod. X. Sic, cum ἡ ἀδὰμ (sic) pro ἡ γῆ ἀδαμὰ Cod. 135. Cf. ad Cap. i. 7. Hieron.: "Et Theodotion: *Maledicta adama in transgressione tua.* [20] Codd. X (cum κακοπάθει (sic)), 127 (cum κακοπαθείαις), 135. [21] Cod. X.

20 (19). תָּשׁוּב. Οʹ. ἀπελεύσῃ. Ἀ. ἐπιστρέψῃ.[22]

21 (20). חַוָּה. *Eva.* Οʹ. Ζωή. Ἀ. Αὐα. Σ. Ζωογόνος.[23]

23 (22). הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן־יִשְׁלַח יָדוֹ. *Ecce! homo factus est sicut unus nostrum, ad sciendum bonum et malum. Nunc autem ne extendat manum suam.* Οʹ. ἰδοὺ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν· καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Σ. ἴδε, ὁ Ἀδὰμ γέγονεν ὁμοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν· νῦν οὖν μηδαμῶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ.[24]

25 (24). אֶת־הַכְּרֻבִים. Οʹ. τὰ χερουβίμ. Ἀ. καὶ ὁ Ἑβραῖος· χερουβίμ.[25]

Cap. III. 23. καὶ εἶπεν ※ κύριος ↙ ὁ θεός.[26]

CAP. IV.

1. קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה. *Nacta sum virum, juvante Jova.* Οʹ. ἐκτησάμην ἄνθρωπον διὰ τοῦ θεοῦ. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· ἐκτησάμην ἄνθρωπον ἐν θεῷ.[1] Σ. ἐκτησάμην ἄνθρωπον σὺν κυρίῳ. Ἕτερος· ἐκτησάμην ἄνθρωπον κύριον.[2]

2. וַתֹּסֶף לָלֶדֶת. Οʹ. καὶ προσέθηκε τεκεῖν. Σ. (καὶ) πάλιν ἔτεκεν.[3]

4. וַיִּשַׁע. *Et respexit.* Οʹ. καὶ ἐπεῖδεν. Ἀ. καὶ ἐπεκλίθη. Σ. καὶ ἐτέρφθη. Θ. καὶ ἐνεπύρισεν. Ὁ Σύρος· καὶ εὐδόκησεν.[4]

---

[22] Cod. 127. [23] Cod. X. Minus probabiliter Cod. 127 ad πάντων τῶν ζ. in marg. pingit: Ἀκ. ζωογόνος. [24] Montef. e Cod. X edidit: Σ. ἴδες Ἀδὰμ γέγονεν ὁμοῦ ἀφ' (ἡμῶν) ἐν τῷ γινώσκειν καλὸν ἢ π. "Mihi quidem in hunc fere modum legendae videntur literae dubiae ac detritae: γέγονεν ὁμοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ γινώσκειν κ. καὶ π.; ut alibi מִמֶּנּוּ vertitur ἀπ' αὐτοῦ."—*Griesbach.* "Σ. ἴδε ὁ Ἀδὰμ, cetera ut Griesb. Ita, inspecto codice, et ipsi legimus."—*Holmes.* Etiam Cod. 127 ad τοῦ γινώσκειν in marg. affert: Σ. ἀφ' ἑαυτοῦ. Accedit Photius in Amphilochiis apud Mai. *S. V. N. C.*, T. IX, p. 25, qui locus integer exscribendus: Καὶ δεύτερον, ἵνα τοῖς τῆς ὑπερορίας κόλποις (fort. κόποις) ἐνταλαιπωρούμενος, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων καὶ τῆς τῶν παθῶν πείρας μάθοι τῆς τε οἰκείας τὸ μέτρον δυνάμεως, καὶ ὡς πολὺ αὐτῷ λυσιτελέστερον ἦν, τῆς ἡμῶν προνοίας ἐξάπτειν τὰ τῆς διανοίας καὶ τῆς πολιτείας κινήματα· ὅσον τε καθέστηκεν ἐνδεὴς τοῦ γινώσκειν ἀφ' ἑαυτοῦ τε τὸ (fort. τό τε) καλὸν καὶ τὸ πονηρόν. Ταύτης δὲ τῆς διανοίας οἶμαι καὶ Σύμμαχον ἐγγὺς γεγονότα τὴν περιοχὴν τοῦ ῥητοῦ ἐκδεδωκέναι· ἰδοὺ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν τοῦ γινώσκειν ἀφ' ἑαυτοῦ καλὸν καὶ πονηρόν. [25] Cod. 127. [26] Sic Cod. X in marg., et sine aster. Codd. III, 14, 16, alii, Arab. 1, 2.

CAP. IV. [1] Codex quidam Monspeliensis, teste Combefisio, cum scholio: ὡς ἀνατιθέντος (sic) τὸν πρωτότοκον θεῷ. Sic (cum τῷ θεῷ) Cod. 135. [2] S. Anastas. in Hexaëm. Lib. XII: Ὅθεν οἱ ἄλλοι τῶν ἑρμηνευτῶν οἱ περὶ Σύμμαχον θαυμασίως ἐκδεδώκασι τὴν τοιαύτην φωνήν. Ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν· ἐκτ. ἄν. διὰ τοῦ κυρίου, ὁ μὲν εἶπεν· ἐκτ. ἄν. σὺν κυρίῳ, τουτέστιν, ἄνθρωπον ἡνωμένον τῷ κυρίῳ, θεὸν ὄντα ὁμοῦ τε αὐτὸν καὶ ἄνθρωπον. Ὁ δὲ ἕτερος πάλιν τῶν ἑρμηνευτῶν, ἐκτ. ἄν. κύριον, ἔγραψεν, ἵνα εἴπῃς ἄνθρωπον θεὸν, καθὰ καὶ Θωμᾶς εἶπε πρὸς αὐτόν· ὁ κύριός μου, καὶ ὁ θεός μου. [3] Codd. X, 127. Sic sine nom. Cod. 130. [4] Nobil. affert: "Theod. ἐνεπύρισεν. Aq. ἀπεκηλήθη, vel ἀπεκλήθη. Sym. ἐτέρφθη. Ed. Syra, εὐδόκησεν." Sic post Drusium Montef. in Hexaplis ad loc., notans: "Ἀκ. καὶ ἀπεκλήθη, vel melius ἀπεκηλήθη, *delinitus est.* Interpres Procopii Latine: *solationem accepit.*" Procopii Graeca a Maio edita in *Class. Auct.* T. VI, p. 218 sic sonant: Ἀλλ' ὁ μὲν προσφέρει τὰ προὔχοντα, ὁ δὲ λίαν ἠμελημένα· τοιγαροῦν ὁ θεὸς οὐρανόθεν πῦρ καθιεὶς, τὰ τοῦ Ἄβελ μόνον ἀνήλωσεν. Οὕτω γοῦν καὶ Θεοδ. ἐξέδωκεν εἰπὼν, ἐνεπύρισεν· ὁ δὲ Ἀκ., ἀπεκλίθη (sic)· Σύμ. δὲ, ἐτέρφθη· ὁ δὲ Σύρος, εὐδόκησε. Καὶ ὁ μὲν λέγει τῆς ἀποδοχῆς τὸν τρόπον, ὅτι διὰ πυρὸς, ὡς ἐπὶ Μωϋσέως καὶ Ἠλιού· ὁ δὲ, ὅτι τῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδὰμ ὀργῆς παρακληθεὶς ὁ θεὸς ἐδέξατο· ὁ δὲ, ὅτι ἐτέρφθη ὡς ἐπὶ ζῶντι τῷ δώρῳ· φαίνεται γὰρ ὁ θεὸς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κτίζειν τοῖς κινουμένοις ἡδόμενος, καὶ τὰ ἔμψυχα τινῶν (leg. τιμῶν), ἃ δὴ καὶ μόνα εὐλόγησε· τὸ δὲ, εὐδόκησεν, ἐμφαίνει ὡς προὔκρινε τοῦ Ἄβελ τὰ δῶρα. Ὁ δὲ Ἑβραῖος, φασὶ, καὶ ὁ Σύρος ἄμφω δῶρα καλεῖ. Tandem veram Aquilae manum ipse Montef. e Coisliniano (quocum consentit Cod. 127) feliciter eruit: Ἀ. ἐπεκλίθη. Σ. ἐτέρφθη. Θ. ἐπύρισεν. (Cf. nos in *Auctario* ad Jesai. xli. 10, ubi pro Hebraeo אַל־תִּשְׁתָּע Aquila interpretatus est μὴ ἐπικλίνου.) Ad Theodotionem autem potior videtur lectio ἐνεπύρισεν, partim ex Hieronymo, qui ait: "Unde scire poterat Cain, quod fratris munera suscepisset Deus, et sua repudiasset? nisi illa interpretatio vera est, quam Theod. posuit: *Et inflammavit Dominus super Abel et super sacrificium ejus; super Cain vero et super sacrificium ejus non inflammavit;*" partim ex Chrysostomo, qui tamen lectionem Syro interpreti oscitanter tribuit. Locus est Opp. T. XII, p. 203 D: Λέγεται πῦρ κατελθὸν ἀναλαβεῖν τὰς θυσίας· ἀντὶ γὰρ τοῦ, ἐπὶ

5. לֹא שָׁעָה. Ο΄. οὐ προσέσχε. Θ. οὐκ ἐνεπύρισεν.[5]

וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו. *Et exarsit* (ira) *Caino valde, et cecidit* (demissa est) *facies ejus.* Ο΄. καὶ ἐλυπήθη Κάϊν (alia exempl. ἐλύπησε τὸν Κάϊν[6]) λίαν, καὶ συνέπεσε τῷ προσώπῳ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ὀργίλον τῷ Κάϊν σφόδρα, καὶ ἔπεσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.[7] Σ. καὶ ὠργίσθη . . .[8]

6. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קָיִן לָמָּה חָרָה לָךְ. Ο΄. καὶ εἶπε κύριος ὁ θεὸς τῷ Κάϊν· ἱνατί περίλυπος ἐγένου; Ἀ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Κάϊν· εἰς τί [τὸ] ὀργίλον σοι;[9] Σ. . . εἰς τί ὠργίσθης;[10]

7. הֲלוֹא אִם־תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בּוֹ. *Nonne si recte attuleris,* (bene est)? *et si non recte, ante fores peccatum recubat. Ad te autem* erit *appetitus* (s. *conversio*) *ejus, et tu dominaberis ei.* Ο΄. οὐκ ἐὰν ὀρθῶς προσενέγκῃς, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἥμαρτες; ἡσύχασον· πρὸς σὲ ἡ ἀποστροφὴ αὐτοῦ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ. Ἀ. (οὐκ) ἐὰν ἀγαθύνῃς, ἀρέσεις . . .[11] Σ. ἀλλ' ἐὰν ἀγαθύνῃς, ἀφήσω· ἐὰν δὲ μὴ ἀγαθύνῃς, παρὰ θύραν ἁμαρτία ἐγκάθηται· καὶ πρὸς σὲ ἡ ὁρμὴ αὐτῆς, ἀλλ' ἐξουσιάσεις αὐτῆς.[12] Θ. οὐκ ἂν ἀγαθῶς ποιῇς, δεκτόν; καὶ ἂν μὴ ἀγαθῶς, ἐπὶ θύρᾳ ἁμαρτία ἐγκάθηται· καὶ πρὸς σὲ ἡ ἀποστροφὴ αὐτοῦ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ.[13]

8. וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו. Ο΄. καὶ εἶπε Κάϊν πρὸς Ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· ÷ διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον ↙.[14] Schol. Παρ' οὐδενὶ τῶν λοιπῶν κεῖται τὰ ῥήματα τοῦ Κάϊν τὰ πρὸς Ἄβελ, ἀλλ' οὐδὲ παρ' Ἑβραίοις, ἀλλ' ἐν ἀποκρύφῳ φασίν· παρὰ δὲ τοῖς Ο΄ κεῖται· ἔχει δὲ αὐτὰ καὶ τὸ Σαμαρειτικόν.[15] Schol. ex Origene: Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κάϊν πρὸς τὸν Ἄβελ οὐ γέγραπται, καὶ οἱ περὶ Ἀκύλαν ἔδειξαν· ὅτι ἐν τῷ ἀποκρύφῳ φασὶν οἱ Ἑβραῖοι κεῖσθαι τοῦτο ἐνταῦθα κατὰ τὴν τῶν Ο΄ ἐκδοχήν.[16]

Ἄβελ ἐπέβλεψε, καὶ ἐπὶ τὰς θυσίας αὐτοῦ, ὁ Σύρος, καὶ ἐνεπύρισεν, εἶπεν. [5] Hieron., ut supra. Cosmas Indicopleusta apud Montef. *Coll. Nov. PP.* T. I, p. 136 (indicante Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 82): μία τῶν ἐκδόσεων λέγουσα· ἐπὶ δὲ Κάϊν καὶ ἐπὶ τὰς θυσίας (sic) αὐτοῦ οὐκ ἐνεπύρισεν. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 15, 16, alii. [7] Theodoret. Cod. 127 affert: Ἀ. καὶ ὀργίλον τῷ. [8] Cod. 127. [9] Theodoret. Cod. 127: Ἀ. εἰς τί ὀργίλον σύ (sic); [10] Cod. 127. [11] Idem. [12] Idem. Cod. 135: Σ. ἀλλ' ἐὰν—ἐγκάθηται. Montef. ex schedis Combefis. edidit: Σ. ἀλλ' ἐὰν—ἁμαρτία ἔγκειται (sic). Posteriora e Cod. 127 sic exscripsit Matthaei: καὶ πρὸς σὲ ἡ ὁρμὴ αὕτη. Συ. ἀλλ' ἐξουσιάσῃς αὐτῆς, quae leviter corrupta esse videntur. Hieron.: "Multo alius in Hebraeo quam in LXX translatoribus sensus est . . . *Nonne si bene egeris, dimittetur tibi; et si non bene egeris, ante fores peccatum tuum sedebit, et ad te societas* [cf. ad Cap. iii. 17] *ejus; sed tu magis dominare ejus* . . . Quod autem in LXX interpretibus fecit errorem, illud est, quia *peccatum*, id est, ATTATH, in Hebraeo generis masculini est, in Graeco feminini; et qui interpretati sunt, masculino illud, ut erat in Hebraeo, genere transtulerunt." [13] Codd. 127 (cum scripturis ποιεῖς et ἄρξῃς), 135 (cum κἂν pro καὶ ἂν, et om. καὶ πρὸς σὲ ἡ ἀ. αὐτοῦ). Montef. ex iisdem schedis eruit: Θ. οὐκ ἂν ἀγ. ποιῇς, δεκτόν; καὶ ἂν μὴ ἀγ. ποιῇς, ἐπὶ θύρας ἁμ. ἐγκάθηται· πρὸς σὲ ὁρμὴ αὐτοῦ, καὶ ἄρξεις αὐτοῦ. Hieron.: "*Nonne si bene feceris, dimittetur tibi* omne delictum tuum? sive, ut Theod. ait, *acceptabile erit;* id est, munus tuum suscipiam, ut suscepi fratris tui." [14] Arab. 1, 2 pingunt: ÷ (sive ÷) καὶ εἶπε κ.τ.ἑ., absente metobelo. [15] Montef. ex schedis Combefisii, qui ait: "Ex Regiis Codd. et Cod. Mazarini. Sixtina [Nobil.] habet Cyrilli nomine [omissa clausula, ἀλλ' ἐν ἀποκρύφῳ φ.], cum Cyrillus non habeat." Hieron.: "*Et dixit Cain ad Abel fratrem suum.* Subauditur, ea quae locutus est Dominus. Superfluum ergo est, quod in Samaritanorum et nostro volumine [LXX] reperitur: *Transeamus in campum.*" [16] MSS. Combefis. Vid. Origen. Opp. T. II, p. 30. Ex hoc scholio male intellecto Montef. in Hexaplis posuit: Ἀ. Ο΄. διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον. Scilicet verba, καὶ οἱ περὶ Ἀκύλαν ἔδειξαν, perperam vertit: *Aquila tamen exhibet;* cum potius sonent: *id quod etiam docet Aquilae versio.* Verum vidit Scharfenb. in *Animadv.* pp. 4, 5, qui insuper pro ἐκδοχὴν probabiliter conjicit ἔκδοσιν. Quod vero affirmat doctissimus Animadversor, reliqua verba hujus scholii, ὅτι ἐν τῷ ἀποκρύφῳ κ.τ.ἑ., vix integra esse posse, *quia ὅτι non aptum videtur seriei orationis*, errorem ejus notavit Villoison. in Praef. ad *Nov. Vers. Gr.* etc. p. xix, ad usum scholiastarum a solenni voce ὅτι ordiendi provocans, scilicet ut subaudiatur σημείωσαι vel σημειωτέον. Quod reliquum est, Aquilam clausulam superfluam non legisse luculenter demonstrat aliud scholium in marg. Cod. 127: Ταῦτα ἐκ τοῦ ἀποκρύφου δοκεῖ ὑπὸ τῶν Ο΄ εἰλῆφθαι· ἔχειν (sic) δὲ αὐτὰ καὶ

12. לֹא־תֹסֵף תֵּת. Ο΄. καὶ οὐ προσθήσει . . δοῦναι. Σ. ἡ δὲ οὐκέτι (δώσει).[17]

נָע וָנָד. *Vagus et profugus.* Ο΄. στένων καὶ τρέμων. Σ. ἀνάστατος καὶ ἀκατάστατος.[18] Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί· σαλευόμενος καὶ ἀκαταστατῶν.[19]

13. עֲוֹנִי. *Delictum meum.* Ο΄. ἡ αἰτία μου. Ἀ. ἀνόμημά μου.[20]

14. הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי. *Ecce! expulisti me.* Ο΄. εἰ ἐκβάλλεις με. Ἀ. ἰδοὺ ἐξέβαλές με.[21]

15. לָכֵן. *Propterea.* Ο΄. Σ. Θ. οὐχ οὕτως. Ἀ. διὰ τοῦτο.[22]

שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם. *Septuplum punietur.* Ο΄. ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει. Ἀ. ἑπταπλασίως ἐκδικηθήσεται.[23] Σ. ἑβδόμως ἐκδίκησιν δώσει.[24] Θ. δι' ἑβδομάδος ἐκδικήσει.[25]

15. הַכּוֹת. Ο΄. ἀνελεῖν. Ἀ. πλῆξαι. Σ. πατάξαι.[26]

16. נוֹד. Ο΄. Ναΐδ. Σ. ἀνάστατος. Θ. σαλευόμενος.[27]

18. עִירָד. Ο΄. Γαϊδάδ. Ἀ. Ἰράδ.[28]

מְחוּיָאֵל. Ο΄. Μαλελεήλ. Alia exempl. Μαϊήλ.[29]

מְתוּשָׁאֵל. Ο΄. Μαθουσάλα. Alia exempl. Μαθουσαήλ.[30]

23. וְיֶלֶד. *Et adolescentem.* Ο΄. καὶ νεανίσκον. Ἀ. (καὶ) παιδίον.[31]

τὸ Σαμαρειτικόν· ἐν γὰρ τῷ Ἑβραϊκῷ οὐ γέγραπται, οὐδὲ ἐν τοῖς περὶ τὸν Ἀκύλαν. [17] Cod. 127. [18] Idem. [19] Procop. in Gen. p. 224: τὸ δὲ, στένων καὶ τρ. ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἡρμήνευσαν, σαλ. καὶ ἀκατ., τουτέστι, μὴ μένων ἐν ἑνὶ τόπῳ, ἀλλ' ἀλώμενος. Montef. e Catenis Regiis [et Nobil.] edidit: Ὁ Ἑβρ. καὶ ὁ Σύρος· σαλ. καὶ ἀκαταστατῶν, et sic ex Procopio Cat. Niceph. p. 112. [20] Cod. 127, et praem. articulo Cod. 130. [21] Codd. 127 (cum ἐξέβαλλες), 130, 135 (sine nom.). [22] Hieron. in Epist. XXXVI ad Damasum: "Vaiomer lo Adonai lochen chol oreg Cain sobathaim joccamo. Aq.: *Et dixit ei Dominus: Propterea* [cf. ad Cap. xxx. 15] *omnis qui occiderit Cain, septempliciter ulcisceretur.* Sym.: *Et dixit ei Dominus: Non sic, sed omnis qui occiderit Cain, hebdomadas* [sic in MSS., non *hebdomas*, ut in editis] sive *septimus, vindicabitur.* LXX et Theod.: *Et dixit ei Dominus: Non sic, sed omnis qui occiderit Cain, septem vindictas exsolvet.*" [23] Procop. in Gen. p. 229: Τινὲς δὲ ἰδικώτερον, ὅτι δεῖ τὸν Κάϊν ἑπταπλασίονα δοῦναι τὴν τιμωρίαν· καὶ Ἀκύλας γὰρ οὕτως ἐξέδωκεν· ἑπταπλασίως ἐκδικηθήσεται. Concinit Syro-hex. ܐ. ܫܒܥ ܥܘܡܦܝܢ ܡܬܬܒܥ ◆ Cf. Psal. xi. 7 in LXX et Syro-hex. Hieron. ad loc.: "Pro *septem vindictis* Aq. *septempliciter* interpretatus est; Sym. *septimum;* Theod. *per hebdomadem.*" [24] Procop. in continuatione: Σύμμαχος δέ· ἑβδόμως ἐκδίκησιν δώσει· ὅπερ τινὲς ἐξέλαβον, ἐν ἑπτὰ γενεαῖς δίκην δώσει. Syro-hex. affert: ܣ. ܫܒܝܥܝܐܝܬ ܬܒܥܬܐ ܢܬܠ ◆; ubi Syrum interpretem ἑβδόμως ante oculos habuisse vix dubium esse potest; etsi ex versione Hieronymi (qui tamen Symmachi lectionem ambigue tradidit) et explicatione a Procopio memorata, paene crediderim Symmachum non inusitatum ἑβδόμως, sed ἕβδομος s. ἑβδομαῖος posuisse. Cf. ad v. 24. [25] Syro-hex. ܬ. ܒܫܒܘܥܐ ܢܬܒܥ, arcte appicto scholio: "Ille quem genuit generatio septima (ܗܘ ܕܐܬܝܠܕ ܕܪܐ ܫܒܝܥܝܐ) ἐκδίκησιν δώσει;" quod ad Symmachi lectionem potius pertinere videtur. Hieron.: "Theod. *per hebdomadem.*" Cf. ad v. 24. [26] Codd. 127, 130, 135. [27] Syro-hex. ܣ. ܡܪܘܕܐ ◆ ܬ. ܡܬܛܠܛܠܢܐ ◆ Ad στένων καὶ τρέμων (v. 13) Cod. 130 in marg. pingit: ἀνάστατον σάλον. σαλευόμενος. Cod. 127 ad ᾤκησεν (v. 16): Σ. ἀνάστατος. σάλου ἢ σαλευόμενος. Denique ad Ναΐδ Cod. 135 in marg.: σάλος. "Graecas interpretum lectiones [Σ. ἀνάστατος. Θ. σαλευόμενος] sumpsi ex Appendice Holmesii, in quo tamen quoad textum et nomina interpretum satis confuse exhibentur; ego vero auctoritate Syri dispescui. Versio quidem Syriaca Symmachi esset ad literam *rebellis*, sed redditum puto serviliter ἀνάστατος, sumpta significatione ex vi radicis, licet non recte."—*Ceriani.* Ad נֹדְדִים Hos. ix. 17 Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܡܪܘܕܐ ◆, quod nos indubitanter ἀνάστατοι Graecum fecimus. Forma autem ܐܡܪܘܕ regulariter ponitur pro ἀνεστάτωσε; e. g. Dan. vii. 23 in Syro-hex., et Act. Apost. xvii. 6. xxi. 38 in Philox. Cf. Hex. ad Thren. i. 8. Hieron.: "Quod LXX *Naid* transtulerunt, in Hebraeo Nod dicitur, et interpretatur σαλευόμενος, id est, *instabilis* et *fluctuans*, ac *sedis incertae.* Non est igitur *terra Naid*, ut vulgus nostrorum putat; sed expletur sententia Dei, quod huc atque illuc vagus et profugus oberravit." [28] Codd. 127, 130 (cum αραδ). [29] Sic Comp., Codd. III, 14, 19, alii. Cod. 127 in textu: Μεήλ; in marg. autem: Μαουϊαήλ. [30] Sic Codd. 16 (cum –ηλα), 71, 127 (ut 16), alii. Cod. 127 in marg. affert: Ὠριγέν. Παρὰ τοῖς Ο΄ Μαθουσάλα ἔκειτο, ὅπερ διωρθώσαμεν γραφικὴν εὑρόντες πλάνην (οὖσαν add. Cod. 130). Ὁ γὰρ Μαθουσάλα υἱός ἐστι τοῦ Ἐνὼχ, ἐκ τῆς συνεστώσης (*adhuc superstitis?*) γενεᾶς τῶν ἀπὸ Ἀδάμ· ὁ δὲ Μαθουσαήλ, ἀπόγονος ὢν τοῦ Κάϊν, ἐξώρισται ἀπὸ τῶν λοιπῶν τῶν ὄντων ἀπὸ ἐκείνου τῆς προκειμένης γενεᾶς. [31] Cod. 127, qui ad ἄνδρα lectionem perperam refert. Cf. Hex. ad Jesai. ix. 6.

24. כִּי שִׁבְעָתַיִם יֻקַּם־קָיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה. *Nam septuplum punietur Cainus, et Lamech septuagies et septies.* Οʹ. ὅτι ἑπτάκις ἐκδεδίκηται ἐκ Κάϊν· ἐκ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. Ἀ. ὅτι ἑπταπλασίως ἐκδικηθήσεται Κάϊν· καὶ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.[32] Σ. ὅτι ἑβδομαῖος ἐκδίκησιν δώσει ...[33] Θ. (ὅτι) δι' ἑβδομάδος ἐξεδίκησε ...[34]

25. וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שָׁת־לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר. *Et appellavit nomen ejus Seth: nam* (aiebat) *constituit mihi Deus prolem aliam.* Οʹ. καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σήθ, ÷ λέγουσα ↙· ἐξανέστησε γάρ μοι ὁ θεὸς σπέρμα ἕτερον. Ἀ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σήθ, [λέγουσα] ὅτι ἔθηκέ μοι ὁ θεὸς σπέρμα ἕτερον.[35]

26. אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יְהוָה. *Tunc caeptum est invocare nomen Jovae.* Οʹ. οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ (Ὁ Ἑβραῖος· ΙΙΙΙΙ[36]). Ἀ. τότε ἤρχθη τοῦ καλεῖν ἐν ὀνόματι (κυρίου). Σ. τότε ἀρχὴ ἐγένετο ...[37] Ὁ Ἑβραῖος· οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ.[38]

Cap. V.

1. זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם. *Hic est liber generationum* (genealogia) *Adami.* Οʹ. αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων. Ἀ. τοῦτο βιβλίον γεννημάτων Ἀδάμ.[1]

בִּדְמוּת. Οʹ. κατ' εἰκόνα. Ἀ. ἐν ὁμοιώματι. Σ. ἐν ὁμοιώσει.[2]

2. אֶת־שְׁמָם. Οʹ. τὸ ὄνομα αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν[3]).

3. שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה. *Triginta et centum annos.* Οʹ. τριάκοντα καὶ διακόσια (Οἱ λοιποί· ἑκατὸν καὶ τριάκοντα[4]) ἔτη.

4. שְׁמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה. Οʹ. ἔτη ἑπτακόσια (Οἱ λοιποί· ὀκτακόσια[5]).

5. תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה. Οʹ. τριάκοντα

---

[32] Cod. 130 (cum siglis ō καὶ ζ̄). Sic (cum ὁ δὲ Λ. ἑβδ. ἑπτὰ) Cod. 127. [33] Cod. 127, teste Matthaeio. Holmes. e Cod. 127 (per errorem pro 130) affert: Σ. ὅτι ἑβδομαῖος ἐκδίκησιν δώσει Κάϊν· Λάμεχ ō καὶ ἑβδομαίως (sic). Syro-hex. ܣ. ܫܒܝܥܝܐܝܬ ܐܬܒܥܬܐ ܢܬܠ ܠܗ܀; quo auctore etiam in priori clausula ἑβδομαίως corrigit Ceriani, vereor ne contra linguam. Praeterea Procop. in Gen. p. 140 Symmachi lectionis, si non ipsissima verba, certe sensum afferens, haec habet: ᾧ συμφωνεῖ Θεοδοτίων ἑρμηνεύσας, δι' ἑβδομάδος ἐξεδίκησεν· ἢ ἑβδομαῖος ὢν ὁ Λάμεχ τῷ Κάϊν ἀπέδωκε τὴν ἐκδίκησιν, κατὰ Σύμμαχον. Scilicet vox ἑβδομαῖος, etsi quoad usum vulgarem cum ἕβδομος permutetur, vi formae est *is qui septimo die aliquid faciat,* quam notionem in nostro loco ad *septimam generationem* transtulerunt interpretes. [34] Procop., ut supra. Minus probabiliter Cod. 130: Θ. ὅτι ἑβδομάδας ἐκδικηθήσεται Κάϊν· Λάμεχ ἑβδομήκοντα (sic). [35] Hieron.: "Denique Aq.: *Et vocavit,* inquit, *nomen ejus Seth, dicens: Quia posuit mihi Deus semen alterum.*" In textu obelus est in Syro-hex. [36] Syro-hex. in marg. ܝܗ. ܦܝܦܝ. [37] Cod. 130, absente siglo Σ, quod e Syro-hex. posuimus. Hic autem affert: ܐ. ܗܝܕܝܢ ܐܫܬܪܝ ܠܡܩܪܐ ܒܫܡܐ܀ ܣ. ܗܝܕܝܢ ܫܘܪܝܐ ܗܘܐ܀. Montef. ex omnibus Catenis Regiis et schedis Combefis. edidit: Ἀ. τότε ἤρχθη τοῦ καλεῖσθαι ἐν ὀν. κ., et sic ex Theodoreto Nobil. (Locus Theodoreti est Opp. T. I, p. 60, ubi in textu: τοῦ καλεῖσθαι τῷ ὀν.; in marg. autem: τοῦ καλεῖν ἐν ὀνόματι.) [38] Euseb. Emisenus apud Montef., et Cat. Niceph. p. 119: Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ οὐχ οὕτως λέγει, ἀλλ', οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τῷ ὀν. (Codd. 64, 130: ἐν ὀν.) κ. τοῦ θ., τουτέστιν, υἱὸς θεοῦ λέγεσθαι, καὶ θεός. Οἱ γὰρ ἀπὸ τοῦ Σὴθ δίκαιοι γεγόνασιν· ὅθεν ἡ γραφὴ ἑαυτῇ ἀκολουθοῦσα, μετὰ ταῦτά φησι· καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ κ.τ.ἑ., τουτέστιν, οἱ δίκαιοι. Οὐ γὰρ ἦν ἐπιμιξία τῶν υἱῶν Σὴθ πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Κάϊν.

Cap. V. [1] Cf. Hex. ad Cap. ii. 4. [2] Codd. 130 (cum ὁμϋιώ. bis), 135 (cum Σ. ὁμοίως). [3] Sic Codd. III (in rasura), X, 15, 38, alii, Hieron., Syro-hex. [4] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܡܐܐ ܘܬܠܬܝܢ܀. Euseb. Emis. apud Montef., et Cod. 135 in marg.: Ὅτι (ἰστέον δὲ ὅτι Cod. 135) ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ (ὁ om. idem) Σύμμαχος παρὰ ρʹ ἔτη ἀεὶ γενεαλογεῖ· καὶ ὑποδείγματος ἕνεκεν, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀδὰμ γέγραπται σλʹ γεννᾶν (σλʹ ἐτῶν γεννᾷ idem) τὸν Σήθ· ὁ Ἑβραῖος ρλʹ· προστίθησι δὲ αὐτὰ εἰς ὑπόλοιπον ζωῆς τοῦ Ἀδάμ. Hieron.: "Sciendum quod usque ad diluvium, ubi in nostris codd. *ducentorum* et quod excurrit annorum genuisse quis dicitur, in Hebraeo habeat *centum* annos, et reliquos qui sequuntur." [5] Cod. 127: Οἱ λοιποί· ω̄. Hieron.: "Quia in ducentis erraverat, consequenter hic posuit *septingentos,* cum in Hebraeo hic habeatur *octingentos.*"

καὶ ἐννακόσια ἔτη. Ἀ. ἐννακόσια ἔτος καὶ τριάκοντα ἔτος.[6]

6. חָמֵשׁ שָׁנִים וּמְאַת שָׁנָה. Ο΄. πέντε καὶ διακόσια ἔτη. Οἱ λοιποί· ἑκατὸν καὶ πέντε.[7]

7. שֶׁבַע שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה. Ο΄. ἑπτὰ ἔτη καὶ ἑπτακόσια (Οἱ λοιποί· ωζ[8]).

9. תִּשְׁעִים שָׁנָה. Ο΄. ἔτη ἑκατὸν ἐννενήκοντα (Οἱ λοιποί· ϟ[9]).

10. וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה. Ο΄. καὶ ἑπτακόσια (Οἱ λοιποί· ω[10]).

13. וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה. Ο΄. καὶ ἑπτακόσια (Οἱ λοιποί· ω[11]) ἔτη.

14. וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי קֵינָן. Ο΄. καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Καϊνᾶν. Aliud exempl. ἐγένοντο οὖν πάντες οἱ χρόνοι Καϊνᾶν.[12]

15. חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה. Ο΄. πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν (Οἱ λοιποί· ξε[13]) ἔτη.

16. שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה. Ο΄. ἔτη τριάκοντα καὶ ἑπτακόσια (Οἱ λοιποί· ωλ[14]).

19. שְׁמֹנֶה מֵאוֹת. Ο΄. ὀκτακόσια. (Οἱ λοιποί·) ψπε.[15]

20. שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה. Ο΄. δύο καὶ ἑξήκοντα καὶ ἐννακόσια (Οἱ λοιποί· ωμζ[16]) ἔτη.

22. וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת־הָאֱלֹהִים. *Et ambulabat* (vitam degebat) *Enoch cum Deo.* Ο΄. εὐηρέστησε δὲ Ἐνὼχ τῷ θεῷ. Ἀ. καὶ περιεπάτει Ἐνὼχ σὺν τῷ θεῷ. Σ. (καὶ) ἀνεστρέφετο . . .[17]

24. וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת־הָאֱלֹהִים. Ο΄. καὶ εὐηρέστησεν Ἐνὼχ τῷ θεῷ. Ἀ. καὶ περιεπάτει Ἐνὼχ σὺν τῷ θεῷ. Σ. καὶ ἀνεστρέφετο Ἐνὼχ . . .[18]

25. שֶׁבַע וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה. Ο΄. ἑπτὰ ἔτη καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑκατόν. Οἱ λοιποί· ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη καὶ ἑκατὸν ἔτη.[19] Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ τὸ Σαμαρειτικόν· (καὶ ἔζησε Μαθουσάλα) ἔτη ρπζ (καὶ ἐγέννησε τὸν Λάμεχ).[20]

26. שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה. Ο΄. δύο καὶ ὀκτακόσια ἔτη. Alia exempl. δύο καὶ ὀγδοήκοντα ※ ἔτη ◂ καὶ ἑπτακόσια ἔτη.[21] Οἱ Γ΄ ὁμοίως (δύο καὶ ὀγδοήκοντα κ.τ.ἑ.). Οἱ Ο΄. δύο καὶ ὀκτακόσια ἔτη.[22] Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ τὸ Σαμαρειτικόν· (καὶ ἔζησε Μαθουσάλα μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Λάμεχ) δύο καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτακόσια ἔτη.[23]

---

[6] Epiphanius De Mens. et Pond. p. 159 C. Idem p. 159 B: Κεῖται ἐν ἀρχῇ τῆς Γενέσεως· ουαεεὶ ἀδὰμ σαλωεὶμ σαμηωθσανᾶ, ὃ ἑρμηνεύεται, ᾧ καὶ Ἀκ. ἠκολούθησε, καὶ ἔζησεν Ἀδὰμ τριάκοντα ἔτος καὶ ἐννακόσια ἔτος. Ubi haec, ουαεεὶ ἀδὰμ σαλωεὶμ (rectius σαλωσεὶμ), e v. 3 male huc translata sunt. Deinde pro σαλωεὶμ σαμηωθσανᾶ in versione Epiphanii Syriaca (Mus. Brit. MSS. Addit. 17,148) emaculatius legitur: σαλωεὶμ σανᾶ οὐθεσαμηὼθ σανᾶ (ܣܠܘܐܝܡ ܣܢܐ ܐܘܬܣܡܝܘܬ ܣܢܐ). In textu LXXvirali Syro-hex. legit: ἐννακόσια ἔτη καὶ τριάκοντα ἔτη, invitis libris Graecis. [7] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܡܐܐ ܘܚܡܫܐ ܀. Cod. 135: Οἱ λοιποί· ρε΄ (non, ut Cod. 127, ρλε). [8] Codd. 127, 135. [9] Cod. 135. Minus probabiliter Cod. 127: Οἱ λοιποί· ϟε. [10] Cod. 127. [11] Idem. In v. 12 reliquos interpretes ἑβδομήκοντα pro ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν posuisse quivis videt. [12] Syro-hex. in textu: ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܟܠܗܘܢ ܙܒܢܘܗܝ ܕܩܝܢܢ܀, reclamantibus libris Graecis; in marg. autem: ܘܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܗ ܕܩܝܢܢ ܀. [13] Cod. 127. [14] Idem. [15] Idem, sine titulo. [16] Idem. [17] Syro-hex. ܐ. ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܚܢܘܟ ܥܡ ܐܠܗܐ ܀ ܣ. ܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܀ Cod. 38 in textu: περιεπάτει δὲ (Ἐνὼχ) σὺν τῷ θεῷ. Cf. ad v. 24. [18] Codd. 127, 135. Matthaei e Cod. 127 exscripsit: Σ. καὶ ἀνεστρέφετο Ἐνὼχ καταβαίνων; ubi vox καταβαίνων est glossa etymologica nominis Ἰάρεδ, cum lectione Symmachi male confusa. Syro-hex. in marg. eadem habet quae ad v. 22, nisi quod ܡܬܗܦܟ sine puncto diacritico jacet. (Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xxv. 3. xxxviii. 7. Mich. ii. 7.) [19] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܫܒܥ ܘܬܡܢܝܢ ܘܡܐܐ ܫܢܝܢ ܀. Arab. in marg.: "Interpretati sunt reliqui: *centum et septem et octoginta annos.*" Sic in textu (sine priore ἔτη) Codd. I, X, 15, 16, alii. [20] Montef. e schedis Combefisii. [21] Sic Syro-hex., et (sine ※ ἔτη ◂) Ald., Codd. I (voce ὀγδοήκοντα, teste Grabio, recentissima manu, sed sine dubio super antiquas literas scripta), X, 14, 15, alii. [22] Syro-hex. in marg. [23] Montef. e schedis Combefisii. Hieron.: "Famosa quaestio et disputatione omnium ecclesiarum ventilata, quod juxta diligentem supputationem, quatuordecim annos post diluvium Mathusala vixisse referatur. . . . Restat ergo, ut quomodo in plerisque, ita et in hoc sit error in numero. Siquidem et in Hebraeis et Samaritanorum libris ita scriptum reperi: *Et vixit M. centum octoginta septem annis, et genuit L.*

29. וּמֵעִצְּבוֹן. *Et de labore gravi.* O′. καὶ ἀπὸ τῶν λυπῶν (Σ. κακοπαθείας[24]).

Cap. V. 7. ※ ἔτη ◄ ἑπτὰ καὶ ἑπτακόσια ἔτη. 8. ※ ἔτη ◄ δώδεκα καὶ ἐννακόσια ἔτη. 10. πεντεκαίδεκα ἔτη καὶ ἑπτακόσια ※ ἔτη ◄. 11. ※ ἔτη ◄ πέντε καὶ ἐννακόσια ἔτη. 13. τεσσαράκοντα ἔτη καὶ ἑπτακόσια ※ ἔτη ◄. 15. πέντε ※ ἔτη ◄ καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη. 16. ἔτη τριάκοντα καὶ ἑπτακόσια ※ ἔτη ◄. 17. ἔτη (fort. ÷ ἔτη ◄) πέντε καὶ ἐννενήκοντα ※ ἔτη ◄ καὶ ὀκτακόσια ※ ἔτη ◄. 18. δύο καὶ ἑξήκοντα ἔτη καὶ ἑκατὸν ※ ἔτη ◄. 20. δύο καὶ ἑξήκοντα ἔτη καὶ ἐννακόσια ※ ἔτη ◄. 23. πέντε καὶ ἑξήκοντα ἔτη καὶ τριακόσια ※ ἔτη ◄. 25. ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ※ ἔτη ◄ καὶ ἑκατὸν ἔτη. 27. ἐννέα καὶ ἑξήκοντα ※ ἔτη ◄ καὶ ἐννακόσια ἔτη. 28. ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα ※ ἔτη ◄ καὶ ἑκατὸν ἔτη. 30. πέντε καὶ ἑξήκοντα ἔτη (fort. ※ ἔτη ◄) καὶ πεντακόσια ἔτη. 31. τρία καὶ πεντήκοντα ἔτη καὶ ἑπτακόσια ※ ἔτη ◄.[25]

CAP. VI.

1 (Hebr. v. 32). וַיּוֹלֶד נֹחַ. O′. καὶ ἐγέννησε (alia exempl. add. Νῶε[1]).

3 (vi. 2). וַיִּרְאוּ בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנוֹת הָאָדָם. *Et viderunt filii Dei* (Sethitae) *filias hominum* (Cainitidas). O′. ἰδόντες δὲ (οἱ) υἱοὶ (alia exempl. οἱ ἄγγελοι[2]) τοῦ θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων. Ἀ. ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τῶν θεῶν τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων.[3] Σ. καὶ ἰδόντες οἱ υἱοὶ τῶν δυναστευόντων τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων.[4] Θ. καὶ ἰδόντες υἱοὶ τοῦ θεοῦ . . .[5]

4 (3). לֹא־יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם. *Non imperabit* (s. *humiliabitur*) *spiritus meus in homine in perpetuum.* O′. οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις ÷ τούτοις ◄[6] εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. οὐ κρινεῖ τὸ πνεῦμά μου τοὺς ἀνθρώπους αἰωνίως.[7]

5 (4). הַנְּפִלִים. *Grassatores* (gigantes). O′. Θ. οἱ δὲ γίγαντες. Ἀ. οἱ ἐπιπίπτοντες. Σ. οἱ βίαιοι.[8]

Et vixit M., postquam genuit L., septingentos octoginta duos annos, et genuit filios et filias. Et fuerunt omnes dies M. anni nongenti sexaginta novem, et mortuus est. Et vixit L. centum octoginta duobus annis, et genuit Noe. A die ergo nativitatis Mathusalae usque ad diem ortus Noe sunt anni trecenti sexaginta novem: his adde sexcentos annos Noe, quia in sexcentesimo vitae ejus anno factum est diluvium: atque ita fit, ut nongentesimo sexagesimo nono vitae suae Mathusala mortuus sit, eo anno quo coepit esse diluvium." Ceterum in v. 28 solus Arab. 2, ut videtur, juxta Hebraeam veritatem *duo* pro *octo* habet, invito Syro-hex. [24] Syro-hex. ܕܚܫܐ̈ .ܣ. Cf. Hex. ad Gen. iii. 18. Psal. xv. 4. [25] Syro-hex.

CAP. VI. [1] Sic Comp., Codd. III, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. [2] Sic Codd. III, 37, 72, 75. Syro-hex. in marg. ܡܠܐܟܐ. S. Cyril. in Cat. Niceph. p. 129: οἴδαμεν οὖν ὅτι τῶν ἀντιγράφων τινὰ περιέχει σαφῶς· ἰδόντες δὲ οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων. Procop. in Gen. p. 249: γράφεται καὶ ἄγγελοι θεοῦ· καὶ φασί τινες τὰς ἀποστατικὰς αὐτὸν λέγειν δυνάμεις. [3] Montef. e schedis Combefisii et Catenis MSS. Sic Cod. 130, et S. Cyril. ibid. Cod. 127 affert: Ἀ. οἱ υἱοὶ τῶν θεῶν. Syro-hex. ܒܢܝܐ .ܐ ܕܐܠܗܐ. [4] Montef. ex iisdem (cum υἱοὶ pro οἱ υἱοὶ, et var. lect. δυναστῶν). S. Cyril. ibid.: Σύμ. δὲ αὖ ἀντὶ τοῦ, υἱοὶ τῶν θεῶν, ἐκδέδωκεν, οἱ υἱοὶ τῶν δυναστευόντων. Procop. in Gen. p. 251: ὁ δὲ Σύμ., οἱ υἱοὶ τῶν δυναστευόντων, ἐξέδωκεν· ἀντὶ τοῦ, τῶν ἁγίων τῶν ὑπὸ θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθεστηκότας δυναμουμένων. Etiam Cod. 127: Σ. οἱ υἱοὶ τῶν δυναστευόντων. Denique Syrus noster: ܒܢܝܐ ܕܫܠܝܛܢܐ .ܣ. Hieron.: "Verbum Hebraicum ELOIM communis est numeri; et *Deus* quippe et *dii* similiter appellantur: propter quod Aq. plurali numero *filios deorum* ausus est dicere, *deos* intelligens *sanctos* sive *angelos*. *Deus* enim *stetit in synagoga deorum; in medio autem deos discernit* (Psal. lxxxi. 1). Unde et Sym. istiusmodi sensum sequens, ait: *Videntes filii potentium filias hominum*, et reliqua." [5] Montef. Syro-hex. affert: Θ. καὶ (ἰδόντες) υἱοὶ τοῦ θεοῦ (ܘܚܙܘ ܒܢܝ̈ ܕܐܠܗܐ). [6] Obelus est in Syro-hex. [7] Nobil. et Catenae MSS. apud Montef. Sic Codd. X (cum μὴ κρίνῃ), 130, 135 (cum εἰς αἰωνίους pro αἰωνίως). [8] Codd. X, 127, 130 (cum οἱ ἐπ. ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς), 135. Syro-hex. ܗܢܘܢ .ܐ ܕܢܦܠܝܢ. ܗܢܘܢ ܕܥܫܝܢ .ܣ. Hieron.: "In Hebraeo ita habet: *Cadentes erant in terra in diebus illis*, id est, ANNAPHILIM . . . Pro *cadentibus* sive *gigantibus*, *violentos* interpretatus est Sym." Idem in Comment. ad Jesai. lxvi. 7: "Geneseos quoque narrat liber, quod postquam coeperunt homines multi fieri, qui numerus semper in vitio est, et filiae eis natae sunt, acceperunt eas, non angeli, sed filii Dei, de quibus orti sunt *gigantes*, sive ut in Hebraeo scriptum est, ἐπιπίπτοντες, id est, *irruentes*."

5 (4). הַגִּבֹּרִים. *Heroes.* Ο΄. οἱ γίγαντες. Ἀ. (οἱ) δυνατοί. Σ. (οἱ) βίαιοι.[9]

6 (5). רַק רַע. *Omnino malus.* Ο΄. ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρά. Ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀντὶ τοῦ, ἐπιμελῶς, φυσικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ.[10]

כָּל־הַיּוֹם. *Toto die.* Ο΄. πάσας τὰς ἡμέρας. Ὁ Ἑβραῖος· καθ᾿ ἡμέραν.[11]

7 (6). וַיִּנָּחֶם יְהוָה כִּי־עָשָׂה אֶת־הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל־לִבּוֹ. *Et penituit Jovam quod fecisset hominem in terra, et doluit in corde suo.* Ο΄. καὶ ἐνεθυμήθη (Ἀ. μετεμελήθη. Σ. ἀπέστρεψεν[12]) ὁ θεὸς, ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διενοήθη ※ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ◂.[13] Ἀ. καὶ μετεμελήθη κύριος, ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διεπονήθη πρὸς καρδίαν αὐτοῦ.[14]

8 (7). כִּי נִחַמְתִּי. Ο΄. ὅτι ἐνεθυμήθην (alia exempl. ἐθυμώθην[15]). Ἀ. ὅτι μετεμελήθην.[16]

10 (9). אֶת־הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ. Ο΄. τῷ θεῷ εὐηρέστησε. Ἀ. σὺν τῷ θεῷ περιεπάτει. Σ. τῷ θεῷ ἐπηκολούθησεν.[17]

14 (13). קֵץ. *Finis.* Ο΄. καιρός. Ἀ. τέλος. Σ. πέρας.[18]

15 (14). עֲצֵי־גֹפֶר. *Arbores piceas.* Ο΄. ἐκ ξύλων τετραγώνων (Ἄλλος· ἀσήπτων[19]). Ἄλλος· ἐκ ξύλων κεδρίνων.[20]

קִנִּים תַּעֲשֶׂה. *Nidulos facies.* Ο΄. νοσσιὰς ποιήσεις. Σ. καλιὰς ποιήσεις.[21]

וְכָפַרְתָּ. *Et oblines.* Ο΄. καὶ ἀσφαλτώσεις. Ἀ. (καὶ) ἀλοιφήσεις.[22]

בַּכֹּפֶר. *Pice.* Ο΄. τῇ ἀσφάλτῳ. Ἀ. ἀλοιφῇ.[23]

16 (15). אֹתָהּ ... הַתֵּבָה. *Eam ... arcae.* Ο΄. τὴν κιβωτόν ... τῆς κιβωτοῦ. Σ. (τὸ) ἱλαστήριον ... (τοῦ) ἱλαστηρίου.[24]

17 (16). צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה. *Lumen* (fenestras) *facies arcae.* Ο΄. ἐπισυνάγων ποιήσεις τὴν

---

[9] Cod. 135. Syro-hex. ܐ. ܚ̈ܝܠܬܢܐ ◆ ܣ. ܕܒܥܘܫܢܐ ܥܫܘܡܐ ◆. Minus emendate Cod. 127: Ἀ. δυσίατοι. Σ. βίαιοι. Cod. 130 autem ad γίγαντες in priore loco post lectionem Aquilae continuat: Ἄλλοι· δυσίατοι, βίαιοι. Etiam Nobil. ad priorem locum mendose affert: Ἀ. οἱ ἐπιπίπτοντες, οἱ βίαιοι. Σ. οἱ δυσίατοι βίαιοι. Pro δυσίατοι Scharfenb. in *Animadv.* p. 5 δυνατοὶ emendabat, sed minus probabiliter Symmacho vindicabat. Cf. Hex. ad Gen. x. 8. Amos ii. 16. [10] Procop. in Gen. p. 253. Cf. ad Cap. viii. 21. [11] Idem p. 252: ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ καθ᾿ ἡμέραν. τὸ, πάσας τὰς ἡμέρας, τὸ Ἑβραϊκὸν οὐκ ἔχει. [12] Nobil., Codd. 127, 135. Cod. 130: Ἀ. καὶ μετεμελήθη κύριος. Σ. καὶ ἀπέστρεψεν. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܬܘܐ ◆. Procop. ibid.: καὶ τὸ ἐνεθυμήθη δὲ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει διενοήθη ἢ προσέσχεν, ἐνταῦθα μόνον· ἀλλαχοῦ δὲ, εἴ που ἔχει, μετεμελήθη δηλοῖ, ἢ παρεκλήθη. [13] Sic Codd. 127, 130 (in marg.), et sine aster. Cod. 78, Arab. 1, 2. Syro-hex. pingit: ※καὶ διενοήθη ἐν τῇ κ. αὐτοῦ, sine cuneolo. [14] Sic Catenae MSS. Regiae (=Cat. Niceph. p. 134) ex Diodoro Tharsensi, quae omnes ὁ θεὸς pro κύριος venditant. Correximus e Cod. 130. [15] Sic Codd. I, III, 33, 55, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. (ܐܬܚܡܬ). [16] Codd. X, 135. Syro-hex. ܐ. ܕܬܘܝܬ ◆. "Sic in Ed. Rom. et codd. nostris."—*Montef.* Immo Nobil. notat: "L[iber] V[etustus]: ὅτι μετεμελήθην;" et sic in textu Ald., Codd. 31, 68, alii. [17] Codd. Reg. 1871, teste Montef. (=Cod. 64 Holmesii, qui ex eo mutile exscripsit: Ἀ. σὺν τῷ θεῷ .... τῷ θεῷ ἐπη ...), 130. Paulo aliter Cod. X: Ἀ. Σ. σὺν τῷ θεῷ περιεπάτει. Nobil. affert: Schol. σὺν τῷ θ. περιεπάτει. τῷ θεῷ ἐπηκολούθησεν. [18] Nobil., Codd. 64, 130. Cod. X affert: Ἀ. τέλος. Syro-hex. ܐ. ܫܘܠܡܐ ◆ ܣ. ܣܘܦܐ ◆. Cod. 135 in marg. affert: Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος, πέρας ἢ τέλος ἢ πλήρωμα. [19] Cod. X in marg. ἀσίντων, s. ἀσίπτων, teste Holmesio. (Griesbach. ex eodem exscripsit: Ἀ. ἀσίντων, s. ἀσίπτων.) Duplicem lectionem, ἐκ ξ. τετρ. ἀσήπτων, habent Codd. 20, 56, alii. [20] Sic Cod. 56 in marg. cum Onkelos et Graeco-Venet. Procop. in Gen. p. 256: ποίησον δὲ σεαυτῷ, φησὶ, κιβωτὸν ἐκ ξύλων ἀσήπτων ἢ κεδρίνων· ὁ Ἑβραῖος τὸ, τετραγώνων, φησὶν ἐπὶ πλακῶν πυξίνων. Unde Montef. eruit: Ἄλλος· ἐπὶ πλακῶν πυξίνων. Denique Hieron.: "Pro *quadratis* lignis, *bituminata* legimus in Hebraeo." [21] Nobil. Procop. in Gen. p. 257: νοείσθω δὲ καθ᾿ ἑκάστην ὀροφὴν ἀπολαμβανόμενα χωρία ὑπὲρ τοῦ χωρίζεσθαι τὰ ἀνομοιογενῆ ζῶα, ἅπερ καλεῖ νοσσιὰς, ὁ δὲ Σύμ. καλιάς. [22] Nobil., Codd. 64, 127, 130. "In Cod. Regio 1871 optimae notae legitur ἀλοιφώσεις ... quae lectio non spernenda."—*Montef.* Sic Cod. 64, teste Holmes. [23] Nobil., Codd. X, 64, 127, 130. Syro-hex. ܐ. ܟܘܦܪܐ ◆. [24] Montef. ad בַּכֹּפֶר (v. 15) affert: Σ. ἱλαστηρίῳ, cum notula: "Lectionem Symmachi exscripsimus ex eodem Cod. Regio 1871 [=Holmes. 64]. Habuerat autem ille, ἱλάσεις ἱλαστηρίῳ .. sed primam

κιβωτόν. Ἀ. μεσημβρινὸν (ποιήσεις) τῇ κιβωτῷ. Σ. διαφανὲς ποιήσεις..[25]

17 (16). וּפֶתַח. *Et ostium.* Ο΄. τὴν δὲ θύραν. Ἀ. ἄνοιγμα. Σ. Θ. θύραν.[26]

תַּחְתִּיִּם שְׁנִיִּם וּשְׁלִשִׁים תַּעֲשֶׂהָ. *Infima, secunda et tertia* (cubicula) *facies eam.* Ο΄. κατάγαια διώροφα καὶ τριώροφα ποιήσεις αὐτήν. Σ. κατὰ δίστεγα καὶ τρίστεγα ποιήσεις αὐτήν.[27]

19 (18). אֶת־בְּרִיתִי. Ο΄. τὴν διαθήκην (Ἀ. Σ. συνθήκην[28]) μου.

20 (19). וּמִכָּל־הָחַי. *Et ab omni vivente.* Ο΄. καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων. Alia exempl. καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων, ÷ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν ↙.[29] Ἀ. Σ. (καὶ ἀπὸ πάντων τῶν) ζώων.[30]

Cap. VI. 18. καὶ ὅσα ἐὰν ÷ ᾖ ↙ ἐπὶ τῆς γῆς.[31]

Cap. VII.

4. אֶת־כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי. *Omnem substantiam quam feci.* Ο΄. πᾶν τὸ ἀνάστημα ὃ ἐποίησα. Alia exempl. πᾶσαν τὴν ἐξανάστασιν ἣν ἐποίησα.[1]

8. Ο΄. ÷ καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν τῶν μὴ καθαρῶν (↙).[2] Alia exempl. (÷) καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν (↙).[3]

וּמִן־הָעוֹף. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν ↙.[4]

11. בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר. Ο΄. ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι. Οἱ λοιποί· ζ΄ καὶ ι΄.[5]

תְּהוֹם רַבָּה. *Oceani magni.* Ο΄. τῆς ἀβύσσου ※ τῆς πολλῆς ↙.[6]

וַאֲרֻבֹּת. *Et cataractae* (Anglice, *flood-gates*). Ο΄. καὶ οἱ καταρράκται (potior scriptura καταράκται). Ἀ. Σ. (καὶ) αἱ θυρίδες.[7]

12. הַגֶּשֶׁם. Ο΄. ὁ ὑετός. Ἀ. ὄμβρος. Σ. χειμών.[8]

---

vocem omisit scriba Regii codicis." Ad τῇ ἀσφάλτῳ Holmes. e Cod. 130 exscripsit: Σ. ἱλαστηρίου (integra lectio est: Ἀ. ἀλοιφήσεις ἀλοιφῇ. Σ. ἱλαστηρίου), notans: "Hoc referendum, ut videtur, ad τῆς κιβωτοῦ, infra; et ex adverso lineae, in qua sunt istae voces, Cod. 64 habet Σ. ιλαστηρ... [non, ut Montef., ἱλαστηρίῳ]." De Cod. 127 idem testatur Matthaeius: "ἀσφάλτῳ] Ἀκ. ἀλοιφῇ. Montef. ad h. l. ex Symmacho laudat ἱλαστηρίῳ. In nostro cod. autem legitur paulo inferius, casu, ut videtur, quarto, ex adverso vocab. κιβωτὸν, Σύ. ἱλαστήριον." Postremo Syro-hex. ad τὴν κιβωτὸν (v. 16) lectionem refert: Σ. ἱλαστήριον (ܚܣܝܐ ܟܘܡܪܐ). His non obstantibus, si quis, suadente Hebraeo, Montefalconio calculum adjecerit, a nobis quidem non culpabitur. [25] Nobil. affert: Ἀ. μεσημβρινόν. Σ. διαφανὲς ποιήσεις. Cod. X: Σ. διαφανές. Ἀ. μεσημβρινὸν τῇ κιβωτῷ. Cod. 130: Ἀ. μεσημβρινὸν ποιῶν κιβωτῷ. Σ. διαφανές. Cod. 135: Σ. διαφανῆ (sic). Ἀ. μεσημβρινόν. Tandem Syro-hex.: Ἀ. μεσημβρινόν (ܠܛܗܪܐ). Σ. διαφανές (ܢܗܝܪܐ). Hieron.: "Pro eo quod est, *colligens facies arcam*, in Hebraeo habet, *meridianum facies arcae*, quod manifestius interpretatus est Sym., dicens διαφανὲς, hoc est, *dilucidum facies arcae*, volens *fenestram* intelligi." [26] Procop. in Gen. p. 259: Μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν παρετηρήσαμεν ὅτι οὐκέτι ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω θύραν ἀνέῳξεν ὁ Νῶε, ἀλλὰ θυρίδα (Cap. viii. 5), ἵνα ἀποστείλῃ τὸν κόρακα. Βίαιον δέ τις τὴν παρατήρησιν ὑπελάμβανεν, εἰ μὴ καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκδόσεις δεύτερον μὲν θυρίδα περιεῖχον ἀνοιγομένην ὑπὸ τοῦ Νῶε, πρότερον δὲ θύραν ἢ ἄνοιγμα ἔλεγον προστεταχέναι τὸν θεὸν τῷ Νῶε ποιῆσαι ἐκ πλαγίων τῆς κιβωτοῦ. Θύραν μὲν γὰρ ὁ Θεοδ. καὶ Σύμ., ἄνοιγμα δὲ ὁ Ἀκ. ἐποίησε. [27] Idem ibid. p. 257: τοῦτο δὲ καὶ ὁ Σύμ. σαφῶς ἐξέθετο εἰπών· κατὰ τὰ δ. καὶ τρ. ποιήσεις αὐτήν. (Eadem habet Cod. 135 in Commentario, sed om. τά.) Codd. X, 64, 127, 130 (sine nom.), 135: Σ. δίστεγα καὶ τρίστεγα. [28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܟܘܡܪܐ. Cod. X affert: Ἀ. συνθήκην μου μετὰ σοῦ. [29] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 55, Arab. 1. Praeterea clausula, καὶ ἀπὸ π. τ. ἑρπετῶν, desideratur in Comp., Codd. 15, 18, aliis. [30] Nobil., Codd. X, 130: Ἀ. Σ. ζώων. Cod. 135: Σ. ζώων. Syro-hex. ex vestigiis in loco male habito: ܣ. ܕܚܝܘܬܐ. [31] Syro-hex., ubi pro ܐܝܬ ÷ ܐܝܟ fortasse pingendum ܐܝܬ ÷ ܕܐ.

Cap. VII. [1] Sic Comp., Codd. 14, 15, 16, alii. Codd. 127, 130 in textu: πᾶσαν τὴν ἐξ. ἣν ἐπ.; in marg. autem: πᾶν τὸ ἀνάστεμα ὃ ἐπ. Montef. edidit: Ἄλλος· πᾶσαν τὴν ἀνάστασιν ἣν ἐπ., quae lectio est in Codd. I, 55, 71. [2] Cod. X, absente metobelo. [3] Sic sine obelo Syro-hex., et super rasuram Cod. III. [4] Sic Syro-hex., Arab. 1, et sine aster. Comp., Codd. I, III, 71. [5] Cod. 130. Syro-hex. ܒܫܒܥܐ ܘܥܣܪܝܢ ܒܗ. [6] Sic Syro-hex., Cod. 127, et sine aster. Arab. 1. [7] Nobil. Codd. 127, 130: Οἱ λοιποὶ καὶ Σ. αἱ θυρίδες. Syro-hex. ܣ. ܟܘܐ. [8] Codd. 64 (cum mutila scriptura), 127, 135.

14. הֵמָּה. O′. Vacat. ※ αὐτοί ◄.[9]

וְכָל־הָעוֹף. O′. καὶ πᾶν ὄρνεον πετεινόν (alia exempl. πτερωτόν[10]). Alia exempl. καὶ πᾶν πετεινόν.[11]

כֹּל צִפּוֹר כָּל־כָּנָף. *Omnes aves omnium alarum.* O′. Vacat. Alia exempl. πᾶν ὄρνεον ※ πᾶν πτερωτόν ◄.[12]

15. אֲשֶׁר־בּוֹ. O′. ἐν ᾧ ἐστι. Σ. ἐν ᾗ ἐστι.[13]

20. גָּבְרוּ. *Invaluerunt.* O′. ὑψώθη. Ἀ. ἐνεδυναμώθη. Σ. ἐπεκράτησεν.[14]

הֶהָרִים. O′. πάντα τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά. Alia exempl. ÷ πάντα ◄ τὰ ὄρη.[15]

22. בְּאַפָּיו. *In naribus suis.* O′. Vacat. Alia exempl. ἐν ῥώθωσιν αὐτοῦ.[16]

מִכֹּל אֲשֶׁר. *Ex omni quod* erat. O′. καὶ πᾶν ὃ (alia exempl. πᾶς ὅς[17]) ἦν.

24. וַיִּגְבְּרוּ. O′. καὶ ὑψώθη. Ἀ. (καὶ) ἐδυναμώθησαν. Σ. (καὶ) ἐπεκράτησεν.[18]

Cap. VII. 3. ÷ τῶν καθαρῶν ◄. ÷ καὶ ἀπὸ τῶν (sic) πετεινῶν—θηλύ (◄).[19] 4. ÷ ἐγὼ ◄ ἐπάγω.[20] 14. κατὰ γένος ※ αὐτῶν ◄. κατὰ γένος ※ αὐτῶν ◄. κατὰ γένος ※ αὐτοῦ ◄. κατὰ γένος ※ αὐτοῦ ◄.[21] 17. ÷ καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ◄.[22]

CAP. VIII.

1. וַיַּעֲבֵר. *Et transire fecit.* O′. καὶ ἐπήγαγεν. Ἀ. Σ. καὶ παρήγαγεν.[1]

וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם. *Et desederunt aquae.* O′. καὶ ἐκόπασε τὸ ὕδωρ. Ἀ. (καὶ) ἐστάλησαν (τὰ ὕδατα). Σ. (καὶ) ἐλώφησαν (τὰ ὕδατα).[2] Θ. καὶ ἐκόπασε . .[3]

2. וַיִּסָּכְרוּ. *Et clausi sunt.* O′. καὶ ἐπεκαλύφθησαν (alia exempl. ἀπεκαλύφθησαν[4]). Ἀ. καὶ ἐνεφράγησαν. Σ. καὶ ἐκλείσθησαν.[5]

3. מֵעַל הָאָרֶץ הָלוֹךְ וָשׁוֹב. *De superficie terrae, magis magisque recedentes.* O′. πορευόμενον ἀπὸ τῆς γῆς (alia exempl. add. ἐνεδίδου[6]).

4. בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם. O′. ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι. Οἱ λοιποί· ἑπτακαιδεκάτῃ . .[7]

---

[9] Syro-hex., et sine aster. Cod. 135. [10] Sic Codd. 15, 37, alii, et Reg. 1871 in marg. [11] Sic Ald., Codd. I, III, X, 16, 18, 31, alii, et Syro-hex. [12] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 18 (cum πετεινὸν pro πτερωτὸν), 25, 38, alii. Emendatius pingendum erat: ※ πᾶν ὄρνεον πᾶν πτερωτόν ◄; sed cum Syro consentit Arab. 1. [13] S. Augustin. in Locut. 20, a Flaminio Nobilio citatus: "Non refertur *in quo*, nisi genus subaudias, id est, *in quo genere*. Nam si *in carne* subaudiremus, *in qua* fuerat dicendum, quod solus interpres Sym. dixit." [14] Nobil. [15] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 58. Praeterea τὰ ὑψηλὰ om. Comp., Codd. VI, 15, 16, alii, et Arab. 3. [16] Sic Cod. 135. Syro-hex. ܒܢܚܝܪܘܗܝ ܕܝܠܗ. Cod. 64 in marg.: ※ ενρω . ., ut videtur, exciso reliquo. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, VI, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. [18] Codd. 127, 130. Cf. Hex. ad Job. xxxvi. 9. Psal. lxiv. 4. Augustin. Quaest. in Gen. Lib. I, Qu. II: "*Exaltata est aqua super terram CL dies.* Aquila, *obtinuit;* Symmachus, *praevaluerunt*, id est, *aquae;*" ubi nomina interpretum inter se permutata esse videntur. Idem probabiliter accidit Syro nostro, qui affert: Ἀ. καὶ ἐπεκράτησαν (ܘܥܫܢܘ). Σ. καὶ ἐδυναμώθησαν (ܘܐܬܚܝܠܘ). [19] Syro-hex. In posteriore lectione deest metobelus; obelus autem non praemittitur duabus lineis quae continent τῶν πετεινῶν—θηλύ. [20] Idem, et cum ÷ Arab. 1. [21] Idem. In quarto loco αὐτοῦ est in Ed. Rom., sed abest a Comp., Ald., Codd. I, III, X, aliis. [22] Idem.

CAP. VIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܐܥܒܪ. Cod. 64 affert: Ἀ. Σ. παρήγ. . . Codd. 127, 130: Ἀ. παρήγαγεν. [2] Nobil., Codd. 64 (mutilus), 130 (cum ἐλώφωσαν). Cod. 127 affert: Ἀ. ἐστάλησαν. Σ. (fort. Θ.) ἐκόπασε. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.: "Vocab. στέλλεσθαι, de aquis usurpatum, notat *discedere, deserere terram, defluere.* Montef. ἐστάλησαν male transtulit, *coercitae sunt.*" Immo recte habet *coercitae sunt*, neque aliter cepit Syrus noster, vertens: ܐ. ܘܐܬܟܠܝܘ. [3] Syro-hex., qui in textu pro ἐκόπασε, ἔκοψε (ܘܦܣܩܘ) interpretatus est (cf. nos in Hex. ad Thren. iii. 45), in marg. affert: ܬ. ܘܫܠܘ. Cf. Hex. ad Job. iii. 17. [4] Sic Ald., Codd. III, 32, 75, alii, invitis Hieron. et Syro-hex. [5] Codd. X, 64 (mutilus), 127 habent: Ἀ. ἐνεφράγησαν. Syro-hex. ܐ. ܘܐܣܬܟܪܘ. Minus emendate Nobil., Cod. 130: Ἀ. ἐπεφράγησαν. Symmachi lectionem non memorato auctore posuit Montef. Hieron.: "Pro *revelatis* fontibus, *clausos* et *obturatos* omnes interpretes transtulerunt." [6] Sic Ald., Codd. I, III (cum ἐνεδίδου τὸ ὕδωρ), X, 16, 18, alii, et (cum ἀπὸ τῆς γ. πορ.) Cod. 85, Syro-hex. [7] Syro-hex. ܫܪܟܐ ܒܫܒܥܣܪ ܒܗ. Cod. 64 (mutilus): οἱ λ. . . Cf. ad Cap. vii. 10.

4. אֲרָרָט. *Armeniae.* Ο΄. τὰ Ἀραράτ. Οἱ λοιποί· Ἀρμενίας.[8]

5. הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר. *Erant magis magisque decrescentes.* Ο΄. ἠλαττονοῦτο. Alia exempl. πορευόμενον ἠλαττονοῦτο.[9]

6. חַלּוֹן. *Fenestram.* Ο΄. τὴν θυρίδα. Alia exempl. τὴν θύραν.[10] Οἱ λοιποί· τὴν θυρίδα.[11]

7. אֶת־הָעֹרֵב. Ο΄. τὸν κόρακα, ÷ τοῦ ἰδεῖν εἰ κεκόπακεν τὸ ὕδωρ ↙.[12]

וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב. *Et exiit exeundo et redeundo.* Ο΄. καὶ ἐξελθὼν, ÷ οὐκ ↙ ἀνέστρεψεν (alia exempl. οὐχ ὑπέστρεψεν[13]). Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· ὑπέστρεψεν.[14]

8. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. Ο΄. ἀπὸ τῆς γῆς. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.[15]

11. עֲלֵה־זַיִת טָרָף. *Folium olivae recens.* Ο΄. φύλλον (Σ. θαλλὸν[16]) ἐλαίας κάρφος.

13. אֶת־מִכְסֵה. *Operimentum.* Ο΄. τὴν στέγην. Ἀ. Σ. τὸ κάλυμμα.[17]

17. וְשָׁרְצוּ בָאָרֶץ. *Et abunde fetum edite in terra.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἕρπετε ἐπὶ τῆς γῆς ↙.[18]

19. כָּל־הָרֶמֶשׂ. Ο΄. καὶ πάντα τὰ κτήνη. Ἄλλος· καὶ πάντα τὰ ἑρπετά.[19]

20. עֹלֹת. *Holocausta.* Ο΄. εἰς ὁλοκάρπωσιν. Alia exempl. ὁλοκάρπωσιν; alia, ὁλοκαρπώσεις.[20] Σ. ἀναφοράς.[21]

21. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־לִבּוֹ. Ο΄. καὶ εἶπε κύριος ὁ θεὸς διανοηθείς. Ἀ. (καὶ) εἶπε κύριος πρὸς καρδίαν αὐτοῦ. Σ. (καὶ) εἶπε κύριος πρὸς ἑαυτόν. Θ. (καὶ) εἶπε κύριος πρὸς τὴν καρδίαν αὐτοῦ.[22]

כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו. *Quia figmentum* (cogitatio) *cordis hominis malum* est *a pueritia ejus.* Ο΄. ὅτι ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ. Ὁ Ἑβραῖος· τὸ πλάσμα τῆς καρδίας ἀνθρώπου . . .[23]

22. עֹד כָּל־יְמֵי הָאָרֶץ. *In posterum quamdiu terra durat.* Ο΄. (alia exempl. ἔτι. πάσας[24]) πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς. Σ. διὰ πάντων τῶν χρόνων τῆς γῆς.[25]

וְיוֹם וָלַיְלָה. Ο΄. ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἀ. Σ. καὶ ἡμέρα καὶ νύξ.[26]

---

[8] Cod. Reg. 1871. Cf. Hex. ad 4 Reg. xix. 37. [9] Sic Ald., Codd. I, III, X, 14, 16, alii, Arab. 1, 2. Syro-hex. ܐܙܠܐ ܗܘܐ ܘ ܡܚܣܪ. [10] Sic Codd. 15, 18, alii, et Hieron., qui ait: "Pro *ostio, fenestra* scripta est in Hebraeo." [11] Procop. in Gen. p. 259. Cf. ad Cap. vi. 17. [12] Sic Syro-hex., Cod. X (obelis lineis quinque ab ἀπέστειλε ad ἀπέστειλε (v. 8) praemissis), et sine obelo Comp. (sine τοῦ), Ald., Codd. I, III, 14, 15 (sine τοῦ), 18, alii, Arab. 1, 3. [13] Sic Ald., Codd. I, III, X, 14, 16, alii. Obelus est in Syro-hex. [14] Didymus in Catenis MSS. et schedis Combefis.: Ὁ Σύρος οὐχ ὁμοίως τῇ Ἑλληνικῇ· λέγει γὰρ ὑπέστρεψε· καὶ ὁ Ἑβραῖος. Procop. in Gen. p. 268: τοιγαροῦν καὶ ὁ κόραξ ὑπέστρεψεν, ὡς ἔχει τὸ Ἑβραϊκόν. [15] Sic Comp., Codd. I, X, 15, 16, 18, alii, et Syro-hex. [16] Cod. 130. Sic, sed ad κάρφος, Codd. X, 135 (sine nom.). Cf. Hex. ad Prov. xi. 28. [17] Cod. X. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܘܦܝܐ. Nobil. affert: Ἀ. τὸ κάλυμμα. [18] Syro-hex. in textu: ※ ܘܪܚܫܘ ܥܠ ܐܪܥܐ ↙. Arm. 1 pingit: *et reptent super terram.* ※ *crescite et multiplicamini super terram.* Graeca nostra dat Cod. 130 in marg. (cum ἕρπετε). [19] Sic in textu Syro-hex. Post κτήνη Cod. 135 infert: καὶ π. τὰ κινούμενα ἑρπετὰ ἐπὶ τῆς γῆς. [20] Prior lectio est in Comp. (cum ὁλοκαύτωσιν), Codd. III, VI, 14, 15, 19 (ut Comp.), aliis; posterior in Codd. X, 16, 18, aliis, et Syro-hex. [21] Nobil., Codd. X (cum ἀναφορὰν), 64 (ubi ultima litera abscissa est), 130. Cod. 127 in marg. τὰς ἀναφορὰς, exscribente Matthaeio. [22] Sic Cat. Niceph. p. 154, praemisso singulis lectionibus Ἄλλος. Symmachi et Theodotionis versiones testatur Nobil. [23] Euseb. Emis. in Catenis Regiis et schedis Combefis. (=Procop. in Gen. p. 253): Ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀντὶ τοῦ ἐπιμελῶς, φυσικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ π. ἐκ ν. αὐτοῦ. Νοεῖται δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ οὕτως· τὸ πλάσμα τῆς κ. ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ π. ἐκ ν. αὐτοῦ. Ubi pro παρ' αὐτοῖς nescio an legendum παρ' ἄλλοις. In textu LXXvirali ἐπιμελῶς reprobant Ald., Cod. 83, Syro-hex., et Arab. 3. [24] Sic Syro-hex., et, incerta distinctione, Codd. 15, 55, 64, alii. [25] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܟܠܗܘܢ ܙܒܢܐ ܕܐܪܥܐ. "Margo forte, nam fere sunt exesa, πάντα τὸν χρόνον τῆς γῆς Cod. 64."—*Holmes.* Iste codex est Reg. 1871, ex quo Montef. edidit: Ἄλλος· πάντα τὸν χρόνον τῆς γῆς. [26] Cod. X (sine καὶ priore). Sic in textu Codd. 16, 18, 25, alii, et Cod. 127 in marg. Cod. 64 affert: Ἀ. ἡμέρα καὶ νύξ. Holmes. e Codd. 127, 130 exscripsit: Ἀ. καὶ ἡμέρα καὶ νύξ; sed in priore cod. abesse nomen auctoris diserte affirmat

Cap. VIII. 1. ÷ καὶ πάντων τῶν πετεινῶν, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν ↙, ὅσα ἦν.[27] 17. ὅσα ÷ ἐστί ↙. 21 (bis). ÷ ὁ θεός ↙. ÷ σάρκα ↙.[28]

Cap. IX.

2. עַל כָּל־חַיַּת הָאָרֶץ. Ο΄. ἐπὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς (alia exempl. add. ÷ καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς κτήνεσι τῆς γῆς ↙[1]). Σ. κατὰ πάντων τῶν θηρίων (τῆς γῆς).[2]

4. בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ. *Cum anima ejus*, id est, *sanguine ejus*. Ο΄. ἐν αἵματι ψυχῆς. Ἀ. ἐν ψυχῇ αὐτοῦ αἷμα αὐτοῦ.[3] Σ. οὗ σὺν ψυχῇ αἷμα αὐτοῦ.[4]

5. אֶדְרֹשׁ (in priore loco). *Repetam.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐκζητήσω.[5]

כָּל־חַיָּה. Ο΄. πάντων τῶν θηρίων (Ἀ. Σ. ζώων[6]).

מִיַּד אִישׁ. Ο΄. Vacat. ※ ἐκ χειρὸς ἀνδρός ↙.[7]

אָחִיו. Ο΄. ἀδελφοῦ ※ αὐτοῦ ↙.[8]

6. בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ. *Per hominem sanguis ejus effundetur.* Ο΄. ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται.[9] Aliter: Ο΄. ※ ἐν ἀνθρώπῳ ↙ ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται.[10]

7. וּרְבוּ־בָהּ. *Et multiplicaminor in ea.* Ο΄. καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. Alia exempl. καὶ πληθύνεσθε ἐπ' αὐτῆς.[11]

10. אִתְּכֶם. Ο΄. ὅσα ἐστὶ μεθ' ὑμῶν. Alia exempl. ※ ὅσα μεθ' ὑμῶν ↙.[12]

לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ. Ο΄. Vacat. ※ πᾶσι τοῖς ζώοις τῆς γῆς ↙.[13]

14. בְּעַנְנִי עָנָן עַל־הָאָרֶץ. *Cum obduxero nubes super terram.* Ο΄. ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας ἐπὶ τὴν γῆν. Ἄλλος· ἐν τῷ συνάγειν με νεφέλας ὑπεράνω τῆς γῆς.[14]

22. אֵת עֶרְוַת. *Nuditatem.* Ο΄. τὴν γύμνωσιν. Ἀ. Σ. τὴν ἀσχημοσύνην.[15]

23. אֵת עֶרְוַת (in priore loco). Ο΄. τὴν γύμνωσιν. Ἀ. Σ. Θ. τὴν ἀσχημοσύνην.[16]

Matthaei. [27] Cod. X, teste Holmesio: ÷ καὶ πάντων τῶν π. ÷ καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν ÷ ὅσα ἦν (sic, sine metobelo). Verba τῶν ἑρπόντων desunt in Ald., Codd. III, X, 14, 15, 16, aliis, et Syro-hex. [28] Syro-hex.

Cap. IX. [1] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. I, X, 14, 16, alii. [2] Reg. 1871 (=Cod. 64, qui mutile habet: Σ. κατὰ πάντων . . .). Mox post ὑπὸ χεῖρας ὑμῶν (sic) Syro-hex. in marg. add. πάντα (ܟܠܗܘܢ), concinente Cod. 20. [3] Nobil., Cod. 130. Syro-hex. ܐ. ܒܢܦܫܗ ܕܡܐ ܕܝܠܗ. Cod. X affert: Ἀ. ἐν ψ. αὐτοῦ αἵματι αὐτοῦ. [4] Nobil., Codd. 130, 135 (cum ψυχῇ αὐτοῦ pro ψυχῇ). Syro-hex. ܣ. ܕܥܡ ܢܦܫܗ (spatium capax vocis ܕܡܐ) ܕܝܠܗ. Cat. Niceph. p. 155: Σύμμαχός φησι· τὸ αἷμα τῶν ἀλόγων ζώων ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐστιν. Cf. Hex. ad Levit. xvii. 14. [5] Sic Codd. I, III, 15, 25, alii, et Syro-hex. [6] Codd. X, 130. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܝܘܬܐ. [7] Syro-hex. ※ *et ex manu viri* Arab. 1, et sine aster. Arab. 2. [8] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. X (in marg.), 15, 16, alii. [9] Sic Ed. Rom., a qua ne hilum quidem discedunt libri scripti. Correctorem aperte sapit scriptura Complutensis: ἀντὶ τοῦ αἵματος ἀνθρώπου τὸ αὐτοῦ ἐκχυθήσεται; nec minus S. Chrysost. Opp. T. IV, p. 262 D: ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ τὸ αὐτοῦ ἐκχυθήσεται. Alias SS. Patrum et versionum lectiones, vel potius recensiones, retulit Ceriani ad loc. Hebraeum premens, ut solet, Graeco-Ven.: ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ αἷμα αὐτοῦ χεθήσεται. [10] Syro-hex. ※ ܒܒܪܢܫܐ ↙ ܚܠܦ ܕܡܐ ܕܝܠܗ ܢܬܐܫܕ. Ex interpunctione ad ܕܡܐ, αἵματος, collata etiam versione Arabica, e Syro-hexaplari confecta, Ceriani probabiliter colligit, post ܕܡܐ (sic, cum interpunctione minima) excidisse alterum ܕܡܐ, quod cum pronomine ܕܝܠܗ componeretur, ut Graeca sonarent: ἀντὶ τοῦ αἵματος ΑἿΜΑ αὐτοῦ ἐκχ. Quod vero ad versionem Harethi attinet, Holmes. ex Arab. 1, et sine aster. Arab. 2, Latine vertit: ※ *pro homine sanguis illius loco sanguinis* (*effundetur*); pro quibus Pat. Junius in Bibl. Pol. Waltoni T. VI, ex utroque exemplari Arab. cum asterisco in altero, Graece dedit: (ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου) καὶ ἐξ ἀνθρώπου αἷμα αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ αἵματος ἐκχυθήσεται, quae ab Holmesianis non discrepant nisi in versione supplementi Origeniani ※ ܒܒܪܢܫܐ ↙. Pro hoc autem nos in contextu Arabico reperimus ※ فبالانسان, h. e. ※ ἐν ἀνθρώπῳ, copula in apodosi regulariter redundante. [11] Sic Ald. (cum ἐπὶ τῆς γῆς), Codd. I, III (ut Ald.), X, 31 (ut Ald.), alii, et Syro-hex. [12] Syro-hex. ※ ܐܝܠܝܢ ܕܥܡܟܘܢ ↙. Asteriscus est in Cod. X et Arm. 1. Praeterea ἐστὶ deest in Ald., Codd. I, III, VI, 14, 15, aliis; integra autem clausula in Cod. 71, et Bodleiano a Tischendorfio edito. [13] Sic Syro-hex., Arm. 1 (cum ※ καὶ πᾶσι), et sine aster. (cum καὶ πᾶσι ζ.) Cod. 135. Cod. 130 ante ἀπὸ πάντων infert: πᾶσι τοῖς ζ. τῆς γῆς. [14] Cod. X sine nom., teste Montef. [15] Nobil., Codd. X (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ.), 127, 130, 135. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܟܥܘܪܘܬܐ. [16] Syro-hex.

23. וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ. *Et facies eorum* erat *retrorsum, et nuditatem patris eorum non viderunt.* Οʹ. καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὀπισθοφανῶς (alia exempl. ὀπισθοφανὲς[17]), καὶ τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν οὐκ εἶδον. Οἱ Γʹ. καὶ τὰ ἐμπρόσθια δὲ αὐτῶν ἀπέστραπται, καὶ τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ πατρὸς αὐτῶν οὐκ εἶδον.[18]

24. וַיִּיקֶץ. *Et expergefactus est.* Οʹ. ἐξένηψε δέ. Ἄλλος· καὶ ἐξυπνίσθη.[19]

25. עֶבֶד עֲבָדִים. *Servus servorum.* Οʹ. παῖς οἰκέτης. Ἀ. δοῦλος δούλων.[20]

27. בְּאָהֳלֵי. *In tentoriis.* Οʹ. ἐν τοῖς οἴκοις. Ἄλλος· ἐν τοῖς σκηνώμασι.[21]

Cap. IX. 1. ÷ καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς ◂.[22] 22. ÷ ἐξελθὼν ◂.[23] 24. ἀπὸ τοῦ οἴνου ※ αὐτοῦ ◂.[24]

Cap. X.

4. כִּתִּים. Οʹ. Κήτιοι (s. Κίτιοι). Σ. Χέτταν.[1]

8. גִּבֹּר. *Potens.* Οʹ. γίγας. Ἀ. Σ. βίαιος.[2]

10. בָּבֶל. Οʹ. Βαβυλών. Ὁ Ἑβραῖος· Βαβέλ.[3]

14. אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם. Οʹ. ὅθεν ἐξῆλθε (alia exempl. add. ἐκεῖθεν[4]).

21. אֲחִי יֶפֶת הַגָּדוֹל. *Fratri Japhet natu majori.* Οʹ. ἀδελφῷ Ἰαφὲθ τοῦ μείζονος (Ἀ. τῷ μεγάλῳ. Σ. τοῦ πρεσβυτέρου, s. πρεσβύτου[5]).

25. פֶּלֶג. Οʹ. Φαλέγ (alia exempl. Φαλέκ[6]).

Cap. XI.

2. בְּנָסְעָם. *Cum migrarent.* Οʹ. ἐν τῷ κινῆσαι (Ἀ. ἆραι. Σ. ἀπᾶραι[1]) αὐτούς.

3. הַחֵמָר. *Bitumen.* Οʹ. ἄσφαλτος. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· ἄσβεστος.[2]

6. כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ. *Quicquid consilium ceperint.* Οʹ. πάντα ὅσα ἂν ἐπιθῶνται. Ἀ. (πᾶν) ὃ ἐννοηθήσονται. Σ. (πᾶν) ὃ ἐὰν λογίσωνται.[3]

7. נָבְלָה. *Confundamus.* Οʹ. συγχέωμεν. Ἀ. ἀναμίξωμεν.[4]

9. בָּבֶל. Οʹ. σύγχυσις. Ἀ. Βαβέλ.[5]

בָּלַל. Οʹ. συνέχεε. Ἀ. συνέμιξε.[6]

---

[17] Sic Codd. I (ante corr.), III, X, 15, 19, alii. [18] Syro-hex. ܘܐܦܝܗܘܢ ܕܝܢ ܗܦܝܟܝܢ ܗܘܘ ܠܒܣܬܪܐ ܘܠܥܪܛܠܝܘܬܗ ܕܐܒܘܗܘܢ ܠܐ ܚܙܘ. [19] "Sic legit Theodoret. [Quaest. LV in Gen.=Orig. Opp. T. II, p. 33]: ἐξυπνίσθη [ἀπὸ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ]. Videtur autem Symmachi esse, qui semper vocem הֵקִיץ ἐξυπνίζειν vertere solet. Sic Psal. xliii. 24. lxxii. 20."—*Montef.* [20] Nobil., Codd. 64, 130 (sine nom.). Lectionem ad v. 26, וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ, Οʹ. καὶ ἔσται Χαναὰν παῖς [οἰκέτης] αὐτοῦ, male retraxit Montef. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 8. [21] Sic Ald., Codd. VI (cum σκηνώσεσειν), 15, 20, 25 (cum οἴκοις in marg.), alii, Hieron., et Patres in Cat. Niceph. pp. 165–168. [22] Syro-hex. Omnia a καὶ πληρώσατε ad κατακυριεύετε (sic) obelo notantur in Cod. X. [23] Idem, qui male pingit: ܟܕ ÷ ܢܦܩ pro ÷ ܟܕ ܢܦܩ ◂. [24] Idem. Sic sine aster. Codd. I, 82, 135, Arab. 1, 2.

Cap. X. [1] Codd. X, 130 (cum Κέτταν). [2] Cod. 127: Ἀκ. ἀκυλὰς (sic). Συ. βίαιος; ubi pro ἀκυλὰς nescio an legendum ἰσχυρός. Cf. Hex. ad Jerem. xlvi. 9. Ad Sym. cf. ad Cap. vi. 5. Nobil. ad γίγας κυνηγὸς (v. 9 in posteriore loco) affert: Schol. βίαιος, et sic in marg. Cod. 130. [3] Cod. 73. Cod. 135 in marg.: Ὁ Ἑβρ. βασιλεία πρῶτον ἐπὶ Νεβρὼθ ὠνομάσθη Βαβυλῶνος. [4] Sic Comp., Codd. III, X, 14, 15, 16, alii. Parum probabiliter Symmachi lectionem esse suspicatur Montef. [5] Cod. X, teste Holmesio. Montef. ex eodem affert tantum: Σ. τοῦ πρεσβύτου. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 14, 16, alii. Montef. e Cod. Reg. 1825 exscripsit: Φαλὲκ μερισμὸς ἑρμηνεύεται. Ἄλλος φησίν· ὀδόντων ἐκτιναγμός. Sed recte vidit Scharfenb. in *Animadv.* p. 10, alteram interpretationem non ad Φαλὲκ, sed ad Σεννaὰρ (Cap. xi. 2, ubi Cod. 135 adscripsit: ὀδόντων ἐκτιναγμὸς) pertinere, quasi a שֵׁן, *dens*, et נָעַר, *excussit.*

Cap. XI. [1] Codd. X, 127, 130. [2] Schol. apud Nobil.: Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος ἄσβεστόν φασιν· καὶ τὴν ἄσφαλτόν τινες τῶν διδασκάλων ἄσβεστον ἔφασαν εἶναι, ἀγνοοῦντες ὡς εἰκὸς τὰς ἐν τῇ Ἀσσυρίᾳ πηγάς. Diodorus in Cat. Niceph. p. 175: Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος ἔχει· καὶ ἄσβεστος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός· καὶ μάλα εἰκότως· ἄσφαλτος γὰρ εἰς οἰκοδομὴν ἄχρηστος, ἄσβεστος δὲ ἐπιτηδειοτάτη. [3] Cod. X. Minus emendate Cod. 130: ὅθεν νοηθήσονται. Σ. ὃ ἐὰν λογήσονται (sic). Etiam Nobil. affert: Schol. ὅθεν ἐννοηθήσονται. [4] Codd. X (cum ἀναμείξ.), 130. [5] Iidem. [6] Codd. X, 127. Cod. 130 in marg. sine nom.: ἀνέμιξεν. Montef. e Cod. X exscripsit: Ἀ. ἀνέμιξε; sed scripturam συνέμειξε (sic) testatur Griesb.

12, 13. וַיּוֹלֶד אֶת־שָׁלַח: וַיְחִי אַרְפַּכְשַׁד. Οʹ. καὶ ἐγέννησε ÷ τὸν Καϊνᾶν. καὶ ἔζησεν Ἀρφαξὰδ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Καϊνᾶν, ἔτη τετρακόσια, καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ ἀπέθανε. καὶ ἔζησε Καϊνᾶν ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἔτη, καὶ ἐγέννησε ◂[7] τὸν Σαλά. καὶ ἔζησε Καϊνᾶν (Ἀρφαξάδ).

28. בְּאוּר כַּשְׂדִּים. *In Ur Chaldaeorum.* Οʹ. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Χαλδαίων.[8] (Οἱ λοιποί) ἐν Οὐρ τῶν Χαλδαίων.[9]

Cap. XI. 11. ⁒ καὶ ἀπέθανε ◂.[10] 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25. ÷ καὶ ἀπέθανε ◂.[11]

Cap. XII.

5. וַיָּבֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἦλθον εἰς γῆν Χαναάν.[1]

6. עַד אֵלוֹן מוֹרֶה. *Usque ad quercum More.* Οʹ. ἐπὶ τὴν δρῦν τὴν ὑψηλήν. Σ. (ἕως) τῆς δρυὸς Μαμβρῆ.[2]

8. וַיַּעְתֵּק. *Et transtulit* (tentorium). Οʹ. καὶ ἀπέστη (Ἀ. μετῆρεν. Σ. ἀπῆρεν[3]).

מִיָּם. *Ab occidente.* Οʹ. κατὰ θάλασσαν. Ἀ. ἀπὸ θαλάσσης. Σ. ἀπὸ δυσμῶν.[4]

וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה. *Et invocavit nomen Jovae.* Οʹ. καὶ ἐπεκαλέσατο ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου. Ὁ Σύρος· ἐκάλεσε τὸ ὄνομα κυρίου.[5]

9. הַנֶּגְבָּה. *Meridiem versus.* Οʹ. ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. νότονδε. Σ. εἰς νότον.[6]

10. כָּבֵד. *Gravis erat.* Οʹ. ἐνίσχυσεν. Ἀ. ἐβαρύνθη.[7]

12. יְחַיּוּ. *Vivam servabunt.* Οʹ. περιποιήσονται. Ἀ. ζωώσουσιν.[8]

17. וַיְנַגַּע יְהוָה אֶת־פַּרְעֹה נְגָעִים. *Et percussit Jova Pharaonem plagis.* Οʹ. καὶ ἤτασεν ὁ θεὸς (alia exempl. κύριος[9]) τὸν Φαραὼ ἐτασμοῖς. Ἀ. (καὶ) ἥπτετο ... ἀφαῖς.[10]

18. מַה־זֹּאת. Οʹ. τί τοῦτο. Ἀ. εἰς τί τοῦτο.[11]

---

[7] Procop. in Gen. p. 299: Καὶ ἐγέννησε τὸν Καϊνᾶν. Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ἔχει, Ἀρφαξὰδ τὸν Σαλὰ γεννᾷ· καὶ τὸ μέσον ῥητὸν ὠβέλισται. (Obelus, sive hypolemniscus, est in Arab. 1, teste Grabio in *Dissertatione* etc. p. 26, qui tamen in textu LXXvirali v. 13 pingit: ⁒ καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησεν Καϊνᾶν ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη, καὶ ἐγέννησε τὸν Σαλά. καὶ ἔζησε Κ. μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Σ. ἔτη τριακόσια τριάκοντα, καὶ ἐγέννησε υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ ἀπέθανε ◂.) Verba ὠβελισμένα desunt in Cod. 82, Arm. 1, qui in fine pro Καϊνᾶν legunt Ἀρφαξάδ. [8] Hieron.: "Pro eo quod legimus, *in regione Chaldaeorum*, in Hebraeo habetur, in UR CHESDIM, id est, *in igne Chaldaeorum* ... quod videlicet ignem nolens adorare, igne consumptus sit. Loquitur autem postea Dominus ad Abraham (Cap. xv. 7): *Ego sum qui eduxi te de igne Chaldaeorum.*" Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 55. [9] Euseb. in Onomastico, p. 304: Οὐρ τῶν Χαλδαίων, ἔνθα ἀπέθανεν Ἀρρὰν ὁ ἀδελφὸς Ἀβραάμ, οὗ καὶ ὁ τάφος εἰς ἔτι νῦν δείκνυται, ὡς ἱστορεῖ Ἰώσηππος (Antiq. I, 6, 5, ubi ἐν πόλει Οὐρῇ λεγομένῃ τῶν Χ.). [10] Arab. 1, 2. [11] Cod. X, ubi ad vv. 13, 15 *lemnisco*, ad reliquos *obelo* haec verba notari testatur Griesb.

Cap. XII. [1] Sic Ald. (cum εἰσῆλθον εἰς τὴν γ.), Codd. I (cum ἦλθεν), III, X, 15, 16, alii, et (quantum ex Arab. 1 conjicere licet) Syro-hex., qui mox v. 6, testibus Arab. 1, 2, verba εἰς τὸ μῆκος αὐτῆς cum Comp., Codd. I, 15, 19, aliis, et Hebraeo reprobat. [2] Codd. X, 130 (cum Μαμβρέ). Nobil. quasi scholium affert: τῆς δρ. Μαμβρῆ; et sic in marg. sine nom. Cod. 127. [3] Codd. X, 127 (cum μετήγεν). Nobil. affert: Ἀ. μετῆρεν. Cf. Hex. ad Prov. xxv. 1. [4] Codd. X, 127, 130. Nobil. affert: Schol. ἀπὸ δυσμῶν. ἀπὸ θαλάσσης. [5] Procop. in Gen. p. 313: Τὸν Σύρον λέγειν φασίν, ἐκάλεσε τὸ ὄν. κ., τουτέστιν, ἐπεκάλεσε τῷ ὀνόματι κυρίου τὴν γῆν, ὅτι λοιπὸν θεοῦ ἦν κληρονομία. [6] Nobil., Codd. X, 127. Mendose Cod. 130: Σ. νότονδε. εἰς νότον. Cf. nos ad Cap. xliii. 24. Hieron.: "Et in praesenti et in plurimis aliis locis, pro *deserto*, *ad austrum* scriptum est in Hebraeo." (Paulo ante ad ἀπῆρεν Cod. 130 in marg. pingit: Ἀ. ἀπῆρεν ἐκεῖθεν; sed rectius Cod. 127 in marg. sine nom.: ἐκεῖθεν.) [7] Codd. X, 127, 130. Nobil. affert: Ἀ. ἐβάρυνεν. Cf. ad Cap. xviii. 20. [8] Codd. X, 130. Cf. Hex. ad Ezech. xiii. 19. [9] Sic Comp., Codd. 14, 16, 18, alii, et, testantibus Arab. 1, 2, Syro-hex. [10] Cod. X affert: Ἀ. ἥπτετο ἀφαῖς ἐβασάνισεν, nullo spatio post ἥπτετο relicto. Cod. 127: καὶ ἥπτετο ἀφαῖς; Cod. 130: ἥπτετο ἀφαῖς, uterque sine nom. Cf. Hex. ad Exod. xi. 1. Psal. xc. 10. Quod ad ἐβασάνισεν attinet, non est Symmachi versio, ut Holmesio videbatur, sed mera glossa vocis ἤτασεν. Hesych.: Ἤτασεν· ἐβασάνισεν. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 10. [11] Cod. 127.

CAP. XIII.

1. הַנֶּגְבָּה. Ο΄. εἰς τὴν ἔρημον. Σ. εἰς τὸν νότον.[1]

2. כָּבֵד מְאֹד. *Gravis* (dives) *erat valde.* Ο΄. ἦν πλούσιος σφόδρα. Ὁ Ἑβραῖος· βαρὺς σφόδρα.[2]

3. לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב. *Secundum stationes suas ab austro.* Ο΄. ὅθεν ἦλθεν εἰς τὴν ἔρημον (Σ. εἰς τὸν νότον[3]).

5. וְאֹהָלִים. *Et tentoria.* Ο΄. καὶ σκηναί. Alia exempl. καὶ κτήνη.[4]

6. וְלֹא יָכְלוּ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו. *Et non potuerunt habitare una.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐχώρει αὐτοὺς ἡ γῆ κατοικεῖν ἅμα. Alia exempl. καὶ οὐκ ἠδύναντο (s. ἐδύναντο) κατοικεῖν ἅμα.[5]

12. יָשַׁב (in priore loco). Ο΄. κατῴκησεν. Alia exempl. παρῴκησεν.[6] Ἀ. ἐκάθισεν. Σ. ἔμεινεν.[7]

18. וַיֵּשֶׁב. Ο΄. κατῴκησε. Alia exempl. παρῴκησε.[8]

Cap. XIII. 17. καὶ εἰς τὸ πλάτος ※ αὐτῆς ◂.[9] ÷ καὶ τῷ σπέρματί σου εἰς τὸν αἰῶνα ◂.[10]

CAP. XIV.

1. אֶלָּסָר. Ο΄. Ἐλλασάρ. Σ. Πόντου.[1]

עֵילָם. Ο΄. Ἐλάμ. Σ. Σκυθῶν.[2]

גּוֹיִם. *Gojim.* Ο΄. ἐθνῶν. Σ. Παμφυλίας.[3]

3. חָבְרוּ. *Consociati convenerunt.* Ο΄. συνεφώνησαν. Ἀ. συνέβαλον. Σ. συνῆλθον.[4]

אֶל־עֵמֶק הַשִּׂדִּים. *In valle Siddim.* Ο΄. ἐπὶ τὴν φάραγγα τὴν ἁλυκήν (Ἀ. τῶν πρινεώνων. Θ. τῶν ἀκτῶν[5]).

CAP. XIII. [1] Cod. X. Minus probabiliter Cod. 127: Ἀκ. εἰς τὸν νότον. Cf. ad Cap. xii. 9. [2] Hieron.: "Quomodo potuerit exiens de Aegypto fuisse *dives valde?* Quod solvitur illa Hebraica veritate, in qua scribitur: *Abram gravis vehementer*, hoc est, βαρὺς σφόδρα; Aegypti enim pondere gravabatur. Et licet videantur esse divitiae pecoris, auri, et argenti, tamen si Aegyptiae sunt, viro sancto graves sunt." Rectius interpres Graeco-Ven. locutionem Hebraeam ex Graeco idiomate claram fecit, vertens: ὁ δ' Ἀβράμης ἔβρισεν ἄγαν ἐν κτήσει κ.τ.ἑ. [3] Cod. X. Hieron.: "Denique, non ut in LXX legimus: *Abiit unde venerat in desertum usque Bethel;* sed sicut in Hebraeo scriptum est: *Abiit itinere suo per austrum usque Bethel.*" [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (in marg.), 20, 31, alii, et S. Chrysost. Opp. T. IV, p. 333 D. "Dubium an veteris cujusdam interpretis sit haec postrema lectio. In utraque autem interpretatione omittitur צֹאן, *ovis* aut *pecus.*"—*Montef.* Immo צאן vertitur πρόβατα, ut cuivis locum inspicienti patebit; et κτήνη non est veteris interpretis, sed vitiosa versionis LXX lectio. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 11. [5] Sic Comp., Codd. III, X, 14, 16, alii, et S. Chrysost. l. c. [6] Sic Codd. X, 37, 74, alii. [7] Cod. X. [8] "Hanc lectionem veteris, ut videtur, cujusdam interpretis, ad marg. habent schedae Combefisianae."—*Montef.* Est mera varietas, quam in textu exhibent Codd. 14, 16, 18, alii. Praeterea Montef. ad παρὰ τὴν δρῦν τὴν Μαμβρῆ affert: Ἄλλ. ἀπὸ ὁράσεως, quae non est nisi interpretatio qualiscunque vocis Hebraeae. Sic Anon. in Cat. Niceph. p. 194: Σόδομα· τύφλωσις ἢ στέρησις [στείρωσις Cod. 135]. Μαμβρῆ ἑρμηνεύεται, ἀπὸ ὁράσεως· κ. τ. ἑ. [9] Arm. 1: *latitudinem* ※ *illius.* Sic sine aster. Codd. I, 14, 15, 16, alii. [10] "Haec verba obelo notantur, utpote quae in Hebraico non exstent, ut monet quaedam Catena MS."—*Montef.* Desunt in Codd. I, X, 14, 15, 16, aliis, Arab. 1, 2.

CAP. XIV. [1] Codd. X, 127, 130. Procop. in Gen. pp. 321, 322: Σύμμαχος δὲ ἐξέδωκε τὸ μὲν Ἐλλασὰδ (sic, invitis libris Graecis), Πόντου· τὸ δὲ Ἐλὰμ, Σκυθῶν· τὸ δὲ τῶν ἐθνῶν, Παμφυλίας. Minus bene Nobil. ad Ἐλλασὰρ notat: Ἀ. Πόντου. Σ. Σκυθῶν. Cf. ad v. 9. [2] Codd. X, 127, 130, Procop. [3] Procop. Cf. ad v. 9. Haud absurde conjicit Drusius, Symmachum in mente habuisse nomen φυλή, *tribus, gens;* ut *Pamphylia* sit regio a variis gentibus habitata, juxta Judaeorum opinionem a Jarchio memoratam: "גּוֹיִם, locus ita dictus, quod eo convenissent plurimae nationes, quae regem constituerunt super se, nomine Tidal." [4] Nobil., Cod. 127 (cum συνέβαλλον). Cod. X, teste Griesb.: Σ. συνέβαλον. Σ. συνῆλθον, quorum prius notatur ad v. συνεφώνησαν; posterius vero ad v. ἁλυκήν. Cod. 130 in marg.: συνέβαλον συνῆλθον. Interpres Graeco-Ven. verbum finxit ξυνεμορίασαν, a συμμορία, *decuria munera obeuntium.* [5] Hieron. ad v. 8: "Sciendum autem, pro eo quod post paululum sequitur: *Et direxerunt contra eos aciem ad bellum in valle salinarum,* in Hebraeo haberi, *in valle* SEDDIM; quod Aq. interpretatur τῶν περιπεδίνων, Theod. τῶν ἀλσῶν [quasi legerit השרים pro הָאֲשֵׁרִים (Gesen.) vel חֳרָשִׁים (Scharfenb.)], *amoena nemora* significantes." Vox barbara περιπεδίνων, *circumcirca campestrium*, Vallarsio suspecta erat, cui e scriptura duorum librorum πρινηώνων

5. אֶת־רְפָאִים. *Rephaitas.* Ο΄. τοὺς γίγαντας (Ἀ. Ῥαφαείμ[6]).

וְאֶת־הַזּוּזִים בְּהָם. *Et Susaeos in Ham.* Ο΄. καὶ ἔθνη ἰσχυρὰ ἅμα αὐτοῖς. Σ. (καὶ τοὺς) Ζοιζομμείν . . .[7]

6. עַד אֵיל. *Usque ad quercum.* Ο΄. ἕως τῆς τερεβίνθου (Οἱ λοιποί· δρυός[8]).

8. בְּעֵמֶק הַשִּׂדִּים. Ο΄. ἐν τῇ κοιλάδι τῇ ἁλυκῇ (Ἀ. τῶν πρινεώνων. Θ. τῶν ἀκτῶν[9]).

9. עֵילָם. Ο΄. Ἐλάμ. Σ. Σκυθῶν.[10]

גּוֹיִם. Ο΄. ἐθνῶν. Σ. Παμφυλίας.[11]

אֶלָּסָר. Ο΄. Ἐλλασάρ. Σ. Πόντου.[12]

13. הַפָּלִיט. *Fuga elapsi.* Ο΄. τῶν ἀνασωθέντων (Σ. διαφευγόντων[13]) τις.

הָעִבְרִי. *Transfluviali.* Ο΄. τῷ περάτῃ. Ἀ. τῷ περαΐτῃ. Σ. τῷ Ἑβραίῳ.[14] Aliter: Ἀ. τῷ Ἑβραίῳ.[15]

13. הָאֱמֹרִי. Ο΄. Ἀμορραίου. Alia exempl. ὁ Ἀμορίς.[16] Ἀ. τοῦ Ἀμωρί. Σ. τοῦ Ἀμορραίου.[17]

17. מֵהַכּוֹת. *A caedendo.* Ο΄. ἀπὸ τῆς κοπῆς. Ἀ. ἀπὸ τοῦ πλῆξαι. Σ. μετὰ τὸ πατάξαι.[18]

21. הַנֶּפֶשׁ. *Animas.* Ο΄. τοὺς ἄνδρας. Ἀ. τὴν ψυχήν. Σ. τὰς ψυχάς.[19]

וְהָרְכֻשׁ. *Et opes.* Ο΄. τὴν δὲ ἵππον. Ἀ. τὴν δὲ περιουσίαν. Σ. τὴν δὲ ὕπαρξιν.[20]

23. מִחוּט. *Ex filo.* Ο΄. ἀπὸ σπαρτίου (Ἀ. ῥάμματος. Σ. νήματος[21]).

שְׂרוֹךְ־נַעַל. *Corrigiam calcei.* Ο΄. σφυρωτῆρος (potior scriptura σφαιρωτῆρος[22]). Σ. ἱμάντος . . .[23]

---

reponendum videbatur πρινιδίων, vel πρίνων, *ilicum*, quibus fere consita sunt arboribus nemora. Sed mirum non perspexisse V. D., sub πρινηώνων vix, et ne vix quidem latere vocem bene Graecam πρινεώνων, a πρινεὼν, *locus ilicibus consitus*, ejusdem formae ac ῥοδεὼν, μυρσινεὼν, παπυρεὼν, etc. Aquilae autem ita vertenti menti obversatam esse vocem Syriacam ܦܪܝܢܐ vel ܦܪܢܐ, *ilex*, quam tetigimus ad Jesai. xliv. 14, vix dubium esse potest. In eandem emendationem ante nos inciderat Lagarde, qui pro τῶν περιπεδίνων e libris suis excitavit ΤΩΝΑ. ΑΠΡΙΝΕΑΙΝΟΝ, ΤΩΝΑΛΠΡΙΝΕΑΙΝΟΝ, et ΤΩΝΠΡΙΝΕΩΗΩΝ. Quod vero ad Theodotionem attinet, etsi ἁλσῶν per se non male habet, cum tamen in iisdem tum Vallarsii, tum, si recte colligimus, Lagardii libris ἀκτῶν scriptum sit, cui vocabulo *amoenitatis* notionem inesse in Hex. ad Cap. ii. 15 probavimus, hoc, praeeunte eodem Lagardio, Hieronymo hic quoque vindicavimus. [6] Nobil., Codd. 127, 130 (uterque cum Ῥαφαείν). [7] Ad Ὀμμαίους F. C. Alter e Cod. 130 exscripsit: Σ. Ζοιζομμεὶν, notans: "Et ita Sym. videtur favere lectioni [Ald. (cum Ζομαίους), Codd. X, 72 (ut Ald.), 74, aliorum] τοὺς Ζομμαίους." Cod. 127 affert: Ἀ. ῥαφαείν. Σ. ζοιζομμεῖ (sic). Sed lectio Ζοιζομμεὶν proculdubio pertinet ad זוּזִים, quam gentem eandem esse cum ea quae, ab Ammonitis זַמְזֻמִּים appellata, inter Rephaitas recensetur Deut. ii. 20, cum hodiernis interpretibus Sym. credidisse videtur. Hieron.: "ZUZIM autem et EMIM *terribiles* et *horrendi* interpretantur; pro quo LXX, sensum magis quam verbum ex verbo transferentes, *gentes fortissimas* posuerunt. Porro BAEM, pro quo dixerunt ἅμα αὐτοῖς, hoc est, *cum eis*, putaverunt scribi per HE, ducti elementi similitudine, cum per HETH [in paucis tantum exemplaribus] scriptum sit . . . id est, *in Hom.*" [8] Cod. X. Cod. 127: Σ. δρυός. [9] Hieron. Vid. ad v. 3. [10] Codd. X (qui ad ἐθνῶν refert), 127. Cod. 130 ad Αἰλὰμ (sic) affert: Ἀ. Σ. Σκυθῶν. Cf. ad v. 1. [11] Codd. 127 (qui ad Σενναὰρ refert), 130 (sine nom.). Cf. ad v. 1. Ad ἐθνῶν Nobil. affert: Σ. σκυθῶν. Schol. Παμφυλίας. [12] Codd. 127 (sine nom.), 130. Nobil. ad Σενναὰρ affert: Schol. Πόντου. [13] Nobil., Cod. 130. Ad παραγενόμενος Cod. 127 affert: Σ. διαφυγών. [14] Nobil., Codd. 127, 130. (Nomen περαΐτης, ab Aquila, ut videtur, ad formam Hebraeam effictum, gentilitium est a πέραν, et sonat *transfluvialis*, vel *transeuphratensis*, non, ut vulgo vertunt, *transitor*, quasi a περάω.) [15] Origen. in Catenis MSS. apud Montef.: Περάτης καλεῖται ὁ Ἀβραὰμ, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς Χαλδαίων χώρας διαπεράσας τὴν Μεσοποταμίαν, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη τῶν Χαναναίων· ἑρμηνεύεται δὲ τοῖς περὶ Ἀκύλαν, Ἑβραῖος. [16] Sic Codd. I (cum ὁ Ἀμορρὶς), III, X, (cum ὁ Ἀμορεὶς), 14, 15, 16, alii (inter quos 127, 130). [17] Codd. 127 (cum Ἀμωρραίου), 130. [18] Codd. 127, 130 (cum ὑπὸ pro ἀπό). [19] Nobil., Codd. 127, 130. [20] Codd. 127, 130. [21] Nobil., Codd. 127, 130 (cum ῥάματος), 135 (idem). [22] Sic Comp. (cum σφερ.), Codd. I (ut Comp.), III, X (ut Comp.), 14, 15, 16, alii. Suidas: σφαιρωτήρ· σανδαλίου ζινίχιον, οἷον τὸ λωρίον τοῦ ὑποδήματος. [23] Cod. 127. Cat. Niceph. p. 200: Σύμ. σφαιρωτῆρα τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματός φησι. Cod. 130 affert: Ἀ. ἱμάντος. Σ. καὶ ουκερουσων (non, ut Holmes. exscripsit, συκερουσων). Posterior lectio ad notam seq. pertinet.

23. וְלֹא תֹאמַר. Ο΄. ἵνα μὴ εἴπῃς. Σ. καὶ οὐκ ἐρεῖς.[24]

Cap. XIV. 5. τῇ πόλει ※ αὐτῶν ◂.[25]

Cap. XV.

1. מָגֵן לָךְ. Sum *clypeus tibi.* Ο΄. ὑπερασπίζω σου. Σ. ὑπερμάχομαι καθάπερ ὅπλον.[1]

2. הוֹלֵךְ עֲרִירִי. *Discedam sine prole.* Ο΄. ἀπολύομαι ἄτεκνος. Ἀ. ἀπέρχομαι ἄγονος. Σ. πορεύομαι . . .[2]

וּבֶן־מֶשֶׁק בֵּיתִי. *Et filius possessionis* (possessor, heres) *domus meae.* Ο΄. ὁ δὲ υἱὸς Μασὲκ τῆς οἰκογενοῦς μου. Ἀ. (καὶ) ὁ υἱὸς τοῦ ποτίζοντος οἰκίαν μου. Σ. ὁ δὲ συγγενὴς τοῦ οἴκου μου. Θ. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἐπὶ τῆς οἰκίας μου.[3]

דַּמֶּשֶׂק. Ex *Damasco.* Ο΄. Δαμασκός. Ὁ Ἑβραῖος· Δαμασκηνός.[4]

4. לֵאמֹר. Ο΄. λέγουσα. Alia exempl. λέγων.[5] Ἀ. τῷ λέγειν. Ο΄. Σ. Θ. λέγων.[6]

9. וְגוֹזָל. *Et pullum columbinum.* Ο΄. καὶ περιστεράν. Ἀ. (καὶ) περιστερίδα. Θ. (καὶ) νεοσσὸν περιστερᾶς.[7]

11. עַל־הַפְּגָרִים. *Super cadavera.* Ο΄. ἐπὶ τὰ σώματα ÷ ἐπὶ τὰ διχοτομήματα αὐτῶν ◂.[8] Alia exempl. ἐπὶ τὰ σώματα τὰ διχοτομηθέντα.[9]

וַיַּשֵּׁב אֹתָם. *Et flando abegit* (Graeco-Ven. ἐφύσησε) *eas.* Ο΄. καὶ συνεκάθισεν αὐτοῖς. Ἀ. (καὶ) ἀπεσόβησεν (αὐτούς).[10]

12. תַּרְדֵּמָה. *Sopor gravis.* Ο΄. ἔκστασις. Ἀ. κόρος. Σ. κάρος.[11]

15. תִּקָּבֵר בְּשֵׂיבָה טוֹבָה. *Sepelieris in canitie bona.* Ο΄. τραφεὶς ἐν γήρᾳ καλῷ. Ἀ. . ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ.[12]

19. וְאֶת הַקַּדְמֹנִי. *Et Cadmonaeos.* Ο΄. καὶ τοὺς Κεδμωναίους (Σ. ἀνατολικούς[13]).

Cap. XVI.

2. עֲצָרַנִי. *Cohibuit me.* Ο΄. συνέκλεισέ (Ἀ. ἐπέσχεν. Σ. συνέσχεν[1]) με.

---

[24] Cod. 127. [25] Sic Arm. 1, et sine aster. Cod. 15. In Hebraeo est קִרְיָתִים.

Cap. XV. [1] Cat. Niceph. p. 201. [2] Cod. X. Codd. 127, 130: Ἀ. ἄγονος. [3] Nobil., qui post Aquilae et Theodotionis lectiones affert: Schol. ὁ δὲ συγ. τοῦ οἴκου μου, et sic in marg. sine nom. Cod. 130. Codd. X, 127 vero: Σ. ὁ δὲ συγ. τοῦ οἴκου μου. Hieron.: "Ubi nos habemus, *et filius Masec vernaculae meae*, in Hebraeo scriptum est, UBEN MESECH BETHI, quod Aq. transtulit, ὁ υἱὸς (υἱὸς sine artic. Lagarde) τοῦ ποτίζοντος οἰκίαν (οἶκον MS. apud Vallars.; οἴκου Lagarde, ut τοῦ ποτίζοντος nominis vices gerat, quod durius videtur) μου, id est, *filius potum dantis domui meae;* Theod. vero, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἐπὶ τῆς οἰκίας μου, id est, *et filius ejus qui super domum meam est.*" [4] Diodorus in Cat. Niceph. p. 201: τὸ, Δαμασκὸς, ἡ Ἑβραία Δαμασκηνὸς λέγει. [5] Sic Comp., Codd. I, III, X, 15, 19, alii. [6] Cod. 130 (qui λέγων habet in textu, negante Holmesio) in marg.: Ἀ. τῷ λέγειν. Οἱ δὲ Ο΄, Σ., καὶ ὁ καὶ Θ. (sic) ὡς γέγραπται, λέγων. [7] Procop. in Gen. p. 330: Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ δὲ καθόλου περιστερὰ οὐκ ἔσται· ἔστι μὲν γὰρ τὸ Ἑβραϊκὸν τοῦ περιστερὰ ἰωνᾶ· τὸ δὲ ἐν τῇ Ἑβραΐδι βίβλῳ γεγραμμένον νῦν ἐστι τωβὰλ (sic), ὅπερ σημαίνει ὁμολογουμένως νεοσσόν· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἐπ' ἄλλου νεοσσοῦ ὀρνέου δύναται λέγεσθαι, Ἀκ. ὡς εἰκὸς περιστερίδια (fort. περιστερίδα) ἐκδέδωκεν, εἰ καὶ μὴ φιλαλήθως· Θεοδ. δὲ νεοσσὸν εἰπὼν περιστερᾶς, τὸ μὲν ἀμφίβολον ἐξέκλινε, τὸ δὲ μὴ κείμενον ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τέθεικεν. Montef. e Latinis Procopii p. 127 edidit: Ἀ. Ο΄. περιστεράν. Θ. νεοσσὸν περιστερῶν. [8] Obelus est in Arab. 1, 2. Posterius ἐπὶ reprobant Codd. I, III, X, 15, 19, alii. [9] Nobil. Sic Codd. 20, 75 (cum διχοτομημένα), et S. Chrysost. Opp. T. IV, p. 375 B. [10] Nobil., Codd. X, 127, 130, 135 (sine nom.). [11] Codd. 127, 130, 135 (cum κόρσος pro κόρος). Holmes. e Cod. 73 exscripsit: Ἀ. κάρος. Σ. κάρος. Denique Cat. Niceph. p. 208: Ἀ. κάρσος. E lectionibus quae Aquilae tribuuntur, eam posuimus, quae et Graeca est, et optime testata, licet non omnino in ea acquiescamus. Desideratur καταφορὰ (cf. Hex. ad Gen. ii. 21. Jesai. xxix. 10), quod Montef. sine idoneo teste edidit. Nam Hieron., quem appellat, tantummodo ait: "Pro *ecstasi* in Hebraeo THARDEMA, id est, καταφορὰ, legitur, quam supra vertimus in *soporem.*" [12] Codd. X, 73, 127, 130. Nobil.: "Schol. ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ. Omnes LL. VV. τραφείς; nusquam ταφεὶς [ut Comp., et char. min. Grabe]." [13] Cod. 127. Graeco-Ven.: καὶ τὸν ἀνατολικόν.

Cap. XVI. [1] Codd. 127, 130, 135. Cod. X: Ἀ. ἐπέσχεν (non, ut Montef., ἐπεῖχε). Syro-hex.: ܐ. ܟܠܐ ♦ ܣ. ܟܠܝܬܢܝ ♦.

2. אוּלַי אִבָּנֶה. *Fortasse aedificabor* (sobole augebor). Ο΄. ἵνα τεκνοποιήσωμαι (alia exempl. τεκνοποιήσῃς[2]). Ἀ. εἴ πως οἰκοδομηθήσομαι. Σ. εἴ πως τεκνωθῶ.[3]

6. וַתְּעַנֶּהָ. *Et afflixit eam.* Ο΄. καὶ ἐκάκωσεν (Ἀ. ἐκακούχησεν[4]) αὐτήν.

וַתִּבְרַח. *Et aufugit.* Ο΄. καὶ ἀπέδρα [Ἀ.] μετὰ φυγῆς ὑπανεχώρησεν.[5]

7. שׁוּר. Ο΄. Σούρ. Schol. τοῖχος ἢ εὐθυσμός.[6]

11. יִשְׁמָעֵאל. *Ismael.* [Ἀ. εἰσακοὴ θεοῦ. Σ. Θ. ἐρήμου ἄνθρωπος.][7]

12. פֶּרֶא אָדָם. *Onager* (ferus) *hominum.* Ο΄. ἄγροικος ἄνθρωπος. Ἀ. ἄγριος . . . Σ. ἔρημος (s. ἐρήμου) ἄνθρωπος. Θ. κεχωρισμένος ἀνθρώπων.[8]

Cap. XVI. 4. ἡ κυρία ※ αὐτῆς ◂.[9] 8. ÷ αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου ◂.[10]

Cap. XVII.

1. תָמִים. *Integer.* Ο΄. ἄμεμπτος. Ἀ. τέλειος.[1]

2. בְּרִיתִי. Ο΄. τὴν διαθήκην μου. Ἄλλοι· τὴν συνθήκην μου.[2]

בִּמְאֹד מְאֹד. Ο΄. σφόδρα ※ σφόδρα ◂.[3]

8. וְנָתַתִּי לְךָ. Ο΄. καὶ δώσω σοι. Σ. καὶ δίδωμί σοι.[4]

14. אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹל. *Qui non circumcisus fuerit.* Ο΄. ὃς οὐ περιτμηθήσεται. Ὁ Σύρος οὕτως ἔχει· πᾶς ὃς οὐ περιτέμνει ἐξολοθρευθήσεται· καὶ ὁ Ἑβραῖος· πᾶς ὁ μὴ περιτέμνων.[5]

וְנִכְרְתָה. *Et exscindetur.* Ο΄. ἐξολοθρευθήσεται. Ἄλλος· ἀφανισθήσεται.[6]

23. אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתָם. *Carnem praeputii eorum.* Ο΄. τὰς ἀκροβυστίας αὐτῶν. Alia exempl. τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτῶν.[7]

27. נִמֹּלוּ אִתּוֹ. *Circumcisi sunt cum eo.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. περιέτεμεν αὐτούς.[8]

---

[2] Nobil.: "τεκνοποιήσωμαι. Ita LL. VV. et S. Hieron. AA. LL. [Codd. III (cum -σεις), X, 38, alii] τεκνοποιήσῃς, quod secutus est S. Ambros., S. Joannes Chrysost., et Philo." Montef. e Catenis MSS. et schedis Combefis. edidit: Ἄλλος· τεκνοποιήσῃς μοι, quae lectio in nullo cod. reperitur. [3] Cod. X. Paulo aliter Cod. 135: Ἀ. εἴ πως οἰκοδ. Θ. εἴ πως τεκνοθῶ (sic). Hieron.: "Diligenter nota, quod procreatio filiorum in Hebraeo *aedificatio* scripta est. Legitur enim ibi: *Ingredere ad ancillam meam, si quo modo aedificer ex ea.*" (Ad δέκα ἔτη (v. 3) Syro-hex. in marg. habet: εἴκοσι, repugnante Hebraeo.) [4] Codd. 127, 130. [5] Cod. X. Scholium esse videtur, certe nullo modo Aquilam auctorem habet. [6] Nobil., Cod. 135 in marg. (cum τεῖχος). Philo Jud. De Profugis (Opp. T. I, p. 576), indicante Scharfenb. in *Animadv.* p. 15: τεῖχος δὲ ἢ εὐθυσμὸς ἑρμηνεύεται Σούρ. Montef. male edidit: Ἄλλοι· τεῖχος ἢ εὐθ. Paulo ante ad ἄγγελος κυρίου Cod. X, teste Griesb., in marg. affert: ἄστιος (ἀστεῖος?) αὐτος, quod quid significet, nisi forte *bonum* esse angelum, non intelligo. [7] Cod. 135. Anon. in Cat. Niceph. p. 218: ὁ Σύμ. καὶ Θεοδ. τὸν Ἰσμαὴλ ἡρμήνευσαν, ἔρημος (sic) ἄνθρωπος. Ἰσμαήλ· εἰσακοὴ θεοῦ; et sic, nisi εἰς ἀκοὴν male pro εἰσακοή, Catenae MSS. apud Montef. Prior lectio non est nisi interpretatio etymologica nominis *Ismael*, testante etiam Hieron., qui ait: "Ismael interpretatur, *Exauditio Dei;*" certe Aquila non θεοῦ, sed ἰσχυροῦ posuisset. Posterior ad Hebraea פֶּרֶא אָדָם pertinere videtur. [8] Codd. 127 (cum Ἀ. Σ. pro Ἀ.), 130, 135, et Cat. Niceph. ibid.: Ἀ. ἄγριος. Σ. κεχωρισμένος ἀνθρώπων; duo autem posteriores hanc lectionem superiori arcte nectunt. Cod. X vero, exscribente Griesb.: Ἀ. ἄγριος. Σ. ἔρημος (nisi forte ἐρήμου) ἄνθρωπος. Ad discordiam testium dirimendam opportune adest Syrus noster, qui lectionem κεχ. ἀνθρώπων non Symmacho, sed Theodotioni vindicat. Sic enim ille: ܐ. ܥܪܕܐ܀ ܬ. ܦܪܝܫܐ ܡܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ܀ [9] Syro-hex., et (cum ※ post αὐτῆς) Arm. ed. Sic sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [10] Syro-hex., qui asteriscum pro obelo perperam pingit.

Cap. XVII. [1] Cod. 130. Montef. e "MSS." edidit: Ἄλλοι· τέλειος. [2] "Sic MSS. quidam."—*Montef.* Hieron.: "Notandum quod ubicumque in Graeco *testamentum* legimus, ibi in Hebraeo sermone sit *foedus*, sive *pactum*, id est BERITH." [3] Sic Cod. 127, et sine aster. Codd. 15, 16, 18, alii. [4] Nobil. [5] Diodorus in Cat. Niceph. p. 226. Eadem ex Euseb. Emis. affert Cod. 135 in Commentario, addens: καὶ εἰκότως· οὐ γὰρ τὸ νήπιον δεῖ περὶ τούτου κολάζεσθαι, ἀλλ᾽ αὐτοὺς (τοὺς) γονεῖς. [6] Sic sine nom. Codd. X, 130. Duplex lectio, ἐξολ. καὶ ἀφανισθήσεται, est in Comp., Codd. 19, 108. [7] Sic Codd. 15, 55, 59, alii. [8] Sic Ald. (praem. καὶ), Codd. III, X, 14 (ut Ald.), 15, 16 (ut Ald.), alii, Arm. 1. Ex Arab. 1, 2 pro ἐξ (s. οἱ ἐξ) ἀλλογενῶν ἐθνῶν Holmes. excitavit: *circumcisi sunt cum eo qui convenerunt ex gentibus, et peregrini in*

Cap. XVII. 17. *ἐπὶ πρόσωπον* ※ *αὐτοῦ* ◄.[9] 23. *τοὺς ἀργυρωνήτους* ※ *αὐτοῦ* ◄.[10]

CAP. XVIII.

1. מַמְרֵא. Ο΄. *τῇ Μαμβρῇ*. Alia exempl. *τῇ ὑψηλῇ*.[1]

4. מְעַט־מַיִם. *Paulum aquae.* Ο΄. *ὕδωρ*. Alia exempl. *μικρὸν ὕδωρ*.[2]

6. מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח סֹלֶת לוּשִׁי. *Cito arcesse tria sata farinae purissimae,* et *depse.* Ο΄. *σπεῦσον, καὶ φύρασον τρία μέτρα* (Ἀ. Σ. *σάτα*[3]) *σεμιδάλεως*. Alia exempl. *σπεῦσον τρία μέτρα ἀλεύρου σεμιδάλεως, φύρασον*.[4]

8. וְהוּא—הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ. Ο΄. *καὶ ἔφαγον· αὐτὸς δὲ—τὸ δένδρον*. Alia exempl. *αὐτὸς δὲ—τὸ δένδρον· καὶ ἔφαγον*.[5]

12. בְּקִרְבָּהּ. Ο΄. *ἐν ἑαυτῇ*. Ἀ. (*ἐν*) *ἐγκάτῳ αὐτῆς*.[6]

אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה־לִּי עֶדְנָה. *Postquam senio confecta sum, erit mihi voluptas?* Ο΄. *οὔπω μέν μοι γέγονεν ἕως τοῦ νῦν*. Ἀ. *μετὰ τὸ κατατριβῆναί με, ἐγένετό μοι τρυφερία*.[7] Σ. *μετὰ τὸ παλαιωθῆναί με ἐγένετό μοι ἀκμή*.[8]

18. וְעָצוּם. *Et fortem.* Ο΄. *καὶ πολύ*. Ἀ. (*καὶ*) *ὀστέϊνον*. Σ. (*καὶ*) *ἰσχυρόν*.[9]

20. כָּבְדָה. *Gravis facta est.* Ο΄. *μεγάλαι*. Ἀ. *ἐβαρύνθη*. Σ. *βεβάρηται*.[10]

21. עָשׂוּ כָּלָה. *Fecerunt consummationem* (penitus). Ο΄. *συντελοῦνται*. Σ. *ἐπετέλεσαν τὸ ἔργον*.[11]

22. וַיֵּלְכוּ. Ο΄. *ἦλθον*. Ἄλλος· *ἐπορεύθησαν*.[12]

25. חָלִלָה לְּךָ. *Absit a te.* Ο΄. *μηδαμῶς σὺ* (*ποιήσεις*). Σ. *οὐχὶ σόν*.[13]

הֲשֹׁפֵט כָּל־הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט. *Nonne judex totius terrae faciet justum?* Ο΄. *ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν, οὐ ποιήσεις κρίσιν;* Σ. *ὁ πάντα ἄνθρωπον ἀπαιτῶν δικαιοπραγεῖν, ἀκρίτως μὴ ποιήσῃς τοῦτο*.[14]

26. אִם־אֶמְצָא בִסְדֹם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם. Ο΄. *ἐὰν ὦσιν ἐν Σοδόμοις πεντήκοντα δίκαιοι*. Alia exempl. *ἐὰν εὕρω ἐν Σοδόμοις πεντήκοντα δικαίους*.[15]

28. חֲמִשָּׁה. Ο΄. *εἰς τεσσαρακονταπέντε*. Alia exempl. *πέντε*.[16]

30. אַל־נָא יִחַר לַאדֹנָי. *Ne, obsecro, exardeat* (ira) *Domino.* Ο΄. *μή τι, κύριε*. Ἀ. *μὴ δὴ ὀργίλον τῷ κυρίῳ*.[17]

---

assimilatione. Fortasse in Syro-hex. legebatur: ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܒܟܣܦܐ ܙܒܝܢܝܢ ܐܬܓܙܪܘ ܥܡܗ. [9] Sic Arm. 1. Pronomen deest in Codd. III, X, 57, 59, aliis. [10] Sic Arm. 1, et sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii.

CAP. XVIII. [1] Sic Syro-hex., quantum conjicere licet ex Arab. 1, 2, qui *excelsae* vertunt. Cf. ad Cap. xii. 6. [2] Sic Codd. 15, 72, 82 (cum ὕ. μικρὸν), Arab. 1, 2, Arm. 1. [3] Nobil., Cod. 130. Cod. X, teste Montef.: Οἱ Ο΄. σάτα. [4] Sic Codd. 15, 72 (om. μέτρα), 82, 135. Hieron.: *Festina tres mensuras farinae similae, commisce.* [5] Sic Codd. 15, 72, 82, Arab. 1, 2. [6] Codd. X, 127, 130. Minus probabiliter Nobil.: Ἀ. ἐγέλασε κατ' αὐτῆς. Cf. Hex. ad Exod. iii. 20. Psal. liv. 5. lxiii. 7. [7] Nobil., Codd. X, 127 (cum καταβῆναι), 130, Cat. Niceph. p. 236 (cum κατακρυβῆναι). [8] Nobil., Codd. 127, 130 (cum παλαιοθ.), Cat. Niceph. ibid. Hieron.: "Sym. hunc locum ita transtulit: *Postquam vetustate consenui, facta est mihi adolescentia.*" [9] Nobil., Codd. X, 127, 130. [10] Codd. 127, 130 (cum Σ. βεβάρυται). Ad Sym. cf. Hex. ad Jesai. i. 4. Minus probabiliter Nobil.: Ἀ. Σ. ἐβαρύνθησαν; Cod. X: Ἀ. ἐβαρύνθησαν; Cod. 135: Ἀ. ἐβαρύνθησαν. Σ. βεβάρηνται. [11] Nobil. (cum ἐπετέλεσεν), Codd. X, 127, 130 (sine nom.), 135 (idem). [12] Sic in marg. Codd. 127, 130. [13] Nobil., Cod. 130 (cum οὐχισόν). Locutionem Hebraeam aliter vertit Sym. in Hex. ad 1 Reg. xx. 2. Job. xxxiv. 10. [14] Cod. X. "Quae sane lectio deflectere videtur ab Hebraico. Verum Sym. non infrequenter παραφραστικῶς interpretatur."—*Montef.* Cf. ad Cap. i. 27. [15] Sic Ald., Codd. I, III, X, 15, 31, alii, invitis Arab. 1, 2 (h. e. Syro-hex.). "Hanc versionem, tacito interpretis nomine, afferunt quidam MSS. [in textu, non in marg.]. Suspicor esse Symmachi [vel trium interpretum]."—*Montef.* [16] Sic Codd. I, III, X, 15 (cum altera lectione in marg. rec. m.), 56, alii, Arab. 1, 2. [17] Nobil. (cum "Schol." pro Ἀ.), Codd. X (om. δὴ), 127, 130 (sine nom. cum μὴ δι' ὀργ.). Cf. ad Cap. iv. 6. (Ad μή τι (v. 30) Cod. X in marg. notat: λείπει τὸ, ὀργὴν ἐπάγω κατ' ἐμαυτόν; et ad τὸν κύριον (v. 31), fortasse per errorem pro μή τι (v. 32): λείπει τὸ,

30. אִם־אֶמְצָא שָׁם שְׁלֹשִׁים. Ο΄. ἕνεκεν τῶν τριάκοντα. Alia exempl. ἐὰν εὑρεθῶσιν (s. εὕρω) ἐκεῖ τριάκοντα.[18]

31. בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים. *In gratiam viginti.* Ο΄. ἐὰν εὕρω ἐκεῖ εἴκοσι. Alia exempl. ἕνεκεν τῶν εἴκοσι.[19]

CAP. XIX.

8. בְּצֵל. *In umbra.* Ο΄. ὑπὸ τὴν σκέπην (alia exempl. στέγην[1]).

9. וַיֹּאמְרוּ (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶπαν.[2]

10. וַיָּבִיאוּ. *Et traxerunt intro.* Ο΄. εἰσεσπάσαντο. Ἄλλος· ἐπίασαν.[3]

16. וַיִּתְמַהְמָהּ. *Et cunctatus est.* Ο΄. καὶ ἐταράχθησαν. Ἀ. (καὶ) ἐμέλλησεν.[4] Σ. ὁ δὲ ἐστραγγεύετο (s. ἐστραγγεύσατο).[5]

וַיֹּצִאֻהוּ וַיַּנִּחֻהוּ מִחוּץ לָעִיר. *Et eduxerunt eum, et constituerunt eum extra urbem.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. (※) καὶ ἐξηγάγοσαν αὐτὸν, καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἀπέξω τῆς πόλεως.[6] ※ Σ. καὶ ἐξήγαγε κύριος αὐτὸν, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως.[7]

19. לְהַחֲיוֹת. Ο΄. τοῦ ζῆν. Ἄλλος· τοῦ ζῶσαι.[8]

21. הִנֵּה נָשָׂאתִי פָנֶיךָ. *Ecce! gratificabor tibi.* Ο΄. ἰδοὺ ἐθαύμασά σου τὸ πρόσωπον. Ἀ. ἰδοὺ ἦρα πρόσωπόν σου.[9] Σ. ὅρα εἰ ἐδυσωπήθην τὸ πρόσωπόν σου.[10]

23. צֹעֲרָה. Ο΄. εἰς Σηγώρ. Ὁ Σύρος· Ζααρί.[11]

24. מֵאֵת יְהוָה. Ο΄. παρὰ κυρίου. Schol. σημ. κατὰ Ἰουδαίων.[12]

25. הַכִּכָּר. *Tractum circumjacentem.* Ο΄. τὴν περίχωρον. Alia exempl. τὴν περίοικον.[13]

28. אֶרֶץ הַכִּכָּר. Ο΄. τῆς περιχώρου. Alia exempl. τῆς γῆς τῆς περιχώρου.[14]

קִיטֹר (bis). *Fumus.* Ο΄. φλὸξ . . ἀτμίς. Ὁ Ἑβραῖος· ἀναθυμίασις.[15]

ἐπιτρέπεις μοι λαλῆσαι. Arab. 1, 2 utrobique supplent: *succensebis mihi.*) [18] Sic Codd. III, X, 15, alii, Arab. 1, 2; et (cum εὕρω) Codd. 55, 56, alii. [19] Sic Codd. I, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2.

CAP. XIX. [1] Sic Ald., Codd. I, III, X (cum σκέπην in marg.), 14, 15, alii. [2] Sic Codd. 15, 106 (cum εἶπον), 130, 135, Arab. 1, 2. [3] Sic Justin. M. in Dial. p. 255, qui mox προσέκλεισαν pro ἀπέκλεισαν legit. [4] Nobil., Codd. X, 127. [5] Nobil. affert: Schol. ἐστρατεύσατο. Cod. X: Σ. ὁ δὲ ἐστρατεύετο. Cod. 127: Σ. ὁ δὲ ἐστρατεύσατο. De confusione verborum στρατεύεσθαι et στραγγεύεσθαι, qua nulla inveteratior, legendi sunt Kuster. ad Suid. s. v. Ἦ δεῖ χελώνης κ. τ. ἑ.; Valckenaer. ad Ammon. p. 132; Wesseling. *Probabil.* p. 290. Ceterum habet quo se tueatur scriptura στραγεύεσθαι cum simplici γ̄, quae a στρατεύεσθαι minutissimo apice discernitur. Cf. Hex. ad Prov. xxiv. 10. [6] Sic Codd. 15, 135, et, teste Holmesio, Arab. 1, 2, quos tamen ἐξήγαγον et ἔξω in apographo suo legere potuisse quivis videt. Cod. 82: καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν καὶ ἐθήκαν ἔξω τ. π. Arm. 1, vertente Altero: καὶ ἐξήγαγον, καὶ ἔστησαν ἔξω τ. π., cum ※ in marg. [7] Sic Cod. X, si Griesbachium recte capio. Montef. ex eodem affert: Σ. καὶ ἐξήγαγε κ.τ.ἑ.; Holmes. autem: ※ καὶ ἐξήγαγε κ.τ.ἑ. Sic sine aster. Codd. 73, 127 (cum ἔξω ἔξω τ. π.). [8] Sic sine nom. Cod. 130 in marg. Nobil. quasi scholium affert. [9] Cod. 135, Cat. Niceph. p. 250. Nobil. affert: Ἀ. ἦρα τὸ πρ. σ. [10] Nobil., Cod. 135: ὁράσει ἐδ. τὸ (τὸ om. Cod. 135) πρ. σ. Hieron.: "In Hebraeo habet: *Ecce! suscepi faciem tuam,* id est, *acquiesco precibus tuis;* quod Sym. secundum sensum interpretans ait: ὁράσει ἐδυσωπήθην τὸ πρόσωπόν σου." Pro ὁράσει, pro quo Vallars. e vetustiore Reginae cod. infeliciter tentat ὅρα ἦυτε (sive εὖτε), *vide quemadmodum* (!), Drusii conjecturam ὅρα σοι calculo suo approbavit Scharfenb. in *Animadv.* p. 18. Sed in tribus codd. a Lagardio collatis, ductus literarum scripturam ὅρα εἰ manifeste designant. Ad reliquam lectionem cf. Hex. ad Mal. i. 8. ii. 9. [11] Diodorus in Catenis Reg. MSS.: τὴν Σηγὼρ . . . ἀλλαχοῦ ἡ γραφὴ Ζώγορα [cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 34] καλεῖ· ὁ δὲ Σύρος Ζααρὶ [Ζαρὴ Cod. 25 in Comment. apud Lagarde] καὶ Βαλὰ, τουτέστι, καταπιοῦσα. [12] Cod. X in marg. "Hoc est, innui hic personarum pluralitatem, idque *notandum esse* [σημειῶσαι] *contra Judaeos.*"—*Griesb.* [13] Sic Ald., Codd. I, III (sine artic.), X, 20, 31, alii, et Justin. M. ibid. pp. 152, 154. Mox v. 29 περιχώρου pro περιοίκου habent Codd. X, 14, 16, alii. [14] Sic Codd. III, X (praem. πάσης), 15, 31, alii, Arm. 1. Plenior lectio, πάσης τ. γ. ἐκείνης τῆς π., est in Codd. 14, 16, aliis. [15] Hieron.: "Pro quo legimus in Hebraeo: *Ecce! ascendebat* CITOR, *quasi* ἀναπνεύμασις *fornacis;* quod nos *vaporem,* vel *fumum,* sive *favillam* possumus dicere." Ubi pro non Graeco

31. כְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ. *Sicut* est *mos totius terrae.* Ο΄. ὡς καθήκει πάσῃ τῇ γῇ. Ἀ. καθ᾽ ὁδὸν πάσης τῆς γῆς.[16]

33, 35. בְּשִׁכְבָהּ. *Cum cubaret illa.* Ο΄. ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτόν (alia exempl. αὐτήν[17]).

CAP. XX.

2. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הִוא. *Dixit autem Abrahamus de Sara uxore sua: Soror mea* est *illa.* Ο΄. εἶπε δὲ Ἀβραὰμ περὶ Σάρρας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὅτι ἀδελφή μου ἐστίν. Ἀ. καὶ εἶπεν Ἀβραὰμ πρὸς Σάρραν γυναῖκα αὐτοῦ· ἀδελφή μου ἐστίν.[1]

4. הֲגוֹי גַּם־צַדִּיק. *Gentem etiam justam.* Ο΄. ἔθνος ÷ ἀγνοοῦν ◂ καὶ δίκαιον.[2]

5. בְּתָם־לְבָבִי. *In integritate cordis mei.* Ο΄. ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ. Ἀ. ἐν ἀγαθότητι (s. ἀγαθοσύνῃ) . . Σ. ἐν ἁπλότητι . .[3]

10. מָה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה. *Quid vidisti, ut faceres hoc facinus?* Ο΄. τί ἐνιδὼν ἐποίησας ※ τὸ ῥῆμα ◂ τοῦτο;[4] Ἀ. τί εἶδες ὅτι ἐποίησας σὺν τὸ ῥῆμα τοῦτο; Σ. τί ἰδὼν ἐποίησας τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Θ. τί ἑώρακας ὅτι ἐποίησας τὸν λόγον τοῦτον;[5]

11. רַק. *Certe.* Ο΄. ἄρα. Alia exempl. μήποτε.[6]

13. אִמְרִי־לִי אָחִי הוּא. Ο΄. εἶπον ἐμὲ, ὅτι ἀδελφός μου ἐστίν. Σ. ἐρεῖς περὶ ἐμοῦ, ὅτι ἀδελφός μου ἐστίν.[7]

16. אֶלֶף כֶּסֶף. *Mille* (siclos) *argenti.* Ο΄. χίλια δίδραγμα. Ἀ. χιλιάδα ἀργυρίου.[8]

Cap. XX. 2. ÷ ἐφοβήθη γὰρ — δι᾽ αὐτήν ◂.[9] 3. καὶ εἶπεν ※ αὐτῷ ◂.[10]

CAP. XXI.

2. וַתֵּלֶד שָׂרָה. Ο΄. ἔτεκε. Alia exempl. ἔτεκε Σάρρα.[1]

4. בְּנוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. υἱὸν αὐτοῦ.[2]

8. מִשְׁתֶּה גָדוֹל. *Convivium magnum.* Ο΄. δοχὴν μεγάλην. Ἄλλοι· πότον μέγαν.[3]

ἀναπνεύμασις, quod secure propagavit Montef., Lagarde e libris correxit ἀναθυμίασις; sed ante eum Vallars. Hesych.: Ἀναθυμιάσεις· ἀτμοὶ, καπνοί. [16] Procop. in Cat. Niceph. p. 255. [17] Sic Ald., Codd. I, III, X, 14, alii, Arab. 1, 2.

CAP. XX. [1] Cod. X affert: Ἀ. πρὸς Σάρραν γ. αὐτοῦ. Procop. p. 141: "Congruit illi quod supra dedimus, scilicet expositioni Aquilae: *Et dixit Abraham ad Saram uxorem suam: Soror mea* etc." Graeca autem Procopii habentur in marg. Cod. X ad v. 13: τοῦτο συμβάλλεται πρὸς τὸ ἐπάνω λεχθὲν ἐν τῇ Ἀκύλου ἑρμηνείᾳ· καὶ εἶπεν Ἀβραὰμ κ.τ.ἑ. [2] Procop. in Cat. Niceph. p. 259: οὐκ ἀγνοητέον δὲ, ὅτι ὠβέλισται τὸ ἀγνοοῦν, ὡς παρ᾽ Ἑβραίοις μὴ κείμενον. Eadem (cum ὠβέλιστο) ex Origene affert Montef. Syro-hex. male pingit: ἔθ. ÷ ἀγνοοῦν καὶ ◂ δ. Scripturam ἔθ. δίκαιον καὶ ἀγνοοῦν sine obelo ex Arab. 1, 2 excitat Holmes. [3] Syro-hex. ܐ. ܒܛܝܒܘܬܐ ◆ ܣ. ܒܦܫܝܛܘܬܐ ◆ In libris Graecis summa est lectionum confusio. Scilicet Cod. X affert: Ἀ. ἐν ἀθωώτητι (sic). Σ. ἐν ἁπλότητι. Cod. 127: Ἀ. Σ. ἐν ἁπλότητι καὶ ἐν ἀθωότητι. Cod. 73 sine nom.: ἐν ἁπλότητι καὶ ἀθωότητι. Cat. Niceph. p. 260: Ἀκ. τὸ, ἐν καθ. καρδίᾳ, ἐν ἁπλότητι. Denique Cod. 135, teste Lagardio: ἀκυ. συνάπλοτητ. συ. συναγαθο (sic). Symmachi versio satis certa est, coll. Hex. ad Job. ii. 9. xxvii. 5. Psal. vii. 9. In alterius interpretis lectione ponenda Syrum nostrum auctorem habuimus, cui ܛܝܒܘܬܐ sonat ἀγαθότης (Sap. Salom. vii. 26. xii. 22) vel ἀγαθοσύνη (Eccles. v. 10. vi. 3), e quibus posterior vox Aquilam magis sapit, prior vero e scriptura Cod. 135 aliquantulum subsidii habet. Reliquam lectionem ἐν ἀθωότητι non ad תָּם, sed ad נִקָּיֹן pertinere, probabiliter conjicit Scharfenb. in *Animadv.* p. 20. [4] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 72, 82, 135. Cod. 130 in marg.: Ο΄. τί ἐνιδὼν ἐπ. ῥῆμα τοῦτο; [5] Nobil. (qui ad v. 9, τί τοῦτο ἐποίησας, male refert), Cod. 130 (cum πρᾶγμα τοῦτο sine artic.), quorum uterque ad Aquilam σὺ pro σὺν habet. Correxit Scharfenb. in *Animadv.* p. 21. [6] Sic Ald., Codd. 15, 20, alii, et Syro-hex. [7] Cod. 130. Lectio περὶ ἐμοῦ est in Codd. 14, 16, aliis. [8] Cod. X. [9] Syro-hex. Haec desunt in Codd. 15 (ante corr.), 82, aliis, et Arm. 1. [10] Idem. Sic sine aster. Ald., Codd. III, 31, 55, alii. Praeterea ad v. 7 Syro-hex. pingit: ÷ ὅτι ◂ (ܡܛܠ ܕ ÷) προφήτης ἐστίν; et ad v. 11: θεοσέβεια ※ θεοῦ ◂, invito Hebraeo.

CAP. XXI. [1] Sic Ald., Codd. III, X, 15, 31, alii. [2] Sic Codd. I, X, 14 (cum τὸν υἱὸν), 16 (ut 14), alii, Arab. 1, 2. [3] Cod. X in marg. Cf. Hex. ad Cap. xxix. 22.

9. מְצַחֵק. *Irridentem.* Ο΄. παίζοντα (÷) μετὰ Ἰσαὰκ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς (↙).[4]

14. וְאֶת־הַיֶּלֶד. Ο΄. τὸ παιδίον. Alia exempl. καὶ τὸ παιδίον.[5]

בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע. Ο΄. [κατὰ] τὴν ἔρημον κατὰ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου (Σ. Βηρσαβεέ[6]).

18. וְהַחֲזִיקִי אֶת־יָדֵךְ בּוֹ. *Et firmiter adjunge manum tuam ei.* Ο΄. καὶ κράτησον τῇ χειρί σου αὐτό. Alia exempl. καὶ κράτησον τῆς χειρὸς αὐτοῦ.[7]

31. בְּאֵר שָׁבַע. Ο΄. φρέαρ ὁρκισμοῦ. Σ. Βηρσαβεέ.[8]

32. פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. τῶν Φυλιστιείμ. Ἄλλος· ἀλλοφύλων.[9]

33. אֶשֶׁל. *Tamariscum* (s. *arboretum*). Ο΄. ἄρουραν. Ἀ. δενδρῶνα. Σ. φυτείαν.[10]

Cap. XXII. 22. ÷ καὶ Ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ ↙.[11] 32. ÷ Ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ ↙.[12]

Cap. XXII.

1. נִסָּה. *Probavit.* Ο΄. ἐπείρασε (potior scriptura ἐπείραζε[1]). Σ. ἐδόξασεν.[2]

2. אֶת־יְחִידְךָ. *Unicum tuum.* Ο΄. τὸν ἀγαπητόν. Ἀ. τὸν μονογενῆ (s. μοναχόν).. Σ. τὸν μόνον σου.[3]

הַמֹּרִיָּה. *Moriae.* Ο΄. τὴν ὑψηλήν. Ἀ. τὴν καταφανῆ. Σ. τῆς ὀπτασίας.[4]

7. וַיֹּאמַר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. εἶπας.[5]

12. כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי. Ο΄. νῦν γὰρ ἔγνων. Ὁ Ἑβραῖος· ὅτι ἐγὼ οἶδα.[6]

אֶת־יְחִידְךָ. Ο΄. τοῦ ἀγαπητοῦ (Σ. μονογενοῦς[7]).

13 (alia exempl. אֶחָד) וְהִנֵּה־אַיִל אַחַר. *Et ecce! aries a tergo.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ κριὸς εἷς. Σ. καὶ ἐφάνη κριὸς μετὰ τοῦτο.[8]

נֶאֱחַז. *Detentus.* Ο΄. κατεχόμενος. Σ. κρατούμενος.[9] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· κρεμάμενος.[10]

Jesai. xxv. 6. [4] Hieron.: "*Ludentem.* Quod sequitur, *cum Isaac filio suo*, non habetur in Hebraeo." [5] Sic Ald., Codd. I, III, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Hieron., qui enarrat: "Posuit ergo Abraham panes et utrem super humerum Agar; et hoc facto, dedit puerum matri, hoc est, in manus ejus tradidit." [6] Codd. X, 130 (sine nom.). In textu κατὰ prius om. Ald., Codd. I, III, 14, 15, 16, alii. [7] Sic Comp., Codd. 19, 20, 78, 108. Hieron.: "*Et tene manum ejus.* Ex quo manifestum est, eum qui tenetur, non oneri matri fuisse, sed comitem." [8] Codd. X, 130 (sine nom.). [9] Cod. 135 in marg. sine nom. [10] Cod. X. Nobil. affert: Aq. et Sym. δένδρων φυτείαν. Cod. 127: Ἀ. δένδρωμα (sic). Σ. φυτίαν. Cod. 130: Ἀ. δενάρωμα (sic Alterus). Σ. φυτείαν. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxii. 6. xxxi. 13. Vocem Hebraeam Hieron. *nemus* interpretatus est; Graeco-Ven. ἄλσος. [11] Cod. X. Hieron.: "Excepto Abimelech et Phicol, tertium nomen, quod hic legitur, in Hebraeo volumine non habetur." [12] Cod. X obelis notat omnia ab ὅτι ἐκεῖ (v. 31) ad καὶ (sic) Ὀχ. ὁ ν. αὐτοῦ.

Cap. XXII. [1] Sic Comp., Codd. I, III, 14, 15, 16, alii. [2] Nobil., Codd. X, 127. Scilicet interpres noster vulgarem significationem τοῦ נִסָּה, *tentavit*, Deo indignam esse ratus, ad verbum similis soni נָשָׂא, *extulit*, decucurrit. Cf. Psal. iv. 7 in Hebraeo et Hexaplis. Frustra igitur L. Bos in *Prolegom. ad LXX*, Cap. III pro ἐδόξασε legendum censet ἐδοκίμασε. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 21. [3] Nobil., Codd. X, 130, qui omnes μονογενῆ habent. Cod. 135: Ἀ. τὸν μοναχόν. Σ. τὸν μόνον σου. Cf. Hex. ad Psal. xxi. 21. xxiv. 16. Prov. iv. 3. [4] Hieron.: "Ubi nunc dicitur, *vade in terram excelsam*, in Hebraeo habet MORIA, quod Aq. transtulit τὴν καταφανῆ, hoc est, *lucidam;* Sym. τῆς ὀπτασίας, hoc est, *visionis.* Aiunt ergo Hebraei hunc montem esse, in quo postea templum conditum est in area Ornae Jebusaei, sicut et in Paralipomenis [2 Paral. iii. 1] scriptum est... qui idcirco *illuminans* interpretatur et *lucens*, quia ibi est DABIR, hoc est, oraculum Dei, et lex, et Spiritus sanctus, qui docet homines veritatem, et inspirat prophetas." [5] Sic Comp., Codd. III, X, 19, 128, Arab. 1, 2. [6] Procop. in Cat. Niceph. p. 282. Aliter Cod. 135 in marg.: Ὁ Ἑβραῖος· νῦν ἔδειξας, praeeunte Diodoro ibid.: Ἄλλοι δέ φασι τό, νῦν ἔγνων, ἐν τῇ Ἑβραΐδι ἐπαμφοτερίζειν· καὶ τοῦτο γὰρ σημαίνειν ἅμα, καὶ ὅτι νῦν ἐγνώρισας, ἀντὶ τοῦ, πᾶσιν ἔδειξας, καὶ ἐποίησας φανερόν. [7] Cod. X. [8] Hieron.: "Symmachus: *Et apparuit aries post hoc retentus in rete cornibus suis.*" Ad ἐφάνη cf. Hex. ad Gen. xxxiii. 1. Exod. iv. 6. Amos vii. 7. [9] Cod. X affert: Σ. κρατούμενον, quod ex Hieron. correximus. [10] Melito apud Nobil. et Cat. Niceph. p. 283: τό, κατεχόμενος τῶν κεράτων, ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, κρεμάμενος, φησὶν, ὡς σαφέστερον τυποῦν (Niceph. τυποῦντα) τὸν σταυρόν. Idem scholium ex Euseb. Emis. eruit Combefis. apud Montef.

13. בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו. *In loco perplexo* (dumeto) *cornibus suis.* Ο΄. Θ. ἐν φυτῷ σαβὲκ τῶν κεράτων. Ἀ. ἐν συχνεῶνι ἐν κέρασιν αὐτοῦ. Σ. ἐν δικτύῳ τοῖς κέρασιν αὐτοῦ.[11] Ὁ Σύρος· ἐν σαβέκ..[12]

Cap. XXIII.

1. שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἔτη ζωῆς Σάρρας.[1]

6. שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי. Ο΄. ἄκουσον δὲ ἡμῶν. Ἀ. ἄκουσον ἡμῶν, κύριε.[2]

9. בְּתוֹכְכֶם. Ο΄. ἐν ὑμῖν. Ἀ. ἐν μέσῳ ὑμῶν.[3]

10, 18. שַׁעַר־עִירוֹ. Ο΄. εἰς τὴν πόλιν. Alia exempl. εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως αὐτοῦ.[4]

11. לֹא־אֲדֹנִי. *Minime, domine mi.* Ο΄. παρ' ἐμοὶ (alia exempl. ἐμοῦ[5]) γενοῦ, κύριε. Schol. τὸ ἀρεστόν μοι ποίησον.[6] Ἀ. οὐχί, κύριέ μου.[7]

13. אַךְ אִם־אַתָּה. *Tantummodo si tu* (vis). Ο΄. ἐπειδὴ πρὸς ἐμοῦ εἶ. Schol. ἐπειδὴ τὸ ἀρεστόν μοι ζητεῖς, φησί, καὶ τὸ κεχαρισμένον εὑρεῖν σπουδάζεις.[8]

15. שֶׁקֶל. Ο΄. διδράχμων. Ἄλλος· στατήρων.[9]

17. וַיָּקָם. *Et ratus factus est.* Ο΄. καὶ ἔστη. Ἀ. (καὶ) ἐκυρώθη.[10]

Cap. XXIII. 2. ÷ ἥ ἐστιν ἐν τῷ κοιλώματι ◄.[11]

Cap. XXIV.

2. תַּחַת יְרֵכִי. *Sub femore meo.* Ο΄. ὑπὸ (alia exempl. ἐπὶ[1]) τὸν μηρόν μου. Ὁ Ἑβραῖος· ὑπὸ τὴν ὀσφύν μου.[2]

4. וְאֶל־מוֹלַדְתִּי. *Et ad patriam meam.* Ο΄. οὗ ἐγεννήθην (s. ἐγενόμην)..καὶ εἰς τὴν φυλήν μου. [Ἀ.] καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου.[3]

5. הֶהָשֵׁב אָשִׁיב. *Num reducendo reducam.* Ο΄. ἀποστρέψω. Alia exempl. μὴ ἀποστρέφων ἀποστρέψω.[4]

---

[11] Cod. X. Hieron.: "Rursum Aq. συχνεῶνα interpretatus est, quem nos *veprem* possumus dicere, vel *spinetum*, et, ut verbi vim interpretemur, *condensa et inter se implexa virgulta.* Unde et Sym., in eandem ductus opinionem, *Et apparuit*, ait, *aries post hoc retentus in rete* [שְׂבָכָה] *cornibus suis.* Verum quibusdam, in hoc dumtaxat loco, melius videntur interpretati esse LXX et Theod., qui ipsum nomen *sabech* posuerunt, dicentes: *in virgulto sabech cornibus suis.* Etenim συχνεὼν, sive *rete*, quod Aq. posuit et Sym., per SIN literam scribi; hic vero SAMECH literam positam: ex quo manifestum esse non interpretationem stirpium condensarum, et in modum retis inter se virgulta contexta verbum SABECH, sed nomen sonare virgulti, quod ita Hebraice dicitur. Ego vero diligenter inquirens συχνεῶνα per SAMECH literam scribi crebro reperi." Ante Martianaeum edebatur ἐν συχνῷ vel συχνεῷ, repugnantibus libris. Cod. 135 ad σαβὲκ in marg. adscribit: συχνέω (sic) εἶπεν τὸ σαβέκ. [12] Diodorus in Cat. Niceph. p. 282: τό, ἐν φυτῷ, οὐκ ἔχει ὁ Σύρος, μόνον δὲ τὸ σαβέκ· τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα τοῦ φυτοῦ εἶναι νομίζω. Vocem Hebraeam, respectu ad etymon habito, Graeco-Ven. non male vertit ἐν ξυνηρεφεῖ; sed optime omnium interpres Anglus, *in a thicket.*

Cap. XXIII. [1] Sic Codd. I, 59. [2] Cod. 130. [3] Cod. X. [4] Sic Codd. 15, 72, 82, 135, Arm. 1. [5] Sic Codd. 16, 18, 25, alii. Montef. ad מִמֶּנִּי (v. 13) affert: Ο΄. παρ' ἐμοῦ. Ἄλλος· παρ' ἐμοί; quae nota ad hunc locum pertinere videtur. [6] Cod. X in marg. Alterus e Slavon. Ostrog. Graece exscripsit: πρόσελθε ἐνθάδε, κύριε; ex Arm. 1 autem: πρὸς ἐμὲ στρέφε, κύριε. [7] Cod. X. [8] Anon. in Cat. Niceph. p. 288. [9] Sic in textu Arm. 1. Procop. in Cat. Niceph. p. 289: στατήρ ἐστιν, ὥς φησιν Ὠριγένης, τὸ ἥμισυ τῆς οὐγγίας, ἔχει δὲ δραχμὰς δύο. Cf. Hex. ad Exod. xxxviii. 24. Jerem. xxxii. 9. Ezech. iv. 10. [10] Cod. X. Cf. LXX ad v. 20. [11] "Haec obelo notantur, aut lemnisco [in Cod. X]."—*Griesb.* Hieron.: "Hoc quod hic positum est, *quae est in valle*, in authenticis codd. non habetur."

Cap. XXIV. [1] Sic Codd. 16, 56, alii, Hieron. [2] S. Chrysost. Opp. T. IV, p. 482 E: Τῇ μὲν Ἑλλάδι γλώττῃ οὕτω γέγραπται, ὑπὸ τὸν μηρόν μου· ἐν δὲ τῇ Ἑβραΐδι φασὶν, ὑπὸ τὴν ὀσφύν. In Cod. VI duplex est lectio: τὸν μηρόν μου τὴν ὀσφύν μου. Cod. 135 ex Euseb. Emis. affert: Ὁ Ἕλλην σεμνότερον ἑρμηνεύει· ὁ γὰρ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος αὐτὸ λέγει τοῦ ἀνδρὸς τὸ τεκνοποιὸν ὄργανον. Similia habet Diodorus in Cat. Niceph. p. 289, praemisso τινές φασιν. [3] Cod. 130. Non est Aquilae versio, sed alia lectio, quam pro superfluis, καὶ εἰς τ. φ. μου (cf. vv. 38, 40) venditant Codd. 106, 107, 128, Arm. 1. [4] Sic Codd. 14, 15 (cum καὶ pro μὴ), 16, alii (inter quos Cod. 135, teste Lagardio), Arm. 1 (sine μή).

11. וַיַּבְרֵךְ. *Et genua flectere fecit.* Οʹ. καὶ ἐκοίμισε. Ἀ. καὶ ἐγονάτισε.[5]

13. לִשְׁאֹב מָיִם. *Haurire aquam.* Οʹ. ἀντλῆσαι (alia exempl. ὑδρεύσασθαι[6]) ὕδωρ.

14. הֹכַחְתָּ. *Destinasti.* Οʹ. ἡτοίμασας. Ἀ. ἤλεγξας. Σ. ἀπέδειξας.[7]

17. הַגְמִיאִינִי. *Da mihi sorbendum.* Οʹ. πότισόν με. Ἀ. βρόχθισόν με.[8]

22. בֶּקַע. *Dimidius siclus.* Οʹ. δραχμήν. Alia exempl. δίδραχμον.[9]

27. אָנֹכִי בַּדֶּרֶךְ נָחַנִי. *Quod ad me attinet, in itinere duxit me.* Οʹ. ἐμέ τ' εὐώδωκε. Alia exempl. καὶ ἐμὲ ἐν ὁδῷ ἤγαγε.[10]

31. בְּרוּךְ יְהוָֹה. *Benedicte a Jova.* Οʹ. εὐλογητὸς κυρίου (alia exempl. κύριος[11]). Ἀ. εὐλογημένος κύριος. Σ. εὐλογημένος κ..[12] Τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει· ηὐλογημένος ὑπὸ κυρίου.[13]

32. וַיְפַתַּח. *Et solvit.* Οʹ. καὶ ἀπέσαξε (.. ἀπέστρωσεν[14]).

43. הָעַלְמָה. *Virgo illa.* Οʹ. ἡ παρθένος. Ἀ. ἡ ἀπόκρυφος.[15]

45. וְהִנֵּה. Οʹ. εὐθύς. Alia exempl. καὶ ἰδού.[16]

47. עַל־אַפָּהּ. *Super nasum ejus.* Οʹ. (καὶ περιέθηκα) αὐτῇ. Ἀ. ἐπὶ μυκτῆρας αὐτῆς.[17]

50. לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ רַע אוֹ־טוֹב. *Non possumus dicere tibi malum aut bonum.* Οʹ. οὐ δυνησόμεθά σοι ἀντειπεῖν κακὸν ἢ καλόν (alia exempl. κακὸν καλῷ[18]). Ὁ Σύρος· οὐ δυνησόμεθα εἰπεῖν τὸ, ἢ καλὸν ἢ κακόν.[19]

59. וְאֶת־מֵנִקְתָּהּ. *Et nutricem ejus.* Οʹ. καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς. Ἀ. καὶ τὴν τίτθην αὐτῆς. Σ. καὶ τὴν τροφὸν αὐτῆς.[20] Aliter: Ἀ. τὴν τιθηνόν.[21]

61. וְנַעֲרֹתֶיהָ. *Et ancillae ejus.* Οʹ. καὶ αἱ ἅβραι (Ἀ. παιδίσκαι. Σ. κοράσια[22]) αὐτῆς.

63. לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. *Meditari in agro.* Οʹ. ἀδολεσχῆσαι εἰς τὸ πεδίον. Ἀ. ὁμιλῆσαι ἐν χώρᾳ. Σ. λαλῆσαι ἐν τῷ ἀγρῷ.[23]

67. וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ. *Et introduxit eam Isaac in tentorium Sarae matris suae.* Οʹ. εἰσῆλθε δὲ Ἰσαὰκ εἰς τὸν οἶκον

---

[5] Codd. X, 130. Nobil. quasi scholium affert. Cf. ad Cap. xli. 43. [6] Sic Codd. X (in marg.), 59 (cum ὑδρεύεσθαι), 135 (cum ἀντλῆσαι in marg.). [7] Cod. X. Cod. 135 affert: Σ. ἀπέδειξας; Nobil.: Schol. ἀπέδειξας. [8] Codd. X, 130 (non, ut Holmes., βρέχθισον). [9] Sic Codd. 14, 16 (uterque cum $\overline{γμ}$), 18, alii. Hieron.: "*Didrachmum pondus ejus.* Bace, quod in hoc loco pro *didrachmo* scribitur, semiuncia est; secel vero, qui Latino sermone *siclus* corrupte appellatur, unciae pondus habet." Cf. Hex. ad Exod. xxxviii. 26. Montef. affert: Ἄλλος· διδραχμὴν (sic); quae lectio deterior est in quatuor libris. [10] Sic Codd. 32, 106, 107. Ante εὐώδωκε inferunt ἐν ὁδῷ Codd. 15, 30, alii. [11] Sic Ald., Codd. I, III, X, 14, 15, 16, alii. [12] Cod. X ad εὐλογητὸς κύριος (sic) in marg. notat: τὸ, εὐλογητὸς εἶ κύριε, οὐ πρὸς τὸν παῖδα τοῦ Ἀβραὰμ εἶπεν· ὁ γοῦν Ἀκ. φησὶν, εὐλογημένος κύριος· Σύμ. δὲ, εὐλογημένος κ.. (folio absciso). [13] Procop. in Cat. Niceph. p. 299. [14] Cod. X, ubi interpretis nomen abscissum est. Hieron. Hebraeum vertit, *destravit.* [15] Hieron. in Comment. ad Jesai. vii. 14 (Opp. T. IV, p. 108): "Porro alma apud eos verbum ambiguum est; dicitur enim et *adolescentula*, et *abscondita*, id est, ἀπόκρυφος ... Et in Genesi legimus, ubi Rebecca dicitur alma, Aquilam non *adolescentulam*, nec *puellam*, sed *absconditam* transtulisse." [16] Sic Cod. I. Duplex lectio, καὶ ἰδοὺ εὐθὺς, est in Comp., Codd. 19, 20, 108. [17] Cod. X. In textu LXXvirali post ἐνώτια inferunt ἐπὶ μυκτῆρας αὐτῆς Codd. 15, 82, 135. [18] Sic Ald., Codd. I, III, X, 14, 15, 16, alii. [19] "Syri versionem, ut hic refertur, habent omnes Catenae Regiae et schedae Combefis. Unus codex omittit τό."—*Montef.* In Cat. Niceph. p. 302 abest τὸ ἤ. [20] Nobil., et Cat. Niceph. p. 303. Cod. 127: Ἀ. τιτθήν. Σ. τροφόν. Cod. 130: Ἀ. τίτθην, τροφόν. Hieron.: "*Et substantiam ejus* ... In Hebraeo habet ... *et nutricem ejus* ... Decens quippe erat, ut ad nuptias absque parentibus virgo proficiscens nutricis solatio foveretur." [21] Cod. X affert: Ἀ. τὴν τιθηνόν. Σ. τροφόν. [22] Nobil., Codd. X, 127. Sic sine nominibus Cod. 130. [23] Nobil., et Cat. Niceph. p. 304 (cum προσλαλῆσαι pro λαλῆσαι). Cod. 130 in marg. sine nom.: λαλῆσαι ἐν τῷ ἀγρῷ. Ad ἀδολεσχῆσαι Cod. X in marg. annotat: τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς ὁμιλῆσαι ἐν τῇ τῆς ἐρημίας ἡσυχίᾳ. Hieron.: "Quod autem ait, *Et egressus est, ut exerceretur in campo*, quod Graece dicitur ἀδολεσχῆσαι, in Hebraeo legitur: *Et egressus est Isaac, ut loqueretur in agro, inclinante jam vespera.*"

※ Σάρρας ◄[24] τῆς μητρὸς αὐτοῦ. 'A. (καὶ) εἰσήγαγεν αὐτὴν ('Ισαὰκ) εἰς τὴν σκηνὴν Σάρρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.[25]

67. וַיִּנָּחֵם. *Et consolationem admisit.* O'. καὶ παρεκλήθη. Σ. (καὶ) παρηγορήθη.[26]

Cap. XXIV. 14. ÷ ἕως ἂν παύσωνται πίνουσαι ◄.[27] 15. ÷ ἐν τῇ διανοίᾳ (om. αὐτοῦ) ◄.[28] [16. ÷ καταβᾶσα δὲ ἐπὶ τὴν πηγὴν ◄.][29] 44. ÷ καὶ ἐν τούτῳ γνώσομαι — Ἀβραάμ ◄.[30] 60. Ῥέβεκκαν ÷ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν ◄.[31]

Cap. XXV.

3. וְאֶת־דְּדָן. O'. καὶ τὸν Δεδάν (s. Δαιδάν). Alia exempl. καὶ τὸν Θαιμὰν, καὶ τὸν Δεδάν.[1]

אַשּׁוּרִם. O'. Ἀσσουριείμ. Alia exempl. ἐγένοντο Ῥαγουὴλ καὶ Ναβδεὴλ καὶ Ἀσσουριείμ.[2]

6. אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם. O'. (τῶν παλλακῶν) αὐτοῦ. Alia exempl. ὅσαι τοῦ Ἀβραάμ.[3]

8. בְּשֵׂיבָה טוֹבָה. *In canitie bona.* O'. ἐν γήρᾳ (s. γήρει) καλῷ. 'A. Σ. ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ.[4]

אֶל־עַמָּיו. O'. πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Σ. πρὸς τοὺς πατέρας . .[5]

12. הָגָר הַמִּצְרִית. O'. Ἄγαρ ※ ἡ Αἰγυπτία ◄.[6]

20. מִפַּדַּן אֲרָם. *Ex regione campestri Syriae* (Mesopotamia). O'. ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ※ Συρίας ◄.[7]

22. וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים. *Et contundebant se invicem filii.* O'. ἐσκίρτων δὲ τὰ παιδία. 'A. (καὶ) συνεθλάσθησαν υἱοί. Σ. (καὶ) διεπάλαιον . .[8]

23. יֶאֱמָץ. *Fortis erit.* O'. ὑπερέξει. Σ. ὑπερισχύσει.[9]

25. שֵׂעָר. (Pallium) *villosum.* O'. δασύς. Σ. τετριχωμένος.[10]

27. תָּם. *Integer.* O'. ἄπλαστος. 'A. Θ. ἁπλοῦς. Σ. ἄμωμος.[11]

29. עָיֵף. *Languescens.* O'. ἐκλείπων. Θ. πεινῶν.[12]

30. מִן־הָאָדֹם. *De rubro.* O'. ἀπὸ τοῦ ἑψέματος (Σ. Ἐδώμ[13]).

31. מִכְרָה. *Vende.* O'. ἀπόδου. 'A. πώλησον.[14]

33. אֶת־בְּכֹרָתוֹ. O'. τὰ πρωτοτόκια ※ αὐτοῦ ◄.[15]

34. וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרָה. *Et sprevit Esavus primogenituram.* O'. καὶ ἐφαύλισεν Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκια. 'A. (καὶ) ἐξουδένωσεν Ἡσαῦ τὴν πρωτοτοκίαν.[16]

---

[24] Sic Cod. 127 in marg. sub aster., et in textu sine aster. Codd. 15, 55 (cum Σάρρα), alii, Arm. 1. [25] Nobil., et Procop. in Cat. Niceph. p. 305. [26] Codd. X (cum scholio: ἐθεραπεύθη, τῆς λύπης ἐκτὸς ἐγένετο), 127. Cod. 130 in marg. sine nom.: παρηγόρησεν (sic). [27] Cod. X. [28] Procop. in Cat. Niceph. p. 296: τὸ δὲ, ἐν τῇ διανοίᾳ, ὠβέλισται, ὡς μὴ κείμενον ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ· ὅμως καὶ διὰ τῶν ἑξῆς (v. 45) τοῦτο παρίσταται. [29] Haec in Cod. X lemnisco notantur, invito Hebraeo. [30] Cod. X obelis notat omnia a τῷ ἑαυτοῦ θεράποντι ad Ἀβραάμ. [31] Idem. Sic sine obelo Comp., Codd. I, III, 14, 15, 16, alii.

Cap. XXV. [1] Sic Ald. (cum Θαμὰν), Codd. I, III, X, 14, 16, alii, Arab. 1, 2. [2] Sic Ald., Codd. I (cum Ῥασουὴλ), III, X, 14, 16 (cum Ναυδεὴλ), 18, alii, Arab. 1, 2. [3] Sic Codd. 15, 135, Arm. 1 (cum τῷ Ἀβρ.). [4] Nobil., Cod. 130. Cf. ad Cap. xv. 15. [5] Cod. 130. Sic in textu Codd. I, 75, necnon Bodleianus a Tischendorfio editus. Mendose Nobil.: Schol. πρὸς τοὺς περάτας, quod Montefalconium male habuit. [6] Sic cum aster. Arm. 1. Deest ἡ Αἰγυπτία in Ald., Codd. I, III, X, 31, 56, aliis. [7] Idem. Vox abest a Codd. I, III, X, 30, 35, aliis. [8] Cod. X. Nobil., Codd. 127, 130: Σ. διεπάλαιον. Hieron.: "*Et movebantur filii ejus in ea.* Pro *motione* LXX interpretes posuerunt ἐσκίρτων, id est, *ludebant*, sive *calcitrabant;* quod Aq. transtulit, *confringebantur filii in utero ejus;* Sym. vero διέπλεον, id est, *in similitudinem navis in superficie ferebantur.*" Ubi pro διέπλεον unus codex apud Vallars. διεπάλεον legit, repugnantibus tum ceteris libris, tum ipso Hieronymi contextu. [9] Codd. X, 127, 130 (in marg. sine nom.). [10] Codd. X, 127, 130. [11] Nobil. (cum 'A. pro 'A. Θ.), iidem. [12] Cod. X. Ad ἐκλείπω (v. 30) Cod. 130 in marg. habet: πεινῶ. [13] MSS. Regii et schedae Combefis. apud Montef.: ὁ Σύμ. ἀντὶ τοῦ ἑψήματος (sic) Ἐδὼμ τέθεικεν, ὃ ἑρμηνεύεται πυρρός. Nobil. affert: Σ. ἀδάμ. [14] Cod. X. [15] Sic Arm. 1, et sine aster. Comp., Codd. 15, 19, alii. [16] Cod. X.

CAP. XXVI.

5. וְתוֹרֹתָי. Ο΄. *καὶ τὰ νόμιμά μου.* Οἱ λοιποί· *καὶ νόμους μου.*[1]

8. מְצַחֵק. *Ludebat.* Ο΄. *παίζοντα.* Schol. *συνουσιάζοντα.*[2]

10. אָשָׁם. *Culpam.* Ο΄. *ἄγνοιαν.* ᾿Α. Σ. *πλημμέλημα.*[3]

12. מֵאָה שְׁעָרִים. *Centum mensuras.* Ο΄. *ἑκατοστεύουσαν κριθήν.* ᾿Α. *ἑκατὸν εἰκασμούς.*[4]

13. וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגָדֵל. *Et procedebat procedendo, et crescebat.* Ο΄. *καὶ προβαίνων μείζων ἐγένετο.* Alia exempl. *καὶ ἐπορεύετο προβαίνων, καὶ μείζων ἐγένετο.*[5]

20. וַיָּרִיבוּ. *Et altercati sunt.* Ο΄. *καὶ ἐμαχέσαντο.* ᾿Α. (*καὶ*) *ἐδικάσαντο.*[6]

עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ. *Esek, quia litigaverunt cum eo.* Ο΄. *ἀδικία· ἠδίκησαν γὰρ αὐτόν.* ᾿Α. *συκοφαντία· ἐσυκοφάντησαν γὰρ αὐτόν.*[7]

21. שִׂטְנָה. *Sitnah.* Ο΄. *ἐχθρία.* ᾿Α. [*ἡ*] *ἀντικειμένη.* Σ. *ἐναντίωσις.*[8]

26. וַאֲחֻזַּת מֵרֵעֵהוּ. *Et Ahuzzath amicus ejus.* Ο΄. *καὶ Ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς* (Σ. *συνέταιρος*[9]) *αὐτοῦ.*

28. אָלָה. *Jusjurandum.* Ο΄. *ἀρά.* Alia exempl. *ὅρκος.*[10]

30. מִשְׁתֶּה. Ο΄. *δοχήν.* Ἄλλος· *πότον.* Ἄλλος· *ἑστίασιν.*[11]

31. בְּשָׁלוֹם. Ο΄. *μετὰ σωτηρίας.* Οἱ λοιποί· *μετ᾿ εἰρήνης.*[12]

32. וַיֹּאמְרוּ לוֹ מָצָאנוּ. *Et dixerunt ei: Invenimus.* Ο΄. *καὶ εἶπαν· οὐχ εὕρομεν* (Οἱ λοιποί· *εὕρομεν*[13]).

33. שִׁבְעָה. Ο΄. *ὅρκος.* ᾿Α. Σ. *πλησμονή.*[14]

CAP. XXVI. [1] Procop. in Cat. Niceph. p. 319. [2] Sic in textu Cod. 32. Procop. in Cat. Niceph. p. 320: Ἑβραῖοι δέ φασιν, εὐσχημόνως εἰρῆσθαι τὸ παίζειν ἀντὶ τοῦ συνουσιάζειν. [3] Nobil., Codd. 127, 130. Sic in textu Cod. 38. Cod. X in marg. sine nom.: πλημμέλειαν, secundum collationem antiquam in schedis Bodleianis. [4] Hieron.: "Licet in aliena terra seminaverit Isaac, tamen non puto quod tanta ei fertilitas *hordei* fuerit. Unde melius puto illud esse, quod habetur in Hebraeo, et Aq. quoque transtulit: *Et invenit in anno illo centuplum aestimatum*, id est, ἑκατὸν εἰκασμούς [sic Cod. Frising. apud Lagarde, faventibus duobus Vallarsianis, qui ЄKATOIKACNωYC et ЄKATONЄIΔACMOTЄ pingunt, pro eo quod edebatur, ἑκ. εἰκασμένον]. Licet enim eisdem literis et *aestimatio* scribatur et *hordeum*, tamen *aestimationes* SAARIM leguntur, *hordea* vero SORIM." Interpres Graeco-Ven.: ἑκατὸν εἰκασμόν (fort. εἰκασμῶν). Cf. Hex. ad Prov. xxiii. 7. [5] Sic Codd. 72, 82 (cum καὶ πρ. pro πρ.), 135. Hieron.: *et ambulabat vadens, et magnificatus.* [6] Codd. X, 127. Sic sine nom. Nobil., Cod. 130. [7] Cod. 127 (om. αὐτόν). Sic sine nom. (add. αὐτὸν) Nobil., Cod. 130. Minus probabiliter Cod. X: ᾿Α. συκοφαντία. Σ. ἐσυκοφάντησαν. [8] Hieron.: "Pro *inimicitiis*, quod Aq. et Sym. τὴν ἀντικειμένην et ἐναντίωσιν transtulerunt, id est, *adversum* atque *contrarium*, in Hebraeo habet SATANA; ex quo intelligimus Satanam *contrarium* interpretari." Ad Aquilam (quem ἀντικειμένη sine articulo scripsisse suspicor) cf. Hex. ad Psal. cviii. 6. Zach. iii. 2. Ad rem cf. Joseph. Ant. I, 18, 2: Τῶν δὲ προτέρων τὸ μὲν Ἔσκον καλεῖται· μάχης ἄν τις αὐτὸ φήσειε· τὸ δὲ ἕτερον Σιτεννά· ἔχθραν ἀποσημαίνει τὸ ὄνομα. [9] Cod. X (cum συνέτερος). Hieron.: "Pro *Ochozath pronubo* in Hebraeo habet *collegium* [potius *possessio*] *amicorum ejus;* ut non tam hominem significet, quam amicorum turbam, quae cum rege venerat, in quibus fuit et Phicol, princeps exercitus ejus." Consentit Onkelos, qui enarrat: וְסִיעַת מְרַחֲמוֹהִי, *et coetus amicorum ejus.* Utrumque nomen pro appellativo habuit Graeco-Ven., cujus versio sonat: κατοχή τε τοῦ φίλου οἱ, καὶ στόμα παντὸς ἄρχοντος τῆς κείνου στρατιᾶς. [10] Sic Codd. 32, 108 (in marg.), 130 (idem). [11] Cod. X in marg.: πότον, ἑστίασιν. Cf. ad Cap. xxi. 8. Sed fortasse merum scholium est. [12] Cod. X. Lectio ἐν εἰρήνῃ est in Codd. 20, 130 (in marg.). Cf. ad Cap. xxviii. 21. [13] Cod. X. Vid. not. seq. [14] Hieron.: "Nescio quomodo in LXX interpretibus habeatur . . . *Et dixerunt ei: Non invenimus aquam; et vocavit nomen ejus Juramentum.* Quae enim etymologia est, propterea vocari *juramentum*, quod aquam non invenissent? E contrario in Hebraeo, cui interpretationi Aq. quoque consentit et Sym., hoc significat, quod invenerint aquam, et propterea appellatus sit puteus ipse *Saturitas*, et vocata civitas Bersabee, hoc est, *puteus saturitatis.* Licet enim supra [Cap. xxi. 31] ex verbo juramenti, sive ex septenario ovium numero, quod SABEE dicitur, asseruerimus Bersabee appellatam, tamen nunc ex eo quod aqua inventa est, Isaac ad

33. הָעִיר. Οʹ. τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ὁ Σύρος οὐκ ἔχει, τῇ πόλει.[15]

בְּאֵר שֶׁבַע. Οʹ. φρέαρ ὅρκου (Ἀ. Σ. πλησμονῆς[16]).

35. מֹרַת רוּחַ. *Maeror spiritus.* Οʹ. ἐρίζουσαι. Ὁ Σύρος· οὐκ εὐαρεστοῦσαι. Ὁ Ἑβραῖος· παροργίζουσαι.[17]

Cap. XXVI. 15. τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ※Ἀβραάμ ◄.[18]

CAP. XXVII.

1. וַתִּכְהֶיןָ. *Et debiles facti sunt.* Οʹ. καὶ ἠμβλύνθησαν (alia exempl. ἠμβλυώπησαν[1]). Ἀ. ἠμαυρώθησαν (s. ἠσθένησαν).[2]

6. הִנֵּה. Οʹ. ἴδε. Ἀ. Θ. ἰδού.[3]

12. כִּמְתַעְתֵּעַ. *Tanquam subsannans.* Οʹ. ὡς καταφρονῶν (Ἀ. καταμωκώμενος. Σ. καταπαίζων[4]).

15. אֶת־בִּגְדֵי. *Vestes.* Οʹ. τὴν στολήν. Ἀ. τὰ ἱμάτια.[5]

16. גְּדָיֵי הָעִזִּים. *Haedorum caprarum.* Οʹ. τῶν ἐρίφων. Alia exempl. τῶν ἐρίφων τῶν αἰγῶν.[6]

וְעַל חֶלְקַת. *Et super levitatem.* Οʹ. καὶ ἐπὶ τὰ γυμνά (Ἀ. Σ. λεῖα[7]).

20. מִהַרְתָּ לִמְצֹא. *Tam cito invenisti.* Οʹ. ὃ ταχὺ εὗρες. Alia exempl. ὅτι ἐτάχυνας.[8]

27. שָׂדֶה. *Agri.* Οʹ. ἀγροῦ πλήρους. Ἀ. χώρας.[9] Ὁ Σύρος· ἀρούρας.[10]

33. וַיֶּחֱרַד. *Et trepidavit.* Οʹ. ἐξέστη δέ. Ἀ. Σ. (καὶ) ἐξεπλάγη.[11]

34. לְאָבִיו. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τῷ πατρὶ αὐτοῦ.[12]

35. בְּמִרְמָה. *Cum dolo.* Οʹ. μετὰ δόλου. Ἀ. ἐν ἐπιθέσει. Σ. δι' ἐνέδρας.[13]

37. וּלְכָה אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי. *Et tibi jam quid faciam, fili mi?* Οʹ. σοὶ δὲ τί ποιήσω, τέκνον; Σ. (καὶ) σοὶ πρὸς ταῦτα τί ποιήσω, υἱέ μου;[14]

40. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ. *Fiet autem, ubi libere vagaberis, abrumpes jugum ejus.* Οʹ.

---

nomen civitatis, quae ita vocabatur, alludens, declinavit paululum literam, et pro stridulo Hebraeorum SIN, a quo SABEC incipitur, Graecum SIGMA, id est, Hebraeum SAMECH posuit." [15] Procop. in Cat. Niceph. p. 328: Ὁ Σύρος οὐκ ἔχει, τῇ πόλει· ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ κατασχέσει εὑρίσκεται πόλις οὕτω καλουμένη· τόπου τοίνυν ἦν ὄνομα. [16] Hieron., ut supra. Ad φρέαρ ὅρκου Cod. X in marg. pingit: Ἀ. πανσμονή (sic). [17] Anon. in Cat. Niceph. p. 330: Ὁ Σύρος οὐκ ἔχει, ἐρίζουσαι, ἀλλ', οὐκ εὐαρεστοῦσαι· ἀντὶ τοῦ, ἔριδι καὶ φιλονεικίᾳ πάντα ποιοῦσαι· ὁ γὰρ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, παροργίζουσαι, ἔφη. "Haec paulum perplexa sunt; videtur enim duas Syro interpretationes tribuere; at Procopius [p. 159] clarius habet: "Syrus habet: *Displacebant Rebeccae.* Hebraeus vero: *Non cessabant irritare et ad iram provocare Rebeccam.*"—*Montef.* (Graeca Procopii frustra indagavimus in Cod. Ambros., qui abrumpit a p. 147, 14 edit. Gesnerianae ad p. 164, 19, deficiente, ut videtur, archetypo ejus.) Ad ἐρίζουσαι Cod. X in marg. glossam affert: μαχόμεναι, φιλονεικοῦσαι, ἀνθιστάμεναι. [18] Sic Arm. 1, et sine aster. Codd. 15, 82, 106, 135.

CAP. XXVII. [1] Sic Codd. I (cum ἠβλ.), Bodl. (cum ἠνβλ.), 56, 59, 129. Cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 1, 4. [2] Cod. X affert: Ἀ. ἀλμυρώθησαν, ἠσθένησαν. Pro ἀλμυρώθησαν Montef. recte corrigit ἠμαυρώθησαν, coll. Hex. ad 1 Reg. iii. 13. Jesai. xlii. 3. Altera lectio aut alius interpretis est, aut Aquilae secundis curis debetur. Cf. Hex. ad Ezech. xxi. 7. Mox ad φαρέτραν (v. 3) idem in marg. glossam habet: βελοθήκην. Cf. Hex. ad Psal. x. 2. [3] Cod. 130. Sic in textu Codd. 14, 18, alii. [4] Nobil. "In MSS. omnibus [ut in Cod. 25, et Cat. Niceph. p. 331] sic legitur: ὁ Σύμ. τὸ καταφρονῶν ἀντὶ τοῦ καταπαίζων· ὁ δὲ Ἀκ. καταμωκώμενος."—*Montef.* Graeco-Ven.: ὡς ἀπατεών. [5] Cod. X. [6] Sic Codd. 15, 58, 135. Ad ἐρίφων Cod. X in marg. affert: αἰγῶν. [7] Cod. X. [8] Sic Codd. 59, 75. Est fortasse alius interpretis, ut tamen subjungatur τοῦ εὑρεῖν. [9] Cod. X. [10] "Ita omnes MSS. ex Diodoro: ὁ Σύρος ἀντὶ τοῦ ἀγροῦ, ἀρούρας ἔχει· τὸ δὲ πλήρους, πεπληρωμένου βλαστημάτων εὐωδεστάτων."—*Montef.* Ubi pro πλήρους πεπληρωμένου Cat. Niceph. p. 336 habet πλήρης (sic Codd. I, 71, 72, alii) πεπληρωμένας (non etiam βοσκημάτων pro βλαστημάτων, qui error est Holmesii), et Theodoreto, non Diodoro, tribuit. [11] Codd. X, 127. Sic in marg. sine nom. Cod. 57. [12] Sic Codd. I, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [13] Nobil. (cum ἐνέδρας sine praepos.), Codd. X, 127, 130 (ut Nobil.), qui omnes nomina interpretum transponunt. Verum vidit Thieme in *Dissert. de Puritate Symmachi*, p. 25. Cf. Hex. ad Gen. xxix. 25. 1 Reg. xxviii. 12. Jerem. v. 27. [14] Cod. X.

ἔσται δὲ ἡνίκα ἐὰν καθέλῃς, καὶ ἐκλύσῃς τὸν ζυγὸν αὐτοῦ. (Ἀ.) καὶ ἔσται καθὰ καταβιβάσῃς ... Σ. ἔσται δὲ ὅταν καμφθῇς, ἐκλύσεις τὸν ζυγὸν αὐτοῦ.[15] Ὁ Σύρος ... *si resipueris* ...[16]

42. מִתְנַחֵם לְךָ. *Consolatur se de te.* Ο΄. ἀπειλεῖ σοι. Ἄλλος· διανοεῖται κατὰ σοῦ.[17]

46. קַצְתִּי. *Taedet me.* Ο΄. προσώχθικα (s. προσώχθισα). Ἀ. ἐσίκχανα. Σ. ἐνεκάκησα.[18]

מִבְּנוֹת־חֵת כָּאֵלֶּה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ. *De filiabus Heth, sicut istae de filiabus terrae.* Ο΄. ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῆς γῆς ταύτης. Alia exempl. ἀπὸ τῶν θυγατέρων Χὲτ, τοιαύτας ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῆς γῆς ταύτης.[19]

Cap. XXVII. 14. τῇ μητρὶ ※ αὐτοῦ ◂.[20] 31. καὶ προσήνεγκε τῷ πατρὶ ※ αὐτοῦ ◂.[21] 41. ἐν τῇ διανοίᾳ ※ αὐτοῦ ◂.[22]

Cap. XXVIII.

6. וַיְשַׁלַּח. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν. Alia exempl. καὶ ἀπῴχετο.[1]

8. וַיַּרְא. Ο΄. ἰδὼν δὲ καί. Alia exempl. καὶ εἶδεν.[2] Ἄλλος· καὶ γνούς.[3]

11. וַיִּשְׁכַּב. *Et discubuit.* Ο΄. καὶ ἐκοιμήθη. Ἄλλος· καὶ ἀφύπνωσεν.[4]

12. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה. *Et summitas ejus pertingebat ad caelum.* Ο΄. ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄλλος· (ἧς) ἡ ἀρχὴ ἥπτετο τοῦ οὐρανοῦ.[5]

13. נִצָּב. *Stetit.* Ο΄. ἐπεστήρικτο. Ἄλλος· ἑστήλωται.[6]

יְהוָה אֱלֹהֵי. Ο΄. ὁ θεός. Alia exempl. κύριος ὁ θεός.[7]

16. אָכֵן. *Profecto.* Ο΄. ὅτι. Ἀ. ἄρα. Σ. ὄντως.[8]

19. בֵּית־אֵל. Ο΄. οἶκος θεοῦ. Ἀ. Βαιθήλ.[9]

וְאוּלָם לוּז שֵׁם־הָעִיר. *Verumtamen Luz* erat *nomen civitatis.* Ο΄. καὶ Οὐλαμλοὺζ (alia exempl. Οὐλαμμαούς.[10] Ἀ. Σ. Λοὺζ[11]) ἦν ὄνομα τῇ πόλει. Ἑβρ. οὐαλὰμ λοὺζ σὲμ ἀείρ.[12] Ἀ. (καὶ) πρότερον Λοὺζ ὄνομα τῇ πόλει.[13]

21. בְּשָׁלוֹם. Ο΄. μετὰ σωτηρίας. Ἀ. Σ. ἐν εἰρήνῃ.[14]

---

[15] Nobil., Cod. 130 in marg. (uterque sine nom.): ἔσται δὲ ἐὰν καμφθῇς. καὶ ἔσται καθὰ καταβιβάσῃς (-σεις Cod. 130). Posterior lectio Aquilam sapit, coll. Hex. ad Psal. lv. 8; priorem, sed pleniorem, cum ὅταν pro ἐὰν, Symmacho vindicat Cod. X. [16] Procop. in Gen. p. 161: "Verum Syrus *erit* pro *resipiscas* accipit, dicens: *Si resipueris*, et vitae tuae bellicosum institutum omiseris, Deique timorem imbiberis, cognosces eum." Syrus vulgaris vertit: *Et si penitentiam egeris* (ܬܬܘܒ), *removebitur jugum ejus a collo tuo.* [17] Schol. apud Nobil. Sic sine nom. Cod. 130 in marg. [18] Nobil., Codd. 127, 130 (sine Σ.). Cf. Hex. ad Num. xxi. 5. Jesai. vii. 16. [19] Sic Codd. 15, 72, 82, Arab. 1, 2, et, praemisso ※ἐκεῖθεν (nisi forte ※ὧδε), Arm. 1. In textu LXXvirali ὧδε praemitt. Codd. 106, 107. [20] Arm. 1. Sic sine aster. Codd. 14, 15, 18, alii. [21] Idem. Pronomen abest a Cod. 55 solo. [22] Idem. Pronomen abest a Codd. 14, 16, 18, aliis.

Cap. XXVIII. [1] Sic Ald., Codd. I, III, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [2] Sic Comp., Codd. I, III (uterque cum ἴδεν), 14, 15, 16, alii. [3] Sic Cod. 130 in marg. [4] Cod. 59 ex duplici versione: καὶ ἀφήπνωσε (sic) καὶ ἐκοιμήθη. Cf. Hex. ad Jud. v. 27. [5] Cod. 130 in marg. sine nom.: ἡ ἀρχὴ ὑπὲρ τὸ τοῦ οὐρανοῦ. Pro ὑπὲρ τὸ indubitanter correximus ἥπτετο. [6] Philo Jud. Opp. T. I, p. 620 (qui tamen ἐπεστήρικτο agnoscit p. 644). Lectio Aquilam sapit. [7] Sic Codd. 15, 56 (in marg.), 58, alii, Arab. 1, 2, et Philo Jud. ibid. pp. 644, 646. [8] Codd. X, 127, 130. [9] Nobil., Cod. 130. [10] Sic Ald. (cum -μαίους), Codd. I, III (cum -μαύς), 20 (cum -μαοὺζ), 31, alii. [11] Cod. X affert: Ἀ. Σ. Λουζά. Cod. 130: Σ. Λούξ (sic). [12] Sic Montef. Cat. Niceph. p. 352: Ἑβραῖος· οὐλαμλοὺζ σεμαήρ (sic). [13] Nobil., Montef., et (cum ἦν ὄν.) Cat. Niceph. ibid. Duo posteriores ex Anon. citant: Ἰστέον ὅτι οὐαλὰμ (οὐλὰμ Cat.) πρότερον εἶπον οἱ περὶ Ἀκύλαν, καὶ οὐχ ὡς μέρος τοῦ ὀνόματος. Λουζὰ δὲ τὴν πόλιν ῥητῶς μετὰ ταῦτα (μετὰ τ. ῥητῶς Cat.) καλεῖ. Hieron.: "Ridicule quidam verbum Hebraicum ULAM nomen esse urbis putant, cum ULAM interpretur *prius* ... Antiquae omnes scripturae verbo ULAM sive ELEM plenae sunt, quod nihil aliud signat nisi *ante*, aut *prius*, vel *vestibulum*, sive *superliminare*, vel *postes*." Ad Aquilam pro πρότερον Scharfenb. in *Animadv.* p. 28 infeliciter tentat πρόθυρον. [14] Cod. X, et in marg. sine nom. Cod. 130.

Cap. XXVIII. 2. Μεσοποταμίαν ※ Συρίας ◂.[15] 5. Μεσοποταμίαν ※ Συρίας ◂.[16] 9. πρὸς ταῖς γυναιξὶν αὐτοῦ ※ αὐτῷ ◂ γυναῖκα.[17]

Cap. XXIX.

17. רַכּוֹת. *Debiles.* Ο΄. ἀσθενεῖς. Ἀ. Σ. ἁπαλοί.[1]

22. מִשְׁתֶּה. Ο΄. γάμον. Ἀ. Σ. πότον.[2]

25. רִמִּיתָנִי. *Fefellisti me.* Ο΄. παρελογίσω με. Ἀ. ἐπέθου μοι. Σ. ἐνήδρευσάς με.[3]

34. יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי. *Adhaerebit mihi vir meus.* Ο΄. πρὸς ἐμοῦ ἔσται ὁ ἀνήρ μου. Ἀ. προσκείσεται (ἀνήρ μου) πρὸς μέ.[4]

Cap. XXIX. 1. τοὺς πόδας ※ αὐτοῦ ◂.[5] 9. (÷) τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῆς ◂.[6] 12. καὶ ἀπήγγειλεν ※ Ἰακὼβ ◂ τῇ Ῥαχήλ.[7]

Cap. XXX.

8. נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי. *Luctationes Dei* (vehementissimas) *luctata sum.* Ο΄. συναντελάβετό μου ὁ θεὸς, καὶ συνανεστράφην. Ἀ. συνανέστρεψέν με ὁ θεὸς συναναστροφήν.[1]

11. (בָּא גָד ק׳) בְּגָד. *Feliciter!* Ο΄. ἐν τύχῃ. Alia exempl. εὐτύχηκα.[2] Ἀ. ἦλθεν εὐζωνία. Σ. ἦλθεν Γάδ.[3]

13. אָשֵׁר. Ο΄. Ἀσήρ. Alia exempl. add. ὅ ἐστι πλοῦτος.[4]

15. לָכֵן. Ο΄. οὐχ οὕτως. Ἀ. διὰ τοῦτο.[5]

18. יִשָּׂשכָר. Ο΄. Ἰσσάχαρ, ὅ ἐστι μισθός.[6]

20. יִזְבְּלֵנִי. *Cohabitabit mecum.* Ο΄. αἱρετιεῖ με. Ἀ. συνοικήσει μοι.[7]

24. יֹסֵף יְהוָֹה לִי. Ο΄. προσθέτω ὁ θεός μοι. Alia exempl. προσέθετό μοι ὁ θεός.[8] Ἀ. Σ. Ο΄. προσθέτω ὁ θεός (μοι).[9]

---

[15] Arm. 1. Sic sine aster. Codd. III, 15, 56, alii, Arab. 1, 2. [16] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 55, alii, Arab. 1, 2. Augustin. Locut. Lib. I: "*Exit in Mesopotamiam Syriae*, quasi Mesopotamia dicatur nisi Syriae. Quamvis hoc LXX habere non perhibentur *Syriae*, sed cum asterisco scriptum est." [17] Arm. 1 (qui pingit: ※ *suis sibi uxorem*). Sic sine aster. Codd. 58, 72, alii.

Cap. XXIX. [1] Cod. X. [2] Nobil., Cod. 130. Cf. ad Cap. xxi. 8. [3] Cod. X. Cod. 130 affert: Σ. ἐνήδρευσάς με; Nobil. vero: Schol. ἐνήδρευσάς με. Cf. ad Cap. xxvii. 35. [4] Cod. 130 affert: Ἀ. πρόσκειτε (sic) πρὸς μέ. Hieron.: "Ubi nos legimus, *apud me erit vir meus*, Aq. interpretatus est, *applicabitur mihi vir meus*, quod Hebraice dicitur ILLAVE, et a doctoribus Hebraeorum aliter transfertur, ut dicant, *prosequetur me vir meus.*" Montef. ex Hieron. solocce dedit: Ἀ. συνάψεταί (Graeco-Ven. συναφθήσεται) μοι ὁ ἀνήρ μου. [5] Arm. 1. Sic sine aster. Codd. 15, 72, 82, 135. [6] Clausulae, αὐτὴ γὰρ ἔβοσκε κ. τ. ἑ., praemittuntur quatuor puncta (∻) in textu cum ※ in marg. in Arm. 1, per errorem, ut videtur, pro obelo. [7] Sic Arm. 1, et sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2.

Cap. XXX. [1] Hieron.: "Aq. ait: συνανέστρεψέν με ὁ θεὸς συναναστροφήν, pro quo in Hebraeo scriptum est, NEPHTHULE ELOIM NEPHTHALETHI. Unde a *conversione*, sive a *comparatione*, quia utrumque sonat... Nephthalim nomen filio imposuit." Ubi pro συναναστροφήν ante Lagardium edebatur καὶ συνανεστράφην, repugnantibus libris, etiam, quoad copulam, Vallarsianis. Hebraea, ut hodie leguntur, transtulit Graeco-Ven.: ἀντιστροφαῖς θεοῦ ἀντέστραμμαι. [2] Sic Comp., Codd. 14, 15, 16, alii. Theodoret.: Τὸ τοίνυν, εὐτύχηκα, οὐ τοῦ Ἰακὼβ ἐστι ῥῆμα, ἀλλὰ τῆς Λείας, γυναικὸς, ὡς ἔφην, ἐν δυσσεβείᾳ τραφείσης, καὶ κατὰ βραχὺ τὰ θεῖα παιδευομένης. Οὕτω καὶ ὁ ταύτης πατὴρ ἔφη τὸ, οἰωνισάμην (v. 27). [3] Cod. X affert: Ἀ. ἦλθεν εὐζωΐα. Σ. ἦλθεν Γὰδ πειρατήριον. Pro εὐζωΐα, εὐζωνία correximus e Cod. 130, qui in marg. sine nominibus interpretum habet: ἦλθεν εὐζωνίᾳ. ἦλθεν γάρ (sic). Ad Aquilam cf. Hex. ad Gen. xlix. 19. Hieron.: "Ubi nos posuimus, *in fortuna*, et Graece dicitur, ἐν τύχῃ, quae potest *eventus* dici, in Hebraeo habet BAGAD, quod Aq. interpretatur, *venit accinctio;* nos autem dicere possumus, *in procinctu.* BA enim potest praepositionem sonare *in*, et *venit.*" Montef. de suo, ut videtur, edidit: Ἀ. ἦλθεν ἡ ζῶσις. [4] Sic Codd. 56, 58, 106 (sine ὅ ἐστι), 107 (idem), etiam Bodl. a Tischendorfio editus (idem). Hieron.: "*Aser, divitiae.* Male additae sunt *divitiae*, id est, πλοῦτος, cum etymologia nominis Aser Scripturae auctoritate pandatur, dicentis: *Beata sum ego, et beatificant me mulieres.*" [5] Cod. X. [6] Verba, ὅ ἐστι μ., desunt in Codd. 15, 82, 135. Hieron.: "Etymologiam hujus nominis LXX interpretes ediderunt, *est merces.* Non utique, ut plerique, addito pronomine, male legunt, aestimandum est ita scriptum esse, *quod est merces;* sed totum nomen interpretatur, *est merces.* Is quippe dicitur *est*, et SACHAR, *merces.*" [7] Cod. X. Hieron.: "Ubi nos posuimus, *habitabit mecum*, et LXX interpretati sunt, *diliget me*, in Hebraeo habet JEZBULENI." [8] Sic Comp., Codd. 19, 20, alii. [9] Cod. 130, qui in textu habet: προσθέτω μοι ὁ θεός.

28. נָקְבָה. *Praecise designa.* Ο΄. διάστειλον. Ἀ. ἐπονόμασον. Σ. ὅρισον.[10]

32. כָּל־שֶׂה נָקֹד וְטָלוּא וְכָל־שֶׂה־חוּם. *Omne pecus punctis notatum et maculosum, et omne pecus fuscum.* Ο΄. πᾶν πρόβατον (※) ποικίλον καὶ περκνὸν (s. πέρκον), καὶ πᾶν βόσκημα (◄)[11] φαιόν.

35. הָעֲקֻדִּים. *Virgulatos.* Ο΄. τοὺς ῥαντούς. Σ. (τοὺς) λευκόποδας.[12]

36. וַיָּשֶׂם. *Et posuit.* Ο΄. καὶ ἀπέστησεν. Ἄλλος· (καὶ) διώρισεν.[13]

37. וְלוּז. *Et amygdali.* Ο΄. καὶ καρυΐνην. Σ. (καὶ) ἀμυγδαλίνην.[14]

אֲשֶׁר עַל־הַמַּקְלוֹת. *Quod* erat *super virgis.* Ο΄. (in loco confuso) ἐπὶ ταῖς ῥάβδοις. Ἄλλος· τὸ ἐπὶ τῶν σκυταλῶν.[15]

38. אֲשֶׁר תָּבֹאןָ הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאָן לִשְׁתּוֹת. *Ubi veniebant pecudes ad bibendum, e regione pecudum, ut incalescerent cum venirent ad bibendum.* Ο΄. ἵνα ὡς ἂν ἔλθωσι τὰ πρόβατα πιεῖν, ἐνώπιον τῶν ῥάβδων ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὸ πιεῖν, ἐγκισσήσωσι τὰ πρόβατα εἰς τὰς ῥάβδους. Σ. ὅπως ἐρχομένων τῶν βοσκημάτων πιεῖν, ἀντικρὺς ὦσιν τῶν βοσκημάτων, καὶ ἐγκισσήσῃ ἐλθόντα πιεῖν.[16]

41. וְהָיָה בְּכָל־יַחֵם הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת וְשָׂם יַעֲקֹב אֶת־הַמַּקְלוֹת. *Et quotiescunque incalescebant oves robustiores, ponebat Jacobus virgas.* Ο΄. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐνεκίσσων τὰ πρόβατα ἐν γαστρὶ λαμβάνοντα, ἔθηκεν Ἰακὼβ τὰς ῥάβδους. Σ. . πάντοτε ὅταν ἐνεκίσσων τὰ βοσκήματα (τὰ) πρώϊμα (Ἀ. καταδεδεμένοις[17]), ἐτίθει Ἰακὼβ τὰς ῥάβδους.[18]

42. וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׂים. *Cum vero debiles* (fetus) *genuerint oves, non ponebat.* Ο΄. ἡνίκα δ᾽ ἂν ἔτεκε τὰ πρόβατα, οὐκ ἐτίθει. Ἀ. καὶ ἐν δευτερογόνοις . . .[19] Σ. ὅποτε δὲ ἦν ὄψιμα τὰ βοσκήματα, οὐκ ἐτίθει.[20]

הָעֲטֻפִים. *Debiles.* Ο΄. τὰ μὲν ἄσημα. Ἀ. τὰ δευτερόγονα. Σ. (τὰ) ὄψιμα.[21]

CAP. XXXI.

7. הֵתֶל בִּי. *Decepit me.* Ο΄. παρεκρούσατό με. Ἀ. Σ. παρελογίσατό με.[1]

וְהֶחֱלִף אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים. *Et mutavit*

---

[10] Nobil. Cod. X affert: Σ. ὅρισον. [11] Sic in textu sine aster. Codd. 15 (cum πέρκον), 58, 72 (ut 15), 82 (idem), 135. Ex usu vocis βόσκημα versio videtur esse Aquilae aut Symmachi, coll. Hex. ad Gen. xxx. 38, 41, 42. Exod. xiii. 13. Lev. xxvii. 26. Psal. cxviii. 170. Ad φαιὸν Nobil. affert: Schol. ποικίλον, πέρκον; et sic in marg. sine nom. Cod. 130. Cod. X glossam habet: Ο΄. φαιὸν, οὐ πάνυ μέλαν. [12] Nobil., Cod. 130. "Unus ex codd. nostris habet λαιόποδας sine interpretis nomine . . . Suspicor mendum esse."—*Montef.* [13] Sic Cod. X in marg. sine nom. [14] Cod. X. Nobil.: Schol. ἀμυγδαλίνην. Ad στυρακίνην Cod. 56 in marg. mutile affert: λεπτοκαρ . ., quod ad καρυΐνην potius referendum videtur. Graeco-Ven.: λεπτοκαρύας τε. [15] In textu LXXvirali post περισύρων τὸ χλωρὸν inferunt τὸ ἐπὶ τῶν σκυταλῶν Codd. 15, 58 (sine τὸ), 59, alii, Arab. 1, 2. Cod. X ad haec, ἐφαίνετο ἐπὶ ταῖς ῥάβδοις, in marg. habet: τότε ἐπὶ τῶν σκυτάλων (sic). Cf. Hex. ad Zach. xi. 7. [16] Cod. X. [17] Cod. X juxta collationem Bodl. vetustam: Ἀ. ἀντὶ τοῦ πρόϊμα (sic), καταδεδεμένοις (non, ut Montef. ex eodem cod. dedit, συνδεδεμένοις); Cod. 130 vero: Σ. ἀντὶ τοῦ πρώϊμα καταδεδεμένοις. [18] Cod. X. Minus emendate Cod. 130 in marg. sine nom.: πάντοτε ὅταν ἐκίσσων τὰ πρόβατα, ἐτίθει Ἰ. τὰς ῥ. [19] Cod. 130 in marg., incertum quo referatur. Sed cf. Hex. ad Psal. lxiv. 14. [20] Codd. X, 130. Montef. e Cod. X oscitanter exscripsit οὐκ ἔθηκεν. [21] Nobil. affert: Ἀ. ὄψιμα. Σ. δευτερόγονα. Cod. X: Ἀ. ὄψιμα. Σ. τὰ δ. Denique Cod. 130: Ἀ. ὄψιμα. δευτερόγονα (sic). Sed ὄψιμα ad Symmachum, alterum vero ad Aquilam pertinere, vix dubium esse potest. Hieron.: "*Et fiebant serotina Laban, et temporanea Jacob.* Hoc in LXX interpretibus non habetur; sed pro *serotinis* et *temporaneis*, aliud nescio quid [ἄσημα et ἐπίσημα], quod ad sensum non pertinet, transtulerunt."

CAP. XXXI. [1] Nobil., Cod. 130. Cod. X cum scholio: Ἀ. Σ. παρελογίσατό με· ἠπάτησέ με, καὶ παρὰ τὰς ὑποσχέσεις [non, ut Montef., συνθήκας] ἠδίκησεν. Idem ad καὶ ἤλλαξεν in marg. habet: ἀντὶ τοῦ, τὰ ἀνταλλάγματα ὑπὲρ τοῦ μισθοῦ μου διελύσατό μοι ὑπὲρ τῶν ἀμνάδων· τουτέστι, ὑπὲρ ὧν αὐτῷ ἐδούλευσα ὡς μίσθιος τοσοῦτον χρόνον, δέκα μόνας ἀμνάδας δέδωκέ μοι εἰς μισθόν.

mercedem meam decem vicibus. Ο΄. καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου τῶν δέκα ἀμνῶν.[2] Ἀ. καὶ ἤλλαξε τὴν μίσθωσίν μου δέκα ἀριθμούς. Σ. καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου δεκάκις ἀριθμῷ.[3] Ὁ Σύρος· καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου δεκάκις.[4]

17. עַל־הַגְּמַלִּים. Ο΄. ἐπὶ τὰς καμήλους. Alia exempl. καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὰ ἐπὶ τὰς καμήλους.[5]

18. מִקְנֵה קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ. *Greges acquisitionis suae, quas sibi comparaverat.* Ο΄. Vacat, sed paulo post καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, quae non sunt in Hebraeo, infert. Alia exempl. κτῆσιν κτήσεως αὐτοῦ ἣν περιουσιάσατο.[6]

19. הָלַךְ. Ο΄. ᾤχετο. Ἄλλος· ἐπορεύθη.[7]

אֶת־הַתְּרָפִים. *Teraphim* (deos domesticos). Ο΄. τὰ εἴδωλα. Ἀ. (τὰ) μορφώματα. Σ. (τὰ) θεραφείν.[8]

20. וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי. *Et fefellit Jacobus cor Labani Syri.* Ο΄. ἔκρυψε (alia exempl. ἔκλεψε[9]) δὲ Ἰακὼβ Λάβαν τὸν Σύρον (alia exempl. τὴν καρδίαν Λάβαν τοῦ Σύρου[10]).

21. וַיָּקָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀνέστη ↙.[11]

24. רָע. Ο΄. πονηρά. Alia exempl. σκληρά.[12]

26. וַתִּגְנֹב אֶת־לְבָבִי. Ο΄. ἱνατί κρυφῇ ἀπέδρας, καὶ ἐκλοποφόρησάς (alia exempl. ἐκλοποφρόνησάς[13]) με;

27. לָמָּה נַחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ וַתִּגְנֹב אֹתִי. *Quare clam aufugisti, et fefellisti me?* Ο΄. Vacat. (Ἀ.) εἰς τί ἐκρύβης τοῦ ἀποδρᾶναι, καὶ ἔκλεψάς με;[14]

וּבְשִׁרִים. *Et cum canticis.* Ο΄. καὶ μετὰ μουσικῶν. (Ἄλλος·) καὶ μετὰ τραγῳδῶν.[15]

30. הָלֹךְ הָלַכְתָּ. *Abeundo abiisti.* Ο΄. πεπόρευσαι. Ἄλλος· πορευθεὶς πορεύθητι.[16]

31. כִּי יָרֵאתִי. Ο΄. ※ ὅτι ἐφοβήθην ↙.[17]

33. בְּאֹהֶל־יַעֲקֹב וּבְאֹהֶל לֵאָה. Ο΄. εἰς τὸν οἶκον Λείας . . . (καὶ ἠρεύνησε) τὸν οἶκον Ἰακώβ. Ἄλλος· εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἰακὼβ, καὶ εἰς τὴν σκηνὴν (Λείας).[18]

34. וַיְמַשֵּׁשׁ לָבָן אֶת־כָּל־הָאֹהֶל וְלֹא מָצָא. *Et palpavit* (manibus exploravit) *Laban totum tentorium, sed non invenit.* Ο΄. Vacat. (Ἀ.) καὶ διεψηλάφησε Λάβαν σύμπασαν τὴν σκέπην,

---

[2] Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, *mutavit mercedem meam decem vicibus*, LXX interpretes posuerunt, *decem agnis*, nescio qua opinione ducti, cum verbum Hebraicum MONI *numerum* magis quam *agnos* sonet." Speciosa quidem est emendatio Grabii in *Prolegom. ad Octateuchum* Cap. IV, δέκα μνῶν pro δέκα ἀμνῶν; sed v. 41 δέκα μναῖς pro δέκα ἀμνάσιν non ita. [3] Cod. 25 in Commentario, exscribente Lagardio, unde veram Aquilae manum, τὴν μίσθωσίν μου (non, ut Montef. edidit, τὸν μισθόν μου) eruimus. Cod. X juxta collationem Bodl.: Ἀντὶ τοῦ, δέκα ἀμνῶν, Ἀκ. δέκα ἀριθμοὺς εἴρηκε, Σύμ. δὲ, δεκάκις ἀριθμῷ. Ἔλεγεν δὲ ὁ Ἑβραῖος, ὅτι δεκάκις ἠθέτησε τὰς συνθήκας πρὸς Ἰακὼβ ὁ Λάβαν, διὰ τὸ τὰ γεννώμενα ἐπ' ὀνόματος τοῦ Ἰακὼβ πλεῖστα ὅσα ὑπάρχειν, κἀκεῖνον ἐποφθαλμιᾶν αὐτῷ [in cod. αὐτῶν. Montef. ex Origene perperam edidit ἐποφθαλμᾶν (sic) αὐτὸν], ὅπερ ἐδήλωσαν αἱ δύο ἐκδόσεις. [4] Euseb. Emis. in Cat. Niceph. p. 380. [5] Sic Codd. 20 (cum αὐτὰς), 55 (idem), 56, alii, Arm. 1. [6] Sic Codd. X (in marg.), 15, 58, 72, 130 (in marg. cum περιεποιήσατο), 135 (cum περιεποιήσατο). Est alius interpretis, fortasse Aquilae. Cf. ad Cap. xiv. 21. Ad ἀποσκευὴν Nobil. affert: Schol. κτῆσιν, et sic Cod. 82 in marg. [7] Cod. X in marg. sine nom. [8] Nobil., Codd. X, 130 (cum μορφώματα sine nom.). Ad εἴδωλα Cod. VII in marg. sine nom.: θεραφείμ. Hieron.: "Ubi nunc *idola* legimus, in Hebraeo THERAPHIM scriptum est, quae Aq. μορφώματα, id est *figuras* vel *imagines* interpretatur." Cf. Hex. ad Jud. xvii. 5. Hos. iii. 4. [9] Sic Codd. I, 55, Arm. 1. [10] Sic Codd. VII (ex corr.), 15, 72 (cum τῇ καρδίᾳ), 82, 135 (cum τὸν Σύρον). [11] Sic sine aster. Codd. I, 72, 75, 135, Arab. 1, 2. Arm. 1 pingit: ※ καὶ διέβη — Γαλαάδ:, unde asteriscum assumpsimus. [12] Sic Codd. I, X (in marg.), 14, 16, 18, alii, qui omnes, excepto Cottoniano, σκληρὰ ante λαλήσῃς ponunt. [13] Sic Codd. VI, 82, 130. Posterior ad κρυφῇ in marg. pingit: φοράδην. [14] Sic in textu Codd. 15, 58, 72, 82, 135 (cum αποδραν), et, ut videtur, Arab. 1, 2. Aquilae versionem esse tantum non certum est. Eadem e marg. Cod. X ad verba ἱνατί κρυφῇ κ. τ. ἑ. (v. 26) perperam aptavit Montef. [15] Sic Cod. VII ex corr. Num forte ex alia versione? Mox v. 29 ad ἐχθὲς (sic) idem in marg. manu 2da: ὀψέ. [16] Sic Cod. VII ex corr. [17] Sic cum aster. Arm. 1. Haec desunt in Comp., Ald., Codd. I, III, VII (cum ἐφοβήθην in marg.), 19, 31, aliis. [18] Cod. VII in marg. manu 2da. Eadem manus pro τοῦ οἴκου . . τῷ οἴκῳ . . τὸν οἶκον posuit τῆς

καὶ οὐχ εὗρε.[19] Ἄλλος· καὶ ἠρεύνησεν Λάβαν πᾶσαν τὴν σκηνὴν, καὶ οὐχ εὗρεν.[20]

39. טְרֵפָה. *Dilaniatum.* Ο΄. θηριάλωτον. Alia exempl. θηριόβρωτον, s. θηρόβρωτον.[21]

41. עֲשֶׂרֶת מֹנִים. Ο΄. δέκα ἀμνάσιν. Ἀ. δεκάκις ἀριθμόν.[22]

42. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. Ο΄. ※ ὁ θεὸς ◂ Ἀβραάμ.[23]

47. וַיִּקְרָא־לוֹ לָבָן יְגַר שָׂהֲדוּתָא וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעֵד. Ο΄. καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Λάβαν· βουνὸς τῆς μαρτυρίας· Ἰακὼβ δὲ ἐκάλεσεν αὐτόν· βουνὸς μάρτυς. Ἄλλος· καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Λάβαν· σώρευμα μαρτυρίας· καὶ Ἰακὼβ ἐκάλεσεν αὐτόν· σωρὸς μάρτυς.[24]

50. תְּעַנֶּה. *Opprimes.* Ο΄. ταπεινώσεις. Ἄλλος· ἀδικήσεις.[25]

51, 52. הִנֵּה הַגַּל הַזֶּה וְהִנֵּה הַמַּצֵּבָה אֲשֶׁר יָרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃ עֵד הַגַּל הַזֶּה וְעֵדָה הַמַּצֵּבָה. *En acervum hunc, et en cippum, quem posui inter me et te! Testis* sit *acervus hic, et testis* sit *cippus.* Ο΄. ἰδοὺ ὁ βουνὸς οὗτος, καὶ μάρτυς ἡ στήλη αὕτη. (Cf. v. 48 in LXX.) Ἄλλος· ἰδοὺ ὁ σωρὸς οὗτος, καὶ ἰδοὺ ἡ στήλη ἣν ἔστησα (Ἀ. ἐρροίζησα) μεταξὺ ἐμοῦ καὶ μεταξὺ σοῦ· μάρτυς ὁ σῶρος οὗτος, καὶ μάρτυς ἡ στήλη.[26]

52. אֶת־הַגַּל הַזֶּה (in priore loco). Ο΄. Vacat. Ἀ. ※ σὺν τὸν σωρὸν τοῦτον ◂.[27]

53. אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ θεὸς πατρὸς αὐτῶν ◂.[28]

54. לֶאֱכָל־לָחֶם. Ο΄. Vacat. ※ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ◂.[29]

וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם. Ο΄. καὶ ἔφαγον ※ ἄρτον ◂,[30] καὶ ἔπιον.

Cap. XXXI. 44. ÷ εἶπεν δὲ αὐτῷ—ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ ◂.[31] 48. ÷ εἶπεν δὲ Λάβαν—καὶ μαρτυρεῖ ἡ στήλη αὕτη ◂.[32]

CAP. XXXII.

7 (Hebr. 8). וַיֵּצֶר לוֹ. *Et angor erat ei.* Ο΄. καὶ ἠπορεῖτο. (Ἀ.) καὶ θλιβῶδες αὐτῷ.[1]

σκηνῆς . . ταῖς σκηναῖς . . τὴν σκηνήν. [19] Sic in textu Codd. 58, 72 (cum τὴν συμπ. σκέπην), et (cum σκηνὴν pro σκέπην) Codd. 15, 82, 135. Holmes. ex Arab. 1, 2 affert: *Tunc perquisivit Laban omnem supellectilem, et non invenit.* Ad σκέπην cf. Hex. ad Job. viii. 22. Psal. xxvi. 5, 6. lx. 5. Jesai. xxxviii. 12. xl. 22. [20] Sic Cod. VII in marg. manu 2da. [21] Sic Comp., Codd. 14, 16, 18, alii. [22] Cod. X. [23] Sic Arm. 1, et sine aster. Codd. 15, 72, 82, 135 (sine ὁ), Arab. 1, 2. [24] Hanc lectionem, Aquilae fortasse, post ἐπὶ τοῦ βουνοῦ (v. 46) in textum infert Cod. 82. Montef. e Cod. X cum asteriscis affert: καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Λάβαν· σώρευμα βουνὸς μαρτυρίας· Ἰακὼβ δὲ ἐκάλεσεν αὐτόν· βουνὸς μάρτυς, cum scholio anonymo: Ἑβραίου καλὴ παρατήρησις, ὅτι ὁ μὲν Λάβαν Συριστὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν, ὁ δὲ Ἰακὼβ Ἑβραϊστί· διὸ καὶ διττῶς ἑρμηνεύεται κατά τινα βραχεῖαν ἐναλλαγήν. Ὁ Ἑβραῖος ἔλεγεν, ὅτι ὁ μὲν Ἰακὼβ Ἑβραϊστὶ βουνὸν μάρτυρα ἐκάλεσε τὸν βουνὸν, ὁ δὲ Λάβαν Συριστὶ, ὅπερ μὴ ἠδύνατο Ἑλληνιστὶ διχῶς εἰρῆσθαι· βιασάμενοι οἱ Ο΄ πεποιήκασιν, ἐν βραχείᾳ ἐναλλαγῇ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον σημαίνοντες· οὐδὲν γὰρ διαφέρει βουνὸς μαρτυρίας ἢ βουνὸς μάρτυς. Hieron.: "*Acervus* Hebraea lingua GAL dicitur; AAD vero *testimonium.* Rursum lingua Syra *acervus* IGAR appellatur; *testimonium* SEDUTHA. Jacob igitur *acervum testimonii,* hoc est, GALAAD, lingua appellavit Hebraea; Laban vero idipsum, id est, *acervum testimonii,* IGAR SEDUTHA [ܝܓܪ ܣܗܕܘܬܐ] gentis suae sermone vocavit. Erat enim Syrus, et antiquam linguam parentum provinciae, in qua habitabat, sermone mutaverat." [25] Cod. X in marg. sine nom. Fortasse est scholium. [26] Sic in textu Codd. 15, 58 (cum ἐρύζησα (sic) pro ἔστησα, et in fine om. καὶ μάρτυς ἡ στ.), 72 (cum καὶ (om. ἰδοὺ) ἡ στ. ἣν ἐρύζησα, et in fine ἡ στ. αὕτη), 82, 135 (cum ἔστησας); et sic fere Arab. 1, 2. (In vitiosa scriptura ἐρύζησα ["leg. ἐρρίζωσα."—*Holmes.*] οι in υ male transiit, errore satis frequenti. Cf. Schaefer. ad Greg. Cor. p. 18. Ad ἐρροίζησα vero, quod Aquilae indubitanter vindicavimus, cf. Hex. ad Exod. xix. 13. 4 Reg. xiii. 17. Psal. lxiii. 8.) [27] Cod. X. Haec in textum post πρὸς σὲ sine aster. inferunt Codd. 15 (sine σὺν), 82, 135 (ut 15). [28] Cod. IV (qui hic incipit): ※ αὐτῶν :. Sic sine aster. Codd. 15 (cum ὁ θεὸς), 58, 72 (cum πατέρων), 82, 135, Arab. 1, 2 (cum πατέρων), Arm. 1 (idem). [29] Sic sine aster. Codd. I (sine τοῦ), IV, X (in marg. sine τοῦ), 15, 56 (ut I), 58, alii, Syro-hex., Arab. 1, 2, Arm. 1 (cum aster.). [30] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 72, 82, 130. [31] Cod. X, teste Montef. [32] Idem.

CAP. XXXII. [1] Cod. X in marg. sine nom. Syro-hex. vero: ./ ܐܘܠܨܢܐ ܗܘܐ ܠܗ ◆, quod ad literam sonat: καὶ θλῖψις (s. σύντριμμα) ἐγένετο αὐτῷ, sed cum Graeca lectione

9 (10). יְהוָה הָאֹמֵר אֵלַי. Ο΄. κύριε [σὺ] ὁ εἰπών μοι. Ἀ. Σ. κύριε ὁ εἰπὼν πρός με.[2]

10 (11). קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל־הָאֱמֶת. *Parvus sum prae* (indignus sum) *omnibus beneficiis et prae omni fide.* Ο΄. ἱκανούσθω μοι (alia exempl. ἱκανοῦσαί μοι; alia, ἱκανοῦταί μοι[3]) ἀπὸ πάσης δικαιοσύνης, καὶ ἀπὸ πάσης ἀληθείας. Ἀ. μεμίκρυμμαι παρὰ πάντας τοῦ ἐλέους [καὶ ἀπὸ πάσης ἀληθείας].[4]

13 (14). מִן־הַבָּא בְיָדוֹ. *Ex eo quod erat in manu ejus.* Ο΄. ὧν ἔφερεν ※ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ↙.[5]

20 (21). אוּלַי יִשָּׂא פָנָי. *Fortasse excipiet faciem meam.* Ο΄. ἴσως γὰρ προσδέξεται τὸ πρόσωπόν μου. (Σ.) ἐάν πως ἐντραπῇ . . .[6]

23 (24). וַיַּעֲבִרֵם. Ο΄. καὶ διέβη. Alia exempl. καὶ διεβίβασεν αὐτούς.[7]

24 (25). וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ. *Et luctatus est homo cum eo.* Ο΄. καὶ ἐπάλαιεν ἄνθρωπος μετ᾽ αὐτοῦ. Ἀ. Σ. (καὶ) ἐκυλίετο (Ἀ. ἐκονίετο) ἀνὴρ μετ᾽ αὐτοῦ.[8]

28 (29). כִּי־שָׂרִיתָ עִם־אֱלֹהִים. *Nam contendisti* (s. *principem te gessisti*) *cum Deo.* Ο΄. Θ. ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ θεοῦ. Ἀ. ὅτι ἦρξας μετὰ θεοῦ. Σ. ὅτι ἦρξω πρὸς θεόν.[9]

29 (30). לָמָּה זֶּה. Ο΄. ἱνατί τοῦτο. Ἄλλος· διὰ ποίαν αἰτίαν.[10]

לִשְׁמִי. Ο΄. τὸ ὄνομά μου. Alia exempl. add. καὶ τοῦτό ἐστι (s. καὶ αὐτό ἐστι, s. ὅ ἐστι) θαυμαστόν.[11] Τὸ, καὶ τοῦτό ἐστι θαυμαστὸν, παρ᾽ οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ Ἑξαπλῷ.[12]

30 (31). פְּנִיאֵל. Ο΄. εἶδος θεοῦ. Ἀ. πρόσωπον ἰσχυροῦ. Σ. Φανουήλ.[13]

---

conspirare videtur. [2] Cod. 127. [3] Prior lectio est in Codd. III, IV, 38, 121, 129, 134; posterior in Codd. I, 58, et Bodl. Syro-hex. ܡܣܦܩ ܠܝ, quod utramque pariter reddit. [4] Procop. in Gen. p. 179: "Pro ea quod scribit: *Sufficit mihi ab omni justitia* etc. Aquilas vertit: *Elongatus sum supra omnes misericordia, et omni veritate;*" unde Graecam Aquilae lectionem sic constituit Montef.: ἐσμικρύνθην (non, ut male legerat Procop., ἐμακρύνθην) ὑπὲρ πάντας ἐλέῳ, καὶ πάσῃ ἀληθείᾳ. Hodie vero Procopii Graeca legi possunt in Cat. Niceph. p. 393, a cujus textu vix hilum distat Cod. Ambros. Q. 96 Sup.: Ἀντὶ τοῦ, ἱκανοῦταί μοι ἀπὸ πάσης δικαιοσύνης, Ἀκύλας ἐξέδωκε· μεμάκρυμμαι (μεμάκρυμαι Niceph.) παρὰ πάντας τοῦ ἐλέους, καὶ ἀπὸ πάσης ἀληθείας; ubi posteriora non Aquilae, sed τῶν Ο΄ esse recte monet Scharfenb. in *Animadv.* p. 32; priora autem sic legenda esse autumat: μεμίκρυμμαι παρὰ πάντας τοὺς ἐλέους. [5] Sic Cod. IV, Arm. 1, et sine aster. Ald., Codd. 15, 31, alii. [6] Nobil. affert: Schol. ἐάν πως ἐντραπῇ. Est, ni fallor, Symmachi, qui Hebraea eodem modo vertit 1 Reg. xxv. 35. [7] Sic Codd. IV, 15, 82, 135, Arm. 1. [8] "Lectionem Aquilae et Symmachi sic habent omnes MSS. et Ed. Rom."—*Montef.* Si sana est lectio, certe solius Symmachi est; nam Aquilam etymologice vertisse ἐκονίετο diserte testatur Cod. 127. Etiam Cod. X in marg. sine nom.: ἐκονίετο ἀνήρ. [9] Hieron.: "*Quia invaluisti cum Deo, et cum hominibus valebis.* Josephus in primo Antiquitatum libro [20, 2] Israel ideo appellatum putat, quod adversum angelum steterit [σημαίνει δὲ τοῦτο κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν, τὸν ἀντιστάντα ἀγγέλῳ θείῳ]; quod ego diligenter excutiens, in Hebraeo penitus invenire non potui. Et quid me necesse est opiniones quaerere singulorum, cum etymologiam nominis exponat ipse qui posuit? *Non vocabitur*, inquit, *nomen tuum Jacob, sed Israel erit nomen tuum.* Quare? Interpretatur Aq., ὅτι ἦρξας μετὰ θεοῦ; Sym. vero, ὅτι ἦρξω πρὸς θεόν; LXX et Theod., ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ θεοῦ. SARITH enim, quod ab Israel vocabulo derivatur, *principem* sonat. Sensus itaque est: non vocabitur nomen tuum *supplantator*, hoc est, *Jacob;* sed vocabitur nomen tuum *princeps cum Deo*, hoc est, *Israel.* Quomodo enim princeps ego sum, sic et tu, qui mecum luctari potuisti, princeps vocaberis. Si autem mecum, qui Deus sum, sive angelus . . . pugnare potuisti, quanto magis cum hominibus, hoc est, cum Esau, quem formidare non debes!" Symmachi lectio, ὅτι ἦρξω πρὸς θεὸν, *quia incepisti* (non, ut male vertunt, *princeps fuisti*) *ad Deum*, nescio quem sensum fundere possit. Praeterea ante Vallarsium edebatur, ὅτι ἦρξω ἰσχύϊ πρὸς θεὸν, et in duobus codd. apud Lagardium (tertius enim cum Vallarsio consentit) inter ω̄ et πρὸς intercedunt literae ΙC̄. In loco parallelo Hos. xii. 4 (5) pro וַיָּשַׂר אֶל־מַלְאָךְ Syrus noster Symmacho vindicat ܐܬܚܝܠ ܥܡ ܡܠܐܟܐ, quod nos vertimus, κατεδυνάστευσε τὸν ἄγγελον. [10] Cod. X in marg. sine nom. [11] Prior lectio est in Codd. 32, 55 (in marg.), 58, 72; altera in Codd. VI, 106, 107; tertia in Ald., Codd. 31, 83. Cf. Jud. xiii. 18 in LXX. [12] Nobil., Anon. in Cat. Niceph. p. 399. [13] "Sic MSS. nostri [et Cod. 25 in Comment. apud Lagarde] et Ed. Rom."—*Montef.* Pro εἶδος θεοῦ Cod. 38 in textu habet πρόσωπον ἰσχυροῦ; in marg. autem: Φανουήλ.

31 (32). צֹלֵעַ. *Claudicans* erat. Οʹ. ἐπέσκαζε. Schol. ἐπεχώλευεν, ἐπέκλινέ τι τῷ ποδί.[14]

Cap. XXXII. 1. ÷ καὶ ἀναβλέψας—παρεμβεβληκυῖαν ↙. 5. ÷ Ἡσαῦ ↙.[15] 7. καὶ τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς βόας, ※ καὶ τὰς καμήλους ↙.[16] 11. ÷ καὶ μητέρα (sine metob.). 13. ÷ καὶ ἐξαπέστειλεν ↙. 19. ÷ τῷ πρώτῳ καί ↙. τοῖς ÷ προ↙πορευομένοις. 20. ÷ παραγίνεται ↙. 28. ÷ ἔσται σου τὸ ὄνομα ↙.[17]

Cap. XXXIII.

1. וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא. *Et levavit Jacobus oculos suos, et vidit, et ecce! Esavus venit.* Οʹ. ἀναβλέψας δὲ Ἰακὼβ ※ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ↙[1] εἶδε, καὶ ἰδοὺ Ἡσαῦ ÷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ↙[2] ἐρχόμενος. Ἀ. καὶ ἦρεν Ἰακὼβ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ... Σ. ἐπάρας δὲ Ἰακὼβ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἶδε φανέντα Ἡσαῦ ἐρχόμενον.[3]

וַיַּחַץ. *Et divisit.* Οʹ. καὶ διεῖλεν (alia exempl. ἐπιδιεῖλεν[4]). Ἀ. καὶ ἡμίσευσεν.[5]

4. וַיִּשָּׁקֵהוּ. *Et osculatus est eum.* Οʹ. καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ἑβρ. οὐεσσάκη.[6]

5. אֲשֶׁר־חָנַן אֱלֹהִים אֶת־עַבְדֶּךָ. *Quos gratificatus est Deus servo tuo.* Οʹ. οἷς ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν παῖδά σου. Ἀ. ἃ ἐχαρίσατο ὁ θεὸς τῷ παιδί σου. Σ. ἃ ἐδωρήσατο...[7]

10. אַל־נָא אִם־נָא מָצָאתִי. *Ne quaeso si modo inveni.* Οʹ. ※ μὴ δὴ ↙[8] εἰ εὗρον.

12. נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ. *Castra moveamus, et eamus, et ibo ante te.* Οʹ. ἀπάραντες πορευσώμεθα (alia exempl. πορευθῶμεν[9]) ※ καὶ πορεύσομαι ↙[10] ἐπ' εὐθεῖαν. Σ. ἀπάρωμεν καὶ πορευθῶμεν, ἵνα συνοδεύσω σοι.[11] (Ἀ.) ... πορεύσομαι εἰς κατεναντίον σου.[12]

13. עָלוֹת. *Lactantes.* Οʹ. λοχεύονται. Ἀ. τίκτουσιν. Σ. κύουσιν.[13]

17. סֻכֹּתָה. *Ad Succoth.* Οʹ. εἰς Σκηνάς. Σ. εἰς Σοκχώθ.[14]

18. שְׁכֶם. Οʹ. Σηκίμων (potior scriptura Σικίμων[15]). Ἀ. Συχέμ.[16]

Cap. XXXIII. 1. καὶ ἐπιδιεῖλεν (sic) ÷ Ἰακὼβ ↙.[17] 3. καὶ περιλαβὼν αὐτὸν ÷ ἐφίλησεν καὶ ↙ προσέπεσεν.[18] 17. τοῦ τόπου ÷ ἐκείνου ↙.[19]

---

[14] Sic Cod. X in marg., juxta collationem Bodl. Montef. exscripsit ἐπέκλινε, absente enclitica. Ad ἐπέσκαζε Cod. 57 in marg. pingit: ἐνεκλίνετο; Cod. 73 in marg.: ἐπεκλίνετο. Denique Montef. ex Regio uno vix sanam lectionem affert: Ἄλλος· ἐνεκυλίετο. [15] Syro-hex., et sub ÷ Cod. IV. [16] Sic Cod. IV (cum καὶ τοὺς καμ.), et sine aster. Codd. 15, 72, 135, Syro-hex., Arab. 1, 2. Ed. Rom.: καὶ τοὺς β. καὶ τὰς κ. καὶ τὰ πρ.; sed καὶ τὰς καμ. om. Comp., Ald., Codd. I, III, VI, 19, 31, alii. [17] Cod. IV, qui pro cuneolo (↙) duo puncta (:) adhibet.

Cap. XXXIII. [1] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 19, 30, 31, alii. [2] Obelus est in Cod. IV. [3] Nobil., et "quidam MSS." apud Montef., quorum unus ad Aquilam habet ὀφθαλμὸν αὐτοῦ. [4] Sic Ald., Codd. III, IV, 14, 15, 16, alii. [5] Hieron.: "Denique, ubi nos habemus, *divisit*, Aq. posuit ἡμίσευσεν, id est, *dimidiavit*." [6] "Hic duo MSS. Codd. Regii notam afferunt sine auctoris nomine; sed videtur Origenis esse. Sic autem habet: τὸ, κατεφίλησεν αὐτὸν, ὅπερ ἐστὶν Ἑβραϊστὶ οὐεσσάκη, ἐν παντὶ Ἑβραϊκῷ βιβλίῳ περιέστικται, οὐχ ἵνα μὴ ἀναγινώσκηται, ἀλλ' ὑπαινιττομένης ὥσπερ διὰ τούτου τῆς βίβλου τὴν πονηρίαν τοῦ Ἡσαῦ· κατὰ δόλον γὰρ κατεφίλησε τὸν Ἰακώβ. Hactenus etiam in Masoreticis Bibliis vox וַיִּשָּׁקֵהוּ punctis notatur."—*Montef.* [7] Procop. in Cat. Niceph. p. 402. Minus plene Cod. 127 et Reg. 1825 apud Montef.: Ἀ. ἃ ἐχαρίσατο. Σ. ἃ ἐδωρήσατο. [8] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 15. [9] Sic Comp., Codd. I, III, 19, 108, 129. [10] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 15. [11] Cod. X, qui parum probabiliter Aquilae nomen praemittit. Nobil. et Cod. 1825: Σ. καὶ πορευθῶμεν, ἵνα συνοδεύσω σοι. [12] Nobil. affert: Schol. πορεύσομαι εἰς κατ. σου. Aquilae esse crediderim. [13] Cod. X. Codd. 57, 127: Σ. κύουσιν. [14] Cod. X. Cod. 127 affert: Σ. σοκχθῶ (sic). Mox ad Σκηναὶ Montef. e Cod. Reg. 1888 edidit: Σ. Σοχχώθ (sic); Anon. in Cat. Niceph. p. 404: Σύμμαχος· Σοκχόθ (sic). [15] Sic Ald., Codd. I, III, IV, 15, 16, alii. [16] Cat. Niceph. p. 404, qui ad πατρὸς Συχὲμ (v. 19) lectionem refert. Montef. vero ad Συχὲμ (Cap. xxxiv. 2) e duobus Regiis edidit: Ἀ. Συχέμ. [17] Cod. IV. [18] Idem, qui metobelum ante καὶ pingit. Verba ἐφίλησεν καὶ sine obelo leguntur in Comp., Ald., Codd. III, 14, 15, 16, aliis, qui mox, excepto Ald., om. καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. [19] Idem, obelo, ut videtur, a correctore appicto.

CAP. XXXIV.

2. הַחִוִּי. *Hivitae.* Ο΄. ὁ Εὐαῖος. Alia exempl. ὁ Χορραῖος.[1] Ἀ. Σ. ὁ Εὐαῖος.[2]

וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ. *Et stupravit eam.* Ο΄. ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς. Schol. Τὸ Ἑβραϊκόν ἐστιν, οὐ ἔσχαυ, καὶ κατὰ τούτους ἔχει τινὰ ἔμφασιν ἡ λέξις δυσερμήνευτον, δηλοῦσα τὸ μετὰ βίας κατακεκοιμῆσθαι αὐτήν. Τὸ γὰρ αἰσχρὸν τοῦ πάθους ἡ θεία γραφὴ θεῖναι κατὰ τὸ ῥητὸν φανερῶς ἐφυλάξατο.[3]

3. וַיְדַבֵּר עַל־לֵב. *Et blande allocutus est.* Ο΄. καὶ ἐλάλησε κατὰ τὴν διάνοιαν (Ἀ. ἐπὶ καρδίαν. Σ. καταθύμια[4]).

7. וַיִּתְעַצְּבוּ. *Et gravissime dolebant.* Ο΄. κατενύγησαν. Ἀ. (καὶ) διεπονήθησαν.[5] (Σ.) ὠδυνήθησαν.[6]

וַיִּחַר. *Et exarsit* (ira). Ο΄. καὶ λυπηρὸν ἦν. Ἀ. Σ. (καὶ) ὀργίλον.[7]

וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה. *Et ita non fieri debebat.* Ο΄. καὶ οὐχ οὕτως ἔσται. Σ. ὃ οὐκ ἔδει γενέσθαι.[8]

12. מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן. *Valde dotem et donum.* Ο΄. (πληθύνατε) τὴν φερνὴν (Σ. τὸ ἕδνον[9]) σφόδρα. Alia exempl. σφόδρα τὴν φερνὴν ※ καὶ δόμα ◄.[10]

12. אֶת־הַנַּעֲר. Ο΄. τὴν παῖδα ταύτην. Σ. τὴν παιδίσκην.[11]

15. נֵאוֹת. *Morem geremus.* Ο΄. ὁμοιωθησόμεθα. Ε΄. εὐνοήσομεν.[12]

17. תִשְׁמְעוּ. Ο΄. εἰσακούσητε. Ἄλλος· ὑπακούσητε.[13]

19. כִּי חָפֵץ בְּבַת. *Nam deperibat filiam.* Ο΄. ἐνέκειτο γὰρ τῇ θυγατρί. Σ. ἐπεθύμει γὰρ τὴν παιδίσκην.[14]

21. שְׁלֵמִים. *Pacis studiosi.* Ο΄. εἰρηνικοί. Ἀ. ἀπηρτισμένοι.[15]

רַחֲבַת־יָדַיִם. *Lata utrinque.* Ο΄. πλατεῖα ※ ἐν χερσίν ◄.[16]

22. יֵאֹתוּ. *Morem gerent.* Ο΄. ὁμοιωθήσονται. Σ. πεισθήσονται.[17]

24. כָּל־יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ. Ο΄. Vacat. ※ πάντες ἐξερχόμενοι πύλην πόλεως αὐτοῦ ◄.[18]

25. בֶּטַח. *Fidenter.* Ο΄. ἀσφαλῶς. Ἄλλος· πεποιθότως.[19]

30. מִסְפָּר. Ο΄. ἐν ἀριθμῷ. Alia exempl. add. βραχεῖ.[20]

CAP. XXXIV. [1] Sic Ald., Codd. I, III, IV, X, 14, 15, 16, alii. [2] Cod. 127, qui in textu ὁ Χορραῖος habet. Cod. X: Ο΄. Χορραῖος. Ἀ. Εὐαῖος. [3] Cod. 127, unde Matthaeius exscripsit κατεκοιμῆσθαι. [4] Idem. Ad Symmachum cf. Jesai. xliv. 9 in LXX, necnon Hex. ad Job. xxx. 15. [5] Idem. Cf. ad Cap. vi. 6. [6] Cod. 108 in marg. sine nom.: ὠδινήθησαν (sic), quod Symmachi esse potest. Cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 34. [7] Cod. 127. Cf. Hex. ad Gen. iv. 6. 2 Reg. vi. 8. [8] Idem. Cod. 108 in marg. sine nom.: οὐκ ἔδει γενέσθαι. [9] Cod. Reg. 1871 (= Holmes. 64). Matthaeius e Cod. 127 exscripsit: Σ. τὸ ἔνδον (sic). Cf. Hex. ad 1 Reg. xviii. 25, ubi τὰ ἕδνα in plurali, ut semper, ni fallor, apud bonos scriptores. Schol. ad Hom. Il. A, 146: Ἕδνα εἰσὶ τὰ πρὸ τῶν γάμων ὑπὸ τοῦ νυμφίου διδόμενα δῶρα τῇ νύμφῃ. Ceterum dignus est qui cum nostro conferatur locus Antonini Lib. p. 260: Οὗτος (Ἀρκεοφῶν) ἰδὼν τὴν θυγατέρα τοῦ Νικοκρέοντος τοῦ Σαλαμινίων βασιλέως, ἠράσθη· γένος δ' ἦν τοῦ Νικοκρέοντος ἀπὸ Τεύκρου τοῦ ξυνελόντος Ἴλιον Ἀγαμέμνονι, παρ' ὃ καὶ μᾶλλον ὁ Ἀρκεοφῶν ἐφίετο τοῦ γάμου τῆς παιδός· καὶ ὑπέσχετο πλεῖστα παρὰ τοὺς ἄλλους μνηστῆρας ἀποίσειν ἕδνα. [10] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 72 (cum δομεν), 82, 135, Arab. 1, 2. [11] Cod. Reg. 1871, teste Montef. Holmesius vero: "Cod. 64 in marg.: τὴν παιδίσκην." Sic in textu Codd. 75, 129. [12] Idem. [13] Idem in marg.: ὑπακούσητε. Mox v. 19 pro ἐχρόνισεν.. τοῦ ποιῆσαι Cod. 20 in textu habet ἠμέλλησεν.. τοῦ πληρῶσαι; sed tales lectiones alius interpretis esse non ausim affirmare. [14] Cod. Reg. 1871. [15] Hieron.: "Ubi nunc LXX interpretes *pacificos* transtulerunt, Aq. interpretatus est ἀπηρτισμένους, id est, *consummatos* atque *perfectos*, pro quo in Hebraeo legitur SALAMIM. Cf. Hex. ad Hos. x. 14. Amos i. 6. [16] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 72, 82. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 25. [17] Cod. Reg. 1871. [18] Sic Cod. IV, Arm. 1, et sine aster. Codd. 15, 64, 72 (cum π. οἱ ἐξ. π. π. αὐτῶν), 82. [19] MSS. Regii apud Montef. Sic in marg. sine nom. Codd. 38, 57. Cf. Hex. ad Deut. xii. 10. Hieron.: "Pro eo quod in Graecis legitur ἀσφαλῶς, id est, *diligenter*, in Hebraeo scriptum est BETE, id est, *audacter* et *confidenter*." [20] Sic Cod. 71, qui idem esse videtur

Cap. XXXIV. 5. ÷ ὁ υἱὸς Ἐμμὼρ ◄.[21] 8. τῇ ψυχῇ ※ αὐτοῦ ◄.[22] 14. ÷ Συμεὼν καὶ Λευεὶ οἱ ἀδελφοὶ Δείνας, υἱοὶ δὲ Λείας ◄.[23] 15. ÷ καὶ κατοικήσομεν ἐν ὑμῖν ◄.[24] ÷ καὶ ὑμεῖς ◄.[25] 16. ÷ γυναῖκας ◄.[26] 23. ÷ ἐν τούτῳ ◄ μόνον. 24. ÷ τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτῶν ◄. 27. ÷ Δείναν ◄.[27] 30. ÷ πᾶσι ◄.[28] ÷ πᾶσαν ◄ τὴν γῆν.[29]

Cap. XXXV.

4. תַּחַת הָאֵלָה. *Sub terebintho.* Ο΄. ὑπὸ τὴν τερέβινθον (Ἀ. Σ. Θ. τὴν δρῦν[1]).

7. אֵל בֵּית־אֵל. Ο΄. ※ ἰσχυρὸς ◄ Βαιθήλ.[2]

8. דְּבֹרָה. Ο΄. Δεβόρρα. [Ἄλλ. μέλισσα. Ἄλλ. λαλιά. Ἄλλ. λαλουμένη.][3]

11. אֵל שַׁדַּי. *Deus omnipotens.* Ο΄. ὁ θεός σου ※ ἱκανὸς ◄.[4]

12. נָתַתִּי. Ο΄. ἔδωκα. Schol. ὤμοσα.[5]

16. וַיְהִי־עוֹד כִּבְרַת־הָאָרֶץ לָבוֹא אֶפְרָתָה. *Et restabat adhuc certa mensura* (Graeco-Ven. κατὰ σημεῖον, *circiter milliarium*) *terrae* (viae) *ut veniret Ephratam.* Ο΄. ἐγένετο δὲ, ἡνίκα ἤγγισεν [εἰς] Χαβραθὰ τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἐφραθά. Ἀ. καὶ ἐγένετο (ἔτι) καθ' ὁδὸν τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐλθεῖν (s. εἰσελθεῖν) εἰς Ἐφραθά.[6]

18. וְאָבִיו. Ο΄. ὁ δὲ πατὴρ ※ αὐτοῦ ◄.[7]

בִּנְיָמִין. Ο΄. Βενιαμίν. Σ. υἱὸς δεξιᾶς.[8]

19. בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה. Ο΄. ἐν τῇ ὁδῷ [τοῦ ἱπποδρόμου] Ἐφραθά.[9]

אֶפְרָתָה הִוא בֵּית לָחֶם. Ο΄. Ἐφραθά· αὕτη ἐστὶ Βηθλεέμ. Ε΄. Ἐφραθά· αὕτη ἐστι οἶκος ἄρτου.[10]

16, 21, 22. וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי....וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וַיֵּט אָהֳלֹה מֵהָלְאָה לְמִגְדַּל־עֵדֶר: וַיְהִי. Ο΄. ἀπάρας δὲ Ἰακὼβ ἐκ Βαιθὴλ, ἔπηξε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐπέκεινα τοῦ πύργου Γαδέρ· ἐγένετο δέ .... ἐγένετο δέ. Alia exempl. ἀπῆρεν δὲ ἐκ Βαιθήλ· καὶ ἐγένετο .... καὶ ἀπῆρεν Ἰσραὴλ, καὶ ἔπηξεν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐπέκεινα τοῦ πύργου Γαδείρ.[11] (Ἀ.) .... καὶ

---

cum Colbertino Montefalconii. Hic autem edidit: Ἄλλος· ἐν βραχεῖ, notans: "Sic duo MSS., qui non indicant cujus sit haec interpretatio." [21] Cod. IV. [22] Sic Cod. 127, et sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii. [23] Codd. IV, 127. Haec, υἱοὶ δὲ Λ., desunt in Ed. Rom., sed leguntur in Ald. (cum οἱ υ. Λ.), Codd. I (sine δὲ), III, 14 (ut Ald.), 15 (ut I), aliis. [24] Cod. IV. [25] Codd. IV, 127. [26] Cod. IV. Vox deest in Comp., Codd. 19, 108. [27] Cod. IV. [28] Sic Cod. IV, sed corrector punctis superimpositis reprobavit. Vox abest ab Ald., Codd. I, III, 14, 16, aliis, Arab. 1, 2. [29] Sic Cod. IV (sed corrector expunxit πᾶσαν), et sine obelo Codd. 14, 15, 16, alii.

Cap. XXXV. [1] Sic Drusius, non memorato auctore. Cf. Hex. ad Jud. vi. 11, 19. 1 Reg. xvii. 2. xxi. 9. Jesai. vi. 13. Ezech. vi. 13. [2] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 64, 72. [3] "Sic schedae Combefisianae. Incertum autem an haec sint scholion, an interpretum variae lectiones."—*Montef.* Immo meras esse notationes etymologicas certo certius est. [4] Sic Cod. IV, Arm. 1, et sine aster. Codd. 15, 64, 72, 82 (cum ἱκανούσθω), 135 (cum ἱκανῶς). Cf. Hex. ad Exod. vi. 3. Ezech. x. 5. [5] Nobil. Sic in textu Codd. 38, 57 (in marg.), 72 (cum ὤμοσα δέδωκα). [6] Hieron.: "Aquila autem hoc ita transtulit: *Et factum est* καθ' ὁδὸν τῆς γῆς, id est, *in itinere terrae, introiens in Ephrata.* Sed melius est si transferatur, *in electo* [a בּר, *electus*] *terrae tempore, cum introiret Ephratha.* Porro *vernum tempus* significat, cum in florem cuncta rumpuntur, et anni tempus electum est." Ad ἡνίκα ἤγγισεν Cod. 64 in marg. pingit: ἐν τῷ ἐλθεῖν, ex correctore, ut videtur. [7] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. VI, 15, 37, alii. [8] Procop. in Gen. p. 184. [9] Verba inclusa reprobant Comp., Ald., Codd. I, III, IV, VI, 15, 19, alii, Arab. 1, 2. Hieron.: "Verbum Hebraicum CHABRATHA in consequentibus [Cap. xlviii. 7] ... nescio quid volentes, *hippodromum* LXX interpretes transtulerunt; et statim ibi, ubi in Hebraeo dicitur: *Et sepelierunt eam in via Ephrata, haec est Bethleem,* rursum LXX pro *Ephrata* posuerunt *hippodromum;* cum utique si CHABRATHA hippodromus est, Ephrata hippodromus esse non possit." Idem in Commentario ad Mich. iv. 9: "Quae (Rachel) quia *in via* erat, et *in hippodromo,* id est, *equorum cursu,* qui in Aegypto venundantur, *filium* peperit *doloris,* quem postea vocavit pater *filium dextrae.*" [10] S. Ambros. in Epist. LXX ad Horontianum, p. 1065: "Quinta autem traditio: *Ephratha, ipsa est domus panis.* Hoc praeteritum est in aliorum traditionibus." [11] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2 (uterque cum ἀπ. δὲ Ἰακὼβ ἐκ Β.), Arm. 1.

ἀπῆρεν Ἰσραὴλ, καὶ ἐξέκλινε σκέπην αὐτοῦ ἐπέκεινα τοῦ πύργου Ἀδέρ.[12]

27. קִרְיַת הָאַרְבַּע. Ο΄. εἰς πόλιν τοῦ πεδίου (alia exempl. τοῦ Εὐαίου[13]).

Cap. XXXV. 3. ÷ καὶ διέσωζέ (sic) με ◄. 4. ÷ καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας ◄.[14] 5. καὶ ἐξῆρεν ÷ Ἰσραὴλ ἐκ Σικίμων ◄.[15] 6. ἥ ÷ ἐστιν ◄. 7. ÷ Ἡσαῦ ◄.[16] 8. ※ καὶ ἐτάφη ◄.[17] 9. ÷ ἐν Λουζᾷ ◄. ÷ ὁ θεός ◄.[18] 10. ※ καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσραὴλ ◄.[19] 12. ÷ σοὶ ἔσται ◄.[20] 20. ἕως τῆς σήμερον ÷ ἡμέρας ◄.[21] 22. ÷ καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐνώπιον (sic) αὐτοῦ ◄.[22] 27. ÷ ἐν γῇ Χαναάν ◄. 28. ÷ ἃς ἔζησεν ◄.[23] 29. ※ Ἰσαάκ ◄.[24]

Cap. XXXVI.

4. עָדָה לְעֵשָׂו. Ο΄. αὐτῷ Ἀδά. Alia exempl. Ἀδὰ τῷ Ἡσαῦ.[1]

6. וְאֶת־כָּל־נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ. *Et omnes animas* (servos) *domus suae.* Ο΄. καὶ πάντα τὰ σώματα τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Schol. σώματα τοὺς δούλους ἴσως λέγει.[2]

19. הוּא אֱדוֹם. Ο΄. οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἐδώμ. Hieron.: *Ipse est Edom.*[3]

24. הוּא עֲנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת־הַיֵּמִם בַּמִּדְבָּר בִּרְעֹתוֹ אֶת־הַחֲמֹרִים לְצִבְעוֹן אָבִיו. *Hic est Ana, qui invenit aquas calidas in deserto, quum pasceret asinos Zibeonis patris sui.* Ο΄. οὗτός ἐστιν Ἀνὰ (alia exempl. Ὠνάν[4]), ὃς εὗρε τὸν ἰαμεὶν (Α. σὺν τοὺς ἡμίν. Σ. τοὺς ἡμίν[5]) ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἔνεμε τὰ ὑποζύγια Σεβεγὼν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Α. αὐτὸς Αἰνὰς, ὃς εὗρε σὺν τοὺς ἰμεὶμ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῷ βόσκειν αὐτὸν τοὺς ὄνους τοῦ Σεβεγών...[6] Θ. οὗτός ἐστιν ὁ Αἰνὰν, ὃς εὗρε τὸν ἰαμεὶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε

---

[12] Haec in textu verbis ἐγένετο δὲ (v. 22) praemittit Cod. 72, qui in v. 16 cum textu Romano, omisso tantum Ἰακώβ, consentit. Aquilae esse versionem vix dubium esse potest. Cf. Hex. ad Gen. xxxi. 34. Psal. xvi. 11. [13] Sic Codd. 16, 18, alii. Cod. 64 in marg. manu rec.: ἐναίου (sic). Praeterea Cod. 71 in textu habet εἰς πόλιν ἀραβὰ (הָעֲרָבָה), quae lectio nescio an alius interpretis sit. [14] Cod. IV. [15] Idem ex corr. [16] Idem. [17] Idem. Deest in Codd. III, VI, 68, aliis. [18] Idem. [19] Cod. IV, Arm. 1. Haec non leguntur in Comp., Codd. I, III, 16, 18, aliis. [20] Cod. IV. Deest in Codd. III, 14, 16, aliis, Arab. 1, 2. [21] Sic (pro ἕως τῆς ἡμ. ταύτης) Cod. IV, et sine obelo Ald., Codd. I, 14, 16, alii. [22] Cod. IV. "Post verba וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל Masorethae in marg. addunt orbiculum, et verba, פסקא באמצע פסוק, *lacuna in medio versu*, h. e. deesse aliquid h. l."—*Rosenm.* Immo nota marginalis פסקא וגו׳ non deesse aliquid lectorem monet, sed tantummodo praeter exspectationem in medio versu enuntiationem majorem finitam esse. Vid. Num. xxv. 19 in Hebraeo. [23] Cod. IV. [24] Idem. Deest in Ald., Codd. I, III, 68, aliis.

Cap. XXXVI. [1] Sic Codd. I, III, IV, 14, 15, 16, alii, Hieron., Syro-hex. [2] Syro-hex. in marg. ܦܓܪ̈ܐ ܠܥܒ̈ܕܐ ܟܒܪ ܐܡܪ. Cf. Gen. xii. 5. Ezech. xxvii. 13. 1 Macc. x. 33. [3] "AA. LL. [h. e. Alii libri] οὗτοι υἱοὶ Ἡσαῦ. οὗτός ἐστιν Ἐδώμ (sic). καὶ οὗτοι υἱοὶ Σηείρ."—*Nobil.* Hujus lectionis, quae manifeste mutila est, in libris Graecis et Syro-hex. nullum est vestigium. [4] Sic Ald., Codd. I (in priore loco), III (cum ὁ Ὠνὰς, sed in priore loco Ὠνάν), 14, 15 (ut III), alii, et Syro-hex. (ܐܘܢܢ). [5] Hieron.: "Multa et varia apud Hebraeos de hoc capitulo disputantur: apud Graecos quippe et nostros super hoc silentium est. Alii putant IAMIM *maria* appellata [הַיַּמִּים]; iisdem enim literis scribuntur *maria*, quibus et nunc hic sermo descriptus est. Et volunt illum, dum pascit asinos patris sui in deserto, aquarum congregationes reperisse, quae juxta idioma linguae Hebraicae *maria* nuncupentur; quod scilicet stagnum repererit, cujus rei inventio in eremo difficilis est. Nonnulli putant *aquas calidas* [sic ipse Hieron. in Vulgata] juxta Punicae linguae viciniam, quae Hebraeae contermina est, hoc vocabulo signari. Sunt qui arbitrentur onagros ab hoc admissos esse ad asinas; et ipsum istiusmodi reperisse concubitum, ut velocissimi ex his asini nascerentur, qui vocantur IAMIM. Plerique [Kimchi, Vers. Arab., Graeco-Ven.] putant, quod equarum greges ab asinis in deserto ipse fecerit primus ascendi, ut mulorum inde nova contra naturam animalia nascerentur. Aquila hunc locum ita transtulit: *Ipse est Ana, qui invenit* σὺν τοὺς ἡμίν [Martianaeus e codd. edidit ἐμὶμ, nonnullos η̄ pro ε̄, et ν̄ pro μ̄ legere affirmans. Vallarsius autem testatur, quosdam MSS. ἰαμεὶμ vel ἰαμὶμ praeferre; unum Reginae ἡαμὶν, alterum ἡμὴν, et ad Sym. ἡμὶν vel ἡμύν. Denique Lagardii tres in ἡμὶν consentiunt]; et Sym. similiter τοὺς ἡμίν, quae interpretatio pluralem numerum significat. LXX vero et Theod. aequaliter transtulerunt, dicentes τὸν ἰαμὶν, quod indicat numerum singularem." [6] Cod. 25 in marg., exscribente Lagardio, et Cat. Niceph. p. 418 (uterque cum σὺν τουσιμεὶμ et Σεβαιγών. Praeterea

ἔνεμε τὰ βουκόλια Σεβεγὼν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.[7] Ὁ Σύρος· ὃς εὗρε πηγὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ.[8]

27. וַעֲקָן. Ο΄. καὶ Ἰουκάμ. Alia exempl. add. καὶ Οὐκάμ (s. Οὐκάν).[9]

33. יוֹבָב. Ο΄. Ἰωβάβ. Schol. οὗτός ἐστιν Ἰώβ.[10]

35. הַמַּכֶּה. *Qui percussit* (fugavit). Ο΄. ὁ ἐκκόψας. Ἀ. ὁ πατάξας.[11]

36. מִמַּשְׂרֵקָה. Ο΄. ἐκ Μασσεκκάς. Θ. (ἐκ) Μασσηφᾶς.[12]

40. לִמְקֹמֹתָם בִּשְׁמֹתָם. *Secundum sedes eorum per nomina eorum.* Ο΄. κατὰ τόπον αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν (Ἀ. ἐν τοῖς ὀνόμασιν[13]) αὐτῶν. Alia exempl. κατὰ τόπον αὐτῶν, ἐν ὀνόμασιν αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ÷ αὐτῶν ↙.[14]

Cap. XXXVI. 15. [÷ υἱοὶ Ἐλιφὰζ πρωτοτόκου Ἡσαῦ ↙.][15] 18. ※ θυγατρὸς Ἀνὰ γυναικὸς Ἡσαῦ ↙.[16] 39. ÷ υἱὸς Βαράδ ↙.[17]

Cap. XXXVII.

2. נְשֵׁי. Ο΄. τῶν γυναικῶν. Ἄλλος· τῶν παλλακῶν.[1]

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דִּבָּתָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם. *Et detulit Josephus infamiam de illis malam ad patrem eorum.* Ο΄. κατήνεγκαν (alia exempl. κατήνεγκεν[2]) δὲ Ἰωσὴφ ψόγον πονηρὸν πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἤνεγκεν Ἰωσὴφ ψόγον αὐτῶν πονηρὸν πρὸς πατέρα αὐτοῦ.[3] Σ. καὶ ἔφερεν Ἰωσὴφ διαβολὴν κατ' αὐτῶν πονηρὰν πρὸς πατέρα αὐτῶν.[4] Θ. κατήνεγκαν δὲ ψόγον πονηρὸν Ἰωσὴφ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῶν.[5] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· κατήνεγκεν.[6]

---

in Cat. est Αἰνὰν pro Αἰνάς). Montef. partim e codd. suis (?) partim ex Hieron. edidit σὺν τοὺς Ἰαμεὶμ, et τὰς ὄνους. (Ad τὰ ὑποζύγια Syro-hex. in marg. affert: ܐܬܢ̈ܐ, τὰς ὄνους; sed membrana male habita non sinit definire, utrum nota interpretis praecesserit, an lectio anonyma sit.) [7] Iidem (cum Σεβαιγών). Montef. scribit τὸν Ἰαμεὶμ et Σεβαιγών. [8] Diodorus in Catenis Regiis apud Montef., et Cat. Niceph. p. 418: Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος τὸν ἰαμεὶν ὕδωρ [Pesch. ܡܝ̈ܐ] βούλονται λέγειν, ἀντὶ τοῦ εὗρε πηγὴν [Syro-hex. ܡܒܘܥܐ, concinentibus Arab. 1, 2, Arm. 1] ἐν τῇ ἐρήμῳ· οἱ δὲ ἑρμηνεύσαντες αὐτὴν πως τὴν λέξιν τὴν Ἑβραϊκὴν τεθείκασι. Idem fere testatur Photius in Amphilochiis apud Mai. *Script. Vet. Nov. Coll.* T. IX, p. 66: Ἡ Σύρα φωνὴ τὸν ἰαμὶν, ἢ ὥς ἔνιοι τὸν ἐλμεὶν (corr. ἐαμεὶν), πηγὴν ἐθέλοι καλεῖν. Paulo aliter Theodoret. Quaest. in Gen. (Opp. T. I, p. 101): Ὁ Σύρος λέγει πηγὴν αὐτὸν εὑρηκέναι· ἡ γὰρ πηγὴ αἰνᾶ (ἀνὰν Cat. Niceph. ibid.) καλεῖται τῇ Σύρων φωνῇ. In contrariam partem Scholiasta anon. apud Montef. et Cat. Niceph. ibid.: Πανταχοῦ μὲν τὸ ὕδωρ ἀμμαὶμ λέγεται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἡ δὲ πηγὴ μωκώρ· ἐν γὰρ τῷ λε΄ ψαλμῷ εἰς τὸ, παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κεῖται, μωκὼρ αἰιοὺμ (Montef. ἀϊούμ). Οὔτε οὖν τὸν ἰαμεὶν κατὰ Διόδωρον εὗρον ἀντὶ τοῦ ὕδατος, οὔτε ἀντὶ τῆς πηγῆς τὸ (Montef. τὸν) αἰνάν. Κατὰ Θεοδώριτον (Montef. —ρητον) δὲ, οὐ τὸ αἰνὰν πηγὴν ἔδει λέγεσθαι, ἀλλ' ἢ ἄρα τὸ ἰαμείν. Ὁ γὰρ Αἰνὰν εὗρε τὸν ἰαμεὶν, οὐχ ὁ Ἰαμεὶν τὸν αἰνάν. In tanto auctorum dissensu lectio τοῦ Σύρου, quisquis fuerit, valde incerta est. [9] Sic Ald., Codd. I (cum Οὐκὰν), III (idem), 14, 15 (ut I), 16, alii, ex duplici versione. Syro-hex., ut videtur, scribere voluit: καὶ Ἰουκὰμ, ÷ καὶ Οὐκάν ↙; sed in codice, καὶ Ἰουκὰμ casu omisso, tantum restat ÷ καὶ Οὐκάν ↙. [10] Sic in marg. Codd. 58, 130 (manu 2da). Syro-hex. in marg. ܗܢܐ ܗܘ ܐܝܘܒ. ܐܡܪܝܢ ܕܗܘ ܐܝܘܒ ܦܝܠܣܘܦܐ ܘܙܕܝܩܐ ܐܝܬܘܗܝ; h. e. "Jobab istum aiunt Jobum τὸν philosophum et justum esse." Cf. Job. xlii. 18 in LXX. [11] Cod. Reg. 1871 (=Holmes. 64). [12] Cod. 64 in textu Μασσεκᾶς; in marg. autem manu recent. ᾱσσηφᾶς (sic), excisa una vel pluribus literis. Lectionem, etsi valde suspectam, praeeunte Montef., Theodotioni tribuimus. [13] Idem. [14] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 31, 128, Arab. 1, 2. [15] Syro-hex., invito Cod. IV, et Hebraeo. [16] Syro-hex., Cod. IV (qui tamen post Ἀνὰ abrumpitur). Haec desunt in Comp., Codd. III, 19, 68, aliis. [17] Syro-hex.

Cap. XXXVII. [1] Sic in textu Cod. 71. Cod. 64 in marg.: παλλακῶν. [2] Sic Comp., Codd. VI, 72, 75, alii, Arab. 1 (cum κατήνεγκαν in marg.), 2, Syro-hex. Cod. 25 in marg., teste Lagardio: Οἱ Ο΄. κατήνεγκε δὲ Ἰωσὴφ ψόγον αὐτῶν πονηρὸν πρὸς πατέρα αὐτῶν. [3] Nobil. (cum τὸν ψόγον et πρὸς τὸν π.), Cod. 25, et MSS. apud Montef., qui πρὸς τὸν π. edidit. Cod. 127 affert tantummodo: Ἀ. κατήνεγκεν (sic). Σ. καὶ ἔφερεν. [4] Nobil., Cod. 25 (cum δ. πονηρὰν κατ' αὐτῶν), et MSS. apud Montef. Syro-hex. ܣ. ܘܡܝܬܐ ܗܘܐ ܝܘܣܦ ܐܟܠ ܩܪ̈ܨܐ ܒܝܫܬܐ ܥܠܝܗܘܢ ܠܘܬ ܐܒܘܗܘܢ. [5] Codd. 20 (teste Holmesio), 25. [6] Diodorus apud Nobil., et Anon. in Cat. Niceph. p. 423: Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος ἀντὶ τοῦ, κατήνεγκαν, κατήνεγκεν ἔχουσι· τουτέστιν, ὁ Ἰωσὴφ διέβαλε τοὺς

3. כְּתֹנֶת פַּסִּים. *Tunicam frustorum* (e pannorum frustis varii coloris consutam). Aliter: *Tunicam manuum et talorum* (manicatam et talarem). O′. χιτῶνα ποικίλον. Ἀ. χιτῶνα ἀστραγάλων. Σ. χιτῶνα χειριδωτὸν [ἢ καρπωτόν].[7]

5. וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ. *Et magis adhuc oderunt eum.* O′. Vacat. ※ καὶ προσέθηκαν ἔτι μισεῖν αὐτόν ◂.[8]

7. וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה. *Et ecce! cinxerunt.* O′. περιστραφέντα δέ. Ἀ. καὶ ἰδοὺ ἐκύκλωσαν. Σ. καὶ ὡσανεὶ περιεκύκλωσαν.[9]

10. וַיְסַפֵּר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אֶחָיו. O′. Vacat. ※ καὶ διηγήσατο αὐτὸ τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ ◂.[10]

14. אֶת־שְׁלוֹם אַחֶיךָ וְאֶת־שְׁלוֹם הַצֹּאן. *Quomodo valeant fratres tui, et quomodo valeat grex.* O′. εἰ ὑγιαίνουσιν οἱ ἀδελφοί σου, καὶ τὰ πρόβατα. Ἀ. Σ. τὴν εἰρήνην τῶν ἀδελφῶν σου, καὶ τὴν εἰρήνην τῶν βοσκημάτων αὐτῶν.[11]

וַהֲשִׁבֵנִי דָּבָר. O′. καὶ ἀνάγγειλόν μοι ※ ῥῆμα ◂.[12]

18. וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ. *Et insidiati sunt ei.* O′. καὶ ἐπονηρεύοντο. Ἀ. Σ. (καὶ) ἐδολιεύσαντο . .[13]

22. אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר. O′. εἰς ἕνα τῶν λάκκων τούτων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Alia exempl. εἰς τὸν λάκκον τοῦτον τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.[14]

25. נְכֹאת. *Styracem.* O′. θυμιαμάτων. Ἀ. στύρακα.[15]

26. מַה־בֶּצַע. *Quid lucri.* O′. τί χρήσιμον. Ἀ. τί πλεονέκτημα. Οἱ λοιποί· τί κέρδος.[16]

27. וַיִּשְׁמְעוּ. O′. ἤκουσαν δέ. Σ. ἐπείσθησαν.[17]

29. וְהִנֵּה אֵין־יוֹסֵף. *Et ecce! non erat Josephus.* O′. καὶ οὐχ ὁρᾷ (alia exempl. εὗρε[18]) τὸν Ἰωσήφ.

31. וַיִּטְבְּלוּ. *Et intinxerunt.* O′. καὶ ἐμόλυναν. Ἄλλος· καὶ ἔβαψαν.[19]

35. לְנַחֲמוֹ. *Ad consolandum eum.* O′. παρακαλέσαι (Ἄλλος· παρηγορῆσαι[20]) αὐτόν.

36. וְהַמְּדָנִים. O′. οἱ δὲ Μαδιηναῖοι. Alia exempl. Ἰσμαηλῖται ἔμποροι.[21]

לְפוֹטִיפַר. O′. τῷ Πετεφρῇ (Ἀ. Σ. Φουτιφάρ[22]).

ἀδελφοὺς τῷ πατρὶ, ὡς οὐκ εὐτάκτους ὄντας· ὅθεν καὶ ἐμισήθη παρ' αὐτῶν. [7] Hieron.: "Pro *varia tunica* Aq. interpretatus est tunicam ἀστραγάλειον, id est, *tunicam talarem*, Sym. *tunicam manicatam;* sive quod ad talos usque descenderet, et manibus artificis mira esset varietate distincta; sive quod haberet manicas: antiqui enim magis colobiis utebantur." Pro ἀστραγάλειον (quod nescio an Graecum sit pro ἀστραγάλωτον, *talare*) Lagardius in tribus codd. invenit *astragalon*, unde Hieronymo restituit *tunicam* ἀστράγαλον, quod ferri nequit. Proculdubio *astragalon* Graece sonat ἀστραγάλων (פַּסִּים). Vid. Dan. v. 5, 24 in Chald. et Theod. Graeco-Ven. in nostro loco habet: περιβόλαιον παλαμῶν); idque ipsum sub mendosa scriptura Cod. 127, Ἀ. στραγγάλων, latere quivis videt. Idem codex Symmachi Graeca, sed interpolata, affert. Cf. Hex. ad 2 Reg. xiii. 18, 19. [8] Sic Syro-hex., Arm. 1, et sine aster. Codd. 15, 72, 82, 135. [9] Cod. 127. [10] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 72, 135. [11] Cod. 127 (cum σου pro αὐτῶν). Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܠܡܐ ܕܐܚܝܟ ܘܫܠܡܐ ܕܒܥܝܪܗܘܢ. Nobil. affert: Schol. τὴν εἰρήνην—βοσκημάτων, sine pronomine in fine. "Unus Regius pro hac postrema voce habet προβάτων."—*Montef.* [12] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15 (cum ῥῆμά μοι), 72, 82 (ut 15), 135. [13] Nobil. affert: Schol. ἐδολιεύσαντο, et sic in marg. sine nom. Codd. 38, 57. Matthaei e Cod. 127 exscripsit: Ἀ. Σ. ἐδολιεύοντο, repugnante Syro-hex., qui affert: ܐ. ܣ. ܐܬܢܟܠܘ. Interpres Graeco-Ven.: ἐδολιεύσαντό τ' αὐτῷ. [14] Sic Ald., Codd. I, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [15] Nobil. (ex Hieron. ad Cap. xliii. 11?) affert: Ἀ. στύρακος, casu, ut videtur, ad lectionem LXXviralem conformato. [16] Nobil., et Cod. 25, teste Lagardio. Cod. 127: Ἀ. πλεονέκτημα. Σ. κέρδος; et sic Regius unus apud Montef. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xxix. 10. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܡܢܐ ܝܘܬܪܢܐ, h. e. τί κέρδος, sive τί τὸ κέρδος, quae posterior lectio est in Cod. 32 in textu. [17] Cod. 127. Cat. Niceph. p. 432: ἈΔΗΛΟΥ. ἀντὶ τοῦ ἤκουσαν, ἐπείσθησαν. Montef. ex Regio 1825 edidit: Ἄλλος· ἐπείθησαν (sic). [18] Sic Comp., Cod. 108. Syro-hex. in marg. ܘܠܐ ܐܫܟܚ. [19] Sic Cod. 32 in textu (cum ἐν τῷ αἵματι). [20] Sic in textu Cod. 20. Est fortasse Symmachi, coll. Hex. ad Gen. xxiv. 67. Job. vii. 13. xvi. 2. Psal. lxviii. 21. [21] Sic Codd. 75, 106, 107. Syro-hex. in marg. ܐܝܣܡܥܝܠܝܐ ܬܓܪܐ. [22] Origen. in Gen. (Opp. T. II, p. 43): Πετεφρῆς παρὰ Ἀκύλᾳ καὶ Συμμάχῳ Φουτιφὰρ εἴρηται ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ· ἐν δὲ ἑτέρῳ (Cap. xli. 50) Φουτιφαρέ. In Cat. Niceph. p. 436 alia scriptura

Cap. XXXVII. 9. ÷ τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ ◄ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.[23] 14. ÷ Ἰσραὴλ ◄.[24] 23. τὸν χιτῶνα ※ αὐτοῦ ◄ τὸν ποικίλον.[25] 35. καὶ ※ πᾶσαι ◄ αἱ θυγατέρες.[26]

Cap. XXXVIII.

5. וַתֹּסֶף עוֹד. Οʹ. καὶ προσθεῖσα (alia exempl. add. ἔτι[1]).

וְהָיָה בִכְזִיב בְּלִדְתָּהּ אֹתוֹ. *Et erat* (Judas) *in Chezib quando* (uxor ejus) *peperit eum.* Οʹ. αὕτη δὲ ἦν ἐν Χασβὶ, ἡνίκα ἔτεκεν αὐτούς. Ἀ. καὶ ἐγένετο ὅτι ἐψεύσατο ἐν τῷ τεκεῖν αὐτόν.[2]

9. וְשִׁחֵת. *Et perdidit.* Οʹ. ἐξέχεεν. Ἀ. Σ. (καὶ) διέφθειρεν.[3]

12. בַּת־שׁוּעַ. Οʹ. ※ θυγάτηρ ◄ Σαυά.[4]

14. וַתְּכַס בַּצָּעִיף. *Et operuit se velo.* Οʹ. περιέβαλε τὸ (potior scriptura περιεβάλετο) θέριστρον. Ἄλλος· σπαθαρίσκον.[5]

17. מִן־הַצֹּאן. Οʹ. ἐκ τῶν προβάτων (Ἄλλος· τῶν ποιμνίων[6]) μου.

18. חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ. *Sigillum tuum et funiculum* (collare) *tuum.* Οʹ. τὸν δακτύλιόν σου, καὶ τὸν ὁρμίσκον (Σ. τὸ περιτραχήλιον[7]). Ἀ. τὴν σφραγῖδά σου καὶ τὸν στρεπτόν σου.[8] Ὁ Σύρος· ὠράριον.[9]

וּמַטְּךָ. *Et baculum tuum.* Οʹ. καὶ τὴν ῥάβδον. Σ. (καὶ τὸ) ἐγχειρίδιον.[10]

21. לֵאמֹר. Οʹ. Vacat. ※ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ◄.[11]

הַקְּדֵשָׁה. *Meretrix.* Οʹ. ἡ πόρνη. Ἀ. ἡ ἐνδιηλλαγμένη.[12]

22. לֹא־הָיְתָה בָזֶה קְדֵשָׁה. Οʹ. μὴ εἶναι ὧδε πόρνην. Ἀ. οὐκ ἦν ἐν τούτῳ διηλλαγμένη.[13]

23. פֶּן נִהְיֶה לָבוּז. *Ne simus in contemptum.* Οʹ. ἀλλὰ μήποτε καταγελασθῶμεν. Ἀ. Σ. μήποτε γενώμεθα εἰς ἐξουδένωσιν.[14]

Φουρτιφὰρ habetur. [23] Syro-hex., qui male pingit: ÷ τῷ π. αὐτοῦ ◄ ÷ καί ◄. [24] Idem. [25] Syro-hex., Arm. 1. Sic sine aster. Codd. I, 15, 58, 72, 85, 135. [26] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 15, 72, 82, alii.

Cap. XXXVIII. [1] Sic Ald., Codd. III, Bodl., 14, 15, 16, alii, Syro-hex. [2] Hieron.: "Verbum Hebraeum hic pro loci vocabulo positum est, quod Aquila pro re transtulit, dicens: *Et vocavit nomen ejus Selom. Et factum est ut mentiretur in partu, postquam genuit eum.* Postquam enim genuit Selom, stetit partus ejus. Chazbi ergo non nomen loci, sed *mendacium* dicitur [quasi a כָּזַב, *mentitus est*]. Unde et in alio loco [Habac. iii. 17] scriptum est: *Mentietur* [כִּחֵשׁ] *opus olivae*, id est, fructum oliva non faciet." Hieronymi Latina Graece sonant: καὶ ἐγένετο ὅτι ἐψεύσατο ἐν τοκετῷ, μετὰ τὸ τεκεῖν αὐτόν; quae tamen prae Hebraeis redundare videntur. [3] Syro-hex. ◆ ܗܘܐ ܡܚܒܠ ܘ̣ܣ .ܐ̣. Cod. 38 in marg. sine nom.: διέφθειρε, et sic Reg. apud Montef. [4] Sic Syro-hex., Arm. 1, et sine aster. Cod. 15. [5] Nobil. affert: Schol. σπαθαρίσκον. Sic in marg. Cod. 38, et Regii duo apud Montef. (quorum unus σπαθαρίσκῳ habet). Fortasse est Symmachi, coll. Hex. ad Jesai. iii. 23. Cod. 129 in marg. glossam ἀρκαδικὴν praebet; unde emaculari potest Theodoret. Opp. T. I, p. 562: οὐ τὸ βασιλικὸν περιεβέβλητο σχῆμα (David ante arcam saltans), ἀλλ' ἐξωμίδα μόνον, ἣν νῦν καλοῦσιν Ἀρκαδίκιν (sic). [6] Sic in marg. sine nom. Codd. 38, 135; necnon in textu Cod. 75. [7] Syro-hex. ܕܨܘܪܐ .ܣ̣. ◆ ܨܘܪܐ, appicto Graeco: ΠΕΡΙΤΡΑΧΗΛΟΝ (sic). Cf. ad v. 25. Montef. nescio unde edidit: Ἄλλος· τὸν ἐπιτράχηλον. [8] Nobil. (cum καὶ στρεπτὸν), Cod. 127 (cum καὶ τὸν τρεπτὸν), Cat. Niceph. p. 440 (cum καὶ τὸ στρεπτόν). Suidas: στρεπτός· περιδέρραιος κόσμος. Glossae: *Torques*, στρεπτοί. Cf. Hex. ad Cant. i. 11. [9] Diodorus in Cat. Niceph. p. 440: Τὸν ὁρμίσκον, ὃν δέδωκεν ὁ Ἰούδας τῇ Θάμαρ, ὁ Σύρος ὠράριον [pinge ὠράριον, *orarium*; cf. Hex. ad Jesai. iii. 20 in *Addendis*] λέγεσθαί φησι, καὶ οὐχ ὁρμίσκον. Syrus simplex vertit ܫܘܫܦܐ, Onkelos שׁוֹשִׁיפָא, quorum utrumque *linteum*, s. *sudarium* sonat; Graeco-Ven. καλύπτρα, h. e. *tegmen capitis muliebre.* [10] Nobil. affert: Σ. ἐγχειρίδιον. Praeterea Diodorus ad v. ὁρμίσκον in continuatione: Σύμμαχος δὲ στρεπτὸν ἐγχειρίδιον, ubi στρεπτὸν ad Aquilae lectionem, ἐγχειρίδιον autem non ad ὁρμίσκον, sed ad ῥάβδον pertinere videtur. Nisi Scharfenbergio in *Animadv.* p. 38 concedamus, locutionem στρεπτὸν ἐγχειρίδιον junctim explicandam esse, quasi dicas, *torquem manualem*, h. e. *armillam*, quae Hieronymi versio est. Denique ad ὁρμίσκον (ܐܘܪܡܝܣܩܘܢ, quae vox in Lexicis desideratur) Syrus noster notat: "Ὁρμίσκον dicunt vocari Graece *monile* (ܗܡܢܝܟܐ) id est, torquem qui ad collum ponitur (ܐܝܢܐ ܕܨܘܪܐ), et fasciolam (ܦܣܩܝܬܐ) ejus, et etiam *armillam* (ܫܒܒܐ)." [11] Syro-hex. Sic sine aster. Ald., Codd. I, 15, 58, alii. [12] Nobil., Cod. 127. Cf. Hex. ad Hos. iv. 14. [13] Iidem. [14] Iidem: Ἀ. Σ. γενώμεθα (γενόμεθα Cod. 127) εἰς ἐξουδένωσιν. Syro-hex. affert: ܕܨܥܪܐ .ܣ̣ .ܐ̣.

25. אֶל־חָמִיהָ. *Ad socerum ejus.* Ο΄. πρὸς τὸν πενθερὸν (Ἀ. ἑκυρὸν[15]) αὐτῆς.

וְהַפְּתִילִים. *Et funiculi.* Ο΄. καὶ ὁ ὁρμίσκος. Σ. (καὶ τὸ) περιτραχήλιον.[16]

29. מַה־פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ. *Quid disrumpis* (genitalia matris)? *Super te* veniat *ruptura!* Aliter: *Quam rupisti contra te rupturam!* Ο΄. τί διεκόπη διὰ σὲ φραγμός; Ἀ. τί διέκοψας ἐπὶ σὲ διακοπήν;[17] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· τί διεκόπη ἐπὶ σὲ διακοπή;[18] Ἄλλως· τί διήπλωσας (פָּרַשְׂתָּ) καθ' ἡμῶν ἄπλωμα;[19]

Cap. XXXIX.

2. מַצְלִיחַ. *Prospere agens.* Ο΄. ἐπιτυγχάνων. Ἀ. κατευθύνων. Σ. εὐοδούμενος (s. κατευοδούμενος).[1] Ὁ Σύρος· καὶ ἦν ἀνὴρ κατευοδούμενος[2] (s. κατευοδῶν[3]).

7. וַתִּשָּׂא. *Et conjecit.* Ο΄. καὶ ἐπέβαλεν. Ἀ. (καὶ) ἦρεν.[4]

9. וְלֹא־חָשַׂךְ. *Et non prohibuit.* Ο΄. οὐδὲ ὑπεξήρηται. Ἄλλος· καὶ οὐχ ὑπελίπετο. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἀφαιρεῖ.[5]

9. הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת. *Malum magnum hoc.* Ο΄. τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο. Alia exempl. τὸ πονηρὸν τοῦτο τὸ μέγα.[6] Ἀ. τὴν κακίαν τὴν μεγάλην ταύτην.[7]

10. וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ. Ο΄. ἡνίκα δὲ ἐλάλει. Alia exempl. ※ καὶ ἐγένετο ◂ ἡνίκα ἐλάλει.[8]

20. וַיִּתְּנֵהוּ אֶל־בֵּית הַסֹּהַר. *Et conjecit eum in turrem.* Ο΄. ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὀχύρωμα. Ἀ. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν πρὸς οἶκον τοῦ δεσμωτηρίου.[9]

22. הָאֲסִירִם. *Captivos.* Ο΄. τοὺς ἀπηγμένους. Ἀ. τοὺς ἐγκεκλεισμένους. Σ. τοὺς δεδεμένους.[10]

הוּא הָיָה עֹשֶׂה. Ο΄. ※ αὐτὸς ἦν ποιῶν ◂.[11]

Cap. XXXIX. 3. ※ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ◂.[12] 8. τοῦ κυρίου ※ αὐτοῦ ◂.[13] 12. τὰ ἱμάτια ※ αὐτοῦ ◂.[14] 13. ÷ καὶ ἐγένετο—ἔξω ◂.[15] 17. ÷ καὶ εἶπέ μοι· κοιμηθήσομαι μετὰ σοῦ ◂. ÷ καὶ ἐβόησα φωνῇ μεγάλῃ ◂.[16] 23. ÷ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ◂.[17]

⁂ (ἐξουδενωμένοι?) ܡܫܝܛܝܢ ܗܘܘ. [15] Nobil. affert: Schol. κύριον. Cod. 127: Ἀ. κύρον (sic). Graeco-Ven.: πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἑκυρόν. [16] Cod. X. Cod. 127: Σ. τὸ περιτράχηλον (sic). Syro-hex. ⁂ ܣ. ܕܚܕܪ ܨܘܪܐ. [17] Nobil. Praeterea Montef. e MSS. (?) edidit: Ἄλλος· διαίρεσιν, quod Symmachi esse suspicatur. Hieron.: "Pro *maceria, divisionem* Aq. et Sym. transtulerunt, quod Hebraice dicitur PHARES. Ab eo igitur quod diviserit membranulam secundarum, *divisionis* nomen accepit." [18] Nobil., et Diodorus in Cat. Niceph. p. 443. [19] Schol. apud Nobil., et Cat. Niceph. ibid.

Cap. XXXIX. [1] Nobil., Cod. 127: Ἀ. κατευθυνόμενος. Σ. εὐοδούμενος (κατευοδ. Cod. 127). Aquilae lectionem juxta formam Hebraeae vocis e Syro nostro correximus. Hic autem affert: ⁂ ܐ. ܡܬܛܪܝܢ. ܣ. ⁂ ܡܨܠܚ. (Syriacum ܡܬܛܪܝܢ cum Graeco κατορθῶν commutatur Prov. xiv. 11.) [2] Diodorus in Cat. Niceph. p. 447: ἦν γάρ, φησίν, ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων, ἢ κατὰ τὸν Σύρον, κατευοδούμενος. [3] Procop. ibid.: Τὸ δέ, ἦν ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων, ὁ Σύρος κατευοδῶν ἔχει, ὡς μετ' ὀλίγα φησίν· ἔγνω ὁ κύριος αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς εὐοδοῖ ὅσα ἂν ποιῇ. Μᾶλλον [Scharfenb. tentat Ἄλλος, non male] δὲ κατευθύνων ἔχει, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Σαμψὼν (Jud. xiv. 6)· κατεύθυνεν (תִּצְלַח) ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου· καὶ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα οἰκειότερον. [4] Cod. X. (Eleganter Seniores ἐπέβαλε τοὺς ὀφθαλμούς, locutione apud scriptores eroticos usitatissima. Vid. Jac. Elsneri *Observ. Sac.* T. I, p. 26.) [5] Syro-hex. in marg. ⁂ ܘܠܐ ܐܬܥܘܩ. ⁂ ܘܠܐ ܡܬܒܨܪ. Posterior lectio aeque sonat *neque detractum fuit;* quam versionem Ceriani noster calculo suo probavit. [6] Syro-hex. in textu: ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ ܪܒܬܐ; in marg. autem: τὸ ῥῆμα τὸ πονηρόν (ܡܠܬܐ ܒܝܫܬܐ). [7] Cod. X. [8] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 58, 72, 135. [9] Cod. X. [10] Sic e MSS. suis non nominatis Montef. Nobil. affert: Σ. δεδεμένους. Aquilae lectionem in textu habent Codd. I (cum ἐγκεκλισ.), Bodl., 55 (cum ἐγκεκλησ.), 59, alii; in marg. autem Cod. 127, Syro-hex. (ܕܚܒܝܫܝܢ ܗܘܘ). [11] Sic cum aster. Syro-hex. Haec desunt in Codd. I, III, 14, 16, 18, aliis. [12] Sic Cod. 127 in marg. Syro-hex. pingit: *prosperans* ※ *erat* (ܗܘܐ) ἐν ταῖς χ. αὐτοῦ ◂. Haec desunt in Codd. 30, 58, 127 (in textu). [13] Syro-hex. Pronomen habetur in libris omnibus. [14] Idem. Pronomen deest in Codd. VI, 30, 55, aliis. [15] Cod. 127, Syro-hex. Pro obelo asteriscus ponitur in Arm. 1. "Anne versus ex homoeoteleuto omissus in Hebraeo Origenis, obelo originem dedit?"—*Ceriani.* [16] Syro-hex. Prior clausula in LXX habetur; posterior tantummodo in Syro-hex. (÷ ܘܩܥܝܬ ܒܩܠܐ ܪܒܐ ◂) et Arab. 1, 2. [17] Syro-hex.

CAP. XL.

3. בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *παρὰ τῷ ἀρχιμαγείρῳ*;[1] alia, *παρὰ τῷ ἀρχιδεσμοφύλακι* (s. *δεσμοφύλακι*).[2]

4. וַיְשָׁרֶת. *Et famulatus est.* Ο΄. *καὶ παρέστη.* Ἀ. (*καὶ*) *ἐλειτούργει.*[3]

5. אִישׁ חֲלֹמוֹ. *Uterque somnium suum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἑκάτερος ἐνύπνιον.*[4]

אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמַּשְׁקֶה וְהָאֹפֶה. *Uterque secundum interpretationem somnii sui, pincerna et pistor.* Ο΄. *ἡ δὲ ὅρασις τοῦ ἐνυπνίου τοῦ ἀρχιοινοχόου καὶ ἀρχισιτοποιοῦ . . . ἦν αὕτη.* Alia exempl. *ὅρασις τοῦ ἐνυπνίου αὐτοῦ, ὁ ἀρχιοινοχόος καὶ ὁ ἀρχισιτοποιός*[5] (Ἀ. *ὁ ποτιστὴς καὶ ὁ πέσσων*[6]).

6. זֹעֲפִים. *Tristes.* Ο΄. *τεταραγμένοι.* Ἀ. *ἐμβρασσόμενοι.* Σ. *σκυθρωποί.*[7]

8. וּפֹתֵר. *Et interpres* (somniorum). Ο΄. *καὶ ὁ συγκρίνων.* Ἀ. *ἐπιλυόμενος.* Σ. *διακρίνων.*[8]

8. פִּתְרֹנִים. *Interpretationes* (somniorum). Ο΄. *ἡ διασάφησις* (Ἀ. *ἐπίλυσις.* Σ. *διάκρισις*[9]) *αὐτῶν.*

10. שָׂרִיגִם. *Palmites.* Ο΄. *πυθμένες.* Ἀ. Σ. *κληματίδες.*[10]

כְפֹרַחַת. *Quasi pullulans.* Ο΄. *θάλλουσα.* Ἀ. Σ. *βλαστῶσα.*[11]

11. אֶל־כּוֹס פַּרְעֹה. Ο΄. *εἰς τὸ ποτήριον* ※ *Φαραὼ* ◄.[12]

16. וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי. *Et ecce! tria canistra panis similaginei* (Graeco-Ven. *πελάνου*). Ο΄. *καὶ ᾤμην τρία κανᾶ χονδριτῶν αἴρειν.* Ἀ. (*καὶ ἰδοὺ*) *τρεῖς κόφινοι γύρεως.*[13] Σ. . . *τρία κανᾶ βαϊνά.*[14]

CAP. XLI.

2. וּבְרִיאֹת בָּשָׂר. *Et pingues carnis.* Ο΄. *καὶ ἐκλεκταὶ ταῖς σαρξί.* Ἀ. (*καὶ*) *στερέμνιοι κρέει.* Σ. *καὶ παχεῖαι σαρξίν.*[1]

CAP. XL. [1] Sic Codd. 15, 72, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [2] Prior lectio est in Codd. III, Bodl., 30, 55, aliis; posterior in Codd. I, 14, 16, aliis. [3] Cod. X. [4] Sic Codd. I, III, Bodl., 14 (cum *ἑκάτεροι*), 15 (cum *ἕκαστος*), 16 (ut 14), alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [5] Sic Codd. III, X (teste Montef.), Bodl., 14, 16, alii. Alia lectio, *ὅρασις τοῦ ἐν. τοῦ ἀρχιοιν. καὶ τοῦ ἀρχισ.* (om. *ἦν αὕτη*), est in Codd. I, 15, 56, aliis, et Syro-hex., qui ad *τοῦ ἀρχιοιν.* in marg. affert: *τοῦ οἰνοχόου* (ܕܡܫܩܝܐ). [6] Nobil. (ad v. 1), Cod. X. "Cod. 127: Ἀ. *ὁ ποτιστής σου καὶ ὁ παῖς σου.* Haec sunt sine dubio corrupta. Quid si *καὶ ὁ πίσσης*? Vid. Hex. ad 1 Reg. viii. 13."—*Holmes.* Immo *παῖς* fluxit e *πεσ͂*, h.e. *πεσῶν*. Cf. Hex. ad Hos. vii. 6. [7] Nobil., Cod. 127. Syro-hex. affert: ◆ ܡܬܥܒܨܝܢ .ܣ. (A. Schultens. ad Prov. xix. 3 originem vocis זָעַף quaerit in *aestu interno, quo quis crepet;* cujus sententiam egregie confirmat interpres etymon ubique premens Aquila.) [8] Cod. X. Syro-hex. in membrana pessime habita: Σ. *καὶ ἐπιλυόμενος* (ܘܦܫܩܐ), ubi ante .ܣ videntur superesse vestigia literae ܐ. [9] Codd. X, 127. Syro-hex. ◆ ܦܘܪܫܢܐ .ܣ ◆ ܫܪܝܐ .ܐ. [10] Nobil., Cod. 127. Cod. X affert: Ἀ. *κληματίδες.* Syro-hex. .ܐ ◆ ܫܒܛܐ .ܣ. [11] Codd. X, 127. Syro-hex. .ܣ .ܐ ◆ ܡܦܪܥܐ. {Sic in codice, in loco male mulcato, ut nos per literas certiores fecit Ceriani noster, qui prius legerat ܡܥܒܪܐ, scilicet ut lectio ad ܡܦܩܢܐ, *ἀνενηνοχυῖα*, referatur.) [12] Sic Syro-hex., Arm. ed., et sine aster. Ald., Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [13] Nobil. Syro-hex. ܣܠܐ .ܐ ◆ (ΓΥΡΕΩϹ) ܕܓܘܪܐ ܩܘܦܝܢܐ. (Montef. edidit *κοφίνους*, notans: "Sic omnes MSS. [Cat. Niceph. p. 254, et Cod. 25, teste Lagardio]. Drusius [e Nobil.] legerat *κόφινοι*, sed accusativum postulat series;" h.e. series *Graeca*, non Hebraea, cui nominativus unice aptus.) Ceterum *γῦρις* non sonat *panes pollinacei* (*ἄρτοι γυρῖται*), sed ipsum *pollen*, sive *farina tenuissima*, ut Hieron. in Quaest. in Gen. p. 366: "Pro *tribus canistris chondritorum, tres cophinos farinae* in Hebraeo habet;" necnon in Libro De Nom. Hebr. (Opp. T. III, p. 8): "Chorri, sive Chorraeus, *farina*, aut *farinatus*." [14] Nobil. *Κανᾶ βαϊνὰ* sunt *canistra e ramis palmarum* (*βάϊα*; vid. Interpp. ad Joan. xii. 13) *facta*. Sym. autem vocem obscuram חֹרִי ex Aramaismo interpretatus esse videtur, in qua lingua *rami palmarum* speciali voce ܚܘܪܐ dicuntur, teste Ferrario e Lexicis Syro-Arab., quae dant: .ܚܘܪܐ السعفة من النخل.

CAP. XLI. [1] Nobil. affert: Schol. *στερέμνιοι κρέει καὶ παχεῖαι σαρξίν*; et sic codd. apud Montef., quorum unus *στερέμνιαι* habet. Cod. 127 vero: Ἀ. *στερέμνιαι κρέατι.* Σ. *αἱ παχεῖαι σαρξί.* Minus emendate Cod. X: Ἀ. *στερέωμα σαρκί.* Σ. *παχεῖαι σαρκί.*

2. בָּאָחוּ. *In ulva.* Ο΄. ἐν τῷ ἄχει.[2] Ἀ. Σ. ἐν τῷ ἕλει.[3]

4. רָעוֹת הַמַּרְאֶה. *Turpes aspectu.* Ο΄. αἱ αἰσχραί. Alia exempl. add. τῇ ὁράσει, s. τῷ εἴδει.[4]

5. וַיִּישָׁן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ὕπνωσεν.[5]

בְּקָנֶה אֶחָד. *In culmo uno.* Ο΄. ἐν [τῷ] πυθμένι (Ἀ. Σ. ἐν καλάμῳ[6]) ἑνί.

בְּרִיאוֹת. Ο΄. ἐκλεκτοί. Σ. πλήρεις.[7]

6. וּשְׁדוּפֹת קָדִים. *Et adustae euro.* Ο΄. καὶ ἀνεμόφθοροι. Ἀ. ἐφθαρμένοι καύσωνι.[8] Σ. πεφρυγμένοι ἀνέμῳ.[9]

8. וַתִּפָּעֶם. *Et commotus est.* Ο΄. καὶ ἐταράχθη. Ἀ. καὶ κατεπτύρη.[10]

חַרְטֻמֵּי. *Magos* (proprie ἱερογραμματέας dictos). Ο΄. ἐξηγητάς. Ἀ. κρυφιαστάς. Σ. μάγους.[11] Ἄλλος· σοφούς.[12]

פּוֹתֵר. Ο΄. ὁ ἀπαγγέλλων. Ἀ. ὁ ἐπιλυόμενος.[13]

12. וַיְּסַפֶּר־לָנוּ אֶת־חֲלֹמֹתֵינוּ אִישׁ כַּחֲלֹמוֹ פָּתָר. Ο΄. καὶ συνέκρινεν ἡμῖν ※ (Ἀ.) τὰ ἐνύπνια ἡμῶν· ἀνδρὶ κατὰ τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ ἐπέλυσεν ◂.[14]

14. וַיְרִיצֻהוּ. *Et celeriter adduxerunt eum.* Ο΄. καὶ ἐξήγαγον (Ἄλλος· δρομῇ ἤγαγον[15]) αὐτόν.

16. בִּלְעָדָי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם פַּרְעֹה. *Non ego: Deus respondebit* quae pertinent ad *salutem Pharaonis.* Ο΄. ἄνευ τοῦ θεοῦ (Ἀ. ἄνευ ἐμοῦ θεός[16]) οὐκ ἀποκριθήσεται τὸ σωτήριον Φαραώ. Σ. οὐκ ἐγώ, ἀλλ᾽ ὁ θεὸς τὴν εἰρήνην ἀποκριθήσεται Φαραώ.[17] Ὁ Σύρος· οὐκ ἀποκριθησόμεθα.[18]

22. בְּקָנֶה אֶחָד. Ο΄. ἐν πυθμένι (Ἀ. Σ. καλάμῳ[19]) ἑνί.

23. צְנֻמוֹת. *Marcidae.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. κατεφθαρμένοι.[20]

שְׁדֻפוֹת קָדִים. Ο΄. καὶ ἀνεμόφθοροι. Ἀ. ἐφθαρμένοι καύσωνι.[21] Σ. πεφρυγμένοι ἀνέμῳ.[22]

---

[2] Hieron.: "Bis in Genesi scriptum est *achi*, et neque Graecus sermo est, neque Latinus. Sed et Hebraeus ipse corruptus est; dicitur enim *in* AHU, hoc est, *in palude.* Sed quia VAU litera apud Hebraeos, et IOD similes sunt, et tantum magnitudine differunt, pro AHU, *achi* LXX interpretes transtulerunt, et secundum consuetudinem suam ad exprimendam duplicem aspirationem, HETH Hebraeae literae CHI Graecam literam copulaverunt." Idem in Comment. ad Jes. xix. 7: "Quum ab eruditis quaererem, quid ἄχει significaret, audivi, ab Aegyptiis hoc nomine lingua eorum omne quod in palude virens nascitur appellari." [3] Codd. X, 127. Cf. Hex. ad Job. viii. 11. Montef. edidit: Ἄλλος· ἐν τῷ ἕλει. Ἄλλος· ἐν τῇ ὄχθῃ; e quibus prior lectio est in Codd. 14 (in marg.), 30, 38 (in marg.), aliis; posterior autem in Ald., Codd. 31, 83. [4] Prior lectio est in Codd. I, 15, 38, 72, 135; posterior in Codd. 75, 76, aliis, Arab. 1, 2. [5] Sic Codd. 15, 58, 72, 82. [6] Codd. X, 127. Origen. in Gen. (Opp. T. II, p. 45): Ἄλλος· ἐν καλάμῳ ἑνί; ubi Ruaeus: "Haec lectio non comparet in Hexaplis a Montefalconio nostro editis." Immo comparet, sed in *Appendice* tantum. [7] Cod. 127. [8] Codd. X, 127, et Cat. Niceph. p. 457. Cf. ad v. 23. [9] Cat. Niceph. ibid. Nobil. affert: Schol. ἐφθ. καύσωνι (non τῷ κ., ut Montef.), πεφρ. ἀνέμῳ. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 24. [10] Cod. 127. Verbum compositum nescio an alibi legatur, sed indubitatae fidei est. Nobil. affert: Schol. κατεπάρη; quam scripturam contra Drusium, κατηπόρει (coll. Hex. ad Dan. ii. 1, 3) tentantem, vix defendisset L. Bos in *Prolegom. ad LXX*, Cap. III, si ei innotuisset nostra lectio. [11] Nobil., Codd. 25 (cum Σ. μάγους σοφούς), 127, et Cat. Niceph. ibid. Cf. Hex. ad Exod. vii. 22. viii. 7. Interpres Graeco-Ven. γενεθλιαλόγοι et ἀποτελεσταὶ vertit. [12] Cat. Niceph. ibid. Cf. ad v. 24. [13] Cod. 127. [14] Sic Cod. 64, et sine aster. Codd. 14, 15, 16 (cum ἀπέλυσεν), alii, Arab. 1, 2. "Alii addunt: τὰ ἐνύπνια ἡμῶν."—*Montef.* Sic Codd. 32, 72, 73, 135; sed pleniorem lectionem ex "aliis libris" jamdudum excitaverat Nobil. [15] Nobil., qui quasi scholium affert. [16] Procop. in Cat. Niceph. p. 458: Ἀκύλας οὕτως· ἄνευ ἐμοῦ, οὐκ [Cod. Ambros. ἄνευ ἐμοῦ θεὸς οὐκ] ἀποκριθήσεται τὸ σωτήριον· ὁ δὲ Σύρος, οὐκ ἀποκριθησόμεθα τήνδε τοῦ θεοῦ οἰκονομίαν πρὸς σωτηρίαν Αἰγύπτου. σωτήριον εἰκότως καλεῖ. Quae sic interpungenda videntur: Ἀκ. οὕτως· ἄνευ ἐμοῦ θεός. Οὐκ ἀποκρ. τὸ σωτήριον· ὁ δὲ Σύρος, οὐκ ἀποκριθησόμεθα. Τὴν δὲ τοῦ θεοῦ οἰκονομίαν πρὸς σωτηρίαν Αἰγύπτου, σωτήριον εἰκότως καλεῖ. [17] Hieron.: "*Sine Deo non respondebitur salutare Pharaoni.* In Hebraeo aliter habet: *Sine me Deus respondebit pacem Pharaoni.* Denique Sym. more suo apertius transtulit: *Non ego, sed Deus respondebit pacem Pharaoni.*" Codd. X, 127: Σ. οὐκ ἐγώ, ἀλλ᾽ ὁ θεὸς τὴν εἰρήνην. [18] Procop., ut supra. [19] Cod. X. [20] Sic Codd. 15, 72, 135. Arab. 1, 2: *vitiosae.* [21] Codd. 14, 25, 127. [22] Codd. 14, 25.

24. אֶל־הַחַרְטֻמִּים. Ο΄. τοῖς ἐξηγηταῖς (Ἀ. κρυφιασταῖς. Σ. μάγοις. Θ. σοφισταῖς[23]).

27. וְהָרָעֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ αἰσχραί.[24]

31. כָּבֵד. *Gravis.* Ο΄. ἰσχυρός. Ἀ. Σ. βαρύς.[25] Ἄλλος· σφοδρός.[26]

32. נָכוֹן הַדָּבָר. *Firmiter decreta est res.* Ο΄. ἀληθὲς ἔσται τὸ ῥῆμα. Ἀ. ἕτοιμον τὸ ῥῆμα. Σ. βέβαιος ὁ λόγος.[27]

33. יֵרֶא פַרְעֹה. Ο΄. σκέψαι. Alia exempl. σκεψάτω Φαραώ.[28]

34. פְּקִדִים. *Praefectos.* Ο΄. τοπάρχας. Σ. ἐπισκόπους.[29]

36. לְפִקָּדוֹן. *In depositum.* Ο΄. τὰ πεφυλαγμένα. Ἀ. εἰς παραθήκην. Σ. εἰς ἐνθήκην.[30]

וְלֹא־תִכָּרֵת. Ο΄. καὶ οὐκ ἐκτριβήσεται (Ἀ. ὀλεθρευθήσεται[31]).

40. אֶגְדַּל מִמֶּךָּ. *Major ero te.* Ο΄. ὑπερέξω σου ἐγώ. Σ. μείζων σου ἔσομαι.[32]

42. רְבִד. *Collare.* Ο΄. κλοιόν. Ἀ. Σ. [τὸν] μανιάκην.[33]

43. וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ. *Et clamarunt ante eum, Abrech.* Ο΄. καὶ ἐκήρυξεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κῆρυξ. Ἀ. καὶ ἐβόησεν ἐνώπιον αὐτοῦ γονατίζειν. Σ. καὶ ἐβόησεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀβρήχ.[34]

44. יָרִים אִישׁ. Ο΄. ἐξαρεῖ οὐθείς. Ἀ. ὑψώσει οὐδείς.[35]

45. צָפְנַת פַּעְנֵחַ. Ο΄. Ψονθομφανήκ (s. Ψομθομφανήχ). Ἀ. Σαμφανή (s. Ἀσαμφανή, s. Σαφαμφανή). Σ. Σαφαθφανή.[36] Ὁ Σύρος· ὁ εἰδὼς τὰ κρυπτά.[37]

וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐξῆλθεν Ἰωσὴφ ἐπὶ γῆν Αἰγύπτου.[38]

49. עַד כִּי־חָדַל לִסְפֹּר. *Usque dum cessavit numerare.* Ο΄. ἕως οὐκ ἠδύνατο ἀριθμηθῆναι (alia exempl. ἀριθμῆσαι[39]). Ἀ. Σ. (ἕως οὗ) ἐπαύσατο (ἀριθμῆσαι).[40]

51. כָּל־עֲמָלִי. *Omnis molestiae meae.* Ο΄. πάντων τῶν πόνων (Ἄλλος· τῶν λυπῶν[41]) μου.

---

[23] Cod. X. Nobil. affert: Ἀ. πρὸς τοὺς κρυφιαστάς. Σ. μάγους. [24] Sic Codd. 58, 72. Cod. 135: καὶ κακαί. [25] Codd. X, 127. [26] "Sic codd. nostri [et 38 in marg.]; cujus autem sit haec lectio non indicant."—*Montef.* [27] Codd. X, 127 (in quo prior lectio anonyma est). Nobil. affert: Schol. ἕτοιμον [ἑτοιμότατον unus codex apud Montef., necnon Cod. 38 in marg.] τὸ ῥ. βέβαιος ὁ λ. [28] Sic Codd. 15, 135, Arab. 1, 2. Tres posteriores mox καταστησάτω habent. [29] Codd. X, 127. Nobil. quasi scholium affert. [30] Nobil., et Cod. Reg. apud Montef. Ad Sym. cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 18. [31] Cod. X. [32] "Sic tres Codd. Regii, quorum unus tantum nomen interpretis praefert."—*Montef.* [33] Codd. X, 127. Sic sine nom. duo Regii apud Montef. [34] Hieron.: "*Et clamavit ante eum praeco.* Pro quo Aq. transtulit: *et clamavit in conspectu ejus adgeniculationem;* Sym. ipsum Hebraicum sermonem interpretans ait: *et clamavit ante eum, Abrech.* Unde mihi videtur non tam *praeco*, sive *adgeniculatio*, quae in salutando vel adorando Joseph accipi potest, intelligenda, quam illud quod Hebraei [Targ. Jonath. et Hieros.: *Hic est pater regis, magnus sapientia et tener* (רַכִּיךְ) *annis*] tradunt, dicentes *patrem tenerum* ex hoc sermone transferri: AB quippe dicitur *pater*, RECH *delicatus*, sive *tenerrimus.*" Praeiverat Origen. in Cat. Niceph. p. 461: Τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει ἀβρήχ, ὁ κυρίως σημαίνει πατὴρ ἁπαλός· καὶ εἰκότως· ἐνάπαλος γὰρ ὢν κατὰ τὴν ἡλικίαν, ὡς πατὴρ σωτήριον ἀρχὴν Αἰγυπτίοις ἐνεδείξατο. Δηλοῖ δὲ οὐδὲν ἡ λέξις, ἢ τὸ γονατίζειν. Cod. X affert: Ἀ. γονατίζει; Cod. 127 vero: Ἀ. γονατίζειν, concinente interprete Graeco-Ven., qui γονυπετεῖν vertit. [35] Cod. X. Mox post τὴν χεῖρα αὐτοῦ juxta Hebraeum add. καὶ τὸν πόδα αὐτοῦ Codd. 15, 72, 82, 135. [36] Montef. e Regiis MSS. Scriptura Ἀσαμφανή est in Cat. Niceph. p. 462, et Σαφαμφανή in Origen. Opp. T. II, p. 46. Procop. in Cat. Niceph. ibid.: Ψομθονφανὴχ (sic) ἑρμηνεύεται, κεκρυμμένα ἀνεκάλυψε· παρὰ δὲ τῷ Σύρῳ, ὁ εἰδὼς τὰ κρυπτά. Paulo aliter Origen. ibid.: Ψομθομφανὴχ, ὁ ἑρμηνεύεται, ᾧ ἀπεκαλύφθη τὸ μέλλον. Hieron.: "Licet Hebraice hoc nomen *absconditorum repertorem* sonet, tamen quia ab Aegyptio ponitur, ipsius linguae debet habere rationem. Interpretatur ergo sermone Aegyptio SAPHANETH PHANEE, sive ut LXX transferre voluerunt, *Psomthom-Phanech, salvator mundi* [sic in textu Cod. 75: ὅ ἐστιν σωτὴρ κόσμου], eo quod orbem terrae ab imminente famis excidio liberavit." [37] Nobil., Procop., ut supra. [38] Sic Codd. 15, 82, 135, Arab. 1, 2. [39] Sic Comp., Ald., Codd. I, III, X, 14, 15, 16, alii. [40] Cod. X: Ἀ. Σ. οὐκ ἐπαύσατο. Cod. 127 (cum ἠδύναντο in textu): Ἀ. Σ. ἐπαύσαντο. [41] Sic Cod. X in marg. sine nom. Arab. 1 in marg.: *contristationis*.

Cap. XLII.

2. וְשִׁבְרוּ־לָנוּ מִשָּׁם. *Et emite nobis inde.* Ο΄. καὶ πρίασθε (Ἄλλος· ἀγοράσατε[1]) ἡμῖν (alia exempl. add. ἐκεῖθεν[2]) μικρὰ βρώματα.

4. אָסוֹן. *Noxa.* Ο΄. μαλακία. Ἀ. σύμπτωμα. Σ. κίνδυνος.[3]

7. וַיִּתְנַכֵּר. *Et alienum se gerebat.* Ο΄. καὶ ἠλλοτριοῦτο. Ἄλλος· ἀπεξενοῦτο. Schol. ἀποπροσεποιεῖτο τῷ εἴδει.[4]

9. מְרַגְּלִים. *Exploratores.* Ο΄. κατάσκοποι. Ἀ. ἐφοδευταί.[5]

אֶת־עֶרְוַת הָאָרֶץ. *Nuditatem* (loca minus munita) *terrae.* Ο΄. τὰ ἴχνη τῆς χώρας (alia exempl. γῆς[6]). Σ. τὰ κρυπτὰ τῆς χώρας.[7]

11. כֵּנִים. *Probi.* Ο΄. εἰρηνικοί. Ἀ. ὀρθοί. Σ. ἁπλοῖ.[8]

12. עֶרְוַת. Ο΄. τὰ ἴχνη. Ἀ. Σ. τὰ κρυπτά.[9]

13. בְּנֵי אִישׁ־אֶחָד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. υἱοὶ ἑνὸς ἀνδρός.[10]

15. תִּבָּחֵנוּ. *Probabimini.* Ο΄. φανεῖσθε. Ἀ. Σ. δοκιμασθήσεσθε.[11]

חֵי פַרְעֹה. Ο΄. νὴ (alia exempl. μὰ[12]) τὴν ὑγίειαν Φαραώ. Ἀ. ζῇ Φαραώ.[13]

16. הֵאָסְרוּ. *In custodia tenebimini.* Ο΄. ἀπάχθητε. Ἀ. Σ. δεθήσεσθε.[14]

21. אֲבָל אֲשֵׁמִים. *Profecto rei* sumus. Ο΄. ναὶ, ἐν ἁμαρτίαις (s. ἁμαρτίᾳ) γάρ ἐσμεν. Ἀ. μάλιστα ἐν πλημμελείᾳ. Σ. καὶ μάλα ἢ ὄντως . .[15]

25. צֵדָה. *Commeatum.* Ο΄. ἐπισιτισμόν. Ἄλλος· τροφάς.[16]

27. אֶת־שַׂקּוֹ. *Saccum suum.* Ο΄. τὸν μάρσιππον (Ἀ. θύλακον. Σ. σάκκον[17]) αὐτοῦ.

28. הוּשַׁב. *Redditum est.* Ο΄. ἀπεδόθη μοι. Ἄλλος· ἀπεστράφη μοι.[18]

בְּאַמְתַּחְתִּי. *In sacco meo.* Ο΄. ἐν τῷ μαρσίππῳ μου. (Σ.) ἐν τῷ σάκκῳ μου.[19]

30. וַיִּתֵּן אֹתָנוּ. *Et habuit nos* (pro exploratoribus). Ο΄. καὶ ἔθετο ἡμᾶς ἐν φυλακῇ. Σ. (καὶ) ἐλογίσατο (ἡμᾶς).[20]

35. צְרוֹר . . . אֶת־צְרֹרוֹת. *Sacculus . . . sacculos.* Ο΄. ὁ δεσμός . . . τοὺς δεσμούς. Ἄλλος· ὁ κόμβος . . . (τοὺς) κόμβους.[21]

36. עָלַי. Ο΄. ἐπ' ἐμέ. Ἄλλος· κατ' ἐμοῦ.[22]

37. תָּמִית. Ο΄. ἀπόκτεινον. Ἄλλος· θανατώσεις.[23]

38. אָסוֹן. Ο΄. μαλακισθῆναι. Schol. ἀρρωστῆσαι.[24]

Cap. XLII. [1] "Sic quidam MSS., tacito interpretis nomine."—*Montef.* Sic in textu Comp., Cod. 129; suprascript. autem Cod. 56. [2] Sic Ald., Codd. 15, 31, 68, alii. [3] Nobil., Codd. X, 127, et sine nom. Regii duo. [4] Cod. X in marg.: ἀπεξενοῦτο. ἀποπροσεποιεῖτο τῷ εἴδει. Ad ἀπεξενοῦτο cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 5. Pro בֶּן־נֵכָר Aquila υἱὸς ἀπεξενωμένος interpretatus est Jesai. lvi. 3. lx. 10. [5] Nobil., Codd. X, 127, et sine nom. Regii duo. [6] Sic Codd. I, X (teste collatione vetusta Bodl.), 14, 16, alii. [7] Codd. X, 127, et sine nom. Regii duo. [8] Nobil., et iidem. [9] Nobil. [10] Sic Codd. 15, 82, Arab. 1, 2, Arm. 1; et (praem. ἡμεῖς) Codd. 58 (cum ἀνθρώπου), 72, 135. [11] Nobil., Cod. 127, et sine nom. Regii duo. Cod. 38 in marg. (?): δοκιμασθήσετε (sic). [12] Sic Comp., Codd. I, VII (cum νὴ in marg. manu 2da), 14, 16, alii. [13] Nobil., Cod. 127. Cod. VII in marg. manu 2da (hic et v. 16): ζῆ ° Φαραώ (sic). [14] Nobil., Cod. 127. Cod. VII in marg. manu 2da: ἀποκλεῖσθε, quae glossa est vocis ἀπάχθητε. [15] Codd. X, 127 (cum πλημμελίᾳ). "In lectione Symmachi diversorum, ne dicam trium (?) interpretum versiones, ut videtur, coaluerunt."—*Holmes.* Ad καὶ μάλα cf. 2 Reg. xiv. 5. 3 Reg. i. 43. 4 Reg. iv. 14. Dan. x. 21 in Hebraeo et LXX. Ad ὄντως cf. Hex. ad 2 Reg. xiv. 5. [16] Sic Cod. X in marg. sine nom. Alia exempl. post ἐπισιτισμὸν in textu add. πλησμονὴν, s. εἰς πλησμονήν. [17] Nobil. Cod. X ad μαρσίππου affert: Ἀ. θυλάκου. Idem ad τὰ ἀγγεῖα (v. 25) scholium habet: Ἀγγεῖα καὶ μάρσιπποι καὶ σάκκοι καὶ πορεῖα μίαν ἔχουσι τὴν σημασίαν, ὡς ἐν τοῖς ἑπομένοις εὑρήσεις. [18] Cod. X in marg. sine nom., teste collatione vet. Bodl. Montef. vero ex eodem edidit: Ἀ. ἀπεστράφη μοι. Si Aquilae est lectio, delendum pronomen. [19] Cod. 1871 in marg. sine nom. [20] Cod. X. [21] Cod. VII in marg. manu 2da sine nom. Glossae dant: Κόμβος, *nodus.* Κομβῶ, *nodo, necto.* Notiora sunt derivativa, ἐγκομβοῦσθαι 1 Pet. v. 5; ἐγκόμβωμα Hex. ad Jesai. iii. 20. [22] Codd. X, 128, uterque in marg. sine nom. Sic in textu Cod. 32. [23] Cod. VII in marg. manu 2da. [24] Cod. X in marg. sine nom.

Cap. XLIII.

2. אֶת־הַשֶּׁבֶר. *Annonam.* Ο΄. τὸν σῖτον. ※Ἄλλος· τὸν σιταρκισμόν.[1]

5. לֹא נֵרֵד. Ο΄. οὐ πορευσόμεθα. ※Ἄλλος· οὐ καταβησόμεθα.[2]

6. הַעוֹד. *An adhuc.* Ο΄. ὅτι (alia exempl. εἰ[3]) ἐστίν.

8. טַפֵּנוּ. *Parvuli nostri.* Ο΄. ἡ ἀποσκευὴ (Ἀ. Σ. τὰ νήπια[4]) ἡμῶν.

9. אָנֹכִי אֶעֶרְבֶנּוּ. *Spondeo pro eo.* Ο΄. ἐκδέχομαι αὐτόν. Ἀ. Σ. ἐγγυῶμαι (αὐτόν).[5] Schol. ἀντιφωνοῦμαι.[6]

11. נְכֹאת. *Styracis.* Ο΄. θυμίαμα. Ἀ. Σ. στύρακα.[7] ※Ἄλλος· λάδανον.[8]

שְׁקֵדִים. *Amygdala.* Ο΄. κάρυα. Ἀ. Σ. ἀμύγδαλα.[9]

12. מִשְׁנֶה. *Duplum.* Ο΄. δισσόν. ※Ἄλλος· διπλοῦν.[10]

14. וְאֵל שַׁדַּי. *Et Deus omnipotens.* Ο΄. ὁ δὲ θεός μου. ※Ἄλλος· ἰσχυρὸς ἱκανός.[11]

וְשִׁלַּח לָכֶם. *Et dimittat vobis.* Ο΄. καὶ ἀποστείλαι. Σ. καὶ ἀποστείλαι μεθ᾽ ὑμῶν.[12]

14. אַחֵר. Ο΄. τὸν ἕνα. ※Ἄλλος· (τὸν) ἕτερον.[13]

16. וּטְבֹחַ טֶבַח. *Et macta pecudes.* Ο΄. καὶ σφάξον θύματα (※Ἄλλος· σφάγια[14]).

17. וַיָּבֵא הָאִישׁ. Ο΄. καὶ εἰσήγαγεν ※ ὁ ἀνὴρ ◄.[15]

18. וַיִּירְאוּ. *Et timebant.* Ο΄. ἰδόντες δέ. ※Ἄλλος· καὶ ἐφοβήθησαν.[16]

לְהִתְגֹּלֵל. *Ut volutet se.* Ο΄. τοῦ συκοφαντῆσαι. ※Ἄλλος· κυκλῶσαι.[17]

20. יָרֹד יָרַדְנוּ. Ο΄. κατέβημεν. ※Ἄλλος· καταβάντες κατέβημεν.[18]

21. אֶת־אַמְתְּחֹתֵינוּ. Ο΄. τοὺς μαρσίππους (※Ἄλλος· τὰ θυλάκια[19]) ἡμῶν.

בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ. Ο΄. ἐν τῷ μαρσίππῳ (※Ἄλλος· στόματι μαρσίππου[20]) αὐτοῦ.

22. בְּיָדֵנוּ. Ο΄. μεθ᾽ ἑαυτῶν. ※Ἄλλος· ἐν χειρὶ ἡμῶν.[21]

23. שָׁלוֹם לָכֶם. Ο΄. ἵλεως ὑμῖν. Ἀ. Σ. εἰρήνη ὑμῖν.[22]

בָּא אֵלָי. *Pervenit ad me.* Ο΄. ἀπέχω. Ἑβρ. βαηλαί. ※Ἄλλος· ἦλθε πρὸς μέ.[23]

Cap. XLIII. [1] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. ad Cap. xlv. 21. [2] Idem. [3] Sic Codd. I, VII, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. (cum ὅτι in marg.). [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܒܪ̈ܐ ܀ Cod. X affert: Ἀ. νήπια. Cf. Hex. ad Exod. x. 10. Jerem. xl. 7. [5] Cod. X: Ἀ. ἐγγυῶμαι; et sic in textu Codd. 30, 71, 75. Syro-hex. ܣ. ܥܪܒ ... ܐ. ܐܢܐ ܀ (Ante ܣ. in membrana male habita utrum ܥ (Ὁ Ἑβραῖος) an ܐ olim exaratum fuerit incertum.) Cf. ad Cap. xliv. 32. [6] Cod. VII in marg. manu 2da. Cum hoc sensu, qui sequioris Graecitatis est, usitatior est forma activa: e.g. Suidas: Ἀντιφωνῶ σοι· ἐγγυῶμαί σοι. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܣܛܘܪܟܐ ܀ Cf. ad Cap. xxxvii. 25. Hieron.: "Idcirco hoc capitulum posuimus, ut sciamus, ubi in nostris codicibus habetur *thymiama*, in Hebraeo esse NECHOTHA, quod Aq. *storacem* transtulit. Ex quo *domus nechotha*, quae in Isaia [xxxix. 2] legitur, manifestissime *cella thymiamatis*, sive *storacis* intelligitur, quod in illa aromata diversa sint condita." [8] Sic prope θυμίαμα in marg. manu 2da Cod. VII, quae manus pro θ. καὶ στακτήν, στακτὴν καὶ θ. legi vult. Lectionem igitur ad Hebraeum לט referre nil impedit. [9] Nobil. Cod. VII in marg. manu 2da: ἀμοίγδαλα (sic). Hieron.: "*Et nuces*, sive ut Aq. et Sym. transtulerunt, *amygdala*." [10] Cod. X in marg. sine nom. [11] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. ad Cap. xxxv. 11. xlviii. 3. [12] Syro-hex. ܣ. ܘܢܫܪܐ ܥܡܟܘܢ ܀ [13] Cod. VII in marg. manu 2da. [14] Idem. [15] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII (manu 2da), 15, 29, 72, 135, Arab. 1, 2. [16] Cod. VII in marg. manu 2da. [17] Cod. 128 in marg. sine nom. Ad συκοφαντῆσαι ἡμᾶς Cod. X in marg. notat: κατηγορίαν ψευδῆ συστήσασθαι καθ᾽ ἡμῶν; et ad καὶ ἐπιθέσθαι ἡμῖν κ.τ.ἑ.: καὶ καταπυραννῆσαι ἡμᾶς καὶ δουλαγωγῆσαι; quae Symmacho, non scholiastae, reddenda esse, J. F. Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 97 vix assenserimus. [18] Sic Cod. VII ex corr. manu 2da. [19] Idem in marg. manu 2da. [20] Idem. [21] Idem ad μεθ᾽ ἑαυτῶν superscripsit: ἐν χειρὶ ἡ ἡμῖν (sic). Huc fortasse pertinet lectio (ἡμῖν) μετὰ χεῖρας, quae post ἐνέβαλεν in Ald., Codd. 31, 83 habetur. [22] Codd. X, 127. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܠܡܐ ܠܟܘܢ ܀ [23] Cod. VII in marg. manu 2da: ἦλθε πρὸς μέ. Cod. X in marg., exciso ab extremo folio: Τὸ Ἑβραϊκόν ἐστι BAHΛAI, ὅπερ ἐστὶν, ἦλθε πρὸς μέ . . . ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ (Cap. xxvii. 35) ἔχομεν· τὸ γὰρ B. . . BEPBAMMA EK K. . .

24. וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף. Ο΄. Vacat. ※ (Ἀ.) καὶ εἰσήγαγεν ὁ ἀνὴρ τοὺς ἄνδρας οἰκόνδε Ἰωσήφ ◀.[24]

25. יֹאכְלוּ לָחֶם. Ο΄. μέλλει ἀριστᾶν. Ἀ. Σ. φάγονται ἄρτον.[25]

27. הַעוֹדֶנּוּ חָי. *Num adhuc vivit?* Ο΄. ἔτι ζῇ (alia exempl. ζῇν[26]). Ἀ. εἰ ἔτι αὐτὸς ζῇ; Σ. εἰ ἔτι ζῇ;[27]

29. בֶּן־אִמּוֹ. Ο΄. τὸν ὁμομήτριον. Ἄλλος· υἱὸν μητρὸς αὐτοῦ.[28]

30. וַיְמַהֵר. *Et festinavit.* Ο΄. ἐταράχθη δέ. Ἄλλος· καὶ ἐτάχυνε.[29]

רַחֲמָיו. Ο΄. τὰ ἔγκατα (alia exempl. τὰ ἔντερα[30]) αὐτοῦ. Ἀ. Σ. (τὰ) σπλάγχνα (αὐτοῦ).[31]

הַחַדְרָה. *In conclave interius.* Ο΄. εἰς τὸ ταμεῖον. Ἄλλος· (εἰς τὸν) κοιτῶνα.[32]

33. כִּבְכֹרָתוֹ. Ο΄. κατὰ τὰ πρεσβεῖα (Ἄλλος· κατὰ τὴν πρωτοτοκίαν[33]) αὐτοῦ.

Cap. XLIII. 5. ÷ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν μεθ' ἡμῶν ◀. ÷ ὁ νεώτερος ◀.[34] 16. καὶ τὸν Βενιαμὶν ÷ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ◀.[35] ÷ ἄρτους ◀.[36] 26. ἐπὶ τὴν γῆν ÷ ἐπὶ πρόσωπον ◀.[37] 28. ÷ καὶ εἶπεν ◀· ÷ εὐλογητὸς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τῷ θεῷ ◀.[38] προσεκύνησαν ÷ αὐτῷ ◀.[39]

CAP. XLIV.

1. מַלֵּא. Ο΄. πλήσατε. Ἄλλος· πλῆσον.[1]

כַּאֲשֶׁר יוּכְלוּן שְׂאֵת. Ο΄. ὅσα ἐὰν δύνωνται ἆραι. Ἄλλος· ὅσα ἂν ἄρωσιν.[2]

2. וְאֶת־גְּבִיעִי. *Et scyphum meum.* Ο΄. καὶ τὸ κόνδυ (Ἀ. σκύφος. Σ. φιάλην[3]) μου.

5. נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ. *Augurando auguratur.* Ο΄. οἰωνισμῷ οἰωνίζεται. Ἄλλος· μαντείᾳ μαντεύεται.[4] Τὸ Σαμαρειτικόν· καὶ αὐτὸς πειρασμῷ πειράζει ἐν αὐτῷ.[5]

11. וַיִּפְתְּחוּ. Ο΄. καὶ ἤνοιξαν (Ἄλλος· ἔλυσαν[6]).

12. וּבַקָּטֹן כִּלָּה. *Et in minimo desiit.* Ο΄. ἕως ἦλθεν ἐπὶ τὸν νεώτερον ※ συντελέσας ◀.[7]

ΒΑΡΚΑΘΑΡ ὑπὸ τοῦ Ἰσαὰκ λεγόμενον, σημαίνει· ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς ἐν ἐπιθέσει, καὶ ἔλαβεν εὐλογίας σου· καὶ . . . ὀρθῶς τε μετὰ τοῦ παραδόξου ἐπ. . . σειν (οειν Montef. Fort. ὁ ἐπὶ) τοῦ οἴκου τοῦ Ἰωσὴφ τὸ ἀργύριον ἐληλυθέναι πρὸς αὐτὸν, ἐπείπερ . . . ὁ δὲ . . . . . . αὐτὸν ἤνεγκεν. (Posteriora sic exscripsit Montef.: ἐπείπερ . . . . οὐδεὶς ἀνθρώπων αὐτὸ ἤνεγκεν.) [24] Syro-hex. ※ ܘܐܥܠ ܓܒܪܐ ܠܓܒܪܐ : ܠܒܝܬܗ ܕܝܘܣܦ ◀. (Ad οἰκόνδε cf. Hex. ad Exod. xxviii. 26. Psal. lxvii. 7. De hoc Aquilae Homerismo cf. nos in *Otio Norvic.* p. 2.) Codd. 29, 72, Arab. 1, 2 sine aster. in textum inferunt: καὶ εἰσήγαγεν ὁ ἀνὴρ τοὺς ἄνδρας (ἀνθρώπους Cod. 72) εἰς τὸν οἶκον Ἰωσήφ. Denique ad ἤνεγκαν (sic) Cod. VII manu 2da affert: ἤνεγκεν ὁ ἀνὴρ τοὺς ἄνδρας εἰς οἶκον Ἰωσήφ, καὶ ἐδ. . . (ἔδωκεν). [25] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܐܟܠܘܢ ܠܚܡܐ ♦. [26] Sic Ald., Codd. VII (ex corr.), X, 14, 16, alii, et Syro-hex. [27] Cod. 127. [28] Cod. VII in marg. manu 2da. [29] Idem, indice ante ἐλεῆσαι (v. 29) male posito. [30] Sic Comp., Ald., Codd. I, III, VII, X, 15, alii, et Syro-hex. (ܡܥܝܐ). [31] Cod. X. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܥܝܐ ܪ̈ܚܡܘܗܝ ܕܝܠܗ ♦. Sic in textu Codd. 14, 16, 18, alii. [32] Cod. X in marg. sine nom. Cod. VII in marg. manu 2da: κελλάριον, quae glossa est vocis ταμεῖον. [33] Cod. VII in marg. manu 2da. Sic in textu Cod. 57. [34] Syro-hex. [35] Idem, qui om. τὸν ὁμομήτριον cum Ald., Codd. VI, 15, 29, aliis, Arab. 1, 2. [36] Idem. [37] Idem, pro ἐπὶ πρ. ἐπὶ τὴν γῆν. [38] Idem. Lectio εὐλογητὸς pro εὐλογημένος est in Comp., Ald., Codd. I, III, VII, X, 15, aliis. [39] Idem. Pronomen deest in Codd. VII, 37, 61, aliis.

CAP. XLIV. [1] Cod. VII ex corr., et sic in textu Cod. 20, Arab. 1, 2 (invito Syro-hex.). Idem ad τοὺς μαρσίππους habet θυλ^{a} (sic) h. e. θυλάκια, s. θυλάκους. Cf. ad Cap. xliii. 21. [2] "Haec lectio, quae habetur in textu LXX interpretum [sic Codd. 14, 16, 18, alii, et Cat. Niceph.], in aliquot exemplaribus quasi lectio alterius interpretis affertur."—*Montef.* [3] Nobil., Cod. X (qui Symmacho tribuit φιάλην ποτήριον). Montef. edidit: Ἀ. σκύφον (sic). Σ. φιάλην, notans: "Sic MSS. nostri et Ed. Rom. [cum σκύφος]." Syro-hex. ܐ. ܣܩܘܦܘܣ ♦ ܣ. ܦܝܠܐ ♦, appicto, sed praepostero loco, CKYΦOC. (Ad Aquilam cf. Hex. ad Exod. xxv. 31. Jerem. xxxv. 5.) Hieron.: "Pro *condy*, id est, *poculo*, quod etiam in Isaia [li. 17] legimus, Aq. *scyphum*, Sym. *phialam* transtulerunt." (Ad κόνδυ Cod. VII in marg. manu 2da glossas habet: ξέστην, καυκίον ἀργυροῦν.) [4] Cod. VII in marg. manu 2da. [5] Nobil. et Montef. ad v. 15. Lectionem huc revocandam esse monuit Scharfenb. in *Animadv.* p. 43. [6] Cod. X in marg. sine nom. [7] Syro-hex. ※ ܘܫܠܡ ◀. Sic sine aster. Codd. X (cum συντελέσας in marg.), 15, 58, 72, 135. Aliter Ald.,

15. הֲלוֹא יְדַעְתֶּם כִּי־נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי. *Nonne novistis, quod augurando auguratur vir qualis ego?* Οʹ. οὐκ οἴδατε ὅτι οἰωνισμῷ οἰωνιεῖται ὁ ἄνθρωπος οἷος ἐγώ; Σ. καὶ γὰρ ἔγνωτε ὅτι πειρασμῷ πειράζεται (fort. πειράζει) ὅμοιος ἐμοί.[8]

18. בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי. Οʹ. ἐναντίον σου. Ἄλλος· ἐν ὠσὶ κυρίου μου.[9]

כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה. *Nam tu es sicut Pharao.* Οʹ. ὅτι σὺ εἶ μετὰ Φαραώ. Ἀ. ὅτι ὅμοιος σὺ ὡς Φαραώ.[10]

20. לְאִמּוֹ. Οʹ. τῇ μητρὶ (alia exempl. τῷ πατρὶ[11]) αὐτοῦ.

21. וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו. *Et prospiciam ei.* Οʹ. καὶ ἐπιμελοῦμαι αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ θήσω ὀφθαλμόν (μου) ἐπ' αὐτόν.[12]

23. לֹא תֹסִפוּן. Οʹ. οὐ προσθήσεσθε. Alia exempl. add. ἔτι.[13]

25. מְעַט־אֹכֶל. Οʹ. μικρὰ (Ἄλλος· ὀλίγα[14]) βρώματα.

28. וָאֹמַר. *Et dixi.* Οʹ. καὶ εἴπατε. Ἄλλος· καὶ εἶπα.[15]

עַד־הֵנָּה. *Hucusque.* Οʹ. ἄχρι νῦν. Alia exempl. ἔτι; alia, ἔτι ἄχρι νῦν.[16]

29. אָסוֹן. *Noxa.* Οʹ. μαλακία. Ἄλλος· σύμπτωσις.[17]

30. קְשׁוּרָה. *Alligata est.* Οʹ. ἐκκρέμαται. Ἀ. συνδεδεμένη. Σ. ἐνδέδεται.[18]

בְנַפְשׁוֹ. Οʹ. ἐκ τῆς τούτου ψυχῆς (Ἄλλος· ὄψεως[19]).

31. בְּיָגוֹן. Οʹ. μετὰ λύπης. Alia exempl. μετ' ὀδύνης.[20] Ἀ. μετὰ λύπης.[21]

32. עָרַב. *Spospondit.* Οʹ. ἐκδέδεκται. Σ. ἐνεγυήσατο.[22]

Cap. XLIV. 5. ÷ ἱνατί—τὸ ἀργυροῦν ◂.[23] 10. εὑρεθῇ ÷ τὸ κόνδυ ◂.[24] 22. τὸν πατέρα ※ αὐτοῦ ◂.[25] 24. τοῦ κυρίου ※ μου ◂.[26] 27. ἡ γυνή ※ μου ◂.[27] 30. ἡ δὲ ψυχὴ ※ αὐτοῦ ◂.[28] 32. ÷ καὶ στήσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου ◂.[29] 33. τοῦ κυρίου ※ μου ◂.[30]

Cap. XLV.

1. לְהִתְאַפֵּק. *Continere se.* Οʹ. ἀνέχεσθαι. Ἀ. Σ. ἐγκρατεύεσθαι.[1]

אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף. Οʹ. τῷ Ἰωσήφ, ἡνίκα ἀνεγνωρίζετο. Alia exempl. ἔτι αὐτῷ, ἡνίκα ἀνεγνωρίζετο Ἰωσήφ.[2]

3. מִפָּנָיו. Οʹ. Vacat. ※ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ◂.[3]

Cod. 31: καὶ συντελέσας εὗρε. [8] Nobil., Cat. Niceph. p. 480. Ad οἷος Cod. VII in marg. manu 2da: ἄλλος ὁμοῖος ἐμοῦ (sic, sed ἐμ dubium). [9] Cod. VII in marg. manu 2da. [10] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܕܡܐ ܐܢܬ ܐܝܟ ܦܪܥܘܢ ◆. Cod. VII manu 2da et longe seriori: ὅτι σὺ εἶ ὡς Φαραώ. Eadem manus pro κύριε substituit ὁ κύριός μου. [11] Sic Codd. III, 19, 59, et Syro-hex. in marg. [12] Cod. VII in marg. manu 2da. [13] Sic Ald., Codd. I, III, VII, X, 15, 16, alii, et Syro-hex. in marg. [14] Cod. VII in marg. manu 2da. [15] Cod. VII: εἴπατε; sed manus 2da punctis reprobavit τε. [16] Prior lectio est in Codd. III, VII, X, 14, 16, aliis; posterior in Ald. (cum καὶ νῦν pro νῦν), Codd. 15, 31 (ut Ald.), 58, aliis, et Syro-hex. [17] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. ad Cap. xlii. 4. [18] Nobil., Cod. 127. Syro-hex. ܐ. ܐܣܝܪܐ ◆ ܣ. ܡܬܐܣܪܐ ◆. [19] Sic in marg. sine nom. Codd. X, 127. [20] Sic Ald., Codd. I, III, VII, X (juxta collationem vet. Bodl.), 18, 25, alii. [21] Cod. X. [22] Idem. Cod. VII in marg. manu 2da: ἐγγυήσατο. Cod. 71 in textu: ἐνεγγυήσατο (τὸ παιδίον παρὰ τοῦ πατρὸς λεγ.). Scripturae ἐνεγυήσατο patrocinantur Codd. Vat., Alex., Sin., ad Prov. vi. 3. [23] Syro-hex. [24] Idem, qui male pingit: ÷ εὑρεθῇ ◂ τὸ κ. [25] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 82, 135, Arm. 1. [26] Idem, et sine aster. Codd. 15, 29, 58, 135. In Ed. Rom. habetur τοῦ κ. ἡμῶν, sed ἡμῶν reprobant Ald., Codd. I, III, VI, X, 14, 16, alii. [27] Idem, et sine aster. Codd. I, 15, 29, 82, 135, Arab. 1, 2. [28] Idem. Pronomen est in libris omnibus. [29] Idem. Haec desunt in Comp., Cod. 108. [30] Idem, et sine aster. Comp., Codd. VII (ex corr.), 15, 56, alii.

Cap. XLV. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܬܚܣܢܘ ◆. [2] Sic Codd. 15, 29 (teste Lagardio), 58 (teste Maio), 82 (cum ἐπ' αὐτῷ), Arab. 1, 2, Syro-hex. (qui ad αὐτῷ in marg. habet: ܠܘܬܗ ܝܘܣܦ.). [3] Syro-hex., qui pingit: ἀπὸ ※ πρ. αὐτοῦ ◂. Sic sine aster. Codd. 15, 29, 58 (teste Maio), alii, Arm. 1.

5. לְמִחְיָה. *Ad vitae conservationem.* Ο΄. εἰς ζωήν ('Α. ζώωσιν. Σ. σωτηρίαν[4]).

6. קָצִיר. *Messis.* Ο΄. ἀμητός. 'Α. θερισμός.[5]

7. וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לִפְלֵיטָה גְּדֹלָה. *Et ad vivos servandos vos, ut fiatis residuum magnum.* Ο΄. καὶ ἐκθρέψαι ὑμῶν κατάλειψιν μεγάλην. 'Α. καὶ τοῦ ζωῶσαι ὑμῖν εἰς ἀνασωσμὸν μέγαν.[6]

9. רְדָה. Ο΄. κατάβηθι οὖν. Alia exempl. add. τὸ τάχος.[7]

11. תִּוָּרֵשׁ. *Ad egestatem redigaris.* Ο΄. ἐκτριβῇς. 'Α. ἀναλωθῇς.[8]

16. נִשְׁמַע. Ο΄. διεβοήθη. Ἄλλος· ἠκούσθη.[9]

וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו. Ο΄. καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ. 'Α. (καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς) δούλων αὐτοῦ.[10]

17. אֶת־בְּעִירְכֶם. *Jumenta vestra.* Ο΄. τὰ φορεῖα (alia exempl. πορεῖα, s. πόρια[11]) ὑμῶν (alia exempl. add. σίτου[12]). 'Α. Σ. τὰ κτήνη ὑμῶν. Θ. τὰ πορεῖα ὑμῶν.[13] Ἄλλος· ὑποζύγια.[14]

18. אֶת־חֵלֶב. *Pinguedinem.* Ο΄. τὸν μυελόν. 'Α. τὸ στέαρ.[15] 'Ο Σύρος· τὰ ἀγαθὰ (τῆς γῆς).[16]

21. צֵדָה. *Commeatum.* Πάντες· ἐπισιτισμόν.[17]

22. לָאִישׁ. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· εἰς ἄνδρα.[18]

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחָמֵשׁ חֲלִפֹת שְׂמָלֹת. *Trecentos* (siclos) *argenti, et quinque mutationes vestium.* Ο΄. τριακοσίους χρυσοῦς, καὶ πέντε ἐξαλλασσούσας στολάς. 'Ο Σύρος· πέντε ζυγὰς στολῶν, καὶ διακοσίους χρυσίνους.[19]

23. אֲתֹנֹת. *Asinas.* Ο΄. ἡμιόνους. Ἄλλος· ὀνάδας.[20]

בָּר וָלֶחֶם וּמָזוֹן. *Frumentum et panem et cibum.* Ο΄. ἄρτους ※ καὶ τροφήν ◂.[21] Ἄλλος· σῖτον καὶ ἄρτους καὶ τροφήν.[22]

24. אַל־תִּרְגְּזוּ בַּדָּרֶךְ. *Nolite irasci* (s. *trepidare*) *in via.* Ο΄. μὴ ὀργίζεσθε ἐν τῇ ὁδῷ. 'Α. μὴ κλονεῖσθε ἐν τῇ ὁδῷ. Σ. (μὴ) μάχεσθε . .[23] Ἄλλος· (μὴ) θορυβεῖσθε . .[24]

26. וַיָּפָג. *Et frigebat* (non commovebatur). Ο΄. καὶ ἐξέστη. 'Α. καὶ ἐξένηψεν.[25] Σ. καὶ ἐλειποψύχησε (s. ἐλειποθύμησε).[26]

---

[4] Nobil., Cod. 127. [5] Cod. X. Cod. VII in marg. manu 2[da]: θερισμός. [6] Idem. Syro-hex., absente praepositione: ܘܠܡܚܝܘ ܠܟܘܢ ܫܘܙܒܐ ܪܒܐ .ܐ/, quae est ipsa versio Syri vulgaris. [7] Sic Codd. X (in marg.), 56, 58 (post σπεύσαντες οὖν), alii. Cf. Hex. ad Exod. xxxii. 7. [8] Cod. X. Idem post οἱ υἱοί σου (vv. 10, 11) bis in marg. addit: καὶ ὁ οἶκός σου, invito Hebraeo. [9] Cod. VII in marg. manu 2[da]. [10] Cod. X ad θεραπεία affert: 'Α. δοῦλοι. [11] Sic Ald., Codd. I, III (cum πόρια), VII, X (cum πόρια), 14, 15, 16, alii, Hieron., et Syro-hex. (cum ܡܘܒܠܐ (=φορτία Job. vii. 20. Psal. xxxvii. 5. Jesai. xlvi. 1), superscripto tamen ΠΟΡΙΑ). [12] Sic Comp., Codd. VII (in marg., sed abrasum), 19, 20, alii, Arab. 1, 2, et Syro-hex. "S. Ambros. Cap. XIII ita hanc rem narrat: *Et mandat impleri eorum sarcinas* [φορτία?] *tritico, et vehicula dari.*"—*Nobil.* [13] Hieron.: "Pro *vehiculis*, quae LXX et Theod. τὰ πορεῖα [edebatur ante Lagardium φορεῖα, repugnantibus duobus codd. apud Vallarsium, et duobus aliis apud Lagardium, qui omnes πόρια habent] interpretati sunt, *jumenta* reliqui transtulerunt." Syro-hex. affert: ܐ/. ܣ. ܒܥܝܪܐ ܕܝܠܟܘܢ. (Vox ܒܥܝܪܐ sine *Ribui* ponitur pro τὰ κτήνη Job. xxxvii. 28. Jesai. xlvi. 1.) [14] Cod. VII in marg. manu 2[da]. [15] Cod. X. Sic sine nom. Cod. VII in marg. manu 2[da]. [16] Procop. in Cat. Niceph. p. 484. [17] Hieron.: "Verbum SEDA, quod hic omnes ore consono ἐπισιτισμὸν, id est, *cibaria* vel *sitarcia*, interpretati sunt, in Psalterio quoque habetur." Cf. Hex. ad Psal. cxxxii. 15. Ad ἐπισιτισμὸν Cod. VII in marg. manu 2[da]: δαπ (δαπάνην). [18] Sic Cod. VII in marg. manu 2[da]. [19] Nobil., et Anon. in Cat. Niceph. p. 485. Procop. ibid.: πέντε ἐξαλλασσούσας [Syro-hex. ܡܫܒܚܬܐ, *splendidas*] στολὰς, ἀλλασσομένας, διαφόρους· ὁ δὲ Σύρος πέντε ζυγάς (Pesch. ܙܘܓܝܢ). Cf. Hex. ad 4 Reg. v. 5) φησιν. In LXX διακοσίους pro τριακοσίους habent Cod. 135, et Syro-hex. in marg., invito Pesch. [20] Cod. VII in marg. manu 2[da]. Cf. Hex. ad Jud. v. 10. [21] Sic Syro-hex., Arm. ed. (vid. Ceriani ad loc.), et sine aster. Codd. 15, 29, 30, 72 (cum εἰς τρ.), 82, 135. [22] Cod. VII in marg. manu 2[da] ad αἴρουσας pingit σῖτον καὶ, et ad ἄρτους, καὶ τροφήν. [23] Syro-hex. ܐ/. ܠܐ ܬܬܟܬܫܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. Cod. X: 'Α. κλονεῖσθε. Σ. μάχεσθε. [24] Sic in textu Cod. 32 (cum θορευβ.). [25] Codd. X, 127. Syro-hex. ܐ/. ܘܐܬܥܝܪ, appicto Graeco. Aquilam imitatus est Hieron.: *quasi de gravi somno evigilans.* Cf. Thren. ii. 18. iii. 49 in Hebr. et LXX. [26] Cod. X: Σ. ἐλειποψύχησε. Cod. 127: Σ. ἐλιποθύμησε (sic; cf. Hex. ad Psal. lxxvi. 4). Syro-hex. ܣ. ܐܬܡܚܝܠ ܒܢܦܫܗ. Cf. Hex. ad Psal. xxxvii. 9.

27. וַתְּחִי. *Et revixit.* Ο΄. ἀνεζωπύρησε. Ἄλλος· ἀνέζησεν.[27]

Cap. XLV. 3. οἱ ἀδελφοὶ ※ αὐτοῦ ◂.[28] 10. Γεσὲμ ÷ Ἀραβίᾳ ◂.[29] 21. ÷ τοῦ βασιλέως ◂.[30]

CAP. XLVI.

1. בְּאֵרָה שָׁבַע. Ο΄. ἐπὶ (alia exempl. εἰς) τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου. Σ. (εἰς) Βηρσαβεέ.[1]

זְבָחִים. Ο΄. θυσίαν. Ἄλλος· θυσίας.[2]

2. הִנֵּנִי. Ο΄. τί ἐστιν; Ἄλλος· ἰδοὺ ἐγώ.[3]

3. הָאֵל. Ο΄. ὁ θεός. Ἄλλος· (ὁ) ἰσχυρός.[4]

5. מִבְּאֵר שָׁבַע. Ο΄. ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὅρκου. Σ. ἀπὸ Βηρσαβεέ.[5]

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יַעֲקֹב. Ο΄. οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Alia exempl. add. Ἰακώβ.[6]

פַּרְעֹה. Ο΄. Ἰωσήφ. Ἄλλος· Φαραώ.[7]

7. וּבְנוֹת בָּנָיו. Ο΄. καὶ θυγατέρες τῶν θυγατέρων (alia exempl. τῶν υἱῶν[8]) αὐτοῦ.

8. הַבָּאִים. Ο΄. τῶν εἰσελθόντων. Alia exempl. εἰσπορευομένων.[9]

20. Ο΄. ÷ ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Μανασσῆ—υἱοὶ δὲ Σουταλαὰμ, Ἐδώμ (s. Ἐδέμ) ◂.[10]

21. וְאַשְׁבֵּל גֵּרָא. Ο΄. καὶ Ἀσβήλ. ÷ ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Βαλὰ ◂, Γηρά.[11]

מֻפִּים וְחֻפִּים. Ο΄. καὶ Μαμφίμ. Alia exempl. add. καὶ Ὀφιμίμ.[12]

וָאָרְדְּ. Ο΄. ÷ Γηρὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράδ ◂.[13]

22. אַרְבָּעָה עָשָׂר. *Quatuordecim.* Ο΄. δεκαοκτώ. Schol. Οἱ Ο΄ ιη΄ διὰ τοὺς ὀβελισμούς.[14]

27. שְׁנַיִם. Ο΄. ἐννέα. Alia exempl. δύο.[15]

28. לְהוֹרֹת לְפָנָיו גֹּשְׁנָה. *Ad monstrandum* (viam) *ante se in Gosen.* Ο΄. συναντῆσαι αὐτῷ καθ' Ἡρώων πόλιν. Ἀ. φωτίζειν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ... Σ. δηλῶσαι αὐτῷ ...[16]

---

[27] Cod. VII in marg. manu 2da. [28] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. I, 14, 15, 16, alii. [29] Idem. Scriptura Ἀραβίᾳ pro Ἀραβίας est in Codd. 15, 30, 37, aliis. Hieron. notat: "Hic *Arabiae* additum est; in Hebraeis enim voluminibus non habetur." [30] Idem. Haec desunt in Codd. I, 15, 31, aliis.

CAP. XLVI. [1] Syro-hex. ܠܘܬ ܒܐܪ ܫܒܥ. [2] Cod. VII ex corr. manu 2da. [3] Idem. [4] Idem. [5] Syro-hex. ܡܢ ܒܐܪ ܫܒܥ. [6] Sic Comp., Codd. VII (ex corr. manu 2da), 15, 134, Arab. 1, 2, Arm. 1, Arm. ed., Syro-hex. [7] Sic in textu Codd. 15, 29, 135, Syro-hex. (cum Ἰωσὴφ in marg.). [8] Sic Codd. III, 38, 135, Arab. 1, 2, Syro-hex. (cum τῶν θυγ. in marg.). [9] Sic Codd. X (in marg.), 55, 59, 64 (in marg. manu rec.), alii. [10] Haec obelis notantur in Cod. X, et Syro-hex. (sine metobelo). Hieron.: "Sed et illud, quod supra legimus: *Facti sunt autem filii Manasse, quos genuit ei concubina Syra, Machir; et Machir genuit Galaad; filii autem Ephraim fratris Manasse, Sutalaam et Taam; filii vero Sutalaam, Edem,* additum est; siquidem id, quod postea legimus, quasi per anticipationem factum esse describitur. Neque enim illo tempore, quo ingressus est Jacob Aegyptum, ejus aetatis erant Ephraim et Manasse, ut filios generare potuerint." Cf. Num. xxvi. 33, 39, 40. 1 Paral. vii. 14. [11] Obelus est in Syro-hex., qui perperam pingit: ÷ καὶ Χοβὼρ (s. Χοβὸρ) καὶ Ἀσβὴλ — Βαλά ◂. Cf. Num. xxvi. 44 (Hebr. 40). 1 Paral. viii. 3. [12] Sic Comp. (cum Ὀφιμὶν), Ald. (Ὀφειμεὶμ), Codd. I (Ὀφμεὶν), III (ut Comp.), X (Ὀφιμεὶμ), 14 (Φιμεὶμ), 15 (Ὀφιμὶμ), 16 (ut 14), alii, Arab. 1, 2 (ut 15), Syro-hex. (ܘܐܘܦܝܡ). [13] Sic sub obelo Syro-hex., pro quo ratio incepti Origeniani postulat: ÷ Γηρὰ δὲ ἐγ. τὸν Ἀράδ ◂· ※ καὶ Ἀράδ ◂. Ad אָרְדְּ Montef. affert: Ἀρὰδ ÷ ὅθεν Ἀράδιος ◂, cum notula: "In Cod. Regio 1888 legitur miniatis literis: Ἀρὰδ ὅθεν Ἀράδιος, et postea consequenter: Οἱ Ο΄ διὰ τοὺς ὀβελισμούς; i.e. *LXX obelis notant.*" Sed, ut recte monuit Scharfenb. in *Animadv.* p. 44, prior lectio non est nisi scholium Procopii, quod legitur (cum Ἄραδος pro Ἀράδιος) in Cat. Niceph. p. 490; posterior autem, a Montefalconio mutile allata et male versa, ad v. 22 pertinet. [14] Anon. in Cat. Niceph. ibid. Per *obelismos* autem intellige quinque filios et nepotes Ephraimi et Manassis a LXX sub obelis memoratos, quibus inclusis fit numerus δέκα καὶ ἐννέα (ut in Codd. I, 76 diserte legitur), qui ex omisso, ut videtur, in v. 21 filio Benjamini חֻפִּים ad δεκαοκτὼ redigitur. Pro δεκατέσσαρες, ut est in Hebraeo, stant Codd. 15, 29, 82. [15] Sic Codd. 15, 53 (teste Ceriani, quem cf. ad v. 26), Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. (qui in marg. pingit: ἐννέα. ἑπτά. De posteriore cf. Ceriani ad loc.). Hieron.: "Hoc autem quod in LXX legimus: *Filii autem Joseph, qui nati sunt ei in Aegypto, animae novem,* sciamus in Hebraeo pro *novem* esse *duas.*" [16] Cod. X.

28. וַיָּבֹאוּ אַרְצָה גֹּשֶׁן. *Et venerunt in Gosenitidem.* Ο΄. εἰς γῆν Ῥαμεσσῆ· ※ καὶ ἦλθεν ἐν γῇ Γεσέμ ◂.[17]

29. וַיֵּבְךְּ עַל־צַוָּארָיו עוֹד. *Et flevit super collum ejus continenter.* Ο΄. καὶ ἔκλαυσε κλαυθμῷ πίονι (alia exempl. πλείονι[18]).

30. אָמוּתָה. Ο΄. ἀποθανοῦμαι. Ἀ. ἀποθάνοιμι.[19]

31. וְאֶל־בֵּית אָבִיו. Ο΄. Vacat. ※ καὶ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ◂.[20]

Cap. XLVI. 4. τὰς χεῖρας ※ αὐτοῦ ◂.[21] 7. υἱοὶ ※ αὐτοῦ ◂, καὶ υἱοί.[22] θυγατέρες ※ αὐτοῦ ◂, καὶ θυγατέρες.[23]

Cap. XLVII.

3. אֶל־אֶחָיו. Ο΄. τοῖς ἀδελφοῖς Ἰωσήφ (alia exempl. αὐτοῦ[1]).

4. עֲבָדֶיךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. οἱ παῖδές σου.[2]

5, 6. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ וְאַחֶיךָ בָּאוּ אֵלֶיךָ׃ אֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָנֶיךָ הִוא בְּמֵיטַב הָאָרֶץ (*in optima parte*) הוֹשֵׁב אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אַחֶיךָ יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְאִם־יָדַעְתָּ וְיֶשׁ־בָּם אַנְשֵׁי־חַיִל (*viri strenui*) וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי מִקְנֶה (*praefectos rei pecuariae*) עַל־אֲשֶׁר־לִי. Ο΄. εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ἰωσήφ· κατοικείτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ· εἰ δὲ ἐπίστῃ ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς ἄνδρες δυνατοὶ, κατάστησον αὐτοὺς ἄρχοντας τῶν ἐμῶν κτηνῶν. ÷ ἦλθον δὲ εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ἰωσὴφ Ἰακὼβ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· καὶ ἤκουσε Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου ◂.[3] ※ καὶ εἶπε Φαραὼ πρὸς Ἰωσὴφ, λέγων· ὁ πατήρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἥκασι πρὸς σέ. ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐναντίον σού ἐστιν· ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ κατοίκισον τὸν πατέρα σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ◂.[4] Alia exempl. ※ εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων· ὁ πατήρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἥκασι πρὸς σέ. ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐναντίον σού ἐστιν· ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ κατοίκισον τὸν πατέρα σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ◂. κατοικείτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ· εἰ δὲ ἐπίστῃ ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς ἄνδρες δυνατοὶ, κατάστησον αὐτοὺς ἄρχοντας τῶν ἐμῶν κτηνῶν.[5] Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί· ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐπὶ πρόσωπόν σου ἐστίν· ἐν ἀγαθωτάτῳ τῆς γῆς κάθισον τὸν πατέρα σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου· κατοικείτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ· εἰ δὲ ἐπίστῃ, καὶ τὰ ἑξῆς.[6]

---

[17] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 15, Arm. 1. Post Ῥαμεσσῆ add. γῆν δὲ Γεσέμ Codd. 58 (cum Γεσσέμ), 72 (cum Χεσδὼμ), 135. Hieron.: "In Hebraeo nec *urbem* habet *Heroum*, nec *terram Ramesse*, sed tantummodo *Gesen*." [18] Sic Comp., Ald., Codd. I, II (manu 2da), III, X, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. [19] Nobil. [20] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15 (utroque artic. omisso, teste Ceriani), 58 (sine τὸν), 72, 135, Arab. 1, 2, Arm. 1. [21] Syro-hex. Pronomen deest in Codd. I, III, VII, 14, 16, aliis. [22] Idem, et sine aster. Codd. I, 14, 15, 16, alii. [23] Idem, et sine aster. Ald., Codd. I, 15, 16, alii.

Cap. XLVII. [1] Sic Codd. 15, 72, 135, et Syro-hex. (cum Ἰωσήφ in marg.). [2] Sic Comp., Ald., Codd. I, III, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [3] Haec, ἦλθον δὲ—Αἰγύπτου, obelis signantur in Codd. X (per lineas quatuor), 127. In Cod. 64 haec, υἱοὶ αὐτοῦ—εἰσήγαγε δὲ (v. 7), quatuor lineis absolvuntur, praefixo singulis lineis asterisco ad marginis partem sinistram. [4] Haec, καὶ εἶπε Φαραὼ—τοὺς ἀδελφούς σου, asteriscis notantur in Codd. X (per septem lineas), 127. (In Cod. X pro πρὸς Ἰωσὴφ habetur τῷ Ἰωσήφ, testante contra Montefalconium Holmesio; pro βελτίστῃ autem, silente Holmesio, Montef. exscripsit κρατίστῃ.) [5] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem, cum indice post τῶν ἐμῶν κτηνῶν posito: ἦλθον δὲ εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ἰωσὴφ Ἰακὼβ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· καὶ ἤκουσε Φ. βασιλεὺς Αἰγύπτου· καὶ εἶπε Φ. τῷ Ἰωσήφ· ὁ πατήρ σου; subjuncto scholio: "Haec reperta sunt in alio exemplari (ܐܚܪܢܐ); in editione (ܡܫܠܡܢܘܬܐ) autem τῶν Ο΄ non ita." Cum textu Syro-hex., omisso asterisco, conspirant Comp., Ald., Codd. 15, 31, 58, alii, Arab. 1, 2 (usque ad ἀδελφούς σου?), Arm. 1; e quibus tamen Comp., Ald., et pars codicum pro εἶπε δὲ Φ. τῷ Ἰ. habent καὶ εἶπε Φ. πρὸς Ἰ. Deinde ea quae Syro-hex. in marg. condidit, ab ἦλθον δὲ usque ad βασ. Αἰγύπτου inclusive, in textum inferunt Ald., Codd. 15, 31, 58 (non ultra οἱ υἱοὶ αὐτοῦ), alii. [6] Montef. ex schedis Combefis., cum scripturis ἀγαθοτάτῳ et κατοικήτωσαν. (In textu LXXvirali ἰδοὺ deest in Codd. 30, 135, concinente Hebraeo; deinde iidem pro ἐναντίον σου, εἰς (sic) πρόσωπόν σου habent; pro ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ, lectio ἐν ἀγαθωτάτῳ τῆς γῆς est in Cod. 30, ἐν ἀγαθῷ τόπῳ (om. τῆς γῆς) in

9. יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי. *Dies annorum peregrinationis meae.* Ο'. αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ÷ τῆς ζωῆς μου ◄, ἃς παροικῶ.[7] 'Α. ἡμέραι ἐτῶν τῆς προσηλυτεύσεώς μου.[8]

12. לֶחֶם לְפִי הַטָּף. *Panem pro ratione familiae.* Ο'. σῖτον κατὰ σῶμα. 'Α... νηπίων.[9] (Σ.) τροφὴν κατὰ λόγον τοῦ ὄχλου.[10]

18. לֹא־נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי כִּי אִם־תַּם. *Non celabimus dominum meum, quod absumptum sit.* Ο'. μήποτε ἐκτριβῶμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν; εἰ γὰρ ἐκλέλοιπε. Ἄλλος· οὐ μὴ διαψευσθῶμεν τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ἰδοὺ τετελείωται.[11]

19. גַּם־אֲנַחְנוּ. Ο'. Vacat. Alia exempl. καίγε ἡμεῖς αὐτοί.[12]

קְנֵה. Ο'. κτῆσαι. Ἄλλος· ἀγόρασον.[13]

22. כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פַּרְעֹה. *Nam demensum* (cibi) erat *sacerdotibus a Pharaone.* Ο'. ἐν δόσει γὰρ ἔδωκε δόμα τοῖς ἱερεῦσι Φαραώ. 'Α. ὅτι ἀκριβασμὸς τοῖς ἱερεῦσιν ... Σ. σύνταξις γὰρ ἦν τοῖς ἱερεῦσιν ...[14] Schol. καὶ γὰρ μερὶς ἦν τοῖς ἱερεῦσιν ἐκ συγχωρήσεως Φαραώ.[15]

24. וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם. *Et ad edendum parvulis vestris.* Ο'. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰς βρῶσιν τοῖς νηπίοις ὑμῶν.[16]

26. לְחֹק. *Statutum.* Ο'. εἰς πρόσταγμα. Ἄλλος· εἰς τύπον.[17]

27. וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ. *Et possessores facti sunt in ea, et fecundi fuerunt.* Ο'. καὶ ἐκληρονόμησαν (alia exempl. ἐκληρονομήθησαν[18]) ἐπ' αὐτῆς, καὶ ηὐξήθησαν. 'Α. καὶ κατεσχέθησαν, καὶ ηὐξήθησαν.[19]

31. וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל־רֹאשׁ הַמִּטָּה. *Et adoravit* (Deum) *Israel super caput lecti.* Ο'. Θ. καὶ προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. 'Α. καὶ προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ κεφαλὴν τῆς κλίνης. Σ. καὶ προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κλίνης.[20] Τὸ

Cod. 135; denique pro κατοίκισον, κάθισον legunt Codd. 30 (cum κάθησον), 58 (cum κάθισαι), 72, 135.) In iisdem schedis adjicitur haec Origenis nota ex Codice Monspeliensi [et Origen. Opp. T. II, p. 50]: Εἶπε δὲ Φ. τῷ Ἰωσήφ, λέγων· κατοικείτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ. Ἐπειδὴ ἐν τοῖς τετραπλοῖς, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἀντίγραφον μετελήφθη, πρὸς τὸν εἱρμὸν τὸν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσι δείκνυται καὶ ἡ τῶν Ο' ἔν τισι τόποις μετατεθεῖσα, ὡς τὰ πρῶτα ὕστερα, καὶ τὰ ὕστερα πρῶτα γενέσθαι· ὅπερ καὶ ἐνταῦθα εὑρέθη παθοῦσα· τούτου χάριν παρεθήκαμεν ἀκολουθίαν. Ἔστι δὲ αὕτη. Τῷ, κατοικήσομεν οἱ παῖδές σου ἐν γῇ Γεσὲμ, συνάπτεται τὸ, εἶπε δὲ Φ. τῷ Ἰωσήφ· κατοικείτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ· εἰ δὲ ἐπίστῃ ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς· καὶ τὰ ἑξῆς. [7] Obelus est in Syro-hex. [8] Nobil., et "omnes MSS.," teste Montef. Cf. Hex. ad Jerem. xx. 3. [9] "Hanc lectionem excerpsimus ex MSS. Igitur Aq. pro more suo literae serviens לְפִי הַטָּף verterat κατὰ [potius εἰς, coll. Hex. ad Exod. xvi. 16. Jerem. xxix. 10] στόμα (τῶν) νηπίων."—*Montef.* [10] Montef. e Cod. X exscripsit: 'Α. τροφὴν κατάλογον (f. κατάλληλον) τοῦ ὄχλου. Holmes. vero ex eodem sine nom. affert: τροφὴν κατάλογον τοῦ ὄχλου. Scharfenb. in *Animadv.* p. 46 Symmacho lectionem vindicat, ad טַף, ὄχλος, appellans Hex. ad Exod. x. 10. xii. 37. Etiam τροφὴ pro לֶחֶם Symmachum, non Aquilam, refert. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 14. Eccles. ix. 11. Idem pergit: "In eo autem, quod Montef. pro κατάλογον, quod sane ad h. l. non quadrat, reponendum esse conjicit κατάλληλον, *congruentem*, non opus esse videtur emendatione tam longe repetita, si modo, quae culpa librarii coaluerunt, ita disjungas: κατὰ λόγον τοῦ ὄχλου." Sed revera κατάλληλον non est emendatio Montefalconii, sed ipsa codicis scriptura, saltem secundum collationem vetustam Bodleianam, in qua diserte lego: 'Α. τροφὴν κατάλληλον. Ο'. σῖτον κατὰ σῶμα. Novus autem hic testis qua ratione cum modo memoratis conciliandus sit, non habeo dicere. Unum video: neque Symmachum, neque quemlibet interpretem constructionem κατάλληλον τοῦ ὄχλου, pro unice legitima κατ. τῷ ὄχλῳ, admittere potuisse. [11] Cod. VII in marg. manu 2da. "Duae voces postremae alia manu videntur scriptae."—*Ceriani.* [12] Sic Codd. 15, 29, 58 (sine γε), 72, 135, Arm. 1. [13] Cod. VII in marg. manu 2da. [14] Cod. X. Nobil. affert: 'Α. ἀκριβασμὸς γὰρ τοῖς ἱερεῦσιν. Σ. ut supra. Procop. in Cat. Niceph. p. 497: Ἐν δόσει γὰρ ἔδωκε δόματα τοῖς ἱερεῦσι, τουτέστι διάρια. Καὶ γὰρ ὁ Σύμ. σύνταξιν ἐξέδωκε. Cf. Hex. ad Psal. xli. 4. Prov. xxx. 8. [15] Nobil., et Anon. in Cat. Niceph. ibid. [16] Sic Codd. X (in marg.), 14, 15, 16, alii, Arm. ed. Arab. 1, 2 supplent: *liberis vestris parvulis*, auctore Holmesio. [17] Cod. VII in marg. manu 2da. Fortasse est glossatoris; ita enim per totum caput interpretatus est Graeco-Ven. [18] Sic Comp., Ald., Codd. 14, 15, 16, alii. [19] Nobil., Cod. 25 (teste Lagardio), et Cat. Niceph. p. 498. [20] Codd. 25 (sine καὶ priore, et cum ἐπὶ τὴν κεφ.), 127 (qui praeterea notat:

Ἰουδαϊκόν· ἐπὶ προσκεφάλαιον τῆς κλίνης αὐτοῦ.[21]

Cap. XLVII. 11. τὸν πατέρα ※ αὐτοῦ ◄.[22] 14. ÷ καὶ ἐσιτομέτρει αὐτοῖς ◄.[23]

Cap. XLVIII.

1. חֹלֶה. *Aegrotat.* Ο΄. ἐνοχλεῖται. Ἀ. ἀρρωστεῖ. Σ. νοσεῖ.[1]

וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ. Ο΄. καὶ ἀναλαβὼν (alia exempl. παραλαβὼν[2]) τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ ※ μεθ' ἑαυτοῦ ◄.[3]

3. אֵל שַׁדַּי. Ο΄. ὁ θεός μου. Ἄλλος· ἰσχυρὸς ἱκανός.[4]

7. מֵתָה עָלַי. *Mortua est juxta me.* Ο΄. ἀπέθανε (alia exempl. add. ἐπ' ἐμέ[5]).

10. כָּבְדוּ. *Hebetes erant.* Ο΄. ἐβαρυώπησαν. Alia exempl. ἐβαρύνθησαν.[6]

11. רְאֹה פָנֶיךָ לֹא פִלָּלְתִּי. *Aspicere faciem tuam non existimabam.* Ο΄. ἰδοὺ τοῦ προσώπου σου οὐκ ἐστερήθην. Alia exempl. *Ego non putaveram me visurum esse faciem tuam.*[7]

14. שִׂכֵּל אֶת־יָדָיו. *Intelligentes fecit* (Graeco-Ven. ἐφρένωσε) *manus suas* (sciens volens ita posuit eas). Aliter: *Transversim posuit manus suas.* Ο΄. ἐναλλὰξ (alia exempl. ἐναλλάξας[8]) τὰς χεῖρας. (Ἀ.) ἐπιστημόνως ... (Σ.) ἀντιστρέψας ...[9]

כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὅτι Μανασσῆ ὁ πρωτότοκος.[10]

15. מֵעוֹדִי. *Ex quo sum.* Ο΄. ἐκ νεότητος. Σ. ἀφ' οὗ εἰμι.[11]

16. הַגֹּאֵל. *Qui redimit.* Ο΄. ὁ ῥυόμενος. Ἀ. ὁ ἀγχιστεύων.[12]

17. וַיֵּרַע בְּעֵינָיו. *Et displicuit ei.* Ο΄. βαρὺ αὐτῷ κατεφάνη. Ἀ. (καὶ) ἐκακώθη .. Σ. ἀηδὲς αὐτῷ ..[13]

21. וְהֵשִׁיב. Ο΄. καὶ ἀποστρέψει. Alia exempl. καὶ ἀνάξει.[14]

22. שְׁכֶם אַחַד. *Dorsum* (tractum terrae) *unum.* Ο΄. Σίκιμα ἐξαίρετον. Ἀ. ὦμον ἕνα.[15]

Cap. XLVIII. 7. ἐκ Μεσοποταμίας ÷ τῆς Συρίας ◄.[16] 19. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ※ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ◄.[17] 21. ἀποστρέψει ὑμᾶς ÷ ὁ θεὸς ἐκ τῆς γῆς ταύτης ◄.[18]

Θε. ὡς οἱ Ο΄), et Cat. Niceph. ibid. (cum ἐπὶ κεφαλῆς). Nobil. affert: Ἀ. προσεκύνησεν Ἰσ. ἐπὶ κεφαλὴν τῆς κλ. Σ. ἐπὶ τὸ ἄ. τῆς κλ. Hieron.: "Et in hoc loco quidam frustra simulant adorasse Jacob summitatem sceptri Joseph, quod videlicet honorans filium, potestatem ejus adoraverit, cum in Hebraeo multo aliter legatur: *Et adoravit,* inquit, *Israel ad caput lectuli;* quod scilicet, postquam ei juraverat filius, securus de petitione quam rogaverat, adoraverit Deum contra caput lectuli sui." [21] Cod. VII in marg. manu 2da. [22] Syro-hex. Pronomen abest a Codd. II, III, X, 14, 16, 18, aliis. [23] Idem.

Cap. XLVIII. [1] Codd. X, 127. Cod. VII in marg. manu 2da: ἀρρωστεῖ. [2] Sic Codd. X (in marg.), 71. [3] Sic Arm. 1, et sine aster. Comp., Codd. I, III (cum μετ' αὐτοῦ), X (in marg., ut III), 15, 29, alii, Arab. 1, 2. [4] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. ad Cap. xliii. 14. [5] Sic Cod. 85 in marg. [6] Sic Comp., Codd. 18, 74, 84, alii. [7] Sic Arab. 1, 2, teste Holmesio. Cum Graecis libris conspirat versio Vulg.: *Non sum fraudatus aspectu tuo,* invito Hebraeo. [8] Sic Comp., Codd. I, X, 15, 18, alii. [9] Cod. X in marg. sine nom.: ἀντιστρέψας ἢ ἐπιστημόνως. Posteriorem lectionem, quae etiam in marg. Cod. 85 reperitur, Aquilae tribuimus, qui ad Psal. xlvi. 8 pro מַשְׂכִּיל ἐπιστημόνως posuit: prior fortasse Symmachum auctorem habet, coll. Hex. ad Psal. xxxiv. 12, ubi pro שְׁכוֹל interpres iste שְׁכוֹל legisse videtur, ἀντεστραμμένα vertens. [10] Sic Codd. 15, 29, 72 (cum Μανασης), 107 (cum μεν ει συ), Arm. 1. [11] Cod. X. [12] Codd. X, 127. Praeterea Nobil. affert: Schol. ὁ ἀγχιστεύς. [13] "Sic MSS. nostri [et Cod. X], et Ed. Rom."—*Montef.* Ad Sym. supplendum videtur ἐφάνη. [14] Sic Codd. 59, 75, et in marg. Codd. X, 57, 85, 127. [15] Codd. X, 127. Hieron.: "Quia igitur Sychem lingua Hebraea transfertur in *humerum,* pulcre allusit ad nomen, dicens: *Et ego dabo tibi humerum unum.* Pro *praecipuo* enim, id est, ἐξαιρέτῳ, AAD, id est, *unum,* scribitur in Hebraeo." [16] Cod. 85. Codd. I, 130 om. τῆς Συρίας. [17] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 29, 30, 72, 135, Arab. 1, 2, Arm. 1. [18] Idem. Sic sine obelo Ald., Codd. I (sine ὁ θεὸς), III (idem), X, 14, 16, 18, alii.

CAP. XLIX.

2. הִקָּבְצוּ. *Congregamini.* Οʹ. συνάχθητε. Ἄλλος· ἀθροίσθητε.[1]

3. רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז. *Reuben, primogenitus meus es tu, fortitudo mea, et primitiae virium mearum; excellentia dignitatis, et excellentia roboris.* Οʹ. Ῥουβὴν πρωτότοκός μου, σὺ ἰσχύς μου, καὶ ἀρχὴ τέκνων μου, σκληρὸς φέρεσθαι, καὶ σκληρὸς αὐθάδης. Ἀ. Ῥουβὴν πρωτότοκός μου, σὺ ἰσχύς μου, καὶ κεφάλαιον λύπης μου, περισσὸς ἄρσει, καὶ περισσὸς κράτει. Σ. Ῥουβὴν πρωτότοκός μου . . . καὶ ἀρχὴ ὀδύνης, περισσὰ λαβεῖν, καὶ ἐκ περισσοῦ (κρατῆσαι). Θ. Ῥουβὴν πρωτότοκός μου, σὺ ἰσχύς μου, καὶ ἀρχὴ τέκνων μου, σκληρὸς φέρεσθαι, σκληρὸς καὶ αὐθάδης.[2] Ὁ Σύρος ἔχει· Ῥουβὴν πρωτότοκός μου, ἡ δύναμίς μου, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσχύος . . .[3] Ἄλλος· . . . ἀνδρίας μου, περισσοτέρα τιμή, καὶ περισσότερον κράτος.[4]

4. פַּחַז כַּמַּיִם אַל־תּוֹתַר. *Exundatio* (exundans) *sicut aquae, ne excellas.* Οʹ. Θ. ἐξύβρισας ὡς ὕδωρ, μὴ ἐκζέσῃς (Ἑβρ. ἐλθωθάρ[5]). Ἀ. ἐθάμβευσας ὡς ὕδωρ, μὴ περισσεύσῃς. Σ. ὑπερέζεσας ὡς ὕδωρ, οὐκ ἔσῃ περισσότερος.[6] Ὁ Σύρος· ἐπλανήθης ὡς ὕδωρ, μὴ παραμείνῃς· ἀντὶ τοῦ, μὴ ζήσῃς.[7]

5. אַחִים. Οʹ. ἀδελφοί. Schol. ὁμόγνωμοι.[8]

כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם. *Instrumenta violentiae* sunt *gladii eorum* (s. *machinationes eorum*). Οʹ. συνετέλεσαν ἀδικίαν ἐξαιρέσεως (potior scriptura ἐξ αἱρέσεως[9]) αὐτῶν. Ἀ. σκεύη ἀδικίας ἀνασκαφαὶ (αὐτῶν).[10]

6. אַל־תֵּחַד כְּבֹדִי. *Ne conjuncta sit gloria* (anima) *mea.* Οʹ. μὴ ἐρίσαι (alia exempl. ἐρείσαι[11])

CAP. XLIX. [1] Sic in marg. Codd. X, 64; in textu autem Comp., Codd. III, VI, VII, 14, 15, 16, alii. Cf. Hex. ad Jesai. xiii. 14. xxxiv. 15. liv. 7. Ezech. xx. 34. [2] Cat. Niceph. p. 508 (cum Ῥουβὶμ ter pro Ῥουβήν). Nobil. affert: Ἀ. σὺ ἰσχύς μου, κ.τ.έ. Σ. Ῥουβὴν (sic) πρ. μου, κ.τ.έ. Ad Aquilam Cod. X, teste Griesb., tantummodo habet: Ἀ. κεφάλαιον λύπης μου. Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 51. Ad Symmachum Niceph. et Nobil. cum defectu scribunt: περισσὰ λαβεῖν, καὶ ἐκ περισσοῦ ὑπερζέσας ὡς ὕδωρ κ.τ.έ., quae ex Procopio (qui perperam Aquilae adscribit) in Cat. Niceph. pp. 507, 508 (in marg. inferiori) sic supplenda sunt: π. λαβεῖν, καὶ ἐκ π. κρατῆσαι· ὑπερέζεσας (sic) κ.τ.έ. Hieron. in Vulgata Aquilam imitatus est, vertens: *Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, et principium doloris mei; prior in donis, major in imperio.* Posteriora idem in Quaest. in Gen. p. 374 sic transtulit: *et capitulum in liberis meis; major ad portandum, et major robore.* [3] Diodorus in Cat. Niceph. ibid. (cum Ῥουβίμ), et Nobil. (cum ἀρχὴ sine artic.). [4] Cod. VII in marg. manu 2da. Fortasse Theodotionis est, cujus versio modo memorata a LXXvirali (si excipias σκλ. καὶ αὐθ. pro καὶ σκλ. αὐθ., quam lectionem etiam in LXX reperisse videntur Origenes et Ambrosius) ne latum unguem discedit. [5] Epiphan. in Ancorat. 99: ἐν δὲ τῷ Ἑβραϊκῷ ἐλθωβὰρ (sic), ὅπερ ἐστὶν ἑρμηνευόμενον· μὴ ἀνακάμψῃς, ἢ μὴ προστεθείης, ἢ πάλιν, μὴ περισσεύσῃς. [6] Nobil., Cat. Niceph. (cum μὴ περισσεύσας), uterque in continuatione. Pro ὑπερζέσας vero ὑπερέζεσας (פָּחַזְתָּ, quam lectionem commendant veteres interpretes fere omnes) ex Procopio arripuimus. Ad ἐθάμβευσας cf. Hex. ad Jud. ix. 4. Zeph. iv. 3. Ad ἐξύβρισας Cod. VII manu 2da adscripsit ἐθαμβήθης, necnon ad ἐκζέσῃς, περισσεύθης (sic). (In LXX Origenes, Hieron., et Ambrosius interpungere jubent: ἐξύβρισας (*affecisti me contumelia*), ὡς ὕδωρ μὴ ἐκζέσῃς. E contrario S. Cyril. in Genes. p. 211: ἐξυβρίζων ὡς ὕδωρ, τουτέστιν, ἀφόρητον ἔχων τὴν καθ' ὧν ἂν ἕλοιτο καταδρομήν.) [7] Diodorus in continuatione, testibus iisdem. Concinit Syrus vulgaris: ܐܬܛܥܝܬ ܐܝܟ ܡܝܐ. ܠܐ ܬܩܘܐ. [8] Cod. VII in marg. manu 2da: ὁμόγνω̄ (sic). (Ad formam cf. Lobeck. ad Phryn. p. 385.) [9] Sic Ald., Codd. I ("spatio quodam interjecto."—*Grabe*), VII ("Ipsa 1ma manus videtur legere εξαίρεσεως, licet non satis certum ex usu codicis inde esset, quod legerit ἐξ αἱρέσεως; hoc certe legit manus 2da."—*Ceriani*), alii, Arab. 1, 2, Syrus apud Bar Hebraeum, et Patres. [10] Cod. X affert: Ἀ. σκεύη ἀδικίας ἀνάσκαφε (sic). "Sic Coislin. Vox postrema prorsus vitiata videtur. Licet enim ἀνασκάπτειν quadret ad vocem Hebraicam כָּרָה, illud ἀνάσκαφε corruptum nullo modo potest convenire cum מְכֵרֹת."—*Montef.* Pro ἀνάσκαφε nos levissima mutatione ἀνασκαφαὶ restituimus, h. e. מְכֹרֹת, *fodinae.* [11] Sic Ald., Codd. 18, 25, 31, alii. "Hieron. secutus LXX vertit, *non aemuletur jecur meum;* et Ambrosius, *non contendant viscera mea.* Alii libri μὴ ἐρείσαι, quam scripturam expressit Tertullianus adv. Judaeos, *non incubuerint viscera mea,* et Origenis interpres,

τὰ ἥπατά μου (כְּבֹדִי). Ἀ. μὴ μονωθήτω δόξα (μου).[12]

6. עִקְּרוּ־שׁוֹר. *Nervos succiderunt bobus.* Ο΄. ἐνευροκόπησαν ταῦρον. Ἀ. Σ. ἐξεῤῥίζωσαν τεῖχος.[13]

5, 6. Ὁ Ἑβραῖος οὐ συμφωνεῖ τῷ Ἑλληνικῷ, λέγων οὕτω· Συμεὼν καὶ Λευὶ ἀδελφοὶ σκεύη ὕβρεως ... ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν μὴ εἰσέλθῃ ἡ ψυχή μου, καὶ ἐν τῷ λαῷ αὐτῶν μὴ χρονίσῃ (תֵּחַד) ἡ δόξα μου. ὅτι ἐν τῷ θυμῷ αὐτῶν ἀνεῖλον ἄνδρας, καὶ ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν καθεῖλον τείχη.[14]

7. עָז. *Vehemens.* Ο΄. αὐθάδης. Ἄλλος· δυνατός.[15]

8. יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ. *Juda tu, celebrabunt te fratres tui; manus tua* erit *in cervice hostium tuorum.* Ο΄. Ἰούδα, σὲ αἰνέσαισαν (Ἀ. σοὶ ἐξομολογησάσθωσαν[16]) οἱ ἀδελφοί σου· αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νώτου τῶν ἐχθρῶν σου. Ὁ Ἑβραῖος· Ἰούδα, σοὶ ἐξομολογήσονται οἱ ἀδελφοί σου· αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τὰ μετάφρενα τῶν ἐχθρῶν σου.[17]

9. גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ כָּרַע רָבַץ. *Catulus leonis* est *Judas; a praeda, fili mi, ascendisti: incurvavit se, cubavit.* Ο΄. σκύμνος λέοντος Ἰούδα· ἐκ βλαστοῦ (Ἄλλος· ἀπὸ ἁρπάγματος[18]), υἱέ μου, ἀνέβης· ἀναπεσὼν (Ἄλλος· ἐγονάτισας[19]) ἐκοιμήθης. Ἀ. σκύλαξ λέοντος Ἰούδα, ἀπὸ ἁλώσεως, υἱέ μου, ἀνέβης· κάμψας κατεκλίθης. Σ. σκύμνος λέοντος Ἰούδα, ἐκ θηριαλώσεως, υἱέ μου, ἀνέβης· ὀκλάσας ἡδράσθης.[20]

9. מִי יְקִימֶנּוּ. Ο΄. τίς ἐγερεῖ (Ἀ. ἀναστήσει[21]) αὐτόν;

10. לֹא־יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה. *Non recedet sceptrum a Juda.* Ο΄. Θ. οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα. Ἀ. οὐκ ἀναστήσεται (fort. ἀποστήσεται) σκῆπτρον ἀπὸ Ἰούδα.[22] Σ. οὐ περιαιρεθήσεται ἐξουσία ἀπὸ Ἰούδα.[23]

וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו. *Et legislator* (dux) *a medio pedum ejus.* Ο΄. Θ. καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἀκριβαζόμενος ἀπὸ μεταξὺ ποδῶν αὐτοῦ.[24]

עַד כִּי־יָבֹא שִׁילֹה. *Usque dum venerit Shiloh.* Ο΄. Θ. ἕως ἐὰν (potior scriptura ἂν) ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ (alia exempl. ᾧ ἀπόκειται[25]). Ἀ. ἕως ἂν ἔλθῃ ...[26]

וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים. *Et ei* praestabitur *obedientia populorum.* Ο΄. Θ. καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. Ἀ. καὶ αὐτῷ σύστημα λαῶν.[27]

11. וְלַשֹּׂרֵקָה. *Et viti generosiori.* Ο΄. καὶ τῇ ἕλικι. Ἄλλος· καὶ εἰς καλλίκαρπον.[28]

---

non innitantur viscera mea."—Nobil. [12] Cod. X. In Cod. VII manus 2da superscripsit: μὴ μονωθῇ ἡ δόξα μου. [13] Codd. X (teste Griesb.), 85 (cum ἐξερίζωσαν), 127. Nobil. affert: Schol. ἐξεῤῥίζωσαν τεῖχος. [14] Procop. in Cat. Niceph. p. 512. [15] Cod. VII in marg. manu 2da. Mox ad μῆνις Cod. X in marg. scholium habet: ὀργὴ ἐπίμονος, quod Holmesio turbas dedit. [16] Cod. X. [17] Cod. unus Reg. apud Montef., Cod. 25 (teste Lagardio), et Anon. in Cat. Niceph. p. 514. [18] Cod. VII in marg. manu 2da. Cod. 56 in marg.: Ὁ Ἑβραῖος, ἀπὸ ἁρπαγῆς· ὁ δὲ Λατῖνος, πρὸς ἁρπαγήν (Vulg.: *ad praedam*). [19] Cod. VII in marg. manu 2da. [20] Euseb. in Dem. Evang. p. 378, et Procop. in Cat. Niceph. p. 518. [21] Cod. X (cum ἐξεγερεῖ in textu). [22] Euseb. ibid. p. 370. (Ad ἀποστήσεται, quae P. Junii conjectura est, cf. Hex. ad Jesai. lix. 15. Jerem. xxxii. 31.) Nobil. affert: Schol. Ἀκ. σκῆπτρον· σκῆπτρον δὲ ἡ φυλὴ ὀνομάζεται. [23] Euseb. ibid. p. 372. Idem p. 370 ad versionem LXXviralem, οὐκ ἐκλείψει—ἐθνῶν, notat: ταῦτα δὲ ὁμοίως τοῖς Ο΄ καὶ ὁ Θεοδοτίων ἡρμήνευσεν. [24] Idem in continuatione. Cf. Hex. ad Psal. lix. 9. [25] Sic Codd. X (in marg.), 14 (cum ὃ), 16 (idem), 25 (idem), 29 (in marg.), 30, 31, 32 (cum ὃ ἀπ. αὐτῷ), alii, et Patres, quos recensuit Grabius in Eichhornii *Repertorio* etc. T. IV, pp. 20-23. [26] Euseb. in continuatione: ἕως ἂν ἔλθῃ καὶ αὐτῷ σύστημα λαῶν, ubi post ἔλθῃ Montef., tacito auctore, supplevit ᾧ ἀπόκειται. Idem Symmacho quoque vindicat: ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, sed unde prodeat se nescire fatetur. Prodit, ni fallor, ex Euseb. ibid. p. 372: Ταύτης γοῦν οὔτε τὸ σκῆπτρον, ὡς ὁ Ἀκύλας φησί· βασιλικῆς δὲ τοῦτο σύμβολον ἦν ἀρχῆς· οὔτε τὴν ἐξουσίαν, κατὰ τὸν Σύμμαχον, περιαιρεθήσεσθαι θεσπίζει, ἕως ἂν ἔλθῃ, φησὶν, ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸν ἔσεσθαι τῶν ἐθνῶν προσδοκίαν. Sed posteriora verba non Symmachi, sed Eusebii esse, probabiliter censuit Grabe ibid. p. 19. [27] Euseb., ut supra, et Cod. X, teste Griesb. [28] Cod. VII in marg. manu 2da (cum καλικ.). Hieron. in Comment. ad Jesai.

12. חַכְלִילִי. *Caligans* (s. *rubicundus*). Ο΄. χαροποιοί. Alia exempl. χαροποί.[29] Ἀ. κατάκοροι.[30]

13. לְחוֹף יַמִּים. *Ad litus maris.* Ο΄. παράλιος. Ἄλλος· παράλιος θαλασσῶν.[31]

וְיַרְכָתוֹ. *Et latus ejus.* Ο΄. καὶ παρατενεῖ. Ἀ. (καὶ) μηρὸς αὐτοῦ.[32]

14. חֲמֹר גָּרֶם. *Asinus ossis* (robustus). Ο΄. τὸ καλὸν ἐπεθύμησεν. Ἀ. ὄνος ὀστώδης.[33]

בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם. *Inter caulas.* Ο΄. ἀναμέσον τῶν κλήρων (Ἄλλος· τῶν λιβάδων[34]). [Ἀ. ἀναμέσον τῶν κλήρων. Σ. ἀναμέσον (τῶν γειτονιῶν).][35]

15. וַיְהִי לְמַס עֹבֵד. *Et factus est in tributum* (angariam) *serviens.* Ο΄. καὶ ἐγενήθη ἀνὴρ γεωργός. Ἀ. ... εἰς φόρον δουλεύων.[36] Τὸ Σαμαρειτικόν· καὶ ἔστι γεωργὸς ὑπηρετεῖν.[37]

17. שְׁפִיפֹן. *Cerastes.* Ο΄. ἐγκαθήμενος. Ἄλλος· συρόμενος.[38]

18. לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָֹה. *Salutem tuam exspecto, Jova.* Ο΄. τὴν σωτηρίαν περιμένων κυρίου. Ἄλλος· (τὴν σωτηρίαν σου) ὑπέμεινα, κύριε.[39]

19. גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ. *Turma praedatoria invadet eum.* Ο΄. πειρατήριον πειρατεύσει αὐτόν. Ἀ. εὔζωνος εὐζωνιεῖ (αὐτόν). Σ. λόχος ...[40] Ἄλλος· φοσσάτον φοσσατεύ(σει) ..[41]

יָגֻד עָקֵב. *Invadet extremum agmen* eorum. Ο΄. πειρατεύσει αὐτὸν (alia exempl. αὐτῶν) κατὰ πόδας. (Ἀ.) εὐζωνισθήσεται πτέρναν.[42] Ἄλλος· φοσσατεύσει ὕστερον.[43]

20. מַעֲדַנֵּי. *Cupedias.* Ο΄. τρυφήν (alia exempl. τροφήν[44]). Ἀ. τρυφάς.[45]

21. אַיָּלָה שְׁלֻחָה. *Cerva dimissa* (libere vagans). Ο΄. στέλεχος ἀνειμένον. Ἀ. ἔλαφος ἀπεσταλμένος.[46]

---

v. 2: "Denique SOREC a quibusdam καλλίκαρπος interpretatur, quod nos in *pulcherrimos fructus* convertere possumus." [29] Sic Codd. 18, 29, 57, 64 (ex corr.), alii, Justin. M. in Dial. p. 242, et Patres. Ad vocem illustrandam facit locus Aristot. de Gener. Anim. V. 1, 17: Τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων ὄμματα πολύχροα συμβέβηκεν εἶναι· καὶ γὰρ γλαυκοί, καὶ χαροποὶ (*caesii*), καὶ μελανόφθαλμοί τινές εἰσιν, οἱ δ' αἰγωποί. [30] Codd. X, 85 (sine nom.), 127. Cat. Niceph. p. 526: ἈΔΗΛΟΥ. κατάκοροι, θερμοί, διάπυροι, φοβεροί. Cod. 57 in marg.: Ἄλλος φησί· κατάκαροι (sic), θερμοί, κ.τ.ἑ. "Κατάκαρος potest referri ad κάρος, *stupor* ... et κατάκορος ad κόρος, *satietas*, eadem analogiae lege, qua κατάκοπος ad κόπος."—*Holmes.* Immo κατάκαρος est vox nulla; et κατάκορος est *niger*, παρὰ τὸ κορὸν, τὸ μέλαν (Schol. ad Oppian. Hal. I, 133), quo sensu vocem adhibet interpres Graeco-Ven. ad Cant. Cant. i. 6: μηδαμῶς ὁρᾶτέ με, ὅτι εἰμὶ κατάκορος. Cf. Hex. ad Prov. xxiii. 29. [31] Sic in textu Codd. 15, 29, 38 (cum θαλασσῶν in marg.), alii. [32] Cod. X. [33] Idem. Cod. VII in marg. manu 2da: ὄνος ὀγκαρίζων. [34] Idem; h.e. *inter stillicidia*, s. *latices*. Lectio anonyma nescio an iis interpretibus faveat, qui voci Hebraeae multum vexatae significationem *canalium* ad quos oves adaquantur (Psal. lxvii. 14), vel quibus stillicidia excipiantur (Ezech. xl. 43), inesse affirmant. [35] "Sic Drusius [qui descripsit e fragmentis quae olim ipse undecunque collegerat]. *Viciniarum*, h.e. γειτονιῶν, ut posuimus inter duos uncinos."—*Montef.* Lectio pertinet ad Jud. v. 16, et auctorem habet Eusebium in Onomastico s. v. Μοσφεθαίμ, ubi pro Graeco μεταιχμίων Hieron. interpretatus est *viciniarum*. Cf. Hex. ad Jud. l. c., ubi LXX ἀναμέσον τῆς διγομίας verterunt, ut in nostro loco interpres Graeco-Ven. ἀνὰ τὰ ἡμιφόρτια. [36] Cod. X. [37] Cod. 25, teste Lagardio. Minus probabiliter Nobil.: "Schol. ἄνθρωπος εἰς φόρον δουλεύων. Aq. et Sym.: καὶ ἔστι γεωργὸς ὑπηρετεῖν." [38] Cod. VII in marg. manu 2da. Interpres anonymus Syriacum ܫܦܐ, *reptavit*, respexisse videtur; Seniores autem Hebraeum שׁוּף cum sensu *insidiandi*, quem ei tribuerunt Gen. iii. 15. [39] Cod. VII in marg. manu 2da. Idem ad σωτηρίαν ex corr. add. σου. Cf. Hex. ad Psal. xxiv. 3. Jesai. lix. 11. [40] Cod. X (cum εὐζωνηει). Nobil. affert: Ἀ. εὔζωνος. Σ. λόχος. Hippolytus in Cat. Niceph. p. 535: εὔζωνος εὐζωνήσει (sic) αὐτόν· ἀντὶ τοῦ, ἔνοπλος ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς ἐνοπλίσει αὐτόν. [41] Cod. VII, superscript. a manu 2da. Ad φοσσάτον cf. nos ad S. Chrysost. in Epist. Paul. T. IV, p. 418. Quoad sensum non multum distat a στρατόπεδον, quod cum גְּדוּד commutatur in Hex. ad Job. xxix. 25. [42] Cod. X in marg. sine nom. (In textu lectio αὐτῶν est in Codd. I, II, III, X.) [43] Cod. VII, ut ante. [44] Sic Codd. I, III, VII, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [45] Cod. X. [46] Idem. Hieron.: "Porro ubi nos *agrum irriguum*, et LXX στέλεχος ἀνειμένον, id est, *virgultum* [immo *truncum*] *resolutum*, posuerunt, in Hebraeo legitur AJALA SELUA, quod potest et *cervus emissus* transferri."

21. הַנֹּתֵן אִמְרֵי־שָׁפֶר. *Edens verba pulcra.* Ο΄. ἐπιδιδοὺς ἐν τῷ γεννήματι κάλλος. Ἀ. ὁ διδοὺς καλλονήν.[47]

23, 24. וַיְשַׂטְמֻהוּ בַּעֲלֵי חִצִּים׃ וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ. *Et odio persecuti sunt eum domini sagittarum. Sed manet in firmitate arcus ejus.* Ο΄. καὶ ἐνεῖχον αὐτῷ κύριοι τοξευμάτων. καὶ συνετρίβη μετὰ κράτους τὰ τόξα αὐτῶν. Τὸ Σαμαρειτικόν· καὶ ἐμίσησαν αὐτὸν κάτοχοι μερίδων. καὶ διέμεινεν ἐν βάθει τόξευμα αὐτοῦ.[48]

24. מִידֵי אֲבִיר. *Per manus potentis.* Ο΄. διὰ χεῖρα δυνάστου. Ἄλλος· παρὰ ἰσχυροῦ.[49]

25. וְאֵת שַׁדַּי. Ο΄. ὁ θεὸς ὁ ἐμός. Ἄλλος· ὁ ἱκανός.[50]

תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת. *Abyssi cubantis infra.* Ο΄. γῆς ἐχούσης πάντα, εἵνεκεν (εὐλογίας). Ἄλλος· ἀβύσσου .. ὑποκάτω.[51]

26. תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם. *Desiderium collium aeternorum.* Ο΄. καὶ ἐπ᾽ εὐλογίαις (alia exempl. ἐπιθυμίας[52]) θινῶν (Ἀ. βουνῶν[53]) ἀενάων.

27. בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל. *Mane comedet praedam, et vespere dividet spolium.* Ο΄. τὸ πρωϊνὸν ἔδεται ἔτι, καὶ εἰς τὸ ἑσπέρας δίδωσι (potior scriptura διαδώσει) τροφήν (Ἀ. μερίσει λάφυρα. Σ. μεριεῖ σκῦλα[54]). Ὁ Σύρος· ἑσπέρας ἁρπάσεται, καὶ τὸ πρωϊνὸν μεριεῖ σκῦλα.[55]

28. שִׁבְטֵי. Ο΄. υἱοί. Ἄλλος· φυλαί.[56]

29. וַיְצַו אוֹתָם. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς.[57]

אֶל־הַמְּעָרָה. Ο΄. ἐν τῷ σπηλαίῳ ÷ τῷ διπλῷ ◁.[58]

30. אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· ὅ ἐστιν ἐν ἀγρῷ.[59]

אֶת־הַשָּׂדֶה. *Cum agro.* Ο΄. τὸ σπήλαιον. Ἄλλος· τὸν ἀγρόν.[60]

33. וַיֶּאֱסֹף. *Et contraxit.* Ο΄. καὶ ἐξάρας. Ἀ. (καὶ) συνέλεξεν. Σ. (καὶ) συναγαγών.[61]

CAP. L.

1. עַל־פְּנֵי. Ο΄. ἐπὶ πρόσωπον. Alia exempl. ἐπὶ τὸν τράχηλον.[1]

2. אֶת־הָרֹפְאִים לַחֲנֹט אֶת־אָבִיו וַיַּחַנְטוּ הָרֹפְאִים. *Medicis, ut aromatibus condirent patrem suum; et condiverunt medici.* Ο΄. τοῖς ἐνταφιασταῖς, ἐνταφιάσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ· καὶ ἐνεταφίασαν οἱ ἐνταφιασταί. (Ἀ.) τοῖς ἰατροῖς τοῦ ἀρωματίσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ· καὶ ἠρωμάτισαν οἱ ἰατροί.[2]

3. הַחֲנֻטִים. *Conditurae.* Ο΄. τῆς ταφῆς. Ἀ. τῶν ἀρωματιζομένων.[3]

5. לֵאמֹר הִנֵּה אָנֹכִי מֵת. *Dicens: Ecce! ego morior.* Ο΄. λέγων. Alia exempl. πρὸ τοῦ τελευτῆσαι αὐτὸν, λέγων. Alia: λέγων· ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ἀποθνήσκω.[4]

---

[47] Cod. X in continuatione. Post διδΟΥΣ fortasse excidit λόγΟΥΣ (καλλονῆς). [48] Nobil. [49] Cod. VII in marg. manu 2da. [50] Idem. [51] Idem. [52] Sic Codd. 32, 56 (cum ἐπιθυμίαν s. ἐπιθυμίαις), 71 (cum ἐπὶ θυσίαις), 75, 85 (cum εὐλογίαις in marg.), 127, S. Chrysost. Opp. T. IV, p. 640 A (cum ἐπιθυμίαις), Theodoret. T. I, pp. 118, 119. Huc pertinet scholium in marg. Cod. X: ἐπιθυμίαις ὑψηλῶν καὶ ἐπηρμένων. [53] Theodoret. ibid. Sic in textu Codd. VII (ex corr.), 15, 38 (in marg.), 135. Cf. Hex. ad Deut. xii. 2. [54] Codd. X, 85 (cum μερίσει bis), 127 (idem). Nobil. affert: Ἀ. διαμεριεῖ λ. Σ. μεριεῖ σκ. Cod. VII (qui τῷ ἔτι superscribit πραίδαν) ad διαδίδωσιν (sic) in marg. manu 2da: μερίσει λάφυρον (ut videtur). [55] Nobil. Paulo aliter Cod. 25 (teste Lagardio), et Anon. in Cat. Niceph. p. 542: Ὁ Σύρος τὸ ἔδεται, ἑσπέρας ἁρπάσει, φησὶ, καὶ (καὶ om. Cat.) τὸ πρωϊνὸν μεριεῖ σκῦλα. [56] Sic Cod. 72, Arm. ed. Duplex lectio, υἱοὶ Ἰακὼβ φυλαὶ, est in Codd. VI, 14, 16, aliis, Arm. 1. [57] Sic Codd. X (in marg.), 15 (om. καὶ εἶπεν αὐτοῖς), 29, 72, 135, Arab. 1, 2. [58] Sic (cum ※ pro ÷) Cod. 85, et sine obelo Codd. VI, 30, 64 (in marg.), alii. [59] Sic Cod. VII, superscript. vocibus τῷ διπλῷ manu 2da. [60] Idem, superscript. manu 2da. [61] Codd. X, 127.

CAP. L. [1] Sic Codd. III, 14 (sine τὸν), 16, 25, alii. [2] Cod. VII in marg. manu 2da sine nom. (cum ἀρωμάτισαν pro ἠρωμάτισαν). [3] Codd. X, 127. [4] Prior lectio est in Comp. (sine αὐτὸν), Ald., Codd. III (ut Comp.), 19 (idem), 31, aliis; posterior in Codd. X (cum ἰδοὺ—ἀποθνήσκω in marg. ad λέγων (v. 4)), 15 (idem), 58 (cum ἀποθνήσκων), 72 (sine εἰμι), 82 (ut X), 135 (ut 72), Arab. 1, 2, Arm. 1.

10. וַיִּסְפְּדוּ־שָׁם. *Et planxerunt ibi.* Ο΄. καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν (alia exempl. add. ἐκεῖ[5]).

10, 11. הָאָטָד (bis). Ο΄. Ἀτάδ. Ἄλλος· (τῆς) ῥάμνου.[6]

12. כַּאֲשֶׁר צִוָּם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καθὼς ἐνετείλατο αὐτοῖς.[7] Alia: καθὼς ἐνετείλατο αὐτοῖς, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐκεῖ.[8]

13. וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἀνέλαβον αὐτόν. Ἄλλος· ※ καὶ ἦραν αὐτόν ↙.[9]

שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה. Ο΄. τὸ διπλοῦν. Ἄλλος· τὸν ἀγρὸν τοῦ διπλοῦ.[10]

אֶת־הַשָּׂדֶה. *Cum agro.* Ο΄. τὸ σπήλαιον. Ἄλλος· τὸν ἀγρόν.[11]

14. אִתּוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. μετ᾽ αὐτοῦ.[12]

אַחֲרֵי קָבְרוֹ אֶת־אָבִיו. Ο΄. Vacat. ※ μετὰ τὸ θάψαι τὸν πατέρα αὐτοῦ ↙.[13]

16. לֵאמֹר (in posteriore loco). Ο΄. λέγων. Σ. παρακαλῶν.[14]

17. שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ. *Condona, quaeso, delictum fratrum tuorum.* Ο΄. ἄφες αὐτοῖς (alia exempl. τοῖς ἀδελφοῖς σου[15]) τὴν ἀδικίαν. Ἀ. ἆρον δὴ ἀθεσίαν ἀδελφῶν σου.[16]

כִּי־רָעָה גְמָלוּךָ. *Quia malum intulerunt tibi.* Ο΄. ὅτι πονηρά σοι ἐνεδείξαντο. Ἀ.. κακίᾳ ἠμείψαντό σε.[17]

17. שָׂא נָא. Ο΄. δέξαι. Ἀ. ἆρον δή.[18]

18. וַיֵּלְכוּ גַּם־אֶחָיו וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ. Ο΄. καὶ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν εἶπαν. Alia exempl. καὶ ἐλθόντες ÷ πρὸς αὐτὸν ↙ ※ καίγε ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔπεσαν εἰς πρόσωπον αὐτοῦ ↙, εἶπαν.[19]

19. כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי. *Num enim loco Dei sum ego?* Ο΄. τοῦ γὰρ θεοῦ εἰμι ἐγώ. Ἀ. ὅτι μὴ ἀντὶ θεοῦ ἐγώ; Σ. μὴ γὰρ ἀντὶ θεοῦ εἰμι ἐγώ;[20] Τὸ Σαμαρειτικόν· μὴ φοβεῖσθε· καὶ γὰρ φοβούμενος θεόν εἰμι.[21]

21. אֲכַלְכֵּל. *Sustentabo.* Ο΄. διαθρέψω. Ἀ. διοικήσω.[22]

25. וְהַעֲלִתֶם. Ο΄. καὶ συνανοίσετε. Ἄλλος· καὶ συναναβιβάσετε.[23]

26. וַיַּחַנְטוּ. *Et condiverunt.* Ο΄. καὶ ἔθαψαν. Ἀ. (καὶ) ἠρωμάτισαν.[24]

בָּאָרוֹן. *In arca.* Ο΄. ἐν τῇ σορῷ. Ἀ. (ἐν) γλωσσοκόμῳ.[25]

Cap. L. 22. ÷ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ↙.[26] 24. ÷ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ↙.[27]

---

[5] Sic Comp., Codd. 56, 78, 85 (in marg.), 127 (idem), Arab. 1, 2, Arm. 1. [6] Sic Cod. VII in marg. manu 2da. Ad Ἀτὰδ in priore loco Cod. X in marg.: ἡ ῥάμνος. [7] Sic Comp., Ald., Codd. I, III, VII (cum αὐτοῖς manu 2da), X, 14, 16, alii, Arab. 1, 2. [8] Sic Codd. II (sine clausula, καθὼς ἐν. αὐτοῖς), 15 (add. post αὐτοῖς, καὶ ἦραν αὐτὸν), 30, 72 (ut 15), 74, alii. [9] Sic Cod. 127 in marg. Cf. ad v. 12. Ad ἀνέλαβον, ἦραν in marg. habent Codd. 57, 85. [10] Cod. VII in marg. manu 2da. [11] Idem. [12] Sic Codd. 15, 58, 72, alii. [13] Sic Cod. 85, et sine aster. Codd. X (in marg.), 15 (cum αὐτῶν), 56, 58, 82 (ut 15), 135, Arab. 1, 2 (uterque ut 15). [14] Cod. X. [15] Sic Arab. 1, 2, et Syro-hex. in marg. [16] Cod. X. [17] Idem (cum ἠμίψαντο). [18] Syro-hex. ܐ. ܐܪܝܡ ܗܟܝܠ܀ [19] Syro-hex. in textu: ܘܟܕ ܐܬܘ ÷ ܠܘܬܗ ↙ ※ ܐܦ ܐܚ̈ܐ ܕܝܠܗ: ܘܢܦܠܘ ܥܠ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܗ ↙ ܐܡܪܘ. Cod. X in marg., testibus Montef. et Ceriani: ※ καίγε ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔπεσαν εἰς πρόσωπον (sine αὐτοῦ). Codd. 15, 58, 72, 135: καὶ ἐλθ. πρὸς αὐτὸν (πρὸς αὐτὸν om. Cod. 135) καίγε (καίγε om. Codd. 58, 72) οἱ ἀδ. αὐτοῦ ἔπεσον (ἔπεσαν Cod. 58) ἐπὶ (εἰς Codd. 15, 58), πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εἶπαν (εἶπον Cod. 72). [20] Nobil., Codd. X (cum ἐγώ εἰμι pro εἰμι ἐγὼ), 127. Syro-hex.: Ἀ. μὴ ἀντὶ θεοῦ ἐγώ (ܕܠܡܐ ܚܠܦ ܐܠܗܐ ܐܢܐ); Σ. μὴ γὰρ ἀντὶ θεοῦ ἐγώ εἰμι (ܕܠܡܐ ܓܝܪ ܚܠܦ ܐܠܗܐ ܐܢܐ ܐܝܬܝ). Praeterea Nobil. affert: "Aliud schol. Ἀκύλας· ὅτι μὴ θεὸς ἐγώ; Σύμμαχος· μὴ γὰρ ἀντὶ θεοῦ ἐγώ;" et sic (om. ἐγὼ in lectione Symmachi) Cod. 25, et Cat. Niceph. p. 549; minus probabiliter. [21] Nobil. (cum εἰμι ἐγώ), Cod. 25 (cum Θ. pro τὸ Σαμ.), Cat. Niceph. p. 550. [22] Cod. X. Cf. Hex. ad Prov. xviii. 14. [23] "Sic codd. nostri, non allato interpretis nomine."—*Montef.* Sic Cod. 64 in marg. rec. manu (non, ut Holmes., συναναβιβάσατε). [24] Cod. X. [25] Idem. [26] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 19, 108. [27] Idem. Deest in Cod. III solo.

ADDENDA.

Cap. iv. 4, not. 4. In loco Procopii Codex Ambrosianus Q. 96 Sup. emendatissime scribit ἐπεκλίθη pro ἀπεκλήθη, et τιμῶν pro τινῶν. Idem liber in verbis, τῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδὰμ ὀργῆς παρακληθεὶς, a nobis non suspectis, ἐπὶ τῷ Ἀδὰμ et παρακλιθεὶς (corr. ex παρακληθεὶς a 1ma manu) emaculatius, ut videtur, exhibet.

Cap. iv. 7. Hebraeam locutionem, אִם־תֵּיטִיב שְׂאֵת, quae Criticos valde exercuit, nos, praeeunte L. de Dieu in *Crit. Sacr.* p. 6, secundum notissimas formulas, הֵיטִיב לֶכֶת, *pulcre incedere* (Prov. xxx. 29), הֵיטִיב נַגֵּן, *fidibus bene canere* (Psal. xxxiii. 3. Jesai. xxiii. 16. Ezech. xxxiii. 33) explicuimus, quam constructionem Seniores quoque calculo suo probaverunt, vertentes: ἐὰν ὀρθῶς προσενέγκῃς, qui tamen in sequentibus, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς κ. τ. ἑ., nihil viderunt. Etiam de Dieu a scopo aberravit, vertens: *Annon, sive bene offeras, sive non bene, ad ostium peccatum cubat?* Constructio est, ni fallimur, ἀνανταπόδοτος, ut post שְׂאֵת tacite supplendum sit, *bene est;* qui usus in enuntiationibus per ἐὰν μὲν . . . ἐὰν (s. εἰ) δὲ μὴ prolatis, tum in Hebraeo sermone (e.g. Exod. xxxii. 2. Dan. iii. 15) tum in Graeco (vid. Interpp. ad Luc. xiii. 9) satis exploratus est.

Cap. vi. 3 (2), not. 4. Adde S. Cyril. adv. Anthropomorphitas, p. 385: καὶ γοῦν οἱ μετὰ τοὺς Ο' γεγονότες ἑρμηνευταὶ τέσσαρες, τὰ περὶ τοῦτον τὸν τόπον ἐκδιδόντες, οὐ γεγράφασιν ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ ἰδόντες τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οἱ [MSS. ὁ] μὲν, υἱοὶ τῶν δυναστευόντων, οἱ [MS. ὁ] δὲ, υἱοὶ τῶν δυναστῶν. Cum vero Auctor *quatuor* interpretes memoret, fieri potest lectionem τῶν δυναστῶν ad Quintam ed. pertinere.

Cap. vi. 17 (16). Vox Hebraea צֹהַר A. Schultensio in *Clavi Dialect.* p. 287 *tectum* sonat, coll. Arab. ظُهْر, *dorsum*, probantibus Dathio, Rosenmuellero, aliis. Equidem cum tali sensu *tectum*, non planum, sed *cameratum*, sive *fastigiatum*, intelligere malim, quae notio nescio an Senioribus obversata fuerit, vertentibus: ἐπισυνάγων ποιήσεις τὴν κιβωτὸν, h. e. non, ut J. F. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἐπισυνάγω ridicule vertit, *congregans inter aedificandum animalia et alia ad vitam sustentandam necessaria*, sed *fabricam arcae superne contrahens*, ita ut in unius cubiti mensuram finiatur. Sic Diod. Sic. XVII, 82: Αὗται δὲ (αἱ κῶμαι) καὶ τῶν οἰκιῶν στέγας ἔχουσιν, ἐκ πλίνθων εἰς ὀξὺ συνηγμένων ἐχούσας καμάραν. Vim vocabuli perspexit Origen. Opp. T. II, p. 60: Ζητητέον ποταπὸν δεῖ νοῆσαι τὸ σχῆμα τῆς κιβωτοῦ· ὅπερ νομίζω ὅτι πυραμοειδές ἐστιν, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ μήκους τριακοσίων πηχῶν, ἀπὸ δὲ πλάτους πεντήκοντα, καὶ ἐπὶ τοὺς τριάκοντα τοῦ ὕψους πήχεις ἐπισυναγόμενον, ὥστε τὴν κορυφὴν γενέσθαι μήκους καὶ πλάτους πῆχυν. Ad צֹהַר autem participium cum hac notione appellari potest Arab. ظَاهَرَ, *conjunxit*, in II *rem alteri propinquam effecit.*

EXODUS.

IN LIBRUM EXODI

MONITUM.

"IN Exodum bene multas veterum interpretum lectiones variis ex MSS. collegimus, quarum maxima pars nondum observata fuerat. Ceterae autem a Drusio allatae, si cum aliis nunc primum editis conferantur, numero paucissimae sunt, ac plerisque in locis ope MSS. vel emendantur, vel pleniores afferuntur. Hi porro codices tum manuscripti, tum editi, nobis ad haec adornanda subsidio fuerunt.

"Codex Regius 1825, XI vel XII saeculi, membranaceus.

"Codex Regius 1871, egregiae notae, X saeculi, membranaceus [Holmesii 64, cujus in gratiam collationem factam nobis manibus terere contigit].

"Codex Regius 1888, bombycinus, XII saeculi.

"Codex Regius 1889, recens. Continet ab initio Exodi ad Cap. xii.

"Codex Regius 1872, recens. Est secunda pars praecedentis, et continet a Cap. xii usque ad finem.

"Codex Basiliensis, X saeculi, membranaceus, eximiae notae, quem supra descripsimus. Is, ut jam dictum est, tota paene Genesi truncatus, reliquos Heptateuchi libros integros exhibet, demptis tantum duobus postremis libri Judicum capitibus [a Cap. xix. 5 ad finem].

"Codex Colbertinus 3084, IV vel V saeculi, ubi aliquot capita Exodi, Levitici et Numerorum, cum obelis et asteriscis; estque unciali charactere descriptus sine accentibus et spiritibus [Holmesii V].

"Codex Colbertinus 1599, recens.

"Schedae Combefisianae in Exodum, ubi V. D. Franciscus Combefisius ex variis Catenis MSS. ad singula Exodi loca variorum Patrum interpretationes collegerat. Earum vero mihi copiam fecit Vir amicissimus P. Michael Lequien.

"Theodoretus editus anno 1642 [Opp. T. I, pp. 120–175 juxta edit. J. L. Schulzii].

"Chronicon Alexandrinum.

"Procopius in Heptateuchum [Latine editus apud Gesneros fratres, sub titulo: *Procopii Gazaei Sophistae in Octateuchum, sive priores octo V. T. libros antiquae lectionis Commentarii;* sed liber octavus, qui Ruth est, prorsus negligitur, additis, mantissae loco, ejusdem Commentariis in libros Regum et Paralipomenωn].

"Editionis Romanae et Drusii lectiones.

"Ex his, qui majorem lectionum copiam suppeditaverunt, sunt Basiliensis, cujus formam descripsimus in Monito ad Genesim, et Regius 1871, paris circiter aetatis. Praeter illas autem veterum interpretum lectiones, haec notatu digna variis in locis exhibemus: nimirum ad Cap. xxviii, ubi magna editionum varietas, ex Basiliensi Codice sex versus afferimus asteriscis notatos, quia in editione τῶν O′ desiderabantur antiquitus; cujus autem interpretis sint hi versus a Basiliensi cum asteriscis allati, nondum satis compertum habemus. Ad Cap. xxxvi. 8 ex eodem Codice Basiliensi prolixa annotatio exhibetur, circa praeposterum ordinem, qui ἐν τῇ κοινῇ LXX interpretum editione observatur in postremis Exodi capitibus, qui praeposterus ordo jam Origenis tempore invectus deprehendebatur. A Capite autem xxxvi usque ad finem ex vetustissimo Codice Colbertino num. 3084 editionis LXX interpretum omnia, quae in eodem codice habentur, obelis et asteriscis notata afferimus, Latine versa e regione. Haec monenda duximus: cetera quivis observabit."—MONTEF.

E codicibus quibus in hoc libro recensendo usus est Holmesius, ii qui lectiones trium interpretum continent, nunc enumerandi sunt.

V. Est Codex Colbert. 3084, a Montefalconio exscriptus, cujus collationem novam, in usum operis Holmesiani elaboratam, ad manum habuimus. Constat foliis in Exodo septem, e Cod. IV evulsis, quae continent juxta Hebraeum Cap. xxxvi. 35—xxxvii. 21, xxxviii. 24—xxxix. 21, xxxix. 37–41, xl. 3, 8, 9, 12 ad finem.

VII. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Continet Exod. i. 11—viii. 19, xii. 31—xxx. 29, xxxi. 18—xxxii. 6, xxxii. 13—xxxvi. 3, xxxvi. 10 ad finem.

X. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Lectiones trium priorum Capitum excerpsit Jo. Jac. Griesbach.

57. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

58. Codex Vaticanus, olim Christinae, Reginae Suecorum, num. X, membranaceus, circa saeculum XIII. Continet lectiones marginales anonymas ab eadem manu appictas, quarum nonnullas praetermisit Holmesius.

64. Vid. Monitum ad Genesim, pp. 3, 5.

73. Codex Vaticanus, num. 746, membranaceus, circa saeculum XIII. In margine, sed raro, habet aliorum interpretum lectiones.

78. Codex Vaticanus, num. 383, membranaceus, circa saeculum XIII. Insunt trium interpretum lectiones, sed paucissimae.

85. Codex Vaticanus, num. 2058, a Montefalconio Basiliensis [potius Basilianus] nuncupatus, membranaceus, circa XI saeculum. Fuit olim Monasterii S. Basilii de Urbe. Holmesii amanuensis in fronte collationis libri Exodi notat: "In margine habet Origenianas annotationes, nempe lectiones Aquilae, Symmachi, Theodotionis, et alterius codicis, necnon scholia, ex quibus descripsimus

hic quae non exstant in annotationibus Editionis Romanae 1587." Praeterea, si Montefalconio fides habenda est, Collator noster alias trium interpretum lectiones praeterlapsus est, quas in Basiliensi suo exstitisse diserte testatus est Montef., adeo ut, quod ad hunc codicem attinet, hujus testimonio quam illius silentio plus tribuere coacti simus.

108. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

127. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Desinit, quoad lectiones marginales, in Exod. v. 4.

130. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Lectiones marginales, quae post Gen. xxxi desierant, instaurantur, sed parum frequentes, ab Exod. xviii ad finem.

Lips. Editio impressa Lipsiae, 1767, a Joh. Frid. Fischero, e Codice membranaceo Bibliothecae Collegii Paullini Lipsiensis, saeculi XI, bono et accurate scripto. Incipit ab Exodi Cap. xxxii. 7, et desinit in Deut. i. 13. Praeter textum, qui hexaplaris est, in margine scholiis ornatur, in quibus etiam trium interpretum fragmenta apparent. Vid. Bahrdt. in *Praef. ad Hexapla Origenis*, Lips. 1769.

Versio Exodi Syro-hexaplaris integra exstat in Codice Musei Britannici signato "Addit. MSS. 12,134," eamque usque ad Cap. xxxiii. 2 publici juris fecit Ceriani noster in *Monumentis Sacris et Profanis,* Tom. II, pp. 113–344, cujus insigni erga nos benevolentiae etiam particulae operis nondum editae usumfructum debemus.

EXODUS.

Caput I.

5. כָּל־נֶפֶשׁ יֹצְאֵי יֶרֶךְ־יַעֲקֹב. *Omnis anima egredientium e femore Jacobi.* Οʹ. πᾶσαι ψυχαὶ ※ ἐξελθόντων ◀ ἐξ Ἰακώβ.[1] Alia exempl. πᾶσαι ψυχαὶ αἱ ἐξελθοῦσαι ἐξ Ἰακώβ.[2] Θ. . . αἱ ἐκ μηροῦ (Ἰακώβ).[3]

שִׁבְעִים נָפֶשׁ. Οʹ. ÷ πέντε καὶ ◀ ἑβδομήκοντα (alia exempl. add. ψυχαί[4]).

7. וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ. *Et abunde fetum ediderunt, et multiplicati sunt.* Οʹ. καὶ ἐπληθύνθησαν, καὶ χυδαῖοι ἐγένοντο. Alia exempl. καὶ χυδαῖοι ἐγένοντο, καὶ ἐπληθύνθησαν.[5] Ἀ. Σ. καὶ ἐξεῖρψαν . . Θ. καὶ ἐξείρποσαν . .[6] Aliter: Ἀ. (καὶ) ἐχέοντο . . Σ. (καὶ) ἐξεῖρψαν . .[7]

7. וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם. *Et repleta est terra eis.* Οʹ. ἐπλήθυνε δὲ ἡ γῆ αὐτούς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐπληρώθη ἡ γῆ αὐτῶν.[8]

8. חָדָשׁ. Οʹ. ἕτερος. Οἱ λοιποί· καινός.[9]

9. אֶל־עַמּוֹ. Οʹ. τῷ ἔθνει (Ἄλλος· γένει[10]) αὐτοῦ.

עַם. Οʹ. τὸ γένος. Alia exempl. τὸ ἔθνος.[11]

Cap. I. [1] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 58. [2] Sic Comp., Codd. VII, 15(?), 37, 58(?), alii, Arab. 1, 2(?). Cod. 64 in marg.: ※ ἐξελθοῦσαι. [3] Cod. 64 juxta schedas Bodl. Holmes. ex iisdem falso exscripsit: Θ. αἱ ἐκ μηρῶν; Montef. vero ex eodem cod.: Ἀ. Θ. ἐκ μηρῶν Ἰακώβ. [4] Sic Arm. 1, Syro-hex. Obelus est in Syro-hex. Post ἑβδομήκοντα add. Ἰωσὴφ δὲ ἦν ἐν Αἰγύπτῳ, quae in initio versus omiserant, Codd. 15, 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (post ψυχαί), Syro-hex. (idem), concinente Hebraeo. [5] Sic Codd. 15, 72, Syro-hex. (ܘܐܣܓܝܘ .ܗܘܘ ܫܦܝܥܐ). [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܪܚܫܘ. ܬ. ܘܪܚܫܝܢ ܗܘܘ. Paulo aliter Nobil., Codd. 64, 127: Ἀ. Θ. ἐξήρποσαν. Σ. ἐξῆρψαν. (Augmentum per ει praeter Grammaticos testantur Hex. ad Psal. xliv. 2, et Suidas s. vv. ἐξεῖρψεν et ἐξείρπυσεν. E contrario in Psal. civ. 30 pro ἐξῆρψεν stant Codd. Vat., Alex., Sin., invitis Comp., Ald. Praeterea forma ἐξείρποσαν, s. ἐξήρποσαν (nisi vitiosa sit lectio, et cum ἐξείρπυσαν commutanda) est imperfectum Alexandrinum pro ἐξεῖρπον, quod perspexit Fischer. in *Prolus. De Vitiis Lex. N. T.* p. 680, et longe ante eum Syrus noster, qui tamen cur ad diversa unius verbi Graeci tempora repraesentanda duobus verbis Syriacis contra morem usus sit, non facile expedias.)

[7] Procop. in Cat. Niceph. p. 553: Χυδαῖοι ἐγένοντο· τουτέστιν, εἰς πλῆθος ἐχύθησαν. Ὅθεν Ἀκύλας, ἐχέοντο, φησίν· ὁ δὲ Σύμμαχος, ἐξεῖρψαν (sic), ὡς ἐπὶ τῶν ἐκ γῆς ἀναδιδομένων. Theodoret. ibid. (Opp. T. I, p. 120): Πῶς νοητέον τὸ, χυδαῖοι ἐγένοντο; Οὐχ, ὥς τινες νενοήκασιν, ὑβριστικῶς (cf. Hex. ad Jesai. xxxiii. 9 in *Addendis*) αὐτὸ τέθεικεν, ἀλλὰ τὸ πλῆθος δεδήλωκεν. Οὕτως γάρ, φησὶν, ηὐξήθησαν, ὡς κατὰ πάσης ἐκείνης ἐκχεθῆναι τῆς γῆς. Οὕτω καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν ἡρμήνευσαν. Hisce auctoribus si fides habenda est, lectio ἐχέοντο ad priorem et paulo liberiorem Aquilae versionem pertinere censenda est. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܐܬܡܠܝܬ ܐܪܥܐ ܡܢܗܘܢ. Cod. 64 in marg. a bibliopego truncato: Ἀ. Θ. καὶ ἐπλήρ . . . . αὐτ (sic), pro quibus, non monito lectore, Montef. exscripsit: Ἀ. Θ. ἐπληρώθη ἡ γῆ ἐξ αὐτῶν. Nobiscum facit Procopius, cujus Graeca in Cod. Ambros. sic habent: τὸ γὰρ, καὶ ἐπλήθυνεν ἡ γῆ αὐτοὺς, ἐπληρώθη ἡ γῆ αὐτῶν, Ἀκύλας ἐξέδωκεν. [9] Codd. X, 127 (cum Ἀ. Σ. Θ. pro Οἱ λ.). Syro-hex. ܫܪܟܐ. ܚܕܬܐ. Nobil., Cod. 64: Ἀ. Θ. καινός. [10] Sic Cod. 64 in marg. sine nom. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (cum γένος in marg.), 16, 18, alii, Syro-hex. (cum ܥܡܐ. in marg.).

9. וְעָצוּם. *Et fortis.* Ο΄. καὶ ἰσχύει. Ἀ. (καὶ) ὀστοΐνον.[12]

10. יִרְבֶּה. Ο΄. πληθυνθῇ. Alia exempl. πληθυνθῶσι.[13]

גַּם־הוּא. Ο΄. καὶ οὗτοι (alia exempl. αὐτοί[14]).

11. שָׂרֵי מִסִּים. *Praefecti operarum.* Ο΄. ἐπιστάτας (Ἄλλος· ἄρχοντας[15]) τῶν ἔργων. Σ. ἐργοδιώκτας.[16]

בְּסִבְלֹתָם. *In bajulationibus eorum.* Ο΄. ἐν τοῖς ἔργοις (Ἀ. Σ. βαστάγμασιν[17]).

עָרֵי מִסְכְּנוֹת. *Urbes horreorum.* Ο΄. πόλεις ὀχυράς (Ἀ. Σ. σκηνωμάτων[18]).

אֶת־פִּתֹם. Ο΄. τήν τε Πειθώ (alia exempl. Πειθὼμ, s. Πιθώμ[19]). Ἀ. Σ. τὴν *Phitho.* Θ. τὴν *Phitho.*[20]

וְאֶת־רַעַמְסֵס. Ο΄. ※Ἀ. Σ. Θ. καὶ ◄[21] Ῥαμεσσῆ, ÷ καὶ Ὢν, ἥ ἐστιν Ἡλιούπολις ◄.[22]

12. וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי. *Et angebantur propter.* Ο΄. καὶ ἐβδελύσσοντο ÷ οἱ Αἰγύπτιοι ◄[23] ἀπό (Ἄλλος· ἀπὸ προσώπου[24]). Ἀ. (καὶ) ἐσικχαίνοντο..[25] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· ἐθλίβοντο.[26]

13. בְּפָרֶךְ. *Cum duritie.* Ο΄. βίᾳ. Σ. ἐντρυφῶντες. Θ. ἐμπαιγμῷ.[27] Ἄλλος· δυναστείᾳ.[28]

14. וַיְמָרְרוּ. *Et acerbam reddebant.* Ο΄. καὶ κατωδύνων. Ἄλλος· καὶ παρεπίκραναν.[29]

בַּשָּׂדֶה. Ο΄. ἐν τοῖς πεδίοις. Ἄλλος· ἐν ταῖς χώραις.[30]

אֵת כָּל־עֲבֹדָתָם. *Praeter omne servitium eorum.* Ο΄. κατὰ πάντα τὰ ἔργα ※Ἑβρ. αὐτῶν ◄.[31]

15. הָעִבְרִית. Ο΄. τῶν Ἑβραίων. Ἄλλος· ταῖς Ἑβραίαις.[32]

16. וּרְאִיתֶן. Ο΄. καὶ ὦσι. Ἄλλος· καὶ ὄψεσθε..[33]

---

[12] Cod. 64: Ἀ. ὀστο.., reliquis excisis. Cf. Hex. ad Deut. vii. 1. Formam magis legitimam ὀστέϊνος posuit Aq. ad Gen. xviii. 18. Psal. xxxiv. 18. [13] Sic Codd. 19, 58, 72, alii, et Syro-hex. in textu, cum nota marginali: "πληθυνθῇ (ܢܣܓܐ) positum est in Graeco." [14] Sic Comp., Codd. 15, 19, 108, Syro-hex. (cum οὗτοι in marg.). [15] Cod. VII in marg. manu 2da. [16] Codd. 64 (cum ἐργοδ...), 127. Nobil. affert: Schol. ἐργοδιώκτας. [17] Cod. 64: Ἀ. Σ. βαστάγμ... (sic). Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 7. [18] Idem: Ἀ. Σ. σκην... (sic). Procop. in Cat. Niceph. p. 555: ὁ γὰρ Ἀκύλας, σκηνωμάτων, ἐξέδωκεν. [19] Prior lectio est in Codd. X, 30, 77, 85, 130; posterior in Codd. III, 118 (teste Ceriani). Syro-hex. ܘܦܝܬܘܡ. [20] Syro-hex. ܐ. ܠܦܝܬܘ. ܣ. ܬ. ܠܦܝܬܘ. [21] Sic Syro-hex. in textu. Copula deest in Cod. 58. [22] Obelus est in Syro-hex., Arab. 1, 2. Clausulam reprobant Codd. 53, 58. Euseb. in Onomastico, p. 376: Ὢν ἐστιν Ἡλιούπολις ἐν Αἰγύπτῳ, ἣν καὶ αὐτὴν ᾠκοδόμησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κατὰ τοὺς Ο΄· τὸ γὰρ Ἑβραϊκὸν οὐκ ἔχει· καὶ εἰκότως· προϋπῆρχε γὰρ τῆς εἰσόδου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. (Ad Πιθὼφ (sic) Cod. 64 in marg.: διασκ...; ad Ῥαμεσσῆ, στομεκ... (fort. σεισμὸς ἐκ σητός); ad Ἡλιούπολις, κόπος (און).) [23] Obelus est in Syro-hex., Arab. 1, 2. [24] Sic Cod. VII ex corr. manu 2da. [25] Nobil., Codd. 64 (sine nom.), 127 (cum ἐσυχαίνοντο). Cod. 85 in textu: ἐσικχαίνοντο τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. (Glossae: Σικχαίνομαι τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. *Taedet me hujus hominis.*) Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 46. Num. xxi. 5. Jesai. vii. 16, in quibus omnibus locis forma activa prostat. [26] Nobil., Anon. in Cat. Niceph. p. 555, uterque cum scholio: ὁρῶντες αὐτοὺς πληθυνομένους, καὶ ἐκάκουν αὐτούς. Etiam Procop. MS.: τὸ δὲ, ἐβδελύσσοντο οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὁ Ἑβραῖος, ἐθλίβοντο, φησί. [27] Codd. X (cum ἐμπεγμῷ), 127 (cum ἐμπαιγμοί). Cod. 64 tantummodo habet: Ἀ. (sic) ἐντρυ.... Montef. edidit: Ἀ. ἐντρυφήματι. Σ. Θ. ἐμπαίγματι, non memorato auctore. Quod autem affirmat p. 673, vocem פֶּרֶךְ Symmachum vertere solere ἐμπαιγμὸς et ἔμπαιγμα, id falsum esse demonstrant ipsa, quae testes appellat, Lexica sua. Cf. Hex. ad Lev. xxv. 43. [28] Cod. VII in marg. manu 2da. [29] Cod. VII in marg. manu 2da: καὶ παρεπικραν (sic). Cod. 64 in marg.: παρεπ.... (non, ut Holmes., Ἀ. παρεπ....), unde Montef. eruit: Ἄλλος· παρεπίκραινον. [30] Cod. VII in marg. manu 2da. [31] Syro-hex. Sic sub simplici aster. Cod. 64 in marg., et sine aster. in textu Codd. 15, 72. [32] Cod. VII ex corr. manu 2da, quae ας (sic) bis superscripsit τῷ ων. Mox ad Σεπφώρα Montef. ex Regio 1871 (=Holmes. 64) affert: Ἄλλος· ὀρνίθιον; necnon ad Φουά: Ἄλλος· ἐρυθρόν; quas lectiones Symmachi esse autumat, cum sint mera glossemata etymologica, e Philone Jud. petita. Ad Φουὰ Cod. 64 in marg. notat: ἐρυθρ..; Cod. X autem: ἐρυθρὸν ἢ ἐμφανές. Ad Σεπφώρα Cod. 64, non h. l., sed ad Cap. ii. 21, scholium habet: ὀρνίθιο.... λονή (fort. ὀρνίθιον ἢ καλλονή; ut prior vox ad צִפֹּרָה (ii. 21), posterior ad שִׁפְרָה (i. 15) referatur). [33] Cod. 64 in marg. sine nom., post quod aliquid excisum videtur, fortasse αὐτάς.

17, 18. אֶת־הַיְלָדִים (bis). *Pueros.* Οʹ. τὰ ἄρσενα. Ἀ. Θ. τὰ παιδία (s. παιδάρια).[34]

19. הַמִּצְרִיּת. Οʹ. Αἰγύπτου. Alia exempl. Αἰγύπτιαι (s. αἱ Αἰγύπτιαι).[35]

כִּי־חָיוֹת הֵנָּה בְּטֶרֶם תָּבוֹא אֲלֵהֶן הַמְיַלֶּדֶת וְיָלָדוּ. *Nam vegetae sunt; antequam venerit ad eas obstetrix, etiam pepererunt.* Οʹ. τίκτουσι γὰρ πρὶν ἢ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὰς τὰς μαίας, καὶ ἔτικτον. Ἀ. ὅτι τοκάδες αὗται . . .[36] Σ. μαῖαι γάρ εἰσι, καὶ πρὶν εἰσελθεῖν τὰς μαίας, τίκτουσιν. Θ. ὅτι ζωογονοῦσιν αὗται· διότι πρὶν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὰς, τίκτουσι.[37] Ἄλλος· (ὅτι) ὑγιαίνουσιν αὗται . . .[38]

20. וַיֵּיטֶב. Οʹ. εὖ δὲ ἐποίει. Θ. (καὶ) ἠγάθυνεν.[39]

21. וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים. *Et paravit eis domos* (opes). Οʹ. ※ καὶ ◄ ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας.[40] Ἀ. Σ. καὶ ἐποίησεν αὐταῖς οἴκους.[41]

22. הַיְאֹרָה. Οʹ. εἰς τὸν ποταμόν. (Ἀ.) εἰς τὸ ῥεῖθρον.[42]

Cap. I. 1. ÷ τῷ πατρὶ αὐτῶν ◄.[43] 10. δεῦτε οὖν ÷ ἡμεῖς ◄ κατασοφισώμεθα.[44] 22. ÷ τοῖς Ἑβραίοις ◄.[45]

Cap. II.

1. אֶת־בַּת־לֵוִי. Οʹ. τῶν θυγατέρων Λευί (alia exempl. add. καὶ ἔσχεν αὐτήν[1]).

2. כִּי־טוֹב הוּא. Οʹ. ἀστεῖον (alia exempl. add. ὄν[2]). Ἀ. ὅτι ἀγαθός . . Σ. ὅτι καλός . .[3]

וַתִּצְפְּנֵהוּ. *Et abscondit eum.* Οʹ. ἐσκέπασαν αὐτό. Σ. ἐσκέπασεν αὐτόν.[4] Ἄλλος· ἔκρυψεν.[5]

3. תֵּבַת גֹּמֶא. *Arculam papyraceam.* Οʹ. θῖβιν (s. θήβην) ※ παπύρου ◄.[6] Ἀ. Σ. κιβωτὸν παπύρου.[7]

בָּהּ אֶת־הַיֶּלֶד. Οʹ. τὸ παιδίον εἰς αὐτήν. Ἄλλος· ἐν αὐτῇ τὸ παιδίον.[8]

---

[34] Montef. ad v. 17 e Regio 1871 edidit: Θ. τὰ παιδάρια. In contrariam partem Holmesii amanuensis ad v. 18 ex eodem exscripsit: Ἀ. Θ. παιδία. Etiam Cod. VII in marg. manu 2da sine nom. ambiguam scripturam habet. [35] Sic Comp., Codd. VII (ex corr. manu 2da), 19, 30, alii, Syro-hex. [36] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܡܠܒ̈ܬܐ ܗܢܝܢ. (In 3 Reg. iv. 26 Graeca locutio τοκάδες ἵπποι Nostro sonat ܪ̈ܡܟܐ ܡܒܢܝܬܐ.) [37] Nobil., Cat. Niceph. p. 557. Syro-hex. affert: Σ. μαῖαι γάρ εἰσιν (ܚܝ̈ܬܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝܗܝܢ). Θ. αὐταὶ ζωογονοῦσιν (ܗܢܝܢ ܡܚܝ̈ܢ). Diodorus in Cat. Niceph. p. 557: Ἡ τῶν Οʹ ἑρμηνεία τὴν ταχύτητα δοκεῖ σημαίνειν τῶν Ἑβραίων γυναικῶν, τὴν κατὰ τὸ τίκτειν φθάνουσαν τὴν παρουσίαν τῶν μαιῶν· ἡ δὲ τοῦ Συμμάχου καὶ Θεοδοτίωνος, ὅτι αἱ γυναῖκες τῶν Ἑβραίων ἴσασι τὴν μαιευτικὴν ἐπιστήμην, καὶ τῆς τῶν μαιῶν παρουσίας οὐ χρῄζουσι· διὸ δὴ αὐταῖς προχωρεῖ (non παραχωρεῖ, ut Montef.) καὶ τὸ ζωογονεῖν τοὺς ἄρρενας. [38] Cod. VII in marg. manu 2da: ὑγιαν . . . . αυται, ceteris evanidis. [39] Cod. 64 ad εὖ δὲ ἐποίει in marg. affert: . . . ηθυνεν (sic), with θ written above. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 32. [40] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 58, 72, 130, Arm. 1. [41] Cat. Niceph. p. 557: ἈΔΗΛΟΥ. Φανερώτερον ἡρμήνευσαν ὁ Σύμ. καὶ Ἀκύλας· οὐ γὰρ αἱ μαῖαι ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας, ὅπερ ἄν τις οἰηθείη κατὰ τοὺς Οʹ· ἀλλ' ὁ θεὸς ἐποίησεν ἑαυταῖς (leg. αὐταῖς) οἴκους, οὐ τοὺς χειροτεύκτους κ.τ.ἑ. Alias, sed non una de causa suspectas, Aquilae et Symmachi lectiones Montef. e Catenis MSS. suis [et Cat. Niceph. ibid.] edidit: Ἀ. ἐπεὶ οὖν ἐφοβοῦντο αἱ μαῖαι τὸν θεὸν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἴκους [Cod. 85: Ἀ. καὶ ἐποίησαν. Cod. 127: Ἀ. καὶ ἐποίησαν ἑαυταῖς οἴκους]. Σ. ἐπειδὴ [sic in textu LXXvirali pro ἐπεὶ δὲ Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, alii] ἐφοβοῦντο αἱ μαῖαι τὸν θεὸν, ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας. Praeterea Montef. ex iisdem affert: Θ. ἐποίησεν αὐταῖς οἴκους; quam lectionem non agnoscit Niceph. [42] Cod. VII in marg. manu 2da, hic et vv. 4, 5. Cf. Hex. ad Exod. vii. 24. Job. xxviii. 10. [43] Syro-hex. [44] Arab. 1, 2, teste Pat. Junio in Bibl. Pol. Waltoni T. VI. Holmesius vero ex iisdem ÷ *cum nobis* allegat. In Syro-hex. clausula casu excidisse videtur. [45] Syro-hex., Arab. 1, 2.

Cap. II. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [2] Sic Codd. 29, 53, alii, Syro-hex. [3] Codd. 85, 127. Nobil. affert: Ἀ. ἀγαθόν. Σ. καλόν. Cod. VII in marg. manu 2da: ἀγαθόν. Praeterea ad ἰδόντες δὲ Montef. e Reg. 1871 exscripsit: Σ. ἰδὼν δέ, repugnante Holmesii amanuensi, qui lectiones marginales hic excisas fuisse affirmat. [4] Reg. 1871, teste Montef. [5] Cod. VII in marg. manu 2da. Syro-hex. in marg.: ἔκρυψαν αὐτόν (ܛܫܝܘܗܝ). [6] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Cod. 15 (cum θίβην). Ad θίβη (sic) Cod. VII in marg. scholium habet: κιβώτιον ἐκ βύβλου πλεκτόν, ὡς φοινικῶδες (corr. ex Suida s. v. θίβης, κοφινῶδες). [7] Codd. 64 (teste Montef.), 85, 127. Cf. Hex. ad Jesai. xviii. 2. [8] Sic Cod. VII ex corr. manu 2da.

3. בַּסּוּף. *In junceto.* Ο΄. εἰς τὸ ἕλος. Ἀ. ἐν τῷ παπυρεῶνι.[9]

5. וְנַעֲרֹתֶיהָ. *Et puellae ejus.* Ο΄. καὶ αἱ ἅβραι (Ἀ. αἱ παιδίσκαι. Σ. τὰ κοράσια[10]) αὐτῆς.

עַל־יַד הַיְאֹר. *Ad oram fluminis.* Ο΄. παρὰ τὸν ποταμόν. Ἄλλος· χεῖλος τοῦ ῥείθρου.[11]

בְּתוֹךְ הַסּוּף. Ο΄. ἐν τῷ ἕλει. Ἀ. ἐν μέσῳ τοῦ παπυρεῶνος.[12]

אֶת־אֲמָתָהּ. *Ancillam ejus.* Ο΄. τὴν ἅβραν. Ἄλλος· (τὴν) οἰκέτιδα.[13]

6. אֶת־הַיֶּלֶד וְהִנֵּה־נַעַר בֹּכֶה. Ο΄. (ὁρᾷ) παιδίον κλαῖον ἐν τῇ θίβει. Alia exempl. (ὁρᾷ) ※ τὸ ◂ παιδίον· ※ καὶ ἦν παιδίον ◂ κλαῖον ÷ ἐν τῇ θίβει ◂.[14]

13. נִצִּים. *Inter se rixantes.* Ο΄. διαπληκτιζομένους. Ἀ. Σ. διαμαχομένους.[15]

רֵעֶךָ. Ο΄. τὸν πλησίον. Ἄλλος· ἑταῖρόν σου.[16]

14. לְאִישׁ שַׂר. Ο΄. ※ εἰς ἄνδρα ◂ ἄρχοντα.[17]

הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת־הַמִּצְרִי. *Num interficere me tu cogitas, quemadmodum interfecisti Aegyptium?* Ο΄. μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Ἀ. μήτι ἀποκτεῖναί με σὺ λέγεις, καθὰ ἀπέκτεινας σὺν τὸν Αἰγύπτιον; Σ. μήτι ἀποκτεῖναί με σὺ λέγεις, ὃν τρόπον ἀπέκτεινας τὸν Αἰγύπτιον; Θ. ἢ ἀνελεῖν με σὺ λέγεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες τὸν Αἰγύπτιον;[18]

15. Ο΄. ἐλθὼν δὲ εἰς γῆν Μαδιάμ. Alia exempl. vacant.[19]

16. שֶׁבַע בָּנוֹת. Ο΄. ἦσαν ἑπτὰ θυγατέρες. Alia exempl. ἑπτὰ θυγατέρες ※ Σ. ἦσαν ◂.[20]

אֶת־הָרְהָטִים. *Canales.* Ο΄. τὰς δεξαμενάς. Ἄλλος· (τὰς) ποτίστρας.[21]

19. וְגַם־דָּלֹה דָלָה. *Et etiam hauriendo hausit.* Ο΄. καὶ ※ ἀντλῶν ◂ ἤντλησεν.[22]

20. לָמָּה זֶּה. Ο΄. καὶ ἱνατί (alia exempl. add. οὕτως[23]).

21. וַיּוֹאֶל מֹשֶׁה לָשֶׁבֶת. *Et consensit Moses habitare.* Ο΄. κατῳκίσθη δὲ Μωυσῆς. Σ. ὥρκισε δὲ Μωυσῆν ὥστε οἰκεῖν. Θ. καὶ ἤρξατο Μωυσῆς κατοικεῖν.[24]

צִפֹּרָה. Ο΄. Σεπφώραν. Schol. ὀρνίθιον, ἢ καλλονή.[25]

22. גֵּר. Ο΄. πάροικος. Ἀ. προσήλυτος.[26]

בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה. Ο΄. ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ (Ἀ. ξένῃ[27]). Alia exempl. add. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δευτέρου

---

[9] Codd. 64 (cum ... απυρεῶνι), 85, 127 (cum παπυρῶνι). [10] Codd. 85, 127 (uterque sine articulis). Cod. VII in marg. manu 2da: Ἀ. αἱ παιδίσκαι. τὰ κοράσια (sic). [11] Cod. VII, superscript. manu 2da. Vid. Dan. x. 4 in Hebr. et LXX. [12] Sic Montef., tacito auctore, notans: "Lectionem Aquilae sequitur Vulgatus interpres, qui vertit: *in papyrione.*" Cod. VII in marg. manu 2da: ἐν τῷ παπυρεῶνι. [13] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. ad Cap. xxi. 8. [14] Sic Syro-hex. Cod. 15: (ὁρᾷ) καὶ ἦν π. κλαῖον ἐν τῇ θ. Arab. 1, 2, teste Holmesio: ※ ÷ *infantem, et infans flens* ÷ ἐν τῇ θ. Cod. 64 male pingit: ※ ἐν τῇ θήβῃ. Post παιδίον Cod. VII in marg. manu 2da apponit: καὶ ἰδοὺ παιδίον. [15] Cod. 64. [16] Cod. VII in marg. manu 2da. [17] Syro-hex. Cod. 64 in marg.: ※ εἰς ἄνδρ.. [18] Cod. 127. Ad θέλεις Cod. 64 in marg. affert: λέγεις, et sic in textu Syro-hex. [19] Sic Codd. X, 72, Syro-hex. (qui habet in marg.), Arab. 1, 2. Iidem, excepto X, copulam ante ἐκάθισεν inferunt. Ad Μαδιὰμ Montef. affert: Ἄλλος· ἐκκρίσεως, tacito auctore. Sic (vel potius ἐκ κρίσεως) Cod. 64 in marg., quae glossa est Hebraeae vocis מִדִּין. [20] Sic Syro-hex., et sine nota hexaplari Codd. 58, 72. [21] Cod. 64 in marg. sine nom. Sic Cod. VII in marg. manu 2da, subscripto γούρνας (sic). [22] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ※ καὶ ἀντλῶν ◂), et sine aster. Cod. 58. Minus bene Montef. e Cod. 64 (qui post ποιμένων in marg. habet: ※ ἀντλῶν): Ο΄. ἀπὸ τῶν ποιμένων ※ ἀντλῶν ◂ καὶ ἤντλησεν. [23] Sic Comp., Ald., Codd. II (ex corr.), III, VII, 14, 16, alii, Syro-hex. [24] Cod. 64, truncato margine: Σ. ὥρκισε δὲ μ.... ὥστε οἰκ.... Θ. καὶ ἤρξατο μ..... τοικει.. Symmachum, ut solet, imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *Juravit ergo Moyses, quod habitaret cum eo.* Sed verbum transitivum ὥρκισε omnino postulat ut Μωυσῆν, non Μωυσῆς, legamus, concinentibus Judaeorum magistris, qui Jethronem generum suum juramento obstrinxisse, ut filium primogenitum idolorum cultui devoveret, fabulantur. Cf. D. Abr. Geiger in *Symmachus* etc. p. 50. [25] Cod. X in marg. Cf. ad Cap. i. 15. Mox v. 22 ad Γηρσὰμ idem in marg. notat: πάροικος ἐκεῖ. [26] Cod. 64. Sic sine nom. Cod. VII in marg. manu 2da. [27] Cod. 64.

ἐκάλεσεν Ἐλιεζέρ· ὁ γὰρ θεὸς τοῦ πατρός μου βοηθός μου, καὶ ἐρρύσατό με ἐκ χειρὸς Φαραώ.[28]

24. אֶת־נַאֲקָתָם. *Gemitum eorum.* Ο΄. τὸν στεναγμὸν αὐτῶν. Ἀ. Σ. τῆς οἰμωγῆς αὐτῶν.[29]

25. וַיַּרְא. Ο΄. καὶ ἐπεῖδεν. Ἀ. Θ. καὶ εἶδεν.[30]

Cap. II. 3. ἔτι κρύπτειν ※ αὐτό ◂.[31] 6. ÷ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ ◂. 11. ÷ ταῖς πολλαῖς ◂.[32] ÷ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ◂.[33] ÷ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ◂.[34] 14. τὸν Αἰγύπτιον ÷ χθές ◂.[35] τὸ ῥῆμα ÷ τοῦτο ◂.[36] 16. ÷ ποιμαίνουσαι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῶν ◂.[37] 22. ÷ ἡ γυνὴ ◂ ※ ἔτεκεν υἱόν ◂.[38]

CAP. III.

1. חֹתְנוֹ. *Soceri sui.* Ο΄. τοῦ γαμβροῦ (alia exempl. πενθεροῦ[1]) αὐτοῦ. Ἀ. νυμφευτοῦ . . Σ. πενθεροῦ[2] . .

1. וַיִּנְהַג. *Et egit.* Ο΄. καὶ ἤγαγε (s. ἦγεν). Ἀ. ἤλασεν.[3]

אֶל־הַר הָאֱלֹהִים. Ο΄. εἰς τὸ ὄρος (alia exempl. add. τοῦ θεοῦ[4]).

2. מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. *E medio rubi.* Ο΄. ἐκ ※ μέσου ◂ τοῦ βάτου.[5]

בֹּעֵר. *Ardens.* Ο΄. καίεται. Ἀ. ἀναπτόμενος.[6] Σ. ἐφλέγετο.[7]

3. אֶת־הַמַּרְאֶה. Ο΄. τὸ ὅραμα. Σ. τὸ θέαμα.[8]

4. מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. Ο΄. ἐκ τοῦ βάτου. Alia exempl. ἐκ μέσου τοῦ βάτου.[9]

הִנֵּנִי. Ο΄. τί ἐστιν; Ἀ. Θ. ἰδοὺ ἐγώ.[10]

5. שַׁל. *Exue.* Ο΄. λῦσαι. Ἀ. ἔκσπασον. Σ. ὑπόλυσαι.[11]

נְעָלֶיךָ. *Calceos tuos.* Ο΄. τὸ ὑπόδημά ※ σου ◂.[12]

עָלָיו. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. ἐπ' αὐτοῦ ◂.[13]

---

[28] Sic Comp., Codd. VII, X (sub ※, fortasse pro ÷), 14 (om. ἐκάλεσεν), 16 (idem), 18, alii, Arab. 1, 2, et Syro-hex. in marg. Alia interpolatio, ἔτι δὲ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱὸν δεύτερον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐλιεζέρ· ὁ γὰρ θεὸς κ. τ. ἑ., est in Ald. (qui infert λέγων post Ἐλιεζέρ), Codd. 76 (om. δεύτερον, cum ἐπωνόμασε pro ἐκάλεσε, et ἐξείλατο pro ἐρρύσατο), 82 (cum ἐπωνόμασε et ἐξείλατο), 83 (ut Ald.), 85, 108, 129. Cf. Cap. xviii. 4. [29] Codd. X, 127 (cum Ἀκ. pro Ἀ. Σ.). Cod. 64 in marg.: . . . ἰμωγῆς. [30] Syro-hex. ܐ̇. ܘܚܙܐ. ܐ̇. Mox ad καὶ ἐγνώσθη αὐτοῖς Cod. VII in marg. manu 2da: καὶ ἠλέησεν αὐτούς, quod scholium esse videtur. [31] Syro-hex. Sic (pro αὐτὸ ἔτι κρ.) sine aster. Comp., Codd. III, VII, X, 14, 16, alii. Pronomen deest in Codd. 53, 75. [32] Idem. [33] Idem, qui male pingit: τοὺς υἱοὺς ⁓ Ἰσραὴλ ◂. [34] Idem. [35] Idem (pro χθὲς τὸν Αἰγ.), et sic sine obelo Codd. III, 14, 15 (cum ἐχθές), 16, alii. [36] Idem. [37] Idem, om. Ἰοθὸρ in fine, quae vox abest a Codd. 29, 37, aliis, Arab. 1, 2. [38] Idem. "Hebraeus pro toto loco, ἐν γαστρὶ δὲ λαβοῦσα ἡ γ. ἔτεκεν υἱόν, habet *et peperit filium.* Male igitur notae Origenianae in Nostro, vixque ex contextu puto olim defuisse ἔτεκεν υἱὸν in LXX, cum Cod. 78 [qui solus reprobat], junior codex, potuerit ex oscitantia amanuensis omittere."—*Ceriani.*

CAP. III. [1] Sic Comp., Ald., Codd. VII (in marg. manu 2da), 14, 71, 72, alii. Duplex lectio, γαμβροῦ πενθεροῦ, est in Codd. 19, 108, 118. Cod. 64: γαμβροῦ, superscripto πενθεροῦ. Syro-hex. in textu: ܚܡܘܗܝ, *soceri sui;* in marg. autem: "Γαμβρὸν (ܚܬܢܐ) τὸν πενθερὸν (ܚܡܘܗܝ) vocat Scriptura, utens more humano, et praesertim linguae Graecorum; saepe autem hoc apud eos dicitur." [2] "Haec ex Regio 1871 mutuamur, ubi lectio Aquilae [quam non memorat Holmesii amanuensis], ut et multae aliae, excisa fuit, ita ut postrema tantum syllaba . . . τοῦ remaneat. Sed ibi legendum esse νυμφευτοῦ non dubium; quia infra Cap. xvii. 1, ubi de Jethro Moysis socero agitur, Aq. חֹתֵן vertit νυμφευτής, id est, ad literam *pronubus,* tametsi puto Aquilam intellexisse *socerum.*"—*Montef.* [3] Codd. X (qui ad ἦλθεν male refert), 127. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxx. 2, 22. Psal. lxxvii. 52. [4] Sic Comp., Ald., Codd. VII (manu 2da), X, 18, 19, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex., Euseb. in Dem. Evang. p. 239 (juxta Cod. Paris. a Gaisfordio adhibitum). [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 58, Arm. 1. Cod. 64 in textu: ἐκ τοῦ βάτου, cum ※ super ἐκ, hic et v. 4. Cod. VII in marg. manu 2da: μέσον τῆς βάτου. [6] Nobil., Cod. 127. [7] Codd. X (teste Griesb.), 85, 127. Minus probabiliter Nobil.: Σ. φλεγόμενος. [8] Codd. X, 127. Montef. e marg. Cod. 1871 edidit: . . . θαῦμα, tacente Holmesii amanuensi. [9] Sic Codd. 58, 128, Syro-hex., Euseb. ibid. pp. 239, 246. [10] Cod. 64. Sic sine nom. Cod. VII in marg. manu 2da. [11] Nobil. (cum ὑπόλυσον), Codd. 85 (teste Montef.), 127 (sine siglo Ἀ.). [12] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 132. [13] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 58, Euseb. ibid. p. 246. Cod. VII in marg. manu 2da: ἐπ' αὐτόν.

6. וַיַּסְתֵּר. Ο΄. ἀπέστρεψε δέ. Ἀ. (καὶ) ἀπέκρυψεν.[14]

7. מִפְּנֵי. Ο΄. ἀπό. Ἄλλος· ἀπὸ προσώπου.[15]

אֶת־מַכְאֹבָיו. *Dolores eorum.* Ο΄. τὴν ὀδύνην αὐτῶν. (Σ.) τὰς καταπονήσεις . .[16]

9. וְגַם־רָאִיתִי אֶת־הַלַּחַץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם. Ο΄. κἀγὼ ἑώρακα τὸν θλιμμὸν, ὃν οἱ Αἰγύπτιοι θλίβουσιν αὐτούς. Ἀ. καίγε ἑώρακα σὺν τὸν ἀποθλιμμὸν ὃν οἱ Αἰγύπτιοι ἀποθλίβουσιν αὐτούς. Σ. καὶ ἑώρακα τὴν θλῖψιν αὐτῶν, ἣν οἱ Αἰγύπτιοι θλίβουσιν αὐτούς. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[17]

11. מִי אָנֹכִי. Ο΄. τίς εἰμι ἐγώ (※Ἀ. Θ. ἐγώ ◂ εἰμι[18]).

12. וַיֹּאמֶר. Ο΄. εἶπε δὲ ὁ θεὸς Μωυσῇ, λέγων. Alia exempl. εἶπε δέ.[19]

בְּהוֹצִיאֲךָ. Ο΄. ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν σε. Σ. ὅταν ἐξαγάγῃς.[20]

14. אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. *Sum qui sum.* Ο΄. ἐγώ εἰμι ὁ ὤν. Ἀ. Θ. ἔσομαι (ὃς) ἔσομαι.[21]

15. זִכְרִי. *Monumentum meum.* Ο΄. μνημόσυνον. Σ. ἀνάμνησίς μου.[22]

16. אֶת־זִקְנֵי. *Seniores.* Ο΄. τὴν γερουσίαν. Ἀ. τοὺς πρεσβυτέρους.[23]

פָּקֹד פָּקַדְתִּי. Ο΄. ἐπισκοπῇ ἐπέσκεμμαι. Schol. ἐπιβλέψει ἐπέβλεψα.[24]

18. נִקְרָה. *Obviam factus est.* Ο΄. προσκέκληται. Ἄλλος· ἐπικέκληται.[25]

20. בְּקִרְבּוֹ. Ο΄. ἐν αὐτοῖς. Ἀ. ἐν ἐγκάτῳ αὐτοῦ.[26]

21. לֹא תֵלְכוּ. Ο΄. οὐκ ἀπελεύσεσθε (Ἄλλος· ἐξελεύσεσθε[27]).

22. וּמִגָּרַת בֵּיתָהּ. *Et ab inquilina domus ejus.* Ο΄. καὶ συσκήνου (Σ. σταθμούχου[28]) αὐτῆς.

וְנִצַּלְתֶּם. *Et spoliabitis.* Ο΄. καὶ σκυλεύσατε (alia exempl. συσκευάσατε, s. συσκευάσετε[29]). Ἀ. Σ. (καὶ) σκυλεύσετε.[30] Aliter: Ἀ. συλήσατε.[31] Ὁ Σύρος, ἐκτινάξατε, κενώσατε, φησίν.[32]

Cap. III. 6. καὶ εἶπεν ÷ αὐτῷ ◂.[33] ÷ καὶ ◂ θεὸς Ἰσαὰκ ◂. 7. ÷ πρὸς Μωυσῆν ◂.[34] ἐργοδιωκτῶν

---

[14] Codd. X, 127 (sine nom.). Cod. 85 in marg. sine nom.: ἐπέκρυψεν. Hic notatur in marg. Cod. X: κατὰ Σαμαρειτῶν; necnon infra ad v. 15: ση. κατὰ Σαμαρειτῶν. [15] Cod. VII in marg. manu 2da. [16] Cod. 64, exciso margine, in quo nomen interpretis erat. Cf. Hex. ad Psal. xxxi. 10. lxviii. 27. Mox v. 8 verba, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς, quae desunt in Codd. III, VII, X, 14, 16, 18, aliis, in marg. tantum habet Syro-hex. [17] "Sic lectiones trium interpretum affert Cod. Basiliensis (=Holmes. 85). Ed. Romana solam Aquilae habet, legiturque ibi θλίβουσιν."—*Montef.* Holmesii amanuensis e Cod. 85 non nisi Symmachi et Theodotionis lectiones exscripsit. [18] Syro-hex. In textu LXXvirali ἐγὼ abest a Codd. VII (ante corr.), X, 14, 16, 18, aliis. [19] Sic Codd. III, VII (teste Ceriani), 29, 59, alii, Arm. 1, Syro-hex. Hic autem in marg. affert: ὁ θεὸς πρὸς Μωυσῆν, λέγων. [20] Cod. 64. Procop. in Octat. p. 225: "Sym. legit: *Cum eduxeris.*" Mox ad ἐν τῷ ὄρει τούτῳ Cod. 64 in marg.: ἐν Χωρήβ. [21] Cod. 64: Ἀ. Θ. ἔσομαι ἔσομαι; ubi pronomen excidisse videtur. Graeco-Ven.: ἔσ. ὃς ἔσ. [22] Idem. [23] Codd. X, 64, 127. Nobil. affert: Ἀ. τοὺς πρεσβύτας. [24] Anon. in Cat. Niceph. p. 588: ἐπισκοπῇ ἐπέσκεμμαι· ἐπιβλέψει ἐπέβλεψα, καὶ ὡς ἄνωθεν ἐφ' ὑμᾶς βάλλων τὴν ὄψιν, οὕτω μεγαλοπρεπῶς ὑμῶν φροντίζω. Eadem habet in marg. Cod. 57. "Quid si ἐπιβλέψει ἐπέβλεψα fuerit ab alio interprete?"—*Holmes.* Vix crediderim. [25] Cod. 64 in marg. sine nom. Cf. ad Cap. v. 3. [26] Cod. 64, teste Montef.; nam Holmesii amanuensis silet. Cf. Hex. ad Gen. xviii. 14. Psal. liv. 5. [27] Sic in marg. Codd. 57, 64, 85; in textu autem Codd. 30, 71. [28] Cod. 64. Hesych.: Σταθμοῦχος· ὁ τῆς οἰκίας κύριος καὶ ξενοδόχος. [29] Prior lectio est in Codd. VII (cum συνσκ.), X, 14, 16, 18, aliis; posterior in Ald., Codd. III, 15, 29, 64, et Syro-hex., qui recte vertit ܬܒܨܠܘܢ, *fraudabitis.* (Cum hoc sensu usitatior apud bonos scriptores media forma; e.g. Plut. Opp. T. I, p. 1031 E de Arato: πολέμῳ καὶ ἀγῶνι χρήσασθαι φανερῶς ἀθαρσὴς καὶ δύσελπις· κλέψαι δὲ πράγματα, καὶ συσκευάσασθαι κρύφα πόλεις καὶ τυράννους ἐπηβολώτατος. Ubi Coraës: Ἴσον ἐνθάδε δύναται (τὸ συσκευάσασθαι) τῷ διὰ τέχνης ἢ ἐπιβουλῆς ἀπατῆσαι· ὅθεν καὶ, Συσκευή· ἐπιβουλή, παρ' Ἡσυχίῳ.) [30] Cod. X. Montef. post Drusium ex falsa lectione Theodoreti affert: Σ. καὶ συλεύσετε (sic) τοὺς Αἰγυπτίους. Cf. ad Cap. xii. 36. [31] Procop. in Cat. Niceph. p. 590. [32] Idem ibid. Syrus vulgaris vertit ܢܦܨܘ (=ἐκτινάξατε Exod. xiv. 27. Jud. vii. 19 in Syro-hex.). [33] Syro-hex. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 16, alii, Arab. 1, 2. [34] Idem.

※ αὐτῶν ↙.[35] 8. καὶ Εὐαίων ÷ καὶ Γεργεσαίων ↙.[36] 10, 11 (bis). ÷ βασιλέα Αἰγύπτου ↙. 15. ÷ ἐστὶν ↙ ὄνομα. 16. ÷ τῶν υἱῶν ↙.[37] 17. ÷ καὶ Γεργεσαίων ↙.[38]

Cap. IV.

4. בִּזְנָבוֹ. Ο΄. τῆς κέρκου. Ἄλλος· οὐρᾶς.[1]

5. לְמַעַן. Ο΄. ἵνα. Alia exempl. καὶ εἶπε κύριος ἵνα.[2]

6. וַיּוֹצִאָהּ. Ο΄. καὶ ἐξήνεγκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ (alia exempl. ἐξήνεγκεν αὐτὴν[3]) ÷ ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ ↙.[4] Alia exempl. praemitt. καὶ εἶπεν· ἐξένεγκε τὴν χεῖρά σου ἐκ τοῦ κόλπου σου.[5]

וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג. Ο΄. καὶ ἐγενήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ※ λεπρῶσα ↙ ὡσεὶ χιών.[6] Ἀ. καὶ ἰδοὺ χεὶρ αὐτοῦ λεπρῶσα ὡσεὶ χιών. Σ. καὶ ἐφάνη ἡ χεὶρ αὐτοῦ λελεπρωμένη ὡσεὶ χιών. Θ. καὶ ἰδοὺ ἡ χεὶρ αὐτοῦ λεπρῶσα ὡσεὶ χιών.[7]

7. הָשֵׁב. *Refer.* Ο΄. πάλιν· εἰσένεγκον. Alia exempl. πάλιν εἰσένεγκον.[8]

7. יָדוֹ. Ο΄. τὴν χεῖρα ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[9]

שָׁבָה. *Restituta est.* Ο΄. ἀπεκατέστη (s. ἀπεκατεστάθη). Ἀ. ἀπεστράφη.[10]

8. הָאַחֲרוֹן. *Posterioris.* Ο΄. τοῦ δευτέρου. Ἀ. τοῦ ἐσχάτου. Σ. τοῦ ἑπομένου.[11]

9. הַיְאֹר (bis). Ο΄. τοῦ ποταμοῦ. Ἄλλος· τοῦ ῥείθρου.[12]

וְהָיוּ לְדָם. Ο΄. ※ Σ. Θ. καὶ ἔσται ↙ αἷμα.[13]

10. לֹא אִישׁ דְּבָרִים. *Non vir facundus.* Ο΄. οὐχ ἱκανός (alia exempl. εὔλογος; alia, εὔλαλος[14]) εἰμι. Ἀ. οὐκ ἀνὴρ ῥημάτων. Σ. οὐκ εὔλαλος.[15]

גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ אֶל־עַבְדֶּךָ כִּי כְבַד־פֶּה וּכְבַד לְשׁוֹן אָנֹכִי. *Etiam ex quo loqueris ad servum tuum; nam gravis* (impeditus) *ore et gravis lingua* sum *ego.* Ο΄. οὐδὲ ἀφ᾽ οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεράποντί σου· ἰσχνόφωνος ※ γὰρ ↙[16] καὶ βραδύγλωσσος ἐγώ εἰμι. Ἀ. καίγε ἀπὸ τότε λαλήσαντός σου πρὸς δοῦλόν σου· ὅτι βαρὺς στόματι καὶ βαρὺς γλώσσῃ ἐγώ εἰμι.[17]

---

[35] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 58, 72. [36] Idem. Sic sine obelo Comp., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii. Verba obelo notata desunt in Cod. 130, Arab. 1, 2. [37] Idem. [38] Idem, et sub ÷ Arab. 1, 2.

Cap. IV. [1] Cod. X in marg. sine nom. Glossam sapit. [2] Sic Codd. 16, 18, 19, alii, Arab. 1, 2. Syro-hex. in marg.: καὶ εἶπε κύριος. [3] Sic Comp., Ald., Codd. VII, X, 14, 16, alii, Arab. 1, 2, Origen. Opp. T. IV, p. 439. [4] Obelus est in Syro-hex. [5] Sic Codd. 14, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, et Syro-hex. in marg. (cum καὶ εἶπε· καὶ ἐξ.). [6] Sic Syro-hex. (cum ↙ ܡܨܪܥܐ ※), et sine aster. Ald., Codd. 53, 56, 71, alii, Arm. 1, Origen. ibid. [7] Cod. 127. Cod. 85: Ἀ. Θ. καὶ ἰδοὺ ἡ χεὶρ κ. τ. ἑ. Σ. καὶ ἐφάνη ἡ χ. αὐτοῦ λεπρωμένη (sic) ὡ. χ. In Cod. VII ad ἐγενήθη superscript. manu 2da ἰδού; et ad αὐτοῦ in marg. add. λεπρός (ut in textu Comp., Cod. 83). [8] Sic Codd. VII, 18, 59, 74, fortasse alii. Vox πάλιν abest a Cod. 135, Origen. ibid., Arm. 1, et Syro-hex., qui in marg. habet. [9] Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 32, 52, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [10] Syro-hex. ܐ. ܐܬܗܦܟܬ. Lectio anonyma ἀπεστράφη est in marg. Cod. 108. [11] Nobil., Cod. 127. Aquilae lectionem in textu habent Codd. II, III, 15, 53, alii. [12] Sic Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. ad Cap. i. 22. [13] Syro-hex. [14] Prior lectio est in Codd. VII (cum ἱκανὸς in marg. manu 2da), X, 14, 16, aliis (inter quos Codd. 85 (cum ἱκανὸς in marg.), 127 (cum εὔλαλος in marg.), 131 (cum λαλος superscript. manu rec.)); posterior in Comp., Codd. 19, 72, 76, Cat. Niceph. p. 598. Cod. 58 duplicem habet lectionem, εὔλαλος οὐδὲ ἱκανός. Syro-hex. in textu: ܡܡܠܠܐ ܦܨܝܚ (h. e. εὔλαλος; cf. ad v. 11); in marg. autem: ἱκανός (ܣܦܘܩܐ). [15] Nobil., Cod. 127. Cod. X perplexe affert: Σ. οὐκ εὔλαλος, οὐχ ἱκανός. Ἀ. οὐκ ἀνὴρ ῥημάτων. Ο΄. οὐκ εὔλογος. Cat. Niceph. ibid.: Ἀ. μογιλάλος. οὐκ ἀνὴρ ῥημάτων. Σ. οὐκ εὔλαλος. Denique Montef. ex omnibus, ut ait, Catenis suis: Ἀ. οὐκ ἀνὴρ ῥ. Σ. Θ. μογγιλάλος. Ο΄. οὐχ ἱκανός. Ἄλλος· οὐκ εὔλογος. Ὁ Σύρος· οὐκ εὔλαλος. Ubi lectio μογγιλάλος ad אִלֵּם v. 11 pertinet. Alias lectiones, οὐκ εὔγλωσσος, quae est in Codd. 18, 29, οὐκ ἀνὴρ λόγιός εἰμι, quam praebet Cod. VII in marg. manu 2da, nihil moramur. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 58, 128. [17] Cod. Basil., testante Montef. Holmesii amanuensis e Cod. 85 nil notat. Eandem lectionem, om. σου post λαλήσαντος, loco praepostero affert Cod. 127. Cf. ad v. 26. Syro-hex. ad καὶ βραδύ(γλωσσος) in marg.

11. אִלֵּם. *Mutum.* Ο΄. δύσκωφον. Ἀ. Σ. Θ. μογιλάλον.[18] Schol. βωβόν.[19]

12. וְהוֹרֵיתִיךָ. *Et docebo te.* Ο΄. καὶ συμβιβάσω σε. Ἀ. (καὶ) φωτίσω σε. Σ. (καὶ) ὑποδείξω σοι.[20]

13. בִּי אֲדֹנָי. *Obsecro, Domine.* Ο΄. δέομαι, κύριε. Ἀ. Θ. ἐν ἐμοί, κύριε.[21]

17. וְאֶת־הַמַּטֶּה הַזֶּה. Ο΄. καὶ τὴν ῥάβδον ταύτην τὴν στραφεῖσαν εἰς ὄφιν.[22]

18. חֹתְנוֹ. Ο΄. τὸν γαμβρὸν (alia exempl. πενθερὸν[23]) αὐτοῦ.

לֵךְ לְשָׁלוֹם. Ο΄. βάδιζε ὑγιαίνων. Οἱ λοιποί· (πορεύου) εἰς εἰρήνην.[24]

19. בְּמִדְיָן. Ο΄. ἐν Μαδιάμ. Οἱ Γ΄. ἐν Μαδιάν.[25]

כָּל־הָאֲנָשִׁים. Ο΄. πάντες ※ οἱ ἄνδρες ◂.[26]

20. וְאֶת־בָּנָיו. Ο΄. καὶ τὰ παιδία ※ Σ. αὐτοῦ ◂.[27]

21. אֲחַזֵּק. *Obfirmabo.* Ο΄. σκληρυνῶ. Ἀ. Θ. ἐνισχύσω. Σ. θρασυνῶ.[28]

22. בְּנִי. Ο΄. υἱός ※ Ἑβρ. μου ◂.[29]

23. אֶת־בְּנִי. Ο΄. τὸν λαόν μου. Οἱ λοιποί· τὸν υἱόν μου.[30]

23. וַתְּמָאֵן. *Quod si renueris.* Ο΄. εἰ μὲν οὖν μὴ βούλει. Alia exempl. σὺ δὲ οὐκ ἐβούλου.[31] Ἀ. καὶ ἀνένευσας. Σ. καὶ ἠπείθησας.[32]

אָנֹכִי. Ο΄. ἐγώ ※ Ἀ. Θ. εἰμι ◂.[33]

בְּכֹרֶךָ. Ο΄. τὸν πρωτότοκόν ※ Ἑβρ. σου ◂.[34]

24. יְהוָה. Ο΄. ἄγγελος κυρίου. Alia exempl. ἄγγελος.[35] Ἀ. θεός. Σ. Θ. κύριος.[36]

25. צֹר. *Lapidem acutum.* Ο΄. ψῆφον.[37] Ἀ. πέτρον. Σ. ψῆφον πετρίνην. Θ. ἀκρότομον.[38]

וַתַּגַּע לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חֲתַן־דָּמִים אַתָּה לִי. *Et tangere fecit* (praeputium) *pedes ejus* (s. *Et tetigit pedes ejus*), *et dixit: Sponsus sanguinum tu es mihi.* Ο΄. καὶ προσέπεσε (Ἄλλος· ἤγγισε[39]) πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· ἔστη τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου. Σ. καὶ ἀψαμένη τῶν ποδῶν αὐτοῦ, εἶπεν· ὅτι νυμφίος αἱμάτων σύ μοι. Θ. καὶ ἥψατο τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· ὅτι νυμφίος αἱμάτων σύ μοι.[40] Τὸ Ἑβραϊκόν· νυμφίος αἵματος σύ μοι.[41] Aliter: Ἀ. Θ. καὶ ἥψατο τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· ὅτι νυμφίον αἵματος ἔχω.[42]

---

pingit: καὶ βαρύς (ܘܝܩܝܪ). [18] Nobil., Cod. 127. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܥܒܝ ܡܡܠܠܐ ◆. (Locutio Syriaca nescio an μογγιλάλον sonet; nam μογιλάλος in loco Marc. vii. 32 versionis Philox. ܦܩܠܐ sonat. Cf. Hex. ad Exod. iv. 10. Psal. lv. 1. Jesai. lvi. 10 (ubi in Cod. 86, quod serius vidimus, μογγιλάλοι scriptum).) [19] Cod. VII in marg. manu 2da, quae versio est interpretis Graeco-Ven. Hesych.: Βωβός· πηρός. Βωβούς· χωλούς. [20] Nobil. (sine pronominibus), Cod. 127, et Cat. Niceph. p. 599 (ut Nobil.). Cod. VII in marg. manu 2da: φωτίσω σε. Cf. ad Cap. xxiv. 12. Easdem lectiones tum hic, tum ad v. 15 e Chronico Alex. p. 67 profert Montef. [21] Cod. 85. [22] Haec, τὴν στρ. εἰς ὄφιν, desunt in Codd. VII (sed add. antiqua manus), X (idem), 29, 59, aliis, et Syro-hex. (qui margini allevit: ܕܐܬܗܦܟܬ ܠܚܘܝܐ.). [23] Sic Comp., Ald., Codd. VII (ex corr.), 14, 19, alii. Cf. ad Cap. iii. 1. [24] Cod. X: Οἱ λοιποί· εἰς εἰρήνην. Paulo aliter Cod. 85: Οἱ λοιποί· ἐν εἰρήνῃ (non, ut Montef., βάδιζε ἐν εἰρ.). Tandem Cod. VII in marg. manu 2da: πορεύου εἰς εἰρ. Duplex lectio, ὑγιαίνων εἰς εἰρήνην, est in Codd. 14, 16, 77, 131. [25] Syro-hex. ܓ̈. ܒܡܕܝܢ. [26] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 58. [27] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 14, 16, 25, alii, Arab. 1, 2. [28] Nobil. (sine siglo Θ.), Cod. 127. [29] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 18, 58, qui tamen post πρωτότοκον om. μου. [30] Codd. X, 85 (teste Montef.), 127. [31] Sic Ald., Codd. VII, X, 14, 16, 18, alii, et Syro-hex. in marg. [32] Nobil., Cod. 127 (cum ἠπίθησας). [33] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 58. [34] Iidem. [35] Sic Codd. VII (cum κύριος ex corr.), X, 14, 16, alii, Arab. 1, Syro-hex. [36] Nobil., Cod. 127, Syro-hex. Cod. X: Ἀ. ὁ θεός (sic Montef. et collatio vetusta Bodl.; sed Holmesius ex eodem codice affert: Ἀ. οἱ θεοί). Σ. Θ. κύριος. Ο΄. ἄγγελος; cum scholio in imo paginae: θέλων ὁ ἄγγελος ἐζήτει ἀνελεῖν Μωυσῆν. εἴ τις κατὰ μὲν τὸν Ἀ. θεὸς ἦν, κατὰ δὲ Σ. καὶ Θ. κ̄ς̄ κω (sic). [37] Syro-hex. ܦܣܦܣܐ, cum scholio: ܦܣܦܣܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܡܚܠܐ (silex). Cod. VII in marg. manu 2da glossas habet: μάχαιραν (erasum); ξίφος ἰδάνι (sic). [38] Codd. 85, 127 (cum τρίνην pro πετρίνην). Nobil. affert tantum: Ἀ. πέτραν (sic). [39] Cod. VII ex corr. manu 2da. [40] Nobil. (cum Ἄλλος (bis) pro Σ. et Θ.), Codd. 85 (teste Montef.), 127. (Holmesii amanuensis e Cod. 85 tantum notat: Ad ἔστη in marg.: ὅτι νυμφίος αἱμάτων σύ μοι. Οἱ λοιποὶ ὡς πρόκειται. Etiam Cod. X, a Montef. mutile exscriptus, in marg. habet: Λοιποί· ὅτι νυμφίος αἱμάτων σύ μοι. Οἱ λοιποὶ ὡς πρὸ (sic).) [41] Cod. VII in marg. manu 2da. [42] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܩܪܒܬ ...

26. וַיִּרֶף מִמֶּנּוּ אָז אָמְרָה חֲתַן דָּמִים לַמּוּלֹת. *Et destitit* (Jova) *ab eo. Dixerat autem sponsum sanguinum cum respectu circumcisionis.* Ο΄. *καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, διότι εἶπεν· ἔστη τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου.* Ἀ... *καὶ εἶπεν· νυμφίον αἱμάτων ἔχω εἰς περιτομάς.*[43] Σ. *ἀφῆκε δὲ αὐτὸν, ὅτι εἶπεν· νυμφίος αἱμάτων τῆς περιτομῆς.* Θ. *καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν, ὅτι εἶπεν· νυμφίος αἱμάτων εἰς περιτομάς.*[44] Ὁ Ἑβραῖος· *ἐσφράγισε* (חָתַם) *τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς.*[45]

27. וַיִּשַּׁק־לוֹ. Ο΄. *καὶ κατεφίλησαν ἀλλήλους.* Alia exempl. *καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.*[46]

28. הָאֹתֹת. Ο΄. *τὰ ῥήματα.* Alia exempl. *τὰ σημεῖα.*[47]

Cap. IV. 1. ÷ *τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς* ↙;[48] 10. ÷ *ἡμέρας* ↙. 14. *αὐτός* ÷ *σοι* ↙. 18. ÷ *μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας — Αἰγύπτου* ↙.[49] 20. *τὴν ῥάβδον* ÷ *τὴν παρὰ* ↙ *τοῦ θεοῦ.*[50] 25. *τοῦ υἱοῦ* ※ *αὐτῆς* ↙.[51] 30. *τὰ ῥήματα* ÷ *ταῦτα* ↙.[52] 31. *κύψας δὲ* ÷ *ὁ λαός* ↙.[53]

CAP. V.

2. מִי יְהוָה. Ο΄. *τίς ἐστιν.* Alia exempl. add. *κύριος*; alia, *θεός.*[1]

3. יִפְגָּעֵנוּ בַּדֶּבֶר אוֹ בֶחָרֶב. *Percutiat nos peste aut gladio.* Ο΄. *συναντήσῃ ἡμῖν θάνατος ἢ φόνος* (Ἀ. Σ. *λοιμὸς ἢ μάχαιρα*[2]). Aliter: Ἀ. *ἀπαντήσῃ ἡμῖν ἐν θανάτῳ ἢ ἐν μαχαίρᾳ.* Σ. *ἐπιπέσῃ θάνατος ἡμῖν ἢ μάχαιρα.* Θ. *ἀπαντήσῃ ἡμῖν θάνατος ἢ ῥομφαία.*[3]

4. תַּפְרִיעוּ. *Liberum facitis.* Ο΄. *διαστρέφετε.* Ἀ. *ἀποπετάζετε.* Σ. *ἀποτρέπετε.* Θ. *διασκεδάζετε.*[4]

6. בַּיּוֹם הַהוּא. Ο΄. Vacat. ※Ἑβρ. *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ* (↙).[5]

7. כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם. *Sicut heri et nudius tertius.* Ο΄. *καθάπερ χθὲς καὶ τρίτην* ÷ *ἡμέραν* ↙.[6] Ἀ. *καθὰ ἐχθὲς* [*καὶ*] *τρίτης* (s. *τρίτην*). Σ. *καθάπερ καὶ πρότερον.* Θ. *καθάπερ ἐχθὲς καὶ τῆς τρίτης.*[7]

הֵם יֵלְכוּ וְקֹשְׁשׁוּ לָהֶם תֶּבֶן. *Ipsi abeant et colligant sibi paleam.* Ο΄. [*ἀλλ'*] *αὐτοὶ πο-*

ܚܬ̈ܢܐ ܕܠܗ ܘܐܡܪܬ. ܡܛܠ ܕܚܬܢܐ ܕܕܡܐ ܐܢܬ ܠܟ. Anon. in Cat. Niceph. p. 613: Ὁ Ἀκύλας ἀντὶ τοῦ, ἔστη τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς, εἶπε· νυμφίον αἵματος ἔχω· ὁ δὲ Ἑβραῖος· ἐσφράγισε τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς. Unde satis constat, Syrum nostrum revera scripsisse ܐܢܬ ܠܟ, non Hebraeo convenientius, ܐܢܬ ܠܝ. Aquilam vero, interpretem literae tenacissimum, *αἵματος* pro *αἱμάτων*, et *ἔχω* pro *σύ μοι* dedisse, prorsus incredibile est. Cf. Ceriani ad loc. [43] Sic Montef. (cum *αἱμάτον*), ex Basiliano, ut videtur, tacente Holmesii amanuensi. Aquilae stylus postulat: *τότε εἶπεν· νυμφίος αἱμάτων εἰς π.* Cod. 127 ad v. 25 confuse affert: Ἀ. *καίγε ἀπὸ τότε λαλήσαντος πρὸς δοῦλόν σου, ὅτι βαρὺς στόματι καὶ βαρὺς γλώσσῃ ἐγώ εἰμι. καὶ εἶπεν αἱμάτων εἰς περιτομάς* (sic). Cf. ad v. 10. [44] Nobil., Codd. 85 (teste Montef.), 127, omnes in continuatione. Cod. VII in marg. manu 2[da]: *νυμφίος αἱμάτων τῆς περιτομῆς.* [45] Nobil., et Anon. in Cat. Niceph., ut supra. [46] Sic Ald., Codd. VII, X (cum *σαν* in marg.), 14, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [47] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [48] Syro-hex., Arab. 1, 2. [49] Syro-hex. [50] Idem, qui pingit: ܠܚܘܛܪܐ ÷ ܗܘ ܕܡܢ ↙ ܐܠܗܐ. [51] Idem, fortasse per errorem pro *πρὸς τοὺς πόδας* ※ *αὐτοῦ* ↙, ubi pronomen deest in Codd. II, III, 56. [52] Idem. Pronomen abest a Comp., Codd. X, 18, 19, 118, Arm. 1. [53] Idem.

CAP. V. [1] Prior lectio est in Codd. VII (ex corr.), 15, 85, et Theodoret. Opp. T. I, p. 125; posterior in Cod. III, Arab. 1, 2, invito Syro-hex. [2] Codd. X, 127. Cod. VII in marg. manu 1[ma]: Ἀκ. (posterior manus superscripsit Σύμ.) *λιμὸς* (sic) *ἢ μάχαιρα.* Montef. e Cod. 85 edidit: (Ἄλλος·) *λοιμὸς ἢ μ.* Denique Holmes. e Cod. 108 exscripsit: Ἀ. *λοιμός.* Σ. *ἡ μάχαιρα.* Θ. *ἡ ῥομφαία.* [3] Syro-hex. ܐ. ܢܦܓܘܥ ܒܢ ܒܡܘܬܐ ܐܘ ܒܣܝܦܐ܀ ܣ. ܢܬܩܦܠܢ. ܡܘܬܐ ܠܢ ܐܘ ܣܝܦܐ܀ ܬ. ܢܦܓܘܥ ܒܢ ܡܘܬܐ ܐܘ ܪܘܡܚܐ܀ Pro ܡܘܬܐ in lectionibus Aquilae et Symmachi ܡܘܬܢܐ, *λοιμὸς*, rescribendum censet Ceriani, ne cum Hexaplis editis pugnet Syrus. [4] Codd. X, 85, 127. Pro *ἀποτρέπετε* Montef. e Chronico Alex. *ἀποστρέφετε* inutiliter correxit. Ad Aquilam cf. Hex. ad Exod. xxxii. 25. Deut. xxxii. 42. [5] Syro-hex. in textu. Sic sine notis Codd. 58, 72, 128, Arab. 1, 2. [6] Obelus est in Syro-hex. Post *ἡμέραν* add. *καὶ τὸ τῆς σήμερον* Ald., Codd. III, X, 18, 29, alii. [7] Nobil., Cod. 85 (ex quo ad Aquilam Montef. mendose exscripsit: *κατὰ ἐχθὲς τρίθην*, fortasse pro *καθὰ ἐχθὲς τρίτην*).

ῥευέσθωσαν καὶ συναγαγέτωσαν (Ἀ. Σ. Θ. καλαμάσθωσαν[8]) ἑαυτοῖς ἄχυρα. Ἀ. αὐτοὶ πορευέσθωσαν ... Σ. αὐτοὶ ἀπερχόμενοι καλαμάσθωσαν ἑαυτοῖς ἄχυρα. Θ. αὐτοὶ πορευθέντες [καὶ] καλαμάσθωσαν ἑαυτοῖς ἄχυρον.[9]

13. וְהַנֹּגְשִׂים. *Et exactores operarum.* Ο΄. οἱ δὲ ἐργοδιῶκται. Ἀ. καὶ οἱ εἰσπρᾶκται.[10]

16. וּלְבֵנִים. Ο΄. καὶ τὴν πλίνθον. Alia exempl. καὶ τὴν σύνταξιν.[11] Ἄλλος· πλινθάρια. Ἄλλος· τὴν πλινθουργίαν.[12]

וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ מֻכִּים וְחָטָאת עַמֶּךָ. *Et ecce! servi tui verberati* sunt, *cum tamen peccet populus tuus.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδές σου μεμαστίγωνται· ἀδικήσεις οὖν τὸν λαόν σου. Ἀ. καὶ ἰδοὺ οἱ δοῦλοί σου πεπληγμένοι, καὶ ἁμαρτία λαῷ σου. Σ. καὶ οἱ δοῦλοί σου μεμαστιγωμένοι, καὶ ἁμαρτίαν ἔχεις (עַמֶּךָ). Θ. καὶ ἰδοὺ οἱ δοῦλοί σου μεμαστίγωνται, καὶ ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν λαόν σου.[13]

19. לֹא־תִגְרְעוּ. *Non detrahetis.* Ο΄. οὐκ ἀπολείψετε. Ἀ. οὐχ ὑφελεῖτε.[14]

20. אֶת־מֹשֶׁה. Ο΄. Μωυσῇ. Aliter: Ο΄. ※ Σ. Θ. εἰς ◄ Μωυσῆν.[15]

21. הִבְאַשְׁתֶּם. *Foetidum fecistis.* Ο΄. ἐβδελύξατε. Ἀ. Σ. ἐσαπρίσατε.[16]

23. וְהַצֵּל לֹא־הִצַּלְתָּ. *Et liberando non liberasti.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. Θ. ῥυόμενος ◄ οὐκ ἐρρύσω.[17]

Cap. V. 3. ÷ αὐτῷ ◄.[18] 4. ÷ ἕκαστος ὑμῶν ◄ πρὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ.[19] 6. καὶ τοῖς γραμματεῦσιν ※ αὐτοῦ ◄.[20] 7. οὐκ ÷ ἔτι ◄.[21] 8. διὰ τοῦτο ※ αὐτοὶ ◄ κεκράγασι.[22] 9. ÷ τούτων ◄.[23] 12. ἐν ὅλῃ ※ γῇ ◄ Αἰγύπτῳ.[24] 13. ÷ αὐτούς ◄.[25] 14. ÷ τοῦ γένους ◄.[26]

CAP. VI.

1. כִּי בְיָד חֲזָקָה יְשַׁלְּחֵם וּבְיָד חֲזָקָה. Ο΄. ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ. Ἀ. (ὅτι) ἐν χειρὶ ἰσχυούσῃ ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς, καὶ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ. Σ. (ὅτι) διὰ χειρὸς κραταιᾶς ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς, καὶ διὰ χειρὸς κραταιᾶς. Θ. (ὅτι) ἐν χειρὶ κραταιᾷ ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς, καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ.[1]

3. וָאֵרָא אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי. *Et apparui Abrahamo, Isaaco et Jacobo in* nomine *Dei omnipotentis.* Ο΄. καὶ ὤφθην πρὸς Ἀβραὰμ ÷ καὶ ◄ ※ πρὸς ◄ Ἰσαὰκ καὶ ※ πρὸς ◄ Ἰακὼβ, θεὸς ὢν αὐτῶν.[2] Ἀ. καὶ ὠράθην πρὸς Ἀβραὰμ καὶ πρὸς Ἰσαὰκ καὶ πρὸς Ἰακὼβ ἐν θεῷ ἱκανῷ.[3] Ἄλλος· ἐν ἰσχυρῷ ἱκανῷ.[4]

יְהוָה. Ο΄. κύριος. Schol. Διδάσκει πόσης αὐτὸν καὶ τιμῆς καὶ εὐμενείας ἠξίωσεν. Ὁ γὰρ τοῖς

---

[8] Cod. X. In textu LXXvirali ἀλλ᾽ om. Comp., Codd. II, III, VII, X, ceteri fere omnes, et Syro-hex. Hic autem ad αὐτοὶ superscribit Ἀ. Θ., non praemisso ex more asterisco. [9] Nobil. Montef. e Cod. 85 ad Sym. ἄχυρον edidit, necnon ad Theod. πορευέσθωσαν καὶ καλ. [10] Cod. 85. Cf. Hex. ad Job. iii. 18. xxxix. 7. [11] Sic Codd. VII, 59. [12] Has lectiones in marg. inferiori manu 2da adscriptas habet Cod. VII. [13] Codd. 57, 85 (teste Montef.). Nobil. affert: Ἀ. καὶ ἰδοὺ—λαῷ σου. Σ. καὶ οἱ δοῦλοί σου μεμαστίγωνται, καὶ ἡ ἁμ. εἰς τὸν λ. σου; ad quae notat Collator Cod. 85 in schedis Bodl.: "In marg. praeter edita haec subdit: καὶ οἱ δ. σου μεμαστιγωμένοι, καὶ ἁμαρτίαν ἔχεις." [14] Nobil., Codd. X (cum οὐκ ὑφελεῖται), 85. Mox ad τὸ καθῆκον Cod. VII in marg. manu 2da: τὴν ποσότητα. [15] Syro-hex. in textu: ※ܣ. ܬ. ܠܘܬ ܡܘܫܐ. [16] "Ed. Rom. et MSS. Regii, qui [posteriores] nomen interpretum omittunt."—*Montef.* Mox ad τὴν ὀσμὴν Cod. VII in marg. manu 2da: τὴν μυρῶ (sic). [17] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 58, 128, Arm. 1. [18] Syro-hex. [19] Idem, qui pingit: ÷ ἕκαστος—αὐτοῦ ◄. [20] Idem. Sic sine aster. Codd. VII (manu 2da), 58, 72 (cum αὐτῶν), Arm. 1. [21] Idem (cum ÷ οὐκέτι ◄). [22] Idem. Sic sine aster. Codd. 14, 16, 25, alii. [23] Idem. Vox deest in Cod. 53, Arm. 1. [24] Idem. Vocula deest in Codd. III, VII, 14, 15, aliis. [25] Idem. [26] Idem. Deest in Codd. VII, 53, 59.

CAP. VI. [1] Syro-hex. ܐ. ܒܐܝܕܐ ܕܚܝܠܐ ܫܕܪ ܐܢܘܢ. ܘܒܐܝܕܐ ܚܝܠܬܢܝܬܐ... ܣ. ܡܛܠ ܕܒܐܝܕܐ ܥܫܝܢܬܐ ܡܫܕܪ ܠܗܘܢ ܘܡܛܠ ܕܒܐܝܕܐ ܥܫܝܢܬܐ... ܬ.. ܕܒܐܝܕܐ ܥܫܝܢܬܐ ܫܕܪ ܐܢܘܢ ܘܒܐܝܕܐ ܥܫܝܢܬܐ. [2] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ※ καὶ πρὸς ◄ Ἰακὼβ), et sine obelo et asteriscis Cod. 15. [3] Euseb. in Dem. Evang. p. 240. Cf. Hex. ad Ezech. x. 5. [4] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Gen. xliii. 14.

πατριάρχαις οὐκ ἐδήλωσεν ὄνομα, τοῦτο αὐτῷ δῆλον ἐποίησεν. Ἔφη γὰρ πρὸς αὐτόν· ἐγώ εἰμι ὁ ὤν· τοῦτο δὲ παρ' Ἑβραίοις ἄφραστον ὀνομάζεται· ἀπείρηται γὰρ αὐτοῖς τοῦτο διὰ τῆς γλώττης προφέρειν. Γράφεται δὲ διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων· διὸ καὶ τετράγραμμον αὐτὸ λέγουσι. Τοῦτο δὲ καὶ τῷ πετάλῳ ἐπεγέγραπτο τῷ χρυσῷ, ὃ τῷ μετώπῳ τοῦ ἀρχιερέως ἐπετίθετο, τῇ ταινίᾳ τῆς κεφαλῆς προσδεσμούμενον. Καλοῦσι δὲ αὐτὸ Σαμαρεῖται μὲν Ἰαβὲ, Ἰουδαῖοι δὲ Ἀϊά (s. Ἰά).[5]

6. לָכֵן. *Propterea.* Ο΄. βάδιζε. Ἄλλος· εἰς τὸ βέβαιον.[6]

מִתַּחַת סִבְלֹת. *De bajulationibus.* Ο΄. ἀπὸ τῆς δυναστείας. Ἄλλος· ἐκ τῆς κακώσεως.[7]

7. לְעָם. Ο΄. ※ εἰς ◂ λαόν.[8]

9. מִקֹּצֶר רוּחַ. *Prae angustia* (angore) *spiritus.* Ο΄. ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας. Ἀ. ἀπὸ κολοβότητος πνεύματος.[9]

קָשָׁה. Ο΄. τῶν σκληρῶν. ※ καὶ εἶπον πρὸς Μωυσῆν· πάρες (s. ἔασον) ἡμᾶς, καὶ δουλεύσομεν τοῖς Αἰγυπτίοις· κρεῖσσον γὰρ ἡμῖν δουλεύειν τοῖς Αἰγυπτίοις, ἢ ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ.[10]

12. עֲרַל שְׂפָתָיִם. *Praeputiatus* (impeditus) *labiis.* Ο΄. ἄλογός εἰμι. Ἀ. ἀκρόβυστος χείλεσι. Σ. οὐκ εἰμὶ καθαρὸς τῷ φθέγματι. Θ. ἀπερίτμητος τοῖς χείλεσιν.[11] Ὁ Ἑβραῖος· ἐγὼ δὲ ἀπερίτμητος τοῖς χείλεσίν εἰμι.[12]

13. וַיְצַוֵּם אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל־פַּרְעֹה. Ο΄. καὶ συνέταξεν αὐτοῖς ※ Σ. Θ. πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ (◂) πρὸς Φαραώ.[13]

לְהוֹצִיא. Ο΄. ὥστε ἐξαποστεῖλαι. Alia exempl. ὥστε ἐξαγαγεῖν; alia, ἵνα ἐξαγάγῃ.[14]

15. בֶּן־הַכְּנַעֲנִית. Ο΄. ὁ ἐκ τῆς Φοινίσσης (Οἱ Γ΄. Χαναναίας[15]).

מִשְׁפְּחֹת. *Familiae.* Ο΄. αἱ πατριαί. Ἄλλος· αἱ συγγένειαι.[16]

16. גֵּרְשׁוֹן. Ο΄. Γεδσών. Alia exempl. Γερσὼν, s. Γηρσών.[17]

שָׁנָה. Ο΄. Vacat. ※ ἔτη ◂.[18]

20. דֹּדָתוֹ. *Amitam suam.* Ο΄. θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἄλλος· θείαν αὐτοῦ.[19]

וַתֵּלֶד. Ο΄. καὶ ἐγέννησεν. Ἄλλος· καὶ ἔτεκεν.[20]

22. סִתְרִי. Ο΄. Σεγρεί. Alia exempl. Σετρεὶ, s. Σετρί; alia, Σεθρεὶ, s. Σεθρί.[21] Οἱ Γ΄ ὁμοίως· Σεθρεί.[22]

23. עַמִּינָדָב. Ο΄. Ἀμειναδάβ. Ἀ. Σ. ὁμοίως· Ἀμειναδάβ. Θ. *Anmidadab.*[23]

---

[5] Theodoret. Quaest. XV in Exod. (Opp. T. I, p. 133). [6] Cod. VII superscript. manu 2da. [7] Cod. 85 in marg. sine nom. Pro δυναστείας, κακώσεως est in Codd. X (in marg.), 130. [8] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII (ex corr.), X, 15, 18, alii. [9] Cod. 85, teste Montef. Nobil. quasi scholium affert. Cf. Hex. ad Job. xxi. 4. Zach. xi. 8. Ad locutionem Graecam VV. DD. apte conferunt Plut. in Demosthene (Opp. T. I, p. 848 E): Ἦν δέ τις, ὡς ἔοικε, καὶ φωνῆς ἀσθένεια, καὶ γλώττης ἀσάφεια, καὶ πνεύματος κολοβότης. [10] Syro-hex. in marg., et sine aster. Arab. 1 (in marg.), 2 (in textu). Ille autem notat: "Haec afferuntur tantum in editione Samaritanorum (ܒܫܘܡܪܝܐ ܕܝܢ). Memorat autem ea populus post egressionem ex Aegypto, dicens ad Moysen: *Nonne hoc erat verbum quod locuti sumus ad te in Aegypto, dicentes: Sine nos,* et cetera." Cf. Exod. xiv. 12 in Hebr. et LXX. E textu autem Graeco hexaplaribus codicibus apposito Nostrum lectiones suas Hebraeo-Samaritanas vertisse, diserte testatur subscriptio in calce libri Exodi. Vid. Ceriani ad loc. [11] Nobil. In Cod. VII, deleto ἄλογος, subscripsit manus 2da: ἀκρόβυστος ἐν χείλεσιν. Cf. ad v. 30. [12] Syro-hex. ܥܒܪ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܓܙܝܪܐ ܒܣܦ̈ܘܬܐ ܐܢܐ. [13] Sic Syro-hex. in textu, et sine aster. Codd. VII (ex corr. sine τοὺς), 15, 72, Arab. 1, 2. [14] Prior lectio est in Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, aliis, et Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 19, 108. [15] Syro-hex. .ܓ. ܟܢܥܢܝܬܐ. Sic in textu Cod. 15. [16] Cod. VII in marg. manu 2da. [17] Prior scriptura est in Codd. 29, 83, Arab. 1, 2, Syro-hex. (ܓܝܪܫܘܢ); posterior in Ald., Codd. III, VII, 16, 25, aliis. Sed in v. 17 pro Γεδσὼν stant Codd. III, VII. [18] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 29, 74, 75, 134, Arm. 1. [19] Cod. VII in marg. manu 2da. Graeco-Ven.: τὴν ἑαυτοῦ θείαν. [20] Sic in marg. sine nom. Codd. 57, 85; necnon Cod. 128 in textu. [21] Prior lectio est in Codd. VII, X, 14, 16, 18, aliis; posterior in Codd. III, 15, 55, aliis, Arm. 1, et Syro-hex. (ܣܝܬܪܝ). [22] Syro-hex. ܗܠܝܢ. ܓ. ܗܘ ܕܡܘܬܐ ܣܝܬܪܝ. [23] Idem. Ad Theod. non satis distinguere licet, utrum scripserit Syrus noster ܥܡܝܢܕܒ an

27. לְהוֹצִיא ... מִמִּצְרַיִם. Ο΄. καὶ ἐξήγαγον ... ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Alia exempl. ὥστε ἐξαγαγεῖν ... ἐξ Αἰγύπτου.[24]

30. עֲרַל שְׂפָתַיִם. Ο΄. ἰσχνόφωνός εἰμι. Σ. οὐκ εἰμὶ καθαρὸς φθέγματι.[25]

Cap. VI. 15. ÷ τῶν υἱῶν ⁴. 20. ÷ καὶ Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν ⁴.[26]

Cap. VII.

1. רְאֵה נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפַרְעֹה. Ο΄. ἰδοὺ δέδωκά σε θεὸν Φαραώ. Ἀ. ἴδε, δέδωκά σε θεὸν τῷ Φαραώ.[1] Σ. ἴδε, κατέστησά σε θεὸν Φαραώ.[2] Θ. . . θεὸν Φαραώ.[3]

2. מֵאַרְצוֹ. Ο΄. ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ (alia exempl. Αἰγύπτου[4]).

3. וְאֶת־מוֹפְתַי. Ο΄. καὶ τὰ τέρατά ※ Ἑβρ. μου ⁴.[5]

5. בִּנְטֹתִי. Ο΄. ἐκτείνων. Ἄλλος· ἐν τῷ ἐκτεῖναί με.[6]

7. וְאַהֲרֹן בֶּן. Ο΄. Ἀαρὼν δὲ [ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ] ※ Ἀ. υἱός ⁴.[7]

בְּדַבְּרָם. Ο΄. ἡνίκα ἐλάλησεν (alia exempl. ἐλάλησαν[8]).

9. מוֹפֵת. *Prodigium.* Ο΄. σημεῖον ἢ τέρας. Ἀ. Σ΄. τέρας.[9]

לְתַנִּין. *In serpentem.* Ο΄. δράκων. Ἀ. (εἰς) κῆτος.[10]

11. גַּם־הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלַהֲטֵיהֶם כֵּן. *Etiam illi, magi Aegypti, per praestigias suas similiter.* Ο΄. καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακίαις αὐτῶν ὡσαύτως. Ἀ. καίγε αὐτοὶ οἱ κρυφιασταὶ Αἰγύπτου ἐν ἠρεμαίοις αὐτῶν οὕτως. Σ. καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων διὰ τῶν ἀποκρύφων αὐτῶν ὡσαύτως. Θ. καίγε αὐτοὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐν ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως.[11]

13. וַיֶּחֱזַק. *Et obfirmatum est.* Ο΄. καὶ κατίσχυσεν. Σ. (καὶ) ἀντέστη.[12]

דִּבֶּר. Ο΄. ἐνετείλατο αὐτοῖς. Alia exempl. ἐλάλησεν.[13]

14. מֵאֵן. *Renuit.* Ο΄. τοῦ μή. Ἀ. ἀνένευσεν.[14]

15. וְנִצַּבְתָּ. Ο΄. καὶ ἔσῃ. Alia exempl. καὶ στήσῃ.[15]

הַיְאֹר. Ο΄. τοῦ ποταμοῦ. Ἄλλος· τοῦ ῥείθρου.[16]

18. וּבָאַשׁ. *Et foetebit.* Ο΄. καὶ ἐποζέσει. Ἄλλος· βρωμήσει.[17]

ܠܡܒܕܒܕ. Fortasse legendum: Θ. Ἀμμιδαδάβ. [24] Sic Comp., Ald., Codd. VII, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [25] Cod. X. Nobil. affert: Schol. οὐκ εἰμὶ κ. φθ. Montef. vero e Catenis Regiis et schedis Combefis. edidit: Ἄλλος· οὐκ εἰμὶ καθαρὸς χείλεσι. Denique Cod. VII in marg. manu 2da: ἀκρόβυστος ἐν χει^λι (sic). Cf. ad v. 12. [26] Syro-hex.

Cap. VII. [1] Codd. 57, 85 (teste Montef.). Nobil. affert: Ἀ. ἴδε. [2] Nobil. Cod. 57: Σ. ἴδε, κατέστησά σε. [3] Codd. 57, 85. [4] Sic Codd. 18, 53 (sine τῆς), 56 (idem), alii, et Syro-hex. in marg. [5] Sic Syro-hex. Pronomen est in Comp., Codd. III, VII (ex corr.), 15, 19, aliis, Arab. 1, 2. [6] Cod. VII ex corr. manu 2da. [7] Syro-hex. in textu (om. ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ), qui pergit: ὀγδοήκοντα καὶ τριῶν ἦν ἐτῶν. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 18, 25, alii, Arab. 1, 2, et Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܬܕܡܘܪܬܐ. (In textu ἢ τέρας om. Syro-hex., Arab. 1, 2, invitis libris Graecis.) [10] Cod. X. Cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 13. [11] "Sic omnes lectiones plenas habet Basiliensis [Cod. 85] cum nominibus interpretum. Codex quidam Colbertinus ad lectionem Symmachi habet ἐν ἀποκρύφῳ; Reg. 1888, ἐν ἀποκρύφοις; sed hi ἀποσπασμάτια tantum afferunt."—*Montef.* Cod. X affert: Ἀ. τρυφιασταί (sic). Ἀ. ἐν ἠρεμαίοις. Σ. ἀποκρύφῳ. Cod. 57 in marg. sine nom.: ἐν ἠρημέοις (sic) ἀποκρύφοις. Huc tandem pertinet Anon. in Cat. Niceph. p. 882, ab Holmesio excitatus: Ὅτι δὲ λεληθότως ηὔχοντο (οἱ μάγοι), ἐκ τῶν παρελθόντων ἐπισημειώσασθαι δεῖ, ὅπου εἶπον οἱ Ο΄, καὶ ἐποίησαν οἱ ἐπ. τῶν Αἰγ. ταῖς φαρμακείαις· ὁ δὲ Ἀκ., καὶ ἐποίησαν οἱ κρυφιασταί· ὁ δὲ Σύμ., ἐν ἀποκρύφῳ. Cf. Hex. ad Gen. xli. 8. Exod. vii. 22. viii. 7. [12] Cod. X. [13] Sic Comp. (add. αὐτοῖς), Ald. (idem), Codd. III (idem), VII, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. [14] Cod. X, qui ad βεβάρυνται (sic) lectionem refert. Montef. edidit: Σ. ἀνένευσε. Ο΄. βεβάρηται, invito cod. Verum vidit Scharfenb. in *Animadv.* p. 56. Cf. ad Cap. iv. 23. [15] Sic Comp., Codd. III, VII, 14, 15, 16, alii, Syro-hex. [16] Cod. VII superscript. manu 2da. Sic vv. 17, 18 (ter), 20 (bis), 21 (ter), et passim. Cf. ad Cap. i. 22. [17] Idem in marg. manu 2da.

18. מִן־הַיְאֹר. Ο΄. *ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ.* ※ *καὶ ἐβάδισαν Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραώ, καὶ εἶπον αὐτῷ· ΠΙΠΙ ὁ θεὸς τῶν Ἑβραίων ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σέ, λέγων· ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ ἰδοὺ οὐκ εἰσήκουσας ἕως τούτου. τάδε λέγει ΠΙΠΙ· ἐν τούτῳ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ ΠΙΠΙ· ἰδοὺ ἐγὼ τύπτω τῇ ῥάβδῳ (τῇ) ἐν τῇ χειρί μου ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ· καὶ μεταβαλεῖται εἰς αἷμα. καὶ οἱ ἰχθύες οἱ ἐν τῷ ποταμῷ τελευτήσουσι, καὶ ἐποζέσει ὁ ποταμός, καὶ οὐ δυνήσονται οἱ Αἰγύπτιοι πιεῖν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ* ↙.[18]

19. עַל־מֵימֵי. Ο΄. *ἐπὶ τὰ ὕδατα.* Ἀ. *ἐπὶ τὰ ῥεῖθρα.*[19]

וְעַל־אַגְמֵיהֶם. *Et super stagna eorum.* Ο΄. *καὶ ἐπὶ τὰ ἕλη αὐτῶν.* Ἄλλος· *ἐπὶ τὰς λίμνας αὐτῶν.*[20]

וִיהִי. *Et erit.* Ο΄. *καὶ ἐγένετο* (Θ. *ἐγένετο.* Ἀ. Σ. *γενήσεται*[21]).

22. בְּלָטֵיהֶם. Ο΄. *ταῖς φαρμακίαις αὐτῶν.* Σ. *διὰ τῶν ἀποκρύφων.*[22]

וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם. Ο΄. *καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν.* Σ. (*καὶ οὐ*) *προσέσχεν* (*αὐτοῖς*).[23]

24. וַיַּחְפְּרוּ כָל־מִצְרַיִם סְבִיבֹת הַיְאֹר מַיִם לִשְׁתּוֹת כִּי לֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מִמֵּימֵי הַיְאֹר. *Et effoderunt omnes Aegyptii circa flumen aquam ad bibendum, quia non potuerunt bibere ex aqua fluminis.* Ο΄. *ὤρυξαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ, ὥστε πιεῖν ὕδωρ· καὶ οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ.* Ἀ. *καὶ ὤρυξε πᾶσα ἡ Αἴγυπτος κυκλόθεν τοῦ ῥείθρου ὕδωρ τοῦ πιεῖν, ὅτι οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ῥείθρου.*[24] Σ. *ὤρυξαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ εἰς ὕδωρ ὥστε πιεῖν, ὅτι οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.*[25] Θ. *καὶ ὤρυξαν πάντες οἱ Αἰγύπτιοι* [*οἱ*] *κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ εἰς τὸ πιεῖν, ὅτι οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.*[26]

Cap. VII. 5. ÷ *πάντες* ↙.[27] 9. ÷ *τῷ ἀδελφῷ σου* ↙. ÷ *καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ* ↙.[28] 15. (÷) *αὐτός* ↙.[29] 20. *κύριος* ÷ *αὐτοῖς* ↙.[30] *τῇ ῥάβδῳ* ÷ *αὐτοῦ* ↙.[31]

Cap. VIII.

3 (Hebr. vii. 28). וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ. *Et in mactras tuas.* Ο΄. *καὶ ἐν τοῖς φυράμασί* (Ἄλλος· *φρέασί*[1]) *σου.*

---

[18] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Haec in editione Samaritanorum tantum posita sunt." Eadem sine aster. habent Arab. 1 (in marg.), 2 (in textu). [19] Cod. 64. Lectio retrahenda videtur ad sequens עַל־יְאֹרֵיהֶם. [20] Idem ad *ἕλη* in marg. sine nom.: *λίμνας*. Sic Cod. VII in marg. manu 2da. [21] Syro-hex. ܠ. ܗܘܐ. ܐ. ܣ. ܢܗܘܐ. Lectio *καὶ γενήσεται* est in Codd. 74, 75, aliis. Mox ad *ἔν τε τοῖς ξύλοις καὶ ἐν τοῖς λίθοις* Cod. VII in marg. manu 2da scholium habet: *εἰς τὰς ξυλίνας γούρνας* (cf. ad Cap. ii. 16) *καὶ λιθίνας τὰς ἐχούσας ὕδωρ.* [22] Codd. X, 57 (sine nom.), 64. Ad verba, *ἐποίησαν δὲ—Αἰγυπτίων*, Nobil. affert: Ἀ. *καίγε αὐτοὶ—καὶ* (sic) *ἐν ἠρεμαίοις αὐτῶν οὕτως.* Ἄλλος· *καὶ αὐτοὶ—ὡσαύτως.* Ἄλλος· *καίγε αὐτοὶ—ὡσαύτως*; quas ipsas lectiones supra ad v. 11 Montef. e Cod. 85 Aquilae, Symmacho et Theodotioni vindicavit. Et pertinent reapse, ut ex Hebraeis patet, ad v. 11, non ad v. 22, ubi tamen eas ex Nobilio repetere non gravatus est Montef., assumpta etiam copula ante *ἐν ἠρεμαίοις*, quae in Cod. Basil. ad v. 11 recte desideratur. [23] Cod. 64. [24] Nobil., Cod. 85, uterque cum *ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ*. Syro-hex. affert: Ἀ. *ὕδωρ τοῦ πιεῖν, ὅτι οὐκ ἠδύναντο ἐκ τοῦ ὕδατος ὕδατος* (sic) *τοῦ ῥείθρου πιεῖν* (ܡܢ ܡ̈ܝܐ ܡ̈ܝܐ ܕܢ̈ܗܪܐ ܠܡܫܬܝܐ., ubi tum duplex ܡ̈ܝܐ, tum ܢ̈ܗܪܐ in plurali, scribae errores esse videntur). In textu voci *ποταμοῦ* Cod. VII bis superscribit manu 2da: *ῥείθρου*. [25] Cod. 85, teste Montef. Syro-hex. ܣ. ܒܡ̈ܝܐ ܐܝܟ ܢܚܠܐ ܕܠܡܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܨܝܢ ܗܘܘ ܠܡܫܬܝܐ ܡܢ ܡ̈ܝܐ ܕܢܗܪܐ. ❖ [26] Cod. 85, teste eodem. Paulo aliter Syro-hex.: Θ. *ὕδωρ εἰς τὸ πιεῖν* (s. *τοῦ πιεῖν*, ܠܡܫܬܝܐ), *ὅτι οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ὕδωρ de ea fluminis* (ܡ̈ܝܐ ܡܢ ܕܢܗܪܐ; nisi forte rescribendum ܡܢ ܡ̈ܝܐ ܕܢܗܪܐ, vel saltem ܡ̈ܝܐ ܡܢ ܡ̈ܝܐ ܕܢܗܪܐ). [27] Syro-hex. Vox deest in Comp., Codd. 19, 108, 128, Arm. 1. [28] Idem. [29] Idem, ubi obelus excidit. Pronomen reprobant Codd. 72, 78. [30] Idem, pro *αὐτοῖς κύριος*. [31] Idem. Pronomen deest in Cod. 72.

Cap. VIII. [1] Sic in marg. sine nom. Codd. III (in textu a 1ma manu), X, 57, 64. Duplex lectio, *καὶ ἐν τοῖς φρέασι καὶ φυράμασί σου*, est in Codd. 14, 16, 77 (cum *καὶ ἐν τοῖς φυρ.*), 131. Ad *φυράμασι* Cod. VII in marg. manu 2da: *ζύμαις σου*; ad *κλιβάνοις* autem: *φούρνοις σου*.

4 (vii. 29). הַצְפַרְדְּעִים. Ο΄. οἱ βάτραχοι. ※ καὶ εἰσῆλθε Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραὼ, καὶ εἶπον αὐτῷ· τάδε λέγει ΠΙΠΙ· ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι. εἰ δὲ μὴ βούλει ἐξαποστεῖλαι, ἰδοὺ ἐγὼ τύπτω πάντα τὰ ὅριά σου βατράχοις. καὶ ἐξερεύξεται ὁ ποταμὸς βατράχους, καὶ ἀναβάντες εἰσελεύσονται εἰς τοὺς οἴκους σου, καὶ εἰς τὰ ταμιεῖα τῶν κοιτώνων σου, καὶ ἐπὶ τῶν κλινῶν σου, καὶ εἰς τοὺς οἴκους τῶν θεραπόντων σου, καὶ τοῦ λαοῦ σου, καὶ ἐν τοῖς κλιβάνοις σου, καὶ ἐν τοῖς φυράμασί σου. καὶ ἐπὶ σὲ, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τοὺς θεράποντάς σου ἀναβήσονται οἱ βάτραχοι ◂.[2]

5 (viii. 1). אֶל־אַהֲרֹן. Ο΄. ※ πρὸς ◂ Ἀαρών.[3]

עַל־הַיְאֹרִים. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὰς διώρυγας. Ἄλλος· ἐπὶ τὰ ῥεῖθρα.[4]

עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם. Ο΄. Vacat. ※ ἐπὶ τὴν γῆν Αἰγύπτου ◂.[5] ※ καὶ εἶπε Μωυσῆς πρὸς Ἀαρών· ἔκτεινον τῇ χειρί σου τὴν ῥάβδον σου, καὶ ἀνάγαγε τοὺς βατράχους ἐπὶ τὴν γῆν Αἰγύπτου ◂.[6]

6 (2). אֶת־יָדוֹ. Ο΄. τὴν χεῖρα ※ Ἑβρ. Σ. Θ. αὐτοῦ ◂.[7]

7 (3). הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם. Ο΄. καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων[8] ταῖς φαρμακίαις αὐτῶν. Ἀ. οἱ κρυφιασταὶ ἐν τοῖς ἠρεμαίοις αὐτῶν. Σ. οἱ ἐπαοιδοὶ διὰ τῶν ἀποκρύφων αὐτῶν. Θ. οἱ ἐπαοιδοὶ ἐν ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν.[9]

8 (4). וְיָסֵר. Ο΄. καὶ περιελέτω (Ἄλλος· ἀφελέτω[10]).

אֶת־הָעָם. Ο΄. αὐτούς. Alia exempl. τὸν λαόν.[11]

9 (5). וּמִבָּתֶּיךָ. *Et e domibus tuis.* Ο΄. ÷ καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου ◂, καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν.[12]

10 (6). כִּי־אֵין כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο΄. ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν κυρίου ※ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ◂[13] (Ἀ. Σ. Θ. ὡς ΠΙΠΙ ὁ θεὸς ἡμῶν[14]).

14 (10). וַיִּצְבְּרוּ. *Et coacervaverunt.* Ο΄. καὶ συνήγαγον (Ἀ. συνέχωσαν[15]).

חֳמָרִם חֳמָרִם. *Acervos acervos.* Ο΄. θημωνίας θημωνίας. Ἀ. Σ. κόρους κόρους.[16] Aliter: Ἀ. σωροὺς σωρούς.[17] Aliter: Ἀ. Σ. . . . Θ. ὡς οἱ Ο΄.[18]

---

[2] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Et ista in editione Samaritanorum tantum feruntur (ܫܡܪܝܛܐ)." Locum integrum in marg. habet Arab. 1; Arab. 2 autem in textu tantum: "*Et fecit* (vitiose pro *ingressus est*) *M. et A. ad Pharaonem.*" [3] Syro-hex. [4] In Cod. VII voci διώρυγας superscribit manus 2da: ῥεῖθρα; altera autem manus ad διώρυγας in marg. appingit: διανοίξεις γῆς; necnon ad ἕλη: οἱ σύνδενδροι καὶ δίυγροι τόποι [ἢ λίμναι serius additum]. [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. VII (in marg. manu 2da char. unciali), 15, 18, alii. [6] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Et ista in editione Samaritanorum tantum posita sunt." [7] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. (Syrus pingit: ※ ܐܝܕܗ ܕܝܠܗ ◂ ܥ. ܣ. ܬ. ※ ܕܝܠܗ, per errorem, ut videtur, pro ※ ܥ. ܣ. ܬ. ܕܝܠܗ ◂ ܕܝܠܗ.) [8] Verba τῶν Αἰγυπτίων desunt in Codd. X (sed habentur in marg. manu 1ma), 18, 59, 76, Syro-hex. Montef. e Reg. 1871 (=Holmes. 64) edidit: Ο΄. οἱ ἐπαοιδοὶ ÷ τῶν Αἰγ. ἐν ταῖς ἐπαοιδίαις (sic); καὶ ἐν ταῖς φ. αὐτῶν. Sed Holmesii amanuensis ex eodem exscripsit: καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ ταῖς φ. αὐτῶν; in marg. autem post ἐπαοιδοὶ, fortasse cum indice ÷: τῶν Αἰγυπτίων ἐν ταῖς ἐπαοιδίαις (leg. ἐπαοιδαῖς) καὶ ἐν. Deinde ad φαρμακίαις (s. φαρμακείαις) Cod. X in marg. pingit: ἐπαοιδαῖς, et sic in textu Ald. (cum ἐν ταῖς ἐπ.), Codd. III (idem), 71, 83. [9] Cod. 85, teste Montef. Cf. ad Cap. vii. 11. [10] Cod. X in marg. sine nom., et sic in textu Cod. 30. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [12] Obelus est in Syro-hex., qui male pingit: ÷ καὶ ἀπὸ — οἰκιῶν ὑμῶν ◂. Idem in marg. notat: Ὁμοίως καὶ ἡ τῶν Σαμαρειτῶν, ※ καὶ ἀπὸ τῶν θεραπόντων σου, καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου (◂), ἀκολούθως (ܐܝܟ ܥܡܗ) κεῖται. [13] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2, Arm. 1. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. (In Syro-hex. vv. 10, 11 inter duos asteriscos concluduntur, cum nota marginali: "A cruce (ܨܠܝܒܐ), non, ut alias, ܐܣܛܪܝܣܩܘܣ s. ܟܘܟܒܐ) ad crucem in Hebraeis (exemplaribus?) obeli superponuntur eis, quia desunt in editione Samaritanorum." De qua notatione satis obscura fuse egit Ceriani ad loc.) [15] Cod. 85, teste Montef. Holmesii amanuensis sine nom. exscripsit. Cod. 64 in marg.: . . έχωσαν (sic). Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 8. [16] "Cod. Basil. [necnon Cod. 108] lectionem κόρους κόρους uni Aquilae tribuit; Chronicon autem Alex. p. 71 Aquilae et Symmacho."—*Montef.* Holmesii amanuensis e Cod. 85 exscripsit: "θιμωνίας θιμωνίας. In marg. vero: κόρους κόρους;" e Cod. 64 autem: . . ους κόρους. Praeterea ad συνήγαγον Cod. 57 in marg. habet: συνέχωσαν κόρους. κόρους ἀνάπνευσις, ἄνεσις (sic). Cf. Hex. ad Ezech. xlv. 13. Hos. iii. 2. [17] Cod. X. Ad θειμωνίας (sic) in priore loco Cod. VII in marg. manu 2da: σωρούς. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܘܡܪܐ ܩܘܡܪܐ ◆ ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Vocis ܩܘܡܪܐ significatio ignoratur.

15 (11). הָרְוָחָה. *Respiratio.* Ο΄. ἀνάψυξις. Ἀ. ἀνάπνευσις. Σ. ἄνεσις.[19]

וְהַכְבֵּד אֶת־לִבּוֹ. Ο΄. ἐβαρύνθη ἡ καρδία αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐβάρυνε τὴν καρδίαν αὐτοῦ.[20]

16 (12). לְכִנִּם. *In pediculos* (s. *culices*). Ο΄. σκνῖφες (s. σκνῖπες). Ἄλλος· φθεῖρες.[21]

17 (13). וַיַּעֲשׂוּ־כֵן. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐποίησεν οὕτως ↙.[22]

כָּל־עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים. *Omnis pulvis terrae factus est pediculi* (s. *culices*). Ο΄. καὶ ἐν παντὶ χώματι τῆς γῆς ἐγένοντο οἱ σκνῖφες. Ἄλλος· πᾶς ὁ χοῦς τῆς γῆς ἐγένετο εἰς σκνῖφας.[23]

21 (17). אֶת־הֶעָרֹב. *Muscam caninam* (s. *omnigenam*). Ο΄. ※ τὴν ↙ κυνόμυιαν.[24] Ἀ. τὴν *mixtionem.* Σ. ὡς οἱ Ο΄. Θ. *mixturam.*[25] Τὸ Σαμαρειτικόν· κόρακα.[26]

22 (18). לְבִלְתִּי הֱיוֹת. Ο΄. ἐφ᾽ ἧς οὐκ ἔσται. Θ. ὥστε μὴ γενέσθαι.[27]

יְהוָֹה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. Ο΄. κύριος ὁ θεὸς πάσης τῆς γῆς. Ἄλλος· κύριος ἐν μέσῳ τῆς γῆς.[28]

23 (19). הָאֹת הַזֶּה. Ο΄. τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς. Alia exempl. τὸ σημεῖον τοῦτο.[29] ※ καὶ εἰσῆλθε Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραώ, καὶ εἶπον αὐτῷ· τάδε λέγει ΠΙΠΙ· ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι. Ἐὰν δὲ μὴ βούλῃ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν μου, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω ἐπὶ σὲ, καὶ ἐπὶ τοὺς θεράποντάς σου, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τοὺς οἴκους σου, τὴν κυνόμυιαν· καὶ πλησθήσονται αἱ οἰκίαι τῶν Αἰγυπτίων τῆς κυνομυίας, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐφ᾽ ἧς εἰσιν ἐπ᾽ αὐτῆς. καὶ παραδοξάσω ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν γῆν Γεσέμ, ἐφ᾽ ἧς ὁ λαός μου ἔπεστιν ἐπ᾽ αὐτῆς, ἐφ᾽ ἧς οὐκ ἔσται ἐκεῖ ἡ κυνόμυια· ἵνα εἰδῇς ὅτι ἐγὼ ΠΙΠΙ ἐν μέσῳ τῆς γῆς. καὶ δώσω διαστολὴν ἀναμέσον τοῦ λαοῦ μου, καὶ ἀναμέσον τοῦ λαοῦ σου· ἐν δὲ τῇ αὔριον ἔσται τὸ σημεῖον τοῦτο ↙.[30]

24 (20). תִּשָּׁחֵת. *Vastata est.* Ο΄. καὶ ἐξωλοθρεύθη. Σ. ἐφθάρη.[31]

26 (22). כִּי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם נִזְבַּח לַיהוָֹה אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת־תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקְלֻנוּ. Ο΄. τὰ γὰρ βδελύγματα τῶν Αἰγυπτίων θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν· ἐὰν γὰρ θύσωμεν τὰ βδελύγματα τῶν Αἰγυπτίων ἐναντίον αὐτῶν, λιθοβοληθησόμεθα. Ἀ. ὅτι τὸ βδέλυγμα Αἰγύπτου θύσομεν (s. θυσιάσομεν) κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν· ἐὰν θύσωμεν τὸ βδέλυγμα Αἰγύπτου εἰς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ οὐ λιθοβολήσουσιν ἡμᾶς; Σ. τὰ γὰρ βδελύγματα τῶν Αἰγυπτίων θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν· ἐὰν δὲ θύσωμεν τὰ βδελύγματα τῶν Αἰγυπτίων ἐνώπιον αὐτῶν, οὐ λιθοβολήσουσιν ἡμᾶς; Θ. ὅτι τὰ βδελύγματα Αἰγύπτου θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν· καὶ θύσομεν τὰ βδελύγματα Αἰγύπτου πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ οὐ λιθοβολήσουσιν ἡμᾶς;[32]

---

[19] Codd. X (cum ἀνάπαυσις pro ἀνάπνευσις), 85. Cod. 64 in marg. mutile affert: ..εσις, ἀνάπνευσις. [20] Sic in textu Codd. VII (ex corr. char. unciali), 74, 75, 84, 106. [21] "Σκνίφες] Ita VV. LL. et S. Augustinus [*ciniphes*]. AA. LL. [Comp., Ald., Codd. 14, 15, 16, alii] σκνίπες, quae scriptura reperitur apud Origenem, et Philonem Lib. I Περὶ βίου Μωυσέως [Opp. T. II, p. 97]: σκνιπῶν φορὰ ἐχύθη. Schol. Ἄλλος· φθεῖρες."—*Nobil.* Cod. 57 in marg.: Ἄλλος· φθεῖρος (sic). In Cod. VII ad σκνῖφες (sic ex corr. pro κνίφες) manus 2ᵃ subscripsit: φθίρες (sic). [22] Syro-hex. in textu, qui pingit: καὶ ἐπ. ※ οὕτως ↙. Sic sine aster. Codd. 15 (cum ἐποίησαν), 58, 72, 128 (ut 15), Arab. 1, 2. [23] Cod. 64 in marg. lectionem truncatam habet: ... χοῦς τῆς γῆς ἐγέ ... εἰς σκνῖφας; unde Montef. edidit: Ἄλλος· καὶ ὁ χοῦς κ.τ.ἑ., notans: "Sic Reg. 1871, exciso interpretis nomine, uti saepe diximus." Ad σκνῖφες (ܩ̈ܠܡܐ) in priore loco Syro-hex. scholium habet: "Σκνὶψ parvum reptile est, habens quatuor alas, et est viride." Hesych.: "Σκνίψ· ζῶον χλωρόν τε καὶ τετράπτερον. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 58. [25] Syro-hex. ܐ. ܚܠܘܛܐ. ܣ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. ܬ. ܚܘܠܛܢܐ. (Vocum Syriacarum ܚܠܘܛܐ et ܚܘܠܛܢܐ notio generalis satis explorata est, sed quomodo Graece efferri debeant incertum est. In locis parallelis Psal. lxxvii. 45. civ. 31 Hexapla Graeca Aquilae vindicant πάμμικτος, quod Syro nostro sonat ܟܠ ܚܠܘܛܐ, et ܟܘܠܗ ܚܠܘܛܐ.) Montef., praeeunte Drusio, fictas lectiones edidit: Ἀ. παμμυῖαν (sic). Ἄλλος· κοινόμυιαν; de quibus vid. nos in Hex. ad Psal. lxxvii. 45. [26] Nobil. [27] Cod. 64. [28] Sic in textu Cod. 58. [29] Sic Codd. X, 14, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. Sic, sed add. ἐπὶ τῆς γῆς, Comp., Ald., Codd. III, 15, alii. [30] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Etiam ista in editione Samaritanorum tantum posita erant." Eadem fere in marg. habet Arab. 1, sed loco alieno, nempe post τῷ θεῷ ἡμῶν (v. 26). [31] Cod. X. [32] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܛܢܦܘܬܐ ܕܡܨܪܝܐ ܡܕܒܚܝܢܢ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܕܝܠܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܢܕܒܚ ܠܛܢܦܘܬܐ ܕܡܨܪܝܐ ܠܥܝܢܝܐ ܕܝܠܗܘܢ: ܘܠܐ

29 (25). הִנֵּה אָנֹכִי. Ο΄. ὅδε ἐγώ. Alia exempl. ἰδοὺ ἐγώ.[33]

מִפַּרְעֹה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀπὸ Φαραώ; alia, ἀπὸ σοῦ.[34]

הָתֵל. *Fallere.* Ο΄. ἐξαπατῆσαι. Ἀ. Σ. παραλογίσασθαι.[35]

Cap. VIII. 5. ÷ τῷ ἀδελφῷ σου ◄. 6. ÷ καὶ ἀνήγαγε τοὺς βατράχους ◄. 16. ÷ τῇ χειρί σου (sic) ◄. ÷ ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσι καί ◄. 18. ÷ καὶ ◄ οἱ ἐπαοιδοί. 19. ÷ τοῦτο ◄. 20. ÷ αὐτός ◄. 28. ÷ πρὸς κύριον ◄.[36]

Cap. IX.

2. מָאֵן אַתָּה. *Recusaveris.* Ο΄. μὴ βούλει. Σ. ἀπειθεῖς.[1]

מַחֲזִיק. *Retinueris.* Ο΄. ἐγκρατεῖς. Ἀ. ἐπιλαμβάνῃ. Σ. κατέχεις.[2]

3. דֶּבֶר כָּבֵד. *Pestis gravis.* Ο΄. θάνατος μέγας. Ἀ. Σ. λοιμὸς βαρύς.[3]

4. דָּבָר. Ο΄. ῥητόν. Schol. οὐδὲν ὁτιοῦν.[4]

5. בָּאָרֶץ. Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς. ※ καὶ εἰσῆλθε Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραὼ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· τάδε λέγει ΠΙΠΙ ὁ θεὸς τῶν Ἑβραίων· ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι. εἰ δὲ μὴ βούλει ἐξαποστεῖλαι, καὶ ἔτι ἐγκρατεῖς αὐτῶν, ἰδοὺ χεὶρ ΠΙΠΙ ἔσται ἐν τοῖς κτήνεσί σου τοῖς ἐν τοῖς πεδίοις, ἐν τοῖς ἵπποις, καὶ ἐν τοῖς ὑποζυγίοις, καὶ ἐν ταῖς καμήλοις, καὶ ἐν τοῖς βουσὶ, καὶ ἐν τοῖς προβάτοις, θάνατος μέγας σφόδρα. καὶ παραδοξάσει ΠΙΠΙ ἀναμέσον τῶν κτηνῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀναμέσον τῶν κτηνῶν τῶν Αἰγυπτίων, καὶ οὐ τελευτήσει ἀπὸ πάντων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀριθμός. ἐν τῇ αὔριον ποιήσει ΠΙΠΙ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς ◄.[5]

8. קְחוּ לָכֶם. Ο΄. λάβετε ὑμεῖς. Ἀ. Σ. Θ. λάβετε ὑμῖν.[6]

מְלֹא חָפְנֵיכֶם. *Quantum volae vestrae capiunt.* Ο΄. πλήρεις τὰς χεῖρας. Ἀ. πλήρωσιν δρακῶν ὑμῶν. Σ. πλήρωσιν χειρῶν ὑμῶν. Θ. πλήρωμα χειρῶν ὑμῶν.[7]

9. פֹּרֵחַ. *Prorumpens.* Ο΄. ἀναζέουσαι. Ἀ. πεταζόμεναι. Σ. ἐξανθοῦσαι (s. ἐξανθοῦντα).[8]

10. וַיַּעַמְדוּ. Ο΄. Vacat. ※ Ἑβρ. καὶ ἔστησαν ◄.[9]

14. אֲנִי שֹׁלֵחַ אֶת־כָּל־מַגֵּפֹתַי אֶל־לִבְּךָ. *Ego immittam omnes plagas meas in cor tuum.* Ο΄. ἐγὼ ἐξαποστέλλω πάντα τὰ συναντήματά μου εἰς τὴν καρδίαν σου. Ἀ. ἐγὼ ἀποστέλλων σὺν πάσας τὰς θραύσεις μου πρὸς καρδίαν σου. Σ. ἀποστελῶ πάσας τὰς πληγάς μου ἐπὶ καρδίαν σου.[10]

15. בַּדָּבֶר. *Peste.* Ο΄. θανατώσω. Alia exempl. θανάτῳ.[11] Ἀ. Σ. ἐν λοιμῷ.[12]

16. הֶעֱמַדְתִּיךָ. *Servavi te incolumem.* Ο΄. διετηρήθης. Alia exempl. διετήρησά σε.[13]

[Syriac] [33] Sic Codd. 16, 25, 32, alii (inter quos Cod. 64 in marg.), Syro-hex. Sed cf. nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. xxv. [34] Prior lectio est in Ald., Codd. X, 14, 15, 16, aliis, Arab. 1, 2, Arm. 1, et Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. III, 19, 56, aliis. [35] Nobil., Cod. 85, et Reg. 1888. [36] Syro-hex. In v. 16 haec, ἔν τε—τετράποσι καὶ, desunt in Comp.

Cap. IX. [1] Cod. 64. Cf. ad Cap. iv. 23. [2] Codd. 64 (cum ... αμβάνῃ et ... ατέχεις), 85. [3] Cod. 85. [4] Sic Cod. X in marg. Lectionem anonymam alii interpreti minus probabiliter tribuit Montef. Syro-hex. pro ῥητὸν insolenter posuit [Syriac], appicto scholio, quod Graece sonat: Ἀριθμὸς, τουτέστι, κἂν ἕν ([Syriac]). [5] Syro-hex. in marg., subjuncto scholio: "Etiam ista in editione Samaritanorum tantum posita sunt." [6] Syro-hex. [Syriac]. Sic in textu Comp., Codd. III, X, 14, 16, alii. [7] Idem: [Syriac]. [8] Nobil., Cod. X (cum ἐξανθοῦντα), et Cat. Niceph. p. 648. Easdem lectiones in Basil., Reg. 1888, et Colbertino suo exstare testatur Montef. [9] Syro-hex. in textu: [Syriac]. Sic sine aster. Codd. 15, 58, 72, Arab. 1, 2. [10] Cod. 85, teste Montef. Holmesii amanuensis ex eodem exscripsit tantum: Ἀ. θραύσεις. Σ. πληγάς; neque aliter Cod. X. [11] Sic Ald., Codd. III (ante corr.), X, 14, 15, 16, alii, Arm. 1, Syro-hex. [12] Cod. 85. [13] Sic Codd. 85 (in marg.), 135.

16. אֶת־כֹּחִי. Οʹ. τὴν ἰσχύν μου. Alia exempl. τὴν δύναμίν μου.[14]

17. מִסְתּוֹלֵל. *Aggeris instar opponis te.* Οʹ. ἐμποιῇ. Alia exempl. ἀντιποιῇ.[15] Ἀ. ἀντιποιῇ. Σ. κατέχεις.[16]

18. בָּרָד כָּבֵד. *Grandinem vehementem.* Οʹ. χάλαζαν πολλήν (Ἀ. Σ. βαρεῖαν[17]).

הִוָּסְדָה. *Fundationis ejus.* Οʹ. ἔκτισται. Ἀ. Σ. ἐθεμελιώθη.[18]

19. וָמֵתוּ. Οʹ. τελευτήσει. ※ καὶ εἰσῆλθε Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραώ, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· τάδε λέγει ΠΙΠΙ ὁ θεὸς τῶν Ἑβραίων· ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι. ἐν τῷ γὰρ νῦν καιρῷ ἐγὼ ἐξαποστέλλω πάντα τὰ συναντήματά μου εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ τῶν θεραπόντων σου, καὶ τοῦ λαοῦ σου, ἵνα εἰδῇς ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς ἐγὼ ἐν πάσῃ τῇ γῇ. νῦν γὰρ ἀποστείλας τὴν χεῖρά μου, πατάξω σὲ καὶ τὸν λαόν σου θανάτῳ, καὶ ἐκτριβήσῃ ἀπὸ τῆς γῆς. πλὴν ἕνεκεν τούτου διετηρήθης, ἵνα ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν ἰσχύν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἔτι οὖν σὺ ἐμποιῇ (s. ἀντιποιῇ) τοῦ λαοῦ μου, τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι αὐτούς; ἰδοὺ ὕω ταύτῃ τῇ ὥρᾳ αὔριον χάλαζαν πολλὴν σφόδρα, ἥτις τοιαύτη οὐ γέγονεν ἐν Αἰγύπτῳ ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἔκτισται ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. νῦν οὖν κατάσπευσον συναγαγεῖν τὰ κτήνη σου, καὶ ὅσα σοί ἐστιν ἐν τῷ πεδίῳ· πάντες γὰρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ κτήνη, ὅσα ἐὰν εὑρεθῇ ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ μὴ εἰσέλθῃ εἰς οἰκίαν, πέσῃ δὲ ἐπ᾽ αὐτὰ ἡ χάλαζα, τελευτήσει ◂.[19]

20. הֵנִיס. *Confugere fecit.* Οʹ. συνήγαγε. Σ. διέσωσεν.[20]

20. אֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־מִקְנֵהוּ. Οʹ. (※) τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ ◂ τὰ κτήνη αὐτοῦ.[21] Ἀ. Σ. Θ. τοὺς δούλους αὐτοῦ.[22]

21. אֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־מִקְנֵהוּ. Οʹ. ※ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ ◂[23] τὰ κτήνη ※ αὐτοῦ ◂.[24]

22. וְעַל כָּל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. Οʹ. καὶ ἐπὶ πᾶσαν βοτάνην τὴν ※ τοῦ πεδίου ◂ ἐπὶ τῆς γῆς ※ Αἰγύπτου ◂.[25] Ἀ. Σ. τῆς χώρας. Θ. τοῦ ἀγροῦ.[26]

23. קֹלֹת. *Tonitrua.* Οʹ. φωνάς. Ἄλλος· ἀνέμων ἤχους. Ἄλλος· βροντάς.[27]

אַרְצָה. *In terram.* Οʹ. ἐπὶ τῆς γῆς. Alia exempl. ἐν τῇ χαλάζῃ.[28]

24. מִתְלַקַּחַת. *Continens se.* Οʹ. φλογίζον. Ἀ. συναναλαμβανόμενον. Σ. ἐνειλούμενον.[29]

בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם. Οʹ. ἐν Αἰγύπτῳ. Alia exempl. ἐν ※ Ἀ. πάσῃ τῇ γῇ ◂ Αἰγύπτου.[30]

25. אֵת כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה. Οʹ. Vacat. ※ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῷ πεδίῳ ◂.[31] Ἀ. πάντας τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ. Σ. πάντας τοὺς ἐν τῷ χώρῳ. Θ. πάντας τοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ.[32]

וְעַד־בְּהֵמָה. Οʹ. ἕως κτήνους. Ἄλλος· ἕως τετραπόδων.[33]

27. הַפָּעַם. Οʹ. τὸ νῦν. Ἄλλος· ἐν καιρῷ ἕως τοῦ νῦν.[34]

30. וְאַתָּה וַעֲבָדֶיךָ יָדַעְתִּי כִּי טֶרֶם תִּירְאוּן מִפְּנֵי

---

[14] Sic Codd. III, X (cum ἰσχὺν in marg.), 14, 16, 18, alii, et Cod. 85 in marg., unde Montef. oscitanter exscripsit: Οʹ. ὄνομά μου. Ἄλλος· δύναμίν μου. [15] Sic Codd. 18, 19 (cum ἀντιποίει), 58, 72, alii, et, ni fallor, Syro-hex., qui ܡܣܬܩܒܠ ܐܢܬ vertit. [16] Codd. X (cum ἐγκρατεῖς in textu; in marg. autem: Ἀ. ἀντιποιῇ. Σ. κατέχεις. Οʹ. ἐμποιῇ), 85. Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *Adhuc retines populum meum?* [17] Cod. 85. [18] Idem. [19] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Etiam ista in editione Samaritanorum tantum posita sunt." Sic Arab. 1 in marg. [20] Cod. X. [21] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [22] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܥܒܕܘܗܝ. [23] Sic Syro-hex., Arm. 1, et sine aster. Codd. 15, 58, 72, Arab. 1, 2. [24] Syro-hex. Pronomen est in libris omnibus. [25] Syro-hex. ܘܥܠ ܟܠܗ ܥܣܒܐ ※ܕܚܩܠܐ ◂ ܥܠ ܐܪܥܐ ※ܕܡܨܪܝܢ ◂. Sic sine asteriscis (cum ἐν τῷ πεδίῳ pro τοῦ πεδίου) Codd. 15, 58, 72 (sine Αἰγύπτου), Arab. 1, 2. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܐܬܪܐ. ܬ. ܕܚܩܠܐ. [27] Nobil., Cod. Colbert., et Cat. Niceph. p. 652. [28] Sic Codd. 30, 75, 85 (cum ἐπὶ τῆς γῆς in marg.). Ad τὸ πῦρ ἐπὶ τῆς γῆς Cod. X in marg.: χαλάζης. [29] "Has lectiones Aquilae et Symmachi habent Basil. [silente amanuensi Holmesiano] et Colbert. supra memoratus."—*Montef.* [30] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※Ἀ. ἐν πάσῃ), et sine notis Codd. 15 (om. τῇ), 72, 130, Arab. 1, 2. [31] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. II (in marg. a manu saec. XV), X (in marg.), 19, 55, 58, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [32] Syro-hex. ܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܒܐܬܪܐ. ܣ. ܠܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܒܐܬܪܐ. ܬ. ܠܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܒܚܩܠܐ. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 40. [33] Idem in marg. sine nom. ܠܐܪܒܥܬ ܪܓܠܝܢ. [34] Nobil., Reg. 1825, et

יְהוָֹה אֱלֹהִים. *Tu autem et servi tui, novi quod necdum timeatis Jovam Deum.* Ο΄. καὶ σὺ καὶ οἱ θεράποντές σου, ἐπίσταμαι ὅτι οὐδέπω πεφόβησθε τὸν κύριον (s. κύριον ※ τὸν θεόν ◂[35]). Σ. σὺ δὲ καὶ οἱ θεράποντές σου, ἐπίσταμαι (s. οἶδα) ὅτι οὐ φοβεῖσθε ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ.[36]

32. וְהַכֻּסֶּמֶת. *Et spelta.* Ο΄. καὶ ἡ ὀλύρα (Ἀ. Σ. ζέα. Θ. ὀλύρα[37]).

33. וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו אֶל־יְהוָֹה. Ο΄. καὶ ἐξέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς κύριον. Ἀ. καὶ ἐξεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς κύριον.[38]

35. אֶת־בְּנֵי. Ο΄. τοὺς υἱούς. Ἄλλος· τὸν λαόν.[39]

בְּיַד־מֹשֶׁה. *Per Moysen.* Ο΄. τῷ Μωυσῇ. Ἀ. Σ. ἐν χειρὶ Μωυσῆ.[40]

Cap. IX. 2. ÷ τὸν λαόν μου ◂.[41] 8. ÷ λέγων ◂.[42] πασάτω ※ αὐτήν ◂.[43] ÷ καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ ◂.[44] 9. (÷) ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν ◂.[45] 23. τὴν χεῖρα ※ αὐτοῦ ◂.[46] ἐπὶ ÷ πᾶσαν ◂ γῆν.[47] 24. σφόδρα ÷ σφόδρα ◂.[48] 28. ÷ καὶ πῦρ ◂. 29. ÷ καὶ ὁ ὑετός ◂.[49]

Cap. X.

1. הִכְבַּדְתִּי. Ο΄. ἐσκλήρυνα. Ἄλλος· ἐβάρυνα.[1]

וְאֶת־לֵב עֲבָדָיו. Ο΄. καὶ ※ τὴν καρδίαν ◂ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ.[2]

2. יְהוָֹה. Ο΄. κύριος. ※ ὁ θεὸς ὑμῶν. καὶ ἐρεῖς πρὸς Φαραώ· τάδε λέγει ΠΙΠΙ ὁ θεὸς τῶν Ἑβραίων· ἕως τίνος οὐ βούλει ἐντραπῆναί με; ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι. ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν μου, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω αὔριον ἀκρίδα ἐπὶ τὰ ὅριά σου· καὶ καλύψει τὴν ὄψιν τῆς γῆς, καὶ οὐ δυνήσῃ κατιδεῖν τὴν γῆν· καὶ κατέδεται τὸ περισσὸν (ܫܪܟܐ) τὸ καταλειφθέν, ὃ κατέλιπεν ὑμῖν ἡ χάλαζα, καὶ κατέδεται πάσας τὰς βοτάνας (ܟܠܗ ܥܣܒܐ) τῆς γῆς, καὶ πάντα τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου τοῦ φυομένου ὑμῖν ἀπὸ τῆς χώρας. καὶ πλησθήσονται αἱ οἰκίαι σου, καὶ αἱ οἰκίαι τῶν θεραπόντων σου, καὶ πᾶσα οἰκία τῶν Αἰγυπτίων· ὃ οὐδέποτε ἑωράκασιν οἱ πατέρες σου, οὐδ' οἱ πρόπαπποί σου, ἀφ' ἧς ἡμέρας γεγόνασιν ἐπὶ τῆς γῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ◂.[3]

3. לֵעָנֹת מִפָּנָי. *Submittere te mihi.* Ο΄. ἐντραπῆναί με. Ἄλλος· . . ῆξαί μοι.[4]

5. אֶת־יֶתֶר. Ο΄. πᾶν τὸ περισσὸν τῆς γῆς. Ἄλλος· τὸ λοιπὸν τῆς γῆς.[5]

הַפְּלֵטָה. *Residuum.* Ο΄. τὸ καταλειφθέν. Ἀ. (τὸ) λεῖπον.[6]

6. וַיִּפֶן וַיֵּצֵא. *Et vertit se, et exiit.* Ο΄. καὶ ἐκκλίνας Μωυσῆς ἐξῆλθεν. Alia exempl. καὶ ἔκλινεν Μωυσῆς ἐξελθεῖν.[7]

7. לְמוֹקֵשׁ. *In laqueum.* Ο΄. σκῶλον. Σ. πρόσπταισμα.[8] Τὸ Σαμαρειτικόν· εἰς ἄτας.[9]

אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֵיהֶם. Ο΄. τῷ θεῷ αὐτῶν. Alia exempl. κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν.[10]

Anon. in Cat. Niceph. p. 653. Nescio an sit scholium, indicans opportunius dici potuisse ἕως τοῦ νῦν quam τὸ νῦν. [35] Syro-hex. ܡܪܝܐ (ΠΙΠΙ) ※ ܐܠܗܐ ◂. Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2, Arm. 1. [36] Syro-hex. ܣ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܝܠܟ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܠܐ ܕܚܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ◂. [37] Idem (qui in textu quoque ܟܘܢܬܐ habet): ܐ. ܣ. ܟܘܢܬܐ. ܬ. ܟܘܢܬܐ. (Vox Syriaca commutatur cum ζέα Jesai. xxviii. 25; cum ὀλύρα autem 3 Reg. xix. 6. Ezech. iv. 9.) Cf. Hex. ad Ezech. l. c. [38] Cod. 85, teste Montef. Sic in textu Comp. (sine αὐτοῦ), Ald., Codd. III, X, 14, 15, 16, alii (inter quos est 85), Syro-hex. [39] Sic in marg. sine nom. Codd. X, 64, 85. [40] Syro-hex. in textu: ܐ. ܣ. ܒܐܝܕܐ ܕܡܘܫܐ. Sic in textu sine nom. Codd. 15, 58, 72. [41] Syro-hex. Haec desunt in Codd. 72, 75. [42] Idem. Deest in Codd. 14, 16, 25, aliis. [43] Idem. Sic sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii, Arm. 1. [44] Idem. [45] Idem. Clausulam reprobant Codd. 72, 106. [46] Idem. Sic sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [47] Idem. [48] Idem. Sic sine obelo Ald., Codd. III, X, 15, 30, 55, alii. [49] Idem.

Cap. X. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (cum ἐσκλήρυνα in marg.), 14, 15, 16, alii, Arm. 1. "Videtur esse Aquilae et Symmachi, qui כָּבֵד semper vertunt βαρύς."—*Montef.* [2] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 15, 19, 58, alii, Arm. 1. [3] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Etiam ista in editione Samaritanorum tantum posita sunt." [4] Cod. 64, teste Holmesii amanuensi, qui tentat: ὑπεῖξαί μοι. [5] Cod. X in marg. sine nom. Sic in textu Cod. 75. [6] Cod. 85. [7] Sic Codd. 75, 85 (cum ἐκκλινεν, et in marg., ut in Ed. Rom.). Montef. vero e Cod. 85 exscripsit: Ἀ. Ο΄. καὶ ἐκκλίνας ἐξῆλθεν, repugnante Holmesii amanuensi. Nomen Μωυσῆς reprobant Ald., Codd. III, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [8] Codd. X, 85 (teste Montef.). Cod. 64 in marg.: . . αισμα. "In Cod. Colbert. et in Ed. Rom. Aquilae adscribitur."—*Montef.* [9] Schol. apud Nobil. [10] Sic Comp., Ald.,

7. הֲטֶרֶם תֵּדַע. *An nondum novisti.* Οʹ. ἢ εἰδέναι βούλει. Ἀ. Σ. ἆρα οὔπω οἶδας.[11] Τὸ Σαμαρειτικόν· πρὶν γνῷς ὅτι ἀπόλλυται Αἴγυπτος.[12]

8. אֶל־פַּרְעֹה. Οʹ. πρὸς Φαραώ. Ἄλλος· εἰς πρόσωπον Φαραώ.[13]

9. וּבִזְקֵנֵינוּ. Οʹ. καὶ πρεσβυτέροις ※Ἀ. Θ. ἡμῶν ↙.[14]

בְּבָנֵינוּ. Οʹ. σὺν τοῖς υἱοῖς ※Ἀ. Θ. ἡμῶν ↙.[15]

וּבִבְנוֹתֵנוּ. Οʹ. καὶ θυγατράσιν ※Οἱ Γʹ. ἡμῶν ↙.[16]

בְּצֹאנֵנוּ. Οʹ. καὶ προβάτοις ※Οἱ Γʹ. ἡμῶν ↙.[17]

נֵלֵךְ. Οʹ. Vacat. ※πορευσόμεθα ↙.[18]

כִּי חַג־יְהוָֹה לָנוּ. Οʹ. ἔστι γὰρ ἑορτὴ κυρίου. Alia exempl. add. ÷ τοῦ θεοῦ ↙ ἡμῶν.[19]

10. וְאֶת־טַפְּכֶם. Οʹ. καὶ τὴν ἀποσκευὴν ὑμῶν. Ἀ. τὰ νήπια ὑμῶν. Σ. τὸν ὄχλον ὑμῶν.[20]

11. לְכוּ נָא הַגְּבָרִים וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָֹה. Οʹ. πορευέσθωσαν δὲ οἱ ἄνδρες, καὶ λατρευσάτωσαν τῷ θεῷ. Ἄλλος· πορεύεσθε δή, οἱ ἄνδρες, καὶ λατρεύσατε τῷ κυρίῳ.[21]

מְבַקְשִׁים. Οʹ. ἐκζητεῖτε. Σ. Θ. ἀξιοῦτε.[22]

12. בָּאַרְבֶּה וְיַעַל. *Propter locustam; et ascendat.* Οʹ. καὶ ἀναβήτω ἀκρίς. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἀκρίδι. Ἀ. Θ. καὶ ἀναβήτω (s. ἀναβήσεται).[23]

12. עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם. Οʹ. ἐπὶ τὴν γῆν ※Αἰγύπτου ↙.[24]

13. וַיֵּט. Οʹ. καὶ ἐπῆρε. Alia exempl. ἐξέτεινε δέ.[25]

קָדִים . . . הַקָּדִים. Οʹ. νότον . . . ὁ νότος. Ἀ. Σ. καύσωνα . . . ὁ καύσων.[26]

14. וַיַּעַל הָאַרְבֶּה. Οʹ. καὶ ἀνήγαγεν αὐτήν. Ἄλλος· καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἀκρίς.[27]

וַיָּנַח. *Et consedit.* Οʹ. καὶ κατέπαυσεν (Ἀ. ἀνέπαυσεν[28]).

כֵּן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ. *Sic locusta sicut illa.* Οʹ. τοιαύτη ἀκρίς. Alia exempl. ἀκρὶς τοιαύτη.[29] Ἀ. Θ. . . ὁμοία αὐτῇ.[30]

15. כָּל־הָאָרֶץ. Οʹ. ※Θ. πάσης ↙ τῆς γῆς.[31]

וַתֶּחְשַׁךְ. *Et obscurata est.* Οʹ. καὶ ἐφθάρη. Ἀ. Σ. καὶ ἐσκοτάσθη.[32]

16. חָטָאתִי. Οʹ. ἡμάρτηκα. Σ. ἐσφάλην.[33]

22. חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה. *Tenebrae caliginis.* Οʹ. σκότος γνόφος (Σ. ζόφος[34]) ÷ θύελλα ↙.[35]

Codd. III, X, 14, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. Montef. e "quibusdam MSS." affert: Ἄλλος· ὅπως θύσωσι κ. τῷ θ. αὐτῶν; sed θύσωσι pro λατρεύσωσι est lectio singularis Ed. Ald. [11] Nobil., Colbert.: Ἀ. ἆρα οὔπω οἶδας. Cod. X vero: Σ. ἆρα οὔπω οἶδας. Videtur utriusque lectio esse, quam in textu habet Cod. 75. [12] Nobil., Colbert. [13] Sic in marg. Cod. 64, Syro-hex.; in textu autem Codd. 19, 30, alii. [14] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 32, 58, 64, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [15] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [16] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [17] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [18] Sic Cod. 64 (in marg.), Syro-hex., et sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [19] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. II (in marg.), III, X, 15, 16 (cum κυρίῳ τῷ θ. ἡ.), 18, alii, Arab. 1, 2. [20] Cod. 85, teste Montef. Cf. Hex. ad Gen. xlvii. 12. [21] "Ita MSS. quidam, cum Hebraico consonantes."—*Montef.* Pro πορεύεσθε stant Comp., Codd. 53, 56; pro δή (δὲ om. Ald., Codd. III, 75) solus Syro-hex.; pro λατρεύσατε Comp., Ald., Codd. II (ex corr. manu 2da), III, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex.; denique pro τῷ κυρίῳ Codd. III, 15, 55, 59, 135. Sed nullus horum cum lectione Montefalconiana omni ex parte consentit. [22] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܬܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. [23] Idem (cum καὶ ἀκρὶς ἀναβήτω) ad ἀκρίς: ܐ. ܬ. ܒܩܡܨܐ. ad ἀναβήτω autem: ܐ. ܬ. ܘܬܣܩ. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 15, 19, 30, alii, Arab. 1, 2. [25] Sic Codd. 15, 58, 72, 118, et Syro-hex. (cum ἐπῆρε in marg.). [26] Codd. 64 (in marg. sine nom.), 85. [27] Sic in textu Codd. 75, 85 (cum ἐξῆλθεν), 118; in marg. autem Cod. 64 (cum καὶ ἐπῆλθεν ἡ . . .), Syro-hex. (ܘܐܬܐ ܩܡܨܐ). [28] Cod. 64, teste Montef. Holmesii vero amanuensis ex eodem in marg. sine nom. affert: ἀνεπαύσατο. [29] Sic Codd. 15, 58, 72, qui Syro-hexaplari affines sunt. Hic autem in textu habet: ※ܗܟܢܐ ↙ ܩܡܨܐ ܗܟܢܐ, quod Graece sonat: ※τοιαύτη ↙ ἀκρὶς τοιαύτη. [30] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܕܡܝܐ ܠܗ. [31] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 15. [32] Codd. 64 (cum Ἀ. Σ. ἐσκό . . .), 85 (teste Holmesio). Montef. e posteriore male edidit: Οʹ. καὶ ἐκάλυψε. Ἀ. Σ. καὶ ἐσκοτάσθη. Vid. Scharfenb. in *Animadv.* p. 59. Minus probabiliter Cod. X: Ἀ. Σ. ἐσκότασεν. Οʹ. ἐφθάρη. [33] Cod. 64. [34] Idem in marg. truncato: ᶜόφος, h. e. ut recte vidit Holmesii amanuensis: Σ. ζόφος. Cf. Hex. ad Job. xxviii. 3. Psal. x. 2. Jesai. lix. 9. Montef. male exscripsit: Σ. γνόφος, de mutila codicis scriptura tacens. [35] Obelus est in Syro-hex., qui interpungit:

23. בְּמוֹשְׁבֹתָם. *In habitationibus suis.* Ο΄. ἐν πᾶσιν οἷς κατεγίνοντο. Ἄλλος· (ἐν) ταῖς κατοικίαις (αὐτῶν).[36]

24. צֹאנְכֶם וּבְקַרְכֶם. Ο΄. τῶν προβάτων ※ Οἱ Γ΄. ὑμῶν ◂ καὶ τῶν βοῶν ※ Οἱ Γ΄. ὑμῶν ◂.[37]

28. אַל־תֹּסֶף. Ο΄. ἔτι προσθεῖναι. Alia exempl. ἔτι μὴ προσθεῖναι.[38]

29. כֵּן דִּבַּרְתָּ. *Recte dixisti.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. οὕτως ◂ εἴρηκας.[39] Σ. ὀρθῶς . .[40]

Cap. X. 1. ÷ λεγών ◂. ÷ ἑξῆς ◂.[41] 4. ÷ ταύτην τὴν ὥραν ◂.[42] ἀκρίδα ÷ πολλὴν ◂ ἐπὶ ÷ πάντα ◂ τὰ ὅριά σου.[43] 5. ÷ πᾶν ◂ τὸ περισσόν.[44] 6. καὶ ÷ πᾶσαι ◂ αἱ οἰκίαι.[45] 12. ÷ καὶ πάντα τὸν καρπὸν τῶν ξύλων ◂.[46] 13. τὴν ῥάβδον ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◂.[47] 24. τῷ θεῷ ÷ ὑμῶν ◂.[48] 26 (in loco posteriore). ÷ τῷ θεῷ ἡμῶν ◂.[49]

CAP. XI.

1. נֶגַע. Ο΄. πληγήν. Ἀ. Σ. ἀφήν.[1]

מִזֶּה (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐντεῦθεν ◂.[2]

2. אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ. Ο΄. ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον ※ αὐτοῦ ◂.[3]

2. וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ γυνὴ παρὰ τῆς πλησίον ※ αὐτῆς ◂.[4]

3. בְּעֵינֵי עַבְדֵי־פַרְעֹה וּבְעֵינֵי הָעָם. Ο΄. καὶ ἐναντίον Φαραώ, καὶ ἐναντίον (πάντων) τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. Alia exempl. ÷ καὶ ἐναντίον Φαραὼ ◂, καὶ ἐναντίον πάντων τῶν θεραπόντων Φαραώ, ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ λαοῦ ◂.[5]

5. עַל־כִּסְאוֹ. Ο΄. ἐπὶ τοῦ θρόνου ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂.[6]

הַשִּׁפְחָה. *Ancillae.* Ο΄. τῆς θεραπαίνης. Ἄλλος· αἰχμαλωτίδος.[7]

7. לֹא יֶחֱרַץ־כֶּלֶב לְשֹׁנוֹ. *Non acuet canis linguam suam.* Ο΄. οὐ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ. Schol. οὐκ ἀποφθέγξεται κύων, ὡς ἀλγῶν ἢ ἐνοχλούμενος.[8]

וּבֵין יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ (※) Θ. ἀναμέσον ◂ τοῦ Ἰσραήλ.[9] (※) καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωυσῆς μέγας ἐγενήθη σφόδρα ἐν γῇ Αἰγύπτου ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν θεραπόντων Φαραώ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ λαοῦ. καὶ εἶπε Μωυσῆς τῷ Φαραώ· τάδε λέγει ΠΙΠΙ· υἱὸς πρωτότοκός μου Ἰσραήλ· καὶ εἶπα πρὸς σέ· ἐξαπόστειλον τὸν υἱόν μου, ἵνα λατρεύσῃ μοι· καὶ οὐκ ἠβουλήθης ἐξαποστεῖλαι αὐτόν· ἰδοὺ ΠΙΠΙ ἀποκτενεῖ τὸν υἱόν σου τὸν πρωτότοκον. καὶ εἶπε Μωυσῆς· τάδε λέγει ΠΙΠΙ· περὶ μέσας νύκτας ἐγὼ εἰσπορεύομαι εἰς μέσον γῆς Αἰγύπτου· καὶ τελευτήσει πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτου, ἀπὸ πρωτοτόκου Φαραώ, ὃς κάθηται ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ

σκότος, γνόφος, ut Comp. Cod. 75: σκότος καὶ γνόφος (om. θύελλα). [36] Cod. 64 in marg.: . . . αἷς κατοικίαις. [37] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 15, Arab. 1, 2. Cod. 64 in textu: προβάτων ※ καὶ τῶν βοῶν ※; in marg. autem: . . ῶν (sic). [38] Sic Comp. (sine ἔτι), Cod. 53, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܠܐ supra lineam char. Estrang. minutiori). [39] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. 108, 128. Ald., Codd. 83, 131 (cum ὡς pro καθώς): καθὼς εἴρηκας. [40] Syro-hex. ܣ. ܬܪܝܨܐܝܬ. Cf. Hex. ad 4 Reg. vii. 9. [41] Syro-hex. Prior vox deest in Codd. 58, 84; posterior in Cod. 72. [42] Idem. [43] Idem. Utraque vox deest in Cod. 72. [44] Idem. [45] Idem, qui pingit: ÷ καὶ πᾶσαι ◂. [46] Idem. [47] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 58, 72. [48] Idem. Juxta Hebraeum pingendum erat: ÷ τῷ θεῷ ὑμῶν ◂. [49] Idem.

CAP. XI. [1] Nobil., Reg. unus, et Cod. 85 in marg. sine nom. [2] Syro-hex. in textu, et sine notis Codd. 15, 18, 58, Arm. 1. [3] Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 58, 72, 128, Arm. 1. [4] Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 15, 58, 72, 128, Arm. 1. Sic sine αὐτῆς Comp., Codd. III, X, 18, 29, 30, alii (inter quos est 64, cum ※ αὐτῆς in marg.), Arab. 1, 2. Montef. pingit: ※ καὶ γυνὴ— αὐτῆς ◂, improbante Ceriani, quo judice omissio clausulae posterioris casui tribuenda est. Sed tunc pro γυνὴ nonne desideremus ἑκάστη? [5] Sic Syro-hex. (cum αὐτοῦ in marg. pro Φαραὼ posteriore). Haec, καὶ ἐν. Φαραώ, desunt in Cod. 72. Deinde lectio, καὶ ἐν. πάντων τῶν θ. Φαραώ, est in Codd. 15 (sine πάντων), 58, 72 (ut 15). Postremo post Φαραὼ (s. αὐτοῦ) Codd. 58, 72 add. καὶ ἐν ὀφθ. τοῦ λαοῦ. [6] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 32, 72, 128, Arm. 1. [7] Schol. apud Nobil. Vid. Cap. xii. 29. [8] "Hanc lectionem [praemisso Ἄλλος?] exhibent quidam codd. et schedae Combefisianae [et sine Ἄλλος, Anon. in Cat. Niceph. p. 665]."—*Montef.* [9] Sic Syro-hex., asterisco casu omisso, et sine notis Codd. III, X, 14, 16, 18, alii.

ἕως πρωτοτόκου τῆς θεραπαίνης τῆς παρὰ τὸν μύλον, καὶ ἕως παντὸς πρωτοτόκου κτήνους. καὶ ἔσται κραυγὴ μεγάλη ἐν Αἰγύπτῳ, ἥ τοιαύτη οὐ γέγονε, καὶ τοιαύτη οὐκέτι προστεθήσεται. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ οὐ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους· ὅπως εἰδῇς ἃ παραδοξάσει ΠΙΠΙ *ἀναμέσον τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἀναμέσον τοῦ Ἰσραὴλ* (↙).[10]

8. בָּחֳרִי־אָף. *Cum ardore irae.* Ο΄. *μετὰ θυμοῦ.* Ἄλλος· *μετὰ μεγάλου θυμοῦ.*[11]

10. מֵאַרְצוֹ. Ο΄. *ἐκ γῆς Αἰγύπτου.* Alia exempl. *ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ.*[12]

Cap. XI. 2. ÷ *κρυφῇ* ↙.[13] *σκεύη ἀργυρᾶ, καὶ* (※) *σκεύη* ↙ *χρυσᾶ,* ÷ *καὶ ἱματισμόν* ↙.[14] 3. *τῷ λαῷ* ÷ *αὐτοῦ* ↙.[15] (÷) *καὶ ἔχρησαν αὐτοῖς* ↙.[16] 8. *ὁ λαός* ÷ *σου* ↙.[17] ÷ *Μωυσῆς* ↙. 9. ÷ *μου τὰ σημεῖα καί* ↙.[18]

CAP. XII.

1. וְאֶל־אַהֲרֹן. Ο΄. *καὶ* ※ *Οἱ Γ΄. πρὸς* ↙ *Ἀαρών.*[1]

3. וְיִקְחוּ לָהֶם. Ο΄. *λαβέτωσαν* ※ *ἑαυτοῖς* ↙.[2]

5. תָּמִים זָכָר. Ο΄. *τέλειον, ἄρσεν.* Alia exempl. *τέλειον, ἄρσεν, ἄμωμον.*[3]

6. עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. Ο΄. *ἕως τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης* ※ Ἑβρ. *ἡμέρας* ↙.[4] Ἀ. Σ. Θ. *ἡμέρας.*[5]

7. וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף. *Et super superliminare.* Ο΄. *καὶ ἐπὶ τὴν φλιάν* (Ἀ. *τὸ ὑπέρθυρον*[6]).

הַבָּתִּים (alia exempl. וְעַל) עַל. Ο΄. *ἐν τοῖς οἴκοις.* Ἀ. Σ. Θ. *καὶ ἐπὶ...*[7]

9. וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל. *Aut coquendo coctum.* Ο΄. *οὐδὲ* ※ *Οἱ Γ΄. ἑφθὸν* ↙ *ἡψημένον.*[8]

10. וְלֹא־תוֹתִירוּ. *Et non relinquetis.* Ο΄. *οὐκ ἀπολείψεται* (alia exempl. *ἀπολείψετε,* s. *ὑπολείψετε,* s. *καταλείψετε*[9]).

11. בְּחִפָּזוֹן. *Cum festinatione.* Ο΄. *μετὰ σπουδῆς.* Ἀ. (Θ.) *ἐν θάμβῳ.* Σ. *ἐν ἐπείξει.*[10]

פֶּסַח הוּא. *Pascha est.* Ο΄. *πάσχα ἐστί.* Ἀ. *ὑπέρβασίς ἐστιν.* Σ. *φασὲχ ὑπερμάχησίς ἐστιν.* Θ. *ὡς οἱ* Ο΄.[11]

13. נֶגֶף. *Plaga.* Ο΄. *πληγή.* Ἀ. *θραῦσμα.*[12]

---

[10] Syro-hex. in marg., absentibus praeter morem asteriscis. Idem notat: "Et ista tantum in editione Samaritanorum feruntur." Eadem habet Arab. 1 in marg., et Arab. 2 in textu. [11] Sic Cod. 128 in textu, fortasse ex alio interprete. [12] Sic Codd. III, X, 15, 29, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. (cum *ἐκ γῆς Αἰγ.* in marg.), necnon in marg. Codd. 57, 85. [13] Syro-hex. [14] Idem, absente asterisco. [15] Idem. Pronomen deest in Comp., Codd. 19, 72, 118, Arab. 1, 2. [16] Idem, obelo casu omisso. [17] Idem. Pronomen deest in Cod. 72. [18] Idem.

CAP. XII. [1] Syro-hex., qui pingit: ※Γ΄. *καὶ πρὸς* ↙ Ἀ. [2] Idem, et sic sine aster. Codd. 15, 58, 72, Arm. ed. [3] Sic Comp., Ald., Codd. 18, 19, 37, alii, ex duplici versione τοῦ תָּמִים. [4] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 58, 72, 84. [5] Syro-hex. [6] Cod. 85. [7] Syro-hex. Sic in textu Codd. 108, 118. [8] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 58. Cod. 15: *οὐδὲ ἑφθὸν ἢ ἡψ.* Cod. 72: *οὐδὲ ἡψ. ἢ ἑφθόν.* [9] Sic codd. apud Holmes. Duorum priorum alterutrum in suo habuit Syro-hex., vertens: ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ. Cf. ad v. 46. [10] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܬܗܪܐ. ܣ. ܒܡܣܪܗܒܘܬܐ.; unde Theodotionis nomen assumpsimus. Cod. X affert: Ἀ. *ἐν θάμβῳ ὑπέρβασίς ἐστιν.* Σ. *ἐν ἐπιδείξει* (sic) *φασὲχ ὑπερμάχησίς ἐστι.* Codd. 57, 85: *ἐν θάμβῳ* (*βαθμῷ* Cod. 85) *ὑπέρβασίς ἐστιν.* Σ. *ἐν ἐπιδείξει φασὶν* (sic) *ὑπερμάχησίς ἐστιν.* Ad Sym. cf. Hex. ad Ezech. xxx. 9. Zeph. i. 18. [11] Vid. not. praeced. Syro-hex. affert: Ἀ. *ὑπέρβασις* (ܡܥܒܪܢܘܬܐ). Σ. *φασὲχ ὑπερμάχησις* (ܦܨܚ ܡܣܬܥܪܢܘܬܐ ܠܐܠܗܘܬܐ). Θ. *ὡς οἱ* Ο΄. Contra hos consonos testes parum valet auctoritas Theodoreti ad loc. (Opp. T. I, p. 139): *Τὸ δὲ πάσχα ὁ μὲν Φίλων ἡρμήνευσε διαβατήρια· ὁ δὲ Ἰώσηπος, ὑπέρβασιν* (corr. *ὑπερβασία* ex Cat. Niceph. p. 682, et Photio apud Mai. *S. V. N. C.*, T. IX, p. 127)· *ὁ δὲ Σύμμαχος, ὑπερβάσεις· ὁ δὲ Θεοδοτίων, φασέχ, αὐτὴν τὴν Ἑβραίων* (*Ἑβραίαν* iidem) *τεθεικὼς φωνήν.* Nec majoris momenti est scholium misere truncatum in marg. Cod. 64, quod tamen, ope similis scholii in marg. Cod. 57, sic legi potest: *Ὑπέρβασις* (Cod. 57: Ἀ. *ὑπέρβασις*)· *ὅπερ Φίλων διαβατήριον ὀνομάζει·* Ἀ. *καὶ* Σ. *φασέκ* (*φασὶν* Cod. 57)· *οἱ μέντοι* Ο΄, *θείῳ πνεύματι μᾶλλον κινούμενοι, πάσχα κυρίου αὐτὸ προηρμήνευσαν, διὰ τὸ πάθος τοῦ κυρίου.* Quod ad duplicem Symmachi versionem, *φασὲχ ὑπερμάχησις*, attinet, crediderim utrumque eum simul posuisse, ut lectoribus suis tum ipsa vox Hebraea, tum significatio ejus palam fieret. Aliis quidem locis (Exod. xii. 27. Num. ix. 2) *φασέκ* tantum exhibet. [12] Cod. 85, teste Montef. Holmesii amanuensis sine nom. affert. Cf. ad Cap. ix. 14. (Paulo ante ad *καὶ ὄψομαι τὸ αἷμα* Cod. X in marg. add. *εἰς τὴν*

14. לְזִכָּרוֹן. Ο'. ※ Οἱ Γ'. εἰς ◂ μνημόσυνον.[13]

לַיהוָֹה. Ο'. ※ Οἱ Γ'. τῷ ◂ κυρίῳ.[14]

חֻקַּת. Ο'. νόμιμον. 'Α. ἀκρίβειαν. Σ. πρόσταγμα.[15]

15. תַּשְׁבִּיתוּ. *Amovebitis.* Ο'. ἀφανιεῖτε. 'Α. διαλείψετε. Σ. παύσετε.[16]

19. בַּגֵּר. *In peregrino.* Ο'. ἔν τε τοῖς γειώραις. 'Α. Σ. (ἐν) τῷ προσηλύτῳ.[17]

21. לָכֶם. Ο'. ὑμῖν αὐτοῖς. 'Α. Σ. Θ. ἑαυτοῖς.[18]

22. אֶל־הַמַּשְׁקוֹף. Ο'. τῆς φλιᾶς. 'Α. πρὸς τὸ ὑπέρθυρον.[19]

23. עַל־הַמַּשְׁקוֹף. Ο'. ἐπὶ τῆς φλιᾶς. 'Α. ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου.[20]

26. לָכֶם. Ο'. Vacat. ※ 'Α. Σ. ὑμῖν ◂.[21] Θ. ἡμῖν.[22]

27. זֶבַח־פֶּסַח הוּא. *Sacrificium paschatis est.* Ο'. θυσία τὸ πάσχα τοῦτο. 'Α. . . ὑπερβάσεώς ἐστιν. Σ. . . φασὲκ ἐστιν. Θ. ὡς οἱ Ο'.[23]

28. צִוָּה. Ο'. ἐνετείλατο. Ἄλλος· συνέταξεν.[24]

29. בְּבֵית הַבּוֹר. *In carcere.* Ο'. ἐν τῷ λάκκῳ. 'Α. Θ. ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ λάκκου. Σ. ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ.[25]

29. וְכֹל בְּכוֹר. Ο'. καὶ ἕως πρωτοτόκου παντός. Alia exempl. καὶ πᾶν πρωτότοκον.[26]

30. הוּא וְכָל־עֲבָדָיו. Ο'. ※ Οἱ Γ'. αὐτὸς ◂[27] καὶ (πάντες) οἱ θεράποντες αὐτοῦ.

32. קְחוּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וָלֵכוּ. Ο'. ἀναλαβόντες πορεύεσθε. Alia exempl. add. καθάπερ εἰρήκατε.[28] 'Α. . καθὰ ἐλαλήσατε . . Σ. Θ. . καθάπερ ἐλαλήσατε . .[29]

וּבֵרַכְתֶּם. Ο'. εὐλογήσατε δή (alia exempl. δέ[30]).

37. סֻכֹּתָה. Ο'. εἰς Σοκχώθ. Σ. εἰς σκηνάς.[31]

לְבַד מִטָּף. *Praeter parvulos.* Ο'. πλὴν τῆς ἀποσκευῆς. 'Α. χωρὶς ἀπὸ νηπίου. Σ. . τοῦ ὄχλου.[32]

39. וַיֹּאפוּ. *Et coxerunt.* Ο'. καὶ ἔπεψαν. Ἄλλος· καὶ ὤπτησαν.[33]

צֵדָה. *Commeatum.* Ο'. ἐπισιτισμόν. Ἄλλος· τροφήν.[34]

40. וּמוֹשַׁב. *Habitatio autem.* Ο'. ἡ δὲ κατοίκησις (alia exempl. παροίκησις[35]). ('Α.) καθέδρα.[36]

βακτηρίαν, quod nescio quid sibi velit.) [13] Syro-hex. Sic sine notis Comp., Codd. 15, 53, 56, alii. [14] Idem, et sine notis Codd. 15, 58, 72. [15] Cod. 85. [16] Idem. [17] Idem, teste Montef. In collatione Holmesiana anonyma est lectio. Pro γειώραις autem Codd. 15, 75 προσηλύτοις habent. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 32. Psal. cxviii. 19. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܢܬܘܢ ܠܟܘܢ. [19] Idem: ܐ. ܠܘܬ ܐܣܩܘܦܬܐ (τὴν φλιὰν) ܕܠܥܠ ܡܢ ܬܪܥܐ. Cf. ad v. 7. (In Jesai. vi. 4 τὸ ὑπέρθυρον Noster vertit ܕܣܘܦܬܐ ܕܠܥܠ ܡܢ ܬܪܥܐ; sed in Hex. ad Ezech. xl. 21 eadem ac h. l. periphrasi usus est.) [20] Idem: ܐ. ܥܠ ܐܣܩܘܦܬܐ ܕܠܥܠ ܡܢ ܬܪܥܐ. [21] Syro-hex. in textu. Sic sine notis Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [22] Idem in marg. [23] Idem: ܐ. ܕܡܥܒܪܢܘܬܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܣ. ܦܨܚܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ◆ Cf. ad v. 11. [24] Sic in textu Codd. 30, 85 (cum ἐνετείλατο in marg.). [25] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܒܝܬܐ ܕܓܘܒܐ. ܣ. ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. Cod. X affert: Σ. δεσμωτηρίῳ. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 14, 15, 16, alii, Arm. 1, Syro-hex., etiam Cod. 85 in marg., unde Montef. edidit: Ἄλλος· καὶ πᾶν πρωτότοκον. [27] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 15, 58, Arm. 1. Mox πάντες assumptum ex Comp., Ald., Codd. III, X, 14, 16, 18, aliis, Arab. 1, 2, Arm. 1, et Syro-hex. [28] Sic Comp., Codd. VII (in marg.), X, 15 (ante, non post, πορεύεσθε), 18, 19, alii, Arm. 1, Arab. 1, 2 (uterque ut 15), et Syro-hex. (idem). [29] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܡܠܠܬܘܢ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܠܠܬܘܢ. [30] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 25, alii (inter quos 85, cum δὴ in marg.), Syro-hex. [31] Cod. VII. Ad ἐκ Ῥαμεσσῆ εἰς Σ. Codd. 64, 85 in marg. notant: ἴασις κρίσεως. σκηναί; unde Montef. notam effecit: Ἄλλος· ἴασις κρίσεων (sic) σκηναί. [32] Codd. X, 85. Minus probabiliter Nobil.: 'Α. χωρὶς νηπίων. Ad ἀποσκευῆς Cod. VII in marg. manu 2da: τῶν νηπίων καὶ λοιπῶν. Cf. ad Cap. x. 10. [33] Cod. VII in marg. manu 2da. Praeterea ad ἐζυμώθη idem appingit ἀνέβη (ut ἀναβα' (sic) pro ζύμη Cap. xiii. 3); necnon ad φυράματα (v. 34), προζύμια; quae mera glossemata neograeca esse videntur. [34] Idem. In Cod. 56 superscript. δαπάνην. [35] Sic (et mox παρῴκησαν) Ald., Codd. III, VII, X (cum κατοίκ. in marg.), 14, 16, 18, alii. [36] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Ezech. vi. 6. xxviii. 2.

40. בְּמִצְרָיִם. Ο΄. ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ÷ καὶ ἐν γῇ Χαναάν ⁴[37] (alia exempl. add. αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν[38]).

41. וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. *Et factum est hoc ipso die.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ⁴.[39] Ἄλλος· καὶ ἐγένετο ἐν δυνάμει τῆς ἡμέρας ταύτης.[40]

כָּל־צִבְאוֹת. Ο΄. πᾶσα ἡ δύναμις (Ἀ. στρατιά[41]). Ἀ. Σ. πᾶσαι αἱ στρατιαί. Θ. πᾶσαι αἱ δυνάμεις.[42]

42. לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה. *Nox celebrationis est* in honorem *Jovae.* Ο΄. νυκτός. προφυλακή (alia exempl. προφυλακῆς[43]) ἐστι τῷ κυρίῳ. Ἀ. νὺξ παρατηρήσεως (s. παρατηρήσεων) ἦν τῷ ΠΙΠΙ. Σ. νὺξ παρατετηρημένη ἐστὶ τῷ ΠΙΠΙ. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[44] Τὸ Σαμαρειτικόν· φυλάξεως.[45]

הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיהוָה שִׁמֻּרִים. Ο΄. ἐκείνη ἡ νὺξ αὕτη προφυλακὴ κυρίῳ. Ἀ. Σ. αὕτη ἡ νὺξ αὕτη τῷ ΠΙΠΙ παρατηρήσεως. Θ. παρατηρήσεως τὴν νύκτα (s. τῇ νυκτὶ) τῷ ΠΙΠΙ φυλακῆς.[46]

43. חֻקַּת. Ο΄. ὁ νόμος. Ἄλλος· ὁ τύπος.[47]

46. יֵאָכֵל. Ο΄. βρωθήσεται. Alia exempl. add. οὐ καταλείψετε ἀπ' αὐτοῦ ἕως πρωΐ.[48] Alia: οὐ καταλείψετε ἀπὸ τῶν κρεῶν εἰς τὸ πρωΐ.[49]

48. לַיהוָה. Ο΄. ※ Ἀ. Θ. τῷ ⁴ κυρίῳ.[50]

Cap. XII. 4. τὸν γείτονα ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ⁴.[51] 9. κεφαλὴν ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ⁴ σὺν τοῖς ποσὶν ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ⁴, καὶ τοῖς ἐνδοσθίοις ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ⁴.[52] 10. ÷ καὶ ὀστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ ⁴.[53] 16. ÷ λατρευτόν ⁴. 18. ÷ τοῦ πρώτου ⁴. 27. ÷ αὐτοῖς ⁴.[54] 29. ἐπὶ τοῦ θρόνου ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ⁴.[55] 30. ἐν ÷ πάσῃ γῇ ⁴ Αἰγύπτου (sic).[56] 31. ÷ Φαραώ ⁴. ÷ αὐτοῖς ⁴. ÷ τῷ θεῷ ὑμῶν ⁴.[57] 32. τὰ πρόβατα ※ Ἑβρ. ὑμῶν ⁴.[58] 34. ὤμων ※ Οἱ Γ΄. αὐτῶν ⁴.[59] 35. καὶ (※) σκεύη (⁴) χρυσᾶ.[60] 36. τῷ λαῷ ÷ αὐτοῦ ⁴. 39. ÷ εἰς τὴν ὁδόν ⁴.[61]

CAP. XIII.

2. קַדֶּשׁ־לִי. Ο΄. ἁγίασόν μοι. Ἄλλος· χώρισόν μοι.[1]

3. וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. *Et non comedetur fermentatum.* Ο΄. καὶ οὐ βρωθήσεται ζύμη. Ἄλλος· καὶ οὐ φάγεσθε ζύμην.[2]

---

[37] Obelus est in Syro-hex. [38] Sic Comp. (tum post κατῴκησαν, tum post Χαναάν; ergo *bis* habet), Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15 (post κατῴκησαν), 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [39] Syro-hex. in textu. [40] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Psal. cxxxviii. 15. [41] Cod. 108. Sic in textu Comp., et superscript. sine nom. Cod. 56. [42] Syro-hex. ad πᾶσα: ܐ݂. ܣ݂. ܟܠܗܘܢ. ; et ad ἡ δύναμις: ܬ݂. ܟܠܗܝܢ ܚܝܠܘܬܐ. [43] Sic Comp. (cum νὺξ προφ.), Codd. 15, 19, 30, 108. [44] Syro-hex. ܐ݂. ܠܠܝܐ ܕܢܛܘܪܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܡܪܝܐ. ܣ݂. ܠܠܝܐ ܕܢܛܝܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܠܡܪܝܐ. ܬ݂. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Nobil., et Cat. Niceph. p. 694: Ἀ. παρατηρήσεως. Σ. παρατετηρημένη; Montef. vero e Cod. 85: Ἀ. παρατηρησέων. [45] Nobil., Cat. Niceph. ibid. (cum φυλ. ἐστι τῷ κ.). Ad προφυλακή (bis) Cod. VII in marg. manu 2da: φυλαγμάτων. [46] Syro-hex. ܐ݂. ܣ݂. ܗܘ ܠܠܝܐ ܗܘ ܠܡܪܝܐ ܕܢܛܘܪܬܐ. ܬ݂. ܕܢܛܘܪܬܐ ܗܘ ܠܠܝܐ ܠܡܪܝܐ ܕܢܛܘܪܬܐ. "Hebraeum melius reddunt LXX, saltem prouti reliqui interpretes prostant in Nostro, in quo tum Aq. et Sym., tum maxime Theod. corrupti apparent."—*Ceriani.* [47] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Gen. xlvii. 25. Idem ad ἀλλογενής marg. sinistro et dextro pingit: υἱὸς ξένου (quod Aquilae esse potest, coll. Hex. ad Psal. xvii. 45), et ἀκρόβυστος; necnon (v. 44) ad ἀργυρώνητον, χρυσώνητον. [48] Sic Codd. VII (in marg. char. unciali, cum ἀπὸ αὐτοῦ εἰς τὸ πρ.), 55, 58, 75 (cum καταλείψεται), 85 (in textu; in marg. autem: ἀπὸ τῶν κρεῶν ἕως τὸ (sic) πρωΐ). [49] Sic Ald., Codd. III, X (in marg. cum οὐκ ἀπολείψεται), 14 (praem. καί), 16 (idem), 18, alii. Neutrum additamentum agnoscit Syro-hex. [50] Syro-hex., qui pingit: ※ܐ݂. ܬ݂. ܠܡܪܝܐ⁴, pro ※ܐ݂. ܬ݂. ܠܡܪܝܐ⁴. Articulus est in Codd. 15, 58. Cf. ad v. 14. Mox ad αὐτόχθων et ἀπερίτμητος Cod. VII in marg. manu 2da: ἐντόπιος et ἀκρόβυστος. [51] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 15, 58 (cum ἑαυτοῦ), 72. [52] Idem, et sine notis Codd. 15 (ter), 58 (in primo loco), 72 (in tertio loco). [53] Idem, et sub ÷ Arab. 1, 2. [54] Idem. [55] Idem, et sine notis Codd. 15, 58, 128, Arab. 1, 2. [56] Idem, qui pingit: ÷ ἐν πάσῃ γῇ ⁴. [57] Idem. [58] Idem, et sine notis Codd. 58, 74, alii, Arm. 1. [59] Idem, et sine notis Codd. 15, 58, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [60] Sic sine aster. Codd. 15, 58, Syro-hex. [61] Syro-hex.

CAP. XIII. [1] Cod. VII in marg. manu 2da. Fortasse est Theodotionis, cui קְדֵשָׁה sonat κεχωρισμένη ad Hos. iv. 14. [2] Sic in marg. Codd. X, 85; in textu autem Codd. 29, 74, 82, alii, Arm. 1.

4. הָאָבִיב. *Abib* (spicarum). Ο΄. τῶν νέων. Ἄλλος· τῶν νεαρῶν.[3]

5. כִּי. Ο΄. ἡνίκα ἐάν. Ἄλλος· ὡς ἄν.[4]

וְעָבַדְתָּ. Ο΄. καὶ ποιήσεις (Ἄλλος· δουλεύσεις[5]).

6. שִׁבְעַת. Ο΄. ἕξ. Ἄλλος· ἑπτά.[6]

9. וּלְזִכָּרוֹן. Ο΄. μνημόσυνον. Alia exempl. ἀσάλευτον.[7]

10. אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת. Ο΄. τὸν νόμον (Ἀ. ἀκριβασμόν (s. ἀκριβάσματα). Σ. πρόσταγμα[8]) τοῦτον.

לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה. *In tempore constituto ejus ex anno in annum.* Ο΄. κατὰ καιροὺς ὡρῶν, ἀφ᾽ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας. Ἄλλος· εἰς καιρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον.[9]

11. כַּאֲשֶׁר. Ο΄. ὃν τρόπον. Ἄλλος· καθώς.[10]

לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ. Ο΄. ※ σοὶ καὶ ◂ τοῖς πατράσι σου.[11]

12. וְהַעֲבַרְתָּ. *Et transire facies* (offeres). Ο΄. καὶ ἀφελεῖς (alia exempl. ἀφοριεῖς[12]).

וְכָל. Ο΄. ※ καὶ ◂ πᾶν (διανοῖγον).[13]

13. תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ. *Redimes pecore; quod si nolueris redimere, cervices ei franges.* Ο΄. ἀλλάξεις προβάτῳ· ἐὰν δὲ μὴ ἀλλάξῃς, λυτρώσῃ αὐτό. Ἀ. λυτρώσῃ αὐτὸ ἐν υἱῷ ποιμνίου· ἐὰν μὴ λυτρώσῃ, τενοντώσεις αὐτό. Σ. λυτρώσῃ βοσκήματι· ἐὰν δὲ μὴ λυτρώσῃ αὐτό, ἀποκτενεῖς αὐτό. Θ. λυτρώσῃ ἐκ ποιμνίου· καὶ ἐὰν μὴ λυτρώσῃ αὐτό, νωτοκοπήσεις αὐτό.[14] Τὸ Σαμαρειτικόν· παραδώσεις.[15]

16. וּלְטוֹטָפֹת. *Et in frontalia* (φυλακτήρια). Ο΄. καὶ ἀσάλευτον (alia exempl. σαλευτόν[16]). Ἀ. καὶ εἰς νακτά.[17] Aliter: Ἀ. Σ. Θ. καὶ σαλευόμενον.[18]

17. אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. γῆς Φυλιστιείμ. Ἄλλος· γῆς ἀλλοφύλων.[19]

---

[3] Sic Cod. 85 in marg. [4] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), 85. [5] Cod. VII in marg. manu 2da. [6] Sic in textu Syro-hex. (cum nota marginali: οἱ ο΄. ἕξ), Arab. 1, 2; necnon Cod. VII in marg. manu 2da. [7] Sic Codd. X (in marg.), 29, 30, 85 (cum μνημόσυνον in marg.). Vid. v. 16. [8] Nobil. affert: Schol. Ἄλλος· ἀκριβασμόν. Ἄλλος· πρόσταγμα. Cod. X vero: Ἀ. ἀκριβάσματα. Σ. πρόσταγμα. Cf. ad Cap. xii. 14. [9] Cod. VII in marg. manu 2da. Videtur esse interpretis Aquila et ceteris serioris. [10] Idem. [11] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII (manu 2da superscript.), 15, 58, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum ελ in marg.), 14, 15, 16, alii, Syro-hex. Cod. VII in marg. manu 2da: χωρίσεις, et sub hoc altera manu: ἢ δώσεις. [13] Syro-hex. (qui male pingit: ※ καὶ πᾶν διανοῖγον ◂). Sic sine aster. Comp., Codd. VII (manu 2da), 15, 19, 30, 52, 58, Arab. 1, 2, Arm. 1. Mox ad γένηται Syro-hex. in marg. sine nom.: γεννηθῇ (ܢܬܝܠܕ), invitis libris Graecis. [14] Syro-hex. ܐ. ܬܦܪܘܩܝܘܗܝ ܒܒܪ ܡܪܥܝܬܐ. ܐܢ ܠܐ ܬܦܪܘܩ ܬܦܩܘܦܗ. ܣ. ܬܦܪܘܩܝܘܗܝ ܒܒܥܝܪܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܦܪܘܩܝܘܗܝ ܬܩܛܠܝܘܗܝ. ܬ. ܬܦܪܘܩ ܡܢ ܡܪܥܝܬܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܬܦܪܘܩܝܘܗܝ ܬܦܩܘܦ ܚܨܗ ◆. Nobil., Cod. X, et Cat. Niceph. p. 699: Ἀ. τενοντώσεις. Σ. ἀποκτενεῖς. Θ. νωτοκοπήσεις (Nobil. add. αὐτό). Cod. 85: Ἀ. τεναντώσεις (sic). Σ. ἀποκτενεῖς. Cf. Hex. ad Exod. xxxiv. 20. Deut. xxi. 4. Jesai. lxvi. 3. [15] Colbert. et Regii duo, teste Montef. [16] Syro-hex. ܘܡܬܬܙܝܥܢܐ. Arab. 1, 2: *et mobile.* Cf. Hex. ad Deut. vi. 8. xi. 18. [17] Cod. X affert: Ἀ. εἰς νακτά. Ο΄. εἰς ἀσάλευτον. Idem ad Deut. vi. 8: Ἀ. ΗΑΚΤΑ (sic). Ο΄. ἀσάλευτα. "Lectio Aquilae varie fertur in libris MSS. Ed. Rom. habet: Ἀ. καὶ εἰς ἐνεκτά, quod sane nihil significat [Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 101: 'Puto esse *gestamina*, ab ἐνεγκεῖν, *ferre, gestare*']. Basil. hic: καὶ εἰσινακτά, unde non majorem notitiam expisceris. Idem Basil. infra Deut. vi. 8 ad vocem טֹטָפֹת habet: Ἀ. ἀνακτά, quod perinde nihil significat. Has omnes lectiones vitiatas puto [etiam Coislinianam, εἰς νακτά, quae serius ei innotuit]; legendumque opinor, καὶ εἰς ἀτίνακτα, *in immota*, ut quadret cum aliis interpretibus, καὶ ἀσάλευτον."—*Montef.* Sincerum puto εἰς νακτά, a νάσσω, *stipo, dense impleo.* Glossae dant: Νακτή, *farsa.* Νακτόν, τὸ πεπιλωμένον, *densum, pressum.* Scilicet hoc nomine appellat interpres thecas, in quas schedulae membranaceae, variis legis sectiunculis inscriptae, *infarciebantur.* Etymon autem Hebraeae vocis, de quo ad hunc diem inter Lexicographos ambigitur, Noster e Talmudico טָפַף, *aequare, complanare*, proprie de mensuris accurate plenis, πεπιεσμένοις καὶ σεσαλευμένοις (Luc. vi. 38), arcessere videtur, quod cum Graeco νάσσειν (Hesychio ὁμαλίζειν, θλίβειν) egregie consonat. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܡܬܬܙܝܥܢܐ. Aquilae nomen vereor ut recte cum ceteris conjunctum sit. Nec magis probabiliter Montef. e Cod. 85 exscripsit: Σ. Ο΄. Θ. ἀσάλευτον. [19] Cod. VII in marg. manu 2da (cum τῆς Φ. in textu). Ad Φυλιστιείμ Montef. e Cod. 85 affert: Ἄλλος· πτώσεως δισσῆς, quae mera est glossa etymologica vocis פְּלִשְׁתִּים (פַּל שְׁתַּיִם). Sic Hieron. in Libro de Nom. Hebr. (Opp. T. III, p. 20): "Felistim, *ceciderunt duo.*"

18. וַיַּסֵּב. *Sed circuire jussit.* Ο΄. καὶ ἐκύκλωσεν. Ἄλλος· (καὶ) ἐγύρισεν.[20]

חֲמֻשִׁים. *Agmine instructo.* Ο΄. πέμπτῃ γενεᾷ. Ἀ. ἐνωπλισμένοι. Σ. ὁπλῖται. Θ. πεμπταΐζοντες.[21]

20. מִסֻּכֹּת. Ο΄. ἐκ Σοκχώθ. (Ἄλλοι·) συσκιασμοὶ ἢ σκηναί.[22]

בְאֵתָם בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר. *In Etham in extremitate deserti.* Ο΄. ἐν Ὀθὼμ παρὰ τὴν ἔρημον. Ἀ. Σ. Θ. εἰς Ἠθὰν τὴν ἐρημοτάτην.[23] Ἄλλος· ἐν σημείῳ . . .[24]

21. הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם. Ο΄. ἡγεῖτο (Ἄλλος· προεπορεύετο[25]) αὐτῶν.

לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. τοῦ φαίνειν αὐτοῖς, ὁδεύειν ἡμέρας καὶ νυκτός ◄.[26]

Cap. XIII. 2. ÷ πρωτογενές ◄. 5. ÷ ὁ θεός σου ◄. ÷ καὶ Γεργεσαίων καὶ Φερεζαίων ◄.[27] 8. κύριος ÷ ὁ θεός ◄.[28] ἐκ ※ (fort. ÷) γῆς ◄ Αἰγύπτου.[29] 11. (÷) ὁ θεός σου ◄.[30] 12. ÷ τὰ ἀρσενικά ◄.[31] διανοῖγον ÷ μήτραν ἐκ τῶν βουκολίων ἢ ◄ (fort. pro: διανοῖγον ÷ μήτραν ◄ ἐκ τῶν βουκολίων ÷ ἢ ◄).[32] 13. ÷ μήτραν ◄.[33] 19. ὥρκισεν ÷ Ἰωσήφ ◄.[34] 22. ÷ παντὸς ◄ τοῦ λαοῦ.[35]

Cap. XIV.

2. פִּי הַחִירֹת. Ο΄. τῆς ἐπαύλεως. Ἀ. Σ. Φιερώθ. Θ. Φαερώθ.[1] Ἄλλος· ἀκροτάτου τῆς Χερόθ.[2]

בַּעַל צְפֹן נִכְחוֹ תַחֲנוּ. Ο΄. Βεελσεπφῶν· ἐνώπιον αὐτῶν στρατοπεδεύσεις. Ἀ. Σ. Βεελσεφών. Ἀ. κατ᾽ εὐθὺ αὐτοῦ στρατοπεδεύσεις. Σ. ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ στρατοπεδεύσετε. Θ. Βεελσεφών(·) ἐνώπιον αὐτοῦ στρατοπεδεύσετε.[3]

---

[20] Cod. VII in marg. manu 2da. [21] Cod. X. Cat. Niceph. p. 701: ὁ δὲ Ἀκ. ἐνωπλισμένοι, φησί· Σύμ. ὁπλῖται. Paulo aliter Nobil. et Cod. 85, teste Montef.: Ἀ. Σ. καθωπλισμένοι. Θ. πεμπταΐζοντες. Denique Hieron. in Epist. XXXVI ad Damasum (Opp. T. I, p. 167): "Aquila namque, qui non contentiosius, ut quidam putant, sed studiosius verbum interpretatur ad verbum, in eo loco ubi LXX posuerunt: *Quinta autem generatione ascenderunt filii Israel de terra Aegypti*, ita transtulit: καὶ ἐνοπλισάμενοι [Cod. Vat., teste Vallarsio, ἐνωπλισμένοι] ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς Αἰγύπτου; id est, *Et armati ascenderunt filii Israel de terra Aegypti.* Licet pro eo quod nos *armati* diximus, secundum Graeci sermonis ambiguitatem, *instructi*, sive *muniti*, propter supellectilem qua Aegyptios spoliaverunt, possit intelligi." Quod vero ad Theodotionis versionem attinet, πεμπταΐζοντες non significat *quintati, in quinque partes distributi*, ut somniaverunt Montef., Schleusner.; aut *numero quinario*, a πεμπτὰς, qui Drusii est error; sed *quinto die* (vel καταχρηστικῶς, *quinta generatione;* cf. Hex. ad Gen. iv. 24) *aliquid facientes*, a πεμπταῖος, ut apud medicos scriptores τριταΐζω, et τεταρταΐζω, a τριταῖος et τεταρταῖος. [22] Cod. VII in marg. manu 2da. Prior lectio Aquilae esse videtur, coll. Hex. ad Psal. xxvi. 5. lix. 8. Amos v. 26. [23] Cod. X juxta collationem Bodl.: Ἀ. Σ. Θ. ЄΝΝΘΑΝ τὴν ἐρ. Montef. vero ex eodem exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. εἰς Ἠθὰν τὴν ἐρ. [24] Cod. VII in marg. manu 2da. [25] Idem. [26] Syro-hex. in textu: ※ܣ. ܬ. ܠܡܢܗܪܘ ܠܗܘܢ. ܠܡܗܠܟܘ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ ◄. Sic sine notis Cod. 15, Arab. 1, 2, Arm. 1, et (om. ὁδεύειν) Codd. 58 (cum φανεῖν), 131 (superscript. manu rec.). Brevius additamentum, τοῦ φαίνειν δὲ αὐτοῖς, habent Ald., Codd. 72, 83. Denique Cod. VII in marg. manu 2da: τοῦ φωτίσαι αὐτούς. τοῦ περιπατεῖν ἡμέρας καὶ νύκτωρ. [27] Syro-hex., qui ad v. 5 pingit: ÷ ὁ θεός ◄ σου. [28] Idem. Deest ὁ θεὸς in Codd. 30, 85. [29] Idem. Sic sine nota Codd. 15, 75, 85 (cum ἐξ Αἰγ. in marg.), Arab. 1, 2. [30] Idem. Haec desunt in Cod. 29. [31] Idem. [32] Idem. Vocula ἢ deest in Comp., Codd. 15, 16, 129. [33] Idem. [34] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. II (ex corr.), III, VII, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [35] Idem. Sic sine obelo (pro τοῦ λ. παντὸς) Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii.

Cap. XIV. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܦܝܪܘܬ. ܬ. ܦܐܪܘܬ. ◆ Cod. X minus emendate scribit: Ἀ. Σ. Θ. φιεθρώ; et ad v. 9: Ἀ. Θ. ἐπὶ φιεθρών. Ad Μαγδώλου Cod. 85 in marg. notat: Ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς (Num. xxxiii. 7) κεῖται, ἀπὸ Βουθὰν ἐπὶ στόμα Εἰρώθ, ὅ ἐστιν ἀπέναντι Βεελσεπφὼν ἐχόμενα τοῦ βορρᾶ, παρεμβεβληκέναι τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Verba sunt Origenis, e quo exscripsit ea Niceph. in Cat. ad Cap. xiii. 20. [2] Cod. VII in marg. manu 2da: ἀκροτ (sic) τῆς χερόθ. Idem ad Μαγδώλου in marg. manu 2da: τοῦ πύργου. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܥܠܨܦܘܢ. ܐ. ܠܘܩܒܠܗ ܬܫܪܘܢ. ܣ. ܠܘܩܒܠܗ ܬܫܪܘܢ. ܬ. ܒܥܠܨܦܘܢ ܩܕܡܘܗܝ ܬܫܪܘܢ. "In Aquila, *recte ex adverso ejus*, fortasse duae ejusdem versiones coaluerunt."—*Ceriani.* Equidem potius crediderim, Syriaca meram circumscriptionem continere locutionis κατ᾽ εὐθὺ, quam ipsam pro eodem Hebraeo posuerunt LXX Ezech. xlvi. 9, ubi pro Graecis κατ᾽ εὐθὺ αὐτῆς Syrus noster

3. וְאָמַר פַּרְעֹה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *καὶ ἐρεῖ Φαραὼ τῷ λαῷ αὐτοῦ· οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ.* Alia exempl. *καὶ ἐρεῖ Φαραὼ περὶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.*[4]

6. וַיֶּאְסֹר. *Et alligavit.* Ο΄. *ἔζευξεν οὖν.* Ἄλλος· *ἔστρωσεν.* Ἄλλος· *ἔδησεν.*[5]

7. וְשָׁלִשִׁם. *Et duces* (s. *bellatores essedarios*). Ο΄. *καὶ τριστάτας.* Ἀ. *καὶ τρισσούς.* Σ. *καὶ ἀνὰ τρεῖς.* Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[6]

8. וַיְחַזֵּק. Ο΄. *καὶ ἐσκλήρυνε* (Ἄλλος· *ἐδυνάμωσε*[7]).

9. עַל־פִּי הַחִירֹת. Ο΄. *ἀπέναντι τῆς ἐπαύλεως.* Ἀ. Θ. *ἐπὶ Φιεθρῶν* (fort. *Φιερώθ*). Σ. *ἐπὶ τοῦ στόματος τῆς Ἰαρώθ.*[8]

10. הִקְרִיב. Ο΄. *προσῆγε.* Ἀ. Σ. *ἤγγισεν.*[9]

וְהִנֵּה מִצְרַיִם. Ο΄. *καὶ* (alia exempl. add. *ἰδού*; alia, *οἴδε*[10]) *οἱ Αἰγύπτιοι.*

15. וְיִסָּעוּ. *Et castra moveant.* Ο΄. *καὶ ἀναζευξάτωσαν.* Ἀ. Σ. Θ. *καὶ ἀράτωσαν.*[11] Τὸ Σαμαρειτικόν· *ἵνα ἀπάρωσιν.*[12]

16. הָרֵם. Ο΄. *ἔπαρον.* Ἄλλος· *ὕψωσον.*[13]

וּבְקָעֵהוּ. Ο΄. *καὶ ῥῆξον* (Ἄλλος· *σχίσον*[14]) *αὐτήν.*

בַּיַּבָּשָׁה. Ο΄. *κατὰ τὸ ξηρόν.* [Ἀ. *εἰς χέρσον.* Σ. *εἰς ξηράν.*][15]

17. מְחַזֵּק. Ο΄. *σκληρυνῶ.* Ἄλλος· *στερεῶ.*[16]

20. וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֶר אֶת־הַלָּיְלָה וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה. *Et fuit nubes et tenebrae* (illis), *et lucidam reddidit noctem* (his); *et non appropinquavit alter ad alterum.* Ο΄. *καὶ ἐγένετο σκότος καὶ γνόφος* (alia exempl. *γνόφος καὶ σκότος*[17])· *καὶ διῆλθεν ἡ νύξ· καὶ οὐ συνέμιξαν ἀλλήλοις.* Ἀ. *καὶ ἐγένετο ἡ νεφέλη καὶ τὸ σκότος, καὶ ἐφώτισε σὺν τὴν νύκτα, καὶ οὐκ ἤγγισεν οὗτος πρὸς τοῦτον.* Σ. *καὶ ἦν ἡ νεφέλη σκότος μὲν ἐκεῖθεν, φαίνουσα δὲ ἐντεῦθεν . . .* Τὸ Σαμαρειτικόν· *καὶ ἦν τὸ νέφος καὶ τὸ σκότος, καὶ ἔφαινε τῇ νυκτί . . .*[18]

---

interpretatus est ܡܫܬܡܥܢܘ ܠܦܪܥܘܢ. [4] Sic Comp., Ald. (cum *τῷ λ. αὐτοῦ περὶ τ. υ. Ἰσρ.*), Codd. III (ut Ald.?), VII, X, 14, 15, 16, alii, Syro-hex. [5] Cod. VII in marg. manu 2da: *ἔστρωσεν*; et alia manu: *ἔδησεν* (corr. ex *ἔδησαν*). Posterior lectio Aquilae esse potest, coll. Hex. ad Jerem. xlvi. 4. Statim ad *τὰ ἅρματα* idem in marg. manu seriori *τὰς καρούχας* habet; necnon in v. 7 ad *ἅρματα* (רֶכֶב), *καρούχια*, et ad *πᾶσαν τὴν ἵππον* (כָּל רֶכֶב) *τῶν Αἰγυπτίων, πᾶν καρούχιον Αἰγύπτου.* [6] Syro-hex. ܐ. ܘܬܠܝܬܝܐ. ܣ. ܘܬܠܬܐ ܬܠܬܐ. ܬ. ܕܡܝܐܝܬ ܠܗܢܘܢ ܕܫܒܥܝܢ ✦ Cod. X affert: Σ. *ἀνὰ τρεῖς*, et sic sine nom. Codd. 57, 85. Praeterea Syrus noster ad ܬܠܝܬܝܐ ܕܩܝܡܝܢ, *τριστάτας*, scholium affert: "ܬܠܝܬܝܐ appellat eos qui stant super curribus. Tres enim stant super uno: duo pugnant, et unus regit currum." Cf. ad Cap. xv. 4. Varias Graecae vocis explanationes recensuit Origen. in Catenis MSS. apud Montef., et in Cat. Niceph. p. 705: *Τοὺς πρὸς τρεῖς δυναμένους μάχεσθαι· ἢ τοὺς ἐν τῇ παρατάξει μετὰ τὸν πρωτοστάτην καὶ δευτεροστάτην ἱσταμένους ἐν τῇ τρίτῃ τάξει. Ἄλλοι δέ φασιν, ὡς εἰς τὰς χρείας τῶν πολέμων* [hinc corrige Origen. Opp. T. II, p. 124: *εἰς τὰς χεῖρας τῶν πολεμίων*] *ἅρματα ἐποίουν μεγάλα, ὥστε καὶ τρεῖς χωρεῖν, ἵνα ὁ μὲν εἰς ἡνιοχῇ, οἱ δὲ δύο πολεμῶσιν. Ἢ τοὺς ἐπὶ τριῶν ἵππων βεβηκότας· οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἐπὶ δύο ἢ τριῶν ἵππων ἐπωχοῦντο ἐξιόντες ἁρματηλάται. Ἢ τριστάτην λέγει τὸν ἐν τῷ καθέζεσθαι τὸν βασιλέα τρίτον ἱστάμενον, ἤτοι τρίτην ἔχοντα καθέδραν· οἷος* (Montef. *οἷον*) *ἦν Δαυὶδ παρὰ Σαοὺλ* (Niceph. *ὁ Δαβὶδ παρὰ τῷ Σ.*), *ὡς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βασιλειῶν εὑρήσεις.* [7] Cod. VII superscript. manu 2da. [8] Cod. X, juxta collationem Bodl. Montef. ex eodem exscripsit: Σ. *ἐπὶ τοῦ στ. τοῦ Ἱερώθ.* Syro-hex. affert: ܐ. ܬ. ܥܠ ܦܝܬܪܘܢ. ܣ. ܥܠ ܦܘܡܐ ܕܐܪܘܬ. Cf. ad v. 2. [9] Cod. 57. [10] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. VII (in marg. manu 2da), 15, 37, alii, Syro-hex.; posterior in Codd. III, VII (sine *οἱ* seq.), 29. Cf. ad Cap. viii. 29. [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܢܫܩܠܘܢ. Versio *ἀράτωσαν* est, ni fallor, solius Aquilae; pro qua Sym. et Theod. *ἀπαράτωσαν* posuisse credibile est. Cf. Hex. ad Jerem. iv. 7. xxxi. 24. Cod. VII in marg. manu 2da, "in breviato maxime ac male habito loco," dedit anonyme *συνεπαράτωσαν.* [12] Nobil. [13] Cod. VII superscript. manu 2da. [14] Idem in marg. manu 2da. [15] Cod. 85, teste Montef. Nobil. affert: Schol. *εἰς χέρσον. εἰς ξηρόν* (sic), fortasse e Cod. 57 (Vat. 747), qui ad *κατὰ τὸ ξηρὸν* in marg. habet: Schol. *ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς χερσὸν* (sic) *εἰς ξηρόν.* Sed tum hoc scholium, tum Aquilae et Symmachi lectiones, ad v. 21, ubi eas iterum edidit Montef., unice spectare nullus dubito. [16] Sic Cod. X in marg.; in textu autem Codd. 37 (bis), 75, 85 (cum *σκληρυνῶ* in marg.), 118. [17] Sic Comp., Codd. VII, X, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [18] Nobil., Codd. X, 85 (teste Montef.), et Cat. Niceph. p. 710. Ad Aquilam Nobil. scribit: *καὶ ἐγένετο νεφέλη σκότος*, quod e Cod. X emaculavimus; Niceph. autem: *καὶ ἐγ. νεφέλη καὶ σκότος.* Deinde *σὺν* assumpsit Montef. e Basil. solo, ut videtur. Ad Samaritanum in Cat. Niceph. et Colbert.

21. קָדִים עַזָּה. Ο΄. νότῳ (Ἄλλος· ἀπηλιώτῃ[19]) βιαίῳ (Ἄλλος· δυνατῷ[20]).

לֶחָרָבָה. Ο΄. ξηράν. Ἀ. εἰς χέρσον. Σ. εἰς ξηράν.[21]

24. אֶל־מַחֲנֵה. Ο΄. εἰς τὴν παρεμβολήν. Schol. εἰς τὸ στρατόπεδον, εἰς τὴν παράταξιν, εἰς τὸ φοσσάτον.[22]

25. וַיָּסַר. *Et removit.* Ο΄. καὶ συνέδησε. Σ. (καὶ) μετέστησε.[23]

אֵת אֹפַן. *Rotas.* Ο΄. τοὺς ἄξονας. Ἀ. τὸν τροχόν.[24]

בִּכְבֵדֻת. *Cum difficultate.* Ο΄. μετὰ βίας. Ἄλλος· μετὰ βαρύτητος.[25]

26. וְיָשֻׁבוּ. Ο΄. καὶ ἀποκαταστήτω. Ἀ. (καὶ) ἐπιστραφήτω.[26]

עַל־מִצְרַיִם. Ο΄. καὶ ἐπικαλυψάτω τοὺς Αἰγυπτίους. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ ἐπικαλυψάτω ↙ ※ ἐπὶ ↙ τοὺς Αἰγυπτίους.[27]

27. הַיָּם. Ο΄. τὸ ὕδωρ. Ἄλλος· ἡ θάλασσα.[28]

לְאֵיתָנוֹ. *Ad perennitatem suam.* Ο΄. ἐπὶ χώρας. Ἀ. εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ.[29] Σ. εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς.[30] Ἄλλος· ἐπὶ στερέωμα αὐτῆς.[31]

27. וַיְנַעֵר. *Et excussit.* Ο΄. καὶ ἐξετίναξε. Ἀ. (καὶ) ἀνέβρασεν.[32]

30. וַיּוֹשַׁע. Ο΄. καὶ ἐρρύσατο. Ἄλλος· καὶ ἔσωσεν.[33]

Cap. XIV. 4. ÷ πάντες ↙.[34] 6. καὶ ÷ πάντα ↙.[35] 9. οἱ ἱππεῖς ※ αὐτοῦ ↙.[36] 10. τοῖς ὀφθαλμοῖς ※ αὐτῶν ↙.[37] 11. ἐν ÷ γῇ ↙ Αἰγύπτῳ.[38] ἐξαγαγὼν ※ Οἱ Γ΄. ἡμᾶς ↙.[39] 12. ἐν τῇ ἐρήμῳ ÷ ταύτῃ ↙.[40] 13. εἰς τὸν αἰῶνα ÷ χρόνον ↙.[41] 17. ÷ Φαραὼ καὶ ↙ τῶν Αἰγυπτίων ÷ πάντων ↙.[42] ἅρμασιν ※ Ἀ. Θ. αὐτοῦ ↙.[43] 18. ÷ πάντες ↙ οἱ Αἰγύπτιοι.[44] ÷ εἰμι ↙.[45] ἅρμασιν ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ↙.[46] καὶ ※ ἐν τοῖς ↙ ἵπποις αὐτοῦ.[47] 19. ÷ τῶν υἱῶν ↙.[48] ὄπισθεν ※ αὐτῶν ↙.[49] 21. τὴν χεῖρα ※ αὐτοῦ ↙.[50] 22. ἐκ δεξιῶν ※ Ἀ. Σ. αὐτῶν ↙.[51] ἐξ εὐωνύμων ※ Οἱ Γ΄. αὐτῶν ↙.[52] 23. ἅρματα ※ αὐτοῦ ↙.[53] 27. τὴν χεῖρα ※ αὐτοῦ ↙.[54] 29. τεῖχος ἐκ δεξιῶν ※ αὐτῶν ↙, καὶ ÷ τεῖχος ↙ ἐξ εὐωνύμων ※ Ἀ. Θ. αὐτῶν ↙.[55]

CAP. XV.

1. לֵאמֹר. Ο΄. λέγοντες. (Ἀ.) τῷ λέγειν.[1]

---

apud Montef. pro τῇ νυκτὶ legitur τὴν νύκτα; in uno autem Regio ἔφαινεν ἐν τῇ ν. (Ad διῆλθεν Cod. VII manu 2da superscripsit ἔβρεχ . . (semierasum); et alia manus in marg. appinxit: καὶ ἔβρ . . . ὅλην τὴν νύκτα. Scilicet voci אוֹר *pluviae* vim tribuunt interpretes Hebraei ad Job. xxxvi. 32. xxxvii. 11. Jesai. xviii. 4.) [19] Cod. VII in marg. manu 2da: ἀπηλιωτ (sic). Cf. Hex. ad Ezech. xvii. 10. [20] Idem. [21] Cod. 85, teste Holmesii amanuensi; et sic, tacito auctore, Montef. Cf. ad v. 16. [22] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 3. Ad φοσσάτον cf. Hex. ad Gen. xlix. 19. [23] Nobil. Cod. VII in marg. manu 2da: ἐξέστρεψε (quantum e compendio conjicere licet). [24] Syro-hex. .ܐܘܦܢܐ. Cod. VII in marg. manu 2da: τοὺς τροχούς. [25] Cod. VII in marg. manu 2da. [26] Cod. 57. [27] Syro-hex. [28] Cod. VII in marg. manu 2da. [29] Nobil. Lectio suspecta, tum propter pronomen masculinum αὐτοῦ, tum quia אֵיתָן Aquilae στερεός, Symmacho autem ἀρχαῖος constanter sonat. [30] Codd. VII (in marg. manu seriori), X, 85 (teste Montef.), et Reg. unus. [31] Cod. VII in marg. manu 2da. [32] Nobil., Cod. 85. Ad καὶ ἐξετίναξε Syro-hex. scholium philologicum habet: .ܘܢܦܨ, *et ad terram allisit.* [33] Cod. VII in marg. manu 2da. [34] Syro-hex. [35] Idem, qui male pingit: ÷ καὶ πάντα ↙. [36] Idem, et sine aster. Comp., Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [37] Idem, et sine aster. Codd. 15, 74, alii, Arab. 1, 2. [38] Idem, qui pingit: ÷ ἐν γῇ ↙. Vocem γῇ reprobant Comp., Ald., Codd. III, VII (ex corr.), X, 16, 18, alii. [39] Idem. Sic sine notis Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii. [40] Idem. Pronomen deest in Cod. 58. [41] Idem. Vox abest a Codd. 32, 58, 75. [42] Idem. [43] Idem, et sine notis Codd. 72, 108, Arab. 1, 2. [44] Idem, qui pingit: ÷ πάντες οἱ Αἰγ. ↙. [45] Idem. Vox desideratur in Comp., Cod. 58. [46] Idem. [47] Idem, qui male pingit: ※ καὶ ↙ ἐν τοῖς ἵπποις. Sic sine aster. (pro καὶ ἵπποις) Comp., Ald., Codd. VII (ex corr.), X (in marg.), 15, 16, 19, alii. [48] Idem. [49] Idem, et sine aster. Codd. 15, 37, 72. [50] Idem, et sine aster. Codd. 15, 58, 72, Arab. 1, 2. [51] Idem, et sine notis Codd. VII (ex corr.), 15, Arab. 1, 2. [52] Idem (pro καὶ τεῖχος ἐξ εὐ.). Sic sine notis (cum τεῖχος) Codd. VII (ex corr.), 15. [53] Idem, et sine aster. Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [54] Idem, et sine aster. Codd. 15, 58, 72, Arab. 1, 2. [55] Idem, qui praepostere pingit: ÷ τεῖχος ἐκ δ. αὐτῶν, καὶ τεῖχος ἐξ ÷ εὐωνύμων ↙ ※ Ἀ. Θ. αὐτῶν ↙. Sic sine notis Cod. 15, Arab. 1, 2.

CAP. XV. [1] Sic in textu sine nom. Ald., Codd. III, 37, 64 (sine τῷ), 74 (idem), 133, 134 (ut 64), Syro-hex. Cod.

1. וְרֹכְבוֹ. *Et equitem ejus.* Ο΄. καὶ ἀναβάτην ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◂.[2] Ἄλλος· ἅρμα.[3]

2. וְזִמְרָת יָהּ. *Et carmen* est *Jah.* Ο΄. καὶ σκεπαστής ※ μου κύριος ◂.[4]

3. אִישׁ מִלְחָמָה. Ο΄. συντρίβων πολέμους. Ἄλλος· ἀνὴρ πολέμου.[5]

4. וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ. *Et lectissimi duces* (s. *essedarii*) *ejus submersi sunt.* Ο΄. ἐπιλέκτους ÷ ἀναβάτας ◂[6] τριστάτας· κατεπόθησαν (alia exempl. τριστάτας κατεπόντισεν[7]).

5. תְּהֹמֹת. *Abyssi.* Ο΄. πόντῳ. Alia exempl. πόντος.[8] Ἀ. Σ. Θ. ἄβυσσοι.[9]

6. יְמִינְךָ (in posteriore loco). Ο΄. ἡ δεξιά σου (χείρ). Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[10]

7. קָמֶיךָ. Ο΄. τοὺς ὑπεναντίους. Ἄλλος· ἐχθρούς σου.[11]

8. נֶעֶרְמוּ. *Coacervatae sunt.* Ο΄. διέστη. Ἀ. Σ. Θ. ἐσωρεύθη.[12] Ἄλλος· ἐθημωνιάσθη.[13]

9. שָׁלָל. Ο΄. σκῦλα. Ἄλλος· λάφυρα.[14]

9. תִּמְלָאֵמוֹ. *Explebitur iis.* Ο΄. ἐμπλήσω ※ ἐξ αὐτῶν ◂.[15]

11. מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ. *Quis tui similis* est *inter deos, Jova? quis tui similis* est? *magnificatus in sanctitate.* Ο΄. τίς ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς (Ἄλλος· ἰσχυροῖς[16]), κύριε; τίς ὅμοιός σοι; δεδοξασμένος ἐν ἁγίοις. Σ. οὔτε ἐν δυναστείαις, οὔτε ἐν ἁγιασμῷ ἐξισωθῆναί τις δυνήσεται, ἢ κατά τι γοῦν ὁμοιωθῆναι.[17]

13. בְחַסְדְּךָ. Ο΄. τῇ δικαιοσύνῃ σου. Ἀ. ἐν τῷ ἐλέει (s. ἐλεημοσύνῃ) σου.[18]

נֵהַלְתָּ. *Duxisti.* Ο΄. παρεκάλεσας. Σ. διεβάστασας.[19]

14. עַמִּים. Ο΄. ἔθνη. Ἄλλος· λαοί.[20]

יִרְגָּזוּן. *Contremiscent.* Ο΄. καὶ ὠργίσθησαν (alia exempl. ἐφοβήθησαν[21]). Ἀ. ἐκλονήθησαν. (Σ.) ἐταράχθησαν.[22]

חִיל. *Dolor.* Ο΄. ὠδῖνες. Ἄλλος· πόνοι.[23]

VII in marg. manu 1ma: Ἀκ. λέγειν. Nobil. (cum indice calamo appicto): "[Καὶ εἶπαν] AA. LL. καὶ εἶπαν τῷ λέγειν, quod est secutus S. Augustinus;" quam notulam ad Cap. xiv. 25 oscitanter retraxit Montef. [2] Syro-hex. Sic sine notis Cod. 15, Arab. 1, 2. [3] Cod. VII in marg. manu 2da. [4] Syro-hex. Sic sine aster. Arm. 1, et (superscript. manu recentiori) Cod. 131; necnon Euseb. in Hist. Eccles. IX, 9. Cf. Hex. ad Psal. cxvii. 4. Ad σκεπαστής Montef. ex "uno cod." affert: Ἄλλος· ὑπερασπιστής, quod in textu habet Psalter. Graec. Lotharing., teste Holmesio. [5] Cod. VII in marg. manu 2da. [6] Obelus est in Syro-hex. Cf. ad Cap. xiv. 4. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 16, 18, alii, invito Syro-hex. [8] Sic Codd. VII (ex corr.) 57 (in marg.), 69 (ut videtur), 81, 85 (in marg.), Arab. 1, 2, Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܬ̇. ܠܬܗܘ̈ܡܐ. Cod. VII in marg. manu 2da: ἄβυσσος. [10] Syro-hex., qui in textu non legit χείρ. [11] Sic Montef., tacito auctore. Ad ὑπεναντίους Holmes. e Psalter. Lotharing. ἐχθροὺς exscripsit. [12] Nobil., Cod. 85 (teste Montef.). [13] Cod. VII in marg. manu 2da. Nescio an Aquilae sit figmentum. [14] Idem. Cf. ad Gen. xlix. 27. Prov. i. 13. Jesai. xxxiii. 23. [15] Sic Syro-hex. (※ ܡܢܗܘܢ ◂), et sine aster. Arab. 1, 2, Arm. 1. [16] Cod. VII in marg. manu 2da. [17] "Hunc Symmachi locum plenum mutuamur ex duobus Regiis atque uno Colbertino. Apud Drusium [Nobil.] mutilus erat [post ἐξισωθῆναι], legebaturque ἐν δυναστείᾳ."—*Montef.* S. Basil. in Cat. Niceph. p. 719: Τὸ, τίς, ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ, οὐδείς. Οὔτε γὰρ ἐν δυναστείαις, ὡς ὁ Σύμ. ἐξέδωκεν, οὔτε ἐν ἁγιασμῷ κ.τ.ἑ. Ubi, si excipias lectionem ἐν δυναστείαις pro בָּאֵלִם (ad quam cf. Hex. ad Gen. vi. 3), et fortasse ἐν ἁγιασμῷ pro בַּקֹּדֶשׁ, reliqua, ni fallor, non Symmachi, sed Basilii sunt, qui post ὁμοιωθῆναι pergit: Οὐδὲ γὰρ συγκρίνεται τὰ ἀσύγκριτα, οὐδὲ τῷ ποιητῇ τὰ ποιήματα, οὐδὲ τῷ ὄντι τὰ μὴ ὄντα, καὶ εἰς γένεσιν παραχθέντα· πάντων γὰρ καὶ ἐν πᾶσιν ὑπερανέστηκεν ἀσυγκρίτοις ὑπεροχαῖς. Quod si verum est, eximendus hic locus ex numero eorum, quos in Hex. ad Gen. i. 27 recensuimus. [18] "Sic unus Regius."—*Montef.* [19] "Sic codd. omnes, et Drusius [Nobil.]. Hinc Vulgata *portasti.*"—*Montef.* Lectio Aquilam magis sapit, coll. Hex. ad Psal. xxii. 2. Jesai. li. 18. Sic tamen S. Greg. Nyss. in Cat. Niceph. p. 720: παρεκάλεσας, τουτέστι, διεβάστασας· οὕτω γὰρ ὁ Σύμ. διερμηνεύει. [20] Cod. VII in marg. manu 2da. [21] Sic Codd. III, X (cum ὠργ. in marg.), 59, 64 (ut X), 85 (in marg.). [22] Nobil. affert: Ἀ. ἐκλονήθησαν. Schol. ἐταράχθησαν. S. Greg. Nyss. ibid.: ὠργίσθησαν, ἤγουν ἐκλονήθησαν, ἐταράχθησαν. Posteriorem lectionem, praeeunte Montef., Symmacho vindicavimus. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 15. Jesai. xxxii. 11. Minus probabiliter Cod. VII in marg. manu 1ma: Ακ. εφοβη (sic). [23] Cod. VII in marg. manu

15. נִבְהֲלוּ. *Terrore perculsi sunt.* Ο΄. ἔσπευσαν. Ἀ. ἐκλονήθησαν.[24] Ἄλλοι· ἐθορυβήθησαν.[25]

אֵילֵי. *Fortes.* Ο΄. καὶ ἄρχοντες. Ἄλλος· δυνατοί.[26]

נָמֹגוּ. *Diffluent.* Ο΄. ἐτάκησαν. Ἄλλος· ἐδαφίσθησαν.[27]

16. אֵימָתָה וָפַחַד. *Terror et pavor.* Ο΄. τρόμος καὶ φόβος. Ἀ. θάμβος καὶ φόβος. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[28]

יִדְּמוּ כָּאָבֶן. *Obmutescent instar lapidis.* Ο΄. ἀπολιθωθήτωσαν. Ἀ. Θ. σιγήσουσι (s. σιωπήσονται) . . Σ. ἀκίνητοι ἔσονται . .[29]

קָנִיתָ. Ο΄. ὃν ἐκτήσω. Alia exempl. ὃν ἐλυτρώσω.[30] Σ. ἐκτήσω. Ο΄. Θ. ἐλυτρώσω.[31]

17. תְּבִאֵמוֹ. *Induces eos.* Ο΄. εἰσαγαγὼν ※Ἀ. αὐτοὺς ↙.[32]

מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ. In *locum habitationis tuae.* Ο΄. εἰς ἕτοιμον κατοικητήριόν σου. Ἀ. Σ. ἕδρασμα εἰς καθέδραν σου.[33]

כּוֹנְנוּ. *Paraverunt.* Ο΄. ἡτοίμασαν. Ἀ. ἥδρασαν.[34]

18. יְהוָה יִמְלֹךְ. Ο΄. κύριος (alia exempl. κύριε[35]) βασιλεύων. Ἀ. ΠΙΠΙ βασιλεύσει. Σ. ΠΙΠΙ σου βασιλεύσει. Θ. ΠΙΠΙ βασιλεύων.[36]

19. אֶת־מֵי. Ο΄. τὸ ὕδωρ. Ἄλλος· τὰ ὕδατα.[37]

20. וַתִּקַּח. Ο΄. λαβοῦσα δέ. Alia exempl. ἔλαβε δέ.[38]

21. וַתַּעַן לָהֶם. *Et cantando respondebat iis.* Ο΄. ἐξῆρχε δὲ αὐτῶν. Ἀ. καὶ κατέλεγεν αὐταῖς. Σ. κατέλεγε δέ . . Θ. ὡς οἱ Ο΄.[39]

22. וַיֵּצְאוּ. Ο΄. καὶ ἤγαγεν αὐτούς. Ἄλλος· καὶ ἐξῆλθον.[40]

23. מָרָתָה. *Ad Marah.* Ο΄. εἰς Μέρρα (s. Μέρραν). Σ. εἰς Μερράθ. Θ. ὡς οἱ Ο΄, εἰς Μέρρα.[41]

לִשְׁתֹּת מַיִם. Ο΄. πιεῖν. Alia exempl. πιεῖν ὕδωρ.[42]

25. וַיּוֹרֵהוּ. *Et monstravit ei.* Ο΄. καὶ ἔδειξεν αὐτῷ. (Ἀ.) (καὶ) ἐφώτισεν . .[43]

27. וְשִׁבְעִים תְּמָרִים. Ο΄. καὶ ἑβδομήκοντα στελέχη φοινίκων. Τὸ Ἑβραϊκόν· καὶ ὁ φοίνικες.[44]

Cap. XV. 19. ἅρμασιν ※Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[45] ἀναβάταις ※Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[46] 21. ÷ λέγουσα ↙.[47] ἀναβάτην ※ αὐτοῦ ↙.[48] 22. ÷ ὥστε πιεῖν ↙. 25. ÷ Μωυσῆς ↙. ἐνέβαλεν ÷ αὐτό ↙.[49]

Cap. XVI.

2. בַּמִּדְבָּר. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. ἐν τῇ ἐρήμῳ ↙.[1]

2da. Nisi forte scholium sit. Idem ad Φυλιστιεὶμ in marg. manu 2da: ἀλλόφυλοι. [24] Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 146: ὅτε ἔσπευσαν ἡγεμόνες Ἐδώμ· ὅπερ Ἀκύλας φησὶν, ἐκλονήθησαν. [25] Nobil., S. Greg. Nyss. in Cat. Niceph. p. 721. [26] Cod. VII in marg. manu 2da. [27] Idem. Nescio an Aquilae sit versio, qui ad Jesai. li. 23 pro מוֹגַיִךְ (ab הוּגָה, *afflixit*) interpretatus est τῶν ἐδαφιζόντων σε. [28] Syro-hex. ܐ. ܬܗܪܐ ܘܕܚܠܬܐ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [29] Idem: ܐ. ܬ. ܢܫܬܩܘܢ. ܣ. ܠܐ ܡܬܬܙܝܥܢܐ ܢܗܘܘܢ. Ad Symmachum cf. S. Greg. Nyss. in Cat. Niceph. p. 721: Ἐπιπέσοι—ἀπολιθωθήτωσαν· ὅπερ ἐστὶ, τῇ ὑπερβολῇ τῆς σῆς δυνάμεως ἀκίνητοι διαμεινάτωσαν, ὑπὸ τοῦ δέους ἐκνευρισθέντες. [30] Sic Codd. III, 72. [31] "Haec [cum Σ. ἐκτίσω] prodeunt ex altero Coisliniano IX vel X saeculi, num. 90, ubi Psalmi et cantica Scripturae cum scholiis."—*Montef.* [32] Syro-hex., qui obscure pingit: ܡܥܠܬ ܟܕ ※ܐ. ܠܗܘܢ ↙. [33] Cod. X, et sine nom. Cod. 85, teste Montef. Nobil. affert: Schol. ἕδρασμα εἰς καθέδραν, quae lectio est Philonis. Cf. Hex. ad Psal. xxxiii. 14. [34] Cod. X. [35] Sic Codd. III, VII (ante corr.), X, 64, 82.

[36] Syro-hex. (qui in textu habet: κύριος (s. κύριε) ὁ βασιλεύων): ܐ. ܡܪܝܐ ܢܡܠܟ. ܣ. ܡܪܝܐ ܕܝܠܟ ܢܡܠܟ. ܬ. ܡܪܝܐ ܡܡܠܟܢܐ. [37] Cod. VII in marg. manu 2da. [38] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. (cum λαβοῦσα in marg.). [39] Cod. X: Ἀ. καὶ κατ. αὐταῖς. Nobil.: Schol. καὶ κατ. αὐταῖς. Syro-hex. vero: ܐ. ܡܢܝܢܐ ܗܘܐ. ܣ. ܡܢܝܢܐ ܗܘܐ ܕܝܢ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Cf. ad Cap. xxxii. 18. [40] Cod. VII in marg. manu 2da. [41] Syro-hex. ܣ. ܠܡܪܐܬ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ܠܡܪܐ. Idem in textu pro Μέρρα dat ܡܪܐ, partim ex Pesch., ubi ܡܪܐ scriptum. [42] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [43] Cod. 85 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Exod. xxiv. 12. Job. xii. 7. [44] Cod. VII in marg. manu 2da: Τὸ Ἑβραϊκόν· ιβ πηγαὶ ὑδάτων καὶ ō φοίνικες. [45] Syro-hex. Sic sine notis Arab. 1, 2. [46] Idem, et sine notis Codd. III, X, 14, 18, alii, Arab. 1, 2. [47] Idem. [48] Idem, et sine aster. Codd. VII (ex corr.), 15. [49] Idem.

Cap. XVI. [1] Sic Syro-hex. in textu, et sine notis Cod. 15, Arab. 1, 2, Arm. 1.

4. מַמְטִיר. Ο'. ὕω. Ἄλλος· βρέχω.[2]

דְּבַר־יוֹם. *Rem* (portionem) *diei*. Ο'. ※Ἀ. ῥῆμα ◂ τὸ τῆς ἡμέρας.[3]

בְּיוֹמוֹ. Ο'. εἰς ἡμέραν ※Ἀ. αὐτῆς ◂.[4]

5. יוֹם יוֹם. Ο'. τὸ καθ' ἡμέραν εἰς ἡμέραν. Ἀ. Θ. ἡμέραν ἡμέραν. Σ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.[5]

10. וַיִּפְנוּ. *Et converterunt se*. Ο'. καὶ ἐπεστράφησαν. Ἀ. καὶ ἔνευσαν.[6] Aliter: Ἀ. Θ. καὶ ἀπεστράφησαν. Σ. καὶ ἔκλιναν (s. ἐκλίθησαν).[7]

וְהִנֵּה. Ο'. καὶ ※Ἑβρ. ἰδοὺ ◂.[8]

13. וַיְהִי בָעֶרֶב. Ο'. ἐγένετο δὲ ἑσπέρα. Alia exempl. καὶ ἐγένετο ※ Οἱ Γ'. ἐν ◂ ἑσπέρᾳ.[9]

14. וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל. *Et ascendit depositio roris*. Ο'. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνέβη ἡ κατάπαυσις τῆς δρόσου.[10] Ἀ. καὶ ἀνέβη ἡ κοίτη τῆς δρόσου. Σ. καὶ ἀνέβη ἡ ἐπίθεσις τῆς δρόσου. Θ. καὶ ἀνέβη ἡ κοίτη ...[11]

דַּק מְחֻסְפָּס דַּק כַּכְּפֹר. *Minutum* quiddam, *desquamatum, minutum sicut pruina*. Ο'. λεπτὸν ὡσεὶ κόριον, λευκὸν ὡσεὶ πάγος (Ἄλλος· πάχνη[12]). Ἀ. Θ. λεπτὸν λελεπισμένον, λεπτὸν ὡσεὶ πάγος. Σ. λεπτὸν ἀνασυρόμενον, λεπτὸν ὡσεὶ πάχνη.[13]

15. מָן הוּא. *Quid* est *hoc?* Ο'. τί ἐστι τοῦτο; Σ. τίς ..[14] Ἄλλος· μὰν αὐτό.[15]

16. אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר. *Unusquisque pro ratione comesturae suae, gomerum*. Ο'. ἕκαστος εἰς τοὺς καθήκοντας ※ παρ' αὐτῷ ◂, γομόρ.[16] Ἀ. ἀνὴρ εἰς στόμα βρώσεως αὐτοῦ, ἀμόρ. Σ. ἕκαστος κατὰ λόγον τῆς βρώσεως αὐτοῦ, γομόρ. Θ. ἀνὴρ εἰς τὴν βρῶσιν αὐτοῦ, γομόρ.[17]

לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ. *Pro iis qui in tentorio suo* sunt. Ο'. σὺν τοῖς συσκηνίοις (s. συσκήνοις) ὑμῶν. Alia exempl. τοῖς ἐν ταῖς σκηναῖς ὑμῶν.[18]

17, 18. וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט׃ וַיָּמֹדּוּ בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר. *Et collegerunt qui multum* (collegerat), *et qui paulum. Et mensi sunt ad gomerum; nec superfluum habuit qui multum, nec qui paulum, inopia laboravit*. Ο'. καὶ συνέλεξαν ὁ τὸ πολὺ καὶ ὁ τὸ ἔλαττον· καὶ μετρήσαντες (τῷ) γομὸρ

---

[2] Sic in marg. Codd. VII (manu 2da), X, 58. [3] Syro-hex. in textu: [illegible] ※. Sic sine notis Codd. 58, 70 (cum ῥῆμα τὸ τ. ἡ. λόγον), 130 (superscript. ῥῆμα manu recentiore); ad quas lectiones Holmesius inscite notat: "Ista vero ῥῆμα et λόγον, inducta intus ex margine, sunt referenda ad ἄρτους, cujus sunt explicatio allegorica. Fons explicationis est Philo T. I, p. 121. [Immo Philonis verba spectant v. 16, τοῦτο τὸ ῥῆμα κ.τ.ἑ.]." Ad ῥῆμα Syrus noster scholium apponit: "Ῥῆμα, *indigentia* ([illegible]);" ubi Ceriani appellat Matt. vi. 11 in Pesch.: [illegible]. [4] Sic Syro-hex. in textu, et sine notis Codd. 15, 58. [5] Syro-hex. [illegible]. [6] Procop. in Octat. p. 266: "Aquila, *et inclinaverunt* vel *respexerunt*;" Graece, καὶ ἔνευσαν, ut exstat in Cod. Ambros. Q. 96 Sup. Cf. Hex. ad Thren. iv. 16. Ceterum Procopii Latina ad וַיִּסְעוּ (v. 1) oscitanter aptavit Montef. [7] Syro-hex. [illegible]. Scripturam ἀπεστράφησαν in textu venditant Ald., Codd. 55, 72. [8] Syro-hex., qui pingit: ※Ἑβρ. καὶ ἰδοὺ ◂. Sic sine notis Codd. VII (in marg. manu 2da), 15, 58 (sine καὶ), 72, Arab. 1, 2. [9] Syro-hex. [10] Idem: [illegible]. Cod. VII in marg. manu 2da: καὶ ἀνέβαινε τὸ κοι (κοίμημα?) τῆς δρόσου. Interpres Graeco-Ven.: ἀνῆλθέ τε ἡ κατάβασις τῆς δρ. [11] Syro-hex. [illegible]. [12] Sic Cod. 85 in marg. sine nom. Nobil. affert: Schol. πάχνη. (In textu post κόριον, non post λευκὸν, interpungunt Codd. 106, 107, 131, fortasse alii, Arm. 1, Syro-hex.) [13] Syro-hex. [illegible]. Symmachi Graeca sine nom. exhibet Cod. VII in rasura ex refictione posteriori, servatis e prima scriptura in fine ΛΕ.. ΟΝ ωϹΕΙΠΑ.. [14] Syro-hex. [illegible]. [15] Cod. VII superscript. manu 2da. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 72, 128. [17] Syro-hex. [illegible]. "Graecum Symmachi dedit Procopius in MS. Bibl. Ambros. Q. 96 Sup.: εἰς λόγον τῆς βρώσεως αὐτοῦ; sed aeque referri per se potest v. 18, nec locum Procopius definit. Syrus tamen pro εἰς legisse videtur πρός [vel κατά; cf. Hex. ad Gen. xlvii. 12]."—*Ceriani*. Ad εἰς τοὺς καθ. Cod. VII in marg. manu 2da: εἰς τὸ ἀρκοῦν αὐτῷ (cf. Cap. xii. 4 in Hebr. et LXX); ad γομὸρ autem: δεκάλιτρον. [18] Sic Codd. 19, 108, Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: [illegible] (fort. [illegible]) [illegible].

('A. ἐν ἀμόρ. Σ. Θ. γομόρ[19]), οὐκ ἐπλεόνασεν ὁ τὸ πολὺ, καὶ ὁ τὸ ἔλαττον οὐκ ἠλαττόνησεν. Σ. καὶ συνέλεξαν ὁ μὲν πολὺ, ὁ δὲ ὀλίγον· καὶ ἐμέτρησαν αὐτὸ τῷ γομόρ· καὶ οὐχ εὗρον περισσὸν (s. πλεονάζον) ὁ τὸ πλέον, οὐδὲ ὁ τὸ ὀλίγον ἠλαττόνησε.[20]

20. וַיָּרֻם תּוֹלָעִים. *Et scatebat vermibus.* O'. καὶ ἐξέζεσε (Ἄλλος· ἀνέβρασεν[21]) σκώληκας.

וַיִּקְצֹף. *Et graviter iratus est.* O'. καὶ ἐπικράνθη. Ἄλλος· καὶ ἐθυμώθη.[22]

21. כְּפִי אָכְלוֹ. O'. τὸ καθῆκον (Ἄλλος· τὸ ἀρκοῦν[23]) αὐτῷ. 'A. κατὰ στόμα βρώσεως αὐτοῦ. Σ. κατὰ λόγον τῆς βρώσεως αὐτοῦ. Θ. εἰς τοὺς ἐσθίοντας αὐτό.[24]

22. לֶחֶם מִשְׁנֶה. *Panem duplum.* O'. τὰ δέοντα διπλᾶ. 'A. ἄρτον δεύτερον (s. δισσόν). Σ. ἄρτον διπλοῦν.[25]

25. הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה. O'. οὐχ εὑρεθήσεται ἐν τῷ πεδίῳ (Ἄλλος· ἀγρῷ[26]). Alia exempl. ※ Οἱ Γ'. σήμερον ◂ οὐχ εὑρήσετε ※ Οἱ Γ'. αὐτὸ ◂ ἐν τῷ πεδίῳ.[27]

27. מִן־הָעָם. O'. τινες ἐκ τοῦ λαοῦ. Alia exempl. ἐκ τοῦ λαοῦ.[28]

29. תַּחְתָּיו. *Suo loco.* O'. εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν. Alia exempl. παρ' ἑαυτῷ.[29]

30. וַיִּשְׁבְּתוּ. O'. καὶ ἐσαββάτισεν. Ἄλλος· καὶ ἤργησεν.[30]

31. וְהוּא כְּזֶרַע גַּד. *Illud autem* erat *sicut semen coriandri.* O'. ἦν δὲ (alia exempl. αὐτὸ δὲ ἦν[31]) ὡσεὶ σπέρμα κορίου (Τὸ Σαμαρειτικόν· ὡς σπέρμα ὀρύζης[32]).

כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ. *Sicut placenta cum melle.* O'. ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι. 'A. ὡς ἀμύλιον . .[33] Σ. ὡς ἄμυλος ἐν μέλιτι.[34] Aliter: Σ. ὡς μελικήριον (s. μελικηρίου).[35]

35. אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן. O'. εἰς μέρος τῆς Φοινίκης. Σ. εἰς τὰ ἄκρα τῆς γῆς Χαναάν.[36]

---

[19] Syro-hex. [20] Idem: ܣ. ܘܟܢܫܘ. ܗܘ ܕܡ ܣܓܝ. ܗܘ ܕܡ ܩܠܝܠ. ܘܐܬܟܝܠܘܗܝ (fort. ܘܟܝܠܘܗܝ) ܒܓܘܡܘܪ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܝܬܝܪܐ ܗܘ ܕܐܣܓܝ. ܘܠܐ ܗܘ ܕܩܠܝܠ ܐܬܒܨܪ. [21] Nobil., Codd. 14, 85 (uterque in marg. sine nom.). Cod. VII in marg. manu 2[da]: συνέστηψεν. [22] Sic in textu, altero superscripto, Cod. 56. Fortasse est Aquilae, coll. Hex. ad Jerem. xxxvii. 15. [23] Nobil. affert: Schol. ἕκαστος τὸ ἀρκοῦν. Codd. 14, 57 (uterque in marg. sine nom.): ἕκ. τὸ ἀρκοῦν ἢ δυνατόν. "Videtur esse lectio Symmachi, qui magis sensum quam verba respicit."—*Montef.* Sed vid. not. seq. [24] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܦܘܡܐ ܕܡܐܟܘܠܬܐ ܕܝܠܗ. ܣ. ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܡܐܟܘܠܬܐ ܕܝܠܗ. ܬ. ܠܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܠܗ. [25] Idem: ܐ. ܠܚܡܐ ܬܪܝܢܐ. ܣ. ܠܚܡܐ ܥܦܝܦܐ. Cf. Hex. ad Gen. xliii. 12. (Vox ܬܪܝܢܐ, δεύτερος, commutatur cum διssὸς Prov. xx. 10, 23. xxxi. 21. Sirac. xlii. 24. Hic autem appingitur scholium philologicum, quod in ambas partes verti possit: ܬܪܝܢܐ ܥܦܝܦܐ.) Cod. VII in marg. manu 2[da]: ἄρτους (ἄρτον ex corr. alia manus) διπλοῦς. [26] Cod. VII in marg. manu 2[da]. [27] Sic Syro-hex. Scripturam οὐχ εὑρήσετε testantur Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, alii. Pronomen sine notis est in Codd. 15, 72. [28] Sic Codd. 15, 72, Syro-hex. [29] Sic Codd. X (in marg.), 29, 30, 74, 75, 84, 85 (cum εἰς τοὺς ο. ὑ. in marg.), alii, et Syro-hex. (ut 85). Lectioni vulgari praemittunt παρ' ἑαυτῷ Ald., Codd. VII, 128; postponunt autem Comp., Codd. 15 (cum ἑαυτῶν), 19 (cum αὐτῷ), 58, 108. [30] Cod. VII in marg. manu 2[da]. Cf. ad Cap. xxxiv. 21. [31] Sic Codd. 15, 58, 72, Syro-hex. [32] Nobil., Cat. Niceph. p. 740. Ad κορίου Cod. VII in marg. manu 2[da], et Cod. 131 in marg. manu 1[ma]: κολιάνδρου. Praeterea alia manus in marg. infer. Cod. VII appinxit: Τὸ Ἰουδαϊκόν· κολ(ρ)ιανδροκόκκον (sic). [33] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܐܡܘܠܝܢ., cum scholio: ܐܡܘܠܝܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܗܘܝܐ ܡܢ ܚܛܐ, quocum conferenda Hesychii glossa: Ἄμυλος· βρῶμα τὸ ἐκ πυροῦ. (Ad formam ἀμύλιον cf. Lex. Cyril. MS. Brem.: Ἐγκρίς· γλύκασμα ἐξ ἐλαίου ὑδαρὲς, ἢ ἀμύλιον.) Nobil. notat: "Aquila: ἄμυλος ἐξ ἐλαίου. Sym. apud Theodoretum [Opp. T. I, p. 145]: ὡς ἄμυλος ἐν μέλιτι. Incertus interpres: μελικηρίου." Montef. vero: "Regius unus: Ἀκ. φησὶν, ἄμυλος ἐξ ἐλαίου μελικηρίου. Reg. 1888: Ἀκ. ἄμυλος ἐν ἐλαίῳ, atque ita legisse videtur Procopius, cujus interpres [p. 266] vertit, *cum oleo*. Veram igitur Aquilae lectionem esse existimo: ἄμυλος ἐν ἐλαίῳ μελικηρίου." Procopii Graeca sunt: Ἀκ. ἄμυλος μετὰ ἐλαίου. Denique Cod. X affert: 'A. ἄμυλος. Σ. ἐξ ἐλαίου. Si quid video, lectio ἐν ἐλαίῳ, s. ἐξ ἐλαίου, s. μετὰ ἐλαίου, glossographis remittenda est, et Aquilae versio sic constituenda: 'A. ὡς ἀμύλιον (s. ἄμυλος) ἐν μέλιτι. Ceterum fallitur Holmesius, qui ad lectionem e Bar Hebraeo excerptam, "Aquila: *ut omelin*," notat: "Videtur potius ad ὡσεὶ σπέρμα κορίου referendum." [34] Theodoret., ut supra. Nisi forte Aquilae lectionem Symmacho tribuerit. [35] Procopius ibid.: Σύμμαχος· ὡς μελικηρίον (sic). Cod. 64 in marg.: . . . κηρίον (sic). [36] Procop. ibid.: "Sym. transtulit: *usque ad fines terrae*

36. הָאֵפָה. Ο΄. τῶν τριῶν μέτρων. Ἄλλος· τοῦ οἰφί.[37]

Cap. XVI. 7. ἐν τῷ εἰσακοῦσαι ※ Οἱ Γ΄. αὐτόν ↙.[38] 23. ÷ Μωυσῆς ↙ πρὸς αὐτούς· τοῦτο ÷ τὸ ῥῆμά ↙ ἐστιν.[39] 25. φάγετε ※ Οἱ Γ΄. αὐτὸ ↙ σήμερον.[40] 29. ÷ τὴν ἡμέραν ταύτην ↙ σάββατα (sic).[41] 33. ÷ χρυσοῦν ↙.[42] 34. ἀπέθηκεν ※ αὐτό ↙.[43]

Cap. XVII.

1. בִּרְפִידִים. Ο΄. ἐν Ῥαφιδείν. Alia exempl. ἐν Ῥαφιδείμ.[1] Καὶ οἱ Γ΄ ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

וְאֵין מַיִם לִשְׁתֹּת הָעָם. Ο΄. οὐκ ἦν δὲ ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ ὥστε πιεῖν τὸν λαόν.[3]

2. וַיֹּאמְרוּ. Ο΄. λέγοντες. Alia exempl. καὶ ἔλεγον.[4]

3. וַיָּלֶן הָעָם עַל־מֹשֶׁה. Ο΄. καὶ διεγόγγυζεν ἐκεῖ ὁ λαὸς πρὸς Μωυσῆν. Alia exempl. καὶ ἐγόγγυζεν ὁ λαὸς ἐπὶ Μωυσῆν.[5]

5. וּמַטְּךָ. Ο΄. καὶ τὴν ῥάβδον ※ Οἱ Γ΄. σου ↙.[6] Ἄλλος· καὶ τὴν βακτηρίαν σου.[7]

6. לְפָנֶיךָ שָּׁם. Ο΄. ἐκεῖ πρὸ τοῦ σέ. Alia exempl. πρὸ τοῦ σὲ ἐκεῖ.[8] Ἀ. εἰς πρόσωπόν σου.. Σ. Θ. ἔμπροσθέν σου..[9]

7. בְּקִרְבֵּנוּ. Ο΄. ἐν ἡμῖν. Ἀ. ἐντὸς ἡμῶν. Θ. ἐν μέσῳ ἡμῶν.[10]

8. עִם־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ Σ. πρὸς ↙ Ἰσραήλ.[11]

9. הַגִּבְעָה. Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. τοῦ βουνοῦ.[12]

12. אֱמוּנָה. *Firmitas* (firmae). Ο΄. ἐστηριγμέναι. Ἀ. πίστις.[13] Aliter: Ἀ. ἐπεστηριγμέναι.[14]

14. מָחֹה. *Abstergendo.* Ο΄. ἀλοιφῇ. Ἄλλος· ἐξαλείψει.[15]

16. וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כֵּס יָהּ. *Et dixit: Manus est super thronum Jah* (s. *super thronum*, legendo כִּסֵּה pro כֵּס יָהּ). Aliter: *Et dixit: Manus est super vexillum* (נֵס) *Jah.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. καὶ εἶπεν ↙, ὅτι ἐν χειρὶ κρυφαίᾳ ※ Οἱ Γ΄. κυρίου ↙ (πολεμεῖ κύριος).[16] Ἄλλος· ὅτι ἡ δύναμις ἐπὶ θρόνον ἄχραντον. (πόλεμος τοῦ κυρίου).[17]

Cap. XVII. 3. ἀποκτεῖναι ※ ἡμᾶς ↙.[18] 7. πειράζειν ※ αὐτούς ↙.[19] 11 (bis). χεῖρας ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ↙.[20] 13. ÷ πάντα ↙ τὸν λαὸν αὐτοῦ.[21]

Chanaan." Graeca exstant in Cod. Ambros., ubi γῆς male abest. Montef. ex uno cod. edidit: Σ. ἕως τὰ πέρατα τ. γ. Χ. [37] Nobil.: Schol. τοῦ οἰφί. Cod. X in marg.: τῷ οἰφί. [38] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 72, et Euseb. in Psalmos, p. 472. Pro αὐτὸν, κύριον habent Ald., Codd. III, VII (in marg.), X, 18, 19, alii. [39] Idem. [40] Idem. Sic sine notis Comp. (cum φ. σήμ. αὐτὸ), Codd. 15, 19 (ut Comp.), 72, Arab. 1, 2. [41] Idem. [42] Idem. Deest vox in Codd. 14, 16, 73, aliis. [43] Idem, et sine aster. Comp., Codd. 15, 72, 108, Arab. 1, 2, Arm. 1.

Cap. XVII. [1] Sic Codd. 15, 82 (cum –δίμ), Syro-hex. [2] Syro-hex. ܘܗܢܘܢ ܓ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ. [3] "Sic duo MSS."—*Montef.* Holmesii codices praeter lectionem Ed. Rom. afferunt tantummodo πιεῖν τῷ λαῷ, et τῷ λαῷ ὥστε πιεῖν. Priorem lectionem testatur Syro-hex. [4] Sic Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. (cum λέγοντες in marg.). [5] "Sic unus codex [cum ἐγόγγυσεν]. Videtur autem lectio esse Aquilae."—*Montef.* Immo sic (cum ἐγόγγυζεν) Comp., Ald. (cum διεγ.), Codd. III, VII (cum πρὸς Μ.), X, 16, 18, alii, Syro-hex. [6] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 72. [7] "Sic unus codex, tacito interprete. Sic vocem מַטֶּה vertit Aquila 1 Reg. xiv. 27 [Psal. civ. 16]."—*Montef.* Mox ad τὸν ποταμὸν Cod. VII in marg. manu 2da: τὸ ῥεῖθρον. Cf. ad Cap. i. 22. [8] Sic Codd. X, 15, 18, 29, alii, Arab. 1, 2. Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܠܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܟ. ܣ. ܬ. ܩܕܡܝܟ. Cod. 108 affert: Σ. Θ. (non Σ., ut Holmes.) ἔμπροσθέν σου. [10] Syro-hex. ܐ. ܓܘ ܕܝܠܢ. ܬ. ܒܡܨܥܬܐ ܕܝܠܢ. Idem sub eodem indice addit: Σ. ὡς οἱ Ο΄, ἔστι, quae notula ad praecedens הֲיֵשׁ, εἰ ἔστι, pertinere videtur. [11] Idem in textu. Sic sine notis Cod. 15. [12] "Sic unus Regius."—*Montef.* [13] Cod. 85. [14] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Cod. 57. Lectio non videtur Aquilae esse. [15] Cod. VII in marg. manu 2da. [16] Syro-hex. Prius additamentum sine notis testantur Cod. 128, Arab. 1, 2; posterius Codd. 15, 58, 72, Arab. 1, 2. [17] Cod. VII in marg. manu 2da. Nescio an Symmachi sit, qui semel voce ἄχραντος usus est in Hex. ad Thren. iv. 7, sed non pro eodem Hebraeo. Locum perquam obscurum singulariter interpretatus est Graeco-Ven.: καὶ εἶπεν· ὅτι χεὶρ ἐφ' ὑμῖν (עֲלֵיכֶם) τοῦ ὀντωτοῦ, (πόλεμος τῷ ὀντωτῇ). [18] Syro-hex. Pronomen est in libris omnibus. [19] Idem. Sic sine notis Euseb. in Psalmos, pp. 469, 503, et (cum αὐτὸν) Cod. 58. [20] Idem. In priore loco χεῖρας αὐτοῦ legunt Ald., Codd. 15. 72. [21] Idem, qui male pingit ܘܠܟܠ÷ܗ↙ pro ܘܠ÷ܟܠܗ↙.

CAP. XVIII.

1. יִתְרוֹ. Οʹ. Ἰοθόρ. Ἀ. Ἰεθρῶ. Σ. Θ. ὡς οἱ Οʹ.[1]

מִדְיָן. Οʹ. Μαδιάμ. Alia exempl. κυρίου. Καὶ οἱ Γʹ. Μαδιάν.[2]

חֹתֵן. *Socer.* Οʹ. ὁ γαμβρός. Ἀ. νυμφευτής. Σ. πενθερός. Θ. ὡς οἱ Οʹ.[3]

לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל. Οʹ. ※ Μωυσῇ καὶ ◄ Ἰσραήλ.[4]

2. אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ. *Post dimissionem ejus.* Οʹ. μετὰ τὴν ἄφεσιν αὐτῆς. Ἀ. Θ. μετὰ τὰς ἀποστολὰς (s. ἐξαποστολὰς) αὐτῆς. Σ. ὡς οἱ Οʹ.[5] Ἄλλος· μετὰ τὴν προῖκα . .[6]

5. וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה. Οʹ. καὶ ἐξῆλθεν Ἰοθὸρ ὁ γαμβρὸς Μωυσῆ. Ἀ. καὶ ἦλθεν Ἰεθρὼ νυμφευτὴς Μωυσῆ. Σ. ἦλθεν οὖν Ἰοθὸρ ὁ πενθερὸς Μωυσῆ.[7]

7. וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ־לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם. *Et interrogaverunt se mutuo de salute.* Οʹ. καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους ※ εἰς εἰρήνην ◄.[8]

10. אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת יַד־מִצְרָיִם. Οʹ. Vacat. ※ Θ. ὃς ὑπεξείλατο τὸν λαὸν ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων ◄.[9]

11. כִּי בַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם. *Nam in ea re in qua insolenter egerunt* (Aegyptii) *contra eos* (magnum sese exhibuit). Οʹ. ἕνεκεν τούτου, ὅτι ἐπέθεντο αὐτοῖς. Ἀ. Σ. . . ὅτι ὑπερηφανεύσαντο εἰς αὐτούς.[10]

14. מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה. Οʹ. τί ※ τὸ ῥῆμα ◄ τοῦτο ὃ σὺ ποιεῖς.[11] Ἀ. τί τὸ ῥῆμα τοῦτο . . Σ. τίς ὁ λόγος οὗτος ὃν σὺ ποιεῖς.[12]

18. גַּם־הָעָם הַזֶּה. Οʹ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὁ λαὸς οὗτος.[13]

20. וְהִזְהַרְתָּה. *Et doceas.* Οʹ. καὶ διαμαρτύρῃ. Ἀ. (καὶ) διαστελῇ.[14]

21. יִרְאֵי אֱלֹהִים. Οʹ. θεοσεβεῖς. Οἱ λοιποί· φοβουμένους τὸν θεόν.[15]

בֶּצַע. *Lucrum iniquum.* Οʹ. ὑπερηφανίαν. Οἱ λοιποί· πλεονεξίαν.[16]

21, 25. וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת. Οʹ. καὶ δεκαδάρχους. Alia exempl. add. καὶ γραμματοεισαγωγεῖς.[17]

CAP. XVIII. [1] Syro-hex. (cum ܝܬܪܘܢ in textu juxta Pesch., ut solet): ܐ. ܐܝܬܪܘ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [2] Syro-hex. in textu lectionem singularem κυρίου (ܕܡܪܝܐ), etiam ΠΙΠΙ appicto, venditat; in marg. autem: ܘܗܢܘܢ ܬܠܬܐ ܕܡܕܝܢ. Cf. Ceriani ad loc. [3] Idem: ܐ. ܚܬܢܐ. ܣ. ܚܡܘܗܝ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Montef. e Cod. 85 exscripsit: Ἀ. νυμφευτής. Σ. πενθερός. Cf. ad Cap. iii. 1. Ad γαμβρὸς Cod. VII in marg. manu 2da: πενθερὸς, et sic constanter in hoc capite, ut in textu quoque Ald., Codd. 59, 76, alii. [4] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 15 (cum τῷ Μωσῇ), 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [5] Idem: ܐ. ܬ. ܒܬܪ ܫܘܕܪܝܗ̈ ܕܝܠܗ. ܣ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Montef. edidit: Ἄλλος· ἐξ ἀποστολῆς αὐτῆς, notans: "Sic unus codex Regius, atque Drusius [Nobil.: Schol. ἐξ ἀποστολῆς]; alter vero ἐξαποστολὴν perperam." Ad ἐξαποστολὴ cf. Hex. ad Jesai. xxvii. 8. [6] Sic Cod. VII in marg. manu 2da (sed manus altera correxit μετὰ τὰς προῖκας). Cod. 108 in marg.: προῖκα (non, ut Holmes., πρωικα). Versio, sive glossa, pertinet ad eam vocis Hebraeae significationem qua fruitur 1 (3) Reg. ix. 16. [7] Nobil. (cum νυμφευτῇ), Cod. Basil. (in quo, teste Montef., desideratur οὖν), et Regius unus (qui ad Aq. Ἰοθὸρ pro Ἰεθρὼ perperam scribit). Paulo aliter Cod. 130: Ἀ. καὶ ἦλθεν Ἰεθρὸ νυμφευτὴς Μωυσῇ (non Μωυσέως). (Σ.) ἦλθεν οὖν Ἰοθὸρ ὁ π. Μωυσέως. [8] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 15 (cum ἐν εἰρήνῃ), 128, Arab. 1, 2. Cf. Hex. ad Jud. xviii. 15. [9] Syro-hex. in textu: ※ ܬ. ܗܘ ܕܦܪܩ ܠܥܡܐ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܡܨܪ̈ܝܐ ◄, ubi cuneolus ad finem lectionis retrahendus. Arab. 1, 2 (om. *qui*): *qui liberavit populum ex manu Aegyptiorum.* [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܐܬܪܘܪܒܘ ܥܠܝܗܘܢ. Cod. 108 affert: Ἀ. Σ. ὑπερηφανεύσαντο εἰς αὐτούς. Codd. 85 (teste Montef.), 130: Οἱ λοιποί· ὑπερηφανεύσαντο. Denique Nobil.: Schol. Ἄλλος· ὑπερηφανεύσαντο. [11] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. VII (superscript. manu 2da), 15, 72, 128 (cum τοῦτο pro τὸ), Arm. 1. [12] Montef. edidit: Ἄλλος· τί τὸ ῥ. τοῦτο. Ἄλλος· τίς ὁ λ. οὗτος ὃν, notans: "Sic Basil. [concinente Holmesii amanuensi], nec interpretum nomen affert. Sed prima interpretatio videtur esse Aquilae, secunda Symmachi." Montefalconii conjecturam confirmant Codd. 57, 130; quorum prior affert: Ἀ. τί τὸ ῥ. τοῦτο. Σ. τίς ὁ λ. οὗτος; posterior autem, ut nos edidimus. [13] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܥܡܐ ܗܢܐ. [14] Nobil. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 17. Minus probabiliter Cod. X: Ἀ. διαστέλου; necnon Cod. 85: Ἀ. διαστέλλου. [15] Nobil., Codd. 85, 130. [16] Codd. X, 130. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܥܘܠܐ. Nobil. affert: Schol. Ἄλλος· πλεονεξίαν. [17] Sic Comp. (in posteriore tantum loco), Ald., Codd. III, VII, 14, 16, alii, invito Syro-hex.

22. הַגָּדֹל. Οʹ. τὸ ὑπέρογκον. Οἱ λοιποί· τὸ μέγα.[18]

וְהָקֵל. *Et leva.* Οʹ. καὶ κουφιοῦσιν. Schol. ἐλαφρυνοῦσιν.[19]

וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ. *Et ferent tecum.* Οʹ. καὶ συναντιλήψονταί (Σ. Θ. συμβαστάσουσίν[20]) σοι.

23. וְצִוְּךָ. *Et praeceperit tibi.* Aliter: *Tunc stabiliet te.* Οʹ. κατισχύσει σε. Ἄλλος· προσέταξέ σε.[21]

24. וַיִּשְׁמַע. Οʹ. ἤκουσε (alia exempl. ὑπήκουσε[22]) δέ.

כֹּל אֲשֶׁר אָמָר. Οʹ. ὅσα εἶπεν αὐτῷ. ※ καὶ εἶπε Μωυσῆς πρὸς τὸν λαόν· οὐ δυνήσομαι ἐγὼ μόνος φέρειν ὑμᾶς. ΠΙΠΙ ὁ θεὸς ὑμῶν ἐπλήθυνεν ὑμᾶς, καὶ ἰδοὺ ἐστὲ σήμερον ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει. ΠΙΠΙ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν προσθείη ὑμῖν ὡς ἐστὲ χιλιοπλασίως, καὶ εὐλογήσαι ὑμᾶς, καθότι ἐλάλησεν ὑμῖν. πῶς δυνήσομαι μόνος φέρειν τὴν γνώμην (ܒܘܚܝܢܐ) ὑμῶν, καὶ τὴν ὑπόστασιν, καὶ τὰς ἀντιλογίας ὑμῶν; δότε ἑαυτοῖς ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς εἰς τὰς φυλὰς ὑμῶν, καὶ καταστήσω αὐτοὺς ἡγεμόνας ὑμῶν. καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν· καλὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας ποιῆσαι. καὶ ἔλαβε τοὺς ἀρχιφύλους αὐτῶν, καὶ ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς εἶναι αὐτοῖς ἡγουμένους, χιλιάρχους, καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ πεντηκοντάρχους, καὶ δεκαδάρχους, καὶ γραμματοεισαγωγεῖς τοῖς κριταῖς αὐτῶν. καὶ ἐνετείλατο τοῖς κριταῖς, λέγων· διακούετε ἀναμέσον τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, καὶ κρίνετε δικαίως ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ ἀναμέσον ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀναμέσον προσηλύτου αὐτοῦ. οὐκ ἐπιγνώσῃ πρόσωπον ἐν κρίσει, κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν κρινεῖτε, οὐ μὴ ὑποστείλητε πρόσωπον ἀνδρός· ὅτι ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ ἐστι. καὶ τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν σκληρὸν ᾖ ἀφ' ὑμῶν, ἀνοίσετε αὐτὸ ἐπ' ἐμέ, καὶ ἀκούσομαι αὐτό. καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς τοὺς λόγους οὓς ποιήσουσιν ◂.[23]

25. וַיִּתֵּן. Οʹ. καὶ ἐποίησεν. Σ. καὶ κατέστησεν.[24]

26. הַקָּשֶׁה. *Difficilem.* Οʹ. ὑπέρογκον. Ἀ. Σ. σκληρόν. Θ. τὸ δυσχερές.[25] Schol. τὸ μέγα.[26]

Cap. XVIII. 5. οἱ υἱοὶ ※ αὐτοῦ ◂.[27] 7. προσεκύνησεν ÷ αὐτῷ ◂.[28] 8. τῷ γαμβρῷ ※ Οἱ Γʹ. αὐτοῦ ◂.[29] 9. ÷ καὶ ἐκ χειρὸς Φαραὼ (◂). 13. ÷ πᾶς ◂.[30] 14. ※ Οἱ Γʹ. ἕως ◂ δείλης.[31] 15. τῷ γαμβρῷ ※ Οἱ Γʹ. αὐτοῦ ◂.[32] 16. ÷ αὐτούς ◂.[33] 18. ÷ ἀνυπομονήτῳ ◂.[34] τὸ ῥῆμα ÷ τοῦτο ◂.[35] 19. τοὺς λόγους ÷ αὐτῶν ◂.[36] 20. ÷ τοῦ θεοῦ ◂, καὶ τὸν νόμον ÷ αὐτοῦ ◂.[37] 21. ÷ σεαυτῷ ◂.[38] 24. τοῦ γαμβροῦ ※ αὐτοῦ ◂.[39] ※ πάντα ◂ ὅσα εἶπεν ÷ αὐτῷ ◂.[40]

Cap. XIX.

2. וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר. Οʹ. Vacat. ※ καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ἐρήμῳ ◂.[1]

3. אֶל־הָאֱלֹהִים. Οʹ. εἰς τὸ ὄρος τοῦ θεοῦ. Ἄλλος· πρὸς τὸν θεόν.[2]

5. וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים. *Et eritis mihi peculium ex omnibus populis.* Οʹ. ἔσεσθέ μοι ÷ λαὸς ◂ περιούσιος (Σ. ἐξαίρετος[3]) ἀπὸ πάν-

---

[18] Cod. 85, teste Montef. Holmesii amanuensis sine nom. exscripsit. Mox ad τὰ δὲ βραχέα Cod. 58 in marg. affert: τὰ δὲ μικρότερα; Cod. VII manu 2da: τὸ δὲ βραχύ. [19] Cod. 58 in marg. sine nom. [20] Nobil., Cod. 130. [21] Cod. VII in marg. manu 2da. [22] Sic Codd. 29, 74, alii; necnon in marg. Codd. 57, 85, 130. [23] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Etiam ista in editione Samaritana Hebraea tantum feruntur." Ad finem v. 24 Arab. 1, 2 annotationem habent, nonnulla esse ad h. l. in textu Samaritano, quae in Hebraico non leguntur. Cf. Deut. i. 9–18, ubi praeter leviores varietates pro τὴν γνώμην habetur τὸν κόπον, ut in nostro quoque loco textus Hebraeo-Samaritanus editus. [24] Syro-hex. ܘܐܩܝܡ .ܣ. Cod. 58 in textu: καὶ κατέστησεν. [25] Nobil., et Cod. 85, teste Montef. Cod. 130: Ἀ. Σ. σκληρόν. δυσχερές (sic). Cod. VII in marg. manu 2da: σκληρόν. Praeterea Holmes. e Cod. X affert: Οἱ λοιποί· βαρύ; silentibus Montef., et collatione vetusta Bodl. [26] Nobil. [27] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. VII, 15, 74, alii. [28] Idem. [29] Idem. Sic sine notis Comp., Ald., Codd. VII (ex corr. manu 2da), 15, 19, alii. [30] Idem. [31] Idem, per errorem, ut videtur. [32] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 19, alii, Arab. 1, 2. [33] Idem. Vox deest in Cod. 58. [34] Idem. Deest in Ald., Codd. VII (a 1ma manu), 14, 16, 25, aliis. [35] Idem. [36] Idem. Pronomen deest in Cod. 58. [37] Idem. [38] Idem. Deest in Codd. 15, 58. [39] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 19, alii, Arab. 1, 2. [40] Idem. Lectio πάντα ὅσα est in Ald., Codd. 15, 19, aliis, Arab. 1, 2.

Cap. XIX. [1] Syro-hex. Sic sine aster. Arab. 1, 2, Arm. 1. Hieron. in Epist. LXXVIII ad Fabiolam, Mansio XII: *Et castrametati sunt in eremo.* [2] Cod. VII in marg. manu 2da. [3] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Cod. 130. Theodoret.: τὸ μέντοι περιούσιος, ἐξαίρετος ὁ Σύμ. ἡρμήνευσεν. Parum probabiliter Nobil.: Theodotio: ἐξαίρετος.

των τῶν ἐθνῶν. Σ. ἔσεσθέ μοι ἐξαίρετον ἐκ πάντων τῶν λαῶν.[4]

6. מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים. *Regnum sacerdotum.* Ο΄. βασίλειον ἱεράτευμα. Ἀ. βασιλεία ἱερέων. Σ. Θ. βασιλεία ἱερεῖς.[5]

7. וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי. Ο΄. καὶ ἐκάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους. Alia exempl. καὶ ἐλάλησε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους.[6]

יְהוָה. Ο΄. ὁ θεός. Οἱ Γ΄. πιπι.[7]

9. בְּעַב. *In densitate.* Ο΄. ἐν στύλῳ. Ἀ. ἐν πάχει.[8]

10. וְקִדַּשְׁתָּם. *Et consecra eos* (lustrationibus). Ο΄. καὶ ἄγνισον (Οἱ λοιποί· ἁγίασον[9]) αὐτούς.

11. סִינָי. Ο΄. τὸ Σινά. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως· Σιναί.[10]

12. וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם. *Et terminos constitues populo.* Ο΄. καὶ ἀφοριεῖς τὸν λαόν. Σ. Οἱ λοιποί· ὁριοθετήσεις (τῷ λαῷ).[11]

הִשָּׁמְרוּ לָכֶם. *Cavete vobis.* Ο΄. προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἀ. φυλάσσετε ἑαυτούς.[12]

13. יָרֹה יִיָּרֶה. *Sagittis transfigendo transfigetur.* Ο΄. βολίσι (Ἀ. ῥοιζήσει. Σ. βέλεσιν. Θ. τοξευόμενος[13]) κατατοξευθήσεται.

13. בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל. *Cum protraxerit* (tubicen) *classicum.* Ο΄. ὅταν αἱ φωναὶ, καὶ αἱ σάλπιγγες, καὶ ἡ νεφέλη ἀπέλθῃ ἀπὸ τοῦ ὄρους. Alia exempl. ὅταν δὲ ÷ αἱ φωναὶ καὶ ◄ αἱ σάλπιγγες ἀπέλθωσιν, ÷ καὶ ἡ νεφέλη ἀπέλθῃ ἀπὸ τοῦ ὄρους ◄.[14] Ἀ. ἐν τῷ ἑλκυσμῷ τοῦ παραφέροντος. Σ. ὅταν παρέλθῃ ὁ ἀλαλαγμός. Θ. ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ ἰωβήλ.[15]

18. כְּעָשָׁן. Ο΄. ὡσεὶ καπνός. Alia exempl. ὡσεὶ ἀτμίς.[16]

וַיֶּחֱרַד. *Et contremuit.* Ο΄. καὶ ἐξέστη (Ἄλλος· ἐπτοήθη[17]).

22. פֶּן־יִפְרֹץ בָּהֶם יְהוָה. *Ne irruat in eos Jova.* Ο΄. μήποτε ἀπαλλάξῃ (Ἀ. διακόψῃ. Σ. διαφθείρῃ. Θ. *consumat*[18]) ἀπ᾽ αὐτῶν κύριος. Ἀ. μήποτε διακόψῃ ἐν αὐτοῖς κύριος.[19]

23. אֶל־יְהוָה. Ο΄. πρὸς τὸν θεόν (Οἱ Γ΄. πιπι[20]).

24. יֶהֶרְסוּ. *Perrumpant.* Ο΄. βιαζέσθωσαν. Alia exempl. βαδιζέτωσαν, s. βαδιζέσθωσαν.[21]

יִפְרָץ־בָּם. Ο΄. ἀπολέσῃ (Ἀ. διακόψῃ. Σ. διαφθείρῃ. Θ. κόψῃ[22]) ἀπ᾽ (alia exempl. ἐξ[23]) αὐτῶν.

---

[4] "Sic Colbertinus unus, Regius item et Theodoretus."—*Montef.* Cf. Hex. ad Deut. xiv. 2. Psal. cxxxiv. 4. Non male Graeco-Ven. pro סְגֻלָּה σφετέρισμα dedit. [5] Syro-hex. ܐ. ܡܠܟܘܬܐ ܕܟܘܡܪܐ. ܣ. ܬ. ܡܠܟܘܬܐ ܟܘܡܪܐ. ✧ [6] "Ita codex unus, tacito interpretis nomine."—*Montef.* Sic in textu Ald., Cod. 83. Cod. II a 1ma manu: καὶ ἐκάλεσε πρὸς τοὺς πρ. [7] Syro-hex. ܟ. ܦܝܦܝ. Codd. VII (manu 2da), 76: κύριος. Cod. 15: κύριος ὁ θεός. [8] Cod. VII in marg. manu 2da: πάχωμα (sic). Nos sine auctore Aquilae tribuimus ἐν πάχει, coll. Hex. ad Job. xxxvi. 29. xxxvii. 11. Jesai. xix. 1. [9] Nobil. Cod. VII in marg. manu 2da: οἱ ō (sic) καὶ ἁγίασον. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܣܝܢܝ. [11] Cod. X. Cf. Hex. ad Deut. xix. 14. Zach. ix. 2. Cod. VII in marg. manu 2da: οἱ ō (sic) ὁροθετήσεις. Nobil., Codd. 58, 85 (uterque in marg.): ὁροθετήσεις. Cod. 57 in marg.: ὁρηοθετήσεις (sic). ὁροθετήσεις. [12] Syro-hex. ܐ. ܛܪܘ ܢܦܫܟܘܢ ܠܟܘܢ. Mox ad θιγεῖν Codd. 14, 57 (uterque in marg.): ψαῦσαι ἢ ἅψασθαι; et Cod. 58: ψαύειν, ἐγγίζειν. [13] Nobil., Cod. 85 (cum ῥυιζήσει, teste Montef.). Idem significat Cod. X: Ἀ. ῥυζήσει σὺν (leg. Σύμ.) βέλεσιν. Θ. τοξευόμενος; necnon Cod. 130: Ἀ. ῥοιζίσει βέλεσιν τοξευόμενος. Ad ῥοίζησις a ῥοιζέω cf. Hex. ad Gen. xxxi. 51. [14] Sic Syro-hex., qui minus emendate pingit: ὅταν δὲ ÷ αἱ φ. καὶ αἱ σ. ◄ ἀπέλθωσιν (ܢܥܒܪܘܢ). Post σάλπιγγες Cod. 71 in textum infert παύσονται κ. τ. ἑ. [15] Syro-hex. ܐ. ܒܢܓܕܐ ܗܘ ܕܡܥܒܪ. ܣ. ܡܐ ܕܥܒܪ ܐܠܠܝܐ. ܬ. ܒܗܠܟܬܐ ܕܝܘܒܠ. Cf. Hex. ad Lev. xxv. 10. Jos. v. 6. Cod. VII in marg. manu 2da: (ὅτ)αν φωνήσῃ ὁ ἰωβήλ. "Lectionem sic magis correcte nunc dedi, quam in notis ad vers. Syriacam hexaplarem, et tuta est praeterquam pro οτ, licet pessime habita."—*Ceriani.* [16] Sic Codd. X (in marg.), 19 (cum ὡς), 30, alii (inter quos 57 (cum καπνὸς in marg.), 85 (idem), 130 (cum καπνὸς superscript. manu 1ma)). [17] Cod. VII in marg. manu 2da. [18] Syro-hex. ܐ. ܢܦܣܘܩ. ܣ. ܢܚܒܠ. ܬ. ܢܫܠܡ. Nobil. affert: Ἀ. διακόψῃ. Σ. διαφθείρῃ. Cf. ad v. 24. [19] Cod. 85, teste Montef. [20] Syro-hex. [21] Prior lectio est in Cod. 15, Syro-hex. (ܢܗܠܟܘܢ); posterior in Comp., Codd. 53, 56. Arab. 1, 2: *accedant.* [22] Syro-hex. ܐ. ܢܦܣܘܩ. ܣ. ܢܚܒܠ. ܬ. ܢܦܣܘܩ. (In textu lectio ἀπαλλάξῃ est in Codd. 15, 29, 58 (in textu; in marg. autem ab eadem manu: ἀπολέσῃ, διακόψῃ, διαφθείρῃ), 72.) [23] Sic Codd. X (in marg.), 16, 30, 75, 85 (cum ἀπ᾽ αὐτῶν in marg.), 130.

Cap. XIX. 4. ÷ ὡσεὶ ◂.[24] 8. ÷ καὶ ἀκουσόμεθα ◂.[25] 10. ÷ καταβὰς ◂.[26] τὰ ἱμάτια ※ αὐτῶν ◂.[27] 14. τὰ ἱμάτια ※ αὐτῶν ◂.[28] 16. ÷ Σινά ◂.[29] 18. ὁ καπνὸς ※ αὐτοῦ ◂.[30] 21. ÷ λέγων ◂.[31] 24. ἀπ' αὐτῶν ÷ κύριος ◂.[32]

Cap. XX.

2. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ. Ο'. ὅστις ἐξήγαγόν σε. Alia exempl. ὁ ἐξαγαγών σε.[1]

4. פֶּסֶל. *Simulacrum.* Ο'. εἴδωλον. Οἱ λοιποί· γλυπτόν.[2]

5. עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים. *Super pronepotes et super abnepotes.* Ο'. ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς. Alia exempl. ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην ※ Σ. γενεάν ◂.[3]

7. לַשָּׁוְא. *Temere.* Ο'. ἐπὶ ματαίῳ. 'Α. εἰς εἰκῇ.[4]

8. לְקַדְּשׁוֹ. Ο'. ※ 'Α. Σ. τοῦ (◂) ἁγιάζειν αὐτήν.[5]

13–15. לֹא תִרְצָח׃ לֹא תִנְאָף׃ לֹא תִגְנֹב. Ο'. οὐ μοιχεύσεις. οὐ κλέψεις. οὐ φονεύσεις. Alia exempl. οὐ φονεύσεις. οὐ μοιχεύσεις. οὐ κλέψεις.[6]

17. לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא־תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ. Ο'. οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ. Alia exempl. οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου ('Α. οἰκίας ἑταίρου σου. Σ. Θ. ὡς οἱ Ο'[7]) ÷ οὐδὲ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ ◂· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου.[8]

17. וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ. Ο'. οὔτε ὅσα τῷ πλησίον σού ἐστιν. ※ καὶ ἔσται ἐὰν εἰσαγάγῃ σε ΠΙΠΙ ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, εἰς ἣν σὺ εἰσελεύσῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι, καὶ στήσεις σεαυτῷ λίθους μεγάλους, καὶ κονιάσεις αὐτοὺς κονίᾳ· καὶ γράψεις ἐπὶ τῶν λίθων πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου. καὶ ἔσται ὡς ἂν διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην, στήσετε τοὺς λίθους τούτους, οὓς ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον ἐν ὄρει Γαριζείμ. καὶ οἰκοδομήσεις ἐκεῖ θυσιαστήριον ΠΙΠΙ τῷ θεῷ σου, θυσιαστήριον ἐκ λίθων· οὐκ ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτὸ σίδηρον. λίθους ὁλοκλήρους οἰκοδομήσεις, θυσιαστήριον ΠΙΠΙ τῷ θεῷ σου, καὶ ἀνοίσεις ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώματα ΠΙΠΙ τῷ θεῷ σου. καὶ θύσεις θυσίαν εἰρηνικὴν (ܕܡܫܡܠܝܢ)· καὶ φαγῇ ἐκεῖ, καὶ εὐφρανθήσῃ ἔναντι ΠΙΠΙ τοῦ θεοῦ σου. τὸ ὄρος ἐκεῖνο πέραν τοῦ Ἰορδάνου ὀπίσω ὁδοῦ δυσμῶν ἡλίου ἐν γῇ Χαναάν, τὸ κατοικοῦν ἐπὶ δυσμῶν ἐχόμενον τοῦ Γολγόλ, πλησίον τῆς δρυὸς τῆς ὑψηλῆς, ἐχόμενον τοῦ Συχέμ ◂.[9]

18. אֶת־הַקּוֹלֹת. Ο'. τὴν φωνήν. Ἄλλος· τὰς φωνάς.[10]

וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק. *Et pavore concutiebantur, et substiterunt e longinquo.* Ο'. ※ 'Α. καὶ σαλευθεὶς ◂ ἔστησαν μακρόθεν.[11]

19. וְנִשְׁמָעָה. Ο'. ※ καὶ ἀκουσόμεθα ◂.[12] ※ ἰδοὺ ἔδειξεν ἡμῖν ΠΙΠΙ ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἠκούσαμεν ἐκ μέσου τοῦ πυρός· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ εἴδομεν ὅτι λαλήσει ὁ θεὸς μετ' ἀνθρώπου, καὶ ζήσεται. καὶ νῦν μὴ ἀποθάνωμεν, ὅτι ἐξαναλώσει ἡμᾶς τὸ πῦρ τοῦτο τὸ μέγα, ἐὰν προσθῶμεν ἡμεῖς ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν ΠΙΠΙ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἔτι, καὶ ἀποθανούμεθα. τίς γὰρ πᾶσα σάρξ, ἢ τίς (ܐܘ ܡܢܘ) ἤκουσε φωνὴν θεοῦ ζῶντος, λαλοῦντος ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς, ὡς ἡμεῖς, καὶ ζήσεται; πρόσελθε σὺ, καὶ ἄκουσον πάντα ὅσα ἂν εἴπῃ ΠΙΠΙ ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ σὺ λαλήσεις πρὸς ἡμᾶς πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ ΠΙΠΙ ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς σὲ, καὶ ἀκουσόμεθα, καὶ ποιήσομεν ◂.[13]

---

[24] Syro-hex. [25] Idem. Haec desunt in Cod. 72. [26] Idem. Deest in Arab. 2. [27] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. VII (cum ἑαυτῶν), 15, 19, alii. [28] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. VII (corr. manu 2da), 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [29] Idem. [30] Idem. Sic sine aster. Codd. VII (corr. manu 2da), 15, 72, Arab. 1, 2. [31] Idem. Vox deest in Codd. 58, 71, 72. [32] Idem.

Cap. XX. [1] Sic Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii; in marg. autem Codd. 85, 130, Syro-hex. [2] Nobil., Cod. 85 (teste Montef.). Minus probabiliter Cod. 130: Οἱ λοιποί· γλυπτοῦ. [3] Sic Syro-hex. in textu, et sine notis Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii. [4] Nobil., Cod. X (in marg. sine nom.), 85 (teste Montef.), 130 (cum εἰκεί). Cf. Hex. ad Psal. cxxxviii. 20. [5] Sic Syro-hex. in textu, et sine notis Codd. 15 (cum αὐτὸ), 58, 72. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 18, 19, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. ܐ. ܕܒܝܬܐ ܕܚܒܪܐ ܕܝܠܟ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [8] Sic Syro-hex. (omisso ex oscitantia amanuensis obelo), et sine obelo Cod. 15. [9] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Etiam ista in editione Samaritana Hebraea tantum feruntur." Cf. Deut. xi. 29. xxvii. 2–7. xi. 30. [10] Sic Cod. VII ex corr. manu 2da, et Syro-hex. [11] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 58. Arab. 1, 2 (cum ※ praemisso): *et terrefecerat eum res.* Arm. 1: *et consternebatur.* [12] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [13] Syro-

20. לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ. Ο΄. ἵνα μὴ ἁμαρτάνητε. Οἱ Γ΄ ὁμοίως.[14]

21. אֶל־הָעֲרָפֶל. *Ad caliginem densam.* Ο΄. Ἀ. Θ. εἰς τὸν γνόφον. Σ. εἰς τὴν ὁμίχλην.[15]

אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים. Ο΄. οὗ ἦν ὁ θεός. ※ καὶ ἐλάλησε ΠΙΠΙ πρὸς Μωυσῆν, λέγων· ἤκουσα τὴν φωνὴν τῶν λόγων τοῦ λαοῦ τούτου, ὅσα ἐλάλησαν πρὸς σέ· ὀρθῶς πάντα ὅσα ἐλάλησαν. τίς δώσει εἶναι οὕτως τὴν καρδίαν αὐτῶν ταύτην ἐν αὐτοῖς, ὥστε φοβεῖσθαί με, καὶ φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολάς μου πάσας τὰς ἡμέρας, ἵνα εὖ ᾖ αὐτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν δι' αἰῶνος; προφήτην ἀναστήσω αὐτοῖς ἐκ μέσου τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ὥσπερ σέ· καὶ δώσω τὸ ῥῆμά μου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ λαλήσει αὐτοῖς καθότι ἂν ἐντείλωμαι αὐτῷ. καὶ ὁ ἄνθρωπος ὃς ἂν μὴ ἀκούσῃ τὸν λόγον αὐτοῦ, ὅσα ἐὰν λαλήσῃ ἐκεῖνος ὁ προφήτης ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ἐκδικήσω ἐξ αὐτοῦ. πλὴν ὁ προφήτης, ὃς ἂν ἀσεβήσῃ λαλῆσαι ῥῆμα ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ὃ οὐ προσέταξα αὐτῷ λαλῆσαι, καὶ ὃς ἐὰν λαλήσῃ ἐπ' ὀνόματι θεῶν ἑτέρων, ἀποθανεῖται ὁ προφήτης ἐκεῖνος. ἐὰν δὲ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· πῶς γνωσόμεθα τὸ ῥῆμα ὃ οὐκ ἐλάλησε ΠΙΠΙ; ὅσα ἐὰν λαλήσῃ ὁ προφήτης ἐπὶ τῷ ὀνόματι ΠΙΠΙ, καὶ μὴ γένηται τὸ ῥῆμα, καὶ μὴ συμβῇ, τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ οὐκ ἐλάλησε ΠΙΠΙ, ἐν ἀσεβείᾳ ἐλάλησεν αὐτὸ ὁ προφήτης· οὐκ ἀφέξεσθε (ܬܬܪܚܩܘܢ) αὐτοῦ. βάδισον, εἶπον αὐτοῖς· ἀποστράφητε ὑμεῖς εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν. σὺ δὲ αὐτοῦ στῆθι μετ' ἐμοῦ, καὶ λαλήσω πρὸς σὲ πάσας τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, ὅσα διδάξεις αὐτούς, καὶ ποιείτωσαν ἐν τῇ γῇ, ἣν ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς ἐν κλήρῳ ↙.[16]

23. אִתִּי. *Apud me.* Ο΄. ὑμῖν αὐτοῖς. Alia exempl. ἑαυτοῖς.[17]

24. אֲדָמָה. *De humo.* Ο΄. ἐκ γῆς. Ἀ. χθονός. Σ. γῇ πυρρᾷ. Θ. ἐκ γῆς πυρρᾶς.[18]

25. כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ. *Nam ferramentum tuum admovisti ei* (lapidi caeso). Ο΄. τὸ γὰρ ἐγχειρίδιόν ※ σου ↙[19] ἐπιβέβληκας ἐπ' αὐτούς. Ἀ. ὅτι μάχαιράν σου ἐξῆρες ἐπ' αὐτό. Σ. τὴν γὰρ μάχαιράν σου ἐκίνησας ἐπ' αὐτό. Θ. ὅτι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπιβέβληκας ἐπ' αὐτό.[20]

וַתְּחַלְלֶהָ. *Et profanasti eum.* Ο΄. καὶ μεμίανται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐβεβήλωσας αὐτό.[21]

Cap. XX. 10. ÷ ἐν αὐτῇ ↙. ÷ ὁ βοῦς σου, καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου ↙.[22] ὁ προσήλυτός ※ σου ↙.[23] 12. ÷ ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ↙ ἵνα.[24] 17. ÷ οὔτε (s. οὐδὲ) παντὸς κτήνους αὐτοῦ ↙. 20. ÷ πρὸς ὑμᾶς ↙.[25] 22. ÷ τῷ οἴκῳ Ἰακώβ, καὶ ἀναγγελεῖς ↙.[26] 24. τὰ ὁλοκαυτώματα ※ ὑμῶν ↙.[27] τὰ πρόβατα ※ ὑμῶν ↙.[28] (÷) ἐκεῖ ↙.[29]

---

hex. in marg., cum scholio: "Etiam ista in editione Samaritana Hebraea tantum feruntur." Arab. 1 in marg. discrepantiam exemplaris Samaritani et Hebraei commemorat. Cf. Deut. v. 24–27. [14] Syro-hex. [15] Montef. edidit: Ἀ. Ο΄. Θ. ἀραφέλ. Σ. ὁμίχλην. Ο΄. ἄλλως· τὸν γνόφον; notans: "Haec Maximus Schol. in Dionysium Lib. De Mystica Theologia Cap. I: οἱ Ο΄ καὶ Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων τὸ ἀραφὲλ ἔδωκαν· Σύμμαχος μέντοι ὁμίχλην . . . Ubi notes LXX hodie γνόφον habere; sed in hanc editionem infinitae paene mutationes advectae sunt, ut fuse narratur in *Praeliminaribus.*" Hic quidem nulla mutatio est, nisi quae antecessoris nostri oscitantiae tribuenda sit, qui in Dionysio exscribendo unam voculam praeterlapsus est. Integer locus (Dionys. Areop. Opp. Antv. 1634, T. II, p. 17) hic est: Χρὴ δὲ εἰδέναι, ὡς ἐν τῇ Ἐξόδῳ, ἔνθα γέγραπται ὅτι εἰσῆλθε Μωσῆς εἰς τὸν γνόφον οὗ ἦν ὁ θεὸς, τὸ μὲν Ἑβραϊκὸν ἔχει ἀραφέλ· οἱ δὲ Ο΄ καὶ Ἀκ. καὶ Θεοδ. τὸ ἀραφὲλ ΓΝΟΦΟΝ ἐξέδωκαν· Σύμ. μέντοι ὁμίχλην τὸ ἀραφὲλ ἡρμήνευσεν. Ad Sym. cf. Hex. ad Deut. iv. 11. Psal. xcvi. 2 (in *Auctario*). [16] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Etiam ista in editione Samaritana Hebraea tantum feruntur." Cf. Deut. v. 28, 29. xviii. 18–22. v. 30, 31. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum αὐτοῖς), 16, 18, alii, et Syro-hex. (cum ὑμῖν αὐτοῖς in marg.). [18] Syro-hex. ܐ. ܕܐܪܥܐ. ܣ. ܒܐܪܥܐ ܣܘܡܩܬܐ. ܬ. ܡܢ ܐܪܥܐ ܣܘܡܩܬܐ. (Ad Aquilam cf. Hex. ad Gen. ii. 7. iii. 18. Psal. xlviii. 12. Ad Sym. et Theod. cf. Hex. nostra ad 4 Reg. v. 17.) Idem ad ἐκ γῆς scholium philologicum habet: "Hoc est, *de terra aggesta* (ܡܟܒܪܐ)." [19] Sic cum aster. Syro-hex. Pronomen deest in Codd. VII, 14, 16, 25, aliis. [20] "Sic Catenae nostrae et Ed. Rom. Unus Regius ad lectionem Theodotionis habet ἐπ' αὐτόν [ut ad Aq. et Theod. Cod. 130]."—*Montef.* Concinit Syro-hex., qui affert: ܐ. ܡܛܠ ܕܣܦܣܪܐ ܕܝܠܟ ܐܪܡܝܬ ܥܠܘܗܝ܀ ܣ. ܠܣܦܣܪܐ (ܓܝܪ) ܕܝܠܟ ܐܙܝܥܬ ܥܠܘܗܝ܀ ܬ. ܡܛܠ ܕܠܪܘܡܚܐ ܕܝܠܟ ܐܪܡܝܬ ܥܠܘܗܝ܀ [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܛܢܦܬܗ܀ Cod. 85 in marg. sine nom.: ἐβεβήλωσας αὐτό. [22] Syro-hex. [23] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [24] Idem, qui pingit: γένηται ↙, καὶ ἵνα. [25] Idem. [26] Idem, et sub ÷ Arab. 1. Haec desunt in Cod. 58. [27] Idem. Pronomen reprobant Comp., Codd. III, VII, X, 14, 16, 18, alii. [28] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [29] Idem, cum metobelo tantum.

CAP. XXI.

2. יֵצֵא לַחָפְשִׁי. *Dimittetur liber.* Οʹ. ἀπελεύσεται ἐλεύθερος. Alia exempl. ἐξαποστελεῖς αὐτὸν ἐλεύθερον.[1]

3. וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. Οʹ. ἐξελεύσεται καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἡ γυνὴ συνεξελεύσεται μετ' αὐτοῦ.[2]

6. אֶל־הָאֱלֹהִים. *Ad judices* (Dei vicem gerentes). Οʹ. πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ θεοῦ. Ἀ. Σ. πρὸς τοὺς θεούς.[3]

אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה. Οʹ. ἐπὶ τὸν σταθμόν (Ἄλλος· παραστάδα.[4]).

אֶת־אָזְנוֹ. Οʹ. τὸ οὖς ※ Ἀ. Θ. αὐτοῦ ◂.[5]

7, 8. וְכִי־יִמְכֹּר אִישׁ אֶת־בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים׃ אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר־לֹא (לוֹ ק׳) יְעָדָהּ. *Et cum vendiderit vir filiam suam in ancillam, non egredietur* (dimittetur) *secundum egressionem servorum. Si displicuerit domino suo, qui sibi desponsaverit eam.* Οʹ. ἐὰν δέ τις ἀποδῶται τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα οἰκέτιν, οὐκ ἀπελεύσεται, ὥσπερ ἀποτρέχουσιν αἱ δοῦλαι. ἐὰν μὴ εὐαρεστήσῃ (※ Ἑβρ. ἐν ὀφθαλμοῖς[6]) τῷ κυρίῳ αὐτῆς, ἣ αὐτῷ καθωμολογήσατο (alia exempl. ἣν οὐ καθωμολογήσατο αὐτήν[7]). Ἀ. καὶ ὅταν πωλήσῃ ἀνὴρ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς οἰκέτιν, οὐκ ἐξελεύσεται ὡς ἔξοδος τῶν δούλων. ἐὰν κακισθῇ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ κυρίου αὐτῆς, ὃς οὐ καθωμολογήσατο αὐτήν.[8] Σ. . . οὐ προελεύσεται προέλευσιν δουλικήν. εἰ μὴ ἀρέσκῃ ἐν ὀφθαλμοῖς τῷ κυρίῳ αὐτῆς ἢ μὴ καθωμολογημένη.[9] Θ. . . οὐκ ἐξελεύσεται, ὥσπερ ἐκπορεύονται οἱ δοῦλοι. εἰ πονηρά ἐστιν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου αὐτῆς, ἣν οὐ καθωμολογήσατο αὐτήν.[10]

9. הַבָּנוֹת. Οʹ. τῶν θυγατέρων. Σ. τῶν νεανίδων.[11]

11. שְׁלָשׁ־אֵלֶּה. Οʹ. τὰ τρία ταῦτα. Alia exempl. πάντα ταῦτα.[12]

13. וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה. *Qui autem non consulto egerit.* Οʹ. ὁ δὲ οὐχ ἑκών. Ἀ. καὶ ὃς οὐ μεθώδευσεν.[13]

CAP. XXI. [1] Sic Ald., Codd. III, VII, 29, 53 (cum duplici versione), 56 (idem), 57 (in marg.), 59, alii. "Videtur esse versio Symmachi, qui liberiori more interpretatur."—*Montef.* [2] "Sic duo MSS."—*Montef.* Sic Ald., Codd. III (cum ἐξελ.), VII (idem), X (idem), 14, 16, 18 (ut III), alii. Cod. II (teste Maio): ἐξ. καὶ ἡ γ. μετ' αὐτοῦ. Syro-hex.: ἐξ. καὶ ἡ γ. αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. [3] Nobil., et "omnes MSS." apud Montef., qui notat: "Unus codex [Codd. 57, 73 in schedis Bodl.] et schedae Combefis. [= Cat. Niceph. p. 788] hoc scholion habent [ex Origen. Opp. T. II, p. 127]: Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος εἶπον, πρὸς τοὺς θεούς· θεοὺς δὲ τοὺς κριτὰς ὀνομάζουσι, καὶ θεοῦ κριτήριον, τὴν τούτων ψῆφον." Theodoret. Quaest. VIII in Deut. (Opp. T. I, p. 267): Θεοὺς τοὺς κριτὰς ὀνομάζει· θεοὺς γάρ, φησίν, οὐ κακολογήσεις κ.τ.ἑ. Καὶ ἔνθα δὲ εἶπον οἱ Οʹ, ἄξεις αὐτὸν εἰς τὸ κριτήριον, οἱ περὶ τὸν Ἀκ. καὶ τὸν Σύμ., ἄξεις αὐτὸν πρὸς τοὺς θεούς, ἡρμήνευσαν, θεοὺς τοὺς κριτὰς ὀνομάσαντες. Unde Montef., partim praeeunte Drusio, pleniorem, sed falsam, lectionem extudit: Ἀ. Σ. καὶ ἄξεις αὐτὸν πρὸς τοὺς θεούς. [4] Cod. VII (cum ἡ ἐπὶ in textu ex corr. manu 2da) in marg. manu 2da, cum compendio scripturae in fine. Etiam Graeco-Ven.: ἡ πρὸς τῇ παραστάδι. Pro מְזוּזָה Aquila posuit παραστὰς Jesai. lvii. 8 (coll. Hex. ad Ezech. xlii. 21). [5] Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 58 (qui in marg. pingit: γρ. καὶ τὸ ὠτίον. Cf. Hex. ad Jerem. xxxv. 15), 72, alii. (Ad ὀπητίῳ Cod. VII in marg. manu 2da: τρυπητηρίῳ.) [6] Syro-hex., qui legit et pingit: ※ Ἑβρ. ἐν ὀφθαλμοῖς ◂ τοῦ κυρίου αὐτῆς ◂ (sic). Lectionem ἐν ὀφθ. τῷ κ. αὐτῆς testantur Ald., Codd. 15, 58, 83. [7] Sic Ald., Codd. III (cum αὐτῷ corr. ex αὐτήν, ut videtur), VII, 14, 15, 16, alii. Syro-hex. ܗܝ ܕܠܐ ܐܫܬܘܕܝ ܠܗ̇. [8] Cod. 85, teste Montef. Cod. 130 in marg. sine nom.: ὅτε πωλήσῃ ἀ. τὴν θ. εἰς οἰκέτην, οὐκ ἐξ. ὡς ἔξ. τῶν δ. ἐὰν κακισθῇ ἐν ὀφθ. κυρίου αὐτῆς ὁ (sic) οὐ καθομολογήσατο αὐτήν. Nobil. affert: Ἀ. καὶ ὅταν πωλήσει—ἐξελεύσεται. Syro-hex. (unde αὐτοῦ assumpsimus): ܐ. ܘܡܐ ܕܙܒܢ ܓܒܪܐ ܠܒܪܬܗ ܠܐܡܬܐ (om. εἰς) ܠܐ ܬܦܘܩ ܐܝܟ ܡܦܩܢܐ ܕܥܒܕܐ. ܐܢ (ἐὰν δέ) ܬܬܒܐܫ ܒܥܝܢܐ ܕܡܪܗ̇ ܗܘ ܕܠܐ ܐܫܬܘܕܝ ܠܗ̇. [9] Nobil. (cum προσελεύσεται προσελ.), Codd. 85 (cum εἰ μὴ pro ἢ μή, ut edidit Montef.), 130 (ut Nobil.). Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܦܘܩ ܡܦܩܢܐ ܥܒܕܢܝܐ. ܐܢ ܠܐ ܫܦܪܐ ܒܥܝܢܐ ܕܡܪܐ (τοῦ κυρίου) ܕܝܠܗ̇. ܐܘ (ἢ μή) ܕܠܐ ܡܫܬܘܕܝܐ. [10] Nobil. (cum τοῦ κυρίου), Codd. 85, 130 (cum οὖν ἣν pro ἥν). Syro-hex. ܬ. ܠܐ ܬܦܘܩ ܐܝܟ ܕܢܦܩܝܢ ܥܒܕܐ. ܐܢ ܒܝܫܐ ܗܝ ܒܥܝܢܐ ܕܡܪܗ̇. ܗܝ ܕܠܐ ܐܫܬܘܕܝ ܠܗ̇. [11] Procop. in Cat. Niceph. p. 791: ὅπερ ὁ Σύμ., τῶν νεανίδων, ἐξέδωκεν· κατὰ τὰς εὐγενίδας γὰρ συνῴκει αὐτῷ, οὐχ ὡς δούλη καταφρονουμένη. [12] Sic Codd. 30, 85 (cum τὰ τρία in marg.), 130 (idem). Codd. VII (in marg. manu 2da), X (in marg.): ταῦτα πάντα. [13] Nobil., Codd. 85 (teste Montef.), 130 (cum ὡς pro ὅς).

13. אִנָּה. *Obvenire fecit.* Ο΄. παρέδωκεν. Ἀ. ἀφῆκεν.[14]

17 (Hebr. 16). וּמְכָרוֹ. *Et vendiderit eum.* Ο΄. καὶ καταδυναστεύσας αὐτὸν ἀποδῶται. Alia exempl. καὶ ἀποδῶται ※ Ἑβρ. αὐτόν ↙.[15]

18. יְרִיבֻן. *Rixati fuerint.* Ο΄. λοιδορῶνται. Ἀ. διαμάχωνται.[16]

וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ. Ο΄. καὶ πατάξωσι τὸν πλησίον ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[17] Ἀ. Σ. Θ. καὶ πατάξῃ τις . . .[18]

בְּאֶגְרֹף. *Pugno.* Ο΄. πυγμῇ. (Ἀ.) (ἐν) γρόνθῳ.[19]

19. יִתֵּן. Ο΄. ἀποτίσει. Ἄλλος· δώσει.[20]

22. יְלָדֶיהָ. *Progenies ejus.* Ο΄. τὸ παιδίον (Ἄλλος· ἔμβρυον[21]) αὐτῆς.

25. כְּוִיָּה. *Adustio.* Ο΄. κατάκαυμα. Ἄλλος· καῦμα.[22]

30. כְּכֹל אֲשֶׁר. Ο΄. ※ Ἀ. Θ. κατὰ πάντα ↙ ὅσα.[23]

32. שְׁקָלִים. Ο΄. δίδραχμα. Σ. στατῆρας.[24]

33. אוֹ כִּי־יִכְרֶה אִישׁ. Ο΄. ἢ λατομήσῃ ※ Ἀ. Θ. τις ↙.[25]

34. יְשַׁלֵּם. Ο΄. ἀποτίσει. Ἄλλος· ἀποδώσει.[26]

36. בְּעָלָיו. Ο΄. Vacat. ※ ὁ κύριος αὐτοῦ ↙.[27]

Cap. XXI. 2. ÷ ἔτει ↙.[28] 3. ÷ αὐτός ↙.[29] γυνὴ ÷ συν↙εισέλθῃ.[30] 5. τὰ παιδία ※ Ἑβρ. μου ↙.[31] 6. καὶ ÷ τότε ↙.[32] 9. τῷ υἱῷ ※ αὐτοῦ ↙.[33] 10. τὰ δέοντα ※ αὐτῆς ↙ καὶ τὸν ἱματισμὸν ※ αὐτῆς ↙.[34] 13. ÷ ὁ φονεύσας ↙.[35] 14. τῷ πλησίον ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[36] ÷ καὶ καταφύγῃ ↙.[37] 17. ÷ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ↙.[38] 19. ÷ ὁ ἄνθρωπος ↙.[39] ἐπὶ ῥάβδου ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[40] 22. ÷ δύο ↙.[41] ἐπιβάλῃ ※ αὐτῷ ↙.[42] ※ Ἑβρ. καὶ ↙ δώσει.[43] 26. ἐκτυφλώσῃ ※ Ἑβρ. αὐτόν ↙.[44] 35. τοῦ πλησίον ※ αὐτοῦ ↙.[45] ÷ τὸν ταῦρον ↙.[46] 36. ÷ καὶ διαμεμαρτυρημένοι ὦσι τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ↙.[47]

CAP. XXII.

4 (Hebr. 3). מִשּׁוֹר עַד־חֲמוֹר עַד־שֶׂה. *Sive bos sit, sive asinus, aut ovis.* Ο΄. ἀπό τε ὄνου ἕως προβάτου. Alia exempl. ἀπὸ ※ Θ. μόσχου καὶ ↙ ὄνου ἕως προβάτου.[1]

5 (4). בִּשְׂדֵה אַחֵר. Ο΄. ἀγρὸν ἕτερον, ÷ ἀποτίσει ἐκ τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ γέννημα αὐτοῦ· ἐὰν δὲ πάντα τὸν ἀγρὸν καταβοσκήσῃ ↙.[2] ÷ ἀποτιννύων ἀποτίσει κατὰ τὸν ἀγρὸν καὶ κατὰ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σὺν πᾶσι τοῖς τοῦ ἀγροῦ (ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܕܚܩܠܐ) ὃς κατεβοσκήθη ↙.[3]

---

[14] Codd. X, 85 (teste Montef.), 130. Nobil. affert: Σ. ἀφῆκεν. [15] Sic Syro-hex., et sine notis Arab. 1, 2, Arm. 1. [16] Nobil. Sic in textu Comp., Codd. 19 (cum –χονται), 85 (teste Holmesii amanuensi), 108 (ut 19); in marg. autem sine nom. Codd. 58, 130 (cum –χονται). [17] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 15, 72. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܢܡܚܐ ܐܢܫ. Sic in textu Comp., Codd. III, X, 18, 25, alii. Cod. VII in textu: καὶ πατάξῃ ὁ εἷς; in marg. autem manu 1ma: τις, et manu 2da: ἀνήρ. [19] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 4. [20] Sic in textu Cod. 75, Syro-hex. Cod. VII in marg. manu 2da: ἀποδώσει. [21] Sic in textu Cod. 130. Ad ἐν γαστρὶ Cod. 85 in marg. habet: ἔμβρυον; unde Montef. notam hexaplarem fecit: הָרָה. Ο΄. ἐν γαστρὶ ἔχουσαν. Ἄλλος· ἔμβρυον ἔχουσαν. [22] Cod. VII ex corr. manu 2da. [23] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 14, 15, 16, alii. [24] Cod. X. Cf. Hex. ad Gen. xxiii. 15. [25] Syro-hex. Sic sine notis Cod. 15. [26] Sic Cod. 71 in textu, et Cod. VII in marg. manu 2da. [27] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 15, 72. [28] Idem. Vox deest in Comp., Cod. 108. [29] Idem. Pronomen deest in Cod. 58. [30] Idem. [31] Idem. Sic sine notis Ald., Codd. VII, 14, 15, 16, alii. [32] Idem, qui pingit: ÷ καὶ τότε ↙. [33] Idem. Sic sine notis Comp., Ald., Codd. 15, 53, alii. [34] Idem. Prius αὐτῆς sine aster. habent Codd. 15, 58. [35] Idem. Haec desunt in Cod. 58. [36] Idem. Sic sine aster. Cod. 72. [37] Idem. [38] Idem, qui pingit: ÷ τῶν υἱῶν ↙ Ἰσρ. [39] Idem. [40] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 53, 72, Arab. 1, 2. [41] Idem. Vox deest in Cod. 58. [42] Idem. Sic sine aster. Cod. 15. [43] Idem. Sic sine notis Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii. [44] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [45] Idem. Sic sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii. [46] Idem. [47] Idem.

CAP. XXII. [1] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 15, 58, 72 (cum μόσχου καὶ in marg.), 128, 136 (cum ἀπό τε μ.), Arab. 1, 2. Ad ὄνου Cod. VII in marg. manu 2da: βοὸς ὄνου. [2] Obelus est in Syro-hex. [3] Sic Syro-hex. in marg., cum scholio: "Ista tanquam in additione (ܐܝܟ ܕܒܬܘܣܦܬܐ) erant in Hebraeo; quae ex ipsis exemplaribus allata sunt, cum essent super ea obelisci (ܐܘܒܠܘܣ)." Cf. Ceriani ad loc.

6 (5). גָּדִישׁ. *Acervus mergitum.* Ο΄. ἅλωνας (s. ἅλωνα). Ἄλλος· θιμωνία.[4]

שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם. Ο΄. ※ Σ. Θ. ἀποτιννύων ◂ ἀποτίσει.[5]

8 (7). שָׁלַח יָדוֹ. *Intulerit manum suam* (surripiendi causa). Ο΄. πεπονηρεῦσθαι. Ἄλλος· μετεσχηκέναι.[6]

9 (8). דְּבַר־פֶּשַׁע. *Causa delicti.* Ο΄. ῥητὸν ἀδίκημα. Ἄλλος· ῥῆμα ἀδικήματος.[7]

אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים. *Is quem damnaverint judices.* Ο΄. καὶ ὁ ἁλοὺς διὰ τοῦ θεοῦ. Ἀ. καὶ ὃν κατακρινοῦσι θεοί. Σ. καὶ ὃν ἐὰν κατακρίνωσιν οἱ θεοί. Θ. . κατακρινοῦσιν οἱ θεοί.[8]

10 (9). אֵין רֹאֶה. *Nemine vidente.* Ο΄. καὶ μηδεὶς γνῷ (alia exempl. ἴδῃ[9]). Ἀ. Σ. Θ. . ὁρῶν.[10]

11 (10). יְהוָה. Ο΄. τοῦ θεοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ΠΙΠΙ.[11]

אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ. Ο΄. ἦ μὴν μὴ αὐτὸν πεπονηρεῦσθαι (alia exempl. μετασχεῖν[12]). Ἀ. εἰ μὴ ἐξαπέστειλε (Σ. Θ. ἐξέτεινε) τὴν χεῖρα αὐτοῦ.[13] Aliter: Σ. μετεσχηκέναι αὐτόν.[14]

12 (11). גָּנֹב יִגָּנֵב. Ο΄. ※ Θ. κλοπῇ ◂ κλαπῇ.[15]

13 (12). יְבִאֵהוּ עֵד הַטְּרֵפָה. *Adducat eum testem: animal dilaniatum.* Ο΄. ἄξει αὐτὸν ※ μάρτυρα ◂[16] ἐπὶ τὴν θήραν.

14 (13). Ο΄. (÷) ἢ αἰχμάλωτον γένηται ◂.[17]

שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם. Ο΄. ※ Θ. ἀποτιννύων ◂ ἀποτίσει.[18]

16 (15). יְפַתֶּה. *Seduxerit.* Ο΄. ἀπατήσῃ. Ἀ. θέλξῃ.[19]

17 (16). יִשְׁקֹל. *Appendet.* Ο΄. ἀποτίσει. Ἄλλος· σταθμίσει.[20]

18 (17). תְחַיֶּה. Ο΄. περιποιήσετε. Alia exempl. περιβιώσετε.[21] Ἄλλος· ζωογονήσετε.[22]

20 (19). זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים. Ο΄. ὁ θυσιάζων θεοῖς. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως· θυσιάζων θεοῖς.[23]

יָחֳרָם. *Devovebitur* (exscindetur). Ο΄. ⌊θανάτῳ⌋ ἐξολοθρευθήσεται. Οἱ λοιποί· ἀναθεματισθήσεται.[24]

21 (20). וְגֵר לֹא־תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. *Et peregrinum non affliges, neque vexabis eum; nam peregrini fuistis in terra Aegypti.* Ο΄. καὶ προσήλυτον οὐ κακώσετε, οὐδὲ μὴ θλίψητε αὐτόν· ἦτε γὰρ προσήλυτοι ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. Ἄλλος· προσήλυτον οὐ ταπεινώσεις, καὶ οὐ κακώσεις αὐτόν· ὅτι προσήλυτοι ἦτε ἐν γῇ Αἰγύπτου.[25]

---

[4] Cod. VII in marg. manu 2da: θιμονία (sic). Cf. Hex. ad Job. xxi. 32. [5] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 15, 72. Cod. VII in marg. manu 2da: ἀπότισιν ἀποτίσει. [6] Cod. X in marg. sine nom. Cf. ad v. 11. [7] Cod. 55 in textu, ex alia, ut videtur, versione. Pro ῥητὸν Syro-hex. dedit ܡܦܣܩܐ, h. e. φανερόν. [8] Syro-hex. ܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܢܚܝܒܘܢ ܐܠܗܐ. ܣ. ܘܐܝܢܐ ܕܐܢ ܢܚܝܒܘܢ ܐܠܗܐ. ܬ. ܢܚܝܒܘܢ ܐܠܗܐ; cum scholio: ὅτι θεοὺς τοὺς κριτὰς ὀνομάζουσιν. [9] Sic Codd. 15, 75, 85 (cum γνῷ in marg.), 118, 130 (cum εἴδῃ), Arab. 1, 2, Syro-hex. (ut 85). [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܚܙܐ. [11] Idem. [12] Sic Ald. (cum duplici versione, πεπ. μετασχεῖν), Cod. 58 (in marg.). Syro-hex. in textu: ܕܠܐ ܐܫܬܘܬܦ; in marg. autem: ܐܒܐܫ. [13] Syro-hex. ܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܫܕܪ ܐܝܕܗ ܕܝܠܗ. Idem ad ܐܫܬܘܬܦ allevit: ܣ. ܬ. ܦܫܛ. [14] Cod. 130 (cum αὐτό). Cod. 85 in marg. sine nom.: μετεσχηκέναι αὐτῶν. Cf. ad v. 8. [15] Syro-hex. ※ ܬ. ܒܓܢܒܘܬܐ ◂ ܢܬܓܢܒ. Sic sine notis Codd. 15, 58, 72. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 72 (cum μαρτυραν), 128 (cum μαρτυρον), 130 (superscript. manu recentiore). Arab. 1, 2: *januam* (θύραν, quam scripturam venditant Comp., Codd. 72, 106, 128, Syro-hex.) *testimonii.* [17] Clausula abest a Codd. VII (in textu), 14, 16, 58, 59, 77, 131, Syro-hex. (cum ܐܘ ܫܒܝܐ in marg.). [18] Syro-hex. (qui male pingit: ἀποτιννύων ※ Θ. ἀποτίσει ◂). Sic sine notis Codd. 15, 53, 72, 128, 129. [19] Cod. 130. Sic Cod. X in marg. sine nom., teste Holmesio. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 27. Jerem. xx. 7. Hos. ii. 14. Mox ad φερνῇ Cod. VII in marg. manu 2da: προικί. [20] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 6. Jesai. xxxiii. 18. lv. 2. Zach. xi. 12. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum –σεται), 15 (idem), 18, 19, alii. Ambigue Syro-hex. ܬܚܝܘܢ. (In Jud. xxi. 11 pro περιποιήσεσθε Noster ܬܚܝܘܢ exhibet, fortasse pro ܬܚܝܘܢ.) [22] Cod. VII in marg. manu 2da. [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗܟܘܬ ܕܡܕܒܚ ܠܐܠܗܐ. [24] Cod. X. Nobil. affert: Schol. ἀναθεματισθήσεται αὐτός. Montef. ex "aliis codd." pleniorem lectionem edidit: Ἀ. ὁ θυσιάζων θεοῖς ἀναθεματισθήσεται αὐτός. (Idem ad v. 19 ex Basiliano exscripsit: Θ. πᾶν κοιμώμενον μετὰ κτήνους ἀναθεματισθήσεται (Hebr. מוֹת יוּמָת), invito Holmesii amanuensi, qui ad θανάτῳ ἀποκτενεῖτε tantum notat: "in marg. ἀναθεματισθήσεται." Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 67.) [25] "Sic codex

22 (21). לֹא תְעַנּוּן. *Non opprimetis.* Ο΄. οὐ κακώσετε. Ἀ. οὐ κακουχήσετε.[26]

24 (23). וּבְנֵיכֶם. Ο΄. καὶ τὰ παιδία (alia exempl. τέκνα[27]) ὑμῶν.

25 (24). אֶת־עַמִּי. Ο΄. τῷ ἀδελφῷ. Alia exempl. τῷ λαῷ.[28]

26 (25). תְּשִׁיבֶנּוּ. Ο΄. ἀποδώσεις ※ Θ. αὐτό ↙.[29]

27 (26). וְשָׁמַעְתִּי. Ο΄. ※ Ἀ. Θ. καὶ ↙ εἰσακούσομαι αὐτοῦ.[30]

28 (27). לֹא תְקַלֵּל. *Non maledices.* Ο΄. οὐ κακολογήσεις. Ἀ. οὐ καταράσῃ. Σ. οὐκ ἀτιμάσεις. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[31] Aliter: Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἀτιμάσεις.[32]

וְנָשִׂיא. *Et principem.* Ο΄. καὶ ἄρχοντα (alia exempl. ἄρχοντας[33]). Ἀ. . ἐπηρμένον. Σ. Θ. . ἄρχοντα.[34]

29 (28). לֹא תְאַחֵר. *Non retardabis.* Ο΄. οὐ καθυστερήσεις. Ἄλλος· οὐ βραδυνεῖς δοῦναι.[35]

31 (30). וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה. Ο΄. καὶ κρέας ※ Σ. Θ. ἐν τῷ ἀγρῷ ↙.[36]

Cap. XXII. 3. τοῦ κλέμματος ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[37] 7, 8, 9, 11, 14. τῷ (s. τοῦ) πλησίον ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[38] 8. ÷ καὶ ὀμεῖται ↙. 11. ÷ καθόλου ↙. ÷ οὕτως ↙.[39] 12. τῷ κυρίῳ ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[40] 14. ὁ δὲ κύριος ※ Σ. Θ. αὐτοῦ ↙.[41] 15. ὁ κύριος ※ Θ. αὐτοῦ ↙.[42] ÷ αὐτῷ ↙.[43] 17. ÷ γυναῖκα ↙.[44] 27. τὸ ἱμάτιον ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[45] 30. ÷ καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου ↙.[46] τὴν μητέρα ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[47]

Cap. XXIII.

2. לְהַטֹּת. *Flectere* (jus). Ο΄. ὥστε ἐκκλεῖσαι (alia exempl. ἐκκλῖναι[1]) κρίσιν.

3. לֹא תֶהְדַּר בְּרִיבוֹ. *Non honorabis in causa ejus.* Ο΄. οὐκ ἐλεήσεις ἐν κρίσει. Σ. οὐ τιμήσεις ἐν δίκῃ αὐτοῦ.[2]

4. הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ. Ο΄. ἀποστρέψας ἀποδώσεις (alia exempl. add. αὐτό[3]). Ἄλλος· ἀποστροφῇ ἀποστρέψεις.[4]

5. תַּעֲזֹב. *Relaxabis* (vincula ejus). Ο΄. συναρεῖς. Alia exempl. συνεγερεῖς.[5]

8. פִּקְחִים. *Videntes.* Ο΄. ὀφθαλμοὺς βλεπόντων (Ἀ. σοφῶν[6]).

9. אֶת־נֶפֶשׁ. Ο΄. τὴν ψυχήν. Ἀ. (τὴν) θλῖψιν.[7]

11. חַיַּת הַשָּׂדֶה. Ο΄. τὰ ἄγρια θηρία. Ἀ. τὰ ζῶα τῆς χώρας.[8]

---

unus."—*Montef.* [26] Cod. X (cum –σεται (sic)). Lectionem ad לֹא־תוֹנֶה (v. 20) oscitanter retraxit Montef. Cf. Hex. ad Gen. xvi. 6. Job. xxxvii. 23. Jesai. lvi. 3, 5, 10. [27] Sic Comp., Codd. 15, 58, 71, 72, 136, Syro-hex. (cum καὶ τὰ παιδία (ܘܛܠܝ̈ܟܘܢ) in marg.). [28] Sic Codd. VII (cum τῷ ἀδελφῷ σου ex corr. manu 2da), 18, 29, 55, alii. [29] Syro-hex. Sic sine notis Comp., Codd. 15, 53, alii. [30] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 58. [31] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܠܘܛ. ܣ. ܠܐ ܬܨܥܪ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [32] Codd. 57, 73, 85. Cod. 130 autem: ἀ. σ. θ. λε. οὐ καταμάσεις (sic); ubi pro λε Holmes. tentat λc i. e. Λουκιανός. [33] Sic Codd. II, 15, 85, Arab. 1, 2, Syro-hex. [34] Syro-hex. ܐ. ܡܬܥܫܢܐ. ܣ. ܬ. ܠܫܠܝܛܐ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Ezech. xii. 10. xxxii. 29. [35] Cod. VII in marg. manu 2da (cum βραδύνεις). Nisi forte scholium sit. [36] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (sine artic.), Codd. 15, 53 (ut Comp.), 58, 129 (ut Comp.). Statim ad θηριάλωτον Cod. VII in marg. manu 2da: θηριόβρωτον. [37] Syro-hex. Sic sine notis Comp., Codd. VII (ex corr.), 15, 53, alii. [38] Idem. Sic sine notis Codd. 15 (quinquies), 72 (quater), alii. [39] Idem. [40] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. VII (ex corr.), 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [41] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. 15, 53, alii. [42] Idem. Sic sine notis Comp., Ald., Codd. 15, 25, alii, Arab. 1, 2. [43] Idem. Deest in Cod. 58. [44] Idem. [45] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72. [46] Idem. [47] Idem. Sic sine notis Codd. III, 15, 72, 76, Arab. 1, 2.

Cap. XXIII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, Syro-hex. [2] Nobil., et Regii duo apud Montef. Mendose Cod. 130: Σ. οὐ τιμήσει ἔνδικον αὐτοῦ. [3] Syro-hex. ܬܦܢܐ ܠܗ ܬܦܢܝܘܗܝ. Cod. 15: παραδώσεις αὐτά (sic). [4] Cod. Basil., teste Montef. Holmesii amanuensis ex eodem ἀποστροφῇ pro ἀποστρέψας tantum exscripsit. [5] Sic Comp., Ald., Codd. II (manu 2da), VII, X, 14, 15, 16, alii, Syro-hex. [6] Nobil., Codd. VII (a 1ma manu), 85 (in marg. sine nom.), 130. Sic in textu Cod. 71. Judice Scharfenb. in *Animadv.* p. 69, lectio σοφῶν (vel potius σοφούς) non est Aquilae, sed glossa huc translata ex Deut. xvi. 19, ubi tam Hebraea quam Graeca sonant: ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν. [7] Cod. VII a 1ma manu. Lectionem suspectam manus 2da instauravit praeter notam ἀκ. [8] Cod. 130. Nobil. affert: Ἀ. ζῶα τῆς χ.

13. אָמַרְתִּי. Ο΄. *εἴρηκα.* Alia exempl. λελάληκα.[9]

וְשֵׁם. Ο΄. *καὶ ὄνομα.* Οἱ Γ΄ *ὁμοίως.*[10]

15. הָאָבִיב. Ο΄. *τῶν νέων.* ״Ἄλλος· *τῶν πρωΐμων.*[11]

רֵיקָם. Ο΄. *κενός.* ״Ἄλλος· *κοῦφος.*[12]

16. הָאָסִף. *Collectionis frugum.* Ο΄. *συντελείας.* Ἀ. *συλλογῆς.* Σ. *συγκομιδῆς.*[13] Τὸ Σαμαρειτικόν· *συνεισφορᾶς.*[14]

18. Ο΄. *ὅταν γὰρ ἐκβάλω—τὰ ὅριά σου.* Alia exempl. vacant.[15]

זִבְחִי. Ο΄. *θυμιάματός* (alia exempl. *θυσιάσματος*; alia, *ἁγιάσματος*; alia, *θυμιάσματός*[16]) *μου.*

19. לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. Ο΄. *οὐχ ἑψήσεις ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ.* Σ. *οὐ σκευάσεις ἔριφον διὰ γάλακτος μητρὸς αὐτοῦ.*[17]

20. לְפָנֶיךָ. Ο΄. *πρὸ προσώπου σου.* Σ. *προάγοντά σε.*[18]

21. הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו. *Cave tibi ab eo.* Ο΄. *πρόσεχε σεαυτῷ* (alia exempl. *αὐτῷ*[19]).

21. אַל־תַּמֵּר בּוֹ. *Ne contumax sis in eum.* Ο΄. [*καὶ*] *μὴ ἀπείθει* (Ἀ. *μὴ προσερίσῃς.* Σ. *μὴ παραπίκραινε*[20]) *αὐτῷ* (Ἀ. Θ. *ὁμοίως· ἐν αὐτῷ*[21]).

לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם. *Non ignoscet delictis vestris.* Ο΄. *οὐ γὰρ μὴ ὑποστείληταί σε.* Σ. *οὐκ ἀφήσει παράπτωμα ὑμῶν.*[22]

22. וְאָיַבְתִּי. *Et inimicus ero.* Ο΄. *καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου,* ※ *ἔσεσθέ μοι λαὸς περιούσιος—καὶ ἔθνος ἅγιον* ◄. *ταῦτα τὰ ῥήματα—ὅσα ἂν εἴπω* ÷ *σοι* ◄. *ἐχθρεύσω.*[23]

וְצַרְתִּי אֶת־צֹרְרֶיךָ. *Et adversabor adversariis tuis.* Ο΄. *καὶ ἀντικείσομαι τοῖς ἀντικειμένοις σοι.* Ἀ. *καὶ ἐνδήσω τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε.*[24]

23. לְפָנֶיךָ. Ο΄. *ἡγούμενός σου.* ״Ἄλλος· *πρὸ προσώπου σου.*[25] ״Ἄλλος· *ἐνώπιόν* (*σου*).[26]

26. מְשַׁכֵּלָה. *Abortiens.* Ο΄. *ἄγονος.* ״Ἄλλος· *ἄτεκνος.*[27]

יָמֶיךָ. Ο΄. *τῶν ἡμερῶν* (״Ἄλλος· *ἐτῶν*[28]) *σου.*

Ad *τὰ θηρία τὰ ἄγρια* (sic) Cod. 58 in marg.: *γρ. καὶ τὰ ζῶα.* [9] Sic Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, alii, et Syro-hex. in marg. [10] Syro-hex. [11] Cod. VII in marg. manu 2da. Nisi forte glossa sit. [12] "Sic omnes MSS. Regii et Colbertinus sine interpretis nomine."—*Montef.* Cat. Niceph. p. 813: ״Ἄλλος φησί, *κοῦφος.* [13] Nobil., Codd. X, 85 (teste Montef.), et Cat. Niceph. p. 814. [14] Nobil., Cat. Niceph. ibid. [15] Sic Codd. VII, 55, 71, 72, 75, 128, Arm. 1, Syro-hex. Post *τὰ ὅριά σου* Ald., Codd. 29, 83 insuper addunt: *οὐκ ἐπιθυμήσει οὐθεὶς τῆς γῆς σου.* Cf. Exod. xxxiv. 24. [16] Nobil. (Montef. edidit: ״Ἄλλος· *θυσιάσματος.* ״Ἀλλ. *ἁγιάσματος.* ״Ἀλλ. *θυμιάσματος.*) Prior lectio est in Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, aliis, et Syro-hex. Pro *ἁγιάσματος* stat solus Cod. 128; pro *θυμιάσματος,* quae forma non alias legitur, solus Cod. 72. Cf. ad Cap. xxxiv. 25. [17] Nobil., et S. Cyril. in Cat. Niceph. p. 818. Opinatur D. Abr. Geiger in *Symmachus* etc. p. 51, Symmachum vocem generaliorem *σκευάζειν* posuisse, ut sententiam magistrorum Judaeorum strueret, qui praeceptum hoc sensu latiori de *quavis mixtura carnis et lactis* intelligendum esse statuerunt. Nobis quidem Symmachi versio a LXXvirali hoc uno differre videtur, quod proprietati Graecae linguae magis studuerit; in qua *σκευάζειν* et *σκευασία* de *confectione* ciborum eleganter dicuntur. (In textu post *μητρὸς αὐτοῦ* Cod. 58 infert: *ὅτι ὁ ποιῶν τοιαύτην θυσίαν, μῖσος καὶ παράβασίς ἐστιν τῷ Ἰακώβ.* Cf. Hex. ad Deut. xiv. 20.) [18] Codd. 58 (in marg. sine nom.), 85. Vulg.: *qui praecedat te.* [19] Sic Cod. 75 (a 1ma manu), Syro-hex., et Patres. [20] Cod. X affert: Ἀ. *μὴ προσερίσῃς.* Σ. *μὴ παραπικραίνου.* Montef. edidit: Ἀ. *μὴ προσερίσῃς.* Σ. *μὴ παραπικραίνῃς* [soloece], notans: "Sic Basil., qui ad Aquilam habet *μὴ προσαιρήσεις.*" Sed Holmesii amanuensis e Cod. 85 diserte exscripsit: Ἀ. *μὴ προσαιρήσῃς.* Σ. *μὴ παραπίκραινε;* et sic ad literam in marg. sine nom. Codd. 58, 130. [21] Syro-hex. Sic in textu Codd. 58, 72, et probabiliter Syro-hex. [22] Procop. in Cat. Niceph. p. 818. Ad *ὑποστείληται* Cod. VII in marg. manu 2da: *συγχωρήσει.* [23] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem e regione sine indice: "Ista quibus superimpositi asterisci, non reperta fuerunt hic [scilicet quia male translata sunt e Cap. xix. 5, 6] in editione ista *τῶν* Ο΄." Haec, *καὶ φυλάξητε—ὅσα ἂν εἴπω σοι,* quae in Hebraeo non habentur, desunt in Comp., Ald., Codd. VII (a 1ma manu), 29, 59, 71, 83; unde constat, asteriscis (seu potius obelis) notari debuisse omnia a *καὶ φυλάξητε* ad *ὅσα ἂν εἴπω σοι* inclusive, non ea tantum quae sub asterisco Syrus habet. Cf. Ceriani ad loc. [24] Codd. 85 (cum *ἐνδύσω,* teste Holmesii amanuensi), 130. Cf. Hex. ad Psal. vi. 8. vii. 6, 7. xxii. 4. [25] Cod. 71 in textu: *πρὸ πρ. σου ἡγούμενός σου,* ex duplici versione. [26] Cod. VII in marg. manu 2da, hic et v. 27. [27] Codd. X, 85, uterque in marg. sine nom. "Haec versio videtur Aquilae, qui alibi שְׁכוֹל vertit *ἀτέκνωσιν* Psal. xxxiv. 12."—*Montef.* Duplex versio, *ἄτεκνος οὐδὲ ἄγονος,* est in Comp., Codd. 19, 108. [28] Sic in textu Codd. X, 85.

27. אֶת־אֵימָתִי. *Terrorem meum.* Οʹ. τὸν φόβον ※ Ἑβρ. μου ◂.[29] Ἀ. Σ. τὴν κατάπληξίν μου.[30]

וְהַמֹּתִי. *Et conturbabo.* Οʹ. καὶ ἐκστήσω. Ἄλλος· καὶ πατάξω.[31]

28. וְגֵרְשָׁה. *Et ejiciet* (crabro). Οʹ. καὶ ἐκβαλεῖς (alia exempl. ἐκβαλεῖ, alia ἐκβαλῶ[32]).

29. מִפָּנֶיךָ. Οʹ. Vacat. ※ Ἑβρ. ἀπὸ προσώπου σου ◂.[33]

31. פְּלִשְׁתִּים. Οʹ. τῆς Φυλιστιείμ. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Σ. τῶν Φυλιστιαίων (s. Φυλισταίων).[34]

מִפָּנֶיךָ. Οʹ. ἀπὸ σοῦ. Ἄλλος· ἐναντίον σου.[35]

Cap. XXIII. 6. πένητός ※ Ἑβρ. σου ◂.[36] 7. ÷ παντός ◂.[37] ※ Οἱ Γʹ. καὶ ◂ ἀθῷον.[38] 10. ※ καὶ ◂ ἕξ.[39] 11. ὑπολειπόμενα ※ Ἀ. Σ. αὐτῶν ◂.[40] 16. ÷ ποιήσεις ◂. 20. ÷ σοι ◂.[41] 22. ἐὰν ※ ἀκοῇ ◂ ἀκούσητε.[42] 23. ÷ ὁ ◂ ἄγγελος.[43] 24. καθελεῖς ※ αὐτούς ◂.[44] 28. ÷ καὶ ◂ τοὺς Εὐαίους.[45] 31. ἕως τοῦ ÷ μεγάλου ◂ ποταμοῦ ÷ Εὐφράτου ◂.[46]

CAP. XXIV.

6. וַיָּשֶׂם בָּאַגָּנֹת. *Et infudit in pelves.* Οʹ. ἐνέχεεν (Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ[1]) εἰς κρατῆρας. Ἀ. ἔθηκεν ἐν προθύμασιν.[2]

9. מִזִּקְנֵי. Οʹ. τῆς γερουσίας. Alia exempl. τῶν πρεσβυτέρων.[3]

10. וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. καὶ εἶδον τὸν τόπον, οὗ εἱστήκει ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Ἀ. καὶ εἶδον τὸν θεὸν Ἰσραήλ. Σ. καὶ εἶδον ὁράματι τὸν θεὸν Ἰσραήλ.[4]

כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת. *Sicut opus pellucidum* (s. *tessellatum*). Οʹ. ὡσεὶ ἔργον πλίνθου (Ἄλλος· λευκοῦ[5]).

הַשָּׁמַיִם. Οʹ. τοῦ οὐρανοῦ. Σ. Θ. κατὰ τὸν οὐρανόν.[6]

12. אֶת־לֻחֹת. Οʹ. τὰ πυξία. Ἀ. Σ. Θ. τὰς πλάκας.[7]

לְהוֹרֹתָם. *Ad docendum eos.* Οʹ. νομοθετῆσαι (Ἀ. φωτίσαι. Σ. ὑποδεῖξαι[8]) αὐτοῖς.

13. מְשָׁרְתוֹ. *Minister ejus.* Οʹ. ὁ παρεστηκὼς αὐτῷ. Ἀ. Σ. Θ. ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ.[9]

14. שְׁבוּ־לָנוּ. *Exspectate nos.* Οʹ. ἡσυχάζετε. Ἀ. καθίσατε.. Σ. περιμείνατε (s. προσμείνατε)..[10]

יִגַּשׁ. *Accedat.* Οʹ. προσπορευέσθωσαν. Ἄλλος· προσεγγισάτω (s. –σάτωσαν).[11]

---

[29] Syro-hex. Sic sine notis Comp., Codd. VII (manu 2da), 14, 15, 16, alii. [30] Codd. X, 130 (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ.). Sic sine nom. Nobil., Cod. 85 in marg. [31] Cod. VII in marg. manu 2da. [32] Prior lectio est in Codd. VII, X, 14, 16, 18, aliis, et Syro-hex. (in plurali); posterior in Comp., Ald., Codd. III, 19, 75, aliis. [33] Syro-hex. in textu. Sic sine notis Comp., Codd. 14, 15, 16, alii, Arm. 1. [34] Syro-hex., qui in textu ܕܦܠܫܬܝܐ, in lectione autem Symmachi ܕܦܠܣܛܝܐ habet. Cf. Hex. ad Psal. lv. 1. Jerem. xlvii. 4. Amos i. 8. Cod. VII in marg. manu 2da: τῶν ἀλλοφύλων. [35] Sic in textu Cod. 32. [36] Syro-hex. Sic sine notis Cod. 72. [37] Idem. [38] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 53, 58, 72, Arm. 1. [39] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 72. [40] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. 15, 53, 72, Arm. 1. [41] Idem. [42] Idem (qui pingit: ※ ἐὰν ἀκοῇ ◂). Vox ἀκοῇ deest in Ald., Codd. VII (a 1ma manu), 29, 53, aliis. [43] Idem. [44] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 14, 16, 25, alii, Arm. 1. [45] Idem. [46] Idem (qui pingit: ἕως τοῦ ÷ μ. π. Εὐφράτου ◂). Vox μεγάλου deest in Codd. 53, 58.

CAP. XXIV. [1] Syro-hex. [2] Cod. 85, teste Montef.; nam in collatione Holmesiana lectio anonyma est. Cod. 130 in textu: ἔθυκεν (sic) ἐν προθύμασιν. (Montef. vertit, *in pateris*, sensu ita postulante; sed apud bonos scriptores προθύματα sunt τὰ προκατάργματα, ἢ τὰ πρὸ τῆς θυσίας γενόμενα θυμιάματα, ἢ πλακούντια, teste Schol. ad Aristoph. Plut. 660.) Ad εἰς κρατῆρα (sic) Cod. VII in marg. manu 2da: εἰς τὰς λεκάνας; Cod. 56 autem in marg.: εἰς χέρνιβα (χέρνιβα). [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii (inter quos 131, cum γερουσίας superscript. manu *recentiore*), Arm. 1, et Syro-hex. [4] Cod. 85, teste Montef. [5] Cod. VII in marg. manu 2da. [6] Syro-hex. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܫܡܝܐ, indice in textu ante ܕܫܡܝܐ apposito. Sed locutio Syriaca aptanda est, ni fallor, Hebraeis כְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם, pro quibus LXX verbose posuerunt, ὥσπερ εἶδος στερεώματος τοῦ οὐρανοῦ. Cf. Hex. ad Ezech. xxiv. 2. [7] Codd. 85, 130 (cum Ἀ. Σ.). [8] Codd. 85, 130. Cf. ad Cap. iv. 12. [9] Nobil. (cum Ἀ. Σ.), Codd. 85 (teste Montef.), 130. Cod. VII in marg. manu 2da: Ἀ. Σ. Θ. ὁ λειτουργὸς αὐτῷ (sic). [10] Codd. X, 85 (cum προσμ.). Cod. VII in marg. manu 2da: καθίσατε. [11] Cod. VII in marg. manu 2da, cum compendio scripturae in fine. Cf. Hex. ad Job.

15. וַיְכַס. Ο΄. καὶ ἐκάλυψεν. Ἄλλος· καὶ ἐσκίασεν.[12]

16. וַיִּשְׁכֹּן. Ο΄. καὶ κατέβη (Ἀ. ἐσκήνωσεν. Σ. ἐπανεπαύσατο[13]).

18. וַיְהִי מֹשֶׁה. Ο΄. καὶ ἦν ἐκεῖ. Alia exempl. καὶ ἦν Μωυσῆς.[14]

Cap. XXIV. 3. καὶ ※ πάντα ◄ τὰ δικαιώματα.[15] ÷ ἀκουσόμεθα καὶ ◄ ποιήσομεν.[16] 9. ÷ καὶ ◄ Ναδάβ.[17] 12. ※ καὶ ◄ τὸν νόμον.[18] 16. ÷ κύριος ◄.[19]

CAP. XXV.

2. וְיִקְחוּ. Ο΄. καὶ λάβετε. Ἀ. Θ. καὶ λαβέτωσαν.[1]

תְּרוּמָה. *Oblationem.* Ο΄. ἀπαρχάς. Ἀ. ἀφαίρεμα. Σ. Θ. ἀπαρχήν.[2]

אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. *Quem impellet cor ejus.* Ο΄. οἷς ἂν δόξῃ τῇ καρδίᾳ. Ἀ. ὁ θέλων . . Σ. ὁ ἐκ θελήσεως (s. προαιρέσεως) αὐτοῦ . .[3]

4. תוֹלַעַת שָׁנִי. *Vermem cocci* (pannos coccineos). Ο΄. κόκκινον διπλοῦν. Ἀ. σκώληκος διάφορον. Οἱ λοιποί· διβαφές.[4]

5. מְאָדָּמִים. *Rubro colore infectas.* Ο΄. ἠρυθροδανωμένα. Οἱ λοιποί· πεπυρρωμένα.[5]

תְּחָשִׁים. *Melium* (s. *phocarum*). Ο΄. ὑακίνθινα. Οἱ λοιποί· ἰάνθινα.[6]

5 (Hebr. 6). שֶׁמֶן לַמָּאֹר בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים. *Oleum in usum candelabri, aromata in usum olei unctionis et suffimenti odorati.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ÷ καὶ ◄ ※ ἔλαιον εἰς τὴν φαῦσιν, [καὶ] θυμιάματα (Ἀ. Σ. Θ. ἀρώματα[7]) εἰς τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος ◄.[8]

6 (7). שֹׁהַם. *Onychis.* Ο΄. σαρδίου. Οἱ λοιποί· ὄνυχος.[9]

מִלֻּאִים. *Inclusionis* (gemmae in fundas inclusae). Ο΄. ÷ εἰς ◄ τὴν γλυφήν.[10] Οἱ λοιποί· πληρώσεως.[11]

---

xli. 8. [12] Idem. [13] Cod. 85. [14] Sic Cod. 15, Syro-hex. (qui in marg. habet: ἐκεῖ). Holmes. ad ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος ex Arab. 1, 2 affert: *sedebat Moses in monte;* quae nescio an huc pertineant. [15] Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ πάντα ◄). Sic sine aster. Cod. 15, Arab. 2, Arm. 1. [16] Idem (qui male pingit: ἀκουσόμεθα ÷ καὶ ◄ π.). Arab. 1, 2: *audiemus et faciemus.* [17] Idem. [18] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 58, Arab. 1, 2. [19] Idem.

CAP. XXV. [1] Syro-hex. .ܘܢܣܒܘܢ .ܠ .ܐ. Sic in textu Comp., Codd. VII (ex corr. manu 2da), X (in marg.), 129. Praeterea Cod. VII in marg. manu 1ma: σν τωσαν, h. e. Σ. λαβέτωσαν. [2] Syro-hex. .ܫܘܘܕܐ .ܠ .ܣ .ܦܘܪܫܢܐ .ܐ. E Graecis libris Codd. 85, 130 afferunt: Ἀ. ἀφαίρεμα; Cod. X: Ἀ. ἀφαιρέματα (quod fortasse ad תְּרוּמָתִי (תרומתי) pertinet); Cod. VII in marg. manu 2da: ἀφαιρέματα, δόματα. [3] Idem: .ܕܨܒܐ ܕܡܢ ܗܘ .ܣ .ܕܨܒܐ ܗܘ .ܐ. Symmachi Syriaca ad literam Graeca fecimus; quae tamen nescimus an potius vertenda sint, ὁ αὐθαίρετος (τῇ διανοίᾳ), quam integram locutionem idem interpres posuit pro Hebraea נְדִיב לֵב Cap. xxxv. 5, 22; praesertim cum Cod. 108 ad δόξῃ margini alleverit: αὐθαιρέτου. (Hebraea serviliter transtulit interpres Graeco-Ven.: ὃν ἂν προθυμοποιοίη ἡ καρδία οἱ; elegantius Apostolus 2 Cor. ix. 7: ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ.) [4] Cod. X. Codd. 58, 130 in marg. sine nom.: σκώλικος (s. σκόληκος) διάφορον. Cf. ad Cap. xxviii. 5, 8, 29. xxxviii. 23, 53. Graeco-Ven.: σκώληξ ἐρυθρός. [5] Codd. X, 85 (cum simplici ρ), 130 (idem), et Cat. Niceph. p. 833 (idem). Cod. VII in marg. manu 2da glossas habet: πεφοινιγμένα, βεβαμμένα, ῥούσια. [6] Codd. X, 85 (teste Montef.). Cf. Hex. ad Ezech. xvi. 10. Syro-hex. in marg. scholium affert: "*Hyacinthus*, id est τοῦ estillebon (ܕܐܣܛܝܠܒܘܢ);" necnon ad Cap. xxxv. 7: "Pelles *hyacinthinae* sunt τοῦ estlibon (ܕܐܣܛܠܒܘܢ)." Vocem Syriacam, quae in Lexicis desideratur, putat Ceriani omnino esse Graecum στιλβὸν, ut nomen sumptum. [7] Syro-hex. .(fort. ܗܪܘܡܐ) ܗܪܘܡܐ .ܠ .ܣ .ܐ. Ad θυμιάματα Cod. 108 in marg.: ἀρώματα. Cf. ad Cap. xxx. 23. [8] Syro-hex. (qui perverse pingit: ÷ καὶ ἔλαιον—※ καὶ εἰς τὴν σ. τοῦ θυμιάματος ◄). Sic sine notis, absente [καὶ], Codd. 128, 129, 131 (in marg.), Cat. Niceph. p. 834, Arab. 1, 2, Arm. 1. Cod. VII in marg. manu 2da: ἔλαιον εἰς καῦσιν (superscript. λυ^X), ἡδύσματα εἰς ἔλαιον τῆς ἀλοιφῆς, καὶ θυμίαμα τῶν ἡδυσμάτων. Haec autem, ἔλαιον (non praemisso καὶ) εἰς τὴν φαῦσιν—τοῦ θυμιάματος, post λίθους σαρδίου (v. 7) leguntur in Comp., Ald., Codd. 19, 56, 83, 108. [9] Codd. 85, 130. Ad σαρδίους (sic) Cod. VII in marg. manu 2da: ὀνυχίους. Cf. Hex. ad Gen. ii. 12. [10] Obelus est in Syro-hex. [11] Codd. X, 85, qui hanc lectionem post sequentem εἰς τὸ λόγιον collocant. Etiam Cod. 130 affert: Οἱ λοιποί· τολογεῖς (τὸ λογεῖον) πληρώσεως.

6 (7). לְאֵפֹד. *In usum humeralis.* O′. εἰς τὴν ἐπωμίδα (Ἀ. Σ. Θ. ἐπένδυμα[12]).

וְלַחֹשֶׁן. *Et pectoralis.* O′. καὶ τὸν ποδήρη. Ἀ. Θ. (καὶ) εἰς τὸ λόγιον.[13]

7 (8). וְשָׁכַנְתִּי. O′. καὶ ὀφθήσομαι. Οἱ λοιποί· (καὶ) σκηνώσω.[14]

9 (10). אֲרוֹן. O′. κιβωτὸν (÷) μαρτυρίου ◂.[15] Ἀ. γλωσσόκομον.[16]

רָחְבּוֹ. O′. τὸ πλάτος. Ἄλλος· (τὸ) εὖρος.[17]

קֹמָתוֹ. O′. τὸ ὕψος. Ἄλλος· τὸ ἀνάστημα.[18]

10 (11). זֵר. *Marginem.* O′. κυμάτια. Σ. στεφάνην.[19]

11 (12). פַּעֲמֹתָיו. *Pedes ejus.* O′. κλίτη ※ Σ. Θ. αὐτῆς ◂.[20] Σ. πλευράς.. Θ. μέρη..[21] Aliter: Ἀ. Σ. μέρη..[22]

14 (15). הָאָרֹן. O′. τῆς κιβωτοῦ. Alia exempl. τῆς διαθήκης.[23]

14 (15). לֹא יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ. *Non recedent ab ea.* O′. ἀκίνητοι ※ Σ. Θ. ἐξ αὐτῆς ◂.[24]

16 (17). כַּפֹּרֶת. *Propitiatorium* (s. *operculum*). O′. ἱλαστήριον ÷ ἐπίθεμα ◂.[25]

O′. ※ καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος αὐτοῦ ◂.[26]

17 (18). זָהָב מִקְשָׁה. *Ex auro, opus tornatile.* O′. χρυσοτορευτά. Alia exempl. χρυσᾶ τορευτά.[27] Ἀ.. κεκομμένον. Σ. Θ.. ἐκτετορνευμένα.[28]

קְצוֹת. O′. τῶν κλιτῶν. Σ. τῶν ἄκρων.[29]

19 (20). פֹּרְשֵׂי. *Expandentes.* O′. ἐκτείνοντες. Ἀ. ἐκπετάζοντες.[30]

סֹכְכִים. *Tegentes.* O′. συσκιάζοντες. Ἀ. σκεπάζοντες.[31]

21 (22). וְנוֹעַדְתִּי. *Et conveniam.* O′. καὶ γνωσθήσομαι. Οἱ λοιποί· συντάξομαι.[32]

22 (23). שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים. *Mensam ex ligno acaciae.* O′. τράπεζαν [χρυσῆν] χρυσίου καθαροῦ. Alia exempl. τράπεζαν ※ Θ. ἐκ ξύλων

---

[12] Cod. 85, teste Montef. Cf. ad Cap. xxviii. 26. Cod. VII in marg. manu 2da: εἰς τὸ ἐφοὺδ καὶ εἰς τὸ λόγιον. Hieron. in Epist. LXIV ad Fabiolam, 15 (Opp. T. I, p. 363): "Sextum est vestimentum, quod Hebraica lingua dicitur EPHOD. LXX ἐπωμίδα, id est, *superhumerale* appellant; Aq. ἐπένδυμα, nos *ephod* suo ponimus nomine." [13] Cod. X. Cod. 85 (teste Holmesii amanuensi): Οἱ λοιποί· τὸ λόγιον. Paulo aliter Montef. ex eodem affert: Ἀ. Σ. λόγιον. Ο′. Θ. ποδήρη. Cf. ad Cap. xxviii. 4. [14] Codd. X, 85, 130. Sic Cod. VII in marg. manu 2da sine nom. (Idem manu 2da pro ποιήσεις et ἐν ὑμῖν juxta Hebraeum corrigit ποιήσουσι et ἐν μέσῳ αὐτῶν.) [15] Sic Syro-hex., cum cuneolo tantum. Vox deest in Cod. VII solo. [16] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Codd. VII (manu 2da), 130. Montef. e Cod. 85 edidit: Ἀ. Σ. Θ. γλωσσόκομον, invito Holmesii amanuensi, qui ad κιβωτὸν exscripsit: Οἱ λοιποί· τὸ λόγιον. Ad Aquilam cf. Hex. ad Gen. l. 26. 1 Reg. v. 1. [17] Sic Codd. X, 130, uterque in marg. [18] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 10, 20. 4 Reg. xix. 23. Jesai. xxxvii. 24. Ezech. xl. 5. [19] Cod. X. [20] Syro-hex. Sic sine notis Ald., Codd. 15, 83, Arab. 1, 2, Arm. 1. [21] Cod. X. Cod. 85 in marg. sine nom.: μέρη. [22] Cod. 130. Pro Ἀ. C. fortasse pingendum Ἀ. Θ. [23] Sic Ald., Codd. III, VII (cum τῆς κ. in marg. char. unciali), X, 19, 29, alii, Syro-hex. Duplex versio, τῆς κ. τῆς δ., est in Comp., Codd. 15, 16, 18, aliis, Arm. 1. [24] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 15, Arab. 1, 2, Arm. 1. [25] Syro-hex. Vox posterior deest in Cod. 58; in Codd. 19, 30, aliis, ante ἱλαστήριον legitur. Ad ἱλαστήριον Cod. VII in marg. manu 2da: σκέπασμα. (Ad χρυσίου καθαροῦ Montef. lectionem hexaplarem dedit: Ἄλλος· χυτοῦ. Scilicet pro καθαροῦ in Ald., Cod. 58 habetur: καθαροῦ χυτοῦ.) [26] Sic in textu (post τὸ πλάτος ※ αὐτοῦ ◂) Syro-hex. Ne asteriscum in obelum mutemus, vetat scholium margini allitum: "Non invenimus in duobus exemplaribus editionis hujus τῶν Ο′, et propter hoc apposuimus ei asteriscum (ܟܘܟܒܐ)." Eadem in textu habent Arab. 1 (cum simili scholio), 2. [27] Sic Comp., Ald., Codd. II (manu 2da), III, VII, 16, 18, alii, et Syro-hex. (ܕܕܗܒܐ ܬܩܝܢܐ ܟܛܘܪܢܘܣ. Cf. vv. 30, 35 in LXX et Syro-hex.). [28] Syro-hex. ܐ. ܕܩܝܩܐ ܣ. ܬ. ܬܩܝܢܐ ܟܛܘܪܢܘܣ. Ad Aquilam pro ܕܩܝܩܐ Ceriani corrigit ܪܩܝܩܐ, juxta lectionem ejusdem interpretis ad v. 30, vertens, *decorticatum*, s. *contusum*, cujus verbi forma Peal occurrit in scholio ad Prov. xxiii. 31 versionis Syro-hex.: "Ὕπερον (ܡܕܩܐ) vocat illud quo quis tundit (ܕܐܩ) ptisanam, aut quid simile." [29] Cod. X. [30] Cod. X affert: Ἀ. ἐκπετάζοντες. Σ. σκεπάζοντες. Ο′. ἐκτείνοντες; ubi Symmachi lectio ad sequentem notam hexaplarem manifesto pertinet. Ad ἐκτείνοντες Nobil., et Cod. 130 in marg. sine nom.: ἐκπετάζοντες. [31] Nobil., Cod. 130. Cod. X, ut supra: Σ. σκεπάζοντες. Cf. Hex. ad Ezech. xxviii. 16. [32] Nobil., Codd. X, 130 (cum συντάξωμαι). "Codex Reg. unus habet: οἷον [fort. οἱ λ̅] συντάξομαι."—*Montef.*

ἀσήπτων ◂.[33] Ἀ.. ξύλου σετείμ. Σ.. ἐκ ξύλων ἀκανθίνων.[34]

23 (24). וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר. Ο΄. Vacat. ※ καὶ καταχρυσώσεις αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ ◂.[35]

זֵר זָהָב. *Marginem aureum.* Ο΄. στρεπτὰ κυμάτια χρυσᾶ. Alia exempl. ÷ στρεπτὸν ◂ κυμάτιον χρυσοῦν.[36]

24 (25). זֵר־זָהָב. Ο΄. ÷ στρεπτὸν ◂ κυμάτιον ※ Σ. Θ. χρυσοῦν ◂.[37]

25 (26). עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו. Ο΄. ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη τῶν ποδῶν αὐτῆς. Alia exempl. ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη ※ Θ. ἅ ἐστι τῶν τεσσάρων ◂ ποδῶν αὐτῆς.[38]

26 (27). לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת. *Juxta taeniam.* Ο΄. ὑπὸ τὴν στεφάνην. Ἄλλος· κατέναντι τῆς στεφάνης.[39]

28 (29). וּקְשׂוֹתָיו. *Et phialas.* Ο΄. καὶ τὰ σπονδεῖα. Σ. Θ. καὶ τὰς φιάλας.[40]

29 (30). לֶחֶם פָּנִים. *Panem faciei* (coram Deo propositam). Ο΄. ἄρτους ἐνωπίους. Ἀ. ἄρτους προσώπου. Σ. (ἄρτους) προθέσεως.[41]

30 (31). מִקְשָׁה. Ο΄. τορευτήν. Ἀ. κεκομμένην. Σ. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[42]

יְרֵכָהּ. *Scapus ejus.* Ο΄. ὁ καυλὸς αὐτῆς. Οἱ λοιποί· ὁ μηρὸς (αὐτῆς).[43]

גְּבִיעֶיהָ. *Calices ejus.* Ο΄. καὶ οἱ κρατῆρες (Ἀ. σκύφοι[44]).

וּפְרָחֶיהָ. *Et flores ejus.* Ο΄. καὶ τὰ κρίνα (Ἀ. βλαστοί. Σ. ἄνθη[45]).

32 (33). גְּבִעִים מְשֻׁקָּדִים. *Calices ad formam floris amygdalae facti.* Ο΄. κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυΐσκους. Ἀ. σκύφοι ἐξημυγδαλισμένοι. Σ. κρατῆρες ἐντετορνευμένοι (s. ἐκτετυπωμένοι) ἀμύγδαλα. Θ. κρατῆρες ἐξημυγδαλισμένοι.[46]

וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפָרַח. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυΐσκους ἐν καλαμίσκῳ τῷ ἑνὶ, σφαιρωτὴρ καὶ κρίνον (Ἀ. βλαστός. Σ. ἄνθος. Θ. ὡς οἱ Ο΄[47]) ◂.[48]

34 (35). וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ σφαιρωτὴρ ὑπὸ τοὺς δύο καλαμίσκους ἐξ αὐτῆς ◂.[49]

---

[33] Sic Syro-hex. (qui in marg. habet: χρυσίου καθαροῦ), et sine notis Comp., Codd. 15, 72, 108, Arab. 1, 2, Arm. 1. Duplex lectio, τρ. χρυσίου καθαροῦ ἐκ ξ. ἀσήπτων, est in Codd. 19, 131 (cum ἐκ ξ. ἀσήπτων superscript. manu 2da). [34] Syro-hex. ܐ̣. ܕܩܝܣܐ ܕܫܛܝܡ. ܣ. ܡܢ ܩܝܣܐ ܕܟܘܒܐ. Cod. 108 in marg. sine nom.: ἀκάνθηνον (sic). Cf. ad Cap. xxvi. 37. xxxv. 7. [35] Sic Syro-hex. (qui male pingit: καὶ κατ. αὐτὴν χρυσίῳ ※ καθαρῷ ◂), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 58, 72, 83, 108, Arab. 1, 2, Arm. 1. [36] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III, VII, X, 14, 16, 18, alii. [37] Syro-hex. Prior vox deest in Cod. 54, Arab. 1, 2; posteriorem sine notis agnoscunt Codd. III, 15, 106, Arab. 1, 2. [38] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 72. [39] Cod. VII superscript. manu 2da. Cf. Hex. ad Ezech. xlv. 6. xlviii. 8. Graeco-Ven.: ἀντικρὺ τοῦ περικλείσματος. [40] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܘܦܝܠܘܬܐ. Duplex versio, καὶ τὰς φ. καὶ τὰ σπ. est in Codd. X, 18, 74, aliis. [41] Nobil. (cum προσώπων), Codd. VII (in marg. manu 2da), 85 (teste Montef.), 130 (cum Ἀ. προσώπου προθέσεως), Cat. Niceph. p. 843. Minus probabiliter Cod. X: Ἀ. Σ. προσώπου. Θ. προθέσεως, repugnante etiam Syro-hex., qui affert: Σ. προθέσεως (ܕܣܝܡܐ ܩܕܡ). Ad ἐνωπίους Cod. 56 in marg. notat: διπροσώπους (פָּנִים). [42] Syro-hex. ܐ̣. ܢܩܝܫܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Cf. ad v. 17. [43] Codd. X, 85 (ex quo Montef. exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. ὁ μηρὸς αὐτῆς; Holmesii autem amanuensis: ὁ μηρὸς, sine nom.), 130. Cat. Niceph. p. 844: Ὁ καυλός. Ἄλλος· μηρός. [44] Cod. 85. Cod. VII in marg. manu 2da: οἱ σκῦφοι (sic). Ad ὁ καυλὸς Cod. 130 vitiose scribit: ᾱ. c̄. κύφος· οἱ λ̄. ὅμηρος (sic). Cf. ad v. 32. [45] Codd. 85, 130. Nobil., Cat. Niceph. ibid.: Σ. ἄνθη. [46] Syro-hex. ܐ̣. ܟܣܐ ܕܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܫܓܕܐ. ܣ. ܟܣܐ ܡܬܦܣܢܐ (ܡܬܚܪܛܢܐ) ܫܓܕܐ. ܬ. ܟܣܐ ܕܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܫܓܕܐ. (Ad ܟܣܐ, σκύφοι, cf. Hex. ad Gen. xliv. 2. Jerem. xxxv. 5.) E testibus Graecis Nobil. affert: Ἀ. ἐξημυγδαλωμένην [sc. λυχνίαν]. Σ. ἐκτετορευμένην ἀμύγδαλον. Codd. 85 (teste Montef.), 130: Ἀ. ἐξημυγδαλισμένοι. Σ. ἐντετορνευμένοι. Cat. Niceph. ibid.: Ἀ. ἐξημυγδαλωμένην, ἐκτετορευμένην ἀμύγδαλα. Tandem Cod. X: Ἀ. ἐξημυγδαλισμένοι. Σ. ἐντετορνευμένοι ἀμύγδαλα, a quo proxime abest Syrus, si sumas eum vocem ἐντετορνευμένοι paulo liberius quam de more reddidisse. [47] Syro-hex. ܐ̣. ܢܒܓܐ. ܣ. ܗܒܒܐ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [48] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum ἐν τῷ ἑνὶ καλ.), Arab. 1, 2. [49] Syro-hex. (qui pingit: καὶ σφαιρωτὴρ—※ ἐξ αὐτῆς ◂). Sic sine aster. Cod. VII in marg. manu 2da.

35 (36). מִקְשָׁה. Ο΄. τορευτή. ['Α. ἐξημυγδαλωμένη.] Σ. ἐκτετορνευμένη.[50]

37 (38). וּמַלְקָחֶיהָ. *Et forcipem* (emunctorium) *ejus*. Ο΄. καὶ τὸν ἐπαρυστῆρα αὐτῆς. Οἱ λοιποί· λαβίδας.[51]

וּמַחְתֹּתֶיהָ. *Et receptacula ejus* (ubi quae emuncta sunt, deponantur). Ο΄. καὶ τὰ ὑποθέματα (Οἱ λοιποί· πυρεῖα[52]) αὐτῆς. 'Α. Σ. *Et vasa emunctoria ejus.*[53]

Cap. XXV. 3, 4. ※ Ἑβρ. καὶ ↙ χαλκόν, ※ Οἱ Γ΄. καὶ ↙ ὑάκινθον, ※ Οἱ Γ΄. καὶ ↙ πορφύραν.[54] 4. ÷ κεκλωσμένην ↙. 8. ÷ ἐν τῷ ὄρει ↙.[55] 9. τὸ μῆκος ※ Θ. αὐτῆς ↙[56]. τὸ πλάτος ※ Θ. αὐτῆς ↙. τὸ ὕψος ※ Θ. αὐτῆς ↙.[57] 10. ÷ στρεπτά ↙.[58] 11. τὸ κλίτος ※ Σ. Θ. αὐτῆς ↙.[59] τὸ κλίτος ※ αὐτῆς ↙.[60] 16. τὸ μῆκος ※ Θ. αὐτοῦ ↙.[61] τὸ πλάτος ※ αὐτοῦ ↙.[62] 18. ÷ δύο ↙.[63] κλίτη ※ Σ. Θ. αὐτοῦ ↙.[64] 19. τὰς πτέρυγας ※ Σ. Θ. αὐτῶν ↙.[65] 22. τὸ μῆκος ※ 'Α. Θ. αὐτῆς ↙.[66] τὸ εὖρος ※ 'Α. Θ. αὐτῆς ↙.[67] τὸ ὕψος ※ 'Α. Θ. αὐτῆς ↙.[68] 24. τῇ στεφάνῃ ※ 'Α. Σ. αὐτῆς ↙.[69] 25. ποιήσεις ※ Ἑβρ. αὐτῇ ↙.[70] 27. ÷ καθαρῷ ↙.[71] 28. τὰ τρυβλία ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ↙.[72] τὰς θυΐσκας ※ Ἑβρ. αὐτῆς ↙, καὶ τὰ σπονδεῖα ※ Ἑβρ. αὐτῆς ↙, καὶ τοὺς κυάθους ※ Ἑβρ. αὐτῆς ↙.[73] 30. οἱ καλαμίσκοι ※ Ἑβρ. αὐτῆς ↙, καὶ οἱ κρατῆρες ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ↙, καὶ οἱ σφαιρωτῆρες ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ↙, καὶ τὰ κρίνα ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ↙.[74] 31. πλαγίων ※ Ἑβρ. αὐτῆς ↙. τοῦ κλίτους ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ↙ τοῦ δευτέρου.[75] 32. ÷ καὶ ↙ τρεῖς.[76] 33. σφαιρωτῆρες ※ αὐτῆς ↙.[77] 34. ÷ οὕτω ↙.[78] 35. οἱ σφαιρωτῆρες ※ 'Α. Θ. αὐτῶν ↙, καὶ οἱ καλαμίσκοι ※ 'Α. Θ. αὐτῶν ↙.[79] 36. προσώπου ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ↙.[80]

Cap. XXVI.

1. יְרִיעֹת. *Aulaea.* Ο΄. αὐλαίας. 'Α. δέρρεις.[1]

חֹשֵׁב. *Ingeniosi* (textoris). Ο΄. ὑφάντου. Ἄλλος· ποικιλτοῦ.[2]

5. מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ. *Oppositi*

---

[50] Sic Montef. e schedis Combefis. Cf. ad v. 17. Aquilae lectionem prorsus alienam esse ab hoc loco quivis videt. [51] Cod. X. Cf. Hex. ad Jesai. vi. 6. Syro-hex. ad καὶ τὸν ἐπαρυστῆρα (ܘܠܡܩܛܡܢܘܬܐ) affert: 'Α. Σ. καὶ *vasa emunctoria* (ܡܩܛܡܢܐ) αὐτῆς. Θ. καὶ λαβίδας (ܩܠܒܝܛܐ) αὐτῆς. Sed priorem lectionem ad καὶ τὰ ὑποθέματα (ܘܠܡܣܡܩܛܡܢܐ) potius pertinere probabiliter opinatus est Ceriani ad loc. [52] Cod. X affert: Ο΄. ὑποθέματα. Οἱ λοιπ. πυριατὰ καλούμενα τρυβλία, ubi pro πυριατὰ Ceriani corrigit πυρία (s. πυρεῖα) τὰ, h. e. *patellae quae* πυρεῖα *vocantur*. Cf. Exod. xxvii. 3. Num. xvi. 6 in Hebr. et LXX. [53] Syro-hex. (ut supra): ܐ. ܣ. ܘܡܩܛܡܢܐ ܕܝܠܗ. "Noster per ܡܣܡܩܛܡܢܐ reddit statim in textu ὑπόθεμα, bis ἐνθέμιον (seu ut alii legunt, ἀνθέμιον) Exod. xxxvii. 17 (xxxviii. 16); ubi quidem Syrus omnino videtur ex usu vocis Syrae legisse ἐνθέμιον, non ἀνθέμιον, quod Eccles. xii. 6 vertit ܓܘܠܬܐ."—*Ceriani.* [54] Syro-hex. (Post asteriscos duos posteriores pro ܓ fortasse pingendum ܟ, quae literae in charactere Estrangh. vix, et ne vix quidem, distingui possunt.) Copula prior deest in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 16, 18, aliis; posteriores in Codd. VII, X, 16, 18, aliis. [55] Idem. [56] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [57] Idem. Pronomen est in Codd. 14, 15, 16, aliis. [58] Idem. Vox deest in Cod. 58. [59] Idem. Sic sine notis Ald., Codd. 15, 83, Arab. 1, 2. [60] Idem. Sic sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2. [61] Idem. Sic sine notis Cod. 15, Arab. 1, 2. [62] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 25, alii, Arab. 1, 2. [63] Idem. [64] Idem. Pronomen est in Codd. 14, 15, 16, aliis. [65] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72. [66] Idem. Pronomen est in Codd. 15, 72. [67] Idem. Pronomen est in Cod. 15. [68] Idem. Pronomen est in Codd. 14, 15, 16, aliis. [69] Idem. Sic sine notis Cod. 15, Arab. 1, 2. [70] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [71] Idem. Vox abest a Codd. 71, 76. [72] Idem. Pronomen legitur in libris omnibus. [73] Idem. Praeter Arab. 1, 2 pronomen prius est in Codd. 15, 72, alterum in Cod. 15, posterius in Codd. 15, 58. [74] Idem. Pronomina sunt in Codd. 15, 72 (excepto 3tio), Arab. 1, 2. [75] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [76] Idem. Copula deest in Cod. 58. [77] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [78] Idem. [79] Idem. Pronomina sunt in Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [80] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. 15, 19, 58, 72, 108.

Cap. XXVI. [1] Cod. X. Syro-hex. in marg.: 'Α. ΔΕΡΡΙC (sic). Vocem Graecam in apographo suo male exaratam non interpretatus est Syrus noster, fortasse quia non intellexit; quod ei accidisse videtur ad Cant. Cant. ii. 17. Ad δέρρεις (ܕܪܦܝܣ) cf. Hex. ad Jesai. liv. 2. Jerem. xlix. 29. [2] Cod. X in marg. sine nom.

sint *laqueoli alter alteri.* Ο΄. ἀντιπρόσωποι ἀντιπίπτουσαι (Σ. Θ. συναντῶσαι[3]) ※ αἱ ἀγκύλαι ◂[4] ἀλλήλαις εἰς ἑκάστην (alia exempl. εἰς ἀλλήλας ἑκάστῃ[5]). Τὸ Σαμαρειτικόν· διαδεχόμεναι συμβολαὶ μία πρὸς μίαν ἀντιπροσώπως, κατὰ τὸ προσέχειν ἀλλήλαις.[6]

6. קְרַסֵי. *Uncinos.* Ο΄. κρίκους. Ἄλλος· δακτυλίους.[7]

וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד. Ο΄. καὶ ἔσται ἡ σκηνὴ μία. Ἀ. καὶ ἔσται ἡ σκηνὴ †ἐν τῇ σκηνῇ.[8]

7. יְרִיעֹת עִזִּים. *Aulaea e pilis caprinis.* Ο΄. δέρρεις τριχίνας (Ἄλλος· αἰγείας[9]). Ἀ. Σ. καλυπτῆρας τριχίνους.[10]

13. בָּעֹדֵף בְּאֹרֶךְ יְרִיעֹת. *In eo quod redundat in longitudine aulaeorum.* Ο΄. ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος τῶν δέρρεων, ἐκ τοῦ μήκους τῶν δέρρεων. Alia exempl. ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος ※ τοῦ μήκους ◂ τῶν δέρρεων.[11]

15. אֶת־הַקְּרָשִׁים. *Asseres.* Ο΄. στύλους. Ἀ. Σ. Θ. σανίδας.[12]

עֹמְדִים. *Erectos.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἑστῶτας ◂.[13]

16. אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ. *Longitudo asseris.* Ο΄. ποιήσεις τὸν στῦλον τὸν ἕνα. Alia exempl. ※ μῆκος ◂ ÷ ποιήσεις ◂ τὸν στῦλον ÷ τὸν ἕνα ◂.[14]

17. יָדוֹת. *Impages.* Ο΄. ἀγκωνίσκους. Ἀ. χεῖρας. Σ. κατοχεῖς.[15]

18. אֶת־הַקְּרָשִׁים. Ο΄. στύλους (s. τοὺς στύλους). Ἀ. Σ. Θ. τὰς σανίδας.[16]

20. וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. *Et lateri tabernaculi secundo.* Ο΄. καὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον. Alia exempl. κατὰ δὲ τὸ κλίτος ※ τῆς σκηνῆς ◂ τὸ δεύτερον.[17]

21. אַדְנֵיהֶם. Ο΄. βάσεις αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῖς[18]).

תַּחַת הַקָּרֶשׁ. Ο΄. τῷ στύλῳ. Ἄλλος· ὑποκάτω . .[19]

24. תֹאֲמִם מִלְּמַטָּה. *Geminae ab inferiore parte.* Ο΄. ἐξ ἴσου κάτωθεν. Ἀ. Σ. Θ. διδυμεύοντες κάτωθεν.[20]

עַל־רֹאשׁוֹ. Ο΄. ἐκ τῶν κεφαλῶν (alia exempl. κεφαλίδων[21]) ※ αὐτῶν ◂.[22]

---

[3] Syro-hex. ܕܦܓܥܝܢ ܐ ܠ ܣ. In textu idem est Syriacum pro ἀντιπίπτουσαι. [4] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 72, 128 (sine artic.). [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. [6] Nobil., Reg. unus, et Cat. Niceph. p. 848 (cum μία τὴν μίαν ἀντὶ προσώπου). [7] Sic Cod. 75 in textu. Cod. X in marg. sine nom.: δακτύλους (sic). [8] Cod. X. Lectio corrupta, cujus loco Aquila, ni fallor, scripsit: καὶ ἔσται ἡ σκηνὴ ἕν. [9] Cod. VII in marg. manu 2da. [10] Cod. X. Nobil. affert: Schol. τρίχινοι καλυπτῆρες; et sic Cod. 85 in marg. sine nom. Et reapse lectio scholiastam magis quam interpretem sapit, saltem Aquilam, cui potius vindicarem δέρρεις αἰγείας. Cf. ad Cap. xxvi. 1. xxxv. 24. [11] Sic Syro-hex., et sine aster. Arab. 1, 2 (cum ἐκ τοῦ μήκους?), Arm. ed. In lectione vulgari haec, ἐκ τοῦ μ. τῶν δ., desunt in Codd. III, VII (a 1ma manu), 58, 59, 72, 118; quae fortasse in Origenis quoque exemplaribus perierant. [12] "Sic Colbertinus codex."—*Montef.* Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܠ. ܕܦܐ. Theodoret. Quaest. LX in Exod. (Opp. T. I, p. 164): Εἴκοσι γὰρ σανίδας εἶχε τὸ νότιον μέρος, καὶ τοσαύτας τὸ βόρειον· σανίδας γὰρ τοὺς στύλους ὠνόμασαν οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί. [13] Syro-hex. in textu: ※ܐ. ܠ. ܕܩܝܡܝܢ ◂. Sic sine notis Codd. 15, 56 (cum ἑστηκότας), 72. "Lectionem paululum mutatam puto, ut in genere concordaret cum στύλους."—*Ceriani.* Cod. VII in marg. manu 2da: (καὶ ποιήσεις) τὰς σανίδας τῆς σκηνῆς ἐκ ξ. ἀ. ἱσταμένας. [14] Sic Syro-hex., et sine aster. et obelis Codd. 15 (cum μῆκος post ποιήσεις), 72, Arab. 1, 2. Deest ποιήσεις in Codd. III, VII, X, 14, 16, aliis, et τὸν ἕνα in Cod. 58. [15] Cod. X. Nobil., Cod. 85 (teste Montef.): Σ. κατοχεῖς. Vox κατοχεύς, *repagulum*, nescio an occurrat nisi apud Callimachum in Hymn. ad Apoll. 6: Αὐτοὶ (*sponte*) νῦν κατοχῆες ἀνακλίνεσθε θυράων, ubi Spanhem. ad nostrum locum provocat. Cod. VII in marg. manu 2da: στρόφιγγας. [16] Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܠ. ܠܕܦܐ. [17] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 15, 58, 72 (omnes om. τὸ δεύτερον, ait Holmesius; sed hoc de Cod. 58 falsum esse testari possumus), Arab. 1, 2. (Ad βορρᾶν (v. 18) in Cod. VII superscripsit manus 2da: νότον; ad νότον autem (v. 20) eadem manus superscripsit: βορρᾶν; et sic Montef. ex Catenis suis.) [18] Sic Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. (cum αὐτῶν in marg.). [19] Cod. VII in marg. manu 2da. [20] Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܠ. ܡܬܐܡܝܢ ܡܢ ܠܬܚܬ. Cod. VII in marg. manu 2da: διπλαῖ (sc. σανίδες). [21] Sic Ald., Codd. III, VII, 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. (ܡܢ ܩܦܠܝܕܣ). Cod. 85 in marg.: φαλίδων φιλάδων, credo ex scriptura cujusdam codicis, κεφαλῶν; unde Montef. edidit: Ἄλλος· φιλάδων. [22] Sic Syro-hex., et

24. אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת. *Ad annulum alterum.* Ο΄. εἰς σύμβλησιν (alia exempl. συμβολὴν[23]) μίαν. Ἄλλος· εἰς τὸ δακτύλιον τὸ ἕν.[24]

32. עַמּוּדֵי. Ο΄. στύλων. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως· στύλων.[25]

33. תַּחַת הַקְּרָסִים. Ο΄. ἐπὶ τῶν στύλων (s. τοὺς στύλους). Ἄλλος· ὑποκάτωθεν τῶν κρίκων.[26]

34. וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל אֲרוֹן. *Et pones propitiatorium super arcam.* Ο΄. καὶ κατακαλύψεις τῷ καταπετάσματι (הַפָּרֹכֶת) τὴν κιβωτόν. Σ. καὶ θήσεις (s. ἐπιθήσεις) τὸ ἱλαστήριον ἐπὶ τὴν κιβωτόν.[27]

35. צָפוֹן. Ο΄. τὸ πρὸς βορρᾶν. (※) καὶ ποιήσεις θυσιαστήριον θυμιατήριον θυμιάματος ἐκ ξύλων ἀσήπτων. καὶ ποιήσεις αὐτὸ πηχέως τὸ μῆκος, καὶ πηχέως τὸ εὖρος, τετράγωνον . . . .[28]

36. מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל. *Operimentum* (velum) *ad introitum tabernaculi.* Ο΄. ἐπίσπαστρον (Ἀ. παραταννυσμὸν[29]) ※Ἑβρ. τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς ↙.[30] Ἄλλος· κατασκέπασμα εἰς ἄνοιγμα τῆς σκέπης.[31]

37. עַמּוּדֵי שִׁטִּים. Ο΄. στύλους ※ Θ. ἀσήπτους ↙.[32] Ἀ. . σετείμ. Σ. . ἀκανθίνους.[33]

Cap. XXVI. 2. τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς (sic) ÷ ἔσται ↙.[34] τὸ αὐτὸ ÷ ἔσται ↙.[35] 4. καὶ ποιήσεις ÷ αὐτῇ (sic) ↙.[36] 8. ÷ ἔσται ↙ τριάκοντα.[37] μέτρον τὸ αὐτὸ (sic) ÷ ἔσται ↙.[38] 10 (in posteriore loco). ÷ ποιήσεις ↙.[39] 12. ÷ ὑποκαλύψεις εἰς τὸ πλεονάζον τῶν δέρρεων τῆς σκηνῆς ↙.[40] 13. ※ Θ. καὶ ↙ ἔσται.[41] καλύπτῃ ※ αὐτήν ↙.[42] 16. ἡμίσους ※ πηχέως ↙.[43] 21. ÷ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ ↙, καὶ δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἑνὶ ÷ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ ↙.[44] 25. δεκαὲξ ※ βάσεις ↙.[45] ÷ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ ↙.[46] 26. ÷ ἑνί ↙.[47] 28. ÷ ἑνός ↙. ÷ ἕτερον ↙.[48] 29. τοὺς δακτυλίους ※ Θ. αὐτῶν ↙.[49] 35. ÷ τῆς σκηνῆς ↙ τὸ πρὸς βορρᾶν.[50]

---

sine aster. Cod. 15. [23] Sic Codd. III, 71. [24] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. v. 29 in LXX. Graeco-Ven.: πρὸς τὸν κρίκον τὸν ἕνα. [25] Syro-hex.: "Ἀ. Σ. Θ. similiter στύλων dixerunt hic." Respicit lectionem trium interpretum ad v. 15 scriptor, ignarus, ut videtur, Hebraei archetypi. [26] Cod. VII in marg. manu 2da. Fortasse est Aquilae, coll. Hex. ad Cap. xxxvi. 11; cujus quoque est lectio γλωσσόκομον, quam ad κιβωτὸν in marg. apponit idem codex. [27] Syro-hex. ܣ. ܘܬܣܝܡ ܚܘܣܝܐ ܥܠ ܩܒܘܬܐ. Cf. Cap. xxv. 21 in LXX et Syro-hex. [28] Syro-hex. in marg.: "(Exemplar) Hebraeum Samaritanorum. Post haec est in eo exinde a: καὶ ποιήσεις—τετράγωνον. Quae etiam hic [nempe in textu LXXvirali] post ista reperies, post: καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ὁ ἐξαγαγὼν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐπικληθῆναι αὐτοῖς, καὶ εἶναι αὐτῶν θεός (Cap. xxix. 46)." Revera locus allatus, καὶ ποιήσεις—τετράγωνον, initium est pericopae decem versuum textus Hebraeo-Samaritani post v. 35 insertae, quos Hebraeus habet Cap. xxx. 1–10. [29] Cod. X. Cod. 108 affert: Ἀ. Σ. πτάνυσμα (sic). Cf. Hex. ad Exod. xxvii. 16. Num. iv. 5, 26. [30] Syro-hex. (De nota ↙ aliquid dubii ne sit ↙.) Haec desunt in Comp., Ald. (qui τῇ θύρᾳ tantum habet), Codd. II (in textu), III, VII, X, 14, 16, aliis fere omnibus. Habent sine aster. Codd. 15, 72, 130 (in marg.), Arab. 1, 2. [31] Cod. VII in marg. manu 2da. Aquilae esse crediderim, coll. Hex. ad Num. iv. 26, nisi vox κατασκέπασμα paululum obstiterit. Praeterea Montef. e Regio 1825 edidit: Ἄλλος· παρακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς; quae glossa esse videtur vocis ἐπίσπαστρον, qualis in marg. Cod. 128 legitur: ἐπίσπαστρον ὀνομάζει τῆς θύρας τὸ καταπέτασμα. Ceterum humani aliquid passus est Procopius in Cat. Niceph. p. 858, qui ad v. 37 notat: διὸ ὁ μὲν Ἀκύλας φησί· καὶ ποιήσεις τῷ ἐπισπάστρῳ· οἱ δὲ Ο΄· καὶ ποιήσεις τῷ καταπετάσματι ε΄ στύλους. [32] Sic Syro-hex., et sine notis Ald., Codd. 15, 72, 83, 128, Arab. 1, 2, Arm. 1. [33] Syro-hex. ܐ. ܕܣܛܝܡ. ܣ. ܕܟܘܒܢܐ. Cf. ad Cap. xxv. 22. [34] Syro-hex. In lectione vulgari, ἡ αὐλαία ἡ μία ἔσται, ἔσται deest in Codd. 58, 72. [35] Idem. [36] Idem. Pronomen αὐταῖς (sic) deest in Codd. 19, 108, Arab. 1, 2. [37] Idem. Sic sine obelo Ald., Codd. III, VII, 14, 15, 16, alii. [38] Idem. Vox deest in Cod. 58. [39] Idem. [40] Idem, in quo sequentia, ὑποκαλύψεις ὀπίσω τῆς σκηνῆς, ex homoeoteleuto exciderunt. In Cod. 58 haec, ὑποκ. εἰς τὸ πλεονάζον, desiderantur. [41] Idem. Sic sine notis Comp., Ald., Codd. 15, 19, alii, Arab. 1, 2. [42] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 72, 128, Arab. 1, 2. [43] Idem. [44] Idem, qui male pingit: ÷ εἰς ἀμφότερα—αὐτοῦ (posterius) ↙. Posterius εἰς ἀμφ. τὰ μ. αὐτοῦ deest in Codd. 58, 71, 106. [45] Idem. Sic sine notis Cod. VII manu 2da. [46] Idem. [47] Idem. [48] Idem, qui perperam pingit: ÷ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ↙ κλίτους εἰς τὸ ἕτερον κλίτος ↙. [49] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72. [50] Idem. In Cod. 58 abest τῆς σκηνῆς.

CAP. XXVII.

4. מִכְבַּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת. *Craticulam operis reticulati.* Ο΄. ἐσχάραν ἔργῳ δικτυωτῷ. Οἱ λοιποί· κοσκίνωμα δικτυωτόν.[1]

5. תַּחַת כַּרְכֹּב. *Sub ambitum.* Ο΄. ὑπὸ τὴν ἐσχάραν (Ἄλλος· σύνθεσιν[2]).

הָרֶשֶׁת. *Opus reticulatum.* Ο΄. ἡ ἐσχάρα. Ἀ. Σ. Θ. τὸ δίκτυον.[3]

6. בַּדִּים לַמִּזְבֵּחַ בַּדֵּי. Ο΄. τῷ θυσιαστηρίῳ ἀναφορεῖς. Alia exempl. ἀναφορεῖς τῷ θυσιαστηρίῳ, ἀναφορεῖς.[4] Ἀ. Σ. Θ. ἀρτῆρας.[5]

7. בִּשְׂאֵת אֹתוֹ. *Quando portatur.* Ο΄. ἐν τῷ αἴρειν αὐτό. Alia exempl. ὥστε αἴρειν αὐτό.[6]

9. לִפְאַת נֶגֶב־תֵּימָנָה. *Ad latus meridiei ad austrum.* Ο΄. εἰς τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα (alia exempl. νότον[7]).

10. וַחֲשֻׁקֵיהֶם. *Et juncturae earum.* Ο΄. καὶ αἱ ψαλίδες. Ἀ. (καὶ τὰ) προσκολλήματα (s. συγκολλήματα).[8]

11. צָפוֹן. Ο΄. τῷ πρὸς ἀπηλιώτην (alia exempl. βορρᾶν[9]).

11. קְלָעִים. *Aulaea.* Ο΄. ἱστία. Ἄλλος· πλεκτόν.[10]

13. לִפְאַת קֵדְמָה מִזְרָחָה. *Ad latus orientale ad orientem.* Ο΄. (τῆς αὐλῆς) τῆς (alia exempl. τὸ[11]) πρὸς νότον (alia exempl. ἀνατολάς[12]). Alia exempl. ※ τὸ πρῶτον ◂ τὸ πρὸς ἀνατολάς.[13] Ἀ. Θ. εἰς τὸ κλίτος . . . Σ. κατὰ πρόσωπον . . .[14]

14. לַכָּתֵף. *Lateri.* Ο΄. τῷ κλίτει τῷ ἑνί. Ἀ. Σ. τῇ ὠμίᾳ.[15]

15. וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית. Ο΄. καὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον. Ἀ. Σ. Θ. καὶ τῇ ὠμίᾳ τῇ δευτέρᾳ.[16]

16. מָסָךְ. *Operimentum.* Ο΄. κάλυμμα. Ἀ. Σ. παρατάνυσμα.[17]

מָשְׁזָר. *Contorta* (e pluribus filis). Ο΄. κεκλωσμένης. Alia exempl. νενησμένης, s. διανενησμένου.[18]

מַעֲשֵׂה רֹקֵם. *Opus plumarii.* Ο΄. τῇ ποικιλίᾳ τοῦ ῥαφιδευτοῦ. Ἄλλος· ἔργον ποικιλτοῦ.[19]

20. שֶׁמֶן זַיִת. *Oleum olivae.* Ο΄. ἔλαιον ἐξ ἐλαιῶν. Schol. (οὐκ) ἐκ σπερμάτων.[20]

CAP. XXVII. [1] Cod. X. Cod. 108: Σ. Θ. κοσκήνωμα (sic). Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܕܢܚܠܐ, h. e. ὡς κοσκίνου, vel, si ܐܝܟ ܢܚܠܐ legas, ὡς κόσκινον; innuens, ut videtur, per κοσκίνωμα intelligendum esse non tam *cribrum*, quam *quid simile cribro.* (Ad ἐσχάραν Montef. affert scholium e Catenis MSS.: εἶδος καυκίου [cf. Hex. ad Gen. xliv. 2], ἐν αἷς [Niceph. ᾧ] ἀνέματτον σὺν τῷ ἐλαίῳ τὴν σεμίδαλιν, κ. τ. ἑ.; quod ad τὸν καλυπτῆρα αὐτοῦ (v. 3) diserte refert Anon. in Cat. Niceph. p. 860.) [2] Cod. X in marg. sine nom. [3] Syro-hex. (cum indice ad ἀναφορεῖς posterius (v. 6) male appicto): ܐ. ܣ. ܬ. ܡܨܝܕܬܐ ◆. [4] Sic Cod. 15, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܥܩܪܬܐ. Cf. Neh. iv. 17 in LXX. Ad ἀναφορεῖς Cod. VII in marg. manu 2da: ἀναβαστάζοντας. [6] Sic Codd. 30, 129, 131 (qui ad ἐν τῷ in marg. pingit: ὥστε). Duplex, ut videtur, versio est in Codd. 14, 16, 25, aliis. Cod. 25 ad ἐν τῷ in marg. habet: ἕως, unde Montef. lectionem vix Graecam eruit: Ἄλλος· ἕως αἴρειν αὐτό. [7] Sic Ald., Codd. VII, X, 14, 15, 16, alii, Syro-hex. Mox v. 10 ad עַמֻּדָיו, Ο΄. οἱ στῦλοι αὐτῶν, Montef. post Drusium e Theodoreto excitat: Οἱ λοιποί· σανίδες. Sed locum Theodoreti non huc, sed ad Cap. xxvi. 15 pertinere, egregie perspexit Scharfenb. in *Animadv.* p. 72. [8] Syro-hex. ܐ. ܘܕܒܩܐ (ܘܕܒܩܐ) ◆.

Cod. VII in marg. manu 2da: προσκολλήματα. Cf. ad Cap. xxxviii. 10, 17. (Ad αἱ ψαλίδες (ܩܠܒܝܛܐ) Syro-hex. scholium affert: "Αἱ ψαλίδες sunt forcipes (ܡܠܩܛܐ) aeris aut ferri aut argenti etc., quae incidunt et retinent aliquid in alio.") [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum ἀπηλ. in marg.), 14, 15, 16, alii, Arm. 1, Syro-hex. [10] Cod. X in marg. sine nom., teste Montef. Holmes. vero ex eodem πλεκτὰ exscripsit. [11] Sic Codd. II, III, VII, 16, 19, alii. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [13] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 15. [14] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܣܛܪܐ. ܣ. ܠܘܩܒܠ ܦܪܨܘܦܐ. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 45. Ezech. xlviii. 16. [15] Codd. X, 85. Cod. 130: Ἀ. τῇ ὠμίᾳ. Syro-hex. corrupte affert: Ἀ. Σ. Θ. *humeri unius* (ܕܟܬܦܐ ܚܕ). (Ad τῷ ἑνὶ κλίτει (v. 9) Nobil. scholium affert: Ἄλλος· τῇ ὠμίᾳ, ubi ὠμία calamo factum est ex γωνίᾳ.) [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܠܟܬܦܐ ܐܚܪܝܢܐ ◆. [17] Codd. 85, 130. Cf. ad Cap. xxvi. 36. [18] Prior lectio est in Ald., Codd. 32, 128; posterior in Codd. 85 (in marg. cum –νισμένου), 106. Paulo ante pro κεκλωσμένου, νενησμένου legunt Codd. 14, 16, 71, 131; et διανενησμένου Codd. X (cum κεκλωσμένου in marg.), 18, 29, alii. [19] Cod. VII in marg. manu 2da. [20] Nobil. affert: Schol. ἐκ

20. זָךְ. Ο΄. (÷) ἄτρυγον (↙) καθαρόν.[21]

Cap. XXVII. 2. τὰ κέρατα ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ↙.[22] 4. κλίτη ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ↙.[23] 7. τοὺς ἀναφορεῖς ※ αὐτοῦ ↙.[24] 11. ÷ καὶ αἱ βάσεις ↙ περιηργυρωμέναι.[25] 13. ÷ ἱστία ↙.[26] ÷ στῦλοι αὐτῶν δέκα, καὶ βάσεις αὐτῶν δέκα ↙.[27] 15. ÷ τὸ ὕψος ↙. 16. ÷ τὸ ὕψος ↙.[28]

CAP. XXVIII.

1. לְכַהֲנוֹ־לִי. Ο΄. ἱερατεύειν ※ Ἑβρ. αὐτόν ↙ μοι.[1] Ἀ. εἰς ἱερατεύειν αὐτόν μοι. Σ. ἱερατεῦσαι αὐτόν μοι. Θ. τοῦ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐμοί.[2]

3. חָכְמָה. Ο΄. σοφίας καὶ αἰσθήσεως. Alia exempl. αἰσθήσεως.[3]

4. חֹשֶׁן. *Pectorale.* Ο΄. τὸ περιστήθιον. Ἀ. Σ. Θ. λόγιον.[4]

וּכְתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ. *Et tunica scutulata* (Graeco-Ven. φολιδωτόν). Ο΄. καὶ χιτῶνα κοσυμβωτόν (Ἀ. Σ. σύσφιγκτον[5]).

מִצְנֶפֶת. *Tiaram.* Ο΄. καὶ κίδαριν. Τὸ, κίδαριν, κατὰ τὸ Σαμαρειτικὸν, πηλίον (fort. πιλίον), ἤτοι καθ' ἑτέραν γραφὴν, μίτραν.[6]

5. אֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי. Ο΄. τὸ κόκκινον ※ κεκλωσμένον ↙.[7] (Ἀ.) σὺν σκώληκος τὸ διάφορον. (Σ.) τὸ κόκκινον τὸ δίβαφον. (Θ.) τὸ κόκκινον τὸ διάφορον.[8]

6. זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ. Ο΄. ἐκ βύσσου. Alia exempl. ἐκ χρυσίου καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου.[9] Ἀ... καὶ πορφύραν καὶ σκώληκα διάφο-

---

σπερμάτων, et sic in marg. Codd. 14, 57 (γρ. ἐκ σπερμάτων), 73 (γρ. καί· ἐκ σπ.); unde Montef. notam hexaplarem fecit: Ἄλλος· ἔλαιον ἐκ σπερμάτων. Cod. VII in marg. manu 2da, quantum ex vestigiis conjici potest: ἔλαιον καθαρὸν τρυγίαν μὴ ἔχον, ἐξ ἐλαιῶν δέ· (ἔστι ?) γὰρ καὶ ἐκ σπερμάτων. In scholio autem nostro particulam negantem supplendam esse, colligo ex loco S. Cyril. De Adoratione p. 343: Καθαρὸν οὖν τὸ ἔλαιον (Lev. xxiv. 2), καὶ μὴν καὶ ἐλάϊνον, τουτέστιν, ἐξ ἐλαιῶν, οὐκ ἐξ ἑτεροειδῶν σπερμάτων καὶ γεωδεστέρων, ἐξ ὧν ἔλαιον μὲν ἐθλίβετο [Codd. ἐκθλίβεται], νόθον δὲ ὥσπερ καὶ οἱονεὶ [Codd. καὶ οἱονεὶ ὥσπερ] κεκαπηλευμένον. Adde Procop. in Octat. p. 300, cujus Graeca in Cod. Ambros. sic leguntur: Λύχνος διηνεκὴς ἐξ ἐλαίου τρεφόμενος ἀληθοῦς τε καὶ καθαροῦ, ἡ τῶν ὀρθῶν ἱερέων διδασκαλία... τεχνητὸν καὶ νόθον οὐ φέρουσα τοὔλαιον, ὥσπερ τὸ ἀπό τινων σπερμάτων τοῖς ἀνθρώποις μηχανευθέν. [21] Obelum de nostro appinximus, cum vox ἄτρυγον, teste Holmesio, desit in Arab. 1, 2, 3, et Slav. Ostrog. In Syro-hex. pro ἄτρυγον καθαρὸν habetur tantum ܫܦܐ, *purum, limpidum,* quod pro καθαρὸν (ὕδωρ) ponitur in Evangelio Thomae (Wright's *Syriac Apocrypha*) p. ܠ. [22] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [23] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72. [24] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 72. [25] Idem, omisso αὐτῶν, quod deest in Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, aliis. Cod. VII in marg. manu 2da refinxit totum locum juxta Hebraeum: καὶ οἱ κρίκοι τῶν στύλων, καὶ αἱ ψαλίδες αὐτῶν ἀργυραῖ. [26] Idem. Deest in Cod. VII. [27] Idem. Haec supplentur in marg. Cod. II. [28] Idem.

CAP. XXVIII. [1] Syro-hex. Cod. 85 in marg.: Ο΄. ἱερατεύειν αὐτόν μοι. [2] Cod. 85, teste Holmesii amanuensi. Nescio an haec veriora sint iis quae ex eodem cod. exscripsit Montef.: Ἀ. τοῦ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐμοί. Σ. ἱερατεῦσαι αὐτὸν ἐμοί. Θ. εἰς τὸ ἱερατεύειν αὐτόν μοι. Certe ad idem Hebraeum v. 3 Cod. 130 affert: Θ. εἰς ἱερατεύειν αὐτόν μοι. Σ. ἱερατεῦσαι αὐτόν μοι. Ἀ. τοῦ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐμοί. [3] Sic Codd. II, III, VII, X, 14, 15, 16, alii (inter quos 130, cum σοφίας in marg.), Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. (cum σοφίας in marg.). [4] Cod. X affert: Ἀ. λόγιον. Syro-hex.: Σ. Θ. τὸ λόγιον (ܠܘܓܝܐ), cum scholio: "Τὸ λόγιον est instrumentum apparatum (ܡܐܢܐ ܡܛܝܒܐ = σκεῦος σκευαστὸν Jesai. liv. 17) manifestationis (ܕܓܠܝܢܐ), quod ponitur super pectus principis sacerdotum." Cf. ad Cap. xxi. 6. [5] Cod. X. Cod. VII in marg. manu 2da: σφιγκτόν. Syro-hex. in marg. sine nom. ✦ ܚܒܝܫܐ, quod utrumque, σύσφιγκτον et σφιγκτὸν, aeque reddit. Anon. in Cat. Niceph. p. 867: Κοσυμβωτὸν, συσφιγκτόν (sic)· εἰκὸς γὰρ αὐτὸν δι' ἀλύσεων καὶ κρίκων συσφίγγεσθαι ἐκ μέρους ὅλον δι' ὅλου διὰ τὸ εὔστολον. [6] Nobil., Cat. Niceph. ibid. Cf. ad v. 33. [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 58, 72, Arab. 1, 2. [8] Codd. 85, 130, uterque in marg. sine nom.: καὶ τὸ κόκκινον κεκλωσμένον. κόκκινον τὸ διάφορον. σὺν σκώληκος (σκόλληκος 130) τὸ διάφορον. τὸ κόκκινον τὸ διάβαφον ((sic) 85; διάφορον 130). Syro-hex.: Ἀ. Θ. τὸ διάφορον (ܡܫܚܠܦܐ). Σ. δίβαφον (ܕܬܪܬܝܢ ܨܒܥܝܢ). Denique Hieron. in Epist. LXIV ad Fabiolam, 19: "Coccus.. qui Hebraice SANI appellatur, quod Aq. διάφορον, Sym. δίβαφον interpretatus est." Cf. ad Cap. xxv. 4. xxxv. 23, 35. [9] Sic Codd. 58, 72 (ut videtur), 128, Arab. 1, 2, Arm. 1 (cum ἐκ χρυσίου καθαροῦ). Syro-hex. pingit: ※Σ. ἐκ ↙ χρυσίου—καὶ βύσσου, fortasse pro: ※Σ. ἐκ ↙ ※χρυσίου—καὶ ↙ βύσσου. Nobil.

ρον . . Σ. . . καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου διβάφου . . Θ. . . διαφόρου . .[10]

7. Ο΄. ἑτέρα τὴν ἑτέραν. Alia exempl. vacant.[11]

9. שֹׁהַם. *Onychis.* Ο΄. σμαράγδου. Οἱ λοιποί· ὄνυχος. Τὸ Σαμαρειτικόν· σαρδίου.[12]

11. מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם. *Inclusas fundis aureis facies eas.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. περικεκυκλωμένους καὶ συνεσφιγμένους χρυσίῳ ποιήσεις ※ αὐτούς ↙.[13] 'Α. μετεστραμμένους ἐσφιγμένους . .[14] Σ. . κατεσκευασμένους . .[15] Θ. . καὶ συνεσφιγμένους . .[16]

13. מִשְׁבְּצֹת. *Fundas.* Ο΄. ἀσπιδίσκας. 'Α. Σ. σφιγκτῆρας.[17]

14. שַׁרְשְׁרֹת. *Catenulas.* Ο΄. κροσσωτά. 'Α. Σ. ἁλύσεις. Θ. χαλαστά.[18] 'Εν ἄλλῳ βιβλίῳ εὗρον· 'Α. Σ. σύσφιγκτα.[19]

מִגְבָּלֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם מַעֲשֵׂה עֲבֹת. *Tortiles eas facies opere plexili.* Ο΄. καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν, ἔργον πλοκῆς ('Α. Σ. βροχωτόν[20]). Θ. συμπεπλεγμένα ποιήσει αὐτὰ, ἔργον ἁλύσεων.[21]

15. חֹשֶׁן. *Pectorale.* Ο΄. λογεῖον. 'Ο 'Εβραῖος· ἐσσήν.[22]

חֹשֵׁב. *Ingeniosi.* Ο΄. ποικιλτοῦ. 'Α. Σ. τεχναζομένου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[23]

כְּמַעֲשֵׂה. Ο΄. κατὰ τὸν ῥυθμόν. 'Α. κατὰ τὸ ποίημα.[24]

17. וּמִלֵּאתָ בוֹ מִלֻּאַת אֶבֶן אַרְבָּעָה טוּרִים. *Et inseres in illud insertionem gemmarum in quatuor ordinibus.* Ο΄. καὶ καθυφανεῖς ἐν αὐτῷ ὕφασμα κατάλιθον τετράστιχον. Οἱ λοιποί· (καὶ) πληρώσεις ἐν αὐτῷ πληρώματα λίθων τεσσάρων ταγμάτων.[25]

בָּרֶקֶת. *Smaragdus.* Ο΄. σμαράγδος. Σ. κεραύνιος.[26]

20. תַּרְשִׁישׁ. *Chrysolithus.* Ο΄. χρυσόλιθος. Σ. ὑάκινθος.[27]

21. עַל־שְׁמֹתָם. Ο΄. κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Alia exempl. κατὰ τὰς γενέσεις αὐτῶν.[28]

---

scholium affert: Ἄλλος· καὶ ποιήσουσι τὴν ἐπωμίδα ἐκ χρυσίου —καὶ βύσσου κεκλωσμένης; unde Montef. edidit: Θ. καὶ ποιήσουσι κ.τ.ἑ., falso, ut ex versione Theodotionis mox afferenda evincitur. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܐܪܓܘܢܐ ܘܡܫܚܠܦܬܐ. ܣ. ܘܐܪܓܘܢܐ. ܘܙܚܘܪܝܬܐ ܕܨܒܝܥܐ ܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. ܬ. ܡܫܚܠܦܬܐ. [11] Sic Cod. 72, Arab. 1, 2, Syro-hex. (qui in marg. habet: συνεχόμεναι ἑτέρα ἐκ τῆς ἑτέρας (ܕܐܚܝܕܢ ܐܚܪܬܐ ܥܡ ܐܚܪܬܐ). [12] Cod. X. Cod. 85: Οἱ λοιποί· ὄνυχες (sic?). Hieron. ibid. 15: "In utroque humero habet singulos lapides clausos et astrictos auro, qui Hebraice dicuntur SOOM; ab Aquila et Symmacho et Theodotione *onychini*, a LXX *smaragdi* transferuntur: Josephus *sardonychas* vocat, cum Hebraeo Aquilaque consentiens." [13] Syro-hex. in textu: ܕܡܚܕܪܢ ܘܡܚܬܡܢ ܐܚܝܕܐ ܒܕܗܒܐ ※ ܬܥܒܕ ܐܢܘܢ ↙. (περικεκυκλωμένους καὶ συνεσφιγμένους). Sic sine aster. Nobil. (cum συνεσφραγισμένους), Codd. 72 (cum περικεκλωσμένους καὶ συνεσφραγισμένους), 85 (in marg. cum περικεκλωσμένους), 128 (cum περικεκλωσμένους), 130 (cum περικυκλωμένους). Non male Graeco-Ven.: κεκυκλωμένω φολιδώμασι χρυσοῦ ποιήσεις αὐτώ. [14] Cod. 130 (non, ut Holmes., συνεσφ.). Montef. e Cod. Basil. edidit: מֻסַבֹּת. 'Α. μετεστραμμένους. Θ. καὶ συνεσφιγμένους; sed posterior lectio ad Hebraeum מִשְׁבְּצוֹת pertinet. Syro-hex. vero ad συνεσφιγμένους affert: 'Α. ἐσφιγμένους (ܚܒܝܫܬܐ). [15] Syro-hex. ܣ. ܡܬܩܢܢܐ (ܡܬܩܢܢܐ). [16] Cod. 85, ut supra. Vitiose, ut videtur, Cod. 130: Θ. καὶ συνεσφραγισμένους.

[17] Cod. X. Codd. 85, 130: 'Α. σφιγκτῆρα. [18] Cod. X. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܘܫܠܬܐ. ܬ. ܢܬܝܦܬܐ. (Ad ܢܬܝܦܬܐ cf. Hex. ad Ezech. xxiii. 15.) [19] Cod. X. Ad κροσσωτὰ Holmesii amanuensis e Cod. 85 exscripsit: 'Α. σύσφιγμα; Montef. vero ex eodem: Σ. σύσφιγμα. [20] Cod. X. In Cod. Basil. et "aliis omnibus" lectio male retrahitur ad ἔργον ποικιλτοῦ (v. 15). Cf. ad v. 22. [21] Syro-hex. ܬ. ܡܓܕܠܢ (ܡܓܕܠܢ) ܐܝܟ ܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܥܒܕܐ ܕܫܘܫܠܬܐ. [22] Cat. Niceph. p. 871. Joseph. Antiq. III, 7, 5: Ἐσσήνης μὲν καλεῖται, σημαίνει δὲ τοῦτο κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶτταν, λόγιον. Hinc corrige cum Scharfenb. in *Animadv.* p. 73, quod Montef. e Colbertino protulit: Ὁ Ἑβραῖος· ἐσσήβ, quasi pro Hebraeo חֹשֵׁב in eodem versu. [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܡܬܛܥܢܢܐ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ. Pro ܕܡܬܛܥܢܢܐ, *gestabilis*, Ceriani levissima mutatione ܕܡܬܛܟܢܢܐ, *artificiosi*, legit, quod per τεχνικοῦ Graecum fecit. Cum vero pro hoc expeditius esset ܐܘܡܢܐ, nos ad Jesai. xlvi. 5, ubi ܐܬܛܟܢܘ cum τεχνάσασθε commutatur, Graeca nostra accommodavimus. [24] Cod. X. Ad τὸν ῥυθμὸν Cod. VII in marg. manu 2da: τὸ ποίημα. [25] Cod. X. Montef. e duobus Regiis edidit: 'Α. Σ. Θ. καὶ πληρώσεις—λίθων. Codd. 85 (sine nom.), 130: Οἱ λ. πληρώσεις. [26] Hieron. in Epist. LXIV ad Fabiolam, 16: "Symmachus dissentit in *smaragdo, ceraunium* pro eo transferens." [27] Sic Montef., qui ad Ed. Rom. falso appellat. Auctor est Hieron., quem vide in Hex. ad Ezech. i. 16. x. 9. [28] Sic Codd.

22. שַׁרְשֹׁת. Ο΄. *κρωσσούς.* Ἀ. Σ. *ἀλύσεις.* Θ. *χαλαστά.*[29] Aliter: Οἱ λοιποί· *ἀλύσεις.*[30]

מַעֲשֵׂה עֲבֹת. Ο΄. *ἔργον ἀλυσιδωτόν* (Σ. *βροχωτόν*[31]).

23. וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְנָתַתָּ אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן. Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ ποιήσεις ἐπὶ τοῦ λογίου δύο δακτυλίους χρυσοῦς· καὶ δώσεις τοὺς δύο δακτυλίους ἐπὶ τῶν δύο ἄκρων τοῦ λογίου.*[32]

24. וְנָתַתָּה אֶת־שְׁתֵּי עֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן. Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ δώσεις τὰ δύο ἀλυσιδωτὰ τὰ χρυσᾶ ἐπὶ τοῖς δυσὶ δακτυλίοις πρὸς τὰ ἄκρα* (alia exempl. *ἐπὶ τὸ ἄκρον*[33]) *τοῦ λογίου.*[34]

25. וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת תִּתֵּן עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת וְנָתַתָּה עַל־כִּתְפוֹת הָאֵפֹד אֶל־מוּל פָּנָיו. Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ τὰ δύο ἄκρα τῶν δύο ἀλύσεων δώσεις ἐπὶ τῶν δύο συσφίγκτων* (Ἀ. *σφιγκτήρων.* Σ. *συσφιγκτήρων*[35]), *καὶ δώσεις ἐπὶ τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος ἐπὶ τὸ μέτωπον τοῦ προσώπου αὐτῆς* (alia exempl. *αὐτοῦ*[36]).[37]

26. וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְשַׂמְתָּ אֹתָם עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפוֹד בָּיְתָה. Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ ποιήσεις δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ δώσεις* (alia exempl. *θήσεις*[38]) *αὐτοὺς ἐπὶ τὰ δύο ἄκρα τοῦ λογίου ἐπὶ τοῦ χείλους αὐτοῦ, ὅ ἐστιν εἰς τὸ ἄντικρυς* (Ο΄. *ὅ ἐστιν ἐπὶ* (s. *εἰς*) *τὸ μέρος.* Ἀ. *ὃ πρὸς πέραν.* Σ. Θ. *ὅ ἐστιν εἰς τὸ ἄντικρυς*[39]) *τῆς ἐπωμίδος* (Ἀ. Σ. *τοῦ ἐπενδύματος*[40]) *ἔσωθεν* (Ἀ. *οἰκόνδε*[41]).[42]

27. וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְנָתַתָּה אֹתָם עַל־שְׁתֵּי כִתְפוֹת הָאֵפוֹד מִלְּמַטָּה מִמּוּל פָּנָיו לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ (*ex anteriore parte ejus*) מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפוֹד (*juxta juncturam ejus*). Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ ποιήσεις δύο*[43] *δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ δώσεις αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς δύο ὤμους τῆς ἐπωμίδος κάτωθεν ἐκ τοῦ κατὰ πρόσωπον [συμφώνως]*[44] *κατὰ τὴν συμβολὴν*

29, 53, 82. Duplex lectio, *κατὰ τὰς γ. αὐτῶν κατὰ τὰ ὀ. αὐτῶν*, est in Cod. III. Cod. X ad *κατὰ τὸ ὄνομα* in marg. affert: *τὰς γενέσεις.* [29] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܫܩ̈ܠܐ. ܬ̇. ܬܫ̈ܥܠܐ. Cf. ad v. 14. [30] Codd. X, 85, 130. [31] Nobil. Sic sine nom. Cod. VII in marg. manu 2da. [32] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. X, 14, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. Haec et seqq., vv. 23–28, Montef. e Cod. Basiliano exscripsit, in quo asteriscis ea notari diserte testatur, silente de hac re Holmesii amanuensi. Idem v. 23 *ἐπὶ τῶν ἄκρων* (sine *δύο*) negligenter edidit. Porro in collatione Codicis Coisliniani Bodleiana, de qua in Monito ad Genesim p. 5 affirmavimus, eam Montefalconio in appendice sua condenda ad manum fuisse, ad hunc Exodi locum notulam invenimus: "Hic consonat textus cum versibus asteriscis notatis in edit. nostra;" unde concluserit aliquis, schedulas istas a Montefalconio sua manu e codice descriptas esse. Postremo praeter lectiones Basilianas Montefalconius singulis versibus textum Complutensem subjecit, quem, ut e loco parallelo Cap. xxxvi. 24–29 (Hebr. xxxix. 16–21) confictum, nos consulto negleximus. [33] Lectio *πρὸς τὰ ἄκρα* est in Codd. X, 18, 72, 75, 84, 134, Syro-hex.; in ceteris *ἐπὶ τὸ ἄκρον* (non, quae Holmesii est hallucinatio, *ἐπὶ τῶν ἄκρων*) habetur. [34] Sic Syro-hex., et sine notis iidem, qui omnes *τὰ δύο ἀλ.* habent, non, ut Holmesius falso affirmat, *τὰ ἀλ.* tantum. [35] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̈ܬܪܐ. ܣ̇. ܣܬܪܐ (ܣ̈ܬܪܐ) ܐܟܣܝܐ. Cf. ad v. 13. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xliv. 14. [36] Lectio *αὐτῆς* est in Codd. 58, 72, Syro-hex.; in ceteris *αὐτοῦ*, excepto Cod. 18, qui *αὐτῶν* habet. [37] Sic Syro-hex., et sine notis iidem. [38] Sic Codd. X, 16, 18, alii. Pro *δώσεις* stant Cod. 72, Arm. 1, Syro-hex. Codd. 85, 130 in textu: *θήσεις*; in marg. autem: Ο΄. Θ. *δώσεις.* [39] Lectio, *ὅ ἐστιν ἐπὶ τὸ μέρος*, est in Codd. X, 14, 16 (cum *εἰς*), 18, alii, Arm. 1. Cod. 85 in textu: *εἰς τὸ μέρος τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν*; in marg. autem ad *μέρος*: Θ. *ἄντικρυς.* Σ. *ἄντικρυς τοῦ ἐπενδύματος.* Ἀ. *ὁ πρὸς πέραν τοῦ ἐπενδύματος. οἶκον δέ.* Etiam Cod. 130 in marg. ad *εἰς τὸ μέρος*: Ο΄. Θ. *ἄντικρυς τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν.* Ex his duobus libris conjiciat aliquis, Symmachum et Theodotionem pro אֶל־עֵבֶר posuisse *ἄντικρυς*, non *εἰς τὸ ἀντ.*, ut e priore edidit Montef. Sed pro *εἰς τὸ ἀντ.* stant Cod. VII in marg. manu 2da: *ὅ ἐστιν εἰς τὸ ἀντ. τῆς ἐπωμίδος*, necnon vitiosa scriptura Cod. 130 in marg.: *ὅ ἐστιν ἐκτὸς ἄντικρυς τοῦ ἐπενάγματος* (sic). Ambigue Syro-hex. ܡܢ ܠܩܘܒܠܗ. [40] Codd. 85 (ut supra), 130. [41] Iidem. Cf. Hex. ad Gen. xliii. 24. [42] Sic Syro-hex., et sine notis iidem. [43] Sic Syro-hex. Vocula deest in libris Graecis, excepto, ut videtur, Cod. 75. [44] Sic Codd. 58, 72, 85 (in marg.), Syro-hex. (ܡܫܠܡܐܝܬ). In ceteris deest *συμφώνως*, quod in Theodotionis versionem

αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν[45]) ἐπάνω τοῦ μηχανώματος (Ἀ. διαζώσματος. Σ. κατασκευάσματος[46]) τῆς ἐπωμίδος.[47]

28. וְיִרְכְּסוּ (*alligabunt*) אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפוֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת (*funiculo*) לִהְיוֹת עַל־חֵשֶׁב הָאֵפוֹד וְלֹא־יִזַּח (*removebitur*) הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ συσφίγξουσι τὸ λόγιον ἐκ τοῦ δακτυλίου αὐτοῦ εἰς τὸν δακτύλιον τῆς ἐπωμίδος ἐν κλώσματι ὑακινθίνῳ, ἵνα ᾖ ἐπὶ τοῦ μηχανώματος τῆς ἐπωμίδος, καὶ οὐ μὴ ἀποσπασθῇ (alia exempl. καὶ οὐ μὴ ἀποσπάσῃς.[48] Ἀ. καὶ οὐ σαλευθήσεται. Σ. καὶ μὴ ἀποκλίνηται (s. ἀποκλιθῇ)[49]) τὸ λόγιον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος.[50]

29. עַל־לִבּוֹ בְּבֹאוֹ. Ο΄. ἐπὶ τοῦ στήθους ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◄, εἰσιόντι.[51] Ἀ. ἐπὶ καρδίας αὐτοῦ ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτόν.[52]

תָּמִיד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. διαπαντός.[53]

Ο΄. ÷ καὶ θήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον — κατὰ πρόσωπον κάτωθεν ◄ ※ Σ. Θ. διαπαντός ◄.[54]

30. אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים. *Revelationem et veritatem.* Ο΄. τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν. Οἱ λοιποί· τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὰς τελειότητας.[55]

30. עַל־לִבּוֹ. Ο΄. ἐπὶ τοῦ στήθους (Ἀ. τῆς καρδίας[56]) ※ Ἀ. Σ. αὐτοῦ ◄.[57]

31. אֶת־מְעִיל הָאֵפוֹד. *Tunicam humeralis.* Ο΄. ὑποδύτην ποδήρη. Ἀ. (τὸ) ἔνδυμα τοῦ ἐπενδύματος.[58]

32. פִּי־רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ. *Foramen capitis ejus in medio ejus.* Ο΄. τὸ περιστόμιον ἐξ αὐτοῦ μέσον. Alia exempl. τὸ περιστόμιον ※ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ◄ μέσον ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◄.[59] Ἀ. . τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ.[60]

כְּפִי תַחְרָא. *Sicut foramen loricae.* Ο΄. τὴν συμβολὴν συνυφασμένην. Ἀ. . προσπλοκήν. Σ. Θ. . σειρωτόν.[61]

33. עַל־שׁוּלָיו. *Ad lacinias ejus.* Ο΄. ὑπὸ (potior scriptura ἐπὶ[62]) τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου. Ἀ. (ἐπὶ τὸ) ἀπόληγμα (αὐτοῦ). Σ. Θ. (ἐπὶ τὰ) πρὸς ποδῶν (αὐτοῦ).[63]

שָׁנִי. Ο΄. διανενησμένου. Ἀ. διαφόρου. Σ. διβάφου. Θ. ἀλλοιουμένου.[64]

---

ex Aquila irrepsisse crediderim, coll. Hex. ad Ezech. iii. 8. xi. 22, ubi pro לְעֻמַּת interpres iste συμφώνως posuit. Et revera in nostro loco ad κατὰ τὴν συμβολὴν Cod. 130 in marg. habet: Ἀ. σύμφωνος (sic). [45] Sic Codd. X, 14, 16, 18, alii. Pro αὐτοῦ stant Codd. 58, 84, 134, Arm. 1, Syro-hex. [46] Cod. 130. Syro-hex. ܐ̣. ܕܚܘܒܐ. ܣ. ܕܬܘܩܢܐ. Cod. X affert: Ἀ. διαζώσματος. Cod. 85 in marg.: διαζώσματος. κατασκευάσματος. Ad Aq. cf. Hex. ad Levit. viii. 7. [47] Sic Syro-hex. (cum καὶ τὴν σ. vitiose pro κατὰ τὴν σ.), et sine notis iidem. [48] Sic Codd. X, 14, 16, ceteri omnes, exceptis Cod. 58 et Syro-hex., qui ἀποσπασθῇ habent. [49] Cod. 85 in marg.: οὐ μὴ ἀποσπασθῇ. καὶ οὐ σαλευθήσεται. καὶ μὴ ἀποκλίνητε (sic). Cod. 130: Θ. οὐ μὴ ἀποσπασθῇ. Ἀ. Ο΄. καὶ οὐ σαλευθήσεται. Σ. καὶ μὴ ἀποκλίνθῃ (sic). [50] Sic Syro-hex., et sine notis iidem. [51] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72, Arm. 1. [52] Cod. 130 (cum αὐτὸ in fine). Cod. 85 in marg. sine nom. (teste Montef.): ἐπὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ. [53] Sic Codd. 14, 16, 25, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [54] Syro-hex. Haec, καὶ θήσεις — κατὰ πρόσωπον, leguntur in Ed. Rom., a cujus textu non discrepat Syrus noster, nisi quod τοὺς ἁλυσιδωτοὺς pro τὰ ἁλυσιδωτὰ, concinente Cod. 58, legit. In fine κάτωθεν reprobant omnes praeter Arm. 1, Syro-hex. [55] Codd. 85 (in marg. sine nom.), 130, Cat. Niceph. p. 875, et "omnes MSS." apud Montef. Syro-hex. in singulari: ܐ̣. ܣ. ܬ. ܢܘܗܪܐ. ܘܫܘܡܠܝܐ. Cf. Hex. ad Lev. viii. 8. Num. xxvii. 21. Deut. xxxiii. 8. [56] Cod. 130. [57] Syro-hex. Sic sine notis Arab. 1, 2, Arm. 1. [58] Cod. 130. Cf. Hex. ad Lev. viii. 7. [59] Sic Syro-hex. Codd. 85 (sine Ο΄.), 130, uterque in marg.: Ο΄. τὸ π. τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέσον αὐτοῦ. Cod. 72 in textu: τὸ π. τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέσον. In lectione vulgari post περιστόμιον add. τῆς ἀρχῆς Codd. 14, 16, 25, alii. [60] Codd. 85 (in marg. sine nom.), 130. [61] Codd. 85, 130 (cum Ἀ. προσπλοῖς ?), lectionibus ad συμβολὴν relatis, et fortasse quoad casum accommodatis. Paulo aliter Cod. X: Ἀ. Θ. προσπλοκήν. Σ. σειρωτήν (sic). [62] Sic Codd. II (manu 2da), III, VII, X, 14, 16, alii, Arm. 1, Syro-hex. [63] Codd. 85, 130. Syro-hex. ܣ. ܬ. ܠܘܬ ܪ̈ܓܠܐ. unde Theodotionis nomen assumpsimus. Minus probabiliter Cod. X: Ἀ. ἀπόπλεγμα. Σ. πρὸς ποδῶν. Ad Sym. cf. Hex. ad Jesai. vi. 1. Jerem. xiii. 22. [64] Syro-hex. ܐ̣. ܡܫܚܠܦܐ (ܡܫܚܠܦܐ). ܣ. ܒܪ ܨܒܥܐ. ܬ. ܕܡܫܬܚܠܦ. Ad Theod. cf. ad Cap. xxxv. 23, 35. Symmachi Syriaca Graece sonant διὰ βαφῆς, corruptum ex

35. עַל־אַהֲרֹן. Ο΄. ※ Γ΄. ἐπὶ ◂ Ἀαρών.[65] Ο΄. Θ. ἐπὶ Ἀαρών. Ἀ. Σ. ἐπὶ τοῦ Ἀαρών.[66]

36. צִיץ. *Laminam.* Ο΄. πέταλον. Ἀ. Σ. ἀφόρισμα.[67]

37. עַל־הַמִּצְנֶפֶת. Ο΄. ἐπὶ τῆς μίτρας. Ἀ. Θ. ἐπὶ τῆς κιδάρεως.[68]

39. וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ. *Et opere scutulato texes tunicam byssi.* Ο΄. καὶ οἱ κοσυμβωτοὶ (alia exempl. κόσυμβοι[69]) τῶν χιτώνων ἐκ βύσσου. Ἀ. καὶ συσφίγξεις τὸν χιτῶνα τὸν βύσσινον. Σ. . τοὺς χιτῶνας . .[70] Οἱ λοιποί· καὶ συσφίγξεις . . .[71]

מִצְנֶפֶת. Ο΄. κίδαριν. Ἀ. μίτραν. Θ. ὕψωμα.[72]

40. וְעָשִׂיתָ לָהֶם אַבְנֵטִים. Ο΄. καὶ ζώνας. Alia exempl. καὶ ποιήσεις αὐτοῖς ζώνας.[73]

41. וּמִלֵּאתָ. Ο΄. καὶ ἐμπλήσεις. Ἀ. Θ. καὶ πληρώσεις. Σ. καὶ τελειώσεις.[74]

43. עוֹלָם. Ο΄. αἰώνιον. Alia exempl. εἰς τὸν αἰῶνα.[75] Ἀ. αἰώνιον.[76]

Cap. XXVIII. 1. τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ※ Θ. μετ' αὐτοῦ ◂.[77] ÷ καὶ ◂ Ναδάβ. ÷ καὶ ◂ Ἐλεάζαρ.[78] 3. ÷ τὴν ἁγίαν ◂.[79] ※ Ἑβρ. αὐτός ◂ μοι. 4. ※ Ἑβρ. αὐτόν ◂ μοι.[80] 6. ÷ ὑφαντόν ◂.[81] 7. μέρεσιν ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂. 10. ὀνόματα ※ Ἑβρ. αὐτῶν ◂.[82] κατὰ (καὶ τὰ) ὀνόματα ※ τὰ ◂ λοιπὰ ἕξ (sic). 12. ÷ περὶ αὐτῶν ◂. 13. ÷ καθαροῦ ◂. 14. ÷ κατὰ τὰς παρωμίδας αὐτῶν ἐκ τῶν ἐμπροσθίων ◂.[83] 16. τὸ μῆκος ※ Ἀ. Θ. αὐτοῦ ◂.[84] τὸ εὖρος ※ Ἀ. Θ. αὐτοῦ ◂.[85] 20. ÷ συνδεδεμένα ἐν χρυσίῳ ◂.[86] 21. κατὰ τὸ ὄνομα ※ Ἑβρ. αὐτῶν ◂.[87] 32. τοῦ περιστομίου ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂.[88] 33. ÷ ὡσεὶ ἐξανθούσης ῥοᾶς ◂.[89] ÷ καὶ βύσσου κεκλωσμένης ◂.[90] 34. ÷ καὶ ἄνθινον ◂.[91] 35. εἰσιόντι ※ αὐτῷ ◂. ἐξιόντι ※ αὐτῷ ◂.[92] 42. χρωτὸς ÷ αὐτῶν ◂.[93] ※ Ἀ. Σ. καὶ ◂ ἕως.[94] 43. καὶ ἕξει ÷ αὐτὰ ◂ Ἀαρών (sic).[95] ἐπάξονται ÷ ἐφ' ἑαυτούς ◂.[96]

Cap. XXIX.

1. לְקַדֵּשׁ. Ο΄. ἁγιάσεις. Ἀ. Θ. ἁγιάσαι. Σ. εἰς τὸ ἁγιάσαι.[1]

2. וְלֶחֶם מַצּוֹת וְחַלֹּת מַצֹּת. *Et panem non fermentatum, et placentas non fermentatas.* Ο΄. καὶ ἄρτους ἀζύμους, ※ Οἱ Γ΄. καὶ κολλύρας ἀζύμους ◂.[2]

διαβάφου, quod cum διβάφου confusum videas supra ad v. 5. [65] Sic Syro-hex., et sine notis Arab. 1, 2, Arm. 1. [66] Nobil. (cum Θ. pro Ο΄. Θ.), Codd. 85, 130 (cum Σ. pro Ἀ. Σ.). [67] Cod. X. Cf. ad Cap. xxix. 6. Mox (ἁγίασμα) κυρίῳ pro κυρίου habent Codd. 19, 58, 72, 75, 85, 130, Syro-hex. [68] Nobil., et sine nom. Cod. 130. [69] Sic Ald., Codd. III, VII, X, 14 (cum κόσσυμβοι), 15, 16, alii, Syro-hex. [70] Syro-hex. ܐ. ܘܬܣܦܘܢ ܟܘܬܝܢܐ ܕܒܘܨܐ. ܣ. ܟܘܬܝܢܝܬܐ. Cod. VII ex corr. manu 2da: καὶ συσφίγξεις τὸν χιτῶνα. Cf. ad v. 4. [71] Nobil., Cod. 85: Οἱ λοιποί· αἱ συσφίγξεις. Cod. 130: Οἱ λ. εσυσφίγξεις (sic). Errorem sagaciter detexit Scharfenb. in *Animadv.* p. 73. Vulg.: *stringesque tunicam bysso.* [72] Cod. X scholium affert: Τὴν κίδαριν Ἀ. μίτραν καλεῖ, Θ. ὕψωμα, δεικνὺς ὅτι τὰς κιδάρεις ἀνατεινομένας εἶχον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Πῖλος δὲ ἦν βύσσινος, εἰς ὀξὺ λήγων, κ.τ.ἑ. Montef. ex Regio uno ediderat: Ἀ. Σ. Ο΄. κίδαριν. Θ. ὕψωμα, notans: "Quis credat Theodotionem qui supra v. 39 κίδαριν vertat, hic vertisse ὕψωμα?" Quidni autem haec lectio non ad מִצְנֶפֶת, sed ad מִגְבָּעוֹת (v. 40), quod Senioribus pariter sonat κιδάρεις, pertineat? [73] Sic Codd. 58, 72, Syro-hex. [74] Syro-hex. ܣ. ܘܬܓܡܘܪ. ܐ. ܬ. ܘܬܡܠܐ. Ad Sym. cf. Cap. xxix. 9 in LXX et Syro-hex. [75] Sic Codd. 75, 85 (cum αἰώνιον in marg.), 130. [76] Cod. 130 in textu: εἰς τὸν αἰῶνα αὐτῶν (sic); in marg. autem: Ἀ. αἰώνιον αὐτοῦ (sic). [77] Syro-hex. Sic sine notis Cod. 72, Arm. 1. [78] Idem. [79] Idem. [80] Idem. Sic sine notis Cod. 72. [81] Idem. [82] Idem. Sic sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2. [83] Idem. [84] Idem. Pronomen abest a Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, aliis, Arm. 1. [85] Idem. [86] Idem, qui pingit: συν÷δεδεμένα ◂ ἐν χρ. Haec desunt in Codd. 14, 15, 16, aliis. [87] Idem. Sic sine notis Codd. 72, 75. [88] Idem. [89] Idem. Deest clausula in Cod. 58. [90] Idem. Deest in Codd. 30, 58. [91] Idem. [92] Idem. Sic sine aster. Cod. 72. [93] Idem. [94] Idem. [95] Idem. Sic sine obelo Codd. 30, 58, 72 (cum ἄξει). [96] Idem. Sic sine obelo Ald., Codd. III (cum ἐφ' ἑαυτοῖς), VII, X, 14, 15, 16, alii.

Cap. XXIX. [1] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܡܩܕܫܘ. ܣ. ܐܝܟ ܕܠܡܩܕܫܘ. Lectionem ἁγιάσαι in textu habent Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, alii. Cod. 108 in textu: ἁγιάσαι; in marg. autem: εἰς τὸ ἁγιάσαι. [2] Sic Syro-

2. בְּלוּלֹת. *Perfusas.* Οʹ. πεφυραμένους. ʼΑ. ἀναμεμιγμένας. Θ. ἀναπεποιημένας.[3]

5. וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן. Οʹ. ἐνδύσεις ※ Σ. αὐτὰ ◂ Ἀαρών.[4]

אֶת־הַכֻּתֹּנֶת וְאֵת מְעִיל הָאֵפֹד. Οʹ. καὶ τὸν χιτῶνα τὸν ποδήρη. Alia exempl. καὶ τὸν χιτῶνα καὶ τὸν ποδήρη ※ τοῦ ἐπενδύματος ◂.[5] ʼΑ. τὸν χιτῶνα καὶ τὸ ἔνδυμα τοῦ ἐπενδύματος. Σ. τὸν χιτῶνα καὶ τὸ ἐπένδυμα τοῦ ἐπενδύματος. Θ. τὸν χιτῶνα καὶ τὸν ἐπενδύτην τῆς ἐπωμίδος.[6]

6. אֶת־נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ. *Diadema sanctum.* Οʹ. τὸ πέταλον τὸ ἁγίασμα. Οʹ. ʼΑ. τὸ πέταλον τὸ ἅγιον.[7] Σ. (τὸ) ἀφόρισμα . .[8]

9. אַבְנֵט אַהֲרֹן וּבָנָיו. *Balteo Aaronem et filios ejus.* Οʹ. ταῖς ζώναις ※ Ἀαρὼν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ◂.[9] ʼΑ. διαζώνῃ (s. ζώνῃ) Ἀαρών . .[10] Σ. ζώνας Ἀαρών . .[11] Θ. ζώνῃ Ἀαρών . .[12]

12. יְסוֹד. *Fundamentum.* Οʹ. τὴν βάσιν. Ἄλλος· θεμέλιον.[13]

13. וְאֵת הַיֹּתֶרֶת. *Et lobum majorem* (s. *reticulum*). Οʹ. καὶ τὸν λοβόν. ʼΑ. Θ. (καὶ) τὸ περιττόν.[14]

וְהִקְטַרְתָּ. Οʹ. καὶ ἐπιθήσεις. Ἄλλος· καὶ θυμιάσεις.[15]

14. חַטָּאת הוּא. *Sacrificium pro peccato est.* Οʹ. ἁμαρτίας (alia exempl. ἁμαρτία[16]) γάρ ἐστι. ʼΑ. Θ. περὶ ἁμαρτίας ἐστίν.[17]

17. תְּנַתֵּחַ. *In frusta concides.* Οʹ. διχοτομήσεις. Ἄλλος· μελίσεις.[18]

לִנְתָחָיו. *In frusta ejus.* Οʹ. κατὰ μέλη. Ἄλλος· μεληδόν.[19]

קִרְבּוֹ. Οʹ. τὰ ἐνδόσθια. Ἄλλος· τὴν κοιλίαν αὐτοῦ.[20]

18. רֵיחַ נִיחוֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה הוּא. *Odor suavitatis, sacrificium cremandum Jovae est.* Οʹ. εἰς ὀσμὴν εὐωδίας· θυμίαμα (alia exempl. θυσίασμα[21]) κυρίῳ ἐστί. ʼΑ. Θ. ὀσμὴ εὐαρεστήσεως πυρὸν (s. πύρον) κυρίῳ αὐτό. Σ. ὀσμὴ εὐαρεστήσεως . . .[22]

---

hex., et sine notis (cum ἄρτον ἄζυμον) Cod. 72, Arab. 1, 2. Codd. 85, 130, uterque in marg.: Οʹ. κολύρας (sic) ἀζύμους. Nobil. ad clausulam sequentem, καὶ λάγανα ἄζυμα, affert: Schol. κολλύρας ἀζύμους ἀναμεμιγμένας; unde Montef. notam hexaplarem imperite fecit: Οʹ. λάγανα ἄζυμα κεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ. ʼΑ. κολλύρας ἀζύμους ἀναμεμιγμένας ἐν ἐλαίῳ. Θ. ἀναπεποιημένους (sic). [3] Codd. 85, 130: Θ. ἀναπεποιημένους. ʼΑ. ἀναμεμιγμένους, lectione, ut videtur, ad masculinum πεφυραμένους accommodata. [4] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III. Scilicet pro אֶת־הַבְּגָדִים Symmachum non τὰς στολὰς, sed τὰ ἱμάτια posuisse credibile est. [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 85, 130, uterque in marg., praemisso Οʹ. Supplementum τοῦ ἐπενδύματος est in Codd. 14, 16, 25, aliis. [6] Syro-hex. ܐ. ܟܘܬܝܢܐ ܘܠܒܘܫܐ ܗ̇ܘ ܕܠܒܫܐ ܡܢ ܠܒܘܫܐ. ܣ. ܟܘܬܝܢܐ ܘܠܒܫܐ ܡܢ ܠܒܘܫܐ ܕܠܒܫܐ ܡܢ ܠܒܘܫܐ. ܬ. ܟܘܬܝܢܐ ܘܠܒܫܐ ܡܢ ܠܒܘܫܐ ܕܟܬܦܬܐ. Symmachi et Theodotionis Graeca exstant in Nobil., Codd. 85 (teste Montef.), 130 (qui τὸν (sic) ἐπένδυμα pro τὸν ἐπενδύτην male scribit). Ad Aq. cf. ad Cap. xxviii. 31. Ad Theod. cf. Hex. ad Job. i. 20. Jesai. lix. 17. Ezech. xxvi. 16. [7] Codd. 85, 130 (cum Οʹ. pro Οʹ. ʼΑ.). Sic in textu Codd. 58, 72, 128. [8] Nobil., Cod. 130 (cum ἀφορισμός). Lectio Aquilam potius quam Symmachum refert, coll. Hex. ad Levit. xxi. 12. 2 Reg. i. 10. 4 Reg. xi. 12. Psal. cxxxi. 18. [9] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 72, Arab. 1, 2 (cum τῶν υἱῶν), Arm. 1 (idem). Codd. 85 (sine ταῖς), 130, uterque in marg.: Οʹ. ταῖς ζώναις Ἀαρών. [10] Nobil. affert: ʼΑ. διὰ ζώνην Ἀαρών; pro quo Montef. ex Regio uno et Basil. edidit: ʼΑ. διαζωνῇ (sic) Ἀαρὼν, invita, ni fallor, lingua. Rectius fortasse Cod. 130: ʼΑ. ζώνῃ Ἀαρών. [11] Codd. 85, 130, et "duo Regii." [12] Nobil., Codd. 85, 130. [13] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Prov. x. 25. [14] Cod. X, concinente interprete Graeco-Ven. Cf. Hex. ad Levit. viii. 25. ix. 10. Cod. VII in marg. manu 2da: τὸ κατώτερον μέρος τοῦ ἥπατος. [15] Cod. VII superscript. manu 2da. Ante καὶ ἐπιθήσεις in textum inferunt θυμιάσεις Codd. 14, 16, 25, alii. [16] Sic Comp., Codd. 58, 71, 85, 128, 129. Codd. 85, 130, uterque in marg.: Οʹ. ἁμαρτίας (γάρ ἐστι). [17] Codd. 85 (sine ἐστὶν), 130 (cum ʼΑ. pro ʼΑ. Θ.). [18] Cod. VII in marg. manu 2da. [19] Cod. 32 in textu. Lectio exquisitior nescio an Symmacho imputanda sit. [20] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Levit. iv. 8. [21] Sic Comp., Ald., Codd. II (manu 2da), III, VII, 14, 15, 16, alii, Syro-hex. [22] "Ex uno Regio, et ex Ed. Romana [ubi tantummodo habetur: Schol. Οἱ ἄλλοι· εὐαρεστήσεως, ex Theodoreto, ut videtur, in Quaest. LXII ad Exod. xxix. 25]. Aquila et Theodotio אִשֶּׁה solent vertere πύρρον [sic], ut passim videas in Levitico."—*Montef.* De scriptura vocis πυρὸν vid. nos in Hex. ad Levit. ii. 9.

20. עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן וְעַל־תְּנוּךְ אֹזֶן (*auriculam*) בָּנָיו הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן (*pollicem*) יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית. Ο΄. *ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς Ἀαρὼν τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον* (Ἀ. *τὸν ἀντιδάκτυλον*[23]) *τῆς δεξιᾶς χειρὸς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς λοβοὺς τῶν ὤτων τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν δεξιῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν.* Alia exempl. *ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς Ἀαρὼν,* ※ Θ. *καὶ ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ* ◄ *τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς* ※ Ἑβρ. *αὐτῶν* ◄ *τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς* ※ *αὐτῶν* ◄ *τοῦ δεξιοῦ,* ÷ *καὶ ἐπὶ τοὺς λοβοὺς τῶν ὤτων τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν δεξιῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν* ◄.[24]

וְזָרַקְתָּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב. Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ προσχεεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ* ◄.[25]

21. Ο΄. ÷ *τὸ δὲ* (alia exempl. *καὶ τὸ*[26]) *αἷμα τοῦ κριοῦ προσχεεῖς πρὸς τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ* ◄.[27]

22. הַחֵלֶב וְהָאַלְיָה. *Adipem et caudam.* Ο΄. *τὸ στέαρ αὐτοῦ.* Alia exempl. *τὸ στέαρ* ※ Ἑβρ. *καὶ τὴν κέρκον* ◄ ÷ *αὐτοῦ* ◄.[28]

22. וְאֵת שׁוֹק. *Et crus.* Ο΄. *καὶ τὸν βραχίονα.* Οἱ λοιποί· *τὴν κνήμην.*[29]

23. וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת. *Et placentam panis olei unam.* Ο΄. *ἐξ ἐλαίου.* Alia exempl. ※ Οἱ Γ΄. *καὶ κολλύραν ἄρτου* ◄ *ἐξ ἐλαίου* ※ Ἑβρ. *μίαν* ◄.[30]

25. אֹתָם. Ο΄. *αὐτά.* Ἀ. *αὐτούς.* Σ. Θ. *αὐτά.*[31]

26. הַמִּלֻּאִים. *Inaugurationis.* Ο΄. *τῆς τελειώσεως.* Ἀ. *τῆς πληρώσεως.* Σ. Θ. *τῶν τελειώσεων.*[32]

28. שַׁלְמֵיהֶם תְּרוּמָתָם לַיהוָה. (E sacrificiis) *pacificis eorum, oblatio eorum Jovae.* Ο΄. *τῶν σωτηρίων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἀφαίρεμα κυρίῳ.* Alia exempl. *τῶν σωτηρίων* ※ Ἀ. Θ. *αὐτῶν* ◄, *ἀφαίρεμα* ※ Ἑβρ. *αὐτῶν τῷ* ◄ *κυρίῳ.*[33]

29. וּלְמַלֵּא־בָם. Ο΄. *καὶ τελειῶσαι* (Ἀ. *πληρῶσαι.* Σ. *τελειωθῆναι*[34]) ※ *ἐν αὐτοῖς* ◄.[35]

36. לַיּוֹם עַל־הַכִּפֻּרִים. *Quotidie pro expiationibus.* Ο΄. *τῇ ἡμέρᾳ τοῦ καθαρισμοῦ* (Ἀ. Σ. Θ. *ἐξιλασμοῦ*[36]).

וְחִטֵּאתָ. *Et mundabis.* Ο΄. *καὶ καθαριεῖς.* Οἱ λοιποί· *περιαμαρτιεῖς.*[37]

37. תְּכַפֵּר. *Expiabis.* Ο΄. *καθαριεῖς.* Οἱ λοιποί· *ἐξιλάσῃ.*[38]

---

[23] Codd. 85 (teste Montef.), 130. Nobil. affert: Schol. *τὸν ἀντιδάκτυλον.* Paulo ante ad *λοβὸν* Cod. VII in marg. manu 2da: *τὸ ἄκρον, ἤγουν τὸ ἁπαλόν.* Cf. Kimchi apud Gesen. *Thes. Ling. Hebr.* p. 1511. [24] Sic Syro-hex., et sine notis hexaplaribus, omissis quoque quae sub obelo jacent, Cod. 72, praeterquam quod pro *τῶν υἱῶν αὐτοῦ* in priore loco *τῶν υἱῶν αὐτῶν* male exhibet. [25] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 58, 72 (cum *ἐπιχεεῖς*), 85 (in marg.), 128, Arab. 1, 2 (uterque sine *κύκλῳ*), Arm. 1. [26] Sic Cod. 72, Syro-hex. [27] Obelus est in Syro-hex. Clausulam reprobat Cod. 58. [28] Sic Syro-hex. (qui confuse pingit: ※ Ἑβρ. *καὶ τὴν* ◄ *κέρκον αὐτοῦ* ◄ (sic)), et sine notis Codd. 72, 85 (cum *καὶ τὴν κ.* in marg.), 128, 130 (ut 85), 131 (superscript. *καὶ τὴν κ.*), Arab. 1, 2. [29] Nobil., Codd. 85 (teste Montef.), 130. Regius unus apud Montef.: *οἷον* (fort. *οἱ λ.*) *τὴν κνήμην.* [30] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 58 (cum *κολλούραν* in textu, et *κολλουρίδα* in marg. eadem manu), 72, 131 (superscript. *καὶ κολλύραν ἄρτου*), Arab. 1, 2. [31] Syro-hex. ܐ. ܐܢܘܢ. ܣ. ܬ. ܐܢܝܢ ◆. In textu *αὐτοὺς* habent Ald., Codd. III, VII (corr. ex *αὐτοῖς*), X, 14, 15, 16, alii (inter quos 85 in marg.). [32] Idem: ܐ. ܕܡܘܠܝܐ. ܣ. ܬ. ܕܫܘ̈ܡܠܝܐ. [33] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2. In textu *τῶν υἱῶν Ἰσρ.* om. Comp., Ald., Codd. VII, X, 14, 15, 16, alii; pro quibus *αὐτῶν* habent Codd. X (in marg.), 74, 75, alii. [34] Syro-hex. ܐ. ܠܡܡܠܐ. ܣ. ܠܡܫܬܡܠܝܘ ◆. [35] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 72. Arm. 1: *καὶ τελειῶσαι* + *ἐν αὐτοῖς.* [36] Nobil., Cod. X. Cod. 58 in marg. sine nom.: *ἐξιλασμοῦ.* Minus probabiliter Cod. 130 in marg. sine nom.: *ἐξίλασμα.* Plena lectio trium interpretum fortasse erat: *τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ* (s. *περὶ*) *τοῦ ἐξιλασμοῦ.* Cf. ad Cap. xxx. 10. [37] Cod. X. Cf. Hex. ad Lev. ix. 15. Ezech. xliii. 20. Mendose Codd. 57 (cum *οἱ ὅλοι*), 85, 130: *Οἱ λοιποί· περὶ ἁμαρτίας.* Etiam Regius unus apud Montef.: Ἀ. Σ. Θ. *ἐξιλασμοῦ περὶ ἁμαρτίας.* [38] Nobil., Codd. 85 (teste Montef.), 130.

37. קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. Ο΄. ἅγιον τοῦ ἁγίου (alia exempl. τῶν ἁγίων[39]).

40. בָּלוּל. *Perfusae.* Ο΄. πεφυραμένης. Ἄλλος· ἀναπεποιημένης.[40]

הַהִין. Ο΄. εἴν. Ἄλλος· ἀΐν.[41]

41. וּכְנִסְכָּהּ תַּעֲשֶׂה־לָּהּ. Ο΄. καὶ κατὰ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ (Θ. αὐτῆς. Ἀ. Σ. ὡς οἱ Ο΄[42]) ποιήσεις ※ Ἀ. Σ. αὐτῷ ◄.[43]

42. עֹלַת. Ο΄. θυσίαν. Alia exempl. ὁλοκαύτωμα.[44] Ἀ. εἰς ὁλοκαύτωσιν (s. ὁλοκαύτωμα). Σ. ἀναφοράν.[45]

43. וְנֹעַדְתִּי. *Et conveniam.* Ο΄. καὶ τάξομαι. Ἄλλος· καὶ συντάξομαι.[46]

45. וְשָׁכַנְתִּי. *Et habitabo.* Ο΄. καὶ ἐπικληθήσομαι. Ἄλλος· καὶ σκηνώσω.[47]

Cap. XXIX. 1. μοι ÷ αὐτούς ◄.[48] 5. ÷ τὸν ἀδελφόν σου ◄.[49] 9. ἱερατεία ÷ μοι ◄.[50] 12. ÷ λοιπόν ◄.[51] 14. τὸ δέρμα ※ Ἑβρ. (s. Οἱ Γ΄.) αὐτοῦ ◄, καὶ τὴν κόπρον ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◄.[52] ※ Ἀ. Θ. ἐν ◄ πυρί.[53] 16. τὸ αἷμα ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◄.[54] 17. μέλη ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◄.[55] τὰ ἐνδόσθια ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◄.[56] τοὺς πόδας ※ αὐτοῦ ◄.[57] τὰ διχοτομήματα ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◄.[58] τῇ κεφαλῇ ※ αὐτοῦ ◄.[59] 23. τῶν ÷ προτεθειμένων ◄.[60] 28. ÷ γάρ ◄.[61] 31. τὰ κρέα ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◄.[62] 38. ÷ ἐστιν ◄.[63] ÷ ἀμώμους ◄.[64] ÷ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ◄.[65] ÷ κάρπωμα ἐνδελεχισμοῦ ◄.[66] 42. λαλῆσαί σοι ※ Ἑβρ. ἐκεῖ ◄.[67] 46. ÷ εἰμι ◄.[68] καὶ εἶναι ※ κύριος ◄ ὁ θεὸς αὐτῶν.[69]

CAP. XXX.

1. מִקְטַר קְטֹרֶת. *Locum suffitionis suffimenti.* Ο΄. ※ Σ. Θ. θυμιατήριον ◄ θυμιάματος.[1] Ἀ. . θυμιάσεως.[2]

4. לְבָתִּים לְבַדִּים. *In receptacula vectium.* Ο΄. ψαλίδες ταῖς σκυτάλαις. Ἀ. . τοῖς ἀναφορεῦσι. Σ. Θ. εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσι.[3] Aliter: [Ἀ.] Σ. εἴσοδοι . .[4]

---

[39] Sic Comp. (sine τῶν), Ald., Codd. X (in marg.), 19 (ut Comp.), 59, 85 (in marg.), 108 (ut Comp.), 128, Syro-hex. [40] Cod. 58 in textu: ἀναπεφυραμένης; in marg. autem: ἀναπυημένης (sic; non, ut Holmes., ἀναπνημένης). Cf. ad v. 2. [41] "Sic quidam MSS. et schedae Combefisianae, cum hac nota [Theodoret. Opp. T. I, p. 169]: Ἀΐν μέτρον Ἑβραϊκὸν οἴνου καὶ ἐλαίου· δέχεται δέ, ὥς φησιν Ἰώσηπος, δύο χόας Ἀττικούς· κ.τ.ἑ."—*Montef.* Scriptura suspecta. In loco Theodoreti aeque ac in Bibliis Graecis libri inter εἰν et ἰν (s. ἶν) dispertiuntur. [42] Syro-hex. Theodotionem ad μαναὰ (מִנְחָה) feminini generis, ceteros autem ad δῶρον respexisse probabiliter opinatur Ceriani. Cf. Hex. ad Jesai. lxvi. 3. Dan. ii. 46. [43] Sic Syro-hex., et sine notis Arab. 1, 2 (cum αὐτό?), Arm. 1. Post ποιήσεις in initio versus Holmes. e Cod. 72 exscripsit αὐτὸ, quod huc pertinere videtur. [44] Syro-hex. in textu: ܢܣܒܐ ܡܫܡܠܝܐ; in marg. autem: ܕܟܠܗ. [45] Idem: ܐ. ܠ. ܠܥܠܬܐ ܡܫܡܠܝܐ. ܣ. ܡܩܘܪܒܐ. Cf. Hex. ad Gen. viii. 20. Job. xlii. 8. Psal. l. 21. [46] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. ad Cap. xxv. 22. [47] Cod. VII superscript. manu 2da. [48] Syro-hex. Pronomen deest in Comp., Codd. 16, 32, 108, 118. [49] Idem. [50] Idem. [51] Idem. Deest in Cod. 58. [52] Idem. Sic sine notis Codd. 14, 16, 25, alii. [53] Idem. Sic sine notis Comp., Cod. 108. [54] Idem. Sic sine notis Codd. 14, 16, 25, alii, Arab. 1, 2. [55] Idem. [56] Idem. Sic sine notis Codd. 14, 16, 25, alii, Arab. 1, 2. [57] Idem. Sic sine aster. Codd. 52, 72, Arab. 1, 2. [58] Idem. Sic sine notis Codd. 15, 72, Arab. 1, 2. [59] Idem. Sic sine aster. Codd. 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [60] Idem, qui pingit: ÷ τῶν πρ. ◄. [61] Idem. [62] Idem. Sic sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [63] Idem. [64] Idem. Vocem reprobant Codd. 15, 58. [65] Idem. Deest in Comp., Ald., Codd. VII, X, 14, 16, aliis. [66] Idem. [67] Idem. Sic sine notis Cod. VII (manu 2da), Arm. 1. [68] Idem. Vocula deest in Codd. 14, 16, 25, aliis. [69] Idem. Sic (pro καὶ εἶναι αὐτῶν θ.) sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2.

CAP. XXX. [1] Sic Syro-hex., Cod. 85 (sine Σ. Θ.), et in marg. sine notis Codd. X, 75. [2] Syro-hex. ܐ. ܕܒܘܣܡܐ. Vox Syriaca ponitur pro θυμίαμα (in textu ܒܣܡܐ) in Hex. ad Cant. Cant. ii. 17; pro ἀναθυμίασις ibid. iii. 6. [3] Syro-hex. ad ψαλίδες: Σ. εἰς θήκας (ܒܬܝܩܐ); et ad ταῖς σκυτάλαις: Ἀ. Σ. Θ. τοῖς ἀναφορεῦσι (ܠܡܥܫܢܐ). E libris Graecis Cod. 108 affert: Ἀ. Σ. Θ. τοῖς ἀν.; Cod. X: Σ. Θ. εἰς θήκας τοῖς ἀν., quam lectionem soli Theodotioni vindicat Cod. 85. [4] Cod. 85 (ad ψαλίδες): Σ. εἴσοδοι. Cod. X (ante dictam lectionem Symmachi et Theodotionis): Ἀ. Σ. εἴσοδοι, cum scholio: Σκυτάλας μὲν ἐνταῦθα τοὺς ἀναφορεῖς ἤτοι διωστῆρας καλεῖ, ψαλίδας δὲ τοὺς κρίκους, οὓς καὶ εἰσόδους ἐκάλεσεν ὁ Σύμμαχος. Idem scholium e duobus Regiis protulit Montef., qui tamen pro σκυτάλας μὲν exscripsit Ἀκύλας μᾶλλον [μᾶλλον pro μὲν habent Cod. 64, qui Regius est, et Cat. Niceph. p. 897], male vertens: *Aquila hic vectes vocat*

6. לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת. *Ante aulaeum.* Ο΄. ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος (Ἄλλος· βλήματος[5]).

לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת. Ο΄. Vacat. ※ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῶν μαρτυρίων ◂.[6]

7. קְטֹרֶת סַמִּים. *Suffimentum aromatum.* Ο΄. θυμίαμα σύνθετον λεπτόν. Ἀ. Σ. θυμίαμα ἡδυσμάτων. Θ. θυμίαμα ἀρωμάτων.[7]

8. תָּמִיד. Ο΄. ἐνδελεχισμοῦ διαπαντός. Alia exempl. ἐνδελεχισμοῦ.[8]

10. מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֵּר עָלָיו. Ο΄. ἀπὸ τοῦ αἵματος (alia exempl. add. τοῦ περὶ τῆς ἁμαρτίας[9]) τοῦ καθαρισμοῦ (Ἀ. τοῦ ἐξιλασμοῦ[10]) καθαριεῖ αὐτό. Alia exempl. ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν ἁμαρτιῶν ÷ τοῦ καθαρισμοῦ ◂ τοῦ ἐξιλασμοῦ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ καθαριεῖ αὐτό.[11]

12. כֹּפֶר. Ο΄. λύτρα. Οἱ λοιποί· ἐξίλασμα.[12]

בִּפְקֹד אֹתָם. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτῶν ◂.[13]

13. זֶה יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים. Ο΄. καὶ τοῦτό ÷ ἐστιν ◂[14] ὃ δώσουσιν ὅσοι ἂν παραπορεύωνται τὴν ἐπίσκεψιν. Σ. τοῦτο δώσουσιν πᾶς ὁ παρερχόμενος ἐπὶ τὰς ἐπισκέψεις. Θ. τοῦτο δώσουσιν πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐπὶ τὰς ἐπισκοπάς.[15] Ἄλλος· πᾶς παρὼν ἐπὶ τὸν ἀριθμόν.[16] Ἄλλος· πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐν τοῖς ἀριθμοῖς.[17]

13. הַשָּׁקֶל. Ο΄. τοῦ διδράχμου. Ἀ. Σ. (τοῦ) στατῆρος.[18]

16. עַל־עֲבֹדַת. *In usum ministerii.* Ο΄. εἰς τὸ κάτεργον. Ἀ. Θ. ἐπὶ τὴν δουλείαν. Σ. εἰς τὰ ἔργα.[19]

18. וְעָשִׂיתָ. Ο΄. ποίησον. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ποιήσεις.[20]

20. אִשֶּׁה. Ο΄. τὰ ὁλοκαυτώματα (alia exempl. ὁλοκαρπώματα[21]). Ἀ. Θ. πυρόν.[22]

23. קַח־לְךָ. Ο΄. λάβε ※ Σ. σεαυτῷ ◂.[23]

בְּשָׂמִים. Ο΄. ἡδύσματα. Ἀ. ἀρώματα.[24]

24. וְקִדָּה. *Et casiam.* Ο΄. καὶ ἴρεως. Ἄλλος· καὶ κασσίας.[25]

27. וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן. Ο΄. Vacat. ※ Ἑβρ. καὶ τὴν τράπεζαν ◂.[26]

28. וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ. *Et labrum, et basin ejus.* Ο΄. καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸν λουτῆρα. Alia exempl. καὶ τὸν λουτῆρα καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ.[27]

31. מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ. Ο΄. ἄλειμμα χρίσεως ἅγιον. Alia exempl. ἄλειμμα ἅγιον.[28]

32. וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ. *Et secundum mensuram* (composi-

διωστῆρας, *annulos vero circulos* etc. Ex hoc autem errore orta est lectio plane commentitia: Ἀ. εἰς κρίκους τοῖς διωστῆρσι. [5] Codd. 85, 130, uterque in marg. sine nom. [6] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 18, 55, 72 (cum ἐπὶ τοῦ μαρτυρίου), alii, Arab. 1, 2. [7] Codd. 85, 130 (cum Σ. pro Ἀ. Σ.). [8] Sic Codd. VII, 29, 59, alii, et Syro-hex. (cum διαπαντὸς in marg.). [9] Sic Arm. 1 in textu; in marg. autem Codd. X, 85, 130. [10] Nobil. [11] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 30 (cum καθαρίσει), 72, 75 (ut 30), 85 (cum καθαριεῖς), 130, Arab. 1, 2. Sic, sed om. τοῦ καθαρισμοῦ, Comp., Ald., Codd. VII, X, 14, 15, 16, alii. [12] Codd. 85 (teste Montef.), 130. Sic sine nom. Nobil., Cod. 58 in marg. [13] Sic Syro-hex. in textu, et sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [14] Obelus est in Syro-hex. [15] Codd. 85, 130. [16] Cod. X in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Num. ii. 32. [17] Cat. Niceph. p. 899. Nobil. affert: Schol. πᾶς ὁ πορευόμενος ἐν τοῖς ἀ. [18] Cod. X. Cf. Hex. ad Gen. xxiii. 15. [19] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܫܡܫܘܬܐ ܀ ܣ. ܠܥܒ̈ܕܐ. Cod. 108: Θ. ἐπὶ (non εἰς, qui Holmesii est error) τὴν δ. Σ. εἰς τὰ ἔργα. [20] Syro-hex., et sic in textu sine notis Cod. 72. [21] Sic Codd. VII, 54, 59, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ὁλοκ. in marg.), et Syro-hex. [22] Montef. affert: Ἀ. Θ. πύρρον (sic), non memorato auctore. Cf. ad Cap. xxix. 18. [23] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 55, 72, 128, 130, Arab. 1, 2, Arm. 1. [24] Nobil. Sic Cod. VII in marg. manu 2da sine nom. [25] Sic in textu Cod. 75. Cod. VII in marg. manu 2da: ξυ λα λ (ξυλαλόης). Interpres Graeco-Ven. κόστου, quod manus 2da superscripsit in Cod. 131. [26] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Codd. VII (in marg. manu 2da), 72, 75, 85, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [27] Sic Codd. 58, 75, Arm. 1, Syro-hex. In textu LXXvirali post λουτῆρα add. καὶ τὴν β. αὐτοῦ Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 16, 18, alii. [28] Sic Codd. 30, 75 (cum

tionem) *ejus.* Οʹ. καὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν (Ἀ. συμμετρίαν[29]) ταύτην.

33. מֵעַמָּיו. Οʹ. ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Οἱ Γʹ ὁμοίως· τῶν λαῶν αὐτοῦ.[30]

35. מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח. *Opus unguentarii, sale conditum.* Οʹ. ἔργον μυρεψοῦ μεμιγμένον. Alia exempl. ἔργον μυρεψοῦ συνθέσεως.[31]

36. וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה. Οʹ. καὶ θήσεις ※ Ἑβρ. ἐξ αὐτοῦ ◁.[32]

36, 37. תִּהְיֶה לָכֶם: וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. Οʹ. ἔσται ὑμῖν θυμίαμα. Alia exempl. ἔσται ὑμῖν. ※ Ἀ. Θ. καὶ τὸ ◁ θυμίαμα ※ Ἀ. Σ. Θ. ὃ ποιήσεις ◁.[33]

37. לֹא תַעֲשׂוּ. Οʹ. οὐ ποιήσετε. Οἱ λοιποί· οὐ ποιηθήσεται.[34]

38. אִישׁ אֲשֶׁר. Οʹ. ※ Ἀ. Θ. ἀνὴρ ◁ ὅς.[35]

Cap. XXX. 2. τὸ μῆκος ※ Ἀ. Θ. αὐτοῦ ◁. τὸ εὖρος ※ Ἀ. Θ. αὐτοῦ ◁.[36] 3. ÷ στρεπτὴν ◁. 4. ÷ καθαροὺς ◁.[37] ÷ στρεπτὴν ◁.[38] κλίτη ※ αὐτοῦ ◁.[39] πλευροῖς ※ αὐτοῦ ◁.[40] 6. τοῦ ÷ ὄντος ◁.[41] 19. τοὺς πόδας ※ Ἑβρ. αὐτῶν ◁.[42] 21. τὰς χεῖρας ※ Ἀ. Σ. αὐτῶν ◁.[43] τοὺς πόδας ※ Οἱ Γʹ. αὐτῶν ◁.[44] 23. (÷) σίκλους ◁.[45] 34. ※ καὶ ◁ ὄνυχα.[46] 35. ÷ ἔργον ◁ ἅγιον.[47]

CAP. XXXI.

2. בֶּן־חוּר. Οʹ. τὸν Ὤρ. Alia exempl. υἱοῦ Ὤρ.[1]

4. Οʹ. ÷ καὶ τὴν ὑάκινθον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὸ κόκκινον τὸ νηστὸν, καὶ τὴν βύσσον τὴν κεκλωσμένην ◁.[2]

5. וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ. *Et in fabricatione gemmarum ad inserendum* eas, *et in fabricatione lignorum.* Οʹ. καὶ τὰ λιθουργικὰ, καὶ εἰς τὰ ἔργα τὰ τεκτονικὰ τῶν ξύλων. Alia exempl. καὶ τὰ λιθουργικὰ ※ Θ. πληρώσεως ◁[3] ÷ εἰς τὰ ἔργα ◁, καὶ τὰ τεκτονικά.[4]

6. וַאֲנִי הִנֵּה. Οʹ. καὶ ἐγὼ ※ Ἀ. Θ. ἰδοὺ ◁.[5]

7. וְאֵת כָּל־כֵּלָיו. Οʹ. καὶ ※ σύμπασαν ◁ τὴν διασκευήν.[6]

8, 9. וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו. Οʹ. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, καὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ.[7]

ἅγιον ἁγίων), Syro-hex. (cum χρίσεως in marg.). [29] Cod. X, et in marg. sine nom. Cod. 85. Alia versio, κατὰ τὸ εἶδος τοῦτο, est in Codd. 58 (in marg.), 75. [30] Syro-hex. (cum ܥܡܡܘܗܝ in textu): ܗܟܘܬ ܥܡܡܐ ܕܝܠܗ (.) [31] Sic Ald. (cum μυρεψικοῦ), Codd. 19, 29, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. Duplex versio, ἔργον μυρεψοῦ μεμιγμένον συνθέσεως, est in Cod. III. [32] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 128, Arm. 1. [33] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (cum ποιήσετε). [34] Nobil. Vix est ceterorum interpretum, sed alia lectio, quae in Codd. 15, 32, 52, 75, 129, et Cat. Niceph. p. 904 habetur. Mox ad σύνθεσιν Cod. X in marg.: συμμετρίαν. Cf. ad v. 32. [35] Sic Syro-hex. Ad ὃς Cod. 85 in marg.: ἀνήρ. Eandem vocem post ὡσαύτως in textum inferunt Codd. 14, 16, 25, alii. [36] Syro-hex. Sic sine notis Cod. 72. Mox τὸ ὕψος αὐτοῦ sine notis Codd. 58, 72, Arm. 1, Syro-hex. [37] Idem. [38] Idem. Vox deest in Codd. 55, 58. [39] Idem. Sic sine aster. Cod. 76, Arab. 1, 2. [40] Idem. Sic sine aster. Codd. 58, 72. [41] Idem, qui pingit: ÷ τοῦ ὄντος ◁. Posterior vox deest in Cod. 58. [42] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. 14, 16, 19, alii, Arab. 1, 2. [43] Idem. Sic sine notis Codd. 14, 16, 25, alii. [44] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. 14, 16, 19, alii, Arm. 1. [45] Idem (cum solo metobelo). [46] Idem. Sic sine aster. Ald., Codd. X, 14, 16, 18, alii, Arab. 1, 2. [47] Idem. Vox deest in Cod. 58.

CAP. XXXI. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 14, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, et, ut videtur, Syro-hex. Montef. ad τὸν τοῦ Οὐρείου affert: Οἱ λοιποί· υἱὸν Οὐρὶ, notans: "Sic quidam MSS." [2] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X, 14, 16, 18, alii. Haec, καὶ τὴν βύσσον τὴν κ., non leguntur in Ed. Rom. [3] Syro-hex. in textu: ※ .ܠ ܕܡܘܠܝܐ ◁. Post λιθουργικὰ Cod. 72 in textum infert πληρῶσαι. [4] Sic (pro καὶ εἰς τὰ ἔργα τὰ τ.) Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, X, 14, 16, 18, alii. [5] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72 (cum καὶ ἰδοὺ ἐγὼ), Arm. 1 (cum ※ ἰδού). Cod. 130 in marg.: Ἀ. Σ. ἰδού. [6] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 72, 128, Arm. 1. [7] Cod. 130, et in marg. sine nom. Cod. 85, uterque cum αὐτῆς in fine. Eadem in textu (cum αὐτοῦ) habent Cod. 72, Arab. 1, 2 (cum *vasa haec*), et (sub ※ Θ.) Syro-hex. (qui ܡܐܢܘܗܝ ܕܝܠܗ in plurali minus probabiliter pingit).

10. וְאֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ. Ο'. Vacat. ※ Θ. καὶ τὰ ἱμάτια τοῦ ἁγίου ◂.[8]

לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן. Ο'. Ἀαρὼν ※ Ἑβρ. τῷ ἱερεῖ ◂.[9]

13. דַּבֵּר. Ο'. σύνταξον. Ἄλλος· λάλησον.[10]

וּבֵינֵיכֶם. Ο'. καὶ ἐν ὑμῖν. Σ. Θ. (καὶ) ὑμῖν.[11]

14. כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם. Ο'. ὅτι ἅγιον τοῦτό ἐστι κυρίῳ ὑμῖν. Alia exempl. ὅτι ἅγιόν ἐστιν ὑμῖν.[12]

15. מוֹת יוּמָת. Ο'. ※ θανάτῳ ◂ θανατωθήσεται.[13]

17. בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο'. ἐν ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. Ἀ. μεταξὺ ἐμοῦ καὶ μεταξὺ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Σ. μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Θ. ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.[14]

שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ. *Cessavit et recreatus est.* Ο'. κατέπαυσε καὶ ἐπαύσατο. Alia exempl. ἐπαύσατο καὶ κατέπαυσεν.[15] Ἀ. διέλιπεν καὶ ἀνέψυξεν.[16]

18. כְּכַלֹּתוֹ. Ο'. ἡνίκα κατέπαυσεν ※ Θ. αὐτός ◂.[17]

Cap. XXXI. 3. ※ Οἱ Γ'. καὶ ◂ ἐν παντί.[18] 8. ÷ καὶ τὰ θυσιαστήρια ◂.[19] 17. ὅτι ÷ ἐν ◂ ἐξ ἡμέραις.[20]

Cap. XXXII.

1. וַיִּקָּהֵל. Ο'. συνέστη. Ἀ. Θ. καὶ ἐκκλησιάσθη.[1] Σ. ὡς οἱ Ο'.[2] Schol. συνηθροίσθη ἢ ἐπανέστη.[3]

כִּי־זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ. Ο'. ὁ γὰρ Μωυσῆς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Οἱ λοιποί· (ὅτι) οὗτος ὁ Μωυσῆς (ὁ) ἀνήρ.[4]

2. בְּנֵיכֶם. Ο'. Vacat. ※ Θ. καὶ υἱῶν ὑμῶν ◂.[5]

4. בַּחֶרֶט. *Scalpro.* Ο'. ἐν τῇ γραφίδι. Ἄλλος· ἐν τέχνῃ.[6]

וַיֹּאמְרוּ. Ο'. καὶ εἶπεν (alia exempl. εἶπαν[7]). Ἀ. Θ. καὶ εἶπον. Σ. αὐτοὶ δὲ εἶπον.[8]

6. וַיַּשְׁכִּימוּ. Ο'. καὶ ὀρθρίσας. Ἀ. Θ. καὶ ὤρθρισε. Σ. ὀρθρίσαντες δέ.[9]

וַיַּעֲלוּ. Ο'. ἀνεβίβασεν. Ἀ. Σ. ἀνήνεγκαν. Θ. καὶ ἤνεγκαν.[10]

7. לֶךְ־רֵד. Ο'. βάδιζε τὸ τάχος, κατάβηθι ἐντεῦθεν. Alia exempl. βάδιζε, κατάβηθι ÷ τὸ τάχος ἐντεῦθεν ◂.[11]

8. עֵגֶל מַסֵּכָה. Ο'. μόσχον ※ Ἑβρ. χωνευτόν ◂.[12]

---

[8] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Codd. 58 (om. τοῦ ἁγίου), 72, 131 (in marg. manu 2da), Arab. 1, 2. [9] Sic Syro-hex. Post Ἀαρὼν add. τοῦ ἱερέως Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [10] Sic in textu Comp., Codd. X (in marg.), 14, 16, 19, alii (inter quos 130 cum σύνταξον in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [11] Cod. 130. Sic in textu Cod. 75. [12] Sic Comp., Codd. III (cum ἔσται), 19, 58, alii, Syro-hex. [13] Sic Arm. 1 (cum ※ θανάτῳ ※), et sine aster. Ald., Codd. III, 14, 16, 18, alii, et Syro-hex. [14] Syro-hex. ܐ. ܒܝܢܝ ܠܗ ܘܒܝܢ ܒܢܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܣ. ܒܝܢܝ ܠܗ ܘܠܒܢܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܬ. ܒܡܨܥܬ ܠܗ ܘܒܡܨܥܬ ܒܢܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 14, 16, 18, alii, invito Syro-hex. [16] Codd. X (cum καὶ διέλειπεν καὶ ἀν.), 85, 130. Montef. ad כְּכַלֹּתוֹ (v. 18) lectionem refert, repugnante Basiliano suo. [17] Sic Syro-hex., et sine notis Arm. [18] Syro-hex. Sic sine notis Codd. 14, 16, 52, alii. [19] Idem. [20] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. II (cum ἐν supra lineam), III, X, 14, 15, 16, alii.

Cap. XXXII. [1] Cod. 108, silente Holmesio. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܐܬܟܢܫܘ. Cf. Jud. xx. 1 in LXX et Syro-hex. (Formam emendatiorem ἐξεκκλησιάσθη posuit Graeco-Ven.) [2] Syro-hex., qui τοῖς Ο' vindicat: καὶ συνέστη. [3] Nobil., Cat. Niceph. p. 907 (praem. Ἄλλος φησί·), et tres Regii apud Montef., cui "duae interpretationes" esse videbantur. [4] "Sic unus codex."—*Montef.* Cod. VII in marg. manu 2da: ὁ ἀνὴρ, unde articulum assumpsimus. Etiam Ald. ἀνὴρ pro ὁ ἄνθρωπος edidit. [5] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 58 (om. ὑμῶν), 72, 131 (superscript. manu 1ma), Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [6] Nobil., Regii duo, et schedae Combefis. (=Cat. Niceph. p. 909). Locus Nicephori est: Ἄλλος ἐν τέχνῃ φησὶν αὐτὸ τὸ χρυσίον ἐχώνευσε, διαπλάσας τὸν μόσχον, καὶ τορεύσας αὐτὸν, ἐπείπερ οἱ Αἰγύπτιοι τοῦτον ἔσεβον, κ. τ. ἑ. Ubi verba, ἐν τέχνῃ, ad contextum scholiastae pertinere probabiliter opinatur Scharfenb. in *Animadv.* p. 75. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [8] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܐܡܪܘ. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ. [9] Idem: ܐ. ܬ. ܘܐܩܕܡ. ܣ. ܡܩܕܡܝܢ ܕܝܢ. [10] Idem: ܐ. ܣ. ܐܣܩܘ. ܬ. ܘܐܝܬܝܘ. Pro ἀνεβίβασεν Codd. 25, 58 (in marg.) ἀνήνεγκεν habent. [11] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III, X, 18, 19, 25, alii. Cf. Hex. ad Gen. xlv. 9. [12] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 72, 131 (superscript. manu 1ma), Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※).

9. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא. Ο΄. Vacat. Σ. Θ. *καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωυσῆν· ἑώρακα τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἰδοὺ λαὸς σκληροτράχηλός ἐστιν.*[13]

11. יֶחֱרֶה אַפְּךָ. Ο΄. *θυμοῖ ὀργῇ.* Alia exempl. *θυμωθήσεται ὀργή* ※ *Ἑβρ. σου* ◂.[14]

13. אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם. Ο΄. *δοῦναι αὐτοῖς* (alia exempl. *τῷ σπέρματι αὐτῶν*[15]). Ἀ. *δώσω τῷ σπέρματι ὑμῶν.*[16]

14. עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. Ο΄. *περὶ ποιῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ.* Alia exempl. *περὶ τῆς κακίας ἧς εἶπε ποιῆσαι τὸν λαὸν* (s. *τῷ λαῷ*) *αὐτοῦ.*[17]

18. אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ. *Non est sonus clamoris victoriae, neque sonus clamoris prostrationis* (eorum qui cladem acceperunt); *sonum invicem canendi ego audio.* Ο΄. *οὐκ ἔστι φωνὴ ἐξαρχόντων κατ' ἰσχὺν, οὐδὲ φωνὴ ἐξαρχόντων τροπῆς, ἀλλὰ φωνὴν ἐξαρχόντων* ÷ *οἴνου* ◂ *ἐγὼ ἀκούω.*[18] Ἀ. *οὐκ ἔστι φωνὴ καταλεγόντων κατ' ἰσχὺν, οὐδέ ἐστι φωνὴ καταλεγόντων ἀπὸ τροπῆς· ἀλλὰ φωνὴν καταλεγόντων ἐγὼ ἀκούω.* Σ. *οὐκ ἔστι βοὴ κελευόντων ἀνδρείαν, οὐδὲ βοὴ κελευόντων τροπήν· ἀλλὰ φωνὴν κακώσεως ἐγὼ ἀκούω.* Θ. *οὐκ ἔστι φωνὴ πολέμου ἐξαρχόντων κατ' ἰσχὺν, οὐδέ ἐστι φωνὴ ἐξαρχουσῶν τροπῆς· φωνὴν ἐξαρχουσῶν ἐγώ εἰμι ἀκούων.*[19] Τὸ Σαμαρειτικόν· *οὐκ ἔστι* (s. *οὐκέτι*) *φωνὴ ἀποκρίσεως ἀνδρείας, καὶ οὐκ ἔστι* (s. *οὐκέτι*) *φωνὴ ἀποκρίσεως ἥττης, ἀλλὰ φωνὴν ἁμαρτιῶν ἐγὼ ἀκούω.*[20]

22. אַל־יִחַר אַף. Ο΄. *μὴ ὀργίζου* ※ *θυμῷ* ◂.[21]

24. וָאַשְׁלִכֵהוּ. Ο΄. *καὶ ἔρριψα* ※ *αὐτά* ◂.[22] Ἀ. Σ. Θ. *αὐτά* (s. *αὐτούς*) ◂.[23]

25. וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם כִּי פָרֻעַ הוּא כִּי־פְרָעֹה אַהֲרֹן לְשִׁמְצָה בְּקָמֵיהֶם. *Quum autem videret Moses populum effrenatum esse* (*nam frena ei dederat Aaron, ut ludibrio esset hostibus suis*). Ο΄. *καὶ ἰδὼν Μωυσῆς τὸν λαὸν ὅτι διεσκέδασται· διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς Ἀαρὼν ἐπίχαρμα τοῖς ὑπεναντίοις αὐτῶν.* Ἀ. *εἶδεν δὲ Μωυσῆς τὸν λαὸν, ὅτι ἀποπετασμένος αὐτός· ὅτι ἀπεπέτασεν αὐτὸν Ἀαρὼν εἰς ὄνομα ῥύπου ἐν ἀνθεστηκόσιν αὐτῶν.*[24] Σ. *εἶδεν δὲ Μωυσῆς τὸν λαὸν ὅτι γεγύμνωται· προέδωκεν γὰρ αὐτὸν Ἀαρὼν εἰς κακωνυμίαν τοῖς ἀνθεστηκόσιν*

---

[13] Codd. 85, 130 (cum *ἑόρακα*, et om. *ἐστιν* in fine). Syro-hex. in textu: ※ *καὶ εἶπε κύριος* (in marg.: Σ. Θ. ΠΙΠΙ) —*ἐστιν* ◂; et sic sine aster. Codd. 29 (cum *ὁ θεὸς* pro *κύριος*), 72 (cum *Μωσεῖ λέγων* pro *πρὸς Μ.*, et om. *λαὸς*), 128 (cum *πρὸς Μ. λέγων*), Arab. 1, 2 (idem), Arm. 1 (sub ※). [14] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 58. Pronomen etiam est in Cod. 72. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [16] "Ita codex unus."—*Montef.* Mox ad *καὶ καθέξουσιν* Cod. VII in marg. manu 2[da]: *καὶ κληρονομήσουσιν* (וְנָחֲלוּ). [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum *τῷ λ.*), 14, 15 (ut X), 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [18] Obelus est in Syro-hex. [19] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܠܐ ܕܡܥܢܝܢ ܕܡܥܢܝܢ ܒܚܝܠܐ (ܒܚܝܠܐ). ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܠܐ ܕܗܢܘܢ ܕܡܥܢܝܢ ܡܢ ܙܟܘܬܐ. ܐܠܐ ܩܠܐ ܕܡܥܢܝܢܐ ܐܢܐ ܫܡܥ ܐܢܐ ܀ ܣ. ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܥܬܐ ܕܦܩܕܝܢ ܠܓܢܒܪܘܬܐ. ܘܠܐ ܩܥܬܐ ܕܗܢܘܢ ܕܦܩܕܝܢ ܙܟܘܬܐ. ܐܠܐ ܩܠܐ ܕܡܬܡܟܟܘܬܐ ܐܢܐ ܫܡܥ ܐܢܐ ܀ ܬ. ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܠܐ ܕܩܪܒܐ ܕܡܫܪܝܢ ܒܚܝܠܐ (ܒܚܝܠܐ). ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܠܐ ܕܡܫܪܝܢܝܬܐ ܕܙܟܘܬܐ. ܩܠܐ ܕܗܢܘܢ ܕܡܫܪܝܢ ܐܢܐ ܐܫܡܥ ܕܫܡܥ ܐܢܐ ܀. (Error amanuensis ܒܚܝܠܐ pro ܒܚܝܠܐ est etiam in textu LXXvirali.) In Graecis constituendis, quorum ne vestigium quidem superest, Ceriani ducem habuimus, nisi quod ad Sym. pro *ἐντελλομένων, κελευόντων* tentavimus, quae vox, etsi rarius quam derivativa ejus, *κέλευσμα* et *κελευστής*, de *clamore quo solent excitari homines ad hoc vel illud peragendum* usurpatur. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 33. [20] Nobil. (cum *οὐκέτι* bis), Cat. Niceph. p. 913 (cum *ἀπὸ κρίσεως* bis pro *ἀποκρίσεως*); necnon Colbert. et duo Regii (omnes cum *οὐκ ἔστι*). Ceterum in loco obscuro non praetereundus est tersus interpres Graeco-Ven.: *οὐ φωνὴν τοῦ ἀντᾴδειν ἰσχύος, οὔτε φωνὴν τοῦ ἀντᾴδειν ἀσθενείας· φωνὴν τοῦ ἀντᾴδειν ἐγὼ πυνθάνομαι.* [21] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 72, 128, 131 (superscript. manu 2[da]), Arm. 1. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Cod. 72, Arab. 1, 2 (uterque cum *hoc*), Arm. 1 (※ *illud*). [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܢܘܢ. [24] Cod. 85 (cum *ἀπεπετασμένος*). Parum emendate Cod. 130: Ἀ. *εἶδεν δὲ Μ. τὸν λαὸν τὸ ἀποπετασμένον τὸ ἀπεπέτασεν αὐτὸν Ἀ. εἰς ὄ. ῥυπὲν ἀνθεστηκὸς αὐτ.* (sic). Ad *ἀποπετάζειν* cf. Hex. ad Ex. v. 4. Deut. xxxii. 42. Deinde *ὄνομα ῥύπου* est versio Hebraei שִׁמְצָה in duas voces שֵׁם צֹאָה resoluti, qui usus ab indole Aquilae non abhorret. Similiter Hieron.: *propter ignominiam*

αὐτοῖς.[25] Θ. *καὶ εἶδεν* Μωυσῆς *τὸν λαὸν, ὅτι διεσκεδασμένος ἐστίν· ὅτι διεσκέδασεν αὐτὸν* Ἀαρὼν *ἐπίχαρμα τοῖς ἀνθεστηκόσιν αὐτῶν.*[26]

25. פָּרֻעַ. Ο΄. *διεσκέδασται.* Ἄλλος· *ἐξεκαλύφθη.*[27]

26. בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה. Ο΄. *ἐπὶ τῆς πύλης τῆς παρεμβολῆς.* Ἄλλος· *ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐνορίας τοῦ πλήθους.*[28]

29. עֲלֵיכֶם הַיּוֹם. Ο΄. *ἐφ' ὑμᾶς* ※ Οἱ Γ΄. *σήμερον* ↙.[29]

31. וַיָּשָׁב. Ο΄. *ὑπέστρεψε* (s. *ἐπέστρεψε*) *δέ.* Ἄλλος· *καὶ ἀπεστράφη.*[30]

Cap. XXXII. 2. *θυγατέρων* ※ Ἑβρ. *ὑμῶν* ↙.[31] 6. ÷ *θυσίας* (sic) ↙ *σωτηρίου.*[32] 7. ÷ *λέγων* ↙.[33] 10. *ὀργῇ* ※ Α. Σ. *μου* ↙.[34] 12. *ἀποκτεῖναι* ※ *αὐτούς* ↙.[35] 13. ÷ *λέγων, πολυ*↙*πληθυνῶ.*[36] ÷ *τῷ πλήθει* ↙.[37] 15. *πλάκες* ÷ *λίθιναι* ↙.[38] 19. *τὰς* ÷ *δύο* ↙ *πλάκας.*[39] 20. *κατήλεσεν* ÷ *αὐτόν* ↙.[40] *ἐπότισεν* ÷ *αὐτό* ↙.[41] 22. ÷ *πρὸς* Μωυσῆν ↙.[42] *κύριέ* ※ *μου* ↙.[43] 27. *μηρὸν* ※ Σ. *αὐτοῦ* ↙.[44] 29. ÷ *αὐτοῖς* ↙.[45] *ἐν τῷ υἱῷ* ※ Α. Θ. *αὐτοῦ* ↙.[46] ※ Α. Θ. *καὶ* ↙ *ἐν τῷ ἀδελφῷ* ※ Ἑβρ. *αὐτοῦ* ↙.[47] 31. ∽ *κύριε* ↙.[48] 32. *τὴν ἁμαρτίαν* ※ *αὐτῶν* ↙.[49] 34. *τὸν λαὸν* ÷ *τοῦτον* ↙.[50]

Cap. XXXIII.

2. לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ. Ο΄. *τὸν ἄγγελόν* ÷ *μου* ↙[1] *πρὸ προσώπου σου* (alia exempl. *πρότερόν σου*[2]).

אֶת־הַכְּנַעֲנִי הָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי. Ο΄. *τὸν Ἀμορραῖον, καὶ Χετταῖον, καὶ Φερεζαῖον, καὶ Γεργεσαῖον, καὶ Εὐαῖον, καὶ Ἰεβουσαῖον, καὶ Χαναναῖον.* Alia exempl. *τὸν Χαναναῖον* ∽ *καὶ* ↙ *τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Χετταῖον, καὶ τὸν Φερεζαῖον,* ÷ *καὶ τὸν Γεργεσαῖον* ↙, *καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον.*[3]

3. Ο΄. ÷ *καὶ εἰσάξω σε* ↙.[4] Alia exempl. *καὶ εἰσάξει σε.*[5]

4. וַיִּתְאַבָּלוּ וְלֹא־שָׁתוּ אִישׁ עֶדְיוֹ עָלָיו. *Et luxerunt, et non induerunt unusquisque ornamenta sua sibi.* Ο΄. *κατεπένθησεν* ÷ *ἐν πενθικοῖς* ↙,[6] ※ *καὶ οὐκ ἔθηκεν ἀνὴρ κόσμον αὐτοῦ ἐπ' αὐτοῦ* ↙.[7]

---

sordis. [25] Codd. 85, 130 (cum *κακονυμίαν*). Syro-hex. affert: ܗ. ܐܝܟ ܕܡܢ ܚܕܘܐ ܠܒܥܠܕܒܒܐ ܕܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܀ [26] Codd. 85, 130 (cum *τὸν διεσκεδασμένον* pro *ὅτι δ. ἐστὶν*, et in fine *αὐτὸν* pro *αὐτῶν*). [27] Cod. 56 in marg. [28] Cat. Niceph. p. 915. Lectio scholiastam magis quam interpretem sapit. [29] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [30] Sic in textu Codd. 14, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum *ἐπέστρεψε δὲ* in marg.). [31] Syro-hex. Sic sine notis Cod. 131 (superscript. manu 1ma), Arm. 1. [32] Idem. Sic (pro *θυσίαν*) sine obelo Arab. 1, 2, Arm. 1. [33] Idem. [34] Idem. Sic sine notis Codd. 72, 131 (superscript. manu 1ma), Arm. 1 (sub ※). [35] Idem. Sic sine aster. Codd. 14, 16, 56, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [36] Idem. Cod. 72: *λέγων, πληθυνῶ.* [37] Idem, et sub ÷ Arm. 1. Deest in Cod. 58. [38] Idem. In Cod. 58 deest *πλάκες λίθιναι.* [39] Idem. Vocula deest in Codd. 72, 131 (sed superscript. manu 1ma). [40] Idem. Pronomen deest in Codd. III, 64. [41] Idem. [42] Idem. Deest in Cod. 58. [43] Idem. Sic sine aster. Codd. 72, 128, Arm. 1. [44] Idem. Sic sine notis Codd. 18, 32, 72, Arm. 1. [45] Idem. Deest in Codd. 58, 73, 78. Arm. 1: ※*illis.* [46] Idem. Sic sine notis Ald., Codd. 72, 128, Arab. 1, 2, Arm. 1. [47] Idem. Lectio *καὶ ἐν* pro *ἢ ἐν* est in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, 18, aliis, Arm. 1. In fine pronomen deest in Comp., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 15, 16, aliis. [48] Idem. Deest in Codd. 15, 55, 85, 130. [49] Idem, Arm. 1. Pronomen abest ab Ald., Codd. III, VII, 19, 52, aliis. [50] Idem. Pronomen deest in Cod. 58.

Cap. XXXIII. [1] Obelus est in Syro-hex., qui juxta ordinem Hebraeum legit: *πρὸ πρ. σου τὸν ἄγγ.* ÷ *μου* ↙. Sic sine obelo Ald., Codd. 15, 55, alii. [2] Sic Codd. III, VII (in textu), X, Lips., 14, 16, 18, alii. Duplex versio est in Codd. 74, 84, 106, 134. [3] Sic Syro-hex., et sine obelis Codd. III (cum *καὶ Φ. καὶ Γ. καὶ Εὐ. καὶ Ἰεβ.*), VII (cum *καὶ Γ. καὶ Εὐ. καὶ Ἰεβ.*), X (cum *καὶ Χετ. καὶ Φ. καὶ Γ. καὶ Εὐ. καὶ Ἰεβ.*), Lips. (ut VII), alii. [4] Obelus est in Syro-hex. [5] Sic Codd. III, X, Lips., 18, 19, alii. [6] Sic sub obelo Syro-hex. Verba *ἐν πενθικοῖς* desunt in Cod. 58, silente Holmesio. [7] Sic Cod. X (in marg. cum *ἐπέθηκεν*), Syro-hex. (sine *αὐτοῦ*), Arm. 1; et sine aster. Codd. VII (in marg. char. unciali), Lips. (in marg.), 18 (cum *ἀπ' αὐτοῦ*), 58 (idem), 72 (cum *ἐπ' αὐτὸν* pro *αὐτοῦ ἐπ' αὐτοῦ*), alii, Arab. 1, 2 (ex versione Holmesii: *nec quisquam induit arma sua*).

5. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר. Ο΄. καὶ εἶπε κύριος ※ πρὸς Μωυσῆν· εἰπόν ◂.[8]

וְכִלִּיתִיךָ. Ο΄. καὶ ἐξαναλώσω (Ἄλλος· ἐξολεθρεύσω[9]) ὑμᾶς.

עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ. Ο΄. ÷ τὰς στολὰς τῶν δοξῶν ὑμῶν, καὶ ◂ τὸν κόσμον ※ Ἑβρ. σου ἀπὸ σοῦ ◂.[10]

מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ. Ο΄. ἃ ποιήσω σοι. Ἀ. τί ποιήσω σοι. Θ. ὅτι (ὅ τι) ποιήσω σοι. Σ. ὡς οἱ Ο΄.[11]

7. וְקָרָא לוֹ. Ο΄. καὶ ἐκλήθη ※ Ἑβρ. αὕτη ◂.[12]

אֹהֶל מוֹעֵד. Ο΄. εἰς τὴν σκηνὴν ※ Σ. Θ. τοῦ μαρτυρίου ◂.[13]

8. וְהָיָה כְּצֵאת. Ο΄. ἡνίκα δ᾽ ἂν εἰσεπορεύετο (Ἄλλος· ἐξεπορεύετο[14]).

11. פָּנִים אֶל־פָּנִים. Ο΄. ἐνώπιος ἐνωπίῳ. Ἄλλος· πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.[15]

וּמְשָׁרְתוֹ. Ο΄. ὁ δὲ θεράπων (Ἄλλος· ὑπουργός[16]) ※ Ἑβρ. αὐτοῦ ◂.[17]

12. בְשֵׁם. Ο΄. παρὰ πάντας. Ἀ. Θ. ὀνόματι. Σ. ὀνομαστί.[18]

13. בְּעֵינֶיךָ. Ο΄. ἐναντίον σου. Σ. παρὰ σοί.[19]

15. אִם־אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים. Ο΄. εἰ μὴ αὐτὸς σὺ συμπορεύῃ (alia exempl. add. μεθ᾽ ἡμῶν[20]). Ἀ. εἰ πρόσωπά σου μὴ πορεύονται. Σ. Θ. εἰ τὸ πρόσωπόν σου μὴ πορεύεται.[21]

18. הַרְאֵנִי נָא אֶת־כְּבֹדֶךָ. Ο΄. ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν. Ἄλλος· δεῖξόν μοι τὴν σεαυτοῦ δόξαν (Ἀ. ὄψιν[22]).[23]

19. אֲנִי אַעֲבִיר כָּל־טוּבִי עַל־פָּנֶיךָ. *Ego praeterire faciam omnem bonitatem meam coram te.* Ο΄. ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερός σου (alia exempl. ἐγὼ προπορεύσομαι πρὸ προσώπου σου[24]) τῇ δόξῃ μου.

וְקָרָאתִי בְשֵׁם יְהוָה. *Et clamabo nomen Jovae.* Ο΄. καὶ καλέσω τῷ ὀνόματί μου, κύριος (alia exempl. τῷ ὀνόματι κυρίου[25]).

22. בְּנִקְרַת. *In fissura.* Ο΄. εἰς ὀπήν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς τρώγλην (s. κατάδυσιν).[26]

Cap. XXXIII. 6. ÷ καὶ τὴν περιστολήν ◂.[27]

---

[8] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ πρὸς Μ. ◂ εἰπόν), et sine aster. Ald. (cum λάλησον pro εἰπόν), Codd. VII (in marg. manu 2da, ut Ald.), 18, 58, 74, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [9] Sic Cod. X in marg. (cum ἐξολοθ.), teste Montef. Codd. 85, 130 (uterque in marg.): ἐλευθερώσω. Lips. in marg.: ὀλέθρου. Denique Cod. X in marg., teste Holmesio: ὀλεθρευ (sic). Quae omnia, ni fallor, ex scriptura ἐξαναλωσω (sic) fluxerunt. [10] Sic Syro-hex. (qui pingit ÷ τὰς στολὰς ◂ τῶν δ. ὑ. καὶ τὸν κ., repugnante Hebraeo), et sine notis Codd. 58 (cum ἀπ᾽ αὐτοῦ pro ἀπὸ σοῦ), 72, 131 (cum σου ἀπὸ σοῦ superscript. manu 2da), Arm. 1 (cum ※ σου ἀπὸ σοῦ). [11] Syro-hex. ܐ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܠܟ. ܬ. ܡܛܠ ܕܐܥܒܕ ܠܟ. ܣ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [12] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72. Arab. 1, 2: *et vocavit illud.* [13] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ Σ. Θ. τοῦ μ. ※ τὴν ◂ ἔξω), et sine notis Codd. 72, 74, alii, Arm. 1. Voculam τὴν reprobant Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii. [14] Sic in textu Syro-hex. (cum. εἰσεπ. in marg.), Cod. 58, Arab. 1, 2. [15] Sic in marg. Codd. VII (manu 2da), 56. [16] Cod. VII in marg. manu 2da. [17] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 72, 131 (superscript. manu 2da), Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [18] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܫܡܐ. ܣ. ܒܫܡܗܐܝܬ. [19] Cod. VII in marg. manu 1ma. Sic in marg. sine nom. Codd. X, 85. Statim ad Hebraea הוֹדִעֵנִי נָא אֶת־דְּרָכֶךָ, Ο΄. ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν, Nobil. affert: "ΑΑ. LL. δεῖξόν μοι τὴν σεαυτοῦ δόξαν," quae lectio ad v. 18 pertinet. [20] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [21] Syro-hex. ܐ. ܐܠܐ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܟ ܠܐ ܐܙܠܝܢ. ܣ. ܬ. ܐܠܐ ܦܪܨܘܦܟ ܠܐ ܐܙܠ. [22] Cod. VII in marg. manu 1ma. Lectio suspecta. [23] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [24] Sic Codd. 85, 130 (cum παρελεύσομαι πρότερόν σου in marg. manu 1ma). Ad παρελεύσομαι Cod. X in marg.: προπορεύσομαι, et sic in textu Cod. 57. [25] Sic Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii. Cod. 72: ἐν ὀνόματι κύριος. Cod. 58 in marg.: ἐν ὀνόματι κυρίου. Syro-hex. in textu: ἐν ὀνόματι κυρίου (corrigendo ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ pro ܒܫܡܐ ܕܡܪܝܐ); in marg. autem: τῷ ὀνόματι (ܠܫܡܐ). [26] "Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܚܘܠܐ. Sed codices Bar Hebraei Mus. Brit. Addit. MSS. 7186, 21,580 afferunt ex Aquila ܚܘܠܐ ... In Estranghelo facillime confundi potuit ܚܘܠܐ cum ܚܘܠܬܐ, praesertim quod in rasa membrana, ut est hic, atramentum facilius dilatatur. Jam vero vox ܚܘܠܐ pro κατάδυσις est 3 Reg. xv. 13, pro τρώγλη Job. xxx. 6; item occurrit in Aq. Psal. lxxxviii. 48, sed deest Graecum. Vox codicis nostri ܚܘܠܐ mihi plane ignota."—*Ceriani.* Ad ὀπήν Cod. VII in marg. manu 2da: σχίσμα. [27] Syro-hex.: ÷ καὶ τὰς περιστολὰς (s. στολὰς) αὐτῶν ◂, invitis testibus Graecis.

7. τὴν σκηνὴν ÷ αὐτοῦ ↙.[28] 9. ※ Σ. τῷ ↙ Μωυσῇ.[29] 12. ÷ μοι ↙ εἶπας.[30] 17. καὶ τὸν λόγον ÷ σοι ↙ τοῦτον.[31] 23. τὴν χεῖρα ※ Οἱ Γ΄. μου ↙.[32] ὀφθήσεταί ÷ σοι ↙.[33]

CAP. XXXIV.

4. וַיִּקַּח בְּיָדוֹ. Ο΄. καὶ ἔλαβε Μωυσῆς (alia exempl. add. μεθ᾽ ἑαυτοῦ[1]).

6. יְהוָה יְהוָה. Ο΄. κύριος. Alia exempl. κύριος, κύριος.[2]

7. נֹצֵר חֶסֶד. *Servans gratiam.* Ο΄. καὶ δικαιοσύνην διατηρῶν καὶ (alia exempl. add. ποιῶν[3]) ἔλεος.

וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה. *Sed non semper impunes sinet* (scelestos). Ο΄. καὶ οὐ καθαριεῖ τὸν ἔνοχον. Alia exempl. καὶ τὸν ἔνοχον οὐ καθαριεῖ.[4] Ἄλλος· καὶ καθαρισμῷ οὐ καθαριεῖ [τὸν ἔνοχον].[5]

9. בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי. Ο΄. ἐνώπιόν σου, ※ κύριε ↙.[6]

בְּקִרְבֵּנוּ. Ο΄. μεθ᾽ ἡμῶν. Ἀ. ἐντὸς ἡμῶν. Σ. Θ. ἐν μέσῳ ἡμῶν.[7]

9. וּנְחַלְתָּנוּ. *Et accipe nos in possessionem.* Ο΄. καὶ ἐσόμεθα σοί. Ἄλλος· καὶ κληροδοτήσεις ἡμᾶς.[8]

10. אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ. Ο΄. ἐν οἷς εἶ σὺ ※ ἐν μέσῳ αὐτοῦ ↙.[9]

11. וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי. Ο΄. καὶ Χαναναῖον, καὶ Φερεζαῖον, καὶ Χετταῖον, καὶ Εὐαῖον, καὶ Γεργεσαῖον, καὶ Ἰεβουσαῖον. Alia exempl. καὶ τὸν Χαναναῖον, καὶ τὸν Χετταῖον, καὶ τὸν Φερεζαῖον, καὶ τὸν Εὐαῖον, ÷ καὶ τὸν Γεργεσαῖον ↙, καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον.[10]

12. לְמוֹקֵשׁ. Ο΄. πρόσκομμα. Ἄλλος· ἔγκομμα.[11]

15. לְיוֹשֵׁב. Ο΄. τοῖς ἐγκαθημένοις. Alia exempl. add. πρὸς ἀλλοφύλους.[12]

מִזִּבְחוֹ. *De sacrificio ejus.* Ο΄. τῶν θυμάτων (alia exempl. θυσιῶν[13]) αὐτῶν.

16. וְהִזְנוּ אֶת־בָּנֶיךָ. *Et scortari faciant filios tuos.* Ο΄. καὶ ἐκπορνεύσωσιν οἱ υἱοί (alia exempl. τοὺς υἱούς[14]) σου.

18. הָאָבִיב. Ο΄. τῶν νέων. Ἄλλος· (τῶν) πρωΐμων.[15]

---

[28] Syro-hex. Pronomen reprobat Comp. [29] Idem. Sic sine notis Cod. 128. [30] Idem. Deest μοι in Codd. 58, 59. [31] Idem. Sic sine obelo (pro καὶ τοῦτόν σοι τὸν λ.) Codd. 58 (cum σου), 72. [32] Idem. Sic sine notis Comp., Ald., Codd. X, Lips., 16, 18, alii, Arab. 1, 2. [33] Idem. Pronomen deest in Arm. 1.

CAP. XXXIV. [1] Sic Codd. III, VII (cum μεθ᾽ αυτου), Lips., 57, (non 58), 73, 77 (cum μετ᾽ αὐτοῦ), 78, (non 84), 85, 108, 128, 129, 130, 131 (ut 77), Arm. codd. et edd., Georg., Slav. Ostrog. (Cum Holmesius de hac lectione prorsus sileat, tantummodo notans: + *cum se* Copt., enumeravi omnes libros quorum collationes ipse vidi, de ceteris nihil definiens.) [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 16, 18, alii, et Syro-hex. (cum ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ in marg.). [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii, invito Syro-hex., qui praeterea pingit: ÷ καὶ δικαιοσύνην ↙ διατηρῶν καὶ (potius: ÷ καὶ ↙) ἔλεος. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii, Syro-hex. [5] Sic Cod. X (in marg.), Lips. (in marg.), 58, 75. Alius ordo, καὶ καθαρισμῷ τὸν ἔ. οὐ κ., est in Codd. 74, 76, 84, 106, 134. Denique Cod. 18: καὶ τὸν ἔ. καθαρισμῷ οὐ κ. [6] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII, 131 (uterque superscript. manu 2da), Arab. 1, 2, Arm. 1. [7] Syro-hex. ܐ. ܓܘܗ. ܣ. ܬ. ܒܡܨܥܬܢ. [8] Cod. VII superscript. manu 2da. Cf. Hex. ad Jos. xix. 49. [9] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 72 (cum εἰσὶν pro εἶ σύ). Arm. 1: ※ ἐν οἷς εἶ σὺ ※ ἐν μέσῳ αὐτῶν. [10] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, 18, 25, alii; nisi quod articulos tres posteriores habent tantum Codd. III, Lips., 59, 128 (cum καὶ Εὐαῖον), 130 (cum τὸν Ἰεβ. καὶ τὸν Γεργ.), 131 (idem). Praeterea τὸν Ἰεβ. καὶ τὸν Γεργ. hoc ordine exhibent Codd. 14, 16, 25, alii. [11] Sic in textu Codd. 75, 85 (cum πρόσκ. in marg.), 130 (idem). Hesych.: Ἔγκομμα· πρόσκομμα. Ad πρόσκομμα Lips. in marg.: εἰς. [12] Sic Codd. II, III (ex corr. manu 2da), 15. Codd. X, Lips. ad τοῖς ἐγκ. (v. 12) in marg.: πρὸς ἀλλοφύλους. Scholium esse videtur. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii. In Ed. Rom. vox θυμάτων casu excidit, sed legitur in Cod. Vat. juxta ed. Maianam et collationem qua usus est Holmesius, qui tamen eidem oscitanter tribuit θυσιῶν. Syro-hex. ܡܢ ܕܒܚܐ (ܘܕܒܚܐ) ܕܝܠܗܘܢ, h. e. τῶν θυμάτων αὐτῶν, ut Codd. 58, 72, qui Syro nostro affines sunt. [14] Sic Comp., Ald., Codd. VII, X, 14 (cum τοῖς υἱοῖς), 15, 16 (ut 14), alii, Arm. 1. Ambigue Syro-hex. ܘܢܙܢܘܢ ܒܢܝܟ. [15] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. ad Cap. xxiii. 15.

19. וְכָל־מִקְנְךָ תִּזָּכָר. *Et omne pecus tuum, quod natum est masculum.* Ο΄. ※ Θ. *καὶ πάντων τῶν κτηνῶν σου* ◄ *τὰ ἀρσενικά.*[16]

20. וַעֲרַפְתּוֹ. *Cervices ei franges.* Ο΄. *τιμὴν δώσεις* (alia exempl. add. *αὐτοῦ*[17]). Ἀ. *τενοντοκοπήσεις αὐτό.* Σ. *τραχηλοκοπήσεις αὐτό.*[18] Θ. *νωτοκοπήσεις αὐτό.*[19]

21. תִּשְׁבֹּת. Ο΄. *καταπαύσεις.* Ἀ. Σ. *ἀργήσεις.*[20]

22. בִּכּוּרֵי קְצִיר. *Primitias messis.* Ο΄. *ἀρχὴν θερισμοῦ.* Οἱ λοιποί· *ἀρχὴ τῶν πρωτογεννημάτων.*[21]

וְחַג. Ο΄. *καὶ ἑορτήν* (alia exempl. *ἀρχήν*[22]). Ἀ. Θ. *καὶ ἑορτήν.* Σ. *καὶ πανήγυριν.*[23]

תְּקוּפַת הַשָּׁנָה. *Ad decursum anni.* Ο΄. *μεσοῦντος τοῦ ἐνιαυτοῦ.* Ἄλλος· *πλήρωμα . .*[24]

24. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. Ο΄. *τρεῖς καιρούς* (Ἀ. *καθόδους*[25]).

25. זִבְחִי. Ο΄. *θυμιαμάτων* (alia exempl. *θυσιασμάτων*; alia, *θυμάτων*[26]) *μου.*

29. וּשְׁנֵי לֻחֹת. Ο΄. *καὶ αἱ δύο* (alia exempl. *καὶ ἰδοὺ αἱ*[27]) *πλάκες.* Ο΄. Σ. Οἱ λοιποί· (*καὶ*) *αἱ δύο . .*[28]

הָעֵדֻת. *Testimonii* (legis). Ο΄. Vacat. ※ *τῆς διαθήκης* ◄.[29] Ἀ. Σ. *τῆς μαρτυρίας.* Θ. *τοῦ μαρτυρίου.*[30]

וּמֹשֶׁה לֹא־יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו. *Et Moses nesciebat quod radios emitteret cutis faciei ejus.* Ο΄. *Μωυσῆς οὐκ ᾔδει ὅτι δεδόξασται* (Ἀ. *cornuta erat*[31]) *ἡ ὄψις τοῦ χρώματος* (alia exempl. *χρωτὸς*[32]) *τοῦ προσώπου αὐτοῦ.*

30. וְכָל־בְּנֵי. Ο΄. *καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι* (alia exempl. *υἱοί*[33]).

35. עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἡ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ.*[34] Alia: ※ Θ. *ἡ ὄψις* ◄ *τοῦ χρωτὸς τοῦ προσώπου αὐτοῦ.*[35]

אֶת־הַמַּסְוֶה. *Tegumentum.* Ο΄. ※ Σ. Θ. *τὸ* ◄ *κάλυμμα.*[36]

עַד־בֹּאוֹ. Ο΄. *ἕως ἂν εἰσέλθῃ* ※ Ἀ. Θ. *αὐτός* ◄.[37]

---

[16] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 58 (sine *καὶ* et *σου*), 72 (sine *σου*). Post *τὰ ἀρσ.* Codd. 128, 131 (in marg. manu 2da) add. *καὶ πάντων τῶν κτ. σου.* [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 16, 18, alii, Syro-hex. [18] Codd. X, Lips., 85 (cum *τεναντ.*), 130 (cum *τεναντ.* et *αὐτὸν* (bis)). Syro-hex. ܐ. ܠܥܫܢܘܬܗ ܬܪܥܐ ܕܡܠܟܐ. ܣ. ܠܦܫܘܟܗ ܩܕܠܗ ܕܡܠܟܐ. [19] Syro-hex. ܬ. ܠܚܣܢܘܬܗ ܚܨܐ ܕܡܠܟܐ. Cf. ad Cap. xiii. 13. [20] Idem: ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܦܠܘܚ. Cf. ad Cap. xvi. 30. (Vox Syriaca commutatur cum *ἀργεῖν* Eccles. xii. 3. 1 Esdr. ii. 25. Sirac. xxx. 27 (xxxiii. 32) in Syro-hex.) [21] Nobil. (cum AA. LL. pro Οἱ λοιποὶ), Cat. Niceph. p. 933. Montef. e tribus Regiis et Basil. edidit: Οἱ λοιποί· *ἀρχὴ πρωτογεννημάτων*, sine artic. Ad *ἀρχὴν* Cod. Lips. in marg.: Οἱ Λ. *πρωτογενημάτων* (sic); et Cod. 130 in marg. manu 1ma: *πρωτογεννημάτων.* Proculdubio aut vox *ἀρχὴ* e versione Seniorum irrepsit, ut *τῶν πρωτογεννημάτων* cum Hebraeo בִּכּוּרֵי solo componatur; aut, quod magis placet, integra lectio pertinet ad רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי (v. 26). Verum ante nos vidit Scharfenb. in *Animadv.* p. 76. [22] Sic Codd. II, 15, 129, Syro-hex. [23] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܥܐܕܐ. ܣ. ܘܡܫܝܢ. Ad Sym. cf. Hex. ad Lev. xxiii. 41. 1 Reg. xxx. 16. Psal. cxvii. 27. [24] Cod. VII in marg. manu 2da. Graeco-Ven.: *τῆς τροπῆς τοῦ ἔτους.* [25] Codd. 85, 130 (in marg. sine nom.). Cf. Hex. ad 1 Reg. iii. 10. 3 Reg. xxii. 6. Jesai. xli. 7. [26] Nobil. Prior lectio est in Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 18, 29, aliis; posterior in Codd. 15, 58, 129. Praeterea *θυσιάσματος* testantur Comp., Codd. 14, 16, alii, et Syro-hex. (ܕܒܚܬܐ). Mox ad *καὶ οὐ κοιμηθήσεται* Cod. VII in marg. manu 2da: *καὶ οὐ μείνῃ.* [27] Sic Ald., Codd. III, VII, Lips., 14, 16, alii (inter quos 130). [28] Cod. 130 in marg. manu 1ma: ο̄ καὶ ῑ λ. αἱ δύο. [29] Sic in textu Syro-hex., Arm. 1, et sine aster. Cod. 72. [30] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܣܗܕܘܬܐ. ܬ. ܕܣܗܕܘܬܐ. Ad Aq. et Sym. cf. Hex. ad 4 Reg. xi. 12. Psal. lix. 1. lxxix. 1. Cod. VII in marg. manu 2da: *τῶν μαρτυριῶν.* [31] Hieron. in Comment. ad Amos vi. 13 (Opp. T. VI, p. 321): "Unde et in Exodo juxta Hebraicum et Aquilae editionem legimus: *Et Moyses nesciebat quia cornuta erat species vultus ejus;* qui vere dicere poterat: *In te inimicos meos cornu ventilo.*" Aquilae Graeca vox ignoratur; certe quod quasi istius interpretis lectionem excitavit Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1238, *κερατώδης ἦν*, est merum ex Hieronymo figmentum. [32] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 15, 16, alii, et Syro-hex. [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips. (cum *οἱ πρ.* in marg.), 14, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [34] Sic Codd. 14, 16, 25, alii. [35] Sic Syro-hex. Cod. 72: *ἡ ὄψις τοῦ χρώματος αὐτοῦ.* Arm. 1, et sine aster. Arab. 1, 2: *visus* ※ *coloris faciei ejus.* Unde apud Syrum nostrum fortasse pingendum: *ἡ ὄψις* ※ Θ. *τοῦ χρωτὸς* ◄ *τοῦ πρ. αὐτοῦ.* [36] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii. [37] Syro-hex.

Cap. XXXIV. 7. καὶ ※'Α. Θ. ἐπὶ ◂ τετάρτην ÷ γενεάν ◂.[38] 8. προσεκύνησε ÷ κυρίῳ ◂.[39] 9. συμπορευθήτω ※ δή ◂.[40] 10. ÷ κύριος πρὸς Μωυσῆν ◂.[41] τίθημί ÷ σοι ◂.[42] 11. ÷ πάντα ◂.[43] σοι ※ Οἱ Γ'. σήμερον ◂.[44] 12. ※'Α. Θ. σὺ ◂ εἰσπορεύῃ.[45] μή ※'Εβρ. ποτε ◂.[46] 14. ÷ ὁ θεός ◂.[47] ὄνομα ※'Εβρ. αὐτοῦ ◂.[48] 16. ÷ καὶ τῶν θυγατέρων σου δῷς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ◂.[49] 20. ※ καὶ ◂ οὐκ ὀφθήσῃ.[50] 24. ※ Οἱ Γ'. καὶ ◂ οὐκ ἐπιθυμήσει.[51] 28. ÷ Μωυσῆς ◂.[52] 32. ÷ πρὸς αὐτόν ◂.[53] 34. ÷ πᾶσι ◂.[54] ÷ κύριος ◂.[55]

Cap. XXXV.

3. הַשַּׁבָּת. Ο'. τῶν σαββάτων· ἐγὼ κύριος.[1] 'Α. Σ. τοῦ σαββάτου. Θ. τῶν σαββάτων.[2]

5. נְדִיב. *Spontaneus.* Ο'. ὁ καταδεχόμενος. 'Α. ἑκουσιαζόμενος. Σ. αὐθαίρετος.[3]

7, 8. וַעֲצֵי שִׁטִּים׃ וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים. Ο'. καὶ ξύλα ἄσηπτα, ※ Θ. καὶ ἔλαιον εἰς τὸ φῶς, καὶ ἀρώματα εἰς τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ εἰς τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως ◂.[4] Σ. καὶ ξύλα ἀκάνθινα, καὶ ἔλαιον εἰς φαῦσιν, καὶ ἀρώματα εἰς τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ εἰς τὸ θυμίαμα τῶν ἡδυσμάτων.[5]

9. וְאַבְנֵי־שֹׁהַם. Ο'. καὶ λίθους σαρδίου (Οἱ λοιποί· ὄνυχος[6]).

וְאַבְנֵי מִלֻּאִים. Ο'. καὶ λίθους εἰς τὴν γλυφήν (Οἱ λοιποί· πληρώσεως[7]).

וְלַחֹשֶׁן. Ο'. καὶ (εἰς) τὸν ποδήρη ('Α. Θ. τὸ λόγιον[8]).

11. אֶת־אָהֳלוֹ. *Tentorium ejus.* Ο'. καὶ τὰ παραρύματα ※'Εβρ. αὐτῆς ◂.[9] Οἱ λοιποί· καὶ τὴν σκέπην αὐτῆς.[10]

אֶת־קְרָסָיו. *Uncinos ejus.* Ο'. καὶ τὰ διατόνια ※'Εβρ. αὐτῆς ◂.[11] 'Α. κρίκους. Σ. Θ. περόνας.[12]

וְאֶת־קְרָשָׁיו. *Et asseres ejus.* Ο'. ※ Σ. Θ. καὶ τὰς σανίδας αὐτῆς ◂.[13]

וְאֶת־אֲדָנָיו. Ο'. Vacat. ※ καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς ◂.[14]

---

[38] Syro-hex., qui pingit: ※'Α. Θ. καὶ ἐπί ◂. [39] Idem. Sic sine obelo Codd. 58, 72, 131 (superscript. manu 2da); et (cum τῷ κ.) Comp., Codd. 37, 53, 56, 132, Arab. 1, 2. [40] Idem. [41] Idem. Verba πρὸς Μ. desunt in Codd. 58, 71. [42] Idem. Pronomen reprobat Cod. III. [43] Idem. Arm. 1: ※ *omnia.* [44] Idem. Sic sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [45] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. 19, 72, 108. [46] Idem (pro μή σοι), qui pingit: ※'Εβρ. μήποτε ◂. Sic (pro μή σοι) sine notis Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, 18, alii. [47] Idem. Deest in Cod. 58. [48] Idem. Sic sine notis Cod. 72. [49] Idem. Sic sub ※ Arm. 1. [50] Idem. Sic sine aster. Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [51] Idem. [52] Idem. [53] Idem. [54] Idem. Deest in Codd. 53, 58. [55] Idem.

Cap. XXXV. [1] Haec, ἐγὼ κύριος, desunt in Codd. 53, 72, Arab. 1, 2, et Syro-hex. (cum ܐܢܐ ܡܪܝܐ in marg.). [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܫܒܬܐ ܀ ܬ. ܕܫܒ̈ܬܐ ܀ [3] Codd. Lips., 85, 130. Ad Sym. cf. ad Cap. xxv. 2. [4] Sic in textu Syro-hex. (cum ἄρωμα pro ἀρώματα), et sine notis Codd. 72, 128. Codd. 85, 130 in textu: καὶ ξ. ἄσηπτα, καὶ ἔλαιον τῆς χρ., καὶ τὸ θ. τῆς συνθέσεως; in marg. autem: Θ. καὶ ξ. ἄσηπτα—συνθέσεως. [5] Codd. 85, 130. Cf. ad Cap. xxx. 7. [6] Codd. X, Lips., 85 (in marg. sine nom.), 130. Cf. ad Cap. xxv. 7. xxviii. 9. [7] Codd. X, Lips. (uterque ad ποδήρη), 85 (in marg. sine nom.), 130. Cf. ad Cap. xxv. 7. [8] Codd. X, Lips. (uterque ad γλυφὴν), 85 (ad ἐπωμίδα). Comp.: καὶ εἰς τὸ λογεῖον. Cf. ad Cap. xxviii. 4, 23, 24. [9] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. (Vox παραρύματα Syro nostro est ܐܨܘ̈ܒ ܕܓܪܠܐ, *texturae ornamenti.* Cf. Hesych. s. v.) [10] Codd. X, Lips., 85 (in marg. sine nom.), 130. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܠܡܟܣܝܬܐ ܕܡܫܟܢܗ ܀ Nobil. ad καὶ τὰ κατακαλύμματα affert: Schol. Οἱ λοιποί· τὴν σκέπην αὐτῶν. [11] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [12] Codd. X, Lips., 85 (teste Montef., cum περώνας), 130 (vid. not. seq.), qui omnes Σ. pro Σ. Θ. habent. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. Θ. καὶ τοὺς κρίκους αὐτῆς (ܘܠܩܘܪ̈ܩܣܐ ܕܡܫܟܢܗ), tribus interpretibus tribuens, quod unius Aquilae est: deinde ad μοχλοὺς perperam appingit: Σ. Θ. περόνας (ܚܒ̈ܬܐ). Cf. ad Cap. xxxix. 33. [13] Sic Syro-hex. (qui minus probabiliter pingit: καὶ τὰς σανίδας ※ Σ. Θ. αὐτῆς ◂), et sine notis Codd. VII (in marg. manu 2da), 72. Ad μοχλοὺς Cod. 85 in marg.: τὰς σαννίδας (sic) αὐτῆς. Ad καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς (v. 12) Cod. 130 in marg. lectiones ineptas consarcinavit: 'Α. κρίκους. Σ. περώνας. Θ. καὶ τὰς σανίδας αὐτῆς. [14] Sic Syro-hex. (qui male pingit: καὶ τὰς βάσεις ※ αὐτῆς ◂), et sine aster. Codd. 58 (sine αὐτῆς), 72, Arab. 1, 2.

12–19. אֶת־הָאָרֹן—וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן. Ο΄. *καὶ τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου, καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς, καὶ τὸ ἱλαστήριον αὐτῆς, καὶ τὸ καταπέτασμα· καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς· καὶ τοὺς λίθους [τοὺς] τῆς σμαράγδου· καὶ τὸ θυμίαμα, καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος· καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς· καὶ τὴν λυχνίαν τοῦ φωτὸς, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς· καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ· καὶ τὰς στολὰς τὰς ἁγίας Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως, καὶ τὰς στολὰς ἐν αἷς λειτουργήσουσιν ἐν αὐταῖς· καὶ τοὺς χιτῶνας τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τῆς ἱερατείας· καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως.* Alia exempl. (12) *καὶ τὴν κιβωτὸν ÷ τοῦ μαρτυρίου ◂*,[15] *καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς, ÷ καὶ ◂ τὸ ἱλαστήριον ÷ αὐτῆς ◂, καὶ τὸ καταπέτασμα* (וְאֵת פָּרֹכֶת)· *÷ καὶ τοὺς λίθους τῆς σμαράγδου· καὶ τὰ θυμιάματα· καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς ◂· τὸ συσκιάζον* (13) *τὴν τράπεζαν* (הַמָּסָךְ: אֶת־הַשֻּׁלְחָן), ※ *καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τοὺς ἄρτους τοῦ προσώπου ◂*.[16] (14) *καὶ τὴν λυχνίαν τοῦ φωτὸς, καὶ ÷ πάντα ◂*[17] *τὰ σκεύη αὐτῆς,* ※ Θ. *καὶ τοὺς λύχνους αὐτῆς, καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ φωτός·* (15) *καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ ◂*,[18] *καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καὶ τὸ ἐπίσπαστρον* (מָסַךְ) *τῆς θύρας τῆς σκηνῆς·* (16) *καὶ τὸ θυσιαστήριον* ※ Σ. Θ. *τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ τὸ κοσκίνωμα τὸ χαλκοῦν τὸ αὐτοῦ* (אֲשֶׁר־לוֹ), *τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ ◂*,[19] *καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ·* ※ Σ. *καὶ τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ·*[20] (17) ※ *καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς, καὶ τὸ ἐπίσπαστρον*[21] (מָסַךְ) *τῆς πυλῆς τῆς αὐλῆς·* (18) *καὶ τοὺς πασσάλους τῆς σκηνῆς, καὶ τοὺς πασσάλους τῆς αὐλῆς, καὶ τὰ περισσὰ αὐτῶν ◂*·[22] *καὶ τὰς στολὰς ἐν αἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐταῖς ἐν τῷ ἁγίῳ, καὶ τὰς στολὰς τὰς ἁγίας Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως, καὶ τοὺς χιτῶνας τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τῆς ἱερατείας.*[23]

18. וְאֶת־מֵיתְרֵיהֶם. *Et funiculos eorum.* ※ *καὶ τὰ περισσὰ αὐτῶν ◂.* Ἀ. Σ. *καὶ τοὺς κάλους . .*[24]

19. אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ. *Vestes texturae* (s. *operis ocellati*) *ad ministrandum in sancto.* Ο΄. *καὶ τὰς στολὰς ἐν αἷς λειτουργήσουσιν* (s. *λειτουργοῦσιν*[25]) *ἐν αὐταῖς* (alia

---

[15] Haec, a Syro-hex. obelo notata, desunt in Cod. 58. Statim Syro-hex. male pingit: ÷ *καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς, καὶ τὸ ἱλ. αὐτῆς, καὶ τὸ κατ., καὶ τοὺς λίθους—καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς ◂*, quae nos, obelis juxta Hebraeam veritatem positis, reformavimus. Post ἱλαστήριον pronomen deest in Comp., Cod. 55. [16] Sic sub asterisco (qui ante *τὸ συσκιάζον* rectius poneretur) Syro-hex., et sine aster. Cod. 72 (omissa clausula, *καὶ τοὺς ἄρτους τοῦ πρ.*), Arab. 1, 2 (uterque cum *et panem propositionis* (*προθέσεως*)). [17] Obelus est in Syro-hex., qui pingit: ÷ *καὶ πάντα ◂*. [18] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 72, Arab. 1, 2. [19] Sic Syro-hex. (cum *τὸ χαλκοῦν αὐτοῦ*), et sine notis Codd. 72 (cum *τὸ χ. τοῦ αὐτοῦ, καὶ τοὺς*), 85 (in marg. cum *τὸ χ. τὸ* (non *τοῦ*, ut Holmes.) *αὐτοῦ, καὶ τοὺς*), Arab. 1, 2. [20] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 72 (qui post *λουτῆρα* male infert *καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ*), 85 (in marg.), Arab. 1, 2. Cum metobelus desit (nam quae sequuntur, ※ *καὶ τὰ ἱστία—καὶ τὰ περισσὰ αὐτῶν ◂*, non sunt Symmachi, sed Theodotionis), pingendum videtur, aut: ※ Σ. *καὶ ◂* ※ *τὸν λ., καὶ τὴν β. αὐτοῦ· καὶ τὰ ἱστία κ. τ. ἑ.*; aut: ※ Σ. *καὶ τὸν λ. καὶ τὴν β. αὐτοῦ ◂·* ※ *καὶ τὰ ἱστία κ. τ. ἑ.* [21] Sic Codd. 72, 85 (in marg.). Syro-hex. in textu: ܡܓܢܐ, quod *τὸ ἐπίσπαστρον* sonat Cap. xxvi. 36. xxxv. (15); in marg. autem: ΤΟ ΠΑΡΑΤΑΝΥϹΜΑ, quod non Theodotionis, sed Aquilae et Symmachi est, coll. Hex. ad Exod. xxvi. 36. xxvii. 16. Num. iv. 26. Suspicatur tamen Ceriani, *ἐπίσπαστρον* Nostrum in textu et legisse et vertisse; alteram autem lectionem esse aliorum interpretum, cujus Syra versio aut exciderit, aut ne exstiterit quidem. [22] ※ *καὶ τὰ ἱστία—περισσὰ αὐτῶν ◂.* Sic Syro-hex. Cod. 72: *καὶ τὰ ἱμάτια* (sic) *τῆς αὐλῆς, καὶ τοὺς στ. αὐτῆς, καὶ τοὺς πασσάλους τῆς αὐλῆς, καὶ τὰς β. αὐτῆς, καὶ τὸ ἐπ. τῆς π. τῆς αὐλῆς, καὶ τὰ περισσὰ αὐτῶν.* Cod. 85 in marg.: *καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τοὺς στ. αὐτῆς, καὶ τὸ ἐπ. τῆς αὐλῆς* (Montef. *πύλης*), *καὶ τοὺς πασσάλους τῆς σκηνῆς, καὶ τὰ π. αὐτῶν.* [23] *καὶ τὰς στολὰς—τῆς ἱερατείας.* Sic Codd. 58, 72, Arab. 1, 2, Syro-hex. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܚܒܠܐ. Cf. Hex. ad Psal. xx. 13. Jesai. liv. 2. Jerem. x. 20. Comp., Cod. VII (in marg. manu 2da): *καὶ τὰ σχοινία αὐτῶν*, quod vocem Syriacam aeque reddit. [25] Sic Codd. III, VII, X, Lips., 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex.

exempl. add. ἐν τῷ ἁγίῳ[26]). ″Αλλος· τὰ ἱμάτια τῆς ὑπουργίας τοῦ ὑπουργεῖν εἰς τὸ ἅγιον.[27]

21. וְכֹל אֲשֶׁר נְדָבָה רוּחוֹ אֹתוֹ. *Et quemcunque impulerit spiritus ejus.* Ο΄. καὶ ὅσοις ἔδοξε τῇ ψυχῇ αὐτῶν [ἀφαίρεμα]. Ἀ. . . οὗ ἂν ἑκουσιάσατο πνεῦμα αὐτοῦ.[28]

22. כֹּל נְדִיב לֵב. Ο΄. πᾶς ᾧ ἔδοξε τῇ διανοίᾳ. Ἀ. (πᾶς) ἑκούσιος καρδίᾳ.[29] Σ. (πᾶς) ὁ αὐθαίρετος τῇ διανοίᾳ.[30]

וְכוּמָז. *Et globulos aureos* (quos in carpo manus colloque gestabant). Ο΄. ÷ καὶ ἐμπλόκια ◄,[31] καὶ περιδέξια (″Αλλος· περιδέρραια[32]).

וְכָל־אִישׁ. Ο΄. καὶ πάντες ※ Ἀ. Θ. ἄνδρες ◄.[33]

23. וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר־נִמְצָא אִתּוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים הֵבִיאוּ. Ο΄. καὶ παρ' ᾧ εὑρέθη βύσσος, καὶ δέρματα ὑακίνθινα, καὶ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα ἤνεγκαν. Alia exempl. καὶ πᾶς ※ Ἀ. Θ. ἀνὴρ ◄ ᾧ εὑρέθη παρ' αὐτῷ ※ Σ. ὑάκινθος ◄, καὶ πορφύρα, καὶ κόκκινον ἀλλοιούμενον, καὶ βύσσος, ※ Σ. καὶ τρίχες ◄ αἴγειαι, καὶ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα, καὶ δέρματα ὑακίνθινα ἤνεγκαν.[34] Ἀ. καὶ πᾶς ἀνὴρ ᾧ εὑρέθη σὺν αὐτῷ ὑάκινθος, καὶ πορφύρα, καὶ σκώληκος διάφορον, καὶ βύσσος, καὶ αἴγεια, καὶ δέρματα . . . Σ. καὶ πᾶς ἀνὴρ παρ' ᾧ εὑρέθη παρ' αὐτῷ ὑάκινθος, καὶ πορφύρα, καὶ κόκκινον δίβαφον, καὶ βύσσος, καὶ τρίχες, καὶ δέρματα κριῶν . . . Θ. καὶ πᾶς ἀνὴρ ᾧ εὑρέθη παρ' αὐτῷ ὑάκινθος, καὶ πορφύρα, καὶ κόκκινον ἀλλοιούμενον, καὶ βύσσος, καὶ αἴγεια, καὶ δέρματα κριῶν . . .[35]

24. תְּרוּמַת. Ο΄. ἀφαίρεμα. Σ. Θ. ἀπαρχήν. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[36]

וְכֹל אֲשֶׁר נִמְצָא. Ο΄. καὶ παρ' οἷς εὑρέθη. Alia exempl. καὶ παντὶ ὅσοις εὑρέθη.[37]

25. אֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי. Ο΄. καὶ τὸ κόκκινον (alia exempl. add. τὸ ἀλλοιούμενον[38]). Ἀ. . διάφορον. Σ. . δίβαφον.[39]

26. לִבָּן. Ο΄. τῇ διανοίᾳ (alia exempl. καρδίᾳ[40]) αὐτῶν.

28. וְאֶת־הַשֶּׁמֶן לַמָּאוֹר. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ τὸ ἔλαιον εἰς τὸ φῶς ◄.[41]

---

[26] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 14, 16, alii, Syro-hex. [27] Cod. VII in marg. manu 2da. Vocis Hebraeae שְׂרָד significatio prorsus incerta est. Senioribus ipsis בִּגְדֵי הַשְּׂרָד sunt στολαὶ λειτουργικαὶ Cap. xxxi. 10. xxxix. 1. [28] Codd. X, Lips. Corrupte Cod. 85 in marg. sine nom.: ἐν ἑκουσίᾳ τὸ πν. αὐτῶν; necnon Cod. 130: ὃν ἔκουσα τὸ πν. αὐτοῦ. [29] Codd. Lips., 85, 130 (in marg. sine nom.). Montef. e Cod. 85 exscripsit: Ἀ. ὁ ἐκ. καρδίᾳ. Nobil. vero ad καὶ ὅσοις ἔδοξε (v. 21) affert: Schol. ″Αλλος· ἑκούσιον καρδίαν. [30] Cod. 130. [31] Haec, a Syro-hex. obelo jugulata, desunt in Cod. 58. In loco Num. xxxi. 50 pro עָגִיל וְכוּמָז LXX interpretati sunt περιδέξιον καὶ ἐμπλόκιον, quem ordinem etiam h. l. exhibent Codd. 19, 30, 75, 108, 118. (Ad ἐμπλόκια Cod. 56 in marg.: τραχηλικά; ad περιδέξια autem: βραχιόλια (βραχιάλια? Cf. Hex. ad 2 Reg. i. 10. Jesai. iii. 20). Pro כּוּמָז hic et Num. l. c. Graeco-Ven. interpretatus est νυμφόδεσμον et μητροπόρπην, proculdubio ex traditione Talmudicorum, qui docent: כומז זה דפוס (*figura*) של בית הרחם. Vid. Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 1050.) [32] Cod. 58 in marg.: γρ. καί· περριδέρρεα. [33] Syro-hex. in textu: ܐ̇ܢܫܐ ◄ .ܐ̇ .ܬ ※. [34] Sic Syro-hex. Pro παρ' ᾧ εὑρ. Cod. 58: καὶ πᾶς ἀνὴρ ᾧ εὑρ. παρ' αὐτῷ. Deinde haec, ὑάκινθος—βύσσος, sic leguntur in Cod. 72, et (om. ἀλλοιούμενον) in Comp., Codd. III, 19, 58, 82, 108, 118, Arab. 1, 2. Post βύσσος autem Cod. 58 infert: καὶ τρίχες αἴγιαι (sic); Cod. 72: καὶ αἶγες; Arab. 1, 2: *et coria haedorum;* Arm. 1 (sub ※): *et coria caprarum.* Postremo haec, καὶ δέρματα κριῶν—ἤνεγκαν, sic habent Comp., Codd. 29, 58, 71, 72 (sine ἤνεγκαν), alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [35] Codd. 85, 130 (cum ἄλλοι οὐ μὲν pro ἀλλοιούμενον). Ad Aq. Montef. e Cod. 85 male exscripsit: καὶ πᾶς ἀνὴρ παρ' ᾧ εὑρέθη. Syro-hex. ad κόκκινον affert: Ἀ. καὶ σκώληκος (ܘܕܬܘܠܥܐ); et ad ἀλλοιούμενον: Σ. δίβαφον (ܬܪܝܢ ܨܒܥ̈ܐ). Θ. βαπτόν (ܨܒܝܥܐ). Sed posteriorem lectionem pro glossa vocis ἀλλοιούμενον probabiliter habuit Ceriani. Cf. ad Cap. xxviii. 29. xxxv. 35. [36] Syro-hex. .ܣ̇ .ܬ̇ ܐܦܪܫܘܬܐ. ܐ̇. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ◆. [37] Codd. 85, 130 (uterque in marg.): Ο΄. καὶ παντὶ ὅσοις εὑρ. Sic in textu Codd. 58, 72. Syro-hex.: καὶ πᾶσι (s. παντὶ) ὅσοις εὑρ. παρ' αὐτοῖς. [38] Sic Cod. 72 (cum αλλοιωμενον), Syro-hex. Cod. 131 in marg. manu 2da: τὸ ἄλλοι σύμενον (sic). [39] Syro-hex. ܐ̇. ܡܫܚܠܦܬܐ ◆ .ܣ̇ ܬܪܝܢ ܨܒܥ̈ܐ. Cf. ad v. 23. [40] Sic Codd. 58, 72, Syro-hex. [41] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Cod. 128, Arab. 1, 2, Arm. 1.

29. לְהָבִיא לְכָל־הַמְּלָאכָה. Ο΄. *εἰσελθόντας ποιεῖν πάντα τὰ ἔργα.* Ἀ. *τοῦ ἐνεγκεῖν εἰς πᾶν τὸ ἔργον.*[42]

נְדָבָה. *Donum spontaneum.* Ο΄. *ἀφαίρεμα.* Ἀ. Θ. *ἑκούσιον.* Σ. *ἑκουσίως.*[43]

30. בֶּן־חוּר. Ο΄. *τὸν* (alia exempl. *υἱοῦ*, s. *υἱὸν*[44]) *Ὤρ.*

31, 32. וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה: וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת. *Et in scientia, et in omnibus operibus, et ad excogitandum opera ingeniosa.* Ο΄. *καὶ ἐπιστήμης πάντων, ἀρχιτεκτονεῖν κατὰ πάντα τὰ ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονίας.* Alia exempl. *ἐπιστήμης* ÷ *πάντων* ↙ *κατὰ πάντα τὰ ἔργα, ἀρχιτεκτονεῖν τῆς ἀρχιτεκτονίας.*[45]

34. וּלְהוֹרֹת. *Et ad instituendum* (alios). Ο΄. *καὶ προβιβάσαι* (Σ. *ὑποδεῖξαι*[46]).

35. בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ (*et textoris*) וְאֹרֵג. Ο΄. *ὑφᾶναι τῷ κοκκίνῳ καὶ τῇ βύσσῳ.* Alia exempl. ※ Θ. *ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν* ↙ *τῷ κοκκίνῳ* ※ *τῷ ἀλλοιουμένῳ* ↙, *καὶ τῇ βύσσῳ ὑφᾶναι.*[47] Ἀ. *ἐν ὑακίνθῳ καὶ πορφύρᾳ, ἐν σκώληκος τῷ διαφόρῳ, καὶ ἐν βύσσῳ . .* Σ. *διὰ τῆς ὑακίνθου, καὶ τῆς πορφύρας, καὶ τοῦ κοκκίνου τοῦ διβάφου, καὶ τῆς βύσσου . .* Θ. (*καὶ ποικιλτὰ*) *ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ τῷ ἀλλοιουμένῳ, καὶ τῇ βύσσῳ . .*[48]

Cap. XXXV. 5. *ὑμῶν* ÷ *αὐτῶν* ↙.[49] *τῇ καρδίᾳ* ※ Ἑβρ. *αὐτοῦ* ↙.[50] 6. ※ Ἑβρ. *καὶ* ↙ *ὑάκινθον,* ※ Ἑβρ. *καὶ* ↙ *πορφύραν.*[51] ÷ *κεκλωσμένην* ↙.[52] 11. *τὰ κατακαλύμματα* ※ Ἑβρ. *αὐτῆς* ↙.[53] *τοὺς μοχλοὺς* ※ Ἑβρ. *αὐτῆς* ↙.[54] 21. *εἰς* ÷ *πάντα* ↙ *τὰ ἔργα.*[55] *καὶ εἰς* ÷ *πάσας* ↙.[56] 22. ※ Ἑβρ. *τῷ* ↙ *κυρίῳ.*[57] 25. *ταῖς χερσὶν* ※ *αὐτῆς* ↙.[58] 29. *ἔφερεν* ※ *αὐτούς* ↙.[59] 34. *τῇ διανοίᾳ* ※ Ἑβρ. *αὐτοῦ* ↙.[60] 35. *διανοίας* ÷ *συνιέναι* ↙ *ποιῆσαι πάντα.*[61]

CAP. XXXVI (Gr. xxxvi. 1–8. xxxvii. 1, 2, 3–6).

1. לָדַעַת לַעֲשֹׂת. Ο΄. *συνιέναι* ※ *ὥστε* ↙ *ποιεῖν.*[1] Ἀ. Σ. Θ. *εἰδέναι ποιεῖν.*[2]

עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ. *Ministerii sanctuarii.* Ο΄. (*τὰ*) *κατὰ τὰ ἅγια καθήκοντα.* Ἄλλος· *δουλείας τοῦ ἁγίου.*[3]

2. כָּל־אִישׁ חֲכַם־לֵב. Ο΄. *πάντας τοὺς ἔχοντας τὴν σοφίαν* (alia exempl. *σύνεσιν*[4]) ※ Ἀ. Θ. *ἐν τῇ καρδίᾳ* ↙.[5]

3. לִמְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ. Ο΄. *εἰς* ÷ *πάντα* ↙ *τὰ ἔργα* ※ Θ. *τῆς δουλείας* ↙ *τοῦ ἁγίου.*[6] Σ. . . *τῆς λατρείας . .*[7]

---

[42] Cod. 130. [43] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܨܒܝܢܐ. ܣ. ܕܨܒܝܢܐܝܬ. Cf. Hex. ad Ezech. xlvi. 12. [44] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, X, Lips., 18, 29, aliis; posterior in Codd. VII, 53, 56, aliis. Syro-hex. ܒܪܗ ܕܚܘܪ. [45] Sic Syro-hex., et, om. *πάντων*, Cod. 58. [46] Codd. X, Lips., 130. Sic in marg. sine nom. Codd. 73 (praem. *Ἄλλος φησὶν*), 85. Mox ad Ἀχισαμὰχ Cod. 57 in marg. glossam etymologicam affert: *ἀδελφὸς τοῦ στηρίζοντος.* [47] Sic Syro-hex. (qui male pingit: *πορφύρᾳ* ※ *καὶ ἐν* ↙), et sine notis Cod. 72. [48] Codd. 85, 130. Posterior ad Aq. *ἐκ σκώληκος*, necnon ad Sym. *καὶ κοκκίνου τοῦ διαβάφου*, mendose scribit. [49] Syro-hex. Vox deest in Cod. 58. [50] Idem. Sic sine notis Codd. 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [51] Idem. Sic sine notis Arab. 1, 2. [52] Idem. Arm. 1: ※ *κεκλωσμένην.* [53] Idem. Sic sine notis Cod. 58, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [54] Idem. Sic sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [55] Idem, qui pingit: ÷ *εἰς πάντα* ↙. [56] Idem, qui pingit: ÷ *καὶ εἰς πάσας* ↙. Vox *πάσας* deest in Cod. 58. [57] Idem. Sic sine notis Codd. 71, 134. [58] Idem. Sic sine aster. Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [59] Idem. Pronomen ante *εἰσελθόντας* infert Cod. 128. [60] Idem. Sic sine notis Cod. 72. [61] Idem. Sic sine obelo Comp., Codd. III, VII, Lips., 16, 19, alii.

CAP. XXXVI. [1] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum *τοῦ συν.*), Codd. 19 (om. *συνιέναι*), 72, 108 (ut 19), 128 (ut Ald.). [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܡܕܥ ܠܡܥܒܕ. [3] In Cod. VII manus 2da reprobat *τὰ κατὰ* et *καθήκοντα.* Deinde pro *τὰ ἅγια* alia manus scribit: *δουλείας τοῦ ἁγίου*, fortasse ex Aquilae aut Theodotionis versione. Cf. Hex. ad Exod. xxx. 16. xxxvi. 3. Jesai. xxxii. 17. [4] Sic Codd. X (in marg.), Lips. (cum duplici lectione, *τὴν σύν. καὶ τὴν σοφ.*), 14, 16, 25, alii. [5] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72 (qui legit *τὴν σοφίαν ἐν τῇ καρδίᾳ* (lacuna), *καὶ πάντας*), Arm. 1 (sub ※). [6] Sic Syro-hex. (qui obscure pingit: ܠܥܒܕ̈ܐ ܗܘ ↙ ܕܬܫܡܫܬܐ), et sine notis Cod. 72. Cf. ad v. 1. [7] Syro-hex. ܣ. ܕܦܘܠܚܢܐ. Cf. Hex. ad Jesai. xxxii. 17.

4. וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ παρεγίνοντο. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἦλθον.[8]

5. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר. Ο΄. καὶ εἶπεν (alia exempl. εἶπαν[9]) πρὸς Μωυσῆν, ※ Σ. Θ. λέγοντες ◂.[10]

מַדֵּי הָעֲבֹדָה לַמְּלָאכָה. *Plus quam sufficit ministerii ad opus.* Ο΄. κατὰ (s. παρὰ[11]) τὰ ἔργα. Alia exempl. ※ ὑπὲρ τὸ ἱκανὸν τῆς δουλείας ◂ παρὰ τὰ ἔργα.[12]

7. לְכָל־הַמְּלָאכָה. Ο΄. εἰς (※) πᾶσαν (◂) τὴν κατασκευήν.[13] Ἀ. Σ. Θ. εἰς πᾶν τὸ ἔργον (s. παντὶ τῷ ἔργῳ).[14]

21. הַקָּרֶשׁ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τοῦ στύλου. Ἀ. Θ. τῆς σανίδος.[15]

22. לַקֶּרֶשׁ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῷ στύλῳ. Θ. τῇ σανίδι.[16]

23. לִפְאַת נֶגֶב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐκ τοῦ κλίτους τοῦ πρὸς βορρᾶν. Ἀ. Θ. . . τοῦ νότου. Σ. . . τοῦ πρὸς νότον.[17]

23. תֵּימָנָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. κατὰ νότον (Ἀ. θαιμάν[18]).

25. לִפְאַת צָפוֹן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τὸ πρὸς νότον (Ἀ. Σ. Θ. βορρᾶν[19]).

35 (xxxvii. 3). אֶת־הַפָּרֹכֶת. Ο΄. τὸ καταπέτασμα. Ἀ. (τὸ) παραπέτασμα.[20]

37 (5). מָסָךְ. Ο΄. τὸ καταπέτασμα. Ἀ. παράτανυσμα.[21]

38 (6). וְאַדְנֵיהֶם חֲמִשָּׁה נְחֹשֶׁת. Ο΄. καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκαῖ. Alia exempl. καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκᾶς.[22] Ἀ. Θ. καὶ βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκαῖ. Σ. καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκᾶς.[23]

Cap. XXXVI. 1. πᾶς ※ ἀνὴρ ◂.[24] ἐδόθη ※ παρὰ κυρίου ◂.[25] 2. τῇ καρδίᾳ ※ Ἀ. Θ. αὐτῶν ◂.[26] 4. ※ Σ. Θ. πάντα ◂ τὰ ἔργα.[27] 5. ποιῆσαι ※ αὐτά ◂.[28] 6. ÷ ἔτι ◂ προσφέρειν.[29] 7. ποιῆσαι ※ αὐτά ◂.[30] 8. καὶ ἐποίησε πᾶς σοφὸς ※ Θ. τῇ καρδίᾳ ◂[31] ἐν

---

[8] Syro-hex. (cum παρεγίνοντο (ܘܐܬܘ) in textu): ܐ. ܣ. ܬ. ܘܐܬܘ. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, Lips., 14, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [10] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III, Arm. 1 (sub ※). [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, Lips., 14, 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Syro-hex. [12] Sic Syro-hex. (qui pingit: ὑπὲρ τὸ ἱκ. ※τῆς δ. ◂), et sine notis Cod. 72. [13] Sic Syro-hex. (ubi asteriscus casu abesse videtur), et sine aster. Codd. 58, 72. Arm. 1: ※ *in omni apparatu operis.* [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܟܠܗ ܥܒܕܐ. [15] Idem: ܐ. ܬ. ܕܕܦܐ. [16] Idem: ܬ. ܠܕܦܐ. [17] Idem: ܐ. ܬ. ܕܬܝܡܢܐ. ܣ. (ܕܠܘܬ) ܬܝܡܢܐ. [18] Idem: ܐ. ܬܝܡܢ. [19] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܓܪܒܝܐ. [20] Cod. Lips. Cod. 85, teste Holmesii amanuensi: Ἀ. παραπέτασμα καλύμμα (sic). Denique Cod. 130: Ἀ. πατάνησμα (sic) κάλυμμα. [21] Codd. X, Lips., quorum uterque in textu τὸ κατακάλυμμα habet; hic autem in marg. καταπέτασμα. [22] Sic Ald., Codd. III, X, Lips., 14, 16, alii (inter quos 85), Arm. [23] Codd. 85, 130 (qui Symmachi lectionem non habet). Montef. e priore exscripsit: Ἀ. Θ. καὶ αἱ βάσεις κ. τ. ἑ. [24] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 72, Arm. 1. [25] Idem. Sic sine aster. Codd. 58, 72, Arab. 1, 2 (uterque cum *a Deo*), Arm. 1. [26] Idem (cum αὐτοῦ in marg.). Sic sine notis Cod. 72, Arm. 1 (sub ※), Arab. 1, 2 (uterque cum *ejus*). [27] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. 19, 58. [28] Idem. Sic sine aster. Codd. 38, 58, 72, 131 (manu 2da). [29] Idem. [30] Idem. Sic sine aster. Codd. 19, 58, 72, alii, Arm. 1. [31] Idem. Sic sine notis Codd. 72, 128, Arm. 1. Pro τῇ καρδίᾳ, τῇ διανοίᾳ inferunt Comp., Codd. III, 29, Arab. 1, 2. Deinde a v. 8 usque ad finem Cap. xxxix, cum versio LXXviralis inde ab Origenis tempore (quem vide in Epist. ad Africanum, Opp. T. I, p. 16) ab Hebraeo archetypo tam ordine quam verbis adeo discedat, ut cum eo vix, et ne vix quidem conferri possit, nos, praeeunte Ceriani, textum ab Origene restitutum, prout in versione Syro-hexaplari, Graecis libris hexaplaribus V (inde a Cap. xxxvi. 35), 58, 72, et versione Armena servatur (Complutensis enim textus, etsi ad Hebraeum ordinem accommodatus, non est vere hexaplaris) ad calcem singulorum capitum adjecimus. In fronte autem restitutionis non abs re erit insignem annotationem a Montefalconio e margine Codicis Basiliani exscriptam apponere. Sic igitur ille, a nobis ad schedas Bodleianas leviter castigatus: Ἐνταῦθά σοι γενομένῳ πάρεστιν ὁρᾶν πολλὴν τὴν διαφωνίαν τῆς τε προκειμένης γραφῆς, καὶ τῆς ἐν τοῖς Ἑξαπλοῖς ἀναφερομένης εἰς τοὺς Ο΄. Καὶ οὐ τοῦτό φημι, ὡς τοῖς κατηστερισμένοις ταύτης ἐκείνη διαφέρει· πολλαχοῦ γὰρ ταύτης τούτοις παραλλάσσει· ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τούτοις μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ ἄλλο τῆς γραφῆς ἔδαφος ἐνταῦθα πλεονάζει· καὶ ἃ μὴ οἱ ἀστερίσκοι δηλοῦσι παριδεῖν τοὺς Ο΄, κἂν τούτοις οὐδὲν ἔλαττον τὸ τῆς παραλλαγῆς εἶδος οἰκειοῦνται. Καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἔκδοσις μὲν ἡ παροῦσα τὴν διήγησιν ποιεῖται τῶν ἁγίων στολῶν· ἐκείνη δὲ, τῆς προκειμένης συνεχείας παρεξιοῦσα,

τοῖς ἐργαζομένοις (xxxvii. 1) ※ τὸ ἔργον τῆς σκηνῆς[32] δέκα αὐλαίας ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου· χερουβὶμ ἐργασίᾳ[33] ὑφάντου ἐποίησεν αὐτάς. 9 (2). μῆκος τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πήχεων, καὶ εὖρος τεσσάρων πήχεων τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς·[34] μέτρον τὸ αὐτὸ πάσαις ταῖς αὐλαίαις. 10. καὶ συνεχομένας τὰς πέντε αὐλαίας ἑτέραν ἐκ τῆς ἑτέρας, καὶ τὰς πέντε αὐλαίας συνεχομένας ἑτέραν ἐκ τῆς ἑτέρας.[35] 11. καὶ ἐποίησεν ἀγκύλας ὑακινθίνας ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς ἐκ τοῦ μέρους εἰς τὴν συμβολήν· καὶ οὕτως ἐποίησεν ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς αὐλαίας τῆς ἐξωτέρας πρὸς τῇ συμβολῇ τῇ δευτέρᾳ. 12. πεντήκοντα δὲ ἀγκύλας ἐποίησε τῇ αὐλαίᾳ τῇ μιᾷ, καὶ πεντήκοντα ἀγκύλας ἐποίησεν ἐκ τοῦ μέρους τῆς αὐλαίας κατὰ τὴν συμβολὴν τῆς δευτέρας, ἀντιπίπτουσαι αἱ ἀγκύλαι ἀλλήλαις εἰς ἑκάστην. 13. καὶ ἐποίησε πεντήκοντα κρίκους χρυσοῦς, καὶ συνῆψε τὰς αὐλαίας ἑτέραν τῇ ἑτέρᾳ τοῖς κρίκοις· καὶ ἐγένετο ἡ σκηνὴ μία. 14. καὶ ἐποίησε δέρρεις τριχίνας σκέπην[36] ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἕνδεκα δέρρεις ἐποίησεν αὐτάς. 15. τὸ μῆκος τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς τριάκοντα πήχεων, καὶ τεσσάρων πήχεων τὸ εὖρος τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς· μέτρον τὸ αὐτὸ ταῖς ἕνδεκα δέρρεσι. 16. καὶ συνῆψε τὰς πέντε δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ τὰς ἓξ δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτό. 17. καὶ ἐποίησεν ἀγκύλας πεντήκοντα ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δέρρεως τῆς ἀναμέσον κατὰ συμβολὴν, καὶ πεντήκοντα ἀγκύλας ἐποίησεν ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δέρρεως τῆς συναπτούσης τῆς δευτέρας. 18. καὶ ἐποίησε κρίκους χαλκοῦς πεντήκοντα, καὶ συνῆψε τὴν σκηνὴν τοῦ εἶναι μίαν. 19. καὶ ἐποίησε κατακάλυμμα τῇ σκηνῇ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα, καὶ ἐπικαλύμματα δέρματα ὑακίνθινα ἐπάνωθεν. 20. καὶ ἐποίησε στύλους τῇ σκηνῇ[37] ἐκ ξύλων ἀσήπτων ἑστῶτας. 21. δέκα πήχεων τὸ μῆκος τοῦ στύλου τοῦ ἑνὸς,[38] καὶ πήχεως καὶ ἡμίσους πήχεως τὸ πλάτος τοῦ στύλου τοῦ ἑνός. 22. δύο ἀγκωνίσκους τῷ στύλῳ τῷ ἑνὶ, ἀντιπίπτοντας ἕτερον τῷ ἑτέρῳ· οὕτως ἐποίησε πᾶσι τοῖς στύλοις τῆς σκηνῆς. 23. καὶ ἐποίησε στύλους τῇ σκηνῇ, εἴκοσι στύλους ἐκ τοῦ κλίτους τοῦ πρὸς βορρᾶν.[39] 24. καὶ τεσσαράκοντα βάσεις ἀργυρᾶς ἐποίησε τοῖς εἴκοσι στύλοις·

περὶ τῆς σκηνῆς διαλαμβάνει, καὶ περὶ τῶν αὐλαιῶν αὐτῆς, περί τε τῶν δέρρεων, καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δέρρεως ἀγκυλῶν, καὶ περὶ τῶν συναπτόντων κρίκων τὰς αὐλαίας εἰς ἀπαρτισμὸν τῆς σκηνῆς, καὶ περὶ τῶν δερματίνων αὐτῆς κατακαλυμμάτων, περί τε τῶν ἐξ ἀσήπτων ξύλων στύλων αὐτῆς, καὶ τῶν ἀγκωνίσκων, καὶ τῶν βάσεων, καὶ τῶν μοχλῶν· ὧν οὐδέν ἐστιν ὁρᾶν ἐνταῦθα. Εἶτα ταῦτα ἔξωθεν ἐπεισαγαγοῦσα, ἐφεξῆς περὶ τοῦ καταπετάσματος ἀπαγγέλλει. Καὶ πρόεισι μὲν συμφώνως τῇ προκειμένῃ ἐκδόσει, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολύ. Μέχρι γὰρ τοῦ, καὶ τὰς κεφαλίδας καὶ τὰς ψαλίδας αὐτῶν κατεχρύσωσε χρυσίῳ, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκαῖ, συμπροϊοῦσα (Cod. χαλκαὶ συμπροϊοῦσαι), πάλιν ὑπερβαίνει, καὶ διηγεῖται ὡς Βεσελεὴλ κατεσκεύασε τὴν κιβωτὸν, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, καὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐκ χρυσίου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ χερουβὶμ, καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὴν λυχνίαν, καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος τοῦ ἁγίου, καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας, καὶ τὸ πυρεῖον, καὶ τὸν λουτῆρα τὸν χαλκοῦν, καὶ τὰς βάσεις αὐτοῦ. Ταῦτα πάντα, τὰ μὲν ὑστερόπρωτα, τὰ δὲ τῇ φράσει παρηλλαγμένα, ὅμως τρόπῳ τινὶ συνδιέξεισιν. Ἐκ δὲ τῆς περικοπῆς ταύτης συνάπτεται πάλιν τῇ προκειμένῃ ἐκδόσει, πλὴν ἐπ' ὀλίγον κἀνταῦθα παραλλάττουσα, συνδιέξεισιν ὅμως μέχρι τοῦ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηργυρωμέναι. Ἐντεῦθεν λοιπὸν καθεξῆς τὸ ἀπαράλλακτον φυλάσσει μέχρι τοῦ, ὃς ἀρχιτεκτόνησε τὰ ὑφαντὰ, καὶ τὰ ῥαφιδευτικὰ (sic) καὶ ποικιλτικὰ, ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ τῷ κοκκίνῳ, καὶ τῇ βύσσῳ. Μετὰ ταῦτα ἀνακάμπτει πάλιν πρὸς τὰ ἐνταῦθα, τὰς τῶν ἁγίων ὑφηγουμένη στολὰς, καὶ ἐφ' ἱκανὸν συμπροελθοῦσα μέχρι τοῦ, καὶ εἰσήνεγκαν ἐπ' αὐτὸ λῶμα ὑακίνθινον, ὥστε ἐπικεῖσθαι εἰς (fort. ἐπί. Neutrum agnoscit Montef.) τὴν μίτραν ἄνωθεν, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. Ἐκεῖθεν δὲ μικροῦ φάναι μέχρι τέλους, καὶ πολλαῖς πολλάκις ῥημάτων προσθήκαις, καὶ μὲν οὖν (Cod. καὶ μηνῶν) καὶ τῇ τούτων ἀλλοιώσει τῆς τάξεως, τὸ παρηλλαγμένον ἔχουσα περιφανῶς ἐπιδείκνυται.

[32] Haec, ※ τὸ ἔργον τῆς σκηνῆς—καὶ κατεχρύσωσε τοὺς μοχλοὺς χρυσίῳ ◄ (v. 34), sic leguntur in Syro-hex. (qui male pingit: ἐν τοῖς ※ ἐργαζομένοις τὸ ἔργον τῆς σκ.), et sine aster. in Codd. 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1.

[33] Sic Comp., Arm. 1. Nominativum ἐργασία exprimunt Codd. 58, 72, Syro-hex.

[34] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2, Arm. 1. Comp., Cod. 58: ἡ αὐλαία ἡ μία. Haec desunt in Cod. 72.

[35] Verba, καὶ τὰς πέντε—ἑτέρας, quae in Codd. 58, 72 casu exciderunt, e Syro-hex. assumpsimus.

[36] Sic, pro Hebr. לְאֹהֶל, Codd. 58, 72. Arm. 1: σκέπας. Cf. Hex. ad Exod. xxxv. 11. 1 Paral. xvii. 5. Minus probabiliter Syro-hex. σκέπειν (ܠܡܛܠܠܘ), tum hic tum in loco parallelo Cap. xxvi. 7.

[37] Sic Codd. 58, 72. Syro-hex.: τῆς σκηνῆς.

[38] Sic Syro-hex. Codd. 58, 72: τῷ στύλῳ (om. τῷ ἑνί). Mox πήχεως deest in iisdem, repugnante Syro-hex.

[39] Sic Codd. 58, 72. Syro-hex.: τοῦ πρὸς νότον κατὰ νότον (ܕܠܘܬ ܬܝܡܢܐ. ܠܬܝܡܢܐ), quae Symmachi fortasse versio est. Idem in marg.: τοῦ βορρᾶ (ܕܓܪܒܝܐ).

δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἑνὶ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἑνὶ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ. 25. κατὰ δὲ τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς τὸ δεύτερον τὸ πρὸς νότον ἐποίησεν εἴκοσι στύλους. 26. καὶ τεσσαράκοντα βάσεις αὐτοῖς ἀργυρᾶς· δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἑνὶ, καὶ δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἑνί. 27. καὶ ἐκ τῶν ὀπίσω τῆς σκηνῆς κατὰ θάλασσαν ἓξ στύλους ἐποίησε. 28. καὶ δύο στύλους[40] ἐποίησεν ἐπὶ τῶν γωνιῶν τῆς σκηνῆς ἐκ τῶν ὀπισθίων. 29. καὶ ἦσαν ἐξ ἴσου κάτωθεν, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἦσαν ἴσοι[41] ἐκ τῶν κεφαλίδων αὐτῶν εἰς σύγκλεισιν[42] μίαν· οὕτως ἐποίησε ταῖς δυσὶν ἀμφοτέραις ταῖς γωνίαις. 30. καὶ ἦσαν ὀκτὼ στῦλοι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν ἀργυραῖ, δεκαὲξ βάσεις·[43] δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἑνὶ, καὶ δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἑνί. 31. καὶ ἐποίησε μοχλοὺς ἐκ ξύλων ἀσήπτων, πέντε τῷ στύλῳ ἐκ τοῦ μέρους τῆς σκηνῆς τοῦ ἑνὸς, 32. καὶ πέντε μοχλοὺς τῷ στύλῳ τοῦ κλίτους[44] τῆς σκηνῆς τοῦ δευτέρου, καὶ πέντε μοχλοὺς τῷ στύλῳ τῆς σκηνῆς τῷ ὀπισθίῳ τῷ[45] πρὸς θάλασσαν. 33. καὶ ἐποίησε τὸν μοχλὸν τὸν μέσον διικνούμενον ἀναμέσον τῶν στύλων ἀπὸ τοῦ κλίτους εἰς τὸ κλίτος. 34. καὶ τοὺς στύλους κατεχρύσωσε χρυσίῳ, καὶ τοὺς δακτυλίους αὐτῶν ἐποίησε χρυσοῦς, εἰς οὓς εἰσῆξε τοὺς μοχλούς· καὶ κατεχρύσωσε τοὺς μοχλοὺς χρυσίῳ ◂. 35 (xxxvii. 3). καὶ ἐποίησε τὸ καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης· ἔργον ὑφάντου ※ ἐποίησεν αὐτὸ ◂[46] χερουβείμ. 36 (4). καὶ ἐπέθηκαν αὐτὸ ἐπὶ τέσσαρας στύλους ἀσήπτους κατακεχρυσωμένους χρυσίῳ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσαῖ, καὶ αἱ τέσσαρες βάσεις αὐτῶν ἀργυραῖ. 37 (5). καὶ ἐποίησε τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς ÷ τοῦ μαρτυρίου ◂[47] ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης, ἔργον ὑφάντου ÷ χερουβείμ ◂.[48] 38 (6). καὶ τοὺς στύλους αὐτοῦ πέντε, καὶ τοὺς κρίκους αὐτῶν· καὶ κατεχρύσωσαν τὰς κεφαλίδας αὐτῶν καὶ τὰς ψαλίδας αὐτῶν χρυσίῳ· καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκαῖ.

CAP. XXXVII (Gr. xxxviii. 1–17, 25).

1 (xxxviii. 1). אֶת־הָאָרֹן. Οʹ. τὴν κιβωτόν. Ἀ. (τὸ) γλωσσόκομον.[1]

2 (2). זֵר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. κυμάτιον. Ἀ. χείλωμα. Σ. στεφάνην.[2] Τὸ Σαμαρειτικόν· στέφανον.[3]

3 (3). עַל־צַלְעוֹ. Οʹ. ἐπὶ τὸ κλίτος (Ἀ. μέρος[4]) αὐτῆς.

6 (5). כַּפֹּרֶת. Οʹ. ἱλαστήριον. Ἄλλος· θυσιαστήριον.[5]

8 (7). קְצוֹתָיו. Οʹ. τῶν μερῶν (Ἄλλος· ἄκρων[6]) αὐτοῦ.

17. מִקְשָׁה. *Opus tornatile.* Οʹ. Vacat. ※ τορευτήν. Ἀ. ἐλατήν.[7]

יְרֵכָהּ. Οʹ. Vacat. ※ τὸν καυλὸν αὐτῆς. Ἀ. Σ. Θ. τὸν μηρὸν αὐτῆς.[8]

18. מִצִּדָּהּ. Οʹ. Vacat. ※ ἐκ τοῦ κλίτους αὐτῆς. Ἀ. ἐκ τοῦ μέρους αὐτῆς.[9]

---

[40] Sic Syro-hex. In Codd. 58, 72 lacuna est ex homoeoteleuto orta. Mox Cod. 58: ἐπὶ τῶν ὀπισθίων. Cod. 72: τῶν ὀπισθίων sine praepositione, quam e Syro-hex. assumpsimus. [41] Vox ἴσοι deest in Codd. 58, 72. [42] Codd. 58, 72 (cum σύγκλησιν). Syro-hex. ܡܘܩܒܠܐ, quod pro σύμβλησιν ponitur in loco parallelo Cap. xxvi. 24. [43] Sic Syro-hex. Vox deest in Codd. 58, 72. Mox haec, καὶ δύο—τῷ ἑνὶ, desunt in iisdem, invito Syro-hex. [44] Sic Syro-hex. Codd. 58, 72: τῷ κλίτει, sed Cod. 72 deinde legit τοῦ δευτέρου. [45] Articulus deest in Codd. 58, 72, invito Syro-hex. [46] Sic Cod. V, et sine aster. Comp., Codd. 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. Etiam in Syro-hex. asteriscus male abest. Cf. Cap. xxxvii. 3 in LXX. [47] Obelus est in Cod. V, Syro-hex. [48] Obelus est in Syro-hex.

CAP. XXXVII. [1] Nobil., Cat. Niceph. p. 943. Cf. ad Cap. xxv. 10. [2] Cod. 14 (cum στέφανον). Cf. ad Cap. xxv. 10. Cod. 25: Ἄλλος· χείλωμα. στεφάνην. Cod. 18 in marg. sine nom.: χείλωνα (sic) ἢ στεφάνωμα. Montef. e Colbertino [1599] et tribus Regiis edidit: Ἄλλος· χείλωμα. [3] Montef. ex iisdem, et Cat. Niceph. ibid. [4] Cat. Niceph. ibid. [5] "Sic Colbertinus et tres Regii."—*Montef.* [6] Cod. V in marg. sine nom., teste Montef. Syro-hex. in marg. ܪ̈ܫܐ. Hinc castigandus Holmesius, qui e marg. Cod. V exscripsit: "ακρω, forsan mendose pro αρκω, i. e. ἀστερίσκῳ, quo nempe haec erant notanda." [7] Syro-hex. ܐ. ܡܡܫܚܬܐ. Supplementum Cod. VII in marg. sine nom.: ἐλατήν. Cf. Hex. ad Jerem. x. 5. [8] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܠܟܘܫܬܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad Cap. xxv. 31. [9] Sic

25. אַמָּה (bis). Ο΄. Vacat. ※ πέντε πήχεων. Ἀ. Σ. Θ. πήχεος.[10]

וְאַמָּתַיִם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τριῶν πήχεων. Ἀ. πηχύς. Σ. Θ. δύο (πήχεων).[11]

26. אֶת־גַּגּוֹ. *Superficiem ejus.* Ο΄. Vacat. ※ τὸ δῶμα αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως· τὸ δῶμα αὐτοῦ.[12]

זֵר. Ο΄. Vacat. ※ τὸ κυμάτιον. Ἀ. *coronam.*[13]

27. לָשֵׂאת. Ο΄. Vacat. ※ εἰς τὸ αἴρειν. Ἀ. τοῦ ἐπαίρειν.[14]

Cap. XXXVII. 1 (xxxviii. 1). καὶ ἐποίησε Βεσελεὴλ τὴν κιβωτὸν ※ Θ. ἐκ ξύλων ἀσήπτων, δύο πήχεων καὶ ἡμίσους τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος αὐτῆς, καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος αὐτῆς ◂.[15] 2 (2). καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· καὶ ἐποίησεν αὐτῇ κυμάτιον χρυσοῦν κύκλῳ. 3 (3). καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίους χρυσοῦς ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῆς· δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος αὐτῆς τὸ ἕν, καὶ δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος αὐτῆς τὸ δεύτερον, (4) ÷ εὐρεῖς τοῖς ζωστῆρσιν ◂.[16] 4. ※ Θ. καὶ ἐποίησεν ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ. 5. καὶ εἰσήνεγκε τοὺς ἀναφορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους ἐπὶ τοῖς πλευροῖς τῆς κιβωτοῦ ◂,[17] ὥστε αἴρειν αὐτὴν ÷ ἐν αὐτοῖς ◂.[18] 6 (5). καὶ ἐποίησεν ἱλαστήριον ÷ ἄνωθεν τῆς κιβωτοῦ ◂[19] ἐκ χρυσίου καθαροῦ, ※ δύο πήχεων καὶ ἡμίσους μῆκος αὐτοῦ, καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος αὐτοῦ ◂.[20] 7 (6). καὶ ἐποίησε δύο χερουβεὶμ χρυσᾶ, ※ τορευτὰ ἐποίησεν αὐτὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ἱλαστηρίου ◂.[21] 8 (7). χεροὺβ ἕνα ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ἱλαστηρίου τὸ ἕν, καὶ χεροὺβ ἕνα ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ἱλαστηρίου τὸ δεύτερον· ※ ἐκ τοῦ ἱλαστηρίου ἐποίησε τοὺς χερουβεὶμ, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτοῦ. 9 (8). καὶ ἐγένοντο οἱ χερουβεὶμ ἐκτείνοντες τὰς πτέρυγας ἐπάνωθεν ◂,[22] συσκιάζοντες ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον ※ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, ἀνὴρ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον ἦσαν τὰ πρόσωπα τῶν χερουβείμ ◂.[23] 10 (9). καὶ ἐποίησε τὴν τράπεζαν ÷ τὴν προκειμένην ἐκ χρυσίου καθαροῦ, καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίους χρυσοῦς, δύο ἐπὶ τοῦ κλίτους τοῦ ἑνὸς, καὶ δύο ἐπὶ τοῦ κλίτους τοῦ δευτέρου, εὐρεῖς ὥστε αἴρειν τοῖς ζωστῆρσιν ἐν αὐτοῖς.[24] (11) καὶ τοὺς διωστῆρας τῆς κιβωτοῦ καὶ τῆς τραπέζης ἐποίησε, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ ◂.[25] ※ Θ. ἐκ ξύλων ἀσήπτων· δύο πήχεων τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ πήχεος τὸ εὖρος αὐτῆς, καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος αὐτῆς. 11. καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ, καὶ ἐποίησεν αὐτῇ κυμάτιον χρυσοῦν κύκλῳ.

Montef. (qui αὐτοῦ bis scripsit) e Colbertino et Regio uno. Lectionem ad v. 3 pertinere suspicor. [10] Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܬ. ܕܐܡܬܐ. Cod. VII in Supplem.: πήχεος. [11] Idem: ܐ̣. ܐܡܬܐ. ܣ. ܬ. ܬܪܬܝܢ ܐܡ̈ܝܢ. Cod. VII in Supplem.: καὶ δύο πήχεων. Aquilae lectio corrupta est. [12] Idem: ܐ̣. ܣ. ܬ. ܗܘ ܕܡܘܬܐ. ܠܐܓܪܐ ܕܝܠܗ. (ܘܟܕܡܐ). Cf. Hex. ad Prov. xxi. 9. [13] Idem: ܐ̣. ܟܠܝܠܐ. "Quod literaliter *obstaculum, repagulum* significaret, sed fortasse corrigendum ܟܠܝܠܐ, *corona.*"—*Ceriani.* Cf. ad v. 2. [14] Idem: ܐ̣. ܠܡܫܩܠܘ. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 9. [15] Sic Syro-hex., Cod. V (sub ※), et sine notis Codd. III, 58, 72, Arab. 1, 2 (omnes cum scripturae varietatibus aut erroribus, qui ex apparatu Holmesii petantur). [16] Sic Syro-hex., Cod. V, et sine obelo Cod. 72. Haec desunt in Cod. 58. In Ed. Rom. pro his, εὐρεῖς—ἐν αὐτοῖς, habetur tantum: εὐρεῖς τοῖς διωστῆρσιν, ὥστε αἴρειν ἐν αὐτοῖς. [17] Sic Syro-hex., Cod. V (sub ※), et sine notis Codd. 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [18] Obelus est in Syro-hex., Cod. V. [19] Idem. [20] Sic Syro-hex., Cod. V, et sine aster. Codd. III, 58 (cum δύο π. τὸ μῆκος, καὶ), 72 (cum πλάτος pro μῆκος, et vice versa). Articulum ante μῆκος reprobant Codd. III, V. [21] Sic Syro-hex., Cod. V (qui minus probabiliter pingit: ※ χρυσᾶ, τορευτὰ), et sine aster. Codd. 58 (cum τορ. ἐποίησεν αὐτὰ, ceteris omissis), 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [22] Sic Syro-hex., Cod. V (non, ut Montef., cum metobelo (:) post μερῶν αὐτοῦ; neque, ut Holmes., cum ταῖς πτέρυξιν pro τὰς πτέρυγας), et sine aster. Codd. 58 (om. ἐκ τοῦ ἱλ.), 72 (om. ἐκ τοῦ ἱλ.—μερῶν αὐτοῦ, et cum ἐκτείνοντα pro ἐκτείνοντες), Arab. 1, 2, Arm. 1. [23] Sic Syro-hex. (qui pingit: κατὰ πρ. αὐτῶν, ἀνὴρ πρὸς τὸν ἀδ. ※ αὐτοῦ), et sine aster. Cod. V, Arab. 1, 2. Cod. 58 tantum habet: κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. [24] Cod. V: τοῖς ζ. ἑαυτοῖς. Syro-hex.: ὥστε αἴρειν αὐτὴν ἐν αὐτοῖς ÷ τοῖς ζωστῆρσιν ◂. Cod. 72, quantum e silentio Holmesii colligi potest: ὥστε αἴρειν τοῖς διωστῆρσιν ἐν αὐτοῖς. Mox pro διωστῆρας Cod. V ζωστῆρας habet, invitis ceteris. [25] Haec omnia a τὴν προκειμένην ad χρυσίῳ recte obelis jugulat Cod. V. Syro-hex. pingit: τὴν προκειμένην ÷ ἐκ χρυσίου—χρυσίῳ ◂.

12. *καὶ ἐποίησεν αὐτῇ στεφάνην παλαιστοῦ κύκλῳ, καὶ ἐποίησε κυμάτιον χρυσοῦν τῇ στεφάνῃ αὐτῆς κύκλῳ.* 13. *καὶ ἐποίησεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπέθηκε τοὺς δακτυλίους ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη, ἅ ἐστι τῶν τεσσάρων ποδῶν αὐτῆς* 14. *ὑπὸ τὴν στεφάνην. καὶ ἐγένοντο οἱ δακτύλιοι εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσιν, ὥστε αἴρειν τὴν τράπεζαν.* 15. *καὶ ἐποίησε τοὺς ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ, ὥστε αἴρειν τὴν τράπεζαν* ↙.[26] 16 (12). *καὶ ἐποίησε τὰ σκεύη τῆς τραπέζης, τὰ τρύβλια αὐτῆς, καὶ τὰς θυΐσκας αὐτῆς, καὶ τοὺς κυάθους αὐτῆς, καὶ τὰ σπονδεῖα αὐτῆς, ἐν οἷς σπείσει ἐν αὐτοῖς, χρυσίου καθαροῦ.* 17 (13). *καὶ ἐποίησε τὴν λυχνίαν,* ÷ *ἣ φωτίζει, χρυσῆν,* (14) *στερεὰν, τὸν καυλὸν καὶ τοὺς καλαμίσκους ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτῆς·* (15) *ἐκ τῶν καλαμίσκων αὐτῆς οἱ βλαστοὶ ἐξέχοντες, τρεῖς ἐκ τούτου, καὶ τρεῖς ἐκ τούτου, ἐξισούμενοι ἀλλήλοις·* (16) *καὶ τὰ λαμπάδια αὐτῶν ἅ ἐστιν ἐπὶ τῶν ἄκρων, καρυωτὰ ἐξ αὐτῶν· καὶ τὰ ἐνθέμια* (s. *ἀνθέμια*[27]) *ἐν αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἐπ' αὐτῶν οἱ λύχνοι· καὶ τὸ ἐνθέμιον* (s. *ἀνθέμιον*[27]) *τὸ ἕβδομον, τὸ ἐπ' ἄκρου τοῦ λαμπαδίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἄνωθεν, στερεὸν, ὅλον χρυσοῦν·* (17) *καὶ ἑπτὰ λύχνους αὐτῆς ἐπ' αὐτῆς χρυσοῦς, καὶ τὰς λαβίδας αὐτῆς χρυσᾶς, καὶ τὰς ἐπαρυστρίδας αὐτῆς χρυσᾶς* ↙.[28] ※ *ἐκ χρυσίου καθαροῦ, τορευτὴν ἐποίησε τὴν λυχνίαν, τὸν καυλὸν αὐτῆς, καὶ τοὺς καλαμίσκους αὐτῆς, καὶ τοὺς κρατῆρας αὐτῆς, καὶ τοὺς σφαιρωτῆρας αὐτῆς, καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς· ἐξ αὐτῆς ἦσαν.* 18. *ἓξ δὲ καλαμίσκοι ἐκπορευόμενοι ἐκ πλαγίων αὐτῆς· τρεῖς καλαμίσκοι τῆς λυχνίας ἐκ τοῦ κλίτους αὐτῆς τοῦ ἑνὸς, καὶ τρεῖς καλαμίσκοι τῆς λυχνίας ἐκ τοῦ κλίτους αὐτῆς τοῦ δευτέρου.* 19. *τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυΐσκους ἐν καλαμίσκῳ τῷ ἑνὶ, σφαιρωτὴρ καὶ κρίνον· καὶ τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυΐσκους ἐν τῷ καλαμίσκῳ τῷ ἑνὶ, σφαιρωτὴρ καὶ κρίνον. οὕτως τοῖς ἓξ καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τῆς λυχνίας.* 20. *καὶ ἐν τῇ λυχνίᾳ τέσσαρες κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυΐσκους, οἱ σφαιρωτῆρες αὐτῆς, καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς·* 21. *ὁ σφαιρωτὴρ ὑπὸ τοὺς δύο καλαμίσκους ἐξ αὐτῆς·*[29] *τοῖς ἓξ*[30] *καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐξ αὐτῆς.* 22. *Οἱ*[31] *σφαιρωτῆρες αὐτῶν, καὶ οἱ καλαμίσκοι αὐτῶν ἐξ αὐτῆς ἦσαν, ὅλη τορευτὴ, ἐξ ἑνὸς χρυσίου καθαροῦ.* 23. *καὶ ἐποίησε τοὺς λύχνους αὐτῆς ἑπτὰ, καὶ τὰς λαβίδας αὐτῆς, καὶ τὰς ἐπαρυστρίδας αὐτῆς* χρυσίου καθαροῦ[32], *τάλαντον·* 24. *χρυσίου καθαροῦ ἐποίησεν αὐτὴν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς* ↙.[33] 25. *οὗτος ἐποίησε τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν* ※ *ἐκ ξύλων ἀσήπτων, πέντε πήχεων μῆκος*

---

[26] ※ Θ. ἐκ ξύλων ἀσήπτων—τὴν τράπεζαν ↙. Sic Syro-hex., et Cod. V, teste Montef., qui tamen metobelum (:) post ὑπὸ τὴν στεφάνην ponit, pergens: καὶ ἐγένοντο οἱ δακτύλιοι ※ εἰς θήκας κ. τ. ἑ., sine metobelo. Ad ἐποίησε (v. 11) Holmesii amanuensis notat: "Ab ἐ.. in ἐποίησε desunt cetera in Cod. V usque ad Cap. xxxvi, ad finem commatis octavi [=xxxix. 1 in Hebraeo]." Pro *octavi* voluit, ni fallor, V.D. *duodecimi*, qui versus clausulam eandem, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ Μ., cum v. 8 habet; nam primae lectiones ab eo exscriptae sunt: "συμπεπορπημένους, convenit. καὶ ἐκκεκολαμμένους, desunt." Ergo magna pars codicis, qualis a Grabio in Praefatione ultimis Exodi capitibus praemissa descriptus, et a Montefalconio in Hexaplis (a p. 98, col. 1, lin. 11 usque ad p. 100, col. 1, lin. 13 a fine) exscriptus est, aut interiit, quod plane incredibile est, aut nescio quo casu a collatore Holmesiano praetermissa est. [27] Sic Ald., Codd. V, X (in marg.), 14, 16, 25, alii (inter quos 58), Arab. 1, 2 (teste Holmesio), Arm. 1 (teste Altero). Syro-hex. ܡܕܟܝܢܐ, *vasa emunctoria*, quae vox cum ὑπόθεμα a Nostro commutatur Exod. xx. 37. "Ex sensu vocum Syrum ἐνθέμια, ἐνθέμιον legisse probabile mihi videtur, quae firmantur etiam auctoritate codicum vetustiorum II, III, VII, et fortasse etiam V, qui aliter quidem legit in Hexaplis et Grabe, sed silet Holmesius, ex quo videtur legere ut Ed. Rom., quae cum illis codicibus facit."—*Ceriani.* Verumtamen ex silentio Holmesii propter antedictam causam nihil omnino de lectione Cod. V colligi potest. [28] ÷ ἣ φωτίζει—χρυσᾶς ↙. Sic Syro-hex., Cod. V, (qui in fine male pingit: χρυσᾶς ἐκ χρυσίου καθαροῦ : ※ τορευτήν.) [29] Clausula, ὁ σφαιρωτὴρ—ἐξ αὐτῆς, in Hebraeo ter legitur, in Arm. 1 bis, in Syro-hex., Cod. 58, Arab. 1, 2, semel tantum. Cod. V in apographo Montefalconii post ὁ σφ. ὑπὸ τοὺς abrumpitur. [30] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2, Arm. 1. In Cod. 58 ἓξ deest. [31] Articulus abest a Cod. 58. [32] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2, Arm. 1. Haec desunt in Cod. 58. [33] ※ ἐκ χρυσίου καθαροῦ (v. 17)—τὰ σκεύη αὐτῆς ↙. Sic Syro-hex., Cod. V (usque ad ὑπὸ τοὺς (v. 21) inclusive), et sine aster. Cod. 58 (cum καὶ τρίκρινον (sic) pro καὶ τρεῖς κρατῆρες—κρίνον (v. 19)), Arab. 1, 2, Arm. 1. In Cod. 72 lacuna est post χρυσίου

αὐτοῦ, καὶ πέντε πήχεων εὖρος αὐτοῦ, τετράγωνον, καὶ τριῶν πήχεων ὕψος αὐτοῦ· ἐποίησε[34] τὰ κέρατα αὐτοῦ, 26. καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὰ χρυσίῳ καθαρῷ, τὸ δῶμα[35] αὐτοῦ, καὶ τοὺς τοίχους αὐτοῦ κύκλῳ, καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ· καὶ ἐποίησεν αὐτῷ τὸ κυμάτιον χρυσοῦν κύκλῳ. 27. καὶ δύο δακτυλίους χρυσοῦς ἐποίησεν αὐτῷ ὑπὸ τὸ κυμάτιον αὐτοῦ ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν αὐτοῦ ὑπὸ ἀμφότερα τὰ κλίτη αὐτοῦ, εἰς[36] θήκας τοῖς ἀναφορεῦσιν, εἰς τὸ αἴρειν αὐτὸ ἐν αὐτοῖς. 28. καὶ ἐποίησε τοὺς ἀναφορεῖς ξύλα ἄσηπτα, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὰ χρυσίῳ ◂.[37] 29 (xxxviii. 25). οὗτος ἐποίησε τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος τὸ ἅγιον, καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος, καθαρὸν ἔργον μυρεψοῦ.

Cap. XXXVIII (Gr. xxxviii. 22–24, 26. xxxvii. 7–21. xxxix. 1–9).

3 (23). וְאֶת־הַיָּעִים. *Et palas.* Ο΄. καὶ τὸ πυρεῖον αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ τὸ γείσιον.[1] Ἀ. (καὶ τὰ) ἄγκιστρα. Σ. (καὶ τὰς) λαβίδας. Θ. καὶ τοὺς ἀναληπτῆρας.[2]

4 (24). מִכְבַּר. *Opus reticulatum.* Ο΄. παράθεμα. Ἄλλος· κόσκινον (s. κοσκίνωμα).[3]

תַּחַת כַּרְכֻּבּוֹ. *Sub ambitu ejus.* Ο΄. κάτωθεν τοῦ πυρείου. Alia exempl. ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πυρείου.[4] Ἀ. Σ. Θ. ὑπὸ τῆς ἐσχάρας αὐτοῦ.[5]

5 (24). וַיִּצֹק. *Et fudit.* Ο΄. καὶ ἐπέθηκεν ÷ αὐτῷ ◂. Ἄλλος· καὶ ἐχώνευσε.[6]

7 (24). נְבוּב. *Cavum.* Ο΄. ※ κοιλόν. Ἀ. κενόν.[7]

8 (26). בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. *E speculis mulierum cultui sacro vacantium, quae ministrabant ad ostium tentorii conventus.* Ο΄. ἐκ τῶν κατόπτρων τῶν νηστευσασῶν (Ἀ. Σ. στρατευσαμένων[8]), αἳ ἐνήστευσαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. Τὸ Σαμαρειτικόν· τῷ ὁράματι τῶν δυνάμεων τῶν ἰσχυσάντων ἐν θύρᾳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.[9]

10 (xxxvii. 8). וָוֵי הָעַמּוּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם. *Clavi columnarum, et juncturae earum.* Ο΄. ※ Θ. καὶ οἱ κόσμοι τῶν στύλων, καὶ αἱ ψαλίδες αὐτῶν. Ἀ. καὶ αἱ κεφαλίδες τῶν στύλων, καὶ τὰ συγκολλήματα αὐτῶν.[10]

12 (10). קְלָעִים. *Aulaea.* Ο΄. αὐλαῖαι. Ἀ. Σ. Θ. ἱστία.[11]

17 (15). וַחֲשׁוּקֵיהֶם. Ο΄. καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν. Ἀ. Σ. Θ. καὶ τὰ συγκολλήματα αὐτῶν.[12]

23 (21). וְאִתּוֹ. Ο΄. καί. Ἀ. Σ. καὶ μετ' αὐτοῦ.[13]

24 (xxxix. 1). שֶׁקֶל. Ο΄. σίκλοι. Σ. στατῆρες.[14]

בְּשֶׁקֶל. Ο΄. κατὰ τὸν σίκλον (Ἀ. στατῆρα[15]).

26 (2). בֶּקַע. *Dimidius siclus.* Ο΄. δραχμὴ μία. Ἀ. δίδραχμον.[16]

28 (6). וָוִים. Ο΄. εἰς τὰς ἀγκύλας. Ἀ. Σ. κεφαλίδας. Θ. κόσμους.[17]

(v. 10) usque ad Cap. xxxviii. 18. [34] Sic Syro-hex. Cod. 58, Arab. 1, 2: καὶ ἐποίησε. Cod. VII in Supplem. juxta Hebraeum: ἐξ αὐτοῦ ἐγένοντο. [35] Cod. 58: τὸ δόμα. Syro-hex.: τὰ δώματα (ܐ̈ܓܪܐ); sed pluralis oscitantiae amanuensis tribuendus est. Cf. Hex. ad loc. [36] Praepositio abest a Syro-hex., invitis Cod. 58, et Hebraeo. [37] ※ ἐκ ξύλων ἀσήπτων (v. 25)—χρυσίῳ ◂. Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2.

Cap. XXXVIII. [1] Vid. not. 22. Codd. X, Lips. ad πυρεῖον in marg. habent: γίγιον. [2] Syro-hex. ./ ܐܢܩܝܣܛܪܐ. .ܣ. ܨܒܬܐ. .ܬ. ܘܠܡܩܒܠܢܐ. Cod. VII in marg. manu 2da: ἄγκιστρα, sine indice certo cui referatur. Ad Sym. cf. ad Cap. xxv. 37. Ad Aq. et Theod. cf. Hex. ad 4 Reg. xxv. 14. Jerem. lii. 18. [3] Syro-hex. in marg. ܚܪܒܠܐ. Cf. ad Cap. xxvii. 4. xxxix. 39. [4] Sic Cod. 58 (cum ὑπ' αὐτὸ), Syro-hex. [5] Syro-hex. ./ .ܣ .ܬ. ܬܚܝܬ ܐܣܟܪܐ ܕܝܠܗ. [6] Cod. VII in Supplem. super ἐποίησε, manu fortasse seriori: ἐχώνευσε. [7] Syro-hex. ./ .ܣ. ܣܦܝܩܐ. [8] Cod. X. Cod. 85 affert: Ἀ. στρατευσαμένων. Montef. ad Hebraea אֲשֶׁר צָבְאוּ lectionem refert, invitis testibus. [9] Cod. Lips. [10] Syro-hex. ./ .ܣ. ܩܦܠܐ ܕܥܡܘ̈ܕܐ. ܘܩܘ̈ܠܒܐ ܕܝܠܗܘܢ. Cod. VII in Supplem. dat.: καὶ οἱ κρίκοι (marg. διατόνια) αὐτῶν, καὶ αἱ ψαλίδες (marg. συγκολλήματα) αὐτῶν. [11] Idem: ./ .ܣ .ܬ. ܘܐܣܛܝ̈ܐ. Graeca vox est in Cod. VII in Supplem. Cf. Hex. ad Num. iv. 26. [12] Idem: ./ .ܣ .ܬ. ܘܩܘ̈ܠܒܐ ܕܝܠܗܘܢ. [13] Idem: ./ .ܣ. ܘܥܡܗ. Sic in textu sine notis Cod. 58, Arab. 1, 2. [14] Idem: .ܣ. ܐܣܛܪ̈ܐ. [15] Codd. Lips. (sine nom.), 85, 130. [16] Codd. X, Lips. Sic Codd. 85, 130, uterque in marg. sine nom. [17] Syro-hex. ./ .ܣ. ܩܦܠܐ. .ܬ. ܨܒܬ̈ܐ.

31 (9). אֶת־אַדְנֵי. Ο΄. τὰς βάσεις. Σ. Θ. (τὰς) βάσεις.[18]

Cap. XXXVIII. 1 (22). οὗτος ἐποίησε[19] τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ÷ ἐκ τῶν πυρείων τῶν χαλκῶν, ἃ ἦσαν ἐν τοῖς ἀνδράσι τοῖς καταστασιάσασι μετὰ τῆς Κορὲ συναγωγῆς ↙,[20] ※ Θ. ἐκ ξύλων ἀσήπτων· πέντε πήχεων τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ πέντε πήχεων τὸ εὖρος αὐτοῦ, τετράγωνον, καὶ τριῶν πήχεων τὸ ὕψος αὐτοῦ. 2. (καὶ) ἐποίησε τὰ κέρατα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν αὐτοῦ· ἐξ αὐτοῦ ἦσαν τὰ κέρατα αὐτοῦ· καὶ ἐκάλυψεν αὐτὸ χαλκῷ ↙.[21] 3 (23). οὗτος ἐποίησε πάντα τὰ σκεύη τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν βάσιν, καὶ τὸ γείσιον,[22] καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας, καὶ τὰ πυρεῖα·[23] ※ Θ. πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐποίησε χαλκᾶ ↙.[24] 4 (24). οὗτος ἐποίησε τῷ θυσιαστηρίῳ παράθεμα, ἔργον δικτυωτὸν χαλκοῦν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πυρείου κάτωθεν ἕως τοῦ ἡμίσους αὐτοῦ. 5. καὶ ἐπέθηκεν ÷ αὐτῷ ↙[25] τέσσαρας δακτυλίους ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ παραθέματος ÷ τοῦ θυσιαστηρίου ↙[26] τοῦ χαλκοῦ, εὐρεῖς τοῖς μοχλοῖς. 6. ※ Θ. καὶ ἐποίησεν ἀναφορεῖς ξύλα ἄσηπτα, καὶ ἐκάλυψεν αὐτοὺς χαλκῷ ↙. 7. καὶ εἰσήνεγκε τοὺς ἀναφορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους ἐπὶ τὰ πλευρὰ τοῦ θυσιαστηρίου,[27] ὥστε αἴρειν τὸ θυσιαστήριον ἐν αὐτοῖς· (※) κοιλὸν, σανιδωτὸν ἐποίησεν αὐτό ↙.[28] 8 (26). καὶ ἐποίησε τὸν λουτῆρα τὸν χαλκοῦν, καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ ÷ τὴν ↙[29] χαλκῆν, ἐκ τῶν κατόπτρων τῶν νηστευουσῶν, αἳ ἐνήστευσαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἔπηξεν αὐτήν. 9 (xxxvii. 7). καὶ ἐποίησε τὴν αὐλὴν τὴν πρὸς νότον, ἱστία τῆς αὐλῆς ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, ἑκατὸν ἐφ' ἑκατόν. 10 (8). καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι χαλκαῖ· ※ Θ. καὶ οἱ κόσμοι τῶν στύλων, καὶ αἱ ψαλίδες αὐτῶν ἀργυραῖ ↙.[30] 11 (9). καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς βορρᾶν, ἑκατὸν ἐφ' ἑκατόν· καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι χαλκαῖ· ※ Θ. καὶ οἱ κόσμοι τῶν στύλων, καὶ τὰ συγκολλήματα αὐτῶν ἀργυρᾶ ↙.[31] 12 (10). καὶ τὸ κλίτος τὸ κατὰ θάλασσαν αὐλαῖαι πεντήκοντα πήχεων· στῦλοι αὐτῶν δέκα, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα· ※ Θ. καὶ οἱ κόσμοι τῶν στύλων, καὶ τὰ συγκολλήματα αὐτῶν ἀργυρᾶ ↙.[32] 13 (11). καὶ τὸ κλίτος ※ τὸ πρῶτον ↙[33] πρὸς ἀνατολὰς πεντήκοντα πήχεων. 14 (12). ἱστία πεντεκαίδεκα πήχεων τῷ[34] κατὰ νώτου· καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν τρεῖς, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς. 15 (13). καὶ ἐπὶ τοῦ νώτου τοῦ δευτέρου ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς, αὐλαῖαι πεντεκαίδεκα πήχεων· καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν τρεῖς, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς· 16 (14). πᾶσαι αἱ αὐλαῖαι τῆς σκηνῆς ※ κύκλῳ ↙[35] ἐκ βύσσου κεκλωσμένης. 17 (15). καὶ αἱ βάσεις τῶν στύλων χαλκαῖ, ※ καὶ αἱ ψαλίδες τῶν στύλων ↙,[36] καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυραῖ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηργυρωμέναι ἀργυρίῳ, καὶ οἱ στῦλοι περιηργυρωμένοι ἀργυρίῳ, πάντες οἱ στῦλοι τῆς αὐλῆς. 18 (16). καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς, ἔργον ποικιλτοῦ, ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης, εἴκοσι πήχεων τὸ μῆκος, καὶ τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος πέντε πήχεων,

---

Cf. ad v. 10. [18] Idem: ܣ. ܬ. ܒ̈ܣܝܣ. Vox Syriaca eadem est ac in textu, nec in Graeca varietas exstitisse videtur. [19] Sic Syro-hex. Cod. 58, Arm. 1: καὶ ἐποίησε, ut in Hebraeo. [20] Obelus est in Syro-hex., qui minus bene pingit: ÷ οὗτος ἐποίησε — συναγωγῆς ↙. Pro ἐν (τοῖς ἀνδράσι) stant Codd. 58, 74, alii, et Syro-hex. [21] Sic Syro-hex. Graeca non leguntur nisi in Comp., qui paululum variat. [22] Syro-hex. ܘܟܪܟܘܒܐ (=γεῖσος Jerem. lii. 22. Ezech. xl. 43). Codd. 58, 108: καὶ τὸ γήσιον. Cf. Hex. ad loc. Pro τὴν βάσιν Syro-hex. hic et v. 8 τὰς βάσεις (ܒ̈ܣܝܣ) habet, repugnantibus omnibus. [23] Syro-hex. ܘܟܘܦ̈ܪܐ. Cod. 58, Arm. 1: καὶ τὸ πυρεῖον. Arab. 1, 2: *et focos*. [24] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (praem. καὶ), Cod. VII (in Supplem.), Arab. 1, 2, Arm. 1. [25] Sic Syro-hex. Arm. 1: ※ *ei*. Vox deest in Cod. 58. [26] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ τοῦ θ. τοῦ χαλκοῦ ↙), et sine obelo Cod. 58. [27] ※ Θ. καὶ ἐποίησεν — τοῦ θυσιαστηρίου. Sic Syro-hex., et sine notis Arab. 1, 2, Arm. 1. Cod. 58 tantum habet: καὶ εἰσήνεγκε — τοῦ θυσιαστηρίου. [28] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine notis Comp., Cod. VII (in Supplem.), Arab. 1, 2, Arm. 1. [29] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ ܕܠܢܚܫܐ), et sine obelo Codd. VII, 58. [30] χαλκαῖ — ἀργυραῖ ↙. Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 58, Arab. 1, 2 (cum *circuli columnarum et arcus earum*). [31] Sic Syro-hex., et sine notis Arab. 1, 2 (ut ante). [32] Iidem. [33] Syro-hex. ※ ܩܕܡܝܐ ↙. In Hebraeo est קֵדְמָה, *orientem versus*, quod non expresserunt testes Graeci. [34] Syro-hex. ܠܘܬ ܕܒܣܬܪܐ ܚܕ. In libris Graecis est τὸ κατὰ νώτου (s. νότου). [35] Idem: ※ ܚܕܪ ܚܕܪ ↙. Arab. 1, 2: *ad omnem ambitum et circuitum*. In Hebraeo est סָבִיב. [36] Sic Syro-hex. solus.

ἐξισούμενον τοῖς ἱστίοις τῆς αὐλῆς. 19 (17). καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν τέσσαρες, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες χαλκαῖ, καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυραῖ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν καὶ αὐταὶ[37] περιηργυρωμέναι ἀργυρίῳ. 20 (18). καὶ πάντες οἱ πάσσαλοι τῆς σκηνῆς καὶ τῆς αὐλῆς κύκλῳ χαλκοῖ. 21 (19). καὶ αὕτη ἡ σύνταξις τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καθὰ συνέταξε Μωυσῇ,[38] τὴν λειτουργίαν εἶναι[39] τῶν Λευιτῶν, διὰ Ἰθαμὰρ τοῦ υἱοῦ Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως. 22 (20). καὶ Βεσελεὴλ ὁ τοῦ Οὐρὶ υἱοῦ Ὤρ, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἐποίησε καθὰ συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. 23 (21). καὶ ※ Θ. μετὰ ταῦτα ◂[40] Ἐλιὰβ ὁ τοῦ Ἀχισαμὰχ, ἐκ φυλῆς Δὰν, ὃς ἠρχιτεκτόνησε τὰ ὑφαντὰ, ÷ καὶ τὰ ῥαφιδευτικὰ ◂,[41] καὶ τὰ ποικιλτικὰ, ※ Ἀ. Θ. ἐν τῇ ὑακίνθῳ ◂, καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ κοκκίνῳ νενησμένῳ, καὶ τῇ βύσσῳ.[42] 24 (xxxix. 1). πᾶν τὸ χρυσίον ὃ κατειργάσθη εἰς τὰ ἔργα κατὰ πᾶσαν τὴν ἐργασίαν τῶν ἁγίων ἐγένετο χρυσίου τοῦ τῆς ἀπαρχῆς ἐννέα καὶ εἴκοσι τάλαντα, καὶ ἑπτακόσιοι καὶ τριάκοντα σίκλοι κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον. 25 (2). καὶ ἀργυρίου ÷ ἀφαίρεμα ◂[43] παρὰ τῶν ἐπεσκεμμένων ÷ ἀνδρῶν ◂[44] τῆς συναγωγῆς ἑκατὸν τάλαντα, καὶ χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε σίκλοι ※ Θ. ἐν τῷ σίκλῳ τῷ ἁγίῳ ◂.[45] 26. δραχμὴ μία τῇ κεφαλῇ, τὸ ἥμισυ τοῦ σίκλου κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον. (3) πᾶς ὁ παραπορευόμενος τὴν ἐπίσκεψιν, ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, εἰς τὰς ἑξήκοντα[46] μυριάδας, καὶ τρισχιλίους καὶ πεντακοσίους καὶ πεντήκοντα. 27 (4). καὶ ἐγενήθη τὰ ἑκατὸν τάλαντα τοῦ ἀργυρίου εἰς τὴν χώνευσιν τῶν κεφαλίδων τῆς σκηνῆς, καὶ εἰς τὰς κεφαλίδας τοῦ καταπετάσματος· (5) ἑκατὸν κεφαλίδες εἰς τὰ ἑκατὸν τάλαντα, τάλαντον τῇ κεφαλίδι. 28 (6). καὶ τοὺς χιλίους καὶ ἑπτακοσίους καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε σίκλους ἐποίησεν εἰς τὰς ἀγκύλας τῶν στύλων, καὶ κατεχρύσωσε τὰς κεφαλίδας αὐτῶν, καὶ κατεκόσμησεν αὐτούς. 29 (7). καὶ ὁ χαλκὸς τοῦ ἀφαιρέματος ἑβδομήκοντα τάλαντα, καὶ δισχίλιοι καὶ τετρακόσιοι σίκλοι. 30 (8). καὶ ἐποίησαν ἐξ αὐτοῦ τὰς βάσεις τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, ※ Οἱ Γ'. καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ◂,[47] (10) καὶ τὸ παράθεμα τὸ χαλκοῦν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ πάντα τὰ σκεύη τοῦ θυσιαστηρίου, 31 (9). καὶ τὰς βάσεις τῆς αὐλῆς κύκλῳ, καὶ τὰς βάσεις τῆς πύλης τῆς αὐλῆς, ※ Σ. Θ. καὶ πάντας τοὺς πασσάλους τῆς σκηνῆς, καὶ πάντας τοὺς πασσάλους τῆς αὐλῆς κύκλῳ.[48]

CAP. XXXIX (Gr. xxxix. 13. xxxvi. 8–40. xxxix. 10–12, 14–23).

2 (xxxvi. 9). אֶת־הָאֵפֹד. Ο'. τὴν ἐπωμίδα. Ἀ. Σ. τὸ ἐπένδυμα. Θ. ἐφώδ.[1]

6 (13). הַשֹּׁהַם. Ο'. τῆς σμαράγδου. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ ὄνυχος.[2]

---

[37] Sic Cod. 58 (cum αὗται). Mendose Syro-hex. ܗܘܘ. [38] Sic Syro-hex. Cod. 58: Μωυσῆς. Cod. 72: Μωσῆς. [39] Sic Codd. 58, 72, etiam Syro-hex., si pro ܠܗܘܐ ܠܡܫܡܫܘܬܐ legatur ܠܗܘܐ ܕܠܡܫܡܫܘܬܐ. [40] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ Θ. καὶ μετὰ ταῦτα ◂), et sine notis Cod. 72. Arm. 1: ※ *et deinde*. Cf. Hex. ad loc. [41] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 19, 58, 72. [42] ※ Ἀ. Θ. ἐν τῇ ὑ. ◂—βύσσῳ. Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 58, 72. Arm. 1, vertente Altero: ἐξ ὑακίνθου, καὶ ἐκ πορφύρας, καὶ ἐκ κοκκίνου κεκλωσμένου, καὶ ἐκ βύσσου. [43] Sic sub obelo Syro-hex., Cod. V. [44] Idem. Ad ἐπεσκεμμένων (ܕܐܬܦܩܕܘ) Syro-hex. scholion affert: ἠριθμημένων (ܕܐܬܡܢܝܘ). [45] Sic Syro-hex., Cod. V (sub ※), et sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [46] Syro-hex. ἑξακοσίους (ܫܬܡܐܐ), errore manifesto. [47] Sic Syro-hex., Cod. V (sub ※), et sine notis Codd. 58 (om. τὸ χαλκοῦν), 72 (idem), Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [48] Sic Syro-hex., qui pingit: ※ Σ. Θ. καὶ πάντας—ἐν τῷ ἁγίῳ (xxxix. 1) ◂. Cod. V, teste Montef.: ※ καὶ πάντας τοὺς πασσάλους τῆς σκηνῆς :, καὶ πάντας τοὺς π. τῆς αὐλῆς κύκλῳ. ※ καὶ τὴν καταλειφθεῖσαν—ἐν τῷ ἁγίῳ :. Denique Ceriani noster, qui hanc particulam codicis ipse descripsit, locum sic exhibet: αὐλῆς ※ καὶ πάντας ※ τοὺς π. τῆς ※ σκηνῆς, καὶ πάντας : τοὺς π. τῆς αὐλῆς κύκλῳ. ※ καὶ τὴν καταλειφθεῖσαν —ἐν τῷ ἁγίῳ :. Cum vero haec, καὶ πάντας—κύκλῳ, exstent in LXX Cap. xxxix. 9, praeter duplex πάντας (quod agnoscunt tantum Codd. V, 58, 72, Arab. 1, 2), fortasse cum Grabio pingendum: καὶ ※ Σ. Θ. πάντας ◂ τοὺς π. τῆς σκηνῆς, καὶ ※ πάντας ◂ τοὺς π. τῆς αὐλῆς κύκλῳ.

CAP. XXXIX. [1] "Sic MSS. nostri, ubi Aq. et Sym. אֵפֹד semper ἐπένδυμα vertunt."—*Montef.* Cf. ad Cap. xxv. 7. xxviii. 26. [2] "Ita Ἀ. Σ. Θ., ut saepe vidimus supra."—*Montef.* Cf. Hex. ad Gen. ii. 12. Exod. xxv. 7. xxviii. 9. Hieron. in Epist. LXIV ad Fabiolam, 15: "In utroque humero habet singulos lapides clausos et astrictos auro, qui Hebraice dicuntur SOOM; ab Aquila et Symmacho et Theodotione *onychini*, a LXX *smaragdi*

6 (13). מֻסַבֹּת. *Inclusos.* Ο΄. συμπεπορπημένους. Ἀ. συμπεπλεγμένους. Σ. Θ. περικεκλωσμένους.[3]

מִשְׁבְּצוֹת. *Fundis.* Ο΄. καὶ περισεσιαλωμένους. Οἱ λοιποί· συνεσφιγμένους.[4]

15 (22). מַעֲשֵׂה עֲבֹת. *Opere plexili.* Ο΄. ἔργον ἐμπλοκίου (Ἀ. Σ. πεπλεγμένον. Θ. ἁλύσεως, s. ἁλυσιδωτόν[5]).

16 (23). מִשְׁבְּצֹת. Ο΄. ἀσπιδίσκας. Ἀ. σφιγκτῆρας. Σ. συσφιγκτῆρας. Θ. συσφίγξεις.[6]

22 (30). אֶת־מְעִיל הָאֵפֹד. Ο΄. τὸν ὑποδύτην. Ἀ. (τὸ) ἔνδυμα τοῦ ἐπενδύματος. Σ. (τὸ) ἐπένδυμα τοῦ ἐπενδύματος. Θ. (τὸν) ἐπενδύτην τῆς ἐπωμίδος.[7]

28 (36). הַבָּד. *Lintei.* Ο΄. ※ Θ. βάδ ◄. Ἀ. Σ. τοῦ ἐξαιρέτου.[8]

35 (xxxix. 15). וְאֶת־בַּדָּיו. Ο΄. καὶ τοὺς διωστῆρας (Οἱ λοιποί· ἀναφορεῖς[9]) αὐτῆς.

36 (18). וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים. Ο΄. καὶ τοὺς ἄρτους τοὺς προκειμένους (Ἄλλος· τῆς προθέσεως[10]).

38 (16). וְאֵת מָסַךְ. Ο΄. ※ καὶ τὸ ἐπίσπαστρον. Ἀ. Σ. καὶ τὸ παρατάνυσμα.[11]

39 (10). וְאֶת־מִכְבַּר. Ο΄. ※ καὶ τὸ παράθεμα. Ἀ. Σ. Θ. καὶ τὸ κοσκίνωμα.[12]

Cap. XXXIX. 1 (13). (※ Σ. Θ.) καὶ τὴν καταλειφθεῖσαν ὑάκινθον, καὶ πορφύραν, καὶ τὸ κόκκινον τὸ νενησμένον, ἐποίησαν στολὰς λειτουργικὰς ὥστε λειτουργεῖν ἐν τῷ ἁγίῳ ◄.[13] (xxxvi. 8) καὶ ἐποίησε τὰς στολὰς τῶν ἁγίων, αἵ εἰσιν Ἀαρὼν ÷ τῷ ἱερεῖ ◄,[14] καθάπερ συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. 2 (9). καὶ ἐποίησαν τὴν ἐπωμίδα ἐκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένου,[15] καὶ βύσσου κεκλωσμένης. 3 (10). καὶ ἐτμήθη τὰ πέταλα τοῦ χρυσίου τρίχες, ὥστε συνυφᾶναι σὺν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ τῇ πορφύρᾳ, καὶ σὺν τῷ κοκκίνῳ τῷ διανενησμένῳ, καὶ σὺν τῇ βύσσῳ ÷ τῇ κεκλωσμένῃ ◄,[16] ἔργον ὑφαντόν. 4 (11). ἐπωμίδας ἐποίησαν αὐτὸ, συνεχούσας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτοῦ, συμπεπλεγμένα, 5. ἔργον ὑφαντὸν ÷ εἰς ἄλληλα ◄.[17] (12) καθ' ἑαυτὸ ἐξ αὐτοῦ ἐποίησαν κατὰ τὴν ποίησιν αὐτοῦ, ἐκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου διανενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. 6 (13). καὶ ἐποίησαν ÷ ἀμφοτέρους ◄[18] τοὺς λίθους τῆς σμαράγδου συμπεπορπημένους καὶ περισεσιαλωμένους χρυσίῳ, γεγλυμμένους ἐκκόλαμμα σφραγῖδος ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. 7 (14). καὶ ἐπέθηκεν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος, λίθους μνημοσύνου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ,

---

transferuntur. Josephus *sardonychas* vocat, cum Hebraeo Aquilaque consentiens." In posterioribus altera Aquilae editio innui videtur. [3] Syro-hex. ܣ. ܐ. ܕܡܣܬܪܓܢܝܢ. ܐ. ܕܡܬܚܒܟܝܢ. ܕܚܒܝܟܐ. Supplem. Cod. VII in marg. sine nom.: συμπεπλεγμένους. Ad Sym. et Theod. cf. ad Cap. xxviii. 11. (Voces Syriacae cum Graecis, quas posuimus, commutantur vv. 13, 15 in Syro-hex.) [4] Codd. X, Lips., 130. In Cod. 85 lectio ad συμπεπορπημένους male refertur, quae res Montefalconio et Bahrdtio fraudi fuit. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܓܕܝܠܐ. ܬ. ܕܫܫܠܬܐ. Cf. ad Cap. xxviii. 14, 24. [6] Idem: ܐ. ܚܘܢܩܐ. ܣ. ܡܚܢܩܢܐ (ܐܝܟ) ܐܣܝܪܐ. ܬ. ܡܚܢܩܢܘܬܐ. Minus distincte Codd. X, Lips.: Ἀ. Σ. σφιγκτῆρας. "Vox συσφίγξεις non occurrit certa in V. T., saltem apud Schleusner.; sed collato supra Cap. xxviii. 25, et habita ratione formae, reddit Theodotionis Syrum."—*Ceriani.* [7] Syro-hex. ܐ. ܠܒܘܫܐ ܕܡܬܠܒܫܢܘܬܐ. ܣ. ܠܒܘܫܐ ܕܠܒܘܫܐ. ܬ. ܠܡܠܒܫܢܐ ܕܦܕܬܐ. Cf. ad Cap. xxix. 5, ubi formae Syriacae paululum variant. [8] Idem: ܐ. ܣ. ܕܡܓܒܝܐ. Sic in textu Codd. 58, 72. Cf. Hex. ad Ezech. ix. 2, 11. x. 2, 6. Dan. x. 5. "Aquila sane in locis allatis per ἐξαίρετον vertit, sed Sym. per λινοῦν, λινᾶ. Irrepsitne nota ܣ hic in Syro?"—*Ceriani.* [9] Codd. X, Lips., 85, 130. Cf. ad Cap. xxx. 4. [10] Sic in textu Comp., Codd. III, VII, X, Lips. (cum τοὺς προκ. in marg.), 18, 53, alii; in marg. autem Codd. 85, 130 (cum τῆς πρ. Ἀαρών). [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܡܬܚܬܐ. "In Syro quidem eadem lectio est in textu et margine, uno puncto diacritico excepto, quod in textu deest; sed sic reddunt isti interpretes Hebraeum in Hex. ad Cap. xxvii. 16."—*Ceriani.* [12] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܘܡܢܚܠܘܬܐ. Cf. ad Cap. xxvii. 4. xxxv. 17, ubi tamen Syrus aliter vertit. [13] Vid. not. 48 ad Cap. xxxviii. 31. Sic Cod. V (sub ※), et sine notis Codd. 58 (qui post νενησμένον add. καὶ τὴν βύσσον τὴν κεκλωσμένην), 72, Arm. 1. Cf. Ceriani ad loc. [14] Obelus est in Syro-hex., Cod. V. [15] Pro καὶ κοκ. νενησμένου Montef. e Cod. V exscripsit: καὶ κοκ., καὶ χρυσίου νενησμένου, invitis Codd. 58, 72, Syro-hex. In collatione istius codicis Holmesiana lacuna est usque ad λίθους σμαράγδου (v. 6). Vid. not. 26 ad Cap. xxxvii. 15. [16] Obelus est in Cod. V, non in Syro-hex. [17] Obelus est in Syro-hex., invito Cod. V. [18] Idem.

καθὰ συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. 8 (15). καὶ ἐποίησαν[19] ※ τὸ ↙[20] λογεῖον, ἔργον ὑφαντὸν ποικιλίᾳ κατὰ τὸ ἔργον τῆς ἐπωμίδος, ἐκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου διανενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης. 9 (16). τετράγωνον ※ Ἀ. Θ. ἦν ↙,[21] διπλοῦν ἐποίησαν τὸ λογεῖον· σπιθαμῆς τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ σπιθαμῆς τὸ εὖρος αὐτοῦ, διπλοῦν. 10 (17). καὶ συνυφάνθη ἐν αὐτῷ ÷ ὕφασμα κατάλιθον ↙[22] τετράστιχον. στίχος λίθων, σάρδιον καὶ τοπάζιον καὶ σμάραγδος, ὁ στίχος ὁ εἷς. 11 (18). καὶ ὁ στίχος ὁ δεύτερος, ἄνθραξ καὶ σάπφειρος καὶ ἴασπις. 12 (19). καὶ ὁ στίχος ὁ τρίτος, λιγύριον καὶ ἀχάτης καὶ ἀμέθυστος. 13 (20). καὶ ὁ στίχος ὁ τέταρτος, χρυσόλιθος καὶ ὀνύχιον καὶ βηρύλλιον·[23] περικεκλωσμένα καὶ συνδεδεμένα χρυσίῳ ἐν τῷ χρυσίῳ αὐτῶν. 14 (21). καὶ οἱ λίθοι ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἦσαν, δώδεκα ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, ἐγγεγλυμμένοι σφραγῖδας, ἕκαστος ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εἰς τὰς δώδεκα φυλάς. 15 (22). καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τὸ λογεῖον κροσσοὺς συμπεπλεγμένους, ἔργον ἐμπλοκίου, ἐκ χρυσίου καθαροῦ. 16 (23). καὶ ἐποίησαν δύο ἀσπιδίσκας χρυσᾶς, καὶ δύο δακτυλίους χρυσοῦς· (24) καὶ ἐπέθηκαν τοὺς δύο δακτυλίους ÷ τοὺς χρυσοῦς ↙[24] ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τοῦ λογείου. 17 (25). καὶ ἐπέθηκαν τὰ ἐμπλόκια ἐκ χρυσίου ἐπὶ τοὺς δύο δακτυλίους ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ λογείου· 18. καὶ εἰς τὰς δύο συμβολὰς τὰ δύο ἐμπλόκια, (26) καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰς δύο ἀσπιδίσκας· καὶ ἐπέθηκαν αὐτὰς ἐπὶ τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος ἐξεναντίας κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. 19 (27). καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰ δύο πτερύγια ÷ ἐπ' ἄκρου ↙[25] τοῦ λογείου, ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὀπισθίου τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν. 20 (28). καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπέθηκαν αὐτοὺς ἐπ' ἀμφοτέρους τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος κάτωθεν[26] κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, κατὰ τὴν συμβολὴν αὐτοῦ, ἄνωθεν τῆς συνυφῆς τῆς ἐπωμίδος. 21 (29). καὶ συνέσφιγξε τὸ λογεῖον ἀπὸ τῶν δακτυλίων τῶν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς δακτυλίους τῆς ἐπωμίδος, συνεχομένους ἐκ τῆς ὑακίνθου, συμπεπλεγμένους εἰς τὸ ὕφασμα τῆς ἐπωμίδος, ἵνα μὴ χαλᾶται τὸ λογεῖον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. 22 (30). καὶ ἐποίησαν τὸν ὑποδύτην ἐπὶ τὴν ἐπωμίδα, ἔργον ὑφαντὸν, ὅλον ὑακίνθινον. 23 (31). τὸ δὲ περιστόμιον τοῦ ὑποδύτου ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ διυφασμένον συμπλεκτὸν, ὤαν ἔχον[27] τὸ περιστόμιον αὐτοῦ κύκλῳ, ἀδιάλυτον. 24 (32). καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κάτωθεν ὡς ἐξανθούσης[28] ῥόας ῥοΐσκους ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης. 25 (33). καὶ ἐποίησαν κώδωνας χρυσίου καθαροῦ, καὶ ἐπέθηκαν τοὺς κώδωνας ※ Οἱ Γ'. ἀναμέσον τῶν ῥοΐσκων ↙[29] ἐπὶ τὰ λώματα τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ ἀναμέσον τῶν ῥοΐσκων. 26 (34). κώδων ÷ χρυσοῦς ↙[30] καὶ ῥοΐσκος, ※ κώδων καὶ ῥοΐσκος ↙,[31] ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ, εἰς τὸ λειτουργεῖν, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. 27 (35). καὶ ἐποίησαν[32] ※ Σ. τοὺς ↙[33] χιτῶνας βυσσίνους, ἔργον ὑφαντὸν, Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ· 28 (36). καὶ τὰς κιδάρεις ἐκ βύσσου, καὶ τὴν μίτραν ἐκ βύσσου, καὶ τὰ περισκελῆ ※ Θ. βὰδ ↙[34] ἐκ βύσσου

---

[19] Sic Syro-hex., cum Ed. Rom. Altera lectio ἐποίησεν est in libris hexaplaribus V, 58, 72, Arm. 1, aliis. [20] Sic Cod. V (sine metobelo), et sine aster. Codd. III (cum λόγιον), 25, 53, 71, 118. [21] Sic Syro-hex., Cod. V (sub ※), et sine aster. Arab. 1, 2. [22] Obelus est in Syro-hex., Cod. V. [23] Sic (pro καὶ βηρύλ. καὶ ὀνύχ.) Codd. V, 58, 72, Syro-hex. [24] Sic sub obelo Syro-hex., Cod. V. [25] Obelus est in Cod. V, invito Syro-hex. [26] Ad κάτωθεν Syro-hex. in marg.: ἔσωθεν (ܠܓܘ (ܡܢ)). [27] Syro-hex. solus: ἔχει (ܐܝܬ ܠܗ). [28] Idem: ὡς ἄνθη ῥοῶν (ܐܝܟ ܗܒܒܐ ܕܪܘܡܢܐ), libere, ut videtur, pro ὡς ἐξανθούσας ῥόας. [29] Syro-hex. in textu legit et pingit: ※ ἀναμέσον ↙ τοῦ ῥοΐσκου, male pro: ※ ἀν. τῶν ῥοΐσκων ↙, ut sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2 (uterque om. ἀναμέσον τῶν ῥ. in fine versus), Arm. 1. Idem in marg. ܡܢ ܡܨܥܬ ܕܪܘܡܢܐ. (In Cod. V lacuna est a v. 22 (καὶ ἐποίησαν) ad v. 36 (καὶ πάντα τὰ) inclusive. Mox Syrus noster distinguit: κύκλῳ. ἀναμέσον τῶν ῥοΐσκων κώδων, invito Cod. 72. [30] Obelus est in Syro-hex. Arm. 1: ※ χρυσοῦς (sic). [31] Sic Syro-hex., et sine aster. Arab. 1, 2 (cum ῥοΐσκος αὐτοῦ bis). Codd. 59, 128 ingeminant: κώδων (καὶ κώδων 128) χρυσοῦς καὶ ῥ. [32] Syro-hex. ἐποίησε, repugnantibus Codd. 58, 72, et (ex silentio Holmesii) Arab. 1, 2, Arm. 1. [33] Sic Syro-hex. (pro Hebraeo אֶת־הַכָּתְנֹת), invitis libris Graecis. [34] Syro-hex. in textu: ※ .ܠ ܕܒܕ̈ܐ. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Pro βὰδ Codd. 58, 72 inferunt τοῦ ἐξαιρέτου. Vid. Hex. ad loc.

κεκλωσμένης· 29 (37). καὶ τὰς ζώνας ÷ αὐτῶν ↙[35] ἐκ βύσσου ※ Ἑβρ. κεκλωσμένης ↙,[36] καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένου, ἔργον ποικιλτοῦ, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. 30 (38). καὶ ἐποίησαν τὸ πέταλον τὸ χρυσοῦν, ἀφόρισμα τοῦ ἁγίου, ἐκ χρυσίου καθαροῦ, (39) καὶ ἔγραψαν ἐπ' αὐτῷ γράμματα ἐκτετυπωμένα σφραγῖδας·[37] ἁγίασμα κυρίῳ. 31 (40). καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῷ λῶμα ὑακίνθινον, ὥστε ἐπικεῖσθαι ἐπὶ τὴν μίτραν ἄνωθεν, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. 32 (xxxix. 10). καὶ συνετελέσθη πάντα τὰ ἐργαλεῖα τῆς σκηνῆς ※ Ἀ. Σ. τῆς σκέπης ↙[38] τοῦ μαρτυρίου· (11) καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ, οὕτως ἐποίησαν. (12) ÷ τὸ δὲ λοιπὸν χρυσίον τοῦ ἀφαιρέματος ἐποίησαν σκεύη εἰς τὸ λειτουργεῖν ἐν αὐτοῖς ἔναντι κυρίου ↙.[39] 33 (14). καὶ ἤνεγκαν ÷ τὰς στολὰς ↙[40] τὴν σκηνὴν πρὸς Μωυσῆν, ※ Θ. καὶ τὴν σκέπην ↙,[41] καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, ※ Θ. περόνας αὐτῆς, καὶ σανίδας αὐτῆς ↙,[42] καὶ τοὺς μοχλοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς, 34 (21). καὶ τὰς διφθέρας, δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα, καὶ τὰ καλύμματα, δέρματα ὑακίνθινα, ※ Θ. καὶ τὸ καταπέτασμα τὸ συσκιάζον ↙[43] 35 (15). τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ τοὺς διωστῆρας αὐτῆς, καὶ τὸ ἱλαστήριον, 36 (18). καὶ τὴν τράπεζαν ÷ τῆς προθέσεως ↙,[44] καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τοὺς ἄρτους τοὺς προκειμένους, 37 (16). καὶ τὴν λυχνίαν τὴν καθαρὰν, (17) καὶ τοὺς λύχνους αὐτῆς, λύχνους τῆς καύσεως, ※ Σ. Θ. καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς ↙,[45] καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ φωτὸς, 38. ※ Οἱ Γ'. καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν ↙,[46] (16) καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, ※ καὶ τὸ ἐπίσπαστρον τῆς θύρας τῆς σκηνῆς, 39 (10). καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν, καὶ τὸ παράθεμα τὸ χαλκοῦν τὸ αὐτῷ,[47] τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ ↙,[48] καὶ παντὰ τὰ σκεύη αὐτοῦ, ※ Σ. Θ. τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ ↙,[49] 40 (20). καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς, καὶ τὸ καταπέτασμα ÷ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς, καὶ ↙[50] τῆς πύλης τῆς αὐλῆς, τοὺς κάλους αὐτῆς, (21) καὶ τοὺς πασσάλους αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα τὰ εἰς τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς ※ τῆς σκέπης ↙[51] τοῦ μαρτυρίου, 41 (19). ※ καὶ τὰς στολὰς τὰς λειτουργικὰς λειτουργεῖν ἐν τῷ ἁγίῳ ↙,[52] καὶ τὰς στολὰς τοῦ ἁγίου, αἵ εἰσιν Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως, καὶ τὰς στολὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ

---

[35] Obelus est in Syro-hex. In Codd. 58, 72 pronomen abest. [36] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [37] Sic Syro-hex., invitis libris Graecis, qui σφραγῖδος tuentur. Cf. v. 14. [38] Syro-hex. in textu: ܘܕܛܠܠܐ .ܣ .ܐ ※. Cod. 72: τῆς σκηνῆς καὶ τῆς σκέπης. [39] Obelus est in Syro-hex., qui male pingit: τὸ δὲ λοιπὸν ÷ χρυσίον. Arm. 1: ÷ τὸ δὲ λοιπὸν χρυσίον—※ ἐν αὐτοῖς ἔναντι κυρίου. Posteriora, ἐν αὐτοῖς ἔ. κ., desunt in Cod. 58. [40] Sic Syro-hex. Codd. 58, 72: τὰς στολὰς καὶ τὴν σκηνήν. [41] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 58, 72. Arm. 1: *et domum.* [42] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72, Arm. 1. [43] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1. [44] Obelus est in Syro-hex., Arm. 1. [45] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. V (qui de novo incipit a σκεύη αὐτῆς), 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [46] Sic Syro-hex., Cod. V (sub ※), et sine notis Comp., Codd. 58, 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (sub ※). [47] Sic (pro Hebraeo אֲשֶׁר־לוֹ) Grabius, e Cod. V, ut videtur. Montef. vero ex eodem exscripsit: τὸ χαλχοῦν τὸ ἐπὶ τοὺς ἀναφορεῖς (om. αὐτοῦ). (De hac parte Codicis Colbert., de qua prorsus silet Holmesii amanuensis, notat Grabius: "Iterum deficientibus [post Cap. xxxix. 21, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ M.] aliquot versibus, novum folium valde lacerum sive mutilatum adversa facie exhibet pericopen a v. 37 ejusdem capitis, σκεύη αὐτῆς, usque ad Ἀαρὼν v. 41, paucis solum vocibus syllabisve exesis aut abscissis.") E reliquis testibus Syro-hex. affert: τὸ χαλκοῦν αὐτῶν (ܕܠܗܘܢ), τοὺς ἀν. αὐτοῦ; Cod. 58: τὸ χαλκοῦν σὺν αὐτῷ (omissis sequentibus usque ad τὸν λουτῆρα κ. τ. ἑ.); Cod. 72: τὸ χαλκοῦν, τοὺς ἀν. αὐτοῦ (nulla Hebraei אֲשֶׁר־לוֹ ratione habita). Denique post τὸ χαλκοῦν subjungunt *illi* Arab. 1, 2. [48] ※ καὶ τὸ ἐπίσπαστρον—τοὺς ἀν. αὐτοῦ ↙. Ita pingit Syro-hex. Cod. V, teste Montef., sub asterisco ponit solum τῆς σκηνῆς. [49] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. V (qui pingit: τὸν λ. ※ καὶ τὴν β. αὐτοῦ :), 58, 72 (cum αὐτῶν), Arab. 1, 2, Arm. 1. [50] Obelus est in Syro-hex., qui male pingit: ÷ καὶ τὸ κ. τῆς θ. τῆς σκηνῆς ↙. [51] Sic sine aster. Cod. 72, Syro-hex. Alterus ex Arm. MSS. Graece exscripsit: καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς σκηνῆς τῆς οἰκίας τοῦ μαρτυρί※ου (sic, asterisco male posito). Paulo ante pro τὰ (τὰ om. Cod. 72) εἰς τὰ ἔργα Syro-hex. expressit τῶν ἔργων. [52] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum εἰς τὸ λειτουργεῖν ἐν αὐταῖς ἐν τῷ ἁ.), Arab. 1, 2, Arm. 1 (cum λειτουργεῖν ※ ἐν τῷ ἁ.). Cod. 72: καὶ τὰς στ. τὰς λ., ceteris omissis. In Cod. 58 lacuna est.

εἰς τὴν ἱερατείαν. 42 (22). κατὰ πάντα ὅσα[53] συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ, οὕτως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν παρασκευήν. 43 (23). καὶ εἶδε Μωυσῆς πάντα τὰ ἔργα, καὶ ἦσαν πεποιηκότες αὐτὰ, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος ÷ τῷ Μωυσῇ ↙,[54] οὕτως ἐποίησαν· καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Μωυσῆς.

Cap. XL.

2. בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ. Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνός. Alia exempl. ἐν ἡμέρᾳ ※ Ἀ. Θ. τοῦ μηνός ↙.[1]

אֶת־מִשְׁכַּן אֹהֶל. Ο΄. τὴν σκηνὴν ※ Ἀ. Σ. Θ. τῆς σκέπης ↙.[2]

3. וְשַׂמְתָּ שָׁם. Ο΄. καὶ θήσεις. Οἱ λοιποί· καὶ θήσεις ἐκεῖ.[3]

5. לִקְטֹרֶת. *In suffimentum.* Ο΄. εἰς τὸ θυμιᾶν. Ἄλλος· εἰς τὸ θυμίαμα.[4]

אֶת־מָסַךְ. Ο΄. κάλυμμα καταπετάσματος. Alia exempl. τὸ κάλυμμα τοῦ παραπετάσματος.[5]

הַפֶּתַח. Ο΄. ἐπὶ (alia exempl. εἰς[6]) τὴν θύραν. Θ. ἐπί (s. παρά).[7]

6. מִשְׁכַּן אֹהֶל. Ο΄. τῆς σκηνῆς ※ Ἀ. Σ. Θ. τῆς σκέπης ↙.[8]

7, 8 (Gr. 6). וְנָתַתָּ אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁם מָיִם: וְשַׂמְתָּ אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב וְנָתַתָּ אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר. Ο΄. καὶ περιθήσεις τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ αὐτῆς ἁγιάσεις κύκλῳ. Alia exempl. ÷ καὶ περιθήσεις τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἁγιάσεις κυρίῳ κύκλῳ ↙.[9] ※ καὶ θήσεις τὸν λουτῆρα ἀναμέσον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ δώσεις ἐκεῖ ὕδωρ. καὶ θήσεις τὴν αὐλὴν κύκλῳ, καὶ δώσεις τὸ ἐπίσπαστρον (Ἀ Σ. τὸ παρατάνυσμα[10]) τῆς πύλης τῆς αὐλῆς ↙.[11]

10, 11 (9). וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים: וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἔσται τὸ θυσιαστήριον ἅγιον τῶν ἁγίων. Alia exempl. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔσται τὸ θυσιαστήριον ↙ ※ ἅγιον τῶν ἁγίων. ※ Ἑβρ. καὶ χρίσεις τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ, καὶ ἁγιάσεις αὐτόν ↙.[12]

15 (13). מָשְׁחָתָם. Ο΄. χρῖσμα. Alia exempl. χρῖσμα αὐτῶν.[13]

16 (14). כְּכֹל. Ο΄. πάντα. Alia exempl. κατὰ πάντα.[14]

צִוָּה. Ο΄. ἐνετείλατο. Alia exempl. συνέταξεν.[15]

---

[53] Sic (pro Hebraeo כְּכֹל אֲשֶׁר) Comp., Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. Cod. 72 facili errore: καὶ πάντα ὅσα. [54] Obelus est in Syro-hex.

Cap. XL. [1] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 72. [2] Syro-hex. in textu: ܠܡܫܟܢܐ ※ ܐ. ܣ. ܬ. ܕܡܛܠܠܬܐ ↙. Cod. 72: τὴν σκηνὴν σκέπην. Arm. 1 (vertente Altero): τὴν σκηνὴν ※ τὴν οἰκίαν. Cf. ad Cap. xxxix. 32. [3] Codd. 85 (teste Montef.), 130. Sic in textu Comp., Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [4] Sic Codd. 85, 130, uterque in marg.; in textu autem Codd. 15, 55. [5] Sic Cod. 72, et fortasse Syro-hex. (ܠܟܣܝܘܬܗ ܕܦܪܣܐ). Cod. 130: τὸ κατακάλυμμα τοῦ καταπετάσματος, cum παρα (sic) in marg. [6] Sic Codd. 16, 25, alii (inter quos 85). [7] Cod. 85 in marg.: Θ. ἐπί. παρὰ (sic). [8] Syro-hex., ceteri, ut ad v. 2, nisi quod hic Arm. 1: τῆς σκηνῆς τῆς οἰκίας ※ τοῦ μαρτυρίου (asterisco male posito). [9] Sic sub obelo Syro-hex. De Cod. V Grabius, in continuatione eorum quae ad Cap. xxxix. 39 exscripsimus: "Aversa autem parte, in priori columna, Capitis xl, v. 3 (dempto principio, καὶ θήσεις) et duae syllabae v. 4, τὴν τρά.., leguntur; in posteriori v. 7 cum asteriscis (praecedentibus duabus vocibus κυρίῳ κύκλῳ obelo notatis), item vv. 8, 9 cum principio decimi habetur; post quae sequentibus foliis reliqua Capitis xl pars a v. 12 usque ad finem continetur." Montef., de obelo silens, exscripsit: ... κυρίῳ κύκλῳ. 7. ※ καὶ θήσεις τὸν λουτῆρα—τῆς αὐλῆς, absente cuneolo. Postremo Holmesii amanuensis post συνέταξεν (sic) κύριος τῷ Μ. (Cap. xxxix. 21) notat: "Tum progreditur codex ad Exod. xl. 12: ※ τόν: καὶ προσάξεις ※ τὸν Ἀαρών (sic)." [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. .(fort. ܦܪܣܐ) ܦܪܣܐ. Idem in textu pro ἐπίσπαστρον dedit ܦܪܣܐ. Cf. ad Cap. xxxix. 38. [11] Sic Syro-hex., Cod. V (sine metobelo), et sine aster. Cod. 72, Arab. 1, 2. [12] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 72, Arab. 1, 2, Arm. 1 (cum ※ καὶ ἔσται). In Cod. V legitur tantum: ※ τόν: (sic), quae est ultima syllaba vocis αὐτόν. (In Syro-hex. delendus videtur asteriscus ante ἅγιον. Etiam praecedentia, καὶ ἔσται τὸ θ., leguntur in libris omnibus, excepto Cod. 76; sed potuerunt defuisse ex homoeoteleuto in libris Origenis.) [13] Sic Cod. V, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. In Cod. 72 lacuna est. [14] Sic Cod. V, Syro-hex. [15] Sic Codd. III,

18 (16). וַיִּתֵּן אֶת־אֲדָנָיו. *Et fixit bases ejus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἔθηκε τὰς βάσεις αὐτῆς ◂.[16]

20 (18). אֶת־הַבַּדִּים. Ο΄. τοὺς διωστῆρας. Ἀ. Σ. Θ. τοὺς ἀρτῆρας.[17]

וַיִּתֵּן אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאָרֹן מִלְמָעְלָה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἔθηκεν τὸ ἱλαστήριον ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ ἐπάνωθεν ◂.[18] Ἀ. Θ. καὶ ἔδωκεν . . . Σ. καὶ ἐπέθηκεν . . .[19]

22 (20). צָפֹנָה. Ο΄. τὸ πρὸς βορρᾶν. Alia exempl. ἀπὸ βορρᾶ.[20]

24 (22). נֹכַח הַשֻּׁלְחָן. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. ἀπέναντι τῆς τραπέζης ◂.[21]

26 (24). בְּאֹהֶל. Ο΄. ἐν τῇ σκηνῇ. Alia exempl. εἰς τὴν σκηνήν.[22] Ἀ. ἐν σκέπῃ. Σ. Ο΄. Θ. ἐν τῇ σκηνῇ.[23]

28. וַיָּשֶׂם אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἔθηκεν τὸ ἐπίσπαστρον τῆς θύρας τῆς σκηνῆς ◂.[24]

29–32 (26). פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד—כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה. Ο΄. παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς. Alia exempl. παρὰ τὴν θύραν ※ Θ. τῆς σκέπης ◂ τοῦ μαρτυρίου. ※ καὶ ἀνήνεγκεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὴν θυσίαν ◂, καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωυσῇ. 30. καὶ ἐποίησε τὸν λουτῆρα ※ Θ. ἀναμέσον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔδωκεν ἐκεῖ ὕδωρ ◂, ἵνα νίπτωνται 31. ἐξ αὐτοῦ Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας, 32. εἰσπορευομένων αὐτῶν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, ἢ ὅταν προσπορεύονται (sic) πρὸς τὸ θυσιαστήριον ÷ λειτουργεῖν ◂, ἐνίπτοντο ÷ ἐξ αὐτοῦ ◂, καθάπερ συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ.[25]

30. וַיָּשֶׂם. Ο΄. καὶ ἐποίησε. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔθηκε.[26]

33 (27). וַיִּתֵּן אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἔθηκεν τὸ ἐπίσπαστρον τῆς πύλης τῆς αὐλῆς ◂.[27] Ἀ. Θ. καὶ ἔδωκεν . . .[28]

37 (31). הֵעָלֹתוֹ. Ο΄. ἧς ἀνέβη ἡ νεφέλη. Alia exempl. ἧς ἀνέβη.[29]

38 (32). כִּי עֲנַן יְהוָה. Ο΄. νεφέλη γάρ. Alia exempl. νεφέλη γὰρ κυρίου.[30]

VII, X, Lips., 14, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἐνετείλατο in marg.). Montef. e Cod. 85 exscripsit: Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. ἐνετείλατο. Ἄλλος· συνέταξεν. [16] Sic Cod. V, Syro-hex., et sine aster. Arab. 1, 2. [17] Syro-hex. ܐ̈ ܣ ܬ. ܠܐܚܕܢ̈ܐ. Cf. ad Cap. xxvii. 6. [18] Sic Cod. V, Syro-hex., Arm. 1, et sine aster. Arab. 1, 2. Cod. 58: καὶ ἐπέθηκεν τὸ ἱλ. ἐπάνω τῆς κ. ἄνωθεν. [19] Syro-hex. ܐ̈ . ܬ. ܘܝܗܒ. ܣ. ܘܣܡ. [20] Sic Codd. 16, 25, alii (inter quos 85, 130, uterque cum τὸ πρὸς β. in marg.). [21] Sic Syro-hex., Cod. V (sub ※) et sine notis Cod. 58. Mox ad v. 25 Montef. e Cod. Basil. notam hexaplarem eruit: וַיַּעַל. Ο΄. ἐπέθηκεν. Ἄλλοι· ἔθηκεν, ἐνετείλατο; ubi lectio posterior ad συνέταξε pertinet. Ad ἐπέθηκεν Cod. VII superscript. manu 2da: ἧψε. Cf. Cap. xxx. 8 in LXX. [22] Sic Codd. 16, 25, alii (inter quos 85, cum ἐν τῇ σκηνῇ in marg.). [23] Cod. Basil., teste Montef. Holmesii amanuensis ex eodem exscripsit tantum: "ἐν τῇ σκηνῇ] εἰς τὴν σκηνήν. In marg. ut in edit." [24] Sic Syro-hex., Cod. V (sub ※), et sine notis Comp., Arab. 1, 2, Arm. 1. [25] Syro-hex. Praeter τοῦ μαρτυρίου (v. 29), quod habetur in Codd. III, VII, X, 16, 18, aliis, cetera non leguntur nisi in Codd. V (cum ※ τῆς σκέπης: . . . τὴν θυσίαν: (sic, cum metobelo, erasis, ut videtur, asteriscis ad καὶ ἀνήνεγκεν—θυσίαν) . . . ※ ἀναμέσον τῆς σκηνῆς (sine metobelo post ὕδωρ) . . . ÷ λειτουργεῖν: ἐνίπτοντο ἐξ αὐτοῦ . . .), 58 (sine notis, et omissis his quae sequuntur: καθὰ—Μωυσῇ . . . ἀναμέσον τῆς σκηνῆς—ὕδωρ . . . λειτουργεῖν), Arab. 1, 2, Arm. 1 (sine notis, praeter ※ ἀναμέσον τῆς σκηνῆς, et ※ (sic) λειτουργεῖν). "Mirum ergo quod non omnia [a καὶ ἀνήνεγκεν (v. 29) ad τῷ Μωυσῇ (v. 32)] sub asterisco inserantur, immo ulla etiam sub obelo sint, quae ideo in LXX Origenis adesse debebant. Cum vero et vetustissimus Cod. V... cum Nostro conveniat in notis hexaplaribus, nisi quod omittat obelum ultimum, et Arm. 1 sua imperfecta earum ratione utrumque fulciat, videtur mihi Origenes pleniores LXX codices habuisse prae ceteris, qui nunc nobis suppetunt."—*Ceriani.* [26] Syro-hex. ܐ̈ ܣ ܬ. ܘܣܡ. Sic sine nom. Cod. VII ex corr. manu 2da. [27] Sic Cod. V, Syro-hex., et sine aster. Arab. 1, 2, Arm. 1. Syro-hex. ad τὸ ἐπίσπαστρον (ܠܡܫܝܟܢܐ) scholium, ut videtur, duplex appingit: ܦܪܣܐ ܐܘ ܥܘܦܦܐ. ܐܘ ܥܘܦܦܐ ܕܬܪܬܝܢ; quod fortasse significat: καταπέτασμα (vid. vv. 21, 24 in LXX et Syro-hex.). διπλοΐς (vid. 1 Reg. xxiv. 12. Job. xxix. 14. Psal. cviii. 29 in iisdem). Etiam Cod. VII ex corr. manu 2da: τὸ καταπέτασμα. [28] Syro-hex. ܐ̈ . ܬ. ܘܝܗܒ. [29] Sic Codd. V, 58, Arm. 1, Syro-hex. [30] Sic Codd. V, 58 (cum ἡ νεφ.), 72, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex.

Cap. XL. 5. ÷ *τοῦ μαρτυρίου* ↙.[31] 9 (7). ÷ *καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἁγιάσεις αὐτήν* ↙.[32] 12 (10), 13 (11). ※ Οἱ Γ'. *τὸν* ↙ *Ἀαρών*.[33] 17 (15). ÷ *ἐκπορευομένων αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου* ↙.[34] 22 (20). *τοῦ μαρτυρίου, ἐπὶ τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς* ÷ *τοῦ μαρτυρίου* ↙.[35] ÷ *τῆς σκηνῆς* ↙.[36] 25 (23). *τοὺς λύχνους* ÷ *αὐτῆς* ↙.[37] 33 (27). ÷ *πάντα* ↙ *τὰ ἔργα*.[38]

---

[31] Syro-hex. Arm. 1: ※ *τοῦ μαρτυρίου*. [32] Idem Arm. 1 pingit: ※ *καὶ ἁγιάσεις*. Sed cum haec habeat ipse Hebraeus, et sine obelo Cod. V, peccasse videtur Syrus noster. [33] Idem. Cod. V: ※ *τὸν*: *Ἀαρών*. [34] Idem. Sic sub ÷ Cod. V. [35] Syro-hex., Cod. V. Haec, *ἐπὶ τὸ κλίτος—μαρτυρίου*, casu exciderunt in Ed. Rom. [36] Syro-hex., invito Cod. V. [37] Syro-hex., Cod. V. [38] Iidem. Arm. 1: ※ *omne opus*.

ADDENDA.

Cap. viii. 14, not. 18. Ceriani in *Addendis* ad Exodum, p. 406: "Dedi lectionem ܐ݂. ܡܣ. ܟܩ̈ܗܝܐ ܡܩ̈ܗܝܐ ܀, ut est reapse in codice, et in nota vocis significationem me ignorare dicebam. Sed vox corrupta est, et legendum ܐ݂. ܡܣ. ܡܩ̈ܗܝܐ ܡܩ̈ܗܝܐ ܀. Codex enim Musei Britannici, Addit. MSS. 7,183, fol. 127 v. b. *Ex Exodo:* ܡܩ̈ܗܝܐ ܒܢ̈ܘܗܝ. Sunt vero ibi in illo codice explicationes vocum Pescito, quae saepe saltem apposita lectione Syro-hexaplari constant. Codex autem ejusdem Musei, Addit. MSS. 17,162, qui etiam liber est, *Lectiones et nomina* etc., in nostro loco vocibus Pescito ܒܢ̈ܘܗܝ ܒܢ̈ܘܗܝ manu seriori adscribitur: ܒܡ̈ܐ (ܒܡܟܟܝܢ) ܒܢ̈ܝܐ ܘܡܩܗܝܐ ܘܡܥܡ̈ܕܐ ܡܥܡ̈ܕܐ. Ubi quidem mixtae sunt lectiones LXX et interpretum, et male etiam ista allata, cum prima vox non consistat cum nostro textu, et mutanda sit, nisi ipse male descripsi, in ܒܢ̈ܝܐ, ut puto, saltem pro lingua, et secunda sic sine punctis Ribui sit in codice, sed omnino probat legendum in nostro ܡܩ̈ܗܝܐ." Cf. Hex. nostra ad Psal. cxix. 4.

Cap. xxi. 9. Procop. in Octat. p. 280: "Symmachus in sua versione posuit pro, *secundum jus filiarum, secundum jus nobilium:* nam illam filio conjunxit, non ut ignobilem et servam, sed ut nobilem." Unde Montef. edidit: Σ. *κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν εὐγενῶν;* nos autem, praeeunte Scharfenb. in *Animadv.* p. 66, e Catena Nicephori eruimus: Σ. *τῶν νεανίδων*, pro quo hodie sufficiendum censemus: Σ. *τῶν εὐγενίδων*. Nam Graeca Procopii, prout in Cod. Ambros. Q. 96 Sup. leguntur, sic habent: *Ὅπερ ὁ Σύμμαχος, τῶν εὐγενίδων, ἐξέδωκε· κατὰ τὰς εὐγενίδας γὰρ συνῴκει αὐτῷ, οὐχ ὡς δούλῃ καταφρονουμένῃ.*

Cap. xxviii. 8. וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו. Ο'. *καὶ τὸ ὕφασμα τῶν ἐπωμίδων, ὅ ἐστιν ἐπ' αὐτῷ.* Procopius in Octat. p. 301: "Aquila vertit: *Et textura vestimenti ejus, quod est super ipso.*" Cod. Ambros. Graeca sic exhibet: *Ἀκύλας ἐξέδωκε· καὶ τὸ ὕφασμα τοῦ ἐπενδύματος αὐτοῦ τοῦ ἐπ' αὐτῷ.* Ubi *ὕφασμα* ad lectionem LXXviralem pertinere videtur; nam Aquilae proprium est *διάζωσμα*. Vid. ad Cap. xxviii. 27.

LEVITICUS.

IN LIBRUM LEVITICI

MONITUM.

"LECTIONES Levitici multis partibus auctiores proferimus, quam a Drusio allatae fuerant. His porro codicibus et libris editis usi sumus.

"Cod. Regio 1825, XI vel XII saeculi, membranaceo.

"Cod. Regio 1871, eximiae notae, X saeculi, membranaceo [Holmesii 64, qui tamen ad Leviticum ne unam quidem trium interpretum lectionem, vel anonymam exhibet].

"Cod. Regio 1888, bombycino, XII saeculi.

"Cod. Basiliensi, X saeculi, egregiae notae [Holmesii 85].

"Cod. Colbertino 3084, IV vel V saeculi, unde multa capita cum obelis et asteriscis decerpsimus [Holmesii V].

"Theodoreto edito anno 1642 [Opp. T. I, pp. 176–216 juxta edit. J. L. Schulzii].

"Hesychio in Leviticum [edito Basil. 1527, sub titulo: *Isychii Presbyteri Hierosolymitani in Leviticum Libri VII;* denuo autem a J. P. Migne in *Patrologiae Graecae* Tomo XCIII, pp. 781–1180. In locis autem dubiis codicem MS. Bibliothecae Coll. SS. Trin. Cantab., signatum B. 2. 9, inspiciendum curavimus].

"Procopio in Heptateuchum. [Vid. Monitum ad Exodum, p. 78.]

"[Eusebii Demonstratione Evangelica, Parisiis, 1628. Vid. ad Cap. xxi. 12.]

"Editionis Romanae et Drusii lectionibus.

"Ex his autem magis subsidio fuerunt Cod. Basiliensis, unde ingentem lectionum copiam, nondum observatam, mutuati sumus; Hesychius in Leviticum; Cod. Colbertinus 3084, qui multas Levitici partes, asteriscis et obelis notatas, nobis suppeditavit."—MONTEF.

Nos in apparatu hexaplari ad Leviticum emendando et amplificando his subsidiis, partim e libris editis, partim e schedis Bodleianis, usi sumus.

IV. Sarravianus, olim a Grabio collatus, deinde ab Holmesio, cujus schedas manu terere nobis contigit, in examen revocatus, postremo a Tischendorfio in *Monumentorum Sacr. Ined. Collectione Nova*,

Tom. III, pp. 19–66 editus. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Continet Cap. iv. 27—xiii. 17, xxiv. 9—xxvii. 16.

V. Cod. Colbert. 3084, a Montefalconio exscriptus, necnon Holmesii in usum denuo collatus. Constat foliis in Levitico tredecim, quae continent Cap. i. 1—iv. 26, xiii. 49—xiv. 6, xiv. 33–49, xvi. 29—xvii. 10, xviii. 28—xix. 36.

VII. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Deficit, uno folio deperdito, a Cap. ix. 19 ad Cap. x. 14.

X. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5, et nos in Hex. ad Exod. xxviii. 23.

57. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

58. Vid. Monitum ad Exodum, p. 78.

85. Vid. Monitum ad Exodum, pp. 78, 79.

108. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

128. Codex Vaticanus, signatus num. 1657, membranaceus, saeculi XII, ut videtur, Octateuchum continens. Ad Leviticum pauculas lectiones marginales habet, maxime ad Cap. xix.

130. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Lectiones ad Leviticum satis frequentes sunt, et cum iis quas exhibet Cod. 85, exceptis scripturae mendis, maximam partem concordantes.

Lips. Vid. Monitum ad Exodum, p. 79.

Vet. Lat. *Librorum Levitici et Numerorum Versio antiqua Itala, e codice perantiquo in Bibliotheca Ashburnhamiensi conservato nunc primum typis edita.* Londini, 1868. In Levitico perierunt codicis folia octo, a Cap. xviii. 30 ad Cap. xxv. 16. Hujus quantivis pretii voluminis exemplar munificentiae illustrissimi Comitis de Ashburnham debemus.

Versio libri Levitici Syro-hexaplaris, quantum quidem sciamus, non sine ingenti operis nostri dispendio prorsus periit.

LEVITICUS.

Caput I.

1. וַיִּקְרָא. Ο΄. καὶ ἀνεκάλεσε (alia exempl. ἐκάλεσε[1]). Ἑβρ. οὐϊκρά.[2]

2. קָרְבָּן. Ο΄. δῶρα. Ἀ. Σ. Οἱ λοιποί· προσφοράν.[3]

3. לִרְצֹנוֹ. *Ad favorem sibi conciliandum.* Ο΄. δεκτὸν ※ αὐτῷ ◂.[4] Alia exempl. δεκτὸν αὐτῷ ἐξιλάσασθαι.[5]

4. הָעֹלָה. Ο΄. τοῦ καρπώματος. Ἄλλος· τοῦ ὁλοκαυτώματος.[6]

וְנִרְצָה לוֹ. *Et benevole excipietur.* Ο΄. δεκτὸν αὐτῷ. Ἄλλος· καὶ προσδεχθήσεται αὐτῷ.[7]

5. אֶת־בֶּן הַבָּקָר. Ο΄. τὸν μόσχον. Ἄλλος· (τὸν) υἱὸν τοῦ βουκολίου.[8]

וְזָרְקוּ. *Et aspergent.* Ο΄. καὶ προσχεοῦσι. Ἄλλος· καὶ ἀκοντιοῦσι.[9]

6. וְהִפְשִׁיט. *Et excoriabit.* Ο΄. καὶ ἐκδείραντες (alia exempl. δείραντες[10]). Ἄλλος· ἐκδύσει.[11]

8. וְעָרְכוּ. *Et ordine disponent.* Ο΄. καὶ ἐπιστοιβάσουσιν (alia exempl. ἐπιθήσουσιν[12]).

אֵת הַנְּתָחִים. *Frusta.* Ο΄. τὰ διχοτομήματα (Ἄλλος· μέλη[13]).

וְאֶת־הַפָּדֶר. Ο΄. καὶ τὸ στέαρ (Ἄλλος· σῶμα[14]).

9. וְקִרְבּוֹ. Ο΄. τὰ δὲ ἐγκοίλια. Alia exempl. τὰ δὲ ἐν τῇ κοιλίᾳ . .[15] Ἄλλος· τὰς κοιλίας . .[16]

עֹלָה. Ο΄. κάρπωμα. Alia exempl. ὁλοκαύτωμα.[17] Ἀ. Σ. δῶρον.[18]

נִיחוֹחַ. *Acquiescentiae.* Ο΄. εὐωδίας. Ἀ. Σ. ἀναπαύσεως. Θ. εὐαρεστήσεως.[19]

Cap. I. [1] Sic Ald., Codd. 16, 19, 72, alii, Arm. 1, Vet. Lat., repugnante Hesychio. [2] Origen. in Psalmos, Opp. T. II, p. 529. [3] Codd. X, Lips. Cod. 85: Οἱ λοιποὶ, Ἀ. Σ. προσφοράν. Cod. 130: Οἱ λοιποὶ, Ἀ. Σ. προσφοράς. [4] Sic Cod. V, et sine aster. Cod. II, Arab. 1, 2. [5] Sic Codd. 54, 55 (sine αὐτῷ), 75, alii. [6] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 19, 108. [7] Sic Cod. 118 in textu, ex alia versione, ut videtur. [8] Codd. Lips. (cum υἱοὶ), 85, 130. Cf. Hex. ad Ezech. xlvi. 6. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum ἀκοντίζουσι). [10] Sic Ald., Codd. III, V, X, 53, 56, alii. [11] Codd. 85, 130, in marg.: δείραντες ἐκδύσει. Cf. Hex. ad Mich. ii. 8. [12] Sic Comp., Codd. V, 16, 29, alii (inter quos 85, et in textu 130, cum ἐπιστοιβ. in marg.). Vet. Lat.: *et imponent.* [13] Sic in marg. Codd. X, Lips. [14] Iidem. [15] Sic Comp., Codd. II (om. τῇ), 19, 71 (ut II), 108. Ambigue Hesych.: *et quae sunt in ventre.* [16] Cod. 85, teste Montef. Cf. ad Cap. iv. 8. vii. 3. Praeterea Codd. X, Lips., in marg.: ἔγκατα; et Cod. 56 in marg.: ἔντερα, quae Aquilam et Symmachum referunt. Vet. Lat.: *interanea autem.* [17] Sic Codd. 16, 30, alii (inter quos 85, 130, uterque cum κάρπωμα in marg.). [18] Cod. X. Lectio suspecta, quam Cod. Lips. ad אִשֶּׁה, Ο΄. θυσία, pari improbabilitate refert. [19] Codd. X, Lips. Cod. 130 affert tantum: Ἀ. ἀναπαύσεως. Cod. 85 in textu: ἀναπαύσεως. Scharfenb. in *Animadv.* p. 78 notam hexaplarem sic refinxit: Ἀ. ἀναπαύσεως. Σ. Θ. εὐαρεστήσεως. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 18. Ezech. xx. 41. Procopius autem in Cat. Niceph. p. 960, rem magis quam verba singulorum interpretum spectans: ἀντὶ εὐωδίας εὐδοκίας ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί.

10. מִן־הַצֹּאן. Ο΄. *ἀπὸ τῶν προβάτων.* Ἄλλος· (*ἀπὸ*) *τοῦ ποιμνίου.*[20]

11. עַל יֶרֶךְ. *Ad latus.* Ο΄. *ἐκ πλαγίων.* Ἀ. *ἐπὶ μηρόν.*[21]

12. וְנִתַּח. *Et dissecuit.* Ο΄. *καὶ διελοῦσιν.* Ἄλλος· (*καὶ*) *μελιοῦσιν.*[22]

עַל־הַמִּזְבֵּחַ. Ο΄. *ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου.* Alia exempl. *ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.*[23] Ἀ. Σ. Θ. *ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου.*[24]

13. וְהַכְּרָעַיִם. *Et utrumque crus.* Ο΄. *καὶ τοὺς πόδας.* Ἄλλος· (*καὶ*) *τὰ σκέλη.*[25]

14. מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה. *E pullis columbinis.* Ο΄. *ἀπὸ τῶν περιστερῶν* (alia exempl. *περιστεριδέων*[26]). Ἄλλος· (*ἀπὸ τῶν*) *υἱῶν τῶν περιστερῶν.* Σ. (*ἀπὸ*) *τῶν νεοσσῶν τῶν περιστερῶν.*[27]

15. וּמָלַק. *Et vellicabit.* Ο΄. *καὶ ἀποκνίσει.* Ἄλλος· *ἀνακλάσει.*[28] Τὸ Σαμαρειτικόν· *καὶ ἀνακλάσει.*[29]

עַל קִיר. Ο΄. *πρὸς τὴν βάσιν.* Ἄλλος· *παρὰ τὸν τοῖχον.*[30]

16. אֶת־מֻרְאָתוֹ בְּנֹצָתָהּ. *Ingluviem ejus cum faecibus ejus.* Ο΄. *τὸν πρόλοβον σὺν τοῖς πτεροῖς.* Ἀ. *τὴν σιτίζουσαν* . . .[31] Σ. Θ. *τὴν φῦσαν αὐτοῦ σὺν τοῖς πτίλοις.*[32] Ἄλλος· *ἅμα τῷ σωρῷ αὐτοῦ.*[33]

וְהִשְׁלִיךְ. Ο΄. *καὶ ἐκβαλεῖ* (Ἄλλος· *ἐμβαλεῖ*[34]).

17. וְשִׁסַּע. *Et scindet.* Ο΄. *καὶ ἐκκλάσει.* (Ἀ.) *καὶ διχάσει.*[35]

Cap. I. 4. *τὴν χεῖρα* ※ *αὐτοῦ* ◄.[36] 6. *μέλη* ※ *αὐτοῦ* ◄.[37] 9. *ἐγκοίλια* ※ *αὐτοῦ* ◄.[38] *πόδας* ※ *αὐτοῦ* ◄.[39] 10. ÷ *τῷ κυρίῳ* ◄.[40] 11. ÷ *καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ* ◄.[41] 12. *μέλη* ※ *αὐτοῦ* ◄.[42] *κεφαλὴν* ※ *αὐτοῦ* ◄.[43]

Cap. II.

1. קָרְבָּנוֹ. Ο΄. *τὸ δῶρον* (Ἄλλος· *ἡ προσφορὰ*[1]) *αὐτοῦ.*

Ο΄. *θυσία* (alia exempl. *κάρπωσις*[2]) *ἐστί.*

2. מְלֹא קֻמְצוֹ. *Plenitudinem pugilli ejus.* Ο΄. *πλήρη* (alia exempl. *πλήσει*; alia, *πλήρης*[3]) *τὴν δράκα.*

---

[20] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Minus probabiliter Montef.: "Alius addit, *τοῦ ποιμνίου.*" [21] Codd. X, Lips., 130. Sic in marg. sine nom. Cod. 85. [22] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130; in textu autem Cod. 118. Valckeu. ad Adoniaz. p. 226 (quem compilavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 105): "In Lev. i. 12 *διελοῦσιν* exhibent Edd.; vera lectio videtur *μελιοῦσιν*, quod velut alterius interpretis annotatur in Hexaplis quae dicuntur. Verbum Hebraicum נִתַּח nusquam *διεῖλε*, sed redditur ab Alexandrinis per *ἐδιχοτόμησεν*, et *ἐμέλισε κατὰ μέλος.* Pro *μελεῖσαι* tamen, vel *μελίσαι, κατὰ μέλεα διελεῖν* dicitur ab Herodoto p. 59, v. 99 [I, 119]." Cf. ad Cap. viii. 20. [23] Sic Comp., Codd. VII, 16, 32, alii (inter quos 130). [24] Cod. 130. [25] Sic in marg. Codd. X, Lips. [26] Sic Ald. (cum *περιστεριδίων*), Codd. V, 64. Vet. Lat.: *ex pullis columbinis.* [27] Codd. X, Lips., in marg.: *υἱῶν τῶν περιστερῶν* (*τῆς περιστερᾶς* Lips.), cum nota: *ἔδει* (*ὃ δεῖ* Lips.) *λέγειν, περιστεριδέων, δηλοῖ Σύμμαχος τῶν περιστερῶν τοὺς νεοττούς.* Cod. 85 (ad *περιστερῶν*) in marg.: *νεοσσῶν.* Cod. 130 (ad *τρυγόνων*): *τῶν νεοσσῶν.* [28] Sic in marg. Codd. X (cum *ἀνακλάσσει*, teste Holmes.), Lips. Anon. in Niceph. Cat. p. 963: *ἀποκνίσει, καὶ ἀνακλάσει, μαδίσει, λεπίσει*, ubi lectio *ἀνακλάσει* cum glossis vocis *ἀποκνίσει* mixta esse videtur. Denique Hesych.: "Quod significatur *abrupto vulneris loco*, vel sicut LXX edunt, *refractione capitis.*" [29] Nobil. [30] Sic in marg. Codd. 85, 130. Codd. X, Lips., uterque in marg.: *τὸν τοῖχον.* [31] Nobil., Cod. 85 (sine artic.), Procop. in Cat. Niceph. p. 963. Codd. X, Lips.: Ἀ. Σ. *τὴν σιτίζουσαν.* Minus probabiliter Hesych.: "Nam Theod. similiter *vesicam* edidit; Aq. *σιτίον* [MS. *sitarion*], id est, *cibarium.*" [32] Cod. 85, teste Montef. Holmes. ex eodem affert: Σ. *τὴν φύσαν* (sic) κ. τ. ἑ. E contrario Nobil. et Cat. Niceph. ibid.: Θ. *τὴν φύσαν* κ. τ. ἑ., concinente Theodoreto in Quaest. I in Levit. (Opp. T. I, p. 180): *πρόλοβον δὲ ὁ Θεοδ. τὴν φύσαν ἐκάλεσε.* Vitiose, ut videtur, Codd. X, Lips.: Θ. *τὴν ὀσφὺν ἣν ἡμεῖς καλοῦμεν φύσαν.* [33] Sic in marg. Codd. X, Lips. Nescio an scholium sit. [34] Sic Cod. 85 in marg. [35] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. Hex. ad Deut. xiv. 6. [36] Cod. V, teste Montef. (Holmes. ex eodem exscripsit: ※ *ἐπιθήσει τὴν χ. αὐτοῦ.*) Sic sine aster. Codd. 15, 58, 118, Arm. 1. [37] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 58, Arab. 1, 2. [38] Iidem. [39] Iidem, excepto Cod. 58. [40] Idem. Haec desunt in Codd. 58, 73. [41] Idem. Desunt in Codd. 16, 52, aliis. [42] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 58, Arab. 1, 2. [43] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 15, 59, 129, Arab. 1, 2, Arm. 1.

Cap. II. [1] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. i. 2. [2] Iidem. Haec, *θυσία ἐστὶ*, desunt in Codd. V, 15, 18, invito Vet. Lat. [3] Prior lectio est in Comp., Codd. 16, 30, aliis, Vet. Lat. (*implebit pugnum*); posterior in Codd.

3. וְהַנּוֹתֶרֶת. Ο'. καὶ τὸ λοιπόν. Ἄλλος· καὶ τὸ περισσεῦον.[4]

מֵאִשֵּׁי יְהוָֹה. *De sacrificiis Jovae.* Ο'. ἀπὸ τῶν θυσιῶν κυρίου. Ἀ. ἀπὸ πυρῶν κυρίου.[5] Σ. ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου. Θ. ἀπὸ τῶν τοῦ πυρὸς κυρίου.[6]

4. חַלּוֹת. *Placentas.* Ο'. ἄρτους. Οἱ λοιποί· κολλυρίδας (s. κολλύρας).[7]

רְקִיקֵי. *Placentas tenues.* Ο'. λάγανα. Ἄλλος· ἁπαλά.[8]

6. פִּתִּים. *Frusta.* Ο'. κλάσματα. Οἱ λοιποί· ψωμούς.[9]

9. אִשֵּׁה. Ο'. κάρπωμα. Ἀ. Θ. πυρόν.[10]

13. אֱלֹהֶיךָ. Ο'. κυρίου. Alia exempl. θεοῦ.[11] Ἄλλος· θεοῦ σου.[12]

14. אָבִיב. *Spicas teneras.* Ο'. νέα. [Ἀ. Σ. ἁπαλόν. Θ. πῖον.][13]

קָלוּי בָּאֵשׁ. *Torrefactas igne.* Ο'. πεφρυγμένα. Ἀ. Σ. πεφρυγμένα πυρί (Ἀ. ἐν πυρί).[14]

גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל. *Contusum* (polentam) *frugis novae.* Ο'. χίδρα ἐρικτά. Ἀ. Σ. . ἁπαλά (s. ἁπαλόν). Θ. πίονα ἄλφιτα.[15]

II, 85 (in marg.). Montef. e Cod. 85 affert: Οἱ λοιποί· πλήρης τὴν δράκα. Ἄλλος πλήσει. Ἄλλος· πληρώσει; invito Holmesii amanuensi, qui ad πλήρη exscripsit tantum: "πλήσει. in marg. πλήρης." Cod. 130 in marg.: πληρώσει πλήρης τὴν δράκα. [4] "Sic in textu Cod. 108."—*Holmes.* Error est in numero; nam lectio dicti codicis est τὸ δὲ λοιπόν. [5] Codd. X, Lips. Ubi πυρῶν non ortum est a πῦρ, sed a πυρὸν, vocabulo ab ipso interprete, ut videtur, invento, cujus loco Graeco-Ven. ad v. 9 linguae convenientius ἔμπυρον (=τὸ καιόμενον ἱερεῖον) posuit. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 18. Hic quidem uterque codex πυρῶν exhibet; aliis vero locis in Coisliniano πύρον, in Lipsiensi πυρὸν pingitur. Restat scriptura πυρρὸν, quam Montef. e Basiliano, mutato tamen accentu, arripuit; quae in Aquila quidem, interprete in minutissimis prave sedulo, non plane damnanda est, scilicet ut per duplicem literam ρ̄ Hebraeam שּׁ *dagessatam* quodammodo exprimat. Sed pro πυρὸν praeter alios testes stant loca Hesychii, quae ad Cap. iii. 16. x. 12 allaturi sumus. [6] Cod. Lips. Montef. e Cod. X exscripsit: Σ. Ε (sic). ἀπὸ τῶν κ. κ. Θ. ἀπὸ τῶν τοῦ π. κ. Sed Holmes. ex eodem diserte affert: Σ. Є (sic). ἀπὸ τῶν κ. κ. ἀπὸ τῶν τοῦ πυρὸς κυρίου; ad posteriorem lectionem, quae Theodotionis est, male corrigens πυρου (sic) pro πυρός. Cf. ad Cap. xxiv. 9. [7] Codd. X, Lips. (sine nom.), 85 (cum κολλύρας), 130 (idem). Cf. ad Cap. vii. 12. Montef. e Cod. 85 ad ἄρτους ἀζύμους πεφυρμένους (sic) exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. κολλύρας ἀναπεφυρμένας (sic); sed Holmesii amanuensis ad πεφυραμένους tantum notat: "in marg. ἀναπεφυραμένους (sic)." Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 105. [8] Sic Cod. X in marg. Cf. ad Cap. viii. 26. Cod. Lips. ad ἄρτους in marg. habet: κολλυρίδας ἁπαλὰς (sic), confusis duabus lectionibus. [9] Codd. Lips., 85, 130. Cf. ad Cap. vi. 21. [10] Codd. X (cum πύρον), Lips., 85. Cod. 130: Ἀ. Σ. πυρόν. Mox v. 10 (ad καρπωμάτων?) Cod. 130 in marg.: τοῦ πυρός; necnon v. 11 (ad καρπῶσαι?): πυρόν. [11] Sic Codd. V, 15, 16, alii (inter quos 85, cum κυρίου in marg.). [12] Sic Codd. 85 (cum σου in marg.), 118, Arab. 1, 2. [13] Codd. X (cum ἁπαλὰ), Lips. Ad νέα Cod. 108 affert: ἁπαλόν. πῖον (sic). His testibus non obstantibus, lectiones non ad אָבִיב, sed ad כַּרְמֶל pertinere persuasi sumus. Vid. not. 15. [14] Cod. 85 (in marg. ad χίδρα), Cat. Niceph. p. 968: Ἀ. ἐν πυρί. Codd. X, Lips.: Ἀ. Σ. πεφρυγμένα πυρί; et sic in marg. sine nom. Cod. 108. Denique Cod. 118 in textu: πεφρ. ἐν πυρί. Eadem lectio latere videtur in Cod. 130, qui ad χίδρα ἐρικτὰ in marg. habet: Ἀ. ἐνπυρίζων ἐρικτόν. [15] Ad χίδρα Cod. VII in marg. manu 1ma: Ακ. απαλον. Θε. νηπιον (sic). Cod. 85 ad χίδρα: Ἀ. ἐν πυρί. Θ. πῖον (sic); ad ἐρικτὰ autem: Ἀ. Σ. ἁπαλόν. Corrupte, ut solet, scriba Cod. 130 in marg. sine indice: Ἀ. ἁπαλόν. Θ. θ. οπον πῖον (sic). Nunc de Nobilio videamus, qui ad νέα πεφρ. χίδρα ἐρικτὰ, concinentibus tribus Regiis apud Montef., et Cat. Niceph. ibid., affert: Ἀ. [Ἀ. Σ. Niceph.] ἁπαλὰ λάχανα ὀσπριώδη. Θ. πίονα ἄλφιτα; ubi Theodotionis ἄλφιτα ad גֶּרֶשׂ pertinere crediderim, propter lectionem anonymam ad χίδρων (v. 16) mox afferendam; πίονα autem ad כַּרְמֶל, in quo *feracitatis* notionem inesse constat. Deinde subjungitur scholium Eusebii, quod e Regiis suis plenius exscripsit Montef.: Χίδρα ἐστὶν, ὅταν ἀπὸ τῶν ἀκμασάντων ἀσταχύων λαβὼν διαθρύψῃ τις χερσὶν, οἱονεὶ ἀλέσας· τοῦτο γάρ ἐστιν, ἐρικτὰ προσοίσει τῷ θεῷ. Ἐρικτὰ δὲ τὰ ἐν μύλῳ πτισθέντα, καὶ τὸν φλοιὸν ἀποβαλόντα, ὀσπριώδη λάχανα. Ex hoc autem scholio, nisi me omnia fallunt, derivatum est ineptum illud λάχανα ὀσπριώδη, quod lectioni Aquilae ἁπαλὰ fortuito adhaesit. Tandem ad Hesychium devenimus, qui cum Graeca, νέα πεφρυγμένα χίδρα ἐρικτὰ, *recentia fricta* [MS. *frixa*] *matura fracta*, interpretatus esset, mox enarrat: "Quia enim *fricta* [MS. *frixa*] *matura*, secundum LXX, *fracta* sunt, ea [MS. et] quae igne fricta [MS. frixa] sunt, reliqui interpretes Hebraeorum explanant [deest *explanant* in MS.] pro eo, *frixa matura facta* [MS. *fracta*], *frixa in igne* [MS. add. ac] *mollia*, ediderunt." E loco valde impedito, et, ut

16. וְהִקְטִיר. *Et adolebit.* Ο΄. καὶ ἀνοίσει. Alia exempl. ἐπιθήσει.[16]

מִגִּרְשָׂהּ. *E polenta ejus.* Ο΄. ἀπὸ τῶν χίδρων (Ἄλλος· ἀλφίτων[17]). Ἄλλος· (ἀπὸ) τοῦ ἐρίγματος αὐτῆς.[18]

אִשֶּׁה. Ο΄. κάρπωμα. Ἀ. Θ. πυρόν.[19]

Cap. II. 2. καὶ οἴσει ※ αὐτά ◂.[20] δράκα ※ αὐτοῦ ◂.[21] σεμιδάλεως ※ αὐτῆς ◂.[22] ἐλαίῳ ※ αὐτῆς ◂.[23] 6. ἐστὶ ÷ κυρίῳ ◂.[24] 7. προσοίσει ※ αὐτὸ ◂ πρός.[25] 12. εὐωδίας ÷ κυρίῳ ◂.[26]

Cap. III.

1. שְׁלָמִים. *Sacrificiorum pacificorum.* Ο΄. σωτηρίου. Οἱ λοιποί· εἰρηνικῶν.[1]

3. הַשְּׁלָמִים. Ο΄. τοῦ σωτηρίου. Ἄλλος· τῆς τελειότητος.[2]

אִשֶּׁה. Ο΄. κάρπωμα. Ἄλλος· πυρόν.[3]

4. עַל־הַכְּסָלִים. *Super lumbis.* Ο΄. ἐπὶ τῶν μηρίων (Ἄλλος· λαγόνων[4]).

6. לְזֶבַח שְׁלָמִים. Ο΄. θυσία (s. θυσίαν[5]) σωτηρίου. Οἱ λοιποί· εἰς θυσίαν εἰρηνικῶν.[6]

7. כֶּשֶׂב. *Agnum.* Ο΄. ἄρνα. Ἀ. ἀμνόν. Σ. πρόβατον.[7]

8. לִפְנֵי. Ο΄. παρὰ τὰς θύρας. Ἄλλος· κατὰ πρόσωπον.[8]

9. מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשֶּׁה. Ο΄. ἀπὸ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου κάρπωμα. Οἱ λοιποί· ἀπὸ τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν πυρόν.[9]

הָאַלְיָה. *Caudam ovillam adiposam.* Ο΄. καὶ τὴν ὀσφύν. Οἱ λοιποί· καὶ τὴν κέρκον.[10] Ἄλλος· καὶ τὸ κέρκιον.[11]

תְמִימָה. *Integram.* Ο΄. ἄμωμον. Ἀ. τελείαν. Σ. ὁλόκληρον.[12]

לְעֻמַּת הֶעָצֶה. *Prope spinam dorsi.* Ο΄. σὺν ταῖς ψόαις (s. ψύαις). Ἄλλος· ἐν ἰσότητι τῶν ψυῶν.[13]

10. וְאֵת שְׁתֵּי. Ο΄. καὶ ἀμφοτέρους. Ἄλλος· καὶ τοὺς δύο.[14]

עַל־הַכְּסָלִים. Ο΄. ἐπὶ τῶν μηρίων (Ἄλλος· ὀσφύων[15]).

11. לֶחֶם אִשֶּׁה. *Pabulum sacrificii.* Ο΄. ὀσμὴ εὐωδίας κάρπωμα. Ἄλλος· ἄρτον πυρόν.[16]

---

videtur, corrupto, apparet tamen, vocem ἁπαλὰ non ad אָבִיב, sed aut ad גֶּרֶשׂ, aut ad כַּרְמֶל referendam esse; ad utrum vero horum fortasse clarius elucebit in Hex. ad Cap. xxiii. 14. [16] Sic in textu Codd. 29, 85; in marg. autem Codd. X (teste Holmesio), Lips., 130. [17] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad v. 14. [18] Sic in marg. Codd. X, 85 (cum ἐρύγμ.), 130 (cum ἐρύσμ.). Duplex versio, ἀπὸ τῶν χ. τοῦ ἐρ. αὐτῆς, est in Codd. 54 (cum ἐρείγμ.), 75 (sine τοῦ). [19] Cod. 85 (cum scriptura πυρρόν). Cf. ad v. 9. [20] Cod. V (testibus Grabio et Holmesio; non, ut Montef., ※ αὐτό ◂). Codd. 58, 74, alii: οἴσει αὐτό. Comp., Ald., Codd. 19, 54, alii: οἴσει αὐτήν. In Hebraeo est וְהֵבִיאָהּ. [21] Idem. Sic sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2, Arm. 1. [22] Idem (cum scriptura σιμιδάλεως; et sic semper). Cod. 15, Arab. 1, 2: σεμ. αὐτοῦ. [23] Idem. Arab. 1, 2: *oleo ejus.* [24] Idem, qui male pingit: ÷ ἐστιν: κυρίῳ. [25] Idem (cum ※ προσοίσει αὐτό:, teste Holmesio). Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [26] Idem, testibus Grabio et Holmesio.

Cap. III. [1] Codd. Lips., 85, 130. [2] Sic in marg. Codd. X (sine artic.), Lips. Cf. ad Cap. iv. 10, 26. Cod. 118 in textu: τῶν εἰρηνικῶν. [3] Sic in marg. Codd. X (πύρον), Lips., 85 (πυρρὸν), 130 (πύρρον). Mox ad κάρπωμα (v. 5) Cod. 130 in marg.: πύρον. Cf. ad Cap. ii. 9. [4] Sic in marg. Codd. X, Lips., 108. Cf. Hex. ad Psal. xxxvii. 8. [5] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, V, X, Lips., 15, 18, alii. [6] Codd. Lips. (cum εἰρηνικὴν), 85, 130 (ut Lips.). [7] Codd. X, Lips. [8] Sic in marg. Codd. X, Lips., 130. Codd. 54, 75: κατὰ πρόσωπον παρὰ (ἐπὶ 75) τὰς θ., ex duplici versione. [9] Cod. 85 (cum πύρρον), teste Montef. Holmesii amanuensis sine nom. exscripsit: ἀπὸ τῆς θ. τῶν εἰρ. πυρρόν. Cod. 130 in marg. sine nom.: ἀπὸ τῆς θ. τῶν εἰρ. Ad τοῦ σωτηρίου Codd. X, Lips., in marg.: τῆς τελειότητος. τῶν εἰρηνικῶν. Cf. ad v. 1. [10] Theodoret. Quaest. I in Levit. (Opp. T. I, p. 182): ἡ ὀσφύς, ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους ἑρμηνευτὰς, ἡ κέρκος. Mendose Cod. 130: Οἱ λοιποί· καὶ τὸν κίρκον (sic). [11] Cod. 85 in marg. Cf. ad Cap. vii. 3. viii. 25. [12] Hesych.: "*Sine macula, integrum* sic intellige; quod explanans Sym. pro *immaculato, integrum* proposuit, Aq. autem *perfectum.*" E Graecis nostris τελείαν in marg. habet Cod. 56; ὁλόκληρον autem Cod. Lips. in marg., et Cod. 118 in textu. [13] Sic in marg. Codd. X, Lips. [14] Sic in marg. Codd. 85, 130. [15] Sic in marg. Codd. X, Lips. [16] Cod. 85 in marg.

14. וְהִקְרִיב. Οʹ. καὶ ἀνοίσει. ″Αλλος· καὶ προσάξει.[17]

קָרְבָּנוֹ אִשֶּׁה. Οʹ. ※ δῶρον αὐτοῦ ◂ κάρπωμα.[18]

16. לֶחֶם אִשֶּׁה. Οʹ. ※ ἄρτον ◂ κάρπωμα.[19] ″Αλλος· ἄρτον πυρόν. ″Αλλος· ἄρτον προσφοράν.[20]

Cap. III. 1. ÷ τῷ κυρίῳ ◂.[21] 2. δῶρον ※ αὐτοῦ ◂.[22] σφάξει ※ αὐτό ◂.[23] ÷ τῶν ὁλοκαυτωμάτων ◂.[24] 8. τὴν χεῖρα (sic) ※ αὐτοῦ ◂.[25] ÷ οἱ ἱερεῖς ◂.[26] αἷμα ※ αὐτοῦ ◂.[27] 12. προσάξει ※ αὐτό ◂.[28] 13. ÷ οἱ ἱερεῖς ◂.[29] αἷμα ※ αὐτοῦ ◂.[30]

CAP. IV.

2. בִּשְׁגָגָה. *Per imprudentiam.* Οʹ. ἀκουσίως. ʼΑ. Σ. ἐν ἀγνοίᾳ.[1]

מִכֹּל מִצְוֹת. Οʹ. ἀπὸ πάντων τῶν προσταγμάτων. ″Αλλος· (ἀπὸ πασῶν τῶν) ἐντολῶν.[2]

3. הַמָּשִׁיחַ. Οʹ. ὁ κεχρισμένος. ″Αλλος· ὁ ἀλειφθείς.[3]

לְאַשְׁמַת הָעָם. *Ita ut culpam contrahat populus.* Οʹ. τοῦ τὸν λαὸν ἁμαρτεῖν. ʼΑ. εἰς πλημμέλησιν τοῦ λαοῦ.[4] ″Αλλος· ἐν ἁμαρτίᾳ τοῦ λαοῦ.[5]

3. פַּר בֶּן־בָּקָר. Οʹ. μόσχον ἐκ βοῶν. ″Αλλος· μοσχόταυρον.[6]

לְחַטָּאת. Οʹ. περὶ τῆς ἁμαρτίας. ″Αλλος· εἰς τὴν ἁμαρτίαν.[7]

4. וְהֵבִיא. Οʹ. καὶ προσάξει (″Αλλος· προσοίσει[8]).

6. אֶת־פְּנֵי פָּרֹכֶת. *Ante velum.* Οʹ. κατὰ τὸ καταπέτασμα. ″Αλλος· σὺν τῷ προσώπῳ τοῦ καταπετάσματος.[9]

7. הַסַּמִּים. *Aromatum.* Οʹ. τῆς συνθέσεως. ″Αλλος· τῶν ἀρωμάτων.[10]

אֶל־יְסוֹד. Οʹ. παρὰ τὴν βάσιν. ″Αλλος· ἐπὶ τὸν θεμέλιον.[11]

הָעֹלָה. Οʹ. τῶν ὁλοκαυτωμάτων. Alia exempl. τῆς καρπώσεως; alia, τῆς ὁλοκαυτώσεως.[12]

8. הַחַטָּאת. *Sacrificii pro peccato.* Οʹ. τοῦ τῆς ἁμαρτίας. ″Αλλος· τοῦ ἱλασμοῦ.[13]

יָרִים. Οʹ. περιελεῖ. ″Αλλος· ὑψώσει.[14]

הַקֶּרֶב. Οʹ. τὰ ἐνδόσθια. ″Αλλος· τὴν κοιλίαν.[15]

(cum πυρρόν). Corrupte Cod. 130: ἄρτον πυρινόν. Θ (sic). [17] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [18] Sic Cod. V, et sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. Ad κάρπωμα Cod. 85 in marg.: πυρρόν; Cod. 130 in marg.: πυρόν. [19] Cod. V. [20] Codd. X, Lips., in marg.: ἄρτον πύρον. ἄρτον προσφοράν. Codd. 85, 130, in marg.: ἄρτον πυρρόν (s. πυρόν). Pro κάρπωμα Cod. 118 in textu: λεγων μυρον (sic). Hesych.: "Cum LXX edidissent: *Offeret illud sacerdos ad altare, exta odorem suavitatis*, ceteri interpretes in sacrificio quidem holocautomatum pro *extis*, *holocautomata*, alii autem *oblationem* ediderunt: in hoc autem pacificorum sacrificio, hic quidem *panem*, alii autem *frumentum*." Scilicet bonus Presbyter lectionem ἄρτον πυρὸν pro duplici versione vocabuli unius, quod Senioribus κάρπωμα sonabat, inscite habebat. Cf. ad Cap. x. 12. [21] Cod. V. Haec desunt in Cod. 58. [22] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 118. [23] Idem. Pronomen est in libris omnibus, excepto Cod. 75. [24] Idem. Deest in Cod. 53, Arab. 1, 2. "Alii libri [Ald.] non habent τῶν ὁλ. κύκλῳ."—*Nobil.* [25] Idem. Sic sine aster. Codd. 32 (cum τὰς χεῖρας), 75, Arab. 1, 2, Arm. 1. [26] Idem. Deest in Codd. 53, 82, Arab. 1, 2. [27] Idem. Sic sine aster. Cod. 118, Arab. 1, 2. [28] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 15, 19, 108, Arab. 1, 2. [29] Idem. Deest in Cod. 106, Arab. 1, 2. [30] Idem. Sic sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2.

CAP. IV. [1] Cod. Lips. "Sic duae Catenae Regiae [et Cat. Niceph. p. 973]. Ed. Rom. soli Aquilae tribuit."—*Montef.* Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 108, 130. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips. [3] Sic in marg. (cum scriptura ἀλιφθεὶς) Codd. X (teste Holmes.), Lips. Cf. ad Cap. vi. 22. [4] Euseb. in Psalmos, p. 386. Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 130. Duplex versio, εἰς πλ. τοῦ λ. τοῦ τὸν λ. ἁμαρτεῖν, occupavit Codd. 54, 75. [5] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. [6] Sic in marg. Codd. X, Lips. [7] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips., 85, 130. [8] Sic in marg. Codd. 85, 130. [9] Iidem. Aquilam sapit. [10] Sic in marg. Codd. X (manu recentiore, teste Holmes.), Lips., 85. Cf. Hex. ad Exod. xxx. 7. [11] Sic in marg. Codd. X, Lips. [12] Prior lectio est in Codd. 15, 19, 29, 85 (in marg.), 108; posterior in Comp., Ald., Codd. V, VII, X, Lips., aliis. [13] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. vi. 25. [14] Sic in marg. Codd. 85, 130. [15] Iidem. Mox pro τῶν ἐνδοσθίων Cod. 85 in marg.: τῆς κοιλίας.

9. עַל־הַכְּסָלִים. Οʹ. ἐπὶ τῶν μηρίων (Ἄλλος· λαγόνων[16]).

10. יוּרַם. Οʹ. ἀφαιρεῖται [αὐτό]. Ἄλλος· ὑψοῦται.[17]

הַשְּׁלָמִים. Οʹ. τοῦ σωτηρίου. Ἄλλος· τῶν εἰρηνικῶν.[18] Ἄλλος· τελειότητος.[19]

11. וְעַל־כְּרָעָיו. *Et cum cruribus ejus.* Οʹ. καὶ τοῖς ἀκρωτηρίοις. Ἄλλος· (καὶ τοῖς) ποσὶν αὐτοῦ.[20]

13. יִשְׁגּוּ. *Per imprudentiam deliquerit.* Οʹ. ἀγνοήσῃ [ἀκουσίως].[21]

וְנֶעְלַם דָּבָר. Οʹ. καὶ λάθῃ ῥῆμα. Ἄλλος· καὶ παροραθῇ λόγος.[22]

14. הַקָּהָל. Οʹ. ἡ συναγωγή. Ἄλλος· ἡ ἐκκλησία.[23]

לְחַטָּאת. Οʹ. περὶ τῆς ἁμαρτίας. Ἄλλος· (εἰς) ἐξιλασμόν.[24]

15. זִקְנֵי. Οʹ. οἱ πρεσβύτεροι. Ἄλλος· οἱ σοφοί.[25]

17. אֶת פְּנֵי. Οʹ. κατενώπιον. Ἄλλος· κατὰ πρόσωπον.[26]

18. אֶל־יְסוֹד. Οʹ. πρὸς τὴν βάσιν. Ἄλλος· εἰς τὸ θεμέλιον.[27]

20. הַחַטָּאת. Οʹ. τὸν τῆς ἁμαρτίας. Ἄλλος· τοῦ ἐξιλασμοῦ.[28]

21. חַטַּאת הַקָּהָל. Οʹ. ἁμαρτία (s. ἁμαρτίας) συναγωγῆς. Ἄλλος· ἐξιλασμὸς ἐκκλησίας.[29]

22. בִּשְׁגָגָה. Οʹ. ἀκουσίως. Ἀ. Σ. ἐν ἀγνοίᾳ.[30]

23. תָּמִים. Οʹ. ἄμωμον. Alia exempl. ἄμωμον περὶ ἁμαρτίας.[31]

24. חַטָּאת הוּא. Οʹ. ἁμαρτία ἐστίν. Ἄλλος· ἱλασμός ἐστιν.[32]

25. וְלָקַח . . . וְנָתַן. Οʹ. καὶ ἐπιθήσει. Alia exempl. καὶ λήψεται καὶ ἐπιθήσει.[33] Alia: καὶ ἐπιθήσει . . . ※ καὶ δώσει ↙.[34]

26. הַשְּׁלָמִים. Οʹ. σωτηρίου. Ἄλλος· τελειότητος.[35]

27. וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִשְׁגָגָה. Οʹ. ἐὰν δὲ ψυχὴ μία ἁμάρτῃ ἀκουσίως. Ἄλλος· ψυχὴ ἐὰν παραβῇ παράβασιν, καὶ ἁμάρτῃ ἐν ἀγνοίᾳ.[36]

28. וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ. Οʹ. καὶ οἴσει. Alia exempl. add. δῶρον (s. τὸ δῶρον) αὐτοῦ.[37]

29. הַחַטָּאת. Οʹ. τοῦ ἁμαρτήματος αὐτοῦ. Ἄλλος· τοῦ τῆς ἁμαρτίας.[38]

31. הַשְּׁלָמִים. Οʹ. σωτηρίου. Ἄλλος· τῶν εἰρηνικῶν.[39]

32. כֶּבֶשׂ. Οʹ. πρόβατον. Ἄλλος· ἀμνόν. Ἄλλος· ἀμνάδα.[40]

---

[16] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. iii. 4. [17] Iidem. [18] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [19] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. iii. 3, 6. [20] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cod. 18 in marg.: σὺν τοῖς ποσὶν αὐτῶν (sic). [21] "Vox ἀκουσίως in aliquibus aliis libris [Ald., Codd. V, VII, X, Lips., 15, 16, aliis, Arab. 1, 2, Vet. Lat.] non est, neque eam agnoscit Origenes [Opp. T. II, p. 188]."—*Nobil.* In paucis exemplaribus est, καὶ ἁμάρτῃ ἀκουσίως. [22] Schol. apud Nobil. Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. Cf. 3 Reg. x. 3 in LXX. [23] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips., 85. [24] Sic in marg. Codd. X, Lips. [25] Iidem. Scholium esse videtur. [26] Sic in textu Codd. 16, 19, alii (inter quos 85, 130, cum κατενώπιον in marg.). Cf. Hex. ad Exod. xxx. 6. [27] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cat. Niceph. p. 976: Ἄλλος· εἰς τὸν (sic) θεμέλιον. Cf. ad v. 7. [28] Sic in marg. Codd. X, Lips. [29] Iidem, et Cat. Niceph. p. 977. [30] Codd. X, Lips. Cf. ad v. 1. [31] Sic Ald., Codd. VII (in marg. manu 2da), X, Lips., 18, 29, alii (inter quos 85, 130, in marg.), Vet. Lat. [32] Sic in marg. Codd. X, Lips. [33] Sic Codd. 55, 74, 75, alii, Arm. 1. Cod. 118: καὶ λήψεται . . . καὶ ἐπιθήσει. [34] Sic Cod. V (qui pingit: τῷ δακτύλῳ ÷ αὐτοῦ καὶ ÷ δώσει :, teste Holmesii amanuensi), et sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [35] Sic in marg. Codd. X, Lips. [36] Iidem. "Aquilae sunt, et forte non huc, sed ad Cap. v. 15 referenda. Posita in intercolumnari margine codicis, habuerunt forsan tam hunc, quam illum locum a latere, et librarius huc per errorem retulit."—*Holmes.* [37] Prior lectio est in Codd. IV (non ※ δῶρον αὐτοῦ, ut falso exscripsit Holmesii amanuensis), 15, 58; posterior in Comp. (sine αὐτοῦ), Ald., Codd. VII (in marg. manu 2da), X, Lips., 16, 18, 19 (ut Comp.), aliis, Arab. 1, 2 (cum αὐτῆς), Arm. 1. [38] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. VII (ex corr. manu 2da), 54, 75, 85 (cum τοῦ ἁμαρτήματος in marg.), 130 (idem). [39] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [40] Codd. 85, 130, in marg.: ἀμνόν. Codd. X, Lips., in marg.: ἀμνὸν ἀμνάδα. Cf. ad Cap. iii. 7.

33. לְחַטָּאת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. περὶ ἁμαρτίας.[41] Ἄλλος· εἰς ἱλασμόν.[42]

אֶת־הָעֹלָה. Ο΄. τὰ ὁλοκαυτώματα. Alia exempl. add. ἐν τόπῳ ἁγίῳ.[43]

35. הַשְּׁלָמִים. Ο΄. τοῦ σωτηρίου. Ἄλλος· τῶν τελειώσεων.[44]

Cap. IV. 2. ÷ ἔναντι κυρίου ◄.[45] 4. τοῦ μόσχου ÷ ἔναντι κυρίου ◄.[46] 5. ÷ ὁ τετελειωμένος τὰς χεῖρας ◄.[47] 6. δάκτυλον ※ αὐτοῦ ◄.[48] 7. ÷ τοῦ μόσχου ◄.[49] 11. κεφαλῇ ※ αὐτοῦ ◄.[50] 14. ÷ ἄμωμον ◄.[51] 17. ÷ τοῦ μόσχου ◄.[52] ÷ τοῦ ἁγίου ◄.[53] 18. ÷ ὁ ἱερεύς ◄.[54] ÷ τῶν θυμιαμάτων τῆς συνθέσεως ◄.[55] 20. ποιηθήσεται ※ αὐτῷ ◄.[56] ÷ ἡ ἁμαρτία ◄.[57] 21. ÷ ὅλον ◄.[58] 25. δακτύλῳ ※ αὐτοῦ, καὶ δώσει ◄.[59] 27. ἐν τῷ ποιῆσαι ※ αὐτήν ◄.[60] 29. τὴν ÷ χίμαιραν ◄ περὶ (sic) τῆς ἁμαρτίας.[61] 34.[4] ÷ τῆς ὁλοκαυτώσεως ◄.[62] 35. ἁμαρτίας ※ αὐτοῦ ◄.[63]

CAP. V.

1. אָלָה. *Adjurationis.* Ο΄. ὁρκισμοῦ. Ἄλλος· συνθήκης.[1]

עֲוֹנוֹ. Ο΄. τὴν ἁμαρτίαν ※ αὐτοῦ ◄.[2] Ἄλλος· τὸ ἀνόμημα . .[3]

2. אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל־דָּבָר טָמֵא. *Vel quicunque contrectaverit omnem rem impuram.* Ο΄. ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἥτις (s. ἡ ψυχὴ ἥτις) ἐὰν ἅψηται παντὸς πράγματος ἀκαθάρτου. Ἀ. . *qui conspurcaverit se verbo aliquo inquinato.* Θ. *et quicunque inquinaverit se verbo impuro.*[4]

אוֹ בְנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שֶׁרֶץ טָמֵא. *Sive cadaver pecoris immundi, sive cadaver reptilium immundorum.* Ο΄. ἡ τῶν θνησιμαίων βδελυγμάτων τῶν ἀκαθάρτων, ἢ τῶν θνησιμαίων κτηνῶν τῶν ἀκαθάρτων. Ἄλλος· ἢ θνησιμαίου κτήνους ἀκαθάρτου, ἢ θνησιμαίου ἑρπετοῦ ἀκαθάρτου.[5]

שֶׁרֶץ. Ἀ. Σ. ἑρπετῶν.[6]

---

[41] Sic Ald., Codd. IV, VII, X (cum τὸ π. ἁ.), Lips., 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [42] Sic in marg. Codd. X, Lips. [43] Sic in textu Ald., Cod. 29, Vet. Lat.; in marg. autem Codd. 85, 130. [44] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. vi. 12. vii. 29. [45] Cod. V. Haec desunt in Comp., Codd. 16, 30, aliis, Arab. 1, 2. [46] Idem. Desunt in Comp., Codd. 16, 30, aliis. [47] Idem. Desunt in Cod. 58 (cum praecedenti χριστὸς), Arab. 1, 2. Hesych.: "Hunc sacerdotem LXX non solum *unctum*, sed et *consummatum manibus* appellaverunt." (Ad ὁ τετελειωμένος Codd. X (teste Holmes.), Lips., in marg.: οὐ τετελείωται ὁ τόπος, quod scholium esse videtur, fortasse sic legendum: οὗ τετ. ὁ τύπος.) [48] Sic Grabius (cum αὐτοῦ in char. minore), et sine aster. Codd. V, 15, 18, 118, Arab. 1, 2, Arm. 1. [49] Cod. V. Deest in Arab. 1, 2. [50] Idem (teste Holmes.). Sic sine aster. Ald., Codd. X (in marg.), Lips., 58, Arab. 1, 2. [51] Idem. Deest in Cod. 58. [52] Idem, teste Holmesii amanuensi, qui pingit: τοῦ ÷ μόσχου :. [53] Idem. Deest in Cod. 58. [54] Idem. Deest in Cod. 72, Arab. 1, 2. [55] Idem (qui pingit: τῶν θ. ÷ τῆς συνθέσεως :). Haec desiderantur in Codd. 58, 128, Arab. 1, 2. (Ad τῶν θ. Cod. 85 in marg.: τοῦ θυμιάματος. τῶν ἀρωμάτων; Cod. 130 in marg.: τῶν ἀρωμάτων. Cat. Niceph. p. 976: Ἄλλος· τῶν ἀρωμάτων. Cf. ad v. 7.) [56] Idem. Sic sine aster. Codd. VII (ex corr. manu 2da), 15, 58 (cum αὐτὸ), 75, Arab. 1, 2. [57] Idem. Deest in Codd. 53, 56, Arab. 1, 2. [58] Idem. Deest in Codd. III, 53, 82, Arab. 1, 2. [59] Idem (qui pingit ut supra not. 34), et sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [60] Idem (qui pingit: ποιῆσαι αὐτήν :, non, ut Holmesii amanuensis: ποιῆσαι ※ αὐτήν :), et sine aster. Codd. 58, 118. In Hebraeo est בַּעֲשֹׂתָהּ. [61] Idem (qui pingit ÷ χίμαιραν·). [62] Idem. Deest in Codd. 58, 128, Arab. 1, 2. [63] Idem. Sic sine aster. Codd. VII (ex corr. manu 2da), 15, 18, 118, Arab. 1, 2.

CAP. V. [1] Sic in marg. Codd. X, Lips. [2] Cod. IV. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. VII (ex corr. manu 2da), 15, 118, 129, Arab. 1, 2. [3] Cod. 85 in marg. Cf. Hex. ad Gen. iv. 13. [4] Procop. in Octat. p. 335, qui locus Montefalconium fugit. [5] Sic in textu Cod. 118. In textu LXXvirali post posterius ἀκαθάρτων add. ἢ ἅψηται, ἢ θνησιμαίου ἑρπετοῦ ἀκαθάρτου, καὶ λάθῃ κ. τ. ἑ. Codd. VII (in marg. manu 2da, om. ἢ ἅψηται), 54, 73, 74, alii (inter quos 85, qui pingit: ἢ ἅψηται ※ ἢ θνησιμαίου), et (om. ἢ ἅψηται) Cat. Niceph. p. 980. Sic, sed om. ἢ ἅψηται, et cum ἢ θνησιμαίων ἑρπετῶν ἀκαθάρτων, Codd. 16, 52, 83, Arm. 1. [6] Hesych.: "*Abominationes* autem *immundae*, veluti canes, et simiae, et quaecunque talia sunt, de animalibus appellantur, quae etiam ab infidelibus colebantur; vel quodcunque reptile, id est, quod super ventrem suum trahitur, quae nihilominus Sym. et Aq. *reptilia* ediderunt, LXX autem *abominationes*." Qui locus favet transpositioni

2. וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשֵׁם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ λάθῃ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μεμίανται, καὶ πλημμελήσῃ ◄.[7]

4. יְבַטֵּא. *Effutierit.* Ο΄. διαστείλῃ. Ἄλλος· παραβῇ.[8]

וְאָשֵׁם. Ο΄. καὶ ἁμάρτῃ (Ἄλλος· πλημμελήσῃ[9]).

5. וְהָיָה כִי־יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἔσται ὅτι πλημμελήσῃ εἰς ἓν ἀπὸ τούτων ◄.[10]

וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. *Tunc confitebitur* peccatum *in quo peccaverit.* Ο΄. καὶ ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν περὶ ὧν ἡμάρτηκε κατ' αὐτῆς. Ἄλλος· μετανοήσει ἐφ' ᾧ ἥμαρτεν.[11]

7. דֵּי שֶׂה. *Sufficientiam agni.* Ο΄. τὸ ἱκανὸν εἰς τὸ πρόβατον. (Ἄλλος· βοσκημάτων. Ἄλλος· ἐκ ποιμνίου.[12])

8. וּמָלַק. Ο΄. καὶ ἀποκνίσει. Ἄλλος· καὶ ἀνακλάσει.[13]

מִמּוּל עָרְפּוֹ. *E regione cervicis ejus.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ σφονδύλου (Ἄλλος· τένοντος[14]).

9. הַחַטָּאת . . . חַטָּאת. Ο΄. τοῦ περὶ τῆς ἁμαρτίας . . . ἁμαρτία. Ἄλλος· (τοῦ) ἱλασμοῦ . . . ἱλασμός.[15]

10. כַּמִּשְׁפָּט. *Secundum legem.* Ο΄. ὡς καθήκει. Ἄλλος· κατὰ τὴν κρίσιν.[16]

11. וְאִם־לֹא תַשִּׂיג. *Quod si non attigerit.* Ο΄. ἐὰν δὲ μὴ εὑρίσκῃ (Ἄλλοι· ἰσχύῃ, καταλάβῃ[17]).

הָאֵפָה. Ο΄. τοῦ οἰφί (Ἄλλος· σάτου[18]).

12. וֶהֱבִיאָהּ. Ο΄. καὶ οἴσει αὐτό (Ἀ. Σ. Θ. αὐτήν[19]).

עַל אִשֵּׁי. Ο΄. (ἐπὶ) τῶν ὁλοκαυτωμάτων (Ἄλλος· προσφορῶν[20]).

13. מֵאַחַת. Ο΄. ἀφ' ἑνός. Ἄλλος· ἐφ' ἑνί.[21]

כַּמִּנְחָה. *Quasi fertum.* Ο΄. ὡς (ἡ) θυσία τῆς σεμιδάλεως (Ἄλλος· αἰνέσεως[22]). Ἄλλος· (ὡς) κάρπωμα.[23]

15. נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה. *Si quis praevaricatus fuerit praevaricationem, et peccaverit per imprudentiam.* Ο΄. ψυχὴ ἢ ἂν λάθῃ αὐτὸν λήθῃ (Ἄλλος· ἀδικήσῃ ἀδικίαν[24]), καὶ ἁμάρτῃ ἀκουσίως. Ἀ. ψυχὴ ὅταν παραβῇ παράβασιν, καὶ ἁμάρτῃ ἐν ἀγνοίᾳ.[25]

שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ. Ο΄. σίκλων τῷ σίκλῳ τῶν ἁγίων (s. τῷ ἁγίῳ). Ἄλλος· σταθμῶν ἐν σταθμῷ ἁγίῳ.[26]

---

quam prae se fert Cod. IV, legendo: ἢ τῶν θν. τῶν (sic) κτηνῶν τῶν ἀκ., ἢ τῶν θν. βδελυγμάτων τῶν ἀκ. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* pp. 79, 80. [7] Sic Codd. IV, 85, et sine aster. Codd. 16, 30 (cum πλημμελήσει), 52 (cum λήθῃ), 54 (ut 30), alii, Arm. 1, Cat. Niceph. ibid. In Ald., Codd. X, Lips., 18, 29, habetur tantum: καὶ λάθῃ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ μεμίανται. [8] Codd. X, Lips., ad διαστείλῃ in marg. habent: καὶ παραβῇ, ex duplici, ut videtur, versione. Mox ad πρὸ ὀφθαλμῶν (quod deest in Comp., Ald., Codd. IV, VII, X, Lips., 18, 29, aliis, Arab. 1, 2, Vet. Lat.) iidem in marg.: ἐξ ὀφθαλμῶν. [9] Sic in marg. Codd. 85, 130. [10] Sic Cod. IV, et sine aster. (cum πλημμελήσει ἐν) Codd. 54, 75. [11] Sic in marg. Codd. X, Lips. Fortasse est scholium, ut mox v. 6 iidem ad (ὁ ἱερεὺς) περὶ τῆς ἁμαρτίας in marg. pingunt: λύτρον. [12] Hesych.: "Unde et alii interpretum in hoc loco pro *ove*, hi quidem *pascualia*, alii autem *ex grege*, volentes per hoc et capras significare, ediderunt." Cf. Hex. ad Gen. xxx. 32. Exod. xiii. 13. Lev. xxvii. 26. Jesai. lxvi. 3. [13] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. i. 15. [14] Iidem. Cf. Hex. ad Deut. ix. 6. Job. xvi. 12. [15] Sic in marg. Codd. X, Lips. [16] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips., 85, 130. [17] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. (uterque cum ἰσχύϊ κατ.). Codd. 85, 130, in marg.: καταλάβῃ. Cf. Hex. ad Job. xli. 18. [18] Sic in marg. Codd. X, Lips., qui mox ad περὶ ἁμαρτίας pingunt: ἱλασμός. [19] Codd. 85, 130. Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, Lips., 16, 18, alii. [20] Sic in marg. Codd. X, Lips. [21] Iidem. [22] Sic in marg. Codd. 85, 130. Vet. Lat.: *quasi sacrificium misericordiae.* Scholium esse videtur. [23] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. vi. 20. [24] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum ἀδικήσει), 85, 130 (cum ἀδικίας). Cf. Hex. ad Prov. xvi. 10. [25] Codd. X (cum ὅταν παραβάσῃ καὶ), Lips. (cum ὅταν παράβασιν καί). Lectionem sartam tectam fecimus ex alia quam exhibent iidem codd. in marg. sine nom.: παραβῇ παράβασιν. Etiam Nobil.: Schol. Ἄλλος· ἀδικήσει ἀδικίαν, ἤ, ἐὰν παραβῇ παράβασιν. Cf. ad Cap. iv. 27. [26] Nobil. affert: Schol. σταθμὸν ἐν σταθμῷ ἁγίων. "Drusius legendum putat, σταθμῶν ἐν σταθμῷ, sed nullum exemplar sic habet."—*Montef.*

17. עֲוֺנוֹ. Ο΄. τὴν ἁμαρτίαν (Ἄλλος· ἀνομίαν[27]).

18. לְאָשָׁם. *In sacrificium pro delicto.* Ο΄. εἰς πλημμέλειαν. Ἄλλος· εἰς λύτρωσιν.[28]

19. אָשָׁם הוּא אָשֹׁם אָשַׁם לַיהוָֹה. *Sacrificium pro delicto est; delinquendo deliquit in Jovam.* Ο΄. ἐπλημμέλησε γὰρ πλημμελείᾳ (alia exempl. add. πλημμέλησιν[29]) ἔναντι κυρίου.

Cap. V. 6. κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας ※ αὐτοῦ ◄.[30]
8. ÷ ὁ ἱερεύς ◄.[31] ⁓ ὁ ἱερεύς ◄.[32]

Cap. VI.

2 (Hebr. v. 21). וּמָעֲלָה מַעַל בַּיהוָֹה. *Et praevaricatus fuerit praevaricationem in Jovam.* Ο΄. καὶ παριδὼν παρίδῃ τὰς ἐντολὰς κυρίου. Ἄλλος· (καὶ) ἀδικήσῃ ἀδικίαν ἐν κυρίῳ.[1]

וְכִחֵשׁ. *Et negaverit.* Ο΄. καὶ ψεύσηται. Ἀ. (καὶ) ἀρνήσηται.[2]

בִתְשׂוּמֶת יָד. *In depositione manus.* Ο΄. περὶ κοινωνίας. Ἄλλος· ἐν θέματι χειρός.[3] Ἄλλος· ἐν πιστώσει χειρός.[4]

בְגָזֵל. *In re rapina parta.* Ο΄. περὶ ἁρπαγῆς. Ἄλλος· ἐν ἀναγκασμῷ.[5]

עָשַׁק. *Fraudaverit.* Ο΄. ἠδίκησέ τι. Ἀ. Σ. Θ. ἐσυκοφάντησε.[6]

4 (v. 23). אֶת־הָעֹשֶׁק. *Rem fraude partam.* Ο΄. τὸ ἀδίκημα. Ἀκ. καὶ οἱ λοιποί· τὴν συκοφαντίαν.[7]

5 (v. 24). בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ. *In die sacrificii ejus pro delicto.* Ο΄. ᾗ ἡμέρᾳ ἐλεγχθῇ (Ἄλλος· ὀφληθῇ[8]).

6 (v. 25). לְאָשָׁם. Ο΄. εἰς ὃ ἐπλημμέλησε. Ἄλλος· εἰς λύτρωσιν.[9]

אֶל־הַכֹּהֵן. Ο΄. Vacat. ※ πρὸς τὸν ἱερέα ◄.[10]

10 (vi. 3). מִדּוֹ בַד. *Vestem ejus lineam.* Ο΄. χιτῶνα λινοῦν (Ἄλλος· διπλοῦν[11]). Ἄλλος· ἐπενδύτην λευκόν.[12]

וּמִכְנְסֵי בַד. *Et feminalia linea.* Ο΄. καὶ περισκελὲς λινοῦν. Ἄλλος· (καὶ) σκέπας λευκάς.[13]

עַל־בְּשָׂרוֹ. Ο΄. περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐπὶ τὰς σάρκας..[14]

אֶת־הַדֶּשֶׁן. *Cinerem.* Ο΄. τὴν κατακάρπωσιν. Ἄλλος· τὴν σπόδον.[15]

אֵצֶל. Ο΄. ἐχόμενον (s. ἐχόμενα). Ἄλλος· ἐκ πλαγίου.[16]

11 (4). אֶת־בְּגָדָיו. Ο΄. τὴν στολὴν (Ἄλλος· τὰ φάρεα[17]) αὐτοῦ.

בְּגָדִים אֲחֵרִים. Ο΄. στολὴν ἄλλην. Ἄλλος· φάρεα ἕτερα.[18]

Immo sic in marg. (cum ἁγίῳ) Codd. X, Lips. [27] Sic in marg. Codd. 85, 130. [28] Nobil.: Schol. εἰς λύτρωσιν. Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. vi. 6, 17. [29] Sic Comp. (cum πλημμελείαν pro πλημμελείᾳ), Ald., Codd. III (om. πλημμελείᾳ), IV, VII, X, Lips., 16, 18, alii. "AA. LL.: ἐπλημμέλησε γὰρ πλημμελείᾳ πλημμέλησιν, quam lectionem agnoscit S. Augustinus in Quaest. VII: *Deliquit enim delicto delictum ante Dominum.*"—*Nobil.* [30] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 15, 54, alii, Arab. 1, 2. Cod. 85 pingit: ※περὶ τῆς ἁμ. ἧς ἡμάρτηκε, quae clausula desideratur in Cod. 72. [31] Idem. Deest in Cod. 58, Arab. 1, 2. [32] Idem. Deest in Arab. 1, 2.

Cap. VI. [1] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum ἀδικήσει). Codd. 85, 130, in marg.: ἀδικήσῃ ἀδίκημα. Cf. ad Cap. v. 15. [2] Codd. X, Lips. Cod. 85 in marg.: ἀρνήσεται. Cod. VII in textu: ψεύσηται (superscr. αρνη) (sic). [3] Sic in marg. Codd. 85, 130. [4] Schol. apud Nobil., et Cat. Niceph. p. 986. Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. Horum testium nonnulli lectionem ad ἐν παραθήκῃ male referunt. [5] Iidem omnes. [6] Nobil.: Schol. ἐσυκοφάντησε. Cat. Niceph. ibid.: Ἄλλος· ἐσυκοφάντησε. Cod. VII in marg. manu 2da: ἢ ἐσυκοφάντησε. Hesych.: "Nam et ceteri interpretes, Aq. et Theod. et Sym., ubi dixerunt LXX, *si nocuit aliquid proximum suum*, isti, *si calumniatus est aliquid.*" [7] Nobil., Cat. Niceph. p. 987, Codd. Lips., 85, 130. [8] Sic in marg. (cum ὠφληθῇ) Codd. X, Lips. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. [10] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 75, Arab. 1, 2. [11] Sic bis in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Cf. ad Cap. xvi. 4, 32. [12] Sic in marg. Codd. X, Lips. [13] Iidem. Tum hanc tum praecedentem lectionem scholiastis potius quam interpretibus deberi credibile est. [14] Sic in marg. Codd. 85, 130. Ad τὸ σῶμα Cod. X in marg.: τὴν σάρκα. [15] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cod. 53 in marg.: σποδιάν. Arab. 1, 2: *cinerem sacrificii.* [16] Sic in marg. Codd. X, Lips. [17] Iidem. [18] Iidem.

11 (4). אֶת־הַדֶּשֶׁן. Οʹ. τὴν κατακάρπωσιν. Ἄλλος· τὴν πιότητα. Ἄλλος· τὴν σποδόν.[19]

12 (5). הַשְּׁלָמִים. Οʹ. τοῦ σωτηρίου. Ἄλλος· τῶν εἰρηνικῶν. Ἄλλος· τῶν τελειώσεων.[20]

15 (8). הַמִּנְחָה. Οʹ. τῆς θυσίας. Ἄλλος· (τῆς) καρπώσεως.[21]

16 (9). יֹאכְלוּ. Οʹ. ἔδεται. Ἄλλος· βρώσεται.[22]

17 (10). מֵאִשָּׁי. Οʹ. ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου. Ἄλλος· (ἀπὸ τῶν) τοῦ πυρός μου.[23]

כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם. Οʹ. ὥσπερ τὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ὥσπερ τὸ τῆς πλημμελείας. Ἄλλος· ὡς ἱλασμὸς καὶ ὡς λύτρωσις.[24]

18 (11). מֵאִשֵּׁי. Οʹ. ἀπὸ τῶν καρπωμάτων (Ἄλλος· προσφορῶν[25]).

יִקְדָּשׁ. Οʹ. ἁγιασθήσεται. Schol. μολυνθήσεται.[26]

20 (13). הָאֵפָה. Οʹ. τοῦ οἰφί (Ἄλλος· σάτου[27]).

מִנְחָה תָּמִיד. Οʹ. εἰς θυσίαν διαπαντός. Ἄλλος· καρπώματος διηνεκοῦς.[28]

21 (14). מֻרְבֶּכֶת. *Frixum.* Οʹ. πεφυραμένην. (Ἀ.) ζεστήν. Σ. πεπλατυμμένην (s. πεπλατυσμένην).[29]

21 (14). תֻּפִינֵי. *Coctiones* (Graeco-Ven. κλιβανώματα). Aliter: *Frusta.* Οʹ. ἑλικτά. Alia exempl. ἐρικτά.[30]

מִנְחַת פִּתִּים. *Fertum frustulorum.* Οʹ. θυσίαν ἐκ κλασμάτων. Ἀ. δῶρον ψωμῶν. Θ. δῶρον κλασμάτων.[31]

22 (15). הַמָּשִׁיחַ. Οʹ. ὁ χριστός. Ἄλλος· (ὁ) ἀλειφθείς.[32]

כָּלִיל תָּקְטָר. *Totum comburetur.* Οʹ. ἅπαν ἐπιτελεσθήσεται (alia exempl. ἐπιτεθήσεται[33]). Ἄλλος· ἀνάθεμα ἐπιτεθήσεται.[34]

23 (16). וְכָל־מִנְחַת. Οʹ. καὶ πᾶσα θυσία. Ἄλλος· (καὶ) πᾶν μαναά.[35]

כָּלִיל תִּהְיֶה. *Holocaustum erit.* Οʹ. ὁλόκαυτος ἔσται. Ἀ. ὁλοτελὲς ἔσται.[36]

25 (18). הַחַטָּאת (in priore loco). Οʹ. Σ. Θ. τῆς ἁμαρτίας.[37] Ἄλλος· τοῦ ἱλασμοῦ.[38]

---

[19] Codd. X, Lips., in marg.: τὴν πιότητα. τὴν σπόδον. Codd. 85, 130, in marg.: πιότητα. Ad priorem lectionem cf. Hex. ad Psal. lxiv. 12. Jesai. lv. 2. Jerem. xxxi. 14. [20] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum τελειόσεων). Codd. 85, 118, 130, in marg.: τῶν εἰρηνικῶν. Hesych.: "*Adipem pacificorum*, quem LXX *salutare* ediderunt." [21] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. vii. 9. ix. 4. [22] Iidem. [23] Sic in marg. Codd. 85, 130. "Videtur omnino Aquilae esse."—*Montef.* Immo Theodotionis. Cf. ad Cap. ii. 3. xxiv. 9. [24] Sic in marg. Codd. X, Lips. [25] Iidem. [26] Montef. edidit: Ἄλλος· μολυνθήσεται, cum nota: "Hanc lectionem mutuamur ex loco Origenis in Catenis MSS. Regiis [et Cat. Niceph. p. 989], ubi sic legitur: Τινὲς τὸ ἁγιασθήσεται, μολυνθήσεται, φασίν· οὐ διὰ τὴν θυσίαν, οἶμαι, ἀλλὰ διὰ τὸ τολμηρὸν τοῦ ἁπτομένου. Ἀγγαῖος γάρ φησιν· ὃς ἂν ἅψηται μιανθήσεται." Ubi τινὰς non interpretes veteres, sed scriptores ecclesiasticos esse, recte monet Scharfenb. in *Animadv.* p. 81. [27] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. v. 11. [28] Iidem. [29] Codd. 85 (teste Holmes.), 130, in marg. sine nom.: ζεστὴν πεπλατυμμένην. Paulo aliter Codd. X (sine Σ.), Lips., in marg.: Σ. πεπλατυσμένην ζεστοτέραν. Priorem lectionem e Cod. Basil. (?) Aquilae vindicat Montef., tum hic tum Cap. vii. 12; posteriorem Symmachi esse diserte testatur Hesych., qui sic habet: "*Quae in sartagine oleo conspersa frigetur* . . . Addidit autem et *conspersam*, quod LXX sic ediderunt; *Conspersam* [πεφυραμένην] *offeret eam buccellas* [ἐρικτά? Tum Auctor praeteriit verba, θυσίαν ἐκ κλασμάτων] *sacrificium boni odoris Domino;* odorem conspersam eandem dicentes *buccellas.* Et *buccellas* quidem dixisse intelliguntur, utpote multipliciter procedentem propter passiones per partes provenientes; *conspersam* autem, utpote in unum collectam, unde pro *buccellis* [immo pro *conspersam*] Sym. *dilatatam* edidit." Pro מֻרְבֶּכֶת interpres Graeco-Ven. ἐζεσμένην dedit. [30] Sic Codd. 15, 16, 32, alii. Origen. Opp. T. II, p. 204: *teneram.* Hesych. in continuatione: "Quaedam autem ἀντίγραφα *electa* habent, id est, *complexa*, quia invicem sibi cohaerent passiones Domini." [31] Codd. X, Lips., qui ad Aquilam ψωμὸν male scribunt. Cf. ad Cap. ii. 6. [32] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum ἀλιφθείς). Cf. ad Cap. iv. 3. [33] Sic Codd. 54, 58, alii. Vet. Lat.: *omne ponetur.* [34] Sic in marg. Codd. X, Lips. Mox v. 23 ad ὁλόκαυτος iidem in marg.: ἀνάθεμα. [35] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85 (cum μάννα), 130 (idem). Cf. Hex. ad Jesai. lxvi. 3. Jerem. xvii. 26. Dan. ii. 46. [36] Hesych.: "LXX dixerunt, *holocaustum fiet;* Aquila edidit, *integrum erit.*" Montef. tentat: Ἀ. ὁλόκληρον ἔσται. Sed vide nos in Hex. ad Psal. l. 21. [37] Idem: "*Ista est lex hostiae pro peccato*, vel *peccati.* Sic quidem Theod. et Sym. ediderunt." [38] Sic

26 (19). הַמְחַטֵּא אֹתָהּ. *Qui offert sacrificium expiatorium illud.* Ο΄. ὁ ἀναφέρων αὐτήν. (Ἀ.) ὁ περιαμαρτίζων αὐτήν.[39] Θ. ὁ ἱλάζων . .[40]

28 (21). וּמֹרַק וְשֻׁטַּף. *Et tergetur, et abluetur.* Ο΄. ἐκτρίψει (Ἄλλος· σμήξει, s. ἐκσμήξει[41]) αὐτὸ, καὶ ἐκκλύσει. Ἄλλος· σμηχθήσεται καὶ βαπτισθήσεται.[42]

30 (23). בַּקֹּדֶשׁ. Ο΄. ἐν τῷ ἁγίῳ. Ἄλλος· ἐν τόπῳ ἁγίῳ.[43]

Cap. VI. 2. πλησίον ※ αὐτοῦ ◄. πλησίον ※ αὐτοῦ ◄.[44] 5. ÷ πράγματος ◄.[45] κεφάλαιον ※ αὐτοῦ ◄.[46] 9. ÷ οὐ σβεσθήσεται ◄.[47] 13. ÷ καὶ ◄ πῦρ.[48] 15. δρακὶ ※ αὐτοῦ ◄.[49] ※ παντὶ ◄ τῷ λιβάνῳ.[50] 29. ÷ κυρίῳ ◄.[51]

Cap. VII.

1. הָאָשָׁם. *Sacrificii pro delicto.* Ο΄. ÷ τοῦ κριοῦ τοῦ περὶ ◄ τῆς πλημμελείας.[1] Ἄλλος· (τῆς) λυτρώσεως.[2]

3. אֵת הָאַלְיָה. Ο΄. καὶ τὴν ὀσφύν. Οἱ λοιποί· τὸ κέρκιον.[3]

אֶת־הַקֶּרֶב. Ο΄. τὰ ἐνδόσθια. Ἄλλος· τὴν κοιλίαν.[4]

4. עַל־הַכְּסָלִים. Ο΄. ἐπὶ τῶν μηρίων (Ἄλλος· λαγόνων[5]).

6. יֵאָכֵל. Ο΄. ἔδονται αὐτά. Ἄλλος· βρωθήσεται.[6]

7. הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה. Ο΄. ὁ ἱερεὺς ὅστις ἐξιλάσεται ἐν αὐτῷ, αὐτῷ ἔσται. Ἄλλος· τοῦ ἱερέως τοῦ ἱλάζοντος αὐτὸ, αὐτοῦ ἔσται.[7]

8. אִישׁ. Ο΄. ἀνθρώπου. Ἄλλος· ἀνδρός.[8]

9, 10. מִנְחָה (bis). Ο΄. θύσια. Ἄλλος· κάρπωσις.[9]

9. תֵּאָפֶה. *Coquetur.* Ο΄. ποιηθήσεται. Ἄλλος· πεφθήσεται.[10]

בַּמַּרְחֶשֶׁת. *In aheno.* Ο΄. ἐπ' ἐσχάρας. Θ. καυστή. Ἄλλος· ἐν ζέοντι.[11]

10. וַחֲרֵבָה. *Et arida.* Ο΄. καὶ μὴ ἀναπεποιημένη. Ἄλλος· (καὶ) ξηρά.[12]

אִישׁ כְּאָחִיו. Ο΄. ἑκάστῳ τὸ ἴσον. Ἄλλος· ἀνὴρ ὡς ἀδελφὸς αὐτοῦ.[13]

11, 20, 38. הַשְּׁלָמִים. Ο΄. σωτηρίου (s. τοῦ σωτηρίου). Ἄλλος· τῶν εἰρηνικῶν.[14]

12. עַל־תּוֹדָה. Ο΄. περὶ αἰνέσεως. Ἀ. ἐπὶ εὐχαριστίας.[15]

---

in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. iv. 8. [39] Sic Cod. 130 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 36. [40] Sic in marg. sine nom. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. ix. 15. Hesych.: "Quamobrem et Theod. pro eo quod est *offerens, expians* edidit." [41] Cod. 130 in marg.: σμήξει, sed super τρίψει est signum variantis. [42] Sic in marg. Codd. X (cum σμιχθ.), Lips. (cum σμιγχθ.). [43] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Codd. III, Lips., 19, 53, 82. [44] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 15, 58, 72 (in posteriore loco), Arab. 1, 2, Arm. 1. [45] Idem. Vox deest in Codd. 53, 56, 64, Arab. 1, 2. [46] Idem. Sic sine aster. Cod. 58. [47] Idem. Deest in Codd. 16, 30, 52, aliis (inter quos 130, cum καὶ οὐ σβ. in marg.). [48] Idem. [49] Idem. Sic sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2, Arm. 1. [50] Idem. Vox παντὶ habetur in Ed. Rom., sed deest in Codd. II, III, 19, 54, aliis, Arm. 1. [51] Idem (non, ut Holmes., ÷ τῷ κυρίῳ ◄).

Cap. VII. [1] Sic Cod. IV. Verba obelo notata desunt in Arab. 1, 2. Hesych.: "*Pro delicto.* In quo LXX *arietem* specialiter, ut supra dictum est, expresserunt, dicentes: *Haec est lex arietis pro penitentia.*" [2] Sic in marg. Codd. X, Lips. Iidem mox v. 4 ad περὶ πλημ.: λύτρωσις. Cf. ad Cap. v. 18. [3] Codd. 85, 130: Οἱ λοιποί· κέρκιον. Codd. X, Lips.: Οἱ λοιποί· τὸ κέρκιον, τὴν οὐράν. Cf. ad Cap. iii. 9. viii. 25. [4] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. ad Cap. iv. 8. [5] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. iii. 4. [6] Sic in marg. Codd. 85, 130 (qui ad ἔδεται refert); in textu autem Comp., Codd. IV (cum ἔδεται αὐτὰ in marg.), X, Lips., 18, 29, alii. [7] Sic in marg. Codd. X, Lips. [8] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130 (cum τὸ ἀνδρός). [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. vi. 15. [10] Sic in marg. Codd. X, Lips. (qui duo ad posterius ποιηθήσεται lectionem male referunt), 85, 130 (cum πεμφθ.); in textu autem Codd. IV, 58. Mox ad ἐν τῷ κλιβάνῳ Cod. 58 in marg.: ἐν φούρνῳ. [11] Codd. X, Lips.: Θ. καυστή. ἐν ζέοντι (quasi a רָחַשׁ, *ebullivit*). Priorem lectionem anonymam in marg. habent Codd. 85, 130. [12] Sic in marg. Codd. X, Lips. [13] Iidem. Codd. 85, 130, in marg.: ἀνὴρ ὡς ἀδελφῷ αὐτοῦ. [14] Sic in marg. Codd. 85, 130. [15] Codd. X, Lips. (qui mox ad αἰνέσεως in marg. sine nom.:

12. חַלּוֹת מַצּוֹת. *Placentas infermentatas.* Ο′. ἄρτους (alia exempl. add. ἀζύμους[16]) ἐκ σεμιδάλεως. ″Αλλος· κολλυρίδας (s. κολλύρας) . .[17]

וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת חַלֹּת. *Et similaginem frixam, placentas.* Ο′. καὶ σεμίδαλιν πεφυραμένην (″Αλλος· ζεστὴν κολλύραν[18]).

13. עַל־חַלֹּת לֶחֶם חָמֵץ. *Cum placentis panis fermentati.* Ο′. ἐπ' ἄρτοις ζυμίταις. ″Αλλος· ἐπὶ κολλυρῶν ἄρτων ἀζυμίτων.[19]

קָרְבָּנוֹ. Ο′. τὰ δῶρα αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· εἰρηνικὸν αὐτοῦ.[20]

14. תְּרוּמָה. Ο′. ἀφαίρεμα. Schol. Ταυτόν ἐστιν ἀφαίρεμα, καὶ ἀφόρισμα, καὶ ἐπίθεμα, καὶ καρπώματα, ἀπὸ τῶν θυσιῶν ἀφοριζόμενα θεῷ, ἅπερ γίνεται μέρη τοῦ ἱερέως.[21]

15. בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ. Ο′. ἐν ᾗ ἡμέρᾳ δωρεῖται (″Αλλος· προσφέρει[22]).

16. וְאִם־נֶדֶר. Ο′. καὶ ἐὰν εὐχὴ ᾖ (alia exempl. εὐχήν). ″Αλλος· ἐπὶ ὅρκῳ.[23]

וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל. Ο′. καὶ τῇ αὔριον ※ καὶ τὸ καταλειφθὲν ἀπ' αὐτοῦ βρωθήσεται ↙.[24]

18. הֵאָכֹל יֵאָכֵל. Ο′. φαγὼν φάγῃ. ″Αλλος· βρώσει βρωθῇ.[25]

מִבְּשַׂר־זֶבַח שְׁלָמָיו. Ο′. ἀπὸ τῶν κρεῶν ※ τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν αὐτοῦ ↙.[26]

לֹא יֵרָצֶה. *Non benevole accipietur.* Ο′. οὐ δεχθήσεται. ″Αλλος· οὐκ εὐδοκήσει.[27]

פִּגּוּל יִהְיֶה. *Foeditas erit.* Ο′. μίασμά ἐστιν. ᾿Α. ἀπόβλητον . . Θ. φεγγοὺλ (ἔσται). Οἱ λοιποί· ἀργόν . .[28]

19. וְהַבָּשָׂר (in posteriore loco). Ο′. Vacat. ※ καὶ τὰ κρέα ↙.[29]

20. וְנִכְרְתָה. Ο′. ἀπολεῖται. ″Αλλος· ἐξολεθρευθήσεται.[30]

24. טְרֵפָה. *Pecudum dilaniatarum* (a feris). Ο′. θηριαλώτων. ″Αλλος· ἀπερριμμένων.[31]

25. אִשֶּׁה לַיהוָֹה. Ο′. κάρπωμα κυρίῳ. ″Αλλος· πυρὸν τῷ κυρίῳ.[32]

εὐχαριστίας). Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 130. Minus probabiliter Nobil.: Schol. περὶ εὐχ. Cf. Hex. ad Psal. xli. 5. lxviii. 31. cxlvi. 7. [16] Sic Comp., Codd. 16, 18, 19, alii (inter quos 85, 130). [17] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85 (cum κολλύρας), 130 (idem). Schol. apud Nobil.: ″Αλλος φησὶ, κολλυρίδας. Cf. ad Cap. ii. 4. [18] Post σεμίδαλιν Codd. 54, 75 in textum inferunt: ζεστὴν κολλύραν. Ad πεφυραμένην autem Codd. X, Lips., 85, 130, in marg. sine nom.: ζεστήν. Nobil.: Schol. ″Αλλος φησὶ, ζεστήν. Cf. ad Cap. vi. 21. (Lectionem κολλύραν non huc, sed ad initium v. 13 pertinere sine causa opinatus est Holmesius.) [19] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 16 (cum κολλυρίων), 30 (idem), 32 (idem), 52, 54, alii (inter quos 85 (cum ἐπ' ἄρτοις ζ. in marg.), 130 (cum ἐπ' ἄρτοις ἀζ. in marg.), 131 (cum ἐνζυμίτων corr. ex ἀζ.)), Cat. Niceph. p. 993. Hesych.: "Quod LXX ita edunt: *Et similam conspersam oleo, in collyridis panum azymorum.*" [20] Codd. X, Lips. Iidem mox ad σωτηρίου in marg. sine nom.: εἰρηνικῶν. In priore loco rescribendum videtur εἰρηνικῶν αὐτοῦ, ut ad שְׁלָמָיו referatur utraque lectio. [21] Nobil., Cat. Niceph. p. 995. [22] Sic in marg. Codd. X, Lips. [23] Iidem. [24] Sic Cod. IV (qui pingit: καὶ τὸ κατ. ※ἀπ' αὐτοῦ βρ. καὶ τὸ καταλειφθὲν ↙, quod tantundem est), et sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2, Arm. 1. [25] Sic in textu Codd. 54, 75. [26] Sic Cod. IV (cum ἱρηνικῶν), et sine aster. Codd. 15, 58. Sic (cum τοῦ σωτηρίου pro τῶν εἰρ.) Codd. 54, 55, alii, Arm., Arab. 1, 2 (cum *sacrificii laudationis*). Vet. Lat.: *de carne hostiarum pacificarum ejus.* [27] Sic in marg. Codd. X, Lips. Ante οὐ δεχθήσεται in Codd. 53, 56, 129 irrepsit ἄθυτόν ἐστιν, scilicet e loco parallelo Cap. xix. 7. [28] Cod. X. Idem in marg. notat: Ἐν ἄλλοις βιβλίοις ἀπόβολον εὗρον· ὁ μέντοι Θε. φησὶ, φεγγοὺλ ἔσται, ὁ δὲ ᾿Ακ. ἀπόβλητον. Idem scholium (cum φέγγουσα pro φεγγοὺλ) venditat Cod. Lips., in fine addens: οἱ Λ. ἀργόν. (Duplex lectio ἀπόβολον μίασμα est in Codd. 19, 74, 106, aliis; pro qua ἀπόβλητον μ. habent Codd. 54, 75. Arm. 1: *rejectio et pollutio.*) Paulo aliter Cod. 85: ᾿Α. Σ. ἀπόβλητον. Θ. φθεγγὼλ (sic); Cod. 130: ᾿Α. Σ. ἀπόβλητον; Cod. 108: Οἱ λοιποί· ἀργὸν ἀπόβλητον. Denique Nobil. corrupte affert: Θ. φέγγους δέεται. Ad scripturam φεγγοὺλ cf. Hex. ad Lev. xix. 7. Ezech. iv. 14. [29] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 58, Arab. 1, 2. [30] Sic in textu Comp. (cum ἐξολοθ.), Codd. 19, 108, 118. [31] Sic in marg. Codd. X, Lips. [32] Sic Cod. 85 in marg. (cum πυρρόν). Cod. 130 in marg.: πυρόν. Montef. e Cod. 85 exscripsit: ᾿Α. Θ. πύρρον (sic).

25. הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת. Οʹ. ἡ ψυχὴ ἐκείνη (alia exempl. add. ἡ ἐσθίουσα[33]).

29. שְׁלָמָיו (in priore loco). Οʹ. σωτηρίου. Ἄλλος· τελειώσεως.[34]

30. אֵת אִשֵּׁי. Οʹ. τὰ καρπώματα. Ἄλλος· (τὰς) προσφοράς.[35] Ἄλλος· (τὰ) πυρά.[36]

לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה. *Ad huc illuc agitandum illud agitatione.* Οʹ. ὥστε ἐπιτιθέναι (s. ἐπιθεῖναι) δόμα. Ἄλλος· εἰς τὸ ἀφορίσαι αὐτὰ ἀφαίρεμα.[37]

32. אֵת שׁוֹק. Οʹ. τὸν βραχίονα. Ἄλλος· τὴν κνήμην.[38]

34. הַתְּנוּפָה. Οʹ. τοῦ ἐπιθέματος. Ἄλλος· (τοῦ) ἀφορίσματος.[39]

34, 36. לְחָק ... חֻקַּת. Οʹ. νόμιμον ... νόμιμον. Ἄλλος· εἰς μερίδα ... μερίδα.[40]

35. מִשְׁחַת. *Portio demensa.* Οʹ. ἡ χρῖσις. Ἄλλος· ἡ μεγαλειότης.[41]

מֵאִשֵּׁי יְהוָה. Οʹ. ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου. Ἄλλος· (ἀπὸ τῶν) πυρὸς θεοῦ.[42]

36. מָשְׁחוֹ. Οʹ. ἔχρισεν αὐτούς. Ἄλλος· ἤλειψεν..[43]

37. לָעֹלָה. Οʹ. τῶν ὁλοκαυτωμάτων (Ἄλλος· καρπώσεων[44]).

וְלַחַטָּאת. Οʹ. καὶ περὶ ἁμαρτίας (Ἄλλος· ἱλασμοῦ[45]).

37. וְלָאָשָׁם. Οʹ. καὶ τῆς πλημμελείας (Ἄλλος· λυτρώσεως[46]).

וְלַמִּלּוּאִים. *Et inaugurationis.* Οʹ. καὶ τῆς τελειώσεως (Ἄλλος· πληρώσεως[47]).

Cap. VII. 2. ÷ τὸν κριόν ◂.[48] ÷ ἔναντι κυρίου ◂.[49] 3. ÷ καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῶν ἐνδοσθίων ◂.[50] 27. (※) πᾶν (◂) αἷμα.[51]

CAP. VIII.

2. וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ. Οʹ. καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ※ μετ' αὐτοῦ ◂.[1]

3. הַקְהֵל. Οʹ. ἐκκλησίασον. Ἄλλος· συνάθροισον.[2]

7. אֶת־הַמְּעִיל ... אֶת־הָאֵפֹד. Οʹ. τὸν ὑποδύτην ... τὴν ἐπωμίδα. Ἀ. τὸ ἔνδυμα ... τὸ ἐπένδυμα.[3] Ἄλλος· τὸν ἐπενδύτην ...[4]

בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד. *Cingulo humeralis.* Οʹ. κατὰ τὴν ποίησιν τῆς ἐπωμίδος. Ἀ. ἐν τῷ διαζώσματι τοῦ ἐπενδύματος. Σ. Θ. τῷ μηχανώματι τῆς ἐπωμίδος.[5] Ἄλλος· τῇ ὑφῇ..[6] Ἄλλος· τῷ τεχνήματι..[7]

8. אֶת־הַחֹשֶׁן. Οʹ. τὸ λογεῖον (s. λόγιον). Σ. (τὸ) δοχεῖον.[8]

אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים. Οʹ. τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν. Ἀ. Θ. τοὺς φωτισμοὺς καὶ τὰς τελειώσεις.[9]

---

[33] Sic Cod. 55, et in fine v. Codd. 54, 74, 75, 76, 106. Vet. Lat.: *anima illa quae manducabit.* [34] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. iv. 35. [35] Iidem. [36] Sic in marg. Codd. 85 (cum πυρρὰ), 130. [37] Sic in marg. Codd. X, Lips. [38] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 22. 1 Reg. ix. 24. Mox v. 33 iidem (praeter Cod. 85) in marg. ad ὁ βραχίων: ἡ κνήμη. [39] Sic in marg. Codd. X, Lips. [40] Iidem. Cf. ad Cap. x. 14. [41] Iidem. Versio Samaritana: *excellentia* (רבות). [42] Sic in marg. Codd. 85, 130. Montef. e priore exscripsit: τοῦ πυρὸς θ. [43] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. Hex. ad Jesai. lxi. 1. [44] Iidem. Cf. ad Cap. iv. 7. [45] Iidem, qui ad וְלַמִּנְחָה, Οʹ. καὶ θυσίας, male referunt. [46] Iidem. [47] Iidem. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 26. [48] Cod. IV. [49] Idem. Deest in Arab. 1, 2. [50] Idem. Haec non leguntur in Cod. 58, Arab. 1, 2. [51] Sic sine aster. Codd. IV, 15.

CAP. VIII. [1] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2. Mox ad στολὰς Codd. X, Lips., in marg.: φάρεα. Cf. ad Cap. vi. 11. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips. [3] Cod. Reg. apud Montef. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 31. [4] Sic in marg. Cod. 58; in textu autem Codd. III (sine artic.), 59. Versio est Theodotionis, coll. Hex. ad Exod. xxix. 5. [5] Codd. X, Lips. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 27, 28. [6] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. [7] Sic Cod. 130 in marg. [8] Codd. X (cum δόχιον), Lips. (cum δοχίον). Lectio non aliunde nota est, sed non videtur sollicitanda, quicquid contradixerit Scharfenb. in *Animadv.* p. 83. [9] "Ita duo Regii [Cat. Niceph. p. 999: Ἀ. Θ. τοὺς φ. καὶ τελειώσεις] et Ed. Rom. [idem]."—*Montef.*

9. עַל־הַמִּצְנֶפֶת. Οʹ. ἐπὶ τὴν μίτραν (s. τῆς μίτρας). Οἱ λοιποί· (ἐπὶ τῆς) κιδάρεως.[10]

אֵת צִיץ. *Laminam.* Οʹ. τὸ πέταλον. Ἄλλος· (τὸν) στέφανον.[11]

נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ. *Diadema sanctum.* Οʹ. τὸ καθηγιασμένον (Σ. τὸ ἄθικτον[12]) ἅγιον.

10. וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἔχρισε τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἡγίασεν αὐτήν.[13] Ἀ. καὶ ἤλειψεν σὺν τῇ σκηνῇ, καὶ σύμπαντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἡγίασεν αὐτά. Οʹ. Θ. καὶ ἔχρισεν τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ . . .[14]

11. וַיַּז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ. Οʹ. καὶ ἔρρανεν ἀπʼ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Ἀ. καὶ ἐρράντισεν ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ θυσιαστήριον. Οʹ. Θ. καὶ ἔρρανεν . . .[15]

13. כֻּתֳּנֹת. Οʹ. χιτῶνας. Ἀ. Σ. Θ. ὑποδύτας.[16]

מִגְבָּעוֹת. *Mitras.* Οʹ. κιδάρεις. Τὸ Σαμαρειτικόν· πηλία.[17]

15. וַיְחַטֵּא. Οʹ. καὶ ἐκαθάρισε. Οἱ λοιποί· (καὶ) περιημάρτισεν.[18] Τὸ Σαμαρειτικόν· καὶ ἱλάτευσεν.[19]

16. עַל־הַקֶּרֶב. Οʹ. ἐπὶ τῶν ἐνδοσθίων. Ἄλλος· (ἐπὶ) τῆς κοιλίας.[20]

17. וְאֶת־עֹרוֹ. Οʹ. καὶ τὴν βύρσαν (Ἄλλος· τὸ δέρμα[21]) αὐτοῦ.

שָׂרַף. Οʹ. κατέκαυσεν. Ἀ. Σ. Οʹ. ἐνέπρησεν.[22]

18. הָעֹלָה. Οʹ. τὸν εἰς ὁλοκαύτωμα. Ἄλλος· τοῦ ὁλοκαυτώματος (s. ὁλοκαρπώματος).[23]

20. נִתַּח לִנְתָחָיו. *Dissecuit in frusta ejus.* Οʹ. ἐκρεανόμησε (Οἱ λοιποί· ἐμέλισε[24]) κατὰ μέλη. Ἄλλος· διεῖλε κατὰ μέλη αὐτοῦ.[25]

21. וַיַּקְטֵר. Οʹ. καὶ ἀνήνεγκε. Οἱ λοιποί· (καὶ) ἐθυμίασεν.[26]

אִשֶּׁה. Οʹ. κάρπωμα. Ἄλλος· πυρόν.[27]

23. עַל־תְּנוּךְ. *Super auriculam.* Οʹ. ἐπὶ τὸν λοβόν (Schol. ὕψος. Σ. ἕλικα[28]).

25. וְאֶת־הָאַלְיָה. Οʹ. καὶ τὴν ὀσφύν (Ἀ. τὴν κέρκον. Σ. Θ. τὸ κέρκιον[29]).

Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 30. Codd. 85, 130, in marg. sine nom.: τοὺς φωτισμοὺς καὶ τοὺς τελείους, quae lectio irrepsit in textum Cod. 54 ante τὴν δ. καὶ τὴν ἀλ. Cf. Esdr. ii. 63 in LXX. [10] Codd. X, Lips. Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 130. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 37. [11] Sic in marg. Codd. X, Lips. Lectio suspecta, nisi forte ad sequens נֵזֶר pertineat. [12] Cod. Lips. Cf. ad Cap. xxi. 12. Cod. X ad τὸ καθηγ. affert: Σ. τὸ ἄθικτον: ἱερέων (sic). Deinde uterque codex scholium satis obscurum appingit: νεὲρ (ινεερ Cod. X) ὕψος ἁγιάσματος. [13] Sic Codd. IV, 15, 58, Arab. 1, 2. Eadem leguntur in Ed. Rom. (cum τὰ σκεύη αὐτῆς pro τὰ ἐν αὐτῇ) in fine v. 11. [14] Cod. 85, teste Holmesii amanuensi. Montef. ex eodem exscripsit: Ἀ. καὶ ἤλ. σὺν τὴν σκηνὴν, καὶ σύμπαντα κ. τ. ἑ. Σ. Θ. καὶ ἔχρισεν κ. τ. ἑ. Sed nostram scripturam ad literam tuetur, nominibus tantum omissis, Cod. 130 in marg. [15] Sic in continuatione Codd. 85, 130 (cum ἐρράντοσεν). Pro ἔρρανεν Cod. 55 in textu: ἐράντησεν (sic). Cf. Hex. ad Jesai. lii. 15. [16] "Ita omnes MSS. nostri, quorum aliquot [et Cat. Niceph. p. 1000] trium nomina plena exprimunt. In Ed. Rom. Symmachus omittitur."—*Montef.* [17] Anon. in Cat. Niceph. ibid.: Τὸ Σαμαρειτικὸν, ἐπὶ τῆς κιδάρεως, πηλία. Ἐν δὲ τῷ λέ ἀριθμῷ (Lev. xvi. 4) λινᾶς λέγει τὰς κιδάρεις. Ubi verba ἐπὶ τῆς κιδάρεως ad lectionem reliquorum interpretum v. 9 pertinere opinatur Scharfenb. in *Animadv.* p. 83. Ad κιδάρεις Codd. X, Lips., in marg.: πίλια (sic). Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 4. [18] Codd. 85, 130, uterque cum περημάρτησεν. Sed vid. Hex. ad Exod. xxix. 36. Lev. vi. 26. xiv. 49. Ezech. xliii. 20. Codd. X, Lips., in marg.: ἱλάτευσεν. περιημάρτισεν (περὶ ἡμάρτισεν Lips.). [19] "MSS. Regii," et Cat. Niceph. p. 1001: Τὸ Σαμαρειτικὸν ἔχει, καὶ ἱλάτευσεν· ἄλλη δὲ ἔκδοσις, περιημάρτησεν, ἤτοι ἡγίασεν αὐτὸ διὰ τῆς χρίσεως τοῦ αἵματος κ. τ. ἑ. [20] Sic in marg. Codd. X (cum ἐντοσθ. in textu), Lips. (idem), 85, 130. Cf. ad Cap. iv. 8. [21] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 75. Cf. Hex. ad Job. xix. 20. xl. 26. [22] Codd. 85, 130 (cum ἐνέπρισαν). Cf. Hex. ad Deut. viii. 15. Psal. lxxiii. 8. [23] Sic in textu Codd. 19 (cum ὁλοκαρπ.), 108, 118. [24] Cod. 130. Sic in marg. sine nom. Cod. 128. Cf. ad Cap. i. 12. [25] Sic in marg. Codd. X, Lips. [26] Iidem. [27] Sic in marg. Codd. 85, 130. Montef. e priore edidit: Ἄλλοι· πύρρον (sic). [28] Codd. X, Lips., in marg.: ὕψος. Σύ. ἕλικα. Jul. Pollux II, 86: ἡ δὲ πᾶσα περιαγωγὴ τοῦ ὠτὸς ὑπὸ τὸ πτερύγιον, ἕλιξ. Mox ad τοὺς λοβοὺς (v. 24) iidem in marg.: τὰ ὑψηλά. [29] Codd. X, Lips. (cum κέρκεον). Cf. ad Cap. iii. 9.

25. וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד. Ο΄. καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος (alia exempl. τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος[30]). Ἀ. (καὶ) τὴν περισσείαν τοῦ ἥπατος.[31]

וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין. Ο΄. καὶ τὸν βραχίονα (Ἄλλος· τὴν κνήμην[32]) τὸν δεξιόν. Οἱ λοιποί· καὶ τὴν κνημῖδα τὴν δεξιάν.[33]

26. הַמַּצּוֹת. Ο΄. τῆς τελειώσεως. Οἱ λοιποί· τῶν ἀζύμων.[34]

חַלַּת מַצָּה אַחַת. Ο΄. ἄρτον (Οἱ λοιποί· κολλύραν[35]) ἕνα ἄζυμον.

לֶחֶם שֶׁמֶן. Ο΄. ἄρτον ἐξ ἐλαίου. Ἄλλος· ψωμὸν ἠλιμμένον.[36]

רָקִיק. Ο΄. λάγανον. Ἄλλος· ἁπαλόν.[37]

27. וַיָּנֶף. Ο΄. καὶ ἀνήνεγκεν (Ἄλλος· ἀφώρισεν[38]).

28. אִשֶּׁה. Ο΄. κάρπωμα. Ἄλλος· προσφορά.[39]

29. תְּנוּפָה. Ο΄. ἐπίθεμα. Alia exempl. ἀφαίρεμα.[40] Ἄλλος· ἀφόρισμα.[41]

31. פֶּתַח. Ο΄. ἐν τῇ αὐλῇ. Ἄλλος· παρὰ τὴν θύραν.[42]

33. עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי מִלֻּאֵיכֶם. *Usque ad diem completionis dierum consecrationis vestrae.* Ο΄. ἕως ἡμέρα πληρωθῇ, ἡμέρα τελειώσεως ὑμῶν. Ἄλλος· ἕως ἡμέρας πληρώσεως ἡμερῶν τελειώσεως ὑμῶν.[43]

Cap. VIII. 11. ÷ καὶ ἡγίασεν αὐτό ◂.[44] 12. ÷ Μωσῆς (sic) ◂.[45] 14. ÷ Μωσῆς ◂.[46] 15. καὶ ἔσφαξεν ÷ αὐτόν ◂.[47] 16. ÷ Μωσῆς ◂.[48] 18. ÷ Μωσῆς ◂.[49] 19. ⁓ Μωσῆς τὸν κριόν ◂.[50] 22. ÷ Μωσῆς ◂.[51] 23. ἔσφαξεν ÷ αὐτόν ◂.[52] 24 (in priore loco). ÷ Μωσῆς ◂.[53] 28. ἀνήνεγκεν αὐτὰ ⁓ Μωσῆς ◂.[54] 31. ÷ ἐν τόπῳ ἁγίῳ ◂.[55] 33. ÷ ἐν ◂ τελειώσει.[56] 35. μοι (÷) κύριος ◂.[57]

Cap. IX.

1. וּלְזִקְנֵי. Ο΄. καὶ τὴν γερουσίαν. Schol. τοὺς σοφούς.[1]

2. עֵגֶל. Ο΄. μοσχάριον. Ἄλλος· δάμαλιν.[2]

3. וְעֵגֶל. Ο΄. καὶ μοσχάριον. Alia exempl. καὶ κριὸν καὶ μοσχάριον.[3]

תְּמִימִם. Ο΄. ἄμωμα. Ἄλλος· τέλεια.[4]

4. וּמִנְחָה. Ο΄. καὶ σεμίδαλιν (Ἄλλος· κάρπωσιν[5]).

בְּלוּלָה. Ο΄. πεφυραμένην. Alia exempl. ἀναπεφυραμένην; alia, ἀναπεποιημένην.[6]

---

[30] Sic Codd. IV, 19, 72, 108, 118. [31] Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. ix. 10. [32] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. ad Cap. vii. 32. [33] Codd. X, Lips. [34] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Lips. [35] Codd. X, Lips. In textu Comp., Codd. 19, 108, 118: κολλύραν ἄζυμον μίαν. Cod. 54: ἕνα ἄρτον κολλύραν ἄζυμον. Ad ἄρτον in posteriore loco Codd. 85, 130, in marg.: κολλύραν; Nobil. autem: Schol. Ἄλλος· κολλύραν. [36] Sic Cod. X in marg. sine nom. Cod. Lips. hanc lectionem cum praecedenti jungit, sic: Οἱ λοιποί· κολλύραν ψ. ἠλιμμένον. Equidem scholium esse crediderim. [37] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. ii. 4. [38] Iidem. Cf. ad Cap. vii. 30. [39] Iidem. Cf. ad Cap. iii. 16. v. 12. [40] Sic Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἐπίθεμα in marg.). [41] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 19, 108, 118. [42] Sic in textu Comp., Codd. 19, 108, 118. [43] Sic in marg. Cod. Lips.; in textu autem Comp., Codd. 16, 19, 30, alii (inter quos 85, 130, qui alteram lectionem, cum αὐτοῦ pro ὑμῶν, in marg. habent). Montef. ex Basiliano male exscripsit: ἕως ἡμέρα πληρωθῇ ἡμερῶν τελ. ὑμῶν. Mox ad καὶ ἐπὶ τὴν θύραν κ. τ. ἑ. (v. 35) Codd. X, Lips. scholium habent: Μήποτε οὐ δύναται ταῦτα κατὰ τὸ ῥητὸν ποιῆσαι. [44] Cod. IV. [45] Idem. Deest in Arab. 1, 2. [46] Idem. Deest in Comp., Codd. IV (ante corr.), VII (idem), 19, 59, 72, 82, 108, 118, Arab. 1, 2. [47] Idem. [48] Idem. Deest in Arab. 1, 2, Arm. 1. [49] Idem. Deest in Cod. 106, Arab. 1, 2. [50] Idem. Deest Μωσῆς in Arab. 1, 2, qui *illum* pro τὸν κριὸν habent. [51] Idem. Deest in Arab. 1, 2. [52] Idem. [53] Idem. [54] Idem. Deest in Comp., Ald., Codd. X, Lips., 16, 18, aliis, Arab. 1, 2, Arm. 1. [55] Idem. Deest in Cod. 58, Arab. 1, 2. Hesych.: "Et, sicut addunt LXX, *in loco sancto*." [56] Idem. Praepositio deest in omnibus. Vet. Lat.: *perficient* (sic). Hesych.: *consummavit* (sic). Arm. 1: *implebit*. [57] Idem pingit: μοι κύριος :, omisso per incuriam obelo.

Cap. IX. [1] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. iv. 15. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130; in textu autem Codd. 19, 108, 118. [3] Sic Ald., Codd. VII, X, Lips., 16, 18, alii, Arm. 1, Vet. Lat. [4] "Sic unus codex."—*Montef.* [5] Sic Cod. X in marg., indice ad θυσίαν male appicto. Cf. ad Cap. vi. 15. vii. 9, 10. [6] Prior lectio est in Comp.,

5. לִפְנֵי יְהוָֹה. Ο΄. ἔναντι κυρίου. Ἀ. εἰς πρόσωπον κυρίου.[7]

7. אֶת־חַטָּאתְךָ. Ο΄. τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας σου. Ἄλλος· τὸν ἱλασμόν (σου).[8]

8. אֲשֶׁר־לוֹ. Ο΄. αὐτοῦ. Alia exempl. τὸ αὐτοῦ.[9] Ἄλλος· ὅ ἐστιν αὐτῷ.[10]

10. וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת מִן־הַכָּבֵד. Ο΄. καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος (alia exempl. τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος[11]). Ἄλλος· καὶ τὸ περισσὸν ἀπὸ τοῦ ἥπατος. Ἄλλος· καὶ τὸ περισσὸν τοῦ ἥπατος.[12]

14. אֶת־הַקֶּרֶב. Ο΄. τὴν κοιλίαν. Ἄλλος· τὰ ἐνδόσθια.[13]

15. וַיְחַטְּאֵהוּ. Ο΄. καὶ ἐκαθάρισεν (Ἀ. περιημάρτισεν. Ἄλλος· ἵλασεν[14]) αὐτόν.

17. הַבֹּקֶר. Ο΄. τοῦ πρωϊνοῦ. Ἄλλος· τοῦ πρώτου.[15]

18. הַשְּׁלָמִים. Ο΄. τοῦ σωτηρίου. Ἄλλος· τῶν εἰρηνικῶν.[16]

וַיַּמְצִאוּ. *Et pervenire fecerunt.* Ο΄. καὶ προσήνεγκαν (Ἄλλος· ἐπέδωκαν[17]).

21. אֵת שׁוֹק. Ο΄. τὸν βραχίονα. Ἄλλος· τὴν κνήμην.[18]

צִוָּה מֹשֶׁה. Ο΄. συνέταξε κύριος τῷ Μωυσῇ. Alia exempl. συνέταξε Μωυσῆς.[19]

24. וַתֹּאכַל. Ο΄. καὶ κατέφαγε. Σ. καὶ κατηνάλωσε.[20]

וַיָּרֹנּוּ. *Et laetum clamorem ederunt.* Ο΄. καὶ ἐξέστη. Ἄλλος· (καὶ) ἠλάλαξαν.[21]

Cap. IX. 2. ÷ Μωσῆς ↙.[22] ÷ αὐτά ↙.[23] 14. ÷ ὕδατι ↙.[24] 19. καὶ ÷ τὸ στέαρ ↙ τὸ κατακαλύπτον ∼ τὴν κοιλίαν ↙.[25] ÷ καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν ↙.[26]

Cap. X.

1. מַחְתָּתוֹ. Ο΄. τὸ πυρεῖον (Ἄλλος· θυμιατήριον[1]) αὐτοῦ.

3. וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם. Ο΄. καὶ ἐν πάσῃ τῇ συναγωγῇ. Ἄλλος· καὶ ἐνώπιον (παντὸς τοῦ λαοῦ).[2]

וַיִּדֹּם. *Et conticuit.* Ο΄. καὶ κατενύχθη (Ἄλλος· ἐσιώπησεν.[3] Schol. παρεμυθήθη[4]).

Ald., Codd. Lips., 16, 18, aliis; posterior in Cod. VII, cum πεφυρα (sic) in marg. manu 1ma. [7] Hesych.: "Sic enim et Aq. *ante faciem* interpretatus est hoc quod dictum est secundum LXX, *ante Dominum.*" [8] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. iv. 8. v. 9. vi. 25. [9] Sic Codd. VII, X, Lips., 16, 18, alii. In Codd. II, III, 71, et Vet. Lat., absente αὐτοῦ, Hebraea non vertuntur. [10] Sic in marg. Codd. X, Lips. [11] Sic Ald., Codd. II (manu 2da), IV, VII, Lips., 16, 18, alii, Vet. Lat. [12] Prior lectio est in marg. Codd. 85, 130; posterior in marg. Codd. X, Lips., et in Cat. Niceph. p. 1006. Cf. ad Cap. viii. 25. [13] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. vii. 3. viii. 16. [14] Codd. X, Lips.: Ἀ. περιημάρτησεν (sic). ἵλασεν. Cod. 85 in marg.: περιημάρτησεν αὐτόν. Cod. 130 in marg.: περὶ ἁμαρτίας αὐτόν. Postremo Cod. 54 in textu: καὶ περιημάρτησεν ἐκαθάρισεν, ex duplici versione. Cf. ad Cap. vi. 26. [15] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Cod. 30. [16] Sic in marg. Codd. X, Lips. Montef. ad τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου e Basiliano edidit: Ἀ. Σ. Θ. τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν, silente Holmesii amanuensi. Cf. ad Cap. iii. 1. [17] Sic in marg. Codd. X, Lips. [18] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Cf. ad Cap. vii. 32. viii. 25. [19] Sic Comp., Ald., Codd. IV (cum Μωσῆς), VII (in Supplemento), X, Lips., 15, 16, alii, Arab. 1, 2, invito Vet. Lat. [20] Hesych.: "Et tunc nutrimenta intelligibilis ignis, id est, spiritus, fiunt, de quo dictum est: *Dominus Deus noster ignis consumens* [πῦρ καταναλίσκον] *est.* Unde et nunc pro *devorare* Sym. *consumere* edidit." Cf. Hex. ad Psal. lxviii. 10. Hos. xi. 6. Obad. 18. [21] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum ἠλάλαξεν). Fortasse est Theodotionis, coll. Hex. ad Jesai. xxvi. 19. [22] Cod. IV. Deest in Codd. 15, 128, Arab. 1, 2. [23] Idem. [24] Idem. [25] Idem. Sic sine notis (pro τὸ στ. τὸ κατακ. ἐπὶ τῆς κοιλίας) Codd. 15 (cum καλύπτον), 32 (idem), 58, 108 (ut 15), 118 (idem). [26] Idem. Deest in Arab. 1, 2.

Cap. X. [1] Sic in marg. Codd. X, Lips. [2] Sic in textu (cum πάσης τῆς σ.) Codd. 54, 74 (cum τῆς σ. πάσης), 75 (cum πάσης τῆς γῆς), 106, 134, Arm. 1. Statim pro δοξασθήσομαι Cod. 85 in marg.: ἐνδοξασθήσομαι. [3] Sic in marg. Codd. 85, 118, 130 (cum ἐσιώπισεν). Est Aquilae aut Theodotionis, ut videtur, coll. Hex. ad Psal. iv. 5. xxix. 13. [4] Codd. X, Lips., in marg.: παρεμυθήθη. ἐσιώπησεν. Prior lectio non est alius interpretis, sed pertinet ad scholium Anonymi in Niceph. Cat. p. 1009: Εἰκὸς ἀκούσαντα τὸν πατέρα, ὅτι διελύσατο αὐτοῖς ὁ θεὸς τὰ ἁμαρτήματα ἐν τῇ πληγῇ, καὶ ἐν τοῖς ἁγίοις τελοῦσιν ὑπὲρ ὧν ἐνταῦθα δεδώκασι δίκην, παρεμυθεῖτο; ubi Niceph. in marg.: παρεμυθήθη, ὁ Ἀλεξ. κώδ., παραμυθηθῆναι δὲ ὀρθότερον.

4. מִישָׁאֵל. Ο΄. Μισαδαὴ (s. Μισαδαήλ[5]). Ἄλλος· Μισαήλ.[6]

דֹּד. *Patrui.* Ο΄. (÷) υἱοὺς (↙) τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρός. Ἄλλος· πατραδέλφου.[7]

6. תִּפְרָעוּ. *Nudabitis.* Ο΄. ἀποκιδαρώσετε. Ἄλλος· (ἀπο)καλύψετε.[8]

תִּפְרֹמוּ. *Discindetis.* Ο΄. διαρρήξετε. Ἄλλος· παραλύσετε.[9]

אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה. Ο΄. ὃν ἐνεπυρίσθησαν ὑπὸ κυρίου. Ἄλλος· ὃν ἐνεπύρισεν κύριος.[10]

9. שֵׁכָר. *Temetum.* Ο΄. σίκερα. Ἄλλος· μέθυσμα.[11]

11. וּלְהוֹרֹת. *Et docere.* Ο΄. καὶ συμβιβάζειν (Ἄλλος· φωτίζειν.[12] Ἄλλος· διηγήσασθαι[13]).

הַחֻקִּים. Ο΄. τὰ νόμιμα (Ἄλλος· ἠκριβασμένα[14]).

12. אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה. Ο΄. τὴν θυσίαν τὴν καταλειφθεῖσαν ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου. Ἀ. τὸ δῶρον τὸ καταλειφθὲν ἀπὸ τοῦ πυρὸς κυρίου.[15]

14. בְּמָקוֹם טָהוֹר. Ο΄. ἐν τόπῳ ἁγίῳ (Ἄλλος· καθαρῷ[16]).

14. וּבְנֹתֶיךָ. Ο΄. καὶ ὁ οἶκός σου. Ἄλλος· (καὶ) αἱ θυγατέρες σου.[17]

כִּי־חָקְךָ. Ο΄. νόμιμον γάρ σοι. Ἄλλος· μερὶς γάρ σου ἐστίν.[18]

שַׁלְמֵי. Ο΄. τοῦ σωτηρίου (s. τῶν σωτηρίων). Ἄλλος· τῶν εἰρηνικῶν.[19]

16. וְהִנֵּה. Ο΄. καὶ ὁ δέ. Ἀ. Θ. καὶ ἰδού.[20]

שֹׂרָף. *Combustus est.* Ο΄. ἐνεπεπύριστο. Ἄλλος· ἐκέκαυτο.[21]

17. לָשֵׂאת. Ο΄. ἵνα ἀφέλητε. Ἄλλος· ἀναδέξασθαι.[22]

19. הַיִּיטַב. Ο΄. μὴ (Ἄλλος· εἰ[23]) ἀρεστὸν ἔσται.

Cap. X. 6. ÷ τοὺς καταλελειμμένους ↙.[24] 9. ÷ ἢ προσπορευομένων ὑμῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον ↙.[25] 15. ÷ καὶ ταῖς θυγατράσι σου ↙.[26] 16. ÷ Μωσῆς ↙.[27] 17. ÷ φαγεῖν ↙.[28]

CAP. XI.

1. לֵאמֹר אֲלֵהֶם. Ο΄. λέγων ※ πρὸς αὐτούς ↙.[1]

2. הַחַיָּה. Ο΄. τὰ κτήνη. Ἄλλος· (τὰ) ζῶα.[2]

---

[5] Sic Codd. 54 (cum –ιλ), 74, 76, 106, 128, 134. [6] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85; in textu autem Comp., Ald., Codd. IV, VII (in Supplemento), 15, 19 (cum Μεσαήλ), alii. Hesych.: "Mizael et Elisaphan, sive Misaddai et Elisaphan, quorum unus *attrectatio Dei*, id est, Misaddai [Cod. Lips. in marg.: Μεισαδαΐ, ψηλαφομένη (sic) κρίσις]; Elisaphan autem *Dei mei specula* [Ἐλισαφὰν, θεοῦ σκοπιὰν] interpretatur." [7] Sic in marg. Codd. 128, 130 (cum πατραδέλφους). In textu υἱοὺς reprobant Comp., Codd. 75, 108, Arab. 1, 2. [8] Codd. X, Lips., in marg.: καλύψετε. Lectio orta, ut videtur, e scriptura: ἀποκιδαρωσετε (sic) with καλυψετε written above. Cf. ad Cap. xxi. 10. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. (qui ad ἀποκιδαρώσετε male refert). Cf. ad Cap. xxi. 10. Mox ad θυμὸς Cod. X in marg., teste Holmes.: λύπη. [10] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Comp., Codd. 19, 108, 118. [11] Cod. X in marg. Cf. Hex. ad Jesai. v. 11. xxviii. 7. lvi. 13. Procop. in Cat. Niceph. p. 1011: ἐπεὶ καὶ σίκερα πᾶν ἑρμηνεύεται μέθυσμα, κἂν ἐξ ἀμπέλου μὴ ᾖ. [12] Nobil., Cat. Niceph. p. 1012: Ἄλλος φησὶ, φωτίζειν. Cod. 54 in textu: συμφωτίζειν, confusis duabus lectionibus. Cf. Hex. ad Exod. iv. 12. Job. xii. 7. Psal. xxvi. 11. Mich. iii. 11. [13] Sic Cod. X in marg., teste Holmes.

[14] Sic Cod. X in marg. Cf. ad Cap. xviii. 26. [15] Hesych.: "*Sacrificium* enim *quod remansit de oblatione*, sive *ab holocaustis, Domini*, hoc dixit, quod superest de simila. Aperte ergo Aquila edidit, dicens: *Donum* [δῶρον. Cf. ad Cap. vi. 21] *quod reliquum est de frumento*." Cf. ad Cap. ii. 9. Ad καρπωμάτων (v. 13) Codd. X (teste Holmes.), Lips., in marg.: προσφορῶν. [16] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes., qui ad v. 13 male refert), 85, 130. [17] Sic Cod. X in marg., teste Holmes. In Lips. est duplex lectio: καὶ ὁ οἶκός σου αἱ θ. σου. [18] Sic Cod. X in marg. (cum νόμιμόν σοι in textu). Cf. ad Cap. vii. 34. [19] Sic in marg. Codd. 85, 130. [20] Codd. 85, 130. [21] Sic in marg. Codd. X, Lips. (non, ut Holmes., ἐνέκαυτο). [22] Iidem. [23] Iidem. [24] Cod. IV. Haec desunt in Codd. 16, 30, 32, aliis, Arab. 1, 2, Arm. 1. [25] Idem. Desunt in Cod. 58. Procop. in Cat. Niceph. p. 1011: Ὠβέλισται δὲ τὸ, ἢ προσπορευομένων ὑμῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ὡς συννοούμενον τῷ προσπορευομένῳ πρὸς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου· ἤγουν ὡς τοῦ θυσιαστηρίου βατοῦ ὄντος καὶ μὴ ἱερεῦσι. [26] Idem. Desunt in Arab. 1, 2. [27] Idem. [28] Idem.

CAP. XI. [1] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2. [2] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips.

5 (Gr. 6). וְאֶת־הַשָּׁפָן. *Et hyracem Syriacum.* Ο΄. καὶ τὸν χοιρογρύλλιον.[3]

6 (5). וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת. *Et leporem.* Ο΄. καὶ τὸν δασύποδα (Ἀ. λαγωόν[4]).

7. וְאֶת־הַחֲזִיר. Ο΄. καὶ τὸν ὗν (Ἄλλος· χοῖρον[5]).

8. וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ. Ο΄. καὶ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν οὐχ ἅψεσθε. Ἄλλος· τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν βδελύξασθε.[6]

9. קַשְׂקֶשֶׂת. *Squama.* Ο΄. λεπίδες. Ἄλλος· φολίς.[7]

14. לְמִינָהּ. *Secundum speciem ejus.* Ο΄. καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ. Ἄλλος· εἰς τὸ γένος αὐτοῦ.[8]

16 (Gr. 15). וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה. *Et struthionem.* Ο΄. καὶ στρουθόν (Ἄλλος· στρουθοκάμηλον[9]).

17. וְאֶת־הַכּוֹס. *Et onocrotalum.* Ο΄. καὶ νυκτικόρακα.[10]

וְאֶת־הַשָּׁלָךְ. *Et mergum.* Ο΄. καὶ καταράκτην. Ἄλλος· (καὶ) τὸν τηρέα.[11]

18. וְאֶת־הָרָחָם. *Et vulturem minorem.* Ο΄. καὶ κύκνον. Ἄλλος· (καὶ) τὸν ταών.[12]

19. וְאֶת־הַדּוּכִיפַת. *Et upupam.* Ο΄. καὶ ἔποπα (Ἄλλος· ἀγροτέκτονα[13]).

19. וְאֶת־הָעֲטַלֵּף. *Et vespertilionem.* Ο΄. καὶ νυκτερίδα. Ἄλλος· τὴν χελιδόνα καὶ τὸν ἀφάρπαγα.[14]

21. מִכֹּל שֶׁרֶץ. Ο΄. ἀπὸ (※) πάντων (↙) τῶν ἑρπετῶν.[15]

22. אֶת־הָאַרְבֶּה. *Locustam.* Ο΄. τὸν βροῦχον (Ἄλλος· γόβα[16]). Σ. Θ. πολύν.[17]

וְאֶת־הַחַרְגֹּל. *Et locustam alatam.* Ο΄. καὶ ὀφιομάχην (Ἄλλος· ἀττακίδα[18]).

26. אֵינֶנָּה מַעֲלָה. Ο΄. οὐ μηρυκᾶται. Ἄλλος· οὐκ ἀνάγει.[19]

28. אֶת־נִבְלָתָם. Ο΄. τῶν θνησιμαίων (Ἄλλος· τὰ θνησιμαῖα[20]) αὐτῶν.

29. לְמִינֵהוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ.[21]

30. וְהַתִּנְשָׁמֶת. *Et chamaeleon.* Ο΄. καὶ ἀσπάλαξ (s. σπάλαξ, s. ἀσφάλαξ[22]).

31. כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם. Ο΄. πᾶς ὁ ἁπτόμενος αὐτῶν τεθνηκότων (alia exempl. τῶν θνησιμαίων αὐτῶν.[23] Ο΄. Θ. Ε΄. αὐτῶν τεθνηκότων[24]).

32. אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם. Ο΄. ὃ (s. ᾧ) ἂν

---

[3] Ad הַשָּׁפָן vulgo aptant τὸν δασύποδα, repugnante usu Seniorum, quibus hoc animal χοιρογρύλλιον constanter sonat. Cf. Deut. xiv. 7. Psal. ciii. 18 (ubi vide Hex.). Prov. xxx. 26. Scilicet in textu Ed. Rom. transpositi sunt vv. 5, 6, qui in Comp., Codd. IV, 108, 128, Arab. 1, 2, juxta Hebraeum ordinem leguntur. [4] Codd. VII (in marg. manu 1ma), X, Lips. Sic in textu Codd. 54 (cum δασύπ. λαγωόν), 85. [5] Sic superscript. in Cod. 71. [6] Sic in marg. Codd. X (cum βδελύξασθαι), Lips., 85. Non est alia versio, sed interpolatio e v. 11. [7] Cod. 85 in marg. Aquilae versio est, coll. Hex. ad Deut. xiv. 12. 1 Reg. xvii. 5. [8] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85 (ad v. 15), 130. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. Hex. ad Deut. xiv. 15. Jesai. xiii. 21. xxxiv. 13. xliii. 20. [10] Montef. ex Drusio exscripsit: Ἀ. Ο΄. Θ. Ε΄. νυκτικόραξ. Σ. (ἔποψ). S΄. γλαύξ; quae ex Hex. ad Psal. ci. 7 accersita sunt. [11] Sic in marg. Codd. X (cum τιρέα), Lips. Nisi forte ad Symmachi ἔποψ pertineat, in quam avem Terea transformatum esse μυθολογεῖται. [12] Sic in marg. Codd. X, Lips. (uterque cum ταόν). [13] Sic in marg. Cod. X. [14] Sic in marg. Codd. X, Lips. [15] Sic sine aster. Codd. 15, 58, 59, 85 (cum πάντων in marg.), 130 (idem), Arab. 1, 2. Ald., Codd. IV, 29: ἀπὸ τῶν ἑρ. πάντων. [16] Sic in marg. Codd. X, Lips. Parum probabiliter Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.: "Pertinere potius haec vox mihi videtur ad seq. הֶחָגָב, quod literis Graecis exprimere voluit interpres ille incertus, ac γόγβα scribendum est." Proculdubio γόβα non est nisi Chaldaicum גּוֹבָא, quod cum אַרְבֶּה commutatur ad Exod. x. 4. [17] Cod. 85. Cod. 54 in textu: τὸν πολον (sic) βροῦχον. "Margo Cod. 130 ad hoc comma habet: Σ. Θ. πολύς, quod quo pertineat, equidem non video."—*F. C. Alter.* Ab his frustra recedit Cod. X, qui ad ἀττάκην in marg. pingit: Ἀ. Θ. πολύν. [18] Sic in marg. Codd. X, Lips. [19] Sic in marg. Codd. X (cum οὐ κατάγει), Lips. Ad μηρυκᾶται Cod. 58 in marg. glossam habet: ἀναμασᾶται. [20] Cod. 85 in marg. [21] Sic Comp., Codd. IV, 15, 19, 58 (cum αὐτῶν), 108, 118, Arab. 1, 2. [22] Prior scriptura est in Ald., Codd. III, IV, VII, X, Lips. (cum ἀσφ. in marg.), 15, 18, aliis; posterior in Codd. 85 (cum ἀσπ. in marg.), 130, 131. [23] Sic Comp., Ald., Codd. VII, Lips., 18, 29, alii (inter quos 85). Cod. X: τῶν θν. αὐτῶν αὐτῶν τεθν. [24] Cod. 85 in marg.

ποιηθῇ ἔργον ἐν αὐτῷ. Ἄλλος· ἐν ᾧ γίνεται ἔργον..[25]

33. כְּלִי־חֶרֶשׂ. Ο΄. σκεῦος (Ἄλλος· ἄγγος[26]) ὀστράκινον.

35. יֻתָּץ. *Diruetur.* Ο΄. καθαιρεθήσονται. Ἄλλος· ἐξαρθήσονται.[27]

40. וְהָאֹכֵל. Ο΄. καὶ ὁ ἐσθίων (Ἄλλος· ἐκβυρσεύων[28]).

42. עַל־גָּחוֹן. *Super ventrem.* Ο΄. ἐπὶ κοιλίας (Ἀ. στῆθος[29]).

44. הָרֹמֵשׂ. Ο΄. τοῖς κινουμένοις (Ἄλλος· ἕρπουσιν[30]).

46. וְכֹל נֶפֶשׁ הַחַיָּה. Ο΄. καὶ πάσης ψυχῆς ※ ζώσης ◂.[31]

47. לְהַבְדִּיל. Ο΄. διαστεῖλαι. Ἄλλος· ἀφορίσαι.[32]

וּבֵין הַטָּהֹר. Ο΄. καὶ ἀναμέσον τῶν καθαρῶν. Alia exempl. add. καὶ συμβιβάζειν τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.[33]

הַחַיָּה הַנֶּאֱכֶלֶת. Ο΄. τῶν ζωογονούντων τὰ ἐσθιόμενα. Ἄλλος· τῶν ζώων τῶν βιβρωσκομένων.[34]

Cap. XI. 3. ÷ κτῆνος ◂.[35] 4. ÷ καὶ ὀνυχιζόντων ὀνυχιστῆρας ◂.[36] 5. καὶ τὸν χοιρ. ὅτι ἀνάγει (sic) μ. ÷ τοῦτο ◂.[37] 9. ÷ καὶ ◂ ἐν ταῖς θαλάσσαις.[38] 10. ÷ ἐν τῷ ὕδατι ◂.[39] 15. καὶ λαρὸν, ÷ καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ ◂.[40] 31. ÷ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ◂.[41] 39. ὅ ἐστιν ÷ τοῦτο ◂ ὑμῖν φαγεῖν.[42] 42. ÷ ὑμῖν ◂ ἐστιν.[43] 43. ÷ ἐπὶ τῆς γῆς ◂.[44] 44. ὅτι ἅγιός ÷ εἰμι ◂ ἐγὼ ÷ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ◂.[45] 45. ὅτι ἅγιός ÷ εἰμι ◂ ἐγώ (om. κύριος).[46]

CAP. XII.

2. תַזְרִיעַ. *Semen conceperit.* Ο΄. σπερματισθῇ. Ἄλλος· σπερματίσῃ.[1]

כִּימֵי נִדַּת דְּוֺתָהּ. *Secundum dies impuritatis languoris* (menstruationis) *ejus.* Ο΄. κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἀφέδρου (Ἀ. ταλαιπωρίας. Σ. θλίψεως. Θ. ὀδύνης[2]) αὐτῆς.

4. בִּדְמֵי טָהֳרָה. *In sanguine purificationis.* Ο΄. ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ (alia exempl. καθαρῷ[3]) αὐτῆς. Aliter: Ο΄. ἐν αἵματι καθαρῷ (Ἀ. καθαρίσεως (s. καθάρσεως). Σ. Θ. καθαρισμοῦ[4]) αὐτῆς.

---

[25] Sic in marg. Codd. X, Lips. [26] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Ald., Codd. 82, 83. [27] Sic in marg. Codd. X, Lips. (Pro χυτρόποδες Codd. VII, 85 (in marg.) formam Ionicam κυθρόποδες venditant.) [28] Iidem. Lectio quid sibi velit nescimus. [29] Iidem. Cf. Hex. ad Gen. iii. 15. [30] Iidem. [31] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. 15, 19, 58, 118. [32] Sic in marg. Codd. X, Lips. [33] Sic Ald., Codd. VII, X, Lips., 16, 18, alii, Arm. 1, invito Vet. Lat. Cf. Cap. x. 11 in LXX. [34] Sic in marg. Codd. X, Lips. In Codd. 74, 76, 106, 134 locus sic habetur: ἀναμέσον τῶν ζώων τῶν ἐσθιομένων, καὶ ἀν. τῶν ζώων τῶν μὴ ἐσθ. [35] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [36] Idem. Desunt in Arab. 1, 2. [37] Idem, repugnante Hebraeo. Deest tamen in libris nonnullis, inter quos numerantur Cod. IV in v. 6, et Cod. 72 in utroque v. [38] Idem. [39] Idem. Deest in Cod. 118. [40] Idem. [41] Idem. Deest in Arab. 1, 2. [42] Idem. Sic (pro ὅ ἐστιν ὑμῖν φ. τοῦτο) sine obelo Codd. VII, X, Lips., 30, 54, alii. [43] Idem. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem.

CAP. XII. [1] Sic in textu Cod. 55, fortasse ex alio interprete, quocum consentit Graeco-Ven. [2] Hesych.: "*Secundum dies separationis menstruae*, vel sicut LXX: *Secundum dies purgationis menstruae immunda erit.* Quid autem hoc sit, alii interpretes planius ediderunt: Sym. quidem dicens, *secundum dies separationis afflictionis;* Aq. *separationis miseriae;* Theod. *separationis doloris ejus.*" Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxviii. 60. Ad ἀφέδρου Codd. X, 85, in marg. sine nom.: ὀδύνης. Cf. ad Cap. xv. 33. [3] Sic Ald., Codd. IV, 15, 16, 29, alii (inter quos 85, 130), Cat. Niceph., Arm. 1. "In aliis est καθαρῷ, quam lectionem agnoscit S. Augustinus, verum admonet legi in aliquibus libris, *immundo.*"—*Nobil.* Vet. Lat.: *in sanguine mundo ejus.* Hesych.: "Sexaginta autem et sex diebus *in sanguine mundo*, id est, *in purificatione*, sedebit." [4] Cod. 85: Ἀ. Σ. Θ. καθαρίσεως. καθαρισμοῦ. ἀκαθάρτῳ. Minus emendate Cod. 130: Ἀ. Σ. Θ. καθαρίσεται καθαρισμῷ ἀκαθάρτων. Ab his leviter discrepant Codd. X, Lips., qui sic habent: Ἀ. Σ. Θ. καθάρσεως καθαρισμοῦ (καθαρισμὸν Lips.). Denique Montef., qui lectionem trium interpretum, καθαρίσεως καθαρισμοῦ, ad Hebraea, תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה perperam aptat, insuper notat: "Tres vero Regiae Catenae MSS. [et Cat. Niceph. p. 1028] sic habent: Ἀκ. Σύμ. Θεοδ. καθιεὶς (unus καθιεὶς) ἕως καθαρισμοῦ. Forte melius legatur, καθίσασα ἕως καθαρισμοῦ; nam de femina

5. כְּנִדָּתָהּ. Ο΄. κατὰ τὴν ἄφεδρον (Ἄλλος· ὀδύνην[5]) αὐτῆς.

עַל־דְּמֵי טָהֳרָה. Ο΄. ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ (alia exempl. καθαρῷ[6]) αὐτῆς. Ἀ.. καθαρίσεως. Σ. Θ.. καθαρισμοῦ.[7]

6. וּבֶן־יוֹנָה. Ο΄. καὶ νοσσὸν (Ἄλλος· υἱὸν[8]) περιστερᾶς.

לְחַטָּאת. Ο΄. περὶ ἁμαρτίας. Ἄλλος· εἰς ἱλασμόν.[9]

7. וְטָהֲרָה. *Et mundabitur.* Ο΄. καὶ καθαριεῖ αὐτήν. Ἄλλος· καὶ καθαρισθήσεται.[10]

Cap. XII. 2. ÷ πρὸς αὐτούς ↙.[11] 6. ÷ ἄμωμον ↙.[12] 7. ÷ ὁ ἱερεύς ↙.[13]

Cap. XIII.

2. סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת. *Scabies, aut papula lucens.* Ο΄. (οὐλὴ) σημασίας τηλαυγής (alia exempl. ἢ τηλαυγής; alia, ἢ τηλαυγὴς ἢ αὔγασμα[1]). Ἄλλος· λεπὶς ἢ αὔγασμα.[2]

לְנֶגַע. Ο΄. ἁφή. Ἄλλος· εἰς ἁφήν.[3]

2. וְהוּבָא. Ο΄. (καὶ) ἀχθήσεται. Alia exempl. καὶ ἐλεύσεται.[4]

3. הַבָּשָׂר. Ο΄. τοῦ χρωτός. Ἄλλος· τῆς σαρκός.[5]

עָמֹק. *Profunda.* Ο΄. ταπεινή. Ἀ. Θ. κοίλη. Σ. βαθύτερον.[6]

4. בַּהֶרֶת לְבָנָה. *Papula lucens alba.* Ο΄. τηλαυγὴς (alia exempl. αὔγασμα[7]) λευκή. Ἀ. τηλαυγὲς λευκόν (Σ. ἔκλαμπρον).[8] Aliter: Ἀ. καὶ οἱ λοιποί· αὔγασμα λευκόν.[9]

וְהִסְגִּיר. *Et concludet.* Ο΄. καὶ ἀφοριεῖ (Ἄλλος· συγκλείσει[10]).

5. פָּשָׂה. *Diffudit se.* Ο΄. μετέπεσεν. Ἄλλος· διακέχυται.[11]

וְהִסְגִּירוֹ. Ο΄. καὶ ἀφοριεῖ (Θ. συγκλείσει[12]) αὐτόν.

6. פָּשָׂה. Ο΄. μετέπεσεν. Ἄλλος· μετέβαλεν. Θ. διακέχυται.[13]

מִסְפַּחַת. *Scabies.* Ο΄. σημασία. Ἀ. ἐξανάδοσις. Σ. ἔκβρασμα. Θ. μασφάλ.[14]

---

agitur." Immo καθιεὶς ἕως non est nisi prava scriptura lectionis καθαρίσεως, quam uni Aquilae vindicavimus, alteram καθαρισμοῦ Symmacho et Theodotioni propriam tribuentes. [5] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. ad v. 2. [6] Sic Ald., Codd. IV, 15, 16, 29, alii (inter quos 85, 130), Cat. Niceph., Arm. 1, Vet. Lat. [7] Cod. 85: Ἀ. Σ. Θ. καθαρίσεως. καθαρισμοῦ. Cod. 130: Ἀ. Σ. Θ. καθαρίσεται καθαρισμοῦ ἀκαθάρτῳ. Cf. ad v. 4. [8] Sic in marg. Codd. X, Lips. [9] Iidem. Cf. ad Cap. iv. 33. [10] Sic in textu Codd. 53, 75. [11] Cod. IV, sed utramque notam supplevit corrector. [12] Idem. Vox deest in Comp., Codd. 16, 52, aliis, Arab. 1, 2, Arm. 1. [13] Idem.

Cap. XIII. [1] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. IV, X, Lips., 15, 18, 29, aliis; posterior in Codd. 16, 30, 52 (sine priore ἢ), aliis, Cat. Niceph., Arm. 1, et Hesychio, qui e textu Seniorum affert: *cicatrix significationis* τηλαυγὴς *aut* αὔγασμα. Idem in enarrando inter τηλαυγὴς et αὔγασμα, quasi duas leprae species, ita distinguit, ut haec nimis obscura sit, illa autem de longe conspiciatur. Frustra; nam αὔγασμα est alius interpretis, ut statim videbimus. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips., qui ad οὐλὴ (שְׂאֵת, *elatio cutis*) lectionem aptant. Sed λεπὶς ad סַפַּחַת pertinere testis est Syrus vulgaris, cui vox Hebraea ܡܩܠܦܬܐ, *impetigo*, sonat, cujus origo est ܩܠܦܬܐ, *squama*, λεπίς. Cf. ad v. 7. [3] Sic in textu Codd. 54, 74, 75, 76, 134. Hesych.: *ad maculam.* [4] Sic Ald., Codd. VII, X (cum ἀχθήσεται in marg.), Lips., 16, 18, 29, alii, Hesych., Vet. Lat. Cod. 85 in textu: ἐλεύσεται; in marg. autem: ἀχθη (sic); unde Montef. eruit: Ἄλλος· ἀχθῇ. Ἄλλος· ἐλεύσεται. [5] Sic in marg. Codd. 85, 130. Mox ad μεταβάλῃ iidem in marg. μετέβαλε (κατέβαλε 130). [6] Codd. Lips., 85. Vitiose Cod. 130: Ἀ. Θ. κύληβαθύτερον (sic). Paulo aliter Nobil.: Ἀκ. καὶ Σύμ. κοίλη, βαθυτέρα; et sic sine nom. Cod. 58 in marg. Sed pro מַרְאֵה credibile est Symmachum τὸ θέαμα posuisse, ut ad Exod. iii. 3. [7] Sic Cod. 75. Hesych. e textu LXXvirali affert: *Si autem* αὔγασμα *album fuerit.* [8] Codd. 85, 130 (qui pro Σ. habet Σ. οἱ λοιποί). Cf. ad v. 13. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. [10] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum συγκλεύκει). Cf. ad v. 5. [11] Sic in marg. Codd. 85 (non, ut Montef., ἐκχ.), 130. Cf. ad vv. 6, 8. [12] Codd. X, Lips. (cum συγκλίσει). [13] Iidem (cum μετέβαλεν in marg. sine nom.). Anon. in Cat. Niceph. p. 1033: τὸ δὲ, οὐ μετέπεσεν ἐν τῷ δέρματι, Θεοδοτίων, οὐ διακέχυται, φησί. [14] Codd. X (cum μασφαλε), Lips. (idem), 85, 130. Montef. e Cod. 85 exscripsit μασφαὰ, invito Holmesii amanuensi. Idem pro ΜΑΣΦΑΛΕ non absurde corrigit ΜΑΣΦΑΑΘ. Nobil. affert tantum: Ἀ. ἐξανάδοσις. Σ. ἔκβρασμα.

7. פָּשֹׂה תִפְשֶׂה הַמִּסְפַּחַת. Ο΄. *μεταβαλοῦσα μεταπέσῃ ἡ σημασία* (Σ. *τὸ ἔκφυμα*[15]). Ἀ. *ἐπιδόσει ἐπιδῷ*.. Ἄλλος· *πλατύνουσα πλατυνθῇ ἡ λεπίς*.[16]

8. פָּשְׂתָה. Ο΄. *μετέπεσεν*. Ἀ. *ἐπέδωκεν*. Σ. *ὑπερέβη*. Θ. *διακέχυται*.[17] Τὸ Σαμαρειτικόν· *ἐπλατύνθη*.[18]

10. שְׂאֵת. Ο΄. *οὐλή*. Ἄλλος· *σήθ*.[19]

וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי. *Et signum carnis crudae.* Ο΄. *καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς τῆς σαρκὸς τῆς ζώσης*. Ἄλλος· *ὡς ὁμοίωμα σαρκὸς ζώσης*.[20]

11. לֹא יַסְגִּרֶנּוּ. Ο΄. *καὶ ἀφοριεῖ*. Alia exempl. *καὶ οὐκ ἀφοριεῖ*.[21] Ἀ. *οὐκ ἀποκλείσει*. Σ. *οὐχ ὑπερθήσεται*.[22]

13. הָפַךְ. Ο΄. *μετέβαλε*. Ἀ. *ἔστρεψεν*. Σ. *μετεχρώσθη*.[23]

לָבָן. Ο΄. *λευκόν*. Σ. *ἔκλαμπρον*.[24]

15. אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי. Ο΄. *τὸν χρῶτα τὸν ὑγιῆ*. Ἄλλος· *τὴν σάρκα τὴν ζῶσαν*.[25]

18. שְׁחִין. *Ulcus.* Ο΄. *ἕλκος*. Ἀ. *ἐξανάδοσις*. Σ. *ἔκβρασμα*.[26]

19. שְׂאֵת. Ο΄. *οὐλή*. Ἄλλος· *σήθ*.[27]

20. שָׁפָל. Ο΄. *ταπεινοτέρα*. Ἄλλος· *κοιλοτέρα*.[28]

21. וְהִסְגִּירוֹ. Ο΄. *καὶ ἀφοριεῖ* (Ἄλλος· *χωρίσει*[29]) *αὐτόν*.

22. פָּשֹׂה תִפְשֶׂה. Ο΄. *διαχύσει διαχέηται*. Ἄλλος· *πλατύνουσα πλατυνθῇ*.[30]

23. תַּחְתֶּיהָ. Ο΄. *κατὰ χώραν* (*αὐτοῦ*). Ἄλλος· *ἐν τόπῳ* (*αὐτοῦ*).[31]

24. אוֹ בָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְעֹרוֹ. Ο΄. *καὶ σὰρξ ἐὰν γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ*. Ἄλλος· *καὶ ἐν δέρματι σαρκὸς ἐὰν γένηται*.[32]

26. בַּבַּהֶרֶת. Ο΄. *ἐν τῷ αὐγάζοντι*. Σ. (*ἐν*) *τῇ ἐκλάμψει*.[33]

וְהִסְגִּירוֹ. Ο΄. *καὶ ἀφοριεῖ* (Σ. *τηρήσει*. Θ. *συγκλείσει*[34]) *αὐτόν*.

28. תַּחְתֶּיהָ. Ο΄. *κατὰ χώραν*. Ἄλλος· *ἐν τόπῳ αὐτοῦ*.[35]

הַבַּהֶרֶת. Ο΄. *τὸ αὐγάζον*. Σ. *τὸ τηλαύγημα*.[36]

29. וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה. Ο΄. *καὶ ἀνδρὶ ἢ γυναικί*. Ἄλλος· (*καὶ*) *ἀνὴρ ἢ γυνή*.[37]

30. עָמֹק. Ο΄. *ἐγκοιλοτέρα* (s. *κοιλοτέρα*). Ἄλλος· *βαθυτέρα*.[38]

דַּק. *Tenuis.* Ο΄. *λεπτή*. Ἄλλος· *λευκή*.[39]

---

[15] Codd. Lips., 85, 130 (in marg. sine nom.). Cod. 54 in textu: *ἡ σημ. τὸ ἔκφυμα*. [16] Cod. Lips. Cod. X in marg. sine nom.: *ἐπιδόσει ἐπιδῷ. πλατύνουσα πλατυνθῇ*. Nobil. confuse affert: "A. et S.: *ἐπιδόσει* (non, ut Montef., *ἐπιδώσῃ*) *ἐπιδῷ τὸ ἐμφύσημα*." Corrupte Codd. 85, 130: Ἀ. *ἐπιδόσει* (—*σῃ* 85) *ἐπίδομα*; unde tamen *veram* Aquilae lectionem eruisse sibi visus est Montef.: Ἀ. *ἐπιδώσῃ ἐπίδομα*. Lectio autem anonyma, *πλατύνουσα πλ. ἡ λεπὶς*, proculdubio est versionis Samaritanae, quae charactere Hebraeo sic habet: ואם פתה תפתה קלפתה, h. e. *si dilatando dilataverit se squama* (scabiei). Cf. ad v. 8. [17] Nobil., Codd. X, Lips., 85. Cod. 130 in marg.: *ἐπέδωκεν. ὑπερέβη*. Θ. *διακέχυται*. Cod. 54 in textu: *μετέπεσεν ἐπέδωκε*. [18] Schol. apud Nobil. Cf. ad v. 7. [19] Sic in marg. Codd. X, Lips. Est Theodotionis, ut videtur. Cf. ad Cap. xiv. 56. [20] Sic in marg. Codd. X, Lips. Interpres, quisquis fuerit, accedit ad Syrum et Chaldaeum, qui ܪܘܫܡܐ, רוֹשֶׁם, *signum*, interpretati sunt. [21] Sic Comp., Codd. 53, 56, 57, alii, invitis Hesych. et Vet. Lat. [22] Cod. 85. Cod. 130: Ἀ. *οὐκ ἀποκλείσει. οὐχ ὑπερβήσεται*. Minus emendate Codd. X, Lips.: Ἀ. *οὐκ ἀποκλίσει*. Σ. *οὐχ ὑπερτεθήσεται*. [23] Codd. X, Lips., 85. Cod. 130 in marg.: *ἔστρεψεν*. Σ. *μετεχρώσθη*. [24] Codd. X, Lips., qui ad *ἐκάλυψεν* lectionem male aptant. Cf. ad v. 4. [25] Schol. apud Nobil. Cod. 54 in textu: *τὸν χρ. τὸν ὑγ. τὴν σ. τὴν ζῶσαν*. [26] Codd. X, Lips. [27] Cod. 85 in marg. Cf. ad v. 10. [28] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem (hic et v. 21) Codd. 54, 75. Cf. ad v. 3. [29] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [30] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad v. 7. (In textu *διαχύσει* abest a Codd. II, III, 15, 19, aliis, Arm. 1.) [31] Iidem. [32] Iidem, teste Holmesio. In collatione Cod. X a Montefalconio descripta pro *σαρκὸς* invenimus *σάρκες*. [33] Codd. X, Lips. Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 130 (cum *τῇ ἔκλαμψεν*). [34] Codd. X (cum *στηρήσει*), Lips. (cum *στηρίσει* et *συγκλίσει*). Minus probabiliter Codd. 85, 130: Ἀ. *τηρήσει*. Σ. *συγκλείσει*. Cf. ad vv. 4, 5, 11. [35] Sic in marg. Codd. X, Lips. [36] Codd. 85, 130. Cod. Lips. affert: ΘΕ. *τηλαύγημα*. [37] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 75. [38] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad v. 3. [39] Iidem. Sic in textu Codd. 16, 52, 57, alii.

30. נֶתֶק. *Porrigo.* Ο΄. θραῦσμα. Ἀ. ἀπόσπασμα.[40]

33. וְאֶת־הַנֶּתֶק. Ο΄. τὸ δὲ θραῦσμα. Ἄλλος· τὸ πέριξ.[41]

36. לֹא־יְבַקֵּר. *Non attendet.* Ο΄. οὐκ ἐπισκέψεται. Ἀ. οὐ ζητήσει.[42]

לַשֵּׂעָר הַצָּהֹב. *Ad pilos flavos.* Ο΄. περὶ τῆς τριχὸς τῆς ξανθῆς (alia exempl. ξανθιζούσης[43]). Ἀ. εἰς τρίχωμα τὸ ξανθόν. Σ. . . τῆς στιλβῆς. Θ. . . τῆς ξανθῆς.[44]

38. בְשָׂרָם. Ο΄. τῆς σαρκὸς (Ἄλλος· τοῦ χρωτὸς[45]) αὐτοῦ.

39. בֹּהַק. *Vitiligo alba.* Ο΄. ἀλφός. Schol. Ἀλφὸς καλεῖται ἡ ἐπίλυσις ἡ καλουμένη μελανία, ἡ περὶ τὰς παρειὰς γινομένη ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ καύσωνος.[46]

42. צָרַעַת פֹּרַחַת הוּא. Ο΄. λέπρα (alia exempl. add. ἐξανθοῦσα, s. ἐξανθίζουσα[47]) ἐστίν.

44. טָמֵא הוּא. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀκάθαρτός ἐστιν.[48]

45. וְטָמֵא טָמֵא. Ο΄. καὶ ἀκάθαρτος (alia exempl. add. ἀκάθαρτος[49]).

46. בָּדָד יֵשֵׁב. *Seorsim habitabit.* Ο΄. κεχωρισμένος καθήσεται. Ἄλλος· καταμόνας οἰκήσει.[50]

47. פִּשְׁתִּים. Ο΄. στυππυΐνῳ. Ἄλλος· λινῷ.[51]

48. לַפִּשְׁתִּים וְלַצָּמֶר. *In pannis lineis et laneis.* Ο΄. ἢ ἐν τοῖς λινοῖς, ἢ ἐν τοῖς ἐρεοῖς. Ἄλλος· εἰς τὸ στίππυον, καὶ εἰς τὸ ἔριον.[52]

51. הַנֶּגַע (in priore loco). Ο΄. ἡ ἁφή. Ἄλλος· ἡ πληγή.[53]

מַמְאֶרֶת. *Irritans* (Graeco-Ven. ἀλγεινή). Ο΄. ἔμμονος. Ἄλλος· σπανίζουσα.[54] Τὸ Σαμαρειτικόν· φιλόνεικος.[55]

57. אֵת אֲשֶׁר־בּוֹ. Ο΄. ἐν ᾧ ἐστιν. Ἄλλος· ἐν ᾧ ἐστιν ἐν αὐτῷ.[56]

Cap. XIII. 3. χρωτὸς ÷ αὐτοῦ ◄.[57] 4. ※ αὐτὴ δέ ἐστιν ἀμαυρά ◄.[58] 8. ÷ οὐ ◄ μετέπεσεν.[59] 13. ÷ αὐτὸν ὁ ἱερεύς ◄.[60] 22. (÷) ἐν τῷ ἕλκει ἐξήνθησεν (◄).[61] 24. (÷) αὐγάζον (◄) τηλαυγές.[62] 27. (÷) ἐν τῷ ἕλκει ἐξήνθησεν (◄).[63] 34. (÷) μετὰ τὸ ξυρηθῆναι αὐτόν (◄).[64] 39 (in posteriore loco).

---

[40] Codd. X, Lips., 85, 130. [41] Sic in marg. Codd. X, Lips. Scholium esse videtur, quod ad τὸ δέρμα rectius referatur. [42] Codd. X, Lips. In Cod. 54 duplex versio est: οὐκ ἐπισκέψεται οὐκ ἐπιζητήσει. [43] Sic Comp., Ald., Codd. X (cum ἐξανθ.), Lips. (idem), 16, 18, alii (inter quos 85, 130). [44] Codd. 85, 130. [45] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [46] Anon. in Catenis Regiis apud Montef., et Cat. Niceph. p. 1040. [47] Prior lectio est in Ald., Codd. VII, 15, 16, 19, aliis, Arab. 1, 2, Arm. 1; posterior in Comp., Codd. X, Lips., 18, 29, aliis. [48] Sic Comp., Codd. 15, 19, 54, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [49] Sic Codd. VII, X, Lips., 18, 59. [50] Cod. X in marg., teste Montef. Idem in textu, teste Holmes.: κεχ. οἰκήσει; in marg. autem: καταμόνας. Cod. Lips. in textu: καταμόνας οἰκήσει κεχ. καθέσεται (sic). [51] Sic in marg. Codd. X, Lips. [52] Sic in marg. Codd. 85 (praem. ἡ), 130. Cod. 54 post στήμονι in textum infert: ἢ εἰς τὸ στύππιος (sic) καὶ εἰς τὸ ἔριον. [53] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 75. [54] Sic in marg. Codd. X, 85 (bis), 130. Cod. Lips. in textu: σπανίζουσα ἔμμονος. "Vocabulum σπανίζουσα, quod in his modo Capp. xiii et xiv, quod scio, legitur, mutandum est in σπαθίζουσα a σπαθίζειν, *scalpere, radere* [immo σπαθίζειν nil sonare potest, nisi *spatula agitare,* sive *illinere*]; tunc cum מַמְאֶרֶת et cum פַּחֶתֶת [Ο΄. ἐστήρικται (v. 55), ad quem locum Nobil. affert: Schol. Ἄλλος· σπανίζουσαν, invitis libris nostris] satis convenit, et Aquilam fere prodit."—*Bahrdt.* Sincerissimum est σπανίζουσα, et Aquilae proculdubio tribuendum, qui pro Hebraeo מְאֵרָה, *maledictio,* σπάνιν interpretatus est Deut. xxviii. 20. Mal. ii. 2. [55] Nobil., et Anon. in Cat. Niceph. p. 1042: Τὸ Σαμαρειτικὸν, φιλόνεικος· ὀπίσω δὲ παλαιουμένην αὐτὴν εἶπεν, ἀντὶ τοῦ, συγγηρῶσαν τῷ σώματι, καὶ ἀνίατον. Pro מַמְאֶרֶת interpres Samaritanus in textu quidem ממראת habet; in versione autem, tum hic tum Cap. xiv. 44, ממריאה; quod, respectu ad Chaldaicum אמרה, *irritare, exacerbare,* habito, mallemus cum Graeco nostro φιλόνεικος, quam cum Castello *permanens* vertere. Quod ad alteram versionem παλαιουμένη attinet, adhuc in tenebris versamur. [56] Sic (cum ἐν αὐτῷ in marg.) Cod. 85. [57] Cod. IV. [58] Idem. [59] Idem. Sic sine obelo Codd. 15, 55. [60] Idem. Haec desunt in Comp., Codd. 16, 30, 52, aliis, Arab. 1, 2. [61] Haec, quae desunt in Hebraeo et Arab. 1, 2, deficiente post μετε|βαλε (v. 14) Cod. IV, de nostro obelo jugulavimus. (Pro ἕλκει, δέρματι habent Codd. X (in marg.), Lips. (idem), 54, 74, alii.) [62] Vox αὐγάζον deest in Cod. 58, Arab. 1, 2. [63] Haec desunt in Cod. 71, Arab. 1, 2. [64] Deest in Arab. 1, 2.

(÷) τῆς σαρκὸς αὐτοῦ (↙).[65] 49. ÷ ἐργασίμῳ ↙.[66] 50. ἀφοριεῖ ÷ ὁ ἱερεύς ↙.[67] 51. ὄψεται ÷ ὁ ἱερεύς ↙.[68] 54. ἀφοριεῖ (÷) ὁ ἱερεύς ↙.[69] 57. ⁓ λέπρα ↙.[70]

Cap. XIV.

3. נִרְפָּא. Ο΄. ἴαται. Ἄλλος· ἦρται.[1]

4. צִפֳּרִים. Ο΄. ὀρνίθια. Ἄλλος· στρουθία.[2]

אֶרֶז. Ο΄. κέδρινον. Ἄλλος· κυπάρισσος.[3]

וּשְׁנִי. Ο΄. κεκλωσμένον. Ἄλλος· διάφορον.[4]

5. כְּלִי. Ο΄. ἀγγεῖον. Ἄλλος· ὄργανον.[5]

7. עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה. Ο΄. εἰς τὸ πεδίον. Ἄλλος· ἐπὶ προσώπον (s. προσώπου) τοῦ ἀγροῦ.[6]

10. מִנְחָה. Ο΄. εἰς θυσίαν. Ἄλλος· κατάπαυσιν.[7]

לֹג. Ο΄. κοτύλην. Ἄλλος· λόγγην.[8] Ἄλλος· ξέστην.[9]

12. לְאָשָׁם. Ο΄. τῆς πλημμελείας. Ἄλλος· περὶ τῆς πλημμελείας.[10] Ἄλλος· περὶ λυτρώσεως.[11]

13. הוּא. Ο΄. ἐστί. Ἄλλος· καὶ ἔσται.[12]

14. הָאָשָׁם. Ο΄. τοῦ τῆς πλημμελείας. Ἄλλος· τοῦ μιάσματος.[13]

עַל־תְּנוּךְ. Ο΄. ἐπὶ τὸν λοβόν (Ἄλλος· ὕψος[14]).

16. וְהִזָּה מִן־הַשֶּׁמֶן. Ο΄. καὶ ῥανεῖ (alia exempl. add. ἀπὸ τοῦ ἐλαίου[15]).

17. עַל־כַּפּוֹ. Ο΄. ἐν τῇ χειρί. Ἄλλος· ἐπὶ τῆς χειρός.[16]

עַל דַּם. Ο΄. ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ αἵματος. Alia exempl. ἐπὶ τὸ αἷμα.[17]

21. לִתְנוּפָה. Ο΄. εἰς ἀφαίρεμα (Ἄλλος· ἀφόρισμα[18]).

22. אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ. *Pro facultatibus suis.* Ο΄. ὅσα εὗρεν (Ἄλλος· ὡς ἂν δυνηθῇ[19]) ἡ χεὶρ αὐτοῦ.

24. וְהֵנִיף. Ο΄. ἐπιθήσει. Ἄλλος· ἀφοριεῖ.[20]

תְּנוּפָה. Ο΄. ἐπίθεμα. Ἄλλος· ἀφόρισμα.[21]

29. מִן־הַשֶּׁמֶן. Ο΄. ἀπὸ τοῦ ἐλαίου. Aliter: Ο΄. Σ. τοῦ ἐλαίου.[22]

32. אֲשֶׁר לֹא־תַשִּׂיג יָדוֹ. Ο΄. καὶ τοῦ μὴ εὑρίσκοντος τῇ χειρὶ (αὐτοῦ). Ἄλλος· ἐὰν ἀδυνατεῖ ἡ χεὶρ αὐτοῦ.[23]

33. אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן. Ο΄. πρὸς Μωυσῆν καὶ Ἀαρών. Alia exempl. πρὸς Μωυσῆν.[24] Οἱ λοιποὶ καὶ οἱ Ο΄· καὶ πρὸς Ἀαρών.[25]

34. לַאֲחֻזָּה. Ο΄. ἐν κτήσει. Alia exempl. ἐν κλήρῳ.[26] Οἱ λοιποί· εἰς κατάσχεσιν.[27]

---

[65] Deest in Comp., Cod. 58, Arm. 1. [66] Cod. V (qui incipit: ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ δέρματι). Vox deest in Cod. 82. [67] Idem. [68] Idem. [69] Idem. "Periit signum initiale."—*Holmes.* [70] Idem. Deest in Cod. 58.

Cap. XIV. [1] Sic in marg. Codd. 85, 130. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips. [3] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum κυπάρισος). [4] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. Hex. ad Exod. xxv. 4. xxviii. 5. [5] Sic in marg. (ad ὕσσωπον) Codd. X (cum τὸ ὄργ.), Lips. Mox v. 6 ad τὸ ζῶν Cod. 85 in marg.: ἔξω, quod ad v. 7, τὸ ζῶν εἰς τὸ πεδίον, pertinere videtur. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 87. [6] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum προσώπου). [7] Sic in marg. Codd. 85, 130. Nisi error scribae sit pro κάρπωσιν. Cf. ad Cap. vi. 15. [8] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum λόγχην). [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. [10] Sic (cum περὶ in marg.) Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 19 (sine τῆς), 32, 54, alii, Arm. 1. [11] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. v. 18. vi. 17. vii. 1. [12] Sic in marg. Codd. 85, 130, Arm. 1; in textu autem Codd. 54, 74, 75, alii. [13] Sic Cod. X in marg. [14] Idem. [15] Sic Comp. (cum ἑπτάκις ἀπὸ, mox om. ἑπτάκις), Ald., Codd. VII (ut Comp.), X, Lips., 15, 16, 18, alii, Arab. 1, 2. [16] Sic in marg. Codd. 85, 130. [17] Sic Codd. 15, 54, 75, Arab. 1, 2. [18] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 75. [19] Sic Cod. X in marg. Cf. ad Cap. v. 11. Cod. Lips. in textu: ὅσα ἂν δυνηθῇ εὑρεῖν ἡ χ. αὐτοῦ, permixtis, ut videtur, duabus versionibus. [20] Sic in marg. Codd. X (cum ἀφορίσει), Lips., 85, 130. [21] Idem. [22] Cod. 130 (non, ut Holmes., Ἀ. Σ.). Sic in textu Codd. XI, Lips., 18, 19, alii. [23] Cod. X in marg. (cum δυνατεῖ). Concinnior foret lectio: ᾧ ἐὰν ἀδυνατήσῃ ἡ χ. αὐτοῦ. [24] Sic Codd. 16, 18, 30, alii (inter quos 85), et Cat. Niceph. p. 1051. [25] Cod. 85. Sic in textu Codd. V, 130, Arm. 1. [26] Sic Comp., Codd. X (in marg.), Lips. (cum duplici lectione ἐν κλήρῳ κτήσει), 16, 29, alii (inter quos 85, 130). [27] Cod. 130 in marg.: Ο΄. κτήσει. Οἱ λ. εἰς κατάσχεσιν. Cod. 85 in marg.: εἰς κατάσχεσιν. κτήσει.

36. וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפִנּוּ אֶת־הַבַּיִת. *Et praecipiet sacerdos, ut efferant omnia e domo.* Ο΄. καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς ἀποσκευάσαι τὴν οἰκίαν. Ἄλλος· καὶ ἐντελεῖται ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐκφορήσουσι τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ.[28]

וְלֹא יִטְמָא. Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἀκάθαρτα γένηται (Ἄλλος· ἀκαθαρτισθῇ[29]). Ἄλλος· καὶ οὐ μιανθήσεται.[30]

כָּל־אֲשֶׁר. Ο΄. ὅσα. Ἄλλος· πάντα ὅσα.[31]

37. וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל. Ο΄. καὶ ἡ ὄψις αὐτῶν ταπεινοτέρα. Ἄλλος· καὶ ἡ εἰδέα αὐτῶν κοιλοτέρα.[32] Ἄλλος· δυσειδής.[33]

38. וְהִסְגִּיר. Ο΄. καὶ ἀφοριεῖ (Ἄλλος· ἀποκλείσει[34]).

41. אֲשֶׁר הִקְצוּ. *Quem abraserunt.* Ο΄. τὸν ἀπεξυσμένον. Alia exempl. ※ ὃν ἀπέξυσαν ◂.[35]

42. וְטָח. *Et oblinet.* Ο΄. καὶ ἐξαλείψουσι (Ἄλλος· χρίσουσι[36]).

44. מַמְאֶרֶת. Ο΄. ἔμμονος. Ἄλλος· σπανίζουσα.[37] Ἄλλος· φιλόνεικος.[38]

45. אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֵצָיו. Ο΄. καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς, καὶ τοὺς λίθους αὐτῆς. Alia exempl. καὶ τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς.[39]

49. לְחַטֵּא. Ο΄. ἀφαγνίσαι. Οἱ λοιποί· περιαμαρτίσαι.[40]

שְׁנִי. Ο΄. κεκλωσμένον. Ἄλλος· ἀλλοιούμενον.[41]

56. וְלַשְׂאֵת וְלַסַּפַּחַת. Ο΄. καὶ οὐλῆς, καὶ σημασίας. Ἄλλος· καὶ τοῦ σὴθ, καὶ τοῦ ἐνδεδωκότος.[42]

57. לְהוֹרֹת. Ο΄. τοῦ ἐξηγήσασθαι (Ἄλλος· φωτίσαι[43]).

Cap. XIV. 9. πώγωνα (※) αὐτοῦ (◂).[44] 38. ἀφοριεῖ (÷) ὁ ἱερεύς ◂.[45] 39. ÷ τὴν οἰκίαν ◂.[46] 42. ÷ ἀπεξυσμένους ◂.[47] 47. ÷ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας ◂.[48] ⁓ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας ◂.[49] 49. (÷) ζῶντα καθαρά (◂).[50] 51. (÷) ἐν αὐτοῖς ◂.[51]

Cap. XV.

1. וַיְדַבֵּר. Ο΄. καὶ ἐλάλησεν (Ἄλλος· εἶπεν[1]).

2. דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵהֶם. Ο΄. λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς (alia exempl. πρὸς αὐτούς[2]). Οἱ λοιποὶ καὶ

---

[28] Sic in marg. Codd. X, Lips. Auctor, ni fallor, est Symmachus, quem, ut solet, imitatus est Hieron.: *At ille praecipiet, ut efferant universa de domo.* [29] Sic in marg. Codd. 85, 130. Lectio Aquilam prodit. [30] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 75. [31] Sic in marg. Codd. 85, 130. [32] Sic in marg. Codd. X (cum ειδεια), Lips. Fortasse est Symmachi, coll. Hex. ad Job. xli. 1. Ezech. i. 13. [33] Iidem. [34] Iidem. Cf. ad Cap. xiii. 4, 5. [35] Sic Cod. V. Lectionem Ed. Rom. τὸν ἀπεξυσμένον reprobant Codd. II, III, XI, invito Vet. Lat. [36] Sic in marg. Codd. X, Lips. Mox v. 33 pro ἐξαλειφθῆναι Cod. X in marg.: χρισθῆναι; Cod. Lips.: ἀποχρισθῆναι. Cf. Hex. ad Ezech. xiii. 10, 12. [37] Sic in marg. Codd. X (ad διακέχυται), Lips. (idem), 85. Cf. ad Cap. xiii. 51. Cod. 130 in marg. ad καθελοῦσι (v. 45): σπανίζουσιν (sic). [38] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. xiii. 51. [39] Sic Codd. V, 72, 108, Arab. 1, 2. [40] Codd. X, Lips. (cum οἷα pro οἱ λ). Cod. 85 in marg.: περὶ ἁμαρτίας. Cod. 130 in marg.: Οἱ λοιποί· περὶ ἁμαρτίας. Cf. ad Cap. vi. 26. vii. 7. ix. 15. [41] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Cf. Hex. ad Exod. xxxv. 23, 25, 35, ubi Theodotioni tribuitur. Mox ad κεκλωσμένῳ (v. 52) Codd. 85, 130, in marg.: ἀλλοιουμένῳ. [42] Sic in marg. Codd. 85, 130. Codd. X (teste Holmesio), Lips. lectionem τοῦ ἐνδεδωκότος ad τοῦ αὐγάζοντος referunt. Ad σὴθ cf. ad Cap. xiii. 10, 19. Altera autem versio, τὸ ἐνδεδωκὸς (q. d. *id quod cedit, laxum*, χαῦνον), nescio an de *tumore* intelligenda sit, et ad primariam notionem vocis Hebraeae סָפַח, *effudit, expandit*, referenda. [43] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. x. 11. [44] Sic sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2. [45] Cod. V, teste Holmesio: ἀφοριεῖ ὁ ἱερεύς : (sic). Deest ὁ ἱερεὺς in Codd. 58, 72. [46] Idem. [47] Idem. Deest in Cod. 55, Arab. 1, 2. [48] Idem. Desunt in Codd. 30, 52, aliis, Arab. 1, 2. [49] Idem. Desunt in Comp., Codd. 16, 30, 52, aliis, Arab. 1, 2. [50] Haec desunt in Codd. 16, 30, 52, aliis, Arab. 1, 2. Deficiente Cod. V, hanc et sequentem lectionem obelo de nostro jugulavimus. [51] Deest in Cod. 58.

Cap. XV. [1] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Codd. Lips., 16, 30, 52, alii (inter quos 130, cum ἐλάλησεν in marg.). [2] Sic Comp., Ald., Codd. VII, X, Lips., 16, 18, alii (inter quos 85, 130).

οἱ Ο΄· λαλήσατε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖτε αὐτοῖς.[3]

2. זָב. *Fluens* (semine). Ο΄. ῥύσις. Ἄλλος· ῥέων.[4]

3. הֶחְתִּים. *Obstruxerit.* Ο΄. συνέστηκε. Ἀ. ἐσφραγίσθη. Σ. περιπήγνυται. Θ. ἐσφράγικεν.[5] Τὸ Σαμαρειτικόν· ἐσπίλωσεν.[6]

4, 6. הַזָּב. Ο΄. ὁ γονορρυής. Οἱ λοιποί· ὁ ῥέων.[7]

7. בִּבְשַׂר. Ο΄. τοῦ χρωτός. Ἄλλος· τῆς σαρκός.[8]

8. יָרֹק. *Spuerit.* Ο΄. προσσιελίσῃ. Ἀ. ἐπιπτύσῃ.[9] Τὸ Σαμαρειτικόν· πτύσῃ.[10]

9. הַמֶּרְכָּב. *Currus.* Ο΄. ἐπίσαγμα ὄνου. Ἄλλος· κάθισμα.[11]

9, 10. יִטְמָא: וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו. Ο΄. ἀκάθαρτον ἔσται ἕως ἑσπέρας. καὶ πᾶς ὁ ἁπτόμενος ὅσα ἂν ᾖ ὑποκάτω αὐτοῦ. Ἄλλος· μιανθήσεται. καὶ πᾶς ὁ ἁπτόμενος ἀπὸ πάντων τῶν ὄντων ἐπ᾽ (fort. ὑπ᾽) αὐτόν.[12]

12. יִשָּׁטֵף. Ο΄. νιφήσεται (s. νιφθήσεται). Ἄλλος· πλυθήσεται.[13]

13. בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים. Ο΄. τὸ σῶμα ὕδατι. Alia exempl. τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι ζῶντι.[14]

17. יִהְיֶה. Ο΄. ᾖ. Ἄλλος· γένηται.[15]

19. בְּנִדָּתָהּ. *In impuritate ejus.* Ο΄. ἐν τῇ ἀφέδρῳ αὐτῆς. Ἄλλος· ἐν τῇ μετακινήσει αὐτῆς.[16]

20. תִּשְׁכַּב. Ο΄. κοιτάζηται. Ἄλλος· καθευδήσει.[17]

בְּנִדָּתָהּ. Ο΄. ἐν τῇ ἀφέδρῳ (Ἄλλος· τοῦ χωρισμοῦ[18]) αὐτῆς.

24. נִדָּתָהּ. Ο΄. ἡ ἀκαθαρσία (Ἄλλος· ὁ χωρισμὸς[19]) αὐτῆς.

27. בָּם. Ο΄. αὐτῆς. Ἄλλος· αὐτῶν.[20]

28. לָהּ. Ο΄. αὐτῇ (s. ἑαυτῇ). Ἄλλος· ἐξ αὐτῆς.[21]

33. וְהַדָּוָה. *Et menstruantis.* Ο΄. καὶ τῇ αἱμορροούσῃ (Ἄλλος· ὀδυνηρᾷ[22]).

Cap. XV. 3. (÷) ἐν αὐτῷ (↙).[23] (÷) πᾶσαι αἱ ἡμέραι—ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐστι (↙).[24] 4 (in posteriore loco). (÷) ὁ γονορρυής (↙).[25]

Cap. XVI.

2. בְּכָל־עֵת. Ο΄. πᾶσαν ὥραν. Ἄλλος· παντὶ καιρῷ.[1]

4. כְּתֹנֶת־בַּד. Ο΄. χιτῶνα λινοῦν (Ἄλλος· διπλοῦν.[2] Ἄλλος· διπλοῦν λευκόν[3]).

---

[3] Codd. 85, 130 (om. καὶ οἱ Ο΄). In textu Codd. 53, 58: λαλήσατε ... ἐρεῖτε; Cod. 15, Arab. 1, 2: λαλήσατε (non ἐρεῖτε). [4] Sic Cod. 85 in marg. Cf. ad v. 4. [5] Codd. X (cum περιπήκνυται), Lips. (idem), 85 (cum Θ. ἐσφράγισται). Cod. 130 affert: Θ. ἐσφράγικεν. Ἀ. ἐσφραγίσθη. Symmachi versionem secutus est Hieron., vertens: *concreverit.* [6] Codd. X, Lips. (cum ἐσπήλωσεν). [7] Codd. Lips. (bis), 85 (cum ῥέων sine nom. in priore loco), 130 (in posteriore loco). [8] Sic in marg. Codd. X, 85, 130; in textu autem Codd. Lips., 15. [9] Hesych.: "Propter quod Aquila: *si superexspuerit.*" [10] Cod. Lips. Minus probabiliter Cod. X in marg.: τὸ σῶμα πτύσῃ. [11] Sic in marg. Codd. X, Lips. In textu ὄνου reprobant Ald., Codd. VII, X, Lips., 16, 29, alii, invitis Hesychio et Vet. Lat. [12] Sic Cod. Lips. in marg. [13] Sic in marg. Cod. 58; in textu autem Comp., Codd. 52, 74, alii. [14] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, Lips., 15, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [15] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Codd. Lips., 54, 74, alii. [16] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Cod. 54 in textu: ἐν τῇ μετακινήσει αὐτῆς ἀφέδρῳ. Cf. Hex. ad Zach. xiii. 1. Hesych.: "*Septem dies separabitur.* Quod alii: *erit in purgatione* [ἀφέδρῳ] *sua; alii vero interpretes: in separatione iniquitatis* [ἀδικίας] *suae;* alii autem *miseriae* [ταλαιπωρίας] ediderunt." Lectiones pertinent ad Cap. xii. 2, ad quem locum ex eodem Hesychio plenius allatae sunt, excepta secunda, de qua nihil compertum habemus. [17] Sic in marg. Codd. X, Lips. [18] Sic in marg. Codd. 85, 130, scilicet ut integra lectio sit: ἐν τῇ ἀφ. τοῦ χ. αὐτῆς. [19] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85. Mox v. 25 ad τῆς ἀφέδρου in priore loco Cod. 85 in marg.: τοῦ χωρισμοῦ. [20] Sic Cod. 85 in marg. [21] Sic Cod. X in marg. Cod. Lips. in textu: ἐξ αὐτῆς ἑαυτῇ. [22] Sic Cod. 85 in marg. Proculdubio est Theodotionis, coll. Hex. ad Lev. xii. 2. Jesai. xxx. 22. [23] Deest in Cod. 58. [24] Desunt in Comp., Arab. 1, 2. [25] Deest in Codd. 58, 84, 106, 134, Arm. 1.

Cap. XVI. [1] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cod. 85 in marg. (non, ut Holmes., in textu): κατὰ πᾶσαν ὥραν εἰς τὰ ἅγια. [2] Sic in marg. Codd. 85, 130. [3] Sic in marg. Codd. X, Lips., ex duplici versione. Cf. ad Cap. vi. 10. Mox ad περισκελὲς λινοῦν Codd. X, Lips., 85, 130, in marg.: διπλοῦν.

4. וּבְאַבְנֵט בַּד. Οʹ. καὶ ζώνῃ λινῇ (Ἄλλος· διπλῇ.[4] Ἄλλος· διπλῇ λευκῇ[5]).

וּבְמִצְנֶפֶת. Οʹ. καὶ κίδαριν (Ἄλλος· μίτρᾳ[6]).

5, 7. שְׂעִירִים. Οʹ. χιμάρους. Ἄλλος· τράγους.[7]

6. הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ. Οʹ. τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ (alia exempl. τὸν ἑαυτοῦ[8]).

8. גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. Οʹ. κλῆρον ἕνα τῷ κυρίῳ, καὶ κλῆρον ἕνα τῷ ἀποπομπαίῳ. Σ. κλῆρον ἕνα εἰς κύριον, καὶ κλῆρον ἕνα εἰς τράγον ἀπερχόμενον.[9]

לַעֲזָאזֵל. *Azazeli* (daemoni maligno). Οʹ. τῷ ἀποπομπαίῳ. Ἀ. εἰς κεκραταιωμένον. Σ. εἰς ἀπερχόμενον.[10] Aliter: Ἀ. εἰς τράγον ἀπολυόμενον (s. ἀπολελυμένον).[11]

9. וְעָשָׂהוּ. Οʹ. καὶ προσοίσει (Ἄλλος· ποιήσει[12]).

10. לַעֲזָאזֵל (in posteriore loco). Οʹ. εἰς τὴν ἀποπομπήν. Σ. εἰς τράγον ἀφιέμενον.[13]

לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה. Οʹ. εἰς τὴν ἀποπομπήν, καὶ ÷ ἀφήσει αὐτὸν ◂ εἰς τὴν ἔρημον.[14] Ἄλλος· (εἰς) Ἀζαζὴλ εἰς τὴν ἔρημον.[15]

הַמִּדְבָּרָה. Οʹ. εἰς τὴν ἔρημον. Alia exempl. εἰς τὴν ἔρημον. καὶ λήψεται ὁ τράγος ἐφ' ἑαυτῷ τὰς ἀνομίας αὐτῶν εἰς γῆν ἄβατον.[16]

13. עֲנַן. Οʹ. ἡ ἀτμίς. Ἄλλος· νεφέλη.[17]

15. אֶת־שְׂעִיר. Οʹ. τὸν χίμαρον. Ἄλλος· τὸν τράγον.[18]

---

[4] Sic in marg. Cod. 85. [5] Sic in marg. Codd. X (cum διπλῇ λευκῇ), Lips. (cum διπλῇ λευκῇ), 108 (ut X). [6] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum μήτρα). Cf. ad Cap. viii. 9. [7] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Ald., Codd. 16, 29, alii (inter quos 85, 130, uterque cum χιμάρους in marg.). [8] Sic Comp., Ald., Codd. X (cum αὐτοῦ), XI, Lips. (ut X), 16, 30, alii. Sic fere iidem ad v. 11 (bis). [9] Codd. X (cum στρατηγὸν pro τράγον), Lips. Procop. in Octat. p. 357: "Sym. sic praesentem locum transtulit: *Sortem unam ad hircum abeuntem* [quasi ab עֵז, *capra*, et אָזַל, *abiens*]." [10] Codd. X (cum καικρατεωμένον), Lips. (cum κεκρατεωμένον), 85. Hesych.: "*Caper* ergo *emissarius*, utpote qui emissus est, et non immolatur, dicitur. Cujus autem rei gratia non immolatur, qui ad *confirmatum* deputatus est, sicut Aquila edidit?" Ceterum haud mediocriter nobis arridet conjectura antecessoris nostri C. F. Bahrdt, qui propter facilem confusionem voculae καὶ compendiose scriptae, et sigli C vel S, integram hanc lectionem Aquilae soli vindicandam esse affirmat, legendo: Ἀ. εἰς κεκραταιωμένον καὶ εἰς ἀπερχόμενον; scilicet ut vox Hebraea divisim scribatur, vel saltem reddatur: עַז, *fortis* (quod eidem interpreti κεκραταιωμένος sonat Jesai. xix. 4), et אָזַל, *abiens*. Quod vero contra Bahrdtii emendationem objicit Scharfenb. in *Animadv.* p. 88, Aquilam tam diligenter numerare verba Hebraica, ut ne unam quidem literam vel addat vel detrahat, id non nimis urgendum esse apparet ex versione istius interpretis, τοῦ ταπεινόφρονος ΚΑΙ ἁπλοῦ, pro Hebraeo מִכְתָּם (Psal. xv. 1); ne dicamus, nostrum locum facilem correctionem admittere: Ἀ. εἰς κεκραταιωμένον ἀπερχόμενον. Nec praetereunda est alia lectio, quam e Nobil. et Catenis Regiis (non e Basiliano, qui error est Bahrdtii) exscripsit Montef.: Ἀ. [Cat. Niceph. p. 1065: Ἀκ. καὶ Θεοδ.] κλῆρος εἰς κεκρατημένος καὶ εἰς ἀπερχόμενος; quae, etsi depravata, emendationi propositae aliquatenus favet. [11] Theodoret. Quaest. XXII in Levit. p. 199: Καὶ ὁ Σύμ. δὲ τὸν ἀποπομπαῖον οὕτως ἡρμήνευσεν, εἰς τράγον ἀπερχόμενον, ὥστε ἀποστεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπήν· ὁ δὲ Ἀκ., εἰς τράγον ἀπολυόμενον [Niceph. p. 1066: ἀπολελυμένον] εἰς τὴν ἔρημον. Apolinarius in Cat. Niceph. p. 1068: Τὸν χίμαρον τὸν ἀποπομπαῖον ὁ Σύμ., τράγον ἀπερχόμενον· Ἀκ., τράγον ἀπολελυμένον. Lectio ad alteram Aquilae editionem pertinere videtur. [12] Sic in textu Comp., Codd. 19, 64 (cum π. αὐτὸν), 108, 118. [13] Codd. X, Lips. Ad prius לַעֲזָאזֵל, Οʹ. τοῦ ἀποπομπαίου, Cod. 85 in marg. sine nom.: εἰς τρ. ἀφιέμενον, quod Theodotionis esse frustra suspicatur Montef. Ceterum ad h. l. Procopius in Octat. p. 356: "Verum necessitas postulabat, ut ostenderetur Deum imperasse, ut sibi etiam offerretur hircus, qui deportabatur. Id quidem facile probatum est. Nam inquit: *Accipies hircum vivum coram Domino, ut expiatio per eum fiat, et relegetur in desertum.* Quod quidem interpretatus est Aquilas in hunc modum, ut referantur praedicta in hircum, qui in solitudinem emittebatur." Unde tamen de versione Aquilae nihil certi colligi potest. [14] Obelus est in Cod. V, testibus Grabio et Montef. Praeterea copula deest in Codd. II, III, V, 15, 19, aliis. Haec, καὶ ἀφ. αὐτήν, absunt ab Arab. 1, 2, et Theodoreto. [15] Sic Cod. Lips. in marg. Cod. X in textu: εἰς ἀζαζὴλ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἀποπομπήν. Praeterea ad καὶ ἀφήσει εἰς τὴν ἔρ. Codd. X, Lips., in marg.: ἀφῆναι (sic) εἰς τὴν ἔρ. [16] Sic Ald., Codd. X (sub ※, cum ὁ χίμαρος), XI, Lips. (ut X, sine ※), 16 (cum τοῦ λαοῦ pro αὐτῶν), 18 (ut Lips., cum γῆν ἄφατον), 29, 30 (cum γῆν ἀβάτων), alii, Arm. 1. [17] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Cod. 85. [18] Sic in textu Ald., Codd. 16, 29, 30, alii (inter quos 85, 130, uterque cum χίμαρον in marg.). In vv. 18, 20, 27, similis

16. עַל־הַקֹּדֶשׁ. Ο΄. τὸ ἅγιον. Ἄλλος· περὶ τῶν ἁγίων.[19]

הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם. Ο΄. τῇ ἐκτισμένῃ (Ἄλλος· τῇ κατασκηνούσῃ[20]) ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν. Ἄλλος· (τῇ) συνοικησάσῃ αὐτοῖς ἐν τοῖς μιάσμασιν αὐτῶν.[21]

17. וּבְעַד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ περὶ πάσης συναγωγῆς (Ἄλλος· ἐκκλησίας[22]) υἱῶν (Ἄλλος· τῶν υἱῶν[23]) Ἰσραήλ.

21. וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֺנֹת. *Et confitebitur super eum omnes iniquitates.* Ο΄. καὶ ἐξαγορεύσει ἐπ' αὐτοῦ πάσας τὰς ἀνομίας. Ἄλλος· καὶ ἐπενεχθήσονται αὐτῷ πᾶσαι (αἱ ἀνομίαι).[24]

פִּשְׁעֵיהֶם. Ο΄. τὰς ἀδικίας (Ἄλλος· ἀτοπίας[25]) αὐτῶν.

עִתִּי. *Opportune obvii.* Ο΄. ἑτοίμου. Ἄλλος· καιρίμου. Ἄλλος· πλανητεύοντος.[26]

22. אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה. *In terram seclusam.* Ο΄. εἰς γῆν ἄβατον (Ἄλλος· γάζαρα.[27] Ἄλλος· συγκεκριμένην[28]).

23. אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד. Ο΄. τὴν στολὴν τὴν λινῆν. Ἄλλος· τὰ φάρεα τὰ λευκά.[29]

26. וְהַמְשַׁלֵּחַ אֶת־הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל. Ο΄. καὶ ὁ ἐξαποστέλλων τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφεσιν (Ἄλλος· εἰς τὴν ἀποπομπήν[30]). Ἄλλος· καὶ ὁ ἐξαποστελλόμενος ἅμα τῷ χιμάρῳ εἰς Ἀζαζήλ.[31]

29. תְּעַנּוּ. *Affligetis.* Ο΄. ταπεινώσετε. Ἄλλος· κακώσετε.[32]

31. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן. Ο΄. σάββατα σαββάτων ἀνάπαυσις αὕτη. Alia exempl. σάββατα σαββάτων.[33]

וְעִנִּיתֶם. Ο΄. καὶ ταπεινώσετε (Ἄλλος· κακώσετε[34]).

32. וַאֲשֶׁר יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ לְכַהֵן. *Quemque consecraverit ad sacerdotem agendum.* Ο΄. καὶ ὃν ἂν τελειώσωσι τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἱερατεύειν. Ἄλλος· καὶ οὗ ἐπληρώθη ὁ τόπος ἱερατεύειν.[35]

תַּחַת אָבִיו. Ο΄. μετὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἄλλος· ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.[36]

הַבָּד. Ο΄. τὴν λινῆν. Ἄλλος· (τὴν) διπλῆν.[37]

33. אֶת־מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ. *Sacrarium sanctum.* Ο΄. τὸ ἅγιον τοῦ ἁγίου. Ἄλλος· ἁγίασμα τὸ ἅγιον.[38]

Cap. XVI. 1. ÷ πῦρ ἀλλότριον ◂.[39] 2. ÷ τοῦ μαρτυρίου ◂.[40] 15. ÷ ἔναντι κυρίου ◂.[41] 20. ÷ καὶ περὶ τῶν ἱερέων καθαριεῖ ◂.[42] 21 (in posteriore loco). ÷ τοῦ ζῶντος ◂.[43] 22. (※) πάσας (◂) τὰς ἀδικίας.[44] 29. ÷ τοῦτο ◂.[45]

---

est lectio. [19] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85; in textu autem Codd. 54, 75. [20] Sic in marg. Cod. 130. [21] Sic in marg. Cod. X, teste Holmes. Symmachi esse videtur. [22] Sic in marg. Codd. 85, 130. [23] Iidem. [24] Sic in marg. Codd. X, Lips. [25] Iidem. [26] Ad ἑτοίμου Cod. X in marg.: καιρίμου πλανητεύοντος; sed alter codex ad ἑτοίμου, καιρίμου, ad ἐπὶ τὴν ἔρημον vero, πλανητεύοντος refert. Posterior autem lectio, cum nihil cum Hebraeo commune habeat, pro glossa habenda esse videtur. [27] Sic in marg. Codd. X, Lips. [28] Cod. 85 in marg. Videtur esse Theodotionis, qui σύγκριμα pro גְּזֵרָה posuit Dan. iv. 14, 21. [29] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. vi. 10, 11. [30] Iidem. [31] Iidem (cum χιμάρρῳ). Cf. ad v. 10. [32] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum κακώσεται); in textu autem Codd. 54, 75. Cod. X in marg., teste Holmes.: κακώσετε. ἐκλιστεύσατε (fort. ἐκνηστεύσατε. Cf. ad Cap. xxiii. 27). Ad κακώσετε cf. Hex. ad Psal. cxv. 1. Jesai. lviii. 5. [33] Sic Comp., Codd. V, VII, X, Lips., 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἀνάπαυσις αὕτη in marg.). [34] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Cod. 74, Theodoret., qui notat: κάκωσιν δὲ τὴν νηστείαν ὠνόμασεν. [35] Sic in marg. Codd. X, Lips. [36] Sic in marg. Codd. 85, 130. [37] Sic Cod. 85 in marg. Cf. ad v. 4. •[38] Sic in marg. Codd. 85, 130. [39] Sic e Cod. V, ut videtur, Grabius, repugnante Montef., qui post ἀφαγνίσαι Cap. xiv. 49 rursus incipit a κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῆς Cap. xv. 24. Holmesii autem amanuensis ad Cap. xiv. 49 notat: "Desunt sequentia usque ad Cap. xvi. 29." Cf. quae observavimus ad Exod. xxxvii. 15, not. 26. [40] Cod. V, testantibus Grabio et Montef. [41] Idem. Deest in Cod. 58. [42] Idem. Deest in Cod. 58, Arab. 1, 2. [43] Idem. Deest in Cod. 58. [44] Sic sine aster. Codd. V, 15, 58, Arab. 1, 2. [45] Sic Grabius e Cod. V, qui tamen, teste Montef., pingit: ÷ καὶ ἔσται τοῦτο ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον :.

Cap. XVII.

3. Ο΄. ἡ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν.[1]

5. זִבְחִים. Ο΄. σφάζουσιν (s. σφάζωσιν). Ἄλλος· θυσιάζωσιν.[2]

7. לַשְּׂעִירִם. *Daemonibus silvestribus.* Ο΄. τοῖς ματαίοις. Ἀ. τοῖς τριχιῶσιν. Θ. τοῖς σεειρείμ.[3]

9. הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמָּיו. Ο΄. ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Alia exempl. ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς.[4]

10. וְנָתַתִּי פָנַי. Ο΄. καὶ ἐπιστήσω (Ἄλλος· δώσω[5]) τὸ πρόσωπόν μου. Ἄλλος· καὶ στήσω τὴν ψυχήν μου.[6]

מִקֶּרֶב עַמָּהּ. Ο΄. ἐκ (Ἄλλος· ἐκ μέσου[7]) τοῦ λαοῦ αὐτῆς.

11. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא. Ο΄. ἡ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστι. Ἄλλος· ὅτι ἡ ψυχὴ πάσης σαρκὸς ἐν τῷ αἷματί ἐστιν.[8]

כִּי־הַדָּם הוּא. Ο΄. τὸ γὰρ αἷμα αὐτοῦ (Ἄλλος· αὐτό[9]).

13. חַיָּה. Ο΄. θηρίον. Ἀ. ζῷον.[10]

בֶּעָפָר. Ο΄. τῇ γῇ. Ἀ. Σ. χοΐ. Θ. χώματι.[11]

14. דָּמוֹ בְנַפְשׁוֹ הוּא. *Sanguis ejus cum anima ejus conjunctus est.* Ο΄. αἷμα αὐτοῦ (alia exempl. add. ἐν ψυχῇ αὐτοῦ[12]) ἐστι. Σ. (ἡ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς) τῷ αἵματι αὐτῆς ἥνωται.[13]

Cap. XVII. 4. μὴ ἐνέγκῃ αὐτὸ (sic), ÷ ὥστε ποιῆσαι αὐτὸ εἰς ὁλοκαύτωμα ἢ εἰς (sic) σωτήριον— ἐνέγκῃ αὐτό ↙.[14] 6. ÷ κύκλῳ ἀπέναντι ↙ κυρίου.[15]

Cap. XVIII.

3. כְּמַעֲשֵׂה. Ο΄. κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα (Ἄλλος· ἔργα[1]).

וּבְחֻקֹּתֵיהֶם. Ο΄. καὶ τοῖς νομίμοις (Ἄλλος· ἠκριβασμένοις, s. ἠκριβωμένοις[2]) αὐτῶν.

4. וְאֶת־חֻקֹּתַי. Ο΄. καὶ τὰ προστάγματά (Ἄλλος· ἠκριβωμένα[3]) μου.

5. וְאֶת־מִשְׁפָּטַי. Ο΄. καὶ πάντα τὰ κρίματά (Ἄλλος· δικαιώματα[4]) μου.

6. אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ. *Omnis homo ad omne consanguineum* (Graeco-Ven. πρὸς ὁτιοῦν συγγενὲς) *carnis suae.* Ο΄. ἄνθρωπος ἄνθρωπος πρὸς πάντα οἰκεῖα σαρκὸς αὐτοῦ. Ἄλλος· ἀνὴρ ἀνὴρ πρὸς πᾶν λίμμα [σύνεγγυς γένους αὐτοῦ].[5]

Cap. XVII. [1] Nobil.: "AA. LL. non habent verba, ἡ—ἐν ὑμῖν." Sic Comp., Codd. V, XI, 16, 19, alii (inter quos 85, 130, qui in marg. tantum habent), Arab. 1, 2, Arm. 1. Huc pertinere videtur annotatio in marg. Codd. 85, 130 ad Cap. xvi. 29 (καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκ. ἐν ὑμῖν): Ἔνια δὲ τῶν ἀντιγράφων, ἡ τῶν προσηλύτων τῶν προσκ. ἐν ὑμῖν. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum –ζουσιν), 85, 130. Mox ad σωτηρίου Codd. 85, 130, in marg.: εἰρηνικῶν. Cf. ad Cap. iii. 1. [3] Codd. X (cum Ἀ. Σ. pro Ἀ.), Lips., cum scholio: τριχιῶσι δαίμοσιν εἶπεν Ἀκ., ἐπεὶ καὶ τοιαύτης εἰσί τινες φύσεως αὐτῶν. Codd. 85, 130: Ἀ. τοῖς τριχιοῦσιν, scriptura deteriore. Cf. Hex. ad Jesai. xiii. 21. xxxiv. 14. [4] Sic Ald., Codd. V, 16, 30, alii (inter quos 85 (cum altera lectione in marg.), 130), Arab. 1, 2. Codd. X (teste Holmes.), Lips., in marg.: ἡ ψυχὴ ἐκείνη. [5] Sic in marg. Codd. X, Lips. [6] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. XI, 15 (cum ἐπιστήσω), 71 (cum mixta lectione: καὶ ἐπὶ (sic) πρ. μου στήσω τὴν ψυχήν μου). [7] Sic in textu Cod. 58, Arab. 1, 2. [8] Sic in marg. Codd. 85, 130. [9] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem char. min. Grabe. [10] Codd. X, Lips., qui ad θήρευμα lectionem referunt. Sed cf. Hex. ad Gen. i. 28, 30. Jesai. xxxv. 9. Jerem. xxvii. 6. [11] Codd. X (ut videtur), Lips., 85, 130. Cf. Hex. ad Job. xiv. 8. [12] Sic Cod. 58 (non, ut Holmes., ἐν ψυχῇ tantum). [13] Cod. 85 in marg. sine nom., exscribente Montef.: τῷ αἵματι αὐτῆς (αὐτοῦ Holmes.) ἥνωται. Cod. Lips. vero: Σ. τὸ αἷμα αὐτῆς ἥνωται. [14] Cod. V. Haec desunt in Comp., Arab. 1, 2. [15] Idem, testibus Grabio et Montef. Holmesii amanuensis pingit: ÷ κύκλῳ ἀπέναντι κυρίου:, invito Hebraeo. Haec, κύκλῳ ἀπέναντι, desunt in Cod. XI, Arab. 1, 2. Vocem priorem reprobant Comp., Codd. 16, 19, 29, alii, Arm. 1.

Cap. XVIII. [1] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85 (cum ἠκριβωμ.), 130 (idem). Cf. ad Cap. x. 11. xx. 22. [3] Sic in marg. Cod. 85. [4] Codd. 85, 130, in marg.: ἅγια. δικαιώματα. ἀκριβάσματα; quorum posterius ad חֻקֹּתַי retrahendum esse quivis videt; ἅγια autem quo pertineat obscurum est. [5] Sic in marg. Codd. X, Lips. (De scriptura λίμμα, quam ad Rom. xi. 5 tuentur Codd. A, א, B[1] (λημμα B[2]), C, D[1],

7. עֶרְוַת. *Nuditatem.* Ο΄. ἀσχημοσύνην. Ἄλλος· αἰδῶ.[6]

9. מוֹלֶדֶת בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ. Ο΄. ἐνδογενοῦς ἢ γεγεννημένης ἔξω. Ἄλλος· γέννημα οἴκου ἢ γέννημα ἔξω.[7]

11. מוֹלֶדֶת אָבִיךָ. Ο΄. ὁμοπατρία. Ἄλλος· ὁμομητρία.[8]

12. שְׁאֵר אָבִיךָ. Ο΄. οἰκεία γὰρ πατρός σου. Ἄλλος· αἷμα (fort. λίμμα) γὰρ πατρός σου.[9]

14. דֹּדָתְךָ הִוא. *Amita tua est.* Ο΄. συγγενὴς γάρ σου ἐστίν. Ἄλλος· ὡς ἀδελφὴ πατρός σου ἐστίν.[10]

17. שַׁאֲרָה. *Consanguinitas.* Ο΄. οἰκεῖαι γάρ σου. Ἄλλος· λίμμα αὐτῆς.[11]

זִמָּה הִוא. *Scelus est.* Ο΄. ἀσέβημά (Σ. μῦσος. Θ. ζέμμα[12]) ἐστιν.

19. בְּנִדַּת. Ο΄. ἐν χωρισμῷ. Ἄλλος· ἐν μιάσματι.[13]

21. לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ. *Ad traducendum* (per ignem) *Molocho.* Ο΄. λατρεύειν ἄρχοντι. Ἀ. Σ. Θ. παραβιβάσαι τῷ Μολόχ.[14]

23. בְּכָל־בְּהֵמָה. Ο΄. πρὸς πᾶν τετράπουν. Ἄλλος· ἐν παντὶ κτήνει.[15]

לִפְנֵי בְהֵמָה. Ο΄. πρὸς πᾶν τετράπουν. Ἄλλος· ἐνώπιον κτήνους.[16]

לְרִבְעָה. *Ad coeundum cum ea.* Ο΄. βιβασθῆναι (alia exempl. add. ὑπ᾽ αὐτοῦ[17]). Σ. *succumbere.*[18]

תֶּבֶל. *Faedum scelus.* Ο΄. μυσαρόν. Ἀ. ἀπειρημένον. Σ. ἄρρητον. Θ. θαβέλ.[19]

25. וָאֶפְקֹד. Ο΄. καὶ ἀνταπέδωκα. Ἄλλος· (καὶ) ἐπεσκεψάμην.[20]

F, cf. Hex. ad Jerem. xxvii. 19.) Cod. 85 in marg. habet tantum: ἀνὴρ ἀνὴρ πρὸς πᾶν λίμμα; Cod. 130 in marg.: πρὸς πᾶν λίμμα. "Aquilae esse conjicio, non solum quia, ut Montef. monet, Cod. Basil. ad v. 17 diserte appellat Aquilam [sed vide ad v. 17], sed etiam ob modum vertendi huic interpreti proprium ... Sed quae his addunt Codd. Coislin. et Lips., σύνεγγυς γένους αὐτοῦ, *prope genus suum*, ut explicationis causa ab auctore quodam incerto adjecta, neque tam ad versionem Aquilae quam LXX interpretum, πρὸς πάντα οἰκεῖα σαρκὸς αὐτοῦ, referenda esse credam, admoneor scholio S. Cyrilli inedito ad Cap. xx. 20 in Cat. Niceph. p. 1098: σάρκα λέγων τὴν ἐγγὺς κατὰ γένος."—*Scharfenb.* Pro σύνεγγυς nescio an legendum τὸν ἐγγύς, secundum lectionem Complutensem, πρὸς πάντα οἰκεῖον σ. α.
[6] Cod. Lips. in marg. [7] Sic in marg. Codd. 85 (teste Montef.), 130. Holmesii amanuensis e priore exscripsit: γ. οἴκου καὶ ἡ (sic) γ. ἔξω. [8] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 64, 75. Utramque lectionem ad sequens אֲחוֹתְךָ male refert Bahrdt. [9] Sic in marg. Codd. 85 (cum nota: γρ. οἰκεῖον σαρκὸς αὐτοῦ), 130. Pro αἷμα legendum esse λίμμα probabiliter conjicit Scharfenb. in *Animadv.* p. 90. [10] Sic in marg. Codd. X, Lips. [11] Sic in marg. ad ἀντίζηλον (v. 18) Codd. X, Lips. Cf. ad v. 6. Cod. 85 ad ἀσέβημά ἐστι confuse affert: Ἀ. μύσος (sic) λίμμα αὐτῆς ἐστιν. Σ. ζέμμα ἐστίν; et sic sine nominibus (cum ζέμα) Cod. 130. [12] Codd. X, Lips. Cf. Hex. ad Ezech. xvi. 27. xxii. 9. Minus probabiliter Cod. 85 (ut supra): Ἀ. μῦσός ἐστιν. Σ. ζέμμα ἐστίν. [13] Sic in marg. (ad ἀκαθαρσίας) Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. xx. 21.
[14] Codd. Lips., 85 (cum τὸ Μ.). Cod. 130 in marg. sine nom.: παραβιβάσαι τὸν Μ. Cod. VII in marg. manu 1ma: Ἀ. Σ. Θ. τῷ Μολόχ. Theodoret. Quaest. XXV in Levit. (Opp. T. I, p. 205): Τὸ Ἑβραϊκὸν τὸ Μολὸχ ἔχει, καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ἑρμηνευταὶ τοῦτο τεθείκασιν· εἴδωλον δὲ τοῦτο ἦν. Hesych.: "*De semine tuo non dabis ut consecretur idolo Moloch*, vel secundum LXX, *praesto esse principi* ... Cui autem principi, nostra translatio et reliqui interpretes ostenderunt: ipsi enim *Moloch* pro eo quod est *principi* consone ediderunt." [15] Sic in marg. Codd. X, Lips. (qui ad posterius πρὸς πᾶν τ. male refert). [16] Sic in marg. Codd. 85, 128, 130. [17] Sic Cod. VII, Arm. 1. [18] Hesych.: "Propter quod scelestum est hanc, quae talis est, libidini substerni. *Coire* ergo *succumbere* [fort. ὑποπεσεῖν. S. Cyril. in Cat. Niceph. p. 1088: Ποιμένος δὴ οὖν ἀρετή, τὸ μὴ ἐπαφιέναι προβάτοις ἑτεροειδές τι ζῶον, ὡς ταῖς ὀθνείου τυχὸν ὀχείαις ὑποπεσεῖν. Cf. ad Cap. xix. 19] edidit Symmachus." Lectionem ad לֹא־תַעֲמֹד, Ο΄. οὐ στήσεται, accommodat Montef., praeeunte Hieronymo, qui Hebraea vertit: *Mulier non succumbet jumento, nec miscebitur ei.* Nobiscum facit Scharfenb. in *Animadv.* p. 91. [19] Cod. X: Θ. θαβέλ. Σ. ἄρρητον. Ἀ. ἀπειρημένον. Cod. Lips.: Θ. θαβέλ. Σ. ἄρρητον, ἀπειρημένον. Minus emendate Cod. 85: Θ. βαβέλ. Σ. ἄρρητον. Denique Hesych.: "Sed et reliqui interpretes pro *abominabilis*, Sym. *ineffabile*, Aq. *infectum* [h. e. *quod fieri non debet, interdictum*, ἀπειρημένον] ediderunt; hoc quidem actione, illud autem verbo vel oratione, non esse portabile nec legitimum dicentes." [20] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130; in textu autem Codd. 54, 75.

25. עֲוֺנָהּ. Οʹ. ἀδικίαν αὐτοῖς (alia exempl. αὐτῆς[21]).

וַתָּקִא הָאָרֶץ אֶת־יֹשְׁבֶיהָ. *Et evomuit terra incolas ejus.* Οʹ. καὶ προσώχθισεν (῎Αλλος· ἐξώρισεν[22]) ἡ γῆ τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπ᾽ αὐτῆς. ῎Αλλος· καὶ ἀπέβαλεν ἡ γῆ τοὺς ἐνοικοῦντας ..[23]

26. אֶת־חֻקֹּתַי. Οʹ. τὰ νόμιμά μου. ῎Αλλος· τὰ ἠκριβασμένα (μου).[24]

הָאֶזְרָח. *Indigena.* Οʹ. ὁ ἐγχώριος. ῎Αλλος· ὁ αὐτόχθων.[25]

28. וְלֹא־תָקִיא. Οʹ. καὶ ἵνα μὴ προσοχθίσῃ (῎Αλλος· ἐξορίσῃ[26]). ῎Αλλος· καὶ οὐ μὴ ἀποβάλῃ.[27]

קָאָה. Οʹ. προσώχθισε.. ᾿Α. ἐξήρασεν. Σ. ἐξήμεσεν. Θ. ἀπέβαλεν.[28]

30. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי. Οʹ. καὶ φυλάξετε (s. φυλάξεσθε) τὰ προστάγματά (῎Αλλος· φυλάγματα[29]) μου.

מֵחֻקּוֹת. Οʹ. ἀπὸ πάντων τῶν νομίμων (῎Αλλος· ἠκριβασμένων[30]).

Cap. XIX.

3. אִישׁ. Οʹ. ἕκαστος. ῎Αλλος· ἀνήρ.[1]

4. אֶל־הָאֱלִילִם. *Ad vana* (idola). Οʹ. εἰδώλοις. ῎Αλλος· τοῖς ἐλειλείμ.[2]

5. שְׁלָמִים. Οʹ. σωτηρίου. ῎Αλλος· εἰρηνικῶν.[3]

7. פִּגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה. Οʹ. ἄθυτόν ἐστιν, οὐ δεχθήσεται. ᾿Α. ἀπόβλητον ... Σ. ἀργόν ἐστιν, οὐκ εὐδοκηθήσεται. Θ. φεγγούλ ...[4]

9. פְּאַת שָׂדְךָ. *Extremitatem agri tui.* Οʹ. τὸν θερισμὸν ὑμῶν τοῦ ἀγροῦ σου. ῎Αλλος· τὸ φαὰθ τοῦ ἀγροῦ σου.[5]

10. לֹא תְעוֹלֵל. Οʹ. οὐκ ἐπανατρυγήσεις (῎Αλλος· ἐπιφυλλιεῖς[6]).

13. לֹא־תַעֲשֹׁק. *Ne fraudes.* Οʹ. οὐκ ἀδικήσεις (῎Αλλος· συκοφαντήσεις[7]).

וְלֹא תִגְזֹל. *Neve spolies.* Οʹ. καὶ οὐχ ἁρπᾷ (῎Αλλος· ἀποστερήσεις[8]).

14. לֹא־תְקַלֵּל. *Ne maledicas.* Οʹ. οὐ κακῶς ἐρεῖς. ῎Αλλοι· οὐ καταράσῃ, οὐ λοιδορήσεις.[9]

מִכְשֹׁל. Οʹ. σκάνδαλον. ῎Αλλος· κατάβασιν.[10]

15. וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל. Οʹ. οὐδὲ μὴ θαυμάσῃς πρόσωπον δυνάστου. ῎Αλλος· οὐ δοξάσεις πρόσωπον μεγάλου.[11]

16. רָכִיל. *Detractor.* Οʹ. δόλῳ. ῎Αλλος· ὑπούλως.[12]

---

[21] Sic Codd. 15, 54, 59. Vet. Lat.: *injustitias ejus.* Hesych.: *injustitiam ejus.* [22] Sic Cod. X in marg. (cum ἐξόρισεν). [23] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85 (cum ἀνέβαλεν), 130. Cf. ad v. 28. [24] Sic in marg. iidem. [25] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 35. [26] Cod. X in marg. [27] Sic in marg. Codd. X (cum καὶ ἵνα οὐ μὴ), 85, 130. [28] Cod. 85 in marg.: Θ. ἀπέβαλεν (non ἀνέβαλεν). ᾿Α. ἐξήρασεν. Σ. ἐξήμεσεν. Cod. 130 in marg.: ἀπέβαλεν. ἐξῆρεν. ἐξήμεσεν. Nobil.: Θ. ἀπέβαλεν. ᾿Α. ἐξῆρεν. Σ. ἐξήμησεν (sic). Postremo Cat. Niceph. p. 1084: Θ. ἀπέβαλεν ἡ γῆ τοὺς ἐνοικοῦντας. Σ. ἐξήμεσεν. ᾿Α. ἐξῆρεν ἡ γῆ τοὺς ἐν. Ex his manifesto apparet, Aquilae vindicandum esse rarius, sed probum vocabulum, ἐξήρασεν (ab ἐξερᾶν, *evomere*, unde ἐξέραμα, *vomitus*, 2 Pet. ii. 22); Theodotioni autem, minus presse ad Hebraeum vertenti, ἀπέβαλεν (Hesych.: "Non quia poterat expellere a se, vel *evomere*, vel sicut Theod. edidit, *respuere*, eos"); non, ut Codd. X, Lips., inter se mutatis interpretum nominibus, afferunt: ᾿Α. ἀπέβαλεν. Σ. ἐξήρασεν. Θ. ἐξήμεσεν. Cf. ad Cap. xx. 22. [29] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Comp., Codd. 19, 54, 85, 108, 118, Arm. 1. Cf. Hex. ad Prov. iv. 23. [30] Sic in marg. Codd. 85, 130.

Cap. XIX. [1] Sic in marg. Codd. 85, 130. [2] Sic in marg. Codd. X, 85, 130 (cum ἐλειλείς). Cf. ad Cap. xxvi. 1. [3] Sic Cod. 130 in marg. Cf. ad Cap. iii. 1. [4] Codd. X, Lips. (cum Θ. φεργούλ). Nobil., Cat. Niceph. p. 1085: ᾿Α. ἀπόβλητον. Minus probabiliter Cod. 130: ᾿Α. φεγγούλ. Σ. ἀπόβλητον. Cf. ad Cap. vii. 18. [5] Sic in marg. Codd. Lips., 85 (cum τὸ ἀφαάθ), 130 (cum τοῦ φ.). Cf. ad v. 27. [6] Sic in marg. Codd. X, Lips., 130 (cum –λίσεις). Cf. Hex. ad Deut. xxiv. 21. Jerem. vi. 9. [7] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85. [8] Sic in marg. Codd. X, Lips., uterque cum ἁρπάσεις in textu. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cod. 85 in marg.: καταράσῃ. Ad λοιδορήσεις, quod Symmachum sapit, cf. Hex. ad Lev. xxiv. 11, 15. 1 Reg. xvii. 43. Eccles. vii. 22. x. 20. [10] Sic in marg. Cod. 130. [11] Schol. apud Nobil. et Cat. Niceph. p. 1087: ῎Αλλος φησίν· οὐ δοξάσεις πρ. μ. Sic in marg. (sine οὐ) Codd. Lips., 85 (cum δοξάσῃς), 130. [12] Sic in marg. Codd. X, Lips.

16. לֹא תַעֲמֹד. *Ne surgas.* Ο΄. οὐκ ἐπιστήσῃ (alia exempl. ἐπισυστήσῃ[13]).

17. בִּלְבָבֶךָ. Ο΄. τῇ διανοίᾳ σου. Ἄλλος· ἐν τῇ καρδίᾳ σου.[14]

18. לֹא־תִקֹּם וְלֹא־תִטֹּר. *Ne ulciscaris, neve serves* (iram). Ο΄. καὶ οὐκ ἐκδικᾶταί σου ἡ χείρ, καὶ οὐ μηνιεῖς (Ἄλλος· τηρήσεις[15]). Ἄλλος· οὐ στήσῃ, οὐδὲ παρατηρήσῃ.[16]

19. אֶת־חֻקֹּתַי. Ο΄. τὸν νόμον μου. Ἄλλος· τὰ ἠκριβασμένα . .[17]

לֹא־תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם. *Ne coire facias diversa pecoris genera.* Ο΄. οὐ κατοχεύσεις ἑτεροζύγῳ (Ἄλλος· κώλυμα[18]). Σ. οὐχ ὑποβαλεῖς ἀνομοιοφύλῳ.[19]

כִּלְאָיִם. *Diversi generis semine.* Ο΄. διάφορον. Ἄλλος· ἀνομοιογενές.[20]

כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז. *E diversis filorum generibus Saatnes* (Graeco-Ven. ἐριόλινον). Ο΄. ἐκ δύο ὑφασμένον ÷ κίβδηλον ◄.[21] Θ. κώλυμα σατανή.[22] Ἄλλος· συνημμένον. Ἄλλος· ἀνόμοιον.[23]

20. שִׁפְחָה. Ο΄. οἰκέτις. Ἄλλος· δούλη.[24]

20. נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ. *Projecta* (desponsata) *viro.* Ο΄. διαπεφυλαγμένη (Ἄλλος· καταδουλωμένη[25]) ἀνθρώπῳ. Ἄλλος· ἐπηγγελμένη ἀνδρί.[26]

בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה. *Castigatio fiat.* Ο΄. ἐπισκοπὴ (Ἄλλος· ἐπίσκεψις[27]) ἔσται ÷ αὐτοῖς ◄. Ἄλλος· ὄνειδος ἔσται αὐτῷ.[28]

23. וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ. Ο΄. καὶ περικαθαριεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· ἀκροβυστιεῖτε τὴν ἀκροβυστίαν αὐτῶν.[29]

עֲרֵלִים. *Immundum.* Ο΄. ἀπερικάθαρτος. Ἄλλος· ἀκρόβυστον.[30]

25. לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ. *Ad largius reddendum vobis proventum suum.* Ο΄. πρόσθεμα ὑμῖν τὰ γεννήματα αὐτοῦ. Σ. ἀνάγοντες τὸ γένημα αὐτοῦ.[31] Ἄλλος· καὶ συνάξετε ὑμῖν τὴν πρόσοδον αὐτοῦ.[32]

26. לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם (נ"א הָרִים). *Ne comedatis cum sanguine* (s. *super montes*). Ο΄. μὴ ἔσθετε ἐπὶ τῶν ὀρέων. Ἄλλος· οὐ φάγεσθε ἐπὶ τοῦ αἵματος.[33] Ἄλλος· οὐ φάγεσθε ἐπὶ τοῦ δώματος.[34]

לֹא תְנַחֲשׁוּ. *Ne auguria captetis.* Ο΄. καὶ οὐκ οἰωνιεῖσθε. Ἀ. οὐ κληδονισθήσεσθε.[35]

---

[13] Sic Comp., Codd. V, VII, X, Lips., 15, 16, 18, alii. Lucif. Calarit.: *consenties.* [14] Sic in marg. Codd. 85, 130. [15] Sic in marg. Codd. Lips., 85, 130. [16] Sic in marg. Codd. X, Lips. [17] Sic in marg. Codd. 85, 130. [18] Sic in marg. Cod. 85. Cod. 130 in marg. ad οὐκ ἐπιβαλεῖς σεαυτῷ cumulate affert: κώλυμα οὐχ ὑποβαλεῖς ἀνόμως φύλῳ (sic). ἀνομογενές (sic). συνημμένον. Θ. ἀνόμοιον. [19] Cod. 128. Sic sine nom. (cum ἀνόμως φύλῳ) Cod. 130. [20] Sic in marg. Codd. 128, 130. Cf. Hex. ad Deut. xxii. 9. Ad δίφορον (sic) in marg. Codd. X, Lips. (cum ἀσατανή): κώλυμα σατανή, quod ad lectionem sequentem pertinet. [21] Obelum exhibet Cod. V, frustra. Nam κίβδηλον pro Hebraeo שַׁעַטְנֵז, vocabulo obscurae originis et incertae significationis, positum esse, demonstrat locus parallelus Deut. xxii. 11. [22] Sic in marg. sine nom. Codd. X, Lips., ut supra. Ad κίβδηλον Anon. in Cat. Niceph. p. 1088: Ἄλλος φησί· κώλυμα Σατᾶν. Hesych.: "Unde [MS. unde et] pro *reprobo* et *abominabili* Theodotion *Satanae* [MS. *Sathane*] edidit, sic utique inveniens in Hebraeo, et conservans sicut invenit, ut nomine Satanae [MS. Sathane] planior legislatoris efficitur [MS. efficeretur] intentio." [23] Ad ὑφασμένον Cod. 128 in marg.: συνημμένον. ἀνόμοιον. Posteriorem lectionem Theodotioni vindicat Cod. 130, ut supra. [24] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [25] Cod. 56 in marg. [26] Sic in marg. Codd. X (cum ἐπιηγ.), Lips. (cum ἐπιεγ.). [27] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum ἐπισκέψεται). Mox obelus est in Cod. V. [28] Sic in marg. Codd. X, Lips. [29] "Sic Catenae Regiae [Cat. Niceph. p. 1090] et Drusius [Nobil.: Schol. Οἱ λοιποί φασι· ἀκροβυστεῖτε]."—*Montef.* Pro intransitivo ἀκροβυστεῖτε, nos ἀκροβυστιεῖτε (ab ἀκροβυστίζω) e Cod. Lips. (qui αὐτοῦ habet) arripuimus. Neutra forma, quod sciamus, aliunde nota est. [30] Sic in marg. Codd. X, Lips. [31] Cod. 128. Sic sine nom. (cum γένημα) Cod. 130. [32] Sic in marg. Codd. X (unde Holmesii amanuensis προσδοκίαν pro πρόσοδον exscripsit, invito Montef.), Lips. Duplex versio, καὶ συνάξετε ὑμῖν τὴν πρ. αὐτοῦ πρόσθεμα ὑμῖν τὰ γ. αὐτοῦ, est in Cod. 18. [33] Sic Cod. 85 in marg. In textu pro τῶν ὀρέων, τοῦ αἵματος habet Cod. 15. Ad ἐπὶ Cod. VII in marg. manu 2da: τῶν αἱμάτων. [34] Nobil., Cat. Niceph. p. 1091. [35] Cod. Lips. (cum -σθαι). Sic in marg. sine nom. Cod. 130; in textu (?) autem

27. לֹא תַקִּפוּ פְּאַת רֹאשְׁכֶם. *Ne in orbem ducatis extremitatem capitis vestri.* Ο΄. οὐ ποιήσετε σισόην ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν. Ἀ. οὐ περικυκλώσεις τὸ κλίμα τῆς κεφαλῆς σου.[36] Σ. οὐ περιξυρήσετε κύκλῳ τὴν πρόσοψιν τῆς κεφαλῆς ὑμῶν.[37] Θ. οὐ κυκλώσετε τὸ φαὰθ τῆς κεφαλῆς . .[38]

אֵת פְּאַת זְקָנֶךָ. *Extremitatem barbae tuae.* Ο΄. τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν. (Θ.) τὸ φαλὲ (fort. φαὰθ) τοῦ πώγωνός σου.[39]

28. וְשֶׂרֶט. *Et incisuram.* Ο΄. καὶ ἐντομίδας (Ἄλλος· σπάραγμα[40]).

29. זִמָּה. Ο΄. ἀνομίας. Ἄλλος· ζέμμα ἐστίν.[41]

30. מִקְדָּשִׁי. *Sacrarium meum.* Ο΄. ἀπὸ τῶν ἁγίων μου. Ἄλλος· τὸ ἀκρίβασμά μου.[42]

31. אַל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֹבֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים. *Ne convertatis vos ad veneficos* (evocantes mortuorum manes), *et ad hariolos.* Ο΄. οὐκ ἐπακολουθήσετε ἐγγαστριμύθοις (Ἄλλος· μάντεις[43]), καὶ τοῖς ἐπαοιδοῖς. Ἄλλος· μὴ ἐκκλίνητε πρὸς τοὺς θελητὰς, καὶ πρὸς τοὺς γνώστας.[44]

32. שֵׂיבָה. *Canitiei.* Ο΄. πολιοῦ. Ἄλλος· πρεσβυτέρου.[45]

33. לֹא תוֹנוּ. Ο΄. οὐ θλίψετε. Ἄλλος· οὐ κακώσετε.[46]

34. הַגָּר. Ο΄. ὁ προσπορευόμενος. Ἄλλος· ὁ προσηλυτεύων.[47]

גֵרִים. Ο΄. προσήλυτοι. Ἄλλοι· γειώραι, πάροικοι.[48]

36. אַבְנֵי־צֶדֶק אֵיפַת צֶדֶק. Ο΄. καὶ στάθμια δίκαια, ※ καὶ οἰφὶ δίκαιον ◂.[49] Ἄλλος· λίθους δικαίους, καὶ οἰφὶ δίκαιον.[50]

37. מִשְׁפָּטַי. Ο΄. τὰ προστάγματά (Ἄλλος· δικαιώματα[51]) μου.

Cap. XIX. 12. ÷ εἰμί ◂.[52] 14. ÷ ὁ θεὸς ὑμῶν ◂.[53] 16. ÷ ὁ θεὸς ὑμῶν ◂.[54] 23. ÷ ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ◂.[55]

CAP. XX.

2. וּמִן־הַגֵּר הַגָּר. Ο΄. ἢ ἀπὸ τῶν γεγενημένων (alia exempl. προσγεγενημένων[1]) προσηλύτων. Ἄλλος· ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων.[2]

2, 3. לַמֹּלֶךְ. Ο΄. ἄρχοντι. Ἀ. τῷ Μολόχ.[3]

Cod. 85. Ad φθερεῖτε (v. 27) Cod. 128 in marg.: Λοιποί· οὐκανδονισθήσεσθε (sic). Ad οὐκ οἰωνεῖσθε (sic) Cod. VII in marg. inf. manu 2da: οὐ μαντεύσησθε (sic) διὰ τῶν σαρκοφάγων ὀρνέων, οἷον διὰ τῶν γυπῶν, οὐδὲ διὰ τῶν ἑτέρων ὀρνίθων σκοπεύσησθε (sic). [36] Nobil., Cat. Niceph. p. 1092 (cum περικυκλώσῃ). Ad κλίμα (non κλῆμα, ut Regii codd. apud Montef.) cf. Hex. ad Num. xxiv. 17. Jerem. xlviii. 45. [37] Codd. X, Lips., 85 (cum ὄψιν), 128 (sine nom., cum κύκλῳ in fine), 130 (sine nom., cum ὄψιν), Cat. Niceph. ibid. Hesych.: "Insuper *nec comam in rotundum tondere*, id est, *non radere in rotundum aspectum capitis*, sicut et Sym. edidit, quemadmodum etiam hi facere consueverunt, qui barbaricas student comas; propter quod hoc LXX σισόην, forsitan propter magnitudinem concursorum capillorum, appellaverunt." [38] Nobil., Codd. X, Lips., 130 (sine nom.), Cat. Niceph. ibid. Minus probabiliter Cod. 85: Θ. οὐ ποιήσετε τὸ φ. τῆς κ. [39] Sic in marg. sine nom. Cod. 130. Cod. 85 Symmacho continuat: τὸ φαλὲ τοῦ π. σου. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 94. [40] Cod. 128 in marg. [41] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cod. 130 in marg. ζέμμα. Cf. ad Cap. xviii. 17. [42] Sic in marg. Codd. X, 85, 130. Lectio aliorsum, ut videtur, spectat. [43] Sic in marg. Codd. X, Lips. (Ad ἐγγαστριμύθοις Cod. VII in marg. manu 2da: μάγοις; ad ἐπαοιδοῖς autem, ut videtur: ἀναγνωρισταῖς.) [44] Nobil. (sine πρὸς posteriore), Cat. Niceph. p. 1093. Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 130. Cf. ad Cap. xx. 6. [45] Sic in marg. Codd. X, Lips. Mox ad πρεσβυτέρου iidem appingunt: σοφοῦ. Cf. ad Cap. ix. 1. [46] Cod. 85 in marg. Vitiose Cod. 130: οὐκ ἀπώσετε. Cf. ad Cap. xvi. 29. [47] Sic in marg. Codd. X, Lips. [48] Sic in marg. Codd. X (cum γεώραι), Lips. [49] Sic Cod. V (cum ※ καὶ οἰ . ., deficientibus ceteris usque ad Num. xxv. 3), et sine aster. Codd. VII (cum καὶ στ. δ. καὶ υφι (sic) δίκαιον in marg. manu 1ma), 128. [50] Sic in marg. Codd. X, Lips. Codd. 85, 130 in marg. ad ζυγὰ δίκαια: λίθους δικαίους; et ad χοῦς δίκαιος: οἰφὶ δίκαιον. [51] Cod. 130 in marg. [52] Cod. V. Deest in Comp., Ald., Codd. III, 15, 32, aliis. [53] Idem. [54] Idem, qui male pingit: ὁ θεὸς ⁓ ὑμῶν :. [55] Idem. Clausulam reprobant Cod. 58, Arab. 1, 2.

CAP. XX. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 16, 18, alii. [2] Sic in textu Codd. 19, 108, 118. [3] Cod. VII in marg. manu 1ma (bis). Sic in marg. sine nom. Codd. X (in priore loco), Lips. (idem), 85 (bis, cum

2. עַם הָאָרֶץ. Ο΄. τὸ ἔθνος τὸ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄλλος· ὁ λαὸς τῆς γῆς.[4]

4. וְאִם הַעְלֵם יַעְלִימוּ עַם הָאָרֶץ. *Si autem aversione averterit populus terrae.* Ο΄. ἐὰν δὲ ὑπερόψει ὑπερίδωσιν οἱ αὐτόχθονες τῆς γῆς. Ἄλλος· καὶ ἐὰν κρύψει κρύψωσιν ὁ λαὸς τῆς γῆς.[5]

לַמֹּלֶךְ. Ο΄. ἄρχοντι. Ἀ. τῷ Μολόχ.[6]

5. הַזֹּנִים אַחֲרָיו. *Qui scortantur ad exemplum ejus.* Ο΄. τοὺς ὁμονοοῦντας αὐτῷ. Ἄλλος· (τοὺς) πορνεύοντας ὀπίσω (αὐτοῦ).[7]

אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ. Ο΄. εἰς τοὺς ἄρχοντας. Ἄλλος· ὀπίσω τοῦ Μολόχ.[8]

6. תִּפְנֶה אֶל־הָאֹבֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים. Ο΄. ἐπακολουθήσῃ ἐγγαστριμύθοις ἢ ἐπαοιδοῖς. Ἄλλος· ἐκκλίνῃ πρὸς τοὺς θελητὰς, καὶ πρὸς τοὺς γνώστας.[9]

7. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἁγιασθήσεσθε.[10]

8. אֶת־חֻקֹּתַי. Ο΄. τὰ προστάγματά (Ἄλλος· ἠκριβασμένα) μου.[11]

9. יְקַלֵּל. Ο΄. κακῶς εἴπῃ. Ἄλλος· καταράσηται.[12] Ἄλλος· καθυβρίσῃ.[13]

9. דָּמָיו בּוֹ. Ο΄. ἔνοχος ἔσται. Ἄλλος· αἷμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ.[14]

11. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב. Ο΄. καὶ ἐάν τις (Ἄλλος· καὶ ἄνθρωπος ὃς ἂν[15]) κοιμηθῇ.

אֶת־אֵשֶׁת אָבִיו. Ο΄. μετὰ γυναικὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. [Τὸ Σαμαρειτικόν· μετὰ γυναικὸς ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.][16]

עֶרְוַת. Ο΄. ἀσχημοσύνην. Ἄλλος· αἰδῶ.[17]

דְּמֵיהֶם בָּם. Ο΄. ἔνοχοί εἰσι. Ἄλλος· αἵματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.[18]

12. תֶּבֶל עָשׂוּ. Ο΄. ἠσεβήκασι γάρ. (Ἀ.) ἀπειρημένον (ἐποίησαν). (Θ.) θαβὲλ ἐποίησαν.[19]

14. זִמָּה. Ο΄. ἀνόμημα. Ἄλλος· ζέμμα.[20]

16. לְרִבְעָה. Ο΄. βιβασθῆναι. Ἄλλος· συγγενέσθαι.[21]

17. חֶסֶד. *Probrum.* Ο΄. ὄνειδος. Ἄλλος· † φεισες, s. φεισεις.[22]

עֲוֹנוֹ יִשָּׂא. Ο΄. ἁμαρτίαν κομιοῦνται. Ἄλλος· ἁμαρτίαν αὐτοῦ λήψεται.[23]

18. אֶת־מְקֹרָהּ. Ο΄. τὴν πηγὴν (Ἄλλος· ῥύσιν[24]) αὐτῆς.

τοῦ Μολὸχ), 130 (bis, cum τοῦ Μολώχ). In posteriore loco Cod. 58 in textu: τῷ Μολὸχ, ὅ ἐστι τῷ εἰδώλῳ. [4] Sic in marg. Codd. X, 85. [5] Cat. Niceph. p. 1096. Codd. 85, 130, in marg. sine nom.: ἐκκρύψει κρύψωσιν ὁ λ. τῆς γῆς. [6] Cod. VII, ut ante. Sic in marg. sine nom. Codd. 128, 130 (cum τοῦ Μολώχ). [7] Cod. X in marg. [8] Sic in marg. Codd. 85, 130 (uterque cum εἰς τὸν ἄρχοντα in textu). [9] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), 85 (cum ἐκκλίνει), 130. Montef. e Cod. 85 eruit: Ἀ. ἐκκλίνει κ. τ. ἑ., invito Holmesii amanuensi. Cf. ad Cap. xix. 31. [10] Sic Comp., Codd. VII (in marg. char. unciali, cum -σθαι), 19, 54, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [11] Sic in marg. Codd. 85, 130 (uterque cum ἀκριβασμένα, non, ut Holmes., ἀκριβάσματα). Cf. ad Cap. xviii. 26. [12] Cat. Niceph. p. 1096. Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. ad Cap. xix. 14. [13] Cod. X in marg., teste Montef. Holmesius ex eodem exscripsit: κατηράσατο. καθυβρίσῃ; et paulo post ad κακῶς εἶπεν: κατηράσατο. [14] Sic in marg. Codd. X, 85, 130 (cum ἐπ' αὐτῷ). [15] Sic in textu Codd. 54, 75, Arm. 1. [16] "Samaritani lectionem mutuamur ex tribus Regiis, quorum unus alteram lectionem affert, nempe, [μετὰ] τῆς μητρὸς αὐτοῦ."—*Montef.* Versio Samaritana, quae nunc fertur, ab Hebraeo non discedit. Sed revera lectio pertinet ad v. 20, ubi vide. [17] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. xviii. 7. [18] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, et (ad v. 16) 130. [19] Codd. X, Lips., in marg.: ἀπειρημένον θαβὲλ ἐποίησαν. Codd. 85, 130, in marg.: βαβὲλ ἐποίησαν. Cf. ad Cap. xviii. 23. [20] Sic in marg. Codd. X (cum ζ. πορνεία), Lips. (idem), 85, 130. Cf. ad Cap. xviii. 17. [21] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. xviii. 23. Cod. VII in marg. manu 2da: κοιτασθῆναι. [22] Sic in marg. Cod. X. Prior scriptura est in schedis Montefalconii, altera apud Holmesium. Montef. tamen in *Appendice* edidit φασες, mire notans: "Sic videtur esse חֶסֶד Graecis literis expressum pro χασέδ." Scriptura φεισες nescio an innuere possit vocabulum vix Graecum φεῖσις, quod cum חֶסֶד, *misericordia*, consonat: altera autem φασες a φάσις, *delatio, malus rumor*, proxime abest. Sed vereor ne hoc sit hariolari. [23] Sic in textu Comp., Codd. VII, X, Lips. (cum κομιοῦνται in marg.), 15, 16, 18, alii (inter quos 85, 130, uterque cum αὐτῶν κομιοῦνται in marg.). [24] Sic in marg. Codd. X, Lips. Ad ἀποκαθημένης Cod. VII in

19. כִּי אֶת־שְׁאֵרוֹ הֶעֱרָה עֲוֺנָם יִשָּׂאוּ. Ο΄. τὴν γὰρ οἰκειότητα ἀπεκάλυψεν, ἁμαρτίαν ἀποίσονται. Ἄλλος· ὅτι τὴν σάρκα αὐτῶν ἠσχημόνησεν, ἀνομίαν αὐτῶν ἀροῦσιν.[25] Ἄλλος· ὅτι τὸ λίμμα αὐτοῦ . . .[26]

20. וְאִישׁ אֲשֶׁר. Ο΄. ὃς ἄν. Alia exempl. καὶ ἀνὴρ (s. ἄνθρωπος) ὃς ἄν.[27]

אֶת־דֹּדָתוֹ. *Cum amita* (uxore patrui) *ejus*. Ο΄. μετὰ τῆς συγγενοῦς αὐτοῦ. Ἄλλος· δωδαθῶ.[28] Ἄλλος· (μετὰ) γυναικὸς θείου αὐτοῦ.[29] Τὸ Σαμαρειτικόν· μετὰ γυναικὸς ἀδελφοῦ πατρὸς (s. τῆς μητρὸς) αὐτοῦ.[30]

דֹּדוֹ. Ο΄. τῆς συγγενείας αὐτοῦ. Ἄλλος· δωδῶ.[31] Ἄλλος· τοῦ θείου αὐτοῦ.[32]

21. נִדָּה. Ο΄. ἀκαθαρσία. Ἄλλος· νεδδά. Ἄλλος· μίασμα.[33]

עֲרִירִים יִהְיוּ. Ο΄. ἄτεκνοι ἀποθανοῦνται (Σ. Θ. ἔσονται[34]).

22. חֻקֹּתַי. Ο΄. τὰ προστάγματά (Ἄλλος· ἠκριβωμένα[35]) μου.

וְלֹא־תָקִיא אֶתְכֶם. Ο΄. καὶ οὐ μὴ προσοχθίσῃ ὑμῖν (Σ. ἐξεμέσῃ ὑμᾶς. Θ. ἀποβάλῃ ὑμᾶς[36]).

23. בְּחֻקֹּת הַגּוֹי. Ο΄. τοῖς νομίμοις τῶν ἐθνῶν. Ἄλλος· ἐν τοῖς ἠκριβασμένοις τοῦ ἔθνους.[37]

אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם. Ο΄. οὓς ἐξαποστέλλω ἀφ᾽ ὑμῶν. Οἱ λοιποί· ἃ ἐκβάλλω ἐγὼ ἀπὸ προσώπου ὑμῶν.[38]

וָאָקֻץ. Ο΄. καὶ ἐβδελυξάμην (Ἄλλος· ὠργίσθην[39]).

25. וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה. *Et in omnibus quibus reptat terra*. Ο΄. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἑρπετοῖς τῆς γῆς. Ἄλλος· (καὶ ἐν πᾶσιν) οἷς ἐξέρπει ἡ ἀδαμά.[40]

27. בָּהֶם. Ο΄. αὐτῶν. Ἄλλος· ἐν αὐτῷ.[41]

אוֹב אוֹ יִדְּעֹנִי. Ο΄. ἐγγαστρίμυθος ἢ ἐπαοιδός. Ἄλλος· θελητὴς ἢ γνώστης.[42]

CAP. XXI.

5. וּפְאַת. Ο΄. καὶ τὴν ὄψιν (Ἄλλος· τὸ φαάθ[1]).

6. כִּי אֶת־אִשֵּׁי יְהוָֹה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם. Ο΄. τὰς γὰρ θυσίας κυρίου δῶρα τοῦ θεοῦ αὐτῶν. Ἄλλος· ὅτι τὰ πυρὰ κυρίου ἄρτους θεοῦ αὐτῶν.[2]

---

marg. manu 2da: κεκοινωμένης ἀπὸ τῆς συνηθείας. [25] Sic in marg. Codd. X (qui Aquilae immerito tribuit), Lips. (sine nom.). Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 96. [26] Cod. X in marg. Cf. ad Cap. xviii. 6. Ad τὴν γὰρ οἰκειότητα Cod. 130 in marg.: ὅτι τὸ αἷμα (sic) αὐτοῦ. Cf. ad Cap. xviii. 12. [27] Prior lectio est in Codd. VII (ex corr. char. unciali), 58; posterior in Codd. 54, 74, 76, Arab. 1, 2, Arm. [28] Sic in marg. Codd. 85, 130. [29] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 74, alii. [30] Codd. 57, 73, Cat. Niceph. p. 1098 (cum τῆς μητρός). In versione Samaritana habetur, עם עביבתה, *cum amita ejus*. Cf. ad v. 11. [31] Cod. 130 in marg. [32] Sic in textu Codd. X, 54, 74, alii. Cod. Lips. in marg.: ἀσχημοσύνην τοῦ θείου αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν. [33] Codd. 85, 130, in marg.: νεδδά. Codd. X, Lips., in marg.: νεδδά ἐστι μίασμα (μίαμα Lips.). Cf. ad Cap. xviii. 19. [34] Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 130. Hesych.: "Hoc autem ostendit etiam Sym. edens planius, sed et Theod., qui pro eo quod dictum est, *sine filiis morientur*, *sine filiis erunt*, uterque ediderunt." Lectionem duorum interpretum etiam ad v. 20, ubi in Hebraeo est יָמֻתוּ, perperam applicat Montef. [35] Sic in marg. Cod. 85, qui ad κρίματα male refert.

[36] Codd. X, Lips., in marg. sine nom.: ἀποβάλῃ ἐξολοθρεύσει, ubi vox posterior glossam sapit. Cod. 85 in marg.: ἐπιβάλῃ ὑμᾶς. Cod. 130 in marg.: ἐπιβάλῃ ὑμῖν. Hesych.: "Hoc est enim *evomere*, quod et Symmachus, similiter et Theodotion *abjicere* edidit." Unde Montef. eruit: Σ. Θ. ἀποβάλῃ ὑμᾶς. Sed Hesychii locus sic distinguendus est: "Quod et Symmachus similiter [h. e. *evomere*], et Theod. *abjicere* edidit." Cf. ad Cap. xviii. 28. Glossae in marg. Cod. VII: οὐ μὴ ἀπαρεσθῇ. οὐ μὴ βδελύξηται. [37] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [38] Hesych.: "*Quas ego expulsurus sum*, ait, *ante vos*: quod ceteri interpretum ediderunt: *quas ejicio ego a facie vestra*, LXX autem, *a vobis*; id est, daemonia." [39] Sic in marg. Codd. X, Lips. [40] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130, qui omnes ἐξέρπειν ἀδαμὰ scribunt. Cf. Hex. ad Gen. ii. 7. iii. 18. [41] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 54, 129. [42] Sic Cod. X in marg. Codd. 85, 130, in marg.: θελητής. Cf. ad v. 6.

CAP. XXI. [1] Sic Cod. 130 in marg. Cf. ad Cap. xix. 27. [2] Sic in marg. Codd. 85, 130. Pro πυρὰ (cf. ad Cap. ii. 9) Montef. e Cod. 85 edidit πύρρα (sic); Holmesii autem amanuensis παρὰ (sic).

7. זֹנָה. Οʹ. *πόρνην.* Ἄλλος· *ἐνδιηλλαγμένην.*[3]

וַחֲלָלָה. Οʹ. *καὶ βεβηλωμένην.* Schol. [Ἄλλος·] *ἀκάθαρτον, λεπρῶσαν, ἢ ἐν αἱμορροίᾳ, ἢ ἐθνικήν.*[4]

8. כִּי אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב. Οʹ. *τὰ δῶρα κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν οὗτος προσφέρει.* Οἱ λοιποί· *ὅτι τοὺς ἄρτους τοῦ θεοῦ σου αὐτὸς προσφέρει.*[5]

10. אֲשֶׁר־יוּצַק. Οʹ. *τοῦ ἐπικεχυμένου.* Ἄλλος· *ᾧ ἐπεχύθη.*[6]

שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. Οʹ. *τοῦ ἐλαίου τοῦ χριστοῦ.* Ἄλλος· *τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως.*[7]

וּמִלֵּא אֶת־יָדוֹ. *Et* qui *impleverit manum suam* (consecratus fuerit). Οʹ. *καὶ τετελειωμένου* (alia exempl. add. *τὰς χεῖρας αὐτοῦ*[8]).

אֶת־הַבְּגָדִים. Οʹ. *τὰ ἱμάτια.* Alia exempl. *τὰ ἅγια.*[9] Οἱ λοιποί· *τὰ ἱμάτια.*[10]

לֹא יִפְרָע. *Non nudabit.* Οʹ. *οὐκ ἀποκιδαρώσει.* Ἄλλος φησίν· *οὐκ ἀπομιτρώσει.*[11] Ἄλλος· *οὐκ ἀποκαλύψει.*[12]

יִפְרֹם. *Disrumpet.* Οʹ. *διαρρήξει.* Ἄλλος· *παραλύσει.*[13]

11. וְעַל כָּל־נַפְשֹׁת מֵת. Οʹ. *καὶ ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελευτηκυίᾳ* (Ἄλλος· *πάσαις ψυχαῖς νεκραῖς*[14]).

12. וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ. Οʹ. *καὶ ἐκ τῶν ἁγίων* (Ἄλλος· *τοῦ ἁγιάσματος*[15]).

כִּי נֵזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו. *Nam consecratio olei unctionis Dei sui est super eo.* Οʹ. *ὅτι τὸ ἅγιον ἔλαιον τὸ χριστὸν τοῦ θεοῦ ἐπ' αὐτῷ.* Ἀ. *ὅτι ἀφόρισμα ἔλαιον ἀλείμματος θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ.* Σ. *ὅτι ἄθικτον ἔλαιον τοῦ χρίσματος τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ.* Θ. *ὅτι τὸ ναζὲρ ἔλαιον τὸ χριστὸν παρὰ θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ.*[16]

14. מֵעַמָּיו. Οʹ. *ἐκ τοῦ λαοῦ* (alia exempl. *γένους*[17]) *αὐτοῦ.*

17. לֵאמֹר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. *λέγων.*[18]

אֲשֶׁר. Οʹ. *τινί.* Ἄλλος· *ἐν ᾧ.*[19]

לֶחֶם. Οʹ. *τὰ δῶρα.* Οἱ λοιποί· *τοὺς ἄρτους.*[20]

18. פִּסֵּחַ. *Claudus.* Οʹ. *χωλός.* Ἄλλος· *βλαισός.*[21]

20. דַק. *Pusillus.* Οʹ. *ἔφηλος* (*lentiginosus*). Ἄλλος· *νᾶνος.*[22]

תְּבַלֻּל בְּעֵינוֹ. *Maculatus* (Graeco-Ven. *λελευκωμένος*) *oculo suo.* Οʹ. *πτίλλος* (s. *πτιλὸς*[23]) *τοὺς*

---

[3] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum *ἐνδιηλαγμένην*). Vox est Aquilae peculiaris, sed pro Hebraeo קְדֵשָׁה, quod idem sonat. Cf. Hex. ad Hos. iv. 14. [4] Cat. Niceph. p. 1101. Idem scholium Montef. e Cod. Regio protulit ad Cap. xx. 18, cum quo loco nihil commune habet, et ex eo notam hexaplarem commentus est: Οʹ. *ἀποκαθημένης.* Ἄλλος· *ἐν αἱμορροίᾳ.* Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 98. [5] Hesych.: "Etenim quod LXX dixerunt: *Dona Domini Dei vestri ipse* [*αὐτὸς* Codd. 74, 75] *offeret*, ceteri interpretum ediderunt: *Quia panes Dei tui ipse offeret.*" Cod. 130 in marg.: *ὅτι τοὺς ἄρτους.* [6] Cod. 130 in marg. (non, ut Holmes., *ᾧ επιχυθη*). Arm. 1 in textu: *cujus in caput infusum est.* [7] Sic in textu Codd. 54, 75, Arm. 1. In Codd. X, Lips., 18, duplex est lectio: *τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεως τοῦ ἐλαίου τοῦ χριστοῦ.* [8] Sic Comp., Codd. VII (in marg. manu 2da), X, 15 (sine *αὐτοῦ*), 18, alii, Arm. 1. [9] Sic Comp., Codd. X, Lips., 15, 16, 18, alii (inter quos Cod. 130 in marg.). [10] Codd. X, Lips. [11] Cat. Niceph. p. 1102. Sic in textu Codd. 54, 55, 71, 75; in marg. autem Codd. 85, 130, uterque cum *μιτρώσει.* [12] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cod. VII in marg. manu 2da: *οὐκ ἀποσκεπάσει.* [13] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. Cap. xiii. 45 in LXX. [14] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130 (cum *π. ταῖς ψ.*). [15] Sic in marg. Codd. 85, 130. [16] Euseb. in Dem. Evang. p. 349, qui praeterea notat: *Ὥστε εἶναι τὸ ναζὲρ κατὰ μὲν τοὺς Οʹ, ἅγιον· κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν, ἀφόρισμα· κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον, ἄθικτον· ὥστε ἐκ τούτου τὸ ναζιραῖον ὄνομα σημαίνειν ἤτοι τὸ ἅγιον, ἢ τὸν ἀφωρισμένον, ἢ τὸν ἄθικτον.* Ad Aquilam cf. Hex. ad 2 Reg. i. 10. 4 Reg. xi. 12. Psal. cxxxi. 18. Ad Sym. cf. ad Cap. viii. 9. [17] Sic Comp., Codd. X, XI, Lips., 15, 16, alii, Arm. 1. Hesych.: "Secundum LXX autem, *virginem de genere suo accipiet.*" [18] Sic Comp., Ald., Codd. X, Lips., 15, 18, alii. [19] Cod. X in marg. [20] Codd. X, 130. Cod. 54 in textu: *τὰ δῶρα τοὺς ἄρτους.* [21] Cod. X in marg.: *βλέσος* (sic). [22] Sic in marg. Codd. X (ad *πτίλλος*), Lips. (ad *ἔφηλος*), uterque cum *νάνος.* Nobiscum facit interpres Samaritanus, qui pro דַק dedit ננוס. Ad *ἔφηλος* Cod. VII in marg. manu 2da: *φακωτός* (a *φακὸς*, quod Hesych. exponit: *μελασμά τι ἐν τῇ ὄψει*). [23] Cod. VII in

ὀφθαλμούς. Ἀ. ὑπόχυμα ...[24] Aliter: Ἀ. Σ. Θ. λεύκωμα (ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς).[25] Ἄλλος· στρεβλός ...[26]

20. מְרוֹחַ אָשֶׁךְ. *Contritus testiculis.* Ο΄. μονόρχις. Ἄλλος· ὑστερῶν πνεῦμα.[27]

21. אֶת־אִשֵּׁי. Ο΄. τὰς θυσίας. Ἄλλος· (τὰ) πυρά.[28]

לֶחֶם. Ο΄. τὰ δῶρα. Ἄλλος· τοὺς ἄρτους.[29]

23. לֹא יִגַּשׁ. Ο΄. οὐκ ἐγγιεῖ. Ἄλλος· οὐ προσελεύσεται.[30]

Cap. XXI. 13. ⁓ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ ◄.[31]

Cap. XXII.

2. וְיִנָּזְרוּ. *Et separent se.* Ο΄. καὶ προσεχέτωσαν (Ἄλλος· φυλασσέσθωσαν[1]).

3. מִלְּפָנַי. Ο΄. ἀπ' ἐμοῦ. Ἄλλος· ἀπὸ προσώπου μου.[2]

4. אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע. Ο΄. καὶ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος. Ἄλλος· ἀνὴρ ἀπὸ σπέρματος.[3]

4. צָרוּעַ אוֹ זָב. Ο΄. λεπρᾷ ἢ γονορρυεῖ. Alia exempl. λεπρὸς ἢ γονορρυής.[4] Ἄλλος· λεπρὸς ἢ ῥέων.[5]

6. וְלֹא יֹאכַל. Ο΄. οὐκ ἔδεται. Alia exempl. οὐ φάγεται.[6]

7. לַחְמוֹ. Ο΄. ἄρτος ((Σ.) τροφὴ[7]) αὐτοῦ.

8. טְרֵפָה. Ο΄. θηριάλωτον. Ἄλλος· ἀπερριμμένον.[8]

10. זָר. Ο΄. ἀλλογενής. Ἄλλος· ἀλλότριος.[9]

11. בּוֹ. Ο΄. ἐκ τῶν ἄρτων αὐτοῦ. Ἄλλος· ἀπ' αὐτῶν.[10]

בְּלַחְמוֹ. Ο΄. τῶν ἄρτων αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. τῶν ἁγίων. [Ἀ.] Σ. τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Θ. (φάγονται) ἐν τοῖς ἄρτοις αὐτοῦ.[11]

13. מִלֶּחֶם. Ο΄. ἀπὸ τῶν ἄρτων (Ἄλλος· ἁγίων[12]).

14. אֶת־הַקֹּדֶשׁ. Ο΄. τὸ ἅγιον. Ἄλλος· ἀργύριον.[13]

15. אֶת־קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τὰ ἅγια τῶν υἱῶν (alia exempl. τῶν ἁγίων[14]) Ἰσραήλ.

---

marg. manu 2[da]: πτιλός (sic) ἐστι κατὰ τὸ σῶμα, ὁ τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν βεβλαμμένα ἔχων, τῶν τριχῶν ἀποπεσόντων. [24] Hesych.: "*Lippus, et albuginem habens in oculo*... *Suffusio* autem, quod Aq. edidit, quia non omnibus patet, sed solis doctis medicis, in tumore recte accipitur; neque enim ab omnibus passio haec, sed a solis illis, qui sciunt discernere quae ad animum pertinerent, cognoscitur." Pro *suffusione* Montef. tentat ὑπόχυσις, sed quod edidimus offert Cod. 58 in marg. (?) pro ἔφηλος. [25] Cod. VII in marg. manu 1[ma] (ad ἔφηλος): Ἀ. Σ. Θ. λεύκωμα. Codd. X, Lips., in marg. (ad πτίλλος): Οἱ λοιποί· λεύκωμα. Cod. 130 in marg. (ad ἢ πτίλλος τ. ὀ.): Ἀ. λεύκωμα; et sic sine nom. Codd. 54, 58, 85 (ad ἔφηλος). Praeterea ad ἔφηλος Cod. 56 in marg.: ἔχων λεύκωμα; et Cod. 128 in marg.: λεύκωμα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς. Nescio an Symmachus verterit: ἢ λεύκωμα ἔχων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, eumque, ut solet, imitatus fuerit Hieron., vertens: *et albuginem habens in oculo.* [26] Sic in marg. (ad πτίλλος, ut videtur) Codd. X, Lips. [27] Iidem. Fortasse ad מְרוֹחַ tantum pertinet lectio. [28] Cod. 130 in marg. (cum πύρα). Cf. ad Cap. ii. 3. [29] Cod. Lips. in marg. Sic ad v. 22 Cod. 130 in marg.; in textu autem Codd. X, 85. [30] Sic in marg. Codd. 85, 130. [31] Sic Grabius, nescio quo auctore.

Cap. XXII. [1] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cod. 54 in textu: φυλασσέσθ. καὶ προσεχ. [2] Sic in textu Codd. 54, 74, alii, Arm. 1. [3] Sic in marg. Codd. 85, 130. [4] Sic Comp., Codd. III, 19, 58, alii. [5] Sic in marg. Codd. X (cum ἢ λ. ἢ ῥ.), Lips. (idem), 85, 130. [6] Sic Codd. 16, 30, alii (inter quos 85, 130, uterque cum οὐχ ἅψηται in marg., unde Montef. dubitanter edidit: Ἄλλος· οὐχ ἅψεται). [7] Sic in marg. sine nom. Codd. X, Lips. Cf. nos in Hex. ad Gen. xlvii. 12. [8] Sic Cod. Lips. in marg. (cum ἀπεριμ.). Holmes. ad praecedens θνησιμαῖον affert: "ἀπερριμμένον margo X, Lips.," quod de Lipsiensi plane falsum est. De lectione Cod. X dubitatio subest; nam Montef. ex eo exscripsit: "Ο΄. ἀπερριμμένον. marg. θνησιμαῖον." Certe Graecum ἀπερριμμένον aptius cum נְבֵלָה quam cum טְרֵפָה componitur. Cf. 2 Reg. xxii. 46 in Hebr. et LXX. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [10] Sic in textu Cod. 55. [11] Cod. 130 in marg.: Ο΄. τῶν ἁγίων. Ἀ. Σ. αὐτοῦ (sic) τῆς τροφῆς αὐτοῦ. Θ. φάγονται κ.τ.ἑ. Ubi pro αὐτοῦ in priore loco fortasse scribendum ἀπό. Ad τῶν ἄρτων Codd. VII (ex corr. manu 2[da]), 85 (in marg.): τῶν ἁγίων. Cf. ad v. 13. [12] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [13] Iidem. Scholium esse videtur. [14] Sic Codd. 54, 75. Lectionem posuimus propter Hesychium, qui testatur: "Ubique districtione usus est, et Dominicum ministerium significans, secundum LXX duntaxat translationem, *sanctorum sancta* illud appellavit, quia sacrificium Sancti sanctorum est. *Israel* autem addens, etc."

15. יָרִימוּ. *Offerunt.* Ο΄. ἀφαιροῦσι. Alia exempl. ἀφοριοῦσι; alia, ἀναφέρουσι.[15]

18. וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ πάσῃ συναγωγῇ (※) υἱῶν (◄) Ἰσραήλ.[16]

לְכָל־נִדְרֵיהֶם. *Pro omnibus votis suis.* Ο΄. κατὰ πᾶσαν ὁμολογίαν (※) εὐχῶν (◄) αὐτῶν.[17] Ἄλλος· ἐξωμοσίαν.[18]

וּלְכָל־נִדְבוֹתָם. Ο΄. ἢ κατὰ πᾶσαν αἵρεσιν (Ἄλλος· θέλησιν[19]) αὐτῶν.

21. וְאִישׁ כִּי־יַקְרִיב. Ο΄. καὶ ἄνθρωπος ὃς ἂν προσενέγκῃ ※ τὰ δῶρα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν ὁμολογίαν αὐτῶν, ἢ κατὰ πᾶσαν αἵρεσιν αὐτῶν ◄.[20]

לְפַלֵּא־נֶדֶר. *Ad separandum* (consecrandum) *votum.* Ο΄. διαστείλας εὐχήν. Ἄλλος· τοῦ θαυμαστῶσαι ὅρκον.[21]

אוֹ לִנְדָבָה. Ο΄. ἢ κατὰ αἵρεσιν. Ἄλλος· ἢ εἰς ἑκούσιον.[22]

22. שָׁבוּר. *Fractum membris.* Ο΄. συντετριμμένον. Ἄλλος· ἄχρηστον.[23]

23. קָלוּט. *Pumilum.* Ο΄. κολοβόκερκον. Ἄλλος· κονδοκέρατον.[24]

נְדָבָה. Ο΄. σφάγια. Ἄλλος· ἑκούσιον.[25]

24. מָעוּךְ. *Compressum* (testiculis). Ο΄. θλαδίαν. Ἄλλος· σπάδοντα.[26]

כָּתוּת. *Contusum.* Ο΄. ἐκτεθλιμμένον. Ἀ. συγκεκολαμμένον (s. ἐκκεκολαμμένον).[27]

נָתוּק. *Evulsum.* (Potius: כָּרוּת. *Excisum.*) Ο΄. ἐκτομίαν.[28] Ἀ. κεκομμένον.[29]

25. בֶּן־נֵכָר. Ο΄. ἀλλογενοῦς. Ἄλλος· υἱοῦ ἀλλοτρίου.[30]

אֶת־לֶחֶם. Ο΄. τὰ δῶρα. Ἄλλος· τοὺς ἄρτους.[31]

יֵרָצוּ. Ο΄. δεχθήσεται. Ἄλλος· ἑκουσιασθήσεται.[32]

27. אִשֶּׁה. Ο΄. κάρπωμα. Ἄλλος· πυρόν.[33]

29. זֶבַח־תּוֹדָה. Ο΄. θυσίαν (alia exempl. add. αἰνέσεως[34]) εὐχὴν (Ἄλλος· εὐχαριστίαν[35]) χαρμοσύνης (Ἄλλος· αἰνέσεως.[36] Ἄλλος· ἐξομολογήσεως[37]).

---

[15] Prior lectio est in Codd. 15, 54, 64, 75; posterior in Comp., Codd. 16, 32, aliis (inter quos 85, cum προσφέρουσι in marg.). [16] Sic sine aster. Comp., Codd. VII, XI, 108, 118. In aliis συν. τῶν υἱῶν, vel τῇ συν. τῶν υἱῶν, legitur. [17] Codd. 85, 130, in marg.: εὐχῶν, quod propter casum secundum ex alio interprete sub asterisco insertum esse crediderim. [18] Sic in marg. (ad ὁμολογίαν) Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. xxiii. 38. [19] Sic in marg. Codd. X, Lips. In priore subjungitur alia lectio, εὐχὴν αὐτῶν, quae ad נִדְרֵיהֶם commodius aptetur. [20] Sic Codd. X (teste Montef., qui δέησιν pro αἵρεσιν αὐτῶν exscripsit), 85 (qui pingit: ※ καὶ ἄνθρωπος), et sine aster. Codd. Lips. (om. in fine αὐτῶν), 16 (cum δῶρα sine artic., et αὐτοῦ (bis) pro αὐτῶν), 18 (cum καὶ κατὰ pro κατὰ priore, et om. in fine αὐτῶν), 30, 54, alii, Arm. 1. Statim ad σωτηρίου Cod. 130 in marg.: τῶν εἰρηνικῶν. [21] Sic in marg. Codd. X, Lips. Vox θαυμαστῶσαι Aquilam sapit (cf. Hex. ad Lev. xxvii. 2. Jesai. xxviii. 29), non ita ὅρκον pro εὐχήν. [22] Sic in marg. Codd. X (sine ἢ, et ad εἰς δεκτόν; cf. ad Cap. xxii. 25. xxiii. 11), Lips. (idem), 85, 130. [23] Sic in marg. Codd. X, Lips. [24] Iidem. Vox sequioris Graecitatis, ejusdem farraginis ac κόνδουρος, a κονδὸς, *brevis*. Pro שָׂרוּעַ וְקָלוּט Graeco-Ven. interpretatus est: ὑπερτεταμένον ἢ βεβραχυμένον. [25] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [26] Sic in marg. Codd. X (ad ἐκτεθλιμμένον, teste Montef.), Lips. (ad θλαδίαν). [27] Codd. Lips. (cum ἐκκ.), 85, 130. Huc fortasse pertinet lectio Cod. X (ad ἐκτομίαν): Ἀ. ἐκκεκομμένον. [28] Pro Hebraeo וְנָתוּק וְכָרוּת, *et evulsum, et excisum,* LXX transtulerunt: καὶ ἐκτομίαν, καὶ ἀπεσπασμένον, negligenter, ut videtur, pro: καὶ ἀπεσπασμένον (vid. Jos. viii. 6. Jud. xvi. 9 in Hebraeo et LXX), καὶ ἐκτομίαν. Sic Graeco-Ven.: ἀνεσπασμένον τε καὶ τετμημένον. Hieron. vero, a Senioribus in errorem inductus: *vel sectis ablatisque testiculis.* [29] Sic (ad ἐκτομίαν) Cod. 85. Codd. X (ad ἀπεσπασμένον), Lips. (ad ἐκτομίαν): Ἀ. κεκρυμμένον, vitiose, ut videtur, pro κεκομμένον. Hanc autem lectionem non ad נָתוּק, sed ad כָּרוּת pertinere, ex usu Aquilae vel in locutione notissima כָּרַת בְּרִית, κόπτειν συνθήκην, colligi potest. Denique Cod. VII in marg. manu 2da (ad ἐκτομίαν, ut videtur): κεκομμένον. [30] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [31] Sic in marg. Codd. 85, 130. Ad τὰ δῶρα Codd. X, Lips., in marg.: τὰ ἅγια. [32] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad v. 21. [33] Sic (non πυῤῥὸν) Cod. 85 in marg. [34] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cod. 75 in textu (pro θ. εὐχὴν χαρμ.): θυσίαν αἰνέσεως. [35] Cod. X in marg. [36] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Cod. 54. [37] Sic Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Psal. xxv. 7. xli. 5. Jerem. xxxiii. 11.

29. לִרְצֹנְכֶם. Ο΄. εἰς δεκτὸν ὑμῖν. Ἄλλος· τῇ βουλήσει ὑμῶν.[38]

Cap. XXII. 20. (÷) κυρίῳ (↙).[39] 21. (÷) ἢ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν (↙).[40]

Cap. XXIII.

3. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן. Ο΄. σάββατα ἀνάπαυσις. Ἄλλος· σαββάτων ἑτοιμασία.[1]

5. פֶּסַח. Ο΄. πάσχα. Ἄλλος· ἐπίβασις.[2]

6. תֹּאכֵלוּ. Ο΄. ἔδεσθε. Ἄλλος· φάγεσθε.[3]

7. מְלֶאכֶת עֲבֹדָה. *Opus cum labore conjunctum.* Ο΄. ἔργον λατρευτόν (Ἄλλος· δουλευτόν.[4] Ἄλλος· ἐργάσιμον[5]).

8. אִשֶּׁה. Ο΄. ὁλοκαυτώματα. Ἄλλος· πυρά.[6]

11. וְהֵנִיף. *Et huc illuc agitabit.* Ο΄. καὶ ἀνοίσει (Ἄλλος· ἀφοριεῖ[7]).

אֶת־הָעֹמֶר. Ο΄. τὸ δράγμα (Ἄλλος· γόμερ[8]).

11. לִרְצֹנְכֶם. Ο΄. δεκτὸν (Ἄλλος· ἑκούσιον[9]) ὑμῖν.

מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת. Ο΄. τῇ ἐπαύριον τῆς πρώτης (Ἄλλος· τοῦ σαββάτου[10]). Ἄλλος· τῇ μετὰ τὸ σάββατον.[11]

12. כֶּבֶשׂ. Ο΄. πρόβατον. Ἄλλος· ἀμνόν.[12]

13. אִשֶּׁה. Ο΄. θυσία. Ἄλλος· πυρόν.[13]

14. וְקָלִי וְכַרְמֶל. *Et* (spicas) *torrefactas, et* (polentam) *frugis novae.* Ο΄. καὶ πεφρυγμένα χίδρα νέα (Οἱ λοιποί· (καὶ) ἁπαλά. Ἄλλος· καὶ λεπιστά[14]).

15. מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת. Ο΄. ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῶν σαββάτων. Ἄλλος· (ἀπὸ) τῆς πρώτης τοῦ σαββάτου.[15]

הַתְּנוּפָה. Ο΄. τοῦ ἐπιθέματος. Ἄλλος· τοῦ ἀφορίσματος.[16]

שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת. Ο΄. ἑβδομάδας ὁλοκλήρους. Ἄλλος· σάββατα ἄμωμα.[17]

---

[38] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cod. VII in marg. manu 2da: εἰς θέλημα. [39] Deest in Codd. 58, 118. [40] Haec desunt in Codd. 30, 58, 128, Arab. 1, 2.

Cap. XXIII. [1] Sic in marg. Codd. X, Lips. "Margo Cod. 130 habet a prima manu σαββάτων, ut legendum sit σάββατα σαββάτων ἀνάπαυσις."—*F. C. Alter.* [2] Sic in marg. Codd. X, Lips. Versionem non esse unius e tribus interpretibus, probant Hex. ad Exod. xii. 11. [3] Sic in marg. Codd. 58, 85, 130; in textu autem Codd. X, XI, 15, 18, alii. [4] Cat. Niceph. p. 1125. Sic in marg. ad v. 7, Codd. 58, 130; ad v. 8, Codd. 85, 130; ad v. 21, Codd. X, Lips., 85, 130; ad v. 25, Cod. 130; ad v. 36, Codd. 85, 130. [5] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. [6] Sic in marg. Codd. 85 (non πυρρά), 130. [7] Sic in marg. Codd. X, Lips. Mox pro φέρητε (v. 12) ἀφορίζητε testantur Codd. 54, 74, alii. Cf. ad Cap. vii. 30. [8] Cod. VII in marg. manu 2da. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. [10] Cod. 85 in marg. Post πρώτης add. τῶν σαββάτων Ald., Codd. 29, 83. [11] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. [12] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [13] Cod. 85 in marg. Eadem lectio latet in Cod. 130, qui ad ἐλαίῳ in marg. pingit: πυρότῳ (πυρὸν τῷ). Mox ad θυσία (v. 18) Codd. 85, 130, in marg.: πυρόν. (Ad εἶν (sic) in fine v. 13 Cod. VII in marg. manu 2da: ξέστου, quod falsum est; siquidem τὸ הִין continet duodecim לֻגִּים, sive ξέστας. Cf. ad Cap. xiv. 10.) [14] Cod. 130 (ad πεφρυγμένα): Οἱ λοιποί· ἄναλα (sic). Cod. 85 in marg. (ad χίδρα) sine nom.: ἄναλα, pro quo Montef. tentat non Graecum αὔαλα, *arefacta*, ut ad קָלִי referatur. Proculdubio rescribendum ἁπαλά, quod in marg. (ad χίδρα) sine nom. habet Cod. 58. Cf. ad Cap. ii. 14, ubi lectionem Aquilae et Symmachi ἁπαλὰ ad כַּרְמֶל, non ad גֶּרֶשׂ, aptandam esse, e praesenti loco evidenter apparet. Porro Codd. X, Lips. ad πεφρ. χίδρα afferunt: Οἱ λοιποί· ἁπαλὰ καὶ λεπιστά, quae duplex versio est, ni fallor, ejusdem vocabuli כַּרְמֶל. (Reapse interpres Samaritanus in utroque loco pro כַּרְמֶל posuit קליף, *decorticatum*, λεπιστόν.) Tandem audiendus est Hesychius: "*Et polentam et pultes non comedetis ex segete . . .* sive secundum LXX: *Et fricta cedrinea non manducabitis . . .* Oblatio enim praesentium donorum, quam esse mysterium Unigeniti ostendimus, reconciliavit nos Deo, et cibum nobis *novae polentae et pultium*, sive ut LXX, *cytrorum* [MS. *citrorum*] praestitit. Non enim *nova* solum, sed et *cytra* Christi praecepta sunt: sive ut *mollia;* sic enim *cytra* alii interpretes ediderunt; . . . sive ut *manibus contrita et mundata; cytra* enim et hoc interpretantur." Ubi ad postremam interpretationem praeter Samaritanum appellari possunt Syrus et Chaldaeus, qui כַּרְמֶל in ܦܪܘܟܐ et פֵּירוּכָן vertunt. [15] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. ad v. 11. [16] Sic in marg. Codd. Lips., 85, 130; in textu autem Codd. 54, 74, 75, alii. Minus probabiliter Nobil.: Ἄλλος φησὶν, ἀφορίσματα. [17] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130.

16. הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת. Οʹ. τῆς ἐσχάτης ἑβδομάδος. Ἄλλος· τοῦ σαββάτου (τοῦ) ἑβδόμου.[18]

17. תְּנוּפָה. Οʹ. ἐπίθεμα. Ἄλλος· ἀφαίρεμα.[19]

תֵּאָפֶינָה. Οʹ. πεφθήσονται. Ἄλλος· ὀπτηθήσονται.[20]

18. תְּמִימִם. Οʹ. ἀμώμους. Ἄλλος· τελείους.[21]

וּמִנְחָתָם. Οʹ. καὶ αἱ θυσίαι (Ἄλλος· καρπώσεις. Ἄλλος· προσφοραὶ[22]) αὐτῶν.

נִיחֹחַ. Οʹ. εὐωδίας. Ἄλλος· ἀναπαύσεως.[23]

19. שְׁלָמִים. Οʹ. σωτηρίου. Ἄλλος· εἰρηνικῶν.[24]

20. וְהֵנִיף הַכֹּהֵן אֹתָם ... תְּנוּפָה. Οʹ. καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ... ἐπίθεμα. Alia exempl. καὶ ἀφοριεῖ αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ἀφόρισμα ...[25]

21. בְּעֶצֶם. Οʹ. Vacat. Ἄλλος· ἐν ἐγκρατείᾳ.[26]

22. פְּאַת. Οʹ. τὸ λοιπόν. Ἄλλος· τὸ φαάθ.[27]

וְלֶקֶט. *Et spicilegium.* Οʹ. καὶ τὰ ἀποπίπτοντα (Ἄλλος· συλλέγματα[28]).

תַּעֲזֹב אֹתָם. Οʹ. ὑπολείψεις αὐτά. Ἄλλος· ἀφήσεις αὐτά.[29]

24. בְּאֶחָד. Οʹ. μιᾷ. Ἄλλος· πρώτῃ.[30]

שַׁבָּתוֹן. *Celebratio sabbati.* Οʹ. ἀνάπαυσις. Ἄλλος· σαββάτων (s. σάββατον).[31]

24. תְּרוּעָה. *Clangor* (tubae). Οʹ. σαλπίγγων. Ἄλλος· σαλπισμός.[32]

27. אַךְ. Οʹ. καί. Ἄλλος· πλήν.[33]

וְעִנִּיתֶם. Οʹ. καὶ ταπεινώσετε (Ἄλλος· κακώσετε.[34] Schol. νηστεύσατε[35]).

28. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. *Hoc ipso die.* Οʹ. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Ἄλλος· ἐν ἐγκρατείᾳ τῆς ἡμέρας ταύτης.[36]

29. תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם. Οʹ. ταπεινωθήσεται ἐν αὐτῇ (τῇ ἡμέρᾳ). Ἄλλος· νηστεύσῃ ἐγκρατῶς.[37]

36. עֲצֶרֶת. *Concio populi* (s. *Clausula festi*). Οʹ. ἐξόδιον. Ἄλλος· ἐπίσχεσις (s. ἐπισύσχεσις).[38]

38. מִלְּבַד. Οʹ. πλήν. Ἄλλος· παρεκτός.[39]

נִדְרֵיכֶם. Οʹ. τῶν εὐχῶν (Ἄλλος· ἐξωμοσιῶν[40]) ὑμῶν.

39. בְּאָסְפְּכֶם. Οʹ. ὅταν συντελέσητε (Ἄλλος· συναγάγητε[41]).

תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְהוָֹה. Οʹ. ἑορτάσατε (※) τὴν ἑορτὴν (◄) τῷ κυρίῳ.[42]

שַׁבָּתוֹן. Οʹ. ἀνάπαυσις. Ἄλλος· σάββατον.[43]

40. פְּרִי עֵץ הָדָר. *Fructus arborum decoris* (secundum Hebraeos *mala citrea;* secundum

---

[18] Sic in marg. Codd. 85, 130. [19] Iidem. [20] Cod. VII in marg. manu 2[da]. Cf. Hex. ad Exod. xii. 39. [21] Idem. Cf. ad Cap. ix. 3. [22] Ad θυσίαι Cod. Lips. in marg.: καρπώσεις. προσφοραί; Cod. X autem ad θύσιαι: καρπώσεις; ad σπονδαί: προσφοραί; parum probabiliter uterque. Pro προσφοραὶ fortasse scribendum προσφορὰ, ut ad אִשֶּׁה referatur. Cf. ad Cap. iii. 16. [23] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85. Cf. ad Cap. i. 9. [24] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 74, 75, alii. [25] Sic Codd. 54, 75. Hesych.: *Et separabit ea sacerdos separatione ...* [26] Sic in marg. (ad κλητὴ) Codd. X, Lips. (qui pro κλητήν· ἁγία ἔσται legunt κλητήν· κλητὴ ἁγία ἔσται). Mire Holmesius: "Referendum est forsan ad ταπείνωσετε (v. 27). Vid. Hex. ad loc." Immo vid. Hex. ad vv. 28, 29. [27] Sic in marg. Codd. Lips., 85, 130. Cf. ad Cap. xix. 9, 27. [28] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85. [29] Sic in marg. Codd. X, Lips. [30] Iidem. [31] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85 (cum σάββατον), 130 (idem). Cf. ad Cap. xvi. 31. [32] Sic in marg. Codd. X (cum σαλπισμὸς εἰς ἀκοὰς), Lips. (idem), 85. Lectio brevior Theodotionis est, coll. Hex. ad Num. xxiii. 21; longior quid significet nescio. Ad σαλπίγγων Nobil. et duo Regii: Schol. ἡ τῆς σκηνοπηγίας, quod ad v. 34, חַג הַסֻּכּוֹת, Οʹ. ἑορτὴ σκηνῶν, pertinere monuit Scharfenb. in *Animadv.* p. 99. [33] Cod. 130 in marg. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 21. Job. xiii. 15. Jerem. xxxii. 30. [34] Cod. 130 in marg. Sic ad v. 32 in marg. Codd. X, 85, 130; in textu autem Codd. 19, 108, 118. [35] Sic in marg. Codd. X, Lips. Theodoret. Quaest. XXXII ad Levit. (Opp. T. I, p. 210): Τῇ δεκάτῃ δὲ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου νηστεῦσαι κελεύει ... ταπεινώσετε γάρ, φησί, τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Cf. ad Cap. xvi. 29. [36] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad v. 21. [37] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum νηστεύσει). [38] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85 (cum ἐπισύσχεσις), 130 (cum ἐπισύσχες). Cf. Hex. ad Num. xxix. 35. Deut. xvi. 8 (ubi Aquilae tribuitur). [39] Sic in marg. Codd. X, Lips. [40] Iidem. Cf. ad Cap. xxii. 18. [41] Sic in marg. Cod. X (cum ἀγάγετε), 85, 130. [42] Sic sine aster. Cod. 58. Codd. 19, 108, 118: ἑορτάσατε ἑορτὴν κυρίῳ. [43] Sic in marg. Codd. 85, 130.

Josephum (Ant. III, 10, 4: τοῦ μήλου τοῦ τῆς περσέας προσόντος) *mala Persica*). Ο΄. καρπὸν ξύλου ὡραῖον (῎Αλλος· ἔνδοξον[44]). Ἀ. (καρπὸν ξύλου) ὕδωρ.[45] ῎Αλλος· (καρπὸν) δένδρου κίτριν.[46]

40. כַּפֹּת תְּמָרִים. *Ramos palmarum.* Ο΄. καὶ κάλλυνθρα (῎Αλλος· βάϊα.[47] ῎Αλλος· κάφφω[48]) φοινίκων.

וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת. *Et frondes arborum implexarum.* Ο΄. καὶ κλάδους ξύλου δασεῖς (῎Αλλος· οὐλοκόμους[49]).

40, 41. וְעַרְבֵי־נָחַל (*salices torrentis*) וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים׃ וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. Ο΄. καὶ ἰτέας, καὶ ἄγνου κλάδους ἐκ χειμάρρου, εὐφρανθῆναι ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. Ἀ. καὶ ἰτέας χειμάρρου, καὶ εὐφρανθήσεσθε εἰς πρόσωπον κυρίου θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν τῷ κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας (ἐν) ἐνιαυτῷ, ἀκρίβεια αἰώνιος ταῖς γενεαῖς ὑμῶν.[50] Σ. καὶ ἰτέαν χειμάρρου, καὶ εὐφρανθήσεσθε ἔμπροσθεν κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ πανηγυρίσετε αὐτὴν πανήγυριν τῷ κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, πρόσταγμα αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.[51] Ο΄. Θ. καὶ ἰτέας ἐκ χειμάρρου, καὶ εὐφρανθήσεσθε ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν τῷ κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, νόμιμον αἰώνιον . . .[52]

Cap. XXIII. 3. ἁγία (÷) τῷ κυρίῳ (↙).[53] 13. εὐωδίας (÷) κυρίῳ (↙).[54] 19. (÷) μετὰ τῶν ἄρτων τοῦ πρωτογεννήματος (↙).[55] 32. τοῦ μηνὸς (※) ἑσπέρας (↙).[56] 38. (※) πάντων (↙) τῶν ἑκουσίων ὑμῶν.[57]

Cap. XXIV.

2. אֵלֶיךָ. Ο΄. σοι. ῎Αλλος· πρὸς σέ.[1]

שֶׁמֶן זַיִת. Ο΄. ἔλαιον ἐλάϊνον (῎Αλλος· ἐξ ἐλαιῶν[2]).

זָךְ. Ο΄. καθαρόν. ῎Αλλος· διαφανές.[3]

---

[44] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Nobil., Cat. Niceph. p. 1129: Ἄλλοι· ἔνδοξον. [45] Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 600: "הִידוֹר, ὕδωρ, *aqua.* In Succa fol. 35, 1 ad loc. Lev. xxiii. 40 scribunt: אל תקרי הדר אלא הידור, *ne legas* HADAR (*decoris*), *sed* HYDOR (*aquae*); arborem scil. quae juxta omnes aquas crescit, hoc est, *citrum.* In Talm. Hieros. Succa Cap. 3 scribitur, Aquilam vocem הדר hic transtulisse הידור, ὕδωρ." Similia habet Lightfoot in Append. ad *Hor. Hebr. in Epist. I ad Corinth.* p. 280, qui tamen de interpretatione vocis הידור per ὕδωρ subdubitare videtur. Revera pro vocabulo pervulgato הָדָר Aquilam hic non, ut centies, διαπρέπεια (vid. Hex. ad Psal. xxviii. 4. xliv. 4. Jesai. xxxv. 2. liii. 2), vel simile quid, sed vocem peregrinam ὕδωρ posuisse, quis sanus crediderit? Cf. Anger. in libello *De Onkelo* etc. Partic. I, p. 15. [46] Sic in marg. Codd. X, Lips. Ad καρπὸν Cod. VII in marg. manu 2da: κίτρ̄ (sic). Pro κίτριν fortasse legendum κιτρίνου, vel κιτρίου, ut tamen scholiastae magis quam interpreti lectio tribuatur. Onkelos παραφράζει: פֵּירֵי אִילָנָא אֶתְרוֹגִין, *fructum arboris citrei.* [47] Nobil. Cat. Niceph. p. 1129: Οἱ ἄλλοι, βάϊα λευκά. Cod. 56 in marg.: βάϊα λέγει ἐκ φοινίκων καὶ μυρσίνης. [48] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cod. VII in marg. manu 2da: παλάμας. [49] Sic in marg. Codd. X (cum ὁλοκόμους), Lips. (idem), 85 (cum οὐλόκομον), 130 (idem). Ad ξύλου Cod. VII in marg. manu 2da: μυρσίνης. [50] Cod. 85, teste Holmesii amanuensi. Pro ἑορτάσετε Montef. ex eodem exscripsit ἑορτάζετε, repugnante Cod. 130, ubi lectio anonyma est (cum scripturis κυρίου κυρίου θεοῦ, ἐνιαυτοῦ, et ἀκριβείας ὠνος). [51] Cod. 85, et sine nom. Cod. 130 (cum αὐτοῖς pro αὐτήν). [52] Codd. 85 (teste Montef.), 130 (cum καὶ ἰτέας εἰς χειμάρρους). E priore Holmesii amanuensis minus probabiliter exscripsit καὶ τὰς ἰτέας et ἑορτάσατε. (In textu τῶν Ο΄ pro εὐφρανθῆναι, καὶ εὐφρανθήσεσθε habent Comp., Ald., Codd. VII, X, Lips., 15, 16, 18, alii, Arab. 1, 2. Deinde post ἑπτὰ ἡμέρας inferunt καὶ ἑορτάσατε αὐτὴν ἑορτὴν τῷ κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας Comp. (cum ἑορτάσετε αὐτὴν τὴν ἑορτήν), Codd. 15, 54, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [53] Deest τῷ κυρίῳ in Arab. 1, 2. [54] Vox deest in Cod. 75, Arab. 1, 2. [55] Haec desunt in Arab. 1, 2. [56] Post μηνὸς Arab. 1, 2 inferunt *in vespere*, ubi in Hebraeo בָּעֶרֶב. [57] Sic sine aster. Comp., Codd. 85 (cum πάντων in marg.), 19, 118.

Cap. XXIV. [1] Cod. 130 in marg. [2] Cod. X in marg. S. Cyril. in Cat. Niceph. p. 1129: (ἐλάϊνον) τουτέστιν, οὐκ ἐξ ἑτεροειδῶν σπερμάτων, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἐλαιῶν. Cf. Hex. ad Exod. xxvii. 20. [3] Cod. X in marg. Cod. 130 in

2. לַמָּאוֹר. Οʹ. εἰς φῶς (Ἄλλος· φαῦσιν[4]).

3. לְפָרֹכֶת הָעֵדֻת. Οʹ. τοῦ καταπετάσματος (※) τοῦ μαρτυρίου (↙).[5]

יַעֲרֹךְ. *Instruet.* Οʹ. καὶ καύσουσιν. Ἄλλος· στοιβάσουσιν.[6]

תָּמִיד. Οʹ. ἐνδελεχῶς. Ἄλλος· διαπαντός.[7]

4. יַעֲרֹךְ. Οʹ. καύσετε. Ἄλλος· συνθήσει.[8]

5. חַלּוֹת. Οʹ. ἄρτους. Ἄλλος· κολλύρας (s. κολλυρίδας).[9]

6. מַעֲרָכוֹת. *Strues.* Οʹ. θέματα. Ἄλλος· στοιβάσεις.[10]

7. עַל־הַמַּעֲרֶכֶת. Οʹ. ἐπὶ τὸ θέμα. Ἄλλος· ἐπὶ τὴν σύνθεσιν.[11]

לְבֹנָה זַכָּה. Οʹ. λίβανον καθαρόν (Ἄλλος· διαφανῆ[12]).

8. יַעַרְכֶנּוּ. Οʹ. προσθήσεται. Alia exempl. προθήσετε αὐτό.[13] Ἄλλος· στοιβάσεις.[14]

בְּרִית. Οʹ. διαθήκην. Σ. συνθήκην.[15]

9. בְּמָקוֹם קָדֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חָק־עוֹלָם. Οʹ. ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ἔστι γὰρ ἅγια τῶν ἁγίων τοῦτο αὐτῶν (alia exempl. αὐτῷ[16]) ἀπὸ τῶν θυσιαζομένων τῷ κυρίῳ, νόμιμον αἰώνιον. Ἀ. ἐν τόπῳ ἡγιασμένῳ, ὅτι ἡγιασμένον ἡγιασμένων ἐστὶν αὐτῷ ἀπὸ πυρῶν κυρίῳ, ἀκρίβασμα αἰῶνος.[17] Σ. ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὅτι ἅγιον ἁγίων ἐστὶν αὐτῷ ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου, σύνταξις αἰῶνος.[18] Θ. ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ἅγια ἁγίων ἐστὶν αὐτῷ ἀπὸ τῶν τοῦ πυρὸς κυρίου, νόμιμον αἰώνιον.[19] Οʹ. ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ἅγια γάρ ἐστιν τῶν ἁγίων αὐτῷ ἀπὸ τῶν θυσιαζομένων . . .[20]

11. וַיִּקֹּב. *Et maledixit.* Οʹ. καὶ ἐπονομάσας. Ἄλλος· (καὶ) κατηράσατο.[21]

וַיְקַלֵּל. *Et exsecratus est.* Οʹ. κατηράσατο. Ἄλλος· ἐλοιδόρησεν. Ἄλλος· ἐβλασφήμησεν.[22] Ἄλλος· καὶ ἐνύβρισεν.[23]

12. לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה. *Ad definiendum eis ex ore Jovae.* Οʹ. διακρῖναι αὐτὸν διὰ προστάγματος κυρίου. Ἄλλος· διαστεῖλαι αὐτοῖς ἐπὶ στόματος κυρίου.[24] Ἄλλος· ἐπικρῖναι αὐτοῖς ἐπίκρισιν κυρίου.[25]

14, 23. אֶת־הַמְקַלֵּל. Οʹ. τὸν καταρασάμενον (Ἄλλος· καθυβρίσαντα[26]).

15. לֵאמֹר. Οʹ. ÷ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ↙.[27] Alia exempl. λέγων πρὸς αὐτούς.[28]

---

marg.: ἄτρυγον διαφανές. Cf. ad v. 7. [4] Sic in marg. Codd. X, Lips., 130. Cf. Hex. ad Exod. xxv. 5. [5] Sic sine aster. Cod. 58. [6] Sic in marg. Codd. X (cum στυβ.), 130 (idem). Cf. ad Cap. i. 7. [7] Sic in marg. Codd. X, Lips., 130. [8] Cod. X in marg. Cf. ad v. 7. [9] Sic in marg. Codd. X (cum κολλυρίδας), Lips. (idem), 130. Mox ad ὁ ἄρτος Codd. X, Lips., in marg.: ἡ κολλύρα. Cf. ad Cap. ii. 4. [10] Cod. 85 in marg., quasi a στοίβασις, *structio*, quae vox non aliunde nota est. Scharfenbergio igitur in *Animadv.* p. 100 (quem secutus est Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 154) στοιβάσεις verbum est, ad praecedens ἐπιθήσετε referendum, ubi tamen vox Hebraea non est וְעָרַכְתָּ, sed וְשַׂמְתָּ. Cod. 130 quidem ad ἐπιθήσετε in v. 7 in marg. pingit: στοιβάσεις; sed ibi quoque in Hebraeo est verbum minus congruens וְנָתַתָּ. [11] Sic in marg. Codd. X, Lips. [12] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. Exod. xxx. 34 in LXX. [13] Sic Codd. XI, 58, 108, 118. [14] Sic in marg. Codd. 85, 130. [15] Cod. X in marg.: Σ. θήκην. Correxit Montef. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 29, 30, 32, alii, Arab. 1, 2. Hesych.: "Nam non simpliciter dixit, *quia sanctum sanctorum est*, sed addidit secundum LXX, *ipsi*." [17] Codd. 85 (cum ἀκριβασμὸς αἰώνιος), 130 (sine nom., om. ὅτι, cum πυρὸς pro πυρῶν). Montef. e priore exscripsit πύρρων κυρίῳ. καὶ ἐξῆλθεν (om. ἀκρ. αἰῶνος). [18] Codd. 85, 130 (om. ὅτι). Holmesii amanuensis e Cod. 85 exscripsit ἅγια ἁγίων, et σύνταξις αἰώνιος, repugnantibus tum Montef. tum altero codice. [19] Codd. 85, 130. [20] Iidem. Praeterea ad ἀπὸ τῶν θυσ. τῷ κυρίῳ Cod. 85 in marg. sine nom.: τοῦ πυροῦ (fort. πυρὸς) τοῦ κυρίου; Cod. X autem in marg.: τοῦ πυρὸς κυρίου; ex Theodotione, ut videtur. [21] Sic in marg. Codd. X, Lips. [22] Cod. 58 in marg.: ἐλοιδώρησεν (sic). ἐβλασφήμησεν. Codd. 85, 130, in marg.: ἐβλασφήμησεν. Cf. ad v. 15. [23] Sic in marg. Codd. X (cum ἐξύβρισεν), Lips. [24] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum αὐτόν). Paulo aliter Codd. X (praem. Οἱ λοιποί), Lips.: διαστεῖλαι αὐτὸν διὰ στ. κ. [25] Sic in marg. Codd. X, Lips. Nescio quid sibi volens Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἐπικρίνω ἐπίκρισιν: "Est lectio aperte vitiosa, ac reponendum συγκρῖναι et σύγκρισιν." [26] Sic in marg. Codd. X (bis), Lips. (ad v. 23). Cf. ad Cap. xx. 9. [27] Obelus est in Cod. IV. [28] Sic Codd. X, Lips., 16, 18, 19, alii (inter quos 85, cum καὶ ἐρεῖς in marg.).

15, 16. אִישׁ אִישׁ כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ׃ וְנֹקֵב שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוּמָת. Ο΄. ἄνθρωπος ὃς ἐὰν καταράσηται (Ἄλλος· καθυβρίσῃ.[29] Ἄλλος· λοιδορήσῃ[30]) θεὸν, ἁμαρτίαν ※ αὐτοῦ ◂[31] λήψεται (Ἄλλος· ἐκδέξηται[32]). ὀνομάζων δὲ (Ἄλλος· καὶ ὃς ἂν λοιδορήσῃ[33]) τὸ ὄνομα κυρίου θανάτῳ θανατούσθω. Ἀ. ἀνὴρ ἀνὴρ ὅταν βλασφημήσῃ θεὸν αὐτοῦ, καὶ λήψεται ἀνομίαν αὐτῷ, καὶ ἐπονομάζων ὄνομα κυρίου, θανάτῳ θανατούσθω.[34] Σ. ἄνθρωπος ὃς ἂν λοιδορήσῃ (s. διασύρῃ) τὸν θεὸν αὐτοῦ . . .[35]

16. רָגוֹם. *Lapidando.* Ο΄. λίθοις. Ἄλλος· λιθοβολίᾳ.[36]

18. וּמַכֵּה. Ο΄. καὶ ὃς ἂν πατάξῃ (Ἄλλος· καὶ ὁ τύπτων[37]).

יְשַׁלְּמֶנָּה. Ο΄. ἀποτισάτω ※ αὐτό ◂.[38]

20. שֶׁבֶר. Ο΄. σύντριμμα. Ἄλλος· κατέαγμα.[39]

יִתֵּן. Ο΄. δῷ. Ἄλλος· ποιήσει.[40]

21. וּמַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ὁ τύπτων κτῆνος, ἀποτισάτω αὐτό ◂.[41]

22. מִשְׁפַּט. Ο΄. δικαίωσις. Οἱ λοιποί· κρίσις.[42]

23. אָבֶן. Ο΄. ἐν λίθοις. Alia exempl. λίθοις πᾶσα ἡ συναγωγή.[43]

23. צִוָּה. Ο΄. καθάπερ συνέταξε. Ἄλλος· καθότι ἐνετείλατο.[44]

Cap. XXIV. 16. ἐν τῷ ὀνομάσαι αὐτὸν τὸ ὄνομα ÷ κυρίου ◂.[45] 17. ÷ καὶ ἀποθάνῃ ◂.[46] 21. ÷ καὶ ἀποθάνῃ ◂.[47]

CAP. XXV.

2. וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה. Ο΄. καὶ ἀναπαύσεται ἡ γῆ, ÷ ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν ◂,[1] σάββατα τῷ κυρίῳ. Ἀ. (καὶ) σαββατιεῖ ἡ γῆ σάββατον τῷ κυρίῳ.[2]

3. אֶת־תְּבוּאָתָהּ. *Proventum ejus.* Ο΄. τὸν καρπὸν (Ἄλλοι· τὰ γενήματα, τὴν πρόσοδον[3]) αὐτῆς.

4. וְכַרְמְךָ. Ο΄. καὶ τὴν ἄμπελόν σου. Ἄλλος· τὸν ἀμπελῶνά σου.[4]

לֹא תִזְמֹר. *Non putabis.* Ο΄. οὐ τεμεῖς (Ἄλλος· κληματιεῖς[5]).

5. קְצִירְךָ. Ο΄. τοῦ ἀγροῦ σου. Ἄλλος· τοῦ ἀμητοῦ σου.[6]

נְזִירֶךָ. *Vitis tuae non putatae.* Ο΄. τοῦ ἁγιάσματός σου. Ἄλλος· τῆς ναζιραίας (s.

---

[29] Sic in marg. Codd. X, Lips. [30] Cod. 58 in marg.: λοιδωρήσῃ (sic). [31] Pronomen accessit e Cod. IV, qui legit: λήμψεται ἁμαρτίαν ※ αὐτοῦ :. [32] Sic in marg. Codd. X (cum ἐκδ., teste Montef.), Lips. (cum εἰσδ.). [33] Sic in marg. Codd. X (cum λυδορήσῃ), Lips. (cum καὶ ὅσα ἂν λυδορίσῃ). [34] Hesych.: "Sed in hac sanctione hoc quod videtur dubium, Aquila planius edidit; ait enim: *Vir* [Cod. VII in textu: ἄνθρωπος ἄνθρωπος; in marg. autem manu 2[da]: ἀνὴρ ἀνὴρ] *quando blasphemaverit Deum suum, et acceperit iniquitatem sibi, et denominans nomen Domini, morte moriatur.* Non dixit, *nominans*, sed *denominans*, ut hunc, de quo nunc sermo est, simul blasphemare et nominare ostenderet." Ad ἐπονομάζων cf. Hex. ad Gen. xxx. 28. Ceterum pro his, καὶ λήψεται ἀνομίαν αὐτῷ, quae cum Latinis Hesychii consonant, Aquilae usus tantum non postulat: καὶ ἀρεῖ (s. ἄρῃ) ἁμαρτίαν αὐτοῦ. [35] Idem: "Unde nec *blasphemare* eum Sym., sicut filium mulieris Israelitidis, scripsit, sed *detrahere*. Dixit enim: *Homo qui detraxerit Deo suo.*" Ad λοιδορήσῃ cf. ad Cap. xix. 4. [36] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. 54, 75, 76, 84, 134. [37] Sic in marg. Codd. 58, 85 (sine artic.).

[38] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 54 (cum αὐτὸν in textu, et αὐτὸ (non, ut Holmes., αὐτήν) in marg.). [39] Sic in marg. Codd. X, Lips. [40] Cod. 130 in marg. ad δῷ μῶμον: ποιήσει κῖνος (sic). Mox ad δοθήσεται (יִנָּתֶן) Codd. 85, 130, in marg.: ποιηθήσεται, et sic in textu Codd. 19, 108. [41] Sic Cod. IV (cum αυτῶ), et sine aster. Arab. 1, 2 (sine καί). Codd. 54, 75, in textu: καὶ ὁ τύπτων κτῆνος, ἐπὰν ἀνέλῃ, ἀποτισάτω αὐτό (αὐτῷ 75)· ἐγὼ κύριος. [42] Codd. X (cum κρίσις δίκη), Lips. (idem), 130. Cod. 85 in textu, ut videtur: κρίσις. [43] Sic Ald., Codd. VII, X, Lips., 16, 18, 29, alii, Arm. 1. Praeterea Codd. 85, 130 (hic autem sine πᾶσα ἡ σ.), in marg.: καὶ ἀπέθανεν. [44] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 54, 64, 75, 128. [45] Cod. IV. [46] Idem. Deest in Cod. 58. [47] Idem.

CAP. XXV. [1] Obelus est in Cod. IV. Haec desunt in Codd. 55, 71, 106. [2] Cod. 85. Sic in marg. sine nom. Codd. X, Lips., 130. [3] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cod. 130 in marg.: τὰ γενήματα. Cf. Hex. ad Prov. x. 16. xviii. 20. Jerem. xii. 13. [4] Sic in marg. Codd. 85, 130. [5] Cod. 130 in marg. [6] Sic in marg. Codd. X, Lips. Mox ad σταφυλὴν Cod. 130 in marg.: ἄμητον, quod huc

ναζαραίας)..[7] Τὸ Σαμαρειτικόν· *ἀπὸ τῶν χέρσων σου.*[8]

6. שַׁבַּת. Ο΄. *τὰ σάββατα.* Ἄλλος· *διάλειψις.* Schol. *ἀνάπαυσις.*[9]

לְאָכְלָה. Ο΄. *βρώματα.* Alia exempl. *βρωτά.*[10] Ἄλλος· *εἰς βρῶσιν.*[11]

הַגָּרִים. Ο΄. *τῷ προσκειμένῳ.* Ἄλλος· *τῷ προσηλυτεύοντι.*[12]

7. וְלַחַיָּה. Ο΄. *καὶ τοῖς θηρίοις* (Ἄλλος· *ζώοις*[13]).

8. שַׁבְּתֹת. Ο΄. *ἀναπαύσεις.* Οἱ λοιποί· *σάββατα.*[14]

וְהָיוּ לְךָ יְמֵי. Ο΄. *καὶ ἔσονταί σοι* ※ *ἡμέραι* ◀.[15]

9. וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה. *Et transire* (personare) *facies tubam clangoris.* Ο΄. (*καὶ*) *διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ.* Ἄλλος· (*καὶ*) *παραβιβάσεις κερατίνῃ*..[16]

10. וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. *Et annuntiabitis manumissionem.* Ο΄. *καὶ διαβοήσετε ἄφεσιν.* Ἄλλος· *καὶ καλέσετε δαρώρ.*[17]

יוֹבֵל. *Jubilum.* Ο΄. *ἐνιαυτὸς ἀφέσεως σημασία.* Ἀ. *παραφέρων.* Θ. *ἰωβήλ.*[18]

10. אֶל־אֲחֻזָּתוֹ. Ο΄. *εἰς τὴν κτῆσιν* (Ἄλλος· *κατάσχεσιν*[19]) *αὐτοῦ.*

אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ. Ο΄. *εἰς τὴν πατριὰν* (Ἄλλος· *γενεὰν*[20]) *αὐτοῦ.*

11. יוֹבֵל הִוא. Ο΄. *ἀφέσεως σημασία αὕτη.* Ἄλλος· *ἰωβήλ ἐστιν.*[21]

אֶת־נְזִרֶיהָ. Ο΄. *τὰ ἡγιασμένα* (Ἄλλος· *ναζιραῖα*[22]) *αὐτῆς.*

12. מִן־הַשָּׂדֶה. Ο΄. *ἀπὸ τῶν πεδίων* (Ἄλλος· *πεδινῶν*[23]).

13. הַיּוֹבֵל הַזֹּאת. Ο΄. *τῆς ἀφέσεως σημασίας αὐτῆς.* Ἄλλος· *τοῦ ἰωβὴλ τούτου.*[24]

14. תִמְכְּרוּ. Ο΄. *ἀποδῷ.* Ἄλλος· *πωλήσῃς.*[25].

אַל־תּוֹנוּ אִישׁ. Ο΄. *μὴ θλιβέτω ἄνθρωπος.* Ἄλλος· *μὴ κακούτω ἀνήρ.*[26]

15. אַחַר הַיּוֹבֵל. Ο΄. *μετὰ τὴν σημασίαν* (Ἄλλος· *τὴν ἄφεσιν.*[27] Ἄλλος· *τὸν ἰωβήλ*[28]).

יִמְכָּר־לָךְ. *Vendet tibi.* Ο΄. *ἀποδώσεταί σοι.* Schol. *ὁ ἀποδιδόμενος.*[29]

---

revocandum est. [7] Prior scriptura est in Nobil., et Cod. 85 in marg.; posterior in Codd. X, Lips., in marg. Cat. Niceph. p. 1136: Ἄλλος· τῆς Ναζηραίας. Vitiose Cod. 130 in marg.: τῆς ἀζυραίας. Cf. Hex. ad Thren. iv. 7. Amos ii. 12. [8] Nobil., Cat. Niceph. ibid. Eodem redit Graeco-Ven.: τοῦ ἀγεωργήτου σου. In versione quae fertur Samaritana habetur כליליך, *coronae tuae*, quasi a נֵזֶר, *diadema.* Mox pro ἀναπαύσεως Cod. 85 in marg.: σαββάτων. Cf. ad Cap. xxiii. 29. [9] Cod. X in marg.: σάββατα διάλειψις ΔΥ ἀνάπαυσις; ubi compendium scripturae recte, ut videtur, pro δύναται sumpsit Montef.; male autem Holmesius pro αὕτη. Eadem in marg. habet Lips., ubi in exemplari edito est δ΄. Ceterum versio διάλειψις Aquilam fortasse auctorem habet, qui ad Gen. ii. 2 pro שָׁבַת interpretatus est διέλιπε. [10] Sic in textu Codd. IV, XI, 128; in marg. autem Codd. 85, 130. [11] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [12] Sic in marg. Codd. X, Lips. [13] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad Cap. xvii. 13. [14] Sic in marg. sine nom. Codd. X, Lips., 85. Hesych.: "LXX: *Septem ergo numerabis tibi requies annorum. Sabbata* autem pro *requie* reliqui interpretes ediderunt." [15] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. VII (in marg. manu 2da), 58. [16] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130 (bis, cum παραβιβάσετε). [17] Sic in marg. Codd. X (cum δαρρὼρ), Lips., 85 (cum δαδὼρ), 130. Versio est Theodotionis, coll. Hex. ad Ezech. xlvi. 17. Praeterea ad ἄφεσιν Cod. VII in marg. manu 2da: ἐλευ^θ (ἐλευθερίαν), quod Aquilae esse potest, coll. Hex. ad Jerem. xxxiv. 15. [18] Codd. X (cum παραφόρων), Lips. Codd. 85, 130 (cum σωβὴλ), in marg. sine nom.: ἰωβήλ. Ad παραφέρων cf. Hex. ad Exod. xix. 13. [19] Sic in marg. Codd. 85, 130. [20] Sic in marg. Codd. X, Lips. In textu autem πατρίδα habent Ald., Codd. II, III, VII (cum ^αν in marg. manu 1ma), 16, 29, alii. Hesych.: "Vel sicut LXX, *ad patriam suam.*" [21] Sic in marg. Codd. 85, 130. [22] Cod. 85 in marg. Codd. X, Lips., in marg.: ναζιραία (sic) ἐλευθερία. Posterior lectio (quam in Cod. 130, per errorem pro Codd. X, Lips., exstare affirmat Holmesius) ad יוֹבֵל (v. 12) pertinere videtur. Cf. ad Cap. xxv. 28. xxvii. 24. [23] Cod. 85 in marg.: πετεινῶν, quod in πεδεινῶν (πεδινῶν) vertendum esse perspexit Scharfenb. in *Animadv.* p. 101. [24] Cod. 85 in marg. [25] Sic in marg. Codd. X (cum πωλήσεις), Lips. [26] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [27] Sic in marg. Codd. X, Lips. [28] Sic in marg. Codd. 85, 130. [29] Codd. 85, 130, in marg.: ὁ ἀποδεδομένος (sic). Videtur esse nominativus verbi ἀποδώσει; sed tunc pingendum ὁ ἀποδιδόμενος, quod supplet Cod. X in marg. ad finem v. 16, et Lips. ad καθότι posterius in eodem v. Cod. 15 ad v. 16 ante πληθυνεῖ infert ὁ ἀποδόμενος (sic).

19. פִּרְיָהּ. Ο΄. τὰ ἐκφόρια (Ἄλλος· τὸν καρπὸν[30]) αὐτῆς.

23. לִצְמִתֻת. *Ad interitum* (in perpetuum). Ο΄. εἰς βεβαίωσιν (alia exempl. βεβήλωσιν[31]). Ἀ. (εἰς) παγκτησίαν. Σ. (εἰς) ἀλύτρωτον.[32]

25. כִּי־יָמוּךְ. *Si tenuis* (pauper) *factus fuerit.* Ο΄. ἐὰν δὲ πένηται (Ἀ. ἐκπέσῃ. Σ. ταπεινωθῇ[33]).

גֹּאֲלוֹ. Ο΄. ὁ ἀγχιστεύων. Τὸ Σαμαρειτικόν· λυτρωτής.[34] Ἄλλοι· λυτρωτής, συγγενής.[35]

26. גְּאֻלָּתוֹ. Ο΄. λύτρα (Ἄλλος· τῇ λυτρώσει[36]) αὐτοῦ.

27. וְחִשַּׁב. Ο΄. καὶ συλλογιεῖται. Ἄλλος· ψηφίσει.[37]

אֶת־הָעֹדֵף. *Quod redundat.* Ο΄. ὃ ὑπερέχει. Ἄλλος· τὸ περισσόν.[38]

לַאֲחֻזָּתוֹ. Ο΄. εἰς τὴν κατάσχεσιν (Ἄλλος· κτῆσιν[39]) αὐτοῦ.

28. דֵּי. Ο΄. τὸ ἱκανόν. Ἄλλος· κατὰ τὸ ἴσον.[40]

הַיּוֹבֵל. Ο΄. τῆς ἀφέσεως. Ἄλλος· τοῦ ἰωβήλ.[41]

28, 30, etc. בַּיֹּבֵל. Ο΄. ἐν τῇ ἀφέσει. Ἄλλος· ἐν τῷ ἰωβήλ.[42]

29. שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ. *Annus post venditionem; per anni spatium erit jus redemptionis.* Ο΄. ἐνιαυτὸς ἡμερῶν ἔσται ἡ λύτρωσις αὐτῆς. Ἄλλος· ἐνιαυτὸς ἡμερῶν (※) τῇ πράσει αὐτῆς· ἡμερόλεγδον (◂) ἔσται ἡ λύτρωσις αὐτῆς.[43]

30. תְמִימָה. Ο΄. ὅλος. Ἄλλος· ἄμωμος.[44]

31. הַחֲצֵרִים. Ο΄. αἱ ἐν ἐπαύλεσιν (Ἄλλος· ἐποικίοις[45]).

33. וַאֲשֶׁר יִגְאַל מִן־הַלְוִיִּם. Ο΄. καὶ ὃς ἂν λυτρώσηται (alia exempl. λυτρωσάμενος[46]) παρὰ τῶν Λευιτῶν. Ἀ. Σ. καὶ ὅστις ἐγγίζων ἐστὶν ἐκ τῶν Λευιτῶν.[47]

הִוא אֲחֻזָּתָם. Ο΄. ※ αὕτη ἡ ◂ κατάσχεσις αὐτῶν.[48]

35. וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ. *Si autem tenuis factus fuerit frater tuus, et nutaverit manus ejus apud te.* Ο΄. ἐὰν δὲ πένηται ὁ ἀδελφός σου [ὁ μετὰ σοῦ], καὶ ἀδυνατήσῃ ταῖς χερσὶ παρὰ σοί. Ἀ. καὶ ἐὰν ἐκπέσῃ ἀδελφός σου, καὶ *culpaverit* χεὶρ αὐτοῦ μετὰ σοῦ.[49] (Σ.) ἐὰν δὲ ταπεινωθῇ . . .[50]

---

[30] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [31] Sic in textu Ald., Codd. XI, 19, 29, alii; in marg. autem Codd. X (cum βήλωσιν), Lips., 130. Vet. Lat.: *in confirmationem.* [32] Cod. 130. [33] Codd. X, Lips.: Ἀ. ἐκπέσῃ. ταπεινωθῇ. Cod. 85 in marg.: ἐκπέσῃ. Hesych.: "Propter quod LXX, *si pauper factus fuerit;* Aq., *si exciderit;* Sym., *si humiliatus fuerit,* ediderunt." [34] Nobil. [35] Sic in marg. Codd. X, Lips. [36] Iidem. [37] Iidem. [38] Iidem. [39] Iidem. [40] Iidem. Lectio aptius referatur ad v. 26, ubi in Hebraeo est כְּדֵי. [41] Sic in marg. Codd. Lips., 85 (sine artic.), 130 (idem). [42] Iidem. Ad v. 31 Cod. X in marg.: τῷ ἰωβὴλ ἐλευθερία; et sic ad v. 33 Cod. Lips. Cf. ad v. 11. [43] Codd. X, Lips., in marg.: ἐνιαυτὸς ἡμερῶν τῇ πρ. αὐτῆς, ἡμερόδεκτον ἔσται ἡ λ. αὐτῆς. Sic in textu (cum ἡμερόδεκτος) Codd. 54, 75; necnon (cum ἡμερόλεκτος) Codd. 74, 76, 84, 106, 134. Curta, et fortasse mutila, lectio, ἐνιαυτὸς ἡμερόδεκτον ἔσται ἡ λ. αὐτῆς, est in Cod. 58, consentiente, si excipias ἡμερόλεγδον pro ἡμερόδεκτον, Cod. IV. Equidem haec, τῇ πρ. αὐτῆς ἡμερόδεκτον (s. –δεκτος, s. –λεκτος, s. –λεγδον), deficiente Seniorum editione, ab Origene ex alio interprete, fortasse Symmacho, sub asterisco assumpta esse crediderim. E variis autem extremae vocis scripturis potior videbatur ἡμερόλεγδον, *singulos dies numerando,* quae et una ex omnibus Graeca est, et auctoritati vetustissimi et accuratissimi Codicis Sarraviani innixa est. [44] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [45] Sic in marg. Codd. X, Lips. [46] Sic in textu Codd. II, III, IV, VII, XI, 55, 58, alii, Hesych., Vet. Lat.; in marg. autem Codd. 85, 130. [47] Hesych.: "Et propterea secundum LXX ait: *Et quicunque rediment* [fort. *redimens*] *a Levitis,* id est, ab illis accipiens modum liberandi. Non enim a Levitis liberantur, quasi ipsis possidentibus; et propterea Sym. et Aq., *quicunque affinis est de Levitis,* dicunt." Codd. 85, 130, in marg. sine nom.: ἐγγίζων ἐστίν. [48] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. 15, 58, 108, 118. Ad κατάσχεσις in Cod. VII ἡ superscript. manu 1ma. [49] Hesych.: "Hic si in operatione virtutum infirmatus fuerit (hoc est enim *infirmari manu;* propter quod Aquila, *Si exciderit,* inquit, *frater tuus, et culpaverit* [sic MS.] *manus ejus tecum*), auxiliari ei, secundum LXX interpretum sensum, nos tanquam proselyto et inquilino vult." Ad ἐκπέσῃ cf. ad v. 25. Quod ad *culpaverit* attinet, aqua nobis haeret: certe usus Aquilae pro מָטָה verbum intransitivum (e.g. σφαλῇ) postulare videtur. Cf. Hex. ad Psal. xx. 8. xxix. 7. xlv. 3, 7. [50] Sic in marg. sine nom. Codd. X, Lips., 85, 130. Cf.

36. וְתַרְבִּית. *Et usuram.* Ο΄. οὐδὲ ἐπὶ πλήθει (Ἄλλοι· διπλασίασμα, πλεονασμόν[51]).

39. יָמוּךְ. Ο΄. ταπεινωθῇ. Ἄλλος· ἐνδεὴς ᾖ.[52]

לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדַת עָבֶד. *Ne imponas ei opus servile.* Ο΄. οὐ δουλεύσει σοι δουλείαν οἰκέτου. Ἄλλος· οὐ κατεργάσεις αὐτὸν ἐργασίαν δουλικήν.[53]

41. וְיָצָא מֵעִמָּךְ. Ο΄. καὶ ἐξελεύσεται ÷ τῇ ἀφέσει ◁ (alia exempl. add. ἀπὸ σοῦ[54]).

42. עֲבָדַי. Ο΄. οἰκέται (Ἄλλος· δοῦλοι[55]) μου.

43, 46. לֹא־תִרְדֶּה בוֹ בְּפָרֶךְ. *Ne domineris ei cum duritie.* Ο΄. οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ μόχθῳ (s. τοῖς μόχθοις). Ἄλλος· οὐ παιδεύσεις ἐν αὐτῷ ἐν ἐμπαιγμῷ.[56]

44. תִּקְנוּ. Ο΄. κτήσεσθε. Ἄλλος· πρίασθε.[57]

45. מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגָּרִים עִמָּכֶם. *De filiis inquilinorum qui peregrinantur vobiscum.* Ο΄. ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν παροίκων τῶν ὄντων ἐν ὑμῖν (Σ. Θ. τῶν ἐνοικούντων (s. παροικούντων) ἐν ὑμῖν[58]).

אֲשֶׁר עִמָּכֶם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῶν μεθ' ὑμῶν; alia, τῶν ἐν ὑμῖν.[59]

46. בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. αὐτοὺς καταδουλώσεσθε.[60]

47. וְכִי תַשִּׂיג יַד. Ο΄. ἐὰν δὲ εὕρῃ ἡ χείρ. Ἄλλος· ἐὰν δὲ ᾖ πλούσιος.[61]

אוֹ לְעֵקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר. *Sive propagini familiae peregrini.* Ο΄. ἡ ἐκ γενετῆς προσηλύτῳ. (Ἀ.) ἡ ῥίζῃ συγγενείας προσηλύτου. Ἄλλος· (ἢ) ἐν γένει φυλῆς . .[62]

50. וְחִשַּׁב עִם־קֹנֵהוּ. Ο΄. καὶ συλλογιεῖται πρὸς τὸν κεκτημένον αὐτόν. Ἀ. καὶ λογιεῖται σὺν τῷ κεκτημένῳ αὐτόν. Θ. καὶ πράξει πρὸς τὸν κτησάμενον αὐτόν.[63]

הִמָּכְרוֹ. Ο΄. οὗ ἀπέδοτο ἑαυτόν (Ἄλλος· ἐπράθη[64]).

הַיֹּבֵל. Ο΄. τῆς ἀφέσεως. Ἄλλος· τοῦ ἰωβήλ.[65]

בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר. *Pro numero annorum, secundum dies mercenarii.* Ο΄. ὡς (alia exempl. add. ἡμέρα[66]) μισθίου, ἔτος ἐξ ἔτους. Ἄλλος· . . . κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ μισθίου (s. μισθοῦ) αὐτοῦ.[67]

51. מִקְנָתוֹ. *Emptionis ejus.* Ο΄. τῆς πράσεως αὐτοῦ. Ἄλλος· κτήσεως αὐτοῦ.[68]

53. לֹא־יִרְדֶּנּוּ. Ο΄. οὐ κατατενεῖς (Ἄλλοι· παιδεύσεις, κατεργάσεις[69]) αὐτόν.

Cap. XXV. 9. ※ ἐν πάσῃ τῇ γῇ ὑμῶν ◁.[70] 11.

---

ad v. 25. [51] Cod. Lips. in marg. Codd. 85, 130, in marg.: καὶ πλεονασμόν. Cat. Niceph. p. 1142: Οἱ λοιποί· οὐδὲ ἐπὶ πλεονασμῷ. Postremo Montef. e Catenis Regiis edidit: Οἱ λοιποί· οὐδὲ διπλασίασμα. [52] Cod. X in marg.: ἐν δεήσει. Cod. Lips. in marg.: ἐνδεήσῃ. [53] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. ad v. 53. [54] Sic Comp., Codd. 19, 108, 118. Verba τῇ ἀφέσει reprobat Cod. 58, et obelo jugulat Cod. IV. [55] Sic in marg. Codd. X, Lips., 130. Mox δούλου pro οἰκέτου Cod. 85 in marg. [56] Sic in marg. Codd. X (in priore loco), Lips. (idem), 85 (cum ἐμπεγμῷ), 130 (idem). Ad v. 46 Nobil. et Cat. Niceph. p. 1143: Ἄλλος φησίν· οὐ παιδεύσει (sic) ἐν αὐτῷ ἐμπαιγμῷ. Lectio Theodotionis esse videtur, coll. Hex. ad Exod. i. 13. Ezech. xxxiv. 4. [57] Sic in marg. Codd. X, Lips. [58] Hesych.: "Propter quod non simpliciter *inquilinos* LXX ediderunt, sed *filios inquilinorum, qui sunt in vobis;* quod a Theodotione et Symmacho planius scriptum est: *A filiis inquilinorum, qui habitant in vobis.*" [59] Prior lectio est in Comp., Codd. 19 (sine τῶν), 108, 118; posterior in Codd. 16, 30, 77, 85, 130. Vet. Lat.: *qui sunt inter vos.* [60] Sic Comp., Codd. IV, 19, 108, 118. [61] Sic in marg. Codd. X, Lips. (sine δέ). [62] Codd. X, Lips., in marg.: ἡ ῥίζῃ συγγενείας πρὸς αὐτούς. ἐν γένει φυλῆς. Pro πρὸς αὐτοὺς emendavimus προσηλύτου, et priorem lectionem Aquilae tribuimus. Cf. Hex. ad Psal. xxi. 28. Jerem. ii. 4. Ezech. xx. 32. [63] Hesych.: "Sic enim et Theodotion: *Tractabit cum eo qui acquisivit eum;* Aquila autem: *Supputabit cum eo qui possedit eum.*" [64] Sic in marg. Codd. X, Lips. [65] Sic in marg. Codd. 85, 130. [66] Sic Comp., Ald., Codd. VII (sine ὡς), X, Lips., 16, 29, alii. Cod. IV: ἔτος ἐξ ἔτους ὡς ἡ ἡμέρα μισθίου. Hesych.: *anno* [fort. *anno ex anno*] *sicut dies mercenarii.* Ad ὡς ἡμέρα μισθίου Cat. Niceph. p. 1144: Ἄλλος φησί· καθάπερ ὁ μισθὸς τοῦ μισθωτοῦ. [67] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), Lips. (cum μισθοῦ). [68] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 54, 75. [69] Sic in marg. Codd. X, Lips. Codd. 85, 130, in marg.: οὐ παιδεύσεις αὐτὸν ἐν μόχθῳ. Cf. ad vv. 39, 43. [70] Cod. IV (non, ut Holmes., ἐν πά※σῃ).

⸓ ἀναβαίνοντα ⸔.[71] 18. ÷ πάντα ⸔ τὰ δικαιώματά μου, καὶ τὰς κρίσεις μου ÷ πάσας ⸔.[72] 25. ÷ ὁ μετὰ σοῦ ⸔.[73] 31. ÷ διαπαντός ⸔.[74] 35. ζήσεται ÷ ὁ ἀδελφός σου ⸔.[75] 42. ÷ οὗτοι ⸔.[76] 47. ὁ ἀδελφός σου ※ μετ' αὐτοῦ ⸔.[77]. 48. ÷ αὐτῷ ⸔.[78] 49. ÷ ἑαυτόν ⸔.[79] 55. ÷ οὗτοι ⸔.[80]

CAP. XXVI.

1. אֱלִילִם. Ο΄. χειροποίητα. Ἄλλος· ἐλειλείμ. Ἄλλος· ἀπάτας.[1]

4. גִּשְׁמֵיכֶם. Ο΄. τὸν ὑετὸν ὑμῖν. Ἄλλος· τοὺς χειμῶνας (ὑμῶν).[2]

וְעֵץ. Ο΄. καὶ τὰ ξύλα (Ἄλλος· δένδρα[3]).

6. וְהִשְׁבַּתִּי. *Et cessare faciam.* Ο΄. καὶ ἀπολῶ (Ἄλλος· καταπαύσω[4]).

וְחֶרֶב. Ο΄. καὶ πόλεμος (Ἄλλος· ῥομφαία[5]).

7. לֶחָרֶב. Ο΄. φόνῳ. Ἄλλος· εἰς ῥομφαίαν.[6]

9. וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם. *Et respiciam vos.* Ο΄. καὶ ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς. Ἄλλος· (καὶ) εὐιλατεύσω ὑμῖν.[7]

וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם. *Et fecundos reddam vos.* Ο΄. καὶ αὐξανῶ (Ἄλλος· γονοποιήσω[8]) ὑμᾶς.

אֶת־בְּרִיתִי. Ο΄. τὴν διαθήκην (Ἄλλος· †στρῆξιν[9]) μου.

11. וְלֹא־תִגְעַל. *Et non fastidiet.* Ο΄. καὶ οὐ βδελύξεται (Ἄλλος· ἀπομηκυνιεῖ[10]).

13. מִהְיֹת לָהֶם עֲבָדִים. *Ne essetis iis servi.* Ο΄. ὄντων ὑμῶν δούλων. Ἄλλος· τοῦ μὴ εἶναι αὐτοῖς δούλους.[11]

מֹטֹת עֻלְּכֶם. *Vectes jugi vestri.* Ο΄. τὸν δεσμὸν (Ἄλλος· κλοιόν.[12] Ἄλλος· ῥάβδους[13]) τοῦ ζυγοῦ ὑμῶν.

קוֹמְמִיּוּת. *Erecto corpore.* Ο΄. μετὰ παρρησίας. Ἄλλος· ἀνισταμένους.[14]

15. וְאִם־בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ. Ο΄. ἀλλὰ ἀπειθήσητε αὐτοῖς. Ἀ. Θ. καὶ ἐὰν τὰς ἀκριβείας μου ἀρνήσησθε (s. ἀπαρνήσησθε). Σ. ἐὰν δὲ τὰ προστάγματά μου ἀποδοκιμάσητε.[15]

לְהַפְרְכֶם. Ο΄. ὥστε διασκεδάσαι (Ἄλλος· καταργῆσαι[16]).

16. אַף. Ο΄. καί. Ἄλλος· ὀργιζόμενος.[17]

וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בֶּהָלָה אֶת־הַשַּׁחֶפֶת וְאֶת־הַקַּדַּחַת מְכַלּוֹת עֵינַיִם. *Et immittam vobis terrorem, tabem, et febrem ardentem, quae contabescere facient oculos.* Ο΄. καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ὑμᾶς τὴν ἀπορίαν, τήν τε ψώραν, καὶ τὸν ἴκτερα (potior scriptura ἴκτερον[18]) σφακελίζοντα (Ἄλλος φησί· συντελοῦντα, ἐντυφλοῦντα[19]) τοὺς

---

[71] Cod. IV. [72] Idem. [73] Idem. Deest in Cod. 58. Hesych.: "Neque enim simpliciter secundum LXX dixit, *frater tuus*, sed addidit, *et qui tecum est.*" [74] Idem. [75] Idem. Deest in Comp. [76] Idem. Deest in Codd. 16, 30, 52, aliis, Arm. 1. [77] Idem. Sic sine aster. Codd. VII (in marg. char. unciali), 58 (cum μετὰ σοῦ). [78] Idem. Deest in Cod. 58. [79] Idem. [80] Idem. Deest in Cod. 58.

CAP. XXVI. [1] Codd. X, Lips., in marg.: ἀπάτας ἐλελείμ (sic). Cf. ad Cap. xix. 4. Montef. e Basil. exscripsit: Ἄλλος· ἐλειλείμ; Holmesius vero e marg. Codd. 85, 130: ἐλσιασὶμ et ἐλσιασείμ. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Videtur esse Symmachi, coll. Hex. ad Job. xxxvii. 6. Ezech. xxii. 24. [3] Sic in marg. Codd. X, Lips. [4] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85 (cum κατακαύσω), 130 (idem). [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum ἐνιλ.). [8] Iidem. [9] Iidem: στρηξιν (sic). Pro vocabulo non Graeco Bahrdtius tentat πρῆξιν (sic) vel πρίξιν, quae nihili sunt. Minus infeliciter Scharfenb. in *Animadv.* p. 102 στηρίξω reponendum censet, ut ad praecedens וַהֲקִימֹתִי, Ο΄. καὶ στήσω, lectio referatur. [10] Cod. X in marg. Vox obscurae significationis, et Lexicographis prorsus ignota, etiam Schleusnero, credo quia Bahrdtius, in Montefalconii scriniis compilandis, lectionem sane notabilem silentio praeteriit. [11] Sic in marg. Codd. X (teste Holmes.), 85, 130 (cum ὑμᾶς pro αὐτοῖς). [12] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. Hex. ad Ezech. xxxiv. 27. [13] Cod. X in marg., qui ad ζυγοῦ minus probabiliter lectionem refert. Cf. Nah. i. 13 in LXX. [14] Idem. [15] Hesych.: "Planius ergo Aq. et Theod. et Sym. edidisse inveniuntur. Nam ille quidem ait: *Si constituta mea reprobaveritis;* illi autem: *Si subtilitates meas*, id est, *agri viam, renueritis.*" Unde Montef. probabiliter eruit: Ἀ. Θ. ἐὰν τὰς ἀκριβείας μου.. Σ. ἐὰν τὰ προστάγματά μου ἀποδοκιμάσητε. Ad ἀρνήσησθε cf. Hex. ad Jesai. xxxi. 7. [16] Cod. X in marg. [17] Idem. [18] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, XI, Lips., 15, 16, 18, alii. [19] Nobil., Cat. Niceph. p. 1147. Cod. X in

ὀφθαλμοὺς ὑμῶν. Aliter: Ο΄. καὶ ἐπισυστήσω ἐφ᾽ ὑμᾶς ※ σπουδῇ ◂ τὴν ἀπορίαν, ÷ τήν τε ψώραν ◂, καὶ τὸν ἴκτερον σφακελίζοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς ÷ ὑμῶν ◂.[20] Ἄλλος· καὶ ἐπισκέψομαι ἐφ᾽ ὑμᾶς σπουδῇ τὴν ἀνεμοφθορίαν καὶ τὸν συμφρυγμὸν, συντελοῦντα ὀφθαλμούς.[21]

17. וְנִגַּפְתֶּם. *Et caedemini.* Ο΄. καὶ πεσεῖσθε (Σ. προσπταίσετε[22]).

וְרָדוּ בָכֶם. *Et dominabuntur in vos.* Ο΄. καὶ διώξονται (Ἄλλοι· παιδεύσουσιν, ἐπικρατήσουσιν[23]) ὑμᾶς. Σ. καὶ καταδουλώσονται ὑμᾶς. Θ. καὶ παιδεύσουσιν ἐν ὑμῖν.[24]

18. שֶׁבַע. Ο΄. ἑπτάκις. Alia exempl. πληγαῖς ἑπτάκις.[25] Ἄλλος· ἑπταπλασίως.[26]

19. אֶת־גְּאוֹן עֻזְּכֶם. *Superbiam roboris vestri.* Ο΄. τὴν ὕβριν τῆς ὑπερηφανίας ὑμῶν. Ἄλλος· τοὺς ὑπερφερεῖς τῆς ἰσχύος (ὑμῶν).[27]

20. אֶת־יְבוּלָהּ. *Proventum ejus.* Ο΄. τὸν σπόρον (Ἄλλος· τὰς προσόδους[28]) αὐτῆς.

וְעֵץ. Ο΄. καὶ τὸ ξύλον (Ἄλλος· δένδρον[29]).

21. עִמִּי קֶרִי. *Mecum in occursum* (hostiliter). Ο΄. πλάγιοι. Alia exempl. πρὸς μὲ πλάγιοι.[30] Ἄλλος· ἐναντίοι.[31] Ἄλλος· πρὸς μὲ ἐμφιλονείκως.[32]

22. וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם. *Et orbos reddent vos.* Ο΄. καὶ κατέδεται ὑμᾶς. Ἄλλος· (καὶ) πενθοποιήσω ὑμᾶς.[33]

24. בְּקֶרִי. Ο΄. θυμῷ πλαγίῳ. Alia exempl. πλαγίως.[34] Ἄλλος· ἐναντιώσει. Τὸ Σαμαρειτικόν· ἐμφιλονείκως.[35]

26. בְּשִׁבְרִי לָכֶם מַטֵּה־לֶחֶם. *Cum fregerim vobis baculum panis.* Ο΄. ἐν τῷ θλῖψαι ὑμᾶς σιτοδείᾳ ἄρτων. Ἄλλος· ἐν τῷ συντρῖψαί με ὑμῖν στήριγμα ἄρτου.[36] Ἄλλος· ... ῥάβδον ἄρτου.[37]

30. וְהִשְׁמַדְתִּי. *Et perdam.* Ο΄. καὶ ἐρημώσω (Ἄλλος· ἀπαρτήσω[38]).

אֶת־בָּמֹתֵיכֶם. Ο΄. τὰς στήλας ὑμῶν. Ἄλλος· τὰ ὑψώματα ὑμῶν.[39]

אֶת־חַמָּנֵיכֶם. *Solis simulacra vestra.* Ο΄. τὰ ξύλινα χειροποίητα (Ἄλλος· προηγουμένους[40]) ὑμῶν.

אֶת־פִּגְרֵיכֶם. Ο΄. τὰ κῶλα (Ἄλλος· σώματα[41]) ὑμῶν.

גִּלּוּלֵיכֶם. Ο΄. τῶν εἰδώλων (Ἄλλος· μυσερῶν[42]) ὑμῶν.

---

marg.: ἐκτυφλοῦντα. [20] Cod. IV (cum ἀφορίαν). (Pro τὴν ἀπ. ÷ τήν τε ψώραν ◂ fortasse pingendum erat: ÷ τὴν ἀπορίαν ◂, τήν τε ψώραν. Cf. Grabe in *Prolegom. ad Octateuchum*, Cap. II, fol. e 4 verso.) Post ἐφ᾽ ὑμᾶς add. σπουδῇ Comp. (cum σπουδὴν), Codd. VII (in marg. char. unciali), 19 (idem), 54, 58, alii, Arab. 1, 2 (post ἐπιστήσω). [21] Sic in marg. Codd. 85, 130. Montef. e priore male exscripsit: καὶ ἐπισκέψωμαι ὑμᾶς κ. τ. ἑ. [22] Hesych.: "Unde Symmachus pro *cadetis*, *offendetis*, ait, *ante inimicos vestros.*" Cf. Hex. ad Psal. xc. 12. [23] Cod. X in marg. (cum παιδεύσωσιν). Cod. 130 in marg.: παιδεύσουσιν. Alteram lectionem, ἐπικρατήσουσιν (ἐν ὑμῖν), Aquilae non dubitanter tribuimus, coll. Hex. ad Gen. i. 26, 28. Psal. xlviii. 15 (ubi Aq. probabiliter scripsit: καὶ ἐπικρατήσουσιν ἐν αὐτοῖς). Jerem. v. 31 (ubi pro ἐπεκρότουν hodie praetulerimus ἐπεκράτουν). [24] Hesych.: "Unde *persequentur vos, in servitutem redigent vos* Symmachus; *erudiunt a vobis* (fort. *erudient in vobis*) Theodotion edidit." Ad Theod. cf. Hex. ad Gen. i. 28, ubi eadem est constructio. [25] Sic Comp., Codd. VII, X, Lips., 16, 18, alii (inter quos 85, 130). In aliis πληγαῖς ἑπτὰ, vel πληγαῖς ἑπτὰ ἑτέραις legitur; in Cod. IV ἑπτὰ tantum. [26] Cod. X in marg. [27] Idem. Pro τοὺς ὑπερφερεῖς libenter legerimus τὸ ὑπερφερὲς, quod Aquilam sapit. Cf. Hex. ad Psal. xlvi. 5. [28] Sic in marg. Codd. X, Lips. [29] Cod. X in marg. [30] Sic Codd. 19, 108, 118. [31] Sic in marg. Codd. X, 85 (hic et v. 23), 128, 130 (ut 85). [32] Cod. X in marg. Cf. ad v. 24. [33] Cod. X in marg., teste Montef. Holmesius ad Graeca, καὶ ὀλιγοστοὺς ποιήσω (וְהִמְעִיטָה) ὑμᾶς, lectionem refert. Utut sit, vox scholiastam magis quam interpretem sapit. [34] Sic (sine θυμῷ) Codd. IV, 53. Arab. 1, 2: πλάγιος. [35] Nobil., Cat. Niceph. p. 1148. Cod. 85 in marg.: ἐναντιώσει. Mox ad πλαγίῳ (v. 28) Codd. X, Lips., 85, 130: ἐναντιώσει. (In versione Samaritana pro בְּקֶרִי reperitur במרי, h. e. *cum pertinacia*, s. *contentione de victoria.*) [36] Sic in marg. Codd. X, 85 (cum στήρισμα), 130. Cf. Psal. civ. 16. Ezech. iv. 16. v. 16 in LXX. [37] Cod. 58 in marg. confuse affert: συντρίψω ὑμῖν ῥάβδῳ ἄρτου στήριγμα ἄρτου. [38] Sic in marg. Codd. X, Lips. Fortasse praeferat aliquis ἀπαρτίσω, *consummabo*, quae tamen versio LXXvirali deterior est. [39] Iidem. [40] Iidem. [41] Sic in marg. Cod. X. [42] Sic in marg. Codd. X, Lips. Bardhtius sine causa μυσαρῶν

31. נִיחֹחֲכֶם. Ο΄. τῶν θυσιῶν (Ἄλλος· εὐωδίας[43]) ὑμῶν.

33. אֱזָרֶה. Ο΄. διασπερῶ. Ἄλλος· λικμήσω.[44]

36. מֹרֶךְ. *Pavorem.* Ο΄. δουλείαν (potior scriptura δειλίαν[45]). Ἄλλος· ἁπαλότητα.[46]

עָלֶה נִדָּף. *Folii dispulsi.* Ο΄. φύλλου φερομένου (Ἄλλος· ἐξωθουμένου[47]).

37. וְכָשְׁלוּ אִישׁ־בְּאָחִיו. Ο΄. καὶ ὑπερόψεται ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν (αὐτοῦ). Ἄλλος· καὶ προσκόψουσιν ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.[48]

וְרֹדֵף אָיִן. Ο΄. οὐθενὸς κατατρέχοντος. Ἄλλος· καὶ ὁ διώκων οὐκ ἔστιν.[49]

38. וְאָכְלָה. Ο΄. καὶ κατέδεται (Ἄλλος· καταναλώσει[50]).

39. וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם יִמַּקּוּ בַּעֲוֺנָם בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיכֶם וְאַף בַּעֲוֺנֹת אֲבֹתָם אִתָּם יִמָּקּוּ. Ο΄. καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀφ' ὑμῶν καταφθαρήσονται διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν· ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τακήσονται. Ἀ. καὶ περιλειπόμενοι ἐν ὑμῖν τακήσονται ἐν ἀνομίᾳ αὐτῶν ἐν γαίαις τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καίπερ ἐν ἀνομίαις πατέρων αὐτῶν αὐτοὶ τακήσονται. Σ. οἱ δὲ περιλειφθέντες ὑμῶν τακήσονται διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἐν ταῖς γαίαις τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας πατέρων αὐτῶν σὺν ταῖς ἑαυτῶν τακήσονται. Θ. καὶ οἱ καταλειφθέντες ὑμῖν τακήσονται διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐν ταῖς γαῖς (sic) τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις πατέρων αὐτῶν μετ' αὐτῶν τακήσονται.[51]

40. וְהִתְוַדּוּ אֶת־עֲוֺנָם. *Et confitebuntur iniquitatem suam.* Ο΄. καὶ ἐξαγορεύσουσι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἄλλος· καὶ μετανοήσουσιν ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις (αὐτῶν).[52]

41. הֶעָרֵל. Ο΄. ἡ ἀπερίτμητος. Τὸ Σαμαρειτικόν· ἡ ἀκρόβυστος.[53] Ἄλλος· ἡ ἀκάθαρτος.[54]

יִרְצוּ אֶת־עֲוֺנָם. *Persolvent iniquitatem suam.* Ο΄. εὐδοκήσουσι (Ἄλλος· ἱλάσονται[55]) τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἄλλος· ἐξιλάσονται περὶ τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν.[56]

43. יִרְצוּ. Ο΄. προσδέξονται. Ἄλλος· ἱλατεύσωσι.[57] Τὸ Σαμαρειτικόν· ἱλάσονται.[58]

יַעַן וּבְיַעַן. *Propterea quod.* Ο΄. ἀνθ' ὧν. Ἄλλος· προφανῶς γάρ.[59]

גָּעֲלָה נַפְשָׁם. Ο΄. προσώχθισαν τῇ ψυχῇ αὐτῶν. Ἄλλος· ἀφοσιώσατο ἡ ψυχὴ (αὐτῶν).[60]

44. לְהָפֵר. Ο΄. τοῦ διασκεδάσαι (Ἄλλος· καταργῆσαι[61]).

46. הַחֻקִּים. Ο΄. τὰ κρίματά (alia exempl. δικαιώματα[62]) μου.

וְהַתּוֹרֹת. Ο΄. καὶ ὁ νόμος. Οἱ λοιποί· καὶ οἱ νόμοι.[63]

Cap. XXVI. 6. ÷ ὑμᾶς ↙ ὁ ἐκφοβῶν.[64] γῆς

---

praetulit. [43] Iidem. [44] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [45] Sic Comp., Codd. III, IV, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Vet. Lat. [46] Sic in marg. Codd. X, Lips. Aquilae probabiliter tribuit Scharfenb. in *Animadv.* p. 104, conferens Hex. ad Deut. xxviii. 56. [47] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [48] Sic in marg. Codd. X, Lips. Praeterea ad καὶ ὑπερόψεται Montef. e tribus Regiis edidit: Ἄλλος· καὶ εὐφρανθήσεται, quae lectio plane absona est. [49] Iidem. [50] Cod. 128 in marg. Cf. ad Cap. ix. 24. [51] Cod. 85. Ad Aquilam pro ἀνομίᾳ Montef. falso exscripsit ἀγνοίᾳ. Symmachi lectionem sine nom. mutilam affert Cod. 130 in marg.: οἱ δὲ περιλ. ὑμῶν τακήσονται διὰ τὰς ἁμ. τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ διὰ τὰς ἁμ. κ. τ. ἑ. Demum a Theodotionis versione proxime abest textus hexaplaris Cod. IV: καὶ οἱ καταλ. ἀφ' ὑμῶν καταφθαρήσονται διὰ τὰς ἁμ. αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἁμ. π. αὐτῶν μετ' αὐτῶν τακήσονται. [52] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum μετανοήσουσι tantum). Cf. ad Cap. v. 5. [53] Nobil., Cat. Niceph. p. 1151. Codd. X, Lips., in marg.: ἀκρόβυστος. [54] Cod. 128 in marg. Cf. Hex. ad Jerem. vi. 10. Ezech. xliv. 9. [55] Sic in marg. Codd. X (cum ὑλάσονται), Lips. [56] Cod. 128 in marg. [57] Cod. X in marg. [58] Nobil., Cat. Niceph. p. 1152, qui scholium subjungit: ἀντὶ τοῦ, καταδεξάμενοι ὁμολογοῦσι τὰ ἑαυτῶν πταίσματα. [59] Cod. X in marg. [60] Idem. Vox ἀφοσιώσασθαι, *abominari, velut infaustum detestari*, exquisitioris Graecitatis est, nec a Symmachi stylo abhorrere videtur. [61] Cod. X in marg. Cf. ad v. 15. [62] Sic Codd. X, XI, Lips., 15, 18, 128. [63] Hesych.: "Propter quod et reliqui interpretes, exceptis LXX, *leges* ediderunt." [64] Cod. IV,

⊤ ὑμῶν ↙.[65] 10. ⊤ παλαιὰ καί ↙.[66] 16. ψυχὴν ⊤ ὑμῶν ↙.[67] 20. ἀγροῦ ⊤ ὑμῶν ↙.[68] 32. γῆν ⊤ ὑμῶν ↙.[69] 34. ⁓ ἔσεσθε ↙.[70] 41. ⊤ θυμῷ ↙ πλαγίῳ.[71] 43. ⊤ ἀπ' αὐτῶν ↙.[72] 45. ⊤ ἐξ οἴκου δουλείας ↙.[73]

CAP. XXVII.

2. כִּי יַפְלִא נֶדֶר. *Si separaverit votum.* Ο΄. ὃς ἂν εὔξηται ('Α. Θ. ἐὰν θαυμαστώσῃ. Σ. ἐὰν ὑπερβάλῃ[1]) εὐχήν.

בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת לַיהוָֹה. *Secundum aestimationem tuam personae* erunt *Jovae.* Ο΄. ὥστε τιμὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῷ κυρίῳ. Ἄλλος· τάξασθαι ἐν διατιμήσει σου ψυχῶν..[2]

3. שֶׁקֶל. Ο΄. δίδραχμα. Ἄλλοι· σίκλοι, στάθμια.[3]

6. עֶרְכְּךָ (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἡ τιμή.[4]

8. וְאִם־מָךְ הוּא מֵעֶרְכֶּךָ. *Si autem pauper fuerit prae aestimatione tua.* Ο΄. ἐὰν δὲ ταπεινὸς ᾖ ('Α. καὶ ἐὰν ἐκπέσῃ[5]) τῇ τιμῇ. Ἄλλος· (ἐὰν δὲ) ἐλάσσων ᾖ τῆς διατιμήσεώς (σου[6]).

10. וְלֹא־יָמִיר אֹתוֹ. *Nec commutabit illud.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ οὐκ ἀντερεῖ αὐτῷ ↙.[7]

10. בְּרָע. Ο΄. πονηρῷ. Σ. χείρονι.[8]

וְאִם־הָמֵר יָמִיר. Ο΄. ἐὰν δὲ ἀλλάσσων ἀλλάξῃ (Ἄλλος· ἐπιλέξηται[9]) αὐτό.

13. עַל־עֶרְכֶּךָ. Ο΄. πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐπὶ τῇ διατιμήσει (σου).[10]

14. וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע. Ο΄. καὶ τιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεὺς ἀναμέσον καλῆς καὶ ἀναμέσον πονηρᾶς. Τὸ Σαμαρειτικόν· καὶ διατιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεύς, εἴτε καλή, εἴτε σαπρά.[11]

15. וְאִם־הַמַּקְדִּישׁ יִגְאַל. Ο΄. ἐὰν δὲ ὁ ἁγιάσας ⊤ αὐτὴν ↙ λυτρῶται. 'Α. καὶ ἐὰν ὁ ἁγιάζων ἀγχιστεύσῃ.[12]

16. מִשְּׂדֵה. Ο΄. ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ (Ἄλλος· χώρας[13]).

לְפִי זַרְעוֹ. Ο΄. κατὰ τὸν σπόρον (Ἄλλος· πρόσοδον[14]) αὐτοῦ.

חֹמֶר שְׂעֹרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל. Ο΄. κόρου κριθῶν πεντήκοντα δίδραχμα. Ἄλλος· γόμορ κριθῆς πεντήκοντα σίκλων.[15]

17. הַיֹּבֵל. Ο΄. τῆς ἀφέσεως. Ἄλλος· τοῦ ἰωβήλ.[16]

18. עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת. Ο΄. ἐπὶ τὰ ἔτη τὰ ἐπίλοιπα. Ἄλλος· κατὰ ἀναλογίαν τῶν ἐτῶν τῶν ὑπολειφθέντων.[17]

---

qui pingit: ⊤ ὑμᾶς ὁ ἐκφοβῶν :. [65] Idem. [66] Idem, qui pingit: ⊤ παλαιὰ : καί. Haec desunt in Codd. 19, 53, 58, aliis, Hesych. In Vet. Lat. lacuna est. [67] Idem. [68] Idem. Pronomen deest in Comp., Cod. 108, Arm. 1. [69] Idem. [70] Idem. Deest in Cod. 58. [71] Idem (pro ἐν θυμῷ π., cujus loco πλαγίως exstat in Codd. 54, 75). [72] Idem. Mox Grabius pingit: ⊤ ἡ γῆ ↙, invito Cod. IV. [73] Idem.

CAP. XXVII. [1] Hesych.: "Propter quod Aq. et Theod. pro eo quod dictum est, *votum fecerit*, [adde ex MS.: *si admirabile fecerit;*] Sym. autem, *si superaverit*, ediderunt." Codd. X, Lips., 85 (cum -σει), 130, in marg.: θαυμαστώσῃ. Cf. ad Cap. xxii. 21. "Symmachi lectionem vitiatam suspicor, ac forte melius legatur *separaverit* pro *superaverit*."—*Montef.* Emendatio est facillima, sed nullo modo admittenda. Vid. Hex. ad Psal. cxxxi. 1. cxxxviii. 6. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips. Vox τάξασθαι ad aliam versionem, ἐν τῷ τάξασθαί σε, pertinere videtur, fortasse Aquilae. Cf. Hex. ad Job. xiii. 18. Psal. v. 4. Jesai. xl. 18. [3] Cod. X in marg. [4] Sic Codd. IV, 58, 75. [5] Hesych.: "Nunc dicit de eo qui multum peccavit, et propterea Aq. pro *paupere, si excessit*, edidit." Cf. ad Cap. xxv. 35, ubi lectionem Graecam ἐκπέσῃ Hesych. transtulit in *exciderit*, ut hic quoque eum scripsisse opinatur Montef. Sed in nostro loco ad contextum ejus *excessit* vel *excesserit* (*excess'it*) magis quadrare videtur. Equidem crediderim eum vocem ἐκπέσῃ ante oculos habuisse, eique significationem apud recentiores satis frequentem, *modum et fines excedendi*, tribuisse. Sic S. Chrysost. Opp. T. I, p. 160 C: εἰς μείζονα κακίαν ἐξέπιπτε. T. VIII, p. 487 C: εἰς θηριωδίαν ἐκπίπτων. T. IX, p. 721 C: τουτέστιν, ἵνα μὴ ἐκπέσωμεν. T. X, p. 57 A: ποῦ οὐκ ἂν ἐξέπεσε; [6] Sic in marg. Codd. X, Lips. [7] Cod. IV. Eadem post πονηρῷ infert Cod. 54, et sine aster. Codd. VII (in marg. manu 2da, cum αὐτὸ), 75. Cf. Hex. ad Psal. cxxxviii. 20. [8] Hesych.: "Sed malum hic dicit, quod est *deterius;* sic enim manifeste et Sym. tradidit." [9] Cod. Lips. in marg. Sic Cod. X in marg. ad superius ἀλλάξει. [10] Sic in marg. Codd. X, Lips. [11] Nobil., Cat. Niceph. p. 1156. [12] Hesych.: "Propter quod Aquila pro eo quod dictum est, *qui eam sanctificavit redimet*, *si sanctificans ad finem* [*affinem*] *fecerit*, edidit." Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 154. Jesai. liv. 6. Pro ἀγχιστεύσῃ Montef. dedit ἐγγίσῃ, conferens Hex. ad Cap. xxv. 33. (In textu obelus est in Cod. IV.) [13] Sic in marg. Codd. X, Lips. [14] Iidem. [15] Iidem. Codd. 85, 130, in marg.: γόμορ. σίκλων. [16] Sic in marg. Codd. 85, 130. [17] Sic in marg. Codd. X

19. גָּאֹל יִגְאַל. Ο΄. λυτρῶται. Alia exempl. λυτρούμενος λυτρῶται.[18]

21. קֹדֶשׁ. Ο΄. ἅγιος. Alia exempl. ἅγιος αἰνετός.[19]

כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם. Ο΄. ὥσπερ ἡ γῆ ἡ ἀφωρισμένη. Ἄλλος· (ὡς) ὁ ἀγρὸς τοῦ ἀναθέματος.[20]

22. מִקְנָתוֹ. Ο΄. οὗ κέκτηται. Schol. ὃν ἠγόρασε παρά τινος.[21]

23. וְחִשַּׁב. Ο΄. λογιεῖται. Ἄλλος· ψηφίσει.[22]

אֵת מִכְסַת. *Pretium* (redemptionis). Ο΄. τὸ τέλος. Ἄλλος· τὸ πλῆρες.[23]

24. הַיּוֹבֵל. Ο΄. τῆς ἀφέσεως (Ἄλλος· ἐλευθερίας[24]).

יָשׁוּב. Ο΄. ἀποδοθήσεται. Ἄλλος· λυτρωθήσεται.[25]

25. גֵּרָה. Ο΄. ὀβολοί. Ἄλλος· γῆρα.[26]

הַשָּׁקֶל. Ο΄. τὸ δίδραχμον (Ἄλλος· στάθμιον[27]).

26. אַךְ־בְּכוֹר אֲשֶׁר יְבֻכַּר לַיהוָה בִּבְהֵמָה לֹא־יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא. Ο΄. καὶ πᾶν πρωτότοκον ὃ ἐὰν γένηται ἐν τοῖς κτήνεσί σου, ἔσται τῷ κυρίῳ, καὶ οὐ καθαγιάσει (alia exempl. καὶ οὐκ ἀλλάξει[28]) αὐτὸ οὐδείς· ἐάν τε μόσχον, ἐάν τε πρόβατον, τῷ κυρίῳ ἐστίν. Ἀ. πλὴν πρωτότοκον πρωτοτοκευθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν κτήνει, οὐχ ἁγιάσει ἀνὴρ αὐτό· ἐάν τε βοῦς, ἐάν τε βόσκημα, τῷ κυρίῳ ἐστίν.[29] Σ. πλὴν πρωτότοκον ὃ ἐὰν πρωτότοκον γένηται τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς κτήνεσιν, οὐχ ἁγιάσει οὐδείς· ἐάν τε βοῦς, ἐάν τε βόσκημα, τῷ κυρίῳ ἐστίν.[30] Ο΄. καὶ πᾶν πρωτότοκον ὃ ἂν πρωτότοκον γένηται τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς κτήνεσιν, οὐχ ἁγιάσει οὐδεὶς αὐτό· ἐάν τε μόσχος, ἐάν τε πρόβατον, τῷ κυρίῳ ἐστίν.[31] Θ. πλὴν πρωτότοκον ὃ ἂν πρωτότοκον γένηται τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς κτήνεσιν, οὐχ ἁγιάσει ὁ ἀνὴρ αὐτὸ, ἐὰν μόσχος, ἐὰν ἐκ ποιμνίου, (τῷ κυρίῳ) ἐστίν.[32]

27. וּפָדָה. Ο΄. ἀλλάξῃ. Ἄλλος· λυτρώσεται.[33]

28. יָחֳרַם. Ο΄. ἀναθῇ. Ἄλλος· ἀναθεματίσῃ.[34]

29. כָּל־חֵרֶם. Ο΄. καὶ πᾶν (alia exempl. add. ἀνάθεμα[35]).

30. הָעֵץ. Ο΄. τοῦ ξυλίνου. Ἄλλος· (τοῦ) δένδρου.[36]

31. גָּאֹל יִגְאַל. Ο΄. λυτρῶται λύτρῳ. Alia exempl. λυτρούμενος λυτρῶται.[37]

33. לֹא יְבַקֵּר בֵּין־טוֹב לָרַע וְלֹא יְמִירֶנּוּ. *Non disquiret inter bonum et malum, neque permutabit illud.* Ο΄. οὐκ ἀλλάξεις καλὸν πονηρῷ, οὐδὲ πονηρὸν καλῷ. Ἄλλος· οὐκ ἐπισκέψεται ἀναμέσον καλοῦ καὶ πονηροῦ, καὶ οὐκ ἀλλάξεις αὐτό.[38] Ἄλλος· (οὐ) παραζητήσεις ἀναμέσον καλοῦ ἢ σαπροῦ, οὐδὲ ἐκλέξηται αὐτό.[39]

לֹא יִגָּאֵל. Ο΄. οὐ λυτρωθήσεται. Ἀ. οὐκ ἀγχιστευθήσεται (s. ἐγγισθήσεται).[40]

Cap. XXVII. 7. ÷ ἀργυρίου ↙.[41]

(teste Holmes.), Lips. (non, ut Holmes., τῶν ἐτῶν ὑπολ.). [18] Sic Codd. VII, 19 (cum λυτροῦται), 58 (idem), alii, invito Vet. Lat. [19] Sic Ald., Codd. VII, X, Lips., 15, 16, 18, alii, Vet. Lat. Cf. Cap. xix. 24 in LXX. [20] Sic in marg. Codd. 85, 130. Codd. X, Lips., in marg.: ἀγρὸς ἀναθέματος. [21] Cod. 56 in marg. [22] Sic in marg. Codd. X (cum ψηφήσει), Lips. (cum ψιφήσει). Cf. ad Cap. xxv. 27. [23] Sic in marg. Codd. X (cum τὸ πλήρης), Lips. [24] Iidem. Cf. ad Cap. xxv. 11. [25] Cod. 85 in marg., teste Montef. Holmesii amanuensis ex eodem exscripsit: λυτρώσεται. [26] Sic (ad τιμή) Cod. 130 in marg. [27] Sic in marg. Codd. X, Lips. [28] Sic Codd. X, Lips., 15, 16, 18, alii (inter quos 85, 130, cum οὐ καθαγιάσει in marg.). Vet. Lat.: *et non mutabit.* [29] Codd. 85, 130 (cum πρωτοκευθήσεται . . κτήνεσιν . . . ἐὰν βοῦς, ἐὰν βόσκημα). [30] Codd. 85, 130 (cum ἐὰν βόσκημα, et sine ἐστίν). [31] Codd. 85 (cum ἐάν τε μόσχον), 130 (cum γένηται (om. τῷ κ.) ἐν τοῖς κτ., οὐ καθαγιάσει αὐτό· ἐὰν μόσχος, ἐὰν πρ., τῷ κ. ἐστίν). [32] Codd. 85 (non, ut Montef., πλὴν πρ. καὶ ὃ ἂν πρ.), 130. (Ad ἐκ ποιμνίου cf. Hex. ad Exod. xiii. 13.) [33] Sic in marg. (cum ἀλλάξει in textu) Codd. X, Lips., 85, 130; in textu autem Codd. 54, 74, alii. [34] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum –σει). [35] Sic Codd. VII, X, Lips., 15, 16 (cum ἀνάθημα), 18, alii. [36] Sic in marg. Codd. X, Lips. [37] Sic Comp., Ald., Codd. VII, X, Lips., 15, 16, 18, alii. [38] Sic in textu (pro οὐκ ἀλλάξεις) Codd. X, Lips., 18, 54, alii. [39] Sic in marg. Codd. X (cum καλοῦ καὶ σ., teste Montef.), Lips. [40] Hesych.: "Si autem et *affinitatem* oportet intelligere redemptionem, quemadmodum Aq. edidit, recte *affinis non efficietur.*" Ad ἐγγισθήσεται, quae Montefalconii est versio, cf. ad Cap. xxv. 33. [41] Cod. IV.

ADDENDUM.

Cap. xix. 20. Rudolphus Anger *De Onkelo* etc. Partic. I, pp. 22, 23: "Ad verba נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ Gem. Hieros. Kiddu-schin I, 1, fol. 59a: תירגם עקילס הגר לפני רבי עקיבה—בכתושה לפני איש, h. e. *Interpretatus est Akilas proselytus coram R. Akiba—de ea quae coram viro contusa est.* Itaque verbum חָרַף Akilas cognatum habuisse videtur cum voce רוף, *contulit, concussit;* aut miscuit cum vicina, etsi in-sueta, radice הרף, a qua vox neohebraica הֶרֶף, *ictus oculi, nutus,* proficiscitur. Videtur autem vocibus כת׳ ל׳ א׳ denotari, quae a viro aliquo (h. l. a domino) compressa est. Jam si Akilas ad verbum vertit, probabiliter adhibita voce κόπτειν (qua כתשׁ etiam Prov. xxvii. 22 ab Aquila et Theodotione transfertur), κεκομμένην ἀνδρὶ scripsit; obscurissime quidem, neque tamen sine exemplo aliarum, in quibus verba premuntur, interpretationum: sin vero sententiam potius reddidit, quam tandem rationem inerit, definiri prorsus non posse, per se intelligitur." Lectio enarratorem potius quam interpretem, praesertim Aquilam nostrum, sapit; et reapse in alio Gemarae loco Eleazaro Simeonis filio, cum פירש pro תירגם, tribuitur.

NUMERI.

IN LIBRUM NUMERORUM

MONITUM.

"LECTIONES libri Numerorum ex sequentibus MSS. librisque editis mutuati sumus.

"Ex Cod. Regio 1825.

"Ex Cod. Regio 1872.

"Ex Cod. Regio 1888.

"Ex Cod. Basiliensi, X saeculi, egregiae notae [Holmesii 85].

"Ex Cod. Colbertino 3084, unde fragmenta aliquot cum obelis et asteriscis decerpsimus.

"Ex Hieronymi Libro de Locis Hebraicis [cui titulus: *Liber de Situ et Nominibus Locorum Hebraicorum.* Vid. S. Hieron. Opp. Tom. III, pp. 121–290 juxta edit. Vallarsii; et P. de Lagarde *Onomastica Sacra*, Tom. I, pp. 82–159].

"[Ex Eusebii Onomastico, ed. F. Larsow et G. Parthey, Berolini, 1862; et P. de Lagarde *Onomastica Sacra*, Tom. I, pp. 207–304.]

"Ex Theodoreto edito anno 1642 [Opp. Tom. I, pp. 217–255 juxta edit. J. L. Schulzii].

"Ex Procopio in Heptateuchum [Vid. Monitum ad Exodum, p. 78].

"[Ex Eusebii Demonstratione Evangelica, Parisiis, 1628. Vid. ad Cap. xiv. 14. xxiv. 17.]

"Ex Editione Romana et Drusio.

"Qui plura suppeditavit est Codex Basiliensis de more."—MONTEF.

Praeterea nos adhibuimus subsidia quae nunc recensenda sunt.

IV. Sarravianus, a Tischendorfio editus. Continet Cap. i. 1—vii. 85, xi. 18—xviii. 2, xviii. 30—xx. 22, xxix. 34—xxxvi. 13.

V. Cod. Colbert. 3084, post Montefalconium Holmesii, cujus schedas nos denuo perlustravimus, in usum collatus. Continet Cap. xxv. 2—xxvi. 2, xxix. 12–33.

VII. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Continet librum integrum.

X. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

54. Codex Regius, num. v, olim Colbertinus, chartaceus, circa XIV saeculum, unde pauculas trium interpretum lectiones excerpsit Holmesius in Appendice ad Numeros.

57. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Hujus et sequentium librorum lectiones ab Holmesio editas ad schedas Bodleianas castigavimus.
58. Vid. Monitum ad Exodum, p. 78.
85. Vid. Monitum ad Exodum, pp. 78, 79.
108. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.
128. Vid. Monitum ad Leviticum, p. 168.
130. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5, necnon ad Leviticum, p. 168.
Lips. Vid. Monitum ad Exodum, p. 79.
Vet. Lat. Vid. Monitum ad Leviticum, p. 168.

Versionis libri Numerorum Syro-hexaplaris haud exigua pars superest in Codice Musei Britannici, "Addit. MSS. 14,437," foll. 1–46, saeculi VIII. Incipit a Cap. i. 31, et continet Cap. i. 31—ii. 1, ii. 15—iii. 9, iii. 22–47, vii. 19–36 (sed nonnulla perierunt), x. 6 (sed perierunt partes vv. 6, 7, 12, 13, et totus v. 11)—xv. 29, xvi. 2–29, xvi. 41—xxvi. 18 (sed perierunt Cap. xxii. 38—xxiii. 2, xxiii. 5–9, abscissa membrana), xxvi. 36–43. Cf. Wright *Catalogue of Syriac MSS. in the British Museum*, Part I, p. 31. Codex eleganter, sed negligenter paulum exaratus, continet notas Origenianas, et lectiones marginales satis frequentes. Librum exscripsit, sed nondum publici juris fecit, Ceriani noster; qui apographum suum, ne actum agendo tempus teramus, nobis humanissime commodavit.

NUMERI.

CAPUT I.

2. עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. συναγωγῆς (alia exempl. add. υἱῶν[1]) Ἰσραήλ.

כָּל־זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם. *Omnes masculos secundum capita eorum.* Ο΄. κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν. πᾶς ἄρσην. Alia exempl. πᾶς ἄρσην κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν.[2]

18. הִקְהִילוּ. Ο΄. συνήγαγον. Ἄλλος· ἐξεκκλησίασαν.[3]

וַיִּתְיַלְדוּ. *Et natales suos professi sunt.* Ο΄. καὶ ἐπηξονοῦσαν. Alia exempl. ἐπεσκέπησαν.[4]

19. כַּאֲשֶׁר צִוָּה. Ο΄. ὃν τρόπον συνέταξε. Ἄλλος· καθὰ ἐνετείλατο.[5]

20, 21. וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה רְאוּבֵן. Ο΄. καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, ἡ ἐπίσκεψις (alia exempl. ἐπισκοπή[6]) αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Ῥουβήν. Ἀ. καὶ ἐπάνω, παντὸς ἐκπορευομένου στρατιὰν, ἐπεσκεμμένοι αὐτῶν τῆς ῥάβδου Ῥουβήν.[7] Σ. καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐξερχόμενος εἰς στρατιὰν, οἱ ἐπεσκεμμένοι αὐτῶν τῆς φυλῆς Ῥουβήν.[8] Θ... πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος δυνάμει, αἱ ἐπισκέψεις αὐτῶν τῆς φυλῆς Ῥουβήν.[9]

22. פְּקֻדָיו בְּמִסְפַּר. Ο΄. ※ καὶ ἐπίσκεψις αὐτῶν ↙ κατὰ ἀριθμόν.[10]

24, 25 (Gr. 36, 37). Τὰ ἑξαπλᾶ τὴν συγγένειαν τοῦ Γὰδ εὐθὺς μετὰ τὴν συγγένειαν τοῦ Συμεὼν ὑποτάττει· εἶθ' οὕτως τὴν τοῦ Ἰούδα ὑποβάλλει.[11]

44. אִישׁ־אֶחָד לְבֵית־אֲבֹתָיו הָיוּ. Ο΄. ἀνὴρ εἷς κατὰ φυλὴν μίαν, κατὰ φυλὴν οἴκων πατριᾶς ἦσαν. Aliter: Ο΄. ἀνὴρ εἷς ÷ κατὰ φυλὴν μίαν, κατὰ φυλὴν ↙ εἰς οἶκον πατριᾶς αὐτῶν ἦσαν.[12]

45. וַיִּהְיוּ כָּל־פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם. Ο΄. καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις (Οἱ λοιποί·

Cap. I. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, Lips., 15, 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, invito Vet. Lat. Montef. ex "uno codice" affert: Ἀ. Ο΄. Θ. συναγωγῆς. [2] Sic Comp., Codd. IV, 56, 129, Arab. 1, 2. [3] Sic in textu Codd. III, X (cum συνήγαγον in marg.), Lips. (cum ἐκκλ., et συνήγαγον in marg.), 15, 16, alii. [4] Sic Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii, Arm. 1. "Ἄξονες dicebantur olim *tabulae publicae*, atque inde ἐπαξονοῦν [vel, ut Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., ἐπαξονεῖν], quod videtur esse *in tabulas referre.* Ἐπηξονοῦσαν autem dictum est eodem modo quo Gen. vi. 4 ἐγεννῶσαν [ἐδολιοῦσαν Psal. v. 11]."—*Nobil.* [5] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cf. Hex. ad Exod. xl. 16. [6] Sic Codd. II, IV, 18, 54, 58, 71, 75. Codd. 85 (cum Ἀ. pro Ο΄.), 130, in marg.: Ο΄. ἐν τῇ δ. ἡ ἐπισκοπὴ αὐτῶν ἐκ τῆς φ. Ῥουβήν. [7] Codd. 85 (cum Ο΄. pro Ἀ.), 130. Montef. e Cod. 85 oscitanter exscripsit: Ο΄. καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐξερχόμενος εἰς στρατιὰν κ.τ.ἑ. [8] Codd. 85, 130 (cum πᾶς ἐξερχ. et Ῥουβίν). [9] Iidem. [10] Sic Cod. IV, et sine aster. (cum αἱ ἐπισκέψεις tantum) Cod. 58. [11] Scholium in marg. Codd. 85 (cum τοῦ Ἰούδα in clausula posteriori, non, ut Montef. falso exscripsit, τοῦ Γὰδ), 130. Cum Hexaplis faciunt Comp., Cod. IV, Syro-hex. [12] Sic

πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι[13]) υἱῶν Ἰσραὴλ σὺν δυνάμει αὐτῶν. Ἀ. Θ. καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς οἶκον πατέρων αὐτῶν. Σ. ἦσαν δὲ πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι υἱοὶ Ἰσραὴλ κατ' οἶκον πατέρων αὐτῶν.[14]

46. וַיִּהְיוּ כָּל־הַפְּקֻדִים. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι ◂.[15]

47. וְהַלְוִיִּם לְמַטֵּה אֲבֹתָם לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹכָם. Ο΄. οἱ δὲ Λευῖται ἐκ τῆς φυλῆς πατριᾶς αὐτῶν οὐκ ἐπεσκέπησαν ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. Ἀ. οἱ δὲ Λευῖται εἰς ῥάβδον πατέρων αὐτῶν οὐκ ἐπεσκέπησαν . . Σ. οἱ δὲ Λευῖται κατὰ τὴν φυλὴν τῶν πατέρων αὐτῶν οὐκ ἐπεσκέπησαν ἐν αὐτοῖς. Θ. καὶ οἱ Λευῖται εἰς φυλὴν πατέρων αὐτῶν οὐκ ἐπεσκέπησαν ἐν μέσῳ αὐτῶν.[16]

48. יְהוָה. Ο΄. κύριος. Ἄλλος· ΙΙΙΙΙ.[17]

51. יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם. Ο΄. ἀναστήσουσιν ※ αὐτὴν οἱ Λευῖται ◂.[18]

הַקָּרֵב. Ο΄. ὁ προσπορευόμενος. Ἄλλος· ὁ ἁπτόμενος.[19]

53. קֶצֶף. Ο΄. ἁμάρτημα. Σ. ὀργή. Θ. θυμός.[20]

עַל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ ἐπὶ τὴν συναγωγὴν ◂ ἐν υἱοῖς Ἰσραήλ.[21]

Cap. I. 1. ⁓ τῇ ◂ Σινᾶ.[22] 2. ὀνόματος ÷ αὐτῶν ◂.[23] 3. ÷ ἐπισκέψασθε αὐτούς ◂.[24] 18. ὀνομάτων ÷ αὐτῶν ◂.[25] ÷ ἀρσενικόν ◂.[26] 20. ὀνομάτων ÷ αὐτῶν ◂.[27] 22. ὀνομάτων ⁓ αὐτῶν ◂.[28] 24 (36), 26 (24), 28 (26), 30 (28), 32 (30), 34 (32), 36 (34), 38, 40, 42. ÷ αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικά ◂.[29] 50. ἐστὶν ÷ ἐν ◂ αὐτῇ.[30] 53. ÷ ἐναντίοι ◂.[31] ÷ αὐτοί ◂.[32] 54. ÷ καὶ Ἀαρών ◂.[33]

Cap. II.

2. בְּאֹתֹת. Ο΄. κατὰ σημαίας (alia exempl. σημασίας[1]).

3. קֵדְמָה מִזְרָחָה. *Orientem versus ad ortum solis.* Ο΄. πρῶτοι κατὰ ἀνατολάς. Alia exempl. πρῶτοι ÷ κατὰ νότον ◂ κατὰ ἀνατολάς.[2]

4, 6. וּפְקֻדֵיהֶם. Ο΄. οἱ ἐπεσκεμμένοι (Ἄλλος· ἠριθμημένοι[3]).

5. וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה. Ο΄. καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς (alia exempl. ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλή[4]).

7. מַטֵּה. Ο΄. καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς. Alia exempl. ÷ καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι ◂, φυλή.[5]

Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷). [13] Syro-hex. ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܐܣܬܥܪܘ ܕܒܢܝ܂ Idem ad ܡܣܥܪܢܘܬܐ (v. 44) scholium habet: "Visitationem *numerum* (ܡܢܝܢܐ) vocat, ut videtur (ܐܝܟ ܕܡܬܚܙܐ)." [14] Codd. 85, 130 (qui ad Aq. et Theod. υἱῶν pro υἱοὶ habet). [15] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Codd. 54, 74, 75, alii. [16] Codd. 85, 130 (cum ἐκ ῥάβδων mendose pro εἰς ῥάβδον, et sine siglo Θ.). [17] Syro-hex. in marg. ܦܝܦܝ. Sic Cap. x. 33, 34. xi. 1 etc. [18] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Codd. 54, 55, 74, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [19] Cod. VII in marg. manu 2da. [20] Syro-hex. ܣ. ܪܘܓܙܐ. ܬ. ܚܡܬܐ. [21] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 58. Syro-hex. in textu: ἐπὶ τὴν συναγωγὴν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, concinentibus Arab. 1, 2. [22] Cod. IV. Articulus deest in Codd. VII (cum τῇ in marg. manu 1ma), XI, 72. [23] Idem. Pronomen deest in Codd. II, 18, 71, aliis, Arm. 1. [24] Idem. Verba desunt in Comp. [25] Idem. [26] Idem, pro edito πᾶν ἀρσενικόν. [27] Idem. Pronomen reprobant Comp., Codd. 108, 118. [28] Idem. Pronomen abest a Comp. [29] Idem. Ad v. 34 (32) Syro-hex. pingit: αὐτῶν, ÷ κατὰ κεφαλὰς (sic passim) αὐτῶν, π. ἀ. ◂; ad v. 36 (34): αὐτῶν, κατὰ κ. αὐτῶν, π. ÷ ἀρσενικά ◂; ad v. 38: αὐτῶν, κατὰ κ. αὐτῶν, π. ἀ. (sine obelo); ad v. 40: ÷ αὐτῶν ◂, κατὰ κ. ÷ αὐτῶν, π. ἀ. (sine metobelo); denique ad v. 42: ÷ αὐτῶν ◂, ÷ κατὰ κ. ÷ αὐτῶν ◂, π. ÷ ἀρσενικά (sine metobelo). [30] Idem. Syro-hex. ܒܗ ÷. [31] Idem. [32] Idem. Deest in Cod. 58, Arm. 1. [33] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷).

Cap. II. [1] Sic in textu Comp., Codd. XI, 16, 18, 19, alii; in marg. autem Codd. 85, 130. [2] Sic Cod. IV (cum κατ' ἀνατ.), et sine obelo Codd. II (om. πρῶτοι), 71. Cf. Cap. xxxiv. 15 in Hebr. et LXX. [3] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Cod. III. [4] Post ἐχόμενοι add. αὐτοῦ Codd. IV (cum αὐτῶν), 15, 58. Arm. 1: *pone illos.* Deinde φυλὴ pro φυλῆς Codd. IV, 58, 82, Arm. 1 (cum ἡ φυλή). [5] Sic Cod. IV (ex corr. pro καὶ οἱ παρ. ÷ ἐχόμενοι :), et sine obelo Codd. Lips., 15, 16, 64, 82, 85 (cum φυλῆς in marg.).

9. כָּל־הַפְּקֻדִים. Ο΄. πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι (Ἄλλος· ἠριθμημένοι[6]).

לְמַחֲנֵה. Ο΄. ἐκ τῆς παρεμβολῆς (alia exempl. φυλῆς[7]). Ἀ. παρεμβολῆς.[8]

9, 16. יִסָּעוּ. Ο΄. ἐξαροῦσι. Ἄλλος· ἀναζεύξουσι.[9]

10. תֵּימָנָה. Ο΄. πρὸς λίβα. Ἄλλος· πρὸς νότον.[10]

16. מְאַת אֶלֶף וְאֶחָד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף. Ο΄. ἑκατὸν πεντήκοντα μία χιλιάδες. Alia exempl. ἑκατὸν καὶ μία καὶ πεντήκοντα χιλιάδες.[11]

17. יִסָּעוּ אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדִגְלֵיהֶם. *Proficiscentur, quisque loco suo ad vexilla sua.* Ο΄. ἐξαροῦσιν ἕκαστος ἐχόμενος καθ᾽ ἡγεμονίας (alia exempl. καθ᾽ ἡγεμονίαν αὐτῶν;[12] alia, κατὰ τάγμα (s. τάγματα) αὐτῶν[13]). Ἀ. ἀπαροῦσιν ἀνὴρ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ εἰς τάγμα αὐτῶν.[14] Σ. ἀπαροῦσιν ἕκαστος ἀνὰ χεῖρα τοῦ ἰδίου κατὰ τάγμα αὐτῶν.[15] Θ. ἐξαροῦσιν ἀνὴρ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν εἰς τάγμα αὐτῶν.[16]

18. לְצִבְאֹתָם יָמָּה. Ο΄. παρὰ (alia exempl. κατὰ[17]) θάλασσαν σὺν δυνάμει αὐτῶν. Alia exempl. σὺν δυνάμει αὐτῶν κατὰ θαλάσσαν.[18]

24. יִסָּעוּ. Ο΄. ἐξαροῦσιν. Ἄλλος· ἀναζεύξουσιν.[19]

31. מְאַת אֶלֶף וְשִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף. Ο΄. ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἑπτὰ χιλιάδες. Alia exempl. ἑκατὸν χιλιάδες καὶ ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα χιλιάδες.[20]

32. אֵלֶּה פְּקוּדֵי. Ο΄. αὕτη ἡ ἐπίσκεψις. Ἄλλος· οὗτος ὁ ἀριθμός.[21]

33. הָתְפָּקְדוּ. Ο΄. συνεπεσκέπησαν. Ἄλλος· ἠριθμήθησαν.[22]

34. כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה. Ο΄. πάντα (alia exempl. κατὰ πάντα[23]) ὅσα συνέταξε. Ἄλλος· καθὰ ἐνετείλατο.[24]

נָסָעוּ. Ο΄. ἐξῆρον. Ἄλλος· ἀνεζεύγνυσαν.[25]

לְמִשְׁפְּחֹתָיו עַל־בֵּית אֲבֹתָיו. Ο΄. κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν. Ἄλλος· κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατ᾽ οἶκον πατρικὸν αὐτῶν.[26]

Cap. II. 2 (in fine). ÷ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ↙.[27] 9. ἑκατὸν ※ χιλιάδες καὶ ↙ ὀγδοήκοντα χιλιάδες.[28] 14. ÷ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτῶν (sic) ↙.[29] 20. καὶ ÷ οἱ παρεμβάλλοντες ↙ ἐχόμενοι αὐτῶν (sic).[30] 22. καὶ ÷ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτῶν ↙.[31] 29. καὶ ÷ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ (sic) ↙.[32] 34. ÷ ἐχόμενοι ↙.[33]

CAP. III.

7. וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת כָּל־הָעֵדָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד לַעֲבֹד

---

[6] Sic in marg. Codd. X, Lips., 64; in textu autem Codd. 15, 16, 18, alii (inter quos 85, 130, cum ἐπεσκ. in marg.). [7] Sic Codd. III, VII, 55. [8] Cod. VII in marg. manu 1ma. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130 (cum ἀναζεύγουσι); in textu autem Codd. III, 19, 108, 118. [10] Sic in textu Ald., Codd. VII (cum λίβα in marg. manu 2da), X (cum λίβα in marg)., Lips. (idem), 15, 16, alii (inter quos 85 (cum λίβα τινὲς in marg.), 130 (idem)). [11] Sic Codd. IV, XI, Syro-hex. [12] Sic Comp., Codd. IV, VII, X (in marg.), Lips. (idem), alii, Syro-hex. [13] Sic Ald., Codd. III, X, Lips., 15, 18, alii (inter quos 85, 130, uterque cum τάγματα). Vet. Lat.: *secundum ordinationem suam.* [14] Codd. 85 (cum αὐτῶν bis), 130 (cum αὐτοῦ bis). [15] Codd. 85 (teste Montef.), 130 (cum τοῦ ἰδίου κατατάγματος (sic) αὐτοῦ). [16] Codd. 85, 130. [17] Sic Codd. III, X (cum παρὰ in marg.), Lips. (idem), 16, 32, alii. [18] Sic Cod. IV, Syro-hex. [19] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130 (cum ἀναζεύγουσιν); in textu autem Codd. III, 19, 118. [20] Sic Cod. IV, Syro-hex. [21] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. 19, 108, 118. Mox ad πᾶσα ἡ ἐπ. Codd. 85, 130, in marg.: πᾶς ὁ ἀριθμός. [22] Cod. 85 in marg. [23] Sic Comp., Ald., Codd. IV, X (in marg.), Lips., 18, 56, alii, Syro-hex. [24] Sic in textu Codd. III, 15, 16, 29, alii (inter quos 85, 130, cum κατὰ π. ὅσα συνέταξε in marg.). [25] Sic in marg. Codd. X (cum ἀναζεύγνυσαν), Lips. (idem), 85, 130 (ut X); in textu autem Codd. XI, 108, 118. [26] Sic in marg. Codd. 85 (cum συγγένειαν), 130. Cf. Hex. ad Psal. xxi. 28. Jerem. i. 15. Ezech. xx. 32. [27] Cod. IV. Deest in Cod. 75. [28] Idem. Sic sine aster. Cod. 58. Copula est in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 16, 18, aliis. [29] Idem. [30] Idem. Syro-hex. pingit: ÷ καὶ οἱ παρ. ἐχόμενοι αὐτοῦ (sine metobelo), et sic sine obelo Comp., Codd. 56, 58 (cum αὐτῶν), 129. [31] Idem (sine metobelo). Syro-hex. pingit: καὶ οἱ π. ÷ ἐχόμενοι αὐτοῦ (sic) ↙. [32] Idem. Sic sine obelo Syro-hex. [33] Idem. Syro-hex. ÷ ܗܘ ܡܬܚܡܝܢ ↙.

אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן. Ο΄. καὶ τὰς φυλακὰς (alia exempl. add. πάντων[1]) τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔναντι τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς. Ἀ. καὶ τὴν φυλακὴν πάσης τῆς συναγωγῆς εἰς πρόσωπον σκέπης συνταγῆς, τοῦ δουλεύειν τὴν δουλείαν τῆς σκηνῆς.[2] Σ. καὶ τὴν φυλακὴν πάσης τῆς συναγωγῆς κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς τῆς συναγωγῆς (s. συνταγῆς), λατρεύειν τὴν λατρείαν τῆς σκηνῆς.[3] Θ. καὶ τὴν φυλακὴν πάσης τῆς συναγωγῆς κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, δουλεύειν τὴν δουλείαν τῆς σκηνῆς.[4]

10. וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. *Et profanus* (non Levita) *qui accesserit morietur.* Ο΄. καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἁπτόμενος ἀποθανεῖται. Ἄλλος· ὁ δὲ ἀλλότριος ὃς ἐὰν προσέλθῃ, ἀποθανέτω.[5]

15. פְּקֹד. Ο΄. ἐπίσκεψαι. Ἄλλος· ἀρίθμησον.[6]

לְמִשְׁפְּחֹתָם. Ο΄. κατὰ δήμους αὐτῶν. Alia exempl. κατὰ δήμους αὐτῶν ÷ κατὰ συγγενείας αὐτῶν ⸔.[7]

16. עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה. Ο΄. διὰ φωνῆς κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξεν ÷ αὐτοῖς κύριος ⸔.[8] Ἄλλος· κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωσῇ.[9]

17. גֵּרְשׁוֹן. Ο΄. Γεδσών. Alia exempl. Γηρσών.[10] Ἀ. Σ. Θ. Γηρσών.[11]

22. פְּקֻדֵיהֶם. Ο΄. ἡ ἐπίσκεψις (Ἄλλος· ὁ ἀριθμὸς[12]) αὐτῶν.

23. מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי. Ο΄. καὶ οἱ υἱοὶ Γεδσών. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ οὗτοι ⸔ οἱ δῆμοι Γηρσών.[13]

יָמָּה. Ο΄. παρὰ (Ἄλλος· κατὰ[14]) θάλασσαν.

25. הַמִּשְׁכָּן וְהָאֹהֶל. Ο΄. ἡ σκηνὴ ※ καὶ ἡ σκέπη ⸔.[15]

26. וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου κύκλῳ ⸔.[16]

29. תֵּימָנָה. Ο΄. κατὰ λίβα. Ἄλλος· κατὰ νότον.[17]

34. וּמָאתָיִם. Ο΄. καὶ πεντήκοντα. Alia exempl. καὶ διακόσιοι.[18]

36. וּפְקֻדַּת מִשְׁמֶרֶת. *Et munus custodiae.* Ο΄. ἡ ἐπίσκεψις τῆς φυλακῆς (alia exempl. ἡ φυλακή[19]). Σ. ἡ ἐπισκοπὴ (s. ἐπίσκεψις) τῆς φυλακῆς.[20]

קְרָשֵׁי. *Asseres.* Ο΄. τὰς κεφαλίδας. Οἱ λοιποί· σανίδες.[21]

38. לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קֵדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִזְרָחָה. Ο΄. κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς ※ ἀπὸ ἀνα-

---

Cap. III. [1] Sic Codd. IV, 18, 128, Arab. 1, 2, Syro-hex. Codd. 85, 130, in marg.: Ο΄. καὶ τὰς φυλακὰς πάντων τῶν υἱῶν. [2] Codd. 85, 130 (cum κατὰ πρόσωπον). [3] Codd. 85, 130 (cum συνταγῆς). De hac confusione cf. Hex. ad Num. iv. 25. Psal. lxxiii. 8. lxxiv. 3. [4] Codd. 85, 130 (cum τῆς σκ. μαρτυρίου τοῦ δουλεύειν). [5] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum ὃς ἄν). Ad ὁ ἀλλογενὴς Codd. X, Lips., in marg.: ὁ ἀλλότριος. [6] Sic in marg. Codd. X, 130; in textu autem Codd. 19, 54, 108, 118. [7] Sic Cod. IV (cum συγγενίας), et sine obelo Ald., Codd. VII, X, XI, Lips., 15, 16, 18, alii, Vet. Lat. [8] Obelus est in Cod. IV. [9] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum Μωυσεῖ); in textu autem Cod. 54 (cum Μωσῇ). Cod. Lips. in marg.: κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου. [10] Sic semper Cod. IV, Syro-hex. Cod. 58 in marg.: ὄνομα Γηρσὼν εὑρέθη ἐν παντί. Vet. Lat. inter *Gesson*, *Geson*, et *Getson* fluctuat. [11] Origen. Opp. T. IV, p. 141: Τὸ δὲ ὅμοιον περὶ τὰ ὀνόματα σφάλμα πολλαχοῦ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἔστιν ἰδεῖν, ὡς ἠκριβώσαμεν ἀπὸ Ἑβραίων μαθόντες, καὶ τοῖς ἀντιγράφοις αὐτῶν τὰ ἡμέτερα συγκρίναντες, μαρτυρηθεῖσιν ὑπὸ τῶν μηδέπω διαστραφεισῶν ἐκδόσεων Ἀκύλου καὶ Θεοδοτίωνος καὶ Συμμάχου. Ὀλίγα τοίνυν παραθησόμεθα ὑπὲρ τοῦ τοὺς φιλομαθεῖς ἐπιστρεφεστέρους γενέσθαι περὶ ταῦτα. Εἷς τῶν υἱῶν Λευὶ ὁ πρῶτος Γεσὼν [Γεδσὼν?] ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων ὠνόμασται, ἀντὶ τοῦ Γηρσὼν, ὁμώνυμος τυγχάνων τῷ πρωτοτόκῳ Μωυσέως. [12] Sic in textu Codd. 18, 28, alii (inter quos 85, 130, quorum posterior in marg. habet: ἡ ἐπίσκεψις). [13] Sic Cod. IV (metobelo a correctore appicto), Syro-hex. (sub ÷), et sine obelo Codd. XI (cum Γεδσὼν, ut videtur), 54, alii. Codd. 85, 130, in marg.: καὶ οὗτοι οἱ δῆμοι Γερσών. [14] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, invito Syro-hex. (ܠܘܬ ܝܡܐ). [15] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Cod. 58. [16] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2, Syro-hex. [17] Sic in textu Ald., Codd. III (manu 1ma), VII (cum λίβα in marg.), X (idem), Lips. (idem), 15, 16, alii. [18] Sic Comp., Codd. 19, 54, 58, alii, Arm. 1, Vet. Lat. Cod. IV: καὶ διακόσιοι ÷ καὶ πεντήκοντα :. Syro-hex. tantum: ÷ καὶ πεντήκοντα ⸔. [19] Sic Codd. II, IV, 54, 71, alii, Syro-hex. (ܣܥܘܪܘܬܐ ܢܛܘܪܬܐ). [20] Syro-hex. ܣ. ܣܥܘܪܘܬܐ ܕܢܛܘܪܬܐ. [21] Idem: ܗܢܘܢ ܕܡܢܬܐ ܕܩܝܣܐ. Cf. Hex. ad Exod. xxvi. 15. xxxv. 11.

τολῶν κατέναντι τῆς σκηνῆς ↙ τοῦ μαρτυρίου ἀπὸ ἀνατολῆς.[22]

38. וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. Ο΄. καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἁπτόμενος (alia exempl. ὁ προσπορευόμενος[23]) ἀποθανεῖται. Ἄλλος· καὶ ὁ ἀλλότριος ὁ προσερχόμενος θανατωθήσεται.[24]

39. כָּל־פְּקוּדֵי. Ο΄. πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις. Ἄλλος· πᾶς ὁ ἀριθμός.[25]

47. וְלָקַחְתָּ חֲמֵשֶׁת חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים. Ο΄. καὶ λήψῃ πέντε ※ πέντε ↙[26] σίκλους (Ἀ. Σ. στατῆρας[27]).

47, 48. תִּקָּח עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשָּׁקֶל׃ וְנָתַתָּה. *Capies: viginti geras habet siclus. Et dabis.* Ο΄. λήψῃ, εἴκοσι ὀβολοὺς τοῦ σίκλου. καὶ δώσεις. Ἀ. λήψῃ, εἴκοσι ὀβολῶν τὸν στατῆρα. καὶ δώσεις. Σ. λήψῃ· εἴκοσι νομισμάτων ὁ στατήρ. καὶ δώσεις. Θ. λήψῃ· εἴκοσι ὀβολοὶ ὁ σίκλος. καὶ δώσεις.[28]

51. אֶת־כֶּסֶף הַפְּדֻיִם. *Pecuniam pretii redemptionis.* Ο΄. τὰ λύτρα. Alia exempl. τὸ ἀργύριον τὰ λύτρα.[29]

צִוָּה. Ο΄. συνέταξε. Ἄλλος· ἐνετείλατο.[30]

Cap. III. 9. ⁒ τοῖς ἱερεῦσι ↙.[31] ÷ μοι ↙.[32] 10. ÷ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ↙.[33] ⁒ καὶ πάντα τὰ κατὰ τὸν βωμὸν, καὶ ἔσω τοῦ καταπετάσματος ↙.[34] 12. ÷ λύτρα αὐτῶν ἔσονται ↙.[35] 16. ÷ καὶ Ἀαρὼν ↙.[36] 24. τοῦ Γηρσὼν ÷ τοῦ δήμου ↙.[37] 26. τῆς ÷ οὔσης ↙.[38] 40. ÷ λέγων ↙.[39] 49. τῶν πλεοναζόντων ÷ ἐν αὐτοῖς ↙.[40] 50. ÷ σίκλους ↙.[41] 51. ÷ τῶν πλεοναζόντων ↙.[42]

Cap. IV.

4. בְּאֹהֶל מוֹעֵד. Ο΄. ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, ÷ ἐκ μέσου υἱῶν Λευὶ, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν ↙.[1]

5. אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ. *Velum operimenti.* Ο΄. τὸ καταπέτασμα τὸ συσκιάζον (Ἄλλος· τοῦ παρατανυσμοῦ[2]).

7. וְנָתְנוּ עָלָיו. Ο΄. καὶ ※ δώσουσιν ἐπ' αὐτῆς ↙.[3]

8. תּוֹלַעַת שָׁנִי. Ο΄. κόκκινον ※ διάφορον ↙.[4]

אֶת־בַּדָּיו. Ο΄. δι' αὐτῆς τοὺς ἀναφορεῖς. Alia exempl. τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς.[5]

9. יְשָׁרְתוּ־לָהּ. Ο΄. λειτουργοῦσιν. Alia exempl. λειτουργοῦσιν αὐτῇ.[6]

13. וְדִשְּׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ. *Et a cineribus purgabunt*

---

[22] Sic in textu Cod. IV (cum κατ' ἀνατολὰς pro ἀπὸ ἀνατολῆς). Syro-hex. in textu: κατὰ πρ. τῆς σκ. τοῦ μαρτ. ἀπὸ ἀνατολῆς; in marg. autem sine indice: ※ κατέναντι | ※ τῆς σκηνῆς | ※ κατ' | ※ ἀνατολάς (.ܠܘܩܒܠ ܡܫܟܢܐ ※ | ܠܡܕܢܚܐ ※ |). [23] Sic Ald., Codd. III, X (cum ὁ ἁπτ. in marg.), Lips. (idem), 15, 16, 19, alii (inter quos 85, 130, uterque ut X). Cf. ad Cap. i. 51. [24] Sic in marg. Codd. 85, 130. [25] Sic in marg. Codd. X, Lips. (sine πᾶς), 85, 130; in textu autem Codd. 19, 108, 118. Mox ad καὶ ἐπεσκέψατο (v. 42) Syro-hex. in marg. .ܘܡܢܐ ܡܘܫܐ ܗܘ ܡܢܝܢܐ. [26] Sic Cod. IV, invito Syro-hex. [27] Syro-hex. .ܐ. .ܣ. .ܐܣܛܐܪ̈ܐ. Cod. 130 in marg.: Ἀλλ. στατῆρες (sic). Cf. Hex. ad Exod. xxx. 13. [28] Codd. 85, 130. Theodotionis lectionem in textu venditant Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 16, 18, alii. (Ad ὀβολοὶ Cod. VII in marg. dextro manu 2da: ξυλόκοκκα; in marg. sinistro autem: Ἑβραϊστὶ ὁ σίκλος ἐξάγιον.) [29] Sic Comp., Ald., Codd. IV, VII, 18, 19, alii. Vet. Lat.: *pecuniam redemptionis.* Codd. 85, 130, in marg.: τὸ ἀργύριον. (Ad καὶ τὰ λύτρα (v. 46) Cod. VII in marg. manu 2da: καὶ τὰ ἀλλάγματα.)

[30] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85; in textu autem Comp., Ald., Codd. IV, VII, XI, 18, 53, alii. [31] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷). [32] Cod. IV. [33] Idem. [34] Idem. Haec desunt in Comp. (Ad βωμὸν Cod. Lips. in marg. scholium habet: Ῥητῶς βωμὸν λέγει ὧδε τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ.) [35] Idem. [36] Idem. [37] Sic (pro τοῦ δήμου τοῦ Γεδσὼν) Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷). [38] Iidem. Deest in Comp., Codd. 15, 19, aliis, Arm. 1. [39] Iidem. Deest in Codd. 16, 32, aliis. [40] Cod. IV (cum παρὰ τῶν πλ.). Sic sine obelo Cod. 58, Arab. 1, 2, Arm. 1 (in marg.). [41] Idem. Deest in Cod. III. [42] Idem.

Cap. IV. [1] Sic Cod. IV, et sine obelo Ald. (cum Λευεὶ), Codd. III, VII, X, XI (sine αὐτῶν in fine), Lips., 15, 16 (ut Ald.), alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, invito Vet. Lat. [2] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum τοῦ παραταυισμοῦ). Cf. ad v. 26. [3] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [4] Sic Cod. IV, et sine aster. (cum διφρον) Cod. XI. Arab. 1, 2: *coccineum coloratum.* Cf. Hex. ad Exod. xxv. 4. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, Lips., 15, 16, alii. [6] Sic Codd. IV, 58, 129.

altare. Ο΄. καὶ τὸν καλυπτῆρα ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Ἄλλος· καὶ ἐκσποδιάσουσιν τὸ θυσιαστήριον.[7]

18. אֶת־שֵׁבֶט מִשְׁפְּחֹת. *Tribum familiarum.* Ο΄. τῆς φυλῆς τὸν δῆμον. Ἄλλος· τὴν φυλὴν τοῦ δήμου.[8]

19. אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ. Ο΄. ἕκαστον (alia exempl. ἕνα ἕκαστον[9]) ※ ἐπὶ τὴν δουλείαν αὐτοῦ ◂.[10] Ἄλλος· ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ.[11]

וְאֶל־מַשָּׂאוֹ. Ο΄. κατὰ τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ ἐπὶ τὴν βασταγὴν αὐτοῦ.[12]

22. אֶת־רֹאשׁ. Ο΄. τὴν ἀρχήν. Ἄλλος· τὸ κεφάλαιον.[13]

23. לִצְבֹא צָבָא. Ο΄. λειτουργεῖν ※ λειτουργίαν ◂.[14] Ἄλλος· εἰς δύναμιν δυναμικήν.[15]

לַעֲבֹד עֲבֹדָה. Ο΄. ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἄλλος· εἰς τὸ ὑπηρετῆσαι ὑπηρεσίαν.[16]

25, 26. וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח שַׁעַר הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן. Ο΄. καὶ τὸ καλύμμα (Τὸ Σαμαρειτικόν· ἐπίσπαστρον[17]) τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, ※ καὶ τὸ ἐπίσπαστρον τῆς θύρας τῆς πύλης τῆς αὐλῆς ◂,[18] ὅσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς ÷ τοῦ μαρτυρίου ◂.[19] Ἀ. καὶ τὸ παρατάνυσμα ἀνοίγματος σκέπης συνταγῆς, καὶ τοὺς ἱστοὺς τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ παρατάνυσμα ἀνοίγματος πύλης τῆς αὐλῆς ... Σ. καὶ τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τῆς συνταγῆς, καὶ τὰ ἱστία τῆς σκηνῆς, καὶ τὸ παραπέτασμα τῆς θύρας τῆς αὐλῆς τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς.[20]

26. וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου κύκλῳ ◂.[21]

27. לְכָל־מַשָּׂאָם וּלְכֹל עֲבֹדָתָם. *In omni portatione eorum, et in omni ministerio eorum.* Ο΄. κατὰ πάσας τὰς λειτουργίας αὐτῶν, καὶ κατὰ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν (alia exempl. τὰ ἀρτὰ δι᾽ αὐτῶν[22]).

28. מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי. Ο΄. τῶν υἱῶν. Alia exempl. τοῦ δήμου τῶν υἱῶν.[23]

30. לַצָּבָא. *Ad ministerium sacrum.* Ο΄. Vacat. ※ εἰς τὴν δύναμιν ◂.[24]

37, 41. אֵלֶּה פְּקוּדֵי. Ο΄. αὕτη ἡ ἐπίσκεψις. Ἄλλος· οὗτος ὁ ἀριθμός.[25]

44. פְּקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם. Ο΄. ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν. Alia exempl. ἡ ἐπίσκεψις τῆς συγγενείας αὐτῶν.[26]

---

[7] Lectionem, quae Aquilam omnino sapit, LXXvirali praemittit Cod. 15 in textu. Cf. Exod. xxvii. 3 in LXX. [8] Sic in textu Cod. 30; in marg. autem (cum τῇ φυλῇ) Codd. 85, 130. Statim solus Cod. 85 in marg.: τοῦ Καάθ. [9] Sic Codd. IV, 58. [10] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 58. [11] Cod. 130 in marg. [12] Idem in continuatione. Hesych.: Βασταγή· βάρος. [13] Idem. [14] Sic Cod. IV, et sine aster. Arab. 1, 2, Arm. 1. [15] Cod. 130 in marg. Cf. ad v. 30. [16] Idem in continuatione. Aliter tres interpretes ad Cap. iii. 7. [17] Nobil., Cat. Niceph. p. 1183. [18] Sic Cod. IV (qui male pingit: καὶ τὸ ἐπ. ※ τῆς θ. τῆς | ※ π. τῆς αὐλῆς, ὅσα | ※ ἐπὶ τῆς σκ. ÷ τοῦ | ↶ μαρτυρίου:), et sine aster. Ald., Cod. XI, Arab. 1, 2; necnon (sine τῆς πύλης) Codd. 29, 58, alii. [19] Cod. IV. Verba τοῦ μ. desunt in Comp., Codd. 19, 108, 118. Ad καὶ τὸ κάλυμμα Codd. 85, 130, in marg.: Ο΄. καὶ τὸ κάλυμμα (κατακάλυμμα Cod. 130) τῆς θ. τῆς σκ. τοῦ μ., καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ ἐπίσπαστρον (Cod. 130 add. τῆς θ. τῆς αὐλῆς). [20] Codd. 85, 130 (qui ad Aquilam τῆς πύλης pro πύλης habet). Ad Sym. pro συνταγῆς reponendum esse συναγωγῆς opinatur Scharfenb. in *Animadv.* p. 105. Sed cf. ad Cap. iii. 7. [21] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp. (sine κύκλῳ), Ald., Codd. 29, 58, 83, Arab. 1, 2. [22] Sic Codd. III, 16 (cum τὰ ἀρτὰ δισσὰ αὐτῶν), 28, 30 (cum τὰ ἀρτὰ αὐτῶν), 52 (ut 16), 55 (cum τὰ ἀρταδια αὐτῶν), 57 (ut 16), 73 (idem), 77 (idem), 85, 130 (ut 55), 131 (ut 16). Praeterea pro τὰ ἔργα αὐτῶν, τὰ ἔργα δι᾽ αὐτῶν scribunt Codd. II, X, Lips., 19, 28 (in marg.), 64, 85 (in marg.), 118, unde fluxisse videtur lectio, τὰ ἐργαλεῖα αὐτῶν, quae in nonnullis libris habetur. Ceterum utramque versionem, τὰς λειτουργίας αὐτῶν et τὰ ἔργα αὐτῶν, ad עֲבֹדָתָם, solam autem τὰ ἀρτὰ δι᾽ αὐτῶν ad מַשָּׂאָם pertinere quivis videt. [23] Sic Ald., Codd. IV, 29, 58, 59, Arab. 1, 2. [24] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. XI, 58, Arab. 1, 2. Aliter Comp., Codd. 56, 71, 129 ad לִצְבֹא non male aptant λειτουργεῖν; deinde, ut Hebraeum לַעֲבֹד exprimant, ante τὰ ἔργα de suo inferunt ποιεῖν. [25] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 19, 108, 118. Mox v. 40 ad ἡ ἐπίσκεψις Codd. X, Lips., in marg.: ὁ ἀριθμός. [26] Sic Codd. III. 28, 55. Codd. 85, 130: ἡ ἐπ. αὐτῶν τῆς σ. αὐτῶν, uterque cum κατὰ δ. αὐτῶν in marg.

47. לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה. *Ad peragendum negotium ministerii.* Ο΄. πρὸς τὸ ἔργον τῶν ἔργων (alia exempl. τῶν ἁγίων[27]). Schol. Σῆ. ὅτι ἔργον ἔργων ἐκάλεσεν τὸ τῶν υἱῶν Καὰθ, τὸ τῶν ἁγίων ἅγιον· τὰ δὲ λοιπὰ τὰ ἐν τῇ σκηνῇ ἔργα μόνον, ἅπερ ἦν τῶν υἱῶν Γεδσὼν καὶ τῶν υἱῶν Μεραρί.[28]

Cap. IV. 3. ἕως ※ υἱοῦ ↙ πεντήκοντα.[29] ÷ πάντα ↙.[30] 6. ÷ ἐπ' αὐτήν ↙.[31] 7. ÷ ἐπ' αὐτήν ↙.[32] 10. ἐπιθήσουσιν ÷ αὐτήν ↙.[33] 14. ÷ καὶ λήψονται —ἐπ' (sic) ἀναφορεῖς ↙.[34] 16. ἔργοις ※ αὐτοῦ ↙.[35] 23. καὶ ἐπάνω ※ ἐκεῖ ↙.[36] 27. ἔσται ※ πᾶσα ↙ ἡ λειτουργία.[37] 30. ἕως ※ υἱοῦ ↙ πεντηκονταετοῦς.[38] 31. ÷ καὶ τὸ κατακάλυμμα, καὶ αἱ βάσεις—τῆς σκηνῆς ↙.[39] 32. ÷ καὶ τοὺς στύλους τοῦ καταπετάσματος—βάσεις αὐτῶν ↙.[40] 33. ※ τοῦ ↙ δήμου.[41] 35. ἕως ※ υἱοῦ ↙ πεντηκονταετοῦς.[42] 39. ※ καὶ ↙ ἕως.[43] 41. ÷ ἐν χειρὶ Μωσῆ ↙.[44] 44. ÷ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν ↙.[45] 47. ※ καὶ ↙ ἕως.[46]

Cap. V.

2. כָּל־צָרוּעַ. Ο΄. Σ. πάντα λέπρον.[1]

וְכָל־זָב. Ο΄. καὶ πάντα γονορρυῆ. Οἱ λοιποί· καὶ πάντα ῥέοντα.[2]

2. טָמֵא לָנָפֶשׁ. *Pollutum mortuo.* Ο΄. ἀκάθαρτον ἐπὶ ψυχῇ. Ἄλλος· μεμιαμμένον ψυχῇ.[3]

3. אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה תְּשַׁלְּחוּם. Ο΄. ἔξω τῆς παρεμβολῆς ※ ἐξαποστείλατε αὐτούς ↙.[4]

6. לִמְעֹל מַעַל בַּיהוָֹה. Ο΄. καὶ παριδὼν παρίδῃ. Alia exempl. ※ καὶ παριδὼν ↙ παρίδῃ ἐν κυρίῳ.[5]

7. עָשׂוּ. Ο΄. ἐποίησε. Ἄλλος· ἥμαρτεν.[6]

אֶת־אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ. Ο΄. τὴν πλημμέλειαν ※ αὐτοῦ ↙, τὸ κεφάλαιον ※ αὐτοῦ ↙.[7] Alia exempl. τῆς πλημμελείας τὸ κεφάλαιον.[8]

10. לוֹ יִהְיֶה. Ο΄. ※ αὐτῷ ↙ ἔσται.[9]

12. וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל. *Et peccaverit in eum peccatum.* Ο΄. καὶ ὑπεριδοῦσα παρίδῃ αὐτόν. Alia exempl. καὶ παρίδῃ αὐτὸν ὑπεριδοῦσα.[10] Ἄλλος· (καὶ) πανούργησεν αὐτὸν πανούργημα.[11]

15. קָרְבָּנָהּ. Ο΄. τὸ δῶρον. Ἄλλος· προσφοράν.[12]

18. מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים. *Aquae amaritudinum exsecrationem inferentes.* Ο΄. τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ τοῦ ἐπικαταρωμένου τούτου (alia exempl. τὸ ἐπικαταρώμενον ÷ τοῦτο ↙[13]). Ἄλλος· (τὸ ὕδωρ τοῦ) ἐμφανισμοῦ τὸ ἐμφανίζον.[14]

In lectione LXXvirali post ἡ ἐπ. αὐτῶν add. τῆς σ. αὐτῶν Codd. 57, 59, alii. [27] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 29, 54, 58, alii, Arm. 1. [28] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cod. Lips. in marg.: Σημ. τὸ ἔργον τῶν ἔργων. [29] Cod. IV (qui perperam pingit: ἕως ÷ υἱοῦ ↙). Sic sine aster. Codd. 18, 128. [30] Idem. [31] Idem. Deest in Cod. 58. [32] Idem. Deest in Arm. 1. [33] Idem. Deest in Codd. 32, 58, 59. [34] Idem. Haec desunt in Comp., Cod. 58. [35] Idem. Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [36] Idem. Sic sine aster. Cod. 58, invito Hebraeo. [37] Idem (cum ※ ex corr. pro ÷). Sic sine aster. Ald., Codd. 29, 58, Arab. 1, 2. [38] Idem, siglis a correctore appictis. Sic sine aster. Cod. 58. [39] Idem. Haec desunt in Comp., Cod. 58. [40] Idem. [41] Idem. Sic sine aster. Codd. 19, 58. [42] Idem. Cod. 58: καὶ ἕως υἱοῦ π. [43] Idem (qui pingit: ※ καὶ ἕως :). Sic sine aster. Codd. 108, 118, 128. Cod. 58: καὶ ἕως υἱοῦ. [44] Idem. [45] Idem. Haec reprobat Cod. 52. [46] Idem. Sic sine aster. Cod. 58.

Cap. V. [1] "Sic unus codex."—*Montef.* [2] Idem. "Margo Cod. 130 habet a 1ma manu ῥέοντα, ut sit legendum [non Graecum] γονορρέοντα."—*F. C. Alter.* Fallitur. Cf. Hex. ad Lev. xv. 4, 6. [3] Cod. 130 in marg. (cum μεμιαμένον). [4] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [5] Sic Cod. IV (nisi forte pingendum: καὶ π. π. ※ ἐν κυρίῳ ↙), et sine aster. Ald., Cod. 58, Arab. 1, 2. [6] Sic in marg. Codd. X, Lips.; in textu autem Codd. III, 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἐποίησε in marg.). [7] Sic Cod. IV (qui pingit: τὴν πλ. ※ αὐτοῦ ※ τὸ κεφ. αὐτοῦ :), et sine asteriscis Cod. 58. [8] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 54, 74, alii, Arm. 1. [9] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. XI. [10] Sic Comp., Codd. II, IV, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii. [11] Cod. 130 in marg.: πανούργεσεν αὐτὴν (sic) πανούργημα. [12] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Lev. i. 2. [13] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii. [14] Cod. 130 in marg., tacente Holmesio. Lectio est, ni fallor, interpretis Samaritani, qui Hebraea ter vertit: מי בורה דמבארים, h. e. *aquae probationis (declarationis?) declaratrices.* (Idem ad vv. 24,

21. צָבָה. *Intumescentem.* Ο΄. πεπρησμένην. Ἄλλος· πεφυσημένην.[15]

22. אָמֵן אָמֵן. Ο΄. γένοιτο, γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως, πεπιστωμένως. Σ. ἀμὴν, ἀμήν.[16]

23. הַמָּרִים. Ο΄. τοῦ ἐλεγμοῦ ÷ τοῦ ἐπικαταρωμένου ◂. Οἱ λοιποί· τοῦ πικροῦ.[17]

27. וְהִשְׁקָהּ אֶת־הַמַּיִם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ποτιεῖ αὐτὴν τὸ ὕδωρ ◂.[18]

28. וְנִקְּתָה. Ο΄. καὶ ἀθῷα ἔσται. Ἄλλος· (καὶ) ἀθῳωθήσεται.[19]

29. הַקְּנָאֹת. *Zelotypiae.* Ο΄. τῆς ζηλοτυπίας (Ἄλλος· ζηλοτυπουμένης[20]).

Cap. V. 6. ÷ λέγων ◂.[21] 7. τὴν ἁμαρτίαν ※ αὐτῶν ◂.[22] 8. ÷ αὐτῷ ◂.[23] ÷ ἔσται ◂.[24] 9. ÷ κυρίῳ ◂.[25] 10. ※ καὶ ἀνὴρ ὃς ἂν | ※ δῷ τῷ ἱερεῖ, αὐτῷ ἔσται ◂.[26] 15. τὸ δῶρον ※ αὐτῆς ◂ τὸ (sic) περὶ αὐτῆς.[27] 17. ÷ ζῶν ◂.[28] ÷ τοῦ μαρτυρίου ◂.[29] 19. ※ καὶ ◂ εἰ μὴ παραβέβηκας.[30] 21. ÷ ταύτης ◂.[31] 22. μηρόν ÷ σου ◂.[32] 27. κοιλίαν ※ αὐτῆς ◂.[33] 30. ÷ αὐτοῦ ◂ ἔναντι.[34] 31. γυνὴ ÷ αὐτὴ ◂ λήψεται.[35]

Cap. VI.

3. יַזִּיר. *Abstinebit.* Ο΄. ἁγνισθήσεται. Alia exempl. ἁγνισθήσεται ÷ ἀπὸ οἴνου ◂.[1]

3. וְכָל־מִשְׁרַת עֲנָבִים. *Et omnem macerationem uvarum.* Ο΄. καὶ ὅσα κατεργάζεται ἐκ σταφυλῆς. Ἀ. Σ. (καὶ) πᾶσαν ἀπόβρεξιν σταφυλῆς.[2]

5. נֶדֶר נִזְרוֹ. Ο΄. τοῦ ἁγνισμοῦ. Alia exempl. τῆς εὐχῆς τοῦ ἁγνισμοῦ ※ αὐτοῦ ◂.[3] Ἄλλος· τῆς ἐγκρατείας.[4]

תַּעַר. *Novacula.* Ο΄. ξυρόν. Ἄλλος· κουρά.[5]

גַּדֵּל. *Alens.* Ο΄. τρέφων. Ἀ. μεγεθύνων. Σ. αὔξων.[6]

6. מֵת. Ο΄. τετελευτηκυίᾳ. Ἄλλος· τεθνηκυίᾳ.[7]

9. יָמוּת מֵת. Ο΄. ἀποθάνῃ. Alia exempl. θανάτῳ ἀποθάνῃ.[8]

בְּפֶתַע. *Subito.* Ο΄. ἐξάπινα. Ἄλλος· ἀγνοοῦντος.[9]

11. וְכִפֶּר. Ο΄. καὶ ἐξιλάσεται. Ἄλλος· (καὶ) σκεπάσει.[10]

12. וְהִזִּיר לַיהוָֹה. *Et consecrabit Jovae.* Ο΄. ᾗ ἡγιάσθη κυρίῳ. Alia exempl. ※ καὶ διαφυλάξει τῷ ◂ κυρίῳ.[11]

יִפְּלוּ. *Non computabuntur.* Ο΄. ἄλογοι ἔσονται. Ἄλλος· οὐ λογισθήσονται.[12]

13. יָבִיא אֹתוֹ. Ο΄. προσοίσει αὐτός (alia exempl. αὐτόν[13]).

---

27 pro לַמָּרִים dedit לְמבאר, *ad declarandum.*) [15] Cod. 130 in marg. [16] Codd. Lips., 85, 130 (cum ἰ pro Σ.): Σ. ἀμὴν ἀμήν. Ἀ. πεπ. πεπ. Minus probabiliter Cat. Niceph. p. 1192: Ἀ. ἀμὴν ἀμήν. Σ. πεπ. πεπ. Cf. Hex. ad Psal. xl. 14. lxxi. 19. lxxxviii. 53. [17] Codd. Lips., 85. In textu obelus est in Cod. IV. [18] Sic Cod. IV, et sine aster. Arab. 1, 2. [19] Cod. 85 in marg. [20] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem (cum ζηλοτυπομένης) Cod. XI. [21] Cod. IV. Cod. VII in marg. manu 1ma: λέγων. [22] Idem, teste Tischendorfio. Holmesii amanuensis ex eodem exscripsit τὴν ἁμ. ※ αὐτοῦ, concinente Grabio, et sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. Codd. 15, 19, 108, 118: τὴν ἁμ. αὐτῆς. [23] Idem. Deest in Cod. 58. [24] Idem. [25] Idem. Deest in Cod. 58. [26] Idem (ubi prior asteriscus supra lineam a correctore positus est). Haec leguntur in Ed. Rom., et Vet. Lat., sed desunt in Codd. VII (sed appinxit in marg. manus 2da char. unciali), 18, 19, 53, 59, 128, 131. [27] Idem. Sic sine aster. Cod. 58. [28] Idem. [29] Idem. [30] Idem. Sic sine aster. Codd. 18, 58, 128, Arab. 1, 2. [31] Idem. Deest in Codd. 32, 58. [32] Idem (qui male pingit ※ σου :, testibus Holmesii amanuensi et Tischendorfio). [33] Idem. Sic sine aster. Cod. 58, Arm. 1. [34] Idem, obelo a correctore appicto. Pronomen deest in Cod. 58, Arm. 1. [35] Idem. Ceteri omnes: γυνὴ ἐκείνη λ.

Cap. VI. [1] Sic Cod. IV, et sine obelo Codd. II, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii. [2] Codd. X, Lips., 85 (sine nom.). Corrupte Cod. 130 in marg.: πᾶς ἂν ἀποβρέξας σταφυλῆς. [3] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald. (cum προσευχῆς), Codd. III, VII, X, XI, Lips., 15, 18, alii, Arab. 1, 2. [4] Cod. 130 in marg. [5] Idem. [6] Codd. 85, 130. [7] Iidem in marg. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, XI, Lips., 15, 16, alii, Vet. Lat. [9] Cod. 130 in marg. [10] Idem, qui ad sequens ἁγιάσει lectionem refert. [11] Sic Cod. IV, metobelo a correctore posito. Arab. 1, 2: *Et servet.* [12] Cod. 130 in marg. [13] Sic Codd. IV, 58, Arab. 1, 2.

15. חַלֹּת. Ο΄. ἄρτους. Ἄλλος· κολλύρας (s. κολλυρίδας).[14]

18. הַנָּזִיר. Ο΄. ὁ ηὐγμένος (s. εὐγμένος). Ἀ. (ὁ) ἀφωρισμένος. Σ. (ὁ) Ναζηραῖος.[15] Ἄλλος· ὁ ἐγκρατής.[16] Ἄλλος· ἀφιερωμένος.[17]

וְלָקַח אֶת־שְׂעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ. Ο΄. καὶ ἐπιθήσει τὰς τρίχας ※ τῆς κεφαλῆς εὐχῆς αὐτοῦ, καὶ θήσει ◂ ἐπὶ τὸ πῦρ.[18]

19. עַל־כַּפֵּי הַנָּזִיר. Ο΄. ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ ηὐγμένου (s. εὐγμένου). Ἀ. ἐπὶ τοὺς ταρσοὺς τοῦ ἀφωρισμένου. Σ. ἐπὶ τὰς παλάμας τοῦ Ναζηραίου.[19]

אַחַר הִתְגַּלְּחוֹ. Ο΄. μετὰ τὸ ξυρήσασθαι (Ἄλλος· ξυρηθῆναι[20]) αὐτόν.

אֶת־נִזְרוֹ. Ο΄. τὴν εὐχὴν (alia exempl. τὴν κεφαλὴν[21]) αὐτοῦ.

20. תְּנוּפָה. Ο΄. ἐπίθεμα. Ἄλλος· ἀφαίρεμα.[22]

21. כֵּן יַעֲשֶׂה. Ο΄. Vacat. ※ οὕτως ποιήσει ◂.[23]

26. יִשָּׂא. Ο΄. ἐπάραι. Ἄλλος· ὑψῶσαι.[24]

Cap. VI. 6. εὐχῆς ※ αὐτοῦ τῷ ◂ κυρίῳ.[25] ÷ πάσῃ ◂.[26] 7. ἐπὶ πατρὶ ※ αὐτοῦ ◂, καὶ ἐπὶ (sic) μητρὶ ※ αὐτοῦ ◂, καὶ ἐπ᾽ ἀδελφῷ ※ αὐτοῦ ◂, καὶ ἐπ᾽ ἀδελφῇ ※ αὐτοῦ ◂.[27] ÷ ἐπ᾽ αὐτῷ ◂.[28] 9. ξυρηθήσεται ※ αὐτήν ◂.[29] 11. ÷ ὁ ἱερεύς ◂.[30] 12. τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς ※ αὐτοῦ ◂.[31] 21. περὶ τῆς εὐχῆς ※ αὐτοῦ ◂.[32] ἁγνείας ※ αὐτοῦ ◂.[33]

CAP. VII.

2. עַל־הַפְּקֻדִים. *Super eos qui in censum veniebant.* Ο΄. ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς (Ἄλλος· ἀριθμήσεως τοῦ λαοῦ[1]).

3. שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צָב. *Sex plaustra lecticae* (tecta). Ο΄. ἓξ ἁμάξας λαμπηνικάς (Ἀ. κατασκεπαστάς (s. σκεπαστάς). Σ. ὑπουργίας. Τὸ Σαμαρειτικόν· δυνάμεως.[2] Ἄλλος· κατασκευαστάς[3]).

10. אֵת חֲנֻכַּת. Ο΄. εἰς τὸν ἐγκαινισμόν. Ἄλλος· εἰς τὴν ἐγκαίνισιν.[4]

13. מִשְׁקָלָהּ. Ο΄. ὁλκὴ (Ἄλλος· σταθμὸς[5]) αὐτοῦ.

---

[14] Sic Cod. VII in marg. manu 2da, quantum e scriptura valde evanida conjicere licet. Cf. Hex. ad Lev. ii. 4. [15] Codd. X (cum Ναζειραῖος), Lips., 85, 130. Cod. 28 in marg. sine nom.: ἀφωρισμένος. [16] Cod. 130 in marg. Cf. ad v. 5. [17] Cod. VII in marg. manu 2da. Porro Cod. 72 in textu (bis): ὁ ἡγνισμένος. Utraque lectio scholiastam sapit. [18] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 58. [19] "Sic duo MSS."—*Montef.* Ad εὐξαμένου (sic) Cod. VII in marg. manu 2da: ναζιραίου. (Paulo ante ad ἑφθὸν Codd. VII (in marg. manu 2da), 75 (superscript. manu 1ma): ὀπτόν.) [20] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Cod. XI. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, XI, Lips., 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum εὐχὴν in marg.), invito Vet. Lat. [22] Sic Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Lev. xxiii. 17. [23] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. XI, 58. Arab. 1, 2: *et faciet.* Post ἁγνείας αὐτοῦ (sic) add. τῷ κυρίῳ οὕτως ποιήσει Codd. 74, 76, alii. [24] Cod. 130 in marg. (cum ὑψῶσαι). Cf. Hex. ad Jesai. xl. 4. [25] Cod. IV, metobelo a correctore posito. Sic sine aster. Codd. X, 54, 74, 75, alii (inter quos 85, 130, uterque cum αὐτοῦ τῷ in marg.). [26] Idem. Deest in Codd. 58, 75. [27] Idem. [28] Idem. Deest in Codd. 16, 52, 57, 58, 73, 77, Arm. 1. [29] Idem. [30] Idem. Deest in Codd. 18, 58, 128. [31] Idem. Sic sine aster. Codd. 16, 28, 30, alii, Arm. 1. [32] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 16, 19, 28, alii, Arab. 1, 2. [33] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. XI, 15, 58, 64.

CAP. VII. [1] Nobil., Cat. Niceph. p. 1203, et "duo Regii." Codd. X, Lips., in marg.: ἀριθμήσεως. Cod. 130 in marg.: ἐπὶ τὸν ἀριθμόν. [2] Codd. Lips., 85: Ἀ. κατασκεπαστάς. Σ. ὑπουργίας. Confuse, ut solet, Cod. 130: Ἀ. κατασκεπαστὰς ὑπουργίας δυνμμένας (sic). Nobil. affert: Schol. Ἄλλος· κατασκευαστάς (sic). Ἀκύλας σκεπαστὰς ἑρμηνεύει [Cf. Hex. ad Jesai. lxvi. 20]. Τὸ δὲ Σαμαρειτικὸν, δυνάμεως [Versio Sam. חיל] ἔχει. Idem ex Euseb. Emis.: Ἁμάξας λαμπηνικὰς τὰς διατρόχους [διτρόχους tentat Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 108] λέγει, ἅς τινες ζηρώτια [βηρώτια MSS. apud Montef. et Cat. Niceph. p. 1203, unde βιρώτια s. βιρότια emendat Schleusner.] καλοῦσιν [Niceph. addit: ὅτι ἡμίονοι ἕλκουσιν]. Denique Procop. in Octat. p. 390: "*Plaustra* vero *rutilantia* [λαμπηνικὰς] vocat juxta quorumdam traditionem currus quos muli trahunt: at Aquilas *protectores* [σκεπαστὰς] interpretatur." [3] Nobil., ut supra. Ne pro prava scriptura vocis κατασκεπαστὰς lectionem habeamus, suadet versio Syri vulgaris, ܡܛܼ ܡܛܟܣܬܐ, quae Graece accurate sonat κατεσκευασμένας (e. g. Ep. Jerem. 45 in Syro-hex.), s. κατασκευαστάς (ut ܠܐ ܡܛܟܣܬܐ, ἀκατασκεύαστος, apud Bar Hebraeum ad Gen. i. 2). [4] Cod. 130 in marg. (cum ἐγκαίνησιν). [5] Idem.

29. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים. Ο΄. *καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου* (Οἱ λοιποί· *εἰρηνικήν*[6]).

72. בְּיוֹם עַשְׁתֵּי עָשָׂר יוֹם. Ο΄. *τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑνδεκάτῃ* ※ *ἡμέρᾳ* ◂.[7]

85. הַקְּעָרָה הָאַחַת כֶּסֶף. Ο΄. *τὸ τρυβλίον τὸ ἓν* ※ *ἀργυρίου* ◂.[8]

בַּשֶּׁקֶל. Ο΄. *ἐν τῷ σίκλῳ* (Ἄλλος· *διδράχμῳ*[9]).

86. עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. *Denorum* (siclorum) *singulae acerrae secundum siclum sacrum.* Ο΄. Vacat. ※ *δέκα δέκα ἡ θυΐσκη ἐν τῷ σίκλῳ τῷ ἁγίῳ* ◂.[10] Alia exempl. *δέκα χρυσῶν ἡ θυΐσκη ἐν τῷ σίκλῳ τῷ ἁγίῳ.*[11]

88. אֹתוֹ. Ο΄. *αὐτόν.* Οἱ λοιποί· *αὐτό.*[12]

Cap. VII. 2. ÷ *δώδεκα* ◂.[13] 3. *προσήγαγον* ※ *αὐτά* ◂.[14] 12. ÷ *ἄρχων* ◂.[15] 13. ⁓ *προσήνεγκε* ◂.[16] 18. ÷ *τῆς φυλῆς* ◂.[17] 84. ⁓ *τῶν υἱῶν* ◂.[18] 85. *ἑκατὸν* ÷ *σίκλων* ◂.[19] 87. (÷) *καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν* (◂).[20] 88. (÷) *ἄμωμοι* (◂).[21] ÷ *μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καί* ◂.[22] 89. ÷ *κυρίου* ◂.[23]

Cap. VIII.

13. תְּנוּפָה לַיהוָה. Ο΄. *ἀπόδομα ἔναντι κυρίου.* Alia exempl. *ἀπόδομα κυρίῳ.*[1]

14. וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם. Ο΄. *καὶ ἔσονταί μοι* (※) *οἱ Λευῖται* (◂).[2]

15. תְּנוּפָה. Ο΄. *ἔναντι κυρίου.* Alia exempl. *ἀπόδομα ἔναντι κυρίου.*[3]

19. נֶגֶף בְּגֶשֶׁת. *Plaga in accedendo.* Ο΄. ※ *θραῦσις* ◂ *προσεγγίζων.* Ἄλλος· *θραῦσις ἐν θραύσει.*[4]

בְּגֶשֶׁת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֹּדֶשׁ. Ο΄. *προσεγγίζων πρὸς τὰ ἅγια.* Alia exempl. *προσεγγιζόντων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πρὸς τὰ ἅγια.*[5]

24. לִצְבֹא צָבָא בַּעֲבֹדַת אֹהֶל. *Ad militandum militiam* (vacandum cultui sacro) *in ministerio tentorii.* Ο΄. *ἐνεργεῖν ἐν τῇ σκηνῇ.* Alia exempl. *λειτουργεῖν λειτουργίαν ἐν ἔργοις ἐν τῇ σκηνῇ.*[6] Ἀ. *τοῦ στρατεύεσθαι στρατείαν δουλείας . .* Σ. *παρίστασθαι παράστασιν εἰς λατρείαν . .*[7]

25. מִצְּבָא הָעֲבֹדָה. Ο΄. *ἀπὸ τῆς λειτουργίας.* Ἄλλος· *ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῆς λειτουργίας.*[8]

26. אֶת־אֶחָיו. Ο΄. *ὁ ἀδελφὸς* (Ἀ. *σὺν ἀδελφοῖς.* Σ. *τοῖς ἀδελφοῖς.* Θ. *μετὰ τῶν ἀδελφῶν*[9]) *αὐτοῦ.*

---

[6] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܡܫܝܢܐ܀. Cf. Hex. ad Lev. iii. 6. [7] Sic in textu Cod. IV, invitis ceteris. [8] Sic Cod. IV (qui male pingit: ※ *ἀργυρίου καὶ ō* :), et sine aster. Cod. 15. Cod. 58, Arab. 1, 2: *ἀργυρίου τὸ τρ. τὸ ἕν.* Praeterea ad *ἓν* Codd. 85, 130, in marg.: *ἀργυροῦν.* [9] Cod. 85 in marg. Ad praecedens *σίκλοι* Cod. 130 in marg.: *δίδραχμον.* Cf. Cap. iii. 47 in LXX. [10] Sic Cod. 85, et sine aster. Codd. 18, 28, 30 (cum *ἐν τῷ ἁγίῳ σίκλῳ*), 130. [11] Sic Codd. X, XI (cum *ἡ θ. ἡ μία ἐν*), Lips., 15, 55 (ut XI), 64, 83. [12] Procop. in Cat. Niceph. p. 1211: Καὶ *μετὰ τὸ χρῖσαι αὐτὸν, δηλονότι τὸν Ἀαρών· περὶ αὐτοῦ γὰρ μέλλει διαλέγεσθαι τῷ Μωυσῇ ὁ θεός· κατὰ δὲ τοὺς ἄλλους ἑρμηνευτὰς αὐτὸ ἐκδόντας, τὸ θυσιαστήριόν φησι.* [13] Cod. IV. Deest in Comp., Cod. 58. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem. [18] Idem ex corr. pro eo quod prius erat: ⁓ *τῶν υἱῶν ιηλ* :. [19] Idem, notis a correctore additis. [20] Haec desunt in Hebraeo et Cod. 58. (Post *σκευῶν* v. 85 deficit Cod. IV.) [21] Deest in Cod. 58. [22] Desunt in Comp., Cod. 58. Procop. in Cat. Niceph. ibid.: Προειπὼν γὰρ, *αὕτη ἡ ἐγκαίνησις* (sic) *τοῦ θυσιαστηρίου, ἐπήγαγε, μετὰ τὸ χρῖσαι αὐτό· ὠβέλισται γὰρ τὰ ἐν μέσῳ.* [23] Sic Arab. 1 (cum ⁓), 2 (cum ÷).

Cap. VIII. [1] Sic in textu Codd. III, 15, 16, 28, alii (inter quos 85, 130, uterque cum *ἔναντι κ.* in marg.). [2] Sic sine aster. Codd. 18, 58, 128, Arab. 1, 2. [3] Sic Codd. 44, 74, alii (inter quos 130, cum *ἀπόδομα* in marg.). [4] Ante *προσεγγίζων* Cod. 15 infert *θραῦσις ἐν θραύσει*, Cod. 58 autem *ἐν θραύσει*; quae posterior versio ad Hebraeum בְּגֶשֶׁת pertinere videtur. Grabius post Complutensem edidit ※ *πληγὴ* ◂ *προσεγγ.*, asterisco ex Arab. 1 assumpto. Interpres Graeco-Ven. vertit: *θραῦσις ἐν τῷ ἐγγίζειν.* [5] Sic Cod. 18, Arab. 1, 2, et (cum *προσεγγίζων*) Codd. III, VII, X, Lips., 15, 16 (cum *εἰς τὰ ἅ.*), alii. [6] Sic Comp. (cum *λειτουργίας*), Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 15, 16, alii. Arab. 1, 2: *ministrare ministerium operum tabernaculi.* [7] Codd. Lips., 85, 130 (sine *τοῦ*). E Cod. 85 Holmesii amanuensis exscripsit: Σ. *παρίστασθαι παρὰ πᾶσιν εἰς λειτουργίαν*, repugnante Montef. Cf. Hex. ad Exod. xxxvi. 3. 1 Reg. ii. 24. [8] Sic in textu Cod. 58. "Exprimunt *ἀπὸ τῆς σπουδῆς τῆς λ.* Arab. 1, 2."—*Holmes.* [9] Codd. Lips. (cum Ἀ. *συναδελφοῖς*), 85, 130 (ut Lips.).

Cap. VIII. 8. μόσχον ÷ ἕνα ◄.[10] 19. (÷) ἀπόδομα ◄ δεδομένους.[11]

Cap. IX.

1. לְצֵאתָם. Ο΄. ἐξελθόντων (Ἄλλος· ἐκπορευομένων[1]) αὐτῶν.

2. אֶת־הַפָּסַח. Ο΄. τὸ πάσχα. Σ. τὸ φασέκ.[2]

3. תַּעֲשׂוּ (in priore loco). Ο΄. ποιήσεις. Ἄλλος· ποιήσετε.[3]

5. וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐποίησαν τὸ πάσχα ◄.[4]

בֵּין הָעַרְבַּיִם. Ο΄. Vacat. ※ πρὸς ἑσπέραν ◄.[5] Ἄλλος· ἀναμέσον τῶν ἑσπερινῶν.[6]

כְּכֹל אֲשֶׁר. Ο΄. καθά. Ἄλλος· κατὰ πάντα ὡς.[7]

6. אֲנָשִׁים. Ο΄. οἱ ἄνδρες. Ἄλλος· ἄνθρωποι.[8]

לְנֶפֶשׁ אָדָם. Ο΄. ἐπὶ ψυχῇ (Ἄλλος· νεκρῷ[9]) ἀνθρώπου.

וְלִפְנֵי אַהֲרֹן. Ο΄. καὶ ※ ἐναντίον ◄ Ἀαρών.[10]

14. וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר. Ο΄. Ἀ. ἐὰν δὲ προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς προσήλυτος.[11]

19. וּבְהַאֲרִיךְ. *Et cum diutius commoratus fuerit.* Ο΄. καὶ ὅταν ἐφέλκηται. Ἄλλος· καὶ ὁπότε ἐχρόνιζεν.[12]

20. יִסָּעוּ. Ο΄. ἀπαροῦσι. Ἄλλος· ἐξαροῦσι.[13]

21. וְנַעֲלָה הֶעָנָן וְנָסָעוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ (s. καὶ ἐὰν) ἀναβῇ ἡ νεφέλη, ἀπαροῦσιν.[14]

22. אוֹ־יֹמַיִם אוֹ־חֹדֶשׁ אוֹ־יָמִים. *Si per biduum, aut mensem, aut annum.* Ο΄. μηνὸς ἡμέρας. Alia exempl. ἡμέρας ἢ μηνὸς ἡμέρας; unum, ἢ ἡμέρας, ἢ μηνός, ἢ ἡμέρας.[15]

עַל־הַמִּשְׁכָּן. Ο΄. Vacat. ※ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ◄.[16]

וּבְהֵעָלֹתוֹ יִסָּעוּ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐν τῷ ἀναχθῆναι αὐτὴν ἐξῆραν ◄.[17]

23. יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. παρεμβαλοῦσι, καὶ διὰ προστάγματος κυρίου.[18]

Cap. IX. 8. στῆτε ÷ αὐτοῦ ◄.[19] 10. ψυχῇ ÷ ἀνθρώπου ◄.[20] 12. κατὰ ※ πάντα ◄ τὸν νόμον.[21] 18. ÷ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ◄.[22]

Cap. X.

3. וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ. Ο΄. καὶ συναχθήσεται ※ πρὸς σέ ◄.[1]

---

[10] Arab. 1, 2 (cum ÷). [11] Vox ἀπόδομα deest in Cod. 58. "Arab. 1 signum terminale subjungit, sed nullum hexaplare signum praemittit."—*Holmes.* Minus probabiliter Grabius: ἀπόδομα ÷ δεδομένους.

Cap. IX. [1] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 19, 54, 75, 108, 118. [2] Anon. in Cat. Niceph. p. 1217, et "tres Regii:" Ὁ Σύμμαχος τὸ πάσχα φασὲκ ἐκδέδωκεν· ὁ δὲ Φίλων, διαβατήριον. Cf. Hex. ad Exod. xii. 11. [3] Sic in marg. Codd. X, 130; in textu autem Comp., Codd. III, VII, Lips., 16, 28, alii, Arab. 1, 2. [4] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. XI, 58, 106 (in marg. manu 2da). [5] Sic sub ※ Arab. 1 (in marg.), 2. [6] Sic in textu Cod. 58. Cf. Lev. xxiii. 5 in LXX. [7] Idem. Arab. 1, 2: *juxta omnia quae.* [8] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem (cum articulo?) Codd. 19, 108, 118. [9] Cod. 130 in marg., fortasse ex glossemate. Anon. in Cat. Niceph. p. 1217: ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ, ἀντὶ τοῦ, οἱ μεμιασμένοι ἐπὶ νεκρῷ. [10] Sic Arab. 1 (cum ※ in marg.), 2. [11] "Sic unus codex. Ita solet Aq. vertere גֵּר, προσήλυτος."—*Montef.* Ad προσήλυτος cf. Hex. ad Exod. ii. 22. Job. xxxi. 32. Psal. cxviii. 19. Reliquae lectioni non multum tribuimus. [12] Cod. 108 in marg. Symmachi esse lectionem suspicamur, qui praepositionem בְּ cum infinitivo per ὁπότε reddidit in Hex. ad Psal. xxx. 14. Ezech. xxiii. 21. (Ad ἐφέλκηται Cod. Lips. in marg. notat: Τουτέστιν, παρατείνηται ἱσταμένη, ὅπερ φησὶν παρακατιὼν (v. 22), πλεοναζούσης τῆς νεφέλης ἐπὶ τῆς σκηνῆς.) [13] Sic in textu Ald., Codd. III, X, Lips., 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἀπαροῦσι in marg.). [14] Sic Ald. (cum καὶ ἐὰν), Codd. III, VII, X, Lips., 29, 55, alii. Arab. 1, 2: *et quando ascenderit nubes.* Vet. Lat.: *et ascenderit nubs* (sic) *promovebunt.* [15] Prior lectio est in Ald., Codd. III, VII, Lips., 15, 16, aliis; posterior in Cod. 58. Vet. Lat.: *die vel mensis die.* [16] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Cod. 58. [17] Sic Arab. 1, 2 (cum ἀπαχθῆναι?), et sine aster. Ald. (sine καὶ), 15 (idem), 64 (idem), 58, 83 (ut Ald.). [18] Sic Ald., Codd. 15, 58, 64, 83. Omissio, ut videtur, ex homoeoteleuto orta. [19] Arab. 1, 2. Vox deest in Codd. 15, 58. [20] Iidem. [21] Arab. 1 (cum ※ κατὰ πάντα). Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 2. [22] Arab. 1, 2 (obelo post ἀπαροῦσι male appicto).

Cap. X. [1] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Ald., Codd. XI, 18, 58, 128.

4. רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἀρχηγοὶ (alia exempl. χιλίαρχοι[2]) Ἰσραήλ. Ἄλλος· ἀρχηγοὶ (※) χιλιάδων (◄) Ἰσραήλ.[3]

6. תְּרוּעָה. Ο΄. σημασίαν. Ἀ. ἀλαλαγμόν.[4]

תֵּימָנָה. Ο΄. λίβα. Ἄλλος· νότον.[5]

9. וַהֲרֵעֹתֶם. Ο΄. καὶ σημανεῖτε (alia exempl. σαλπιεῖτε[6]).

10. וּתְקַעְתֶּם. Ο΄. σαλπιεῖτε. Ἄλλος· σημανεῖτε.[7]

אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. Ο΄. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. (※) καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων· ἱκανούσθω ὑμῖν κατοικεῖν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ. ἐπιστράφητε καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς, καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς ὄρος Ἀμορραίων, καὶ πρὸς πάντας τοὺς κατοικοῦντας αὐτοῦ (ܘܠܡܫܝܪܘܬܗ) τοὺς ἐν τῷ πεδίῳ, εἰς ὄρος καὶ πεδίον, πρὸς λίβα, καὶ παραλίαν γῆν Χαναναίων, καὶ Ἀντιλίβανον, ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου, ποταμοῦ Εὐφράτου. εἰσπορεύεσθε, παραδέδωκα ἐνώπιον ὑμῶν τὴν γῆν· εἰσπορευθέντες κληρονομήσατε τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν ὑμῶν, τῷ Ἀβραὰμ, τῷ Ἰσαὰκ, τῷ Ἰακὼβ, δοῦναι αὐτὴν τῷ σπέρματι ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς ◄.[8]

20. בֶּן־דְּעוּאֵל. Ο΄. ὁ τοῦ Ῥαγουήλ. Ἄλλος· υἱὸς Ῥαγουήλ.[9]

21. הַמִּקְדָּשׁ. Ο΄. τὰ ἅγια. Οἱ λοιποί· τὸ ἅγιον.[10]

עַד־בֹּאָם. Ο΄. ἕως παραγένωνται (alia exempl. add. αὐτοί[11]).

22. בְּנֵי־אֶפְרָיִם. Ο΄. Ἐφραΐμ. Ἄλλος· υἱῶν Ἐφραΐμ.[12]

24. בֶּן־גִּדְעוֹנִי. Ο΄. ὁ τοῦ Γαδεωνί. Ἄλλος· υἱὸς Γαδεωνί.[13]

25. בֶּן־עַמִּישַׁדָּי. Ο΄. ὁ τοῦ Ἀμισαδαί. Ἄλλος· υἱὸς Ἀμισαδαί (s. Μισαδαί).[14]

28. לְצִבְאֹתָם וַיִּסָּעוּ. Ο΄. καὶ ἐξῆραν σὺν δυνάμει αὐτῶν. Ἄλλος· σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐξῆραν.[15]

29. חֹתֵן. Ο΄. τῷ γαμβρῷ. Schol. Ὁ Ἕλλην καὶ τὸν πενθερὸν γαμβρὸν ὀνομάζει.[16]

30. וְאֶל־מוֹלַדְתִּי אֵלֵךְ. Ο΄. καὶ εἰς τὴν γενεάν μου ※ πορεύσομαι ◄.[17]

31. יָדַעְתָּ חֲנֹתֵנוּ. *Nosti castrametationem nostram.* Ο΄. ἦσθα ※ ἐν τῇ παρεμβολῇ ◄ ÷ μεθ' ἡμῶν ◄.[18]

34 (Gr. 36). וַעֲנַן יְהוָה עֲלֵיהֶם. Ο΄. καὶ ἡ νεφέλη (alia exempl. add. κυρίου[19]) ÷ ἐγένετο σκιάζουσα ◄ ἐπ' αὐτοῖς.[20]

35 (34). וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ. Ο΄. φυγέτωσαν ÷ πάντες ◄[21] οἱ μισοῦντές σε ※ ἀπὸ προσώπου σου ◄.[22]

36 (35). רִבְבוֹת אַלְפֵי. Ad *myriadas millium.* Ο΄. χιλιάδας μυριάδας. Alia exempl. εἰς χιλιάδας

---

[2] Sic Codd. X (in marg.), XI, Lips. (in marg.), 15, 16, 28, alii (inter quos 85, 130 (cum ἀρχηγοὶ in marg.)). [3] Sic in textu sine aster. Cod. 58. [4] Codd. X, Lips. Cod. 85 in marg. sine nom.: ἀλαλαγμόν. Cf. ad Cap. xxiii. 21. [5] Sic in textu Ald., Codd. III, VII, X (cum λίβα in marg.), Lips. (idem), 15, 18, 19, alii. [6] Sic Ald. (cum καὶ σαλπ. καὶ σημ.), Codd. III, X (cum σαλπ. in marg.), XI, Lips., 15, 16, 18 (ut Ald.), alii (inter quos 130 cum σαλπ. in marg.). [7] Sic Cod. 85 in marg. [8] Syro-hex. in marg., praemisso singulis versiculis siglo ⸓, cum scholio: "Haec ex exemplari (ܫܡܪܝܐ) Samaritanorum posita sunt; meminit autem eorum Moses in Deuteronomio (Cap. i. 7, 8), quasi a Domino dictorum." Post τοὺς ἐν τῷ πεδίῳ Syrus legit et pingit: εἰς ὄρος, καὶ εἰς πεδίον πρὸς λ., vel ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς λ. Deinde pro posteriore εἰσπορεύεσθε (ܥܘܠܘ), tum hic, tum in loco Deuteronomii, in exemplari Samaritano est ἴδετε. [9] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. XI, 19, 64, 108, 118, Arm. 1. [10] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܠܡܩܕܫܐ.

[11] Sic Cod. 58, Syro-hex. [12] Sic in textu Codd. 18, 52, 58, 128, Syro-hex. [13] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Ald., Codd. III, 15, 16 (cum Γεδεωνὶ), alii. [14] Sic in marg. Codd. 85, 130 (uterque cum Μισ.); in textu autem Codd. 44, 52, alii, Arm. 1. [15] Sic in textu Syro-hex., invitis libris Graecis. Alterus e Slav. Ostrog. Graece affert: σὺν δ. αὐτῶν, καὶ οὕτως ἐξῆραν. [16] Syro-hex. in textu ܠܚܡܘܗܝ; in marg. autem: ܝܘܢܝܐ ܘܠܚܡܘܗܝ ܚܬܢܐ ܩܪܐ. Cf. Hex. ad Exod. iii. 1. [17] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 54, 56, 58, 75 (cum πορεύσωμαι bis), 129, Arm. 1. [18] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2. In versione LXXvirali, ἦσθα μεθ' ἡμῶν, post ἡμῶν Cod. 58 add. καὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ. [19] Sic Comp., Codd. 18, 58, 128, Syro-hex. [20] Obelus est in Syro-hex. Idem commati 34[to] praemittit hoc comma, accedentibus Codd. 58, 128, quorum lectiones ipsi inspeximus, fortasse aliis. [21] Obelus est in Syro-hex. [22] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2, et sine aster. Arm. 1. Cod. 58 in textu: φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου (sic) οἱ μισοῦντές σε.

καὶ μυριάδας.[23] ῎Αλλος· μυριάδας καὶ χιλιάδας.[24]

Cap. X. 4. (÷) πάντες ↙.[25] 6. (÷) καὶ σαλπιεῖτε σημασίαν τρίτην—πρὸς βορρᾶν ↙· σημασίᾳ σαλπιοῦσιν ἐν τῇ ἐξάρσει αὐτῶν.[26] 9. κυρίου ※ θεοῦ ὑμῶν ↙.[27]

Cap. XI.

1. כְּמִתְאֹנְנִים. *Quasi quiritantes.* Ο΄. ※ ὡς (s. ὡσεὶ) ↙ γογγύζων.[1]

בִּקְצֵה. *Extremitatem.* Ο΄. μέρος τι. ῎Αλλος· ἐν τοῖς ἄκροις.[2]

3. בָּם אֵשׁ יְהוָה. Ο΄. ἐν αὐτοῖς πῦρ παρὰ κυρίου.[3]

4. גַּם. Ο΄. καί. ᾽Α. Θ. καίγε.[4]

7. גַּד. *Coriandri.* Ο΄. κορίου. ῎Αλλος· κολιάνδρου.[5]

כְּעֵין הַבְּדֹלַח. Ο΄. ※ ὡς ↙[6] εἶδος κρυστάλλου (Οἱ λοιποί· βδελλίου[7]).

8. וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן. *Et erat sapor ejus sicut sapor placentae olei.* Ο΄. καὶ ἦν ἡ ἡδονὴ αὐτοῦ ὡσεὶ γεῦμα ἐγκρὶς[8] ἐξ ἐλαίου (᾽Α. τοῦ μαστοῦ ἔλαιον. Σ. εἰς λίπος . .[9]). Aliter: ᾽Α. καὶ ἦν τὸ γεῦμα αὐτοῦ ὡς γεῦμα τοῦ πεφυραμένου ἐν ἐλαίῳ. Σ. ἦν δὲ τὸ γεῦμα (s. ἡ γεῦσις) τῆς σκευασίας (s. κατασκευῆς) αὐτοῦ ὡς γεῦμα πιότητος . .[10]

---

[23] Sic Codd. 16, 32, 44, alii (inter quos 85 in marg.). [24] Sic in textu Syro-hex., Arab. 1, 2. [25] Vox deest in Cod. 58, Arm. 1. [26] Syro-hex., abscissa membrana, exhibet tantum: |÷τετάρτην . . . |÷αἱ παρεμβάλλουσαι πρὸς . . . | σημασίαν (sic) σαλπιοῦσιν . . . | αὐτῶν. [27] Syro-hex., Arab. 1, 2. Sic sine aster. Cod. 58.

Cap. XI. [1] Syro-hex. ܐܝܟ ↙ ܡܪܛܢ ܗܘܐ ※. Grabius ex Arab. 1, 2 edidit: ※ ὡσεὶ ↙ γ. [2] Cod. 58 in marg. (Mox v. 2 pro ἐκόπασε Syro-hex. interpretatus est ܦܫܓ, ἔκοψε. Cf. Hex. ad Thren. iii. 45.) [3] Sic (non, ut Holmes., πῦρ ἐν αὐτοῖς π. κ.) Comp., Codd. II, III, VII, X, Lips., 15, 16, 18, alii, Syro-hex., Arab. 1, 2, Arm. 1, Vet. Lat. In Ed. Rom. casu, ut videtur, abest πῦρ. [4] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܦ ܓܝܪ. [5] Cod. 58 in marg. (non, ut Holmes., κολιάνδου). Cf. Hex. ad Exod. xvi. 31. [6] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16, 19, alii, Arm. 1, Vet. Lat. [7] "Ex Basil. [ubi anonyma est lectio] et uno Regio. In priori autem respondet voci κρυστάλλου, recte; secus quam in Ed. Rom. [Cod. 130, et Cat. Niceph. p. 1231], ubi perperam applicatur voci κορίου."—*Montef.* Cf. Hex. ad Gen. ii. 12. [8] Pro ἐγκρὶς solus Syro-hex. ἐγκρίδος (ܕܐܓܩܪܝܣ) habet, cum scholio: ܗܪܟܐ ܐܓܩܪܝܣ ܝܘܢܐܝܬ ܡܬܩܪܐ. ܐܝܬܝܗ ܕܝܢ ܡܢ ܐܕܫܐ ܕܦܠܩܘܢܛܪܝܢ. ܗܟܢܐ ܘܗܘ ܕܦܬܝܟ ܒܡܫܚܐ; quod Graece sonare videtur: Ἐνταῦθα ܐܓܩܪܝܣ Ἑλληνιστὶ ἐγκρὶς ὀνομάζει· ἔστι δὲ ἐν τῶν εἰδῶν τῶν πλακουνταρίων· οὕτως καὶ τὸ πεφυραμένον ἐν ἐλαίῳ. Hinc emaculari potest nuper editus *Thes. Syr.* p. 281 s. v. ܐܓܩܪܝܣ. [9] Nobil., Cat. Niceph. p. 1232: ῎Αλλος· ἐκ μέλιτος. Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, μαστοῦ ἔλαιον, μαστοῦ εἰς λίπος. Paulo aliter Codd. Lips., 85, 130: ᾽Α. τοῦ μαστοῦ ἔλαιον (sic; non, ut Montef. e Cod. 85 exscripsit, ἐλαίου). Σ. μαστοῦ (μαστοῦν Codd. 85, 130) εἰς (ἐκ Cod. 130) λίπος (λείπους Codd. 85, 130) ἐκ μέλιτος. Ad ἐγκρὶς autem Cod. 58 in marg. sine nom.: εἰς λίπος. Vocem δὶς λεγομένην לְשַׁד Aquila quasi compositam e nomine שַׁד, *mamma*, et particula לְ, indice genitivi (ut passim in titulis Psalmorum לְדָוִד, τοῦ Δαυὶδ) hic τοῦ μαστοῦ interpretatus est; in altero autem loco Psal. xxxi. 4 εἰς προνομήν (לְשֹׁד). Deinde lectionem ἐκ μέλιτος glossema esse, e loco parallelo Exod. xvi. 31 huc translatum, probabiliter censuit Scharfenb. in *Animadv.* p. 107. Quod vero ad Symmachum attinet, spreto vocabulo μαστοῦ, quasi e versione Aquilae male assumpto, restat εἰς λίπος, ad Hebraeum לְשַׁד eodem jure aptandum, quo apud Latinos *uber* pro *ubertate* ponitur. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܗܘܐ ܛܥܡܗ ܐܝܟ ܛܥܡܐ ܕܗܘ ܕܦܬܝܟ ܒܡܫܚܐ. ܣ. ܗܘܐ ܕܝܢ ܛܥܡܐ ܐܝܟ ܛܥܡܐ ܕܛܘܝܒܐ (Cod. ܕܛܘܒܐ) ܕܝܠܗ ܐܝܟ ܛܥܡܐ ܕܦܛܝܘܬܐ. (Ad τοῦ πεφ. ἐν ἐλαίῳ cf. Exod. xxix. 2: (ἄρτους) πεφυραμένους ἐν ἐλαίῳ (ܦܬܝܟܐ ܒܡܫܚܐ); Num. vii. 19: (σεμιδάλεως) ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ (ܕܦܬܝܟ ܒܡܫܚܐ). Ad σκευασία cf. Hex. ad Ezech. xxiv. 10. Pro πιότητος autem (=ܕܦܛܝܘܬܐ Job. xxxvi. 16. Psal. lxiv. 12 etc.) nescio an Sym. scripserit λίπους; certe verbum ܐܦܛܝ pro ἐλίπανεν et ἐπίανεν promiscue usurpatur.) Habes lectiones per se satis probabiles, sed cum prioribus vix, et ne vix quidem conciliandas; ad alteram igitur, ut videtur, utriusque interpretis editionem referendas. Olim quidem putabam, Syrum interpretem vocem μαστοῦ pro verbali a μάσσειν (=φυρᾶν) habuisse, ideoque per ܕܦܬܝܟ non male transtulisse. Nunc autem video Aquilae lectionem, τοῦ πεφυραμένου ἐν ἐλαίῳ, cum versionibus Syri vulgaris et Chaldaei prorsus conspirare; quorum ille ܕܠܝܫܐ ܒܡܫܚܐ, hic autem דְּלִישׁ בִּמְשַׁח interpretatus est. A Symmachi autem versione proxime abest interpres Graeco-Ven.: ὑπάρξειέ θ᾽ ἡ γεῦσις αὐτοῦ ὡς γεῦσις λίπους τοῦ ἐλαίου.

11. אֶת־מַשָּׂא. *Onus.* Ο΄. τὴν ὁρμήν (alia exempl. ὀργήν[11]). Ἀ. τὸ ἄρμα. Σ. τὸ βάρος. Θ. τὴν ὁρμήν.[12]

12. יְלִדְתִּיהוּ. Ο΄. ἔτεκον (Ἄλλος· ἐγέννησα[13]) αὐτούς.

הָאֹמֵן. *Nutricius.* Ο΄. τιθηνός. Ἄλλος· τροφός.[14]

15. חֵן. Ο΄. ἔλεος. Alia exempl. χάριν.[15] Ἀ. ἔλεος.[16]

16. אֶל־אֹהֶל. Ο΄. πρὸς (alia exempl. εἰς[17]) τὴν σκηνήν.

20. לְזָרָא. *In fastidium.* Ο΄. εἰς χολέραν. Σ. εἰς ἀπεψίαν.[18] Aliter: Ἀ. [Σ.] εἰς ἀλλοτρίωσιν.[19]

25. וַיָּאצֶל. *Et subtraxit.* Ο΄. καὶ παρείλατο (Ἀ. ἀπεσπάσατο. Σ. περιεῖλεν. Θ. ἐπεσκίασεν[20]).

31. וַיָּגָז. *Et transvexit.* Ο΄. καὶ ἐξεπέρασεν. Alia exempl. καὶ ἐξεπέτασεν.[21]

33. וְאַף יְהוָֹה חָרָה. *Et ira Jovae exarsit.* Ο΄. καὶ κύριος ἐθυμώθη. Alia exempl. καὶ ἐθυμώθη κύριος ※ ὀργῇ ◂.[22]

33. בָּעָם. Ο΄. τὸν λαόν. Ἄλλος· ἐν τῷ λαῷ.[23]

34. קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה. Ο΄. μνήματα τῆς ἐπιθυμίας. Ἑβραϊστί· καβρωθαβᾶ.[24]

Cap. XI. 1. ὀργὴ (sic) ※ αὐτοῦ ◂.[25] ÷ παρὰ ◂ κυρίου.[26] 8. ἤληθον ÷ αὐτό ◂.[27] ἤψουν ÷ αὐτό ◂.[28] 10. θύρας ※ τῆς σκηνῆς (◂) αὐτοῦ.[29] 11. ※ παντὸς ◂ τοῦ λαοῦ.[30] 14. ※ πάντα ◂ τὸν λαόν.[31] ÷ ἐστι ◂ μοι.[32] 16. αὐτὸς ÷ σύ ◂.[33] 17. οἴσεις ÷ αὐτούς ◂.[34] 18. ÷ φαγεῖν ◂ κρέα.[35] 19. δύο ※ ἡμέρας ◂.[36] 20. ÷ φάγεσθε ◂.[37] 27. ÷ λέγων ◂.[38] 32 (in priore loco). τὴν ἡμέραν ※ ἐκείνην ◂.[39]

Cap. XII.

2. הֲרַק אַךְ־בְּמשֶׁה. *Num tantummodo per Mosen.* Ο΄. μὴ Μωυσῇ ÷ μόνῳ ◂.[1]

3. עָנָו מְאֹד. Οἱ λοιποὶ καὶ Ο΄. πραῢς σφόδρα.[2]

7. לֹא־כֵן עַבְדִּי. Ο΄. οὐχ οὕτως (alia exempl. οὕτως ὡς[3]) ὁ θεράπων μου.

11. אֲדֹנִי. Ο΄. κύριε. Ἄλλος· κύριέ μου.[4]

---

[11] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 15, 16, 18, alii, Syro-hex.; sed Vet. Lat. *impetum.* [12] Codd. X (cum Σ. το βαι (sic)), Lips. (idem), 130. Cf. Hex. ad Deut. i. 12. [13] Cod. 58 in marg. [14] Idem. [15] Sic Comp., Codd. VII, 58, 76. Duplex versio χάριν καὶ ἔλεος (s. ἔλεον) est in Codd. X (in marg.), Lips., Codd. 54, 55, 56, 75, Arm. 1. [16] Cod. VII in marg. manu 1ma. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 16, 18, alii (inter quos 130 cum πρὸς in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [18] Theodoret. Quaest. XIX in Num. p. 233: καὶ ἔσται ὑμῖν εἰς χολέραν, ἢ ὡς ὁ Σύμμαχος, εἰς ἀπεψίαν. [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܒܥܘܪܘܬܐ. Procop. in Octat. p. 396: "Hinc est quod dicit: *Et erit vobis in alienationem*, quod *cruditatem* [ἀπεψίαν] reddiderunt alii." [20] Codd. 54, 85 (teste Holmes.): Ἀ. περιεῖλεν. Σ. (Σ. deest in 85) ἀπεσπάσατο. Θ. ἐπεσκίασεν. Cod. 130: περιεῖλεν. Ἀ. ἀπεσπάσατο. Θ. ἐπεσκίασεν. Postremo Montef. e Cod. 85 exscripsit: Ἀ. περιεῖλεν. Σ. ἀπεσπᾶτο. Θ. ἐπεσκίασεν. Ad litem inter duos priores interpretes dirimendam apprime facit locus Jesai. xli. 9, ubi pro אֲצִיל, *latus*, Hexapla Aquilae vindicant ἀπεσπασμένον. [21] Sic Codd. IV, 18, 58, 128, invito Syro-hex. (ܘܥܒܪ). [22] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui male pingit: ※ καὶ ἐθυμώθη ◂ κύριος ὀργῇ). Comp., Codd. 56, 58: καὶ κύριος ἐθυμώθη ὀργῇ, et sic (cum ※ ὀργῇ) Arab. 1, 2. [23] Sic in textu Ald., Codd. III, XI, Lips., 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum τὸν λαὸν in marg.), invito Syro-hex. [24] Codd. 85, 130. [25] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 58. [26] Idem. Arab. 1, 2: ÷ παρὰ κ. [27] Idem. [28] Idem. Pronomen deest in Codd. 19, 108, 118. [29] Syro-hex. (sine metob.), Arab. 1, 2. Sic sine aster. Codd. 44, 54, 58, alii, Arm. 1. [30] Iidem. Sic sine aster. Codd. 18, 128. [31] Iidem. [32] Syro-hex. (pro μοι ἐστί). [33] Syro-hex., Arab. 1, 2. [34] Syro-hex. Pronomen abest a Cod. 58. [35] Syro-hex., Cod. IV (sub ÷). Vox deest in Comp. In fine v. κρέα reprobant Comp., Cod. IV, Syro-hex., et, ut videtur, Arab. 1, 2. [36] Syro-hex., Cod. IV. Sic sine aster. Cod. 58. [37] Syro-hex., Cod. IV (cum ÷ φαγεσθαι:, signis a correctore appictis). [38] Syro-hex. [39] Syro-hex., Cod. IV. Sic sine aster. Comp., Codd. 18, 44, 54, alii.

Cap. XII. [1] Cod. IV: μὴ Μωσῇ ÷ μόνῳ ◂, repugnante Hebraeo. Etiam magis perverse Syro-hex.: ÷ μὴ Μωυσῇ ◂ (sic) ÷ μόνῳ ◂. [2] "Ita codex unus."—*Montef.* [3] Sic Ald., Codd. III, VII, Lips., 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Vet. Lat., invito Syro-hex. [4] Sic in textu Comp., Codd. 56, 58, Syro-hex.

12. אַל־נָא תְהִי. Ο΄. μὴ (Ἄλλος· μὴ καὶ[5]) γένηται.

כַּמֵּת אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ. *Instar mortui, qui cum egreditur.* Ο΄. ὡσεὶ ἴσον θανάτῳ, ÷ ὡσεὶ ἔκτρωμα ◂[6] ἐκπορευόμενον. Ἄλλος· ὡσεὶ νεκρὸς ἐξελθών.[7]

מֵרֶחֶם אִמּוֹ. Ο΄. ἐκ μήτρας μητρὸς ※ αὐτοῦ ◂.[8] Θ. ἐκ μήτρας μητρὸς αὐτοῦ.[9]

14. תֵּאָסֵף. *Recipietur.* Ο΄. εἰσελεύσεται. Ἄλλος· συναχθήσεται.[10]

Cap. XII. 4. ÷ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ◂.[11] ÷ τοῦ μαρτυρίου ◂.[12] 6. ÷ πρὸς αὐτούς ◂.[13] ἀκούσατε ※ δή ◂.[14]

Cap. XIII.

1 (Hebr. xii. 16). פָּארָן. Ο΄. τοῦ Φαράν. καὶ εἶπεν Μωυσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· ἤλθετε ἕως ὄρους τοῦ Ἀμορραίου, ὅπερ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ἡμῖν. ἴδετε ὅτι ἔδωκεν κύριος ὁ θεός σου ἔμπροσθέν σου τὴν γῆν· ἀναβὰς κληρονόμησον, καθὰ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου· σὺ μὴ φοβοῦ, μηδὲ ὀκνήσῃς. καὶ προσῆλθον πρὸς Μωυσῆν, καὶ εἶπαν· ἀποστείλωμεν ἄνδρας ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ κατασκοπήσωμεν τὴν γῆν, καὶ ὑποστρέψουσιν ἡμῖν λόγον περὶ τῆς ὁδοῦ δι' ἧς ἀνελευσόμεθα, καὶ τὰς πόλεις εἰς ἃς εἰσελευσόμεθα. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς Μωυσῇ.[1] Aliter: (※) καὶ εἶπε Μωυσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· ἤλθατε ἕως τοῦ ὄρους τῶν Ἀμορραίων, ὃ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ἡμῖν. ἴδετε, παραδέδωκεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν γῆν· ἀναβάντες κληρονομήσατε, ὃν τρόπον εἶπε κύριος ὁ θεὸς (fort. excidit τῶν πατέρων) ὑμῶν ὑμῖν· μὴ φοβεῖσθε, μηδὲ δειλιάσητε (ܬܬܪܗܒܘܢ). καὶ προσῆλθαν πρὸς Μωυσῆν, καὶ εἶπαν· ἀποστείλωμεν ἄνδρας πρὸ προσώπου (s. ἔμπροσθεν) ἡμῶν, καὶ ἐφοδευσάτωσαν (ܢܒܚܪܘܢ) ἡμῖν τὴν γῆν, καὶ ἀναγγειλάτωσαν ἡμῖν ἀπόκρισιν (ܦܬܓܡܐ), τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ ἀναβησόμεθα, καὶ τὰς πόλεις εἰς ἃς εἰσπορευσόμεθα. καὶ ἤρεσεν τὸ ῥῆμα ἐναντίον Μωυσῇ (◂).[2]

6 (5). חוֹרִי. Ο΄. Σουρί. Alia exempl. Οὐρί.[3]

8 (7). יִגְאָל. Ο΄. Ἰλαάλ. Alia exempl. Ἰγάλ.[4]

11 (10). סוֹדִי. Ο΄. Σουδί. Alia exempl. Σουρί.[5]

15 (14). וָפְסִי. Ο΄. Σαβί. Alia exempl. Οὐαφσί.[6]

16 (15). גְּאוּאֵל. Ο΄. Γουδιήλ. Alia exempl. Γουϊήλ.[7]

19 (18). הַיֹּשֵׁב. Ο΄. τὸν ἐγκαθήμενον (Ἄλλος· ἐνοικοῦντα[8]).

21 (20). רָזָה. *Macra.* Ο΄. παρειμένη. Ἄλλος· ἀσθενής.[9]

בִּכּוּרֵי עֲנָבִים. *Uvarum primum maturescentium.* Ο΄. πρόδρομοι σταφυλῆς. Ἄλλος· πρωΐμων σταφυλῶν.[10]

---

[5] Sic in textu Codd. IV, 56, 58, Syro-hex. [6] Sic (sub ÷) Cod. IV (cum metobelo ex corr.). Syro-hex. pingit: ὡσεὶ ÷ ἔκτρωμα ◂. Haec, ὡσεὶ ἔκτρωμα, omissa in Cod. VII, supplevit in marg. manus 1ma. [7] Sic in textu pro ὡσεὶ ἔκτρ. ἐκπορ. Cod. 128. Cod. 130 in marg.: ὡσεὶ νεκρὰ ἐξελ. (sic). [8] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 58, 128. Mox ad αὐτῆς Syro-hex. in marg.: ܕܐܡܗ. [9] Cod. 130. [10] Idem in marg. [11] Cod. IV, Arab. 1 (cum metobelo tantum), invito Syro-hex. Haec desunt in Cod. 58. [12] Syro-hex. [13] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [14] Cod. IV, Syro-hex., Arab. 1, 2. Sic sine aster. Codd. 56, 58.

Cap. XIII. [1] Sic in marg. Codd. 85 (cum εἴδετε pro ἴδετε, et προσῆλθον Μωυσῆν (sic), pro quo Montef. dedit προσῆλθον Μωυσῇ), 130 (cum εἶδε, et προσῆλθον πρὸς Μ.), praemisso scholio: Καὶ τούτων μνημονεύει ἐν τοῖς πρώτοις τοῦ Δευτερονομίου (Cap. i. 20–23), ἃ καὶ αὐτὰ ἐκ τοῦ τῶν Σαμαρειτῶν (Σαμαρειτανῶν (?) Cod. 85, teste Holmesii amanuensi) Ἑβραϊκοῦ μετεβάλομεν καταλλήλως τῇ τῶν Ο΄ ἑρμηνείᾳ τῇ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ φερομένῃ (γενομένῃ Cod. 130). [2] Syro-hex. in marg., praemisso singulis versiculis siglo ⁜, cum scholio: "Etiam haec tantummodo in Hebraeo Samaritanorum feruntur (ܡܬܐܡܪܝܢ); meminit autem etiam eorum Moses in Deuteronomio, quasi jam ab initio dictorum (ܐܝܟ ܕܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܐܬܐܡܪܘ)." [3] Sic Codd. 16, 52, 56, alii, et Syro-hex. (cum Σουρὶ in marg.). [4] Sic Comp., Codd. III, VII, X, Lips., 15, 16, alii. Syro-hex. ܝܓܐܠ. Pesch. ܝܓܐܠ. [5] Sic Codd. 16, 28, 30, alii, Syro-hex., Pesch. [6] Syro-hex. in textu: ܘܐܦܣܝ; in marg. autem: ܕܘܦܣܝ. Ad scripturam textualem e libris Graecis proxime accedit Cod. 58, qui habet Ουαβη; ad marginalem vero Ἰαβί, quam testantur Codd. III, X, Lips., 54, 56, alii. In Peschito est ܘܦܣܝ. [7] Sic Cod. 54. Syro-hex. in textu, et Pesch. ܓܘܐܝܠ. Syro-hex. in marg. ܓܕܝܐܝܠ. [8] Cod. 128 in marg. [9] Sic in marg. Codd. 128, 130. [10] Cod. 130 in marg.

23 (22). לִפְנֵי צֹעַן מִצְרָיִם. Ο΄. πρὸ τοῦ Τάνιν Αἰγύπτου. Ἄλλος· πρὸ Τάνεως τῆς Αἰγύπτου.[11]

33 (32). דִּבַּת הָאָרֶץ. *Calumniam de terra.* Ο΄. ἔκστασιν (Ἀ. Σ. ψόγον[12]) τῆς γῆς. Τὸ Σαμαρειτικόν· ὄνειδος κατὰ τῆς γῆς.[13]

אַנְשֵׁי מִדּוֹת. *Homines procerae staturae.* Ο΄. ἄνδρες ὑπερμήκεις (Ἄλλος· ἔμμετροι[14]).

34 (33). אֶת־הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן־הַנְּפִלִים. Ο΄. τοὺς γίγαντας ※ υἱοὺς Ἐνὰκ ἐκ τῶν γιγάντων ↙.[15] Σ. (τοὺς) τεραστίους . . .[16]

וַנְּהִי. Ο΄. καὶ ἦμεν (Ἄλλος· ἐγενήθημεν[17]).

בְּעֵינֵיהֶם. Ο΄. ἐνώπιον (Ἄλλος· ἐναντίον[18]) αὐτῶν.

Cap. XIII. 3. ÷ εἰς κατάσχεσιν ↙.[19] ἄνδρα ἕνα ※ ἄνδρα ἕνα ↙.[20] ἀποστελεῖς ÷ αὐτούς ↙.[21] 21. ἡμέραι ⁓ ἔαρος ↙.[22] 24. ÷ καὶ κατεσκέψαντο αὐτήν ↙.[23] ÷ ἀπ' αὐτοῦ ↙.[24] ἐν ἀναφορεῦσιν ※ δυσίν ↙.[25] 27. ἔδειξαν ※ αὐτοῖς ↙.[26] 29. ⁓ τετειχισμέναι ↙.[27] 30. ÷ καὶ ὁ Εὐαῖος ↙.[28] 31. ÷ αὐτῷ, οὐχὶ ἀλλά ↙.[29] 32. ÷ οὐκ ἀναβαίνομεν, ὅτι ↙.[30] ÷ μᾶλλον ↙.[31] 33. κατασκέψασθαι ※ αὐτήν ↙.[32]

Cap. XIV.

1. וַיִּתְּנוּ. Ο΄. ἐνέδωκεν. Alia exempl. ἔδωκεν; alia, ἔδωκαν.[1]

אֶת־קוֹלָם. Ο΄. ※ τὴν ↙ φωνὴν ※ αὐτῶν ↙.[2]

2. כֹּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. (※) καὶ διεγόγγυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν, καὶ εἶπαν· διὰ τὸ μισεῖν ἡμᾶς ΠΙΠΙ ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, παραδοῦναι ἡμᾶς εἰς χεῖρας Ἀμορραίων, ἐξολοθρεῦσαι ἡμᾶς (.) ποῦ ἡμεῖς ἀναβαίνομεν; οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀπέστησαν (ܐܫܢܝܘ) τὴν καρδίαν ἡμῶν, λέγοντες· ἔθνος μέγα καὶ δυνατώτερον ἡμῶν, καὶ πόλεις μεγάλαι καὶ τετειχισμέναι (ܕܡܫܬܪܪܢ ܒܫܘܪ̈ܐ) ἕως τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ υἱοὺς γιγάντων (ܕܓܢܒܪ̈ܐ) ἑωράκαμεν ἐκεῖ. καὶ εἶπε Μωυσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· μὴ πτήξητε (ܬܬܒܪܘܢ), μηδὲ φοβηθῆτε ἀπ' αὐτῶν. ΠΙΠΙ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ προπορευόμενος πρὸ προσώπου ὑμῶν, αὐτὸς συνεκπολεμήσει αὐτοὺς (ܗܘ ܢܬܟܬܫ ܠܘܩܒܠܗܘܢ) μεθ' ἡμῶν, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὑμῖν ἐν Αἰγύπτῳ κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἣν εἴδετε· ὡς ἐτροφοφόρησέ σε (ܐܪܒܝܟ) ΠΙΠΙ ὁ θεός σου, ὡσεὶ τροφοφορήσαι ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἣν ἐπορεύθητε ἕως ἤλθετε εἰς τὸν τόπον τοῦτον. ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ οὐκ ἐνεπιστεύσατε ΠΙΠΙ τῷ θεῷ ὑμῶν, ὃς προπορεύεται πρότερος ὑμῶν ἐν τῇ ὁδῷ, ἐκλέγεσθαι ὑμῖν τόπον, ὁδηγῶν ὑμᾶς ἐν πυρὶ νυκτὸς, δεικνύων ὑμῖν τὴν ὁδὸν καθ' ἣν πορεύεσθε ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν νεφέλῃ (↙).[3]

---

[11] Sic in marg. Codd. 128, 130 (cum Τάνεος). [12] Cod. 130 (cum ψώγον). Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܘܡܐ. Cf. Hex. ad Gen. xxxvii. 2. Prov. x. 18. [13] Nobil. "Duo MSS. Regii," et Cat. Niceph. p. 1250: Τὸ Σαμ. ὄνειδος κατὰ τῆς γῆς [Vers.-Sam. גנות ארעה, *vituperium terrae*], κατάκρισιν. Ad τῆς γῆς Codd. 85, 130, in marg.: κατὰ τῆς γῆς. [14] Cod. 130 in marg. Holmesius frustra tentat ἄμετροι. [15] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 18 (cum Αἰνὰκ), Syro-hex. (cum scholio: ܓܢܒܪ̈ܐ ܒܢ̈ܝ ܥܢܩ ܕܡܢ ܓܢܒܪ̈ܐ). Cod. 128: τοὺς γ. υἱοὺς γιγάντων. Arab. 1, 2: *gigantes filios Enak, qui sunt gigantes.* [16] Codd. Lips., 85, 130. "Videtur Sym. vocem נְפִילִים τεραστίους vertere quasi ex פלא [נִפְלָא, *mirabilis fuit*]."—*Montef.* Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 6. [17] Sic in marg. Codd. 85, 130. [18] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum ἔναντι). [19] Cod. IV (sub ⁓), Syro-hex., Arab. 1, 2. [20] Cod. IV. [21] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. [22] Cod. IV. Syro-hex. male pingit: ÷ ἡμέραι ↙ ἔαρος. [23] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. Haec desunt in Comp. [24] Sic (pro ἐπ' αὐτοῦ) Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., et sine obelo Codd. 54, 73, alii. [25] Sic (pro ἐπ' ἀναφ.) Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. (cum ἐπ' ἀναφ.) Codd. XI, 58. [26] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Ald., Codd. XI, 29, 44, 58, alii, Arab. 1, 2. [27] Cod. IV, invito Syro-hex., qui ὀχυραὶ τετ. vertit ܡܫܬܪܪܬܐ ܕܫܘܪ̈ܐ. [28] Syro-hex. Cod. IV: ÷ καὶ ὁ Ευεος (sic) :. [29] Cod. IV. Syro-hex. pingit: ÷ αὐτῷ ↙, οὐχὶ ἀλλὰ, concinentibus Arab. 1, 2. [30] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex. [31] Iidem. In Syro-hex. deest cuneolus. [32] Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ܠ※ܡܣܬܟܠܘܬܗ̇ ↙). Sic sine aster. Codd. 54, 64, 75, 85 (in marg.), Arm. 1.

Cap. XIV. [1] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, VII, 15, 16, 18, aliis (inter quos 130 cum ἐν in marg.); posterior in Codd. IV, X, Lips., 19, 108, 118, Syro-hex. [2] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ※ ܠܩܠܐ ※ ܕܝܠܗܘܢ ↙). Codd. 19, 58, 108, 118: φωνὴν αὐτῶν. Arab. 1, 2: ※ *voce sua.* [3] Syro-hex. in marg., praemisso singulis versiculis siglo ÷, cum scholio: "Etiam haec tantummodo in exemplari Samaritanorum (ܗܘ ܕܫܡܪ̈ܝܐ) feruntur; meminit autem etiam eorum Moses in principio (ܕܡܬܢܝܢܘܬܐ) Deuteronomii (Cap. i. 27–33)." Haec in textu Hebraeo-Samaritano ad finem Cap. xiii apposita sunt.

2. לוּ־מַתְנוּ. Ο΄. εἰ ἀπεθάνομεν. Ἀ. καὶ οἱ λοιποί· ὄφελον ἀπεθάνομεν.[4]

4. ראשׁ. Ο΄. ἀρχηγόν. Schol. πρόοδον, ὁδηγόν.[5]

5. כָּל־קְהַל עֲדַת. Ο΄. πάσης ※ ἐκκλησίας ◄ συναγωγῆς.[6]

6. בֶּן־יְפֻנֶּה. Ο΄. ὁ τοῦ Ἰεφοννή. Ἄλλος· υἱὸς τοῦ Ἰεφοννή.[7]

מִן־הַתָּרִים. Ο΄. τῶν κατασκεψαμένων. Ἀ. Σ. ἐκ τῶν κατασκόπων.[8]

7. אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ לָתוּר אֹתָהּ. Ο΄. ἣν ※ παρήλθομεν ἐν αὐτῇ, καὶ ◄ κατεσκεψάμεθα αὐτήν.[9] Alia exempl. ἣν παρήλθομεν ὥστε κατασκέψασθαι αὐτήν.[10]

8. אִם־חָפֵץ. Ο΄. εἰ αἱρετίζει (Ἄλλος· βουληθῇ[11]).

9. אַךְ בַּיהוָה אַל־תִּמְרֹדוּ. Ο΄. ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ κυρίου μὴ ἀποστάται ÷ γίνεσθε ◄.[12] Ἄλλος· πλὴν κατὰ κυρίου θεοῦ μὴ ἀντάρητε.[13]

צִלָּם. *Umbra* (tutela) *eorum.* Ο΄. ὁ καιρὸς ※ αὐτῶν ◄.[14] Ἀ. Θ. ἡ σκιὰ αὐτῶν. Σ. ἡ σκέπη αὐτῶν.[15]

14. כִּי־אַתָּה יְהוָה בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר־עַיִן בְּעַיִן נִרְאָה אַתָּה יְהוָה. Ο΄. ὅτι σὺ εἶ κύριος ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, ὅστις ὀφθαλμοῖς κατ' ὀφθαλμοὺς ὀπτάζῃ, κύριε. Ἀ. ὅτι σὺ εἶ, κύριε, ἐν ἐγκάτῳ τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ σύ, κύριε. Σ. ὅτι σὺ εἶ, κύριε . . .[16]

16. אֶת־הָעָם הַזֶּה. Ο΄. τὸν λαὸν τοῦτον. Alia exempl. αὐτούς.[17]

וַיִּשְׁחָטֵם. Ο΄. κατέστρωσεν (alia exempl. καὶ κατέστρωσεν[18]) αὐτούς.

19. סְלַח־נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה. Ο΄. ἄφες τὴν ἁμαρτίαν τῷ λαῷ τούτῳ. Ἄλλος· ἱλάσθητι δὴ τῇ ἀνομίᾳ τοῦ λαοῦ τούτου.[19]

21. וְיִמָּלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ. *Et implebitur gloria Jovae universa terra.* Ο΄. καὶ ἐμπλήσει ἡ δόξα κυρίου πᾶσαν τὴν γῆν. Σ. καὶ ἐμπλησθήσεται τῆς δόξης ΠΙΠΙ πᾶσα ἡ γῆ.[20]

25. וּסְעוּ לָכֶם. Ο΄. καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς ※ αὐτοί ◄.[21]

30. כִּי אִם. Ο΄. ἀλλ' ἤ. Ἄλλος· πλήν.[22]

31. אֲשֶׁר. Ο΄. ἥν. Ἄλλος· ἀφ' ἧς.[23]

33. וְנָשְׂאוּ. Ο΄. καὶ ἀνοίσουσι (Ἀ. Θ. ἀροῦσι. Σ. βαστάξουσι[24]).

עַד־תֹּם פִּגְרֵיכֶם. Ο΄. ἕως ἂν ἀναλωθῇ τὰ κῶλα

---

[4] Codd. Lips. (cum ἀποθ.), 85, 130. [5] Cod. 58 in marg. [6] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Syro-hex. Cod. 58: πάσης τῆς συναγωγῆς ἐκκλησίας. [7] Sic in textu Codd. XI, 108, 118. Cod. 130 in marg.: υἱός. [8] Sic Montef., tacito auctore. [9] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 58. Syro-hex. male pingit: ἣν παρ. ἐν αὐτῇ, ※ καὶ κατ. αὐτήν (sine metobelo). [10] Sic Codd. XI, 85 (in marg.), 130 (idem), et (om. ὥστε) Codd. 44, 74, alii. Cod. X in marg.: παρήλθομεν. [11] Cod. 130 in marg. [12] Sic Cod. IV (cum ÷ γείνεσθαι:), Syro-hex. [13] Cod. 130 in marg.: πλὴν κατὰ κ̅υ̅ θ̅υ̅ μὴ ἀταρκτ (sic). "Quid sibi ultimum vocabulum velit, ignoro. Forte librarius ἄτακτοι [vel ἀτακτεῖτε] scribere voluit."—*F. C. Alter.* Quod nos tentavimus, et egregie Graecum est, et cum Hebraeo apte congruens, quamvis e Bibliis Graecis indubitanter comprobari non potest. [14] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 18, 128, Syro-hex., Arab. 1, 2. [15] Cod. 108. Syro-hex. affert: ܐ. ܛܠܠܗܘܢ܀ ܣ. ܡܛܠܠܬܐ ܕܝܠܗܘܢ܀ [16] Euseb. in Dem. Evang. p. 244. Ad Aquilam pro κύριε in priore loco Gaisfordius e Cod. Parisiensi edidit κύριος. [17] Sic Codd. III, X, XI, 16, 28, alii (inter quos 85, 130, uterque cum τὸν λ. τ. in marg.). [18] Sic Codd. IV, 59, Syro-hex. (qui per periphrasin vertit: ܘܐܦܩ ܐܢܘܢ ܩܛܠܐ). Ad κατέστρωσεν Cod. Lips. in marg. scholium habet: CH. τὴν λέξιν ἅπαξ ἐνταῦθα εἰρημένην, ἣν ἀνήνεγκεν ὁ ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους α̅ ἐπιστολῇ (1 Cor. x. 5). [19] Procop. in Cat. Niceph. p. 1253: καὶ πάλιν εἰς τὸν ἔλεον τὸ, ἱλάσθητι δὴ τῇ ἀνομίᾳ τοῦ λαοῦ τούτου, καθάπερ ἵλεως αὐτοῖς ἐγένου κ. τ. ἑ. Videtur esse alius interpretis, fortasse Aquilae. Cf. ad Cap. xviii. 1. [20] Syro-hex. ܣ. ܘܬܬܡܠܐ ܡܢ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ܀ Drusius, non memorato auctore, lectionem affert: Ἀ. Σ. Θ. ὅτι ἐμπλήσει πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα κυρίου, quam spuriam esse paene affirmarim. [21] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 18, 58, 128. Syro-hex. autem: καὶ ἀπάρατε ※ αὐτοὶ ὑμεῖς, absente cuneolo. [22] Sic in marg. Codd. 85, 130. [23] Iidem. Cod. Lips. in textu: ἣν ἀφῆς (sic). Fortasse exstitit versio alius interpretis: ἣν ἐξουδενώσατε αὐτήν. [24] Cod. 130 vitiose scribit: Ἀ. Θ. ἀρον (sic). Σ. βαστάζουσι. Nobil. affert: Schol. Ἄλλος· βαστάζοντες. Procop. in Cat. Niceph. p. 1259: Βαστάζειν τὴν πορνείαν εἰπὼν, ἀλλ' οὐκ ἀπολεῖσθαι, ἔδειξε καὶ τὸ ἐκ κοινωνίας τοῦ γένους, καὶ τὸ ἐκ διαφορᾶς τῶν προαιρέσεων.

(Ἀ. Θ. πτώματα. Σ. σώματα[25]) ὑμῶν. Ἀ. (ἕως ἂν) τελειωθῶσιν πτώματα ὑμῶν.[26]

36. דִּבָּה. Ο΄. ῥήματα πονηρά (Schol. φοβερά[27]).

עַל־הָאָרֶץ. Ο΄. περὶ τῆς γῆς. Ἄλλος· κατὰ τῆς γῆς.[28]

37. מוֹצִאֵי דִבַּת. Ο΄. οἱ κατείπαντες πονηρά. Ἀ. οἱ ἐξενέγκαντες διαβολήν.[29]

40. כִּי חָטָאנוּ. Ο΄. ὅτι ἡμάρτομεν. (※) καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν· εἶπον αὐτοῖς· οὐκ ἀναβήσεσθε, οὐδὲ μὴ πολεμήσητε· οὐ γάρ εἰμι μεθ' ὑμῶν· καὶ οὐ μὴ συντριβῆτε ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν (↙).[30]

43. עִמָּכֶם. Ο΄. ἐν ὑμῖν. Ἄλλος· μεθ' ὑμῶν.[31]

45. בָּהָר הַהוּא. Ο΄. ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ (※) εἰς συνάντησιν αὐτῶν, καὶ κατεδίωξαν αὐτούς, ὡσεὶ ποιήσαισαν αἱ μέλισσαι (↙).[32]

וַיַּכּוּם. *Et fugaverunt eos.* Ο΄. καὶ ἐτρέψαντο (Ἄλλος· ἀπώσαντο[33]) αὐτούς.

Cap. XIV. 1. ÷ ὅλην ↙.[34] 5. πρόσωπον ※ αὐτῶν ↙.[35] 10. ὤφθη ÷ ἐν νεφέλῃ ↙.[36] 12. ÷ καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ↙.[37] 18. ÷ καὶ ἀληθινός ↙.[38] ÷ καὶ ἁμαρτίας ↙.[39] ÷ τὸν ἔνοχον ↙.[40] 20. ÷ πρὸς Μωυσῆν ↙.[41] ÷ αὐτοῖς εἰμι ↙.[42] 21. ÷ καὶ ζῶν τὸ ὄνομά μου ↙.[43] 22. τὰ σημεῖά ※ μου ↙.[44] τῇ ἐρήμῳ ÷ ταύτῃ ↙.[45] 23. ÷ ἀλλ' ἢ τὰ τέκνα αὐτῶν—τούτοις δώσω τὴν γῆν ↙.[46] 27. ἣν ※ αὐτοὶ ↙ ἐγόγγυσαν.[47] 29. καὶ ※ πάντες ↙ οἱ κατηριθμημένοι.[48] 31. παιδία ※ ὑμῶν ↙.[49] ÷ εἰς τὴν γῆν ↙.[50] ⁓ ὑμεῖς ↙.[51] ÷ ἀπ' αὐτῆς ↙.[52] 34. ἡμέραν τοῦ ἐνιαυτοῦ ※ ἡμέραν τοῦ ἐνιαυτοῦ ↙.[53] ÷ τῆς ὀργῆς μου ↙.[54] 35. ※ πάσῃ ↙ τῇ συναγωγῇ.[55] 36. πρὸς ※ πᾶσαν ↙ τὴν συναγωγήν.[56] 39. ※ πάντα ↙ τὰ ῥήματα.[57] 41. ἱνατί ※ τοῦτο ↙.[58] ἔσται ÷ ὑμῖν ↙.[59] 45. ÷ καὶ ἀπεστράφησαν εἰς τὴν παρεμβολὴν ↙.[60]

Cap. XV.

3. אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה. Ο΄. ὁλοκαυτώματα κυρίῳ, ὁλοκάρπωμα. Alia exempl. ÷ ὁλο↙κάρπωμα κυρίῳ, ὁλοκαύτωμα.[1]

---

[25] Cod. 130. [26] Codd. 85 (sine nom.), 130. [27] Cod. X in marg. sine nom. [28] Sic in marg. Codd. 85, 130. [29] Codd. X, Lips. [30] Syro-hex. in marg., cum scholio: "Etiam haec in exemplari quidem Samaritanorum feruntur: meminit autem eorum Moses in Deuteronomio (Cap. i. 42)." [31] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 29, 72, Syro-hex. [32] Sic in marg. sine aster. Codd. 85 (praemisso ō), 130. Syro-hex. in marg.: ܠܐܘܪܥܗܘܢ ܘܪܕܦܘ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܥܒܕܢ ܕܒܘܪ̈ܝܬܐ ❖, cum scholio: "Tantummodo in exemplari Samaritanorum (:) meminit etiam illorum Moses in Deuteronomio (Cap. i. 44)." [33] Sic in marg. Codd. X, Lips. (Syro-hex. pro ἐτρέψαντο ܕܚܘ habet, quod usitatius pro ἐτροπώσαντο ponitur, idque ipsum hic venditat Cod. X. Cf. Ceriani ad Exod. xvii. 13.) [34] Cod. IV, invito Syro-hex., qui solus legit: καὶ ἔκλαιεν ὅλην τὴν νύκτα ὁ λαὸς ἐκεῖνος. [35] Cod. IV, Syro-hex. (sine cuneolo). Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2, Arm. 1. [36] Cod. IV (sub ÷), Arab. 1, 2. Syro-hex. male pingit: ÷ ὤφθη ↙ ἐν νεφέλῃ. Haec, ἐν νεφέλῃ, desunt in Cod. 58. [37] Cod. IV (sub ÷), Arab. 1, 2. Syro-hex. pingit: ÷ καὶ τὸν οἶκον ↙ τοῦ π. σ. [38] Cod. IV (sub ⁓), Syro-hex., Arab. 1, 2. [39] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. [40] Iidem. [41] Iidem, e quibus Syro-hex. male pingit: ÷ πρὸς ↙ Μωυσῆν. Deest in Comp. [42] Cod. IV, teste Tischendorfio. Grabius et Holmesius ex eodem pingunt: ÷ αὐτοῖς: εἰμι. [43] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Comp. [44] Cod. IV, Syro-hex. (cum cuneolo tantum). Sic sine aster. Codd. 58, 74, alii, Arab. 1, 2. [45] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 15, 16, 18, alii. [46] Cod. IV (sub ÷ et ⁓), Syro-hex., Arab. 1, 2. (Ad ὧδε Codd. 85, 130, in marg. add. σήμερον, et sic Comp. in textu.) [47] Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ※ ܗܢܘܢ ܪܛܢܘ, nullo cuneolo). Sic sine aster. Comp., Codd. XI, 18, 44, alii. [48] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 58, 128. Syro-hex. pingit: καὶ πᾶσα ἡ ἐπισκοπὴ ÷ ὑμῶν ↙, καὶ πάντες οἱ κατ., invito Hebraeo. [49] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 18, 58, 128, Syro-hex., Arab. 1, 2. [50] Cod. IV. Deest in Cod. 58. Syro-hex. male pingit: ÷ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν, absente metobelo. [51] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [52] Syro-hex., Arab. 1, 2, invito Hebraeo. [53] Cod. IV, et sine metobelo Syro-hex. [54] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex. [55] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. Sic sine aster. Codd. 18, 58, 128. [56] Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ※ πρὸς πᾶσαν ↙ τ. σ.). Sic sine aster. Cod. 58. [57] Cod. IV, Syro-hex., repugnante Hebraeo. Sic sine aster. Codd. 19, 58, 108, 118. [58] Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ܠܡܢܐ ※ ܗܢܐ ܗܘܐ ↙). Sic sine aster. Cod. 58. [59] Cod. IV (ex corr. pro ÷ ὑμεῖς). Syro-hex. pingit: ἔσται ※ ὑμῖν ↙. Pronomen deest in Cod. 58. [60] Cod. IV. Haec desunt in Comp.

Cap. XV. [1] Sic Cod. IV (cum ⁓ ὁλο:κάρπωμα). Syro-hex. pro ܡܘܩܕ ܩܘܪܒܐ ÷ ܡܫܡܠܝܐ ↙ male pingit: ÷ ܡܘܩܕ ↙.

3. לְפַלֵּא־נֶדֶר. Οʹ. μεγαλῦναι εὐχήν. Ἄλλος· θαυμαστῶσαι ὅρκον.[2]

נִיחֹחַ. Οʹ. εὐωδίας. Ἄλλος· ἀναπαύσεως.[3]

4. עִשָּׂרוֹן בָּלוּל. Οʹ. δέκατον τοῦ οἰφὶ ἀναπεποιημένης. Alia exempl. δέκατον ÷ τοῦ οἰφὶ ἀνα◂πεφυραμένης.[4]

5, 6. לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד: אוֹ לָאַיִל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה. Οʹ. τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνὶ ÷ ποιήσεις τοῦτο (Ed. Rom. τοσοῦτο), κάρπωμα ὀσμὴν εὐωδίας τῷ κυρίῳ. καὶ τῷ κριῷ, ὅταν ποιῆτε αὐτὸν ἢ (ἢ deest in Ed. Rom.) εἰς ὁλοκαύτωμα ἢ εἰς θυσίαν ◂, ※ ἢ τῷ κριῷ ◂ ποιήσεις θυσίαν.[5]

6, 9. בְּלוּלָה ... בָּלוּל. Οʹ (bis). ἀναπεποιημένης. Alia exempl. ἀναπεφυραμένης.[6]

10. וְיַיִן תַּקְרִיב לַנֶּסֶךְ. Οʹ. καὶ οἶνον ※ προσοίσει ◂ εἰς σπονδήν.[7]

11. אוֹ לָאַיִל הָאֶחָד אוֹ־לַשֶּׂה בַכְּבָשִׂים. Οʹ. ἢ τῷ κριῷ τῷ ἑνὶ, ἢ τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνὶ ἐκ τῶν προβάτων. Alia exempl. ἢ τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνὶ ἐκ τῶν προβάτων ※ ἐκ τῶν ἀμνῶν ◂.[8]

13. כָּל־הָאֶזְרָח. Οʹ. πᾶς ὁ αὐτόχθων (Ἄλλος· ἐγχώριος[9]).

15. לָכֶם. Οʹ. ἔσται ὑμῖν. Alia exempl. ὑμῖν.[10]

19. תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיהוָה. Οʹ. ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα ἀφόρισμα κυρίῳ. Alia exempl. ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα τῷ κυρίῳ ÷ ἀφόρισμα ◂.[11]

23. אֵת כָּל־אֲשֶׁר. Οʹ. καθά. Alia exempl. κατὰ ※ πάντα ◂ ἅ.[12]

28. וְנִסְלַח לוֹ. Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ ◂.[13]

29. הָאֶזְרָח. Οʹ. τῷ ἐγχωρίῳ (Ἄλλος· αὐτόχθονι[14]).

30. מִקֶּרֶב עַמָּהּ. Οʹ. ἐκ ※ μέσου ◂ τοῦ λαοῦ αὐτῆς.[15]

33. וְאֶל כָּל־הָעֵדָה. Οʹ. καὶ πρὸς πᾶσαν (Ἄλλος· πᾶσαν τὴν[16]) συναγωγήν.

36. וַיָּמֹת. Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἀπέθανεν ◂.[17]

Cap. XV. 14. ÷ ἐν τῇ γῇ ὑμῶν ◂, ἢ ὃς ἂν ÷ γένηται ◂.[18] ÷ ὑμεῖς ◂.[19] ἡ συναγωγὴ ÷ κυρίῳ ◂.[20] 15. ÷ ἐν ὑμῖν ◂.[21] 18. εἰς ἣν ※ ἐγώ ◂.[22] 20. ÷ αὐτό ◂.[23] 23. ÷ πρὸς ὑμᾶς ◂ καὶ ἐπέκεινα.[24] 24. ÷ ἄμωμον ◂.[25] 27. αἶγα ÷ μίαν ◂.[26] 33. ÷ υἱῶν Ἰσραὴλ ◂.[27] 35. ÷ λέγων ◂.[28]

---

[1] ܡܩܛܪܐ ܐܘ ܕܒܚܐ ÷. In lectione textuali pro ὁλοκαυτώματα, κάρπωμα est in Ald., Codd. III, VII, 16, 18, aliis, Arab. 1, 2. Deinde pro ὁλοκάρπωμα, ὁλοκαύτωμα testantur Comp., Ald., Codd. III (cum ὁλοκαυτώματα), IV, VII, X, Lips., 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Vet. Lat. [2] Cod. 130 in marg. (cum ὅρκος). Cf. Hex. ad Lev. xxii. 21. xxvii. 2. [3] "Sic unus codex."—*Montef.* Cf. Hex. ad Lev. i. 9. xxiii. 18. [4] Sic Cod. IV, et sine obelo (cum πεφυραμένης) Ald., Codd. III, VII (cum πεφυραμένην), X, XI (cum ἀναπεφυραμένην), Lips., 15, 16, 18 (ut XI), alii (inter quos 108, 128, uterque cum ἀναπεφυραμένης). Syro-hex. ܕܡܫܚܐ ܕܦܠܝܠܐ ܒ... [5] Sic Cod. IV (cum εἰς θυσίαν : ※ ἢ τῷ κρειῷ :, utroque metobelo a correctore suppleto), Syro-hex. (qui pingit: ποιήσεις τοῦτο, ÷ κάρπωμα — ἢ εἰς θυσίαν ※ ἢ τῷ κριῷ ◂). Holmesius ex Arab. 1, 2 exscripsit: ÷ *et facies hoc agno uni .... ※ aut arietem.* [6] Sic Ald., Codd. III, IV, VII, Lips., 15, alii. Syro-hex. ܕܦܠܝܠܐ. Cf. Hex. ad Lev. ii. 4. [7] Sic Cod. IV (cum ※ προ:οισει εισπονδην (sic)), Syro-hex. (qui male pingit: προσοίσει ※ εἰς σπονδήν), Arab. 1, 2 (cum ※ *et afferat*), et sine aster. Codd. 15, 58. [8] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2 (cum ※ *aut de grege*), et sine aster. (cum ἢ ἐκ τῶν ἀμνῶν) Syro-hex. [9] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. [10] Sic Ald., Codd. IV, VII, X, Lips., 15, 18, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἔσται in marg.), Syro-hex. [11] Sic Cod. IV. Syro-hex., ut videtur: ἀφελεῖτε ἀφαιρέματι (ܬܦܪܫܘܢ ܦܘܪܫܢܐ) ἀφόρισμα (ܦܘܪܫܢܐ) τῷ κυρίῳ, ÷ ἀφαίρεμα (◂). [12] Sic Cod. IV (cum notis a correctore appictis), Arab. 1, 2, et sine aster. Cod. 58 (cum κατὰ πάντα ὡς), Syro-hex. [13] Sic Cod. IV, Syro-hex., Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, X, Lips., 15, 16, 18, alii. [14] Cod. 130 in marg. [15] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2. In Syro-hex. lacuna est ad Cap. xvi. 2. [16] Cod. 85 in marg. [17] Sic Cod. IV, et sine aster. Arab. 1, 2. [18] Cod. IV. Syro-hex. pingit: ÷ ἐν ὑμῖν προσγένηται ἐν τῇ γῇ ὑμῶν ◂, ÷ ἢ ὃς ἂν γένηται — ὀσμῆς (sic) εὐωδίας κυρίῳ ◂, repugnante Hebraeo. Arab. 1, 2: ÷ ἐν τῇ γῇ ὑμῶν . . . ÷ ἐν ταῖς γενεαῖς ὑμῶν. [19] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. [20] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. [21] Cod. IV, Arab. 1, 2 (sub ÷). Perverse Syro-hex.: ÷ καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς προσκ. ἐν ὑμῖν ◂. [22] Cod. IV, Arab. 1, 2. Sic sine aster. omnes praeter Cod. 58. [23] Cod. IV (sub ÷). Syro-hex. Arab. 1, 2: ÷ *illi.* Deest in Cod. 76. [24] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. [25] Cod. IV (cum ÷ αμνον), Syro-hex., Arab. 1, 2. [26] Cod. IV (sub ÷). Syro-hex. pingit: ÷ αἶγα μίαν, nullo cuneolo. [27] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Cod. 106. [28] Iidem.

CAP. XVI.

1. וַיִּקַּח. *Et sumpsit.* O'. καὶ ἐλάλησε. Ὁ Ἑβραῖος· ὑπερηφανεύθη.[1]

2. קְרִאֵי מוֹעֵד. *Vocati ad conventum.* O'. σύγκλητοι βουλῆς. Ἄλλος· καλούμενοι εἰς καιρόν.[2]

3. וַיִּקָּהֲלוּ. O'. συνέστησαν. Alia exempl. συνεπέστησαν; alia, ἐπισυνέστησαν.[3] Ἄλλος· (καὶ) ἐξεκλησιάσθησαν.[4]

וַיֹּאמְרוּ. O'. καὶ εἶπαν (Ἄλλος· λέγουσιν[5]).

רַב־לָכֶם. *Sufficit vobis* (desistite). O'. ἐχέτω ὑμῖν. Ἀ. Θ. πολὺ ὑμῖν. Σ. ἀρκείτω.[6] Aliter: Ἀ. Θ. ἱκανὸν ὑμῖν.[7]

כִּי כָל־הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים. O'. ὅτι πᾶσα ἡ συναγωγὴ πάντες ἅγιοι. Ἄλλος· πᾶσα γὰρ ἡ συναγωγὴ πάντες οἱ ἅγιοι.[8]

5. יְהוָה. O'. ὁ θεός. Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί· ΠΙΠΙ.[9]

וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ יַקְרִיב אֵלָיו. O'. καὶ οὓς ἐξελέξατο ἑαυτῷ, προσηγάγετο πρὸς ἑαυτόν. Alia exempl. καὶ οὓς οὐκ ἐξελέξατο ἑαυτῷ, οὐ προσηγάγετο πρὸς ἑαυτόν.[10]

6. זֹאת. O'. τοῦτο. Ἄλλος· οὕτως.[11]

7. רַב־לָכֶם. O'. ἱκανούσθω ὑμῖν. Ἄλλος· ἀρκείτω.[12]

9. לַעֲבֹד. O'. ※ εἰς τὸ ◂ λειτουργεῖν.[13]

10. גַּם־כְּהֻנָּה. O'. ※ καίγε ◂ ἱερατεύειν.[14]

11. מַה־הוּא. O'. τίς (alia exempl. τί[15]) ἐστιν.

13. מֵאֶרֶץ זָבַת. O'. εἰς γῆν ῥέουσαν. Alia exempl. ἐκ γῆς ῥεούσης.[16] Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ γῆς ..[17]

13, 14. כִּי־תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם־הִשְׂתָּרֵר׃ אַף לֹא אֶל־אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הֲבִיאֹתָנוּ וַתִּתֶּן־לָנוּ נַחֲלַת שָׂדֶה וָכָרֶם הַעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תְּנַקֵּר לֹא נַעֲלֶה. *Nisi principem te facias super nos etiam principem te faciendo? Profecto non in terram fluentem lacte et melle duxisti nos, nec dedisti nobis possessionem agrorum et vinearum: num oculos horum hominum effodies? Non ascendemus.* O'. ὅτι κατάρχεις ἡμῶν; ἄρχων εἶ· καὶ σὺ (alia exempl. ὅτι κατάρχεις ἡμῶν ἄρχων· εἰ καὶ σὺ[18]) εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι εἰσήγαγες ἡμᾶς, καὶ ἔδωκας ἡμῖν κλῆρον ἀγροῦ καὶ ἀμπελῶνας, τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἂν ἐξέκοψας· οὐκ ἀναβαί-

---

CAP. XVI. [1] "Schol. marginale: Ebraice, ὑπερηφανεύθη, Cod. 56."—*Holmes.* Interpretes Hebraei, quantum scio, talem vocis enarrationem ignorant. Syrus vulgaris, quocum facit Chaldaeus, ܘܐܬܦܠܓ, *et divisit se,* ad sensum bene, si non ad linguam. [2] "Regius unus," et (ad ὀνομαστοὶ) Cat. Niceph. p. 1270. [3] Prior lectio est in Comp., Cod. 29; posterior in Codd. 44, 54, 74, aliis. [4] Sic in marg. Codd. 128 (cum ἐξεκκλ.), 130. Cf. Hex. ad Exod. xxxii. 1. [5] Sic in marg. Codd. 85, 130. [6] Codd. Lips., 85 (teste Montef.). E posteriore Holmesii amanuensis exscripsit: Ἀ. Θ. πολὺ ὑμῖν ἀρκείτω; et sic ad ἱκανούσθω (v. 7) Cat. Niceph. p. 1271. Cod. 130 in marg. uno tenore exhibet: Ἀ. Θ. πολὺ ὑμῖν ἀρκετὸν ἱκανὸν ὑμῖν· πᾶσα γὰρ ἡ σ. πάντες οἱ ἅγιοι. Postremo Nobil. affert: Ἀ. Θ. πολὺ ὑμῖν; et ad ἱκανούσθω (v. 7): Schol. ἀρκείτω. [7] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܣܦܩ (ܣܦܩ) ܠܟܘܢ. Cod. 128 in marg. sine nom.: ἱκανὸν ὑμῖν· πᾶσα γὰρ ἡ σ. π. οἱ ἅγιοι. [8] Codd. 128, 130, ut supra. [9] Syro-hex. Cod. 75 in textu: κύριος, et sic locum citat Apostolus in 2 Tim. ii. 19. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 15, 18, alii, Vet. Lat. Syro-hex. in marg.: ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܓܒܐ ܠܗ ܠܐ ܩܪܒ (ܩܪܒ) ܠܘܬܗ. Pauci (inter quos 85, 130): καὶ οὓς ἐξελ. ἑαυτῷ, οὐ προσηγ. πρὸς ἑαυτόν. [11] Sic in marg. Codd. 85, 130. Cod. Lips. in textu: τοῦτο οὕτως ποιεῖτε. [12] Nobil. Cf. ad v. 3. [13] Sic Cod. IV, Syro-hex., quorum uterque pingit: ※ εἰς τὸ λειτουργεῖν ◂. Cod. 58: εἰς (sic) λειτουργεῖν. [14] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum ܠܡܟܗܢܘ ※), et sine aster. Codd. 18, 128. In Ed. Rom. est καὶ ἱερατεύειν; sed copula deest in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 15, 16, aliis, Arm. 1. [15] Sic Comp., Codd. III, 28, 118, et Syro-hex. in marg. [16] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Comp., Codd. XI, 15, 16, alii. Apolinarius in Cat. Niceph. p. 1272: Δυσφημία κατὰ τοῦ θεοῦ, ὃς γῆν ἐπηγγείλατο ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι· οἱ δὲ τοὐναντίον φασὶν, ὡς ἐκ τοιαύτης ἀνήχθησαν γῆς εἰς ἔρημον τόπον. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܢ ܐܪܥܐ. Cod. 130: Ἀ. Σ. ἀπὸ γῆς. [18] Sic interpungunt Codd. III, VII, Lips. (cum ἄρχων· εἰ), 64, 82, fortasse alii. Syro-hex. ܕܪܫܐ ܐܢܬ ܠܢ ܪܫܐ. ܘܐܦ ܐܢܬ, h. e. ὅτι κατάρχεις ἡμῶν· εἰ καὶ σὺ, omissa, ut videtur, tanquam superflua voce ἄρχων, quod de Arab. 1, 2 quoque affirmat Holmesius. Denique Vet. Lat.: *qui praees nobis princeps et si* (om. σύ).

νομεν. 'Α. ὅτι ἄρχεις ἡμῶν· καίγε ἄρχων καὶ σὺ, πρὸς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι ἤγαγες ἡμᾶς, καὶ ἔδωκας ἡμῖν κληροδοσίαν χώρας καὶ ἀμπελώνων· μὴ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐξέκοψας (s. ἐξώρυξας) ἄν; οὐκ ἀναβαίνομεν.[19] Σ. κατατυραννεῖς γὰρ ἡμῶν βιαίως, μετ' ἐκεῖνον ὅτι οὐδὲ εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι εἰσήγαγες ἡμᾶς, οὐδὲ ἔδωκας ἡμῖν κλήρους χώρας καὶ ἀμπελώνων· μὴ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐκκόψεις; οὐκ ἀναβαινόμεν.[20] Ἄλλος· ἀλλὰ καὶ ἐμεγαλύνθης καθ' ἡμῶν, καὶ μεγαλύνῃ . . .[21]

15. וַיִּחַר. Ο'. καὶ ἐβαρυθύμησε (Ἄλλος· ὠργίσθη[22]).

אַל־תֵּפֶן אֶל־מִנְחָתָם. *Ne rationem habeas oblationis eorum.* Ο'. μὴ πρόσχῃς εἰς τὴν θυσίαν ('Α. Σ. δῶρον[23]) αὐτῶν. Ἄλλος· μὴ προσδέξῃ τὰς προσφορὰς αὐτῶν.[24]

חֲמוֹר. Ο' ἐπιθύμημα. 'Α. Θ. ὄνον.[25]

18. וַיִּקְחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ. Ο'. καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὰ πῦρ. Ἄλλος· λαβόντες δὲ ἕκαστος πυρεῖον ἴδιον, καὶ ἐπιθέντες εἰς αὐτὰ πῦρ.[26]

22. אֵל אֱלֹהֵי. Ο'. θεὸς, θεός. Alia exempl. θεὲ, θεέ.[27] 'Α. Σ. ἰσχυρὲ θεέ. Θ. ὁ ἰσχυρὸς θεός.[28]

26. סוּרוּ נָא. Ο'. ἀποσχίσθητε (alia exempl. ἀπέλθατε[29]) ※ δή ◂.[30]

הָרְשָׁעִים. Ο'. τῶν σκληρῶν. Alia exempl. τῶν πονηρῶν.[31]

30. בְּרִיאָה. *Rem creatam* (inauditam). Ο'. ἐν φάσματι. Alia exempl. ἐν χάσματι.[32]

אֶת־יְהוָֹה. Ο'. τὸν κύριον. Alia exempl. τὸν θεόν.[33]

31. אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם. Ο'. ὑποκάτω αὐτῶν (alia exempl. τῶν ποδῶν αὐτῶν[34]).

37 (Hebr. xvii. 2). זְרֵה־הָלְאָה. *Sparge illuc.* Ο'. ÷ τὸ ἀλλότριον τοῦτο ◂ σπεῖρον ἐκεῖ.[35]

38 (3). צִפּוּי. *Obductionem.* Ο'. περίθεμα. Ἄλλος· περιθεῖναι.[36]

39 (4). הַשְּׂרֻפִים. Ο'. οἱ κατακεκαυμένοι (alia exempl. κατακαυθέντες[37]).

41 (6). כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. Ο'. ※ πᾶσα ἡ συναγωγὴ ◂[38] οἱ υἱοὶ (Οἱ Γ'. τῶν υἱῶν[39]) Ἰσραήλ.

42 (7). בְּהִקָּהֵל. Ο'. ἐν τῷ ἐπισυστρέφεσθαι (Ἄλλος· συναθροίζεσθαι[40]).

---

[19] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܪܫܐ ܐܢܬ ܠܢ ܐܦ ܐܢܬ: ܠܘܬ ܐܪܥܐ ܕܪܕܝܐ ܚܠܒܐ ܘܕܒܫܐ ܐܝܬܝܬܢ: ܘܝܗܒܬ ܠܢ ܝܘܪܬܢܐ ܕܐܪܥܐ ܘܕܟܪ̈ܡܐ: ܠܐ ܗܘܐ ܐܦ ܠܥܝ̈ܢܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ ܗܠܝܢ ܚܦܪܬ ܐܢܬ. ܠܐ ܣܠܩܝܢܢ ◆ [20] Idem: ܣ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܡܬܪܫܐ ܐܢܬ ܥܠܝܢ ܒܩܛܝܪܐ. ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܦܠܐ ܠܐܪܥܐ ܕܪܕܝܐ ܚܠܒܐ ܘܕܒܫܐ ܐܥܠܬܢ ܐܦܠܐ ܝܗܒܬ ܠܢ ܦܣ̈ܐ ܕܐܪܥܐ ܘܕܟܪ̈ܡܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܦ ܠܥܝ̈ܢܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ ܗܠܝܢ ܚܦܪ ܐܢܬ. ܠܐ ܣܠܩܝܢܢ. E Graecis testibus Cod. X, Lips.: Σ. κατατυραννεῖς γὰρ ἡμῶν βιαίως, et sic in marg. sine nom. Codd. 58 (sine γὰρ), 85, 130, necnon Cat. Niceph. p. 1272. [21] Cod. 130 in marg. uno tenore: κατατυρ. γὰρ ἡμῶν βιαίως ἀλλὰ καὶ ἐμεγαλύνθης κ. τ. ἑ. Fortasse est Theodotionis. [22] Cod. 130 in marg. [23] Codd. X, Lips., 85, 130, qui omnes ad ἐπιθύμημα referunt, male. In eundem tamen errorem delapsus est Bar Hebraeus (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 52 b): ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܒܪܬ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܝܠܝ ܠܐ ܚ̈ܡܪܐ ܠܐ ܩܘܪܒܢܐ. Cod. Lips. in marg.: 'Α. Σ. δῶρον. οὕτως εἶπεν καὶ ὁ Σαμουήλ. Vid. 1 Reg. xii. 3. [24] Cod. 130 in marg. (cum vitiosa scriptura προσδεήῃ). [25] Idem ad θυσίαν: 'Α. Θ. οἶνον (sic). Cf. Hex. ad Gen. xlix. 14. Procop. in Cat. Niceph. p. 1272: μὴ πρόσχῃς, φησὶν, εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν· οὐκ ὄνον ἑνὸς αὐτῶν ἔλαβον, οὐδὲ ἐκάκωσα οὐδένα αὐτῶν.

[26] Sic in marg. Codd. 85, 130 (sine δέ). [27] Sic Ald., Codd. IV (cum ΘΕ bis), VII, 44, 74, alii. [28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܐ ◆ ܬ. ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܐ ◆ Ad Aq. et Sym. cf. Hex. ad Psal. xxx. 6. lxii. 2. Cod. 58 in textu: ὁ ἰσχυρὸς θεὸς θεός. [29] Sic Codd. IV, 19 (cum -θετε), 58 (in marg.), 108 (ut 19), 118 (idem). [30] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 18, 128. Syro-hex. male pingit: ※ ἀποσχίσθητε ◂ δή. [31] Sic Cod. IV, Syro-hex. [32] Sic Ald., Codd. IV, 18, 32. S. August. Quaest. XXVIII in Num. (Opp. T. III, P. I, p. 539): "Quidam interpretati sunt, *in hiatu ostendet Dominus*, credo, putantes dictum χάσματι, quod Graece positum est φάσματι, quod pro eo dictum est ac si diceretur, *in manifestatione*, quod aperte oculis apparebit." [33] Sic Codd. 16, 19, 28, alii (inter quos 85 (cum τὸν κ. in marg.), 130 (in marg.)). [34] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [35] Obelus est in Cod. IV. In Cod. 58 τὸ ἀλλότριον deest. [36] Sic in marg. Codd. 85, 130. [37] Sic in textu Codd. IV, 19, 108, 118; in marg. autem (cum καυθέντες) Codd. 85, 130. [38] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Codd. 18, 58, 128, Arab. 1. [39] Syro-hex. ܗ̄ܘ. ܕܝܢ. ܕܒܢ̈ܝܐ ◆ Arab. 1: *filiorum.* [40] Sic

45 (10). כְּרָגַע. Ο΄. εἰσάπαξ. Schol. ἐν θήξει.[41]

46 (11). אֶל־הָעֵדָה. Ο΄. εἰς τὴν παρεμβολήν (Ἄλλος· συναγωγήν[42]).

47 (12). אֶל־תּוֹךְ הַקָּהָל. Ο΄. εἰς ※ μέσην ◂ τὴν συναγωγήν.[43]

Cap. XVI. 4. ἐπὶ πρόσωπον (※) αὐτοῦ (◂).[44] 6. ÷ ὑμῖν ◂ ἑαυτοῖς (sic).[45] 9. ÷ ἐστιν τοῦτο ◂.[46] 13. ÷ τοῦτο ◂.[47] 16. ÷ ἕτοιμοι ◂.[48] 19. τὴν πᾶσαν ÷ αὐτοῦ ◂ συναγωγήν.[49] 24. Κορὲ ※ Δαθὰν καὶ Ἀβειρώμ ◂.[50] 25. ÷ πάντες ◂.[51] 26. μή ※ ποτε ◂.[52] 27. Κορὲ ※ καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρώμ ◂.[53] 30. ÷ καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν ◂.[54] 37. ÷ τὰ χαλκᾶ ◂.[55] 39. ÷ υἱὸς Ἀαρὼν ◂ ὁ ἱερεύς (sic).[56] 44. ÷ καὶ Ἀαρὼν ◂, λέγων.[57] 46. ἐπίβαλε ÷ ἐπ' αὐτό ◂.[58] ÷ τὸν λαόν ◂.[59] 47. ÷ αὐτῷ ◂ Μωυσῆς.[60] 48. καὶ ※ ἀναμέσον ◂ τῶν ζώντων.[61]

CAP. XVII.

4 (Hebr. 19). אִוָּעֵד לָכֶם. *Conveniam vobiscum.* Ο΄. γνωσθήσομαί σοι. Ἄλλος· συναντήσω σοι.[1]

5 (20). מֵעָלַי. Ο΄. ἀπ' ἐμοῦ. Alia exempl. ἀπὸ σοῦ.[2]

8 (23). שְׁקֵדִים. *Amygdala.* Ο΄. κάρυα. Οἱ λοιποί· ἀμύγδαλα.[3]

11 (26). יְהוָה אֹתוֹ. Ο΄. κύριος τῷ Μωυσῇ. Alia exempl. κύριος αὐτῷ.[4]

12 (27). אָבַדְנוּ כֻּלָּנוּ. Ο΄. ἀπολώλαμεν ※ πάντες ἡμεῖς ◂.[5]

Cap. XVII. 3. ÷ δώσουσιν ◂.[6] 6. κατ' ἄρχοντα ※ ἕνα ◂.[7] 8. ÷ καὶ Ἀαρών ◂.[8]

CAP. XVIII.

1. אָבִיךָ אִתָּךְ. Ο΄. τοῦ πατρός σου (alia exempl. πατριᾶς σου[1]) ※ μετὰ σοῦ ◂.[2]

תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹן הַמִּקְדָּשׁ. Ο΄. λήψεσθε τὰς ἁμαρ-

---

in marg. Codd. 128, 130 (cum -ζεσθε). [41] Cod. 130 in marg.: ἐνθήξει, pro quo Holmes. male tentat ἐν θίξει. Glossae dant: Θήξει, *momento*. Hesych.: Θῆξις· στιγμή, ῥοπή, τάχος. [42] Sic in marg. Codd. X, 85; in textu autem Comp., Codd. Lips., 19, 108, 118. [43] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 56, 58, Syro-hex., Arab. 2. [44] Sic sine aster. Codd. IV, 18, 58, 128, Arab. 1, 2, Syro-hex. [45] Cod. IV, Arab. 1, 2. Prior vox deest in Cod. 58. Ambigue Syro-hex. ܐܢܘܢ ܠܗܘܢ. [46] Cod. IV, Arab. 1, 2. Syro-hex. pingit: ÷ ἐστι ◂ τοῦτο. [47] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex. (sine cuneolo), Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58. [48] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. [49] Cod. IV (sub ÷). Syro-hex. pingit: τὴν π. ÷ συναγωγὴν αὐτοῦ ◂. Pronomen abest a Cod. 15. [50] Cod. IV. Syro-hex. legit et pingit: ※ Κορὲ καὶ Δ. καὶ Ἀβειρώμ ◂; et sic sine aster. (cum Ἀβειρὼν) Comp., Ald., Codd. X, Lips., 15, 16, alii. Arab. 1: Κ. καὶ Δ. ※ καὶ Ἀβειρών. Arab. 2: Κ. ※ καὶ Δ. καὶ Ἀβ. [51] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [52] Cod. IV, Syro-hex. (qui legit et pingit: μή ※ ποτε συναπόλησθε αὐτοῖς ◂ ἐν πάσῃ κ. τ. ἑ., ubi αὐτοῖς fortasse ex liberalitate ipsius interpretis accessit. [53] Cod. IV (cum ※ Δ. καὶ Ἀβειρὼν), Syro-hex., Arab. 1, 2 (cum Ἀβειρών). Sic sine aster. (cum Ἀβειρὼν) Comp., Ald., Codd. III, 15, 16, 18, alii. Statim pro κύκλῳ, quod deest in Cod. 19, in Syro-hex. scriptum ܥܡ ※ ܚܕܪ ◂. [54] Cod. IV. Lacuna est in Syro-hex. [55] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58. [56] Iidem. Haec, υἱὸς Ἀ. τοῦ ἱερέως, desunt in Cod. 44. [57] Cod. IV (qui pingit: ÷ καὶ Ἀαρὼν, λέγων :), Arab. 1. [58] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. [59] Cod. IV (sub ÷ ex corr.), Syro-hex., Arab. 1, 2. [60] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex. (qui male pingit: αὐτῷ ÷ Μωυσῆς ◂), Arab. 1, 2. [61] Cod. IV, Arab. 1, 2. Sic sine aster. Codd. 15, 56, 58. Syro-hex. perperam pingit: ἀν. τῶν ※ τεθνηκότων ◂ (ܗܘ ※ ܕܡܝ̈ܬܐ ◂ ܘ) καὶ ἀν. τῶν ζ.

CAP. XVII. [1] Cod. 128 in marg. "Cod. 130 in marg. συνᾶστησω σι (sic), unde conjici potest esse hanc lectionem Aquilae, et συναντήσω σοι esse legendum."—*Holmes.* Sed cf. Hex. ad Exod. xxv. 21. Psal. xlvii. 5. Amos iii. 3. [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (cum ἐκ σοῦ a 1ma manu), VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii, Syro-hex., invito Vet. Lat. [3] Nobil., Codd. Lips., 85 (sine nom.), 130, Cat. Niceph. p. 1280. Syro-hex. ܦܐܪ̈ܐ ܕܫܓܕܐ ܠܘ̈ܙܐ. Cf. Hex. ad Gen. xliii. 11. [4] Sic Syro-hex. Cod. IV: αὐτῷ κύριος, silente Holmesio. [5] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ※ πάντες ◂ ἡμεῖς), Arab. 1, 2 (cum ※ *omnes*), et sine aster. Comp., Codd. XI, 56, 58. [6] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex. Arab. 1, 2: ÷ *et dabis.* [7] Cod. IV, Syro-hex. (qui vertit: ܥܡ ܟܠ ܫܒܛܐ ※ ܚܕ ◂). [8] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Comp., Cod. 58.

CAP. XVIII. [1] Sic Codd. II, IV, XI, 44, 71, alii, Arm. 1, Syro-hex. [2] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, X, Lips., 15, 16, 18, alii,

τίας (alia exempl. *τὰς ἀπαρχὰς*[3]) *τῶν ἁγίων* (Οἱ Γ΄. *τὴν ἀνομίαν τοῦ ἁγιάσματος*[4]). (Σ.) *συμβαστάσετε τὴν παρανομίαν τοῦ ἁγιάσματος.*[5]

1. וּבָנֶיךָ אִתָּךְ. Ο΄. *καὶ οἱ υἱοί σου* ※ *μετὰ σοῦ* ◄.[6]

2. וִישָׁרְתוּךָ. Ο΄. *καὶ λειτουργείτωσάν* (῎Αλλος· *ὑπουργείτωσαν*[7]) *σοι.*

5. וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד. Ο΄. *καὶ οὐκ ἔσται* (alia exempl. *ἔσται ἔτι*[8]).

עַל־בְּנֵי. Ο΄. *ἐν τοῖς υἱοῖς.* ῎Αλλος· *ἐπὶ τοὺς υἱούς.*[9]

6. וַאֲנִי הִנֵּה. Ο΄. *καὶ ἐγώ.* Alia exempl. *καὶ ἐγὼ ἰδού.*[10]

לָכֶם מַתָּנָה נְתֻנִים. Ο΄. ※ *ὑμῖν* ◄[11] *δόμα δεδομένον* (alia exempl. *δεδομένοι*[12]).

7. עֲבֹדַת מַתָּנָה. *Ministerium largitionis.* Ο΄. *τὰς λειτουργίας δόμα.* ῎Αλλος· *λειτουργίαν δόματος.*[13]

מַתָּנָה אֶתֵּן אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם. Ο΄. *δόμα* ※ *δώσω* ◄[14] *τῆς ἱερατείας ὑμῶν.* Τὸ Σαμαρειτικόν· *καὶ δόματι δώσω τὰς ἱερατείας ὑμῶν.*[15]

8. לְמָשְׁחָה. *In portionem.* Ο΄. *εἰς γέρας.* ῎Αλλος· *εἰς τιμήν.*[16]

9. מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. *De sanctissimis* (oblationibus). Ο΄. *ἀπὸ* (alia exempl. add. *πάντων*[17]) *τῶν ἡγιασμένων ἁγίων.* Σ. *ἀπὸ ἡγιασμένου τῶν ἁγίων.*[18] ῎Αλλος· *ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων.*[19]

14. כָּל־חֵרֶם. *Omnis res devota.* Ο΄. *πᾶν ἀνατεθεματισμένον* (῎Αλλος· *ἀνατεθειμένον*[20]).

16. מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה. Ο΄. *ἀπὸ μηνιαίου* ※ *λυτρώσῃ* ◄.[21]

כֶּסֶף. Ο΄. Vacat. ※ *ἀργυρίου* ◄.[22]

Cap. XVIII. 1. ÷ *λέγων* ◄.[23] 8. ÷ *μοι* ◄.[24] ÷ *μετὰ σέ* ◄.[25] 9. *ἁμαρτιῶν* ※ *αὐτῶν* ◄.[26] 11. ÷ *ἔσται* ◄.[27] 17. *στέαρ* ※ *αὐτῶν* ◄.[28] 18. *κρέα* ※ *αὐτῶν* (◄).[29] 26. *κλήρῳ* ※ *αὐτῶν* ◄.[30] ÷ *ὑμεῖς* ◄.[31] 29. *ἀφελεῖτε* ※ *πᾶν* ◄ *ἀφαίρεμα.*[32] *ἀπαρχῶν* ※ *αὐτοῦ* ◄.[33] *ἡγιασμένον* ※ *αὐτοῦ* ◄ *ἀπ' αὐτοῦ.*[34] 30. *ἀπαρχὴν* ※ *αὐτοῦ* ◄ *ἀπ' αὐτοῦ.*[35] 32. *ἀπαρχὴν* ※ *αὐτοῦ* ◄.[36]

Arm. 1, Vet. Lat. Cod. IV male pingit: *πατριᾶς* ※ *σου* : *μετὰ σοῦ.* [3] Sic Codd. II, X (cum *τὰς ἀμ.* in marg.), Lips., 44, 64, alii. Praeterea Codd. X, Lips., in marg. notant: *τουτέστιν, πάντα τὰ ἄρενα* (*ἄρρενα*) *τὰ ἐκ τῶν ἱερέων καταγόμενα, ὡς τὸ ια κεφάλαιον τοῦ Λευιτικοῦ.* Vid. Lev. vi. 18. (Montef. e Cod. X exscripsit: *τουτέστι, τὰ* ΑΡΕΝΑΤΑ *ἐκ τῶν ἱερέων κ. τ. ἑ.*, notans: "Quid sibi velint *ἀρένατα* prorsus ignoro.") [4] Syro-hex. ܘܥܡܟ. ܥܡܟ. ܟܠ ܣܘܟܠܐ ܕܩܘܕܫܐ ◆. [5] Procop. in Cat. Niceph. p. 1282 locum S. S. sic allegat: *σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου συμβαστάσετε τὴν παρανομίαν τοῦ ἁγιάσματος.* "Quaerendum num fuerint posteriora ab alio interprete."—*Holmes.* Sunt Symmachi, ni fallor, cui ad Ezech. xviii. 19 e Syro-hex. vindicavimus: *διὰ τί οὐ συνεβάστασεν ὁ υἱὸς τὴν ἀνομίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ;* [6] Sic Cod. IV, Syro-hex., Arab. 1, et sine aster. Comp., Cod. 56, Arab. 2. [7] Sic in marg. Codd. 28, 85. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III (IV hiat), VII, XI, Lips., 15, 16, 18, alii, Syro-hex., Arab. 1, 2. [9] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem (cum *τοῖς υἱοῖς*) Codd. 19, 108, 118. [10] Sic Codd. XI, 18, 32, 56, 58, 128, Syro-hex. [11] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 75. [12] Sic Cat. Niceph. p. 1283, et Syro-hex. (ܕܝܗܝܒܝܢ). [13] Cod. 85 in marg., teste Montef. Holmes. ex eodem affert: *τὴν λ. δ.* [14] Sic Syro-hex., qui male pingit: ※ *δόμα δώσω*, absente cuneolo. [15] Nobil., et "tres Regii" apud Montef., qui *δόματα* pro *δόματι* edidit. Anon. in Cat. Niceph. p. 1283: *Τὸ Σαμ. οὕτως ἔχει· καὶ δόματι δώσω τὰς ἱ. ὑμῶν, ἀντὶ τοῦ, ὀφείλετε φυλάσσειν τὰς λειτουργίας ὑμῶν, ἐπειδὴ ὡς κατὰ δωρεὰν καὶ κατ' ἐξαίρετον ἐδόθη ὑμῖν ἡ ἱερατεία.* [16] Sic in marg. Codd. X, Lips., fortasse ex glossemate. Hesych.: *Γέρας· τιμή, σέβας, κ. τ. ἑ.* Syro-hex. ܐܝܩܪܐ (= *γέρας* Sap. Salom. ii. 22, vertente eodem). [17] Sic Codd. 16, 52 (sine *τῶν*), 73, 77, 85, alii. [18] Cod. 85. [19] Idem in marg. sine nom. [20] Sic in marg. Codd. X, Lips., uterque cum *ἀνατεθημένον.* [21] Sic Syro-hex., Arab. 1 (cum ※ *tunc redimetur*), et sine aster. Cod. 58. [22] Sic Arab. 1, et sine aster. Codd. XI, 58, Syro-hex. [23] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. Deest in Comp. [24] Arab. 1, 2. Deest in Comp., Cod. 58. Syro-hex. pingit: *μοι* ⁜ (sic) *τῶν υἱῶν Ἰσρ.* [25] Syro-hex. (qui pingit: ÷ *σου μετὰ σέ* ◄), Arab. 1, 2. Deest in Comp., Cod. 58. [26] Syro-hex. Pronomen abest a Codd. II, III, X, Lips., 16, 19, aliis. [27] Idem. [28] Idem. Sic sine aster. Cod. 15. [29] Idem. Sic sine aster. Arab. 1. [30] Idem. Sic sine aster. Arab. 1. [31] Syro-hex., Arab. 1. [32] Idem. Sic sine aster. Codd. 18, 128. [33] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 58. [34] Idem (qui pingit: ※ *αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ* ◄), Arab. 1, 2 (cum ※ *αὐτῷ*). [35] Cod. IV (ex corr. pro *ἀπαρχὴν ἀπ' αὐτοῦ*), Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 58. [36] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Cod. 58.

CAP. XIX.

4. מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ. Ο΄. ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς ※ τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ ◄.[1]

6. עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב. Ο΄. ξύλον κέδρινον καὶ ὕσσωπον. Ἄλλος· (ξύλον) κυπαρίσσινον καὶ ὀρίγανον.[2]

אֶל־תּוֹךְ שְׂרֵפַת. Ο΄. εἰς μέσον τοῦ κατακαύματος. Ἄλλος· εἰς τὴν πυράν.[3]

7. וְטָמֵא. Ο΄. καὶ ἀκάθαρτος ἔσται. Ἄλλος· καὶ μιανθήσεται.[4]

10. וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם. Ο΄. καὶ τοῖς προσηλύτοις προσκειμένοις. Ἄλλος· καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς προσκειμένοις ἐν μέσῳ αὐτῶν.[5]

12. לֹא יִטְהָר. Ο΄. οὐ καθαρὸς ἔσται. Ἄλλος· οὐ καθαρισθήσεται.[6]

14. וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים. Ο΄. καὶ ※ πάντα ◄[7] ὅσα ἐστὶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀκάθαρτα ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας. Σ. καὶ ὁ ἐν τῇ σκέπῃ ἀκάθαρτος ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας.[8]

15. אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פָּתִיל עָלָיו. *Super quo non est operculum et filum.* Ο΄. ὅσα οὐχὶ δεσμὸν καταδέδεται ἐπ' αὐτῷ. Ἀ. ὃ οὐκ ἔχει (s. ᾧ οὐκ ἔστι) πῶμα στρεπτὸν ἐπ' αὐτῷ. Σ. ὃ οὐκ ἔχει πῶμα συνημμένον πρὸς αὐτό. Θ. ὃ (οὐκ) ἔχει πῶμα συνημμένον ἐπ' αὐτῷ.[9]

16. בַּחֲלַל־חֶרֶב. Ο΄. τραυματίου ※ ῥομφαίᾳ ◄.[10]

Cap. XIX. 3. ÷ εἰς τόπον καθαρόν ◄.[11] 4. Ἐλεάζαρ ※ ὁ ἱερεύς ◄.[12] 5. δέρμα ※ αὐτῆς ◄.[13] 8 (bis). αὐτοῦ ※ ἐν ὕδατι ◄.[14] ἕως ※ τῆς ◄ ἑσπέρας.[15] 12. ἁγνισθήσεται ※ ἐν αὐτῷ ◄.[16] 13, 14. ÷ ἐστι. καί ◄.[17] 18. ἐπὶ ※ πάντα ◄ τὰ σκεύη.[18] τοῦ ὀστέου ÷ τοῦ ἀνθρωπίνου ◄.[19] 20. ÷ ὅτι ◄ ὕδωρ.[20]

CAP. XX.

1. צִן. Ο΄. Σίν. Alia exempl. Σινᾶ, s. Σιναΐ.[1]

3. וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר. Ο΄. ※ καὶ εἶπαν ◄, λέγοντες.[2]

וְלוּ גָוַעְנוּ. Ο΄. ὄφελον ἀπεθάνομεν (alia exempl. ἀπωλόμεθα[3]).

4. וְלָמָה. Ο΄. καὶ ἱνατί (Ἄλλος· διὰ τί[4]).

לָמוּת שָׁם. Ο΄. ἀποκτεῖναι ※ ἐκεῖ ◄.[5]

וּבְעִירֵנוּ. Ο΄. καὶ τὰ κτήνη (Ἄλλος· τέκνα[6]) ἡμῶν.

5. לִשְׁתּוֹת. Ο΄. πιεῖν. Ἄλλος· εἰς (τὸ) πιεῖν.[7]

6. וַיָּבֹא. Ο΄. καὶ ἦλθε (Ἄλλος· εἰσῆλθε[8]).

CAP. XIX. [1] Sic Cod. IV, Syro-hex., Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. XI, 15 (post Ἐλεάζαρ), 18, 58, 128. [2] Sic in marg. Codd. 128, 130. Ad ὀρίγανον cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 57. [3] Cod. 130 in marg. [4] Idem. [5] Sic in textu Codd. IV, 58, 131, Syro-hex., et (cum ἐν μ. ὑμῶν) Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 16, 18, alii (inter quos 85). Vet. Lat.: *et prosylitis qui adpositi sunt in illis.* [6] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 29, 56. [7] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 58. [8] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܕܒܛܠܠܐ ܠܐ ܕܟܝܐ ܢܗܘܐ ܫܒܥܐ ܝܘܡ̈ܝܢ܀ [9] Idem: ܐ. ܗܘ ܕܠܝܬ ܠܗ ܦܘܡܐ ܡܬܗܦܟܢܐ ܥܠܘܗܝ܀ ܣ. ܗܘ ܕܠܝܬ ܠܗ ܦܘܡܐ ܕܡܚܒܪ ܠܘܬܗ܀ ܬ. ܗܘ ܕܐܝܬ (ܕܠܝܬ) ܠܗ ܦܘܡܐ ܕܡܚܒܪ ܥܠܘܗܝ܀ [10] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum ῥομφαίας). Cod. 58: τραυματίου ῥομφαίας. [11] Cod. IV (sub ÷, sed notis a correctore appictis), Syro-hex. Deest in Comp. [12] Cod. IV, Syro-hex., Arab. 1. Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 2. [13] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [14] Cod. IV, Syro-hex. (qui male pingit: ※ ἐν ὕδατι—ὕδατι ◄), Arab. 1, 2. In posteriore loco ὕδατι sine aster. est in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, Lips., 15, 16, aliis, Arm. 1, Vet. Lat. [15] Cod. IV, Arab. 1. [16] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 15, 58, Syro-hex. (cum ἐν αὐτοῖς). [17] Cod. IV: ⁓ ἐστιν: καὶ, sed ex corr.: ⁓ ἐστιν καί :. Syro-hex. male pingit: ἐστιν. ÷ καὶ οὗτος ◄. [18] Cod. IV, Syro-hex. (nullo metobelo), Arab. 1, 2. Sic sine aster. Cod. 58. [19] Cod. IV (cum ÷ τοῦ ανθρωπ^ιν^ου (sic)), Syro-hex. (qui male pingit: ÷ τοῦ ὀστέου ◄ τοῦ ἀνθρωπίνου), Arab. 1, 2. [20] Cod. IV, Syro-hex.

CAP. XX. [1] Prior scriptura est in Codd. 15, 82, 83; posterior in Codd. X (in marg.), Lips. (idem), 54, 75. [2] Sic Cod. IV, Syro-hex., Arab. 1, 2. [3] Sic Ald., Codd. III, VII, X (in marg.), Lips. (idem), 15, 16, alii. [4] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 16, 28, alii. [5] Sic Cod. IV, Syro-hex. (absente cuneolo), Arab. 1, 2, et sine aster. Cod. 58. [6] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Ald., Cod. 18. [7] Cod. 130 in marg.: εἰς. [8] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. XI, 16, 32, alii. Vet. Lat.: *et introibit* (sic).

10. אֶת־הַקָּהָל. Οʹ. τὴν συναγωγήν (alia exempl. add. ἔναντι κυρίου[9]).

הַמֹּרִים. *Contumaces.* Οʹ. οἱ ἀπειθεῖς. ʺΑλλος· οἱ φιλόνεικοι.[10]

12. לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי. Οʹ. οὐκ ἐπιστεύσατε ※ ἐν ἐμοί ◂.[11]

13. מֵי מְרִיבָה. *Aqua contentionis.* Οʹ. τὸ ὕδωρ ἀντιλογίας (ʺΑλλος· λοιδορίας[12]).

וַיִּקָּדֵשׁ בָּם. Οʹ. καὶ ἡγιάσθη ἐν αὐτοῖς. (※) καὶ εἶπε Μωυσῆς· κύριε ΠΙΠΙ, σὺ ἤρξω δεῖξαι τῷ θεράποντί σου ἰσχύν σου, καὶ τὴν χεῖρά σου τὴν κραταιάν· τίς γὰρ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἢ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις ποιήσει καθὰ ἐποίησας σὺ, καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου; διαβὰς οὖν ὄψομαι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν τὴν οὖσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, τὸ ὄρος τὸ ἀγαθὸν τοῦτο, καὶ τὸν Ἀντιλίβανον. καὶ εἶπε ΠΙΠΙ πρὸς Μωυσῆν· ἱκανούσθω σοι, μὴ προσθῇς λαλῆσαι πρὸς μὲ ἔτι τὸν λόγον τοῦτον. ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ λελαξευμένου (ܕܦܣܝܠܐ), καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατὰ θάλασσαν, καὶ βορρᾶν, καὶ λίβα, καὶ ἀνατολὰς, ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι οὐ διαβήσῃ τὸν Ἰορδάνην τοῦτον. καὶ ἔντειλαι Ἰησοῖ υἱῷ Ναυὴ, καὶ κατίσχυσον αὐτὸν, καὶ παρακάλεσον αὐτόν· ὅτι αὐτὸς διαβήσεται πρὸ προσώπου τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ οὗτος κατακληρονομήσει αὐτοὺς τὴν γῆν ἣν ἑώρακας. καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων· ἱκανούσθω ὑμῖν κυκλοῦν τὸ ὄρος τοῦτο· ἐπιστράφητε οὖν εἰς βορρᾶν. καὶ τῷ λαῷ ἔντειλαι, λέγων· ὑμεῖς παραπορεύεσθε διὰ τῶν ὁρίων τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν υἱῶν Ἠσαῦ, οἳ κατοικοῦσιν ἐν Σηείρ· καὶ φοβηθήσονται ὑμᾶς, καὶ εὐλαβηθήσονται σφόδρα. μὴ συνάψητε πρὸς αὐτούς· οὐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν εἰς κληρονομίαν (ܝܘܪܬܢܐ) οὐδὲ βῆμα ἴχνους (ܦܣܥܬܐ ܕܥܩܒܐ) ποδὸς, ὅτι ἐν κλήρῳ τοῖς υἱοῖς Ἠσαῦ δέδωκα τὸ ὄρος Σηείρ. βρώματα ἀγοράσατε παρ' αὐτῶν ἀργυρίου, καὶ φάγεσθε· καὶ ὕδωρ λήψεσθε παρ' αὐτῶν ἀργυρίου, καὶ πίεσθε (◂).[13]

21. וַיְמָאֵן. Οʹ. καὶ οὐκ ἠθέλησεν (ʺΑλλος· οὐκ ἐβουλήθη[14]).

24. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ (alia exempl. add. ἐν κατασχέσει[15]).

לְמֵי. Οʹ. ἐπὶ τοῦ ὕδατος. ʺΑλλος· ἐν τῷ ὕδατι.[16]

מְרִיבָה. Οʹ. λοιδορίας. Alia exempl. ἀντιλογίας.[17]

29. כִּי גָוַע. *Quod animam efflavit.* Οʹ. ὅτι ἀπελύθη. Ἀ. ὅτι ἐξανηλώθη. Σ. ὅτι ἐξέλιπεν.[18]

Cap. XX. 5. ἱνατί ÷ τοῦτο ◂.[19] ※ ἡμᾶς ◂ εἰς τὸν τόπον.[20] 6. πρόσωπον ※ αὐτῶν ◂.[21] 9. ÷ κύριος ◂.[22] 11. τῇ ῥάβδῳ ※ αὐτοῦ ◂.[23] 12. ÷ ὑμεῖς ◂ τὴν συναγωγήν.[24] 16. τῆς φωνῆς ἡμῶν ⁓ κύριος ◂.[25] 17. ἐκ λάκκων (sic) ÷ σου ◂.[26] 20. ÷ δι' ἐμοῦ ◂.[27] 23. καὶ ※ πρὸς ◂ Ἀαρών.[28] 25. ÷ ἔναντι πάσης τῆς συναγωγῆς ◂.[29] 26. καὶ ἔνδυσον ※ αὐτήν ◂.[30] 28. καὶ ἐξέδυσε ※ Μωυσῆς ◂ τὸν Ἀαρών.[31] ἀπέθανεν Ἀαρὼν ※ ἐκεῖ ◂.[32]

---

[9] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. X, Lips., 16, 30, alii. [10] Cod. 128 in marg. Cf. Hex. ad Ezech. xliv. 6. [11] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ※ ܒܝ), et sine aster. Cod. 58. Lectio οὐκ ἐπιστεύσατέ μοι est in Comp., Codd. X, XI, Lips., 19, 44, aliis, Vet. Lat. [12] Sic in marg. Codd. X (cum –ρείας), Lips. (cum λοιδωρίας), 130; in textu autem Codd. 54, 75, 82. Vet. Lat.: *maledictionis.* [13] Syro-hex., praemisso singulis versiculis siglo ⫟, cum scholio: "Ista tantum in exemplari Samaritanorum feruntur. Meminit autem eorum Moses in Deuteronomio (Cap. iii. 24–28. ii. 2–6)." [14] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Cod. XI. [15] Sic Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii. [16] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 19, 108, 118. [17] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 32, alii, repugnante S. August. in Quaest. XXXIX in Num. (Opp. T. III, p. 546): "Non enim ait ἀντιλογίας, sed λοιδορίας." Vet. Lat.: *maledictionis.* [18] Syro-hex. ܐ. ܕܐܬܬܠܡܣ ◆ ܣ. ܕܐܘܦܝ ◆ [19] Cod. IV (sub ÷). Pronomen deest in Codd. 29, 71, Arab. 1, 2, Arm. 1. [20] Cod. IV, Syro-hex. (qui male pingit: ἡμᾶς ※ εἰς τὸν τόπον ◂). Sic sine aster. Cod. 58. [21] Iidem. Sic sine aster. Comp., Cod. 58, Arab. 1, 2, Arm. 1. [22] Syro-hex. [23] Cod. IV, Syro-hex. (qui male pingit: ※ τῇ ῥάβδῳ ◂ αὐτοῦ). Sic sine aster. Codd. XI, 58. [24] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex. (qui perverse pingit: ὑμεῖς ÷ τὴν συναγωγήν ◂). Pronomen deest in Cod. 58. [25] Sic (pro κύριος τῆς φ. ἡμῶν) Cod. IV, Syro-hex. (sine obelo), Arab. 1, 2. Vox κύριος deest in Codd. 44, 53, 58, 106. [26] Syro-hex. [27] Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1, 2. [28] Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ πρὸς Ἀ.). [29] Syro-hex., Arab. 1, 2. (In Cod. IV lacuna est usque ad Cap. xxix. 34.) Desunt in Comp. [30] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 58. [31] Syro-hex., Arab. 1, 2. Sic sine aster. Comp., Codd. XI, 58 (cum Μωσῆς), 82. [32] Iidem. Sic sine aster. Ald., Codd. X, XI, Lips., 15, 16, alii.

CAP. XXI.

1. הַכְּנַעֲנִי. Οʹ. ὁ Χανανεύς. Οἱ λοιποί· ὁ Χαναναῖος.[1]

יֹשֵׁב הַנֶּגֶב. *Habitans in regione australi.* Οʹ. ὁ κατοικῶν κατὰ τὴν ἔρημον. Ἄλλος· ὁ καθήμενος εἰς τὸν νότον.[2]

דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים. *In via quae ad Atharim ducit.* Οʹ. ὁδὸν Ἀθαρείν (s. Ἀθαρείμ). Ἀ. Σ. ὁδὸν τῶν κατασκόπων.[3]

2. אִם־נָתֹן תִּתֵּן ... בְּיָדִי. Οʹ. ἐάν μοι παραδῷς ... ὑποχείριον. Ἄλλος· ἐὰν παραδιδοὺς παραδῷς ... ὑπὸ χεῖρά μου.[4]

3. וַיִּקְרָא. Οʹ. καὶ ἐπεκάλεσαν (Ἄλλος· ἐπεκάλεσεν[5]).

5. קָצָה. *Fastidit.* Οʹ. προσώχθισεν. Ἀ. σικχαίνει (s. ἐσίκχανεν). Σ. ἐνεκάκησεν.[6]

הַקְּלֹקֵל. *Levem.* Οʹ. τῷ διακένῳ ÷ τούτῳ ↙.[7] Οἱ λοιποί· κούφῳ.[8] Schol. ματαίῳ, ξηρῷ.[9]

8. עַל־נֵס. *Super perticam.* Οʹ. ἐπὶ σημείου. Σ. ἐπὶ ὕψους.[10]

11. בְּעִיֵּי. Οʹ. ἐν Ἀχαλγαί (s. Ἀχελγαί). Ἄλλος· ἐν Ἀχελσεείν.[11] Σ. ἐν τοῖς βουνοῖς.[12]

בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים. *In Ije-Abarim.* Schol. Οʹ. ἐν Ἀχαλγαὶ ἐκ τοῦ πέραν, ὅ ἐστιν, ἐν ἐποικίαις Ἑβραίων.[13]

מִמִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ. Οʹ. κατ᾿ ἀνατολὰς ἡλίου. (※) καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωυσῆν· μὴ ἐχθραίνετε (ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܒܥܠܕܒܒܐ) τοῖς Μωαβίταις, καὶ μὴ συνάψητε πρὸς αὐτούς· οὐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν κλήρῳ· τοῖς γὰρ υἱοῖς Λὼτ δέδωκα τὸ ὄρος ἐν κλήρῳ (↙).[14]

13. מִשָּׁם נָסָעוּ וַיַּחֲנוּ. Οʹ. καὶ ἐκεῖθεν ἀπάραντες παρενέβαλον. (※) καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων· σὺ παραπορεύῃ σήμερον τὰ ὅρια Μωὰβ τὴν Ἀροήρ, καὶ προσάξετε ἐγγὺς υἱῶν Ἀμμάν· μὴ ἐχθραίνετε αὐτοῖς, καὶ μὴ συνάψητε πρὸς αὐτούς· οὐ γὰρ μὴ δῶ ἀπὸ τῆς γῆς υἱῶν Ἀμμὰν σοὶ ἐν κλήρῳ, ὅτι τοῖς υἱοῖς Λὼτ δέδωκα αὐτὴν ἐν κλήρῳ. καὶ ἀπῆραν ἐκ τῆς φάραγγος Ζαρὲθ, καὶ παρενέβαλον (↙).[15]

אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר. Οʹ. ※ ὅ ἐστιν ↙ ἐν τῇ ἐρήμῳ.[16]

14, 15. עַל־כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְחֲמֹת יְהוָה אֶת־

CAP. XXI. [1] Syro-hex. (cum ܟܢܥܢܝܐ in textu): ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܟܢܥܢܝܐ. [2] Euseb., ut infra. Proculdubio est alius interpretis, fortasse Aquilae. [3] Euseb. in Onomastico, p. 30: Ἀκθαρίμ (Ἀηθαρίμ). Ἀκ. Σύμ. ὁδὸς τῶν κατασκόπων, ἔνθα ὁ Χαναναῖος, ὁ καθήμενος εἰς τὸν νότον, ἐπελθὼν τῷ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ πολεμεῖ. Syro-hex. in marg. ܐܬܪܝܡ ܦܫܩܗ (τῶν κατασκόπων) ܕܓܫܘܫܐ. [4] Sic in textu Cod. 58 (cum μοι), Syro-hex. [5] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. III, 16. [6] Montef. edidit: Ἀ. σικχαίνει. Σ. ἐνεκάκησεν, notans: "Sic omnes MSS. [et Nobil.], atque ita vertunt ambo Gen. xxvii. 46." E nostris libris Cod. 85 affert: Ἀ. ἐκχαίνει. Σ. ἐνεκάκησεν; Cod. 130: Ἀ. ἐκχένει. ἐνεκάκησεν (sic); Cod. 54: Ἀ. ἐσίκχανεν. Tandem Syro-hex. ܣ. ܐܬܟܪܝܬ. Cf. Hex. ad Jesai. vii. 17. [7] Obelus est in Syro-hex. [8] Codd. X, Lips., 85, 130. Cod. 58 in marg. sine nom.: τῷ κούφῳ. τῶν οὐδαμενῶν (sic). [9] Sic in marg. Codd. X, Lips. [10] Cod. Lips. Montef. e Cod. X exscripsit: Σ. τοῦ ὕψους. Ad σημείου Syro-hex. in marg. ܣ. ܪܘܡܐ. Codd. 75 (in textu), 85 (in marg.), 130 (cum ὕψους in marg.): ἐπὶ σημείου ὕψους. [11] Sic in marg. Codd. X, Lips. [12] Euseb. in Onomastico, p. 22: Αἰὴ ἡ καὶ Ἀχελγαί. (Σ.) ἐν τοῖς βουνοῖς. Αὕτη λέγεται εἶναι κατὰ πρόσωπον Μωὰβ τῆς Ἀρεοπόλεως κατὰ ἀνατολάς. Ubi Symmachi nomen ex Hieron. assumptum. [13] Sic in marg. Codd. 85, 130. Versio est, ut videtur, interpretis Samaritani, בכפרני עבראי, h. e. *in viculis Hebraeorum.* [14] Sic in marg. sine aster. Codd. 85, 130 (cum πρὸς αὐτοῖς, et om. ἀπὸ), Syro-hex. (praem. ※, cum ΠΙΠΙ pro κύριος). In Cod. 130 subjungitur scholium: Καὶ τούτων μέμνηται Μωσῆς ἐν Δευτερονομίῳ (Cap. ii. 9)· ἃ μὲν (fort. μόνον) ἐν (τῷ) τῶν Σαμαρειτῶν εὕρομεν; in Syro-hex. autem: ܘܗܠܝܢ ܒܠܚܘܕ ܕܫܡܪܝܐ ܐܫܟܚܢ ܗܘܝ ܀ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܟܪ ܡܘܫܐ ܒܬܢܝܢ ܢܡܘܣܐ ܀. [15] Sic in marg. sine aster. Codd. 85 (cum ὑμῶν pro υἱῶν), 130 (cum ὑμῶν ... ἐχθρ. αὐτὸν ... ἐκ τῆς γῆς ... τὸ (pro ὅτι) τοῖς υἱοῖς ... Ζαρὲδ), Syro-hex. (praemisso ※, cum ܠܘܬ ܡܘܫܐ pro πρὸς Μ., et ܠܥܪܘܥܝܪ pro τὴν Ἀροήρ). Codd. 85, 130 subjiciunt: Καὶ τούτων μεμνήται Μωυσῆς ἐν Δευτερονομίῳ (Cap. ii. 18, 19), ἃ (ἃ om. 130) ἐν μόνοις τῶν Σαμαρειτῶν εὕρομεν. Syro-hex. autem, ut ante, in fine addens: ܗܠܝܢ ܒܠܚܘܕ ܕܫܡܪܝܐ ܐܫܟܚܢ ܀, quae nescio an ad lectionem, quae statim subjicitur, διὰ τοῦτο εἴρηται κ. τ. ἑ., potius pertineant. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 18, 58, 128.

וָהֵב בְּסוּפָה וְאֶת־הַנְּחָלִים אַרְנוֹן׃ וְאֶשֶׁד הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשֶׁבֶת עָר וְנִשְׁעַן לִגְבוּל מוֹאָב. *Propterea dicitur in libro bellorum Jovae: Vaheb in Supha* (s. *turbine*), *et torrentes Arnon; et defluxus torrentium, qui declinat ad habitationem Ar, et innititur termino Moab.* Ο΄. διὰ τοῦτο λέγεται ἐν βιβλίῳ· πόλεμος τοῦ κυρίου τὴν Ζωὸβ ἐφλόγισε, καὶ τοὺς χειμάῤῥους Ἀρνών· καὶ τοὺς χειμάῤῥους κατέστησε κατοικίσαι Ἤρ, καὶ πρόσκειται τοῖς ὁρίοις Μωάβ. Ἄλλος· διὰ τοῦτο εἴρηται ἐν καταλόγῳ τῶν πολεμούντων· ΠΙΠΙ πρὸς μὲν Αὐζὰβ ἐν λαίλαπι, τῶν δὲ φαράγγων πρὸς Ἀρνών· ἡ γὰρ ἔκχυσις τῶν φαράγγων ἔκλινεν μέχρι τῆς κατοικίας Ἄρ, καὶ ἐπίκειται τοῖς ὁρίοις Μωάβ.[17]

17. עֱנוּ־לָהּ. *Carmine celebrate eum.* Ο΄. ἐξάρχετε (Ἀ. Σ. καταλέξατε[18]) αὐτῷ.

18. בְּמִשְׁעֲנֹתָם. *Scipionibus suis.* Ο΄. ἐν τῷ κυριεῦσαι αὐτῶν. Ἀ. ἐν τῇ βακτηρίᾳ (αὐτῶν). Θ. ἐν τοῖς ῥάβδοις αὐτῶν.[19]

19. נַחֲלִיאֵל. Ο΄. εἰς Ναελιήλ. Ἀ. εἰς χειμάῤῥους ἰσχυρῶν (fort. ἰσχυροῦ). Σ. εἰς φάραγγα . .[20]

בָּמוֹת. Ο΄. εἰς Βαμώθ. Ἀ. εἰς ὕψη. Σ. εἰς βουνούς.[21]

20. הַגַּיְא. *In vallem.* Ο΄. εἰς Ἰανὴν (s. Ἰαννά[22]). Alia exempl. εἰς νάπην.[23]

הַפִּסְגָּה. Ο΄. τοῦ λελαξευμένου. Ἀ. τῆς λαξευτῆς.[24]

עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן. Ο΄. κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου. (※) καὶ εἶπε ΠΙΠΙ πρὸς Μωυσῆν· ἀνάστητε καὶ ἀπάρατε, καὶ παρέλθετε τὴν φάραγγα Ἀρνών· ἰδοὺ παραδέδωκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν Σηὼν βασιλέα Ἐσεβὼν τῶν Ἀμοῤῥαίων, καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ· ἐνάρχου κληρονομεῖν· σύναπτε πρὸς αὐτὸν πόλεμον· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐνάρχου δοῦναι τὸν τρόμον σου καὶ τὸν φόβον σου ἐπὶ προσώπου πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ παντὸς ([illegible]), οἵτινες εἰ ἀκούσονται τὸ ὄνομά σου, ταραχθήσονται, καὶ ὠδῖνας ἕξουσιν ἀπὸ προσώπου σου (◄).[25]

21. יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Μωυσῆς. Ἄλλος· Ἰσραήλ.[26]

22. אֶעְבְּרָה בְאַרְצֶךָ. Ο΄. παρελευσόμεθα διὰ τῆς γῆς σου. (※) ἐν τῇ ὁδῷ τῇ βασιλικῇ πορευσόμεθα, οὐκ ἐπιστρέψομεν εἰς δεξιὰν οὐδὲ εἰς ἀριστεράν· οὐκ ἐκκλινοῦμεν (◄).[27]

וּבְכָרֶם. Ο΄. οὔτε εἰς ἀμπελῶνα. (※) βρώματα ἀργυρίου ἀποδώσῃ μοι, καὶ φάγομαι· καὶ ὕδωρ ἀργυρίου ἀποδώσῃ μοι, καὶ πίομαι· πλὴν παρελεύσομαι τοῖς ποσί μου, καθὼς ἐποίησάν μοι οἱ υἱοὶ Ἡσαῦ οἱ κατοικοῦντες ἐν Σηεὶρ, καὶ οἱ Μωαβῖται οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἀροὴρ (◄).[28]

23. בִּגְבֻלוֹ. Ο΄. διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ. (※) καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν· ἰδοὺ ἦργμαι παραδοῦναι πρὸ προσώ-

---

[17] Syro-hex. (qui in textu ἐν βιβλίῳ πολέμου et κατέστησαν habet) in marg. sine nom.: [illegible] (In codice post [illegible] exstant vestigia puncti dubia.) Cod. 58 in textu pro κατέστησε κατοικίσαι opportune offert ἔκλινεν μέχρι τῆς κατοικίας, quae cum Syriacis manifesto concinunt; cetera utcunque Graeca fecimus. [18] Codd. X, Lips. Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 130. Cf. Hex. ad Exod. xv. 21. xxxii. 18. Psal. cxlvi. 7. [19] Procop. in Cat. Niceph. p. 1314, qui lectiones ad praecedens ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν (בִּמְחֹקֵק) minus probabiliter refert. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 112. Ad ἐν τῷ κυρ. αὐτῶν Cod. 108 in marg. sine nom.: ἐν τῇ βακτηρί (sic) αὐτῶν. Paulo aliter Syro-hex.: Ἀ. ἐν ταῖς βακτηρίαις ([illegible]) αὐτῶν. Θ. ἐν τοῖς ῥάβδοις ([illegible]) αὐτῶν. [20] Syro-hex. (cum indice ad εἰς Βαμὼθ male appicto): [illegible] [21] Idem (cum indice ad εἰς Ἰαννά): [illegible] Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxiv. 11. Jerem. xxvi. 18. [22] Sic Codd. 15, 64, Euseb., Syro-hex. Duplex lectio, ἰαννὰ νάπην, vel νάπην ἰαννά, est in Codd. VII, 54, 58, 59, 75. [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, Lips., 16, 18, alii, Vet. Lat. Origen. Hom. XII in Num. (Opp. T. II, p. 315): "*Et ex Bamoth*, inquit, *in nemus* . . . sive, ut in aliis habetur exemplaribus, *in Janam*, quod interpretatur *ascensus*, sive *vertex montis.*" [24] Euseb. in Onomastico, p. 358: Φασγά· πόλις τῶν Ἀμοῤῥαίων· ἔστι δὲ καὶ ὄρος πρὸς ἀνατολὰς Φασγά. Ἀ. ἡ λαξευτὴ, καὶ οἱ Ο΄ ἀλλαχοῦ, τοῦ λαξευτοῦ. Cf. Deut. iv. 49 in LXX. [25] Sic in marg., nullo praemisso siglo, Syro-hex., cum scholio: "Etiam ista tantum in exemplari Samaritanorum ([illegible])." Cf. Deut. ii. 24, 25 in LXX. [26] Sic in marg. Codd. X, 130; in textu autem Comp., Codd. VII, 53, 56, 59, Syro-hex. Arab. 1, 2: *filii Israelis.* [27] Sic in marg., praemisso siglo ⁜, Syro-hex., cum scholio: "Tantum in exemplari Samaritanorum posita sunt." [28] Sic in marg., praemisso ⁜, Syro-hex., cum scholio: "Etiam ista tantum in exemplari Samaritanorum."

που σου τὸν Σηὼν, καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ· ἔναρξαι κληρονομῆσαι κληρονομίαν (ܐܪܥܐ ܠܝܪܬܘܬܐ) *τὴν γῆν αὐτοῦ* (↙).[29]

25. וּבְכָל־בְּנֹתֶיהָ. *Et in omnibus filiabus ejus* (vicis ad ditionem ejus pertinentibus). Ο΄. *καὶ ἐν πάσαις ταῖς συγκυρούσαις αὐτῇ* (Οἱ Γ΄. *θυγατράσιν αὐτῆς*[30]).

26. מִיָּדוֹ עַד־אַרְנֹן. Ο΄. *ἀπὸ Ἀροὴρ ἕως Ἀρνών.* Οἱ Γ΄. *ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἕως Ἀρνών.*[31]

27. עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הַמֹּשְׁלִים. Ο΄. *διὰ τοῦτο ἐροῦσιν οἱ αἰνιγματισταί.* ″Αλλος· *διὰ τοῦτο ἔλεγον οἱ παροιμιαζόμενοι.*[32]

Cap. XXI. 2. ÷ *αὐτὸν, καὶ* ↙ *τὰς πόλεις αὐτοῦ.*[33] ÷ *ὑποχείριον αὐτῷ* (sic) ↙.[34] 5. ÷ *λέγοντες* ↙.[35] 7. *Μωυσῆς* ÷ *πρὸς κύριον* ↙.[36] 8. *ὄφιν* ∽ *χαλκοῦν* ↙.[37] ÷ *ἐὰν δάκῃ ὄφις ἄνθρωπον* ↙.[38] 13. ÷ *καὶ* ↙ *ἐκεῖθεν.*[39] 16. ÷ *πιεῖν* ↙.[40] 18. *βασιλείᾳ* ÷ *αὐτῶν* ↙.[41] 20. ÷ *λόγοις εἰρηνικοῖς* ↙.[42] 21. ÷ *τῇ ὁδῷ πορευσόμεθα* ↙.[43] 22. *φρέατός* ÷ *σου* ↙.[44] 24. ÷ *ἐστι* ↙.[45] 32. *κατελάβοντο* ÷ *αὐτὴν, καὶ* ↙ *τὰς κώμας αὐτῆς.*[46]

Cap. XXII.

3. וַיָּקָץ. Ο΄. *καὶ προσώχθισε* (″Αλλος· *ἠθύμησεν*[1]).

3. מוֹאָב. Ο΄. *Μωάβ.* ″Αλλος· *Βαλάκ.*[2]

5. פְּתוֹרָה. *Ad Pethor.* Ο΄. ※ *εἰς* ↙ *Φαθουρά.*[3]

מִמֻּלִי. *E regione mei.* Ο΄. *ἐχόμενός* (″Αλλος· *ἀπέναντι*[4]) *μου.*

6. כִּי־עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי. Ο΄. *ὅτι ἰσχύει οὗτος ἢ ἡμεῖς.* ″Αλλος· *ὅτι ἰσχυρότερός μου ἐστίν.*[5]

7. וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי. Ο΄. *καὶ ἐπορεύθη ἡ γερουσία.* ″Αλλος· *καὶ ἐπορεύθησαν* (*οἱ γέροντες*).[6]

8. דָּבָר. Ο΄. *πράγματα.* ″Αλλος· *ῥήματα.*[7]

11. לְהִלָּחֶם בּוֹ. Ο΄. *πατάξαι* (″Αλλος· *ἐκπολεμῆσαι*[8]) *αὐτόν.*

13. יְהוָֹה. Ο΄. *ὁ θεός.* ″Αλλος· *κύριος.*[9]

16. בֶּן־צִפּוֹר. Ο΄. *ὁ τοῦ* (″Αλλος· *υἱὸς*[10]) *Σεπφώρ.*

17. כִּי־כַבֵּד אֲכַבֶּדְךָ מְאֹד. Ο΄. *ἐντίμως γὰρ τιμήσω σε* ※ *σφόδρα* ↙.[11]

18. אֱלֹהָי. Ο΄. *τοῦ θεοῦ.* ″Αλλος· *τοῦ θεοῦ μου.*[12]

20. אֱלֹהִים. Ο΄. *ὁ θεός.* ″Αλλος· *ὁ ἄγγελος.*[13]

22, 24. מַלְאַךְ יְהוָֹה. Ο΄. *ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ* (Οἱ λοιποὶ καὶ ὁ Ἑβραῖος· IIIII[14]).

22. בַּדֶּרֶךְ. Ο΄. Vacat. ※ *ἐν τῇ ὁδῷ* ↙.[15]

---

[29] Sic in marg. sub ÷ Syro-hex., cum scholio: "Tantum in exemplari Samaritanorum." Cf. Deut. ii. 31 in LXX. [30] Cod. 108. Syro-hex. ܘܒܟܠܗܝܢ ܩܘܪܝܐ ܕܒܢܬܗ. Ad *συγκυρούσαις* (Syro-hex. ܕܩܪܝܒܢ ܠܗ) Cod. VII in marg. manu 2da: *ἐγγιζούσαις.* [31] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܬܠܬܐ ܡܢ ܐܝܕܗ ܕܝܠܗ ܥܕܡܐ ܠܐܪܢܘܢ. Cod. 108: *Οἱ Γ΄. ἐκ χειρὸς αὐτοῦ.* Cod. 58 in textu: *ἐκ χ. αὐτοῦ ἀπὸ Ἀ. ἕως Ἀ.* [32] Sic Procop. in Cat. Niceph. p. 1316, utrum de suo, an ex alio interprete, incertum. Cf. Hex. ad Ezech. xxiv. 3. [33] Syro-hex. (qui pingit: *αὐτὸν,* ÷ *καὶ τὰς πόλεις* ↙ *αὐτοῦ.* [34] Syro-hex., Arab. 1, 2. [35] Iidem. [36] Syro-hex. Deest in Comp. [37] Idem. Sic sine obelo Comp., Codd. X, Lips., 19, 44, alii, Arab. 1, 2. [38] Arab. 1, 2. Syro-hex. legit et pingit: *ἐὰν δάκῃ ὄφις* ÷ *χαλκοῦς* ↙, om. *ἄνθρωπον.* [39] Copula deest in Comp., Codd. II, 53, 54, aliis, Arm. 1. Syro-hex. pingit: ÷ *καὶ ἐκεῖθεν ἀπαράντες* ÷ *παρενέβαλον* ↙. Etiam in Arab. 1, 2 pictum: ÷ *παρενέβαλον,* invito Hebraeo. [40] Syro-hex. (qui pingit: ÷ *ὕδωρ πιεῖν* ↙), Arab. 1, 2. Deest in Comp. [41] Syro-hex. [42] Syro-hex. (qui pingit: *λόγοις* ÷ *εἰρηνικοῖς,* nullo metobelo), Arab. 1, 2. Deest in Comp., Cod. 58. [43] Iidem. Deest in iisdem. [44] Syro-hex. [45] Syro-hex., Arab. 1, 2. [46] Sic Grabius. Syro-hex. pingit: *κατ. αὐτὴν* ÷ *καὶ* ↙ *τὰς κ. α.* Arab. 1, 2: *κατ. αὐτὴν* ÷ *καὶ τὰς κ. α.* Cod. 58 reprobat *αὐτήν.*

Cap. XXII. [1] Cod. 130 in marg. [2] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130; in textu autem Codd. 16, 30, alii. [3] Syro-hex. in textu: ܠܦܬܘܪܐ ※. Ad *Φαθουρὰ* Cod. 130 in marg.: *τὸν ὑφηγητήν.* [4] Cod. 130 in marg. [5] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X (cum *ἰσχύει οὗτος ἢ ἡμεῖς* in marg.), Lips. (idem), 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque ut X). [6] Sic in marg. Codd. 85, 130. [7] Sic in marg. Codd. X, Lips., 130; in textu autem (cum *τὰ ῥ.*) Comp., Codd. 53, 56. [8] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130. Vet. Lat.: *expugnare eum.* [9] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Comp., Codd. 19 (cum *ὁ κ.*), 108, 118. [10] Sic in textu Codd. 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum *ὁ τοῦ* in marg.). [11] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 18, 128. "Ἐντίμως cum ※ signant, et post *σε* ponunt Arab. 1, 2."—*Holmes.* [12] Sic in textu Cod. 58, Syro-hex. [13] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Cod. 128. Samar. in textu et versione: מלאך אלהים. Cf. ad Cap. xxiii. 4. [14] Syro-hex. (sine indice in marg.). [15] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2

22. לְשָׂטָן לוֹ. *Ut ei resisteret.* Ο΄. διαβαλεῖν (alia exempl. ἐνδιαβάλλειν[16]) αὐτόν. Ἑβρ. Ἀ. (εἰς) σατάν.. Θ. ἀντικεῖσθαι..[17]

23. וַיַּךְ בִּלְעָם. Ο΄. καὶ ἐπάταξε (Ἄλλος· ἔπαισεν[18]) ※ Βαλαάμ ◁.[19]

אֶת־הָאָתוֹן לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ. Ο΄. τὴν ὄνον ÷ ἐν τῇ ῥάβδῳ ◁[20] αὐτοῦ, τοῦ εὐθῦναι (Ἄλλος· ἐκκλῖναι[21]) αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ. Ἀ. τὴν ὀνάδα τοῦ ἐκκλῖναι αὐτὴν τὴν ὁδόν.[22]

27. וַיִּחַר־אַף. Ο΄. καὶ ἐθυμώθη ※ ὀργῇ ◁.[23]

29. הִתְעַלַּלְתְּ בִּי. *Illusisti me.* Ο΄. ἐμπέπαιχάς μοι. Ἄλλος· ἐδολιεύσω με.[24]

הֲרַגְתִּיךְ. Ο΄. ἂν ἐξεκέντησά σε. Ἄλλος· ἐφόνευσά σε.[25]

30. הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה. *Num consuescendo consuevi facere tibi sic?* Ο΄. μὴ ὑπεροράσει ὑπεριδοῦσα ἐποίησά σοι οὕτως; Ἄλλος· (μὴ) παραπτώματι παρέπεσον ποιῆσαί σοι οὕτως;[26]

31. אֶת־מַלְאַךְ יְהוָֹה. Ο΄. τὸν ἄγγελον κυρίου (alia exempl. τοῦ θεοῦ[27]).

31. וְחַרְבּוֹ. Ο΄. καὶ τὴν μάχαιραν (Ἄλλος· ῥομφαίαν[28]).

32. לְשָׂטָן. Ο΄. εἰς διαβολήν σου. Σ. ἐναντιοῦσθαι. Θ. ἀντικεῖσθαι.[29]

יָרַט. *Praeceps est.* Ο΄. οὐκ ἀστεία. Ἄλλος· πονηρά.[30] Schol. οὐκ εὐθεῖα, οὐκ ἀγαθή.[31]

34. אִם־רַע בְּעֵינֶיךָ. Ο΄. εἰ μή σοι ἀρκέσει (potior scriptura ἀρέσκει[32]). Ἄλλος· εἰ μή σοι δοκεῖ.[33]

35. אֹתוֹ תְדַבֵּר. Ο΄. τοῦτο φυλάξῃ λαλῆσαι. Ἄλλος· αὐτὸ ποιήσεις.[34]

37. הֲלֹא שָׁלֹחַ שָׁלַחְתִּי. Ο΄. οὐχὶ ※ ἀποστείλας (s. ἀποστέλλων) ◁ ἀπέστειλα.[35]

38. אֲדַבֵּר. Ο΄. λαλήσω. Ἄλλος· φυλάξω λαλῆσαι.[36]

41. בָּמוֹת בַּעַל. *Ad Bamoth* (excelsa) *Baal.* Ο΄. ἐπὶ τὴν στήλην (Ἄλλος· ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ[37]) τοῦ Βάαλ.

Cap. XXII. 4. ÷ αὕτη ◁.[38] 6. εὐλογήσῃς ÷ σύ ◁.[39] καταράσῃ ÷ σύ ◁.[40] 9. ÷ αὐτῷ ◁.[41] 10. ÷ αὐ-

---

(qui omnes obelum pro asterisco male pingunt), et sine aster. Codd. 54, 58, 75, 77 (post διαβαλεῖν αὐτὸν), Vet. Lat. Lectio ἐπὶ τῆς ὁδοῦ est in Comp., Codd. 19, 108, 118, necnon (post διαβ. αὐτὸν) in Ald., Codd. X, XI, Lips., 15, 16, aliis. [16] Sic Comp., Ald., Codd. II (cum -αλεῖν), III, VII, X, Lips., 15, 16, 18 (ut II), alii. Vet. Lat.: *ut non transmitteret eum.* [17] Procop. in Cat. Niceph. p. 1324: τὸ δὲ διαβαλεῖν, τὸ μὲν Ἑβραϊκὸν καὶ Ἀκ. σατὰν ἔχει· ὁ δὲ Θ. ἀντικεῖσθαι; cujus interpres in Octat. p. 418 male vertit: "Hebraismus quidem *impedire,* Aq. vero *satan* habet, Theod. *obstare.*" Ad διαβαλεῖν Cod. 130 in marg.: καταγνωστὸν αὐτὸν ποιῆσαι. [18] Sic in marg. Codd. X, Lips. (cum ἔπεσεν); in textu autem Codd. VII, 18, 19, alii. [19] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. X, XI, Lips. (in marg.), 44, 58 (cum Βαλὰμ), alii, Vet. Lat. [20] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2. Statim αὐτοῦ deest in Codd. X, XI, Lips., 16, 18, aliis, Syro-hex., Arab. 1, 2, Vet. Lat. [21] Codd. 85, 130, in marg.: Ο΄. ἐν τῇ ῥάβδῳ τοῦ ἐκκλῖναι αὐτήν, καὶ ἔστη. Porro haec, τοῦ εὐθῦναι αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ, desunt in Codd. 16, 28, aliis (inter quos 85, 130). [22] Codd. 85, 130, uterque cum αὐτοῦ pro τοῦ. Correxit Scharfenb. in *Animadv.* p. 114. [23] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 18, 58, 128. [24] Cod. 130 in marg. (non, ut Holmes., ἐδουλιεύσω). Cf. Hex. ad Gen. xxxvii. 17. [25] Idem. [26] Idem. [27] Sic Codd. III, VII, X, XI, Lips., 16, 28, alii (inter quos 85, 130, uterque cum κυρίου, s. τοῦ κυρίου, in marg.). [28] Sic in marg. Codd. X, Lips. [29] Codd. X, Lips., 85. Cod. 130: Σ. ἐναντιοῦσθαι. ἀντικεῖσθε (sic). Cod. 58 in marg. sine nom.: ἐναντιοῦσθαί σοι. Cf. ad v. 22. [30] Cod. 130 in marg. Versio Sam.: בישה. [31] Cod. 58 in marg. [32] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, VII, X, Lips., 15 (cum ἀρέσῃ), 16, alii, Syro-hex. [33] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85; in textu autem Codd. 19, 108, 118. Vet. Lat.: *(si) tibi non ita videtur.* [34] Sic in marg. Codd. 85, 130. Ad φυλάξῃ Codd. X, Lips., in marg.: ποιήσεις. [35] Sic Syro-hex. (cum ܟܕ ܫܕܪܬ ※), Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Codd. 18 (cum ἀποστέλλων), 19, 44, alii. [36] Sic in marg. Codd. X (cum φυλάξομαι), Lips. (idem), 85, 130; in textu autem Comp., Codd. III, 19, 53, alii. [37] Cod. 130 in marg. Cf. Hex. ad Lev. xxvi. 30. Apolinarius in Cat. Niceph. p. 1332: Καὶ ἀπὸ βουνῶν προσνοήσω αὐτόν· ἐκ γὰρ τῶν ὑψηλῶν τοῦ Βάαλ ἐθεώρει τὰ ἄκρα τοῦ λαοῦ. [38] Arab. 1, 2, invito Syro-hex. Deest in Cod. 58. [39] Syro-hex. (cum ܐܢܬ (sic) ܐܢܬ ÷ pro ÷ ܐܢܬ ◁). Pronomen deest in Ald., Codd. 16, 18, aliis, Vet. Lat. [40] Idem. Pronomen deest in Arm. 1, Vet. Lat. [41] Idem.

τούς ◂.[42] 11. ÷ καὶ οὗτος ἐγκάθηται ἐχόμενός μου ◂.[43] ÷ ἀπὸ τῆς γῆς ◂.[44] 16. ÷ ἀξιῶ σε ◂.[45] 17. ποιήσω ÷ σοι ◂.[46] 18. ÷ ἐν τῇ διανοίᾳ μου ◂.[47] 19. καὶ νῦν ὑπομείνατε ※ δή ◂.[48] ÷ ταύτην ◂.[49] 20. ÷ οὗτοι ◂.[50] 23. ῥομφαίαν ※ αὐτοῦ ◂.[51] 25. Βαλαὰμ ÷ πρὸς τὸν τοῖχον ◂.[52] 41. ÷ αὐτῷ ◂.[53]

Cap. XXIII.

2. וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם. Ο΄. καὶ ἀνήνεγκε (※) Βαλὰκ καὶ Βαλαάμ (◂).[1]

3. וַיֵּלֶךְ שֶׁפִי. *Et abiit in clivum planum.* Ο΄. καὶ ἐπορεύθη εὐθεῖαν (῎Αλλος· σύρομενος[2]).

4, 5. אֱלֹהִים...יְהוָֹה. Ο΄ (bis). ὁ θεός. ῎Αλλος· ἄγγελος θεοῦ.[3]

8. אֶזְעֹם. *Exsecrabor.* Ο΄. καταράσωμαι. ῎Αλλος· ἐμβριμήσομαι.[4]

9. אֲשׁוּרֶנּוּ. *Contemplabor eum.* Ο΄. προσνοήσω (῎Αλλος· τηρήσω[5]) αὐτόν.

10. מָנָה. *Numeret.* Ο΄. ἐξηκριβάσατο. Alia exempl. ἐξιχνιάσεται, s. ἐξιχνιάσατο.[6] Οἱ Γ΄. ἠρίθμησε.[7]

וּמִסְפָּר אֶת־רֹבַע יִשְׂרָאֵל. *Et numerum quartae partis Israelis?* Ο΄. καὶ τίς ἐξαριθμήσεται δήμους Ἰσραήλ; Ἀ. καὶ τὸν ψῆφον τοῦ τετάρτου Ἰσραήλ; Θ. καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ τετάρτου Ἰσραήλ;[8]

אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ. *Exitus meus sicut ipse.* Ο΄. τὸ σπέρμα μου ὡς τὸ σπέρμα τούτων. ῎Αλλος· τὰ ἔσχατά μου ὅμοια αὐτῶν.[9]

12. אֹתוֹ. Ο΄. τοῦτο. ῎Αλλος· ταῦτα.[10]

13. אֲשֶׁר. Ο΄. ἐξ οὗ. Alia exempl. ἐξ ὧν.[11]

14. הַפִּסְגָּה. Ο΄. λελαξευμένου. ῎Αλλος· Βισγᾶ.[12]

15. הִתְיַצֵּב כֹּה. Ο΄. παραστῆθι ※ αὐτοῦ ◂.[13]

19. וִיכַזֵּב. *Ut mentiatur.* Ο΄. διαρτηθῆναι.[14] Ἀ.

---

[42] Syro-hex. Deest in Cod. 58. [43] Sic Grabius. Syro-hex. pingit: καὶ οὗτος ἐγκ. ἐχ. ÷ μου ◂; Arab. 1, 2 autem: καὶ οὗτος ἐγκ. ÷ ἐχ. μου ◂. [44] Syro-hex. [45] Syro-hex., Arab. 1, 2. [46] Iidem. [47] Syro-hex. (qui perperam pingit: ἐν τῇ δ. ÷ μου ◂). [48] Idem (qui pingit: καὶ νῦν ※ ὑπ. δή ◂). Sic sine aster. (cum δὲ) Cod. 58. Arab. 1, 2: καὶ ※ νῦν ◂ ὑπομείνατε, teste Holmesio. [49] Syro-hex., Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58. [50] Iidem. Deest in Cod. 58. [51] Syro-hex. Sic sine aster. Arab. 1, 2. [52] Idem (qui male pingit: ※ (sic) Βαλαὰμ πρὸς τὸν τοῖχον ◂). Verba πρὸς τὸν τοῖχον desunt in Comp., Codd. VII, X, XI, Lips., 19, 29, Arm. 1, Vet. Lat. [53] Idem in initio versiculi, abscissa membrana: ◂ ÷ (sic).

Cap. XXIII. [1] Sic sub ※ char. min. Grabius, et sine aster. Syro-hex., invitis libris Graecis. [2] Cod. VII in marg. manu 2da. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1462: "Alii, teste Saadia, בקושי ובשופי, *coactus et submissus.*" [3] Cod. 130 in marg. Cf. ad Cap. xxii. 20. Pro ἐφάνη (v. 4) Cod. 64 in textu: ὤφθη, cum ἐφάνη in marg. [4] Cod. VII in marg. manu 2da. Cf. Hex. ad Psal. vii. 12. [5] Cod. VII in marg. manu 2da. [6] Prior lectio est in Codd. 16, 32, 52, aliis; posterior in Codd. 28, 30, 85 (cum ἐξηκρ. in marg.), 130 (cum κριβάσει (sic) in marg.). Praeterea ἐξιχνιάσεται e "Syr." exscripsit Holmes.; sed Syrus noster exhibet ܐܬܚܩܩ (ܐܬܚܩܩ)ܬ, h. e. ἐξηκριβάσατο, s. ἐξηκριβώσατο. Vid. Dan. vii. 19 in Syro-hex. [7] Syro-hex. ܗܢܘܢ. ܓ. ܡܢܐ. Cod. 128 in marg.: ἠρίθμησε. Cod. VII in marg. manu 2da: ἐμέτρησεν. [8] Idem: ܐ. ܘܡܢܘܢܐ ܕܪܒܝܥܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܬ. ܘܡܢܝܢܐ ܕܪܒܝܥܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂. Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxxii. 8. Hos. i. 10. [9] Cat. Niceph. p. 1332. Symmachi esse crediderim, quem, ut solet, imitatus est Hieron., vertens: *et fiant novissima mea horum similia.* [10] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 15, 18, 44, alii, Syro-hex. [11] Sic Codd. II, XI, Syro-hex. (cum scholio: "In certo exemplari ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܝܬ ܡܢ est"). [12] Cod. VII in marg. manu 2da. [13] Sic Syro-hex. (cum ◂ ܗܪܟܐ ※), et sine aster. Cod. XI, Arab. 1, 2. [14] "Schol. διαρτηθῆναι, τουτέστι, σαλευθῆναι· τὰ γὰρ κρεμάμενα σαλεύονται. S. Cyprianus Lib. II adv. Jud. hunc locum hoc modo citat: *Non sicut homo Deus suspenditur.* Origenis interpres [Opp. T. II, p. 329] usus est *frustrandi* vocabulo [Vet. Lat.: *Non sicut homo Deus frustratur*]. Philo Περὶ βίου Μωσέως Λόγος α΄ [I, 51]: οὐχ ὡς ἄνθρωπος διαψευσθῆναι δύναται, οὐδ᾽ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου μετανοεῖ. Judith viii. 16 haec leguntur: οὐδ᾽ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου διαιτηθῆναι [potior lectio διαρτηθῆναι]."—*Nobil.* Praeterea Anon. in Cat. Niceph. p. 1334: διαρτηθῆναι, τουτέστιν, ὑπερτεθῆναι καὶ παροφθῆναι, a quo sensu non abhorret Syrus noster, vertens: ܕܢܬܒܣܐ, *ut contemnatur.* Sed vim vocabuli optime omnium, ni fallor, declaravit L. Bos in Prolegg. ad LXX Interpp. Cap. III, appellans Suidae glossas: Διαρτῆσαι· τὸ ἐξαπατῆσαι· οὕτω Μένανδρος; et Διαρτώμενος· ἐξαπατώμενος. Ὁ δὲ Ἡρακλῆς τοῖς μὲν ἴχνεσι διαρτώμενος, οὐδὲν δὲ ἧττον οἰόμενος

Θ. καὶ διαψεύσεται.[15] Σ. ἵνα διαψεύσηται (s. ψεύσηται).[16]

19. וְיִתְנֶחָם. *Ut eum peniteat.* Οʹ. ἀπειληθῆναι. Ἄλλος· ἵνα μετανοήσῃ.[17]

21. וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ. *Et acclamatio regis est in eo.* Οʹ. τὰ ἔνδοξα ἀρχόντων ἐν αὐτῷ. Ἀ. καὶ ἀλαλαγμὸς βασιλέως ἐν αὐτῷ. Σ. καὶ σημασία βασιλέως ἐν αὐτῷ. Θ. καὶ σαλπισμὸς βασιλέως ἐν αὐτῷ.[18]

22. מוֹצִיאָם. Οʹ. ὁ ἐξαγαγὼν αὐτὸν (alia exempl. αὐτούς[19]).

כְּתוֹעֲפֹת. *Sicut elationes.* Οʹ. ὡς δόξα. Ἄλλος· ὡς πέτασμα (s. πετασμός).[20]

24. יָקוּם. Οʹ. ἀναστήσεται. Ἄλλος· ἐγερθήσεται.[21]

Cap. XXIII. 2. ÷ αὐτῷ ◄.[22] 3, 4. ÷ καὶ παρέστη —τὸν θεόν ◄.[23] 6. ÷ καὶ ἐγενήθη πνεῦμα θεοῦ ἐπ' αὐτῷ ◄.[24] 7. ÷ λέγων ◄.[25] ἐπικατάρασαί ÷ μοι ◄.[26] 14. (÷) ἐκεῖ ◄.[27] 17. καὶ ÷ πάντες ◄ οἱ ἄρχοντες Μωὰβ μετ' αὐτοῦ.[28] 20. ἀποστρέψω ※ αὐτήν ◄.[29] 23. ῥηθήσεται ※ τῷ ◄ Ἰακώβ.[30] 30. ÷ αὐτῷ ◄.[31]

CAP. XXIV.

1. פָּנָיו. Οʹ. τὸ πρόσωπον (Ἄλλος· τὴν ὄψιν[1]) αὐτοῦ.

4. נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל. Οʹ. ※ φησὶν ἀκούων λόγια ἰσχυροῦ ◄.[2]

וּגְלוּי עֵינָיִם. *Et apertis oculis.* Οʹ. ἀποκεκαλυμμένοι (Οἱ λοιποί· ἐμπεφραγμένοι) οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Σ. μεμυκότες οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.[3]

7. יִזַּל־מַיִם מִדָּלְיָו וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים וְיָרֹם מֵאֲגַג מַלְכּוֹ. *Defluet aqua de situlis ejus, et semen*

εἶναι διερευνήσασθαι τὸν χῶρον [Dionys. Hal. Opp. T. I, p. 99]. Καὶ αὖθις· Πολλαχόθεν ἀκροβολισμοῖς χρώμενοι, ἵνα διαρτώμενοι τῇ δοκήσει τῶν κατὰ πρόσωπον ἐπιόντων, μηδεμίαν αἴσθησιν λάβωσι τῶν ὑπὲρ κεφαλῆς. Adde Dionys. Hal. Opp. T. I, p. 225: Ὁ δὲ ἀγανακτεῖ τε καὶ δεινὰ ποιεῖται, ὡς διηρτημένος ὑπ' αὐτοῦ. Vertas igitur: *ut decipi possit.* [15] Codd. 54, 130. Codd. X, Lips.: Ἀ. διαψεύσεται. Cod. 85 in marg. sine nom.: καὶ διαψεύσεται. ἵνα ψεύσηται. [16] Codd. X, Lips.: Σ. ἵνα διαψεύσηται. Cod. 54: Σ. ἵνα ψεύσεται (sic). Procop. in Cat. Niceph. ibid.: Οἱ λοιποὶ ἐξέδωκαν, ἵνα ψεύσηται. [17] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum -σει). Cat. Niceph. ibid.: Ἀκ. διαψεύσεται. Θεοδ. ψεύσεται ἵνα μετανοήσῃ. Cod. VII in marg. manu 2da: καὶ μετανοεῖ. [18] Syro-hex. [illegible] Procop. in Cat. Niceph. p. 1335: Ἀκ. ἀλαλαγμὸς βασ. ἐν αὐτῷ. Σύμ. σημασία. Θεοδ. σαλπισμός. E Latinis Procopii Montef. affert tantum: Σ. signum (σημεῖον). Θ. *tuba* (σάλπιγξ); neglecta Aquilae versione. Ad τὰ ἔνδοξα Cod. 130 in marg.: ὑψηλότατον, quod nescio an ad δόξα (v. 22) potius pertineat. Cf. Psal. xcv (xciv). 4 in Hebr. et LXX. [19] Sic Codd. II, XI, 19, 44, alii (inter quos 130 in marg.), Syro-hex., Vet. Lat. [20] Cod. VII in marg. manu 2da: πέτασμ (sic). In eodem ad μονο(κέρωτος) superscripsit manus 2da: ῥινο. [21] Cod. 58 in marg. [22] Arab. 1, 2 (sub ÷). Deest in Cod. 58. [23] Syro-hex., Arab. 1, 2 (sine metobelo). Desunt in Comp. [24] Origen. Opp. T. IV, p. 390: Τὸ δὲ, ἐγενήθη πνεῦμα θεοῦ ἐπ' αὐτῷ, ὠβελίσαμεν, μήτε αὐτὸ, μήτε παραπλήσιόν τι αὐτῷ εὑρόντες ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσι. In Syro-hex. lacuna est, abscissa membrana; Arab. 1, 2 autem male pingunt: ÷ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες. Praeterea praecedens μετ' αὐτοῦ, quod deest in Hebraeo et Cod. 58, sub eodem obelo conclusit Grabius, fortasse recte. [25] Syro-hex. (ubi superest tantum ◄ ÷), Arab. 1, 2. [26] Arab. 1. Arab. 2 male pingit: μοι ÷ τὸν Ἰσρ. [27] Arab. 1: ἐκεῖ ◄ (sic), invito Syro-hex. Vox deest in Cod. 58. [28] Arab. 1, 2. Vox deest in Comp., Cod. 58. Syro-hex. perperam pingit: καὶ π. οἱ ἄρχοντες ÷ Μωὰβ μετ' αὐτοῦ ◄. [29] Syro-hex. (qui pingit: [illegible]). Sic sine aster. Cod. 58. [30] Syro-hex. [illegible] ※. Sic sine aster. Codd. 44, 54, alii. [31] Arab. 1, 2: ※ αὐτῷ (sic). Obelum non agnoscit Syro-hex.

CAP. XXIV. [1] Sic in marg. Codd. 85, 130. [2] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. VII, 19, 29, 54, 56, 58, 75, 108, Vet. Lat. Pro ἰσχυροῦ, θεοῦ habent Comp., Codd. II, III (cum θεοῦ ἰσχυροῦ), XI, 53, 71, alii. [3] Procop. in Cat. Niceph. p. 1341: Ἀποκεκαλυμμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ ἐξέδωκαν, ἐμπεφραγμένοι, ὡς ἐν ὕπνῳ δηλονότι κεκλεισμένοι· ὅπερ οὐκ αἰσθητὴν, προφητικὴν δὲ σημαίνει τὴν ὅρασιν. Lectionem τῶν λοιπῶν non ad גְּלוּי, sed ad שְׁתֻם (v. 3) pertinere non temere conjecit Scharfenb. in *Animadv.* p. 117. Sed praeter disertum Procopii testimonium, Holmes. e Bar Hebraeo lectionem exscripsit: "Sym. *clausi;*" quam ne ad alterum locum referamus, vetat ipsius Bar Hebraei contextus, qui sic habet (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 53 b): [illegible] In Syro-hex. ad ἀποκεκαλυμμένοι

ejus in multas aquas (se diffundet); *et potentior erit Agago rex ejus.* Οʹ. ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ, καὶ κυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν· καὶ ὑψωθήσεται ἡ (potior scriptura ἢ[4]) Γὼγ (Ἀ. Σ. ὑπὲρ Γὼγ[5]) βασιλεία (alia exempl. add. αὐτοῦ[6]). Ἀ. ἀπορρεύσει ὕδατα ἐκ τῶν λεβήτων (s. κάδων) αὐτοῦ, καὶ σπέρμα αὐτοῦ ἐν ὕδασι πολλοῖς· καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ Γὼγ βασιλεὺς αὐτοῦ.[7] Σ. ἐποχετεύσει ταῖς παραφυάσιν ἑκάστης, τῷ δὲ σπέρματι ἑκάστης ἐντὸς ὑδάτων πολλῶν· καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ Γὼγ (s. Ἀγὰγ) βασιλεὺς αὐτοῦ.[8] Θ. ἐξαντληθήσεται ὕδωρ ἐκ τῶν λεβήτων (s. κάδων) αὐτοῦ, καὶ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἐν ὕδασι πολλοῖς· καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ Γὼγ βασιλεὺς αὐτοῦ.[9]

10. וַיִּחַר־אַף. Οʹ. καὶ ἐθυμώθη ※ ὀργῇ ◂.[10]

11. אָמַרְתִּי כַּבֵּד אֲכַבֶּדְךָ. Οʹ. εἶπα, ※ τιμῶν ◂ τιμήσω σε.[11]

13. טוֹבָה אוֹ רָעָה. Οʹ. καλὸν ἢ πονηρόν. Ἄλλος· μικρὸν ἢ μέγα.[12]

16. נְאֻם שֹׁמֵעַ. Οʹ. ※ φησὶν ◂ ἀκούων.[13]

17. אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב. *Video eum, sed non nunc; intueor eum, sed non propinquum.* Οʹ. δείξω αὐτῷ, καὶ οὐχὶ νῦν· μακαρίζω, καὶ οὐκ ἐγγίζει. Ἀ. ὄψομαι αὐτὸν, καὶ οὐ νῦν· προσκοπῶ αὐτὸν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγγύς. Σ... ὁρῶ αὐτὸν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγγύς.[14]

17. וְקָם שֵׁבֶט. Οʹ. (καὶ) ἀναστήσεται ἄνθρωπος. Σ. (καὶ) ἀναστήσεται σκῆπτρον.[15]

וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב. *Et percutiet utrumque latus Moab.* Οʹ. καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγοὺς Μωάβ. Σ. καὶ παίσει κλίματα Μωάβ.[16]

וְקַרְקַר. *Et exscindet.* Οʹ. καὶ προνομεύσει. Σ. καὶ ἐξερευνήσει.[17]

22. כִּי אִם־יִהְיֶה לְבָעֵר קָיִן עַד־מָה אַשּׁוּר תִּשְׁבֶּךָּ. *Sed tamen erit ad exterminandum Kain* (Kenitae) *quousque? Asshur captivum te abducet.* Οʹ. καὶ ἐὰν γένηται τῷ Βεὼρ νοσσιὰ πανουργίας, Ἀσσύριοι αἰχμαλωτεύσουσί σε. Ἀ. ὅτι ἐὰν γένηται εἰς τὸ ἐπιλέξαι Καῒν ἕως τινὸς, Ἀσσοὺρ αἰχμαλωτεύσει σε. Σ. καὶ εἰ ἔσται καταβοσκόμενος ὁ Κιναῖος (,) ἕως Ἀσσοὺρ (s. Ἀσσυρίας) ἡ αἰχμαλωσία σου. (Θ.) ὅτι ἐὰν γένηται εἰς ἁρπαγὴν (s. ἅρπαγμα) ἕως τινὸς (,) Ἀσσοὺρ αἰχμαλωτεύσει σε.[18]

23. אֵל. Οʹ. ὁ θεός. Alia exempl. ὁ θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς.[19]

(ܡܨܠܚܢ) appictus est index lectionis marginalis, sed ipsa lectio periit. [4] Syro-hex. ܐܘ ܕܓܘܓ. [5] Codd. X, Lips., 85, 130. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii, Syro-hex., Arab. 1, 2, Arm. 1. [7] Syro-hex. ܐ. ܢܪܕܘܢ ܡܝܐ ܡܢ ܩܕܣܐ (ܡܪ̈ܓܠܐ) ܕܝܠܗ. ܘܙܪܥܐ ܕܝܠܗ ܒܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܬܪܘܡ ܡܠܟܐ ܡܢ ܓܘܓ ܡܠܟܐ ܕܝܠܗ ܀ [8] Idem: ܣ. ܢܫܩܐ ܠܟܠ ܚܕܐ ܚܕܐ ܕܫܘܚܠܦܐ. ܠܙܪܥܐ ܕܝܢ ܕܟܠ ܚܕܐ ܓܘ ܡܢ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܬܪܘܡ ܡܠܟܐ ܡܢ ܓܘܓ ܐܘ ܡܢ ܐܓܓ ܡܠܟܐ ܕܝܠܗ ܀ Nobil. e Diodoro [Theodoret. Opp. T. I, p. 252] affert: Σ. καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ Γὼγ βασιλεὺς αὐτοῦ; cetera nos pro virili parte Graeca fecimus. (Ad ἐποχετεύσει cf. Hex. ad Jerem. xviii. 14, ubi pro נוֹזְלִים Noster Symmacho vindicat ܩܢ̈ܝܐ, ὀχετοί.) Ceterum nihil moramur Procop. in Octat. p. 420: "Ejus vero loco quod dicitur, *et prodibit homo,* posuit Sym. *aquas rigantes et incrementum adjuvantes;*" quae non tam ipsa Symmachi verba quam sensum ejus repraesentare persuasum habemus. [9] Idem: ܬ. ܢܬܕܠܐ ܡܝܐ ܡܢ ܩܕܣܐ ܕܝܠܗ. ܘܡܢ ܙܪܥܐ ܕܝܠܗ ܒܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܬܪܘܡ ܡܠܟܐ ܡܢ ܓܘܓ ܡܠܟܐ ܕܝܠܗ ܀ [10] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2. [11] Syro-hex. solus: ܐܡܪܬ ※ ܕܡܝܩܪܘ ◂ ܐܝܩܪܟ. [12] Sic in marg. Codd. X, Lips. Duplex lectio, μικρὸν ἢ μέγα καλὸν ἢ π., est in Codd. 44, 58, aliis. [13] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2 (cum ※ *dic*), et sine aster. Cod. 15. [14] Euseb. in Dem. Evang. p. 421: Ἀσαφῶς δὲ κείμενον παρὰ τοῖς Οʹ τὸ, δείξω—καὶ οὐκ ἐγγίζει, σαφέστερον ὁ μὲν Ἀκ. ἐξέδωκεν, ὄψομαι—ἀλλ᾽ οὐκ ἐγγύς· ὁ δὲ Σύμ. λευκότερον, φήσας, ὁρῶ αὐτὸν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγγύς. Paulo aliter Procop. in Cat. Niceph. p. 1345: τὸ, δείξω αὐτῷ, καὶ οὐχὶ νῦν, ὁ μὲν Ἀκ. ὄψομαι, φησίν· ὁ δὲ Σύμ. ὁρῶ. Syro-hex. ad δείξω affert: ܐ. ܣ. ܐܚܙܝܘܗܝ ܘܠܐ ܗܫܐ ܀; ad μακαρίσω (sic) autem: ܐ. ܐܬܬܩܠܘܗܝ (προσκόψω αὐτὸν) ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܩܪܝܒ (ܩܪܝܒܐ) ܀, cum scholio philologico: ܐܬܬܩܠܘܗܝ ܒܬܘܩܠܬܐ (προσκόμματι) ܀ [15] Nobil., Cod. 73, et MSS. Regii apud Montef. [16] "Sic omnes MSS. Regii [et Cod. 73, cum πέσει]. Drusius [Nobil.] legerat τὸ κλίμα."—*Montef.* [17] "Sic omnes MSS. Drusius [Nobil.]: ἐρευνήσει."—*Idem.* Cod. 73: Σ. ἐξερευνήσεις. [18] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܠܡܓܒܐ ܩܝܢ ܥܕܡܐ ܠܐܝܢܐ. ܐܬܘܪ ܢܫܒܐ ܠܟ ܀ ܣ. ܘܐܢ ܢܗܘܐ ܪܥܝܐ (ܕܡܬܪܥܐ?) ܩܝܢܝܐ ܥܕܡܐ ܠܐܬܘܪ ܫܒܝܬܟ ܀ (ܬ) ܡܛܠ ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܠܚܛܘܦܐ ܥܕܡܐ ܠܐܝܢܐ ܐܬܘܪ ܢܫܒܝܟ ܀ Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxvi. 13. Ad Sym. cf. Hex. ad Jesai. vi. 13. In lectione anonyma excidisse videtur Καῒν. [19] Sic in marg. Cod. X, et fortasse Syro-hex. (cum indice ad ὁ θεός,

24. כִּתִּים. Ο΄. Κιτιαίων. Ἄλλος· ※ Χετεείν.[20]

עֵבֶר. Ο΄. Ἑβραίους. Ἄλλος· Ἔβερ.[21]

Cap. XXIV. 1. ÷ ἐστιν ◄.[22] 2. κατὰ φυλὰς ※ αὐτοῦ ◄.[23] 8. ※ ἐκ τῶν (◄) ἐχθρῶν αὐτοῦ.[24] κατατοξεύσει ÷ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ (◄).[25] 13. ποιῆσαι ÷ αὐτό ◄.[26]

Cap. XXV.

2. אֱלֹהֵיהֶן. Ο΄. τῶν εἰδώλων (Ἄλλος· τῶν θεῶν[1]) αὐτῶν.

3. וַיִּצָּמֶד. *Et copulatus est.* Ο΄. καὶ ἐτελέσθη (alia exempl. ἐτελέσθησαν[2]). Ἀ. Θ. ἐζευγίσθη (s. ἐζευγίσθησαν).[3]

4. וְהוֹקַע. *Et suspende* (in palo). Ο΄. καὶ παραδειγμάτισον (Ἀ. ἀνάπηξον. Σ. κρέμασον[4]).

5. אֶל־שֹׁפְטֵי. Ο΄. ταῖς φυλαῖς. Ἄλλος· τοῖς κριταῖς.[5]

5. הַנִּצְמָדִים. Ο΄. τὸν τετελεσμένον. Σ. τοὺς μυηθέντας.[6]

6. וַיַּקְרֵב אֶל־אֶחָיו אֶת־הַמִּדְיָנִית. Ο΄. προσήγαγε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν Μαδιανῖτιν. Ἄλλος· (καὶ) προσήγγισεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ σὺν τῇ Μαδιανίτιδι.[7]

7. רֹמַח. *Lanceam.* Ο΄. σειρομάστην. Ἀ. κοντόν. Σ. δόρυ.[8]

8. אֶל־הַקֻּבָּה. *In interiorem tentorii cameram.* Ο΄. εἰς τὴν κάμινον (Ἀ. τὸ τέγος. Σ. τὸ πορνεῖον[9]).

אֶל־קֳבָתָהּ. *Per vulvam ejus.* Ο΄. διὰ τῆς μήτρας (Ἄλλος· κοιλίας[10]) αὐτῆς.

12. אֶת־בְּרִיתִי שָׁלוֹם. Ο΄. διαθήκην εἰρήνης. Alia exempl. ※ τὴν ◄ διαθήκην μου εἰρήνης;[11] alia, τὴν διαθήκην μου διαθήκην εἰρήνης.[12]

Cap. XXV. 2. ÷ τῶν θυσιῶν αὐτῶν ◄.[13] 4. ※

---

sed absente lectione marginali); in textu autem Codd. Lips., 44, 75, alii. [20] Cod. X in marg. Cod. Lips. in textu: Χετεείν. Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 1. Ad Κιτιαίων Cod. VII in marg. manu 2da: κυπρ (sic). [21] Cod. VII in marg. manu 2da. [22] Syro-hex. [23] Idem. Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [24] Sic sine aster. Codd. 16, 57, 77, 130, 131. Syro-hex. pingit: ܡܢ ※ ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ (sic) ܗܘ̣ܢ. [25] Syro-hex. (sic) ÷ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. Grabius edidit: κατατοξεύσει ÷ ἐχθρὸν ◄, fortasse ex Arab. 1, 2. [26] Syro-hex. (qui pingit: ܠܡܥܒܕ ܠܗ̇ ܐܘ ÷ ܠܗ̇ ◄). Pronomen reprobant Arab. 1, 2.

Cap. XXV. [1] Cod. 75 in textu. [2] Sic Codd. III, X, Lips., 64. [3] Codd. X, Lips., 130: Ἀ. Θ. ἐζευγίσθησαν. Cod. 54: Ἀ. Θ. ἐζευγίσθη. Cod. 85 in marg. sine nom.: ἐζευγίσθη. Denique Cod. VII in marg. sine nom.: ἐζεύχθη. [4] Nobil., Codd. Lips., 58 (sine nom.), 85, 130, Cat. Niceph. p. 1349 (cum ἀνάπτυξον). Theodoret. Opp. T. I, p. 251: τοῦ μέντοι λαοῦ ἡμαρτηκότος, οἱ ἄρχοντες ἐκρεμάσθησαν, ὡς ὁ Σύμμαχος ἔφη, ὡς μὴ ἐξάραντες τὸ πονηρὸν ἐξ αὐτῶν. Cod. VII in marg. manu 2da: φούρκισον. [5] Cod. 130 in marg. [6] Cod. X. Cod. Lips.: Συ. τοὺς μηνυθέντας. Codd. 85 (sine nom.), 130: Σ. τοὺς ἀμυνθέντας. Montef. edidit: Ἀ. μυηθέντας, notans: "Basil. habet ἀμυηθέντας [ἀμυνθ.] mendose, ut liquet, pro Ἀ. μυηθέντας." Immo Aquila, ut sibi constaret, proculdubio posuisset τοὺς ζευγισθέντας. [7] Cod. VII ex corr. manu 2da (cum Μαδιανίτῃ). Si Aquilae versio est, fortasse reponendum σὺν τὴν Μαδιανῖτιν. [8] Nobil., Codd. 57 (cum κόντον), 73 (idem), 85 (idem), 130 (idem). Codd. X (cum κόντον), Lips.: Ἀ. κοντὸν δόρυ ῥομφαίαν. Cod. 75 in textu: σειροκοντοδορυμάστην (sic). [9] Nobil. (cum πυρίνιον), Codd. X, Lips., 57 (ut Nobil.), 73 (idem), 85 (cum τέγος sine artic.), 130 (idem). Cod. 58 in marg. sine nom.: τὸ πόρνιον. Cod. 108: Σ. εἰς τὸ πορνεῖον. Procop. in Octat. p. 423: "Καμινεῖον (sic) enim Aq. quidem *tectum*, Sym. vero *prostibulum* [rectius *lupanar*, ut Hieron.] exposuit." Scripturam πυρίνιον, quae Schleusnero in *Nov. Thes.* s. v. sonat *lupanar*, q. d. *igniarium*, ubi igne libidinis aestuant homines, merum scribarum σφάλμα esse crediderim. Quod autem in "aliquot codd." haberi affirmat Montef. πυρεῖον, in nullo nostrorum reperitur. (Ad κάμινον Cod. 54 ex corr. habet σκηνήν; Cod. VII in marg. manu 2da: εἰς τὴν τενδαν.) [10] Cod. VII in marg. manu 2da. Idem in marg. dextro lectione abrasa: διὰ τ. . . αἰδοίου. Graeco-Ven.: πρὸς τῇ κύστει ταύτης. Ceterum nescio quid humani accidit Gesenio τῷ πάνυ in *Thes. Ling. Hebr.* p. 909, qui affirmat Aquilam, Symmachum, et Onkelosum קֻבָּה h. l. ita interpretari, ut idem sit quod קֻבָּה, *thalamus.* [11] Sic Syro-hex. Cod. V, teste Sabaterio: ※ τὴν: διαθ. εἰρήνης μου. (Montef. ex eodem exscripsit: ※ διαθ. εἰρ. μου; Holmesii autem amanuensis: ÷ τὴν: διαθ. εἰρ. μου.) [12] Sic Comp., Codd. III, X, Lips., 15, 16, alii. [13] Cod. V pingit: τῶν θυσιῶν ÷ αὐτῶν:; Syro-hex. ܡܢ ÷ ܕܒܚܝ̈ܗܘܢ ◄; minus probabiliter uterque. Tria verba desunt in Cod. 58.

τῷ ◄ κυρίῳ.[14] 7. χειρὶ ※ αὐτοῦ ◄.[15] 11. ἐν τῷ ζηλῶσαι ※ αὐτόν ◄.[16] 15. ÷'Ομμώθ ◄.[17] 17. ÷λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγων ◄.[18] 18. δολιότητι ※ αὐτῶν ◄.[19]

CAP. XXVI.

1. בֶּן־אַהֲרֹן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. υἱὸν Ἀαρών.[1]

2. אֶת־רֹאשׁ. Ο΄. τὴν ἀρχήν. Ἄλλος· τὸν ἀριθμόν.[2]

3. אֹתָם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. αὐτοῖς; alia, μετ' αὐτῶν.[3]

בְּעַרְבֹת. *In locis campestribus.* Ο΄. ἐν ἀραβώθ. Ἀ. ἐν τῇ ὁμαλότητι. Σ. ἐν τῇ πεδιάδι (s. τῷ πεδίῳ).[4]

4. מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה. Ο΄. ∽ ἀριθμήσατε αὐτοὺς ◄ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς.[5]

הַיֹּצְאִים. Ο΄. οἱ ἐξελθόντες (Ἄλλος· ἐκπορευόμενοι[6]).

9. הוּא־דָתָן וַאֲבִירָם. Ο΄. οὗτοι ※ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών ◄.[7]

בְּהַצֹּתָם עַל־יְהוָֹה. Ο΄. ἐν τῇ ἐπισυστάσει κυρίου. Alia exempl. ἐν τῇ ἐπισυστάσει αὐτῶν κατὰ κυρίου.[8]

10. וּמָאתַיִם אִישׁ. Ο΄. καὶ διακοσίους ※ ἄνδρας ◄.[9]

19 (Gr. 15). וְאוֹנָן. Ο΄. καὶ Αὐνάν. Alia exempl. add. καὶ Σηλὼμ, καὶ Φαρὲς, καὶ Ζαρά.[10]

22 (18). לִפְקֻדֵיהֶם. Ο΄. κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν (Ἄλλος· ἐπισκοπὴν[11]) αὐτῶν.

35 (39). לְמִשְׁפְּחֹתָם. Ο΄. Vacat. ※ κατὰ δήμους αὐτῶν ◄.[12]

לְבֶכֶר מִשְׁפַּחַת הַבַּכְרִי. Ο΄. Vacat. ※ τῷ Βεχὲρ (s. Βαχὰρ), δῆμος ὁ Βεχὲρ (s. Βαχάρ) ◄.[13]

37 (41). מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־אֶפְרַיִם. Ο΄. δῆμοι (alia exempl. add. υἱῶν[14]) Ἐφραΐμ.

אֵלֶּה בְנֵי־יוֹסֵף. Ο΄. οὗτοι δῆμοι υἱῶν Ἰωσήφ. Alia exempl. οὗτοι υἱοὶ Ἰωσήφ.[15]

39 (43). לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי. Ο΄. Vacat. ※ τῷ Οὐφὰμ, δῆμος ὁ Οὐφαμί ◄.[16]

40 (44). מִשְׁפַּחַת הָאַרְדִּי. Ο΄. ※ τῷ Ἀδὰρ, δῆμος ὁ Ἀδαρί ◄.[17]

45 (29). לִבְנֵי בְרִיעָה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ υἱοὶ Βαριά ◄.[18]

47 (31). וַחֲמִשִּׁים. Ο΄. καὶ τεσσαράκοντα. Ἄλλος· καὶ πεντήκοντα.[19]

---

[14] Cod. V. Sic sine aster. Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 15, 16, alii. Mox v. 5 Holmes. e Cod. V exscripsit: ⁓ τῷ Βεελφεγὼρ, silente Montef. [15] Cod. V. Sic sine aster. Codd. 16, 32, 52, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1, Syro-hex. [16] Cod. V (qui male pingit ⁓ αὐτόν). Sic sine aster. Cod. XI. Syro-hex. ܨܒܐ ܠܗ. [17] Syro-hex. (cum ◄ ܠܐܘܡܘܬ ÷), Cod. V (cum ÷ Ζομμὸς (Σομμὸς?) teste Holmesii amanuensi, pro quo Montef. exscripsit Ἰσομμὼθ sine obelo), Arab. 1, 2. [18] Cod. V (teste Montef.), Arab. 1, 2. Syro-hex. absurde pingit: ܡܠܠ ܥܡ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ | ÷ ܐܡܪ ◄. [19] Cod. V, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 15, 58, Arab. 1, 2.

CAP. XXVI. [1] Sic Codd. V, 58, Arab. 1, 2, Syro-hex. [2] Cod. 130 in marg. [3] Prior lectio est in Codd. X, Lips., 15, 16, 18, aliis, Vet. Lat.; posterior in Comp., Ald., Codd. III, VII, X (in marg.), XI, Lips., 29, 53, aliis, Syro-hex. [4] Syro-hex. ◆ ܒܫܦܝܘܬܐ .ܐ ◆ ܒܦܩܥܬܐ .ܣ. Cod. 130 in marg. sine nom.: πεδίῳ. [5] Sic Syro-hex. (qui pingit: ∽ ܡܢܘ ◄ ܐܢܘܢ), et sine obelo Arab. 1, 2, invitis libris Graecis. [6] Sic in marg. Codd. 85, 130. [7] Sic sine aster. Syro-hex. Grabius ex Arab. 1 edidit: ※ καὶ Δ. καὶ Ἀβ. ◄ οὗτοι (cum καὶ Δ. καὶ Ἀβ. in char. min.). [8] Sic Codd. 15, 18, 58, 128, Syro-hex. [9] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ÷ καὶ διακοσίους ◄ ἄνδρας), et sine aster. Codd. VII, XI, 15, 58. [10] Sic Ald., Codd. III (cum Σηλὼν), VII (sine καὶ 1mo), X, XI (ut VII), Lips., 15 (ut III), 18, alii, Arab. 1, 2 (cum *Selan*), Arm. 1, Syro-hex. (sine καὶ 2do). [11] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Comp., Codd. II, VII, 29, 53, alii. [12] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Codd. 15, 58. [13] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ τῷ B. δῆμος ◄ ὁ B.), Arab. 1, 2, et sine aster. Comp. (cum ὁ Βεχερὶ), 18 (cum Βαχὰρ et Βαχαρὶ), 57 (cum Βαχὰρ et Βαχαραεὶ), alii. [14] Sic Cod. 58, Syro-hex. [15] Sic Syro-hex., Arab. 1, 2. [16] Sic Arab. 1 (cum Ὀφὰμ bis), et sine aster. Comp. (cum Ὀφὰμ et Ὀφαμὶ), Cod. 58, Arab. 2 (cum Ὀφὰμ bis), et Syro-hex. (cum ܣܘܦܡ bis). [17] Sic cum aster. Arab. 1, 2. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. III, 54, 57, aliis, Arm. 1. Codd. X, Lips. om. τῷ Ἀδάρ. [18] Sic Arab. 1, 2. [19] Sic in textu Comp., Codd. 58, 128, Arab. 1, 2.

50. לְמִשְׁפְּחֹתָם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. κατὰ δήμους αὐτῶν.[20]

וְאַרְבַּע מֵאוֹת. Ο΄. καὶ τριακόσιοι. Ἄλλος· καὶ τετρακόσιοι.[21]

57. וְאֵלֶּה פְקוּדֵי הַלֵּוִי. Ο΄. καὶ υἱοὶ Λευί. Alia exempl. καὶ οἱ ※ ἐπεσκεμμένοι ◂ υἱοὶ Λευί.[22]

58. מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי. Ο΄. Vacat. ※ δῆμος ὁ Μοολί ◂.[23]

60. וַיִּוָּלֵד. Ο΄. καὶ ἐγενήθησαν (alia exempl. ἐτέχθησαν[24]).

62. בְּתוֹךְ בְּנֵי (in priore loco). Ο΄. ἐν μέσῳ υἱῶν. Alia exempl. ἐν τοῖς υἱοῖς.[25]

Cap. XXVI. 4. ÷ σὺ ◂ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου.[26] 9. οὗτοί ÷ εἰσιν ◂.[27] 10. συναγωγῆς ÷ αὐτοῦ ◂.[28] 14. ÷ ἐκ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν ◂.[29] 54. πλεονάσεις τὴν κληρονομίαν (※) αὐτῶν (◂).[30] 61. ÷ ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ ◂.[31] 64. Ἀαρὼν ※ τοῦ ἱερέως ◂.[32]

CAP. XXVII.

1. בֶּן־מְנַשֶּׁה. Ο΄. Vacat. ※ υἱοῦ Μανασσῆ ◂.[1]

3. כִּי־בְחֶטְאוֹ מֵת. Ο΄. ὅτι (alia exempl. ὅτι οὐ[2]) δι' ἁμαρτίαν αὐτοῦ ἀπέθανε.

8. וּבֵן אֵין לוֹ. Ο΄. καὶ υἱὸς μὴ ᾖ αὐτῷ. Ἄλλος· καὶ υἱοὺς μὴ ἔχῃ.[3]

אֶת־נַחֲלָתוֹ. Ο΄. τὴν κληρονομίαν (Ἄλλος· τὸν κλῆρον[4]) αὐτοῦ.

12. אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה. *In montem Abarim istum.* Ο΄. εἰς τὸ ὄρος τὸ ἐν τῷ πέραν [τοῦ Ἰορδάνου], τοῦτο [τὸ] ÷ ὄρος Ναβαῦ ◂.[5] Ἄλλος· (εἰς τὸ ὄρος) τῶν Ἑβραίων τοῦτο.[6]

14. בִּמְרִיבַת. Ο΄. ἐν τῷ ἀντιπίπτειν (Ἄλλος· ἀντειπεῖν[7]).

18. אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ. Ο΄. ὃς ἔχει πνεῦμα (alia exempl. add. θεοῦ[8]) ἐν ἑαυτῷ.

19. וְצִוִּיתָה אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἐντελῇ (alia exempl. ἔντειλαι[9]) ÷ περὶ (◂) αὐτοῦ.[10]

21. בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים. Ο΄. τὴν κρίσιν τῶν δήλων (Οἱ λοιποί· τῶν φωτισμῶν[11]).

Cap. XXVII. 12. ÷ ἐν κατασχέσει ◂.[12] 13. ÷ ἐν Ὢρ τῷ ὄρει ◂.[13] 14. ÷ οὐχ ἡγιάσατέ με (◂).[14] 15. πρὸς κύριον ※ λέγων ◂.[15] 16. ÷ ταύτης ◂.[16] 18. ÷ λέγων ◂.[17] 21. καὶ ※ πάντες ◂ οἱ υἱοί.[18]

---

[20] Sic Cod. 58, Arab. 1, 2. [21] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Comp., Ald., Cod. 59, Arab. 1, 2. [22] Sic sine aster. Cod. 58. Arab. 1, 2, teste Holmesio: καὶ υἱοὶ Λευὶ ※ ἐπεσκεμμένοι ◂. Codd. 18, 128: καὶ οὗτοι ἐπεσκεμμένοι υἱοὶ Λευί. Denique Codd. 85 (praem. *), 130, in marg.: ἐπεσκεμμένων. [23] Sic sine aster. Comp. (cum καὶ δ. ὁ Μολὶ), 15 (cum ὁ ὁμολεὶ), 18 (cum καὶ δ. ὁ ὁμολεὶ), 58 (cum Μοολὺ), 128 (ut 15). Arab. 1, 2: ※ *populus Mouli.* [24] Sic Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 15, 16, alii (inter quos 130, cum ἐγενήθησαν in marg.), Arm. 1. [25] Sic Ald., Codd. III, X, Lips., 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν in marg.). [26] Arab. 1, 2, Arm. 1. Sic sine obelo Codd. II, 58, 71, 75. Syro-hex. praepostere pingit: σὺ καὶ οἱ υἱοὶ ÷ Ἰσραὴλ—Αἰγύπτου ◂. [27] Syro-hex. Juxta Hebraeum pingendum videtur: ÷ οὗτοί εἰσιν ◂. [28] Idem. [29] Arab. 1, 2: ÷ *et effecit numerus eorum* ◂. In Syro-hex. locus pessime habitus est. [30] Sic sine aster. Arab. 1, 2. [31] Arab. 1, 2. [32] Arab. 1. Sic sine aster. Arab. 2.

CAP. XXVII. [1] Sic Arab. 1, 2. [2] Sic Codd. XI, 19, 44, alii. Codd. X, Lips., in marg.: Τινὲς νομίζοντες ἐναντίωσιν ἐνεῖναι τῷ σκοπῷ τοῦ ῥητοῦ, προστιθέασι τὴν ἄρνησιν, ὅτι οὐ δι' ἁμαρτίαν αὐτοῦ ἀπέθανεν, νοθεύοντες τὴν ἀληθῆ γραφὴν κ.τ.ἑ. [3] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 18 (cum υἱὸν), 53, 56, 128 (ut 18). [4] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Ald., Codd. VII, 18, 29, 53, 83, 128. [5] Obelus est in Arab. 1, 2. (Verba τοῦ Ἰορδάνου desunt in Ald., Codd. II, III, VII, X, XI, Lips., 15, 16, 18, aliis, Vet. Lat. Deinde articulum reprobant Comp., Codd. II (teste Holmes.), III, X, Lips., 16, 18, alii.) [6] Cod. 130 in marg. (ad Ναβαῦ): τῷ Ἑβραίῳ τοῦτο. Versio Sam.: לטור עבראי הדן. Cf. ad Cap. xxi. 11. [7] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 29, 54, 74, alii. [8] Sic Codd. VII (in marg. char. unciali), X, XI, Lips., 44, 54, alii, Arab. 1, 2, Vet. Lat., Origen. Hom. XXII in Num. (Opp. T. II, p. 356). [9] Sic Ald., Codd. III, X, 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἐντελῇ in marg.). [10] Sic (sine metobelo) Arab. 1, 2. [11] Schol. apud Nobil. et Cat. Niceph. p. 1366: τὸ τῶν δήλων οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ φωτισμοὺς (φωτισμὸν Niceph.) ἐκδεδώκασιν. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 30. [12] Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58. [13] Iidem. [14] Iidem, nullo metobelo. [15] Iidem. [16] Iidem. [17] Iidem. Deest in Cod. 58. [18] Iidem. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 44, 54, alii.

Cap. XXVIII.

1. וַיְדַבֵּר. Ο΄. (※) καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· οἱ ὀφθαλμοί σου ἴδοσαν ὅσα ἐποίησεν τοῖς δυσὶ βασιλεῦσιν· οὕτως ποιήσει κύριος πάσαις ταῖς βασιλείαις, εἰς ἃς σὺ παρελεύσῃ ἐκεῖ· οὐ φοβηθήσῃ· κύριος ὁ θεός σου αὐτὸς πολεμήσει αὐτοὺς μεθ' ὑμῶν (↙).[1] καὶ ἐλάλησε.

2. בְּמוֹעֲדוֹ. *In tempore constituto ejus.* Ο΄. ἐν ταῖς ἑορταῖς (Ἄλλος· τοῖς καιροῖς[2]) μου.

5. בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין. Ο΄. ἐν ἐλαίῳ (※) κεκομμένῳ (↙)[3] ἐν τετάρτῳ τοῦ ἴν.

6. לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה. Ο΄. εἰς ὀσμὴν εὐωδίας ※ κάρπωμα ↙.[4]

7. הַהִין. Ο΄. τοῦ ἴν (s. εἶν). Alia exempl. add. οἴνου.[5]

8. כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר. Ο΄. κατὰ τὴν θυσίαν αὐτοῦ (※) τὴν πρωϊνὴν (↙).[6]

תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה. Ο΄. ποιήσετε (※) κάρπωμα (↙).[7]

12. סֹלֶת מִנְחָה. Ο΄. σεμιδάλεως ※ θυσίαν ↙.[8]

סֹלֶת מִנְחָה. Ο΄. σεμιδάλεως ※ θυσίαν ↙.[9]

13. סֹלֶת מִנְחָה. Ο΄. σεμιδάλεως (※) θυσίαν (↙).[10]

עֹלָה. Ο΄. θυσίαν. Alia exempl. ※ ὁλοκαύτωμα ↙ θυσίαν.[11]

16. פֶּסַח לַיהוָֹה. Ο΄. πάσχα κυρίῳ. Ἄλλος· κλητὴ κυρίῳ.[12]

23. הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה. Ο΄. ἐνδελεχισμοῦ. ταῦτα. Alia exempl. ἐνδελεχισμοῦ ※ ποιήσετε ↙ ταῦτα.[13]

26. מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָֹה. Ο΄. θυσίαν νέαν ※ κυρίῳ ↙.[14]

28. וּמִנְחָתָם. Ο΄. ἡ θυσία (Ἄλλος· εἰς θυσίαν[15]) αὐτῶν.

31. מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד. Ο΄. πλὴν τοῦ ὁλοκαυτώματος τοῦ διαπαντός. Alia exempl. πλὴν τοῦ ὁλοκαυτώματος τῆς νουμηνίας, καὶ ἡ θυσία αὐτῶν, καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα τὸ διαπαντός.[16]

Cap. XXVIII. 2. ÷ λέγων ↙.[17] 5. καὶ ÷ ποιήσεις ↙.[18] 9. ÷ προσάξετε ↙.[19] καὶ σπονδὴν (※) αὐτοῦ (↙).[20] 10. ἐν τοῖς σαββάτοις (※) αὐτοῦ (↙).[21] 14. τὸ ἥμισυ τοῦ ἴν ÷ οἴνου ↙.[22] τῷ μόσχῳ ÷ τῷ ἑνί ↙.[23] τῷ κριῷ (÷) τῷ ἑνί (↙).[24] τῷ ἀμνῷ ÷ τῷ ἑνί ↙.[25] 18. ἔσται ÷ ὑμῖν ↙.[26] 20. τῷ μόσχῳ ÷ τῷ ἑνί ↙.[27] τῷ κριῷ (÷) τῷ ἑνί (↙).[28] 22. ÷ ἐξ αἰγῶν ↙.[29] 25. ÷ ἐν αὐτῇ ↙.[30] 27. (÷) ἀμώμους (↙).[31] 30. ÷ περὶ ἁμαρτίας ↙.[32] 31. ÷ μοι ↙.[33]

Cap. XXVIII. [1] Sic in marg. sine aster. Codd. 85 (cum ὅτι κύριος pro κύριος, si amanuensi Holmesii fides habenda est, repugnantibus Montef. et altero cod.), 130 (cum vitiis scripturae καὶ εἶπον, et παρελεύσῃ· οὐ φοβηθήσητε), cum scholio: καὶ ταῦτα κεῖται ἐν τῷ Δευτερονομίῳ (Cap. iii. 21, 22). Haec leguntur in textu Hebraeo-Samaritano in fine Cap. praecedentis, quae res Montefalconio fraudi fuit. [2] Cod. X in marg. Cod. Lips. in textu: ἐν τοῖς κ. μου ταῖς ἑ. μου. [3] Deficientibus Cod. IV et Syro-hex., vocem κεκομμένῳ sub asterisco assumpsimus ex loco parallelo Exod. xxix. 40. [4] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Cod. 58. [5] Sic Codd. X (cum οἴνου in marg.), 44, 74, 76, 85 (ut X), alii, Arab. 1, 2. [6] Sic in char. min. sub aster. conjecturali Grabius. [7] Sic sine aster. Cod. 58. [8] Arab. 1, 2: *similaginis* ※ *sacrificium* ↙. [9] Iidem. Codd. X, Lips., 58: σεμ. εἰς θυσίαν. [10] Sic sine aster. (cum θυσίαν σεμ.) Arab. 1, 2. Comp., Codd. 19, 58, 108, 118: σεμ. εἰς θυσίαν. [11] Pro θυσίαν, ut videtur, Holmes. ex Arab. 1, 2 allegat ※ *holocaustum*. Cod. 58: εἰς ὁλοκαύτωμα θυσίαν. [12] Cod. 130 in marg. Lectio κλητὴ pertinet, ni fallor, ad ἐπίκλητος (v. 18). Cf. ad Cap. xxix. 12. [13] Sic sine aster. Ald., Codd. 18, 58, 128. Arab. 1, 2: ※ *et facietis haec*. [14] Sic Arab. 1, 2. Vox κυρίῳ deest in Cod. 58. [15] Sic in marg. Codd. 85, 130. [16] Sic Ald., Codd. X, Lips., 15, 18, 55, 58 (cum νεομηνίας, et in fine καὶ τοῦ ὁλ. τοῦ δ.), 64, 83, 128, invito Vet. Lat. [17] Arab. 1, 2. [18] Iidem (cum καὶ ÷ ποιήσετε). [19] Arab. 1, 2: ÷ *et afferetis*. [20] Sic sine aster. Comp., Codd. 58, 85 (in marg.). [21] Sic sine aster. Codd. 58, 130 (in marg.), Arab. 1, 2. [22] Arab. 1, 2. Vox οἴνου deest in Hebraeo et libris Graecis, sed habetur in textu Hebraeo-Sam. [23] Arab. 1, 2. [24] Obelus est in textu Grabiano, invitis, ut videtur, Arab. 1, 2. [25] Arab. 1, 2. [26] Pronomen deest in Cod. 58. Arab. 1, 2, teste Holmesio: *vobis* ÷ *dies*. [27] Arab. 1, 2. [28] Obelum e textu Grabiano assumpsimus. [29] Arab. 1, 2. [30] Iidem. [31] Vox deest in Hebraeo et Cod. 58. [32] Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58. [33] Iidem.

Cap. XXIX.

1. יוֹם תְּרוּעָה. *Dies clangoris.* Ο΄. ἡμέρα σημασίας. Τὸ Σαμαρειτικόν· ἡμέρα ἀκουστή.[1]

6. כְּמִשְׁפָּטָם. Ο΄. κατὰ τὴν σύγκρισιν (Ἄλλος· κρίσιν[2]) αὐτῶν.

אִשֶּׁה לַיהוָה. Ο΄. (※) κάρπωμα (◀) κυρίῳ.[3]

8. וְהִקְרַבְתֶּם. Ο΄. καὶ προσοίσετε (Ἄλλος· προσάξετε[4]).

עֹלָה. Ο΄. ὁλοκαυτώματα (s. ὁλοκαύτωμα). Ἄλλος· ὁλοκάρπωμα.[5]

12. מִקְרָא. Ο΄. ἐπίκλητος. Ἄλλος· κλητή.[6]

17. פָּרִים בְּנֵי־בָקָר. Ο΄. μόσχους ※ ἐκ βοῶν ◀.[7]

35. עֲצֶרֶת. *Concio populi* (s. *Clausula festi*). Ο΄. ἐξόδιον. Τὸ Σαμαρειτικόν· τελείωσις ἐπισχέσεως.[8]

39. לְבַד מִנִּדְרֵיכֶם. Ο΄. ※ πλὴν τῶν εὐχῶν ὑμῶν ◀.[9] Ἄλλος· ταγμάτων.[10]

Cap. XXIX. 3. ÷ τῷ ἑνί ◀.[11] ÷ τῷ ἑνί ◀.[12] 6. ÷ καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν ◀.[13] 9. τῷ μόσχῳ ÷ τῷ ἑνί ◀.[14] 11. ÷ ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν ◀.[15] ÷ κατὰ τὴν σύγκρισιν—κυρίῳ ◀.[16] 12. τοῦ ἑβδόμου ÷ τούτου ◀.[17] ἑορτάσετε ÷ αὐτὴν ◀.[18] 13. ※ τῷ ◀ κυρίῳ.[19] ÷ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ ◀.[20] 18, 21, 24, 27, 30, 33, 37. σύγκρισιν ÷ αὐτῶν ◀.[21] 21. ÷ καὶ ◀ τοῖς κριοῖς.[22] 22, 28, 31. ÷ ἐξ αἰγῶν ◀.[23] 34, 38. ÷ ἐξ αἰγῶν ◀.[24] 35. ÷ ἐν αὐτῇ ◀.[25]

Cap. XXX.

3. כִּי־יִדֹּר נֶדֶר. Ο΄. ὃς ἂν εὔξηται εὐχήν (Ἄλλοι· τάξηται τάγμα, συντάξηται ἄσκησιν[1]).

לֹא יַחֵל. *Non irritum faciet.* Ο΄. οὐ βεβηλώσει. Ἄλλος· οὐ διαλύσει.[2]

6. אָבִיהָ אֹתָהּ (bis). Ο΄. ὁ πατὴρ αὐτῆς ※ αὐτῇ ◀.[3]

9. וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ וְהֵפֵר אֶת־נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ. Ο΄. ἐὰν δὲ ἀνανεύων ἀνανεύσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ᾗ ἐὰν ἡμέρᾳ ἀκούσῃ, πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς, καὶ οἱ ὁρισμοὶ αὐτῆς, οὓς ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, οὐ μενοῦσιν, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἀνένευσεν ἀπ' αὐτῆς (alia exempl. ἐπ' αὐτῆς[4]), καὶ κύριος καθαριεῖ αὐτήν. Alia exempl. ἐὰν δὲ ÷ ἀνανεύων ἀνανεύσῃ ◀ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀκούσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἀνανεύσῃ αὐτῇ, ÷ πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς, καὶ οἱ ὁρισμοὶ αὐτῆς (◀), ※ καὶ διασκεδάσῃ τὴν εὐχὴν αὐτῆς τὴν ἐπ' αὐτῆς, ἢ τὴν διαστολὴν τῶν χειλέων αὐτῆς ◀, ὅσα ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς. ÷ οὐ μενοῦσιν, ὅτι ἀνὴρ ἀνένευσεν ἐπ' αὐτῆς ◀, καὶ κύριος καθαριεῖ αὐτήν.[5]

Cap. XXIX. [1] Apolinarius in Cat. Niceph. p. 1371. Sic (cum ἡμέραν ἀκουστήν) Nobil. et "omnes MSS. Regii." In versione Sam. legitur יומה אשמעה. [2] Cod. 130 in marg. [3] Sic sine aster. Codd. 15, 58. [4] Sic in marg. Codd. 58, 130; in textu autem Ald., Codd. VII, 18, 19 (cum προσάξατε), 29, alii. [5] Sic in marg. Codd. 85, 130. [6] Cod. 130 in marg. [7] Sic Cod. V, Arab. 1, 2 (sub ÷), et sine aster. Comp., Codd. 15, 19, 32, 58, 108, 118. [8] S. Cyril. in "Regiis MSS.," Nobil., Cat. Niceph. p. 1375, et in marg. sine nom. Cod. 130. Versio Sam. tantummodo habet עצמאה, *detentio*. Huc alludere videtur Procop. in Cat. Niceph. p. 1373: Καὶ οὕτως ὑφειμένως μόσχον ἕνα περὶ [Cod. Aug. μέχρι] τῆς ὀγδόης, ἣν ἐπίσχεσιν ὀνομάζει, μὴ ἔχουσαν ἐξόδιον, ἀλλὰ παντελῆ, σημεῖον τῆς τελείας καὶ μονίμου μελλούσης ἱδρύσεως παρὰ θεῷ. Cf. Hex. ad Lev. xxiii. 36. Deut. xvi. 8. [9] Sic Cod. IV. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. VII (qui habet in marg. manu 2da), 29, 53, Arm. 1. [10] Sic (ad εὐχῶν) Cod. 130 in marg. Cf. ad Cap. xxx. 3. [11] Arab. 1, 2. [12] Arab. 1. [13] Arab. 1, 2. [14] Iidem. [15] Iidem. Desunt in Codd. 28, 85 (qui habet in marg.). [16] Iidem. [17] Iidem. Pronomen deest in Cod. 32. [18] Cod. V, teste Holmesio. Pronomen deest in Codd. III, XI, 58, 106. [19] Idem, teste Montef. (non, ut Holmes., ※ τῷ κυρίῳ :). Sic sine aster. Cod. 58. [20] Cod. V, Arab. 1, 2 (sub ÷). [21] Cod. V. In v. 33 obelus casu abest. [22] Idem. [23] Idem, et (ad v. 31) Arab. 1, 2. In v. 28 obelum ex Grabio assumpsimus. [24] Cod. IV, Arab. 1, 2. Ad v. 34 obelus a correctore Cod. IV appictus est. [25] Iidem.

Cap. XXX. [1] Cod. 130 in marg. Glossae esse videntur, quarum posterior nescio an ad verba, ὁρίσηται ὁρισμῷ περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, pertineat. [2] Idem. Cf. Hex. ad Jesai. li. 9. [3] Sic Cod. IV (bis), et in priore loco sine aster. Cod. XI. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, Lips., 15, 18, alii, invito Vet. Lat. [5] Sic Cod. IV, quocum conferri potest Cod. 58, cujus integra lectio, ab

10. כֹּל אֲשֶׁר. Ο΄. ※ πάντα ◄ ὅσα.[6]

11. אוֹ־אָסְרָה אִסָּר. *Vel ligaverit obligationem.* Ο΄. ἢ ὁ ὁρισμός. Alia exempl. ἢ ※ ὃν ὡρίσατο ◄ ὁρισμόν.[7]

13. וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם אִישָׁהּ. *Si autem improbando improbaverit ea* (vota) *vir ejus.* Ο΄. ἐὰν δὲ περιελὼν (alia exempl. περιαιρῶν[8]) περιέλῃ ※ αὐτὰ ◄[9] ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Ἀ. (καὶ) ἐὰν ἀκυρῶν ἀκυρώσῃ αὐτὰς ἀνὴρ αὐτῆς.[10]

14. יְקִימֶנּוּ. Ο΄. στήσει αὐτῇ (alia exempl. αὐτήν[11]).

15. לָהּ אִישָׁהּ. Ο΄. αὐτῇ ※ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ◄.[12]

Cap. XXX. 3. ἄνθρωπος ÷ ἄνθρωπος ◄.[13] 5. παρασιωπήσῃ ※ αὐτῆς ◄.[14] 6. ⁓ ἀνανεύων ◄.[15] 8. ÷ καὶ οὕτως ◄.[16] 12. ὁρισμοὶ ÷ αὐτῆς ◄.[17] ÷ κατ' αὐτῆς ◄.[18] 13. οὐ μενεῖ ÷ αὐτῇ ◄.[19] περιεῖλεν ※ αὐτά ◄.[20] 15. καὶ στήσει ⁓ αὐτῇ ◄.[21] καὶ ※ πάντας ◄ τοὺς ὁρισμούς.[22] 17. θυγατρὸς ※ αὐτοῦ ◄.[23] νεότητι ※ αὐτῆς ◄.[24]

CAP. XXXI.

2. אַחַר. Ο΄. καὶ ἔσχατον (Ἄλλος· ὕστερον[1]).

3. לַצָּבָא וְיִהְיוּ עַל־מִדְיָן. *In militiam, et sint contra Midianitas.* Ο΄. καὶ παρατάξασθε (alia exempl. παρατάξασθαι[2]) ἔναντι κυρίου ἐπὶ Μαδιάν. Ἀ. Θ. ἵνα δύνωνται, καὶ ἔσονται ἐπὶ Μαδιάν.[3]

6. הַכֹּהֵן לַצָּבָא. Ο΄. τοῦ ἱερέως ※ εἰς παράταξιν ◄.[4]

8. בֶּחָרֶב. Ο΄. ἐν ῥομφαίᾳ. Σ. στόματι . .[5]

9. וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ ἐπρονόμευσαν ※ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ◄.[6]

בָּזָזוּ. Ο΄. ἐπρονόμευσαν. Ἄλλος· διήρπασαν.[7]

12. וְאֶת־הַשָּׁלָל. Ο΄. καὶ τὴν προνομήν. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ τὰ) λάφυρα.[8]

אֶל־עַרְבֹת מוֹאָב. Ο΄. εἰς ἀραβὼθ Μωάβ. Ἀ. πρὸς ὁμαλὰ Μωάβ. Σ. εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Μωάβ.[9]

16. עַל־דְּבַר־פְּעוֹר. *Propter Peor.* Ο΄. ἕνεκεν Φογώρ. Τὸ Σαμαρειτικόν· διὰ λόγου Φογώρ.[10]

17. בַּטָּף. *In parvulis.* Ο΄. ἐν ÷ πάσῃ ◄ τῇ ἀπαρτίᾳ.[11] Ἀ. Σ. ἐν τοῖς νηπίοις. Θ. ἐν τῷ ὄχλῳ.[12]

אִישׁ לְמִשְׁכַּב. Ο΄. (※) ἄνδρα εἰς (◄) κοίτην.[13]

Holmesio male descripta, haec est: ἐὰν δὲ ἀνανεύσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀκούσῃ, καὶ διασκεδάσει (sic) τὴν εὐχὴν αὐτῆς τὴν ἐπ' αὐτῆς, ὅσα ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ κύριος καθ. αὐτήν. [6] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Cod. 58. [7] Sic Cod. IV (qui pingit: ※ ἢ ὃν ὡρ. ὁρισμὸν :), et sine aster. Cod. 58, Arm. 1. [8] Sic Ald., Codd. VII, 18, 56, 59, 64, 128, 130 (in marg.). [9] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Ald., Codd. 15, 64. [10] Codd. 85, 130, qui minus probabiliter ad v. 9, ἐὰν δὲ ἀνανεύων (יָנִיא) κ. τ. ἑ., lectionem referunt. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 10. [11] Sic Codd. 16, 19, alii (inter quos 130 in marg.). [12] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 15, 44, alii. [13] Cod. IV. Alterutrum reprobant Codd. 44, 83, 106, 136. [14] Idem (qui deinde om. ὁ πατήρ, s. ὁ πατὴρ αὐτῆς). Pronomen deest in Cod. 58. [15] Idem. Deest in Cod. 74, Arab. 1, 2, Arm. 1. [16] Cod. IV, Arab. 1, 2. [17] Cod. IV. Pronomen deest in Ald., Codd. III, VII, Lips., 16, 18, aliis. [18] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Codd. 55, 58. [19] Cod. IV, qui male pingit: ÷ οὐ μενεῖ αὐτῇ :. [20] Idem, notis a correctore additis. Sic sine aster. Arab. 1, 2. [21] Idem (cum ⁓ αὐτῇ corr. ex ※ αὐτῇ). [22] Idem. Sic sine aster. Cod. 15, Arab. 1, 2. [23] Idem. Sic sine aster. Codd. 15, 54, 75, Arab. 1, 2. [24] Idem. Sic sine aster. Codd. 58, 82, Arab. 1, 2.

CAP. XXXI. [1] Sic in textu Codd. XI, 44, 74, alii. [2] Sic (sine καὶ) Codd. II, IV, 19, 71, 82, 118, Arm. 1. Vet. Lat.: *committere pugnam.* [3] Cod. 108 in marg. (cum ἔσωνται, pro quo Holmesius infeliciter tentat αἴσσωνται). Ad ἔναντι κυρίου Cod. 130 in marg. sine nom.: ἔσονται ἐπὶ Μαδιάμ; et ad ἀποδοῦναι—τῇ Μαδιάν: ἵνα δύνονται ἐπὶ Μαδιάμ. [4] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. XI, 58. [5] Cod. 130 (non, ut Holmes., 108) in marg. [6] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Cod. 58. [7] Cod. 130 in marg., cum indice ad prius ἐπρονόμευσαν minus probabiliter appicto. [8] Idem. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 27. Jesai. xxxiii. 23. liii. 12. Cod. 108 ad τὰ σκῦλα affert: Ἀ. Σ. τὰ λάφυρα. [9] Euseb. in Onomastico, p. 46. Ad ἀραβὼθ Cod. 130 in marg.: παιδίον (πεδίον). [10] Ἀνεπίγραφος (non, ut Nobil., *Anesperus*) in Cat. Niceph. p. 1383: Τὸ δὲ Σαμ. σαφέστερόν φησι, λέγον· διὰ λόγου Φογώρ. [11] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2 (cum ⁓ ἐν πάσῃ). Vox deest in Cod. 58. [12] Cod. 108. Cod. 128 in marg. sine nom.: ἐν τῷ ὄχλῳ. [13] Sic sine aster. Codd. IV, 53, 56. Arab. 2 male pingit: ※ *concubitum.*

18. וְכֹל הַטַּף. Ο΄. καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν. Τὸ Σαμαρειτικόν· πᾶν νήπιον. (Ἀ.) νήπια. Σ. Θ. ὄχλον.[14]

לֹא־יָדְעוּ. Ο΄. οὐκ οἶδε (alia exempl. ἔγνω[15]).

19. כֹּל הֹרֵג נֶפֶשׁ. Ο΄. πᾶς ὁ ἀνελὼν ※ ψυχήν ◂.[16]

20. בֶּגֶד. Ο΄. περίβλημα. Ἄλλος· ἱμάτιον.[17]

תִּתְחַטָּאוּ. Ο΄. ἀφαγνιεῖτε. (※) καὶ εἶπεν Μωυσῆς πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα· εἶπον πρὸς τοὺς ἄνδρας τῆς δυνάμεως τοὺς ἐρχομένους ἐκ τοῦ πολέμου· τοῦτο τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου, ὃ συνέταξεν κύριος· πλὴν τοῦ χρυσίου, καὶ τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοῦ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ κασσιτέρου, καὶ μολίβου, πᾶν πρᾶγμα ὃ διελεύσεται ἐν πυρὶ, διάξετε ἐν πυρὶ, καὶ καθαρισθήσεται· ἀλλ' ἢ τῷ ὕδατι τοῦ ἁγνισμοῦ ἁγνισθήσεται· καὶ πάντα ὅσα ἂν μὴ διαπορεύηται διὰ πυρὸς διελεύσεται δι' ὕδατος. καὶ πλυνεῖτε τὰ ἱμάτια ὑμῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ καθαρισθήσεσθε, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν παρεμβολήν (◂).[18]

23. תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ. Ο΄. Vacat. ※ διάξετε ἐν πυρί ◂.[19] Ἄλλος· παρενέγκατε ἐν πυρί.[20]

26. אֵת רֹאשׁ מַלְקוֹחַ. *Summam capturae.* Ο΄. τὸ κεφάλαιον τῶν σκύλων. Τὸ Σαμαρειτικόν· τὸ τέλος τῆς ἄρσεως.[21]

27. לַצָּבָא. Ο΄. εἰς τὴν παράταξιν (Ἄλλος· δύναμιν[22]).

28. מֵאֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה. Ο΄. παρὰ τῶν ἀνθρώπων τῶν πολεμιστῶν (Ἄλλος· τοῦ πολέμου[23]).

וּמִן־הַבָּקָר וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן. Ο΄. καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ὄνων. Alia exempl. καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων.[24]

30. אֶחָד אָחֻז. *Unum exemptum.* Ο΄. ἕνα ※ τὸ κρατούμενον ◂.[25]

מִן־הַבָּקָר מִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן. Ο΄. καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ὄνων. Alia exempl. ἀπὸ τῶν βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ὄνων, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων.[26]

32. הַמַּלְקוֹחַ. *Praeda.* Ο΄. Vacat. ※ τὰ σκῦλα ◂.[27]

וְשִׁבְעִים אֶלֶף. Ο΄. καὶ ἑβδομήκοντα ※ χιλιάδες ◂.[28]

35. מִשְׁכַּב זָכָר. Ο΄. κοιτὴν ἀνδρός (Ἄλλος· ἄρσενος[29]).

36. שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף. Ο΄. τριακόσιαι ※ χιλιάδες ◂.[30]

41. אֶת־מֶכֶס. Ο΄. τὸ τέλος κυρίῳ. Alia exempl. τὸ τέλος.[31]

43. מֶחֱצַת הָעֵדָה. Ο΄. τὸ ἡμίσευμα ἀπὸ (alia exempl. τὸ[32]) τῆς συναγωγῆς.

47. אֶת־הָאָחֻז אֶחָד. Ο΄. τὸ ※ κρατούμενον ◂ ἕν.[33]

---

[14] Cod. 128: ΣΑΜ. πᾶν νήπιον. νήπια (sic). Σ. Θ. ὄχλον. [15] Sic Comp., Codd. III, VII, 15, 29, alii. Cod. 85 in marg.: ἔγνωσε (sic). [16] Sic Arab. 1, et sine aster. Comp., Ald., Codd. IV, X, XI, Lips., 15, 32, alii, Arab. 2, Vet. Lat. [17] Cod. 128 in marg. (ad δερμάτινον). [18] Sic in marg. sine aster. Codd. 85 (cum καθαρισθήσεται et εἰσελεύσεται), 130 (cum μολύβδου, et διαπορεύεται), accommodate ad textum Hebraeo-Samaritanum. [19] Sic sine aster. Comp. (cum διάξεται), Cod. 56. Vitiose Cod. 53: οὐ διαδέξεται ἐν πυρί. Etiam Cod. IV pro his, ※ διάξετε ἐν πυρὶ ◂, καὶ καθαρισθήσεται, male legit et pingit: ※ καὶ πυρὶ διέξεται καθαρισθήσεται, nullo metobelo. Tandem Arab. 1, 2: ※ *perducetis illud in igne.* [20] Cod. 15 in textu. [21] Nobil., "duo MSS. Regii," et Cat. Niceph. p. 1386: Τὸ Σαμ., λάβε τὸ τέλος, ἔχει. Praeterea Cod. 130 in marg. sine nom.: τὸ τέλος τῆς ἄρσεως, quod cum versione Samaritana, ית סכום מנסבה, accurate concinit. [22] Cod. 130 in marg. Cf. ad Cap. iv. 23. [23] Cod. 106 in marg. [24] Sic Cod. IV. Ad καὶ ἀπὸ τῶν ὄνων Holmes. ex eodem exscripsit: "καὶ ἀπὸ τοῦ (sic, nisi sit error conferentis)." Haec, καὶ ἀπὸ τοῦ, pertinent ad initium v. seq. [25] Sic Cod. IV (cum ἐν), Arab. 1, 2. [26] Sic Cod. IV. [27] Sic Cod. IV (cum asterisco ex corr.), Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Codd. 53 (sine artic.), 56. [28] Sic Cod. IV (cum χειλ.), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, X, Lips., 15, 16, 18, alii. [29] Sic in textu Comp., Codd. 53, 56, 58. [30] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, X, Lips., 18, 29, alii. [31] Sic Codd. IV, 58, Arab. 1, 2. [32] Sic Ald., Codd. III, X, Lips., 15, 18, alii (inter quos 85, cum ἀπὸ in marg.). [33] Sic Cod. IV (cum

49. וְלֹא־נִפְקַד. *Et non desideratus est.* Ο΄. καὶ οὐ διαπεφώνηκεν (Ἄλλος· οὐκ ἐλείφθη[34]).

50. עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ. Ο΄. περὶ ※ ψυχῶν ◄ ἡμῶν.[35]

53. בָּזְזוּ. Ο΄. ἐπρονόμευσαν. Ἄλλος· διήρπασαν.[36]

Cap. XXXI. 3. ÷ παρὰ (◄) τοῦ κυρίου.[37] 6. ÷ χιλίους ἐκ φυλῆς ◄.[38] ÷ υἱοῦ Ἀαρὼν ◄.[39] 8. ÷ σὺν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν ◄.[40] 9. ※ πᾶσαν (◄) τὴν δύναμιν.[41] 10. ※ πάσας ◄ τὰς ἐπαύλεις.[42] 11. σκῦλα ÷ αὐτῶν ◄.[43] 19. (※) πᾶς (◄) ὁ ἁπτόμενος.[44] 21. ÷ τῆς παρατάξεως ◄.[45] 24. ἱμάτια ※ ὑμῶν ◄.[46] 38. τέλος ※ αὐτῶν ◄.[47] 39. τέλος (※) αὐτῶν (◄).[48] 48. ÷ πάντες ◄.[49]

CAP. XXXII.

9. עַד־נַחַל. Ο΄. φάραγγα. Ἄλλος· ἕως (φάραγγος).[1]

וַיָּנִיאוּ. *Et averterunt.* Ο΄. καὶ ἀπέστησαν (Ἄλλος· ὠκνήρευσαν[2]).

12. הַקְּנִזִּי. Ο΄. ὁ διακεχωρισμένος. Οἱ λοιποί· ὁ Κενεζαῖος.[3] Σ. Θ. (ὁ) Ναζιραῖος.[4] Τὸ Σαμαρειτικόν· ὁ Κενεζαῖος.[5]

13. וַיְנִעֵם. *Et vagari fecit eos.* Ο΄. καὶ κατερόμβευσεν (potior scriptura κατερρέμβευσεν) αὐτούς. Ἀ. ἐσάλευσεν..[6] Ἄλλος· ἐπέσχεν.[7]

15. תְּשׁוּבֻן. Ο΄. ἀποστραφήσεσθε. Ἄλλος· ἀποστήσεσθε.[8]

17. נֵחָלֵץ חֻשִׁים. *Accingemus nos festinantes.* Ο΄. ἐνοπλισάμενοι (alia exempl. add. παρελευσόμεθα[9]) προφυλακὴν (potior scriptura προφυλακῇ[10]).

26. מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּהֶמְתֵּנוּ. Ο΄. ※ καὶ αἱ κτήσεις ἡμῶν ◄, καὶ πάντα τὰ κτήνη ἡμῶν.[11]

יִהְיוּ־שָׁם. Ο΄. ἔσονται ※ ἐκεῖ ◄.[12]

27. אֲדֹנִי. Ο΄. ὁ κύριος. Ἄλλος· ὁ κύριός μου.[13]

28. וַיְצַו לָהֶם מֹשֶׁה אֵת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְאֶת־רָאשֵׁי. Ο΄. καὶ συνέστησεν αὐτοῖς Μωυσῆς Ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα, καὶ Ἰησοῦν υἱὸν Ναυῆ, καὶ τοὺς ἄρχοντας. Alia exempl. καὶ συνέστησεν αὐτοὺς Μωυσῆς Ἐλεάζαρ τῷ ἱερεῖ, καὶ Ἰησοῦ υἱῷ Ναυῆ, καὶ τοῖς ἄρχουσιν.[14]

31. אֶל־עֲבָדֶיךָ. Ο΄. τοῖς θεράπουσιν (αὐτοῦ). Ἄλλος· τοῖς θεράπουσίν σου.[15]

32. אֲחֻזַּת נַחֲלָתֵנוּ. Ο΄. τὴν κατάσχεσιν ※ τῆς κληρονομίας ◄ ἡμῖν.[16]

---

aster. ex corr.), Arab. 1, 2, et sine aster. (cum τὸ ἐν) Codd. 58, 59. Mox ad ὃν τρόπον Cod. 85 in marg.: καὶ ἐποίησε Μωυσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς ὃν τρόπον. [34] Sic in textu Codd. 53, 56 (cum ἐλήφθη), fortasse ex glossemate. [35] Sic Cod. IV (cum aster. ex corr.), Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 15, 128. [36] Cod. 130 in marg.: προενόμευσαν. διήρπασαν. Cf. ad v. 9. Nobil. affert: Schol. ἀντὶ τοῦ ἐκτήσατο, οὐκ ἐκοινοποίησεν. [37] Cod. IV, nullo metobelo. Praepositio deest in Cod. 52. [38] Idem. Deest in Codd. 32, 54, aliis, Arm. 1. [39] Idem, cum notis ex corr. [40] Idem. Deest in Codd. 44, 58. [41] Cod. IV, cum asterisco ex corr., et nullo metobelo. Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [42] Idem. Sic sine aster. Cod. 58, Arab. 1, 2. [43] Idem. Pronomen deest in Codd. 18, 58. [44] Sic sine aster. Comp., Codd. IV, 53, 56, Arab. 1, 2. [45] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58. [46] Cod. IV. Sic sine aster. Comp., Codd. 32, 53, 56, Arab. 1, 2, Vet. Lat. [47] Cod. IV, cum metobelo ex corr. Sic sine aster. Comp., Codd. 15, 53, 56, Arab. 1, 2. [48] Sic sine aster. Comp., Codd. 15, 108, 118, Arab. 1, 2. [49] Cod. IV, Arab. 1, 2.

CAP. XXXII. [1] Sic in textu (cum φάραγγα) Ald., Codd. 15, 64. [2] Cod. 130 in marg. Vox nescio an alibi reperiatur. [3] Codd. X (cum Οἱ ō (?)), Lips. [4] Cod. 128. Cod. 130 in marg.: Κενεζαῖος. Σ. Θ. (superscripto λ): Καιζιραῖος (sic). [5] Nobil., "Regii omnes," et Cat. Niceph. p. 1394: Τὸ Σαμ. ὁ Κενεζαῖος· ἤτοι ὁ ἀποχωρίσας ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς βουλῆς τοῦ Ἰσραήλ, λέγοντος· οὐ πορευσόμεθα εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Cod. 128: Σαμ. Κενεζαῖος. [6] Cod. 130 (non, ut Holmes., ἐσάλευσαν). [7] Idem in marg. sine nom. [8] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. 54, 75. [9] Sic Ald., Codd. X, Lips., 15, 18, 64, 83, 128. Vox assumpta est, ut videtur, constructionis ergo, e v. 27. [10] Sic Comp. (cum -κῇ), Ald. (idem), Codd. III, IV, X, 15, 28, alii. Vet. Lat.: *armati primo agmine.* [11] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Codd. XI, 15, 53, 56, 58. [12] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Codd. IV, 53, 58. [13] Sic in textu Codd. IV, 128. Codd. 53, 56, 58, Arab. 1, 2: ὁ κύριος ἡμῶν. [14] Sic Codd. 44, 54, 74, alii (inter quos 130 in marg.). [15] Sic in textu Cod. IV. [16] Idem (cum ὑμῖν).

33. וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה. Ο΄. καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ. Schol. Νῦν ἐμνήσθη τοῦ ἡμίσεως τῆς φυλῆς Μανασσῆ, ἐν τοῖς προειρημένοις οὐ μνημονεύσας· ἐν δὲ τῷ Σαμαρειτικῷ [vv. 2, 6, 25, 29, 31] μνημονεύεται.[17]

35. וְאֶת־עַטְרֹת שׁוֹפָן. Ο΄. καὶ τὴν ※ Ἀταρὼθ ◂ Σοφάρ.[18]

וְיָגְבְּהָה. *Et Jogbeah.* Ο΄. καὶ ὕψωσαν αὐτάς. Ἄλλος· καὶ τὴν Ἰογβεάλ.[19] Τὸ Σαμαρειτικόν· *et excelsa ejus.*[20]

36. וְאֶת־בֵּית נִמְרָה. Ο΄. καὶ τὴν Ναμράν. Ἄλλος· καὶ τὴν Βηθναμράμ.[21]

38. וְאֶת־נְבוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὴν Ναβώ.[22]

מוּסַבֹּת שֵׁם. *Mutatis nominibus.* Ο΄. περικεκυκλωμένας (alia exempl. περικεκαλυμμένας[23]) ※ ὀνόματι ◂.[24] Σ. περιτετειχισμένας.[25]

39. גִּלְעָדָה. Ο΄. ※ εἰς ◂ Γαλαάδ.[26]

Cap. XXXII. 4. ÷ ὑπάρχει ◂.[27] 11. οἱ ἄνθρωποι ÷ ἐκεῖνοι ◂.[28] ÷ οἱ ἐπιστάμενοι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν ◂.[29] 23. ÷ τὰ κακά ◂.[30] 24. ÷ ὑμῖν ◂ ἑαυτοῖς.[31] 30. ÷ εἰς τὸν πόλεμον—εἰς γῆν Χαναάν ◂.[32] 37. καὶ ※ τὴν ◂ Ἐλεαλή (sic).[33] καὶ ※ τὴν ◂ Καριαθάμ.[34] 39. ÷ κατοικοῦντα ◂.[35]

Cap. XXXIII.

1. אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. Ο΄. καὶ οὗτοι οἱ σταθμοὶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ὡς ἐξῆλθον ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Ἄλλος· οὗτοί εἰσιν οἱ σταθμοὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, οὓς ἐποίησαν ἐξερχόμενοι ἐξ Αἰγύπτου.[1]

2. אֶת־מוֹצָאֵיהֶם. Ο΄. τὰς ἀπάρσεις (Ἀ. Σ. Θ. τὰς ἐξόδους[2]) αὐτῶν.

מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם. Ο΄. σταθμοὶ ※ αὐτῶν καὶ ◂ τῆς πορείας αὐτῶν.[3]

7, 8. וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדֹּל׃ וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת. Ο΄. καὶ παρενέβαλον ἀπέναντι Μαγδώλου. καὶ ἀπῆραν ἀπέναντι Εἰρώθ. Schol. Τινὰ τῶν ἀντιγράφων οὕτως ἔχει· καὶ ἀπῆραν ἀπὸ στόματος ἐπὶ Εἰρὼθ, καὶ παρενέβαλον ἀπέναντι Μαγδώλου. καὶ ἀπῆραν ἐκ Μαγδώλου (καὶ διέβησαν μέσον τῆς θαλάσσης).[4]

9. תְּמָרִים. Ο΄. στελέχη φοινίκων. Ἄλλος· φοίνικες.[5]

23. בְּהַר־שָׁפֶר. Ο΄. εἰς ※ ὄρος ◂ Σαφάρ.[6] Alia exempl. ἐν (s. εἰς) Ἀρσαφάρ.[7] Οἱ λοιποί· (εἰς) ὄρος Σαφάρ.[8]

24. מֵהַר־שָׁפֶר. Ο΄. ἐξ ※ ὄρους ◂ Σαφάρ.[9]

29, 30. חַשְׁמֹנָה (bis). Ο΄. Σελμωνᾶ (s. Ἀσελμωνᾶ). Ἄλλος· Ἀσεμωνά.[10]

---

[17] Nobil., Anon. in Cat. Niceph. p. 1396. In v. 29 post גָּד Cod. 15 infert: καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ. [18] Cod. IV (cum ※Ἀθαρὼθ: Σωφάρ). Arab. 1, 2: ※ *et* τὴν *Astaroth* ◂ *Sophar.* [19] Sic in textu Arm. ed. [20] Versio Sam.: ורוממואה. [21] Sic in textu (cum Βηθηαμρὰμ) Cod. 58. Arab. 1, 2: *Baithnamra.* [22] Sic Comp. (cum Ναβὼθ), Ald., Codd. III (cum Βαμὼ), VII, X, XI (cum Ναβαῦ), Lips., 16, 18 (ut XI), alii, Arab. 1, 2. [23] Sic Codd. III, VII, 15, 18, alii (inter quos 85, 130). [24] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2 (cum ※ *nominibus eorum*), et sine aster. Cod. 58. [25] Codd. X, Lips. Sic in marg. sine nom. Codd. 85, 130. Bar Hebraeus (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 54 b): ܣܘ. ܒ ܡܣܬܚܡܢ. Pro שֵׁם Symmacho obversatum fuisse שׁוּר non inepte conjicit Scharfenb. in *Animadv.* p. 120. [26] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, VII, X, Lips., 16, 18, alii, Arm. 1. [27] Cod. IV. [28] Idem (pro οἱ ἄ. οὗτοι). Sic sine aster. Cod. 58. Arab. 1, 2: *homines* ÷ *hi.* [29] Idem. Arab. 1, 2 male pingunt: οἱ ἐπιστάμενοι ÷ τὸ ἀγ. καὶ τὸ κ. [30] Idem. [31] Idem (cum αὐτοῖς, nullo metobelo), Arab. 1. [32] Cod. IV. Arab. 1, 2 pingunt: εἰς τὸν πόλεμον—εἰς γῆν ÷ Χαναάν ◂. [33] Cod. IV. Sic sine aster. Comp., Codd. 75 (cum —λὴν), 108. [34] Idem. Sic sine aster. (cum —θαὶμ) Comp., Cod. 18. [35] Idem.

Cap. XXXIII. [1] Cod. VII in marg. manu 2da (cum αὐτοί). Videtur esse alius interpretis, fortasse Symmachi. [2] Cod. 130. [3] Sic Cod. IV, et sine aster. (om. καὶ) Cod. 82. [4] Nobil. (cum ἀπὸ στόμ. Εἰρὼθ), Anon. in Cat. Niceph. p. 1399 (cum Μάγδωλ bis). Sic in textu Codd. 44 (cum Ἡρὼθ), 54, 58, alii, Arab. 1, 2. [5] Sic in textu Cod. 82. Cf. Hex. ad Exod. xv. 27. [6] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Cod. 58. [7] Sic Comp., Ald. (cum —φὰθ), Codd. III, VII (ut Ald.), X (cum εἰς), Lips. (idem), 15, 18, alii. [8] Codd. 85, 130 (cum Ἀφάρ). [9] Sic (pro ἐκ Σ.) Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 58, 83, Arab. 2. [10] Sic in textu Codd. IV, 53 (cum ασεμονα),

31. בִּבְנֵי יַעֲקָן. Ο΄. εἰς Βαναία (alia exempl. Βανιακάν[11]). Ἄλλος· ἐν υἱοῖς Ἰακάν.[12]

38. אֶל־הֹר הָהָר. Ο΄. Vacat. ※ εἰς Ὢρ τὸ ὄρος ◄.[13]

40. בַּנֶּגֶב. Ο΄. Vacat. ※ ἐν τῷ νότῳ ◄.[14]

44. בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים. *In Ije(ruderis)-abarim.* Ο΄. ἐν Γαῒ ἐν τῷ πέραν. Σ. ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.[15]

49. מִבֵּית הַיְשִׁמֹת. *A Beth-jeshimoth.* Ο΄. ἀναμέσον Αἰσιμὼθ (Ἄλλος· τῆς ἀοικήτου[16]).

אָבֵל הַשִּׁטִּים. Ο΄. Βελσᾶ τό. Alia exempl. Βελσαττεὶμ, s. Ἀβελσαττείμ.[17]

54. בְּגוֹרָל. Ο΄. ἐν κλήρῳ. Alia exempl. κληρωτί.[18]

שָׁמָּה הַגּוֹרָל לוֹ יִהְיֶה. Ο΄. ἐκεῖ αὐτοῦ ἔσται (※) ὁ κλῆρος (◄).[19]

Cap. XXXIII. 4. ÷ τοὺς τεθνηκότας πάντας ◄.[20] 9. ÷ παρὰ τὸ ὕδωρ ◄.[21] 36. ÷ καὶ ἀπῆραν ἐκ τῆς ἐρήμου Σὶν, καὶ παρενέβαλον εἰς τὴν ἔρημον Φαράν ◄.[22] 51. ※ ὅτι ◄ ὑμεῖς.[23] 52. ※ πάσας ◄ τὰς σκοπιάς.[24] ÷ αὐτά ◄.[25] 53. καὶ ἀπολεῖτε ÷ τοὺς κατοικοῦντας ◄ τὴν γῆν.[26] τὴν γῆν (÷) αὐτῶν (◄).[27] 54. τὴν γῆν ⁓ αὐτῶν ◄.[28] 56. ※ τοῦ ◄ ποιῆσαι.[29]

Cap. XXXIV.

2. זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפֹּל. Ο΄. αὕτη ※ ἡ γῆ ◄ ἔσται.[1] Alia exempl. αὕτη ἡ γῆ ἥτις ἔσται.[2]

3. פְּאַת־נֶגֶב. Ο΄. τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα (Οἱ λοιποί· νότον[3]).

11. וּמָחָה עַל־כֶּתֶף. *Et pertinget ad latus.* Ο΄. Βηλὰ ἐπὶ νῶτον. Alia exempl. ⁓ Βηλὰ (◄), ※ καὶ συγκρούσει ◄ ἐπὶ νῶτον.[4]

14. לְבֵית אֲבֹתָם (in priore loco). Ο΄. Vacat. ※ κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν ◄.[5] Ἄλλος· κατὰ κλήρους πατριῶν αὐτῶν.[6]

לְבֵית אֲבֹתָם (in posteriore loco). Ο΄. ※ κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν ◄.[7]

18. וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד. Ο΄. καὶ ἄρχοντα ἕνα ※ ἄρχοντα ἕνα ◄.[8]

19. בֶּן־יְפֻנֶּה. Ο΄. υἱὸς (Ἄλλος· ὁ τοῦ[9]) Ἰεφοννή.

56, 58 (in priore loco). [11] Sic Comp. (cum Μαν.), Ald. (cum Βανακκὰν), Codd. III (cum Βανικὰν), IV (cum Βαναιακὰν), VII, X (ut Ald.), 15 (idem), 16 (ut Comp.), alii (inter quos 85, 130). [12] Sic in marg. Codd. X, 85, 130. [13] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2 (cum *ad* ※ *montem Hor*). Ald., Codd. 29, 44, alii: ἐπὶ τὸ ὄρος. Comp., Cod. 84: εἰς τὸ ὄρος. [14] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Cod. 15. [15] Codd. X, 85 (sine nom.), 130. Montef. e Cod. 85 edidit: Ἄλλος· ἐν τοῖς ὑψηλοῖς; ex Eusebio autem (cf. ad Cap. xxi. 11): Σ. ἐν τοῖς βουνοῖς. [16] Sic in marg. Codd. 85, 130. Symmachus pro יְשִׁימוֹן posuit ἡ ἀοίκητος 1 Reg. xxiii. 24. Psal. lxvii. 8. cv. 14; sed pro יְשִׁימוֹת nomen proprium Ἰσιμοὺθ Ezech. xxv. 9. [17] Prior scriptura est in Ald., Codd. III (cum -τὶμ), VII (cum -τεὶν), 15 (cum -σατεὶμ), 16, 18 (cum -σατὶμ), aliis, Vet. Lat. (cum *Belsattun*); posterior in Comp. (cum -τὶμ), 44 (cum -σατὶμ), 53 (cum -σασαττεὶμ), 56 (cum -σστεὶμ), aliis. Hieron.: *Abel-sittim.* [18] Sic Ald., Codd. III, VII, 16, 18, 19, alii. Cf. Hex. ad Jos. xxi. 4. [19] Sic sine aster. Codd. X (cum ὁ κλ. in marg.), Lips. (idem), 44 (sine artic.), 75 (cum ἔσται αὐτοῦ), 85 (ut X), 130 (idem), Arab. 1, 2. Cod. 54: ἐκεῖ ἔσται αὐτοῦ ἡ κληρονομία. [20] Cod. IV (cum metobelo ex corr.), Arab. 1, 2. Iidem verba οὓς ἐπάταξε κύριος post ἔθαπτον transp. juxta ordinem Hebraeum. [21] Idem. [22] Cod. IV. [23] Idem. Sic sine aster. (om. ὑμεῖς) Cod. 58. [24] Cod. IV, Arab. 1, 2. Sic sine aster. Codd. 15, 58. [25] Cod. IV (cum notis ex corr.). Vox deest in Codd. 55, 106, Arm. 1. [26] Cod. IV (om. πάντας ante τοὺς κ., cum Comp.; Ald., Codd. III, VII, 15, 16, aliis, Arm. 1), obelo a correctore appicto. Arab. 1, 2: ⁓ τοὺς κατ. τὴν γῆν ◄. [27] Sic cum obelo Grabius. Pronomen deest in Codd. IV (qui pergit ἐν κλήρῳ αὐτῶν), 82, Arm. 1 (in textu). [28] Cod. IV (cum notis ex corr.). Pronomen abest a Comp., Codd. III, VII, 28, 29, aliis. [29] Cod. IV.

Cap. XXXIV. [1] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. Lips. (cum ἐστιν), 58. [2] Sic Codd. 30, 44, alii (inter quos 85, 130), Vet. Lat. [3] Codd. 85, 130. [4] Sic Cod. IV (qui pingit: ⁓ Βηλὰ ※ καὶ συγκρούσει :), Arab. 1, 2 (cum ※ *et dividetis*), et sine notis Comp. (cum Βὴλ), Ald., 53, 56 (ut Comp.), 58 (om. Βηλὰ), 108, 118. In textu vulgari Βηλὰ om. Cod. 82, Vet. Lat. [5] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), et sine aster. Comp., Codd. 19 (sine αὐτῶν), 44, 54, alii, Arab. 1, 2. Vet. Lat. (bis): *per domos pagorum suorum.* [6] Sic in marg. Codd. 85, 130. [7] Sic Cod. IV (cum metobelo tantum), Arab. 1, 2. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. 44, 58. [8] Sic Cod. IV (cum ※ αρχον (sic) ἕνα :), et sine aster. (cum ἄρχ. ἕνα in marg.) Cod. 130. [9] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Cod. VII.

20. בְּנֵי שִׁמְעוֹן. Ο΄. (※) υἱῶν (↙) Συμεών.[10]

שְׁמוּאֵל. Ο΄. Σαλαμιήλ. Ἀ. Σ. Σαμουήλ.[11]

22. בְּנֵי־דָן. Ο΄. (※) υἱῶν (↙) Δάν.[12]

25. בְּנֵי־זְבוּלֻן. Ο΄. (※) υἱῶν (↙) Ζαβουλών.[13]

28. בְּנֵי־נַפְתָּלִי. Ο΄. (※) υἱῶν (↙) Νεφθαλί.[14]

29. אֵלֶּה אֲשֶׁר. Ο΄. τούτοις. Alia exempl. οὗτοι οἷς (s. οὕς).[15]

לְנַחֵל. Ο΄. καταμερίσαι. Alia exempl. καταμετρῆσαι; alia, κατακληρονομῆσαι.[16]

Cap. XXXIV. 2. ÷ λέγων (↙)· ※ ὅτι ↙ ὑμεῖς.[17] 8. καταμετρήσετε ÷ αὐτοῖς ↙.[18] 12. διέξοδος (※) αὐτοῦ (↙).[19] 13. δοῦναι ÷ αὐτήν ↙.[20] ÷ Μανασσῆ ↙.[21]

CAP. XXXV.

2. מִנַּחֲלַת. Ο΄. ἀπὸ τῶν κλήρων. Schol. μερίδων, κτήσεων.[1]

וּמִגְרָשׁ. *Et pascua suburbana.* Ο΄. καὶ τὰ προάστεια (Ἄλλος· πλάτη[2]).

3. וּמִגְרְשֵׁיהֶם. Ο΄. καὶ τὰ ἀφορίσματα (Θ. ἀποβλήματα. Ἄλλος· εὐρύχωρα[3]) αὐτῶν.

וְלִרְכֻשָׁם וּלְכֹל חַיָּתָם. *Et opibus* (gregibus) *eorum, et omnibus animalibus eorum.* Ο΄. ※ καὶ τῇ ὑπάρξει αὐτῶν ↙, καὶ πᾶσι τοῖς τετράποσιν αὐτῶν.[4]

4. אֶלֶף. Ο΄. δισχιλίους. Ἄλλος· χιλίους.[5]

5. וּמַדֹּתֶם. Ο΄. καὶ μετρήσεις (Ἄλλος· καταμετρήσεις[6]).

אַלְפַּיִם בָּאַמָּה (in primo loco). Ο΄. ※ ἐπὶ ↙ δισχιλίους πήχεις.[7]

נֶגֶב. Ο΄. τὸ πρὸς λίβα. Ἄλλος· κατὰ νότον.[8]

6. וַעֲלֵיהֶם תִּתְּנוּ. Ο΄. καὶ πρὸς ταύταις ※ δώσετε ↙.[9]

7. וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן. Ο΄. καὶ τὰ προαστεῖα (alia exempl. ὁμοροῦντα[10]) αὐτῶν.

11. וְהִקְרִיתֶם. *Et praeparabitis.* Ο΄. καὶ διαστελεῖτε (Ἄλλος· ἀφορίσατε[11]).

עָרֵי מִקְלָט. *Urbes asyli.* Ο΄. ※ πόλεις ↙ φυγαδευτήρια.[12]

14. עָרֵי מִקְלָט. Ο΄. ※ πόλεις ↙ φυγαδεῖον.[13]

23. רָעָתוֹ. *Malum ejus.* Ο΄. κακοποιῆσαι (Ἄλλος· κακῶσαι[14]) αὐτόν.

26. עִיר מִקְלָטוֹ. Ο΄. τῆς πόλεως ※ τοῦ φυγαδευτηρίου αὐτοῦ ↙.[15]

30. כָּל־מַכֵּה. Ο΄. πᾶς πατάξας. Ἄλλος· πάντα πατάξαντα.[16]

לְפִי עֵדִים יִרְצַח אֶת־הָרֹצֵחַ. Ο΄. διὰ ※ στόματος ↙[17] μαρτύρων φονεύσεις (alia exempl.

---

[10] Sic sine aster. Cod. IV, Arab. 1, 2. [11] Cod. 108. Sic in textu Comp. [12] Sic sine aster. Codd. 44, 54, alii, Arab. 1, 2. [13] Sic sine aster. Codd. IV, 58. [14] Sic sine aster. Codd. IV, 16, 28, 30, alii (inter quos 58, 85, 130). [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VIII, X, XI, Lips., 15, 16 (cum οὓς), 18 (idem), alii. Vet. Lat.: *hi sunt quibus.* [16] Prior lectio est in Ald., Codd. III, VII, 29, 53, 130 (in marg.); posterior in Codd. X (in marg.), 15, 16, 28, aliis (inter quos 85, 130). [17] Cod. IV (cum notis ex corr.). Arab. 1, 2: ÷ *et tu* (eris) *dicens* ↙. Vox λέγων non reperitur in libris Graecis, excepto Cod. IV. [18] Idem (cum αὐτάς). Arab. 1, 2: καταμ. ÷ ὑμῖν ↙. [19] Sic sine aster. Codd. IV, 58, Arab. 1, 2. [20] Cod. IV (qui pingit: ÷ δοῦναι αὐτήν :). Pronomen deest in Codd. 57, 129. [21] Cod. IV (cum metobelo tantum), Arab. 1, 2. Deest in Cod. 82.

CAP. XXXV. [1] Cod. 130 in marg. [2] Idem. [3] Cod. 130 in marg.: εὐρύχωρα. Θ. ἀποβλήματα. Cod. 108: Θ. καὶ τὰ ἀποβλ. αὐτῶν. [4] Sic Cod. IV (qui pingit: ※ καὶ τῇ—τετράποσιν αὐτῶν :), et sine aster. Cod. 58. Arab. 1, 2: ※ *et bestiis illorum.* [5] Sic in textu (cum χειλ.) Cod. IV. [6] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Cod. 30. [7] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2. [8] Cod. 130 in marg. Ad λίβα Cod. 85 in marg.: νότον. Cf. ad Cap. xxxiv. 3. [9] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 58, 59. [10] Sic Codd. X (in marg.), Lips. Sic pro ὅμορα (v. 5) Codd. 19 (cum ὀμμοροῦντα), 108 (idem), 118. [11] Cod. 130 in marg. [12] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2. [13] Sic Cod. IV (cum πόλις). [14] Sic in textu Codd. 16, 28, alii (inter quos 85, 130, uterque cum κακοποιῆσαι in marg.). [15] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Cod. 15, Arab. 2. [16] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 44, 54, alii. [17] Sic Cod. IV (cum ※ ψυχην δια (sic) super ※ στοματος a corr. superscripto), et sine aster. Codd. 15, 130 (cum διὰ στόματος in marg.).

φονεύσει[18]) τὸν φονεύσαντα. Ἄλλος· ἐπὶ ῥήματι μαρτύρων φονευθήσεται ὁ φονεύσας.[19]

32. לָנוּס. Ο΄. τοῦ φυγεῖν. Alia exempl. τοῦ μὴ φυγεῖν.[20]

33. כִּי־אִם בְּדַם. Ο΄. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ αἵματος. Ἄλλος· πλὴν ἐν τῷ αἵματι.[21]

Cap. XXXV. 6. καὶ τὰς πόλεις ※ ἃς ◂ δώσετε.[22] 8. πόλεων ※ αὐτοῦ ◂.[23] 10. ※ ὅτι ◂ ὑμεῖς.[24] 11. ÷ πᾶς ◂.[25] 12. ÷ τὸ αἷμα ◂.[26] 15. αἱ (※) ἓξ (◂) πόλεις.[27] 21. χειρὶ ※ αὐτοῦ ◂.[28] ÷ θανάτῳ θανατούσθω ὁ φονεύων ◂.[29] 25. ἀπὸ ※ χειρὸς ◂ τοῦ ἀγχιστεύοντος.[30] οὗ κατέφυγεν ※ ἐκεῖ ◂.[31] 32. ※ καὶ ◂ οὐ λήψεσθε.[32] ÷ ὁ μέγας ◂.[33] 33. τοῦ ἐκχέοντος (※) αὐτό (◂).[34] 34. ἐφ' ἧς (※) ὑμεῖς (◂) κατοικεῖτε.[35]

Cap. XXXVI.

2. וַאדֹנִי. Ο΄. καὶ τῷ κυρίῳ (※) μου (◂).[1]

3. מִבְּנֵי שִׁבְטֵי. Ο΄. ※ τῶν υἱῶν ◂ τῶν φυλῶν.[2]

3. נַחֲלָתָן. Ο΄. ὁ κλῆρος (Ἄλλος· ἡ μερὶς[3]) αὐτῶν.

5. כֵּן. Ο΄. οὕτως. Ἄλλος· ὀρθῶς.[4]

6. לְמִשְׁפַּחַת מַטֵּה. Ο΄. ἐκ τοῦ δήμου ※ τῆς φυλῆς ◂.[5]

8. מִמִּשְׁפְּחַת מַטֵּה. Ο΄. τῶν ἐκ τοῦ δήμου ※ τῆς φυλῆς ◂.[6]

9. יִדְבְּקוּ מַטּוֹת. Ο΄. προσκολληθήσονται ※ αἱ φυλαί ◂.[7] Alia exempl. προσκολληθήσονται τῇ ἑαυτοῦ φυλῇ.[8]

10. כַּאֲשֶׁר. Ο΄. ὃν τρόπον. Ἄλλος· καθά.[9]

11. לְנָשִׁים. Ο΄. Vacat. ※ εἰς γυναῖκας ◂.[10]

12. מִמִּשְׁפְּחֹת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף. Ο΄. ἐκ τοῦ δήμου τοῦ Μανασσῆ υἱῶν Ἰωσήφ. Alia exempl. ἐκ τοῦ δήμου υἱῶν τοῦ Μανασσῆ υἱοῦ Ἰωσήφ.[11]

13. אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ◂.[12]

Cap. XXXVI. 1. ÷ καὶ ἔναντι Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως ◂.[13] 13. ÷ καὶ τὰ δικαιώματα ◂.[14]

---

[18] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, Lips., 15, 16, alii, Vet. Lat. [19] Cod. 130 in marg. [20] Sic Codd. X (in marg.), Lips. (idem), 44, 54, alii. Procop. in Cat. Niceph. p. 1412: Γράφεται τῶν ἀντιγράφων ἐν ἐνίοις, μὴ φυγεῖν. Severus in Cat. Niceph. ibid.: Τινὰ τῶν ἀντιγράφων οὐκ ἔχει τὸ μή. [21] Cod. 130 in marg. Cf. ad Cap. xiv. 30. [22] Cod. IV (qui male pingit: ※ καὶ τὰς (corrector add. :) πόλεις ※ ἃς : δώσεται). Sic sine aster. Ald., Codd. III, VII, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. [23] Cod. IV (cum notis ex corr.). [24] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 32, 44, alii. [25] Cod. IV, Arab. 1, 2. [26] Cod. IV, Arab. 1 (cum cuneolo tantum). [27] Sic sine aster. Codd. IV, 58 (om. πόλεις), 128, Arab. 1, 2. [28] Cod. IV, teste Holmesii amanuensi. [29] Idem. Haec desunt in Comp., Codd. 44, 53, 58, aliis. [30] Idem. Arab. 1, 2: ※ *ex manu.* [31] Idem. [32] Idem (cum ※ καὶ οὐ: manu 1ma). Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 75, 108, 118, Arab. 1, 2, Arm. 1. [33] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58. [34] Sic sine aster. Codd. IV (cum ἐκχέαντος), 58, Arab. 1, 2. [35] Sic sine aster. Codd. IV, 58.

Cap. XXXVI. [1] Sic sine aster. Codd. IV, 58, 59, 128. In aliis libris est τῷ κ. ἡμῶν. [2] Sic Cod. IV. [3] Cod. 130 in marg. Cf. ad Cap. xxxv. 2. [4] Sic in textu Cod. XI, Arab. 1, 2. Crediderim esse Symmachi, coll. Hex. ad Exod. x. 29. 4 Reg. vii. 9. Hieron. *recte.* [5] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 58, 128, Arab. 2. [6] Sic Cod. IV, Arab. 1 (uterque cum metobelo post τοῦ πατρὸς αὐτῆς), et sine aster. Arab. 2. [7] Sic Cod. IV (qui male pingit: ÷ αἱ φυλαί :), et sine aster. Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 85, cum αἱ φ. τῶν υἱῶν Ἰσρ. in marg.). Post ἕκαστος Arab. 1, 2 inferunt: ※ *ex tribubus filiorum Israel,* om. in fine οἱ υἱοὶ Ἰσρ. [8] Sic Codd. 44, 54, alii. Vet. Lat.: *adhaerebit et tribui filiorum Istrahel.* [9] Cod. 58 in textu. Est Aquilae usus, coll. Hex. ad Exod. ii. 14. Psal. xxxii. 22. Amos ii. 13. [10] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. IV, XI, 58, 85, Arm. 1. [11] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2. In fine v. post τοῦ πατρὸς αὐτῶν Cod. 85 in textum infert: εἰς γυναῖκας ἐκ τοῦ δ. υἱῶν Μ. υἱοῦ Ἰωσήφ. [12] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 58. [13] Cod. IV (cum ἐναντίον), Arab. 1, 2. [14] Iidem. Haec desunt in Cod. 58.

DEUTERONOMIUM.

IN LIBRUM DEUTERONOMII

MONITUM.

"DEUTERONOMII paucissimas lectiones dederat Drusius, quas hic multis partibus auctiores proferimus, usi maxime Cod. Basiliensi, qui longe plura quam alii [excepto Coisliniano, in hac parte operis bonarum lectionum feracissimo] suppeditavit; etsi in Pentateucho, ubi scilicet eadem plerumque repetuntur, ac saepe longa series nominum propriorum, tribuum, et familiarum contexitur, multo pauciores interpretationes observent MSS. nostri, quam in aliis Scripturae libris. Praeter Basiliensem, adhibuimus item codices et libros editos qui sequuntur.

"Codicem Regium 1825.

"Cod. Reg. 1872.

"Cod. Reg. 1888.

"[Cod. Reg. 2240. Vid. ad Cap. xxxiv. 7.]

"Eusebium et Hieronymum de Locis Hebraicis [Vid. Monitum ad Numeros, p. 223].

"[Eusebium in Demonstratione Evangelica, Parisiis, 1628. Vid. ad Cap. xxxii. 43.]

"[Hieronymum in Commentariis in Epist. ad Galatas, Opp. Tom. VII, p. 435. Vid. ad Cap. xxi. 22, 23.]

"Theodoretum editum anno 1642 [Opp. Tom. I, pp. 256–298 juxta edit. J. L. Schulzii].

"Procopium in Heptateuchum [Vid. Monitum ad Exodum, p. 78].

"Agellium in Canticum Deuteronomii.

"Editionis Romanae et Drusii lectiones."—MONTEF.

E subsidiis quae nos in hoc libro ornando vel primum, vel denuo et diligentius tractavimus, praecipua sunt:

IV. Sarravianus, a Tischendorfio editus. Continet Cap. iv. 11–26, vii. 13—xvii. 14, xviii. 8—xix. 4, xxviii. 12—xxxi. 11.

VII. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Continet Cap. i. 1—xxviii. 63, xxix. 14 ad finem.

X. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

54. Vid. Monitum ad Numeros, p. 223.

57. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.
58. Vid. Monitum ad Exodum, p. 78.
85. Vid. Monitum ad Exodum, pp. 78, 79.
128. Vid. Monitum ad Leviticum, p. 168.
130. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Post Cap. v. 16 lectiones trium interpretum non amplius memorantur.
Lips. Vid. Monitum ad Exodum, p. 79. Continet tantum Cap. i. 1–12.
Veron. Psalterium cum Canticis Graeco-Latinum Veronense a Josepho Blanchino editum.

His diebus Bar Hebraei Scholia in Deuteronomii Capp. xxxii—xxxiv edidit et commentatus est Doctor R. Schroeter in *Zeitschrift der Deutschen-morgenl. Gesellschaft*, Tom. XXIV, pp. 505, 546. Praeterea pauculas trium interpretum in hunc et praecedentem librum lectiones, ab Holmesio e dictis Scholiis Latine tantum excerptas, nos ad Bar Hebraei codices in Museo Britannico et Bibliotheca Bodleiana asservatos exigendas curavimus.

Versio Deuteronomii Syro-hexaplaris hodie aut penitus intercidit, aut certe ex hominum conspectu evanuit. Sed feliciter evenit, ut Deuteronomii partem fere dimidiam, quae in deperdito Codice Masiano contineretur, ipse libri possessor ANDREAS MASIUS, in *Criticorum Sacrorum* Tomi I Parte II, accuratissima analysi et perpetuo commentario tam clare exposuerit et illustraverit, ut tantum non versionem integram publici juris fecisse appareat. Codex continebat Cap. xvii. 1 (*μόσχον ἢ πρόβατον*)—xxvi. 9 (*καὶ ἔδωκεν ἡμῖν τὴν γῆν*), xxviii. 29 (*ἔσται ÷ σοι ↙ ὁ βοηθῶν*)—xxxiv. 12. Lectiones, tam textuales quam marginales, plerumque ipsas Syriacas charactere Hebraeo sine punctis imitatas, est ubi Latine tantum versas, excerpsit Masius, facta praeterea asteriscorum et obelorum, quotquot in codice reperti sint, mentione, licet in nominibus harum notarum Origenianarum ponendis nescio an scriba codicis an editor ejus paulo negligentius versatus fuisse videatur. Quod reliquum est, ex his desideratissimi codicis reliquiis amplissimum tum trium interpretum tum ipsius versionis Syro-hexaplaris lectionum spicilegium, quod nunc primum Hexaplorum amplificationi et perfectioni inserviat, lucrati sumus.

DEUTERONOMIUM.

Caput I.

1. בָּעֲרָבָה מוֹל סוּף. *In regione campestri e regione Suph.* Ο′. πρὸς δυσμαῖς πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς [θαλάσσης].[1] Ἀ. [Σ.] ἐν τῇ ὁμαλῇ [τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης].[2]

וּבֵין־תֹּפֶל. Ο′. ※ καὶ ἀναμέσον ◄ Τοφόλ.[3]

וַחֲצֵרֹת. Ο′. καὶ Αὐλών (potius αὐλῶν[4]). Ἀ. Σ. Ἀσηρώθ.[5]

וְדִי זָהָב. Ο′. καὶ καταχρύσεα. Ἀ. (καὶ) ἱκανὸν . .[6]

3. בְּאֶחָד. Ο′. μιᾷ. Ἄλλος· πρώτῃ.[7]

אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο′. πρὸς ÷ πάντας ◄[8] υἱοὺς (Ο′. Ἀ. Σ. Θ. τοὺς υἱοὺς[9]) Ἰσραήλ.

6. רַב־לָכֶם. Ο′. ἱκανούσθω ὑμῖν. Ἄλλος· πολὺ ὑμῖν.[10]

7. הַר הָאֱמֹרִי. Ο′. εἰς ὄρος (Ἄλλος· εἰς γῆν[11]) Ἀμορραίων.

שְׁכֵנָיו. *Accolas ejus.* Ο′. τοὺς περιοίκους (Ἄλλος· οἰκοῦντας[12]). Ἀ. γείτονας . .[13]

בָּעֲרָבָה. Ο′. ἀραβά. Ἀ. ἐν ὁμαλῇ. Σ. ἐν τῇ πεδιάδι. Θ. ἐν δυσμαῖς. Σ. πάλιν· ἐν τῇ ἀοικήτῳ.[14]

וּבַנֶּגֶב. Ο′. καὶ πρὸς λίβα (Ἄλλος· νότον[15]).

וּבְחוֹף הַיָּם. *Et in litore maris.* Ο′. καὶ παραλίαν ※ θαλάσσης ◄.[16]

8. בֹּאוּ. Ο′. εἰσπορευθέντες (alia exempl. εἰσελθόντες[17]). Ἄλλος· πορευθέντες.[18]

9. שְׂאֵת. Ο′. φέρειν. Ἀ. αἴρειν.[19]

Cap. I. [1] Vox θαλάσσης abest a Codd. II, III, VII, X (sed habet in marg.), XI, Lips., 16, 18, aliis. [2] Nobil., et Cat. Niceph. p. 1422: Ἀκ. καὶ Σύμ. ἐν τῇ ὁμαλῇ τῆς ἐ. θ. οὕτως [οὕτω γὰρ Niceph.] καλεῖται τὰ μεταξὺ πεδία τῶν τῆς Ἀραβίας καὶ Ἰουδαίας ὀρέων. Cod. X affert: Ἀ. ἐν ὁμαλει (sic); Lips.: Ἀκ. ἐνομαλεῖ (sic): hic autem ad τῆς ἐρυθρᾶς in marg. notat: τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης· οὕτως καλεῖται κ. τ. ἑ. [3] Sic Arab. 1, 2 (uterque cum ※ καὶ Τοφόλ), et sine aster. Codd. 18, 44, 58, alii. [4] Cod. VII pingit αὐλῶν; de ceteris nihil compertum habemus. [5] Cod. 108. [6] Codd. X, Lips. [7] Sic in marg. Codd. X, Lips., 130. [8] Sic cum obelo Arab. 1, 2. Vox deest in Codd. 32, 44, aliis, Arm. 1. [9] Cod. 85 (non, ut Montef. exscripsit, Ο′. Ἀ. Σ. Θ. πρὸς πάντας υἱούς). Articulus est in Codd. VII, 32, 44, aliis, Arm. 1. In fine v. Grabius ex Arab. 1, 2 edidit: ※ πρὸς αὐτούς, quae verba in nullo libro Graeco desiderantur. [10] Sic in marg. Codd. X, Lips. Cf. Hex. ad Num. xvi. 3. [11] Sic in marg. Cod. 85 (cum εἰς τὸ ὄρος in textu, et εἰς τὴν γῆν in marg.), 130. [12] Sic in marg. Codd. 85, 130. [13] Codd. X, Lips. (cum γείτωνας). [14] Euseb. in Onomastico, p. 46. Hieronymi versio est: "*Araba.* Hanc, ut supra Aq. transtulit *planam; Sym.* interdum *campestrem,* interdum *inhabitabilem; Theod. occidentalem.*" Cf. ad Cap. iv. 48. Ad h. l. Cod. 108 affert: Ἀ. ἐν ὁμαλῇ. Θ. ἐν δυσμαῖς. [15] Cod. 130 in marg. [16] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 44, 58 (cum θάλασσαν), 74, 76, 106, 134. [17] Sic Ald., Codd. III, VII, X, XI, Lips., 15, 16, alii (inter quos 85, 130). [18] Sic in marg. Codd. X, Lips., 85, 130; in textu autem Codd. 54, 75. [19] Codd. X, Lips. Sic Cod. 108 ad v. 12, ubi

10. כְּכוֹכְבֵי. Ο΄. ὡσεὶ (Ἄλλος· καθὼς[20]) τὰ ἄστρα.

לָרֹב. Ο΄. τῷ πλήθει. Ἄλλος· εἰς πλῆθος.[21]

12. וּמַשַּׂאֲכֶם. Ο΄. καὶ τὴν ὑπόστασιν (Ἀ. τὸ ἄρμα. Σ. τὸ βάρος[22]) ὑμῶν. Ἄλλος· τὰς ἄρσεις.[23]

וְרִיבְכֶם. Ο΄. καὶ τὰς ἀντιλογίας (Ἀ. δικασίαν[24]) ὑμῶν.

14. דִּבַּרְתָּ. Ο΄. ἐλάλησας. Ἄλλος· εἶπας.[25]

15. וָאֶקַּח אֶת־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם. Ο΄. καὶ ἔλαβον (alia exempl. add. τοὺς ἀρχιφύλους[26]) ἐξ ὑμῶν.

לְשִׁבְטֵיכֶם. Ο΄. τοῖς κριταῖς ὑμῶν. Ἄλλος· εἰς τὰς φυλὰς ὑμῶν.[27]

17. מִכֶּם. Ο΄. ἀφ' ὑμῶν. Σ. ὑπὲρ ὑμᾶς.[28]

21. עֲלֵה. Ο΄. ἀναβάντες. Ἄλλος· διαναβάντες.[29]

22. נָבֹא. Ο΄. εἰσπορευσόμεθα. Ἄλλος· εἰσελευσόμεθα.[30]

23. בְּעֵינַי. Ο΄. ἐναντίον (Ἄλλος· ἐνώπιον[31]) μου.

24. עַד־נַחַל. Ο΄. ἕως φάραγγος (Ἀ. χειμάρρου[32]).

25. וַיָּשִׁבוּ אֹתָנוּ דָבָר. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐπέστρεψαν ἡμῖν ῥῆμα ◄.[33]

26. וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה. Ο΄. ἀλλ' (Aliter: Ο΄. καί.[34] Σ. Λοιποί· ἀλλ' ἤ[35]) ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι κυρίου. Ἀ. (καὶ) προσηρίσατε... Θ. (ἀλλ' ἤ) παρεπικράνατε τὸ στόμα κυρίου.[36]

28. וָרָם. *Et procerum.* Ο΄. ÷ καὶ πολὺ ◄[37] (alia exempl. add. καὶ ἰσχυρὸν[38]) καὶ δυνατώτερον.

30. לְעֵינֵיכֶם. Ο΄. Vacat. ※ κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ◄.[39]

31. נְשָׂאֲךָ. *Gestavit te.* Ο΄. τροφοφορήσει (potior scriptura ἐτροφοφόρησε[40]) σε. Alia exempl. ἐτροποφόρησέ σε.[41] Ἀ. ἦρέν (σε).[42] Σ. ἐβάστασέν (σε).[43]

כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא־אִישׁ אֶת־בְּנוֹ. Ο΄. ὡς εἴτις (alia exempl. ὡσεὶ[44]) τροφοφορήσαι ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Ἀ. ὡσεὶ ἄραι... Σ.. βαστάσαι...[45]

32. וּבַדָּבָר הַזֶּה. Ο΄. καὶ ἐν τῷ λόγῳ (Ἄλλος· ῥήματι[46]) τούτῳ.

33. לָתוּר. *Ad exquirendum.* Ο΄. ἐκλέγεσθαι. Ἀ. κατασκοπῆσαι.[47]

---

tamen pro אֶשָּׂא, Ο΄. δυνήσομαι φέρειν, Aquila proculdubio edidit ἀρῶ. [20] Cod. 85 in marg. [21] Sic in textu Cod. 71. Post προσθείη ὑμῖν (v. 11) Cod. 129 add. εἰς πλῆθος. [22] Codd. VII (sine articulis), X, Lips., 58 (sine nom.), 85 (qui duo posteriores ad τὸν κόπον ὑμῶν (טָרְחֲכֶם) male referunt. Cf. Hex. ad Jesai. i. 14). [23] Cod. 58 in marg. (ad τὸν κόπον). [24] Codd. X, Lips. (uterque cum δικασία). Cf. Hex. ad Jud. xii. 2. Psal. xvii. 44. xxx. 21. Jesai. xli. 21. lviii. 4. [25] Cod. 85 in marg. [26] Sic Codd. 44, 74, 76, 106, 134. Cf. Hex. ad Exod. xviii. 24. [27] Cod. 71 in textu: τοῖς κρ. ὑμῶν εἰς τὰς φ. ὑμῶν. Haec, εἰς τὰς φ. ὑμῶν, post συνετοὺς inferunt Comp., Codd. 19, 56, 108, 118. [28] Cod. X. Cod. 85 in marg. sine nom.: ὑπὲρ ὑμᾶς σκληρόν. [29] Sic in marg. Cod. 85 (non, ut Montef., διαβάντες); in textu autem Cod. 130. [30] Sic in marg. Codd. X (cum ἐλευσόμεθα), 85. [31] Sic in textu Codd. III, VII, X (cum ἔναντι in marg.), XI, 15, 16, alii (inter quos 85 (cum ἐναντίον in marg.), 130). [32] Cod. X. [33] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 15, 44 (sine ἡμῖν), 74, 76, 106, 134. Cod. 130 in marg.: ca (sic), quod fortasse notat Symmachi et Aquilae lectionem non appositam. [34] Sic Comp., Codd. II, XI, 16, 19, alii (inter quos 85 (cum ἀλλ' in marg.), 130). [35] Cod. 130. [36] Codd. X (cum Ἀ. προσηρίσατε tantum), 85, 130 (cum Σ. pro Θ.). Duo posteriores ad v. 27, καὶ διεγογγύσατε (sic), lectiones referunt. Ad Aquilam cf. Hex. ad Exod. xxiii. 21. Psal. v. 11. lxxvii. 17. Ezech. v. 6. [37] Arab. 1, 2, vertente Holmes.: *et multa* ÷ *numero et multitudine.* Haec, καὶ πολὺ, desunt in Codd. XI, 58. [38] Sic Codd. 19 (om. καὶ ante δυνατώτερον), 44, 54, alii. [39] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. III (manu 2da, cum αὐτῶν pro ὑμῶν), 15, 44 (cum ἡμῶν), 58, 74, 76, 106, 134. [40] Sic Ald., Codd. II, III, VII, X, XI, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. Lectio vulgaris auctoritate prorsus destituta est, nisi forte in Codd. 46, 56, 83, quantum ex silentio Holmesii colligi potest, legatur. [41] Sic Comp., Codd. 19, 29, 32, alii, et Origen. in Cat. Niceph. p. 1427. [42] Cod. X. [43] Cat. Niceph. ibid. Procop. in Octat. p. 435: "Sym. *portavit* ait." [44] Sic Codd. III, VII, X, 15, 16, alii, Arab. 1, 2. [45] Cat. Niceph. ibid.: Ὡσεὶ τροφοφορῆσαι, Ἀκ. ὡσεὶ ἆραι, Σ. ἐβάστασεν [scil. pro praecedenti ἐτροφοφόρησε] ἡρμήνευσεν. Ὠριγένης δὲ ἐν ταῖς εἰς τὸν Ἱερεμίαν ὁμιλίαις κ. τ. ἑ. Plenius, sed minus probabiliter, Nobil.: Ἀ. ὡσεὶ ἆραι τροφὸς τὸν υἱόν. Σ. βαστάσαι. Tam addendo quam omittendo peccat Gallandi Bibl. Patrum, in *Appendice* ad T. XIV, p. 8: Ἀκύ. ὡσεὶ ἆραι (sic) τροφὸς τὸν υἱὸν ἐβάστασεν ἡρμήνευσεν. Ὠριγένης δὲ κ. τ. ἑ. [46] Sic in marg. Codd. X, 130. [47] Cod. X.

35. הַדּוֹר הָרָע הַזֶּה. O′. Vacat. ※ ἡ γενεὰ ἡ πονηρὰ αὕτη ◂.[48]

נִשְׁבַּעְתִּי לָתֵת. O′. ὤμοσα ※ τοῦ δοῦναι ◂.[49]

36. זוּלָתִי. O′. πλήν. Ἀ. παρεκτός.[50]

יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא. O′. διὰ τὸ προσκεῖσθαι (Ἀ. πληρῶσαι[51]) αὐτόν.

38. יְהוֹשֻׁעַ. O′. Ἰησοῦς. Ἀ. Ἰησουά.[52]

יַנְחִלֶנָּה. *Possidendam distribuet eam.* O′. κατακληρονομήσει (alia exempl. κατακληροδοτήσει[53]) αὐτήν.

39. וְטַפְּכֶם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לָבַז יִהְיֶה. O′. Vacat. ※ Ἀ. καὶ τὰ παιδία ὑμῶν ἃ εἴπατε ἐν διαρπαγῇ ἔσεσθαι.[54] Ἄλλος· καὶ ὁ ὄχλος ὑμῶν ὃν ὑμεῖς εἴπατε, εἰς διαρπαγὴν ἔσται.[55]

40. וְאַתֶּם פְּנוּ לָכֶם וּסְעוּ הַמִּדְבָּרָה. O′. καὶ ὑμεῖς ἐπιστραφέντες ἐστρατοπεδεύσατε (Ἄλλος· ἀνέβητε.[56] Οἱ λοιποί· ἀπήρατε[57]) εἰς τὴν ἔρημον. Ἀ. καὶ ὑμεῖς νεύσατε αὐτοῖς, καὶ ἀπάρατε τὴν ἔρημον. Σ. . . ἀναστρέψαντες ἀπάρατε εἰς τὴν ἔρημον.[58]

41. וַתַּחְגְּרוּ. *Et cinxistis vos.* O′. καὶ ἀναλαβόντες. Ἀ. καὶ ἐζώσασθε.[59] Σ. Θ. καὶ περιζωσάμενοι.[60]

41. וַתָּהִינוּ לַעֲלֹת. *Et leviter egistis ascendendo.* O′. καὶ συναθροισθέντες ἀνεβαίνετε (Ἄλλος· ἀνέβητε[61]). Ἀ. (καὶ) ὁμονοήσαντες . .[62]

43. וַתָּזִדוּ. *Et insolenter egistis.* O′. καὶ παραβιασάμενοι. Ἄλλος· καὶ ὑπερηφανήσατε.[63]

45. הֶאֱזִין. O′. προσέσχεν. Ἄλλος· ἐνωτίσατο.[64]

46. יְשַׁבְתֶּם. O′. ἐνεκάθησθε. Ἄλλος· ἐμείνατε.[65]

Cap. I. 19. (※) κύριος ◂.[66] 30. ÷ αὐτούς ◂.[67] 31. ἐν τῇ ἐρήμῳ ÷ ταύτῃ ◂.[68] 35. (÷) ταύτην (◂).[69] 41. ÷ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ◂.[70] ÷ ἡμῖν ◂.[71] 46. ÷ ποτέ ◂.[72]

CAP. II.

4. שֵׂעִיר. O′. Σηείρ. Schol. τριχωτός.[1]

5. אַל־תִּתְגָּרוּ בָם. *Ne bellum ineatis cum iis.* O′. μὴ συνάψητε πρὸς αὐτοὺς (÷) πόλεμον ◂. Ἄλλος· μὴ ἐρίσητε ἐν αὐτοῖς. Ἄλλος· μὴ παροξυνθῆτε πρὸς αὐτούς.[2]

עַד מִדְרַךְ כַּף־רָגֶל. *Ne locum quidem qui calce-*

---

[48] Sic sine aster. Codd. X (sine αὕτη), 44, 74, 76, 106, 134. Arab. 1, 2: ※ *generationis hujus.* [49] Arab. 1, 2: ※ *dare.* Sic sine aster. Arm. 1. [50] Cod. X. [51] Idem. [52] Idem. [53] Sic Ald., Codd. III, VII, X (cum -νομήσει in marg.), XI, 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque ut X). [54] Cod. X (cum λείπετε pro ἃ εἴπατε). Sic sine notis Ald., Codd. III (cum ἔσεσθε), 16 (cum εἰς ἁρπαγὴν), 18 (idem), 19, alii (inter quos 85, 130), Arab. 1, 2. [55] Sic in textu Cod. 58. Ad ὄχλος cf. Hex. ad Gen. xlvii. 12. [56] Sic in marg., teste Montef., Codd. X, 85, dissentiente Holmesio, qui exscripsit: "ἀνέβητε 55. ἀναβητε (sic) margo X, 85." [57] Cod. 108 (non, ut Holmes., οἱ ō). [58] Codd. 85, 130 (in quo prior lectio anonyma est), uterque cum ἐπάρατε, quod e Cod. 108 emendavimus. Praeterea Aquilae usus (de quo cf. Hex. ad Gen. xii. 9. xliii. 24) postulare videtur ἐρημόνδε. [59] Cod. X. [60] Codd. 108, 130 (qui confuse affert: Σ. Θ. περιζωσάμενοι ἀνέβητε). [61] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 54, 55, 75 (cum ἀνέβηται). [62] Cod. X. [63] Hanc lectionem alteri praemittunt Comp., Codd. 53, 56. Cf. Hex. ad Exod. xviii. 11. Deut. xvii. 13. xviii. 20. Jerem. l. 29. (Forma insolentior ὑπερηφανεῖν legitur Neh. ix. 10 in LXX.) [64] Cod. X in marg. [65] Cod. 130 in marg. Cf. Hex. ad Gen. xiii. 12. Jerem. xxxvii. 21. xxxviii. 2. [66] Vox deest in Cod. 71. "Subjungit signum hexaplare finale sine initiali Arab. 1."—*Holmes.* [67] Deest in Cod. 58. Arab. 1, 2: ÷ *hostes vestros.* [68] Arab. 1, qui male pingit: ÷ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ◂. [69] Deest in Codd. 16, 28, 30, aliis, Arm. 1. Obelo jugulavit Grabius. [70] Arab. 1, 2. [71] Arab. 2. Deest in Codd. 52, 56. [72] Arab. 1, 2.

CAP. II. [1] Cod. X in marg., teste Holmes., qui notat: "Huc refert, sed ad Ἡσαῦ erat forte referendum." Immo, τριχωτὸς ἑρμηνεύεται Σηείρ, teste Euseb. in Onomastico, p. 336, unde emaculari potest notula Montefalconii in *Append.* ad h. l.: "Coislin. ad marg. τριχιῶτος a τριχιούς [sic enim imprimendum erat, non Ἀ. τριχιούς]." Mox ad καὶ εὐλαβηθήσονται (וְנִשְׁמַרְתֶּם) Cod. VII in marg. manu 2da: καὶ παραφυλαχθήσεσθε, quod Symmachum sapit. Cf. Hex. ad Jon. ii. 8. [2] Cod. 130 in marg. (cum scriptura ἐρρησῆτε (sic), non, ut Holmes. oscitanter descripsit, ἐρρωσθῆτε). Ad priorem lectionem, quae Aquilae esse videtur, cf. Hex. ad Jerem. l. 24; ad posteriorem, Symmachi fortasse, cf. Hex. ad Prov. xxviii. 25. (In textu metobelus est in Arab. 1.)

tur planta pedis. Ο΄. οὐδὲ βῆμα ※ ἴχνους ◂ ποδός.[3] ″Αλλος· πάτημα ταρσοῦ ποδός.[4]

6. אֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף. Ο΄. ἀργυρίου βρώματα ἀγοράσατε παρ' αὐτῶν. Alia exempl. βρώματα ἀγοράσατε παρ' αὐτῶν.[5] 'Α. ἀργυρίου.[6]

7. יָדַע. *Animum advertit.* Ο΄. διάγνωθι. Σ. ἐννοήθητι.[7]

הַגָּדֹל. Ο΄. τὴν μεγάλην (″Αλλος· πολλήν[8]).

הַזֶּה. Ο΄. ἐκείνην. ″Αλλος· ταύτην.[9]

8. דֶּרֶךְ מִדְבַּר. Ο΄. ὁδὸν ἔρημον (″Αλλος· ὄρους[10]).

9. אֶת־עָר. Ο΄. τὴν 'Αροήρ (″Αλλος· 'Ασήρ[11]).

12. יִירָשׁוּם. *Expulerunt eos.* Ο΄. ἀπώλεσαν (″Αλλος· ἐκληρονόμησαν[12]) αὐτούς.

13. אֶת־נַחַל. Ο΄. τὴν φάραγγα. ″Αλλος· (τὸν) χείμαρρον.[13]

וַנַּעֲבֹר אֶת־נַחַל זָרֶד. Ο΄. Vacat. ※ καὶ παρήλθομεν τὴν φάραγγα Ζαρέδ ◂.[14]

14. עַד־תֹּם. Ο΄. ἕως οὗ διέπεσε ('Α. ἐτελειώθη[15]).

מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה. Ο΄. ἐκ ※ μέσου ◂ τῆς παρεμβολῆς.[16]

15. מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה. Ο΄. ἐκ ※ μέσου ◂ τῆς παρεμβολῆς.[17]

16. מִקֶּרֶב הָעָם. Ο΄. ἐκ μέσου ('Α. ἀπὸ ἐγκάτου[18]) τοῦ λαοῦ.

18. אֶת־עָר. Ο΄. τὴν 'Αροήρ. ″Αλλος· τὴν γῆν 'Ασήρ (s. Σηείρ).[19]

19. וְקָרַבְתָּ מוּל בְּנֵי עַמּוֹן. Ο΄. καὶ προσάξετε ἐγγὺς (('Α.) ἐγγίσεις ἐναντίον[20]) υἱῶν 'Αμμάν.

20. זַמְזֻמִּים. Ο΄. Ζοχομμίν. Alia exempl. Ζομζομμείμ (–μὶμ, –μεὶν, –μίν).[21]

21. עַם גָּדוֹל וְרַב וָרָם. Ο΄. ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ δυνατώτερον ὑμῶν (alia exempl. καὶ δυνατόν[22]). 'Α. λαὸς μέγας καὶ πολὺς καὶ ὑψηλός.[23]

23. עַד־עַזָּה כַּפְתֹּרִים. *Usque ad Gazam, Chaphtoraei.* Ο΄. ἕως Γάζης, καὶ οἱ Καππάδοκες. 'Α. (ἕως) 'Αζαχαφθωρείμ.[24]

מִכַּפְתֹּר. Ο΄. ἐκ Καππαδοκίας ('Α. Χαφθώρ[25]).

24. הָחֵל. Ο΄. ἐνάρχου. 'Α. ἄρξαι.[26]

25. אָחֵל תֵּת. Ο΄. ἐνάρχου δοῦναι. ″Αλλος· ἄρξομαι δοῦναι.[27]

וְחָלוּ. *Et commovebuntur.* Ο΄. καὶ ὠδῖνας ἕξουσιν (″Αλλος· φρίξουσιν[28]).

26. קְדֵמוֹת. Ο΄. Κεδαμώθ (s. Κεδμώθ). 'Α. Σ. Θ. Καδημώθ.[29]

27. אֵלְכָה. Ο΄. πορεύσομαι. ″Αλλος· παρελεύσομαι.[30]

30. בּוֹ. Ο΄. δι' αὐτοῦ. ″Αλλος· διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ.[31]

---

[3] Ad βῆμα Cod. 108 in marg.: ἴχνους. Arab. 1: οὐδὲ βῆμα ※ *gressus* ◂ ποδός; et sic sine aster. Arab. 2. Cf. Hex. ad Num. xx. 13. [4] Cod. VII in marg. manu 2da. [5] Sic Codd. X, 44, 54, 55, 58, alii, Arm. 1. [6] Cod. X. [7] Cod. 108 (cum ἐννωήθ.). [8] Sic in marg. Codd. X, 85, 130 (cum πολλῶν); in textu autem Codd. 54, 75, 82. [9] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Ald., Codd. III, VII (cum ἐκείνην in marg. manu 1ma), 15, 18, alii. [10] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Cod. 85. [11] Sic in marg. Codd. 85, 130. [12] Cod. 108 in marg. [13] Cod. X in marg. [14] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Codd. II (cum Ζαρὲτ), III (cum Ζαρὲ), X (om. παρήλθομεν), 16 (cum Ζαδὲρ), 28 (cum Ζαρὲθ), alii. Cod. 106 in marg. manu recenti: καὶ διεπεράσαμεν τὴν φ. Ζαρέδ. [15] Cod. X. [16] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 44, 58, alii. [17] Sic Arab. 1, 2. Vox μέσου est in Ed. Rom., sed deest in Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, aliis. [18] Cod. X. [19] Sic in marg. Codd. 85, 130 (cum Σηείρ). Posteriorem lectionem in textu habent Codd. 44 (cum Σιὴρ 'Αροήρ), 54 (cum Σιεὶρ), alii. [20] Cod. X in marg. sine nom. Cf. ad Cap. iv. 6. [21] Sic Codd. III, X, 15, 28, 29, alii, Arab. 1, 2. Cf. Hex. ad Gen. xiv. 5. Ad Ζομζομπεὶ (sic) Cod. 130 in marg.: δυνατόν. [22] Sic Codd. X (in marg.), 15, 18, 44, alii, Arm. 1. [23] Cod. 130 (cum καὶ μέγας pro μέγας καί). [24] Cod. X. [25] Idem. [26] Idem. Minus probabiliter Montef. ad אָחֵל (v. 25) lectionem refert. [27] Cod. 130 in marg. Arab. 1, 2: *incipio dare.* [28] Idem. [29] Idem. Scripturam Κεδμώθ tuentur Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16 (ut videtur), 18, alii. [30] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. VII, XI, 19, 29, alii. [31] Sic in marg. Codd. X, 85, 130; in textu autem Cod. 30.

31. הָחֵל רָשׁ לָרֶשֶׁת. *Incipe occupa* (occupare), *ut possideas.* Ο΄. [καὶ] ἔναρξαι ※ κλήρῳ ◂ κληρονομῆσαι.[32]

33. לְפָנֵינוּ. Ο΄. πρὸ προσώπου ἡμῶν. Ἄλλος· εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν.[33]

34. וַנִּלְכֹּד. Ο΄. καὶ ἐκρατήσαμεν (Ἀ. κατελαβόμεθα. Σ. ἐπορθήσαμεν[34]).

וַנַּחֲרֵם. Ο΄. καὶ ἐξωλοθρεύσαμεν (Ἀ. ἀνεθεματίσαμεν[35]).

שָׂרִיד. Ο΄. ζωγρίαν. Ἀ. λεῖμμα.[36]

35. בָּזַזְנוּ לָנוּ. Ο΄. ἐπρονομεύσαμεν (alia exempl. add. ἑαυτοῖς[37]).

וּשְׁלַל. Ο΄. καὶ τὰ σκῦλα (Ἄλλος· λάφυρα[38]).

הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכָדְנוּ. Ο΄. τῶν πολέων ἐλάβομεν (alia exempl. ὧν ἐλάβομεν[39]).

36. שָׂגְבָה מִמֶּנּוּ. *Altior fuerit quam nos.* Ο΄. διέφυγεν ἡμᾶς. Σ. ὑπερίσχυσεν (ἡμῶν).[40]

37. כָּל־יַד נַחַל. *Omnem oram torrentis.* Ο΄. πάντα τὰ συγκυροῦντα (Schol. συνεγγίζοντα[41]) χειμάρρου.

Cap. II. 6. ÷ μέτρῳ ◂.[42] 7. (÷) καὶ τὴν φοβεράν (◂).[43] 13. (÷) καὶ ἀπάρατε ◂.[44] 19. ÷ εἰς πόλεμον ◂.[45] 25. ὑποκάτω ※ παντὸς ◂ τοῦ οὐρανοῦ.[46] 31. ÷ βασιλέα Ἐσεβὼν τὸν Ἀμορραῖον ◂.[47] 36. ἡ ÷ ἐστι ◂ . . . τὴν ÷ οὖσαν ◂.[48]

CAP. III.

3. וַנַּכֵּהוּ. Ο΄. καὶ ἐπατάξαμεν (Ἀ. ἀνεθεματίσαμεν[1]) αὐτόν.

שָׂרִיד. Ο΄. σπέρμα. Ἀ. λεῖμμα.[2]

4. כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב. *Omnem tractum Argob.* Ο΄. πάντα τὰ περίχωρα (Ἀ. Θ. πᾶν σχοίνισμα.[3] Σ. (πᾶν) περίμετρον[4]) Ἀργόβ.

מַמְלֶכֶת. Ο΄. βασιλέως. Ἄλλος· βασιλείας.[5]

5. בְּצֻרֹת. Ο΄. ὀχυραί. Ἀ. διῃρμέναι.[6]

הַפְּרָזִי. *Paganorum.* Ο΄. τῶν Φερεζαίων. Οἱ λοιποί· (τῶν) ἀτειχίστων.[7]

6. וַנַּחֲרֵם. Ο΄. ἐξωλοθρεύσαμεν (αὐτούς). Ἀ. ἀνεθεματίσαμεν.[8]

7. בַּזּוֹנוּ. Ο΄. ἐπρονομεύσαμεν. Ἀ. διηρπάσαμεν.[9]

8. עַד־הַר חֶרְמוֹן. Ο΄. καὶ ἕως (alia exempl. add. ὄρους[10]) Ἀερμών.

9. צִידֹנִים יִקְרְאוּ. Ο΄. οἱ Φοίνικες (Ἀ. Σιδόνιοι[11])

---

[32] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 54, 71, Arm. 1. [33] Sic in textu Codd. 71, 129, Arm. 1. Duplex lectio πρὸ πρ. ἡμῶν εἰς τὰς χ. ἡμῶν est in Comp., Codd. X, 15, 18, aliis. [34] Cod. 108 (cum καταλαβ.). Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xxxiv. 22. xxxvii. 8. [35] Cod. X. [36] Idem. Cf. ad Cap. iii. 3. [37] Sic Comp., Ald. (cum αὐτοῖς), Codd. III (ut Ald.), VII (cum εν αυτοις (sic) manu 1ma), 15, 18, alii. [38] Cod. X in marg. [39] Sic Cod. 128, Arab. 1, 2. [40] Cod. 108. [41] Cod. 108 in marg. Photius Λέξ. Συναγ. p. 547: Συγκυροῦντα· διαφέροντα, συνεγγίζοντα. [42] Arab. 1, 2. [43] Haec desunt in Cod. 58. [44] "Subjiciunt signum hexaplare finale, sed sine signo initiali, Arab. 1, 2."—*Holmes.* Deest in Codd. III, 58. [45] Arab. 1, 2. [46] Iidem. Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii, Arm. 1. [47] Haec desunt in Cod. 58. Arab. 1, 2 pingunt: ÷ βασ. Ἐσεβὼν ◂ τὸν Ἀμ. [48] Arab. 1, 2, qui pingunt: ÷ ἡ ἐστι —οὖσαν ◂. Cf. ad Cap. iii. 8.

CAP. III. [1] Nobil., Cod. 57 (cum ἀναθ.), et Cat. Niceph. p. 1433, invitis Regiis tribus apud Montef., qui lectionem ad v. 6 recte retrahunt. [2] Cod. X. Codd. 44, 74, alii, in textu: κατάλειμμα. [3] Cod. 108. Ad περίχωρα Cod. X affert: Ἀ. σχοινίσματα. [4] Euseb. in Onomastico, p. 56: Ἀργόβ, χώρα βασιλείας Ὢγ ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην, ἣν ἔλαβον οἱ ἀπὸ φυλῆς Μανασσῆ . . . ἑρμηνεύει δὲ αὐτὴν ὁ Σύμμαχος περίμετρον. Hinc Montef. notam hexaplarem condidit: Σ. περίμετρον. Ο΄. Ἀργόβ; quem certatim erroris convincunt Thieme in *Diss. de Puritate Symmachi*, p. 10; Fischerus *De Verss. GG.V.T.* p. 31; et Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 111. Cf. Hex. ad Zeph. ii. 6. [5] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 19, 54, 76, alii. [6] Cod. X juxta Montefalconii collationem MS.: Ἀ. ΔΙΗΡΜЄϹ (sic). Cf. Hex. ad Jesai. xxxvi. 1 (in *Auctario*). Jerem. vi. 27. [7] Cod. 108. Cod. X affert: Ἀ. ἀτειχίστων. Codd. 54, 75, in textu: τῶν ἀτειχίστων τῶν Φερ. Cf. Hex. ad Jud. v. 11. 1 Reg. vi. 18. Zach. ii. 4, in quibus omnibus locis Symmachi est versio. [8] Cf. ad v. 3. [9] Cod. X. [10] Sic Comp. (cum Ἑρμών), Ald., Codd. VII, X (in marg.), 15, 29, alii. Ad χειμάρρου Codd. 85, 130, in marg. pingunt: ὄρους, quae res Montefalconio fraudi fuit. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 123. [11] Cod. X. Cod. 108: Οἱ λοιποί·

ἐπονομάζουσι (alia exempl. ἐπωνόμασαν[12]). Σ. Σιδόνιοι ὀνομάζουσι. Θ. Σιδόνιοι ἐκάλουν.[13]

10. הַמִּישֹׁר. *Regionis planae.* Ο΄. Μισώρ. Ἀ. τῆς εὐθείας. Σ. τοῦ ὁμαλοῦ. Θ. τῆς ὑπτίας.[14]

11. כִּי רַק. Ο΄. ὅτι πλήν (Ἄλλος· μόνος[15]).

מִיֶּתֶר הָרְפָאִים. *E residuo Rephaim.* Ο΄. ἀπὸ ※ λείμματος ◄[16] τῶν Ῥαφαῒν (Ἄλλος· γιγάντων[17]).

13. הַהוּא יִקָּרֵא אֶרֶץ רְפָאִים. Ο΄. ἐκείνην, γῆ Ῥαφαῒν λογισθήσεται (Ἀ. κληθήσεται[18]). Ἄλλος· ἐκείνη κληθήσεται γῆ γιγάντων.[19]

14. אֶת־כָּל־חֶבֶל. Ο΄. πᾶσαν τὴν περίχωρον. (Σ.) πᾶν τὸ περίμετρον.[20]

וְהַמַּעֲכָתִי. Ο΄. καὶ Μαχαθί. Alia exempl. καὶ ὁ Ἰαεὶρ (ἐπωνόμασεν).[21] Οἱ λοιποί· καὶ τοῦ Μαχαθί.[22]

חַוֹּת. *Vicos.* Ο΄. Θανώθ (s. Αὐώθ[23]). Ἀ. ἐπαύλεις.[24]

17. מִכִּנֶּרֶת. *A Chinnereth.* Ο΄. Μαχαναρέθ. Alia exempl. ἀπὸ Μαχ.[25] Ἄλλος· ἀπὸ Χενερέθ.[26]

וְעַד יָם הָעֲרָבָה. Ο΄. καὶ ἕως θαλάσσης ἀραβά (Ἄλλος· τῆς πεδιάδος[27]).

אַשְׁדֹּת. Ο΄. Ἀσηδώθ. Ἀ. κατάχυσις.[28]

17. הַפִּסְגָּה. Ο΄. τὴν Φασγά (alia exempl. φάραγγα[29]).

18. חֲלוּצִים. *Armati.* Ο΄. ἐνοπλισάμενοι. Ἀ. ἐξηρημένοι.[30]

24. אֲשֶׁר מִי־אֵל. Ο΄. τίς γάρ ἐστι θεός (Ἀ. Σ. ἰσχυρός[31]).

כְּמַעֲשֶׂיךָ. Ο΄. καθὰ ἐποίησας σύ. Ἄλλος· κατὰ τὰ ἔργα σου.[32]

26. וַיִּתְעַבֵּר. *Et iratus est.* Ο΄. καὶ ὑπερεῖδε. Ἀ. Θ. ὑπερέθετο.[33]

רַב־לָךְ. Ο΄. ἱκανούσθω σοι. Ἀ. πολύ (σοι).[34]

דַּבֵּר אֵלַי. Ο΄. λαλῆσαι. Ἄλλος· λαλῆσαι πρός μέ.[35]

27. הַפִּסְגָּה. Ο΄. τοῦ λελαξευμένου. Ἀ. Φασγά. Σ. τῆς σκοπῆς.[36]

וְתֵימָנָה. Ο΄. καὶ λίβα (Οἱ λοιποί· νότον[37]).

28. וְאַמְּצֵהוּ. *Et firma eum.* Ο΄. καὶ παρακάλεσον (Ἀ. κραταίωσον[38]) αὐτόν.

יַעֲבֹר. Ο΄. διαβήσεται. Ἄλλος· προπορεύσεται.[39]

29. וַנֵּשֶׁב. Ο΄. καὶ ἐνεκαθήμεθα (Ἄλλος· ᾠκήσαμεν[40]).

Σιδώνιοι (sic). [12] Sic Codd. II (corr. ex ἐπ' ὀνόματος), 28, 30, alii (inter quos 85, cum ἐπονομάζουσιν in marg.). [13] Codd. 85, 130: Σ. Θ. Σιδόνιοι ὀνομάζουσι. Σιδόνιοι ἐκάλουν. [14] Cod. 108 affert: Ἀ. τῆς εὐθείας. Σ. τοῦ ὁμαλοῦ τῆς ὑπτίας (sic). Cod. X: Ἀ. τῆς εὐθείας. Cod. 130: Σ. τοῦ ὁμαλ (sic). Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xxv. 12. [15] Cod. 130 in textu: πλὴν μόνος (om. ὅτι). Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 19. [16] Sic sine aster. (cum λήμματος) Cod. 58. Cf. Hex. ad Jos. xiii. 12. Jerem. lii. 15. Arab. 1, 2: ἀπὸ ※*omnibus* ◄ τῶν Ῥ. [17] Cod. 130 in marg. [18] Cod. X. [19] Cod. 130 (cum γῆγάντων pro γῆ γ.). [20] Idem in marg. sine nom. Cf. ad v. 4. [21] Sic Codd. III, VII, X, XI, 16 (cum Ἰαήρ), 19, alii (inter quos 85 (cum Ἰαήρ), 130). [22] Cod. X. Ad Ἀργὸβ Cod. 85 in marg.: ἀργὸβ μαχεί. Οἱ λοιποί· καὶ τοῦ μαχαεί (sic); cujus lectionis vestigia tantum exstant in Cod. 130: μαχ οἱ λο (sic). [23] Sic Comp. (cum Ἀβὼθ), Ald. (idem), Codd. II (manu 1ma), III, VII (cum αὐῶθ), X, XI (cum Αὐιώθ), 15, alii, Arab. 1, 2. [24] Cod. X. Hieron. De Locis Hebr. (Opp. T. III, p. 142): "*Avoth Jair,* quod interpretatur ἐπαύλεις Ἰαείρ." [25] Sic Ald., Codd. III, VII, X, 15, 28, alii, Arab. 1, 2. [26] Sic in textu Comp., Codd. XI, 16, 19, alii, Arm. 1. [27] Cod. 130 in marg. (ad καὶ ἡ Ἀραβία (sic) in initio v.): τῆς πεδιάδος τὰ οἰκητά (sic). Cf. ad Cap. i. 7. [28] Cod. X. Nisi forte legendum καταχύσεις. [29] Sic Comp., Codd. VII, X (in marg.), 19, 29, alii. [30] Cod. X (cum ἐνοπλισμένοι in textu). Cf. ad Cap. xxv. 10. [31] Cod. 130 in marg. (cum ἰσχυρά). [32] Duplex versio, καθὰ ἐπ. σὺ κατὰ τὰ ἔργα σου, est in Comp., Codd. X (om. σὺ), 19 (idem), 44 (idem), aliis. [33] Codd. X, 130. Cod. 85: Θ. ὑπερέθετο. Cod. 108: Θ. Σ. ὑπερέθετο. [34] Cod. X. [35] Sic in textu Comp., Codd. 56, 58. [36] Cod. 130: Ἀ. Σ. φάσγα (sic) τῆς σκοπῆς (non, ut oscitanter descripsit Holmes., τῆς σκοτινῆς). Codd. X, 85: Ἀ. φάσγα. Ad Sym. fortasse praetulerit aliquis τῆς κοπῆς, vocis Chaldaeae פִּסְקָא, *segmentum,* ratione habita. [37] Cod. 108. Sic in textu Codd. III, VII, X (cum λίβα in marg.), 16, 28, alii (inter quos 85, 130, uterque ut X). [38] Cod. X. [39] Sic in marg. Codd. 85, 130. [40] Sic in marg. Codd. 128, 130.

29. בַּגָּיְא. Ο΄. ἐν νάπῃ (Ἀ. Σ. φάραγγι[41]).

Cap. III. 2. ÷ πᾶσαν ◂ τὴν γῆν.[42] 8. οἳ ÷ ἦσαν ◂.[43] 13. ※ καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ Γαλαὰδ ◂.[44] 20 (in priore loco). ÷ ὁ θεὸς ὑμῶν ◂.[45] 24. ÷ καὶ τὴν δύναμίν σου (◂). ÷ καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν (◂).[46]

CAP. IV.

2. וְלֹא תִגְרְעוּ. *Et non detrahes.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀφελεῖτε (Ἄλλος· ἀπολείψετε[1]).

3. בְּבַעַל פְּעוֹר. Ο΄. τῷ (Οἱ λοιποί· ἐπὶ τοῦ[2]) Βεελφεγώρ.

מִקִּרְבְּךָ. Ο΄. ἐξ ὑμῶν. Aliter: Ο΄. Θ. ἐκ μέσου ὑμῶν. Ἀ. ἀπὸ ἐγκάτων σου. Σ. ἐκ μέσου σου.[3]

4. הַדְּבֵקִים. Ο΄. οἱ προσκείμενοι (Ἀ. κολλώμενοι[4]).

5. חֻקִּים. Ο΄. δικαιώματα. Σ. προστάγματα.[5]

בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. Ο΄. ἐν τῇ γῇ. Ἀ. (ἐν) ἐγκάτῳ τῆς γῆς.[6]

6. וְנָבוֹן. Ο΄. καὶ ἐπιστήμων (Ἀ. συνετός[7]).

7. אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו. Ο΄. ᾧ ἐστιν αὐτῷ θεὸς ἐγγίζων αὐτοῖς. Ἄλλος· ὥστε ἔχειν θεὸν προσεγγίζοντα (αὐτῷ).[8]

8. חֻקִּים. Ο΄. δικαιώματα. (Ἀ.) ἠκριβασμένα. Ἄλλος· ἐντολαί.[9]

9. יָסוּרוּ. Ο΄. ἀποστήτωσαν. Ἄλλος· ἐκλειπέτωσαν.[10]

וְהוֹדַעְתָּם. Ο΄. καὶ συμβιβάσεις (alia exempl. add. αὐτά[11]). Ἄλλος· γνωρίσεις.[12]

10. הַקְהֶל־לִי. Ο΄. ἐκκλησίασον (Ἄλλος· συνάγαγε[13]) πρὸς μέ. Ἄλλος· συνάθροισόν μοι.[14]

11. עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם. Ο΄. ἕως ※ καρδίας ◂ τοῦ οὐρανοῦ.[15]

עָנָן. Ο΄. γνόφος. Οἱ λοιποί· νεφέλη.[16]

וַעֲרָפֶל. Ο΄. θύελλα. Ἀ. (καὶ) ὁμίχλη.[17]

12. וּתְמוּנָה. *Sed speciem.* Ο΄. καὶ ὁμοίωμα (Σ. μορφήν[18]).

14. חֻקִּים. Ο΄. δικαιώματα. (Ἀ.) ἀκριβασμούς.[19]

16. פֶּן־תַּשְׁחִתוּן. *Ne perdite agatis.* Ο΄. μὴ (alia exempl. μήποτε[20]) ἀνομήσητε (Ἄλλος· διαφθείρητε[21]).

תְּמוּנַת כָּל־סָמֶל. *Speciem omnis simulacri.* Ο΄. ὁμοίωμα, πᾶσαν εἰκόνα. Ἀ. (παντὸς) εἰδώλου.[22]

17. תַּבְנִית (bis). *Imaginem.* Ο΄. ὁμοίωμα. Ἀ. ὑπόδειγμα.[23]

19. וּפֶן. Ο΄. καὶ μὴ ※ ποτε ◂.[24]

כֹּל צְבָא. Ο΄. πάντα τὸν κόσμον. Ἀ. (πᾶσαν) στρατιάν.[25]

---

[41] Codd. 128, 130. [42] Arab. 1, 2, qui mendose pingunt: ÷ *omnem* ※ *terram* (sic). [43] Iidem (cum ÷ οἳ ἦσαν ◂). [44] Arab. 1, 2. Haec habentur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. 58, 128. [45] Arab. 1. Desunt in Cod. 58. [46] Arab. 1, 2, utrobique sine metobelo.

CAP. IV. [1] Sic in marg. Codd. 85, 130. Mox ad ἐντέλλομαι in posteriore loco Cod. 58 in marg.: παραγγέλλω. διδάσκω. [2] Codd. X (cum ἐπὶ τῷ), 130. Sic in marg. sine nom. Cod. 85. [3] Codd. 85 (non, ut Montef., Ἀ. ἀπὸ τῶν ἐγκ. σου), 130. [4] Codd. X, 108, 130 (cum προσκολ.). [5] Cod. 130. [6] Cod. X. [7] Idem (qui ad σοφὸς minus probabiliter refert). [8] Cod. 108 in marg. [9] Cod. 130 in marg.: ἐντολαί. ἀκριβασμένα (sic) ἐντολαί. Codd. X, 85, in marg.: ἐντολαί. [10] Cod. 58 in marg. [11] Sic in marg. Codd. 85, 130. [12] Cod. X in marg. [13] Cod. 58 in marg. [14] Cod. 130 in marg. [15] Sic Cod. IV (cum ※ δίας in initio folii), Arab. 1. [16] Ad γνόφος Codd. 85, 130: Ἀ (Ἀ. om. 130). ὁμίχλη. Οἱ λοιποί· νεφέλη. Ad θύελλα Cod. X, teste Holmes.: Οἱ ο΄ [λ]. νεφέλη. Denique ad σκότος Cod. 58 in marg.: ὁμίχλη (sic). νεφέλη. [17] Vid. not. praeced. Praeterea ad γνόφος Cod. X in marg., teste Holmes.: ομιχλη. Vox ponitur pro עֲרָפֶל in Hex. ad Psal. xcvi. 2 (in *Auctario*), ubi Symmacho tribuitur. Cf. etiam Hex. ad Psal. lxiv. 12, 13. [18] Cod. X, teste Holmes. in *Appendice*. Sic in marg. sine nom. Codd. 58, 85, 130; in textu autem Cod. 75. [19] Cod. 130 in marg. sine nom. [20] Sic Comp., Codd. 44, 53, 56, 58, alii. Cf. ad v. 19. [21] Sic in marg. Codd. X, 130 (cum διαφθαρῆτε). Cf. Hex. ad Ezech. xvi. 47. [22] Cod. X. [23] Codd. X (in posteriore loco), 108 (cum -ματα). [24] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 18, 44, alii. [25] Cod. X. Cod. 108 in marg.: πᾶσαν στρατειάν (sic).

19. וְנִדַּחְתָּ. *Et seductus fueris.* Ο΄. πλανηθείς. Ἀ. (καὶ) ἐξωσθῇς.[26]

וַעֲבַדְתָּם. Ο΄. καὶ λατρεύσῃς (Ἄλλος· δουλεύσῃς[27]) αὐτοῖς.

אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְכֹל הָעַמִּים תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם. Ο΄. ἃ ἀπένειμε (Ἀ. ἐμέρισεν.[28] Ἄλλος· ἀπεκλήρωσεν[29]) κύριος ὁ θεός σου αὐτὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι ÷ τοῖς ↙[30] ὑποκάτω ※ παντὸς ↙[31] τοῦ οὐρανοῦ. Ἀ. Θ. . . πᾶσι τοῖς λαοῖς ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ.[32] Σ. ἅτινα διεκόσμησεν κύριος ὁ θεός σου εἰς τοὺς λαοὺς ὑπὸ ὅλον τὸν οὐρανόν.[33]

20. לְעַם נַחֲלָה. Ο΄. λαὸν ἔγκληρον (Ἀ. κληροδοσίας[34]).

21. אֶל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה. Ο΄. εἰς τὴν γῆν ※ τὴν ἀγαθήν ↙.[35]

23. הִשָּׁמְרוּ. Ο΄. προσέχετε. Ἀ. φυλάξασθε.[36]

אֶת־בְּרִית. Ο΄. τὴν διαθήκην. Ἄλλος· (τῆς) συνθήκης.[37]

לָכֶם. Ο΄. ὑμῖν ἑαυτοῖς. Alia exempl. ὑμῖν ※ αὐτοῖς ↙.[38]

24. אֵשׁ אֹכְלָה. Ο΄. πῦρ καταναλίσκον (Ἀ. κατεσθίον[39]).

25. וְנוֹשַׁנְתֶּם. *Et inveterati fueritis.* Ο΄. καὶ χρονίσητε (Ἀ. Σ. Θ. παλαιωθῆτε[40]).

26. תֹּאבֵדוּן מַהֵר. Ο΄. ἀπολεῖσθε ※ ταχύ ↙.[41]

27. וְהֵפִיץ. Ο΄. καὶ διασπερεῖ (Ἀ. σκορπίσει[42]).

28. וְלֹא יִשְׁמְעוּן. Ο΄. οὔτε (potior scriptura οὐδὲ) μὴ ἀκούσωσιν. Alia exempl. οὐδὲ μὴ λαλήσωσιν, οὐδὲ μὴ ἀκούσωσιν.[43]

32. כָּמֹהוּ. Ο΄. τοιοῦτο. Οἱ λοιποί· ὅμοιον αὐτῷ.[44]

34. מִקֶּרֶב. Ο΄. ἐκ μέσου. Ἀ. (ἐξ) ἐγκάτου.[45]

נְטוּיָה. Ο΄. ὑψηλῷ. Ἀ. ἐκτεταμένῳ.[46]

וּבְמוֹרָאִים. *Et terriculis.* Ο΄. καὶ ἐν ὁράμασι (Ἀ. φοβήμασι[47]).

36. הִשְׁמִיעֲךָ אֶת־קֹלוֹ. Ο΄. ἀκουστὴ ἐγένετο ἡ φωνὴ αὐτοῦ. Alia exempl. ἀκουστήν σοι ἐποίησε τὴν φωνὴν αὐτοῦ.[48]

39. וְיָדַעְתָּ. Ο΄. καὶ γνώσῃ (Ἄλλος· γνώσεσθε[49]).

וַהֲשֵׁבֹתָ. *Et revoca.* Ο΄. καὶ ἐπιστραφήσῃ (Ἄλλος· ἐπιστραφήσεσθε[50]).

43. בָּאָרֶץ הַמִּישֹׁר. Ο΄. ἐν τῇ γῇ τῇ πεδινῇ (Ἀ. εὐθείᾳ[51]).

45. דִּבֶּר. Ο΄. ἐλάλησε. Ἄλλος· ἐνετείλατο.[52]

46. מוּל. Ο΄. ἐγγύς. Ἀ. ἐναντίον.[53]

---

[26] Cod. X. [27] Idem in marg. [28] Sic in marg. sine nom. Cod. 73; in textu autem Cod. 57. Aquilae autem tribuimus, auctore Cod. 108, qui corrupte affert: Ἀ. ἐμέτρισε. Cf. ad Cap. xxix. 26. "Unus e Regiis, ἃ διεμέρισεν, sine interpretis nomine."—*Montef.* [29] Cod. 106 in marg. manu 2da. [30] Sic Cod. IV. Articulus deest in Cod. 58. [31] Sic Cod. IV, Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 44, 74, 76, 106. [32] Codd. X, 85 (cum κάτω pro ὑποκάτω), 130 (non, ut Montef. e Cod. 85 male exscripsit: Ἀ. Θ. ἅτινα διεκόσμησε κ. ὁ θ. σου πᾶσι κ. τ. ἑ.). Cod. 73 et Cat. Niceph. p. 1440: Ἀ. πᾶσι τοῖς λαοῖς κ. τ. ἑ. Cod. 57: Ἀ. τοῖς λαοῖς. [33] Codd. 85, 130. Minus probabiliter Cod. VII in marg. manu 1ma: Ἀκ. ἅτινα διεκόσμησ (sic); necnon Cod. 108 ad καμίνου (v. 20): Θ. ἅτινα διεκόσμησε κύριος κ. τ. ἑ. Theodoretus autem in Quaest. I ad Deuteron. (Opp. T. I, p. 260): οὕτω γὰρ καὶ οἱ λοιποὶ ἡρμήνευσαν: ἅτινα διεκόσμησεν ὁ θεός σου εἰς τοὺς λ. ὑφ' ὅλον τὸν οὐρανόν. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 123. [34] Cod. X. Cf. Hex. ad Num. xvi. 13. Psal. lxvii. 10. [35] Sic Cod. IV (cum aster. ex corr.), Arab. 2, et sine aster. Comp., Codd. 15, 44, alii. [36] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Codd. 108 (cum –ξεσθε), 130. [37] Cod. 130 in marg. [38] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, alii. Vox deest in Cod. 58, Arab. 1 (qui insuper pingit ※ ὑμῖν ↙), 2, Arm. 1. [39] Cod. X (cum κατεσθιῶν). [40] Cod. 130. [41] Sic Cod. IV (cum ÷ ante corr.), Arab. 1, et sine aster. Comp., Codd. 55, 56, 58, 108 (in marg.), Arab. 2. [42] Cod. X. [43] Sic Codd. 18, 130 (cum οὐδὲ μὴ λαλήσουσιν in marg.). Ad ἀκούσωσιν Cod. X in marg.: λαλήσωσιν. Ad φάγωσιν Cod. 85 in marg.: λαλήσωσιν. [44] Cod. 108, qui ad κατὰ τὸ ῥῆμα lectionem refert. Sed cf. Hex. ad Jud. viii. 18. Jerem. xlix. 19. [45] Cod. X. [46] Idem. Cf. ad Cap. vii. 19. [47] Codd. X, 108. [48] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos Codd. 58, 85, 130, omnes cum altera lectione in marg.). [49] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Cod. X. [50] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Cod. X. [51] Cod. 108. Cf. ad Cap. iii. 10. [52] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Comp., Codd. VII, 16, 28, alii (inter quos 85, 130, uterque cum ἐλάλησε in marg.). [53] Cod. 108. Cf. ad Cap. ii. 19.

47. בְּעֵבֶר. Οʹ. πέραν. Ἄλλος· ἐν τῷ πέραν.[54]

48. וְעַד־הַר. Οʹ. καὶ ἐπὶ (Ἄλλος· ἕως[55]) τοῦ ὄρους.

49. וְכָל־הָעֲרָבָה. Οʹ. πᾶσαν τὴν ἀραβά (Σ. τὴν πεδιάδα[56]).

וְעַד יָם הָעֲרָבָה. Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἀραβά ◄.[57] Ἄλλος· καὶ ἕως θαλάσσης τῶν δυσμῶν ἡλίου.[58] Σ. (καὶ ἕως τῆς θαλάσσης) τῆς ἀοικήτου.[59]

Cap. IV. 1. (÷) σήμερον (◄).[60] 2. ÷ σήμερον ◄.[61] 3 (in priore loco). (÷) ὁ θεὸς ἡμῶν (◄).[62] 6. ÷ πάντων ◄.[63] 9. ÷ πάντας (◄).[64] 10. ÷ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας ◄.[65] 15. ※ πᾶν ◄ ὁμοίωμα.[66] ÷ ἐν τῷ ὄρει ◄.[67] 18. ÷ ὃ ἕρπει ◄.[68] ὅσα ÷ ἐστίν ◄.[69] 19. ÷ καὶ ◄ πάντα.[70] 20. κύριος ÷ ὁ θεός ◄.[71] 21. ἣν κύριος ὁ θεός ※ σου ◄.[72] 22. ÷ τοῦτον ◄.[73] 25. υἱῶν ÷ σου ◄.[74] 27 (in priore loco). (÷) πᾶσι ◄.[75] 33. ÷ ζῶντος ◄.[76] 35. (÷) ὁ θεός σου (◄).[77] 37. (÷) ὑμᾶς ◄.[78] 39. ÷ ὁ θεός σου ◄.[79] ÷ πλὴν αὐτοῦ ◄.[80] 45. τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ÷ ἐν τῇ ἐρήμῳ ◄.[81] 49. (÷) ἡλίου ◄.[82]

CAP. V.

5. וּבֵינֵיכֶם. Οʹ. καὶ ※ ἀναμέσον ◄ ὑμῶν.[1]

6. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ. Οʹ. ὁ ἐξαγαγών σε. Alia exempl. ὅστις ἐξήγαγόν (s. ἐξήγαγέ) σε.[2]

7. עַל־פָּנָי. Praeter me. Οʹ. πρὸ προσώπου μου. Alia exempl. πλὴν ἐμοῦ.[3]

8. פֶסֶל. Οʹ. εἴδωλον. Ἄλλος· γλυπτόν.[4]

9. וְלֹא תָעָבְדֵם. Οʹ. οὐδὲ μὴ λατρεύσῃς (Ἀ. (καὶ οὐ) δουλεύσεις[5]) αὐτοῖς.

פֹּקֵד. Οʹ. ἀποδιδούς. Ἀ. Θ. ἐπισκεπτόμενος.[6]

11. לַשָּׁוְא. Οʹ. ἐπὶ ματαίῳ. Ἀ. εἰς εἰκῆ.[7]

יְנַקֶּה. Οʹ. καθαρίσῃ. Ἀ. ἀθῳώσῃ.[8]

12. שָׁמוֹר. Οʹ. φύλαξαι. Ἄλλος· μνήσθητι.[9]

13. תַּעֲבֹד. Οʹ. ἐργᾷ. Ἀ. δουλεύσεις.[10]

14. וַחֲמֹרְךָ. Οʹ. καὶ τὸ ὑποζύγιόν (Ἀ. ὄνος[11]) σου.

אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ. Οʹ. ὁ παροικῶν ἐν σοί. Ἄλλος· ὁ ἐν ταῖς πύλαις σου.[12] Ἄλλος· ὁ ἐντὸς τῶν πυλῶν σου.[13]

---

[54] Sic in textu Cod. X. [55] Sic in textu Codd. 44, 74, alii, Arm. 1. [56] Cod. 108 in marg. (ad ἐπὶ τὸ ὄρος (sic) v. 48): Σ. τὴν πεδιάδα τῆς ἀοικήτου. Cod. 130 in marg. (ad πᾶσαν τὴν ἀραβά): πεδιάδα τῆς ἀοικήτου. [57] Sic Arab. 1 (om. καὶ), et sine aster. Codd. 28, 58 (om. καὶ), 85, Arab. 2 (om. καὶ), Arm. 1 (idem). [58] Sic in textu Codd. 44, 74, 76, 106, 134. Est Theodotionis, ut videtur. [59] Vid. not. 56. [60] Vox deest in Cod. 58. [61] Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58, Arm. 1. [62] Deest in Cod. 58, Arm. 1. [63] Arab. 1. [64] Idem, absente metobelo. Deest in Cod. 58. [65] Idem. Desunt in Cod. 58. [66] Cod. IV, Arab. 1. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 18, 19, 44, alii. [67] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [68] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58 (cum τοῦ ἐπί). [69] Cod. IV (notis a correctore suppletis), Arab. 1, 2. Haec, ὅσα ἐστίν, desunt in Cod. 58. [70] Cod. IV. [71] Idem (cum notis ex corr.). Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 18, alii, Arab. 1, 2. [72] Idem (cum notis ex corr.). Pronomen legitur in Ed. Rom., sed abest a Comp., Ald., Codd. III, XI, 16, 18, aliis. [73] Cod. IV (cum obelo ex corr.), Arab. 1, 2. Deest in Comp., Codd. II (in textu), 19, 44, aliis, Arm. 1. [74] Cod. IV. [75] Arab. 1 (cum metobelo tantum). Lacuna est in Cod. IV. [76] Arab. 1, 2. [77] Deest in Cod. 58, Arm. 1. [78] Arab. 1: ※ videlicet vos. Deest in Cod. 58. [79] Arab. 1. Deest in Cod. 58. [80] Arab. 1, 2. [81] Arab. 1 (cum metobelo tantum), 2. Verba ἐν τῇ ἐρήμῳ desunt in Ed. Rom., sed habentur in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 18, aliis. [82] Deest in Codd. 28, 58, 85, Arm. 1.

CAP. V. [1] Sic Arab. 1 (cum ※ ἀναμέσον bis ?), et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, X (cum ἀναμέσον in marg.), 15, 16, 18, alii. [2] Prior lectio est in Codd. III, VII, X, 15, 44, aliis; posterior in Codd. XI, 16, 28, aliis (inter quos 85, 130, uterque cum ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς in marg.). Cf. Hex. ad Exod. xx. 2. [3] Sic Comp., Codd. III, VII, X (in marg.), 16, 18, 19, alii. [4] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, alii (inter quos 85, 130, uterque cum εἴδωλον in marg.), Arm. 1. Cf. Hex. ad Exod. xx. 4. [5] Cod. 108: Ἀ. δουλεύσεις. Pro οὐδὲ μὴ Codd. 85, 130, in marg.: καὶ οὐ; et sic in textu Codd. III, X (cum οὐδὲ μὴ in marg.), 71, 82, 129. [6] Cod. 108. [7] Codd. X, 85 (in marg. sine nom.), 130. Cod. VII in marg. manu 1ma: Ἀκ. εἰκῆ. [8] Cod. X. Cf. Hex. ad Exod. xx. 7. [9] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. X (cum μνήσθητι φύλαξαι), 82. [10] Cod. X. [11] Idem. [12] Sic in textu Codd. 15, 44, 55, alii. [13] Sic in marg. Codd. 64, 85, 130; in textu autem Ald., Codd. X (cum ὁ παρ. ἐν σοὶ in marg.), XI, 58, 83, 129.

16. כַּבֵּד. Ο΄. τίμα. Ἀ. δόξασον.[14]

לְמַעַן יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ. Ο΄. ἵνα μακροχρόνιος γένῃ (Ἄλλος· μακροχρόνιοι ἦτε[15]).

21 (Hebr. 18). וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ. Ο΄. οὔτε πάντα ὅσα τῷ πλησίον σού ἐστι. (※) *καὶ ἔσται ἐὰν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν Χαναναίων, ἣν σὺ εἰσελεύσῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν, καὶ στήσεις σεαυτῷ λίθους μεγάλους, καὶ κονιάσεις αὐτοὺς κονίᾳ· καὶ γράψεις ἐπὶ τῶν λίθων πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου. καὶ ἔσται ὡς ἂν διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην, στήσετε τοὺς λίθους τούτους, οὓς ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, ἐν ὄρει Γαριζείμ. καὶ οἰκοδομήσεις ἐκεῖ θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου, θυσιαστήριον ἐκ λίθων· οὐκ ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτοὺς σίδηρον. λίθους ὁλοκλήρους* (ܡܫܡܠܝܐ) *οἰκοδομήσεις, θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου· καὶ ἀνοίσεις ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώματα* (ܣܩܐ ܡܣܩܬܐ male pro ܡܣ̈ܩܬܐ ܣܩ̈ܐ) *κυρίῳ τῷ θεῷ σου, καὶ θύσεις θυσίαν εἰρηνικὴν* (ܡܫܝܢܐ)*· καὶ φαγῇ ἐκεῖ, καὶ εὐφρανθήσῃ ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου. τὸ ὄρος ἐκεῖνο πέραν τοῦ Ἰορδάνου ὀπίσω ὁδοῦ δυσμῶν ἡλίου ἐν γῇ Χαναὰν, τὸ κατοικοῦν ἐπὶ δυσμῶν ἐχόμενον τοῦ Γολγὸλ, πλησίον τῆς δρυὸς τῆς ὑψηλῆς, ἐχόμενον τοῦ Συχέμ* (◄).[16]

23 (20). כָּל־רָאשֵׁי. Ο΄. πάντες οἱ ἡγούμενοι (Ἀ. κεφαλαί[17]).

וְזִקְנֵיכֶם. Ο΄. καὶ ἡ γερουσία (Ἀ. οἱ πρεσβύτεροι[18]) ὑμῶν.

24 (21). וְאֶת־גָּדְלוֹ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ ◄.[19]

26 (23). כָּל־בָּשָׂר. Ο΄. ※ πᾶσα ◄ σάρξ.[20] Ἀ. (πᾶν) κρέας.[21]

28 (25). הֵיטִיבוּ. Ο΄. ὀρθῶς. Ἀ. Θ. ἠγάθυναν.[22]

29 (26). אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי. Ο΄. ※ πάσας ◄ τὰς ἐντολάς μου.[23]

30 (27). לְאָהֳלֵיכֶם. Ο΄. εἰς τοὺς οἴκους (Σ. (τὰς) σκηνὰς[24]) ὑμῶν.

31 (28). פֹּה. Ο΄. αὐτοῦ. Ἀ. ἐνταῦθα.[25]

אֵת כָּל־הַמִּצְוָה. Ο΄. ※ πάσας ◄ τὰς ἐντολάς.[26]

32 (29). לֹא תָסֻרוּ. Ο΄. οὐκ ἐκκλινεῖτε (alia exempl. ἐκκλινεῖς[27]). Ἀ. (οὐκ ἀπο)στήσεσθε.[28]

33 (30). לְמַעַן תִּחְיוּן וְטוֹב לָכֶם. Ο΄. ὅπως καταπαύσῃ σε, καὶ εὖ σοι ᾖ. Οἱ λοιποί· ἵνα ζῆτε, καὶ ἀγαθὸν ὑμῖν.[29]

וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים. Ο΄. καὶ μακροημερεύσητε. Ἄλλος· καὶ μακροήμεροι ἔσεσθε.[30]

Cap. V. 6. ÷ εἰμι ◄.[31] 14. (÷) ἐν αὐτῇ (◄).[32] 15. (÷) καὶ ἁγιάζειν αὐτήν (◄).[33] 21. ÷ οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ ◄.[34] 22. ÷ θύελλα ◄.[35]

CAP. VI.

5. בְּכָל־לְבָבְךָ. Ο΄. ἐξ ὅλης τῆς διάνοιας (Ἄλλος· καρδίας[1]) σου.

---

[14] Cod. X (cum δόξασε). Cf. Sirac. iii. 6. vii. 27. [15] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Codd. II, 54, 75 (cum -νιοιται). [16] In Codice Syro-hexaplari Masiano ad calcem Deuteronomii leguntur Syriaca quaedam iis simillima, quae Ceriani edidit ad Exod. xx. 17; quaeque ad hunc locum pertinere testantur tum ipse textus Hebraeo-Sam. ad Deut. v. 21, tum annotatio iis subjecta, qua significat scriba ea in exemplari Samaritano haberi velut supplementum *decem verborum* (h. e. Decalogi) Deuteronomii. Pauculas autem duorum supplementorum varietates (si excipias ܠܡܠܘܬܗ pro ܠܡܠܘܬܐ prope initium) diligenter notavit Ceriani ad locum Exodi, ubi pro ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτούς, ut utrobique Syrum exemplar, a nobis ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτὸ incaute editum. [17] Cod. X. [18] Idem. [19] Sic Arab. 1, et sine aster. Codd. 28, 58, 85 (in marg.), 106, 108 (in marg.), 134, Arab. 2, Arm. 1. Cf. Hex. ad Exod. xx. 19. [20] Sic Arab. 1, et sine aster. Codd. 58, 108 (cum πᾶσα in marg.), Arab. 2. [21] Cod. X. [22] Cod. 108. [23] Sic Arab. 1, et sine aster. Codd. 58, 74, 76, 82, 106, 134, Arab. 2. [24] Cod. 108. [25] Cod. X. [26] Sic Arab. 1, et sine aster. Comp., Codd. 44, 74, 76, 106, 134, Arab. 2. Ald., Cod. 83: τὰς ἐντολὰς πάσας. [27] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, 18, alii. [28] Cod. X, exscribente Holmes.: Ἀ. στήσεσθαι (sic); mutile, ut videtur, pro ἀποστήσεσθε (cf. ad Cap. ix. 12) vel ἐκστήσεσθε. [29] Cod. 108. [30] Sic in marg. Codd. X (cum μακροήμεροι ἦτε in textu), 85; in textu autem Codd. 19, 54, 75, 108, 118, Arm. 1. [31] Arab. 1, 2 (uterque cum ※ pro ÷). Deest in Codd. II (manu 1ma), 58. [32] Deest in Cod. 58. [33] Idem. [34] Arab. 1, 2 (qui pingunt: οὔτε παντὸς ÷ κτήνους αὐτοῦ, οὔτε ◄). Haec, οὔτε π. κτ. αὐτοῦ, desunt in Cod. 58. [35] Arab. 1, 2: ÷ *et procella* ◄.

CAP. VI. [1] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum διανοίας in marg.), XI, 15, 16, 19, alii (inter quos

5. וּבְכָל־מְאֹדֶךָ. Ο'. καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς (Ἄλλος· ἰσχύος[2]) σου.

7. וְשִׁנַּנְתָּם. *Et acues* (infiges) *ea*. Ο'. καὶ προβιβάσεις (Ἀ. δευτερώσεις[3]) αὐτά.

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ. Ο'. καθήμενος ἐν οἴκῳ, καὶ πορευόμενος ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζόμενος, καὶ διανιστάμενος. Ἄλλος· ἐν τῷ καθῆσθαί σε ἐν οἰκίᾳ σου, καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαί σε ἐν ὁδῷ, καὶ ἐν τῷ καθεύδειν σε, καὶ ἐν τῷ ἀνίστασθαί σε.[4]

8. וּקְשַׁרְתָּם. Ο'. καὶ ἀφάψεις (Ἀ. συνδήσεις[5]) αὐτά.

לְטֹטָפֹת. *In frontalia*. Ο'. ἀσάλευτον. Alia exempl. ἀσάλευτα.[6] Ἀ. (εἰς) νακτά. Σ. διεσταλμένα.[7] Ἄλλος· σαλευτόν.[8]

12. הִשָּׁמֶר לְךָ. Ο'. πρόσεχε (Ἀ. φύλαξαι[9]) σεαυτῷ.

פֶּן־תִּשְׁכַּח. Ο'. μὴ ἐπιλάθῃ. Alia exempl. μὴ πλατυνθῇ ἡ καρδία σου, καὶ ἐπιλάθῃ.[10]

15. אֵל. Ο'. ὁ θεός (potior scriptura θεός). Οἱ λοιποί· ἰσχυρός.[11]

פֶּן. Ο'. μή ※ ποτε ↙.[12]

17. וְחֻקָּיו. Ο'. καὶ τὰ δικαιώματα (Ἀ. ἀκριβάσματα. Σ. προστάγματα[13]).

18. הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב. Ο'. τὸ ἀρεστὸν καὶ τὸ καλόν. Ἄλλος· τὸ εὐθὲς (καὶ) τὸ ἀγαθόν.[14]

22. וּבְכָל־בֵּיתוֹ. Ο'. καὶ ἐν (※) ὅλῳ (↙) τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.[15]

24. אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה. Ο'. πάντα τὰ δικαιώματα ταῦτα. Alia exempl. πάσας τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ κρίματα.[16]

לְטוֹב לָנוּ. Ο'. ἵνα εὖ ᾖ ἡμῖν. Ἄλλος· ἵνα πολυήμεροι ὦμεν.[17]

Cap. VI. 1. ÷ οὕτως ↙.[18] 2. ÷ σήμερον ↙.[19] 3. ÷ δοῦναι (↙).[20] ÷ καὶ ταῦτα—ἐκ γῆς Αἰγύπτου (↙).[21] 4. ÷ ἐστι ↙.[22] 6. ÷ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ σου ↙.[23] 12. ÷ τοῦ θεοῦ σου ↙.[24] 13. ÷ καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ ↙.[25] 18. ÷ τοῦ θεοῦ σου ↙.[26] 19. ※ κύριος ↙.[27] 21. ÷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ↙.[28] 23. (÷) ταύτην (↙).[29] ÷ δοῦναι ↙.[30]

CAP. VII.

1. כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ. Ο'. ἐὰν δὲ εἰσάγῃ

85, 108, uterque ut X), Arab. 1, 2. [2] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Codd. 55, 75. [3] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Cod. 85; in textu autem Cod. 54. [4] Sic in marg. Codd. X (qui asteriscis notat), 85. "Videtur esse Aquilae, qui Hebraica κατὰ πόδα sequitur."—*Montef.* [5] Codd. X, 108. Cf. ad Prov. iii. 3. [6] Sic Comp., Ald., Codd. VII, X, XI, 15, 18, alii. [7] Cod. 85. Cod. X affert: Ἀ. ΗΑΚΤΑ. Cod. 108: Σ. διεσταλμένα. Ad νακτὰ (non ἄνακτα, ut e Cod. 85 oscitanter exscripsit Montef.) cf. nos in Hex. ad Exod. xiii. 16. Symmachi autem διεσταλμένα, sive *distincta*, sive *diducta*, sive *injuncta*, qua ratione de *frontalibus* Judaeorum commode dici possit non habemus dicere. [8] Cod. 85: Σ. διεσταλμένα καὶ ἔσται σαλευτὸν πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ γράψεις. Posteriora ad aliam sive lectionem sive versionem pertinere videntur (coll. Hex. ad Exod. l. c., nott. 16 et 18), quae Philoni quoque (Opp. T. II, p. 358) familiaris fuisse videtur, locum nostrum sic alludenti: Τὰ δίκαια, φησὶν ὁ νόμος, ἐντιθέναι δεῖ τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐξάπτειν εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρὸς, καὶ εἶναι σειόμενα πρὸ ὀφθαλμῶν . . . Σάλον δὲ ἐχέτω ταῦτα κινούμενον (fort. κινούμενα), φησὶν . . . ἵνα τῇ κινήσει τὴν ὄψιν ἐκκαλῇ πρὸς ἀρίδηλον θέαν. [9] Cod. X. [10] Sic Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 18, alii (inter quos 85, testante Montef., sed repugnante Holmesii amanuensi). [11] Cod. 108, qui ad ζηλωτὴς male refert. [12] Sic Arab. 1, 2, et sine aster. Codd. 58, 59, 74, alii. [13] Cod. X. Nobil. affert: Ἀ. ἀκριβάσματα, et sic in marg. sine nom. Cod. 85. Mox ad μαρτύρια (v. 20) Cod. 85 in marg.: ἀκριβάσματα προστάγματα (sic). [14] Cod. 108 in marg.: τὸ εὐθές. τὸ ἀγαθόν (sic). [15] Sic sine aster. Codd. 58, 76, 106, 134, Arab. 1, 2. [16] Sic (sine ταῦτα in fine) Codd. III, VII, X, 16, 28, alii (inter quos 85, cum πάντα τὰ δ. ταῦτα in marg.). [17] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Codd. III, 55, 58, 82, 129. [18] Arab. 1. [19] Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58. [20] Iidem (sine metobelo). [21] Iidem (cum ÷ καὶ ταῦτα ↙ κ. τ. ἑ. Haec omnia desunt in Codd. 44, 58. [22] Arab. 1. [23] Arab. 1, 2. Desunt in Comp., Codd. 19, 58, 108, 118. [24] Iidem. Desunt in Cod. 58. [25] Iidem, reprobante eodem. [26] Iidem. [27] Iidem. Vox habetur in Ed. Rom., sed deest in Codd. III, VII, X, 18 (ante corr.), 53, 56, 82, 129, Arm. 1. [28] Iidem. [29] Deest in Cod. 58. [30] Arab. 1, 2. Deest in Comp., Ald., Codd. III, 15, 16 (ante corr.), aliis.

(alia exempl. καὶ ἔσται ὅταν εἰσαγάγῃ[1]) σε κύριος ὁ θεός σου. Alia exempl. καὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν σε κύριον τὸν θεόν σου.[2]

1. רַבִּים. Ο΄. μεγάλα. Alia exempl. πολλά; alia, μεγάλα καὶ πολλά.[3]

רַבִּים (in posteriore loco). Ο΄. πολλά. Alia exempl. μεγάλα; alia, μεγάλα καὶ πολλά.[4]

וַעֲצוּמִים מִמֶּךָּ. Ο΄. καὶ ἰσχυρότερα ὑμῶν. Ἀ. (καὶ) ὀστοϊνα (ἀπὸ) σοῦ.[5]

2. לְפָנֶיךָ. Ο΄. εἰς τὰς χεῖράς σου. Ἄλλος· ἐν χερσίν σου.[6]

הַחֲרֵם תַּחֲרִים. Ο΄. ἀφανισμῷ ἀφανιεῖς (Οἱ λοιποί· ἀναθεματίσεις[7]).

וְלֹא תְחָנֵּם. Ο΄. οὐδὲ μὴ ἐλεήσητε (alia exempl. ἐλεήσῃς[8]) αὐτούς. Ἀ.. δωρήσῃ (αὐτοῖς).[9]

5. מִזְבְּחֹתֵיהֶם. Ο΄. τοὺς βωμοὺς (Ἀ. τὰ θυσιαστήρια[10]) αὐτῶν.

7. חָשַׁק..בָּכֶם. *Adhaesit vobis.* Ο΄. προείλετο.. ὑμᾶς. Ἀ. προσεκολλήθη.. (ὑμῖν, s. ἐν ὑμῖν).[11]

8. בְּיָד חֲזָקָה. Ο΄. ἐν χειρὶ κραταιᾷ ÷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ◁.[12]

9. וְיָדַעְתָּ. Ο΄. καὶ γνώσῃ (Ἄλλος· γνώσεσθε[13]).

הָאֵל הַנֶּאֱמָן. Ο΄. θεὸς πιστός (potior scriptura ὁ θεὸς ὁ πιστός). Ἀ. Θ. (ὁ) ἰσχυρός..[14]

12. אֲשֶׁר נִשְׁבַּע. Ο΄. ὃ (alia exempl. καθά, s. καθὼς[15]) ὤμοσε.

13. פְּרִי־בִטְנְךָ. Ο΄. τὰ ἔγγονα (alia exempl. ἔκγονα[16]) τῆς κοιλίας σου. Ἀ. καρπὸν γαστρός σου.[17]

דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ. Ο΄. τὸν σῖτόν (Ἀ. χεῦμα[18]) σου, καὶ τὸν οἶνόν (Ἀ. ὀπωρισμὸν[18]) σου, καὶ τὸ ἔλαιόν (Ἀ. στιλπνότητα[18]) σου.

14. עָקָר. Ο΄. ἄγονος. Ἀ. στεῖρος.[19]

15. וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם. *Et omnes languores Aegypti.* Ο΄. καὶ πάσας νόσους ((Ἀ.) ταλαιπωρίαν[20]) Αἰγύπτου.

הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ. Ο΄. τὰς πονηράς,[21] ἃς ἑώρακας, καὶ ὅσα ἔγνως, οὐκ ἐπιθήσει (alia exempl. ἐπάξει[22]) ἐπὶ σέ. Aliter: Ο΄. τὰ πονηρὰ ÷ ἃ ἑώρακας καὶ ◁ ὅσα ἔγνως, οὐκ ἐπάξει ※ αὐτὰ ◁ ἐπὶ σέ.[23] Ἀ. τὰ πονηρὰ ὅσα ἔγνως, οὐ θήσει αὐτὰ ἐν σοί. Σ. τὰς πονηρὰς ἃς οἶδας, οὐ ποιήσει ἐν σοί.[24]

Cap. VII. [1] Sic Codd. 44, 55, 74, alii. [2] Sic Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum ἐὰν δὲ εἰσαγάγῃ (sic) κ. τ. ἑ. in marg.). [3] Prior lectio est in Cod. 58; posterior in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, aliis (inter quos 85, cum ἰσχυρὰ in marg.), Arab. 1, 2. [4] Prior lectio est in Codd. XI, 16, 28, aliis; posterior in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, aliis. [5] Cod. X affert: Ἀ. ὀστοϊνα σου (sic). Cf. Hex. ad Cap. ix. 1. Ad formam ὀστοϊνος cf. Hex. ad Exod. i. 9. [6] Sic in marg. Codd. X, 85. Pro καὶ ἰσχ. ὑμῶν (v. 1) Codd. 19, 108 (cum καὶ ἰσχ. ὑμῶν in marg.), 118, in textu habent πρὸ προσώπου ὑμῶν, quae lectio fortasse huc pertinet. [7] Cod. X (qui ad πατάξεις male refert). Ad ἀφανιεῖς Cod. 85 in marg. sine nom.: ἀναθεματιεῖς. [8] Sic Comp., Ald., Codd. II (ex corr.), III, VII, X, 15, 16 (cum –σεις), alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [9] Cod. X. Cf. Hex. ad Psal. vi. 3. ix. 14 etc. Statim v. 3 lectio plane absona unius Cod. 18 ἀγγαρεύσητε pro γαμβρεύσητε pro mero scribae lapsu habenda est. [10] Cod. X. [11] Idem. Hieron.: *vobis junctus est.* [12] Sic Arab. 1, et sine obelo Codd. II (in textu, et habet eadem in marg. quoque, teste Holmesio; Maius autem in textu ἐν χ. κραταιᾷ tantum habet, vacante margine), III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 2, Arm. 1. [13] Sic in marg. Codd. X, 85; in textu autem (cum γνώσεσθε σήμερον) Cod. II. [14] Cod. 108 (ad πιστός). [15] Prior lectio est in Comp., Codd. III, VII (cum καθᾶ), X, 15, 19, aliis; posterior in Ald., Codd. 16, 18, aliis, Arm. 1. [16] Sic Comp., Codd. II, III, VII (ex corr. manu 1ma), X, XI, 15, 16, 18, alii. [17] Cod. X. [18] Idem. Hieron. in Epist. LVII ad Pammachium, 11: "Aquila autem proselytus et contentiosus interpres, qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre conatus est, jure projicitur a nobis. Quis enim pro *frumento* et *vino* et *oleo*, possit vel legere, vel intelligere, χεῦμα, ὀπωρισμὸν, στιλπνότητα, quod nos possumus dicere *fusionem, pomationem*que, et *splendentiam?*" Cf. Hex. ad Hos. ii. 22. [19] Idem. [20] Idem in marg. sine nom. Cf. ad Cap. xxviii. 60. [21] Ad τὰς πονηρὰς Cod. X in marg.: καὶ τὰς κακάς. [22] Sic Codd. X (in marg.), 19, 44, alii. [23] Sic Cod. IV, et sine obelo (cum οὐκ ἐπάξει ἐπὶ σέ) Cod. 85 in marg. Verba, ἃ ἑώρ. καὶ, obelo jugulat Arab. 1. Mox αὐτὰ sine aster. testantur Codd. 30, 74, 76, 106, 134, Arab. 1 (sub ÷), 2, Arm. 1. [24] Cod. 85. Ad Sym. pro scriptura codicis, οὐ ποιήσεις ἐν σοὶ, Scharfenb.

16. לֹא־תָחוֹס. Ο΄. οὐ φείσεται. Ἄλλος· οὐκ ἀφέξεται.[25]

מוֹקֵשׁ. Ο΄. σκῶλον. Ἄλλος· σκάνδαλον.[26]

19. רָאוּ. Ο΄. ἴδοσαν (s. εἶδον). Ἄλλος· ἑωράκασιν.[27]

הַנְּטוּיָה. Ο΄. τὸν ὑψηλόν. Ἀ. Σ. (τὸν) ἐκτεταμένον.[28]

לְכָל־הָעַמִּים. Ο΄. πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν (Οἱ λοιποί· λαοῖς[29]).

20. מִפָּנֶיךָ. Ο΄. ἀπὸ σοῦ. Θ. ἀπὸ προσώπου σου.[30]

21. לֹא תַעֲרֹץ. *Ne contremiscas.* Ο΄. οὐ τρωθήσῃ (Ἄλλος· δειλιάσεις[31]).

אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא. Ο΄. θεὸς (Ἀ. Θ. ἰσχυρὸς[32]) μέγας καὶ κραταιός (Ἀ. Θ. φοβερός[32]).

22. חַיַּת הַשָּׂדֶה. Ο΄. τὰ θηρία τὰ ἄγρια (Ἄλλος· τῆς γῆς[33]).

23. וְהָמָם מְהוּמָה גְדֹלָה. *Et perturbabit eos perturbatione magna.* Ο΄. καὶ ἀπολεῖς (alia exempl. ἀπολέσει, s. ἀπολεῖ[34]) αὐτοὺς ἀπωλείᾳ μεγάλῃ. Ἀ. καὶ φαγεδαινώσει αὐτοὺς φαγεδαίνῃ μεγάλῃ. Σ. καὶ ταράξει αὐτοὺς ταραχὴν μεγάλην. Θ. καὶ ἐκστήσει αὐτοὺς ἔκστασιν μεγάλην.[35]

23. עַד הִשָּׁמְדָם. Ο΄. ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃς (alia exempl. ἐξολοθρεύσῃ[36]) αὐτούς. Θ. ἕως ἐκτρίψει αὐτούς.[37]

24. מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם. Ο΄. ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου. Σ. Θ. ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ.[38]

25. וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ. Ο΄. οὐδὲ χρυσίον ἀπ' αὐτῶν (aliud exempl. παρ' αὐτῶν[39]) οὐ λήψῃ (alia exempl. ἀπ' αὐτῶν λαβεῖν[40]) σεαυτῷ, μή ※ ποτε ◄[41] πταίσῃς δι' αὐτό. Ἄλλος· οὐδὲ χρυσίον ἐπ' αὐτοῖς, καὶ οὐ λήψεται αὐτὸ, μήποτε σκωλωθῇς ἐν αὐτῷ.[42]

26. חֵרֶם. Ο΄. ἀνάθεμα. Ἄλλος· ἀπόβλητος.[43]

Cap. VII. 12. ÷ πάντα ◄ τὰ δικαιώματα.[44] 13. (÷) κύριος ◄.[45] 16. τὰ ÷ σκῦλα ◄.[46] 17. ÷ ὅτι ◄.[47] 19. ÷ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα ◄.[48] 22. ÷ γένηται ἡ γῆ ἔρημος καί ◄.[49] 26. προσοχθιεῖς ※ αὐτό ◄.[50] βδελύξῃ ※ αὐτό ◄.[51]

CAP. VIII.

2. הוֹלִיכֲךָ. Ο΄. ἤγαγέ (Ἄλλος· διώδευσε[1]) σε.

זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה. Ο΄. Vacat. ※ τοῦτο τεσσαρακοστὸν ἔτος ◄.[2]

---

in *Animadv.* p. 127 emendat οὐκ ἐποίσει σοι; nos autem leniorem medicinam, ποιήσει pro ποιήσεις, adhibuimus. Cf. Hex. ad Psal. civ. 27. Jesai. xliv. 7. [25] Cod. X in marg. [26] Sic in marg. Codd. 85, 108. [27] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Cod. II. [28] Cod. 108. [29] Idem. [30] Idem. Sic in textu Codd. IV, 74, 76, 104, 134. [31] Cod. 106 (superscript. recenti manu), necnon versio Graeco-Ven. Cf. Deut. xxxi. 6. Jos. i. 9 in LXX. [32] Sic intelligo lectionem Cod. 108: "μέγας] in marg. Ἀ. Θ. add. φοβερός. ἰσχυρός." [33] Sic in textu Codd. 19, 108 (cum τὰ ἄγρια in marg.), 118. [34] Prior scriptura est in Ald., Codd. III, X, 15 (cum -σῃ), 58, 64, aliis; posterior in Comp., Codd. IV, 74, 76, aliis. [35] Cod. 85. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. xvii. 15. Jerem. li. 34. [36] Sic Codd. II, III, IV, VII, X, XI, 15, 29, 58, alii (fere omnes cum ἐξολεθρ.), Arm. 1. [37] Cod. 85 in continuatione. [38] Cod. 108. Sic in textu Comp., et (cum ὑποκάτωθεν) Codd. 44, 74, 76, 106, 134. [39] Cod. IV, qui pergit: οὐδὲ λήμψῃ. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, alii (inter quos 85, cum καὶ οὐ λήψῃ σαυτῷ in marg.). [41] Sic Cod. IV, et sine aster. Ald., Codd. 18, 44, 74, alii. [42] Cod. 85 in marg. (cum χρυσίων et σκωλωθείς). Lectio Aquilam sapit (cf. Hex. ad Psal. ix. 17. Hos. ix. 8), si excipias καὶ οὐ λήψεται αὐτὸ pro καὶ λήψῃ σεαυτῷ. [43] Cod. X, teste Holmesio. Montef. ex eodem in collatione MS. ad λαβεῖν σεαυτῷ (v. 25) exscripsit: marg. ἀποβάντος. [44] Arab. 1. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, alii, Arab. 2, Arm. 1. [45] Cod. IV, cum metobelo tantum. Deest in Codd. 16, 73, 77, Arm. 1. [46] Idem. Arab. 1 pingit ÷ τὰ σκῦλα ◄. [47] Idem. Deest in Cod. 55. [48] Cod. IV, Arab. 1. Haec desunt in Codd. II (manu 1ma), 44. In Codd. 29, 54, 58, 75 deest τὰ μεγάλα tantum. [49] Iidem. [50] Cod. IV (cum προσοχθίσεις). Sic sine aster. Codd. 44, 55 (cum αυτω), 74, alii. [51] Idem. Sic sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii.

CAP. VIII. [1] Cod. 106 in marg. alia manu. [2] Sic Cod. IV (cum ※ τοῦτο μ̄ ἔτος :), Arab. 1, et sine aster. Comp., Codd. 53, 74 (cum τοῦτο τὸ τ. ἔ.), 82, 85 (in marg.), alii, et Origen. Opp. T. II, p. 118.

3. וַיַּאֲכִלְךָ. Ο΄. καὶ ἐψώμισέ (Ἀ. ἐβρωμάτισε[3]) σε.

אֶת־הַמָּן. Ο΄. τὸ μάννα. Alia exempl. τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ.[4]

אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן. Ο΄. ὃ ※ οὐκ ᾔδεις, καὶ ↙ οὐκ ᾔδεισαν.[5]

9. תֹּאכַל־בָּהּ. Ο΄. φαγῇ ※ ἐν αὐτῇ ↙.[6]

תַּחְצֹב. *Excides.* Ο΄. μεταλλεύσεις. Ἀ. λατομήσεις.[7]

10. עַל־הָאָרֶץ. Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄλλος· ὑπὲρ τῆς γῆς.[8]

14. וְרָם לְבָבֶךָ. *Et efferat se cor tuum.* Ο΄. ὑψωθῇς (alia exempl. ὑψωθείς; alia, ὑψωθήσῃ[9]) τῇ καρδίᾳ (σου). Ἀ. καὶ ὑψωθῇς τῇ καρδίᾳ σου. Θ. καὶ ὑψωθῇ ἡ καρδία σου.[10]

15. נָחָשׁ שָׂרָף. Ο΄. οὗ ὄφις δάκνων (Ἀ. ἐμπρηστής. Ἄλλος· φυσήματος. Ἄλλος· καίων[11]).

מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ. *E petra silicis.* Ο΄. ἐκ πέτρας (Ἀ. στερεοῦ[12]) ἀκροτόμου.

17. וְאָמַרְתָּ. Ο΄. μὴ εἴπῃς. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἐρεῖς.[13]

18. חָיִל. Ο΄. δύναμιν. Ἀ. εὐπορίαν.[14]

20. מִפְּנֵיכֶם. Ο΄. πρὸ (Ἄλλος· ἀπὸ[15]) προσώπου ὑμῶν.

Cap. VIII. 3. ⁒ ῥήματι ↙.[16] 5. ÷ οὕτως ↙.[17] 7. ÷ καὶ πολλήν ↙.[18] 9. ÷ τὸν ↙ ἄρτον ÷ σου ↙.[19] 11. μή ※ ποτε ↙ ἐπιλάθῃ.[20] κρίματα ※ αὐτοῦ ↙.[21] 12. μή ※ ποτε ↙.[22] ÷ ἐν αὐταῖς ↙.[23] 13. πληθυνθέντων (sic) ⁒ σοι ↙.[24] πληθυνθέντων ⁒ σοι ↙.[25] 15. ÷ ἐκείνης ↙.[26] 17. ÷ τὴν μεγάλην ↙.[27] 19. (÷) τόν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν (↙).[28] 20. ÷ λοιπά ↙.[29]

CAP. IX.

1. וַעֲצֻמִים מִמֶּךָּ. Ο΄. καὶ ἰσχυρότερα μᾶλλον ἢ ὑμεῖς (alia exempl. ἰσχυρότερά σου[1]). (Ἀ.) καὶ ὀστόϊνα ὑπὲρ σέ.[2]

3. וְהוֹרַשְׁתָּם וְהַאֲבַדְתָּם. *Et expelles eos, et perdes eos.* Ο΄. καὶ ἀπολεῖ αὐτούς. Alia exempl. καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς, καὶ ἀπολεῖ αὐτούς.[3]

4. וּבְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσέβειαν τῶν ἐθνῶν τούτων κύριος ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς πρὸ προσώπου σου.[4]

5. וּבְיֹשֶׁר. Ο΄. οὐδὲ διὰ τὴν ὁσιότητα (Ἀ. εὐθύτητα[5]).

כִּי בְּרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה. Ο΄. ἀλλὰ διὰ τὴν

---

[3] Cod. 108. [4] Sic Comp., Codd. II (cum ἐν τῇ εἰρήνῃ (sic) in marg., teste Holmesio, sed silente Maio), X (cum ἐν τῇ ἐρήμῳ in marg.), 16, 28, 44, alii (inter quos 85, cum nota in marg.: χωρὶς τοῦ, ἐν τῇ ἐρήμῳ). [5] Sic Cod. IV (qui pingit: ※ὃ οὐκ ᾔδεις: καὶ οὐκ ᾔ., cum metobelo ex corr.), et sine aster. Cod. 82, Arab. 1, Arm. 1, Origen. ibid. [6] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15 (cum ἐν αὐτῇ φ.), 108. [7] Cod. X. [8] Cod. 108 in marg. [9] Prior lectio est in Codd. 59, 75, 85 (in marg.), 106; posterior in Comp., Codd. 16, 19, 52, 85, aliis. [10] Cod. 85 (cum ὑψωθεὶς in lectione Aquilae). [11] Cod. X: Ἀ. ἐμπρηστής. Cod. 128 in marg.: Ἀ. ἐμπριστὴς φυσίματος καίων (sic), teste Holmesii amanuensi (non, ut Holmes. oscitanter edidit, Ἀ. χεμπριστης κ. τ. ἑ.). Cf. Hex. ad Jesai. xxx. 6. [12] Cod. X. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 31. Psal. xxvi. 25. xxvii. 1 etc. Minus probabiliter ad הַחַלָּמִישׁ lectionem refert Montef. [13] Sic in marg. Codd. X, 85. [14] Cod. X. [15] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Ald., Codd. 15, 18, 19, alii, Arm. 1. [16] Arab. 1. E Cod. IV Holmesii amanuensis exscripsit: παντὶ ῥήματι: (sic), silente Tischendorfio. [17] Cod. IV, Arab. 1. Statim Cod. IV: ⁒ κύριος (sine metobelo), invito Hebraeo. [18] Iidem. [19] Cod. IV. [20] Idem. Sic sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [21] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. XI, 44, 74, alii. [22] Cod. IV, Arab. 1. Sic sine aster. Ald., Codd. 15, 32, 44, alii, Arab. 2. [23] Cod. IV. [24] Idem. Pronomen deest in Cod. 58, Arm. 1. [25] Idem. Deest in Codd. II, XI, 108, 118. [26] Idem. Deest in Codd. XI, 58, Arm. 1. [27] Idem. Deest in Cod. 58. [28] Haec desunt in Codd. II (in textu), IV, Arab. 1, 2. [29] Cod. IV (notis a correctore appictis), Arab. 1, 2. Deest in Cod. 58, Arm. 1.

CAP. IX. [1] Sic Codd. 16, 28, 30, alii (inter quos 85, 130), Arm. 1. [2] Cod. 85 in marg. sine nom. Cf. ad Cap. vii. 1. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐξολεθ.), IV (idem), VII (idem), X, 18, 29 (ut III), alii, Arab. 1, 2, Arm. 1. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐξολεθ.), IV (cum ἐξολεθρεύει), VII (ut III), X (cum ἀπὸ προσώπου in marg.), XI, 15 (cum ἀπὸ προσώπου), 16, 18, alii, Arab. 1, 2, Arm. 1 (praem. ὅτι οὐ διὰ τὴν δικαιοσύνην σου). [5] Cod. X.

ἀσέβειαν (alia exempl. ἀνομίαν[6]) τῶν ἐθνῶν τούτων. Alia exempl. ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.[7]

6. קְשֵׁה־עֹרֶף. Ο΄. σκληροτράχηλος. Ἀ.. τένων.[8]

7. מַמְרִים. *Contendentes.* Ο΄. ἀπειθοῦντες. Ἀ. Σ. προσερίζοντες.[9]

9. וָאֵשֵׁב. Ο΄. καὶ κατεγενόμην (potior scriptura κατεγινόμην[10]). Σ. παρέμεινα.[11]

10. מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. Ο΄. Vacat. ※ ἐκ μέσου τοῦ πυρός ◄.[12]

12. שִׁחֵת. *Perdite egit.* Ο΄. ἠνόμησεν. Ἀ. διέφθειρεν.[13]

סָרוּ. Ο΄. παρέβησαν. Ἀ. ἀπέστησαν.[14]

15. הַבְּרִית. Ο΄. τῶν μαρτυρίων. Alia exempl. ※ τῆς διαθήκης ◄.[15] Ἀ. τῆς συνθήκης.[16]

16. סַרְתֶּם מַהֵר. Ο΄. καὶ παρέβητε ※ ταχὺ ◄.[17]

17. וָאֲשַׁבְּרֵם. Ο΄. καὶ συνέτριψα (Ἀ. κατέαξα[18]) (αὐτάς).

18. וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָֹה. Ο΄. καὶ ἐδεήθην ἐναντίον κυρίου. Ἄλλος· (καὶ) προσέπιπτον (τῷ κυρίῳ).[19]

19. בַּפַּעַם הַהִוא. Ο΄. ἐν τῷ καιρῷ (Ἀ. καθόδῳ[20]) τούτῳ (Ἄλλος· ἐκείνῳ[21]).

21. טָחוֹן הֵיטֵב. *Comminuendo diligenter.* Ο΄. καταλέσας σφόδρα (Σ. ἐπιμελῶς[22]).

22. אֶת־יְהוָֹה. Ο΄. κύριον ÷ τὸν θεὸν ὑμῶν ◄.[23]

23. אֲשֶׁר נָתַתִּי. Ο΄. ἣν δίδωμι (Οἱ λοιποί· ἔδωκα[24]).

וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָֹה. *Et restitistis ori* (mandato) *Jovae.* Ο΄. καὶ ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι κυρίου. Σ. Θ. (καὶ) παρεπικράνατε τὸ στόμα κυρίου.[25]

24. דַּעְתִּי אֶתְכֶם. *Novi vos.* Ο΄. ἐγνώσθη ὑμῖν. Σ. Θ. ἔγνω (fort. ἔγνων) ὑμᾶς.[26]

25. וָאֶתְנַפַּל. Ο΄. καὶ ἐδεήθην (Ἀ. συνέπιπτον[27]).

26. אֲדֹנָי יְהוִֹה. Ο΄. κύριε (alia exempl. κύριε κύριε[28]) ÷ βασιλεῦ τῶν θεῶν ◄[29] (alia exempl. ἐθνῶν[30]).

וְנַחֲלָתְךָ. Ο΄. καὶ τὴν μερίδα (alia exempl. κληρονομίαν[31]) σου.

אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגָדְלְךָ. Ο΄. ἣν ἐλυτρώσω. Alia exempl. ἣν ἐλυτρώσω ἐν τῇ ἰσχύϊ σου ÷ τῇ μεγάλῃ ◄.[32]

בְּיָד חֲזָקָה. Ο΄. ÷ ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ ◄ ἐν [τῇ] χειρί ÷ σου τῇ ◄ κραταιᾷ, ⁓ καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ ◄.[33]

27. וְאֶל־חַטָּאתוֹ. Ο΄. ※ καὶ ἐπὶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν ◄.[34]

---

[6] Sic Codd. III, IV (cum ἀνομιαν superscr. σεβ (sic)), VII, X, XI, 15, alii, Arm. 1. Duplex versio, ἀσ. καὶ ἀν., est in Ald., Codd. 18, 128. [7] Sic Codd. 16, 28, 30, alii (inter quos 85, cum altera lectione in marg.). [8] Cod. X. Cf. Hex. ad Lev. v. 8. Job. xvi. 12. [9] Cod. 108 (cum προσρίζοντες). Cf. Hex. ad Exod. xxiii. 21. Psal. v. 11. lxxvii. 8, 17. [10] Sic Codd. II (cum κατεγειν.), III (idem), IV (idem), VII, X, 15, 16, 18, alii. Cf. Exod. x. 23 in LXX. [11] Cod. 108. [12] Sic Codd. IV (qui pingit: ※ ἐκ μ. τοῦ π. ἐν ἡμέρᾳ ἐκκλησίας :, metobelo a corr. suppleto), X, 85, Arab. 1, et sine aster. Comp., Codd. XI (cum ἐκ μ. π.), 18, 28, 30, alii, Arab. 2. [13] Cod. X. [14] Idem. [15] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. 44, 74, 76, 106, 108 (in marg.), 134. Cod. 15: τῆς δ. τῶν μ. [16] Cod. X. [17] Sic Cod. IV (cum ※ ex corr. pro ÷), et sine aster. Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, 19, alii, Arab. 1. [18] Cod. X. [19] Cod. 108 in marg. Cf. Hex. ad Jerem. xxxviii. 26. [20] Cod. X. [21] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Comp., Ald., Codd. III, IV, 15, 18, alii. [22] Cod. 108. Cf. Hex. ad 4 Reg. xi. 18. Psal. xxxii. 3. [23] Sic Cod. IV, Arab. 1 (sine artic.), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16 (cum ἡμῶν), 18, alii, Arm. 1. [24] Cod. 108 (cum ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσι in textu). [25] Idem. [26] Idem. [27] Cod. X. [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1. [29] Obelus est in Cod. IV, Arab. 1. Haec, β. τῶν θεῶν, desunt in Comp. [30] Sic in marg. Codd. 85, 130; in textu autem Codd. 71, 74, 76. [31] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X (cum μερίδα in marg.), 15, 16, 18, alii (inter quos 85, 130, uterque ut X). Duplex lectio est in Codd. 19, 108, 118. [32] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 18, alii, Arm. 1. [33] Sic Cod. IV (qui ἐν in tertio loco punctis reprobat). Articulum ante χειρὶ damnant Codd. III, IV, 75, 82. Deinde σου τῇ deest in Cod. 82. [34] Sic Cod. IV (qui pingit: καὶ ※ ἐπί). Haec leguntur in Ed. Rom., sed desiderantur in Codd. 44, 58, 130.

28. פֶּן־יֹאמְרוּ הָאָרֶץ. Ο΄. μὴ (s. μήποτε[35]) εἴπωσιν ÷ οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ◄.[36]

לַהֲמִתָם בַּמִּדְבָּר. Ο΄. ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀποκτεῖναι αὐτούς. Alia exempl. ἀποκτεῖναι ※ αὐτοὺς ◄ ἐν τῇ ἐρήμῳ.[37]

Cap. IX. 2. ÷ καὶ πολὺν ◄.[38] 3. ⁓ ἐστίν ◄.[39] 4. ÷ τὴν ἀγαθήν ◄.[40] 6. ÷ σήμερον ◄.[41] 10. ÷ ἐγέγραπτο ◄.[42] 12. ἐκ ÷ γῆς ◄.[43] 13. [λέγων][44] ÷ λελάληκα πρὸς σὲ ἅπαξ καὶ δὶς ◄, λέγων.[45] 16. ÷ ὑμῖν ◄ ἑαυτοῖς.[46] 18. ÷ δεύτερον ◄.[47] ÷ τοῦ θεοῦ ◄ ὑμῶν (sic).[48] 21. ἔλαβον ÷ αὐτόν ◄.[49] ÷ καὶ ἐγενήθη (sic) ◄.[50] κονιορτὸν ※ αὐτοῦ ◄.[51] 23. ὑμᾶς (※) κύριος ◄.[52] 25. (※) τὰς (◄) μ̄ ἡμέρας, καὶ (※) τὰς ◄ μ̄ νύκτας.[53] 27. (÷) οἷς ὤμοσας κατὰ σεαυτοῦ (◄).[54] 28. ÷ λέγοντες ◄.[55] 29. ⁓ ἐκ γῆς Αἰγύπτου ◄.[56]

Cap. X.

2. וָאֶכְתֹּב. Ο΄. καὶ γράψεις. Alia exempl. καὶ γράψω.[1]

עַל־הַלֻּחֹת. Ο΄. ἐπὶ τὰς πλάκας. Alia exempl. ἐπὶ τὰς δύο πλάκας.[2]

3. עֲצֵי שִׁטִּים. Ο΄. ἐκ ξύλων ἀσήπτων (Ἀ. σεττίμ[3]).

4. כַּמִּכְתָּב. *Juxta scripturam.* Ο΄. κατὰ τὴν γραφήν (Ἀ. τὸ γραφεῖον[4]).

בְּיוֹם הַקָּהָל. Ο΄. Vacat. ※ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας ◄.[5]

8. הִבְדִּיל. Ο΄. διέστειλε. Ἀ. ἐχώρισεν.[6]

לְשָׁרְתוֹ. Ο΄. λειτουργεῖν ※ αὐτῷ ◄.[7]

וּלְבָרֵךְ. Ο΄. καὶ ἐπεύχεσθαι (Ἀ. εὐλογεῖν[8]).

9. דִּבֶּר יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ לוֹ. Ο΄. εἶπεν ※ κύριος ὁ θεός σου ◄ αὐτῷ.[9]

10. כַּיָּמִים הָרִאשֹׁנִים. Ο΄. Vacat. ※ ὡς ἡμέραι αἱ πρῶται ◄.[10]

הַשְׁחִיתֶךָ. Ο΄. ἐξολοθρεῦσαι (Ἄλλος· ἐξαναλῶσαι[11]) ὑμᾶς. Οἱ λοιποί· διαφθεῖραί σε.[12]

11. קוּם לֵךְ לְמַסַּע לִפְנֵי הָעָם. Ο΄. βάδιζε (alia exempl. βάδισον[13]), ἄπαρον ἐναντίον τοῦ λαοῦ ÷ τούτου ◄.[14] Ἀ. ἀνάστηθι σαυτῷ (לְךָ) εἰς ἄπαρσιν ἔναντι τοῦ λαοῦ. Σ. . πορεύου εἰς τὸ ἀπαίρειν ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ τούτου. Θ. ἀναστὰς πορεύου εἰς ἄπαρσιν ἐναντίον τοῦ λαοῦ.[15]

---

[35] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 18, alii. [36] Obelus est in Cod. IV. Haec, οἱ κατοικοῦντες—λέγοντες, desunt in Cod. 58. [37] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 82, Arm. 1, necnon, absente pronomine, Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 16, 18, alii. [38] Cod. IV, Arab. 1, 2. [39] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [40] Idem. Deest in Cod. 58. [41] Cod. IV, Arab. 1, 2. Deest in Codd. III, 44. [42] Cod. IV, Arab. 1. Deest in Comp., Cod. 58. [43] Cod. IV (cum notis ex corr.). In Ald., Codd. 15, 64 legitur ἐξ Αἰγύπτου. [44] Deest λέγων in Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 18, aliis, Arm. 1. [45] Cod. IV. Haec desunt in Cod. 58. [46] Idem. Prior vox deest in Cod. 106. Scriptura ἑαυτοῖς pro αὐτοῖς habetur in Comp., Codd. II, IV, VII, 16, 28, aliis. [47] Cod. IV, Arab. 1. [48] Cod. IV (cum notis ex corr.). [49] Idem. Pronomen deest in Comp., Codd. 77, 108, 118, Arm. 1. [50] Cod. IV, Arab. 1. [51] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [52] "Post κύριος subjungit signum hexaplare finale, sed sine initiali Arab. 1."—*Holmes.* Posterius vocab. deest in Codd. 30, 44, 85, 130; utrumque in Codd. XI, 16, 32, 52, aliis. [53] Sic sine asteriscis Cod. 58. [54] Haec desunt in Codd. IV, 58, Arab. 1. [55] Cod. IV, Arab. 1. [56] Cod. IV (cum τῆς pro γῆς), Arab. 1.

Cap. X. [1] "AA. LL. [Comp., Ald., Codd. III, IV, VII (manu 1ma), X, XI, 15, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1] habent, καὶ γράψω, et S. Augustinus in Quaest. [Opp. T. III, P. I, p. 562] ita refert: *Et scribam in tabulis.*"—*Nobil.* [2] Sic in marg. Codd. X, 85; in textu autem Codd. 53, 56, 130. [3] Cod. X. Cf. Hex. ad Exod. xxv. 22. [4] Cod. X (cum γράφιον). [5] Sic Cod. IV, Arab. 1 (qui male pingit: ⁓ *ex medio ignis in die congregationis*), et sine aster. Codd. X, 54, 74, alii. Ex ingenio, ut videtur, Comp.: ἐν ἡμέρᾳ τῆς συναγωγῆς, unde extudit Montef.: Ἄλλος· ἐν τῇ ἡ. τῆς σ. [6] Cod. X. [7] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii, Arab. 1. [8] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Cod. 85; in textu autem Ald., Codd. 18, 83, 128. [9] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 44, 74, alii, Arab. 1. [10] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 44 (cum ὡς αἱ ἡμ.), 58 (idem), 74 (idem), 76 (idem), 85 (in marg.), 106 (ut 44), 134 (idem), Arab. 1. [11] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Cod. 30. [12] Cod. 108 (cum διαφθείρεσαι). [13] Sic Codd. 16, 28, 30, alii (inter quos 85, cum ō. βάδιζε in marg.). [14] Obelus est in Cod. IV, Arab. 1. [15] Cod. 85, teste Montef. Pro σαυτῷ Holmesii amanuensis exscripsit αὐτῷ.

12. שָׁאַל. Ο΄. αἰτεῖται (s. αἰτεῖ). Ἄλλος· ζητεῖ.[16]

16. אֵת עָרְלַת לְבַבְכֶם. Ο΄. τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν. Ἀ. (τὴν) ἀκροβυστίαν καρδίας (ὑμῶν).[17]

17. יִשָּׂא פָנִים. Ο΄. θαυμάζει (Ἀ. ἀρεῖ[18]) πρόσωπον.

שֹׁחַד. *Munus.* Ο΄. δῶρον. Ἀ. δωροκοπίαν.[19]

21. תְּהִלָּתְךָ. Ο΄. καύχημά σου. Ἀ. ὕμνησίς σου.[20]

וְאֶת־הַנּוֹרָאֹת. Ο΄. καὶ ※ τὰ ◄[21] ἔνδοξα (Ἀ. ἐπίφοβα[22]).

22. בְּשִׁבְעִים. Ο΄. ἐν ἑβδομήκοντα. Alia exempl. ἐν ἑβδομήκοντα πέντε.[23] Ἀ. καὶ τὸ Σαμαρειτικόν· ἐν ἑβδομήκοντα.[24]

Cap. X. 13. ÷ τοῦ θεοῦ σου ◄.[25] 18. ÷ προσηλύτῳ καί ◄.[26]

CAP. XI.

1. וּמִשְׁפָּטָיו וּמִצְוֹתָיו. Ο΄. καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.[1]

2. אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ וַאֲשֶׁר לֹא־רָאוּ. Ο΄. ὅσοι οὐκ οἴδασιν οὐδὲ ἴδοσαν (s. εἶδον). Ἄλλος· (οἳ) οὐκ ἐπίστανται οὐδὲ τεθέανται.[2]

2. אֶת־מוּסַר. *Castigationem.* Ο΄. τὴν παιδείαν (Ἄλλος· φωνήν[3]).

3. וְאֶת־מַעֲשָׂיו. Ο΄. καὶ τὰ τέρατα (Ἄλλος· ἔργα[4]) αὐτοῦ.

4. הֵצִיף. *Redundare fecit.* Ο΄. ἐπέκλυσε. Alia exempl. ἐπεκάλυψε.[5]

יַם־סוּף. Ο΄. τῆς θαλάσσης τῆς ἐρυθρᾶς. Alia exempl. τῆς θαλάσσης.[6] Ο΄. Σ. (τῆς) ἐρυθρᾶς.[7]

6. וְאֵת כָּל־הַיְקוּם. *Et omnem substantiam.* Ο΄. καὶ πᾶσαν ÷ αὐτῶν ◄[8] τὴν ὑπόστασιν. Ἄλλος· καὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.[9]

8. לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ. Ο΄. ἵνα ζῆτε (Ἀ. Σ. ἰσχύσητε[10]) ÷ καὶ πολυπλασιασθῆτε ◄.[11]

11. וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ. Ο΄. ἡ δὲ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύῃ (alia exempl. ※ ὑμεῖς ◄ εἰσπορεύεσθε[12]) ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν. Ἀ. καὶ ἡ γῆ ἣν ὑμεῖς διέρχεσθε ἐκεῖσε... Σ. ἡ δὲ γῆ ἣν διαβαίνεις κληρονομῆσαι αὐτήν.[13]

12. דֹּרֵשׁ אֹתָהּ. *Curam gerit ejus.* Ο΄. ἐπισκοπεῖται (Ἀ. Θ. ἐκζητεῖ[14]) αὐτήν.

---

[16] Sic in textu Codd. 16, 28, 30, alii (inter quos 85, 130 (cum αἰτεῖται in marg.)), Arm. 1. [17] Codd. X, 108. Sic in textu (cum τῆς καρδίας) Codd. 44, 74, 76, 106, 134. [18] Cod. X. [19] Idem. Cf. Hex. ad Prov. vi. 35. [20] Codd. X, 108 (cum ὑμνήσεις). Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 1. Jesai. lxi. 3. [21] Sic Cod. IV. Articulus est in Ed. Rom., sed desideratur in Codd. 16 (manu 1ma), 18 (idem), 37, 44, 71, 131, Arm. 1. [22] Cod. X. Cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 23. Jesai. lxiv. 3. [23] Sic Ald., Codd. III, VII, XI, 18, 28, 29, alii. In contrariam partem Philo Jud. Opp. T. I, p. 467: Λέγεται γὰρ ὅτι ἦσαν αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐξ Ἰακὼβ πέντε καὶ ἑβδομήκοντα.. ὅταν δὲ τὸν θεὸν ὁρᾶν ἱκανὸς εἶναι δόξας Ἰσραὴλ μετονομασθῇ, μόνῳ χρήσεται τῷ ἑβδομηκοστῷ λόγῳ, τὴν πεντάδα τῶν αἰσθήσεων ἐκτεμών· λεγεται γαρ ὅτι ἐν ἑβδομήκοντα ψυχαῖς κατέβησαν οἱ πατερες σου εἰς Αἴγυπταν. Hieron. Quaest. in Gen. (Opp. T. III, p. 370): "Hanc rem, ne cui videamur adversum scripturae auctoritatem loqui, etiam LXX interpretes in Deuteronomio transtulerunt, quod *in LXX animabus* ingressus sit Israel in Aegyptum." [24] S. Cyril. (vel potius Anon.) in Cat. Niceph. p. 1474: Καὶ Ἀκύλας καὶ τὸ Σαμαρειτικὸν ἑβδομήκοντα μόνους λέγει· οὐδὲ γὰρ ἀριθμεῖ τοὺς υἱοὺς Ἰωσήφ, Μανασσῆ καὶ Ἐφραΐμ, ὡς μὴ κατελθόντας εἰς Αἴγυπτον, ὡς ἔστιν εὑρεῖν ἀπὸ τῆς ἐν Γενέσει γενεαλογίας· οἱ δὲ Ο΄ ἑρμηνευταὶ κἀκείνους ἠρίθμησαν. [25] Cod. IV, Arab. 1. Deest in Cod. 58. [26] Iidem. Haec προσηλύτῳ κ. τ. ἑ. ad finem v. 19 desunt in Cod. 58.

CAP. XI. [1] Sic Codd. IV, 82. [2] Cod. 58 in marg. [3] Sic in marg. Codd. X, 130; in textu autem Cod. 55, satis inepte. [4] Sic in marg. Cod. 130; in textu autem Codd. IV, 82, Arab. 1. [5] Sic Codd. IV, 29, 30, 55, 58, 59, 130 (cum ἐπέκλυσε in marg.). Cod. 85 in marg.: ἐκάλυψε. [6] Sic Codd. 16, 28, 52, 77, 85, 130, 131. [7] Cod. 85 in marg. [8] Sic Cod. IV. Pronomen deest in Comp., Codd. 44, 54, 56, aliis. [9] Cod. 108 in marg. (num quasi a radice קָוָה?). Etiam Cod. 58 post οἴκους αὐτῶν add. καὶ πᾶσαν συναγωγὴν αὐτῶν, fortasse e Num. xvi. 6. [10] Cod. 108. Cf. Hex. ad Exod. vi. 1. [11] Sic Cod. IV. Grabius nescio quo auctore pingit: ἵνα ÷ ζῆτε καὶ ◄ πολ. [12] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 74, 76, alii, Arm. 1. Verbum plurale sine ὑμεῖς est in Codd. 54, 75. [13] Cod. 85. [14] Cod. 108. Cod. X affert: Ἀ. ἐκζητεῖ. Cat. Niceph. p. 1476: ἐπισκοπεῖται... ἤγουν ἐκζητεῖ αὐτήν, κατὰ τοὺς ἄλλους ἑρμηνευτάς.

12. תָּמִיד. Ο΄. διαπαντός. Ἀ. ἐνδελεχῶς.[15]

14. בְּעִתּוֹ. Ο΄. καθ' ὥραν. Ἀ. ἐν καιρῷ (αὐτοῦ). Οἱ λοιποί· κατὰ καιρόν.[16]

וְאָסַפְתָּ. Ο΄. καὶ εἰσοίσεις (Ἄλλος· συνάξεις[17]).

15. עֵשֶׂב. Ο΄. χορτάσματα. Ἀ. χλόην.[18]

16. פֶּן־יִפְתֶּה. *Ne pelliceatur.* Ο΄. μὴ πλατυνθῇ (Θ. θελχθῇ. Σ. ἀπατηθῇ[19]).

17. אֶת־יְבוּלָהּ. *Proventum ejus.* Ο΄. τὸν καρπὸν (Ἄλλος· τὰ ἐκφόρια[20]) αὐτῆς.

18. וְשַׂמְתֶּם. Ο΄. καὶ ἐμβαλεῖτε (Ἄλλος· θήσετε[21]).

וּקְשַׁרְתֶּם. Ο΄. καὶ ἀφάψετε (Ἀ. συνδήσετε[22]).

לְטוֹטָפֹת. Ο΄. ἀσάλευτον. Ἄλλος· σαλευτόν.[23]

19. לְדַבֵּר בָּם. Ο΄. λαλεῖν ἐν αὐτοῖς. Alia exempl. λέγειν αὐτά.[24]

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ. Ο΄. καθημένου σου (alia exempl. καθημένους[25]) ἐν οἴκῳ, καὶ πορευομένου σου (πορευομένους[25]) ἐν ὁδῷ, καὶ καθεύδοντός σου (κοιταζομένους[25]), καὶ διανισταμένου σου (διανισταμένους[25]). Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. καθημένου ἐν οἴκῳ σου, καὶ πορευομένου ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζομένου, καὶ διανισταμένου.[26]

20. עַל־מְזוּזוֹת. Ο΄. ἐπὶ τὰς φλιάς (Ἀ. σταθμούς[27]).

20. וּבִשְׁעָרֶיךָ. Ο΄. καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν. Ἄλλος· καὶ ἐν ταῖς πύλαις σου.[28]

21. לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם. *Ut multiplicentur dies vestri.* Ο΄. ἵνα μακροημερεύσητε (alia exempl. πολυημερεύσητε[29]). Ἄλλος· ἵνα πληθυνθῶσιν αἱ ἡμέραι ὑμῶν.[30]

וִימֵי בְנֵיכֶם. Ο΄. καὶ αἱ ἡμέραι τῶν υἱῶν (Ἄλλος· τέκνων[31]) ὑμῶν.

22. שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן. Ο΄. ἀκοῇ ἀκούσητε. Ἀ. Θ. φυλάσσοντες φυλάξησθε.[32]

לַעֲשֹׂתָהּ לְאַהֲבָה. Ο΄. ποιεῖν ※ αὐτάς, τοῦ ◄ ἀγαπᾶν.[33]

24. אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ... בּוֹ. Ο΄. οὗ ἐὰν πατήσῃ... ※ ἐν αὐτῷ ◄.[34]

וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן. Ο΄. καὶ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐπὶ δυσμῶν (Οἱ λοιποί· ἐσχάτης[35]).

29. עֵיבָל. Ο΄. Γαιβάλ. Ἀ. Ἠβάλ.[36]

30. מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ. Ο΄. δυσμῶν (Ἀ. εἰσόδου[37]) ἡλίου.

אֵצֶל אֵלוֹנֵי מֹרֶה. *Juxta quercus More.* Ο΄. πλησίον τῆς δρυὸς τῆς ὑψηλῆς (Οἱ λοιποί· αὐλῶνος καταφανοῦς[38]).

31. וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ. Ο΄. ἐν κλήρῳ πάσας τὰς

---

[15] Cod. X. [16] Idem. Duplex lectio, καθ' ὥραν ἐν τῷ κ. αὐτοῦ, est in Codd. 16, 30, 32, aliis, Arm. 1. Pro καθ' ὥραν, κατὰ καιρὸν exhibent Codd. 18, 19, 44, alii. [17] Sic in marg. Codd. 58, 85; in textu autem Ald., Codd. IV, 18, 19, alii, Arm. 1. Cf. ad Cap. xxviii. 38. [18] Cod. X. [19] Cod. 108. Priorem lectionem aut Aquilae uni, aut saltem Aquilae et Theodotioni vindicandam esse suadent Hex. ad Exod. xxii. 16. Job. xxxi. 27. Jerem. xx. 7. [20] Sic in textu Codd. 54, 75. Cf. Hex. ad Jud. vi. 4. [21] Sic in textu Codd. 44, 74, 76, 106, 134, Arm. 1. [22] Cod. 108. Cf. ad Cap. vi. 8. [23] Sic in textu Cod. IV, Arab. 1 (*movens se*). Cf. ad Cap. vi. 8, not. 8. [24] Sic Codd. IV, 19, 44, 54, alii. [25] Sic Comp., Ald. Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18 (cum ἀνισταμένους), 19 (idem), alii (inter quos 85). Cod. IV legit et pingit: καθημένου$^{\sigma}$ ※ σου ◄ ἐν οἴκῳ σου [sic Arab. 1], καὶ πορευομένου$^{\sigma}$ ※ σου ◄ ἐν ὁδῷ, καὶ κοιταζομένου$^{\sigma}$ [sic pro καθεύδοντος Codd. 58, 71, 82] ※ σου ◄, καὶ διανισταμένου$^{\sigma}$ ※ σου ◄; ubi σ̄ in char. min. quater superscripsit corrector, qui Tischendorfio est B.

[26] Cod. 85 in marg. Sed interpretes istos, certe Aquilam, pronomina personae secundae verbis Hebraeis affixa, repugnante etiam Graecae linguae proprietate, neglexisse, non facile crediderim. [27] Cod. X. [28] Sic in marg. Cod. 85 (qui lectionem continuat: ἵνα πληθυνθῶσιν αἱ ἡ. ὑ., καὶ αἱ ἡ. τῶν τέκνων ὑμῶν); in textu autem Codd. 19, 108, 118. [29] Sic Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, alii. [30] Sic in marg. Cod. 85 (ut supra); in textu autem Comp., Ald., Codd. 18, 19, 83, 108, 118. Praeterea duplex versio, ἵνα πολυημ. καὶ πληθυνθῶσιν αἱ ἡ. ὑ., est in Codd. X, 54, 55, aliis. [31] Cod. 85 in marg. (ut supra). [32] Cod. 108. [33] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 44, 74, alii. [34] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 82. [35] Codd. X, 108. Sic in marg. sine nom. Cod. 85. [36] Cod. 108. [37] Cod. X (qui ad ἐχόμενον male refert). Cf. Hex. ad Psal. xlix. 1. ciii. 19. cxii. 3. [38] Cod. X, teste Montef. (non αὐλῶνας, ut Holmes.), cum indice ad Γολγὸλ referente. Cf. Hex. ad Gen. xxii. 2. Interpres Sam. vertit: איצטר מישר חזבה, h. e. *juxta vallem visionis*.

ἡμέρας. Aliter: Ο΄. ÷ ἐν κλήρῳ πάσας τὰς ἡμέρας ◂, καὶ κληρονομήσετε αὐτήν.[39]

Cap. XI. 2. χεῖρα ※ αὐτοῦ ◂ . . . βραχίονα ※ αὐτοῦ ◂.[40] 7. ἐποίησεν ÷ ὑμῖν σήμερον ◂.[41] 8. ἐντολὰς ⁓ αὐτοῦ ◂.[42] ÷ τὸν Ἰορδάνην ◂.[43] 9. ÷ μετ' αὐτούς ◂.[44] 10. σπόρον ※ σου ◂.[45] ποσίν ※ σου ◂.[46] 13. ÷ τῆς ◂ καρδίας . . . ÷ τῆς ◂ ψυχῆς.[47] 18. ῥήματά ※ μου ◂.[48] 19. διδάξετε ※ αὐτά ◂.[49] 22. ÷ σήμερον ◂.[50] 25. ἐλάλησε ※ κύριος ◂.[51] 28. ÷ ὅσας (sic) ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν ◂.[52] 32. τὰ προστάγματα ÷ ταῦτα ◂, καὶ τὰς κρίσεις ÷ ταύτας ◂.[53]

CAP. XII.

2. שָׁם הַגּוֹיִם. Ο΄. ἐκεῖ. Alia exempl. ἐκεῖ τὰ ἔθνη.[1]

וְעַל־הַגְּבָעוֹת. Ο΄. καὶ ἐπὶ τῶν θινῶν (Ἀ. Σ. Θ. βουνῶν[2]).

וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן. Ο΄. καὶ ὑποκάτω ※ παντὸς ◂[3] δένδρου δασέως (Ἀ. εὐθαλοῦς[4]).

3. אֶת־מִזְבְּחֹתָם. Ο΄. τοὺς βωμοὺς αὐτῶν. Ἀ. Θ. (τὰ) θυσιαστήρια (αὐτῶν).[5]

3. תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. *Comburetis igne.* Ο΄. ἐκκόψετε ※ πυρί ◂.[6]

5. מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם. Ο΄. ἐν μιᾷ τῶν πόλεων (alia exempl. φυλῶν[7]) ὑμῶν. Ἄλλος· ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν ὑμῶν.[8]

לְשִׁכְנוֹ. *Ad habitaculum ejus* (s. *Ut habitaret*). Ο΄. [καὶ] ἐπικληθῆναι. Ἄλλος· εἰς τὴν κατασκήνωσιν αὐτοῦ.[9]

6. וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יֶדְכֶם. Ο΄. ※ καὶ τὰς δεκάτας ὑμῶν ◂, καὶ τὰς ἀπαρχὰς ※ τῶν χειρῶν ◂ ὑμῶν.[10]

7. בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם. *In omni re in quam immittatis manum vestram.* Ο΄. ἐπὶ πᾶσιν οὗ ἐὰν ἐπιβάλητε τὴν χεῖρα (alia exempl. τὰς χεῖρας ※ ὑμῶν ◂[11]). Ἀ. (ἐν) πάσῃ ἀποστολῇ χειρὸς (ὑμῶν).[12]

8. כְּכֹל. Ο΄. πάντα. Ἄλλος· κατὰ πάντα.[13]

10. בֶּטַח. Ο΄. μετὰ ἀσφαλείας. Ἀ. πεποιθότως.[14]

11. אֲשֶׁר־יִבְחַר . . . בּוֹ. Ο΄. ὃν ἂν ἐκλέξηται . . . ※ ἐν αὐτῷ ◂.[15]

וּתְרֻמַת יֶדְכֶם. Ο΄. καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν χειρῶν ὑμῶν, ÷ καὶ τὰ δόματα ὑμῶν ◂.[16]

---

[39] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI (cum -σατε), 18, 19 (cum κατακληρ.), alii, Arm. 1. Haec, πάσας τὰς ἡμ., desunt in Codd. 16, 44. [40] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 15, 44, 58 (in posteriore loco), 74, alii, Arab. 1. [41] Cod. IV (cum notis ex corr.), Arab. 1 (cum metobelo tantum). [42] Cod. IV. [43] Idem. Deest in Cod. 58. [44] Idem. Deest in Cod. 58. [45] Idem. [46] Idem. In Ed. Rom. est ποσὶν αὐτῶν, sed αὐτῶν deest in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16 (manu 1ma), 18 (idem), 19, aliis, Arm. 1. [47] Cod. IV, qui manu 1ma pingit: τῆς καρδίας σου ÷ καὶ ἐξ ὅλης ÷ τῆς ψυχῆς. Prior articulus deest in Cod. 82, posterior in Codd. 75, 82. [48] Idem. Sic sine aster. Cod. 82, Arab. 1. [49] Idem. Pronomen habetur in Ed. Rom., sed abest a Codd. 54, 58, 75, Arm. 1. [50] Cod. IV, Arab. 1. [51] Cod. IV (cum notis ex corr.), Arab. 1. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, alii, Arm. 1. [52] Cod. IV (om. σήμερον post ὑμῖν). Haec, ὅσας—ὑμῖν, desunt in Codd. 58, 106. [53] Cod. IV. Prius pronomen deest in Codd. 58, 82, Arab. 1; posterius in Comp., Cod. 58. In Ed. Rom. legitur: τὰ πρ. αὐτοῦ, καὶ τὰς κρ. ταύτας; sed pro ταύτας, αὐτοῦ habent Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, alii (inter quos 85, cum ταύτας in marg.).

CAP. XII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. IV, VII, X, XI, 15, 16, alii, Arab. 1. Statim τοῖς θεοῖς αὐτῶν post κατακληρονομεῖτε (sic) αὐτοὺς transp. Cod. IV, Arab. 1. [2] Codd. 85, 108 (cum Οἱ λοιποί). Cf. Hex. ad Gen. xlix. 26. [3] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. VII (in marg. manu 1ma), 15, 18, alii. [4] Cod. X. [5] Cod. 108. [6] Sic Cod. IV, Arab. 1 (cum ※ *comburendo*). [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 18, 19, alii, Arab. 1, Arm. 1. Cf. ad v. 14. [8] Sic in textu Comp., Codd. 19 (om. ὑμῶν), 108, 118. [9] Sic in marg. (ad ἐλεύσεσθε) Cod. 108. [10] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine asteriscis Codd. 28, 58, 82, 85. Mox clausulam superfluam, καὶ τὰς ὁμολογίας ὑμῶν, quae e v. 17 irrepsit, damnant Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 29, alii, Arab. 1. [11] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, X, XI, 15, 16, alii, Arm. 1. [12] Cod. X. [13] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Comp., Codd. 18, 44, alii. [14] Cod. X. Cf. Hex. ad Gen. xxxiv. 25. [15] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 15, 44, 74, alii. [16] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine obelo Codd. III, VII, X, XI, 15, 16 (cum αὐτῶν), alii. Parum probabiliter

12. אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיכֶם. Ο΄. ὁ ἐπὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν. Schol. ἔξω τῆς πόλεως πλησίον οἰκῶν.[17]

14. בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ. Ο΄. ἐν μιᾷ τῶν φυλῶν (alia exempl. πόλεων[18]) σου.

15. בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ. Ο΄. ἐν πάσῃ ἐπιθυμίᾳ ※ ψυχῆς ↙ σου.[19]

16. עַל־הָאָרֶץ. Ο΄. ἐπὶ τὴν γῆν. Alia exempl. ἀλλ' ἐπὶ τὴν γῆν.[20]

18. וְהַלֵּוִי. Ο΄. καὶ ὁ προσήλυτος. Alia exempl. καὶ ὁ Λευίτης.[21]

אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ. Ο΄. ὁ ἐν ταῖς πόλεσιν (Ἀ. πύλαις[22]) ὑμῶν.

20. וְאָמַרְתָּ. Ο΄. καὶ ἐρεῖς. Ἄλλος· καὶ εἴπῃς.[23]

21. כִּי־יִרְחַק. Ο΄. ἐὰν δὲ μακρὰν (s. μακρότερον) ἀπέχῃ (alia exempl. μακρότερον ἀπόσχῃ[24]).

מִמְּךָ. Ο΄. σου. Οἱ λοιποί· ἀπὸ σοῦ.[25]

בְּכָל אַוַּת. Ο΄. κατὰ ※ πᾶσαν ↙ τὴν ἐπιθυμίαν.[26]

22. יֹאכְלֶנּוּ. Ο΄. ἔδεται ※ αὐτό ↙.[27]

23. רַק חֲזַק. *Tantummodo* in eo *persiste*. Ο΄. πρόσεχε ἰσχυρῶς. Σ. . ἀσφαλίζου.[28]

23. כִּי הַדָּם. Ο΄. ὅτι αἷμα. Alia exempl. ὅτι τὸ αἷμα; alia, τὸ γὰρ αἷμα.[29]

24. לֹא תֹאכְלֶנּוּ. Ο΄. οὐ φάγεσθε ※ αὐτό ↙.[30]

26. קָדָשֶׁיךָ. Ο΄. τὰ ἅγιά (Ἀ. ἡγιασμένα[31]) σου.

27. וְהַדָּם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὸ αἷμα.[32]

28. הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. Ο΄. τοὺς λόγους ※ τούτους ↙.[33]

וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ. Ο΄. καὶ τοῖς υἱοῖς σου ※ μετὰ σέ ↙.[34]

הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר. Ο΄. τὸ ἀρεστὸν καὶ τὸ καλόν. Alia exempl. τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστόν[35] (Ἀ. εὐθές[36]).

29. אֲשֶׁר . . . שָׁמָּה. Ο΄. εἰς οὗς (alia exempl. οὗ[37]) . . . ἐκεῖ.

30. וּפֶן־תִּדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. μή ※ ποτε ↙ ἐκζητήσῃς τοὺς θεοὺς αὐτῶν.[38]

וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן. Ο΄. ποιήσω ※ οὕτως ↙.[39]

Cap. XII. 11. ÷ σήμερον ↙.[40] 13. μή ※ ποτε ↙.[41] 14. ÷ ὁ θεός σου αὐτόν ↙.[42] ÷ σήμερον ↙.[43] 15. πόλει ※ σου ↙.[44] ÷ ἐν σοί ↙.[45] ÷ ἐπὶ τὸ αὐτό ↙.[46] 17. εὐχάς ※ σου ↙.[47] 19. μή ※ ποτε ↙.[48] 22.

Theodoret. Quaest. IX in Deut. p. 268: καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν χ. ὑμῶν, καὶ τὰ δόματα ὑμῶν, καὶ τὰ ἑξῆς· τὰ δὲ δόματα οἱ λοιποὶ τὰ ἑκούσια ἡρμήνευσαν. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* p. 128. [17] Cod. X in marg., teste Holmesio, qui duas lectiones coaluisse conjicit. [18] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1. Cf. ad v. 5. [19] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 55 (cum τῆς ψ.), 82, Procop. in Cat. Niceph. p. 1483. [20] Sic Codd. IV (cum ἀλλὰ ἐπὶ), 58, 82, 129, Arab. 1, Arm. 1. [21] Sic Codd. 44, 74, 76, 106, 134. Duplex lectio, καὶ ὁ Λ. καὶ ὁ πρ., est in Comp., Ald. (cum ὁ Λ. σου), Codd. III, VII, X, XI, 19, 29, aliis. [22] Cod. X. [23] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Ald., Codd. III, IV, X (cum ἐρεῖς in marg.), 18, 44, alii. [24] Sic Codd. IV (cum μ. σου ἀπόσχῃ pro μ. ἀπέχῃ σου), 82, 85 (cum ἀπόσχῃ in marg.). [25] Cod. 85. Sic in textu Codd. 44, 74, alii. [26] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 44, 74, alii, Arab. 1. [27] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 16, 18, alii. [28] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Cod. 85. [29] Prior lectio est in Ald., Codd. IV, 18, 44, 54, aliis; posterior in Comp., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, aliis (inter quos 85, cum ὅτι τὸ αἷμα in marg.). [30] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 18, 44, 74, alii, Arab. 1. [31] Cod. X (cum ἁγιασμένα). [32] Sic Cod. 15, et in marg. manu 2da Cod. 106. [33] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [34] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 44, 74, alii. [35] Sic Comp. (cum εὐάρεστον), Codd. II, III, IV, VII, X, XI, 15, 16, alii, Arm. 1. [36] Cod. X. [37] Sic (pro εἰς οὓς) Codd. IV, 57. "Armen. MSS.: εἰς οὗ."—*F. C. Alter.* [38] Sic Cod. IV, et sine aster. (cum ἐκζητήσεις) Codd. 44, 74, 82, 134, Arab. 1 (cum καὶ μήποτε). Sic (cum μὴ ἐκζ.) Codd. 16, 19, 28, alii (inter quos 85, 130); et (cum οὐ μὴ ἐκζ.) Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 18, 29, alii. Denique Cod. 58: μήποτε οὐ μὴ ἐκζ. τοὺς θ. αὐτῶν, ex duplici lectione. [39] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [40] Cod. IV, Arab. 1. [41] Iidem. Sic sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [42] Cod. IV. Arab. 1 pingit: ÷ ὁ θεός σου ↙ αὐτὸν, favente Cod. 58, in quo ὁ θεός σου deest. [43] Cod. IV, Arab. 1. Deest in Cod. 58. [44] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii, Arab. 1. [45] Idem. Deest in Cod. 58. [46] Idem. [47] Idem. Sic sine aster. Codd. 16, 28, 30, alii, Arab. 1 (cum *vestrum*). [48] Cod. IV, Arab. 1. Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii.

⊤ ἐν σοί ↙.[49] 25. ⊤ τὸ καλὸν καί ↙.[50] ⊤ τοῦ θεοῦ σου ↙.[51] 26. ⊤ ὁ θεός σου ἑαυτῷ (sic) ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ↙.[52] 28. ⊤ καὶ ποιήσεις ↙.[53] 30. μή ※ ποτε ↙.[54] 32. ⊤ σήμερον ↙.[55]

CAP. XIII.

2 (Hebr. 3). נֵלְכָה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים ... וְנָעָבְדֵם. Ο΄. πορευθῶμεν καὶ λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις. Alia exempl. πορευθῶμεν ※ ἀκολουθήσωμεν ↙ θεοῖς ἑτέροις ... καὶ λατρεύσωμεν αὐτοῖς.[1] Alia: πορευθῶμεν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων ... καὶ λατρεύσωμεν αὐτοῖς.[2]

3 (4). הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים. Ο΄. εἰ ※ ὑμεῖς ↙ ἀγαπᾶτε.[3]

4 (5). וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ αὐτῷ λατρεύσετε ↙.[4] Alia: καὶ αὐτῷ δουλεύσετε.[5]

5 (6). מִבֵּית עֲבָדִים. Ο΄. ἐκ τῆς δουλείας. Ἄλλος· ἐξ οἴκου δουλείας.[6]

6 (7). כִּי יְסִיתְךָ. *Si pelliceat te.* Ο΄. ἐὰν δὲ παρακαλέσῃ (Ἀ. Σ. ἀναπείσῃ[7]) σε.

נֵלְכָה. Ο΄. βαδίσωμεν. Ἄλλος· πορευθῶμεν.[8]

8 (9). וְלֹא־תַחְמֹל. *Et non parces.* Ο΄. οὐκ ἐπιποθήσεις (Σ. ἐπισπλαγχνίσθῃ[9]) ἐπ᾽ αὐτῷ.

9 (10). לַהֲמִיתוֹ. Ο΄. ἀποκτεῖναι (Ἄλλος· θανατῶσαι[10]) αὐτόν.

13 (14). עָרֶם. Ο΄. τὴν γῆν (alia exempl. πόλιν[11]) αὐτῶν.

14 (15). וְדָרַשְׁתָּ. Ο΄. καὶ ἐτάσεις (s. ἐξετάσεις). Ἄλλος· καὶ ἐκζητήσεις.[12]

וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ. *Et investigabis, et interrogabis.* Ο΄. καὶ ἐρωτήσεις, καὶ ἐρευνήσεις. Alia exempl. καὶ ἐρευνήσεις (s. ἐξερευνήσεις), καὶ ἐρωτήσεις (s. ἐπερωτήσεις).[13]

15 (16). הָעִיר. Ο΄. ἐν τῇ γῇ (alia exempl. πόλει[14]).

וְאֶת־בְּהֶמְתָּהּ לְפִי־חָרֶב. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὰ κτήνη αὐτῆς ἐν στόματι μαχαίρας ↙.[15]

16 (17). כָּלִיל. *Totum.* Ο΄. πανδημεί. Ἀ. ὁλοτελῶς.[16]

תֵּל. *Acervus ruderum.* Ο΄. ἀοίκητος. Ἀ. χῶμα.[17]

17 (18). כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע. Ο΄. ὃν τρόπον ὤμοσε. Alia exempl. ὃν τρόπον ὤμοσεν ⁓ κύριος ↙.[18] Alia: καθὼς ἐλάλησε κύριος.[19] Alia: καθὼς ἐλάλησέ σοι, ὃν τρόπον ὤμοσε κύριος.[20]

Cap. XIII. 3. ὁ θεὸς ※ ὑμῶν ↙.[21] 6. ⊤ ἐκ πατρός

---

[49] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [50] Cod. IV, Arab. 1 (sine metobelo). Deest in Cod. 58. [51] Cod. IV (cum notis ex corr.), Arab. 1. [52] Cod. IV. [53] Cod. IV, Arab. 1. [54] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii, Arab. 1. [55] Idem. Deest in Cod. 58.

CAP. XIII. [1] Sic Cod. IV (qui post ἀκολουθήσωμεν inepte infert καὶ θύσωμεν), et sine aster. Cod. 82 (cum πορ. καὶ ἀκολ.), Origen. Opp. T. I, p. 427 (idem). Arab. 1: πορευθῶμεν ※ *et sequamur.* [2] Sic Codd. 44 (om. πορευθῶμεν?), 74, 76, 106, 134. [3] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 82. [4] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 15, 44, 74, alii. Arab. 1: ※ *et illi servite.* [5] Sic Ald., Codd. III, VII, XI, 16, 18, 19, alii. [6] Sic in textu Codd. 74, 76, 85 (teste Montef.), 134. [7] Cod. 85 (teste Holmesii amanuensi). Cod. X: Ἀ. ἀναπείσῃ. Cod. 58 in marg. sine nom.: ἀναπείσει. Cf. Hex. ad Jerem. xxxviii. 22. [8] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X (cum βαδίσωμεν in marg.), XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum βαδ. in marg.). [9] Codd. X, 58 (in marg. sine nom.), 85 (teste Holmesii amanuensi; non, ut Montef. exscripsit: Ἄλλος· ἐκσπλ.). [10] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Cod. 128. Cf. Hex. ad Prov. xix. 18. Jerem. xli. 8. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, alii, Arab. 1. [12] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Codd. 74 (cum —σῃς), 75, 76, 106, 134 (ut 74). Cf. ad Cap. xi. 12. [13] Sic Codd. IV, 16, 76, 77, 82, 106, 131, 134. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, alii. [15] Sic Cod. IV (cum duplici versione ἐν φόνῳ στόματι μ.), Arab. 1 (cum ※ *et perdetis pecudes ejus gladio*), et sine aster. (cum ἐν φόνῳ μ.) Codd. 44, 74, 82 (cum ἐν στ. μ.), 106, 134, Arm. 1 (cum *in ore gladii*). [16] Cod. X. Cf. Hex. ad Psal. l. 21. [17] Idem. Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 18. xlix. 2. [18] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp., Codd. 44, 54, 71, 74, alii, Arab. 1. [19] Sic Codd. 16, 46, 52, alii (inter quos 85, cum ὃν τρόπον εἶπε in marg.). [20] Sic Ald., Codd. III, VII, X, 18, 29 (om. κύριος), 53, 59 (ut 29), alii. [21] Sic (pro ὁ θ. σου) Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 16, 28, alii, Arab. 1.

σου ἤ ◂.[22] 9. σκεπάσῃς ※ ἐπ' ◂ αὐτόν.[23] 12. πόλεών ※ σου ◂.[24] 13. ⁻ πάντας ◂.[25] 15. ⁻ πάντας ◂.[26] ÷ ἀναθέματι ◂.[27] 18. ÷ τὸ καλὸν καί ◂.[28]

CAP. XIV.

1. לֹא תִתְגֹּדְדוּ. *Non incidetis vos.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. οὐ φοιβήσετε.[1] Ἀ. Σ. Θ. οὐ κατατεμεῖσθε.[2]

2. בָּחַר. Ο΄. ἐξελέξατο. Ἄλλος· προείλατο.[3]

לִהְיוֹת. Ο΄. γενέσθαι σε. Ἄλλος· εἶναι.[4]

סְגֻלָּה. Ο΄. περιούσιον. Σ. ἐξαίρετον.[5]

5. וְיַחְמוּר וְאַקּוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ βούβαλον, καὶ τραγέλαφον.[6]

וְדִישֹׁן. Ο΄. καὶ πύγαργον. Ἄλλος· αἴγαγρον.[7]

6. וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְרָסוֹת. *Et scindens scissuram duarum ungularum.* Ο΄. καὶ ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον (Ἀ. δεδιχασμένον διχασμῷ[8]) δύο χηλῶν (Ἀ. ὁπλῶν[9]).

7. הַפַּרְסָה. Ο΄. τὰς ὁπλάς. Ἄλλος· (τὰς) δύο χηλάς.[10]

וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת. *Et leporem.* Ο΄. καὶ δασύποδα. Ἀ. (καὶ τὸν) λαγωόν.[11]

8. וְלֹא גֵרָה. *Et non est ruminatio.* Ο΄. καὶ ÷ ὀνυχίζει ὀνυχιστῆρας (s. ὄνυχας) ὁπλῆς, καὶ τοῦτο μηρυκισμὸν (◂) οὐ μαρυκᾶται.[12]

וּבְנִבְלָתָם. Ο΄. (καὶ) τῶν θνησιμαίων (Ἀ. νεκριμαίων[13]) αὐτῶν.

9. וְקַשְׂקֶשֶׂת. Ο΄. καὶ λεπίδες (Ἀ. φολίδες[14]).

13. וְהָרָאָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ τὸν ἴξον ◂.[15] Ἀ. (καὶ τὸν) ἴξον.[16]

14. וְאֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ πάντα κόρακα, καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ.[17] Ἀ. καὶ σὺν πάντα κόρακα . .[18]

---

[22] Cod. IV. In Cod. 58 haec, ἐκ πατρός σου ἢ ἐκ μητρός σου, desunt. [23] Cod. IV. Sic sine aster. Cod. 58. [24] Idem. Pronomen deest in Ald., Codd. VII, X, XI, 15, 16 (manu 1ma), aliis, Arm. 1. [25] Cod. IV (cum notis ex corr.), Arab. 1. [26] Cod. IV (idem), Arab. 1. Deest in Codd. 54, 58, 75. [27] Cod. IV, Arab. 1. Deest in Codd. 44, 58. [28] Cod. IV. Arab. 1: ⁻ *placens aut pulcrum* (sine metobelo).

CAP. XIV. [1] Sic Codd. II (in marg., teste Nobilio), III, IV (qui pergit: καὶ οὐκ ἐπιθήσετε), VII, X, 15 (cum –σητε), 28, 29 (cum –σεται), 30, alii. Bar Hebraeus (Mus. Brit. Addit. MSS. fol. 55 b): ܠܐ ܬܬܡܨܡܨܘܢ .ܣܐ, h. e. *non divinabitis* (μαντεύσεσθε). Theodoret. Quaest. XIII in Deut. p. 271: Τῶν δυσσεβῶν ἐθνῶν ἀπαγορεύει τὰ ἔθη· καὶ διὰ μὲν τοῦ, οὐ φοιβήσετε, τὰς μαντείας ἐξέβαλε· Φοῖβον γὰρ τὸν ψευδόμαντιν ἐκάλουν τὸν Πύθιον· διὰ δὲ τοῦ, οὐ ποιήσετε κ. τ. ἑ., τὴν τοῦ πένθους ἀπηγόρευσεν ἀμετρίαν. Porro huc spectat Hesych. T. II, p. 823 ed. Alberti: Οὐ φοιβήσεται (sic). Φοιβᾶν ἐστι τὸ ἐπὶ νεκρῷ ἢ δαιμονικῷ μαντεύεσθαι. (In aliis libris varie, sed vitiose, exaratur, οὐ φοβήσετε, οὐ φοβηθήσετε (sic Cod. II in marg., teste Holmesio; Maius autem margini nihil allevit), οὐ φοβηθήσεσθε; Complutensibus vero suum οὐ κοφθήσεσθε sibi habere jubemus.) [2] Cod. X, teste Holmesio: Ἀ. κατατεμεῖσθε (non, ut Montef. ex eodem affert: Ἀ. περιτεμεῖσθε). Bar Hebraeus autem ibid. ܐܩܘ ܗܘ ܠܐܬܓܘܙܘܢ. ܠܐ ܬܬܦܠܓܘܢ. Cf. Hex. ad Jerem. xvi. 6. xli. 5. xlviii. 37. [3] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. 18 (cum –λετο), 128. Cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 30. Job. xxix. 25. [4] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. 18, 55. [5] Cod. X. Sic in textu Codd. 54, 85. Cf. Hex. ad Exod. xix. 5. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16 (cum βούβαλλον), 18, alii, Arab. 1. [7] Cod. X in marg., teste Montef. Holmes. ex eodem αἴγαργον exscripsit. [8] Cod. X. Cf. Hex. ad Lev. i. 17. [9] Idem. [10] Sic in marg. Codd. X, 85. [11] Codd. X, 108. Cf. Hex. ad Lev. xi. 6. [12] Sic Cod. IV (cum ὄνυχας), Arab. 1 (sine cuneolo). Etiam in priore deest metobelus, quem Tischendorfius post τοῦτο ponendum fuisse opinatur. Sed haec omnia, ὀνυχίζει—μηρυκισμὸν, desunt in Cod. 58, concinente Hebraeo. [13] Cod. X. [14] Idem. Cf. Hex. ad Lev. xi. 9. [15] Sic Cod. IV (teste Holmesii amanuensi, a quo tamen dissentit Tischendorfius, scribendo ἴξιν), et sine aster. Codd. 15, 54 (cum ἴεξον), 58 (cum ἴξονα), 75 (ut 54). Etiam Vulg. habet *ixion*, cujus nominis nullam avem se reperire nec in Graecis nec in Romanis scriptoribus scribit Bochart. in *Hieroz.* P. II, L. VI, C. III, et proinde legendum putat *oxyn*, invitis testibus nostris. [16] Ad γρύπα (v. 12) Cod. X in marg.: Ἀ. ἴξον, exscribente Montef. in *Appendice*, cum nota: "Sed Basil. id ad vocem הָרָאָה versu seq. videtur referre, praemisso asterisco sine interpretis nomine; et eo referendum suadet etiam Vulgata." Immo lectionem ※ καὶ τὸν ἴξον non e Basil., sed ex editione Grabii se hausisse fatetur ipse Montef. in Hexaplis ad loc. [17] Sic Comp. (cum πάντα τὰ κ.), Codd. III, IV, VII, X, XI, 18, 28, alii. [18] Cod. X (cum σύμπαντα). Cf. ad Cap. xxvii. 1.

14 (Hebr. 15). וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה. Ο΄. καὶ στρουθόν ('Α. στρουθοκάμηλον[19]).

20 (21). לַגֵּר. Ο΄. τῷ παροίκῳ ('Α. προσηλύτῳ[20]).

לְנָכְרִי. Ο΄. τῷ ἀλλοτρίῳ ('Α. ξένῳ[21]).

גְּדִי. Ο΄. ἄρνα. 'Α. ἔριφον.[22]

אִמּוֹ. Ο΄. μητρὸς αὐτοῦ. Alia exempl. add. ὃς γὰρ ποιεῖ τοῦτο, ὡσεὶ ἀσπάλακα θύσει· ὅτι μίασμά (s. μήνιμα) ἐστι τῷ θεῷ Ἰακώβ.[23]

23 (24). וְכִי־יִרְבֶּה. *Quod si longior fuerit.* Ο΄. ἐὰν δὲ μακρὰν γένηται (alia exempl. μακρὰν ἀπέχῃ[24]).

25 (26). וּבַשֵּׁכָר. Ο΄. ἢ ἐπὶ σίκερα. 'Α. (καὶ ἐν) μεθύσματι.[25]

26 (27). לֹא תַעַזְבֶנּוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ οὐκ ἐγκαταλείψεις αὐτόν ◂.[26]

28 (29). וְשָׂבֵעוּ. Ο΄. καὶ ἐμπλησθήσονται ("Αλλος· εὐφρανθήσονται[27]).

בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ. Ο΄. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις ※ τῶν χειρῶν σου ◂.[28]

Cap. XIV. 2. ÷ ὁ θεός σου ◂.[29] 4. (÷) ἐκ βοῶν ◂.[30] 7. ÷ καὶ ὀνυχιζόντων ὀνυχιστῆρας ◂.[31] 18. ἀκάθαρτα ÷ ταῦτά ◂ ἐστιν.[32] ÷ ἀπ' αὐτῶν ◂.[33] 20. καὶ φάγεται ※ αὐτό ◂.[34] 21. ἀγροῦ ÷ σου ◂.[35] 22. ÷ αὐτό ◂.[36] ÷ κύριος ὁ θεός σου ◂.[37] ÷ οἴσετε ◂.[38] 24. ÷ αὐτά ◂.[39] 27. ÷ αὐτό ◂.[40]

CAP. XV.

1. שְׁמִטָּה. *Remissionem* (debiti). Ο΄. ἄφεσιν. 'Α. ὑποσπασμόν.[1]

2. אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו. (Remittet) *id quod mutuum dederit proximo suo, non exiget a proximo suo et fratre suo.* Ο΄. ὃ ὀφείλει σοι ὁ πλησίον, καὶ τὸν ἀδελφόν σου οὐκ ἀπαιτήσεις. Alia exempl. ὃ ὀφείλει σοι [÷] ὁ πλησίον ※ σου ◂, οὐκ ἀπαιτήσεις ※ τὸν πλησίον σου ◂ καὶ τὸν ἀδελφόν σου.[2]

3. אֶת־הַנָּכְרִי. Ο΄. τὸν ἀλλότριον ("Αλλος· ἀλλογενῆ[3]).

אֶת־אָחִיךָ. *Apud fratrem tuum.* Ο΄. παρ' αὐτῷ, τῷ δὲ ἀδελφῷ σου. Alia exempl. ÷ παρ' αὐτῷ ◂ τοῦ ἀδελφοῦ σου.[4]

4. אֶפֶס כִּי. *Nisi forte.* Ο΄. ὅτι. "Αλλος· πλήν.[5]

כִּי־בָרֵךְ. Ο΄. ὅτι εὐλογῶν. Alia exempl. ὅτι διὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο εὐλογῶν.[6]

7. מֵאַחַד אַחֶיךָ. Ο΄. ※ ἐκ ◂ τῶν ἀδελφῶν σου.[7]

לֹא תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ. *Non obfirmabis cor tuum.* Ο΄. οὐκ ἀποστέρξεις (alia exempl. ἀποστρέψεις[8]) τὴν καρδίαν σου. Θ. (οὐ) στέρξεις ...[9]

8. כִּי־פָתֹחַ. Ο΄. ※ ὅτι ◂ ἀνοίγων.[10]

---

[19] Cod. X. Cf. Hex. ad Lev. xi. 16. [20] Idem. [21] Idem, teste Holmes. Montef. exscripsit: 'Α. ξείνῳ. [22] Idem, teste eodem. [23] Sic Codd. VII (in marg. manu 1ma, cum ὡσεὶ θύσει ἀσφάλακα μήνιμα κ. τ. ἑ.), 16 (cum κυρίῳ τῷ θεῷ), 28, 32, alii (inter quos 54, 75, uterque ut VII, cum ἀσπ.), 85 (cum μήνιμα in marg.), Cat. Niceph. p. 1496. [24] Sic in marg. Codd. X, 85 (qui pergit ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδός); in textu autem Ald., Codd. XI, 18, 44, alii. [25] Cod. X. [26] Sic Cod. IV (cum -λίψεις), et sine aster. Comp. (cum οὐ καταλ.), Codd. 44, 58, 74, alii, Arm. 1. [27] Sic in marg. Codd. X (cum ευφρανθη (sic)), 85; in textu autem Cod. IV. [28] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Comp., Codd. 19, 44, 58, 74, alii. [29] Cod. IV, Arab. 1. Deest in Cod. 75. [30] Arab. 1 (cum metobelo tantum). Deest in Cod. IV. [31] Cod. IV. [32] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 30, 44, alii. [33] Idem. [34] Idem. Sic sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii, Arab. 1. [35] Idem. Pronomen deest in Cod. 55. [36] Idem (cum notis ex corr.). [37] Cod. IV, Arab. 1 (cum κ. ÷ ὁ θεός σου ◂). Haec desunt in Codd. 58, 71. [38] Iidem. [39] Cod. IV. [40] Idem. Deest in Cod. 58.

CAP. XV. [1] Cod. X. Cf. Hex. ad Psal. cxl. 6. [2] Sic Cod. IV (cum obelo ex corr.), et sine notis Cod. 82, necnon (cum καὶ οὐκ ἀπ.) Codd. 44 (cum αὐτὸν pro τὸν πλ. σου), 74, 106, 134, Arm. 1. [3] Cod. 85 in textu. [4] Sic Cod. IV, et sine obelo Codd. II, 19, 44, 75, 82, 106, 108. [5] Cod. 106 superscript. alia manu. [6] Sic Ald. (om. ὅτι), Codd. VII (in marg. manu 1ma), 16, 18, 19, alii (inter quos 85, 130). [7] Sic Cod. IV. Praepositio est in Ed. Rom., sed deest in Codd. II, 54, 75. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum ἀποστέρξεις in marg.), Arm. 1, et Patres, improbante Grabio in *Diss. de Vitiis* etc. p. 36. Sed ut recte dicatur ἀποστέργειν τινά, *desinere amare aliquem* (cf. nos in Annot. ad S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 704 C), vereor ut defendi possit locutio ἀποστέρξαι τὴν καρδίαν, *cor amore exuere.* [9] Cod. X, teste Holmesio. Sed errorem suspicor. [10] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii.

8. דֵּי מַחְסֹרוֹ. *Quantum sufficiat inopiae ejus.* Ο΄. ※ ἱκανὸν ↙ ὅσον ἐπιδέεται (s. ὅσον ἂν ἐπιδέηται).[11]

אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ. Ο΄. καθότι ἐνδεεῖται. Alia exempl. καθόσον (s. καὶ καθόσον) ὑστερεῖται.[12]

9. בְלִיַּעַל לֵאמֹר. Ο΄. ἀνόμημα λέγων. Ἀ. ἀποστασίας τῷ λέγειν.[13]

12. וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת. Ο΄. καὶ ※ τῷ ἔτει ↙ τῷ ἑβδόμῳ.[14]

14. וּמִיִּקְבֶךָ. Ο΄. καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου (alia exempl. τῆς ληνοῦ[15]) σου.

15. אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם. Ο΄. τὸ ῥῆμα τοῦτο ※ σήμερον ↙.[16]

17. וּבַדֶּלֶת. Ο΄. πρὸς τὴν θύραν. Alia exempl. add. ἐπὶ τὸν σταθμόν (s. τῶν σταθμῶν).[17]

18. מִשְׁנֶה שְׂכַר. *Duplum mercedem.* Ο΄. ἐπέτειον (Ἀ. δευτερούμενον[18]) μισθόν.

20. תֹּאכְלֶנּוּ. Ο΄. φαγῇ αὐτό. Ἄλλος· βρωθήσεται.[19]

21. כֹּל מוּם רָע. Ο΄. μῶμον πονηρόν. Alia exempl. ἢ καὶ πᾶς μῶμος πονηρός.[20]

22. בִּשְׁעָרֶיךָ. Ο΄. ἐν ταῖς πόλεσί (Ἀ. πύλαις[21]) σου.

22. יַחְדָּו. Ο΄. ὡσαύτως ἔδεται. Alia exempl. ὡσαύτως ÷ φάγεται ↙.[22] Ἀ. ὁμοῦ.[23]

Cap. XV. 2. ÷ τῷ θεῷ σου ↙.[24] 4. ÷ ὁ θεός σου ↙.[25] 6. ἄρξεις ÷ σύ ↙.[26] 9. μή ※ ποτε ↙.[27] ÷ κρυπτόν ↙.[28] ÷ μεγάλη ↙.[29] 10. ÷ καὶ δάνειον δανειεῖς αὐτῷ ὅσον ἐπιδέεται ↙.[30] 11. ÷ ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο ↙.[31] τῷ πένητί ※ σου ↙, καὶ τῷ ἐπιδεομένῳ ※ σου ↙ τῷ ἐπὶ τῆς γῆς σου.[32] 15. ÷ ἐκεῖθεν ↙.[33] ἐντέλλομαί σοι (sic) ÷ ποιεῖν ↙.[34] 20. ÷ ὁ θεός σου ↙.[35] 22. ÷ ἐν σοί ↙.[36]

Cap. XVI.

1. פֶּסַח. Ο΄. τὸ πάσχα. Ἀ. φεσέ.[1]

הוֹצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. Ο΄. ἐξῆλθες. Ἄλλος· ἐξήγαγέ σε κύριος ὁ θεός σου.[2]

3. חָמֵץ. Ο΄. ζύμην. Ἀ. ζυμωτόν.[3]

לֶחֶם עֹנִי. Ο΄. ἄρτον κακώσεως (Ἀ. κακουχίας[4]).

בְחִפָּזוֹן. *Cum trepidatione.* Ο΄. ἐν σπουδῇ. Ἀ. ἐν θαμβήσει.[5]

8. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת. Ο΄. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ (Ἄλλος· καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἑβδόμη[6]) ἐξόδιον ἑορτή (Ἀ. ἐπίσχεσις[7]).

---

[11] Sic Cod. IV (cum ὅσον ἐπιδεῖται), Arab. 1, et sine aster. Codd. 44 (cum τὸ ἱκανὸν), 58, 74, alii. [12] Sic Comp. (cum ὑστερῆται), Ald., Codd. III, IV, VII, X, 15, 16, 18, alii. [13] Cod. X. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 5. xl. 9. [14] Sic Cod. IV (qui pingit: καὶ ※ τῷ: ἔτει τῷ ἑ.), et sine aster. Codd. 54, 58, 74, alii, Arab. 1, Arm. 1. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. [16] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Codd. 15, 44, 58, 74, alii. [17] Prior scriptura est in Codd. III (manu 2da), VII (in marg. manu 1ma), 19, 44, aliis; posterior in Ald., Codd. 16, 18, aliis, Arm. 1. [18] Cod. X, teste Montef. Holmes. vero ex eodem: Ἀ. δευτερόμενον. Cod. VII in marg. manu 2da: διπλοῦν, ἡμέρας καὶ νυκτός. (In textu pro ἐπέτειον in Codd. II, III, VII habetur ἐφέτιον, in Comp. ἐπέτιον, in Cod. IV επαιτιον; de quibus omnibus Holmesius οὐδὲ γρύ.) [19] Cod. 85 in marg. [20] Sic Comp., Codd. III, VII, X, XI, 15 (om. καὶ), 16, 18, alii. Solus Cod. IV: καὶ πᾶν (sic) μῶμον πονηρόν. [21] Cod. X. [22] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp., Ald., Codd. VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. [23] Cod. X. [24] Cod. IV, Arab. 1. [25] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [26] Cod. IV (cum notis ex corr.), Arab. 1. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III (cum σὺ ἄρξῃ), VII, X, XI, 15, 16, 28, alii. [27] Cod. IV. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 44, 58, 74, alii, Arab. 1. [28] Idem. Deest in Cod. 58, Arab. 1. [29] Cod. IV (cum notis ex corr.), Arab. 1. Deest in Cod. 58. [30] Cod. IV (cum scripturis δανιον δανιεῖς et ἐπιδεῖται), Arab. 1. Deinde verba καθότι ἐνδεεῖται desunt in Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, 18, aliis. [31] Iidem. Haec desunt in Cod. 44. [32] Cod. IV legit et pingit: τῷ πένητί ÷ (sic) σου: τῷ ἐπὶ τῆς γῆς σου; deinde in marg. inferiori char. minusculo: καὶ τῷ ἐνιδεομένῳ (sic) ※ σου:. [33] Cod. IV, Arab. 1. Deest in Cod. 58. [34] Cod. IV, Arab. 1 (sine σοι). Vox ποιεῖν deest in Codd. 18, 29, 58, 128. [35] Cod. IV. [36] Idem. Deest in Cod. 16.

Cap. XVI. [1] Cod. X. Cf. Hex. ad Exod. xii. 11. [2] Sic in textu Comp., Codd. 44, 74, 76, 106, 134. [3] Cod. X. [4] Idem. [5] Idem. Cf. Hex. ad Exod. xii. 12. Jesai. lii. 12. [6] Sic in textu Codd. IV (cum καὶ ἡμέρα), 82. [7] Cod. X. Cf. Hex. ad Lev. xxiii. 36.

10. מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ. *Pro ratione doni spontanei manus tuae.* Ο΄. καθὼς ἡ χείρ σου ἰσχύει. Ἀ. ἔπαρσιν ἑκούσιον (χειρός σου).[8]

אֲשֶׁר תִּתֵּן כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ יְהוָה. Ο΄. ὅσα ἂν δῷ κύριος. Alia exempl. ὅσα ἂν δῷ σοι, καθότι εὐλόγησέ (s. ηὐλόγησε) σε κύριος.[9]

11. אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὁ ἐν ταῖς πόλεσί σου.[10]

15. וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ. Ο΄. καὶ ἔσῃ ※ πλὴν ◂ εὐφραινόμενος.[11]

16. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים. Ο΄. τρεῖς καιρούς (Ἀ. καθόδους[12]).

17. כְּמַתְּנַת. Ο΄. κατὰ δύναμιν (Ἀ. δόσιν[13]).

18. וְשֹׁטְרִים. *Et scribas* (magistratus). Ο΄. καὶ γραμματοεισαγωγεῖς (Ἀ. ἐκβιβαστάς. Σ. παιδευτάς[14]).

תִּתֶּן. Ο΄. ποιήσεις. Alia exempl. καταστήσεις.[15]

Cap. XVI. 2. ÷ ὁ θεός σου αὐτόν ◂.[16] 7. ÷ καὶ ὀπτήσεις ◂.[17] 8. ÷ ἐν αὐτῇ πᾶν ◂.[18] ÷ πλὴν ὅσα ποιηθήσεται ψυχῇ ◂.[19] 9. ἑβδομάδας ÷ ὁλοκλήρους ◂ ἐξαριθμήσεις.[20] 11. ὁ θεός σου ÷ αὐτῷ ◂.[21] 12. ἐν ÷ γῇ ◂.[22] 14. ÷ οὖσα ◂.[23] 15. ÷ ὁ θεός σου αὐτῷ ◂.[24] 16. ⁓ κύριος ◂.[25] ⁓ τοῦ θεοῦ σου ◂.[26] 18. κατὰ φυλάς (※) σου (◂).[27] 20. ÷ εἰσελθόντες ◂.[28]

Cap. XVII.

1. לֹא־תִזְבַּח. Ο΄. οὐ θύσεις (Ἄλλος· προσοίσεις[1]).

כֹּל דָּבָר רָע כִּי תוֹעֲבַת. Ο΄. πᾶν ῥῆμα πονηρόν, ὅτι βδέλυγμα. Alia exempl. πᾶν ῥῆμα πονηρὸν βδέλυγμα.[2]

2. בְּקִרְבְּךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν σοί.[3]

בְּעֵינֵי. Ο΄. ἐναντίον (s. ἔναντι). Ἄλλος· ἐνώπιον.[4]

3. לְכָל־צְבָא. Ο΄. παντὶ τῶν (s. τῷ) ἐκ τοῦ κόσμου. Ἀ. (πᾶσαν) στρατιάν.[5]

4. וְשָׁמַעְתָּ. Ο΄. ※ καὶ ἀκούσῃς ◂.[6]

נֶעֶשְׂתָה. Ο΄. γεγένηται. Ἄλλος· ἐγενήθη τοῦτο.[7]

5. אֶת־הָאִישׁ. Ο΄. τὸν ἄνθρωπον (Ἄλλος· ἄνδρα[8]).

אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הָרַע הַזֶּה אֶל־שְׁעָרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ οἳ ἐποίησαν τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο πρὸς πύλαις σου, τὸν ἄνδρα ἢ τὴν γυναῖκα ◂.[9] Alia: ※ οἵτινες ἐποίησαν τὸ πρᾶγμα τὸ πονηρὸν τοῦτο ἐπὶ τὴν πύλην (◂).[10]

---

[8] Cod. X. Montef. edidit ἑκουσίων, sed in schedis ipse exaravit ἑκούσιον (sic). Ad ἔπαρσιν (מַשְׂאַת) cf. Psal. cxli (cxl). 2 in Hebraeo et LXX. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, 28, alii, Arab. 1, Arm. 1. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, 18, Arab. 1, Arm. 1. [11] Sic Cod. IV. Cf. Hex. ad Lev. xxiii. 27. [12] Cod. X. [13] Idem. [14] Cod. 85 (non, ut Montef. oscitanter exscripsit: Ἀ. ἀκριβαστάς). Cod. X affert: Ἀ. ἐκβιβαστάς. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X (cum καὶ στήσεις), XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. [16] Cod. IV (qui pingit: ÷ ὁ θεός σου | ⁓ αὐτόν:, obelo priore a correctore posito). Vox αὐτὸν deest in Comp., Codd. 58, 75, 108, 118, Arm. 1. [17] Idem. Deest in Cod. 58. [18] Cod. IV, Arab. 1 (om. πᾶν). [19] Iidem. [20] Cod. IV. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, alii, Arab. 1. Cf. Lev. xxiii. 15. [21] Idem (cum αὐτῷ pro αὐτόν). Pronomen abest a Codd. II, 58, 75, 82, Arm. 1. [22] Idem. Arab. 1 pingit: ⁓ ἐν γῇ ◂. [23] Idem. Deest in Codd. 53, 74, aliis. [24] Idem. [25] Cod. IV, Arab. 1. Praecedens αὐτὸν deest in Comp., Codd. III, IV, X (in textu), 18, 64, aliis, Arm. 1. [26] Iidem. Deest in Cod. 58. [27] Sic sine aster. Codd. IV, 58, 82. [28] Cod. IV (silente Holmes.), Arab. 1.

Cap. XVII. [1] Sic Ald., Codd. III, VII, X (cum θύσεις in marg.), 15, 16, 18, alii (inter quos 85, ut X). [2] Sic Codd. IV, 19, 82, 108, 118, 128, Syro-hex. (cum notula in marg., teste Masio). [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1 (*in medio tui*). [4] Sic in marg. Codd. X, 85. [5] Cod. X. [6] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum "obelisco"), Arab. 1, et sine aster. Comp. (cum -σεις), Codd. 15, 58, 74, alii. [7] Sic Cod. 85 in marg. Statim idem in textu: τὸ βδέλυγμα αὐτοῦ (pro τοῦτο). [8] Sic in marg. Codd. X, 85. [9] Sic Cod. IV (cum τὴν γυναῖκα· (sic)), Arab. 1, et sine aster. Codd. 44 (om. τὸν ἄνδρα ἢ τὴν γ.), 74, 76 (om. τὸ ῥῆμα), 82, 106, 134. Masius e Syro-hex. tantummodo excitat: *virum aut feminam* ("transfossa obelo"). [10] Sic Cod. 85, et sine aster. Comp. (cum τὸ πρόσταγμα), Ald., Codd. III, VII, XI (cum πύλην αὐτοῦ), 15, 16, 18, alii, Arm. 1 (om. ἐπὶ τὴν πύλην). Ad ἐπὶ τὴν πύλην Cod. VII in marg.: ἐπὶ τὸ κριτήριον.

6. עַל־פִּי שְׁנַיִם עֵדִים. Ο΄. ἐπὶ δυσὶ μάρτυσιν. Ἀ. ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων.[11]

8. כִּי יִפָּלֵא. *Si nimis ardua sit* (res). Ο΄. ἐὰν δὲ ἀδυνατήσῃ (Ἀ. θαυμαστωθῇ[12]).

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ. Ο΄. κύριος ὁ θεός σου ἐκεῖ. Alia exempl. κύριος ὁ θεός σου ※ ἐν αὐτῷ ◄ ÷ ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ◄.[13]

9. אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט. Ο΄. τὴν κρίσιν. Ἄλλος· τὸ ῥῆμα τῆς κρίσεως.[14]

10. עַל־פִּי הַדָּבָר. Ο΄. κατὰ τὸ πρᾶγμα (Ἄλλος· ῥῆμα[15]).

11. עַל־פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ. Ο΄. κατὰ τὸν νόμον ※ ὃν ἂν φωτίσω (Ἀ. φωτίσωσι[16]) σοι ◄.[17] Alia exempl. κατὰ τὸν νόμον ὃν φωτιοῦσί σοι.[18]

13. וְלֹא יְזִידוּן. *Et non insolenter agent.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀσεβήσει (Ἀ. ὑπερηφανεύσονται[19]).

14. מֶלֶךְ. Ο΄. ἄρχοντα. Οἱ λοιποί· βασιλέα.[20]

16. רַק. Ο΄. διότι. Alia exempl. πλήν.[21]

לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּס. *Multiplicandorum equorum gratia.* Ο΄. ὅπως μὴ πληθύνῃ (÷) ἑαυτῷ (◄) ἵππον.[22]

17. וְלֹא יָסוּר לְבָבוֹ. Ο΄. ἵνα μὴ μεταστῇ (alia exempl. οὐδὲ μεταστήσεται[23]) αὐτοῦ ἡ καρδία.

18. עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ. Ο΄. ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. Alia exempl. ἐπὶ τοῦ θρόνου (s. δίφρου) τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ.[24]

19. אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. Ο΄. πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας. Ἄλλος· πάντα τὰ ῥήματα (s. πάντας τοὺς λόγους) τοῦ νόμου τούτου.[25]

20. עַל־מַמְלַכְתּוֹ. Ο΄. ἐπὶ τῆς ἀρχῆς (Ἀ. βασιλείας[26]) αὐτοῦ.

וּבָנָיו. Ο΄. καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ (alia exempl. add. μετ᾽ αὐτοῦ[27]).

Cap. XVII. 8. ÷ καὶ ἀναμέσον ἀντιλογία ἀντιλογίας ◄.[28] 10. ἐκ τοῦ τόπου (※) ἐκείνου (◄).[29] ⁓ ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ◄,[30] καὶ φυλάξῃ ÷ σφόδρα ◄.[31] 12. ÷ ὃς ἐὰν (sic) ᾖ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ◄.[32] 14. δίδωσί σοι ÷ ἐν κλήρῳ ◄.[33]

Cap. XVIII.

1. אִשֵּׁי יְהוָה וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן. Ο΄. καρπώματα (Ἀ. πυρὰ[1]) κυρίου ὁ κλῆρος αὐτῶν, φάγονται

---

[11] Cod. X. [12] Idem, teste Montef. in schedis, qui per incuriam edidit: Ἀ. ἐθαυμαστώθη. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 17. [13] Sic Cod. IV, et sine obelo Codd. 44, 74, 76, 106, 134. Syro-hex.: κύριος ὁ θεός σου ÷ ἐπικληθῆναι τὸ ὄν. αὐτοῦ ἐκεῖ ◄; et sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 1 (cum ⁓ *illic*), Arm. 1. [14] Cod. 106 in marg. alia manu. [15] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X (cum πρᾶγμα in marg.), 15, 16, 18, alii (inter quos 85, ut X), Arm. 1. [16] Cod. X. Cf. Hex. ad Exod. iv. 12. Job. xii. 7. [17] Sic Cod. IV, Arab. 1 (qui pingit: *quam scire faciam te* ※ *ego*), Syro-hex. Posterioris lectionem, sed, ut ceteras omnes, Hebraeo charactere, exscripsit Masius: ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ※ ܗܘ ܕܡܢܗܪ ܐܢܐ ܠܟ. [18] Sic Codd. 44, 74, 76, 82 (cum φωτίσωσίν σε), 106, 128 (cum φωτίσωσί σοι), 134. [19] Cod. X. Cf. ad Cap. xviii. 20. [20] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܡܠܟܐ. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III (IV hiat), VII, X, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum διότι in marg.). [22] Sic sine obelo (cum ἑαυτῷ pro αὐτῷ) Comp., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii. Pronomen deest in Cod. 58. In Comp. negativa particula abest, repugnantibus libris omnibus cum Arab. 1 et Syro-hex., qui vertit: ܕܠܐ ܢܣܓܐ ܗܘ ܠܗ ܢܣܛܐ. [23] Sic Codd. II, 19 (cum οὐδὲ μὴ μ.), 44, 54, 58 (cum duplici lectione, οὐδὲ μὴ μ. ἵνα μὴ μ.), alii (inter quos Cod. 85 in marg.). Syro-hex. in textu: ܘܠܐ ܢܫܢܐ ܠܒܗ ܕܝܠܗ; in marg. autem: ܐܦܠܐ ܢܫܢܐ ܠܒܗ ܕܝܠܗ (ἐκκλίνῃ?) ܢܣܛܐ. [24] Sic Codd. 44, 74, 76, 134; necnon (cum δίφρου) Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, 18, alii. [25] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܟܠܗܘܢ ܡܠܐ ܕܢܡܘܣܐ ܗܢܐ. [26] Cod. X. [27] Sic Ald., Codd. III (manu 2da), X, XI, 15, 18, alii, et Syro-hex. in marg. [28] Cod. IV (cum ἀντιλογίας ἀντιλογία, ut et κρίσεως κρίσις, et ἀφῆς ἀφή). "Haec in Hebraeo non sunt; Syrum tamen etiam ea habet, sed per asteriscos."—*Masius.* Desunt in Cod. 44. [29] Sic sine aster. Codd. IV, 44, 58, 74, alii. [30] Cod. IV, Arab. 1 (qui pingit: *Deus tuus invocare nomen ejus* ⁓ *illic* ◄). Sic sine obelo Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii. [31] Iidem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. VII, X, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. [32] Iidem. [33] Cod. IV, Arab. 1 (cum ※ *sortem*). Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii.

Cap. XVIII. [1] Cod. X (cum πύρα). Cf. Hex. ad Lev. ii. 3.

↶ αὐτά ↙.[3] ῎Αλλος· πυρὰ κυρίου, καὶ κλῆρον αὐτοῦ φάγονται.[3]

3. וְזֶה יִהְיֶה. Οʹ. καὶ αὕτη ※ ἔσται ↙.[4]

הַזֶּבַח. Οʹ. τὰ θύματα. ῎Αλλος· τὰς θυσίας.[5]

וְנָתַן. Οʹ. καὶ δώσεις (alia exempl. δώσει[6]).

5. לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם־יְהוָה הוּא וּבָנָיו כָּל־הַיָּמִים. Οʹ. παρεστάναι ÷ ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ↙,[7] λειτουργεῖν ÷ καὶ εὐλογεῖν ↙[8] ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ (alia exempl. ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ÷ κυρίῳ ↙[9]).

6. גָּר שָׁם. Οʹ. παροικεῖ (※) ἐκεῖ (↙).[10]

וּבָא בְּכָל־אַוַּת. Οʹ. ※ καὶ ἐλεύσεται ↙ καθότι ἐπιθυμεῖ.[11]

7. בְּשֵׁם. Οʹ. (※) ἐπὶ (↙) τῷ ὀνόματι.[12]

8. חֵלֶק כְּחֵלֶק יֹאכֵלוּ. *Portionem sicut portionem* (aequales portiones) *edent.* Οʹ. μερίδα μεμερισμένην φάγεται. Θ. μερίδα κατὰ μερίδα φάγεται.[13]

8. לְבַד מִמְכָּרָיו עַל־הָאָבוֹת. *Praeter venditiones ejus ex bonis paternis.* Οʹ. πλὴν τῆς πράσεως (alia exempl. add. αὐτοῦ[14]) τῆς κατὰ πατριάν. Ἀ. χωρὶς τῶν πράσεων αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πατέρας. Σ. . τῆς κτήσεως ἕκαστος τῆς κατὰ πατριάς.[15]

10. מַעֲבִיר. *Qui traducit.* Οʹ. περικαθαίρων. Οἱ λοιποί· διάγων.[16]

מְעוֹנֵן. *Hariolus.* Οʹ. κληδονιζόμενος. Σ. σημειοσκοπούμενος.[17]

11. וְשֹׁאֵל אוֹב. *Et qui interrogat pythonem.* Οʹ. ἐγγαστρίμυθος. Ἀ. (καὶ) ἐπερωτῶν μάγον.[18] Θ. . θελητήν.[19]

וְיִדְּעֹנִי. *Et fatidicus.* Οʹ. καὶ τερατοσκόπος (῎Αλλος· γνωριστής. Οἱ λοιποί· γνώστης[20]).

וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים. *Et qui consulit mortuos.* Οʹ. (καὶ) ἐπερωτῶν τοὺς νεκρούς. Ἀ. καὶ ζητῶν πρὸς τοὺς νεκρούς.[21]

---

[2] Obelus est in Arab. 1. [3] Syro-hex. in textu: ܗܘܢ ܐܟܠܝܢ ܕܡܪܝܐ ܘܦܠܓܘܬܗ ܢܘܪܐ ܗܠܝܢ ܕܡܬܩܪܒܢ; in marg. autem sine nom. ܢܘܪܐ ܕܡܪܝܐ ܘܦܣܐ (fort. ܘܦܠܓܘܬܐ) ܕܝܠܗ ܢܐܟܠܘܢ. Lectionem Aquilae esse crediderim, cujus πυρὰ Syrus per insolentem locutionem נורא פארא (sic) expressisse videtur. [4] Arab. 1 (sine metobelo), Syro-hex. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 28, alii (inter quos 85, cum τὰ θύματα in marg.). [6] Sic Comp., Codd. II, III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. (cum δώσεις in marg.). [7] Arab. 1: ÷ *coram* ※ *Domino Deo tuo* (sic, sine metobelo). Ad παρεστάναι κ. τ. ἑ. notat Masius: "Ita et Syrum; jugulantur tamen obelisco quae in Hebraeo non sunt." [8] Verba, καὶ εὐλογεῖν, desunt in Comp., Codd. 28, 85. [9] Sic (sine κυρίῳ in fine) Comp., Ald., Codd. III, VII, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. "In fine periodi post πάσας τὰς ἡμέρας addit Syrum למריא... quod nec in Graeco nec in Hebraeo est; transfoditur tamen etiam veru."—*Masius.* Sic sine obelo Codd. 19, 108, 118, Arab. 1. [10] Sic sine aster. Codd. 15, 74, 76, 82, 106, 134, Arab. 1. [11] Syro-hex. ※ ܘܢܐܬܐ ↙ ܐܝܟ ܡܐ ܕܪܓܐ. Sic sine aster. Cod. 82, Arm. 1. [12] Sic sine aster. Codd. 44, 54, 74, alii. [13] Syro-hex. ܠ. ܡܢܬܐ ܐܝܟ ܡܢܬܐ ܢܐܟܠܘܢ. [14] Sic Comp., Codd. XI, 44, 53, 56, 74, alii. Syro-hex. ܣܛܪ ܡܢ ܙܒܢܐ ܕܝܠܗ ܗܘ ܕܐܝܟ ܒܝܬ ܐܒܗܬܐ. [15] Cod. 85 affert: Ἀ. τῶν πράσεων κ.τ.ἑ. Σ. τῆς κτήσεως κ.τ.ἑ. Cod. X autem: Ἀ. χωρίς. [16] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܡܥܒܪܢܐ. Cod. X affert: Ἀ. διάγων. Sic in textu Cod. 58. [17] Ad κληδονιζόμενος Cod. X in marg.: Σ. σημειοσκοπούμενος. Θ. θελητής; Cod. 85 autem: Σ. σημειοσκοπούμενος. Ἀ. ἐπερωτῶν μάγον; e quibus sola Symmachi lectio huc pertinet. Cf. Hex. ad Mich. v. 12. Syro-hex. in textu: ܕܡܢܚܫ ܒܟܢܫܐ ܡܠܐ; in marg. autem: ܗܘ. ܕܐܬܐ ܡܣܬܟܠ ܒܢܝ̈ܫܐ, ubi pro ܕܐܬܐ Masius perperam scripsit דאם. (Statim pro οἰωνιζόμενος Syrus noster apte dedit ܕܡܢܚܫ ܒܟܢܫܐ, quae locutio legitur in *Reliq. Jur. Eccl.* p. ܝ, 12, pro eo, ni fallor, quod in Graeco exemplari p. 11, l. 13 sonat οἰωνιστής, etsi aliter sentiunt Lagarde et post eum Payne Smith in *Thes. Syr.* p. 409, qui discrimen inter *serpentum incantatorem* (ܐܫܘܦܐ, ἐπαοιδὸς) et *auspicem* (οἰωνιστής), qui auguria per aves captabat, non satis attendisse videntur.) [18] Codd. X (qui ad ἐπαείδων ἐπαοιδὴν male refert), 85 (ut supra). Syro-hex. ad ἐγγαστρίμυθος (ܡܫܐܠ ܡܢ ܕܟܪܣܐ) in marg. notat: Ἀ. μάγον (ܡܓܘܫܐ), καὶ γνώστης, καὶ ζητῶν πρὸς τοὺς νεκρούς. Ad μάγος cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 7. 4 Reg. xxi. 6. xxiii. 24. Jesai. xxix. 4. [19] Cod. X (ut supra). Cf. Hex. ad Lev. xix. 31. xx. 6. Ad τερατοσκόπος Cod. 85 affert: Θ. θεατής (sic). Ἀ. γνωριστής. Σ. γνώστης. [20] Cod. X (cum γνωριστής in marg. sine nom.). Syro-hex. (ut supra): (Ἀ.) καὶ γνώστης (ܘܡܝܕܥܢܐ). Cf. Hex. ad Lev. xix. 31. xx. 6. [21] Syro-hex. (ut supra): ܘܒܥܐ ܠܘܬ ܡܝ̈ܬܐ.

15. מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ. Ο΄. ※ ἐκ μέσου σου ◢ ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου.[22]

17. הֵיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ. *Recte fecerunt quaecunque locuti sunt.* Ο΄. ὀρθῶς ÷ πάντα ◢ ὅσα ἐλάλησαν πρὸς σέ. Ἀ. Θ. ἠγάθυναν ὅσα ἐλάλησαν.[23]

18. כָּמוֹךָ. Ο΄. ὥσπερ σέ. Ἀ. ὅμοιόν σοι.[24]

19. אֶל־דְּבָרַי אֲשֶׁר יְדַבֵּר. Ο΄. ὅσα (alia exempl. τῶν λόγων αὐτοῦ ὅσα[25]) ἂν λαλήσῃ ὁ προφήτης ἐκεῖνος. Alia exempl. πάντα ὅσα ἐὰν λαλήσῃ ÷ ὁ προφήτης ◢.[26]

20. אֲשֶׁר יָזִיד לְדַבֵּר. *Qui proterve agat dicendo.* Ο΄. ὃς ἂν ἀσεβήσῃ λαλῆσαι. Ἀ. ὃς ἂν ὑπερηφανεύσηται τοῦ λαλῆσαι.[27]

22. בְּזָדוֹן. Ο΄. ἐν ἀσεβείᾳ. Οἱ λοιποί· ἐν ὑπερηφανίᾳ.[28]

לֹא תָגוּר מִמֶּנּוּ. *Non timebis eum.* Ο΄. οὐκ ἀφέξεσθε αὐτοῦ (s. ἀπ' αὐτοῦ[29]). Ἄλλος· οὐ σχολάσετε αὐτῷ.[30]

Cap. XVIII. 12. ÷ τῷ θεῷ σου ◢.[31] 14. ÷ οὗτοι ◢.[32] 16. ※ τοῦ ◢ ἀκοῦσαι.[33] 17. ÷ πάντα ◢.[34] 22. ἐν ἀσεβείᾳ ἐλάλησεν (※) αὐτό (◢).[35]

Cap. XIX.

1. כִּי־יַכְרִית. Ο΄. ἐὰν δὲ ἀφανίσῃ (Ἀ. Θ. ἐξολοθρεύσῃ[1]).

2. תַּבְדִּיל. Ο΄. διαστελεῖς. Ἀ. χωρίσεις.[2]

נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ. Ο΄. δίδωσί σοι ※ τοῦ κληρονομῆσαι αὐτήν ◢.[3]

3. תָּכִין לְךָ. *Parabis tibi.* Ο΄. στόχασαί (Ἀ. ἑτοιμάσεις[4]) σοι (alia exempl. σεαυτῷ[5]).

4. וְזֶה דְּבַר. Ο΄. τοῦτο δὲ ⁓ ἔσται ◢ τὸ πρόσταγμα (Ἄλλος· πρᾶγμα[6]).

בִּבְלִי־דַעַת. Ο΄. οὐκ εἰδώς. Alia exempl. ἀκουσίως.[7]

5. לַחְטֹב. Ο΄. συναγαγεῖν. Ἀ. ἐκκόψαι.[8]

וְנִדְּחָה יָדוֹ. *Et immissa fuerit manus ejus.* Ο΄. καὶ ἐκκρουσθῇ (Ἀ. ἐξωσθῇ[9]) ἡ χεὶρ αὐτοῦ.

בַגַּרְזֶן לִכְרֹת. *Cum securi ad caedendum.* Ο΄. τῇ ἀξίνῃ κόπτοντος. Ἀ. ἐν τῷ πέλυκι τοῦ κόψαι.[10]

וּמָצָא אֶת־רֵעֵהוּ. Ο΄. τύχῃ τοῦ πλησίον (alia exempl. add. αὐτοῦ[11]).

9. אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לַעֲשֹׂתָהּ. Ο΄. ποιεῖν ⁓ αὐτὰς ◢ πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας.[12]

10. דַּם נָקִי. Ο΄. αἷμα ἀναίτιον (Ἀ. ἀθῷον[13]).

דָּמִים. Ο΄. αἵματι ἔνοχος. Οἱ λοιποί· αἵματα.[14]

13. וּבִעַרְתָּ. *Et tolles.* Ο΄. καὶ καθαριεῖς. Θ. καὶ ἐξαρεῖς.[15]

---

[22] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine aster. Cod. 82. Cod. 15: ἐκ μέσου τῶν ἀδ. σου. "In Graeco desideratur quod et in Hebraeo est מקרבך, et in Syro מצעתך, quod tamen obelo in Syro notatur."—*Masius.* [23] Syro-hex. [illegible]. [24] Idem: [illegible]. Cf. ad Cap. iv. 32. [25] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 16, 18, alii. [26] Sic Cod. IV, Arab. 1, et sine obelo Cod. 82, Syro-hex. Praeterea desideratur ἐκεῖνος in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, aliis. [27] Syro-hex. [illegible]. Cod. X affert: Ἀ. ὑπερηφανεύσηται. Cf. Hex. ad Exod. xviii. 11. Deut. xvii. 13. Jerem. l. 29. [28] Idem: [illegible]. Cf. Hex. ad Prov. xiii. 10. Jerem. l. 32. Ezech. vii. 10. [29] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, 15, 16, alii. Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Exod. xx. 21. [30] Syro-hex. in marg. [illegible]. "Nondum satis scio, quid sibi id velit."—*Masius.* Lectionem anonymam utcunque Graecam fecimus. Cf. Hex. ad Job. vi. 28. Vide tamen an legendum sit [illegible], οὐχ ὁμιλήσετε αὐτῷ. [31] Cod. IV. [32] Cod. IV, Arab. 1. [33] Iidem. [34] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [35] Sic sine aster. Codd. IV, 74, 76, 82, 134.

Cap. XIX. [1] Syro-hex. [illegible]. Cod. XI in textu: ἐξολοθρεύσης (sic). [2] Cod. X. [3] Sic Cod. IV, Syro-hex., Arab. 1, et sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [4] Cod. X. [5] Sic Codd. IV, XI, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.). [6] Sic in textu Codd. XI, 54, 58, 75, 136. Obelus est in Cod. IV, Arab. 1 (cum ※ἔσται). [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. [8] Codd. X, 108. Syro-hex. [illegible]. Sic in textu Codd. 44, 74, 76, 106, 134, Arm. 1. [9] Cod. X. [10] Idem, teste Montef. (cum πελυκει). Holmes. ex eodem exscripsit tantum: Ἀ. ἐν τῷ πελέκει. [11] Sic Codd. 44, 74, 76, alii, Syro-hex. [12] Sic Arab. 1, et sine obelo Cod. 82. [13] Cod. X. [14] "Syrum in contextu habet *sanguinis*, in singulari numero: tamen in margine notatur, quod reliquae versiones habent pluralem numerum, ut et Hebraeum habet."—*Masius.* [15] Syro-hex. [illegible].

14. לֹא תַסִּיג גְּבוּל רֵעֲךָ. Ο΄. οὐ μετακινήσεις ὅρια τοῦ πλησίον (σου). Ἀ. οὐ προσλήψῃ ὅρια ἑταίρου σου.[16] Σ. οὐκ ἐπελεύσῃ ἐπὶ τὰ ὅρια ..[17]

גָּבְלוּ. *Determinaverunt.* Ο΄. ἔστησαν. Ἀ. ὁριοθέτησαν.[18]

רִאשֹׁנִים. *Majores.* Ο΄. οἱ πατέρες σου. Alia exempl. οἱ πρότεροί σου.[19]

לְרִשְׁתָּהּ. Ο΄. ἐν κλήρῳ. Ἄλλος· κληρονομῆσαι αὐτήν.[20]

15. לֹא־יָקוּם. Ο΄. οὐκ ἐμμενεῖ (Ἀ. ἀναστήσεται[21]).

18. עֵד־שֶׁקֶר הָעֵד שֶׁקֶר עָנָה בְאָחִיו. *Testis falsus est ille testis, falsum respondit in fratrem suum.* Ο΄. μάρτυς ἄδικος ἐμαρτύρησεν ἄδικα, ἀντέστη κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἀ. μάρτυς ψευδὴς (ὁ μάρτυς), ψεῦδος ἀπεκρίθη εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.[22]

19. זָמַם. *Molitus est.* Ο΄. ἐπονηρεύσατο. Ἀ. ἐνενοήθη.[23]

21. רֶגֶל בְּרָגֶל. Ο΄. πόδα ἀντὶ ποδός. Alia exempl. add. καθότι ἂν δῷ μῶμον τῷ πλησίον, οὕτως δώσετε αὐτῷ.[24]

Cap. XIX. 4. ※ ἔσται ◁.[25] 7. (÷) τὸ ῥῆμα τοῦτο (◁).[26] 8. ※ κύριος ◁.[27] 9. ※ πάσαις ◁.[28] 15. ÷ μαρτυρῆσαι ◁.[29] ÷ πᾶν ◁ ῥῆμα.[30] 17. ÷ καὶ ◁ ἔναντι τῶν ἱερέων.[31] καὶ ÷ ἔναντι ◁ τῶν κριτῶν.[32] 21. ※ ἐπ' αὐτῷ ◁.[33]

CAP. XX.

1. סוּס וָרֶכֶב. *Equos et currus.* Ο΄. ἵππον καὶ ἀναβάτην (Οἱ λοιποί· ἅρμα[1]).

2. כְּקָרָבְכֶם אֶל־הַמִּלְחָמָה. Ο΄. ὅταν ἐγγίσῃς τῷ πολέμῳ. Ἄλλος· ἐν τῷ ἐγγίζειν σε πρὸς πόλεμον.[2]

3. קְרֵבִים. *Accedentes.* Ο΄. πορεύεσθε. Alia exempl. προπορεύεσθε.[3]

וְאַל־תַּחְפְּזוּ. *Neve contremiscatis.* Ο΄. μηδὲ θραύεσθε. Ἀ. Σ. (καὶ) μὴ θαμβεῖσθε.[4]

4. הַהֹלֵךְ עִמָּכֶם. Ο΄. ὁ προπορευόμενος μεθ' ὑμῶν. Alia exempl. ὁ προπορευόμενος ὑμῶν.[5]

6. וְלֹא חִלְּלוֹ. *Et non profanaverit* (in suum usum converterit) *eam.* Ο΄. καὶ οὐκ εὐφράνθη ἐξ αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· (καὶ) οὐκ ἐλαΐκωσεν αὐτόν.[6]

---

[16] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܘܣܦ ܠܬܚܘܡܐ ܐܣܩܘܡܐ ܕܚܒܪܟ ܀. Cf. Hex. ad Job. xxiv. 2, ubi Aquilae versio (ὅρια) προσελάβοντο pro Hebraeo יַשִּׂיגוּ e nostro loco egregie confirmatur. [17] Idem: ܣ. ܠܐ ܬܐܬܐ ܥܠ ܬܚܘܡܐ ܀. Cod. 108 affert: Σ. ἐπελεύσει. [18] Cod. X. Cf. Hex. ad Zach. ix. 2. [19] Sic Comp. (cum πρότερον), Codd. III, X, XI, 58 (cum οἱ πρότεροί σου πατέρες), 108 (ut Comp.), 118 (idem), 129, et Syro-hex. (cum πατέρες in marg.). [20] Sic in textu Ald. (cum ἐν κλήρῳ νόμησαι), Codd. III (cum ἐν κλήρῳ κληρον. αὐτὴν), X (cum κληρον. αὐτὴν ἐν κλ.), 15, 16 (ut III), 18 (idem), 19 (om. αὐτὴν), alii. [21] Cod. X. [22] Syro-hex. ܐ. ܣܗܕܐ ܕܓܠܐ (.) ܕܓܠܘܬܐ ܦܢܐ ܠܘܬ ܐܚܘܗܝ ܀. "At sic praetermittitur verbum [vel nomen] Hebraeum הָעֵד, *testatus est.*"—*Masius.* [23] Cod. X. [24] Sic Comp. (cum οὕτω), Ald. (cum ἂν τις δῷ), Codd. II (in marg. manu 2da, cum δοθήσεται pro δώσετε), III (cum δοθήσεται), X (cum ἐὰν pro ἂν), 15, 16, 18 (cum οὕτω), 19 (cum ἐὰν), alii, invitis Arab. 1, Arm. 1. "Syrum quoque nec in contextu, nec in margine ullam ejus mentionem facit, quod tamen alioqui verissimus testis genuinae apud LXX lectionis est."—*Masius.* [25] Cod. IV. Arab. 1: ※ ἔσται ◁. [26] Deest in Cod. 58. [27] Arab. 1. Deest in Codd. 54, 75. [28] Idem. Deest in Codd. 44, 58. [29] Syro-hex. Deest in Cod. 58. [30] Syro-hex., Arab. 1. Vocula deest in Cod. 58. [31] Syro-hex. [32] Idem. Vox deest in Codd. 44, 58, 106. Arab. 1 pingit: ※ καὶ ἔναντι τῶν κρ. ◁. [33] Arab. 1, invito, ut videtur, Syro-hex.

CAP. XX. [1] "In margine Syri notatur in aliorum tralatione pro ܣܘܣܝܐ [rectius pro ܪܟܒܐ] esse ܡܪܟܒܬܐ, hoc est, *currus* pro *equo.*"—*Masius.* [2] Cod. 85 in marg. [3] Sic Comp. (cum προσπ.), Codd. III (idem), VII (idem), X, XI (ut Comp.), 19, 54 (ut Comp.), 56 (idem), 57, 58, alii, Arm. 1, Syro-hex. (ܩܕܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܙܠܝܢ). [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܬܬܡܗܘܢ ܀. Ad Aquilam cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 26. Psal. xxx. 29. cxv. 2. Quod ad vocem Syriacam attinet, non male haberet μὴ ἐκστῆτε, s. μὴ ἐκπλαγῆτε. [5] Sic Codd. 16, 28, 32, alii (inter quos 85, cum μεθ' ὑμῶν in marg.), Arm. 1. [6] Cod. X. Cod. 85 in marg. sine nom.: ἐλαΐκωσεν αὐτόν. Aliis locis (Deut. xxviii. 30. Ezech. vii. 22) Aquilae soli tribuitur haec lectio, ut hic quoque Syro-hex. affert: ܐ. ܘܠܐ ܚܠܠܗ ܀. Restat locus nostro simillimus Jerem. xxxi. 5, ubi pro eo quod nos edidimus, βεβηλώσατε (ܚܠܠܘ), si quis Aquilae vindicet λαϊκώσατε, non refragabimur.

6. יְחַלְּלֶנּוּ. Οʹ. εὐφρανθήσεται ἐξ αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· λαϊκώσει αὐτόν.[7]

8. כִּלְבָבוֹ. Οʹ. ὥσπερ ἡ ※ καρδία ◄ αὐτοῦ.[8]

11. וַעֲבָדוּךָ. Οʹ. καὶ ὑπήκοοί σου. 'Α. Σ. Θ. καὶ δουλεύσουσί σοι.[9]

12. וְאִם־לֹא תַשְׁלִים עִמָּךְ. *Si autem non pacem fecerit tecum.* Οʹ. ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσωσί σοι. 'Α. καὶ ἐὰν μὴ εἰρηνεύσωσί σοι.[10]

וְצַרְתָּ עָלֶיהָ. *Tunc obsidebis eam.* Οʹ. περικαθιεῖς αὐτήν. 'Α. (καὶ) περιέξεις αὐτήν.[11]

14. וְהַטַּף. Οʹ. καὶ τῆς ἀποσκευῆς. 'Α. (καὶ τῶν) νηπίων.[12]

כָּל־שְׁלָלָהּ. Οʹ. καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν ※ αὐτῆς ◄.[13] Σ. Θ. πάντα τὰ σκῦλα ('Α. λάφυρα[14]) αὐτῆς.[15]

תָּבֹז. Οʹ. προνομεύσεις. 'Α. διαρπάσεις.[16]

15. לְכָל־הֶעָרִים הָרְחֹקֹת מִמְּךָ. Οʹ. πάσας τὰς πόλεις τὰς μακρὰν ÷ οὔσας ◄ σου.[17] Ἄλλος· εἰς ὅλας τὰς πόλεις τὰς πόρρωθεν ἀπὸ σοῦ.[18]

אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי הַגּוֹיִם־הָאֵלֶּה הֵנָּה. Οʹ. οὐχὶ ἐκ τῶν πόλεων τῶν ἐθνῶν τούτων. Alia exempl. αἳ οὐχὶ ἀπὸ τῶν πόλεων τῶν ἐθνῶν τούτων ※ εἰσίν ◄.[19]

15, 16. הֵנָּה: רַק מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἰδοὺ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ※ τῶν ἐθνῶν ◄ τούτων.[20]

19. לֹא־תַשְׁחִית. Οʹ. οὐκ ἐξολοθρεύσεις. 'Α. Σ. οὐ διαφθερεῖς.[21]

גַּרְזֶן. Οʹ. σίδηρον. 'Α. ἐν πελέκει.[22]

עֵץ הַשָּׂדֶה. Οʹ. τὸ ξύλον τὸ ἐν τῷ ἀγρῷ (alia exempl. δρυμῷ[23]).

בַּמָּצוֹר. *In obsidionem.* Οʹ. εἰς τὸν χάρακα. 'Α. ἐν τῇ περιοχῇ.[24] Aliter: 'Α. εἰς τὴν περιοχήν. Σ. ἔσω τῆς πολιορκίας. Θ. εἰς τὸν συγκλεισμόν.[25]

20. מָצוֹר. *Aggerem.* Οʹ. χαράκωσιν. 'Α. περιοχήν.[26] Σ. περίφραγμα.[27]

Cap. XX. 6, 7. μή (※) ποτε (◄).[28] 14. ÷ πάντα ◄ τὰ κτήνη.[29] ÷ πᾶσαν ◄ τὴν προνομήν.[30] 16. ÷ τὴν γῆν αὐτῶν ◄.[31] οὐ ζωγρήσετε ÷ ἀπ' αὐτῶν ◄.[32] 17. ÷ καὶ Γεργεσαῖον ◄.[33]

Cap. XXI.

1. חָלָל. *Occisus.* Οʹ. τραυματίας. 'Α. Σ. ἀνῃρημένος.[1]

---

[7] Cod. X affert: Οἱ λ. λαϊκωσιν (sic). Cod. 85 in marg. sine nom.: λαϊκώσει αὐτόν. [8] Sic Arab. 1, Syro-hex. (ܐܝܟ ܗܝ ܕܠܒܐ ܕܝܠܗ. "At τὸ ܕܠܒܐ obelisco pungitur."—*Masius*), et sine aster. Ald., Codd. X (cum καρδία in marg.), 15, 30, 58, alii (inter quos 85, ut X). [9] Syro-hex., teste Masio. Cod. X affert: 'Α. δουλεύσουσι. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܢܫܠܡܘܢ ܠܟ ◆. [11] Idem: ܐ. ܬܚܕܘܢܝܗ ◆ ܒܚܒܘܫܝܐ. "Hoc est, *circumdabis eam coercione* [περιοχῇ Ezech. iv. 2. xii. 13]."—*Masius*. Cod. X affert: 'Α. ἕξεις, quam lectionem ex scriptura περικαθιεῖς (sic) natam esse crediderim, coll. Hex. ad Ezech. iv. 3, ubi pro וְצַרְתָּ Aquila edidit καὶ περιέξεις. [12] Cod. X. Syro-hex. ܐ. ܘܫܒܪܐ ◆. [13] Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii. "Pronomen .. in Syro additur, sed veru confossum."—*Masius*. [14] Cod. X. [15] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܟܠܗܘܢ ܡܐܢܐ ܕܝܠܗ ◆. [16] Cod. X (cum διαυπάσεις (sic)). [17] Obelus est in Syro-hex. [18] Cod. 106 in marg. (cum vitiosissima scriptura: ης ολες της πολεις της ποροθεν απο σου). [19] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 58 (cum ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν πόλεων), 82; necnon (sine εἰσὶν) Comp. (cum καὶ οὐχὶ), Ald., Codd. III, VII (ut 58), X, 16 (ut 58), 18, alii. [20] Sic Arab. 1, Syro-hex. (cum αἱ δὲ pro ἰδοὺ δέ), et sine aster. Comp., Codd. 16, 28, 30, alii, Arm. 1 (cum *sed* pro ἰδοὺ δέ); necnon (sine τῶν ἐθνῶν) Codd. III, VII, X, 18 (cum ἰδοὺ δή), 29, 82 (ut 18), 128 (idem). [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܚܒܠ ◆. [22] Cod. X (cum πελεκυ). [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum ἀγρῷ in marg.), invito Syro-hex. [24] Cod. X. [25] Syro-hex. ܐ. ܒܚܒܘܫܝܐ ܕܡܫܝܢܐ ◆ ܣ. ܠܓܘ ܡܢ ܡܚܫܡܐ ܕܡܫܝܢܐ ◆ ܬ. ܠܚܒܘܫܝܐ ◆. Ad Graeca nostra, quae aliquantulum lubrica sunt, cf. Hex. ad Mich. vii. 11, 12. [26] Cod. X. [27] Syro-hex. ܣ. ܣܝܓܐ ◆. Cf. Hex. ad Mich. vii. 12. [28] Sic sine aster. Codd. 58 (bis), 76 (in v. 7), 82 (bis), 134 (in v. 7). [29] Arab. 1 (cum metobelo tantum). Vox πάντα deest in Codd. 44, 58. [30] Syro-hex. Vox deest in Arab. 1. [31] Syro-hex. Arab. 1 pingit: ÷ κληρονομεῖν τὴν γ. αὐτῶν ◄. [32] Idem. Sic sine obelo Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1. [33] Syro-hex., Arab. 1. Deest in Cod. 58.

Cap. XXI. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܩܛܝܠ ◆. Mox ad τραυ-

2. זְקֵנֶיךָ. Οʹ. ἡ γερουσία σου. Ἄλλος· οἱ πρωτιστοί σου.[2]

3. בָּהּ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἐν αὐτῇ.[3]

4. אֶל־נַחַל אֵיתָן. *Ad rivum perennem.* Οʹ. εἰς φάραγγα τραχεῖαν. (Ἀ.) πρὸς χείμαρρον στερεόν.[4]

וְעָרְפוּ־שָׁם. *Et cervices frangent illic.* Οʹ. καὶ νευροκοπήσουσι. Ἀ. (καὶ) τενοντώσουσιν (ἐκεῖ).[5]

5. בָּחַר. Οʹ. ἐπέλεξε. Alia exempl. ἐπελέξατο, s. ἐξελέξατο.[6]

לְשָׁרְתוֹ. Οʹ. παρεστηκέναι (Ἀ. λειτουργεῖν[7]) αὐτῷ.

בְּשֵׁם יְהוָֹה. Οʹ. ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου.[8]

6. הָעֲרוּפָה. Οʹ. τῆς νενευροκοπημένης. Ἀ. τῆς τετενοντωμένης.[9]

8. וְאַל־תִּתֵּן דָּם נָקִי. Οʹ. ἵνα μὴ γένηται αἷμα ἀναίτιον. Ἀ. Θ. καὶ μὴ δῷς αἷμα ἀθῷον.[10]

9. כִּי־תַעֲשֶׂה. Οʹ. ἐὰν ποιήσῃς. Alia exempl. καὶ εὖ σοι ἔσται ἐὰν ποιήσῃς (s. ποιήσητε).[11]

הַיָּשָׁר. Οʹ. τὸ καλὸν ÷ καὶ τὸ ἀρεστόν ◄.[12]

10. וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ. *Et abduxeris captivos ejus.* Οʹ. καὶ προνομεύσῃς τὴν προνομὴν αὐτῶν. Οἱ λοιποί· καὶ αἰχμαλωτεύσῃς αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ.[13]

11. וְחָשַׁקְתָּ בָהּ. *Et affixus fueris ei.* Οʹ. καὶ ἐνθυμηθῇς (alia exempl. ἐπιθυμηθῇς[14]) αὐτῆς.

14. עִנִּיתָהּ. *Subegisti eam.* Οʹ. ἐταπείνωσας (Ἀ. ἐκακούχησας[15]) αὐτήν.

15. וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים. Οʹ. καὶ τέκωσιν αὐτῷ ※ υἱούς ◄.[16]

16. עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה. *Prae filio invisae.* Οʹ. ὑπεριδὼν τὸν υἱὸν τῆς μισουμένης. (Ἀ.) ἐπὶ προσώπου τοῦ υἱοῦ τῆς μισουμένης.[17]

17. כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ. *Quia ille est primitiae virium ejus.* Οʹ. ὅτι οὗτός ἐστιν ἀρχὴ τέκνων αὐτοῦ. Ἀ. ὅτι αὐτὸς κεφάλαιον λύπης αὐτοῦ.[18] Σ. ὅτι οὗτος ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.[19]

לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה. *Ei est jus primogeniturae.* Οʹ. καὶ τούτῳ καθήκει τὰ πρωτοτοκεῖα. (Ἀ. Σ. Θ.) . . κρίσις τῆς πρωτοτοκίας.[20]

19. עִירוֹ. Οʹ. τῆς πόλεως αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν[21]).

מְקֹמוֹ. Οʹ. τοῦ τόπου. Alia exempl. τοῦ τόπου αὐτοῦ (s. αὐτῶν).[22]

20. אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ. Οʹ. τοῖς ἀνδράσι τῆς πόλεως αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῦ[23]). Ἀ. πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους (s. πρεσβύτας) τῆς πόλεως αὐτοῦ.[24]

סוֹרֵר וּמֹרֶה. *Refractarius et contumax est.*

ματίου (v. 2) Cod. 108 affert: Ἀ. Σ. ἀνῃρημένου; necnon ad τραυματίᾳ (v. 3) Cod. X: Ἀ. ἀνῃρημένῳ. [2] Sic "al." apud L. Bos. Holmes. pro σου καὶ e Cod. 44 exscripsit σου οἱ πρωτισταKα (sic). [3] Sic Codd. 44, 74, 76, alii. [4] Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܘܬ ܢܚܠܐ ܥܫܝܢܐ. Cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. [5] Cod. X (cum τενωντώσωσιν). In textu post ἐν τῇ φάραγγι infert ἐκεῖ Arm. 1, invitis libris Graecis et Syro-hex. [6] Prior lectio est in Codd. VII, X, XI, 15, 18, aliis (inter quos 85); posterior in Comp., Ald., Codd. III, 16, 19, aliis. [7] Cod. X. [8] Syro-hex. [9] Idem: ܐ. ܕܡܓܝܕܐ ܓܝܕܐ. Cf. Hex. ad Exod. xiii. 13. [10] Idem: ܐ. ܬ. ܘܠܐ ܬܬܠ ܕܡܐ ܙܟܝܐ. [11] Sic Codd. X (cum καὶ εὖ σοι ἔσται in marg.), XI, 16, 30, 44, alii, invito Syro-hex. [12] Sic Syro-hex. Arab. 1 pingit: ~ τὸ καλὸν καὶ ◄ τὸ ἀρεστόν. Cf. ad Cap. xii. 25. [13] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܘܬܫܒܐ ܫܒܝܬܗ. [14] Sic Comp., Codd. 19, 77, 108, 118, et Syro-hex., teste Masio. [15] Cod. X. [16] Sic cum "obelisco" Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 44, 58, alii, Arm. 1. [17] Cod. 108 in marg. sine nom. "Syrum suo more non differt a LXXII, nec Aquilas ab Hebraeo."—*Masius.* [18] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܪܝܫܐ ܕܟܪܝܘܬܗ. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 3. [19] Idem: ܡܛܠ ܕܗܢܐ ܪܫܐ ܕܚܝܠܗ. Cod. X affert: Σ. τῆς ἰσχύος. [20] Cod. X in marg. sine nom. "*Ei jus primogeniturae*, scilicet debetur. Et ita ad verbum Aquilas, Symmachus, et Theodotion."—*Masius.* Parum probabiliter Holmesius: "Esse videtur titulus marginalis tantum." [21] Sic Codd. 18, 19, 44, alii, Arab. 1, Arm. 1, et Syro-hex. in marg. [22] Pronomen singulare est in Comp., Ald., Codd. III (cum τῆς πόλεως αὐτοῦ), X, XI, 15, 16, aliis, et Syro-hex.; plurale in Codd. VII, X (in marg.), 18, 19, 44, aliis, Arab. 1, Arm. 1, et Syro-hex. in marg. [23] Sic Ald., Codd. III, X (in marg.), XI, 15, 16 (cum τοῦ τόπου αὐτοῦ), alii, et Syro-hex. (cum αὐτῶν in marg.). [24] Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܩܫܝܫܐ ܕܡܕܝܢܬܗ.

Ο΄. ἀπειθεῖ καὶ ἐρεθίζει. Ἀ. ἀφίσταται (καὶ) προσερίζει.[25]

20. זוֹלֵל וְסֹבֵא. *Prodigus et potator.* Ο΄. συμβολοκοπῶν οἰνοφλυγεῖ. Ἀ. (συμβολοκοπεῖ καὶ) συμποσιάζει.[26]

21. וּרְגָמֻהוּ. Ο΄. καὶ λιθοβολήσουσιν (Ἀ. χερμαδιοῦσιν[27]) αὐτόν.

כָּל־אַנְשֵׁי. Ο΄. ※ πάντες ◂ οἱ ἄνδρες.[28]

וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ. Ο΄. καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀκούσαντες φοβηθήσονται. Ἀ. καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀκούσονται καὶ φοβηθήσονται.[29]

22, 23. וְכִי־יִהְיֶה בְאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט־מָוֶת וְהוּמָת וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל־עֵץ׃ לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ עַל־הָעֵץ כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־אַדְמָתְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה. Ο΄. ἐὰν δὲ γένηται ἔν τινι ἁμαρτία κρίμα θανάτου, καὶ ἀποθάνῃ, καὶ κρεμάσητε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐ κοιμηθήσεται (alia exempl. οὐκ ἐπικοιμηθήσεται[30]) τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ ταφῇ θάψετε αὐτὸ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι κεκατηραμένος ὑπὸ θεοῦ ÷ πᾶς ◂ κρεμάμενος ÷ ἐπὶ ξύλου ◂.[31] καὶ οὐ μὴ μιανεῖτε τὴν γῆν (alia exempl. add. ὑμῶν[32]), ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ. Ἀ. καὶ ὅταν γένηται ἐν ἀνδρὶ ἁμαρτία [εἰς] κρίμα θανάτου, καὶ θανατωθῇ, καὶ κρεμάσῃς αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐκ αὐλισθήσεται νεκριμαῖον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ θάπτων θάψεις αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι κατάρα θεοῦ κρεμάμενος· καὶ οὐ μιανεῖς χθόνα σου, ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι κληρονομίαν.[33] Σ. ἐὰν δὲ γένηται ἀνθρώπῳ ἁμαρτία εἰς κρίμα θανάτου, καὶ θανατωθῇ, καὶ κρεμάσῃς αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐ νυκτερεύσει τὸ πτῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ ταφῇ θάψεις αὐτὸ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ὅτι διὰ τὴν βλασφημίαν τοῦ θεοῦ ἐκρεμάσθη· καὶ οὐ μὴ μιάνῃς τὴν γῆν σου, ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι εἰς κληρονομίαν.[34] Θ. καὶ ὅτι ἔσται ἐν ἀνδρὶ ἁμαρτία εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἀποθανεῖται, καὶ κρεμάσεις αὐτὸν ἐν ξύλῳ, οὐ κοιμηθήσεται θνησιμαῖον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ὅτι ταφῇ θάψεις αὐτὸν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ὅτι κατάρα θεοῦ

---

[25] Cod. X. [26] Idem. Ad συμβολοκοπεῖ cf. Hex. ad Prov. xxviii. 7. [27] Cod. 108. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 38. [28] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 15, 44, 58, alii, Arab. 1, Arm. 1. [29] Sic Syro-hex., teste Masio. Montef. e marg. Cod. 85 edidit: Ἄλλος· καὶ πᾶς Ἰσρ. ἀκούσας φοβηθήσεται; et sic in textu Codd. 19, 54, 75, 108, 118. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, 16, 18, 19, alii. "Syrum quoque et Aquilas verterunt ܠܐ ܢܒܘܬ, quod cum Hebraeo plane idem est."—*Masius.* Vox Syriaca, quae usitatius αὐλισθήσεται sonat, commutatur cum κοιμηθήσεται Exod. xxxiv. 25 in LXX, et Dan. vi. 18 in versione Theod. [31] "Τὸ *omnis* et τὸ *super lignum* notantur asterisco, quia scil. in Hebraeo non habentur."—*Masius.* Arab. 1 pingit: ÷ πᾶς κρ. ἐπὶ ξύλου ◂. [32] Sic Codd. 58 (cum ἡμῶν), 82, Arab. 1, Syro-hex. [33] Hieron. in Comment. in Epist. ad Gal. (Opp. T. VII, p. 435): "Antequam de sensu et verbis Apostoli disputemus, justum videtur Deuteronomii testimonium, de quo et Apostolus haec sumpsit, paucis replicare, et componere illud ceteris editionibus. LXX ergo interpretes ita hunc locum transtulere: *Si autem fuerit in aliquo peccatum et judicium mortis, et mortuus fuerit,* (*et*) *suspenderitis eum in ligno, non dormiet corpus illius super lignum, sed sepelientes sepelietis eum in die illa, quia maledictus a Deo omnis qui pendet in ligno; et non contaminabis terram tuam, quam Dominus Deus dabit tibi in hereditatem.* Aquila: *Et cum fuerit in viro peccatum in* [al. *et*] *judicium mortis, et occisus fuerit, et suspenderis eum super lignum, non commorabitur* [Cod. 108: Ἀ. αὐλισθήσεται] *morticinium* [νεκριμαῖον. Cf. ad Cap. xiv. 8] *ejus super lignum, sed sepeliens sepelies eum in die illa, quia maledictio Dei est, qui suspensus est; et non contaminabis humum* [χθόνα. Cf. Hex. ad Gen. ii. 6. iii. 17. Jesai. vii. 16] *tuam, quam Dominus Deus tuus dabit tibi hereditatem.*" Idem paulo post: "In eo autem loco ubi Aq. et Theod. similiter transtulerunt, dicentes: *quia maledictio Dei est suspensus,* in Hebraeo ita ponitur, CHI CALALATH ELOIM THALUI." Procop. in Cat. Niceph. p. 1543: Ἀκ. καὶ Θεοδ. ἐξέδωκαν, κατάρα θεοῦ κρεμάμενος. Etiam Masius ad verba, ὅτι κεκατηραμένος κ. τ. ἑ.: "Aquilas vertit ut est in Hebraeo." [34] Hieron. in continuatione: "Symmachus: *Si autem fuerit homini peccatum ad judicium mortis, et occisus fuerit, et suspenderis eum super lignum, non pernoctabit* [fort. νυκτερεύσει, s. διανυκτερεύσει, coll. Hex. ad Psal. xc. 1] *cadaver* [cf. Hex. ad Jerem. xxvi. 23. xxxvi. 30] *ejus super lignum, sed sepultura sepelies eum* [al. *illud*] *in die ipsa, quia propter blasphemiam Dei suspensus est; et non contaminabis terram tuam, quam Dominus Deus tuus dabit tibi ad hereditatem.*" Ad Symmachi enarrationem, *quia propter blasphemiam Dei suspensus est,* accedit Chaldaeus: *quia propter quod peccavit coram Domino suspensus est* (אֲרֵי־עַל־דְּחָב קֳדָם־יְיָ אִצְטְלִיב).

κρεμάμενος· καὶ οὐ μὴ μιάνῃς ἀδαμά σου, ἣν κύριος ὁ θεός σου δώσει σοι κληρονομίαν.[35]

Cap. XXI. 1. κληρονομῆσαι (※) αὐτήν (↙).[36] πατάξαντα ※ αὐτόν ↙.[37] 6. χεῖρας ※ αὐτῶν ↙.[38] ἐπὶ ÷ τὴν κεφαλὴν ↙ τῆς δαμάλεως.[39] 8. κύριε, ÷ ἐκ γῆς Αἰγύπτου ↙.[40] 9. ÷ τοῦ θεοῦ σου ↙.[41] 13. πατέρα ※ αὐτῆς ↙.[42] μητέρα ※ αὐτῆς ↙.[43] 15. μία ÷ αὐτῶν ↙.[44] καὶ μία ÷ αὐτῶν ↙.[45]

CAP. XXII.

1. נִדָּחִים. *Dispulsos* (errantes). Ο΄. πλανώμενα. ״Αλλος· παρεπτακότα.[1]

3. לְהִתְעַלֵּם. *Avertere te.* Ο΄. ὑπεριδεῖν (alia exempl. add. αὐτά[2]).

4. לֹא־תִרְאֶה. Ο΄. οὐκ ὄψῃ. Alia exempl. οὐχ ὑπερόψει.[3]

נֹפְלִים. Ο΄. πεπτωκότας (s. πεπτωκότα). Aliter: Ο΄. πλανώμενον. Σ. Θ. πεπτωκότα (s. ἐκπεπτωκότα).[4]

5. שִׂמְלַת. Ο΄. στολήν. Ἀ. ἱματισμόν.[5]

7. וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים. Ο΄. καὶ πολυήμερος (alia exempl. μακροχρόνιος[6]) γένῃ (potior scriptura ἔσῃ[7]).

9. כִּלְאָיִם. *Diversi generis semine.* Ο΄. διάφορον (alia exempl. δίφορον[8]). Ἀ. εἰργμόν. Σ. ἀνομοιογενές. Θ. κώλυμα.[9]

הַמְלֵאָה הַזֶּרַע. *Abundantia sementis.* Ο΄. τὸ γέννημα καὶ τὸ σπέρμα. Ἀ. Θ. τὸ πλῆρες σπέρμα.[10]

10. יַחְדָּו. Ο΄. ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀ. ὁμοῦ.[11]

11. שַׁעַטְנֵז. Ο΄. κίβδηλον. Ἀ. ἀντιδιακείμενον (s. ἀντικείμενον).[12] Σ. ἑτερογενές.[13] Θ. σατανήζ.[14]

14. עֲלִילֹת דְּבָרִים. *Facta verborum* (rumorum malorum). Ο΄. προφασιστικοὺς λόγους. Ἀ. ἐναλλακτικὰ ῥήματα.[15]

15. אֶל־זִקְנֵי הָעִיר. Ο΄. πρὸς τὴν γερουσίαν ※ τῆς πόλεως ↙.[16]

---

[35] Hieron. in continuatione: "Theodotio: *Et quia erit in viro peccatum in* [al. tacet *in*] *judicium mortis, et morietur, et suspendes eum in ligno, non dormiet morticinium ejus super lignum, quia sepultura sepelies eum in die ipsa, quia maledictio Dei est suspensus; et non contaminabis adama* [cf. Hex. ad Gen. ii. 7. iii. 18. Ezech. xx. 38] *tuam, quam Dominus Deus tuus dederit tibi hereditatem.*" [36] Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. (cum "obelisco"). Sic sine aster. Codd. 44, 53, 56, 74, alii. [38] Idem. Sic sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii, Arm. 1. [39] "Syrum congruit cum LXXII, non sine asterisco jugulante vocem *caput*."—*Masius.* Cod. 58: ἐπὶ τῆς δαμάλεως. [40] Syro-hex. Sic sine obelo Comp., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 1. [41] Idem. Deest in Cod. 58. [42] Idem (cum "obelisco"). Sic sine aster. Codd. III, XI, 15, 44, alii, Arab. 1. [43] Idem. Sic sine aster. Codd. XI, 44, 54, alii, Arm. 1. [44] Idem. Pronomen deest in Codd. 44, 58. [45] Idem. Deest in Cod. 58, Arm. 1.

CAP. XXII. [1] Cod. 108 in marg.: παρεπτωκότα (sic). In fine v. haec, καὶ ἀποδώσεις αὐτῷ, s. καὶ ἀποδώσεις αὐτὰ τῷ ἀδελφῷ σου, desunt in Ald., Codd. 15, 16, 18, aliis, Arab. 1, et, ut videtur, Syro-hex. [2] Sic Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 1 (cum *illud*), et Syro-hex. in marg. [3] Sic Ald., Codd. III (cum οὐκ ὑπερόψῃ), 16 (cum -ψεις), 18, alii (inter quos Codd. 85, 108, uterque in marg.). [4] Syro-hex. in textu: ܕܢܓܕܐ; in marg. autem: ܣ. ܬ. ܕܢܦܠܘ ◆. [5] Cod. X. [6] Sic Codd. 72, 75 (cum εἶ pro γένῃ). [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii. [8] Sic Codd. II, VII (eraso ā), XI, 29, 53, alii (inter quos 85 in marg.), invito Syro-hex., qui ܡܣܡܟܠܐ vertit. [9] Cod. 85, ubi tamen nomina interpretum duorum priorum male inter se permutata sunt. Rectius Cod. X: Σ. ἀνομοιογενές; necnon Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܢܣܐ ◆, nisi forte Syriaca ἀνομογενὲς potius quam ἀνομοιογενὲς sonent. Cf. Hex. ad Psal. liv. 15. Etiam Cod. 54 Aquilae vindicat εἰργμὸν, sed vitiose scriptum ειργμενον. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. cxviii. 101. Ad Theod. cf. Hex. ad Lev. xix. 19. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܙܪܥܐ ܡܠܝܐ ◆. [11] Cod. X. [12] Codd. X (ad στρεπτὰ (v. 12)), 85: Ἀ. ἀντιδιακείμενον. Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܩܘܒܠܐ ◆, quod ἀντικείμενον potius sonat, consentiente Procopio in Cat. Niceph. p. 1550: Ἀκ. τὸ κίβδηλον παρέδωκεν, ἀντικείμενον· ὁ δὲ Σύμ. ἑτερογενές. [13] Codd. X, 85, 108, Procop. Syro-hex. ܣ. ܐܚܪܝܢ ܓܢܣܐ ◆. [14] Syro-hex. ܬ. ܣܛܢܝܐ ◆. [15] Cod. 108 in marg. sine nom. Cod. X affert: Ἀ. ЄΝΑΛΛΑΚΑ ΡΙΤΙΜΑ (sic), unde Montef. effecit: Ἀ. ἐναλλακτὰ ῥήματα. Tandem Syro-hex. ܐ. ܡܠܐ ܡܫܚܠܦܬܐ ◆. Ad usum Aquilae cf. nos in Hex. ad Jerem. xxxviii. 19. [16] Sic Syro-hex. (cum "obelo"), et sine aster. Codd. 28, 44 (cum τῆς π. ἐκείνης), 58, alii, Arab. 1.

17. וְהִנֵּה־הוּא. Ο΄. νῦν οὗτος. Alia exempl. νῦν αὐτός; alia, αὐτὸς νῦν.[17]

19. מֵאָה כֶסֶף. Ο΄. ἑκατὸν σίκλους. Οἱ Γ΄. ἑκατὸν ἀργυρίου.[18]

21. אֶל־פֶּתַח בֵּית. Ο΄. ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ οἴκου. (Ἀ.) πρὸς ἄνοιγμα οἴκου.[19]

נְבָלָה. *Scelus nefandum.* Ο΄. ἀφροσύνην. Ἀ. ἀπόρρευσιν.[20]

24. אֶת־הַנַּעַר. Ο΄. τὴν νεᾶνιν. Ἀ. τὴν παῖδα.[21]

עַל־דְּבַר אֲשֶׁר (bis). Ο΄. ὅτι. Alia exempl. διότι.[22] Ἄλλος· ἐπὶ λόγου ὅτι.[23]

25. וְהֶחֱזִיק־בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּהּ. Ο΄. καὶ βιασάμενος ⁜ αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος ↙ κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς.[24]

26. וְלַנַּעַר לֹא־תַעֲשֶׂה דָבָר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῇ δὲ νεάνιδι οὐ ποιήσετε οὐδέν.[25]

הַדָּבָר. Ο΄. τὸ πρᾶγμα. Ἄλλος· τὸ ῥῆμα.[26]

28. נַעַר בְּתוּלָה. Ο΄. τὴν παῖδα τὴν παρθένον (Ἀ. νεᾶνιν[27]).

29. עִנָּהּ. Ο΄. ἐταπείνωσεν (Ἀ. ἐκακούχησεν[28]) αὐτήν.

30 (Hebr. xxiii. 1). כְּנַף. Ο΄. συγκάλυμμα. Ἀ. πτερύγιον.[29]

Cap. XXII. 1. ÷ ἐν τῇ ὁδῷ ↙.[30] 8. ἐὰν ÷ δὲ ↙ οἰκοδομήσῃς.[31] 16. ÷ ταύτην ↙.[32] 17. ÷ αὐτῇ ↙.[33] 21. ἐν ÷ υἱοῖς ↙ Ἰσραήλ.[34] 29. ÷ δίδραχμα ↙.[35]

CAP. XXIII.

1 (Hebr. 2). פְּצוּעַ־דַּכָּה. *Vulneratus contritione* (testiculorum). Ο΄. θλαδίας. Ἀ. τραυματίας ἐπιτριμμοῦ.[1]

2 (3). מַמְזֵר. *Spurius* (ex adulterio vel incestu prognatus). Ο΄. ἐκ πόρνης. Ἀ. Σ. μαμζήρ.[2]

גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְהוָֹה. Ο΄. Vacat. ⁜ καὶ εἰς δεκάτην γενεὰν οὐκ εἰσελεύσεται εἰς ἐκκλησίαν κυρίου ↙.[3]

4 (5). מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם. Ο΄. ἐκ τῆς Μεσοποταμίας. Ἀ. ἀπὸ Φαθὼρ Συρίας ποταμῶν.[4]

5 (6). אֱלֹהֶיךָ לְּךָ. Ο΄. ὁ θεός σου ⁜ σοι ↙.[5]

6 (7). לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלֹמָם וְטֹבָתָם. Ο΄. οὐ προσαγορεύσεις εἰρηνικὰ αὐτοῖς, καὶ συμφέροντα αὐτοῖς.

---

[17] Prior lectio est in Codd. XI, 16, 18, aliis, et Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. III, VII, X, 15, 30, aliis.
[18] Cod. 108. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠ. ܡܐܐ ܕܟܣܦܐ ✧. Cod. X in marg. sine nom.: ἀργυρίου.
[19] Cod. 108 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Gen. vi. 17. Num. iv. 26.
[20] Cod. X. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 25. Jerem. xxix. 23.
[21] Cod. X.
[22] Sic (bis) Codd. 44, 74, alii.
[23] Sic in textu (bis) Codd. 15, 82, et Syro-hex. (ܥܠ ܡܠܬܐ ܕ). Origen. c. Celsum (Opp. T. I, p. 353): ἐπὶ λόγου διότι (bis).
[24] Sic sine aster. Codd. 15, 58, 82, Origen. ibid. Masius e Syro-hex. exscripsit: ܘܐܢ ܢܥܫܢܝܗ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܢܕܡܟ ܥܡܗ, notans: "Tamen voces illae quae nunc in Graeco non habentur, scilicet αὐτὴν et ὁ ἄνθρωπος, notantur obelisco."
[25] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ποιήσεται), VII, X, XI (cum ποιήσητε), 15, 16, alii; necnon (cum καὶ τῇ ν. pro τῇ ν. δὲ) Codd. II (in marg., teste Holmesio), 18 (om. οὐ), 19 (cum καὶ τὴν νεάνιδα), 82, 108 (ut 19), Origen. ibid., Arm. 1, Syro-hex.
[26] Sic in textu Codd. 16, 28, 30, alii (inter quos 85, 130).
[27] Anon. in Cat. Niceph. p. 1556 (ad ἐβόησεν ἡ νεᾶνις (v. 27)): καὶ ἀντὶ τοῦ παρθένος νεᾶνίς φησι, καθὼς καὶ Ἀκ. ἐκδέδωκε· δῆλον γὰρ ὡς ἡνίκα ἐβόα, οὐκ ἦν φθαρεῖσα.
[28] Cod. 108. Cf. ad Cap. xxi. 14.
[29] Cod. X. Cf. Hex. ad Job. xxxix. 13. Ezech. v. 3.
[30] Syro-hex. (cum "asterisco"), Arab. 1.
[31] Syro-hex. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1.
[32] Syro-hex., Arab. 1 (cum metobelo tantum). Deest in Cod. 58.
[33] Syro-hex. Deest in Arm. 1.
[34] Idem. Arab. 1 pingit: ⌐ ἐν υἱοῖς ↙ Ἰσρ.
[35] Idem, qui, teste Masio, vocem Graecam retinet. Num ܕܝܪܟܡܐ?

CAP. XXIII. [1] Cod. X. Cod. 108 in marg. sine nom.: τραυματίας ἐπὶ τρίμμου. (Montef. e Cod. X edidit ἐπιτρίμμῳ (sic). Scilicet in fine vocis ἐπιτριμμ est compendium scripturae, quod nobis quidem ος vel ατος potius quam ῳ vel οῦ adumbrare videtur. Graeco-Ven. interpretatus est: τομίας, θλαδίας.)
[2] Cod. X affert: Ἀ. μαμζήρ. Bar Hebraeus autem (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 56 a): ܣܐ. ܡܡܙܝܪܐ. Cf. Hex. ad Zach. ix. 6.
[3] Syro-hex. in textu: ※ ܘܐܦ ܠܫܪܒܬܐ ܥܣܝܪܝܬܐ ܠܐ ܬܥܘܠ ܠܥܕܬܗ ܕܡܪܝܐ ↙. Arab. 1 legit et pingit: ※ *Domini, et usque ad decimam generationem* etc. Postremo Cod. 82 sine aster.: καὶ γενεὰ δεκάτη κ. τ. ἑ.
[4] Cod. X. Syro-hex. affert: ܐ. ܡܢ ܦܬܘܪ ܕܣܘܪܝܐ ܕܢܗܪܘܬܐ ✧.
Cod. 85 in marg. sine nom.: ἀπὸ βαθοὺρ (sic) Συρίας ποταμῶν.
[5] Sic Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Codd. 82, 128.

'A. οὐκ ἐκζητήσεις εἰρήνην αὐτῶν καὶ ἀγαθοσύνην αὐτῶν.[6]

8 (9). בָּנִים אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם. Ο΄. υἱοὶ ἐὰν γεννηθῶσιν αὐτοῖς. Σ. οἱ υἱοὶ οἱ γεννώμενοι (s. οἳ ἂν γεννηθῶσιν) αὐτοῖς.[7]

9 (10). כִּי־תֵצֵא מַחֲנֶה. *Si egressus fuerit exercitus.* Ο΄. ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς παρεμβαλεῖν (alia exempl. εἰς πόλεμον παρεμβαλεῖν; alia, παρεμβαλεῖν εἰς πόλεμον[8]).

10 (11). מִקְּרֵה־לָיְלָה. *Propter casum nocturnum.* Ο΄. ἐκ ῥύσεως αὐτοῦ ('A. ἐκ συναντίσματος[9]) νυκτός.

13 (14). אֶת־צֵאָתֶךָ. Ο΄. τὴν ἀσχημοσύνην σου ÷ ἐν αὐτῷ ◂.[10] 'A. τὸ ἐξελθόν σου.[11] Σ. Θ. τὸν ῥύπον σου.[12]

14 (15). וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה. Ο΄. καὶ παραδοῦναι τὸν ἐχθρόν σου πρὸ προσώπου σου (alia exempl. εἰς τὰς χεῖράς σου[13])· καὶ ἔσται. 'A. (καὶ) τοῦ δοῦναι ἐχθρούς σου εἰς πρόσωπόν σου· καὶ ἔσται. Σ. καὶ δοῦναι τὸν ἐχθρόν σου [καὶ] ἔμπροσθέν σου· ἔσται οὖν. Θ. καὶ τοῦ δοῦναι ἐχθρούς σου κατὰ πρόσωπόν σου . . .[14]

15 (16). לֹא־תַסְגִּיר. *Non trades.* Ο΄. οὐ παραδώσεις. 'A. Θ. οὐ συγκλείσεις.[15]

16 (17). בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בַּטּוֹב לוֹ. Ο΄. οὗ (alia exempl. ἐν παντὶ τόπῳ οὗ[16]) ἂν ἀρέσῃ αὐτῷ. Alia exempl. ἐν ÷ παντὶ ◂ τόπῳ ※ οὗ ἐὰν ἐκλέξηται ἐν μιᾷ τῶν φυλῶν (s. πυλῶν) σου ◂, οὗ ἐὰν ἀρέσῃ αὐτῷ.[17] Οἱ λοιποί· ἐν μιᾷ τῶν πυλῶν σου.[18]

17 (18). קְדֵשָׁה. Ο΄. πόρνη. 'A. ἐνδιηλλαγμένη.[19]
Ο΄. οὐκ ἔσται τελεσφόρος ἀπὸ θυγατέρων Ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἔσται τελισκόμενος (alia exempl. add. πρὸς πᾶσαν εὐχὴν[20]) ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ.

22 (23). וְכִי תֶחְדַּל לִנְדֹּר. Ο΄. ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς εὔξασθαι. Σ. ἐὰν δὲ ἀπόσχῃ τοῦ εὔχεσθαι.[21]

23 (24). נְדָבָה. Ο΄. δόμα. Οἱ λοιποί· ἑκούσιον.[22]

Cap. XXIII. 11. ÷ τὸ σῶμα αὐτοῦ ◂.[23] 16. ἐν ὑμῖν ÷ κατοικήσει ◂.[24] 18. ÷ ἐστί ◂.[25] 19. ἐκδα-

---

[6] "Syrum sequitur LXXII, Aquilas vero Hebraeum."—*Masius.* Cod. 108: 'A. οὐκ ἐκζητήσεις. [7] Syro-hex. ܣ. ܒܢܝܐ ܗܢܘܢ ܕܡܬܝܠܕܝܢ ܠܗܘܢ. [8] Prior lectio est in Codd. 16, 18, 30, aliis (inter quos 85), Arm. 1; posterior in Codd. III (manu 2[da]), 44, 54, aliis: neutra, ut videtur, in Syro-hex. Mox Syro-hex. pro καὶ φυλάξῃ sine copula imperativum ܛܪ habet, invitis libris Graecis. [9] Cod. X, teste Holmesio. Montef. ex eodem exscripsit συναντήματος. Sed cf. Hex. ad Mich. ii. 8. [10] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 16, 18, alii. [11] Cod. X. Cod. 108 in marg. sine nom.: τὸ ἐξεαθόν (sic) σου. "Aquilas, curiose volens reddere Hebraeam vocem, interpretatur, *id quod exit ab te.*"—*Masius.* [12] Cod. 108: Σ. Θ. τὴν ῥυπτόν (sic) σου. "Sym. et Theod. ܟܪܟܫܬܐ ܕܝܠܟ, quae vox quid significet nondum reperi."—*Masius.* Etiam Bar Hebraeus (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 56 a): ܣ. ܘܬܐ. ܣܘܡ. ܟܪܟܫܬܟ. Lectio Graeca non adeo certa est, tum quia ῥύπος Syro nostro constanter sonat ܨܐܬܐ, tum quia vox ista de *excremento* posita nescio quid καινῶς ῥηθὲν habere videtur. Cf. tamen Hex. ad Prov. xxx. 12. [13] Sic Ald. (cum duplici versione, εἰς τ. χ. σου πρὸ πρ. σου), Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, alii (inter quos 85, cum πρὸ πρ. σου in marg.), invito Syro-hex. [14] Cod. 85, teste Holmesii amanuensi. Pro καὶ ἔμπροσθέν σου Montef. ex eodem minus probabiliter exscripsit εἰς πρόσωπόν σου. [15] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܐ ܬܣܓܘܪ. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 30. Thren. ii. 7. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 18, alii. [17] Sic sine notis Codd. 16 (cum οὗ ἐκλέξεται et πυλῶν), 44, 52 (ut 16), 57 (idem), 73 (idem), 74, 76, 85 (ut 16), 106 (cum ἂν pro ἐὰν), 134. Syro-hex. legit et pingit: ܒ÷ܟܠ◂ ܕܘܟܬܐ ※ ܐܝܟܐ ܕܢܓܒܐ (fort. ܕܢܓܒܐ) ܒܚܕ ܡܢ ܫܒܛܝܟ ◂ ܐܝܟܐ ܕܢܫܦܪ ܠܗ (in marg. ܬܪܥܝܟ). Arab. 1 autem: *in omni loco ubi forte* ※*eligat*◂ *in una* ※*tribuum tuarum ubi* etc. (sine metobelo). [18] Procop. in Cat. Niceph. p. 1564. [19] Cod. X. Cf. Hex. ad Gen. xxxviii. 21. Hos. iv. 14. [20] Sic Ald., Codd. III, X, 16, 18, 19, alii, invito Syro-hex. Versionem duplicem, ut videtur, prioris periodi, οὐκ ἔσται τελεσφόρος κ. τ. ἑ., obelo transfodit Grabius, repugnantibus Arab. 1 et Syro-hex., qui posterior pro τελεσφόρος et τελισκόμενος ܡܫܡܠܝܢܐ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ et ܡܬܡܫܠܢܐ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ posuit. [21] Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܕܝܢ ܬܬܟܠܐ ܡܢ ܡܢܕܪ. [22] Cod. 85, teste Montef., pro quo Holmesii amanuensis exscripsit ἀκούσιον. Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܨܒܝܢܝܐ. [23] Syro-hex., Arab. 1. Deest in Cod. 58. [24] Iidem. Vox κατοικήσει deest in Comp. [25] Syro-hex. Deest in Codd. 54, 75.

νείσῃς ÷ τῷ ἀδελφῷ σου ♦.[26] 20. εἰς ἣν (※) σὺ (♦) εἰσπορεύῃ.[27] 21. ἐκζητήσει (※) αὐτήν (♦).[28]

CAP. XXIV.

1 (Hebr. xxiii. 26). וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת בְּיָדֶךָ. *Decerpas spicas manu tua.* Ο΄. καὶ συλλέξῃς ἐν ταῖς χερσί σου στάχυς. Σ. καὶ περικλάσεις (s. συντρίψεις) τὰ θρύμματα (s. διαθρύμματα) τῇ χειρί σου.[1]

2 (25). וְאֶל־כֶּלְיְךָ. Ο΄. εἰς δὲ ἄγγος (Ἀ. σκεύη (σου)[2]).

3 (xxiv. 1). סֵפֶר כְּרִיתֻת. *Libellum divortii.* Ο΄. βιβλίον ἀποστασίου. Ἀ. βιβλίον κοπῆς (s. ἀποκοπῆς). Σ. βιβλίον διακοπῆς. Θ. βιβλίον ἐξολοθρεύσεως.[3]

4 (2). וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ♦.[4]

6 (4). לִהְיוֹת לוֹ. Ο΄. ※ τοῦ εἶναι ♦ ἑαυτῷ.[5]

7 (5). אִשָּׁה חֲדָשָׁה. Ο΄. γυναῖκα προσφάτως (Ἀ. καινήν[6]).

וְשִׂמַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ. *Et laetitia afficiet uxorem suam.* Ο΄. εὐφρανεῖ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ἀ. Σ. (καὶ) εὐφρανθήσεται σὺν γυναικὶ αὐτοῦ.[7]

9 (7). וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ. Ο΄. καὶ ἐξαρεῖς (alia exempl. ἐξαρεῖτε[8]) τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἐπιλέξεις τὸν πονηρὸν ἐξ ἐγκάτου σου.[9] Σ. Θ. (καὶ) ἐπιλέξεις . . .[10]

12 (10). כִּי־תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ מַשַּׁאת מְאוּמָה. *Si mutuo dederis amico tuo mutuo datum quodcunque.* Ο΄. ἐὰν ὀφείλημα ᾖ ἐν τῷ πλησίον σου, ὀφείλημα ὁτιοῦν. Σ. ἐὰν ἀπαιτήσῃς τὸν πλησίον σου ἀπαίτησιν ἡντιναοῦν.[11]

13 (11). אֶת־הָעֲבוֹט. *Pignus.* Ο΄. τὸ ἐνέχυρον. Ἀ. τὴν χρεοδοσίαν.[12]

14 (12). בַּעֲבֹטוֹ. Ο΄. ἐν τῷ ἐνεχύρῳ (alia exempl. ἱματίῳ[13]) αὐτοῦ.

15 (13). אֶת־הָעֲבוֹט. Ο΄. τὸ ἐνέχυρον (alia exempl. ἱμάτιον[14]) αὐτοῦ.

צְדָקָה. Ο΄. ἐλεημοσύνη. Ἀ. δίκαιον.[15]

16 (14). לֹא־תַעֲשֹׁק שָׂכִיר. *Non defraudabis mercenarium.* Ο΄. οὐκ ἀπαδικήσεις (alia exempl. ἀδικήσεις; alia, ἀποστερήσεις[16]) μισθόν. Ἀ. Σ. Θ. οὐ συκοφαντήσεις (μισθωτόν).[17]

בְּאַרְצְךָ בִּשְׁעָרֶיךָ. Ο΄. ※ ἐν τῇ γῇ σου ♦ τῶν ἐν ταῖς πόλεσί σου.[18]

17 (15). בְּיוֹמוֹ. Ο΄. αὐθημερόν. Ἀ. ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ.[19]

---

[26] Syro-hex. Sic sine obelo Codd. X, 44, 54, 74, alii, Arab. 1. [27] Sic sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [28] Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii.

CAP. XXIV. [1] Syro-hex. ܣ. ܘܬܬܠܘܫ ܦܬ̈ܬܐ ܒܐܝܕܐ ܕܝܠܟ ܀. Ad θρύμματα cf. Hex. ad Psal. lvii. 8. lxxxix. 6. cxvii. 10. [2] Cod. X. [3] Cod. 85 (cum κοπῆς). Cod. X affert: Ἀ. ἀποκοπῆς. Syro-hex. ܣ. ܟܬܒܐ ܕܦܣܩܐ ܀. [4] Sic Syro-hex. (cum "obelisco"), Arab. 1, et sine aster. Codd. 74, 76, 82, 134. [5] Sic Arab. 1, et sine aster. Codd. 74, 76, 82, 106, 134, Origen. Opp. T. III, p. 644. [6] Cod. X. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܬܒܣܡ ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܕܝܠܗ ܀. [8] Sic Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, qui in marg. notat: Ō. ἐξαρεῖς), Arm. 1. [9] Syro-hex. ܐ. ܘܬܓܒܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܓܘܐ ܕܝܠܟ ܀. (Masius charactere Hebraeo scripsit מנוא דילך, per errorem, ut videtur, pro מן גוא דילך.) Cf. Hex. ad Num. xxiv. 22. Deut. xxvi. 13, 14. [10] Cod. 85 in textu: ἐξαρεῖτε; in marg. autem: Ō. ἐξαρεῖς. Σ. Θ. ἐπιλέξεις. Mox v. 10 ad ἀφῇ Cod. VII in marg. manu 2da: χρόα (sic). [11] Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܬܬܒܥ ܠܚܒܪܟ ܬܒܥܬܐ ܕܡܕܡ ܐܝܢܐ ܕܗܘ ܀. Cf. Hex. ad Jesai. xxiv. 2. [12] Cod. X. [13] Sic Codd. VII, X (in marg.), XI, 16, 18, alii (inter quos 85, cum ἐνεχύρῳ in marg.). [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI (cum duplici lectione τὸ ἱμ. αὐτοῦ τὸ ἐνέχ.), 15, 16, 18, alii, et Syro-hex. (sine αὐτοῦ). Mox pro ἱματίῳ Cod. 85 (in textu, teste Holmesio) habet χρεοδωσίᾳ (sic), unde Montef. notam hexaplarem fecit: בְּשַׂלְמָתוֹ. Ο΄. ἐν τῷ ἱματίῳ αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐν χρεωδοσίᾳ (sic) αὐτοῦ. [15] Cod. X. [16] Prior lectio est in Codd. 44, 74, aliis; posterior in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI (cum –σῃς), 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. (ܠܐ ܬܛܠܘܡ). Ex harum lectionum confusione orta esse videtur vox non Graeca ἀπαδικήσεις, quae non nisi in pari codicum II, 75 legitur. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܐ ܬܥܫܘܩ ܀. Cod. X affert: Ἀ. συκοφαντήσεις. [18] Sic Arab. 1, et sine aster. Cod. 82. "Syrum legit [sine aster., ut videtur]: τῶν ἐν τῇ γῇ σου ἐν ταῖς πόλεσί σου."—*Masius.* [19] Cod. X.

21 (19). כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ. Ο΄. ἐὰν δὲ ἀμήσῃς ἀμητόν (Ἀ. θερίσῃς θερισμόν[20]).

וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה. Ο΄. καὶ ἐπιλάθῃ δράγμα (Ἀ. οὖλον[21]) ἐν τῷ ἀγρῷ σου. Ἄλλος· καὶ ἀφήσεις ἐκεῖ δράγμα.[22]

בְּכֹל מַעֲשֵׂה. Ο΄. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις. (Ἀ.) ἐν παντὶ ποιήματι.[23]

22 (20). כִּי תַחְבֹּט זֵיתְךָ. Ο΄. ἐὰν δὲ ἐλαιολογῇς. Ἀ. (ἐὰν) ῥαβδίσῃς (ἐλαίαν σου).[24]

זֵיתְךָ לֹא תְפָאֵר. Ο΄.. οὐκ ἐπαναστρέψεις καλαμήσασθαι. Ἄλλος· ἐλαίαν σου, οὐ στεφανώσεις. Ἄλλος· τὴν ἐλαίαν σου, οὐ τρυγήσεις.[25]

Ο΄. καὶ μνησθήσῃ—τὸ ῥῆμα τοῦτο.[26]

23 (21). לֹא תְעוֹלֵל. *Non racemabis.* Ο΄. οὐκ ἐπανατρυγήσῃς (potior scriptura –σεις) αὐτόν. Ἀ. οὐκ ἐπιφυλλίσεις.[27]

Cap. XXIV. 6. ⁓ τοῦ θεοῦ σου ◂.[28] 9. ἀποδῶται ※ αὐτόν ◂.[29] 12. ἐνέχυρον ※ αὐτοῦ ◂.[30] 17. ἐλπίδα ※ αὐτοῦ ◂.[31] 19. ÷ καὶ χήρας ◂.[32] 20. ἐν ÷ γῇ ◂ Αἰγύπτῳ.[33] 21. ÷ τῷ πτωχῷ καὶ ◂ τῷ προσηλύτῳ.[34]

CAP. XXV.

1. וּשְׁפָטוּם. Ο΄. καὶ κρίνωσιν ※ αὐτούς ◂.[1]

2. וְהִפִּילוֹ. *Et prosternet eum.* Ο΄. (καὶ) καθιεῖς αὐτόν. Ἀ. (καὶ) πτωματίσει (αὐτόν).[2]

כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ. Ο΄. κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ. Ἀ. πρὸς ἀρκετόν . . .[3]

3. עַל־אֵלֶּה מַכָּה רַבָּה. Ο΄. ὑπὲρ ταύτας τὰς πληγὰς πλείους. Alia exempl. ὑπὲρ ταύτας πληγὰς πλείους. Alia: ὑπὲρ ταύτας τὰς πληγὰς πληγὰς πλείους.[4]

5. וּבֵן אֵין־לוֹ. Ο΄. σπέρμα δὲ μὴ ᾖ αὐτῷ (alia exempl. μὴ ἀφῇ αὐτῷ[5]).

לְאִישׁ זָר. Ο΄. ἀνδρὶ μὴ ἐγγίζοντι. Ἄλλος· (ἀνδρὶ) ἀλλοτρίῳ.[6]

יְבָמָהּ. *Levir ejus.* Ο΄. ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ἀ. ὁ ἐπιγαμβρευτὴς (αὐτῆς).[7]

וְיִבְּמָהּ. *Et leviratum praestabit ei.* Ο΄. καὶ συνοικήσει αὐτῇ. Ἀ. (καὶ) ἐπιγαμβρεύσει (αὐτήν).[8]

6. הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד. Ο΄. τὸ παιδίον ὃ ἐὰν τέκῃ (alia exempl. τεχθῇ[9]). Ἀ. τὸ πρωτότοκον ὃ τέξεται.[10]

אָחִיו הַמֵּת. Ο΄. ※ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ◂ τοῦ τετελευτηκότος.[11]

7. יְבִמְתּוֹ. Ο΄. ἡ γυνὴ ※ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ◂.[12]

---

[20] Cod. X. [21] Idem. [22] Cod. 106 in marg. sine nom.: καὶ αφησης εκη δραγμα. Symmachi esse videtur. [23] Idem: ἐν παντη πηυματη (sic). Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 4. xxxii. 4. Jesai. lvii. 12. Ezech. vi. 6. xxvii. 16. [24] Cod. X. [25] "Basiliensis [silente Holmesii amanuensi]; nec monet cujus sint hae versiones, quae sane ad alios interpretes pertinent."—*Montef.* Prior interpres Aquila esse videtur, cui nomen פְּאֵר sonat στέφανος Jesai. lxi. 3, 10. [26] Haec desiderantur in Comp., Codd. 19, 53, 108, 118. Syro-hex. in marg. tantum habet. [27] Nobil., Cat. Niceph. p. 1574, et sine nom. Cod. 85. Cf. Hex. ad Lev. xix. 10. [28] Arab. 1. [29] Syro-hex. (cum "obelisco"). Sic sine aster. (pro αὐτὸν ἀποδ.) Codd. 44, 74, alii. [30] Idem (cum "obelisco"). Pronomen abest a Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16 (manu 1ma), 18 (idem), 19, aliis, Arm. 1. [31] Idem (cum "veru"). Sic sine aster. Codd. 15, 58, 82. [32] Syro-hex., Arab. 1. [33] Syro-hex. Vocula deest in Cod. 18 (manu 1ma). [34] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI (sine καὶ), 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum * τῷ πτωχῷ), Arm. 1. In eadem locutione vv. 22, 23 Syro-hex. in marg. affert: τῷ πτωχῷ.

CAP. XXV. [1] Sic Syro-hex. (cum "obelo"), et sine aster. Codd. 15, 44, 58, alii, Arab. 1. [2] Cod. X (cum πτωματίσεις). Cf. Hex. ad Psal. cxxxix. 11. [3] Idem. [4] Prior lectio est in Codd. III, VII, X, 71, 108, 118, Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 53, 56, 129. [5] Sic Codd. 58, 82. "Syrum legit: σπέρμα δὲ οὐ λείψεται [immo μὴ ἀφῇ] αὐτῷ."—*Masius.* [6] Cod. 85 in marg. [7] Syro-hex. ܐ. ܡܚܬܢܢܗ̇ ♦. Cf. ad v. 7. [8] Cod. X. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [10] "Hebraicam veritatem Aquilas ad verbum, ut solet, expressit."—*Masius.* In Codd. 44, 74, aliis, duplex versio est, τὸ παιδίον τὸ πρωτότοκον. Cod. VII in marg. manu 2da: τὸ πρῶτον. Deinde Cod. 85 in marg.: τέξεται. [11] Sic Arab. 1, et sine aster. Codd. 74, 76, alii, et Syro-hex. [12] Sic Arab. 1, Syro-

7. יְבָמִי. Ο΄. ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρός μου. Ἀ. (ὁ) ἐπιγαμβρευτής μου.[13]

לְאָחִיו שֵׁם. Ο΄. τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Alia exempl. τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ὄνομα.[14]

יַבְּמִי. *Leviratum praestare mihi.* Ο΄. ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρός μου. Ἀ. ἐπιγαμβρεῦσαί με.[15]

10. חֲלוּץ הַנָּעַל. *Exuti calceo.* Ο΄. τοῦ ὑπολυθέντος (Ἀ. ἐξαιρεθέντος[16]) τὸ ὑπόδημα.

11. אֲנָשִׁים. Ο΄. ἄνθρωποι. Ἄλλος· ἄνδρες.[17]

בִּמְבֻשָׁיו. *Pudenda ejus.* Ο΄. τῶν διδύμων (Ἄλλος· τῆς ἀσχημοσύνης[18]) αὐτοῦ. Ἀ. ἐν αἰσχύναις (αὐτοῦ).[19]

13. אֶבֶן. Ο΄. στάθμιον. Ἀ. λίθος.[20]

14. אֵיפָה וְאֵיפָה. Ο΄. μέτρον καὶ μέτρον. Ἀ. ἠφὰ καὶ ἠφά.[21]

15. שְׁלֵמָה. Ο΄. ἀληθινόν. Ἀ. ἀπηρτισμένον.[22]

לְמַעַן יַאֲרִיכוּ יָמֶיךָ. Ο΄. ἵνα πολυήμερος γένῃ (alia exempl. add. καὶ εὖ σοι ἔσται[23]).

17. בְּצֵאתְכֶם. Ο΄. ἐκπορευομένου σου. Ἄλλος· ἐκπορευομένων ὑμῶν.[24]

18. וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִים. *Et abscidit extremum agmen in te omnes debilitatos.* Ο΄. καὶ ἔκοψέ σου τὴν οὐραγίαν ※ πάντας ◂ τοὺς κοπιῶντας.[25] Ἀ. . . τοὺς ἀπορρέοντας.[26]

18. עָיֵף. *Languescens.* Ο΄. ἐπείνας. Σ. παρειμένος ἐγένου.[27]

Cap. XXV. 9. ÷ τὸ ἕν ◂.[28] 11. ἑνὸς ÷ αὐτῶν ◂.[29] 12. ÷ ἐπ᾽ αὐτῇ ◂.[30] 15. ÷ ἐν κλήρῳ ◂.[31]

Cap. XXVI.

1. נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ. Ο΄. κληρονομῆσαι, καὶ κατακληρονομήσῃς αὐτήν. Alia exempl. ἐν κλήρῳ κατακληρονομῆσαι αὐτήν.[1]

2. כָּל־פְּרִי הָאֲדָמָה. Ο΄. ※ πάντων ◂ τῶν καρπῶν τῆς γῆς σου.[2]

אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὅσα ἂν ἐνέγκῃς ἀπὸ τῆς γῆς σου.[3] Ἀ. ὅσα οἴσεις ἀπὸ γῆς σου. Σ. οὗ ἐὰν εἰσενέγκῃς ἀπὸ τῆς γῆς σου. Θ. (τῆς γῆς σου) ὅσα ἂν ἐνέγκῃς . . .[4]

בַּטֶּנֶא. *In corbem.* Ο΄. εἰς κάρταλλον (Ἀ. ἀγγεῖον[5]).

5. אֲרַמִּי אֹבֵד. *Aramaeus oberrans* (s. *periens*). Ο΄. Συρίαν ἀπέβαλεν (alia exempl. ἀπέλιπεν[6]).

עָצוּם. Ο΄. καὶ πλῆθος. Ἄλλος· καὶ ἰσχυρόν.[7]

6. עֲבֹדָה קָשָׁה. *Servitium durum.* Ο΄. ἔργα σκληρά. Ἀ. Σ. Θ. δουλείαν σκληράν.[8]

7. אֶת־עָנְיֵנוּ. Ο΄. τὴν ταπείνωσιν (Ἀ. πενίαν[9]) ἡμῶν.

---

hex. (cum "obelo"), et sine aster. Codd. 58, 74, 76, alii. Mox ad ἐπὶ τὴν πύλην Cod. VII in marg. manu 2[da]: ἐπὶ τὸ κριτήριον. [13] Cod. X. [14] Sic Cod. 82, Syro-hex. [15] Syro-hex. ܠܡܬܚܬܢܘ ܒܝ. ܐ. [16] Cod. X. [17] Cod. 85 in marg. Montef. ex eodem edidit: Ἄλλος· ἄνθρωποι δύο. Ἄλλος· ἄνδρες δύο, invito Holmesii amanuensi. [18] Sic in marg. Cod. 58; in textu autem Cod. 54. Ad διδύμων Masius notat: "Syrum add. ὡῶν [ܒܥܠܐ, *testiculorum*]." [19] Cod. X, teste Holmesio. Montef. exscripsit: Ἀ. ἐν αἰσχύνῃ. [20] Idem. Cod. 108 affert: Ἀ. λίθον. Θ. καὶ λίθοις (sic). Statim Syro-hex. in textu μέγα ἢ μικρὸν habet, ut in Ed. Rom. [21] Idem. Cod. VII in marg. manu 2[da]: μόδιος. [22] Idem. [23] Sic Codd. 44, 54, 74, alii, et Syro-hex. in marg. [24] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. 19, 30, 54, 74, alii. [25] Sic Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Codd. 44, 74, 76, alii. [26] Masius in *Syr. Pecul.* p. 12: "ܕܘ, *dolere* [potius, *liquefieri*] Psal. lxxxviii. [10] Pesch. pro Heb. דָּאֲבָה... Hinc ܕܘܝ, *labore, dolore, molestia affectus*, Aq. Deut. xxv. 18." [27] Syro-hex. ܣ. ܡܫܪܝܐ ܗܘܝܬ. [28] Syro-hex., Arab. 1. [29] Syro-hex. [30] Syro-hex., Arab. 1. Deest in Cod. 58. [31] Iidem.

Cap. XXVI. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI (sine αὐτήν), 15 (idem), 16 (idem), 19 (idem), alii, Syro-hex. [2] Sic Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Cod. 82. In fine σου deest in Syro-hex. [3] Sic Codd. 44, 58 (cum ὅσα ἐὰν ἐνέγκῃς ἀπὸ γῆς σου), 74, 82, 134, Syro-hex. [4] Cod. 85. Ad Aquilam Bahrdtius male edidit ἀπὸ τῆς γῆς σου. [5] Cod. X. Cod. VII in marg. manu 2[da]: κανίσκιον, κόφινον. [6] Sic Comp., Codd. XI, 16, 19, alii (inter quos 85, cum ἀπέλειπεν in textu, et ἀπέβαλεν in marg.), Arm. 1, Syro-hex. (cum *reliquit*). [7] Sic in textu Codd. 44, 74, 76, 106, 134. [8] "Ἀ. Σ. Θ. *servitutem duram.*"—*Masius.* [9] Cod. X.

11. אַתָּה וְהַלֵּוִי. O′. (※) σὺ (◂) καὶ ὁ Λευίτης.[10]

12. וְשָׂבֵעוּ. O′. καὶ εὐφρανθήσονται (Ἄλλος· ἐμπλησθήσονται[11]).

13. בִּעַרְתִּי. *Sustuli.* O′. ἐξεκάθαρα. Ἄλλος· ἐπέλεξα.[12]

14. בְאֹנִי. *In dolore meo.* O′. ἐν ὀδύνῃ μου. Ἀ. ἐν λύπῃ (μου). Σ. ἐν πένθει (μου).[13]

וְלֹא־בִעַרְתִּי. O′. οὐκ ἐκάρπωσα (Ἀ. ἐπέλεξα[14]).

בְּטָמֵא. *In rem immundam.* O′. εἰς ἀκάθαρτον. Ἀ. ἐν μιασμῷ.[15]

כְּכֹל אֲשֶׁר. O′. ※ πάντα ◂ καθά.[16]

17. הֶאֱמַרְתָּ. *Dicere* (spondere) *fecisti.* Aliter: *Extulisti* (Graeco-Ven. ἐπῆρας). O′. εἵλου. Ἀ. ἀντηλλάξω.[17]

חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו. O′. τὰ δικαιώματα (※) αὐτοῦ (◂),[18] ※ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ◂.[19]

Cap. XXVI. 5. πολὺ ⁓ καὶ μέγα ◂.[20] 8. ÷ ἐν ἰσχύϊ μεγάλῃ ◂.[21] βραχίονι ÷ αὐτοῦ ◂.[22] 10. ⁓ γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι ◂.[23] 12. γεννημάτων ⁓ τῆς γῆς ◂ σου.[24] 15. ⁓ δοῦναι ἡμῖν ◂.[25] 16. ⁓ πάντα ◂.[26] 18. γενέσθαι ⁓ σε ◂ αὐτῷ.[27]

Cap. XXVII.

1. אֶת־הָעָם. O′. Vacat. ※ τῷ λαῷ ◂.[1]

1. שָׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה. O′. φυλάσσεσθε πάσας τὰς ἐντολάς. Ἀ. φύλασσε σὺν πᾶσαν τὴν ἐντολήν. Σ. φύλασσε πᾶσαν τὴν ἐντολήν. Θ. φυλάσσου τὴν πᾶσαν ἐντολήν.[2]

2. נֹתֵן לָךְ. O′. δίδωσί σοι (alia exempl. add. ἐν κλήρῳ[3]).

6. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת. O′. λίθους ὁλοκλήρους (Ἀ. ἀπηρτισμένους[4]).

7. וְאָכַלְתָּ שָּׁם. O′. καὶ φαγῇ. Alia exempl. καὶ φαγῇ ἐκεῖ.[5]

9. הַסְכֵּת. *Attende.* O′. σιώπα. Ἀ. πρόσχες.[6]

14. אֶל־כָּל־אִישׁ. O′. παντὶ (※) ἀνδρί (◂).[7]

15. אָמֵן. O′. γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως. Σ. Θ. ἀμήν.[8]

20. כְּנַף. *Laciniam.* O′. συγκάλυμμα. Alia exempl. ἀσχημοσύνην.[9]

23. עִם־חֹתַנְתּוֹ. O′. μετὰ νύμφης (alia exempl. πενθερᾶς[10]) αὐτοῦ.

24. בַּסָּתֶר. O′. δόλῳ. Ἀ. ἐν ἀποκρύφῳ.[11]

26. אָרוּר אֲשֶׁר לֹא־יָקִים אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה־הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן. O′. ἐπικατάρατος πᾶς ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις τοῦ νόμου τούτου ποιῆσαι αὐτούς. καὶ ἐροῦσι πᾶς ὁ λαός· γένοιτο.[12] Ἀ.

---

[10] Sic sine aster. Codd. 58 (cum καὶ τῇ οἰκίᾳ σου), 82 (cum iisdem, et σοὶ pro σύ), Arab. 1, Arm. 1 (ut 58). [11] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, 19, alii, Arab. 1, Arm. 1. [12] Sic in marg. sine nom. Codd. 58, 85 (non, ut Montef., ἐξέλεξα); necnon in textu Cod. 54. Cf. ad v. 14. [13] Cod. X. Cod. 85 in marg.: λύπῃ. πένθει. [14] Idem. Cf. ad Cap. xxiv. 9. [15] Idem. [16] Sic Arab. 1, et sine aster. Codd. 44, 58, 74, 106, 134. [17] Cod. X (cum -ξου). [18] Sic sine aster. Codd. XI, 53, 54, alii, Arab. 1. [19] Sic sine aster. Codd. 54, 58, 74, alii. Eadem sub aster. post καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ infert Arab. 1, et sine aster. Codd. 16, 28, 32, alii. [20] Arab. 1. Sic sine obelo Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 18, alii. [21] Syro-hex. Sic sine obelo (pro ἐν ἰ. αὐτοῦ τῇ μ.) Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, alii, Arab. 1, Arm. 1. [22] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, VII, 15, 18, alii. [23] Arab. 1. Desunt in Comp., Codd. 19, 44, aliis. [24] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, alii. [25] Idem. Haec, δοῦναι—μέλι, desunt in Cod. 58. [26] Idem. Deest in Cod. 75. [27] Idem, qui pingit: ⁓ γενέσθαι σε αὐτῷ ◂. Vocula deest in Codd. 15 (cum ἑαυτῷ), 54, 58, 71 (ut 15), 73.

Cap. XXVII. [1] Sic Arab. 1, et sine aster. Codd. 44, 58, 74, 82, 106, 134. [2] Cod. 85 (cum σύμπασαν pro σὺν πᾶσαν), teste Holmesii amanuensi. Montef. ex eodem Symmacho tribuit φυλάσσετε. In textu πάσας reprobant Codd. 16, 28, 30, alii (inter quos 85). [3] Sic Ald., Codd. 15, 19, 83, 108. Parum probabiliter Cod. X in marg.: Ἀ. ἐν κλήρῳ. [4] Cod. X. Cf. ad Cap. xxv. 15. [5] Sic Comp., Codd. III, VII, X, 15, 29, alii. Post ἐμπλησθήσῃ add. ἐκεῖ Ald., Codd. 16, 18, 19, alii, Arm. 1. [6] Cod. 108. [7] Sic sine aster. Codd. 58, 82. [8] Cod. 85 (cum πεπιστομ.). Cf. Hex. ad Psal. xl. 13. [9] Sic Codd. 32, 75. Glossam esse, e Lev. xviii. 8 petitam, recte vidit Scharfenb. in *Animadv.* p. 135. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1. [11] Cod. X. [12] Procop. in Cat. Niceph. p. 1590:

ἐπικατάρατος ὃς οὐ στήσει τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου τοῦ ποιεῖν αὐτά. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός· πεπιστωμένως. Σ. ἐπικατάρατος ὃς οὐ κυρώσει τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου τοῦ ποιεῖν αὐτούς. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός· ἀμήν. Θ. ἐπικατάρατος ὃς οὐκ ἀναστήσει τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου ποιεῖν αὐτούς. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός· ἀμήν.[13]

Cap. XXVII. 7. σωτηρίου ⁓ κυρίῳ τῷ θεῷ σου ◄.[14] ⁓ καὶ ἐμπλησθήσῃ ◄.[15] 24. πλησίον (※) αὐτοῦ (◄).[16]

Cap. XXVIII.

1. וְהָיָה. Ο΄. καὶ ἔσται. Alia exempl. καὶ ἔσται ὡς ἂν διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν.[1]

4. פְּרִי. Ο΄. τὰ ἔκγονα. Ἀ. καρπός.[2]

וּפְרִי בְהֶמְתְּךָ. Ο΄. Vacat. ※ (Ἀ.) καὶ καρπὸς κτηνῶν σου ◄.[3]

6. בָּרוּךְ (bis). Ο΄. εὐλογημένος. Ἄλλος· εὐλογητός.[4]

8. וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ. Ο΄. ※ καὶ εὐλογήσαι σε ◄ ἐπὶ τῆς γῆς.[5]

9. נִשְׁבַּע־לָךְ. Ο΄. ὤμοσε τοῖς πατράσι σου. Ἄλλος· ὤμοσέ σοι.[6]

כִּי תִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת. Ο΄. ἐὰν ἀκούσῃς τῆς φωνῆς. Ἄλλος· (ἐὰν φυλάξῃς) τὰς ἐντολάς.[7]

15. וְחֻקֹּתָיו. Ο΄. Vacat. ※ (Ἀ.) καὶ τὰ ἠκριβασμένα αὐτοῦ ◄.[8]

עָלֶיךָ. Ο΄. ἐπὶ σέ. Alia exempl. πρὸς σέ.[9]

וְהִשִּׂיגוּךָ. Ο΄. καὶ καταλήψονταί (alia exempl. εὑρήσουσι) σε.[10]

20. אֶת־הַמְּאֵרָה אֶת־הַמְּהוּמָה. *Maledictionem, perturbationem.* Ο΄. τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν ἐκλιμίαν (Ἄλλος· ἔκθλιψιν[11]). Ἀ. σπάνιν καὶ φαγέδαιναν.[12] Σ.. τὴν ἀχορτασίαν.[13]

וְאֶת־הַמִּגְעֶרֶת. *Et increpationem.* Ο΄. καὶ τὴν ἀνάλωσιν (Ἀ. ἐπιτίμησιν[14]).

21. אֶת־הַדֶּבֶר. Ο΄. τὸν θάνατον (Ἀ. λοιμόν[15]).

22. וּבְחַרְחֻר. *Et febre ardente.* Ο΄. καὶ ἐρεθισμῷ (Ἀ. περιφλευσμῷ. Σ. Θ. περιφλογισμῷ[16]).

וּבַיֵּרָקוֹן. *Et flavedine.* Ο΄. καὶ τῇ ὤχρᾳ (s. ὠχρίᾳ[17]). Ἀ. ἰκτέρῳ.[18]

Τὸ, ἐν πᾶσι, κείμενον παρὰ τοῖς Ο΄ κυροῦται ἀπὸ τοῦ Σαμαρειτικοῦ ἀντιγράφου, ἐν ᾧ τὸ χόλ, ὅπερ ἐστὶ πᾶσιν ἢ πάντα, φερόμενον εὕρομεν. In textu Hebraeo-Samaritano hodie legitur את כל דברי. [13] Hieron. in Comment. in Epist. ad Gal. (Opp. T. VII, p. 430): "Inveni itaque in Deuteronomio hoc ipsum apud LXX interpretes ita positum: *Maledictus omnis homo qui non permanserit in omnibus sermonibus legis hujus, ut faciat illos. Et dicet omnis populus, Fiat.* Apud Aquilam vero sic: *Maledictus qui non statuerit verba legis hujus, ut faciat ea. Et dicet omnis populus, Vere.* Symmachus: *Maledictus qui non firmaverit sermones legis istius, ut faciat eos. Et dicet omnis populus, Amen.* Porro Theodotio sic transtulit: *Maledictus qui non suscitaverit sermones legis hujus, facere eos. Et dicet omnis populus, Amen.*" Ad Sym. cf. Hex. ad Ezech. xiii. 6. [14] Arab. 1. Sic sine obelo Codd. III (cum θυσιαστήριον pro θυσίαν σωτηρίου), 16, 19, alii, Arm. 1. [15] Idem. Deest in Cod. 58. [16] Sic sine aster. Codd. II, XI, 54, 58, alii, Arm. 1.

Cap. XXVIII. [1] Sic Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, alii, Arab. 1 (om. ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν). [2] Cod. X. [3] Cod. 82 in textu post τῆς κοιλίας: καὶ καρπὸς κτηνῶν σου. Hieron.: *et fructus jumentorum tuorum.* Aliter Adimant. ap. August.: *et generationes jumentorum tuorum,* unde Grabius char. min. edidit: ※ καὶ ἔκγονα [potius τὰ γεννήματα] τῶν κτηνῶν σου, asterisco ex Arab. 1 assumpto. [4] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. III, X (in posteriore loco, cum εὐλογημένος in marg.), 55. [5] Sic Arab. 1, et sine aster. Comp. (cum εὐλογήσει), Codd. 44, 58, 74, alii. [6] Sic in textu Cod. 58. Post ὤμοσε Arab. 1 add. σοι. [7] Sic in textu (cum ἀκούσῃς) Codd. 44, 74, 76, 106, 134. [8] Sic Cod. IV (cum ἠκρειβ.), Arab. 1, et sine aster. Codd. 15 (om. αὐτοῦ), 82. [9] Sic Codd. 16, 30, alii (inter quos 85, cum ἐπὶ σὲ in marg.). [10] Sic Codd. IV, 19, 44, alii. Cf. v. 2. [11] Cod. X in marg. [12] Codd. X, 85 (cum σπάνην καὶ φαγέδαινα). Etiam Cod. 58 in marg. sine nom.: σπάνην καὶ φαγέδαινα (sic). Ad σπάνιν cf. Hex. ad Lev. xiii. 51. Ad φαγέδαιναν cf. ad Cap. vii. 23. [13] Codd. X, 54, 85. Procop. in Cat. Niceph. p. 1595: ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐκλιμίαν, ὁ Σύμ. ἀχορτασίαν ἐξέδωκε. [14] Cod. X. Cod. 58 in marg. sine nom. ad ἐκλιμίαν, ἐπιτιμίαν; ad ἀνάλωσιν autem ἀχορτασίαν appingit. [15] Codd. X, 85 (in marg. sine nom.). Sic in textu Cod. 54. [16] Cod. 85, et sine nominibus Cod. 58. (Aquilae lectio confirmat locutionem Herodoti (V, 77) a VV. DD. temere sollicitatam: αἵπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν περιεοῦσαι, κρεμάμεναι ἐκ τειχέων περιπεφλευσμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου.) Paulo ante ad ἀπορία Cod. VII in marg. manu 2da: ἀρρωδία. [17] Sic Ald., Codd. 18, 44, 74, alii. [18] Cod. X. Cf. Hex. ad Amos iv. 9.

25. נִגָּף. *Caesum.* Ο΄. ἐπὶ κοπήν. Ἀ. θραυόμενον. Σ. Θ. τροπούμενον.[19] Ἄλλος· προσκόπτοντα.[20]

26. מַחֲרִיד. Ο΄. ὁ ἐκφοβῶν. Alia exempl. ὁ ἀποσοβῶν.[21]

27. וּבָעֳפָלִים. *Et tumoribus ani.* Ο΄. εἰς τὴν ἕδραν. Alia exempl. εἰς τὰς ἕδρας; alia, ἐν ταῖς ἕδραις.[22] Σ. εἰς τὰς ἕδρας, εἰς τὰ κρυπτά.[23]

וּבֶחָרֶס. *Et scabie.* Ο΄. καὶ κνήφῃ (Σ. ἐλεφαντιάσει[24]).

28. וּבְעִוָּרוֹן. *Et caecitate.* Ο΄. καὶ ἀορασίᾳ. Ἀ. (καὶ) ἐν πηρώσει.[25]

וּבְתִמְהוֹן. *Et stupore.* Ο΄. καὶ ἐκστάσει (Ἄλλος· θάμβῳ[26]).

30. תְּאָרֵשׂ. *Desponsabis.* Ο΄. λήψῃ. Ἀ. Σ. Θ. μνηστεύσῃ.[27]

יִשְׁגָּלֶנָּה. *Comprimet eam.* Ο΄. ἕξει αὐτήν. Ἀ. συγκοιτασθήσεται (αὐτῇ).[28]

תְּחַלְּלֶנּוּ. *Profanabis eam.* Ο΄. τρυγήσεις (Ἀ. λαϊκώσεις[29]) αὐτήν.

32. וְכָלוֹת. *Et contabescentes.* Ο΄. σφακελίζοντες. Ἀ. (καὶ) τελούμενοι. Σ. Θ. (καὶ) ἐκλείποντες.[30]

32. אֲלֵיהֶם כָּל־הַיּוֹם. Ο΄. εἰς αὐτὰ ※ ὅλην τὴν ἡμέραν ◄.[31]

33. פְּרִי. Ο΄. τὰ ἐκφόρια. Ἀ. καρπόν.[32]

וְהָיִיתָ רַק. Ο΄. καὶ ἔσῃ ※ τότε ◄.[33]

34. מְשֻׁגָּע. *Vesanus.* Ο΄. παράπληκτος. Σ. παράφορος.[34]

35. לְהֵרָפֵא. *Sanari.* Ο΄. ἰαθῆναί σε. Ἀ. ὑγιᾶναι.[35]

36. וְאֶת־מַלְכְּךָ. Ο΄. καὶ τοὺς ἄρχοντάς σου. Ἀ. Σ. Θ. καὶ τὸν βασιλέα σου.[36]

37. לְשַׁמָּה. *In stuporem.* Ο΄. ἐν αἰνίγματι. Ἀ. εἰς ἀφανισμόν.[37] Σ. εἰς ἀπορίαν.[38]

וְלִשְׁנִינָה. *Et in dicterium.* Ο΄. καὶ διηγήματι. Ἀ. (καὶ εἰς) δευτέρωσιν.[39]

38. תֶּאֱסֹף. Ο΄. εἰσοίσεις. Ἄλλος· συνάξεις.[40]

39. וְלֹא תֶאֱגֹר. *Nec colliges.* Ο΄. οὐδὲ εὐφρανθήσῃ ÷ ἐξ αὐτοῦ ◄. Σ. οὐδὲ συνάξεις.[41]

42. כָּל־עֵצְךָ. Ο΄. πάντα τὰ ξύλινά (Σ. δένδρα[42]) σου.

45. וְחֻקֹּתָיו. Ο΄. καὶ τὰ δικαιώματα (αὐτοῦ). Ἀ. καὶ τὰ ἀκριβάσματα αὐτοῦ.[43]

47. וּבְטוּב לֵבָב. Ο΄. καὶ ἀγαθῇ διανοίᾳ. Ἄλλος· καὶ ἀγαθοσύνῃ καρδίας.[44]

---

[19] Codd. X, 85 (cum Σ. pro Σ. Θ.). Cod. 58 in textu: θραυόμενον. Ad Aq. cf. Hex. ad Exod. ix. 14. 1 Reg. iv. 3; ad Sym. cf. Hex. ad 2 Reg. ii. 17. [20] Procop. in Cat. Niceph. p. 1596: ἐπικοπήν (sic)... τουτέστι, θραυόμενον καὶ προσκόπτοντα [ὡς ἐξέδωκαν οἱ λοιποί]. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii. [22] Prior lectio est in Ald., Codd. 18, 30, 83, 128; posterior in Comp., Codd. III, IV, VII, X, XI, 15, 16, 28, aliis. [23] Cod. 85. In 1 Reg. v. 6, 9, 12 Hexapla utramque lectionem Symmacho tribuunt. [24] Cod. X, et sine nom. Codd. 58 (cum -σῃ), 85. Sic in textu Cod. 54. [25] Cod. X affert: Ἀ. ἐν πωρώσει (sic). Σύ., tacita Symmachi versione. Cod. 85 in marg. sine nom.: ἐν πειρώσει (sic). [26] Sic Cod. 85 in textu. [27] "Noster Latinus sequitur LXXII [*uxorem accipias*]; Aq. vero, Sym. et Theod. consentiunt cum Hebraeo."—*Masius.* Cf. Hex. ad 2 Reg. iii. 14. [28] Cod. X. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 10. [29] Cod. X (cum vitiosa scriptura λαεικμήσεις). Cf. ad Cap. xx. 6. [30] Cod. X. Cod. 58 in marg. sine nom.: ἐκλείποντες. Montef. e Cod. 85 edidit: Ἄλλος· ἐκλείποντες ἔσονται, silente Holmesii amanuensi. Ad σφακελίζοντες Cod. VII in marg. manu 2da: πηδῶντες. [31] Sic Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelo"), et sine aster. Codd. 74, 76, 82 (cum ὅ. τ. ἡμέραν εἰς αὐτὰ), 106, 134. [32] Cod. X. [33] Sic Cod. IV, Arab. 1 (cum ※ *apud hanc*), et sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii, et Syro-hex. [34] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Cod. 85. [35] Cod. X affert: Ἀ. ὑγιάσαι. Correximus e Codd. 19, 108, 118, qui pro ἰαθῆναι in textu habent ὑγιᾶναι. [36] Syro-hex., teste Masio. [37] Cod. X. [38] Syro-hex. ܣܿ. ܠܫܘܒܗܪܐ ◆. Masius vertit *in plausum* sive *explosionem.* Sed vide nos in *Otio Norvic.* p. 59. [39] Cod. X affert: Ἀ. δευτερώσει, casu ad διηγήματι accommodato. Cf. Hex. ad Jerem. xxiv. 9. [40] Sic in textu Codd. 44, 54, 74, alii. Cf. ad Cap. xi. 14. [41] "In Hebraeo est, *et non colliges*, sicut et Sym. vertit."—*Masius.* Cf. Hex. ad Prov. vi. 8. x. 5. In textu obelus est in Cod. IV, Arab. 1. [42] "Sym. vertit, *arbores tuas.*"—*Masius.* [43] Syro-hex. ܐ. ܘܚܘܬܡܐ ܕܝܠܗ ◆. [44] Sic in textu Codd. 19 ("forte"), 108, 118 (cum -σύνης).

48. וְעָבַדְתָּ אֶת־אֹיְבֶיךָ. Οʹ. *καὶ λατρεύσεις* (alia exempl. add. *ἐκεῖ*[45]) *τοῖς ἐχθροῖς σου.* ʼΑ. Σ. *καὶ δουλεύσεις τῷ ἐχθρῷ σου.* Θ. *καὶ λατρεύσεις τῷ ἐχθρῷ σου.*[46]

עֹל. Οʹ. *κλοιόν.* ʼΑ. *ζυγόν.*[47]

49. לְשֹׁנוֹ. Οʹ. *τῆς φωνῆς* (ʼΑ. *γλώσσης*[48]) *αὐτοῦ.*

50. וְנַעַר לֹא יָחֹן. Οʹ. *καὶ νέον οὐκ ἐλεήσει.* ʼΑ. (*καὶ*) *παιδὶ οὐ δωρήσεται.*[49]

51. עַד הִשָּׁמְדָךְ. Οʹ. Vacat. ※ *ἕως ἐκτρίψῃ σε* ◂.[50]

52. וְהֵצַר לְךָ. *Et obsidebit te.* Οʹ. *καὶ ἐκτρίψῃ σε.* ʼΑ. Σ. *συγκλεῖσαί* (s. *πολιορκῆσαι*) *σε.*[51]

בְּכָל־אַרְצְךָ. Οʹ. Vacat. ※ *ἐν πάσῃ γῇ σου* ◂.[52]

53. בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק. Οʹ. *ἐν τῇ στενοχωρίᾳ* (ʼΑ. *περιοχῇ*[53]) ÷ *σου* ◂, *καὶ ἐν τῇ θλίψει* ÷ *σου* ◂.

יָצִיק. *Coarctabit.* Οʹ. *θλίψει.* ʼΑ. *ἐπιχύσῃ.*[54]

54. הָאִישׁ הָרַךְ. Οʹ. ※ *ὁ ἀνὴρ* ◂ *ὁ ἁπαλός.*[55]

וְהֶעָנֹג. *Et delicatulus.* Οʹ. *καὶ ὁ τρυφερός* (ʼΑ. *τρυφητής.* Σ. *ὁ σπαταλός*[56]).

54, 56. תֵּרַע. *Malignus erit.* Οʹ. *βασκανεῖ.* ʼΑ. *πονηρεύσεται.*[57]

56. אֲשֶׁר לֹא־נִסְּתָה כַף־רַגְלָהּ הַצֵּג עַל־הָאָרֶץ מֵהִתְעַנֵּג וּמֵרֹךְ. *Quae non tentabat plantam pedis ejus ponere super terram prae deliciis et mollitie.* Οʹ. *ἧς οὐχὶ πεῖραν ἔλαβεν ὁ ποὺς αὐτῆς βαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὴν τρυφερότητα καὶ διὰ τὴν ἁπαλότητα.* ʼΑ. (*ἧς*) *οὐκ ἐπείρασεν ταρσὸς ποδὸς αὐτῆς ὑφίστασθαι ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τῆς τρυφῆς καὶ ἁπαλότητος.*[58]

57. וּבְשִׁלְיָתָהּ. *Idque ob secundinas suas.* Οʹ. *καὶ τὸ κόριον* (potior scriptura *χόριον*[59]) *αὐτῆς.* ʼΑ.. *δευτέριον* (*αὐτῆς*).[60]

59. וְהִפְלָא. *Et singulares faciet.* Οʹ. *καὶ παραδοξάσει* (ʼΑ. *θαυμαστώσει*[61]).

וְנֶאֱמָנוֹת. *Et diuturnas.* Οʹ. *καὶ πιστάς* (Σ. *ἐπιμόνους*[62]).

60. אֵת כָּל־מַדְוֵה. Οʹ. *πᾶσαν τὴν ὀδύνην* (ʼΑ. *ταλαιπωρίαν*[63]).

61. כָּל־חֳלִי. Οʹ. *πᾶσαν μαλακίαν* (ʼΑ. *ἀρρωστίαν*[64]).

62. לָרֹב. Οʹ. *τῷ πλήθει.* Alia exempl. *εἰς πλῆθος.*[65]

63. וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם. Οʹ. Vacat. ※ *καὶ τοῦ ἐκτρῖψαι ὑμᾶς* ◂.[66]

64. וֶהֱפִיצְךָ. Οʹ. *καὶ διασπερεῖ* (ʼΑ. *σκορπίσει*[67]) *σε.*

65. לֹא תַרְגִּיעַ. *Non quietem ages.* Οʹ. *οὐκ ἀναπαύσει σε* ÷ *κύριος* ◂.[68]

---

[45] Sic Comp., Codd. 16, 19, 28, alii (inter quos 85 in marg.). [46] Cod. 85. Montef. vero ex eodem edidit: ʼΑ. Σ. Θ. *καὶ δουλεύσεις τῷ ἐ. σ.* [47] Cod. X. [48] Idem. [49] Idem. Cf. ad Cap. vii. 2. [50] Sic Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. (cum *ἕως ἂν*) Codd. 58 (cum *ἐκτρίψαι*), 74, 76, 106, 134. [51] Syro-hex. ◆ ܠܡܚܨܪܘ .ܣ .ܐ. [52] Sic Cod. IV (cum *ᾗ* pro *αἷς*), et sine aster. Cod. 82 (idem). Codd. 58 (cum *ἧς*), 74, 76, 106, 134: *ἐν πάσῃ τῇ γῇ σου ᾗ.* [53] Cod. X. Pronomina (quorum posterius deest in Ald., Codd. 58, 64) jugulant Cod. IV, Syro-hex. [54] Cod. X. Cf. Hex. ad Prov. i. 27. [55] Sic Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Codd. 58 (cum *ἀνὴρ ὁ ἁπ.*), 82. [56] Cod. 85, qui ad *ἁπαλὸς* lectiones refert. Verum vidit Scharfenb. in *Animadv.* p. 138, qui provocat ad Hex. ad Deut. xxviii. 56. Eccles. ii. 8. Ad *τρυφερὸς* Syro-hex. affert: ◆ ܦܢܩܐ .ܣ, quae vox tam *τρυφερὸς* quam *ἁπαλὸς* transfert. [57] Cod. X. Cf. Cap. xv. 9 in LXX. [58] Idem. [59] Sic Comp., Codd. II, III, IV, VII, X, 15 (cum *χώρειον*), 16 (cum *χώριον*), 18 (idem), alii. [60] Cod. X. Syro-hex. ◆ ܬܢܝܢܝܐ .ܐ. [61] Idem. [62] Idem. Syro-hex. ◆ ܡܩܘܝܢܐ .ܣ. Etiam Bar Hebraeus (Mus. Brit. Addit. MSS. fol. 56 b): ܡܩܘܝܢܘܬܐ ܣܘܡ. Denique Codd. 58, 85, in marg.: *ἐπιμόνους.* Mendose igitur Cod. VII in marg. manu 1ma: Συ. *ἐπιπόνους.* [63] Idem. Cf. ad Cap. vii. 15. [64] Idem. Mox verba superflua, *καὶ πᾶσαν τὴν γεγραμμένην*, desunt in Codd. II (in textu), IV, X (manu 1ma), 15, 16, 18, aliis, Arab. 1, Syro-hex. [65] Sic Comp., Ald., Codd. VII, X, 16, 29, alii (inter quos 85, cum *τῷ πλ.* in marg.). [66] Sic Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Codd. 15, 44 (om. *τοῦ*), 58, 74 (ut 44), alii. Cod. IV et Arab. 1 male pingunt: ※ *τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς καὶ τοῦ ἐκτρῖψαι ὑμᾶς* ◂. [67] Cod. X, teste Holmesio. Montef. ex eodem edidit: Σ. *σκορπίσει.* Mox *ξύλοις καὶ λίθοις* post *οἱ πατέρες σου* juxta Hebraeum transp. Codd. IV, 82, Arab. 1, Syro-hex. [68] Sic Syro-hex., et sine obelo Arab. 1 (teste Holmesio, qui vertit: *non migrabit Dominus inter vos*), invitis libris Graecis.

65. לֵב רַגָּז. *Cor trepidans.* Ο΄. καρδίαν ἑτέραν ἀπειθοῦσαν. Alia exempl. καρδίαν ἀθυμοῦσαν.[69] Ἀ. (καρδίαν) κλονουμένην.[70] Ἄλλος· (καρδίαν) τρέμουσαν.[71]

וְכִלְיוֹן עֵינַיִם. *Et tabem oculorum.* Ο΄. καὶ ἐκλείποντας (Ἀ. τελουμένους[72]) ὀφθαλμούς.

וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ. *Et defectionem animi.* Ο΄. καὶ τηκομένην (Ἀ. ἐκλιμώσσουσαν[73]) ψυχήν.

66. לְךָ מִנֶּגֶד. Ο΄. ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου. Alia exempl. σοὶ ἀπέναντι; alia, ἀπέναντί σου.[74]

בְּחַיֶּיךָ. Ο΄. τῇ ζωῇ σου. Σ. περὶ τῆς ζωῆς σου.[75]

67. מִי־יִתֵּן עֶרֶב. Ο΄. πῶς ἂν γένοιτο ἑσπέρα; Ἀ. Σ. τίς δώσει ἑσπέραν;[76]

68. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ. Ο΄. ἣ εἶπα. Alia exempl. ἣ εἶπά σοι.[77]

Cap. XXVIII. 2. (÷) ἀκοῇ (↙).[78] 11. ÷ ὁ θεός σου ↙.[79] 12. ÷ καὶ ἄρξεις—ἄρξουσι ↙.[80] 13. ÷ ὁ θεός σου ↙.[81] 19. εἰσπορεύεσθαί ※ σε ↙ . . . ἐκπορεύεσθαί ※ σε ↙.[82] 24. ÷ καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε (om. ἐν τάχει) ↙.[83] 26. τοῖς ※ πᾶσιν ↙ πετεινοῖς.[84] 27. ÷ ἀγρίᾳ ↙.[85] 29. ÷ σοι ↙ ὁ βοηθῶν.[86] 37. ÷ ἐκεῖ ↙.[87] 45. ÷ καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε ↙.[88] 48. ※ αὐτοὺς ↙ κύριος.[89] 50. ÷ ὅστις ↙.[90] 55. θλίψει ÷ σου ↙.[91] 56. ἄνδρα ÷ αὐτῆς ↙.[92] 60. ÷ τὴν πονηράν ↙.[93] 64. ÷ ὁ θεός σου ↙.[94]

CAP. XXIX.

2 (Hebr. 1). לְעֵינֵיכֶם. Ο΄. ἐνώπιον (Ἀ. εἰς ὀφθαλμοὺς[1]) ὑμῶν.

3 (2). רָאוּ. Ο΄. ἑωράκασιν. Alia exempl. εἶδον.[2]

הַגְּדֹלִים הָהֵם. Ο΄. τὰ μεγάλα ἐκεῖνα. Alia exempl. add. τὴν χεῖρα τὴν κραταιάν, καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν.[3]

5 (4). מֵעֲלֵיכֶם. Ο΄. Vacat. ※ ἐπάνωθεν ὑμῶν ↙.[4]

6 (5). וְשֵׁכָר. Ο΄. καὶ σίκερα (Ἀ. μέθυσμα[5]).

כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. Ο΄. ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐγώ. Alia exempl. ὅτι οὗτος κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.[6]

7 (6). סִיחֹן. Ο΄. Σηών. Alia exempl. Σιών.[7] Ἀ. Σ. Σηών.[8]

8 (7). לָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי. Ο΄. τῷ Ῥουβὴν, καὶ τῷ Γαδδὶ, καὶ τῷ ἡμίσει (alia exempl. τοῖς ἡμίσεσι[9]) φυλῆς Μανασσῆ. Σ.

---

[69] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, 15, 18, alii, Syro-hex. (ܡܕܡܚܐ). [70] Cod. X. Syro-hex. ܐ. ܡܬܡܥܠܥܠܐ. [71] Cod. 106, superscript. alia manu. [72] Cod. X. Cf. ad v. 32. [73] Idem. Cf. Hex. ad Job. xli. 14. [74] Prior lectio est in Cod. IV (sed alia manus, expuncto σοι, in marg. appinxit: τῶν ὀφθ. σου), et Origen. Opp. T. III, p. 553; posterior in Arab. 1, Syro-hex. Mox νυκτὸς καὶ ἡμέρας juxta ordinem Hebraeum Codd. IV, 82, Syro-hex. [75] Cod. X. [76] Syro-hex., teste Masio. [77] Sic Codd. IV, VII, 58, 82 (cum σὺ), 128 (cum εἶπας σὺ), Arab. 1, Syro-hex. [78] Vox deest in Codd. 54, 58, 75, Origen. Opp. T. II, p. 567. [79] Arab. 1. Deest in Cod. 58. [80] Cod. IV. Haec supplentur in marg. Cod. II, et desunt in Cod. 58. [81] Cod. IV, Arab. 1 (cum metobelo tantum). [82] Cod. IV. Pronomina desiderantur in Cod. III solo. [83] Idem. Deest in Cod. 58. [84] Cod. IV, Arab. 1. Sic sine aster. Cod. 82, et (cum πᾶσι τοῖς π.) Codd. 44, 74, alii. [85] Iidem. Deest in Cod. 58. [86] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1. [87] Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. Deest in Arm. 1. [88] Cod. IV, Syro-hex. [89] Cod. IV (qui pingit ※ αὐτοὺς κύριος :). Sic sine aster. Codd. 74, 82, 106, 134. [90] Idem. Deest in Cod. 58, invito Hebraeo. [91] Cod. IV, Syro-hex. [92] Cod. IV. Deest in Cod. 58, Arm. 1. [93] Cod. IV, Syro-hex. [94] Cod. IV, Arab. 1.

CAP. XXIX. [1] Cod. X. [2] Sic Comp., Codd. III, IV (VII deficit), X, 15, 16, alii (inter quos 85, cum ἑωρ. in marg.). [3] Sic Comp., Ald., Codd. II (in marg.), III, X, 16, 18, alii, Arm. 1, invito Syro-hex. [4] Sic Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Codd. 15, 44, 58, alii. Statim ad οὐ κατετρίβη Montef. e Cod. Basil. excitavit: Ἄλλος· οὐκ ἐπαλαιώθη, silente Holmesii amanuensi. [5] Cod. X. Syro-hex. ܐ. ܪܘܝܘܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. lxviii. 13. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, alii, Syro-hex. [7] Sic Codd. 44, 75, 106, 134. [8] Syro-hex. in textu ܣܝܚܘܢ; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܣܐܚܘܢ. [9] Sic Codd. 18, 19, 85 (in marg.), 108, 118, 128.

τοῖς Ῥουβηλαίοις, καὶ τοῖς Γαδαίοις, καὶ τῷ ἡμίσει τῆς φυλῆς τῶν Μανασσαίων.[10]

9 (8). וּשְׁמַרְתֶּם . . . וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. Ο΄. καὶ φυλάξεσθε ποιεῖν. Alia exempl. καὶ φυλάξεσθε . . . ποιεῖν αὐτούς.[11]

10 (9). רָאשֵׁיכֶם. Ο΄. οἱ ἀρχίφυλοι ὑμῶν. Ἀ. ἡ κεφαλή (ὑμῶν).[12] Ἄλλος· οἱ ἄρχοντες ὑμῶν.[13]

שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם. Ο΄. καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν, καὶ οἱ κριταὶ ὑμῶν (שֹׁפְטֵיכֶם). Alia exempl. οἱ κριταὶ ὑμῶν, καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν.[14]

11 (10). טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם. Ο΄. αἱ γυναῖκες ὑμῶν, καὶ τὰ ἔκγονα (alia exempl. τὰ τέκνα[15]) ὑμῶν. Alia exempl. τὰ τέκνα (Ἀ. Σ. νήπια[16]) ὑμῶν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν.[17]

מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ. Ο΄. ἀπὸ ξυλοκόπου (Ἄλλος· ξυλοφόρου[18]) ὑμῶν καὶ ἕως ὑδροφόρου ὑμῶν. Ἀ. ἀπὸ ἐκκόπτοντος ξύλα σου ἕως ἀντλοῦντος ὕδατά σου.[19]

13 (12). לְמַעַן הָקִים־אֹתְךָ הַיּוֹם. Ο΄. ἵνα στήσῃ σε ※ σήμερον ◄.[20]

15 (14). כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם. Ο΄. ἀλλὰ καὶ τοῖς ὧδε οὖσι (alia exempl. τοῖς οὖσιν ὧδε[21]) μεθ᾽ ὑμῶν ※ ἑστῶσι ◄ σήμερον.[22]

17 (16). אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶם. Ο΄. τὰ βδελύγματα (Ἀ. προσοχθίσματα[23]) αὐτῶν.

17 (16). וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם. Ο΄. καὶ τὰ εἴδωλα (Ἀ. καθάρματα[24]) αὐτῶν.

18 (17). מִשְׁפָּחָה. Ο΄. πατριά. Ἀ. συγγένεια.[25]

פֹּנֶה הַיּוֹם. Ο΄. ἐξέκλινεν ※ σήμερον ◄.[26]

פֹּרֶה רֹאשׁ. *Ferens venenum.* Ο΄. ÷ ἄνω ◄ φύουσα ἐν χολῇ.[27] Ἀ. αὐξάνουσα κεφαλήν.[28]

19 (18). שָׁלוֹם. Ο΄. ὅσια (potior scriptura ὁσία, *fas*). Ἀ. εἰρήνη.[29]

לְמַעַן סְפוֹת. *Ut absumatur.* Ο΄. ἵνα μὴ συναπολέσῃ. Ἀ. Σ. Θ. *ut perdat.*[30]

הָרָוָה אֶת־הַצְּמֵאָה. *Satiata cum sitiente.* Ο΄. ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν ἀναμάρτητον. Οἱ λοιποί· ἡ μεθύουσα τὴν διψῶσαν.[31]

23 (22). כָּל־עֵשֶׂב. Ο΄. πᾶν χλωρόν. Σ. (πᾶς) χόρτος.[32]

26 (25). וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר. Ο΄. οὕς. Alia exempl. καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, ※ θεοῖς ◄ οἷς.[33]

וְלֹא חָלַק לָהֶם. *Neque impertivit eis.* Ο΄. οὐδὲ διένειμεν (Ἀ. ἐμέρισεν[34]) αὐτοῖς. Σ. οὐδὲ προσῆκον αὐτοῖς.[35]

Cap. XXIX. 1. ※ τῷ ◄ Μωσῇ.[36] 4. ÷ ὁ θεός ◄.[37]

---

[10] Syro-hex. (cum Ῥουβήλ in textu): ܗ̇. ܠܪܘܒܝܠܝ̈ܐ ܘܠܓܕܝ̈ܐ ܘܠܦܠܓܗ ܕܫܒܛܐ ܕܡܢܫܝ̈ܐ. [11] Sic Comp., Codd. IV, 82 (cum φυλάξασθαι), Syro-hex. Sic, sed retento ποιεῖν post φυλάξεσθε, Ald., Codd. III, X, 15, 18, alii. [12] Cod. X. [13] Cod. 82 in textu. [14] Sic Codd. IV, 82, Arab. 1, Syro-hex. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 15, 16, alii (inter quos 85, cum τὰ ἔκγονα in marg.) [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܝܢܘܩܐ. [17] Sic Codd. IV, 82, Arab. 1, Syro-hex. [18] Cod. 85 in marg. [19] "Aquilas sic haec vertit: *a colligente* [*caedente?* Cf. ad Cap. xix. 5] *ligna tua usque ad haurientem aquas tuas.*"—*Masius.* [20] Sic Cod. IV (metobelo post λαὸν male posito), Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Codd. 74, 76, 106, 134. [21] Sic Codd. IV, 44, 74, 106, 134, Arm. 1, Syro-hex. [22] Sic Cod. IV (qui pingit ※ ἑστῶσι σήμερον :), Arab. 1 (cum ※ *et stent hodie* ◄), et sine aster. Cod. 58 (cum μεθ᾽ ὑμῶν καὶ ἑστῶσι σ.), Syro-hex. [23] Cod. X. [24] Idem. Syro-hex. ܐ. ܛܢ̈ܦܘܬܐ. Cf. Hex. ad Ezech. vi. 4. [25] Idem. [26] Sic Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelo"), et sine aster. Codd. 58, 74, 76, alii. [27] Sic cum obelo Cod. IV, Syro-hex. Vox ἄνω deest in Cod. 58. [28] Cod. X. [29] Idem. (Paulo ante pro ἐπιφημίσηται Cod. VII ex corr. manu 2da: ἐνθυμήσηται, male.) [30] "Quod quidam sic interpretantur, ut verbum סְפוֹת significet hoc loco *perdere* . . . in qua sententia videntur fuisse LXXII interpretes, Aquilas item, Symmachus et Theodotion."—*Masius.* Quoad Aquilam non male haberet ἵνα συσσύρῃ, coll. Hex. ad 1 Reg. xii. 25. Psal. xxxix. 15. [31] Cod. 85. [32] Bar Hebraeus (Mus. Brit. Addit. MSS. fol. 56 b): ܣ̄ ܝܘܪܩܐ. ܟܠܗ̇. ܥܣܒܐ. [33] Sic Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Codd. 58, 82 (cum θεοὺς οὓς). Haec, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς (οἷς) leguntur in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, aliis. [34] Cod. X. [35] Nobil., "tres Regii," et Anon. in Cat. Niceph. p. 1608. Minus probabiliter Masius e Syro-hex.: "Aquilas vertit: *et non conveniebat ipsis.*" [36] Cod. IV. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, X, 15, 18, alii. [37] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷). Deest in Codd. 54, 75.

9. ÷ πάντας ↙.[38] 11. προσήλυτος ※ ὑμῶν ↙.[39] 18. διάνοια ※ αὐτοῦ ↙.[40] 20. ÷ τῆς διαθήκης ταύτης ↙.[41] τῷ βιβλίῳ ÷ τοῦ νόμου ↙ τούτῳ.[42] 27. τῷ βιβλίῳ ÷ τοῦ νόμου ↙ τούτῳ.[43] 28. ÷ σφόδρα ↙.[44]

Cap. XXX.

2. אַתָּה וּבָנֶיךָ. Οʹ. Vacat. ※ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου ↙.[1]

3. וְשָׁב יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתְךָ. *Et reducet Jova Deus tuus captivitatem tuam.* Οʹ. καὶ ἰάσεται κύριος (alia exempl. add. ὁ θεός σου[2]) τὰς ἁμαρτίας σου. Ἀ. καὶ ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεός σου τὴν ἐπιστροφήν σου. Σ. καὶ ἐπιστρέψει σοι κύριος ὁ θεός σου τὴν αἰχμαλωσίαν σου. Θ. καὶ ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεός σου τὴν αἰχμαλωσίαν σου.[3]

6. וּמָל יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ. Οʹ. καὶ περικαθαριεῖ (Ἀ. περιτεμεῖται[4]) κύριος (alia exempl. add. ὁ θεός σου[5]).

9. וְהוֹתִירְךָ. *Et abundare te faciet.* Οʹ. καὶ εὐλογήσει (alia exempl. πολυωρήσει[6]) σε. Ἀ. Θ. (καὶ) περισσεύσει (σε). Σ. (καὶ) αὐξήσει (σε).[7]

9. אַדְמָתְךָ לְטֹבָה. Οʹ. τῆς γῆς σου ※ εἰς ἀγαθόν ↙.[8]

10. לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו. Οʹ. φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Alia exempl. φυλάσσεσθαι ÷ καὶ ποιεῖν πάσας ↙ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.[9]

וְחֻקֹּתָיו. Οʹ. καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ÷ καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ ↙.[10]

11. לֹא־נִפְלֵאת הִוא מִמְּךָ וְלֹא־רְחֹקָה הִוא. Οʹ. οὐχ ὑπέρογκός (Ἀ. οὐ τεθαυμαστωμένη[11]) ἐστιν, οὐδὲ μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἐστιν. Alia exempl. οὐχ ὑπέρογκός ἐστιν ἀπὸ σοῦ, οὐδὲ μακράν ἐστιν.[12]

12. לֵאמֹר. Οʹ. λέγων. Ἄλλος· ἵνα εἴπῃς.[13]

וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ. Οʹ. καὶ ἀκούσαντες αὐτήν. Ἀ. καὶ ἀκουστὴν ἡμῖν αὐτὴν ποιήσει.[14]

15. וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־הַמָּוֶת. Οʹ. καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθόν. Alia exempl. καὶ τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὸν θάνατον.[15]

16. מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו. Οʹ. ※ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ ↙ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ.[16]

18. לָבוֹא שָׁמָּה. Οʹ. ※ εἰσελθεῖν ↙ ἐκεῖ.[17]

---

[38] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷), Arab. 1 (sine metobelo). [39] Cod. IV, Syro-hex. (cum "obelisco"). Sic sine aster. Cod. 82. [40] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 44, 74, 76, alii, Arm. 1. [41] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷). Deest in Cod. 58. [42] Iidem. In Ed. Rom. est tantum τῷ β. τούτῳ; sed τῷ β. τοῦ νόμου τούτου habent Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, 19, alii, Arab. 1, Arm. 1. [43] Iidem. Arab. 1: τῷ β. ↙ τοῦ ν. τούτου ↙; et sic sine obelo Ed. Rom. [44] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷), Arab. 1. Deest in Codd. 55, 58.

Cap. XXX. [1] Sic Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Codd. 44, 74, 76, alii. [2] Sic Codd. IV, X, 15, 44, alii, Arab. 1, Syro-hex. [3] "Aquilas sic vertit: *Et convertet Dominus Deus tuus conversionem tuam, et miserebitur tui, (et reducet) et congregabit te ex omnibus populis* etc. Theodotion sic: *Et convertet Dominus Deus tuus captivitatem tuam* etc. Symmachus: *Et convertet tibi Dominus Deus tuus captivitatem tuam* etc."—*Masius.* [4] Cod. X. [5] Sic Codd. IV, 58 (sine σου), 82, Arab. 1, Syro-hex. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X, 16, 18, alii, Arab. 1 (cum *custodiet*), Syro-hex. (idem). [7] Cod. 85 (cum Ἀ. pro Ἀ. Θ.). Cod. 58 in marg. sine nom.: περισσεύσει. αὐξήσει. Syro-hex. affert: ܐ. ܬ. ܘܢܝܬܪܟ ♦ [8] Sic Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷), et sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [9] Sic Syro-hex., Cod. IV (sine metobelo), et sine obelo Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1. [10] Sic Syro-hex., rectius quam Cod. IV, Arab. 1, qui pingunt: ↙ καὶ τὰ δ. αὐτοῦ ↙, καὶ τὰς κρ. αὐτοῦ. Cf. ad v. 16. Clausula posterior abest in Comp. [11] Cod. X. Bar Hebraeus (Mus. Brit. Addit. MSS. fol. 56 b): ܗ̄ܘ ܠܐ ܚܒܝܫ. ܐܦ̄ ܠܐ ܪܚܝܩܐ. [12] Sic Codd. IV, 82, Syro-hex. [13] Sic citat Auctor Synopseos S. S. (S. Chrysost. Opp. T. VI, p. 338 B). "Syrum legit ὥστε λέγεις [fort. ܐܝܟܢܐ ܕܬܐܡܪ], *ut dicas.*"—*Masius.* [14] Cod. X, teste Montef. in schedis, qui tamen edidit αὐτὴν ἡμῖν pro ἡμῖν αὐτήν. "Hebraeum habet, *et faciet nos audire eam;* et ita Aquilas quoque vertit."—*Masius.* Mox ad מֵעֵבֶר (v. 13) Drusius ex Eusebii Onomastico affert: Ἀ. ἀντίπεραν [immo ἀπὸ πέραν]. Σ. ἐξεναντίας; quae lectio pertinet ad 3 Reg. iv. 12. [15] Sic Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. [16] Cod. IV: ※ τὰς ἐντολὰς | ※ αὐτοῦ: καὶ τὰ δ. αὐτοῦ. "Prima manus posuerat ÷ ante τὰς, et ↙ ante αὐτοῦ; quorum loco B bis ※ reposuit."—*Tischendorf.* Arab. 1: ※ *et mandata ejus* . . . Cod. 82: τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, τὰ δ. αὐτοῦ. [17] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum ↙ܠܡܥܠ ÷, ut conjicere licet, pro quo Masius dedit

19. וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים. Ο'. (καὶ) ἔκλεξαι τὴν ζωήν (alia exempl. τὴν εὐλογίαν[18]).

20. וּלְדָבְקָה־בוֹ. *Et adhaerere ei.* Ο'. καὶ ἔχεσθαι αὐτοῦ. 'Α. καὶ κολλᾶσθαι ἐν αὐτῷ.[19]

Cap. XXX. 6. ἵνα ζῇς σὺ ÷ καὶ τὸ σπέρμα σου ◂.[20] 7. ※ πάσας ◂ τὰς ἀράς.[21] 8. ※ πάσας ◂ τὰς ἐντολάς.[22] 9 (in posteriore loco). ÷ ὁ θεός σου ◂.[23] 12. ποιήσομεν ※ αὐτήν ◂.[24] 13. ποιήσομεν ※ αὐτήν ◂.[25] 14. ÷ ἐστιν ◂.[26] ÷ καὶ ἐν ταῖς χερσίν σου ◂.[27] 16. ÷ ἐὰν δὲ εἰσακούσῃ (sic) τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ σου ◂.[28] ÷ πάσαις ◂.[29] ÷ πάσῃ ◂.[30] 18. ἐπὶ τῆς γῆς, ÷ ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι ◂.[31]

Cap. XXXI.

1. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. Ο'. καὶ συνετέλεσε Μωυσῆς λαλῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους. 'Α. Θ. καὶ ἐπορεύθη Μωυσῆς, καὶ ἐλάλησε τὰ ῥήματα ταῦτα. Σ. καὶ πορευθεὶς Μωυσῆς ἐλάλησε τοὺς λόγους τούτους.[1]

2. בֶּן־מֵאָה. Ο'. ※ υἱὸς ◂ ἑκατόν.[2]

5. לִפְנֵיכֶם. Ο'. ὑμῖν. Alia exempl. ἐνώπιον ὑμῶν; alia, εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν.[3]

5. כְּכָל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם. Ο'. καθότι (s. καθὰ) ἐνετειλάμην ὑμῖν. Alia exempl. ÷ καθότι ※ κατὰ πᾶσαν τὴν ἐντολὴν ἣν ◂ ἐνετειλάμην ὑμῖν.[4]

6. וְאַל־תַּעַרְצוּ. *Neve contremiscatis.* Ο'. μηδὲ δειλιάσῃς (potior scriptura δειλία) ÷ μηδὲ πτοηθῇς ◂.[5]

עִמָּךְ. Ο'. μεθ' ὑμῶν ἐν ὑμῖν. Alia exempl. μεθ' ὑμῶν.[6]

לֹא יַרְפְּךָ. *Non missum faciet te.* Ο'. οὔτε (potior scriptura οὐ) μή σε ἀνῇ ('Α. παρήσει[7]).

8. הוּא הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ. Ο'. ※ αὐτὸς ◂[8] ὁ συμπορευόμενος (alia exempl. add. σοι[9]).

הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ. Ο'. ※ αὐτὸς ἔσται ◂ μετὰ σοῦ.[10]

10. הַסֻּכּוֹת. Ο'. σκηνοπηγίας. Ἄλλος· σκηνοποιΐας.[11]

11. תִּקְרָא. Ο'. ἀναγνώσεσθε. Alia exempl. ἀναγνώσῃ.[12]

14. בְּאֹהֶל מוֹעֵד. Ο'. παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 'Α. ἐν σκέπῃ ἐπαγγελίας.[13]

÷ πορεύεσθαι ◂), et sine aster. Codd. 15, 44, 58, alii, Arab. 1. [18] Sic Codd. III, X (in marg. cum οἷον εὐλογίαν), 15, 16, 18, alii (inter quos 85 in marg.). [19] Cod. X. [20] Syro-hex. Sic sine obelo Codd. III, 16, 28, alii, Arm. 1. [21] Cod. IV (qui pingit: ※ πάσας τὰς ἀρὰς ταύτας ◂), Syro-hex. (cum ÷ πάσας ◂), Arab. 1 (sine metobelo). [22] Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (cum ÷ πάσας ◂). Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii. [23] Cod. IV. Deest in Cod. 58. [24] Cod. IV (cum ※ ex corr. pro ÷), Syro-hex. (cum "obelisco"). Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii. [25] Cod. IV. Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii, Arab. 1. [26] Idem. Deest in Codd. 53, 58, 75. [27] Cod. IV, Arab. 1, Syro-hex. (sub ÷). Deest in Codd. 19, 58. [28] Cod. IV (cum metobelo ex corr.). [29] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷). Deest in Cod. 71. [30] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷), Arab. 1. Deest in Cod. 58. [31] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷), Arab. 1 (cum *quam* ÷ *dat tibi* etc.). Sic sine obelo Ald., Codd. III, VII, X, XI (sine σου), 15, 16, 18, alii.

Cap. XXXI. [1] "Aq. et Theod. ad verbum verterunt quod in Hebraeo est. Sym. vero sic: *Et cum abiisset Moses, locutus est* etc."—*Masius.* [2] Cod. X (cum ※ υἱὸς in marg.). Mox ἐκπορεύεσθαι καὶ εἰσπ. juxta ordinem Hebraeum Syro-hex., invitis libris Graecis. [3] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, 18, aliis, et, ut videtur, Syro-hex.; posterior in Codd. IV, XI, 44, 58, 74, aliis, Arab. 1. [4] Sic Cod. IV. Codd. 44, 58, 74, alii: κατὰ πᾶσαν τὴν ἐντολὴν ἣν ἐν. ὑμῖν. [5] Sic Cod. IV (sub ÷), Syro-hex., Arab. 1. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, X (cum ἐν ὑμῖν in marg.), XI, 15, 18, alii (inter quos 85, ut X), Arab. 1. [7] Cod. X (cum παρείσει). [8] Sic Cod. IV, et sine aster. Codd. 58, 82, Arab. 1. [9] Sic Codd. III, IV, VII, X, XI, 16, 18, alii. [10] Sic Cod. IV, Arab. 1 (uterque sine metobelo), et sine aster. Codd. 44, 58 (om. αὐτὸς), 76, alii. [11] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. 16, 52. [12] Sic Codd. IV, 82, Syro-hex. [13] "Aquilas: *ad latus,* vel *in latere* aut *extremitate, promissionis.*"—*Masius.* In Num. iv. 25 pro eodem Hebraeo Aquila edidit σκέπη συνταγῆς, Syriace ܐܠܒܘܫܐ ܕܙܘܡܢܐ, quae a dictis Latinis plane abhorrent. Hic autem Masium in codice suo legisse crediderimus ܣܛܪܐ ܕܫܘܘܕܝܐ pro Graecis quae supra posuimus. Scilicet מוֹעֵד cum ἐπαγγελία commutavit idem interpres in Hex. ad Psal. ci. 14. Jerem. xlvi. 17. Masius vero locutiones

15. וַיֵּרָא יְהוָה בָּאֹהֶל בְּעַמּוּד עָנָן. *Et visus est Jova in tentorio in columna nubis.* O′. καὶ κατέβη κύριος ※ ἐν τῇ σκηνῇ ◂[14] ἐν νεφέλῃ (alia exempl. ἐν στύλῳ νεφέλης[15]), ÷ καὶ ἔστη παρὰ (eadem exempl. ἐπὶ) τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ◂.[16]

17. הֲלֹא עַל כִּי־אֵין. *Nonne ideo quia non est.* O′. διότι οὐκ ἔστι. Σ. *Vere propterea quod non est.*[17]

18. הַסְתֵּר אַסְתִּיר. O′. ἀποστροφῇ ἀποστρέψω. Ἀ. ἀποκρύβων ἀποκρύψω.[18]

19. כִּתְבוּ לָכֶם. O′. γράψατε ※ ἑαυτοῖς ◂.[19]

לְעֵד. O′. μαρτυροῦσα. Ἄλλος· εἰς μαρτύριον.[20]

20. וְדָשֵׁן. *Et pinguis fiet.* O′. κορήσουσι (s. κορέσουσι). Ἀ. (καὶ) πιανθήσονται.[21]

וְנִאֲצוּנִי. *Et spernent me.* O′. καὶ παροξυνοῦσί (Ἀ. διασυροῦσι[22]) με.

וְהֵפֵר. *Et violabit.* O′. καὶ διασκεδάσουσι (Ἀ. ἀκυρώσουσι[23]).

21. וְהָיָה כִּי־תִמְצֶאןָ אֹתוֹ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת. O′. Vacat. ※ καὶ ἔσται ὅταν εὕρωσιν αὐτὸν κακὰ πολλὰ καὶ θλίψεις ◂.[24]

21. וְעָנְתָה. *Et testabitur.* O′. καὶ ἀντικαταστήσεται. Ἄλλος· ἀποκριθήσεται.[25]

לְעֵד. O′. μαρτυροῦσα. Ἀ. εἰς μαρτύριον.[26]

אֶת־יִצְרוֹ. *Cogitationem ejus.* O′. τὴν πονηρίαν αὐτῶν. Ἀ. Σ. τὸ πλάσμα αὐτῶν. Θ. τὸ σπέρμα αὐτῶν.[27]

24. עַד תֻּמָּם. *Usque ad absolutionem eorum.* O′. ἕως εἰς τέλος. Ἀ. (ἕως) τελειώσεως αὐτῶν.[28]

27. מַמְרִים. *Contendentes.* O′. παραπικραίνοντες. Ἀ. Σ. προσερίζοντες.[29]

עִם־יְהוָה. O′. τὰ πρὸς τὸν θεόν. Ἀ. μετά..[30]

28. אֶת־כָּל־זִקְנֵי שִׁבְטֵיכֶם. O′. τοὺς φυλάρχους ὑμῶν, ⸓ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν ◂, καὶ τοὺς κριτὰς ὑμῶν.[31]

29. אַחֲרֵי מוֹתִי. O′. ἔσχατον τῆς τελευτῆς μου. Ἀ. μετὰ τὸν θάνατόν μου.[32]

הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן וְסַרְתֶּם. O′. ἀνομίᾳ ἀνομήσετε, καὶ ἐκκλινεῖτε (alia exempl. add. ταχύ[33]). Ἀ. διαφθορᾷ διαφθερεῖτε, καὶ ἀποστήσεσθε.[34]

וְקָרָאת. O′. καὶ συναντήσεται (Ἄλλος· ἀπαντήσει[35]).

Cap. XXXI. 4. ÷ δυσί ◂.[36] ÷ οἳ ἦσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ◂.[37] 9. ÷ εἰς βιβλίον ◂.[38] ἔδωκεν ※ αὐ-

---

Syriacas ܒܡܛܠܠܐ (ἐν σκέπῃ Psal. xc. 1) et ܡܢ ܨܒܬܐ (ἐκ πλαγίων Ruth ii. 14) confudisse videtur. [14] Sic Arab. 1 (sub ⸓), Syro-hex. (sub ÷), et sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arab. 1, Arm. 1. [16] Obelus est in Syro-hex., Arab. 1 (sine metobelo). [17] Syro-hex., teste Masio. [18] Cod. X. De forma κρύβειν cf. Lobeck. ad Phryn. p. 317, cujus exemplis praeter hunc locum adde κρύβεται 1 Reg. xxiii. 23 in Cod. Alex. [19] Sic sine aster. Codd. 44, 58, 74, alii. Masius e Syro-hex. affert: γράψατε ÷ ὑμῖν ◂. [20] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii (qui omnes praecedens κατὰ πρόσωπον reprobant), Arm. 1, et, ut videtur, Syro-hex. Cf. ad v. 21. [21] Cod. X. Idem in marg., teste Holmesio: ἀναμαρτήσουσι, quod quid sibi velit nescimus. [22] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 17. Jesai. xxxii. 5. [23] Idem. Cf. Hex. ad Num. xxx. 13. [24] Sic Cod. X (in marg.), Arab. 1, Syro-hex. (cum "obelisco"), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, VII, 16, 18 (cum πολλὰ κακὰ), 19, alii. Praeterea Cod. X in marg. notat: Ἀ. ταῦτα, innuens, ut videtur, ea quae ibidem sub asterisco habentur. [25] Cod. X in marg. [26] Idem. [27] "Aq. et Sym. verterunt נבילתא, quod est ac si dicas τὸ πλάσμα... Theod. vero vertit, *semen eorum*."—*Masius.* Neque aliter Bar Hebraeus (Mus. Brit. Addit. MSS. fol. 56 b): ܐ̄ ܣ̄. ܓܒܝܠܬܗܘܢ. ܬ̄ܐ. ܙܪܥܗܘܢ. Tandem Cod. X: Ἀ. τὸ πλάσμα. [28] Cod. X. [29] Idem (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ.). Cf. ad Cap. ix. 7. Syro-hex. autem: ܐ̄. ܣ̄. ܡܬܚܪܝܢ ܥܡ. [30] Cod. X, teste Holmesio; nisi forte pertineat ad μετὰ (אַחֲרֵי) τὸν θάνατον. Cf. ad v. 29. [31] Sic cum obelo Arab. 1. Deinde haec, καὶ τοὺς κρ. ὑμῶν, desunt in Comp., Cod. 130, Arab. 1, Syro-hex. [32] Cod. X. [33] Sic Cod. 58, Arab. 1, Syro-hex. Vulg.: *declinabitis cito.* [34] Cod. X. [35] Cod. 85 in marg. [36] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷), Arab. 1 (qui pingit: ⸓ δυσὶ βασ. τῶν Ἀμ. ◂). [37] Syro-hex. Deest in Cod. 58. [38] Cod. IV, Arab. 1 (cum metobelo tantum). Deest in Codd. 18, 58.

τόν ↓.[39] 10. ÷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ↓.[40] 11. ÷ κύριος ↓.[41] 14. ÷ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ↓.[42] 18. ÷ ἀπ' αὐτῶν ↓.[43] 20. ÷ τὴν ἀγαθήν ↓.[44] 21. ⁓ ὧδε ↓.[45] ⁓ τὴν ἀγαθήν ↓.[46] (⁓) τοῖς πατράσιν αὐτῶν (↓).[47] 23. Ἰησοῖ ※ υἱῷ Ναυῆ ↓.[48] καὶ εἶπεν ⁓ αὐτῷ ↓.[49] 24. ⁓ πάντας ↓.[50] 25. ἐνετείλατο ※ Μωυσῆς ↓.[51] 28. ⁓ πάντας ↓.[52]

Cap. XXXII.

2. יַעֲרֹף. *Stillet.* Ο΄. προσδοκάσθω. Ἀ. γνοφωθήσεται.[1]

כִּשְׂעִירִם. *Sicut imbres.* Ο΄. ὡσεὶ ὄμβρος (Ἀ. τριχιῶντα[2]).

וְכִרְבִיבִים. *Et sicut pluviae.* Ο΄. καὶ ὡσεὶ νιφετός (Ἀ. ψεκάδες[3]).

4. הַצּוּר. *Rupes.* Ο΄. θεός. Ἀ. ὁ στερεός. Θ. ὁ πλάστης.[4]

וְאֵין עָוֶל. Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία (alia exempl. add. ἐν αὐτῷ[5]).

5. שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם. *Perdite egerunt in eum, non filiorum ejus est macula eorum.* Aliter: *Corrupit illi filios non suos labes* (pravitas) *eorum.* Ο΄. ἡμάρτοσαν οὐκ αὐτῷ τέκνα μωμητά.[6] Ἀ. διέφθειραν αὐτῷ οὐχ υἱοὶ αὐτοῦ.. Σ. διέφθειραν πρὸς αὐτὸν οὐχ υἱοὶ αὐτοῦ τὸ σύνολον.[7]

6. וַיְכֹנְנֶךָ. *Et creavit te.* Ο΄. καὶ ἔπλασέ (alia exempl. ἔκτισε[8]) σε. Ἀ. (καὶ) ἡτοίμασέν (σε).[9]

8. בְּהַנְחֵל. *Cum possessiones assignaret.* Ο΄. ὅτε διεμέριζεν (Ἀ. ἐκληροδότει[10]).

בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם. *Cum dispergeret filios hominis.* Ο΄. ὡς διέσπειρεν υἱοὺς Ἀδάμ. Ἀ. ἐν τῷ διορίζειν αὐτὸν υἱοὺς ἀνθρώπου.[11]

לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. *Juxta numerum filiorum Israelis.* Ο΄. κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ. Ἀ. εἰς ψῆφον υἱῶν Ἰσραήλ. Σ. Θ. καὶ τὸ Σαμαρειτικόν· κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν Ἰσραήλ.[12]

10. יִמְצָאֵהוּ. Ο΄. αὐτάρκησεν αὐτόν. Ἀ. Θ. ηὗρεν αὐτόν.[13]

---

[39] Cod. IV, Syro-hex. (cum ÷ αὐτόν ↓). Sic sine aster. (cum αὐτὸ) Comp., Codd. VII, XI, 16, 29, alii, Arm. 1. [40] Cod. IV, Syro-hex. (sub ÷), Arab. 1. Deest in Cod. 58. [41] Iidem. [42] Syro-hex., Arab. 1. Deest in Codd. 58, 75, 108. [43] Syro-hex. [44] Syro-hex., Arab. 1. Deest in Cod. 58. (In fine v. haec, ἣν διεθέμην αὐτοῖς, non habentur in Syro-hex.; ut neque haec, ἀπὸ στόματος αὐτῶν καὶ, in v. 21.) [45] Arab. 1. [46] Idem, nullo metobelo. Deest in Cod. 58. [47] Obelo jugulat Grabius. [48] Arab. 1. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, alii, Arm. 1. [49] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 16, alii. [50] Syro-hex. (ut videtur), Arab. 1 (sine metobelo). Deest in Codd. 58, 71. [51] Arab. 1. Sic sine aster. Codd. 44, 74, alii, Syro-hex. [52] Idem. Deest in Cod. 58.

Cap. XXXII. [1] Syro-hex. ܐ̄. ܢܬܚܫܟ. Cf. Hex. ad Psal. lxiv. 13. [2] Cod. X. Praetulerim τριχιῶντες, coll. Hex. ad Lev. xvii. 7. Jesai. xiii. 21. Mox ad ἐπ' ἄγρωστιν Cod. VII in marg. manu 2da: ἐπὶ πόαν. [3] Idem (cum ψεκάδης). Cf. Hex. ad Mich. v. 7. [4] Syro-hex. ܐ̄. ܥܫܝܢܐ. ܬ̄. ܓܒܘܠܐ. Ad Aq. cf. ad vv. 15, 31 (ubi pro στερεὸς in Syro est forma longe usitatior ܥܫܝܢܐ). Ad Theod. cf. Hex. ad 2 Reg. xxiii. 3. [5] Sic Cod. 85 in marg.; in textu autem Comp., Ald., Codd. VII (in marg. manu 1ma), X, 15, 16, 18, alii, Veron., et, ut videtur, Syro-hex. [6] Textus Hebraeo-Sam., quem secuti sunt LXX et Syrus vulgaris, sic habet: שחתו לא לו בני מום, h. e. *Perdite egerunt, non sunt ejus, filii maculae.* [7] Procop. in Cat. Niceph. p. 1624. Minus emendate Nobil.: Ἀ. δ. αὐτῷ οὐχ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ. Σ. δ. πρὸς αὐτὸν οὐχ υἱοὶ τὸ σ. Bar Hebraeus, edente Schroetero: ܐ̄ ܐܚܒܠܘ ܠܗ ܠܐ ܗܘܘ ܒܢܝܐ ܘܣ̄ ܐܚܒܠܘ ܠܘܬܗ ܠܐ ܗܘܘ ܒܢܝܐ ܕܝܠܗ ܟܠܗ. (Pro מוּמָם Symmachum legisse crediderim, non כּוּלָּם, quae Scharfenbergii est sententia, sed מוּמָה s. מְאוּמָה, *vel minimum.*) [8] Sic Codd. III, VII, X, XI, 15, 28, alii, Veron. [9] Cod. X. [10] Idem. [11] Idem, teste Montef. Minus probabiliter Holmes. ex eodem exscripsit: Ἀ. ἐν τῷ δ. υἱοὺς ἀνθρώπου. Ad Ἀδὰμ Cod. VII in marg. manu 2da: ἀνθρώπου. [12] Hic multum variant testes. Cod. X: Ἀ. εἰς ψῆφον υἱῶν Ἰσραήλ. Σ. υἱοὺς Ἰσραήλ. Cod. 85: Ἀ. εἰς ψῆφον υἱῶν θεοῦ (sic). υἱοὺς Ἰσραήλ. Cod. 58 in marg. sine nom.: εἰς ψύφον (sic) υἱοὺς Ἰσραήλ. Nobil.: "Α. et S. κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν Ἰσραήλ. Schol. οὕτω οἱ λοιποὶ ἐκδεδώκασιν ἑρμηνευταί· κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν Ἰσραήλ." Anon. in Cat. Niceph. p. 1627: ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ἀγγέλους, Ἀ. καὶ τὸ Σαμ. υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐξέδωκαν. Denique Masius ex Syro-hex.: "Aquilas et Theodotion verterunt ut in Hebraeo est." [13] Nobil. Cod. X affert: Ἀ. ηὗρεν. Procop. in Cat.

10. וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן. *Et in deserto ululatus et vastitatis.* Ο΄. ἐν δίψει καύματος ἐν [γῇ] ἀνύδρῳ. Ἀ. καὶ ἐν κενώματι ὀλολυγμοῦ ἠφανισμένης. Σ. καὶ ἐν ἀτάκτῳ ἀοικήτῳ ἠφανισμένῃ.[14]

11. יְרַחֵף. *Incubat.* Ο΄. ἐπεπόθησε. Ἄλλος· ἐπιφερόμενος.[15]

יִפְרֹשׂ. *Expandit.* Ο΄. διεὶς. Ἀ. ἐκπετάσας.[16] Ἄλλος· ἁπλώσας.[17]

12. בָּדָד. *Solus.* Ο΄. μόνος. Ἀ. ἐξαιρέτως.[18]

13. עַל־בָּמוֹתֵי אָרֶץ. *Super excelsa terrae.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ἰσχὺν τῆς γῆς. Ἀ. ἐπὶ τὸ ὕψωμα (s. τὰ ὑψώματα) τῆς γῆς.[19]

וַיֵּנִקֵהוּ. *Et lactavit eos.* Ο΄. ἐθήλασαν. Ἄλλος· ἐθήλασεν αὐτούς.[20]

14. בְּנֵי־בָשָׁן. *Filiorum Basan.* Ο΄. υἱῶν ταύρων (Ἀ. Βασάν[21]).

וְעַתּוּדִים. *Et hircorum.* Ο΄. καὶ τράγων. Ἀ. † ῥιμων.[22]

חָמֶר. *Vinum merum.* Ο΄. οἶνον. Ἀ. αὐστηρόν. Σ. ἀκράτου.[23]

15. כָּשִׂיתָ. *Tectus es* (pinguedine). Ο΄. ἐπλατύνθη. Ἀ. ἐλιπάνθη.[24]

וַיְנַבֵּל צוּר. *Et vilipendit rupem.* Ο΄. καὶ ἀπέστη ἀπὸ θεοῦ (Ἀ. στερεόν. Θ. πλάστην[25]).

16. יַקְנִאֻהוּ. *Ad zelum provocarunt eum.* Ο΄. παρώξυνάν με. Ἀ. ἐζήλωσαν (αὐτόν).[26]

יַכְעִיסֻהוּ. *Irritaverunt eum.* Ο΄. παρεπίκρανάν (alia exempl. ἐξεπίκραναν[27]) με. Ἀ. παρώργισαν (αὐτόν).[28]

17. לֹא שְׂעָרוּם. *Non horruerunt eos.* Ο΄. οὓς οὐκ ᾔδεισαν. Ἀ. οὐκ ἐτριχίων αὐτούς.[29]

אֲבֹתֵיכֶם. Ο΄. οἱ πατέρες αὐτῶν (Ἄλλος· ὑμῶν[30]).

18. צוּר יְלָדְךָ. Ο΄. θεὸν τὸν γεννήσαντά (Ἄλλος· ποιήσαντα[31]) σε.

אֵל. Ο΄. θεοῦ. Ἀ. ἰσχυροῦ.[32]

מְחֹלְלֶךָ. *Creatoris tui.* Ο΄. τοῦ τρέφοντός σε. Ἀ. ὠδίνοντός σε.[33]

21. בְּלֹא־אֵל. Ο΄. ἐπ' οὐ θεῷ. Ἄλλος· ἐν οὐκ ἰσχυρῷ.[34]

Niceph. p. 1630: Ἀκ. καὶ Θεοδ. εὗρεν αὐτὸν, ἐκδεδώκασι, κατὰ τὸ, ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ εὗρον τὸν Ἰσραὴλ (Hos. ix. 10). Ita quoque "Regius unus decimi saeculi" apud Montef., qui exinde ad nostrum locum lectionem prorsus absonam expiscatus est: Ἀ. Θ. εὗρεν αὐτὸν ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ. [14] Montef. in *Appendice* edidit: Ἀ. ἐν κενώματι ὀλολυγμοῦ ἠφανισμένης, notans: "Sic Coisl. melius quam Ed. Rom.: Ἀ. ἐν ἀτάκτῳ, ἀοικήτῳ, ἠφανισμένῃ, quae versio vel est alterius interpretis, vel ex aliis translationibus consarcinata, ut quidem existimo." Revera est Symmachi, teste Syro nostro, qui utramque versionem incolumem nobis servavit: ܐ̣. ܘܒܣܘܪܩܢܐ ܕܝܠܠܬܐ ܕܡܚܒܠܐ. ܣ. ܘܒܠܐ ܣܕܝܪܐ ܘܠܐ ܡܬܥܡܪܢܐ ܡܚܒܠܐ. Ad κένωμα cf. Hex. ad Gen. i. 2. Jerem. iv. 23. Ad ἠφανισμένης (non, ut Syrus legit, ἠφανισμένῳ) cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 19, 24. [15] Cod. X in marg. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. [16] Idem (cum διαστὰς in textu). [17] Sic in marg. Codd. VII (manu 2da), 128. Mox ad μεταφρένων Cod. VII in marg. manu 2da: ἐλάτων (sic), h. e. *alarum.* [18] Cod. X. Syro-hex. ܐ̣. ܓܒܝܐܝܬ. [19] Nobil., Anon. in Cat. Niceph. p. 1631. Cod. X affert: Ἀ. ὑψώματα. Masius: Aq. *altitudinem.* [20] Sic in textu Codd. VII (ex corr. manu 2da), 54, Syro-hex., Arm. ed. Scripturam ἐθήλασεν tuentur Comp., Codd. X, 16, 19, alii, Arab. 1. [21] Cod. X. [22] "Coislin. habet: Ἀ. ῥιμων, mendose pro κερειῶν, ut solet Aquila vertere."—*Montef.* Cf. nos in Hex. ad Psal. lxv. 15. Jerem. l. 8. Ad litem inter καίριος (s. καίριμος) et κερεῖνὸς dirimendam nescio an proficere possit lectio Syri nostri a Masio excitata: ܐ̣. ܕܡܣܦܪܐ, h. e. *tonsos.* [23] Cod. X affert: Ἀ. αὐστηρόν. Syro-hex. ܐ̣. ܥܦܨܐ. ܣ. ܠܐ ܡܡܙܓܐ. Cf. Hex. ad Psal. lxxiv. 9. [24] Syro-hex. ܐ̣. ܐܬܡܫܚ. Lectio non huc, sed ad וַיִּשְׁמַן, Ο΄. καὶ ἔφαγε, pertinere videtur. [25] Idem: ܐ̣. ܬܩܝܦܐ. ܬ. ܠܓܒܘܠܐ. Cf. ad v. 4. [26] Cod. X. [27] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum ἐξεπείρασαν in marg.), Veron. [28] Cod. X. [29] Idem. [30] Sic in textu Arab. 1, Syro-hex. [31] Sic in textu Codd. 28, 46, 52, alii (inter quos 85, cum γεννήσαντα in marg.). Ad θεὸν Cod. VII in marg. manu 2da: στερεόν. [32] Syro-hex. ܐ̣. ܕܚܣܝܢܐ. Cod. VII in marg. manu 2da: ἰσχυροῦ. [33] Cod. X. Montef. lectionem cum praecedenti יְלָדְךָ male composuit. [34] Cod. VII in marg. manu 2da.

21. כִּעֲסוּנִי. Ο΄. παρώξυνάν (alia exempl. παρώργισαν[35]) με.

בְּלֹא־עָם. Ο΄. ἐπ' οὐκ ἔθνει. Ἄλλος· ἐν οὐ λαῷ.[36]

בְּגוֹי נָבָל. Ο΄. ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ (Ἀ. ἀπορρέοντι[37]).

22. עַד־שְׁאוֹל תַּחְתִּית. Ο΄. ἕως ᾅδου κάτω (Ἄλλος· κατωτάτου[38]).

23. אֲכַלֶּה. *Consumam.* Ο΄. συμπολεμήσω. Alia exempl. συντελέσω.[39]

24. מְזֵי רָעָב וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף וְקֶטֶב מְרִירִי. *Exhausti fame, et absumpti febre ardente et lue amara.* Ο΄. τηκόμενοι λιμῷ καὶ βρώσει ὀρνέων, καὶ ὀπισθότονος ἀνίατος. Ἀ. *Destructi fame et comesti ab ave* (βεβρωμένοι πτηνῷ) *et a morsibus amaritudinis* (καὶ δηγμοῖς πικρίας).[40]

זֹחֲלֵי עָפָר. *Repentium in pulvere.* Ο΄. συρόντων ἐπὶ γῆν (Ἀ. χοῦν[41]).

25. עִם־אִישׁ שֵׂיבָה. Ο΄. μετὰ καθεστηκότος πρεσβύτου. Ἀ. (μετὰ) ἀνδρὸς πολιᾶς.[42]

26. אַפְאֵיהֶם. *Difflabo eos.* Ο΄. διασπερῶ αὐτούς. Ἀ. καὶ ποῦ εἰσιν;[43]

27. לוּלֵי כַּעַס אוֹיֵב אָגוּר. *Nisi iram inimici timerem.* Ο΄. εἰ μὴ δι' ὀργὴν ἐχθρῶν, ἵνα μὴ μακροχρονίσωσιν. Ἀ. εἰ μὴ παροργισμός . . .[44] Aliter: Ἀ. *Nisi in iracundia hostis qui irritatus est.* Σ. *Nisi propter iracundiam hostis differrem.* Θ. *Nisi propter iracundiam hostis cessarem* (s. *cohiberem*).[45]

27. פֶּן־יְנַכְּרוּ צָרֵימוֹ. *Ne forte abnegent hostes eorum.* Ο΄. ἵνα μὴ συνεπιθῶνται οἱ ὑπεναντίοι. Ἀ. μήποτε ἀποξενώσωσι θλίβοντας αὐτούς.[46]

28, 29. וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה: לוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם. Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἐπιστήμη. οὐκ ἐφρόνησαν συνιέναι· ταῦτα καταδεξάσθωσαν εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον. Ἀ. (καὶ) οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς φρόνησις. ὄφελον ἐσοφίσθησαν ἐπίστασθαι αὐτήν· συνετισθήτωσαν εἰς ἐσχάτην αὐτῶν.[47]

30. יָנִיסוּ. Ο΄. μετακινήσουσι. Ἀ. φυγαδεύσουσιν.[48]

הִסְגִּירָם. *Tradiderit eos.* Ο΄. παρέδωκεν (Ἀ. Θ. συνέκλεισεν[49]) αὐτούς.

31. כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם. Ο΄. ὅτι οὐκ εἰσὶν ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν οἱ θεοὶ αὐτῶν. Alia exempl. ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἡμῶν ὡς οἱ θεοὶ αὐτῶν.[50] Ἀ. (ὅτι) οὐχ ὡς στερεὸς ἡμῶν στερεὸς αὐτῶν. Σ. οὐ γὰρ ὡς ὁ φύλαξ ἡμῶν ὁ φύλαξ αὐτῶν. Θ. ὅτι οὐχ ὡς φύλαξ ἡμῶν φύλακες αὐτῶν.[51]

פְּלִילִים. *Judices.* Ο΄. ἀνόητοι. Σ. βιαῖοι.[52]

33. תַּנִּינִם. Ο΄. δρακόντων. Ἀ. κητῶν.[53]

---

[35] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85), Veron. [36] Cod. VII in marg. manu 2da. [37] Cod. X (cum ἀπορέοντι). Syro-hex. ܠܕܪܘܝܢ .ܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 9. Jerem. xvii. 11. [38] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Comp., Ald., Codd. VII, 15, 16, 18, alii, et Veron. [39] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Veron. et, ut videtur, Syro-hex. [40] Syro-hex., teste Masio, qui Latina tantum exhibet. Ad πτηνὸς cf. Hex. ad Job. v. 7. Psal. lxxvii. 48. Hab. iii. 5. Ad δηγμὸς cf. Hex. ad Psal. xc. 6. Hos. xiii. 14. [41] Cod. X. [42] Idem. [43] "Aquilas [et Vulg.] hanc dictionem Hebraicam vertit, *et ubi sunt?* ac si sic scriberetur, אף איהם, *etiam ubi ipsi?*"—*Masius.* [44] Bar Hebraeus: ܐܠܘ ܠܐ ܚܡܬܐ ܕܡܪܓܙܢܘܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. iii. 10. [45] Syro-hex., teste Masio. De Graecis, praesertim Aquilae, nihil probabile, nedum exploratum habemus. Hieron., ut solet, Symmachum expressit: *Sed propter iram inimicorum distuli.* [46] Syro-hex., teste Masio: Aq. *Ne forte alienos reddant eos qui tribulant ipsos.* Ad ἀποξενοῦν cf. Hex. ad Jesai. lvi. 3. lx. 10. Ad θλίβοντες cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 43. [47] Nobil. (cum συνετίσθησαν), Procop. in Cat. Niceph. p. 1640. Syro-hex., teste Masio: Aq. *Utinam sapuissent ad cognoscendum id, intelligant finem suum.* Ad ἐπιστήμη Cod. X affert: Ἀ. φρόνησις; necnon ad οὐκ ἐφρόνησαν: Ἀ. οὐκ ἐνόησαν, ὄφελον ἐσοφίσθησαν; ubi οὐκ ἐνόησαν glossatori tribuendum, certe non Aquilae. [48] Cod. X. [49] Syro-hex. ܣܟܪ .ܬ .ܐ. Cf. ad Cap. xxiii. 15. [50] Sic Codd. X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Veron., invito Syro-hex. [51] Cod. 85, teste Montef. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 1. Ad Aquilam Holmesii amanuensis minus probabiliter exscripsit: οὐχ ὁ στερεὸς κ. τ. λ. [52] Syro-hex. ܡܩܛܝܢܐ .ܣ. [53] "Aq. vertit *caete* [ܕܩܛܐ]. Cf. Hex. ad Jesai. lxxiii. 13]."—*Masius.*

33. וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר. *Et venenum aspidum crudele.* Ο΄. *καὶ θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος.* Ἀ. *καὶ κεφαλὴ βασιλίσκων ἄσπλαγχνος.*[54]

34. הֲלֹא הוּא כָּמֻס עִמָּדִי. *Nonne illud reconditum* est *apud me?* Ο΄. *οὐκ ἰδοὺ ταῦτα συνῆκται παρ' ἐμοί;* Σ. *μὴ οὐχὶ τοῦτο* (s. *ταῦτα*) *ἀπόκειται παρ' ἐμοί;*[55]

35. לְעֵת תָּמוּט. *Tempore quo vacillabit.* Ο΄. *ὅταν σφαλῇ.* Alia exempl. *ἐν καιρῷ ὅταν σφαλῇ.*[56]

עֲתִדֹת. *Quae* iis *imminent.* Ο΄. *ἕτοιμα.* Ἀ. *καιρίως.*[57]

36. יִתְנֶחָם. *Miserebitur.* Ο΄. *παρακληθήσεται.* Ἄλλος· *μεταμεληθήσεται.*[58]

כִּי יִרְאֶה כִּי־אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב. *Cum viderit quod defecisset robur* eorum, *et non superesset clausus et relictus.* Ο΄. *εἶδε γὰρ παραλελυμένους αὐτοὺς καὶ ἐκλελοιπότας ἐν ἐπαγωγῇ* (alia exempl. *ἀπαγωγῇ*[59]) *καὶ παρειμένους.* Σ. *εἶδε γὰρ ὅτι ἐταπεινώθη χεὶρ, καὶ ἐξέλιπεν ὁ συνεχόμενος καὶ ἐγκαταλελειμμένος.*[60]

37. צוּר. Ο΄. Vacat. Ἀ. *στερεός.* Θ. *φύλαξ.*[61]

41. שַׁנּוֹתִי. *Acuero.* Ο΄. *παροξυνῶ.* Ἄλλος· *ἀκονήσω.*[62]

41. וְתֹאחֵז. *Et prehenderit.* Ο΄. *καὶ ἀνθέξεται* (Ἄλλος· *ἐπιλήψεται.* Ἄλλος· *κρατήσει*[63]).

42. מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב. *De capite principum* (s. *capillorum*) *hostium.* Ο΄. *ἀπὸ κεφαλῆς ἀρχόντων* (Ἀ. *ἀποπετασμένων*[64]) *ἐχθρῶν* (alia exempl. *ἐθνῶν*[65]). Σ. *ἀπὸ κεφαλῆς ἀνακεκαλυμμένης ἐχθροῦ.*[66]

43. הַרְנִינוּ—אַדְמָתוֹ עַמּוֹ. Ο΄. *εὐφράνθητε—τὴν γῆν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.* Ὁ Ἑβραῖος· *αἰνέσατε, ἔθνη, λαὸν αὐτοῦ, ὅτι αἷμα δούλων αὐτοῦ ἐκδικήσει, καὶ ἐκδικίαν ἀνταποδώσει τοῖς θλίβουσιν αὐτὸν, καὶ ἐκκαθαριεῖ τὴν γῆν αὐτοῦ ὁ λαὸς αὐτοῦ.*[67]

הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ. *Celebrate gentes, populum ejus.* Ο΄. *εὐφράνθητε, οὐρανοὶ, ἅμα αὐτῷ, καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι* (alia exempl. *υἱοὶ*[68]) *θεοῦ· εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχυσάτωσαν αὐτῷ* (alia exempl. *αὐτοὺς*[69]) *πάντες υἱοὶ θεοῦ.* Ἀ. *αἰνοποιήσατε, ἔθνη, λαὸς αὐτοῦ.* Θ. *ἀγαλλιᾶσθε, ἔθνη, λαὸς αὐτοῦ.*[70]

יִקּוֹם. *Ulciscetur.* Ο΄. *ἐκδικᾶται.* Alia exempl. *ἐκδικεῖται*; alia, *ἐκζητεῖται.*[71]

וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ. *Et expiabit terram ejus, populum ejus.* Ο΄. *καὶ ἐκκαθαριεῖ* (Ἀ. *ἐξι-*

---

[54] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Cod. 85. Ad *ἀνίατος* Cod. VII in marg. manu 2da: *ἄσπλαγχνος.* [55] Nobil., Anon. in Cat. Niceph. p. 1641. Sic (cum *ταῦτα*) "omnes Regii" apud Montef. [56] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Veron., et, ut videtur, Syro-hex. [57] Cod. VII in marg. manu 2da. [58] Cod. X. Cf. Hex. ad Psal. lxv. 15. [59] Sic Codd. 54, 82, 85 (in marg.), alii, Veron., Syro-hex. (ut videtur). [60] Syro-hex., teste Masio: Sym.: *Vidit enim quod humiliata esset manus, et defecisset angustia affectus et destitutus.* Cf. 3 Reg. xx (Hebr. xxi). 21. 4 Reg. ix. 8 in LXX. [61] "Aq. hic rursus, ut ante, traducit, *firmus;* Theod. *custos.*"—*Masius.* [62] Cod. X in marg. sine nom. [63] Cod. 58 in marg.: *ἐπιλήψεται. κρατήσει.* Cf. Hex. ad Job. xxiii. 11. [64] Sic (ad *ἀρχόντων ἐχθρῶν*) Cod. X, teste Montef. Minus probabiliter Holmesius (ad *κεφαλῆς*) ex eodem exscripsit: Ἀ. *πετασμένων.* Cf. Hex. ad Exod. v. 4. [65] Sic Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, 130, uterque cum *ἐχθρῶν* in marg.), Arm. 1, Syro-hex. in marg. [66] Syro-hex., teste Masio: *De nudo* (s. *aperto*) *capite hostis.* Cf. Hex. nostra ad Jud. v. 2. Interpres Graeco-Ven.: *ἀπὸ τοῦ κεφαλὴν ἀποκαλύπτειν ἐχθροῦ.* [67] Cod. VII in marg. manu 2da. [68] Sic Codd. II, III, X (teste Montef., cum *ἄγγελοι* in marg.), 18, 54, 58, alii, Veron., Arab. 1, Arm. 1, Euseb., Syro-hex. (cum *ἄγγελοι* in marg.). Mox pro *υἱοὶ* iidem fere *ἄγγελοι* habent. [69] Sic Codd. III, VII, 54, 56, 64, 75, Euseb., Syro-hex. Grabius pingit: ※ *καὶ ἐνισχυσάτωσαν,* sine metobelo, invito Syro-hex. Ad *υἱοὶ θεοῦ* in fine v. Holmes. notat: "Hanc clausulam cum ※ signat Arab. 1." [70] Euseb. in Dem. Evang. p. 46 (cum scriptura *ἐνοποιήσατε*). Nobil. affert: Ἀ. *αἰνοποιήσατε.* Cf. Hex. ad Psal. xxxi. 11. Minus probabiliter Procop. in Cat. Niceph. p. 1646: Ἀκ. *δὲ ἀντὶ τοῦ, εὐφράνθητε, φησίν· ἐνοποιήσατε ἔθνη λαοὺς αὐτοῦ.* [71] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, alii; posterior in Codd. VII, 29, 56, 58, 72, 85 (cum *ἐκδικεῖται* in marg.).

λέεται[72]) κύριος τὴν γῆν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 'A. καὶ ἐξιλέεται γῆν αὐτοῦ λαὸς αὐτοῦ.[73]

45. אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. O′. Vacat. Alia exempl. ※ πάντας ◂ τοὺς λόγους τούτους.[74]

49. הָעֲבָרִים. *Abarim.* O′. τὸ 'Αβαρίμ. 'A. τῶν πέραν. Σ. τῶν διαβάσεων.[75]

50. וְהֵאָסֵף. O′. καὶ προστέθητι ('A. συλλέγητι[76]).

51. מְעַלְתֶּם בִּי. *Peccastis in me.* O′. ἠπειθήσατε τῷ ῥήματί μου. 'A. παρέβητε (ἐν ἐμοί).[77]

52. אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. O′. Vacat. ※ εἰς τὴν γῆν ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς 'Ισραὴλ ◂.[78]

Cap. XXXII. 10. ὀφθαλμοῦ ※ αὐτοῦ ◂.[79] 19. ÷ καὶ ἐζήλωσε ◂.[80] 37. ÷ κύριος ◂.[81] 40. ÷ καὶ ὀμοῦμαι τὴν δεξιάν μου ◂.[82] 41. ἐχθροῖς (※) μου (◂).[83] 43. ÷ δίκην ◂.[84] ÷ καὶ τοῖς μισοῦσιν ἀνταποδώσει ◂.[85] 44. ÷ καὶ ἔγραψε—τοὺς υἱοὺς 'Ισραὴλ ◂.[86]

Cap. XXXIII.

2. הוֹפִיעַ. *Splenduit.* O′. καὶ κατέσπευσεν. 'A. ἀνεφάνη. Σ. ἐπεφάνη.[1]

2. וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ מִימִינוֹ. *Et venit ex myriadibus sanctitatis* (sanctorum angelorum); *a dextera ejus.* O′. σὺν μυριάσι Κάδης ('A. ἁγιασμοῦ. Σ. ἁγίαις[2]) ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. 'A. ἀπὸ μυριάδων ἁγιασμοῦ, ἀπὸ δεξιᾶς αὐτοῦ.[3]

אֵשׁ דָּת לָמוֹ. *Ignis lex iis.* O′. ἄγγελοι (אשדות, *fortes?*) μετ' αὐτοῦ. 'A. πῦρ δόγμα αὐτοῖς. Σ. πυρινὸς νόμος . .[4]

3. אַף חֹבֵב עַמִּים. *Etiam diligit populos.* O′. καὶ ἐφείσατο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 'A. *Etiam super populos.*[5]

כָּל־קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ. *Omnes sancti ejus* sunt *in manu tua, et ipsi procubuerunt ad pedem tuum; accipiet* (unusquisque) *de eloquiis tuis.* O′. καὶ πάντες οἱ ἡγιασμένοι (alia exempl. add. αὐτοῦ[6]) ὑπὸ τὰς χεῖράς σου· καὶ οὗτοι ὑπὸ σέ εἰσι· καὶ ἐδέξατο ἀπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ (νόμον, ὃν ἐνετείλατο). 'A. πάντες ἡγιασμένοι αὐτοῦ ἐν χειρί σου, καὶ αὐτοὶ ἐπλήγησαν τοῖς ποσί σου, αἴρουσιν ἀπὸ ῥημάτων σου. (νόμον ἐνετείλατο).[7]

5. וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ. *Et factus est in Jeshurun rex.* O′. καὶ ἔσται ἐν τῷ ἠγαπημένῳ ἄρχων. Σ. Θ. καὶ ἦν ἐν τῷ εὐθεῖ βασιλεύς.[8]

---

[72] Cod. X. Forma vix aliunde nota. Statim κύριος reprobant Codd. VII, 28, 30, 64, 85, Syro-hex. [73] Syro-hex., teste Masio: Aq. *et propitius erit terrae suae populus ejus.* [74] Sic Arab. 1 (sine cuneolo), et sine aster. (cum τοὺς λ. τούτους π.) Ald., Codd. 15, 64, 83, 134 (cum π. τοὺς λ. τ.). Sic (sine πάντας) Comp., Codd. III, VII, X, XI, 18, 29, alii, et, ut videtur, Syro-hex. [75] Cod. X, teste Holmes.: 'A. τῶν πέραν. Cod. 85: 'A. τῶν πέρας (sic). Σ. τῶν διαβάσεων. [76] Sic Cod. X, teste Montef. in schedis; non, ut ipse edidit, συλλέγηθι. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 15. [77] Cod. X. [78] "Notantur in Syro asterisco et obelisco [metobelo?]."—*Masius.* Sic sine aster. Comp., Codd. X, 44 (cum αὐτοῖς pro τοῖς υἱοῖς 'Ισρ.), 74, 76, alii. [79] Syro-hex. (cum "obelisco"). [80] Syro-hex., Arab. 1 (cum cuneolo tantum). [81] Arab. 1. [82] Idem (cum cuneolo tantum). [83] Sic sine aster. Codd. 54, 59, Veron., Arab. 1, Arm. 1, Syro-hex. [84] Arab. 1. [85] Arab. 1: ÷ *inimicis rependet* (sine metobelo). [86] Sic Grabius. Holmes. ex Arab. 1 exscripsit tantum: ÷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.

Cap. XXXIII. [1] Codd. 58 (in marg. sine nom.), 85. "Latinus simpliciter vertit *apparere*, sicut et Aquilas."—*Masius.* Procop. in Cat. Niceph. p. 1652: ὁ δὲ 'Ακ. ἐξέδωκεν, ἀνεφάνη. [2] Cod. 58 in marg. sine nom.: ἁγιασμοῦ: ἁγίαις. Cod. 85: 'A. ἁγιασμοῦ. Σ. ἁγίας (sic). [3] Nobil., Victor Presb. in Cat. Niceph. p. 1653. Masius e Syro-hex. affert: Aq. *Ex myriadibus sanctorum ad dexteram ejus.* [4] Cod. 108 affert: Σ. πυρινὸς νόμος. Σ. (sic) πῦρ δόγμα αὐτοῖς. Posterior versio Aquilae est, teste Masio, qui ait: "Aquilas hoc vertit pertinaciter, ut solet, inhaerens vocibus Hebraicis: *ignis doctrinae* [potius *doctrina*] *eis.*" Symmachum imitatus est Hieron., vertens: *In dextera ejus ignea lex.* [5] Syro-hex., teste Masio. Errorem suspicor. Num Syriaca erant: (*ingressus est*) ܐܦ ܥܠ ܥܡܡܐ? [6] Sic Codd. 19, 44, 58, alii, Arm. 1, Syro-hex. [7] "Aquilas totum periodum huc usque sic traducit: *Omnes sancti ejus in manu tua, et ipsi percussi in* (vel *cum*) *pedibus tuis, extollunt ex verbis tuis. Legem praecepit* etc."—*Masius.* [8] "In Hebraeo est . . . *et fuit in recto rex;* et sic quoque verterunt Sym. et Theod."—

6. וִיהִי מְתָיו מִסְפָּר. *Et* (non) *sint viri ejus numerus* (pauci). Ο΄. καὶ (alia exempl. add. Συμεὼν[9]) ἔστω πολὺς (Ἀ. ἀνδράσιν[10]) ἐν ἀριθμῷ. Ἀ. καὶ ἔστω ἀνδράσιν αὐτοῦ ἀριθμός. Σ. καὶ ἔστωσαν ὀλιγοστοὶ αὐτοῦ ἀριθμός.[11]

7. וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר. *Et haec est* (benedictio) *Judae; et dixit.* Ο΄. καὶ αὕτη Ἰούδα (alia exempl. add. καὶ εἶπεν[12]).

וְאֶל־עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ. *Et ad populum ejus introduc eum.* Ο΄. καὶ εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἔλθοις ἄν (alia exempl. εἰσέλθοισαν[13]). Σ. καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰσάξεις αὐτόν.[14]

יָדָיו רָב לוֹ. *Manibus suis contendat pro se.* Ο΄. αἱ χεῖρες αὐτοῦ διακρινοῦσιν (Ἀ. δικάσονται. Σ. ὑπερμαχήσουσιν[15]) αὐτῷ. Σ. αἱ χεῖρες αὐτοῦ ὑπερμαχήσουσιν αὐτοῦ.[16]

8. תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה. *Thummim* (veritas) *tui et Urim* (revelatio) *tui* sint *viro pio tuo, quem tentasti ad Massah* (tentationem), *contendisti cum eo super aquas Meribah* (contentionis). Ο΄. δότε Λευὶ δήλους αὐτοῦ, καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ, ὃν ἐπείρασαν αὐτὸν ἐν πείρᾳ, ἐλοιδόρησαν αὐτὸν ἐφ᾽ ὕδατος ἀντιλογίας. Σ. τελειότης σου καὶ διδαχή σου τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ, ὃν ἐπείρασας ἐν δοκιμασίᾳ· ἐδοκίμασας (fort. ἐδίκασας) αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας.[17]

10. יוֹרוּ. *Docebunt.* Ο΄. δηλώσουσι. Ἀ. φωτίσουσι.[18]

מִשְׁפָּטֶיךָ. Ο΄. τὰ δικαιώματά σου. Ἀ. κρίματά (σου).[19]

וְכָלִיל. *Et holocaustum.* Ο΄. διαπαντός. Ἀ. (καὶ) τέλειον. Σ. (καὶ) ὁλοκαυτώματα.[20]

11. תִּרְצֶה. *Benigne accipias.* Ο΄. δέξαι. Ἀ. εὐδοκήσῃς.[21]

מָתְנַיִם. *Lumbos.* Ο΄. ὀσφύν. Ἀ. νῶτον. Ἄλλος· ἰσχύν.[22]

12. חֹפֵף. *Protegens.* Ο΄. σκιάζει (s. σκιάσει). Ἀ. παστώσει. Θ. σκεπάσει.[23]

13. מִמֶּגֶד. *E praestantissimis fructibus.* Ο΄. ἀπὸ ὡρῶν. (Ἀ.) ἀπὸ τραγημάτων. (Σ.) ἀπὸ ὀπωρῶν.[24]

14. וּמִמֶּגֶד. Ο΄. καὶ καθ᾽ ὥραν. Ἀ. (καὶ ἀπὸ) τραγημάτων.[25]

Idem. Cod. 108 in marg. sine nom.: ἐν τῷ εὐθεῖ βασιλεύς. Cf. Hex. ad Jesai. xliv. 2. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI (om. καὶ), 19, 53, 56, 82, 108, 118, invito Syro-hex. Anon. in Cat. Niceph. p. 1655: Τινὰ τῶν ἀντιγράφων οὕτως ἔχει· ζήτω Ῥ. καὶ μὴ ἀποθανέτω· Συμεὼν πολὺς ἔστω ἐν ἀριθμῷ· τὰ δὲ ἀκριβῆ ἀντίγραφα οὐκ ἔχει μνήμην τοῦ Συμεών. [10] Cod. X. [11] "Aquilas, superstitiosissimus interpres, vertit, *et sit virorum ejus numerus.* Symmachus, *et sint parvuli* [ܙܥܘܪܐ ?] *ejus numerus.*"—*Masius.* [12] Sic Codd. 44, 54, alii, Syro-hex. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. [14] Procop. in Cat. Niceph. p. 1658: Ὅμοιον δὲ τῷ, Ἰούδα, σὲ αἰνέσαισαν οἱ ἀδελφοί σου, τὸ, ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐξάξεις (sic) αὐτόν· καὶ τῷ, αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νώτου τῶν ἐχθρῶν σου, τὸ, αἱ χεῖρες αὐτοῦ ὑπερμαχήσουσιν αὐτοῦ. Lectionem Symmachi indubitatam emaculavimus e Cod. 85, qui ad εἰσέλθοις ἂν in marg. habet: εἰσάξει αὐτό (sic). Praeterea Montef. e tribus Regiis [et Cat. Niceph. p. 1657] affert: Ἀ. εἰς τὸν λαὸν Ἰούδα εἰσέλθοισαν, errore manifesto, quem indicavit Scharfenb. in *Animadv.* p. 142. [15] Cod. 85. Cod. 58 in marg.: δικάσεται αὐτῷ: ὑπερμαχήσουσιν αὐτῷ (sic). [16] Procop., ut supra. Hieron.: *Manus ejus pugnabunt pro eo.* [17] Procop. in Cat. Niceph. p. 1660. Pro ἐδοκίμασας Scharfenb. in *Animadv.* p. 143 non male tentat ἐδίκασας. Symmachum, ut solet, expressit Hieron.: *Perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo, quem probasti in tentatione, et judicasti ad aquas contradictionis.* [18] Cod. X. [19] Idem. [20] "Aquilas pro כָּלִיל vertit *perfectum, absolutum;* Symmachus *holocausta,* sive *incensa perfecta.*"—*Masius.* Ad Aq. cf. Hex. ad Thren. ii. 15. [21] Cod. X. [22] Idem: Ἀ. νῶτον ἢ ἰσχύν. Posterior lectio est in Codd. 58, 85 (cum νῶτον in marg.). Ad Aq. cf. Hex. ad Prov. xxx. 31. Ezech. i. 27. [23] Cod. 85. Cod. 54 affert: Θ. σκεπάζει. Aquilam ante oculos habuit Hieron., vertens: *quasi in thalamo morabitur.* [24] Cod. 58 in marg. sine nom. "Aquilas vocem Hebraeam traduxit *fructum* [جلا ?, ὀπώρας ?]."—*Masius.* Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 1. [25] "Γεννημάτων] Ἀ. τραγηματων. εκβαλης. X. Sic habet, et huc refert. Quaerendum forsan est ad vocem postremam, num sit legendum ἐκβολῆς, et ad συνοδῶν [Hebr. גֶּרֶשׁ, *proventus,* proprie *quod protruditur*] referendum."—*Holmes.* Lectionem non exscripsit Montef.

14. יְרָחִים. *Mensium.* Οʹ. μηνῶν. Οἱ λοιποί· σελήνης.[26]

15. הַרְרֵי־קֶדֶם. *Montium antiquorum.* Οʹ. ὀρέων ἀρχῆς (Ἀ. ἀρχῆθεν. Σ. ἀρχαίων[27]).

וּמִמֶּגֶד. Οʹ. καὶ ἀπὸ κορυφῆς (Ἀ. τραγημάτων. Σ. ὀπώρας[28]).

16. וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו. *Et in verticem principis fratrum ejus.* Οʹ. καὶ ἐπὶ κορυφῆς δοξασθεὶς (Ἄλλος· δοξασθέντος[29]) ἐπ' ἀδελφοῖς. Ἀ. . . ἀφωρισμένου ἀδελφῶν (αὐτοῦ). Σ. . . φυλάξαντος τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.[30]

18. בְּצֵאתֶךָ. Οʹ. ἐν ἐξοδίᾳ σου. (Σ.) ἐν τῇ προελεύσει σου.[31]

19. שֶׁפַע. *Affluentiam.* Οʹ. πλοῦτος. Ἀ. πλήμμυραν.[32]

וּשְׂפֻנֵי טְמוּנֵי חוֹל. *Et thesauros reconditos arenae.* Οʹ. καὶ ἐμπόρια παράλιον κατοικούντων. Ἀ. (καὶ) ἀποθέτους κεκρυμμένους ἄμμου.[33] Σ. (καὶ) ἀποθήκας κεκρυμμένας ἄμμῳ.[34]

20. וְטָרַף זְרוֹעַ אַף־קָדְקֹד. *Et dilaniat brachium etiam verticem.* Οʹ. συντρίψας βραχίονα καὶ ἄρχοντα. Ἄλλος· καὶ θηρεύσει βραχίονα καὶ κορυφήν.[35]

22. יְזַנֵּק. *Prosilit.* Οʹ. καὶ ἐκπηδήσεται. Ἄλλος· ἐξορμήσει.[36]

23. שְׂבַע רָצוֹן. *Abundans gratia.* Οʹ. πλησμονὴ δεκτῶν (Ἀ. Σ. εὐδοκίας[37]).

יָם וְדָרוֹם. *Mare* (occidentem) *et meridiem.* Οʹ. θάλασσαν καὶ λίβα. Ἄλλος· δύσιν καὶ νότον.[38]

25. דָּבְאֶךָ. *Robur tuum.* Aliter: *Quies tua.* Οʹ. ἡ ἰσχύς σου. Ἀ. ἕξις σου.[39]

26, 27. וּבְגַאֲוָתוֹ שְׁחָקִים׃ מְעֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרֹעֹת עוֹלָם. *Et in majestate sua* (vehitur) *nubibus. Latibulum* est *Deus aeternus, et subtus* sunt *brachia sempiterna.* Οʹ. καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς τοῦ στερεώματος. καὶ σκεπάσει σε θεοῦ ἀρχὴ (alia exempl. σκέπασις θεοῦ ἀρχῆς[40]), καὶ ὑπὸ ἰσχὺν βραχιόνων ἀενάων. Σ. καὶ ἐν εὐπρεπείᾳ αὐτοῦ. ἐν νεφέλαις (s. αἰθέρι) οἴκησις θεοῦ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ὑποκάτωθεν βραχίονες αἰώνιοι.[41]

28. וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד. *Et habitabit Israel secure solus.* Οʹ. καὶ κατασκηνώσει Ἰσραὴλ πεποιθὼς μόνος. Ἄλλος· καὶ κατασκηνώσει Ἰσραὴλ ἀφόβως καταμόνας.[42]

---

[26] Cod. X. Sic in marg. sine nom. Codd. VII (manu 1ma), 85. [27] Cod. 85. [28] Idem. [29] Idem in marg. sine nom. Syro-hex. legit et pingit: καὶ ἐπὶ κορυφῆς, δοξασθεὶς ἐν ἀδελφοῖς αὐτοῦ πρωτότοκος. ταύρου τὸ κάλλος. [30] Cod. 85. Cod. 58 in marg.: ἀφορισμένου ἀδελφοῦ (sic) αὐτοῦ: φυλ. τοὺς ἀδ. αὐτοῦ. [31] Procop. in Cat. Niceph. p. 1666 tacito interpretis nomine laudat: εὐφράνθητι, Ζαβουλὼν, ἐν τῇ προελεύσει σου . . . μέχρι γὰρ ταύτης προῆλθε παρ' αἰγιαλοὺς θαλάσσης, ὡς Ἰακὼβ προεφήτευσε. Cf. Hex. ad Exod. xxi. 8. Psal. cxx. 8. [32] Cod. X (cum πλήμμυρα). [33] Idem. [34] Cod. 54 in textu lectioni LXXvirali praemittit: καὶ ἀποθήκας κεκρυμμένας ἄμμῳ, "Aquilae lectionem," ait Holmesius, "intus receptam e margine." Immo Symmachi versio est, cujus Latina tantum exscripsit Masius: *capsas quae in arena occultantur;* Syriaca autem nobis tradidit Bar Hebraeus a Schroetero editus: ܣ̄ܘ ܐܝܟ ܩܘ̈ܦܣܐ ܕܡܛܫܝܢ ܒܚܠܐ. [35] Cod. 54 in textu post ἄρχοντα: καὶ θήσει (sic) βρ. καὶ κορυμφήν (sic). "Aquilas vertit, ut Latinus: *cepit brachium etiam verticem.*"—*Masius.* [36] Idem in textu: καὶ ἐκπηδήσεται ἐξορμήσει, ex duplici versione. [37] Nobil. affert: Σ. εὐδοκίας. Cod. X: Ἀ. εὐδοκίας. [38] Cod. 54 in textu: θάλ. καὶ λίβα δύσιν καὶ νότον. [39] "Aquilas transtulit *corporis habitudinem.*"—*Masius.* [40] Anon. in Cat. Niceph. p. 1668: Ἄλλα δὲ ἀντίγραφα οὕτως ἔχει· καὶ σκέπασις θεοῦ ἀρχῆς. Sic Codd. VII, 44, 54, 75. [41] "Sym., sic vertit, non habito respectu distinctionis quae in Hebraeo est: "*Et in praecellentia pulcritudinis suae* [fort. ܘܒܝܬܝܪܘܬܐ ܕܫܘܦܪܗ]. *In nubibus habitaculum Dei ab initio, et ab imo brachiorum mundi.*" —*Masius.* Ad ἀρχὴ Cod. 85 in marg.: ἀπ' ἀρχῆς. Deinde haec, *et ab imo brachiorum mundi,* male versa sunt, ni fallor, e Syriacis ܡܢ ܠܬܚܬ ܕܪ̈ܥܐ ܕܠܥܠܡ, h. e. καὶ ὑποκάτωθεν βραχίονες αἰώνιοι, quam versionem, tacito auctore, laudat et enarrat Procop. in Cat. Niceph. p. 1669. Postremo ad Symmachi reliquias pertinere videntur ea quae apud eundem Procopium paulo ante habentur: οὗ καὶ οἴκησιν τὸν αἰθέρα [sic passim pro שְׁחָקִים Sym. in Hexaplis] λέγει διὰ τὴν καθαρότητα, ὑπεράνω δυνάμεων ἁπασῶν, ἃς λέγει βραχίονας αἰωνίους ὑποκειμένας θεῷ. Tum vero pro ܒܐܐܪ Masius nimis generaliter transtulit *in nubibus.* [42] Anon. in Cat. Niceph. p. 1669. Proculdubio est Symmachi, cui לָבֶטַח ἄφοβος sonat Psal. lxxvii. 53. Ezech. xxxiv. 27.

28. אֶל־אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ. Ο΄. ἐπὶ σίτῳ καὶ οἴνῳ. Alia exempl. ἐπὶ γῆς σίτου καὶ οἴνου.[43]

אַף־שָׁמָיו יַעַרְפוּ־טָל. *Etiam caelum ejus stillat rorem.* Ο΄. καὶ ὁ οὐρανός σοι (alia exempl. αὐτῷ[44]) συννεφὴς δρόσῳ. Σ. καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτῷ ὁμιχλωθήσεται (s. γνοφωθήσεται) δρόσῳ.[45]

29. וַאֲשֶׁר־חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. *Et is qui est gladius majestatis tuae.* Ο΄. καὶ ἡ μάχαιρα καύχημά σου. Ἀ. καὶ ὡς μάχαιρα καύχησίς σου.[46]

וְיִכָּחֲשׁוּ. *Et simulatores agent.* Ο΄. καὶ ψεύσονται (Ἄλλος· ἀρνήσονται[47]).

Cap. XXXIII. 9. (※) ὅτι (◁) ἐφύλαξε.[48] 16. πληρώσεως ※ αὐτῆς ◁.[49]

Cap. XXXIV.

1. מֵעַרְבֹת מוֹאָב. Ο΄. ἀπὸ ἀραβὼθ Μωάβ. Ἀ. ἀπὸ ὁμαλῶν Μωάβ.[1]

עַל־פְּנֵי. Ο΄. ἐπὶ προσώπου. Alia exempl. κατὰ πρόσωπον.[2]

1–3. וַיַּרְאֵהוּ יְהוָה—עַד־צֹעַר. Ο΄. καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος—ἕως Σηγώρ. Τὸ Σαμαρειτικόν· καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος πᾶσαν τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Εὐφράτου, ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐσχάτης.[3]

3. וְאֶת־הַנֶּגֶב. *Et plagam australem.* Ο΄. καὶ τὴν ἔρημον (Ἄλλος· τὸν νότον[4]).

וְאֶת־הַכִּכָּר בִּקְעַת יְרֵחוֹ. *Et planitiem vallis Jericho.* Ο΄. καὶ τὰ περίχωρα (alia exempl. add. πεδίου[5]) Ἱεριχώ.

5. עֶבֶד־יְהוָה. Ο΄. ὁ οἰκέτης (Ἄλλος· παῖς[6]) κυρίου.

6. בַּגַּי בְּאֶרֶץ מוֹאָב. *In valle in terra Moab.* Ο΄. ἐν Γαΐ. Alia exempl. ἐν Γαΐ ἐν γῇ Μωάβ.[7]

אֶת־קְבֻרָתוֹ. *Sepulcrum ejus.* Ο΄. τὴν ταφὴν (alia exempl. τελευτὴν[8]) αὐτοῦ.

7. וְלֹא־נָס לֵחֹה. *Et non fugerat viror* (Graeco-Ven. τὸ ὑγρὸν) *ejus.* Ο΄. οὐδὲ ἐφθάρησαν τὰ χελώνια (potior scriptura χελύνια[9]) αὐτοῦ (Οἱ λοιποί· σιαγὼν αὐτοῦ.[10] Ὁ Ἑβραῖος· τὰ χλωρὰ αὐτοῦ[11]). Ἄλλος· οὐδὲ ἐφθάρη τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.[12] Schol. Ὁ Λατῖνος· οὔτε οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ἐταράχθησαν.[13]

---

[43] Sic Codd. 44, 54, 74, alii, Syro-hex. [44] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum συννεφὴς αὐτῷ), VII, X, XI, 15, 18, alii, Arm. 1, et, ut videtur, Syro-hex. [45] "Συννεφὴς δρόσῳ, h. e. *caelum sit ipsi nubilum rore.* Sic enim Latinus [*caelique ejus caligabunt rore*] et Symmachus verterunt."—*Masius.* Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 2. Psal. lxiv. 13. [46] "Aquilas vertit: *et tanquam gladius jactantia tua.*"—*Masius.* [47] Cod. 58 in marg. Lectio Aquilam refert, coll. Hex. ad Psal. lxv. 3. Jesai. xxx. 9. Hos. iv. 2. [48] Sic sine aster. Codd. 58, 128. [49] Syro-hex. (cum "obelisco"). Sic sine aster. Codd. 44, 58, 59, 74, alii.

Cap. XXXIV. [1] Procop. in Cat. Niceph. p. 1671: Ἀκύλας τὸ ἀραβὼθ ἀπὸ ὁμαλῶν ἐξέδωκεν, ὅ ἐστιν ἀπὸ τῆς πεδιάδος. "Aquilas: *ex planitie Moab.*"—*Masius.* [2] Sic Codd. 16, 18, 28, alii (inter quos 85, cum ἐπὶ προσώπου in marg.). [3] "Καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος πᾶσαν τὴν γῆν. Syrum exemplar notat in margine, quod illa verba quae sequuntur usque dum dicitur, καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν, sint in Hexaplo Origenis notata obelisco, eo quod in Hebraico exemplari quod apud Samaritanos exstabat, pro illis fuerant scripta haec: καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος πᾶσαν τὴν γῆν κ. τ. ἑ."—*Masius.* In lectione Samaritana haec, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ—Εὐφράτου, in textum LXXviralem post ἕως Δὰν infert Cod. 15. In textu Hebraeo-Sam. hodie legitur καὶ ἕως τῆς θαλάσσης, invito, ut videtur, Syro-hex. [4] Cod. 58 in marg. Cf. Hex. ad Num. xxi. 1. [5] Sic Codd. 44, 58, 74, alii. [6] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Codd. 55, 58 (cum παῖς οἰκέτης). [7] Sic Codd. III, VII, X, 15, 28, alii (inter quos 85, cum γῇ Μωὰβ in marg.), Syro-hex. [8] Sic Codd. III, VII (in marg. manu 1ma), X (in marg.), 15, 18, alii, Syro-hex. (ܫܘܠܡܗ). Severus in Cat. Niceph. p. 1673: καὶ οὐκ εἶδεν οὐδεὶς τὴν τελευτὴν ἢ τὴν ταφὴν αὐτοῦ. [9] Sic Comp., Codd. III (cum ἐφθάρη), VII (corr. ex χελύμια), X, XI, 16, 18, alii. In Vaticano verba τὰ χ. αὐτοῦ desunt, testibus Masio et Maio. Exprimunt *maxillae ejus* (ܦܟܘܗܝ?) Syro-hex., teste Masio, et Arm. 1. Denique Cod. VII in marg. manu 2da: τὰ μάγουλα, h. e. *genae.* [10] Cod. 85. [11] Cod. Reg. 2240, teste Montef. Cf. Gen. xxx. 37. Ezech. xvii. 24 in Hebr. et LXX. [12] Sic in textu Codd. 54 (om. αὐτοῦ), 59 (idem), 75. Cod. X in marg.: ἐφθάρη τὸ πρόσωπον. [13] Cod. 56 in marg. Vulg.: *nec dentes illius moti sunt.* Aliud scholium e marg. Cod. 64 excitavit Holmes.: οὐδὲ ἐδεήθη ἱλασμοῦ, quae versio est Hebraeorum putide scriptorum, וְלֹא נִסְלְחָה.

8. Ο΄. ἐπὶ (alia exempl. ἐν τῷ πέραν[14]) τοῦ Ἰορδάνου κατὰ Ἱεριχώ.[15]

9. רוּחַ חָכְמָה. Ο΄. πνεύματος συνέσεως (Ἄλλος· σοφίας[16]).

12. וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל. Ο΄. (καὶ) τὰ θαυμάσια τὰ μεγάλα, καὶ (πᾶσαν) τὴν χεῖρα τὴν κραταιάν. Aliter: Ο΄. καὶ πᾶσαν τὴν χεῖρα τὴν κραταιὰν, καὶ τὰ θαυμάσια τὰ μεγάλα.[17]

12. לְעֵינֵי. Ο΄. ἔναντι. Ἄλλος· ἐνώπιον.[18]

---

[14] Sic Codd. 44, 59, 74, alii. [15] "Hoc in Hebraeo non habetur, nec Syrus interpres agnoscit; tamen per asteriscum in Syro exemplari ad marginem adscribitur."—*Masius.* [16] Sic in marg. Cod. X; in textu autem Codd. 58, 82. Duplex lectio, σοφίας καὶ συνέσεως, est in Codd. 44, 74, aliis. [17] Sic Syro-hex., teste Masio. [18] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Cod. 30.

APPENDIX AD PENTATEUCHUM,

in qua lectiones quaedam τοῦ Σαμαρειτικοῦ cum versione Samaritana a Briano Waltono edita conferuntur.

Gen. iii. 23 (22). Pro כְּאַחַד מִמֶּנּוּ Versio Samaritana est כסקוף מנה, h. e. *tanquam elatus* (cf. G. B. Winer in libello: *De Versionis Pentateuchi Samaritanae Indole*, Lips. 1817, p. 60) sive *sufficiens* (per metathesin pro ספוק) *a se ipso;* quae cum Symmachi versione conferri potest.

Gen. v. 25, 26. In utraque lectione delendum videtur τὸ Σαμαρειτικόν. Nimirum in priore V. S. habet שבע ושתין שתה; in posteriore autem תלת וחמשין שתה ותת מואן שתה, concinente textu Hebraeo-Sam. Cf. S. Kohn *De Pentateucho Samaritano*, Lips. 1865, p. 66; cujus tamen alterum exemplum Lev. xx. 11 falsum esse probavimus in Hexaplis nostris ad loc.

Gen. xliv. 5. Τὸ Σαμ. καὶ αὐτὸς πειρασμῷ πειράζει ἐν αὐτῷ. V. S. והוא נסוי ינסי בה, h. e. *Et ipse tentatione tentat in eo.*

Gen. xlix. 15. Τὸ Σαμ. καὶ ἔστι γεωργὸς ὑπηρετεῖν. V. S. והוה לאריס פרנס, h. e. *Et factus est in tributum* (cf. Deut. xx. 11 in V. S.) *pastor* (s. γεωργός?). Sed de auctore Graecae lectionis e librorum dissensione dubitatio oriri potest.

Gen. xlix. 23, 24. Τὸ Σαμ. καὶ ἐμίσησαν αὐτὸν κάτοχοι μερίδων. καὶ διέμεινεν ἐν βάθει τόξευμα αὐτοῦ. V. S. וטלמואה מסחני פלגים ודרת בעמקה קשתה, h. e. *Et oppresserunt eum domini divisionum. Et habitavit in fortitudine arcus ejus.* Ubi בעמקה cepit interpres Graecus eo sensu quo Hebraeis dicitur עֵמֶק ,עָמֹק. Cf. Winer l. c. p. 9.

Gen. l. 19. Τὸ Σαμ. μὴ φοβεῖσθε· καὶ γὰρ φοβούμενος θεόν εἰμι. V. S. לתדחלון החליפת אלהים אנה, h. e. *Ne metuatis: num loco Dei ego sum?* quae cum Hebraeis accurate concinunt. Lectio hexaplaris e Gen. xlii. 18 concinnata esse videtur.

Exod. viii. 21. Τὸ Σαμ. (τὸν) κόρακα. V. S. ית ערבה, h. e. *corvum*. Vid. Gen. viii. 7. Lev. xi. 15. Deut. xiv. 14 in V. S.

Exod. x. 7. Τὸ Σαμ. εἰς ἄτας. V. S. למנבי, h. e. *in scandalum.*

Ibid. Τὸ Σαμ. πρὶν γνῷς ὅτι ἀπόλλυται Αἴγυπτος. V. S. האדלה תחכם הלא מבדה מצראי, h. e. *Antequam scias quia perdita est Aegyptus.*

Exod. xii. 42. Τὸ Σαμ. φυλάξεως. V. S. נטירים, h. e. *custodiarum.*

Exod. xiii. 13. Τὸ Σαμ. παραδώσεις. Sed V. S. ותקדלנה, h. e. *et decollabis id*, juxta Hebraeum.

Exod. xiv. 15. Τὸ Σαμ. ἵνα ἀπάρωσιν. V. S. ויטלון, h. e. *et proficiscantur.*

Exod. xiv. 20. Τὸ Σαμ. καὶ ἦν τὸ νέφος καὶ τὸ σκότος, καὶ ἔφαινε τῇ νυκτί (s. τὴν νύκτα, s. ἐν τῇ νυκτί). V. S. והוה עננה מחשך ומניר עם ליליה, quae sonare videntur: *Et fuit nubes obtenebrans et illuminans cum nocte.*

Exod. xvi. 31. Τὸ Σαμ. ὡς σπέρμα ὀρύζης. V. S. כארז קליף, h. e. *ut oryza decorticata.* In loco parallelo Num. xi. 7 pro eodem Hebraeo V. S. habet: כזרע קליף, h. e. *sicut semen decorticati.* Winer l. c. p. 27: "Permutata existimo [in priore

loco] sive ab interprete, sive a librario (turbato, ut fit, literarum ordine) vocabula זרע et ארז; in librarium vero hujus erroris culpam propterea transferre malim, tum quod Num. xi. 7 recte legitur כזרע, tum quod Graeco-Samar. exhibet *ὡς σπέρμα ὀρύζης*. *Oryzae* autem notionem inesse hic [Graecus] credidit voci קליף, eadem fortasse ratione ductus, qua et recentiorum nonnulli Hebr. גַּד de hoc frumenti genere interpretati sunt."

Exod. xxvi. 5. Τὸ Σαμ. *διαδεχόμεναι συμβολαὶ μία πρὸς μίαν [ἀντιπροσώπως κατὰ τὸ προσέχειν ἀλλήλαις]*. Prior pars tantummodo, quae Hebraeae quoque veritati satisfacit, in V. S. continetur, videlicet: מקבלן אנביה חדה לאחדה, h. e. *excipientes fibulae ejus una ad alteram.*

Exod. xxxii. 18. Τὸ Σαμ. *οὐκ ἔστι φωνὴ ἀποκρίσεως ἀνδρείας, καὶ οὐκ ἔστι φωνὴ ἀποκρίσεως ἥττης, ἀλλὰ φωνὴν ἁμαρτιῶν ἐγὼ ἀκούω.* V. S. לית קל סיעה נצעה ולית קל סיעה מתנצעה קל עובים אנה שמע, h. e. *Non est vox coetus victoriae, et non est vox coetus cladis; vocem peccatorum* (ἁμαρτιῶν) *ego audio.*

Exod. xxxviii. 8. Τὸ Σαμ. *τῷ ὁράματι τῶν δυνάμεων τῶν ἰσχυσάντων ἐν θύρᾳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.* V. S. בחזביה חיליה דאתחילו תרח אהל מועד, h. e. *In visionibus potestatum quae invaluerunt* [Waltonus vertit: *turmalium turmatim convenientium*] *ad ostium tentorii conventus.*

Lev. iv. 15. ix. 1. Pro Hebraeo זִקְנֵי Anon. affert: *οἱ σοφοὶ*, et sic fere ubivis V. S. חכימי.

Lev. vii. 35. מִשְׁחַת. *Portio dimensa.* Ο'. *ἡ χρῖσις.* Anon. *ἡ μεγαλειότης.* V. S. רבות, h. e. *excellentia.* Sed Winerus l. c. p. 36 רבות hic *unctionem* notare affirmat, apte conferens רבא, *ungere*, Exod. xxix. 29 in V. S.

Lev. viii. 15. Τὸ Σαμ. *καὶ ἱλάτευσεν.* V. S. וסלה, h. e. *et expiavit.*

Lev. xv. 3. Τὸ Σαμ. *καὶ ἐσπίλωσεν.* Sed V. S. חתים, h. e. *clausus.*

Lev. xxv. 25. Τὸ Σαμ. *λυτρωτής* (*αὐτοῦ*). V. S. פרוקה, h. e. *redemptor ejus.*

Lev. xxvi. 43. Τὸ Σαμ. *ἱλάσονται.* V. S. ירחון, h. e. *acquiescent.*

Lev. xxvii. 14. Τὸ Σαμ. *καὶ διατιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεύς, εἴτε καλή, εἴτε σαπρά.* V. S. וישומנה כהנה בין טב ובין ביש, h. e. *Et aestimabit illud* (animal) *sacerdos inter bonum et inter malum:* quae a versione LXXvirali propius absunt.

Num. iv. 26. Τὸ Σαμ. *ἐπίσπαστρον.* In V. S. est פקס.

Num. xviii. 7. Τὸ Σαμ. *καὶ δόματι δώσω τὰς ἱερατείας ὑμῶν.* V. S. ומתנה אתן ית כהנתכון, h. e. *Et donum dabo sacerdotium vestrum.*

Deut. iii. 27. Lectio Symmachi *τῆς σκοπῆς*, a nobis leviter suspecta, defendi potest ex V. S. סכיתה, *specula.*

Praeterea ad loca Lev. xiii. 7, 31. xx. 20. xxv. 5. xxvi. 24. Num. v. 18. vii. 3. xiii. 33. xxi. 11. xxix. 1, 35. xxxi. 26. xxxiii. 20 lectiones τοῦ Σαμαρειτικοῦ ad versionem Samaritanam in notis exegimus.

JOSUA.

IN LIBRUM JOSUAE

MONITUM.

"LECTIONES libri Josuae magno numero nobis suppeditavit Codex Basiliensis ille, de quo frequenter supra: illius item ope plerumque ediscitur, ex quo vel ex quibus interpretibus prodirent ea quae in editione LXX interpretum hexaplari asteriscis notabantur. Nam etsi ea ut plurimum ex Theodotione desumerentur, aliquando tamen ex aliis quoque, Aquila scilicet, vel Symmacho, vel ex omnibus simul excepta adhibebantur. Praeter Basiliensem subsidio etiam fuerunt libri manuscripti, ac etiam editi.

"Codex Regius 1825.

"Cod. Reg. 1872.

"Cod. Reg. 1888.

"Eusebius et Hieronymus de Locis Hebraicis [Vid. Monitum ad Numeros, p. 223].

"Theodoretus editus anno 1642 [Opp. Tom. I, pp. 299–320 juxta edit. J. L. Schulzii].

"Procopius in Heptateuchum [Vid. Monitum ad Exodum, p. 78].

"Andreas Masius in Josuam [Antverpiae editus, anno 1574, sub titulo: *Josuae Imperatoris Historia illustrata atque explicata ab Andrea Masio*].

"Jo. Ernesti Grabe editio [Tom. I, continens Octateuchum, Oxonii, 1707].

"Notae editionis Romanae et Drusii.

"Porro non modicum discriminis observabit plerumque eruditus Lector inter ea quae Masius et Grabe asteriscis notant, et ea quae in Basiliensi feruntur. Quae vero sit varietatis hujusmodi causa in *Praeliminaribus* indagatum."—MONTEF.

Praeterea e Catalogo Holmesio-Parsonsiano nos adhibuimus subsidia quae sequuntur.

IV. Sarravianus, a Tischendorfio editus. Incipit ab initio Cap. x; desinit ad Cap. xix. 23.

VII. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Continet Cap. i. 1—ii. 9, ii. 15—iv. 5, iv. 10—v. 1, v. 7—vi. 23, vii. 1—ix. 27, x. 37—xii. 12.

X. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Continet Cap. i. 1—x. 6, xxii. 34—xxiv. 33; sed in posteriore particula nullae omnino notae marginales comparent. Praeter schedas Montefalconianas et lectiones a Parsonsio editas usi sumus collatione libri Josuae a Jo. Jac. Griesbachio confecta, quae exstat in Eichhornii *Repertorio* etc. Tom. I, pp. 117–136.

54. Vid. Monitum ad Numeros, p. 223.

57. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

58. Vid. Monitum ad Exodum, p. 78.

85. Vid. Monitum ad Exodum, pp. 78, 79.

108. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

Versionis libri Josuae Syro-hexaplaris duplex reddenda est ratio; primum illius exemplaris quod olim ad bibliothecam Andreae Masii pertinebat, cujus post obitum mira infelicitate ex hominum conspectu prorsus evanuit: deinde Codicis Nitriensis, qui hodie in Museo Britannico asservatur.

I. Sic igitur de suo codice Masius in Epistola Dedicatoria p. 6: "In ea autem correctione emendationeque cum aliorum vetustissimorum codicum, et praesertim ejus qui in Vaticana bibliotheca habetur, fidem sum secutus, tum interpretem Syrum ubique auctorem certissimum habui, qui ea Graeca ad verbum expressit ante annos nongentos, quae in Adamantii Hexaplis ab Eusebio in nobili illa Caesariensi bibliotheca fuere collocata.... Habeo enim ab illo interprete Syro etiam Judicum historias et Regum; praeterea Paralipomena, Ezdram, Esther, Judith; denique Tobiae, et Deuteronomii bonam partem." Idem Vir eruditissimus in *Syrorum Peculio* voces Syriacas excitat e libris Exodi (Cap. xxxii), Deuteronomii, Josuae, Judicum, Regum quatuor, Esther, Judith, et Tobit. Quod vero ad Josuam attinet, si excipias particulam pagellae in qua primi sex versus Capitis iii scripti erant, codex integerrimus fuisse videtur, et insigni illi Ambrosiano, cujus fortasse segmentum erat, fere aequiparandus. Ex hoc igitur monumento Masius editionem *mixtam*, ut ipse vocat, hoc est, textum LXXviralem vere hexaplarem, obeliscis et asteriscis distinctam, qualis denique ab ipsius Origenis manu prodierat, concinnandam suscepit, et (praesertim in defectu librorum Graecorum hexaplarium, quorum usus nobis conceditur) a proposito suo non longe aberravit; quamvis dubitatio subire potest de tot copulis, perspicuitatis causa a Senioribus assumptis, obelis immisericorditer jugulatis (e.g. ÷ *καὶ* ↙ *οὐκ ἐγκαταλείψει* (i. 5); *φυλάσσεσθε* ÷ *καὶ* ↙ *ποιεῖν* (i. 7); ÷ *καὶ* ↙ *οὐκ ἀποστήσεται* (i. 8); *αἱ γυναῖκες ὑμῶν* ÷ *καὶ* ↙ *τὰ παιδία ὑμῶν* (i. 14); *ἀνάβητε* ÷ *καὶ* ↙ *ἴδετε* (ii. 1); in quibus omnibus locis notam reprobationis ignorat noster codex). Quod vero ad lectiones trium interpretum, margini codicis illitas, attinet, eas non paucas in Annotationibus et Commentario suo Auctor excerpsit, non tamen Syriace (quod dolendum est), sed Graece aut Latine appositas; quas omnes, post minus perfectas Drusii et (qui eum serviliter imitatus est) Montefalconii curas, collegit et in examen revocavit Jo. Gottfr. Scharfenberg in *Animadversionum Specimine II*, Lips. 1781.

II. Alter codex (nobis "Syro-hex.") est Musei Britannici, signatus "Addit. MSS. 12,133," foll. 109–169, saeculi VIII. Continet librum Josuae integrum, exceptis Cap. i. 11—ii. 1, ii. 11—iii. 16, vi. 16–25, vii. 6–15, x. 2–11. Cf. Wright *Catalogue of Syriac MSS. in the British Museum*, Part I, pp. 31, 32. Scriba suas partes eleganter, sed paulo negligentius, praesertim in obelis, asteriscis et cuneolis ponendis, egit. Apographum suum nostri operis in gratiam denuo exscripsit Ceriani noster, qui codicis lacunas e Lectionario ejusdem bibliothecae, signato "Addit. MSS. 14,485," notis Origenianis et lectionibus marginalibus destituto, partim explevit.

JOSUA.

Caput I.

1. וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה. Ο΄. *καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν Μωυσῆ* ※ *δούλου κυρίου* ↙.[1] Σ. *μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Μωυσῆ . . .*[2]

אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן. Ο΄. *τῷ Ἰησοῖ υἱῷ Ναυή.* Ἀ. Σ. *πρὸς Ἰησοῦν υἱὸν Ναυή.*[3]

מְשָׁרֵת. *Famulo.* Ο΄. *τῷ ὑπουργῷ* (alia exempl. *λειτουργῷ*[4]).

2. אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה. Ο΄. *τὸν Ἰορδάνην* ※ *τοῦτον* ↙.[5] Οἱ λοιποί· *τὸν Ἰορδάνην τοῦτον.*[6]

לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *αὐτοῖς* ※ *τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ* ↙.[7]

3. רַגְלְכֶם בּוֹ. Ο΄. *τῶν ποδῶν ὑμῶν* ※ *ἐπ᾽ αὐτόν* ↙.[8] Θ. *ἐπ᾽ αὐτόν.*[9]

4. וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה. Ο΄. *καὶ τὸν Ἀντιλίβανον* ※ *τοῦτον* ↙.[10] Οἱ λοιποί· *τοῦτον.*[11]

כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים. Ο΄. Vacat. ※ *πᾶσαν τὴν γῆν τῶν Χετταίων* ↙.[12] Οἱ λοιποί· *πᾶσαν τὴν γῆν τοῦ Χετταίου.*[13]

וְעַד־הַיָּם הַגָּדוֹל. Ο΄. *καὶ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐσχάτης* (alia exempl. *μεγάλης*[14]).

5. אִישׁ לְפָנֶיךָ. Ο΄. *ἄνθρωπος κατενώπιον ὑμῶν.* Ἄλλος· *οὐθεὶς κατὰ πρόσωπόν σου.*[15]

6. תַּנְחִיל. *Possidendam distribues.* Ο΄. *ἀποδιελεῖς.* Alia exempl. *διελεῖς*; alia, *ἀποδιαστελεῖς.*[16] Ἄλλος· *διαμεριεῖς.*[17]

לַאֲבוֹתָם. Ο΄. *τοῖς πατράσιν ὑμῶν* (Ἀ. Σ. *αὐτῶν*[18]).

Cap. I. [1] Masius in Annot. p. 125: "Illud, *δούλου κυρίου*, debet asterisco apposito notari; nimirum a LXXII praeteritum, atque ex Theodotionis interpretatione huc additum est." Sic Syro-hex. (nullo cuneolo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.). [2] Syro-hex. ܣ. ܒܬܪ ܕܝܢ ܡܘܬܗ ܕܡܘܫܐ ◆. [3] Cod. 108, Syro-hex. [4] Sic Ald., Codd. III (cum *λιτ.*), X (idem), XI, 15 (sine *τῷ*), 16, 18 (ut 15), alii (inter quos 85, cum *ὑπουργῷ* in marg.). Syro-hex. ܠܡܫܡܫܢܗ. Cod. X in marg., teste Griesbachio: Οἱ $\overline{ο}$ $\overline{χω}$ (fort. $\overline{χω}$ *τῷ*, i.e. *χωρὶς τῷ*). *λοιπὸν οὖν τοῦ ἀληθινοῦ Ἰησοῦ χρίζη* (*χρήζει*) *τὰ πράγματα, ὡς λέγει· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κ. τ. ἑ.* [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII, 44, 58, alii, Arm. 1. [6] Codd. X (teste Griesb.), 85. [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 44, 58, alii, Arm. 1 (sine *αὐτοῖς*). [8] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 44 (cum *ἐπ᾽ αὐτὴν*), 74, alii. [9] Cod. X. [10] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII, XI, 44, 74, alii. [11] Cod. X. [12] Syro-hex. in textu: ※ ܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ ܕܚܬܝܐ ↙. Masius vertit: ※ *πᾶσαν γῆν Ἐταίων* ↙, Graecis e Comp. mutuo sumptis. [13] Cod. X. Sic in textu Codd. VII (praem. *καὶ*), XI (idem), 16, 18, alii (inter quos 85, ut VII). [14] Sic Comp., Codd. 19, 108, 118, et Syro-hex. in marg. [15] Sic in textu Codd. 30, 85 (cum *οὐθεὶς* in marg.). Praeterea *οὐθεὶς* pro *ἄνθρωπος* est in Codd. 16, 18, aliis. [16] Prior lectio est in Cod. II (cum *ἀποδιελεῖς* manu 2da); posterior in Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16, 18, aliis (inter quos 85, cum *ἀποδιελεῖς* in marg.), et Syro-hex. (ܬܦܠܓ, non ܬܦܠܓܝ). [17] Cod. 58 in marg. [18] Syro-hex.

7. וֶאֱמַץ מְאֹד. Ο΄. καὶ ἀνδρίζου ※ σφόδρα ◄.[19] Οἱ λοιποί· σφόδρα.[20]

כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר. Ο΄. ※ κατὰ πάντα τὸν νόμον ◄ καθότι.[21] Οἱ λοιποί· κατὰ πάντα τὸν νόμον.[22]

וּשְׂמֹאול. Ο΄. οὐδὲ (alia exempl. ἢ[23]) εἰς ἀριστερά. Θ. οὐδέ..[24]

אֲשֶׁר תֵּלֵךְ. Ο΄. οἷς ἐὰν πράσσῃς (Θ. πορεύῃ[25]).

8. לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת. Ο΄. ἵνα εἰδῇς (alia exempl. συνῇς[26]) ποιεῖν. Οἱ λοιποί· ἵνα φυλάσσῃς (ποιεῖν).[27]

הַכָּתוּב בּוֹ כִּי. Ο΄. τὰ γεγραμμένα ※ ἐν αὐτῷ ◄.[28] Οἱ λοιποί· ἐν αὐτῷ ὅτι.[29]

אָז תַּצְלִיחַ. *Tunc prosperabis.* Ο΄. τότε εὐοδωθήσῃ, καὶ εὐοδώσεις (alia exempl. εὐοδώσω[30]).

9. וְאַל־תֵּחָת. Ο΄. μηδὲ φοβηθῇς (Ἄλλος· πτοηθῇς[31]).

בְּכֹל. Ο΄. εἰς πάντα (alia exempl. add. τόπον.[32] Οἱ λοιποί· χῶρον[33]).

10. אֶת־שֹׁטְרֵי. *Scribas.* Ο΄. τοῖς γραμματεῦσι. Ἀ. τοῖς ἐκβιβασταῖς. Σ. τοῖς ἐπιστάταις.[34]

11. הָכִינוּ לָכֶם. Ο΄. ἑτοιμάζεσθε ※ ἑαυτοῖς ◄.[35] Οἱ λοιποί· ἑαυτοῖς.[36]

עֹבְרִים. Ο΄. διαβαίνετε. Aliter: Ο΄. διαβήσεσθε.[37] Οἱ λοιποί· διαβαίνετε.[38]

לְרִשְׁתָּהּ. Ο΄. Vacat. ※ κληρονομῆσαι ◄.[39]

12. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※ λέγων ◄.[40] Οἱ λοιποί· λέγων.[41]

14. טַפְּכֶם. Ο΄. τὰ παιδία (Σ. φορτίον[42]) ὑμῶν.

אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. Ο΄. ἣ ἔδωκεν ὑμῖν ※ Μωυσῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ◄.[43] Οἱ λοιποί· Μωσῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ◄.[44]

חֲמֻשִׁים. *Agmine instructo.* Ο΄. εὔζωνοι. Ἀ. ἐνωπλισμένοι.[45]

כֹּל גִּבּוֹרֵי הַחַיִל. Ο΄. πᾶς ὁ ἰσχύων ※ ἰσχύϊ ◄.[46]

15. וִירִשְׁתֶּם אוֹתָהּ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ κληρονομήσετε αὐτήν ◄.[47]

---

[19] Sic Syro-hex. (cum σὺ ※ σφόδρα ◄), et sine aster. Ald., Codd. 15, 44, 54, alii, Arm. 1. [20] Codd. X, 85. [21] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII, 44, 55, alii, Arm. 1. [22] Codd. X, 85. [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [24] Cod. X. [25] Codd. X (teste Griesb.), 85 (in marg. sine nom.). [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum εἰδῇς in marg.), XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. Codd. 16, 18, 28, 30, alii: ἵνα συνῇς ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν ποιῇς, ὅπως φυλάσσῃς ποιεῖν, lectione e vv. 7, 8 conflata. [27] Syro-hex. ܗܘܝܢ ܕܬܛܪ ܕܬܥܒܕ ◆. Sic in textu Codd. 44, 52 (cum ὅπως pro ἵνα), 54 (cum φυλάσσῃ), 74, alii. Lucif. Calar.: *ut custodias facere.* [28] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. VII, 16, 18, 30, alii, Arm. 1 (cum ἐν αὐτῇ). [29] Cod. X (cum ἑαυτῷ pro αὐτῷ). Cod. 85 in marg.: ἐν αὐτῷ ὅτι. Particula habetur in Codd. VII, 18, 64, Syro-hex. [30] Sic Codd. 44, 74, 76, alii. Brevior lectio, τότε εὐοδώσω, est in Codd. 19, 54, 75, aliis, Syro-hex., et Lucif. Calar. [31] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. VII, 54. [32] Sic Comp., Codd. VII, 16, 18, 19, alii. [33] Cod. X in marg.: Οἱ Ō. τόπον. Οἱ λοιποί· χῶρον. [34] Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 7: Ταῦτα διὰ τῶν γραμματέων Ἰησοῦς δεδήλωκε τῷ λαῷ· οὓς ὁ μὲν Ἀκ. ἐκβιβαστάς φησιν, ὁ δὲ Σύμ. ἐπιστάτας· ἐοίκασι δὲ κατὰ τοὺς παρὰ Ῥωμαίους ἐκσκέπτορας [" *Exceptores*, h. e. notarii, qui acta judiciorum describunt, judicis sententiam excipiunt. Cf. Cangii *Glossar. Med. et Inf. Latinitatis*, T. III, p. 310."—*Scharfenb.*] εἶναι, δι' ὧν δηλοῦσι τοῖς δήμοις οἱ ἄρχοντες τὸ δοκοῦν. Cf. Hex. ad Deut. xvi. 18. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܡܦܩܢ̈ܐ ◆. [35] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Codd. VII (cum ἑτοιμάσατε), 44, 54, 58, alii (inter quos 85, cum ἑαυτοῖς in marg.), Arm. 1. Minus probabiliter Masius: "Post ἑτοιμάζεσθε est in mixta edit. pronomen ※ ὑμῖν ◄." [36] Cod. X. [37] Sic Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum διαβαίνετε in marg.). [38] Cod. X. Mox ad κατασχεῖν Cod. 58 in marg.: δεσπόσαι, κρατῆσαι. [39] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Codd. 44, 58, alii (inter quos 85 in marg.). "Post δίδωσιν ὑμῖν additum est in mixta: ※ κληρονομεῖν αὐτήν ◄.—*Masius.* [40] Sic Masius, et sine aster. Codd. VII, 18, 44, 54, alii. [41] Cod. X. [42] Syro-hex., teste Masio in Comment. p. 31. [43] Sic Masius, Arm. 1, et sine aster. Comp., Codd. VII, XI, 16, 30, 44, alii (inter quos 85 in marg.). [44] Cod. X. [45] Masius in Comment. p. 31 Aquilae tribuit ἐνοπλισάμενοι, e Syro suo an ex Hieron. (quem videas in Hex. ad Exod. xiii. 18) incertum. Sed praeter Exodi locum cf. ad Cap. iv. 12. Cod. 56 in marg. pingit: ἔνοπλοι. [46] Masius e Syro, ut videtur, edidit: πᾶς ὁ ἰσχύων ※ τῇ δυνάμει ◄, invitis libris Graecis. Quod nos suffecimus, sine aster. habet Cod. 58, et fortasse Arm. 1. [47] Sic Masius, et sine aster. Codd. VII, 44, 54,

15. מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָֹה. Ο΄. Μωυσῆς ※ δοῦλος κυρίου ◂.[48] Οἱ λοιποί· δοῦλος κυρίου.[49]

17. כֵּן נִשְׁמַע. Ο΄. ※ οὕτως ◂ ἀκουσόμεθα.[50] Οἱ λοιποί· οὕτως.[51]

Cap. I. 5. ÷ καὶ ◂ ὥσπερ.[52] ÷ οὕτως ◂.[53] ÷ καὶ ◂ μετὰ σοῦ.[54] 11. ÷ καὶ ◂ ὑμεῖς.[55] ÷ τῶν πατέρων ◂.[56] 13. τὸ ῥῆμα ÷ κυρίου ◂.[57] 14. ÷ καὶ ◂ τὰ παιδία.[58] 15 (in priore loco). ÷ ὁ θεὸς ἡμῶν ◂.[59] ÷ ἕκαστος ◂.[60] 16. ÷ τόπον ◂.[61]

Cap. II.

1. אֲנָשִׁים. Ο΄. νεανίσκους. Ἄλλος· ἄνδρας.[1]

מְרַגְּלִים חֶרֶשׁ. *Exploratores occulte.* Ο΄. κατασκοπεῦσαι ※ κρυφῆ ◂.[2] Ἀ. Θ. κρυβῆ.[3]

וַיִּשְׁכְּבוּ. *Et discubuerunt.* Ο΄. καὶ κατέλυσαν (alia exempl. κατέπαυσαν[4]).

2. לֵאמֹר. Ο΄. λέγοντες. Οἱ λοιποί· λέγοντες.[5]

הִנֵּה. Ο΄. Vacat. ※ ἰδού ◂.[6]

2. אֲנָשִׁים בָּאוּ הֵנָּה. Ο΄. εἰσπεπόρευνται ὧδε ἄνδρες. Οἱ λοιποί· (ἰδοὺ) ἄνδρες εἰσπεπόρευνται ὧδε (τὴν νύκτα).[7]

הַלַּיְלָה מִבְּנֵי. Ο΄. Vacat. ※ τὴν νύκτα ◂ τῶν υἱῶν.[8]

3. הַבָּאִים אֵלַיִךְ אֲשֶׁר־בָּאוּ. Ο΄. τοὺς εἰσπεπορευμένους ※ πρὸς σέ, οἳ εἰσῆλθον ◂.[9] Οἱ λοιποί· πρὸς σὲ οἳ εἰσῆλθον.[10]

אֶת־כָּל־הָאָרֶץ. Ο΄. ※ Ἀ. Θ. πᾶσαν ◂ τὴν γῆν.[11]

4. אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים. Ο΄. τοὺς ※ δύο ◂ ἄνδρας.[12] Οἱ λοιποί· δύο.[13]

כֵּן. *Ita est.* Ο΄. λέγουσα. Ἄλλος· ἀληθῶς.[14]

וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאַיִן הֵמָּה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ οὐκ ἔγνων πόθεν εἰσίν ◂.[15] Θ. καὶ οὐκ ἔγνων πόθεν εἰσίν.[16]

5. הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים. Ο΄. πεπόρευνται ※ οἱ ἄνδρες ◂.[17]

רִדְפוּ מַהֵר. Ο΄. καταδιώξατε ※ ταχέως ◂.[18] Οἱ λοιποί· ταχέως.[19]

---

alii (inter quos 85 in marg.). [48] Sic sine aster. Codd. VII, 85 (in marg.), 236, necnon (cum ὁ δ.) Codd. 16, 18, 30, alii. Masius edidit: Μ. ※ ὁ παῖς κυρίου ◂, invitis libris Graecis. Cf. ad v. 1. [49] Cod. X. [50] Sic Masius, Arm. 1, et sine aster. Codd. 44, 54, 58, alii (inter quos 85 in marg.). [51] Cod. X. [52] Syro-hex. (sine cuneolo). [53] Idem. [54] Idem. Statim Masius pingit: ÷ καὶ ◂ οὐκ, et vv. 7, 8 ÷ καὶ ◂ ποιεῖν . . . ÷ καὶ ◂ οὐκ ἐκκλινεῖς . . . ÷ καὶ ◂ οὐκ ἀποστήσεται, invito Syro nostro. [55] Masius. Copula deest in Ald., Codd. III, 15, 29, 55, aliis. [56] Idem. Deest in Cod. 58. [57] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1. [58] Idem. Copula deest in Cod. 44. [59] Idem. Deest in Cod. 58. [60] Idem. Deest in Cod. 58. [61] Idem.

Cap. II. [1] Sic in textu Comp., Codd. VII (cum ἄνδρας νεανίσκους), X (in marg.), XI, 16, 19, 30, alii (inter quos 85, cum νεανίσκους in marg.). Mox pro νεανίσκοι, ἄνδρες habent Codd. VII, 85 (in marg.), 131, 144. [2] Sic Masius, et sine aster. Codd. VII (cum κρυβῆ), XI, 44, 58, 74, alii, Arm. 1. Post κατασκοπεῦσαι add. τὴν γῆν Codd. 16, 52, alii (inter quos 85), Arm. 1. [3] Cod. X. Cod. 85 affert: Θ. κρυφῆ. [4] Sic Ald., Codd. 15, 54, 64, 71, 75, 85 (in marg.), invito Syro-hex. [5] Cod. X. Scilicet vox deest in Ald., Codd. III, X, 15, 19, aliis; pro ea autem λεγόντων venditant Codd. 44, 55, 74, alii. Denique Arm. 1: ※ καὶ λέγουσι. [6] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, 19, alii. [7] Cod. 85. Idem ordo, ἄνδρες εἰσπ. ὧδε, est in Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19 (cum εἰσπορεύονται), aliis, Arm. 1, Syro-hex. [8] Sic Syro-hex. (cum ◂ ܒܠܠܝܐ ※), et sine aster. Codd. VII, XI, 44 (cum τῇ νυκτὶ), 58, 74, alii, Arm. 1 (cum *heri*). Deinde ἐκ τῶν υἱῶν habent Arm. 1, Syro-hex., uterque, ut videtur, ex libera versione. [9] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII, XI, 15, 44 (cum εἰσπορευομένους), 54, 58 (ut 44), alii (inter quos 85, cum πρὸς σὲ in textu, et πρὸς σὲ οἳ εἰσῆλθον in marg.), Arm. 1. [10] Cod. X. [11] Idem. Sic sub simplici aster. Syro-hex. (sine metobelo), Arm. 1, et sine aster. Codd. XI, 58, 85 (in marg.). [12] Sic Masius, invito Syro nostro. Vocula deest in Ald., Codd. III, X, 15, 16, 18, aliis (inter quos 85, cum δύο in marg.). [13] Cod. X. [14] Cod. XI in textu: λέγουσα ἀληθῶς. [15] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum οἶδα pro ἔγνων), Codd. VII, X (in marg. cum ἔγνω), XI (om. οὐκ), 44, 54 (cum ἔγνωσα), 55, 58, alii, Arm. 1. [16] Cod. 85. [17] Sic Syro-hex. (cum notis ad praecedens οἱ ἄνδρες male appictis), et sine aster. Codd. XI, 55, 74, alii. [18] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII, XI (cum ταχὺ), 53, 54, 58 (ut XI), 85 (in marg.). [19] Cod. X.

5. כִּי תַשִּׂיגוּם. Ο΄. *εἰ καταλήψεσθε αὐτούς.* Οἱ λοιποί· *ὅτι καταλήψεσθε αὐτούς.*[20]

6. בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ הָעֲרֻכוֹת. *In linis ligni* (culmis lini) *dispositis.* Ο΄. *ἐν τῇ λινοκαλάμῃ* (Θ. *τοῖς ξύλοις*[21]) *τῇ ἐστοιβασμένῃ.* Alia exempl. *ἐν τοῖς ξύλοις τῆς λινοκαλάμης τῆς ἐστοιβασμένης.*[22]

7. וְהַשַּׁעַר סָגָרוּ אַחֲרֵי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ הָרֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם. *Clauserant autem portam, posteaquam egressi fuissent qui illos insequebantur.* Ο΄. *καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη. καὶ ἐγένετο ὡς ἐξήλθοσαν οἱ διώκοντες ὀπίσω αὐτῶν.* Ἀ. *καὶ τὴν πύλην ἔκλεισαν ὀπίσω αὐτῶν, ὡς ἐξῆλθον οἱ διώκοντες (ὀπίσω αὐτῶν).*[23]

9. וְכִי נָמֹגוּ כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם. Ο΄. Vacat. ※ *καὶ ὅτι τετήκασι πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν* ◂.[24] Οἱ λοιποί· *καὶ ὅτι τετήκασι—ὑμῶν.*[25]

10. עֲשִׂיתֶם. Ο΄. *ἐποίησε.* Alia exempl. *ἐποιήσατε.*[26]

11. וַיִּמַּס לְבָבֵנוּ. *Et liquefactum est cor nostrum.* Ο΄. *ἐξέστημεν* (Ἄλλος· *ἐξετάκημεν*[27]) *τῇ καρδίᾳ ἡμῶν.*

הוּא אֱלֹהִים. Ο΄. ※ *αὐτὸς* ◂ *θεός.*[28] Οἱ λοιποί· *αὐτός.*[29]

12. עִמָּכֶם. Ο΄. *ὑμῖν.* Ἄλλος· *μεθ' ὑμῶν.*[30]

עִם־בֵּית. Ο΄. *ἐν τῷ οἴκῳ.* Ἀ. Θ. *μετὰ τοῦ οἴκου.*[31]

וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת. Ο΄. Vacat. ※ *καὶ δώσετέ μοι σημεῖον ἀληθινόν* ◂.[32] Οἱ λοιποί· *καὶ δώσετέ μοι σημεῖον ἀληθινόν.*[33] Θ. *καὶ δότε μοι σημεῖον ἀληθινόν.*[34]

13. וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם. Ο΄. *καὶ πάντα τὸν οἶκόν μου, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς.* Alia exempl. *καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς.*[35]

נַפְשֹׁתֵינוּ. Ο΄. *τὴν ψυχήν μου.* Οἱ λοιποί· *τὰς ψυχὰς ἡμῶν.*[36]

14. אִם לֹא תַגִּידוּ אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתֵת יְהוָה לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ. Ο΄. *καὶ αὐτὴ εἶπεν· ὡς ἂν παραδῷ κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν, ποιήσετε εἰς ἐμέ.* Aliter: Ο΄. ÷ *καὶ αὐτὴ εἶπεν* ◂· ※ *ἐὰν μὴ ἀναγγείλητε τὸν λόγον ἡμῶν τοῦτον, καὶ ἔσται* ◂ *ὡς ἂν παραδῷ κύριος ἡμῖν τὴν πόλιν, ποιήσομεν μετὰ σοῦ.*[37] Οἱ λοιποί· *ἐὰν μὴ ἀναγγείλῃς τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἔσται ὡς ἂν παραδῷ κύριος ἡμῖν τὴν πόλιν, ποιήσομεν μετὰ σοῦ.*[38]

15. וַתּוֹרִדֵם בַּחֶבֶל. Ο΄. *καὶ κατεχάλασεν αὐτοὺς* ※ *ἐν σχοινίῳ* ◂.[39] Θ. *ἐν σχοινίσματι.*[40]

כִּי בֵיתָהּ בְּקִיר הַחוֹמָה וּבַחוֹמָה הִיא יוֹשָׁבֶת.

---

[20] Syro-hex. ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܕܬܕܪܟܘܢ ܐܢܘܢ. [21] Cod. X. [22] Sic Codd. VII (cum *τῇ λ. τῇ ἐστ.*), XI, 16, 19, 30, alii (inter quos 85, cum *τοῖς ἐστοιβασμένοις*). Syro-hex. in textu: ܒܩܝܣ̈ܐ ܕܩܢܝܐ ܕܟܬܢܐ ܕܡܣܕܪܐ. [23] Syro-hex. ܐ. ܘܬܪܥܐ ܐܚܕܘ ܒܬܪܗܘܢ. ܟܕ ܢܦܩܘ ܗܢܘܢ ܕܪܕܦܝܢ. [24] Idem: ※ܘܕܐܬܡܣܝܘ ܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܪܥܐ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟܘܢ ◂. Sic sine aster. Codd. XI, 44 (om. *ὅτι*), 58, 74 (ut 44), 84 (idem), 106 (idem), 134 (idem). Syriaca Masius perperam vertit: ※ *καὶ ὅτι κατέπτησσον πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ γῇ ἀπὸ πρ. ὑμῶν* ◂, ubi *κατέπτησσον* lectioni Complutensi, *καὶ κατέπτησσον πάντες οἱ κ. τὴν γῆν ἀφ' ὑμῶν*, debetur. [25] Codd. X, 85 (cum *καὶ ἐκτετήκασι*). [26] Sic Comp., Codd. 58, 74, 84, alii, Arm. 1, Syro-hex. [27] Cod. XI in textu: *ἐξετάκημεν καὶ ἐξέστημεν.* [28] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Codd. XI, 44, 58, 74, alii. Masius edidit: ※ *αὐτός ἐστι* ◂ *θεός*, fortasse ex Syriaco ܗܘ ܗܘ. [29] Cod. X. [30] Sic in textu Cod. XI. [31] Codd. X, 85 (in marg. sine nom.). [32] Sic Syro-hex. (ut videtur, edente Masio: ※ *καὶ δότε ἐμοὶ σ. ἀ.* ◂), et sine aster. Comp., Codd. XI, 44, 55, 58, alii (inter quos 85 in marg.). Arm. 1: *καὶ δώσετε* ※ *σ. ἀ.* [33] Cod. X. [34] Cod. 85, teste Montef. [35] Sic Ald., Codd. 18, 29, 59, alii, Arm. 1, Syro-hex. (teste Masio, cum *καὶ π. τὸν οἶκόν μου* in marg.). [36] Cod. 85, teste Parsonsio. [37] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine notis Cod. 58 (cum *ἀναγγελεῖτε*), uterque tamen cum *κύριος ὑμῖν—εἰς ἐμέ*, ut in Ed. Rom. Porro Cod. XI in textum post *ἀλήθειαν* duplicem versionem infert: *καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες· ἐὰν μὴ ἀναγγείλητε—κύριος ἡμῖν τὴν πόλιν, ποιήσομεν μετὰ σοῦ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν.* Pro *ὡς, καὶ ἔσται ὡς* est in Ald., Codd. 15, 18, 58. Denique ad *πόλιν* Syro-hex. in marg. notat: *γῆν*, ut in textu legit Cod. 71. [38] Codd. X (cum *ποιηεθε* (sic)), 85 (in marg. sine nom.). [39] Sic Arm. 1 (cum ※ *αὐτοὺς ἐν σχ.*), Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Codd. XI (sine *ἐν*), 44, 55, 58, alii. [40] Cod. 85.

Ο΄. Vacat. ※ ὅτι ὁ οἶκος αὐτῆς ἐν τῷ τείχει, καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτὴ ἐκάθητο ◂.[41] Οἱ λοιποί· ἐν σχοινίῳ, ὅτι ὁ οἶκος αὐτῆς ἐν τῷ τείχει, καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτὴ ἐκάθητο.[42]

17. אֲנַחְנוּ. Ο΄. ἐσμεν ※ ἡμεῖς ◂.[43]

הַזֶּה אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ. Ο΄. τούτῳ ※ ᾧ ὥρκισας ἡμᾶς ◂.[44] Οἱ λοιποί· ᾧ ὥρκισας ἡμᾶς.[45]

19. מִדַּלְתֵי בֵיתֵךְ. Ο΄. τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου. Alia exempl. τὴν οἰκίαν σου.[46] Οἱ λοιποί· τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου.[47]

19, 20. אִם־יָד תִּהְיֶה־בּוֹ׃ וְאִם־תַּגִּידִי. Ο΄. ἐὰν δέ τις ἡμᾶς ἀδικήσῃ, ἢ καὶ ἀποκαλύψῃ. Aliter: Ο΄. ※ ἐὰν χεὶρ ἅψηται αὐτοῦ ◂.[48] ἐὰν δὲ ÷ τις ἡμᾶς ἀδικήσῃ, ἢ καὶ ◂[49] ἀποκαλύψῃ.

אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ. Ο΄. Vacat. ※ ᾧ ὥρκισας ἡμᾶς ◂.[50]

21. וַתִּקְשֹׁר אֶת־תִּקְוַת הַשָּׁנִי בַּחַלּוֹן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἔδησεν τὸ σημεῖον (Ἀ. Σ. *signum*[51]) τὸ κόκκινον ἐν τῇ θυρίδι.[52]

22. וַיֵּלְכוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπορεύθησαν.[53]

22. עַד־שָׁבוּ הָרֹדְפִים. Ο΄. Vacat. ※ ἕως ἐπέστρεψαν οἱ διώκοντες ◂.[54] Οἱ λοιποί· ἕως ἐπέστρεψαν.[55]

23. שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים. Ο΄. οἱ δύο νεανίσκοι (Ἄλλος· ἄνδρες[56]).

וַיַּעַבְרוּ וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ διέβησαν, ※ καὶ ἦλθον ◂.[57] Alia exempl. καὶ διέβησαν τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἦλθον.[58]

24. יְהוָה. Ο΄. κύριος. Alia exempl. κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.[59]

Cap. II. 1. ÷ καὶ ◂ ἴδετε.[60] ÷ οἱ δύο νεανίσκοι ἦλθον (sic) εἰς Ἱεριχώ· καί (◂).[61] 3. ÷ καὶ εἶπε (◂).[62] ÷ τὴν νύκτα ◂.[63] 4. ÷ αὐτοῖς (◂).[64] 10. ÷ ὁ θεός ◂.[65] 12. ÷ τὸν θεόν ◂.[66] 13. ÷ τὸν οἶκον ◂ τοῦ πατρός μου.[67] 16. ÷ ὀπίσω ὑμῶν ◂.[68] 19. ÷ τῷ ὅρκῳ σου τούτῳ ◂.[69] 20. ÷ τούτῳ ◂.[70] 24. ÷ ἐκείνην ◂.[71]

CAP. III.

1. הוּא וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ αὐτὸς καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ ◂.[1]

---

[41] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Codd. XI, 44 (cum καὶ αὐτὴ ἐν τῷ τ.), 58, 74 (ut 44), alii (idem), Arm. 1. [42] Codd. X (cum καὶ pro ὅτι), 85 (in marg. sine nom.). Montef. vero e posteriore edidit: Θ. ὅτι οἶκος αὐτῆς κ. τ. ἑ. [43] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Codd. 44, 54, 74, alii. [44] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Codd. VII, XI, 44, 53, 58, alii, Arm. 1. Masius pingit: ※ τούτῳ—ἡμᾶς ◂; sed prior vox habetur in libris omnibus. [45] Codd. X (sine ᾧ), 85. [46] Sic Codd. III, X, 55, 71, 82, 121, Arm. 1. [47] Cod. X. [48] Sic Syro-hex. (ut videtur), Arm. 1, et sine aster. Comp., Codd. 19, 58 (cum γὰρ pro χεὶρ), 108, Arm. 1; necnon (cum αὐτῶν) Codd. VII (in marg. manu 2da), 44, 74, alii. [49] Obelus est in Syro-hex., ut videtur. Haec, ἀδικήσῃ ἢ καὶ, desunt in Cod. 58, qui ad ἀποκαλύψῃ in marg. habet: φανερὰ ποιήσῃ. [50] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Comp. (cum ὃ), Ald. (idem), Codd. VII, X (in marg.), 15, 19, 44, alii. [51] Ad אֶת־תִּקְוַת (v. 18) Masius in Comment. p. 50 notat: "Vocabulum תִּקְוָה ... LXXII, et eos secutus Latinus, atque etiam Aq. et Sym. *signum* sunt interpretati." [52] Sic Comp., Ald., Codd. VII (cum σημιον), XI, 18 (cum ἔδησαν), 19, 44, alii (inter quos 85 in marg., cum ἔδησαν), Arm. 1. [53] Sic Codd. VII, XI, 19, 44, alii (inter quos 85 in marg.).

[54] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Comp., Codd. VII (cum καταδιώκοντες), XI, 18 (cum ἐπανέστρεψαν), 19, 54, 58, alii (inter quos 85 in marg., cum καταδ.), Arm. 1. [55] Cod. X. [56] Cod. XI in textu: οἱ δύο ἄνδρες τέλος τριῶν ἡμερῶν. Haec, τέλος τρ. ἡμ., in marg. habet Cod. 85, invito Hebraeo. Cf. ad Cap. iii. 2. [57] Sic Syro-hex. (ut videtur), et sine aster. Comp. (cum ἤλθοσαν), Codd. 19 (cum διῆλθον), 44, 58, alii, Arm. 1. [58] Sic Codd. VII, XI (cum τὸν Ἰ. ἔμπροσθεν καὶ), 56 (cum ἤλθοσαν), 118, 128. Ad διέβησαν Cod. 85 in marg.: τὸν Ἰορδάνην. Cod. X in marg.: Οἱ λ. τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἤλθοσαν. [59] Sic Ald. (cum ὑμῶν), Codd. VII, XI, 16, 30, 44, alii. Cod. X in marg.: Οἱ λοιποί· ὁ θεὸς ἡμῶν. [60] Masius. Deest in Arm. 1. [61] Syro-hex., nullo metobelo. [62] Idem. Deest in Codd. 18, 58, 128. [63] Idem. [64] Idem. Deest in Cod. 58. [65] Masius, invito Syro nostro. Deest in Codd. 131, 237, Arm. 1. [66] Idem, deficiente Syro nostro. [67] Idem. [68] Idem. Deest in Cod. 58. [69] Idem. [70] Idem. Deest in Codd. 54, 75. [71] Idem. Deest in Arm. 1.

CAP. III. [1] Sic Masius (ex conjectura, abscissa membrana), et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII (cum πάντες· αὐτὸς καὶ οἱ υ. Ἰ.), XI, 18, 19 (sine οἱ), 58, 64, 108, 128, Arm. 1. Cod. 85 in marg.: Οἱ λοιποί· αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ

2. מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים. Ο΄. μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Ἄλλος· μετὰ τὸ τέλος τῶν τριῶν ἡμερῶν.[2]

בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה. Ο΄. διὰ ※ μέσης ↙ τῆς παρεμβολῆς.[3]

3. וַיְצַוּוּ. Ο΄. καὶ ἐνετείλαντο (Ἄλλος· παρήγγειλε[4]).

וְאַתֶּם תִּסְעוּ. Ο΄. ※ καὶ ὑμεῖς ↙ ἀπαρεῖτε.[5]

4. בַּמִּדָּה. Ο΄. στήσεσθε. Ἄλλος· ἐν μέτρῳ.[6]

6. לֵאמֹר שְׂאוּ. Ο΄. ※ λέγων ↙ ἄρατε[7] (Ἄλλος· βαστάσατε[8]).

וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם. Ο΄. καὶ προπορεύεσθε (alia exempl. add. ἔμπροσθεν[9]) τοῦ λαοῦ.

וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם. Ο΄. καὶ ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ. Ἄλλος· καὶ ἀπῆλθον πρὸ τοῦ λαοῦ.[10]

7. הַיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Schol. ἄπαρτι, ἀπὸ τοῦ νῦν.[11]

כָּל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. πάντων ÷ υἱῶν ↙ (s. ÷ τῶν υἱῶν ↙) Ἰσραήλ.[12] Ἄλλος· παντὸς Ἰσραήλ.[13]

8. עַד־קְצֵה. Ο΄. ἐπὶ μέρους. Alia exempl. εἰς μέρος.[14]

10. וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶπεν Ἰησοῦς ↙.[15] Οἱ λοιποί· καὶ εἶπεν Ἰησοῦς.[16]

10. בְּזֹאת. Ο΄. ἐν τούτῳ. Alia exempl. ἐν τούτῳ νῦν; alia, ἐν τῷ νῦν.[17]

11. אֲדוֹן. Ο΄. κυρίου. Ἀ. κυριεύοντος. Σ. δεσπότου.[18]

עֹבֵר לִפְנֵיכֶם. Ο΄. διαβαίνει ※ ἔμπροσθεν ὑμῶν ↙.[19] Οἱ λοιποί· ἔμπροσθεν ὑμῶν.[20]

12. וְעַתָּה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ νῦν ↙.[21]

יִשְׂרָאֵל אִישׁ־אֶחָד אִישׁ־אֶחָד לַשָּׁבֶט. Ο΄. Ἰσραήλ, ※ ἄνδρα ↙ ἕνα ἀφ᾽ ἑκάστης φυλῆς.[22] Ἀ. Ἰσραήλ, ἄνδρα ἕνα τοῦ σκήπτρου.[23] Οἱ λοιποί· ἄνδρα.[24]

13. כָּל־הָאָרֶץ. Ο΄. ※ πάσης ↙ τῆς γῆς.[25]

הַיֹּרְדִים מִלְמָעְלָה. Ο΄. τὸ καταβαῖνον ※ ἄνωθεν ↙.[26] Οἱ λοιποί· ἄνωθεν.[27]

נֵד אֶחָד. Ο΄. Vacat. ※ σωρὸς εἷς ↙.[28] Ἀ. Θ. σωρὸς εἷς. Σ. ἄσκωμα ἕν.[29]

14. וַיְהִי בִּנְסֹעַ. Ο΄. καὶ ※ ἐγένετο ὡς ↙ ἀπῆρεν.[30] Ἀ. Θ. ἐγένετο.[31]

15. עַד־הַיַּרְדֵּן. Ο΄. ἐπὶ (Ἀ. Θ. εἰς[32]) τὸν Ἰορδάνην.

עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו. *Super omnes ripas suas.* Ο΄. καθ᾽ ὅλην τὴν κρηπῖδα (Ἀ. *aggeres*[33]) αὐτοῦ.

πάντες Ἰσραήλ. [2] Sic Cod. XI in textu. Cf. ad Cap. ii. 23. [3] Sic Masius (ut ante), et sine aster. Comp., Codd. VII, XI (cum μέσου), 19 (idem), 54, 58, alii. [4] Cod. 58 in marg. [5] Sic Masius (ut ante), Arm. 1, et sine aster. Codd. VII (cum ἀπάρατε), XI, 19, 55, 75 (cum ἀπάραται), 84 (cum ἀπάρετε), 108. [6] Cod. XI in textu: ἐν μέτρῳ στήσεσθε. [7] Sic Masius (ut ante), et sine aster. Comp., Codd. XI, 19, 58, alii, Arm. 1. [8] Cod. 58 in marg. [9] Sic Comp., Codd. VII, XI, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.). [10] Cod. 85 in marg. [11] Idem (cum απαρτη). [12] "Veru jugulandum est nomen υἱῶν."—*Masius.* [13] Sic in textu Cod. XI. [14] Sic in textu Codd. 84, 85, 106, 134. [15] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. VII, X (in marg.), XI, 19, 44 (sine Ἰησοῦς), 54 (cum ὁ Ἰησοῦς), alii, Arm. 1. [16] Cod. 85. [17] Prior lectio est in Codd. 16, 30, 52, aliis; posterior in Codd. 85, 144. Mox καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Φερ., καὶ τὸν Γεργ., καὶ τὸν Ἀμορ., ordine ad Hebraeum conformato, Comp., Codd. III, VII (cum καὶ τὸν Ἀμορ. καὶ τὸν Γεργ.), 15, 18, 29, alii, Arm. 1, et, ut videtur, Syro-hex. [18] Masius in Comment. p. 63. [19] Sic Masius, Arm. 1, et sine aster. Comp., Codd. XI (sine ὑμῶν), 19 (cum ἡμῶν), 44 (idem), 58 (idem), 71, alii (inter quos 85 in marg.). [20] Cod. X. [21] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. VII (cum νῦν οὖν pro καὶ νῦν), 19, 44, 54, alii (inter quos 85 in marg.). [22] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. VII, XI, 19, 44, alii, Arm. 1. [23] Cod. 85 (cum σκήπτου), teste Montef. Minus probabiliter Parsons. ex eodem exscripsit: Ἀ. Ἰσραὴλ ἄνδρα ἀπὸ τοῦ σκήπτρου. Aquilam vero ἄνδρα ἕνα ἄνδρα ἕνα juxta Hebraeum exarasse certum est. [24] Cod. X. [25] Sic Masius. Vox πάσης deest tantummodo in Cod. 29. [26] Sic Masius, et sine aster. Codd. VII, XI, 19, 44, 54, alii, Arm. 1. [27] Cod. X. [28] Sic Masius, et sine aster. Codd. VII, 44, 58, 74, alii, Arm. 1. [29] Cod. X. Minus recte Cod. 54: Ἀ. Σ. σωρὸς εἷς. Θ. ἄσκομα (sic) ἕν. Cod. 85 vero: Ἀ. σορός (sic). Σ. ἄσκωμα. [30] Sic Masius (cum ἀπῆραν), et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1. [31] Cod. X. [32] Idem (qui ad κιβωτὸν (v. 14) lectionem refert). Sic in textu Codd. 16, 53, 54, alii. [33] Aquilam vocem Heb. גְּדוֹתָיו Jos. iii. 15 vertisse ܣܟܪ̈ܘܗܝ, *aggeres* [ὄχθας?] *ejus*, testatur Masius in *Syr. Pecul.* p. 5. Cf. Payne Smith *Thes. Syr.* p. 230.

16. נֵד־אֶחָד. Οʹ. πῆγμα (Σ. ἄσκωμα[34]) ἕν.

הַרְחֵק מְאֹד. *Procul valde.* Οʹ. ἀφεστηκὸς μακρὰν σφόδρα σφοδρῶς (alia exempl. μακρὰν σφόδρα[35]).

בָּאָדָם (מֵאָדָם ק׳) הָעִיר אֲשֶׁר מִצַּד צָרְתָן. *Ad* (s. *Ab*) *Adam urbe quae est a latere Zarthan.* Οʹ. ἕως μέρους Καριαθιαρίμ (alia exempl. Σαρθάν[36]). Alia exempl. ἀπὸ Ἀδαμεὶ ※ τῆς πόλεως ἥ ἐστιν ◂ ἕως μέρους Καριαθιαρίμ.[37] Σ. ἀπὸ Ἀδόμ.[38]

עַל יָם הָעֲרָבָה. Οʹ. εἰς τὴν θάλασσαν ἀραβά (Σ. τῆς ἀοικήτου[39]).

יָם־הַמֶּלַח. Οʹ. θάλασσαν ἁλός (alia exempl. τῶν ἁλῶν[40]).

17. הָכֵן. *Pede firmo.* Οʹ. Vacat. ※ ἑτοίμως ◂.[41] Οἱ λοιποί· ἑτοίμως.[42] Aliter: Ἀ. Σ. ἕτοιμοι.[43]

Cap. III. 2. ※ καὶ ◂ διῆλθον.[44] 3. ἡμῶν ÷ καὶ ◂ τοὺς Λευίτας.[45] 4. ÷ ἡμέρας ◂.[46] 5. (÷) εἰς αὔριον (◂).[47] 6. ÷ κυρίου ◂.[48] ÷ οἱ ἱερεῖς ◂.[49] ÷ κυρίου ◂.[50] 7. ÷ οὕτως ◂ ἔσομαι ÷ καί ◂.[51] 8. ÷ καὶ ◂ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ.[52] 13. ÷ τῆς διαθήκης ◂.[53] 15. ÷ οἱ ἱερεῖς ◂.[54] ÷ τῆς διαθήκης ◂ ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην.[55] ÷ τοῦ Ἰορδάνου ◂.[56] ÷ πυρῶν ◂.[57] 16. ÷ κατέβη ◂.[58]

CAP. IV.

2. מִן־הָעָם שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים. Οʹ. ἄνδρας ἀπὸ τοῦ λαοῦ. Alia exempl. ἀπὸ τοῦ λαοῦ δώδεκα ἄνδρας.[1]

אִישׁ־אֶחָד. Οʹ. ※ ἄνδρα ◂ ἕνα.[2]

3. שְׂאוּ־לָכֶם מִזֶּה. Οʹ. καὶ ἀνέλεσθε. Alia exempl. ἀνέλεσθε ἐντεῦθεν.[3] Aliter: Οʹ. ἀνέλεσθε ※ ἑαυτοῖς ◂ ἐντεῦθεν.[4] Οἱ λοιποί· ἑαυτοῖς.[5]

מִמַּצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים. *E loco quo steterunt pedes*

---

[34] Cod. 108. Theodoret. Quaest. II in Jos. p. 305: Τὸ μέντοι πῆγμα, ἄσκωμα ὁ Σύμ. ἡρμήνευσεν· ἐπεχομένη γὰρ τῶν ὑδάτων ἡ ῥύμη οἷον ἠσκοῦτο καὶ ἐκορυφοῦτο. [35] Sic Codd. III, 16, 30, 52, alii. Masius e Syro suo allegat: ÷ ἀφεστηκότα [ἀφεστηκὸς] ◂ ὄρος μακρὰν ÷ σφόδρα ◂, ubi ὄρος e priore syllaba vocis הַרְחֵק male repetita ortum esse videtur. (Syrus noster post defectum a πόλεως ἥ ἐστιν ◂ (sic) rursus incipit.) Arm. 1 legit et pingit: μακρὰν σφόδρα ※ σφόδρα, et sic sine aster. Ald., Codd. 29, 55, 74, 75. [36] Sic Cod. 58, Syro-hex. (cum ܣܪܬܢ). [37] Sic Masius (cum ÷ τῆς πόλεως), et sine aster. Codd. 19 (cum Ἀδαμῆ), 108 (cum ὅ ἐστιν). Praeterea pars supplementi, ἀπὸ Ἀδαμεὶ (cum varia scriptura) est in Ald., Codd. XI, 29, 55, 56, 58, 121 (in marg.); alia pars, ἀπὸ Ἀδαμεὶ (ut ante) τῆς πόλεως, in Comp., Codd. 44, 57, 74, 76, 85 (in marg. cum Ἀδααμεὶν), aliis. [38] Bar Hebr. (Mus. Brit. MSS. Addit. 21,580 fol. 58 b): ܣܘܡ. ܡܢ ܐܕܘܡ. [39] Syro-hex. (ad ἕως μέρους): ܣ. ܕܠܐ ܡܬܥܡܪܢܘܬܐ. Cod. X (ad Καριαθ.): Σ. τῆς ἀοικήτου. Cod. 85 in marg.: τῆς ἀοικήτου. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII (cum θ. τῆς ἀοικήτου τῶν ἁλῶν), XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85 in marg.). [41] Sic Masius (invito Syro nostro), et sine aster. Comp., Codd. VII (cum ετοιμη^ως (sic) manu 1ma), 19, 44, 54, alii (inter quos 85 in marg.). [42] Cod. X. [43] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܝܒܐ. Sic in textu Cod. 57. [44] Masius. Sic sine aster. Comp., Codd. VII, XI, 56. [45] Idem (abolito ἡμῶν). Haec, ἡμῶν καὶ, desunt in Codd. 54, 118. [46] Grabius. "Nomen ἡμέρας debet habere appositam stellulam."—*Masius.* [47] Deest in Cod. 58. [48] Masius. Deest in Comp., Codd. 19, 108. [49] Idem. [50] Idem. Deest in Cod. 58. [51] Idem. [52] Idem. Deest in Arm. 1. [53] Idem. [54] Idem. Deest in Cod. 58. [55] Idem: "Ulterius cum scribitur in libris vulgatis [Ald., Codd. X, 16, 18, aliis] τῆς διαθήκης κυρίου, debet nomen κυρίου prorsus auferri; reliquum vero obelo confodi. Rursus eadem illa verba, τῆς δ. κυρίου, scripta in vulgatis libris ante verbum ἐβάφησαν, sunt expungenda [cum Comp., Codd. III, VII, XI, 15, 18, aliis]."—*Masius.* Ad τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν Cod. X in marg.: Πάντες χ^ω τῆς διαθήκης. [56] Masius. Deest in Codd. 58, 106. [57] Idem. Deest in Comp., Cod. 58. [58] Idem. Syrus noster: (◂) ܢܚܬ ÷. Deest in Cod. 58. Mox Masius pingi jubet: ÷ ἕως ◂ εἰς τὸ τέλος, et (v. 17) πάντες ÷ οἱ υἱοὶ ◂ Ἰσραήλ, invito Syro nostro.

CAP. IV. [1] Sic Codd. III, XI, 18, 29, 44, alii, Syro-hex., et Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 21. [2] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 44, 58, 74, alii, Arm. 1. [3] Sic Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii. [4] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum αὐτοῖς), Codd. VII (cum ανελεσθαι), 19 (ut Comp.), 44 (cum ἐντ. ἑαυτοῖς), 58, 74 (ut 44), alii, Arm. 1. [5] Cod. X. Cod. 85 in textu: ἀν. αὐτοῖς (cum ἑαυτοῖς in marg.). (In initio v. ad וְצַוּוּ, Οʹ. σύνταξον, Cod. X in marg.: Οἱ λοιποί· κανὴν (sic Montef. in schedis).)

sacerdotum. Ο΄. Vacat. ※ ἀπὸ στάσεως ποδῶν τῶν ἱερέων ◂.[6] Οἱ λοιποί· ἀπὸ στάσεως ποδῶν ἱερέων.[7]

4. אֶל־שְׁנֵים הֶעָשָׂר. Ο΄. ※ τοὺς ◂ δώδεκα.[8]

אֲשֶׁר הֵכִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τῶν ἐνδόξων ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Ἀ. οὓς ἡτοίμασαν ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.[9]

אִישׁ־אֶחָד. ※ ἄνδρα ◂ ἕνα.[10]

5. לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. Ο΄. ἔμπροσθέν μου πρὸ προσώπου κυρίου ※ τοῦ θεοῦ ὑμῶν ◂.[11] Ἀ. Σ. Θ. εἰς πρόσωπον κιβωτοῦ...[12] Aliter: Ἀ. Σ. πρὸ προσώπου ... Σ. . κιβωτοῦ κυρίου.[13]

6. לְמַעַן תִּהְיֶה זֹאת אוֹת בְּקִרְבְּכֶם. Ο΄. ἵνα ὑπάρχωσιν ὑμῖν οὗτοι εἰς σημεῖον κείμενον διαπαντός. Aliter: Ο΄. ἵνα ὑπάρχωσιν οὗτοι ÷ κείμενοι ◂ ὑμῖν εἰς σημεῖον ÷ διαπαντός ◂.[14]

7. נִכְרְתוּ. Ο΄. ἐξέλιπεν. Ἀ. Σ. ἀπεκόπη.[15]

אֲרוֹן. Ο΄. κιβωτοῦ. Schol. Ο΄. χωρὶς τῆς.[16]

בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן נִכְרְתוּ מֵי הַיַּרְדֵּן. Ο΄. ὡς διέβαινεν αὐτὸν ※ τὸν Ἰορδάνην, καὶ ἐξέλιπεν τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου ◂.[17]

7. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τοῖς (alia exempl. ἐν τοῖς[18]) υἱοῖς Ἰσραήλ (Οἱ λοιποί· τοῦ Ἰσραήλ[19]).

8. יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. κύριος (alia exempl. add. ὁ θεὸς[20]) τῷ Ἰησοῖ. Schol. Πάντες χωρὶς ὁ θεός.[21]

9. וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. ἔστησε δὲ Ἰησοῦς καὶ ἄλλους δώδεκα λίθους. Alia exempl. καὶ ἄλλους δώδεκα λίθους ἔστησεν Ἰησοῦς.[22]

10. וְהַכֹּהֲנִים ... עֹמְדִים. Ο΄. εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἱερεῖς ... Alia exempl. οἱ δὲ ἱερεῖς ... εἱστήκεισαν.[23]

בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן. Ο΄. ἐν ※ μέσῳ ◂ τῷ Ἰορδάνῃ.[24] Ἀ. Θ. ἐν μέσῳ . .[25]

עַד־תֹּם כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. ἕως οὗ συνετέλεσεν Ἰησοῦς πάντα ἃ (s. ὅσα, s. τὰ ῥήματα ἃ[26]) ἐνετείλατο κύριος (alia exempl. add. τῷ Ἰησοῦ[27]).

כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. Vacat. ※ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Μωυσῆς τῷ Ἰησοῦ ◂.[28] Οἱ λοιποί· κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Μωυσῆς τῷ Ἰησοῦ.[29]

---

[6] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. VII, 19, 44 (cum τῶν ποδῶν), 54, 55 (ut 44), 58, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. Mox Syro-hex.: καὶ διακομίσαντες ἑαυτοῖς τούτους ἅμα ὑμῖν, et sic, ut videtur, Cod. 108. [7] Cod. X. [8] Sic Syro-hex. (cum ܠܬܪܥܣܪ ※), et sine aster. Codd. 58, 108. [9] Syro-hex. ./ ܗܢܘܢ ܕܛܝܒܘ ܡܢ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ. [10] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 44, 58, alii. [11] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. X (in marg. cum ἡμῶν), 16, 30, 44 (cum ἡμῶν), alii (inter quos 85 in marg. cum ἡμῶν). [12] Cod. 108. [13] Syro-hex. ./ ܐ. ܣ. ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ ♦ ܣ. ܕܩܒܘܬܐ ܕܡܪܝܐ ♦. [14] Sic Masius (cum ἐν ὑμῖν male pro ὑμῖν (ܒܟܘܢ)). Syrus noster deterius pingit: ἵνα ὑπάρχωσιν (ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ) οὗτοι κείμενοι ὑμῖν ÷ εἰς σημεῖον διαπαντός ◂. Pro ὑμῖν οὗτοι, οὗτοι ὑμῖν habent Codd. X, 18, 128, Arm. 1. Deinde κείμενοι pro κείμενον est in Comp., Codd. 15, 18, 44, aliis. Postremo in Codd. 54, 75, 118, locus sic habet: ἵνα ὑπ. ὑμῖν εἰς σ. κείμενοι οὗτοι διαπαντός. [15] Syro-hex. ./ ܐܬܦܣܩܘ ♦. Cod. 108 in marg. ad Ἰορδ. ποταμός: Σ. αποσκοπη (sic). [16] Cod. X in marg.: Ō. χω. τῆς. Lectio τῆς κ. τῆς διαθήκης est in Comp., Codd. 16, 30, 44, aliis. [17] Sic Syro-hex. (om. αὐτὸν), et sine aster. Comp., Ald. (om. τὸν Ἰορδάνην), Codd. 15 (ut Ald.), 18 (idem), 19, 64 (ut Ald.), 108, 128 (ut Ald.), Arm. 1 (cum ὡς δ. τὸν Ἰορδ. καὶ ἐξ. τὸ ὕδωρ ※ τοῦ Ἰορδ. [18] Sic Ald., Codd. 15, 64, 108, Syro-hex. (qui pingit: ܒܒܢܝ̈ ÷). [19] Cod. X. [20] Sic Codd. 74, 76, 84, alii. [21] Cod. X in marg.: πάντες χω. ὁ θεός. [22] Sic Codd. 15, 19 (cum ὁ Ἰησ.), 64, 108, Syro-hex. Masius pingit: καὶ ÷ ἄλλους ◂. [23] Sic Codd. 15, 64, Syro-hex. [24] Sic Syro-hex. (sine metobelo), Arm. 1 (cum τοῦ Ἰορδάνου?), et sine aster. Cod. 85 in marg. Sic (cum τοῦ Ἰ.) Codd. 18, 19, 128. [25] Cod. X (cum ἐμμέσῳ). [26] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 16, 18, 30, aliis; posterior in Comp., Codd. 19, 108. Syro-hex. in textu: ὅσα (sine πάντα); in marg. autem (teste Masio): πάντα τὰ ῥ. ἅ. Paulo ante Ἰησοῦς reprobant Comp., Codd. 15, 19, 64, Syro-hex. [27] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Ἰησοῖ), VII, XI, 15, 54, alii (inter quos 64, 108), Syro-hex. [28] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 85 (in marg.), 108, Arm. 1. Aliter supplent Codd. 56 (in marg.), 63, 74, alii: καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα (s. ἃ) ἐλάλησε κύριος τῷ Ἰησοῦ. Solus Cod. VII: κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο κύριος αὐτῷ. [29] Cod. X.

11. וַיַּעֲבֹר. Ο΄. καὶ διέβη (Θ. διέβησαν[30]).

וְהַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הָעָם. Ο΄. καὶ οἱ λίθοι ἔμπροσθεν αὐτῶν. Οἱ λοιποί· καὶ οἱ ἱερεῖς πρότεροι . .[31]

12. חֲמֻשִׁים. Ο΄. διεσκευασμένοι. Ἀ. ἐνωπλισμένοι.[32]

13. כְּאַרְבָּעִים אֶלֶף. Ο΄. τετρακισμύριοι. Ἄλλος· τετρακισχίλιοι.[33]

אֶל עַרְבוֹת יְרִיחוֹ. Ο΄. πρὸς τὴν Ἱεριχὼ πόλιν. Ἀ. πρὸς ἀραβὼθ Ἱεριχώ. Σ. κατὰ τὴν ἀοίκητον Ἱεριχώ.[34]

14. כַּאֲשֶׁר יָרְאוּ. Ο΄. ὥσπερ (s. ὃν τρόπον) ※ ἐφοβοῦντο ↙.[35]

15. אֶל־יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. τῷ Ἰησοῖ. Alia exempl. ※ πρὸς ↙ Ἰησοῦν.[36]

18. מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן. Ο΄. ἐκ τοῦ Ἰορδάνου. Alia exempl. ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου.[37]

רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים. Ο΄. τοὺς πόδας ※ οἱ ἱερεῖς ↙.[38]

אֶל הֶחָרָבָה. Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς. Alia exempl. ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.[39]

21. וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶπεν πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ↙.[40] Οἱ λοιποί· καὶ εἶπεν πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.[41]

בְּנֵיכֶם מָחָר. Ο΄. οἱ υἱοὶ ὑμῶν ※ αὔριον ↙.[42]

אֶת־אֲבוֹתָם. Ο΄. ὑμᾶς. Ἀ. τοὺς πατέρας ὑμῶν.[43]

22. אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה. Ο΄. τὸν Ἰορδάνην ※ τοῦτον ↙.[44] Οἱ λοιποί· τοῦτον.[45]

24. כָּל־הַיָּמִים. Ο΄. ἐν παντὶ ἔργῳ. Οἱ λοιποὶ πάντες· ἐν παντὶ χρόνῳ.[46]

Cap. IV. 3. στρατοπεδείᾳ ÷ ὑμῶν ↙.[47] 6. ÷ εἰσιν ↙.[48] 7. ÷ καὶ σύ ↙.[49] ÷ λέγων ↙.[50] ÷ πάσης τῆς γῆς ↙.[51] ÷ ὑμῖν ↙ οἱ λίθοι οὗτοι.[52] 9. ÷ ἐν τῷ γενομένῳ τόπῳ ↙.[53] ÷ κυρίου ↙.[54] 10. ÷ τῆς διαθήκης ↙.[55] 11. ÷ τῆς διαθήκης ↙ κυρίου.[56] 14. ἐναντίον παντὸς ÷ τοῦ γένους ↙ Ἰσραήλ.[57] 16. ÷ τῆς διαθήκης ↙.[58] 18. ÷ καὶ ↙ ἔθηκαν. ※ καὶ ↙ ὥρμησε.[59] κρηπῖδος ※ αὐτοῦ ↙.[60] 19. ÷ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ↙.[61] 21. ÷ εἰσιν ↙.[62] 23 (in posteriore loco). ÷ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ↙.[63] 24. ÷ ὑμεῖς ↙.[64]

---

[30] Cod. X, teste Griesb. [31] Idem. Syro-hex. ܘܟܗܢܐ ܩܕܡܝܐ. Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 24: ἱερεῖς οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευσάντων ἐξέδωκαν. Cod. 85 affert: Θ. καὶ οἱ ἱερεῖς πρότεροι. Denique Cod. VII duplicem lectionem habet: καὶ οἱ ἱερεῖς πρότεροι, καὶ οἱ λίθοι πρότεροι αὐτῶν. [32] Cod. X. Sic in textu Codd. 54 (cum ἐνοπλ. διεσκ.), 85 (cum ἐνωπλησ.). Cf. ad Cap. i. 14. [33] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. 19, 236. Codd. 54, 75, 118: ὄντες (Syro-hex. ܐܝܬܝܗܘܢ ܡܢ) εἰς τεσσαράκοντα χιλιάδας. [34] Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܥܪܒܘܬ ܐܝܪܝܚܘ. ܣ. ܠܘܩܒܠ ܕܠܐ ܡܬܥܡܪܢܝܬܐ ܕܐܝܪܝܚܘ. [35] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII (cum ὃν τρ.), XI, 15, 16 (ut VII), 18, alii, Arm. 1. [36] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 53, 54, 75, 85 (in marg.), 118, Arm. 1. [37] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex.; necnon Cod. 85 in marg. ad v. 17, invito Hebraeo. [38] Sic Syro-hex. (cum τοὺς π. αὐτῶν), et sine aster. Comp., Codd. 58, 74, alii. [39] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [40] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. VII (ante ἐν Γαλγάλοις), 19, 44, 58, alii, Arm. 1. [41] Cod. X. [42] Sic Syro-hex. (transp. ὑμᾶς post αὔριον), et sine aster. Comp. (idem), Codd. 44, 74, alii, Arm. 1. [43] Syro-hex. ܐ. ܠܐܒܗܝܟܘܢ.

[44] Sic Syro-hex. Pronomen deest in Ald., Codd. III, XI, 15, 29, aliis, Arm. 1. [45] Cod. X. [46] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum οἱ λοιποὶ πάντες in marg.), 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum ἔργῳ in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [47] Syro-hex. Pronomen deest in Codd. 54, 58, 75. [48] Masius, invito Syro nostro (sed cf. ad v. 21). Deest in Cod. 58. [49] Syro-hex. Deest in Arm. 1. Masius pingit: καὶ ÷ σὺ ↙, favente Hebraeo. [50] Idem. Deest in Codd. 54, 75. [51] Idem (sine cuneolo). Deest in Cod. 58. [52] Idem (pro οἱ λ. οὗτοι ὑμῖν). Sic sine obelo Ald., Codd. 58, 74, 75, alii. [53] Idem, silente Masio. Haec desunt in Cod. 58. [54] Idem (cum metobelo tantum). Deest in Cod. 58. [55] Idem. Deest in Comp. [56] Idem. Haec, τῆς δ. κυρίου, desunt in Cod. 58. [57] Idem. Sic sine obelo Comp. (om. τοῦ γένους), Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16, alii. [58] Idem. Deest in Codd. VII (sed habet in marg. manu 1ma), 58. [59] Masius. Sic sine notis Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16, alii, Syro-hex. [60] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 44, 58, 74, alii, Arm. 1. [61] Masius, invito Syro nostro. Deest in Cod. 58. [62] Syro-hex. (sine metobelo). [63] Masius, invito Syro nostro. Haec desunt in Codd. 44, 71. [64] Idem. Deest in Cod. 58. Syrus noster male pingit: καὶ ἵνα ὑμεῖς ÷ σέβησθε, nullo cuneolo.

Cap. V.

1. יָמָּה. *Versus mare.* Ο'. Vacat. ※ παρὰ τὴν θάλασσαν ◢.[1] Οἱ λοιποί· παρὰ τὴν θάλασσαν.[2]

הַכְּנַעֲנִי. Ο'. τῆς Φοινίκης. Οἱ λοιποί· τῶν Χαναναίων.[3]

וַיִּמַּס. Ο'. καὶ ἐτάκησαν (alia exempl. κατετάκησαν[4]). Schol. κατεδαπανίσθησαν, κατελύθησαν.[5]

2. חַרְבוֹת צֻרִים. *Cultros silicum.* Ο'. μαχαίρας [πετρίνας] ἐκ πέτρας ἀκροτόμου.[6]

וְשׁוּב מֹל. Ο'. καὶ καθίσας περίτεμε. Ἀ. καὶ ἐπιστρέψας περίτεμε.[7]

4, 5. וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־מָל יְהוֹשֻׁעַ כָּל־הָעָם הַיֹּצֵא מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה מֵתוּ בַמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃ כִּי־מֻלִים הָיוּ כָּל־הָעָם הַיֹּצְאִים וְכָל־הָעָם הַיִּלֹּדִים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא־מָלוּ. Ο'. ÷ ὃν δὲ τρόπον περιεκάθαρεν Ἰησοῦς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, ὅσοι ποτὲ ἐγένοντο ἐν τῇ ὁδῷ,[8] καὶ ὅσοι ποτὲ ἀπερίτμητοι ἦσαν τῶν ἐξεληλυθότων ἐξ Αἰγύπτου, πάντας τούτους περιέτεμεν Ἰησοῦς ◢. ※ καὶ οὗτος ὁ λόγος ὃν περιέτεμεν Ἰησοῦς· πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐκπορευόμενοι ἐξ Αἰγύπτου τὸ ἀρσενικὸν, πάντες ἄνδρες πολέμου, οἱ ἀπέθανον ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι περιτετμημένοι ἦσαν πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐξελθὼν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ γεννηθέντες ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐ περιετμήθησαν ◢.[9]

6. הָלְכוּ. Ο'. ἀνέστραπται. Ἄλλος· ἐνδιέτριψεν.[10]

בַּמִּדְבָּר. Ο'. ἐν τῇ ἐρήμῳ ÷ τῇ Μαβδαρίτιδι ◢ (alia exempl. Μαδβαρίτιδι; alia, Μαγδαρίτιδι; alia, Μανδαρίτιδι[11]).

עַד־תֹּם כָּל־הַגּוֹי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים מִמִּצְרַיִם. Ο'. διὸ ἀπερίτμητοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν τῶν μαχίμων τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Ἀ. ἕως ἐξέλιπεν πᾶν τὸ ἔθνος ἀνδρῶν πολέμου τῶν ἐξελθόντων ἐξ Αἰγύπτου. Σ. ἕως ἀναλώθη πᾶς ὁ λαὸς ἄνδρες πολεμισταὶ οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου.[12]

בְּקוֹל יְהוָה. Ο'. τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ (alia exempl. κυρίου τοῦ θεοῦ[13]).

אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם. Ο'. οἷς καὶ διώρισε (Οἱ λοιποί· ὤμοσε[14]). Alia exempl. add. κύριος αὐτοῖς.[15]

7. וְאֶת־בְּנֵיהֶם הֵקִים תַּחְתָּם. Ο'. ἀντὶ δὲ τούτων ἀντικατέστησε τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Alia ex-

---

Cap. V. [1] Sic Syro-hex. (cum ܠܘܬ ܝܡܐ ※), et sine aster. Comp., Codd. VII, 19, 58, 85 (in marg.), 108, Arm. 1. [2] Cod. X. [3] Syro-hex. [4] Sic Comp., Ald. (cum κατέβησαν), Codd. III (VII deficit), XI, 15, 18, 19, alii. Syro-hex. legit et pingit: ÷ καὶ ἐβαρύνθησαν (ܘܐܬܝܩܪ) ◢. [5] Cod. 58 in marg. [6] Vox πετρίνας abest a Codd. III, 19, 29, 82, 108, 121, Arm. 1, Syro-hex. (qui male pingit: ÷ ἐκ π. ἀκροτόμου ◢). Mox v. 3 ad πετρίνας ἀκροτόμους (Syro-hex. tantum: ÷ πετρίνας ◢) Cod. 106 in marg.: ἐξακονησμένας (sic). [7] Cod. 108. Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܘܦܢܝܬ ܓܙܘܪ. [8] Ad ἐν τῇ ὁδῷ Syro-hex. in marg.: ἐν τῇ ἐρήμῳ, ut integra lectio sit, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ. Idem obelis jugulat omnia ab ὃν δὲ τρόπον ad περιέτεμεν Ἰησοῦς, non, ut Grabius, a τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ad Ἰησοῦς. Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 30: Ἐν ἄλλῃ ἐκδόσει ἀπὸ τοῦ ἀστερίσκου [*ὃν δὲ τρόπον] ἕως τοῦ, τεσσαράκοντα γὰρ καὶ δύο ἔτη, οὐχ οὕτω περιέχει, ἀλλὰ μᾶλλον οὕτω τὸ κείμενον· καὶ οὗτος ὁ λόγος κ. τ. ἑ. [9] Sic Syro-hex. (cum οἱ ἐκπεπορευμένοι (ܕܢܦܩܘ ܗܘܘ) et οἱ γενν. ἐν τῇ γῇ ἐν τῇ ἐρήμῳ), et sine aster. Comp. (cum ὁ Ἰησ.), Cod. X (cum ὁ ἐκπορευόμενος, et om. πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐξελθὼν), 19 (om. καὶ οὗτος—Ἰησοῦς, cum πᾶς λαὸς οἱ γενν.), 58 (cum ὁ ἐκπ.), 85 (in marg., cum λαὸς mendose pro λόγος, et ὁ Ἰησοῦς), 108 (cum περιέμενεν pro περιέτεμεν). Masius delet οἱ ante ἀπέθανον, invito Syro nostro. [10] Cod. X. [11] Prior scriptura est in Codd. II (manu 1ma), 56, 59, Syro-hex.; altera in Ald., Codd. X, 15, 44, 64, 106; posterior in Codd. 52, 53, aliis. Obelus est in Syro-hex. [12] Syro-hex. ܐ. ܥܕܡܐ ܕܫܠܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܓܒܪܐ ܕܩܪܒܐ ܕܢܦܩܘ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ◆ ܣ. ܥܕܡܐ ܕܐܬܚܪܒ ܟܠܗ ܥܡܐ ܓܒܪܐ ܩܪܒܬܢܐ ܗܢܘܢ ܕܢܦܩܘ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ◆ [13] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 18, 44, alii. Syro-hex. κυρίου tantum habet. Ad οἱ ἀπειθήσαντες κ. τ. ἑ. Cod. X in marg. notat: Ἐν ἄλλοις ἀντιγράφοις ὡς τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδωκότων φέρεται ταῦτα. [14] Syro-hex. ◆ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܡܐ. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, alii, Syro-hex.

empl. τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀντικατέστησεν ἀντὶ τούτων.[16]

7. כִּי־עֲרֵלִים הָיוּ. Ο΄. Vacat. ※ ὅτι ἀκρόβυστοι ἦσαν ◂.[17]

כִּי לֹא־מָלוּ אוֹתָם בַּדָּרֶךְ. Ο΄. διὰ τὸ αὐτοὺς γεγεννῆσθαι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπεριτμήτους. Alia exempl. διὰ τὸ ἀπεριτμήτους γενέσθαι κατὰ τὴν ὁδόν.[18]

8. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָל־הַגּוֹי לְהִמּוֹל וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם. Ο΄. περιτμηθέντες δὲ ἡσυχίαν εἶχον ※ πᾶν τὸ ἔθνος ◂ αὐτόθι καθήμενοι.[19] Ἀ. καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε πᾶν τὸ ἔθνος περιτμηθῆναι, καὶ ἐκάθισαν καθ' ἑαυτούς.[20]

9. עַד הַיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. Vacat. ※ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ◂.[21]

10. וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל. Ο΄. Vacat. ※ καὶ παρενέβαλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Γαλγάλοις ◂.[22]

אֶת־הַפֶּסַח. Ο΄. τὸ πάσχα (Ἀ. Σ. φασέκ[23]).

11. מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח. Ο΄. ※ τῇ ἐπαύριον τοῦ πάσχα ◂.[24] Οἱ λοιποί· τῇ ἐπαύριον τοῦ πάσχα.[25]

וְקָלוּי. *Et spicas tostas.* Ο΄. καὶ νέα. Ἀ. Σ. καὶ φρυκτόν.[26]

12. וַיִּשְׁבֹּת. Ο΄. ἐξέλιπε. Ἄλλος· ἐπαύσατο.[27]

מִמָּחֳרָת. Ο΄. ※ τῇ ἐπαύριον ◂.[28] Οἱ λοιποί· τῇ ἐπαύριον.[29]

וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנַעַן. Ο΄. ἐκαρπίσαντο δὲ τὴν χώραν τῶν Φοινίκων. Ἀ. Σ. καὶ ἔφαγον ἀπὸ γεννήματος τῆς (fort. γῆς) Χαναάν. Θ. καὶ ἔφαγον ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς Χαναάν.[30]

13. וַיַּרְא וְהִנֵּה. Ο΄. εἶδεν. (Σ.) εἶδε φανέντα.[31]

וְחַרְבּוֹ. Ο΄. καὶ ἡ ῥομφαία ※ αὐτοῦ ◂.[32] Οἱ λοιποί· αὐτοῦ.[33]

14 (Gr. 15). וַיִּשְׁתָּחוּ. Ο΄. ※ καὶ προσεκύνησεν ◂.[34] Οἱ λοιποί· καὶ προσεκύνησεν.[35]

מָה אֲדֹנִי. Ο΄. δέσποτα, τί. Aliter: Ο΄. ※ τί ◂ δέσποτά ※ μου ◂ τί.[36]

15 (16). וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς οὕτως ◂.[37] Οἱ λοιποί· καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς οὕτως.[38]

Cap. V. 1. ἤκουσαν ※ πάντες ◂ οἱ βασιλεῖς.[39] καὶ ※ πάντες ◂ οἱ βασιλεῖς.[40] ÷ ὁ θεός ◂.[41] ÷ καὶ κατεπλάγησαν ◂.[42] 3. ἐπὶ ÷ τοῦ καλουμένου ◂

---

[16] Sic Comp., Codd. 15, 64, 118, Syro-hex. [17] Sic Syro-hex. (teste Masio), et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [18] Sic Codd. 15, 18, alii, Syro-hex. [19] Sic Syro-hex. (teste Masio), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108. [20] Syro-hex. ܐ. ܘܗܘܐ ܟܕ ܫܠܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܠܡܬܓܙܪܘ. ܘܝܬܒܘ ܟܢܫܗܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. [21] Sic Syro-hex. (teste Masio), et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, X (in marg.), 15, 16, 18, alii, Arm. 1. Cod. 85 in marg.: Ταῦτα φέρεται ἐν τοῖς Ō. ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ παρενέβαλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Γαλγάλοις. [22] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ παρ. οἱ υ. Ἰ. ※ ἐν Γαλγάλοις ◂), et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, 121, uterque in marg.). [23] Cod. 108. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. VII (in marg. manu 2da), 19, 44, 74, alii (inter quos 85 in marg.). [25] Cod. X. Ad καὶ ἔφαγον (sic) idem in marg. affert: Σύμ. ὅτι ὡς ἔφαγον τῆς ἁγίας γῆς τὸν ἄρτον, τότε ὁ πρῶτος ἄρτος ἐξέλιπεν τὸ μάννα; ubi pro συμ. manifesto legendum σημ. [26] Cod. 108 (cum φρικτόν). Cod. 85 in marg. sine nom.: φρυκτόν. Cf. Hex. ad Lev. ii. 14. 2 Reg. xvii. 28. [27] Sic Cod. 85 in marg.; in textu autem Cod. VII. [28] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [29] Cod. X. [30] Codd. X (teste Parsonsio), 85 (cum καρπωμάτων pro καρπῶν). Montef. e Cod. X exscripsit tantum: Θ. ἀπὸ τὸν καρπόν (sic). Cod. 54 in marg. sine nom.: καὶ ἔφαγον ἐπὶ γενήματος τῆς γῆς Χαναναίου. [31] Sic in textu Comp., Codd. 19, 58. Cf. Hex. ad Gen. xxxiii. 1. Exod. iv. 6. [32] Sic Masius, et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 19, 44, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [33] Cod. X. [34] Sic Syro-hex. (cum πεσὼν pro ἔπεσεν, et ※ προσεκύνησεν), et sine aster. Comp., Ald. (cum καὶ πρ. αὐτῷ), Codd. VII, 19 (ut Syro-hex.), 44, 54, alii. [35] Codd. X, 85. Montef. e Cod. 85 exscripsit: Οἱ λοιποί· καὶ πρ. αὐτῷ. [36] Syro-hex. Comp., Cod. 108: δέσποτά μου, τί. [37] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 44 (om. Ἰησοῦς), 54, alii (inter quos 85 in marg.). [38] Cod. X. [39] Syro-hex. (qui male pingit: ※ ἤκουσαν ◂ πάντες). Sic sine aster. Comp., Codd. VII, 19, 44, alii (inter quos 85, cum πάντες in marg.), Arm. 1. Cod. X in marg.: Οἱ λοιποί· πάντες. [40] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 44, 58, alii. [41] Masius. Deest in Codd. 54, 75. [42] Syro-hex.

τόπου.[43] 5. ÷ καὶ δύο ↙.[44] 9. ἐν τῇ ÷ σήμερον ↙ ἡμέρᾳ.[45] 10. ÷ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ↙.[46] ÷ ἐν τῷ πεδίῳ ↙.[47] 13. Ἰησοῦς ※ αὐτῷ ↙.[48] ὑπεναντίων ※ ἡμῶν ↙.[49] 14. πρόσωπον ※ αὐτοῦ ↙.[50] 15. ὑπόδημά ※ σου ↙.[51]

Cap. VI.

1. מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ *ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ* ↙.[1] Οἱ λοιποί· *ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰσραήλ.*[2]

2. נָתַתִּי בְיָדְךָ. Ο΄. *παραδίδωμι ὑποχείριόν σοι.* Aliter: Ο΄. *παραδίδωμί* ※ *σοι* ↙ *ὑποχείριον.*[3]

גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל. Ο΄. *δυνατοὺς ὄντας ἐν ἰσχύϊ.* Alia exempl. *δυνατοὺς ἐν ἰσχύϊ.*[4] Θ. *ὄντας.*[5]

3. וְסַבֹּתֶם אֶת־הָעִיר כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַקֵּיף אֶת־הָעִיר פַּעַם אֶחָת כֹּה תַעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים. Ο΄. ÷ *σὺ δὲ* ↙ *περίστησον αὐτῇ* (*πάντας*) *τοὺς μαχίμους* (s. *μαχητὰς*) *κύκλῳ.*[6] ※ *καὶ κυκλώσατε* (Ἀ. καὶ περικυκλοῦντες[7]) *τὴν πόλιν, πάντες ἄνδρες πολέμου, κύκλῳ τῆς πόλεως ἅπαξ* (Ἀ. μιᾷ ὁδῷ. Σ. μιᾷ περιόδῳ[8])· *οὕτω ποιήσετε ἓξ ἡμέρας.*[9]

4. וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים וְהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת. Ο΄. Vacat. ※ *καὶ ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ ἰωβὴλ* (Ἀ. σάλπιγγας τῆς ἀφέσεως. Σ. *buccinas arietinas*[10]) *ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ κυκλώσατε τὴν πόλιν ἑπτάκις, καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπιοῦσιν ἐν ταῖς κερατίναις* ↙.[11]

5. וְהָיָה בִּמְשֹׁךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. *Et fiet cum protraxerit* (tubicen) *cum cornu classici.* Ο΄. *καὶ ἔσται ὡς ἂν σαλπίσητε τῇ σάλπιγγι* ※ *τοῦ ἰωβήλ.*[12] (Ἀ.) καὶ ἔσται ἐν σεισμῷ ἐν κερατίνῃ τοῦ ἰωβήλ. Σ. ὅταν δὲ ἑλκύσῃ (s. μηκύνῃ) τῷ κέρατι τοῦ κριοῦ.[13]

בְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר. Ο΄. Vacat. ※ *ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης* ↙.[14]

---

[43] Masius: "Illud, τοῦ καλουμένου, debet jugulari veru, et nomen τόπου prorsus expungi." Pro his, ἐπὶ τοῦ κ. τόπου, βουνὸς τῶν ἀκρ., Syro-hex. legit: ἐπὶ βουνοῦ τοῦ κ. τῶν ἀκρ.; et sic, ut videtur, Cod. 55. [44] Masius. Deest in Comp., Cod. 58. [45] Syro-hex. ܒܝܘܡܐ ÷ ܕܝܘܡܢܐ, nullo cuneolo. [46] Masius. Deest in Comp., Codd. 19, 44, aliis. [47] Syro-hex. [48] Idem. Sic sine aster. Cod. 108. [49] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 19 (cum ὑπεναντίον), 53, 56, 58, 85 (in marg.), 108. [50] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. VII, 16, 18, alii, Arm. 1. [51] Idem (qui pingit: ※ ὑπόδημά σου ↙). Sic sine aster. Comp., Codd. VII, 53, 74, alii. Cod. X in marg.: Ἀ. σου.

Cap. VI. [1] Sic Syro-hex. (cum πρὸ προσώπου τῶν υἱῶν ※ Ἰσραὴλ ↙), et sine aster. Comp. (sine τῶν), Codd. 19, 44, 53, 54, 58 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg.). [2] Cod. X, teste Griesb. Montef. ex eodem exscripsit τῶν υἱῶν. [3] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 15, 18, 64, alii. [4] Sic Comp. (cum καὶ τοὺς δ.), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [5] Cod. X. [6] Obelus est in Syro-hex. Aut duplex versio prioris clausulae Hebraeorum admittenda, aut pingendum: ÷ σὺ δὲ — κύκλῳ ↙. Deinde πάντας assumptum ex Ald., Codd. III, VII (qui post κύκλῳ habet), XI, 15, 16, 18, aliis, Arm. 1, Syro-hex. [7] Syro-hex. (sine indice): ܐ. ܘܟܕ ܡܚܕܪܝܢ. [8] Masius in Comment. p. 103, silente Syro nostro: "Porro quod Hebraice est פַּעַם אַחַת, nosque convertimus *semel*, id Aquilas reddidit μιᾷ ὁδῷ, *una via;* Symmachus μιᾷ περιόδῳ, *una circuitione.*" Notula sic fortasse refingenda: Ἀ. ὁδὸν μίαν. Σ. περίοδον μίαν. Cf. ad v. 11. [9] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII (cum γῆν pro πόλιν), 19, 54 (cum πολέμου καὶ κύκλῳ), 55, 58, 85 (in marg.), 108. [10] Masius in Comment. pp. 103, 104: "Aquilas interpretatur *tubas remissionis* . . . Chaldaeus [שׁוֹפְרַיָּא דְּקֶרֶן דִּכְרַיָּא] et Symmachus reddiderunt *buccinas arietinas.*" Hinc Montef.: Ἀ. σάλπιγγας ἀφέσεως. Σ. σάλπιγγας κερατίνας. Utramque lectionem suspicioni obnoxiam esse monuit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 7. Cf. ad v. 5. Ad ἰωβὴλ Cod. 58 in marg.: τοῦ ἁγίου. τῆς ἀφέσεως. [11] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum ταῖς pro ἐν ταῖς), Codd. VII (cum καὶ τῇ ἑβδόμῃ οἱ ἱερεῖς λήμψονται κ. τ. ἑ.), 19 (ut Comp.), 54 (ut VII, nisi λήψονται et σαλπίσουσιν), 55 (cum λήψονται ἑπτὰ σάλπιγγας ἱερὰς, καὶ σαλπιοῦσιν ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ ἐπὶ ἓξ ἡμέρας, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ — σαλπιοῦσι ταῖς σάλπιγξιν), 58 (ut Comp.), 85 (in marg. cum κερατίνας σάλπιγγας τῷ ἰωβὴλ, et om. καὶ οἱ ἱερεῖς — κερατίναις), 108 (ut Comp.). [12] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ τῇ σάλ. τοῦ ἰωβὴλ, ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς τῆς φωνῆς (s. τὴν φωνὴν) τῆς κερατίνης, nullo metobelo), et sine aster. Comp., Codd. VII, X (in marg.), 19, 54, 58, 108. [13] Syro-hex. (.ܐ) ܘܢܗܘܐ ܒܙܘܥܐ ܒܩܪܢܐ ܕܝܘܒܠܐ. ܣ. ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܢܓܕ ܐܘ ܢܘܪܟ ܒܩܪܢܐ ܕܕܟܪܐ. Cf. Hex. ad Exod. xix. 13. [14] Sic Syro-hex. (ut supra, cum ܕܩܪܢܐ), et sine aster. Comp., Codd. VII (om. τὴν φ.),

5. יָרִיעוּ כָל־הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה. Ο΄. ἀνακραγέτω (s. ἀνακραγέτωσαν[15]) πᾶς ὁ λαὸς ἅμα, καὶ ἀνακραγόντων αὐτῶν. Ἀ. ἀλαλάξει . . . Σ. . πᾶς ὁ λαὸς ἀλαλαγμὸν μέγαν.[16]

וְנָפְלָה חוֹמַת הָעִיר תַּחְתֶּיהָ. Ο΄. πεσεῖται ÷ αὐτόματα ↙[17] τὰ τείχη τῆς πόλεως ※ ὑποκάτω αὐτῶν ↙.[18] Οἱ λοιποί· ὑποκάτω αὐτῶν.[19] Ἀ. καθ᾽ ἑαυτό.[20]

6. בִּן־נוּן. Ο΄. ὁ τοῦ (alia exempl. υἱὸς[21]) Ναυῆ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· λάβετε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης· καὶ ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ ἰωβὴλ κατὰ πρόσωπον κιβωτοῦ κυρίου ↙.[22]

7. וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם עִבְרוּ וְסֹבּוּ אֶת־הָעִיר וְהֶחָלוּץ יַעֲבֹר לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה. Ο΄. καὶ εἶπεν ÷ αὐτοῖς, λέγων· παραγγείλατε ↙[23] τῷ λαῷ περιελθεῖν, καὶ κυκλῶσαι τὴν πόλιν· καὶ οἱ μάχιμοι παραπορευέσθωσαν ÷ ἐνωπλισμένοι ↙[24] ἐναντίον (s. ἔναντι) ※ κιβωτοῦ ↙ κυρίου.[25]

8. וַיְהִי כֶּאֱמֹר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐγένετο ὡς εἶπεν Ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν ↙.[26]

לִפְנֵי יְהוָה עָבְרוּ. Ο΄. παρελθέτωσαν ὡσαύτως ἐναντίον τοῦ κυρίου. Aliter: Ο΄. ÷ παρελθέτωσαν ὡσαύτως ↙ ἐναντίον τοῦ κυρίου· παραπορευέσθωσαν.[27]

8. הֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם. Ο΄. ἐπακολουθείτω ※ αὐτοῖς ↙.[28] Οἱ λοιποί· αὐτοῖς.[29]

9. לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים תָּקְעוּ (תֹּקְעֵי ק׳) הַשּׁוֹפָרוֹת. Ο΄. ἔμπροσθεν, ÷ καὶ ↙ οἱ ἱερεῖς ※ σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις ↙.[30]

וְהַמְאַסֵּף. Ο΄. οἱ (alia exempl. καὶ οἱ[31]) οὐραγοῦντες.

הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת. Ο΄. σαλπίζοντες. Alia exempl. πορευόμενοι καὶ σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις.[32] Οἱ λοιποί· ταῖς κερατίναις.[33]

10. וְלֹא־יֵצֵא מִפִּיכֶם דָּבָר. Ο΄. Vacat. ※ καὶ οὐ διελεύσεται ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν λόγος ↙.[34] Οἱ λοιποί· οὐ διελεύσεται ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν λόγος.[35]

עַד יוֹם אָמְרִי אֲלֵיכֶם. Ο΄. ἕως ἂν ἡμέραν διαγγείλῃ αὐτός. Alia exempl. ἕως τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ ἀναγγείλω ὑμῖν ἀναβοῆσαι.[36]

11. אֶת־הָעִיר הַקֵּף. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τὴν πόλιν ※ κύκλῳ ↙.[37]

פַּעַם אֶחָת וַיָּבֹאוּ הַמַּחֲנֶה וַיָּלִינוּ בַּמַּחֲנֶה. Ο΄. εὐθέως ἀπῆλθεν εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἐκοι-

---

X (in marg.), 19, 54 (cum τῆς φ.), 58 (idem), 108. [15] Sic Comp., Ald., Codd. VII, XI, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. Mox ἅμα om. Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 64, alii, Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܢܒܒ ◆ ܣ. ܟܠܗ ܥܡܐ ܢܘܒܒܐ ܪܒܐ ◆ [17] Idem: ÷ܒܗܘܢ ܡܢܗܘܢ↙. Vox deest in Cod. 58. [18] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. VII, 19, 54, 75, 85 (in marg.), 108, Arm. 1. [19] Cod. X. [20] Masius in Comment. p. 105: "LXXII pro *subter se* dixerunt αὐτόματα . . . cui interpretationi subscribit Aquilas." Cf. ad Cap. v. 8. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X (cum ὁ τοῦ in marg.), XI, 15, 18, alii, Syro-hex. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum πρόσωπον τῆς κ.), Cod. VII (cum τῆς δ. κυρίου· καὶ), X (in marg., praem. Οἱ λοιπ.), 19, 54 (ut VII), 58, 75 (cum τῆς δ. κυρίου, et πρ. τῆς κ.), 85 (in marg., cum τῆς δ. κυρίου· ἑπτὰ), 108. [23] Sic Masius. Syro-hex. pingit: αὐτοῖς, ÷ λέγων ↙· παραγγ. [24] Sic Masius, et sine metobelo Syro-hex. Vox deest in Cod. 58. [25] Sic Masius (non, ut Syro-hex., ※ ἐναντ. κιβ. κυρίου), et sine aster. Comp. (cum τῆς κιβωτοῦ τοῦ κ.), 19 (idem), 58, 108. [26] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. VII, 19, 58, 108. [27] Sic Syro-hex. (qui pingit: παρελθ. ÷ ὡσαύτως ↙), et sine obelo Comp., Ald., Codd. 19, 108. [28] Sic Syro-hex. (cum ※ ἐπακ. αὐτοῖς), et sine aster. Comp., Codd. VII, 54, 75, 108. [29] Cod. X. [30] Sic Masius (cum ※ οἱ σαλπ.), et sine notis Comp., Ald., Codd. VII, 19 (om. ταῖς), 58, 85 (in marg.), 108, Arm. 1, Syro-hex. [31] Sic Ald., Codd. 58, 108. Syro-hex. ܘܗܢܘܢ ܕܐܠܝܢ ܐܚܪܝܐ. Cod. VII in marg. manu 2da: οἱ ἀκολουθοῦντες. [32] Sic Comp., Codd. VII, 19, 58, 85 (cum ταῖς κ. in marg.), 108, Syro-hex. [33] Cod. X. [34] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum ἐκ στόμ.), Codd. 18 (sine καὶ), 19 (idem), 108 (idem), 128 (idem), Arm. 1. [35] Codd. X (teste Parsons.), 85. Griesb. e Cod. X exscripsit ἐκ στόματος. [36] Sic Codd. 44 (om. ὑμῖν), 74, alii, et Syro-hex. (cum ᾗ ἀναγγείλῃ (ܕܢܒܒ)). [37] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. X (cum κύκλῳ in marg.), 18, 19, alii.

μήθη (alia exempl. ηὐλίσθη[38]) ἐκεῖ. Σ. περίοδον μίαν, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ αὐλισθήσεται ἐν τῇ παρεμβολῇ.[39]

13. נֹשְׂאִים. Ο΄. οἱ φέροντες. Alia exempl. οἱ αἴροντες.[40] Οἱ λοιποί· οἱ ἔχοντες.[41]

שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיֹּבְלִים. Ο΄. τὰς σάλπιγγας τὰς ἑπτά. Alia exempl. τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ※ τὰς ἱεράς ◂.[42]

לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה הֹלְכִים הָלוֹךְ. Ο΄. προεπορεύοντο ἐναντίον κυρίου. Alia exempl. ἐναντίον ※ κιβωτοῦ ◂ κυρίου προεπορεύοντο.[43]

וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ÷ οἱ ἱερεῖς ◂ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι.[44]

וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם. Ο΄. καὶ μετὰ ταῦτα εἰσεπορεύοντο οἱ μάχιμοι. Alia exempl. [καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας] καὶ οἱ μάχιμοι εἰσεπορεύοντο μετὰ ταῦτα.[45] Ἄλλος· *Turba autem mixta* . . .[46]

הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת. Ο΄. καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι. Alia exempl. ※ πορευόμενοι καὶ σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις.[47]

14. וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי פַּעַם אַחַת וַיָּשֻׁבוּ. Ο΄. καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας περιεκύκλωσε τὴν πόλιν ἑξάκις ἐγγύθεν, καὶ ἀπῆλθεν πάλιν. Alia exempl. ※ καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἅπαξ ἐγγύθεν ◂, καὶ ἀπῆλθον.[48] Σ. . . μιᾷ ὁδῷ, καὶ ὑπέστρεψεν.[49]

15. בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר. Ο΄. ὄρθρου. Alia exempl. ※ ἐν τῇ ἀναβάσει ◂ τοῦ ὄρθρου.[50]

כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה שֶׁבַע פְּעָמִים. Ο΄. [ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ] ἑπτάκις. Alia exempl. ※ κατὰ τὸ κρίμα τοῦτο ◂ ἑπτάκις.[51]

רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים. Ο΄. Vacat. ※ πλὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν ἑπτάκις ◂.[52]

16. בַּשּׁוֹפָרוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ταῖς σάλπιγξιν.[53]

אֶל־הָעָם. Ο΄. τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. Alia exempl. πρὸς τὸν λαόν.[54]

17. לַיהוָה. Ο΄. κυρίῳ σαβαώθ. Alia exempl. τῷ κυρίῳ ÷ τῶν δυνάμεων ◂.[55]

כִּי הֶחְבְּאַתָה אֶת־הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר שָׁלָחְנוּ. Ο΄. Vacat. ※ ὅτι ἔκρυψε τοὺς ἀγγέλους οὓς ἀπεστείλαμεν ◂.[56]

18. וְרַק. Ο΄. ἀλλά. Alia exempl. πλήν.[57]

פֶּן־תַּחֲרִימוּ. *Ne devoveatis.* Ο΄. μήποτε ἐνθυμηθέντες. Schol. ἐν ἐπιθυμίᾳ γενόμενοι.[58]

---

[38] Sic Ald., Codd. 18, 128, Syro-hex. (cum ἐκοιμήθη in marg., teste Masio). [39] Syro-hex. ܣ. ܕܘܪܐ ܚܕ ܘܢܗܦܘܟ ܠܡܫܪܝܬܐ. ܘܢܒܘܬ ܒܡܫܪܝܬܐ ܀ [40] Sic Codd. III (sine οἱ), XI, 16, 29, alii (inter quos 85, cum ἑλόντες in marg.). [41] Cod. X. [42] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ οἱ φ. τὰς ἑπτὰ σ. τὰς ἱερὰς, nullo metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [43] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum τοῦ κυρίου), Codd. 19 (cum τῆς κιβ. et ἐπορ.), 108. [44] Sic Syro-hex. (cum ÷ καὶ οἱ ἱερεῖς ◂), et sine obelo Ald. (cum ἐσάλπιγξαν), Codd. III, 15, 19, 64, 108. [45] Sic Codd. 15, 19, 64, 108, Syro-hex. "Illud, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας, est quidem a Syro lectum [qui vertit: ܘܡܚܝܠܐ ܕܥܡܐ ܐܟܚܕܐ]; verum tamen expungendum proculdubio est, utpote ex margine mendose admissum in sacrum textum, tanquam interpretatio altera Hebraici vocabuli חָלוּץ."—*Masius.* [46] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܚܠܝܛܐ ܕܝܢ ܀. Cf. Hex. ad Exod. viii. 21. [47] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald. (cum ταῖς κ. σάλπιγξι), Codd. 19, 108. [48] Sic Syro-hex. (in continuatione), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. [49] Syro-hex. ܣ. ܒܚܕܐ ܐܘܪܚܐ ܘܗܦܟ ܀ [50] Sic Syro-hex. (cum ※ ܒܡܣܩܬܐ ◂), et sine aster. Comp., Codd. VII, X (in marg.), 19, 54, 55 (sine τοῦ), 58, 75, 108. [51] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum ῥῆμα pro κρίμα), 108. In textu verba inclusa desunt in Codd. II, III, VII, X, XI, 15, 16, aliis. [52] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [53] Sic Comp., Ald., Codd. VII, X (in marg.), 16, 18 (cum ἐν σ.), 44, alii (inter quos 85), Syro-hex. Montef. e Cod. 85 exscripsit: ταῖς σάλπιγξι ταῖς κερατίναις, repugnante Parsonsii amanuensi. [54] Sic Codd. VII, 54, 75, 85 (in marg.), invito Syro-hex. [55] Sic Masius, et sine obelo Codd. III, VII, X (cum σαβαὼθ in marg.), XI, 15 (sine τῷ ?), 19 (idem), alii (inter quos 85, cum τῶν δ. in marg.), Syro-hex. (Mus. Brit. Addit. MSS. 14,485). Duplex lectio, τῷ κ. τῶν δ. κυρίῳ σαβαὼθ, est in Codd. 44, 54, 74, aliis. [56] Sic Cod. X, Masius, et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 16 (cum κατασκόπους pro ἀγγέλους), 18, 19, 30 (ut 16), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. (ibid.). [57] Sic Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 85, cum ἀλλὰ in marg.). [58] Cod. X in marg.

19. וּכְלֵי נְחֹשֶׁת. Οʹ. ἡ χαλκός. Alia exempl. καὶ πᾶς χαλκός.[59]

20. וַיָּרַע הָעָם. Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἠλάλαξεν ὁ λαός ◂.[60]

אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר. Οʹ. τῶν σαλπίγγων. Alia exempl. τὴν φωνὴν τῶν σαλπίγγων.[61]

אִישׁ נֶגְדּוֹ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר. Οʹ. Vacat. ※ ἕκαστος ἐξεναντίας αὐτοῦ, καὶ κατελάβοντο τὴν πόλιν ◂.[62]

21. וְעַד שׁוֹר וָשֶׂה. Οʹ. καὶ ἕως μόσχου ※ καὶ προβάτου ◂.[63]

22. הַמְרַגְּלִים אֶת־הָאָרֶץ. Οʹ. τοῖς κατασκοπεύσασι ※ τὴν γῆν ◂.[64]

כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתֶּם לָהּ. Οʹ. Vacat. ※ ὡς (s. καθὼς) ὠμόσατε αὐτῇ ◂.[65]

23. יִשְׂרָאֵל. Οʹ. Ἰσραήλ. Alia exempl. τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.[66] Πάντες χωρὶς τῶν υἱῶν.[67]

24. בָּאֵשׁ. Οʹ. ἐν πυρισμῷ (potior scriptura ἐμπυρισμῷ[68]). Alia exempl. ἐν πυρί.[69]

24. וּכְלֵי הַנְּחֹשֶׁת. Οʹ. καὶ χαλκοῦ. Alia exempl. καὶ παντὸς χαλκοῦ.[70]

25. וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ. Οʹ. Vacat. ※ καὶ πάντα τὰ αὐτῆς ◂.[71]

26. וַיַּשְׁבַּע. Οʹ. καὶ ὥρκισεν (Ἄλλος· κατηράσατο[72]).

אֲשֶׁר יָקוּם וּבָנָה. Οʹ. ὃς ※ ἀναστήσει καὶ ◂ οἰκοδομήσει.[73]

27. שָׁמְעוֹ. *Fama ejus.* Οʹ. τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἀκοὴ αὐτοῦ.[74]

Cap. VI. 1. ÷ ἐξ αὐτῆς ◂.[75] 2. ÷ τὸν ἐν αὐτῇ ◂.[76] 3. ÷ σὺ δέ ◂.[77] 5. ÷ πᾶς (◂).[78] ÷ ὁρμήσας ◂[79] ÷ εἰς τὴν πόλιν ◂.[80] 9. ÷ τῆς διαθήκης κυρίου ◂.[81] 10. καὶ ἀναβοήσετε ÷ τότε ◂.[82] 11. ÷ τῆς διαθήκης ◂.[83] 12. καὶ ÷ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ◂.[84] 13. ÷ τῆς διαθήκης ◂.[85] 15. καὶ ※ ἐγένετο (◂) τῇ ἡμέρᾳ.[86] 16. καὶ ※ ἐγένετο (◂).[87] 18. ÷ σφόδρα ◂.[88] ÷ ὑμεῖς ◂.[89] ÷ τῶν υἱῶν ◂.[90] 20. ÷ οἱ ἱερεῖς ◂.[91] ÷ πᾶς ◂ ὁ λαός.[92] ÷ καὶ ἰσχυρῷ ◂.[93]

Syro-hex. (ibid.): ܟܠܗ ܢܚܫܐ ܐܢܘܢ. [59] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. (ibid.). Cf. ad v. 24. [60] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. X (in marg.), 18, 19, 58 (qui in marg. pingit: ἐκραύγασαν, ἀνεβόησαν), 108, 128 (cum ἠλάλαξαν), Syro-hex. (ibid.). Ad ἐσάλπισαν Cod. 85 in marg.: ἠλάλαξεν. [61] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 16, alii, Arm. 1, Syro-hex. (ibid.). [62] Sic Masius, et sine aster. Comp., Ald. (cum ἔξω ἐξεν. pro ἐξεν.), Codd. VII (cum κατελάβετο), 16 (cum ἐνώπιον ἐξεν. pro ἐξεν.), 19, 53 (ut 16), 54, alii, Arm. 1, Lucif. Calar. [63] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 54, 75, 108, 134. Supplementum, καὶ ἕως προβάτου, tuentur Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, alii. [64] Sic Masius, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 44, 55, alii, Arm. 1. [65] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. X (in marg.), 58, 85 (in marg.), 108, et (cum καθὼς) Codd. VII (in marg. manu 2da), 44, 54, alii, Arm. 1. [66] Sic Codd. 16, 18, 30, alii. [67] Cod. X. [68] Sic Codd. II (cum ἐνπυρ.), 53, 54, alii. [69] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. (teste Masio). [70] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 18, alii, Syro-hex. (teste Masio). Mox Masius e Syro edidit: ※ ἔδωκαν ◂ εἰς θησαυρὸν εἰσενεχθῆναι κυρίου, invitis libris Graecis. [71] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 58, 108, Arm. 1. [72] Sic Cod. 85 in marg.; in textu autem Codd. 16, 30, 52, alii. Mox ἐναντίον κυρίου post ἄνθρωπος transp. Comp. (cum ἔναντι), Ald., Codd. 15, 64, 108, Arm. 1, Syro-hex. Ad ἐν τῇ ἡμ. ἐκείνῃ Cod. X in marg.: Πάντες χ̄ ἐναντίον κυρίου. [73] Sic Syro-hex. (cum ἢ pro καὶ), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum αν στησει), XI, 15, 16, 30, alii. [74] Cod. 108: Ἀ. Σ. ἀκοὴ αὐτοῦ κατεφρόνησεν; ubi vox posterior ad Cap. vii. 1 pertinet. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܡܥܐ ܕܝܠܗ. [75] Masius, invito Syro-hex. Deest in Cod. 58. [76] Idem. [77] Syro-hex. [78] Idem. [79] Masius, invito Syro-hex. [80] Idem. [81] Idem. Deest in Cod. 75. [82] Idem. Sic sine obelo Comp., Codd. 15, 64, 108, Syro-hex. [83] Syro-hex. Cod. X in marg.: Πάντες χω τῆς διαθήκης. [84] Idem (cum ÷ καὶ τῇ). [85] Masius, invito Syro-hex. [86] Syro-hex. (cum ܘܗܘܐ ※). Sic sine aster. Comp., Ald. (cum ἐν τῇ), Codd. VII, X (in marg.), 18 (ut Ald.), 19, 85 (in marg.), 108, Arm. 1. [87] Idem (cum ܘܗܘܐ ※). Vox habetur in Ed. Rom., sed deest in Codd. II, III, VII, X, XI, 15, 16, aliis. [88] Masius, deficiente Syro-hex. Deest in Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, aliis, etiam Syro-hex. (Mus. Brit. Addit. MSS. 14,485). [89] Idem (pro ὑμεῖς αὐτοί). Neque ὑμεῖς neque αὐτοὶ agnoscit Syro-hex. (ibid.). [90] Idem. [91] Idem. [92] Idem (om. ἅμα). Vox deest in Codd. 18, 128. [93] Idem.

21. ἀνεθεμάτισαν (sic) ÷ αὐτὴν, καὶ ↙ ὅσα.[94] 22. τῆς γυναικὸς ※ τῆς πόρνης ↙.[95] 23. ÷ τὴν πόλιν, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικός ↙.[96] ÷ τὴν πόρνην ↙.[97] 25. καὶ ÷ πάντα ↙ τὸν οἶκον.[98] 26. ἐκείνην ※ τὴν Ἱεριχώ ↙.[99] ÷ καὶ ἐποίησεν οὕτως (sic)—τὰς πύλας αὐτῆς (↙).[100]

Cap. VII.

1. וַיִּמְעֲלוּ. Ο΄. καὶ ἐπλημμέλησαν (Σ. κατεφρόνησαν[1]).

2. מִירִיחוֹ הָעַי. Ο΄. εἰς Γαί. Alia exempl. ἀπὸ Ἱεριχὼ εἰς Γαί.[2]

בֵּית אָוֶן. Ο΄. Βαιθήλ (alia exempl. Βηθαῦν[3]). Ἀ. Σ. οἶκον ἀνωφελοῦς. Θ. οἶκον τῆς ἀδικίας.[4]

מִקֶּדֶם לְבֵית־אֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ κατὰ ἀνατολὰς Βαιθήλ.[5]

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר. Ο΄. ※ καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ↙, λέγων.[6]

עֲלוּ וְרַגְּלוּ. Ο΄. κατασκέψασθε. Alia exempl. ἀναβάντες κατασκέψασθε.[7]

אֶת־הָאָרֶץ. Ο΄. τὴν Γαί. Alia exempl. τὴν γῆν.[8] (Ἀ.) σὺν τὴν γῆν.[9]

3. אַל־תְּיַגַּע. Ne defatiges. Ο΄. μὴ ἀναγάγης (Οἱ λοιποί· κοπώσῃς[10]).

4. מִן־הָעָם שָׁמָּה. Ο΄. Vacat. ※ ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἐκεῖ ↙.[11]

5. עַד־הַשְּׁבָרִים וַיַּכּוּם בַּמּוֹרָד. *Usque ad Sebarim, et percusserunt eos in declivitate.* Ο΄. καὶ (alia exempl. ἕως[12]) συνέτριψαν αὐτοὺς ἀπὸ (alia exempl. ἐπὶ[13]) τοῦ καταφεροῦς. Aliter: Ο΄. ἕως συνέτριψαν αὐτοὺς (עַד־הַשְּׁבָרִם) ※ καὶ ἔπληξαν αὐτοὺς ↙ ἐπὶ τοῦ καταφεροῦς.[14] Ἄλλος· ἕως Σεβαρεὶμ, καὶ συνέτριψαν αὐτοὺς (ἐπὶ τοῦ καταφεροῦς).[15]

6. עַל־פָּנָיו אַרְצָה. Ο΄. ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ πρόσωπον. Alia exempl. ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.[16]

לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה. Ο΄. ἐναντίον κυρίου. Aliter: Ο΄. ἔναντι ※ κιβωτοῦ ↙ κυρίου.[17]

7. אֲהָהּ. Ο΄. δέομαι. Ἀ. ἆ ἆ ἆ.[18]

הַעֲבַרְתָּ הַעֲבִיר. Ο΄. ※ διαβιβάζων ↙ διεβίβασεν ÷ ὁ παῖς σου ↙.[19]

וַנֵּשֶׁב. Ο΄. καὶ κατῳκίσθημεν (alia exempl. παρῳκήσαμεν[20]).

8. בִּי אֲדֹנָי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν ἐμοὶ, κύριε; alia, δέομαι, κύριε.[21]

---

[94] Masius (om. Ἰησοῦς). [95] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. X (in marg.), 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [96] Idem. Haec desunt in Cod. 58. [97] Idem. Deest in Cod. 58. [98] Idem. Vox deest in Codd. VII, X, XI, 58, 59, 82, 121, Arm. 1. [99] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 44, 84, 106 (cum Ἱερυχὼ), 134, Arm. 1. [100] Syro-hex. Deest in Comp.

Cap. VII. [1] Codd. X, 85. Cod. 75 in textu: κατεφρώνησαν (sic) καὶ ἐπλημμέ. Syro-hex. ܣ. ܐܬܒܣܪܘ ܥܠܝܗ. [2] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 16, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [3] Sic Comp. (cum Βηθαυεν), Ald., Codd. III, X (cum Βηθαυ), XI, 15, 19 (ut X), alii, Syro-hex. [4] "Ex Martianaeo. Et vere Aquila solet און vertere ἀνωφελές."—*Montef.* [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 19, 58, 85 (in marg.), 108. [6] Sic Syro-hex. (in continuatione), et sine aster. Comp. (cum εἶπεν αὐτοῖς), Ald. (idem), Codd. 18, 19, 44, alii. [7] Sic Comp., Ald., Codd. VII, 16, 18, 19, alii, Syro-hex. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII (cum τὴν Γαὶ in marg. manu 2da), XI, 15, 19, alii, Syro-hex. [9] Cod. 108 in textu. [10] Cod. 108. Syro-hex. ܘܢܐ ܠܐ ܬܠܐܐ. [11] Sic Masius, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 19, 58, 108, Syro-hex., et (cum ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ λ.) Codd. 44, 54, alii. Cod. X in textu: ἀνέβησαν ἐκεῖ; in marg. autem: ἀπὸ τοῦ λαοῦ. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, XI, 15, 18, alii. [13] Iidem. [14] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 44, 58, alii (inter quos 85 in marg.). [15] Syro-hex. in marg., teste Masio. [16] Sic Comp., Codd. X (cum αὐτοῦ in marg.), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [17] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. X (cum κιβωτοῦ in marg.), 58, 71, 108. Cod. 85 in marg.: τῆς κιβωτοῦ. [18] Syro-hex., teste Masio. [19] Sic Masius, et sine notis Comp., Codd. VII, X (cum διαβιβάζων in marg.), 19, 85 (ut X), 108, Syro-hex. (Mus. Brit. Addit. MSS. 14,485). [20] Sic Codd. X (in marg.), 52, 53, alii (inter quos 85, teste Montef.). Syro-hex. (ibid.): ܘܥܡܪܢ. [21] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 54, 55, 58, 85 (in

11. וְגַם לָקְחוּ מִן־הַחֵרֶם. Ο΄. Vacat. ※ καίγε ἔλαβον ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος ◄.[22]

וְגַם גָּנְבוּ וְגַם כִּחֲשׁוּ וְגַם שָׂמוּ. Ο΄. κλέψαντες (alia exempl. καὶ κλέψαντες[23]) ÷ ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος ◄ ἐνέβαλον. Aliter: Ο΄. καὶ κλέψαντες ※ ἐψεύσαντο καὶ ◄ ἐνέβαλον.[24]

12. עֹרֶף יִפְנוּ. Ο΄. αὐχένα ὑποστρέψουσιν (potior scriptura ἐπιστρέψουσιν). Schol. ἡττηθήσονται.[25]

לִפְנֵי. Ο΄. ἐναντίον. Ἄλλος· ἐνώπιον.[26]

13. קַדֵּשׁ...הִתְקַדְּשׁוּ. Ο΄. ἁγίασον ... ἁγιασθῆναι. Alia exempl. ἅγνισον ... ἁγνισθῆναι.[27]

בְּקִרְבְּךָ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐν ὑμῖν, ※ Ἰσραήλ ◄.[28]

מִקִּרְבְּכֶם. Ο΄. ἐξ ὑμῶν. Alia exempl. ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.[29] Πάντες χωρὶς αὐτῶν.[30]

15. וְהָיָה הַנִּלְכָּד בַּחֵרֶם. Ο΄. καὶ ὃς ἂν ἐνδειχθῇ (alia exempl. add. διὰ κυρίου[31]) ※ ἐν τῷ ἀναθέματι ◄.[32]

נְבָלָה. *Scelus nefandum.* Ο΄. ἀνόμημα. Θ. ἀφροσύνην.[33]

16. בַּבֹּקֶר. Ο΄. Vacat. ※ τὸ πρωΐ ◄.[34]

17. אֶת־מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה. Ο΄. κατὰ δήμους ※ Ἰούδα ◄.[35]

וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לַגְּבָרִים וַיִּלָּכֵד זַבְדִּי. Ο΄. καὶ προσήχθη κατ᾽ ἄνδρα. Alia exempl. καὶ προσήχθη δῆμος ὁ Ζαραΐ κατ᾽ ἄνδρα, ※ καὶ ἐνεδείχθη Ζαβδί ◄.[36]

18. וַיַּקְרֵב אֶת־בֵּיתוֹ לַגְּבָרִים. Ο΄. Vacat. ※ καὶ προσήχθη ὁ οἶκος αὐτοῦ κατ᾽ ἄνδρα ◄.[37]

בֶּן־כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי. Ο΄. υἱὸς Ζαμβρί. Alia exempl. υἱὸς Χαρμὶ (s. Χαρμεὶ) υἱοῦ Ζαβδί (s. Ζαβδεί).[38]

לְמַטֵּה יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ τῆς φυλῆς Ἰούδα ◄.[39]

19. בְּנִי שִׂים־נָא כָבוֹד. Ο΄. δὸς δόξαν σήμερον. Aliter: Ο΄. ※ υἱέ μου ◄,[40] ÷ σήμερον ◄ δὸς ※ δὴ ◄ δόξαν.[41]

21. בַשָּׁלָל. Ο΄. ἐν τῇ προνομῇ. Ἄλλος· ἐν τοῖς λαφύροις.[42]

אַדֶּרֶת שִׁנְעָר אַחַת טוֹבָה. *Pallium Babylonicum unum pulcrum.* Ο΄. ψιλὴν ποικίλην (alia exempl. add. καλὴν[43]). Aliter: Ο΄. ψιλὴν ποικίλην ※ μίαν ◄ καλήν.[44] Ἀ. στολὴν

---

marg.), 108, Arm. 1; posterior in Syro-hex. (ibid.). [22] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum καὶ γὰρ pro καίγε), 58 (om. γε), 108. Cod. 85 in marg.: καίγε ἔλαβον, et sic in textu (cum καὶ ἔκλεψαν pro κλέψαντες) Codd. 54, 75. [23] Sic Ald., Codd. III, VII, XI (cum καὶ ἐκλέξαντες), 15, 16, 18, alii. Sequentia, ἀπὸ τοῦ ἀν., obelo jugulat Masius. [24] Sic Masius, et sine aster. Comp. (cum ἔβαλον), Codd. 19 (idem), 58, 108 (cum ἔλαβον). [25] Cod. X. [26] Sic Cod. 85 in marg.; in textu autem Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. (teste Masio). [27] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, 58, 64, 128, Syro-hex. (teste Masio). Cod. 85 in marg.: ἅγνισον. Statim ὅτι τάδε Comp., Ald., Codd. 15, 18, alii (inter quos 85, cum ὅτι in marg.), Syro-hex. (teste Masio). [28] Sic Masius, et sine aster. Comp., Cod. 108, Arm. 1. [29] Sic Ald., Codd. VII, 16, 18, alii, invito Masio. [30] Cod. X. [31] Sic Codd. VII, 16, 18, alii. Cod. X in marg.: Παν. χω. δια κυ ἐν τῷ ἀναθέματι αὐτοῦ. [32] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. X (in marg., ut supra), 19, 54, alii (inter quos 85 in marg., cum ἐν τῷ ἀν. αὐτοῦ), Arm. 1. [33] Syro-hex., teste Masio. [34] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. VII, 16, 19, alii, Arm. 1. [35] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. VII, 58, 74, alii (inter quos 85 in marg.). [36] Sic Masius, et sine aster. Comp. (cum ἀνεδείχθη), Arm. 1 (cum Ζαμρί). Pro his Codd. 15, 18, 64, habent: καὶ προσήχθη δῆμος Ζαραεὶ κατ᾽ οἴκους (לַבָּתִּים, quae lectio est paucorum librorum), καὶ ἐνεδείχθη οἶκος ὁ Ζαμβρί; alii aliter. [37] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ πρ. ※ ὁ οἶκος αὐτοῦ ◄), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. [38] Sic Comp., Ald. (cum Χαρμὴ et Ζαμδὶ), Codd. VII (cum Ζαμβρὶ), 15, 18 (cum Ζαμβρὶ), 19, alii, Syro-hex. [39] Sic Syro-hex. (cum ܕܫܒܛܐ ܕܝܗܘܕܐ), et sine aster. Comp., Codd. VII, 19, 58, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (cum ἐκ φυλῆς). [40] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1, Syro-hex. [41] Sic Masius, et sine notis Comp., Cod. 108. Cod. 58 (om. σήμερον): δὸς δὴ δόξαν. [42] Cod. X in marg.: ἐν τοῖς λαφύροις ἱμάτιον. Cf. Hex. ad Num. xxxi. 12. [43] Sic Ald., Codd. VII, XI, 29, 30, alii, Arm. 1. [44] Sic Syro-hex. (cum ܚܕܐ pro ψιλὴν), et sine aster. Comp., Codd. VII (cum μίαν in marg. manu 2da), 19, 44, 55, alii. Ad ψιλὴν Codd. VII (manu 2da), X, 85, in marg.: ἱμάτιον; Cod. 58 vero: στολὴν, ὕφασμα, ἱμάτιον, ἢ ὥσπερ μάνδυον Φουνδάτου.

Βαβυλωνίαν μίαν καλήν. Σ. ἱμάτιον Σενναὰρ ἐν καλόν.[45]

21. וּמָאתַיִם שְׁקָלִים. Ο΄. καὶ διακόσια δίδραχμα. Ἀ. καὶ διακοσίους σίκλους.[46]

חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים. Ο΄. πεντήκοντα διδράχμων (Ἀ. στατῆρες. Σ. στατήρων[47]).

מִשְׁקָלוֹ. Ο΄. Vacat. ※ ὁλκὴ αὐτῆς ◂.[48]

וָאֶחְמְדֵם. Ο΄. καὶ ἐνθυμηθεὶς (Ἀ. Θ. ἐπεθύμησα[49]) αὐτῶν. Schol. ἐρασθείς.[50]

24. וְאֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הָאַדֶּרֶת וְאֶת־לְשׁוֹן הַזָּהָב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὴν στολήν, καὶ τὴν γλῶσσαν τὴν χρυσῆν.[51]

עֵמֶק עָכוֹר. Ο΄. εἰς Ἐμεκαχὼρ (Σ. Θ. κοιλάδα Ἀχώρ[52]).

25. וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τῷ Ἄχαρ. Πάντες χωρὶς τῷ Ἄχαρ.[53]

מֶה עֲכַרְתָּנוּ. *Quid conturbasti nos?* Ο΄. τί ὠλόθρευσας ἡμᾶς; Οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί· τί ἐτάραξας ἡμᾶς;[54]

25. וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם בָּאֵשׁ וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בָּאֲבָנִים. Ο΄. Vacat. ※ καὶ κατέκαυσαν αὐτὰ ἐν πυρί, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὰ ἐν λίθοις ◂.[55]

26. עַד הַיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. Vacat. ※ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ◂.[56]

עֵמֶק עָכוֹר. Ο΄. Ἐμεκαχώρ. Ἀ. Σ. κοιλὰς Ἀχώρ.[57]

Cap. VII. 1. ÷ καὶ ἐνοσφίσαντο ἀπὸ ◂ τοῦ ἀναθέματος.[58] 3. ÷ ἀλλ' ◂ ὡσεί.[59] δισχίλιοι ※ ἄνδρες ◂.[60] 6. ἔπεσεν ÷ Ἰησοῦς ◂.[61] 14. ÷ πάντες ◂.[62] 15. ※ αὐτὸς (◂) καὶ πάντα.[63] καὶ ※ ὅτι ◂ ἐποίησεν.[64] 16. φυλὰς ※ αὐτοῦ ◂.[65] 19. καὶ δὸς ※ αὐτῷ ◂.[66] 20. ※ ἐγὼ ◂ ἥμαρτον ◂.[67] 21. ἔλαβον ※ αὐτά ◂.[68] ἰδοὺ ÷ αὐτά ◂.[69] ÷ κέκρυπται ◂.[70] 22. κεκρυμμένα εἰς τὴν σκηνὴν (s. ἐν τῇ σκηνῇ) ※ αὐτοῦ ◂.[71] 23. ἤνεγκαν ※ αὐτά (◂).[72] καὶ πρὸς (sic) ※ πάντας ◂ τοὺς πρεσβυτέρους.[73]

---

[45] Syro-hex. ܐ. ܐܣܛܠܐ ܒܒܠܝܬܐ ܚܕܐ ܫܦܝܪܬܐ. [hucusque Bar Hebr. (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 59 a) cum ܒܒܠܝܬܐ ܚܕܐ] .ܣ. ܡܐܢܐ ܕܫܢܥܪ ܚܕ ܫܦܝܪܐ. Theodoret. Quaest. X in Jos. p. 310: τὴν δὲ ψιλὴν ὁ Ἀκύλας στολὴν ἡρμήνευσεν. Montef. post Masium Aquilae tribuit στολὴν Βαβυλωνικήν; sed Cod. 85 in marg. affert: Ἀ. στολὴν Βαβυλωνίαν; et ἐπίβλημα τῶν ποικίλων Βαβυλώνιον memorat Plutarch. Opp. T. I, p. 338 E. [46] Syro-hex., ut supra. Bar Hebr. ibid.: ܘܡܐܬܝܢ ܡܬܩܠܝܢ ܕܟܣܦܐ. ܐ. ܘܡܐܬܝܢ ܐܣܛܐܪܐ. ܐܘ ܣܩܠܐ. [47] Idem in continuatione: ܘܚܡܫܝܢ ܕܗܒܐ ܕܡܬܩܠܝܢ. ܐ. ܐܣܛܐܪܐ. ܐܘ ܡܬܩܠܝܢ. Syro-hex. ܣ. ܕܐܣܛܐܪܐ (ܕܐܣܛܐܪܐ). Cf. Hex. ad Exod. xxxviii. 24. Num. iii. 47. [48] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 44 (cum ἡ ὁλκή), 54, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [49] Cod. 108. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܪܓܒܬ. [50] Cod. X. Cod. 58 in marg.: λιμβισθείς. Vid. Alberti ad Hesych. s. v. λίμβον. [51] Sic Comp. (cum ψιλὴν pro στολὴν), Ald., Codd. X (in marg.), 15, 18, 54 (cum χρυσίνην), 58, 64, 75, 85 (in marg.), Syro-hex. [52] Codd. X, 85 (cum κοιλάδα in marg. sine nom.), Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 47. Cod. VII in marg. manu 2[da]: κοιλάδα ταραχῆς. [53] Cod. X in marg.: πα χ τῷ Ἄχαρ. [54] Syro-hex. ܠܡܢܐ ܕܠܚܬܢ. ܫܪܟܐ ܕܡܦܫܩܢܐ. ܠܡܢܐ ܕܠܚܬܢ ܠܢ. Cod. 108 affert: Σ. τί ἐτάραξας ἡμᾶς; [55] Sic Syro-hex. (cum metobelo post prius αὐτὰ), et sine aster. Comp. (cum αὐτοὺς pro posteriore αὐτὰ), Codd. X (in marg., cum αὐτὸν bis, et om. ἐν πυρί), 19 (ut Comp.), 108 (idem), 85 (in marg.). [56] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 85 (in marg.), 108. Pro (σωρὸν λίθων) μέγαν in Cod. 118 et Syro-hex. est μεγάλων. [57] Anon. in Cat. Niceph. ibid. Cod. X affert: Σ. κοιλὰς Ἀχώρ. Euseb. in Onomastico, p. 118: Ἐνεμέκ [nusquam legitur in LXX]. Ἀ. Σ. ἐν τῇ κοιλάδι. [58] Syro-hex. [59] Masius (cum ÷ ἀλλ' ἤ ◂). Syro-hex. ܐܠܐ, sine obelo. [60] Syro-hex. [61] Masius. Deest in Comp., Codd. 44, 53, 71, aliis, Arm. 1. [62] Idem, deficiente Syro-hex. Deest in Cod. 58. [63] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. VII, 54, 58, 74, alii. [64] Idem (cum ※ καὶ ὅτι ◂). Sic sine aster. Comp., Codd. 58, 108. [65] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 54, 55, 58, alii (inter quos 85 in marg.). [66] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. VII, 108. [67] Masius. Sic sine aster. Comp., Codd. 44, 58, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [68] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 58. [69] Masius. Pronomen deest in Codd. 44, 74, 76, aliis. [70] Syro-hex. Deest in Cod. 55. [71] Idem. Pronomen est in Ed. Rom., sed deest in Codd. II, III, VII, X, XI, 30, 44, aliis. [72] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. X (in marg.), 16, 52, 54, alii. [73] Idem. Sic sine aster. Comp. (om. τοὺς), Codd. VII, X (ut Comp., cum πάντας in marg.), 19 (ut Comp.), 44, 74, alii (inter quos 85 in marg.).

24. ÷ καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς φάραγγα Ἀχὼρ ◄.[74]
26. ὀργῆς ※ αὐτοῦ ◄.[75]

CAP. VIII.

1. וְאֶת־עַמּוֹ וְאֶת־עִירוֹ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ ◄.[1]

2. לָעַי וּלְמַלְכָּהּ. Ο΄. τὴν Γαί. Aliter: Ο΄. τῇ Γαὶ ※ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς ◄.[2]

רַק־שְׁלָלָהּ וּבְהֶמְתָּהּ תָּבֹזּוּ לָכֶם. Ο΄. καὶ τὴν προνομὴν τῶν κτηνῶν προνομεύσεις σεαυτῷ. Aliter: Ο΄. καὶ τὴν προνομὴν ※ αὐτῆς, καὶ ◄[3] τῶν κτηνῶν ※ αὐτῆς ◄[4] προνομεύσεις σεαυτῷ. Ἄλλος· πλὴν τὴν προνομὴν (s. τὰ σκῦλα) αὐτῆς, καὶ τὰ κτήνη αὐτῆς προνομεύσατε ἑαυτοῖς.[5]

4. רְאוּ אַתֶּם אֹרְבִים לָעִיר. Ο΄. ὑμεῖς ἐνεδρεύσατε. Aliter: Ο΄. ἴδετε ÷ ὅτι ◄ ※ ὑμεῖς ◄ ἐνεδρεύετε ※ τὴν πόλιν ◄.[6]

מִן־הָעִיר מְאֹד. Ο΄. ※ ἀπὸ ◄[7] τῆς πόλεως ※ σφόδρα ◄.[8]

6. הַתִּיקֵנוּ. *Intercluserimus.* Ο΄. ἀποσπάσομεν. Schol. ἀποσχοινίσομεν, ἀπομακρύνομεν.[9]

וְנַסְנוּ לִפְנֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ φευξόμεθα ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ◄.[10]

7, 8. וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָעִיר וּנְתָנָהּ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּיֶדְכֶם: וְהָיָה כְּתָפְשְׂכֶם אֶת־הָעִיר תַּצִּיתוּ אֶת־הָעִיר בָּאֵשׁ. Ο΄. καὶ πορεύσεσθε εἰς τὴν πόλιν. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ πορεύσεσθε εἰς τὴν πόλιν ◄.[11] ※ καὶ ἐκτρίψατε τὴν πόλιν, καὶ δώσει αὐτὴν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐν χερσὶν ὑμῶν. καὶ ἔσται ὡς ἂν συλλάβητε τὴν πόλιν, ἐμπρήσατε αὐτὴν ἐν πυρί ◄.[12]

9. וַיָּלֶן יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ηὐλίσθη Ἰησοῦς τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ ◄.[13]

11. אֲשֶׁר אִתּוֹ. Ο΄. ※ ὁ ◄ μετ᾽ αὐτοῦ.[14]

11–13. וַיַּחֲנוּ מִצְּפוֹן לָעַי—בְּתוֹךְ הָעֵמֶק. Ο΄. ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ τὰ ἔνεδρα τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης. Aliter: Ο΄. ÷ ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ τὰ ἔνεδρα τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης ◄.[15] ※ καὶ παρενέβαλον ἀπὸ βορρᾶ τῆς Γαί, καὶ ἡ κοιλὰς ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ τῆς Γαί. (12) καὶ ἔλαβεν ὡς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἔνεδρον ἀναμέσον τῆς Βαιθαὺν (בֵּית־אֵל) καὶ τῆς Γαί, θάλασσαν τῆς Γαί (לָעַי ק). (13) καὶ ἔθηκεν ὁ λαὸς πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν ἣ ἦν ἀπὸ βορρᾶ τῇ πόλει, καὶ τὰ ἔσχατα αὐτοῦ θάλασσαν τῆς πόλεως (Σ. ἀπὸ δυσμῶν τῇ πόλει[16])· καὶ ἐπορεύθη Ἰησοῦς τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν μέσῳ τῆς κοιλάδος ◄.[17]

---

[74] Masius. Haec desunt in Comp. [75] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. VII, X (in marg.), 53, 56, alii, Arm. 1.

CAP. VIII. [1] Sic Cod. X (post γῆν αὐτοῦ), Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald. (post γῆν αὐτοῦ), Codd. VII, 15 (ut Ald.), 18 (idem), 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [2] Sic Cod. X, Syro-hex., et sine aster. Comp. (om. τῇ), Ald., Codd. VII, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [3] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 58, 108, Arm. 1. Cod. X in marg. ad σεαυτῷ: ※ αὐτῆς. Syro-hex. legit et pingit: καὶ τὴν προνομὴν αὐτοῦ (sic) τῶν κτηνῶν ◄ ※ αὐτοῦ ◄ καὶ (ܘܠ) προνομεύσεις σεαυτῷ. [4] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 54, 56, 58, 75, 108, Arm. 1. [5] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܒܪܡ ܒܙܬܐ ܕܝܠܗ ܘܒܥܝܪܗ (sic) ܒܙܘ (sic) ܠܟܘܢ. [6] Sic Masius, et sine notis Comp., Codd. X (ut Ed. Rom., cum οἴδατε ὅτι et τὴν πόλιν in marg.), 19, 44 (om. τὴν πόλιν), 54, alii, Syro-hex. [7] Sic Syro-hex. Vocula abest ab Ald., Codd. III, XI, 15, 18 (manu 1ma), 29, aliis. [8] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58 (om. ἀπὸ), 85 (cum σφόδρα in marg.), 108. [9] Cod. 58 in marg. [10] Sic Cod. X (in marg.), Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp. (cum ἀπ᾽ αὐτῶν), Codd. 54, 85 (in marg.), 108 (ut Comp.), Arm. 1. [11] Obelus est in Syro-hex., qui pingit: καὶ πορ. ÷ εἰς τὴν πόλιν ◄. [12] Sic Cod. X (in marg.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 85 (in marg.), 108, Arm. 1, cum variantibus quae sequuntur: ἐκτρίψατε] ἐκτρίψεται X. ὑμῶν bis] ἡμῶν 108. ἐν χερσὶν] ἐν χειρὶ X. ἐμπρήσατε] καὶ ἐμπυρίσατε X, 85. Syro-hex. ἐμπρήσετε 58. ἐν πυρὶ] πυρὶ 58, 85. Sic, sed sine clausula, καὶ ἐκτρ. τὴν πόλιν, Codd. 44, 54 (om. τὴν πόλιν), 55, 56, alii. [13] Sic Cod. X (in marg.), Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ ηὐλίσθη Ἰ. τὴν ν. ※ ἐκείνην—λαοῦ ◄), et sine aster. Comp., Codd. 16, 18, 19, alii, Arm. 1. [14] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. X (cum ὁ in marg.), 58 (cum ὁ μετ᾽ αὐτοῦ ὁ πολεμ.), 108, invito Syro-hex. [15] Haec obelo confodit Syro-hex. [16] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܥܪܒܐ ܠܡܕܝܢܬܐ. [17] Sic Cod. X in marg.

14. וַיַּשְׁכִּימוּ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ὤρθρισε ◄.[18]

וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי־הָעִיר לִקְרַאת־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ ἐξῆλθεν (alia exempl. ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως[19]) εἰς συνάντησιν αὐτοῖς. Οἱ λοιποί· ἐξῆλθον.[20]

לַמּוֹעֵד לִפְנֵי הָעֲרָבָה. Ο΄. Vacat. ※ εἰς τὸν καιρὸν κατὰ πρόσωπον τῆς ἀραβά ◄.[21]

15, 16. וַיָּנֻסוּ דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר׃ וַיִּזָּעֲקוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בָּעִיר לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἔφυγον ὁδὸν τῆς ἐρήμου. καὶ ἐνίσχυσε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς τοῦ διῶξαι ὀπίσω αὐτῶν ◄.[22]

16. אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. ὀπίσω τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Alia exempl. ὀπίσω Ἰησοῦ.[23]

17. בָּעַי וּבֵית אֵל. Ο΄. ἐν τῇ Γαὶ ※ καὶ ἐν Βαιθήλ ◄.[24]

18. בַּכִּידוֹן. *Cum jaculo.* Ο΄. ἐν τῷ γαισῷ. Ἀ. σὺν τῷ γαισῷ.[25] Σ. σὺν τῇ ἀσπίδι.[26] Ἄλλος· θώρακι.[27]

בַּכִּידוֹן אֲשֶׁר־בְּיָדְךָ אֶל־הָעַי. Ο΄. ἐν τῷ γαισῷ τῷ ἐν τῇ χειρί σου ἐπὶ τὴν πόλιν. Σ. σὺν τῇ ἀσπίδι σου ἐπὶ τὴν Γαί.[28]

18. בַּכִּידוֹן אֲשֶׁר־בְּיָדוֹ. Ο΄. τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὸν γαισόν. Alia exempl. τὸν γαισὸν καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ; alia, ἐν τῷ γαισῷ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.[29]

19. כִּנְטוֹת. Ο΄. ὅτε (alia exempl. ὅτι[30]) ἐξέτεινε.

20. עָלָה עֲשַׁן הָעִיר. Ο΄. καπνὸν ἀναβαίνοντα ἐκ τῆς πόλεως. Alia exempl. ἀναβαίνοντα τὸν καπνὸν τῆς πόλεως.[31]

וְהָעָם הַנָּס הַמִּדְבָּר נֶהְפַּךְ אֶל־הָרוֹדֵף. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ὁ λαὸς ὁ φεύγων εἰς τὴν ἔρημον ἐστράφησαν ἐπὶ τοὺς διώκοντας ◄.[32]

24. בּוֹ וַיִּפְּלוּ כֻלָּם לְפִי־חֶרֶב. Ο΄. ἀπ᾽ (alia exempl. ἐπ᾽[33]) αὐτῆς, ※ καὶ ἔπεσον πάντες ἐν στόματι ῥομφαίας ◄.[34]

26. וִיהוֹשֻׁעַ לֹא־הֵשִׁיב יָדוֹ אֲשֶׁר נָטָה בַּכִּידוֹן עַד אֲשֶׁר הֶחֱרִים אֵת כָּל־יֹשְׁבֵי הָעָי. Ο΄. Vacat. ※ καὶ Ἰησοῦς οὐκ ἐπέστρεψε χεῖρα αὐτοῦ, ἣν

(cum ἔνεδρα ἀν. τῆς Βαιθήλ), Syro-hex. (cum παρενέβαλεν, ἔλαβον, et καὶ ἔθηκαν τὸν λαὸν), et sine aster. Comp. (cum Βηθαῦ, et ἔταξεν pro ἔθηκεν), Codd. 19 (fere ut Comp., sed om. καὶ ἐπορεύθη—κοιλάδος), 53 (cum ἔλαβον et Βαιθαῦμ), 85 (in marg., cum Βαιθαῦν, θάλασσα τῆς π., et κατὰ τὴν νύκτα), 108 (fere ut Comp.), Arm. 1. Minus plene Ald., Cod. 75: καὶ παρενέβαλον ἀπὸ β. τῆς Γ., καὶ ἔλαβεν ὡς π. χ. ἀ., καὶ ἔθ. αὐτοὺς ἔνεδρον (ἔνεδρα 75) ἀν. τῆς Βαιθὰν (Βεθήλ 75) καὶ τῆς Γ. καὶ ἔθηκεν ὁ λαὸς (ὁ λαὸς om. 75) πᾶσαν τ. π. ἀπὸ βορρᾶ κ. τ. ἑ. [18] Sic Syro-hex. (sine καὶ), et sine aster. Comp., Ald., Cod. 108, Arm. 1. [19] Sic Comp., Ald., Cod. 108, Syro-hex. in marg. [20] Syro-hex. [21] Sic Syro-hex. (qui pingit: εἰς τὸν κ. κατὰ ※ πρ. τῆς ἀρ. ◄), et sine aster. Comp., Ald. (cum ἐνέδρας pro ἀραβὰ), Codd. 58, 85 (cum ῥαβὰ), 108, Arm. 1. [22] Sic Syro-hex. (cum τῆς Γαὶ), et sine aster. Comp. (cum ἔφυγεν, τῆς Γαὶ, et καταδιῶξαι), Ald. (cum ἔφυγεν, et om. τῆς γῆς τοῦ), Codd. X (in marg. cum ἔφυγεν), 53, 58 (cum τῆς Γαὶ), 85 (in marg. ut X), 108 (ut Comp., om. αὐτῶν), Arm. 1. [23] Sic Syro-hex., cum τῶν υἱῶν Ἰσρ. in marg. Cod. 58: ὀπίσω Ἰησοῦ καὶ τῶν υἱῶν Ἰσρ. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. X (in marg.), 15, 58, 85 (in marg.), 108, 128, Arm. 1. [25] Cod. 57. "Sic tres Regii [cum γεσῷ]."—*Montef.* Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 50: Ἀκύλας· σὺν τῷ κεσῷ. Lectio suspecta, tum propter praepositum σὺν loco ἐν, tum quia כִּידוֹן *clypeum* interpretatus est Aquila in Hex. ad Job. xli. 21. Jerem. vi. 23. l. 42. Fortasse huc pertinet lectio anonyma Cod. 58 in marg.: ἐν τῇ ἀσπίδι. [26] Codd. X, 57, 85, Procop. ibid. Theodoret. Quaest. XI in Jos. p. 310: τὸν μέντοι γαισὸν, ᾧ τοὺς λοχῶντας διήγειρεν Ἰησοῦς, ἀσπίδα ἡρμήνευσεν ὁ Ἰώσηπος (?), ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Σύμμαχος. [27] Cod. 57 in marg. [28] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܬܪܣܐ ܕܝܠܟ ܥܠ ܥܝ. Idem in textu legit: ἐν τῷ γ. τῷ ἐν τῇ χειρί σου ※ καὶ τὴν χεῖρά σου ◄ ἐπὶ τὴν πόλιν, silente Masio, et repugnantibus libris Graecis. [29] Prior lectio est in Comp., Codd. III, VII (cum τὸ γαισὸν), 15, 16 (cum γησὼν), 18, aliis, Arm. 1, Syro-hex.; posterior in Ald. (cum τὴν χ. αὐτοῦ ἐν τῷ γ.), Codd. XI (ut Ald.), 44, 54 (ut Ald.), 58 (ut Ald., cum ἐν τῷ καισῷ (in marg. ἐν τῇ ἀσπίδι)), aliis. [30] Sic Codd. 64, 74, alii, Syro-hex. [31] Sic Codd. III, VII, X, XI, 56, 58, alii, Arm. 1, Syro-hex. [32] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. X (in marg.), 19, 54, 58, 75, 85 (in marg.), 108. [33] Sic Codd. VII, X (in marg.), 16, 30, 44, alii, invito Syro-hex. [34] Sic (ante ἀπ᾽ αὐτῆς) Masius, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1, Syro-hex.; necnon (post ἐπ᾽ αὐτῆς) Codd. X (in marg. cum ἐπεὶ ἔπεσαν pro καὶ ἔπεσον), 44 (cum τῷ στ. pro ἐν στ.), 74 (idem), alii; postremo (post εἰς τέλος) Codd. 54, 75, 85 (in marg.).

ἐξέτεινεν ἐν τῷ γαισῷ (Σ. ἐν τῇ ζιβύνῃ[35]), ἕως ἀνεθεμάτισε σὺν πάντας τοὺς κατοικοῦντας Γαί ◄.[36]

28. וַיְשִׂימֶהָ תֵּל־עוֹלָם שְׁמָמָה. Ο΄. χῶμα ἀοίκητον εἰς τὸν αἰῶνα ἔθηκεν αὐτήν. Alia exempl. καὶ ἔθηκεν αὐτὴν χῶμα εἰς τὸν αἰῶνα ἀοίκητον.[37]

29. עַד־עֵת הָעֶרֶב. Ο΄. ἕως ※ καιροῦ τῆς ◄ ἑσπέρας.[38]

אֶל־פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר. Ο΄. εἰς τὸν βόθρον ※ πρὸς τὴν πύλην τῆς πόλεως ◄.[39]

גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל. Ο΄. σωρὸν λίθων ※ μέγαν ◄.[40]

31 (Gr. ix. 4). עָלָיו. Ο΄. ※ ἐπ᾽ αὐτούς ◄.[41] Οἱ Ο΄. χωρὶς ἐπ᾽ αὐτούς.[42]

וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים. Ο΄. καὶ θυσίαν (s. θυσίας) σωτηρίου (alia exempl. add. εἰρηνικάς[43]). Aliter: Ο΄. καὶ ἐθυσίασαν ※ εἰρηνικὰ ◄ σωτηρίου.[44]

32 (5). תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב. Ο΄. νόμον Μωυσῆ (alia exempl. add. ὃν ἔγραψεν[45]).

33 (6). נֶגֶד הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה. Ο΄. καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται (alia exempl. οἱ ἱερεῖς οἱ Λευῖται[46]) ἦραν (Ἄλλος· ἐβάστασαν[47]) τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. Σ. ἀπέναντι τῶν ἱερέων τῶν Λευιτῶν τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου.[48]

33 (6). כַּגֵּר כָּאֶזְרָח. Ο΄. καὶ ὁ προσήλυτος καὶ ὁ αὐτόχθων. Ἄλλος· ὡς ὁ προσήλυτος ὡς ὁ αὐτόχθων.[49]

אֶל־מוּל (bis). Ο΄. ※ ἐπὶ ◄ πλησίον.[50]

34 (7). בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה. Ο΄. ἐν τῷ νόμῳ ÷ Μωυσῆ ◄. Ἄλλος· ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου.[51]

Cap. VIII. 1. ※ πάντας ◄ τοὺς ἄνδρας.[52] 5. ÷ οἱ κατοικοῦντες Γαί ◄.[53] ※ καθάπερ καὶ πρώην ◄.[54] 6. ÷ οὗτοι ◄.[55] 9. ※ ἀπὸ θαλάσσης τῆς Γαί ◄.[56] 14. ÷ ἐπ᾽ εὐθείας ◄.[57] 15. ÷ καὶ εἶδε ◄.[58] 16. καὶ ÷ αὐτοί ◄.[59] 18. ÷ τὴν χεῖρά σου ◄.[60] ÷ καὶ τὰ ἔνεδρα—τόπου αὐτῶν ◄.[61] 21. πᾶς Ἰσραὴλ ※ μετ᾽ αὐτοῦ ◄.[62] ÷ εἰς τὸν οὐρανόν ◄.[63] 22. συνάντησιν ※ αὐτῶν ◄.[64] 24. ÷ καὶ τοὺς ◄ ἐν τοῖς πεδίοις, ÷ καὶ ◄ ἐν τῷ ὄρει.[65] 25. ※ πάντες ◄ οἱ πεσόντες.[66] 27. τῶν ἐν τῇ πόλει ※ ἐκείνῃ ◄.[67] ※ ἑαυτοῖς ◄.[68] ÷ κύριος ◄.[69] 28. ÷ ἐν πυρί ◄.[70] 29. ἐπὶ

---

[35] Syro-hex. ܒܙܒܘܢܐ .ܣ. [36] Sic Masius (cum τὴν χεῖρα, et ἀνεθεμάτισαν πάντας), et sine aster. Comp. (cum σύμπαντας), Codd. X (in marg. cum πάντας), 19 (cum τὴν χεῖρα et ἕως ἂν ἀνεθ.), 58 (cum καισῷ et σύμπαντας), 85 (in marg. cum πάντας pro σὺν π.), 108 (cum ἕως ἂν ἀνεθ. σύμπαντας), Arm. 1, Syro-hex. (ut Masius). [37] Sic Comp., Codd. 15, 18, 64, alii, Syro-hex. [38] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܥܕܡܐ ※ ܠܥܕܢܐ ◄ ܕܪܡܫܐ), et sine aster. Comp., Codd. X (in marg.), 19, 54 (sine τῆς), 85 (in marg.), 108. [39] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 19, 56, 58, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [40] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. X (in marg.), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.). [41] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.). [42] Cod. X in marg. Cod. 54 in textu (post σίδηρος): πᾶν χω επ᾽ αυτου (sic). [43] Sic Codd. 44 (cum θυσίας), 54, 55, alii. [44] Syro-hex. ܘܕܒܚܘ ※ ܫܠܡܘܬܐ ◄ ܕܦܘܪܩܢܐ. Cod. 58 in marg.: ἐθυσίασαν εἰρηνικά. [45] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, X, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [46] Sic Comp., Codd. III, X, 16, 18, 44, alii, Arm. 1, Syro-hex. [47] Cod. 58 in marg.: γρ. καὶ ἦροσαν. ἐβάστασαν. Cf. Hex. ad Num. xiv. 33. Deut. i. 31. [48] Syro-hex. ܠܘܩܒܠ ܟܗܢܐ .ܣ. ܠܘܝܐ ܕܫܩܠܝܢ ܗܘܘ ܩܒܘܬܐ ܕܕܝܬܝܩܝ ܕܡܪܝܐ. [49] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܐܝܟ ܬܘܬܒܐ ܐܝܟ ܝܠܝܕܐ. Codd. 44, 74, alii: ὡς ὁ πρ. καὶ ὁ αὐτ. [50] Sic Syro-hex. (cum ※ ܥܠ ܩܘܪܒܐ), et sine aster. Comp. (cum ἐπιπλ.), Codd. 58, 108. [51] Cod. 85 in marg. Obelus Masio debetur. [52] Syro-hex. Sic sine aster. Ed. Rom., sed πάντας deest in Codd. VII (qui habet in marg. manu 1ma), 118. [53] Idem. [54] Idem (sine metobelo). Haec leguntur in omnibus libris Graecis. [55] Masius. Deest in Arm. ed. [56] Syro-hex. (nullo metobelo). Haec desunt in Codd. 30, 53, 75. [57] Idem. Deest in Codd. 44, 58, 236. [58] Masius, et (sub ※) Syro-hex. [59] Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ αὐτοί ◄). Pronomen deest in Codd. 58, 75. [60] Idem (sine metobelo). [61] Idem. [62] Idem (pro πᾶς Ἰσραήλ), tacente Masio, et repugnante Hebraeo. [63] Masius. [64] Syro-hex. (nullo metobelo). Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, X (in marg.), 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [65] Masius, fortasse ex ingenio. Sed καὶ τοὺς deest in Codd. 54, 75, 118. [66] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 15, 18, 44, alii, Syro-hex. [67] Syro-hex. (cum τῆς πόλεως ※ ἐκείνης ◄, ut videtur). Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 54, 58, 63, 75. [68] Idem. Habetur in Ed. Rom., sed deest in Codd. X, 29, 59, 75, 82, 121, Arm. 1. [69] Masius. Deest in Codd. 54, 75. [70] Syro-hex. (nullo metobelo). Deest in Codd. 58, 121.

ξύλου ÷ διδύμου, καὶ ἦν ἐπὶ τοῦ ξύλου ⁴.[71] 32. ÷ Ἰησοῦς ⁴.[72] 33. ÷ ἦσαν ⁴ ἥμισυ αὐτῶν . . . καὶ ἥμισυ αὐτῶν.[73] 34. ÷ τούτου ⁴.[74] 35. ÷ τῷ Ἰησοῖ ⁴.[75] ÷ τοῖς ἀνδράσι ⁴.[76]

Cap. IX.

3 (9). יְהוֹשֻׁעַ. Οʹ. κύριος. Ἄλλος· Ἰησοῦς.[1]

4 (10). וַיִּצְטַיָּרוּ. *Et legatos se simularunt.* (Potior scriptura וַיִּצְטַיָּדוּ, *et commeatu se instruxerunt.*) Οʹ. ἐπεσιτίσαντο ÷ καὶ ἡτοιμάσαντο ⁴.[2]

לַחֲמוֹרֵיהֶם. Οʹ. ἐπὶ τῶν ὤμων (alia exempl. ὄνων[3]) αὐτῶν.

5 (11). וּמְטֻלָּאוֹת. *Et resartos.* Οʹ. καὶ καταπεπελματωμένα (Σ. ἐπιβλήματα ἔχοντα[4]).

וְכֹל לֶחֶם צֵידָם יָבֵשׁ הָיָה נִקֻּדִים. *Et omnis panis commeatus eorum aridus erat et mucore maculosus* (s. *in micas comminutus*). Οʹ. καὶ ὁ ἄρτος αὐτῶν τοῦ ἐπισιτισμοῦ (alia exempl. καὶ οἱ ἄρτοι τοῦ ἐπισιτισμοῦ αὐτῶν[5]) ξηρὸς καὶ εὐρωτιῶν καὶ βεβρωμένος (alia exempl. ξηροὶ ※ ἐγένοντο ⁴ ÷ καὶ ⁴ βεβρωμένοι[6]). Ἀ. καὶ πᾶς ὁ ἄρτος ὁ ἐπισιτισμὸς αὐτῶν ξηρὸς ἐγενήθη καὶ ἐψαθυρωμένος. Σ. καὶ πᾶς ὁ ἄρτος τοῦ ἐπισιτισμοῦ αὐτῶν ξηρὸς ἐγένετο καπυρός. Θ. καὶ οἱ ἄρτοι τοῦ ἐπισιτισμοῦ αὐτῶν ξηροὶ καὶ βεβρωμένοι.[7]

7 (13). אֶל־הַחִוִּי. Οʹ. πρὸς τὸν Χορραῖον (Ἄλλος· Εὐαῖον[8]).

8 (14). מִי אַתֶּם. Οʹ. πόθεν ἐστέ; Ἀ. τίς ὑμεῖς; Σ. τίνες ἐστέ;[9]

9 (15). שָׁמְעוֹ. Οʹ. τὸ ὄνομα (Ἀ. Σ. Θ. τὴν ἀκοὴν[10]) αὐτοῦ.

12 (18). מִבָּתֵּינוּ. Οʹ. Vacat. ※ ἀπὸ οἴκων ἡμῶν ⁴.[11]

14 (20). וְאֶת־פִּי יְהוָה. Οʹ. καὶ κύριον. Alia exempl. καὶ τὸ στόμα κυρίου.[12]

16 (22). מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים. Οʹ. μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Ἀ. ἐν τέλει τριῶν ἡμερῶν.[13]

וּבְקִרְבּוֹ. Οʹ. καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς (Ἀ. ἐν μέσῳ αὐτῶν[14]).

17 (23). בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. Οʹ. Vacat. ※ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ⁴.[15]

וְקִרְיַת יְעָרִים. Οʹ. καὶ πόλεις Ἰαρίν. Ἀ. Σ. (καὶ) Καριαθιαρίν.[16]

18 (24). וְלֹא הִכּוּם. Οʹ. καὶ οὐκ ἐμαχέσαντο αὐτοῖς. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἐπάταξαν αὐτούς.[17]

---

[71] Masius, consentiente Hebraeo. Vox διδύμου deest in Cod. 58, Arm. 1. Syro-hex. pingit: ܥܠ ܩܝܣܐ ܬܐܘܡܐ. ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܥܠ ܩܝܣܐ ÷. [72] Masius. [73] Idem, pro edito: οἱ ἦσαν ἥμισυ . . . καὶ οἱ ἦσαν ἥμισυ. Syrus noster facere videtur cum Comp. et libris Graecis, qui legunt: ἦσαν οἱ ἡμίσεις αὐτῶν (ܦܠܓܗܘܢ) . . . καὶ οἱ ἡμίσεις αὐτῶν. [74] Syro-hex. Deest in Codd. 30, 75. [75] Idem. Deest in Cod. 71. [76] Idem.

Cap. IX. [1] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Comp., Codd. III, X (cum κύριος in marg.), XI, 29, 58, alii, Arm. 1, Syro-hex. [2] Sic Masius. Ad ἐπεσιτίσαντο Cod. 58 in marg.: τροφὰς μεθ' ἑαυτῶν ἔλαβον. [3] Sic Ald., Codd. III, X (cum ὤμων in marg.), XI, 15, 18, alii (inter quos 85), invito Syro-hex. [4] Codd. X, 54, 85 (in marg. sine nom. ad παλαιά). Syro-hex. ܣ. ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܡܥܦܪܐ. Cod. 58 in marg.: ἐπιβλήματα ἔχοντα. ἐμπαλώματα. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII, 15, 44, alii, Syro-hex. [6] Sic Syro-hex. (sine obelo, qui Masio debetur), et sine notis Comp., Codd. 19, 108. Copula deest in Cod. X. Cod. 58 legit: ξηροὶ ἐγενήθησαν καὶ β.; Ald., Cod. VII: ἐγενήθησαν ξ. καὶ β. [7] Cod. 85 (cum ἐψαθυρομενος). Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. ci. 4. Ad ἄρτοι Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἄρτος; ad βεβρωμένοι autem: Ἀ. Σ. *desiccatus igne* (ܕܡܚܡܡ ܒܢܘܪܐ). [8] Sic in textu Comp., Codd. 44, 74, 76, alii, Syro-hex. (cum Χορραῖον in marg.). [9] Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܡܢܘ ܐܢܬܘܢ ♦; Cod. 108 autem: Σ. Ἀ. τίνες ἐστέ; uterque ad sensum recte. Mox ad παραγεγόνατε Cod. X in marg.: ἥκατε. [10] Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܬ. ܫܡܥܗ. Cod. 108 affert: Θ. Σ. τὴν ἀκοήν. [11] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܡܢ ܒ̈ܬܐ ※ ܕܝܠܢ), et sine aster. Comp., Codd. X (in marg. cum οἰκιῶν), 54, 56, 58, alii. Cod. 85 in marg.: ἀπὸ οἴκου ἡμῶν. [12] Sic Comp., Codd. 19, 108. Syro-hex. in marg.: ܘܠܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ♦. [13] Syro-hex. ♦ ܐ. ܒܫܘܠܡܐ ܕܬܠܬܐ ܝܘ̈ܡܝܢ. [14] Idem: ♦ ܐ. ܒܡܨܥܬܗܘܢ. [15] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine aster. Comp., Ald., Codd. X (in marg.), 19, 44, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [16] Syro-hex. in textu: ܘܡܕܝܢ̈ܬܐ (πόλις) ܝܐܪܝܢ; in marg. autem: ♦ (sic) ܐ. ܣ. ܘܩܪܝܬ ܢܐܪܝܢ. [17] Idem in marg. sine nom.: ♦ ܘܠܐ ܡܚܘ ܐܢܘܢ.

18 (24). בַּיהוָה אֱלֹהֵי. Ο΄. κύριον τὸν θεὸν (s. τὸν κύριον θεόν). Alia exempl. ἐν κυρίῳ θεῷ.[18]

21 (27). וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם הַנְּשִׂיאִים. Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες ◄.[19]

וַיִּהְיוּ. *Et facti sunt.* Ο΄. καὶ ἔσονται. Alia exempl. καὶ ἔσονται ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι πάσῃ τῇ συναγωγῇ· καὶ ἐγένοντο.[20]

כַּאֲשֶׁר. Ο΄. καθάπερ. Alia exempl. καὶ ἐποίησαν πᾶσα ἡ συναγωγὴ καθάπερ.[21]

22 (28). רִמִּיתֶם. *Decepistis.* Ο΄. παρελογίσασθε. Ἄλλος· ἐδολιεύσασθε.[22]

23 (29). וְשֹׁאֲבֵי־מַיִם. Ο΄. ※ οὐδὲ ὑδροφόρος ◄.[23]

24 (30). כִּי הֻגֵּד הֻגַּד. Ο΄. ἀνηγγέλη. Aliter: Ο΄. ὅτι ※ ἀγγελίᾳ ◄ ἀνηγγέλη.[24]

וַנַּעֲשֵׂה. Ο΄. καὶ ἐποιήσαμεν. Alia exempl. ※ ὡς οὐχ ὑπελείφθη ἐν ἡμῖν πνεῦμα ◄· καὶ ἐποιήσαμεν.[25]

25 (31). וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לַעֲשׂוֹת לָנוּ עֲשֵׂה. Ο΄. καὶ ὡς δοκεῖ ὑμῖν, ποιήσατε ἡμῖν. Aliter: Ο΄. καὶ ὡς δοκεῖ ὑμῖν ※ ποιῆσαι ἡμῖν ◄, ποιήσατε.[26]

Cap. IX. 1. ÷ τῶν Ἀμορραίων ◄.[27] 3. ÷ πάντα ◄.[28] 5. ÷ καὶ τὰ κοῖλα τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν ◄, καὶ τὰ σανδάλια ÷ αὐτῶν ◄.[29] ἱμάτια ÷ αὐτῶν ◄.[30] 6. παρεμβολὴν ÷ Ἰσραὴλ (◄).[31] 7. ※ σὺ ◄ κατοικεῖς.[32] 9. καὶ ※ πάντα ◄ ὅσα.[33] 10. ※ πάντα ◄ ὅσα.[34] ÷ κατῴκει ◄.[35] ÷ καὶ ἐν Ἐδραείν ◄.[36] 12. ἄρτοι ※ ἡμῶν ◄.[37] νῦν δὲ ※ ἰδού ◄.[38] 13. καὶ ※ ταῦτα ◄ τὰ ἱμάτια.[39] 18. ÷ πάντες ◄.[40] 20. ποιήσομεν ※ αὐτοῖς ◄.[41] 22. εἶπεν αὐτοῖς, ※ λέγων (◄).[42] 24. ὑμῖν ※ πᾶσαν ◄ τὴν γῆν ÷ ταύτην.[43] ÷ ἡμᾶς καί ◄.[44] 26. ÷ Ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◄.[45] 27. ÷ πάσῃ ◄.[46] ∽ διὰ τοῦτο—τῷ θυσιαστηρίῳ (sic) τοῦ θεοῦ, καὶ πάσῃ τῇ συναγωγῇ ◄.[47] ÷ καὶ ◄ εἰς τὸν τόπον.[48] ÷ κύριος ◄.[49]

Cap. X.

1. אֲדֹנִי־צֶדֶק. Ο΄. Ἀδωνιβεζέκ. Α. Σ. Θ. Ο΄. Ἀδωνιζεδέκ.[1]

וַיִּהְיוּ בְּקִרְבָּם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐγένοντο ἐν μέσῳ αὐτῶν ◄.[2]

2. וַיִּירְאוּ. Ο΄. καὶ ἐφοβήθησαν ἀπ᾽ αὐτῶν (alia exempl. ἐν αὐτοῖς, s. ἐν ἑαυτοῖς[3]).

---

[18] Sic Codd. 16, 30, alii (inter quos 85, cum τὸν κ. θ. in marg.), et fortasse Syro-hex. [19] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 18, 64, 108, 128 (om. αὐτοῖς), Arm. 1 (idem). [20] Sic Syro-hex. In textu LXXvirali Arm. 1 post συναγωγῇ infert: καὶ ἦσαν ξυλ. καὶ ὑδρ. [21] Sic Ald., Codd. VII, X, 15, 16, 18, alii. Cod. 55: καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησαν καθάπερ. Denique Cod. 75 in fine v. supplet: οὕτως ἐποίησαν. [22] Cod. 108 in marg. [23] Sic Syro-hex. (sine metobelo). Haec desunt in Codd. II, III, 29, 53, 55, 59, 71, 118. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. VII, X (cum ὅτι ἀγγελίᾳ in marg.), 16, 18 (cum ὅτι ἀνηγ. ἀγγ.), 19, alii, Arm. 1 (sine ὅτι). [25] Syro-hex. ※ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܐܫܬܒܩܬ ܒܢ ܪܘܚܐ.◄ ܘܥܒܕܢ. Sic sine aster. Codd. 44 (cum καὶ οὐχ et ὑμῖν), 55 (cum καὶ οὐχ), 58 (cum ὑμῖν), 74 (ut 55), 84 (idem), 134 (idem). [26] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 56, 58, 108 (cum ὑμῖν bis). [27] Syro-hex. Mox Masius legit et pingit: ÷ καὶ οἱ ◄ πρὸς τῷ ἀντιλ., ÷ καὶ ◄ οἱ Χετ., καὶ οἱ Ἀμ., ÷ καὶ ◄ οἱ Χαν., ÷ καὶ ◄ οἱ Φερ., ÷ καὶ ◄ οἱ Εὐ., καὶ οἱ Ἰεβ.; et sic sine obelis Syro-hex. [28] Masius. Deest in Cod. 52, Arm. 1. [29] Idem. [30] Idem. [31] Syro-hex. [32] Idem. Sic sine aster. Comp. (cum κατοικῇς), Codd. 55, 58, 74, alii. [33] Idem (cum ※ καὶ πάντα ◄). Sic sine aster. Comp., Ald. (cum ἅπαντα), Codd. VII, 44, 58, 74, alii. Cod. X in marg. (bis): οἱ Ο΄. $\overline{\chi\omega}$ πάντα. [34] Masius. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 54, Syro-hex. [35] Idem. [36] Syro-hex. (cum ÷ ܘܥܡܘܪܐ ܗܘܐ ◄). [37] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, X (in marg.), 18, 30, 44, alii. [38] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 58, 108. [39] Idem (cum ※ καὶ ταῦτα). Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 54, 58, alii. [40] Idem. Deest in Cod. 58. [41] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 44, 58, 74, alii. [42] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 56, 74, alii. [43] Masius (pro ὑμῖν τὴν γῆν ταύτην), invitis libris Graecis et Syro-hex. [44] Idem. Deest in Arm. 1. [45] Syro-hex. (cum metobelo tantum). [46] Masius. [47] Syro-hex. Posteriora, καὶ π. τῇ συναγωγῇ, desunt in Ed. Rom., sed habentur in Codd. 54, 74, 76, aliis. [48] Masius. Copula deest in Cod. 59. [49] Syro-hex. Deest in Comp., Cod. 108.

Cap. X. [1] Cod. 85. Sic in textu Comp., Cod. 58. [2] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. X (in marg. cum ἐγένετο), 16, 19 (cum ἐγένετο), 30, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [3] Prior lectio est in Comp., Codd. IV, XI, 16, 19, aliis, Syro-hex.; posterior in Codd.

2. עָרֵי הַמַּמְלָכָה וְכִי הִיא גְדוֹלָה מִן־הָעַי. Ο΄. τῶν μητροπόλεων (Οἱ λοιποί· πόλεων[4]) ※ τῶν βασιλέων, ὅτι αὐτὴ μεγάλη ὑπὲρ τὴν Γαί ◂.[5]

3. הוֹהָם. Ο΄. Ἐλάμ (potior scriptura Αἰλάμ). Alia exempl. Αἰάν.[6]

פִּרְאָם. Ο΄. Φιδών. Alia exempl. Φεράμ, s. Φεραάμ.[7]

יָפִיעַ. Ο΄. Ἰεφθᾶ. Alia exempl. Ἰαφιέ.[8]

דְּבִיר. Ο΄. Δαβίν. Alia exempl. Δαβείρ.[9]

5. וַיֵּאָסְפוּ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ συνήχθησαν ◂.[10]

הָאֱמֹרִי. Ο΄. τῶν Ἰεβουσαίων. Ἀ. Σ. Θ. τῶν Ἀμορραίων.[11]

עֶגְלוֹן. Ο΄. Ὀδολλάμ. Ἀ. Σ. Θ. Ἐγλώμ.[12]

8. לֹא־יַעֲמֹד. Ο΄. οὐχ ὑπολειφθήσεται (alia exempl. ὑποστήσεται[13]).

9. כָּל־הַלַּיְלָה עָלָה מִן־הַגִּלְגָּל. Ο΄. ὅλην τὴν νύκτα εἰσεπορεύθη ἐκ Γαλγάλων. Σ. ὅλην τὴν νύκτα ἀναβὰς ἐκ Γαλγάλων.[14]

10. בֵּית־חוֹרֹן. Ο΄. Ὡρωνίν. Alia exempl. Βαιθωρών, s. Βηθωρών.[15]

11. אֲבָנִים גְּדֹלוֹת. Ο΄. λίθους χαλάζης. Ἀ. λίθους μεγάλους.[16]

וַיָּמֻתוּ רַבִּים. Ο΄. καὶ ἐγένοντο πλείους. Aliter: Ο΄. ※ καὶ ἀπέθανον ◂ ÷ καὶ ἐγένοντο ◂ πλείους.[17]

12. וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם. Ο΄. καὶ εἶπεν Ἰησοῦς (alia exempl. add. κατ' ὀφθαλμοὺς παντὸς Ἰσραήλ[18])· στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαών (alia exempl. ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαὼν στήτω[19]). Ἀ. καὶ εἶπον πρὸς υἱοὺς Ἰσραήλ· ἥλιε, ἐν Γαβαὼν σιώπα. Σ. . . ὁ ἥλιος ἐν Γαβαὼν [μὴ] ἡσυχασάτω.[20]

13. עַד־יִקֹּם גּוֹי אֹיְבָיו. *Donec ulcisceretur gens* (Israel) *hostes suos.* Ο΄. ἕως ἠμύνατο ὁ θεὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Ἀ. ἕως ἠμύνατο ἔθνος ἐχθρῶν αὐτοῦ. Σ. ἕως ἠμύνατο τὸ ἔθνος τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.[21]

הֲלֹא־הִיא כְתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר. Ο΄. Vacat. ※ οὐχὶ τοῦτο γεγραμμένον ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς ◂;[22]

וְלֹא־אָץ לָבוֹא כְּיוֹם תָּמִים. Ο΄. οὐ προεπορεύετο εἰς δυσμὰς εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς. Ἀ. καὶ οὐκ ἔσπευσε πρὸς δυσμὰς ἕως ἡμέρας τελείας.[23]

VII (in supplemento manu saec. fere XIII), 15, 18, aliis (inter quos 85, cum ἀπ' αὐτῶν in marg.). Masius pingit: ÷ ἐν αὐτοῖς ◂; Cod. IV: ⌒ καὶ ἐφοβ. ἐν αὐτοῖς :. [4] Syro-hex. (cum ܡܕ̈ܝܢܬܐ). [5] Sic Cod. IV (cum Γαὶν), Syro-hex. (cum καὶ ὅτι), et sine aster. Comp., Codd. X (in marg. cum τῆς Γαί), 16, 52, 57, alii, Arm. 1 (cum τῶν β. ※ ὅτι). [6] Sic Cod. 58. Deficiente Syro-hex., Masius edidit Ὀχάμ. [7] Sic Comp., Codd. III, IV, X (cum Φειδὼν in marg.), XI, 15, 56, 58, alii. Masius: Φαράν. [8] Sic Codd. III, IV, (cum Ἰεφαειε), XI, 58, 71, 108, Masius. [9] Sic Codd. III, IV, VII (ut ante), XI, 15, 56, 58, alii (inter quos 85 in marg.), Masius. Mox pro Ὀδολλὰμ s. Ὀδολὰμ solus Cod. 58 Αἰγλὼμ habet. [10] Sic Cod. IV, Masius, et sine aster. Comp., Codd. X (in marg.), 16, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [11] Masius. Sic in textu Comp., Codd. 58, 82. Cod. IV: τοῦ Ἀμορραίου. [12] Cod. 85. Cod. 58 in marg. sine nom.: Αἰγλώμ. Euseb. in Onomastico, p. 176: Ἐγλών, ἡ καὶ Ὀδολλάμ, ἧς τὸν βασιλέα Δαβεὶρ ἐπάταξεν Ἰησοῦς. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, VII (ut ante), XI, 44, 56, 58, alii (inter quos 85 in marg., teste Parsonsio), Syro-hex. [14] Masius in Comment. p. 182. [15] Prior lectio est in Codd. VII (ut ante), XI, 18, 44, aliis (inter quos 85 in marg.); posterior in Comp., Ald., Codd. III, IV, 15, 19, aliis, Syro-hex. [16] Masius in Annot. p. 137. [17] Sic Masius, et sine notis Codd. 16 (cum ἀπεθάνοσαν), 18, 30, alii. Syro-hex. post lacunam incipit: καὶ ἐγένοντο πλείους, sine obelo. [18] Sic Codd. VII (ut ante), 44, 54, alii. [19] Sic Comp., Codd. IV, 108, Syro-hex. [20] Syro-hex. ܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܘܬ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܫܡܫܐ ܒܓܒܥܘܢ ܫܠܝ܀ ܣ. ܫܡܫܐ ܒܓܒܥܘܢ ܠܐ ܢܫܬܠܐ. Masius in Comment. p. 186: "Porro verbum דּוֹם, etsi *tacere* interdum significat, hancque notionem secuti sunt illi quos nuper dicebam Doct. Heb. in commentario Tanhuma, atque etiam Aquilas Ponticus; tamen verior mihi visa est Chaldaei et LXXII interpretum, Symmachique et Latini sententia, qui omnes pro *insistere, morari, interquiescere* accipiunt." Unde Montef. post Drusium edidit: Ἀ. σιώπα. Σ. παῦσον. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. iv. 5. xxxvi. 7. Jesai. lxii. 6. [21] Syro-hex. ܐ. ܥܕܡܐ ܕܬܒܥ ܥܡܐ ܕܒܥܠܕܒܒܘ (sic) ܕܝܠܗ. ܣ. ܥܕܡܐ ܕܬܒܥ ܥܡܐ ܕܒܥܠܕܒܒܘܗܝ (sic)܀ Codd. 44, 54, 74, alii, in textu: ἕως ἠμ. τὸ ἔθνος τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. [22] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 16, 19 (cum ευθεους), 52, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [23] Syro-

15. וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּלָה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐπέστρεψεν Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς Γάλγαλα ◂.[24]

19. וְאַתֶּם אַל־תַּעֲמֹדוּ רִדְפוּ אַחֲרֵי. Ο΄. ὑμεῖς δὲ μὴ ἑστήκατε καταδιώκοντες ὀπίσω. Ἀ. Θ. καὶ ὑμεῖς μὴ στήκετε, διώξατε ὀπίσω. Σ. ὑμεῖς δὲ μὴ ἀποστῆτε, διώξατε κατόπιν.[25]

20. וְהַשְּׂרִידִים שָׂרְדוּ מֵהֶם וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ οἱ διασωζόμενοι (Ἄλλος· κατάλοιποι[26]) διεσώθησαν ※ ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ εἰσῆλθον ◂.[27]

21. כָּל־הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה. Ο΄. πᾶς ὁ λαὸς ※ εἰς τὴν παρεμβολὴν ◂.[28]

23. וַיַּעֲשׂוּ כֵן. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐποίησαν οὕτως ◂.[29]

עֶגְלוֹן. Ο΄. Ὀδολλάμ. Ἀ. Σ. Ἐγλώμ.[30]

24. אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. πάντα ※ ἄνδρα ◂ Ἰσραήλ.[31]

26. אַחֲרֵי־כֵן וַיְמִיתֵם וַיִּתְלֵם. Ο΄. ※ μετὰ τοῦτο, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτοὺς ◂, καὶ ἐκρέμασεν αὐτούς.[32]

28. לָכַד יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. ἐλάβοσαν. Aliter: Ο΄. ἔλαβεν ※ Ἰησοῦς ◂.[33]

וְאֶת־מַלְכָּהּ הֶחֱרִם אוֹתָם וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ. Ο΄. καὶ ἐξωλόθρευσαν πᾶν ἐμπνέον. Aliter: Ο΄. ※ καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς ◂,[34] καὶ ἐξωλόθρευσαν ※ αὐτοὺς καὶ ◂ πᾶν ἐμπνέον.[35]

לֹא הִשְׁאִיר שָׂרִיד. Ο΄. καὶ οὐ κατελείφθη οὐδεὶς ἐν αὐτῇ (alia exempl. ÷ ἐν αὐτῇ οὐδεὶς ◂[36]) διασεσωσμένος ÷ καὶ διαπεφευγὼς ◂.[37]

33. אָז עָלָה הֹרָם מֶלֶךְ גֶּזֶר לַעְזֹר אֶת־לָכִישׁ. Ο΄. τότε ἀνέβη (alia exempl. ἦλθεν[38]) Ἐλὰμ βασιλεὺς Γαζὲρ βοηθήσων (alia exempl. βοηθῆσαι[39]) τῇ Λαχίς. Ο΄. Σ. Ἀ. τότε ἀνέβη Ὀρὰμ βασιλεὺς Γαζὲρ βοηθήσων τῇ Λαχείς. Θ. ἀγαζεὶρ βασιλεὺς Λαχείς.[40]

34. עֶגְלֹנָה. Ο΄. εἰς Ὀδολλάμ (Ο΄. Ἀ. Αἰγλώμ[41]). Σ. εἰς Ἐγλών.[42]

37. וַיִּלְכְּדוּהָ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ κατελάβοντο αὐτήν ◂.[43]

וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־עָרֶיהָ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ

---

hex. [illegible]. [24] Sic Cod. IV (cum Γαλγαλαν), Syro-hex. (cum rasura inter Ἰσραὴλ et εἰς), et sine aster. Comp., Ald., Codd. II (in marg. manu 2[da]), 18, 54, 56, alii (inter quos 85 in marg. cum ἐπ᾽ αὐτοῦ, teste Parsons.), Arm. 1. [25] Cod. 85 (cum κατόπην). Ad Sym. cf. Hex. ad 2 Reg. v. 23. [26] Duplex versio, κατάλοιποι οἱ διασωζόμενοι est in Cod. 55, et (cum οἱ διασωθέντες ἐξ αὐτῶν pro οἱ διασωζόμενοι) in Codd. 44, 54, 74, aliis. [27] Sic Cod. IV, Masius, et sine aster. Comp., Ald. (cum εἰσῆλθοσαν), Codd. 19, 56, 58, 63, 82, 85 (in marg.), 108, Syro-hex. [28] Sic Cod. IV (post εἰς Μακηδὰ), Syro-hex., et sine aster. Comp. (ut IV), Ald., Codd. 54, 63, 75, 82 (ut IV), 85 (in marg.), 108 (ut IV), Arm. 1. [29] Sic Cod. IV, Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 55, 74, alii, Arm. 1. [30] Syro-hex. (cum [illegible] in textu): [illegible]. [31] Sic Cod. IV, Masius, et sine aster. Comp., Cod. 108. Minus probabiliter Syrus noster: [illegible] ※. Statim Comp., Cod. IV, Syro-hex.: λέγων αὐτοῖς καὶ τοὺς ἐναρχ. (non, ut Masius, ÷ αὐτοῖς καὶ ◂ τοῖς ἐναρχ.). Mox λέγων αὐτοῖς deest in Cod. IV, Syro-hex. [32] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. 82, 108. Alia lectio, καὶ μετὰ τὸ θανατῶσαι (θανατωθῆναι 54, 75) αὐτοὺς ἐκρέμασεν αὐτούς, est in Codd. 54, 58, 75, 85 (in marg.), consentiente Syro nostro, qui legit et pingit: [illegible] (sic) [illegible] ÷, h.e. καὶ μετὰ τὸ θανατῶσαι αὐτούς, ÷ καὶ ἐκρ. αὐτούς (non, ut Masius, ÷ καὶ ◂ ἐπειδὴ ἐθανάτωσεν αὐτούς, καὶ ἐκρ. αὐτούς). [33] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. 58, 108, et (teste Masio) Syro-hex. in marg. [34] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 44, 55, 56, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (cum αὐτῶν). [35] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: καὶ πᾶν ◂), et sine aster. Comp., Ald. (cum αὐτήν), Codd. III, XI, 15 (ut Ald.), 18 (idem), 29, alii (inter quos 85, ut Ald.), Arm. 1 (ut Ald.). [36] Sic Masius, Cod. IV (qui pingit: ἐν αὐτῇ ⁓ οὐδεὶς :), et sine obelo Comp., Codd. II, 15, 18, 55, alii. Syro-hex. male pingit: καὶ οὐ ÷ κατελείφθη ◂ ※ ἐν αὐτῇ οὐδεὶς ◂. [37] Sic Syro-hex. Haec, καὶ διαπεφευγώς, desunt in Comp., Codd. IV, 108. [38] Sic Cod. 75. Syro-hex. in marg. [illegible] (sic). [39] Sic Comp., Codd. IV, 15, 44, 54, alii. Syro-hex. [illegible]. [40] Cod. 85. Theodotionis lectio nihili esse videtur. [41] Cod. 85. [42] Syro-hex. [illegible]. [43] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum [illegible] ※), et sine aster. Comp., Codd. 58, 108; necnon (cum ἔλαβον) Ald., Codd. 15, 18, alii.

τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ τὰς πάσας κώμας αὐτῆς ⸔.[44]

37. לֹא־הִשְׁאִיר שָׂרִיד. Ο΄. οὐκ ἦν διασεσωσμένος. Ἄλλος· οὐ κατέλιπε σεσωσμένον.[45]

לְעֶגְלוֹן. Ο΄. τὴν Ὀδολλάμ. Σ. τὴν Ἐγλώμ.[46]

וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ. Ο΄. καὶ ※ πᾶν ἐμπνέον ⸔ ὅσα ἦν ἐν αὐτῇ.[47]

40. וְהַנֶּגֶב. Ο΄. καὶ τὴν ναγέβ (alia exempl. ναβαί[48]). Ἀ. Σ. καὶ τὸν νότον.[49]

מַלְכֵיהֶם. Ο΄. τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς (Ἀ. Σ. αὐτῶν[50]).

וְאֵת כָּל־הַנְּשָׁמָה הֶחֱרִים. Ο΄. καὶ πᾶν ἐμπνέον ÷ ζωῆς ⸔ ἐξωλόθρευσεν.[51]

42. לָכַד יְהוֹשֻׁעַ פַּעַם אֶחָת. Ο΄. ἐπάταξεν (alia exempl. ἔλαβεν[52]) Ἰησοῦς εἰσάπαξ. Σ. ᾐχμαλώτευσεν Ἰησοῦς μιᾷ ὁρμῇ.[53]

43. וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּלָה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀνέστρεψεν Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς Γάλγαλα ⸔.[54]

Cap. X. 1. ÷ πρὸς Ἰησοῦν καί ⸔.[55] 2. ÷ ᾔδει γάρ ⸔.[56] 4. ⁓ δεῦτε ⸔.[57] ※ τὴν ⸔ Γαβαών.[58] 6. ⁓ Ἰσραήλ ⸔.[59] 9. ⁓ ἐπεί ⸔.[60] 10. συνέτριψεν αὐτοὺς ÷ κύριος ⸔.[61] 11. προσώπου ⁓ υἱῶν ⸔ Ἰσραήλ.[62] ÷ ἐν τῷ πολέμῳ ⸔.[63] 12. ὑποχείριον ※ υἱῶν ⸔ Ἰσραήλ,[64] ÷ ἡνίκα συνέτριψεν—ἀπὸ προσώπου Ἰσραήλ ⸔.[65] 14. θεὸν ※ φωνῆς ⸔ ἀνθρώπου.[66] 18. λίθους ※ μεγάλους ⸔.[67] 19. καὶ μὴ ἀφῆτε ※ αὐτούς ⸔.[68] 22. ἐξαγάγετε ※ πρὸς μέ ⸔.[69] 23. ἐξήγαγον (sic) ※ πρὸς αὐτόν ⸔.[70] 25. μὴ φοβηθῆτε ÷ αὐτούς ⸔.[71] 27. λίθους ※ μεγάλους ⸔.[72] 29. ἐπολιόρκει ※ ἐπὶ ⸔ Λεβνά.[73] 30. κύριος ※ καὶ ⸔ αὐτήν.[74] ÷ καὶ ἔλαβον αὐτήν ⸔.[75] ἐμπνέον ※ ὃ ⸔ ἐν αὐτῇ.[76] ἐν αὐτῇ ※ οὐδὲ εἷς ⸔.[77] ÷ καὶ διαπεφευ-

---

[44] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 58 (cum καὶ πάσας τὰς), 108 (idem). [45] Sic in textu Codd. 16, 30 (cum κατέλειπον), 52, alii (inter quos 85, cum κατέλειπον). [46] Syro-hex. ܣ. ܠܥܓܠܘܡ ◆. [47] Cod. IV (manu 1ma): καὶ ※ πᾶν ἐμπνέον ὅσα ἐν αὐτῇ. Idem (ex corr.): καὶ πᾶν ※ ἐμπνέον: ὅσα ἐν αὐτῇ. Syro-hex.: καὶ πᾶν ἐμπνέον ⸔ ὅσα ἦν ἐν αὐτῇ, absente asterisco. [48] Sic Codd. II, 16, 52, alii (inter quos 85, cum ναγέβ in marg.). [49] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܘܠܬܝܡܢܐ. Post τὴν πεδινὴν add. καὶ τὸν νότον Codd. 44 (sine τὸν), 54, alii (inter quos 85 in marg.). [50] Syro-hex. Sic in textu Codd. 44, 54, alii. [51] Sic Cod. IV, Masius (uterque cum ἐξωλόθρευσαν). Syro-hex. pingit: καὶ πᾶν ἐμπνέον ※ ζωῆς ÷ ἐξωλόθρευσαν ⸔, quasi in Hebraeo הַחַיִּים pro הֶחֱרִים legatur. In Codd. 44, 54, 74, aliis, duplex versio, ἐξωλόθρευσεν καὶ ἀνεθεμάτισεν, reperitur. [52] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, XI, 15, 18, alii (inter quos 58 cum ἔλαβον), Arm. 1, Syro-hex. (cum ἔλαβον). [53] Syro-hex. ܣ. ܫܒܐ ܝܫܘܥ ܒܚܕܐ ܗܘܦܟܐ ◆. Hieron.: *uno cepit impetu*. [54] Sic Cod. IV (cum duplici versione, εἰς πόλεμον εἰς τὴν π.), Syro-hex., et sine aster. Arm. 1 (om. μετ' αὐτοῦ). Concisius Comp., Codd. 19, 108: καὶ ἀνέστρεψεν Ἰησοῦς εἰς Γ. [55] Cod. IV, Masius (sub ÷, ut semper). [56] Cod. IV (cum εἴδη), Syro-hex. (sine metobelo). [57] Cod. IV, Masius. Deest in Codd. 15, 18, 64, 128. [58] Cod. IV. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 18, 44, 54, alii, et Masius. [59] Cod. IV, Masius. Deest in Codd. 16, 52, 57, aliis. [60] Cod. IV, Masius (sub ※). Deest in Codd. XI, 44 (qui mox ὅλην γὰρ), 54 (idem), 74 (idem), aliis, Arm. 1. [61] Masius. Vox κύριος deest in Codd. 44, 74, 76, aliis, Arm. 1. [62] Cod. IV (cum notis ex corr.). [63] Syro-hex. Deest in Cod. 58. Cod. IV pingit: : ἐν τῷ ⁓ πολέμῳ :. [64] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 82, 108, Arm. 1. [65] Cod. IV, Masius. Syro-hex. pingit: ἡνίκα ÷ συνέτριψεν αὐτοὺς ἐν Γαβαὼν ⸔, καὶ συνετρίβησαν ἀπὸ προσώπου ※ Ἰσραὴλ ⸔. [66] Cod. IV, Syro-hex. (sine metobelo). Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 16, 18, 30, alii. [67] Iidem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 19, 53, 54, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [68] Iidem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 44, 54, alii. Praeterea Masius pingit: ÷ καὶ ⸔ μή, invitis Cod. IV, Syro-hex. [69] Iidem. Sic sine aster. Comp., Codd. 44, 56, alii (inter quos 85 in marg.). [70] Cod. IV, Masius. Sic sine aster. Codd. 44, 74, 76, alii. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς ⸔ πρὸς αὐτόν. Mox Masius ter pingit: ÷ καὶ ⸔ τὸν βασιλέα, invitis Cod. IV, Syro-hex. Vide nos in Monito. [71] Cod. IV, Masius. [72] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 18, 44, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [73] Iidem. Sic sine aster. Comp., Cod. 108. [74] Iidem (pro αὐτὴν κύριος). Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 64, 108. [75] Cod. IV (ex corr. pro: καὶ ἔλαβον αὐ※τήν :), Syro-hex. (sine cuneolo). [76] Cod. IV. Sic sine aster. (cum ὃ ἦν ἐν) Comp., Codd. 74, 76, alii, invito Syro-hex. (e quo Masius male edidit τὸ ἐν αὐτῇ). [77] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. IV, 16, 18 (cum οὐδεὶς), 54, alii, Arm. 1.

γῶς ↓.[78] 33. ÷ ἐν στόματι ξίφους ↓.[79] ÷ καὶ διαπεφευγότα ↓.[80] 35. ÷ καὶ παρέδωκεν αὐτὴν κύριος ἐν χειρὶ Ἰσραὴλ ↓.[81] ἐν αὐτῇ ※ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ↓.[82] 36. ※ ἀπὸ Ἐγλὼμ ↓ εἰς Χεβρών.[83] 39. ἐξωλόθρευσαν ÷ αὐτὴν καὶ ↓ πᾶν.[84] ÷ οὐδένα ↓.[85] 40. ※ τὴν ↓ πᾶσαν τὴν γῆν.[86] τοὺς ※ πάντας ↓ βασιλεῖς.[87] οὐ κατέλιπον ÷ ἐν αὐτῇ ↓ σεσωσμένον.[88] 41. ※ καὶ τὴν ↓ πᾶσαν γῆν Γοσόμ.[89]

Cap. XI.

1. יוֹבָב. Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. Ἰωβάβ.[1] Alia exempl. Ἰωάβ.[2]

שִׁמְרוֹן. Ο΄. Συμοών. Alia exempl. Σομερών, s. Σομορών, s. Συμερών.[3]

2. אֲשֶׁר מִצְּפוֹן. Ο΄. τοὺς κατὰ Σιδῶνα τὴν μεγάλην (Ἀ. Σ. κατὰ βορρᾶν[4]).

וּבָעֲרָבָה. Ο΄. καὶ εἰς (τὴν) ἀραβά. Ἀ. καὶ ἐν τῇ ὁμαλῇ. Σ. καὶ εἰς τὴν πεδινήν.[5]

2. וּבְנָפוֹת דּוֹר מִיָּם. *Et in Naphoth* (clivis) *Dor ab occidente.* Ο΄. καὶ εἰς Φεναεδδὼρ (alia exempl. Ναφεθδώρ, s. Ναφεδώρ[6]), καὶ εἰς τοὺς παραλίους. Σ. καὶ εἰς τὴν παραλίαν Δὼρ ἀπὸ δυσμῶν.[7]

3. הַכְּנַעֲנִי מִמִּזְרָח וּמִיָּם וְהָאֱמֹרִי. Ο΄. (καὶ εἰς τοὺς παραλίους) Χαναναίους ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ εἰς τοὺς παραλίους Ἀμορραίους. Σ. πρὸς τὸν Χαναναῖον τὸν ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ ἀπὸ δυσμῶν τὸν Ἀμορραῖον.[8]

תַּחַת חֶרְמוֹן בְּאֶרֶץ הַמִּצְפָּה. Ο΄. τοὺς ὑπὸ τὴν Ἀερμὼν (alia exempl. ἔρημον[9]) εἰς γῆν Μασσύμα (alia exempl. εἰς τὴν Μασσηφά[10]).

4. עַמָּם עַם־רָב. Ο΄. μετ' αὐτῶν ※ λαὸς πολύς ↓.[11]

5. וַיִּוָּעֲדוּ. *Et convenerunt ex condicto.* Ο΄. καὶ συνῆλθον (alia exempl. συνέβαλον[12]). Ἀ. Σ. καὶ ὡμολόγησαν.[13]

6. אֶת־כֻּלָּם חֲלָלִים. Ο΄. τετροπωμένους (alia exempl. τετρωμένους[14]) αὐτούς. Aliter: Ο΄. ※

---

[78] Cod. IV, Syro-hex. Deest in Cod. 58. [79] Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. [80] Cod. IV (idem), Syro-hex. [81] Cod. IV, Syro-hex. (qui male pingit: ※ καὶ ἐξεπολιόρκησεν αὐτήν, ÷ καὶ παρέδωκεν κ. τ. ἑ.). [82] Cod. IV, Syro-hex. (cum ※ ἐν αὐτῇ—ἐκείνῃ ↓). Masius edidit: ※ τὸ ἐν αὐτῇ—ἐκείνῃ ↓, invito Syro-hex. [83] Iidem. Sic sine aster. Comp. (cum Ἐγλὼν), Codd. 19 (idem), 58 (cum ἀπὸ Αἰγλὼμ Ὀδολλάμ), 108. [84] Iidem. [85] Syro-hex. Deest in Cod. 121. [86] Cod. IV. Sic sine aster. Cod. 108. [87] Cod. IV (cum aster. ex corr.), Syro-hex. (sine metobelo). Sic sine aster. Comp., Codd. 58 (cum πάντας τοὺς β.), 108, Arm. 1. [88] Cod. IV (cum ἐν ÷ αὐτῇ :), Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald. (cum διασεσ.), Codd. III (ut Ald.), VII (idem), 15 (idem), 18 (idem), alii. [89] Cod. IV, Syro-hex. (cum ܘܠܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ ※). Sic sine aster. (cum καὶ πᾶσαν τ. γ. Γ.) Comp., Codd. 44, 54, 74, alii.

Cap. XI. [1] Cod. 85. [2] Sic Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 85). [3] Prior scriptura est in Comp., Codd. III, IV, VII, 15, 19, aliis; altera in Codd. XI, 44, 54, aliis; tertia in Codd. 85 (in marg., cum Ὑμέρων in textu), 144. Syrus uterque: ܫܡܪܘܢ. Origen. Opp. T. II, p. 430: "Mittit autem ad regem Symeon, qui interpretatur *exauditio*." [4] Syro-hex. ./ ܐ. ܣ. ܠܘܬ ܓܪܒܝܐ. Post ἀραβὰ Codd. 44, 54, alii, inferunt: καὶ πρὸς τοὺς ἀπὸ βορρᾶ. [5] "Verbum עֲרָבָה, quod LXX ut nomen loci conservarunt hic, post [v. 16] interpretabuntur *occidentem*. Aquilas vero pro eo reddidit hoc loco τὴν ὁμαλήν, Sym. vero τὴν πεδινήν."—*Masius.* Syro-hex. affert tantum: .ܣ. ܘܠܦܩܥܬܐ. [6] Prior scriptura est in Comp., Codd. III (manu 2da), IV (ex corr. manu 1ma), VII (cum Ναφεθ'δώρ), 56, 64, 85 (in marg.), 108, 118; posterior in Ald. (cum Ναφεδδώρ), Codd. III (ante corr.), IV (idem), 15 (ut Ald.), 55 (idem), aliis. Masius e Syro-hex. edidit Ναφεθδώρ, sed in nostro apographo ܘܠܢܦܬܕܘܪ scriptum. [7] Syro-hex. .ܣ. ܘܠܣܦܪܗ̇ ܕܕܘܪ ܡܢ ܡܥܪܒܐ. Masius Syriaca vertit, τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης τῆς Δώρ, repugnantibus tum Syri nostri usu (quem cf. ad Jesai. ix. 1, Ezech. xxv. 16), tum Eusebio in Onomastico, p. 298: Ναφεθδώρ. Σ. ἐν τῇ παραλίᾳ Δώρ. Cf. ad Cap. xii. 23. [8] Idem Symmacho continuat: ܠܘܬ ܟܢܥܢܝܐ ܕܡܢ ܡܕܢܚܐ. ܘܡܢ ܡܥܪܒܐ ܠܐܡܘܪܝܐ. [9] Sic Codd. II, 16, 52, alii (inter quos 85, cum Ἀερμὼν in marg.), Origen. (Opp. T. II, p. 429). [10] Sic Codd. III (cum Μασσηφάθ), IV, VII, XI, 44 (ut III), 58, alii. Syro-hex. ܠܡܨܦܐ. [11] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [12] Sic Comp., Ald. (cum συνέβαλλον), Codd. IV, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [13] Masius. [14] Sic Comp. (cum πάντας αὐτοὺς τετρ.), Ald., Codd. VII (cum αὐτοὺς τετρ.), 16 (idem), 82, Origen. (cum *sauciatos*). Syro-hex. in textu: ܡܗܦܟܝܢ ܠܗܘܢ; in marg. autem: ܠܗܘܢ ܡܚܝܐ (=τραυματίας Deut. xxi. 1. Jud. ix. 40).

πάντας αὐτοὺς ⁴ τετροπωμένους.[15] Σ. . . τετρωμένους.[16]

6. לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐναντίον ※ (fort. ÷) υἱῶν ⁴ Ἰσραήλ.[17]

8. וְעַד מִשְׂרְפוֹת מַיִם. Ο΄. καὶ ἕως Μασερὼν (alia exempl. Μασρεφωθμαΐμ[18]). Ἀ. καὶ ἕως Μαστρεφὼθ ὕδατος (s. ὑδάτων). Σ. (καὶ ἕως) Μαστρεφὼθ τῆς ἀπὸ θαλάσσης.[19]

מִצְפֶּה. Ο΄. Μασσώχ. Alia exempl. Μασσηφά.[20]

9. כַּאֲשֶׁר. Ο΄. ὃν τρόπον. Alia exempl. καθότι.[21]

10. וְאֶת־מַלְכָּהּ הִכָּה בֶחָרֶב. Ο΄. καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς ※ ἀπέκτεινεν ἐν ῥομφαίᾳ ⁴.[22]

13. הָעֹמְדוֹת עַל־תִּלָּם. *Stantes super tumulo suo.* Ο΄. τὰς κεχωματισμένας. Ἀ. ἑστηκυίας ἐπὶ χώματος. Σ. ἱδρυμένας ἑκάστην ἐπὶ ὕψους.[23] Θ. τὰς ὑφισταμένας (s. ὑπομενούσας) . .[24] Ἄλλος· ἑστῶσας ἐπὶ τῶν θινῶν αὐτῶν.[25]

14. וְהַבְּהֵמָה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὰ κτήνη ⁴.[26]

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, ※ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐνετείλατο τῷ Ἰησοῦ ⁴.[27]

15. יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה. Ο΄. αὐτῷ Μωυσῆς. Alia exempl. κύριος τῷ Μωυσῇ.[28]

16. וְאֵת כָּל־הַנֶּגֶב. Ο΄. καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Ναγέβ. Ἀ. Σ. καὶ πᾶσαν τὴν νότον.[29]

וּשְׁפֵלָתָה. *Et regionem humilem ejus.* Ο΄. καὶ τὰ ταπεινά (alia exempl. πεδινά[30]). Ἄλλος· καὶ τὴν κοιλάδα αὐτοῦ.[31]

17. מִן־הָהָר הֶחָלָק. *A monte glabro.* Ο΄. τὰ πρὸς τῷ ὄρει [ἀπὸ ὄρους[32]] Χελχά (alia exempl. Ἀαλάκ[33]). Ἀ. . (τοῦ) μερίζοντος. Σ. . (τοῦ) λείου.[34]

וַיַּכֵּם וַיְמִיתֵם. Ο΄. καὶ ἀνεῖλεν (alia exempl. add. αὐτοὺς[35]), καὶ ἀπέκτεινεν ※ αὐτούς ⁴.[36] Ἀ. Σ. καὶ ἐπάταξεν αὐτούς, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτούς.[37]

---

[15] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum αὐτοὺς ※ πάντας ⁴ τετρ.), et sine aster. Comp. (cum τετρωμ.), Codd. 58, 108, Arm. 1. [16] "Mihi cum Chaldaeo et Symmacho hic *occisos* dicere placuit."—*Masius.* Itaque in codice suo scriptum reperisse videtur V. D. ܣ. ܡ̈ܩܛܠܝܢ, quod vel τετρωμένους, vel, ut Scharfenbergio placebat, ἀνῃρημένους (cf. Hex. ad Deut. xxi. 1. 2 Reg. i. 22) significare potest. [17] Sic Cod. IV (pro ἐναντίον τοῦ Ἰσρ.), et sine aster. Comp., Codd. VII (cum τῶν υἱῶν), XI, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg., cum ἐνώπιον τῶν υ.), Arm. 1. [18] Sic Comp. (cum μαῒν), Ald. (cum μαεὶμ), Codd. III (ut Ald.), IV, VII (cum μαιθ, eraso θ), XI, 15 (ut Ald.), 18 (ut Comp.), 29, alii (inter quos 85, ut Ald.), Syro-hex. (cum ܡܣܪܦܘܬ ܡܐܝܡ). [19] Euseb. in Onomastico, p. 282: Μαστραιφὼθ μαΐμ. Ἀκύλας· Μαστραιφὼθ ὕδατος. Σύμμαχος· Μαστραιφὼθ θαλάσσης. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܡܣܛܪܦܘܬ ܕܡ̈ܝܐ. ܣ. ܘܥܕܡܐ ܠܡܣܛܪܦܘܬ ܕܡܢ ܝܡܐ. In lectione Symmachi praepositionem defendit lectio Codd. 44, 54, 74, aliorum: Μασεριμὼθ ἀπὸ θαλάσσης. [20] Sic Comp. (cum Μασιφὰ), Ald., Codd. III, IV (cum Μασηφὰθ), XI, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.). Syro-hex. ܕܡܨܦܐ. [21] Sic Comp., Codd. III, IV, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum ὃν τρόπον in marg.), Syro-hex. [22] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ἀπέκτ. ※ ἐν ῥ. ⁴), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108. [23] Cod. 85, teste Montef. Cod. 54: Ἀ. ἑστηκυίας ἐκ χ. Σ. ἱδρυμένας ἑκάστην ἐπὶ ὕψους, καὶ ἑστῶσας ἐπὶ τῶν θηνῶν (sic) αὐτῶν. Syro-hex. affert tantum: Ἀ. ἑστηκυίας ἐπὶ χωμάτων (ܕܩܝܡܢ ܥܠ ܬܠ̈ܠܐ). Σ. ἱδρυμένας (ܕܡܬܩܢܢ).

[24] Syro-hex. ܬ. ܠܡܣܬܡܟܢܝܬܐ. Masius minus bene interpretatus est: Θ. ὀχυράς. [25] Cod. 54, ut supra. Post κεχωματισμένας Codd. VII (in marg. manu 2[da], char. unciali, cum ἑστῶσαν et θεινῶν), 44, 74, alii, inferunt: καὶ ἑστῶσας ἐπὶ τῶν θ. αὐτῶν. [26] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.). [27] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Codd. 19 (cum Ἰησοῦς pro τῷ Ἰ.), 58 (cum τοῦ κυρίου), 108 (sine τῷ). [28] Sic Ald. (cum Μωυσεῖ), Codd. III, IV (cum Μωσῃς), XI, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [29] Syro-hex. (cum indice super καὶ τὴν πεδινήν): ܐ. ܣ. ܘܟܠܗ ܠܬܝܡܢܐ. [30] Sic Ald., Codd. III, XI, 15, 16 (cum πεδεινὰ), 18, alii, invito Syro-hex. (ܘܡܟܝ̈ܟܬܐ). [31] Sic in textu (post τῷ ὄρει) Codd. 54, 74, 75, alii. Lectio Symmachum sapit, coll. Hex. ad Jerem. xvii. 26. xxxii. 4. Obad. 19. Praeterea cf. nos in Hex. ad Jesai. xxxii. 19. [32] Verba inclusa desunt in Ald., Codd. III, XI, 15, 18, aliis, Syro-hex. [33] Sic Comp., Ald. (cum Ἀλὰκ), Codd. III (idem), IV, VII, XI, 15, 18, alii. Syro-hex. ܕܐܠܠܟ. [34] Hieron. De Situ etc. p. 90 ed. Lagarde: "Ahalac mons, quem Aquila interpretatur *dividentem montem*, et Symmachus *laevem montem*, id est, limpidum sive lubricum." Minus emendate Euseb. in Onomastico, p. 217 ed. Lagarde: Ἀλαή, ὄρους. Ἀκύλας μερίζοντας τοῦ ὄρους λέγει αὐτούς. ὄρος ἐπὶ Πανεάδα. Cf. ad Cap. xii. 7. [35] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. [36] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 108. [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܡܚܐ ܐܢܘܢ ܘܐܡܝܬ ܐܢܘܢ.

19. לֹא־הָיְתָה עִיר אֲשֶׁר הִשְׁלִימָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. *Non erat urbs quae pace facta se dederit filiis Israelis.* Ο΄. καὶ οὐκ ἦν πόλις, ἣν οὐκ ἔλαβεν Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ οὐκ ἦν πόλις, ἥτις οὐ παρέδωκεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.[38] Ἄλλος· οὐκ ἐγένετο πόλις, ἥτις εἰρήνευσε τῷ Ἰσραὴλ (πλὴν ὁ Εὐαῖος ὁ κατοικῶν ἐν Γαβαών).[39]

בִּלְתִּי הַחִוִּי יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן. Ο΄. Vacat. ※ πλὴν ὁ Εὐαῖος ὁ κατοικῶν ἐν Γαβαὼν ◂.[40]

Cap. XI. 7. ※ μετ' αὐτοῦ ◂ ἐπ' αὐτούς.[41] ÷ ἐν τῇ ὀρεινῇ ◂.[42] 10. ※ τὴν ◂ Ἀσώρ.[43] 11. ※ ὃ ◂ ἐν αὐτῇ.[44] ÷ πάντας ◂.[45] 12. τῶν βασιλειῶν ※ τούτων ◂,[46] καὶ ※ πάντας ◂ τοὺς βασιλεῖς.[47] 13. κεχωματισμένας ※ αὐτῶν ◂.[48] ※ τὴν ◂ Ἀσὼρ[49] μόνην ※ αὐτήν ◂.[50] 14. οὐ κατέλιπον ÷ αὐτῶν ◂.[51] 16. ※ τὴν ◂ πᾶσαν τὴν γῆν ※ ταύτην ◂ τὴν ὀρεινήν, καὶ ※ τὴν ◂ πᾶσαν.[52] 17. ※ καὶ ◂ πάντας.[53] 18. πρὸς ※ πάντας ◂ τοὺς βασιλεῖς.[54] 23. ※ τὴν ◂ πᾶσαν τὴν γῆν.[55] ἐν μερισμῷ ※ αὐτῶν ◂.[56]

CAP. XII.

1. בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ∽ Μωυσῆς καὶ ◂ οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ.[1]

מִנַּחַל. Ο΄. ἀπὸ φάραγγος (Σ. χειμάρρου[2]).

2. מֵעֲרֹעֵר. Ο΄. ἀπὸ Ἀρνῶν (alia exempl. Ἀροήρ[3]).

עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנוֹן. Ο΄. ※ ἐπὶ τοῦ χείλους ◂[4] ἐν τῇ φάραγγι ※ Ἀρνῶν ◂.[5]

יַבֹּק הַנַּחַל. Ο΄. Ἰαβὸκ ※ τοῦ χειμάρρου ◂.[6]

3. וּמִתֵּימָן תַּחַת אַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה. *Et ab austro sub radicibus Pisgae.* Ο΄. ἀπὸ Θαιμὰν τὴν ὑπὸ Ἀσηδὼθ Φασγά. Σ. καὶ ἀπὸ νότου ὑποκάτω Ἀσηδὼθ Φασγά.[7]

4. וּגְבוּל עוֹג מֶלֶךְ. Ο΄. καὶ ※ ὅρια ◂[8] Ὢγ βασιλεύς (Οἱ Γ΄. βασιλέως[9]).

הָרְפָאִים. Ο΄. τῶν γιγάντων. Σ. τῶν Ῥαφαείμ.[10]

5. וּמֹשֵׁל. Ο΄. ἄρχων. Ἄλλος· (καὶ) ἐξουσιάζων.[11]

הַגְּשׁוּרִי. Ο΄. Γεργεσί. Alia exempl. Γεσουρί.[12]

---

[38] Sic Ald., Codd. III, IV, VII, 15, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [39] Haec in textu LXXvirali praemittunt verbis, καὶ οὐκ ἦν πόλις, Codd. 44, 54 (cum τοῖς υἱοῖς Ἰσρ.), 74 (cum εἰρήνευε), alii. [40] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: πλὴν ὁ Εὐ. ※ ὁ κατοικῶν ἐν Γαβαὼν), et sine aster. Comp., Codd. 19, 55, 58 (praem. ἐν εἰρήνῃ), 108, Arm. 1. [41] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. IV, 58, 108, Arm. 1. [42] Cod. IV, Masius. Deest in Cod. 58. [43] Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 15, 18, 44, alii. [44] Cod. IV. Sic sine aster. Arm. 1. [45] Cod. IV (cum ∽), Syro-hex. [46] Cod. IV, Syro-hex. (cum βασιλέων). Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 44, 54 (cum βασιλέων), 58 (idem), alii. [47] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 44, 58, alii. [48] Cod. IV (cum notis ex corr.). Sic sine aster. Comp., Cod. 108. [49] Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (cum ※ ܠܚܨܘܪ ◂). Sic sine aster. Comp., Codd. 44, 58, 108. [50] Cod. IV (cum ÷ αὐτήν :), Syro-hex. (cum ※ ܠܗ̇, nullo metobelo). Sic sine aster. Ald., Codd. VII, XI, 15, 16, 18, alii. In Hebraeo est לְבַדָּהּ. [51] Cod. IV, Syro-hex. (cum ÷ ܡܢܗܘܢ ◂). Sic sine obelo (pro ἐξ αὐτῶν) Comp., Codd. VII, XI, 15, 18, alii. [52] Cod. IV, Syro-hex. (sine aster. tertio). Sic sine asteriscis Comp., Cod. 108. [53] Masius. Syro-hex. ※ ܘܠܟܠܗܘܢ, absente cuneolo. Copula habetur in libris omnibus. [54] Cod. IV, Masius. Sic sine aster. Comp., Cod. 108, Arm. 1, Syro-hex. [55] Cod. IV. [56] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, alii.

CAP. XII. [1] Sic Syro-hex., et sine obelo (cum ἀνεῖλεν) Ald., Codd. III (sine οἱ), VII, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. [2] Masius. [3] Sic Comp. (cum Ἀρωήρ), Ald., Codd. III, IV, VII, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum Ἀριήρ), Arm. 1, Syro-hex. [4] Sic Masius (cum ※ ἐπὶ χείλους ◂), Syro-hex. (cum ἐπὶ ※ τοῦ χείλους ◂), et sine aster. Comp., Codd. IV, 19, 58, 108. [5] Sic Cod. IV (cum ※ ex corr.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, alii. [6] Sic Cod. IV (cum χιμ.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܡܢ ܬܝܡܢܐ ܠܬܚܬ ܡܢ ܐܫܕܘܬ ܦܣܓܐ. Cf. Hex. ad Deut. iii. 27. [8] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. 19, 44 (cum ὅριον), 54 (idem), 58, 108, alii (cum ὅριον), Arm. 1. Syro-hex. in textu: καὶ Ὢγ; in marg. autem (sine indice): ὅριον. [9] Syro-hex. Sic in textu Comp., Codd. IV, 44, 54, alii, Arm. 1. Mox ὃς ὑπελείφθη Comp., Codd. IV, 108, Arm. 1, Syro-hex., et (cum κατελείφθη) Codd. 44, 54, 74, alii. [10] Syro-hex. ܣ. ܕܪܦܐܝܢ. Post Ἐδραΐν add. ἐκ τῶν Ῥαφαεὶμ (s. Ῥαφαεὶν, s. Ῥαφαῒν) Codd. 16, 18, 30, alii (inter quos 85 in marg. (cum ἐξουσιάζων Ἐδραεὶν ἐκ τοῦ Ῥαφαεὶν), et 128 (in textu post γιγάντων)). [11] Cod. 85 in marg., ut supra. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 24. [12] Sic Comp. (cum Γεσουρέ), Ald., Codd. IV (cum Γεσσουρέ), VII, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg.),

7. הָאָרֶץ. Ο΄. τῶν Ἀμορραίων. Ἄλλος· τῆς γῆς.[13]

מִבַּעַל גָּד. Ο΄. Βαλαγάδ. Alia exempl. Βααλγὰδ, s. ἀπὸ Βααλγάδ.[14]

הֶחָלָק. Ο΄. τοῦ Χελχά. Alia exempl. τοῦ Ἀλόκ.[15] (Ἀ.) τοῦ μερίζοντος.[16]

כְּמַחְלְקֹתָם. *Secundum classes eorum.* Ο΄. κατὰ κλῆρον αὐτῶν. Σ. κατὰ διαμερισμοὺς αὐτῶν.[17]

8. וּבַנֶּגֶב. Ο΄. καὶ (ἐν) ναγέβ. Ἀ. Σ. (καὶ) ἐν τῷ νότῳ.[18]

9. מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶחָד. Ο΄. τὸν βασιλέα Ἰεριχὼ ※ ἕνα ◂.[19]

12. עֶגְלוֹן. Ο΄. Αἰλάμ. Alia exempl. Ἐγλών (s. Ἐγλώμ).[20]

16–22. מֶלֶךְ מַקֵּדָה אֶחָד—מֶלֶךְ קֶדֶשׁ אֶחָד. Ο΄. βασιλέα Ἠλὰθ—βασιλέα Μαρεδώθ. Aliter: Ο΄. (16) βασιλέα Μακηδὰ ※ ἕνα ◂, βασιλέα Βηθὴλ ※ ἕνα ◂, (17) βασιλέα Θαφφοὺ ※ ἕνα ◂, βασιλέα Ἐφὲρ ※ ἕνα ◂, (18) βασιλέα Ἀφὲκ ※ ἕνα ◂, βασιλέα Λεσαρὼν ※ ἕνα ◂, (19) βασιλέα Μαρὼν ※ ἕνα ◂, βασιλέα Ἀσὼρ ※ ἕνα ◂, (20) βασιλέα Σομερὼν Μαρὼν ※ ἕνα ◂, βασιλέα Ἀχσὰφ ※ ἕνα ◂, (21) βασιλέα Θανὰχ ※ ἕνα ◂, βασιλέα Μαγεδδὼ ※ ἕνα ◂, (22) βασιλέα Κέδες ※ ἕνα ◂.[21]

23. דּוֹר לְנָפַת דּוֹר. *Dor ad clivum Dor.* Ο΄. Ὀδολλὰμ τοῦ Φεννεαλδώρ. Alia exempl. Δὼρ τοῦ Ναφεθδώρ.[22] Σ. (Δὼρ) τῆς παραλίας.[23]

גּוֹיִם לְגִלְגָּל. *Gojim ad Gilgal.* Ο΄. Γεῒ τῆς Γαλιλαίας. Alia exempl. Γωεὶμ τῆς Γελγέλ.[24] Ἀ. Σ. ἐθνῶν τῆς Γελγέλ.[25]

Cap. XII. 5. ※ ἕως ◂ ὁρίων Σηών.[26] 6. ἔδωκεν αὐτὴν Μωυσῆς ※ ὁ παῖς κυρίου ◂.[27]

CAP. XIII.

1. אַתָּה זָקַנְתָּה. Ο΄. σὺ ※ γεγήρακας ◂.[1]

2. כָּל־גְּלִילוֹת הַפְּלִשְׁתִּים וְכָל־הַגְּשׁוּרִי. Ο΄. ※ πάντα ◂ ὅρια Φυλιστιεὶμ, ※ καὶ πᾶς ◂ ὁ Γεσιρὶ (alia exempl. Γεσουρὶ[2]), ÷ καὶ ὁ Χαναναῖος ◂.[3] Ἀ. πᾶσα Γαλιλαία τῶν Φυλιστιαίων.[4]

3. צָפוֹנָה. Ο΄. ἐξ εὐωνύμων. Ἄλλος· ἀπὸ βορρᾶ.[5]

4. מִתֵּימָן כָּל־אֶרֶץ. Ο΄. ἐκ Θαιμὰν καὶ πάσῃ γῇ. Σ. καὶ εἰς τὸν νότον πᾶσα ἡ γῆ.[6]

Arm. 1 (cum Γεσούρ), Syro-hex. (cum ܓܫܘܪ). [13] Sic in textu Syro-hex., invitis libris Graecis. [14] Prior lectio est in Comp., Codd. 29, 56, 58, aliis; posterior in Codd. 44, 54, 74, aliis. Syro-hex. ܕܒܥܠܓܕ. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, VII (cum Ἀλάκ), 19, 29, 56 (ut VII), 58 (cum Ἀλώχ), 108, 121. Syro-hex. ܕܐܠܘܟ. [16] Cod. 58 in marg. sine nom. Cf. ad Cap. xi. 17. [17] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܦܘܠܓܐ ܕܝܠܗܘܢ. [18] Idem: ܐ. ܣ. ܒܬܝܡܢܐ. Post ναγέβ Codd. 44, 54, 74, alii, add. καὶ ἐν τῷ πεδίῳ; et sic sub aster. Syro-hex., invito Hebraeo. [19] Sic Cod. IV, Syro-hex., Arm. 1, et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. Et sic deinceps post nomina locorum vv. 9–24. [20] Sic Comp. (cum Ἐγλώμ), Ald. (idem), Codd. III (idem), IV (idem), VII, XI, 108, 121 (ut Comp.), Syro-hex. Praeterea scriptura Αἰγλώμ est in Codd. 15, 19, 44, aliis (inter quos 85 in marg.). [21] Sic Cod. IV, Syro-hex., cum varietatibus quae sequuntur. Pro Λεσαρών (Hebr. לַשָּׁרוֹן) in Syro-hex. est ܠܫܪܘܢ. Statim Μαρών (Hebr. מָדוֹן) e Syro-hex. assumpsimus pro falsa scriptura Cod. IV, Λαμορών. Deinde pro Hebraeo שִׁמְרוֹן מְרֹאוֹן, in Cod. IV est Μαρών tantum, in Syro-hex. autem ܫܡܪܘܢ ܡܪܘܢ (cum ܡܪܘܢ ex corr. 1ma manu, pro ܡܕܘܢ, ut videtur). [22] Sic Cod. IV (cum Δὼρ τοῦ Ἀφαθδώρ), Syro-hex. Codices inter Δὼρ τοῦ Ναφεθδώρ (56), Δὼρ τοῦ Ναφεδδώρ (XI, 29), Ἀδὼρ τοῦ Ναφεθδώρ (15, 64), Ἀδδὼρ τοῦ Ναφεδδώρ (III, 52, 57, 77, 128, 236), et alias scripturas fluctuant. [23] Syro-hex. ܣ. ܕܣܦܪ ܝܡܐ. Cf. ad Cap. xi. 2. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum τῆς Γελγεα), IV, XI (cum τῆς Γεα), 15 (cum Ἀγωείμ), 16 (cum Γοίν), 18 (cum Αγωιμ), alii (inter quos 85, ut 16, cum Γαλγὰλ in marg.), Syro-hex. (cum ܕܓܠܓܠ). [25] Euseb. in Onomastico, p. 162: Γωεὶν τῆς Γελγέλ. Ἀκ. Σύ. ἐθνῶν τῆς Γελγέλ. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܥܡܡܐ ܕܓܠܓܠ. [26] Cod. IV, Syro-hex. (sine metobelo). Sic sine aster. Comp., Codd. 59, 108. [27] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. IV (cum Μωσῆς), 15, 64, 108, 128.

CAP. XIII. [1] Sic Cod. IV (cum ※ σὺ γ. ◂), Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 108 (cum γεγήρηκα). [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 29, alii, Arm. 1 (cum Γεσούρ), Syro-hex. (idem). [3] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. 19 (cum πάντα τὰ ὅρια), 58, 108 (cum πᾶς pro καὶ πᾶς). [4] Syro-hex. (ܟܠܗ) ܐ. ܟܠܗ ܓܠܝܠܐ ܕܦܠܫܬܝܐ. [5] Cod. 58 in textu: ἀπὸ β. ἐξ εὐωνύμου, ex duplici versione. [6] Syro-hex. ܣ. ܘܠܬܝܡܢܐ ܟܠܗ.

4. וּמְעָרָה אֲשֶׁר לַצִּידֹנִים. *Et a spelunca quae ad Sidonios pertinet.* Ο΄. ἐναντίον (alia exempl. ἀπὸ[7]) Γάζης καὶ οἱ Σιδώνιοι. 'Α. καὶ σπήλαιον ὅ ἐστι τῶν Σιδωνίων.[8]

5. הַגִּבְלִי. Ο΄. Γαλιάθ. Alia exempl. Γαβλί.[9]

וְכָל־הַלְּבָנוֹן. Ο΄. καὶ (alia exempl. κατὰ[10]) πάντα τὸν Λίβανον. 'Α. Σ. καὶ πάντα τὸν Λίβανον.[11]

מִבַּעַל גָּד. Ο΄. ἀπὸ Γαλγάλ (alia exempl. Βαελγάδ[12]). Aliter: Ο΄. Θ. Σ. Βααλγά. 'Α. Βαεγγά.[13]

6. עַד־מִשְׂרְפֹת מַיִם. Ο΄. ἕως τῆς Μασερὲθ Μεμφωμαΐμ (alia exempl. Μασρεφωθμαΐμ[14]). Σ... ὑδάτων.[15]

8. עִמּוֹ הָראוּבֵנִי. Ο΄. ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου—ταῖς δυσὶ φυλαῖς—Μανασσῆ· τῷ Ῥουβήν. Aliter: ÷ ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου—ταῖς δὲ δυσὶν φυλαῖς—Μανασσῆ ⸔, τοῖς μετ' αὐτοῦ, τῷ Ῥουβήν.[16]

לָקְחוּ נַחֲלָתָם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה. Ο΄. ἔδωκεν Μωυσῆς. Aliter: Ο΄. ※ ἐλάβοσαν κληρονομίαν αὐτῶν ⸔, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς Μωσῆς.[17]

9. בְּתוֹךְ־הַנַּחַל. Ο΄. ἐν μέσῳ τῆς φάραγγος ('Α. τοῦ χειμάρρου[18]).

9. וְכָל־הַמִּישֹׁר. *Et omnis planities.* Ο΄. καὶ πᾶσαν τὴν Μισώρ ('Α. Σ. τὴν ὁμαλήν[19]).

מֵידְבָא עַד־דִּיבוֹן. *Medebae usque ad Dibonem.* Ο΄. ἀπὸ Μαιδαβὰν ※ ἕως Δειβὼν ⸔.[20]

11. הַגְּשׁוּרִי. Ο΄. Γεσιρί. Alia exempl. Γεσουρί.[21] Ἄλλος· Γεσουρίτου.[22]

וְהַמַּעֲכָתִי. Ο΄. καὶ τοὺς Μαχατί (alia exempl. τοῦ Μαχαθί[23]).

12. מִיֶּתֶר הָרְפָאִים. Ο΄. ἀπὸ ※ τοῦ λίμματος ⸔ τῶν γιγάντων.[24] Οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί· τῶν Ῥαφαείμ.[25]

13. בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. 'Α. ἐν μέσῳ Ἰσραήλ.[26]

14. נַחֲלָה אִשֵּׁי יְהוָה. *Hereditatem; sacrificia Jovae.* Ο΄. κληρονομία ※ πυρά ⸔· κύριος.[27]

16. אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַנַּחַל. Ο΄. ※ ἡ ⸔ ἐν τῇ φάραγγι ÷ Ἀρνῶν ⸔.[28] Ἄλλος· ἡ ἀναμέσον τῆς φάραγγος.[29]

וְכָל־הַמִּישֹׁר עַל־מֵידְבָא. Ο΄. καὶ πᾶσαν τὴν Μισώρ, ※ καὶ Μαιδεβά ⸔.[30]

17. וּבֵית בַּעַל מְעוֹן. Ο΄. καὶ οἶκου Μεελβώθ. Alia exempl. καὶ οἴκους Βεελμών.[31]

◆ ܟܢܥܢ ܘܠܚܘܝܐ. Hieron.: *Ad meridiem vero sunt Hevaei, omnis terra (Chanaan).* [7] Sic Comp., Codd. IV, 19, 54, 75, 108, Syro-hex. [8] Syro-hex. ܐ. ܘܡܥܪܬܐ ܗܝ ܕܨܝܕܢܝܐ ◆ (sic) ܕܨܝܕܢܝܐ. [9] Sic Codd. III, IV, XI, 15, 64, alii (inter quos 85 in marg., teste Montef.). Syro-hex. ܕܓܒܠܝ. [10] Sic Comp., Codd. IV, 19, 108, Syro-hex. (cum ܟܠܗ). [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܟܠܗ ܠܒܢܢ ◆. [12] Sic Comp., Codd. IV (corr. manu 1ma a Γαελγὰδ), 19, 44 (cum Βααλγὰδ), 58 (in marg.), 74 (ut 44), alii, Syro-hex. [13] Cod. 85. [14] Sic Comp. (cum Μασερεφὼθ μαὶμ), Ald., Codd. III (ut Comp.), IV, 15, 16 (cum Μασερεφὸθ), 18 (cum μαεὶμ), alii, Syro-hex. [15] Cod. 108. Cf. ad Cap. xi. 8. [16] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui legit et pingit: ÷ ἀπὸ Ἰορδάνου—δώσεις αὐτὴν :÷: αὐτοῖς ⸔· ÷ ἡ θάλασσα—Μανασσῆ ⸔: τοῖς μετ' αὐτοῦ τῷ Ῥ. Scriptura, ταῖς δὲ δυσὶν (s. δύο) φ., est in Ald., Codd. III, XI, 18, 44, 56, aliis. In fine autem haec, τοῖς μετ' αὐτοῦ, inferunt Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum μετ' αὐτοῦ). [17] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. 58 (cum ἣν δέδωκε Μ.), 108. Syro-hex. legit et pingit: ※ ἣν ἐλάβοσαν κληρονομίαν [※] αὐτῶν ⸔ ἔδωκεν αὐτοῖς Μ., concinente Masio. [18] Syro-hex. ܐ. ܕܪܕܝܐ ◆. [19] Euseb. in Onomastico, p. 288. [20] Sic Cod. IV (cum ※ ἕως Δ. καί :), Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum Διβὼν), Codd. 19 (cum Δηβὼν), 58, 108 (ut Comp.), Arm. 1. [21] Sic Comp., Codd. III, IV (cum Γεσσουρεὶ), 15, 16, 29, alii, Arm. 1 (cum Γεσοὺρ), Syro-hex. (idem). [22] Cod. 85 in marg. [23] Sic Comp. (cum Μαχατὶ), Codd. II (cum Μαχατεὶ), IV (cum Μαχαθεὶ), XI, 15, 16, alii. Syro-hex. in textu: ܘܕܡܥܟܬܝ; in marg. autem sine nom.: ܘܕܡܥܟܬ ◆. [24] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum λείμματος), Codd. 19, 58 (cum αἵματος), 85 (in marg., ut Comp.), 108 (ut Comp.). Ad scripturam cf. Hex. ad Lev. xviii. 6. [25] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܡܦܫܩܢܐ ܕܪܦܐܝܡ ◆. Cod. 54 in textu: τῶν Ῥαφαείν. Cf. Hex. ad Gen. xiv. 5. 2 Reg. v. 18, 22. [26] Idem: ܐ. ܒܡܨܥܬ ܐܝܣܪܝܠ ◆. [27] Sic Cod. IV (cum ※ παρα :). Cod. 58: κληρονομία πυροῦ· ὅτι κύριος. Cf. Hex. ad Lev. ii. 3. [28] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.). Articulus deest in Ald., Codd. 58, 121, 128. Deinde Ἀρνῶν damnat Comp. [29] Syro-hex. in marg. sine nom. ܗܝ ܕܒܝܬ ܢܚܠܐ ◆. [30] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum ܘܡܐܕܒܐ), et sine aster. Comp. (cum Μεδ.), Codd. 19 (cum Μιδ.), 58 (cum Μηδ.), 108 (ut Comp.), Arm. 1. [31] Sic Comp., Ald. (cum Βελμὼν), Codd. III (cum Βελαμὼν), IV

18. וְיַהְצָה. Οʹ. καὶ Βασάν. Alia exempl. καὶ Ἰασσά.[32]

19. בְּהַר הָעֵמֶק. *In monte vallis.* Οʹ. ἐν τῷ ὄρει Ἐνάβ (alia exempl. Ἐμάκ[33]). Οἱ λοιποί· τῆς κοιλάδος.[34]

20. הַפִּסְגָּה. Οʹ. Φασγά. Ἀ. (τὴν) λαξευτήν.[35]

וּבֵית הַיְשִׁמוֹת. Οʹ. καὶ Βαιτθασεινώθ (alia exempl. Βηθσιμούθ[36]).

21. הַמִּישֹׁר. Οʹ. τοῦ Μισώρ. Ἀ. τῆς ὁμαλῆς.[37]

אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן. Οʹ. Vacat. ※ ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἐσεβὼν ◂.[38]

וְאֶת־רֶקֶם. Οʹ. καὶ τὸν Ῥοβόκ (alia exempl. Ῥοκόμ[39]).

נְסִיכֵי סִיחוֹן. *Unctos* (principes) *Sihon.* Οʹ. ἄρχοντα ἔναρα Σιών. Alia exempl. ἄρχοντας Σηών.[40] Alia: ἄρχοντας παρὰ Σιών.[41]

22. הָרְגוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בֶּחָרֶב. Οʹ. ἀπέκτειναν ※ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν ῥομφαίᾳ ◂.[42]

אֶל־חַלְלֵיהֶם. *Praeter occisos eorum.* Οʹ. ἐν τῇ ῥοπῇ (alia exempl. τροπῇ; alia, προνομῇ[43]). Ἄλλος· ἐν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν.[44]

23. וְחַצְרֵיהֶן. *Et vici earum.* Οʹ. καὶ αἱ ἐπαύλεις (Σ. οἱ ἀγροὶ[45]) αὐτῶν.

25. עַד־עֲרוֹעֵר. Οʹ. ἕως ἀραβά. Alia exempl. ἕως Ἀροήρ.[46]

רַבָּה. Οʹ. Ἀράδ. Alia exempl. Ῥαββά.[47]

26. עַד־רָמַת הַמִּצְפֶּה. Οʹ. ἕως ἀραβὼθ (alia exempl. Ῥαμὼθ[48]) κατὰ τὴν Μασσηφά (s. Μασφά). Ἀ. Σ. (ἕως Ῥαμὼθ) Μασφά.[49]

וּמִמַּחֲנַיִם. *Et a Mahanaim.* Οʹ. καὶ Μαάν (alia exempl. Μααναΐμ[50]).

לִדְבִר. Οʹ. Δαιβών. Alia exempl. Δεβείρ.[51]

27. וּבָעֵמֶק בֵּית הָרָם. *Et in valle, Beth-haram.* Οʹ. καὶ Ἐναδὼμ καὶ Ὀθαργαΐ. Alia exempl. καὶ Ἐνεμὲκ (Ἀ. Σ. ἐν τῇ κοιλάδι[52]) Βηθαράμ.[53]

וּבֵית נִמְרָה. Οʹ. καὶ Βαινθαναβρά (alia exempl. Βηθναμρά[54]).

(cum Βεελμὼθ), XI, 29, 44 (cum Βεελμεὼν), 58, alii, Arm. 1 (cum Βαϊελμὼθ), Syro-hex. [32] Sic Comp. (cum Ἰεσσὰν), Ald., Codd. III, IV (cum Ἰεσσὰ), XI, 15 (ut IV), 16, 18 (ut IV), alii, Arm. 1 (cum Ἀσαὶ), Syro-hex. (cum ܝܣܐ). [33] Sic Comp. (cum Αἰμὰκ), Codd. IV, 19 (ut Comp.), 58, 108 (ut Comp.), Syro-hex. (cum ܐܝܡܩ). [34] Cod. 85. Cod. 58 in marg.: τῆς παλλάδος (sic). [35] Syro-hex. (cum indice ad ܦܣܓܐ): ◂ ܠܦܣܝܠܬܐ .ܐ. Cf. Hex. ad Num. xxi. 20. [36] Sic Comp., Ald., Codd. IV, XI, 30, 53, 58, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܒܝܬ ܫܝܡܘܬ). [37] Syro-hex. ◂ ܕܫܦܝܘܬܐ .ܐ. Cf. ad v. 9. [38] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 55, 108, Arm. 1. Sic (cum κατῴκει pro ἐβασίλευσεν) Codd. 44, 74, 76, alii. [39] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἄρχοντα Σηὼρ), IV (cum ἄρχοντᾶ (sic a 1ma manu) Σειὼν), XI (cum ἄρχοντα Σιὼν), 15 (cum Σιὼν), 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܕܣܝܚܘܢ). [41] Sic Codd. 16, 30, 52, 54, alii. Ex παρὰ perperam factum esse importunum ἔναρα (potius ex ΑΡΧΟΝΤΑΣΠΑΡΑ, ΑΡΧΟΝΤΑΕΝΑΡΑ) conjicit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἔναρα. [42] Sic Cod. IV (cum metobelo ex corr.), Syro-hex. (qui pingit: ※ οἱ υἱοὶ Ἰσρ. ※ ἐν ῥομφαίᾳ), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [43] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 15, 19, 55 (ex corr.), 64, 108, 209, et, ut videtur, Syro-hex. (qui vertit ܒܗܦܟܐ); posterior in Codd. 16, 18, 52, 55 (ante corr.), aliis (inter quos 85 in marg.). [44] Cod. 58 in marg. Cf. Num. xxxi. 8 in Hebr. et LXX. [45] Masius in Comment. p. 236: "חֲצֵרִים, pro quo *vicos* dixi, convertit Sym. *agros;* cum vellet, ut opinor, *suburbana praedia* significare." Cf. ad v. 28. [46] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI (cum Ἀροὰρ), 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [47] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18 (cum Ῥαμβά?), 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (cum Ῥαβαί), Syro-hex. [48] Sic Comp. (cum Ῥαμὲθ), Ald., Codd. III, IV (ut Comp.), 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [49] Syro-hex. ◂ ܕܡܨܦܐ .ܣ .ܐ. [50] Sic Comp., Ald. (cum Μαναΐμ), Codd. III (idem), IV, XI (ut Ald.), 18 (idem), 56, 59, alii, Arm. 1 (cum Μαναΐεμ), Syro-hex. [51] Sic Comp. (cum Δεβὶρ), Ald. (cum Δαβεὶρ), Codd. III (idem), IV, XI (ut Ald.), 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (cum Δαβὶρ), Syro-hex. [52] Euseb. in Onomastico, p. 168: Ἐνεμέκ. Ἀκ. Σύμ. ἐν τῇ κοιλάδι. Syro-hex. .ܒܥܘܡܩܐ .ܣ .ܐ. [53] Sic Comp. (cum Ἐννεμὲκ), Ald. (cum Ἐνσμὲκ), Codd. III (cum νεμὲκ), IV (cum ἐνεμκ'), XI (cum Βοθαρὰμ), 15 (ut Ald.), 56 (cum ἐνενὲκ), 58 (cum βηθαρὰν), alii. Syro-hex. .ܘܥܡܩܐ. ܒܝܬ ܐܪܡ. [54] Sic Comp. (cum Βηθαναμρὰ), Ald., Codd. IV, XI, 15, 18, 29, 58 (cum Βηθνεμρὰ), 64, 82, 85 (in marg.), Arm. 1, Syro-hex.

28. הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶם. Ο΄. καὶ κατὰ πόλεις αὐτῶν . . . καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. Σ. αἱ πόλεις καὶ οἱ ἀγροὶ αὐτῶν.[55]

29. וַיְהִי לַחֲצִי מַטֵּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐγενήθη τοῖς ἡμίσεσιν φυλῆς υἱῶν Μανασσῆ ◂.[56]

33. וּלְשֵׁבֶט הַלֵּוִי לֹא־נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τῇ φυλῇ Λευὶ οὐκ ἔδωκεν Μωυσῆς κληρονομίαν· κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ αὐτὸς κληρονομία αὐτῶν, ὃν τρόπον ἐλάλησεν αὐτοῖς ◂.[57]

Cap. XIII. 1. πολλὴ ※ σφόδρα ◂.[58] 5. ÷ πᾶσαν ◂.[59] ÷ Φυλιστιείμ ◂.[60] 6. ※ υἱῶν ◂ Ἰσραήλ.[61] 12. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Μωυσῆς, καὶ ἐξωλόθρευσεν ※ αὐτόν ◂.[62] 13. ÷ καὶ τὸν Χαναναῖον ◂.[63] ÷ βασιλεύς ◂.[64] 14. ÷ κύριος· καὶ οὗτος—κατὰ Ἱεριχώ ◂.[65] 15. ※ υἱῶν ◂ Ῥουβήν.[66] 17. πόλεις ※ αὐτῶν ◂.[67] 23. ὅρια ※ υἱῶν ◂ Ῥουβήν.[68] 31. Βασανίτιδι, ÷ καὶ ἐδόθησαν ◂ τοῖς υἱοῖς,[69] καὶ τοῖς ἡμίσεσιν υἱῶν (sic) Μαχεὶρ ÷ υἱοῦ Μανασσῆ ◂.[70] 32. ÷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ◂.[71]

Cap. XIV.

2. בְּיַד־מֹשֶׁה. Ο΄. ἐν χειρὶ Ἰησοῦ (Ἀ. Σ. Μωυσῆ[1]).

3. כִּי־נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלַת שְׁנֵי הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן. Ο΄. ※ ἔδωκεν γὰρ Μωυσῆς κληρονομίαν ταῖς δυσὶ φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει τῆς φυλῆς ◂ ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.[2]

4. וּמִגְרְשֵׁיהֶם. *Et pascua suburbana earum.* Ο΄. καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῶν. Σ. καὶ τὰ προάστεια αὐτῶν.[3]

6. בַּגִּלְגָּל. Ο΄. ἐν Γαλγάλ (alia exempl. Γαλγάλοις[4]).

7. בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה. Ο΄. τεσσαράκοντα γὰρ ἐτῶν. Ἀ. (υἱὸς) τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.[5]

וָאָשֵׁב. Ο΄. καὶ ἀπεκρίθην. Aliter: Ο΄. καὶ ἀπεκρίθησαν.[6] Ἀ. Θ. καὶ ἀπεκρίθην.[7]

8. אֶת־לֵב. Ο΄. τὴν καρδίαν (alia exempl. διάνοιαν[8]).

13. וַיְבָרְכֵהוּ יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν Ἰησοῦς (alia exempl. add. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν καλῶς[9]).

---

55 Syro-hex. ܣ. ܡܕ̈ܝܢܬܐ ܘܚܩܠ̈ܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. 56 Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ※ Μανασσῆ, καὶ ἐγένετο ※ τοῖς ἡμίσεσιν (s. τῷ ἡμίσει)—Μανασσῆ ◂), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. 57 Sic Cod. IV (cum Λευεὶ et Μωσῆς), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 54 (cum καθὼς pro ὃν τρόπον), 58 (om. Λευὶ), 63 (ut 54, om. καὶ), 75 (ut 54), Arm. 1, necnon (confuse) Codd. 19, 108. 58 Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 58, 108. 59 Iidem. 60 Cod. IV (cum -εὶν), Syro-hex. (cum ܕܦܠܫܬܝܐ). 61 Iidem. Sic sine aster. Comp., Codd. 44, 58, 74, alii. 62 Cod. IV (cum ※ ex corr.). Sic sine aster. Comp., Cod. 108. Syro-hex. pingit: καὶ ἐπάταξεν ※ αὐτὸν ◂ (ܘܚܪܡܗ ※ ◂) Μ. καὶ ἐξ. αὐτὸν, consentiente Masio. 63 Cod. IV, Syro-hex. Deest in Comp., Cod. 58. 64 Iidem. 65 Cod. IV. Syro-hex. pingit: κύριος· ÷ καὶ οὗτος κ. τ. ἑ. Haec, καὶ οὗτος—Ἱεριχὼ, desunt in Comp. 66 Cod. IV, Syro-hex. (sine metobelo). 67 Cod. IV (cum metobelo ex corr.). Sic sine aster. Comp., Cod. 108, Arm. 1. 68 Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 18, 19, 54, 58, 85 (in marg.), 108. 69 "Verbum ἐδόθησαν cum praecedenti copula hic a Complutensibus omittitur, neque etiam habetur in Vaticano; a Syro tamen lectum est obelisco jugulatum."—*Masius*. Sic sine obelo Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. 70 Cod. IV (cum ἡμήσεσιν). Sic sine obelo Comp., Cod. 108. 71 Cod. IV (qui statim transit ad κατὰ Ἱεριχώ). Deest in Comp., Cod. 58.

Cap. XIV. 1 Cod. 108. In Syro-hex. super Ἰησοῦ est index, sed desideratur lectio marginalis. 2 Sic Cod. IV (cum Μωσῆς, et ταῖς β̄ φυλαῖς), Syro-hex. (qui pingit: ἔδωκεν—※ καὶ τῷ ἡμ. τῆς φυλῆς ◂), et sine aster. Comp. (cum ταῖς δύο φ. καὶ τῇ ἡμ. φ.), Codd. 19 (cum ταῖς φυλαῖς καὶ τὸ ἥμισυ φ.), 108 (ut Comp.), Arm. 1. 3 Syro-hex. ܣ. ܘܚܩܠ̈ܬܐ ܕܩܘܪ̈ܝܐ ܕܡܕܝܢ̈ܬܗܘܢ ◆. Cod. 108 in marg.: προάστεια. Cf. ad Cap. xxi. 2, 15. 4 Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. 5 Syro-hex. ܐ. ܒܪ ܐܪܒܥܝܢ ܘܚܡܫ ܫܢܝ̈ܢ ◆. Cod. 18 in textu: τεσσ. καὶ πέντε ἐτῶν τὰ γὰρ ἐτῶν (verbis, τὰ γὰρ ἐτῶν, a manu recentissima expunctis). 6 Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. 7 Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܦܢܝܬ. 8 Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum καρδίαν in marg.), Syro-hex. 9 Sic Codd. 15, 18, 53, alii (inter quos 85 in marg.).

15. קִרְיַת אַרְבַּע. Οʹ. πόλις Ἀργόβ (alia exempl. Ἀρβαί; alia, Ἀρβόκ[10]).

הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא. *Homo ille maximus inter Anakim erat.* Οʹ. μητρόπολις τῶν Ἐνακὶμ αὕτη. Ἀ. ὁ ἄνθρωπος ὁ μέγας ἐν τοῖς Ἐνακὶμ αὐτός.[11]

Cap. XIV. 4. κτήνεσιν ※ αὐτῶν ◂.[12] 9. λέγων ※ ὅτι ◂.[13] ἐπέβης ※ ἐν αὐτῇ ◂.[14] 10. καὶ νῦν ※ ἰδού ◂.[15] ※ υἱὸς ◂ ὀγδοήκοντα.[16] 12. ÷ τὸ ῥῆμα τοῦτο ◂.[17] εἶπε κύριός ÷ μοι ◂.[18] 13. υἱῷ Ἰεφοννῇ ÷ υἱοῦ Κενέζ ◂.[19]

Cap. XV.

1. נֶגְבָּה מִקְצֵה תֵימָן. *Meridiem versus ab extremitate austri.* Οʹ. ἕως Κάδης πρὸς λίβα. Alia exempl. πρὸς νότον ἕως Κάδης.[1]

2. מִקְצֵה יָם הַמֶּלַח מִן־הַלָּשֹׁן הַפֹּנֶה נֶגְבָּה. *Ab extremitate maris salis, a sinu qui spectat meridiem versus.* Οʹ. ἕως μέρους θαλάσσης τῆς ἁλυκῆς, ἀπὸ τῆς λοφιᾶς τῆς φερούσης ἐπὶ λίβα. Σ. ἀπ' ἄκρου τῆς θαλάσσης τῆς ἁλυκῆς, ἀπὸ τῆς γλώσσης τῆς βλεπούσης πρὸς νότον.[2]

3. וְנָסַב הַקַּרְקָעָה. *Et vertit se versus Karkaam.* Οʹ. καὶ ἐκπορεύεται τὴν κατὰ δυσμὰς Κάδης. Alia exempl. καὶ περιπορεύεται τὴν Γαλααδῖτιν.[3] Alia: καὶ ἐκπεριπορεύεται Ἀκκαρκά.[4] Σ. . τὸ ἔδαφος.[5]

4. נַחַל מִצְרַיִם. Οʹ. ἕως φάραγγος Αἰγύπτου. Ἀ. εἰς χείμαρρον Αἰγύπτου.[6]

5. עַד־קְצֵה הַיַּרְדֵּן. Οʹ. ἕως ※ μέρους ◂ τοῦ Ἰορδάνου.[7] Σ. (ἕως) ἄκρου . .[8]

6. לְבֵית הָעֲרָבָה. Οʹ. ἐπὶ Βαιθάραβα. Σ. (ἐν τοῖς) περὶ τὴν ἀοίκητον.[9] Aliter: Σ. εἰς οἶκον πεδινόν.[10]

בֹּהַן. Οʹ. Βαιών. Ἀ. Θ. Βοέν.[11]

7. דְּבִרָה. Οʹ. *Versus Debir.* Οʹ. ἐπὶ τὸ τέταρτον. Ἄλλος· Δεβειρά.[12]

וְצָפוֹנָה פֹּנֶה. Οʹ. καὶ ※ κατὰ βορρᾶν ◂ καταβαίνει.[13]

---

[10] Prior lectio est in Comp., Codd. IV (cum Ἀρβέ), 19, 108, Syro-hex. (cum ܐܪܒܝ); posterior in Codd. 15 (cum Ἀρβὼκ), 16 (idem), 18, 30, aliis (inter quos 85, cum ὁ ἄνθρωπος μέγας in marg.), Arm. 1. [11] Syro-hex. ܐ. ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܪܒܐ ܕܒܝܬ ܥܢܩܝܡ ܗܘ (ܗܘ) ◆. [12] Cod. IV, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 76, alii. [13] Iidem. Sic sine aster. Comp., Codd. 58 (om. λέγων), 108. [14] Iidem. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 58 (cum ἐπ' αὐτῇ), 108. [15] Cod. IV (cum metobelo ex corr.), Masius. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108. [16] Cod. IV (cum ※ υἱὸς: ε̄ καὶ π̄), Masius. Sic sine aster. Comp., Cod. 108, Syro-hex. [17] Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (cum τὸ ῥ. ÷ τοῦτο ◂). [18] Cod. IV, Masius (cum εἰπέ ÷ μοι ◂ κύριος). Sic sine obelo Syro-hex. [19] Cod. IV, Syro-hex. (cum υἱοῦ ÷ Κενέζ ◂). Sic sine obelo Codd. 15, 18, 64, 108, 128.

Cap. XV. [1] Sic Cod. IV, Syro-hex. [2] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܪܫܐ ܕܝܡܐ ܕܡܠܚܐ. ܡܢ ܠܫܢܐ ܗܘ ܕܚܐܪ ܠܬܝܡܢܐ ◆. Cf. ad v. 21. [3] Sic Codd. 16, 30 (cum Γαλααδίτην), 52, 53, alii (inter quos 85, cum τὴν Γαλαδῖτιν, et in marg. τὴν κ. δ. Κάδης). [4] Syro-hex. ܘܡܬܟܪܟܐ ܠܥܩܪܩܐ. Graeca nostra post Κάδης in textum inferunt Ald. (cum Ἀκκαρκέ), Codd. 15, 18, 64, 121 (in marg. cum ἐκπορ.), 128. [5] Cod. 108, qui ad φάραγγος (v. 4) male refert. Ad ܠܥܩܪܩܐ Syro-hex. in marg. ◆ ܠܐܪܥܐ .ܣ, h. e. τὸ ἔδαφος, non, ut Masius, τὴν γῆν. Consentit Euseb. in Onomastico, p. 28: Ἀκαρκά [Hieron. *Accarca*]. Σύμμαχος· τὸ ἔδαφος. [6] Syro-hex. ◆ ܠܢܚܠܐ ܕܡܨܪܝܢ .ܐ. Cod. 108: Ἀ. χειμάρρου, et sic in textu Comp., Cod. 18 (cum χειμάρου). Cod. 57 in marg.: Οὗτός ἐστιν ὁ ποταμὸς Ῥινοκορούνων (sic). [7] Sic Cod. IV (cum aster. ex corr.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum μέρος), 58, 108 (ut 19); necnon (cum ἕως ἐπὶ μέρους) Codd. 44, 54, alii (inter quos 85 in marg.). [8] Syro-hex. ◆ ܠܪܫܐ .ܣ. Cf. ad v. 21. [9] Euseb. in Onomastico, p. 110. Hieron. vertit: "Bethabara, pro qua Sym. transtulit: *in locis quae juxta inhabitabilem sunt*, significans *eremum*;" unde Montef. eruit: Σ. ἐν τόποις κατὰ ἀοίκητον. Sed cf. ad v. 60. [10] Masius in Comment. p. 253: "Chaldaeus et Symmachus *campestrem domum* interpretari maluerunt." In Syro-hex. index est super Βηθάραβα, sed nota marginalis desideratur. Cf. ad Cap. xviii. 18. [11] Cod. 85, testibus Montef. et Cozza. Parsonsius lectionem quasi anonymam affert. [12] Sic in textu Ald. (cum Δαιβηρὰ), Codd. 15 (cum Δαιβειρὰ), 18, 64 (ut Ald.), 128 (ut 15). [13] Sic Cod. IV (qui pingit: ※Ἀχὼρ ※ καὶ κ. β:), Syro-hex. (cum ※ καὶ κ. β ◂.), et sine aster. Comp., Codd. 58 (cum βορρᾶ), 108.

7. לַנָּחַל. Ο΄. τῇ φάραγγι. Ἀ. τοῦ χειμάῤῥου.[14]

וְעָבַר הַגְּבוּל. Ο΄. καὶ διεκβάλλει ※ τὸ ὅριον ◂.[15]

עֵין־שֶׁמֶשׁ. Ο΄. [τῆς] πηγῆς [τοῦ] ἡλίου. Ἀ. πηγῆς ἡλίου. Σ. (πηγῆς) Σάμες.[16]

9. וְיָצָא אֶל־עָרֵי הַר־עֶפְרוֹן. Ο΄. καὶ διεκβάλλει εἰς τὸ ὄρος (alia exempl. ※ ἐπὶ κώμας ◂ ὄρους[17]) Ἐφρών. Aliter: Ο΄. Ἀ. καὶ διεκβάλλει ἐπὶ κώμας ὄρους (Ἐφρών). Σ. καὶ ἐξῆλθεν εἰς πόλεις ὄρους (Ἐφρών). Θ. καὶ διεκβάλλει εἰς Γαὶ ὄρος Ἐφρών.[18]

10. אֶל־הַר שֵׂעִיר וְעָבַר. Ο΄. καὶ παρελεύσεται εἰς ὄρος Ἀσσάρ (potior scriptura Σηείρ). Alia exempl. εἰς ὄρος Σηεὶρ, καὶ παρελεύσεται.[19] Alia: ※ καὶ παρελεύσεται ◂ εἰς ὄρος Σηεὶρ, καὶ παρελεύσεται.[20]

אֶל־כֶּתֶף הַר־יְעָרִים. Ο΄. ἐπὶ νώτου πόλιν Ἰαρίν (s. Ἰαρίμ). Ἀ. πρὸς ὦμον ὄρους Ἰαρίμ.[21]

בֵּית־שֶׁמֶשׁ. Ο΄. ἐπὶ πόλιν ἡλίου (Σ. οἴκου Σάμες[22]).

11. וְיָצָא הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף עֶקְרוֹן צָפוֹנָה וְתָאַר הַגְּבוּל שִׁכְּרוֹנָה (circuit). Ο΄. καὶ διεκβάλλει τὸ ὅριον κατὰ νώτου Ἀκκαρὼν ἐπὶ βοῤῥᾶν, καὶ διεκβαλεῖ (potior scriptura διεκβάλλει) (Ο΄. Ἀ. διεκβάλλει[23]) τὰ ὅρια εἰς Σοκχὼθ (alia exempl. Σαχαρῶνα[24]). Ἄλλος· καὶ ἐφαίνετο τὸ ὄρος ἐπὶ τὸν ὦμον Ἀκκαρὼν εἰς βοῤῥᾶν, καὶ ἔβλεπε τὸ ὄρος εἰς Σαχαρῶνα.[25]

11. הַר־הַבַּעֲלָה. Ο΄. ὅρια ἐπὶ λίβα. Alia exempl. ὄρος τῆς Βααλά.[26]

12. וּגְבוּל יָם. Ο΄. καὶ τὰ ὅρια αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης. Alia exempl. καὶ τὰ ὅρια τῶν ἀπὸ θαλάσσης.[27]

13. אַרְבַּע. Ο΄. Ἀρβόκ. Alia exempl. Ἀρβέ.[28]

אֲבִי הָעֲנָק. Ο΄. μητρόπολιν (alia exempl. πατρὸς[29]) Ἐνάκ.

14. אֶת־שֵׁשַׁי וְאֶת־אֲחִימָן וְאֶת־תַּלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק. Ο΄. τὸν Σουσὶ, καὶ Θολαμὶ, καὶ τὸν Ἀχιμᾶ. Aliter: Ο΄. τὸν Σουσὶ, καὶ τὸν Ἀχειμὰ, καὶ τὸν Θαλμαὶ, ※ γεννήματα τοῦ Ἐνάκ ◂.[30]

15. קִרְיַת־סֵפֶר. Ο΄. πόλις γραμμάτων. Σ. Ὁ Ἑβραῖος· Καριαθσεφέρ.[31]

16. אֲשֶׁר־יַכֶּה. Ο΄. ὃς ἂν λάβῃ [καὶ ἐκκόψῃ]. Ἄλλος· ὃς ἂν πατάξῃ.[32]

וּלְכָדָהּ. Ο΄. καὶ κυριεύσῃ αὐτῆς. Ἄλλος· καὶ προκαταλάβηται αὐτήν.[33]

18. וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאוֹל. Et incitavit eum ut posceret. Ο΄. καὶ συνεβουλεύσατο αὐτῷ, ÷ λέγουσα ◂· αἰτήσομαι.[34] Ἄλλος· καὶ ἔπεισεν αὐτὴν τοῦ αἰτῆσαι.[35]

---

[14] Syro-hex. ܐ̇. ܕܪ̈ܕܝܐ. [15] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [16] Euseb. in Onomastico, p. 324: Σάμες· πηγὴ Σάμες φυλῆς Βενιαμίν. Ἀκύλας· πηγὴ ἡλίου. Syro-hex. affert: ܣ̇. ܕܫܡܫ. Cf. ad Cap. xviii. 17. [17] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum ※ܥܠ ܩܘܪ̈ܝܐ), et sine aster. Comp., Codd. 58, 108. [18] Cod. 85. Theodotionis versionem in textu venditant Codd. 44, 54, 74, alii. [19] Sic Codd. III, XI, 16 (cum περιελ.), 29, alii. (Ad Σηεὶρ fortasse pertinet lectio anonyma τριχιῶτα (potius τριχιῶντα), quae in Cod. 85 ad Σουσὶ (v. 14) appingitur. Vid. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 28.) [20] Sic Cod. IV (sine metobelo), Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, alii. [21] Syro-hex. ܐ̇. ܠܘܬ ܟܬܦܐ ܕܛܘܪܐ ܕܝܥܪܝܡ. [22] Idem: ܣ̇. ܕܒܝܬ ܫܡܫ. [23] Masius in Comment. p. 235: "Verbum תָּאַר interpretantur Judaei plerique omnes, *agi in obliquum, gyrare, circuire;* LXXII plerumque *excurrere*, atque etiam Aquilas." [24] Sic Comp., Ald. (cum Σακχ.), Codd. IV, 19, 57, alii, Syro-hex. [25] Syro-hex. in marg. sine nom. ܘܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܛܘܪܐ ܥܠ ܟܬܦܐ ܕܥܩܪܘܢ ܠܓܪܒܝܐ. ܘܚܐܪ ܗܘܐ ܛܘܪܐ ܠܣܟܪܘܢܐ (ܠܣܟܪܘܢܐ). [26] Sic Codd. III (cum Βαλὰ), 77 (cum Βάαλ), Syro-hex. (cum ܛܘܪܐ ܕܒܥܠܐ); necnon (cum γῆς pro τῆς), Ald., Codd. IV (cum Βαλαὼν), XI (cum Βὰλ), 15, 16 (cum Βάαλ), 18, alii. [27] Sic Codd. IV, 44, 54, alii, Syro-hex. [28] Sic Comp. (cum Ἀρβαὶ), Ald., Codd. IV, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.). Syro-hex. in textu: ܕܐܪܒܥ; in marg. autem: ܕܐܪܒܘܩ. [29] Sic Ald., Codd. 15, 64, Syro-hex. (cum μητρόπολιν in marg.). [30] Sic Cod. IV (cum aster. ex corr.), Syro-hex. (cum ܣܘܣܝ, ܐܚܝܡܢ et ܠܬܠܡܝ), et sine aster. Comp. (cum Ἀχειμὰν, et Θαλβαὶ), Cod. 108, Arm. 1. [31] Syro-hex. ܣ̇. ܗ̇. ܥܒܪܝܐ ܩܪܝܬ ܣܦܪ. [32] Sic in textu Codd. 54, 75 (cum πατάξει). Cf. Jud. i. 12 in LXX. In textu LXXvirali verba inclusa desunt in Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 16, 18, aliis, Arm. 1, Syro-hex. [33] Sic in textu Codd. 54, 75. [34] Obelus est in Cod. IV, Syro-hex. [35] Syro-hex. in marg. sine nom. ܘܐܦܝܣܬܗ ܠܡܫܐܠܘ. Sic in loco parallelo Jud. i. 14 juxta Comp.,

19. אֶרֶץ הַנֶּגֶב. *Terram australem.* Ο΄. εἰς γῆν ναγέβ (alia exempl. νότου[36]).

גֻּלֹּת מָיִם. *Scaturigines aquarum.* Ο΄. τὴν Βοτθανίς. Alia exempl. τὴν Γωλαθμαΐμ.[37]

אֵת גֻּלֹּת עִלִּיּוֹת וְאֵת גֻּלֹּת תַּחְתִּיּוֹת. *Scaturigines superiores, et scaturigines inferiores.* Ο΄. τὴν Γοναιθλὰν (alia exempl. τὴν Γωλαθμαΐμ[38]) τὴν ἄνω, καὶ τὴν Γοναιθλὰν (eadem exempl. τὴν Γωλὰθ[38]) τὴν κάτω. Ἄλλος· κτῆσιν μετεώρων, καὶ κτῆσιν ταπεινῶν.[39]

20. לְמִשְׁפְּחֹתָם. Ο΄. Vacat. ※ κατὰ δήμους αὐτῶν ◂.[40]

21. וַיִּהְיוּ הֶעָרִים מִקְצֵה לְמַטֵּה. Ο΄. ἐγενήθησαν δὲ πόλεις αὐτῶν ÷ πόλεις ◂ πρὸς τῇ φυλῇ.[41] Ἀ.. αἱ πόλεις ἀπὸ τελευταίου τῆς φυλῆς. Σ.. αἱ πόλεις ἀπ᾽ ἄκρου τῆς φυλῆς. Θ.. πόλεις αὐτῶν ἀπὸ τέλους φυλῆς.[42]

בַּנֶּגְבָּה. *In meridie.* Ο΄. ἐπὶ τῆς ἐρήμου. Ἄλλος· ἀπὸ νότου.[43]

21–32. קַבְצְאֵל—וְחַצְרֵיהֶן. Ο΄. καὶ Βαισελεὴλ—καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Potior scriptura:[44] Ο΄. Καβσεὴλ,[45] καὶ Ἐδὲρ,[46] καὶ Ἰαγοὺρ, (22) καὶ Κεινὰ, καὶ Δειμωνὰ, καὶ Ἀδαδὰ,[47] (23) καὶ Κέδες, καὶ Ἀσὼρ,[48] καὶ Ἰαθνὰν,[49] (24) Ζεὶφ, καὶ Τελὲμ,[50] καὶ Βααλὼθ,[51] (25) καὶ Ἀσὼρ τὴν καινὴν, καὶ αἱ πόλεις Ἐσρώμ·[52] αὕτη ※ ἐστὶν ◂[53] Ἀσώρ· (26) Ἀμὰμ, καὶ Σαμὰ, καὶ Μωλαδὰ, (27) ÷ καὶ Ἀσαρσουλὰ ◂,[54] καὶ Ἀσεργαδδὰ, καὶ Ἀσεμὼν, καὶ Βηθφελὲτ,[55] (28) καὶ Ἀσαρσουλὰ,[56] καὶ Βηρσαβεὲ, καὶ Βεζιουθιὰ,[57] [αἱ κῶμαι αὐτῶν, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν],[58] (29) Βααλὰ,[59] καὶ Αὐεὶμ,[60] καὶ Ἀσὲμ,[61] (30) καὶ Ἐλθωλὰδ,[62] ※ καὶ Χσεὶλ ◂,[63] καὶ Ἑρμὰ, (31) καὶ Σικελὲγ,[64] καὶ Μεδεμηνὰ,[65] καὶ Σανσαννὰ,[66] (32) καὶ Λαβὼθ,[67] καὶ Σελεεὶμ,[68] καὶ Αἲν,[69] καὶ Ῥεμμών·[70] πᾶσαι αἱ πόλεις εἴκοσι καὶ ἐννέα,[71] καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.

33–44. בַּשְּׁפֵלָה—וְחַצְרֵיהֶן. Ο΄. ἐν τῇ πεδινῇ—καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Aliter: Ο΄. (33) ἐν τῇ πεδινῇ[72] (Ἄλλος· ἐν τῇ ὑπωρείᾳ[73]) Ἀσθαὼλ,[74]

Codd. X, 15 (in marg.), 53, 128. [36] Sic Codd. 15, 18, 54, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [37] Sic Comp., Ald. (cum Γολαθμ. sine artic.), Codd. III (sine artic.), IV, 15, 16 (ut III), 18 (cum μαεὶμ), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [38] Sic Comp., Ald., Codd. III (om. τὴν Γωλαθμ. τὴν ἄνω καὶ), IV, 15 (cum Γολαθμ. et Γολὰθ), 58 (cum Γολαθαεὶμ), 108 (cum Γυλὰθ), 128, Syro-hex. [39] Syro-hex. in marg. sine nom. ܩܢܝܢܐ ܕܪ̈ܡܐ ܘܩܢܝܢܐ ܕܡܟܝ̈ܟܐ. Cf. Hex. ad Jud. i. 15. [40] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 58, 108, Arm. 1. [41] Obelus est in Cod. IV. [42] Cod. 85, edente Montef. (Parsonsii amanuensis accuratius exscripsit ad Sym. τῇ φυγῇ pro τῆς φυλῆς; ad Theod. autem φυγῆς pro φυλῆς.) Syro-hex. affert: Σ. ἀπ᾽ ἄκρου (ܡܢ ܪܝܫܐ) τῆς φυλῆς υἱῶν Ἰούδα. [43] Sic in textu Syro-hex. Cod. 58 in textu: ἡ (fort. ἢ) ἀπὸ νότου ἐπὶ τῆς ἐρήμου. [44] In reliqua hujus capitis parte, cum nomina propria in Ed. Rom. ab Hebraeis mire discedant, nos textum hexaplarem Cod. IV a Tischendorfio editum, ad versionem Syro-hexaplarem diligenter exactum et hic illic reformatum, apposuimus. [45] Syro-hex. ܩܒܨܐܝܠ. Cod. IV: Καβσὴλ. [46] Syro-hex. ܘܥܕܪ. Cod. IV: καὶ Ἐβὲλ. [47] Syro-hex. ܘܥܕܥܕܐ. [48] Idem: ܘܚܨܘܪ. Cod. IV: καὶ Ἀσσώρ. [49] Syro-hex. ܘܝܬܢܢ. [50] Idem: ܛܠܡ. [51] Idem: ܘܒܥܠܘܬ. Cod. IV: καὶ Βαλώθ. [52] Idem: ܩܪܝܬ ܚܨܪܘܢ, h. e. καὶ Καριαθεσρών. Sic (cum -ρὼθ) Cod. 58. [53] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 108, Arm. 1. [54] Sic sine obelo Cod. IV. Syro-hex. ÷ ܘܚܨܪ ܫܘܥܠ ◂. [55] Syro-hex. in textu: ܘܒܝܬ ܦܠܛ; in marg. autem: ܒܝܬ ܦܠܛ. Cod. IV: καὶ Βηθφελὲθ. [56] Syro-hex. ܘܚܨܪܫܘܥܠ. Cod. IV, ut Ed. Rom.: καὶ Χολασεωλά. Scriptura Ἀσαρσουλὰ est in Ald., Codd. III, 15, 18, aliis. [57] Idem: (ܘܒܙܝܘܬܝܐ) ܘܒܙܝܘܬܝܐ. Cod. IV: καὶ Ἐβεζιουθιαί. [58] Haec desunt in Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex. [59] Syro-hex. ܘܒܥܠܐ. [60] Idem: ܘܥܘܝܡ. [61] Idem: ܘܥܨܡ. Cod. IV: καὶ Ἀεδέμ. Nostra scriptura est in Comp., Ald., Codd. III, 15, 16, 18, aliis. [62] Idem: ܘܐܠܬܘܠܕ. [63] Syro-hex. in textu: ※ ܘܟܣܝܠ ◂; in marg. autem: ◆ ܟܣܝܠ ܘܟܣܝܠ. Cod. IV: καὶ Ειλ. Nostram scripturam habet Cod. 58. [64] Syro-hex. ܘܨܝܩܠܓ. Cod. IV: καὶ Σιγελέθ. [65] Syro-hex. in textu: ܘܡܕܡܢܐ; in marg. autem: ܘܡܕܡܝܢܐ. Cod. IV: καὶ Μαχαρίμ. [66] Sic Comp., Codd. III, XI (cum Σανσανὰ), 16, 29, alii. Syro-hex. ܘܣܢܣܢܐ. Cod. IV: καὶ Σεεννάκ. [67] Syro-hex. ܘܠܒܘܬ. Cod. IV: καὶ Ἀλβώθ. [68] Syro-hex. ܘܫܠܚܝܡ. [69] Idem: ܘܥܝܢ. [70] Idem: ܘܪܡܘܢ. [71] Sic Syro-hex. Cod. IV: θ̄ καὶ κ̄. [72] Cod. IV pingit: ÷ ἐν τῇ πεδινῇ: (cum metobelo ex corr.), male. [73] Sic Codd. 54 (cum ὑπωρίᾳ), 75 (cum ὑποριᾳ), 85 (in marg., cum ὑπερορίᾳ). Est Aquilae, ut videtur, coll. Hex. ad Jerem. xvii. 26. [74] Syro-hex. ܐܫܬܐܘܠ.

καὶ Σαραὰ, καὶ Ἀσνὰ,[75] (34) καὶ Ζανὼ,[76] καὶ Ἡγοννεὶμ Θαφφουὰ,[77] καὶ τὴν Ἡναεὶμ,[78] (35) καὶ Ἰερμοὺθ, καὶ Ἀδαλὰμ, καὶ Σωχὼ, καὶ Ἀζηκὰ, (36) καὶ Σαγαρεὶμ,[79] καὶ Ἀδιαθαεὶμ,[80] καὶ Γαδηρὰ,[81] καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς·[82] πόλεις δεκατέσσαρες,[83] καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. (37) Σενὰμ,[84] καὶ Ἀδασὰ,[85] καὶ Μαγδαλγὰδ, (38) καὶ Δαλαὰν,[86] καὶ Μασσηφὰ,[87] καὶ Ἰεκθαὴλ, (39) καὶ Λαχεὶς, καὶ Βαζκὰθ,[88] καὶ Ἀγλὼν, (40) καὶ Χαββὼν,[89] καὶ Λαμὰς,[90] καὶ Χαθαλεὶς,[91] (41) καὶ Γαδηρὼθ, καὶ Βηθδαγὼν, καὶ Νωμὰ,[92] καὶ Μακηδά· πόλεις ἓξ καὶ δέκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. (42) Λεβνὰ, καὶ Ἀθὲρ, καὶ Ἀσὰν, (43) καὶ Ἰεφθὰ,[93] καὶ Ἀσεννὰ, καὶ Νεσεὶβ, (44) καὶ Κεϊλὰ, καὶ Ἀχζεὶβ, καὶ Μαρησά·[94] πόλεις ἐννέα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.

45. וּבְנֹתֶיהָ. Ο΄. καὶ αἱ κῶμαι (※Ἄλλος· θυγατέρες[95]) αὐτῆς.

46. וָיָמָּה. *Et mare versus.* Ο΄. Γεμνά. Alia exempl. Ἰεμναί.[96] ※Ἄλλος· καὶ εἰς θάλασσαν.[97]

אַשְׁדּוֹד. Ο΄. Ἀσηδώθ. Alia exempl. Ἐσδώδ.[98] Θ. Ἀζωτοῦ.[99]

47. עַזָּה בְּנוֹתֶיהָ. Ο΄. Γάζα, καὶ αἱ κῶμαι (※Ἄλλος· θυγατέρες[100]) αὐτῆς.

48–60. וּבָהָר—וְחַצְרֵיהֶן. Ο΄. καὶ ἐν τῇ ὀρεινῇ—καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. Aliter: Ο΄. (48) καὶ ἐν τῇ ὀρεινῇ Σαμεὶρ,[101] καὶ Ἰεθὲρ, καὶ Σωχὼ, (49) καὶ Ῥεννὰ, καὶ πόλις[102] γραμμάτων (Σ. Καριαθσεννά[103])· αὕτη ἐστὶν Δαβείρ· (50) καὶ Ἀνὰβ, καὶ Ἀσθεμὼ, καὶ Ἀνεὶμ,[104] (51) καὶ Γοσὸμ,[105] καὶ Χιλουὼν,[106] καὶ Γηλών·[107] πόλεις ἕνδεκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν· (52) Ἐρὲβ,[108] καὶ Ῥουμὰ, καὶ Ἐσὰν,[109] (53) καὶ Ἰανοὺμ,[110] καὶ Βηθθαφφουὲ, καὶ Ἀφακὰ, (54) καὶ Ἀμματὰ, καὶ πόλις Ἀρβέ·[111] αὕτη ἐστὶν Χεβρών· καὶ Σειώρ·[112] πόλεις ἐννέα, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν· (55) Μαὼν, καὶ Χερμὲλ, καὶ Ζεὶφ, καὶ Ἰεττὰ,[113] (56) καὶ Ἰζρεὲλ,[114] καὶ Ἰεκδαὰμ,[115] καὶ Ζανουὰ, (57) Ἐκὲν,[116] ÷ καὶ ↙ Γαβαὰ,[117] καὶ Θαμνά· πόλεις δέκα, καὶ αἱ κῶμαι (Ἀ. Σ. καὶ αἱ ἐπαύλεις[118]) αὐτῶν· (58) Ἀλοὺλ, καὶ Βεθσοὺρ, καὶ Γεδὼρ, (59) καὶ Μααρὼθ, καὶ Βηθανὼθ (alia exempl. Βηθαλὼθ[119]), καὶ Ἐλθεκέν· πόλεις ἕξ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν· ÷ Θεκὼ,[120] καὶ Ἐφραθά·

---

[75] Syro-hex. ܘܐܣܢܐ. [76] Idem: ܘܙܢܘ. [77] Idem: ܘܥܢܓܘܢܝܡ ܬܦܘܐ. [78] Sic Comp. (cum Ἡναῖμ), Ald. (sine artic.), Codd. III (idem), 18 (ut Comp.), 64, 108, alii. Cod. IV: καὶ τὴν Ἀναείμ. Syro-hex. ܘܥܢܝܡ. [79] Syro-hex. ܘܣܓܪܝܡ. [80] Sic (pro Ἰλουθὼθ (v. 34)) Codd. XI, 16 (cum –θαὶμ), 29 (idem), alii. Syro-hex. ܘܐܕܝܬܝܡ. Cod. IV: καὶ Ἀγετθαίμ. [81] Cod. IV: καὶ Γαδηράμ. Syro-hex. ܘܓܕܪ. [82] Cod. IV: καὶ ἐπ. αὐτῆς. Syro-hex. καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν. In Hebraeo est nomen urbis גְּדֵרֹתָיִם. [83] Cod. IV: δ καὶ ι. [84] Syro-hex. ܨܢܡ. [85] Cod. IV: καὶ Ἀδασαί. Syro-hex. ܘܥܕܫܐ. [86] Sic Ald., Codd. III, 16, 18, 29, alii. Cod. IV: καὶ Δαλλάμ. Syro-hex. ܘܕܠܥܢ. [87] Syro-hex. ܘܡܨܦܐ. [88] Sic Ald. (cum Βασκὰθ), Codd. XI, 16, 18 (ut Ald.), 30, alii. Cod. IV: καὶ Βασεκάθ. Syro-hex. (ܘܒܨܩܬ) ܘܒܨܩܬ. [89] Syro-hex. ܘܟܒܘܢ. [90] Idem: ܘܠܚܡܣ. [91] Sic Ald., Codd. 15, 18, 64, 128. Cod. IV: καὶ Καθαλείς. Syro-hex. ܘܟܬܠܝܫ. [92] Syro-hex. ܘܢܥܡܐ. [93] Idem: ܘܝܦܬܚ. [94] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, alii. Cod. IV: καὶ Βαρησά. Syro-hex. ܘܡܪܫܐ. [95] Sic in textu Codd. 15, 64, Syro-hex. (cum καὶ αἱ κῶμαι in marg.). [96] Sic Codd. III, IV (cum Ἰεμναεὶν), XI, 15, 16 (cum Ἰεμναεί), 18, alii, et Syro-hex. in marg. (cum ܝܡܢܐ). [97] Sic in textu Syro-hex. In Comp., Codd. 19, 58 (cum ἡ Ἐμναί), 108, duplex versio est: καὶ εἰς θ. Ἰεμνάθ. [98] Sic Comp., Ald., Codd. IV, 15, 18, 19, 128, Syro-hex. (cum ܐܣܕܘܕ). [99] Syro-hex. ܬ. ܕܐܙܘܛܘܣ. Cod. 85 in textu: Ἀσδὼν Ἀσιδώθ; in marg. autem: Ἀζωτοῦ. [100] Sic in textu Codd. 64, 128, Syro-hex. (cum καὶ αἱ κῶμαι in marg.). [101] Syro-hex. ܫܡܝܪ. [102] Cod. IV: πόλεις. [103] Syro-hex. ܣ. ܩܪܝܬ ܣܢܐ. [104] Sic Comp. (cum Ἀνὶμ), Codd. III, XI, 16, 29, alii. Cod. IV: καὶ Ἀνίβ. Syro-hex. ܘܥܢܝܡ. [105] Syro-hex. ܘܓܫܡ. [106] Sic Ald., Codd. III, XI, 16, 29, alii. Cod. IV: καὶ Εἰλού. Syro-hex. ܘܚܠܘܢ. [107] Sic Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii. Cod. IV: καὶ Λανού. Syro-hex. ܘܓܠܘܢ. [108] Syro-hex. ܐܪܒ. [109] Syro-hex. inverse: ܘܫܥܢ ܘܪܘܡܐ. [110] Idem: ܘܝܢܘܡ. [111] Cod. IV: καὶ πόλεις Ἀρβέ. Syro-hex. in textu: ܡܕܝܢܬܐ ܐܪܒܥ; in marg. autem: Καριαθαρβέ (ܩܪܝܬ ܐܪܒܥ), quod Symmachum sapit. [112] Cod. IV: καὶ Σιών. Syro-hex. ܘܨܝܘܪ. Mox Cod. IV: καὶ ἐπαύλεις. [113] Syro-hex. ܘܝܛܐ. [114] Idem: ܘܐܝܙܪܥܝܠ. [115] Idem: ܘܝܩܕܥܡ. [116] Sic Comp., Cod. 108 (cum Ζανουαεκέν). Cod. IV: καὶ Ζανουα Ἐκελεί. Syro-hex. ܘܙܢܘܚ ܥܩܝܢ. [117] Cod. IV: ÷ καὶ ↙ Γαβδά. Syro-hex. ܘܓܒܥܐ. [118] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܕܘܪ̈ܝܗ. [119] Sic Cod. IV. Syro-hex. in textu: ܒܝܬ ܥܢܘܬ; in marg. autem: ܒܝܬ ܐܠܘܬ. [120] Syro-hex. ܬܩܘܥ.

αὕτη ἐστὶν Βαιθλεέμ· καὶ Φαγὼρ, καὶ Αἰτὰν,[121] καὶ Κουλὸμ,[122] καὶ Ταταμ, καὶ Σωρῆς, καὶ Καρὲμ, καὶ Γαλεὶμ, καὶ Θεθὴρ, καὶ Μανοχώ·[123] πόλεις ἕνδεκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν ↙· (60) Καριαθβαάλ· αὕτη πόλις Ἰαρείμ[124] (Οἱ λοιποί· Καριαθιαρείμ[125])· καὶ Ἀρεββά· πόλεις δύο, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

61. בַּמִּדְבָּר. *In deserto.* Ο΄. καὶ Βαδδαργείς. Alia exempl. Βαδδαργείς.[126] Ἄλλος· ἐν τῇ ἐρήμῳ.[127] Ἄλλος· ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀοίκητον.[128]

61, 62. בֵּית הָעֲרָבָה—וְחַצְרֵיהֶן. Ο΄. καὶ Θαραβαὰμ—καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ ↙ Βηθαραβὰ,[129] Μαδδεὶν,[130] καὶ Σαχαχὰ,[131] καὶ Νεβσὰν,[132] καὶ πόλις τῶν ἁλῶν,[133] καὶ Ἡνγαδδί·[134] πόλεις ἕξ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.

63. אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ μετὰ τῶν υἱῶν Ἰούδα ↙.[135]

Cap. XV. 1. ※ υἱῶν ↙ Ἰούδα.[136] 4. καὶ ἔσται ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων ÷ αὐτοῦ ↙.[137] 5. ÷ πᾶσα ↙.[138] ÷ καὶ ↙ ἀπὸ τῆς λοφιᾶς.[139] 8. ※ υἱοῦ ↙ Ἐννόμ.[140] 14. ÷ υἱὸς Ἰεφοννή ↙.[141] 15. ÷ Χαλέβ ↙.[142] 19. καὶ εἶπεν ÷ αὐτῷ ↙.[143] καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ÷ Χαλέβ ↙.[144]

Cap. XVI.

1. וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל. Ο΄. καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια. Οἱ λοιποί· καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος.[1]

מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ. *A Jordane* (e regione) *Jerichuntis ad aquas Jerichuntis.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου τοῦ κατὰ Ἱεριχὼ ※ ἀπὸ ὕδατος τοῦ κατὰ Ἱεριχώ ↙.[2]

1, 2. הַמִּדְבָּר עֹלֶה מִירִיחוֹ בָּהָר בֵּית־אֵל׃ וְיָצָא מִבֵּית־אֵל לוּזָה וְעָבַר. *Ad desertum quod ascendit a Jerichunte in monte* qui est *Bethel. Et egreditur e Bethele ad Luz, et transiit.* Ο΄. καὶ ἀναβήσεται ἀπὸ Ἱεριχὼ εἰς τὴν ὀρεινὴν τὴν ἔρημον (alia exempl. τὴν ἔρημον, καὶ ἀναβήσεται ἀπὸ Ἱεριχὼ εἰς τὴν ὀρεινὴν[3]) εἰς Βαιθὴλ [Λουζά]. καὶ ἐξελεύσεται εἰς Βαιθὴλ (alia exempl. ἀπὸ Βαιθὴλ ÷ εἰς ↙ Λουζά[4]), καὶ παρελεύσεται. Ἄλλος· τὴν ἔρημον τὴν ἀναβαίνουσαν ἀπὸ Ἱεριχὼ ἐπὶ τὸ ὄρος Βαιθήλ. καὶ ἐξῆλθεν (s. ἐξελεύσεται) ἀπὸ Βαιθὴλ εἰς Λουζὰ, καὶ παρῆλθεν (s. παρελεύσεται).[5]

(Θεκουέ?). Haec obelis jugulantur in Cod. IV, Syro-hex. (qui male pingit: ÷ καὶ αἱ κῶμαι — πόλεις ἕνδεκα ↙). [121] Syro-hex. ܘܐܝܛܢ. [122] Idem: ܘܩܘܠܡ (Κωλάμ?). [123] Idem: ܘܡܢܟ (Μανάχ?). [124] Cod. IV: αὕτη πόλεις Ἰαρείδ. [125] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܩܪܝܬ ܝܥܪܝܡ ܀ Mox Cod. IV: καὶ ἐπαύλεις. [126] Sic Ald., Codd. IV, XI, 56, 58, alii. Syro-hex. in marg. ܒܕܪܓܝܣ. [127] Syro-hex. in textu: ܘܕܪܬܗܘܢ) ܒܡܕܒܪܐ. ÷ ÷.. Codd. 18, 64, 128: (καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν) ἐν τῇ ἐρήμῳ Βηθ. Comp.: (καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.) ἐν τῇ ἐρήμῳ (ΒηθαραβΆ). [128] Syro-hex. in marg.: ܒܗܠܝܢ ܕܚܕܪ ܠܐ ܡܬܥܡܪܢܝܬܐ ܀ Symmachi, ni fallor, est lectio, et ad sequens בֵּית הָעֲרָבָה pertinet. Cf. ad v. 6. [129] Sic Cod. IV (cum ÷ καὶ: Βηθθαραβά), Syro-hex. (cum ÷ καὶ Βηθαραβὰ ↙). Copula deest in Codd. 54, 71, 74, aliis, Arm. 1. [130] Syro-hex. ܡܕܝܢ. [131] Idem: ܘܣܟܟܐ. Cod. IV: καὶ Σχαχά. [132] Syro-hex. ܘܢܒܫܢ. [133] Cod. IV: καὶ αἱ πόλεις τῶν αλωμ (sic). Syro-hex. ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܡܠܚܐ. [134] Sic Ald., Codd. III, XI (cum Ἡγγαδδί), 16, 30, alii. Cod. IV: καὶ Ἀνγαδδεί. Syro-hex. ܘܥܝܢ ܓܕܝ. [135] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1, Origen. Opp. T. II, p. 447. [136] Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (sine cuneolo). Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 44, 53, alii. [137] Syro-hex. (pro: καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ δ. τῶν ὁρ.). Comp., Cod. 108: καὶ ἔσται ἡ δ. αὐτοῦ τῶν ὁρ. [138] Cod. IV (cum metobelo ex corr.), Syro-hex. (nullo metobelo). [139] Cod. IV, Syro-hex. Copula deest in Codd. 44, 54, 56, aliis. [140] Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 58, 85 (in marg.), 108. [141] Cod. IV (cum notis ex corr.). Deest in Cod. 71. [142] Cod. IV, Masius. Deest in Codd. 54, 75, 85, 144. [143] Cod. IV, Syro-hex. [144] Cod. IV. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, 16, 19, 52, alii, Syro-hex.

Cap. XVI. [1] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܘܢܦܩ ܦܨܐ ܀ [2] Sic Cod. IV (cum Ἱερειχώ), Syro-hex. (cum ἀπὸ ※ ὕδατος, sine metobelo), et sine aster. (cum ἀπὸ τοῦ ὕδατος tantum) Codd. 44, 54, 74, alii. [3] Sic Comp., Codd. IV, 19, 75, alii, Syro-hex. [4] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, alii. [5] Syro-hex. in marg. ܡܕܒܪܐ ܗܘ ܕܣܠܩ ܡܢ ܐܝܪܝܚܘ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܐܝܠ. ܘܢܦܩ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܠ (ܠܠܘܙܐ) ܠܠܘܙܐ ܘܥܒܪ ܀ Ubi, absentibus punctis diacriticis, tempora verborum ambigua

2. הָאַרְכִּי עֲטָרוֹת. Ο΄. τοῦ Ἀχαταρωθί. Alia exempl. τοῦ Ἀρχιαταρώθ.[6]

3. וְיָרַד יָמָּה אֶל־גְּבוּל הַיַּפְלֵטִי. Ο΄. καὶ διελεύσεται ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὰ ὅρια Ἀπταλίμ (alia exempl. τοῦ Ἰεφλητί[7]). Σ. καὶ καταβήσεται εἰς δυσμὰς ἐπὶ τὸ ὅριον . .[8]

וְעַד־גֶּזֶר. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἕως Γαζέρ ↙.[9]

5. עַטְרוֹת אַדָּר. Ο΄. Ἀταρὼθ καὶ Ἐρώκ. Alia exempl. Ἀταρὼθ Ἀδάρ.[10]

6. הַמִּכְמְתָת מִצָּפוֹן. Ο΄. εἰς Ἰκασμὼν (alia exempl. Μαχθὼθ[11]) ἀπὸ βορρᾶ.

וְנָסַב הַגְּבוּל. Ο΄. Θερμᾶ· περιελεύσεται. Aliter: Ο΄. καὶ περιελεύσεται ※ τὸ ὅριον ↙.[12]

תַּאֲנַת שִׁלֹה. Ο΄. εἰς Θηνασὰ καὶ Σέλλης. Alia exempl. εἰς Θηναθσηλώ.[13]

7. וְיָרַד מִיָּנוֹחָה עֲטָרוֹת וְנַעֲרָתָה. Ο΄. καὶ εἰς Μαχὼ, καὶ Ἀταρὼθ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. Aliter: Ο΄. ※ καὶ καταβήσεται ἀπὸ Ἰανωχὰ ↙ εἰς Ἀταρὼθ, ÷ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν ↙, καὶ ÷ εἰς ↙ Ναραθά.[14]

וּפָגַע בִּירִיחוֹ. *Et incidit in Jerichuntem.* Ο΄. καὶ ἐλεύσεται ἐπὶ Ἱεριχώ. Α. καὶ κατήντησεν εἰς Ἱεριχώ.[15]

8. נַחַל קָנָה. Ο΄. ἐπὶ Χελκανά. Alia exempl. ἐπὶ χειμάρρουν Κανά.[16]

10. וַיְהִי לְמַס־עֹבֵד. *Et fiebat serviens in tributum.* Ο΄. ÷ ἕως ἀνέβη Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου, καὶ ἔλαβεν τὴν πόλιν, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν ἐν πυρί· καὶ τοὺς Χαναναίους, καὶ τοὺς Φερεζαίους, καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Γαζὲρ ἐξεκέντησεν· καὶ ἔδωκεν αὐτὴν Φαραὼ ἐν φερνῇ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ ↙.[17] ※ καὶ ἐγένοντο ὑπόφοροι δοῦλοι ↙.[18]

Cap. XVI. 5. ÷ καὶ Γαζαρά (↙).[19] 10. ἀπώλεσεν ÷ Ἐφραΐμ ↙.[20]

Cap. XVII.

1. מְנַשֶּׁה. Ο΄. υἱῶν Μανασσῆ. Alia exempl. Μανασσῆ.[1]

כִּי הוּא הָיָה אִישׁ מִלְחָמָה. Ο΄. ἀνὴρ γὰρ πολεμιστὴς ἦν. Alia exempl. ἦν γὰρ ※ αὐτὸς ↙ ἀνὴρ πολεμιστής.[2]

2. אֲבִיעֶזֶר..חֵלֶק..אַשְׂרִיאֵל..שֶׁכֶם..חֵפֶר..שְׁמִידָע. Ο΄. Ἰεζὶ . . Κελὲζ . . Ἰεζιὴλ . . Συχὲμ . . Συμαρὶμ . . Ὀφέρ. Alia exempl. Ἀβιεζὲρ . . Ἐλὲκ . . Ἐσριὴλ . . Σεχὲμ . . Ἐφὲρ . . Σεμιδά.[3]

---

sunt. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, 18, 29, alii, Syro-hex. (cum ܕܐܪܟܝܛܪܘܬ). [7] Sic Comp., Ald. (cum Ἰεφλαιτὶ), Codd. III (cum Ἰεφαλθὶ), IV (cum Ἰεφλητεὶ), XI (cum Ἰεφθαλθὶ), 15 (cum Ἰεφλετεὶ), 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: Ἰεφαλθὶ ἢ Νεφθαλείμ. [8] Syro-hex. ܗ. ܘܢܚܘܬ ܠܡܥܪܒܐ ܥܠ ܬܚܘܡܐ ◆ [9] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 71, 76, 108, Arm. 1. Mox v. 4 ordo nominum Hebraeus, Μανασσῆ καὶ Ἐφραΐμ, est in Comp., Codd. IV, 108, Syro-hex. [10] Sic Comp., Codd. IV, 108, Syro-hex., et (cum καὶ Ἀδὰρ), Ald., Codd. III, XI, 29, 30, alii, Arm. 1. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (corr. ex Μαχὼθ), XI, 15, 16 (cum Μαχὼθ), 18 (idem), 29, alii (inter quos 85 in marg.). Syro-hex. in textu: ܠܡܟܡܬܘܬ; in marg. autem: ܐܕܡܟܡܬܘܬ ܡܢ ܓܪܒܝܐ ◆, pro quo nescio an pingendum: ܐ. ܕܡܟܡܬܘܬ ܡܢ ܓܪܒܝܐ ◆. [12] Sic Cod. IV (cum παρελ.), Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum παρελ.), Codd. 19 (cum διελ.), 58, 108, Arm. 1. [13] Sic Comp. (cum Θηναθασ.), Ald., Codd. III (cum Την.), IV, XI (cum Θηνασσ.), 29, 56, alii, Syro-hex. (cum ܠܬܐܢܬܫܠܘ). [14] Sic Cod. IV (cum Ἰενωχὰ, metobelo post αὐτῶν a correctore appicto), Syro-hex. (qui male pingit: ※ καὶ κατ. ἀπὸ Ἰανὼχ (ܡܢ ܝܢܘܚ) εἰς Ἀτ. καὶ αἱ κ. ÷ αὐτῶν ↙, καὶ εἰς Νααράθ (ܘܠܢܥܪܬ)), et sine notis Comp. (cum Ἀναραθὰ), Codd. 19 (cum Ἰαναχὼ, et Ἀναμαθὰ), 108 (cum Ἀταρὼθ κῶμαι αὐτῶν καὶ εἰς Ἀναραθά). [15] Syro-hex. ܐ. ܘܐܬܐ (ܘܐܬܐ) ܠܐܪܝܚܘ ◆ (Syriacum ܐܬܐ commutatur cum κατήντησεν in Hex. ad Job. xxix. 13.) Cf. ad Cap. xix. 26. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 16, 18, 19 (cum χειμάρρου), alii, Syro-hex. [17] Cod. IV pingit: ÷ ἕως ἀνέβη—δοῦλοι, nullo metobelo, nec interposito asterisco. Syro-hex. autem: ÷ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ἕως | ÷ ἀνέβη— | ÷ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ὑπὸ ※ φόροι δοῦλοι ↙. Idem τοὺς Φ. τοὺς κατοικοῦντας scribit, invitis libris Graecis. [18] Sic Masius, et sine aster. Codd. 58, 108, Arm. ed. [19] Syro-hex. Deest in Comp. [20] Masius, invitis Cod. IV, et Syro-hex.

Cap. XVII. [1] Sic Comp., Codd. IV, 19, 53, alii (inter quos 85, cum υἱῶν in marg.), Syro-hex. [2] Sic Cod. IV (cum ἦν ※ αὐτὸς ↙ γάρ), Syro-hex., et sine aster. Cod. 58 (qui pergit: καὶ ἦν ἐν τῇ Γ.). [3] Sic Cod. IV (cum

2. אֵלֶּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף הַזְּכָרִים. Ο΄. οὗτοι ※ υἱοὶ Μανασσῆ υἱοῦ Ἰωσὴφ οἱ ◂ ἄρσενες.[4]

3. בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה. Ο΄. Vacat. ※ υἱοῦ Γαλαὰδ, υἱοῦ Μαχεὶρ, υἱοῦ Μανασσῆ ◂.[5]

4. יְהוָֹה. Ο΄. ὁ θεός. Ἄλλος· ΙΙΙΙΙ.[6]

לָהֶם...נַחֲלָה. Ο΄. αὐταῖς ※ κληρονομία ◂... κλῆρος.[7]

5. חַבְלֵי־מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן. *Funiculi* (portiones) *Manassis decem praeter terram Gilead et Basan.* Ο΄. ὁ σχοινισμὸς αὐτῶν ἀπὸ Ἀνάσσα, καὶ πεδίον Λαβὲκ ἐκ τῆς γῆς Γαλαάδ. Alia exempl. ὁ σχοινισμὸς Μανασσῆ πεδίον (הַשָּׂדֶה?) Λαβὰδ ἐκ τῆς γῆς Γαλαὰδ καὶ τῆς Βασάν.[8]

7. מֵאָשֵׁר הַמִּכְמְתָת. Ο΄. Δηλανάθ. Alia exempl. ἀπὸ Ἀσὴρ τῆς Μαχθώθ.[9] Alia: ἀπὸ Ἀσὴρ τῆς Μαχθὼθ Ἠδανάθ.[10]

שְׁכֶם. Ο΄. υἱῶν Ἀνάθ. Alia exempl. Συχέμ.[11]

אֶל־הַיָּמִין. *Ad dextrum.* Ο΄. ἐπὶ Ἰαμίν. Ἀ. Σ. (εἰς) δεξιά.[12]

אֶל־יֹשְׁבֵי. *Ad incolas.* Ο΄. καὶ Ἰασσίβ. Alia exempl. καὶ εἰς Ἰασσήβ (s. Ἰασήβ).[13] Ἀ. Σ. (εἰς) τοὺς κατοικοῦντας.[14]

7. עֵין תַּפּוּחַ. Ο΄. ἐπὶ πηγὴν Θαφθώθ (alia exempl. Θαπφοῦ[15]).

8. אֶרֶץ תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ. Ο΄. ※ ἡ γῆ Θαφθὼθ ◂[16] καὶ Θαφέθ (alia exempl. Θαφθώθ; alia, Θαπφοῦ[17]).

8, 9. לִבְנֵי אֶפְרָיִם׃ וְיָרַד הַגְּבוּל. Ο΄. ※ τοῖς υἱοῖς Ἐφραΐμ. καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ◂.[18]

9. עָרִים הָאֵלֶּה לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה. *Urbes illae* sunt *Ephraimitis in medio urbium Manassis.* Ο΄. (κατὰ φάραγγα) Ἰαριὴλ τερέμινθος (potior lectio Ἰαεὶρ ἡ τερέμινθος[19]) τῷ Ἐφραΐμ ἀναμέσον πόλεως Μανασσῆ. Ἀ. αἱ πόλεις αὗται τοῦ Ἐφραῒμ ἐν μέσῳ πόλεων Μανασσῆ.[20]

11. וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ Ἰεβλαὰμ, καὶ θυγατέρες αὐτῆς ◂.[21]

וְיֹשְׁבֵי עֵין־דֹּר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי תַעְנַךְ וּבְנֹתֶיהָ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἐνδὼρ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τοὺς κατοικοῦντας Θαανὰχ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ◂.[22]

שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת. *Tres regiones.* Ο΄. καὶ τὸ τρίτον τῆς Μαφετὰ (alia exempl. Ναφεθὰ[23]), ÷ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ◂.[24] Σ. καὶ αἱ τρεῖς παραλίαι.[25]

---

(1) Ἀβιαζέρ, et (5) Σεφέρ), Syro-hex. (cum (3) ܚܠܩ ܕܐܝܠܝܐ, ut Pesch.), Comp. (cum (4) Συχέμ, et (6) Σεμιδαέ), alii. [4] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: οὗτοι υἱοὶ ※ Μ. υἱοῦ Ἰωσὴφ ◂ οἱ ἄρσενες), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. [5] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 85 (in marg.), 108, Arm. 1. [6] Syro-hex. in marg. ⋄ ܝܗܘܗ. [7] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 18, 108, 128, invito Syro-hex. [8] Sic Comp. (cum Λαβὲδ), Ald., Codd. III (cum Λαβὲκ ἐκ γῆς), IV (cum παιδιον Λαβεκ), XI (om. γῆς), 15, 19 (ut IV), 64, alii, Arm. 1 (cum Λαβὲκ), Syro-hex. (cum Λαβὲκ in marg., teste Masio). [9] Sic Comp. (sine artic.), Codd. III (idem), XI (cum ἀπὸ Ἀσηρμαχθὼς), 15, 19, 56 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg., ut Comp.), Syro-hex. (cum ܡܢ ܐܫܝܪ ܕܡܟܡܬܐ). [10] Sic Ald., Codd. IV, 18, 58, 64, 128. [11] Sic Comp. (cum Σιχέμ), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. (cum ܕܫܟܝܡ). [12] Euseb. in Onomastico, p. 226: Ἰαμεῖν. Ἀκ. Σύμ. δεξιά. [13] Sic Comp., Codd. III (cum Ἰασήφ), IV, 15, 18, alii. Syro-hex. ܘܠܐܣܝܒ. [14] Euseb. in Onomastico, p. 228: Ἰασήν (Hieron. *Jaseb*). Ἀκ. Σύμ. τοὺς κατοικοῦντας. [15] Syro-hex. in textu: ܕܬܦܘܚ; in marg. autem: ܬܦܘܚ. [16] Sic Cod. IV (om. καὶ Θαφέθ), Syro-hex. (cum ܕܬܦܘܚ), et sine aster. Arm. ed. [17] Prior scriptura est in Codd. III, 29, 82; posterior in Ald., Codd. 15, 18, 64, 128. Syro-hex. in textu: ܘܬܦܘܚ; in marg. autem sine nom.: ⋄ ܕܬܦܘܚ ܐܪܥܐ. [18] Sic Cod. IV, Syro-hex. Haec habentur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. III, 15, 64, 82. [19] Sic Comp. (cum Ἰαὶρ et τερέβ.), Ald. (cum τερέβ.), Codd. III (idem), IV, XI (ut Ald.), 15 (idem), 16, alii, Syro-hex. Statim τὴν Ἐφρ. est in Comp., Codd. IV, 108; τοῦ Ἐφρ. in Syro-hex. (cum τῷ Ἐφρ. in marg., teste Masio). [20] Syro-hex. ܐ. ܡܕ̈ܝܢܬܐ ܗܠܝܢ ܕܐܦܪܝܡ ܒܡܨܥܬܐ ܕܡܕ̈ܝܢܬܐ ܕܡܢܫܐ ⋄. [21] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. (cum Ἰαβλαὰμ) Comp., Codd. 58, 108, Arm. 1. [22] Sic Cod. IV (cum Δὼρ pro Ἐνδὼρ), Syro-hex. (cum ܠܥܝܢ ܕܘܪ pro Ἐνδὼρ), et sine aster. Comp. (cum ἐπὶ τοὺς pro τοὺς (bis), et Θανὰχ pro Θααινάχ). [23] Sic Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. (cum ܕܢܦܬܐ). Cod. IV: Νόφθ. Comp., Cod. 108: Νοφέθ. [24] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum metobelo tantum). [25] Syro-

13. וַיִּתְּנוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי לָמַס. Ο΄. καὶ ἐποίησαν τοὺς Χαναναίους ὑπηκόους. Σ. καὶ ὑπέταξαν τὸν Χαναναῖον ὑπὸ φόρον.[26]

14. נָתַתָּה לִּי נַחֲלָה. Ο΄. ἐκληρονόμησας ἡμᾶς ※ κληρονομίαν ◂.[27]

15. וּבֵרֵאתָ (succide) לְךָ שָׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים. Ο΄. καὶ ἐκκάθαρον σεαυτῷ ※ ἐκεῖ ἐν τῇ γῇ τοὺς Φερεζαίους καὶ τοὺς Ῥαφαείν ◂.[28]

16. לֹא־יִמָּצֵא לָנוּ. *Non invenietur* (obtineri potest) *nobis*. Aliter: *Non sufficiet nobis*. Ο΄. οὐκ ἀρέσκει (alia exempl. ἀρκεῖ; alia, ἀρκέσει[29]).

וְרֶכֶב בַּרְזֶל. *Et currus ferrei*. Ο΄. καὶ ἵππος ἐπίλεκτος καὶ σίδηρος. Οἱ λοιποί· καὶ ἅρματα σιδηρᾶ.[30]

בְּכָל־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ־הָעֵמֶק. Ο΄. τῷ Χαναναίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν αὐτῷ. Aliter: Ο΄. ※ παντὶ ◂[31] τῷ Χαναναίῳ τῷ κατοικοῦντι ※ ἐν τῇ γῇ ἐν ἐμοί ◂.[32]

וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק. *Et iis qui sunt in convalle*. Ο΄. ※ καὶ ◂ ἐν τῇ κοιλάδι.[33] Ἀ. Σ. . τῆς κοιλάδος.[34]

17. לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※ τῷ Ἐφραῒμ καὶ τῷ Μανασσῇ, λέγων ◂.[35]

18. כִּי הַר. Ο΄. ὁ γὰρ δρυμός. Σ. ἀλλὰ τὸ ὄρος.[36]

וְהָיָה לְךָ תֹּצְאֹתָיו. Ο΄. καὶ ἔσται σοι ※ ἡ ἐξοδία αὐτοῦ ◂.[37]

רֶכֶב בַּרְזֶל. Ο΄. ἵππος ἐπίλεκτος. Οἱ λοιποί· ἅρματα σιδηρᾶ.[38]

כִּי חָזָק הוּא. *Quia validus est*. Ο΄. σὺ γὰρ ὑπερισχύεις αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. ※ ὅτι ἰσχυρός ἐστιν ◂· ÷ σὺ γὰρ ὑπερισχύεις αὐτόν ◂.[39]

Cap. XVII. 6. ÷ υἱῶν ◂ Μανασσῆ.[40] 7. ÷ υἱῶν ◂ Μανασσῆ.[41] 13. ἐξολοθρεύσει ※ δὲ ◂ οὐκ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς.[42] 16. ÷ τὸ Ἐφραῒμ ◂.[43]

CAP. XVIII.

1. נִכְבְּשָׁה לִפְנֵיהֶם. *Subacta erat coram eis*. Ο΄. ἐκρατήθη (Οἱ λοιποί· ὑπετάγη[1]) ὑπ᾽ (Ἄλλος· εἰς πρόσωπον[2]) αὐτῶν. Ἄλλος· κατειργάσθη.[3]

2. אֲשֶׁר לֹא־חָלְקוּ אֶת־נַחֲלָתָם. Ο΄. οἳ οὐκ ἐκληρονόμησαν ※ τὴν κληρονομίαν αὐτῶν ◂.[4] Σ. οἳ οὐ διεμερίσαντο (s. διενεμήσαντο) τὴν κληρονομίαν αὐτῶν.[5]

3. אַתֶּם מִתְרַפִּים לָבוֹא. Ο΄. ※ ὑμεῖς ◂[6] ἐκλυθήσεσθε ※ εἰσελθεῖν ◂.[7]

---

hex. ܣ. ܘܠܟܢܥܢܝܐ ܫܥܒܕܘ ܡܕܐ. Cf. ad Cap. xi. 2. [26] Idem: ܣ. ܘܫܥܒܕܘ ܠܟܢܥܢܝܐ ܐܝܟ ܡܕܐܬܐ. [27] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum cuneolo tantum). [28] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum Ῥαφαεὶμ), et sine aster. Comp. (cum τοῦ Φερεζαίου καὶ τοῦ Ῥαφαῒμ), Codd. 19, 58 (cum ἐκκαθάρισον), 85 (in marg., cum τοὺς Ῥαφαῒμ), 108. [29] Prior lectio est in Codd. III, XI, 16, 29, aliis; posterior in Comp., Codd. II (manu 2da), IV, 18, 55, aliis. Syro-hex. ܠܐ ܣܦܩܐ ܠܢ. [30] Syro-hex. (cum καὶ σιδηροῦς in textu): ܗܠܝܢ ܕܪܟܒܐ ܘܡܪܟܒܬܐ ܕܦܪܙܠܐ. [31] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (absente cuneolo), et sine aster. Comp., Cod. 108, Arm. 1. [32] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (sine cuneolo), et sine aster. Codd. 58, 108, Arm. 1 (cum μετ᾽ ἐμοῦ). Comp.: ἐν τῇ γῇ Ἐμίκ. [33] Sic Cod. IV (cum metobelo ex corr.), et sine aster. Comp., Codd. 15, 108, Arm. 1, Syro-hex. [34] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܥܘܡܩܐ. [35] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (sine cuneolo), et sine aster. Comp., Codd. 74, 76, alii, Arm. 1. [36] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܛܘܪܐ. [37] Sic Cod. IV (cum metobelo ex corr.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108 (cum διεξοδία), Arm. 1. [38] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܪܟܒܐ ܡܪܟܒܬܐ ܕܦܪܙܠܐ. [39] Sic Cod. IV (ex corr. pro: ὅτι ἰσχ. ἐστιν· ※ σὺ γὰρ ὑ. αὐτὸν:), Syro-hex. (qui pingit: ※ ὅτι ἰσχ. ἐστιν ◂· σὺ γὰρ ὑ. αὐτὸν), et sine notis Comp., Codd. 58, 108. [40] Cod. IV (cum notis ex corr.). [41] Cod. IV, Syro-hex. Vox deest in Comp., Codd. 19, 108, 131. [42] Masius. Syro-hex. pingit: ἐξολοθρεύσει ⁓ δὲ ◂ οὐκ ἐξ. αὐτούς; nescio quo jure uterque. [43] Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. Deest in Codd. XI, 15, 16, 18, aliis.

CAP. XVIII. [1] Cod. 108 (cum ὑποτάγη, et in textu ἐκρατύνθη). Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܪܟܒܐ ܐܫܬܥܒܕܬ. [2] Cod. 85 in marg.: κατειργάσθη. ὑπετάγη εἰς πρόσωπον. [3] Idem, ut supra. Fortasse est Symmachi; nam exquisitior est vox quam ut scholiastae tribuatur. Sic Herod. I, 201: Ὡς δὲ τῷ Κύρῳ καὶ τοῦτο τὸ ἔθνος κατείργαστο, ἐπεθύμησε Μασσαγέτας ὑπ᾽ ἑωυτῷ ποιήσασθαι. [4] Sic Cod. IV (cum αὐτοῦ), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108. [5] Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܦܠܓܘ ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. Ad διανέμεσθαι cf. Hex. ad Psal. xxi. 19 (in *Addendis*). lix. 8. [6] Sic Cod. IV (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 18, 58, 64, 108, 128, Syro-hex. [7] Sic Cod. IV

4. וְאֶשְׁלָחֵם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀποστελῶ αὐτούς ◂.[8]

4, 5. לְפִי נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי׃ וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לְשִׁבְעָה חֲלָקִים. *Secundum hereditatem eorum, et redeant ad me. Et partiantur sibi illam in septem partes.* Ο΄. καθὰ δεήσει διελεῖν (alia exempl. διελθεῖν[9]) αὐτήν. καὶ διήλθοσαν (alia exempl. ἦλθον[10]) πρὸς αὐτὸν, καὶ διεῖλεν αὐτοῖς ἑπτὰ μερίδας. Ἀ. κατὰ στόμα κληροδοσίας αὐτῶν(,) καὶ ἥξουσι πρός μέ(.) καὶ ἐμερίσαντο αὐτὴν εἰς ἑπτὰ μερίδας.[11]

5. מִנֶּגֶב. Ο΄. ἀπὸ λιβός (alia exempl. νότου[12]).

יַעַמְדוּ עַל־גְּבוּלָם. Ο΄. στήσονται αὐτοῖς. Aliter: Ο΄. στήσονται ※ ἐπὶ τὸ ὅριον ◂ αὐτῶν.[13]

6. גּוֹרָל פֹּה. Ο΄. κλῆρον ※ ὧδε ◂.[14]

8. לִכְתֹּב. *Describere.* Ο΄. χωροβατῆσαι. Οἱ λοιποί· διαγράψαι.[15] Ἄλλος· χωρογραφῆσαι.[16]

לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְכִתְבוּ אוֹתָהּ וְשׁוּבוּ אֵלַי. Ο΄. πορεύεσθε καὶ χωροβατήσατε τὴν γῆν (alia exempl. ※ διέλθετε καὶ ◂ πορεύθητε τὴν γῆν, καὶ χωροβατήσατε αὐτὴν[17]), καὶ παραγενήθητε πρός μέ. Ἄλλος· πορεύθητε, διέλθετε (s. χωροβατήσατε) τὴν γῆν, καὶ διαγράφοντες (fort. διαγράψαντες) αὐτὴν ἐπιστράφητε πρός μέ.[18]

9. וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐχωροβάτησαν τὴν γῆν· καὶ εἴδοσαν αὐτὴν, καὶ ἔγραψαν αὐτήν. Aliter: Ο΄. καὶ ἐπορεύθησαν ※ οἱ ἄνδρες, καὶ διῆλθον εἰς τὴν γῆν ◂,[19] καὶ ἐχωροβάτησαν αὐτὴν, ÷ καὶ εἴδοσαν αὐτὴν, καὶ ἔγραψαν αὐτήν ◂.[20]

אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ εἰς τὴν παρεμβολὴν ◂ ἐν (s. εἰς) Σηλώ.[21]

10. וַיְחַלֶּק־שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָאָרֶץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐμέρισεν ἐκεῖ Ἰησοῦς τὴν γῆν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ κατὰ μερισμοὺς αὐτῶν ◂.[22]

12. אֶל־כֶּתֶף יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן. Ο΄. κατὰ νώτου Ἱεριχὼ ἀπὸ (alia exempl. ἐπὶ[23]) βορρᾶ. Ἀ. πρὸς ὦμον Ἱεριχὼ ἀπὸ βορρᾶ.[24]

13. הַגְּבוּל לוּזָה אֶל־כֶּתֶף לוּזָה נֶגְבָּה. Ο΄. τὰ ὅρια Λουζὰ ἐπὶ νώτου Λουζὰ ἀπὸ λιβὸς αὐτῆς (alia exempl. ἀπὸ νότου[25]). Ἀ. ἐπὶ τὸ ὅριον Λουζὰ πρὸς ὦμον Λουζὰ πρὸς νότον. Σ. τὸ ὅριον εἰς Λουζὰ πρὸς τὸν ὦμον Λουζὰ εἰς νότον.[26]

עַטְרוֹת אַדָּר. Ο΄. Μααταρὼβ (alia exempl.

(ut ante), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [8] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (sine cuneolo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [9] Sic Ald., Codd. II (manu 1ma), III, 54, 56, alii, Syro-hex. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [11] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܦܘܡܐ ܕܦܘܠܓܐ ܕܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܢܐܬܘܢ ܠܘܬܝ ܘܐܬܦܠܓܘܗ̇ ܠܫܒܥܐ ܡܢܘܬܐ. Ubi priora, ni fallor, vitiose exarata sunt pro his: ܐܝܟ ܦܘܡܐ ܕܦܘܠܓܐ ܦܣܐ ܕܝܠܗܘܢ. Ad ܦܘܠܓܐ ܦܣܐ, κληροδοσία, cf. Eccles. vii. 12. Dan. xi. 21, 34 in Syro-hex. [12] Sic Codd. IV, 85 (in marg.), et fortasse Syro-hex. [13] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, Syro-hex. [14] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 58, 108, Arm. 1. [15] Cod. 85. Cod. 108: Ἀ. Σ. διαγράψαι. [16] Cod. 85 in marg. sine nom. [17] Sic Cod. IV (cum metobelo ex corr.), Masius, et sine aster. (cum διέλθατε) Comp., Codd. 19, 108. Cod. 58: διέλθατε, πορεύθητε, καὶ χωρ. τὴν γῆν. Syro-hex. autem: ܐܙܠܘ (※) ܘܥܒܪܘ ◂ ܒܐܪܥܐ ܘܗܠܟܘ ܒܗ̇, quae potius sonare videntur: πορεύθητε (※) καὶ διέλθετε ◂ τὴν γῆν, καὶ χωροβατήσατε αὐτήν. [18] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܐܙܠܘ ܥܒܪܘ ܒܐܪܥܐ ܐܘ ܗܠܟܘ ܒܗ̇ ܘܟܕ ܟܬܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ̇ ܗܦܘܟܘ ܠܘܬܝ. [19] Sic Cod. IV (absente metobelo), Syro-hex. (qui legit et pingit: ܒܐܪܥܐ ※ ܓܒܪܐ ܘܐܬܘ (ἦλθον) ܠܐܪܥܐ ◂), et sine aster. (cum ἐν τῇ γῇ) Comp., Codd. 19 (om. οἱ), 58 (cum ἦλθον), 108. [20] Sic Cod. IV (cum εἴδοσαν τὴν γῆν, notis a correctore appictis), Syro-hex. (cum metobelo tantum). [21] Sic Cod. IV (cum ※ εἰς τὴν π. ἐν Σ. :, notis a correctore appictis), Syro-hex. (cum εἰς Σ.), et sine aster. Comp. (cum Συλὼ), Codd. 19, 58 (cum εἰς Σ.), 108, Arm. 1. Verba, ἐν (s. εἰς) Σηλὼ, leguntur in Ald., Codd. III, XI (cum εἰς Σηχὼ), 15, 16, 18, ceteris fere omnibus. [22] Sic Cod. IV (cum Ἰησοῦς ἐκεῖ), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 85 (in marg.), 108 (om. υἱοῖς ?), Arm. 1 (om. Ἰησοῦς). [23] Sic Comp. (cum βορρᾶν), Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 56, alii. Syro-hex. ܥܠ ܓܪܒܝܐ. [24] Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܟܬܦܐ ܕܐܝܪܝܚܘ ܡܢ ܓܪܒܝܐ. [25] Sic Ald. (cum ἀπὸ τοῦ ν.), Codd. IV, 15, 64, et fortasse Syro-hex. Pronomen abest a Comp., Codd. III, 16, 18, 29, aliis. [26] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܠܘܙܐ ܠܘܬ ܟܬܦܐ ܕܠܘܙܐ ܠܬܝܡܢܐ. ܣ. ܬܚܘܡܐ ܠܠܘܙܐ ܠܘܬ ܟܬܦܐ ܕܠܘܙܐ ܠܬܝܡܢܐ.

Ἀταρὼθ, s. ἀπὸ Ἀταρὼθ[27]) Ὀρέχ (alia exempl. Ἐδδάρ, s. Ἀδδάρ[28]).

14. וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִפְאַת־יָם. *Et circuit limes, et vertit se ad plagam maris.* Οʹ. καὶ διελεύσεται τὰ ὅρια, καὶ παρελεύσεται (alia exempl. περιελεύσεται[29]) ἐπὶ τὸ μέρος ÷τὸ βλέπον ◂[30] παρὰ θάλασσαν. Ἀ. καὶ ἐξελεύσεται τὸ ὅριον, καὶ περιελεύσεται πρὸς κλίμα θαλάσσης.[31]

15. וּפְאַת־נֶגְבָּה מִקְצֵה קִרְיַת יְעָרִים. Οʹ. καὶ μέρος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ μέρους Καριαθβαάλ. Σ. τὸ δὲ πρόσωπον τοῦ νότου ἀπ' ἄκρου Καριαθιαρείμ.[32]

וְיָצָא הַגְּבוּל יָמָּה. Οʹ. καὶ διελεύσεται ὅρια εἰς Γασίν (alia exempl. τὰ ὅρια θαλάσσης[33]). Σ. . . εἰς θάλασσαν.[34]

וְיָצָא אֶל־מַעְיַן. Οʹ. ※ καὶ ἐξελεύσεται ◂ ἐπὶ πηγήν.[35]

16. גֵּי בֶן־הִנֹּם. *Vallis filii Hinnom.* Οʹ. νάπης (Οἱ λοιποί· φάραγγος[36]) Σοννάμ (alia exempl. υἱοῦ Ἐννόμ[37]).

גֵּי הִנֹּם. Οʹ. Γαίεννα. Alia exempl. ἐπὶ Γαιεννόμ.[38]

17. וְתָאַר מִצָּפוֹן. Οʹ. Vacat. ※ καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ βορρᾶν ◂.[39]

עֵין שֶׁמֶשׁ. Οʹ. ἐπὶ πηγὴν Βαιθσαμύς (alia exempl. Σαμὲ, s. Σαμές[40]). Ἀ. πηγὴ ἡλίου.[41]

אֶל־גְּלִילוֹת. Οʹ. ἐπὶ Γαλιλώθ. Σ. ἐπὶ τὰ μεθόρια.[42]

אֲדֻמִּים. Οʹ. Αἰθαμίν. Alia exempl. Ναθαμείθ; alia, Ἐδωμείμ.[43] Οἱ λοιποί· Ἐδωμείν.[44]

18, 19. מוּל־הָעֲרָבָה צָפוֹנָה וְיָרַד הָעֲרָבָתָה׃ וְעָבַר הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף בֵּית־חָגְלָה צָפוֹנָה. Οʹ. Βαιθάραβα ἀπὸ βορρᾶ, καὶ καταβήσεται ἐπὶ ※ ἀραβὰ, καὶ παρελεύσεται ἐπὶ ◂[45] τὰ ὅρια ἐπὶ νῶτον θάλασσαν (alia exempl. Βαιθαγλὰ[46]) ἀπὸ βορρᾶ. Σ. εἰς τὴν πεδιάδα πρὸς βορρᾶν, καὶ καταβήσεται ἐπὶ τὴν πεδιάδα(.) καὶ καταβήσεται τὸ ὅριον ἐπὶ τὸν ὦμον Βαιθαγλὰ εἰς βορρᾶν.[47]

20. לִגְבוּלֹתֶיהָ. Οʹ. τὰ ὅρια αὐτῆς. Ἀ. εἰς τὸ ὅριον αὐτῆς.[48]

21. וְעֵמֶק קְצִיץ. Οʹ. καὶ Ἀμεκασίς (alia exempl. Ἀμεκκασείς[49]). Σ. καὶ κοιλὰς Κασείς.[50]

22. וּצְמָרַיִם. Οʹ. καὶ Σαρά (alia exempl. Σαμρεὶμ, s. Σεμρεὶμ, s. Σαμαρείμ[51]).

---

[27] Prior lectio est in Comp., Codd. IV, 15, 19, aliis, Syro-hex.; posterior in Ald., Codd. III, XI, 18, 29, aliis. [28] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. IV, 15, 19, aliis; posterior in Codd. III, XI, 29, 56, aliis. Syro-hex. ܐܕܪ. [29] Sic Comp., Ald., Codd. IV, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [30] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (qui pingit: ÷ τὸ βλ. πρὸς θ. ◂). [31] Syro-hex. ܐ. ܘܢܦܘܩ ܠܬܚܘܡܐ. ܘܢܚܕܪ ܠܘܬ ܦܢܝܬܐ ܕܝܡܐ. Mox e regione lineae, ἀπὸ λιβὸς (ܠܬܝܡܢܐ) ἀπὸ τοῦ ὅρους, Syro-hex. in marg. notat: ܠܬܝܡܢܐ ܕܡܢ ܥܡ ܛܘܪܐ ܠܬܝܡܢܐ. [32] Idem (cum Καριαθιαρεὶμ in textu): ܣ. ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܢ ܕܬܝܡܢܐ ܡܢ ܪܝܫܐ ܕܩܘܪܝܬ ܝܥܪܝܡ. [33] Sic Syro-hex. Duplex lectio, τὰ ὅρια θαλάσσης εἰς Γασεὶν, est in Ald. (cum Γαὶν), Codd. 15, 18 (cum Γασὶν), 64. [34] Syro-hex., teste Masio. In nostro exemplari index est super ܕܝܡܐ, sed lectio marginalis intercidit. [35] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19 (om. καὶ), 108, Arm. 1. [36] Syro-hex. ܠܘܩܒܠ ܢܚܠܐ ܕܫܪܟܐ. [37] Sic Comp. (cum Ἐνὸμ), Ald. (cum Ἐννὼμ), Codd. III, IV, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. (cum ܕܐܢܘܡ). Mox pro Ἐμὲκ Ῥαφαῒν Syrus noster habet κοιλάδος (ܕܥܘܡܩܬܐ) Ῥαφαεὶμ, invitis libris Graecis. [38] Sic Comp. (cum Γαιωννὰμ), Ald., Codd. III (cum Γαιοννὸμ), IV, XI (ut III), 15, 18, alii, Syro-hex. (cum ܥܠ ܓܐ ܕܐܢܘܡ). [39] Sic Cod. IV (cum ἀπὸ βορρᾶν), Syro-hex. (absente cuneolo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [40] Prior scriptura est in Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 56, aliis; posterior in Comp., Codd. IV, 108. Syro-hex. ܕܒܝܬ ܫܡܫ. [41] Euseb. in Onomastico, p. 324: Σαμές. Πηγὴ Σαμὲς φυλῆς Βενιαμίν. Ἀκύλας· πηγὴ ἡλίου. [42] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܬܚܘܡܐ. (ܠܬܚܘܡܐ). Cf. Hex. ad Ezech. xlvii. 8. [43] Prior scriptura est in Codd. 16, 30, aliis (inter quos 85, teste Montef.); posterior in Comp. (cum -μὶμ), Codd. III (cum -μὶν), IV, XI (cum Ἐδωμμεὶν), 19, 29 (cum -μεὶν), aliis, Syro-hex. [44] Cod. 85. [45] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum ἀραμὰ), 58 (cum διελεύσεται), 108, Syro-hex. (cum διελεύσεται (ܢܥܒܪ)), ut videtur). [46] Sic Comp. (cum Βηθαγλὰ), Ald. (idem), Codd. III (cum Βαιθαλαγὰ), IV (ut Ald.), 16, 30, alii, Syro-hex. (cum ܒܝܬ ܚܓܠܐ). [47] Syro-hex. ܣ. ܠܡܫܪܐ ܠܘܬ ܓܪܒܝܐ. ܘܢܚܘܬ ܠܡܫܪܐ ܘܢܚܘܬ ܬܚܘܡܐ ܥܠ ܟܬܦܐ ܕܒܝܬ ܚܓܠܐ ܠܓܪܒܝܐ. Huc pertinere videtur Euseb. in Onomastico, p. 110: . . . Σύμμαχος· εἰς τὴν πεδιάδα; vel, ut Hieron. transtulit: "Bethalon, in tribu Benjamin; pro qua Sym. interpretatur, *in campestribus*." Cf. ad Cap. xv. 6. [48] Syro-hex. ܐ. ܠܬܚܘܡܐ ܕܝܠܗ (ܠܬܚܘܡܗ). [49] Sic Codd. III, IV, 18, 56, alii. Syro-hex. ܘܥܡܩ ܩܨܝܨ. [50] Syro-hex. ܣ. ܘܥܘܡܩܐ ܩܨܝܨ. [51] Prior scriptura est in

22. וּבֵית־אֵל. Ο΄. καὶ Βησανά (alia exempl. Βηθήλ[52]).

23. וְהָעַוִּים. Ο΄. καὶ Αἰείν (alia exempl. Αὐείμ[53]).

24. וּכְפַר הָעַמֹּנִי וְהָעָפְנִי. Ο΄. καὶ Καραφὰ, καὶ Κεφιρὰ, καὶ Μονί. Alia exempl. καὶ Καραφὰ Ἀμμωνὰ, καὶ τὴν Ἀφνεί.[54] Ἄλλος· καὶ ἐποίκιον Ἀμμωνὰ, καὶ τὴν Ἀφνεί.[55]

26. וְהַמִּצְפֶּה וְהַכְּפִירָה וְהַמֹּצָה. Ο΄. καὶ Μασσημὰ (alia exempl. Μασσηφὰ, s. Μασφὰ[56]), καὶ Μιρὼν (alia exempl. Χεφειρὰ[57]), καὶ Ἀμωκή (alia exempl. Μασσὰ, s. Ἀμωσά[58]).

27. וְרֶקֶם וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה. Ο΄. καὶ Φιρὰ (alia exempl. Ῥεκὲμ[59]), καὶ Καφὰν (alia exempl. Ἰερφὴλ, s. Ἰερφαὴλ[60]), καὶ Νακάν (alia exempl. Θεραλὰ, s. Θαραλά[61]).

28. וְצֵלַע הָאֶלֶף. Ο΄. καὶ Σεληκὰν, καὶ Θαρεηλά. Alia exempl. καὶ Σελαελὰφ (s. Σελαλὰφ, s. Σηλαλέφ).[62]

גִּבְעַת קִרְיַת עָרִים. Ο΄. καὶ Γαβαὼθ (alia exempl. Γαβαὰθ[63]), Ἰαρίμ (alia exempl. καὶ πόλις Ἰαρείμ[64]). Α. Θ. . . κωμόπολις.[65]

Cap. XVIII. 4. ÷ ἐναντίον ἐμοῦ (sic) ↙.[66] 8. ÷ τοῖς ἀνδράσι ↙.[67] 11. ÷ πρῶτος ↙.[68]

CAP. XIX.

1. לִשְׁמְעוֹן לְמַטֵּה בְנֵי־שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחוֹתָם. Ο΄. τῶν υἱῶν Συμεών. Aliter: Ο΄. τῷ Συμεὼν, ※ τῇ φυλῇ ↙ υἱῶν Συμεὼν ※ κατὰ δήμους αὐτῶν ↙.[1]

2. וַיְהִי לָהֶם בְּנַחֲלָתָם. Ο΄. καὶ ἐγενήθη ※ αὐτοῖς ↙ ὁ κλῆρος αὐτῶν.[2]

וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה. Ο΄. καὶ Σαμαὰ (alia exempl. Σαβεὲ[3]), καὶ Καλαδάμ (alia exempl. Μωλαδά[4]).

3. וַחֲצַר שׁוּעָל. Ο΄. καὶ Ἀρσωλά (alia exempl. Ἀσερσουλὰ, s. Ἀσερσουάλ[5]).

Codd. 56, 58; altera in Ald. (cum Σεμρὶμ), Codd. III (idem), XI, 15, 18 (ut Ald.), 29, aliis; posterior in Comp. (cum -ρὶμ), Codd. IV (cum -ρεὶν), 19, 108. Syro-hex. ܘܣܡܪܝܡ. [52] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 56, 58 (cum Βαιθὴλ), alii, Arm. 1, Syro-hex. [53] Sic Comp. (cum Αὐὶμ), Codd. III, IV, XI, 15, 29, alii. Syro-hex. ܘܐܘܝܡ. Statim Cod. IV: καὶ Ἀφρὰ, καὶ Ἀφραθά; Syro-hex. ܘܟܦܝܪܐ ܘܡܘܢܝ. [54] Sic Comp. (cum Καφὰρ, et Ἀφνὶ), Cod. IV, 108 (cum Ἀφνὴ), Syro-hex. (cum ܘܟܦܪܐ ܕܥܡܘܢܐ ܘܐܦܢܝ). [55] Sic in textu (praemisso καὶ Καρὲν (Αἰκαρὲμ Ald.), καὶ Καθειραμμεὶν (Καθηραμμεὶμ Ald.)) Ald., Codd. 15, 18, 64, 128. [56] Prior scriptura est in Comp., Codd. IV, 16, 30, aliis; posterior in Ald., Codd. III, XI, 15, 18, aliis, et Syro-hex. (cum ܡܨܦܐ). [57] Sic Comp. (cum Κεφιρὰ), Ald. (cum Χεφθ.), Codd. III, IV (cum Κεφ.), XI (idem), 15, 18, alii, Syro-hex. (cum ܟܦܝܪܐ). [58] Prior scriptura est in Comp., Codd. IV, 108; posterior in Codd. III, XI, 29, 58, aliis, Syro-hex. (cum ܐܡܘܨܐ). [59] Sic Comp. (cum Ῥεκὲν), Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [60] Prior scriptura est in Comp., Codd. IV, 15, 18, aliis; posterior in Ald., Codd. III, XI, 56, 58, aliis. Syro-hex. ܘܐܝܪܦܐܝܠ. [61] Prior scriptura est in Comp., Ald., Codd. IV, 15, 18, 58, aliis; posterior in Codd. III, XI, 29, 56, aliis, Arm. 1. Syro-hex. ܬܪܐܠܐ. [62] Prior scriptura est in Comp., Codd. IV (cum Σελαεαλφ), 58, 108; altera in Codd. 15, 18, 64, 128; posterior in Ald., Codd. III, 56, 71, aliis. Syro-hex. ܘܨܠܥ. Euseb. in Onomastico quasi duas urbes memorat, videlicet p. 330: Σελὰ, φυλῆς Βενιαμίν; et p. 34: Ἀλφ, κλήρου Βενιαμίν. [63] Sic Ald., Codd. III, IV, XI, 18, 56, 58, alii, Syro-hex. [64] Sic Comp., Ald. (cum πόλεις Εἰαρεὶμ), Codd. III, IV (cum πόλεις), XI (cum πόλεις Ἀρὲμ), 15 (ut IV), 16 (cum καὶ αἱ πόλεις), 18 (ut IV), alii, Syro-hex. (cum ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܝܥܪܝܡ). Etiam in Cod. II legitur καὶ πόλεις, sed ante καὶ Γαβαώθ. [65] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܕܝܢܬܐ ܩܘܪܝܬܐ ❖. Cf. Mar. i. 38 in versione Philox. [66] Cod. IV, invito Syro-hex. Masius edidit: ÷ ἐναντίον μου ↙. [67] Syro-hex. Deest in Cod. 58. Cod. IV pingit: τοῖς ÷ ἀνδράσι: (cum notis ex corr.). [68] Cod. IV, Syro-hex. (nullo cuncolo). Deest in Arm. 1.

CAP. XIX. [1] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), et sine notis Comp., Codd. 19 (cum τῶν υἱῶν), 108, Syro-hex. Masius notat: "Post nomen Συμεὼν est in mixta editione cum asterisco ※ τῇ φυλῇ ↙; et deinceps adjungenda sunt absque asterisco insuper haec verba, υἱῶν Συμεὼν κατὰ δήμους αὐτῶν." [2] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (qui pingit ※ αὐτοῖς ὁ κλῆρος ↙), et sine aster. (om. αὐτῶν) Comp., Codd. 19, 108. [3] Sic Comp. (cum Σαβὲ), Ald., Codd. III, IV (ut Comp.), XI, 15, 19 (ut Comp.), 29, alii, Syro-hex. [4] Sic Comp. (cum Μολαδὰ), Ald., Codd. III, IV (cum -δὰν), XI, 15, 18, alii, Syro-hex. [5] Prior

4. וְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל. O'. καὶ Ἐρθουλὰ (alia exempl. Ἐλθουλὰδ[6]) καὶ Βουλά (alia exempl. Βαθούλ[7]).

6. וּבֵית לְבָאוֹת. O'. καὶ Βαιθαρώθ (alia exempl. Βηθλεβαὼθ, s. Βαιθλαβάθ[8]).

וְחַצְרֵיהֶן. O'. καὶ αἱ κῶμαι (Ἀ. Σ. ἐπαύλεις[9]) αὐτῶν.

7. עַיִן רִמּוֹן. O'. Ἐρεμμὼν, καὶ Θαλχά. Alia exempl. Ἀὶν καὶ Ῥεμμών.[10]

8. וְכָל־הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹת. O'. κύκλῳ (alia exempl. αἱ περικύκλῳ[11]). Aliter: O'. ※ καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις ◄ αἱ περικύκλῳ.[12]

עַד־בַּעֲלַת בְּאֵר רָמַת. O'. ἕως Βαλὲκ πορευομένων Βαμέθ. Aliter: O'. ἕως Βααλὲθ Βηραμὼθ[13] ÷ πορευομένων Ἰαμέθ ◄.[14]

10. וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם. O'. ἔσται τὰ ὅρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἦν ὅριον κληρονομίας αὐτῶν.[15]

10, 11. עַד־שָׂרִיד׃ וְעָלָה גְבוּלָם. O'. Ἐσεδεκγωλὰ (alia exempl. εἰς Ὀδογολλὰ[16]) ὅρια αὐτῶν. Aliter: O'. ἕως Σαρεὶδ, ※ καὶ προσαναβαίνει τὰ ὅρια αὐτῶν ◄.[17]

11. לַיָּמָּה. O'. ἡ θάλασσα. Alia exempl. εἰς θάλασσαν.[18] Ἀ. πρὸς θάλασσαν.[19]

וּמַרְעֲלָה וּפָגַע בְּדַבָּשֶׁת. O'. καὶ Μαγελδὰ (alia exempl. Μαραλὰ[20]), καὶ συνάψει (alia exempl. συνάξει[21]) ἐπὶ Βαιθαραβά (alia exempl. Δαβασθέ[22]).

וּפָגַע אֶל־הַנַּחַל. O'. ※ καὶ ἀπαντήσει ◄ εἰς τὴν φάραγγα.[23]

12. מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ. *Ad ortum solis.* O'. ἀπὸ ἀνατολῶν Βαιθσαμύς (alia exempl. Σαμέ[24]). Οἱ λοιποί· ἡλίου.[25]

כִּסְלֹת תָּבֹר. O'. Χασελωθαΐθ. Alia exempl. Χασαλὼθ Θαβώρ.[26]

יָפִיעַ. O'. ἐπὶ Φαγγαί (alia exempl. Ἰαφειέ[27]).

13. גִּתָּה חֵפֶר עִתָּה קָצִין. *Ad Gath-hepher ad Eth-kazin.* O'. ἐπὶ Γεβερὲ ἐπὶ πόλιν Κατασέμ. Alia exempl. ἐπὶ Γεθθαεφὲρ Κασείν.[28]

רִמּוֹן הַמְּתֹאָר הַנֵּעָה. *Ad Rimmonem, qui* (ter-

---

scriptura est in Codd. III (cum Σερσουλὰ), XI, 121, 209, Syro-hex. (cum ܐܪܣܘܠܐ); posterior in Comp. (cum Ἀρσεσ.), Ald., Codd. 15 (cum Ἀσαρ.), 29, 58 (cum -σωὰλ), 64 (ut 15), aliis. [6] Sic Comp., Ald. (cum Ἐλθουλὰδ), Codd. III (cum Ἐλθουδὰδ), XI (idem), 15 (cum Ἐλθωλὰδ), 18 (idem), 19, alii. Syro-hex. (ut Pesch.): ܐܠܬܘܠܕ. [7] Sic Comp., Codd. IV, 15, 18, alii, Syro-hex. [8] Prior scriptura est in Comp., Codd. IV, 108; posterior in Codd. III (cum Βαιθαλβὰθ), XI, 15 (cum Βηθ.), 29, 56, aliis. Syro-hex. vice unius urbis duas posuit, ܒܝܬ ܠܒܐܘܬ ܘܒܝܬܠܒܐ, silente Masio. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܪ̈ܬܐ. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Ῥεμμὼθ), IV, 18 (cum Ναὶν), 29, alii, Syro-hex. [11] Sic Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii. [12] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (qui pingit: ※ܘܟܠܗܘܢ ܕܪ̈ܬܐ ↙), et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum καὶ περ.), 58, 108 (ut 19), Arm. 1. [13] Sic Comp. (cum Βααλὰθ Βηρραθμὼθ), Ald. (cum Βαλὲθ Βηραμμὼθ), Codd. III (cum Βααλθερηραμμὼθ), IV (cum Βαελὲθ Β.), alii (inter quos 58, cum Β. Βηραμὼθ), Syro-hex. (cum ܥܕܡܐ ܠܒܥܠܬ ܒܐܪ ܪܡܬ). [14] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.), Syro-hex. (cum ÷ܕܐܙܠܝܢ ܠܝܡܝܬ ↙), et sine obelo Ald., Codd. III, XI, 16, 18, 19, alii. [15] Syro-hex. ܐ. ܘܗܘܐ ܬܚܘܡܐ ܕܝܪܬܘܬܗܘܢ. [16] Sic Codd. 16, 30 (cum Εισωδογολλὰ), 52, alii (inter quos 85, cum ἕως Σαρδεὶθ in marg.). [17] Sic Cod. IV, Syro-hex. (uterque sine metobelo), et sine aster. Comp. (cum Σαρὶδ), Codd. 19, 58 (cum Σαρθὴδ), 108 (om. ἕως ?). [18] Sic Comp., Cod. 108, Syro-hex. [19] Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܝܡܐ. [20] Sic Comp., Ald. (cum Μαριλλὰ), Codd. III (cum Μαριλὰ), IV, XI, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܡܪܐܠܐ). [21] Sic Comp., Codd. IV, 19, 108, Arm. 1. [22] Sic Comp., Ald. (cum -θαὶ), Codd. III (idem), IV, 15 (cum Λαβ.), 18 (idem), alii (inter quos 85 in marg., ut Ald.), Syro-hex. (cum ܕܒܣܬ). [23] Sic Cod. IV (cum aster. ex corr.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum ἀπαντίσει), 58, 108 (cum ἀναπτήσει), Arm. 1. [24] Sic Comp. (cum Σαμὲς), Codd. III, IV (cum CAMC), 29, 58 (cum Σαμαὶ), alii. Syro-hex. ܒܝܬ ܫܡܫ. [25] Cod. 85. Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܫܡܫܐ. Euseb. in Onomastico, p. 322: Σάμ [Hieron.: *Sams*]. Σ. Θ. ἡλίου. [26] Sic Comp. (cum Χασελλαθθαβὼρ), Ald. (cum Ἀχασαλὼθ), Codd. III (cum Βαθὼρ), IV (cum Χασελὰθ), XI (cum Χασαλωθαβὼρ), 56, 58, alii, Syro-hex. (cum ܟܣܠܘܬ ܬܒܘܪ). [27] Sic Comp. (cum Ἰαφφιὲ), Ald. (cum Ἀφιὲ), Codd. IV, 15 (cum Ἰαφιὲ), 64 (idem), Syro-hex. (cum ܝܦܝܐ). [28] Sic Comp. (cum Γεθαεφὲρ καὶ Σὶν), Codd. IV, 19 (cum καὶ σὶν), 108 (idem), Syro-hex. (cum ܠܓܬܐܦܪ ܠܡܕܝܢܬܐ ܩܣܝܢ). Idem ad ܠܡܕܝܢܬܐ ܩܣܝܢ in marg. pingit: ܐ. ܢܘܩܣܝܣ, nescio an pro Graeco NYKACEIC, h.e. νῦν (עַתָּה) Κασείς.

minus) *porrigitur ad Neam.* Ό. ἐπὶ Ῥεμμωναὰ Μαθαραοζά. Alia exempl. ἐπὶ Ῥεμμὼν Ἀμαθαρεινουά.[29] Σ. εἰς Ῥεμμὼν τὴν ἐπιφανῆ..[30]

14. חַנָּתֹן. Ό. ἐπὶ Ἀμώθ (alia exempl. Ἀνναθών, s. Ἐνναθώθ[31]).

גֵּי יִפְתַּח־אֵל. *Ad vallem Jiphtah-el.* Ό. ἐπὶ Γαιφαήλ. Alia exempl. ἐπὶ Γαὶ Ἰεφθαήλ.[32] Σ. εἰς φάραγγα..[33]

15. וְקַטָּת וְנַהֲלָל וְשִׁמְרוֹן וְיִדְאֲלָה וּבֵית לָחֶם עָרִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן. Ό. καὶ Καταναθ, καὶ Ναβαὰλ, καὶ Συμοὼν, καὶ Ἰεριχὼ, καὶ Βαιθμάν. Alia exempl. καὶ Κατταθ (s. Κοτταθ[34]), καὶ Νααλὼλ (s. Νααλὼθ[35]), καὶ Σεμρὼν, καὶ Ἰαδηλὰ (s. Ἰεδαλὰ[36]), καὶ Βηθλεέμ· ※ πόλεις δώδεκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν ◄.[37]

17. לִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחוֹתָם. Ό. Vacat. ※ τοῖς υἱοῖς Ἰσσάχαρ κατὰ συγγενείας αὐτῶν ◄.[38]

18–21. יִזְרְעֶאלָה—וּבֵית פַּצֵּץ. Ό. Ἰαζὴλ—καὶ Βηρσαφής. Potior scriptura:[39] Ἰεζραὲλ, καὶ Ἀχασελὼθ, καὶ Σουνὴμ, (19) καὶ Ἀφεραεὶμ,[40] καὶ Σιὼν,[41] καὶ Ἀνὲρθ,[42] (20) καὶ Ῥαββὼθ, καὶ Κεσιὼν, καὶ Ἀεμὲ,[43] (21) καὶ Ῥαμὰθ, καὶ Ἠνγαννεὶμ,[44] καὶ Ἠναδδὰ, καὶ Βηθφασής.[45]

22. וּפָגַע הַגְּבוּל בְּתָבוֹר. Ό. καὶ συνάψει τὰ ὅρια ἐπὶ Γαιθβώρ (alia exempl. Θαβώρ[46]). Ά. καὶ ἀπαντήσει τὸ ὅριον εἰς Θαβώρ.[47]

וְשַׁחֲצִימָה. Ό. καὶ ἐπὶ Σαλὶμ (alia exempl. Σασειμὰ[48]) κατὰ θάλασσαν.

עָרִים שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן. Ό. Vacat. ※ πόλεις ἑκκαίδεκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν ◄.[49]

23. וְחַצְרֵיהֶן. Ό. καὶ αἱ κῶμαι (alia exempl. ἐπαύλεις[50]) αὐτῶν.

24. לְמַטֵּה בְנֵי־אָשֵׁר. Ό. ※ τῇ φυλῇ υἱῶν ◄ Ἀσήρ.[51]

25, 26. חֶלְקַת—וּמִשְׁאָל. Ό. Ἐξελεκὲθ—καὶ Μαασά. Potior scriptura: Χελκὰθ, καὶ Ὀολεὶ,[52] καὶ Βατνὲ,[53] καὶ Ἀχσὰφ,[54] (26) καὶ Ἀλιμελὲχ, καὶ Ἀμὰδ,[55] καὶ Μασάλ.[56]

וּפָגַע בְּכַרְמֶל. Ό. καὶ συνάψει τῷ Καρμήλῳ. Σ. καὶ κατήντησεν ἐπὶ Κάρμηλον.[57]

---

[29] Sic Codd. IV (cum Ῥεμμωνὰ), 16 (cum Ἀμαθαρινουὰ), 52, alii. Syro-hex. ܥܠ ܪܡܘܢ ܐܡܬܪ ܐܢܘܐ. [30] Syro-hex. ܣ. ܠܪܡܘܢ ܗܝ ܕܡܬܚܙܝܐ. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 32: "Symmachus forte legit הַמְּפֹאָר, participium conj. Pyh. verbi פֵּאֵר, *ornavit, illustravit;* nam quod hinc ductum est vocab. תִּפְאֶרֶת idem interpres passim vertit δόξα." Nisi forte vocem Hebraeam ad אוֹר, *lucere*, retulerit interpres iste, qui pro נָאוֹר ἐπιφανὴς posuit in Hex. ad Psal. lxxv. 5. Certe vox Syriaca non ἔνδοξος (ܡܫܒܚܐ, ܡܫܬܒܚܐ), sed ἐπιφανὴς, s. ἐπίσημος sonat. [31] Prior scriptura est in Comp. (cum Ἀναθὼν), Codd. IV (idem), 15, 18, 58, alii, et Syro-hex. (cum ܐܢܢܬܘܢ); posterior in Ald. (cum Ἐνναβὼθ), Codd. III, XI, 29, 121 (ut Ald.). [32] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI (cum ἀπὸ), 15, 18, 58 (cum γῆν), alii. Syro-hex. ܥܠ ܓܐ ܝܦܬܐܝܠ. [33] Syro-hex. ܣ. ܠܢܚܠܐ. Euseb. in Onomastico, p. 158: Γεφθαὲλ. Φάραγξ Ἐφθαὲλ, κλήρου Ζαβουλών. [34] Sic Comp., Codd. IV, 108. Syro-hex. ܟܛܬ. [35] Sic Codd. IV, 29, 58. Syro-hex. ܢܥܠܘܠ. [36] Sic Comp., Codd. IV, 108. Syro-hex. ܝܕܠܐ. [37] Sic Cod. IV (qui pingit ※ πολεις ιβ :, cum notis ex corr.), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1, et Syro-hex. in marg. [38] Sic Cod. IV (cum συγγενιας), Syro-hex. (cum συγγένειαν), et sine aster. Comp. (cum συγγένειαν), Ald., 15, 19 (ut Comp.), 64, 108 (ut Comp.). [39] Cf. ad Cap. xv. 21, not. 44. [40] Cod. IV: Ἀφφαραίμ. Syro-hex. ܘܐܦܪܝܡ. [41] Cod. IV: Σηών. Syro-hex. ܘܣܝܘܢ. [42] Cod. IV: Δανέρθ. Syro-hex. ܐܢܪܬ. [43] Cod. IV: ΑΕΜC. Syro-hex. ܐܡܐ. [44] Cod. IV: Ἰαγαννείμ. Syro-hex. ܥܝܢܓܢܝܡ. [45] Cod. IV: ΒΗΘΦΑCΗĊ (sic). Syro-hex. ܒܝܬ ܦܣܝܣ. [46] Sic Comp. (cum Ταβὼρ), Ald., Codd. IV, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [47] Syro-hex. ܐ. ܘܢܦܓܘܥ ܬܚܘܡܐ ܠܬܒܘܪ. Ad Θαβὼρ Syro-hex. in marg.: Βηθώρ (ܒܝܬ ܚܘܪ). [48] Sic Comp. (cum Σασιμὰ), Ald., Codd. III (cum Σασειμὰθ), IV, XI (ut Comp.), 15, 18 (ut Comp.), 19, alii, Syro-hex. (cum ܣܣܝܡܐ). Statim Cod. IV: Βηθσαμς. [49] Sic Cod. IV (cum metobelo ex corr.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58 (cum ἓξ καὶ δέκα), Arm. 1. Mox post κληρονομία (v. 23) deficit Cod. IV. [50] Sic Comp., Codd. III, 19, 56, 58, alii, Syro-hex. Duplex lectio, καὶ αἱ κ. αὐτῶν, καὶ αἱ ἐπ. αὐτῶν, est in Ald., Codd. 85 (cum καὶ αἱ ἐπ. αὐτῶν in marg.), 128 (cum ἐπαύλεις sine artic.). [51] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum τῶν υἱῶν), 58, 108, Arm. 1. [52] Syro-hex. ܘܐܘܠܐ. [53] Idem: ܒܛܢܐ. [54] Idem: ܐܟܣܦ. [55] Idem: ܥܡܕ. [56] Idem: ܡܫܐܠ. [57] Idem: ܣ. ܘܐܬܐ ܥܠ ܟܪܡܠܐ. Cf. ad Cap. xvi. 7.

26. וּבְשִׁיחוֹר. Οʹ. καὶ τῷ Σιών (alia exempl. Σειώρ[58]).

27. בֵּית דָּגֹן. Οʹ. καὶ Βαιθεγενέθ (alia exempl. Βαιθδαγών, s. Βηθδαγών[59]).

וּבְגֵי יִפְתַּח־אֵל צָפוֹנָה בֵּית הָעֵמֶק וּנְעִיאֵל. Οʹ. καὶ Ἐκγαΐ, καὶ Φθαιὴλ (alia exempl. καὶ ἐν Γαὶ Ἰεφθαὴλ[60]) κατὰ βορρᾶν, καὶ εἰσελεύσεται ὅρια Σαφθαιβαιθμὲ, καὶ Ἰναὴλ (alia exempl. κατὰ βορρᾶν Βηθαεμὲκ, καὶ πορεύσεται τὰ μεθόρια καὶ εἰς Ἀνιὴλ[61]). Σ. καὶ ἐν τῇ φάραγγι . . . εἰς βορρᾶν εἰς τὴν κοιλάδα.[62]

אֶל־כָּבוּל מִשְּׂמֹאל. *Ad Cabul a sinistra.* Οʹ. εἰς Χωβαμασομὲλ. Alia exempl. εἰς Χαβὼλ ἀπὸ ἀριστερῶν.[63]

28. וְעֶבְרֹן (במס׳ וְעֶבְדֹּן). Οʹ. καὶ Ἐλβὼν (alia exempl. Ἀχράν; alia, Ἐβρών.[64] Σ. Ἐβδών[65]).

29. וְעַד־עִיר מִבְצַר־צֹר. *Usque ad urbem* (quae vocatur) *Munimentum Tyri.* Οʹ. καὶ ἕως πηγῆς Μασφασσὰτ, καὶ τῶν Τυρίων. Alia exempl. καὶ ἕως πόλεως ὀχυρώματος τῶν Τυρίων.[66] Σ. καὶ ἕως πόλεως ὀχυρᾶς (s. τετειχισμένης) Τύρου. Σ. (fort. Ἀ.) . . ὀχυρώματος Τύρου.[67]

29. חֹסָה. Οʹ. ἐπὶ Ἰασίφ (alia exempl. Ὠσὰ, s. Σωσά[68]).

מֵחֶבֶל אַכְזִיבָה. *E regione quae Achzib spectat.* Οʹ. καὶ Ἀπολὲβ (potius ἀπὸ Λὲβ), καὶ Ἐχοζόβ. Alia exempl. καὶ ἀπὸ τοῦ σχοινίσματος Ἀχζείφ.[69]

30. וְעֻמָה וַאֲפֵק וּרְחֹב עָרִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן. Οʹ. καὶ Ἀρχὸβ (alia exempl. Ἀμμὰ[70]), καὶ Ἀφὲκ, καὶ Ῥααῦ (alia exempl. Ῥαώβ[71]). ※ πόλεις εἴκοσι δύο, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν ◂.[72]

32. לִבְנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם. Οʹ. Vacat. ※ τοῖς υἱοῖς Νεφθαλεὶ κατὰ δήμους αὐτῶν ◂.[73]

33. מֵחֵלֶף. *Ab Heleph.* Οʹ. Μοολάμ. Alia exempl. Μεελέφ.[74]

מֵאֵלוֹן בְּצַעֲנַנִּים. *A quercu in Zaanannim.* Οʹ. καὶ Μωλὰ, καὶ Βεσεμιΐν. Alia exempl. καὶ ἀπὸ δρυὸς Ἐνναείμ.[75]

הַיַּרְדֵּן. Οʹ. Ἰορδάνης. Ἄλλος· πρὸς Ἰορδάνην.[76]

---

[58] Sic Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, et Syro-hex. (ܣܝܐܘܪ). [59] Sic Comp., Ald. (om. καί), Codd. III (idem), XI (idem), 29 (idem), 58 (idem), alii, et Syro-hex. [60] Sic Comp. (cum ἐν Γαιεφθαήλ), Ald., Codd. III, XI (cum Γαὶ καὶ Ἰ.), 15, 18 (ex corr.), alii, Syro-hex. (cum ܘܒܓܐ ܕܝܦܬܚܐܝܠ). [61] Syro-hex. in textu: ܠܒܝܬ ܥܡܩ ܠܓܪܒܝܐ ܘܢܦܘܩ ܬܚܘܡܐ ܠܘܬ ܥܢܝܐܝܠ. Haec, καὶ πορεύσεται (s. πορεύεται) τὰ μεθόρια (s. τὸ μεθόριον) Ἀνιὴλ, in textu pro καὶ Ἰναὴλ habent Ald., Codd. III, XI, 16 (cum Ἀνήλ), 29, 30 (idem), alii. [62] Syro-hex. (ad καὶ ἐν Γαί): ܣ. ܘܒܚܠܐ . . . ܠܓܪܒܝܐ ܠܥܘܡܩܐ; ubi post ܘܒܚܠܐ aliquid excidisse videtur. Perperam Masius in Comment. p. 293 ܘܒܚܠܐ ad וּנְעִיאֵל aptat, notans: "Symmachus illud *ad aquilonem Beth-emec* in hanc explanat sententiam, ut dicat funiculum incidisse in vallis Jephthael partem aquilonarem, *atque in Nehiel.*" Euseb. in Onomastico, p. 108: Βὴθ Ἐμέκ. Σύμμαχος· εἰς τὴν κοιλάδα, κλήρου Ἀσήρ. [63] Sic Comp. (cum Χοβώλ), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܠܟܒܘܠ). [64] Prior scriptura est in Comp., Ald. (cum Ἀσχρὰν), Codd. III, XI, 15, 18, 19, aliis, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܥܟܪܢ); posterior in Codd. 16, 30 (cum Ἐβρὸν), 44, aliis. Statim potior scriptura, καὶ Ῥοὼβ (ܪܘܗܘܒ), καὶ Ἀμὼν (Ald. Ἀμμὼν), καὶ Κανὰ (s. Καναΐ), est in Comp., Ald., Codd. III, XI, aliis, et Syro-hex. [65] Syro-hex. ܣ. ܥܒܕܘܢ. [66] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [67] Syro-hex. ܣ. ܘܥܕܡܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܚܣܝܢܬܐ ܕܨܘܪ. ܣ. ܚܘܣܢܐ ܕܨܘܪ. Cod. 54 in textu: καὶ ἕως πόλεως τετειχισμένης (ܡܫܘܪܢܬܐ Ezech. xvii. 4) τῶν Τυρίων. [68] Prior scriptura est in Comp., Codd. 56, 108, Syro-hex. (cum ܘܣܐ); posterior in Ald., Codd. XI, 15, 18, 29, aliis. [69] Sic Comp. (cum ἔσται ἀπὸ τ. σχ. Ἀχαζίβ), Ald., Codd. III (cum Ἀζείφ a manu 1ma), XI (cum Ἀχζίφ), 15 (cum καὶ ἀπὸ σχ. Ἀχζεὶβ), 16 (cum καὶ ἀπὸ τοῦ σχ. Λεὶβ καὶ Ἐκζόβ), alii, Syro-hex. (cum ܡܢ ܚܒܠܐ ܕܐܟܙܝܦ). [70] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܐܡܡܐ). [71] Sic Comp. (cum Ῥαὸβ), Ald. (cum Ῥοὼβ), Codd. III, XI, 15, 18, alii, Arm. 1 (cum Ῥαυὼβ), Syro-hex. (cum ܪܐܘܒ). [72] Sic Syro-hex. (sine cuneolo, cum εἴκοσι καὶ δύο), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. [73] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum Νεφθαλὶ), Codd. 19 (cum Νεφθαλείμ), 108, Arm. 1. [74] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Μελὲφ), XI (cum Μεολὲφ), 15 (cum Μεελεφὶ), 18, alii. Syro-hex. (ut Pesch.): ܡܢ ܚܠܦ. [75] Sic Codd. 15, 18 (cum -νὶμ), 64, 128 (ut 18). Syro-hex. ܘܡܢ ܒܠܘܛܐ ܕܥܢܢܝܡ. Statim Syro-hex. scribit: καὶ Ἀδεμὶ (ܐܕܡܝ), καὶ Νακὲβ (pro ܢܩܒ corrigendum videtur ܢܩܒ), καὶ Ἰαβνὴλ (ܝܒܢܐܝܠ) ἕως Λακούμ. [76] Syro-hex. in

34. אַזְנוֹת תָּבוֹר. Ο΄. ἐν Ἀθθαβώρ. Alia exempl. Ἀζανὼθ Θαβώρ.[77]

חוּקֹקָה. Ο΄. Ἰακανά. Alia exempl. εἰς Ἰκώκ.[78]

מַיָּם וּבִיהוּדָה הַיַּרְדֵּן. *Ab occidente, et in Judam Jordanis.* Ο΄. κατὰ θάλασσαν, καὶ ※ τῷ Ἰούδα ◂ ὁ Ἰορδάνης.[79] Σ. ἀπὸ δυσμῶν τῷ Ἰούδα . .[80]

35. וְעָרֵי מִבְצָר הַצִּדִּים. *Et urbes munitionis: Ziddim.* Ο΄. καὶ [αἱ] πόλεις τειχήρεις (Σ. ὀχυρωμάτων[81]) τῶν Τυρίων (alia exempl. Ἀσηδδείμ[82]).

וְחַמַּת רַקַּת. Ο΄. καὶ Ὠμαθαδακέθ. Alia exempl. καὶ Ἀμμὰθ, καὶ Ῥακκάθ.[83]

36. וַאֲדָמָה וְהָרָמָה. Ο΄. καὶ Ἀρμαὶθ, καὶ Ἀραήλ. Alia exempl. καὶ Ἀδαμὶ, καὶ Ῥαμά.[84]

37. וְאֶדְרֶעִי. Ο΄. καὶ Ἀσσαρί. Alia exempl. καὶ Ἐδραεί.[85]

38. וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל־אֵל חֳרֵם וּבֵית־עֲנָת וּבֵית שָׁמֶשׁ עָרִים תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן. Ο΄. καὶ Κερωὲ, καὶ Μεγαλααρὶμ, καὶ Βαιθθαμὲ, καὶ Θεσσαμύς. Alia exempl. καὶ Ἰαριὼν, καὶ Μαγδαλιὴλ Ὠρὰμ, καὶ Βαιθανὰθ, καὶ Βαιθσαμές· ※ πόλεις δεκαεννέα, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν ◂.[86][87]

39. לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ κατὰ συγγένειαν αὐτῶν ◂, αἱ πόλεις, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.[88]

40. לְמַטֵּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם. Ο΄. καὶ τῷ Δάν. Alia exempl. καὶ τῇ φυλῇ υἱῶν Δὰν κατὰ δήμους αὐτῶν.[89]

41. גְּבוּל נַחֲלָתָם. Ο΄. τὰ ὅρια ※ κληρονομίας ◂ αὐτῶν.[90]

צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל. Ο΄. Σαρὰθ, καὶ Ἀσά. Alia exempl. Σαραὰ, καὶ Ἐσθαόλ.[91]

וְעִיר שָׁמֶשׁ. Ο΄. [καὶ][92] πόλεις Σαμμαύς (alia exempl. Σαμές[93]).

42–45. וְשַׁעֲלַבִּין—וְגַת־רִמּוֹן. Ο΄. καὶ Σαλαμὶν— καὶ Γεθρεμμών. Potior scriptura: καὶ Σααλαβεὶν,[94] καὶ Ἰααλὼν,[95] καὶ Ἰεθλὰ, (43) καὶ Αἰλὼν,[96] καὶ Θαμνὰ,[97] καὶ Ἀκκαρὼν, (44) καὶ Ἐλθεκὼ,[98] καὶ Γαβαθὼν, καὶ Βααλὼθ, (45) καὶ Ἰοὺθ,[99] καὶ Βανηβαρὰκ,[100] καὶ Γεθρεμμών.

46. וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְהָרַקּוֹן. Ο΄. καὶ ἀπὸ θαλάσσης (Ἄλλος· καὶ ὕδατα[101]) Ἱεράκων, ※ καὶ Ἠρεκκών ◂.[102]

---

marg. ♦ ܠܘܬ ܡܥܪܒܐ. [77] Sic Comp. (cum Ἀζνὼθ), Ald., Codd. III, XI (cum Ζανὼθ), 15, 16 (cum Ἀθθαβὼρ), 18, alii, et Syro-hex. (cum ܠܐܙܢܘܬ ܠܬܒܘܪ). [78] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 56, 82, alii. Syro-hex. (ut Pesch.): ܠܚܩܘܩ. [79] Masius in Annot. p. 148: "Cum porro deinceps est in libris vulgatis καὶ ὁ Ἰορδάνης etc., suppletur locus ex Theodotione in mixta sic: καὶ ※ τῷ Ἰούδα ◂ ὁ Ἰορδάνης etc." Syro-hex. sine aster.: ܥܡ ܝܡܐ. ܘܠܝܗܘܕܐ ܝܘܪܕܢܢ. E libris Graecis Comp., Codd. 19, 58, 108: κατὰ θ. καὶ Ἰούδα ὁ Ἰορδ. [80] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܥܪܒܐ ܠܝܗܘܕܐ ♦. [81] Idem: ♦ ܣ. ܕܬܘܩܦܐ. [82] Sic Ald. (cum Ἀσσηδείμ), Codd. 15, 18 (cum Ἀσηδδίμ), 64, 128 (ut 18), Syro-hex. (cum ܕܨܝܕܝܡ). [83] Sic Comp., Ald. (cum Ῥεκκὰθ), Codd. III (cum Ἀμὰθ et Ῥεκκάθ), XI (idem), 15 (cum Αἰμὰθ et Ῥεκκάθ), 18, alii, Arm. 1 (ut XI), Syro-hex. (cum ܘܚܡܬ. ܘܪܩܬ). [84] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15 (cum Ἀδαμεὶ), 18 (idem), 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܘܐܕܡܝ ܘܪܡܐ). [85] Sic Comp. (cum Ἀδραὶ), Ald., Codd. III, XI, 15, 18 (cum Ἐδραῖ), alii. Syro-hex. ܘܐܕܪܥܝ. [86] Sic Comp. (cum Ἱερὼν, Βηθανὰθ, et Βηθσαμὶς), Ald. (cum Ἐρὼν, Ὠρὰν, Βηθανὰθ, et Θασμοὺς), Codd. III (cum Μαγδαλνὴ, Βαιναθὰθ, et Θασμοὺς), XI (cum Θασμοὺς), 29 (ut XI), alii, Syro-hex. (cum ܘܐܪܝܘܢ. ܘܡܓܕܠܐܝܠ ܚܘܪܡ. ܘܒܝܬ ܥܢܬ ܘܒܝܬ ܫܡܫ). [87] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum δέκα καὶ ἐννέα), Codd. 19 (idem), 58 (add. in fine κατὰ συγγενείας αὐτῶν), 108 (ut Comp.). [88] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܐܝܟ ※ ܫܪܒܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◂ (sic) ܐܝܟ ܕܡܕܝܢܬܐ), et sine aster. Comp. (cum καὶ αἱ πόλεις), Codd. 19, 108 (cum καὶ ἐπαύλεις). [89] Sic Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. Syro-hex. in textu: καὶ τῷ Δ. κατὰ δ. αὐτῶν; in marg. autem: ♦ ܠܫܒܛܐ ܕܒܢܝ. [90] Sic Masius (cum τῆς κλ.), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1, Syro-hex. [91] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum Ἐσθαὰλ), 15, 18, 29, alii, Syro-hex. (cum ܨܪܥܐ ܘܐܣܬܐܘܠ). [92] Copula deest in Comp. (cum πόλις), Codd. II, 15, 16, 18, aliis, et Syro-hex. [93] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 29, alii, Syro-hex. [94] Sic Comp. (cum –βὶν), Cod. 108 (cum –μεὶν), Syro-hex. (cum ܫܥܠܒܝܢ). [95] Syro-hex. ܘܐܝܠܘܢ. [96] Idem: ܘܐܝܠܘܢ. [97] Idem: ܘܬܡܢܐ. Ed. Rom. Θαμναθά. [98] Idem: ܘܐܠܬܩܘ. [99] Idem: ܘܝܗܘܕ. [100] Idem: ܘܒܢܝܒܪܩ. [101] Syro-hex. in textu: ܘܡܝܐ; in marg. autem: ܡܢ ܝܡܐ. [102] Sic Syro-hex. (cum ※ ܘܐܪܩܘܢ ◂),

47–49. וַיֵּצֵא גְּבוּל בְּנֵי־דָן מֵהֶם—לִגְבוּלֹתֶיהָ. Ο′. αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν Δὰν κατὰ δήμους αὐτῶν, αἱ πόλεις αὐτῶν,[103] καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐξέθλιψαν οἱ υἱοὶ Δὰν τὸν Ἀμορραῖον τὸν θλίβοντα αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει· καὶ οὐκ εἴων αὐτοὺς οἱ Ἀμορραῖοι[104] καταβῆναι εἰς τὴν κοιλάδα, καὶ ἔθλιψαν[105] ἀπ᾽ αὐτῶν[106] τὸ ὅριον τῆς μερίδος αὐτῶν. καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Δὰν, καὶ ἐπολέμησαν τὴν Λαχὶς, καὶ κατελάβοντο αὐτὴν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι μαχαίρας· καὶ κατῴκησαν αὐτὴν, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτῆς Λασενδάν. καὶ ὁ Ἀμορραῖος ὑπέμεινε τοῦ κατοικεῖν ἐν Ἐλὼμ καὶ ἐν Σαλαμίν· καὶ ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ τοῦ Ἐφραῒμ ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ ἐγένοντο αὐτοῖς εἰς φόρον. καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβατεῦσαι τὴν γῆν κατὰ τὸ ὅριον αὐτῶν. Aliter: Ο′. ※ καὶ ἐξῆλθε τὸ ὅριον υἱῶν Δὰν ἀπ᾽ αὐτῶν ◄.[107] ÷ αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν Δὰν κατὰ δήμους αὐτῶν, αἱ πόλεις, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐξέθλιψαν οἱ υἱοὶ Δὰν τὸν Ἀμορραῖον τὸν θλίβοντα αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει· καὶ οὐκ εἴων αὐτοὺς καταβῆναι εἰς γῆν Κολλὰθ,[108] καὶ ἔθλιβον ἐπ᾽ αὐτῶν τὸ ὅριον τῆς μερίδος αὐτῶν ◄.[109] καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Δὰν, καὶ ἐπολέμησαν τὴν Λεσὲμ,[110] καὶ κατελάβοντο αὐτὴν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι μαχαίρας, ※ καὶ κατεκληρονόμησαν αὐτήν ◄.[111] καὶ κατῴκησαν αὐτὴν, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτῆς Λεσὲν Δὰν[112] ※ κατὰ τὸ ὄνομα Δὰν τοῦ πατρὸς αὐτῶν. (48) αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν Δὰν κατὰ συγγένειαν αὐτῶν, αἱ πόλεις αὗται, καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν· (49) καὶ συνετέλεσαν τοῦ κληροδοτῆσαι τὴν γῆν εἰς τὰ ὅρια αὐτῆς ◄.[113]

49. נַחֲלָה. Ο′. κλῆρον. Ἀ. Σ. κληρονομίαν.[114]

51. וַיְכַלּוּ מֵחַלֵּק אֶת־הָאָרֶץ. Ο′. καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβατεῦσαι τὴν γῆν. Ἀ. καὶ συνετέλεσαν τοῦ διαμερίσαι τὴν γῆν.[115]

Cap. XIX. 9. ÷ φυλῆς ◄.[116] 50. ÷ ἥ ἐστιν ◄.[117]

CAP. XX.

2. תְּנוּ לָכֶם. Ο′. δότε (alia exempl. add. ὑμῖν[1]).

3. בִּבְלִי־דַעַת. *Imprudenter.* Ο′. Vacat. ※ ἄνευ προνοίας ◄.[2]

לְמִקְלָט מִגֹּאֵל הַדָּם. Ο′. ÷ αἱ πόλεις ◄ φυγαδευτήριον, ÷ καὶ οὐκ ἀποθανεῖται ὁ φονευτὴς ◄ ὑπὸ (alia exempl. ἀπὸ[3]) τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα, ÷ ἕως ἂν καταστῇ ἐναντίον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν ◄.[4]

4–6. וְנָס—אֲשֶׁר־נָס מִשָּׁם. Ο′. Vacat. Alia exempl. καὶ φεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων, καὶ στήσεται ἐπὶ τὴν θύραν τῆς πύλης τῆς πόλεως (Ἀ. ἐν τῷ ἀνοίγματι τῆς πύλης τῆς πόλεως[5]), καὶ λαλήσει ἐν τοῖς ὠσὶ τῶν πρε-

---

et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [103] Pronomen deest in Ald., Codd. III, 18, 44, 64, Arm. 1, Syro-hex. (ut infra). [104] Deest οἱ Ἀμορραῖοι in Codd. 52, 53, 209, Syro-hex. (ut infra). [105] Pro ἔθλιψαν, ἔθλιβον legunt Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. (ut infra). [106] Scriptura ἐπ᾽ αὐτῶν est in Ald., Codd. 16, 29, aliis, Syro-hex. (ut infra). [107] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (sine ἀπ᾽ αὐτῶν), Codd. 19, 58, 108 (ut Comp.). [108] Sic (pro εἰς τὴν κοιλάδα) Codd. 15, 64, Syro-hex. (cum ܠܐܪܥܐ ܕܩܘܠܠܬܐ). In Hebraeo (Jud. i. 34) est לָעֵמֶק. [109] Haec omnia obelis jugulat Syro-hex., qui tamen pingit: ÷ αὕτη ἡ ◄ κληρονομία—÷ αἱ πόλεις κ. τ. ἑ., sine cuneolo in fine. [110] Sic Comp. (cum Λεσὲν), Ald., Codd. III, XI, 15 (cum Δεσὲμ), 18 (idem), 56, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. (cum ܠܠܫܡ). [111] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. [112] Sic Comp., Ald. (cum Λεσενδὰν), Codd. III, XI, 29, 56, alii. Syro-hex. ܠܠܫܡ ܕܢ. [113] Sic Syro-hex. (cum συγγενείας), absente cuneolo, et sine aster. Comp., Codd. 19, 58 (om. αὕτη—συγγ. αὐτῶν), 108. [114] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܝܪܬܘܬܐ ܀ [115] Idem: ܐ. ܘܫܠܡܘ ܠܡܦܠܓܘ ܐܪܥܐ ܀ [116] Cod. IV, invitis Masio et Syro-hex. [117] Masius, invito Syro-hex.

CAP. XX. [1] Sic Comp., Codd. 15 (cum ἡμῖν), 18 (idem), 19, 64 (ut 15), 108, Syro-hex. Mox τοῦ φυγαδευτηρίου (ܕܒܝܬ ܥܪܘܩܘܬܐ), ut videtur, Syro-hex. [2] Sic Syro-hex. (cum ※ ܕܠܐ ܦܪܢܣܘܬܐ ◄), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [3] Sic Ald., Codd. III, XI, 16, 57, 58, alii, Syro-hex. (qui post εἰς κρίσιν male repetit ἀπὸ τοῦ ἀγχιστεύοντος ※ τὸ αἷμα ◄ (sic)). [4] Sic Masius, concinente Hebraeo. Syro-hex. male pingit: ÷ καὶ ἔσονται ὑμῖν ÷ αἱ πόλεις—εἰς κρίσιν ◄. Haec autem, ἕως ἂν—κρίσιν, desunt in Comp. [5] Syro-hex. (cum ἐπὶ τὴν εἴσοδον (ܥܠ ܡܥܠܬܐ) in textu): ܐ. ܒܦܬܚܐ ܕܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܀

σβυτέρων τῆς πόλεως ἐκείνης τοὺς λόγους αὐτοῦ· καὶ ἐπιστρέψουσιν αὐτὸν ἡ συναγωγὴ (הָעֵדָה pro הָעִירָה) πρὸς αὐτοὺς (Σ. καὶ προσδέξονται (s. προσλήψονται) αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν πρὸς αὐτοὺς[6]), καὶ δώσουσιν αὐτῷ τόπον, καὶ κατοικήσει μετ' αὐτῶν. (5) καὶ ὅτε διώξει ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ οὐ συγκλείσουσι ('Α. Σ. καὶ οὐκ ἐκδώσουσι (s. παραδώσουσι)[7]), τὸν φονεύσαντα ἐν χειρὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ εἰδὼς ἐπάταξεν τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐ μισῶν αὐτὸς αὐτὸν ἀπ' ἐχθὲς καὶ τῆς τρίτης. (6) καὶ κατοικήσει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἕως στῇ κατὰ πρόσωπον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν, ἕως ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. τότε ἐπιστρέψει ὁ φονεὺς, καὶ ἐλεύσεται πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ πρὸς πόλιν ὅθεν ἔφυγεν ἐκεῖθεν.[8] Alia: καὶ φεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων, καὶ στήσεται ἐπὶ τῆς θύρας τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ λαλήσει ἐν ὠσὶ τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως τοὺς λόγους αὐτοῦ· καὶ προσάξουσιν αὐτὸν πρὸς ἑαυτὰς αἱ πόλεις, καὶ δώσουσιν αὐτῷ τόπον, καὶ καθιεῖται μετ' αὐτῶν. (5) καὶ ὅταν διώξῃ ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ὀπίσω αὐτοῦ, οὐ συγκλείσουσιν αὐτὸν εἰς χεῖρας αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἀγνωσίᾳ ἐπάταξεν τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐ μισῶν ἦν αὐτὸν ἀπ' ἐχθὲς ἢ τῆς τρίτης. (6) καὶ καθιεῖται ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἕως ἂν καταστῇ ἐνώπιον τῆς συναγωγῆς ἐν κρίσει, καὶ ἕως τοῦ ἀποθανεῖν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, ὃς ἐὰν ᾖ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. τότε ἐπιστρέψει ὁ φονεύσας, καὶ ἐλεύσεται εἰς πόλιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὴν πόλιν ὅθεν ἔφυγεν ἐκεῖθεν.[9]

7. וְאֶת־קִרְיַת אַרְבַּע. Ο'. καὶ τὴν πόλιν 'Αρβόκ. Οἱ λοιποί· καὶ τὴν Καριαθαρβέ.[10]

8. יְרִיחוֹ מִזְרָחָה נָתְנוּ. Ο'. ἔδωκε. Alia exempl. 'Ιεριχὼ ※ ἀπ' ἀνατολῶν ◄ ἔδωκαν.[11]

וְאֶת־רָאמוֹת. Ο'. καὶ 'Αρημώθ (alia exempl. τὴν 'Ραμώθ[12]).

וְאֶת־גָּלָן (גּוֹלָן ק'). Ο'. καὶ τὴν Γαυλὼν (alia exempl. Γωλάν[13]).

9. עָרֵי הַמּוּעָדָה. *Urbes constitutionis* (constitutae). Ο'. αἱ πόλεις αἱ ἐπίκλητοι ("Αλλος· αἱ τῆς συναγωγῆς[14]).

מַכֵּה. Ο'. παίοντι. Alia exempl. πατάξαντι.[15]

Cap. XX. 7. καὶ ※ τὴν ◄ Συχέμ.[16] 9. αὗται ※ ἦσαν ◄.[17] τοῖς ※ πᾶσιν ◄ υἱοῖς.[18] ÷ εἰς κρίσιν ◄.[19]

Cap. XXI.

2. וּמִגְרְשֵׁיהֶן. Ο'. καὶ τὰ περισπόρια ※ αὐτῶν ◄.[1] (Σ.) καὶ τὰ προάστεια αὐτῶν.[2]

---

[6] Syro-hex. ܣ. ܘܢܩܒܠܘܢܝܗܝ ܒܡܕܝܢܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ◆

[7] Idem (cum οὐ pro καὶ οὐ in textu): ܐ. ܣ. ܘܠܐ ܢܫܠܡܘܢܝܗܝ.

[8] Sic Comp. (cum διώξῃ . . καὶ τρίτης . . πρὸς τὴν πύλην αὐτοῦ . . καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὅθεν), Codd. 19 (cum διώξῃ . . ἀπὸ χθὲς . . καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν πόλιν), 108 (cum διώξῃ . . ἀπ' ἐχθὲς τῆς τρίτης), Syro-hex.; necnon (om. τῆς πύλης) Ald. (cum τῆς πόλεως αὐτοῦ . . τοὺς λόγους τούτους . . καὶ τρίτης . . ἕως ἂν στῇ . . ὁ φονεύσας . . εἰσελεύσεται εἰς τὴν πόλιν), Codd. III (cum τοὺς λόγους τούτους . . καὶ ὅτι διώξεται . . ἐν τῇ χειρὶ . . καὶ τρίτην . . ὁ φονεύσας . . ἐλεύσεται εἰς τὴν πόλιν), 15 (cum ἀπ' ἐχθὲς τῆς τρίτης . . καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὅθεν), 16 (cum φεύξονται . . τοὺς λόγους τούτους . . ὅτι διώξει . . ἐν τῇ χειρὶ . . ὁ φονευτὴς . . ἐλεύσεται εἰς τὴν πόλιν . . πρὸς τὴν πόλιν ὅθεν), 18 (cum ἀπ' ἐχθὲς ἢ τῆς τρίτης), alii (inter quos 85 in marg. (cum τοὺς λόγους τούτους . . ὅτι διώξει . . ἐν τῇ χειρὶ . . αὐτὸν αὐτὸς . . ὁ φονεύσας . . καὶ ἐλεύσεται εἰς τὴν πόλιν), praemissa rubrica: Ταῦτα ἐφέρετο ἐν τοῖς Ō ἀπόλυτα; h. e. judice Montef., *absoluta*, nec obelis, asteriscis, aliisque notulis distincta). [9] Sic (exceptis mendis et variantibus levioris momenti) Codd. 44, 54, 55, 74, 76, 134. [10] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܘܠܩܪܝܬ ܐܪܒܥ ◆ [11] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum ἔδωκεν), Ald., Codd. III, XI (cum ἀπὸ ἀν.), 15 (cum καὶ ἔδωκαν), 16 (cum κατὰ 'Ιερ. ἀπὸ ἀν. ἔδωκεν), 18 (ut XI), 19 (cum ἀπὸ ἀν. ἔδωκεν), alii, Arm. 1 (cum ἀπ' ἀν. 'Ιεριχὼ ἔδωκαν). [12] Sic Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), XI (idem), 15, 16 (ut III), alii, Syro-hex. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [14] Syro-hex. in marg. sine nom. ܗܠܝܢ ܕܟܢܘܫܬܐ ◆ Crediderim esse Symmachi, coll. Hex. ad Psal. lxxiii. 4. lxxiv. 3. [15] Sic Codd. 16, 18, 30, alii (inter quos 85, cum παίοντι in marg.). [16] Syro-hex. (qui pingit: ܘܠܫܟܝܡ ※). Sic sine aster. Cod. 58. [17] Idem (sine cuneolo). Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [18] Idem (cum ※ ܠܟܠܗܘܢ ↘). Sic sine aster. Comp., Codd. 19 (cum παισὶ), 108, Arm. 1. [19] Masius, invito Syro-hex.

Cap. XXI. [1] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 16, 30, alii (inter quos 85, cum προάστεια in marg.), Syro-hex. [2] Syro-hex. in marg. sine nom. ܘܦܪ̈ܙܝܐ ܕܩܕܡ ܡܕܝܢܬܐ

3. מִנַּחֲלָתָם. Ο΄. ἐν τῷ κατακληρονομεῖν. Ἀ. Θ. ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτῶν.[3]

4. בַּגּוֹרָל. Ο΄. κληρωτί. Ἄλλος· διὰ κλήρου.[4]

5. מִמִּשְׁפְּחֹת מַטֵּה־אֶפְרַיִם. Ο΄. ἐκ τῆς ※ συγγενείας ◂ φυλῆς Ἐφραΐμ.[5]

6. גֵּרְשׁוֹן. Ο΄. Γεδσών. Alia exempl. Γηρσών.[6]

מִמִּשְׁפְּחוֹת מַטֵּה־יִשָּׂשכָר. Ο΄. ἀπὸ τῆς ※ συγγενείας ◂ φυλῆς Ἰσσάχαρ.[7]

9. מִמַּטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן. Ο΄. ἡ φυλὴ υἱῶν Ἰούδα, καὶ ἡ φυλὴ υἱῶν Συμεὼν, ÷ καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς υἱῶν Βενιαμίν ◂.[8] Ἀ. Σ. ἀπὸ τῆς φυλῆς υἱῶν Ἰούδα, καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς υἱῶν Συμεών.[9]

אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְהֶן בְּשֵׁם. Ο΄. καὶ ἐπεκλήθησαν ※ ἐν ὀνόματι ◂.[10] Ἀ. οἳ ἐκάλεσαν (s. ἐπεκάλεσαν) αὐτὰς ἐν ὀνόματι.[11]

10. וַיְהִי לִבְנֵי. Ο΄. ※ καὶ ἐγένοντο ◂ τοῖς υἱοῖς.[12]

הַגּוֹרָל רִאשֹׁנָה. Ο΄. ὁ κλῆρος ※ πρῶτος ◂.[13]

11. אֲבִי הָעֲנוֹק. Ο΄. μητρόπολιν τῶν Ἐνάκ. Οἱ λοιποί· τοῦ πατρὸς Ἐνάκ.[14]

וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ. Ο΄. τὰ δὲ περισπόρια ※ αὐτῆς ◂.[15] Σ. καὶ τὰ προάστεια . .[16]

13. נָתְנוּ. Ο΄. ἔδωκεν. Aliter: Ο΄. ※ ἔδωκαν ◂.[17]

אֶת־עִיר מִקְלַט. Ο΄. τὴν πόλιν φυγαδευτήριον (alia exempl. φυγαδευτηρίων[18]). Σ. . εἰς καταφυγήν.[19]

14. יַתִּר..אֶשְׁתְּמֹעַ. Ο΄. Αἰλὼμ . . Τεμά. Alia exempl. Ἰεθὲρ[20] . . Ἐσθεμώ.[21]

15. חֹלֹן. Ο΄. Γελλά. Alia exempl. Ὠλών.[22]

וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ. Ο΄. καὶ τὰ ἀφωρισμένα αὐτῇ. Ἀ. (καὶ) τὰ περισπόρια (αὐτῆς). Σ. (καὶ τὰ) προάστεια (αὐτῆς).[23]

16. אֶת־עַיִן..אֶת־יֻטָּה. Ο΄. Ἀσὰ . . Τανύ. Alia exempl. τὴν Αἲν[24] . . τὴν Ἰεττά.[25]

17. גֶּבַע. Ο΄. Γαθέθ. Alia exempl. Γαβέ.[26]

18. אֶת־עַלְמוֹן. Ο΄. Γάμαλα. Alia exempl. τὴν Ἀλμών.[27]

20. עָרֵי גוֹרָלָם. Ο΄. ἡ πόλις τῶν ἱερέων (alia exempl. ὁρίων[28]) αὐτῶν. Ἀ. Σ. πόλεις κλήρου αὐτῶν. Ο΄. Θ. ἡ πόλις τῶν ἱερέων αὐτῶν.[29]

21. בְּהַר אֶפְרָיִם. Ο΄. Vacat. ※ ἐν τῷ ὄρει Ἐφραΐμ ◂.[30]

22. וְאֶת־קִבְצַיִם וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὴν Καβσαεὶμ, καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.[31]

◆ (ܡܬܝܪܬܢܘܬܐ). Cf. ad vv. 11, 15. [3] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܢ ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆ [4] Cod. 85 in marg. [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 19, 82 (cum συγγενείας in marg.), 108, Arm. 1. [6] Sic Comp. (cum Γερσὼν), Ald., Codd. III (cum Γηρσὼρ), XI, 19, 56, alii, Syro-hex. [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum τῆς σ. τῆς φ.), 82 (ut ante), 108, Arm. 1. [8] Obelus est in Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܒܢܝ̈ ܝܗܘܕܐ ܘܡܢ ܫܒܛܐ ܕܒܢܝ̈ ܫܡܥܘܢ ◆ [10] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ἐν ὀνόματι, καὶ ἐγένοντο, sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108. [11] Syro-hex. ܐ. ܗܢܘܢ ܕܩܪܘ ܠܗܝܢ ܒܫܡܐ ◆ [12] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108 (cum ἐγένετο), Syro-hex. [13] Sic Syro-hex. (cum ※ܩܕܡܝܐ ◂), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [14] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܕܐܒܘܗܝ ܕܥܢܩ ◆ [15] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܦܪ̈ܘܕܝܐ ◆ [17] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum), et sine aster. Codd. 55, 108, Arm. 1. Vox deest in Ald., Codd. III, 15, 18, 58, 64, 128. [18] Sic Comp., Cod. 108, Arm. 1 (cum φυγαδευτηρίου). Syro-hex. ܕܡܥܪܩܝ̈ܬܐ. [19] Syro-hex. ܣ. ܠܡܥܪܩ ܠܗ ◆

[20] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. (cum ܝܬܪ). [21] Sic Comp. (cum Ἰσθιμὼ), Codd. III, XI, 29, 53, alii, Syro-hex. (cum ܐܣܬܡܘ). [22] Sic Codd. III, 16, 52, alii, Syro-hex. (cum ܐܘܠܘܢ). Mox haec, καὶ τὴν Δαβὶρ, καὶ τὰ ἀφ. αὐτῇ, desunt in Cod. 108, Syro-hex. [23] Cod. 108. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), XI (cum Ναὶν), 16 (ut III), 18, alii, Syro-hex. (cum ܥܝܢ). [25] Sic Comp., Ald. (cum Ἰεγτὰ), Codd. (III hiat), XI (cum Ἰεττὰν), 18, 29 (ut XI), alii, Syro-hex. (cum ܝܛܐ). [26] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Γαβεὲ), XI, 29, 56, alii, Syro-hex. (cum ܓܒܥ). [27] Sic Comp. (cum Ἐλμὼν), Ald. (cum Ἀλμὼ), Codd. III, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. (cum ܥܠܡܘܢ). [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 16, 29 (in marg.), 44, alii, Arm. 1, invito Syro-hex. [29] Cod. 85, teste Montef. (Ad Aquilam πόλις pro πόλεις exscripsit Parsonsii amanuensis.) Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. κλήρου αὐτῶν (ܕܦܣܐ ܕܝܠܗܘܢ). [30] Sic Syro-hex. (qui pingit: ἐν τῷ ὄρει ※Ἐφραΐμ ◂), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. Statim καὶ τὴν Γαζὲρ Ald., Codd. III, XI, 29, 30, alii, Syro-hex. [31] Sic Comp. (cum Καβσεὶμ), Ald., Codd. III, 15 (cum Καβσαὶμ), 19 (cum

23. אֶלְתְּקֵא..גִּבְּתוֹן. Ο′. Ἐλκωθαὶμ . . Γεθεδάν. Alia exempl. Ἐλθεκὼ[32] . . Γεβεθών.[33]

25. גַּת רִמּוֹן. Ο′. Ἰεβαθά. Alia exempl. Γεθρεμμών; alia, Βαιθσάν.[34]

27. מִמִּשְׁפְּחֹת הַלְוִיִּם. Ο′. ※ τοῖς συγγενέσι ◂ τοῖς Λευίταις.[35]

אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ. Ο′. τὰς πόλεις τὰς ἀφωρισμένας τοῖς φονεύσασι. Ἀ. τὰς πόλεις φυγαδευτήριον τοῦ φονευτοῦ.[36]

בְּעֶשְׁתְּרָה. Ο′. Βοσοράν. Alia exempl. Βεεσθερά.[37]

28. קִשְׁיוֹן..דָּבְרַת. Ο′. Κισὼν . . Δεββά. Alia exempl. Κισιὼν[38] . . Δαβράθ.[39]

29. יַרְמוּת. Ο′. Ῥεμμάθ. Alia exempl. Ἰερμώθ.[40]

אֶת־עֵין גַּנִּים. Ο′. καὶ πηγὴν γραμμάτων. Οἱ λοιποί· πηγὴν Γαννίμ.[41]

30. מִשְׁאָל..עַבְדּוֹן. Ο′. Βασελλὰν . . Δαββών. Alia exempl. Μασαὰλ[42] . . Ἀβδών.[43]

32. חַמֹּת דֹּאר..קַרְתָּן. Ο′. Νεμμὰθ . . Θεμμών. Alia exempl. Ἐμαθδὼρ[44] . . Καρθάν.[45]

33. וּמִגְרְשֵׁיהֶן. Ο′. Vacat. ※ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐταῖς ◂.[46]

34. יָקְנְעָם..קַרְתָּה. Ο′. Μαὰν . . Κάδης. Alia exempl. Ἰεκνaὰμ[47] . . Καρθά.[48]

35. אֶת־דִּמְנָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ. Ο′. Vacat. ※ καὶ τὴν Δαμνά, καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς ◂.[49]

אֶת־נַהֲלָל. Ο′. καὶ Σελλά. Alia exempl. καὶ τὴν Naαλώλ.[50]

Ο′. ÷ καὶ πέραν (alia exempl. πόλεις[51]) τοῦ Ἰορδάνου τοῦ κατὰ Ἱεριχὼ (alia exempl. Ἰορδάνου τὴν Ἱεριχώ, s. Ἰορδάνου Ἱεριχὼ[52]) ἐκ τῆς φυλῆς Ῥουβὴν, τὴν πόλιν τὸ φυγαδευτήριον (alia exempl. τοῦ φυγαδευτηρίου[53]) τοῦ φονεύσαντος, τὴν Βοσὸρ ἐν τῇ ἐρήμῳ· τὴν Μισὼ (alia exempl. ἐρήμῳ τῇ Μισὼρ[54]), καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς· καὶ τὴν Ἰαζὴρ, καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς· καὶ τὴν Δεκμὼν (alia exempl. Γεδσὼν[55]),

---

Καμισὲμ), 30 (cum Καβασαὶμ), alii, Syro-hex. (cum ܩܒܨܡ).
[32] Sic Comp. (cum Ἐλθεκὰ), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg. cum Ἐλθεκωθὲμ), Arm. 1, Syro-hex. (cum ܐܠܬܩܐ). [33] Sic Comp. (cum Γεβθὼν), Ald., Codd. III (cum Γαβεθὼν), XI, 15, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܓܒܬܘܢ). [34] Prior lectio est in Comp., Codd. 15, 64, 108, Syro-hex.; posterior in Ald., Codd. III (cum Βαιθσὰ), XI, 18, 29, 30, aliis. [35] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܠܐܚܐ ܕܠܘܝܐ ※ ܠܐܚܐ), et sine aster. Comp., Codd. 58 (cum συγγενεῦσι), 108 (idem), Arm. 1. [36] Syro-hex. ܐ. ܠܡܕܝܢܬܐ ܒܝܬ ܡܥܪܩܐ ܕܩܛܘܠܐ. [37] Sic Comp., Ald. (cum Βεεσθρὰ), Codd. III (cum Βεεθαρὰ), XI (cum Βεεσθαρὰ), 15, 18 (cum –ρὰν), 29 (ut XI), alii, Arm. 1 (cum Βεεσταρά). "Pro Βεεσθρὰ legit Syrus Ἀσθαρὼθ [ܥܫܬܪܘܬ Syro-hex. et Pesch.], quo nomine urbs ista nuncupatur in Paralipomenis [1 Paral. vi. 71]; verum non censeo illud esse mutandum. Nam et Eusebius in Locis [p. 102] appellat urbem hanc Beesthra [Βεεσθαρά]."—*Masius.* [38] Sic Comp. (cum Κεσιὼν), Ald., Codd. III, XI, 29, 58, alii, Syro-hex. (cum ܩܫܝܘܢ). [39] Sic Comp., Ald. (cum Δαββὰθ), Codd. III (cum Δεβρὰθ), XI (cum Δαβρὼθ), 15, 29, alii, Syro-hex. (cum ܕܒܪܬ). [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum Ἰεριμοὺθ), 15, 29, 58, alii, Syro-hex. (cum ܝܪܡܘܬ). [41] Cod. 85 (cum πηγαννίμ). Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܕܓܢܝܡ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ. Cod. 58 in marg.: καὶ τὴν πηγὴν γανημμάτων (sic). [42] Sic Ald., Codd. III, XI, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. (cum ܡܣܥܠ). [43] Sic Comp. (sine artic.), Ald. (cum Ἀβδὼ), Codd. III, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܥܒܕܘܢ). [44] Sic Comp. (cum Ἀμ.), Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18 (cum Αἰμ.), alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܥܡܬܕܘܪ). [45] Sic Comp. (cum τὴν Κ.), Ald. (idem), Codd. 15, 18 (cum τὴν Καρθὰ), 64, 128, Syro-hex. (cum καὶ τὴν Καθράν). [46] Sic Syro-hex. (cum ܠܘܬܗܝܢ pro τὰ πρὸς αὐταῖς), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 85 (in marg.), 108, Arm. 1. [47] Sic Comp. (cum Ἰεκνὰμ), Ald., Codd. III (cum Ἐκνὰμ), XI (ut Comp.), 15, 29, alii, Arm. 1 (ut Comp.), Syro-hex. (cum ܝܩܢܥܡ). [48] Sic Comp. (cum Καριθὰ), Ald. (sine artic.), Codd. III (idem), 15, 18 (cum Καρσθὰ), alii, Syro-hex. (cum Καρθάν). [49] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ τὴν Δ. καὶ τὰ π. αὐτῆς· καὶ τὴν N. καὶ τὰ π. αὐτῆς ◂), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (om. καὶ τὴν), XI (cum καὶ Δεμνὰ), 15, 18, alii, Arm. 1 (cum Δεμνά). [50] Sic Comp., Ald. (cum Δαλὼλ), Codd. III, XI (cum Ναaλὼν), 15 (ut Ald.), 18 (cum καὶ τὰ Δαλὼλ), alii, Syro-hex. (cum ܢܗܠܠ). [51] Sic Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex. [52] Prior lectio est in Comp., Codd. 15, 18, 19, aliis; posterior in Codd. 16, 30, 52, aliis, Syro-hex. (cum ܕܝܘܪܕܢܢ ܐܝܪܝܚܘ). [53] Sic Codd. 15, 16, 44, 54, alii, Arm. 1, Syro-hex. [54] Sic Ald., Codd. III, 54, 56, alii, Syro-hex. (cum ܒܡܕܒܪܐ ܕܡܝܣܘܪ). [55] Sic Comp. (cum Κεδσὼν), Ald., Codd. III, XI, 29, 108 (ut Comp.),

καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς· καὶ τὴν Μαφὰ (alia exempl. Μασφὰ[56]), καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς· πόλεις τέσσαρες ⸔.[57]

36. וְאֶת־מַחֲנַיִם. Ο΄. τὴν Καμίν. Alia exempl. καὶ τὴν Μαναΐμ.[58]

38. כָּל־הֶעָרִים לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפְּחוֹת הַלְוִיִּם. Ο΄. πᾶσαι αἱ πόλεις τοῖς υἱοῖς Μεραρὶ κατὰ δήμους αὐτῶν τῶν καταλελειμμένων (alia exempl. τοῖς καταλελειμμένοις[59]) ἀπὸ τῆς φυλῆς τῆς Λευί. Σ. πᾶσαι αἱ πόλεις αὗται τοῖς υἱοῖς Μεραρὶ κατὰ τὴν συγγένειαν αὐτῶν, τοῖς λοιποῖς τῆς συγγενείας τῶν Λευιτῶν.[60]

40. כֵּן לְכָל. Ο΄. ※ οὕτως ⸔ πάσαις.[61]

Ο΄. ÷ καὶ συνετέλεσεν Ἰησοῦς διαμερίσας τὴν γῆν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν (alia exempl. αὐτῆς[62])· καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μερίδα τῷ Ἰησοῖ διὰ πρόσταγμα (alia exempl. κατὰ πρόσταγμα; alia, διὰ προστάγματος[63]) κυρίου· ἔδωκαν αὐτῷ τὴν πόλιν ἣν ᾐτήσατο· τὴν Θαμνασαχὰρ (alia exempl. Θαμνασαρὰχ[64]) ἔδωκαν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Ἐφραΐμ· καὶ ᾠκοδόμησεν Ἰησοῦς τὴν πόλιν (alia exempl. τὴν πόλιν Ἰησοῦς[65]), καὶ ᾤκησεν ἐν αὐτῇ· καὶ ἔλαβεν Ἰησοῦς τὰς μαχαίρας τὰς πετρίνας, ἐν αἷς περιέτεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ τοὺς γενομένους ἐν τῇ ὁδῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ※ ὅτι οὐ περιετμήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ⸔,[66] ÷ καὶ ἔθηκεν αὐτὰς ἐν Θαμνασαχάρ (s. Θαμνασαράχ) ⸔.[67]

42. כְּכֹל אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע. Ο΄. καθότι ὤμοσε. Οἱ λοιποί· κατὰ πάντα ὅσα ὤμοσε.[68]

43. לֹא־נָפַל דָּבָר. Ο΄. οὐ διέπεσεν ※ ῥῆμα ⸔.[69]

Cap. XXI. 3. τὰς πόλεις ※ ταύτας ⸔.[70] 7. ÷ κληρωτί ⸔.[71] 8. τὰς πόλεις ※ ταύτας ⸔.[72] 9. τὰς πόλεις ※ ταύτας ⸔.[73] 12. ÷ Ἰησοῦς ⸔.[74] ἐν κατασχέσει ※ αὐτοῦ ⸔.[75] 34. φυλῆς ÷ υἱῶν ⸔ Ζαβουλών.[76] 38. ὅρια ※ αὐτῶν ⸔.[77] 40. περισπόρια ※ αὐτῆς ⸔.[78]

CAP. XXII.

1. לָראוּבֵנִי. Ο΄. τοὺς υἱοὺς Ῥουβήν. Alia exempl. τοὺς Ῥουβηνίτας.[1]

121, Syro-hex. (cum ܡܦܐ). [56] Sic Ald., Codd. III, XI, 29, 56, alii. Syro-hex. ܘܡܨܦܐ. [57] Haec omnia a καὶ πέραν ad πόλεις τέσσαρες obelo notavit Masius. (In Syro-hex. prima linea, καὶ πόλεις—Ἱεριχώ, obelo male destituta est.) Idem in Comment. p. 311: "Observandum est autem, desiderari h. l. in Hebraeo eas urbes quas Rubenitae contulerunt. Nam etsi in nonnullis antigraphis post commemoratas Zabulonias, duobus versiculis illae adscriptae legantur his verbis .... *Et de tribu Ruben Bosor, et ejus suburbana; et Jassa, et ejus suburbana; Cedemoth, et ejus suburbana; et Mephaath, et ejus suburbana; urbes quatuor* ... tamen in מסרת, hoc est, traditione Judaeorum sane vetusta, affirmate scriptum est, in antiquissimis sacrorum bibliorum Hebraicorum exemplaribus non exstare." De exemplaribus typo excusis praecise egit G. V. Wigram in libro cui titulus: *The Hebraist's Vade Mecum*, in nota sub fine voluminis. [58] Sic Comp. (cum Μαανὲμ), Ald., Codd. III, XI (cum Μαΐμ), 15 (cum Μαναῒν), 18 (cum Μαναΐν), alii, Arm. 1 (cum Μαναΐαμ), Syro-hex. (cum ܡܚܢܝܡ). [59] Sic Codd. 44, 54, 74, alii, Syro-hex. [60] Syro-hex. ܣ. ܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ (ܡܕܝܢ̈ܬܐ) ܗܠܝܢ ܠܒܢܝ̈ ܡܪܪܝ ܐܝܟ ܫܪܒܬܗܘܢ. (sic) ܠܫܪܟܐ ܕܫܪܒܬܐ ܕܠܘܝ̈ܐ. [61] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum οὕτω), 108, Arm. 1 (cum ὡς). [62] Sic Ald., Codd. III, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. [63] Prior scriptura est in Codd. II, 16, 30, 52, aliis; posterior in Ald., Codd. III, XI, 15, 18, aliis (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [64] Sic Codd. II, 16, 18, 52, alii. Masius e Syro suo bis exscripsit Θαμναθσαρὰ (ܬܡܢܬܣܪܐ), sed in nostro exemplari in priore loco prave exaratum ܬܡܢܣܪܟ. [65] Sic Codd. 18, 19, 64, 108, 128, Syro-hex. [66] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 16, 18, 30, alii, Arm. 1 (cum ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι οὐ περ. ἐν τῇ ἐ. ἐκεῖ). [67] Pericopam, καὶ συνετέλεσεν—Θαμνασαρὰχ, quae in Comp. non habetur, obelis confodit Syro-hex., et uncis circumscribit Arm. ed. [68] Syro-hex. (cum indice ad ἣν ὤμοσε (v. 41) male appicto): ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܐܡܪܝܢ ܐܝܟ ܟܠܡܐ ܕܝܡܐ. [69] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 71, 85 (in marg.), 108, 128, Arm. 1. [70] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [71] Idem. Deest in Cod. 58. [72] Idem (sine metobelo). Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108, Arm. 1. [73] Idem (sine metobelo). Pronomen deest in Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18 (manu 1ma), aliis. [74] Idem. [75] Idem (sine metobelo). Sic sine aster. Comp., Codd. 19 (cum αὐτῶν), 108. [76] Masius. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [77] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 128. [78] Idem. Sic sine aster. (cum αὐτῶν), Comp., Codd. 19, 54, 59.

CAP. XXII. [1] Sic Codd. III, XI, 16, 29, alii (inter

2. שְׁמַרְתֶּם. Οʹ. ἀκηκόατε. Σ. ἐφυλάξατε.[2]

3. זֶה יָמִים רַבִּים. Οʹ. ταύτας τὰς ἡμέρας πλείους. Ἀ. ἰδοὺ (s. ἤδη) ἡμέρας πολλάς.[3]

4. מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה. Οʹ. Μωυσῆς ※ δοῦλος κυρίου ◂.[4]

5. וּלְדָבְקָה־בוֹ. Οʹ. καὶ προσκεῖσθαι (alia exempl. προστίθεσθαι[5]) αὐτῷ. Ἀ. Θ. καὶ κολλᾶσθαι..[6]

בְּכָל־לְבַבְכֶם. Οʹ. ἐξ ὅλης τῆς διανοίας (alia exempl. καρδίας[7]) ὑμῶν.

7, 8. וְגַם כִּי שִׁלְּחָם יְהוֹשֻׁעַ אֶל־אָהֳלֵיהֶם וַיְבָרְכֵם׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. Οʹ. καὶ ἡνίκα ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς Ἰησοῦς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. Σ. ὅτε μὲν οὖν ἀπέλυσεν αὐτοὺς Ἰησοῦς εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῶν, εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς.[8]

8. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר בִּנְכָסִים. Οʹ. καὶ ἐν χρήμασι. Alia exempl. λέγων· ἐν χρήμασι.[9] Aliter: Οʹ. ※ καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ◂, λέγων· ἐν χρήμασι.[10]

שׁוּבוּ אֶל־אָהֳלֵיכֶם. Οʹ. ἀπήλθοσαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. Alia exempl. ἀναλύετε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν.[11] Ἀ. ἐπιστρέψατε εἰς τὰς σκηνὰς ὑμῶν.[12]

וּבִנְחֹשֶׁת וּבְבַרְזֶל. Οʹ. καὶ σίδηρον. Aliter: Οʹ. ※ καὶ χαλκὸν, καὶ σίδηρον ◂.[13]

8. חִלְקוּ שְׁלַל אֹיְבֵיכֶם עִם־אֲחֵיכֶם. Οʹ. διείλαντο (alia exempl. περιείλαντο[14]) τὴν προνομὴν τῶν ἐχθρῶν ※ αὐτῶν ◂[15] μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Σ. διαμερίσατε τὰ σκῦλα τῶν ἐχθρῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν.[16]

9. וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ. Οʹ. ※ καὶ ἀπέστρεψαν ◂, καὶ ἐπορεύθησαν.[17]

אֲשֶׁר נֹאחֲזוּ־בָהּ. Οʹ. ἣν ἐκληρονόμησαν αὐτήν. Ἄλλος· ἐν ᾗ ἐκληρονομήθησαν ἐν αὐτῇ.[18]

10. אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן. Οʹ. εἰς Γαλαὰδ (alia exempl. Γαλιλὼθ[19]) τοῦ Ἰορδάνου. Σ. εἰς τὰ ὅρια τοῦ Ἰορδάνου.[20]

שָׁם מִזְבֵּחַ. Οʹ. ἐκεῖ βωμόν (Ἄλλος· θυσιαστήριον[21]). Ἄλλος· ἐποίησαν βωμόν.[22]

11. אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֶל־עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. *Ad circuitus Jordanis ad regionem ulteriorem filiorum Israelis.* Οʹ. ἐπὶ τοῦ Γαλαὰδ (alia exempl. τοῦ Γαλιλὼθ[23]) τοῦ Ἰορδάνου ἐν τῷ πέραν (alia exempl. ἐπὶ μέρους[24]) υἱῶν Ἰσραήλ. Σ. ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ Ἰορδάνου πρὸς τὴν διάβασιν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.[25]

12. וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ◂.[26]

---

quos 85, cum τοὺς υἱοὺς ʽP. in marg.). [2] Syro-hex. ܣ. ܢܛܪܬܘܢ. [3] Idem: ܐ. ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. [4] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 30, 58, 82, 85 (in marg.), 108, Arm. 1. [5] Sic Comp., Codd. 19, 108. [6] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܠܡܬܕܒܩܘ. [7] Sic Ald., Codd. III, XI, 29, 54, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, invito Syro-hex. [8] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܗܘܐ ܫܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܠܡܫܟܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܒܪܟ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܘܬܗܘܢ. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, alii. [10] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 82 (cum καὶ ἐν χρ.?), Arm. 1. [11] Sic Codd. 16 (cum ἀναλύσετε), 30, 52, alii (inter quos 85, cum ἀπέλθετε in marg.); e quibus Codd. 16, 52, alii (inter quos 85) post ὑμῶν add. καὶ ἀπήλθοσαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν; et sic (cum ἀπέλθατε pro ἀναλύετε) Cod. 15. [12] Syro-hex. ܐ. ܗܦܘܟܘ ܠܡܫܟܢܐ ܕܝܠܟܘܢ. [13] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 16, 18, alii, Arm. 1. Verba, καὶ σίδηρον, quae in Ed. Rom. habentur, desunt in Codd. III, XI, 29, 59, 121. [14] Sic Codd. 16, 30 (cum -λοντο), 52 (idem), alii (inter quos 85, cum διείλαντο in marg.). [15] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii. [16] Syro-hex. ܣ. ܦܠܓܘ ܒܙܬܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܥܡ ܐܚܝܟܘܢ. [17] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 82, 85 (in marg. cum ἐπέστρεψαν), 108, Arm. 1. [18] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Cod. 30. [19] Sic Comp. (cum Γαληλὼθ), Ald., Codd. III, XI (cum Γαλιὼθ), 15, 18, 19, alii (inter quos 108, cum εἰς τὸ ὅρος τοῦ Ἰορδάνου in marg.), Syro-hex. (cum ܠܓܠܝܠܘܬ). [20] Syro-hex. ܣ. ܠܬܚܘܡܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. Cf. Hex. ad Joel iii. 4. [21] Cod. 85 in marg. Cf. ad v. 19. [22] Sic in textu Codd. 16 (cum καὶ ἐπ.), 30, 52, alii (inter quos 85, cum ἐκεῖ in marg.). Nescio an Symmachi sit, coll. Hex. ad Deut. vii. 15. [23] Sic Codd. III, 15, 18, 29, 54 (cum Γαλιλὰθ), alii, Arm. 1. Syro-hex. ܕܓܠܝܠܘܬ. Statim ἐπὶ τοῦ Ἰορδανου Codd. 15, 18, 19, 64, 128, Syro-hex. [24] Sic Codd. 44, 54, 74, alii. [25] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܝܘܪܕܢܢ ܠܘܬ ܡܥܒܪܬܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. [26] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 82, 108, Arm. 1,

12. לַצָּבָא. *Ad militandum.* Οʹ. ἐκπολεμῆσαι αὐτούς. ʼΑ. εἰς δύναμιν.[27]

14. וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית־אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. ἄρχοντες (alia exempl. ἄνδρες ἄρχοντες[28]) οἴκων πατριῶν εἰσιν χιλίαρχοι ʼΙσραήλ. Σ. ἕκαστος δὲ ἄρχων τῶν οἴκων τῶν πατέρων αὐτῶν ἦσαν τῶν χιλιάδων ʼΙσραήλ.[29]

16. כֹּל עֲדַת יְהוָה. Οʹ. πᾶσα ἡ συναγωγὴ κυρίου ※ οἱ υἱοὶ ʼΙσραὴλ ◂.[30]

מָה־הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. τίς ἡ πλημμέλεια αὕτη, ἣν ἐπλημμελήσατε ἐναντίον τοῦ θεοῦ ʼΙσραήλ; (Σ.) τίς ἡ καταφρόνησις αὕτη ἣν κατεφρονήσατε τοῦ οἴκου (בְּאָהֳלֵי) ʼΙσραήλ;[31]

מֵאַחֲרֵי יְהוָה. Οʹ. ἀπὸ ※ ὄπισθεν ◂ κυρίου.[32]

הַיּוֹם בַּיהוָה. Οʹ. ※ σήμερον ◂ ἀπὸ [τοῦ] κυρίου.[33]

18. מֵאַחֲרֵי יְהוָה. Οʹ. ἀπὸ ※ ὄπισθεν ◂ κυρίου.[34]

אַתֶּם תִּמְרְדוּ. Οʹ. ἐὰν ※ ὑμεῖς ◂ ἀποστῆτε.[35]

19. טְמֵאָה. Οʹ. μικρά. ʼΑ. ἀκάθαρτος. Σ. βέβηλος.[36]

עִבְרוּ לָכֶם. Οʹ. διάβητε. Alia exempl. διάβητε ὑμεῖς.[37]

19. וְאֹתָנוּ אַל־תִּמְרֹדוּ. Οʹ. καὶ ὑμεῖς μηδʼ ἀπόστητε ἀπὸ κυρίου. Alia exempl. καὶ ἀπὸ ἡμῶν μὴ ἀπόστητε.[38]

מִזְבֵּחַ (in priore loco). Οʹ. βωμόν. ʼΑ. θυσιαστήριον.[39]

20. בֶּן־זֶרַח. Οʹ. ὁ τοῦ Ζαρά (alia exempl. Χαρμί[40]).

וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גָוַע. *Et ille vir unus non periit* (solus). Οʹ. καὶ οὗτος εἷς αὐτὸς ἀπέθανεν. Alia exempl. καὶ οὗτος εἷς ÷ μόνος ἦν ◂· μὴ ÷ οὗτος μόνος ◂ ἀπέθανεν;[41]

22. אֵל אֱלֹהִים. Οʹ. ὁ θεὸς θεός. ʼΑ. Σ. ἰσχυρὸς θεός.[42]

וְאִם־בְּמַעַל בַּיהוָה אַל־תּוֹשִׁיעֵנוּ הַיּוֹם הַזֶּה. *Et si per perfidiam in Jovam* (hoc fecimus), *ne salvos nos praestes hodie.* Οʹ. εἰ . . . ἐπλημμελήσαμεν ἔναντι τοῦ κυρίου, μὴ ῥύσαιτο ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. ʼΑ. (potius Σ.) καὶ εἰ ἐν καταφρονήσει σήμερον εἰς ΠΙΠΙ, μὴ σώσαι ἡμᾶς ΠΙΠΙ.[43]

23. עוֹלָה וּמִנְחָה. *Holocausta et ferta.* Οʹ. θυσίαν ὁλοκαυτωμάτων. ἄλλος· (ὁλοκαύτωμα) ἢ μαναά.[44]

זִבְחֵי שְׁלָמִים. Οʹ. θυσίαν σωτηρίου (ʼΑ. Σ. εἰρηνικήν[45]).

Syro-hex. [27] Syro-hex. ܐ. ܒܚܝܠܐ. Cf. ad v. 33. [28] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [29] Syro-hex. ܣ. ܟܠ ܚܕ ܕܝܢ ܪܫܐ ܕܒ̈ܬܐ ܕܐܒ̈ܗܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܕܐܠ̈ܦܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. [30] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 58. [31] Syro-hex. in marg. sine nom. ܡܢܐ ܗܝ ܡܫܬܐܛܢܘܬܐ ܗܕܐ ܗܝ ܕܐܫܬܐܛܬܘܢ ܠܒܝܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. Cf. Hex. ad Jos. vii. 1. Ezech. xiv. 13. Minus probabiliter Masius in Comment. p. 320: "Verbum מָעַל plene sumus interpretati, *delinquere;* sed Symmachus praecise καταγινώσκειν reddidit, hoc est, *contemnere, vilipendere.*" [32] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 71, 82, 85 (in marg.), 108, 128 (cum ὄπισθε). Lectio Aquilam sapit, coll. Hex. ad 2 Reg. vii. 8. Psal. lxxvii. 71. [33] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 58, 82, 121. [34] Sic Masius (invito Syro-hex.), et sine aster. Codd. 30 (sine ἀπὸ), 58, 82, 85 (in marg.). [35] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Codd. 85 (in marg.), 108. [36] Masius in Annot. p. 151: "In Hebraeo est *polluta* loco μικρά. Unde conjicio, scriptum olim fuisse ab ipsis interpretibus μιαρά. Certe Aquilas dixit ἀκάθαρτος, Symmachus βεβήλη [sic]." Syro-hex. tantum affert: ܣ. ܐܘ ܡܣܝܒܐ ܗܘ. [37] Sic Ald., Codd. 15, 64, 121. Syro-hex.: διάβητε ὑμῖν. Masius in Annot. p. 151: "Notat autem Syrus [silente Syro-hex.] quosdam libros habere ἀποστρέφετε pro διάβητε; at hoc apte exprimit quod est in Hebraeo עִבְרוּ." Lectio marginalis pertinet, ni fallor, ad v. 18, ubi pro ἀπεστράφητε (s. ἀποστραφήσεσθε, ut Ald., Codd. III, XI, 44, 54, alii, Syro-hex.) in Codd. 16, 30, 52, aliis, est ἀποστρέφεσθε. [38] Sic Comp., Ald. (cum ἀφʼ ἡμῶν pro καὶ ἀπὸ ἡμῶν), Codd. III, XI, 15, 29, 44, alii, Syro-hex. [39] Syro-hex. ܐ. ܡܕܒܚܐ. [40] Sic Codd. 16, 53, 57, alii (inter quos 85, cum Ζαρὰ in marg.). [41] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ οὗτος εἷς ÷ μόνος ◂ |∞ ἦν ◂· μὴ οὗτος ÷ μόνος ◂ ἀπ.), et sine notis Comp. (om. ἦν), Ald. (cum μόνος οὗτος), Codd. III (idem), XI (idem, om. εἷς), 15, 16 (ut Ald.), 18 (cum εἷς μόνος οὗτος pro οὗτος μόνος), 19, alii, Arm. 1. [42] Sic Masius. Syro-hex. affert tantum: ܐ. ܚܝܠܬܢܐ. [43] Syro-hex. ܐ. ܐܘ ܒܡܫܬܐܛܢܘܬܐ (ܒܡܫܬܐܛܢܘܬܐ) ܗܘܝܢܢ ܝܘܡܢܐ. ܠܡ (ܠܐ) ܢܦܪܘܩ ܠܢ ܡܪܝܐ. Cf. ad v. 16. [44] Cod. 56 in textu: θυσίαν ὁλοκαυτωμάτων ἢ μαναά. [45] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܠܡܐ. Cf. Hex. ad Exod. xx. 17. Num.

24. וְאִם־לֹא מִדְּאָגָה. *Et si non* (potius) *prae sollicitudine.* Ο΄. ἀλλ᾽ ἕνεκεν εὐλαβείας. Ἀ. καὶ εἰ μὴ ἀπὸ μερίμνης.[46]

25. בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד. Ο΄. Vacat. ※ οἱ υἱοὶ Ῥουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ Γάδ ↙.[47] Alia exempl. υἱῶν Ῥουβὴν, καὶ υἱῶν Γὰδ, καὶ ἥμισυ φυλῆς Μανασσῆ.[48]

וְהִשְׁבִּיתוּ. *Et cessare facient.* Ο΄. καὶ ἀπαλλοτριώσουσιν (Σ. κωλύσουσιν[49]).

לְבִלְתִּי יְרֹא. Ο΄. ἵνα μὴ σέβωνται. Σ. ἵνα μὴ λατρεύσωσι.[50]

28. וְאָמַרְנוּ. Ο΄. καὶ ἐροῦσιν (alia exempl. ἐροῦμεν[51]).

29. לִמְרֹד בַּיהוָה וְלָשׁוּב הַיּוֹם. Ο΄. ἀποστραφῆναι ἀπὸ κυρίου ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἀποστῆναι. Alia exempl. ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου, ὥστε ἀποστραφῆναι ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ.[52]

לְעֹלָה לְמִנְחָה וּלְזָבַח. Ο΄. τοῖς καρπώμασι, καὶ ταῖς θυσίαις σαλαμὶν, καὶ τῇ θυσίᾳ τοῦ σωτηρίου. Aliter: Ο΄. τοῖς καρπώμασι, καὶ ταῖς θυσίαις, καὶ τῇ θυσίᾳ ÷ τῶν σωτηρίων ἡμῶν ↙.[53] Ἀ. τοῖς ὁλοκαυτώμασι, καὶ τῷ δώρῳ, καὶ τῇ θυσίᾳ.[54]

לִפְנֵי מִשְׁכָּנוֹ. Ο΄. ἐναντίον τῆς σκηνῆς (Ἀ. Σ. κατασκηνώσεως[55]) αὐτοῦ.

30. וְרָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ καὶ οἱ χιλίαρχοι ↙ Ἰσραήλ.[56]

30. וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם. Ο΄. καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς. Ἀ. καὶ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[57]

31. פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר. Ο΄. Φινεὲς ※ υἱὸς Ἐλεάζαρ ↙.[58]

כִּי־בְתוֹכֵנוּ. Ο΄. ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν. Οἱ λοιποί· ὅτι ἐν μέσῳ ἡμῶν.[59]

32. פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר. Ο΄. Φινεὲς ※ υἱὸς Ἐλεάζαρ ↙.[60]

33. וַיִּיטַב הַדָּבָר. Ο΄. καὶ ἤρεσεν ※ ὁ λόγος ↙.[61]

וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ εὐλόγησαν τὸν θεὸν υἱῶν Ἰσραήλ (Οἱ λοιποί· οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ[62]).

לַצָּבָא. Ο΄. εἰς πόλεμον. Ἀ. εἰς δύναμιν.[63]

34. וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד לַמִּזְבֵּחַ. Ο΄. καὶ ἐπωνόμασεν Ἰησοῦς τὸν βωμὸν τῶν Ῥουβὴν, καὶ τῶν Γὰδ, καὶ τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ, καὶ εἶπεν. Alia exempl. καὶ ἐπωνόμασαν τῷ Ῥουβὴν καὶ τῷ Γὰδ τὸν βωμὸν, ÷ καὶ εἶπαν ↙.[64]

כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים. Ο΄. ὅτι κύριος ὁ θεὸς (alia exempl. ὁ θεὸς θεὸς[65]) αὐτῶν ἐστιν. Aliter: Ο΄. ὅτι κύριος ÷ αὐτὸς ↙ ὁ θεὸς ÷ αὐτῶν ἐστιν ↙.[66]

Cap. XXII. 8. τῶν ἐχθρῶν ※ αὐτῶν ↙.[67] 13. vii. 29.

---

[46] Syro-hex. ܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܡܢ ܪܢܝܢܐ ◆ [47] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. Hieron.: *O filii Ruben, et filii Gad.* [48] Sic Codd. 16 (cum Ῥουβὶμ), 30, 52 (ut 16), alii (inter quos 85, cum τῶν Ῥ. pro υἱῶν Ῥ., et in marg.: ὑμῶν καὶ οἱ υἱοὶ Γὰδ τὸν Ἰορδάνην). [49] Syro-hex. ܣ. ܢܟܠܘܢ. [50] Idem: ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܦܠܚܘܢ ◆ [51] "Sic legit Syrus [Syro-hex. ܢܐܡܪ], et habent boni libri omnes."—*Masius.* Hi autem sunt Comp., Codd. 15, 18, 19, 64, 82, 108, 128. [52] Sic Comp. (cum ἐν ταῖς σ. ἡμέραις), Ald., Codd. 15, 18, 19 (ut Comp.), 64, 108 (ut Comp.), 128, Syro-hex. (ut Comp.). [53] Sic Syro-hex. (cum τοῦ σωτηρίου), et sine obelo Codd. XI, 44, 54, 74, alii. [54] Syro-hex. ܐ. ܠܥܠܬܐ ܘܠܩܘܪܒܢܐ ܘܠܕܒܚܬܐ. [55] Idem: ܐ. ܣ. ܕܡܫܪܝܬܐ ◆ [56] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 85 (in marg.), 108, 209, Arm. 1. [57] Syro-hex. ܐ. ܘܛܒ ܒܥܝܢܐ ܕܝܠܗ ◆ Pro ܘܛܒ legendum suspicor ܘܐܛܒ, καὶ ἠγαθύνθη. [58] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum ὁ υἱὸς), 30 (idem), 82, 85 (in marg.), 108, Arm. 1. [59] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܕܒܡܨܥܬܐ ܕܝܠܢ ◆ [60] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 74 (cum ὁ υἱὸς), 76 (idem), 82, alii. Mox haec, καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασσῆ, desunt in Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex. [61] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 19, 82, 108, Arm. 1. [62] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܒܢ̈ܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ◆ Sic in textu Codd. XI, 53, 58. [63] Idem: ܐ. ܠܚܝܠܐ ◆ [64] Sic Masius, et sine obelo Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex. [65] Sic Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85 in marg.). [66] Sic Masius (cum θεὸς pro ὁ θεὸς), et sine notis Comp., Cod. 58. Syro-hex. legit et pingit: ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ※ ܗܘ (ܗ̣ܘ) ܐܠܗܐ ÷ ܕܝܠܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ↙. [67] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii.

— υἱοῦ Ἀαρών ◄.[68] 21. — λέγοντες ◄.[69] 22. — ἐστι καί ◄.[70] 24. τοῖς τέκνοις ἡμῶν, ※ λέγοντες ◄.[71] 26. τὸν βωμὸν — τοῦτον ◄.[72] 28. — καὶ ἀναμέσον τῶν υἱῶν (s. τέκνων) ἡμῶν ◄.[73] 30. — πάντες ◄.[74] 31. πλημμέλειαν ※ ταύτην ◄.[75] 33. — καὶ ἐλάλησαν πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ ◄.[76]

CAP. XXIII.

4. הִפַּלְתִּי לָכֶם. *Sorte distribui vobis.* Ο΄. ἐπέρριφα (Σ. ὑπέβαλον. Θ. ἔβαλα[1]) ὑμῖν.

5. וְהוֹרִישׁ אֹתָם מִלִּפְנֵיכֶם. Ο΄. ἕως ἂν ἀπόλωνται —ἀπὸ προσώπου ὑμῶν. Aliter: Ο΄. — ἕως ἂν ἀπόλωνται — ἀπὸ προσώπου ὑμῶν ◄, ※ καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου ◄.[2]

6. לְבִלְתִּי סוּר מִמֶּנּוּ. Ο΄. ἵνα μὴ ἐκκλίνητε ※ ἀπ' αὐτοῦ ◄.[3]

7. הָאֵלֶּה אִתְּכֶם. Ο΄. ταῦτα ※ μεθ' ὑμῶν ◄.[4]

וְלֹא תַשְׁבִּיעוּ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ οὐκ ὀμεῖσθε ◄.[5]

10. אִישׁ־אֶחָד. Ο΄. ※ ἀνὴρ ◄ εἷς.[6]

11. וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם. Ο΄. καὶ φυλάξασθε σφόδρα ※ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ◄.[7]

12. אִם־שׁוֹב תָּשׁוּבוּ. Ο΄. ἐὰν γὰρ ※ ἀποστροφῇ ◄ ἀποστραφῆτε.[8]

הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם. Ο΄. τοῖς μεθ' ὑμῶν. Ἄλλος· τοῖς ὑπολειφθεῖσιν τούτοις μεθ' ὑμῶν.[9]

13. יָדוֹעַ תֵּדְעוּ. Ο΄. ※ γνώσει ◄ γινώσκετε.[10]

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. Ο΄. κύριος ※ ὁ θεὸς ὑμῶν ◄.[11]

בְּצִדֵּיכֶם. *In lateribus vestris.* Ο΄. ἐν ταῖς πτέρναις (alia exempl. πλευραῖς[12]) ὑμῶν.

וְלִצְנִנִים. *Et in aculeos.* Ο΄. καὶ εἰς βολίδας (Ἄλλος· εἰς σκῶλα[13]).

14. בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם. Ο΄. ※ ἐν ὅλῃ ◄ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ※ ἐν ὅλῃ ◄ τῇ ψυχῇ ὑμῶν.[14]

מִכֹּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים. Ο΄. ἀπὸ πάντων τῶν λόγων ※ τῶν ἀγαθῶν ◄.[15]

עֲלֵיכֶם הַכֹּל בָּאוּ לָכֶם. Ο΄. (κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν) πρὸς πάντα τὰ ἀνήκοντα ἡμῖν. Aliter: Ο΄. ※ πρὸς ὑμᾶς ◄· πάντα τὰ ἀνήκοντα ὑμῖν.[16] Alia exempl. πρὸς ὑμᾶς· πάντα ἥκει ὑμῖν.[17]

---

[68] Masius, invito Syro-hex. Deest in Codd. 54, 58, 75, 118. [69] Syro-hex. [70] Idem. [71] Idem (sine metobelo). Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii. [72] Idem. [73] Idem. Pro υἱῶν, τέκνων est in Ald., Codd. III, XI, 29, 59, aliis. [74] Masius, invito Syro-hex. Deest in Cod. 71. [75] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 18, 108, Arm. 1. [76] Idem (cum metobelo tantum). Haec in Ald., Codd. III, XI, 15, 29, aliis, Arm. 1, post clausulam, καὶ εὐλόγησαν—Ἰσραήλ, leguntur; in Comp. autem et Cod. 58 omnino desunt.

CAP. XXIII. [1] Cod. 85, teste Montef. Parsonsii amanuensis ex eodem exscripsit: Ο. ὑπέβαλον. Θ. ὑπέβαλα. [2] Sic Masius, et sine notis Codd. 19, 108. Syro-hex. legit et pingit: — ἕως ἂν ἀπόλωνται—ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἐξωλόθρευσεν—σου, absentibus asterisco et utroque cuneolo. In Comp. legitur tantum: καὶ ἐξολ. αὐτοὺς ἀπὸ πρ. σου. [3] Sic Masius, et sine aster. Comp. (cum ἐκκλινεῖτε), Codd. 19, 56, 58, 82, 85 (in marg.), 108 (cum ἐκκλίνατε), Arm. 1, Syro-hex. [4] Sic Syro-hex. (cum ταῦτα τὰ κ. pro τὰ κ. ταῦτα), et sine aster. Comp., Codd. 19, 53, 82, 85 (in marg.), 108. [5] Sic Syro-hex., Masius (qui pingunt: ※ καὶ οὐκ ὀμεῖσθε—προσκυνήσητε αὐτοῖς ◄), et sine aster. Comp. (cum ὀμῆσθε), Codd. 19 (cum ὤμισθαι), 82 (cum ὀμίσθε (sic)), 108 (ut Comp.). Ad ἐν ὑμῖν Cod. 85 in marg. affert: καὶ οὐκομιεῖσθε (sic); unde Montef. notam hexaplarem extudit: וְלֹא תַעַבְדוּם. Ο΄. οὐδὲ μὴ λατρεύσητε. Ἄλλος· καὶ οὐ μὴ κομιεῖσθε. [6] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 82, 108. [7] Sic Syro-hex. (qui pingit: ταῖς ψ. ※ ὑμῶν ◄), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58 (cum τὰς ψυχὰς), 71 (idem), 82, 85 (in marg.), 108 (cum ἡμῶν), Arm. 1. [8] Sic Masius, et sine aster. Cod. 58 (cum ἀποστραφῇ ἀπ.), 82, Syro-hex. [9] Sic in textu Cod. 82. Syro-hex. in textu: μεθ' ἡμῶν; in marg. autem sine nom.: τοῖς καταλειφθεῖσιν (ܠܗܢܘܢ ܕܐܫܬܚܪܘ). [10] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum γν. γνώσεσθε), X, XI, 16, 19, 29, alii, Arm. 1. [11] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Cod. 108. [12] Sic Codd. 53, 75, 85 (cum εἰς τὰς πτέρνας in marg.), 144. Post σκάνδαλα add. ἐν ταῖς πλευραῖς ὑμῶν Codd. 44, 54, 74, alii, et Theodoret. [13] Sic in textu Cod. 54. Cf. Hex. ad Jud. xi. 35. [14] Sic Syro-hex. (cum ※ ἐν ὅλῃ ◄ . . . καὶ ἐν ὅλῃ), et sine asteriscis Comp., Codd. 16, 19, 30, alii, Arm. 1. [15] Sic Syro-hex. (cum ◄ ܕܛܒܬܐ ※), et sine aster. Comp., Codd. 19, 53, 82, 85 (in marg.), 108. Pro ἀγαθῶν, καλῶν habent Codd. 54, 74, alii. [16] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108. [17] Sic Ald., Codd. III, XI (om. ὑμῖν), 16, 52, alii (inter quos 85); necnon (om. πρὸς ὑμᾶς) Codd. 15 (cum ἡμῖν), 18, 64, alii. Paulo verbosius

14. לֹא־נָפַל מִמֶּנּוּ דָּבָר אֶחָד. Ο΄. *οὐ διεφώνησεν* (alia exempl. *ἐν οὐ διαπεφώνηκεν*[18]) *ἐξ αὐτῶν.* Aliter: Ο΄. *οὐ διεφώνησεν ἐξ αὐτῶν* ※ *ῥῆμα ἕν* ↙.[19]

16. וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם. Ο΄. Vacat. ※ *καὶ ὀργισθήσεται θυμῷ κύριος ἐν ὑμῖν, καὶ ἀπολεῖσθε τὸ τάχος ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ἧς ἔδωκεν ὑμῖν* ↙.[20]

Cap. XXIII. 4. *τὰ καταλελειμμένα* ÷ *ὑμῖν* ↙.[21] ÷ *ὁριεῖ* ↙.[22] 7. ÷ *ἐν ὑμῖν* (↙).[23] 9. ÷ *αὐτούς* ↙.[24] 14. *ἀποτρέχω* ※ *σήμερον* ↙.[25]

CAP. XXIV.

1. שְׁכֶמָה. *Ad Sichem.* Ο΄. *εἰς Σηλὼ* (alia exempl. *Συχέμ*[1]).

לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשָׁיו. Ο΄. *τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν.* Alia exempl. *πάντας τοὺς πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν.*[2]

וַיִּתְיַצְּבוּ. Ο΄. *καὶ ἔστησεν αὐτούς.* Alia exempl. *καὶ ἔστησαν.*[3]

2. יָשְׁבוּ. Ο΄. *παρῴκησαν.* Potior scriptura *κατῴκησαν.*[4]

3. בְּכָל־אֶרֶץ כְּנָעַן. Ο΄. *ἐν πάσῃ τῇ γῇ* ※ *Χαναάν* ↙.[5]

4. וָאֶתֵּן לְיִצְחָק. Ο΄. *καὶ τῷ Ἰσαάκ.* Alia exempl. *καὶ ἔδωκα τῷ Ἰσαάκ.*[6]

5. וָאֶשְׁלַח אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן. Ο΄. Vacat. Ἀ. *καὶ ἀπέστειλα Μωυσῆν καὶ Ἀαρών.*[7]

כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ. Ο΄. *ἐν σημείοις οἷς ἐποίησα* (s. *ἐποίησεν*) *ἐν αὐτοῖς.* Alia exempl. *ἐν οἷς ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς.*[8] Σ. (*καὶ ἐπάταξα τὴν Αἴγυπτον*) *ὃν χρόνον ἐποίησα ἐν αὐτῇ.*[9]

5, 6. וְאַחַר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם׃ וָאוֹצִיא אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם. Ο΄. *καὶ μετὰ ταῦτα ἐξήγαγεν τοὺς πατέρας ἡμῶν.* Aliter: Ο΄. *καὶ μετὰ ταῦτα ἐξήγαγον ὑμᾶς.* ※ *καὶ ἐξήγαγον τοὺς πατέρας ὑμῶν* ↙.[10]

8. וַיִּלָּחֲמוּ אִתְּכֶם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ παρετάξαντο ὑμῖν.*[11]

9. לְבִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר. Ο΄. *τὸν Βαλαὰμ* ※ *υἱὸν Βεώρ* ↙.[12]

9, 10. לְקַלֵּל אֶתְכֶם׃ וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁמֹעַ לְבִלְעָם

Codd. 44, 74, alii: *πρὸς ἡμᾶς* (*ὑμᾶς* 44)· *πάντα ὅσα εἴρηκεν ἡμῖν ἥκεν ἡμῖν* (*εἴρηκεν ἥκει ὑμῖν* 44). [18] Sic Ald., Codd. III, X (cum *διεφώνησεν*), XI (idem), 15 (idem), 16, 18 (ut X), alii. [19] Sic Syro-hex. (cum ܠܐ ܐܬܠ ܡܠܬܐ), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [20] Sic Syro-hex. (cum *καὶ ὀργ.* ※ *θυμῷ*), et sine aster. Comp. (cum *ἔδωκεν ὑμῖν κύριος*), 16 (cum *ἔδ. κύριος ὑμῖν*), 18 (idem), 44 (idem), 52 (idem), 53 (idem), 57 (idem), 58, 82, alii, Arm. 1 (sine *θυμῷ*, cum *ἔδ. ὑμῖν κύριος*). Eadem fere leguntur in Ald. (cum *ἀποστρέψει σε* pro *ἀπολεῖσθε*), 29 (idem). Aliud supplementum, *καὶ θυμωθεὶς κύριος ἐφ' ὑμᾶς ἀπολέσει ὑμᾶς ἐν τάχει ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκεν ὑμῖν*, habetur in Codd. 54, 55, 74, aliis. [21] Syro-hex. Pronomen deest in Cod. 75. [22] Idem. [23] Idem (qui pingit: ÷ *ἐν ὑμῖν* ※ *καὶ οὐκ ὀμεῖσθε* ↙). Cod. 58: *ὀνομασθήσετε* (sic) *καὶ οὐκ ὀμεῖσθε.* [24] Masius, invito Syro-hex. Deest in Cod. 58. [25] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 15, 16, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1.

CAP. XXIV. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, 64, 85 (in marg.), Syro-hex. (cum Σηλὼ in marg., teste Masio). [2] Sic Comp. (sine *πάντας*), Codd. III, XI, 16, 19 (ut Comp.), 29 (idem), 30, 44, alii, Arm. 1 (ut Comp.), Masius (ut Comp., cum ※ Ἰσραὴλ ↙), Syro-hex. (idem, cum ※ Ἰσραήλ). Statim *καὶ τοὺς δικαστὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν* Comp., Ald., Codd. 15, 18, 64, 128, Syro-hex. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 19, 29, alii, Syro-hex. [4] Sic Comp., Codd. II, 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum *παρῴκησαν* in marg.), Syro-hex. (cum ܥܡܪܘ). [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 16, 19, 30, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (cum *Χαναναίων*). [6] Sic Comp., Codd. 53, 54, 75, 77, 144, Arm. 1, Syro-hex. [7] Syro-hex. ܐ. ܘܫܕܪܬ ܠܡܘܫܐ ܘܠܐܗܪܘܢ ♦. Masius in textu: ※ *καὶ ἀπέστειλα Μ. καὶ Ἀ.* ↙, et sic sine aster. Comp. Statim pro *ἐπάταξα*, *ἐπάταξε κύριος* est in Comp. (sine *κύριος*), Ald., Codd. III, XI, 16, 18 (ut Comp.), 19 (idem), 29, aliis, Syro-hex. (ut Comp.). [8] Sic Comp., Syro-hex. Codd. II, 82: *ἐν οἷς ἐποίησαν αὐτοῖς.* [9] Syro-hex. ܣ. ܘܡܚܝܬ ܠܡܨܪܝܢ ܗܘ ܙܒܢܐ ܕܥܒܕܬ ܒܗ ♦. [10] Sic Syro-hex. (qui pingit: *καὶ ἐξήγαγον* ※ *τοὺς π. ὑμῶν* ↙), et sine aster. Comp. (cum *ἐξήγαγεν* bis), Codd. 19 (idem), 82 (idem), 108 (cum *ἐξήγαγεν* in priore loco). Cod. III: *καὶ μετὰ ταῦτα ἐξήγαγεν ὑμᾶς*, ceteris omissis. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum *παρετάξατο*), XI, 16, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Statim Syro-hex.: *καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς* (om. *κύριος*). [12] Sic Masius, et sine aster. Comp., Codd. 16 (cum *Βαιώρ*), 19, 30 (cum *Βαιών*), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1,

וַיְבָרֶךְ בָּרוֹךְ. Ο΄. ἀράσασθαι ἡμῖν (alia exempl. ὑμῖν[13]). καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος ὁ θεός σου ἀπολέσαι σε, καὶ εὐλογίαις (s. εὐλογίᾳ, s. εὐλογίαν[14]) εὐλόγησεν ἡμᾶς (s. ὑμᾶς[15]). Ἀ. καταράσασθαι ὑμᾶς. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀκοῦσαι τοῦ Βαλαάμ, καὶ εὐλογῶν εὐλόγησεν ὑμᾶς.[16]

12. שְׁנֵי מַלְכֵי. Ο΄. δώδεκα (alia exempl. δύο[17]) βασιλεῖς.

14, 15. אֶת־יְהוָה (bis). Ο΄. (λατρεύσατε) ※ τῷ ◂ κυρίῳ . . . (λατρεύειν) ※ τῷ ◂ κυρίῳ.[18]

15. וְאִם רַע בְּעֵינֵיכֶם לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה. Ο΄. εἰ δὲ μὴ ἀρέσκει ὑμῖν λατρεύειν ※ τῷ ◂ κυρίῳ. Ἀ. καὶ εἰ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν λατρεύειν τῷ κυρίῳ.[19]

בַּחֲרוּ. Ο΄. ἐκλέξασθε. Alia exempl. ἕλεσθε.[20]

17. כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο΄. κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, αὐτὸς θεός ἐστιν. Aliter: Ο΄. κύριος γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν ÷ ἐστιν ◂.[21]

מִבֵּית עֲבָדִים וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינֵינוּ אֶת־הָאֹתוֹת הַגְּדֹלוֹת הָאֵלֶּה. Ο΄. Vacat. ※ ἐξ οἴκου δούλων, καὶ ὅσα ἐποίησεν ἡμῖν τὰ σημεῖα τὰ μεγάλα ταῦτα ◂.[22]

בְּקִרְבָּם. Ο΄. δι' αὐτῶν. Ἀ. ἐν μέσῳ αὐτῶν.[23]

19. אֵל־קַנּוֹא הוּא. Ο΄. καὶ ζηλώσας οὗτος. Aliter: Ο΄. καὶ ※ θεὸς ◂ ζηλώσας οὗτος.[24] Σ. καὶ θεὸς ζηλωτής ἐστιν οὗτος.[25]

22. כִּי־אַתֶּם בְּחַרְתֶּם לָכֶם. Ο΄. ὅτι ὑμεῖς ἐξελέξασθε ※ ἑαυτοῖς ◂.[26]

וַיֹּאמְרוּ עֵדִים. Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶπαν· μάρτυρες ◂.[27]

23. אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם. Ο΄. τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους τοὺς (alia exempl. τῶν ἀλλοφύλων τῶν[28]) ἐν ὑμῖν.

24. אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο΄. κυρίῳ ※ τῷ θεῷ ἡμῶν ◂.[29]

25. חֹק. Ο΄. νόμον. Σ. πρόσταγμα.[30]

בִּשְׁכֶם. Ο΄. ἐν Σηλὼ (alia exempl. Συχέμ[31]).

26. בְּסֵפֶר תּוֹרַת. Ο΄. εἰς βιβλίον νόμων (alia exempl. νόμου; alia, νόμον[32]).

תַּחַת הָאַלָּה. *Sub quercu.* Ο΄. ὑπὸ τὴν τέρμινθον (alia exempl. τερέβινθον[33]). Ἀ. Θ. ὑποκάτω τῆς δρυός. Σ. ὑπὸ (τὴν) δρῦν.[34]

אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ יְהוָה. *Quae* erat *ad sanctuarium Jovae.* Ο΄. ※ τῆς ◂ ἀπέναντι κυρίου.[35] Ἀ. ἡ ἦν ἐν τῷ ἁγιαστηρίῳ τοῦ κυρίου.[36]

Syro-hex. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [14] Prior lectio est in Codd. 58, 77; posterior in Ald., Codd. II, III, XI, 16, 29, aliis. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 16, 18, alii, Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܠܡܠܛ ܠܟܘܢ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܠܡܫܡܥ ܠܒܠܥܡ ܘܡܒܪܟܘ ܒܪܟ ܠܟܘܢ. Ad ἀράσασθαι et εὐλογίαν (sic) Cod. 85 in marg. καταράσασθαι et εὐλογῶν habet. [17] Sic Comp., Codd. 19, 58, 108, Syro-hex. (cum δώδεκα in marg.). [18] Sic Masius (bis), et sine aster. Comp. (bis), Ald. (in priore loco), Cod. 18 (idem), 58 (in posteriore loco), 64 (ut Ald.), 74 (idem). Syro-hex. pingit: ※ ܠܡܪܝܐ ◂ . . . ܠܡܪܝܐ. [19] Syro-hex. ܐ. ܘܐܢ ܒܝܫ ܒܥܝܢܝܟܘܢ ܠܡܦܠܚ ܠܡܪܝܐ. [20] Sic Comp., Codd. III, X (cum ἕλεσθε), XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 58 (cum ἐκλέξασθε in marg.), 85 (in marg. cum ἐκλέξεσθε)). Syro-hex. ܓܒܘ. [21] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ ἡμῶν ἐστιν ◂), et sine obelo Codd. III (cum καὶ pro κύριος), XI, 16, 29, 44, alii. [22] Sic Syro-hex. (qui pingit: ἐκ γῆς ※ Αἰγύπτου ἐξ οἴκου, nullo metobelo), et sine aster. Comp. (cum δουλείας), Codd. 16 (idem), 19 (idem, om. τὰ σημεῖα), 30, 44 (ut Comp.), alii, Arm. 1 (ut Comp.). Cod. 85 in marg.: ἐξ οἴκου δούλων; in textu autem: καὶ ὅσα—ταῦτα. Montef. vero ex eodem affert: Θ. ἐξ οἴκου—ταῦτα. [23] Syro-hex. ܐ. ܒܡܨܥܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. [24] Syro-hex. (cum ※ καὶ θεὸς ζ.). [25] Idem, teste Masio. (In Syro-hex. exstat index super θεὸς, sed nota marginalis abest.) Sic in textu Comp., Codd. 19, 58, 108. [26] Sic sine aster. Comp. (cum ὅτι ἐξ. ὑμεῖς ἑαυτοῖς), Codd. 19 (cum ὅτι ἐξ. ὑμῖν ἑαυτοῖς), 58. Syro-hex. ܓܒܝܬܘܢ ܠܟܘܢ ܠܗܘܢ, pro quibus Masius edidit: ὅτι ὑμεῖς ἐξ. ※ ὑμῖν ◂. [27] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ εἶπαν· ※ μάρτυρες ◂), et sine aster. Comp., Codd. 19, 55, 74, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. Montef. e Cod. 85 exscripsit: Θ. καὶ εἶπαν· μάρτυρες. [28] Sic Codd. 16, 44, 52, alii (inter quos 85, cum τοὺς ἀλλ. τοὺς in marg.). [29] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 53, 55, 82, 85 (in marg.), 144, Arm. 1. [30] Syro-hex. ܣ. ܦܘܩܕܢܐ. Cf. Hex. ad Deut. iv. 5. [31] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19 (cum Συχὲν), 64, 85 (in marg.), Syro-hex. (cum ἐν Σηλὼ in marg.). Cf. ad v. 1. [32] Prior scriptura est in Ald., Codd. X, XI, 71; posterior in Comp., Codd. III, 15, 16 (cum τὸν νόμον), 30 (idem), aliis, Syro-hex. (cum ܟܬܒܐ ܕܢܡܘܣܐ). [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 16, 18, 52, alii, Arm. 1. [34] Cod. 85 (cum Ἀ. pro Ἀ. Θ.). Cod. 108: Ἀ. Θ. ὑποκάτω τῆς δ. Montef. e Cod. 85 Symmacho vindicat: ὑπὸ τὴν δρῦν. Denique Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ὑποκάτω τῆς δρυός (ܠܬܚܬ ܡܢ ܒܠܘܛܐ). [35] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Cod. 19. [36] Syro-hex. ܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܡܩܕܫܐ.

27. לְעֵדָה. Ο΄. εἰς μαρτύριον. Alia exempl. μαρτυρῶν.[37]

28. אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τόπον (Ἄλλος· τὴν πόλιν[38]) αὐτοῦ. Alia exempl. ἕκαστον εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.[39]

29 (Gr. 30). אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. Ο΄. μετὰ ※ τὰ ῥήματα ◄ ἐκεῖνα.[40]

30 (31). נַחֲלָתוֹ. Ο΄. τοῦ κλήρου (alia exempl. τῆς κληρονομίας[41]) αὐτοῦ.

לְהַר־גָּעַשׁ. Ο΄. τοῦ ὄρους τοῦ Γαλαάδ (alia exempl. Γάας[42]).

31 (29). אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ. *Qui prolongaverunt dies* (superstites fuerunt) *post Josuam.* Ο΄. ὅσοι ἐφείλκυσαν τὸν χρόνον μετὰ Ἰησοῦ. Α. (οἳ) ἐμάκρυναν ἡμέρας μετὰ Ἰησοῦν.[43]

32. אֲשֶׁר־הֶעֱלוּ. Ο΄. ※ ἃ ◄ ἀνήγαγον.[44]

מֵאֵת בְּנֵי־חֲמוֹר. Ο΄. παρὰ τῶν Ἀμορραίων. Α. Σ. παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμώρ.[45]

33. בְּגִבְעַת פִּינְחָס. *In Gibea* quae pertinebat ad *Phinehas.* Ο΄. ἐν Γαβαὰρ (alia exempl. Γαβαάθ; alia, Γαβαὰθ ἣ ἦν[46]) Φινεές. Σ. ἐν τῷ βουνῷ . .[47]

Cap. XXIV. 4. ÷ καὶ ἐγένετο (sic)—οἱ Αἰγύπτιοι ◄.[48] 7. ÷ νεφέλην καί ◄.[49] ÷ κύριος ὁ θεὸς ◄ ἐν ÷ γῇ ◄ Αἰγύπτῳ.[50] 10. ÷ κύριος ὁ θεός σου ◄.[51] ÷ καὶ παρέδωκεν αὐτούς ◄.[52] 14. φοβήθητε ※ τὸν ◄ κύριον.[53] ÷ τοὺς ἀλλοτρίους ◄.[54] 15. ÷ ὅτι ἅγιός ἐστι ◄.[55] 19. πρὸς ※ πάντα ◄ τὸν λαόν.[56] 25. ÷ ἐνώπιον τῆς σκηνῆς τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ ◄.[57] 26. ἔγραψεν ※ Ἰησοῦς ◄.[58] αὐτὸν ÷ Ἰησοῦς ◄.[59] 27. πρὸς ※ πάντα ◄ τὸν λαόν.[60] ÷ σήμερον ◄.[61] καὶ ἔσται ÷ οὗτος ◄ ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον ÷ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ◄.[62] 29. ※ υἱὸς ◄ ἑκατόν.[63] 30. ※ τῇ ◄ ἐν τῷ ὄρει.[64] ÷ ἐκεῖ ἔθηκαν—ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας ◄.[65] 33. ÷ καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ◄.[66] ÷ ὁ ἀρχιερεύς ◄.[67] ÷ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ—ἔτη δεκαοκτώ ◄.[68]

◆ (ܠܣܗܕܘ ?) ܠܣܗܕܘܬܐ ܠܣܗܕܐ. [37] Sic Codd. 30, 44, alii (inter quos 85, cum εἰς μ. in marg.). [38] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Cod. 30. [39] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 64, 71, 121, Syro-hex. [40] Sic Syro-hex., silente Masio, et invitis libris Graecis. [41] Sic Comp., Codd. 15, 18, 19, 58, 64, 85 (in marg.), 128, Syro-hex. [42] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum τοῦ Γ.), 29 (idem), 121, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܕܓܥܫ). [43] Syro-hex. ◆ ܐ. ܕܐܘܪܟܘ ܝܘܡܬܐ ܒܬܪ ܝܫܘܥ. [44] Sic Masius, invitis libris Graecis. Syro-hex. in fine lineae: ◄ ܗܠܝܢ ※; in initio autem sequentis vox ܕܐܣܩܘ (?) ex avulsa membrana periit. Mox Masius edidit: ÷ καὶ ◄ κατώρυξαν, invito Syro-hex. [45] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܡܢ ܒܢܝܐ ܕܐܡܘܪ. [46] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, 15 (cum Γαβαὼθ), 18, 30, aliis, Syro-hex. (cum ܒܓܒܥܬܐ); posterior in Codd. XI, 16, 44, 52, aliis (inter quos 85). [47] Syro-hex. ◆ ܣ. ܒܪܡܬܐ. Cf. Hex. ad Hos. x. 9. [48] Haec, quae desunt in Comp., obelo confodit Masius, invito Syro-hex. [49] Syro-hex. [50] Masius. Ed. Rom.: κύριος ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ubi γῇ deest in Codd. 59, 82, 236. Syro-hex. legit et pingit: ÷ κύριος ◄ ὁ θεὸς ÷ ἐν γῇ Αἰγύπτου, sine metobelo. [51] Masius, invito Syro-hex. Haec, ὁ θεός σου, desunt in Codd. III, XI, 29, 30, aliis. [52] Syro-hex. Desunt in Comp., Codd. III, XI, 16, 29, 30, aliis. [53] Masius. Sic sine aster. Ald., Codd. III, XI, 16, 30, alii. Syro-hex. pingit: ܠܡܪܝܐ ◄ ܠܗ ※ ܕܬܕܚܠܘܢ. [54] Syro-hex. Deest in Cod. 54. [55] Idem (sine metobelo). Deest in Comp., Cod. 58. [56] Idem, silente Masio. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 58, repugnante Hebraeo. [57] Idem. Deest in Comp., Cod. 58. [58] Idem (cum metobelo tantum). Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 58, Arm. 1. [59] Masius, invito Syro-hex. Deest in Ald., Codd. 54, 75, 121, Arm. 1. [60] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 82, Arm. 1. [61] Idem. [62] Masius. Syro-hex. negligenter pingit: καὶ ἔσται οὗτος ÷ ἐν ὑμῖν εἰς μ. ἐπ' ἐσχ. τῶν ἡμερῶν ◄. Mox ÷ κυρίῳ ◄ τῷ θ. μου edidit Masius, invito Syro-hex. [63] Masius. Sic sine aster. Comp., Syro-hex. [64] Syro-hex. (sine metobelo). [65] Syro-hex. (cum ἐν Γαλγάλοις Ἰησοῦς ὅτε, et συνέταξεν κύριος). Clausula deest in Comp. [66] Idem. Deest in Comp. [67] Masius, invito Syro-hex. [68] Syro-hex. (cum λαβόντες τὴν κιβωτὸν περιέφερον αὐτὴν ἐν τῷ Ἰσραὴλ . . . Γαβαὰθ . . . καὶ εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν . . . καὶ τὴν Ἀσηρὼθ (ܐܣܪܘܬ) . . . βασιλέως Μωάβ), praemisso scholio: "Explicit Josua filius Nun secundum LXX. Haec post finem secundum LXX posita sunt in exemplari cum obeliscis (ܒܫܦܕܐ)." Post δεκαοκτὼ subjungitur subscriptio: ܨܚܚܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܡܢܗ ܐܬܦܫܩ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܠܣܘܪܝܐܝܬ ܘܐܬܟܬܒ. ܐܬܪܫܡ ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܕܐܬܟܬܒ ܡܢ ܗܟܣܦܠܐ ܡܢ ܗܘ ܕܐܦ ܐܬܬܣܝܡ ܐܦ ܥܠ ܬܛܪܦܠܐ. ܐܬܩܪܒ ◆; h. e.: "In exemplari autem, ex quo (liber) iste conversus est in Syriacum, et descriptus, notatum est sic: Ἐγράφη ἐκ τοῦ ἑξαπλοῦ, ἐξ οὗ καὶ παρετέθη· ἀντεβλήθη δὲ καὶ πρὸς τὸν τετραπλοῦν."

JUDICES.

IN LIBRUM JUDICUM

MONITUM.

"MAGNAM lectionem sylvam nobis suppeditavit Codex Basiliensis, qui desinit in Caput xix [v. 26] Judicum, ac plerumque concordat cum MS. Alexandrino. Alii libri tum MSS. tum editi, quibus sum usus, hi sunt.

"Variae lectiones Codicis Alexandrini in Polyglotto Anglicano editae.

"Folium vetustissimi codicis, unciali charactere, annorum plus quam MC, sine accentibus et spiritibus, cum obelis et asteriscis, qui dono olim mihi oblatum est a Dom. Desmarezio [Est folium Codicis Sarraviani Petropolitanum, a Tischendorfio in *Monumentorum Sacr. Ined. Collectione Nova*, Tom. III, pp. 299, 300 editum].

"Codex Regius 1825.

"Cod. Reg. 1872.

"Cod. Reg. 1888.

"Eusebius et Hieronymus de Locis Hebraicis [Vid. Monitum ad Numeros, p. 223].

"Theodoretus editus anno 1642 [Opp. Tom. I, pp. 321–345 juxta edit. J. L. Schulzii].

"Procopius in Heptateuchum [Vid. Monitum ad Exodum, p. 78].

"Jo. Ernesti Grabe editio [Tom. I, continens Octateuchum, Oxonii, 1707].

"Notae editionis Romanae et Drusii."—MONTEF.

E Catalogo Holmesio-Parsonsiano nos adhibuimus subsidia quae nunc recensenda sunt.

IV. Sarravianus, a Tischendorfio editus. Continet Cap. ix. 48—x. 6 (in folio Petropolitano), xv. 3—xviii. 16, xix. 25—xxi. 12.

X. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5, necnon ad Josuam, p. 333.

54. Vid. Monitum ad Numeros, p. 223.

58. Vid. Monitum ad Exodum, p. 78.

85. Vid. Monitum ad Exodum, pp. 78, 79. Hujus praestantissimi codicis lectiones marginales (exceptis paucis, quae nomina trium interpretum ά ć θ́ (sic) prae se ferunt) aut anonymae sunt, aut praemissum habent siglum ό, s. ό θ́, quasi ad alteram (h. e. hexaplarem) τῶν O′ recensionem, ad Theodotionis potissimum editionem conformatam, pertinentes. Prioris generis eae sunt, quibus Montefalconius suum "Aλλ." praefixit, ut tamen hic illic "Aλλ." non marginalem, sed textualem codicis scripturam, a contextu Ed. Rom. decedentem, indicet. Idem in locum sigli ό "O. ἄλλως"

substituit; pro ō θ̂ autem nunc "Θ. Ο. ἄλλως," nunc "Ο. Θ." tantum exhibet, ut tamen in posteriore eventu nota "Ο. ἄλλως" lectioni Ed. Rom. praefigatur. Nos quidem in hoc codice tractando eam nobis legem imposuimus, ut lectiones anonymas per "Alia exempl." indicemus, sigla autem ō et ō θ̂ cum "Aliter: O′." et "Aliter: O′. Θ." commutemus. Ubi autem lectiones trium interpretum manifestae in margine codicis sine nominibus allatae sunt (e. g. Cap. i. 22), eis quidem nos quoque cum antecessore nostro "Ἄλλος" praemisimus. Quod reliquum est, praeter excerpta Montefalconiana et schedas Bodleianas (quas per favorem Curatorum domi habere nobis contigit) est ubi ad dissensum horum duorum testium componendum arbitrum appellavimus Virum humanissimum Josephum Cozzam, qui lectiones vexatas ad codicem exigere non dedignatus est.

108. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5.

Esc. Codex Escurialensis Υ. III. 5, cujus varias lectiones a Moldenhawero excerptas se adhibere non potuisse dolet Parsonsius; eas autem fere integras inter schedas Moldenhaweri in Bibliotheca Regia Havniensi asservatas deprehendit, et passim in notis ad librum mox memorandum laudavit Doctor T. Skat Rördam. Hujus libri fere peculiaris est usus praepositionis σὺν pro particula את (e. g. σὺν τὸν Χαναναῖον (i. 4, 17), σὺν τῇ Βάαλ (ii. 11), σὺν τὰ ἔθνη (ii. 23), etc.), quem usum in versionem suam editionis Syro-hex. Graecam pro Syriaco ܠ dubitanter invexit Vir doctissimus.

Vet. Lat. Fragmenta interpretationis veteris Latinae, vulgo *Italae*, quae post Sabatieri curas paulo auctiora edidit O. F. Fritzsche ad calcem libelli, qui mox venit describendus.

Versionem librorum Judicum et Ruth Syro-hexaplarem e Codice Musei Britannici signato "Addit. MSS. 17,103," foll. 4–70, edidit, Graecam fecit, notisque criticis illustravit Doctor T. Skat Rördam, Havniae, 1861, praemissa (pp. 1–60) *Dissertatione de Regulis Grammaticis, quas secutus est Paulus Tellensis in Veteri Testamento ex Graeco Syriace vertendo.* Codex est saeculi VIII, charactere Estranghelo nitido exaratus, et continet libros Judicum et Ruth integros, excepto prioris Cap. i. 22–32. Cf. Wright *Catalogue of Syriac MSS. in the British Museum*, Part I, pp. 32, 33. In ipso contextu saepissime picta sunt signa, quae ad scholia aut alias versiones in margine adscribendas lectorem relegent; quae tamen lectiones marginales, magno operis nostri detrimento, omnino desunt. In obelis (÷ et ∽), asteriscis et metobelis ponendis, scriba, ut in talibus accidere solet, negligentissime versatus est, quas notas in integrum restituendas suscepit Rördam, ita tamen ut dum novum signum (⁒), quod lemniscum vulgo vocant, loco obeli aut asterisci in textum introducit, a via disquirendi rem criticam Origenis *historica*, quam contra Middeldorpfium recte asserit, ipse non leviter deflexisse videatur. Alias minoris momenti maculas ex ipso codice a se retractato cum nobis benevole communicavit Ceriani noster (quarum specimen jam dederat in opusculo suo, *Le Edizione e i Manoscritti delle Versione Siriache del V. T.*, Mediolani, 1869, p. 21), non ut de laudibus editoris Danici vel hilum detrahat, sed ut nostrum opus, quod semper summo favore et studio prosecutus est, quam perfectissimum et, quod ad suas partes attinet, maculis immune reddat.

Bar Hebraei Scholia integra in Carmen Deborae e Codice Bodleiano edidit et notis illustravit Joannes Mauritius Winklerus, Vratislaviae, 1839; accuratius autem e Cod. Vaticano aliisque Doctor R. Schroeter in *Zeitschrift der Deutschen-morgenl. Gesellschaft*, Tom. XXIV,

pp. 509, 557. Quod vero ad lectiones trium interpretum attinet, plus nobis adjumenti attulerunt Ceriani nostri excerpta ex iisdem scholiis in totum Judicum librum, e Cod. Mus. Brit. "Addit. MSS. 7186" ab eo descripta, needum publici juris facta.

Duas libri Judicum versiones, vel saltem editiones, plurimum inter se discrepantes, Vaticano et Alexandrino exemplari contineri, certis indiciis patefecit Grabius in *Epistola ad Millium*, Oxon. 1705; *qua ostenditur*, ut ipsius verbis utamur, *genuinam LXX interpretum versionem eam esse, quam Codex Alexandrinus exhibet; Romanam autem editionem, quod ad dictum librum, ab illa prorsus diversam, atque eandem cum Hesychiana esse.* Probationes ejus in medium proferre non hujus est loci: tantum monebimus, priorem propositionem, modo *genuinam* intelligas (quae ipsius Grabii sententia est) *eam quam Origenes in Hexaplis exhibuit*, negari non posse; alteram vero, scilicet Romanam editionem Alexandrina aetate inferiorem, et ab Hesychio vel quovis alio ex instituto mutatam esse, a rei veritate quam longissime aberrare. Aliam viam insistit Otto Fridolinus Fritzsche in Prolegomenis libelli, cui titulus: *Liber Judicum secundum LXX interpretes. Triplicem textus conformationem recensuit, lectionis varietates enotavit, interpretationis veteris Latinae fragmenta edidit O. F. F.*, Turici, 1867. Ad *triplicem* illam conformationem pertinent I. Textus receptus, qui et ceteris antiquior et sincerior, licet multis mendis turpatus, in quo recensendo imprimis horum codicum ratio habenda est: Codd. II, 16, 57, 77, 85 (in textu), 131, 144, 209, 236, 237. II. Editio, quam κοινὴν fuisse existimat V. D., a priore, sed ea recognita et veritati Hebraicae magis adaptata, derivata, interdum e Theodotionis versione emendata; quae textus conformatio in his maxime libris legitur: Codd. III, IV, X, XI, 18, 19, 29, 30, 64, 71, 108, 121; necnon in Complutensi, Vetere Latino, et versione Syro-hexaplari; e quibus arctiore quodam vinculo inter se nexi sunt Codd. X, XI, 29, 71, 121, et Comp., Codd. 19, 108. III. Tertiam textus recensionem, quae secundae emendatio est, hi maxime libri nobis servarunt: Codd. 44, 54, 59, 75, 76, 84, 106, 128, 134, et Lipsiensis, cujus fragmenta (Cap. xi. 24–34, xviii. 2–20) edidit Tischendorfius in *Monumentorum Sacr. Ined. Collectione Nova*, Tom. I, Lipsiae, 1855. Hanc tertiam recensionem (si pro textus LXXviralis recensione, et non potius ignoti cujusdam interpretis versione habenda est) eam esse quae sub Luciani nomine celebratur, ut sine probationibus, sed satis confidenter asserit V. D., quasi rem prorsus obscuram et incertam in medium relinquimus. Quod vero de textu, qui in Codd. II, 16, aliis legitur, idem affirmat, *eum utpote antiquum et genuinum Origenem merito codici suo hexaplari inseruisse,* hoc quidem legentes non tam miramur quam obstupescimus. Ecquis scilicet, cui exemplar Graecum Sarravianum et Pauli Telensis versionem Syriacam manu versare et inter se conferre contigerit, se ipsissimum opus Origenianum ante oculos habere subdubitarit? Hos autem duos testes ad Alexandrinam quam vocant textus recensionem, non ad Vaticanam pertinere, tum per se evidentissimum est, tum ipsum Criticum nostrum jam confitentem, vel potius affirmantem, habuimus.

JUDICES.

Caput I.

1. בַּיהוָה. (Consuluerunt) *Jovam.* Ο΄. *διὰ τοῦ κυρίου.* Alia exempl. *ἐν κυρίῳ.*[1]

אֶל־הַכְּנַעֲנִי...בּוֹ. Ο΄. *πρὸς τοὺς Χαναναίους . . . πρὸς αὐτούς.* Alia exempl. *πρὸς τὸν Χαναναῖον . . . ἐν αὐτῷ.*[2]

2. יַעֲלֶה. Ο΄. *ἀναβήσεται.* Ἄλλος· *ἡγήσεται.*[3]

3. וְנִלָּחֲמָה בַּכְּנַעֲנִי. Ο΄. *καὶ παραταξώμεθα πρὸς τοὺς Χαναναίους.* Alia exempl. Ο΄. *καὶ πολεμήσωμεν* (s. *πολεμήσομεν*) *ἐν τῷ Χαναναίῳ.*[4]

4. בְּיָדָם. Ο΄. *εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.* Aliter: Ο΄. Θ. *ἐν χειρὶ αὐτοῦ.*[5]

וַיַּכּוּם. Ο΄. *καὶ ἔκοψαν* (Aliter: Ο΄. Θ. *ἐπάταξαν*[6]) *αὐτούς.*

5. וַיִּמְצְאוּ. Ο΄. *καὶ κατέλαβον* (s. *κατελάβοσαν*). Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ εὗρον.*[7]

5. וַיִּלָּחֲמוּ בּוֹ. Ο΄. *καὶ παρετάξαντο πρὸς αὐτόν.* Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ.*[8]

וַיַּכּוּ. Ο΄. *καὶ ἔκοψαν* (Aliter: Ο΄. Θ. *ἐπάταξαν*[9]).

6. וַיִּרְדְּפוּ. Ο΄. *καὶ κατέδραμον* (alia exempl. *κατεδίωξαν*[10]).

וַיֹּאחֲזוּ. Ο΄. *καὶ ἐλάβοσαν* (alia exempl. *κατελάβοσαν*[11]).

7. וַיְבִיאֻהוּ. Ο΄. *καὶ ἄγουσιν* (alia exempl. *ἤγαγον*[12]) *αὐτόν.*

8. בִּירוּשָׁלַםִ. Ο΄. *τὴν Ἱερουσαλήμ.* Aliter: Ο΄. Θ. *ἐν Ἱερουσαλήμ.*[13]

9. בַּכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב. Ο΄. *πρὸς τὸν Χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα.* Alia exempl. *ἐν τῷ Χαναναίῳ τῷ κατοικοῦντι.*[14]

Cap. I. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 19, 29, alii, Syro-hex., Vet. Lat. Cod. 85 in marg.: *ἐν κυρίῳ. παρὰ τοῦ κυρίου;* unde Montef. edidit: Ἄλλος· *ἐν κ.* Ἄλλος· *παρὰ τοῦ κ.* Cf. Grabe in *Epist. ad Mill.* p. 5. [2] Sic Comp., Ald. (cum *ἐν αὐτοῖς*), Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [3] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Cod. 82. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum *πολεμήσω*), XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [5] Cod. 85 in marg., teste Parsonsio (non, ut Montef., Ο΄. Θ. *ἐν χ. αὐτῶν*). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. [6] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. II (in marg., teste Parsonsio), 55, 128; necnon (cum *ἐπάταξεν*) Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [7] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [8] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (om. *ἐν*), alii, Syro-hex. [9] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum *ἐπάταξεν*), X (idem), XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [10] Sic Comp., Codd. 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [11] Sic Ald., Codd. II (teste Maio), X, XI, 30 (cum *κατέλαβον*), 58, alii, Syro-hex. [12] Sic Comp., Codd. 15, 16, 18, alii (inter quos 85), Syro-hex. [13] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [14] Sic Comp. (sine *ἐν*), Ald., Codd. 15, 18, 54, alii, Syro-hex.

9. הָהָר וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה. *Regionem montanam, et australem, et humilem.* Ο΄. τὴν ὀρεινὴν, καὶ τὸν νότον, καὶ τὴν πεδινήν. Ἄλλος· τὸ ὄρος, καὶ τὰ παρατείνοντα, καὶ τὰ πρὸς ἀπηλιώτην.[15]

10. לְפָנִים. *Olim.* Ο΄. τὸ πρότερον. Alia exempl. ἔμπροσθεν.[16]

קִרְיַת אַרְבַּע. Ο΄. Καριαθαρβοκ ÷ σεφέρ ↙.[17] Alia exempl. Καριαθαρβὸκ ἐξ Ἐφραΐμ.[18]

11. וַיֵּלֶךְ. Ο΄. καὶ ἀνέβησαν (alia exempl. ἐπορεύθησαν[19]).

קִרְיַת־סֵפֶר. Ο΄. Καριαθσεφὲρ πόλις γραμμάτων. Aliter: Ο΄. πόλις γραμμάτων.[20]

13. הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ. Ο΄. ὁ νεώτερος ※ ὑπὲρ αὐτόν ↙.[21]

14. בְּבוֹאָהּ. Ο΄. ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτῆς. Alia exempl. ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτήν.[22]

וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאוֹל. *Et incitavit eum, ut peteret.* Ο΄. καὶ ἐπέσεισεν (alia exempl. ἔπεισεν[23]) αὐτὴν Γοθονιὴλ τοῦ αἰτῆσαι. Ἄλλος· καὶ ὑπεστείλατο τοῦ αἰτῆσαι.[24]

וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר. *Et demisit se de asino.* Ο΄. καὶ ἐγόγγυζεν καὶ ἔκραζεν ἀπὸ τοῦ ὑποζυγίου. Alia exempl. καὶ ἐγόγγυζεν ἐπάνω τοῦ ὑποζυγίου, καὶ ἔκραζεν ἀπὸ τοῦ ὑποζυγίου.[25]

15. גֻּלֹּת מָיִם. *Scaturigines aquae.* Ο΄. λύτρωσιν ὕδατος. Σ. ἀρδείαν ὕδατος.[26] Aliter: Σ. κτῆσιν (ὕδατος).[27]

אֵת גֻּלֹּת עִלִּית וְאֵת גֻּלֹּת תַּחְתִּית. *Scaturigines superiores, et scaturigines inferiores.* Ο΄. λύτρωσιν μετεώρων καὶ λύτρωσιν ταπεινῶν (Σ. πεδινῶν[28]). Ἀ. τὴν Γολλὰθ τὴν ἄνω, καὶ τὴν Γολλὰθ τὴν κάτω.[29] Σ. κτῆσιν ἐν ὑψηλοτέροις, καὶ κτῆσιν ἐν κοιλοτέροις.[30]

16. Ο΄. Ἰοθόρ. Alia exempl. Ἰωβάβ.[31]

חֹתֵן. *Soceri.* Ο΄. τοῦ γαμβροῦ. Alia exempl. πενθεροῦ.[32]

אֶת־בְּנֵי. Ο΄. μετὰ τῶν υἱῶν. Alia exempl. πρὸς τοὺς υἱούς.[33]

מִדְבַּר יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּנֶגֶב עֲרָד. Ο΄. εἰς τὴν ἔρημον τὴν οὖσαν ἐν τῷ νότῳ Ἰούδα, ἥ ἐστιν ἐπὶ καταβάσεως Ἀράδ. Aliter: Ο΄. εἰς τὴν ἔρημον ※ Ἰούδα (↙) τὴν οὖσαν ἐν τῷ νότῳ ÷ ἐπὶ καταβάσεως (↙) Ἀράδ.[34]

וַיֵּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπορεύθησαν (s. ἐπορεύθη).[35]

---

[15] Sic in textu Cod. 29. Codd. 44, 52, alii, post τὴν πεδινὴν inferunt καὶ πρὸς ἀπηλιώτην. In contrariam partem Cod. 85 in marg. notat: Οὐδεὶς τῶν τεσσάρων, τὰ παρατείνοντα καὶ τὰ πρὸς ἀπηλιώτην. Ad τὰ παρατείνοντα cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 13. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [17] Syro-hex. ܩܘܪܝܬ ܐܪܒܘܩ ÷ ܕܣܦܪ ↙. [18] Sic Codd. 16 (cum -βὼκ), 44 (-cum βὸβ), 52, alii (inter quos 85 cum Ξεφραΐμ). [19] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg., non, ut Montef., ἐνεπορεύθησαν). Syro-hex. ܘܐܙܠܘ. [20] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex., Vet. Lat. Cod. 85 in textu: Καριασσωφάρ; in marg. autem: Καριασεφέρ. Ο΄. πόλις γραμμάτων. [21] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 19, 85 (in marg.), 108. Mox Χαλὲβ deest in Comp., Codd. III, 18 (manu 1ma), 19, 64, 108, 128, Syro-hex. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [23] Sic Comp., Codd. X, 15 (in marg.), 53, 128. Cf. Hex. ad Jos. xv. 18. Vet. Lat.: *monuit eam Gothoniel.* [24] Sic in textu Cod. 59, necnon (sine καὶ) Codd. 54, 84, 106; sed hi tres ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτὴν habent. [25] Sic Ald., Codd. III, 15, 64, 108, 128, Syro-hex. Ad ἀπὸ τοῦ ὑπ. Cod. 85 in marg.: ἐπάνω τοῦ ὑποζυγίου, cum hac nota: διωρθ' ου παν̆ χω διωρθ' ου, de qua vide in *Praeliminaribus.* Comp. tantum habet: καὶ ἐγόγ. ἐπάνω τοῦ ὑπ. [26] Theodoret. Quaest. III in Jud. p. 322: Οἱ περὶ τὸν Σύμμαχον ἀρδείαν ὕδατος, καὶ ἀντὶ τῶν ταπεινῶν, πεδινῶν ἡρμήνευσαν. Hieron.: *da et irriguam aquis.* [27] Cod. 54. Codd. X, 58 (sine nom.): Σ. κτῆσιν· τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν Γολὰθ (sic) ἔχει, ὃ ἑρμηνεύεται λύτρωσις (נְאֻלַּת). [28] Theodoret., ut supra. [29] Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 123. Cod. 85 in marg. sine nom.: τὴν Γολγὼθ ἄνω, καὶ τὴν Γολγὼθ κάτω. [30] Codd. X, 54, 58 (sine nom.), 85. Paulo aliter Procop. ibid.: ὁ δὲ Σύμ. ἐξέδωκε· κτῆσιν ἐν ὑψηλοτέροις, καὶ κτῆσιν ἐν ταπεινοτέροις. [31] Sic Ald. (cum Ἰωβὰθ), Codd. III (cum Ἰωὰβ), XI, 15, 29, alii (inter quos 85 in marg. cum Ἰοβὰβ), Syro-hex. [32] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15 (cum τοῦ π.), 19, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Cf. Hex. ad Exod. iii. 1. xviii. 1, 5. [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [34] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ÷ ἐν τῷ νότῳ ἐπὶ κ. Ἀρὰδ), et sine notis Comp., Codd. III, 19, 108. [35] Prior lectio est in Ald., Codd. X, XI, 15, 16, aliis (inter quos 85, cum nota: τὸ, καὶ ἐπορεύθησαν, οὕτως

17. וַיַּחֲרִימוּ אוֹתָהּ. Ο΄. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς. Aliter: Ο΄. καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτὴν, ÷ καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτήν (↙).[36]

חָרְמָה. *Hormah.* Ο΄. ἀνάθεμα. Alia exempl. ἐξολόθρευσις.[37]

18. וְאֶת־גְּבוּלָהּ (ter). Ο΄. οὐδὲ τὰ ὅρια αὐτῆς. Alia exempl. καὶ τὸ ὅριον αὐτῆς.[38]

19. כִּי לֹא לְהוֹרִישׁ. Ο΄. ὅτι οὐκ ἠδυνάσθησαν ἐξολοθρεῦσαι. Alia exempl. ὅτι οὐκ ἐδύνατο κληρονομῆσαι.[39]

כִּי־רֶכֶב בַּרְזֶל לָהֶם. *Quia currus ferrei* erant *iis.* Ο΄. ὅτι Ῥηχὰβ διεστείλατο (*interdixerat*) αὐτοῖς (alia exempl. αὐτήν[40]). ″Αλλος· καὶ ἅρματα σιδηρᾶ αὐτοῖς.[41]

20. וַיּוֹרֶשׁ מִשָּׁם אֶת־שְׁלֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק. Ο΄. καὶ ἐκληρονόμησεν ἐκεῖθεν τὰς τρεῖς πόλεις τῶν υἱῶν Ἐνάκ· ※ καὶ ἐξῆρεν ἐκεῖθεν τοὺς τρεῖς υἱοὺς Ἐνάκ (↙).[42]

21. לֹא הוֹרִישׁוּ. Ο΄. οὐκ ἐκληρονόμησαν (alia exempl. ἐξῆραν[43]).

23. וַיָּתִירוּ בֵית־יוֹסֵף בְּבֵית־אֵל. *Et miserunt exploratores domus Josephi in Bethel.* Ο΄. καὶ παρενέβαλον, καὶ κατεσκέψαντο Βαιθήλ. Alia exempl. καὶ παρενέβαλον οἶκος Ἰσραὴλ κατὰ Βαιθήλ.[44] ″Αλλος· καὶ περιεσσεύθησαν οἶκος Ἰωσὴφ Βαιθήλ. ″Αλλος· καὶ κατεσκέψαντο οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ τὴν Βαιθήλ. ″Αλλος· καὶ κατεσκόπησαν οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ τὴν Βαιθήλ.[45]

24. אִישׁ יוֹצֵא. Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐξεπορεύετο. Alia exempl. ἄνδρα ἐκπορευόμενον.[46]

26. וַיֵּלֶךְ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθη (alia exempl. ἀπῆλθεν[47]).

27. הוֹרִישׁ. Ο΄. ἐξῆρε. Alia exempl. ἐκληρονόμησε.[48]

וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ. *Et filias* (viculos circumjacentes) *ejus.* Ο΄. οὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτῆς, (÷) οὐδὲ τὰ περίοικα (alia exempl. περισπόρια[49]) αὐτῆς (↙).

συνῆψε προσθήκῃ); posterior in Comp., Codd. III, 19, 108, Syro-hex. [36] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X (cum αὐτοὺς in posteriore loco), XI (idem), 15, 16 (ut X), 18, 19, alii, Syro-hex. Montef. post Drusium lectionem ἀνεθεμάτισαν αὐτὴν Aquilae tribuit. [37] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Hic quoque ἀνάθεμα Aquilae, Senioribus autem ἐξολόθρευσις indubitanter vindicat Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 40. [38] Sic Ald., Codd. III, 15, 18, 29, alii, Syro-hex., Vet. Lat., qui praeterea καὶ τὴν Ἀσκαλῶνα habent, et in clausula postrema, quam LXX de suo invexerunt, καὶ τὴν Ἄζωτον, καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς. Ad τὰ ὅρια in primo loco Cod. 85 in marg.: τὸ ὅριον, cum nota: παν χω διωρθ' ου. [39] Sic Comp., Codd. III, XI (cum ἠδυνάσθη), 15, 18, 19 (cum εδυτο), alii, Syro-hex., Vet. Lat. Cf. Grabe in *Epist. ad Mill.* p. 5. Cod. 85 in marg.: καὶ οὐκ ἐκληρονόμησαν. [40] Sic Codd. III, 19, 108, Syro-hex. [41] Duplicem versionem, καὶ ἅρματα σ. αὐτοῖς, post διεστείλατο (Vet. Lat. *obstitit*) αὐτοῖς in textum inferunt Comp., Ald., Codd. XI, 16, 18 (cum καὶ τὰ ἅρ.), 29 (cum ἦν αὐτοῖς), alii (inter quos 85), Vet. Lat. [42] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ※ Ἐνάκ· καὶ ἐξῆραν), et sine obelo Ald., Codd. III (om. τῶν υἱῶν Ἐνάκ), XI, 15, 16, 18, 19 (cum ἐκεῖ), alii, Vet. Lat. Praeterea ad ἐκληρονόμησεν Cod. 85 in marg. affert: ᾠκοδόμησεν, cum nota: διωρθ' ου. [43] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum nota: παν), Syro-hex. [44] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18 (cum παρενέβαλεν), 19, alii. Ad παρενέβαλον Cod. 85 in marg. affert: οἶκος Ἰσραὴλ κατὰ Βαιθήλ. (In Syro-hex. deest folium continens vv. 22–32.) [45] "Trium lectiones, tacitis interpretum nominibus, affert Basil." Sic Montef., qui ad Hebraea, וַיַּעֲלוּ—בֵּית־אֵל (v. 22), lectiones refert, necnon in priore περιεσώθησαν exscripsit, cujus loco Scharfenberg. tentabat περιεκάθισαν, *obsidione cinxerunt*, cum Hebraeo יָתִירוּ recte componens. Error pravae relationis ipsi codici imputandus est, teste etiam Parsonsio, qui pro περιεσώθησαν veram interpretis, proculdubio Aquilae, manum exhibet, περιεσεύθησαν (sic), quod Hebraeum וַיָּתִרוּ repraesentat. Cf. Hex. ad Dan. x. 13. Praeterea ad κατεσκέψαντο Cod. 85 in marg. lectionem anonymam affert: κατέκοψαν οἱ υἱοὶ Ἰωσὴφ τὴν Βαιθήλ; quam ex vitiosa scriptura ortam fuisse recte perspexerunt VV. DD. [46] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg. cum nota: διωρθ' ου παν χω), Arm. 1. [47] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.). [48] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Vet. Lat. [49] Sic Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. In Comp. haec, οὐδὲ τὰ π. αὐτῆς, non habentur; eademque in sequentibus ter reprobant Comp., Codd. III, 54, 64, alii. E contrario post Δώρ, ubi in Ed. Rom. non leguntur, inferunt ea Codd. X, XI, 29, 30, alii.

28. וַיָּשֶׂם. Ο΄. καὶ ἐποίησεν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἔθετο.[50]

30. נַהֲלֹל. Ο΄. Δωμανά. Alia exempl. Ἐναμμὰν (s. ἐν Ἀμμάν).[51] Οἱ Γ΄, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν· Ναααλάλ.[52]

31. עַכּוֹ. Ο΄. Ἀκχώ (s. Ἀκχώρ). Schol. Πτολεμαΐδα.[53]

אַחְלָב. Ο΄. Δαλάφ. Οἱ Γ΄, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν· Ἀαλάβ.[54]

וְאֶת־רְחֹב. Ο΄. καὶ τὸν Ἐρεώ (s. Ἐρεώρ). Alia exempl. καὶ τὴν Ῥοώβ.[55]

35. בְּהַר־חֶרֶס. *In monte Heres* (solis). Ο΄. ἐν τῷ ὄρει τῷ ὀστρακώδει (alia exempl. τοῦ μυρσινῶνος (הֲדַס)[56]).

בְּאַיָּלוֹן וּבְשַׁעַלְבִים. *In Ajalon* (loco cervorum) *et in Saalbim* (loco vulpium). Ο΄. ἐν ᾧ αἱ ἄρκοι, καὶ ἐν ᾧ αἱ ἀλώπεκες, ἐν τῷ μυρσινῶνι καὶ ἐν Θαλαβίν (s. Σαλαβίν). Alia exempl. οὗ αἱ ἄρκοι καὶ αἱ ἀλώπεκες.[57] Οἱ Γ΄, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν· ἐν Αἰλὼν καὶ ἐν Σαλαβείν.[58]

36. הָאֱמֹרִי. Ο΄. τοῦ Ἀμορραίου ÷ ὁ Ἰδουμαῖος ↙.[59]

מִמַּעֲלֵה עַקְרַבִּים. Ο΄. ἀπὸ τῆς ἀναβάσεως Ἀκραβίν. Alia exempl. ἐπάνω Ἀκραβίν.[60]

Cap. I. 15. ÷ Ἄσχα ↙.[61] ÷ κατὰ τὴν καρδίαν αὐτῆς ↙.[62] 27. (÷) ἥ ἐστι Σκυθῶν πόλις (↙).[63] 29. (÷) καὶ ἐγένετο εἰς φόρον (↙).[64] 31. (÷) καὶ ἐγένετο αὐτῷ εἰς φόρον, καὶ τοὺς κατοικοῦντας Δώρ (↙).[65] 35. ÷ ἐπὶ τὸν Ἀμορραῖον (↙).[66]

Cap. II.

1. אַעֲלֶה..וָאָבִיא..נִשְׁבַּעְתִּי..וָאֹמַר. Ο΄. τάδε λέγει κύριος· ἀνεβίβασα . . καὶ εἰσήγαγον . . ὤμοσα . . καὶ εἶπα. Alia exempl. κύριος ἀνεβίβασεν . . καὶ εἰσήγαγεν . . ὤμοσε . . καὶ εἶπεν ὑμῖν.[1]

לַאֲבֹתֵיכֶם. Ο΄. τοῖς πατράσιν ὑμῶν ÷ τοῦ δοῦναι ὑμῖν ↙.[2]

2. תִּתֹּצוּן. Ο΄. καθελεῖτε. Alia exempl. κατασκάψετε.[3]

3. לֹא־אֲגָרֵשׁ אוֹתָם. Ο΄. οὐ μὴ ἐξάρω αὐτούς. Aliter: Ο΄. ÷ οὐ προσθήσω τοῦ μετοικίσαι τὸν λαὸν ὃν εἶπα (↙), τοῦ ἐξῶσαι αὐτούς.[4]

5. וַיִּקְרְאוּ. Ο΄. καὶ ἐπωνόμασαν. Aliter: Ο΄. διὰ τοῦτο ἐκλήθη. Θ. διὰ τοῦτο ἐκάλεσαν.[5] Σ.

---

[50] Cod. 85 in marg., cum nota: παν̄ χω διωρθ' ου. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, alii, Vet. Lat. [51] Sic Ald., Codd. III, X (cum Ἐναμμὰμ), XI, 15, 18 (cum ἐν Ἀμμὰν), 19 (cum Ἀμμὰν), alii, Arm. 1 (cum Ἀμανά). [52] Cod. X. Cod. 85 in marg.: Ο΄. Ἐναμμάν. Θ. Νααλά. [53] Cod. 85 in marg. [54] Cod. X. [55] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii. Cod. 85 in textu: τὸν Ἐρεώρ; in marg. autem: τὴν Ῥούθ. [56] Sic Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum τῷ μυσιῶνος), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Cf. Hex. ad Zach. i. 8. Comp. ex ingenio, ut videtur: ἐν τῷ ὄρει τῷ ἄρες. Praeterea Cod. 58 in textu affert: ἐν τῷ ὄρει τοῦ δρυμῶνος (marg. τῷ ὀστρακώδει), ἐν τῷ μιρσινῶνι καὶ ἐν Σαλαμεί (sic); et Cod. X ad μυρσινῶνος in marg. notat: δρυμῶνος. Οἱ Γ΄. τῷ ὀστακώδει (sic). Cf. ad Cap. viii. 13. [57] Sic Comp., Codd. III, 19, 54, 75 (cum καὶ ἀλώπεκες), 85 (in marg. cum οἱ ἄρκοι), 108 (ut 75), Syro-hex. [58] Cod. X. "Οἱ λοιποί· ἐν Αἰλὼν καὶ ἐν Σ. Sic Basil., cum hac nota: παν̄ χω διωρθ' ου."—*Montef.* Parsons. vero ex eodem exscripsit: ἀντὶ τούτου. οἱ ἐν ἀλῶν καὶ ἐν σαλαβείν. [59] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III, 19, 54, 59, 75, alii. [60] Sic Comp., Codd. III, 19, 54 (cum -βεὶν), 59 (idem), 75, alii, Syro-hex. [61] Syro-hex. [62] Idem. Deest in Comp., Codd. 16, 58. [63] Deest in Hebraeo et Comp. In Syro-hex. lacuna est. [64] Idem. [65] Idem. Praeterea haec, καὶ ἐγ. αὐτῷ εἰς φ., desunt in Codd. 16, 44, 52, aliis. [66] Syro-hex.

Cap. II. [1] Sic Comp., Codd. III (praem. κύριος), X (praem. τάδε λ. κύριος), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. In fine ὑμῖν deest in Comp., Codd. X, 29, aliis. [2] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X (cum τοῦ δ. ὑμῖν κατάσχεσιν), XI (idem), 16 (sine τοῦ), 19, alii, Arm. 1. "Haec in Hebraico non exstant, sed habentur in Cod. Alex. et in Basil. [in marg.] cum hac nota: παν̄ χω."—*Montef.* [3] Sic Comp. (cum -ψατε), Ald., Codd. III (cum κατακαύσετε), X (ut Comp.), XI (cum κατεσκάψατε), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg., ut Comp.), Syro-hex. [4] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp. (cum μετοικῆσαι), Codd. III (cum ἐξολεθρεῦσαι pro ἐξῶσαι), 15 (ut Comp.), 18 (idem), alii (inter quos 85 in marg., ut Comp.). Duplex versio, οὐ προσθήσω—τοῦ ἐξῶσαι, οὐ μὴ ἐξάρω αὐτοὺς, est in Ald., Codd. X, 29, 56, 121, Vet. Lat. [5] Cod. 85 in marg., cum nota: παν̄ χω.

(καὶ ἔκλαυσαν), καὶ ἐπωνόμασαν (τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, Κλαυθμῶνες).[6]

6. וַיֵּלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ. Ο΄. καὶ ἦλθεν ἀνὴρ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἀπῆλθον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἕκαστος ÷ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ◂ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.[7] Alia: καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.[8]

7. אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. μετὰ Ἰησοῦ. Alia exempl. μετὰ Ἰησοῦν.[9] Πάντες· μετὰ Ἰησοῦ.[10]

9. בִּגְבוּל. Ο΄. ἐν ὁρίῳ. Alia exempl. ἐν ὄρει.[11]

בְּתִמְנַת־חֶרֶס. Ο΄. ἐν Θαμναθαρές. Πάντες οὕτως.[12]

10. וְגַם. Ο΄. καί (s. καίγε[13]). Alia exempl. ※ ἔτι ◂ καί.[14]

נֶאֶסְפוּ. *Congregati sunt.* Ο΄. προσετέθησαν. Alia exempl. συνήχθησαν.[15]

12. הָעַמִּים. Ο΄. τῶν ἐθνῶν. Aliter: Ο΄. Θ. τῶν λαῶν. Σ. οὕτως.[16]

13. אֶת־יְהוָה. Ο΄. αὐτόν. Alia exempl. τὸν κύριον.[17]

לַבַּעַל. Ο΄. τῷ Βάαλ. Aliter: Ο΄. τῇ Βάαλ. Θ. τῷ Βάαλ.[18]

14. בְּיַד. Ο΄. εἰς χεῖρας. Σ. Θ. ἐν χειρί.[19]

לַעֲמֹד. Ο΄. ἀντιστῆναι. Θ. στῆναι.[20]

15. יָצְאוּ. Ο΄. ἐπορεύοντο (s. ἐξεπορεύοντο[21]). Alia exempl. ἐπόρνευον, s. ἐξεπόρνευον, s. ἐξεπόρνευσαν.[22]

16. שֹׁפְטִים. Ο΄. ※ αὐτοῖς ◂ κριτάς.[23]

וַיּוֹשִׁיעוּם. Ο΄ μόνοι· καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς κύριος.[24]

17. אֶל־שֹׁפְטֵיהֶם. Ο΄. τῶν κριτῶν. Aliter: Ο΄. Θ. (τῶν κριτῶν) αὐτῶν.[25]

אֲחֵרִים. Ο΄. ἑτέρων. Alia exempl. ἀλλοτρίων.[26]

מִצְוֹת. Ο΄. τῶν λόγων. Οἱ λοιποί· τὰς ἐντολάς.[27]

18. וְכִי. Ο΄. καὶ ὅτι (alia exempl. ὅτε[28]). Σ. εἴποτε.[29]

Lectio, διὰ τοῦτο ἐκλήθη, est in Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, aliis, Syro-hex. [6] Idem. Haec est lectio LXXviralis juxta Ed. Rom., sed pro κλαυθμῶνες (בֹּכִים) κλαυθμὼν est in Comp., Codd. III, 18, 19, aliis, Syro-hex. (cum ܒܟܝܐ ܒܝܬ). [7] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ εἰς τὸν οἶκον ÷ αὐτοῦ ◂, καὶ), et sine obelo Comp., Ald. (cum ἕκ. εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ἕκ. εἰς τὴν κλ. αὐτοῦ), Codd. III (cum ἀπῆλθαν, et om. αὐτοῦ in fine), 15, 18, 19, alii. [8] Sic Codd. X, XI, 16, 29, alii (inter quos 85, cum ἀνὴρ in marg. ad prius ἕκαστος), Arm. 1, Vet. Lat. [9] Sic Comp., Codd. 18, 64, Syro-hex. [10] Cod. 85, teste Montef. [11] Sic Ald., Codd. III, X, XI, 15 (cum ἐπ' ὄρει), 16, 18, alii, invito Syro-hex. [12] Cod. 85 in marg.: παν ου (sic). In paucis libris est Θαμνασαράχ. [13] Sic Codd. II, 16, 30, 53, alii. [14] Sic Syro-hex., et sine aster. Esc. [15] Sic Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 85, cum προσετέθησαν in marg.). [16] Cod. 85 in marg., teste Montef.: Σ. ου (sic). Ο΄. Θ. λαῶν. Lectio posterior est in Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 19, aliis, et fortasse Syro-hex. [17] Sic Comp., Codd. III, 15, 64, 108, Syro-hex. Vet. Lat.: *Deum.* [18] "Basil. in textu: τῷ Βάαλ; ad marg. vero sic: Θ. τῷ. Ο΄. τῇ. Ο΄. χω. Θ. ου."—*Montef.* Parsonsii amanuensis ex eodem exscripsit: "τῇ Βαάλ (sic). In marg. Θ. τῷ Βαάλ. Ο΄. τῇ Βαάλ." Lectio τῇ Β. est in Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, aliis. Syro-hex. ܠܒܥܠܐ. [19] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. [20] Cod. 85, teste Parsonsio. Montef. ex eodem exscripsit: Ἄλλος· ἔτι στῆναι. Particula ἔτι pro Hebr. עוֹד deest in Comp., Ald., Codd. X, XI, 15 (cum στῆναι), 54, 55, aliis, Arm. 1 (cum στῆναι), Syro-hex. (idem). [21] Sic Codd. II, 16, 53, alii (inter quos 85). [22] Prior lectio est in Comp., Codd. III, X, XI, 44, 54, aliis, Arm. 1, Syro-hex.; altera in Codd. 18, 128; posterior in Codd. 30, 56, 58, 63. Cod. 85 in marg.: ἐξεπόρνευσαν. Ο΄. ἐπόρνευον. [23] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, 237. In Codd. 52, 53, 54, aliis, pronomen post ἤγειρεν legitur. [24] Ad αὐτοὺς Cod. 85 in marg.: Ο΄. μόνοι. "Notam Cod. Basil., Ο΄. μόνοι, sic intelligendam esse puto: LXX soli discesserunt ab Hebraeo . . . ita ut singularem pro plurali [vel potius, ἔσωσε κύριος pro ἔσωσαν] substituerent."—*Scharfenb.* [25] Sic in textu Comp., Codd. 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. 85 affert: Ο΄. Θ΄. αὐτῷ, silente Montef. [26] Sic Codd. 16, 53, 57, alii (inter quos 85, cum ἑτέρων in marg.). [27] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), X (idem), XI (idem), 15, 19 (ut III), alii, Arm. 1, Syro-hex. [28] Sic Comp., Codd. 44, 53, 54, alii (inter quos 85), Vet. Lat. In Syro-hex. vocula deest. [29] Cod. 85, teste Parsonsio.

18. וּדֹחֲקֵיהֶם. *Et opprimentium eos.* Ο΄. καὶ ἐκθλιβόντων (alia exempl. κακούντων[30]) αὐτούς.

19. וּמִדַּרְכָּם הַקָּשָׁה. Ο΄. καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὰς σκληράς. Alia exempl. καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς σκληρᾶς.[31]

21. יְהוֹשֻׁעַ. Ο΄. Ἰησοῦς υἱὸς Ναυὴ ἐν τῇ γῇ. Alia exempl. ἐν τῇ γῇ Ἰησοῦς υἱὸς Ναυή.[32]

22. בָּם. *Per eos.* Ο΄. ἐν αὐτοῖς (alia exempl. αὐτῷ[33]). Ἄλλος· δι' αὐτῶν.[34]

הֵם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. (※) αὐτοί ◂.[35]

23. וַיַּנַּח. Ο΄. καὶ ἀφήσει. Alia exempl. καὶ ἀφῆκε.[36]

Cap. II. 1. ÷ καὶ ἐπὶ Βαιθὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ◂.[37] 2. ÷ οὐδὲ τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὐ μὴ προσκυνήσητε (sic), ἀλλὰ τὰ γλυπτὰ αὐτῶν συντρίψατε (sic) ◂.[38] 17. ÷ καὶ παρώργισαν τὸν κύριον ◂.[39] 19. καὶ ÷ πάλιν ◂.[40]

CAP. III.

1. אֲשֶׁר־הִנִּיחַ יְהוָֹה. Ο΄. ἃ ἀφῆκε κύριος αὐτά. Alia exempl. ἃ ἄφηκεν Ἰησοῦς.[1]

1. לְנַסּוֹת. Ο΄. πειρᾶσαι (potius πειράσαι). Σ. ἀσκῆσαι.[2]

2. רַק אֲשֶׁר־לְפָנִים לֹא יְדָעוּם. *Tantummodo eos qui antea non noverant ea* (bella). Ο΄. πλὴν οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν αὐτά. Ἄλλος· παντελῶς γὰρ οἱ πρὸ αὐτῶν ἀνεπιστήμονες ἦσαν τῶν τοιούτων.[3]

3. פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. τῶν ἀλλοφύλων. Aliter: Ο΄. Θ. τῶν Φυλιστιείμ.[4]

בַּעַל חֶרְמוֹן. Ο΄. τοῦ Ἀερμών. Alia exempl. τοῦ Βααλερμών.[5]

עַד לְבוֹא חֲמָת. Ο΄. ἕως Λαβωεμάθ. Ἀ. Σ. (ἕως) εἰσόδου Ἐμάθ.[6]

7. אֶת־הַבְּעָלִים. Ο΄. τοῖς Βααλίμ. Alia exempl. τῇ Βάαλ.[7]

8. אֲרַם נַהֲרַיִם. *Arameae duorum fluviorum.* Ο΄. Συρίας ποταμῶν. Aliter: Ο΄. Συρίας ※ Μεσοποταμίας ◂ ποταμῶν.[8]

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם. Ο΄. οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ Χουσαρσαθαΐμ. Aliter: ※ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ◂ αὐτῷ.[9]

Montef. ex eodem exscripsit: Ἄλλ. εἴποτε. [30] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 18, 29, alii, Syro-hex. (cum ܡܥܨܒܝܢ). (Paulo ante Graeca τῶν πολιορκούντων αὐτοὺς Syrus liberius vertit: ܘܡܢ ܐܝܕܝ ܡܥܨܒܢܐ ܗܘܘ ܠܗܘܢ.) [31] Sic Comp., Ald. (om. καὶ), Codd. 15 (idem), 18 (idem), 19, 108, 128 (ut Ald.). Eandem lectionem, addito in fine οὐκ ἀπέστρεφον, habent Codd. 44, 84, 106, 134, Syro-hex. Singulariter Cod. III: καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ — σκληρᾶς. [32] Sic Codd. 30, 53, 57, alii (inter quos 85). Verba, ἐν τῇ γῇ, absunt ab Ald., Codd. XI, 16, 29, aliis, Vet. Lat.; clausula autem, υἱὸς — γῇ, deest in Comp., Codd. III, 15, 18, 19, aliis, Syro-hex. [33] Sic Comp., Codd. 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [34] Sic in marg. Cod. 85; in textu autem Codd. 44, 55, alii. Est fortasse Symmachi. [35] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [36] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 16, 18, 29, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [37] Syro-hex. (qui legit et pingit: ÷ καὶ ἐπὶ Β. ◂, καὶ τὸν οἶκον ÷ Ἰσραήλ ◂). Deest in Comp. [38] Idem (qui pingit: ܘܠܐ ÷ ܠܐܠܗܐ). [39] Idem (qui pingit: καὶ παρ. ÷ τὸν κύριον, sine metobelo). Haec desunt in Ed. Rom., sed leguntur in Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, aliis, Arm. 1. [40] Idem (qui pingit: ÷ καὶ πάλιν ◂).

CAP. III. [1] Sic Codd. III (om. ἃ), XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. Alia lectio, (om. ἃ) κατέλιπεν Ἰησοῦς, est in Comp., Codd. 19, 108. [2] Theodoret. Quaest. VIII in Jud. p. 327: τὸ μέντοι πειρᾶσαι ὁ Σύμ. ἀσκῆσαί φησιν αὐτοὺς ἠβουλήθη, καὶ διδάξαι τοῦ πολέμου τὴν τέχνην. [3] Cod. 85 in marg. sine nom. (non, ut Montef., οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν). Fortasse est Symmachi, coll. Hex. ad Job. xxi. 34. Psal. lxxii. 22. [4] Cod. 85 in marg. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Βαλαερμών), 15, 44, 59, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [6] Cod. X. Euseb. in Onomastico, p. 262: Λαβωεμάθ. Ἀκύλας· εἴσοδος Ἐμάθ. Syro-hex. in textu, praeeunte Pesch.: ܥܕܡܐ ܠܡܥܠܢܗ ܕܚܡܬ. [7] Sic Ald., Codd. X, XI, 15, 18, alii, Arm. 1 (cum τῷ Β.), Syro-hex. [8] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܕܣܘܪܝܐ ܕܢܗܪܘܬܐ ※ ܕܒܝܬ ܢܗܪܝܢ ◂, lapsu scribae, ut videtur, pro ※ ܕܒܝܬ ܢܗܪܝܢ ◂, vel etiam ÷ ܕܒܝܬ ܢܗܪܝܢ ◂), et sine aster. Codd. III, 15, 18, 19, alii (inter quos 85, cum Μεσοποταμίας in marg.). [9] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 108. Haec, οἱ υἱοὶ Ἰσρ., desunt in Ald., Codd. X, XI, 18, 29, aliis, Arm. 1, qui (ἐδούλευσαν) αὐτῷ legunt.

9. הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ. Ο΄. τὸν νεώτερον ὑπὲρ αὐτόν. Alia exempl. τὸν νεώτερον αὐτοῦ.[10]

Ο΄. ÷ καὶ εἰσήκουσεν αὐτῶν ◄.[11]

10. אֲרָם. Ο΄. Συρίας ποταμῶν. Alia exempl. Συρίας.[12]

עַל כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם. Ο΄. ※ ἐπὶ τὸν Χουσαρσαθαΐμ (◄).[13]

15. יְהוָה לָהֶם מוֹשִׁיעַ. Ο΄. αὐτοῖς σωτῆρα. Alia exempl. κύριος αὐτοῖς σωτῆρα.[14]

וַיִּשְׁלְחוּ. Ο΄. καὶ ἐξαπέστειλαν (alia exempl. ἀπέστειλαν[15]).

16. גֹּמֶד. *Ulna.* Ο΄. σπιθαμῆς. Alia exempl. δρακός.[16] Ἀ. γρόνθου. Σ. παλαιστιαῖον. Θ. σπιθαμῆς.[17]

מִתַּחַת לְמַדָּיו. *Sub vestibus ejus.* Ο΄. ὑπὸ τὸν μανδύαν (Ἄλλος· ἔνδυμα[18]).

17. וַיַּקְרֵב. Ο΄. καὶ ἐπορεύθη, καὶ προσήνεγκε. Alia exempl. καὶ προσήνεγκε.[19]

בָּרִיא. *Pinguis.* Ο΄. ἀστεῖος. Ἀ. πιμελής. Σ. παχύς.[20]

18. כַּאֲשֶׁר. Ο΄. ἡνίκα. Alia exempl. ὡς.[21]

אֶת־הָעָם נֹשְׂאֵי. Ο΄. τοὺς φέροντας. Alia exempl. τοὺς αἴροντας.[22] Alia: τοὺς ἄνδρας τοὺς προσφέροντας.[23]

19. וְהוּא. *Et ille.* Ο΄. καὶ αὐτός. Alia exempl. καὶ Ἐγλώμ.[24]

מִן־הַפְּסִילִים. *A simulacris* (s. *lapicidinis*). Ο΄. ἀπὸ τῶν γλυπτῶν (alia exempl. ἀνδρῶν[25]). Θ. καὶ οἱ λοιποί· γλυπτῶν.[26]

אֲשֶׁר אֶת־הַגִּלְגָּל. Ο΄. τῶν (alia exempl. om. τῶν[27]) μετὰ τῆς Γαλγάλ. Aliter: Ο΄. τῶν ἐν Γαλγάλ. Θ. τῶν μετὰ τῆς Γαλγάλ.[28]

וַיֹּאמֶר הָס וַיֵּצְאוּ מֵעָלָיו כָּל־הָעֹמְדִים עָלָיו. Ο΄. καὶ εἶπεν Ἐγλὼμ πρὸς αὐτόν· σιώπα· καὶ ἐξαπέστειλεν ἀφ' ἑαυτοῦ πάντας τοὺς ἐφεστῶτας ἐπ' αὐτόν. Aliter: Ο΄. καὶ εἶπεν Ἐγλὼμ πᾶσιν· ἐκ μέσου· καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτοῦ πάντες οἱ παρεστηκότες αὐτῷ.[29] Σ. ὁ δὲ εἶπεν· σίγα· ἀποπεμψαμένου δὲ αὐτοῦ πάντας τοὺς παρεστηκότας αὐτῷ.[30]

20. וְאֵהוּד בָּא אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בַּעֲלִיַּת הַמְּקֵרָה אֲשֶׁר־לוֹ לְבַדּוֹ. Ο΄. καὶ Ἀὼδ εἰσῆλθε πρὸς αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῷ ὑπερῴῳ τῷ θερινῷ τῷ ἑαυτοῦ μονώτατος. Σ. εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀώδ, καθημένου κατὰ μόνας . . .[31]

21. מֵעַל יְרֵכוֹ. Ο΄. ἐπάνωθεν (alia exempl. ἀπὸ[32]) τοῦ μηροῦ.

---

[10] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. (cum ÷ αὐτοῦ ◄), Vet. Lat. [11] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III (cum καὶ εἰσήκουσαν αὐτοῦ), XI, 15, 18, 54 (cum αὐτοῦ), 55 (ut III), alii (inter quos 85 in marg. cum αὐτὸν), Arm. 1, Vet. Lat. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 44, 55, alii, Syro-hex. [13] Sic Syro-hex. (qui pingit: ἐπὶ ※ τὸν Χ.). Haec desunt in Codd. 44, 71. [14] Sic Comp., Ald. (cum αὐτοῖς κύριος), Codd. III (idem), 15 (idem), 16 (idem), 18 (idem), alii (inter quos 85, ut Ald.), Arm. 1 (ut Ald.), Syro-hex. [15] Sic Comp., Codd. III, XI, 15, 16, 18, 19, alii. "Basil. Sic habet: Ο΄. Θ. καὶ οἱ λοιποὶ ου, id est, οὕτως [ἐξαπέστειλαν]."—*Montef.* [16] Sic Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 58 (cum σπιθαμῆς in marg.), 85). [17] Cod. 85: Ἀ. Σ. γρόνθου παλαιστιαίου. Θ. σπιθαμῆς. Aquilae vindicandum videtur γρόνθου, s. γρόνθος; Symmacho autem παλαιστιαῖον (sc. μάχαιραν). [18] Cod. 85 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Psal. cxxxii. 2. [19] Sic Comp., Codd. III, 19, 54, 59, 75, 108, Syro-hex. [20] Cod. 85. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: Θ. αἴροντας. [23] Sic Codd. 44, 54 (cum φέροντας), 75 (idem), 84, 106, 134. [24] Sic Ald. (cum Αἰγλώμ), Codd. III, XI (ut Ald.), 16 (idem), 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [25] Sic Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 85), invito Syro-hex. [26] Cod. 85: Θ. λοιποί· γλυπτῶν. [27] Sic Comp., Codd. III, X, 55, 71, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [28] Cod. 85 in marg. Prior lectio est in Ald., Codd. XI (cum Γαλαὰδ), 15, 16, 18, aliis (inter quos 85). [29] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. III (cum παραστήκοντες), 19, 108, Syro-hex. Praeterea Cod. 85 in marg. mutilas lectiones affert: Θ. πᾶσιν ἐκ μέσου. Ο΄. ἐξῆλθον. Θ. ἐξήγαγεν ἀπ' αὐτοῦ. Θ. οἱ παρεστηκότες αὐτῷ. Denique in Codd. 44, 54, 59, aliis, reperitur lectio ex ambabus modo positis conflata: καὶ εἶπεν Ἐγλώμ· σιώπα (s. σίγα)· καὶ εἶπε πάντας ἐκ μέσου γενέσθαι· καὶ ἐξῆλθον κ. τ. ἑ. [30] Cod. 85, teste Parsonsii amanuensi. (Pro παρεστηκότας Montef. ex eodem exscripsit παρεστῶτας.) [31] Idem in continuatione. [32] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex.

21. בְּבִטְנוֹ. Ο'. ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ. Alia exempl. εἰς τὴν κοιλίαν Ἐγλώμ (s. Αἰγλώμ).[33]

22. בְּעַד הַלַּהַב. *Post laminam.* Ο'. κατὰ τῆς φλογός (Σ. τῆς αἰχμῆς[34]).

וַיֵּצֵא הַפַּרְשְׁדֹנָה. *Et exiit* (gladius) *usque ad interstitium pedum* (podicem). Ο'. καὶ ἐξῆλθεν Ἀὼδ τὴν προστάδα (alia exempl. εἰς τὴν προστάδα[35]). Ἀ.. παραστάδα. Σ.. εἰς τὰ πρόθυρα.[36]

23. בַּעֲדוֹ. *Post eum.* Ο'. κατ' αὐτοῦ. Alia exempl. ἐπ' αὐτόν.[37]

24. נְעֻלוֹת. *Obseratae.* Ο'. ἐσφηνωμέναι (s. ἀποκεκλεισμέναι[38]). Alia exempl. ἀποκεκλεισμέναι. ※ καὶ ἀποτιναξάμενος Ἀὼδ ἐξῆλθεν καὶ ἐπορεύετο· καὶ οἱ παῖδες Ἐγλὼμ εἰσπορευθέντες προσῆλθον, καὶ αἱ θύραι τοῦ οἴκου κεκλεισμέναι ◂.[39]

אַךְ מֵסִיךְ הוּא אֶת־רַגְלָיו בַּחֲדַר הַמְּקֵרָה. *Profecto ille tegit pedes suos* (exonerat alvum) *in conclavi refrigerationis.* Ο'. μήποτε ἀποκενοῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ ταμείῳ τῷ θερινῷ. Aliter: Ο'. μήποτε πρὸς δίφρους κάθηται ἐν τῇ ἀποχωρήσει τοῦ κοιτῶνος.[40] Ἀ. Θ.. ἀποκενοῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ ...[41]

25. וַיָּחִילוּ עַד־בּוֹשׁ. *Et exspectabant usque dum animo perturbarentur.* Ο'. καὶ ὑπέμειναν ἕως ᾐσχύνοντο. Aliter: Ο'. καὶ προσέμειναν αἰσχυνόμενοι.[42]

27. בְּבוֹאוֹ. Ο'. ἡνίκα ἦλθεν Ἀὼδ εἰς γῆν Ἰσραήλ. Alia exempl. ἡνίκα ἦλθεν.[43]

29. בָּעֵת הַהִיא. Ο'. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Alia exempl. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.[44]

כָּל־שָׁמֵן. *Omnem pinguem* (robustum). Ο'. πᾶν λιπαρόν. Alia exempl. πάντας τοὺς μαχητάς; alia, πάντας τοὺς μαχητὰς τοὺς ἐν αὐτοῖς.[45]

30. וַתִּכָּנַע. *Et depressus est.* Ο'. καὶ ἐνετράπη. Ἄλλος· καὶ ἐταπεινώθη.[46]

31. בֶּן־עֲנָת. Ο'. υἱὸς Διvάχ (alia exempl. Ἀνάθ[47]).

בְּמַלְמַד הַבָּקָר. *Fuste bovino.* Ο'. ἐν τῷ ἀροτρόποδι τῶν βοῶν. Aliter: Ο'. ἐκτὸς μόσχων τῶν βοῶν.[48] Ἀ. ἐν διδακτῆρι.. Σ.

---

[33] Sic Comp. (cum Ἐγλὼν), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [34] Cod. X (qui in textu bis φλεβὸς habet): Σ. τῆς ἐχμῆς (sic). Etiam Cod. 85 in marg.: ἐχμῆς. Cf. Hex. ad 1 Reg. xvii. 7. In Codd. 44, 54, 59, aliis, locus sic legitur: καὶ ἀπέκλεισε τὸ στέαρ τὴν παραξιφίδα (unus τῇ π.), ex Theodoreto, ut videtur (Opp. T. I, p. 329), qui tamen τὴν παραξιφίδα pro *capulo*, non pro *lamina*, habebat. [35] Sic Comp. (om. Ἀὼδ), Ald., Codd. III, XI (ut Comp.), 15, 18 (ut Comp.), 19, alii, Arm. 1 (ut Comp.), Syro-hex. (cum ܠܦܪܘܣܛܪܘܢ). "Bar Hebraeus: ܠܦܪܘܣܛܐܪܘܢ ܣܐ. Sed utrum ܓ an ܠ codex legat, non definio, quia lectio non habet, ut ceterae Bar Hebraei, quas do, notam revisionis cum codice."—*A. C.* Perperam Parsonsius: "*prostaron* Syr. Bar Hebr." [36] Cod. 85, teste Montef., qui ad Hebraeum הַמִּסְדְּרוֹנָה, *ad porticum* (v. 23) tum Seniorum tum ceterorum interpp. lectiones haud improbabiliter refert. Certe clausula, καὶ ἐξῆλθε τοὺς διατεταγμένους, desideratur in Codd. III, 58, 59, 75. [37] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 19, 29, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [38] Sic Comp., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [39] Sic Syro-hex. (ex duplici versione), et sine obelo Codd. 54, 59, 75 (om. εἰσπορευθέντες). [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 19, 29, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg., teste Parsons.: Θ. πρὸς διαφόρους κάθηται. Ο'. τῇ ἀποχωρήσει τοῦ κ. [41] Cod. 54 in marg.: Ἀ. Θ. ἀποκενοῖ τοὺς π. αὐτοῦ, τετράφθαι λέγοντες. Ἰώσηππος [Antiq. V, 4, 2] πρὸς ὕπνον (sic). Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiv. 4. [42] "Sic Basil. [in marg.] cum hac nota: παν χω διωρθ' ον."—*Montef.* Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex., qui omnes mox οὐκ ἦν pro οὐκ ἔστιν habent. [43] Sic Comp., Codd. III, 19, 54, 59, 75, 108, Syro-hex. [44] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [45] Prior lectio est in Comp., Codd. III, 15, 19, 64, 108, 128, Syro-hex.; posterior in Ald., Codd. X, XI, 16, 29, aliis (inter quos 85). [46] Cod. 85 in marg. sine nom. Sic in textu Codd. 16, 30, 52, alii. [47] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum λινὰθ), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. (cum *Aneath*). [48] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. X, XI (cum καὶ β. pro τῶν β.), 19, 29, 44, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cod. III mixtam lectionem affert: ἐν τῷ ἀρατρόποδι ἐκτὸς μόσχων βοῶν. Grabe in *Epist. ad Mill.* p. 7: "*Praeter vitulos boum* habet quoque August. Quaest. XXV, et hanc τῶν Ο' interpretationem esse testatur, additque: 'Habet illa [scil. Hieronymi] ex Hebraeo, *vomere occisos*

ἐν τῇ ἐχέτλῃ . . Θ. ἐν ἀρατρόποδι τῶν βοῶν.[49]

Cap. III. 18. ÷ Ἀὼδ ⸔ προσφέρων.[50] καὶ ἐξαπέστειλεν ÷ Ἀώδ ⸔.[51] 20. ÷ βασιλεῦ ⸔.[52] 26. ÷ καὶ οὐκ ἦν προσνοῶν αὐτῷ ⸔.[53] 27. ※ ἀπὸ τοῦ ὄρους ⸔.[54] 28. ÷ ὁ θεός ⸔.[55]

Cap. IV.

1. וְאֵהוּד מֵת. Ο΄. ※ καὶ Ἀὼδ ἀπέθανε ⸔.[1]

2. וַיִּמְכְּרֵם. Ο΄. καὶ ἀπέδοτο τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ ἀπέδοτο αὐτούς.[2]

3. רֶכֶב־בַּרְזֶל לוֹ. Ο΄. ἅρματα σιδηρᾶ ἦν αὐτῷ (alia exempl. διέστειλεν ἑαυτῷ[3]).

5. לַמִּשְׁפָּט. Ο΄. εἰς κρίσιν. Alia exempl. τοῦ κρίνεσθαι.[4]

6. מִבְּנֵי. Ο΄. ἐκ τῶν υἱῶν. Aliter: Ο΄. Θ. ἀπὸ τῶν υἱῶν.[5]

7. וּמָשַׁכְתִּי אֵלֶיךָ. Ο΄. καὶ ἐπάξω πρὸς σέ. Ἀ. (καὶ) ἑλκύσω πρὸς σέ.[6] Σ. καὶ ἀθροίσας αὐτούς . .[7]

7. בְּיָדֶךָ. Ο΄. εἰς χεῖράς σου. Aliter: Ο΄. Θ. ἐν τῇ χειρί σου.[8]

8. עִמִּי (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. μετ᾽ ἐμοῦ.[9]

9. וַתֹּאמֶר. Ο΄. καὶ εἶπε. Aliter: Ο΄. καὶ εἶπε ※ πρὸς αὐτὸν Δεββώρα ⸔.[10]

תִּפְאַרְתְּךָ. *Decus tuum.* Ο΄. τὸ προτέρημά σου. Ἀ. καύχημά σου. Σ. ἡ ἀριστεία σή.[11]

קֶדְשָׁה. Ο΄. ἐκ Κάδης. Aliter: Ο΄. εἰς Κέδες ※ τῆς Νεφθαλί ⸔.[12]

10. וַיַּזְעֵק בָּרָק אֶת־זְבוּלֻן (*convocavit*). Ο΄. καὶ ἐβόησε Βαρὰκ τὸν Ζαβουλών. Alia exempl. καὶ παρήγγειλε Βαρὰκ τῷ Ζαβουλών.[13]

קֶדְשָׁה. Ο΄. ἐκ Κάδης. Alia exempl. εἰς Κέδες.[14]

11. וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרָד. Ο΄. καὶ Χαβὲρ ὁ Κιναῖος ἐχωρίσθη. Aliter: Ο΄. καὶ οἱ πλησίον τοῦ Κιναίου ἐχωρίσθησαν.[15] Οἱ Γ΄. καὶ Χαβὲρ ὁ Κειναῖος ἐχωρίσθη.[16]

---

sexcentos viros, quod ista [juxta LXX] non habet.' Illa igitur, ἐν τῷ ἀρ. τῶν β., non est LXX, sed alia quaepiam versio ex Hebraeo facta, indeque etiam nostro codici inserta." [49] Cod. X, testibus Parsonsio, et Montef. in schedis. Cod. 85 affert: Σ. ἐχέτλη (sic). Cod. 58 in marg. sine nom.: ἐν διδακτῆρι ἐν τῷ ἀρωτροπόδι (sic) τῶν β. Aliam lectionem Aquilae vindicat Bar Hebraeus: ܐܘ ܒܟܘܪܐ ܕܨܡܕܐ ܕܒܩܪܐ, h.e. ni fallor: Ἀ. ἐν ἀροτρόποδι τοῦ βουκολίου. [50] Syro-hex. (qui pingit: Ἀὼδ ÷ προσφέρων). [51] Idem (qui pingit: ÷ καὶ ἐξ. Ἀώδ ⸔). Sic sine obelo Codd. 19, 58, 108. [52] Idem. [53] Idem (qui pingit: καὶ οὐκ ἦν προσνοῶν (ܕܡܣܬܟܠ) ÷ αὐτῷ ⸔). [54] Idem. Haec desunt in Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 29, aliis. [55] Idem.

Cap. IV. [1] Syro-hex. pingit: ※ ποιῆσαι—ἀπέθανε, nullo metobelo. Verba, καὶ Ἀὼδ ἀπέθανε, desunt in Codd. X, XI, 15, 18, 29, aliis. Origen. Opp. T. II, p. 467: *et Aioth mortuus est.* [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, 16, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. (cum ܐܫܠܡ, *tradidit*, pro ἀπέδοτο, *vendidit.* Cf. Hex. ad Ezech. xxx. 12). [3] Sic (pro ἦν αὐτῷ) Codd. 54, 59, 75. Cf. ad Cap. i. 19. [4] Sic Codd. X, XI, 29, 30, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex., Origen.; necnon (praem. ἐκεῖ) Comp., Ald., Codd. III, 15, 19, alii. [5] Cod. 85 in marg. Sic in textu (bis) Comp., Ald., Codd. III, XI, 15 (in priore loco), 18, aliis. [6] Codd. X (cum ἀπάξω in textu), 108. [7] Cod. X: Σ. ἀθροίσατε (dubia scriptura). "Ad Sym. forte legendum ἀθροίσω πρὸς σέ."—*Bahrdt.* Potiorem medicinam affert Cod. 58, qui in marg. exhibet: ἑλκύσω πρὸς σέ. καὶ ἀθροίσας αὐτούς. [8] Cod. 85 in marg., teste Montef. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (om. τῇ), X, XI, 15, 18 (ut III), 19, alii, Syro-hex. [9] Sic Ald., Codd. III, XI, 16, 18, alii (inter quos 85, cum nota: Ο΄. χω. Θ. ου (sic)), Syro-hex., Origen. [10] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ※ καὶ εἶπε Δ. πρὸς αὐτὸν), et sine aster. Comp., Ald. (cum Δεβόρρα), Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Origen. [11] Cod. 108 (cum ἀρεστεία). Cod. 85: Ἀ. καύχημα. Σ. ἡ ἀριστία (sic). Masius in *Syrorum Pecul.* p. 47 Aquilae tribuit ܫܘܒܗܪܐ. [12] Sic Syro-hex. (cum ἐκ (sic) Κ. ※ τῆς Ν. ⸔), et sine aster. Codd. 54, 59 (cum –λεὶμ), 75 (cum εἰς Κέδαις τῆς Νεφθαλίμ). Cod. 85 in marg.: εἰς Κέδες. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Sic ad v. 13 Codd. 54, 59, 75. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Κειδες), X (cum Κεδας), XI (idem), 15, 19, alii, Syro-hex. [15] Cod. 85 in marg. (cum Κειναίου). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. (cum ܕܩܝܢܝܐ). [16] Cod. X. Singularis est lectio trium librorum (54, 59, 75): καὶ πάντες οἱ Κιναῖοι ἀπέστησαν (ἐκεῖθεν οἳ ἦσαν ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰωβάβ).

11. עַד־אֵלוֹן בְּצַעֲנַיִּם. *Usque ad quercum in Zaanaim.* Ο΄. ἕως δρυὸς πλεονεκτούντων. Aliter: Ο΄. πρὸς δρῦν ἀναπαυομένων.[17] Θ. ἕως δρυὸς πλεονεκτούντων.[18]

14. בְּיָדֶךָ. Ο΄. ἐν τῇ χειρί σου. Aliter: Ο΄. ἐν χειρί σου. Σ. εἰς χεῖράς σου.[19]

הֲלֹא יְהוָה יָצָא לְפָנֶיךָ. Ο΄. ὅτι κύριος ἐξελεύσεται ἔμπροσθέν σου. Aliter: Ο΄. οὐκ ἰδοὺ κύριος ἐλεύσεται ἔμπροσθέν σου; Ἀ. μήτι οὐ κύριος ἐξελεύσεται εἰς πρόσωπόν σου; Σ. ὅρα κύριος προέρχεταί σου. Θ. οὐχὶ κύριος ἐξελεύσεται ἔμπροσθέν σου;[20]

16. עַד חֲרֹשֶׁת. Ο΄. ἕως Ἀρισώθ. Alia exempl. ἕως δρυμοῦ.[21]

17. נָס. Ο΄. ἔφυγεν. Alia exempl. ἀνεχώρησεν.[22]

18. לִקְרַאת. Ο΄. εἰς συνάντησιν. Aliter: Ο΄. Θ. εἰς ἀπάντησιν.[23]

אֵלָיו. Ο΄. αὐτῷ. Οἱ λοιποί· πρὸς αὐτόν.[24]

סוּרָה (bis). *Deverte.* Ο΄. ἔκκλινον. Alia exempl. ἔκνευσον.[25]

וַיָּסַר. Ο΄. καὶ ἐξέκλινε. Alia exempl. καὶ ἐξένευσε.[26]

18. וַתְּכַסֵּהוּ בַּשְּׂמִיכָה. *Et operuit eum stragulo.* Ο΄. καὶ περιέβαλεν αὐτὸν ἐπιβολαίῳ (Ο΄. ἐν τῇ δέρρει αὐτῆς. Θ. ἐν τῷ σάγῳ. Σ. ἐν κοιμήτρῳ[27]). Aliter: Ο΄. καὶ συνεκάλυψεν αὐτὴν ἐν τῇ δέρρει αὐτῆς.[28]

19. וַתְּכַסֵּהוּ. Ο΄. καὶ περιέβαλεν αὐτόν. Aliter: Ο΄. καὶ συνεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Σ. καὶ συνεκάλυψεν αὐτόν.[29]

20. פֶּתַח. Ο΄. ἐπὶ τὴν θύραν. Aliter: Ο΄. Θ. ἐν τῇ θύρᾳ.[30]

אִם־אִישׁ. Ο΄. ἐὰν ἀνήρ. Alia exempl. ἐάν τις.[31]

הֲיֵשׁ־פֹּה אִישׁ. Ο΄. εἰ ἔστιν ὧδε (Ο΄. Θ. ἐνταῦθα[32]) ἀνήρ; Alia exempl. ἔστιν ἐνταῦθα ἀνήρ;[33]

21. אֶת־הַמַּקֶּבֶת. Ο΄. τὴν σφῦραν. Aliter: Ο΄. ※ σὺν ◂ τὴν σφῦραν.[34]

בַּלָּאט. *Leniter.* Ο΄. ἐν κρυφῇ. Alia exempl. ἡσυχῇ.[35]

וַתִּתְקַע. *Et infixit.* Ο΄. καὶ ἔπηξε. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐνέκρουσε.[36]

---

17 Sic Comp. (cum ἕως δρυὸς ἀν.), Ald. (idem), Codd. III, X (?), XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. sine πρὸς), Arm. 1 (ut Comp.), Syro-hex. 18 Cod. X. Theodotionem in vertendo ad בָּצַע, ἐπλεονέκτησε, LXX vero ad צָעָה, *inclinatus est*, respexisse quivis videt. 19 Cod. 85 in marg. Prior lectio est in Comp., Codd. III, 18, 64, 108, 128. 20 Cod. 85 in continuatione. Prior lectio est in Comp., Codd. III, 15, 18, 19, 128; necnon (cum ἐξελεύσεται) in Codd. 44, 54, aliis, Syro-hex. 21 Sic Comp., Ald., Codd. III (praemisso καὶ), X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. Mox pro οὐ κατελείφθη Montef. e marg. Basil. edidit: Ἄλλος· οὐχ ὑπελείφθη, quae lectio est trium Codd. 54, 59, 75. 22 Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. 23 Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, et (ut videtur) Syro-hex. 24 Cod. 85, teste Montef. Sic in textu Comp., Codd. III, 19, 54, 75, 108, Syro-hex. 25 Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (in priore loco), 15, 18, 19, alii (inter quos 58, 85, uterque in marg.), invito, ut videtur, Syro-hex. 26 Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἔκνευσεν), X, XI, 15, 18, 19, alii. 27 Cod. 85. "Haereo in versione Symmachi, quae etsi non dissentit ab Hebraeo, si שְׂמִיכָה interpreteris *pulvinar*, tamen mihi suspecta est propter insolentiam vocabuli κοίμητρον, omnibus, quos consului, Lexicographis ignoti. Forte legendum est ἐν κοιμητηρίῳ."—*Scharfenb.* Forma κοίμητρον per apocopen facta est ex κοιμητήριον, cui similes sunt σκέπαστρον (Hex. ad Job. xxiv. 15), σκάλιστρον (Hex. ad Jerem. xliii. 10), ῥάντιστρον (Graeco-Ven. ad Cant. Cant. vii. 2). 28 Sic Comp. (cum δέρρῃ), Ald., Codd. III, X (cum δέρρι), XI (idem), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *et cooperuit eum in pelle sua.* 29 Cod. 85 in marg. Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, aliis, Arm. 1, Syro-hex. 30 Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. 31 Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. 32 Cod. 85 in marg. 33 Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI (cum ἔσται), 15, 18, alii, Syro-hex., Vet. Lat. 34 Syro-hex.: ※ σὺν ◂ τῇ σφύρᾳ (ܥܡ ◂ ܒܐܪܙܦܬܐ ※). Cod. Esc.: σὺν τὴν σφῦραν. 35 Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Syro-hex. 36 Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 19, alii, Arm. 1, et fortasse Syro-hex.

-21. בְּרַקָּתוֹ. *In tempus ejus.* Οʹ. ἐν τῷ κροτάφῳ αὐτοῦ. Aliter: Οʹ. Θ. ἐν τῇ γνάθῳ αὐτοῦ.[37] Ἀ. (ἐν) κροτάφῳ (αὐτοῦ).[38]

וַתִּצְנַח. *Et demisit se* (clavus). Οʹ. καὶ διεξῆλθεν (alia exempl. διήλασεν[39]).

וְהוּא־נִרְדָּם וַיָּעַף וַיָּמֹת. *Ille autem sopore oppressus est, et defatigatus; et mortuus est.* Οʹ. καὶ αὐτὸς ἐξεστὼς ἐσκοτώθη, καὶ ἀπέθανε. Aliter: Οʹ. καὶ αὐτὸς ἀπεσκάρισεν ÷ ἀναμέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς ◁ καὶ ἐξέψυξε, καὶ ἀπέθανε.[40] Σ. κεκαρωμένου αὐτοῦ· ὁ δὲ ἐλειποθύμησεν. ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ (ἐφάνη Βαράκ).[41]

22. וְהִנֵּה בָרָק. Οʹ. καὶ ἰδοὺ Βαράκ. Σ. ἐφάνη Βαράκ.[42]

נֹפֵל. Οʹ. ἐρριμμένος. Aliter: Οʹ. Θ. πεπτωκώς.[43]

בְּרַקָּתוֹ. Οʹ. ἐν τῷ κροτάφῳ αὐτοῦ. Alia exempl. ἐν τῇ γνάθῳ αὐτοῦ.[44]

23. וַיַּכְנַע. *Et depressit.* Οʹ. καὶ ἐτρόπωσεν (Aliter: Οʹ. ἐταπείνωσεν. Θ. συνέτριψεν[45]).

23. לִפְנֵי. Οʹ. ἔμπροσθεν. Aliter: Οʹ. Θ. ἐνώπιον.[46]

24. וַתֵּלֶךְ. Οʹ. καὶ ※ ἐπορεύετο ◁.[47]

וְקָשָׁה. *Et gravis fuit.* Οʹ. καὶ σκληρυνομένη (alia exempl. κραταιουμένη[48]).

אֵת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן. Οʹ. τὸν Ἰαβὶν βασιλέα Χαναάν. Alia exempl. αὐτόν.[49]

Cap. IV. 6. καὶ ἀπέστειλε ÷ Δεββώρα ◁.[50] 8. ÷ ὅτι οὐκ οἶδα τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ εὐοδοῖ κύριος τὸν ἄγγελον μετ' ἐμοῦ ◁.[51] 15. ÷ καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτοῦ ◁.[52] 20. καὶ ἐρωτήσῃ σε, καὶ εἴπῃ ÷ σοι ◁.[53] ※ καὶ συνεκάλυψεν αὐτὸν ἐν τῇ δέρρει αὐτῆς ◁.[54]

Cap. V.

1. וַתָּשַׁר. Οʹ. καὶ ἦσαν (alia exempl. ᾖσεν[1]). Οʹ. Θ. καὶ ᾖσαν.[2]

2. בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת. *Quod praeiverunt principes.* Οʹ. ἀπεκαλύφθη ἀποκάλυμμα. Aliter: Οʹ. Θ. ἐν

---

[37] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii. [38] Ad κροτάφῳ Cod. X in marg. pingit: Ἀκ. [39] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (cum διήλ. αὐτὸν), XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܚܒܛ). Cod. 85 in marg.: ἤλασεν. [40] Sic Syro-hex. (qui pingit: ἀναμέσον ÷ τῶν π. αὐτῆς ◁), et sine obelo Comp., Codd. III (cum γονάτων pro ποδῶν), 19, 108 (om. ποδῶν); necnon (cum ἐν μέσῳ pro ἀναμέσον) Codd. 44 (cum ἀπεσκάρησεν), 54 (cum αὐτὸς δὲ), alii; et (absente clausula, ἀναμ. τῶν π. αὐτοῦ, quae huc e Cap. v. 27 traducta est) Ald., Codd. 15, 18, 30, alii. Codd. X, XI, 29, alii, nimis curtam lectionem, καὶ αὐτὸς ἀπεσκ. καὶ ἐξέψυξεν, exhibent. Denique Cod. 85 in marg.: Οʹ. ἀπεσκάρισε καὶ ἐξέψυξεν. (Vox ἀποσκαρίζειν, Atticis ἀπασκαρίζειν, cujus loco Syrus noster ܐܬܦܠܛ (cf. Hex. ad Jon. iv. 8) posuit, purioris Graecitatis est, proprie de *piscibus extra aquam palpitantibus* (ut Comicus apud Suidam s. v.: ἀπασκαρίζειν ὥσπερεὶ πέρκην χαμαί); deinde de *animam agentibus, et pedes in aversum jactantibus* (ut in Lucillii epigrammate, quod commentatus est Jacobs. in Anthol. Gr. T. IX, p. 468). Scripturam ἀπεσκίρτησε, quae unum et alterum librum occupavit, nihil moramur.) [41] Cod. 85. [42] Idem. Cf. Hex. ad Jos. v. 13. Amos vii. 7. [43] Cod. 85 in marg., teste Montef. Sic in textu Comp., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [44] Sic Comp., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum ἐν τῷ γν.), alii. [45] Cod. 85 in marg. Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, aliis, Arm. 1, Syro-hex. [46] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [47] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ ἐπορεύετο, nullo metobelo). Pro ἐπορεύετο, quae lectio est Ed. Rom., in Codd. III, 19, 108 est ἐπορεύθη. [48] Sic Codd. 54, 59, 75. [49] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [50] Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ ἀπ. Δ., nullo metobelo). [51] Idem (cum εὐοδοῖ ὁ ἄγγελος κυρίου, invitis libris Graecis, qui inter κ. τὸν ἄγγελον et τὸν ἄγγελον κ. fluctuant). Haec desunt in Comp. [52] Idem, repugnante Hebraeo, in quo αὐτοῦ tantum desideratur. [53] Idem (qui pingit: ÷ καὶ ἐρωτήσῃ — σοι ÷ ◁ (sic)). [54] Idem, invito Hebraeo. Sic tamen sine aster. Ald. (cum ἐπὶ pro ἐν), Codd. 18 (idem), 19, 44, alii (inter quos Esc.), Arm. 1.

Cap. V. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Syro-hex., Origen. (Opp. T. III, p. 34). [2] Cod. 85 in marg.

τῷ ἄρξασθαι ἀρχηγούς.[3] Σ. ἐν τῷ ἀνακαλύψασθαι κεφαλάς.[4]

2. בְּהִתְנַדֵּב עָם. *Quod promptum se praestitit populus.* Ο΄. ἐν τῷ ἑκουσιασθῆναι λαόν. Aliter: Ο΄. Θ. ἐν προαιρέσει λαοῦ.[5] Ἀ. ἐν ἑκουσιασμῷ λαοῦ.[6]

3. רֹזְנִים. *Principes.* Ο΄. σατράπαι. Ἄλλος· ὕπαρχοι.[7]

אָנֹכִי לַיהוָה אָנֹכִי אָשִׁירָה. Ο΄. ᾄσομαι ἐγώ εἰμι τῷ κυρίῳ ἐγώ εἰμι. Potior scriptura, ἐγώ εἰμι τῷ κυρίῳ, ἐγώ εἰμι ᾄσομαι.[8] Aliter: Ο΄. ἐγὼ τῷ κυρίῳ ※ ἐγώ εἰμι ◂ ᾄσομαι.[9]

4. בְּצֵאתְךָ. Ο΄. ἐν τῇ ἐξόδῳ σου. Alia exempl. ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε.[10]

מִשְּׂדֵה. Ο΄. ἐξ ἀγροῦ. Alia exempl. ἐκ πεδίου.[11]

גַּם־שָׁמַיִם. Ο΄. καί ※ γε ◂ ὁ οὐρανός.[12]

נָטָפוּ. *Stillaverunt.* Ο΄. ἔσταξε δρόσους.[13] Aliter: Ο΄. ἐταράχθη.[14] Θ. ἔσταξε δρόσους.[15]

5. זֶה סִינַי. Ο΄. τοῦτο Σινά. Σ. τουτέστι τὸ Σινά.[16]

6. חָדְלוּ אֳרָחוֹת. *Feriabantur viae.* Ο΄. ἐξέλιπον ὁδούς. Alia exempl. ἐξέλιπον βασιλεῖς.[17] Σ. ἐπαύθησαν ὁδοί.[18]

וְהֹלְכֵי נְתִיבוֹת. *Et incedentes semitas.* Ο΄. καὶ ἐπορεύθησαν ἀτραπούς (Aliter: Ο΄. Θ. τρίβους[19]).

7. חָדְלוּ פְרָזוֹן. *Cessaverunt duces.* Ο΄. ἐξέλιπον δυνατοί (Aliter: Ο΄. οἱ κατοικοῦντες[20]). Ἄλλος· ἐξέλιπε φραζών.[21]

8. יִבְחַר. *Elegit.* Ο΄. ἐξελέξαντο. Aliter: Ο΄. Θ. ᾑρέτισαν.[22]

אָז לָחֶם שְׁעָרִים. *Tunc oppugnatio portarum erat.* Ο΄. τότε ἐπολέμησαν πόλεις ἀρχόντων. Aliter: Ο΄. ὡς ἄρτον κρίθινον.[23]

---

[3] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Origen. Opp. T. II, p. 470: *In incipiendo principes.* Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 145: Δηλοῖ ἡ ῥῆσις· ἐν τῷ ἄρχοντας ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἀναφαίνεσθαι, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῖς ὑπείκειν ἑκόντα.
[4] Cod. 85 (cum ἀνακαλύψεσθαι), teste Cozza (non, ut Montef., ἐν τῷ ἀποκαλύψεσθαι κ.; nec, ut Parsonsii amanuensis, ἐν τῷ ἀνακαλύψασθαι τὰς κ.). Cod. 54 in textu confuse affert: ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀρχηγοὺς ἐν Ἰσραήλ, Σ. ἐν τῷ ἀνακαλύψασθαι κεφαλὰς ἐν πρ. λαοῦ, ἀπεκαλύφθη ἀποκάλυμμα. εὐλογεῖτε τὸν κ.
[5] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Origen.: *in proposito* (s. *voluntatibus*) *populi.*
[6] Cod. 85 in marg. (cum ἀκουσ.), teste Cozza (non, ut Parsonsii amanuensis: Σ. ἐν τῷ ἑκουσ. λ.). Cf. Hex. ad Psal. liii. 6. cix. 3.
[7] Idem: Ο΄. ὕπαρχοι. Sed haec lectio in nullo libro exstat, et ad alium interpretem, fortasse Symmachum, pertinere videtur. Cf. Hex. ad Psal. ii. 2. Duplex versio, σατράπαι δυνατοί, est in Codd. III, 44, 54, 55, aliis.
[8] Sic Codd. II, 57, 63, alii (inter quos 85).
[9] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. Esc. Brevior lectio, ἐγὼ τῷ κ. ᾄσομαι, est in Comp., Codd. III, X (om. ἐγὼ), 15, 18, 19, aliis, Arm. 1, Origen.
[10] Sic Codd. 15, 18, 64, 128, Arm. 1.
[11] Sic Codd. 15, 18, 128, Syro-hex.
[12] Syro-hex. ܐܦ ※ ܫܡܝܐ, nullo cuneolo. Lectio, καίγε οὐρ., s. καίγε ὁ οὐρ., est in Comp., Codd. 16, 53, 56, aliis.
[13] Cod. 85 in textu: καίγε ὁ οὐρανὸς ἔσταξε (cum δρόσον in marg.).
[14] Cod. 85 in marg.: Ο΄. (καὶ ὁ οὐρανὸς) ἐταράχθη. Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 16, 19, alii, Arm. 1.
[15] Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 146: καίγε οὐρανὸς ἐταράχθη... Θεοδ. δέ φησιν· ἔσταξε δρόσους.
[16] Cod. 85. Procop. ibid.: τοῦ Σινὰ [sic Codd. 16, 52, 56, alii] Σύμ. ἐξέδωκε· τοῦτό ἐστι Σινά. Syro-hex. pro Ἐλωΐ τοῦτο Σινὰ mendose habet τοῦ θεοῦ Ἰσραήλ; sed in marg. inferiori charactere tenui et valde evanido: ܣܝܢܝ ܗܢܐ, et sic in textu Lectionarium Mus. Brit. (Addit. MSS. 14,485).
[17] Sic Ald., Codd. III (cum ἐξέλειπον), XI (idem), 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. Duplex versio, ἐξ. βασιλεῖς, ἐξ. ὁδούς, est in Codd. 16, 30, aliis (inter quos 85).
[18] Cod. 85.
[19] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. Syro-hex.: τρίβους ÷ οὐκ εὐθείας ◂, et sic sine obelo Codd. 54 (cum ὁδούς), 59 (idem), 75.
[20] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Vet. Lat. (Mendose Cod. XI: οἱ κατηγοῦντες, quam vocem nullam esse nesciebat Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1125.)
[21] Sic Codd. III (cum ἐξέλειπεν), 19, 108. Cf. ad v. 11. Syro-hex.: ἐξέλιπε (deest ÷ vel —) φραζὼν (ܦܪܙܘܢ) ἐν Ἰσραὴλ ◂, οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἰσραὴλ (ἐξέλιπον). Procop. ibid. p. 147: ἐξέλιπον δέ, φησί, φαραζὰν ἐν Ἰσραήλ, ὅπερ ἑρμηνεύεται δυνατοί. Postremo duplicem lectionem παρασοῦνοι (corrige παρασοῦν οἱ) κατοικοῦντες ex Arm. 1 excitavit Parsons.
[22] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum ᾑρέτησαν), Ald., Codd. III, X (ut Comp.), XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex.
[23] Idem. Sic in textu Codd. III, 19, 108, Syro-hex. (In Codd. X, XI, 44, 58, aliis, Arm. 1, verba, ὡς ἄρτον κρ., post ᾑρέτισαν inferuntur, in aliis post

8. מָגֵן אִם־יֵרָאֶה וָרֹמַח. *Clypeus num apparuit, aut lancea.* Ο΄. θυρεὸς (Ἄλλος· ἀσπὶς[24]) ἐὰν ὀφθῇ (Ἀ. ὁραθῇ[25]), καὶ λόγχη. Aliter: Ο΄. ÷ σκέπη νεανίδων σειρομαστῶν ◂ ἐὰν ὀφθῇ καὶ σειρομάστης.[26] Θ. σκέπη νεανίδων σειρομαστῶν.[27]

בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ※ ἐν Ἰσραὴλ ◂.[28] Ἄλλος· μετὰ τεσσαράκοντα χιλιάδων ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.[29]

9. לְחוֹקְקֵי. *Principibus.* Ο΄. εἰς (alia exempl. ἐπὶ[30]) τὰ διατεταγμένα. Σ. εἰς τὰ προστάγματα. Ο΄. Θ. Ἀ. τοῖς ἀκριβαζομένοις.[31]

הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם. *Sponte se offerentes in populo.* Ο΄. οἱ ἑκουσιαζόμενοι ἐν λαῷ. Alia exempl. οἱ δυνάσται τοῦ λαοῦ.[32]

10. אֲתֹנוֹת. *Asinabus.* Ο΄. ἐπὶ ὄνου θηλείας (Aliter: Ο΄. ὄνων. Θ. ὑποζυγίων. Σ. ὀνάδων[33]).

10. צְחֹרוֹת. *Candidis.* Ο΄. μεσημβρίας. Alia exempl. μεσημβρίας καὶ λαμπουσῶν.[34] Aliter: Ο΄. λαμπηνῶν. Σ. στιλβουσῶν.[35]

10, 11. שִׂיחוּ: מִקּוֹל. *Loquimini* (carmen). *Propter strepitum.* Ο΄. διηγεῖσθε (Ἀ. ὁμιλεῖτε. Σ. φθέγξασθε[36]) ἀπὸ φωνῆς. Alia exempl. φθέγξασθε φωνήν.[37]

11. בֵּין מַשְׁאַבִּים. *Inter canales.* Ο΄. ἀναμέσον ὑδρευομένων (Aliter: Ἀ. καταλεγόντων. Σ. συμπινόντων. Ο΄. εὐφραινομένων[38]).

יְתַנּוּ צִדְקוֹת יְהֹוָה. *Celebrabunt juste facta Jovae.* Ο΄. δώσουσι δικαιοσύνας· κύριε. Alia exempl. δώσουσι δικαιοσύνην (s. δικαιοσύνας) κυρίῳ.[39]

צִדְקֹת פִּרְזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל. *Juste facta imperii ejus in Israele.* Ο΄. δικαιοσύνας αὔξησον (Ἀ. Ο΄. φραζών. Σ. ἀτείχιστοι. Θ. ἐνίσχυσον[40])

θεοὺς κενοὺς (sic), retenta tamen altera versione, τότε—ἀρχόντων. Sic Vet. Lat.: *Elegerunt ut panem hordeaceum Deos novos: tunc expugnaverunt civitates principum.*) Lectionem enarrat Theodoret. Quaest. XII in Jud. p. 331: Τὴν πολλὴν αὐτῶν ἀφροσύνην διὰ τῆς εἰκόνος διήλεγξεν. Ὥσπερ γὰρ ἀνόητος ὁ τῶν πυρίνων ἄρτων προτιμῶν τοὺς κριθίνους, οὕτως ἄγαν ἐμβρόντητος ὁ τοὺς ψευδωνύμους θεοὺς τοῦ ἀληθινοῦ προτιθείς. [24] Ad λόγχη καὶ σειρομάστης (sic) Cod. 85 in marg.: ἀσπίς. [25] Cod. 85. [26] Sic Syro-hex. (cum ܣܩܠܐ ÷ ܕܥܠܝܡܬܐ ܕܪܘܡܚܐ ◂), et sine obelo Comp. (cum ἀνώφθη pro ἐὰν ὀφθῇ), Ald., Codd. III (cum ἀνήφθη), 15, 18 (cum σειρομάσται), 64, alii. Grabe in *Epist. ad Mill.* p. 8: "Haec, νεανίδων σειρομαστῶν, et Procopius agnoscit; sed non sunt in Hebraeo, ac valde suspecta videntur." Theodoret. in continuatione: Δηλοῖ δὲ καὶ τὸ πιστὸν τῆς γνώμης· ἐὰν γὰρ ἴδω, φησὶ, σειρομαστῶν τεσσαράκοντα χιλιάδας, ἡ καρδία μου κ. τ. ἑ. Unde olim suspicati sumus, lectionem σκέπη νεανίδων ortam esse ex alia versione, σκέπην ἐὰν ἴδω. [27] Cod. 85 in marg.: Θ. σκέπη σανίδων (sic) σειρομαστῶν. Sic in textu (cum νεανίδων) Codd. X, XI (cum σκεύη pro σκέπη), 29, 54, alii. Parsons. ex Arm. ed. Graece eruit: σκέπη καινῶν λογχῶν τεσσαράκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν ἐν μέσῳ Ἰσραήλ. [28] Sic Syro-hex. Verba ἐν Ἰσραὴλ desunt in Codd. III, 75. [29] Cod. 85 in marg. (non, ut Montef., ἐν Ἰσρ.). [30] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. Origen. ibid.: *Cor meum ad ea quae disposita sunt huic Israel.* [31] Cod. 85, invitis, quod ad LXX attinet, libris. [32] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1. Cod. 85 in marg.: δυνατοὶ τοῦ λαοῦ. Syro-hex. ܫܠܝܛܢܐ ܕܥܡܐ. Origen. ibid.: *potentes populi.* [33] Cod. 85 in marg. (cum Ο΄. ὄνον). Lectio ἐπὶ ὑποζυγίων est in Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, aliis, Arm. 1. Origen. ibid.: *qui ascendistis super jumenta.* Syro-hex. ܥܠ ܐܬܢܐ, h. e. ut videtur, ἐπὶ ὄνων, *super asinas*, coll. Hex. ad Gen. xxxvi. 24, quamvis ܐܬܢܐ semel ponitur pro ὑποζύγιον 2 Pet. ii. 16 in utraque versione. [34] Sic Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 85 in marg.). Syro-hex.: (ἐπιβεβηκότες ἐπὶ ὄνων) καὶ ἐπὶ λαμπηνῶν (ܡܪܟܒܬܐ), invitis libris Graecis, qui ad hunc v. inextricabili confusione laborant. Origen. continuat: *super vehicula sedentes, et super asinas refulgentes.* [35] Cod. 85 in marg. (non, ut Parsonsii amanuensis, Θ. λαμπηνῶν). Vox λαμπηνῶν libros fere omnes occupavit, maxime in lectione καθήμενοι ἐπὶ λ., quae tamen nescimus an ad Hebraea יֹשְׁבֵי עַל־מִדִּין, *sedentes super stragulis*, potius aptari debeat. [36] Cod. 85. [37] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [38] Cod. 85 in marg., ubi lectiones ad ἀνακρουομένων aptantur, minus probabiliter. Nam primum pro ὑδρευομένων Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum εὐφραίνων), alii, Arm. 1, Syro-hex., εὐφραινομένων habent. Deinde Symmachi versio ad scripturam מְסַבְּאִים a סָבָא, *potavit*, (cf. Hex. ad Nah. i. 10) manifesto spectat. Restat Aquilae καταλεγόντων (cf. Hex. ad Hos. ii. 15), quod quomodo cum utrovis Hebraeo, מְשַׁאֲבִים aut מְחַצְצִים, conciliari possit, non habemus dicere. Certe a Seniorum ἀνακρουομένων ad sensum proxime abest. [39] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum δικαιοσύνας), XI, 15, 16 (ut III), 18, 19, alii, Syro-hex. Origen.: *dabunt justitias Domino.* [40] Cod. 85. Ad Sym. cf. Hex. ad 1 Reg.

ἐν Ἰσραήλ. Aliter: Ο΄. *δίκαιοι ἐνίσχυσαν ἐν τῷ Ἰσραήλ.*[41]

12. עוּרִי דְּבוֹרָה. *Expergiscere, Deborah.* Ο΄. ἐξεγείρου, Δεββώρα. Aliter: Ο΄. ἐξεγείρου, Δεββώρα· ÷ ἐξέγειρον μυριάδας μετὰ λαοῦ ⸔.[42]

דַּבְּרִי־שִׁיר. *Cane carmen.* Ο΄. λάλησον ᾠδήν. Aliter: Ο΄. λάλει μετ᾽ ᾠδῆς ÷ ἐνισχύων ⸔.[43]

קוּם בָּרָק. Ο΄. ἀνάστα (Θ. ἐξανίστασο[44]), Βαράκ. Aliter: Ο΄. ἐξανίστασο, Βαράκ, ÷ καὶ ἐνίσχυσον (s. κατίσχυσον), Δεββώρα, τὸν Βαράκ (⸔).[45]

13. אָז יְרַד שָׂרִיד לְאַדִּירִים עָם. *Tunc dominari fecit residuum in principes populi.* Aliter: *Tunc descendit* (יָרַד) *residuum principum populi.* Ο΄. τότε κατέβη κατάλειμμα (Σ. λείψανον[46]) τοῖς ἰσχυροῖς (Ἀ. σωζομένοις[46])· λαός. Aliter: Ο΄. τότε ἐμεγαλύνθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.[47]

13, 14. יְהוָה יְרַד־לִי בַּגִּבּוֹרִים: מִנִּי. *Jova dominari fecit me inter heroas. Ex (Ephraim).* Aliter: *Jova descendit mihi inter heroas. Ex (Ephraim).* Ο΄. (λαὸς) κυρίου κατέβη αὐτῷ ἐν τοῖς κραταιοῖς ἐξ ἐμοῦ. Aliter: Ο΄. κύριε, ταπείνωσόν μοι τοὺς ἰσχυροτέρους μου.[48] Ἄλλος· κύριος ἐπολέμει μοι ἐν δυνατοῖς ἐκεῖθεν.[49]

14. מִנִּי אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם בַּעֲמָלֵק. *Ex Ephraim* (venerunt) *quorum radix* (sedes) est *in Amalec.* Ο΄. ἐξ ἐμοῦ. Ἐφραῒμ ἐξερρίζωσεν αὐτοὺς ἐν τῷ Ἀμαλήκ. Aliter: Ο΄. Θ.. ὁ λαὸς Ἐφραῒμ ἐτιμωρήσατο αὐτοὺς ἐν κοιλάδι.[50]

אַחֲרֶיךָ בִנְיָמִין בַּעֲמָמֶיךָ. *Post te* (venit) *Benjamin inter copias tuas.* Ο΄. ὀπίσω σου Βενιαμὶν ἐν τοῖς λαοῖς σου. Aliter: Ο΄. ἀδελφός σου Βενιαμὶν ἐν λαοῖς σου.[51] Σ. ἀκολουθήσω σοι, Βενιαμὶν, μετὰ τῶν λαῶν τῶν περὶ σέ.[52]

מְחֹקְקִים. *Duces.* Ο΄. ἐξερευνῶντες. Ἀ. ἀκριβασταί. Σ. ἐπιτάσσοντες.[53]

מֹשְׁכִים בְּשֵׁבֶט סֹפֵר. *Prehendentes scipionem praefecti* (militum). Ο΄. ἕλκοντες ἐν ῥάβδῳ [διηγήσεως] γραμματέως. Aliter: Ο΄. ἐνισχύοντες ἐν σκήπτρῳ διηγήσεως.[54] Σ. διδάσκοντες μετὰ ῥάβδον γραμματέως. Θ. ἐπισπώμενοι ἐν ῥάβδῳ διηγήσεως.[55]

15. וְשָׂרַי. *Et principes mei.* Ο΄. καὶ ἀρχηγοί (alia exempl. ἄρχοντες[56]).

בָּעֵמֶק שֻׁלַּח בְּרַגְלָיו. *In vallem propulsus est per pedes suos.* Ο΄. ἐν κοιλάσιν ἀπέστειλεν

vi. 18. Zach. ii. 4. Lectio Theodotionis ad imperativum αὔξησον, pro quo legitur in Ald., Codd. X, XI, 29, 121, accommodata esse videtur. [41] Sic Comp., Codd. III (cum δικαιοσύνας), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Origen.: *justi confortati sunt in Israele.* [42] Sic Syro-hex. (cum [Syriac] (male pro [Syriac], quod legitur in Lectionario supra dicto), et nullo cuneolo), et sine obelo Codd. III (cum ἐξεγείρου bis), 15, 18, alii. Origen.: *exsurge, et suscita dena millia populi.* [43] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III, 15, 18, 19 (om. λάλει), 44 (cum ἐν ἰσχύϊ), alii, Arm. 1. [44] Cod. 85 (non, ut Parsonsii amanuensis, ἐξανάστησον). [45] Sic Syro-hex. (qui mendose legit et pingit: [Syriac]), et sine obelo Ald. (cum κατίσχυσον), Codd. III (cum ἐξαναστας ο Β.), 15 (ut Ald.), 18 (idem), 19 (cum ἐξανιστας Β.), alii. [46] Cod. 85. Fortasse utraque lectio ad שָׂרִיד pertinet. [47] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald. (cum ἰσχὺς αὐτοῦ λαὸς κυρίου), Codd. III (cum πότε ἐμεγάλυνεν), 15, 18, alii (inter quos 19, 108, uterque cum ὁπότε), Arm. 1, Syro-hex. (cum ὁπότε (? [Syriac]). [48] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15 (cum μοι bis), 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Origen.: *Domine, humilia mihi fortiores me.* Cod. 85 in marg. ad κατέβη αὐτῶν (sic): ἐπικατέβη αὐτῷ ταπείνωσον κ. τ. ἑ. [49] Hanc lectionem post Ζαβουλὼν (v. 14) in textum inferunt Codd. III, 15 (cum πολεμεῖ), 18 (idem), 19, alii, et sub obelo (÷) Syro-hex. [50] Cod. 85 in marg. Sic in textu (sine ὁ) Comp. (cum ἐτιμωρήσαντο), Ald., Codd. III, X (om. λαὸς), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Arm. 1 (cum κοιλάσιν), Syro-hex. (qui pingit: ÷ λαὸς (sine metobelo) Ἐφρ. ἐτιμωρήσατο αὐτούς· ἐν κ. [51] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐν κοιλάδι ἀδελφοῦ σου), X (cum ἐν τοῖς λ.), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Arm. 1 (cum Β. σου λαὸς), Syro-hex. [52] Cod. 85. Pro ἀκολουθήσω σοι Parsonsii amanuensis falso exscripsit ἀκολουθήσωσι. [53] Idem. [54] Sic Comp. (cum γραμματέως pro διηγήσεως), Ald., Codd. X, XI, 29, 71, 121. Cod. 85 in marg.: Ο΄. ἐνισχύοντες ἐν σκήπτρῳ. Paulo aliter Codd. III, 19, 44, 54, alii, Syro-hex.: ἐν σκήπτρῳ (σκήπτροις Cod. 44, Syro-hex.) ἐνισχύοντος (ἐνισχύοντες iidem) ἠγήσεως. [55] Cod. 85 (cum γραμμ (sic) pro γραμματέως). [56] Sic Comp., Cod. 85 (in marg.). Haec desunt in Codd. III, 15, 18, 19, aliis, Syro-hex.

(Ο΄. Θ. ἐξέτεινεν[57]) ἐν ποσὶν αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. ἐν τῇ κοιλάδι ἐξαπέστειλε πεζοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν κοιλάδα· ÷ ἱνατί σὺ κατοικεῖς ἐν μέσῳ χειλέων ↙; ἐξέτεινεν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ.[58] Σ. . . ἀπέλυσεν τοὺς πόδας αὐτοῦ.[59]

15. בִּפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים חִקְקֵי־לֵב. *Ad rivos Reuben magna* erant *decreta animi.* Ο΄. εἰς τὰς μερίδας Ῥουβήν, μεγάλοι ἐξικνούμενοι καρδίαν. Aliter: Ο΄. ἐν διαιρέσει Ῥουβὴν μεγάλοι ἀκριβασμοὶ καρδίας.[60]

חִקְקֵי. Ἀ. διαλογισμοί. Σ. ἀκρίβειαι. Ο΄. ἀκριβασμοί.[61]

16. לָמָּה יָשַׁבְתָּ בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם. *Cur sessitabas inter caulas?* Ο΄. εἰς τί ἐκάθισαν ἀναμέσον τῆς διγομίας; Aliter: Ο΄. ἱνατί μοι κάθησαι ἀναμέσον τῶν μοσφαιθάμ;[62] Ἀ. . . ἀναμέσον τῶν κλήρων; Σ. διὰ τί ἐγκάθισαι ἀναμέσον τῶν μεταιχμίων;[63] Ἄλλος· ἱνατί σὺ κατοικεῖς ἐν μέσῳ χειλέων;[64]

16. לִשְׁמֹעַ שְׁרִקוֹת עֲדָרִים. *Ad audiendum sibilos gregum* (sonos fistulae pastoriciae). Ο΄. τοῦ ἀκοῦσαι συρισμοῦ ἀγγέλων (fort. ἀγελῶν[65]). Aliter: Ο΄. τοῦ εἰσακούειν συρισμοὺς (s. συριγμοὺς) ἐξεγειρόντων.[66] Ἄλλος· συρισμοὺς ποιμνίων. Ἄλλος· σύριγγας ποιμένων.[67]

לִפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חִקְרֵי־לֵב. *Ad rivos Reuben magnae* erant *disquisitiones animi.* Ο΄. εἰς διαιρέσεις Ῥουβήν; μεγάλοι ἐξετασμοὶ καρδίας. Aliter: Ο΄. τοῦ διελθεῖν εἰς τὰ τοῦ Ῥουβήν· μεγάλοι ἐξιχνιασμοὶ καρδίας.[68] Ἀ. (εἰς) διαιρέσεις τοῦ Ῥουβὴν μεγάλαι ἀκριβολογίαι καρδίας. Σ. . ἐξιχνιασμοὶ καρδίας.[69]

17. שָׁכֵן. Ο΄. οὗ ἐσκήνωσε. Aliter: Ο΄. κατεσκήνωσε.[70]

לָמָּה יָגוּר. *Quare commoratur.* Ο΄. εἰς τί παροικεῖ. Aliter: Ο΄. ἱνατί παροικεῖς.[71]

יָשַׁב לְחוֹף. *Sedebat ad littus.* Ο΄. ἐκάθισεν παραλίαν. Aliter: Ο΄. παρῴκησε παρ' αἰγιαλόν.[72] Θ. κατῴκησε . .[73]

---

[57] Cod. 85 in marg. [58] Sic Syro-hex. (om. ἐν τῇ κοιλάδι), et sine obelo Ald. (cum πόδας pro ἐν τοῖς ποσὶν), Codd. III (om. ἐν τῇ κ.), 15, 18 (cum πόδας pro πεζοὺς), 19 (ut III), alii. Recisa clausula, ἱνατί—χειλέων, quae ad v. 16 pertinet, habes duas versiones, ἐν τῇ κ. ἐξαπέστειλε πεζοὺς αὐτοῦ, et εἰς τὴν κ. ἐξέτεινεν ἐν τοῖς π. αὐτοῦ, quarum posterior (cum ἐν τῇ κ. ἐξέτεινεν πόδας αὐτοῦ) est in Codd. X, XI (sine τῇ), 29, 71, 121, Arm. 1 (cum ἐν ταῖς κοιλάσι), et Theodotionis esse videtur. [59] Cod. 85. Cf. Hex. ad Jos. xxii. 7. [60] Idem in marg. Sic in textu Comp. (cum ἐν διαιρέσεσιν), Ald., Codd. III (cum διαιρέσεις pro ἐν δ.), X, XI, 29, 58 (ut Comp.), 71, 121, Arm. 1. Ab his paulum discedere videtur Syro-hex., qui legit et distinguit: ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἐν διαιρέσει ⁘ Ῥουβὴν μεγάλοι *investigatores* (ܒܨܘܝܐ) καρδίας, fortasse ex imitatione versionis simplicis, qui ܒܨܝ̈ ܠܒܐ bis habet. (Pro ܒܨܘܝܐ Rördam tentat ܒܘܨܝܐ, *investigationes*, ἀκριβασμοί, non inepte, nisi pro Graecis ἀκριβάζω, ἀκριβασμὸς, cet. Syri nostri usus omnino requirat ܐܬܚܡܛ, ܚܡܛܘܬܐ, cet.). [61] Cod. 85. [62] Cod. 85 in marg. (cum κάθισαι, et in fine μοσφεθὰμ τῶν κλήρων). Sic in textu Comp. (cum κάθησθε et μοσφαθαὶμ), Ald., Codd. III, X (om. μοι), XI (idem, cum μοσφαιθμὶ), 15, 18, alii, Syro-hex. (cum ܡܘܣܦܐܬܡ). [63] Montef. edidit: Ἀ. ἱνατί μοι κάθησαι ἀν. τῶν κλήρων. Σ. διὰ τί ἐγκάθισαι ἀν. τῶν μετεχομένων (Al. μεταιχμίων). Θ. εἰς τί ἐκάθισαν ἀν. τῶν Μωσφεθαΐμ; notans: "Has omnium interpretum lectiones affert Basil., cui patrocinatur Euseb. [in Onomastico, p. 290]: Μοσθεφάμ. Ἀκύλας· τῶν κλήρων. Σύμμαχος· τῶν μετεχομένων; ubi Basil. habet μετεχμίων pro μεταιχμίων." Cod. 85, praeter lectionem τῶν Ο΄ supra memoratam, habet tantum: Ἀ. Σ. Θ. (non, ut Parsonsii amanuensis, Ἀ. Θ.) διὰ τί ἐγκάθισαι ἀναμέσον τῶν μετεχμίων, quae proculdubio Symmachi est versio. Sic Cod. X in marg.: Ἀ. κλήρων. Σ. μετεχμίων; Cod. 58 in marg.: τῶν κλήρων τῶν μεταιχμι (sic); necnon Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 153: Ἱνατί μοι κάθησαι ἀν. τῶν Μοσφαιθάν; Τὸ Μοσφαιθὰν ἑρμηνεύουσιν Ἀκ. μέν, τῶν κλήρων, Σύμ. δέ, τῶν μεταιχμίων. (Obiter monemus, in textu LXXvirali edito nullo modo sollicitandam esse vocem διγομίας, qua Rubenitae asino sub binis sarcinis recubanti comparantur. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 14.) [64] Cf. ad v. 15. [65] Scripturam ἀγελῶν, a Bosio receptam, ex Arm. 1 et Arm. ed. excitavit Parsons., invitis libris Graecis. [66] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum ἐξειρόντων?), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [67] Cod. 85 in marg.: τοῦ εἰσακούειν συρισμοῦ (sic) ἐξεγειρόντων: συρισμοὺς ποιμνίων: σύριγγος (sic) ποιμένων. [68] Sic Comp., Ald. (cum τοῦ ἐλθεῖν), Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: Ο΄. Θ. τοῦ διελθεῖν εἰς τὰ τοῦ Ῥουβήν. [69] Cod. 85. [70] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [71] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum παροικεῖ), XI, 15, 18, 19, alii. Syro-hex. et Bar Hebr.: ἱνατί παρῴκησας (ܠܡܢܐ ܐܬܬܘܬܒܬ). [72] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (om. παρ'), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [73] Cod. 85 in marg.: Ο΄. παρῴκησεν. Θ. κατῴκησεν.

17. וְעַל־מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן. *Et ad sinus* (portus) *ejus habitabat.* Οʹ. καὶ ἐπὶ διεξόδοις αὐτοῦ σκηνώσει. Alia exempl. καὶ ἐπὶ τὰς διακοπὰς αὐτοῦ κατεσκήνωσεν.[74] Ἄλλος· ἐπὶ τὰς διαχύσεις.[75]

18. חֵרֵף. *Contempsit.* Οʹ. ὠνείδισε. Aliter: Οʹ. Θ. ὀνειδίσας.[76]

עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה. *Super loca edita campi.* Οʹ. ἐπὶ ὕψη ἀγροῦ (Ἀ. χώρας. Σ. ὑψηλῶν χωρῶν[77]).

19. בָּאוּ מְלָכִים נִלְחָמוּ. *Venerunt reges, pugnaverunt.* Οʹ. ἦλθον αὐτῶν. βασιλεῖς παρετάξαντο. Alia exempl. ἦλθον βασιλεῖς, καὶ παρετάξαντο.[78]

בֶּצַע. *Praedam.* Οʹ. δῶρον. Alia exempl. πλεονεξίαν.[79]

20. נִלְחָמוּ. Οʹ. παρετάξαντο. Alia exempl. ἐπολεμήθησαν.[80]

מִמְּסִלּוֹתָם. *E viis* (orbitis) *suis.* Οʹ. ἐκ τρίβων αὐτῶν. Aliter: Οʹ. ἐκ τῆς τάξεως (s. τῶν τάξεων) αὐτῶν.[81]

20. נִלְחָמוּ. Οʹ. παρετάξαντο. Οἱ λοιποί· ἐπολέμησαν.[82]

21. גְּרָפָם. *Everrit eos.* Οʹ. ἐξέσυρεν (Aliter: Οʹ. ἐξέβαλεν. Θ. ἐξέσυρεν[83]) αὐτούς.

נַחַל קְדוּמִים. *Rivus priscorum temporum.* Οʹ. χειμάρρους ἀρχαίων. Aliter: Οʹ. χειμάρρους καδημείμ.[84] Ἀ. . καυσώνων.[85] Σ. ἁγίων φάραγξ. Θ. . καδησίμ.[86]

22. אָז הָלְמוּ עִקְּבֵי־סוּס. *Tunc contuderunt* (terram) *ungulae equorum.* Οʹ. ὅτε (potior scriptura τότε[87]) ἐνεποδίσθησαν (Θ. ἀνεκόπησαν[88]) πτέρναι ἵππου. Aliter: Οʹ. τότε ἀπεκόπησαν (הָלְמוּ) πτέρναι ἵππων.[89]

מִדַּהֲרוֹת דַּהֲרוֹת אַבִּירָיו. *Ob cursus citatos, citatos* (citatissimos) *heroum ejus.* Οʹ. σπουδῇ ἔσπευσαν ἰσχυροὶ αὐτοῦ. Aliter: Οʹ. ἀμαδαρὼθ δυνατῶν αὐτοῦ.[90] Ἀ. ἐφορμώντων ἡ εὐπρέπεια . . .[91]

אָז—אַבִּירָיו. Aliter: Οʹ. τότε ἐνευροκοπήθησαν πτέρναι ἵππων, καὶ ὁμαλιεῖ αὐτοὺς ἡ πτέρνα μου, τὰς ὕβρεις ἐκστάσεως αὐτῶν.[92]

---

[74] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii. Cod. 59: καὶ ἐπὶ τὰς διεκβολὰς αὐτοῦ κατεσκήνωσε, consentiente, ut videtur, Syro-hex., qui vertit: ܘܥܠ ܡܥܡܠܐ (ܡܥܡܩܠܐ) ܕܝܠܗ ܫܪܐ. [75] Cod. 85 in marg.: τὰς διακοπὰς διαχύσεις. [76] Cod. 85 in marg. (non, ut Montef., ὠνείδισας). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 29, 44, alii, Syro-hex. (cum ܕܚܣܕ). [77] Cod. 85. [78] Sic Comp., Ald. (cum ἦλθον αὐτῷ β.), Codd. III, X (ut Ald.), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cui ܐܣܛܪܕܘ ܒܩܪܒܐ sonat παρετάξαντο, non, ut Rördam, παρετάξαντο ἐν πολέμῳ. Cf. Exod. xvii. 9. Jud. vi. 26. Psal. cxliii. 1 in Syro-hex.). [79] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [80] Sic Comp., Codd. III, 15 (cum ἐπολέμησαν), 19, 44, alii. Syro-hex. ܐܬܟܬܫܘ. [81] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 19, aliis (inter quos 85 in marg.); posterior in Codd. 44, 54, aliis, Syro-hex. [82] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 18, 19, alii, Syro-hex. [83] Cod. 85 in marg. Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, aliis, Syro-hex. [84] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum καδησεὶμ), X, XI, 15, 18, 19, alii, qui inter -μεὶμ, -μὶμ, et -μεὶν fluctuant. Syro-hex. ܢܚܠܐ ܕܩܕܡܝܢ. [85] Cod. X. Vox Hebraea קָדִים, *eurus*, Aquilae sonat καύσων Job. xv. 2. Psal. xlvii. 8. lxxvii. 26. Mireris igitur Schleusnero in mentem venisse lectionem καυσώνων, in καύσων mutatam, ad sequens קִישׁוֹן pertinere. [86] Cod. 85 in marg.: Οʹ. καδημείν. Θ. καδησίμ. Σ. αἰγίων (sic, testibus Montef. et Cozza, non, ut Parsonsii amanuensis exscripsit, ἁγίων) φάραγξ. Pro αἰγίων vero non αἰγῶν, quae Montefalconii est conjectura, sed ἁγίων corrigendum esse recte perspexit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 51, appellans ad Procop. in Cat. Nicet. p. 156: ἑρμηνεύεται δὲ καδημὶμ (immo καδησὶμ) μὲν, φάραγξ ἁγίων κ. τ. ἑ. Theodotionis scripturam in textu habet Cod. III. [87] Sic Codd. II, 16, 30, 52, alii. [88] Cod. 85. [89] Sic Comp., Codd. III, 19, 54, 75 (cum ἵππου), 108, Syro-hex. [90] Sic Comp. (cum μαδαρὼθ et δυναστῶν), Codd. III (cum ἀμμαδαρὼθ), 19 (cum δυναστῶν), 108 (idem), alii, Syro-hex. [91] Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 157: Τότε ἀπεκόπησαν πτέρναι ἵππων μαδαρὼθ δυναστῶν αὐτοῦ. Μαδαρὼθ ἐξέδωκεν Ἀκύλας, ἐφορμώντων ἡ εὐπρέπεια· τουτέστι, τῶν ἐντρεχεστάτων εἰς παράταξιν ἵππων ἄχρηστοι γεγόνασιν αἱ πτέρναι. Pro דַּהֲרוֹת Aquilam aliam lectionem, fortasse הַדְרַת, interpretatum esse, probabiliter opinatur Scharfenb. [92] Sic Ald., Codd. X, XI, 29, 71 (cum αὐτοῦ pro αὐτοὺς), 121; necnon Codd. 15, 64 (cum ἐκστάσεων), qui duo in fine addunt, μαδαρὼθ δυναστῶν αὐτοῦ. Cod. 85 in marg.: Οʹ. τότε

23. אֹורוּ מֵרוֹז. *Exsecramini Meroz.* Ο΄. καταρᾶσθαι Μηρώζ. Alia exempl. Ο΄. καταράσασθε Μαζώρ.[93]

אֹרוּ אָרוֹר יֹשְׁבֶיהָ. *Exsecramini exsecrando incolas ejus.* Ο΄. καταρᾶσθε· ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κατοικῶν αὐτήν. Aliter: Ο΄. καταράσει καταράσασθε τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτήν.[94] Θ. καταράσει καταρᾶσθε τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτήν.[95]

לְעֶזְרַת יְהוָה בַּגִּבּוֹרִים. *Ad auxilium Jovae inter heroas.* Ο΄. εἰς βοήθειαν ἐν δυνατοῖς. Alia exempl. βοηθὸς κύριος ἐν μαχηταῖς.[96] Aliter: Ο΄. βοηθὸς ἡμῶν ÷ κύριος ◄ ἐν μαχηταῖς δυνατός.[97] Θ. . . ἐν δυνάσταις.[98]

25. מַיִם שָׁאַל חָלָב נָתָנָה. *Aquam petiit, lac dedit.* Ο΄. ὕδωρ ᾔτησεν, γάλα ἔδωκεν. Aliter: Ο΄. ὕδωρ ᾔτησεν ÷ αὐτήν, καὶ ◄ γάλα ἔδωκεν ÷ αὐτῷ ◄.[99]

אַדִּירִים. *Principum.* Ο΄. ὑπερεχόντων. Aliter: Ο΄. δυναστῶν.[100] Θ. ἰσχυρῶν.[101]

הִקְרִיבָה. Ο΄. προσήνεγκε. Aliter: Ο΄. προσήγγισε.[102]

חֶמְאָה. Ο΄. βούτυρον. Ἄλλος· θερμῶς.[103]

26. וִימִינָהּ. Ο΄. καὶ δεξιὰν ※ αὐτῆς ◄.[104]

לְהַלְמוּת עֲמֵלִים. *Ad malleum operariorum.* Ο΄. Ἀ. εἰς σφῦραν κοπιώντων.[105] Aliter: Ο΄. εἰς ἀποτομὰς κατακόπων.[106] Ἄλλος· τοῦ εἰς τέλος ἀχρειῶσαι.[107]

ἐνευροκοπήθησαν; et inferius: καὶ ὁμαλιεῖ αὐτοὺς ἡ πτ. μου τὰς ὕβρεις αὐτῶν (om. ἐκστάσεως). Restat Syro-hex., qui legit et pingit: τότε ἀπεκόπησαν (ܐܬܦܣܩܘ) πτέρναι ἵππων, καὶ ὁμαλιεῖ ÷ αὐτοὺς ◄ ἡ πτ. μου, ➤ ܥܫܝܢܘܬܐ ܣ ܡܢ ܣ μαδαρὼθ (ܡܕܪܘܬ) δυνατῶν αὐτοῦ. Pingendum videtur: ÷ καὶ ὁμαλιεῖ αὐτοὺς ἡ πτ. μου ◄. Deinde Syriaca ➤ ܥܫܝܢܘܬܐ ܣ ܡܢ ܣ, quae ex versione Pesch. ܡܢ ܥܫܝܢܘܬܐ ܕܚܝܠܐ ܕܓܢܒܪܘܗܝ, *prae fremitu roboris fortiorum ejus*, nescio quid sibi volens assumpsit Syrus noster, frustra cum Graeco ἐκστάσεως sive ἐκ στάσεως conciliare studet Rördam, etsi certum est Masium in codice suo ad h. l. in textu aut in margine vocem ܬܗܝܪܐ, ἔκστασις, reperisse. Fortasse siglum ܣ ante ܥܫܝܢܘܬܐ non est obelus, sed index ad notam marginalem serius adscribendam, ✦ ܬܗܝܪܐ, pertinens. Clausulam vero, καὶ ὁμαλιεῖ αὐτοὺς ἡ πτ. μου, duplicem esse versionem Hebraeorum אָז הָלְמוּ עִקְּבֵי quivis videt; de ceteris quid statuendum sit non constat. Postremo in Codd. 44, 75, 84, 106, 134, inter δυνατῶν αὐτοῦ et ἐκστάσεως αὐτοῦ (sic) interposita est prorsus alia lectio, ἐπὶ ὕβρει εὐθύνοντος στέρνα, quae quid significet pariter obscurum est. [93] Sic Ald., Codd. III (cum καταρασαιαι), 18, 29, 44, alii. Syro-hex. ܠܘܛܘ ܠܡܙܘܪ. Ante καταράσασθε Μαζὼρ in nonnullos libros irrepsit monstro similis interpolatio: ἴδοιεν ἀρὰς, ἴδοιεν ὀδύνας, κατοικοῦντες αὐτήν· ὑπερηφάνους ὑβριστὰς ἄρατε, ἀπολέσατε. [94] Sic Comp. (cum τοὺς ἐνοίκους αὐτῆς), Ald., Codd. III (ut Comp.), X (cum καταρᾶσθαι pro καταράσασθε), XI (cum αὐτοῖς pro αὐτήν), 18, 19 (ut Comp.), 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [95] Cod. 85 (cum καταρᾶσθαι). [96] Sic Ald., Codd. X, XI, 29, 71, 85 (in marg.), 121. [97] Sic Syro-hex. (fortasse per errorem pro ÷ ἡμῶν ◄ κύριος), et sine obelo Comp., Codd. III (cum δυνατοῖς), 15, 18, 19, alii. [98] Cod. 85 (non, ut Parsonsii amanuensis, ἐν δυναστείαις). [99] Sic Syro-hex., et sine obelis Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 44, alii. [100] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. X, XI, 29, 44, 71, alii, Arm. 1. [101] Cod. 85 in marg.: Θ. ἰσχυρῶν ἐκχεόντων (sic). Lectio ἰσχυρῶν est in Comp., Codd. III, 15, 18, 19 (cum ἰσχυρὸν), aliis, Syro-hex. (cum ܕܚܣܝܢܐ); altera autem ἐκχεόντων ad mendosam scripturam Codd. 16, 30, 53, aliorum, ὑπερεκχεόντων pro ὑπερεχόντων, pertinere videtur. In tribus (54, 59, 75) μεγιστάνων legitur. [102] Sic Comp., Codd. III, 19, 54, 75, 108. Syro-hex. ܩܪܒܬ. [103] Vocem θερμῶς, quae in Cod. 58 post ἤγγικε, in Codd. 54, 59, 75 post ἐξέτεινεν εἰς πάσσαλον (v. 26) legitur, nescimus an recte retulerimus ad חֶמְאָה, quasi a חָמַם, *caluit.* [104] Syro-hex. (sine copula): τὴν δ. ※ αὐτῆς ◄ (sic). Pronomen abest a Codd. 15, 18, 64, 128. [105] Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 158: τὴν δεξιὰν εἰς ἀποτομὰς κατακοπῶν (sic), ἀντὶ τοῦ, εἰς τέλος ἀχρειῶσαι, ἤγουν κατὰ τὸν Ἀκύλαν, εἰς σφῦραν κοπιώντων. [106] Sic Comp. (cum κατακοπτόντων), Ald., Codd. III, 15, 18, 19 (cum κατακόπτων), alii, e quibus Ald., Codd. 15, 18, alii, duplicem versionem, τοῦ εἰς τέλος ἀχρειῶσαι εἰς ἀποτομὰς κατακόπων (s. κατακόπτων), venditant. (Pro κατακοπῶν, ut vulgo pingitur, olim correximus κατακόπων a κατάκοπος, *labore confectus*, Job. iii. 17. xvi. 7.) Syro-hex. ܥܠ ܠܘܓܟܐ ܕܦܣܘܩܐ., quod Graece sonat, ἐπὶ λόγχας κατακοπτόντων (non κατακοπῶν (ܕܦܣܘܩܐ), nec κατακοπτῶν a κατακόπτης, quae vox nulla est). Ceterum non spernenda est Rördami sententia, Syrum nostrum Graecam vocem ἀποτομή de *instrumento secante* intellexisse, etsi nollemus affirmasset V. D., Hesychium ei notionem *instrumenti fabrorum* tribuere. Nam glossa ejus sonat: Ἀποτομάδα (non ἀποτομήν)· σχίζαν, καὶ ἀκόντιον πεντάθλου. [107] Cod. 85 in marg. sine nom. Sic in textu Codd. X, XI, 29, 58, 121, Arm. 1, praeter libros modo memoratos, qui duplici versione gaudent. Scharfenbergius quidem e verbis Procopii supra allatis

26. וְהָלְמָה. *Et contudit.* Ο΄. ('Α.) καὶ ἐσφυροκόπησεν. Alia exempl. καὶ ἀπέτεμεν.[108] Aliter: Ο΄. καὶ συνετέλεσεν.[109]

מָחֲקָה רֹאשׁוֹ וּמָחֲצָה וְחָלְפָה רַקָּתוֹ. *Confregit caput ejus, et percussit et perforavit tempora ejus.* Ο΄. διήλωσε κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε, διήλωσε κρόταφον αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. ἀπέτριψεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ συνέθλασεν, καὶ διήλασεν τὴν γνάθον αὐτοῦ.[110] Σ. διήλασε διὰ τοῦ κροτάφου τὸν πάσσαλον, καὶ ἔθλασε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Θ. ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἔθλασε, καὶ διήλασε τὴν γνάθον αὐτοῦ.[111] Ἄλλος· διήλασε κρόταφον αὐτοῦ, διήλασε κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν.[112]

27. כָּרַע נָפַל. *Corruit, cecidit.* Ο΄. κατεκυλίσθη, ἔπεσεν. Alia exempl. συγκάμψας ἔπεσεν.[113] Aliter: Ο΄. βαρυνθεὶς ἔπεσεν.[114]

שָׁכָב בֵּין רַגְלֶיהָ. *Jacuit; inter pedes ejus.* Ο΄. καὶ ἐκοιμήθη ἀναμέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς. Alia exempl. ἐκοιμήθη μεταξὺ ποδῶν αὐτῆς.[115] Aliter: Ο΄. καὶ ἀφύπνωσεν ἀναμέσον τῶν σκελῶν αὐτῆς.[116]

27. כָּרַע נָפַל. Ο΄. κατακλιθεὶς ἔπεσεν. Aliter: Ο΄. ἔκαμψεν, ἔπεσεν.[117] 'Α. ἔκαμψεν, (ἔπεσεν). Θ. συγκάμψας (ἔπεσεν).[118]

בַּאֲשֶׁר כָּרַע. *Ubi corruit.* Ο΄. καθὼς κατεκλίθη. Aliter: Ο΄. Θ. ἐν ᾧ ἔκαμψεν.[119]

שָׁדוּד. *Confectus.* Ο΄. ἐξοδευθείς. Aliter: Ο΄. Θ. ταλαίπωρος.[120]

28. נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב. *Prospectat, et clamat.* Ο΄. παρέκυψεν. Aliter: Ο΄. διέκυπτε ※ καὶ κατεμάνθανεν ◄.[121]

בְּעַד הָאֶשְׁנָב. *Per clathros.* Ο΄. ἐκτὸς τοῦ τοξικοῦ. Aliter: Ο΄. διὰ τῆς δικτυωτῆς, ÷ ἐπιβλέπουσα ἐπὶ τοὺς μεταστρέφοντας μετὰ Σισάρα ◄.[122] Ο΄. Θ. διὰ τῆς δικτυωτῆς.[123]

מַדּוּעַ בֹּשֵׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא. *Quare cunctatur currus ejus veniendo?* Ο΄. διότι ᾐσχύνθη ἅρμα αὐτοῦ (alia exempl. add. ἐλθεῖν[124]); Aliter:

---

colligit, non esse aliam interpretationem, sed scholium illustrans obscuram Seniorum versionem, εἰς ἀποτομὰς κατακοπῶν. Cum vero vox ἀχρειοῦν cum sensu *perdendi* a nostris scriptoribus usitate ponatur, eam h. l. cum Hebraeo הָלַם, *percussit*, componere, עֲמָלִים autem cum עלמים commutare, non valde operosum est. [108] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 19, alii, Syro-hex. Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 159: τὸ γὰρ, ἀπέτεμε Σισάρα, οἱ μὲν ἐσφυροκόπησεν, οἱ δὲ, συνετέλεσεν, ἐξέδωκαν. "Interpretationem καὶ ἐσφυροκόπησε Aquilae tribuerim, qui paullo ante הַלְמוּת vertit σφῦραν."—*Scharfenb.* [109] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. X, XI, 18, 29, alii, Arm. 1. Pertinet igitur ad eundem interpretem, qui τοῦ εἰς τ. ἀχρειῶσαι vertit. [110] Sic Comp., Codd. III, 19 (cum διήλωσε), 108, Syro-hex. [111] Procop. ibid.: Ἀπέτριψε τὴν κεφ. αὐτοῦ (καὶ συνέθλασε, καὶ διήλασε) τὴν γν. αὐτοῦ· τουτέστι, διήλασε κρόταφον αὐτοῦ, διήλασε κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν· ὁ δὲ Σ., διήλασε διὰ τοῦ κροτάφου τὸν π., καὶ ἔθλασε τὴν κ. αὐτοῦ· ὁ δὲ Θ., ἀπέτεμε τὴν κ., καὶ ἔθλασε τὴν γν. αὐτοῦ. Cod. 85 in marg.: Θ. ἀπέτεμε τὴν κ. αὐτοῦ, καὶ ἔθλασε καὶ διήλασε τὴν γν. αὐτοῦ. Θ. (immo Σ.) διὰ τοῦ κροτάφου τὸν π., καὶ ἔθλασε τὴν κ. αὐτοῦ. [112] Procop., ut supra. Sic in textu Ald., Codd. X, XI, 29, 30 (cum διήλωσε bis), 56, alii, Arm. 1 (cum διήλασεν ὁ πάσσαλος εἰς κεφ. αὐτοῦ, καὶ ἐξωλόθρευσε). [113] Sic Comp. (cum συγκύψας), Codd. III (cum συνκάμψας), 15 (cum συγκάψας), 18 (idem), 19 (cum συγκύψας), alii, Syro-hex. (cum ܟܕ ܓܚܢ, h. e. κάμψας, s. συγκάμψας), Procop. ibid. Est Theodotionis, ut mox videbimus. [114] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. X, XI, 29, 58, 71, 121, Arm. 1. [115] Sic Comp., Codd. III, 108, Syro-hex. (cum ܘܫܟܒ). [116] Sic Ald., Codd. X (cum ποδῶν), XI, 29, 44 (cum ἐν μέσῳ), 58, alii, Arm. 1 (cum γονάτων). Cod. 85 in marg. (ad ἐκεῖ ἔπεσεν, teste Parsonsii amanuensi): Ο΄. ἐφύπνωσεν (sic). Cf. Hex. ad Gen. xxviii. 11. [117] Sic Comp., Codd. (III hiat), 19, 108. Syro-hex.: ἔκαμψεν, ※ ἔπεσεν ◄. [118] Cod. 85 in marg. (ad κατακλιθεὶς, teste eodem): Θ. συγκάμψας. Idem (ad ἐκεῖ ἔπεσεν): 'Α. κάμψας. [119] Cod. 85 in marg. (cum nota: παν̄ χω). Sic in textu Comp., Codd. III, 19, 54, 108, Syro-hex. (cum ܐܝܟܐ ܕܓܚܢ). In Ald., Codd. X, XI, 29, 58, aliis, Arm. 1, pro κατακλιθεὶς ἔπεσεν legitur ἐν ᾧ ἔκαμψεν. [120] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum ταλαιπώρως), Ald. (idem), Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cf. Hex. ad Psal. cxxxvi. 8. Jerem. iv. 30. [121] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 19, 108. [122] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III (om. μετὰ), 15, 18, 19, alii, Arm. 1. [123] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, XI, 29, 71, 121. Procop. ibid.: διὰ τῆς δικτυωτῆς· διὰ καγκέλλον. [124] Sic Codd. 16, 30, 52, alii (inter quos 85), Arm. 1.

Ο΄. διὰ τί ᾐσχάτισε τὸ ἅρμα αὐτοῦ παραγενέσθαι[125] (Ο΄. Θ. παραγενέσθαι[126]).

28. מַדּוּעַ אֶחֱרוּ פַּעֲמֵי מַרְכְּבוֹתָיו. *Quare morantur gressus curruum ejus?* Ο΄. διότι ἐχρόνισαν πόδες ἁρμάτων αὐτοῦ; Aliter: Ο΄. διὰ τί ἐχρόνισαν ἴχνη ἁρμάτων αὐτοῦ;[127] ῎Αλλος· . . δισσοὶ ἀναβάται αὐτοῦ.[128]

29. חַכְמוֹת שָׂרוֹתֶיהָ תַּעֲנֶנָּה. *Sapientiores nobilium mulierum ejus responderunt.* Ο΄. αἱ σοφαὶ ἄρχουσαι αὐτῆς ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτήν. Alia exempl. Ο΄. σοφαὶ ἀρχουσῶν αὐτῆς ἀνταπεκρίναντο πρὸς αὐτήν.[129] ῎Αλλος· φρόνησις ἰσχύος αὐτῆς ἀποκριθήσεται αὐτῇ.[130]

אַף־הִיא תָּשִׁיב אֲמָרֶיהָ לָהּ. *Etiam ipsa reddidit verba sua sibi.* Ο΄. καὶ αὐτὴ ἀπέστρεψε λόγους αὐτῆς ἑαυτῇ. Aliter: Ο΄. καὶ αὐτὴ ※ δὲ ◄ ἀνταπεκρίνατο ἐν ῥήμασιν αὐτῆς.[131] Ο΄. Θ. ἀπεκρίνατο.[132] ῎Αλλος· ἀπεκρίνατο αὐτὴ ἑαυτῇ τοὺς λόγους αὐτῆς.[133]

30. הֲלֹא יִמְצְאוּ יְחַלְּקוּ שָׁלָל. *Nonne inveniunt, dividunt praedam?* Ο΄. οὐχ εὑρήσουσιν αὐτὸν διαμερίζοντα σκῦλα; ῎Αλλος· καὶ οὐχ εὑρέθησαν· διεμερίσθη σκῦλα.[134]

30. רַחַם רַחֲמָתַיִם. *Puella, vel duae puellae.* Ο΄. οἰκτίρμων οἰκτειρήσει. Alia exempl. φιλιάζων φίλοις.[135] ῎Αλλος· μήτρας αὐτῆς.[136]

גֶּבֶר. *Viri.* Ο΄. ἀνδρός. Alia exempl. Ο΄. δυνατοῦ.[137]

שְׁלַל צְבָעִים לְסִיסְרָא. *Praedam vestium tinctarum Sisarae.* Ο΄. σκῦλα βαμμάτων τῷ Σισάρᾳ. ῎Αλλος· ἐτίτρωσκον δακτύλοις ἐν τῷ Σισάρᾳ.[138]

צֶבַע רִקְמָתַיִם לְצַוְּארֵי שָׁלָל (fort. שֵׁגָל). *Vestem tinctum* vel *duas versicolores pro collo praedae* (fort. *uxoris regiae*). Ο΄. βάμματα ποικιλτῶν αὐτὰ τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ σκῦλα. Aliter: Ο΄. βαφὴ ποικίλων περὶ τράχηλον αὐτοῦ σκῦλον.[139] ῎Αλλος· ἐστηλώθη στίγματα (s. στίγμα) ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ, καὶ ἐσκυλεύθη.[140]

31. יֹאבְדוּ. *Pereant.* Ο΄. ἀπόλοιντο. ῎Αλλος· γένοιντο.[141]

כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ. *Sicut ortus solis.* Ο΄. ὡς ἔξοδος ἡλίου. Aliter: Ο΄. Θ. καθὼς ἡ ἀνατολὴ (τοῦ ἡλίου).[142] ῎Αλλος· ἅμα τῷ ἐκπορεύεσθαι τὸν ἥλιον.[143]

---

[125] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: Ο΄. ἠσχάτησεν (sic). [126] Cod. 85 in marg. [127] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Ad διότι ἐχρόνισαν Cod. 85 in marg. affert: ὅτι ἐχρόνισαν. Ο΄. Θ. διότι πόδες, obscure. [128] Codd. 54, 55, 75, in textu: διὰ τί ἐχρόνισαν δισσοὶ ἀν. αὐτοῦ ἴχνη ἁρμάτων αὐτοῦ, ex duplici, ut videtur, versione. [129] Sic Comp., Ald. (cum ἀνταπεκρίθησαν), Codd. III, XI (ut Ald.), 15 (cum ἀνταπεκρίνοντο), 18, 19 (cum σ. αἱ ἄρχουσαι), alii, Syro-hex. (ut 15). [130] Post περὶ τράχηλον αὐτοῦ (v. 30) Codd. 44, 54, 59, alii, versionem singularem vv. 29, 30 inferunt, quam hic integram describere non gravabimur: φρόνησις ἰσχύος αὐτῆς ἀποκριθήσεται αὐτῇ. ἀπεκρίνατο αὐτὴ ἑαυτῇ τοὺς λόγους αὐτῆς, καὶ οὐχ εὑρέθησαν. διεμερίσθη σκῦλα μήτρας αὐτῆς εἰς κεφαλὴν ἀνδρός. ἐτίτρωσκον δακτύλοις ἐν τῷ Σισάρᾳ. ἐστηλώθη στίγματα (s. στίγμα) ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ, καὶ ἐσκυλεύθη. [131] Sic Syro-hex. (cum ※ καὶ αὐτὴ δὲ ◄ ἀνταπεκρίνετο), et sine aster. Comp., Codd. III (cum ἀπεκρίνατο), 19, 108; necnon, absente δέ, Codd. 15, 18, 19, alii. [132] Cod. 85. [133] Sic Codd. 44, 54, 59, alii, ut supra. [134] Iidem. [135] Sic Comp., Ald. (cum φιλιάζοντα), Codd. III, X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, 29 (ut Ald.), alii (inter quos 85 in marg., ut Ald.), Arm. 1 (cum φιλιάζειν), Syro-hex. (cum ܕܪܚܡ ܪܚܡܘܬܐ ܠܪ̈ܚܡܐ). [136] Sic Codd. 44, 54, 59, alii, ut supra. [137] Sic Comp., Codd. III (cum δυναταί), 19, 54, 75, 108. Syro-hex. ܕܚܝܠܬܢܐ. Duplex versio, ἀνδρὸς δυνάστου, est in Ald., Codd. 15, 18, 64, 128. [138] Sic Codd. 44, 54, 59, alii, ut supra. [139] Sic Cod. III (cum βαθη), necnon (cum περὶ τὸν τρ. αὐτοῦ, om. σκῦλον) Codd. 15 (cum ποικιλμάτων), 18 (idem), 19 (cum ποικιλον), 54, 64 (ut 15), 108. Syro-hex. ܘܨܒܥܐ ܕܡܨܝ̈ܪܬܐ ܚܕܪ ܨܘܪܐ ܗܘ ܕܝܠܗ ܚܠܐ; h. e. βαφὴ ποικίλων περιτραχήλιον ἑαυτοῦ σκῦλον (s. σκῦλα). Scilicet Syrus noster pro περὶ τράχηλον non Graecum περιτράχηλον legit, quod cum forma legitima περιτραχήλιον confudit, et per ܚܕܪ ܨܘܪܐ reddidit, ut περιστόμιον per idem ܚܕܪ ܨܘܪܐ Job xv. 17, περιστήθιον per ܚܕܪ ܚܕܝܐ Exod. xxviii. 4, etc. Cf. Hex. ad Gen. xxxviii. 18, 25, ubi περιτραχήλιον pro sua in talibus inconstantia per ܕܟܠܗ ܡܢܐ vertit Noster. [140] Sic Codd. 44, 54, 59, alii, ut supra. [141] Sic Codd. 44, 54, 59 (om. οὕτως), alii. [142] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (sine τοῦ), Ald., Codd. III, X (cum ὡς ἀν. ἡλίου), XI (cum καθὼς ἀν. ἡλίου), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *sicut ortus solis (in potentia ejus).* [143] In Codd. 44, 54, 59,

31. בִּגְבֻרָתוֹ. *In robore ejus.* Ο΄. ἐν δυνάμει αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. Θ. ἐν δυναστείᾳ αὐτοῦ.[144]

Cap. VI.

1. בְּעֵינֵי. Ο΄. ἐνώπιον. Aliter: Ο΄. Θ. ἐναντίον.[1]

2. אֶת־הַמִּנְהָרוֹת אֲשֶׁר בֶּהָרִים. *Fissuras quae* sunt *in montibus.* Ο΄. τὰς τρυμαλιὰς (Ο΄. Θ. μάνδρας[2]) τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι. Aliter: Ο΄. μάνδρας ※ τὰς ◄ ἐν τοῖς ὄρεσι.[3]

וְאֶת־הַמְּעָרוֹת וְאֶת־הַמְּצָדוֹת. *Et speluncas, et arces.* Ο΄. καὶ τὰ σπήλαια, καὶ τὰ κρεμαστά (Σ. τὰ φρούρια[4]). Aliter: Ο΄. καὶ τοῖς σπηλαίοις, καὶ τοῖς ὀχυρώμασιν.[5]

3. אִם־זָרַע יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐὰν ἔσπειραν οἱ υἱοὶ (Θ. ἀνὴρ[6]) Ἰσραήλ. Aliter: Ο΄. ὅτε ἔσπειρεν ※ ἀνὴρ ◄ Ἰσραήλ.[7]

וְעָלוּ עָלָיו. Ο΄. συνανέβαινον αὐτοῖς. Alia exempl. καὶ ἀνέβαινον ἐπ᾽ αὐτόν.[8]

4. עֲלֵיהֶם. Ο΄. εἰς αὐτούς. Alia exempl. ἐπ᾽ αὐτούς.[9]

אֶת־יְבוּל הָאָרֶץ. Ο΄. τοὺς καρποὺς αὐτῶν. Alia exempl. τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς.[10]

4. וְלֹא־יַשְׁאִירוּ. Ο΄. καὶ οὐ κατελείποντο (s. κατέλειπον). Alia exempl. καὶ οὐχ ὑπελείποντο.[11]

בְּיִשְׂרָאֵל וְשֶׂה וָשׁוֹר. Ο΄. ἐν τῇ γῇ Ἰσραήλ, οὐδὲ ἐν τοῖς ποιμνίοις ταῦρον. Alia exempl. ἐν Ἰσραήλ, καὶ ποίμνιον καὶ μόσχον.[12]

5. וּמִקְנֵיהֶם. Ο΄. καὶ αἱ κτήσεις (Ο΄. τὰ κτήνη[13]) αὐτῶν.

וְאָהֳלֵיהֶם יָבֹאוּ (וּבָאוּ ק׳). Ο΄. καὶ αἱ σκηναὶ αὐτῶν παρεγίνοντο. Aliter: Ο΄. καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν (÷) παρέφερον, καὶ τὰς καμήλους αὐτῶν ἦγον ◄, καὶ παρεγίνοντο.[14] Θ. (καὶ) τὰς σκηνὰς αὐτῶν παρέφερον.[15]

וַיָּבֹאוּ בָאָרֶץ לְשַׁחֲתָהּ. Ο΄. καὶ ἤρχοντο εἰς τὴν γῆν Ἰσραήλ, καὶ διέφθειρον αὐτήν. Aliter: Ο΄. καὶ παρεγίνοντο ἐν τῇ γῇ Ἰσραὴλ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν.[16] Aliter: Ο΄. Θ. (καὶ) παρεγένοντο ἐν τῇ γῇ τοῦ διαφθεῖραι (αὐτήν[17]).

6, 7. וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה׃ וַיְהִי כִּי־זָעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה עַל אֹדוֹת מִדְיָן (*propter Midian*). Ο΄. καὶ ἐβόησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον ἀπὸ προσώπου Μαδιάμ. Aliter: Ο΄. καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς

---

aliis, locus sic legitur: κύριε, ἅμα τῷ ἐκπ. τὸν ἥλιον. καὶ οἱ ἀγαπῶντές σε καθὼς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου ἐν δυναστείαις αὐτοῦ. [144] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum δυναστείαις), X, XI, 15 (ut III), 18 (idem), 19 (idem), 29 (cum δυναστίᾳ), alii, Syro-hex. (ut III).

Cap. VI. [1] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. XI, 30, 44, alii. Scriptura ἔναντι est in Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, aliis. Syro-hex. ܩܕܡ. Vet. Lat. *ante.* [2] Idem. [3] Syro-hex. Sic (sine ※ τὰς ◄) Comp., Codd. III (cum ἄνδρας), 19, 54, alii; necnon (cum τὰς μάνδρας ἐν τ. ὄ.) Ald., Codd. XI, 15, 18, alii. [4] Cod. 85. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum καὶ ἐν τοῖς σπ.), alii, Arm. 1, Syro-hex. Cod. 85 in marg. ad ὄρεσι: Ο΄. σπηλαίοις; ad κρεμαστὰ autem: Ο΄. τοῖς ὀχυρώμασι. Origen. Opp. T. II, p. 472: *et in speluncis, et in munitionibus.* [6] Cod. 85. [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum ὅταν), 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Origen. ibid. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (sine καὶ), 15, 18, 19, alii, Arm. 1 (ut XI), Syro-hex., Vet. Lat. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [10] Sic Comp. (cum ἐφόρια), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in textu: κατέφθειραν τοὺς κ. αὐτῶν; in marg. autem: διέφθειραν τὰ ἐκφ. τῆς γῆς. [11] Sic Comp. (cum ὑπελίποντο), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg.). [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (om. καὶ ὄνον), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: καὶ ποίμνιον καὶ ταῦρον. [13] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (om. καὶ), XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [14] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum; nam merus index est "signum quoddam ante ܘܫܩܠܝܢ exaratum, quod similitudinem aliquam cum hypolemnisco (÷) habet"), et sine obelo Codd. 44 (om. αὐτῶν post καμήλους), 54 (cum παρεγένοντο), 59, alii. Vet. Lat.: *et tabernacula sua afferebant, et camelos suos ducebant, et adveniebant.* Brevior lectio, παρέφερον καὶ παρεγίνοντο, est in Comp. (cum παρεγένοντο), Ald., Codd. III, 15 (om. καὶ παρεγ.), 18, 19 (ut Comp.), aliis. [15] Cod. 85. [16] Sic Comp., Ald. (cum παρεγένοντο), Codd. III (cum διαφθείρειν), XI (ut Ald., om. αὐτήν), 15, 18, alii, Syro-hex. [17] Cod. 85 in marg. Sic in textu (cum παρεγίνοντο), Codd. 108, 128, Vet. Lat. (cum *super terram*).

κύριον. καὶ ἐγένετο ὅτε ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον διὰ Μαδιάμ.[18]

8. אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם. Ο΄. ἐγώ εἰμι ὃς ἀνήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Alia exempl. ἐγώ εἰμι ὁ ἀναβιβάσας ὑμᾶς ἐξ Αἰγύπτου.[19] Aliter: Ο΄. ὁ ἀναβιβάσας σε. Οἱ λοιποί· ἀνήγαγον.[20]

9. וָאַצִּל. Ο΄. καὶ ἐρρυσάμην. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐξειλάμην.[21]

10. אֲנִי. Ο΄. ἐγώ. Alia exempl. ἐγώ εἰμι.[22]

יוֹשְׁבִים. Ο΄. κάθησθε. Alia exempl. κατοικεῖτε.[23]

11. תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר בְּעָפְרָה. *Sub terebintho quae* erat *in Ophra.* Ο΄. ὑπὸ τὴν τερέμινθον τὴν ἐν Ἐφραθά. Alia exempl. ὑπὸ τὴν δρῦν τὴν οὖσαν ἐν Ἐφρά.[24]

אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ. Ο΄. ἐν γῇ Ἰωάς. Alia exempl. τὴν τοῦ Ἰωάς.[25]

חֹבֵט חִטִּים. *Fuste excutiebat triticum.* Ο΄. ῥαβδίζων σῖτον. Alia exempl. ἐρράβδιζε πυρούς.[26]

11. לְהָנִיס. *Ut in tuto collocaret.* Ο΄. εἰς (potior scriptura τοῦ[27]) ἐκφυγεῖν. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ ἔσπευδε ◄ τοῦ ἐκφυγεῖν.[28]

12. גִּבּוֹר הֶחָיִל. *Bellator strenue.* Ο΄. ἰσχυρὸς τῶν δυνάμεων. Aliter: Ο΄. Θ. δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ. Ἀ. . . τῇ εὐπορίᾳ. Σ. ἀνδρεῖος τῇ ἰσχύϊ.[29]

נְטָשָׁנוּ יְהוָה. Ο΄. ἐξέρριψεν (Ο΄. Θ. ἀπώσατο[30]) ἡμᾶς. Aliter: Ο΄. ἀπώσατο ἡμᾶς ※ κύριος ◄.[31]

וַיִּתְּנֵנוּ. Ο΄. καὶ ἔδωκεν (Ο΄. Θ. παρέδωκεν[32]) ἡμᾶς.

14. וַיִּפֶן. Ο΄. καὶ ἐπέστρεψε. Alia exempl. καὶ ἐπέβλεψε.[33]

מִכַּף מִדְיָן. Ο΄. ※ ἐκ χειρὸς Μαδιάμ ◄.[34]

הֲלֹא. Ο΄. ἰδού (s. καὶ ἰδού[35]). Alia exempl. οὐκ ἰδού.[36]

15. הַדַּל. *Infirmissima* est. Ο΄. ἠσθένησεν. Aliter: Ο΄. Θ. ταπεινοτέρα.[37]

16. יְהוָה כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ. Ο΄. ὁ ἄγγελος κυρίου κύριος ἔσται μετὰ σοῦ. Alia exempl. κύριος, ὅτι ἔσομαι μετὰ σοῦ.[38]

וְהִכִּיתָ. Ο΄. καὶ πατάξεις. Alia exempl. καὶ ἀποκτενεῖς.[39]

---

[18] Sic Comp. (cum ἐπεὶ pro ὅτε), Ald. (cum καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσρ. πρὸς κ. ἐκέκραξαν), Codd. III (cum περὶ pro διὰ), X (ut Ald.), XI (idem), 15 (cum ἐπεὶ), 19 (idem), alii, Syro-hex., Vet. Lat. (cum *ad Dominum propter Madiam* bis). Cod. 85 in marg.: καὶ ἐγένετο ὅτε—πρὸς κύριον. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [20] Cod. 85 in marg. [21] Idem. Sic in textu Comp., Ald. (cum ἐξειλόμην), Codd. (III hiat), X, XI, 15 (ut Ald.), 18 (idem), 19, alii, Syro-hex., Vet. Lat. (cum *abstuli*). [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 16, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [23] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐνοικεῖτε), XI (idem), 15, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex., Vet. Lat. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Ἐφραθὰ), XI (idem), 15 (idem), 18 (idem), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (om. ἐν Ἐφρ.), Syro-hex. (cum ܒܥܦܪܐ), Vet. Lat. Cf. Hex. ad Gen. xxxv. 4. [25] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. (cum τῇ τοῦ Ἰ.). [26] Sic (cum ἐράβδιζεν) Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [27] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum ἐκ τοῦ). [28] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ ܘܡܣܬܪܗܒ ܗܘܐ ◄), et sine obelo Codd. 44 (cum ἐκφεύγειν), 54 (cum φυγεῖν), 59 (idem), alii. [29] Cod. 85, teste Parsonsii amanuensi. Prior lectio est in Codd. 18, 19 (cum ἐν τῇ ἰσχύϊ), 30, aliis, Syro-hex., Vet. Lat. (cum *potens in fortitudine*); necnon (cum δ. τῇ ἰσχύϊ) in Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 29, aliis. [30] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. XI, 15, 18, alii, Vet. Lat. (cum *sprevit*). [31] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 19, 30, alii. [32] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [34] Sic Syro-hex. (qui pingit: ἐκ ※ χειρὸς Μ.). Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 19, 29, aliis. [35] Sic Ald., Codd. III, 15, 18, alii, Syro-hex. [36] Sic Codd. X, XI, 29, 58, alii, Arm. 1, Vet. Lat. Cod. 85 in marg. ad πορεύου: οὐκ ἰδού; quem male secutus est Montef. [37] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18 (cum -νωτέρα), 19 (idem), alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [38] Sic Comp., Ald., Codd. 15, 18, 19, 64, 85 (in marg. cum ὁ κύριος), 108, Syro-hex. [39] Sic Codd. 54, 59, 75, Theodoret.

17. אִם־נָא מָצָאתִי חֵן. Ο΄. εἰ δὴ εὗρον ἔλεος. Aliter: Ο΄. καὶ εἰ εὗρον χάριν.[40]

אוֹת שָׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי. Ο΄. σήμερον πᾶν ὅτι ἐλάλησας μετ' ἐμοῦ. Aliter: Ο΄. ※ σημεῖον ◄ ὅτι σὺ λαλεῖς μετ' ἐμοῦ.[41]

18. אַל־נָא תָמֻשׁ. *Ne quaeso recedas.* Ο΄. μὴ (alia exempl. μὴ δὴ[42]) χωρισθῇς. Alia exempl. μὴ (s. μὴ δὴ) κινηθῇς.[43]

וְהִנַּחְתִּי. Ο΄. καὶ θύσω. Alia exempl. καὶ θήσω.[44]

19. בַּסַּל. Ο΄. ἐν τῷ κοφίνῳ. Alia exempl. ἐπὶ τὸ κανοῦν.[45]

שָׂם בַּפָּרוּר. Ο΄. ἔβαλεν ἐν τῇ χύτρᾳ. Alia exempl. ἐνέχεεν εἰς χύτραν.[46]

הָאֵלָה. Ο΄. τὴν τερέμινθον. Aliter: Ο΄. Θ. τὴν δρῦν.[47]

וַיַּגֵּשׁ. Ο΄. καὶ προσήγγισεν (Aliter: Ο΄. προσεκύνησεν[48]).

20. וְאֶת־הַמַּצּוֹת. Ο΄. καὶ τὰ ἄζυμα. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ τοὺς ἀζύμους.[49] Aliter: Ο΄. καὶ ÷ τοὺς ἄρτους ◄ τοὺς ἀζύμους.[50]

20. וְאֶת־הַמָּרָק שְׁפוֹךְ. Ο΄. καὶ τὸν ζωμὸν ἐχόμενα ἔκχεε. Alia exempl. καὶ τὸν ζωμὸν ἔκχεον.[51]

21. וַתַּעַל. Ο΄. καὶ ἀνέβη (alia exempl. ἀνήφθη[52]). Θ. (καὶ) ἀνέβη.[53]

הָלַךְ. Ο΄. ἐπορεύθη. Aliter: Ο΄. Θ. ἀπῆλθεν.[54]

22. אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. ἃ ἅ, κύριέ μου, κύριε. Aliter: Ο΄. Θ. ἆ, ἆ, ἆ, κύριε, κύριε.[55] Alia exempl. οἴμοι, κύριε, κύριε.[56]

כִּי־עַל־כֵּן. *Nam propter hoc.* Ο΄. ὅτι ※ ἐπὶ τοῦτο ◄.[57]

25. וַיְהִי. Ο΄. καὶ ἐγένετο. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐγενήθη.[58]

אֶת־פַּר־הַשּׁוֹר אֲשֶׁר לְאָבִיךָ. Ο΄. τὸν μόσχον τὸν ταῦρον ὅς ἐστι τῷ πατρί σου. Aliter: Ο΄. τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν τοῦ πατρός σου.[59]

וּפַר הַשֵּׁנִי. Ο΄. καὶ μόσχον ※ δεύτερον ◄.[60]

אֲשֶׁר לְאָבִיךָ. Ο΄. ὅ ἐστι τῷ πατρί σου (Aliter: Ο΄. Θ. τοῦ πατρός σου[61]).

תִּכְרֹת. Ο΄. ὀλοθρεύσεις. Aliter: Ο΄. ἐκκόψεις.[62]

---

[40] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum ἔλεος), alii, Arm. 1 (sine καὶ), Syro-hex. [41] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 19, 108, Esc., Arm. 1. Cod. 85 in marg.: ὅτι σὺ λαλεῖς. In Ald., Codd. X, XI, 15, 29, aliis, haec, καὶ ποιήσεις—μετ' ἐμοῦ, omnino desunt. [42] Sic Ald., Codd. 16, 30, 55, alii (inter quos 85). [43] Sic Comp., Codd. III, 15 (cum μὴ δὴ), 18 (idem), 64 (idem), 108, 128 (ut 15), Syro-hex. [44] Sic Ald., Codd. II, III, 15, 16, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [45] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, 30, 44 (cum ἐπὶ τὸν κ.), alii, Arm. 1, Syro-hex. E marg. Cod. 85 Montef. exscripsit: ἐπὶ τὸν κανοῦν; Parsonsii autem amanuensis: ἐπὶ τοῦ κανοῦ. [46] Sic Comp. (cum ἐξέχεεν), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [47] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cf. ad v. 11. [48] Idem. Sic in textu iidem. [49] Idem. Sic in textu Comp., Codd. X, XI, 15, 19, alii. [50] Sic Syro-hex. (cum ÷ καὶ τοὺς ἄρτους ◄), et sine obelo Ald., Codd. III, 18, 44, alii, Arm. 1. [51] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 19 (cum ἔκχεε), 29, alii, Syro-hex. [52] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85), Syro-hex., Vet. Lat. [53] Cod. 85, teste Parsonsii amanuensi. [54] Cod. 85 in marg., teste Montef. (Lectionem quasi anonymam exscripsit Parsonsii amanuensis.) Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [55] Idem (cum κύριέ μου, κύριε in textu). Sic in textu Syro-hex. Cf. Hex. ad Jos. vii. 7. Jerem. i. 6. Ezech. iv. 14. [56] Sic Comp., Ald., Codd. 54 (cum οιμμοι), 75 (idem), 108, 128. Cod. 121 in textu: ἀ, ἀ, ἀ, κύριε; in marg. autem: γρ. οἴμοι, κύριε, κύριε. Cod. 85 in marg.: κύριε, κύριε, οἴμοι. Cf. ad Cap. xi. 35. [57] Sic Syro-hex. (cum ܗܢܐ ܡܛܠ ※, sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [58] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. [59] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: Ο΄. τὸν σιτευτόν. Ο΄. τοῦ πατρός σου. [60] Sic Syro-hex. (nisi forte μ. ※ τὸν δεύτερον ◄ τὸν ἑπταετῆ, ut Comp. (cum τὸν μ.), Codd. III, 58, 108). Vox δεύτερον deest in Codd. X, XI, 29, 55, aliis. [61] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 54, alii, Syro-hex. [62] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἐκκόψατε), X, XI, 15, 18, 19 (cum ἐκκόψῃς), alii, Syro-hex.

26. עַל רֹאשׁ. Ο΄. *ἐπὶ κορυφήν.* Aliter: Ο΄. ÷ *τῷ ὀφθέντι σοι* ◄ *ἐπὶ τῆς κορυφῆς.*[63]

הַמָּעוֹז הַזֶּה. *Munimenti hujus.* Ο΄. *Μαωζὶ τούτου.* Aliter: Ο΄. ÷ *τοῦ ὄρους* ◄ *Μαὼζ τούτου.*[64] Aliter: Ο΄. Θ. *τοῦ Μανὼζ τοῦ ὄρους.*[65] Ἀ. (*τοῦ*) *κραταιώματος* .. Σ. (*τοῦ*) *κραταιοῦ* ..[66]

בַּמַּעֲרָכָה. *Cum strue* (lignorum). Ο΄. *ἐν τῇ παρατάξει.* Alia exempl. *ἐν τῇ καταδύσει τῆς παρατάξεως.*[67]

אֶת־הַפָּר הַשֵּׁנִי. Ο΄. *τὸν μόσχον* ※ *τὸν δεύτερον* ◄.[68]

תִּכְרֹת. Ο΄. *ἐξολοθρεύσεις.* Aliter: Ο΄. Θ. *ἐκκόψεις.*[69]

27. עֲשָׂרָה. Ο΄. *δέκα.* Aliter: Ο΄. ÷ *τρεῖς καὶ* ◄ *δέκα.*[70]

כַּאֲשֶׁר. Ο΄. *ὃν τρόπον.* Aliter: Ο΄. *καθά.*[71]

מֵעֲשׂוֹת. Ο΄. *τοῦ ποιῆσαι.* Alia exempl. *μὴ ποιῆσαι*; alia, *τοῦ μὴ ποιῆσαι.*[72]

28. נֻתַּץ. *Dirutum est* (altare). Ο΄. *καθῄρητο.* Aliter: Ο΄. *κατεσκαμμένον.*[73]

28. כָּרְתָה. *Succisus est* (lucus). Ο΄. *ὠλόθρευτο.* Aliter: Ο΄. Θ. *ἐκκεκομμένον.*[74]

וְאֵת הַפָּר הַשֵּׁנִי הֹעֲלָה. *Et quod attinet ad juvencum secundum, oblatus erat.* Ο΄. *καὶ εἶδον τὸν μόσχον τὸν δεύτερον, ὃν ἀνήνεγκεν.* Aliter: Ο΄. *καὶ ὁ μόσχος ὁ σιτευτὸς ἀνηνεγμένος* ※ *εἰς ὁλοκαύτωμα* ◄.[75]

29. הַדָּבָר (bis). Ο΄. *τὸ ῥῆμα.* Aliter: Ο΄. Θ. *τὸ πρᾶγμα.*[76]

וַיִּדְרְשׁוּ וַיְבַקְשׁוּ וַיֹּאמְרוּ. Ο΄. *καὶ ἐπεζήτησαν, καὶ ἠρεύνησαν, καὶ ἔγνωσαν.* Alia exempl. *καὶ ἀνήταζον, καὶ ἐξεζήτουν· καὶ εἶπαν.*[77]

30. כִּי נֻתַּץ. Ο΄. *ὅτι καθεῖλε* (alia exempl. *κατέσκαψε*[78]).

כָּרַת. Ο΄. *ὠλόθρευσε.* Alia exempl. *ἔκοψε* (s. *ἐξέκοψε*[79]).

31. לְכֹל אֲשֶׁר־עָמְדוּ עָלָיו. *Omnibus qui adstabant sibi.* Ο΄. *τοῖς ἀνδράσι πᾶσιν, οἳ ἐπανέστησαν αὐτῷ.* Aliter: Ο΄. *πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' αὐτόν.*[80]

---

[63] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine obelo Comp., Ald. (sine *τῷ*), Codd. III, 15, 18 (ut Ald.), 19, alii, Arm. 1, Vet. Lat. [64] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp. (cum *Μαὼχ*), 15, 18, 19 (cum *Μαὼβ*), alii. [65] Cod. 85 in textu: (*ἐπὶ τῆς κ.*) *τοῦ Μανοῦ ἐκ τούτου*; in marg. autem: Ο΄. Θ. *Μανὼζ τοῦ ὄρους.* Sic in textu Ald., Codd. X, XI, 29, 55 (cum *Μαιὼζ*), 71, 121. [66] Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 166: *τὸ Μαὼζ Ἀκύλας ἐξέδωκε, κραταιώματος· Σύμμαχος δὲ, κραταιοῦ.* Codd. X, 58, in marg. sine nom.: *κραταιώματος.* Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 1. Jerem. xvi. 19. Dan. xi. 38. (Parem lectionum, Ἀ. *ἰσχύος.* Σ. *ἰσχυροῦ*, non e Basiliano, ut ipse profitetur, sed e Latinis Procopii, Aq. *fortitudinis*, Sym. *fortis*, Montefalconius, qui saepe nescit unde sua hauserit, eruit. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 57.) [67] Sic Codd. 44, 54, 59, alii. [68] Syro-hex. (qui pingit: ※ *τὸν μ. τὸν δ.*, absente cuneolo). Haec, *τὸν δεύτερον*, desiderantur in Ald., Codd. X, XI, 15, 29, aliis. [69] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [70] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ※ *τρεῖς καὶ δ.*, sine metobelo), et sine obelo Codd. III (cum *τρισκαίδ.*), 19, 54, 58 (cum *δέκα καὶ τρεῖς*), alii. [71] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [72] Prior lectio est in Codd. III, 15, 18, 19, aliis; posterior in Comp., Ald., Codd. X, 29, aliis. Syro-hex. ܕܠܐ ܢܥܒܕ. [73] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii. Syro-hex. ܡܣܚܦ ܗܘܐ, quod *κατέσκαπτο* (sed etiam *καθῄρητο*) potius quam *κατεσκαμμένον* sonat. [74] Idem. Sic in textu Comp. (cum *ἐκκομμένον*), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum *ἐκκομενον*), alii, Syro-hex. [75] Sic Syro-hex. (sine cuneolo), et sine aster. Comp., Ald. (om. *εἰς*), Codd. III, 15, 18, 19 (cum *ὁ μ. ὁ δεύτερος ὁ σ.*), alii (inter quos 58, cum *ὁλοκαυτῶσιν*), Arm. 1; necnon (sine *εἰς ὁλ.*) Codd. X, XI, 29, alii (inter quos 85 in marg.). [76] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (in priore loco), Ald., Codd. III, XI (ut Comp.), 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. In posteriore loco *τὸ ῥῆμα* deest in Comp., Codd. 19, 108. [77] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (cum *ἐζήτουν*), XI, 15, 18 (cum *ἀνέταζον*), 19 (cum *ἀνήταξαν* et *εἶπον*), alii (inter quos 85 in marg. cum *ἀνέταζον* et *διεζήτουν*), Arm. 1, Syro-hex. [78] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (cum *κατέσκαψε γὰρ* pro *ὅτι κ.*), XI (idem), 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85, cum Ο΄. *καθεῖλεν* in marg.). Ambigue Syro-hex. ܣܚܦ ܕܝܢ. [79] Sic Comp., Ald. (cum *ἐξέκ.*), Codd. III, X, XI (ut Ald.), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [80] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum *εσταμενους*), X, XI (cum *ἐπανισστανομένους*), 15, 18, 19 (cum *τοῖς ἀ. τοῖς ἐπανισταμένοις*), alii, Syro-hex.

31. אֲשֶׁר יָרִיב לוֹ יוּמָת. *Qui contenderit pro eo, interficiatur.* Ο΄. ὃς ἐὰν δικάσηται (Aliter: Ο΄. ἀντιδικάσῃ[81]) αὐτῷ, θανατωθήτω (Θ. ἀποθανεῖται[82]). Alia exempl. ὃς ἀντεδίκησεν (s. ἀντεδίκασεν) αὐτῷ, ἀποθανεῖται.[83]

אִם־אֱלֹהִים הוּא יָרֶב לוֹ. *Si Deus est, contendat pro se.* Ο΄. εἰ θεός ἐστι, δικαζέσθω (Aliter: Ο΄. ἐκδικήσει[84]) αὐτῷ. Aliter: Ο΄. εἰ θεὸς αὐτός ÷ ἐστιν ◂, ἐκδικήσει αὐτόν.[85]

32. יְרֻבַּעַל לֵאמֹר יָרֶב בּוֹ הַבַּעַל. *Jerubbaal, dicendo: Contendat cum eo Baal.* Ο΄. Ἱεροβάαλ, λέγων· δικαζέσθω ἐν αὐτῷ ὁ Βάαλ. Aliter: Ο΄. δικαστήριον τοῦ Βάαλ.[86]

33. וַיַּעַבְרוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ διέβησαν;[87] alia, καὶ παρῆλθον.[88]

34. לָבְשָׁה. *Induit* (replevit). Ο΄. ἐνέδυσε. Alia exempl. ἐνεδυνάμωσε.[89]

35. גַּם־הוּא (*congregavit se*) וַיִּזָּעֵק בְּכָל־מְנַשֶּׁה אַחֲרָיו וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּאָשֵׁר. Ο΄. εἰς πάντα Μανασσῆ, καὶ ἐν Ἀσήρ. Alia exempl. Ο΄. ἐν παντὶ Μανασσῆ, καὶ ἐβόησε καὶ αὐτὸς ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν ἐν Ἀσήρ.[90]

36. כַּאֲשֶׁר. Ο΄. καθώς. Aliter: Ο΄. Θ. ὃν τρόπον.[91]

37. מַצִּיג. *Ponam.* Ο΄. τίθημι. Alia exempl. ἀπερείδομαι.[92]

38. וַיַּשְׁכֵּם. Ο΄. καὶ ὤρθρισε ÷ Γεδεών ◂.[93]

וַיָּמַץ טַל. *Et expressit rorem.* Ο΄. καὶ ἔσταξε δρόσος. Aliter: Ο΄. (καὶ) ἀπερρύη (δρόσος). Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἐστράγγισε (δρόσον).[94]

39. אֲנַסֶּה־נָּא רַק־הַפַּעַם. Ο΄. πειράσω δὴ (potior scriptura δὲ) καίγε ἔτι ἅπαξ. Aliter: Ο΄. καὶ πειράσω ἔτι ἅπαξ.[95]

יְהִי־נָא חֹרֶב. Ο΄. καὶ γενέσθω (Aliter: Ο΄. Θ. γενηθήτω[96]) ἡ ξηρασία. Aliter: Ο΄. καὶ γενηθήτω ÷ ἔτι ◂ ξηρασία.[97]

וְעַל־כָּל. Ο΄. καὶ ἐπὶ πᾶσαν. Aliter: Ο΄. ἐπὶ δὲ πᾶσαν.[98]

Cap. VI. 2. ἐπὶ Ἰσραὴλ ∽ σφόδρα ◂.[99] 14. ὁ ἄγγελος ÷ κυρίου ◂, καὶ εἶπεν ÷ αὐτῷ ◂.[100] 15. κύριέ

---

[81] Cod. 85 in marg. [82] Idem. [83] Sic Comp. (cum ἀντιδίκησεν et ἀποθανέτω), Ald. (cum ἀντεδίκασεν), Codd. III (cum αὐτὸν), X, 15 (cum θανατωθήτω?), 18, 19 (cum ὃς ἂν ἠδίκησεν), alii, Syro-hex. [84] Cod. 85 in marg. [85] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp. (cum ἑαυτὸν), Ald. (idem), Codd. III (cum εἰ ἔστιν θεὸς αὐτὸς ἐκδ. αὐτὸν), 15, 18, 19 (cum αὐτοῦ pro αὐτὸς), alii. Vet. Lat.: *si Deus est, ipse se vindicabit.* Mox ad καθεῖλε Cod. 85 in marg.: Ο΄. κατέσκαψε, et sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum κατέσκαψαν), alii, Syro-hex. [86] Sic Comp. (praem. Ἱεροβάαλ λέγων), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Arm. 1 (ut Comp.). Ad Ἱεροβάαλ Cod. 85 in marg.: Ο΄. δικαστήριον. Syro-hex. ab initio versus legit et pingit: καὶ (superscripto indice ⌿, sed absente nota marginali) αὐτὸ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Ἱεροβάαλ, λέγων ◂· δικαστήριον τοῦ Β., male, ut videtur, pro: καὶ ἐκάλεσεν—※Ἱεροβάαλ, λέγων ◂· δ. τοῦ Β. Mox pro καθῃρέθη (נֻתַּץ) κατέσκαψεν habent Comp., Ald., Codd. III, XI (cum κατέσκεψεν), 29, 54, alii, Syro-hex. [87] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. (cum ܘܥܒܪܘ). [88] Sic Ald., Codd. X, XI, 16, 29, alii (inter quos 85). Vet. Lat.: *et venerunt.* [89] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, X, XI, 15, 16, 18, ceteri fere omnes, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܚܝܠ), Vet. Lat. (cum *confortavit*). [90] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ ἐξαπέστειλεν ἀγγ.), X, XI (cum παντὶ pro ἐν παντὶ), 15 (cum παντὶ et ἀπέστειλεν), 18 (idem), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [91] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [92] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἀπερίδομαι), X (idem), XI (idem), 15, 18, 19 (cum ὑπερίδομαι), alii (inter quos 85 in marg., ut III), Syro-hex. (cum ܡܣܡܟ ܐܢܐ). [93] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. III, 15, 18, 58, alii, Vet. Lat. [94] Cod. 85 in marg.: Ο΄. ἀπερρύει. Ἀ. Σ. Θ. ἐστράγγισε. Lectio ἀπερρύη est in Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum ἀπερρύει), aliis, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܘܢܨܪ), Vet. Lat. (cum *decucurrit*). [95] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex., Vet. Lat. Cod. 85 in marg.: Ο΄. καὶ πειράσω. [96] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. III, XI, 15, 18, alii. [97] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. 19, 58, 108. [98] Cod. 85 in marg. Sic in textu (bis) Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18 (in priore loco), 19, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [99] Syro-hex. Sic sine obelo Codd. 44, 54, 59, alii. [100] Idem. Sic sine obelis Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii, Arm. 1. Vox κυρίου deest in Codd. 53, 75.

※ μου ◂.[101] 17. ÷ πρὸς αὐτὸν Γεδεὼν ◂ (fort. πρὸς αὐτὸν ÷ Γεδεὼν ◂).[102] 31. μὴ ὑμεῖς ÷ νῦν ◂.[103]

CAP. VII.

1. חֲרֹד. Ο΄. Ἀράδ. Aliter: Ἀ. Ο΄. Θ. Ἀρωέδ.[1]

מִגִּבְעַת הַמּוֹרֶה. *A colle Moreh.* Ο΄. ἀπὸ Γαβααθαμωραί. Alia exempl. ἀπὸ βουνοῦ τοῦ Ἀμωραί.[2] Οἱ λοιποί· ἀπὸ τοῦ βουνοῦ.. Ἀ. (ἀπὸ τοῦ βουνοῦ) τοῦ ὑψηλοῦ.[3]

3. וְעַתָּה קְרָא. Ο΄. καὶ νῦν λάλησον. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν ◂ λάλησον.[4]

בְּאָזְנֵי. Ο΄. ἐν ὠσί. Aliter: Ο΄. εἰς τὰ ὦτα.[5]

וְיִצְפֹּר. *Et circumagat se.* Ο΄. καὶ ἐκχωρείτω. Οἱ λοιποί· ἐξώρμησαν.[6]

וַיָּשָׁב. Ο΄. καὶ ἐπέστρεψεν (s. ἐπέστρεψαν). Ἀ. ἀπεστράφησαν.[7]

4. וְאֶצְרְפֶנּוּ לְךָ. *Et purgabo* (probabo) *eum tibi.* Ο΄. καὶ ἐκκαθαρῶ (Ἀ. Θ. πυρώσω[8]) σοι αὐτόν. Aliter: Ο΄. καὶ δοκιμῶ αὐτούς σοι.[9]

וְכֹל אֲשֶׁר. Ο΄. καὶ ※ πᾶς ◂ ὅν.[10]

5. וַיּוֹרֶד. Ο΄. καὶ κατήνεγκε (alia exempl. κατεβίβασε[11]).

יָלֹק (bis). Ο΄. λάψῃ. Alia exempl. λείξῃ.[12]

יִכְרַע. Ο΄. κλίνῃ. Aliter: Ο΄. Θ. Ἀ. κάμψῃ.[13]

לִשְׁתּוֹת. Ο΄. πιεῖν. Alia exempl. τοῦ πιεῖν, μεταστήσεις αὐτὸν καθ᾽ αὐτόν (s. καθ᾽ ἑαυτόν).[14]

6. הַמְלַקְקִים. Ο΄. τῶν λαψάντων (alia exempl. λειξάντων[15]). Ο΄. Σ. (τῶν) λαψάντων.[16]

בְּיָדָם אֶל־פִּיהֶם. Ο΄. ἐν χειρὶ αὐτῶν πρὸς τὸ στόμα αὐτῶν. Alia exempl. ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν.[17] Aliter: Ο΄. ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν.[18]

כָּרְעוּ. Ο΄. ἔκλιναν. Aliter: Ο΄. ἔκαμψαν.[19]

---

[101] Syro-hex. Pronomen deest in Ald., Codd. III, XI, 18 (manu 1ma), 44, aliis, Arm. 1. [102] Idem. [103] Idem.

CAP. VII. [1] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. 15, 18, 54, 58 (in marg. cum Ἀρωήδ), alii. [2] Sic Comp. (cum Ἀβὼρ), Codd. 19 (cum Ἀμὼρ), 108 (ut Comp.), Syro-hex. (cum ܡܢ ܪܡܬܐ ܕܐܡܘܪܝ). Lectio, ἀπὸ τοῦ βωμοῦ (sic) τοῦ Ἀβὼρ (Ἀβωραὶ, Ἀβορὲ, Ἀμωραὶ, Ἀμορὲ) est in Codd. III, 54, 75, 76, aliis. Cod. 58 in textu: ἀπὸ τοῦ βουνvvοῦ (sic) τοῦ Ἀμορραίου; in marg. autem: τοῦ ὑψηλοῦ. [3] Cod. 85 in marg.: Οἱ λοιποί· τοῦ βουνοῦ. Ἀ. τοῦ ὑψηλοῦ. Cod. X in marg. (ad Ἀμωραί): Ἀ. τοῦ ὑψιλοῦ (sic). Cf. Hex. ad Gen. xii. 6. Deut. xi. 30. Denique ad מוֹרֶה pertinere crediderim lectionem, seu potius glossam, ἐπιφανής, ἐπιφανεῖς, s. ἐπιφαῆ, quae in Codd. 44, 54, aliis, in contextum post ἐν κοιλάδι irrepsit. Cf. Schleusner in *Nov. Thes.* s. v. ἐπιφανής. [4] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ εἶπε ÷ κύριος), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Arm. 1. Cod. 121 in textu: ÷ λαλησον; in marg. autem: ÷ καὶ εἶπεν κ. πρὸς αὐτόν; ubi nota ÷ est merus index, ut passim. [5] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. [6] Cod. 85 in marg. (ad ἐπέστρεψαν (sic)). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἐξώρμησεν), X, XI, 15 (ut III), 18 (idem), 19 (idem), alii, Arm. 1, Syro-hex. (ut III). [7] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [8] Cod. 85. [9] Idem in marg. (non, ut Montef., δοκιμιῶ). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [10] Sic Syro-hex. (cum ※ καὶ πᾶς ◂). Vocula deest in Codd. 15, 16, 18, 30, aliis. Comp., Codd. III, 19, 108: καὶ πάντα ὅν. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. (ut videtur). [12] Sic Codd. 53, 56 (cum λήξει), 63, 85 (cum λάψῃ in marg.), 144 (cum λήξῃ). [13] Cod. 85 in marg.: Ο΄. Θ. Ἀ. κάμψῃ πιεῖν, μεταστήσεις αὐτὸν καθ᾽ ἑαυτόν (ubi siglum Θ. Ἀ. ad κάμψῃ tantum pertinere quivis videt). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [14] Sic Comp., Ald. (sine τοῦ), Codd. III (non, ut Tischendorf., καταστήσεις), X (sine καθ᾽ αὐτὸν), XI (idem), 16 (sine τοῦ), 18, 19 (cum κάτωθεν pro καθ᾽ αὐτὸν), alii, Syro-hex. (cum ܒܠܚܘܕܘܗܝ). Origen. (Opp. T. II, p. 477) supplet: *transferes eum;* Hieron.: *in altera parte erunt.* [15] Sic Codd. 16, 53, 56, alii. [16] Cod. 85 in marg. [17] Sic Comp., Codd. III, 15, 19, alii. [18] Sic Ald., Cod. 58, et (sine duplici ἐν) Codd. X (cum τῇ χ. αὐτῶν ἢ τῇ γλ. αὐτῶν), XI, 29, 121. Syro-hex. ܒܐܝܕܐ ܕܝܠܗܘܢ ܒܠܫܢܗܘܢ. Ad πρὸς τὸ στόμα Cod. 85 in marg.: Ο΄. τῇ γλώσσῃ. August. Quaest. XXXVII. in Judic.: "*Et factus est numerus eorum qui lamberunt manu sua lingua sua trecenti viri.* Plerique Latini codices non habent, *manu sua*, sed tantummodo, *lingua sua.* Graecus autem habet utrumque, *manu sua lingua sua*, ut intelligatur quod manu aquam raptam in os projiciebant." Cf. Grabe in *Epist. ad Mill.* p. 14. [19] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex.

7. הַמְלַקְקִים. Ο΄. *τοῖς λάψασι* (alia exempl. *λελειχόσι.* Ο΄. *λάψασι*[20]).

יֵלְכוּ. Ο΄. *πορεύσονται.* Aliter: Ο΄. Θ. *ἀποτρεχέτω.*[21]

8. לְאֹהָלָיו. Ο΄. *εἰς σκηνὴν αὐτοῦ.* Aliter: Ο΄. *εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.*[22]

וּבִשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחֱזִיק. *Et trecentos viros retinuit.* Ο΄. *καὶ τοὺς τριακοσίους ἄνδρας κατίσχυσεν.* Aliter: Ο΄. *τῶν δὲ τριακοσίων ἀνδρῶν ἐκράτησεν.*[23]

9. קוּם. Ο΄. *ἀνάστα.* Aliter: Ο΄. *ἀναστάς.*[24]

בַּמַּחֲנֶה. Ο΄. *ἐν τῇ παρεμβολῇ.* Aliter: Ο΄. *τὸ τάχος* ÷ *ἐντεῦθεν* ↙ *εἰς τὴν παρεμβολήν.*[25]

11. אֶל־קְצֵה הַחֲמֻשִׁים אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה. *Ad extremitatem armatorum qui* erant *in castris.* Ο΄. *πρὸς ἀρχὴν τῶν πεντήκοντα, οἳ ἦσαν ἐν τῇ παρεμβολῇ.* Alia exempl. *εἰς μέρος τῶν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ.*[26] Aliter: Ο΄. Θ. [*εἰς μέρος*] *πρὸς τὸ ἄκρον* (s. *ἀκρωτήριον*) *τῆς λαξευτῆς* . .[27]

12. נֹפְלִים. *Considebant.* Ο΄. *βεβλημένοι.* Aliter: Ο΄. Θ. *παρεμβεβλήκεισαν.*[28]

13. וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלוֹם חָלַמְתִּי. Ο΄. *καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον.* Alia exempl. *καὶ εἶπεν· ἰδοὺ τὸ ἐνύπνιον ὃ ἐνυπνιάσθην.*[29]

צְלוּל. *Placenta.* Ο΄. *μαγίς.* Ἀ. *ἐγκρυφίας.* Σ. *κολλύρα.*[30]

מִתְהַפֵּךְ. *Provolvens se.* Ο΄. *στρεφομένη.* Alia exempl. *κυλιομένη.*[31]

עַד־הָאֹהֶל. Ο΄. *ἕως τῆς σκηνῆς.* Alia exempl. *ἕως τῆς σκηνῆς Μαδιάμ.*[32]

וַיִּפֹּל וַיַּהַפְכֵהוּ לְמַעְלָה. Ο΄. ※ *καὶ ἔπεσεν* ↙, *καὶ ἀνέστρεψεν αὐτὴν* ※ *ἄνω* ↙.[33] Alia exempl. *καὶ κατέστρεψεν αὐτήν.*[34]

15. בְּיֶדְכֶם. Ο΄. *ἐν χειρὶ ἡμῶν.* Aliter: Ο΄. Σ. Θ. *ἐν χερσὶν* (*ὑμῶν*).[35]

16. בְּתוֹךְ הַכַּדִּים. Ο΄. *ἐν ταῖς ὑδρίαις.* Alia exempl. *ἐν μέσῳ τῶν ὑδριῶν.*[36] Οἱ λοιποί· *ἐν ταῖς ὑδρίαις.*[37]

17. בִקְצֵה. Ο΄. *ἐν ἀρχῇ.* Alia exempl. *ἐν μέσῳ.*[38]

18. אָנֹכִי וְכָל־אֲשֶׁר אִתִּי וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָרוֹת גַּם־אַתֶּם. Ο΄. *ἐγώ, καὶ πάντες μετ' ἐμοῦ σαλ-*

---

[20] Cod. 85 in textu: *λεληχόσι* (sic); in marg. autem: ο΄. *λάψασι.* Prior lectio (cum *λελειχόσι*) est in Codd. 16, 52, 58 (in marg. cum *λίξασι*), aliis. [21] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18 (cum *τρεχέτω* ante corr.), 19, alii, Syro-hex. [22] Idem (cum *εἰς τὴν σκ. αὐτοῦ* in textu). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI (sine *αὐτοῦ*), 15, 18 (cum *εἰς τὰ σκηνώματα*), 19, alii. [23] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15 (om. *ἀνδρῶν*), 18, 19, alii, Syro-hex. [24] Idem. Sic in textu Codd. II, 18, 63, 128. [25] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III (cum *τὸ τ. εἰς τὴν π. ἐντεῦθεν*), 15, 18, 19, alii, Arm. 1. Sic (sine *ἐντεῦθεν*) Cod. 75. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *in partem quinquaginta qui erant in castris.* [27] Cod. 85 in marg., ubi *εἰς μέρος* ad alteram versionem pertinet. Ante *πρὸς ἀρχὴν* Codd. 56, 63 inferunt: *πρὸς τὸ ἀκρωτήριον τῆς λαξευτῆς* (הַחֲרָשִׁים ?). Pro his autem, *πρὸς ἀρχὴν—ἐν τῇ π.*, Codd. 54, 58, 59, 75 mixtam lectionem exhibent: *εἰς τὴν παρ. ἐπὶ τὸ ἀκρωτ. τῆς λ. τὸ ἐπὶ τῇ παρ. εἰς μέρος τῶν πεντήκοντα.* [28] Cod. 85 in marg. (cum *παραβεβλήκεσαν*). Sic in textu (cum *παρεμβ.*) Comp., Ald., Codd. III (non, ut Tischendorf., *ἐμβεβλήκεισαν*), XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [29] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in textu (om. *καὶ εἶπεν*): *ἰδοὺ ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον;* in marg. autem: *καὶ εἶπε τὸ ἐν. ὃ ἐνυπνιάσθη.* [30] Cod. 108. Cod. 85 affert: Ἀ. Ο΄. *ἐγκρυφίας.* Σ. *κόλλοιρα* (sic). Bar Hebraeus: ܐܘܠ̈ܝ ܠܚܡܐ. ܣܡ ܥܓܘܠܬܐ. (Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xxxvii. 21.) Tandem Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 172: *Οὕτω δέ τινες καὶ τὰ περὶ τῆς μαγίδος τοῦ κριθίνου ἄρτου τῆς ἐν ὀνείρῳ παρέδωκαν· ἣν ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ, ὄλυραν* (fort. *κολλύραν*) *ἢ κολλυρίδα.* [31] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Joseph. Antiq. V, 6, 4: *Μάζαν ἐδόκει κριθίνην, ὑπ' εὐτελείας ἀνθρώποις ἄβρωτον, διὰ τοῦ στρατοπέδου κυλιομένην, τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν καταβαλεῖν, καὶ τὰς τῶν στρατιωτῶν πάντων.* [32] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [33] Sic Syro-hex., ut sine notis Ed. Rom. [34] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 19, alii. [35] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald. (cum *ἡμῶν*), Codd. 18, 19 (ut Ald.), alii, Syro-hex. [36] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85). Syro-hex. ܒܓܘ ܩܠ̈ܠܐ. Codd. 54, 59, 75: *ἔνδον τῶν ὑδριῶν.* [37] Cod. 85. [38] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex.

πιεῖτε ἐν ταῖς κερατίναις. Alia exempl. ἐγὼ καὶ πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ· καὶ σαλπιεῖτε ταῖς κερατίναις καὶ ὑμεῖς.[39]

18. לַיהוָה וּלְגִדְעוֹן. Ο΄. τῷ κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεών. Alia exempl. ῥομφαία τῷ κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεών.[40]

19. בִּקְצֵה. Ο΄. ἐν ἀρχῇ. Alia exempl. ἐν μέρει.[41]

רֹאשׁ. *Initio.* Ο΄. ἐν ἀρχῇ. Alia exempl. ἀρχομένης.[42]

אַךְ הָקֵם הֵקִימוּ. *Vixdum collocando collocaverant.* Ο΄. καὶ ἐγείροντες ἤγειραν. Alia exempl. πλὴν ἐγέρσει ἤγειραν.[43] Alia: ἄρτι ἤγειρον οἱ ἐγείροντες (τοὺς φύλακας).[44]

20. וַיַּחֲזִיקוּ בְיַד־שְׂמֹאולָם בַּלַּפִּדִים וּבְיַד־יְמִינָם הַשּׁוֹפָרוֹת. *Et prehenderunt manu sua sinistra faces, et manu sua dextra tubas* (s. *et in manu dextra eorum* erant *tubae*). Ο΄. καὶ ἐκράτησαν ἐν χερσὶν ἀριστεραῖς αὐτῶν τὰς λαμπάδας, καὶ ἐν χερσὶ δεξιαῖς αὐτῶν τὰς κερατίνας. Aliter: Ο΄. καὶ ἐλάβοντο ἐν τῇ χειρὶ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν τῶν λαμπάδων, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ αὐτῶν αἱ κερατίναι.[45]

21. אִישׁ תַּחְתָּיו. *Quisque suo loco.* Ο΄. ἀνὴρ ἐφ' ἑαυτῷ. Alia exempl. ἕκαστος καθ' ἑαυτόν.[46] Aliter: Ο΄. Θ. ἕκαστος . .[47]

21. וַיָּרִיעוּ. Ο΄. καὶ ἐσήμαναν (Οἱ λοιποί· ἠλάλαξαν[48]).

22. שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הַשּׁוֹפָרוֹת. Ο΄. ἐν ταῖς τριακοσίαις κερατίναις. Aliter: Ο΄. Οἱ λοιποί· αἱ τριακόσιαι κερατίναι.[49]

וַיָּשֶׂם. *Et direxit.* Ο΄. καὶ ἔθηκε (alia exempl. ἔθετο[50]). Alia exempl. καὶ ἐξέστησαν, καὶ ἐνέβαλε.[51]

אֶת־חֶרֶב. Ο΄. τὴν ῥομφαίαν. Aliter: Ο΄. Οἱ λοιποί· μάχαιραν.[52]

עַד־בֵּית הַשִּׁטָּה. Ο΄. ἕως Βηθσεεδ (s. Βηθασεττά[53]) Ἀ. (ἕως) οἴκου Ἀσεττά.[54]

צְרֵרָתָה עַד שְׂפַת. *Versus Zeredam* (3 Reg. xi. 26) *usque ad oram.* Ο΄. Ταγαραγαθά. Alia exempl. καὶ συνηγμένη (Masora צְרֵדָתָה) ἕως χείλους.[55]

23. וַיִּרְדְּפוּ. Ο΄. καὶ ἐδίωξαν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ κατεδίωξεν.[56]

24. בְּכָל־הַר. Ο΄. ἐν παντὶ ὄρει. Alia exempl. ἐν παντὶ ὁρίῳ.[57]

25. שְׁנֵי־שָׂרֵי. Ο΄. τοὺς ἄρχοντας. Alia exempl. τοὺς δύο ἄρχοντας.[58]

---

[39] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 64, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ καὶ (σαλπ. ἐν ταῖς κ.) καὶ ὑμεῖς. [40] Sic Ald., Codd. X, 15, 16, 18, alii (inter quos 85), Arm. 1, repugnante Syro-hex. [41] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cf. ad v. 11. [42] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [43] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἤγειρεν), X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (ut III). Ad ἐγείροντες Cod. 85 in marg.: πλὴν ἐγέρσει, unde Montef. male eruit: Ἄλλος· πλὴν ἐγέρσει ἐγείροντες. [44] Sic in textu Codd. 44, 54 (cum ὅτι pro ἄρτι), 59, 75 (ut 54), 84, 106, 134. [45] Cod. 85 in marg. (cum αὐτῶν τῇ ἀρ. pro τῇ ἀρ. αὐτῶν). Sic in textu Comp. (om. τῇ χειρὶ in posteriore loco), Ald., Codd. III (casu om. λαμπάδων), XI (om. καὶ post λαμπάδων), 15 (ut Comp.), 18 (cum ἐν τῇ χ. αὐτῶν τῇ δ. τῶν κερατίνων), 19 (ut Comp. sine priore αὐτῶν), alii, Syro-hex. (cum ܒܐܝܕ). [46] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [47] Cod. 85 in marg. [48] Idem, teste Montef. Pro Οἱ λοιποὶ Parsonsii amanuensis exscripsit: Ο΄. λοιποί, invitis libris Graecis. [49] Idem in marg. (exscribente eodem): Ο΄. λοιποί· αἱ τριακοσίαι κερατίναι καὶ ἐπεκάλεσαν (sic) καὶ ἔφυγον. Brevior lectio, αἱ τρ. κερ., est in Comp. (sine αἱ), Ald., Codd. III (om. τ, h.e. τριακόσιαι), XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [50] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. [51] Sic Codd. 44, 54, 59, 75, alii. [52] Cod. 85 in marg. (cum Ο΄. λοιποί). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X (cum τὴν μ.), XI (idem), 15, 18, 19, alii. [53] Sic Comp. (cum τῆς Βαιθ.), Ald. (cum τῆς Βηθασεπὰ), Codd. X (cum Βηθασεπὰ), XI (idem), 15 (cum τῆς Βαιθασηπὰ), 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [54] Cod. X. [55] Sic Comp. (cum καὶ ἦν σ.), Codd. III, 19 (ut Comp.), 108 (idem), 209 (idem), Syro-hex. (cum ܡܟܢܫܐ ܘܗܝ). Ald., Codd. 15, 18, 64, 128: καὶ συνήγαγεν ἕως χ. In ceteris fere omnibus tantummodo ἕως χ. vel καὶ ἕως ἐπὶ χ. legitur. Arm. 1 (vertente Altero): καὶ ἦν τάγμα ἕως χ. [56] Cod. 85 in marg. Sic in textu (cum κατεδίωξαν) Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. [57] Sic Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 29, alii (inter quos 85, cum ὄρει in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [58] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16,

25. בְּצוּר. *In petra.* Ο΄. ἐν Σούρ. Ἀ. Σ. ἐν πέτρᾳ.[59]

יֶקֶב־זְאֵב. Ο΄. ἐν Ἰακεφζήφ (s. Ἰακεβζήβ[60]). Σ. ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ζήβ.[61] Θ. ἐν Ἰακὲβ τῇ κοιλάδι.[62]

CAP. VIII.

1. אֵלָיו. Ο΄. πρὸς Γεδεών. Alia exempl. πρὸς αὐτόν.[1]

הָלַכְתָּ. Ο΄. ἐπορεύθης. Alia exempl. ἐξεπορεύου.[2]

לְהִלָּחֵם בְּמִדְיָן. Ο΄. παρατάξασθαι ἐν Μαδιάμ. Alia exempl. πολεμῆσαι ἐν τῇ Μαδιάμ.[3]

וַיְרִיבוּן אִתּוֹ בְּחָזְקָה. *Et altercati sunt cum eo vehementer.* Ο΄. καὶ διελέξαντο πρὸς αὐτὸν ἰσχυρῶς. Alia exempl. καὶ ἐκρίνοντο μετ' αὐτοῦ κραταιῶς.[4]

2. עֹלְלוֹת. Ο΄. ἐπιφυλλίς. Alia exempl. ἐπιφυλλίδες.[5] Ἀ. Σ. Θ. ἐπιφυλλίς.[6]

4. עֲיֵפִים וְרֹדְפִים. *Defessi et persequentes.* Ο΄. πεινῶντες καὶ διώκοντες. Aliter: Ο΄. ὀλιγοψυχοῦντες καὶ πεινῶντες.[7]

5. לָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי. *Populo qui in pedibus mihi est* (me ducem sequitur). Ο΄. τῷ λαῷ τούτῳ τῷ ἐν ποσίν μου. Aliter: Ο΄. τῷ λαῷ τῷ μετ' ἐμοῦ.[8]

עֲיֵפִים הֵם. Ο΄. ἐκλείπουσιν. Aliter: Ο΄. Θ. πεινῶσιν.[9]

וְאָנֹכִי רֹדֵף. Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἐγώ εἰμι διώκων. Aliter: Ο΄. ἐγὼ δὲ διώκω.[10]

6. לִצְבָאֶךָ. Ο΄. τῇ δυνάμει σου. Aliter: Ο΄. τῇ στρατιᾷ σου.[11]

7. לָכֵן. Ο΄. διὰ τοῦτο. Alia exempl. οὐχ οὕτως.[12]

וְדַשְׁתִּי. Ο΄. καὶ ἐγὼ ἀλοήσω (Ο΄. Θ. καταξανῶ[13]).

וְאֶת־הַבַּרְקֳנִים. *Et cum tribulis* (herbis). Ο΄. καὶ ἐν ταῖς βαρκηνίμ (alia exempl. βαρκοννεὶμ, s. βορκοννείμ[14]). Ἀ. (καὶ τὰς) τραγακάνθας. Σ. (καὶ τὰς) τριβόλους.[15]

18, 29, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [59] Cod. 85 in marg., teste Montef. Parsonsii amanuensis ad ἐν Ἰακεβζήφ (sic) exscripsit: Σ. ἐν πέτρᾳ. Θ. ἐν Ἰαβὲβ τῇ κ. Euseb. in Onomastico, p. 346: Σοὺρ Ὠρήβ· πέτρα Ὠρήβ. Cf. Hex. ad Jesai. x. 26. [60] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Ἰακεφζήβ), X, XI (cum Ἰακεβζήφ), 15, 16, 18, alii, Arm. 1 (cum Ἀκεβζίβ), Syro-hex. (cum ܒܥܩܒܐ ܕܙܐܒ). [61] Euseb. in Onomastico, p. 188: Ἐνιὰμ καὶ Ζήμ (fort. ἐν Ἰακεβζήβ)· ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ζήμ; h. e. vertente Hieron.: "*Inaczeb*, pro quo Sym. transtulit, *in valle Zeb.*" [62] Cod. 85 in marg., teste Montef. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 60: "Non Theodotionem scripsisse credo, ἐν Ἰακὲβ τῇ κ., sed librarios nomini proprio loci vocabulum τῇ κοιλάδι tanquam glossema addidisse."

CAP. VIII. [1] Sic (cum εἶπεν) Comp., Codd. III, 15, 18, 19, 85 (in marg.), 108, 128, Syro-hex., invito Vet. Lat. [2] Sic Comp. (cum ἐξεπορεύθης), Ald., Codd. III, X (ut Comp.), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *cum exires.* [3] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܒܡܕܝܢ, non, ut Rördam exscripsit, ܠܡܕܝܢ), Vet. Lat. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [5] Sic Codd. III, 15, 64, 108, Syro-hex. [6] Cod. 108 in marg. [7] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Praeterea ad διώκοντες Cod. 85 in marg.: διψῶντες, quae *correctio* in contextum Cod. 56 irrepsit. [8] Sic Comp., Ald. (praem. τούτῳ), Codd. III, XI (ut Ald.), 15, 18, 19 (cum μετὰ ἐμοῦ), alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: Ο΄. τοῦ μετ' ἐμοῦ. [9] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [10] Idem. Sic in textu iidem. [11] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum στρατείᾳ), X (idem), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cod. 85 in textu: οὐχ οὕτως διὰ τοῦτο; in marg. autem: διὰ τοῦτο ἀντὶ οὐχ οὕτως. [13] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (om. ἐγὼ), Ald., Codd. III (ut Comp.), X, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. (ut Comp.). [14] Prior scriptura est in Codd. III (cum βαρκομμεὶν), XI (cum τοῖς), 55, 57 (cum βαρκονεὶμ), 85 (cum βαρκοννὶμ), 236; posterior in Ald. (cum τοῖς), Codd. X (idem), 15, 16, 18 (cum βορκοννὶμ), aliis. In Cod. II hic exaratum ἀβαρκηνεὶμ, sed postea (v. 16) βαρακηνείμ. Syro-hex. (bis) ܒܪܩܢܝܡ. [15] Euseb. in Onomastico, p. 124 ed. Larsow: Βορκοννείμ. Ἀκύλας· εἰς ἀκάνθας. Σύμμαχος· εἰς τριβόλους. Sed audiamus magnum Pearsonum in *Praefat. Paraenetica ad LXX* versus finem: "Eusebius Lib. De locis Hebraicis: Βορκοννεὶμ, Ἀκύλας τρέπει εἰς ἀκάνθας, Σύμ. εἰς τριβόλους. Ita editio Bonfrerii, et S. Hieron.: Borconni, *quod vertit Aq. in* spinas, *et Sym. in* tribulos. Sed

8. כָּזֹאת. Ο΄. ὡσαύτως. Alia exempl. κατὰ ταῦτα.[16]

9. לְאַנְשֵׁי. Ο΄. πρὸς ἄνδρας. Aliter: Ο΄. τοῖς ἀνδράσι.[17]

בְשׁוּבִי. Ο΄. ἐν ἐπιστροφῇ μου. Aliter: Ο΄. ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με.[18]

10. כֹּל הַנּוֹתָרִים מִכֹּל מַחֲנֵה בְנֵי־קֶדֶם. Ο΄. πάντες οἱ καταλελειμμένοι ἀπὸ πάσης παρεμβολῆς ἀλλοφύλων. Aliter: Ο΄. ※ πάντες ◂ οἱ καταλειφθέντες ἐν πάσῃ παρεμβολῇ υἱῶν ἀνατολῶν.[19]

שֹׁלֵף. Ο΄. σπωμένων. Aliter: Ο΄. ἐσπασμένων.[20]

11. הַשְּׁכוּנֵי. Ο΄. τῶν σκηνούντων. Aliter: Ο΄. (τῶν) κατοικούντων.[21]

לְנֹבַח וְיָגְבְּהָה. Ο΄. τῆς Ναβαὶ καὶ Ἰεγεβάλ. Alia exempl. τῆς Ναβαὶ (s. Ναβαεὶ) καὶ ἐξεναντίας Ναβέ.[22]

12. הֶחֱרִיד. Ο΄. ἐξέστησε. Alia exempl. ἐξέστρεψε; alia, ἐξέτριψε.[23]

13. מִן־הַמִּלְחָמָה. Ο΄. ἀπὸ τῆς παρατάξεως. Aliter: Ο΄. Θ. ἐκ τοῦ πολέμου.[24]

מִלְמַעֲלֵה הֶחָרֶס. *Inde ab ascensu Heres.* Ο΄. ἀπὸ ἐπάνωθεν τῆς παρατάξεως Ἀρές. Aliter: Ο΄. Θ. ἀπὸ ἀναβάσεως Ἀρές (Θ. ὄρους).[25] Ἀ.. τοῦ δρυμοῦ (s. δρυμῶνος). Σ.. τῶν ὀρῶν.[26]

14. וַיִּכְתֹּב אֵלָיו אֶת־שָׂרֵי סֻכּוֹת וְאֶת־זְקֵנֶיהָ. Ο΄. καὶ ἔγραψε πρὸς αὐτὸν (τὰ) ὀνόματα τῶν ἀρχόντων Σοκχὼθ καὶ τῶν πρεσβυτέρων αὐτῶν. Aliter: Ο΄. καὶ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν (Ο΄. Θ.) τοὺς ἄρχοντας Σοκχὼθ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῆς.[27]

15. אֲשֶׁר. Ο΄. ἐν οἷς. Aliter: Ο΄. δι' οὕς.[28]

הַיְּעֵפִים. Ο΄. τοῖς ἐκλείπουσιν. Aliter: Ο΄. τοῖς ἐκλυομένοις (s. ἐκλελυμένοις).[29]

16. וַיִּקַּח אֶת־זִקְנֵי הָעִיר. Ο΄. καὶ ἔλαβε τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως. Aliter: Ο΄. καὶ ἔλαβε

---

suspecta mihi vox illa τρέπει apud Bonfrerium [qui eam e Latinis Hieronymi proculdubio assumpsit]; in meo enim codice scribitur: Βορκοννεὶμ ά τραγακάνθας καὶ τριβόλους; ubi pro καὶ legendum σ' i. e. Symmachus, ut ex S. Hieronymi versione constat." Reapse Vallarsius e Vaticano edidit: Βορκοννείμ. Ἀκύλας, τραγακάνθας· Σύμμαχος, τριβόλους. Cf. Lagarde in *Onomast. Sacr.* p. 238. E libris nostris Cod. 85 in marg. sine nom. affert: τραγακάνθαις ἀβαρακή; Cod. X: Σ. τριβόλοις; Regii duo apud Montef. [et Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 177]: Βαρκοννεὶμ εἰσιν αἱ τρίβολοι· οὕτως γὰρ ὁ Σύμ. ἡρμήνευσε· τετρακάνθης (sic). Tandem Procop. in Cat. Niceph. ibid.: Βορκομμὶν (sic) κατὰ μὲν Σύμμαχον, αἱ τρίβολοι· κατὰ δὲ Ἀκύλαν, τραγάκανθαι. Ceterum e versione Symmachi lectionem, καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις, in Comp., Codd. 19, 44, 54 (cum ταῖς), 58 (in marg. cum ταῖς), alios, irrepsisse, non est quod mireris. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum κατὰ πάντα), Syro-hex. [17] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex., Philo Jud. Opp. T. I, p. 424. [18] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex., Philo Jud. ibid. (cum ἐν τῷ με ἐπ.). [19] Sic Syro-hex. (sine cuneolo), et sine aster. Comp. (cum ἐν πάσῃ τῇ π.), Codd. III (cum πάντες κατ. υἱῶν ἀν.), 19, 30, alii; necnon (om. πάντες) Ald. (cum ἐν πάσῃ τῇ π.), Codd. XI, 15, 18, alii. Cod. 85 in marg.: καταλειφθέντες ἐν πάσῃ π., et υἱῶν ἀνατολῶν. [20] Cod. 85 in marg. (cum ἐσπασμένοι). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. Singulariter Syro-hex. ܡܫܬܡܛ ܣܝܦܐ. [21] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), X, XI, 15 (ut Comp.), 18 (idem), 19 (idem), alii, Syro-hex. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum τῆς Ναβὲθ ἐξεν. Ζεβεὲ), X, XI, 15, 18 (cum Νεβὲ in fine), 19 (cum Ναβαὶ ἐξεν. Ναβαὶ), alii, Syro-hex. (ut 19). Ad Ἰεγεβὰλ Cod. 85 in marg.: ἐξεναντίας Ἠλβεὲ (sic). [23] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex. (cum ܥܩܪ); posterior in Codd. III, 15, 18, 64, 128, 209. [24] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15 (cum ἀπὸ pro ἐκ), 18 (idem), 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [25] Cod. 85 in textu: ἀπὸ ἐπάνωθεν Ἀρές; in marg. autem: Ο΄. Θ. ἀναβάσεως. Θ. ὄρους. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [26] Hieron. in Euseb. Onomastico, p. 59: "*Ares*, ascensus *Ares*; pro quo Aq. interpretatur *saltuum* [הַחֳרָשִׁים], Sym. *montium*." Ad Aquilam cf. Hex. ad Jud. i. 35. 1 Reg. xxiii. 18. [27] Sic Comp., Ald. (om. Σοκχὼθ), Codd. III (cum πρὸς αὐτοὺς), XI (ut Ald.), 15, 18, alii, Syro-hex. Ad καὶ ἔγραψε Cod. 85 in marg.: καὶ ἀντεγράψατο; necnon ad τὰ ὀνόματα (sic) τῶν ἀρχ.: Ο΄. Θ. τοὺς ἄρχ. Σοκχὼθ καὶ τοὺς πρ. [28] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, Arm. 1, Syro-hex. [29] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. X (cum ἐκλίπουσιν in marg.), XI, 15, 18, 19, aliis, Syro-hex.; posterior in Codd. III, 29, 30, 58, Arm. 1. Minus probabiliter Cod. 85 in marg.: Ο΄. Θ. λελυμένοις.

÷ τοὺς ἄρχοντας καὶ ↙ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως, (÷) καὶ κατέξανεν αὐτούς ↙.[30]

16. וְאֶת־קוֹצֵי. *Et spinas.* Ο΄. ἐν ταῖς ἀκάνθαις. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ τὰς ἀκάνθας.[31]

וְאֶת־הַבַּרְקֳנִים. Ο΄. καὶ ταῖς βαρκηνίμ. Aliter: Ο΄. καὶ τὰς βαρακανείμ.[32]

וַיֹּדַע. *Et erudivit* (punivit). Ο΄. καὶ ἠλόησεν. Alia exempl. καὶ κατέξανεν.[33]

סֻכּוֹת. Ο΄. τῆς πόλεως. Alia exempl. Σοκχώθ.[34]

17. נָתָץ. Ο΄. κατέστρεψε. Alia exempl. κατέσκαψε.[35]

18. כָּמוֹךָ כְמוֹהֶם. Ο΄. ὡς σὺ, ὡς αὐτοί. Aliter: Ο΄. Θ. ὅμοιός σοι, ὅμοιος αὐτοῖς.[36]

כְּתֹאַר בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. εἰς ὁμοίωμα υἱοῦ βασιλέως. Aliter: Ο΄. Θ. ὡς εἶδος υἱῶν βασιλέως.[37]

19. חַי־יְהוָֹה. Ο΄. ζῇ κύριος. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς κατὰ τοῦ θεοῦ, λέγων ↙· ζῇ κύριος.[38]

21. קוּם אַתָּה וּפְגַע. Ο΄. ἀνάστα σὺ, καὶ συνάντησον. Alia exempl. ἀνάστα δὴ σὺ, καὶ ἀπάντησον.[39]

כִּי כָאִישׁ גְּבוּרָתוֹ. Ο΄. ὅτι ὡς ἀνδρὸς ἡ δύναμίς σου. Alia exempl. ὅτι ὡς ἀνὴρ ἡ δύναμις αὐτοῦ.[40]

אֶת־הַשַּׂהֲרֹנִים. *Lunulas.* Ο΄. τοὺς μηνίσκους. Alia exempl. τοὺς μανιακούς.[41] Σ. τὰ κόσμια.[42]

22. מְשָׁל־בָּנוּ גַּם־אַתָּה גַּם־בִּנְךָ גַּם בֶּן־בְּנֶךָ. Ο΄. ἄρξον ἡμῶν καὶ σὺ (alia exempl. ἄρχε ἐν ἡμῖν σὺ[43]), καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου. Ἀ. ἐξουσίασον ἐν ἡμῖν καίγε σὺ, καίγε ὁ υἱός σου, καίγε ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου. Σ. ἐξουσίαζε ἡμῶν σὺ, καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ὁ ἔγγονός σου.[44]

25. וַיַּשְׁלִיכוּ. Ο΄. καὶ ἔβαλεν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἔρριψεν.[45]

נֶזֶם. Ο΄. ἐνώτιον. Aliter: Ο΄. ἐνώτιον ÷ χρυσοῦν ↙.[46]

26. לְבַד מִן־הַשַּׂהֲרֹנִים. Ο΄. πάρεξ τῶν μηνίσκων. Alia exempl. πλὴν τῶν σιρώνων[47] (Ἀ. μηνίσκων. Σ. κοσμίων[48]).

---

[30] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ τοὺς ἄρχοντας ↙ καὶ—καὶ κατέξ. αὐτοὺς ↙), et sine obelis Comp. (cum κατεδίωξεν pro κατέξανεν), Ald., Codd. III (cum ἔλαβον), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85, om. τοὺς ἄρχ. καὶ), Arm. 1 (om. καὶ κατέξ. αὐτούς). [31] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [32] Sic Ald. (cum βαρηκηνεὶμ), X, XI, 15 (cum βαρκινεὶμ), 29, alii, Arm. 1 (cum βορκονεὶμ), Syro-hex. (ut v. 7). [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum κατεδίωξεν), alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [34] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [35] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (ut videtur). Cf. ad Cap. ii. 2. vi. 28. [36] Cod. 85 in marg. Duplex versio, ὡς σὺ, ὡς αὐτοὶ, ὅμοιός σοι, ὅμοιος αὐτοῖς, reperitur in Comp., Ald. (cum ὡς εἶ σὺ, et ὅμοιος σὺ), Codd. X, XI, 15 (cum ὡς εἶς σὺ), 18 (cum ὡς εἶς σὺ), 29 (cum ὡσεὶ σὺ), alii. Syro-hex.: ὡσεὶ σὺ (ܐܟܘܬܟ) ὅμ. σοι, ὅμ. αὐτοῖς, et sic (cum αὐτῶν) Codd. III, 19 (cum ὡς εἶς σὺ), 108 (idem). [37] Idem in continuatione. Sic in textu Comp. (cum βασιλέων), Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. Duplex versio vocis Hebraeae כְּתֹאַר, ὡς εἶδος μορφῆς, est in Codd. III (cum μορφῇ), 54, 55, 58, aliis (qui omnes βασιλέων habent). [38] Sic Syro-hex. (absente metobelo), et sine obelo Codd. 54, 59, 76, alii; necnon (om. κατὰ τοῦ θεοῦ λέγων) Ald., Codd. III, 19, 58, 64, 108, 128, Arm. 1. [39] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum ἀναστὰς), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [40] Sic Comp. (cum καὶ ἡ δ.), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Mox ἀνεῖλε pro ἀπέκτεινε iidem. [41] Sic Codd. 16, 52, alii (inter quos 85), Cat. Niceph. Forma μανιακὸς (pro μανιάκης) nescio an aliunde innotuerit. Cf. Hex. ad Jesai. iii. 18. [42] Cod. 85. Cf. ad v. 26. [43] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [44] Cod. 85. Ad Aquilam Montef. negligenter exscripsit: ἐξουσ. ἡμῖν . . καίγε οἱ υἱοί σου . . . [45] Cod. 85 in marg., teste Montef. Parsonsii amanuensis ad ἀνέπτηξε (sic) ex eodem exscripsit: "in marg. ἔρριψε." [46] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii. (Pro ܩܕܫܐ, ἐνώτιον, Masius in *Syrorum Pecul.* s. v. scripturam rariorem ܩܕܫܐ exhibet, tum hic tum Judith x. 4. Cf. Wright *Syriac Apocrypha*, p. 59.) [47] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum σιώνων), X (in marg. cum Ο΄. σιωμένων), 15, 18, 19 (cum ἀποσιώνων), alii (inter quos 85 in marg. cum πλὴν τῶν οἰρώνων (sic) καὶ τῶν ὁρμίσκων), Syro-hex. (cum ܣܘ̈ܪܝܢ). Vet. Lat.: *praeter brachialia et torques.* [48] Cod. X. Minus emendate Cod. 108: Ἀ. μνήσκων. Σ. κόσμων. Cf. ad v. 22.

26. וְהַנְּטִיפוֹת. *Et stalagmia* (inaures). Ο΄. *καὶ τῶν στραγγαλίδων.* Aliter: Ο΄. *καὶ τῶν ὁρμίσκων.*[49] "Ἄλλος· (*καὶ τῶν*) *ἐνθώφ.*[50]

וּבִגְדֵי הָאַרְגָּמָן. Ο΄. *καὶ τῶν ἱματίων καὶ πορφυρίδων.* Alia exempl. *καὶ τῶν περιβολαίων τῶν πορφυρῶν.*[51]

לְבַד מִן־הָעֲנָקוֹת. *Praeter torques.* Ο΄. *ἐκτὸς τῶν περιθεμάτων.* Alia exempl. *πλὴν τῶν κλοιῶν.*[52]

27. לְאֵפוֹד. *In simulacrum* (idoli). Ο΄. *εἰς ἐφώδ* (alia exempl. *ἐφούδ*[53]). Ἀ. . *ἐπένδυμα.*[54]

בְּעָפְרָה. Ο΄. *ἐν Ἐφραθά.* Οἱ Γ΄. *ἐν Ἐφρά.*[55]

לְמוֹקֵשׁ. Ο΄. *εἰς σκῶλον.* Aliter: Ο΄. Θ. *εἰς σκάνδαλον.*[56]

28. וַיִּכָּנַע. *Et depressus est.* Ο΄. *καὶ συνεστάλη.* Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ ἐνετράπη.*[57]

וְלֹא יָסְפוּ. Ο΄. *καὶ οὐ προσέθηκαν* (Ο΄. Θ. *προσέθεντο*[58]). Aliter: Ο΄. *καὶ οὐ προσέθεντο* ※ *ἔτι* ◂.[59]

29. וַיֵּשֶׁב. Ο΄. *καὶ ἐκάθισεν.* Alia exempl. *καὶ κατῴκησεν.*[60]

31. בִּשְׁכֶם. Ο΄. *ἐν Συχέμ.* Aliter: Ο΄. Θ. Οἱ λοιποί· *ἐν Σικίμοις.*[61]

32. בְּשֵׂיבָה טוֹבָה. Ο΄. *ἐν πόλει αὐτοῦ.* Aliter: Ο΄. Θ. Οἱ λοιποί· *ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ.*[62]

אֲבִי הָעֶזְרִי. Ο΄. *Ἀβὶ Ἐσδρί.* Aliter: Ο΄. Θ. *πατρὸς τοῦ Ἐζρί.*[63]

33. וַיְהִי. Ο΄. *καὶ ἐγενήθη* (alia exempl. *ἐγένετο*[64]). Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ ἐγενήθη.*[65]

וַיָּשׁוּבוּ. Ο΄. *καὶ ἐπέστρεψαν* (alia exempl. *ἀπεστράφησαν*[66]).

וַיָּשִׂימוּ לָהֶם בַּעַל בְּרִית. *Et posuerunt sibi Baal-berith.* Ο΄. *καὶ ἔθηκαν ἑαυτοῖς τῷ Βάαλ διαθήκην.* Alia exempl. *καὶ ἔθεντο αὐτοῖς τὸν Βααλβερεὶθ εἰς διαθήκην.*[67]

34. אֹיְבֵיהֶם. Ο΄. *τῶν θλιβόντων αὐτούς.* Alia exempl. *τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.*[68]

35. גִּדְעוֹן. Ο΄. *αὐτός ἐστι Γεδεών.* Alia exempl. *Γεδεών.*[69]

כְּכָל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר. Ο΄. *κατὰ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἅ.* Alia exempl. *κατὰ πᾶσαν τὴν ἀγαθωσύνην ἥν.*[70]

---

[49] Sic Comp. (om. *καὶ*), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex., Vet. Lat. [50] Duplex versio, *καὶ τῶν ὁρμίσκων ἐνφὼθ* (sic), est in Ald., Codd. III, 15, 18, 19, 108. [51] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum *τῶν πορφυρίδων*), 15, 18, 19, alii, Syro-hex., Vet. Lat. Ad *ἱματίων* Cod. 85 in marg.: *περιβολαίων.* [52] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum *τῶν κλ. τῶν χρυσῶν*), X, XI, 15 (ut III), 18, 19 (cum *πλὴν ἀπὸ τῶν κλ. τῶν χρ.*), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. (ut III). [53] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 29, alii, Syro-hex., Vet. Lat. Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 180: Ἐφοὺδ, *μαντεῖον ἢ εἴδωλον.* [54] Theodoret. Quaest. XVII in Judic. p. 335. Cf. Hex. ad Exod. xxv. 7. Jud. xvii. 5. [55] Cod. X. Vet. Lat.: *in Ephra.* [56] Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [57] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cf. ad Cap. xi. 33. [58] Idem. Sic in textu Ald., Codd. 15, 18, 29, alii. [59] Sic Syro-hex. (sine cuneolo), et sine aster. Comp., Codd. 19, 58, 108. [60] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [61] Cod. 85 in marg.: Ο΄. Θ. Λοιποί. Σικίμοις. Sic in textu Comp. (cum Σικήμοις), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [62] Idem (cum Ο΄. Θ. Λοιποί). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum *πολεια*), XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [63] Idem. Sic in textu Comp. (om. *τοῦ*), Ald., Codd. X, XI (cum *αὐτοῦ* pro *τοῦ*), 29, 55, 121, Arm. 1. Duplex lectio, *πατρὸς Ἀβιεζρεὶ*, est in Codd. III, 16 (cum *πρὸς Ἀβιεσδρὶ*), 19 (idem), aliis, Syro-hex. [64] Sic Codd. II (cum *καθὼς* pro *ὡς*), 16 (idem), 44, 53 (ut II), alii. [65] Cod. 85 in marg. [66] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [67] Sic Comp. (cum *τὸ* Β.), Codd. III (cum Βααλβεερ), 15, 18 (cum Βααλμεριθ), 19 (cum *τῷ* (?) Βααλβεερ), alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *et posuerunt ipsi sibi Baalberith testamentum.* Cod. 85 in marg.: *ἔθεντο. τὸν Βααλβερείθ.* [68] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum *αὐτοῦ*), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [69] Sic Comp., Codd. III, 19, 44, 108, Syro-hex. [70] Sic Comp. (cum *ἀγαθοσ.*), Ald., Codd. III, X, XI (cum *πᾶσαν ἀγαθοσ.*), 19 (ut Comp.), 29, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: *πᾶσαν τὴν ἀγαθοσύνην.*

Cap. VIII. 15. καὶ εἶπεν ÷ αὐτοῖς ↙.[71] 26. ÷ σίκλοι ↙ χίλιοι.[72]

CAP. IX.

1. שְׁכֶמָה. Οʹ. εἰς Συχέμ (Aliter: Οʹ. Θ. Σίκιμα[1]).

2. מַה־טּוֹב. Οʹ. τί τὸ ἀγαθόν. Aliter: Οʹ. ποῖον βέλτιον.[2]

הַמְשֹׁל. Οʹ. κυριεῦσαι. Alia exempl. τὸ ἄρχειν.[3]

אֲנִי. Οʹ. εἰμι. Aliter: Οʹ. εἰμι ἐγώ.[4]

4. מִבֵּית. Οʹ. ἐξ οἴκου. Aliter: Οʹ. Θ. ἐκ τοῦ οἴκου.[5]

בַּעַל בְּרִית. Οʹ. Βααλβερίθ. Alia exempl. Βάαλ διαθήκης; alia, Βααλβερεὶθ διαθήκης.[6]

בָּהֶם. Οʹ. ἑαυτῷ. Alia exempl. ἐν αὐτοῖς.[7]

רֵיקִים וּפֹחֲזִים. *Leves et protervos.* Οʹ. κενοὺς καὶ δειλούς (alia exempl. θαμβουμένους[8]). Σ. ἀπράγους καὶ ἀπονενοημένους.[9]

6. בֵּית מִלּוֹא. Οʹ. οἶκος Βηθμααλώ. Alia exempl. ὁ οἶκος Μααλώ.[10]

לְמֶלֶךְ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. Οʹ. εἰς βασιλέα.[11]

עִם־אֵלוֹן מֻצָּב. *Prope quercum stationis* (militaris). Οʹ. πρὸς τῇ βαλάνῳ τῇ εὑρετῇ τῆς στάσεως. Alia exempl. πρὸς τῇ βαλάνῳ τῆς στάσεως.[12] Ἀ. ἐπὶ πεδίου στηλώματος. Σ. παρὰ τὴν δρῦν τὴν ἑστῶσαν (ἐν Σικίμοις).[13]

7. בְּרֹאשׁ. Οʹ. ἐπὶ κορυφήν. Aliter: Οʹ. ἐν τῇ κορυφῇ.[14]

וַיִּקְרָא. Οʹ. καὶ ἔκλαυσε. Alia exempl. καὶ ἐκάλεσε.[15]

9. הֶחֳדַלְתִּי אֶת־דִּשְׁנִי. *Num missam faciem pinguedinem meam?* Οʹ. μὴ ἀπολείψασα (Aliter: Οʹ. Θ. ἀφεῖσα[16]) τὴν πιότητά μου; Σ. ἆρα παύσομαι τοῦ λίπους μου;[17]

אֲשֶׁר־בִּי יְכַבְּדוּ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים. *Quam in me celebrant dii et homines.* Οʹ. ἐν ᾗ δοξάσουσι

---

[71] Syro-hex. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 54, alii, Arm. 1. [72] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 19, alii, Vet. Lat.

CAP. IX. [1] Cod. 85 in marg. Sic in textu (passim) Comp. (cum Σίκημα), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. Cf. ad Cap. viii. 31. [2] Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef. ex eodem edidit, ὁποῖον β.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii. [4] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἐγώ εἰμι), X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [5] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. [6] Prior lectio est in Codd. III, 54, 76, aliis; posterior in Comp., Ald. (cum Βααλφερεὶθ), Codd. X, XI (cum Βααλβαρεὶθ), 15, 18, 19 (cum Βααλβέρ), aliis, Syro-hex. Ad βερὶθ (sic) Cod. 85 in marg.: διαθήκης. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum ἐκθαμβουμένους), alii (inter quos 85 in marg., non, ut Montef., θαμβομένους), Syro-hex. (cum ܡܬܚܒܨܝܢ, quod tamen, ex usu Syri nostri, non θαμβουμένους (ܡܬܕܡܪܝܢ), sed ῥεμβομένους sonat. Cf. Hex. ad Psal. lviii. 16. cxviii. 21, 110, 176). Vet. Lat.: *inanes et perturbatos.* Versio Aquilam sapit, coll. Hex. ad Gen. xlix. 4. Zeph. iii. 4. [9] Cod. 85 in marg. Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 182: Ἄνδρας κενοὺς καὶ θαμβουμένους. Σύμμαχος· ἀπράγους καὶ ἀπονενοημένους (h. e. *otiosos et superbos*, non, ut Procopii interpres, *rapaces* (ἅρπαγας) *et timidos*)· δεδοίκασι γὰρ οἱ κακοῦργοι τὴν ἐκ νόμων ἐπιστροφήν. (Forma ἄπραγος pro magis legitima ἀπραγὴς vix nota nisi e Suidae glossa: Εὐπραγότερος· εὐτυχέστερος.) [10] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Μααλλών), X, XI, 15 (cum Μααλών), 16, 18 (ut 15), 19 (idem), alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [11] Sic Comp. (sine εἰς), Codd. III, 19 (ut Comp.), 58, 108 (ut Comp.), Arm. 1, Syro-hex. [12] Sic Comp., Ald. (cum πρὸς τῆς βαλανωτῆς στ.), Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [13] Cod. 85. Symmachum imitatus est Hieron.: *juxta quercum quae stabat in Sichem.* Ad Aquilam autem appellari potest interpres Chaldaeus, qui enarrat מֵישַׁר קָמְתָא, *planities statuae.* (Singularis est lectio Codd. 54, 59, 75, aliorum: καὶ ἐπορεύθησαν τοῦ χρῖσαι τὸν Ἀβ. εἰς βασιλέα ὑποκάτω τῆς δρυὸς τῆς οὔσης ἐν Σικίμοις.) [14] Cod. 85 in marg. (cum ἐπὶ κορυφῆς in textu). Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, XI, 15 (om. τῇ), 18 (idem), 19, alii, Syro-hex. [15] Sic Comp., Ald., Codd. X (in marg.), 29, 58 (cum ἔκλαυσε in marg.), 71, 108, 121, Syro-hex. [16] Cod. 85 in marg. (ter): Οʹ. Θ. μὴ ἀφεῖσα. Sic in textu (ter, cum ἀφεῖσα pro μὴ ἀπολείψασα) Comp. (cum ἀφείσασα, soloece), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [17] Cod. 85 in marg. Ad πιότητα Cod. 58 in marg.: παχύτητα τὴν λειπαρότη (sic).

τὸν θεὸν ἄνδρες. Alia exempl. ἣν ἐν ἐμοὶ ἐδόξασεν ὁ θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι.[18]

9. וְהָלַכְתִּי. Ο΄. πορεύσομαι. Aliter: Ο΄. Θ. πορευθῶ.[19]

לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים. *Librari super arboribus.* Ο΄. κινεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων. Alia exempl. ἄρχειν τῶν ξύλων.[20]

10. לְכִי־אַתְּ. Ο΄. δεῦρο ※ σύ ◂.[21]

11. לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים. Ο΄. κινεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων. Alia exempl. ἄρχειν τῶν ξύλων.[22] Aliter: Ο΄. Θ. ἡγεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων.[23]

13. הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים. *Quod exhilarat deos et homines.* Ο΄. τὸν εὐφραίνοντα θεὸν καὶ ἀνθρώπους. Aliter: Ο΄. Σ. τὴν εὐφροσύνην τῶν ἀνθρώπων.[24]

לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים. Ο΄. κινεῖσθαι ἐπὶ τῶν ξύλων. Alia exempl. ἄρχειν τῶν ξύλων.[25] Σ. κλονεῖσθαι περὶ τὰ ξύλα.[26]

14. אֶל־הָאָטָד. Ο΄. τῇ ῥάμνῳ. Aliter: Ο΄. Θ. Ἀ. πρὸς τὴν ῥάμνον.[27]

15. לִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם. Ο΄. τοῦ βασιλεύειν ἐφ᾽ ὑμᾶς. Alia exempl. εἰς βασιλέα ἐφ᾽ ὑμῶν.[28]

15. חֲסוּ בְצִלִּי. *Confugite in umbram meam.* Ο΄. ὑπόστητε (Ἀ. ἐλπίζετε. Ο΄. Θ. πεποίθατε[29]) ἐν τῇ σκιᾷ μου. Aliter: Ο΄. πεποίθατε ἐν τῇ σκέπῃ μου.[30]

מִן־הָאָטָד. Ο΄. ἀπ᾽ ἐμοῦ. Alia exempl. ἐκ τῆς ῥάμνου.[31]

16. וְאִם־טוֹבָה. Ο΄. καὶ εἰ ἀγαθωσύνην. Alia exempl. καὶ εἰ καθώς.[32]

כִּגְמוּל. *Secundum opus.* Ο΄. ὡς ἀνταπόδοσις. Aliter: Ο΄. Θ. κατὰ τὸ ἀνταπόδομα.[33]

17. נִלְחַם. Ο΄. παρετάξατο. Aliter: Ο΄. Θ. ἐπολέμησεν.[34]

וַיַּצֵּל. Ο΄. καὶ ἐρρύσατο. Alia exempl. καὶ ἐξείλατο.[35]

19. שִׂמְחוּ. Ο΄. εὐφρανθείητε. Aliter: Ο΄. ÷ εὐλογηθείητε ὑμεῖς καὶ ◂ εὐφρανθείητε.[36]

20. וְאִם־אַיִן. Ο΄. εἰ δὲ οὔ. Aliter: Ο΄. Θ. Ἀ. καὶ εἰ μή.[37]

21. בְּאֵרָה. Ο΄. ἕως Βαιήρ. Alia exempl. εἰς Βηρά.[38] Ἄλλος· ἐν ὁδῷ.[39]

---

[18] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ ἄνθρωποι), X, XI, 15 (om. ἐν ἐμοὶ), 18 (idem, cum καὶ ἄνθρωποι), 19, alii (inter quos 85, ut 18), Syro-hex. [19] Cod. 85 in marg., teste Montef. Sic in textu (ter) Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [20] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [21] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine aster. Codd. X, XI, 58, 63. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III (om. τῶν), XI, 15 (praem. τοῦ), 16, 18 (ut 15), 19, alii (inter quos 85). Syro-hex.: ※ἄρχειν ἐπὶ τῶν ξύλων, nullo cuneolo. [23] Cod. 85 in marg., teste Montef. Parsonsii amanuensis lectionem quasi anonymam exscripsit. [24] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum τὴν εὐφρ. τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀ.), Ald., Codd. III (cum τὴν εὐφρ. τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ τῶν ἀ.), X, XI, 15, 18, 19 (cum καὶ τὴν εὐφρ. κυρίου καὶ τῶν ἀ.), alii, Arm. 1 (ut Comp.), Syro-hex. (idem). [25] Sic Ald., Codd. III (om. τῶν), XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85). Syro-hex.: ἄρχειν ※ἐπὶ◂ τῶν ξ., et sic sine aster. Comp., Codd. 19, 108. [26] Cod. 85. [27] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [29] Cod. 85. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum σκηνῇ), alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *confidete in protectione mea.* [31] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [32] Sic Comp. (cum καλῶς), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [33] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI (sine τό), 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [34] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [35] Sic Comp., Codd. III, 15 (cum ἐξείλετο), 18 (idem), 19, alii, Syro-hex. Cf. ad Cap. vi. 9. [36] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine obelo Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Arm. 1. [37] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (sine καί), Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [38] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Ῥαρὰ), X, XI, 15, 16 (cum ἕως Β.), 18, 19 (cum Βαρὰ), alii (inter quos 85), Syro-hex. [39] Syro-hex. in textu: (καὶ ἐπορεύθη) ÷ ἐν ὁδῷ ◂, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Βηρά. Sic sine obelo Codd. 54, 75, 76, alii. Duplex versio, ἐν ὁδῷ (בָּאֹרַח) εἰς Βηρὰ, est in Codd. III (cum καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ, καὶ ἔφυγεν εἰς Ῥαρὰ), 15, 18, 19, 108, Arm. 1 (cum ὁδὸν Βήρ).

25. וַיָּשִׂמוּ. Ο΄. *καὶ ἔθηκαν.* Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ ἔθεντο.*[40]

מְאָרְבִים. *Insidias.* Ο΄. *ἐνεδρεύοντας.* Alia exempl. *ἔνεδρα.*[41]

אֵת כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר. Ο΄. *πάντα ὃς παρεπορεύετο.* Alia exempl. *πάντας τοὺς διαπορευομένους.*[42]

26. וַיִּבְטְחוּ. Ο΄. *καὶ ἤλπισαν.* Alia exempl. *καὶ ἐπεποίθησαν.*[43]

27. הִלּוּלִים. *Laudationes* (dies festos propter peractam vindemiam). Ο΄. *ἐλλουλίμ.* Aliter: Ο΄. *χορούς.* Θ. *αὐλούς.*[44]

וַיָּבֹאוּ. Ο΄. *καὶ εἰσήνεγκαν.* Alia exempl. *καὶ εἰσῆλθον.*[45]

וַיְקַלְלוּ. Ο΄. *καὶ κατηράσαντο* (alia exempl. *κατηρῶντο*[46]). Ἀ. *καὶ κατηράσαντο.*[47]

28. וּזְבֻל פְּקִידוֹ עִבְדוּ אֶת־אַנְשֵׁי חֲמוֹר. *Et Zebul praefectus ejus? Servite viris Hamor.* Ο΄. *καὶ Ζεβοὺλ* (alia exempl. add. *ὁ ὢν*[48]) *ἐπίσκοπος αὐτοῦ, δοῦλος αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀνδράσιν Ἐμμώρ.* Alia exempl. *καὶ Ζεβοὺλ τεταγμένος αὐτῷ [δοῦλος αὐτοῦ] κατεδουλώσατο τοὺς ἄνδρας Ἐμμώρ.*[49]

30. וַיִּחַר אַפּוֹ. Ο΄. *καὶ ὠργίσθη θυμῷ αὐτός.* Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ.*[50]

31. בְּתָרְמָה. *Dolose.* Ο΄. *ἐν κρυφῇ.* Alia exempl. *μετὰ δώρων.*[51]

בָּאִים שְׁכֶמָה וְהִנָּם צָרִים. Ο΄. *ἔρχονται εἰς Συχὲμ, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ περικάθηνται.* Alia exempl. *παραγεγόνασιν εἰς Σίκιμα, καὶ οἵδε πολιορκοῦσιν.*[52]

34. אַרְבָּעָה רָאשִׁים. *Quatuor agmina.* Ο΄. *τέτρασιν ἀρχαῖς.* Aliter: Ο΄. Θ. *τέσσαρες ἀρχαί.*[53]

35. וַיֵּצֵא. Ο΄. *καὶ ἐξῆλθε.* Aliter: Ο΄. ÷ *καὶ ἐγένετο πρωΐ* ◄, *καὶ ἐξῆλθε.*[54]

וְהָעָם. Ο΄. *καὶ* ※ *πᾶς* ◄ *ὁ λαός.*[55]

מִן־הַמַּאְרָב. Ο΄. *ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου.* Aliter: Ο΄. Θ. *ἐκ τῶν ἐνέδρων.*[56]

36. מֵרָאשֵׁי. Ο΄. *ἀπὸ τῶν κεφαλῶν.* Alia exempl. *ἀπὸ τῶν κορυφῶν.*[57]

37. וְרֹאשׁ־אֶחָד בָּא מִדֶּרֶךְ אֵלוֹן מְעוֹנְנִים. *Et agmen unum venit de via quercus hariolorum.* Ο΄. *καὶ ἀρχὴ ἑτέρα ἔρχεται δι' ὁδοῦ Ἠλὼν Μαωνενίμ.* Aliter: (Ο΄.) Ἀ. *καὶ ἀρχὴ μία παραγίνεται ἀπὸ ὁδοῦ δρυὸς ἀποβλεπόντων.*[58]

---

[40] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii. [41] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum *ἐνέδρας*), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [42] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18 (cum *διαπορεύοντας*), 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [43] Sic Comp., Codd. III, 15 (cum -*θεισαν*), 18 (idem), 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. (cum *ἐπεποίθησαν* (ܐܬܬܟܠܘ), non *ἐπεποίθεισαν* (ܬܟܝܠܝܢ ܗܘܘ)). Cf. Job. xxxi. 24. Prov. xxi. 21 in LXX et Syro-hex.). [44] Cod. 85 in marg. Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, aliis, Arm. 1, Syro-hex. Bar Hebraeus: ܗܠܘܠܝܡ ܣܒܥܐ (ܐܘ ܣܘܥܪܢܐ) ܘܚܓܐ ܥܒܕܘ. [45] Sic Comp., Ald. (cum *ἐξῆλθον*), Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [46] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85), Syro-hex. [47] Cod. 85. [48] Sic Comp., Codd. 15, 18, 19, 58, 64, 108, 128, Syro-hex. (cum ܕܗܘܐ in textu, et ܡܣܥܪܢܐ in marg., teste Masio in *Syrorum Pecul.* p. 33). [49] Sic in textu Codd. 54, 59, 75, 76, alii. [50] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald. (cum *ἐθ. ὀργῇ αὐτὸς*), Codd. III, X, XI (ut Ald.), 15, 18, 19 (ut Ald.), alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܘܐܬܚܡܬ ܒܪܘܓܙܐ). [51] Sic (quasi pro בִּתְרוּמָה. Cf. אִישׁ תְּרוּמוֹת, *vir munerum*, Prov. xxix. 4) Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum duplici versione, *μετὰ δ. ἐν κρ.*), Arm. 1, Syro-hex. [52] Sic Comp. (cum *Σίκημα*), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18 (cum *οἵδε*), 19 (cum *καὶ εἶπον. πολιορκοῦσι*), alii (inter quos 85 in marg. cum *οἱ δὲ*), Syro-hex. (cum ܗܘܝܘ ܟܒܫܝܢ ܟܪܟܐ). De particula הִנֵּה ope pronominis *ὅδε* versa vide nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX*, p. xxv. [53] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, X, XI, 29, 71, 121, Syro-hex., Vet. Lat. [54] Sic Syro-hex. (qui pingit: *καὶ ἐγ.* ÷ *πρωΐ* ◄), et sine obelo Comp., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Arm. 1. [55] Sic Syro-hex. (cum ※ ܘܟܠܗ ◄), et sine aster. Comp., Codd. 19, 59, 75, alii. [56] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum *ἀπὸ τῶν ἐ.*), alii, Syro-hex. [57] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [58] Cod. 85 in marg.: Ἀ. *μία—ἀποβλεπόντων.* Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex.

38. פִּיךָ אֲשֶׁר תֹּאמַר. *Os tuum quo dixisti.* Ο΄. *τὸ στόμα σου ὡς ἐλάλησας.* Alia exempl. *τὸ στόμα σου τὸ λέγον.*[59]

הֲלֹא. Ο΄. *μὴ οὐχί.* Alia exempl. *οὐκ ἰδού.*[60]

אֲשֶׁר־מָאַסְתָּה בּוֹ. Ο΄. *ὃν ἐξουδένωσας* ※ *ἐν αὐτῷ* ↙.[61]

צֵא־נָא. Ο΄. *ἔξελθε* ※ *δή* ↙.[62]

וְהִלָּחֶם בּוֹ. Ο΄. *καὶ παράταξαι αὐτῷ.* Alia exempl. *καὶ πολέμει πρὸς αὐτόν.*[63]

40. עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר. Ο΄. *ἕως τῆς θύρας τῆς πύλης.* Alia exempl. *ἕως τῶν θυρῶν τῆς πόλεως.*[64]

41. וַיֵּשֶׁב. Ο΄. *καὶ εἰσῆλθεν.* Alia exempl. *καὶ ἐκάθισεν.*[65]

בִּשְׁכֶם. Ο΄. *ἐν Συχέμ.* Ο΄. Θ. *ἐν Σικίμοις.*[66]

42. הַשָּׂדֶה. Ο΄. *εἰς τὸν ἀγρόν.* Alia exempl. *εἰς τὸ πεδίον.*[67]

וַיַּגִּדוּ. Ο΄. *καὶ ἀνήγγειλε.* Alia exempl. *καὶ ἀπηγγέλη.*[68]

43. וַיִּקַּח. Ο΄. *καὶ ἔλαβε.* Alia exempl. *καὶ παρέλαβε.*[69]

44. וְהָרָאשִׁים. Ο΄. *καὶ οἱ ἀρχηγοί.* Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ αἱ ἀρχαί.*[70]

פָּשְׁטוּ (in priore loco). *Diffuderunt se.* Ο΄. *ἐξέτειναν.* Alia exempl. *ἐξετάθησαν.*[71]

פָּשְׁטוּ (in posteriore loco). *Irruerunt.* Ο΄. *ἐξέτειναν.* Aliter: Ο΄. Θ. *ἐξεχύθησαν.*[72]

46. מִגְדַּל שְׁכֶם. Ο΄. *πύργου* (alia exempl. *πύργων*[73]) *Συχέμ.* Ο΄. Θ. *πύργου Σικίμων.*[74]

אֶל־צְרִיחַ. *Ad arcem.* Ο΄. *εἰς συνέλευσιν.* Alia exempl. *εἰς τὸ ὀχύρωμα.*[75] *Ἄλλος· εἰς τὴν ἄκραν.*[76]

בֵּית אֵל בְּרִית. *Domus El-berith.* Ο΄. *Βαιθηλβερίθ.* Alia exempl. *οἴκου Βηθηλβερείθ.*[77]

48. אֶת־הַקַּרְדֻּמּוֹת. *Secures.* Ο΄. *τὰς ἀξίνας.* Aliter: Ο΄. *τὴν ἀξίνην.*[78] Aliter: Ο΄. ※ *σὺν* ↙ *τὴν ἀξίνην.*[79]

שׂוֹכַת עֵצִים. *Ramum arborum.* Ο΄. *κλάδον ξύλου.* Aliter: Ο΄. *φορτίον ξύλων.*[80]

וַיִּשָּׂאֶהָ וַיָּשֶׂם עַל־שִׁכְמוֹ. Ο΄. *καὶ ἦρεν, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ ὤμων αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ ἔλαβεν αὐτὸ, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ.*[81]

---

[59] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI (cum *τὸ λέγων*), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [60] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum *οὐχὶ ἰδοὺ*), alii (inter quos 85 in marg.). Syro-hex. ܠܐ ܗܘܐ, pro quo fortasse legendum ܠܐ ܗܐ. [61] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 19 (cum *ἐπ' αὐτῷ*). [62] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ *ἔξελθε δή* ↙). Particula deest in Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, aliis. [63] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15 (cum *πολέμει αὐτῷ*), 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܘܩܪܘܒ ܥܡܗ). Cod. 85 in marg.: *πολέμησον αὐτόν.* Ex iisdem fere libris notandae sunt lectiones *ἐπολέμησε* pro *παρετάξατο* (v. 39), et *ἐπολέμει* pro *παρετάσσετο* (v. 45). Cf. ad Cap. i. 3. [64] Sic Comp. (sine *τῶν*), Ald., Codd. III (ut Comp.), X, XI, 15 (ut Comp.), 18 (idem), 19 (idem), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [65] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum *ἐκάθησεν*), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [66] Cod. 85 in marg. Cf. ad v. 1. [67] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (cum *εἰς ἀγρὸν* in marg.), XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [68] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum *ἀπηγγέλλει*), alii (inter quos 85 cum *ἀνηγγέλη*), Syro-hex. [69] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܘܕܒܪܗ). [70] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (sine artic.), Codd. III, XI, 15, 18, alii, Arm. 1 (cum *turmae*), Syro-hex. [71] Sic Ald., Codd. III, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [72] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI. 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [73] Sic Codd. II, 16, 57, 58, alii (inter quos 85). [74] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. III, XI, 15, 18, alii. [75] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [76] Sic in textu Cod. 75, in quo haec, *καὶ ἦλθον—πύργου Συχὲμ* (s. *Σικίμων*), desunt. [77] Sic Comp. (cum *τοῦ Βηθὴλ βερὶθ*), Ald. (cum *Βηθηλβερεὶθ διαθήκης*), Codd. XI, 15 (ut Ald.), 18 (cum *Βαιθὴλ βερὶθ δ.*), alii (inter quos 85, cum *Βηθηλβερήθ*). Cod. III: *οἴκου τοῦ Βάαλ δ.*; Syro-hex.: *οἴκου τοῦ Βαιθὴλ δ.* [78] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), X, XI, 15, 18 (ut III), 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [79] Cod. IV (cum metobelo ex corr.). [80] Sic Comp., Ald. (om. *ξύλων*), Codd. III, IV, X (ut Ald.), XI (idem), 15 (cum *ξύλου*), 18 (idem), 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: *φορτίον.* [81] Sic Comp., Ald. (cum *ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ*), Codd. III, IV, 15, 18, alii, Syro-hex. (cum *καὶ ἦρεν αὐτὸ* (ܫܩܠܗ) *καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπί*). Cod. 85 in marg.: *ἔλαβεν αὐτὸ ἐπὶ τοὺς ὤμους*; et sic in textu Codd. X, XI, 29, 121.

48. מָה רְאִיתֶם. Ο΄. ὃ (alia exempl. τί[82]) εἴδετε.

49. גַּם־כָּל־הָעָם אִישׁ שׂוֹכֹה. Ο΄. καίγε ἀνὴρ κλάδον πᾶς ἀνήρ. Aliter: Ο΄. καίγε ※ πάντες ◄ αὐτοὶ ἕκαστος φορτίον.[83]

וַיֵּלְכוּ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθησαν. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ ἦραν ◄, καὶ ἐπορεύθησαν.[84]

הַצְּרִיחַ. Ο΄. τὴν συνέλευσιν. Alia exempl. τὸ ὀχύρωμα.[85] Aliter: Ο΄. Θ. τὴν συνέλευσιν. Ἄλλος· τὸ ἄντρον.[86]

אֶת־הַצְּרִיחַ. Ο΄. τὴν συνέλευσιν. Aliter: Ο΄. ※ σὺν ◄ τὸ ὀχύρωμα.[87]

גַּם כָּל־אַנְשֵׁי. Ο΄. ※ καίγε ◄ πάντες οἱ ἄνδρες.[88]

50. אֶל־תֵּבֵץ וַיִּחַן בְּתֵבֵץ. Ο΄. ἐκ Βαιθηλβερὶθ, καὶ παρενέβαλεν ἐν Θήβης. Aliter: Ο΄. εἰς Θήβης, καὶ περιεκάθισεν ἐπ' αὐτήν.[89]

וַיִּלְכְּדָהּ. Ο΄. καὶ κατέλαβεν (alia exempl. προκατελάβετο[90]) αὐτήν.

51. וְכֹל בַּעֲלֵי הָעִיר. *Et omnes oppidani.* Ο΄. τῆς πόλεως. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ ἡγούμενοι τῆς πόλεως.[91]

51. וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם. Ο΄. καὶ ἔκλεισαν ἔξωθεν αὐτῶν. Aliter: Ο΄. καὶ ἀπέκλεισαν ἐφ' ἑαυτούς.[92]

52. וַיָּבֹא. Ο΄. καὶ ἦλθεν. Aliter: Ο΄. ※ καὶ προσήγγισεν ◄, καὶ ἦλθεν.[93]

וַיִּלָּחֶם בּוֹ. Ο΄. καὶ παρετάξαντο αὐτῷ. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐξεπολέμησαν αὐτόν.[94]

53. פֶּלַח רֶכֶב. *Lapidem molarem superiorem.* Ο΄. κλάσμα ἐπιμύλιον (s. ἐπιμυλίου[95]). Οἱ λοιποί· μύλου.[96]

וַתָּרִץ. Ο΄. καὶ ἔκλασε. Alia exempl. καὶ συνέκλασε; alia, καὶ συνέθλασε.[97]

54. מְהֵרָה. Ο΄. ταχύ. Alia exempl. τὸ τάχος.[98]

אִשָּׁה (in posteriore loco). Ο΄. γυνή. Aliter: Ο΄. ※ ὅτι ◄ γυνή.[99]

וַיָּמֹת. Ο΄. καὶ ἀπέθανε. Aliter: Ο΄. καὶ ἀπέθανεν ÷ Ἀβιμέλεχ ◄.[100]

55. וַיֵּלְכוּ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθησαν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἀπῆλθον.[101]

56. אֵת רָעַת. Ο΄. τὴν πονηρίαν (alia exempl. κακίαν[102]).

---

[82] Sic Comp., Ald. (cum ἴδετε), Codd. III, IV (cum εἴδατε), X (ut Ald.), XI, 15, 18 (cum ὅτε), 19, alii, Syro-hex. (cum ܡܢܘ). [83] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: καί ※ γε πάντες, nullo cuneolo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (om. γε πάντες), X, XI, 15 (om. καίγε), 18 (idem, cum αὐτῷ pro αὐτοὶ), 19, alii. Pro πᾶς ἀνὴρ Cod. 85 in textu: πᾶς ὁ λαός; in marg. autem: Ο΄. πάντες αὐτοὶ ἕκαστος φορτίον, καὶ ἦραν. [84] Sic Cod. IV (cum ⁓), Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1. [85] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Syro-hex. [86] Ad τὸ ὀχ. Cod. 85 in marg.: ἄντρον. Ο΄. Θ. τὴν συνέλευσιν. Ad ἄντρον cf. 1 Sam. (1 Reg.) xiii. 6 in Hebraeo et Vulg. [87] Sic Cod. IV (cum notis ex corr.). [88] Sic Syro-hex. (qui pingit: καί ※ γε ◄). Particula καίγε deest in Codd. III, IV, 15, 16, 18, aliis. [89] Sic Comp. (cum καὶ περιεκάθησεν αὐτὴν), Ald., Codd. III (cum εἰς Θαιβαις), IV, 15 (cum Βήθης), 18 (idem), 19 (ut Comp.), alii, Arm. 1, Syro-hex. Post ἐν Θήβης Cod. 85 in textum infert: καὶ περιεκάθισεν ἐπ' αὐτήν. [90] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum προκατελάβοντο), IV, X, XI, 15, 18 (ut III), 19, alii (inter quos 85 in marg.). Syro-hex. ܘܩܕܡܘ. [91] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI (cum πάντες οἱ ἡγ. τῆς π. pro πάντες οἱ ἄ. καὶ αἱ γ. τῆς π.), 15, 18, 19 (cum οἱ ἡγ. οἱ τῆς π.), alii (inter quos 85, cum καὶ πάντες ἡγ. τῆς π.), Arm. 1, Syro-hex. [92] Sic Comp. (cum ἐφ' ἑαυτοῖς), Ald., Codd. III, IV, X (cum ἔκλεισαν), XI, 15, 18 (ut Comp.), 19 (idem), alii, Syro-hex. (cum ܘܐܚܕܘ ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ). Cod. 85 in marg.: Ο΄. ἐφ' ἑαυτούς. [93] Sic Cod. IV (cum metobelo ex corr.), et sine aster. Cod. 108, Syro-hex. [94] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald. (cum –σεν), Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܘܐܬܟܬܫܘ ܥܡܗ). [95] Sic Codd. II, 16, 53, alii (inter quos 85). [96] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [97] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. X, XI, 19, 29, aliis; posterior in Codd. III, 15, 18, 30, aliis (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [98] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.). [99] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Cod. 108, Arm. 1, Syro-hex. [100] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp., Codd. III, 15, 18, 54, alii, Arm. 1, Syro-hex. [101] Cod. 85 in marg. cum nota πάν. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [102] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Mox v. 57 pro τὴν πᾶσαν πονηρίαν, πᾶσαν τὴν κακίαν habent Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), IV (idem), 15 (idem), 18 (idem), 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex.

Cap. IX. 20. καὶ τὸν οἶκον ※Μααλὼ ↓.[103] ※ καὶ ἐκ τοῦ οἴκου Μααλὼ ↓.[104] 36. ÷ υἱὸς Ἀβὲδ ↓.[105] 37. ÷ κατὰ θάλασσαν ↓.[106] 52. καὶ ἤγγισεν ÷ Ἀβιμέλεχ ↓.[107]

CAP. X.

1, 2. בְּשָׁמִיר (bis). Ο΄. ἐν Σαμίρ. Aliter: Ο΄. ἐν Σαμαρείᾳ.[1]

4. וַיְהִי. Ο΄. καὶ ἦσαν. Alia exempl. καὶ ἐγένοντο.[2]

רֹכְבִים. Ο΄. ἐπιβαίνοντες. Aliter: Ο΄. ἐπιβεβηκότες.[3]

לָהֶם יִקְרְאוּ חַוֹּת (vicos) יָאִיר. Ο΄. καὶ ἐκάλουν αὐτὰς ἐπαύλεις Ἰαΐρ. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ αὐτὰς ἐκάλεσαν πόλεις Ἰαΐρ.[4]

אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ. Ο΄. ἐν γῇ. Alia exempl. αἵ εἰσιν ἐν γῇ.[5]

5. בְּקָמוֹן. Ο΄. ἐν Ῥαμνῶν (alia exempl. Καμὼν[6]).

6. בְּעֵינֵי. Ο΄. ἐνώπιον. Οἱ λοιποί· ἐναντίον.[7]

6. וַיַּעַבְדוּ. Ο΄. καὶ ἐδούλευσαν. Alia exempl. καὶ ἐλάτρευσαν.[8]

וְאֶת־אֱלֹהֵי אֲרָם. Ο΄. καὶ τοῖς θεοῖς Ἀράμ. Aliter: Ο΄. ※ καὶ τοῖς θεοῖς Συρίας ↓.[9]

6, 7. פְּלִשְׁתִּים (bis). Ο΄. Φυλιστιΐμ. Aliter: Ο΄. Θ. τῶν ἀλλοφύλων.[10]

7. וַיִּחַר־אַף. Ο΄. καὶ ὠργίσθη θυμῷ. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ.[11]

8. וַיִּרְעֲצוּ. *Et contundebant.* Ο΄. καὶ ἔθλιψαν (alia exempl. ἐσάθρωσαν[12]). Aliter: Ο΄. καὶ ἔθλασαν. Σ. (καὶ) κατεδυνάστευσαν.[13]

9. לְהִלָּחֵם גַּם־בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִין וּבְבֵית אֶפְרָיִם. Ο΄. παρατάξασθαι πρὸς Ἰούδαν καὶ Βενιαμὶν, καὶ πρὸς Ἐφραΐμ. Aliter: Ο΄. Θ. ἐκπολεμῆσαι καὶ ἐν τῷ Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ Ἐφραΐμ.[14]

10. וַיִּזְעֲקוּ. Ο΄. καὶ ἐβόησαν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐκέκραξαν.[15]

11, 12. הֲלֹא מִמִּצְרַיִם וּמִן־הָאֱמֹרִי מִן־בְּנֵי עַמּוֹן

---

[103] Syro-hex., per errorem, ut videtur; nam vox Μααλὼ (s. Βηθμααλὼ) in omnibus libris legitur. [104] Idem (qui pingit: ※ Σικίμων καὶ ἐκ τοῦ οἴκου Μ., nullo metobelo). Haec, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου Μααλὼ, desunt in Codd. 59, 75, 118. [105] Idem (qui pingit: ÷ υἱὸς ↓ Ἀβέδ). [106] Idem (qui pingit: ÷ κατὰ θ. ↓ ÷ ἀπὸ τοῦ ἐχόμενα, sine alio metobelo). [107] Cod. IV (cum notis ex corr.).

CAP. X. [1] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. III, IV (cum Σαμαρίᾳ), X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܒܫܡܪܝܢ). [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [3] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [4] Idem. Sic in textu (cum ἐπαύλεις) Comp. (cum ἐκάλεσεν), Ald. (idem), Codd. III (cum καὶ ἐκάλεσεν αὐτὰς), IV (cum ἐκάλεσεν), XI, 15, 18 (ut III), alii, Syro-hex. Cod. 71 solus: καὶ αὐτὰς ἐκάλεσεν (sic) πολεις Ἰ. Cf. Hex. ad Deut. iii. 14. [5] Sic Comp. (cum ἐν τῇ γῇ), Ald., Codd. III (cum ἐν τῇ), IV (ut Comp.), X, XI, 15 (ut III), 18, alii (inter quos 85, cum ἦσαν), Syro-hex. [6] Sic Comp., Ald., Codd. IV, X, XI, 15, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [7] Cod. 85. Sic in textu Comp. (cum ἔναντι), Ald., Codd. III (ut Comp.), IV (idem), XI, 15 (ut Comp.), 18 (idem), 19 (idem), alii, Syro-hex. (cum ܩܕܡ). [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Eadem varietas notatur ad vv. 10, 16 (cum Ο΄. Θ.). [9] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ τοῖς θ. Σιδῶνος, καὶ τοῖς θ. Συρίας), X, XI, 16, 19, alii, Arm. 1. In Cod. 85 duplex lectio est: καὶ τοῖς θ. Ἀραθὰ (sic) καὶ τοῖς θ. Συρίας. Haec autem, καὶ τοῖς θ. Ἀρὰμ (s. Συρίας), desunt in Codd. 15, 18, 54, aliis, et Theodoreto. [10] Cod. 85 in marg. (bis), teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef. exscripsit, τῶν ἀλλοτρίων). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. (In v. 7 articulus deest in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 29, aliis.) [11] Cod. 85. Sic Comp., Ald., Codd. III (om. ὀργῇ), XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15 (cum ἐσαθρώθησαν), 18 (idem), 19 (idem), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. (cum ܘܦܫܠܘ). [13] Cod. 85 in marg. (ad ἔθλιψαν, non, ut Montef., ad ἔθλασαν. Verum vidit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 66). Prior lectio ad sequens וַיְרֹצְצוּ, Ο΄. καὶ ἔθλασαν, pro quo Codd. 16, 52, 53, alii (inter quos 85) ἐθανάτωσαν legunt, pertinere videtur. Ad Sym. cf. Hex. ad Job. xiii. 25, ubi in Hebraeo est verbum affine עָרַץ. [14] Cod. 85 in marg. (om. καὶ ante ἐν τῷ Ἰ.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI (om. καὶ), 15 (idem), 18 (idem), 19 (idem), alii, Syro-hex. [15] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum ἔκραξαν), Ald., Codd. X, XI, 15 (ut Comp.), 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex.

וּמִן פְּלִשְׁתִּים׃ וְצִידוֹנִים וַעֲמָלֵק וּמָעוֹן לָחֲצוּ אֶתְכֶם וַתִּצְעֲקוּ אֵלַי. *Nonne ab Aegyptiis, et ab Amorrhaeis, a filiis Ammon, et a Philistaeis* (liberavi vos)? *Et Sidonii, et Amalec, et Maon oppresserunt vos, et clamastis ad me.* Ο΄. μὴ οὐχὶ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀμορραίου, καὶ ἀπὸ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ ἀπὸ Φυλιστιὶμ, καὶ Σιδωνίων, καὶ Ἀμαλὴκ, καὶ Μαδιὰμ, οἳ ἔθλιψαν ὑμᾶς; καὶ ἐβοήσατε πρὸς μέ. Aliter: Ο΄. οὐχὶ οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ Ἀμορραῖοι, καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν, ÷ καὶ Μωὰβ ↙, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ Σιδώνιοι, καὶ Ἀμαλὴκ, καὶ Χαναὰν, καὶ ἐξέθλιψαν ὑμᾶς, καὶ ἐκεκράξατε πρὸς μέ;[16] Σ. μὴ οὐχὶ ἀπὸ Αἰγύπτου, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀμορραίων, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ ἀπὸ τῶν Φυλιστιαίων, καὶ ἀπὸ Σιδωνίων, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀμαλὴχ, καὶ Χαναὰν, καὶ τῶν ἀποθλιβόντων ὑμᾶς, ὁπότε ἐβοήσατε πρὸς μέ;[17]

14. לְכוּ וְזַעֲקוּ. Ο΄. πορεύεσθε, καὶ βοήσατε. Alia exempl. βαδίζετε, καὶ βοᾶτε.[18]

אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם בָּם. *Quos elegistis.* Ο΄. οὓς ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς (alia exempl. ἐν αὐτοῖς[19]).

15. כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ. Ο΄. κατὰ πᾶν τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Alia exempl. κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἀρέσκῃ ἐνώπιόν σου.[20]

15. אַךְ הַצִּילֵנוּ נָא. Ο΄. πλὴν ἐξελοῦ ἡμᾶς. Aliter: Ο΄. πλὴν ÷ κύριε ↙[21] ἐξελοῦ ἡμᾶς ※ δή ↙.[22]

16. וַיָּסִירוּ. Ο΄. καὶ ἐξέκλιναν (alia exempl. μετέστησαν[23]).

אֶת־יְהוָֹה. Ο΄. τῷ κυρίῳ μόνῳ. Aliter: Ο΄. τῷ κυρίῳ [μόνῳ], ÷ καὶ οὐκ εὐηρέστησεν ἐν τῷ λαῷ ↙.[24]

וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל. *Et brevis* (impatiens) *facta est anima ejus propter molestiam Israelis.* Ο΄. καὶ ὠλιγώθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν κόπῳ Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ ὠλιγοψύχησεν ἐν τῷ κόπῳ Ἰσραήλ.[25]

17. וַיִּצָּעֲקוּ. *Et convocati sunt.* Ο΄. καὶ ἀνέβησαν (alia exempl. ἀνεβόησαν[26]). Σ. καὶ διαβάντες.[27]

וַיֵּאָסְפוּ. Ο΄. καὶ συνήχθησαν. Alia exempl. καὶ ἐξῆλθον.[28]

בַּמִּצְפָּה. Ο΄. ἐν τῇ σκοπιᾷ (Ἀ. Θ. (fort. Ο΄. Θ.) Μασσηφά. Σ. Μασφά[29]). Ἀ. ἐν τῇ σκοπιᾷ.[30]

18. אֲשֶׁר יָחֵל לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי. Ο΄. ὅστις ἂν ἄρξεται (ἄρξηται) παρατάξασθαι πρὸς υἱούς. Aliter: ὃς ἄρξεται πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς.[31]

---

[16] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (om. οἱ ante ἀλλόφυλοι, et καὶ ante ἐξέθλιψαν), Ald. (ut Comp., cum οὐχ pro οὐχὶ), Codd. III (cum οὐχὶ Αἰγ. καὶ Ἀμ.—καὶ Σιδ. καὶ Μαδιὰμ καὶ Ἀμαλὴκ ἐξέθλιψαν κ. τ. ἑ.), X, XI, 15 (cum Μαδιὰμ pro Χαναὰν, et om. καὶ ante ἐξέθλιψαν), 18 (idem), alii, et Syro-hex., ex quo obelum assumpsimus. [17] Cod. 85, teste Montef. Pro his, καὶ ἀπὸ τῶν Φυλ. καὶ ἀπὸ Σιδ., Parsonsii amanuensis exscripsit tantum καὶ ἀπὸ τῶν Φυλιστιδίων (sic). [18] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [19] Sic Ald., Codd. X, XI, 63, 121, invito Syro-hex. [20] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15 (cum ἐὰν), 18 (idem), 19 (cum ἐὰν ἀρέσκει), alii (inter quos 85 in marg. cum ὅσα ἀρέσκει), Arm. 1, Syro-hex. [21] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. III, 19, 108; necnon (cum ἐξελοῦ ἡμᾶς κύριε) Codd. 44, 54, 59, alii. Arm. 1: πλὴν κύριε μόνον ἐξ. ἡμᾶς. [22] Sic Syro-hex. (absente cuneolo), et sine aster. Ald., Codd. X, 16 (cum δὴ ἡμᾶς), 29, 30, alii (inter quos 85). [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. [24] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum), et sine obelo Ald., Codd. III (cum εὐηρέστησαν), 15, 18 (ut III), 19 (om. ἐν), 44 (cum εὐηρ. κύριος ἐν), 54, alii, Arm. 1. Vox μόνῳ deest in Comp., Codd. III, 19, 54, aliis, Syro-hex. [25] Sic Comp., Ald. (sine τῷ), Codd. III, X (cum ὁ Ἰσρ.), XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (qui Ἰσραὴλ pro nominativo cepisse videtur, vertens: ܘܐܬܟܪܝܬ ܢܦܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܒܥܡܠܐ). Ad ὠλιγώθη Cod. 85 in marg. affert: ὠλιγοψύχησεν. [26] Sic solus Cod. 44 (in quo versus integer sic habet: καὶ παρενέβαλον καὶ ἀνεβόησαν ἐν Γαλαὰδ καὶ ἐν Μασσηφὰ), concinente Syro-hex., qui priorem clausulam vertit: ܘܐܙܥܩܘ ܒܢ̈ܝܐ ܕܥܡܘܢ. [27] Cod. 108. Interpres וַיַּעַבְרוּ vertisse videtur, coll. Hex. ad 2 Reg. vi. 13. [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [29] Cod. 85. Lectio ἐν τῇ Μασσηφὰ est in Comp. (cum Ἀμασσηφὰ), Ald., Codd. III, 15, 18, 30, aliis, Syro-hex. (cum ܒܡܣܦܝܐ). [30] Bar Hebraeus: ܒܡܣܦܝܐ ܐܘ̄ ܒܣܟܐ ܕܘܟܐ. [31] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15 (cum ἄρξηται), 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex.

18. לְרֹאשׁ. Ο΄. εἰς ἄρχοντα. Aliter: Ο΄. Θ. εἰς κεφαλήν.[32]

Cap. X. 4. αὐτῷ ÷ δύο καὶ ◄ τριάκοντα υἱοὶ ἐπιβεβηκότες ἐπὶ ÷ δύο καὶ ◄ τριάκοντα πώλους, καὶ ÷ δύο καὶ ◄ τριάκοντα.[33]

Cap. XI.

1. הָיָה גִּבּוֹר חַיִל. *Erat bellator strenuus.* Ο΄. ἐπηρμένος δυνάμει. Alia exempl. ἦν δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ.[1]

וַיּוֹלֶד. Ο΄. ἣ ἐγέννησε. Alia exempl. καὶ ἔτεκε.[2]

3. וַיִּבְרַח. Ο΄. καὶ ἔφυγεν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἀπέδρα.[3]

וַיִּתְלַקְּטוּ. *Et congregati sunt.* Ο΄. καὶ συνεστράφησαν. Alia exempl. καὶ συνελέγοντο.[4]

רֵיקִים. *Leves.* Ο΄. κενοί. Aliter: Ο΄. λιτοί.[5] Σ. ἀργοί.[6]

וַיֵּצְאוּ. Ο΄. καὶ ἐξῆλθον. Aliter: Ο΄. καὶ συνεξεπορεύοντο.[7]

4, 5. וַיְהִי מִיָּמִים וַיִּלָּחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל׃

וַיְהִי. Ο΄. καὶ ἐγένετο. Alia exempl. καὶ ἐγένετο μεθ᾽ ἡμέρας, καὶ ἐπολέμησαν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν μετὰ Ἰσραήλ. καὶ ἐγενήθη.[8]

5. נִלְחֲמוּ. Ο΄. παρετάξαντο. Alia exempl. ἐπολέμησαν; alia, ἐπολέμουν.[9]

לָקַחַת .. מֵאֶרֶץ. Ο΄. λαβεῖν .. ἀπὸ τῆς γῆς. Aliter: Ο΄. παραλαβεῖν .. ἐν γῇ.[10]

6. לְקָצִין וְנִלָּחֲמָה בִּבְנֵי. Ο΄. εἰς ἀρχηγὸν, καὶ παραταξόμεθα πρὸς υἱούς. Alia exempl. εἰς ἡγούμενον, καὶ πολεμήσομεν ἐν τοῖς υἱοῖς.[11]

7. וּמַדּוּעַ. Ο΄. καὶ διὰ τί. Alia exempl. καὶ τί ὅτι.[12]

כַּאֲשֶׁר צַר לָכֶם. *Cum angustia vobis est.* Ο΄. ἡνίκα χρῄζετε (alia exempl. ἐθλίβητε[13]).

8. לָכֵן עַתָּה שַׁבְנוּ. Ο΄. διὰ τοῦτο νῦν ἐπεστρέψαμεν. Alia exempl. οὐχ οὕτως· νῦν ἤλθομεν.[14]

וְנִלְחַמְתָּ בִּבְנֵי. Ο΄. καὶ παρατάξῃ πρὸς υἱούς. Alia exempl. καὶ πολεμήσομεν ἐν τοῖς υἱοῖς.[15]

לְרֹאשׁ. Ο΄. εἰς ἄρχοντα. Alia exempl. εἰς κεφαλήν.[16]

11. וַיָּשִׂימוּ הָעָם אוֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἔθηκαν (alia exempl. κατέστησαν[17]) αὐτὸν ※ ὁ λαός ◄.[18]

---

[32] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [33] Cod. IV (notis, excepto primo obelo, a correctore appictis). Verba ὠβελισμένα desunt in Comp.

Cap. XI. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III (om. ἦν), X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [3] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [5] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X (cum κενοὶ in marg.), XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܠܣܛܝܐ), Vet. Lat. (cum *latrones*). [6] Bar Hebraeus: ܣ̄ܡ. ܠܣܛܝܐ. ܗ̄ܘ ܒ̈ܛܝܠܐ. [7] Cod. 85 in marg. (cum συνεπορεύοντο). Sic in textu (cum συνεξεπ.) Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *et obambulabant.* [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI (om. καὶ ante ἐπολέμησαν), 15, 30, alii, Arm. 1, Syro-hex. Ad ἡνίκα παρετάξαντο Cod. 85 in marg.: μεθ᾽ ἡμέρας καὶ ἐπολέμησαν, et sic in textu Codd. 18, 19, 29, alii. [9] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. X, XI, 29, aliis; posterior in Codd. III (cum ἐπολέμουσαν), 15, 54, 58, aliis, Syro-hex. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (cum ἀπὸ τῆς γῆς), XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [11] Sic Comp. (om. ἐν), Ald., Codd. III, X (cum πολεμήσωμεν), XI (idem), 15 (idem), 18, 29 (ut X), alii (inter quos 85 in marg. ut Comp.), Syro-hex. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI (om. τί), 15 (om. καὶ), 18 (om. ὅτι), 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex., Vet. Lat. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. Vet. Lat.: *quando tribulati estis.* [14] Sic Comp. (cum νῦν συνήλθ.), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum νῦν συνεισῆλθ.), alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. Cod. 85 in marg.: οὐχ οὕτως νῦν ἤλθομεν πρὸς σέ, καὶ συμπολεμήσομεν ἐν τοῖς υἱοῖς Ἀ., καὶ ἔσῃ ἡμῖν εἰς κεφαλὴν πᾶσι τοῖς οἰκοῦσι Γ. (Post οὕτως interpungunt Codd. III, 19, 54, 58, Arm. 1, Syro-hex., fortasse alii.) Mox συμπορεύσῃ ἡμῖν pro πορεύσῃ μεθ᾽ ἡμῶν iidem. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI (cum συμπολεμήσωμεν), 15 (om. ἐν), 18 (cum τοὺς υἱοὺς), 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [16] Iidem. Vet. Lat.: *in caput.* [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (cum κατέστησεν), XI (idem), 15, 18, 19 (ut X), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [18] Sic

11. עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וּלְקָצִין. Ο΄. ἐπ' αὐτοὺς εἰς κεφαλὴν καὶ εἰς ἀρχηγόν. Alia exempl. ἐπ' αὐτῶν εἰς κεφαλὴν εἰς ἡγούμενον.[19]

12. כִּי־בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם. Ο΄. ὅτι ἦλθες πρὸς μὲ τοῦ παρατάξασθαι. Aliter: Ο΄. ὅτι ἥκεις πρὸς μὲ ÷ σὺ ◄ πολεμῆσαί ÷ με ◄.[20]

13. כִּי. Ο΄. ὅτι (s. διότι[21]). Alia exempl. διὰ τί.[22]

בַּעֲלוֹתוֹ. Ο΄. ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτόν. Aliter: Ο΄. Θ. ἐν τῇ ἀναβάσει (αὐτοῦ).[23]

Ο΄. καὶ πορεύσομαι.[24] Alia exempl. καὶ πορεύσομαι. καὶ ἀπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς Ἰεφθάε.[25] Aliter: Ο΄. ÷ καὶ ἀπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς Ἰεφθάε ◄.[26]

14. וַיּוֹסֶף עוֹד. Ο΄. καὶ προσέθηκεν ἔτι. Aliter: Ο΄. καὶ προσέθετο ※ ἔτι ◄.[27]

15. כֹּה אָמַר. Ο΄. οὕτως λέγει. Aliter: Ο΄. τάδε λέγει.[28]

16. כִּי בַּעֲלוֹתָם .. וַיֵּלֶךְ. Ο΄. ὅτι ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτοὺς .. ἐπορεύθη. Aliter: Ο΄. ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτῶν .. ἀλλ' ἐπορεύθη.[29]

עַד־יַם־סוּף. Ο΄. ἕως θαλάσσης Σίφ (alia exempl. ἐρυθρᾶς[30]).

17. נָא בְאַרְצֶךָ. Ο΄. δὴ ἐν τῇ γῇ σου. Alia exempl. διὰ τῆς γῆς σου.[31]

וְלֹא אָבָה. Ο΄. καὶ οὐκ εὐδόκησεν. Οἱ λοιποί· (καὶ) οὐκ ἠθέλησεν.[32] Aliter: Ο΄. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ∽ οὐδὲ οὗτος ἀνεῖναι αὐτῷ παρελθεῖν ◄.[33]

18. וַיֵּלֶךְ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθη (alia exempl. διῆλθεν[34]).

וַיָּבֹא מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ. Ο΄. καὶ ἦλθεν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου. Alia exempl. καὶ παρεγένετο κατ' ἀνατολὰς ἡλίου.[35]

19. נַעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצְךָ. Ο΄. παρέλθωμεν δὴ ἐν τῇ γῇ σου. Aliter: Ο΄. Θ. παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου.[36]

20. וְלֹא־הֶאֱמִין סִיחוֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ. Ο΄. καὶ οὐκ ἐνεπίστευσεν Σηὼν τῷ Ἰσραὴλ παρελθεῖν ἐν τῷ ὁρίῳ αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. καὶ οὐκ ἠθέλησε Σηὼν τὸν Ἰσραὴλ διελθεῖν διὰ τῶν ὁρίων (αὐτοῦ).[37]

וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ παρετάξατο πρὸς Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ ἐπολέμησε μετὰ Ἰσραήλ.[38]

Syro-hex. Verba ἠστερισμένα desunt in Codd. 54, 58, 59, 75, 82. [19] Sic Comp. (cum καὶ εἰς ἡγ.), Ald. (cum εἰς κ. ἐπ' αὐτῶν), Codd. III, X (cum εἰς κ. ἐπ' αὐτῶν ἡγ.), XI (idem), 15, 18 (cum ἐφ' αὐτῶν), alii, Syro-hex. Cod. 85 ad εἰς κ. ἐπ' αὐτοὺς (sic) in marg. notat: αὐτῶν ἡγούμενον. [20] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ÷ πρὸς μὲ ◄ σὺ), et sine obelis Comp., Ald. (cum τοῦ πολ., et om. σὺ et μὲ), Codd. III, XI (om. σὺ et μὲ), 15 (cum ἦλθες), 18, 19, alii. Cod. 85 in marg.: ἥκες πρὸς μὲ πολεμῆσαι. [21] Sic Comp., Codd. III, 16, 44, alii (inter quos 85). [22] Sic Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [23] Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [24] Haec desunt in Comp., Codd. 19, 108. [25] Sic Codd. 18, 64, 76, alii, Arm. 1. [26] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ ἀπ. οἱ ἄγγ. πρὸς ÷ Ἰεφθάε ◄), et sine obelo Codd. III, 54, 75, 82. [27] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85, cum προσέθετο in marg.). Vocula deest in Codd. 55, 56, 63. Alius versionis, καὶ πάλιν ἀπέστειλεν Ἰεφθάε ἀγγέλους, vestigia exstant in Codd. 54, 59, 75, 82. [28] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum τὰ δὲ), alii, Syro-hex. [29] Idem (cum ἀλλὰ ἐπ.). Sic in textu iidem. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [31] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19 (cum δὴ διὰ), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [32] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald. (cum ἤθελε), Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii. [33] Sic Syro-hex. (qui pingit: οὐδὲ ∽ οὗτος), et sine obelo Codd. 44 (om. οὗτος), 54, 59 (cum αὐτὸν), 75, 76 (ut 44), 82, 84 (ut 44), 106 (idem), 134 (idem); qui omnes pro καὶ ἐκάθισεν habent κατέμεινε δὲ, invito Syro-hex. [34] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15 (cum ἦλθεν), 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [35] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (om. ἡλίου), 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum παρεγένοντο κατὰ ἀν., teste Parsonsio), Syro-hex. Paulo ante Syro-hex. pingit: ※ καὶ τὴν γῆν Μωὰβ, absente cuneolo; quae desunt in Cod. 44. [36] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. III, 19, 30, 44, alii; necnon (retento δὴ) Comp., Ald., Codd. XI, 15, 18, alii, Arm. 1, Syro-hex. [37] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (om. Σηὼν, cum διελθεῖν τὸν Ἰ.), X (cum ἐνεπίστευσεν?), XI (cum αὐτῶν), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum διελθεῖν τὸν Ἰ.). [38] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum ἐπολέμησαν), Syro-hex.

21. הָאָרֶץ הַהִיא. Ο΄. τὴν γῆν ἐκείνην. Aliter: Ο΄. Θ. ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ.[39]

22. וַיִּירְשׁוּ אֵת כָּל־גְּבוּל הָאֱמֹרִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐκληρονόμησεν πᾶν τὸ ὅριον τοῦ Ἀμορραίου.[40]

וְעַד־הַיַּבֹּק וּמִן־הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן. Ο΄. καὶ ἕως ※ τοῦ Ἰαβὸκ, καὶ ἀπὸ τοῦ (potior scriptura τῆς) ἐρήμου ἕως ◂ τοῦ Ἰορδάνου.[41]

23. תִּירָשֶׁנּוּ. Ο΄. κληρονομήσεις αὐτόν. Aliter: Ο΄. κληρονομήσεις αὐτὸν ÷ ἐπὶ σοῦ ◂.[42]

24. הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ. Ο΄. οὐχὶ ἃ ἐὰν κληρονομήσει σε. Aliter: Ο΄. Θ. οὐχὶ ὅσα κατεκληρονόμησέ σοι.[43]

וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ. Ο΄. καὶ τοὺς πάντας οὓς ἐξῆρεν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ πάντα ὅσα κατεκληρονόμησεν.[44]

25. הֲטוֹב טוֹב אַתָּה מִבָּלָק בֶּן־צִפּוֹר. *Num ullo modo melior tu es quam Balak filius Zippor?* Ο΄. μὴ ἐν ἀγαθῷ ἀγαθώτερος σὺ ὑπὲρ Βαλὰκ υἱὸν Σεπφώρ; Aliter: Ο΄. Θ. μὴ κρείσσων εἶ σὺ Βαλὰκ υἱοῦ Σεπφώρ;[45]

הֲרוֹב רָב. *Num altercando altercatus est.* Ο΄. μὴ μαχόμενος ἐμαχέσατο. Alia exempl. μὴ μάχῃ ἐμαχέσατο.[46] Ἄλλος· τοῦ δικασαμένου δίκην.[47]

26. בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐν τῷ οἰκῆσαι (alia exempl. add. τὸν Ἰσραήλ[48]). Alia exempl. ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ.[49]

וּבִבְנוֹתֶיהָ (bis). Ο΄. καὶ ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς. Ο΄, καὶ οἱ λοιποί· (καὶ ἐν) ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς.[50] Ἄλλος· καὶ ἐν τοῖς περιοίκοις αὐτῆς.[51]

וּמַדּוּעַ לֹא־הִצַּלְתֶּם. Ο΄. καὶ διὰ τί οὐκ ἐρρύσω. Aliter: Ο΄. τί ὅτι οὐκ ἐρρύσαντο.[52]

27. וְאָנֹכִי. Ο΄. καὶ νῦν ἐγώ εἰμι. Alia exempl. Ο΄. κἀγώ.[53]

לְהִלָּחֶם. Ο΄. τοῦ παρατάξασθαι (Aliter: Ο΄. πολεμῆσαι[54]).

29. וַתְּהִי. Ο΄. καὶ ἐγένετο (Aliter: Ο΄. Θ. Ἀ. ἐγενήθη[55]).

וַיַּעֲבֹר (bis). Ο΄. καὶ παρῆλθε (Aliter: Ο΄. διέβη[56]).

וּמִמִּצְפֵּה גִלְעָד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀπὸ σκοπιᾶς Γαλαάδ.[57]

---

[39] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (om. ἐκείνῃ), X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ἐν τῇ γῇ ※ ἐκείνῃ ◂). [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 16, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (cum ἐκληρ. Ἰσραὴλ πᾶν), Syro-hex. [41] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ※ τοῦ Ἰαβὸκ ◂ — ἕως τοῦ Ἰ.). Verba, τοῦ Ἰαβὸκ — ἕως, desiderantur in Codd. 54, 75, 76, 82, 84, 106, 134. Haec autem, καὶ ἀπὸ τῆς — Ἰορδάνου, desunt in Ald., Codd. X, XI, 15, 18, aliis. [42] Sic Syro-hex. (cum ÷ ܥܠܝܟ ※), et sine obelo Ald., Codd. III, 58, 64, 108; necnon (cum ἐπὶ σοὶ) Codd. 44, 54, 59, alii. [43] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI (cum σὺ pro σοὶ), 15, 18, 19, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [44] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, X, XI, 19, 30, alii, Vet. Lat., qui omnes mox αὐτὰ pro αὐτοὺς habent. In Ald., Codd. 15, 18, aliis, duplex est lectio, καὶ τοὺς π. οὓς ἐξῆρε, καὶ πάντα ὅσα κατ. Denique Syro-hex.: καὶ πάντα ὅσα κατεκληρονόμησεν ∽ ἡμῖν ◂; et sic sine obelo Ald., Cod. 29, et (cum ἡμῖν ἔθνη) Codd. 54, 59, 75, 76, 84, 134. [45] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum Σεφώρ), Ald., Codd. III (cum τοῦ Β.), X, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. (om. εἶ). [46] Sic Comp. (cum ἐμαχήσατο), Ald. (idem), Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, et fortasse Syro-hex. [47] Versionem duplicem, τοῦ δικασαμένου δίκην μετὰ Ἰσρ., ante μὴ μάχῃ in textum inferunt Codd. 54, 55, 59, 75. [48] Sic Comp. (sine artic.), Ald., Codd. X, XI, 16, 29, alii (inter quos 85, ut Comp.). [49] Sic Codd. III, 15, 18, 64, 108, 128, Arm. 1, Syro-hex. [50] Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [51] Sic in textu (in priore loco) Codd. 44, 54, 59, alii. [52] Cod. 85 in marg. (cum ἐρρύσατο). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum διότι pro τί ὅτι), X, XI, 15 (cum ἐρρύσατο), 18, alii, Syro-hex. [53] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ ἐγὼ), X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [54] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum μετ' ἐμοῦ?). [55] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii. [56] Idem (in posteriore loco). Sic in textu (bis) Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (in priore loco), alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *et perrexit.. et transiit.* [57] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 19 (cum ἀποσκοπίσας pro ἀπὸ σκ.), alii (inter quos 85), Syro-hex., Vet. Lat.

30. אִם־נָתוֹן תִּתֵּן. Ο΄. *ἐὰν διδοὺς δῷς μοι.* Alia exempl. *ἐὰν παραδόσει παραδῷς μοι.*[58]

31. הַיּוֹצֵא. Ο΄. ※ *ὁ ἐκπορευόμενος* ◄.[59]

מִדַּלְתֵי. Ο΄. *ἀπὸ τῆς θύρας.* Alia exempl. *ἐκ τῶν θυρῶν.*[60]

32. וַיַּעֲבֹר. Ο΄. *καὶ παρῆλθεν* (Aliter: Ο΄. Θ. *διέβη*[61]).

לְהִלָּחֵם. Ο΄. *παρατάξασθαι.* Aliter: Ο΄. Οἱ λοιποί· *τοῦ πολεμῆσαι.*[62]

33. וְעַד־בּוֹאֲךָ מִנִּית. *Et donec venias ad Minnith.* Ο΄. *ἕως ἐλθεῖν ἄχρις Ἀρνὼν ἐν ἀριθμῷ.* Alia exempl. *ἕως τοῦ ἐλθεῖν σε Μενείθ.*[63]

וְעַד אָבֵל כְּרָמִים. *Et usque ad Abel-cheramim* (pratum vinearum). Ο΄. *καὶ ἕως Ἐβελχαρμίμ.* Alia exempl. *καὶ ἕως Ἀβὲλ ἀμπελώνων.*[64]

וַיִּכָּנְעוּ. *Et depressi sunt.* Ο΄. *καὶ συνεστάλησαν.* Aliter: Ο΄. Θ. Ἀ. *καὶ ἐνετράπησαν.*[65]

34. יְחִידָה. *Unica.* Ο΄. *μονογενὴς αὐτῷ.* Aliter: Ο΄. *μονογενὴς αὐτῷ* ※ *ἀγαπητή* ◄.[66] Ἄλλος· *ποθητή.*[67]

אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ. *Non erat ei praeter eam.* Ο΄. *οὐκ ἦν αὐτῷ ἕτερος.* Alia exempl. *καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ πλὴν αὐτῆς.*[68]

35. וַיְהִי כִרְאוֹתוֹ. Ο΄. *καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν.* Alia exempl. *καὶ ἐγενήθη ἡνίκα εἶδεν.*[69]

אֲהָהּ. Ο΄. *ἆ ἆ.* Alia exempl. *οἴμοι.*[70]

הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי וְאַתְּ הָיִית בְּעֹכְרָי. *Deprimendo depressisti me, tuque es inter perturbantes me.* Ο΄. *ταραχῇ ἐτάραξάς με, καὶ σὺ ἦς ἐν τῷ ταράχῳ μου.* Alia exempl. *ἐμπεποδοστάτηκάς με, εἰς σκῶλον* (*spinam*) *ἐγένου ἐν ὀφθαλμοῖς μου.*[71] Ἀ. *κάμψασα ἔκαμψας με . . .* Σ. *ὀκλάζουσα ὤκλασάς με . . .* Θ. *κατάγχουσα κάτηγξάς με . . .*[72]

---

[58] Sic Comp. (om. *μοι*), Ald., Codd. III (cum *παραδώσει π.*), X (idem), XI (idem), 15 (cum *παραδως παραδως*), 18, 29, alii (inter quos 85 in marg. cum *με* pro *μοι*), Syro-hex., Vet. Lat., Origen. (Opp. T. I, p. 203). [59] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ◄ ܢܦܩ݁ ※ ܗܘ). Deest in Codd. 15, 18, 54, 58, aliis, Vet. Lat., Origen. ibid. [60] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex., Vet. Lat., Origen. ibid. [61] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii. [62] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15 (om. *τοῦ*), 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [63] Sic Comp. (cum *καὶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν Μενεὶθ*), Ald., Codd. III (cum *καὶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς σεμωεὶθ*), X, XI (cum *σεμενεὶθ* pro *σε Μ.*), 15 (idem), 18 (cum *σεμωῒθ*), 29 (cum *σεμενὶθ*), alii, Arm. 1 (cum *ἐμεννὶθ*), Syro-hex. (cum *καὶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν σεμενείθ*). Cod. 85 in marg.: *ἄχρις σεμενὶθ χαρμίν.* [64] Sic Comp. (om. *καὶ*), Codd. III (idem), X, XI, 15, 16, 18 (cum *ἀβὲδ*), 29, alii (inter quos 85, cum *ἕως τῶν τῆς* in marg., et 108, cum *σχοίνισμα* (חֶבֶל) in marg.), Arm. 1 (cum *ἀμπέλων*), Syro-hex. (om. *καί*). [65] Cod. 85 in marg. (cum *συνετράπησαν*, teste Parsonsio). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI (cum *συνετρ.*), 15, 18, 29, alii (inter quos 108, cum *συνετρ.*), Syro-hex. (cum ܐܬܒܗܬܘ). Alia clausulae versio, *καὶ ἐταπεινώθησαν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν ἐναντίον υἱῶν Ἰσραήλ*, est in Codd. 54, 59, 75, 82. Cf. ad Cap. iii. 30. viii. 28. [66] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Ald., Codd. III, 15, 54, 64, 108, Arm. 1. Ad *μονογενὴς* Cod. 85 in marg.: *ἀγαπητή*, cum nota *παν*. Praeterea Codd. 44, 75, 76, alii, post *μονογενὴς* inferunt *ἀγαπητὴ περίψυχος* (rectius *περίψυκτος*, ut Codd. 75 (manu 1ma), 82, 84, 134), ex glossemate, ut videtur. (Vox *περίψυκτος*, *valde amatus*, est e flosculis recentioris Graecitatis, de qua vid. Ruhnk. in *Ep. Crit.* II, p. 65; Bergler. ad Alciphr. Ep. III, 59; Jacobs. ad Anthol. Pal. p. lxxxiv.) [67] Schol. apud Nobil.: Ἐν ἄλλῃ ἐκδόσει τὸ, *ποθητή*· ἀπὸ δέ τινος συνηθείας ἢ ἰδιώματος τὴν ποθητὴν οὕτως ὀνομάζει. [68] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI (om. *οὐκ ἔστιν*?), 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. (cum *ἦν* pro *ἔστιν*), Vet. Lat. [69] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29 (cum *ἐγένετο*), alii. [70] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum *οἴμμοι*), X (idem), XI, 15, 16, 18, 29 (ut III), alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [71] Sic Comp. (cum *μοι* pro *με*), Ald., Codd. III (cum vitiosa scriptura, *εμπεποδεσταστη καὶ σεμνοτατη· εις σκωλον κ. τ. ἑ.*), X (cum *ἐμπεποδεστάτηκας*), XI (idem), 15, 18 (cum *εἰς κῶλον*), alii, Syro-hex. (cum ܡܥܟܒܢܐ ܩܡܬܝ ܠܝ, h. e. *ἐμπόδιον ἕστηκάς μοι*). Vet. Lat.: *impedisti me, in stimulum dolorum facta es mihi.* Schol. apud Nobil. [et Cat. Niceph. T. II, p. 198]: Οὕτως κεῖται ἐν ἄλλῃ ἐκδόσει· *ἐμπεποδοστάτηκάς με*· ἀντὶ τοῦ, ἐμπόδιον καὶ διακοπὴ τῆς πρὸς σὲ γενομένης μοι εὐφροσύνης ἐγένου [Niceph. τῆς προσγινομένης μοι ἐν τῇ νίκῃ εὐφροσύνης γέγονας]. Cf. Hex. ad 1 Paral. ii. 7. [72] Cod. 85 affert: Σ. *ὤκλασάς με* (Ο΄.) *ἐμπεποδοστάτηκάς με, εἰς σκῶλον ἐγένου ἐν ὀφθαλμοῖς μου.* Ἀ. *κάμψασα ἔκαμψάς με.* Θ. *κατάγχουσα*

35. וְאָנֹכִי פָּצִיתִי פִי. Ο΄. *καὶ ἐγώ εἰμι ἤνοιξα κατὰ σοῦ τὸ στόμα μου.* Alia exempl. *ἐγὼ δὲ ἤνοιξα τὸ στόμα μου* ÷ *περὶ σοῦ* ◂.[73]

36. אָבִי פָּצִיתָה. Ο΄. *πάτερ, ἤνοιξας.* Alia exempl. *εἰ ἐν ἐμοὶ ἤνοιξας.*[74]

אַחֲרֵי אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ יְהוָה. Ο΄. *ἐν τῷ ποιῆσαί σοι κύριον.* Aliter: Ο΄. *ἀνθ' ὧν ἐποίησέ σοι κύριος.*[75]

מִבְּנֵי. Ο΄. *ἀπὸ* [*τῶν*] *υἱῶν.* Aliter: Ο΄. Θ. *ἐκ τῶν υἱῶν.*[76]

37. יֵעָשֶׂה לִּי הַדָּבָר הַזֶּה. Ο΄. *ποιησάτω δὴ ὁ πατήρ μου τὸν λόγον τοῦτον.* Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ ποίησόν μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο.*[77]

וְאֵלְכָה. Ο΄. *καὶ πορεύσομαι.* Σ. *περιελθεῖν.*[78]

39. מִקֵּץ. Ο΄. *ἐν τέλει.* Aliter: Ο΄. Θ. *μετὰ τέλος.*[79]

וַתָּשָׁב. Ο΄. *καὶ ἐπέστρεψε.* Aliter: Ο΄. *καὶ ἀνέκαμψεν.*[80]

וַיַּעַשׂ לָהּ. Ο΄. *καὶ ἐποίησεν ἐν αὐτῇ.* Θ. *καὶ ἐπετέλεσεν Ἰεφθάε.*[81]

40. תֵּלַכְנָה. Ο΄. *ἐπορεύοντο.* Alia exempl. *συνεπορεύοντο.*[82]

Cap. XII.

1. וַיִּצָּעֵק אִישׁ אֶפְרַיִם. *Et convocati sunt viri Ephraim.* Ο΄. *καὶ ἐβόησεν ἀνὴρ Ἐφραΐμ.* Alia exempl. *καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ Ἐφραΐμ.*[1]

צָפוֹנָה. Ο΄. *εἰς βορρᾶν.* Alia exempl. *εἰς Σεφεινά.*[2] Οἱ Γ. (*εἰς*) *βορρᾶν.*[3]

מַדּוּעַ עָבַרְתָּ לְהִלָּחֵם. Ο΄. *διὰ τί παρῆλθες παρατάξασθαι.* Aliter: Ο΄. Θ. *τί ὅτι ἐπορεύθης πολεμεῖν.*[4]

עָלֶיךָ. Ο΄. ※ *ἐπὶ σέ* ◂.[5]

2. אִישׁ רִיב הָיִיתִי. *Vir litis fui.* Ο΄. *ἀνὴρ μαχητὴς* (Aliter: Ο΄. *ἀντιδικῶν*[6]) *ἤμην.* Ἀ. (*ἀνὴρ*) *δικασίας . .* Σ. . *ἐν μάχῃ ἤμην.*[7]

וּבְנֵי־עַמּוֹן מְאֹד. Ο΄. *καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν σφόδρα.* Alia exempl. *καὶ οἱ υἱοὶ Ἄμμων ἐταπείνουν με σφόδρα.*[8]

3. כִּי־אֵינְךָ מוֹשִׁיעַ. Ο΄. *ὅτι οὐκ εἶ σωτήρ.* Alia exempl. *ὅτι οὐκ ἦν ὁ σώζων.*[9]

וָאֶעְבְּרָה. Ο΄. *καὶ παρῆλθον* (Aliter: Ο΄. *διέβην*[10]).

κάτηγξάς με. Cod. 108: Σ. *ὤκλασάς με.* Θ. *κατάγχουσα κάτηγξάς με.* Paulo plenius Bar Hebraeus: ܐܘ̄ܗ̄ ܡܟܦܦ ܦܥܠܝܢ ܗ̄ܘ̄ ܡܟܪܟܐ ܐܬܟܪܟܬܢ ܐܘܪ̄ ܡܟܦܦܗ ܐܬܟܫܠܢ. Ad duos priores interpretes cf. Hex. ad Psal. xvi. 13. xxi. 30. lxxi. 9. [73] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, alii, Arm. 1, Vet. Lat. [74] Sic Comp., Ald., Codd. III (praem. *πάτερ μου*), X, XI, 15, 16 (praem. *πάτερ*), 18, alii, Syro-hex. Vet. Lat.: *Pater, si in me aperuisti.* [75] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18 (cum *κύριος ὁ θεὸς*), 29, alii, Syro-hex. [76] Idem. Sic in textu iidem. [77] Idem. Sic in textu iidem; necnon (cum *πλὴν* pro *καὶ*) Codd. 44, 54, 59, alii. [78] Idem, teste Parsonsio. Lectio ad sequens וְיָרַדְתִּי potius pertinere videtur. [79] Idem. Sic in textu Comp. (cum *μετὰ τὸ τ.*), Ald. (idem), Codd. III, X (ut Comp.), XI (idem), 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [80] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [81] Idem. Sic in textu Comp., Ald. (cum *καὶ ἐτέλεσεν ἐν αὐτῇ*), Codd. III, 15, 18, 30, alii, Syro-hex. [82] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1 (cum *συνήχθησαν*), Syro-hex. (cum ܗܘܘ ܡܬܟܢܫܝܢ), Vet. Lat. (cum *conveniebant*).

Cap. XII. [1] Sic Comp. (om. *οἱ*), Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex.; necnon (cum *συνηθροίσθησαν*) Codd. 54, 59, 75, 82. [2] Sic Comp. (cum *Σεφηνὰ*), Ald. (cum *Σεφινὰ*), Codd. III (cum *Κεφεινὰ*), XI, 15 (cum *Σεφειρὰ*), 16, 18, 29 (ut Ald.), alii, Arm. 1, Syro-hex. [3] Cod. X. Euseb. in Onomastico, p. 336: *Σεφινά. Ἀκύλας, Σύμμαχος· βορρᾶν.* [4] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum *πολεμῆσαι*), Ald., Codd. III, XI, 15, 18 (ut Comp.), 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [5] Sic Syro-hex. (sine metobelo). Haec desunt in Codd. III, 58. [6] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X (cum *μάχης* in marg.), XI, 15 (cum *ἀντίδικός εἰμι*), 18, 29, alii, Syro-hex. Ad *μαχητὴς* Cod. 58 in marg.: *πολεμιστής.* [7] Idem, teste Parsonsio (cum *ὑμῖν* pro *ἤμην*). Montef. ex eodem confuse affert: Ἀ. *δικασίας.* Σ. *ἐν μάχῃ ἤμην Ἀμμὼν ἐταπείνουν με σφόδρα.* Cf. Hex. ad Prov. xviii. 6. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, 29, alii (inter quos 85, cum *ἐταπείνωσαν*, et in marg. *ἐπολέμησαν*), Arm. 1 (cum *ἔθλιψαν*), Syro-hex. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, 29, alii (inter quos 85, cum *εἶ* pro *ἦν*?), Syro-hex. [10] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex.

3. בְּיָדִי. Ο΄. ἐν χειρί μου. Θ. ἐνώπιόν μου.[11]

לְהִלָּחֵם. Ο΄. παρατάξασθαι. Aliter: Ο΄. Οἱ λοιποί· πολεμεῖν.[12]

4. וַיִּקְבֹּץ. Ο΄. καὶ συνέστρεψεν (alia exempl. συνήθροισεν[13]).

וַיַּכּוּ אַנְשֵׁי גִלְעָד אֶת־אֶפְרַיִם כִּי אָמְרוּ פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם אַתֶּם גִּלְעָד בְּתוֹךְ אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ מְנַשֶּׁה. Ο΄. ※ καὶ ἐπάταξαν ἄνδρες Γαλαὰδ τὸν Ἐφραΐμ, ὅτι εἶπαν οἱ διασωζόμενοι (alia exempl. διασεσωσμένοι[14]) τοῦ Ἐφραΐμ· ὑμεῖς Γαλαὰδ ἐν μέσῳ τοῦ Ἐφραΐμ, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ Μανασσῆ ◂.[15] Σ. ὥστε εἰπεῖν τοὺς λειφθέντας τοῦ Ἐφραΐμ· ὑμεῖς ὁ Γαλαὰδ ἐν τοῖς τοῦ Ἐφραΐμ καὶ τοῦ Μανασσῆ.[16]

5. וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ פְּלִיטֵי. Ο΄. καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἱ διασωζόμενοι. Aliter: Ο΄. καὶ ἐγενήθη ὅτε εἶπαν οἱ διασεσωσμένοι.[17]

אֶעֱבֹרָה. Ο΄. διαβῶμεν ÷ δή ◂.[18]

הַאֶפְרָתִי אַתָּה וַיֹּאמֶר לֹא. Ο΄. μὴ Ἐφραθίτης εἶ; καὶ εἶπεν· οὔ. Alia exempl. μὴ ἐκ τοῦ Ἐφραΐμ ὑμεῖς; καὶ εἶπαν· οὐκ ἐσμέν.[19]

6. וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֱמָר־נָא שִׁבֹּלֶת וַיֹּאמֶר סִבֹּלֶת וְלֹא יָכִין (dirigebat) לְדַבֵּר כֵּן וַיֹּאחֲזוּ אוֹתוֹ. Ο΄. καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἶπον δή, στάχυς (Ἀ. εἶπον δὴ στάχυν[20])· καὶ οὐ κατεύθυνεν τοῦ λαλῆσαι οὕτως· καὶ ἐπελάβοντο αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. καὶ εἶπαν αὐτοῖς· εἴπατε δὴ σύνθημα· ※ καὶ εἶπαν, στάχυς ◂· καὶ οὐ κατεύθυναν τοῦ λαλῆσαι οὕτως· καὶ ἐπελάβοντο αὐτῶν.[21]

וַיִּשְׁחָטוּהוּ. Ο΄. καὶ ἔθυσαν (alia exempl. ἔσφαξαν; alia, ἔσφαζον[22]) αὐτόν.

8. אִבְצָן. Ο΄. Ἀβαισσάν (s. Ἀβεσσάν). Aliter: Ο΄. Ἐσεβών. Θ. Ἐβσών.[23]

9. וַיְהִי־לוֹ. Ο΄. καὶ ἦσαν (alia exempl. ἐγένοντο[24]) αὐτῷ.

שִׁלַּח. Ο΄. ὡς ἐξαπέστειλεν. Alia exempl. ἐξαπεσταλμέναι.[25]

בָּנוֹת הֵבִיא. Ο΄. θυγατέρας εἰσήνεγκεν. Alia exempl. γυναῖκας εἰσήγαγε.[26]

---

[11] Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef., Ἄλλως Ο΄. ἐνώπιόν μου). Sic in textu solus Cod. III. [12] Idem, teste eodem (non, ut Montef., Οἱ λοιποί· πολεμεῖν). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum τοῦ πολεμεῖν), XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, 29, alii (inter quos 85), Syro-hex. Mox ἐπολέμει pro παρετάξατο Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 29, alii, Syro-hex. [15] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※τῷ Ἐφραΐμ· καὶ ἐπάταξαν—Μανασσῆ ◂). Haec, καὶ ἐπάταξαν—Μανασσῆ, desunt in Codd. 58, 64, 75. Praeterea verba, ὅτι εἶπαν—Μανασσῆ, desunt in Codd. 54, 59, 82, 84, aliis. [16] Ad οἱ διασωζόμενοι Cod. 85 in marg.: Σ. οἱ σεσωσμένοι, ὥστε εἰπεῖν τοὺς λειφθέντας κ.τ.ἑ., ubi οἱ σεσωσμένοι non est Symmachi, sed mera varians pro οἱ διασωζόμενοι. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 69. [17] Cod. 85 in marg. (cum ὅτι). Sic in textu Comp., Ald. (cum ὅτι), Codd. III (idem), X, XI (ut Ald.), 15, 18 (ut Ald.), 29 (idem), alii, Arm. 1; necnon (cum ἔλεγον pro εἶπαν) Codd. 44, 54 (cum ἐγένετο), 59 (idem), 75 (idem), 76, alii, Syro-hex. [18] Sic Syro-hex. (cum ※ δὴ ◂), et sine obelo Comp., Ald., Codd. 15, 18, 58, 64, 108, 128. [19] Sic Comp. (cum εἶπεν), Ald., Codd. III (cum μὴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ Ἐφρ.), X, XI, 15, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [20] Cod. 108. [21] Sic Syro-hex. (cum ※ καὶ εἶπεν, στάχυς ◂· καὶ οὐ κατεύθυνον, invitis libris Graecis), et sine verbis ἠστερισμένοις Comp. (cum εἴπατε δὴ στάχυς σύνθημα, καὶ εἶπον, καὶ οὐ κατ., et αὐτοὺς in fine), Ald., Codd. III (cum καὶ εἶπεν αὐτοῖς et καὶ κατηύθυναν), X (cum κατεύθυνεν?), XI, 15, 18 (cum αὐτῷ in fine), 29 (om. αὐτῶν), alii. Cod. 85: καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἴπατε δὴ σύνθημα (in marg. σεβελω: καὶ εἶπε τάχυς) καὶ οὐ κατηύθυναν λαλεῖν κατὰ τὸ αὐτὸ (in marg. λαλῆσαι οὕτως), καὶ ἐπελάβοντο (in marg. αὐτοῦ). Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 203: Μὴ Ἐφραθίτης εἶ; Ἐν ἄλλῃ ἐκδόσει· μὴ ἐκ τοῦ Ἐφραΐμ ὑμεῖς; καὶ εἶπαν· οὐκ ἐσμέν· καὶ εἶπαν αὐτοῖς· εἴπατε δὴ σύνθημα· καὶ εἶπαν, στάχυς· καὶ οὐ κατεύθυναν τοῦ λαλῆσαι οὕτως. Εἶτα τὸ, καὶ ἐπελάβοντο αὐτῶν. (Sic fere scholium apud Nobil., ubi tamen post εἶτα male abest τὸ, quae res Montefalconio fraudi fuit.) [22] Prior lectio est in Codd. 15, 16, 18, aliis (inter quos 85, cum ἔθυσαν in marg.); posterior in Comp., Ald., Codd. X, XI (cum ἔσφαξον), 44, 54, aliis, Syro-hex. [23] Cod. 85 in marg. Prior scriptura est in Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, aliis, Arm. 1. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [25] Sic Comp. (cum αἱ ἐξ.), Ald., Codd. III, X, XI (cum ἐξαπεστειλαμέναι), 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum γυναῖκες), X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85, cum γυναῖκας in marg.), Arm. 1, Syro-hex.

9. מִן־הַחוּץ. Ο΄. ※ ἀπὸ ◄ ἔξωθεν.[27]

11, 12. וַיִּשְׁפֹּט—זְבוּלֻן. Ο΄. ※ καὶ ἔκρινε—Ζαβουλὼν ◄.[28]

11. וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἔκρινεν τὸν Ἰσραήλ.[29]

12. וַיִּקָּבֵר. Ο΄. καὶ ἐτάφη. Alia exempl. καὶ ἔθαψαν αὐτόν.[30]

14. וַיְהִי־לוֹ. Ο΄. καὶ ἦσαν (Aliter: Ο΄. Θ. ἐγένοντο[31]) αὐτῷ.

בְּנֵי בָנִים. Ο΄. υἱῶν υἱοί. Aliter: Ο΄. υἱοὶ τῶν υἱῶν ÷ αὐτοῦ ◄.[32]

Cap. XIII.

1. וַיֹּסִיפוּ. Ο΄. καὶ προσέθηκαν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ προσέθεντο.[1]

בְּעֵינֵי. Ο΄. ἐνώπιον. Aliter: Ο΄. Θ. ἐναντίον.[2]

פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. Φυλιστιΐμ. Alia exempl. ἀλλοφύλων.[3]

2. וַיְהִי. Ο΄. καὶ ἦν. Θ. καὶ ἐγένετο.[4]

מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי. Ο΄. ἀπὸ δήμου συγγενείας τοῦ Δανί. Alia exempl. ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Δάν.[5]

3. וְהָרִית וְיָלַדְתְּ בֵּן. Ο΄. καὶ συλλήψῃ υἱόν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐν γαστρὶ ἕξεις, καὶ τέξῃ υἱόν.[6]

4. הִשָּׁמְרִי נָא. Ο΄. φύλαξαι ※ δή ◄.[7]

5. וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ. Ο΄. καὶ σίδηρος (Aliter: Ο΄. ξυρὸν[8]) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ οὐκ ἀναβήσεται (potior scriptura οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ[9]). Ἀ. καὶ φόβος οὐκ ἐπιβήσεται . . .[10]

נְזִיר אֱלֹהִים. Ο΄. Ναζὶρ θεοῦ. Alia exempl. Ναζιραῖον τῷ θεῷ.[11] Ἀ. Σ. ἀφωρισμένον . .[12]

מִן־הַבָּטֶן. Ο΄. ἀπὸ τῆς κοιλίας. Aliter: Ο΄. Ἀ. ἐκ τῆς γαστρός.[13]

לְהוֹשִׁיעַ. Ο΄. σῶσαι (potior scriptura τοῦ σῶσαι[14]). Alia exempl. σώζειν.[15]

6. וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה. Ο΄. καὶ εἶδος αὐτοῦ ὡς εἶδος. Aliter: Ο΄. Θ. (καὶ) ἡ ὅρασις αὐτοῦ, ὡς ὅρασις.[16]

נוֹרָא. *Terribilis.* Ο΄. φοβερόν. Alia exempl. ἐπιφανής.[17]

וְלֹא שְׁאִלְתִּיהוּ. Ο΄. καὶ οὐκ ἠρώτησα αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἠρώτων ※ αὐτόν ◄.[18]

---

[27] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 108. [28] Sic Syro-hex. (qui pingit: Βηθ※λεέμ. καὶ ἔκρινε, asteriscis singulis versiculis praemissis, sed sine metobelo in fine). Ad καὶ ἔκρινεν Cod. 85 in marg. notat: Ταῦτα ὡς οὐ κείμενα παρὰ τῶν Ο΄ ἕως ὧδε, h. e. ἐν γῇ Ζαβουλών. Leguntur in libris Graecis hodiernis omnibus. [29] Sic Comp., Codd. III, 108, Syro-hex.; necnon (cum καὶ ἔκρινεν Αἰλὼμ τὸν Ἰ.) Codd. 54, 59 (cum Αἰγλὼμ), 75 (cum Αἰλὼν), 76 (cum Ἐδὼμ), alii. [30] Sic Comp., Codd. III, 54, 75, 76, alii, Syro-hex. [31] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [32] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85). Mox ἐπιβεβηκότες pro ἐπιβαίνοντες Codd. III, 15, 18, 64, 108, 128, Syro-hex.

Cap. XIII. [1] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii. Statim ἔτι reprobant Comp., Codd. II, III, 15, 18, 54, alii, Arm. 1, Syro-hex. [2] Cod. 85, teste Montef. (Parsonsii amanuensis lectionem anonymam affert.) Sic in textu Comp. (cum ἔναντι), Ald., Codd. III, X, XI, 15 (ut Comp.), 18 (idem), 29, alii, Syro-hex. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [4] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29 (om. τοῦ), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. Mox ἔτικτεν pro ἔτεκεν Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [6] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI (cum ἕξῃς), 15 (om. καὶ τέξῃ), 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [7] Sic Syro-hex. Particula deest in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18 (cum φύλαξον), 29, aliis, Vet. Lat. Mox ad μέθυσμα cf. ad v. 7. [8] Cod. 85 in marg., invitis libris Graecis. [9] Sic Comp. (cum τῆς κεφαλῆς), Codd. II, 15, 16, 18, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [10] Cod. 85. Cf. Hex. ad 1 Reg. i. 11. [11] Sic Comp. (cum Ναζηραῖον), Ald. (cum Ναζειραῖον), Cod. III (cum ἡγιασμένον Ναζιραῖον ἔσται τῷ θ.), X, XI (ut Comp.), 15 (ut Ald.), 18, 30 (ut Comp.), alii, Syro-hex. (cum ܠܐܠܗܐ, non, ut Rördam, ܕܐܠܗܐ). [12] Cod. X. Sic Cod. 58 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Thren. iv. 7. [13] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 30, alii, Syro-hex. [14] Sic Codd. II, 16, 56, alii. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii. [16] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [18] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܘܫܐܠܬܗ

7. וַיֹּאמֶר לִי. Ο΄. *καὶ εἶπέ μοι.* Aliter: Ο΄. *καὶ εἶπε ※ πρὸς μέ* ◂.[19]

וְשֵׁכָר. Ο΄. *καὶ μέθυσμα* (Aliter: Ο΄. Θ. *σίκερα*[20]).

כָּל־טֻמְאָה. Ο΄. *πᾶν ἀκάθαρτον.* Alia exempl. *πᾶσαν ἀκαθαρσίαν.*[21]

נְזִיר אֱלֹהִים. Ο΄. *θεοῦ ἅγιον.* Alia exempl. *Ναζιραῖον θεοῦ.*[22]

8. וַיֶּעְתַּר מָנוֹחַ אֶל־יְהוָֹה. Ο΄. *καὶ προσεύξατο Μανωὲ πρὸς κύριον.* Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ ἐδεήθη Μανωὲ τοῦ κυρίου.*[23]

שָׁלַחְתָּ. Ο΄. *ἀπέστειλας ÷ πρὸς ἡμᾶς* ◂.[24]

וְיוֹרֵנוּ. *Et doceat nos.* Ο΄. *καὶ συμβιβασάτω* (Aliter: Ο΄. Θ. *φωτισάτω*[25]) *ἡμᾶς.*

9. וַיָּבֹא. Ο΄. *καὶ ἦλθεν* (alia exempl. *παρεγένετο*[26]).

וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה. Ο΄. *καὶ αὕτη ἐκάθητο ἐν ἀγρῷ.* Alia exempl. *αὐτῆς καθημένης ἐν τῷ ἀγρῷ.*[27]

10. נִרְאָה אֵלַי. Ο΄. *ὦπται πρὸς μέ.* Alia exempl. *ὦπταί μοι.*[28]

בַּיּוֹם. Ο΄. *ἐν ἡμέρᾳ.* Aliter: Ο΄. *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ÷ ἐκείνῃ* ◂.[29]

11. וַיָּבֹא. Ο΄. ※ *καὶ ἦλθε* ◂.[30]

12. עַתָּה יָבֹא דְבָרֶיךָ מַה־יִּהְיֶה מִשְׁפַּט הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ. Ο΄. *νῦν ἐλεύσεται ὁ λόγος* (*σου*)· *τίς ἔσται κρίσις τοῦ παιδίου, καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ;* Aliter: Ο΄. Θ. *νῦν δὴ ἐλθόντος τοῦ ῥήματός σου, τί ἔσται τὸ κρίμα τοῦ παιδαρίου, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ;*[31]

13. אָמַרְתִּי. Ο΄. *εἴρηκα.* Alia exempl. *εἶπα.*[32]

14. מִגֶּפֶן הַיַּיִן. Ο΄. *ἐξ ἀμπέλου ※ τοῦ οἴνου* ◂.[33]

15. נַעְצְרָה־נָּא אוֹתָךְ. *Detineamus quaeso te.* Ο΄. *κατάσχωμεν ὧδέ σε.* Aliter: Ο΄. Θ. *βιασώμεθα δή* (*σε*).[34]

16. הוּא. Ο΄. *αὐτός.* Alia exempl. *ἐστιν.*[35]

17. כִּי־יָבֹא דְבָרֶיךָ וְכִבַּדְנוּךָ. Ο΄. *ὅτι ἔλθοι τὸ ῥῆμά σου, καὶ δοξάσομέν σε.* Alia exempl. *ἵνα ὅταν ἔλθῃ τὸ ῥῆμά σου, δοξάσωμέν σε.*[36]

ܠܘܬܗ ܗܘܐ ※), et sine aster. Comp., Ald. (om. *αὐτὸν*), Codd. III, 15 (ut Ald.), 18 (idem), 29 (idem), 30, alii, Vet. Lat. [19] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ *καὶ εἶπε* ※ *πρὸς μέ* ◂, in eadem linea), et sine aster. Comp., Cod. 108. [20] Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi. Sic in textu Comp. (cum *σικέραν*), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. (cum *siceram*). [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 44, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [22] Sic Comp. (cum *Ναζηρ.*), Ald. (idem), Codd. III, X, XI, 15 (cum *Ναζειρ.*), 18 (cum *θεῷ*), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Vet. Lat.: *Nazaraeus Dei.* [23] Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi (cum Ο΄. Θ. *ἐδεήθη τοῦ κ.*). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 29, alii, Syro-hex. Mox *ἀδωναιὲ* reprobant Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [24] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. III, 18, 58, 108, Arm. 1. [25] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 58, cum *διδαξάτω* in marg.), Arm. 1, Syro-hex. Cf. ad v. 23. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [27] Sic Comp. (cum *αὐτοῦ καθημένην*), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29 (om. *τῷ*), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 29 (cum *ὤφθη*), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [29] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp. (om. *ἐν*), Ald., Codd. III (ut Comp.), 15 (idem), 18 (idem), 44, 58, alii, Arm. 1. [30] Sic Syro-hex. (sine metobelo). Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. III, 15, 18, 54, aliis. [31] Sic in textu Comp. (cum *διελθ.* pro *δὴ ἐλθ.*, et *σύγκριμα* pro *κρίμα*), Ald. (cum *καὶ τί τὰ ἔργα*), Codd. III (cum *δὲ ἐλθόντος*), XI, 15, 18 (cum *παιδίου*), 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: Ο΄. Θ. *διελθόντος—κρίμα*; et mox sine nom.: *ἔργα.* [32] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum *εἶπον*), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Mox *φυλαξάσθω* (bis) pro *φυλάξεται* iidem. [33] Sic Syro-hex. Verba *τοῦ οἴνου* desunt in Comp., Ald., Codd. (III habet *οἴνου* sine artic.), X, XI, 15, 16, 18, 19, aliis (inter quos 85), Arm. 1. [34] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum *βιασόμεθα*), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18 (ut Comp.), 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Vet. Lat.: *vim faciamus tibi nunc.* Paulo elegantius Codd. 44, 54, 59, alii: *παραβιασώμεθα δή σε.* Mox (v. 16) *ἐὰν βιάσῃ με* Comp., Ald., Codd. III, XI (cum *βιάσῃς*), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [35] Sic Comp., Codd. III, XI, 18, 29, alii, Syro-hex. Ad *αὐτὸς* Cod. 85 in marg.: *οὗτός ἐστιν.* Cf. ad v. 21. [36] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum *δοξάσομεν*), 15, 16, 18, alii (inter quos 85, cum *ὅτι ἔλθοι* in marg.), Arm. 1, Syro-

19. לַיהוָה וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת. *Jovae; et mirabiliter fecit* (angelus). Οʹ. τῷ κυρίῳ· καὶ διεχώρισε ποιῆσαι. Alia exempl. τῷ κυρίῳ τῷ θαυμαστὰ ποιοῦντι.[37]

19, 20. רֹאִים (bis). Οʹ. βλέποντες. Alia exempl. ἐθεώρουν.[38]

20. הַשָּׁמַיְמָה. Οʹ. ἕως τοῦ οὐρανοῦ. Alia exempl. εἰς τὸν οὐρανόν.[39]

בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ. Οʹ. ἐν τῇ φλογὶ ※ τοῦ θυσιαστηρίου ↙.[40]

21. הוּא. Οʹ. οὗτος. Aliter: Οʹ. Θ. ἐστιν.[41]

22. רָאִינוּ. Οʹ. εἴδομεν. Aliter: Οʹ. Θ. ἑωράκαμεν.[42]

23. לוּ חָפֵץ. Οʹ. εἰ ἤθελεν. Aliter: Οʹ. Θ. εἰ ἐβούλετο.[43]

לָקַח מִיָּדֵנוּ. Οʹ. ἔλαβεν ἐκ χειρὸς ἡμῶν. Aliter: Οʹ. Θ. ἐδέξατο ἐκ τῆς χειρὸς (ἡμῶν).[44]

הֶרְאָנוּ. Οʹ. ἔδειξεν ἡμῖν. Alia exempl. ἐφώτισεν ἡμᾶς.[45]

23. וְכָעֵת לֹא הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת. Οʹ. καὶ καθὼς καιρὸς οὐκ ἂν ἠκούτισεν ἡμᾶς (Θ. ἀκουστὰ ἐποίησεν ἡμῖν[46]) ταῦτα. Aliter: Οʹ. καὶ ※ καθὼς καιρὸς ↙ οὐκ ἂν ἀκουστὰ ἐποίησεν ἡμῖν ταῦτα.[47]

24. וַיִּגְדַּל. Οʹ. καὶ ἡδρύνθη (Aliter: Οʹ. ηὐξήθη[48]).

25. לְפַעֲמוֹ. *Impellere eum.* Οʹ. συνεκπορεύεσθαι (alia exempl. συμπορεύεσθαι[49]) αὐτῷ.

CAP. XIV.

1. פְּלִשְׁתִּים. Οʹ. τῶν ἀλλοφύλων, ∽ καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ ↙.[1]

2. וַיֹּאמֶר. Οʹ. ※ καὶ εἶπε ↙.[2]

3. הַאֵין בִּבְנוֹת. Οʹ. μὴ οὐκ εἰσὶ θυγατέρες (Aliter: Οʹ. Θ. ἀπὸ τῶν θυγατέρων[3]).

כִּי־הִיא. Οʹ. ὅτι ※ αὐτή ↙.[4]

יָשְׁרָה. Οʹ. εὐθεῖα. Aliter: Οʹ. Θ. Σ. ἤρεσεν.[5]

4. תֹאֲנָה. *Occasionem.* Οʹ. ἐκδίκησιν. Aliter: Οʹ. ἀνταπόδομα. Ἀ. πρόφασιν.[6]

---

hex., Vet. Lat. [37] Sic Comp., Ald., Codd. III (add. in fine κυρίῳ), X, XI, 15, 16, 18, 19 (cum τῷ θαυμαστῷ π.), alii (inter quos 85, cum τῷ θαυμασταποιῷ (sic) in marg.), Arm. 1, Syro-hex. Vet. Lat.: *Domino mirabilia facienti.* Hieron.: *Domino qui facit mirabilia.* [38] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. Vet. Lat.: *exspectabant.* [39] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [40] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. II, III (add. εἰς τὸν οὐρανὸν in fine), X, XI, 16, 19 (ut Comp.), 30, alii (inter quos 85, cum * τὸ θυσιαστήριον), Arm. 1, invito Vet. Lat. [41] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [42] Idem. Sic in textu iidem. [43] Idem, teste Parsonsii amanuensi. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum εἰ οὖν βούλεται), X (cum εἰ ἐβουλεύετο), XI, 15 (cum εἰ ἠβ.), 18, 19, alii. [44] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum τῶν χειρῶν), XI, 15 (om. τῆς), 18, 19 (ut 15), alii, Syro-hex. [45] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [46] Cod. 85, teste Parsonsii amanuensi. [47] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ καθὼς), et sine aster. Comp. (cum ὁ καιρὸς), Codd. III (idem), 19 (cum πάντα ταῦτα), 108 (cum ὁ καιρὸς et πάντα ταῦτα); necnon (om. καθὼς καιρὸς) Ald., Codd. 15, 18, 29, alii, Vet. Lat. Praeterea in lectione Ed. Rom. haec, καθὼς καιρὸς, desunt in Codd. 16, 30, 52, aliis (inter quos 85, cum καθὼς καιρὸς in marg.). [48] Cod. 85 in marg. (cum ηὔξησεν). Sic in textu Comp. (cum ηὐξήνθη), Ald., Codd. III (cum καὶ ηὐλόγησεν αὐτὸν κ. καὶ ηὐξ. τὸ π.), X (idem), XI (idem), 18, 19 (ut Comp.), 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [49] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 16, 18, 29, alii (inter quos 85), Syro-hex., Vet. Lat.

CAP. XIV. [1] Sic Syro-hex. (cum αὐτῷ pro ἐνώπιον αὐτοῦ), et sine obelo Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 29, alii (inter quos 85), Arm. 1. [2] Sic cum aster. Syro-hex., invitis libris Graecis. [3] Cod. 85 in marg. Sic in textu (cum ἔστιν) Comp., Ald., Codd. III, XI (cum εἰσὶν), 15, 18, 19 (ut XI), alii, Syro-hex. Mox καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ μου Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [4] Sic Syro-hex. Pronomen deest in Codd. III, 15, 18, 19, aliis. [5] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, aliis, Arm. 1, Syro-hex. [6] Cod. 85 in marg. Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, aliis, Syro-hex. Mox ἐκζητεῖ pro ζητεῖ iidem, excepto Syro-hex., qui solus ἐζήτει habet.

4. מֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל. Ο΄. *κυριεύοντες ἐν* Ἰσραήλ. Alia exempl. *ἐκυρίευον τῶν υἱῶν* Ἰσραήλ.[7]

5. וַיָּבֹאוּ עַד־כַּרְמֵי. Ο΄. *καὶ ἦλθεν* (alia exempl. add. *ἔξω*[8]) *ἕως τοῦ ἀμπελῶνος*. Alia exempl. *καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἀμπελῶνας*; alia, *καὶ ἐξέκλιναν εἰς ἀμπελῶνα*.[9]

6. וַתִּצְלַח. *Et irruit.* Ο΄. *καὶ ἥλατο* (Aliter: Ο΄. *κατεύθυνεν*. Σ. *ἐφώρμησεν*[10]).

וַיְשַׁסְּעֵהוּ כְּשַׁסַּע הַגְּדִי. *Et discerpsit eum instar discerptionis haedi.* Ο΄. *καὶ συνέτριψεν αὐτὸν ὡσεὶ συντρίψει ἔριφον αἰγῶν*. Aliter: Ο΄. *καὶ διέσπασεν αὐτὸν ὡς ἔριφον αἰγῶν*.[11]

7. וַתִּישַׁר בְּעֵינָי. Ο΄. *καὶ ηὐθύνθη ἐν ὀφθαλμοῖς*. Aliter: Ο΄. Θ. Σ. (*καὶ*) *ἤρεσεν ἐνώπιον*.[12]

8. עֲדַת. Ο΄. *συναγωγή*. Alia exempl. *συστροφή*.[13]

9. אֶל־כַּפָּיו. Ο΄. *εἰς χεῖρας αὐτοῦ*. Alia exempl. *εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ*; alia, *ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ*.[14]

מִגְּוִיַּת. *E cadavere.* Ο΄. *ἀπὸ* (*τοῦ*) *στόματος*. Alia exempl. *ἐκ τῆς ἕξεως*.[15] Σ. *ἐκ τοῦ στόματος*.[16]

10. יַעֲשׂוּ. Ο΄. *ποιοῦσιν*. Alia exempl. *ἐποίουν*.[17]

11. כִּרְאוֹתָם אוֹתוֹ. Ο΄. *ὅτε εἶδον αὐτόν*. Alia exempl. *ἐν τῷ φοβεῖσθαι* ÷ *αὐτοὺς* (↙) *αὐτόν*.[18]

וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים מֵרֵעִים. *Et ceperunt triginta socios.* Ο΄. *καὶ ἔλαβον τριάκοντα κλητούς*. Alia exempl. *προσκατέστησαν αὐτῷ ἑταίρους τριάκοντα*.[19]

12. אָחוּדָה־נָּא לָכֶם חִידָה. Ο΄. *πρόβλημα ὑμῖν προβάλλομαι*. Alia exempl. *προβαλῶ δὴ ὑμῖν πρόβλημα*.[20] Alia: *προβαλῶ ὑμῖν τὸ πρόβλημά μου*.[21]

אִם־הַגֵּד תַּגִּידוּ אוֹתָהּ לִי. Ο΄. *ἐὰν ἀπαγγέλλοντες ἀπαγγείλητε αὐτό*. Alia exempl. *καὶ ἐὰν* ※ *ἀπαγγέλλοντες* ↙ *ἀπαγγείλητέ μοι τὸ πρόβλημα*.[22]

וּמְצָאתֶם. Ο΄. ※ *καὶ εὕρητε* ↙.[23]

חֲלִפֹת בְּגָדִים. *Mutationes vestium.* Ο΄. *στολὰς* ※ *ἱματίων* ↙.[24] Ἄλλος· *ἀλλαγὰς στολῶν*.[25]

13. סְדִינִים. Ο΄. *ὀθόνια*. Alia exempl. *σινδόνας*.[26]

---

[7] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum *ἐκ. υἱῶν ἐν* Ἰ.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [8] Sic Codd. 16, 52, alii (inter quos 85). [9] Prior lectio est in Comp., Codd. 54, 59, 75, aliis, Syro-hex.; posterior in Ald., Codd. III (cum *ἐξέκλινεν*), X, XI, 15, 18, aliis. Cod. 85 in marg.: *ἐξέκλινον εἰς ἀμπελῶνα*. [10] Cod. 85 in marg. Prior lectio est in Comp. (cum *κατηύθ.*), Ald., Codd. III (ut Comp.), X, XI, 15 (ut Comp.), 18, 19 (cum *κατηύθηνεν*), aliis, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. Cf. ad v. 19. [11] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum *ὡσεὶ διασπάσαι* pro *ὡς*), X (cum *ὡσεί τις διασπάσει*), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [12] Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef., Ο΄. Θ.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum *συντροφή*), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. (cum ܚܒܫܐ). Mox *καὶ μέλι ἦν* Codd. III, 58, Syro-hex. [14] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, 15, 29, aliis; posterior in Codd. X, XI, 16, 18, aliis, Syro-hex. Cod. 85: *ἐκ τοῦ στ. τοῦ λέοντος* (in marg. *εἰς τὸ στ. αὐτοῦ*) *εἰς τὰς χ. αὐτοῦ*. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI (cum *ἐκ τοῦ στόματος* in marg.), 15, 18, 19, alii (inter quos 58, 85, uterque in marg.), Syro-hex. (cum ܐܣܟܡܗ). [16] Cod. X.

[17] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [18] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 19 (om. *ἐν τῷ*), alii (inter quos 85, cum altera lectione in marg.), Arm. 1. Lectioni favet Josephus (Antiq. V, 8, 6), rem sic narrans: *Τῶν δὲ Θαμνιτῶν παρὰ τὴν εὐωχίαν τὴν τῶν γάμων . . . διὰ δέος τῆς ἰσχύος τοῦ νεανίσκου τριάκοντα δόντων αὐτῷ τοὺς ἀκμαιοτάτους, λόγῳ μὲν ἑταίρους ἐσομένους, ἔργῳ δὲ φύλακας, μή τι παρακινεῖν ἐθελήσειε.* [19] Sic Comp. (cum *καὶ προσκ. αὐτῷ τρ. ἑταίρους*), Ald. (cum *προκ. αὐτῷ ἑτέρους τρ.*), Codd. III, X (cum *ἑτέρους*), XI (cum *προκ. αὐτῷ ἑτέρους τρ.*), 15 (cum *προσκ. αὐτῷ τρ. ἑταίρους*), 16, 18 (ut 15), 19 (ut Comp., cum *ἑτέρους*), alii (inter quos 85, ut ante), Arm. 1, Syro-hex. (cum ܘܩܝܡܘ ܠܗ ܚܒܪܐ ܬܠܬܝܢ). [20] Sic Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex. [21] Sic Ald., Codd. X, XI, 16, 29, 44, alii (inter quos 85). [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald. (cum *αὐτὸ* pro *τὸ πρ.*), Codd. III, X (ut Ald.), 19 (om. *μοι*), 44 (cum *ἀπαγγέλητε*), alii. Vox *ἀπαγγέλλοντες* deest in Codd. 59, 75, et Bar Hebraeo. [23] Sic Syro-hex. Haec desunt in Ald., Codd. X, XI, 15, 16, 18, 29, aliis (inter quos 85). [24] Sic Syro-hex. Vox *ἱματίων* deest in Codd. X, XI, 16, 29, aliis (inter quos 85). [25] Cod. 85 in marg. sine nom. [26] Sic Comp., Ald. (cum

13. חֲלִיפוֹת בְּגָדִים. Οʹ. ἀλλασσομένας στολὰς ἱματίων. Alia exempl. ἀλλασσομένας στολάς; alia, στολὰς ἱματίων.[27]

14. מֵהָאֹכֵל יָצָא מַאֲכָל וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק. *E comedente prodiit cibus, et e forti prodiit dulcedo.* Οʹ. τί βρωτὸν ἐξῆλθεν ἐκ βιβρώσκοντος, καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ; Aliter: Οʹ. Θ. ἐκ τοῦ ἔσθοντος ἐξῆλθεν βρῶσις, καὶ ἐξ ἰσχυροῦ ἐξῆλθεν γλυκύ.[28]

יָכְלוּ. Οʹ. ἠδύναντο. Aliter: Οʹ. Θ. ἠδυνήθησαν.[29]

15. הַשְּׁבִיעִי. Οʹ. τῇ τετάρτῃ. Alia exempl. τῇ ἑβδόμῃ.[30]

נִשְׂרֹף. Οʹ. κατακαύσωμεν. Aliter: Οʹ. ἐμπυρίσωμεν.[31]

הַלְיָרְשֵׁנוּ קְרָאתֶם לָנוּ הֲלֹא. *Num ad pauperes nos reddendos vocastis nos? nonne?* Οʹ. ἢ ἐκβιάσαι (rectius ἐκβιάσαι) ἡμᾶς κεκλήκατε; Alia exempl. ἢ πτωχεῦσαι ἐκαλέσατε ἡμᾶς;[32]

16. וַתֹּאמֶר רַק. Οʹ. καὶ εἶπεν· πλήν. Aliter: Οʹ. καὶ εἶπεν αὐτῷ· ※ πλήν ◂.[33]

הִנֵּה לְאָבִי. Οʹ. εἰ τῷ πατρί μου. Aliter: Οʹ. Οἱ λοιποί· ἰδοὺ τῷ πατρί (μου).[34]

16. לֹא הִגַּדְתִּי. Οʹ. ἀπήγγελκα. Alia exempl. οὐκ ἀπήγγειλα ÷ αὐτό ◂.[35]

17. עָלָיו. Οʹ. πρὸς αὐτόν. Alia exempl. ἐπ' αὐτόν.[36]

אֲשֶׁר־הָיָה לָהֶם. Οʹ. ἃς ἦν αὐτοῖς. Alia exempl. ἐν αἷς ἦν ἐν αὐταῖς.[37]

18. בְּטֶרֶם יָבֹא. Οʹ. πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι. Alia exempl. πρὶν δῦναι.[38]

לוּלֵא חֲרַשְׁתֶּם בְּעֶגְלָתִי. *Nisi arassetis vitula mea.* Οʹ. εἰ μὴ ἠροτριάσατε ἐν τῇ δαμάλει μου. Alia exempl. εἰ μὴ κατεδαμάσατε τὴν δάμαλίν μου.[39] Aliter: Οʹ. Θ. εἰ μὴ ἠροτριάσατε ἐν τῇ δαμάλει μου.[40]

לֹא מְצָאתֶם. Οʹ. οὐκ ἂν ἔγνωτε (Aliter: Οʹ. Θ. εὕρητε[41]).

19. וַתִּצְלַח. Οʹ. καὶ ἥλατο (Aliter: Οʹ. Θ. κατεύθυνεν[42]).

וַיַּךְ מֵהֶם. Οʹ. καὶ ἐπάταξεν ἐξ αὐτῶν. Aliter: Οʹ. Θʹ. (καὶ) ἔπαισεν ἐκεῖθεν.[43]

אֶת־חֲלִיצוֹתָם. *Exuvias eorum.* Οʹ. τὰ ἱμάτια (alia exempl. τὰς στολὰς[44]) ※ αὐτῶν ◂.[45]

συνδόνας), Codd. III, XI, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg., cum σινδόνας καὶ τριάκοντα ἱμάτια), Arm. 1, Syro-hex. [27] Prior lectio est in Codd. X, 16, 52, 53, aliis (inter quos 85); posterior in Comp., Codd. III, 15, 19, 44, aliis, Arm. 1, Syro-hex. [28] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܡܫܟܚܐ in plurali, repugnante Bar Hebraeo), Vet. Lat. Cod. 85 in marg. affert: Οʹ. Θ. ἐκ τοῦ ἔσθοντος ἐξῆλθε βρῶσις. Οʹ. Θ. ἐξῆλθε γλυκὺ ἐξ ἰσχυροῦ. Alia versio, ἐκ στόματος ἐσθίοντος ἐξῆλθε βρῶσις, καὶ ἐκ σκληροῦ γλυκύ, quam agnoscit Auctor Synopseos Script. Sac. (S. Chrysost. Opp. T. VI, p. 342), est in Codd. 54, 59 (cum καὶ ἀπὸ σκληροῦ ἐξῆλθε γλυκύ), 82; et Symmachum aliquatenus sapit. [29] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἠδυνάσθ.), X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [30] Sic Comp., Codd. 15, 19, 64, 108, invito Syro-hex. [31] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [32] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16 (cum ἡμᾶς ἐκαλέσατε), 18, 19, alii (inter quos 85, cum ἐκβιάσε (sic) κεκλήκατε ἡμᾶς in marg.), Arm. 1 (add. ὧδε in fine), Syro-hex. [33] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 16, 19, 55, alii; necnon (om. πλήν), Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 44, alii, Arm. 1. [34] Cod. 85 in marg. (cum Οʹ. καὶ λοιποί). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [35] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 54, alii. [36] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85, cum ἐπ' αὐτῷ, et in marg. πρὸς αὐτὸν), Syro-hex. [37] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85), Syro-hex. [38] Sic Comp., Ald. (cum πριν ἢ δ.), Codd. III, 15, 16 (cum πρὸ τοῦ δ.), 18, 19 (cum δύνῃ), alii (inter quos 85, ut 16), Syro-hex. Vet. Lat.: *ante occasum solis.* [39] Sic Comp., Ald. (cum μου τὴν δ.), Codd. III (idem), X, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85), Syro-hex. Vet. Lat.: *si non domuissetis vitulam meam.* [40] Cod. 85 in marg. [41] Idem. Sic in textu Comp. (cum εὕρετε), Ald. (idem), Codd. III, X (ut Comp.), 15, 18 (ut Comp.), 19, alii, Syro-hex., Vet. Lat. [42] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Vet. Lat. *decidit.* Cf. ad v. 6. [43] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, 15, 18 (cum ἔπεσεν), 19 (idem), alii, Syro-hex., Vet. Lat. [44] Sic Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [45] Sic Syro-hex. Pronomen deest in Cod. 108. Mox τὰς στολὰς

19. וַיִּחַר אַפּוֹ. Οʹ. καὶ ὠργίσθη θυμῷ (alia exempl. ἐθυμώθη ὀργῇ[46]).

20. וַתְּהִי אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן לְמֵרֵעֵהוּ אֲשֶׁר רֵעָה לוֹ (amicum fecit). Οʹ. καὶ ἐγένετο ἡ γυνὴ Σαμψὼν ἑνὶ τῶν φίλων αὐτοῦ, ὧν ἐφιλίασεν. Alia exempl. καὶ συνῴκησεν ἡ γυνὴ Σαμψὼν τῷ νυμφαγωγῷ αὐτοῦ, ὃς ἦν ἑταῖρος αὐτοῦ.[47]

Cap. XIV. 10. ÷ ἑπτὰ ἡμέρας ↲.[48] 16. ÷ Σαμψών ↲.[49] 18. ÷ Σαμψών ↲.[50] 19. ÷ Σαμψών ↲.[51]

CAP. XV.

1. בִּגְדִי עִזִּים. Οʹ. ἐν ἐρίφῳ αἰγῶν. Aliter: Οʹ. φέρων ἔριφον αἰγῶν.[1]

הַחֶדְרָה. Οʹ. [καὶ] εἰς τὸ ταμεῖον. Aliter: Οʹ. εἰς τὸν κοιτῶνα.[2]

וְלֹא־נְתָנוֹ. Οʹ. καὶ οὐκ ἔδωκεν (Aliter: Οʹ. Θ. οὐκ ἀφῆκεν[3]) αὐτόν.

2. אָמֹר אָמַרְתִּי. Οʹ. λέγων· εἶπα. Alia exempl. εἰπὼν εἶπον.[4]

2. לְמֵרֵעֶךָ. Socio tuo. Οʹ. ἑνὶ τῶν ἐκ τῶν φίλων σου. Aliter: Οʹ. τῷ συνεταίρῳ σου.[5]

טוֹבָה מִמֶּנָּה. Οʹ. ἀγαθωτέρα ὑπὲρ αὐτήν. Aliter: Οʹ. Θ. κρείσσων αὐτῆς ἐστιν.[6]

3. נִקֵּיתִי. Οʹ. ἠθῷωμαι. Aliter: Οʹ. Θ. ἀθῷός εἰμι.[7]

עִמָּם רָעָה. Οʹ. μετ' αὐτῶν πονηρίαν. Alia exempl. μεθ' ὑμῶν κακά.[8]

4. וַיֶּפֶן. Et obvertit. Οʹ. καὶ ἐπέστρεψε (alia exempl. συνέδησεν[9]).

בַּתָּוֶךְ. Οʹ. καὶ ἔδησεν. Alia exempl. ἐν τῷ μέσῳ.[10]

5. וַיַּבְעֶר־אֵשׁ. Οʹ. καὶ ἐξέκαυσε (alia exempl. ἐξῆψε[11]) πῦρ.

בְּקָמוֹת. In culmos. Οʹ. ἐν τοῖς στάχυσι. Alia exempl. εἰς τὰ δράγματα.[12]

וַיַּבְעֵר. Οʹ. καὶ ἐκάησαν. Alia exempl. καὶ ἐνεπύρισεν ÷ τοὺς στάχυας καὶ τὰ προτεθερισμένα ↲.[13]

(pro הַחֲלִיפוֹת) om. Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [46] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [47] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 15, 16, 18, 19 (cum ἕτερος), alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [48] Syro-hex. Sic sine obelo (pro ἡμέρας ἑπτὰ) Comp., Codd. II, 16, 18, 30, alii. [49] Idem. [50] Idem. [51] Idem.

CAP. XV. [1] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܡܥܠ ܒ, quod ad literam ἐνεγκὼν sonat, etsi Syrum interpretem aliter quam codices Graecos hexaplares legisse vix credibile est). [2] Idem. Sic in textu Comp., Ald. (praem. καὶ), Codd. III, 15, 18 (cum χοιτῶνα), 19, alii, Syro-hex. [3] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [4] Sic Comp. (cum εἴπας εἶπα), Ald., Codd. III (ut Comp.), X, 15 (cum εἰπὼν εἶπα), 19 (cum εἴπας εἴπω), 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. In Codd. 54, 59, 75, aliis, locus sic habet: λέγων· εἶπον γὰρ μήποτε μεμίσηκας αὐτήν, καὶ ἐξεδόμην αὐτὴν τῷ συνεταίρῳ σου. [5] Sic in textu Comp., Codd. III, X, 15, 18, 19 (cum συνετέρῳ), alii, Arm. 1, Syro-hex. Ad τῶν φ. σου Cod. 85 in marg.: Οʹ. συνεταίρων σου; unde Montef. edidit: Ἄλλος· ἑνὶ τῶν συνεταίρων σου, ut in textu Ald. solus. [6] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [7] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, IV, X, 15, 19, alii, Syro-hex. (cum ܙܟܝ ܐܢܐ, ἀθῷος ἐγώ, non ܐܙܕܟܝܬ, ἠθῷωμαι). [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X (cum μετ' αὐτῶν), 15, 18, 19, alii, Syro-hex., Origen. Cod. 85 in marg.: κακά. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex., Origen., Vet. Lat. [10] Sic Comp., Codd. III, IV, 19 (sine artic.), 44 (idem), 108, Syro-hex., Vet. Lat. Duplex versio, ἐν τῷ μ. καὶ ἔδησεν, est in Codd. X (sine artic.), 15, 16, 18, aliis (inter quos 85). [11] Sic Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [12] Sic Comp., Codd. III, IV, X (cum δράχματα), 15, 18, 19 (cum δέρματα), alii (inter quos 85 in marg. cum διδράγματα), Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [13] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui male pingit: ÷ (sic) καὶ ἐνέπρησεν κ. τ. ἑ., absente cuneolo), et sine obelo Comp., Ald. (om. καὶ τὰ προτ.), Codd. III, X (ut Ald.), 15, 16 (ut Ald.), 18, 19, alii (inter quos 85, ut Ald.), Arm. 1. Est alia versio, ni fallor, clausulae sequentis מִגָּדִישׁ וְעַד־קָמָה, vel potius מִקָּמָה וְעַד־גָּדִישׁ, *a culmis usque ad acervos.* Proinde pro his, καὶ ἐκάησαν—καὶ ἐλαίας, Vet. Lat. habet tantum: *et succendit spicas eorum, et quae metita erant, sed et vineas et oliveta.*

5. מִגָּדִישׁ וְעַד־קָמָה. Οʹ. ἀπὸ ἅλωνος καὶ ἕως σταχύων ὀρθῶν. Οʹ. Θ. (ἀπὸ) στοιβῆς καὶ ἕως ἑστῶτος.[14]

6. חֲתַן הַתִּמְנִי. Οʹ. ὁ νυμφίος τοῦ Θαμνί. Οἱ λοιποί· (ὁ) γαμβρὸς τοῦ Θαμναθαίου.[15]

לְמֵרֵעֵהוּ. Οʹ. τῷ ἐκ τῶν φίλων (Aliter: Οʹ. Θ. τῷ συνεταίρῳ[16]) αὐτοῦ.

7. כִּי אִם־נִקַּמְתִּי בָכֶם וְאַחַר אֶחְדָּל. *Hercle ulciscar me de vobis, et postea desistam.* Οʹ. ὅτι ἦ μὴν ἐκδικήσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσχατον κοπάσω. Οʹ. Θ. οὐκ εὐδοκήσω, ἀλλὰ τὴν ἐκδίκησίν μου ἐξ ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν ποιήσομαι.[17]

8. וַיֵּשֶׁב בִּסְעִיף סֶלַע. *Et habitabat in fissura petrae.* Οʹ. καὶ ἐκάθισεν ἐν τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας. Alia exempl. καὶ κατῴκει παρὰ τῷ χειμάρρῳ ἐν τῷ σπηλαίῳ.[18]

9. בִּיהוּדָה. Οʹ. ἐν Ἰούδα. Aliter: Οʹ. ἐπὶ τὸν Ἰούδαν.[19]

בַּלֶּחִי. Οʹ. ἐν Λεχί. Οἱ Γ. ἐν σιαγόνι.[20]

10. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ. Οʹ. καὶ εἶπαν ÷ αὐτοῖς πᾶς ◂ ἀνήρ.[21]

10. לָמָה. Οʹ. εἰς τί. Aliter: Οʹ. ἱνατί.[22]

עָלִינוּ. Οʹ. ※ ἀνέβημεν ◂.[23]

11. אֶל־סְעִיף סֶלַע. Οʹ. εἰς τρυμαλιὰν πέτρας. Alia exempl. ἐπὶ τὴν ὀπὴν τῆς πέτρας.[24]

לְשִׁמְשׁוֹן. Οʹ. πρὸς Σαμψών. Alia exempl. τῷ Σαμψών.[25] Aliter: Οʹ. πρὸς τὸν Σαμψών.[26]

כִּי־מֹשְׁלִים בָּנוּ פְּלִשְׁתִּים. Οʹ. ὅτι κυριεύουσιν (Aliter: Οʹ. ἄρχουσιν[27]) οἱ ἀλλόφυλοι ἡμῶν. Aliter: Οʹ. ὅτι ἄρχουσιν ἡμῶν οἱ ἀλλόφυλοι.[28]

וּמַה־זֹּאת. Οʹ. καὶ τί τοῦτο. Aliter: Οʹ. καὶ ἱνατί ταῦτα.[29]

12. לְתִתְּךָ בְּיַד. Οʹ. τοῦ δοῦναί σε ἐν χειρί. Οʹ. παραδοῦναί σε εἰς χεῖρας.[30]

פֶּן־תִּפְגְּעוּן בִּי אַתֶּם. *Ne irruatis in me vosmet ipsi.* Οʹ. μήποτε συναντήσητε ἐν ἐμοὶ ὑμεῖς. Aliter: Οʹ. ÷ μὴ ἀποκτεῖναί με ὑμεῖς, καὶ παράδοτέ με αὐτοῖς ◂, μήποτε ἀπαντήσητε ἐν ἐμοὶ ὑμεῖς.[31]

13. וַיֹּאמְרוּ. Οʹ. καὶ εἶπον. Alia exempl. καὶ ὤμοσαν.[32]

---

[14] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III (cum στυβης), IV, X, 15, 18 (cum στοικης), 19 (ut III), alii, Arm. 1, Syro-hex. [15] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald. (cum Θαμναταίου), Codd. III, IV (cum Θαμναθέου), X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܚܬܢܐ ܕܬܡܢܝܐ). [16] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV (cum συνετέρῳ a 1ma manu), X, 15, 18, 19 (cum συνετέρῳ), alii, Syro-hex. Cf. ad v. 2. [17] Cod. 85 in marg. (cum ἐκδικήσω vitiose pro εὐδοκήσω. Praeterea pro ποιήσομαι Parsonsii amanuensis exscripsit ποιήσω, repugnante Montef.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἑνὸς καὶ ἑκ.), IV (idem), 15 (idem), 18, 19 (ut III), alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ἐξ ἑνὸς καὶ ἐξ ἑκάστου ὑμῶν παιήσω (ܐܥܒܕ)). Eandem ellipsin statuit Dathius, Hebraea vertens: *Licet hoc feceritis*, tamen non acquiescam *nisi ultionem* etc. [18] Sic Ald. (cum ἐν τῷ σπ. τῆς πέτρας), Codd. III, IV, X, 15, 18 (cum κατῴχει), 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: κατῴκει παρὰ τῷ χειμάρρῳ. [19] Cod. 85 in marg. (cum Ἰούδα). Sic in textu Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [20] Cod. X. Cod. 85: Ἀ. λοιποί· ἐν τῇ σιαγόνι. Euseb. in Onomastico, p. 188: Ἐνλεχί. Ἀκ. σιαγών. [21] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex., invito Vet. Lat. [22] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18 (cum διὰ τί), 19, alii, Syro-hex. [23] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum cuneolo tantum). Vox habetur in Ed. Rom., sed deest in Codd. 15, 18, 54, 58, aliis. [24] Sic Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [25] Sic Codd. II, 16, 53, 57, alii, Arm. 1. [26] Cod. 85 in marg. [27] Idem. [28] Sic Comp., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum ܕܡܫܠܛܝܢ ܥܠܝܢ). [29] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 58, cum διὰ τί ταῦτα), Syro-hex. (ut 58). [30] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum καὶ παρ.), Ald. (cum τοῦ παρ.), Codd. III (ut Comp.), IV, X (ut Ald.), 15 (ut Comp.), 18 (ut Ald.), 19 (idem), alii, Arm. 1 (ut Comp.), Syro-hex. (cum παραδοῦναι, s. τοῦ παρ.). [31] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαμψών· ὀμόσατέ μοι μὴ ἀποκτεῖναι, nullo metobelo), et sine obelo Comp. (cum μὴ ἀποκτ. με ὑμεῖς, καὶ μήποτε συναντ. μοι ὑμεῖς), Ald. (cum καὶ μὴ ἀποκτείνητέ με ὑμεῖς, καὶ παρ. με ὑμεῖς, μήποτε κ. τ. ἑ.), Codd. III (cum ὑμεῖς ἐν ἐμοί), X, 15 (om. μήποτε—ὑμεῖς), 18, 19, alii (inter quos 85 in marg., cum καὶ μήποτε συναντ.), Arm. 1, Syro-hex. Vet. Lat.: *ne interficiatis me vos, et tradite me eis, ne forte occurratis in me vos.* [32] Sic Comp., Ald., Codd. III,

13. בְּיָדָם. Ο΄. *ἐν χειρὶ* (Aliter: Ο΄. *εἰς χεῖρας*[33]) *αὐτῶν*.

וְהֵמִית. Ο΄. *καὶ θανάτῳ*. Aliter: Ο΄. *θανάτῳ δέ*.[34]

עֲבֹתִים. Ο΄. *καλῳδίοις*. Ἄλλος· *βρόχοις*.[35]

14. הוּא־בָא. Ο΄. *καὶ ἦλθον*. Alia exempl. *καὶ αὐτὸς ἦλθεν*.[36]

הֵרִיעוּ לִקְרָאתוֹ. Ο΄. *ἠλάλαξαν* (Ἄλλος· *ἀνέκραξαν*[37]), *καὶ ἔδραμον εἰς συνάντησιν αὐτοῦ*. Aliter: Ο΄. *ἠλάλαξαν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ*, ÷ *καὶ ἔδραμον εἰς συνάντησιν αὐτοῦ* ◂.[38]

וַתִּצְלַח. Ο΄. *καὶ ἥλατο*. Aliter: Ο΄. Θ. *καὶ κατεύθυνε*.[39]

אֲשֶׁר בָּעֲרוּ בָאֵשׁ. *Quam combusserunt igne.* Ο΄. *ὃ ἐξεκαύθη ἐν πυρί*. Aliter: Ο΄. Θ. *ἡνίκα ἂν ὀσφρανθῇ πυρός*.[40]

וַיִּמַּסּוּ. Ο΄. *καὶ ἐτάκησαν* (alia exempl. *διελύθησαν*[41]).

מֵעַל יָדָיו. Ο΄. *ἀπὸ χειρῶν* (Aliter: Ο΄. Θ. Σ. *τῶν βραχιόνων*[42]) *αὐτοῦ*.

17. כְּכַלֹּתוֹ. Ο΄. *ὡς ἐπαύσατο*. Alia exempl. *ἡνίκα συνετέλεσε*.[43]

רָמַת לֶחִי. Ο΄. *ἀναίρεσις* (Ἀ. *ὕψωσις*. Σ. *ἄρσις*[44]) *σιαγόνος*.

18. וַיִּקְרָא. Ο΄. *καὶ ἔκλαυσε* (alia exempl *ἐβόησε*[45]).

נָתַתָּ. Ο΄. *εὐδόκησας*. Alia exempl. *ἔδωκας*; alia, *εὐώδωσας*.[46]

הָעֲרֵלִים. Ο΄. *τῶν ἀπεριτμήτων* ※ *τούτων* ◂.[47]

19. וַיִּבְקַע אֱלֹהִים אֶת־הַמַּכְתֵּשׁ אֲשֶׁר־בַּלֶּחִי. *Et fidit Deus mortarium* (fissuram) *quod* est *in Lehi.* Ο΄. *καὶ ἔρρηξεν ὁ θεὸς τὸν λάκκον τὸν ἐν τῇ σιαγόνι* (Σ. *τὴν μύλην* . . Οἱ λοιποί· (*τὸν*) *ὅλμον τῆς σιαγόνος*[48]). Alia exempl. *καὶ ἤνοιξεν ὁ θεὸς τὸ τραῦμα τῆς σιαγόνος*.[49]

וַיֶּחִי. Ο΄. *καὶ ἔζησεν* (Aliter: Ο΄. Θ. Σ. *ἀνέψυξεν*[50]).

עֵין הַקּוֹרֵא אֲשֶׁר בַּלֶּחִי. *En-hakkore* (fons vocantis) *qui* est *in Lehi.* Ο΄. *πηγὴ τοῦ ἐπικαλουμένου, ἥ ἐστιν ἐν σιαγόνι*. Aliter: Ο΄. *πηγὴ ἐπίκλητος*, ※ *ἥ ἐστιν* ◂ *σιαγόνος*.[51]

IV, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85, cum *καὶ εἶπαν* in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [33] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [34] Idem. Sic in textu iidem. [35] Cod. 85 in marg. sine nom. Nescio an Symmachi sit, coll. Hex. ad Jesai. v. 18. Ezech. iii. 25. Cod. 58 in marg.: *δύο σχοινίοις νεωστοῖς* (sic). [36] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, 15, 18, 19 (cum *καὶ αὐτοὶ ἦλθον*), alii, Syro-hex. [37] Cod. 58 in marg. sine nom. [38] Sic Cod. IV, et sine obelo Codd. III, 15, 18, 19 (cum *εἰς ἀπ. αὐτῶν*), 64, 82, 108, 128 (cum *εἰς συν. αὐτῷ*), Syro-hex. [39] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum *κατηύθ.*), IV, X (cum *ἥλατο* in marg.), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Cf. ad Cap. xiv. 6. [40] Idem, teste Montef. (Parsonsii amanuensis lectionem quasi anonymam affert.) Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15 (cum *ἡνίκα δ' ἂν*), 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. Cf. Cap. xvi. 9 in Hebraeo et LXX. [41] Sic Comp., Codd. III, IV, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [42] Cod. 85 in textu: *ἀπὸ τῶν χειρῶν*; in marg. autem: Ο΄. Θ. Σ. *βραχιόνων*. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 18, 19, alii, Syro-hex. [43] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [44] Cod. 108 (cum *ὕψοσις*). [45] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: *ἐβόησε, ἐκάλεσε*. Cf. ad Cap. xvi. 28. [46] Prior lectio est in Comp., Codd. III, IV, X (in marg.), 15, 18, 19, aliis, Syro-hex.; posterior in Ald. (cum *εὐώδοσας*), Codd. X, 16 (cum *εὐόδ.*), 29, 30 (ut Ald.), aliis. Cod. 85 in textu: *εὐώδωσας*; in marg. autem: *ἔδωκας. εὐδόκησας.* Scriptura *εὐόδωσας* ex CYEΔΩKAC corrupta esse videtur. [47] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 44, 59, 75, alii. Pro ※ pingendum videtur ⸓, ut supra Cap. v. 6. xi. 17, 24, ubi quaedam, quae in Hebraeo non habentur, ex ea textus recensione, quae continetur in Codd. 44, 54, 59, 75, cet., assumpsit Syrus noster. Cf. ad Cap. xvi. 21. xviii. 2, 12. xix. 10, 17, 23, etc. [48] Cod. 85. Symmachum imitatus est Hieron., vertens: *dentem molarem*. Lectionem *τῶν λοιπῶν* in textu habent Codd. 54, 59, 75, 82. Cf. Hex. ad Prov. xxvii. 22. Zeph. i. 11. [49] Sic Comp., Ald. (cum *τὸ τρ. τὸ ἐν τῇ σ.*), Codd. III, IV, X (ut Ald.), 15, 18, 19, alii, Arm. 1 (cum *τρύπημα σιαγόνος*), Syro-hex. (cum ܠܡܚܘܬܐ ܕܦܟܐ). Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 222: *καὶ ἔρρηξεν· ἐν ἑτέρᾳ ἐκδόσει· καὶ ἤνοιξεν—σιαγόνος.* [50] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [51] Sic Cod. IV, Syro-hex. (absente cuneolo), et sine aster. Codd. 15, 19, 64, 108. Cod. 85 in marg.: Ο΄. *ἐπίκλητος σιαγόνος*, et sic in textu Codd. III

Cap. XV. 10. ÷ οἱ ἀλλόφυλοι ◄.[52] 11. εἶπεν αὐτοῖς ÷ Σαμψών ◄.[53]

CAP. XVI.

1. עַזָּתָה. Ο΄. ÷ ἐκεῖθεν ◄ εἰς Γάζαν.[1]

2. הֵנָּה. Ο΄. ὧδε. Aliter: Ο΄. Θ. ἐνταῦθα.[2]

בְּשַׁעַר. Ο΄. ἐν τῇ πύλῃ. Θ. ἐπὶ τῆς πύλης.[3]

וַיִּתְחָרְשׁוּ. *Et quietos se continebant.* Ο΄. καὶ ἐκώφευσαν (Ἀ. παρεσιώπων. Σ. ἡσύχαζον[4]).

עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וַהֲרַגְנֻהוּ. Ο΄. ἕως διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος, καὶ φονεύσωμεν αὐτόν. Aliter: Ο΄. ἕως φωτὸς πρωῒ ÷ μείνωμεν ◄, καὶ ἀποκτείνωμεν αὐτόν.[5]

3. בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. Ο΄. ἐν ἡμίσει τῆς νυκτός. Alia exempl. περὶ τὸ μεσονύκτιον.[6]

וּבִשְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. Ο΄. σὺν τοῖς δυσὶ σταθμοῖς. Alia exempl. καὶ τῶν δύο σταθμῶν.[7]

3. וַיָּשֶׂם עַל־כְּתֵפָיו. Ο΄. καὶ ἔθηκεν ἐπὶ ὤμων αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ.[8]

וַיַּעֲלֵם. Ο΄. καὶ ἀνέβη. Alia exempl. καὶ ἀνήνεγκεν αὐτά.[9]

אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי. Ο΄. τοῦ ἐπὶ προσώπου. Aliter: Ο΄. Θ. ὅ ἐστιν ἐπὶ πρόσωπον.[10]

4. בְּנַחַל שׂוֹרֵק. Ο΄. ἐν Ἀλσωρήχ. Alia exempl. ἐπὶ τοῦ χειμάρρου Σωρήκ.[11]

5, 8. סַרְנֵי. *Principes.* Ο΄. οἱ ἄρχοντες. Alia exempl. οἱ σατράπαι.[12]

7. בְּשִׁבְעָה יְתָרִים. *Septem nervis.* Ο΄. ἐν ἑπτὰ νευραῖς (alia exempl. κλήμασιν, s. κληματίσιν[13]).

אֲשֶׁר לֹא־חֹרָבוּ. *Qui non exsiccati sunt.* Ο΄. μὴ διεφθαρμέναις. Aliter: Ο΄. Θ. μὴ ἠρημωμέναις.[14] Ἀ. † ἀλιωτοῖς. Σ. μὴ ξηρανθείσαις.[15] Alia exempl. μὴ ἐξηραμμέναις.[16]

(cum τὸ ὄνομα τῆς πληγῆς (sic) ἐπικλ. σιαγόνος), X, 18, 29, alii, Arm. 1. (Syro-hex. pro πηγὴ ἐπίκλητος habet ܡܥܝܢܐ ܡܥܕܪܢܝܬܐ, ad quem locum Rördam: "Πηγὴ ἀντιλήπτρις [ἀντιλήπτρια]. Aliter vix verti potest textus noster Syriacus; sed quum haec lectio sensum parum bonum efficiat, et ab omnibus codd. Graecis et textu Hebraeo discrepet, malim secundum codd. hexaplares ܡܥܕܪܢܝܬܐ [sic in Lectionario Mus. Brit. (Addit. MSS. 14,486)] corrigere in ܡܬܩܪܝܢܝܬܐ, h.e. ἐπίκλητος." Vox ἐπίκλητος Nostro sonat ܩܪܝܐ vel ܩܪܝܬܐ (Amos i. 5. Jos. xx. 9), semel ܡܫܡܗܐ (Num. xxvi. 9). Hic quidem crediderim Syrum interpretem ἐπίκλητος non *cognominata*, sed *in auxilium advocata* intellexisse.) [52] Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ܢܘܟܪܝܐ ÷). Deest in Cod. 52. [53] Cod. IV (cum ÷), Syro-hex. Deest in Cod. 44.

CAP. XVI. [1] Sic Cod. IV (qui pingit: ÷ ἐκεῖθεν: ※ εἰς Γάζαν:), et sine obelo Comp., Codd. III, 15 (cum εἰς Γ. ἐκεῖθεν), 18 (idem), 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [2] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [3] Idem. Sic in textu Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18 (cum ἐπὶ τὴν π.), 19, alii, Syro-hex. [4] Idem. Cod. 58 in marg.: ἐσίγασαν. [5] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. III, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (cum ὧδε μείνωμεν ἕως πρωΐ). [6] Sic Comp., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Syro-hex. [7] Sic Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [8] Sic Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, 64, 108, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: ἐπέθηκε τῷ ὤμῳ. Ο΄. τοὺς ὤμους. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 16 (cum αὐτὰς), 18, 19 (cum αυτω), alii (inter quos 85, ut 16), Syro-hex. [10] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, IV, X, 15 (cum προσώπου), 18 (idem), 29, alii, Syro-hex. [11] Sic Comp., Ald. (cum ἐκ τοῦ χ. Σωρήχ), Codd. III (cum Σωρήχ), IV (cum Σωρήλ), X, 15 (cum Σωρήχ), 18 (idem), 19 (cum ἀπὸ pro ἐπὶ), alii, Arm. 1, Syro-hex. (cum (sic) ܕܣܘܪܩ). Ad ἐν Ἀσωρήκ (sic) Codd. 85, 131, in marg.: ἐπὶ τοῦ χειμάρρου. Praeterea post Δαλιδὰ add. ἐπὶ τοῦ χ. Σωρήκ Codd. 16, 52 (cum Σωρήχ), alii (inter quos 85 in marg.). [12] Sic Comp., Ald. (in 2do loco), Codd. III, IV, X (ut Ald.), 15, 18, 19 (ut Ald.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [13] Prior scriptura (cum ὑγροῖς) est in Codd. 54, 75; posterior in Codd. 59, 82, 128. Cod. 121 in marg.: γρ. ημματισι (sic). Sic Joseph. Ant. V, 8, 11: εἰ κλήμασιν ἑπτὰ δεθείη ἀμπελίνοις, ἔτι καὶ περιειλεῖσθαι δυναμένοις; ubi libenter legerimus ἀμπελίΝΟΙΣ, ΝΈΟΙΣ ἔτι κ.τ.ἑ., vel simile quid. [14] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. III, IV, X, 15, 18, 19 (cum ἐρημ.), alii, Syro-hex. (cum forma insolentiori ܡܚܪܒܢ). [15] Cod. 85 (cum ξειρανθ.). Ad Aquilam Semlerus tentat ἀναλώτοις, *non consumptis vetustate*, sensu prorsus inaudito; Scharfenb. minus infeliciter χλωροῖς, ut non ad complexionem verborum, praeter Aquilae usum, sed ad unam vocem לַחִים aptetur. Facilis quidem correctio foret ἀλειώτοις, a λειοῦν, *laevigare, emollire* (cf. Hex. ad Prov. xxviii. 23), sed cum Hebraeo aegre concilianda. Fortasse ex ἀλέα, *solis calor*, interpres noster more suo derivativa ἀλεόω et ἀλεωτὸς effinxit, ut lectio sic tandem emaculanda sit: Ἀ. (μὴ) ἀλεωτοῖς, *non insolatis*. [16] Sic Codd. 44 (cum ἐξη-

9. וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב לָהּ. Ο΄. καὶ τὸ ἔνεδρον αὐτῇ (alia exempl. αὐτοῦ[17]) ἐκάθητο. Alia exempl. καὶ τὸ ἔνεδρον ÷ αὐτοῦ ◄ ἐκάθητο αὐτοῦ.[18]

וַתֹּאמֶר אֵלָיו. Ο΄. καὶ εἶπεν αὐτῷ. Ἀ. Ο΄. Θ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν.[19]

וַיְנַתֵּק. Ο΄. καὶ διέσπασεν (Aliter: Ο΄. Ἀ. διέρρηξεν[20]).

כַּאֲשֶׁר יִנָּתֵק פְּתִיל־הַנְּעֹרֶת. *Quemadmodum disrumpitur filum stupae.* Ο΄. ὡς εἴ τις ἀποσπάσοι στρέμμα στιππύου. Aliter: Ο΄. Θ. ὃν τρόπον διασπᾶται κλῶσμα τοῦ ἀποτινάγματος.[21]

10. הֵתַלְתָּ. *Fefellisti.* Ο΄. ἐπλάνησας. Aliter: Ο΄. παρελογίσω.[22]

11. אִם־אָסוֹר יַאַסְרוּנִי. Ο΄. ἐὰν δεσμεύοντες δήσωσί (alia exempl. δεσμεύσωσι[23]) με. Aliter: Ο΄. (ἐὰν) δεσμῷ δήσωσί με.[24]

לֹא־נַעֲשָׂה. Ο΄. οὐκ ἐγένετο (Ἀ. ἐγενήθη[25]).

12. וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב בֶּחָדֶר. Ο΄. καὶ τὰ ἔνεδρα ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ταμείου (Aliter: Ο΄. Θ. καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο ἐν τῷ ταμείῳ[26])· καὶ εἶπεν· ἀλλόφυλοι ἐπὶ σὲ, Σαμψών. Alia exempl. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ σὲ, Σαμψών· καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο ἐν τῷ ταμείῳ.[27]

12. כְּחוּט. *Sicut filum.* Ο΄. ὡσεὶ σπαρτίον. (Aliter: Ο΄. ῥάμμα. Σ. κρόκην[28].)

13. עַד־הֵנָּה הֵתַלְתָּ בִּי. Ο΄. ἰδοὺ ἐπλάνησάς με. Alia exempl. ἕως νῦν παρελογίσω με.[29] Alia: ἕως πότε καταμωκήσῃ με.[30]

אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת. *Septem cincinnos plexos.* Ο΄. τὰς ἑπτὰ σειράς. Ἀ. Σ. τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους.[31]

13, 14. עִם־הַמַּסָּכֶת׃ וַתִּתְקַע בַּיָּתֵד. *Cum stamine. Et affixit clavo* (parieti). Ο΄. σὺν τῷ διάσματι, καὶ ἐγκρούσῃς τῷ πασσάλῳ εἰς τὸν τοῖχον, καὶ ἔσομαι ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων ἀσθενής. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κοιμᾶσθαι αὐτὸν, καὶ ἔλαβε Δαλιδὰ τὰς ἑπτὰ σειρὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ὕφανεν ἐν τῷ διάσματι, καὶ ἔπηξεν τῷ πασσάλῳ εἰς τὸν τοῖχον. Aliter: Ο΄. μετὰ τοῦ διάσματος, καὶ ἐγκρούσῃς ἐν τῷ πασσάλῳ ÷ εἰς τὸν τοῖχον ◄, καὶ ἔσομαι ἀσθενὴς [καὶ οὐκέτι ὑπάρξω].[32] Aliter: Ο΄. μετὰ τοῦ διάσματος, καὶ ἐγκρούσῃς ἐν τῷ πασσάλῳ εἰς τὸν τοῖχον (alia exempl. add. καὶ ὑφάνῃς ὡσεὶ πῆχυν[33]), καὶ ἔσομαι ἀσθενὴς [ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων].[34] καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν Δαλιδὰ,[35] ÷ καὶ

ραμέναις), 59, 76 (ut 44), 82 (cum –νοις), 84, 106, 134. Vet. Lat.: *nervis humidis nondum siccatis.* [17] Sic Codd. X, 15, 18, 19 (cum αὐτὸν), alii, Syro-hex., invito Vet. Lat. [18] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp. (sine αὐτοῦ priore), Codd. III, 108 (ut Comp.). [19] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 18, 19 (cum αὐτὴν), alii, Syro-hex. [20] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [21] Idem. Sic in textu Comp. (cum στιππύου pro τοῦ ἀπ.), Codd. III, IV, X, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. (cum τὸ ἀποτεταμένον (ܕܡܬܚ ܗܘ) pro τοῦ ἀπ.). Paulo aliter Codd. 44, 54, 75, 76, 82, 84, 106: ὃν τρόπον διασπᾶται τὸ σπαρτίον (τὸ κλῶσμα 44, 76, 84, 106) τοῦ ἀπ. (τὸ διαφθειρόμενον ἅμα τῷ (ἅμα ἐν τῷ iidem) ὀσφρανθῆναι πυρός). Ad ἀποτίναγμα cf. Hex. ad Jesai. i. 31, ubi Symmacho tribuitur. [22] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, IV, X (cum παρελογήσω), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [23] Sic Codd. 16, 56, 57, alii. [24] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III (cum δήσουσιν), IV, X (ut III), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [25] Idem. Sic in textu (om. ἐν αὐτοῖς) Comp., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [26] Idem.

[27] Sic Comp. (cum ταμίῳ), Ald., Codd. III (cum ταμιείῳ), IV (ut Comp.), 15 (om. πρὸς αὐτὸν), 18 (cum ἀλλόφ., sine artic.), 19, alii (inter quos 85, ut 18), Arm. 1, Syro-hex. [28] Cod. 85 in marg. Prior lectio (cum ὡς ῥάμμα) est in Comp., Ald. (cum ὡσεὶ), Codd. III, IV, X (cum ὡσεὶ ῥ. ἐν), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Cf. Hex. ad Gen. xiv. 23. [29] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ὡς), IV, X (sine pronom.), 15, 18, 19 (cum παρελογίζου, sine pronom.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [30] Sic Codd. 44, 54, 59 (cum –κήσεις), 75 (cum –κήσει), 76 (cum μου), 84, 106, 134. [31] Cod. 85. Sic in textu (cum ἐὰν διάσῃ τοὺς ζ΄ β. τῆς κεφ. μου ἐν ἐκτάσει διάσματος) Codd. 44, 54, 59, 75, alii. Montef. Aquilae et Symmacho continuat: τῆς κεφ. μου μετὰ τοῦ διάσματος, invito Parsonsii amanuensi. [32] Sic Cod. IV. "Verba, καὶ οὐκέτι ὑπάρξω, corrector B uncis circumdedit." —*Tischend.* [33] Sic Codd. 44, 59 (cum ἐφυφ.), 76, 82 (ut 59), 84, 106, 134. Paulo aliter Cod. 54: καὶ ἐπυφανεῖς (sic) ὡς ἐπὶ πῆχυν; Cod. 75: καὶ ἐπιφανεις ὡς ἐπὶ πιχην; et Syro-hex.: ܘܬܙܩܘܪ ܐܝܟ ※ ܥܠ ◄ ܐܡܬܐ, h. e. καὶ ὑφάνῃς ὡς ※ ἐπὶ ◄ πῆχυν. [34] Haec desunt in Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex. (qui pingit: καὶ ἔσομαι ÷ ἀσθενής ◄). [35] Post

ἐδιάσατο[36] τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐκτάσεως,[37] καὶ κατέκρουσεν ἐν τοῖς πασσάλοις (alia exempl. ἐν τῷ πασσάλῳ[38]) εἰς τὸν τοῖχον (alia exempl. add. καὶ ὕφανε[39]).[40]

14. וַיִּקַץ. Οʹ. καὶ ἐξυπνίσθη (alia exempl. ἐξηγέρθη[41]).

וַיִּסַּע אֶת־הַיְתַד הָאֶרֶג וְאֶת־הַמַּסָּכֶת. *Et evulsit clavum texturae et stamen.* Οʹ. καὶ ἐξῆρε τὸν πάσσαλον τοῦ ὑφάσματος ἐκ τοῦ τοίχου. Aliter: Οʹ. καὶ ἐξέσπασεν ※ σὺν ◁ τοὺς πασσάλους ἐν τῷ ὑφάσματι ÷ ἐκ τοῦ τοίχου ◁, καὶ ※ σὺν ◁ τὸ δίασμα, ÷ καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ◁.[42]

15. אֵיךְ תֹּאמַר. Οʹ. πῶς λέγεις. Aliter: Οʹ. Θ. Ἀ. πῶς ἐρεῖς.[43]

הֵתַלְתָּ בִּי. Οʹ. ἐπλάνησάς με. Alia exempl. παρελογίσω με.[44]

16. הֵצִיקָה לּוֹ. *Institit ei.* Οʹ. ἐξέθλιψεν (Aliter: Οʹ. κατειργάσατο[45]) αὐτόν.

כָּל־הַיָּמִים וַתְּאַלֲצֵהוּ. Οʹ. πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ ἐστενοχώρησεν αὐτόν. Alia exempl. ὅλην τὴν νύκτα, καὶ παρηνώχλησεν αὐτόν.[46]

16. וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ. Οʹ. καὶ ὠλιγοψύχησεν. Ἀ. ἐσμικρύνθη (s. ἐκολοβώθη) ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.[47]

לָמוּת. Οʹ. ἕως τοῦ ἀποθανεῖν. Alia exempl. ἕως εἰς θάνατον.[48] Σ. εἰς θάνατον.[49]

17, 18. אֶת־כָּל־לִבּוֹ (bis). Οʹ. πᾶσαν τὴν καρδίαν (Aliter: Οʹ. πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας[50]) αὐτοῦ.

17. מוֹרָה. *Novacula.* Οʹ. σίδηρος. Aliter: Οʹ. Θ. ξυρόν.[51]

כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים אֲנִי. Οʹ. ὅτι ἅγιος (alia exempl. ναζιραῖος[52]) θεοῦ ἐγώ ※ εἰμι ◁.[53]

כְּכָל־הָאָדָם. Οʹ. ὡς πάντες οἱ ἄνθρωποι. Aliter: Οʹ. Θ. κατὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.[54]

18. לְסַרְנֵי. Οʹ. τοὺς ἄρχοντας. Aliter: Οʹ. τοὺς σατράπας.[55]

סַרְנֵי. Οʹ. οἱ ἄρχοντες. Aliter: Οʹ. ÷ πᾶσαι ◁ αἱ σατραπεῖαι.[56]

Δαλιδὰ add. ἀναμέσον τῶν γονάτων αὐτῆς Ald., Codd. 15, 18, 64, 82, 128. Pro his, καὶ ἐκ. αὐτὸν Δ., Comp., Codd. 19, 108, habent: καὶ ἐποίησεν αὐτῷ Δ. οὕτως. [36] Pro ἐδιάσατο, ἔλαβεν est in Codd. 29, 30, 71, 85 (in marg.), 121, Arm. 1. Haec, καὶ ἐδιάσατο—εἰς τὸν τοῖχον, obelo jugulat Syro-hex. [37] Deterior scriptura ἐκστάσεως est in Comp., Codd. III, 19, 29, aliis (inter quos 85 in marg.), invito Syro-hex. [38] Sic Codd. 44, 54, 59, 75, alii, invito Syro-hex. [39] Sic Codd. 54, 59, 75, alii, Syro-hex. (qui pingit: εἰς τὸν τοῖχον ◁, ※ καὶ ὕφανε ◁). [40] Sic Comp., Ald. (usque ad τῶν γονάτων αὐτῆς, pergens: καὶ ἐγένετο—καὶ ὕφανεν ἐν τῷ διαστήματι (sic), καὶ ἐνέκρουσε τῷ π. εἰς τὸν τοῖχον), Codd. III, X (usque ad ἐκ. αὐτὸν Δ., pergens: καὶ ἔλαβε Δ. τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους, cetera ut in textu vulgari), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [41] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἠγέρθη), IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Syro-hex. [42] Sic Cod. IV, et sine notis (om. quoque duplici σὺν) Comp., Ald., Codd. III (cum σὺν τῷ ὑφ.), X (cum συνέσπασε, om. καὶ τὸ δίασμα, et add. πάλιν in fine), 15, 18, 19 (cum τὸν πάσσαλον τοῦ ὑφ.), alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. (qui pingit: ÷ ἐκ τοῦ τοίχου, sine metobelo). [43] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [44] Sic Comp., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19 (cum παρελογισομαι), alii (inter quos 85), Syro-hex. [45] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19 (cum κατηργ.), alii, Syro-hex. (cum ܐܠܐܝܗ̇, *defatigavit eum*). Cod. 85 in marg.: Οʹ. κατηράσατο (sic). [46] Sic Comp. (cum παρηνόχλ.), Ald. (om. αὐτὸν), Codd. III, IV, X (cum πάσας τὰς ἡμ.), 15 (ut Comp.), 18 (cum παρενώχλ.), 19 (ut Comp.), alii, Arm. 1, Syro-hex. Minus probabiliter Cod. 85: Ἀ. ὅλην τὴν νύκτα, καὶ παρενόχλησεν. [47] Cod. 85: Ἀ. ἐσμικρύνθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκολοβόθη (sic). Etiam posteriorem lectionem ad Aquilam pertinere crediderim, coll. Hex. ad Zach. xi. 8. [48] Sic Comp., Codd. III, IV, 58, 128, Syro-hex. (cum ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ). [49] Cod. 85. Sic in textu Ald., Codd. X, 29, 30, alii. [50] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [51] Idem. Sic in textu (cum οὐκ ἀναβήσεται) Comp., Ald., Codd. III, IV, X (cum σιδ. οὐκ ἀνέβη in marg.), 15, 18, 19 (cum ξυρὸς), alii, Syro-hex. [52] Sic Comp. (cum ναζηρ.), Ald., Codd. III (cum ναζειρ.), IV (idem), 15 (idem), 18, 19 (cum ναζορ.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Cf. ad Cap. xiii. 7. [53] Sic Syro-hex. Vox legitur in Ed. Rom., sed deest in Comp., Codd. IV, 19, 108. [54] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19 (cum ὡς κατὰ πάντα ἄνθρωπον), alii, Syro-hex. [55] Idem (cum πάντας τοὺς ἄ. in textu). Sic in textu Comp., Ald. (praem. πάντας), Codd. III (idem), IV, 15 (ut Ald.), 18, 19, alii, Syro-hex. [56] Sic Cod. IV (cum σατραπιαι), Syro-hex. (qui pingit: πᾶσαι ÷ αἱ σατραπεῖαι ◁), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III (cum σατραπιαι), X (idem), 15, 18, 19 (cum

19. וַתְּיַשְּׁנֵהוּ עַל־בִּרְכֶּיהָ. Οʹ. καὶ ἐκοίμισε Δαλιδὰ τὸν Σαμψὼν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῆς. Aliter: Οʹ. Θ. (καὶ ἐκοίμισεν) αὐτὸν ἀναμέσον τῶν γονάτων αὐτῆς.[57]

לָאִישׁ. Οʹ. ἄνδρα. Alia exempl. τὸν κουρέα.[58]

לְעַנּוֹתוֹ. Οʹ. ταπεινῶσαι αὐτόν. Alia exempl. ταπεινοῦσθαι.[59]

20. כְּפַעַם בְּפַעַם. *Nunc ut antea.* Οʹ. ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ. Aliter: Οʹ. καὶ ποιήσω καθὼς ἀεί.[60]

וְאִנָּעֵר. *Et excutiam me.* Οʹ. καὶ ἐκτιναχθήσομαι (Aliter: Οʹ. Θ. ἀποτινάξομαι[61]).

21. וַיֹּאחֲזוּהוּ. Οʹ. καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Aliter: Οʹ. Θ. καὶ ἐπελάβοντο αὐτοῦ.[62]

וַיְנַקְּרוּ. Οʹ. καὶ ἐξέκοψαν (Aliter: Οʹ. ἐξώρυξαν[63]).

וַיּוֹרִידוּ. Οʹ. καὶ κατήνεγκαν (Aliter: Οʹ. Θ. ἀπήγαγον[64]).

וַיְהִי טוֹחֵן. Οʹ. καὶ ἦν ἀλήθων. Alia exempl. ※ (potius ∽) καὶ ἔβαλον αὐτὸν ἐν φυλακῇ ◄, καὶ ἦν ἀλήθων.[65]

הָאֲסוּרִים. Οʹ. τοῦ δεσμωτηρίου. Aliter: Οʹ. Θ. τῆς φυλακῆς.[66]

22. לְצַמֵּחַ. Οʹ. βλαστάνειν. Alia exempl. ἀνατεῖλαι, s. ἀνατέλλειν.[67]

כַּאֲשֶׁר גֻּלָּח. Οʹ. καθὼς ἐξυρήσατο. Alia exempl. ἡνίκα ἐξυρήθη.[68]

23. לִזְבֹּחַ זֶבַח־גָּדוֹל. Οʹ. θυσιάσαι θυσίασμα μέγα. Alia exempl. τοῦ θῦσαι θυσίαν μεγάλην.[69]

נָתַן אֱלֹהֵינוּ. Οʹ. ἔδωκεν ὁ θεός. Alia exempl. παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῶν.[70]

24. וַיְהַלְלוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם. Οʹ. καὶ ὕμνησαν τὸν θεὸν αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ᾔνεσαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν.[71]

כִּי אָמְרוּ נָתַן. Οʹ. ὅτι παρέδωκεν. Alia exempl. ὅτι εἶπαν· παρέδωκεν.[72]

וַאֲשֶׁר. Οʹ. καὶ ὅς. Aliter: Οʹ. Θ. καὶ ὅστις.[73]

25. וַיְהִי כִּי. Οʹ. καὶ ὅτε. Alia exempl. καὶ ἐγένετο ὅτι.[74]

וַיְצַחֵק לִפְנֵיהֶם. Οʹ. καὶ ἔπαιζεν ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἐρράπιζον αὐτόν. Aliter: Οʹ. καὶ ἐνέπαιζον αὐτῷ.[75]

בֵּין הָעַמּוּדִים. Οʹ. ἀναμέσον τῶν κιόνων (alia exempl. τῶν δύο στύλων[76]).

πᾶσα ἡ σατραπία), alii (inter quos 85 in marg.). [57] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV (cum ἐκοιμεσεν?), X, 15, 18 (cum γουνάτων), 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [58] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. sine artic.), Arm. 1, Syro-hex. Mox τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους iidem. Cf. ad v. 13. [59] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [60] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [61] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cf. ad v. 9. [62] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19 (cum αὐτὸν), alii, Syro-hex. [63] Sic in textu iidem. Cod. 85 in marg.: Οʹ. ὤρυξαν. [64] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. X, 29, 54, alii. Pro κατήνεγκαν potior scriptura κατήγαγον est in Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, aliis, Syro-hex. [65] Sic Syro-hex. (qui pingit: ◄ ܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ ※ ܘܐܪܡܝܘܗܝ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ), et sine aster. Codd. 44 (cum καὶ ἔβαλον εἰς φυλακήν), 54, 59, 75, 76 (cum εἰς φ.), alii. Cf. ad Cap. xv. 18. [66] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [67] Prior lectio est in Codd. III, IV, 15, 18, 64, 85 (in marg.); posterior in Comp., Codd. 19, 59, aliis. [68] Sic Comp., Codd. III, IV, 18, 19, 64, 85 (in marg. cum ηὑρέθη), 108 (cum ἐξύρθη). Syro-hex. [69] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15 (cum θυσιάσαι), 16, 18 (ut 15), 19 (idem), alii (inter quos 85), Syro-hex. [70] Sic Comp., Ald. (cum ὑμῶν), Codd. III, IV, X, 15, 18, 19 (om. ἡμῶν), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [71] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum τὸν θεὸν), Syro-hex. [72] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ pro ὅτι), IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [73] Cod. 85 in marg. Sic in textu Codd. 55, 58, et (om. καὶ) Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [74] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. [75] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald. (cum ἔπαιζον), Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii, Arm. ed., Syro-hex. [76] Sic Comp., Ald. (om. τῶν), Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85, cum δύο στύλων in marg.), Arm. 1, Syro-hex.

26. אֶל־הַנַּעַר הַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ. Ο'. πρὸς τὸν νεανίαν (s. νεανίσκον[77]) τὸν κρατοῦντα τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Alia exempl. πρὸς τὸ παιδάριον τὸν χειραγωγοῦντα αὐτόν.[78]

הַנִּיחָה אוֹתִי וְהֵימִשֵׁנִי אֶת־הָעַמֻּדִים. *Dimitte me, et fac me palpare columnas.* Ο'. ἄφες με, καὶ ψηλαφήσω τοὺς κίονας. Alia exempl. ἐπανάπαυσόν με δή, καὶ ποίησον ψηλαφῆσαί με ἐπὶ τοὺς στύλους.[79]

אֲשֶׁר הַבַּיִת נָכוֹן עֲלֵיהֶם. Ο'. ἐφ' οἷς ὁ οἶκος (excidit εἱστήκει[80]) ἐπ' αὐτούς. Alia exempl. ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπεστήρικται (Ο'. Θ. ἐπεστήρικται[81]) ἐπ' αὐτῶν.[82]

וְאֶשָּׁעֵן עֲלֵיהֶם. Ο'. καὶ ἐπιστηριχθήσομαι ἐπ' αὐτούς. Alia exempl. καὶ ἐπιστηρίσομαι ἐπ' αὐτούς· ÷ ὁ δὲ παῖς ἐποίησεν οὕτως ◄.[83]

27. הָרֹאִים בִּשְׂחוֹק שִׁמְשׁוֹן. *Spectantium lusum Simsonis.* Ο'. οἱ θεωροῦντες ἐν παιγνιαῖς Σαμψών. Alia exempl. ἐμβλέποντες (Ο'. Θ. ἐμβλέποντες[84]) ἐμπαιζόμενον τὸν Σαμψών.[85]

28. וַיִּקְרָא. Ο'. καὶ ἔκλαυσεν (Θ. ἐβόησεν[86]).

אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο'. Ἀδωναιὲ (potior scriptura Ἀδωναΐ) κύριε. Alia exempl. κύριε, κύριε.[87] Aliter: Ο'. Θ. κύριε, κύριε τῶν δυνάμεων.[88]

28. וְאִנָּקְמָה נְקַם־אַחַת מִשְּׁתֵי עֵינַי מִפְּלִשְׁתִּים. *Ut expetam ultionem unius saltem e duobus oculis meis a Philistaeis.* Ο'. καὶ ἀνταποδώσω ἀνταπόδοσιν μίαν περὶ τῶν δύο ὀφθαλμῶν μου τοῖς ἀλλοφύλοις. Alia exempl. καὶ ἐκδικήσω ἐκδίκησιν μίαν ἀντὶ τῶν δύο ὀφθαλμῶν μου ἐκ τῶν ἀλλοφύλων.[89]

29. אֶת־שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַתָּוֶךְ. *Duas columnas medii* (medias). Ο'. τοὺς δύο κίονας τοῦ οἴκου. Οἱ λοιποί· τοὺς δύο στύλους τοὺς μέσους.[90]

וַיִּסָּמֵךְ עֲלֵיהֶם אֶחָד בִּימִינוֹ וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ. Ο'. καὶ ἐπεστηρίχθη (Aliter: Ο'. Θ. ἐστήρικτο[91]) ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐκράτησεν ἕνα τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ ἕνα τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἐπεστηρίσατο ἐπ' αὐτοῖς, ἕνα ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ ἕνα ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ.[92]

30. וַיֵּט. *Et inclinavit* (columnas). Ο'. καὶ ἐβάσταξεν. Alia exempl. καὶ ἔκλινεν.[93]

וַיִּהְיוּ. Ο'. καὶ ἦσαν (alia exempl. ἐγένοντο, s. ἐγενήθησαν[94]).

31. עֶשְׂרִים שָׁנָה. Ο'. εἴκοσι ἔτη. Alia exempl. εἴκοσι ἔτη. (÷) καὶ ἀνέστη μετὰ τὸν Σαμψὼν Ἐμεγὰρ υἱὸς Ἐνὰν, καὶ ἔκοψεν ἐκ τῶν ἀλλοφύλων ἑξακοσίους ἄνδρας, ἐκτὸς τῶν κτηνῶν· καὶ ἔσωσε καὶ αὐτὸς τὸν Ἰσραήλ (◄).[95]

---

[77] Sic Ald., Codd. 29, 44, 63, alii. [78] Sic Comp., Codd. III, IV, 15 (cum τὸ χειραγωγοῦν), 18 (idem), 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [79] Sic Comp. (om. ἐπὶ), Codd. III, IV, 15 (cum ἐπαναπαύσομαι δή), 18 (idem), 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg. cum ποίησόν με ψ. τοὺς στ.), Syro-hex. [80] Sic Codd. II (cum στήκει), 16, 52, 53, alii (inter quos 85). [81] Cod. 85 in marg. [82] Sic Comp. (cum ἐπεστήρικτο), Ald. (idem), Codd. III (idem), IV (cum ἐπιστήρικται), X (cum ἐπ' αὐτοὺς), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex., Vet. Lat. [83] Sic Cod. IV, et sine obelo Ald., Codd. III (cum ἐπιστήρισόν με), IV, 15, 18, 19 (ut III), alii. [84] Cod. 85 in marg. [85] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X (cum βλέποντες), 15, 16 (cum θεωροῦντες), 18, 19 (cum οἱ ἐπιβλ.), alii (inter quos 85, ut 16), Syro-hex. [86] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [87] Sic Comp., Codd. III, IV, 19, 108, Syro-hex. [88] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. X, 15, 18, 29, alii, Arm. 1 (cum κύριε θεὲ δ.). [89] Sic Comp. (om. δύο), Ald. (cum τοῖς ἀλλ.), Codd. III (cum ἐκδικησίαν pro ἐκδ. μίαν), IV, X (ut Ald.), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [90] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV (cum δυοῖ), X (cum τοὺς δ. κίονας μέσους), 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Statim ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῶν pro ἐφ' οὓς ὁ οἶκος εἱστήκει Comp., Ald. (om. ἐφ'), Codd. III, IV, 15, 18 (cum ἐπ' αὐτῷ), 19, alii, Syro-hex. [91] Cod. 85 in marg., teste Montef. [92] Sic Comp. (cum ἐπεστηρίξατο ἐπ' αὐτοὺς), Ald. (cum ἐπεστηρίξατο), Codd. III, IV, X, 15, 18 (cum ἐν αὐτοῖς), 19 (om. αὐτοῦ priore), alii, Syro-hex. [93] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85, cum ἐβάσταξεν in marg.), Arm. 1, Syro-hex. Alia versio διέσεισεν est in Codd. 44, 54, 59, aliis, quam agnovisse videtur Hieron. vertens: *concussisque fortiter columnis.* Joseph. Ant. V, 8, 12: ὡς δ' ἧκεν, ἐνσεισθεὶς (*concutiens se*) αὐτοῖς (τοῖς κίοσιν) ἐπικαταβάλλει τὸν οἶκον. [94] Prior lectio est in Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, aliis, Syro-hex.; posterior in Ald., Codd. X, 44, 76, aliis. Mox pro ἣ οὓς, ὑπὲρ οὓς est in Comp. (cum ἤπερ οὓς), Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19 (cum εἴπερ οὓς), aliis, Syro-hex. [95] Sic Ald. (cum ἄνδρας pro ἑξ. ἄνδρας,

Cap. XVI. 3. ÷ καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἐκεῖ ◂.[96] 9. ὀσφρανθῆναι ※ αὐτὸ ◂ πυρός.[97] 11. ἐν ÷ ἑπτὰ ◂ καλωδίοις.[98] 12. καὶ ἔλαβεν ÷ αὐτῷ ◂ Δαλειλά (sic).[99] 13. ἀνάγγειλον ※ δή ◂ μοι.[100] 15. ÷ Δαλειλά ◂.[101] 20. καὶ εἶπεν αὐτῷ ÷ Δαλειλά ◂.[102] 25. ÷ ἐξ οἴκου φυλακῆς ◂.[103] 30. ἐθανάτωσε ÷ Σαμψών ◂.[104]

Cap. XVII.

1. מִיכָיְהוּ. Ο΄. Μιχαίας. Alia exempl. Μιχά.[1]

2. אֶלֶף וּמֵאָה הַכֶּסֶף אֲשֶׁר לֻקַּח־לָךְ. Ο΄. οἱ χίλιοι καὶ ἑκατὸν οὓς ἔλαβες ἀργυρίου σεαυτῇ. Aliter: Ο΄. χιλίους καὶ ἑκατὸν ἀργυρίου τοὺς ληφθέντας σοι.[2] Σ. . . οὓς ἐξαιρετοὺς εἶχες.[3]

וְאַתְּ אָלִית וְגַם אָמַרְתְּ בְּאָזְנַי. Ο΄. καί με ἠράσω, καὶ προσεῖπας ἐν ὠσί μου. Aliter: Ο΄. καὶ ἐξώρκισας, καὶ εἶπας ἐν τοῖς ὠσί μου.[4]

3. הַכֶּסֶף. Ο΄. τοῦ ἀργυρίου. Aliter: Ο΄. ※ ἀργυροῦς ◂.[5]

3. הַקְדֵּשׁ הִקְדַּשְׁתִּי. Ο΄. ἁγιάζουσα (alia exempl. ἁγιασμῷ[6]) ἡγίασα.

אֶת־הַכֶּסֶף. Ο΄. ※ σὺν ◂ τὸ ἀργύριον.[7]

לִבְנִי. Ο΄. τῷ υἱῷ μου. Alia exempl. κατὰ μόνας.[8]

אֲשִׁיבֶנּוּ. Ο΄. ἀποδώσω (alia exempl. ἐπιστρέψω[9]) αὐτό.

4. לַצּוֹרֵף. Ο΄. ἀργυροκόπῳ. Alia exempl. τῷ χωνευτῇ.[10]

5. וְהָאִישׁ מִיכָה. Ο΄. καὶ ὁ οἶκος Μιχαία. Alia exempl. καὶ ὁ ἀνὴρ Μιχά.[11]

אֵפוֹד. Ο΄. ἐφώδ. Alia exempl. ἐφούδ.[12] Ἀ. ἐπωμίδα. Σ. ἔνδυμα ἱερατικόν.[13]

וּתְרָפִים. *Et penates.* Ο΄. καὶ θεραφίν (Ἀ. μορφώματα. Σ. εἴδωλα[14]).

וַיְמַלֵּא. Ο΄. καὶ ἐπλήρωσε (alia exempl. ἐνέπλησεν[15]). Σ. ἐτελείωσεν.[16]

---

et ἔσωσεν αὐτὸς), Codd. 44 (cum Σεμεγὰρ υἱὸς Αἰνὰν), 54 (cum ἔκρινε pro ἔσωσε), 58 (ut 54, om. καὶ ἀνέστη), 59 (cum μετὰ Σαμψὼν Σεμ. υἱὸς Αἰνὰν), 75 (ut 54, om. ἐκτὸς τῶν κτ.), 76 (cum Σεμεγὰρ, χ̄ ἄνδρας, et ἔσωσεν αὐτὸς), 106 (cum Σεμ. υἱὸς Αἰνὰν), 121 (sub ÷, cum χ̄ ἄνδρας, et ἔσωσεν αὐτὸς), 134 (ut 106), Syro-hex. [96] Cod. IV. Deest in Comp. [97] Idem. Pronomen deest in Codd. 44, 54, 59, aliis. Syro-hex. ܟܕ ܡܪ̈ܝܚܐ ܒܗ ܢܘܪܐ, h. e. ni fallor, ἐν τῷ ὀσφρανθῆναι αὐτοῦ πῦρ. [98] Cod. IV, Syro-hex. (sub ※). Sic sine obelo Codd. X, 15 (sine ἐν), 16, 18 (ut 15), 19, alii, Arm. 1. [99] Cod. IV. Sic sine obelo Comp., Codd. III, 54, 75, Syro-hex. (cum ܠܗ̇, h. e. αὐτῇ). [100] Syro-hex. (sine metobelo). Particula deest in Ald., Codd. II (teste Parsonsio), 30, 55. [101] Cod. IV. [102] Idem. Vox deest in Cod. 16. [103] Cod. IV, Syro-hex. (ubi obelo confoditur ἐξ οἴκου φ. in posteriore loco). [104] Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ÷ ܕܐܡܝܬ ܫܡܫܘܢ ◂).

Cap. XVII. [1] Sic constanter Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 16, 18, 19 (cum Μηχας), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [2] Sic Comp. (cum συλληφθέντας), Ald. (cum ἀργυρίους τοὺς συλλ.), Codd. III (cum λημφθ.), IV (idem), 15, 18 (cum τοὺς χιλίους . . . ἀργυρίους τοὺς καταλειφθέντας), 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg. ad οἱ χίλιοι: χιλίους; ad οὓς ἔλαβες autem: Ο΄. τοὺς ληφθ. σοι, καὶ ἐξώρκισας καὶ εἶπας. [3] Cod. 85. [4] Idem in marg., ut supra. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X (cum καὶ σὺ ἐξ. καὶ εἶπας οὕτως), 15, 18 (cum καὶ ἐξώρκισεν καὶ εἶπεν), 19, alii, Arm. 1, Syro-hex., qui omnes mox εὐλογημένος habent. [5] Sic Cod. IV, et sine aster. Cod. 108. Deest in Codd. X, 29, 58, 71, 121. [6] Sic Comp. (cum ἁγιασμὸν), Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85), Syro-hex. [7] Sic Cod. IV. [8] Sic (quasi pro לְבַדִּי) Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [9] Sic Codd. III, IV, 15, 18, 19, 64, 85 (in marg.), 108, 128. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, 15, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. S. Hieron. Opp. T. I, p. 141: *conflatori.* [11] Sic Codd. III, IV, 19 (sine artic.), 54, 58, alii, Syro-hex. S. Hieron. ibid.: *Et vir Micha* (*et domus ejus Dei*). [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, 15, 16, 18, 29, alii (inter quos 85), Syro-hex. [13] Codd. X (teste Griesb.), 85 (cum Ἀ. ἐπωμίδα ἔνδυμα. Σ. ἔνδ. ἱερ.). Cod. 58 in marg.: ἐπωμίδα ἔνδυμα ἱερατικόν. Denique Cod. 108 in marg.: Ἀ. ἔνδυμα καὶ μορφόματα (sic). Σ. ἐπωμίδαι (sic), πρόσωπον. ἔνδυμα ἱερατικὸν καὶ εἴδωλον. Ex hac lectionum congerie, collatis quoque Hex. ad Exod. xxv. 6. xxviii. 26. Jud. viii. 27. 2 Reg. vi. 14, nescio an sic reformanda sit nota hexaplaris: Ἀ. ἔνδυμα (vel potius ἐπένδυμα). Σ. ἐπωμίδα; ceteris quisquiliis ad glossographos remissis. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 77. [14] Codd. X, 85. Cod. 58 in marg.: μορφώματ. εἴδωλα. Cf. not. praeced. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X (teste Montef.), 18, 29, alii. [16] Cod. X, teste Montef. Griesb. ex eodem exscripsit: marg. ἐτελείωσεν.

7. וַיְהִי־נַעַר. Οʹ. καὶ ἐγενήθη νεανίας. Aliter: Οʹ. Θ. καὶ ἐγένετο παιδάριον.[17]

מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת יְהוּדָה. Οʹ. ἐκ Βηθλεὲμ δήμου Ἰούδα. Aliter: Οʹ. Θ. ἐκ Βηθλεὲμ Ἰούδα ἐκ τῆς συγγενείας Ἰούδα.[18]

8. מֵהָעִיר מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה. Οʹ. ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς πόλεως Ἰούδα. Aliter: Οʹ. Θ. ἐκ τῆς πόλεως Βηθλεὲμ Ἰούδα.[19]

לָגוּר בַּאֲשֶׁר יִמְצָא. Οʹ. παροικῆσαι ἐν ᾧ ἐὰν εὕρῃ τόπῳ. Alia exempl. παροικεῖν οὗ ἐὰν εὕρῃ.[20]

וַיָּבֹא הַר. Οʹ. καὶ ἦλθεν ἕως ὄρους. Alia exempl. καὶ παρεγενήθη εἰς ὄρος.[21]

10. לַיָּמִים. *Per singulos annos.* Οʹ. εἰς ἡμέραν. Alia exempl. εἰς ἡμέρας.[22]

וְעֵרֶךְ בְּגָדִים. *Et apparatum vestium.* Οʹ. καὶ στολὴν (Aliter: Οʹ. Θ. Ἀ. Σ. ζεῦγος[23]) ἱματίων.

וּמִחְיָתֶךָ. *Et victum tuum.* Οʹ. καὶ τὰ πρὸς ζωήν σου. Alia exempl. καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν σου.[24]

11. וַיּוֹאֶל הַלֵּוִי. *Et consensit Levita.* Οʹ. καὶ ἤρξατο. Ἄλλος· καὶ εὐδόκησε.[25]

12. וַיְמַלֵּא. Οʹ. καὶ ἐπλήρωσε (alia exempl. ἐνέπλησε[26]).

וַיְהִי־לוֹ הַנַּעַר לְכֹהֵן וַיְהִי. Οʹ. καὶ ἐγένετο αὐτῷ εἰς ἱερέα, καὶ ἐγένετο. Alia exempl. καὶ ἐγενήθη αὐτῷ τὸ παιδάριον εἰς ἱερέα, καὶ ἦν.[27]

13. יֵיטִיב. Οʹ. ἀγαθυνεῖ. Alia exempl. ἠγαθοποίησε.[28]

CAP. XVIII.

2. מִמִּשְׁפַּחְתָּם. Οʹ. ἀπὸ δήμων αὐτῶν. Alia exempl. ἐκ τῶν συγγενειῶν αὐτῶν; alia, ἀπὸ συγγενείας αὐτῶν.[1]

אֲנָשִׁים מִקְצוֹתָם אֲנָשִׁים. Οʹ. ἄνδρας. Aliter: Οʹ. ἄνδρας ἀπὸ μέρους αὐτῶν ※ ἄνδρας ◂.[2]

אֶת־הָאָרֶץ (bis). Οʹ. ※ σὺν ◂ τὴν γῆν.[3]

חִקְרוּ. Οʹ. καὶ ἐξιχνιάσατε. Alia exempl. καὶ ἐξερευνήσατε.[4]

וַיָּבֹאוּ הַר. Οʹ. καὶ ἦλθον ἕως ὄρους. Alia exempl. καὶ παρεγένοντο εἰς ὄρος;[5] alia, καὶ παρεγένοντο ※ (potius ∽) οἱ ἄνδρες ◂ εἰς ὄρος.[6]

---

[17] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [18] Sic in textu Comp., Ald. (cum ἐν Β. Ἰ. ἐκ τῆς σ. δήμου Ἰ.), Codd. III (cum ἐκ Β. δήμου Ἰ.), IV (cum συγγενιας), X (ut Ald.), 15, 18 (om. Ἰούδα priore), 29 (cum ἐκ τῆς σ. δήμου Ἰ.), alii, Syro-hex. Ad δήμου Cod. 85 in marg., teste Parsonsii amanuensi: Οʹ. Θ. δήμου Ἰ. ἐκ τῆς σ. Ἰ. [19] Cod. 85 in marg., teste eodem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἐκ τ. π. Ἰ. Β.), IV, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. (om. τῆς πόλεως, casu, ut videtur). [20] Sic Comp. (cum ἂν pro ἐὰν), Ald. (idem), Codd. III, IV (ut Comp.), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Mox ad v. 9: παροικεῖν οὗ ἐὰν (s. ἂν) εὕρω iidem. [21] Sic Comp., Codd. III (cum ἐγενήθη), IV, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 16, 29, alii (inter quos 85), Syro-hex. [23] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [24] Sic Comp., Codd. III (om. τὰ), IV, 15, 18, alii, Syro-hex. [25] Haec, καὶ εὐδόκησε, ante καὶ ἐπορεύθη ὁ Λ. in textum inferunt Codd. 44, 84, 106, 134; necnon (cum ὁ Λ. καὶ ἐπορεύθη) Codd. 54, 59, 82, 128. Cf. Hex. ad Exod. ii. 21. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.). Cf. ad v. 5. [27] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Cod. 85 in marg.: ἦν ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά. [28] Sic Comp., Ald. (cum ἀγαθοποίησεν), Codd. III, IV (ut Ald.), X (idem), 15 (idem), 18, 19 (cum ὅτι κύριος αγαθοποιησαι μοι), alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex.

CAP. XVIII. [1] Prior lectio est in Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, aliis (inter quos 85 in marg.); posterior in Cod. 58, Syro-hex. [2] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ἄνδρας ※ ἀπὸ μ. αὐτῶν ἄνδρας), et sine aster. (cum αὐτοῦ) Comp., Codd. 19, 108. Sic (sine ※ ἄνδρας ◂) Ald., Codd. III, 15, 18, 58, 85 (cum ἀπὸ μ. αὐτῶν in marg.), 128. [3] Sic Cod. IV (cum ※ σὺν τὴν γῆν: in posteriore loco). [4] Sic Comp., Ald. (cum ἐρευνήσατε), Codd. III (cum ἐξεραυν.), IV (idem), X (cum ἐραυν.), XI (idem), 15, 18, alii (inter quos 85 in marg., ut Ald.), Syro-hex. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (cum παρεγένετο ante corr.), X, XI, 15 (cum ἕως ὄ.), 18, 19 (ut 15), alii (inter quos 85 in marg.). [6] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 54 (cum ἐξ ὄρους), 59

2, 3. וַיָּלִינוּ שָׁם׃ הֵמָּה עִם־בֵּית מִיכָה. Ο΄. καὶ ηὐλίσθησαν αὐτοὶ ἐκεῖ ἐν οἴκῳ Μιχαία. Alia exempl. καὶ κατέπαυσαν ἐκεῖ. αὐτῶν ὄντων παρὰ τῷ οἴκῳ Μιχά.[7]

3. הֱבִיאֲךָ. Ο΄. ἤνεγκέ σε. Alia exempl. ἤγαγέ σε.[8]

בָּזֶה. Ο΄. ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Alia exempl. ἐνταῦθα.[9]

5. הֲתַצְלִחַ דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ הֹלְכִים עָלֶיהָ. Ο΄. εἰ εὐοδωθήσεται ἡ ὁδὸς ἡμῶν, ἐν ᾗ ἡμεῖς πορευόμεθα ἐν αὐτῇ. Alia exempl. εἰ κατευοδοῖ ἡ ὁδὸς ἡμῶν, ἣν ἡμεῖς πορευόμεθα ἐπ' αὐτήν.[10]

6. לְשָׁלוֹם. Ο΄. ἐν εἰρήνῃ. Alia exempl. εἰς εἰρήνην.[11]

7. וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ ἦλθον (alia exempl. παρεγένοντο[12]).

אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בְּקִרְבָּהּ יוֹשֶׁבֶת. Ο΄. ※ σὺν ◄[13] τὸν λαὸν τὸν ἐν μέσῳ αὐτῆς καθήμενον. Aliter: Ο΄. τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ κατοικοῦντα.[14]

לָבֶטַח. Ο΄. ἐπ' (alia exempl. ἐν[15]) ἐλπίδι. Σ. ἀμερίμνως.[16]

כְּמִשְׁפַּט צִדֹנִים. *Secundum morem Sidoniorum.* Ο΄. ὡς κρίσις Σιδωνίων. Aliter: Ο΄. κατὰ τὴν σύγκρισιν τῶν Σιδωνίων. Ἄλλος· κατὰ τὸ ἔθος . .[17]

7. שֹׁקֵט וּבֹטֵחַ וְאֵין־מַכְלִים דָּבָר בָּאָרֶץ יוֹרֵשׁ עֶצֶר. *Tranquillus et securus; nec erat qui laederet quicquam in terra possessor imperii (s. in terra, possidens opes).* Ο΄. ἡσυχάζουσα, καὶ οὐκ ἔστιν διατρέπων ἢ καταισχύνων λόγον ἐν τῇ γῇ, κληρόνομος ἐκπιέζων θησαυρούς. Aliter: Ο΄. ἡσυχάζοντας ἐν ἐλπίδι, καὶ μὴ δυναμένους λαλῆσαι ῥῆμα ※ ἐν τῇ γῇ, κληρόνομος θησαυροῦ ◄.[18] Ἀ. . . καὶ οὐκ ἐνῆν καταισχύνων οὐδὲ διατρέπων . . .[19] Σ. ἐν ἠρεμίᾳ καὶ ἀφοβίᾳ, μηδενὸς ἐνοχλοῦντος ἐν μηδενὶ ἐν τῇ γῇ . . .[20]

וּרְחֹקִים הֵמָּה מִצִּדֹנִים וְדָבָר אֵין־לָהֶם עִם־אָדָם. Ο΄. καὶ μακράν εἰσι Σιδωνίων, καὶ λόγον οὐχ ἔχουσι πρὸς ἄνθρωπον. Aliter: (Ο΄.) Σ. ὅτι μακράν εἰσιν ἀπὸ Σιδῶνος, καὶ λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας (אֲרָם).[21]

8. וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ ἦλθον (alia exempl. παρεγένοντο[22]) ÷ οἱ πέντε ἄνδρες ◄.

וַיֹּאמְרוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם. Ο΄. καὶ εἶπον τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἔλεγον αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν.[23]

(cum ἕως ὅρους), 75 (ut 54), 82, 84, 106, 134. Cf. ad Cap. xv. 18. [7] Sic Comp., Ald. (cum ἐν pro παρὰ), Codd. III, IV (cum κατέπαυσεν), X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg., ut Ald.), Arm. 1 (ut Ald.), Syro-hex. [8] Sic Comp. (cum σε ἤγαγεν), Ald., Codd. III, IV (ut Comp.), X, XI, 15 (ut Comp.), 18 (idem), 19 (idem), alii. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [10] Sic Comp., Ald. (cum τὴν ὁδὸν), Codd. III, IV, X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18 (ut Ald.), 19, alii (inter quos 85 in marg., ut Ald.), Syro-hex. (cum ܦܠܚܐ ܐܘܪܚܐ). [11] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ εἰς εἰρ.), IV, X, XI, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.). Verbose Codd. 44, 54, 76, alii: εἰς εἰρήνην κυρίου ὑγιαίνοντες. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. ad ἐπορεύθησαν), Syro-hex. [13] Sic Cod. IV. [14] Cod. 85 in marg.: Ο΄. ἐν αὐτῇ κατοικοῦντα. Sic in textu Comp., Ald. (cum τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῇ ἐγκαθήμενον), Codd. III (cum τὸν κατ. ἐν αὐτῇ καθήμενον), IV, X (cum τὸν κατ. ἐν αὐτῇ), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [15] Sic Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [16] Cod. 85. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 37. Ezech. xxxiv. 25. Mich. ii. 8. [17] Cod. 85 in marg.: Ο΄. κατὰ τὴν σύγκρισιν. κατὰ τὸ ἔθος. Prior lectio est in Comp., Ald. (om. τῶν), Codd. III, IV, X (ut Ald.), XI (idem), 18, 19, alii, Syro-hex. Ad posteriorem cf. Hex. ad 3 Reg. xviii. 28. [18] Sic Cod. IV (cum δυναμενουμ̄ον, h.e. δυναμένου μου a 1ma manu, et δυναμένους (sine μου) ex corr.), Syro-hex. (qui pingit: ※ ἐν τῇ γῇ ◄ κλ. θ., non, ut Rördam, ἐν τῇ γῇ κλ. ※ θησαυροῦ ◄), et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum κληρονόμους θησαυροὺς), 108. Sic (om. κλ. θησ.) Codd. III, 30, 58 (cum ἡσυχάζοντες), 85 (in marg., praem. Ο΄); necnon (om. ἐν τῇ γῇ κλ. θησ.) Ald. (cum ἡσυχάζοντα), Codd. X, XI (cum ἡσυχάζοντα, et sine καὶ), 18, 29 (cum ἐπ' ἐλπίδι), alii. [19] Cod. X. Versio vix Aquilae esse potest, qui pro מַכְלִים ἐντρέπων posuit Job. xi. 3. Ad rarius vocabulum διατρέπειν, *pudore afficere*, cf. Hex. ad Jesai. xxix. 22. [20] Cod. 85. [21] Cod. 85 in marg.: Σ. ὅτι μακρὰν κ.τ.ἑ. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܥܡ ܣܘܪܝܐ). [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (cum ÷ οἱ πέντε ἄνδρες :), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 19, alii (inter quos 85 in marg., om. αὐτοῖς), Syro-hex. (cum τοῖς ἀδελφοῖς).

9. כִּי רָאִינוּ. Ο΄. ὅτι εἴδομεν (Aliter: Ο΄. Θ. ἑωράκαμεν[24]). Alia exempl. ÷ ὅτι εἰσήλθαμεν, καὶ ἐμπεριεπατήσαμεν ἐν τῇ γῇ ἕως Λαϊσὰ, καὶ εἴδομεν τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῇ ἐν ἐλπίδι κατὰ τὸ σύγκριμα τῶν Σιδωνίων, καὶ μακρὰν ἀπέχοντες ἐκ Σιδῶνος, καὶ λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας· ἀλλὰ ἀνάστητε, καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτοὺς ↙, ὅτι εὑρήκαμεν.[25]

מַחְשִׁים. *Siletis.* Ο΄. ἡσυχάζετε. Alia exempl. σιωπᾶτε.[26] Σ. ἀμελεῖτε.[27]

10. תָּבֹאוּ. Ο΄. εἰσελεύσεσθε. Aliter: Ο΄. Θ. ἥξετε.[28]

בֹּטֵחַ. Ο΄. ἐπ' ἐλπίδι. Aliter: Ο΄. Θ. πεποιθότα.[29]

רַחֲבַת יָדַיִם. *Lata utrinque.* Ο΄. πλατεῖα (Aliter: Ο΄. Θ. εὐρύχωρος[30]). Aliter: Ο΄. εὐρύχωρος ※ χερσίν ↙.[31]

11. מִמִּשְׁפַּחַת. Ο΄. ἀπὸ δήμων. Alia exempl. ἐκ συγγενείας.[32]

חָגוּר כְּלֵי מִלְחָמָה. Ο΄. ἐζωσμένοι σκεύη παρατάξεως. Alia exempl. περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά.[33]

12. בִּיהוּדָה. Ο΄. ἐν Ἰούδα, ※ (potius ∽) καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ ↙.[34]

אַחֲרֵי. Ο΄. ὀπίσω. Aliter: Ο΄. κατόπισθεν.[35]

13. וַיַּעַבְרוּ מִשָּׁם הַר. Ο΄. καὶ παρῆλθον ἐκεῖθεν ὄρος. Aliter: Ο΄. καὶ παρῆλθον ἐκεῖθεν, ÷ καὶ ἦλθον ↙ ἕως τοῦ ὄρους.[36]

14. הַיְדַעְתֶּם כִּי יֵשׁ בַּבָּתִּים הָאֵלֶּה. Ο΄. ἔγνωτε (Aliter: Ο΄. Θ. οἴδατε[37]) ὅτι ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ. Alia exempl. εἰ οἴδατε ὅτι ※ ἔστιν ↙ ἐν τοῖς οἴκοις τούτοις.[38]

15. הַנַּעַר. Ο΄. τοῦ νεανίσκου. Aliter: Ο΄. Θ. τοῦ παιδαρίου.[39]

וַיִּשְׁאֲלוּ־לוֹ לְשָׁלוֹם. Ο΄. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν εἰς εἰρήνην. Alia exempl. καὶ ἠσπάσαντο αὐτὸν ※ εἰς εἰρήνην ↙.[40]

16. חֲגוּרִים כְּלֵי מִלְחַמְתָּם. Ο΄. οἱ ἀνεζωσμένοι τὰ σκεύη τῆς παρατάξεως αὐτῶν. Alia exempl. περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικὰ ※ αὐτῶν ↙.[41]

נִצָּבִים פֶּתַח הַשַּׁעַר. Ο΄. ἑστῶτες παρὰ θύρας τῆς πύλης. Aliter: Ο΄. ἐστηλωμένοι (Ο΄. Θ.) παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος.[42]

---

[24] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, XI, 29, 55, alii. [25] Sic Cod. IV (cum ἕως εἰς λαουσε pro ἕως Λαϊσὰ), Syro-hex. (qui pingit: ὅτι εἰσήλθαμεν ÷ καὶ ἐμπ. ÷ ἐν τῇ γῇ—ἐπ' αὐτούς ↙ ὅτι ἑωράκαμεν (sic)), et sine obelo Codd. III (cum ἕως σιγησαι, et κατὰ συγκρ.), 15 (cum εἰσήλθομεν), 18 (cum ἐνπ. τῇ γῇ, ἕως Λαϊσσὰ, et om. τὸν λαὸν), 44 (cum εἰσήλθομεν . . ἴδομεν . . ἀπέχουσιν . . οὐκ ἔστιν αὐτοῖς . . ἑωράκαμεν), alii, Arm. 1 (cum μετὰ Ἀσυρίων, et εἴδομεν in fine). Statim Cod. IV (bis): ※ σὺν ↙ τὴν γῆν. [26] Sic Comp., Codd. III, IV, 19, 54, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [27] Cod. 85. [28] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 19 (cum ἥξεσθε), alii, Syro-hex. [29] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [30] Idem. Sic in textu Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii. [31] Sic Syro-hex. (sine cuneolo), et sine aster. Comp. Minus probabiliter Codd. IV (cum ※ χερσὶ :), 19, 108: ὅτι χερσὶ παρέδωκεν αὐτήν. Cf. Hex. ad Gen. xxxiv. 21. Psal. ciii. 25. [32] Sic Comp., Ald. (cum ἐκ σ. δήμων), Codd. III, IV (cum συγγενίας), XI (ut Ald.), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum εἰς σ.), Arm. 1 (ut Ald.), Syro-hex. [33] Sic Comp., Ald. (cum παρατάξεως), Codd. III, IV, X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [34] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 44, 54, 59, alii. Cf. ad Cap. xv. 18. [35] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15 (cum ὄπισθεν), 18 (idem), 19, alii, Syro-hex. [36] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum ※ καὶ ἦλθον), et sine obelo Comp. (om. καὶ ἦλθον), Ald., Codd. III (cum παρῆλθαν et ἦλθαν), X (ut Comp.), XI (idem), 18, 19 (cum ἕως τὸ ὄρος), alii (inter quos 85 in marg., ut Comp.), Arm. 1. [37] Cod. 85 in marg. [38] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (om. ἔστιν), X (cum τῷ οἴκῳ τ.), XI, 18, 29, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex., Vet. Lat. (cum ἰδοὺ οἴδατε). [39] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI (om. τοῦ), 18, 29, alii, Syro-hex. [40] Sic Cod. IV (qui pingit: ※ καὶ ἠσπ. αὐτὸν ※ εἰς εἰρήνην :), et sine aster. Ald., Codd. III (om. εἰς εἰρήνην), 18 (ut III), 19, 54, alii, Syro-hex. Cf. Hex. ad Exod. xviii. 7. [41] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 19 (cum οἱ π.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [42] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 18, 19 (cum ἐστηλικότα), alii, Syro-hex. (cum ܗܘܘ ܡܨܠܒܝܢ). Cod. 85 in marg.: ἐστηλομένοι. Ο΄. Θ. τὴν θ. τοῦ πυλῶνος.

17, 18. בָּאוּ שָׁמָּה לָקְחוּ אֶת־הַפֶּסֶל וְאֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וְהַכֹּהֵן נִצָּב פֶּתַח הַשַּׁעַר וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחָגוּר כְּלֵי הַמִּלְחָמָה׃ וְאֵלֶּה בָּאוּ בֵּית מִיכָה. Ο΄. καὶ εἰσῆλθον ἐκεῖ εἰς οἶκον Μιχαία, καὶ ὁ ἱερεὺς ἑστώς. Alia exempl. ἐπελθόντες ἐκεῖ ἔλαβον τὸ γλυπτὸν, καὶ τὸ ἐφοὺδ, καὶ τὸ θεραφεὶν, καὶ τὸ χωνευτόν· καὶ ὁ ἱερεὺς ἐστηλωμένος παρὰ τῇ θύρᾳ τοῦ πυλῶνος, καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά. καὶ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς οἶκον Μιχά.[43]

19. הַחֲרֵשׁ. Ο΄. κώφευσον. Ἄλλος· σίγα.[44]

וְלֵךְ. Ο΄. καὶ δεῦρο (Aliter: Ο΄. Θ. ἐλθέ[45]).

הֲטוֹב. Ο΄. μὴ ἀγαθόν (Ἀ. Ο΄. Θ. βέλτιον[46]).

וּלְמִשְׁפָּחָה בְּיִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ οἶκον εἰς δῆμον Ἰσραήλ. Ο΄. Θ. καὶ συγγενείας ἐν Ἰσραήλ.[47]

21. וַיָּשִׂימוּ אֶת־הַטַּף וְאֶת־הַמִּקְנֶה וְאֶת־הַכְּבוּדָּה (*res pretiosas*). Ο΄. καὶ ἔθηκαν τὰ τέκνα, καὶ τὴν κτῆσιν, καὶ τὸ βάρος. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἔταξαν τὴν πανοικίαν, καὶ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ τὴν ἔνδοξον.[48]

22. הֵמָּה הִרְחִיקוּ. Ο΄. αὐτοὶ ἐμάκρυναν. Alia exempl. αὐτῶν δὲ μεμακρυγκότων (s. μακρυνόντων).[49]

22. אֲשֶׁר בַּבָּתִּים אֲשֶׁר עִם־בֵּית מִיכָה נִזְעֲקוּ וַיַּדְבִּיקוּ אֶת־בְּנֵי־דָן. *Qui* erant *in domibus, quae domo Michae vicinae* erant, *congregarunt se, et persecuti sunt filios Dan*. Ο΄. οἱ ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς μετὰ οἶκον Μιχαία ἐβόησαν, καὶ κατελάβοντο τοὺς υἱοὺς Δάν. Alia exempl. ※ οἱ ὄντες ἐν τοῖς οἴκοις ◀ οἱ σὺν τῷ οἴκῳ μετὰ Μιχὰ, ἔκραζον κατοπίσω υἱῶν Δάν.[50]

23. וַיִּקְרְאוּ אֶל־בְּנֵי־דָן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐβόησαν πρὸς τοὺς υἱοὺς Δάν.[51]

נִזְעָקְתָּ. *Congregastis vos*. Ο΄. ἐβόησας. Aliter: Ο΄. ἐκέκραξας. Θ. ἐβόησας.[52]

24. אֶת־אֱלֹהַי אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי. Ο΄. ὅτι τὸ γλυπτόν μου, ὃ ἐποίησα. Aliter: Ο΄. Θ. τοὺς θεούς μου, οὓς ἐποίησα ἐμαυτῷ.[53]

וַתֵּלְכוּ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθητε (alia exempl. ἀπήλθετε[54]).

25. מָרֵי נֶפֶשׁ. Ο΄. πικροὶ (Aliter: Ο΄. Θ. κατώδυνοι[55]) ψυχῇ.

וְאָסַפְתָּה. *Et perdas*. Ο΄. καὶ προσθήσουσι (alia exempl. προσθήσεις[56]).

26. חֲזָקִים הֵמָּה מִמֶּנּוּ. Ο΄. δυνατώτεροί εἰσιν ὑπὲρ αὐτόν. Aliter: Ο΄. Θ. ἰσχυρότεροι αὐτοῦ εἰσιν.[57]

וַיִּפֶן וַיָּשָׁב. *Et convertit se, et rediit*. Ο΄. καὶ

---

[43] Sic Comp. (cum τὴν θύραν), Codd. III (cum ἄνδρες περιεζ.), (IV hiat), XI, 16, 29, 30, alii (inter quos 85, cum καὶ εἰσῆλθον ἐκεῖ), Syro-hex. [44] Cod. 85 in marg. sine nom. [45] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. [46] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. [47] Cod. 85 in marg. (cum εἰς Ἰσρ.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. [48] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (cum καὶ ἔθηκαν τὴν παροικίαν, καὶ τὴν κτ. αὐτῶν τὴν ἔ.), Ald. (cum καὶ ἐπάταξαν τὴν παροικίαν), Codd. III (cum καὶ ἔθηκαν τὴν πανοικείαν), X (cum καὶ ἐπάταξαν τὴν πανοικείαν), XI (cum καὶ ἐπάταξαν), 18 (idem), 19 (cum καὶ ἐπάταξαν τὴν οἰκίαν), 29, alii, Arm. 1 (cum καὶ ἐπάταξαν), Syro-hex. (idem). [49] Prior scriptura est in Ald., Codd. III (cum νκ), X (idem), XI, 18, 29 (ut III), aliis, Syro-hex.; posterior in Codd. 15, 16, 53, aliis (inter quos 85). [50] Sic Syro-hex. (cum ἐν τῷ οἴκῳ pro σὺν τῷ οἴκῳ), et sine aster. Codd. III (om. υἱῶν), 64 (om. οἱ ὄντες ἐν τοῖς οἴκοις), 108 (om. σύν). Ad οἱ ἐν ταῖς οἰκίαις Cod. 85 in marg.: σὺν τῷ οἴκῳ μετὰ Μιχὰ ἐκέκραξαν κατοπίσω υἱῶν Δάν. [51] Sic Comp. (om. τοὺς), Codd. III, 108, Syro-hex. [52] Cod. 85 in marg. (cum ἐλάλησας in textu). Scriptura ἔκραξας est in Comp., Ald., Codd. X, XI, 18, 19, aliis, Syro-hex. [53] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (om. μου et ἐμαυτῷ), Ald. (praem. ὅτι), Codd. X (ut Ald.), XI (idem), 18 (cum τοὺς θεσμοὺς οὓς ἐπ. ἐν αὐτῷ), 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [54] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἀπήλθατε), X, XI (ut III), 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [55] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum indice super ܡܪܝܪܐ). [56] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18 (cum προσθήσῃς), alii (inter quos 85), Syro-hex. (cum ܘܬܘܣܦ, et in marg. manu seriori: ܘܬܘܣܦ ܨܚ, h. e. "Correctius: καὶ ἐκλείψει, s. ἀναλωθήσεται"). [57] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald. (cum εἰσὶν αὐτοῦ), Codd. III (idem), X (idem), XI (idem), 18, 19, alii, Syro-hex.

ἐπέστρεψεν. Alia exempl. καὶ ἐξένευσε, καὶ ἀνέστρεψεν.[58]

27. וְהֵמָּה. Ο΄. καὶ οἱ υἱοὶ Δάν. Alia exempl. καὶ αὐτοί.[59]

28. וְאֵין מַצִּיל. Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ὁ ῥυόμενος. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐξαιρούμενος.[60]

אֲשֶׁר לְבֵית־רְחוֹב. Ο΄. τοῦ (alia exempl. ἥ ἐστι τοῦ[61]) οἴκου Ῥαάβ (Οἱ λοιποί· Ῥεώβ[62]).

29. בְּשֵׁם. Ο΄. ἐν ὀνόματι. Aliter: Ο΄. Θ. κατὰ τὸ ὄνομα.[63]

יוּלַּד. Ο΄. ἐτέχθη. Alia exempl. ἐγενήθη.[64]

וְאוּלָם לַיִשׁ. *Verumtamen Laish.* Ο΄. καὶ ἦν Οὐλαμαΐς (alia exempl. Λαϊσά, s. Λαΐς[65]).

30. אֶת־הַפָּסֶל. Ο΄. τὸ γλυπτὸν ÷ Μιχά ↙.[66]

בֶּן־גֵּרְשֹׁם בֶּן־מְנַשֶּׁה (sic) הוּא. Ο΄. υἱὸς Γηρσὼν υἱὸς Μανασσῆ (alia exempl. υἱοῦ Μανασσῆ; alia, υἱοῦ Μωσῆ[67]) αὐτός. Aliter: Ο΄. ※ (potius ∽) υἱὸς Μανασσῆ (↙) ※ υἱοῦ Γηρσὰμ υἱοῦ Μωσῆ αὐτός ↙.[68]

30. עַד־יוֹם גְּלוֹת. Ο΄. ἕως ἡμέρας τῆς ἀποικίας (Aliter: Ο΄. τῆς μετοικεσίας[69]).

31. וַיָּשִׂימוּ. Ο΄. καὶ ἔθηκαν (Aliter: Ο΄. Θ. ἔταξαν[70]).

Cap. XVIII. 11. ※ ἐκεῖθεν ↙.[71] 14. ※ Λαϊσά ↙.[72]

CAP. XIX.

1 (Gr. xviii. 31). וּמֶלֶךְ אֵין. Ο΄. οὐκ ἦν βασιλεύς. Aliter: Ο΄. καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν.[1]

בְּיַרְכְּתֵי. Ο΄. ἐν μηροῖς. Ἄλλος· ἐν ἱερουδίθ.[2]

וַיִּקַּח־לוֹ. Ο΄. καὶ ἔλαβεν αὐτῷ ÷ ὁ ἀνήρ ↙.[3]

2. וַתִּזְנֶה עָלָיו. *Et scortata est contra eum.* Ο΄. καὶ ἐπορεύθη ἀπ' αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. καὶ ὠργίσθη αὐτῷ.[4]

וַתְּהִי. Ο΄. καὶ ἦν. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐγένετο.[5]

יָמִים אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים. Ο΄. ἡμέρας μηνῶν τεσσάρων (alia exempl. τετράμηνον[6]).

3. אַחֲרֶיהָ. Ο΄. ὀπίσω (Aliter: Ο΄. Θ. κατόπισθεν[7]) αὐτῆς.

---

[58] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [59] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [60] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἔστιν ἐξερούμενος), X, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. [61] Sic Comp., Ald., Codd. III, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [62] Cod. 85. Sic in textu Comp. (cum Ῥοάβ), Ald. (cum Ῥοώβ), Codd. III (cum Τὼβ), X (ut Ald.), XI (idem), 16, 18 (ut Ald.), alii, Syro-hex. (cum ܪܘܚܒ). Mox κατῴκησαν pro κατεσκήνωσαν Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 19, alii. [63] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, X, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. [64] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg. cum ἐγεννήθη), Syro-hex. [65] Prior lectio est in Codd. X, XI, 30, 54, 75; posterior in Comp., Ald., Codd. III (cum Αλεις), 18, 29, aliis, Syro-hex. Cf. Hex. ad Gen. xxviii. 19. [66] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III (cum Μειχὰ), 18, 19 (cum τοῦ Μηχὰ), 44, alii, Arm. 1. [67] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, 18, 58, aliis; posterior in Codd. 15, 16, aliis (inter quos 85). [68] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ※ υἱὸς Μανασσῆ υἱοῦ ※ Γηρσὼν υἱοῦ Μωσῆ ※ αὐτὸς ↙), et sine notis Codd. 44 (cum υἱὸς Γ.), 54, 59 (cum Γερσὰμ), 75 (cum υἱὸς Γηρσὼμ), 76, alii. Bar Hebraeus: ܘܝܘܢܬܢ ܗܘ ܒܪ ܓܪܫܘܡ ܒܪ ܡܢܫܐ ܐܡܪ. ܐܠܐ ܒܪ ܡܘܫܐ ܒܪ ܓܪܫܘܡ ܒܪ ܡܢܫܐ ܪܚܐ. In textu Ed. Rom. haec, υἱὸς Γηρσὼν—αὐτὸς, desunt in Codd. X, 29, 30, aliis. [69] Cod. 85 in marg. (cum ἕως τῆς ἡμέρας ἀποικεσίας in textu). Sic in textu (cum ἕως τῆς ἡμ.) Comp., Ald., Codd. III (om. τῆς ἡμέρας), X, XI, 18, 19 (ut III), 29, alii, Syro-hex. [70] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 18, 19, alii, Arm. 1. [71] Cod. IV, Syro-hex. (sine metobelo). Deest in Codd. 54, 58, 59, 75, 82. [72] Cod. IV. Deest in Ald., Codd. X, XI, 29, 44, 54, aliis.

CAP. XIX. [1] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. [2] Sic (cum duplici lectione ἐν ἱερουδὶθ ἐν μηροῖς) Codd. 44, 54, 59 (cum ἐν ὁρίοις), 82, 84, 106, 134. [3] Sic Syro-hex. (cum ÷ pro ↙), et sine obelo (cum ἑαυτῷ) Comp., Codd. 15 (cum αὐτῷ), 18, 64, 128, Arm. 1; necnon (cum ὁ ἀνὴρ ἑαυτῷ) Codd. III, 44, 54, alii. [4] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum ὀργίσθη), alii, Syro-hex. (cum ἀπ' αὐτοῦ), Bar Hebr. (idem), S. Hieron. Opp. T. VI, p. 490. [5] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, X (om. ἡμέρας), XI (idem), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [7] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii.

3. לַהֲשִׁיבָהּ. Ο΄. τοῦ ἐπιστρέψαι (Aliter: Ο΄. διαλλάξαι[8]) αὐτὴν αὐτῷ. Alia exempl. τοῦ διαλλάξαι αὐτὴν ÷ αὐτῷ ◄, καὶ ἀπαγαγεῖν αὐτὴν πάλιν πρὸς αὐτόν.[9]

וְנַעֲרוֹ. Ο΄. καὶ νεανίας (Aliter: Ο΄. Θ. τὸ παιδάριον[10]) αὐτοῦ.

חֲמֹרִים. Ο΄. ὄνων. Alia exempl. ὑποζυγίων.[11]

וַתְּבִיאֵהוּ בֵּית אָבִיהָ. Ο΄. ἡ δὲ εἰσήνεγκεν αὐτὸν εἰς οἶκον πατρὸς αὐτῆς. Alia exempl. καὶ ἐπορεύθη ἕως οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτῆς.[12]

וַיִּשְׂמַח לִקְרָאתוֹ. Ο΄. καὶ ηὐφράνθη εἰς συνάντησιν αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. καὶ παρῆν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.[13]

4. וַיֶּחֱזַק־בּוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי הַנַּעֲרָה. Ο΄. καὶ κατέσχεν (Aliter: Ο΄. εἰσήγαγεν[14]) αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος. Aliter: Ο΄. ※ (fort. ∽) καὶ ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτοῦ (◄)· καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος ※ (fort. ∽) πρὸς αὐτόν ◄.[15]

וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ. Ο΄. καὶ ἐκάθισε μετ᾽ αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ ἔμεινε πρὸς αὐτόν.[16]

וַיָּלִינוּ. Ο΄. καὶ ηὐλίσθησαν (Aliter: Ο΄. Θ. ὕπνωσαν[17]).

5. לָלֶכֶת. Ο΄. πορευθῆναι. Aliter: Ο΄. Θ. ἀπελθεῖν.[18]

אֶל־חֲתָנוֹ. Ο΄. πρὸς τὸν νυμφίον (Aliter: Ο΄. Θ. γαμβρὸν[19]) αὐτοῦ.

פַּת־לֶחֶם. Ο΄. ψωμῷ (Aliter: Ο΄. Θ. κλάσματι[20]) ἄρτου.

6. שְׁנֵיהֶם. Ο΄. οἱ δύο. Aliter: Ο΄. Θ. ἀμφότεροι.[21]

הוֹאֶל־נָא וְלִין. *Placeat tibi quaeso, et pernocta.* Ο΄. ἄγε δὴ (Aliter: Ο΄. Θ. ἀρξάμενος[22]) αὐλίσθητι. Alia exempl. ἀρξάμενος ※ δὴ ◄ καὶ αὐλίσθητι.[23] Ἄλλος· ἐπιεικῶς (*benigne*) μεῖνον.[24]

7. לָלֶכֶת. Ο΄. τοῦ πορεύεσθαι (Aliter: Ο΄. Θ. ἀπελθεῖν[25]).

וַיָּשָׁב וַיָּלֶן. *Et reversus est, et pernoctavit.* Ο΄. καὶ ἐκάθισε καὶ ηὐλίσθη. Alia exempl. καὶ πάλιν ηὐλίσθη.[26]

8. הַנַּעֲרָה. Ο΄. τῆς νεάνιδος. Schol. Πάντες κώδικες· πρὸς τὸν ἄνδρα.[27]

סְעָד־נָא לְבָבְךָ. Ο΄. στήρισον ※ δὴ ◄[28] τὴν καρδίαν σου ÷ ἄρτῳ ◄.[29]

וְהִתְמַהְמְהוּ. *Et moram nectite.* Ο΄. καὶ στράτευσον. Alia exempl. καὶ στραγεύθητι.[30]

---

[8] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Codd. X, XI, 29, alii. [9] Sic Syro-hex. (cum ÷ αὐτῷ), et sine obelo Ald. (cum ἀπάγειν), Cod. III (cum αὐτὴν ἑαυτῷ), 15 (cum ἑαυτὴν ἑαυτῷ), 19 (om. αὐτῷ, cum παλλακὴν pro πάλιν), 44 (cum ἑαυτῷ et πρὸς ἑαυτὸν), 55, alii. [10] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85), Syro-hex. [12] Sic Comp. (om. τοῦ), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [13] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1 (cum ἐξῆλθεν pro παρῆν), Syro-hex. [14] Idem in continuatione: καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ὁ γ. αὐτοῦ. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii. [15] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 54, 59 (cum πρὸς ἑαυτὸν), 76, alii. [16] Sic Codd. 54, 59 (cum ἔμενε), 75, 82. Fortasse est Symmachi, coll. Hex. ad Gen. xiii. 12. Thren. i. 1. [17] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [18] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [19] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, 19, 30, alii, Syro-hex. [20] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X (cum βωμῳ in marg.), XI, 15, 18, 19 (cum κλάσματος), alii, Syro-hex. [21] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀμφ.), X (idem), XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [22] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI (cum επιηκως in marg.), 15, 29, alii. Cf. Hex. ad Exod. ii. 21. [23] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 18 (sine καὶ), 19, 58, 108, 128 (ut 18). [24] Sic in textu Codd. 54, 59 (cum ἐπιεικες), 75 (cum επιοικõς), 82 (cum ἐπιεικέως pro ἐπιεικαίως). Cf. Hex. ad 1 Reg. xii. 22. 4 Reg. v. 23. vi. 3. [25] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp. (sine τοῦ), Codd. III (idem), X, XI, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [26] Sic Ald. (praem. καὶ ἐκάθισε), Codd. III, 15, 18, 19 (ut Ald.), alii, Syro-hex. [27] Cod. 85 in marg., invitis libris nostris. [28] Sic Syro-hex. Particula deest in Codd. III, 29, 44, aliis, Arm. 1. [29] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1. [30] Sic in textu (cum στραγεύθητι) Codd. 15, 18, 64, 85 (in marg.), Syro-hex. (cum ܘܐܬܘܚܪܘ, *et differ*); necnon (cum στρατεύ-

Alia: καὶ διεπλάνα αὐτόν.[31] Ἀ. καὶ νωθρεύθητε. Σ. καὶ διάτριψον.[32]

8. וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם. Ο΄. καὶ ἔφαγον οἱ δύο. Aliter: Ο΄. καὶ ἔφαγον ÷ καὶ ἔπιον ◄ ἀμφότεροι.[33]

9. רָפָה. *Laxavit se.* Ο΄. ἠσθένησεν. Alia exempl. κέκλικεν.[34]

לִינוּ־נָא הִנֵּה. Ο΄. αὐλίσθητι ὧδε (הֵנָּה). Alia exempl. κατάλυσον ※ δὴ ◄ ὧδε.[35]

הִנֵּה חֲנוֹת הַיּוֹם לִין פֹּה. *En! declinationem diei! pernocta hic.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἔτι σήμερον, καὶ μείνατε ὧδε.[36]

וְהָלַכְתָּ. Ο΄. καὶ πορεύσῃ (Aliter: Ο΄. Θ. ἀπελεύσῃ[37]).

10. אָבָה. Ο΄. εὐδόκησεν. Alia exempl. ἠθέλησεν.[38]

וַיָּבֹא. Ο΄. καὶ ἦλθεν (Aliter: Ο΄. Θ. παρεγένοντο[39]).

חֲמוֹרִים. Ο΄. ὄνων. Aliter: Ο΄. Θ. ὑποζυγίων.[40]

עִמּוֹ. Ο΄. μετ' αὐτοῦ, ※ (potius ∽) καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ ◄.[41]

11. הֵם עִם־יְבוּס. Ο΄. καὶ ἦλθοσαν ἕως Ἰεβούς. Alia exempl. αὐτοὶ κατὰ Ἰεβούς.[42]

רַד. Ο΄. προβεβήκει. Alia exempl. κεκλικυῖα.[43]

12. מִבְּנֵי. Ο΄. ἀπὸ υἱῶν. Aliter: Ο΄. Θ. ἐκ τῶν υἱῶν.[44]

13. לְנַעֲרוֹ. Ο΄. τῷ νεανίᾳ (Οἱ λοιποί· παιδαρίῳ[45]) αὐτοῦ.

וְנִקְרְבָה בְּאַחַד. Ο΄. καὶ ἐγγίσωμεν ἐνί. Alia exempl. καὶ εἰσέλθωμεν εἰς ἕνα.[46]

וְלַנּוּ. Ο΄. καὶ αὐλισθησόμεθα (Aliter: Ο΄. Θ. αὐλισθῶμεν[47]).

15. לָלוּן. Ο΄. αὐλισθῆναι. Aliter: Ο΄. Θ. καταλῦσαι.[48]

16. בָּא מִן־מַעֲשֵׂהוּ מִן־הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב. Ο΄. ἤρχετο ἐξ ἔργων αὐτοῦ ἐξ ἀγροῦ ἐν ἑσπέρᾳ. Aliter: Ο΄. Θ. εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐξ ἀγροῦ ἑσπέρας.[49]

בְּנֵי יְמִינִי. Ο΄. υἱοὶ Βενιαμίν. Alia exempl. υἱοὶ Βενιαμὶν ※ υἱοὶ λοιμοί ◄.[50]

θητι) Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 29, 30, alii. Lectio Symmachum refert, coll. Hex. ad Gen. xix. 16. Prov. xxiv. 10. Habac. ii. 3. [31] Sic Codd. XI (in marg.), 16 (cum διεπλατυνα), 44 (idem), 52 (cum διεπλάτυνεν), 53 (cum αὐτῷ), 57, 59, alii. [32] Cod. X, teste Montef. Lex. Cyrilli MS. Brem.: Στραγεύθητι· νωθρεύθητι, διάτριψον. Hesych.: Στραγγεύεται· διατρίβει. Ne tamen suspicetur aliquis, lectiones glossographis potius quam interpretibus tribuendas esse, etiam Bar Hebraeus opportune affert: Ἀ. καὶ νωθρεύθητι (ܘܐܬܡܚܠ. Sic ܡܚܝܠܐ, νωθρὸς, Prov. xxii. 29). Σ. καὶ διάτριψον (ܘܪܘܚ). [33] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ÷ καὶ ἔφαγον ◄ καὶ ἔπιον), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85, cum ἀμφότεροι in marg.). [34] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum εἰς ἑσπ. κέκλικεν ἡ ἡμ.), X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85, cum ἠσθένησεν in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [35] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 108; necnon (om. δή) Codd. III, 15, 18, 64, 85 (in marg.), 128. [36] Sic Comp., Codd. III, 19, 58, 108. Syro-hex. legit et pingit: καὶ σήμερον, καὶ μείνατε ※ ὧδε ἔτι, nullo cuneolo. [37] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum ἀπελεύσει), alii, Syro-hex. [38] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85), Arm. 1, Syro-hex. Cf. ad v. 25. [39] Cod. 85 in marg. Sic in textu Ald., Codd. III, 30, 121; necnon (cum παρεγένετο) Comp., Codd. X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [40] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [41] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ※ καὶ ἡ παλλ. αὐτοῦ ἐπ' αὐτῶν, καὶ ὁ π. αὐτοῦ), et sine aster. Codd. 54, 55, 75, alii. [42] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἔτι αὐτῶν ὄντων κ. Ἰ.), X, XI, 15, 18 (cum καὶ αὐτοὶ ἦλθοσαν κ. Ἰ.), 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1, Syro-hex. [43] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18 (cum κέκλικε), 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [44] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii. Mox ὧδε deest in iisdem cum Arm. 1, et Syro-hex., invito Hebraeo. [45] Cod. 85. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [46] Sic Codd. III (cum ἔλθωμεν), 19, 108, Syro-hex. [47] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [48] Idem. Sic in textu Comp. (praem. καί), Ald., Codd. III, XI (ut Comp.), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [49] Idem. Sic in textu solus Cod. 55. Sed eadem fere lectio, cum ἀπὸ τῶν ἔργων pro εἰς τὸν οἶκον, est in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, aliis, Syro-hex. [50] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. XI, 18, 55 (cum λιμοί), 58 (cum φθοροποιοὶ in

17. וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הָאִישׁ הָאֹרֵחַ. Ο΄. καὶ ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδε τὸν ὁδοιπόρον ἄνδρα. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδε τὸν ἄνδρα τὸν ὁδοιπόρον.[51]

וַיֹּאמֶר. Ο΄. καὶ εἶπε ※ (potius ÷) πρὸς αὐτόν ◂.[52]

18. עֹבְרִים. Ο΄. παραπορευόμεθα. Θ. διαβαίνομεν.[53]

וְאֶת־בֵּית יְהוָה. Ο΄. καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου. Alia exempl. καὶ ※ νῦν (◂) εἰς τὸν οἶκόν μου.[54]

הֹלֵךְ. Ο΄. πορεύομαι. Alia exempl. ἀποτρέχω.[55]

19. יֵשׁ. Ο΄. ἔστι. Alia exempl. ὑπάρχει.[56]

וְגַם לֶחֶם. Ο΄. καὶ ἄρτος (s. ἄρτοι[57]). Alia exempl. καίγε ἄρτος.[58]

יֶשׁ־לִי וְלַאֲמָתֶךָ וְלַנַּעַר עִם־עֲבָדֶיךָ. Ο΄. ἔστιν ἐμοὶ καὶ τῇ παιδίσκῃ καὶ τῷ νεανίσκῳ μετὰ τῶν παίδων σου. Alia exempl. ὑπάρχει μοι καὶ τῇ δούλῃ σου καὶ τῷ παιδαρίῳ· τοῖς δούλοις σου.[59]

20. אַל־תָּלַן. Ο΄. οὐ μὴ αὐλισθήσῃ. Aliter: Ο΄. Θ. (μὴ) καταλύσῃς.[60]

21. וַיָּבָל לַחֲמוֹרִים. *Et pabulum praebuit asinis.* Ο΄. καὶ τόπον ἐποίησε τοῖς ὄνοις. Alia exempl. καὶ παρέβαλε τοῖς ὑποζυγίοις ※ αὐτοῦ ◂.[61]

22. הֵמָּה מֵיטִיבִים אֶת־לִבָּם. Ο΄. αὐτοὶ δὲ ἀγαθύνοντες καρδίαν αὐτῶν. Alia exempl. αὐτῶν δὲ ἀγαθυνθέντων τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.[62]

אַנְשֵׁי בְנֵי־בְלִיַּעַל. Ο΄. υἱοὶ (alia exempl. ἄνδρες υἱοὶ[63]) παρανόμων (Ἀ. ἀποστασίας. Σ. ἀπαίδευτοι. Θ. Βελιάλ[64]).

הוֹצֵא. Ο΄. ἐξένεγκε. Aliter: Ο΄. Θ. ἐξάγαγε.[65]

23. אַל־אַחַי. Ο΄. μή, ἀδελφοί. Aliter: Ο΄. μηδαμῶς, ἀδελφοί.[66]

אַל־תָּרֵעוּ נָא. Ο΄. μὴ κακοποιήσητε (Aliter: Ο΄. πονηρεύεσθε[67]) δή. Alia exempl. μὴ πονη-

---

marg.), alii. [51] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἴδε), X, XI (cum καὶ εἶδε ?), 15, 18, 19 (ut III), alii (inter quos 108, cum Ἀ. σὺν τὸν ἄνδρα in marg.), Syro-hex. [52] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 54, 59, 75, alii. [53] Cod. 85, teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef., sine nom. interpretis). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19 (cum διαβαίνωμεν), alii, Syro-hex. (om. ἡμεῖς). Mox pro ἕως μηρῶν duplex versio ἕως ἱερουδὶθ (cum varia scriptura) ἕως μηρῶν est in Codd. 54, 59, 75, aliis. Cf. ad v. 1. [54] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 54, 59, 75, alii. [55] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. Cf. ad Cap. vii. 7. [56] Sic Comp., Ald. (cum τοῖς ὄ. ἡ. ὑπάρχει), Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܐܝܬ ?). [57] Sic Codd. II, X, XI, 29, 30, alii (inter quos 85). [58] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 54, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. [59] Sic Comp., Codd. III, 15, 18, 54, 64, 85 (in marg. cum τῇ δούλῃ καὶ τῷ π. παρὰ τῶν δούλων σου), 128, Syro-hex. (cum καὶ τοῖς δ. σου in fine). [60] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19 (cum οὐ μὴ καταλλήσεις), alii, Syro-hex. (In initio v. post πρεσβύτης (s. ὁ πρ.) Codd. 54, 55, 59, 75, alii, Vet. Lat., add. τῷ ξένῳ.) [61] Sic Syro-hex. (cum ܘܐܪܡܝ), et sine aster. Comp. (cum παρενέβαλε), Ald. (idem), Codd. III (idem), X (idem, om. αὐτοῦ), XI (om. αὐτοῦ), 15, 18, 19, alii (inter quos 85 in marg.), Arm. 1 (cum: *objecit* χορτάσματα τοῖς ὄνοις), Vet. Lat. (cum: *et misit cibum jumentis ejus*). "Harum lectionum quae sincerior sit, et aptior verbis Hebraicis, quae Int. Vulg. bene vertit, *et pabulum asinis praebuit*, alii me acutiores viderint."—*Scharfenb.* Lectio verior, immo unice vera, est παρέβαλε, quod inde ab Homero est *brutis pabulum objicere*, ut hominibus παρέθηκε. [62] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18 (cum ἀγαθυνόντων), alii, Syro-hex. (cum ἀγαθυνθείσης τῆς καρδίας ?). Cod. 85 in marg.: Ο΄. ἀγαθυνθέντων: εὐοδουμένων, ex glossemate, pro quo non opus est cum Scharfenbergio rescribere εὐωχουμένων. [63] Sic Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. Syro-hex. ܓܒܪ̈ܐ ܒܢ̈ܝܐ ܕܥܘܠܐ ܒܢ̈ܝ ܠܐ ܢܡܘܣܐ, h.e. ἄνδρες υἱοὶ ἀδικίας παράνομοι. "Suspicor nomen ܥܘܠܐ in textum Syr. ex scholio marg., quod ex Peschita (ܓܒܪ̈ܐ ܚܛܘܦܐ) petitum esse possit, receptum esse."—*Rördam.* [64] Cod. 85, teste Montef. (Parsonsii amanuensis e marg. ejusdem exscripsit: ἀποστασίας. Ο΄. ἀπαίδευτοι. Θ. βελιὰλ, minus probabiliter. Cf. Hex. ad Deut. xv. 9. 1 Reg. ii. 12. xxv. 17.) [65] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [66] Idem. Sic in textu Comp. (cum ἀδ. μου), Ald. (om. ἀδελφοί), Codd. III, X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [67] Idem. Sic in textu Comp. (cum πονηρεύσησθε sine δή), Ald. (cum πονηρεύσησθε), Codd. III (idem), X, XI, 15, 18, 19 (om. δή), alii.

ῥεύεσθε δὴ ※ (potius ∽) καὶ μὴ ποιεῖτε τὴν ἀδικίαν ταύτην ◂.[68]

24. אוֹצִיאָה־נָּא אוֹתָם. Ο΄. ἐξάξω (alia exempl. ἐξάξω δὴ[69]) αὐτάς.

הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם. Ο΄. τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. Alia exempl. ὡς ἂν ἀρέσκῃ ἐνώπιον ὑμῶν.[70]

25. אָבוּ. Ο΄. εὐδόκησαν. Aliter: Ο΄. Θ. ἠθέλησαν.[71]

וַיִּתְעַלְּלוּ־בָהּ. *Et libidinem suam explebant in ea.* Ο΄. καὶ ἐνέπαιζον ἐν αὐτῇ. Alia exempl. καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ.[72] Ἀ. καὶ ἐνησέλγησαν ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ ἐνηλλάγησαν ἐπ' αὐτῇ.[73]

בַּעֲלוֹת (כַּעֲלוֹת ק׳) הַשָּׁחַר. Ο΄. ὡς ἀνέβη τὸ πρωΐ. Alia exempl. ἅμα τῷ ἀναβαίνειν τὸν ὄρθρον.[74]

26. לִפְנוֹת הַבֹּקֶר. Ο΄. πρὸς τὸν ὄρθρον. Alia exempl. τὸ πρὸς πρωΐ.[75]

פֶּתַח בֵּית־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אֲדוֹנֶיהָ שָּׁם. Ο΄. παρὰ τὴν θύραν τοῦ οἴκου οὗ ἦν αὐτῆς ἐκεῖ ὁ ἀνήρ. Alia exempl. παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος τοῦ οἴκου τοῦ ἀνδρὸς, οὗ ἦν ὁ κύριος αὐτῆς ἐκεῖ.[76]

עַד־הָאוֹר. Ο΄. ἕως οὗ διέφαυσεν (alia exempl. διεφώνησεν[77]).

27. אֲדֹנֶיהָ. Ο΄. ὁ ἀνὴρ (alia exempl. κύριος[78]) αὐτῆς.

28. וְאֵין עֹנֶה. Ο΄. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη, ὅτι ἦν νεκρά. Alia exempl. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ, ἀλλὰ τεθνήκει.[79]

וַיִּקָּחֶהָ עַל־הַחֲמוֹר. Ο΄. καὶ ἔλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὸν ὄνον. Alia exempl. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ ὑποζύγιον.[80]

וַיָּקָם הָאִישׁ וַיֵּלַךְ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθη. Alia exempl. καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀπῆλθεν.[81]

29. וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰσῆλθεν εἰς ※ τὸν ◂ οἶκον αὐτοῦ.[82]

אֶת־הַמַּאֲכֶלֶת. *Cultrum.* Ο΄. τὴν ῥομφαίαν. Alia exempl. ※ σὺν ◂ τὴν μάχαιραν.[83]

וַיַּחֲזֵק בְּפִילַגְשׁוֹ. Ο΄. καὶ ἐκράτησε τὴν παλλακὴν (alia exempl. ἐπελάβετο τῆς παλλακῆς[84]) αὐτοῦ.

לַעֲצָמֶיהָ לִשְׁנֵים עָשָׂר נְתָחִים. Ο΄. εἰς δώδεκα μέλη. Alia exempl. κατὰ τὰ ὀστᾶ αὐτῆς εἰς δώδεκα μερίδας.[85]

וַיְשַׁלְּחֶהָ בְּכֹל גְּבוּל. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰ ἐν παντὶ ὁρίῳ. Alia exempl. καὶ ἐξαπέστειλεν ÷ αὐτὰ ◂ εἰς πάσας φυλάς.[86]

30. כָל־הָרֹאֶה. Ο΄. πᾶς ὁ βλέπων (alia exempl. ὁρῶν[87]).

---

[68] Sic Syro-hex., et sine aster. (om. δὴ) Codd. 54, 59, 75, 76, alii. [69] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, alii (inter quos 85 in marg.), Syro-hex. (cum ἐξ. αὐτὰς δέ). [70] Sic Codd. 54 (cum ὡς ἀρέσκει), 59, 75, 82 (ut 54), alii. Cf. Hex. ad Jerem. xxvi. 14. xl. 4. [71] Cod. 85 in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [72] Sic Comp. (cum αὐτὴν), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [73] Cod. 108: Ἀ. καὶ ἐνησέλγησαν. Bar Hebraeus: ܐ̄ܩ ܘܐܬܦܚܙܘ ܒܗ. ܬ̄ܐ ܘܐܬܚܠܦܘ ܥܠܝܗ̇. Ad Theod. cf. Hex. ad Jerem. xxxviii. 19. [74] Sic Comp. (cum ἀναβῆναι), Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15 (ut Comp.), 18 (idem), alii, Syro-hex. (cum ܟܕ ܣܠܩ ܨܦܪܐ). [75] Sic Comp. (om. πρὸς), Ald., Codd. III (ut Comp.), IV, XI, 15, 18, 19 (om. τὸ), alii, Syro-hex. [76] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI (cum αὐτοῦ pro αὐτῆς), 15, 18, 19 (om. ἐκεῖ), alii, Arm. 1, Syro-hex. [77] Sic Ald., Codd. IV, X (cum διέφωσεν in marg.), XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1 (cum *et exspiravit* pro ἕως οὗ δ.), Syro-hex. (cum ܐܫܬܬܩܬ, *obmutuerit*). [78] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [79] Sic Comp. (cum ἐτεθνήκει), Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, alii, Syro-hex. [80] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI (om. αὐτὴν), 15, 18, 19 (cum ἔλαβεν), alii, Syro-hex. [81] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [82] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum ἦλθεν), X, XI, 15, 16, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [83] Cod. IV: ※ σὺν ◂ μάχαιραν. Lectio τὴν μάχαιραν est in Comp. (om. τὴν), Ald., Codd. III, X, XI, 15 (ut Comp.), 18 (idem), 19, aliis. [84] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [85] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18 (cum καὶ τὰ ὀ. αὐτῆς εἰς δ. μυριάδας), 19, alii, Syro-hex. [86] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp., Ald. (cum ἀπέστειλεν et π. τὰς φ.), Codd. III (cum αὐτὰς εἰς π. τὰς φ.), X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [87] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 29, alii.

30. לֹא־נִהְיְתָה וְלֹא־נִרְאֲתָה כָּזֹאת. Ο΄. *οὐκ ἐγένετο καὶ οὐχ ἑώραται.* Alia exempl. *οὔτε ἐγενήθη οὔτε ὤφθη οὕτως.*[88]

עַד הַיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. *ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ὡς αὐτή (αὕτη).* Alia exempl. *ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.* (÷) *καὶ ἐνετείλατο τοῖς ἀνδράσιν οὓς ἐξαπέστειλε, λέγων· τάδε ἐρεῖτε πρὸς πάντα ἄνδρα Ἰσραήλ· εἰ γέγονε κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναβάσεως υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης* (↙).[89]

שִׂימוּ־לָכֶם עָלֶיהָ עֻצוּ. *Ponite vobis* (cor) *super hoc, consulite.* Ο΄. *θέσθε ὑμῖν αὐτοῖς βουλὴν ἐπ᾽ αὐτήν.* Alia exempl. *θέσθε δὴ ἑαυτοῖς περὶ αὐτῆς βουλήν.*[90]

CAP. XX.

1. וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה. Ο΄. *καὶ ἐξεκκλησίασθη* (potior scriptura *ἐξεκλησιάσθη*[1]) ÷ *πᾶσα* ↙ *ἡ συναγωγή.*[2]

2. וַיִּתְיַצְּבוּ פִּנּוֹת כָּל־הָעָם. *Et stiterunt se anguli* (principes) *omnis populi.* Ο΄. *καὶ ἐστάθησαν κατὰ πρόσωπον κυρίου.* Alia exempl. *καὶ ἔστη τὸ κλίμα παντὸς τοῦ λαοῦ.*[3]

שֹׁלֵף חָרֶב. Ο΄. *ἕλκοντες* (alia exempl. *σπωμένων*[4]) *ῥομφαίαν.*

3, 12. הָרָעָה הַזֹּאת (bis). Ο΄. *ἡ πονηρία* (alia exempl. *κακία*[5]) *αὕτη.*

4. לָלוּן. Ο΄. *τοῦ αὐλισθῆναι* (alia exempl. *καταλῦσαι*[6]).

5. בַּעֲלֵי הַגִּבְעָה. Ο΄. *οἱ ἄνδρες τῆς Γαβαά.* Alia exempl. *οἱ παρὰ τῆς Γαβαά.*[7]

אֶת־הַבַּיִת. Ο΄. *ἐπὶ τὴν οἰκίαν.* Alia exempl. ※ *σὺν* ↙ *τὴν οἰκίαν.*[8]

לַהֲרֹג. Ο΄. *φονεῦσαι.* Alia exempl. *ἀποκτεῖναι.*[9]

עִנּוּ. Ο΄. *ἐταπείνωσαν* ÷ *καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ* ↙.[10]

6. וָאֹחֵז בְּפִילַגְשִׁי. Ο΄. *καὶ ἐκράτησα τὴν παλλακήν* (alia exempl. *ἐπελαβόμην τῆς παλλακῆς*[11]) *μου.*

זִמָּה וּנְבָלָה. *Scelus et rem nefandam.* Ο΄. *ζέμα καὶ ἀπόπτωμα.* Alia exempl. ※ *ζέμμα καὶ* ↙ *ἀφροσύνην.*[12]

7. וְעֵצָה הֲלֹם. Ο΄. *καὶ βουλὴν ἐκεῖ.* Alia exempl. *καὶ βουλὴν* ※ *ὧδε* ↙.[13]

8. נָסוּר. Ο΄. *ἐπιστρέψομεν.* Alia exempl. *ἐκκλινοῦμεν.*[14]

9. נַעֲשֶׂה. Ο΄. *ποιηθήσεται.* Alia exempl. *ποιήσομεν.*[15]

עָלֶיהָ. Ο΄. ÷ *ἀναβησόμεθα* ↙ *ἐπ᾽ αὐτήν.*[16]

10. וְלָקַחְנוּ. Ο΄. *πλὴν ληψόμεθα.* Alia exempl. *καὶ ληψόμεθα.*[17]

---

[88] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18 (cum *ἐγενήθητε*), 19, alii, Syro-hex. [89] Sic sine obelo Codd. III (cum *ἀναβ.* sine artic.), 54, 55, 58, 59 (cum *ταύτης καὶ ἀναβ.* pro *τῆς ἀναβ.*), alii, Syro-hex. Cod. 121: *ἕως τῆς ἡ. ταύτης.* ÷ *καὶ ἐνετείλατο—τὸ ῥῆμα τοῦτο;* et sic sine obelo Ald. [90] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum *β. περὶ αὐτῆς*), IV, X (cum *περὶ αὐτὴν*), XI (cum *καὶ θέσθε*), 15, 18, alii, Syro-hex.

CAP. XX. [1] Sic Codd. III, IV, fortasse alii. [2] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, IV, 15, 16, 18, 19, alii. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum [illegible]). Cf. Hex. ad 1 Reg. xv. 38. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [5] Iidem (bis). [6] Sic Comp., Ald., Codd. III (sine *τοῦ*), IV (idem), X, XI, 15 (ut III), 18 (idem), 19 (idem), alii, Syro-hex. [7] Sic Comp. (om. *παρὰ*), Ald. (cum *ἄνδρες οἱ παρὰ τ. Γ.*), Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [8] Sic Cod. IV, et (om. *σὺν*) Comp., Codd. III, 15, 18, 54, alii, Arm. 1, Syro-hex. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (cum *αποκτιναι*), X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [10] Sic Cod. IV (cum *ἐνέπεξαν*), et sine obelo Comp., Ald. (om. *αὐτῇ*), Codd. III, X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, alii, Syro-hex. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [12] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: [illegible] (*lasciviam*)), et (om. *ζέμμα καὶ*) Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 29, alii. In textu LXXvirali pro *ζέμα* (potius *ζέμμα*) *ἀφροσύνην* habent Codd. 16, 44, 52, alii. (Ad *ἀπόπτωμα* cf. Hex. ad Jesai. xxxiv. 4.) [13] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 19, 108. Adverbium deest in Ald., Codd. X, XI, 15, 16, 18, 29, aliis, Arm. 1. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 16, 18, 19, alii, Syro-hex. [15] Sic Comp., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19 (cum *ποιήσωμεν*), alii, Syro-hex. [16] Obelus est in Cod. IV. [17] Sic Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 54, alii, Syro-hex.

10. לְכֹל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל. O′. εἰς πάσας φυλὰς Ἰσραήλ. Aliter: O′. ※ ταῖς πάσαις φυλαῖς Ἰσραὴλ ◄.[18]

לָעָם לַעֲשׂוֹת לְבוֹאָם (*cum venirent*) לְגֶבַע בִּנְיָמִן כְּכָל־הַנְּבָלָה אֲשֶׁר. O′. τοῦ ποιῆσαι ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς Γαβαὰ Βενιαμὶν, ποιῆσαι αὐτῇ κατὰ πᾶν τὸ ἀπόπτωμα ὅ. Alia exempl. τῷ λαῷ· ἐπιτελέσαι τοῖς εἰσπορευομένοις τῇ Γαβαὰ τοῦ Βενιαμὶν κατὰ πᾶσαν τὴν ἀφροσύνην ἥν.[19]

11. אֶל־הָעִיר. O′. εἰς τὴν πόλιν. Alia exempl. ἐκ τῶν πόλεων.[20]

כְּאִישׁ אֶחָד חֲבֵרִים. *Ut vir unus socii.* O′. ὡς ἀνὴρ εἷς. Alia exempl. ὡς ἀνὴρ εἷς ἐρχόμενοι.[21]

13. אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה. O′. τοὺς ἄνδρας υἱοὺς παρανόμων τοὺς ἐν Γαβαά. Aliter: O′. ※ σὺν ◄[22] τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀσεβεῖς τοὺς ἐν Γαβαὰ ÷ τοὺς υἱοὺς Βελιάλ ◄.[23]

וּנְבַעֲרָה רָעָה מִיִּשְׂרָאֵל. *Et tollemus malum ex Israele.* O′. καὶ ἐκκαθαριοῦμεν πονηρίαν ἀπὸ Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ ἐξαροῦμεν κακίαν ἐξ Ἰσραήλ.[24]

אָבוּ. O′. εὐδόκησαν. Alia exempl. ἠθέλησαν.[25]

14. לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי. O′. εἰς παράταξιν πρὸς υἱούς. Alia exempl. τοῦ πολεμῆσαι μετὰ υἱῶν.[26]

15. עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב לְבַד מִיֹּשְׁבֵי. O′. εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες ἀνὴρ ἕλκων ῥομφαίαν, ἐκτὸς τῶν οἰκούντων. Alia exempl. εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν σπωμένων ῥομφαίαν χωρὶς τῶν κατοικούντων.[27]

הִתְפָּקְדוּ שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר. O′. οἱ ἐπεσκέπησαν ἑπτακόσιοι ἄνδρες ἐκλεκτοί. Aliter: O′. ÷ οὗτοι ◄ ἐπεσκέπησαν ἑπτακόσιοι ἄνδρες ÷ νεανίσκοι ◄ ἐκλεκτοί.[28]

16. מִכֹּל הָעָם הַזֶּה שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר. O′. ἐκ παντὸς λαοῦ (alia exempl. τοῦ λαοῦ[29]). Aliter: O′. ※ ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἑπτακόσιοι ἄνδρες ἐκλεκτοί ◄.[30]

בָּאֶבֶן אֶל־הַשַּׂעֲרָה וְלֹא יַחֲטִא. O′. ἐν λίθοις πρὸς τρίχα, καὶ οὐκ ἐξαμαρτάνοντες. Alia exempl. βάλλοντες λίθους πρὸς τὴν τρίχα, καὶ οὐ διαμαρτάνοντες.[31]

17. וְאִישׁ. O′. καὶ ἀνήρ. Alia exempl. καὶ ÷ πᾶς ◄ ἀνήρ.[32]

לְבַד מִבִּנְיָמִן. O′. ἐκτὸς τοῦ Βενιαμίν. Alia exempl. χωρὶς τῶν υἱῶν Βενιαμείν.[33]

---

[18] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: ※τοῖς ἑκατὸν, ταῖς πάσαις), et sine aster. Comp. (cum τοῦ Ἰσρ.), Codd. III, 30, 108 (ut Comp.). Haec desunt in Codd. X, XI, 15, 18, 29, aliis. [19] Sic Comp., Ald. (cum εἰς τὴν Γαβαὰ), Codd. III, IV, X, XI, 15 (om. τοῦ), 18 (cum τοῖς εἰσπορ. ἐπιτελέσαι, et om. τὴν), 19 (cum ἐπιτελεῖσθαι, et om. τῇ), alii, Syro-hex. Cf. ad Cap. xi. 39. [20] Sic Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (add. αὐτῶν). [21] Sic Comp., Ald. (cum εἰς ἐκ τῶν πόλεων ἐρχ.), Codd. III, IV, X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, 19 (cum ἐρχόμενος), alii, Syro-hex. (cum ὡς ἀνὴρ εἷς συνήχθησαν). [22] Sic Cod. IV, et sine aster. Esc. [23] Sic Cod. IV (cum Βελιάμ), Syro-hex. (cum ※ τοὺς υ. Βελιάλ ◄), et sine obelo Comp. (cum τοὺς ἄνδρας—Γαβαὰ, ceteris omissis), Ald., Codd. III (cum Βελιάμ), X (ut Comp.), XI (idem), 15, 18, 19 (cum Βενιαμὴν), alii. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19 (cum τὴν ἐξ), alii, Syro-hex. [25] Sic Comp. (cum ἠθέλησαν Βενιαμὶν), Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19 (cum ἠθέλησε Βενιαμὴν), alii, Syro-hex. [26] Sic Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19 (om. τοῦ), alii, Syro-hex. [27] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (cum πέντε καὶ εἴκοσι), XI, 15 (cum π. καὶ εἴκοσι, et οἰκούντων), 19 (om. καὶ et τῶν), alii, Syro-hex. [28] Sic Cod. IV (qui pingit: ÷ νεανίσκοι ※ ἐκλεκτοὶ ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἑπτακόσιοι ἄνδρες: ἐκλεκτοὶ), et sine notis Comp. (cum οὗτοι οἱ ἐπ.), Codd. III (cum ἐκλ. νεαν.), 15, 18, 19 (cum οἱ ἐπ.), alii, Syro-hex. (ut Comp.). [29] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 16, 29, 30, alii. Haec, ἐκ παντὸς λαοῦ, desunt in Codd. III, 15, 18, 19, 59, aliis. [30] Sic Cod. IV (ut supra), Syro-hex. Pro his, οἱ ἐπεσκ. ἑπτακ. ἄνδρες ἐκλεκτοὶ ἐκ παντὸς λαοῦ, Cod. 58 habet: οὗτοι ἐπεσκ. ἄνδρες νεαν. ἐκλεκτοὶ ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἑπτακ. ἄνδρες. [31] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15 (cum λίθον), 18, 19, alii, Syro-hex. [32] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 16, 18, 19, alii, Arm. 1. [33] Sic Comp. (cum Βενιαμὶν), Ald., Codd. III, IV, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Mox σπωμένων pro ἑλκόντων iidem.

17. אִישׁ מִלְחָמָה. Ο΄. ἄνδρες παρατάξεως. Alia exempl. ἄνδρες πολεμισταί.[34]

18. בַּתְּחִלָּה לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בִנְיָמִן. Ο΄. ἐν ἀρχῇ εἰς παράταξιν πρὸς υἱοὺς Βενιαμίν. Alia exempl. ἀφηγούμενος πολεμῆσαι μετὰ ※ υἱῶν ◂ Βενιαμίν.[35]

20. וַיַּעַרְכוּ אִתָּם אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה אֶל־הַגִּבְעָה. Ο΄. καὶ συνῆψαν αὐτοῖς ἐπὶ Γαβαά. Alia exempl. καὶ παρετάξαντο μετ᾽ αὐτῶν ἀνὴρ Ἰσραὴλ εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Γαβαά.[36]

21. מִן־הַגִּבְעָה. Ο΄. ἀπὸ τῆς Γαβαά. Alia exempl. ἐκ τῆς πόλεως.[37]

אַרְצָה. Ο΄. ἐπὶ τὴν γῆν ※ (potius ∾) σπωμένων ῥομφαίαν ◂.[38]

22. וַיִּתְחַזֵּק הָעָם. Ο΄. καὶ ἐνίσχυσαν ※ ὁ λαὸς ◂.[39]

וַיֹּסִפוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר עָרְכוּ־שָׁם. Ο΄. καὶ προσέθηκαν συνάψαι παράταξιν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου συνῆψαν. Alia exempl. καὶ προσέθεντο παρατάξασθαι πόλεμον ἐν τῷ τόπῳ ᾧ παρετάξαντο ἐκεῖ.[40]

23. הַאוֹסִיף לָגֶשֶׁת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בִנְיָמִן אָחִי. Ο΄. εἰ προσθῶμεν ἐγγίσαι εἰς παράταξιν πρὸς υἱοὺς Βενιαμὶν ἀδελφοὺς ἡμῶν; Alia exempl. εἰ προσθῶ προσεγγίσαι εἰς πόλεμον μετὰ ※ υἱῶν ◂ Βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ μου;[41]

24. אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן. Ο΄. πρὸς ※ υἱοὺς ◂ Βενιαμίν.[42]

וַיֵּצֵא בִנְיָמִן. Ο΄. καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Βενιαμίν. Alia exempl. καὶ ἐξῆλθε Βενιαμίν.[43]

בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד. Ο΄. ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ ἔτι. Alia exempl. ἔτι ἐκ τοῦ λαοῦ.[44]

שֹׁלְפֵי. Ο΄. ἕλκοντες. Alia exempl. ἐσπασμένοι.[45]

26. וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. Ο΄. ※ καὶ ἐκάθισαν ἐκεῖ ◂.[46]

עַד־הָעָרֶב. Ο΄. ※ ἕως ἑσπέρας ◂.[47]

עֹלוֹת וּשְׁלָמִים. Ο΄. ὁλοκαυτώσεις καὶ τελείας. Alia exempl. ὁλοκαυτώματα σωτηρίου.[48]

27. וַיִּשְׁאֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּיהוָה וְשָׁם. Ο΄. ὅτι ἐκεῖ. Alia exempl. καὶ ἐπηρώτησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ· καὶ ἐκεῖ.[49]

28. הַאוֹסִף עוֹד לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי־בִנְיָמִן אָחִי אִם־אֶחְדָּל. Ο΄. εἰ προσθῶμεν ἔτι ἐξελθεῖν εἰς παράταξιν πρὸς υἱοὺς Βενιαμὶν ἀδελφοὺς ἡμῶν, (alia exempl. add. ἢ ἐπίσχωμεν[50]); Alia exempl. εἰ προσθῶ ἔτι ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον μετὰ υἱῶν Βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἢ κοπάσω;[51]

30. וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן. Ο΄. καὶ ἀνέ-

---

[34] Iidem. [35] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald. (cum τῶν υἱῶν), Codd. III (om. υἱῶν), X, XI, 15 (ut III), 18 (idem), 19 (om. μετὰ), alii, Syro-hex. (cum ܒܪܫܐ (bis) pro ἀφηγούμενος). Mox ἐν ἀρχῇ deest in iisdem. [36] Sic Comp., Ald. (cum παρετάξατο μετ᾽ αὐτὸν), Codd. III (cum παρετάξατο), IV, X (ut III), XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (ut III), qui omnes in priore clausula εἰς πόλεμον μετὰ Β. habent. [37] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1, Syro-hex. [38] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ σπωμένων ◂ ῥ.), et sine aster. Codd. 54, 59, 76, alii. [39] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 108. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum παρατάξαι), IV, X, XI, 15 (cum καὶ παρετάξαντο π.), 18, 19 (cum προσέθετο et τόπῳ ὡς π.), alii, Syro-hex. [41] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp., Ald. (cum προσθῶ ἔτι, et om. υἱῶν), Codd. III (om. υἱῶν), X (idem), XI (cum προσθῶμεν, et om. υἱῶν), 15 (cum προσθήσω), 18 (ut XI), alii, Syro-hex. (cum προσθῶμεν). Mox πρὸς αὐτὸν iidem. [42] Sic Cod. IV. Vox υἱοὺς deest in Codd. III, 15, 18, 54, aliis. [43] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [44] Sic Comp., Ald. (cum ἐκ τοῦ λ. ἔτι), Codd. III (om. ἔτι), IV, X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. (ut Ald.). [45] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (cum σπασαμενοι), X, XI, 15, 18, 19 (cum ασπασμενων), alii, Syro-hex. [46] Sic Cod. IV, Syro-hex. (cum καὶ ἐκάθισαν ※ ἐκεῖ ◂). Clausula deest in Codd. 15, 54, 59, 64, aliis; vox ἐκεῖ tantum in Ald., Codd. X, XI, 18, 29, aliis. [47] Sic Cod. IV, Syro-hex. Deest in Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 29, aliis, Arm. 1. [48] Sic Comp. (cum ὁλοκαύτωμα), Ald. (idem), Codd. III, IV (ut Comp.), X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [49] Sic Comp., Codd. III, IV (om. οἱ), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Mox v. 28 haec, καὶ ἐπηρώτησαν—κυρίῳ, desunt in Comp., Codd. III, IV, 19, aliis. [50] Sic Codd. II, 44, 52, 57, alii. [51] Sic Comp. (cum προσθήσω), Ald., Codd. III, IV, 15, 18 (cum τῶν υἱῶν), 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. (cum προσθῶμεν).

βησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς υἱοὺς Βενιαμίν. Alia exempl. *καὶ ἔταξαν* ※ *υἱοὶ* ◂ *Ἰσραὴλ πρὸς τὸν Βενιαμείν.*[52]

31. הָנִּתְּקוּ. *Interclusi sunt.* Ο΄. *καὶ ἐξεκενώθησαν* (alia exempl. *ἐξειλκύσθησαν*[53]).

לְהַכּוֹת מֵהָעָם. Ο΄. *πατάσσειν ἀπὸ τοῦ λαοῦ.* Alia exempl. *τύπτειν ἐκ τοῦ λαοῦ.*[54]

וְאַחַת גִּבְעָתָה בַּשָּׂדֶה. Ο΄. *καὶ μία εἰς Γαβαὰ ἐν ἀγρῷ.* Alia exempl. Ο΄. *καὶ μία* ÷ *ἀναβαίνουσα* ◂ *εἰς Γαβαὰ ἐν τῷ ἀγρῷ.*[55]

32. נִגָּפִים הֵם לְפָנֵינוּ כְּבָרִאשֹׁנָה. *Caesi sunt coram nobis sicut antehac.* Ο΄. *πίπτουσιν ἐνώπιον ἡμῶν ὡς τὸ πρῶτον.* Alia exempl. *προσκόπτουσιν* ※ *αὐτοὶ* ◂ *ἐνώπιον ἡμῶν καθὼς ἔμπροσθεν.*[56]

וּנְתַקְּנוּהוּ. Ο΄. *καὶ ἐκκενώσωμεν* (alia exempl. *ἐκσπάσωμεν*[57]) *αὐτούς.*

33. וַיַּעַרְכוּ. Ο΄. *καὶ συνῆψαν* (alia exempl. *παρετάξαντο*[58]).

מֵגִיחַ. *Prorumpebat.* Ο΄. *ἐπήρχετο.* Alia exempl. *ἐπάλαιεν.*[59]

מִמַּעֲרֵה־גָבַע. *E planitie Geba.* Ο΄. *ἀπὸ Μαραγαβέ.* Alia exempl. *ἀπὸ δυσμῶν* (מִמַּעֲרָב) *τῆς Γαβαά.*[60]

34. וַיָּבֹאוּ. Ο΄. *καὶ ἦλθον* (alia exempl. *παρεγένοντο*[61]).

וְהַמִּלְחָמָה כָּבֵדָה. Ο΄. *καὶ παράταξις βαρεῖα.* Alia exempl. *καὶ ὁ πόλεμος ἐβαρύνθη.*[62]

נֹגַעַת עֲלֵיהֶם. *Instabat iis.* Ο΄. *φθάνει ἐπ' αὐτούς.* Alia exempl. *ἀφῆπται αὐτῶν.*[63]

35. וַיִּגֹּף. Ο΄. *καὶ ἐπάταξε* (alia exempl. *ἐτρόπωσεν*[64]).

לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *ἐνώπιον υἱῶν Ἰσραήλ.* Alia exempl. *κατὰ πρόσωπον Ἰσραήλ.*[65]

36. נִגָּפוּ. Ο΄. *ἐπλήγησαν.* Alia exempl. *τετρόπωνται.*[66]

שָׂמוּ אֶל־הַגִּבְעָה. Ο΄. *ἔθηκαν ἐπὶ τῇ Γαβαά.* Alia exempl. *ἔταξαν πρὸς τῇ Γαβαά.*[67]

37. וְהָאֹרֵב הֵחִישׁוּ וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגִּבְעָה. *Et insidiatores festinaverunt, et diffuderunt se ad Gibeam.* Ο΄. *καὶ ἐν τῷ αὐτοὺς ὑποχωρῆσαι, καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκινήθη, καὶ ἐξέτειναν ἐπὶ τὴν Γαβαά.* Alia exempl. *καὶ τὸ ἔνεδρον ὥρμησεν, καὶ ἐξεχύθησαν πρὸς τῇ Γαβαά.*[68]

וַיִּמְשֹׁךְ. *Et protraxit se.* Ο΄. *καὶ ἐξεχύθη* (alia exempl. *ἐπορεύθη*[69]).

38. וְהַמּוֹעֵד הָיָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל עִם־הָאֹרֵב הֶרֶב לְהַעֲלוֹתָם מַשְׂאַת הֶעָשָׁן מִן־הָעִיר. *Et*

---

[52] Sic Cod. IV (cum *ἐπάταξαν*), et sine aster. Codd. III (cum *ἔταξεν Ἰσρ.*), 15 (cum *οἱ υἱοὶ*), 19 (idem). Mox *καὶ παρετάξαντο πρὸς Γ. καθὼς* Comp. (cum *πρὸς τὴν Γ.*), Ald. (idem, cum *ὡς*), Codd. III, IV, XI (ut Ald.), 15 (cum *καθὼς καὶ*), 18, 19, alii. [53] Sic Comp. (cum *ἐξελκ.*), Ald., Codd. III, IV (cum *ἐξιλκ.*), X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [54] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [55] Sic Cod. IV, et sine obelo Comp. (om. *ἐν τῷ ἀγρῷ*), Ald., Codd. III, 15, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [56] Sic Cod. IV (qui pingit: ※ *προσκόπτουσιν αὐτοὶ*, sine metobelo), Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum *προσκόπτονται*), Codd. 19, 108; necnon (om. *αὐτοὶ*) Ald., Codd. III (cum *προκ.*), X, XI, 15, 18, alii. [57] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [58] Sic Comp., Ald., Codd. (III hiat), IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [59] Sic Comp., Ald. (cum *ἐξεπ.*), Codd. III, IV, X (cum *ἐπήρχετο* in marg.), XI (cum *ἐξανέστη* in marg.), 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 8. Psal. xxi. 10. [60] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [61] Iidem. [62] Iidem. [63] Sic Comp. (cum *ἐπ' αὐτοὺς*), Ald. (idem), Codd. III, IV (cum *ἀπ' αὐτῶν*), X (ut Comp.), XI (idem), 15, 18 (cum *ἀνῆπται*), 19 (cum *ἀφῆκται*), alii, Syro-hex. [64] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [65] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18 (cum *υἱῶν Ἰσρ.*), 19, alii, Syro-hex. Mox *ἐν τῷ* (pro *ἐκ τοῦ*) *Βενιαμὶν*, et *σπώμενοι* pro *εἷλκον* iidem. [66] Sic Comp., Ald. (cum *-πωται*), Codd. III (idem), IV (ut Ald. manu 1ma), X (ut Ald.), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܐܬܚܠܦܘ). [67] Sic Comp. (cum *τὴν*), Ald. (idem), Codd. III (idem), IV, X (cum *ἐτάξαντο*), XI, 15, 18 (cum *ἐτάξαντο πρὸς Γ.*), alii, Syro-hex. [68] Sic Comp. (cum *πρὸς τὴν Γ.*), Ald., Codd. III (ut Comp.), IV, XI, 15, 18 (cum *πρὸς Γ.*), 19 (ut Comp.), alii. (In Syro-hex. haec, *καὶ τὸ ἔνεδρον—Γαβαά*, exciderunt propter homoeoteleuton.) [69] Iidem. Syro-hex. *ἐπορεύθησαν*. Mox *ὅλην τὴν πόλιν* Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 16, 18, 29, alii, Syro-hex.

signum condictum erat Israelitis cum insidiatoribus: Multiplica ut ascendere faciant elationem (columnam) *fumi ex urbe.* Οʹ. *καὶ σημεῖον ἦν* (Σ. *σύνθημα δὲ ἦν*[70]) *τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ μετὰ τοῦ ἐνέδρου τῆς μάχης, ἀνενέγκαι αὐτοὺς σύσσημον καπνοῦ ἀπὸ τῆς πόλεως.* Alia exempl. *καὶ ἡ συνταγὴ ἦν ἀνδρὶ Ἰσραὴλ ※ πρὸς τὸ ἔνεδρον ◂ μάχαιρα* (חֶרֶב) *τοῦ ἀνενέγκαι αὐτοὺς πυρσὸν τοῦ καπνοῦ τῆς πόλεως.*[71]

39\. וַיַּהֲפֹךְ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל בַּמִּלְחָמָה וּבִנְיָמִן הֵחֵל לְהַכּוֹת חֲלָלִים בְּאִישׁ־יִשְׂרָאֵל. Οʹ. *καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅτι προκατελάβετο τὸ ἔνεδρον τὴν Γαβαὰ, καὶ ἔστησαν ἐν τῇ παρατάξει· καὶ Βενιαμὶν ἤρξατο πατάσσειν τραυματίας ἐν ἀνδράσιν Ἰσραήλ.* Alia exempl. *καὶ ἀνέστρεψεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐν τῷ πολέμῳ· καὶ Βενιαμὶν ἦρκται τοῦ τύπτειν τραυματίας ἐν τῷ ἀνδρὶ Ἰσραήλ.*[72]

אַךְ נִגּוֹף נִגָּף הוּא לְפָנֵינוּ כַּמִּלְחָמָה הָרִאשֹׁנָה. Οʹ. *πάλιν πτώσει πίπτουσιν ἐνώπιον ἡμῶν, ὡς ἡ παράταξις ἡ πρώτη.* Alia exempl. *πλὴν τροπούμενος τροποῦται ※ αὐτὸς ◂ ἐναντίον ἡμῶν, καθὼς ὁ πόλεμος ὁ ἔμπροσθεν.*[73]

40\. וְהַמַּשְׂאֵת הֵחֵלָּה לַעֲלוֹת מִן־הָעִיר עַמּוּד עָשָׁן. Οʹ. *καὶ τὸ σύσσημον ἀνέβη ἐπὶ πλεῖον ἐπὶ τῆς πόλεως ὡς στῦλος καπνοῦ.* Alia exempl. *καὶ ὁ πυρσὸς ἤρξατο ἀναβαίνειν ἐκ τῆς πόλεως στῦλος καπνοῦ.*[74]

41\. כִּי־נָגְעָה עָלָיו הָרָעָה. Οʹ. *ὅτι συνήντησεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ πονηρία.* Alia exempl. *ὅτι ἧπται αὐτοῦ ἡ κακία.*[75]

42\. וַיִּפְנוּ לִפְנֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵל. Οʹ. *καὶ ἐπέβλεψαν ἐνώπιον υἱῶν Ἰσραὴλ ... καὶ ἔφυγον.* Alia exempl. *καὶ ἔκλιναν ἐνώπιον ἀνδρὸς Ἰσραήλ.*[76]

וְהַמִּלְחָמָה הִדְבִּיקַתְהוּ. Οʹ. *καὶ ἡ παράταξις ἔφθασεν ἐπ' αὐτούς.* Alia exempl. *καὶ ὁ πόλεμος κατέφθασεν αὐτόν.*[77]

43\. כִּתְּרוּ אֶת־בִּנְיָמִן הִרְדִיפֻהוּ מְנוּחָה הִדְרִיכֻהוּ. *Cinxerunt Benjaminitas, persecuti sunt eos, ad locum quietis conculcarunt eos.* Οʹ. *καὶ κατέκοπτον* (alia exempl. *κατέκοψαν*) *τὸν Βενιαμὶν, καὶ ἐδίωξαν αὐτὸν ἀπὸ Νουὰ κατὰ πόδα αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ ἔκοψαν τὸν Βενιαμεὶν καταπαῦσαι αὐτὸν κατάπαυσιν, κατεπάτησαν αὐτόν.*[78]

44\. אֶת־כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי חָיִל. Οʹ. *οἱ πάντες οὗτοι ἄνδρες δυνάμεως.* Alia exempl. *σὺν πᾶσιν τούτοις ἄνδρες δυνατοί.*[79]

45\. וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ. Οʹ. *καὶ ἐπέβλεψαν οἱ λοιποὶ, καὶ ἔφευγον.* Alia exempl. *καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἔφυγον.*[80]

וַיְעֹלְלֻהוּ בַּמְסִלּוֹת. *Et racemati sunt eos in viis.* Οʹ. *καὶ ἐκαλαμήσαντο ἐξ αὐτῶν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ.* Alia exempl. *καὶ ἐκαλαμήσαντο ※ αὐτὸν ◂ ἐν ταῖς ὁδοῖς.*[81]

---

[70] Cod. 108. [71] Sic Cod. IV, et sine aster. Comp. (cum ἀπὸ τῆς πόλεως), Ald. (cum ἀνὴρ pro ἀνδρὶ Ἰσρ.), Codd. III (cum πυργον), XI (cum ἀνενεγκεῖν), 15 (om. πρὸς τὸ ἔν.), 18 (idem), 19 (cum μάχαιραν et πυρσὸν ἀπὸ τῆς π.), alii, Syro-hex. (cum ◂ ܡܕܝܢܬܐ ܡܢ ※, fortasse pro ※ ἐκ ◂ τῆς π., ut sine aster. Codd. 54, 76, 82, alii). [72] Sic Comp. (cum ἀνέστρεψαν), Ald., Codd. III, IV, X (ut Comp.), XI (idem), 15 (idem), 18 (idem), 19 (idem), alii, Syro-hex. (ut Comp.). [73] Sic Cod. IV, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald. (om. αὐτὸς et ὁ πόλεμος ὁ), Codd. III (om. αὐτὸς et ὁ ante ἔμπροσθεν), X (cum τροποῦται ἐνώπιον ἡμῶν καθὼς ἔμπρ.), XI (cum τροποῦται καθὼς ἔμπρ.), 15 (om. αὐτὸς), 18 (idem, cum τροπούμενοι τροποῦνται), alii. [74] Sic Comp., Codd. III (cum πυργος), IV, 15, 18 (cum ὡς στῦλος), 19, alii, Syro-hex. Mox εἰς τὸν οὐρανὸν Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [75] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X (cum ἐπέστρεψεν in marg.), XI (cum αὐτοὺς), 15, 18, 19 (cum ἔσται pro ἧπται), alii, Syro-hex. [76] Sic Comp. (cum ἔκλινεν), Ald., Codd. III, IV, X (cum παντὸς pro ἀνδρὸς), XI, 15 (ut Comp.), 18, 19 (cum καὶ ἔκλινεν ἀνδρὸς Ἰσρ. ἐνώπιον), alii, Syro-hex. [77] Sic Comp., Ald. (cum ἐπ' αὐτοὺς), Codd. III, IV, X (cum κατέφθακεν ἐπ' αὐτοὺς), XI (idem), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [78] Sic Codd. III (cum καὶ κατέπαυσεν pro κατεπάτησαν), IV (cum κατεπαυσαν (sic)), 19 (cum καὶ κατεπάτησαν), 108, Syro-hex. (cum ܠܡܫܠܡܘܬܗ ܕܢܫܠܡܘܢܝܗܝ, quod sonare videtur: τοῦ συντελέσαι αὐτὸν συντελείᾳ). [79] Sic Comp. (cum σύμπαντες οὗτοι), Codd. III, IV, 15, 18, 64, 128. [80] Sic Comp., Codd. III, IV, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [81] Sic Cod. IV, Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster.

45. וַיַּדְבִּיקוּ אַחֲרָיו עַד־גִּדְעֹם. Ο΄. καὶ κατέβησαν ὀπίσω αὐτῶν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἕως Γεδᾶν. Alia exempl. καὶ προσεκολλήθησαν ὀπίσω αὐτοῦ ἕως Γαλαάδ.[82]

46. שֹׁלֵף. Ο΄. ἑλκόντων. Alia exempl. σπωμένων.[83]

47. וַיִּפְנוּ. Ο΄. καὶ ἐπέβλεψαν οἱ λοιποί. Alia exempl. καὶ ἐξέκλιναν.[84]

אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים. Ο΄. τέσσαρας μῆνας. Alia exempl. τετράμηνον.[85]

48. וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל־בְּנֵי. Ο΄. καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπέστρεψαν πρὸς υἱούς. Alia exempl. καὶ ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἀνεκάλεσεν εἰς τοὺς υἱούς.[86]

מֵעִיר מְתֹם (s. מְתִם) עַד־בְּהֵמָה. *Ab urbe integritatem* (s. *viros*) *usque ad pecus.* Ο΄. ἀπὸ πόλεως Μεθλὰ καὶ ἕως κτήνους. Alia exempl. ἀπὸ πόλεως ἑξῆς ἕως κτήνους.[87]

הַנִּמְצָאוֹת שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ. Ο΄. καὶ τὰς πόλεις τὰς εὑρεθείσας ἐνέπρησαν ἐν πυρί. Alia exempl. τὰς εὑρεθείσας ἐξαπέστειλαν ἐν πυρί.[88]

Cap. XX. 19. ※ τὸ πρωΐ ◂.[89] 20. ÷ πᾶς ◂ ἀνήρ.[90] 36. ※ καὶ ◂ εἶδον.[91] 44. χιλιάδες ※ ἀνδρῶν ◂.[92]

Cap. XXI.

1. וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר. Ο΄. καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὤμοσαν ἐν Μασσηφὰθ, λέγοντες. Alia exempl. καὶ ἀνὴρ Ἰσραὴλ ὤμοσεν ἐν Μασσηφὰ, λέγων.[1]

2. וַיָּבֹא הָעָם בֵּית־אֵל. Ο΄. καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς Βαιθήλ. Alia exempl. καὶ παρεγένοντο ÷ πᾶς ◂ ὁ λαὸς εἰς Μασσηφὰ καὶ Βαιθήλ.[2]

וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם. Ο΄. καὶ ἦραν φωνὴν (alia exempl. ἐπῆραν τὴν φωνὴν[3]) αὐτῶν.

3. לְהִפָּקֵד. *Ut desideretur.* Ο΄. τοῦ ἐπισκεπῆναι (alia exempl. ἀφαιρεθῆναι[4]).

4. עֹלוֹת וּשְׁלָמִים. Ο΄. ὁλοκαυτώσεις καὶ τελείας. Alia exempl. ὁλοκαυτώματα σωτηρίου.[5]

5. מִי אֲשֶׁר לֹא־עָלָה. Ο΄. τίς οὐκ ἀνέβη. Alia exempl. τίς ὁ μὴ ἀναβάς.[6]

מוֹת יוּמָת. Ο΄. θανάτῳ θανατωθήσεται (alia exempl. ἀποθανεῖται[7]).

6. נִגְדַּע. Ο΄. ἐξεκόπη. Alia exempl. ἀφήρηται.[8]

8. מִי אֶחָד מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר. Ο΄. τίς εἷς ἀπὸ φυλῶν Ἰσραὴλ, ὅς. Alia exempl. τίς μία τῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, ἥτις.[9]

Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15 (cum αὐτῶν), 19, alii. [82] Sic Comp. (cum Γαδαάμ), Ald. (cum αὐτῶν et Γαδαάμ), Codd. III, IV, X (cum αὐτῶν), XI (idem), 15 (cum ἐκολλ. ὀ. αὐτῶν ἕ. Γαδαάμ), 18, 19, alii, Syro-hex. (cum ܓܕܥܡ). [83] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii. Mox ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ σὺν πᾶσι τούτοις ἄνδρες δυνατοὶ Codd. IV, 108, Syro-hex., et (om. δὲ) Codd. III, 15, 18 (cum συμπᾶσιν), 54, alii. [84] Sic Comp., Codd. III, IV, 54, 75, 84 (cum ἐξέκλινον), 108, Syro-hex. [85] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19 (cum ἑξάμηνον), alii, Syro-hex. [86] Sic Comp. (cum ἀνέστρεψεν), Ald., Codd. III (cum ἀπέκλεισε τοὺς), IV, X (cum ἀνέκαμψεν in marg.), XI, 15 (om. εἰς), 18 (ut III), 19, alii, Syro-hex. (cum ܡܢܗ ܒܒܢ̈ܝܐ). [87] Sic Comp., Ald., Codd. III (om. ἕως), IV, X, XI, 15, 18 (cum duplici versione, ἀπὸ πόλεως διδύμων (תַּמִּים) ἕως Βαμά· πάντας τοὺς εὑρεθέντας ἑξῆς ἕως κτήνους), alii, Arm. 1, Syro-hex. Cf. Deut. ii. 34. iii. 6 in Hebr. et LXX. Statim sine copula ἕως παντὸς τοῦ εὑρεθέντος iidem. [88] Sic Codd. IV, 19, Syro-hex. Pro ἐνέπρησαν, ἐξαπέστειλαν habent Comp., Codd. III, X (cum ἐνέπρησαν in marg.), XI (cum –λεν), 15, 18, 29, alii. [89] Syro-hex. Deest in Codd. III, 18, 64, 128. [90] Cod. IV (cum ἐξῆλθεν). Deest in Comp., Codd. X, XI, 29 (ut videtur), aliis, Arm. 1. [91] Idem. Nescio an pingendum: καὶ εἶδον ※ οἱ υἱοὶ ◂ Βενιαμίν. [92] Idem. Vox ἀνδρῶν deest in Codd. 18, 64.

Cap. XXI. [1] Sic Comp. (cum λέγοντες), Codd. III, IV, 15, 18, 19 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [2] Sic Cod. IV, Syro-hex. (qui pingit: πᾶς ÷ ὁ λαὸς), et sine obelo Comp. (cum παρεγένοντο pro ἦλθεν tantum), Ald. (om. Μ. καὶ), XI (ut Comp.), 15, 18, 19 (cum καὶ γὰρ ἐγείνοντο), alii, Arm. 1. [3] Sic Comp., Codd. III, IV, XI (cum ἀπῆραν), 15, 18, alii, Syro-hex. [4] Sic Codd. 54, 59, 75, 76, alii. Cod. 128: τοῦ ἐξαλειφθῆναι, ex glossemate. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15 (cum ὁλ. καὶ σωτηρίου), 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. Cf. ad Cap. xx. 26. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. Mox τῷ μὴ ἀναβάντι iidem. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI (cum ἀποθανέτω), 15, 18, 29, alii. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI, 15, 19, alii. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV, X, XI (om. τῶν ?), 15, 18, 19, alii, Syro-hex.

10. וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὸν λαόν.*[10]

11. וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ. Ο΄. *καὶ τοῦτο ποιήσετε.* Alia exempl. *καὶ οὗτος ὁ λόγος ὃν ποιήσετε.*[11]

כָּל־זָכָר. Ο΄. *πᾶν ἄρσεν* (alia exempl. *ἀρσενικόν*[12]).

יֹדַעַת. Ο΄. *εἰδυῖαν.* Alia exempl. *γινώσκουσαν.*[13]

תַּחֲרִימוּ. Ο΄. *ἀναθεματιεῖτε· τὰς δὲ παρθένους περιποιήσεσθε· καὶ ἐποίησαν οὕτως.* Alia exempl. *ἀναθεματιεῖτε·* ※ (potius ⁓) *πᾶσαν δὲ νεάνιδα παρθένον περιποιήσασθε* ◂.[14]

12. וַיָּבִאוּ. Ο΄. *καὶ ἤνεγκαν* (alia exempl. *ἤγαγον*[15]).

14. אֲשֶׁר חִיּוּ מִנְּשֵׁי. *Quas vivas servaverunt e mulieribus.* Ο΄. *ἃς ἐζωοποίησαν ἀπὸ τῶν θυγατέρων.* Alia exempl. *αἵτινες ἦσαν ἐκ τῶν γυναικῶν.*[16]

16. לַנּוֹתָרִים. Ο΄. *τοῖς περισσοῖς.* Alia exempl. *τοῖς ἐπιλοίποις.*[17]

17. יְרֻשַּׁת פְּלֵיטָה לְבִנְיָמִן. *Hereditas* reservetur *Benjaminitis qui evaserunt.* Ο΄. *κληρονομία διασωζομένων τῶν Βενιαμίν.* Alia exempl. *κληρονομία διασεσωσμένη τῷ Βενιαμίν.*[18]

19. לִמְסִלָּה הָעֹלָה. Ο΄. *ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀναβαινούσης.* Alia exempl. *ἐν τῇ διόδῳ τῇ ἀναβαινούσῃ.*[19]

וּמִנֶּגֶב לִלְבוֹנָה. *Et a meridie Lebonae.* Ο΄. *καὶ ἀπὸ νότου* ÷ *τοῦ Λιβάνου* ◂ *τῆς Λεβωνά.*[20]

20. לְכוּ. Ο΄. *πορεύεσθε.* Alia exempl. *ἀπέλθατε.*[21]

21. לָחוּל בַּמְּחֹלוֹת. *Ad saltandum in choreis.* Ο΄. *χορεύειν ἐν τοῖς χοροῖς.* Alia exempl. *χορεύουσαι* ※ *ἐν χοροῖς* ◂.[22]

לָכֶם אִישׁ אִשְׁתּוֹ. Ο΄. *αὐτοῖς ἀνὴρ γυναῖκα.* Alia exempl. ※ *ὑμῖν* ◂ *ἀνὴρ γυναῖκα ἑαυτῷ.*[23]

22. חָנּוּנוּ אוֹתָם. *Gratificamini nobis eas.* Ο΄. *ἔλεος ποιήσατε ἡμῖν αὐτάς.* Alia exempl. *ἐλεήσατε αὐτούς.*[24]

כָּעֵת תֶּאְשָׁמוּ. *Tunc culpam contraheretis.* Ο΄. *ὡς κλῆρος πλημμελήσατε.* Alia exempl. *ὅτι οὐκ ἐπλημμελήσατε.*[25] Alia: *κατὰ τὸν καιρὸν ὃν ἐπλημμελήσατε.*[26]

23. לְמִסְפָּרָם. Ο΄. *εἰς ἀριθμὸν* (alia exempl. *κατὰ τὸν ἀριθμὸν*[27]) *αὐτῶν.*

וַיֵּלְכוּ. Ο΄. *καὶ ἐπορεύθησαν* (alia exempl. *ἀπῆλθον*[28]).

וַיִּבְנוּ אֶת־הֶעָרִים. Ο΄. *καὶ ᾠκοδόμησαν τὰς*

---

[10] Iidem. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (cum *ἐποιήσετε*), X, XI (cum *ποιήσεις*), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [12] Iidem. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, IV (cum *γειν.*), X, XI, 15, 18, 19 (cum *καὶ πάσας γυναῖκας γινώσκουσας*), alii, Syro-hex. [14] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ※*π. δὲ ν.* ※ *παρθένον* ◂ *περιποιήσεσθε* (ܬܚܝܘܢ, vel potius ܬܚܝܘܢ, quod pro *περιβιώσετε* ponitur Exod. xxii. 18)), et sine aster. Codd. 54, 75, 76 (cum *γυναῖκα* pro *νεάνιδα*), 82 (cum *παρθένον νεάνιδα*), 106 (ut 76), 134 (idem). Haec, *τὰς δὲ παρθένους—οὕτως*, desunt in Comp., Codd. III, IV, 15, 29, 55, 64, 108, Arm. 1. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum *ηγον*), X, XI, 15, 18, 29, alii, Syro-hex. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 15, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [18] Sic Comp., Ald. (praem. *καὶ πῶς ἔσται*), Codd. III, X, XI, 15 (cum *διασεσωσμένων*), 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum *ὁδῷ*), X, XI (cum *ἐπὶ τῇ ὁδῷ*), 15, 18, 19, alii, Syro-hex. (cum *ὁδῷ*). [20] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. III, 15 (cum *Λεβονὰ*), 18 (cum *νώτου*), 19, alii. [21] Sic Comp., Codd. III (cum *διέλθατε*), 15 (cum *ἀπέλθετε*), 18 (idem), 19, alii, Syro-hex. Mox v. 21 *ἀπελεύσεσθε* pro *πορεύεσθε* Comp., Codd. III, X, XI, 15, 18 (cum *ἐξελ.*), 19, alii, Syro-hex. [22] Sic sine aster. Comp., Ald. (om. *ἐν*), Codd. III (cum *χορεῦσαι*), X, XI (ut Ald.), 19, 29 (ut Ald.), alii; necnon (om. *ἐν χοροῖς*) Codd. 15, 18, 64, 128. Syro-hex. ܒܚܘܓܐ ※ (*χορεῦσαι*) ܠܡܪܩܕ; Bar Hebraeus autem: ܠܡܪܩܕ ܒܚܘܓܐ. [23] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum *γυν. ἀνήρ*), 108. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 18, 19, alii, Syro-hex. [25] Sic Ald., Codd. X (cum *καὶ ὅτι*), XI, 15 (cum *οὐχ ὑμεῖς* pro *οὐκ*), 16, 18, alii. [26] Sic Comp., Codd. III (cum *πλημμελήσατε* pro *ὃν ἐπλ.*), 19, 108, Syro-hex. (cum ܐܬܚܝܒܬܘܢ male pro ܐܬܚܝܒܬܘܢ). [27] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 15, 18 (om. *τὸν*), 29, alii, Syro-hex. [28] Sic Comp., Ald., Codd. (III hiat), X, XI (cum *ἀπῆλθαν*), 15, 18, 29, alii, Syro-hex. Cf. ad Cap. vi. 21. xix. 5.

πόλεις. Alia exempl. καὶ ᾠκοδόμησαν ÷ ἑαυτοῖς ↙ πόλεις.[29]

25. בְּעֵינָיו. Ο΄. ἐνώπιον αὐτοῦ. Alia exempl. ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[30]

Cap. XXI. 7. ※ καὶ εἶπαν ↙ τί ποιήσωμεν.[31]

14. ÷ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ↙.[32]

---

[29] Sic Syro-hex. (cum ↙ ܠܗܘܢ ÷), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, X, 15, 18, 54, alii. [30] Sic Comp. (cum ἐν τοῖς ὀ.), Ald., Codd. III, X, XI, 15, 16, 18, 19, alii, Arm. 1, Syro-hex., Vet. Lat. [31] Syro-hex., praeeunte Pesch., sed invitis Hebraeo et libris Graecis [32] Idem (qui legit et pingit: Βενιαμὶν πρὸς τοὺς υἱοὺς (sic) ÷ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσρ., absente cuneolo).

RUTH.

IN LIBRUM RUTH

MONITUM.

"ADMODUM paucas in hunc librum lectionum varietates excerpsimus e duobus Codicibus Regiis, quorum unus est num. 1825, alter vero 2240. Alius bombycinus 1888."—MONTEF.

Subsidia quae nobis in hac particula operis nostri recensenda usui fuerunt, sunt Codd. X, 58, 108, et Versio Syro-hexaplaris, de quibus omnibus vid. Monitum ad Judices, pp. 397, 398. Nunc addimus, prioris codicis, Coisliniani scilicet, collationem librorum Judicum et Ruth a Griesbachio elaboratam exstare in Eichhornii *Repertorio* etc. Tom. II, pp. 196–228, et Tom. I, pp. 137–141.

RUTH.

Caput I.

1. בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. Ο΄. ἐν τῷ κρίνειν τοὺς κριτάς. Alia exempl. ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ κρίνειν τοὺς κριτάς.[1]

וּשְׁנֵי בָנָיו. Ο΄. καὶ οἱ ※ δύο ◄ υἱοὶ αὐτοῦ.[2]

5. מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ. Ο΄. ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τῶν δύο υἱῶν αὐτῆς. Alia exempl. ἀπὸ τῶν δύο υἱῶν αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.[3]

8. לְבֵית אִמָּהּ. Ο΄. εἰς οἶκον μητρὸς αὐτῆς. Alia exempl. εἰς τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν αὐτῆς.[4]

10. כִּי־אִתָּךְ. Ο΄. μετὰ σοῦ. Alia exempl. οὐχί μετὰ σοῦ.[5]

12. לָכֵן כִּי. Ο΄. διότι. Alia exempl. διὰ τοῦτο ὅτι.[6] Alia: ※ πορεύθητε ◄ ὅτι.[7]

גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ. Si *etiam essem hac nocte viro.* Ο΄. τοῦ γενηθῆναί με ※ λελαϊκωμένην ◄ ἀνδρί.[8] Alia exempl. καὶ ἐγενόμην λελαϊκωμένη ἀνδρί.[9] Ἀ. καίγε . . βεβηλωμένη ἀνδρί.[10] Σ. . . συλλαβεῖν.[11]

13. מַר־לִי מְאֹד. Ο΄. ἐπικράνθη μοι ※ σφόδρα ◄.[12]

16. אַל־תִּפְגְּעִי־בִי. *Ne urgeas me.* Ο΄. μὴ ἀπάντησαί (potius ἀπαντῆσαι) μοι. Alia exempl. μή μοι γένοιτο.[13]

Cap. I. [1] Sic Comp. (cum ἐν τῷ pro τοῦ), Ald., Codd. III (ut Comp.), XI (cum κρίνοντος pro κρίνειν τοὺς), 16, 29, alii. [2] Sic Syro-hex. Numerale deest in Codd. II, 54, 58, 75, 82, 93. Mox v. 2 clausulam, καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Νωεμὶν (ܢܥܡܝ), asterisco notat Syro-hex., invitis libris Graecis. [3] Sic Comp., Codd. 15, 18, 19 (cum ἀνδρῶν pro υἱῶν), alii, Syro-hex. [4] Sic Ald., Codd. X (sine articulis), XI (idem), 15, 29, 30, alii, invito Syro-hex. [5] "Ex uno Regio codice, ubi illud οὐχὶ asterisco notatur."—*Montef.* Sic Ald., Codd. X, XI, 15, 16, 18, 29, alii, Arm. 1 (cum οὐχ οὕτως, ἀλλὰ μετὰ σοῦ). [6] Sic Ald., Codd. X, XI, 16, 29, 30, alii. [7] Sic Syro-hex., et sine aster. (cum π. δή) Comp., Codd. 19, 108. [8] Sic Syro-hex. (cum ◄ ܡܚܠܠܬܐ ※. Cf. Hex. ad Ezech. xxii. 26). Cod. 58: τοῦ γενηθῆναί με νελαικω (ut videtur) ἀνδρί. Ad λελαϊκωμένην (חֲלִילָה, a חָלַל, *profanavit*, ἐλαΐκωσε) cf. Hex. ad Deut. xx. 6. xxviii. 30. Ezech. vii. 22. [9] Sic Ald. (cum λελακκωμένη), Codd. X (cum λελακκωμένη, teste Montef., vel λελακκομμένη, teste Griesb.), XI (ut Ald.), 29 (idem), 55 (idem), 71 (cum λελοχωμένη). [10] Cod. 108 in marg.: Ἀ. καίγε βεβηλωμένην. λελακκωμένην ἀνδρί. Cod. X in marg.: Ἀ. βεβηλω— (sic). Σ. συλλαβεῖν. Cod. 58 in marg.: βεβηλω— (sic) καὶ συλλαβεῖν. [11] Cod. X, ut supra. "Symmachi interpretatio Bahrdtio V. C. videtur ex alia lectione orta, aut male collocata a librariis referenda esse ad וְגַם יָלַדְתִּי, Ο΄. καὶ τέξομαι... Immo συλλαβεῖν Hebraicis הָיִיתִי לְאִישׁ respondere, interpres Vulgat. docet, qui haud dubie Symmachum secutus h. l. ita reddidit: *Etiamsi possem hac nocte concipere et parere filios.*"—*Scharfenb.* [12] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ σφόδρα ὑπὲρ ὑμᾶς ◄), et sine aster. Comp., Codd. III, 19, 56 (cum ὑπὲρ ὑμᾶς σφόδρα), 58, 63 (ut 56), 108, 241. [13] Sic Codd. 54, 59 (om. μοι), 75, 82, 93. (In versione Graeco-Ven. pro μὴ εἰ πάντα μοι corrige μὴ ἀπάντα μοι.)

16. אָלִין. Ο΄. *αὐλισθήσομαι* ※ (potius ∽) *ἐκεῖ* ↙.[14]

19. וַיְהִי כְּבֹאָנָה בֵּית לָחֶם. Ο΄. (※) *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὰς εἰς Βηθλεέμ* (↙).[15]

21. אֲנִי. Ο΄. *ἐγὼ* ※ (∽) *γάρ* ↙.[16]

22. כַּלָּתָהּ עִמָּהּ. Ο΄. *ἡ νύμφη αὐτῆς* ※ *μετ᾽ αὐτῆς* ↙.[17]

Cap. I. 8. *ταῖς* ※ *δυσὶ* ↙[18] *νύμφαις αὐτῆς· πορεύθητε* ※ (fort. ÷) *δή* ↙.[19] 15. ÷ *δὴ καὶ σύ* ↙.[20] 18. ÷ *Νωεμίν* ↙.[21]

CAP. II.

2. וַאֲלַקֳּטָה. Ο΄. *καὶ συνάξω* (alia exempl. *συλλέξω*[1]).

וַתֹּאמֶר לָהּ. Ο΄. *εἶπε δὲ αὐτῇ* ※ (potius ∽) *Νοεμμίν* ↙.[2]

7. וְעַד־עַתָּה זֶה. *Et usque nunc: hoc.* Ο΄. *καὶ ἕως ἑσπέρας· οὐ.* Alia exempl. *καὶ ἕως νῦν τοῦτο.*[3]

11. כֹּל אֲשֶׁר. Ο΄. ※ *πάντα* ↙ *ὅσα.*[4]

13. וְאָנֹכִי. Ο΄. *καὶ ἰδοὺ ἐγώ.* Alia exempl. *καὶ ἐγώ εἰμι ἔσομαι.*[5]

14. לְעֵת. Ο΄. *ἤδη ὥρα.* Alia exempl. *τῇ ὥρᾳ.*[6]

14. קָלִי. *Spicas tostas.* Ο΄. *ἄλφιτον.* Ἄλλος· *φρυκτά.*[7]

16. וְגַם שֹׁל־תָּשֹׁלּוּ לָהּ. *Immo etiam extrahendo extrahetis ei.* Ο΄. *καὶ βαστάζοντες βαστάσατε αὐτῇ, καίγε παραβάλλοντες παραβαλεῖτε αὐτῇ.* Alia exempl. *καίγε παραβάλλοντες παραβαλεῖτε αὐτῇ.*[8]

וַעֲזַבְתֶּם. *Et relinquatis.* Ο΄. *καὶ φάγεται.* Alia exempl. *καὶ ἄφετε αὐτήν.*[9]

21. עִם־הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי. Ο΄. *μετὰ τῶν κορασίων* (alia exempl. *παιδαρίων*[10]) *τῶν ἐμῶν.*

22. תֵצְאִי. Ο΄. *ἐξῆλθες.* Alia exempl. *ἐπορεύθης.*[11]

23. וּקְצִיר הַחִטִּים. Ο΄. *καὶ* ※ *τὸν θερισμὸν* ↙ *τῶν πυρῶν.*[12]

Cap. II. 2. ÷ *ἡ Μωαβῖτις* ↙.[13] 11. *καὶ* ÷ *πῶς* ↙ *κατέλιπες.*[14] 19. ÷ *Ῥούθ* ↙.[15]

CAP. III.

2. זֹרֶה. *Ventilat.* Ο΄. *λικμᾷ.* Alia exempl. *συντίθησι.*[1]

7. וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ. Ο΄. *καὶ ἔφαγε Βοὸζ* ※ *καὶ ἔπιε* ↙.[2]

---

[14] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 54, 59, 74, 75, alii. Cf. Hex. ad Jud. xv. 18. [15] Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. II, III, 54, 59, 70, aliis, Arm. ed., Syro-hex. Ex alio autem interprete ea assumpta esse, argumento est vox *ἐλθεῖν* pro ea quae in praecedenti clausula ponitur, *παραγενέσθαι*. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 54, 59, 74, 75, alii. [17] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 30, 44, alii, Arm. 1. [18] Syro-hex., sine cuneolo. Vocula deest in Codd. II, 54, 58, 70, aliis. [19] Idem, sine metobelo. Particula abest a Codd. 19 (om. etiam *ἀποστράφητε*), 30, 56, 71, 93, 108 (ut 19), Arm. 1. [20] Idem (qui pingit: ÷ *ἐπιστράφηθι δὴ καὶ σὺ* ↙). Haec desunt in Codd. XI, 29, 55, 71. [21] Idem. Deest in Ald., Codd. X, XI, 16, 29, 30, aliis.

CAP. II. [1] Sic Codd. X, XI, 16, 29, alii. [2] Sic Syro-hex. (om. *αὐτῇ*), et sine aster. Codd. 54, 59, 74, 75, alii. [3] Sic Codd. X (om. *καὶ*), XI, 29, 71 (ut X); necnon (cum *καὶ ἕως νῦν οὐ*) Codd. 53, 54, 76, alii. [4] Sic Syro-hex. (sine metobelo), et sine aster. Comp., Codd. III, 58, 108, 209, 241, Arm. 1. [5] Sic Codd. XI (cum *εἰ μὴ* pro *εἰμι*), 56, 63, 71. [6] Sic Comp., Codd. XI (cum *τῇ δὴ ὥρᾳ*), 19, 54, 56, alii. [7] Cod. 108 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Jos. v. 11. Ad rem cf. H. B. Tristram *The Land of Israel*, p. 595. [8] Sic Comp., Codd. 15, 18, 64, 70, 108, 128, Syro-hex. [9] Sic Comp., Codd. III (om. *αὐτήν*), 15 (cum *αὐτῇ*), 19, 64, 108, Syro-hex.; necnon (cum duplici lectione, *καὶ ἀφ. αὐτὴν καὶ φάγεται*) Ald., Codd. X (cum *ἄφεται*), 16, 29, 30, alii, Arm. 1. [10] Sic Comp., Codd. III, 19, 108, 241; necnon (cum *μου* pro *τῶν ἐμῶν*) Codd. II, 53, 54, alii, Syro-hex. [11] Sic Codd. II, III, 15, 18, 19, alii, Syro-hex. [12] Sic Syro-hex. (qui mendose pingit: ※ *καὶ — πυρῶν* ↙), et sine aster. Comp., Codd. III, 19 (cum *τοῦ θ.*), 58, 108, 241, Arm. 1. [13] Syro-hex. (sine metobelo), repugnante Hebraeo. Deest in Cod. 29. [14] Idem (qui pingit: ÷ *καὶ πῶς* ↙). Particula deest in Codd. X, XI, 55, 58. [15] Idem.

CAP. III. [1] Sic Codd. X, XI, 29, 30, alii (inter quos 58, cum *λικμᾷ* in marg.). [2] Sic Syro-hex. Verba *καὶ ἔπιε* desunt in Codd. II, 18, 54, 59, 75, 82, 93.

7. וַתִּשְׁכָּב. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἐκοιμήθη ◂.[3] Alia: καὶ ἐκάθευδε.[4]

15. הַמִּטְפַּחַת. *Pallam.* Οʹ. τὸ περίζωμα. Σ. (τὸ) σινδόνιον.[5]

וְאֶחֱזִי־בָהּ וַתֹּאחֶז בָּהּ. Οʹ. καὶ ἐκράτησεν αὐτό. Alia exempl. καὶ κράτησον αὐτό· ἡ δὲ ἐκράτησεν αὐτό.[6]

16. וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי. Οʹ. ἡ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ. Alia exempl. ἡ δὲ εἶπε· τί ἐστι, θύγατερ; alia, ἡ δὲ εἶπε· τί σύ, θύγατερ;[7]

וַתַּגֶּד־לָהּ. Οʹ. καὶ εἶπεν (alia exempl. ἀπήγγειλεν[8]) αὐτῇ.

18. אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר. *Quem exitum habeat res.* Οʹ. πῶς οὐ πεσεῖται ῥῆμα. Alia exempl. πῶς ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο.[9]

כִּי־אִם־כִּלָּה. *Nisi quum absolverit.* Οʹ. ἕως ἂν τελεσθῇ. Alia exempl. ἕως ἂν τελέσῃ.[10]

Cap. III. 10. τὸ ἔλεός ÷ σου ◂.[11] 16. καὶ ÷ Ῥούθ ◂.[12]

CAP. IV.

1. דִּבֶּר. Οʹ. ἐλάλησε. Alia exempl. εἶπε.[1]

פְּלֹנִי אַלְמֹנִי. *Heus tu, nescio quis!* Οʹ. κρύφιε. Alia exempl. κρύφιε. ※ (potius ÷) ὁ δὲ εἶπε· τίς σύ, κρύφιε ◂;[2] Ἀ. ὁ δεῖνα. Σ. ὅδε τις.[3]

3. מָכְרָה נָעֳמִי הַשָּׁבָה. *Venumdat Naomi quae rediit.* Οʹ. ἣ δέδοται Νωεμὶν τῇ ἐπιστρεφούσῃ. Alia exempl. ἀπέδοτο Ν. ἡ ἐπιστρέφουσα.[4]

4. אִם־תִּגְאַל. Οʹ. εἰ ※ (potius ÷) οὖν ◂ ἀγχιστεύεις.[5]

5. (קָנִיתָ ק׳) קָנִיתִי. *Comparabis.* Οʹ. ÷ καὶ αὐτὴν ◂ κτήσασθαί σε δεῖ.[6] Alia exempl. ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ κτήσασθαί σε αὐτόν.[7]

7. עַל־הַגְּאֻלָּה וְעַל־הַתְּמוּרָה. *De redemptione et permutatione.* Οʹ. ἐπὶ τὴν ἀγχιστείαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἀντάλλαγμα. Σ. περὶ κληρουργίας καὶ συναλλαγῆς.[8]

10. מְקוֹמוֹ. Οʹ. λαοῦ αὐτοῦ. Ἀ. Σ. τοῦ τόπου (αὐτοῦ).[9]

11. וַעֲשֵׂה. *Et fac.* Οʹ. καὶ ἐποίησαν (alia exempl. ποιῆσαι[10]).

וּקְרָא. *Et voca.* Οʹ. καὶ ἔσται (alia exempl. καλέσαι[11]).

12. מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר. Οʹ. ἐκ τοῦ σπέρματος οὗ. Alia exempl. ἐκ τοῦ σπέρματός σου.[12]

---

[3] Sic Syro-hex. (cum ◂ ܘܐܬܕܡܟܬ ※), et sine aster. Ald., Codd. X, XI, 15, 18, 29, alii, Arm. 1. [4] Sic Comp., Codd. III, 19, 108, 241. [5] Cod. 108. [6] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 29, 30, 58, alii, Arm. 1, invito Syro-hex. [7] Prior lectio est in Ald., Codd. X, XI, 16, 18, 44, aliis, Arm. 1; posterior in Comp., Cod. 19 (cum σοι), 108, Syro-hex. (cum ܡܢ ܐܢܬܝ). Alia lectio, τίς εἶ, θύγατερ; est in Codd. III, 15, 64. [8] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 29, 30, alii, Arm. 1. [9] Sic Codd. 54, 59 (cum ἔστι), 74, 75, alii. [10] Sic Comp., Codd. II, III, X (cum συντελέσῃ), XI (idem), 15, 16 (cum οὗ pro ἂν), 18 (cum ἐκτελέσῃ), 19 (ut X), alii, Arm. 1, Syro-hex. [11] Syro-hex., invito Hebraeo. [12] Idem (qui pingit: ÷ καὶ Ῥούθ ◂).

CAP. IV. [1] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XI, 15, 16, 18, 19, alii, Syro-hex. [2] Sic Syro-hex. (cum ܐܚܝܢܐ, *affinis*, pro κρύφιε), et sine aster. (cum τίς εἶ σύ) Cod. 54 (om. ὁ δὲ εἶπε), 74, 76, 93, 106, 134. [3] Cod. 108. Ad κρύφιε Cod. X in marg.: ὁ δινα (sic). Pro κρύφιε Cod. 58 legit ὁ δεῖνα; Cod. 56 autem, ὅδε τὶς κρυφίε (sic). Cf. Hex. ad 1 Reg. xxi. 2. 4 Reg. vi. 8. [4] Sic Comp. (cum ὃν ἀπ. Ν. ἡ ἐπιστρέψασα), Ald. (cum ᾧ ἀπ. Ν. ἡ ἐπιστρέψασα), Codd. X (cum τῇ ἐπιστρεφούσῃ?), XI, 15, 18, 29, 30, alii. [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 54, 74, 75, 76, alii. [6] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ ÷ αὐτὴν ◂). Haec, καὶ αὐτὴν, desunt in Cod. 76. [7] Sic Ald. (cum σεαυτῷ pro σε αὐτὸν), Codd. 29, 30, 56, alii. Duplex versio, ἐπὶ τῆς—σε αὐτὸν (vel σεαυτὸν) καὶ αὐτὴν κτ. σε δεῖ, est in Codd. X, XI, 134 (cum σε αὐτῷ pro σε αὐτόν). [8] Cod. 108. Vox κληρουργία (non κληρουχία, ut ex *Appendice* Parsonsii oscitanter exscripsit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.) Lexicographos fugit. [9] Cod. 108. Sic in textu Comp., Ald., Codd. X, XI, 29, 55. [10] Sic Comp., Codd. III, 19, 54, 74, alii, Syro-hex. (cum ποιῆσαι), Vet. Lat. (cum *facere*). [11] Sic Codd. X, XI, 18, 29, alii, Arm. 1. [12] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 15 (cum σου οὗ), 18 (idem), 19 (praem. καὶ), alii, Syro-hex., Vet. Lat. Mox in fine v. τέκνα add. Comp., Ald., Codd. X, XI, 15, 16, 18, 29, alii.

13. וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה. Ο΄. καὶ ἐγενήθη αὐτῷ ※ εἰς γυναῖκα ◂.[13] Alia exempl. ἑαυτῷ γυναῖκα.[14]

וַתֵּלֶד בֵּן. Ο΄. καὶ ἔτεκεν ※ (potius ∽) αὐτῷ ◂ υἱόν.[15]

16. וַתְּשִׁתֵהוּ. Ο΄. καὶ ἔθηκεν ※ αὐτὸ ◂.[16]

18. תּוֹלְדוֹת. Ο΄. αἱ γενέσεις. Schol. γενεαλογίαι.[17]

Cap. IV. 1. ἐπὶ τὴν πύλην ※ τῆς πόλεως (◂).[18]

---

[13] Sic cum aster. Syro-hex., invitis libris Graecis. [14] Sic Comp., Codd. 19, 54, 59, 75, 108. [15] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 54, 59, 74, alii. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XI (cum αὐτὸν), 55, 56 (cum ἔθετο), 58 (idem), alii. [17] Cod. 108 in marg. [18] Syro-hex. et Pesch., repugnantibus Hebraeo et libris Graecis. Cf. Hex. ad Jud. xxi. 7.

LIBER I REGUM,

JUXTA HEBRAEOS I SAMUELIS.

IN LIBROS REGUM ET PARALIPOMENΩN

MONITUM.

"IN libros Regum et Paralipomenωn varias interpretationes et lectiones suppeditarunt:

"Codex Regius 2433, bombycinus, XII circiter saeculi, unde multa excerpsimus in libros I et II Regum, qui in Hebraico I et II Samuelis inscribuntur. Pauca vero in III et IV Regum, et in libros Paralipomenωn [Hic liber nobis est 'Reg.'].

"Alter Codex Regius, ubi Catena in Psalmos et in Cantica Scripturae.

"Codex Coislinianus egregius, VII ut minimum saeculi, unciali charactere.

"Codex alter Coislinianus [Holmesii 243], X saeculi, egregiae notae, unde multa excerpsimus. Ibi liber I Regum mutilus est usque ad finem paene Capitis xiv.

"Eusebius et Hieronymus de Locis Hebraicis [Vid. Monitum ad Numeros, p. 223].

"Eusebius de Demonstratione Evangelica [Parisiis, 1628].

"Jo. Chrysostomus Homil. de Anna [Opp. Tom. IV, pp. 697–747].

"Theodoretus editus anno 1642 [Opp. Tom. I, pp. 353–600 juxta edit. J. L. Schulzii].

"Procopius Gazaeus in libros Regum et Paralipomenωn, editus a Jo. Meursio, Lugd. Batavorum, anno 1620.

"Notae Edit. Romanae et Drusii.

"Schedae Nic. Toinardi *τοῦ μακαρίτου*, quarum mihi copiam fecit illustrissimus vir D. Logé, in suprema curia Patronus."—MONTEF.

SS. Patrum operibus a Montefalconio memoratis annumeranda sunt Origenis Selecta in lib. I Regum (Opp. T. II, pp. 479–481), ab antecessore nostro ad 1 Reg. xxi. 4 adhibita; et ejusdem Homiliae de Anna et de Engastrimytho (Ibid. pp. 481–498), a nobis primum in auxilium vocatae. Cf. nos ad 1 Reg. xxviii. 19, not. 41.

E codicibus quibus in his libris usus est Parsonsius, ii qui lectiones trium interpretum continent, solito pauciores, nunc recensendi sunt.

X. In libro Regum primo continet Cap. i. 1—iv. 19, x. 19—xiv. 26, xxv. 33 ad finem. Librum secundum integrum habet. In libro tertio continet tantum Cap. i. 1—viii. 40. Praeter schedas

Montefalconianas in Bibliotheca Bodleiana asservatas, Griesbachius in *Repertorio* etc. Tom. II, pp. 228–240 lectiones excerpsit ad Lib. I, Cap. i. 1—xiv. 26, et ad Lib. II, Cap. xxii, xxiii, a cujus collatione totus pendere videtur Parsonsius.

92. Codex Bibliothecae Regiae Parisiensis, signatus num. VIII, olim Colbertinus, saeculo X, ut videtur, exaratus. Continet quatuor libros Regum, sed nonnulla sub finem desiderantur. Scholia aliquot brevia habet ad marginem conjecta. Deficit a Cap. v. 10 ad Cap. x. 25 libri primi. Hujus et duorum sequentium librorum collationes MSS. in usum operis Holmesiani procuratas penes nos habuimus.

108. Vid. Monitum ad Genesim, p. 5. Deficit tantum Cap. xxii. 41–52 libri Regum tertii.

243. Codex Coislinianus, saeculi X, signatus numero VIII, imprimis lectionibus Aquilae, Symmachi et Theodotionis refertus. Incipit a Cap. xiv. 49 libri primi. Collatio hujus libri Bodleiana, foliis 115 binis columnis inscripta, cum excerptis ejusdem Montefalconianis accuratissime concordat, non tamen ut de communi utriusque documenti origine suspicio oriatur.

243*. Codex Bibliothecae D. Marci, signatus XVI in Catalogo MSS. Graecorum a Zanetti et Bongiovanni Venetiis anno 1740 edito, chartaceus, saeculi circa XI (?). Continet Catenam in libros Regum, in qua intermiscentur passim lectiones Aquilae, Symmachi, Theodotionis, aliorumque; e quibus, speciminis loco, nonnullas excerpserunt Catalogi conditores, quae in Hexaplis Montefalconii non reperiuntur. Hujus libri usum Editores Oxonienses non habuerunt, immo ejus ne mentionem quidem fecerunt. Nos autem, cum certiores facti simus, eum cum numero praecedenti fere eandem materiem continere, enixe studuimus ut Coisliniani codicis damnum, quatuordecim videlicet priora libri primi capita, e Marciano sarciamus; quae res, opera Professoris D. Riccoboni, feliciter nobis successit. Ceterum hoc praecipue inter se differre videntur duo codices, quod in Veneto lectiones marginales tantum non omnes interpretum nominibus destituantur.

Versio librorum I et II Regum Syro-hexaplaris, si reliquias tenuissimas apud Bar Hebraeum in *Horreo Mysteriorum*, et Masium in *Syrorum Peculio* latentes excipias, prorsus intercidit. Libri duo posteriores benigniora fata experti sunt, ut in praefatiunculis ad dictos libros fusius declarabimus. Ne tamen in hac parte operis nostri nihil novi conferre videamur, ab amico eruditissimo, Doctore Gulielmo Wright, Linguae Arabicae apud Cantabrigienses nostros Professore, facile impetravimus, ut Bar Hebraei lectiones, a Parsonsio Latine tantum idque parum accurate excerptas, ad duos Musei Britannici codices, "Addit. MSS. 21,580 et 23,596," exigeret; cujus diligentia, praeter versionis Syro-hexaplaris lacinias, trium interpretum lectiones paucas quidem, sed optimae notae, lucrati sumus.

LIBER I REGUM.

Caput I.

1. וַיְהִי אִישׁ אֶחָד. Ο΄. ἄνθρωπος ἦν. Alia exempl. καὶ ἐγένετο ἄνθρωπος εἷς.[1]

צוֹפִים. Ο΄. Σιφά. Alia exempl. Σωφίμ.[2]

יְרֹחָם. Ο΄. Ἱερεμεήλ. Alia exempl. Ἱεροάμ.[3]

בֶּן־תֹּחוּ בֶן־צוּף. Ο΄. υἱοῦ Θοκὲ ἐν Νασίβ. Alia exempl. υἱοῦ Θωὲ υἱοῦ Σώφ.[4]

אֶפְרָתִי. Ο΄. Ἐφραΐμ. Alia exempl. Ἐφραθαῖος.[5] Alia: ἐξ ὄρους Ἐφραΐμ.[6]

3. הָאִישׁ הַהוּא. Ο΄. ὁ ἄνθρωπος. Alia exempl. ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.[7]

לַיהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κυρίῳ τῷ θεῷ σαβαώθ (Ἀ. Σ. στρατιῶν. Θ. δυνάμεων[8]).

4. וּלְכָל־בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ. Ο΄. καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς. Alia exempl. καὶ πᾶσι τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς.[9]

5. מָנָה אַחַת אַפָּיִם. *Portionem unam duarum personarum.* Ο΄. μερίδα μίαν (Ἄλλος· διπλῆν[10]). Alia exempl. μερίδα μίαν κατὰ πρόσωπον.[11]

אַפָּיִם כִּי. Ο΄. ὅτι οὐκ ἦν αὐτῇ παιδίον, πλὴν (אֶפֶס) ὅτι (Θ. ἀλλά[12]).

6. וְכִעֲסַתָּה צָרָתָהּ גַּם־כַּעַס בַּעֲבוּר הַרְּעִמָהּ. *Et aegre faciebat ei aemula ejus etiam aegritudine, ut ad iram provocaret eam.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἔδωκεν αὐτῇ κύριος παιδίον κατὰ τὴν θλῖψιν αὐτῆς, καὶ κατὰ τὴν ἀθυμίαν τῆς θλίψεως αὐτῆς· καὶ ἠθύμει διὰ τοῦτο. Ἄλλος· καὶ παρώργιζεν αὐτὴν ἡ ἀντίζηλος αὐτῆς καίγε παροργισμῷ διὰ τὸ ἐξουθενεῖν αὐτήν.[13]

Cap. I. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, 121, 247 (cum ἀνὴρ pro ἄνθ. εἷς), Procop. p. 5. Origen. Opp. T. II, p. 483: "Non me latet primo loco quod in aliquibus exemplaribus [Codd. X, 44, 64, 70, aliis] habetur, *Erat vir quidam* [ἄνθρωπός τις ἦν]; sed in his exemplaribus quae emendatiora probavimus ita habetur: *Erat vir unus.*" [2] Sic Comp. (cum Σοφὶμ), Codd. III, 121 (cum Σιφὰ in marg.), 247 (cum Σοφεὶμ), Origen. (cum *Sophin*). [3] Sic Comp., Codd. III, 56, 246, 247 (cum Ἱερεάμ). [4] Sic Comp. (cum Θωκὲ), Codd. III (cum Θοοὺ et Σοὺπ), 19, 93 (cum Σεὶφ), 108 (cum Θοκὲ), 158 (cum Θοκὲλ). [5] Sic Codd. III, 247 (cum Εὐφρανθαῖος). [6] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 82, 93, 108, 121, Vet. Lat. [7] Sic Comp., Codd. III, 19, 82 (cum ἐκεῖ pro ἐκεῖνος), 93, 108, Origen. [8] Cod. 108 (cum τῷ κυρίῳ σ. θεῷ παντοκράτορι in textu). Codd. Reg., 243*, in marg.: στρατιῶν. δυνάμεων. Origen.: *Domino virtutum.* [9] Sic Comp. (om. posteriore αὐτῆς), Ald., Codd. III, X (om. πᾶσι), XI (idem), 19 (cum αὐτοῖς pro priore αὐτῆς), 44 (ut X), alii (inter quos 243* in marg., ut X), Origen. (ut Comp.). [10] Cod. X in marg. sine nom. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Bar Hebraeus: ܦܘ̄ ܟܦܪ̈ܨܘܦܐ. [12] Codd. 108, 243* (in marg. sine nom.). [13] Haec in fine v. 5 in textum inferunt Comp. (om. ὅτι οὐκ—διὰ τοῦτο), Codd. 19, 55 (cum παρόργησεν), 82, 93, 108, 158 (cum παρώργισεν et καὶ γὰρ π.), Chrysost. Opp. T. XI, p. 184 E (coll. T. IV, p. 705 E).

6. כִּי־סָגַר יְהוָה בְּעַד רַחְמָהּ. Ο΄. ὅτι συνέκλεισε κύριος τὰ περὶ τὴν μήτραν αὐτῆς τοῦ μὴ δοῦναι αὐτῇ παιδίον. Ἄλλος· ὅτι ἀπέκλεισε κύριος κατὰ τῆς μήτρας αὐτῆς.[14]

7. מִדֵּי עֲלֹתָהּ. *Quoties ascendebat ea.* Ο΄. ἐν (alia exempl. ἀπὸ ἱκανοῦ ἐν[15]) τῷ ἀναβαίνειν αὐτήν.

8. יֵרַע לְבָבֵךְ. *Triste est cor tuum.* Ο΄. τύπτει σε (Ἄλλος· κακοῦται[16]) ἡ καρδία σου.

9. וְאַחֲרֵי שָׁתֹה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ μετὰ τὸ πιεῖν.[17]

יֹשֵׁב. Ο΄. Vacat. (※ Θ.) ἐκάθητο.[18]

10. מָרַת. Ο΄. κατώδυνος. Ἀ. πικρά.[19]

11. וַתִּדֹּר נֶדֶר וַתֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־רָאֹה תִרְאֶה. Ο΄. καὶ ηὔξατο εὐχὴν κυρίῳ, λέγουσα· ἀδωναῒ κύριε ἐλωὲ σαβαώθ, ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς. Ἄλλος· καὶ ηὔξατο εὐχὴν, καὶ εἶπε· κύριε τῶν δυνάμεων, ἐὰν ἐφοράσει ἐπίδῃς.[20]

בָּעֳנִי. Ο΄. ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν (Ἄλλος· κάκωσιν[21]).

וְלֹא־תִשְׁכַּח אֶת־אֲמָתֶךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς δούλης σου.[22]

זֶרַע אֲנָשִׁים. Ο΄. σπέρμα ἀνδρῶν (alia exempl. ἀνδρός[23]).

וּנְתַתִּיו לַיהוָה. Ο΄. καὶ δώσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου δοτόν. Ἄλλος· καὶ δώσω αὐτὸν τῷ κυρίῳ δοτόν.[24]

11. כָּל־יְמֵי חַיָּיו. Ο΄. ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ, καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πίεται. Ἄλλος· πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.[25]

וּמוֹרָה. Ο΄. καὶ σίδηρος. (Ἀ.) φόβος.[26]

12. שֹׁמֵר אֶת־פִּיהָ. Ο΄. ἐφύλαξε (alia exempl. ἐφύλασσε[27]) τὸ στόμα αὐτῆς. Σ. παρατηρῶν τὸ στόμα αὐτῆς.[28]

13. וְחַנָּה הִיא. Ο΄. καὶ αὕτη (s. αὐτή). Ἄλλος· ἡ δὲ Ἄννα αὐτή.[29]

רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת. Ο΄. καὶ (alia exempl. πλὴν[30]) τὰ χείλη αὐτῆς ἐκινεῖτο. Θ. μόνον τῶν χειλῶν αὐτῆς σαλευομένων.[31]

לֹא יִשָּׁמֵעַ. Ο΄. οὐκ ἠκούετο. Alia exempl. οὐκ ἠκούετο· καὶ εἰσήκουσεν αὐτῆς κύριος.[32]

לְשִׁכֹּרָה. Ο΄. εἰς μεθύουσαν. Ἄλλος· ὡς μεθύουσαν.[33]

14. תִּשְׁתַּכָּרִין. *Ebriam te geres.* Ο΄. μεθυσθήσῃ. Θ. μεθύουσα.[34]

אֶת־יֵינֵךְ מֵעָלָיִךְ. Ο΄. τὸν οἶνόν σου (alia exempl. add. ἀπὸ σοῦ[35]), καὶ πορεύου ἐκ προσώπου κυρίου.

15. לֹא אֲדֹנִי. Ο΄. οὐχὶ (Θ. μηδαμῶς[36]) κύριε.

אִשָּׁה קְשַׁת־רוּחַ. *Mulier aegra animo.* Ο΄. γυνὴ ἡ σκληρὰ ἡμέρα (alia exempl. ἐν σκληρᾷ ἡμέρᾳ[37]). Θ.. κεκακωμένη τὸ πνεῦμα.[38]

16. לִפְנֵי בַּת־בְּלִיָּעַל. Ο΄. εἰς (alia exempl. εἰς

---

[14] Codd. 55, 158, in continuatione. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Chrysost. Opp. T. IV, p. 706 B. [16] Sic in marg. sine nom. Codd. Reg., X, 243*. [17] Sic Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, Chrysost. ibid. Cod. 243* in marg.: ※καὶ τὸ πιεῖν. [18] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἐμάθετο), X, XI, 19 (post ἐπὶ τοῦ δίφρου), 29, 55, alii (inter quos 243*, cum nota in marg.: Ἐκ Θεοδοτίωνος προσετέθη), Chrysost. Origen. Opp. T. I, p. 203: ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου. [19] Cod. 108. Sic in marg. sine nom. Reg., Cod. 243*. Origen. ibid.: καὶ αὐτὴ ψυχῇ πικρᾷ . . . καὶ κλαυθμῷ ἔκλαυσε. [20] Origen. ibid., e Theodotione, ut videtur. [21] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 8. lxxxvii. 10. [22] Sic Comp., Codd. III (cum ἐπιλάθῃς), 19 (cum ἐπιλάθου), 56, 74, alii, Origen., Chrysost. (cum μὴ ἐπιλάθῃς). [23] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 29, 44, alii (inter quos 243*), Origen., Chrysost., Arm. 1, Bar Hebr. [24] Origen. ibid. [25] Idem. [26] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Jud. xiii. 5. [27] Sic Comp., Codd. 93, 108, Chrysost. [28] Codd. Reg., 243*. [29] Sic in textu Cod. 247. Cod. III: καὶ Ἄννα (om. αὐτή). [30] Sic Codd. III, 247. [31] Cod. 108 (cum σαλευομένου). Cod. 243*: Θ. καὶ τῶν χ. αὐτῆς σαλευομένων. [32] Sic Ald., Codd. X, XI, 19 (cum εἰσηκούσατο et ὁ κύριος), 29, 44 (cum αὐτῇ), alii (inter quos 243*), Chrysost. ibid. p. 737 D (cum εἰσήκουεν et ὁ θεός), Vet. Lat. (cum *Deus*). [33] Cod. Reg. in marg. sine nom. [34] Cod. 108. [35] Sic Comp. (om. σου post οἶνον), Codd. III, 19 (ut Comp.), 44, 74, alii (inter quos 243* in marg.), Chrysost. Singulariter Cod. 245: ἀνάστα, καὶ ἀποβαλοῦ τὸν οἶνόν σου, καὶ ἀπόστα ἀπὸ πρ. κ. [36] Codd. 108, 243*. [37] Sic Comp., Ald., Codd. X, 19, 44, alii (inter quos 243*), Chrysost. [38] Cod. X. Cod. 243*: Θ. κεκακωμένη.

πρόσωπον εἰς[39]) θυγατέρα λοιμήν. Θ. ὡς μίαν τῶν ἀπαιδεύτων.[40]

16. שִׂיחִי וְכַעְסִי דִּבַּרְתִּי. Ο΄. ἀδολεσχίας μου (alia exempl. add. καὶ ἀθυμίας μου[41]) ἐκτέτακα (Ἄλλος· ἐλάλησα[42]).

17. לְכִי. Ο΄. πορεύου. Ἄλλος· βάδιζε.[43]

18. תִּמְצָא. Ο΄. εὗρεν. Ἀ. Σ. εὕροι.[44]

וּפָנֶיהָ לֹא־הָיוּ־לָהּ עוֹד. *Et vultus ejus* (tristis) *non erat ei amplius.* Ο΄. καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς οὐ συνέπεσεν (Σ. διετράπη[45]) ἔτι.

19. לִפְנֵי יְהוָה. Ο΄. τῷ κυρίῳ. Aliter: Ο΄. ἐνώπιον.. Σ. εἰς πρόσωπον.. Θ. ἔμπροσθεν..[46]

20. וַתַּהַר חַנָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ συνέλαβεν Ἄννα.[47]

23. הַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ. Ο΄. τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Alia exempl. τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου.[48] Σ. τὸ φαινόμενόν σοι...[49]

אַךְ. Ο΄. ἀλλά. Alia exempl. πλήν.[50]

אֶת־דְּבָרוֹ. Ο΄. τὸ ἐξελθὸν (alia exempl. πᾶν τὸ ἐξελθὸν[51]) ἐκ τοῦ στόματός σου.

24. כַּאֲשֶׁר גְּמָלַתּוּ. Ο΄. Vacat. Θ. ἡνίκα ἀπεγαλάκτισεν αὐτόν.[52]

בְּפָרִים שְׁלֹשָׁה. *Cum juvencis tribus.* Ο΄. ἐν μόσχῳ τριετίζοντι (בְּפַר מְשֻׁלָּשׁ). Σ. μετὰ ταύρων τριῶν.[53]

24. וְנֵבֶל יַיִן. *Et utre vini.* Ο΄. Σ. καὶ νέβελ οἴνου. Ἀ. καὶ ἀμφορεῖ οἴνου.[54]

26. חֵי נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי. Ο΄. ζῇ ἡ ψυχή σου (alia exempl. add. κύριέ μου[55]). Σ. νὴ τὴν ψυχὴν τῆς ζωῆς σου..[56]

בָּזֶה לְהִתְפַּלֵּל. Ο΄. ἐν τῷ προσεύξασθαι. Alia exempl. ἐν τούτῳ προσεύξασθαι.[57] Ἄλλος· ἐνθάδε.[58]

28. וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁם לַיהוָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ προσεκύνησεν ἐκεῖ τῷ κυρίῳ.[59]

CAP. II.

1. וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ηὔξατο Ἄννα.[1]

כִּי שָׂמַחְתִּי. Ο΄. εὐφράνθην. Alia exempl. ὅτι εὐφράνθην.[2]

2. כִּי־אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ. Ο΄. καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν, οὐκ ἔστιν ἅγιος πλὴν σοῦ. Alia exempl. καὶ οὐκ ἔστιν πλὴν σοῦ (Σ. εἰ μὴ σύ[3])· καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν.[4]

---

[39] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, Chrysost. [40] Nobil., Codd. 108, 243*, Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 287. Symmachi esse lectionem suspicatur Montef., coll. Hex. ad Jud. xix. 22. [41] Sic Comp. (cum καὶ ἐκ πλήθους ἀθ. μου), Ald. (idem), Codd. III (om. μου), XI (ut Comp.), 19 (idem), 29 (idem), 44, 74, alii (inter quos 243*), Bar Hebr. (cum ܘܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܐܟܝܢ̈ܐ), repugnante Chrysost. [42] Cod. 108 in marg. sine nom. [43] Cod. 243* in marg. sine nom. [44] Codd. X, 243* (in marg. sine nom.). Sic in textu Comp., Codd. 19, 74, 82, alii, Chrysost. Cod. 108 in textu: ἡ δὲ εἶπεν· εὕροι; in marg. autem: Ἀ. εὗρεν. [45] Cod. 243*. Pro הָיוּ nescio an Sym. legerit חָוְרוּ, *palluit*, coll. Hex. ad Jesai. xxix. 22. Utut sit, versionem ejus hactenus incognitam ante oculos habuisse videtur Hieron., Hebraea vertens: *vultusque illius non sunt amplius in diversa mutati.* [46] Cod. 243*. Codd. 70, 92, 144, in textu: εἰς πρόσωπον τῷ κ. [47] Sic Cod. III (om. καὶ συνέλαβε in fine v. 19, ubi non est in Hebraeo). [48] Sic Comp., Codd. 19, 44, 74, alii. [49] Cod. 108. Supplendum videtur ἀγαθὸν, coll. Hex. ad Gen. xlviii. 17. Psal. lxxii. 16. Hieron.: *quod bonum tibi videtur.* [50] Sic Comp., Codd. 19, 44, 82, alii. [51] Sic Comp., Codd. 44, 74, 82, 243* (cum πᾶν in marg.), alii. Praeterea Cod. 243* in marg. notat: Ἀ. Θ. τὸ ἔσω, *quod intus* (in textu) *est*, h. e. ut videtur, τὸ ῥῆμα αὐτοῦ, non praemisso πᾶν. [52] Cod. 243*. Sic in textu Codd. III (om. αὐτὸν), 247 (cum αὐτό). [53] Codd. Reg., 243* (cum Ο΄. pro Σ.). [54] "Ita Reg. cum hac nota: Τὸ οἰφὶ μέτρον τριῶν ξεστῶν· τὸ δὲ νέβελ ξέσται ρν΄."—*Montef.* Cf. ad Cap. x. 3. xxv. 18. [55] Sic Codd. III, 243* (in marg.), 247. [56] Cod. Reg. Cf. Hex. ad 2 Reg. xv. 21. [57] Sic Comp., Codd. III, 52, 71, alii. [58] Cod. 243* in marg. sine nom. [59] Sic Ald., Codd. XI, 19 (cum καὶ προσεκύνησαν τῷ κ.), 29, 82 (ut 19), alii (inter quos 243* in marg.).

CAP. II. [1] Sic Comp. (cum προσηύξατο), Ald., Codd. III (ut Comp.), XI, 19 (ut Comp.), 29, 82 (ut Comp.), alii (inter quos 243* in marg., ut Comp.). [2] Sic Comp., Codd. III (cum ηὐφ.), 106 (ex corr. interlineari alia manu). [3] Cod. 243*. [4] Sic Cod. III.

3. גְּבֹהָה גְבֹהָה. *Elata nimis.* Ο΄. ὑψηλά. Alia exempl. ὑψηλὰ εἰς ὑπεροχήν.[5] Σ. (ὑψηλὰ εἰς) ὑπερβολήν.[6]

עָתָק. *Protervum.* Ο΄. μεγαλορρημοσύνη. (Ἀ.) μέταρσις. Σ. ἀνομία.[7]

וְלֹא נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת. *Et ab eo* (וְלוֹ ק׳) *examinantur actiones* (hominum). Ο΄. καὶ θεὸς ἑτοιμάζων ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ. Σ. καὶ οὐκ εἰσὶ παρ' αὐτῷ προφάσεις.[8]

5. שְׂבֵעִים. *Saturi.* Ο΄. πλήρεις. Σ. Θ. κεχορτασμένοι.[9]

נִשְׂכָּרוּ. *Mercede conducti sunt.* Ο΄. ἠλαττώθησαν. Ἀ. συνετρίβησαν. Ἄλλος· ἐμισθάρνησαν.[10]

חָדֵלּוּ. *Desierunt.* Ο΄. παρῆκαν γῆν. Σ. ἀνενδεεῖς ἐγένοντο.[11]

10. אַפְסֵי־אָרֶץ. Ο΄. ἄκρα (Ἄλλος· πέρατα[12]) γῆς. Alia exempl. ἄκρα γῆς δίκαιος ὤν.[13]

11. עַל־בֵּיתוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν.[14]

12. בְּנֵי בְלִיַּעַל. Ο΄. υἱοὶ λοιμοί. Ἀ. υἱοὶ ἀποστασίας. Σ. υἱοὶ ἀνυπότακτοι.[15]

13. וּמִשְׁפַּט. Ο΄. καὶ τὸ δικαίωμα (Ἄλλος· κρίμα[16]).

14. וְהִכָּה. Ο΄. καὶ ἐπάταξεν (alia exempl. καθῆκεν[17]) αὐτήν. Ἀ. (καὶ) ἔπλησσεν.[18]

בַכִּיּוֹר אוֹ בַדּוּד. *In cacabum aut in ollam.* Ο΄. εἰς τὸν λέβητα (Ἀ. ἐν τῷ λουτῆρι[19]) τὸν μέγαν. Alia exempl. εἰς τὸν λουτῆρα, ἢ εἰς τὸν λέβητα.[20]

15. בְּטֶרֶם יַקְטִרוּן. Ο΄. πρὶν θυμιαθῆναι (Ἄλλος· καῆναι[21]).

16. בְחָזְקָה. Ο΄. κραταιῶς. Ἄλλος· βίᾳ.[22]

17. נִאֲצוּ. *Contemnebant.* Ο΄. ἠθέτουν. Ἀ. διέσυρον.[23]

18. אֵפוֹד בָּד. *Humerali linteo.* Ο΄. ἐφοὺδ βάδ (alia exempl. βάρ[24]). Ἀ. ἐπένδυμα ἐξαίρετον. Σ. ἐφοὺδ λινοῦν. Θ. ἐφὼδ βάρ.[25]

---

[5] Sic Comp., Ald., Codd. III, X, 19, 44, alii (inter quos 243* in marg.). [6] Cod. 108. Cod. 243* in marg. sine nom.: ὑψηλὰ εἰς ὑπερβολήν. [7] Cod. 243*: μέταρσις. Σ. ἀνομία. Lectio anonyma proculdubio Aquilae est, coll. Hex. ad Gen. xii. 8. Psal. xxx. 19. [8] Nobil., Reg., Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 292. [9] Nobil., Cod. 243* (cum Θ. pro Σ. Θ.), Procop., ut infra. [10] Nobil. affert: Scholion. ἀντὶ τοῦ ἐμισθάρνησαν. Ἀκύλας· συνετρίβησαν [נִשְׁבְּרוּ]. Cod. 243* in marg. sine nom.: ἐμισθάρνησαν, quod Symmacho tribuendum videtur. Cf. ad v. 36. Summa imis miscet Procop. ibid. p. 293: Πλήρεις ἄρτων ἠλαττώθησαν. Σύμ. καὶ Θεοδ. κεχορτασμένοι ἠλαττώθησαν, ἀντὶ τοῦ ἐμισθάρνησαν. Καὶ οἱ πεινῶντες παρῆκαν γῆν. Ἀκύλας, συνετρίβησαν· Σύμ. ἀνενδεεῖς ἐγένοντο. Unde Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 90 Symmacho et Theodotioni integram lectionem vindicat: κεχορτασμένοι ἀντὶ τοῦ ἄρτου (בַּלֶּחֶם) ἐμισθάρνησαν, favente Hieron., qui Hebraea vertit: *Repleti prius pro panibus se locaverunt.* [11] Nobil., Procop., ut supra. "Regius habet, ἐνδεεῖς ἐγένοντο. Hanc porro lectionem Coislin. quidam codex Aquilae tribuit, et Symmachi lectionem sic effert: παρῆλθον ἀπολαύοντες. Sed haec postrema lectio scholion esse videtur."—*Montef.* [12] Cod. X in marg. Cod. 243* in marg.: Ο΄. πείρατα, quae forma ab Aquilae indole non abhorret. [13] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 29, 44, alii, Arm. 1. [14] Sic (cum ἀπῆλθον pro ἀπῆλθεν) Comp., Ald., Codd. III, 19, 44, 74, alii (inter quos 243* in marg.), Arm. 1. [15] Cod. Reg. Cod. 243* in marg. sine nom.: ἀποστάσϊ (sic) ἀνυπότακτοι. Cf. Hex. ad Jud. xix. 22. Prov. xvi. 27. [16] Cod. 243* in marg. sine nom. [17] Sic Comp. (cum καθίει), Ald., Codd. X, XI, 19 (ut Comp.), 29, 52, alii (inter quos 243*). [18] Cod. Reg. Cod. 243* in marg. sine nom.: ἔπλησεν. [19] Cod. Reg. Sic in textu (om. τὸν μέγαν) Comp., Codd. 19, 108. [20] Sic Codd. III (add. in fine τὸν μέγαν), 247 (cum λεύητα). [21] Cod. Reg. Cod. 243* in marg.: ἀντὶ τοῦ καῆναι. Scholium esse videtur. [22] Cod. 243* in marg. sine nom. Montef. sine auctore affert: Ο΄. βίᾳ. Ἄλλος· κραταιῶς. [23] Cod. Reg. Cod. 243* in marg. sine nom.: διέσυραν. Cf. Hex. ad Deut. xxxi. 20. [24] Sic Ald., Codd. II, III, X (cum λινοῦν in marg.), XI, 29, 44, alii (inter quos 243*). Hieron. Opp. T. VI, p. 903: "*Et vestitus*, inquit, *erat Samuel* EPHOD BAD, id est, *indumento lineo;* BAD enim *linum* appellatur, unde et BADDIM *lina* dicuntur. Pro quo Hebraico Latinoque sermone male quidam legunt EPHOD BAR; siquidem BAR aut *filius* appellatur, aut *frumenti manipulus*, aut *electus*, aut οὖλος, id est, *crispus.*" [25] Cod. Reg. Cod. X in marg., teste Montef.: Ἀ. (Ἀ. om. Griesb.) ἐπένδυμα ἐξαίρετον ἢ μοναχόν. Cod. 55 in marg. alia manu: ἔνδυμα καθαρὸν (בַּר) ἢ ἐξαίρετον. Denique Procop. in Scholiis, p. 9, necnon in Cat. Niceph. T. II, p. 299: Περιεζωσμένον ἐφοὺδ βὰρ καὶ διπλοΐδα μικράν. Ἀκύλας φησὶν, ἐπένδυμα ἐξαίρετον· Σύμμαχος, ἐφοὺδ λινοῦν, καὶ ἐφεστρίδα μικράν·

19. וּמְעִיל קָטֹן. *Et tunicam parvam.* Ο΄. *καὶ διπλοΐδα μικράν.* Σ. *καὶ ἐφεστρίδα μικράν.* Θ. *καὶ ἐπενδύτην* (s. *ἐπιδύτην*) *μικρόν.*[26]

20. יָשֵׂם יְהוָֹה לְךָ זֶרַע. Ο΄. *ἀποτίσαι* (*Ἄλλος· ἀντιδοίη*[27]) *σοι κύριος σπέρμα.* Alia exempl. *ἀνταποδῷ σοι κύριος σπέρμα ἕτερον.*[28]

21. וַתַּהַר וַתֵּלֶד. Ο΄. *καὶ ἔτεκεν ἔτι.* Alia exempl. *καὶ συνέλαβε καὶ ἔτεκεν ἔτι.*[29]

וַיִּגְדַּל. Ο΄. *καὶ ἐμεγαλύνθη* (Σ. *ηὔξησεν*[30]).

22. אֵת כָּל־אֲשֶׁר. Ο΄. *ἅ.* Alia exempl. *σύμπαντα ἅ.*[31]

וְאֵת אֲשֶׁר־יִשְׁכְּבֻן אֶת־הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ὡς ἐκοιμῶντο μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν παρεστηκυιῶν παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.*[32] Alia: *καὶ ὅτι συνεκοιμῶντο οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν παρεστηκυιῶν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.*[33] Alia: *καὶ ὡς ἐκοίμιζον τὰς γυναῖκας τὰς παρεστώσας παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.*[34]

23. כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ אֶת־דִּבְרֵיכֶם רָעִים. Ο΄. *κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὃ ἐγὼ ἀκούω* (※) *ῥήματα πονηρά* (◄).[35] Alia exempl. *κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἃ ἐγὼ ἀκούω καταλαλούμενα καθ᾽ ὑμῶν.*[36]

24. מַעֲבִרִים עַם־יְהוָֹה. *Seducitis populum Jovae.* Ο΄. *τοῦ μὴ δουλεύειν* (*Ἄλλος· λατρεύειν*[37]) *λαὸν θεῷ.* Alia exempl. *τοῦ ποιεῖν τὸν λαὸν μὴ λατρεύειν τῷ κυρίῳ.*[38]

26. הֹלֵךְ וְגָדֵל. Ο΄. *ἐπορεύετο.* Alia exempl. *ἐπορεύετο καὶ ἐμεγαλύνετο*; alia, *ἐπορεύετο μεγαλυνόμενον.*[39]

28. מִכָּל־שִׁבְטֵי. Ο΄. *ἐκ πάντων τῶν σκήπτρων.* Alia exempl. *ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν.*[40]

לְפָנַי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἐνώπιόν μου.*[41]

אֶת־כָּל־אִשֵּׁי. Ο΄. *τὰ πάντα τοῦ πυρός.* Alia exempl. *πάντα τὰ τοῦ πυρός.*[42]

29. תִבְעֲטוּ בְּזִבְחִי וּבְמִנְחָתִי. *Spernitis sacrificia mea et ferta mea.* Ο΄. *ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸ θυμίαμά μου καὶ εἰς τὴν θυσίαν μου.* *Ἄλλος· ἀπολακτίζετε τὴν θυσίαν μου καὶ τὸ δῶρόν μου.*[43]

וַתְּכַבֵּד. Ο΄. *καὶ ἐδόξασας* (Σ. *προετίμησας*[44]).

לְהַבְרִיאֲכֶם. *Ut pingues vos faciatis.* Ο΄. *ἐνευλογεῖσθαι.* *Ἄλλος· τοῦ πιμελοῦσθαι ὑμᾶς.*[45] *Ἄλλος· προαπολαβεῖν.*[46]

Θεοδοτίων *ἐφὼδ βὰρ, καὶ ἐπενδύτην* (Niceph. *ἐπιδύτην*) *μικρόν.* Ad *ἐξαίρετον* cf. Hex. ad Ezech. ix. 2. Dan. x. 5. [26] Cod. Reg., Procop. (ut supra). Cod. X: Σ. *ἐφεστρίδα.* Θ. *ἐπιδύτην.* Cf. Hex. ad Job. i. 20. (Ad scripturam *ἐπιδύτης* cf. Hex. ad Jesai. lix. 17. Ezech. xxvi. 16. Ad duplicem Aquilae versionem, *ἐξαίρετον ἢ μοναχὸν*, cf. Hex. ad Ezech. x. 2.) Ad *διπλοΐδα* Cod. 243* in marg. sine nom.: *ἐφεστρίδα.* [27] Cod. 243* in marg. sine nom. [28] Sic Comp., Codd. 19 (cum *ἀνταποδώσει* pro *ἀντ. σοι*), 93, 108 (ut 19), Chrysost. ibid. p. 727 B (cum *ἀπὸ τῆς γ. τ.*). Montef. e Regio edidit: *Ἄλλος· ἀνταποδῷ σοι κ. σπέρμα ἐπὶ* (fort. *ἀπὸ*) *τῆς γυναικὸς ταύτης.* [29] Sic Comp. (cum *ἔτι καὶ ἔτεκεν*), Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 44, 74, alii (inter quos 243* in marg.), Arm. 1. [30] Cod. X. [31] Sic Codd. III, 44, 74, alii (inter quos 243* in marg.), Arm. 1. [32] Sic Codd. XI, 243* (in marg., cum *σὺν ταῖς γ. ταῖς παρεστώσαις*). Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 300: *Ὅτι διεσύλουν τὸ δῶρον, καὶ ὡς ἐκοιμῶντο κ.τ.ἑ.* [33] Sic Comp., Codd. 19, 55, 82, alii. [34] Sic Codd. III, 44, 74, alii. Bar Hebraeus: ܘܡܩܕܡܝܢ. Duas posteriores versiones e Regio exscripsit Montef., cum *υἱοὶ* pro *οἱ υἱοί*. Pro הַצֹּבְאוֹת Aq. et Sym. interpretati sunt *τῶν στρατευσαμένων* Exod. xxxviii. 8. [35] Sic sine aster. Codd. III, 247 (om. *πονηρά*). [36] Sic Comp., Codd. 19 (om. *ἀκούω*), 56 (cum *περὶ ὑμῶν*), 82, 93, 108 (om. *ἐγὼ*), 246. [37] Cod. X in marg. sine nom. [38] Sic Comp., Codd. 19 (cum *τὸν λ. μου*), 82, 93, 108. [39] Prior lectio est in Comp., Codd. X, XI (om. *καὶ*), 19, 29, aliis (inter quos 243*), Arm. 1; posterior in Ald., Codd. III, 44, 74, aliis. [40] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Ad *σκήπτρων* Cod. X in marg.: *φυλῶν.* [41] Sic Comp., Codd. 19, 44, 74, alii, Arm. 1. [42] Sic Comp., Cod. 108. Cf. Hex. ad Lev. ii. 3. xxiv. 9, in quo libro Theodotionis est versio; Seniorum vero *καρπώματα, θυσίαι, ὁλοκαυτώματα.* [43] Cod. 243* in marg. sine nom. (cum *ἀπελ.*). Montef. e Regio affert: *Ἄλλος· ἀπολακτίζετε τὴν θυσίαν μου.* Vox *δῶρον* Aquilam et Symmachum refert. [44] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). [45] Scholium apud Nobil. Aquilae probabiliter vindicat Montef., appellans Hex. ad Jud. iii. 17. [46] "Sic Reg. [Cod. 243*, cum *προαπολαύειν*], tacito interprete."—*Montef.* Scholium esse videtur.

30. וּבֹזַי יֵקָלּוּ. Ο΄. *καὶ ὁ ἐξουθενῶν με ἀτιμωθήσεται* (s. *ἀτιμασθήσεται*). Alia exempl. *καὶ οἱ ἐξουθενοῦντές με ἐξουθενωθήσονται.*[47]

31, 32. וְהִבַּטְתָּ צַר (*hostem, s. angustias*) מָעוֹן (*in domicilio*) בְּכֹל אֲשֶׁר־יֵיטִיב אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה זָקֵן בְּבֵיתְךָ כָּל־הַיָּמִים׃ בְּבֵיתֶךָ. Ο΄. *ἐν οἴκῳ μου πάσας τὰς ἡμέρας.* Aliter: Ο΄. *ἐν οἴκῳ μου.* ※ *καὶ ἐπιβλέψῃ κραταίωμα Μαὼν ἐν πᾶσιν οἷς ἀγαθυνεῖ τὸν Ἰσραήλ· καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ σου* ↙ *πάσας τὰς ἡμέρας.*[48] Ἀ... *καὶ ἐπιβλέψῃ ἀντίζηλον κατοικητηρίου*...[49] Σ... *καὶ ὄψει θλῖψιν κατοικήσεως ἐν παντὶ ᾧ εὐεργετηθήσεται Ἰσραήλ· καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ σου*...[50] Θ.. *καὶ ἐπιβλέψῃ κραταίωμα Μαὼν ἐν πᾶσιν οἷς ἀγαθυνεῖ τὸν Ἰσραήλ· καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ σου*..[51]

33. יָמוּתוּ אֲנָשִׁים. *Morientur in aetate virili.* Ο΄. *πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν* (Ἄλλος· *ἀνδρωθέντες*[52]).

35. וְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי־מְשִׁיחִי. Ο΄. *καὶ διελεύσεται ἐνώπιον χριστοῦ* (alia exempl. *τῶν χριστῶν*[53]) *μου.* Ἀ. *καὶ ἐμπεριπατήσει εἰς πρόσωπον ἠλειμμένου μου.* Σ. *καὶ ἀναστραφήσεται ἔμπροσθεν τοῦ χριστοῦ μου.*[54]

36. כָּל־הַנּוֹתָר. Ο΄. *ὁ περισσεύων.* Alia exempl. *πᾶς ὁ ὑπολελειμμένος.*[55]

לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר־לָחֶם. *De numulo argenti et placenta panis.* Ο΄. *ὀβολοῦ ἀργυρίου.* Alia exempl. *ἐν ὀβολῷ ἀργυρίου καὶ ἐν ἄρτῳ ἑνί.*[56] Ἀ. *εἰς συλλογὴν ἀργυρίου*...[57] Σ. *ἵνα μισθαρνήσῃ ἀργυρίου ἢ κολλύρας ἄρτου.*[58]

Cap. II. 10. ÷ *μὴ καυχάσθω—ἐν μέσῳ τῆς γῆς* ↙.[59]

Cap. III.

1. יָקָר. Ο΄. *τίμιον.* Σ. *σπάνιον.*[1]

נִפְרָץ. *Diffusa.* Ο΄. *διαστέλλουσα.* Ἀ. *διακοπτομένη.* Σ. *προερχομένη.*[2]

2. כֵהוֹת. *Hebescentes.* Ο΄. *βαρύνεσθαι.* Alia exempl. *ἀμαυροῦσθαι.*[3]

---

[47] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum *ἐξουδενωθήσονται*), 93, 108. [48] Sic sine aster. Codd. III (cum *μουων*), 247 (cum *ἐπιβλέψει κρ.* (sine *μαὼν*) et *ἐν οἴκῳ σου*), Arm. 1 (cum *καὶ ἐπιβλ. ταχὺ τὸν ἀντίδικον ἐν πᾶσιν κ. τ. ἑ.*). Procop. p. 10: *καὶ ἐπιβλέψῃ κραταίωμα ναῶν* (sic). *Τὸ ῥητὸν ἠστέρισται... Τινὲς δὲ* [Theodoret. Quaest. VII in 1 Reg. p. 360] *κραταίωμα ὢν ἐκθέμενοι οὕτως ἡρμήνευσαν, τοῦ ὄντος λέγει θεοῦ· ἐγὼ γάρ εἰμι, φησὶν, ὁ ὤν.* Praeterea in v. 31 post *πατρός σου* inferunt *καὶ ἐπιβλέψεις κρ. ναῶν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἀγ. τὸν Ἰσρ. καὶ οὐκ ἔσται πρ. ἐν τῷ οἴκῳ σου* Comp. (cum *ἐπιβλέψει*), Codd. 19, 93 (cum *ἐν πᾶσιν*), 108 (ut Comp.). [49] Nobil. in Notis ad loc. (Bibl. Pol. Waltoni, Tom. VI, p. 42): "In scholio inserto ad fin. hujus cap. in Codice [Theodoreti] Sirletio primum ista ponuntur: *καὶ ἐπιβλέψει κρ. ὢν κ. τ. ἑ.*; deinde adjungitur: *ὁ γὰρ μετὰ πάσης, φησὶ, πάντοτε ἰσχύος ὢν δοκιμάσει τίνι τρόπῳ προσῆκε κατὰ τὸ δέον ἄγεσθαι τὸν λαόν. Ἀκύλα· καὶ ἐπιβλέψει* (sic) *ἀντίζηλον κατοικητηρίου. Ο΄. καὶ Θεοδωτίωνος· καὶ ἐπιβλέψει κρ. ὢν, κ. τ. ἑ.* [50] Procop. in continuatione: *ὅπερ οὕτως ἐξέδωκε Σύμμαχος· καὶ ὄψῃ—Ἰσραήλ.* Paulo aliter Cod. 243* in marg. sine nom.: *καὶ ἐπιβλέψῃ θλῖψιν—οἴκῳ σου.* [51] Schol. apud Nobil., ut supra (cum *κραταίωμα ὤν*). Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 92: "Theodotio Hebraica ita interpretatus est, ut vocem צַר praetermitteret, et pro מָעוֹן, *habitationis*, sive *in habitatione*, legeret מָעוֹז, *robur.*" Ad מָעוֹז, *κραταίωμα*, cf. Hex. ad Jud. vi. 26. Nisi forte Theod. pro צַר pinxerit צֹר, *petra*, quod Symmacho sonat *κραταίωμα* (ܥܘܫܢܐ) Psal. lxi. 3. [52] Cod. 243* in marg. sine nom. [53] Sic Comp., Codd. 19, 64 (om. *τῶν*), 82, 93, 108. [54] Euseb. in Dem. Evang. p. 191 (cum *αὐτοῦ* bis pro *μου*, ita postulante orationis nexu). [55] Sic Comp., Ald. (om. *πᾶς*), Codd. X (cum *ἀπολ.*, om. *πᾶς*), XI (ut Ald.), 19, 29 (ut Ald.), 82, 93, 108 (ut Ald.), 158 (idem), 243* (idem). [56] Sic Comp., Codd. 19 (cum *ἐν τῷ ἑνὶ ὀβολῷ*), 82 (om. *ἐν* posteriore), 93, 108. In lectione vulgari post *ἀργυρίου* add. *καὶ ἐν ἄρτῳ ἑνὶ* Codd. III, 44, 74, 92, alii. [57] Codd. X, Coislin. apud Montef. [58] Cod. Reg. Cod. X: Σ. *ἵνα μισθαρνήσῃ*, quod ad Hebraea לְהִשְׁתַּחֲוֺת לוֹ male refert Montef. Cf. Hex. ad Jerem. xxxvii. 21. Ad *ὀβολοῦ* Cod. 243* in marg. sine nom.: *ἵνα μισθαρνήσῃ ὀβολοῦ.* [59] Cod. X. Haec desunt in Comp. Vid. Jerem. ix. 23 in LXX.

Cap. III. [1] Codd. X (teste Montef.), Reg. (ut videtur). Griesb. e Cod. X sine nom. exscripsit. Chrysost. in Cat. Niceph. T. II, p. 305: *τίμιον, τουτέστι, σπάνιον.* [2] Cod. 243* (cum *προσερχ.*). Cod. X in marg. sine nom.: *προερχομένη.* [3] Sic Comp., Codd. 19, 108, 243* (in marg.). Cf. ad v. 13. Praeterea ad *οἱ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ* Cod. 243* in marg. notat: *ἠμβλύνθησαν.* Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 1.

3. טֶרֶם יִכְבֶּה. *Nondum extinguebatur.* Ο΄. πρὶν ἐπισκευασθῆναι. Alia exempl. πρὶν ἢ κατασκευασθῆναι.[4] Ἀ. πρὶν σβεσθῆναι. Σ. οὔπω ἐσβέσθη.[5]

4. וַיִּקְרָא. Ο΄. καὶ ἐκάλεσε. Alia exempl. καὶ κατέστη καὶ ἐκάλεσε.[6]

הִנֵּנִי (saepius). Ο΄. ἰδοὺ ἐγώ. Σ. πάρειμι.[7]

6. וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθη. Alia exempl. καὶ ἀνέστη Σαμουὴλ, καὶ ἐπορεύθη.[8]

בְּנִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τέκνον; alia, υἱέ μου.[9]

7. טֶרֶם יָדַע אֶת־יְהוָה וְטֶרֶם יִגָּלֶה. Ο΄. πρὶν γνῶναι θεὸν, καὶ (alia exempl. add. πρὶν, s. πρὶν ἢ) ἀποκαλυφθῆναι. Σ. οὔπω ἐγνώκει (τὸν κύριον), οὐδὲ ἀπεκαλύφθη.[10]

8. וַיָּבֶן. Ο΄. καὶ ἐσοφίσατο (Σ. συνῆκεν. Θ. συνετίσθη[11]).

10. וַיִּתְיַצַּב. Ο΄. καὶ κατέστη (Ἄλλος· ἐστηλώθη[12]).

כְּפַעַם־בְּפַעַם. *Nunc ut antea.* Ο΄. ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ. Alia exempl. ὡς ἅπαξ καὶ δίς.[13] Ἀ. (ὡς) κάθοδον ἐν καθόδῳ.[14]

13. בַּעֲוֹן אֲשֶׁר־יָדַע. Ο΄. ἐν ἀδικίαις υἱῶν αὐτοῦ (alia exempl. add. ἃς ἔγνω[15]).

מְקַלְלִים לָהֶם. *Maledictionem sibi contrahentes.* Ο΄. κακολογοῦντες (Ἄλλος· καταρώμενοι[16]) θεόν.

13. וְלֹא כִהָה בָּם. *Et non increpuerit eos.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐνουθέτει (Ἄλλος· ἠμβλυνεν[17]) αὐτούς. Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἠμαύρωσεν ἐν αὐτοῖς.[18]

14. וְלָכֵן. Ο΄. καὶ οὐδ᾽ οὕτως. Ἄλλος· διὰ τοῦτο οὖν.[19]

18. הַטּוֹב. Ο΄. τὸ ἀγαθόν. Alia exempl. τὸ ἀρεστόν.[20]

21. לְהֵרָאֹה. Ο΄. δηλωθῆναι. Ἀ. Σ. ὁραθῆναι. Θ. ὀφθῆναι.[21]

בְּשִׁלוֹ בִּדְבַר יְהוָה. Ο΄. καὶ ἐπιστεύθη—ἐνώπιον κυρίου. Alia exempl. ἐν Σηλὼ κατὰ ῥῆμα κυρίου.[22]

Cap. III. 17. ※ καὶ τάδε προσθείη ◄.[23]

CAP. IV.

1. עַל־הָאֶבֶן הָעֵזֶר. Ο΄. ἐπὶ Ἀβενέζερ. Οἱ Γ΄. (ἐπὶ τὸν) λίθον τῆς βοηθείας.[1]

2. וַתִּטֹּשׁ. *Et conserta est.* Ο΄. καὶ ἔκλινεν (Ἄλλος· ἐτροπώθη[2]).

וַיִּנָּגֶף. *Et caesus est.* Ο΄. καὶ ἔπταισεν (Ἄλλος· ἐθραύσθη[3]).

בַּשָּׂדֶה. Ο΄. ἐν ἀγρῷ. Alia exempl. ἐν τῷ πεδίῳ.[4]

Ezech. ii. 17. [4] Sic Comp. (cum κατασβεσθῆναι), Codd. 19, 82, 93, 108 (om. ἢ). [5] Scholium Cod. Sirlet. apud Nobil. ibid. Cod. X affert: Ἀ. πρὶν σβεσθῆναι. οὐκ ἐσβέσθη. Cod. Reg.: Σ. οὔπω ἐσβέσθη. Cod. 243* in marg. sine nom.: ἐσβέσθη. [6] Sic Ald. (cum ἐλάλησε), Codd. X (cum ἐκατέστη), XI, 19, 55, 64 (ut Ald., cum ἐκάλεσε in marg.), alii. Cf. v. 10. Montefalconio humani aliquid accidisse videtur, qui e Regio suo notam hexaplarem eruit: 3. אֲשֶׁר שָׁם. Ο΄. οὗ ἦν. Ἀ. οὗ κατέστη. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 94. [7] Cod. 243*. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 35. [8] Sic Codd. III, 247, et (cum ἀπῆλθεν pro ἐπορεύθη) Codd. 44 (om. Σαμουήλ), 74, 106, alii. [9] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. X, XI, 19, 29, aliis (inter quos 243*); posterior in Codd. III, 74, 106, aliis. [10] Cod. Reg. [11] Cod. 243*. Cod. X, teste Griesb.: Σ. συνῆκεν, pro quo Montef. in schedis exscripsit: καὶ συνῆκεν. [12] Sic in textu Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. [13] Sic Codd. X (in marg.), 19, 82, 93, 108. [14] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). [15] Sic Comp. (cum αἷς), Ald., Codd. XI, 29, 44, 52 (cum ἔγνων), alii. Lucif. Calar.: *propter iniquitatem filiorum ejus quam ego scio.* [16] Codd. Reg. (ut videtur), 243*, in marg. sine nom. [17] Cod. 243* in marg. sine nom. [18] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). [19] Cod. 243* in marg. sine nom. [20] Sic Comp., Codd. 19, 56, 82, alii. Montef. e Regio edidit: Ἄλλος· ἀρεστόν. [21] Cod. 243* (cum Σ. pro Ἀ. Σ.). Cod. 108: Ἀ. Σ. ὡραθῆναι (sic). [22] Sic Comp. (cum Συλῶ). Arm. 1: ἐν Σηλὼ κατὰ ῥ. κυρίου. καὶ ἐπιστεύθη—ἡ ὁδὸς αὐτῶν (om. ἐνώπιον κ.). [23] Scholium in marg. Cod. 243*: Ἠστέρισται ταῦτα ἐν τῷ ἑξαπλῷ, ὡς προστέθειται τῇ τῶν Ο΄. Desunt in Cod. II.

CAP. IV. [1] Cod. X. [2] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. 3 Reg. xxii. 35 in LXX. [3] Cod. X in marg. sine nom. Cf. ad v. 3. [4] Sic Comp., Codd. X (cum πεδίῳ in marg.), 19, 82, 92, alii.

3. לָמָּה נְגָפָנוּ. Ο΄. κατὰ τί ἔπταισεν ἡμᾶς. Alia exempl. διὰ τί ἄρα ἔθραυσεν ἡμᾶς.[5]

נִקְחָה אֵלֵינוּ מִשִּׁלֹה אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה. Ο΄. λάβωμεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐκ Σηλώμ. Alia exempl. λάβωμεν πρὸς ἡμᾶς ἐκ Σηλὼ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ ἡμῶν.[6]

4. וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם אֵת אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים. Ο΄. καὶ αἴρουσιν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν κυρίου καθημένου χερουβίμ. Alia exempl. καὶ ἦραν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου τῶν δυνάμεων, οὗ ἐπεκάθητο τὰ χερουβίμ.[7]

5. וַיָּרִעוּ. Ο΄. καὶ ἀνέκραξε (Ἄλλος· ἠλάλαξε[8]).

6. מֶה קוֹל הַתְּרוּעָה. Ο΄. τίς ἡ κραυγή (alia exempl. add. τοῦ ἀλαλαγμοῦ[9]). Alia exempl. τίς ἡ φωνὴ τοῦ ἀλαλάγματος.[10]

7. בָּא אֱלֹהִים. Ο΄. οὗτοι οἱ θεοὶ ἥκασι. Alia exempl. οὗτος ὁ θεὸς αὐτῶν ἥκει.[11]

10. וַיִּנָּגֵף יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ πταίει (Ἄλλος· ἡττήθη[12]) ἀνὴρ Ἰσραὴλ (alia exempl. add. ἐνώπιον ἀλλοφύλων[13]).

רַגְלִי. *Pedes.* Ο΄. ταγμάτων. Ἄλλος· πεζῶν.[14]

12. וַיָּרָץ אִישׁ־בִּנְיָמִן. Ο΄. καὶ ἔδραμεν (alia exempl. ἔφυγεν[15]) ἀνὴρ Ἰεμιναῖος. Ἄλλος· καὶ ἔφυγεν ἀνὴρ ἀπὸ Βενιαμίν.[16]

וּמַדָּיו קְרֻעִים. *Et vestes ejus scissae.* Ο΄. καὶ τὰ ἱμάτια (Ἀ. αἱ μανδύαι[17]) αὐτοῦ διερρωγότα. Aliter: Ἀ. καὶ μανδύας αὐτοῦ διερρηγμένος.[18]

13. יֹשֵׁב עַל־הַכִּסֵּא. Ο΄. ※ Θ. ἐκάθητο ◄ ἐπὶ τοῦ δίφρου.[19]

חָרֵד. *Trepidum.* Ο΄. ἐξεστηκυῖα. Ἀ. ἐκπεπληγμένη. Σ. ἔκθαμβος. Ἄλλος· ἀγωνιῶσα.[20]

15. תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנֶה. Ο΄. ἐνενήκοντα. Alia exempl. ἐνενήκοντα καὶ ὀκτώ.[21]

קָמָה. *Caligabant.* Ο΄. ἐπανέστησαν. Alia exempl. ἐβαρύνθησαν.[22]

18. בְּעַד יַד הַשַּׁעַר. *Juxta latus portae.* Ο΄. ἐχόμενος (Ἄλλος· παρὰ τὴν θύραν[23]) τῆς πύλης.

מַפְרַקְתּוֹ. *Vertebra cervicis ejus.* Ο΄. ὁ νῶτος (Ἀ. τένων. Σ. σπόνδυλος[24]) αὐτοῦ.

וְכָבֵד. Ο΄. καὶ βαρύς (Ἄλλος· ἔνδοξος[25]).

אַרְבָּעִים. Ο΄. εἴκοσιν. Ἑβρ. ἀρβαείμ. Οἱ λοιποί· τεσσαράκοντα.[26]

---

[5] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Montef. e Regio: Ἄλλος· διὰ τί ἔθραυσεν ἄρα ἡμᾶς. Vox θραύειν pro נָגַף Aquilam sapit. Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 25. 1 Reg. xxvi. 10. [6] Sic Codd. III (cum Σηλὼμ), 44, 74, 106, alii, Arm. ed. [7] Sic Comp. (cum χερουβὶν), Codd. 19 (cum τῆς διαθ.), 82, 93, 108. Mox iidem: μετὰ τῆς κιβωτοῦ τῆς δ. τοῦ θεοῦ (κυρίου 19). [8] Cod. 243* in marg. sine nom. [9] Sic Codd. III, 44, 74, 106, alii (inter quos 243*). [10] Sic Comp. (add. τούτου in fine), Cod. 108. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum οὗτος·), 93 (cum οὕτως), 108. Montef. e Regio edidit: Ἄλλος· οὗτος ὁ θεὸς ἧκε (sic); necnon ad v. 8: Ἄλλος· οὗτος ὁ θεὸς ὁ πατάξας τὴν Αἴγ., quae lectio est Codd. 19, 82, 93, 108, et Theodoreti. [12] Sic in textu Cod. 247. Nescio an Symmachi sit. [13] Sic Comp. (cum τῶν ἀλλ.), Ald., Codd. X, XI, 19 (ut Comp.), 29, 44 (ut Comp.), alii (inter quos 243*), Lucif. Calar. [14] Codd. 92, 243*, in marg. sine nom. Cf. ad Cap. xv. 4. [15] Sic Codd. X (in marg.), 19, 82, 93, 108. [16] Cod. Reg. Cod. 243* in marg. sine nom.: ἀπὸ Βενιαμίν. [17] Sic Montef., non memorato auctore. [18] Theodoret. Quaest. XLIV in 1 Reg. p. 383 (quem compilavit Procop. p. 57): Τί ἐστι μανδύας; Εἶδός ἐστιν ἐφεστρίδος· οἶμαι δὲ ἢ ἀρκαδικὴν εἶναι, ἢ τὸ παρὰ πολλῶν μαντίον ὀνομαζόμενον· καὶ γὰρ τῶν Ο΄ εἰρηκότων περὶ τοῦ μεμηνυκότος τῷ Ἠλεὶ τῶν υἱῶν τὴν ἀναίρεσιν, ὅτι διερρηγμένα [sic Comp., Codd. 82, 93, 108, 247] τὰ ἱμάτια εἶχεν, ὁ Ἀκύλας ἔφη μανδύαν διερρηγμένον. [19] Sic sine notis Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 19, 29, 52, alii (inter quos 243*, cum nota: Ἐκ Θ. προσετέθη). [20] Cod. Reg. Cod. 243* in marg. sine nom.: ἐκπεπληγυῖα. ἀγωνιῶσα. ἐκ θάμβους. Lectio anonyma (cum ὑπὲρ τῆς κ.) est in Codd. 82, 93. [21] Sic Comp., Codd. III, 19 (om. καὶ), 82, 93, 108, 158, Arm. 1. [22] Sic Comp., Codd. X (in marg.), 19, 82, 93, 108 (cum ἐπεστάθησαν in marg.), 158, Arm. 1. Montef. e Regio edidit: Ἄλλος· ἐβαρύνθησαν. [23] Cod. 243* in marg. sine nom. [24] Cod. Reg. (cum σπόνδυλον). Cod. 108: Σ. σπόνδυλος. Cod. 243* in marg. sine nom.: τένων. σπόνδυλον. [25] Codd. 19, 55, 82, 93, 108: καὶ βαρὺς καὶ ἔνδοξος, ex duplici versione. [26] Procop. p. 17: Τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, τεσσαράκοντα· ἔχει γὰρ ἀρβαείμ· καὶ οἱ λοιποὶ δὲ πάντες οὕτως ἐξέδωκαν. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 93 (cum ἔτη τεσσ.), 120, 121 (in marg. γρ. καὶ μ̄), 134, 243* (in marg.). Cod. X in marg.: Ἰώσιππος (Ant. V. 11, 8) μ΄ ἔτη

19. הָרָה לָלַת. *Gravida erat ad pariendum.* Ο΄. συνειληφυῖα τοῦ τεκεῖν. Σ. ἐπίτοκος ἦν.[27]

וַתִּכְרַע. *Et in genua procubuit.* Ο΄. καὶ ἔκλαυσε (alia exempl. ἐστέναξε[28]). Ἀ. ἔκαμψεν. Σ. ὤκλασεν.[29]

נֶהֶפְכוּ. *Convertebant se.* Ο΄. ἐπεστράφησαν. Θ. ἐπέπεσον.[30]

20. וּכְעֵת מוּתָהּ. Ο΄. καὶ ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς ἀποθνήσκει. Σ. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ ἀποθνήσκειν αὐτήν.[31]

21. אִי כָבוֹד. Ο΄. Οὐαιβαρχαβώθ. Alia exempl. Οὐαὶ Βαριωχαβήλ.[32]

Cap. V.

1. אֵת אֲרוֹן. Ο΄. τὴν κιβωτόν. Ἀ. (τὸν) γλωσσόκομον.[1]

מֵאֶבֶן הָעֶזֶר. Ο΄. ἐξ Ἀβενέζερ. Ἀ. Θ. ἀπὸ λίθου τῆς βοηθείας.[2]

3, 4. מִמָּחֳרָת (bis). Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῇ ἐπαύριον.[3]

אַרְצָה (bis). Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐπὶ τὴν γῆν.[4]

4. וּשְׁתֵּי כַּפּוֹת יָדָיו כְּרֻתוֹת אֶל־הַמִּפְתָּן. *Et duae volae manuum ejus abscissae in limine.* Ο΄. καὶ ἀμφότερα τὰ ἴχνη χειρῶν (alia exempl. τῶν ποδῶν[5]) αὐτοῦ ἀφῃρημένα ἐπὶ τὰ ἐμπρόσθια ἀμαφὲθ (alia exempl. μαφεθάμ; alia, τῶν σταθμῶν[6]) ἕκαστοι (alia exempl. ἕκαστον[7]), καὶ ἀμφότεροι οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ πεπτωκότες ἐπὶ τὸ πρόθυρον.[8]

5. לֹא־יִדְרְכוּ. Ο΄. οὐκ ἐπιβαίνουσιν (Ἄλλος· πατοῦσιν[9]).

6. וַתִּכְבַּד יַד־יְהוָֹה אֶל־הָאַשְׁדּוֹדִים וַיְשִׁמֵּם (*mariscis*) בַּעְפָלִים וַיַּךְ אֹתָם (*vastavit eos*) אֶת־אַשְׁדּוֹד וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ. Ο΄. καὶ ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ κυρίου ἐπὶ Ἄζωτον, καὶ ἐπήγαγεν αὐτοῖς, καὶ ἐξέζεσεν αὐτοῖς εἰς τὰς ναῦς (alia exempl. εἰς τὰς ἕδρας[10]), καὶ μέσον τῆς χώρας αὐτῆς ἀνεφύησαν μύες· καὶ ἐγένετο σύγχυσις θανάτου μεγάλη ἐν τῇ πόλει. Ἄλλος· καὶ ἐβαρύνθη χεὶρ κυρίου ἐπὶ τοὺς Ἀζωτίους, καὶ ἐβασάνισεν ((Ἀ.) ἐφαγεδαίνισεν[11]) αὐτούς· καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἕδρας αὐτῶν, τὴν Ἄζωτον καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς.[12]

וַיַּךְ אֹתָם בַּעְפָלִים. Ἀ. καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἕδραις. Σ. καὶ ἔπληξεν αὐτοὺς κατὰ τῶν κρυπτῶν.[13]

λέγει. [27] Cod. Reg. [28] Sic Comp. (cum ἐστένωσε), Codd. 19, 82, 93, 108. [29] Cod. Reg. Cod. 108 (ad ἐπεστράφησαν): Σ. ὤλκασεν (sic). Θ. ἐπέπεσεν. [30] Cod. 108 (cum ἐπέπεσεν). Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom.: ἐπέπεσον. [31] Codd. Reg., 92 (in marg. sine nom.). [32] Sic Codd. 19 (cum -χαμήλ), 82 (cum Βαρωϊχαβήλ), 93, 108 (ut 19), Chrysost. Opp. T. XI, p. 781 D (ubi inter Βαροχαβήλ, Βαρωχ., et Βαρουχ. fluctuant codices). Montef. e Regio affert: Ἄλλος· Βαριοχαβὴδ, invitis libris nostris.

Cap. V. [1] Cod. Reg. Cf. Hex. ad Gen. l. 26. [2] Codd. Reg. (cum Ἀ.), 92 (in marg. sine nom.), 108 (cum Θ.), 243* (ut 92). Cf. ad Cap. iv. 1. [3] Sic Comp. (post εἰς οἶκον Δ.), Ald., Codd. III, 19 (ut Comp.), 44, 74, 82 (ut Comp.), alii (inter quos 243* in marg.). [4] Sic Comp., Codd. III, 44, 74, alii, Arm. 1. In fine v. haec, καὶ ἐβαρύνθη—τὰ ὅρια αὐτῆς, desunt in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. ad v. 6. [5] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 29, 44, alii (inter quos 243*). [6] Prior lectio est in Codd. XI (cum μαθαιφὰμ), 29, 52, 56, aliis (inter quos 243*); posterior in Comp., Codd. 19, 44, 74, aliis (inter quos 243* in marg.). [7] Sic Ald., Codd. III, XI (dubium), 29, 52, alii (inter quos 243*). Vox deest in Comp., Codd. 19, 44, 74, aliis. [8] Duplex versio est in libris omnibus. Lucif. Calar.: *Et ambo vestigia manus ejus ablata erant per partes centum, et ambo articuli manus illius ceciderunt in limen.* (Ubi crediderim Luciferum in glossario nescio quo scriptum reperisse: Μαφεθάμ· ἑκατὸν κλάσματα; quasi ex Hebraeo מֵאָה פִּתִּים.) [9] Cod. 243* in marg. sine nom. [10] Sic Codd. III, 247 (cum ἐξέζεσαν αὐτοί). Bar Hebr.: ܒܥܡܘܕ̈ܐ. [11] Cod. 243* in marg. sine nom.: ※ ἐφαγεδήνισεν (sic). Proculdubio est Aquilae, qui scripturam וַיְשִׁמֵּם permutasse videtur cum וַיְהֻמֵּם, *et perturbavit eos.* Cf. Hex. ad 1 Reg. vii. 10. Psal. xvii. 15. [12] Versio est alius interpretis, quae in Edd. et MSS., exceptis Comp. et quatuor libris, loco alieno illata legitur sub finem v. 3. Comp. hic habet: καὶ ἐβ. ἡ χεὶρ κ. ἐπὶ Ἀζωτίους, καὶ ἐβασάνισε τοὺς Ἀζ., καὶ ἐπάταξεν κ.τ.ἑ. [13] Nobil. Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 27. Cod. 243* in marg. sine nom.: ※ ἐφαγεδήνισεν. ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἕδρας κατὰ τῶν κρυπτῶν.

7. אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κιβωτὸς ※ τοῦ θεοῦ Ἰσραήλ.[14]

9. מְהוּמָה גְּדוֹלָה. *Perturbatio magna.* Ο΄. τάραχος μέγας. Alia exempl. ἐν πληγῇ μεγάλῃ.[15]

וַיִּשָּׂתְרוּ לָהֶם עֳפָלִים. *Et prorumpebant iis mariscae.* Ο΄. καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἕδρας (Σ. εἰς τὰ κρυπτὰ[16]) αὐτῶν, καὶ ἐποίησαν οἱ Γεθαῖοι ἑαυτοῖς ἕδρας. Ἀ. καὶ περιελύθησαν αὐτῶν αἱ ἕδραι.[17]

11. וְיָשֹׁב. *Et revertatur.* Ο΄. καὶ καθισάτω (alia exempl. ἀποκαταστήτω, s. ἀποκατασταθήτω[18]).

מְהוּמַת־מָוֶת. *Perturbatio mortis* (fatalis). Ο΄. σύγχυσις. Alia exempl. σύγχυσις θανάτου.[19] Ἀ. φαγέδαινα.. (Σ.) ταραχή.. (Θ.) ἔκστασις..[20]

12. הֻכּוּ בַּעֲפָלִים. Ο΄. ἐπλήγησαν εἰς τὰς ἕδρας (Ἄλλος· κατὰ τῶν κρυπτῶν[21]). [Ἀ. τὸ τῆς φαγεδαίνης ἐσχήκασιν ἕλκος.][22]

CAP. VI.

1. Ο΄. (÷) καὶ ἐξέζεσεν (alia exempl. ἐξέβρασεν[1]) ἡ γῆ αὐτῶν μύας (↙).

2. הוֹדִיעֻנוּ. Ο΄. γνωρίσατε (Ἄλλος· δηλώσατε[2]) ἡμῖν.

3. אָשָׁם. *Donarium pro delicto.* Ο΄. τῆς βασάνου. Alia exempl. ὑπὲρ τῆς βασάνου δῶρα.[3] Ἄλλος· τῆς πλημμελείας.[4]

לָמָּה. Ο΄. μὴ οὐκ. Ἄλλος· διότι.[5]

4. וַחֲמִשָּׁה עַכְבְּרֵי זָהָב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ πέντε μύας χρυσοῦς.[6]

מַגֵּפָה. Ο΄. πταῖσμα. Ἄλλος· πληγή.[7]

5. וַעֲשִׂיתֶם צַלְמֵי עְפֹלֵיכֶם וְצַלְמֵי עַכְבְּרֵיכֶם. Ο΄. καὶ μῦς χρυσοῦς ὁμοίωμα τῶν μυῶν ὑμῶν. Alia exempl. καὶ ποιήσετε ὁμοίωμα τῶν ἑδρῶν ὑμῶν καὶ ὁμοίωμα τῶν μυῶν ὑμῶν.[8]

כָּבוֹד. Ο΄. δόξαν. Ἄλλος· τιμήν.[9]

6. תְּכַבְּדוּ. Ο΄. βαρύνετε. Ἄλλος· θρασύνεσθε.[10]

הִתְעַלֵּל. *Potentiam suam exseruit.* Ο΄. ἐνέπαιξεν. Ἄλλος· ἐνήλλαξεν.[11]

7. עָלוֹת. *Lactantes.* Ο΄. πρωτοτοκούσας. Ἀ. λοχευομένας. Σ. γαλουχούσας.[12]

---

[14] Sic Cod. 243* in textu; in marg. autem: ※ἐκ Θ. προσετέθη. "Vox Ἰσραήλ superadditur in Codd. II."—*Parsons.* [15] Sic Codd. 19, 44, 82, 93, 106, 108 (cum τάραχος in marg.). Montef. e Regio dedit: Ἄλλος· ἐν πλ. μ. [16] Cod. Reg. [17] Idem. Cod. 243* in marg. sine nom.: καὶ περιελύοντο αὐτῶν αἱ ἕδραι. Theodoret. Quaest. X in 1 Reg. p. 363: τὸ δὲ, ἐποίησαν ἑαυτοῖς οἱ Γετθαῖοι ἕδρας χρυσᾶς, οἱ λοιποὶ οὕτως ἡρμήνευσαν· καὶ περιελύθησαν αὐτῶν αἱ ἕδραι. (Pro περιελύθησαν VV. DD. certatim corrigunt παρελύθησαν, repugnante istius interpretis usu, de quo vide nos in Hex. ad Psal. xxix. 12.) [18] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108; posterior in Ald., Codd. 29, 71, 158, 243*, 245. Lucif. Calar. *reducatur.* [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum τοῦ θ.), 19, 29, 44, 52, alii (inter quos 243*), Arm. 1. Cf. v. 6 in Ed. Rom. [20] Cod. Reg. affert: Ἀ. φαγέδαινα. Cod. 243* in marg. sine nom.: φαγέδαινα. ἔκστασις. ταραχή. Cf. Hex. ad Deut. vii. 23. 1 Reg. xiv. 20. [21] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. ad v. 8. [22] Theodoret. ibid.: Ὡς μὲν γὰρ οἱ Ο΄ ἡρμήνευσαν, εἰς τὰς ἕδρας ἐπλήγησαν· ὡς δὲ ὁ Ἀκύλας, τὸ τῆς φ. ἐσχήκασιν ἕλκος· ὁ δέ γε Ἰώσηπος τὸ τῆς δυσεντερίας αὐτοῖς ἐγγενέσθαι πάθος ἐδίδαξεν. Ἀλλὰ μηδεὶς διαφωνίαν νομιζέτω τὰς διαφόρους ἐκδόσεις. Τὴν γὰρ δυσεντερίαν τὸ τῆς ἕδρας διεδέξατο πάθος· τὸ γὰρ συχνὸν τῆς ἐκκρίσεως τὸ τῆς ἐκκρίσεως κατέκαυσε μόριον· εἰς φαγέδαιναν δὲ τῷ χρόνῳ τὸ ἕλκος μετέπεσεν. Similiter Procop. p. 18: Ἀκ. μέν φησιν, ὡς τὸ τῆς φ. ἐσχήκασι πάθος. Uterque alludit ad Aquilae versionem vocis מְהוּמָה (v. 11), fortasse ad ejusdem lectionem, καὶ ἐφαγεδαίνισεν αὐτούς (v. 6). Perperam autem Montef. post Nobilium ex Theodoreto notam hexaplarem commentus est: Ἀ. τὸ τῆς φ. ἐσχήκασιν ἕλκος (al. πάθος). Σ. περιελύθησαν αὐτῶν αἱ ἕδραι. Ο΄. ἐπλήγησαν εἰς τὰς ἕδρας. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 98.

CAP. VI. [1] Sic Codd. 19 (cum ἔβρασεν), 82, 93, 108, Reg. Haec desunt in Comp. [2] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Psal. xxiv. 14. Prov. xii. 16. [3] Sic Comp., Codd. 19, 44, 82, 93, 106, 108, 158. [4] Cod. Reg. Origen. Opp. T. II, p. 332: *pro delicto.* [5] Cod. 243* in marg. sine nom. [6] Sic Comp., Codd. III, XI (cum μῦς), 44 (cum μυΐας), 52, 55, alii, Arm. 1. [7] Codd. 108, 243*, in marg. sine nom. [8] Sic Codd. III, 74, 106, 120, 134. Ad καὶ μύας χρ. Cod. 243* in marg.: καὶ ποιήσετε. (In textu vulgari post χρυσοῦς add. ὁμοίωμα τῶν ἑδρῶν ὑμῶν καὶ Ald., Codd. XI, 64, 144, 236.) [9] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Psal. lxv. 2. [10] Idem. [11] Idem. Cf. Hex. ad Jud. xix. 25. 1 Reg. xxxi. 4. Jerem. xxxviii. 19. [12] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). Origen. ibid.: *foetas.*

7. אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עֲלֵיהֶם עֹל. Οʹ. ἄνευ τῶν τέκνων. Alia exempl. add. ἐφ᾽ ἃς οὐκ ἐπετέθη ζυγός.[13]

8. אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם. Οʹ. ἀποδώσετε. Alia exempl. ἃ ἀποδώσετε.[14]

תָּשִׂימוּ בָאַרְגַּז מִצִּדּוֹ. *Ponetis in cista a latere ejus.* Οʹ. καὶ θήσετε ἐν θέματι (Ἀ. λάρνακι[15]) βερσεχθὰν (alia exempl. βαεργὰζ[16]) ἐκ μέρους (Ἄλλος· ἐκ πλαγίων[17]) αὐτῆς. Aliter: Ἀ. (θήσετε) ἐν ὕφει (s. ὑφῇ) κουρᾶς.. Σ. θέτε ἐν τῷ λαρνακίῳ ἀπὸ πλαγίου αὐτοῦ.[18]

9. מִקְרֶה. *Casus fortuitus.* Οʹ. σύμπτωμα. (Ἀ.) συνάντημα. Σ. συγκυρία.[19]

10. כָּלוּ. Οʹ. ἀπεκώλυσαν. Alia exempl. ἀπέκλεισαν.[20]

11. וְאֵת הָאַרְגַּז. Οʹ. καὶ τὸ θέμα ἐργάβ (alia exempl. ἐργάζ[21]). Ἄλλοι· τὸ λαρνάκιον, τὸ σκεῦος.[22]

וְאֵת צַלְמֵי טְחֹרֵיהֶם. *Et simulacra mariscarum suarum.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ἑδρῶν αὐτῶν.[23]

12. בִּמְסִלָּה אַחַת הָלְכוּ הָלֹךְ וְגָעוֹ. Οʹ. ἐν τρίβῳ ἑνὶ ἐπορεύοντο καὶ ἐκοπίων (Ἄλλος· μυκώμεναι[24]). Alia exempl. ἐν ὁδῷ μιᾷ ἐπορεύοντο πορευόμεναι καὶ βοῶσαι.[25]

12. סָרוּ. Οʹ. μεθίσταντο. Alia exempl. ἐξέκλιναν.[26]

13. וַיִּשְׂמְחוּ. Οʹ. καὶ ηὐφράνθησαν (Ἄλλος· ἐχάρησαν[27]).

14. יְהוֹשֻׁעַ. Οʹ. Ὡσηέ. Alia exempl. Ἰησοῦ.[28]

וַתַּעֲמֹד שָׁם וְשָׁם אֶבֶן. Οʹ. καὶ ἔστησαν ἐκεῖ παρ᾽ αὐτῇ λίθον. Alia exempl. καὶ ἔστη ἐκεῖ παρὰ λίθον.[29]

17. אָשָׁם. Οʹ. τῆς βασάνου (Ἄλλος· πλημμελείας[30]).

18. הַסְּרָנִים. Οʹ. σατραπῶν. Alia exempl. σατραπειῶν.[31]

מֵעִיר מִבְצָר. *Ab urbe munita.* Οʹ. ἐκ πόλεως ἐστερεωμένης (Ἀ. ἰσχυρᾶς (s. ὀχυρᾶς). Σ. τετειχισμένης[32]).

וְעַד כֹּפֶר הַפְּרָזִי. *Et usque ad vicum paganorum.* Οʹ. καὶ ἕως κώμης τοῦ Φερεζαίου. Σ. ἕως κώμης ἀτειχίστου.[33]

וְעַד אָבֵל (potior scriptura אֶבֶן) הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר

---

[13] Sic Comp., Codd. 19 (cum τεταγμένων pro τέκνων), 44 (cum ἐφ᾽ αἷς οὐκ ἐτέθη ζ.), 82 (ut 19), 93 (cum τετεγμένων), 106 (cum ἐφ᾽ αἷς), 108 (ut 19), 158. Origen. ibid.: *quibus jugum non est impositum.* [14] Sic Codd. 29, 64, 144, 242, Arm. 1, Origen. [15] Cod. 108. Cod. 243* in marg. sine nom.: λάρνακι. ἀγγείῳ, posterius ex glossemate, ut videtur. [16] Sic Codd. III (cum ἀργὸζ), XI, 29, 56 (cum ἐργὰζ), 71, 82 (cum βαιεργὰζ), alii (inter quos 243*). Theodoret. Quaest. X in 1 Reg. p. 365: ἐνέθεσαν δὲ ταῦτα σκεύει τινὶ, ὃ οἱ μὲν Οʹ προσηγόρευσαν βοεργὰζ, Ἰώσηπος δὲ γλωσσόκομον. [17] Cod. 243* in marg. sine nom. Duplex versio, ἐκ πλαγίων μέρους αὐτῆς, est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [18] Procop. p. 11: Ἐν θέματι βαεργάζ. Σύμμαχος οὕτως· θέτε ἐν τῷ λ. ἀπὸ πλ. αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἀκύλας· ἐνυφῄκουρας (ἐν ὕφει κουρᾶς Cat. Niceph. T. II, p. 319). Aquilae igitur, cujus versionem sine causa in suspicionem vocaverunt Drusius et Montef., vox אַרְגַּז composita est ex אֶרֶג, *textura*, et גֵּז, *vellus* (κουρὰ Deut. xviii. 4. Job. xxxi. 20 in LXX). [19] Cod. 243* in marg.: συνάντημα. συγκυρία. Montef. e Regio edidit: Σ. συγκύφιον, quae vox nulla est. Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxiii. 10. [20] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 29, 44, alii (inter quos 243*). [21] Sic Ald. (cum θεμαεργὰζ), Codd. III (cum ἀργὸζ), XI, 29, 52, 55, alii (inter quos 243*, cum θε βαεργάζ). [22] Cod. 243* in marg. sine nom. [23] Sic Comp., Ald. (cum τὰ ὁμοιώματα pro τὰς εἰκόνας), Codd. III, XI (ut Ald.), 44, 74, 106, 120, 134, 243* (in marg.), Arm. 1. [24] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. [25] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, in quibus totus locus sic habetur: ἐν τρίβῳ ἐν ᾗ ἐπορεύοντο, καὶ οὐκ ἐξέκλιναν δεξιὰν οὐδὲ ἀριστεράν· ἐν ὁδῷ μιᾷ κ. τ. ἑ. [26] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum ἐξέκλινον), 108. [27] Cod. 243* in marg. sine nom. Sic in textu Comp., necnon (cum καὶ ἐχάρησαν καὶ ἐπορεύθησαν) Codd. 19, 82, 93, 108 (cum ἐχάρισαν). [28] Sic Codd. III, 44, 74, 106, alii (inter quos 243*). [29] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [30] Cod. 243* in marg. sine nom. [31] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum σατραπιων), 29, 44, 52, alii (inter quos 243*). [32] Procop. p. 21: Ἐκ πόλεως ἐστ. καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀκύλας ἰσχυρᾶς φησίν· ὁ δὲ Σύμμαχος· τετειχισμένης ἕως κώμης ἀτειχίστου, καὶ ἕως Ἄβελ τῆς μεγάλης, δι᾽ ἧς ἀφῆκαν τὴν κιβωτὸν κυρίου. Cod. 108 in marg.: τετειχισμένης. Cod. 243* in marg.: τετειχισμένης. ὀχυρᾶς. [33] Procop., ut supra. Cod. 243* in marg.: ἀτειχίστου. Cf. Hex. ad Deut. iii. 5.

הֵנִיחוּ עָלֶיהָ אֵת אֲרוֹן יְהוָה. Ο΄. καὶ ἕως λίθου τοῦ μεγάλου, οὗ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου. Σ. καὶ ἕως Ἄβελ τῆς μεγάλης, δι' ἧς ἀφῆκαν τὴν κιβωτὸν κυρίου.[34]

19. כִּי רָאוּ בַּאֲרוֹן. Ο΄. ὅτι εἶδαν κιβωτόν. Ἀ. ὅτι ἐνέβλεψαν εἰς τὸ γλωσσόκομον.[35]

20. לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה. Ο΄. διελθεῖν (alia exempl. παραστῆναι[36]) ἐνώπιον κυρίου. Οἱ λοιποί· στῆναι (s. ὑποστῆναι) ἔμπροσθεν κυρίου.[37]

Cap. VII.

2. וַיִּנָּהוּ. *Et lamentati sunt.* Ο΄. καὶ ἐπέβλεψεν (alia exempl. ἐπέστρεψεν[1]).

3. הָסִירוּ. Ο΄. περιέλετε. Alia exempl. ἐξάρατε.[2]

וְהָעַשְׁתָּרוֹת. Ο΄. καὶ τὰ ἄλση (Ἄλλος· Ἀσταρώθ[3]).

4. וַיָּסִירוּ. Ο΄. καὶ περιεῖλον (alia exempl. ἐξῆραν[4]).

וְאֶת־הָעַשְׁתָּרֹת. Ο΄. καὶ τὰ ἄλση Ἀσταρώθ (Ἀ. Ἀσταρώθ[5]).

6. וַיִּקָּבְצוּ. Ο΄. καὶ συνήχθησαν. Alia exempl. καὶ συνήχθη ὁ λαός.[6]

6. חָטָאנוּ לַיהוָה. Ο΄. ἡμαρτήκαμεν ἐνώπιον κυρίου (alia exempl. τῷ κυρίῳ[7]).

וַיִּשְׁפֹּט. Ο΄. καὶ ἐδίκαζε (s. ἐδίκασε). Ἄλλος· ἔκρινεν.[8]

9. וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל. Ο΄. καὶ ἔλαβε Σαμουήλ. Alia exempl. καὶ εἶπεν Σαμουήλ· μή μοι γένοιτο ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου θεοῦ μου, τοῦ μὴ βοᾶν περὶ ὑμῶν προσευχόμενον. καὶ ἔλαβεν Σαμουήλ.[9]

10. וַיְהֻמֵּם. *Et conturbavit eos.* Ο΄. καὶ συνεχύθησαν. Ἀ. (καὶ) ἐφαγεδαίνισεν αὐτούς.[10] Θ. καὶ ἐξέστησεν αὐτούς.[11]

11. וַיִּרְדְּפוּ. Ο΄. καὶ κατεδίωξαν (Σ. ἐπάταξαν[12]).

12. וּבֵין הַשֵּׁן. *Et inter Shen.* Ο΄. καὶ ἀναμέσον τῆς παλαιᾶς (Σ. τοῦ ἀκρωτηρίου[13]).

אֶבֶן הָעֵזֶר. Ο΄. Ἀβενέζερ, λίθος τοῦ βοηθοῦ. Alia exempl. Ἀβενέζερ, ὃ σημαίνει, λίθος τοῦ βοηθοῦ.[14]

14. מֵעֶקְרוֹן. Ο΄. ἀπὸ Ἀσκάλωνος (alia exempl. Ἀκκαρών[15]).

וְעַד־גַּת. Ο΄. ἕως Ἀζόβ (alia exempl. Γέθ[16]).

---

[34] Procop., ut supra. [35] Bar Hebraeus: ܐܘ̈ܣ. ܡܢ ܕܚܙܘ ܒܓܠܘܣܩܡܐ. [36] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg., Theodoret. [37] Procop. p. 22: Τίς δυνήσεται παραστῆναι [ἐξελθεῖν Cat. Niceph. T. II, p. 324]; ἀντὶ τοῦ στῆναι καὶ ὑποστῆναι ἔμπροσθεν κυρίου, ὡς οἱ λοιποί. Ubi lectio ὑποστῆναι Symmachum sapit, coll. Hex. ad Psal. lxxv. 5. Dan. xi. 6. Obad. 11.

Cap. VII. [1] Sic Comp., Codd. 56 (cum ἐπέστρεψαν), 82, 93, 108, Reg. [2] Sic Codd. 82, 93, Reg. Cf. Hex. ad 4 Reg. xviii. 22. (Ad τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους (sic) Cod. 243* in marg. scholium habet: Οὓς καλεῖ ὧδε θεοὺς, παρακατιὼν βααλεὶμ ἐπονομάζει). [3] Cod. 108 in marg. sine nom. [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [5] Aquilae lectio in textum LXXviralem irrepsit, teste Theodoret. Quaest. XI in 1 Reg. p. 366: Τὰ δὲ ἄλση Ἀσταρὼθ ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσε, τουτέστι, τὰ τῆς Ἀστάρτης ἀγάλματα· Ἀστάρτην δὲ καλοῦσι τὴν Ἀφροδίτην. Minus emendate Procop. p. 22, Reg., et Cod. 243* in marg.: Ἀκύλας τὰ τῆς Ἀστάρτης ἀγάλματά φησιν, unde Montef. perperam dedit: Ἀ. τὰ τῆς Ἀστάρτης ἀγάλματα. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 100. [6] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 29, 52, alii (inter quos 243*). [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 243*, 245. [8] Cod. 243* in marg. sine nom. (cum ἐδίκασε in textu).

[9] Sic Ald., Codd. 29 (cum προσευχόμενος), 44 (om. θεοῦ μου), 55, 56, 64, alii (inter quos 243*). [10] Cod. Reg. (ad συνεχύθησαν): Ἀ. ἐφαγεδαίνυσαν (sic). Cod. 243* in marg. (ad ἐπάταξαν) duas lectiones anonymas habet: ἐφαγεδήνισαν αὐτοὺς, et ἐφαγεδένισαν. (A φαγέδαινα duplicem verbi formam φαγεδαινόω et φαγεδαινίζω (1 Reg. v. 6. vii. 10) Aquilae vindicavimus, rejectis ut minus probis φαγεδαινάω et φαγεδηνίζω. Cf. Hex. ad Deut. vii. 23. 1 Reg. v. 9. Psal. xvii. 15. Jerem. li. 34.) [11] Cod. 108 affert: Θ. ἐξέστησαν. Codd. Reg., 243*, in marg.: ἐξέστησαν. Cod. 158 autem in textu: καὶ ἐξέστησεν αὐτοὺς, καὶ συνεχύθησαν, unde veram Theodotionis manum restituimus. Cf. Hex. ad Deut. l. c. [12] Cod. 108. Symmachus, ni fallor, verba וַיִּרְדְּפוּ et וַיַּכּוּ, quasi ordine praepostero collocata, in vertendo transposuit. [13] Cod. 108 (cum ἀκροτ.). Codd. Reg., 243*, in marg.: τοῦ ἀκρωτηρίου. Cf. ad Cap. xiv. 4. [14] Sic Comp., Ald., Codd. 121 (cum ὃ σημαίνει in marg.), 123, 243* (ut 121). Haec, λίθος τοῦ β., desunt in Codd. 52, 119 (in textu), 242. Vet. Lat.: *Abennezer, quod est, lapis adjutoris.* [15] Sic Comp. (cum Ἀκαρὼν), Ald., Codd. III, XI, 19, 52 (ut Comp.), 55, 56, 82, alii (inter quos 243*, cum ἀπὸ Ἀκκαρῶνος ἕως Βαιθχώρ). [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 74, 82, alii, Arm. 1.

15. וַיִּשְׁפֹּט. Ο΄. καὶ ἐδίκαζε (alia exempl. ἔκρινε[17]).

16. מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה. *Quotannis.* Ο΄. κατ' ἐνιαυτὸν ἐνιαυτόν. Alia exempl. ἀφ' ἱκανοῦ ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν.[18]

אֵת כָּל־הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה. Ο΄. ἐν πᾶσι τοῖς ἡγιασμένοις τούτοις. Schol. εἰς πάντας τοὺς τόπους τούτους οἷς ἦσαν οἱ ἅγιοι.[19]

CAP. VIII.

3. וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע. Ο΄. καὶ ἐξέκλιναν ὀπίσω τῆς συντελείας (alia exempl. πλεονεξίας[1]). Ἀ. Θ. καὶ ἔκλιναν ὀπίσω τῆς πλεονεξίας. Σ. ἀλλὰ μετέκλινον ἀκολουθοῦντες τῇ πλεονεξίᾳ.[2]

6. וַיֵּרַע. Ο΄. καὶ πονηρόν. Alia exempl. καὶ ἦν πονηρόν.[3]

7. מָאָסוּ. Ο΄. ἐξουθενήκασιν. Σ. ἀπεδοκίμασαν.[4]

9. מִשְׁפַּט. Ο΄. τὸ δικαίωμα (Ἄλλος· κρίμα[5]).

10. אֵת כָּל־דִּבְרֵי. Ο΄. πᾶν τὸ ῥῆμα. Alia exempl. πάντας τοὺς λόγους.[6]

11. בְּמֶרְכַּבְתּוֹ. *In curru ejus.* Ο΄. ἐν ἅρμασιν (alia exempl. ἁρματηλάτας; alia, ἐν ἁρματηλάταις[7]) αὐτοῦ.

12. וְלַחֲרֹשׁ חֲרִישׁוֹ וְלִקְצֹר קְצִירוֹ. Ο΄. καὶ θερίζειν θερισμὸν αὐτοῦ, καὶ τρυγᾶν τρυγητὸν αὐτοῦ. Alia exempl. praemitt. καὶ ἀροτριᾶν τὴν ἀροτρίασιν αὐτοῦ.[8]

13. וּלְאֹפוֹת. *Et in pistrices.* Ο΄. καὶ εἰς πέσσουσας. Schol. μαγκιπίσσας.[9]

15. וְזַרְעֵיכֶם. Ο΄. καὶ τὰ σπέρματα (Σ. σπόριμα[10]) ὑμῶν.

18. בְּחַרְתֶּם. Ο΄. ἐξελέξασθε. Alia exempl. ἠρετίσασθε.[11]

Ο΄. (÷) ὅτι ὑμεῖς ἐξελέξασθε (alia exempl. ᾐτήσασθε[12]) ἑαυτοῖς βασιλέα (⁘).

CAP. IX.

1. גִּבּוֹר חָיִל. *Pollens opibus.* Ο΄. ἀνὴρ δυνατός (alia exempl. δυνατὸς ἰσχύϊ[1]).

2. מִשִּׁכְמוֹ. Ο΄. ὑπερωμίαν. Ἄλλος· ἀπὸ ὤμου (αὐτοῦ).[2]

מִכָּל־הָעָם. Ο΄. ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν. Ἄλλος· ὑπὲρ πάντα τὸν λαόν.[3]

4. שָׁלִשָׁה. Ο΄. Σελχά. Alia exempl. Σαλισά.[4]

5. פֶּן־יֶחְדַּל. *Ne desistat.* Ο΄. μὴ ἀνείς (Ἀ. κοπάσας[5]).

---

[17] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [18] Sic Codd. 19 (cum ἐφ' ἱκανοῦ), 82 (idem), 93, 108 (ut 19). Cf. ad Cap. xviii. 30. [19] Sic in marg. Codd. Reg., 243* (cum οἳ ἦσαν). Montef. edidit: Ἄλλος· εἰς πάντας κ.τ.ἑ.

CAP. VIII. [1] Sic Codd. 55, 82, 93, 108 (in marg.). Ad συντέλεια cf. Hex. ad Jerem. vi. 13. Ezech. xxii. 12, 13. Cod. 243* in marg. ad συντελείας: ἀντὶ τοῦ, τῆς πλεονεξίας, τῆς εἰς τέλος ἀχρειούσης τὸν νοῦν· ῥίζα γὰρ κ.τ.ἑ. [2] Nobil. Ad rarius vocab. μετακλίνειν cf. Hex. ad Psal. xliii. 9. Masius in *Syrorum Pecul.* p. 36 affert: ܐ. ܠ. ܒܬܪ ܥܠܘܒܘܬܐ. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 29, 44, alii (inter quos 243*). [4] Codd. 108, 243* (in marg. sine nom.), uterque cum ἐξουδενώκασι in textu. [5] Cod. 243* in marg. sine nom. [6] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 52, alii (inter quos 243*). [7] Prior lectio est in Codd. XI (cum εἰς ἁρμ.), 19 (cum ἁρματηλάτους), 82, 93, 108, Arm. 1; posterior in Codd. 29, 52, 55, aliis (inter quos 243*). [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Bar Hebr. citat: τρυγᾶν τρ. αὐτοῦ, καὶ θερίζειν θ. αὐτοῦ. [9] Codd. Reg., 243*, in marg.: μαγκιπίσσας. Etymol. Gud. p. 376: Μάγκιπες· Ῥωμαϊστὶ οἱ τεχνῖται τοῦ ἄρτου. Mire Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.: "Vox haec est misere corrupta. Reponendum est μαγιπέσσαι (!!), ut compositum sit ex μαγὶς, *frustum panis*, et πέσσω, *coquo*." [10] Cod. 108. [11] Sic Codd. 19 (cum ἠρετήσασθε), 82 (idem), 93 (idem), 108, Reg. Cf. Hex. ad Jud. v. 8. Psal. cxviii. 173. [12] Sic Codd. 19, 44 (cum ᾐτήσασθε ἐξελέξασθε), 82, 93, 106 (ut 44), 108. Montef. e Regio (?) male dedit: Ἄλλος· ἠγήσασθε. Vet. Lat.: *quia petistis vobis regem.*

CAP. IX. [1] Sic Comp., Ald. (cum δ. ἐν ἰσχύϊ), Codd. 19, 56, 64, alii. [2] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. Cf. ad Cap. x. 23. [3] Sic in textu Codd. 56, 108 (in marg.), 246. [4] Sic Comp., Codd. III (cum Σαλισσὰ), 44 (cum Σααλισὰ), 74, 106 (ut 44), 120, 134 (ut 44), 247 (cum Σαλησσὰ), Bar Hebr. Cf. Hex. ad 4 Reg. iv. 42. [5] Montef. e Regio exscripsit: Ἀ. κοπώσας. Correxit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 101. Praeterea non Aquilae, sed Theodotioni lectionem tribuere suadent Hex. ad Job. iii. 17. Ezech. iii. 11.

6. נֵלְכָה שָּׁם. Ο΄. πορευθῶμεν. Alia exempl. πορευθῶμεν δὴ ἐκεῖ.[6]

7. וּתְשׁוּרָה אֵין. *Et munus non est.* Ο΄. καὶ πλεῖον οὐκ ἔστι μεθ' ἡμῶν. Ἄλλος· καὶ ὑπόστασιν οὐκ ἔχομεν.[7]

מָה אִתָּנוּ. Ο΄. τὸ ὑπάρχον ἡμῖν. Ἄλλος· τί ἔχομεν;[8]

8. שֶׁקֶל. Ο΄. σίκλου. Ἄλλος· στατῆρος.[9]

9. לְפָנִים. *Olim.* Ο΄. καὶ ἔμπροσθεν. Σ. τὸ πάλαι.[10]

עַד־הָרֹאֶה. Ο΄. πρὸς τὸν βλέποντα (Σ. Θ. τὸν ὁρῶντα[11]).

כִּי לַנָּבִיא הַיּוֹם יִקָּרֵא לְפָנִים הָרֹאֶה. *Qui enim propheta hodie, vocabatur olim videns.* Ο΄. ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλει ὁ λαὸς ἔμπροσθεν, ὁ βλέπων (Ἄλλος· ὁ ὁρῶν[12]). Σ. τὸν γὰρ προφήτην τότε ἐκάλουν κατὰ τὸ ἀρχαῖον τὸν ὁρῶντα.[13]

11. נְעָרוֹת. Ο΄. τὰ κοράσια. Ἄλλος· νεάνιδας.[14]

12. מַהֵר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τάχυνον, s. ταχύνατε.[15]

בַּבָּמָה. *In loco edito.* Ο΄. ἐν Βαμᾷ. Ἀ. ἐν ὑψώματι.[16]

13. עַד־בֹּאוֹ. Ο΄. ἕως τοῦ εἰσελθεῖν (alia exempl. παραγενέσθαι[17]) αὐτόν.

13. כִּי־הוּא. Ο΄. ὅτι οὗτος. Alia exempl. ἐπειδὴ αὐτός.[18]

הַקְּרֻאִים. Ο΄. οἱ ξένοι. Ἀ. οἱ κεκλημένοι.[19] Ἄλλος· οἱ κλητοί.[20]

15. יוֹם אֶחָד. Ο΄. ἡμέρᾳ μιᾷ. Σ. πρὸ μιᾶς ἡμέρας.[21]

16. כָּעֵת. Ο΄. ὡς ὁ καιρὸς (alia exempl. add. οὗτος[22]). Ἄλλος· (ὡς) ἡ ὥρα.[23]

17. יַעְצֹר בְּעַמִּי. *Imperabit populo meo.* Ο΄. ἄρξει ἐν τῷ λαῷ μου. Alia exempl. κατάρξει ἐπὶ τὸν λαόν μου.[24]

18. וַיִּגַּשׁ. Ο΄. καὶ προσήγαγε (alia exempl. προσῆλθεν[25]).

הָרֹאֶה. Ο΄. τοῦ βλέποντος (Ἄλλος· ὁρῶντος[26]).

20. שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים. Ο΄. τριταίων. Σ. τριημέρων.[27]

אַל־תָּשֶׂם אֶת־לִבְּךָ לָהֶם. Ο΄. μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου αὐταῖς. Ἄλλος· μὴ μεριμνήσῃς.[28]

חֶמְדַּת. *Desiderium.* Ο΄. τὰ ὡραῖα (Ἄλλος· ἐπιθυμητά[29]).

21. מִקְּטַנֵּי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצְּעִרָה מִכָּל־מִשְׁפְּחוֹת שִׁבְטֵי בִנְיָמִן. Ο΄. τοῦ μικροῦ (alia exempl. μικροτέρου[30]) σκήπτρου φυλῆς Ἰσραήλ; καὶ τῆς φυλῆς τῆς ἐλαχίστης ἐξ ὅλου σκήπτρου Βενιαμίν; Ἄλλος· ἐκ τῆς ἐλαχίστης φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ; καὶ ἡ πατριά μου ὀλιγοστὴ παρὰ πάσας τὰς πατριὰς τοῦ Βενιαμίν;[31]

---

[6] Sic Ald., Codd. III (om. δή), 29, 44 (ut III), 52, 55, alii (inter quos 243*). [7] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. [8] Cod. 93 in marg. [9] Cod. 243* in marg. sine nom. [10] Codd. 108, 243* (in marg. sine nom.). [11] Codd. 108, 243* (in marg. sine nom.). [12] Cod. 243* in marg. sine nom. [13] Nobil. Lectionem pro mero scholio habendam esse sine causa censuit Scharfenb. Ad ἔμπροσθεν Cod. 243* in marg. sine nom.: τὸ ἀρχαῖον; ad ὁ βλέπων autem: τὸν ὁρῶντα. [14] Cod. 93 in marg. sine nom.: νεάνι^ (sic). [15] Prior lectio est in Codd. III, 82, 93; posterior in Comp., Ald., Codd. 19, 44, 74, aliis, Arm. 1. [16] Euseb. in Onomastico, p. 98: Ὁ δὲ Ἀκύλας τὸ, ἐν Βαμὰ, ὑψώματι ἡρμήνευσεν. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 13. Ezech. xx. 29. Paulo aliter Theodoret. Quaest. XVII in 1 Reg. p. 369: Τὴν (τὸ Nobil.) μέντοι Βαμὰ ὑψηλὴν (ὑψηλὸν Nobil.) ὁ Ἀκ. ἡρμήνευσε· Γαβαὰ δὲ τὸν βουνόν· ξένους δὲ τοὺς κεκλημένους· τὴν δὲ κωλέαν κνήμην. [17] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [18] Iidem. [19] Theodoret., ut supra. [20] Cod. 93 in marg. sine nom.: οἱκλ^τ (sic). Cf. Hex. ad Prov. ix. 18. [21] Codd. Reg., 108. Hieron.: *ante unam diem.* [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 29, 44, alii. [23] Cod. 243* in marg. sine nom. [24] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐν τῷ λ.), 56, 82, 93, 108, 246. [25] Sic Comp., Codd. 19, 44, 82, 93, 106, 108, Reg. [26] Cod. 243* in marg. sine nom. [27] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). [28] Cod. 243* in marg. sine nom. Fortasse est Symmachi, quem, ut solet, expressit Hieron., vertens: *ne sollicitus sis.* [29] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 29, 44, 55, alii (inter quos 243*). [31] Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 337: Τὸ, ἐκ τοῦ μικροτέρου σκ. φ. Ἰσραὴλ, ἄλλος φησίν· ἐκ τῆς ἐλαχίστης—Βενιαμίν. Clausulam posteriorem, καὶ ἡ πατριὰ—Βενιαμὶν, in textu habent Comp., Codd. 19 (om. τὰς), 82 (cum ὑπὲρ pro παρὰ), 93, 108 (ut 19).

22. לְשָׁכָּתָה. *In coenaculum.* Ο΄. εἰς τὸ κατάλυμα (Ἀ. γαζοφυλάκιον. Σ. ἐξέδραν. Θ. σκηνήν[32]).

וַיִּתֵּן. Ο΄. καὶ ἔθετο (alia exempl. ἔταξεν[33]).

24. וַיָּרֶם. *Et sustulit.* Ο΄. καὶ ἥψησεν (alia exempl. ἦρεν[34]).

אֶת־הַשּׁוֹק וְהֶעָלֶיהָ. *Armum et quod ei adhaeret.* Ο΄. τὴν κωλέαν (Ἀ. τὴν κνήμην[35]). Alia exempl. τὴν κωλέαν καὶ τὸ ἐπ᾽ αὐτῆς.[36]

הִנֵּה הַנִּשְׁאָר שִׂים־לְפָנֶיךָ אֱכֹל. Ο΄. ἰδοὺ ὑπόλειμμα (alia exempl. μαρτύριον[37]), παράθες αὐτὸ ἐνώπιόν σου, καὶ φάγε. Ἀ. ἰδοὺ τὸ ὑπολελειμμένον, θὲς ἐνώπιόν σου, φάγε.[38] Σ. (ἰδοὺ) τὸ ὑπολειφθὲν ...[39] Schol. τὸ ἀφωρισμένον μέρος.[40]

כִּי לַמּוֹעֵד שָׁמוּר־לְךָ. Ο΄. ὅτι εἰς μαρτύριον τέθειταί σοι. Ἀ. ὅτι εἰς καιρὸν (s. εἰς συνταγὴν) πεφυλαγμένον σοι.[41] Σ. ὅτι ἐπίτηδες τετήρηταί σοι.[42]

לֵאמֹר הָעָם קָרָאתִי. Ο΄. παρὰ τοὺς ἄλλους (alia exempl. παρὰ τοῦ λαοῦ[43]), ἀπόκνιζε. Ἀ. τῷ λέγειν, τὸν λαὸν κέκληκα.[44] Θ. ὅτι ἐλέχθη, τὸν θεὸν ἐκάλεσα.[45]

26. הַחוּצָה. Ο΄. ἕως ἔξω. Ἄλλος· εἰς ἀγρόν.[46]

27. בִּקְצֵה. Ο΄. εἰς μέρος. Alia exempl. εἰς ἄκρον.[47] Σ. Θ. ἐν τελευταίῳ.[48]

וַיַּעֲבֹר. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· καὶ διῆλθεν.[49]

וְאַשְׁמִיעֲךָ. Ο΄. καὶ ἄκουσον (alia exempl. ἀκουστόν σοι[50]). Ἄλλος· καὶ ἀκουστόν σοι ποιήσω.[51]

Cap. X.

1. הֲלוֹא כִּי. Ο΄. οὐχί. Alia exempl. ὅτι.[1]

Ο΄. ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν αὐτοῦ (alia exempl. add. κυκλόθεν[2]).

2. בִּגְבוּל. Ο΄. ἐν τῷ ὄρει. Alia exempl. ἐν τοῖς ὁρίοις; alia, ἐν τῷ ὁρίῳ.[3]

בְּצֶלְצַח. *In Zelzah.* Ο΄. ἁλλομένους μεγάλα. Alia exempl. ἐν Σηλὼ ἐν Βακαλὰθ ἁλλομένους μεγάλα.[4] Alia: μεσημβρίας ἁλλομένους μεγάλα.[5] Ἄλλος· ἐν σκιάδι ὑπὸ τὸ καῦμα.[6]

---

[32] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). Cf. Hex. ad Jerem. xxxvi. 10. Ezech. xl. 17. [33] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. (non pro εἰσήγαγεν, qui error est Montefalconii). Lectio Symmachum omnino refert, coll. Hex. ad Psal. viii. 2. Jerem. lii. 52. Ezech. iii. 17. [34] Sic Comp., Ald., Codd. XI (cum ἥψησεν καὶ ἦρεν), 19, 29, 52, alii (inter quos 243*). [35] Theodoret. (ut supra), Phot. in Cat. Niceph. T. II, p. 338. Cod. Reg. in marg.: Οἱ λοιποὶ τὴν κωλέαν κνήμην εἶπον, ὅ ἐστιν ἀγκύλη. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 22. Lev. viii. 32. Cod. 56 in marg.: ὠμοπλάτην. [36] Sic Comp. (cum κωλαίαν), Ald., Codd. III, 19, 44, 74, alii. Cod. 243* in marg.: τὸ ἐπ᾽ αὐτῆς. [37] Sic Codd. 19, 56 (in marg.), 82, 93 (cum ὑπόλιμμα in marg.), 108, Procop. p. 29, Theodoret. [38] Nobil. [39] Procop. ibid.: Ὁ δὲ Σύμ. ἀντὶ τοῦ, μαρτύριον, τὸ ὑπολειφθὲν ἐξέδωκεν· καὶ ἀντὶ τοῦ, ὅτι εἰς μαρτύριον τέθειταί σοι, ὅτι ἐπίτηδες τετήρηταί σοι. Cod. 243* in marg.: τὸ λειφθέν. [40] Codd. Reg., 243*, in marg. (ad ὑπόλειμμα) sine nom. [41] Nobil. in continuatione. Ad εἰς μαρτύριον Cod. 243* in marg. sine nom.: καιρὸν εἰς συνταγὴν πεφυλαγμένον σοι, ubi εἰς συνταγὴν ad duplicem Aquilae editionem pertinere videtur. Cf. ad Cap. xiii. 8. xx. 35. [42] Procop. (ut supra), Cod. 243* (in marg. sine nom.). Hieron.: *quia de industria servatum est tibi.* [43] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum παρὰ τοῦ ανου), XI, 19, 29, 52, 55, alii (inter quos 243* in marg.), Arm. 1. [44] Nobil. in continuatione (cum λέγων pro τῷ λ.). Procop. p. 30: τὸ δὲ, παρὰ τοῦ λαοῦ, Θεοδ. ἐξέδωκεν, ὅτι ἐλέχθη, τὸν λαὸν ἐκάλεσα· Ἀκ. δὲ, τὸ (sic) λέγειν, τὸν λαὸν κέκληκα. [45] Procop., Cod. 243* in marg. sine nom. [46] Cod. Reg. Cf. Hex. ad Cant. Cant. viii. 1. Nisi forte lectio eadem sit cum sequente, εἰς ἄκρον. [47] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum εἰς μέρος in marg.). [48] Codd. 108, 243* (in marg. sine nom.). Lectio Aquilam potius quam binos interpretes sapit, quibus anonymam εἰς ἄκρον libentius tribuerim. Cf. Hex. ad Jos. xv. 21. Jesai. xxxvii. 24. lvi. 12. [49] Sic in marg. Cod. 243*; in textu autem Codd. III, 247. [50] Sic Ald., Codd. III, XI, 29, 55, 64, alii. [51] Sic in textu Codd. 52, 119 (ex corr.), 144, 243* (cum ποιήσω in marg.).

Cap. X. [1] Sic Ald., Codd. 19, 29, 55, alii (inter quos 243*). Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom.: ὅρα ὅτι, quod scholium grammaticum esse crediderim. [2] Sic (Comp. lacunam habet), Ald., Codd. II, III, XI, 19, 44, 52, 55 (cum τῶν κ.), alii (inter quos 243*), Arm. 1, Vulg. [3] Prior scriptura est in Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, 108, 246; posterior in Codd. 71, 158. [4] Sic Ald., Codd. XI, 29 (cum ἐν Σηλὼμ Βακαλὰ), 44, 52, 55 (cum Βακαλλὰθ), 64, alii. [5] Sic Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, 108 (cum ἐν Σηλὼ σμαακαλὰθ in marg.), 246. Hieron.: *in meridie.* [6] Montef. e Regio exscripsit: Ἄλλος· ἐν σκιώδει τὸ σῶμα,

2. נָטַשׁ. *Abjecit.* Ο΄. ἀποτετίνακται. Θ. ἀφῆκεν.[7]

אֶת־דִּבְרֵי. Ο΄. τὸ ῥῆμα. Alia exempl. τὴν φροντίδα.[8]

וְדָאַג לָכֶם. Ο΄. καὶ ἐδαψιλεύσατο (דָּג?) δι' ὑμᾶς. Alia exempl. καὶ μεριμνᾷ περὶ ὑμῶν; alia, καὶ φροντίζει περὶ ὑμῶν.[9]

3. עַד־אֵלוֹן תָּבוֹר. Ο΄. ἕως τῆς δρυὸς Θαβώρ ("Ἄλλος· ἐκλεκτῆς[10]).

שְׁלֹשָׁה גְדָיִים. Ο΄. τρία αἰγίδια. Alia exempl. τρεῖς ἐρίφους.[11] Σ. (τρεῖς) νεβρούς.[12]

כִּכְּרוֹת. *Placentas.* Ο΄. ἀγγεῖα. Ἀ. περίμετρα. Σ. κολλύρας.[13]

נֵבֶל. Ο΄. ἀσκόν. Ἀ. ἀμφορέα. Σ. νέβελ.[14]

4. שְׁתֵּי־לֶחֶם. Ο΄. δύο ἀπαρχὰς ἄρτων. Ἀ. δύο ἄρτους.[15]

5. נְצִבֵי פְלִשְׁתִּים. *Stationes Philistaeorum.* Ο΄. τὸ ἀνάστεμα τῶν ἀλλοφύλων. Aliter: Ο΄. Νασὶβ ὁ ἀλλόφυλος.[16] (Σ.) τόπος ὑψηλός . . "Ἄλλος· στάσις . .[17]

5. חֶבֶל. *Catervae.* Ο΄. χορῷ. Σ. σχοινίσματι.[18] "Ἄλλος· συνόδῳ.[19]

וְכִנּוֹר. Ο΄. καὶ κινύρα (Σ. κιθάρα[20]).

6. וְצָלְחָה. *Et irruet.* Ο΄. καὶ ἐφαλεῖται ((Σ.) ἐφορμήσει. "Ἄλλος· ἐπιπεσεῖται[21]).

8. לִזְבֹּחַ זִבְחֵי שְׁלָמִים. Ο΄. καὶ θυσίας (alia exempl. καὶ θῦσαι θυσίας[22]) εἰρηνικάς ("Ἄλλος· σωτηρίας[23]).

תּוֹחֵל. *Exspectabis.* Ο΄. διαλείψεις. Ἀ. ὑπομενεῖς. "Ἄλλος· περιμενεῖς.[24]

9. כְּהַפְנֹתוֹ שִׁכְמוֹ. Ο΄. ὥστε ἐπιστραφῆναι τῷ ὤμῳ αὐτοῦ. "Ἄλλος· ὡς ἔκλινε τὸν ὦμον αὐτοῦ.[25]

10. חֶבֶל. Ο΄. χορός. "Ἄλλος· συστροφή. "Ἄλλος· σχοίνισμα.[26]

וַתִּצְלַח. Ο΄. καὶ ἥλατο ((Ἀ.) ἐνηυλίσθη. (Σ.) ἐφώρμησεν. "Ἄλλος· ἐπέπεσεν[27]).

11. עִם־נְבִאִים נִבָּא. Ο΄. ἐν μέσῳ τῶν προφητῶν (alia exempl. add. προφητεύων[28]).

---

notans: "Et quidem בְּצַל *in umbra* vel *in umbroso* significat; cur autem alteram syllabam צַח τὸ σῶμα verterit, frustra, ni fallor, exquiratur." Lectionem emaculavimus e Cod. 243*, in quo ductus literarum δι ὑπὸ paulo obscuriores sunt. Interpres autem (modo interpretis sit) videtur esse Symmachus, qui pro צַח καύσων vel καῦμα posuit Jerem. iv. 11. [7] Codd. 108, 243* (in marg. sine nom.). [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [9] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cf. Hex. ad Jesai. lvii. 11. Jerem. xlii. 16); posterior in Codd. 55, 56, 246. Cod. 243* in marg.: μεριμνᾷ. φροντίζει. (In versione LXXvirali quid sibi velit ἐδαψιλεύσατο, nisi *largos sumptus fecit*, equidem non intelligo.) [10] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. Sic in textu Codd. 19, 82, 93, 108 (cum Θαβὼρ in marg.). Hieron. in Append. ad T. III, p. 1223 ed. Migne: Θαβώρ· ἐκλεκτὸς λάκκος. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, Reg. [12] Cod. Reg. [13] Cod. 243* in marg.: περίμετρα. κολλύρας. Montef. e Regio edidit: Ἀ. περίκαρπα. Σ. κολλύρας; ubi Aquilae lectionem ingenue fatetur Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. περίκαρπα, sibi admodum suspectam esse, cui tamen medelam afferre nequit. Alterius codicis scripturam egregie confirmant Hex. ad Jerem. xxxvii. 21, ubi pro כִּכַּר e Syro nostro Aquilae vindicavimus *mensuram* (ܡܫܘܚܬܐ); serius autem vidimus vocab. Syriacum cum Graeco περίμετρον commutatum esse in Hex. ad Psal. cxxxii. 2. Ad ἀγγεῖα Cod. 108 in marg.: κολύρα (sic). [14] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). Cf. ad Cap. i. 24. xxv. 18. [15] Iidem. [16] In Ed. Rom. duplex versio est: οὗ ἐστιν ἐκεῖ τὸ ἀν. τῶν ἀλλοφύλων· ἐκεῖ Ν. ὁ ἀλλόφυλος. Posteriorem reprobant Comp., Cod. 247, Arm. 1. Cf. ad Cap. xiii. 3. [17] Ad ἀνάστεμα Cod. 243* in marg.: τόπος ὑψηλός. στάσις. Montef. vero e Regio ad גִּבְעַת הָאֱלֹהִים exscripsit: Σ. τόπον ὑψηλόν; minus probabiliter. [18] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). [19] Iidem, uterque in marg. sine nom. [20] Cod. 108. Cf. ad Cap. xvi. 16. [21] Cod. 243* in marg.: ἐπιπεσεῖται. ἐφορμήσει. Lectio posterior Symmachi est, coll. Hex. ad Jud. xiv. 6. [22] Sic Comp. (cum καὶ θῦσαι εἰρ. θ.), Ald., Codd. III, 19, 29, 44, alii. [23] Cod. 243* in marg. sine nom. [24] Cod. 108: Ἀ. ὑπομένεις (sic). Cod. 243* in marg.: περιμενεῖς. ὑπομενεῖς. Duplex lectio, περιμενεῖς διαλείψεις, est in Codd. 56, 246. (Vix adducor ut lectionem περιμενεῖς alii quam Aquilae tribuam, coll. Hex. ad Psal. xxx. 25. xxxii. 22. lxviii. 4 etc.). [25] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. [26] Cod. 243* in marg. sine nom. [27] Idem: ἐναύσθη (sic). ἐφώρμησεν. ἐπέπεσεν. Ad Aquilam cf. Hex. ad Jud. xiv. 19 (in *Auctario*). 1 Reg. xvi. 13. [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19 (cum αὐτῶν pro τῶν πρ.), 74, 93, alii, Arm. 1.

11. הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים. Ο΄. ἢ καὶ Σαοὺλ (Σ. μὴ ἔτι καὶ Σαοὺλ[29]) ἐν προφήταις;

12. וּמִי אֲבִיהֶם. Ο΄. καὶ τίς πατὴρ αὐτοῦ; (alia exempl. add. οὐ Κίς;[30])

לְמָשָׁל. Ο΄. εἰς παραβολήν (Ἄλλος· παροιμίαν[31]).

13. הַבָּמָה. Ο΄. εἰς τὸν βουνόν. Ἄλλος· εἰς Βαμά.[32]

14. דּוֹד שָׁאוּל. Ο΄. ὁ οἰκεῖος (Ἀ. ὁ πατράδελφος[33]) αὐτοῦ.

16. אֲשֶׁר אָמַר שְׁמוּאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὃ εἶπεν Σαμουήλ.[34]

17. וַיַּצְעֵק שְׁמוּאֵל אֶת־הָעָם. Ο΄. καὶ παρήγγειλε Σαμουὴλ παντὶ τῷ λαῷ. Alia exempl. καὶ συνήγαγε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαόν.[35]

18. אֶת־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Alia exempl. τὸν Ἰσραήλ; alia, τοὺς πατέρας ὑμῶν τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.[36]

19. מְאַסְתֶּם. Ο΄. ἐξουδενήκατε. (Ἀ.) ἀπερρίψατε. (Σ.) ἀπεδοκιμάσατε. (Θ.) ἀπώσασθε.[37]

לְשִׁבְטֵיכֶם. Ο΄. κατὰ τὰ σκῆπτρα (alia exempl. κατὰ φυλὰς[38]) ὑμῶν.

וּלְאַלְפֵיכֶם. Ο΄. καὶ κατὰ τὰς φυλὰς (alia exempl. κατὰ χιλιάδας[39]) ὑμῶν.

20. אֵת כָּל־שִׁבְטֵי. Ο΄. πάντα τὰ σκῆπτρα. Alia exempl. πάσας τὰς φυλάς.[40]

20. וַיִּלָּכֵד. *Et captus est* (sorte). Ο΄. καὶ κατακληροῦται. (Ἀ. κατελήφθη. Ἄλλος· ἐπέπεσεν[41]).

שֵׁבֶט. Ο΄. σκῆπτρον. Aliter: Ο΄. φυλή. Σ. σκῆπτρον.[42]

21. לְמִשְׁפְּחֹתָיו. Ο΄. εἰς φυλάς (Ἄλλος· συγγενείας[43]). Alia exempl. κατὰ πατριάν.[44]

Ο΄. εἰς ἄνδρας. Alia exempl. κατὰ ἄνδρα ἕνα.[45]

22. עוֹד הֲלֹם אִישׁ. Ο΄. ὁ ἀνὴρ ἐνταῦθα. Alia exempl. ἔτι ἐνταῦθα ὁ ἀνήρ.[46]

23. מִשִּׁכְמוֹ. Ο΄. ὑπερωμίαν. Ἄλλος· ἀπὸ ὤμου ἑαυτοῦ.[47]

24. וַיָּרִעוּ. *Et vociferati sunt.* Ο΄. καὶ ἔγνωσαν (Σ. ἠλάλαξαν.[48] Ἄλλος· ἐβόησαν[49]).

25. אֵת מִשְׁפַּט הַמְּלֻכָה. Ο΄. τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως (alia exempl. τῆς βασιλείας[50]).

לְבֵיתוֹ. Ο΄. εἰς τὸν τόπον (Ἄλλος· οἶκον[51]) αὐτοῦ.

26. גִּבְעָתָה. Ο΄. εἰς Γαβαά. Alia exempl. εἰς τὸν βουνόν.[52]

הַחַיִל. *Comitatus.* Ο΄. υἱοὶ δυνάμεων (alia exempl. δυνάμενοι[53]). Ἀ. ἡ εὐπορία. Σ. ἡ δύναμις.[54]

27. וּבְנֵי בְלִיַּעַל. Ο΄. καὶ υἱοὶ λοιμοί ((Ἀ.) ἀποστασίας. (Σ.) ἀνυπότακτοι. Ἄλλος· παρανομίας[55]).

---

[29] Procop. p. 30. [30] Sic Ald. (cum Κεὶς), Codd. III (idem), XI, 52, 55 (ut Ald.), 56 (idem), alii (inter quos 243*), Arm. 1. [31] Sic in marg. sine nom. Codd. Reg., 108, 243*. [32] Sic in textu Comp., Codd. 19 (cum εἰς τὸν β. Βαμὰ), 108 (idem). [33] Procop. p. 33. Sic in textu Comp., Codd. 19, 108, Arm. 1. [34] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 55, 74, alii. [35] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 144, 158. [36] Prior lectio est in Comp., Cod. III; posterior in Ald., Codd. 29, 243*. [37] Cod. 243* in marg.: ἀπώσασθε. ἀπεδοκιμάσατε. ἀπερρίψατε. Cf. Hex. ad 1 Reg. xvi. 1. 4 Reg. xvii. 15. Jesai. vii. 15, 16. xxxi. 7. xli. 9. [38] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum τὰς φ.), 108, Reg. (ut 93). Cod. X in marg.: φυλάς. [39] Sic Comp., Codd. III (cum τὰς χ.), 19, 44 (ut III), 52 (idem), 82, alii. [40] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 19, 29, 52, alii (inter quos 243*). [41] Cod. 243* in marg.: κατελήφθη. ἐπέπεσεν (sc. ὁ κλῆρος). Mox ad κατακληροῦται (v. 21) Cod. Reg. affert: Ἀ. κατελήφθη. [42] Cod. 108. Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [43] Cod. 243* in marg. sine nom. [44] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum πατριὰς), 93 (idem), 108. [45] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [46] Sic Comp., Ald. (cum ὁ ἀ. ἐνταῦθα ἔτι), III (cum ἀνὴρ sine artic.), X, XI (ut Ald.), 56, 64 (ut Ald.), 71, alii. [47] Sic Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. Cf. ad Cap. ix. 2. [48] Codd. 108, 243* (in marg. sine nom.). [49] Cod. 71 in textu. [50] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 44, 71, 74, alii. [51] Cod. Reg. (in marg., ut videtur). [52] Sic Codd. X (in marg.), 19, 82, 93, 108. [53] Sic Codd. III, 74, 106, 120, 134, Reg. [54] Cod. Reg. Cod. 243* in marg.: ἡ δύναμις. ἡ εὐπορία. [55] Cod. 243* in marg.: ἀποστασίας. παρανομίας. ἀνυπότακτοι. Cf. ad Cap. ii. 12.

27. וַיִּבְזֻהוּ. Ο΄. καὶ ἠτίμασαν (Ἀ. ἐξουθένησαν[56]) αὐτόν.

וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ. *Et erat quasi surdus.* Ο΄. καὶ ἐγενήθη ὡς μετὰ μῆνα (כְּמֵחֹדֶשׁ). Alia exempl. καὶ ἐγενήθη ὡς κωφεύων.[57]

Cap. XI.

2. בְּזֹאת. Ο΄. ἐν ταύτῃ. Alia exempl. ἐν τούτῳ.[1]

3. הֶרֶף לָנוּ. *Concede nobis.* Ο΄. ἄνες (Ἄλλος· ἔνδος[2]) ἡμῖν.

מוֹשִׁיעַ. Ο΄. ὁ σώζων (Σ. ὑπερμαχῶν[3]).

4. גִּבְעַת. Ο΄. εἰς Γαβαά. Alia exempl. εἰς τὸν βουνόν.[4]

5. אַחֲרֵי הַבָּקָר. *Post boves.* Ο΄. μετὰ τὸ πρωΐ. Ἄλλος· κατόπισθεν τῶν βοῶν.[5] Ἄλλος· ἀκολουθῶν βουσίν.[6]

מַה־לָּעָם כִּי יִבְכּוּ. Ο΄. τί ὅτι κλαίει ὁ λαός; Alia exempl. τί ἐστιν τῷ λαῷ ὅτι κλαίουσιν;[7]

7. וַיִּפֹּל פַּחַד־יְהוָה עַל־הָעָם. Ο΄. καὶ ἐπῆλθεν ἔκστασις (Ἄλλος· φόβος[8]) κυρίου ἐπὶ τὸν λαὸν Ἰσραήλ. Ἄλλος· καὶ ἐπέπεσεν φόβος κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.[9]

כְּאִישׁ אֶחָד. Ο΄. ὡς ἀνὴρ εἷς. Ἄλλος· ὁμοθυμαδόν.[10]

10. כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם. Ο΄. τὸ ἀγαθὸν (alia exempl. πᾶν τὸ ἀρεστὸν[11]) ἐνώπιον ὑμῶν. Ἄλλος· πᾶν ὅ τι ἂν ἀρέσῃ ὑμῖν.[12]

11. וַיָּשֶׂם. Ο΄. καὶ ἔθετο (alia exempl. διέθετο; alia, διέταξεν[13]).

רָאשִׁים. Ο΄. ἀρχάς. Ἀ. κεφαλάς.[14]

בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר. Ο΄. ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ (alia exempl. πρωϊνῇ[15]).

וַיַּכּוּ. Ο΄. καὶ ἔτυπτον (alia exempl. ἐπληξεν[16]).

יָחַד. Ο΄. κατὰ τὸ αὐτό. Ἄλλος· ὁμοῦ.[17]

15. וַיַּמְלִכוּ. Ο΄. καὶ ἔχρισε (Ἄλλος· ἐβασίλευσε[18]) Σαμουήλ.

וְכָל־אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ πᾶς Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες Ἰσραήλ.[19]

עַד־מְאֹד. Ο΄. ὥστε λίαν. Alia exempl. ἕως σφόδρα.[20]

Cap. XII.

2. זָקַנְתִּי וָשַׂבְתִּי. *Senex et canus factus sum.* Ο΄. γεγήρακα καὶ καθήσομαι (Ἄλλος· πεπολίωμαι[1]).

הִתְהַלַּכְתִּי. Ο΄. διελήλυθα. Alia exempl. ἀνέστραμμαι.[2] Ἄλλος· ἀνεστράφην.[3]

---

[56] Cod. Reg. [57] Sic Comp. (om. ὡς), Codd. 19, 44 (ut Comp.), 55, 82 (cum κωφεύγων), 93 (cum κοφεύων), 106 (ut Comp.), 108 (ut 93). Hieron.: *ille vero dissimulabat se audire.*

Cap. XI. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 121, 243* (in marg.). [2] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. [3] Cod. 108 (cum ὑπερμάχων. Cf. Hex. ad Hos. x. 6). [4] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum εἰς βουνὸν), 93, 108. Montef. ex Theodoreto affert: Ἀ. εἰς βουνόν.. Cf. ad Cap. ix. 12. [5] Sic in textu post τὸ πρωΐ Comp., Codd. 19, 55, 82, 93, 108, 243*. [6] Sic in marg. Cod. 243*; in textu autem post τὸ πρωΐ Codd. 92, 144. Hieron.: *sequens boves.* Proculdubio est Symmachi, cui ἀκολουθῶν pro אַחֲרֵי in deliciis est. Cf. Hex. ad Ezech. xii. 14. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [8] Cod. 243* in marg. sine nom. [9] Idem. Cod. Reg. in marg.: ἐπέπεσεν; et sic in textu Comp. (cum ἔπεσεν), Codd. 19 (idem), 82, 93, 108 (ut Comp.), Arm. 1. [10] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. [11] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [12] Cod. 243* in marg. sine nom. [13] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 29, 55, 71, 123, 236, 243*; posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [14] Cod. Reg. [15] Sic Comp. (cum ἐν τῇ πρ. φ.), Ald., Codd. III, X (cum ἐν φ. πρ.), XI, 19 (ut Comp.), 29, 44, 55, alii (inter quos 243*). [16] Sic Comp., Codd. III, 44, 74, alii (inter quos 247, cum ἔπληξαν). [17] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. [18] Cod. 243* in marg. sine nom. [19] Sic Comp. (om. οἱ), Ald., Codd. XI, 29, 52, 55, alii (inter quos 243*). [20] Sic Codd. 82, 93 (cum ὡς), 108. Cf. Hex. ad 2 Reg. ii. 17.

Cap. XII. [1] Cod. 243* in marg. sine nom. (ad γεγήρακα). Sic in textu Comp., et (cum γεγ. καὶ πεπ. καὶ καθ. ἐκ τοῦ νῦν) Codd. 19, 82, 93 (cum πεπωλίομαι), 108, Reg. (cum ἕως τοῦ νῦν?). [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Chrysost. (Opp. T. III, p. 297 D). Vet. Lat.: *conversatus sum.* [3] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Gen. v. 24. Psal. xxv. 3.

3. עֲנוּ. Ο΄. ἀποκρίθητε. Σ. φθέγξασθε.[4]

עָשַׁקְתִּי. *Defraudavi.* Ο΄. κατεδυνάστευσα. Ἄλλος· ἐσυκοφάντησα.[5]

רַצּוֹתִי. *Oppressi.* Ο΄. ἐξεπίεσα. Ἄλλος· συνέθλιψα.[6]

וְאַעְלִים עֵינַי בּוֹ. *Et obvelaverim oculos meos cum eo* (munere). Ο΄. καὶ (s. ἤ) ὑπόδημα; ἀποκρίθητε κατ᾽ ἐμοῦ. Ἄλλος· καὶ ἀπέκρυψα τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐν αὐτῷ.[7] Ἄλλος· καὶ παρόψομαι ὀφθαλμῷ μου ἐν αὐτῷ.[8]

7. וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ וְאִשָּׁפְטָה אִתְּכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֵת כָּל־צִדְקוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה. Ο΄. καὶ νῦν κατάστητε, καὶ δικάσω ὑμᾶς (Θ. διακριθήσομαι ὑμῖν[9]) ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπαγγελῶ ὑμῖν τὴν πᾶσαν δικαιοσύνην κυρίου, ἃ (alia exempl. τὰς πάσας δικαιοσύνας κυρίου, ἃς[10]) ἐποίησεν. Σ. καὶ νῦν παράστητε, ἵνα διακριθῶ πρὸς ὑμᾶς ἔμπροσθεν κυρίου περὶ πασῶν τῶν ἐλεημοσυνῶν τοῦ κυρίου ὧν ἐποίησεν.[11]

10. וְאֶת־הָעַשְׁתָּרוֹת. Ο΄. καὶ τοῖς ἄλσεσιν (Ἄλλος· Ἀσταρώθ[12]).

11. אֶת־יְרֻבַּעַל. Ο΄. τὸν Ἱεροβάαλ. Schol. τὸν Γεδεών.[13]

13. אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם אֲשֶׁר שְׁאֶלְתֶּם. Ο΄. ὃν ἐξελέξασθε (alia exempl. ᾐρετίσασθε[14]). Alia exempl. add. καὶ ὃν ᾐτήσασθε.[15]

14. אַחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. *Sequentes Jovam Deum vestrum,* (bene est.) Ο΄. ὀπίσω κυρίου πορευόμενοι. Alia exempl. add. οὐκ ἔσται χεὶρ κυρίου ἐφ᾽ ὑμᾶς.[16] Alia exempl. πορευόμενοι ὀπίσω κυρίου θεοῦ ὑμῶν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς.[17]

20. אַל־תָּסוּרוּ. Ο΄. μὴ ἐκκλίνητε (Ἄλλος· σκληρύνητε[18]).

21. אַחֲרֵי הַתֹּהוּ. *Post vanitatem.* Ο΄. ὀπίσω τῶν μηθὲν ὄντων (Ἀ. κενῶν. (Σ.) ματαίων[19]).

לֹא־יוֹעִילוּ. Ο΄. οὐ περανοῦσιν οὐδέν. Σ. οὐκ ὠφελήσουσιν.[20]

22. כִּי הוֹאִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת. *Quia complacuit Jovae facere.* Ο΄. ὅτι ἐπιεικῶς (alia exempl. ἐπιεικαίως[21]) κύριος προσελάβετο. Ἄλλος· ὅτι ἐνήρξατο κύριος ποιῆσαι.[22]

23. גַּם אָנֹכִי חָלִילָה לִּי. Ο΄. καὶ ἐμοὶ μηδαμῶς (Ἄλλος· ἵλεώς μοι[23]). Alia exempl. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο.[24]

מֵחֲדֹל לְהִתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם. Ο΄. ἀνιέναι (Ἄλλος· διαλιπεῖν[25]) τοῦ προσεύχεσθαι περὶ ὑμῶν. Alia exempl. τοῦ διαλιπεῖν προσευχόμενον ὑπὲρ ὑμῶν.[26]

וְהוֹרֵיתִי. Ο΄. καὶ δείξω. Alia exempl. καὶ δηλώσω.[27] Ἄλλος· (καὶ) φωτιῶ.[28]

---

[4] Cod. 108. Cod. 243* in marg.: φθέγξασθαι. [5] Cod. 243* in marg. sine nom. Hieron.: *calumniatus sum.* [6] Idem. [7] Haec in textum post ὑπόδημα inferunt Codd. 82, 93, Theodoret. [8] Cod. 243* in marg. (ad οὐδὲν v. 4) sine nom. Codd. 92, 119 (in marg.), 144, post ἐξίλασμα inferunt: καὶ παρόψομαι ὀφθαλμοὺς ἐν αὐτῷ. Versio Symmachi esse videtur, quam aliquatenus expressit Hieron., vertens: *et contemnam* (παρόψομαι) *illud hodie.* [9] Cod. 108. Cod. 243* in marg.: διακριθήσομαι ὑμῖν. [10] Sic Codd. III, 158. [11] Procop. p. 34. [12] Cod. 243* in marg.: Ἀσταρώθ. Ἀστάρτης. Cf. ad Cap. vii. 3, 4. [13] Cod. X in marg. [14] Sic (hic et in loco parallelo Cap. viii. 18) Codd. 19 (cum ᾐρετήσασθε), 82 (idem), 93 (idem), 108. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III (om. καὶ), XI, 19, 29, 52, 55, alii (inter quos 243*). [16] Sic Ald., Codd. X (cum ἡμᾶς), 29, 44, 52, alii (inter quos 243*), Arm. 1. [17] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (om. καὶ), 108. [18] Cod. 108 in marg. sine nom. Lectio suspecta. [19] Cod. Reg.: Ἀ. κενῶν. Cod. 243* in marg.: κενῶν. ματαίων. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. cvi. 40. Jesai. xxix. 21. [20] Codd. Reg., 243*, in marg. sine nom. Ad οὐ περανοῦσιν Cod. 108 in marg. affert: Σ. οὐκ ὀφελίσουσιν (sic) οὐδέν, καὶ οὐκ ἐξελοῦνται, ὅτι οὐδέν εἰσιν. διότι; ubi omnia post ὠφελήσουσιν ad versionem τῶν Ο΄ pertinere videntur. [21] Sic Codd. II (cum ἐπεὶ καὶ ὡς), X, 245. Cf. Hex. ad Jud. xix. 6. 4 Reg. v. 23. [22] Cod. 243* in marg. sine nom. [23] Idem. Cf. ad Cap. xxii. 15. [24] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Chrysost. (Opp. T. XI, p. 430 C). [25] Cod. X in marg. sine nom. [26] Sic Comp. (cum διαλείπειν), Codd. 19 (idem), 82 (idem), 93, 108 (ut Comp.), Reg., Chrysost. (Opp. T. IX, p. 734 E, T. X, p. 546 C). [27] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Nescio an Symmachi sit, coll. Hex. ad Job. xii. 7. [28] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Lev. x. 11.

24. הִגְדִּל. Οʹ. ἐμεγάλυνε. Alia exempl. ἐμεγάλυνε ποιῆσαι.[29]

25. הָרֵעַ תָּרֵעוּ. Οʹ. κακίᾳ (alia exempl. κακοποιοῦντες[30]) κακοποιήσητε.

תִּסָּפוּ. *Peribitis.* Οʹ. προστεθήσεσθε. Ἀ. συσσυρήσεσθε. Σ. ἀπολεῖσθε (s. συναπολεῖσθε).[31]

Cap. XIII.

1. בֶּן־שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ※ υἱὸς ἐνιαυτοῦ Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.[1] Alia: υἱὸς τριάκοντα ἐτῶν Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.[2] Σ. υἱὸς ὡς ἐνιαύσιος Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.[3]

וּשְׁתֵּי שָׁנִים מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ (↙).[4]

3. אֵת נְצִיב פְּלִשְׁתִּים. *Stationem Philistaeorum.* Οʹ. τὸν Νασὶβ τὸν ἀλλόφυλον. Ἀ. τὸ ὑπόστημα (s. ὑπόστεμα) τῶν ἀλλοφύλων.[5] Σ. (τὴν) ἔκστασιν (τῶν ἀλλοφύλων).[6] Ἄλλος· τὸ στράτευμα τῶν ἀλλοφύλων.[7]

3. יִשְׁמְעוּ הָעִבְרִים. Οʹ. ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι. Ἀ. ἀκουσάτωσαν οἱ Ἑβραῖοι.[8] Σ. ἀκουσάτωσαν οἱ ἐν τῷ πέραν.[9]

4. הִכָּה. Οʹ. πέπαικε. Alia exempl. ὅτι πέπαικε; alia, ὅτι ἔκοψε.[10]

נִבְאַשׁ. *Odiosus factus est.* Οʹ. ᾐσχύνθησαν. Alia exempl. ἐξουδένωσεν.[11]

וַיִּצָּעֲקוּ הָעָם. Οʹ. καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ (alia exempl. ἀνεβόησεν ὁ λαὸς[12]) Ἰσραήλ.

5. שְׁלֹשִׁים. Οʹ. τριάκοντα. Alia exempl. τρεῖς.[13]

אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־הַיָּם. Οʹ. ἡ παρὰ τὴν θάλασσαν. Alia exempl. ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης.[14]

6. כִּי צַר־לוֹ כִּי נֻגַּשׂ הָעָם. *Quod in angustiis erat, quia vexatus est populus.* Οʹ. ὅτι στενῶς αὐτῷ μὴ προσάγειν αὐτόν. Alia exempl. ὅτι ἐκθλίβονται, καὶ ἀνεχώρησεν ὁ λαός.[15]

7. וְעִבְרִים. Οʹ. καὶ οἱ διαβαίνοντες (Σ. οἱ ἐκ τοῦ πέραν. Ἄλλος· Ἑβραῖοι[16]).

---

[29] Sic Ald., Codd. 29, 243*. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Cod. Reg. (cum συνσ.). Cod. 243* in marg.: συνσυρήσεσθε. συναπολεῖσθε. Ad Aquilam cf. Hex. ad 1 Reg. xv. 6. Psal. xxxix. 15. Lectio ἀπολεῖσθε est in Comp., Codd. 19, 82, 92 (in marg.), 93, 108, 158.

Cap. XIII. [1] Sic Cod. 92 (cum υἱὸς ἑνὸς ἐν.), et sine aster. Comp., Codd. 19, 108, Procop. p. 34. Schol. apud Nobil.: υἱὸς ἐνιαυτοῦ ἦν Σ. κ. τ. ἑ., invitis libris. [2] Sic Codd. 82, 158, Reg., Arm. 1; necnon Schol. apud Nobil., et Anon. (cum ὁ Σαοὺλ) in Cat. Niceph. T. II, p. 353. [3] Theodoret. Quaest. XXVI in 1 Reg. p. 372: Πῶς νοητέον τὸ, υἱὸς ἐνιαυτοῦ Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν; Ὁ Σύμμαχος οὕτως ἐξέδωκεν· υἱὸς ὢν (ὢν om. Cat. Niceph. ibid.; ὡς pro ὢν Procop. ibid., et Cod. Reg. apud Montef.) ἐνιαύσιος ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. Δηλοῖ δὲ τοῦτο τὴν ἁπλότητα τῆς ψυχῆς, ἣν εἶχεν ὁ Σαοὺλ, ἡνίκα τῆς βασιλείας τὴν χειροτονίαν ἐδέξατο. Ταύτῃ δὲ οὐκ ἐπὶ πλεῖστον ἐχρήσατο· ὅθεν ὁ ἱστοριογράφος ἐπήγαγε· καὶ δύο ἔτη ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν· ἀντὶ τοῦ, μετὰ τῆς ἁπλότητος ταύτης δύο ἔτη ἐβασίλευσεν· εἶτα εἰς πονηρίαν ἀποκλίνας, τῆς θείας χάριτος ἐγυμνώθη· ὅθεν ὁ λοιπὸς χρόνος, ὃν βασιλεύων διετέλεσε, τῇ τοῦ Σαμουὴλ δημαγωγίᾳ λελόγισται. Concinit interpres Chaldaeus: כְּבַר שְׁנָא דְּלֵית בֵּיהּ חוֹבִין, *ut infans anniculus innocens.* Cf. Geiger in *Symmachus* etc. p. 52. [4] Sic Cod. 92, et sine aster. Comp., Codd. 19, 82, 108, 158, Arm. 1. [5] Procop. p. 37: Ἀκύλας ἐξέδωκε, τὸ ὑπόστημα. Οἱ δὲ ἀλλόφυλοι, τοὺς Ἑβραίους νικήσαντες, ἐν τοῖς ὀχυροῖς χωρίοις φρουρὰν ἐγκατέστησαν, ἣν ὑπόστημα καλεῖ. Sic in textu Comp. (cum ὑπόστεμα), Codd. 19, 82 (cum ὑπόστεμμα), 93 (idem), 108 (cum ἄρχοντας in marg.). [6] Cod. 108: Σ. ἔκστασιν. Cod. 92 in marg.: τὴν ἔκστασιν, et τῶν ἀλλοφύλων. [7] Cod. 243* in marg. sine nom. [8] Nobil., Cod. Reg., Theodoret. ibid. p. 373. Sic in marg. sine nom. Codd. 108, 243*. Cf. ad Cap. xiv. 21. Procop. ibid. et Cod. 93 in marg.: ἀκουσάτωσαν οἱ δοῦλοι. [9] Nobil., Cod. Reg. Sic in marg. sine nom. Cod. 243*. Cf. ad v. 7. [10] Prior lectio est in Ald., Codd. X, XI, 56, 64, aliis (inter quos 243*), Arm. 1; posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Mox τὸ ὑπόστεμα τῶν ἀλλοφύλων Comp., Codd. 82 (ut ante), 93 (idem), 108 (cum τὴν φρουρὰν in marg.). [11] Sic Comp., Codd. X (cum ᾐσχύνθη in marg.), XI, 19, 29, 56, alii (inter quos Reg., 108 (cum κατῄσχυναν in marg.), 243*). Mox τοὺς ἀλλ. pro ἐν τοῖς ἀλλ. Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [12] Sic Ald., Codd. III, 106, 120, 121, 134, 158, 243*, Arm. 1 (cum ἐκάλεσεν). [13] Sic Codd. 82, 93, 108. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19 (cum καὶ pro ἡ), 44, 74, 82, alii, Arm. 1. [15] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐκθλίβωνται), 82, 93, 108. Cod. X in marg.: εκθλιβη εκθλιβ . . . (sic). Cf. Mich. vii. 2 in LXX. [16] Cod. Reg.: Σ. οἱ ἐκ τοῦ πέραν. Cod. 243* in marg.: ἐκ τοῦ πέραν. Ἑβραῖοι.

7. חָרְדוּ. Ο΄. ἐξέστη. Ἀ. ἐξεπλάγη. Σ. ἠκολούθησε.[17]

8. וַיִּיחֶל שִׁבְעַת יָמִים לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר שְׁמוּאֵל. *Et exspectavit septem dies juxta tempus condictum quod* (condixerat) *Samuel.* Ο΄. καὶ διέλιπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μαρτυρίῳ (Ἀ. Σ. εἰς τὴν συνταγήν. Θ. εἰς τὸν καιρὸν[18]), ὡς εἶπε Σαμουήλ. Ἀ. καὶ περιέμεινεν ἑπτὰ ἡμέρας εἰς συνταγὴν τοῦ Σαμουήλ. Σ. ἀνέμεινεν δὲ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τὴν συνταγὴν τοῦ Σαμουήλ.[19]

12. וּפְנֵי יְהוָה לֹא חִלִּיתִי וָאֶתְאַפַּק וָאַעֲלֶה הָעֹלָה. Ο΄. καὶ τοῦ προσώπου τοῦ κυρίου οὐκ ἐδεήθην· καὶ ἐνεκρατευσάμην (Ἄλλος· ἀλλὰ ἀνέσχον[20]), καὶ ἀνήνεγκα τὴν ὁλοκαύτωσιν. Σ. καὶ πρὶν ἢ τὸ πρόσωπον κυρίου λιτανεύσω, καὶ βιασθεὶς ἀνήνεγκα τὴν ὁλοκαύτωσίν σου.[21]

13. נִסְכָּלְתָּ. *Stulte egisti.* Ο΄. μεματαίωταί σοι. Ἀ. ἠγνωμόνησας. Σ. ἠφρόνησας (s. ἠφρονεύσω).[22]

15. מִן־הַגִּלְגָּל. Ο΄. ἐκ Γαλγάλων. Potior scriptura: ἐκ Γαλγάλων εἰς ὁδὸν αὐτοῦ.[23]

17. וַיֵּצֵא הַמַּשְׁחִית מִמַּחֲנֵה פְלִשְׁתִּים. Ο΄. καὶ ἐξῆλθε διαφθείρων ἐξ ἀγροῦ (Θ. ἐκ τῆς παρεμβολῆς[24]) ἀλλοφύλων. Σ. καὶ ἐξῆλθον οἱ διαφθείροντες ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Φυλιστιαίων.[25]

17. אֶל־אֶרֶץ. Ο΄. ἐπὶ γῆν (alia exempl. πηγήν[26]).

18. וְהָרֹאשׁ אֶחָד יִפְנֶה דֶּרֶךְ הַגְּבוּל הַנִּשְׁקָף עַל־גֵּי הַצְּבֹעִים הַמִּדְבָּרָה. *Et agmen unum convertit se versus regionem quae spectat vallem Zeboim ad desertum.* Ο΄. καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ μία (alia exempl. ἡ τρίτη[27]) ἐπιβλέπουσα ὁδὸν Γαβαὲ τὴν εἰσκύπτουσαν (alia exempl. ἐκκύπτουσαν[28]) ἐπὶ Γαὶ τὴν Σαβίμ (alia exempl. add. τὴν ἔρημον[29]). Ἀ. καὶ ἡ κεφαλὴ ἡ μία ἔνευεν ὁδὸν τοῦ ἐκκύπτοντος ἐπὶ φάραγγα τῶν ὑαινῶν . .[30] Σ. . . κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ὁρίου τοῦ ὑπερκειμένου κατὰ τὴν φάραγγα τὴν Σεβωὶμ εἰς τὴν ἔρημον.[31] Θ. . . ὁδὸν τοῦ ὁρίου τοῦ ἐπιβλέποντος ἐν τῇ κοιλάδι τῶν δορκάδων . .[32]

20. אֶת־מַחֲרַשְׁתּוֹ וְאֶת־אֵתוֹ וְאֶת־קַרְדֻּמּוֹ וְאֵת מַחֲרֵשָׁתוֹ. *Vomerem suum, et ligonem suum, et securim suam, et sarculum suum.* Ο΄. τὸ θέριστρον (Ἀ. Θ. ἄροτρον. Σ. ὕνιν[33]) αὐτοῦ, καὶ τὸ σκεῦος (Ἄλλοι· ἐχέτλην, σκαφεῖον[34]) αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ, καὶ τὸ δρέπανον (Ἄλλος· δίκελλαν[35]) αὐτοῦ. Σ. τὴν

---

[17] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.). Symmachi lectio, ni fallor, pertinet ad sequens אַחֲרָיו. Cf. ad Cap. xi. 5. Hieron.: *perterritus est qui sequebatur eum.* [18] Codd. Reg., 243* (in marg. sine nom.), Procop. p. 37. Cf. ad Cap. ix. 24. [19] Nobil. Ad διέλιπεν Cod. X affert: Ἀ. περέμεινεν. Σ. ὑπερέθετο. Ad ἀνέμεινεν cf. Hex. ad Psal. xli. 6. xlii. 5. [20] Codd. X, 93, in marg. sine nom. Griesb. quidem e priore exscripsit: Ἀλλα (scil. ἀντίγραφα) ἀνεσχον; sed ἀλλὰ pro καὶ (ἐνεκρ.) legitur in Codd. 82, 93 (in textu). [21] "Hanc Symmachi interpretationem pleniorem habet Cod. Regius, breviorem Procopius [qui scribit: καὶ βιασθεὶς, καὶ τὰ ἑξῆς]."—*Montef.* Codd. X, 108: Σ. καὶ βιασθείς. Cod. 92 in marg. sine nom.: βιασθείς. [22] Cod. Reg. Sic in marg. sine nom. Codd. 92 (cum ἠφρονεύσω; cf. ad Cap. xxvi. 21), 243*. Cod. 108: Ἀ. ἠγνωμόνισας. [23] Sic Ald., Codd. II (III hiat), X, XI, 19 (cum εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ), 29, 44, alii (inter quos 243*), Arm. 1. [24] Cod. 108. Sic in marg. sine nom. Codd. X (om. τῆς), 93 (in textu), 243*. [25] Procop. p. 38. [26] Sic Codd. X (in marg.), 82, 93, Arm. 1. [27] Sic Codd. X (in marg.), 19 (om. ἡ), 82, 93, 108, 119 (cum τρίτη superscript.), 144. Fortasse est Symmachi. [28] Sic Comp., Ald., Codd. (III hiat), X, XI, 19, 29, 56, alii (inter quos 243*). [29] Sic Comp., Ald., Codd. 44, 74, 106, 120, 134. [30] Post Symmachi et Theodotionis versiones Nobil. addit: "Alius interpres: καὶ ἡ κεφαλὴ—τῶν ὑαίνων (sic)." Aquilae manum aperte prodit vox νεύειν pro פָּנָה, de quo usu cf. Hex. ad Exod. xvi. 10. Thren. iv. 16. Praeterea Cod. X affert: Ἀ. τὴν φάραγγα τῶν ὑαινῶν. Θ. τὴν κοιλάδα τῶν δορκάδων. Non igitur audiendus Theodoret. Quaest. XXVIII in 1 Reg. p. 373: Γαβαὰ δὲ τὴν ἐν Σαβαὶν γῆν, τὴν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν δορκάδων ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσεν, etiam conspirantibus Codd. Reg., 108, quorum posterior affert: Ἀ. τὴν ἐν τῇ κ. τῶν δ. τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. [31] Nobil. Paulo aliter Cod. 243* in marg. sine nom.: τοῦ ὁρίου τοῦ ἐξέχοντος κατὰ τὴν φάραγγα. [32] Nobil. [33] Cod. 108 (cum ψὶν pro ὕνιν). Cod. 92 in marg.: ἄροτρον. Cod. 243* in marg.: ἄροτρον. ὕννιν. Minus probabiliter Cod. X ad σκεῦος in marg. affert: ἄροτρον. Scriptura θεριστήριον pro θέριστρον est in Comp., Ald., Codd. (III hiat), X, 29, 44, 56, aliis (inter quos 92, 108, 243*). [34] Cod. 243* in marg. sine nom. Ad σκεῦος Cod. X in marg.: ἄροτρον. [35] Idem.

ὕνιν, καὶ τὸ σκαφίον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀξινάριον, καὶ τὴν δίκελλαν.[36]

21. וְהָיְתָה הַפְּצִירָה פִים לַמַּחֲרֵשֹׁת וְלָאֵתִים וְלִשְׁלֹשׁ קִלְּשׁוֹן וּלְהַקַּרְדֻּמִּים וּלְהַצִּיב הַדָּרְבָן. *Erat autem lima* (s. *retusio*) *acierum sarculis et ligonibus et furcis tridentibus et securibus, et ad erigendum* (acuendum) *stimulum.* Ο'. καὶ ἦν ὁ τρυγητὸς (בָּצִיר) ἕτοιμος τοῦ θερίζειν· τὰ δὲ σκεύη ἦν τρεῖς σίκλοι εἰς τὸν ὀδόντα (שְׁלֹשׁ שֶׁקֶל לַשֵּׁן), καὶ τῇ ἀξίνῃ καὶ τῷ δρεπάνῳ ὑπόστασις ἦν ἡ αὐτή. (Ἀ.) καὶ ἐγενήθη ἡ προσβόλωσις στόματα (s. στομώματα) τοῖς ἀρότροις, καὶ τοῖς † ῥιξὶν, καὶ ταῖς τρισκελίσιν, καὶ ταῖς ἀξίναις, καὶ τοῦ στερεῶσαι τὸ βούκεντρον.[37] Ἄλλος· ... καὶ τοῦ κατορθῶσαι τὸ βούκεντρον.[38]

23. וַיֵּצֵא מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֶל־מַעֲבַר מִכְמָשׂ. Ο'. καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ὑποστάσεως τῶν ἀλλοφύλων τὴν ἐν τῷ πέραν (alia exempl. εἰς τὸ πέραν[39]) Μαχμάς. Θ. (καὶ ἐξῆλθεν) ἡ στάσις τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὴν διάβασιν Μαχμάς.[40]

CAP. XIV.

1. אֶל־מַצָּב. Ο'. εἰς Μεσσάβ (Ἀ. τὴν ὑπόστασιν. Σ. τὸ σύστημα. (Θ.) τὴν στάσιν[1]).

2. וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ. Ο'. καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ.[2]

3. נֹשֵׂא אֵפוֹד. Ο'. αἴρων ἐφούδ. Ἀ. φέρων ἐπενδύτην.[3]

4. שֵׁן־הַסֶּלַע מֵהָעֵבֶר מִזֶּה וְשֵׁן־הַסֶּלַע מֵהָעֵבֶר מִזֶּה. Ο'. καὶ ὀδοὺς (Ἄλλος· ἐξοχὴ[4]) πέτρας ἐκ τούτου, καὶ ὀδοὺς πέτρας ἐκ τούτου. Alia exempl. ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν, καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν.[5]

מֵהָעֵבֶר (bis). Ο'. Vacat. Ἄλλος· ἐκ τοῦ πέραν.[6]

---

[36] Procop. p. 41, Cod. Reg. (cum ὕννιν et σκαφεῖον). Deinde Procop. subjungit: Ἀκύλας τἄλλα μὲν ὡσαύτως, ἀντὶ δὲ τοῦ δρεπάνου, τριόδοντά φησιν. Θεοδοτίων τὸ θέριστρον, βούκεντρον ἐξέδωκεν. Male; nam τριόδοντα ad שְׁלֹשׁ קִלְּשׁוֹן, et βούκεντρον ad דָּרְבָן, in versu seq. pertinere quivis videt. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 107. [37] Schol. apud Nobil. (cum στόματα ... τρισκελῆσιν .. στερέωσαντος β.), Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 359 (cum στόματα ... ταῖς ῥιξὶ καὶ ταῖς σκελίσι ... στερῆσαι τὸ β.). Denique Cod. 243* in marg.: ἡ προσβόλωσις στομώματα τοῖς ἀρότροις. ταῖς ἐχέτλαις, καὶ ταῖς τρισκελίσι, καὶ ταῖς ἀξίναις, καὶ τοῦ στερεώσαντος τὸ β. Aquilae esse lectionem per se patet, qui a προσβολὴ, *acies* (Bekker. *Anecd. Gr.* T. I, p. 58: Προσβολὴ σιδήρου· τὸ στόμωμα τὸ προστιθέμενον ἐπ' ἄκρῳ τῷ σιδήρῳ ἐν ἐργαλείοις) monstrum vocabuli προσβόλωσις, q. d. *exaciatio* (neutiquam *obtusio*, qui Scharfenbergii error est) effinxit, ad exemplar Chaldaei et Syri interpretis, quibus פְּצִירָה *limam* sonat. Ne autem cum Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 126 προσβόλωσις στομάτων desideres, scias Aquilam, interpretem religiosissimum, constructionem abnormem הַפְּצִירָה פִים pro פְּצִירַת הַפִּים ad amussim exprimere voluisse. Deinde pro τοῖς ῥιξὶ, instrumentis ferreis aliunde incognitis, Scharfenb. tentat τοῖς ὄρυξι, *ligonibus*, quo nos, fatemur, nihil rectius novimus. Restat vox τρισκελίσιν a τρισκελὶς, specie quidem feminina τοῦ τρισκελής, *tria habens crura;* cum vero קִלְּשׁוֹן *cuspis*, non *crus*, sonet, videndum an ipsa vox Hebraea sub Graeco involucro lateat. (De lectione anonyma ἐχέτλη, quam pro אֵת bis offert Cod. 243*, haeremus; nam *stiva* aratri, ex ligno facta, hic prorsus absona esse videtur.) [38] Haec in textum post δρεπάνῳ inferunt Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [39] Sic (om. τὴν) Ald., Codd. III, X, 29, 56, 64, alii (inter quos 243*). [40] Procop. p. 41. Ad τὸ πέραν Cod. 243* in marg.: τὴν διάβασιν.

CAP. XIV. [1] Cod. X affert: Ἀ. τὴν ὑπόστασιν. Σ. τὸ σύστημα. Cod. 243* in marg.: σύστημα. στάσιν. Aquilae lectionem in textu habent Comp., Codd. 19 (om. εἰς), 82, 93, 108, Reg. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [3] Procop. p. 41. [4] Cod. 243* in marg. sine nom. Cod. X in marg.: ἀκρωτηρίου ἐξοχάς (sic). Nescio an Symmachi sit, quem fortasse expressit Hieron., vertens: *eminentes petrae ex utraque parte.* [5] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ ἀκρ. π. ἐ.), 82 (idem), 93 (cum καὶ ἀκρ. bis), 108 (cum ἀκροτ. bis). In Cod. II duplex versio est: καὶ ἀκρ. π. ἔνθεν (sic), καὶ ἀκρ. π. ἔνθεν, καὶ ὀδοὺς π. ἐκ τούτου (semel). Theodotionis est versio, quantum colligere licet e scholio Anonymi apud Nobil. et in Cat. Niceph. T. II, p. 359: Ἀκρωτήριον καὶ ἀκρωτήριον· μᾶλλον ταῦτα ἐν τῷ ἐξαπλῷ ἠστερίσται, ὡς ἐκ Θεοδοτίωνος προστεθέντα. Fortasse prior clausula, ὀδοὺς π. ἐκ τούτου, deerat in exemplari Origenis, qui textum suum hexaplarem sic constituit: ※ Θ. ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν ↙, καὶ ὀδοὺς πέτρας ἐκ τούτου. [6] Sic in textu (bis) Cod. 247. Aquilae esse conjecerim.

5. הַשֵּׁן הָאֶחָד. Ο΄. ἡ ὁδὸς ἡ μία. Alia exempl. τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἕν.[7] Ἄλλος· ἡ ἐξοχὴ ἡ μία.[8]

מָצוּק. *Columna.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· (ὁ ὀδοὺς ὁ εἷς) ἐπίρρυτος.[9]

מוּל (bis). Ο΄. ἐρχομένῳ. Alia exempl. ἐχόμενον.[10]

6. מַעְצוֹר. *Cohibitio.* Ο΄. συνεχόμενον. Ἀ. ἐπίσχεσις. Σ. ἐποχή.[11]

7. בִּלְבָבֶךָ נְטֵה לָךְ. Ο΄. ἡ καρδία σου ἐκκλίνῃ. Alia exempl. ἡ καρδία σου θελήσῃ· ἔκκλινον σεαυτόν.[12]

8. וְנִגְלִינוּ. *Et ostendemus nos.* Ο΄. καὶ κατακυλισθησόμεθα (Ἀ. Θ. ἀποκαλυφθησόμεθα[13]).

9. דֹּמּוּ עַד־הַגִּיעֵנוּ אֲלֵיכֶם. *Quiescite donec pervenerimus ad vos.* Ο΄. ἀπόστητε ἐκεῖ ἕως ἂν ἀπαγγείλωμεν ὑμῖν. Ἀ. σιωπήσατε ἕως τοῦ ἐγγίσαι ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς.[14]

11. אֶל־מַצָּב. Ο΄. εἰς Μεσσάβ. Ἄλλος· εἰς τὸ πλῆθος.[15]

13. וַיִּפְּלוּ. Ο΄. καὶ ἐπέβλεψαν (Ἄλλος· ἔπεσαν[16]).

וְנֹשֵׂא כֵלָיו. Ο΄. καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη (Σ. ὁπλοφόρος[17]) αὐτοῦ.

מְמוֹתֵת. *Occidebat.* Ο΄. ἐπεδίδου. Σ. ἀνῄρει.[18] Ἄλλος· ἐθανάτου.[19]

14. כְּבַחֲצִי. *Fere in dimidio.* Ο΄. ἐν βολίσι. Θ. ὡς ἐπὶ ἥμισυ.[20]

15. חֲרָדָה. Ο΄. ἔκστασις. Ἀ. ἔκπληξις.[21]

18. הַגִּישָׁה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים כִּי־הָיָה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. προσάγαγε τὸ ἐφούδ· ὅτι αὐτὸς ἦρεν τὸ ἐφοὺδ (alia exempl. ὅτι ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ[22]) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσραήλ. [Ἀ.] Σ. πρόσελθε τῇ κιβωτῷ τοῦ θεοῦ· ἦν γὰρ σὺν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ παρεμβολῇ.[23] Θ. ἔγγισον τῇ κιβωτῷ ((Ἀ.) τῷ γλωσσοκόμῳ[24]) τοῦ θεοῦ· ὅτι ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον (לִפְנֵי) Ἰσραήλ.[25]

19. וְהֶהָמוֹן. Ο΄. καὶ ὁ ἦχος (Ἄλλος· θόρυβος[26]).

20. וַיִּזָּעֵק. Ο΄. καὶ ἀνέβη (Ἄλλος· ἀνεβόησε[27]).

מְהוּמָה. Ο΄. σύγχυσις. Ἀ. φαγέδαινα.[28] Ἄλλοι· θόρυβος, ἔκστασις.[29]

21. וְהָעִבְרִים. Ο΄. καὶ οἱ δοῦλοι (Ἀ. οἱ Ἑβραῖοι[30]).

22. וַיַּדְבְּקוּ. Ο΄. καὶ συνάπτουσι (Ἄλλος· προσεκολλήθησαν[31]).

23. אֶת־בֵּית אָוֶן. Ο΄. τὴν Βαμώθ. Alia exempl. Βηθαύν.[32]

24. וְנִקַּמְתִּי. Ο΄. καὶ ἐκδικήσω (Σ. τιμωρήσομαι[33]).

---

[7] Sic Comp. (om. ἐν), Codd. 19 (idem), 82, 93, 108 (ut Comp.). Mox τὸ ἀκρ. τὸ ἄλλο pro ἡ ὁδὸς ἡ ἄλλη iidem. Ad ὁδὸς Cod. X in marg.: ἀκρωτήριον. [8] Cod. 243* in marg. sine nom. [9] Cod. 243* in marg.: ὁ εἷς ἐπίρρυτος, subjuncto siglo, quod Theodotionis nomen continere videtur. Equidem Aquilae potius tribuerim, qui ad Zach. iv. 2 pro מוּצָקוֹת, *infundibula*, ἐπιρρυταὶ posuit. [10] Sic (seq. τῆς) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [11] Cod. Reg. Ad οὐκ ἔστι συνεχόμενον Cod. 243* in marg. notat: ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἔστιν ἀνάγκη. [12] Sic Comp. (cum ἔγκλινον). Pro ἐκκλίνῃ, θελήσῃ habent Codd. X (in marg.), 19 (cum θελήσει), 82 (idem), 93, 108. Deinde post καρδία μου in fine v. add. ἔκκλινον σεαυτὸν Codd. 19, 82, 93. [13] Codd. Reg., 243 (in marg. sine nom.). [14] Codd. 92, 108 (cum σιωπίσατε). Cod. 243* in marg.: σιωπήσατε ἕως ἐγγίσαι ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. [15] Cod. Reg. [16] Cod. 93 in marg. sine nom. [17] Cod. 108. [18] Codd. 92 (in marg. sine nom.), 108. [19] Cod. X in marg. sine nom. Cod. 93 in marg.: ἐθανά (sic). [20] Cod. 108. [21] Idem. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, 44, 106, 120, 134. [23] "Hae lectiones Aquilae, Symmachi et Theodotionis [Θ. ὅτι ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ θ. ἐν τῇ ἡμ. ἐκείνῃ ἐνώπιον Ἰσρ.] prodeunt ex Cod. Coislin. [VII, ut videtur], nec omnino consonant cum Hebraeo."—*Montef.* Aquilae nomen proculdubio tollendum; de Symmacho nihil certi affirmari potest. [24] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. ad Cap. v. 1. Aquilam vertisse crediderim: ἔγγισον τὸ γλωσσόκομον, coll. Hex. ad Cap. xxiii. 9, xxx. 7. [25] Ad τὸ ἐφοὺδ Cod. 108 affert: Θ. τῇ κιβωτῷ; Codd. 92, 243* (in marg. sine nom.): Θ. ἔγγισον τῇ κιβωτῷ. Cetera e Coislin. assumpsimus. [26] Cod. 243* in marg. sine nom. [27] Sic in textu Codd. III, 247 (cum ἐβόησε). [28] Codd. 92, 108 (cum φαγέδενα), 243* (in marg. sine nom.). [29] Cod. 243* in marg. sine nom. [30] Codd. Reg., X (in marg. sine nom.), 93 (idem). [31] Sic in marg. sine nom. Codd. 108 (cum προσεκολύθησαν), 243*. [32] Sic (sine artic.) Comp., Codd. III, 44, 106, 120, 134, 247 (cum Βηθαῦ). [33] Cod. 108 (cum τιμωρίσομαι). Sic in marg. sine nom. Codd. Reg., 243*.

26. וְהִנֵּה הֶלֶךְ דְּבַשׁ. *Et ecce! fluentum mellis.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἐπορεύετο λαλῶν. Σ. καὶ ἐφάνη ῥέον τὸ μέλι.[34]

27. הַמַּטֶּה. Ο΄. τοῦ σκήπτρου αὐτοῦ. Ἀ. (τῆς) βακτηρίας. Σ. (τῆς) ῥάβδου.[35]

בְּיַעְרַת הַדְּבָשׁ. *In defluxione mellis.* Ο΄. εἰς τὸ κηρίον (Σ. τὴν ἀπόρροιαν[36]) τοῦ μέλιτος.

וַתִּרְאֶנָה (וַתָּאֹרְנָה ק׳). Ο΄. καὶ ἀνέβλεψαν (Ἀ. ἐφωτίσθησαν[37]).

28. וַיָּעַף. Ο΄. καὶ ἐξελύθη (Ἄλλος· ἐκοπίασεν[38]).

29. עָכַר. *Afflixit.* Ο΄. ἀπήλλαχεν. Schol. ἀπώλεσεν, διέφθειρεν.[39] Ἀ. Σ. Θ. ἐτάραξεν.[40]

30. אַף כִּי. Ο΄. ἀλλ' ὅτι. Σ. πόσῳ μᾶλλον. Θ. πλὴν ὅτι.[41]

31. בַּפְּלִשְׁתִּים מִמִּכְמָשׂ. Ο΄. ἐκ τῶν ἀλλοφύλων ἐν Μαχμάς. Alia exempl. ἐκ τῶν ἀλλοφύλων πλείους ἢ ἐν Μαχμάς.[42]

32. וַיַּעַשׂ (וַיַּעַט ק׳) הָעָם אֶל־שָׁלָל. *Et irruit populus in praedam.* Ο΄. καὶ ἐκλίθη (alia exempl. ὥρμησεν[43]) ὁ λαὸς εἰς τὰ σκῦλα (Ἄλλος· λάφυρα[44]). Σ. (καὶ) ἐτράπη τοῦ ἁρπάζειν.[45]

34. פֻּצוּ. *Dispergite vos.* Ο΄. διασπάρητε. Ἄλλος· σκορπίσθητε.[46]

34. וַאֲכַלְתֶּם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ φάγετε.[47]

שׁוֹרוֹ בְיָדוֹ הַלַּיְלָה. Ο΄. τὸ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (alia exempl. add. τὴν νύκτα[48]). Ἄλλος· βοῦν ἑαυτοῦ τὸ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν νύκτα.[49]

36. כָּל־הַטּוֹב. Ο΄. πᾶν τὸ ἀγαθὸν (alia exempl. τὸ ἀρεστόν[50]).

38. כֹּל פִּנּוֹת הָעָם. *Omnes principes populi.* Ο΄. πάσας τὰς γωνίας (Ἀ. τὰς γωνίας. Σ. τοὺς μεγάλους. Θ. τὸ κλίτος[51]) τοῦ Ἰσραήλ. Alia exempl. πάσας τὰς φυλὰς τοῦ λαοῦ.[52]

וּדְעוּ וּרְאוּ בַּמָּה הָיְתָה הַחַטָּאת הַזֹּאת הַיּוֹם. Ο΄. καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία αὕτη σήμερον. Σ. καὶ γνῶτε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία σήμερον.[53]

40. לְעֵבֶר אֶחָד (bis). Ο΄. εἰς δουλείαν. Alia exempl. εἰς ἓν μέρος.[54]

41. הָבָה תָמִים. *Profer veritatem.* Ο΄. δὸς δήλους. Ἄλλος· δὸς δήλωσιν. Ἄλλος· φέρε τελειότητα.[55]

42. Ο΄. ※ ὃν ἂν κατακληρώσηται—Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ◄.[56]

---

[34] Ad λαλῶν Cod. 93 in marg.: τό μλι (sic). Hieron. vertit: *et apparuit fluens mel;* unde Symmachi manum eruere conati sumus. Ad ἐφάνη cf. Hex. ad Exod. iv. 6. Jud. iv. 22. Amos vii. 7. [35] Cod. Reg. affert: Ἀ. βακτηρίας. ῥάβδου. Cod. 108: Σ. ῥάβδου. Cod. 243* in marg.: ῥάβδου. βακτηρίας. [36] Cod. 108 affert: Σ. τὴν ἀπόρρω (sic). [37] Codd. Reg., 108, 243* (in marg. sine nom.). [38] Cod. Reg. [39] Cod. 56 in marg. sine nom. Sumptum ex S. Chrysost. Opp. T. II, p. 145 E: Τί ἐστιν, ἀπήλλαχεν; Ἀπώλεσε, διέφθειρεν ἅπαντας. [40] Codd. 92 (cum Ἀ. Θ.), 108. Sic in marg. sine nom. Codd. Reg., 243*. [41] Cod. 92. Cod. 108 affert: Θ. πλήν. Σ. πόσωμα (sic). Ad Sym. cf. Hex. ad 2 Reg. iv. 11. Job. xv. 16. [42] Sic Comp. (om. ἐκ), Ald., Codd. 19 (ut Comp.), 44, 74, 82 (ut Comp.), alii. [43] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 74, 82, alii. [44] Cod. 243* in marg.: λάφυρα τοῦ ἁρπάζειν. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 27. Num. xxxi. 12. [45] Cod. Reg. Fortasse non nisi vox ἐτράπη ad Symmachum pertinet, cui vix excidisset barbara syntaxis ἐτράπη τοῦ ἁρπάζειν pro ἐτράπη εἰς (s. πρὸς) τὸ ἁρπάζειν. [46] Cod. 243* in marg. sine nom. [47] Sic Comp., Ald. (cum καὶ φ. αὐτὰ), Codd. III (idem), 19, 44 (ut Ald.), 74 (idem), alii, Arm. 1 (ut Ald.). [48] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19 (post ἐκεῖ), 44, 52, 55 (ut 19), alii, Arm. 1. [49] Sic in textu solus Cod. 243*. [50] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [51] Montef. e Regio exscripsit: Ἀ. εἰς τὰς γωνίας τὸ κλῆτος (sic). Σ. τοὺς μεγάλους. Pro κλῆτος, quod non Graecum est, κλίτος tentabat Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 110, cujus conjecturam egregie confirmat lectio Cod. 108 hucusque inedita: Σ. γωνίας. Ἀ. τοὺς μεγάλους. Θ. τὸ κλίτος, ubi tamen nomina duorum priorum interpretum male inter se permutata sunt. Praeterea in tribus lectionibus casus vocativus juxta Hebraeam veritatem revocandus esse videtur. [52] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. Ad πάσας τὰς γωνίας Cod. 243* in marg. notat: ἀντὶ τοῦ, πάσας τὰς φυλὰς, ἤτοι πάντα τὰ συστήματα. [53] Cod. Reg. [54] Sic Comp. Post ποίει in fine v. Codd. 19, 82, 93, 108 interpolant: καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸν λαόν· ὑμεῖς ἔσεσθε εἰς ἓν μέρος, καὶ ἐγὼ καὶ Ἰωνάθαν ἐσόμεθα εἰς ἓν μέρος. [55] Montef. e Regio affert: Ἄλλος· δὸς δήλωσιν. Cod. 243* in marg.: φέρε τελειότητα. δήλωσιν; ubi prior lectio Aquilae aut Symmachi est. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 30. Deut. xxxiii. 8. [56] Schol. apud Nobil.: Ταῦτα μέχρι τοῦ, καὶ κατακληροῦται, ἐν μόνῃ κεῖται τῇ ἐκδόσει Θεοδοτίωνος· διὸ ἠστέρισται (ἠστέρισα Codd. 92, 236) αὐτὰ ὡς ἐν μιᾷ ἢ δευτέρᾳ ζυγῇ

45. חָלִילָה. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· βέβηλον. Ἄλλος· ἵλεως.[57]

כִּי־עִם־אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. ὅτι ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ ἐποίησεν τὴν ἡμέραν ταύτην. Alia exempl. ὅτι ἔλεος τοῦ θεοῦ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.[58]

47. לָכַד הַמְּלוּכָה. *Potitus est regno.* Ο΄. ἔλαχε τοῦ βασιλεύειν, κατακληροῦται ἔργον. Alia exempl. κατακληροῦται τὸ ἔργον τοῦ βασιλεύειν.[59]

וּבְכֹל אֲשֶׁר־יִפְנֶה. Ο΄. οὗ ἂν ἐστράφη (alia exempl. ἐπέβλεψεν[60]).

48. וַיַּעַשׂ. Ο΄. καὶ ἐποίησε (Ἄλλος· συστησάμενος[61]).

חָיִל. Ο΄. δύναμιν. Alia exempl. δύναμιν ἀτνανίν.[62]

שֹׁסֵהוּ. *Diripientis eum.* Ο΄. τῶν καταπατούντων (Ἄλλος· διαρπαζόντων[63]) αὐτόν.

50. דּוֹד. Ο΄. υἱοῦ οἰκείου. Ἄλλος· πατραδέλφου.[64]

52. חָיִל. Ο΄. δυνάμεως. Ἄλλος· εὐπορίας.[65]

וַיַּאַסְפֵהוּ. Ο΄. καὶ συνήγαγεν (alia exempl. συνήθροισεν[66]) αὐτούς.

Cap. XV.

1. עַל־עַמּוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.[1]

2. צְבָאוֹת. Ο΄. σαβαώθ. Alia exempl. παντοκράτωρ.[2] Ἄλλος· στρατιῶν.[3]

פָּקַדְתִּי. *Recensui.* Ο΄. νῦν ἐκδικήσω. Ἀ. ἐπεσκεψάμην.[4]

שָׂם לוֹ. *Opposuit se ei.* Ο΄. ἀπήντησεν αὐτῷ. Σ. ἐπέθετο (αὐτῷ). Θ. ἐπάταξεν (αὐτόν).[5]

4. בַּטְּלָאִים. *In Telaim.* Ο΄. ἐν Γαλγάλοις. Ἄλλος· ἐν ἅρμασιν.[6]

מָאתַיִם. Ο΄. τετρακοσίας. Οἱ λοιποί· διακοσίας.[7]

רַגְלִי. Ο΄. ταγμάτων. Οἱ λοιποί· πεζῶν.[8]

5. וַיָּרֶב. *Et insidias posuit.* Ο΄. καὶ ἐνήδρευσεν [Ἄλλος· ἐνίδρυσεν].[9]

בַּנָּחַל. Ο΄. ἐν τῷ χειμάρρῳ. Ἀ. (ἐν τῇ) φάραγγι.[10]

6. פֶּן־אֹסִפְךָ. *Ne perdam te.* Ο΄. μὴ προσθῶ σε. Ἀ. (μὴ) συσσύρω σε.[11]

τῶν Ο΄ κείμενα, οὐ μὴν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ (Cod. 92 add. ἡ Λουκιανοῦ). [57] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Ruth i. 12. 1 Reg. xxii. 15. Posterior lectio, ἵλεως ζῇ κύριος, est in Comp., Ald., Codd. III, 74, 82, 93, aliis. [58] Sic Comp. (om. τοῦ), Ald., Codd. 19 (cum ἔλεον θεοῦ), 29, 44, 52, alii, Chrysost. (ut 19). [59] Sic Comp. (om. τὸ ἔργον), Codd. 19, 82, 93, 108. Duplex versio, κατακληροῦται ἔργον (הַמְּלָאכָה), quae sincerior videtur, deest in Ald., Codd. III, XI, 29, 44, 52, aliis (inter quos 243*). [60] Sic Comp., Codd. 19, 52, 82, alii (inter quos Reg., cum ἔσωζεν (?)). [61] Cod. 243* in marg. sine nom. Locutio elegans, καὶ συστησάμενος δύναμιν, Symmachi manum prodit, quem imitatus est Hieron., vertens: *congregatoque exercitu.* [62] Sic Codd. II (cum αὐνανείν), XI (cum ἀτνανείν), 64, 119, 121. Montef. e Regio affert: Ο΄. ἄλλως· δύναμιν ἀτναΐν (sic). Ἄλλος· δύναμιν μεγάλην. Denique Alterus ex Arm. 1 Graece exscripsit: δύναμιν κραταιάν. Nescio an in exemplari Hebraeo olim exstiterit חַיִל אֵיתָן, *exercitum potentem.* [63] Cod. 243* in marg. sine nom. Cf. ad Cap. xvii. 53. xxiii. 1. [64] Sic in marg. sine nom. Codd. 92, 93, 243, Reg. Cf. ad Cap. x. 14. [65] Cod. 243 in marg. sine nom. Cf. ad Cap. x. 26. [66] Sic Comp., Codd. 19 (cum συνοίθρησεν), 82, 93, 108.

Cap. XV. [1] Sic Comp. (cum ἐπὶ Ἰσρ. τὸν λ. αὐτοῦ), Ald., Codd. 44, 74, 93 (ut Comp.), alii, Arm. 1 (cum ἐπὶ τὸν λ. αὐτοῦ Ἰσρ.), Origen. Opp. T. II, p. 344 (idem). Mox τῆς φωνῆς τῶν λόγων κυρίου Ald., Codd. III, 74, 106, alii, Arm. 1 (cum ἐνταλμάτων), Origen. [2] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Lucif. Calar. [3] Cod. 243 in marg. sine nom. [4] Codd. 92, 243 (in marg. sine nom.), Reg. Origen. ibid.: *recogitavi.* [5] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis exscripsit: ἐπέθετο. Θ. ἐπάταξεν. Origen. ibid.: *quomodo percussit eum.* [6] Cod. 243 in marg. sine nom. [7] Idem, teste Montef. [8] Idem, teste eodem. Parsonsii amanuensis exscripsit tantum: πεζῶν. Cf. ad Cap. iv. 10. [9] Cod. Reg., teste Montef. Est prava alterius vocis scriptura. [10] Cod. 108. Sic in marg. sine nom. Codd. Reg., 243. [11] Codd. Reg., 243, 243* (sine nom.): Ἀ. συνεύρω σε. Pro συνЄύρω legendum esse συνCύρω recte vidit Semlerus in App. ad V. T. p. 301. Cf. ad Cap. xii. 25. Praeterea Montef. e Regio suo excitavit: Ἄλλος· τοῦ Ἀμαλήκ, καὶ οὐ προστεθήσῃ μετ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ οὐκ ἐποίησεν ἔλεος μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ; et sic in textu (cum ἐπειδὴ ἐποίησας) Codd. 19 (cum τοῦ Ἀμαληκίτου, καὶ οὐ μὴ προστ.), 82, 93, 108 (cum τοῦ Ἀμαληκίτου), Origen. ibid.

6. וַיָּסַר. Οʹ. *καὶ ἐξέκλινεν* (Ἀ. *ἀπέστη*[12]).

8. הֶחֱרִים. *Internecione delevit.* Οʹ. [*καὶ*] Ἱερὶμ *ἀπέκτεινεν*. Οἱ λοιποί· *ἀνεθεμάτισεν*. Σ. *ἐξωλόθρευσεν*.[13]

9. נְמִבְזָה. *Contemptibile.* Οʹ. *ἠτιμωμένον*. Σ. *εὐτελές*. Θ. *ἐξουδενωμένον*.[14]

וְנָמֵס אֹתָהּ. *Et liquefactum* (tabe affectum), *id.* Οʹ. *καὶ ἐξουδενωμένον*. Alia exempl. *καὶ ἀπεγνωσμένον, αὐτό*.[15] Ἀ. (*καὶ*) *τετηγμένον*..[16]

11. נִחַמְתִּי. *Penitet me.* Οʹ. *παρακέκλημαι*. Alia exempl. *μεταμεμέλημαι*; alia, *μεταμέλομαι*.[17] Σ. *μετεμελήθην*. Θ. *παρακέκλημαι*.[18]

כִּי־הִמְלַכְתִּי. Οʹ. *ὅτι ἐβασίλευσα*. Σ. *ὅτι ἔχρισα*.[19]

מֵאַחֲרַי. Οʹ. Ἀ. *ἀπὸ ὄπισθέν μου*. Σ. *ἀκολουθεῖν μοι*.[20]

הֵקִים. Οʹ. *ἐτήρησε*. Alia exempl. *ἔστησε*.[21]

וַיִּחַר. *Et exarsit* ei. Οʹ. *καὶ ἠθύμησε* (Σ. *ἐλυπήθη*. Σ. (fort. Ἀ.) Θ. *ὀργίλον*[22]).

13. הֲקִימֹתִי. Οʹ. *ἔστησα*. Ἄλλος· *ἐκύρωσα*.[23]

15. אֲשֶׁר חָמַל. Οʹ. *ἃ περιεποιήσατο*. Θ. *ὧν ἐφείσατο*.[24]

16. הֶרֶף. *Desiste.* Οʹ. *ἄνες*. Ἀ. Σ. *ἄφες*. Θ. *ἔασον*.[25]

21. רֵאשִׁית הַחֵרֶם. *Primitias rei devotae.* Οʹ. *τὰ πρῶτα τοῦ ἐξολοθρεύματος*. Alia exempl. *τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἀναθέματος*.[26] Ἀ. *κεφάλαιον* (*τοῦ ἀναθέματος*). Οἱ λοιποί· *ἀπαρχὴν τοῦ ἀναθέματος*.[27]

22. הַחֵפֶץ לַיהוָה. *Num delectatio Jovae.* Οʹ. *εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ*. Alia exempl. *ἰδοὺ οὐ θέλει κύριος*.[28] Σ. *μὴ θέλει* (*κύριος*).[29]

מִזֶּבַח טוֹב. Οʹ. *ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθήν*. Alia exempl. *ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν*.[30] Σ. *βελτίων θυσίας*.[31]

לְהַקְשִׁיב. Οʹ. *ἡ ἐπακρόασις*. Ἄλλος· *τὸ προσέχειν*.[32]

23. כִּי חַטַּאת־קֶסֶם מֶרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְצַר. *Nam* sicut *peccatum veneficii* est *rebellio, et* sicut *vanitas* (idololatria) *et Teraphim* est *contumacia.* Οʹ. *ὅτι ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστιν*,

---

[12] Codd. 108, Reg. "Coislin. habet: Οἱ λοιποί· ἀπέστη."—*Montef.* Parsonsii amanuensis: "Cod. 243 in marg.: ἀπέστη." [13] Cod. 243 (cum ἐξολ.). Lectio ἐξωλ. s. ἐξολ. est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108; versio triplex, ἐξωλέθρευσεν ηρειμ ἀπέκτεινεν, in Cod. III. Origen. vertit *anathematizavit;* Lucif. Calar. *occidit.* Mox (v. 9) ad ἐξολοθρεῦσαι Cod. 243 in marg.: ἀναθεματίσαι. [14] Montef. edidit: Ἀ. τεταπεινωμένον. Σ. εὐτελές. Οʹ. ἠτιμωμένον. Θ. ἐξουδενωμένον, notans: "Has interpretationes ex Regio codice mutuamur. Coislin. alter habet: Ἀ. τεταγμένον, minus recte, et Θ. ἐξουδενωμένον." Parsonsii amanuensis e Cod. 243 exscripsit: Σ. εὐτελές. Ἀ. τετηγμένον (sic). Θ. ἐξουδενωμένον; ubi Aquilae lectionem ad נָמֵס, non ad נְמִבְזָה, pertinere quivis videt. [15] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [16] Cod. 243, ut supra. [17] Prior scriptura est in Comp., Codd. XI (cum μεταμέλημαι), 19, 29, aliis (inter quos 243), Origen. Opp. T. I, p. 165; posterior in Ald., Codd. 44, 74, aliis. Bar Hebraeus (Addit. MSS. 23,596) duplicem versionem venditat: παρακέκλημαι ὅτι μεταμεμέλημαι (ܐܬܒܝܐܬ ܘܐܬܬܘܝܬ). [18] Cod. 243. Bar Hebraeus: ܗܘ. ܐܬܒܝܐܬ ܘܐܬܥܒܪܬ, quod quid significet, nisi forte παρέβην (cf. Job. xiv. 17 in Syro-hex.) ὅτι ἔχρισα, nescimus. [19] Bar Hebraeus, ut supra. Sic in textu Ald., Codd. XI, 29, 44, 52, 55, alii, Origen. Opp. T. III, p. 247. [20] Cod. 243, teste Montef.: Ἀ. τὸ ἔσω. Σ. ἀκολουθεῖν μοι. "Ubi τὸ ἔσω ad marg. positum significat Aquilam ita habere, ut legitur in textu τῶν Οʹ."—*Montef.* De hac et sequente lectione silet Parsonsii amanuensis; sed Cod. 243* in marg. habet: τὸ ἔσω ἀκολουθεῖν μοι. [21] Sic Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 123, Lucif. Calar. [22] Cod. 243, teste Montef. Cod. 243* in marg.: ἐλυπήθη ὄργιλος (sic). Ad Aquilam cf. Hex. ad Gen. iv. 5, 6. xviii. 30. xxxiv. 7. [23] Codd. 108, 243, in marg. sine nom. [24] Codd. 108 (cum ἐφίσατο), 243 (in marg. sine nom.). Montef. vero ex Reg. et Coislin. altero exscripsit: Ἀ. ὧν ἐφείσατο. [25] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi. Montef. ex eodem affert: Ἀ. ἄφες. Σ. ἔασον. Denique Cod. 108: Ἀ. Σ. ἄφες σεαυτῷ. [26] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [27] Cod. 243. Cod. 92 in marg.: ἀπαρχὴν τοῦ ἀν. Montef. e Regio edidit: Ἄλλος· τὰ πρῶτα τοῦ ἀναθέματος, invitis libris Graecis. [28] Sic Codd. 19 (cum ὁ θεὸς pro κύριος), 82, 93 (cum θέλη), 108. Montef. e Regio edidit: Ἄλλος· οὐ θέλει ὁ κ. ὁλοκαυτώσεις. [29] Cod. 243. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [31] Codd. 92, 108, 243 (in marg. sine nom.). [32] Codd. 92, 243, Reg., in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Prov. ii. 2.

ὀδύνην καὶ πόνους θεραφὶν ἐπάγουσιν. Alia exempl. *ὅτι οἰώνισμα ἁμαρτία ἐστὶν, παραπικρασμὸς ἀδικία, καὶ θεραφεὶν ὀδύνην καὶ πόνους ἐπάγουσιν.*[33] 'Α. (*ὅτι*) *ἁμαρτία μαντείας παραπικρασμὸς, καὶ ἀνωφελὲς, καὶ μορφωμάτων ἐκβιβασμός.*[34] Σ. *ὅτι ἁμαρτία τῆς μαντείας τὸ προσερίζειν, ἡ δὲ ἀνομία τῶν εἰδώλων τὸ ἀπειθεῖν.*[35]

23. יַעַן. Ο΄. *ὅτι.* Alia exempl. *ἀνθ' ὧν.*[36]

25. נָא. Ο΄. *δή.* Σ. *ἀξιῶ.*[37]

26. מָאַסְתָּה. Ο΄. *ἐξουδένωσας.* Θ. *ἀπώσω.*[38]

וַיִּמְאָסְךָ. Ο΄. *καὶ ἐξουδενώσει* (Σ. *ἀπεβάλετο*[39]) *σε.*

27. וַיַּחֲזֵק. Ο΄. *καὶ ἐκράτησε.* Alia exempl. *καὶ ἐπελάβετο.*[40]

בִּכְנַף־מְעִילוֹ. Ο΄. *τοῦ πτερυγίου* (Σ. *τοῦ ἄκρου τοῦ κρασπέδου*[41]) *τῆς διπλοΐδος* ('Α. *ἐνδύματος.* Σ. *περιβολαίου.* Θ. *ἱματίου*[42]) *αὐτοῦ.*

28. לְרֵעֲךָ. Ο΄. *τῷ πλησίον* ('Α. Σ. *ἑταίρῳ*[43]) *σου.*

29. לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם. Ο΄. *καὶ οὐκ ἀποστρέψει οὐδὲ μετανοήσει.* ('Α.) (*οὐ*) *ψεύσεται, οὐδὲ μεταμεληθήσεται.*[44]

29. לְהִנָּחֵם. Ο΄. *τοῦ μετανοῆσαι αὐτός* (alia exempl. add. *ἀπειλήσει καὶ οὐκ ἐμμενεῖ*[45]). 'Α. (*τοῦ*) *μεταμεληθῆναι.* Θ. (*τοῦ*) *παρακληθῆναι.*[46]

30. כַּבְּדֵנִי. Ο΄. *δόξασόν* (Σ. *τίμησον*[47]) *με.*

נֶגֶד־זִקְנֵי עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *ἐνώπιον πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ, καὶ ἐνώπιον λαοῦ μου.* Alia exempl. *ἐνώπιον πρεσβυτέρων λαοῦ μου, καὶ ἐνώπιον Ἰσραήλ.*[48]

32. מַעֲדַנֹּת. *Molliter.* Ο΄. *τρέμων.* Alia exempl. *ἐξ Ἀναθὼθ τρέμων.*[49] 'Α. *ἀπὸ τρυφερίας.* Σ. *ἁβρός.*[50]

33. וַיְשַׁסֵּף. *Et in frusta discidit.* Ο΄. *καὶ ἔσφαξε* (alia exempl. add. *υἱοῦ Σασείφ*[51]). 'Α. Σ. (*καὶ*) *διέσπασεν.* Θ. (*καὶ*) *ἐβασάνισεν.*[52]

34. גִּבְעַת. Ο΄. *εἰς Γαβαά.* ('Α.) *εἰς τὸν βουνόν.*[53]

CAP. XVI.

1. מְאַסְתִּיו. *Rejeci eum.* Ο΄. *ἐξουδένωκα* (alia exempl. *ἀπῶσμαι*[1]) *αὐτόν.* Σ. *ἀπεδοκίμασα . .*[2]

---

[33] Sic Comp. (cum *οἰώνισμα ἁμαρτία*), Codd. 19 (cum *οἰων. ἁμαρτία*, et *παρὰ πικρασμὸν ἀδικία*), 82, 93, 108, Theodoret. (Quaest. XXXII in 1 Reg. p. 378). Montef. e Regio exscripsit: "Ἄλλος· *οἰώνισμά ἐστι παραπικρασμὸς, ἀδικία κ. τ. ἑ.* [34] Nobil., Cat. Niceph. T. II, p. 376, et Reg.: 'Α. *ἁμαρτία μαντείας παραπικρασμός.* Deinde Anon. in Cat. Niceph. ibid. confuse affert: *οἰώνισμα μαντειῶν προσερισμὸς, καὶ ἀνωφελὲς, καὶ μορφωμάτων ἐκβιβασμός;* ubi posteriora Aquilae vindicanda esse recte perspexit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 112. Cf. Hex. ad Gen. xxxi. 19. Minus probabiliter Cod. 108 ad *θεραφὶν* in marg. notat: 'Α. *θεραπεία. ἀνθυφαίρεσις*, fortasse ex Theodoreto, qui ait: *τὸ δὲ θεραφὶμ ὁ Ἀκ. θεραπείαν καὶ ἀνθυφαίρεσιν ἡρμήνευσεν;* et paulo post: *κατὰ δὲ τὴν τοῦ Ἀκύλα ἔκδοσιν, ἔστι καὶ ἑτέρως νοῆσαι· θεραπεύει γὰρ, φησὶ, τὸν θεὸν τὸ τὰ προστεταγμένα πληροῦν, οὐ τὸ δῶρα προσφέρειν.* Ubi credibile est, vocem *ἀνθυφαίρεσιν*, *subtractionem*, ad radicem טָרַף, *rapuit*, alludere; *θεραπείαν* autem, quae scriptura etiam in Codd. II, 121, 244, 246 irrepsit, ad Hebraeum Graece scriptum *θεραφεὶν* s. *θεραπεὶν* male conformatum esse. [35] Nobil., Procop. p. 46, Reg. Cod. 243 in marg. sine nom.: *τῆς μαντείας τὸ προσερίζειν, ἡ δὲ ἀνομία τῶν εἰδώλων.* [36] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Lucif. Calar. [37] Coislin. 1. Cf. Hex. ad Psal. cxiv. 4. Jerem. xxxvii. 20. [38] Cod. 243. [39] Idem. Montef. ex eodem male exscripsit: Σ. *ἐξουδενώσει.* Ο΄. *ἀπεβάλετο.* [40] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum *ἀπ.*), 108. Mox ante *καὶ διέρρηξεν* inferunt *καὶ ἐπέσχεν* Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [41] Codd. Reg., 243. Nisi forte pingendum: Σ. *τοῦ ἄκρου. τοῦ κρασπέδου*, ut lectio posterior ad alium interpretem, fortasse Theodotionem, pertineat. Cf. ad Cap. xxiv. 5. [42] Codd. 92, 243. Cf. ad Cap. xxiv. 12. [43] Cod. 243. [44] Idem in marg. sine nom. Cod. 92 affert: 'Α. *ψεύσεται.* [45] Sic Ald., Codd. XI, 29, 52, 55, 56, alii (inter quos 243), Arm. 1 (om. *καὶ οὐκ ἐμμ.*). Vet. Lat.: *ipse minatur, et non permanet.* Est pannus, ut videtur, e Num. xxiii. 19 male assutus. [46] Cod. 243. [47] Codd. 243 (teste Parsonsio), 243* (in marg. sine nom.). [48] Sic Comp. (cum *τῶν πρ. τοῦ λ. μ. καὶ ἐν. τοῦ Ἰσρ.*), Codd. III, 44, 93 (ut Comp., om. *τῶν*), 106, 108 (ut 93), alii, Arm. 1. [49] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [50] Cod. 243. Hieron.: *pinguissimus et tremens*, ex duplici versione. [51] "Reg. mendose pro *υἱσασειφ*. Est lectio vocis Hebraeae Graecis literis expressae."—*Montef.* Paulo aliter Codd. 19, 93 (cum *Σασὲρ*), 108: *υἱοῦ Ἀσήρ.* [52] Cod. 243. [53] Sic in textu Comp., Codd. 82, 93, 108, Reg. Cf. ad Cap. x. 26.

CAP. XVI. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg., Chrysost. [2] Cod. 243 (teste Parsonsii amanuensi). Minus probabiliter Montef. exscripsit: 'Α. *ἀπεδοκίμασα.* Cf.

3. לְיִשַׁי בַּזָּבַח. Ο΄. τὸν Ἰεσσαὶ (alia exempl. add. καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ[3]) εἰς τὴν θυσίαν.

4. וַיֶּחֶרְדוּ. Ο΄. καὶ ἐξέστησαν (Ἀ. Σ. ἐξεπλάγησαν[4]).

לִקְרָאתוֹ. Ο΄. τῇ ἀπαντήσει αὐτοῦ. Σ. ἀπαντήσαντες αὐτῷ.[5]

5. וּבָאתֶם אִתִּי בַּזָּבַח. Ο΄. καὶ εὐφράνθητε (alia exempl. ἀνακλίθητε[6]) μετ' ἐμοῦ σήμερον (alia exempl. add. εἰς τὴν θυσίαν[7]).

6. אַךְ. Ο΄. ἀλλὰ καί. Ἀ. Θ. πλήν. Σ. ἄρα.[8]

7. אַל־תַּבֵּט. Ο΄. μὴ ἐπιβλέψῃς. Alia exempl. μὴ πρόσχῃς.[9]

וְאֶל־גְּבֹהַּ קוֹמָתוֹ. *Neque ad altitudinem staturae ejus.* Ο΄. μηδὲ εἰς τὴν ἕξιν μεγέθους αὐτοῦ. Ἀ. Θ.. τοῦ ὕψους μετεωρότητα.[10]

אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם. Ο΄. ὡς ἐμβλέψεται ἄνθρωπος, ὄψεται ὁ θεός. Alia exempl. ὡς ἂν ἴδῃ ἄνθρωπος, οὕτως ὄψεται ὁ θεός.[11]

11. הֲתַמּוּ. *Num completi sunt.* Ο΄. ἐκλελοίπασι. Ἀ. (μὴ) ἐτελειώθησαν.[12]

לֹא נָסֹב. *Non cingemus* (mensam). Ο΄. οὐ μὴ κατακλιθῶμεν (Ἀ. ἀναπέσωμεν[13]).

11. פֹּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐνταῦθα.[14]

13. וַתִּצְלַח. *Et invasit.* Ο΄. καὶ ἐφήλατο (Ἀ. ἐνηυλίσθη. Σ. ὥρμησεν. Θ. ἐπέφανεν[15]).

14. וּבִעֲתַתּוּ. *Et perterruit eum.* Ο΄. καὶ ἔπνιγεν αὐτόν. Alia exempl. καὶ συνεῖχεν αὐτὸν (πνεῦμα πονηρὸν παρὰ κυρίου), καὶ ἔπνιγεν αὐτόν.[16] Ἀ. (καὶ) ἐθάμβει.. Σ. (καὶ) συνεῖχεν αὐτόν.[17]

16. אֲדֹנֵנוּ. Ο΄. Vacat. ※ Σ. κύριε ἡμῶν ◄.[18]

בַּכִּנּוֹר. Ο΄. ἐν κινύρᾳ. Σ. Θ. κιθάρᾳ. Ἀ. ψαλτήριον.[19]

17. מֵיטִיב לְנַגֵּן. Ο΄. ὀρθῶς (Σ. καλῶς. Θ. ἀγαθῶς[20]) ψάλλοντα.

18. יֹדֵעַ נַגֵּן. Ο΄. καὶ αὐτὸν εἰδότα ψαλμόν. Alia exempl. ἐπιστάμενον ψάλλειν.[21]

וְאִישׁ מִלְחָמָה. Ο΄. καὶ πολεμιστής. Alia exempl. καὶ ὁ ἄνθρωπος (s. ἀνὴρ) πολεμιστής.[22]

20. חֲמוֹר לֶחֶם. *Asinum pane onustum.* Ο΄. γομὸρ ἄρτων. Alia exempl. ὄνον, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ γομὸρ ἄρτων.[23]

21. נֹשֵׂא כֵלִים. Ο΄. αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ. Σ. ὁπλοφόρος.[24]

Hex. ad Psal. xxxv. 5. Prov. iii. 11. Jesai. xli. 9. Ezech. xx. 24. [3] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 29, 44, alii (inter quos 243). Nescio an huc pertineat notula quam ex Regio, ut videtur, exscripsit Montef.: Ο΄. Θ. χω. εἰς τὴν θυσίαν. [4] Cod. 243. [5] Idem. [6] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἀνεκλήθητε), 93 (idem), 108. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (om. σήμερον), 108. [8] Cod. 92. Cod. 108 (cum ἀλλ' ἢ in textu): Ἀ. Σ. Θ. πλὴν ἄρα. [9] Sic (cum εἰς τὴν ὄψιν) Comp., Codd. 19, 82 (cum προσέχῃς), 93, 108, Chrysost. Opp. T. XI, p. 451 D (non, ut ante nos edebatur, μὴ πρόσχες). [10] Cod. 108. Lectio non omnino sana esse videtur; certe Aquilae indubitanter tribuerim: καὶ εἰς μετεωρότητα (cf. Hex. ad Job. xi. 1) ἀναστέματος (cf. Hex. ad Jesai. xxxvii. 24. Ezech. xl. 5) αὐτοῦ. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ὁ ἄνθ.), 93, 108, Reg. [12] Codd. 108 (cum ἐπελ.), 243 (in marg. sine nom.). Cf. Hex. ad Num. xiv. 33. Deut. ii. 14. [13] Cod. 108. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, 44, 55, 74, alii, Arm. 1. [15] Cod. 243. Cf. Hex. ad Jud. xiv. 6, 19. Origen. Opp. T. II, p. 325: *et apparuit*, sive *illuxit*; quae Theodotionis est versio. [16] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Vet. Lat.: *Et comprehendit eum spiritus malignus a Domino, et suffocabat eum.* [17] Cod. Reg. affert: Σ. συνεῖχεν αὐτόν. Cod. 243: Ἀ. ἐθάμβει, συνεῖχεν (sic). Origen. ibid.: *obstupefecit* [ἐθάμβησεν] *eum.* [18] Cod. 243, teste Montef. Sic in textu (sine ἡμῶν) Comp., Codd. 82, 93. [19] Cod. 243. Pingendum videtur: Ἀ. Θ. κιθάρᾳ. Σ. ψαλτήριον. Ad Aquilam cf. Hex. ad 1 Reg. xvi. 23. 1 Paral. xxv. 3. Psal. cxlix. 3; ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xlii. 4. Jesai. xvi. 11. xxx. 32. [20] Idem. Lectio posterior est in Comp., Codd. 82, 93, 108. Cf. Hex. ad Gen. iv. 7. Minus probabiliter Cod. 108: Ἀ. Θ. καλῶς. [21] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum ἐπιστήμονα), 108. [22] Sic Comp., Ald. (cum ἀνήρ), Codd. II (idem), III (idem), XI, 19 (sine ὁ), 29 (idem), 55, 56, alii, Arm. 1 (cum ἀνὴρ sine artic.). [23] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum γόμον), 93, 108, 158 (cum ανον pro ὄνον). Ad γόμορ (sic) Cod. 243 in marg.: γόμον, cum notula: Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, μο (sic). [24] Codd. 92 (in marg. sine nom.), 108 (idem), 243. Cf. ad Cap. xxxi. 4.

23. רוּחַ־אֱלֹהִים. Ο΄. πνεῦμα πονηρόν. Οἱ λοιποί· πνεῦμα θεοῦ.[25]

אֶת־הַכִּנּוֹר. Ο΄. τὴν κινύραν. Ἀ. (τὴν) κιθάραν. Θ. (τὸ) ψαλτήριον.[26]

וְרָוַח לְשָׁאוּל. *Et laxum* (recreatio) *factum est Saulo.* Ο΄. καὶ ἀνέψυχε (Ἀ. ἀνέπνεε[27]) Σαούλ.

וְטוֹב לוֹ. Ο΄. καὶ ἀγαθὸν αὐτῷ. Σ. (καὶ) εὔφορος ἐγένετο.[28]

CAP. XVII.

1. בְּאֶפֶס דַּמִּים. Ο΄. Ἐφερμέν. Alia exempl. ἐν Ἀφεσδομμείν.[1] Ἀ. ἐν πέρατι Δομείμ.[2]

2. בְּעֵמֶק הָאֵלָה. *In valle terebinthi.* Ο΄. ἐν τῇ κοιλάδι αὐτοί. Alia exempl. ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυὸς (s. τῆς τερεβίνθου) οὗτοι καὶ οὗτοι.[3] Ἀ. Θ. ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυός.[4]

3. וְהַגַּיְא. Ο΄. καὶ ὁ αὐλὼν (Οἱ λοιποί· ἡ φάραγξ[5]).

4. אִישׁ הַבֵּנַיִם. *Vir spatii inter duos exercitus medii* (τῶν μεταιχμίων). Ο΄. ἀνὴρ δυνατὸς (Ἀ. ὁ μεσάζων[6]).

4. שֵׁשׁ. Ο΄. τεσσάρων. Alia exempl. πέντε.[7] Σ. καὶ οἱ λοιποί· ἕξ.[8]

5. וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת. *Et galea aenea.* Ο΄. καὶ περικεφαλαία. Οἱ λοιποί· (καὶ περικεφαλαία) χαλκῆ.[9]

וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים. *Et loricam squamatam.* Ο΄. καὶ θώρακα ἁλυσιδωτόν (Ἀ. φολιδωτόν. Σ. Θ. λεπιδωτόν[10]).

7. כִּמְנוֹר. *Sicut jugum* (textorium). Ο΄. ὡσεὶ μέσακλον (alia exempl. μέσακνον; alia, μεσάντιον[11]). Ἀ. Θ. (ὡς) ἄντιον. Σ. (ὡς) ἱστός.[12]

וְלַהֶבֶת חֲנִיתוֹ. *Et lamina hastae ejus.* Ο΄. καὶ ἡ λόγχη (Ἀ. Θ. φλὸξ δόρατος. (Σ.) αἰχμή[13]) αὐτοῦ.

שְׁקָלִים. Ο΄. σίκλων. Ἀ. στατήρων.[14]

הַצִּנָּה. *Scutum.* Ο΄. τὰ ὅπλα αὐτοῦ. Θ. ἀσπίδα. Σ. τὸν θυρεόν.[15]

---

[25] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis nil notat. [26] Cod. 243. Origen. ibid.: *psalterium.* [27] Codd. 92, 108, 243 (in marg. sine nom.). Montef. edidit: Θ. ἀνέπνεε, notans: "Coislin. 2, atque etiam Reg., sed sine interpretis nomine." [28] Codd. Reg. (cum ἐγίνετο), 243. Minus probabiliter Codd. 92, 108: Ἀ. εὔφορος ἐγένετο. Ceterum neutiquam sollicitanda est locutio exquisitior, medicorum filiis propria, εὔφορος γίνεσθαι, de aegro qui *commode et placide se habet.* Budaeus in *Comment. L. G.* p. 400: "Εὔφορος .. etiam is dicitur qui *ferendae est aegritudini* vel *aegrotationi.* Galen. in I ad Glauconem: ἔμενε δὲ καὶ κατὰ τοὺς σφυγμοὺς τό τε τοῦ πυρετοῦ σημεῖον, ἀλλὰ τὰ ἄλλα γε καὶ πάνυ εὔφορος [l. εὐφόρως] εἶχε κατὰ τὴν ἑσπέραν καὶ δι᾽ ὅλης τῆς νυκτός. Idem: καὶ ἡ τοῦ κάμνοντος εὐφορία . . . ἐνδείξεταί σοι τὴν ἐπιείκειαν τοῦ πυρετοῦ. Et rursus: καὶ εἰ μετὰ τὸ λουτρὸν ἐν εὐφορίᾳ μένοι [μένοιεν?] ἐφεξῆς, θαρρῶν ἤδη τρέφοις ἂν αὐτούς; id est, *si hilariter ferre morbum, nec afflictari videbuntur;* cui verbo lingua vernacula alludit [*se porter bien*]."

CAP. XVII. [1] Sic Comp. (cum -δομὶν), Ald. (cum -δομμὶν), Codd. III, 74 (ut Ald.), 106 (cum -δομὶμ), 120 (ut Ald.), alii, Arm. 1. [2] Euseb. in Onomastico, p. 82: Ἀφεσδομείμ, ἔνθα ἐπολέμει Σαούλ. Ἀκ. ἐν πέρατι Δομείμ [Cod. Vat. Δομμείν]. [3] Sic Comp., Ald. (cum τῆς τερεβίνθου), Codd. 19, 29 (cum τῆς τερεμίνθου καὶ οὗτοι παρατάσσονται), 44, 93, alii. Pro αὐτοὶ Cod. 243 in textu habet: τῶν (sic) τερεβίνθου. καὶ οὗτοι. [4] Euseb. ibid. p. 202: Ἠλά, κοιλὰς Ἠλάθ. Ἀκ. Θεοδ. κοιλὰς τῆς δρυός. Praeterea Drusius non memorato auctore affert: Σ. ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλᾶ. [5] Cod. 243. Montef. ex eodem huc refert Aquilae lectionem ὁ μεσάζων, quam Parsonsii amanuensis ad ἀναμέσον αὐτῶν applicat; uterque male. Vid. Fischer. in *Specim. Clavis Verss. GG. V. T.* p. 61. [6] Cod. 243, ut supra. [7] Sic Codd. XI, 29, 52, 55, alii (inter quos 243). [8] Cod. 243. Sic in textu Ald., Codd. III, 44, 74, alii, Arm. 1. [9] Cod. 243. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [10] Cod. 92. Cod. 108: Ἀ. φοληδωτόν. λεπιδωτόν. Montef. edidit: Ἀ. φολιδωτόν. Σ. Θ. ἀσπιδωτόν, notans: "Coislin. alter. Reg. vero postremam uni Symmacho tribuit." Etiam Parsonsii amanuensis e Cod. 243 exscripsit: Ἀ. φωλιδωτόν. Σ. ἀσπιδωτόν. Pro ΛЄπιδωτὸν (non ΑCπιδωτὸν, quae vox nulla est) praeter libros supradictos stant Hex. ad Lev. xi. 9. Deut. xiv. 9. Ezech. xxix. 4. Θώρηκα χρύσεον λεπιδωτὸν memorat Herod. IX, 22. [11] Prior scriptura est in Codd. 29, 56, 64, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Ald., Codd. 44, 74, 106, aliis. Cf. Interpp. ad Hesych. s. v. μέσακμον. Syro-hex. apud Bar Hebr. ܡܢܝܚܐ. [12] Cod. 243. Priorem lectionem in textu habent Codd. 19, 82, 93, 108. [13] Idem. [14] Idem: Ἀ. σίκλων στατήρων. Cf. Hex. ad Exod. xxxviii. 24. Num. iii. 47. [15] Codd.

8. לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה. Ο΄. παρατάξασθαι πολέμῳ (Οἱ λοιποί· πόλεμον[16]).

עֲבָדִים. Ο΄. Ἑβραῖοι. Οἱ λοιποί· δοῦλοι.[17]

אִישׁ. Ο΄. ἄνδρα. Σ. (ἄνδρα) εἰς τὸ μονομαχῆσαι.[18]

9. אִם־יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי. Ο΄. καὶ ἐὰν δυνηθῇ πολεμῆσαι πρὸς μέ. Σ. (ἐὰν) περιγένηταί μου.[19]

אוּכַל־לוֹ. Ο΄. δυνηθῶ. Alia exempl. καταδυναστεύσω αὐτοῦ.[20]

10. חֵרַפְתִּי. Ο΄. ὠνείδισα. Ἄλλοι· ὕβρισα, ἐξευτέλισα.[21]

הַיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. [σήμερον] ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Σ. σήμερον.[22]

יָחַד. Ο΄. ἀμφότεροι. Ἀ. ὁμοῦ. Θ. ἅμα.[23]

12–31. וְדָוִד—וַיִּקָּחֵהוּ. Ο΄. ※ καὶ ἦν Δαυὶδ— καὶ παρέλαβεν αὐτόν ↙.[24]

12. בָּא בַאֲנָשִׁים. *Provectus* (aetate) *inter viros.* Ο΄. ※ ἐληλυθὼς ἐν ἀνδράσιν (alia exempl. ἔτεσι[25]).

18. חֲרִיצֵי הֶחָלָב. *Segmenta lactis* (casei). Ο΄. ※ τρυφαλίδας (Ἄλλος· τεμάχη[26]) τοῦ γάλακτος (Ἄλλος· τυροῦ[26]).

וְאֶת־עֲרֻבָּתָם תִּקָּח. *Et pignus ab iis acceptum affer.* Ο΄. ※ καὶ ὅσα ἂν χρῄζωσιν γνώσῃ. Alia exempl. καὶ τὸ ἐσουβὰ αὐτῶν λήψῃ, καὶ εἰσοίσεις μοι τὴν ἀγγελίαν αὐτῶν.[27] Ἀ. καὶ τὴν σύμμιξιν αὐτῶν λήψῃ. Σ. καὶ τὴν μισθοφορίαν αὐτῶν λήψῃ. Θ. καὶ ὃ ἐὰν χρῄζουσι (χρῄζωσι) γνώσῃ.[28]

20. הַמַּעְגָּלָה. *Ad carraginem* (munimentum ex carris factum). Ο΄. ※ εἰς τὴν στρογγύλωσιν (alia exempl. καμπήν[29]).

22. וַיִּטֹּשׁ. Ο΄. ※ καὶ ἀφῆκεν. Alia exempl. καὶ ἀπέθετο; alia, ἀποθέμενος δέ.[30]

שׁוֹמֵר הַכֵּלִים. Ο΄. ※ φύλακος. Alia exempl. τοῦ σκευοφύλακος.[31]

23. הַבֵּנַיִם. Ο΄. ※ ὁ μεσαῖος. Alia exempl. ὁ ἀμεσσαῖος; alia, μεσῆλιξ.[32]

30. אֶל־מוּל אַחֵר. *Ad alium.* Ο΄. ※ εἰς ἐναν-

---

92 (sine τὸν), 243. Minus probabiliter Cod. 108: Σ. ἀσπίδα. Θ. θυρεῶν (sic). [16] Cod. 243, teste Montef. Sic in textu Codd. XI, 64, 144, alii. [17] Cod. 243. Sic in marg. sine nom. Codd. 92, 108, 243*. [18] Idem. Nisi forte merum scholium sit. [19] Idem. [20] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [21] Cod. 243 in marg. sine nom. [22] Idem. In textu vox deest in Comp., Codd. XI, 29, 52, 56, aliis (inter quos 243), Arm. 1. [23] Idem. [24] Haec omnia asteriscis notant Codd. 64, 92. In Ed. Rom. in notis tantum leguntur, praemissa notitia: "In AA. LL., sed non ita satis emendatis, haec sequuntur." Libri autem Graeci, qui pericopam ignorant, sunt Codd. II, XI, 29, 119, 121. Praeterea Cod. III incipit: καὶ εἶπεν Δαυὶδ (pro καὶ ἦν Δ., vel, ut in aliis libris legitur, καὶ Δ.), quae verba initium sunt v. 32. In contrariam partem praeter Josephum (Ant. VI. 9, 2) et S. Chrysost. (Opp. T. IV, p. 470) pericopam agnoscunt tres interpretes, e quibus Theodotioni, ut videtur, debetur versio quam nos hodie manu terimus. Cf. ad v. 18. [25] Sic Comp., Codd. 19, 44, 55, alii (inter quos 243). [26] Cod. 92 in marg. sine nom. Fortasse scholia sunt. Hesych.: Τρυφαλίδες ἢ τροφαλίδες [cf. Pierson. ad Moerid. p. 370]· τὰ τμήματα τοῦ ἁπαλοῦ τυροῦ. [27] Sic Codd. 19 (cum ἐρσουβὰ), 55, 56 (cum glossa marg. ad τὸ ἐσουβά: βιβλίον ἀποστασίου), 82, 93 (cum ἐρσουμὰ), 108 (cum ἐρσουβὰ), 158 (cum ευσουναι), 246. S. Chrysost. Hom. VII in Jesaiam (Opp. T. VI, p. 77 A): Τί δέ ἐστι, σὺ καὶ ὁ καταλειφθεὶς Ἰασοὺβ [Hebr. שְׁאָר יָשׁוּב, *Shear-jashub*] ὁ υἱός σου; Ἰασοὺβ τῇ Ἑβραίων γλώττῃ ἡ ἀναστροφὴ λέγεται, καὶ ἡ διαγωγή. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰεσσαὶ πέμπων τὸν Δαυὶδ ἔλεγε· καὶ τὸ Ἰασοὺβ αὐτῶν λήψῃ· τουτέστι, τὴν ἀναστροφὴν αὐτῶν ἀπαγγελεῖς μοι, καὶ τί διάγουσι πράττοντες. Versionem, καὶ τὸ ἐσουβὰ (vel, quod praefert, ἐρουβὰ) αὐτῶν λήψῃ, Montef. nescio quo jure Aquilae assignat. [28] Trium interpretum lectiones genuinas, ut videtur, sic exhibet scholiasta Cod. 243 a Montefalconio descriptus, silente Parsonsii amanuensi. Quod ad duas posteriores attinet, repugnat quidem Theodoretus, cujus Quaest. XL in 1 Reg. sic habet: Τί ἐστι τό, ἐρσουβὰ αὐτῶν λήψῃ; Ὁ Σύμμαχος ἡρμήνευσεν, ὅσα χρῄζουσι γνώσῃ· τὸν σκοπὸν αὐτῶν μάθῃς. Hinc ad ἐρσουβᾶ (sic) Cod. 108 in marg.: Σ. ὅσα χρῄζουσι γνώσῃ. [29] Sic Codd. 52, 64, 92 (cum στρογγύλωσιν in marg.), 144, 236, 242, Cat. Niceph. T. II, p. 391. Cf. ad Cap. xxvi. 5, 7, ubi Aquilae lectio tribuitur. [30] Prior lectio est in Codd. 19, 55, 56, 82 (cum ἐπέθ.), aliis; posterior in Ald., Codd. 52 (om. Δαυὶδ), 64, 92 (ut 52), aliis. [31] Sic Comp., Codd. 19, 55, 56, alii. [32] Prior lectio est in Ald., Codd. III (sine artic.), 55 (cum σ̄ pro σσ̄), 56, 93, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 52, 64, 92,

τίον ἑτέρου. Alia exempl. *εἰς μέρος ἑτέρου.*[33]

35. וְיָצָאתִי אַחֲרָיו. Ο΄. *καὶ ἐξεπορευόμην ὀπίσω αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ ἐξηρχόμην κατόπισθεν αὐτοῦ.*[34]

בִּזְקָנוֹ. *Barbam ejus.* Ο΄. *τοῦ φάρυγγος* (Οἱ λοιποί· *πώγωνος*[35]) *αὐτοῦ.*

37. וַיֹּאמֶר דָּוִד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ εἶπεν Δαυίδ.*[36]

מִיַּד (in priore loco). Ο΄. *ἐκ χειρός* (Θ. *στόματος*[37]).

38. מַדָּיו. Ο΄. *μανδύαν.* Ἀ. *ἐνδύτην . .*[38]

וְנָתַן קוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן. Ο΄. *καὶ* [*τὴν*] *περικεφαλαίαν χαλκῆν περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ περικεφαλαίαν χαλκῆν ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν θώρακα.*[39]

38, 39. וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן׃ וַיַּחְגֹּר דָּוִד. Ο΄. *καὶ ἔζωσε τὸν Δαυίδ.* Alia exempl. *καὶ ἔζωσε* (Οἱ λοιποί· *ἐνέδυσε*[40]) *τὸν Δαυὶδ θώρακα, καὶ περιεζώσατο Δαυίδ.*[41]

39. וַיֹּאֶל לָלֶכֶת כִּי לֹא־נִסָּה. *Et aggressus est ad eundum, quia non tentaverat.* Ο΄. *καὶ ἐκοπίασε περιπατήσας* (alia exempl. *καὶ ἐχώλαινε Δαυὶδ ἐν τῷ βαδίζειν ἐν αὐτοῖς*[42]) *ἅπαξ καὶ δίς* (alia exempl. add. *ὅτι ἄπειρος ἦν*[43]). Σ. *καὶ ἔσκαζεν ἄπειρος ὤν.*[44]

39. כִּי לֹא נִסִּיתִי. Ο΄. *ὅτι οὐ πεπείραμαι.* Ἄλλος· *ἀγύμναστος γάρ εἰμι.*[45]

וַיְסִרֵם דָּוִד. Ο΄. *καὶ ἀφαιροῦσιν* (alia exempl. *περιείλατο*[46]) *αὐτά.*

40. מִן־הַנַּחַל. Ο΄. *ἐκ τοῦ χειμάρρου.* Σ. Θ. (*ἐκ τῆς*) *φάραγγος.*[47]

בַּכְּלִי. Ο΄. *ἐν τῷ καδίῳ* (Οἱ λοιποί· *σκεύει*[48]).

וּבַיַּלְקוּט. *Et in pera.* Ο΄. *εἰς συλλογήν.* Ἀ. (*καὶ*) *ἐν τῷ ἀναλεκτηρίῳ.* Σ. (*καὶ*) *ἐν τῇ πήρᾳ.*[49]

42. וַיִּבְזֵהוּ. Ο΄. *καὶ ἐξητίμασεν* (potior scriptura *ἠτίμασεν*[50]) *αὐτόν.* Οἱ λοιποί· *ἐξουδένωσεν.*[51]

43. הֲכֶלֶב אָנֹכִי. Ο΄. *ὡσεὶ* (alia exempl. *μὴ*[52]) *κύων ἐγώ εἰμι.*

Ο΄. (÷) *καὶ εἶπε Δαυίδ· οὐχί, ἀλλ' ἢ χείρων κυνός* (↙).[53]

וַיְקַלֵּל. Ο΄. *καὶ κατηράσατο* (Σ. *ἐλοιδόρει*[54]).

46. פֶּגֶר. Ο΄. *τὰ κῶλα* (in posteriore loco). Σ. (*τὰ*) *σώματα.*[55]

48. וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב. Ο΄. *καὶ ἐπορεύθη.* Alia exempl. *καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἤγγισεν.*[56]

וַיְמַהֵר דָּוִד וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἐτάχυνε Δαυὶδ, καὶ ἔδραμεν* (alia exempl. *καὶ Δαυὶδ ἐτάχυνε, καὶ ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς*[57]) *εἰς τὴν παράταξιν εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀλλοφύλου.*[58]

---

aliis. [33] Sic Comp., Codd. 19, 55, 56, alii. [34] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum *ἐγὼ* pro *καὶ*, et *αὐτῶν*), 93, 108, 158, Reg., Chrysost. [35] Cod. 243. [36] Sic Comp., Codd. III, 52 (cum *Δαβὶδ*), 55, 92, 106, alii (inter quos 243 in marg.), Arm. 1. [37] Cod. 243. [38] Codd. Reg., 243 (cum *ἐνδυτήν*). "Forte legendum est *ἐπενδύτην*, quod glossema huc, ut opinor, migravit e Cap. xviii. 4, ubi in versione *τῶν* Ο΄ verba *τὸν ἐπενδύτην* (הַמְּעִיל) et *τὸν μανδύαν αὐτοῦ* (מַדָּיו) junguntur. Nam Aquilae quidem . . . hanc interpretationem tribuere dubito."—*Scharfenb.* Cf. ad Cap. iv. 12. [39] Sic Comp., Codd. 82, 93 (cum *τὴν περ.*), 108 (cum *ἐνέδησεν*), 158. [40] Cod. 243. [41] Sic Ald. (cum *Δαβὶδ*), Codd. III (cum *ἔζωσε Δ. θώρακαν*), 52 (ut Ald.), 74, 106, 120, alii (inter quos 243, cum *θώρακα—Δαυὶδ* in marg.). [42] Sic Codd. 19, 82 (cum *ἐχώλευε*), 93 (cum *ἐχώλανεν*), 108, 158 (cum *ἀσχόλανε*). [43] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 29, 52, 55, alii (inter quos 243). [44] Cod. 243. [45] Idem in marg. sine nom. interpretis, qui proculdubio Symmachus est. [46] Sic Comp. (cum *-λετο*), Cod. 19 (idem), 82, 93, 108 (ut Comp.), 158, Reg. [47] Cod. 243. [48] Idem. [49] Idem, qui ad *ἐν τῷ καδίῳ* lectiones refert. Symmachi autem lectionem in textu habet Cod. 108. [50] Sic Codd. II, III, XI, 29, 56 (cum *ἡτοίμασεν*), 64, alii (inter quos 243). [51] Cod. 243. Sic in textu Comp., Codd. 19, 42, 74, alii. [52] Sic Comp., Codd. 82 (cum *εἰμὶ ἐγὼ*), 93 (idem), 108, Reg. [53] Haec desunt in Codd. III, 82, 108, 247. [54] Cod. 243. [55] Idem. [56] Sic Comp., Ald., Codd. III, 74, 82, 106, 108, alii, Arm. 1. [57] Sic (cum *συνάντησιν*) Comp., Codd. 19, 55, 82 (om. *εἰς σ. τοῦ ἀλλ.*), 93 (om. *εἰς τὴν π.*), 108, 158. [58] Sic Ald. (cum *Δαβὶδ*), Codd. III (om. *εἰς ἀπάντ.*), 52, 74 (cum *ἀπαντὴν*), 92 (in marg.), 106, 120, alii

50. וַיֶּחֱזַק—בְּיַד־דָּוִד. Ο΄. Vacat. Θ. Οἱ λοιποί· καὶ ἐκραταίωσεν Δαυὶδ ὑπὲρ τὸν ἀλλόφυλον ἐν τῇ σφενδόνῃ καὶ ἐν τῷ λίθῳ, καὶ ἐπάταξεν τὸν ἀλλόφυλον, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν· καὶ ῥομφαία οὐκ ἦν ἐν χειρὶ Δαυίδ.[59]

51. וַיִּשְׁלְפָהּ מִתַּעְרָהּ וַיְמֹתְתֵהוּ וַיִּכְרָת־בָּהּ. Ο΄. καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐξέσπασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτῆς, καὶ ἀφεῖλεν ἐν αὐτῇ.[60]

53. מִדְּלֹק. *Ab acriter persequendo.* Ο΄. ἐκκλίνοντες. Σ. ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ.[61]

וַיָּשֹׁסּוּ. *Et diripuerunt.* Ο΄. καὶ κατεπάτουν (alia exempl. προενόμευσαν[62]). Οἱ λοιποί· διήρπασαν.[63]

54. אֶת־כֵּלָיו. Ο΄. τὰ σκεύη αὐτοῦ. Σ. τὰ ὅπλα αὐτοῦ.[64]

55—xviii. 6. וְכִרְאוֹת שָׁאוּל—מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי. Ο΄. ※ καὶ ὡς εἶδεν Σαοὺλ—ἀπὸ τοῦ πατάξαι τὸν ἀλλόφυλον ◂.[65]

Cap. XVIII.

3. בְּרִית. Ο΄. Vacat. Alia exempl. διαθήκην.[1]

כְּנַפְשׁוֹ. Ο΄. ※ κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. ψυχὴν ἀγαπῶντος αὐτόν.[2] Ἀ. κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.[3]

6. וַיְהִי בְּבוֹאָם בְּשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτούς, ὅτε ἐπέστρεψεν Δαυὶδ πατάξας τὸν ἀλλόφυλον.[4] Alia: καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν Δαυὶδ ἀπὸ τοῦ πατάξαι τὸν ἀλλόφυλον.[5]

וַתֵּצֶאנָה הַנָּשִׁים מִכָּל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל לָשִׁיר וְהַמְּחֹלוֹת (*ad cantandum et cum choreis*) לִקְרַאת שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι εἰς συνάντησιν Δαυὶδ (alia exempl. αἱ χορεύουσαι καὶ ᾄδουσαι εἰς ἀπάντησιν Σαοὺλ τοῦ βασιλέως[6]) ἐκ πασῶν (τῶν) πόλεων Ἰσραήλ.

7. הַמְשַׂחֲקוֹת. *Ludicre saltantes.* Ο΄. Vacat. Οἱ λοιποί· αἱ χορεύουσαι, παίζουσαι.[7]

בְּרִבְבֹתָיו. Ο΄. ἐν μυριάσιν (Σ. ἰδια[8]) αὐτοῦ.

8. וַיִּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· καὶ ὠργίσθη Σαοὺλ σφόδρα.[9]

וְעוֹד לוֹ אַךְ הַמְּלוּכָה. *Et superest ei nil nisi regnum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τί αὐτῷ πλὴν ἡ βασιλεία;[10]

(inter quos 243 in marg.), Arm. 1. [59] Cod. 243 (cum Θ. λ), teste Parsonsii amanuensi. Montef. ex eodem exscripsisse profitetur: ※ καὶ ἐκραταιώθη Δ. ὑπὲρ τ. ἀλλ. τῇ σφ. καὶ τῷ λίθῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐπάταξε κ. τ. ἑ.; quae non ex Coislin., sed ex Comp., Codd. 19, 55, 82, 93, aliis (qui omnes ἐν τῇ χειρὶ habent) desumpta esse affirmaverim. Haec autem omnia desunt in Ed. Rom. [60] Sic Comp. (cum κουλεοῦ), Ald. (cum ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ), Codd. III (cum κολαιου), 74, 82, 106, alii (inter quos 243, om. ἐν αὐτῇ). [61] Cod. 243. [62] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. in marg. [63] Cod. 243. [64] Cod. Reg. [65] Haec omnia asteriscis notant Codd. 64, 92. In Ed. Rom. in notis tantum habentur. Desunt in Cod. II; et, quantum ex silentio Parsonsii colligi potest, etiam in Codd. XI, 29, 119, 121.

Cap. XVIII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 19 (praem. ὁ βασιλεὺς), 52, 55, 64, alii. [2] Sic Codd. 19, 55, 56, 82, alii (inter quos 108). Montef. e Procopio p. 57 perperam scripsit: Ἄλλος· ψυχὴν ἀγαπῶν τοσοῦτον. Cf. Cap. xx. 17 in LXX. [3] Cod. 108. Theodoret. Quaest. XLV in 1 Reg. p. 383: Τί ἐστιν, ἠγάπησεν αὐτὸν ψυχὴν ἀγαπῶντος αὐτόν; Ὁ Ἀκ. ἔφη, κατὰ τὴν ψ. αὐτοῦ. [4] Sic Comp., Codd. 19 (cum αὐτὸν ὅτε ἀπ.), 55, 56, 82, 93, alii. [5] Sic Ald., Codd. 52 (cum ἐπιστρέψαι), 64 (cum αὐτὸν pro αὐτοὺς), 74, 92, alii (inter quos 243). [6] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum καὶ αἱ ᾄδ.), 93, 108. Eadem (cum ᾄδ. καὶ χορ.) in fine lectionis τῶν Ο΄ repetunt Ald. (cum συνάντησιν), Codd. III (om. ᾄδουσαι), 74, 106, alii (inter quos 243). [7] Cod. 243. Priorem lectionem in textu habent Codd. XI, 19, 82, 93, alii; posteriorem (cum αἱ π.) Comp., Ald., Codd. III, 74, 106, alii. [8] Cod. 243. Cod. 243* in marg. (ad χιλιάσιν): ἴδια. Lectio quid significet nescimus, nisi forte ad בְּלֵם (v. 22) pertineat. [9] Cod. 243 in marg. sine nom. Sic in textu (om. σφόδρα) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Post ῥῆμα, σφόδρα add. Ald., Codd. XI, 29, 55, 56, alii. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 44, 55, 74, alii (inter quos 243).

10, 11. וַיְהִי מִמָּחֳרָת—פַּעֲמָיִם. Ο΄. ※ καὶ ἐγενήθη ἀπὸ τῆς ἐπαύριον—δίς ◂.[11]

12. כִּי־הָיָה יְהוָֹה עִמּוֹ וּמֵעִם שָׁאוּל סָר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ὅτι ἦν ΙΙΙΙΙ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Σαοὺλ ἀπέστη ◂.[12]

14. מַשְׂכִּיל. *Prospere agens.* Ο΄. συνιῶν. 'Α. ἐπιστήμων. Σ. συνετός.[13]

15. וַיָּגָר. *Et timuit.* Ο΄. καὶ εὐλαβεῖτο ('Α. Σ. ὑπεστέλλετο[14]).

17–19. וַיֹּאמֶר שָׁאוּל—לְאִשָּׁה. (※) Θ. καὶ εἶπεν Σαοὺλ— εἰς γυναῖκα (◂).[15]

20. וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינָיו. Ο΄. καὶ ηὐθύνθη (alia exempl. add. τὸ ῥῆμα[16]) ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἤρεσεν (Σ. ἡδὺ ἐγένετο[17]) ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸ ῥῆμα.[18]

21. וּתְהִי־בוֹ. Ο΄. καὶ ἦν ἐπὶ Σαούλ. Alia exempl. καὶ ἔσται ἐπ' αὐτῷ.[19]

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד בִּשְׁתַּיִם תִּתְחַתֵּן בִּי הַיּוֹם. *Et dixit Saulus ad Davidem: In duabus* vicibus *gener fies mihi hodie.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ εἶπεν Σαοὺλ πρὸς Δαυίδ· ἐφ' αἱρέσει ἔσῃ γαμβρός μοι (Θ. ἐπὶ ταῖς δυσὶν ἐπιγαμβρεύσεις (μοι). 'Α.. νυμφεύσεις ἐν ἐμοί[20]) σήμερον ◂.[21]

22. חָפֵץ. Ο΄. θέλει. Θ. εὐδοκεῖ.[22]

23. הֲנְקַלָּה. Ο΄. εἰ κοῦφον. Σ. μὴ ἐλαφρόν.[23]

רָשׁ. Ο΄. ταπεινός. 'Α. Σ. ἄπορος. Θ. πένης.[24]

וְנִקְלֶה. Ο΄. καὶ οὐχὶ ἔνδοξος (alia exempl. ἔντιμος[25]). 'Α. εὐτελής. Σ. ἄτιμος.[26]

25. בְּמֹהַר. *Donum* (pro sponsa parentibus oblatum). Ο΄. ἐν δόματι. Alia exempl. ἔδνα.[27] 'Α. ἐν φερνῇ.[28]

לְהִנָּקֵם. Ο΄. ἐκδικῆσαι. Σ. ὥστε τίσασθαι.[29]

26. וְלֹא־מָלְאוּ הַיָּמִים. Ο΄. Vacat. 'Α. Θ. καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι. Σ. καὶ μὴ διελθουσῶν (τῶν) ἡμερῶν.[30]

27. מָאתַיִם. Ο΄. ἑκατόν. Οἱ λοιποί· διακοσίους.[31]

וַיְמַלְאוּם לַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῷ βασιλεῖ.[32] 'Α. Θ. καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὰς (τῷ βασιλεῖ).[33]

שָׁאוּל. Ο΄. Vacat. Οἱ λοιποί· Σαούλ.[34]

28. וַיֵּדַע. Ο΄. Vacat. Οἱ λοιποί· καὶ ἔγνω.[35]

וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֲהֵבַתְהוּ. Ο΄. καὶ πᾶς 'Ισραὴλ (alia exempl. καὶ Μελχὸλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, καὶ πᾶς 'Ισραὴλ[36]) ἠγάπα αὐτόν.

29. וַיֹּאסֶף שָׁאוּל לֵרֹא מִפְּנֵי דָוִד עוֹד. Ο΄. καὶ προσέθετο εὐλαβεῖσθαι ἀπὸ Δαυὶδ ἔτι. Alia exempl. καὶ προσέθετο Σαοὺλ φοβεῖσθαι ἀπὸ προσώπου Δαυὶδ ἔτι.[37]

---

[11] Vv. 10, 11 sub asteriscis habet Cod. 64; v. 10 tantum Cod. 92. Haec omnia desunt in Codd. II, 56, 71, 119, 244, 245, 246. In Ed. Rom. desideratur etiam v. 9, invito archetypo ejus. [12] Sic Codd. 243 (teste Montef.), 243* (sine aster.). Sic (cum κύριος pro ΠΙΠΙ) Cod. 92, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 19, 52, 74, alii, Arm. 1. [13] Cod. 243. [14] Idem. [15] Sic in marg. Cod. 92. Pericopa deest in Codd. II, 144, 158, necnon in Ed. Rom. in textu. Praeterea (quod Parsonsium fugit) v. 19 abest a Cod. 243. [16] Sic Ald., Codd. III, 44, 52, 74, alii (inter quos 243). [17] Cod. 243. [18] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [19] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐπ' αὐτὸν), 93, 108, Reg. [20] Cod. 243. Theodotionis lectionem integram, καὶ εἶπεν Σ. πρὸς Δ. ἐν (sic) ταῖς δυσὶν ἐπιγ. μοι σήμερον, in textu habent Comp., Codd. III, 19 (cum vitiosa scriptura ἐν ταῖς δυνάμεσιν), 44 (idem), 74 (idem), alii (inter quos 123, 247, uterque cum ἐν ταῖς δυσὶν), Arm. 1. [21] Sic sub asteriscis Cod. 243 (cum ἐφαιρέσει), Symmacho, ut videtur, interprete. Codd. 52, 236, 243*, in textu sine nominibus interpretum: καὶ εἶπε Σ. πρὸς Δ. ἐφ' αἱρέσει (ἐφαιρέσει 236, 243*) ἔσῃ (ἔσῃ om. 52) γ. μοι σήμερον· ἐπὶ ταῖς δ. ἐπιγαμβρεύσεις· νυμφεύσεις ἐν ἐμοί. [22] Cod. 243. [23] Idem. [24] Idem. [25] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Chrysost. Opp. T. IV, p. 753 C. [26] Cod. 243. [27] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, Chrysost. [28] Bar Hebraeus: ܒܦܪܢܝܬܐ. [29] Cod. 243. [30] Idem (cum ※'Α. Θ., teste Montef.). Priorem lectionem in textu habent Comp., Ald., Codd. III, 19, 74, 82, 93, alii. [31] Cod. 243. Sic in textu Comp., invitis libris Graecis. [32] Sic Codd. II, XI, 29, 44, 52, alii. [33] Cod. 243 (cum ※'Α. Θ., teste Montef.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 74, 82, 93, alii. [34] Idem. Sic in textu Comp. (cum ὁ Σ.), Ald., Codd. III, 74, 82, alii. [35] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 44, 74, 106, alii, Arm. 1. [36] Sic Comp. (cum Μεχὸλ), Codd. 19, 82, 93, 108. [37] Sic Comp., Codd. 19 (cum ὁ Σαοὺλ), 82 (cum ἔτι σφόδρα), 93,

29. וַיְהִי שָׁאוּל אֹיֵב אֶת־דָּוִד כָּל־הַיָּמִים. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐγένετο Σαοὺλ ἐχθραίνων τὸν Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας (◄).[38]

30. וַיֵּצְאוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיְהִי מִדֵּי צֵאתָם שָׂכַל דָּוִד מִכֹּל עַבְדֵי שָׁאוּל וַיִּיקַר שְׁמוֹ מְאֹד. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄρχοντες τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τῆς ἐξόδου αὐτῶν, καὶ Δαυὶδ συνῆκεν παρὰ πάντας τοὺς δούλους Σαούλ· καὶ ἐτιμήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα (◄).[39]

Cap. XIX.

1. חָפֵץ. Ο΄. ᾑρεῖτο. Alia exempl. ἠγάπα.[1]

4. מַעֲשָׂיו. Ο΄. τὰ ποιήματα (alia exempl. ἔργα[2]) αὐτοῦ.

טוֹב־לָךְ. Ο΄. ἀγαθά. Alia exempl. ἀγαθά σοι.[3]

5. וַיָּשֶׂם. Ο΄. καὶ ἔθετο (Σ. ἐξέδωκεν[4]).

בְּדָם נָקִי. Ο΄. εἰς αἷμα ἀθῷον (Σ. ἀναίτιον[5]).

חִנָּם. Ο΄. δωρεάν. Σ. μάτην.[6]

7. כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. Ο΄. ὡς ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. (Σ.) ὡς πρὸ μιᾶς καὶ πρίν.[7]

9. יוֹשֵׁב. Ο΄. καθεύδων. Alia exempl. ἐκάθητο.[8]

מְנַגֵּן בְּיָד. Ο΄. ἔψαλλεν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐχειρονόμησεν.[9]

10. לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדָוִד וּבַקִּיר. Ο΄. πατάξαι τὸ δόρυ εἰς Δαυίδ (alia exempl. add. καὶ ἐν τῷ τοίχῳ[10]). Alia exempl. τοῦ πατάξαι ἐν τῷ δόρατι τὸν Δαυίδ.[11]

וַיִּפְטַר. *Et erupit.* Ο΄. καὶ ἀπέστη (alia exempl. ἐξέκλινεν[12]).

וַיִּמָּלֵט. Ο΄. καὶ διεσώθη (alia exempl. ἐξεσπάσθη[13]).

13. הַתְּרָפִים. Ο΄. τὰ κενοτάφια (Ἀ. μορφώματα. Σ. εἴδωλα. Θ. θεραφίν[14]).

וְאֵת כְּבִיר הָעִזִּים. *Et stragulum* (s. *capillamentum*) *pilorum caprinorum.* Ο΄. καὶ ἧπαρ (כָּבֵד) τῶν αἰγῶν. Alia exempl. καὶ στρογγύλωμα τριχῶν τῶν αἰγῶν.[15] Ἀ. (καὶ) τὸ πᾶν πλῆθος.. Θ. (καὶ τὸ) χοβέρ..[16]

14. חֹלֶה. Ο΄. ἐνοχλεῖσθαι. Ἀ. ἀρρωστεῖν.[17]

15. לִרְאוֹת אֶת־דָּוִד. Ο΄. ἐπὶ τὸν Δαυίδ. Alia

108, Lucif. Calar. [38] Sic Cod. 243 (cum aster., teste Montef.), et sine aster. Comp. (cum τῷ Δ.), Ald. (cum Δ. ἐχθρ. τὸν Σ.), Codd. III (cum ἐχθρεύων), 19 (ut Comp.), 44, 52 (cum ἐχθρὸς τῷ Δ.), 55 (om. τὸν), 74 (ut Ald.), 82 (ut Comp.), alii. [39] Sic Cod. 243 (ut ante), et sine aster. Comp. (cum ἐξοδίας pro τῆς ἐξόδου), Ald. (cum ἐφ' ἱκ. ἐξοδίας αὐτῶν, καὶ συνετὸς ἦν Δ. παρὰ), Codd. III (cum ἀφ' ἱκ. ἐξοδίας αὐτῶν συνῆκεν Δ. παρὰ), 19, 44 (cum ἀφ' ἱκ. ἐξοδίας αὐτῶν, καὶ ἦν Δ. συνετὸς, καὶ ἐτιμήθη), 52 (cum ἀφ' ἱκ. ἐξοδίας αὐτῶν συνετὸς ἦν Δαβὶδ ὑπὲρ), 55 (cum ἤρχοντο pro ἐξῆλθον), 74 (ut Ald.), 82, alii.

Cap. XIX. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg., Lucif. Calar. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [3] Sic Ald., Codd. III, 44, 74, 106, alii (inter quos 243 in marg.). [4] Cod. 243. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem in marg. sine nom. Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 2. Mich. ii. 8. Minus probabiliter Cod. 243* in marg.: ὡς πρὸ μικροῦ ὡς τὸ πρίν. [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [9] Cod. 56 in marg. sine nom. Idem vocabulum Symmacho dubitanter restituimus in Hex. ad Ezech. xxii. 5. [10] Sic Codd. III, 44, 74, 106, alii, Arm. 1. [11] Sic Codd. 19 (cum ἐν δ. τῷ Δ.), 82, 93, 108 (cum ἐν δ.), Lucif. Calar. [12] Sic (cum καὶ ἐπάταξεν καὶ ἐξέκλινεν) Codd. 19, 82 (om. καὶ ἐπάταξεν), 93, 108, Chrysost. in Cat. Niceph. T. II, p. 410. Lucif. Calar.: *et percussit, et declinavit.* Montef. lectionem, Ἄλλος· ἐξέκλινε, cum Hebraeo נָס, Ο΄. ἀνεχώρησε, perperam composuit. [13] Sic Codd. III, 52, 64, 92, alii. [14] Codd. 243, 243* (in marg. sine nom.). Cod. 108: Ἀ. μορφώματα. Cf. Hex. ad Jud. xvii. 5. [15] Sic Comp. (om. τῶν), Codd. 108 (in marg.), 121, 158. Cod. 56 in marg. ad ἧπαρ αἰγῶν (sic): τὸ πᾶν στρογγύλωμα. Cf. ad v. 16. [16] Codd. 243, 243* (in marg. sine nom.). Theodoret. in Cat. Niceph. T. II, p. 411: Ὁ Ἀκύλας τὰ κενοτάφια μορφώματα ἡρμήνευσε· καὶ τὸ ἧπαρ τῶν αἰγῶν, τὸ πᾶν πλῆθος, καὶ στρογγύλωμα τριχῶν... Γνοῦσα δὲ ἡ Μελχὸλ τὰς κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιβουλὰς τοῦ πατρὸς, τούτῳ μὲν συνεβούλευσε τὴν φυγὴν, αὐτὴ δὲ τὴν κλίνην εἰς ἀρρωστοῦντος ἐσχημάτισε τύπον· ἱματίων μὲν πλῆθος ἐπιβαλοῦσα, στρογγύλωμά τε τριχῶν ὑποθεῖσα τοῖς ἱματίοις, ὥστε μιμεῖσθαι τὴν κεφαλήν. Etiam Nobil. affert: Ἀ. στρογγύλωμα τριχῶν. Unde conjecerit aliquis, lectionem καὶ στρ. τριχῶν, ad secundam Aquilae editionem pertinere, quae Scharfenbergii est sententia, qui tamen alteram et indubitatam ejusdem versionem, τὸ πᾶν πλῆθος (quasi a כָּבַר, *multus fuit*) pro glossemate perperam habet. Cf. ad v. 16. [17] Cod. 243.

exempl. ἰδεῖν τὸν Δαυίδ; alia, τοῦ ἰδεῖν ἐπὶ τὸν Δαυίδ.[18]

16. הַתְּרָפִים. Ο΄. τὰ κενοτάφια. Ἀ. αἱ προτομαί. Σ. (τὸ) εἴδωλον. Θ. (τὰ) θεραφίν.[19]

וּכְבִיר הָעִזִּים. Ο΄. καὶ ἧπαρ τῶν αἰγῶν. (Ἀ.) καὶ τὸ πᾶν πλῆθος..[20] Ἄλλος· καὶ τὸ στρογγύλωμα τῶν τριχῶν..[21]

18. בְּנָוִית. Ο΄. ἐν Ναυὰθ (alia exempl. Ναυϊὼθ[22]) ἐν Ῥαμᾶ. Σ. διαιτώμενοι.[23]

19. בְּנָוִית בָּרָמָה. Ο΄. ἐν Ναυὰθ ἐν Ῥαμᾶ. Σ. ἐνδιαιτώμενος (ἐν Ῥαμᾶ).[24]

20. אֶת־לַהֲקַת. *Coetum.* Ο΄. τὴν ἐκκλησίαν. Ἀ. (τὸν) ὅμιλον. Σ. (τὴν) συστροφήν. Θ. (τὸ) σύστημα.[25]

הַנְּבִיאִים נִבְּאִים. Ο΄. τῶν προφητῶν. Alia exempl. τῶν προφητῶν προφητευόντων.[26]

עֲלֵיהֶם. Ο΄. ἐπ' αὐτῶν. Θ. ἐπάνω αὐτῶν.[27]

וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה. Ο΄. καὶ προφητεύουσιν (alia exempl. προεφήτευσαν[28]). ※ Οἱ λοιποί· καίγε αὐτοί (◄).[29]

22. עַד־בּוֹר הַגָּדוֹל. Ο΄. ἕως τοῦ φρέατος τοῦ (alia exempl. τῆς[30]) ἅλω. Alia exempl. ἕως τοῦ φρέατος τοῦ μεγάλου.[31]

22. בַּשֶּׂכוּ. Ο΄. ἐν τῷ Σεφί. Alia exempl. ἐν Σωχώ.[32]

בְּנָוִית. Ο΄. ἐν Ναυάθ. Σ. ἐν ταῖς οἰκήσεσι.[33]

23. וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וַיִּתְנַבֵּא. Ο΄. καὶ ἐπορεύετο προφητεύων. Alia exempl. καὶ πορευόμενος καὶ προφητεύων.[34]

24. גַּם־הוּא. Ο΄. Vacat. Οἱ λοιποί· καίγε αὐτός.[35]

הֲגַם. Ο΄. εἰ καί. Ἀ. μὴ (καί). Σ. ὅτι (καί).[36]

CAP. XX.

1. וַיִּבְרַח. Ο΄. καὶ ἀπέδρα (alia exempl. ἀνεχώρησεν[1]).

וַיֹּאמֶר לִפְנֵי יְהוֹנָתָן. Ο΄. ἐνώπιον (alia exempl. εἰς πρόσωπον[2]) Ἰωνάθαν, καὶ εἶπε. Alia exempl. καὶ εἶπεν ἐνώπιον Ἰωνάθαν.[3]

2. חָלִילָה. *Absit.* Ο΄. μηδαμῶς σοι. Ἀ. βέβηλον. Σ. Θ. ἵλεώς σοι.[4]

וְלֹא יִגְלֶה אֶת־אָזְנִי. Ο΄. καὶ οὐκ ἀποκαλύψει τὸ ὠτίον μου. Σ. ἐὰν μὴ δηλώσῃ εἰς ἀκοήν μου.[5]

3. פֶּן־יֵעָצֵב. *Ne dolore afficiatur.* Ο΄. μὴ οὐ βούληται. Alia exempl. ὅπως μὴ ἀναγγείλῃ τῷ Δαυίδ.[6] (Ἀ.) μήποτε διαπονηθῇ.[7]

---

[18] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 108 (omnibus cum καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ ἀγγέλους); posterior in Codd. III, 44, 106, aliis (inter quos 243, cum τοῦ ἰδεῖν in marg.). [19] Codd. 243, 243* (in marg. sine nom.). Montef. e Cod. 243 male exscripsit: Σ. εἴδωλα. [20] Iidem in marg. sine nom.: τὸ πᾶν πλῆθος τὸ τῆς δορᾶς τῆς αἰγείας. Ubi posteriora e glossemate Aquilae lectioni adhaesisse videntur. [21] Cod. 121 in marg. sine nom. Cod. 108 in marg.: καὶ στρογγύλωμα τριχῶν, et sic in textu (cum τῶν τρ.) Comp. Duplici versione, καὶ τὸ ἧπαρ τῶν αἰγῶν καὶ τὸ στρ. τῶν τριχῶν, gaudet Ald. Quid si Symmachus verterit, καὶ τὸ στρ. τῶν τριχῶν τῶν αἰγείων? [22] Sic (bis) Codd. III, 74, 120, 134. [23] Cod. 243. Cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 20. Hanc et sequentem lectionem pro una eademque habuit Montef., quam ad וַיֵּשְׁבוּ repugnantibus testibus perperam aptat. [24] Idem (cum ἐνδιαιτώμενοι, quod e Cod. 243* correximus). [25] Idem. [26] Sic Comp. (cum τῶν πρ. τῶν πρ.), Codd. III (idem), 19 (idem), 56 (idem), 74, 82, 93, alii, Arm. 1. [27] Cod. 243. Sic in textu Codd. 44, 74, alii. [28] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐπροφύτευσαν), 93, 108 (cum προφήτευσαν), Origen. Opp. T. IV, p. 390. [29] Cod. 243. Sic in textu sine notis Codd. III, 123, et (cum καὶ αὐτοὶ) Comp., Ald., Codd. 19, 44, 56, alii, Arm. 1, Origen. ibid. [30] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [31] Sic Codd. III, XI (om. τοῦ priore), 29, 71 (ut XI), 74, alii (inter quos 243, ut XI), Arm. 1, Origen. ibid. [32] Sic Comp. (cum Σεχὶ), Codd. III (cum Σοκχὼ), 74, 106 (cum Σοχὼ), alii. [33] Cod. 243. [34] Sic Comp. (cum καὶ πορ. καὶ προεφήτευσεν), Ald. (om. καὶ posteriore), Codd. III, XI, 19, 29, 44, 52, alii (inter quos 108, ut Comp.), Arm. 1 (ut Comp.), Origen. ibid. Vet. Lat.: *et ambulabat ingrediens, et prophetabat.* [35] Cod. 243. Sic in textu Codd. III (cum καὶ αὐτὸς), 44, 74, 106, alii. Mox καὶ προεφήτευσε καίγε αὐτὸς Codd. III (cum ἐπροεφ.), 52, 74, 92, alii. Deinde ἐνώπιον Σαμουὴλ juxta Hebraeum Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Origen. ibid. [36] Cod. 243.

CAP. XX. [1] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [3] Sic Codd. III, 44, 74, 120, 134. [4] Cod. 243. Ad Aquilam cf. ad Cap. xxii. 15. [5] Nobil., Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 415, Cod. 243. [6] Sic Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, 108, 246 (cum ἀναγγέλλῃ). Duplex lectio, μὴ οὐ β. καὶ ἀναγγείλῃ τῷ Δ., est in Cod. 158. [7] Sic in textu Cod. 242. Cf. ad v. 34.

3. כִּי כְפֶשַׂע בֵּינִי וּבֵין הַמָּוֶת. *Quia ut ita dicam, passus* est *inter me et mortem.* Ο΄. ὅτι καθὼς εἶπον, ἐμπέπλησται (alia exempl. πεπλήρωται[8]) ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ τοῦ θανάτου (alia exempl. ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός σου ἕως θανάτου[9]). Ἀ. Σ. (ὅτι) ὅσον βῆμα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ θανάτου.[10]

5. יָשֹׁב־אֵשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καθίσας οὐ καθήσομαι (alia exempl. add. μετὰ τοῦ βασιλέως[11]) φαγεῖν.

עַד הָעֶרֶב הַשְּׁלִשִׁית. Ο΄. ἕως δείλης. Alia exempl. ἕως δείλης τῆς τρίτης.[12]

6. נִשְׁאֹל נִשְׁאַל. Ο΄. παραιτούμενος παρῃτήσατο. Ἀ. Θ. αἰτούμενος ᾐτήσατο.[13]

7. וְאִם־חָרֹה יֶחֱרֶה לוֹ. *Si autem exardescendo exarserit ei.* Ο΄. καὶ ἐὰν σκληρῶς ἀποκριθῇ (Θ. ὀργιζόμενος ὀργισθῇ[14]) σοι.

כָּלְתָה. Ο΄. συντετέλεσται. Σ. ἀπήρτισται.[15]

8. בִּי עָוֹן. Ο΄. ἀδικία ἐν τῷ δούλῳ σου. Σ. χω̄.[16]

9. וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן. Ο΄. καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν ※ πρὸς Δαυίδ ◄.[17]

חָלִילָה לָּךְ. Ο΄. μηδαμῶς σοι. Ἄλλος· ἵλεώς σοι.[18]

כָּלְתָה הָרָעָה. Ο΄. συντετέλεσται ἡ κακία. Σ. δέδοκται τὸ κακόν.[19]

11. וְנֵצֵא. Ο΄. καὶ μένε. Alia exempl. καὶ ἐξέλθωμεν.[20]

12. כִּי־אֶחְקֹר. Ο΄. ὅτι ἀνακρινῶ. Alia exempl. ὅτι ἐὰν ἀνακρίνω.[21] Ἀ.. ἐξερευνήσω. Σ.. ἐξιχνιάσω. Θ.. ἐξακριβάσομαι.[22]

מָחָר הַשְּׁלִשִׁית. *Cras* aut *perendie.* Ο΄. τρισσῶς. Schol. ἐπιμελῶς. Ἄλλος· αὔριον καὶ εἰς τρίτην.[23]

וְגָלִיתִי אֶת־אָזְנֶךָ. Ο΄. Vacat. Σ. καὶ ἀκουστόν σοι ποιήσω. (Θ.) καὶ ἀποκαλύψω τὸ οὖς σου.[24]

15. וְלֹא־תַכְרִית. Ο΄. οὐκ ἐξαρεῖς (Σ. ἐκκόψεις[25]).

16. וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן עִם־בֵּית דָּוִד וּבִקֵּשׁ יְהוָה מִיַּד אֹיְבֵי דָוִד. *Et pepigit* (foedus) *Jehonathan cum domo Davidis; et poenas repetiit Jova de manu inimicorum Davidis.* Ο΄. εὑρεθῆναι (alia exempl. ἐξαρθῆναι[26]) τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωνάθαν ἀπὸ τοῦ οἴκου Δαυὶδ, καὶ ἐκζητῆσαι κύριος ἐχθροὺς τοῦ Δαυίδ. Alia exempl. εἰ ἐξαρθήσεται τῷ Ἰωνάθαν μετὰ τοῦ οἴκου Σαοὺλ, ἐκζητῆσαι κύριος ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν Δαυίδ.[27]

17. לְהַשְׁבִּיעַ. *Obtestari.* Ο΄. ὀμόσαι. Σ. ὅρκῳ. Θ. τοῦ ὁρκίσαι.[28]

---

[8] Sic Comp., Codd. III, 19 (om. καθὼς εἶπον), 44, 82 (ut 19), 74 (cum πεπλ. δή), 93 (ut 19), 106 (ut 74), alii. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 29, 52, 55, alii (inter quos 243*), Arm. 1. [10] Procop. ibid. (cum ἀναμεταξὺ), Cod. 243. Aquilam scripsisse suspicor: ὅτι ὡσεὶ βῆμα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ μεταξὺ τοῦ θανάτου. Cf. Hex. ad Gen. i. 4. [11] Sic Comp. (cum καθίσομαι pro οὐ καθήσομαι), Ald., Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 29 (cum οὐ καθίσ.), 44 (om. καθίσας), 52, 55, 56 (om. οὐ), 64, 71, 74 (ut 44), 82 (ut 56), alii (inter quos 243, ut 44). [12] Sic Codd. III, 44, 74, 106, alii, Arm. 1. Cod. 56 in marg.: ἕως ἑσπέρας τῆς τρίτης. [13] Cod. 243. Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 416: ὁ παραιτούμενος, ἀντὶ τοῦ, αἰτούμενος. [14] Cod. 243: Θ. ὀργιζόμενος. Ō. ὀργισθῇ. Cod. 243* in marg.: ὀργιζόμενος ὀργισθῇ. [15] Cod. 243. Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 417: Τὸ συντετέλεσται ἀντὶ τοῦ, ἀπήρτισται. [16] Idem, teste Montef. Proculdubio Sym. vertit: ἐν ἐμοὶ ἀδικία, sine (χωρὶς) ἐν τῷ δ. σου. [17] Cod. 243 (cum ※ πρὸς Δ. in marg.). Sic in textu sine aster. (cum πρὸς Δαβίδ) Codd. 52, 243*.

[18] Cod. 52 in textu: ἵλεώς σοι μηδαμῶς σοι, ex duplici versione. Cf. ad v. 2. [19] Cod. 243. [20] Sic Comp., Codd. 19, 56 (cum ἐξέλθομεν), 93, 108, 242, 246. [21] Sic Comp., Codd. XI, 55, 56, 64, alii (inter quos 243). [22] Cod. 243. [23] Ad τρισσῶς Cod. 243 in marg.: ἐπιμελῶς, quod scholium esse videtur; et post τρισσῶς (sub ※, ait Montef.) idem in marg. addit: αὔριον καὶ εἰς τρίτην (τὴν τρ. Montef.). In textu post τὸν πατέρα μου Codd. 52, 92, 236 inferunt: καὶ αὔριον καὶ εἰς τὴν τρίτην. [24] Cod. 243 in marg. (sub ※, si Montefalconio fides habenda est): Σ. καὶ ἀκ. σοι ποιήσω, καὶ ἀπ. τὸ οὖς σου, confusis duabus versionibus, quarum posterior Theodotionis esse videtur. Cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 27. [25] Cod. 243. [26] Sic Codd. III, 44, 52, 74, alii. [27] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Comp. legit: ἐξαρθήσεται τῷ Ἰ. ἀπὸ τοῦ οἴκου Δ., καὶ ἐκζητῆσαι κ. ἐκ χειρῶν ἐχθρῶν Δ. Post ἐκζητῆσαι (sic) κύριος Cod. 243 in marg. addit: ※ ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. [28] Codd. 243, 243* (in marg. sine nom.). Pro ὅρκῳ nescio an Symmachus dederit ὁρκῶσαι.

17. בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ. O'. Vacat. Alia exempl. διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν; alia, ἐν τῷ ἠγαπηκέναι αὐτόν.[29]

18. וְנִפְקַדְתָּ. *Et desideraberis.* O'. καὶ ἐπισκεπήσῃ (Σ. ζητηθήσῃ[30]).

19. וְשִׁלַּשְׁתָּ תֵּרֵד. *Et tertio die descendes.* O'. καὶ τρισσεύσεις καὶ ἐπισκέψῃ (s. ἐπισκεπήσῃ). 'Α. (καὶ) τρισσεύσας (καταβήσῃ). Οἱ λοιποί· (καὶ) τῇ τρίτῃ καταβήσῃ.[31]

בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה. O'. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐργασίμῃ (alia exempl. τῆς ἐργασίας[32]). 'Α. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἔργου.[33]

אֵצֶל הָאֶבֶן הָאָזֶל. O'. παρὰ τὸ ἐργὰβ (Σ. Θ. λίθον[34]) ἐκεῖνο (הַלָּז). Alia exempl. παρὰ τῷ λίθῳ ἐκείνῳ.[35]

20. שְׁלֹשֶׁת הַחִצִּים. *Tres sagittas.* O'. τρισσεύσω ταῖς σχίζαις ('Α. τὰ βέλη[36]). Schol. ἀφήσω τρία βέλη.[37]

צִדָּה אוֹרֶה. *Ad latus ejus jaculabor.* O'. ἀκοντίζων. Alia exempl. ὡσεὶ θήραν ἀκοντίζων.[38]

20. לְמַטָּרָה. *Ad scopum.* O'. εἰς τὴν Ἀματταρί (alia exempl. Λαματτάραν[39]). 'Α. εἰς τὸν σκοπὸν, ἢ φυλακήν. Σ. εἰς τὸν συντεταγμένον.[40]

21. לֵךְ מְצָא אֶת־הַחִצִּים. O'. δεῦρο, εὑρέ μοι τὴν σχίζαν ("Αλλος· τὸ βέλος[41]). Alia exempl. βαδίσας ἀνελοῦ μοι τὰς σχίζας.[42]

וְאֵין דָּבָר. *Et nihil* mali *est.* O'. καὶ οὐκ ἔστι λόγος (alia exempl. δόλος[43]). Σ. (καὶ οὐκ ἔστιν) οὐδέν.[44]

22. הִנֵּה. O'. ὧδε. Alia exempl. ἐκεῖ.[45] O'. Σ. ἴδε.[46]

24. וַיְהִי הַחֹדֶשׁ. O'. καὶ παραγίνεται ὁ μήν. Alia exempl. καὶ ἐγένετο νουμηνία.[47]

25. כְּפַעַם בְּפַעַם. O'. ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ. Σ. ὥσπερ εἰώθει.[48]

וַיָּקָם. O'. καὶ προέφθασε. Σ. παρέστη δέ.[49]

וַיִּפָּקֵד. O'. καὶ ἐπεσκέπη (Σ. ὑστέρησεν[50]).

26. מְאוּמָה. O'. Vacat. Alia exempl. οὐδέν.[51]

מִקְרֶה הוּא. *Casus fortuitus est.* O'. σύμπτωμα

---

[29] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108; posterior in Codd. III, 44, 106, 120, 134, 247. Mox ad ἐπισκεπήσῃ Cod. 243 affert: Σ. ζητηθήσῃ. 'Α. κατὰ τὴν ψυχήν σου (sic); ubi lectio posterior non nisi ad Cap. xviii. 3 accommodari potest. [30] Cod. 243. Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 418: Τὸ, ἐπισκεπήσεται ἡ καθέδρα σου, Σύμμαχος, ζητηθήσεται. [31] Codd. 243, 243* (in marg. sine nom.), silente Montef., qui e Procopio p. 56 edidit: 'Α. τρεῖς ἡμέρας ἀναμενεῖς. Rectius Theodoret. Quaest. LI in 1 Reg. p. 387: τὸ δὲ, τρισσεύσεις, ἀντὶ τοῦ, τρεῖς ἡμέρας ἀναμενεῖς. [32] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, Reg. [33] Procop. ibid.: Ἀκύλας, τοῦ ἔργου· ἔργον δὲ καλεῖ τὴν πρώτην φυγήν. [34] Cod. 243. Procop. ibid.: τὸ δὲ ἐργὰβ οἱ λοιποὶ λίθον ἐξέδωκαν. Euseb. in Onomastico, p. 188: Ἐργὰβ, ἔνθα Ἰωνάθαν ἀκοντίζει τὰς σχίζας. Ἀκύλας· τοὺς λίθους. Σύμμαχος· τὸν λίθον· καὶ ἐν ἑτέρῳ σημαίνει τὴν περίμετρον. Cf. Hex. ad Deut. iii. 4, ubi error non Montefalconio, sed ipsi Eusebio imputandus erat. [35] Sic Comp., Codd. 19, 82, 108. [36] Theodoret. ibid.: τὰς δὲ σχίζας βέλη ὁ Ἀκ. ἡρμήνευσεν. [37] Cod. Reg. affert: 'Α. ἀφήσω τ. β. Cod. 243: Σ. ἀφήσω τ. β. Sed glossatori, non interpreti, lectionem tribuendam esse testantur Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 418: ἐγὼ τρισσεύσω, ἀντὶ τοῦ, ἀφήσω τ. β., et Theodoret. ibid.: τὸ δὲ τρισσεύσω ἀντὶ τοῦ, τρεῖς ἀφήσω σχίζας. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 121. [38] Sic Cod. 158. Codd. III, 247: θήρα (sic 247) ἀκοντίζων. [39] Sic Codd. 44 (cum Λαβατάραν), 74 (cum Λαματάραν), 106, 120, 134, 247 (cum Λαμματάρα). Euseb. in Onomastico, p. 264: Λεματτάρα, ἔνθα Ἰωνάθαν ἠκόντιζε τὰς σχίζας. Ἀκ. εἰς σκοπόν. Σύμ. εἰς τὸν συντεταγμένον. Theodoret. ibid.: Τὴν δὲ Ἀματάραν ἐν τῇ τῶν Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων ἑρμηνείᾳ οὕτως εὗρον κειμένην· παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησι τάφρον, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις φοσσάτον (cf. Hex. ad Gen. xlix. 19), παρὰ δὲ τῷ Σύρῳ σκοπὸν, εἰς ὃν οἱ γυμναζόμενοι τὰ βέλη πέμπειν εἰώθασιν. (Ad locutionem, πέμπειν τὰ βέλη, quae Lexicographos fugit, cf. nos ad S. Chrysost. in Epist. Paul. T. VII, p. 418.) [40] Procop. p. 66: Εἰς τὴν Λαματτάραν. Ἀκ. εἰς τὸν σκοπὸν, ἢ φυλακήν· διττὴ γὰρ ἡ γραφή. Σύμ. εἰς τὸν συντεταγμένον. Similiter Cod. 243: 'Α. Θ. φυλακήν. 'Α. σκοπόν. Σ. τὸν συντεταγμένον, consentiente Eusebio, ut supra. Cf. Hex. ad Thren. iii. 12. [41] Cod. 243 in marg. sine nom. [42] Sic Codd. 19 (cum καθίσας), 82, 93, 108, Reg. [43] Sic Ald., Codd. 29, 243 (cum γρ. λόγος in marg.). [44] Cod. 243. Sic in textu Codd. 52, 92, 144, 236. [45] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 29, 52, alii (inter quos 243). [46] Cod. 243. Sic in textu Codd. III (cum ἴδε ἡ σχ. ἐκεῖ), 44, 74, 106, alii. [47] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [48] Cod. 243. Sic in textu (om. ἐπὶ τῆς καθέδρας) Comp. (cum εἰώθῃ), Codd. 19 (idem), 82, 108 (ut Comp.). [49] Idem. [50] Idem. [51] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 55, 56, 64, alii (inter quos 243), Arm. 1.

φαίνεται. 'Α. *συνάντησίς ἐστι.* Σ. *συγκύρημα . .*[52]

28. עַד־בֵּית לֶחֶם. Ο΄. *ἕως εἰς Βηθλεὲμ τὴν πόλιν αὐτοῦ πορευθῆναι.* Alia exempl. *δραμεῖν ἕως Βηθλεὲμ τῆς πόλεως αὐτοῦ.*[53]

29. שַׁלְּחֵנִי נָא. Ο΄. *ἐξαπόστειλον* (Σ. *ἀπόλυσον*[54]) *δή με.*

זֶבַח מִשְׁפָּחָה. Ο΄. *θυσία τῆς φυλῆς* ('Α. Θ. *συγγενείας.* Σ. *πάνδημος*[55]).

אִמָּלְטָה. Ο΄. *διαβήσομαι* (potior scriptura *διασωθήσομαι*[56]). Alia exempl. *ἀπελεύσομαι.*[57]

30. בֶּן־נַעֲוַת הַמַּרְדּוּת. *Fili mulieris perversae contumaciae* (perversae et contumacis). Ο΄. *υἱὲ κορασίων* (נַעֲרֹת) *αὐτομολούντων* (alia exempl. add. *γυναικοτραφῆ*[58]). Σ. . *ἀπαιδεύτων ἀποστατούντων.* Θ. . . *μετακινουμένων.*[59]

בֹחֵר אַתָּה לְבֶן. *Diligis tu filium.* Ο΄. *μέτοχος εἶ σὺ τῷ υἱῷ.* Σ. *προαιρεῖ τὸν υἱόν.*[60]

עֶרְוַת. Ο΄. *ἀποκαλύψεως.* Σ. *ἀσχημοσύνης.*[61]

31. לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ. Ο΄. *οὐχ ἑτοιμασθήσεται* (Σ. *ἑδρασθήσεται*[62]) *ἡ βασιλεία σου.* Alia exempl. *οὐχ ἑτοιμασθήσῃ σὺ, οὐδὲ ἡ βασιλεία σου.*[63] "Αλλος· *οὐ κατορθώσεις . .*[64]

34. נֶעְצַב. Ο΄. *ἐθραύσθη.* 'Α. *διεπονήθη.* Σ. *ὠδυνήθη.* Θ. *ἐλυπήθη.*[65]

הִכְלִמוֹ. *Ignominia affecerat eum.* Ο΄. *συνετέλεσεν ἐπ' αὐτόν.* 'Α. *ἐνέτρεψεν* (*αὐτόν*). Θ. *κατῄσχυνεν* (*αὐτόν*).[66]

35. לְמוֹעֵד דָּוִד. *Ad locum condictum cum Davide.* Ο΄. *καθὼς ἐτάξατο εἰς τὸ μαρτύριον Δαυίδ.* 'Α. Θ. *κατὰ τὴν συνταγὴν* (*Δαυίδ*).[67] Σ. *κατὰ σύνταγμα* (*Δαυίδ*).[68] "Αλλος· *εἰς καιρὸν Δαυίδ.*[69]

36. אֶת־הַחִצִּים. Ο΄. *τὰς σχίζας.* 'Α. Θ. (*τὰ*) *βέλη.* Σ. (*τὰ*) *ἀκόντια.*[70]

לְהַעֲבִרוֹ. *Ita ut eum praeteriret.* Ο΄. *καὶ παρήγαγεν* (Θ. *ὑπερέβη*[71]) *αὐτήν.*

39. אַךְ יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר. Ο΄. *πάρεξ Ἰωνάθαν καὶ Δαυίδ.* Alia exempl. *πλὴν Ἰωνάθαν καὶ Δαυὶδ ᾔδεισαν τὸ ῥῆμα.*[72]

41. מֵאֵצֶל הַנֶּגֶב. *A parte meridionali.* Ο΄. *ἀπὸ τοῦ ἀργὰβ* (alia exempl. *ἐργάβ*[73]). 'Α. *ἐχόμενα τοῦ νοτίου* (s. *νότου*).[74] "Αλλος· *πλησίον τοῦ νότου.*[75]

אַרְצָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἐπὶ τὴν γῆν.*[76]

אֶת־רֵעֵהוּ (in posteriore loco). Ο΄. *τῷ πλησίον* ('Α. *ἑταίρῳ.* Θ. *ἀδελφῷ*[77]) *αὐτοῦ.*

---

[52] Codd. 243 (om. ἐστι), 243* (in marg. sine nom.). Priorem lectionem anonymam afferunt Nobil., Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 420. Cf. Hex. ad Deut. xxiii. 10. 1 Reg. vi. 9. [53] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [54] Cod. 243. [55] Idem. Priorem lectionem uni Aquilae tribuit Cod. Reg. [56] Sic Codd. II, III, XI, 29, 52, 64, alii (inter quos 243). [57] Sic Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, 108, 246. [58] Sic Codd. 19, 29 (cum -φῆς), 55 (cum -τράφη), 71 (ut 29), 82, 93, 121 (in marg.), 243 (ut 29), 246 (cum -φῇ), Chrysost. Opp. T. X, p. 301 D (qui enarrat: υἱὲ πορνιδίων ἐπιμαινομένων ἀνδράσιν, ἐπιτρεχόντων τοῖς παριοῦσιν, ἐκνενευρισμένε καὶ μαλακὲ καὶ μηδὲν ἔχων ἀνδρός). De forma vocativi per η vide nos ad locum S.Chrysostomi. [59] Cod. 243. [60] Idem. [61] Idem. Cf. Hex. ad Gen. ix. 22. [62] Idem. [63] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108 (cum οὐδὲ βασ.). [64] Cod. 108 in marg. [65] Nobil. (cum ἐπονήθη), Codd. 243, 243* (in marg. sine nom.), Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 422. Cod. 108: Σ. ὠδυνήθη. Cod. 242 in textu: διεπονήθη. [66] Cod. 243. Cod. 242 in textu: ἐνέτρεψεν. [67] Cod. 243. Cod. 92 affert: 'Α. Σ. κατὰ συνταγήν. [68] Cod. 108 (cum Σ. 'Α.). [69] Cod. 243 in marg. sine nom. Est altera, ut videtur, Aquilae interpretatio. [70] Codd. 92, 243. Cod. 108: 'Α. Θ. τὰ βέλη. [71] Nobil., Cod. 243, Procop. ibid. Minus probabiliter Cod. 108: Θ. παρέβη. [72] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108; necnon (retento πάρεξ) Ald. (cum ἔγνωσαν), Codd. XI, 44 (ut Ald.), 52 (idem), 55 (cum εἴδησαν), 71, alii (inter quos 243), Arm. 1 (praem. ὅτι). [73] Sic Ald., Codd. XI, 29, 55, 64, alii (inter quos 243). Procop. p. 66: ἀπὸ Ἀννεγὰβ, a quo proxime absunt Codd. 44, 74, 106, 120, 134, qui ἀνὲγβ habent. [74] Theodoret. Quaest. LI in 1 Reg. p. 388: τὸ δὲ ἀργοῦν (sic) ὁ Ἀκύλας ἐχόμενα τοῦ νοτίου (sic: cf. Hex. ad Habac. iii. 3) ἡρμήνευσεν· ἐγὼ δὲ οἶμαι κοῖλόν τινα οὕτω κεκλῆσθαι τόπον. Similiter Procop. ibid: Ἀκύλας ἐχόμενα τοῦ νότου (νοτίου Niceph.)· ἴσως δὲ κοῖλος τόπος ὑπῆρχεν ἐκεῖ. [75] Cod. 243 in marg.: πλησίον τοῦ νότου. πρὸ τοῦ ἀματαρατ (sic). Cod. 108 in textu: ἀπὸ τοῦ ἀργὸβ πλησίον τοῦ νότου. Denique Cod. 92: 'Α. πλ. τοῦ νότου. Praeterea Montef. dedit: Σ. ἀπὸ μεσημβρίας, ex solius Eusebii auctoritate in Onomastico, p. 296: Ναγέβ· ὁ νότος παρ' Ἑβραίοις. Σύμμαχος· μεσημβρία. [76] Sic Comp., Codd. III, 44, 74, 82, alii, Arm. 1. [77] Codd. Reg., 243 (cum ἑτέρῳ). Cod.

41. עַד־דָּוִד הִגְדִּיל. *Donec David modum excederet.* Ο΄. ἕως συντελείας μεγάλης. Σ. Δαυὶδ δὲ ὑπερέβαλλεν (Ἄλλος· ἐμεγάλυνεν).[78]

Cap. XXI.

1 (Hebr. 2). אֲחִימֶלֶךְ. Ο΄. Ἀβιμέλεχ. Οἱ πάντες· Ἀχιμέλεχ.[1]

וַיֶּחֱרַד. Ο΄. καὶ ἐξέστη (Ἀ. ἐξεπλάγη[2]).

2 (3). יוֹדַעְתִּי. *Indicavi.* Ο΄. διαμεμαρτύρημαι. Σ. συνεταξάμην.[3]

אֶל־מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי. *Ad locum certum quendam.* Ο΄. ἐν τῷ τόπῳ τῷ λεγομένῳ, Θεοῦ πίστις φελλανὶ μαεμωνί (alia exempl. φελλωνὶ ἀλμωνί[4]). Ἀ. πρὸς τὸν τόπον τὸν δεῖνα τοῦδέ τινος. Σ. εἰς τὸν δεῖνα τόπον. Θ. (εἰς τὸν τόπον) τόνδε τινὰ ἐλμωνί.[5]

3 (4). אוֹ הַנִּמְצָא. Ο΄. τὸ εὑρεθέν. Alia exempl. ἢ ὃ ἐὰν εὕρῃς.[6]

4 (5). לֶחֶם חֹל. Ο΄. ἄρτοι βέβηλοι (Ἀ. Σ. Θ. λαϊκοί[7]).

כִּי־אִם־לֶחֶם קֹדֶשׁ יֵשׁ. Ο΄. ὅτι ἀλλ᾽ ἢ ἄρτοι ἅγιοί εἰσιν. Alia exempl. εἰ μὴ ὁ ἄρτος ὁ ἅγιος.[8]

5 (6). כִּי אִם־אִשָּׁה. *Profecto mulier.* Ο΄. ἀλλὰ ἀπὸ γυναικός. Ἄλλος· εἰ μὲν περὶ (γυναικός).[9]

עֲצֻרָה. *Cohibita* est. Ο΄. ἀπεσχήμεθα. Ἀ. Θ. συνεσχέθη.[10]

כְּלֵי־הַנְּעָרִים. Ο΄. πάντα τὰ παιδία (potior scriptura παιδάρια). Ἀ. Θ. τὰ σκεύη τῶν παιδαρίων.[11]

וְהוּא דֶּרֶךְ חֹל וְאַף כִּי. *Etiamsi iter ipsum profanum* est, *tamen.* Ο΄. καὶ αὐτὴ (alia exempl. αὕτη[12]) ἡ ὁδὸς βέβηλος, διότι. Ἄλλος· ἡ μέντοι ὁδὸς λαϊκὴ, ἀλλ᾽ ὅμως.[13]

108: Ἀ. ἕτερος. [78] Cod. 243: Σ. Δαυὶδ δὲ ὑπερέβαλλεν, ἐμεγάλυνεν. Cod. 92: Σ. Δαυὶδ δὲ ὑπερέβαλε. Post μεγάλης Comp. in textum infert Δαυὶδ ὑπερέβαλεν.

Cap. XXI. [1] Sic Montef., non memorato auctore. Sic in textu Comp., Codd. XI, 64, 82, alii (inter quos 243), Arm. 1, Origen. Opp. T. II, p. 520. [2] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef., Σ. ἐξεπλάγη). Cf. ad Cap. iv. 13. xiii. 7. xxviii. 5. [3] Codd. Reg., 92, 108, 243. Interpres legisse videtur נוֹעַדְתִּי, coll. Hex. ad Exod. xxv. 21. Job. ii. 12. Psal. xlvii. 5. [4] Sic Comp. (cum φελαννὶ), Codd. III (cum φελμωνὶ), 44 (cum φελωνὶ), 106, 120, 134, 247 (cum φελλονὶ ἀλμονί). Par vocum deest in Codd. XI, 19, 29, 55, aliis (inter quos 243). [5] Euseb. in Onomastico, p. 360: Φελμονὶ ἀλμωνί. Ἀκ. τὸν δεῖνα τοῦδέ τινος (Hieron.: *illum vel istum*). Σύμ. τὸν δεῖνα τόπον (Hieron.: *nescio quem locum*). Θεοδ. τόνδε τινὰ ἐλμωνί (Hieron.: *illum locum Elmon*). Idem ibid. p. 182: Ἐλμωνὶ τόπος τις ἑρμηνεύεται. Ἀκ. Θεοδ. τόνδε τινά (Hieron.: τόνδε τινὰ, *hunc vel illum*). Cod. 243 affert: Σ. εἰς τὸν δεῖνα τόπον. Ἀ. τὸν δεῖνα τοῦδε τινος (sic). Denique Origen. ibid.: Ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν τῷ τόπῳ τῷ λεγομένῳ, Θεοῦ πίστις φιλμωνὶ ἀλμωνὶ, Ἀκ. φησί· πρὸς τὸν τόπον τόνδε τινὰ τοῦδέ τινος, ἢ τόνδε τινὰ ἀδέσποτον (*anonymum*)· ὁ δὲ Σύμ. εἰς τὸν δεῖνα τόπον; ubi pro ΤΟΝΔΕΤΙΝΑ in priore loco legendum videtur ΤΟΝΔΕΙΝΑ. Cf. Hex. ad Ruth iv. 1. 4 Reg. vi. 8. (Montef. ex Hieronymi Latinis Symmacho tribuit, εἰς τὸν οὐκ οἶδα τίνα τόπον; Aquilae autem et Theodotioni, non τόνδε τινὰ, quae Eusebii Graeca Hieronymus in versione sua servavit, sed εἰς τὸν δεῖνα τόπον, quam versionem, reapse Symmachi, in Regio suo tacito interprete invenit. Coisliniani autem lectiones vel dubias esse, vel ex secunda Aquilae et Symmachi editione desumptas, idem temere affirmat.) [6] Sic Comp. (cum ἂν), Codd. 19, 82, 93, 108. [7] Cod. 243: Σ. Θ. λαϊκοί. Montef. ait: "Ἀ. λαϊκοὶ, Reg. Ex Origene [Opp. T. II, p. 480] qui ait: Βεβήλους οὐ τοὺς ἀκαθάρτους λέγει, ἀλλὰ τοὺς οὐχ ἁγίους, καὶ ὡς Ἀκύλας ἐξέδωκε, λαϊκούς ... Coislin. 2, qui habet, Σ. Θ. λαϊκοὶ, suspectus videtur." Etiam Parsonsii amanuensis, vir non ineruditus, notat: "Σ. Θ. λαϊκοὶ, quod tamen neograecam linguam potius sapit, quam Symmachi et Theodotionis versiones." Sed cf. Hex. ad Ezech. xxii. 26. xlviii. 15. [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum εἰ μὴ δ᾽ ἄρτος ἅγ.), Reg. [9] Cod. 243 in marg. sine nom. Nescio an Symmachi sit lectio, quam suam fecit Hieron., vertens: *Equidem si de mulieribus agitur.* [10] Idem. [11] Idem. [12] Sic Codd. II, 106, 123, 144, fortasse alii, Theodoret. Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 425: Κατὰ ἐρώτησιν ἀνάγνωθι, τουτέστι, καὶ ταύτην τὴν ὁδὸν καλέσοι ἄν τις βέβηλον, ἥτις ἡγίασται διὰ τὰ σκεύη μου, τουτέστι, τὴν ἐξόπλησίν μου, καὶ τὸ ἐπὶ πόλεμόν με ἀπιέναι; [13] Cod. 243 in marg. sine nom. Proculdubio Symmachi versio est, non Aquilae, qui Montefalconii error est. Hieron.: *Porro via haec polluta est* (Hebr. *via laica* est); *sed et ipsa.* Praeterea Montef. ex Regio affert: καὶ ὅτι εἰ βέβηλος ἡ ὁδὸς αὐτῶν, σήμερον κ. τ. ἑ., ubi pro αὐτῶν legendum αὕτη, e libris affinibus 82 (cum ἔτι ἡ pro ὅτι εἰ), 93, 108.

6 (7). קֹדֶשׁ. *Sanctum.* Ο΄. τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως. Οἱ λοιποί· ἅγια.[14]

7 (8). נֶעְצָר. *Detentus.* Ο΄. συνεχόμενος νεεσσαράν (alia exempl. νεσσαράν; alia, νεεσσάρ[15]). Ἀ. συνεσχέθη. Σ. ἐγκεκλεισμένος.[16]

הָאֲדֹמִי. *Idumaeus.* Ο΄. ὁ Σύρος. Οἱ λοιποί· (ὁ) Ἰδουμαῖος.[17]

אַבִּיר הָרֹעִים. *Princeps pastorum.* Ο΄. νέμων τὰς ἡμιόνους. Σ. ἄρχων τῶν νομέων.[18]

8 (9). נָחוּץ. *Urgens.* Ο΄. κατὰ σπουδήν. Alia exempl. κατασπεῦδον.[19]

9 (10). בְּעֵמֶק הָאֵלָה. Ο΄. ἐν τῇ κοιλάδι Ἠλᾶ (Ἀ. τῆς τερεβίνθου.[20] Ἄλλος· τῆς δρυός[21]).

אַחֲרֵי הָאֵפוֹד. Ο΄. Vacat. Θ. ὀπίσω τῆς ἐπωμίδος (Σ. ἐφούδ. Ἀ. ἐπενδύματος).[22]

11 (12). יַעֲנוּ. Ο΄. ἐξῆρχον. Σ. κατέλεγον.[23]

13 (14). וַיְשַׁנּוֹ אֶת־טַעְמוֹ. *Et mutavit gestum suum.* Ο΄. καὶ ἠλλοίωσε (Ἀ. ἐνήλλαξεν. Σ. μετέβαλεν[24]) τὸ πρόσωπον (alia exempl. τὸν τρόπον[25]) αὐτοῦ.

וַיִּתְהֹלֵל בְּיָדָם וַיְתָו עַל־דַּלְתוֹת הַשַּׁעַר. *Et insaniam simulavit in manibus eorum, dum notas pingebat in valvis portae.* Ο΄. καὶ προσεποιήσατο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐτυμπάνιζεν (וַיְתָף?) ἐπὶ ταῖς θύραις τῆς πόλεως· καὶ παρεφέρετο ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἔπιπτεν ἐπὶ τὰς θύρας τῆς πύλης.[26] Ἀ. καὶ παρίετο (ἐν χειρὶ αὐτῶν), καὶ προσέκρουεν[27] (Σ. Θ. ἐψόφει[28]) ...

14 (15). מִשְׁתַּגֵּעַ. *Furentem.* Ο΄. ἐπίληπτον. Ἀ. παραπληκτευόμενον. Σ. παράφρονα.[29]

15 (16). חֲסַר מְשֻׁגָּעִים אָנִי. *Num egens furiosorum ego?* Ο΄. μὴ ἐλαττοῦμαι (alia exempl. ἢ προσδέομαι[30]) ἐπιλήπτων (Σ. μαινομένων[31]) ἐγώ;

הֲבֵאתֶם. Ο΄. εἰσαγηόχατε. Alia exempl. εἰσηνέγκατε.[32]

לְהִשְׁתַּגֵּעַ. Ο΄. ἐπιληπτεύεσθαι. Ἀ. παραπληκτεύεσθαι. Σ. μαίνεσθαι.[33]

Cap. XXII.

1. וְכָל־בֵּית. Ο΄. καὶ ὁ οἶκος. Alia exempl. καὶ πᾶς ὁ οἶκος.[1]

2. וַיִּתְקַבְּצוּ. Ο΄. καὶ συνήγοντο (alia exempl. συνηθροίζοντο[2]).

כָּל־אִישׁ מָצוֹק. *Omnis homo angustiarum.* Ο΄.

---

[14] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis silet. [15] Prior scriptura est in Codd. III, 64, 92 (cum νεσὰρ in marg.), 123, aliis; posterior in Codd. 56 (cum glossa in marg.: ῥιγοπύρετον), 82, 108, 246 (cum glossa: ῥιγοπυρέτῳ). [16] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi. Montef. ex eodem exscripsit tantum: Ἀ. ἐγκεκλεισμένος, repugnantibus etiam Codd. 92, 108, qui hanc lectionem (συγκεκλημένος 108) Symmacho vindicant. [17] Cod. 243. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 92 (in marg.), 93, 108. [18] Idem. [19] Sic Codd. III, 64, 92, alii (inter quos 243). [20] Codd. 92, 243 (in marg. sine nom.). [21] Cod. 108 in marg. sine nom. Cf. ad Cap. xvii. 2. [22] Cod. 243. Comp. (cum ἐνειλυμένη), Codd. III (cum εἰλημμένη ἦν ἐν), 19, 82, 93, 108, 247 (cum ἦν pro ἐν): εἰλημένη ἐν ἱματίῳ ὀπίσω τῆς ἐπωμίδος. [23] Codd. Reg., 108, 243. Cf. Hex. ad Exod. xv. 21. [24] Cod. 243. Minus probabiliter Cod. 108: Σ. ἐνήλαξεν (sic), repugnante etiam Regio, e quo Montef. excitavit: Ἀ. ἐνήλλαξεν. [25] Sic Cod. III. Bar Hebraeus: ܗܘ ܫܚܠܦ ܕܘܒܪܗ. Symmachi esse videtur, coll. Hex. ad Psal. xxxiii. 1. [26] Hic duae versiones coaluerunt, quarum prior deest in Comp., posterior autem in Cod. 121 (qui in marg. habet: καὶ παρ. ἐν τ. χ. αὐτοῦ, καὶ ἔπιπτεν ἐπὶ ταῖς θύραις τῆς πόλεως). Utramque agnoscit Vet. Lat.: *Et affectabat in die illa, et tympanizabat ad ostia civitatis; et ferebatur in manibus suis, et procidebat ad ostia portae.* [27] Cod. Reg., et Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 428: καὶ προσεποιεῖτο — ἐτυμπάνιζεν. Ἀκύλας· παρίετο (Reg. παρείετο) καὶ προσέκρουεν. Hieron.: *Et collabebatur inter manus eorum, et impingebat.* [28] Codd. 92 (ad παρεφέρετο), 243 (ad ἔπιπτεν). Ad παρεφέρετο Cod. 108 in marg.: ἐψόφε (sic). [29] Cod. 243. Cod. 92 affert: Σ. παράφρονα. Cod. 108: Σ. περίφρονα. ἔκφρονα. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum μὴ ἐλαττοῦμαι in marg.), Reg. Vet. Lat.: *Numquid arreptitium (arreptitiorum?) ego opus habeo?* [31] Cod. 243. [32] Sic Comp. (cum εἰσεν.), Codd. 19 (idem), 93, 108, Reg. [33] Cod. 243.

Cap. XXII. [1] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, 243 (cum πᾶς in marg.). [2] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg.

πᾶς ἐν ἀνάγκῃ ('Α. Θ. *συνεχόμενος*. Σ. *στενοχωρούμενος*[3]).

2. מַר־נֶפֶשׁ. Ο'. *κατώδυνος* ('Α. *πικρὸς*[4]) *ψυχῇ*.

3. מִצְפֵּה. Ο'. *εἰς Μασσηφάθ* ("Αλλος· *σκοπιάν*[5]).

4. וַיַּנְחֵם אֶת־פְּנֵי. *Et duxit eos in conspectum.* Ο'. *καὶ παρεκάλεσε τὸ πρόσωπον*. 'Α. Οἱ λοιποί· (*καὶ*) *ἔθετο αὐτοὺς πρὸ προσώπου*.[6]

בַּמְּצוּדָה. *In praesidio.* Ο'. *ἐν τῇ περιοχῇ*. 'Α. *ἐν ὀχυρώματι*. Σ. *ἐν τῇ ἐπιβουλῇ*. Θ. (*εἰς*) *καταφυγήν*.[7]

6. נוֹדַע. Ο'. *ἔγνωσται*. Σ. *ἐφάνη*.[8]

תַּחַת־הָאֶשֶׁל. *Sub tamarisco.* Ο'. *ὑπὸ τὴν ἄρουραν* ('Α. *τὸ δένδρωμα*. (Σ.) *τὸ φυτόν*[9]).

7. גַּם. Ο'. *εἰ ἀληθῶς*. "Αλλος· *μήτι*.[10]

8. קְשַׁרְתֶּם. *Conjurastis.* Ο'. *σύγκεισθε*. 'Α. *συνεδήσατε*. Σ. *συνέθεσθε*. Θ. *σύνδεσμος*. "Αλλος· *συνεστράφητε*.[11]

בִּכְרָת־בְּנִי. Ο'. *ἐν τῷ διαθέσθαι τὸν υἱόν μου διαθήκην*. Σ. *συντιθεμένου τοῦ υἱοῦ μου*.[12]

חֹלֶה. *Dolens.* Ο'. *πονῶν*. Σ. *συμπαθῶν*. ("Αλλος·) *συμπάσχων*.[13]

וְגֹלֶה אֶת־אָזְנִי. Ο'. *καὶ ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου*. "Αλλος· *φανερὸν ποιεῖ*.[14]

8. לְאֹרֵב. Ο'. *εἰς ἐχθρόν* (Σ. *ἐνεδρευτήν*[15]).

9, 18. הָאֲדֹמִי. Ο'. *ὁ Σύρος*. Alia exempl. *ὁ Ἰδουμαῖος*.[16]

9. עַל־עַבְדֵי. Ο'. *ἐπὶ τὰς ἡμιόνους* ("Αλλος· *τοὺς δούλους*[17]).

10. בַּיהוָה. Ο'. *διὰ τοῦ θεοῦ*. "Αλλος· *ἐν κυρίῳ*.[18]

12. הִנְנִי. Ο'. *ἰδοὺ ἐγώ*. Σ. *πάρειμι*.[19]

13. קְשַׁרְתֶּם. Ο'. *συνέθου*. 'Α. *συνεδήσατε*. Θ. *συνεστράφητε*.[20]

לָקוּם אֵלַי. Ο'. *θέσθαι αὐτὸν ἐπ' ἐμέ*. 'Α. Θ. *ἐπαναστῆναί μοι*.[21] Σ. *ὥστε ἐπαναστῆναί μοι*.[22]

כַּיּוֹם הַזֶּה. Ο'. *ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη*. 'Α. Θ. *κατὰ τὴν* (*ἡμέραν ταύτην*).[23]

14. וְחֹתַן. Ο'. *καὶ γαμβρός* ('Α. Σ. *νυμφίος*[24]).

וְסָר אֶל־מִשְׁמַעְתֶּךָ. *Et qui devertere solet ad audientiam tuam* (qui interioris apud te admissionis est). Aliter: *Et qui princeps* (שַׂר) *constitutus est super obedientiam* (satellites) *tuam*. Ο'. *καὶ ἄρχων* (שַׂר) *παντὸς παραγγέλματός σου* (Θ. *τοῦ ὑπακούειν σου*[25]).

15. חָלִילָה לִּי. Ο'. *μηδαμῶς*. 'Α. *βέβηλόν* (*μοι*). Σ. Θ. *ἵλεώς* (*μοι*).[26]

---

[3] Cod. 243 (cum *στενοχορ.*). Praeterea Cod. 243 in marg. scholium habet: 'Α. *καὶ πᾶς περιερχόμενος, πᾶς ἐπαιτῶν, καὶ πᾶς ὑπόχρεως. Βούλεται εἰπεῖν, τὸ ὁμοιοπαθὲς τῷ ὁμοιοπαθεῖ χαίρει.* Ubi Aquilae nomen casu irrepsisse videtur, ut non opus sit cum Scharfenbergio *περιεχόμενος* (מוּצָק) et *ἀπαιτῶν* (נֹשֶׁא) rescribere, etsi pro Hebraeis וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ נֹשֶׁא, Ο'. *καὶ πᾶς ὑπόχρεως*, Aquilam vertisse, *καὶ πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἐστιν ἀπαιτῶν*, verisimillimum est. Cf. Hex. ad Jesai. iii. 12. [4] Idem. [5] Idem in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Jud. x. 17. Hos. v. 1. [6] Idem. [7] Idem. Cod. 92: 'Α. Σ. *ἐν ὀχυρώματι, ἐν τῇ ἐπιβουλῇ*. Minus probabiliter Cod. 108: Σ. *ἐν ὀχυρώματι*. Cf. ad Cap. xxiii. 14. Ad *ἐν τῇ περιοχῇ* Cod. 243 scholium habet: *τόπος ἦν οὗτος* (fort. *οὕτως*) *καλούμενος ἐν τῷ ὀχυρώματι*, quod ad *τὴν ἄρουραν* (v. 6) potius referendum videtur, coll. Josepho in Cat. Niceph. T. II, p. 430: *καὶ καθίσας ἐπ' Ἀρούρης· τόπος δὲ ἦν τις οὕτω προσαγορευόμενος.* [8] Cod. 243. [9] Cod. 243: 'Α. *τὸ δένδρωμα, τὸ φυτόν*. Pro *τὸ δένδρωμα*, quod Lexica ignorant, Kreyssig. apud Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 128 non male corrigit *τὸν δενδρῶνα*, coll. Hex. ad Gen. xxi. 33. 1 Reg. xxxi. 13. Sed etiam Cod. 243* in marg.: *τὸ δένδρωμα. τὸ φυτόν.* [10] Idem in marg. sine nom. [11] Idem: 'Α. *συνεδήσατε, συνεστράφητε*. Σ. *συνέθεσθε*. Θ. *σύνδεσμος*. Theodotionis versio suspecta est, cui potius assignanda videtur lectio anonyma *συνεστράφητε*. Cf. ad v. 13. Ad *σύγκεισθε* Cod. 108 in marg. sine nom.: *συνέθεσθε*. [12] Idem. [13] Idem: Σ. *συμπαθών* (sic), *συμπάσχων*. Cf. Hex. ad Job. ii. 11. [14] Idem in marg. sine nom. Cf. ad Cap. xx. 12. [15] Idem. [16] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. ad Cap. xxi. 7. [17] Cod. 243 in marg. sine nom. [18] Bar Hebr., teste Parsonsio. [19] Codd. 108, 243. Cf. ad Cap. iii. 4. [20] Cod. 243. Cf. ad v. 8. [21] Cod. 108. [22] Cod. 243. [23] Idem. [24] Idem. [25] Ad *παραγγέλματος* Cod. 108: Θ. *ὑπακούειν*; Cod. 243 autem in marg. sine nom.: *τοῦ* (non, ut Montef., *τὸ*) *ὑπακούειν σου*. Cf. Hex. ad 2 Reg. xxiii. 23. [26] Cod. 243. Cf. ad Cap. xx. 2. Minus probabiliter Codd. 92, 108: Σ. *ἔλεον μὴ ὑπολαμβανέτω*.

15. אַל־יָשֵׂם. *Ne tribuat.* Ο΄. μὴ δότω. Σ. μὴ ὑπολαμβανέτω.[27] Ἄλλος· μὴ θέτω.[28]

17. הַנִּצָּבִים. Ο΄. τοῖς ἐφεστηκόσι (Σ. παρεστηκόσιν[29]).

18. סֹב. *Converte te.* Ο΄. ἐπιστρέφου. Ἀ. Θ. κύκλωσον. Σ. μεταστράφητι.[30]

וּפְגַע. *Et irrue.* Ο΄. καὶ ἀπάντα (Θ. ἅψαι[31]).

וַיָּמֶת בַּיּוֹם הַהוּא. Ο΄. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Alia exempl. καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[32] Alia: καὶ ἐθανάτωσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[33]

שְׁמֹנִים. Ο΄. τριακοσίους. Οἱ λοιποί· ὀγδοήκοντα.[34]

נֹשֵׂא אֵפוֹד בָּד. Ο΄. πάντας αἴροντας ἐφούδ. Ἀ. φέροντας ἐπένδυμα ἐξαίρετον.[35]

19. לְפִי־חָרֶב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν στόματι ῥομφαίας.[36]

20. וַיִּמָּלֵט. Ο΄. καὶ διασώζεται (Σ. ἔφυγεν[37]).

22. כִּי־שָׁם דּוֹיֵג. Ο΄. ὅτι Δωήκ. Alia exempl. ὅτι ἐκεῖ ἦν Δωήκ.[38]

CAP. XXIII.

1. שֹׁסִים. Ο΄. διαρπάζουσι [καταπατοῦσι]. Σ. προνομεύσουσι.[1]

3. אֶל־מַעַרְכוֹת. *Adversus acies.* Ο΄. εἰς τὰ σκῦλα. Alia exempl. εἰς τὰς κοιλίας; alia, εἰς τὰς κοιλάδας.[2] Ἀ. Θ. (εἰς) τὰς παρατάξεις. Σ. (εἰς) τὰ στρατόπεδα.[3]

5. וַיִּנְהַג. Ο΄. καὶ ἀπήγαγε (alia exempl. ἀπήλασε[4]).

7. נִכַּר. *Rejecit.* Ο΄. πέπρακεν. Σ. ἐξέδωκεν.[5]

8. לָצוּר. *Ad obsidendum.* Ο΄. συνέχειν. Οἱ λοιποί· πολιορκεῖν.[6]

9. הַגִּישָׁה הָאֵפוֹד. Ο΄. προσάγαγε τὸ ἐφοὺδ κυρίου. Ἀ. ἔγγισον τὸ ἔνδυμα (fort. ἐπένδυμα).[7]

11. הֲיַסְגִּרֻנִי בַעֲלֵי קְעִילָה בְיָדוֹ. *Num tradent me cives Keïlae in manum ejus?* Ο΄. εἰ ἀποκλεισθήσεται; καὶ νῦν. Aliter: Ο΄. εἰ ἀποκλεισθήσεται καὶ νῦν ※ εἰς χεῖρας αὐτοῦ (◄);[8]

יֵרֵד. Ο΄. ἀποκλεισθήσεται. Οἱ λοιποί· καταβήσεται.[9]

12. וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲיַסְגִּרוּ בַּעֲלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת־אֲנָשַׁי בְּיַד שָׁאוּל וַיֹּאמֶר יְהוָה יַסְגִּירוּ. Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶπεν Δαυίδ· εἰ παραδώσουσιν οἱ παρὰ τῆς Κεηλὰ (Θ. μὴ παραδώσουσιν οἱ ἔχοντες Κεηλὰ) ἐμὲ καὶ τοὺς ἄνδρας μου εἰς χεῖρας Σαούλ; καὶ εἶπεν ΙΙΙΙΙ· παραδώσουσιν (◄).[10] Ἄλλος· καὶ εἶπε Δαυίδ· εἰ συγκλεί-

---

[27] Codd. 92, 108 (uterque ut supra), 243 (in marg. sine nom.). Hieron.: *ne suspicetur.* [28] Sic in textu Cod. 242. [29] Cod. 243. [30] Idem. Cod. 92 affert: Ἀ. Θ. κύκλωσον; Cod. 108: Θ. κύκλωσον. [31] Idem. [32] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡ.), 82, 93, 108, 158, Lucif. Calar. [33] Sic Codd. III, 243 (cum καὶ ἐθανάτωσεν in marg.). [34] Cod. 243. [35] Codd. 92, 108 (cum vitiosa scriptura ἐπένδημα ἐξέρετον). Cf. ad Cap. ii. 18. 2 Reg. vi. 14. [36] Sic Comp. (praem. ἐπάταξεν), Codd. 82 (idem), 93, 108 (ut Comp.), 247, Lucif. Calar. [37] Cod. 243. [38] Sic Comp. (om. ὅτι), Ald., Codd. XI, 29, 44, 56, alii (inter quos 243).

CAP. XXIII. [1] Cod. 243. In textu duplex versio καταπατοῦσι deest in Codd. III, XI, 44, 52, 56, aliis (inter quos 243). [2] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 29, 52, 64, aliis (inter quos 243, cum Ο΄. σκῦλα in marg.); posterior in Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, aliis. [3] Cod. 243. Montef. e Regio exscripsit: Ἀ. εἰς τὰς π. Σ. εἰς τὰ στρ. Cod. 108 affert: Σ. εἰς τὰ στρ. Nobil., Cod. 92 in marg., et Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 433: Εἰς τὰς κοιλίας, εἰς τὰ στρατόπεδα. Ἑβραῖοι, εἰς τὰ σκῦλα. (Trium lectionum, εἰς τὰ σκῦλα, εἰς τὰς κοιλίας, εἰς τὰς κοιλάδας, quae omnes ex una scriptura ΕΙϹΤΑϹΚΟΙΛΑ fluxisse videntur, cum nemo adhuc probabilem rationem reddiderit, venia sit nobis novam, quantum sciamus, conjecturam in medium afferentibus. Scilicet in Hebraeo archetypo pro אֶל־מַעַרְכוֹת interpres Graecus אֶל־מַעֲכָרוֹת reperit, pro quo, juxta notionem radicis ejus עָכַר, *perturbavit, in calamitatem injecit,* εἰς τὰ σκῶλα (quae scriptura est Cod. 247) h.e. *in sudes acutas* (Hesych.: Σκῶλα· ξύλα ὠξυμμένα) posuit. Tantum addimus, in loco Jud. xi. 35 pro Hebraeis הָיִית בְּעֹכְרָי in altera τῶν Ο editione legi εἰς σκῶλον ἐγένου ἐν ὀφθαλμοῖς μου.) [4] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, Reg. (qui omnes clausulam, καὶ ἀπήλασε τὰ κτ. αὐτῶν, post alteram, καὶ ἐπάταξε—μεγάλην, rejiciunt, invito Hebraeo). [5] Codd. 92, 108, 243. [6] Cod. 108 (in marg. sine nom.), 243. [7] Cod. 243 (teste Montef.), 243* (in marg. sine nom.). Parsonsii amanuensis lectionem non habet. [8] Sic in textu Cod. 243, cum ※ in marg. [9] Idem. Sic in textu Comp., Codd. 52, 92 (in marg.), 123, 236. In Codd. 19, 108, duplex lectio est: καὶ εἶπε κύριος καταβήσεται, καὶ εἶπε κύριος ἀποκλεισθήσεται (καταβήσεται 108 in marg.). [10] Cod. 243

σουσιν ἄνδρες Κεειλὰ *ἐμὲ καὶ τοὺς ἄνδρας μου ἐν χειρὶ Σαούλ; καὶ εἶπε κύριος· συγκλείσουσιν.*[11]

13. וַיִּתְהַלְּכוּ בַּאֲשֶׁר יִתְהַלָּכוּ. *Et ibant quo eos via ferebat.* Ο′. *καὶ ἐπορεύοντο οὗ ἐὰν* (Ἀ. *ἐν ᾧ*[12]) *ἐπορεύοντο* (alia exempl. *ἐπορεύθησαν*[13]). Σ. *καὶ ἐρρέμβοντο ὁπουδήποτε.*[14]

וַיֶּחְדַּל לָצֵאת. Ο′. *καὶ ἀνῆκε* (Ἀ. *ἐπαύσατο*[15]) *τοῦ ἐλθεῖν* (potior scriptura *ἐξελθεῖν*).

14. בַּמְּצָדוֹת. Ο′. *ἐν* Μασερὲμ (s. Μασεραὶμ, s. Μασερὲθ[16]) . . . *ἐν τοῖς στενοῖς.* Ἀ. *ἐν ὀχυρώμασι.* Σ. *ἐν καταφυγαῖς.* Θ. *ἐν τοῖς σπηλαίοις* (בַּמְּעָרוֹת) *τοῖς ὀχυροῖς.*[17]

בָּהָר בְּמִדְבַּר־זִיף. Ο′. *ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῷ ὄρει* Ζίφ. Alia exempl. *ἐν τῷ ὄρει ἐν τῇ ἐρήμῳ* Ζίφ.[18]

14. Ο′. *ἐν τῇ γῇ τῇ αὐχμώδει.* (Vulg. *in monte opaco.*) Alia exempl. *εἰς τὸ ὄρος τὸ αὐχμῶδες ἐν γῇ αὐχμώδει.*[19] Alia: *ἐν τῇ καινῇ εἰς τὸ ὄρος τὸ αὐχμῶδες.*[20]

15. בְּמִדְבַּר־זִיף בַּחֹרְשָׁה. Ο′. *ἐν τῷ ὄρει τῷ* (alia exempl. *ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ*[21]) *αὐχμώδει ἐν τῇ καινῇ* Ζίφ (alia exempl. Ζὶφ (s. Ζεὶφ) *ἐν τῇ καινῇ*[22]).

בַּחֹרְשָׁה. *In silva.* Ο′. *ἐν τῇ καινῇ* (בַּחֲדָשָׁה). Ἀ. (*ἐν*) *τῇ ὕλῃ.* Σ. (*ἐν τῷ*) *δρυμῷ.*[23]

16. חֹרְשָׁה. Ο′. *εἰς καινήν* (Ἀ. *τὴν ὕλην.* Οἱ λοιποί· *τὸν δρυμόν*[24]).

וַיְחַזֵּק. Ο′. *καὶ ἐκραταίωσε* (Σ. *ἐθάρσυνε*[25]).

---

in marg. Cod. 92 in marg.: ※ (*καὶ*) *εἶπε Δαυίδ· εἰ παραδώσουσιν οἱ παρὰ τῆς Κεϊλὰ ἐμὲ καὶ τοὺς ἄ. μου εἰς χ. Σαούλ; καὶ εἶπε κύριος· παραδώσουσι.* Sic sine aster. Comp. (cum *ἀπὸ* pro *παρὰ*), Codd. III (cum *παρὰ τῆς Κεειλὰ* pro *οἱ παρὰ τῆς Κεϊλὰ*), 19 (cum *ἀπὸ* pro *οἱ παρὰ*), 52 (cum Κηλὰ), 82 (cum *οἱ ἀπὸ τῆς* Κεειλὰ), 108 (ut Comp.), 123, 158 (ut 19), 236 (cum Κεειλὰ), 247 (cum *οἱ τῆς* Κεειλὰ), Arm. 1. Locutio *οἱ παρὰ τῆς* Κ. pro ״ק בַּעֲלֵי Symmachum interpretem prodit, coll. Hex. ad Prov. i. 19. Eccles. xii. 11. [11] Sic in textu Cod. XI. Aquilae esse versionem crediderim. [12] Ad *καὶ ἐπορεύοντο* Cod. 108 in marg.: Ἀ. *ἐνώχηρα*, unde expedio tantum *ἐν ᾧ* pro בַּאֲשֶׁר. [13] Sic Codd. II, III, XI, 44, 56, 71, alii (inter quos 243). [14] Cod. 243 (cum *ἐρεμέοντο*). Cod. 243* in marg.: *καὶ ἠρεμέοντο ὁπουδ.* "Vox haud dubie vitiata."—*Montef.* "Conjicio scribendum esse *ἐρεμβεύοντο*, vel *ἐρέμβοντο*."—*Parsonsii aman.* Eandem medicinam jamdudum adhibuerat illustrissimus Valckenaer. ad Eurip. Phoen. p. 250: "Apud Diog. Laert. IX, 63 pro *συνεπορεύετο* genuinam sine dubio lectionem invenit Menagius in MSS. *συνέρεμβετο.* 1 Reg. xxiii. 23, ubi posuerunt bis Alexandrini *ἐπορεύοντο*, Symmachus dederat *ἐρέμβοντο ὁπουδήποτε.* Hoc eo moneo, ne verbum nihili, quod vulgavit e MS. vener. Bern. Montefalconius *ἐρεμέοντο*, Graecorum interpretum Antiqui Foederis castigatissimo tribueretur." Suidas: Ἐρέμβοντο· *ἀπεπλανῶντο.* Οἱ *δὲ ἐρέμβοντο κατὰ τὴν χώραν ἕνεκα τῆς ἰδίας ὠφελείας.* Cf. Hex. ad Psal. lviii. 16. cxviii. 118. Jerem. iii. 14. Symmachum ante oculos habuit Hieron., eleganter vertens: *huc atque illuc vagabantur incerti.* [15] Cod. 243. [16] Prior scriptura est in Codd. XI (cum Μασσεραὶμ), 119, 243, 246; posterior in Cod. III, Euseb., Arm. 1. Scilicet Seniores expresserunt scripturam בַּמְּצָרוֹת, *in locis angustis.* [17] Cod. 243. Euseb. in Onomastico, p. 280: Μασερὲθ, *ἔρημος ἔνθα ἐκαθέσθη* Δαβίδ. Ἀκ. *ἐν ὀχυρώμασι.* Σύμ. *ἐν καταφυγαῖς.* Θεοδ. *ἐν τοῖς σπηλαίοις.* Denique Theodoret. Quaest. LV in 1 Reg. p. 390: Τὸ *δὲ, ἐκάθισεν* Δαβὶδ *ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν* Μεσεράμ (sic), *οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις τοῖς ὀχυροῖς ἐκδεδώκασιν.* E quibus testibus, necnon e Coislin. ad v. 19, non absurde conjeceris, illud *τοῖς ὀχυροῖς* Theodotionis lectioni ex Aquila male adhaesisse. [18] Sic Comp., Codd. III (cum Ζεὶφ), 19, 82 (cum Ζὴφ), 93 (ut III), 108, Arm. 1 (cum *τῆς ἐρήμου* Ζ.). [19] Sic Ald., Codd. III (cum *εἰς ὄρος*), XI (cum *ἐν τῇ γῇ τῇ αὐχ.*), 29, 52, 56, alii (inter quos 243), Arm. 1 (cum *ἐν τῷ σκιώδει ὄρει ἐν τῇ αὐχ. γῇ*, vertente Altero). [20] Sic Codd. 19, 82, 93, 108 (cum *ἀχμῶδες*). Cf. ad v. 15. [21] Sic Comp. (om. *τῇ αὐχ.*), Codd. XI, 19 (om. Ζὶφ), 29, 56, 74, alii (inter quos 82, 93, 108, omnes ut 19), Bar Hebr. [22] Sic Comp., Codd. III, 119 (om. *ἐν*), 242 (idem), 247 (cum *κενῇ*). Epitheton *αὐχμώδης* vulgo ad Hebraeum זִיף referunt, tum hic tum Cap. xxvi. 2, favente Euseb. in Onomastico, p. 198: Ζείβ. Ὄρος *αὐχμῶδες τῆς* Ζείβ. Non tamen dissimulandum est, in loco Jerem. xlviii. 31 nomen *αὐχμὸς* cum Hebraeo חֶרֶשׂ (in קִיר־חֶרֶשׂ) commutatum esse, unde suspicio oriatur, verba superflua *ἐν τῷ ὄρει τῷ αὐχμώδει* non esse nisi duplicem versionem Hebraei בַּחֹרְשָׁה, quae cum notione radicis inusitatae חרשׂ vel חָרַם, *siccus, aridus fuit*, non male conveniat. Cf. ad v. 18. [23] Cod. 243 (ad *ἐν τῷ ὄρει τῷ αὐχ.*): Ἀ. *τῇ ὕλῃ.* Σ. *δρυμῷ.* Cod. 92 (ad *ὄρει*): Ἀ. *ὕλῃ.* Σ. Θ. *δρυμῷ.* Denique Cod. 108 (ad *ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ αὐχ.*) in marg. sine nom.: *δρυμῷ*; necnon ad *καινῇ*: *ὕλῃ.* [24] Cod. 243. [25] Codd. 92, 108, 243 (cum *ἐθράσυνεν*).

18. בַּחֹרְשָׁה. Ο΄. *ἐν καινῇ*. Ἀ. *εἰς τὸν δρυμόν*.[26] Aliud exempl. *ἐν τῇ καινῇ τῇ αὐχμώδει*.[27]

19. הַגִּבְעָתָה. Ο΄. *ἐπὶ τὸν βουνόν*. Οἱ λοιποί· *εἰς Γαβάθ*.[28]

בַּמְּצָדוֹת. Ο΄. *ἐν Μεσσαρὰ ἐν τοῖς στενοῖς*. Ἀ. Σ. (*ἐν*) *τοῖς ὀχυρώμασι*. Θ. (*ἐν*) *τοῖς σπηλαίοις*.[29]

בַּחֹרְשָׁה. Ο΄. *ἐν τῇ καινῇ* (Ἀ. *ὕλῃ*. Οἱ λοιποί· *δρυμῷ*[30]).

הַיְשִׁימוֹן. *Deserti*. Ο΄. *τοῦ Ἰεσσαιμοῦ* (alia exempl. *Ἰεσσεμοῦν*[31]). Ἀ. *τῆς ἠφανισμένης*. Σ. *τῆς ἐρήμου*.[32]

20. לְכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ לָרֶדֶת רֵד. Ο΄. *πᾶν τὸ πρὸς ψυχὴν τοῦ βασιλέως εἰς κατάβασιν, καταβαινέτω* (*πρὸς ἡμᾶς*). Σ. *κατὰ πᾶσαν ἐπιθυμίαν σου, βασιλεῦ, καταβῆναι, κατάβηθι*.[33]

וְלָנוּ הַסְגִּירוֹ. Ο΄. *πρὸς ἡμᾶς· κεκλείκασιν αὐτόν* (alia exempl. *ἀποκεκλεισμένοι εἰσίν*[34]). (Σ.) *ἡμέτερον δὲ συγκλεῖσαι αὐτόν*.[35]

21. חֲמַלְתֶּם. *Miserti estis*. Ο΄. *ἐπονέσατε*. Ἀ. Θ. *ἐφείσασθε*. Σ. *ἐσπλαγχνίσθητε*.[36]

22. וּרְאוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἴδετε*.[37]

22. עָרוֹם יַעְרִם הוּא. *Callendo callide agit ipse*. Ο΄. *μήποτε πανουργεύσηται* (alia exempl. *πανουργευσάμενος πανουργεύσηται*[38]).

23. מִכֹּל הַמַּחֲבֹאִים אֲשֶׁר יִתְחַבֵּא שָׁם וְשַׁבְתֶּם אֵלַי אֶל־נָכוֹן. *Ex omnibus latibulis in quibus sese abscondere solet, et revertimini ad me ad certum* (re comperta). Ο΄. Vacat. ※ *ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅπου κρυβήσεται ἐκεῖ, καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς μὲ εἰς ἕτοιμον* (Σ. *ἐπὶ βεβαίῳ*[39]) (◄).[40]

24. זִיפָה. *Ad Ziph*. Ο΄. *οἱ Ζιφαῖοι*. Alia exempl. *οἱ Ζιφαῖοι ἐκ τῆς αὐχμώδους*.[41]

בְּמִדְבַּר מָעוֹן. Ο΄. *ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Μαών* (alia exempl. *τῇ ἐπηκόῳ*[42]).

בָּעֲרָבָה. Ο΄. *καθ' ἑσπέραν*. Ἀ. *ἐν ὁμαλῇ*. Σ. (*ἐν*) *τῇ πεδιάδι*.[43]

הַיְשִׁימוֹן. Ο΄. *τοῦ Ἰεσσαιμοῦ*. Ἀ. *τῆς ἠφανισμένης*. Σ. (*τῆς*) *ἀοικήτου*.[44]

26. נֶחְפָּז. *Trepide festinans*. Ο΄. *σκεπαζόμενος*. Ἀ. *θαμβούμενος*. Σ. *περιστελλόμενος*. Θ. *κρυπτόμενος*.[45]

עֹטְרִים. *Cingentes*. Ο΄. *παρενέβαλον*. Alia

---

[26] Cod. Reg. Cf. ad v. 19. [27] Sic Cod. 108 (cum ἀχμώδει). [28] Cod. 243. [29] Idem (cum Μασαιρᾶ in textu). Procop. p. 73: Ἐν Μασαρέθ (sic). Οἱ λοιποὶ ἐξέδωκαν, ἐν τοῖς σπηλαίοις. Cf. ad v. 14. [30] Idem (cum ἐν καινῇ in textu): Ἀ. καινῇ ὕλῃ. Λ. δρυμῷ. Minus probabiliter Reg.: Ἀ. εἰς τὸν δρυμόν; necnon Theodoret. in Quaest. LV in 1 Reg. p. 390: τὴν δὲ καινὴν δρυμὸν ὁ Ἀκ. ἡρμήνευσεν· τὴν Γαβαὰδ δὲ βουνόν· τὸ δὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ ἐπηκόῳ (v. 24), ἐν τοῖς ὁμαλοῖς. [31] Sic Comp., Codd. XI, 44, 56, 64, alii. [32] Euseb. in Onomastico, p. 240: Ἰσιμὼθ, ἔνθα ἐκρύπτετο Δαβίδ . . . ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τῶν Βασιλειῶν ἀντὶ τοῦ Ἰεσσιμοὺθ ὁ μὲν Ἀκ. τῆς ἠφανισμένης, ὁ δὲ Σύμ. τῆς ἐρήμου ἐκδεδώκασιν. Ad Ἰεσσαιμοῦν (sic) Cod. 243 affert: Ἀ. τῆς ἠφανισμένης. [33] Cod. 243. [34] Sic Comp. (cum ἀπ. γάρ εἰσιν), Ald., Codd. XI, 19 (ut Comp.), 29, 44, 52, alii (inter quos 243). [35] Cod. 243 in marg. sine nom. Hieron.: *Nostrum autem erit, ut tradamus eum*. [36] Cod. 92. Cod. 243: Ἀ. Θ. ἐφείσασθε. ἐσπλαγχνίσθητε. Minus probabiliter Cod. 108: Ἀ. ἐφείσασθε. Θ. σπλαγχνίσθητε (sic). Ad Sym. cf. Hex. ad Deut. xiii. 8. Ezech. xxiv. 21. [37] Sic Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 123, 247, Arm. 1.

[38] Sic Comp. (cum π. οὗτος π.), Ald., Codd. XI, 19 (ut Comp.), 29, 52, 64, alii (inter quos 243). Bar Hebraeus: ܕܟܠܗ ܡܛܫܝܬܗ ܡܛܫܐ. [39] Cod. 243. [40] Sic in marg. Codd. 92, 243 (cum ἐπιστρέψετε), et sine aster. Comp. (cum αὐτὸς κρύπτεται pro κρυβήσεται), Codd. III (cum κρύβεται), 19 (ut Comp., cum ἀπεστρέψατε), 52 (om. τῶν), 82 (ut Comp.), 93 (idem), 108 (idem), 123 (cum ὅπου αὐτὸς κρυβήσεται), 236 (ut 52), 247 (cum ἐκ π. τούτων τὸν τόπον ὅπου κρύπτεται ἐκεῖ), Arm. 1. [41] Sic Ald., Codd. XI, 29, 52, 56 (cum οἱ ἐκ), 64, alii (inter quos 243). Cf. v. 19 in LXX. [42] Sic (ter) Codd. 19, 82, 93, 108, 158 (cum επι κοω), Theodoret. (ut supra). Vox ἐπήκοος indicat variam scripturam שִׁמְעוֹן (Σιμὼν) pro מָעוֹן, quae etiam apud Josephum (Antiq. VI, 13, 2) in unum et alterum librum irrepsit. Cf. Scharfenb. in *Animadv*. T. II, p. 126. [43] Cod. 243. Codd. 92, 108 (qui ad ἐν τῇ ἐρήμῳ male referunt): Σ. ἐν τῇ πεδιάδι. Etiam Theodoret. (ut supra) falso affirmat, pro ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ ἐπηκόῳ Aquilam ἐν τοῖς ὁμαλοῖς transtulisse. [44] Idem. Cod. 108 in marg. sine nom.: ἀοικείτου (sic). [45] Idem. Cod. 108 in marg. sine nom.: περιστελόμενος (sic). Ad Aquilam cf. Hex. ad Exod. xii. 11. Psal. xlvii. 6.

exempl. παρεπλαγίαζον.[46] Οἱ λοιποί· περιστεφανοῦντες.[47]

27. וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־שָׁאוּל. Ο'. καὶ πρὸς Σαοὺλ ἦλθεν ἄγγελος. Alia exempl. καὶ ἄγγελος παρεγένετο πρὸς Σαούλ.[48]

28. סֶלַע הַמַּחְלְקוֹת. *Petra diremptionis* (s. *evasionis*). Ο'. πέτρα ἡ μερισθεῖσα (Θ. τῶν διαιρέσεων[49]).

CAP. XXIV.

1. וַיַּעַל. Ο'. καὶ ἀνέστη (alia exempl. ἀνέβη[1]).

בִּמְצָדוֹת. Ο'. ἐν τοῖς στενοῖς (('Α.) ὀχυρώμασιν. (Σ.) ἀποφυγαῖς. (Θ.) τοῖς σπηλαίοις[2]).

3. צוּרֵי הַיְּעֵלִים. *Rupium ibicum.* Ο'. Σαδδαιέμ (s. Σαδεέμ, s. Σαδέμ). Alia exempl. τῆς θήρας τῶν ἐλάφων.[3] 'Α... τῶν ἐλαφίνων. Θ. τῶν πετρῶν τῶν ἐλάφων.[4]

4. לְהָסֵךְ אֶת־רַגְלָיו. *Ad tegendum pedes suos.* Ο'. παρασκευάσασθαι. 'Α. τοῦ διευθῦναι .. Σ. ἀποπατῆσαι. Θ. ἀποκενῶσαι τοὺς πόδας αὐτοῦ.[5] Aliter: 'Α. ἀποκενῶσαι (s. κενῶσαι) . . .[6]

5. הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן. Ο'. παραδοῦναι. Alia exempl. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι.[7]

כַּאֲשֶׁר יִטַב. Ο'. ὡς ἀγαθόν. Alia exempl. τὸ ἀρεστόν.[8]

אֶת־כְּנַף־הַמְּעִיל. Ο'. τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος. Σ. τὸ ἄκρον τῆς χλαμύδος. (Θ.) τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου. Σ. (fort. 'Α.) .. τοῦ ἐνδύματος.[9]

6. וַיַּךְ. Ο'. καὶ ἐπάταξε ('Α. ἔπληξε[10]).

7. אִם־אֶעֱשֶׂה. Ο'. εἰ (Σ. ἵνα[11]) ποιήσω.

8. וַיְשַׁסַּע. *Et compescuit.* Ο'. καὶ ἔπεισε ('Α. συνέκλασεν. Σ. περιέσπασεν. Θ. ἠπάτησεν[12]).

וְלֹא נְתָנָם. Ο'. καὶ οὐκ ἔδωκεν (Σ. οὐκ ἐπέτρεψεν. Θ. οὐκ ἀφῆκεν[13]) αὐτοῖς.

וְשָׁאוּל קָם מֵהַמְּעָרָה. Ο'. καὶ ἀνέστη Σαούλ. Alia exempl. καὶ Σαοὺλ ἀνέστη ἐκ τοῦ σπηλαίου.[14]

---

[46] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158 (cum παρεπλαστάζον). [47] Cod. 243. Hieron.: *in modum coronae cingebant.* [48] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Mox ἧκε pro δεῦρο iidem. [49] Codd. 92 (cum τῆς διαιρέσεως), 108.

CAP. XXIV. [1] Sic Comp., Codd. III, 82, 93, 108. [2] Cod. 243 in marg. sine nom. Cf. ad Cap. xxiii. 14. [3] Sic Comp., Codd. II (in marg.), 19, 82, 93, 108, 158 (add. Σαδίμ). Lucif. Calar.: *venationis cervorum.* (Pro Σαδδαιέμ praeter scripturas supradictas in Cod. II est 'Εδδαιέμ; in Cod. III 'Αειαμείν; in Cod. 247 'Αβιαλείμ; in Eusebio et Hieronymo interprete ejus 'Αaλὶμ et *Ahialim.*) [4] Euseb. in Onomastico, p. 6. Praeterea ante Σαδὲμ (sic) Cod. 243 in marg. addit: ※ ⅄ τῶν πετρῶν; necnon ad τῶν ποιμνίων (v. 4): ⅄ τῶν ἐλάφων. Cod. 92 in marg. sine nom.: τῶν πετρῶν τῶν ἐλάφων. [5] Cod. 243: 'Α. τοῦ διευθύναι (sic), ἀποκενῶσαι τοὺς π. αὐτοῦ, ἀποπατῆσαι. Codd. 92, 108: Θ. ἀποκενῶσαι τοὺς π. αὐτοῦ. Σ. ἀπατῆσαι (sic). [6] Theodoret. Quaest. LVI in 1 Reg. p. 391: Πῶς νοητέον τὸ, εἰσῆλθε Σαοὺλ ἀνασκευάσασθαι (sic) εἰς τὸ σπήλαιον; Σεμνῶς ἡρμηνεύθη παρὰ τῶν Ο'· ὁ δὲ 'Ακ. αὐτὸ σαφέστερον εἴρηκεν· εἰσῆλθε γάρ φησιν ἀποκενῶσαι· ὁ δὲ 'Ιώσηπος [Antiq. VI, 13, 4: ἐπείγεσθαι ὑπὸ τῶν κατὰ φύσιν] τὰς φυσικὰς ἐκκρίσεις ποιήσασθαι. Procop. p. 74: Καὶ εἰσῆλθε Σαοὺλ παρασκευάσασθαι. Σεμνῶς ἄγαν· ὁ δὲ 'Ακ. κενῶσαι. Cf. Hex. ad Jud. iii. 24. Praeterea Montef. ex Regio praeclaram notam hexaplarem edidit: 'Άλλος· σεμνῶς ἄγειν, quae unde exorta sit, Procopium inspicienti facile patebit. Itaque Aquilae *quinque* interpretationes vocis לְהָסֵךְ, a Schleusnero in *Nov. Thes.* s. v. διευθύνω memoratae, ad *duas* fere redactae sunt, διευθῦναι et ἀποκενῶσαι, quarum tamen utraque cum Hebraeo archetypo quomodo concilianda sit aegre perspexeris. Ut dicam quid sentiam, versio ἀποκενῶσαι tum hic tum in loco Judicum soli Theodotioni tribuenda est; altera autem διευθῦναι lectionem Hebraeam לְהֹשֵׁר, non לְהָסֵךְ, repraesentat. [7] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 56, alii. [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [9] Cod. 243 in marg.: ἄκρον τῆς χλαμύδος, τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου. Σ. τοῦ ἐνδύματος. Prior lectio est Symmachi, teste Cod. 108, qui affert: Σ. τὸ ἄκρον τῆς χλ. Alteram Theodotioni vindicavimus, coll. Hex. ad Cap. xv. 27. Posteriorem Aquilae potius quam Symmacho tribuendam esse testantur Hex. ad Exod. xxviii. 31. Lev. viii. 7. Job. i. 20. Jesai. lix. 17. [10] Cod. 243. [11] Idem. [12] Idem (cum συνεκάλεσεν pro συνέκλασεν). Correxit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 128. Hieron. *confregit.* [13] Idem. [14] Sic Codd. III, 247, Arm. 1. Post εἰς τὴν ὁδὸν (sic) add. ἐκ τοῦ σπ. Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

9. וַיָּקָם...וַיֵּצֵא. Ο΄. καὶ ἀνέστη. Alia exempl. καὶ ἐξῆλθε; alia, καὶ ἀνέστη ... καὶ ἐξῆλθεν.[15]

וַיִּקֹּד. *Et inclinavit se.* Ο΄. καὶ ἔκυψε (Σ. ὤκλασεν[16]).

10. רָעָתְךָ. Ο΄. τὴν ψυχήν (Οἱ λοιποί· τὴν κακίαν[17]) σου.

12. וְאָבִי רְאֵה גַּם רְאֵה אֶת־כְּנַף. Ο΄. καὶ ἰδοὺ τὸ πτερύγιον. Aliter: Ο΄. καὶ ※ πάτερ μου ◄ ἰδοὺ, ※ καὶ ἰδοὺ ◄ τὸ πτερύγιον.[18]

מְעִילְךָ. Ο΄. τῆς διπλοΐδος (Ἀ. τοῦ ἐνδύματος. Σ. τῆς ἐφεστρίδος. Θ. τοῦ ἐπιβολαίου[19]) σου.

בְּיָדִי. Ο΄. ἐν τῇ χειρί μου. Σ. παρ' ἐμοί.[20]

צֹדֶה. *Insectaris.* Ο΄. δεσμεύεις. Οἱ λοιποὶ, Σ. θηρᾷς.[21] Ἄλλος· ἐνεδρεύεις.[22]

13. יִשְׁפֹּט. Ο΄. δικάσαι. Alia exempl. κρίναι.[23]

14. מְשַׁל. Ο΄. ἡ παραβολή (Σ. παροιμία[24]).

16. אֶת־רִיבִי. Ο΄. τὴν κρίσιν (alia exempl. τὴν δίκην[25]) μου.

20. טוֹבָה. Ο΄. ἀγαθά. Σ. ἀμοιβήν.[26]

23. עַל־הַמְּצוּדָה. Ο΄. εἰς τὴν Μεσσερὰ στενήν (Ἀ. Σ. τὸ ὀχύρωμα. Θ. τὴν κορυφήν[27]).

Cap. XXV.

1. בְּבֵיתוֹ בָּרָמָה. Ο΄. ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Ἀρμαθαίμ (Aliter: Ο΄. Ῥαμά. Θ. τὸ ἔσω[1]).

פָּארָן. Ο΄. Μαών. Alia exempl. τὴν ἐπήκοον.[2] Alia: Φαράν.[3]

2. וּמַעֲשֵׂהוּ. *Et bona ejus.* Ο΄. καὶ τὰ ποίμνια (alia exempl. ἡ ἐργασία[4]) αὐτοῦ.

צֹאן. Ο΄. ποίμνια. Alia exempl. πρόβατα.[5]

3. טוֹבַת־שֶׂכֶל. Ο΄. ἀγαθὴ συνέσει. Σ. εὐδιανόητος.[6]

וְרַע מַעֲלָלִים. Ο΄. καὶ πονηρὸς ἐν ἐπιτηδεύμασι. Σ. (καὶ) κακογνώμων.[7]

5. וּשְׁאֶלְתֶּם לוֹ..לְשָׁלוֹם. Ο΄. καὶ ἐρωτήσατε (Ἄλλος· ἀσπάσασθε. Ἄλλος· προσείπατε[8]) αὐτὸν .. εἰς εἰρήνην. Σ. (καὶ) ἀσπάζεσθε (αὐτόν) ..[9]

6. לֶחָי. *Salve!* Ο΄. εἰς ὥρας. Schol. ἀντὶ τοῦ, πολλοί σοι χρόνοι.[10]

7. לֹא הֶכְלַמְנוּם. *Non injuria affecimus eos.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀπεκωλύσαμεν (Ἀ. ἐνετρέψαμεν. Σ. ἐνωχλήσαμεν. Θ. κατῃσχύναμεν[11]) αὐτούς.

---

[15] Prior lectio est in Comp., Codd. XI, 29, 52, 64, aliis, Lucif. Calar.; posterior in Codd. III, 123, 247. [16] Cod. 243. [17] Idem. [18] Idem in textu: καὶ ※ ἰδοὺ ※ τὸ πτ.; in marg. autem: ※ καὶ πάτερ μου ※ καὶ ἰδού (sic). Comp., Codd. III (cum πάτερ), 82, 93, 108, 247 (cum καὶ πάτερ μου ἴδε τὸ πτ.): καὶ πατήρ μου, καὶ ἰδοὺ τὸ πτ. [19] Cod. 243 (cum τοῦ ἐφ.). Ad Symmachum cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 19. Job. i. 20. [20] Idem. [21] Idem: λ. Σ. θηρᾶς (sic). (Montef. Symmachi tantum nomen praemittit.) Cod. 108 in marg. sine nom.: θήρας (sic). [22] Sic in textu Cod. 242. [23] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, Chrysost. Opp. T. IV, p. 766 E. [24] Codd. Reg., 92, 108 (in marg. sine nom.), 243 (idem). Cf. Hex. ad Prov. xxv. 1. Ezech. xii. 22. [25] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [26] Cod. 243. Lectionem ad ἀγαθὰ (v. 19) refert Montef., minus probabiliter. [27] Cod. 243 (cum εἰς τὴν Μεσσαρὰμ τὴν στενὴν in textu), Reg. (sine Σ. Θ.): Σ. Θ. τὸ ὀχύρωμα, τὴν κορυφήν. Cod. 92 (ad Μεσερὰ): Σ. Ἀ. τὸ ὀχύρωμα. Cf. ad Cap. xxii. 4.

Cap. XXV. [1] Cod. 243 in marg. (ad Ἀρμαθαίμ): ὁ. ραμα. Θ. τὸ ἔσω, h. e. *quod intus* (in textu) *habetur.* Cf. ad v. 31. Prior lectio est in Codd. III, 247 (cum ἐν Ῥ. εἰ (sic) Ἀρμ.). [2] Sic Codd. 19, 82, 93, 158 (ut videtur). Cf. ad Cap. xxiii. 24. [3] Sic Comp., Codd. III, 247 (cum Φαρράν). [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, Procop. p. 74. [5] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 52, 64, alii (inter quos Reg., 243), Arm. 1. [6] Codd. 108 (cum εὐδιάνοτος), 243. [7] Codd. 108 (ad σκληρὸς), 243. Ad κυνικὸς Cod. 243 in marg. sine nom.: ἀναιδὴς καὶ ταχὺς (τραχὺς) καὶ πονηρὸς ἐν ἐπιτηδεύμασιν. [8] Cod. 243 in marg.: ἀσπάσασθε, προσείπατε. Prior lectio est in Comp., Codd. 82, 93, 108. [9] Cod. 108. [10] Cod. 243 in marg. (Similiter in eadem historia Joseph. Antiq. VI, 13, 5: καὶ συνεύχεται τοῦτο ποιεῖν ἐπ' ἔτη πολλά. Sed locutio Graeca εἰς ὥρας per se nihil sonat nisi *anno proximo* (e. g. Plat. Epist. 7, p. 346: μένε ἐπὶ τούτοις τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον· εἰς δὲ ὥρας ἄπιθι λαβὼν τὰ χρήματα. Cf. Gen. xviii. 10, 14, ubi formulam Hebraeam כָּעֵת חַיָּה Seniores optime Graecam fecerunt εἰς ὥρας), vel, in salutando, *in annum sequentem vivas* (e. g. Theocr. Adoniaz. 74: κὴς ὥρας κἤπειτα (*et hunc in annum et in plures*), φίλ' ἀνδρῶν, ἐν καλῷ εἴης); cui contrarium est μὴ ὥρας (s. ὥρασιν) ἵκοιο, cum imprecari alicui mortem *anno vertente* citiorem vellet aliquis.) [11] Cod. 243 (cum ἐνεστρέψαμεν). Cod. 108 in marg. (ad οὐδὲ (sic) ἐνετειλάμεθα): ἐνωχλήσαμεν.

8. לַעֲבָדֶיךָ וּלְבִנְךָ. Ο΄. τῷ υἱῷ σου. Aliter: Ο΄. ※ τοῖς παισί σου καὶ ◄ τῷ υἱῷ σου.[12]

9. וַיָּנוּחוּ. *Et cessaverunt.* Ο΄. καὶ ἀνεπήδησε. Οἱ λοιποί· ἐπαύσαντο.[13]

10. הַמִּתְפָּרְצִים. *Abrumpentes se.* Ο΄. ἀναχωροῦντες. Θ. ἀποδιδράσκοντες.[14]

12. כְּכֹל הַדְּבָרִים. Ο΄. κατὰ τὰ ῥήματα. Alia exempl. κατὰ πάντα τὰ ῥήματα.[15]

13. וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ וַיַּחְגֹּר גַּם־דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ περιεζώσαντο ἀνὴρ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ περιεζώσατο καίγε Δαυὶδ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ.[16]

14. וַיָּעַט בָּהֶם. *Et invectus est in eos.* Ο΄. καὶ ἐξέκλινεν ('Α. ὠτρύνθη. Σ. ἀπεστράφη. Θ. ἐξουδένωσεν[17]) ἀπ' αὐτῶν.

15. וְלֹא־פָקַדְנוּ. *Nec desideravimus.* Ο΄. οὐδὲ ἐνετείλαντο (alia exempl. ἐπιτετάχασιν[18]) ἡμῖν.

16. הָיִינוּ עִמָּם רֹעִים הַצֹּאן. Ο΄. ὡς ἦμεν παρ' αὐτοῖς ποιμαίνοντες τὸ ποίμνιον. Alia exempl. ὄντων ἡμῶν μετ' αὐτῶν ἐν ἀγρῷ ποιμαινόντων τὸ ποίμνιον.[19]

17. וְעַל־כָּל־בֵּיתוֹ. Ο΄. καὶ εἰς τὸν οἶκον (Σ. κατὰ τοῦ οἴκου[20]) αὐτοῦ.

17. בֶּן־בְּלִיַּעַל. Ο΄. υἱὸς λοιμός ('Α. ἀποστασίας. Σ. ἄνομος. Θ. ἀφροσύνης[21]).

18. וַתְּמַהֵר. Ο΄. καὶ ἔσπευσεν (Ἄλλος· ἐτάχυνεν[22]).

נִבְלֵי־יַיִן. Ο΄. ἀγγεῖα ('Α. ἀμφορεῖς. Σ. ἀσκούς. Θ. νέβελ[23]) οἴνου.

סְאִים. Ο΄. οἰφί. 'Α. σάτα.[24]

קָלִי. *Spicarum tostarum.* Ο΄. ἀλφίτου. Schol. κεκομμένης κρίθης. 'Α. φρυκτῶν (s. φρυκτοῦ).[25]

וּמֵאָה צִמֻּקִים. *Et centum uvas passas.* Ο΄. καὶ γομὸρ ἓν (Σ. καὶ ἑκατὸν ἐνδέσμους[26]) σταφίδος.

19. וּלְאִישָׁהּ נָבָל. Ο΄. καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ※ Νάβαλ ◄.[27]

20. בְּסֵתֶר. *In loco occulto.* Ο΄. ἐν σκέπῃ ('Α. ἀποκρυφῇ[28]).

21. אַךְ. Ο΄. ἴσως. 'Α. πλήν. Σ. οὕτως.[29]

לַשֶּׁקֶר. Ο΄. εἰς ἄδικον ('Α. ψεῦδος. Σ. ἀνόητον[30]). Ἄλλος· εἰς μάτην.[31]

וְלֹא־נִפְקַד. *Et non desideratum est.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐνετειλάμεθα (alia exempl. ἐνετειλάμην[32])

Hieron.: *molesti fuimus.* [12] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III (om. καὶ), 19 (om. σου καὶ), 82 (ut 19), 92, 93 (ut 19), 108 (idem), alii, Arm. 1 (cum τῷ παιδὶ καὶ υἱῷ σου). [13] Idem. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἀναπηδάω: "Alii libri habent ἀνέπαυσαν." Falsum. [14] Codd. 92, 243. Sic in textu Codd. 82, 158 (cum οἱ διαδιδράσκοντες). [15] Sic Comp., Codd. III, 82, 92, 93, alii (inter quos 243 in marg.). [16] Sic Codd. III (cum καὶ Δαυὶδ), XI, 92 (cum περιεζώσατο ἀνήρ, et om. καίγε), 123 (ut III), 144 (cum περιεζώσατο ἀνὴρ, et καὶ Δαυίδ). Aliud supplementum, καὶ περιεζώσαντο τὰς μαχαίρας αὐτῶν, καὶ Δ. καὶ αὐτὸς ἐζώσατο τὴν μ. αὐτοῦ, est in Comp. (cum αὐτοῦ pro αὐτῶν), Codd. 19 (cum αὐτοῦ pro αὐτῶν, et καὶ αὐτοὶ ἐζώσαντο), 82, 93, 108. [17] Cod. 243. Cod. 92 affert: 'Α. ὠτρύνθη. Cf. ad Cap. xiv. 32. [18] Sic Codd. 82, 93, 108 (cum Σ. ἐνετείλαντο in marg.), Reg. [19] Sic Codd. XI (om. τὸ ποίμνιον), 29, 55, 56, alii (inter quos 243). [20] Cod. 243. [21] Idem. Cod. 108 in marg. sine nom.: ἄνομος. [22] Sic in textu Cod. 247. Cf. ad v. 42. [23] Cod. 243. Codd. 92, 108: Σ. ἀσκούς. Cf. ad Cap. i. 24. x. 3. In alia omnia abeunt interpretes in Hex. ad Jerem. xiii. 12. xlviii. 12.

[24] Codd. 108, Reg., Procop. p. 77, Theodoret. Quaest. LIX in 1 Reg. p. 394. [25] Cod. 243 in marg.: 'Α. φρυκτῶν, κεκομμένης κρίθης. (Lectionem sine distinctione integram Aquilae tribuit Montef.) Cod. 92 in marg.: φρυκτοῦ. Cod. 108 in marg.: φρικτοῦ. Cf. Hex. ad Ruth ii. 14. 2 Reg. xvii. 28. [26] Codd. 92, 243 (in marg. sine nom.). Bar Hebraeus: ܘܡܐܐ ܨܡܝܕܐ ܕܥܢܒܐ ܝܒܝܫܐ. Cf. ad Cap. xxx. 12. Symmachum, ut solet, expressit Hieron., vertens: *et centum ligaturas uvae passae.* [27] Sic (cum ※ Νάβαλ in marg.) Cod. 243; in textu autem sine aster. Comp. (cum τῷ δὲ ἀ. αὐτῆς), Codd. 19, 82 (ut Comp.), 93 (idem), 108 (idem), 144, alii. [28] Cod. 243. Cod. 108: 'Α. ἀπόκρυφοι (sic). Cf. Hex. ad Job. xxxi. 27. Psal. xxxi. 7. Jesai. xxxii. 2. [29] Idem. Cod. 108 affert: 'Α. πλήν. Paulo aliter Cod. Reg. (cum πλημμάτην) et Procop. ibid. dant: 'Α. πλὴν μάτην, proculdubio pro Hebraeis אַךְ לַשֶּׁקֶר. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xvi. 19. [30] Cod. 243. Pro ἀνόητον s. εἰς ἀνόητον Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. non male desiderat ἀνοήτως. [31] Pro ἴσως εἰς ἄδικον Cod. 242 in textu habet πλὴν εἰς μάτην. Cf. Hex. ad Jerem. viii. 8. [32] Sic Ald., Codd. 29, 44, 55, alii (inter quos 243).

λαβεῖν. Σ. (καὶ οὐ) διεφώνησεν. Θ. (καὶ οὐκ) ᾐτήσαμεν.[33]

22. לְאֹיְבֵי דָוִד. Ο΄. τῷ Δαυίδ. Alia exempl. τοῖς ἐχθροῖς Δαυίδ.[34]

בְּקִיר. Ο΄. πρὸς τοῖχον. Ἄλλος· ἐν τριγχῷ.[35]

25. אַל־נָא יָשִׂים אֲדֹנִי אֶת־לִבּוֹ. Ο΄. μὴ δὴ θέσθω ὁ κύριός μου καρδίαν αὐτοῦ. Σ. μὴ πρόσχῃς, ἀξιῶ.[36]

עַל־נָבָל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐπὶ Νάβαλ.[37]

כֵּן־הוּא. Ο΄. οὗτός ἐστι. Alia exempl. οὕτως ἐστὶν αὐτός.[38]

וּנְבָלָה. Ο΄. καὶ ἀφροσύνη (Ἀ. ἀπόρρευσις[39]).

26. מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדְךָ לָךְ. Ο΄. τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἷμα ἀθῷον, καὶ σώζειν τὴν χεῖρά σου σοι. Ἀ. τοῦ μὴ μυσάζειν . . .[40]

28. שָׂא. Ο΄. ἆρον. Σ. ἀφελοῦ.[41]

28. וְרָעָה. Ο΄. καὶ κακία (Σ. πονηρία[42]).

29. צְרוּרָה. Ο΄. ἐνδεδεμένη. Σ. πεφυλαγμένη.[43]

בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. *In medio cavitatis fundae.* Ο΄. ἐν μέσῳ τῆς σφενδόνης. Ἀ. (ἐν) ταρσῷ πλαγίῳ . .[44]

31. לְפוּקָה. *In offendiculum.* Ο΄. βδελυγμός. Ἀ. Θ. λυγμός.[45]

דָּם חִנָּם. Ο΄. αἷμα ἀθῷον δωρεάν. Σ. (αἷμα) ἀναίτιον.[46]

Ο΄. (÷) ἀγαθῶσαι αὐτῇ (↙). Alia exempl. τοῦ καλῶς ποιῆσαι αὐτῇ.[47]

32. בָּרוּךְ. Ο΄. εὐλογητός. Alia exempl. βαρούχ.[48]

33. טַעְמֵךְ. *Prudentia tua.* Ο΄. ὁ τρόπος (Ἀ. ἡ γνώμη[49]) σου.

מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדִי לִי. Ο΄. μὴ ἐλθεῖν εἰς αἵματα, καὶ σῶσαι (Σ. ἐκδικῆσαι[50]) χεῖρά μου ἐμοί. Οἱ λοιποί· μὴ μυσῶσαι . . .[51]

---

[33] Cod. 243. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 4. Theodotionis lectionem (cum καὶ οὐκ ᾐτησάμην λαβεῖν) in textum assumpserunt Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [34] Sic Comp., Codd. 19, 55, 82, 92, alii (inter quos 243 in marg., et, teste Montef., praem. ※). [35] Cod. 243 in marg. sine nom. [36] Cod. 243. Cod. 108 tantum affert: Σ. ἀξιῶ. [37] Sic Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108. [38] Sic Comp., Ald. (om. αὐτὸς), Codd. III (idem), 44 (idem), 82 (cum οὗτος pro οὕτως), 93 (idem), 106 (ut Ald.), 108, 119 (ut Ald.), 120 (idem). [39] Theodoret. Quaest. LIX in 1 Reg. p. 394: Ὁ δὲ Ἀκ. οὕτως ἔφη· Νάβαλ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀπόρρευσις μετ' αὐτοῦ· τὴν αὐτὴν δὲ ἔχει διάνοιαν· ἀπορρέοντος γὰρ τοῦ λογικοῦ, καὶ σβεννυμένου, τὸ τῆς ἀφροσύνης ἐπιγίνεται πάθος. Eadem habet Cod. Reg., qui insuper addit: Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ ιγ' ψαλμῷ καὶ τῷ νβ' εἰς τὸ, εἶπεν ἄφρων, Νάβαλ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, παρὰ δὲ Ἀκύλαν, ἀπορρέων. Cf. Hex. ad Deut. xxii. 21. Jerem. xxix. 23. [40] Cod. Reg. Theodoret. ibid.: τὸ δέ, καθὼς—τὰς χεῖράς σου σοι, ὁ Ἀκύλας τοῦ μὴ μυσάζειν εἶπεν, ἵνα μὴ μύσους ἐκ τῆς μιαιφονίας ἀναπλησθῇς. Lectio valde suspecta, de qua quid sentiamus ad v. 33 declarabimus. [41] Cod. 243. [42] Codd. 108, 243. [43] Cod. 243 (qui ad ἐν μέσῳ male refert). Mendose Cod. 108 (ad δεσμῷ): Σ. πεφυλάγματι. Verum vidit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 131, qui appellat Hieronymum vertentem, *custodita quasi in fasciculo viventium.* [44] Cod. 243 (ad ἐνδεδεμένη): Ἀ. ταρσῷ πλαγείῳ (sic). Prior vox cum כַּף recte componitur; altera autem ad תּוֹךְ potius quam ad קֶלַע pertinere crediderimus, coll. 2 Reg. iii. 27, ubi pro אֶל־תּוֹךְ הַשַּׁעַר Seniores verterunt ἐκ πλαγίων τῆς πύλης. [45] Cod. 243 in textu: β̣δ̣ε̣λυγμός (sic); in marg. autem: βδελυγμός. Ἀ. Θ. τὸ ἔσω (cf. ad v. 1), h. e. λυγμός. Cod. 108 affert: Ἀ. λυγμός. Procop. p. 81: καὶ οὐκ ἔσται σοι βδελυγμός. Ἀκύλας· λυγμός· αἰνίττεται δὲ τὰς τοῦ συνειδότος ἀκίδας. Eadem habet Theodoret. ibid., cum scriptura νυγμὸς, quae cum ἀκίδας unice quadrare videtur. Sed falsam esse declarant tum consensus Codd. 56, 71, 119, 246 (cum θρῆνος supra lin.), qui omnes in contextu λυγμὸς habent, tum formae cognatae قاق, *singultivit*, et ܦܽܘܩܳܐ, *oscitatio.* Etiam Hieron. *in singultum* transtulit. [46] Cod. 243. Cf. Hex. ad Job. xxii. 6. Psal. xxxiv. 7. [47] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 245, Reg. Vet. Lat.: *et benefacies ei.* [48] Sic Codd. 19, 82, 93, 108 (cum εὐλογητὸς in marg.). Montef. e Reg. edidit: Ἄλλος· εὐλογητὸς Βαρούκ (sic). [49] Cod. 243. Cf. Hex. ad Prov. xxvi. 16. Dan. iii. 12. [50] Idem. Hieron.: *et ulciscerer.* [51] Theodoret. ibid.: Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ Δαβὶδ εἰρημένον, εὐλογημένη σὺ—τὴν χεῖρά μου ἐμοὶ, ἁμάρτημα γραφικὸν εἶναι ὑπολαμβάνω· οἱ γὰρ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, μὴ μυσῶσαι, εἰρήκασιν, ἀντὶ τοῦ, μὴ μύσους μεταλαχεῖν. Cf. ad v. 26. Omnino videtur error esse, non librariorum qui textum LXXviralem, hic quidem omni suspicione majorem, nobis tradiderunt, sed eorum qui ex scripturis μὴ σώζειν et μὴ σῶσαι, voces dubiae auctoritatis μυσάζειν et μυσῶσαι extuderunt, et Aquilae nomine insigniverunt.

34. וְאוּלָם. *Verumtamen.* Ο΄. πλὴν ὅτι. Ἀ. Θ. ※ καί . . Σ. ἐπείτοιγε.[52]

כִּי אִם־נוֹתַר. Ο΄. εἰ ὑπολειφθήσεται. Σ. οὐκ ἂν (ὑπελείφθη).[53]

35. רְאִי. Ο΄. βλέπε. Ἄλλος· ἴδε.[54]

וָאֶשָּׂא פָּנָיִךְ. Ο΄. καὶ ᾑρέτισα (Ἀ. ἦρα (Aliter: Ἀ. εἴληφα). Σ. ἐτίμησα (Aliter: Σ. ἐνετράπην). Θ. ἔλαβον[55]) τὸ πρόσωπόν σου.

39. כִּי מֵת נָבָל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὅτι ἀπέθανε Νάβαλ.[56]

חָשַׂךְ. *Cohibuit.* Ο΄. περιεποιήσατο. Ἀ. ἐξείλατο.[57]

41. עַבְדֵי אֲדֹנִי. Ο΄. τῶν παίδων σου. Ἀ. παίδων τοῦ κυρίου μου.[58]

42. וַתְּמַהֵר. Ο΄. Vacat. Ἀ. καὶ ἐτάχυνε.[59]

מַלְאֲכֵי. Ο΄. τῶν παίδων. Alia exempl. τῶν ἀγγέλων.[60]

44. בֶּן־לַיִשׁ אֲשֶׁר מִגַּלִּים. Ο΄. υἱῷ Ἀμὶς τῷ ἐκ Ῥομμᾶ. Alia exempl. υἱῷ Λαῒς τῷ ἐκ Γαλλείμ.[61]

Cap. XXVI.

1. מִסְתַּתֵּר. Ο΄. σκεπάζεται. Σ. κρύπτεται.[1]

1, 3. הַיְשִׁימוֹן. Ο΄. τοῦ Ἰεσσεμοῦ (s. Ἰεσσεμοῦν). Ἀ. τῆς ἠφανισμένης. Σ. τῆς ἐρήμου.[2]

2. אֶל־מִדְבַּר־זִיף. Ο΄. εἰς τὴν ἔρημον Ζίφ. Alia exempl. εἰς τὴν ἔρημον τὴν αὐχμώδη.[3]

4. אֶל־נָכוֹן. *Pro certo.* Ο΄. ἕτοιμος ἐκ Κειλά. Alia exempl. εἰς Σεκελάγ; alia, ὀπίσω αὐτοῦ εἰς Σεκελάγ.[4] Σ. ἕτοιμος.[5]

5. וַיַּרְא דָוִד אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב־שָׁם שָׁאוּל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶδε Δαυὶδ τὸν τόπον οὗ ἐκοιμήθη ἐκεῖ Σαούλ.[6]

בַּמַּעְגָּל. *In carragine.* Ο΄. ἐν λαμπήνῃ. Ἀ. ἐν τῇ στρογγυλώσει.[7] Aliter: Ἀ. (ἐν τῇ) καμπῇ. Σ. (ἐν τῇ) σκηνῇ. Σ. (fort. Θ.) ἐν τῇ στρογγυλώσει.[8]

7. שֹׁכֵב יָשֵׁן. Ο΄. καθεύδων ὕπνῳ. Alia exempl. καθεύδων.[9]

בַּמַּעְגָּל. Ο΄. ἐν λαμπήνῃ (Ἀ. καμπῇ. Σ. σκηνῇ. Θ. μαγάλ[10]).

---

[52] Cod. 243, teste Montef. (Pro Ἀ. Θ. ※ καὶ Parsonsii amanuensis exscripsit: Ἀ. καί.) Ad Aquilam cf. Hex. ad Gen. xxviii. 19. [53] Idem (ad τότε). Integra lectio est in Comp., Codd. 19 (cum ὑπελήφθη), 82, 93 (cum ὑπολείφθη), 108, 245. [54] Idem in marg. sine nom. [55] Idem, qui lectiones sic disponit: Σ. ἐτίμησα. Ἀ. ἦρα. Ἀ. εἴληφα. Θ. ἔλαβον. Σ. ἐνετράπην. Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 457: τὸ δὲ ᾑρετίσατο (ᾑρέτισα) τὸ πρόσωπόν μου (σου), Σύμμαχος, ἐνετράπην. Sic in textu Comp., Codd. 19, 56 (in marg.), 82, 93, 108 (cum ἐνετράπη), 245, 246. Vet. Lat.: *reveritus sum.* Cf. Hex. ad Gen. xxxii. 20. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 131 Symmacho asserit locutionem ἐντρέπεσθαί τινα, non ἐντρέπεσθαι τὸ πρόσωπόν τινος, quod inepte hebraizantis foret. Sed cf. Hex. ad Gen. xix. 21. [56] Sic Comp., Codd. III, 71, 158, Arm. 1. [57] Codd. 108 (cum ἐξήλετο), 243 (non, ut Montef., Σ. ἐξείλατο). [58] Cod. 92. Sic in textu (cum τῶν π.) Comp., Codd. III, 123, necnon (cum τῶν π. σου τοῦ κ. μ.) Codd. 82, 108, 247, Arm. 1. [59] Cod. 92 in continuatione. Sic in textu Comp., Codd. III, 19, 52, 56, alii. [60] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, 242. [61] Sic Comp. (cum Γαλὶμ), Codd. III (cum Γαλλεὶ), 247 (cum Γαλλήμ).

Cap. XXVI. [1] Cod. 243. Sic in textu Comp. (cum κέκρυπται), 19 (idem), 56 (idem), 82, 93, 108 (ut Comp., cum σκεπάζεται in marg.), 246 (ut Comp.). [2] Idem. Cf. ad Cap. xxiii. 19. [3] Sic Codd. 19 (cum ἀχμώδη), 56, 82, 93, 108, 158, qui mox ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ αὐχμώδει habent. Lucif. Calar.: *in desertum opacum.* Cf. ad Cap. xxiii. 15. Montef. e Regio edidit: Ἄλλος· εἰς τὴν ἔρημον τῶν αὐχμῶν, invitis libris nostris. [4] Prior lectio est in Codd. 52, 64, 71 (cum Σηκελὰ), 92, 144, 158 (cum Ἐχελὰτ), 236; posterior in Codd. 19 (cum Σικελὰ), 82, 108. [5] Codd. 92 (cum ἕτοιμα), 108. Cf. ad Cap. xxiii. 23. [6] Sic Comp., Codd. 19 (cum εἶπε pro εἶδε), 52, 56 (om. ἐκεῖ), 82, 93 (ut 56), 108, alii. [7] Procop. p. 82: Ἐν λαμπήνῃ. Εἶδος ἁρμαμάξης, ὡς καὶ ἡ ἀπήνη· ὁ δὲ Ἀκ. τῇ στρογγυλώσει φησὶν, ἢ διὰ τὸ σχῆμα τῆς κατασκευῆς, ἢ δηλοῖ τὸ κεκυκλῶσθαι τῷ στρατοπέδῳ τὸν βασιλέα. Cf. ad Cap. xvii. 20. [8] Cod. 243 (cum κάμπῃ), cum scholio (ad λαμπήνῃ): Εἶδος ἁμάξης λαμπρᾶς οἷον καροῦχας. Cod. 108 affert: Σ. σκηνῇ. Hieron.: *in tentorio.* Ad καμπῇ cf. Hex. ad Prov. ii. 18. iv. 11, 26. v. 6. Alteram lectionem ἐν τῇ στρογγυλώσει Aquilae secundis curis assignat Scharfenb., coll. Hex. ad Ezech. i. 7, ubi עֵגֶל, *vitulus*, interpreti isti στρογγύλος sonat. [9] Sic Ald., Codd. 29, 44, 55, 56, alii (inter quos 243), Bar Hebr., Arm. 1. [10] Cod. 243, teste Montef. (Parsonsii amanuensis descripsit: Ἀ.

9. אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ. Ο΄. μὴ ταπεινώσῃς (alia exempl. διαφθείρῃς[11]) αὐτόν.

וְנִקָּה. Ο΄. καὶ ἀθῳωθήσεται (Θ. καθαρισθῇ[12]).

10. יִגָּפֶנּוּ. Ο΄. παίσῃ (Ἀ. θραύσει[13]) αὐτόν.

וְנִסְפָּה. *Et pereat.* Ο΄. καὶ προστεθῇ (Σ. συσσυρῇ[14]).

11. חָלִילָה לִּי. Ο΄. μηδαμῶς μοι. Alia exempl. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο.[15]

וְאֶת־צַפַּחַת. *Et urceum.* Ο΄. καὶ τὸν φακόν (Ἀ. ἄγγος. Σ. νυκτοπότιον[16]).

12. תַּרְדֵּמַת. Ο΄. θάμβος. Ἀ. καταφορά. Σ. κάρος. Θ. ἔκστασις.[17]

14. וַיִּקְרָא דָוִד אֶל־הָעָם. Ο΄. καὶ προσεκαλέσατο Δαυὶδ τὸν λαόν. Οἱ λοιποί· (καὶ) ἐβόησε Δαυὶδ πρὸς (τὸν λαόν).[18]

בֶּן־נֵר. Ο΄. Vacat. ※ υἱῷ Νήρ (◂).[19]

מִי אַתָּה קָרָאתָ אֶל־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τίς εἶ σὺ ὁ καλῶν; Alia exempl. τίς εἶ σὺ ὁ καλῶν με ※ πρὸς τὸν βασιλέα (◂);[20] Σ.. καταβοῶν τοῦ βασιλέως.[21]

16. בְּנֵי־מָוֶת. Ο΄. υἱοὶ θανατώσεως (alia exempl. θανάτου[22]). Σ. ἄξιοι (θανάτου).[23]

17. קוֹלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. δοῦλός σου (Οἱ λοιποί· φωνή μου[24]), κύριε βασιλεῦ.

18. וּמַה־בְּיָדִי רָעָה. Ο΄. καὶ τί εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα; Alia exempl. ἢ τίς ἐν ἐμοὶ κακία εὑρέθη;[25]

19. הֱסִיתְךָ. *Incitaverit te.* Ο΄. ἐπισείει σε. Ἀ. ἀνα(σείει σε).[26]

מִנְחָה. Ο΄. θυσία σου. Ἀ. Σ. δῶρον.[27]

מֵהִסְתַּפֵּחַ. *Ne adjungerem me.* Ο΄. μὴ ἐστηρίχθαι (Ἀ. ἅπτεσθαι. Σ. συνδυάζεσθαι[28]).

בְּנַחֲלַת יְהוָֹה. Ο΄. ἐν κληρονομίᾳ κυρίου. Ο΄. ἐνώπιον (κυρίου). Οἱ λοιποί· τὸ ἔσω.[29]

אֱלֹהִים אֲחֵרִים. Ο΄. θεοῖς ἑτέροις (Σ. ἀλλοκότοις[30]).

20. לְבַקֵּשׁ אֶת־פַּרְעֹשׁ אֶחָד. *Ut quaerat pulicem unum.* Ο΄. ζητεῖν ψυχήν μου (alia exempl. ψύλλον ἕνα[31]).

הַקֹּרֵא. *Perdicem.* Ο΄. ὁ νυκτικόραξ (Οἱ λοιποί· πέρδιξ[32]).

21. הִסְכַּלְתִּי. *Stulte egi.* Ο΄. μεματαίωμαι. Ἀ. ἠγνόησα. Σ. ἠφρονευσάμην.[33]

23. יָשִׁיב. Ο΄. ἐπιστρέψει. Σ. ἀποδώσει.[34]

24. הַיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. σήμερον ἐν ταύτῃ. Ο΄. Θ. χωρίς.[35]

תִּגְדַּל. Ο΄. μεγαλυνθείη. Σ. λογισθείη.[36]

Ο΄. (÷) καὶ σκεπάσαι με (◂). Alia exempl. καὶ ἐκσπάσαι με.[37]

κάμπῃ. Θ. σκηνῇ. C. μαγάλ). Cod. 108 affert: Θ. μάγαλ (sic). [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 55, alii, Arm. 1. [12] Cod. 108 (cum καθαρηθῇ). [13] Cod. 243. Cf. ad Cap. iv. 3. [14] Codd. 92, 108 (cum συνσύρῃ). Cf. ad Cap. xii. 25. xv. 6, ubi Aquilae versio est. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg., Lucif. Calar. [16] Codd. 92, 108 (cum ἀγγεῖον), 243. [17] Nobil., Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 460, Cod. 243. Cod. 108 affert: Θ. ἔκστασις. Cf. Hex. ad Gen. ii. 21. [18] Cod. 243. [19] Cod. 243 in marg. Sic in textu sine aster. Comp. [20] Idem in textu: τίς εἶ σὺ ὁ κ. με, et in marg. ※ πρὸς τὸν β. Sic in textu sine aster. Codd. III, 247 (cum λαλῶν), Arm. 1. Pronomen post καλῶν tuentur Ald., Codd. XI, 29, 44, 55, alii. [21] Codd. 92, 108 (in marg. sine nom.), 243. [22] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 247. [23] Codd. 108 (in marg. sine nom.), 243. Cf. Hex. ad 2 Reg. xii. 5. [24] Cod. 243. Duplex lectio, φωνή μου, κύριε μου, δοῦλος σὸς, κύριε βασιλεῦ, est in Comp., Codd. 19, 56 (cum δοῦλός σου), 82, 93 (ut 56), 108. [25] Sic Comp., Codd. 19 (cum καὶ pro ἢ), 82, 93, 108. [26] Cod. 243. Cf. Hex. ad Job. ii. 3. Jesai. xxxvi. 18. [27] Idem. [28] Idem. [29] Idem ad ἐν κληρονομίᾳ in marg. notat: ō. ἐνώπιον. λ. τὸ ἔσω (h. e. ἐν κληρονομίᾳ). Sed lectio τῶν Ο΄, ni fallor, ad verba praecedentia, ἐπικατάρατοι οὗτοι ἐνώπιον κυρίου, pertinet: ergo praetereunda est notula, quod tacite fecit Montef. [30] Idem. [31] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [32] Codd. 92 (in marg. sine nom.), 108 (idem), 243. [33] Cod. 243 (cum ἠφρονευσάμην, non, ut Montef., ἠφρονησάμην, quae vox nulla est). Codd. 92, 108: Σ. ἠφρονευσάμην. Cf. ad Cap. xiii. 13. [34] Idem. Codd. 92, 108 vero: Ἀ. ἀποδώσει. [35] Cod. 243 post σήμερον ※ pingit, et in marg.: Ο΄. Θ. χώ (sic), h. e. ut videtur, *sine verbis* ἐν ταύτῃ, quae absunt a Codd. 44, 158. [36] Idem. Sic in marg. sine nom. Cod. 108. [37] Sic Comp., Codd. III (cum εσκεπασοι), 19, 82, 93, 108. Lucif. Calar.: *et abripiat me.*

CAP. XXVII.

1. אֶסָּפֶה יוֹם־אֶחָד. *Peribo aliquando.* Ο΄. προστεθήσομαι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. Σ. παραπεσοῦμαι ποτέ.[1]

וְנוֹאַשׁ. *Et desistet.* Ο΄. καὶ ἀνῇ (Ἀ. ἀπογνώσεται. Σ. ἀπόσχηται[2]).

2. וַיַּעֲבֹר הוּא. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ διέβη αὐτός.[3]

7. יָמִים וְאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים. *Annus et quatuor menses.* Ο΄. τέσσαρας μῆνας. Aliter: Ο΄. ※ ἡμέραι καὶ (◂) τέσσαρες μῆνες.[4]

8. וַיִּפְשְׁטוּ (*incursiones fecerunt*) אֶל הַגְּשׁוּרִי וְהַגִּרְזִי (וְהַגִּזְרִי ק׳) וְהָעֲמָלֵקִי כִּי הֵנָּה יֹשְׁבוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם בּוֹאֲךָ שׁוּרָה וְעַד־אֶרֶץ מִצְרָיִם. Ο΄. καὶ ἐπετίθεντο (Ἀ. παρετάχθησαν[5]) ἐπὶ πάντα τὸν Γεσιρὶ (alia exempl. add. καὶ τὸν Γεζραῖον[6]) καὶ ἐπὶ τὸν Ἀμαληκίτην· καὶ ἰδοὺ ἡ γῆ κατῳκεῖτο ἀπὸ ἀνηκόντων ἡ ἀπὸ Γελαμψοὺρ τετειχισμένων καὶ ἕως γῆς Αἰγύπτου. Alia exempl. καὶ ἐπετίθεντο ἐπὶ πάντα τὸν ἐγγίζοντα, καὶ ἐξέτεινον ἐπὶ τὸν Γεσουραῖον καὶ τὸν Ἰεζραῖον (Ἀ. τὸν Ζεγρί[7]), καὶ ἐπὶ τὸν Ἀμαληκίτην· ὅτι κατῳκεῖτο ἡ γῆ ἀπὸ Γεσοὺρ καὶ ἕως γῆς Αἰγύπτου.[8]

10. עַל־נֶגֶב. Ο΄. κατὰ νότον (Ἀ. νότον. Σ. μεσημβρίαν[9]).

הַקֵּינִי. Ο΄. τοῦ Κενεζί (alia exempl. Κηνεί[10]). Ἀ. Θ. (τοῦ) Κιναίου.[11]

11. לֹא־יְחַיֶּה דָוִד. Ο΄. οὐκ ἐζωογόνησα. Alia exempl. οὐκ ἐζωογόνει Δαυίδ.[12]

12. וַיַּאֲמֵן אָכִישׁ בְּדָוִד. Ο΄. καὶ ἐπιστεύθη Δαυὶδ ἐν τῷ Ἀγχοῦς. Alia exempl. καὶ ἐπιστεύθη Ἀγχοῦς ἐν τῷ Δαυίδ.[13]

CAP. XXVIII.

1. וַיִּקְבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם. Ο΄. καὶ συναθροίζονται ἀλλόφυλοι ἐν ταῖς παρεμβολαῖς αὐτῶν. Alia exempl. καὶ συναθροίζουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν.[1]

2. שֹׁמֵר לְרֹאשִׁי. Ο΄. ἀρχισωματοφύλακα. Οἱ λοιποί· φύλακα τῆς κεφαλῆς μου.[2]

3. בְרָמָה. Ο΄. ἐν Ἀρμαθαίμ. Οἱ λοιποί· (ἐν) Ῥαμά.[3]

הֵסִיר. Ο΄. περιεῖλε. Alia exempl. ἐξῆρε.[4]

אֶת־הָאֹבוֹת. Ο΄. τοὺς ἐγγαστριμύθους (Ἀ. μάγους[5]).

וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים. Ο΄. καὶ τοὺς γνώστας (Ἄλλος· σημειοσκόπους[6]).

5. וַיֶּחֱרַד. Ο΄. καὶ ἐξέστη (Ἀ. ἐξεπλάγη. Σ. ἔπτηξεν[7]).

6. בָּאוּרִים. Ο΄. ἐν τοῖς δήλοις. Ἀ. ἐν φωτισμοῖς. Σ. διὰ τῶν δήλων.[8]

CAP. XXVII. [1] Nobil., Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 463, Cod. 243. Cod. 108 in marg. sine nom.: παραπεσοῦμαι. Hieron.: *incidam aliquando.* [2] Idem. Cod. 108 in marg. sine nom.: ἀπόσχηται. [3] Sic Comp., Codd. III, 19, 56, 82, 93, 108. [4] Cod. 243 in textu: τέσσαρες μῆνες; in marg. autem (sub ※, ait Montef., sed fortasse asteriscus in textu pro indice ponitur): ἡμέραι καί. [5] Cod. 108. [6] Sic Codd. III, 247 (cum Γεσραῖον). [7] Cod. 92. Sic in textu post Γεσερὶμ (sic) Codd. 52, 144 (cum καὶ τὸν Ζ.), 236. [8] Sic Codd. 19 (cum Γεσσουραῖον (om. καὶ τὸν Ἰεζρ.) .. κατῴκει .. Γεσσοὺρ), 82 (cum Ἀμαληκείτην .. Γεσσοὺρ), 93 (idem), 108 (cum Γεσσουραῖον ... κατῴκει), Reg. (cum Γεσραῖον pro Ἰεζρ.). (In Cod. 92 haec, καὶ ἐπὶ τὸν Ἀμ. usque ad Γελαμψοὺρ inclusive, notantur asteriscis, omissis ἀπὸ ἀνηκόντων ἤ; et in marg.: ἀπὸ ἀνηκόντων τετειχισμένων, pariter asteriscis notata.) [9] Cod. Reg. Euseb. in Onomastico, p. 296: Ναγέβ· ὁ νότος παρ' Ἑβραίοις. Σύμμαχος· μεσημβρία. [10] Sic Codd. III, 247. [11] Cod. 243. Montef. e Regio affert: Ἀ. Κιναίου. [12] Sic Comp., Codd. 56, 82, 93, 108, 158, 246. [13] Sic Codd. III, 247 (cum Ἀχοῦς), Arm. 1.

CAP. XXVIII. [1] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [2] Cod. 243. Cod. Reg. affert: Σ. φ. τῆς κ. μου. [3] Cod. 243. Cf. ad Cap. xxv. 1. [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. ad Cap. vii. 3. [5] Cod. 243, teste Montef. Ad γνώστας Parsonsii amanuensis exscripsit: Ἀ. μάγους. σημειοσκόπους. Sed cf. ad vv. 7, 8, 9. [6] Codd. Reg., 243, in marg. sine nom. Anon. in Cat. Niceph. T. II, p. 466: γνώστας δὲ τοὺς σημειοσκόπους εἶπεν. Cf. ad v. 9. [7] Cod. 243. Ad Sym. cf. Hex. ad Job. xxxvii. 1. [8] Idem,

7. בַּעֲלַת־אוֹב. *In qua est daemon fatidicus.* Ο΄. ἐγγαστρίμυθον. Ἀ. ἔχουσαν μάγον.[9]

8. וַיִּתְחַפֵּשׂ. *Et aliam personam induit.* Ο΄. καὶ συνεκαλύψατο (alia exempl. ἠλλοιώθη[10]). Σ. καὶ μετεσχημάτισεν ἑαυτόν.[11] Aliter: Σ. (καὶ) μετεσχηματίσατο.[12]

וַיִּלְבַּשׁ. Ο΄. καὶ περιεβάλετο (Ἄλλος· ἐνεδύσατο[13]).

בָּאוֹב. Ο΄. ἐν τῷ ἐγγαστριμύθῳ (Ἀ. μάγῳ[14]).

9. אֶת־הָאֹבוֹת. Ο΄. τοὺς ἐγγαστριμύθους (Ἀ. μάγους. (Θ.) θελητάς[15]).

וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִי. Ο΄. καὶ τοὺς γνώστας (alia exempl. τοὺς ἀποφθεγγομένους[16]). Ἄλλος· καὶ (τοὺς) σημειοσκόπους.[17]

מִתְנַקֵּשׁ. *Insidiaris.* Ο΄. παγιδεύεις. Ἀ. ἐγκρούεις.[18]

10. בַּיהוָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν κυρίῳ; alia, κατὰ τοῦ θεοῦ.[19]

עָוֹן. *Malum.* Ο΄. ἀδικία. Σ. Θ. κάκωσις.[20]

12. רִמִּיתָנִי. *Fefellisti me.* Ο΄. παρελογίσω με. Ἀ. ἐπέθου μοι. Σ. ἐνήδρευσάς μοι.[21]

13. הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל. Ο΄. αὐτῷ ἡ γυνή. Alia exempl. ἡ γυνὴ πρὸς Σαούλ.[22]

14. וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־תָּאֳרוֹ וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עֹלֶה וְהוּא עֹטֶה מְעִיל. Ο΄. καὶ εἶπεν αὐτῇ· τί ἔγνως; καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἄνδρα ὄρθιον (Οἱ λοιποί· πρεσβύτην[23]) ἀναβαίνοντα ἐκ τῆς γῆς, καὶ οὗτος διπλοΐδα (Ἀ. ἔνδυμα[24]) ἀναβεβλημένος. Ἄλλος· καὶ εἶπεν αὐτῇ· τί τὸ εἶδος αὐτῶν; καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀνὴρ πρεσβύτερος ἀναβαίνων, καὶ αὐτὸς περιβεβλημένος διπλοΐδα [ἐφούδ].[25]

14. וַיִּקֹּד. Ο΄. καὶ ἔκυψεν (Ἄλλος· ἔπεσεν[26]).

15. הִרְגַּזְתַּנִי. *Commovisti me.* Ο΄. παρηνώχλησάς μοι (s. με). Ἀ. ἐκλόνησάς (με). Σ. ἐτάραξάς (με). Θ. παρώργισάς (με).[27]

לְהַעֲלוֹת אֹתִי. Ο΄. ἀναβῆναί με. Ἄλλος· τοῦ ἀναγαγεῖν με.[28]

צַר־לִי. Ο΄. θλίβομαι. Ἀ. Σ. στενά (μοι).[29]

וְלֹא־עָנָנִי עוֹד גַּם בְּיַד הַנְּבִאִים גַּם בַּחֲלֹמוֹת וָאֶקְרָאֶה לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי מָה אֶעֱשֶׂה. Ο΄. καὶ οὐκ ἐπακήκοέ μοι ἔτι, καὶ ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐνυπνίοις· καὶ νῦν κέκληκά σε γνωρίσαι (Σ. Θ. δηλῶσαι[30]) μοι τί ποιήσω. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἀπεκρίθη μοι ἔτι, καίγε ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐνυπνίοις ἐκάλεσα, τοῦ δηλῶσαί μοι τί ποιήσω.[31]

16. וְלָמָּה תִּשְׁאָלֵנִי וַיהוָה סָר מֵעָלֶיךָ וַיְהִי עָרֶךָ (*hostis tuus*). Ο΄. ἱνατί ἐπερωτᾷς με; καὶ κύριος ἀφέστηκεν ἀπὸ σοῦ, καὶ γέγονε μετὰ τοῦ πλησίον σου (Ἀ. Θ. κατὰ σοῦ (עָלֶיךָ). Σ. ἀντίζηλός σου[32]). Ἄλλος· καὶ ἱνατί ἐπηρώτησάς με; καὶ κύριος ἀπέστη ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐγενήθη κατὰ σοῦ.[33]

17. וַיַּעַשׂ יְהוָה לוֹ (*sibi*) כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיָדִי. Ο΄.

---

cum scholio: δήλους δὲ καλεῖ τὰ διὰ τοῦ ἐφοὺδ σημαινόμενα. [9] Idem. [10] Sic Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, 108 (cum ἐνεδύσατο in marg.), 246, Reg. [11] Nobil., Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 471. [12] Codd. Reg., 243. [13] Cod. 108 in marg., ut supra. [14] Codd. Reg., 243. [15] Cod. 243 ad ἐγγαστριμύθους affert: Ἀ. μάγους θελητὰς καὶ σημειοσκόπους. Lectio altera Theodotioni tribuenda videtur, coll. Hex. ad Deut. xviii. 11; Aquilam enim sic vertere solitum esse, ut temere affirmat Montef., probari non potest. Cf. Hex. ad Lev. xx. 6. 4 Reg. xxi. 6. [16] Sic Codd. 19, 56, 82, 93, 108, 246, Reg. [17] Cod. 243 in marg., ut supra. Cf. ad v. 3. [18] Cod. 243. Respexit interpres Chaldaeum נְקַשׁ, *percussit, pulsavit* (cf. Dan. v. 6 in Chald. et Theod.), necnon Syriacum ܢܩܫ, quod pro Graeco ἐνέκρουσεν posuit Paulus Telensis Jud. iv. 21. Cf. Hex. ad Psal. cviii. 11. [19] Prior lectio est in Cod. III, Arm. 1; posterior in Comp., Codd. 82 (cum κυρίου), 93, 108. [20] Cod. 243. [21] Idem. Cf. Hex. ad Gen. xxix. 25. Origen. Opp. T. II, p. 492 soloece citat: ἱνατί παρηνοχλήσω με; [22] Sic Comp., Codd. 92 (om. αὐτῷ ἡ γ. in textu, cum ※ἡ γ. πρὸς Σ. in marg.), 93, 108, 236. Haec, ἡ γυνή, desunt in Codd. II, III, 44, 55, 56, aliis. [23] Cod. 243. Bar Hebraeus (quem oscitanter exscripsit Parsons.): ܣܒ ܠܝܛܐ. ܠܒܝܫ ܡܥܝܠܐ. [24] Idem. Cf. ad Cap. xv. 27. [25] Origen. ibid. [26] Idem. [27] Cod. 243. Origen. ibid. p. 493: ἱνατί παρώργισάς με τοῦ ἀναγαγεῖν με; [28] Cod. 93 in textu, Origen. [29] Cod. 243. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 10. lxviii. 18. [30] Idem. [31] Origen. ibid. [32] Cod. 243. Pro עָרֶיךָ ἀντίζηλοί σου interpretatus est Aquila ad Psal. cxxxviii. 20. [33] Origen. ibid.

καὶ πεποίηκε κύριός σοι, καθὼς ἐλάλησε κύριος ἐν χειρί μου. ʹΑλλος· καὶ ἐποίησεν ἄλλον αὐτῷ, ὃν τρόπον ἐλάλησεν ἐν χειρί μου.[34]

17. לְרֵעֲךָ. Οʹ. τῷ πλησίον (Ἀ. ἑταίρῳ[35]) σου.

18. כַּאֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אַפּוֹ בַּעֲמָלֵק עַל־כֵּן. Οʹ. διότι οὐκ ἤκουσας φωνῆς κυρίου, καὶ οὐκ ἐποίησας (alia exempl. ἔπλησας[36]) θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ ἐν Ἀμαλὴκ, διὰ τοῦτο. ʹΑλλος· καθότι οὐκ ἤκουσας τὴν φωνὴν τοῦ κυρίου, οὐκ ἐποίησεν ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ ἐν Ἀμαλὴκ, καὶ διὰ τοῦτο.[37]

19. וְיִתֵּן יְהוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמְּךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים. Οʹ. καὶ παραδώσει κύριος τὸν Ἰσραὴλ μετὰ σοῦ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων. ʹΑλλος· καὶ δώσει κύριος καίγε τὸν Ἰσραὴλ (μετὰ σοῦ) ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων.[38]

וּמָחָר אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי. *Cras autem tu et filii tui mecum* eritis. Οʹ. καὶ αὔριον σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετὰ σοῦ πεσοῦνται (alia exempl. μετ' ἐμοῦ[39]). ʹΑλλος· τάχυνον δὲ, Σαούλ· αὔριον σὺ καὶ ὁ υἱός (s. καὶ υἱοί) σου μετ' ἐμοῦ.[40]

גַּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים. Οʹ. καὶ τὴν παρεμβολὴν Ἰσραὴλ δώσει κύριος εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων. ʹΑλλος· καίγε τὴν παρεμβολὴν Ἰσραὴλ παραδώσει κύριος αὐτὴν ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων.[41]

20. וַיְמַהֵר. Οʹ. καὶ ἔσπευσε. Σ. (καὶ) ταχύ.[42]

20. מְלֹא־קוֹמָתוֹ. *Tota statura ejus.* Οʹ. ἑστηκώς. Alia exempl. ἀπὸ τῆς στάσεως αὐτοῦ.[43] Σ. καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτοῦ.[44]

22. שְׁמַע־נָא גַם־אַתָּה. Οʹ. ἄκουσον δὴ ※Ἀ. καὶ σύ ◄.[45]

23. וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל. Οʹ. καὶ οὐκ ἐβουλήθη (s. ἐβούλετο) φαγεῖν. Alia exempl. καὶ ἠπείθησε, καὶ οὐκ ἐβούλετο φαγεῖν.[46]

אֶל־הַמִּטָּה. Οʹ. ἐπὶ τὸν δίφρον (Οἱ λοιποί· τὴν κλίνην[47]).

24. עֵגֶל־מַרְבֵּק. *Vitulus stabuli* (saginatus). Οʹ. δάμαλις νομάς. Alia exempl. μοσχάριον γαλαθηνόν.[48] Σ. . πεφιλοτροφημένη [θρεπτή].[49]

CAP. XXIX.

1. בָּעַיִן. Οʹ. ἐν Ἀενδώρ. Alia exempl. ἐν Ναΐν (s. Ἀΐν).[1] Οἱ Γʹ. ἐν τῇ πηγῇ.[2]

3. הָעִבְרִים. Οʹ. οἱ διαπορευόμενοι (ʹΑλλος· Ἑβραῖοι[3]).

אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים אוֹ־זֶה שָׁנִים. Οʹ. γέγονε μεθ' ἡμῶν ἡμέρας τοῦτο δεύτερον ἔτος. Alia exempl. ὃς γέγονε μετ' ἐμοῦ ἤδη δεύτερον ἔτος ἡμερῶν.[4]

מְאוּמָה. Οʹ. οὐθέν. Ἀ. ὁτιοῦν τι.[5]

נָפְלוֹ. *Defectionis ejus.* Οʹ. ἐνέπεσε πρὸς μέ. Σ. προσέφυγέν μοι.[6]

---

[34] Origen. ibid. [35] Cod. 243 (cum ἑτέρῳ). [36] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 52, 56, alii (inter quos 243). [37] Origen. ibid. [38] Idem. [39] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [40] Origenes ibid. hanc et sequentem clausulam inverso ordine allegat: καίγε τὴν παρ. Ἰσρ. παραδώσει κύριος αὐτὴν ἐν χ. ἀλλοφύλων. τάχυνον δὲ, Σαούλ· αὔριον καὶ σὺ καὶ ὁ υἱός σου μετ' ἐμοῦ. Deinde enarrat: Καὶ τοῦτο δύναται εἰδέναι δαιμόνιον, βασιλέα χειροτονηθέντα μετὰ χρίσματος προφητικοῦ, ὅτι αὔριον ἔμελλεν ἐξελέσθαι (ἐξελεύσεσθαι?) ὁ Σαοὺλ τὸν βίον, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ; Αὔριον σὺ, καὶ υἱοί σου μετ' ἐμοῦ. Ubi τάχυνον δὲ, ni fallor, duplex versio est vocis וּמָחָר, pictae וּמַהֵר. [41] Origen., ut supra. Has omnes lectiones Origenianas, a Montefalconio et Parsonsio ne verbo quidem memoratas, ex Homilia ὑπὲρ τῆς ἐγγαστριμύθου, quam e MS. Vaticano primus edidit Leo Allatius Lugduni anno 1629, excerpsimus. Anonymus autem interpres est, ut videtur, Theodotio. [42] Cod. 243. [43] Sic Comp. (om. τῆς), Codd. 19, 82, 93, 108. [44] Cod. 243. [45] Idem. Sic in textu sine aster. Codd. 82 (om. δή), 93 (idem), 108 (idem), 123, 144, 236, Arm. 1 (ut 82). [46] Sic Comp., Codd. 19 (cum οὐκ ἠποίθησε pro ἠπείθησε), 93, 108. Cf. Hex. ad Exod. iv. 23. ix. 2. [47] Cod. 243. [48] Sic Comp. (cum γαλαθινὸν), Codd. 19 (cum γαλασθὲν), 82, 93, 108 (ut Comp.), Reg. Cod. 56 in marg.: μόσχος γαλαθηνός. Cf. Hex. ad 2 Reg. xvii. 29. [49] Cod. 243. Posterior vox prioris paulo rarioris interpretamentum est.

CAP. XXIX. [1] Sic Comp., Codd. 82 (cum Ἀΐν), 108, 243 (in marg., teste Montef.). [2] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis exscripsit sine nom.: τῇ πηγῇ. [3] Idem in marg. sine nom. [4] Sic Comp. (cum σήμερον pro ἡμερῶν), Codd. 82, 93, 108 (ut Comp.). [5] Cod. 243. Cf. Hex. ad Deut. xxiv. 12. [6] Procop. in Cat. Niceph.

4. וַיִּקְצְפוּ. Ο΄. καὶ ἐλυπήθησαν (Ἀ. παρωξύνθησαν. Σ. ὠργίσθησαν. Θ. ἐθυμώθησαν[7]).

לְשָׂטָן בַּמִּלְחָמָה. Ο΄. ἐπίβουλος τῆς παρεμβολῆς. Οἱ λοιποί· σατὰν ἐν πολέμῳ.[8]

יִתְרַצֶּה. *Gratiam sibi conciliabit.* Ο΄. διαλλαγήσεται. Ἀ. εὐδοκηθήσεται.[9]

5. בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר. Ο΄. ἐν χοροῖς, λέγοντες. Alia exempl. αἱ χορεύουσαι, λέγουσαι.[10]

6. יָשָׁר. Ο΄. εὐθύς (potior scriptura εὐθής[11]). Σ. ἀρεστός.[12]

לֹא־טוֹב אַתָּה. Ο΄. οὐκ ἀγαθὸς (Σ. οὐκ ἀρέσκεις[13]) σύ.

7. וְלֹא־תַעֲשֶׂה רָע. Ο΄. καὶ οὐ μὴ ποιήσῃς κακίαν. Σ. ἵνα μὴ ποιήσῃς ἀηδές.[14]

9. וַיֹּאמֶר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶπε.[15]

כִּי טוֹב אַתָּה בְּעֵינַי כְּמַלְאַךְ אֱלֹהִים. Ο΄. ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς μου (Σ. ἀρέσκεις σύ μοι[16]). Alia exempl. add. καθὼς ἄγγελος θεοῦ.[17]

10. וְאוֹר. *Et illucescet.* Ο΄. καὶ φωτισάτω. Σ. ὅταν διαφαύσῃ.[18]

11. לָלֶכֶת בַּבֹּקֶר. Ο΄. ἀπελθεῖν. Alia exempl. τοῦ ἀπελθεῖν τὸ πρωΐ.[19]

יִזְרְעֶאל. Ο΄. πολεμεῖν ἐπὶ Ἰεζραήλ (alia exempl. ἐπὶ Ἰσραήλ; alia, πρὸς Ἰσραήλ; alia, ἐν Ἰσραήλ[20]).

Cap. XXX.

1. בְּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו. Ο΄. εἰσελθόντος Δαυὶδ καὶ τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ. Alia exempl. ἐν τῷ παραγενέσθαι Δαυὶδ καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ.[1]

אֶל־נֶגֶב. Ο΄. ἐπὶ τὸν νότον (Σ. μεσημβρίαν[2]).

2. וַיִּשְׁבּוּ אֶת־הַנָּשִׁים. Ο΄. καὶ τὰς γυναῖκας. Alia exempl. καὶ ᾐχμαλώτευσεν τὰς γυναῖκας.[3]

וַיִּנְהֲגוּ. *Sed abduxerunt.* Ο΄. ἀλλ' ᾐχμαλώτευσαν (Ἀ. ἤλασαν[4]).

6. וַתֵּצֶר לְדָוִד. Ο΄. καὶ ἐθλίβη (Ἀ. ἐλυπήθη. Θ. ἠπορεῖτο[5]) Δαυίδ.

מָרָה. Ο΄. κατώδυνος. Ἄλλος· πικρά.[6]

וַיִּתְחַזֵּק. Ο΄. καὶ ἐκραταιώθη (Ἀ. ἐνίσχυσεν. Σ. ἐθάρσησεν[7]).

7. הַגִּישָׁה־נָּא לִי הָאֵפוֹד. Ο΄. προσάγαγε τὸ ἐφούδ. Ἀ. προσέγγισον δή μοι τὸ ἐπένδυμα. Σ. στῆσον πρός με τὴν ἐπωμίδα.[8]

וַיַּגֵּשׁ אֶבְיָתָר אֶת־הָאֵפוֹד אֶל־דָּוִד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ προσήγαγεν Ἀβιάθαρ τὸ ἐφοὺδ πρὸς Δαυίδ.[9]

8. אַחֲרֵי הַגְּדוּד־הַזֶּה. *Post turmam praedatoriam hanc.* Ο΄. ὀπίσω τοῦ γεδδοὺρ (Ἀ. εὐζώνου. Σ. λόχου. Θ. συστρέμματος[10]) τούτου.

T. II, p. 481, Cod. 243. Hieron.: *transfugit ad me.* [7] Procop. ibid., Codd. Reg., 243. Theodotionis lectionem assumpserunt Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [8] Cod. 243 (cum τῇ παρ. in textu). [9] Idem. [10] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 121, 247 (cum λέγοντες), Reg. [11] Sic Codd. II, III, 74, 106, alii. [12] Cod. 243. Lectionem ad Hebraea טוֹב בְּעֵינַי potius pertinere probabiliter opinatur Scharfenb. [13] Idem. [14] Idem. [15] Sic Comp., Codd. III, XI, 82, 93, 108, 123, 243 (in marg.), 247. [16] Cod. 243. [17] Sic Comp., Codd. III, 19 (cum κυρίου), 108, 242 (cum ὡς), 247 (cum ὡς ἄ. κυρίου), Reg. (ut 242). [18] Cod. 243. [19] Sic Comp., Codd. III (om. τοῦ), 19 (idem), 82, 93, 108, 247 (ut 19), Arm. 1 (idem). [20] Prior lectio est in Comp. (cum ἐπὶ Ἰσρ. πολεμεῖν), Codd. II, 55, 82 (ut Comp.), 93 (idem), 108 (idem); altera in Ald., Codd. III, XI, 29, 44, aliis (inter quos 243); tertia in Codd. 52, 56, 64, aliis.

Cap. XXX. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [2] Cod. 243. Cf. ad Cap. xxvii. 10. [3] Sic Codd. III, 247, Arm. 1. [4] Cod. 243. [5] Idem, teste Montef. (non, ut Parsonsii amanuensis exscripsit, Ἀ. ἐλυπεῖτο). Cod. 243* in marg.: ἐλυπήθη. ἠπορεῖτο. [6] Idem in marg. sine nom. Cf. ad Cap. i. 10. [7] Idem. Cf. Hex. ad 2 Reg. iii. 6. [8] Cod. 243 pingit: Ἀ. Σ. στῆσον κ.τ.ἑ. Ἀ. προσέγγισον κ.τ.ἑ. Praeterea Montef. e Regio [et Procop. p. 90] lectionem minus sinceram eruit: Ἀ. ἔγγισόν μοι τὴν ἐπωμίδα. [9] Sic Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 247, Arm. 1. [10] Cod. 243. Posterior lectio est in Comp. (cum στρατεύματος; sed cf. ad vv. 15, 23), Codd. 19 (idem), 56 (in marg.), 82, 93, 108, 246. Euseb. in Onomastico, p. 148: Γεδδὰρ [Hieron. *Gedud*], ἔνθα κατέβη Δαβίδ. Ἀκ. τὸν εὔζωνον. Σύμ. τὸν λόχον [Hieron. *latronum cuneum*]; unde Montef. edidit: Ἀ. μετὰ τὸν εὔζωνον τοῦτον. Σ. ἐπὶ τὸν λόχον τοῦτον; praepositionibus pro lubitu assumptis. Bar Hebraeus affert: ܣ̄ ܒܬܪ ܓܘܕܘܕ (γαδοὺδ) ܗܢܐ. ܐܩ̄ ܒܬܪ ܦܫܝܛܐ. ܫܪܝܐ. ܣܘܡ̄ ܐܘܟܠܘܣ. Ubi notandus est error

9. וְהַנּוֹתָרִים עָמָדוּ. Ο΄. *καὶ οἱ περισσοὶ ἔστησαν.* Alia exempl. *καὶ καταλείπει ἐκεῖ διακοσίους ἄνδρας.*[11]

10. וַיִּרְדֹּף דָּוִד. Ο΄. *καὶ κατεδίωξεν* ※ *Δαυίδ* (↙).[12]

אֲשֶׁר פִּגְּרוּ מֵעֲבֹר. *Qui lassiores erant quam ut transirent.* Ο΄. *οἵτινες ἐκάθισαν πέραν.* Ἀ. (*οἳ*) *ἐπτωματίσθησαν . .* Σ. *οἳ ἠτόνησαν* (s. *ἠδυνάτησαν*) *τοῦ διαβῆναι.* Θ. (*οἳ*) *ἀπενάρκησαν παρελθεῖν.*[13]

אֶת־נַחַל. Ο΄. *τοῦ χειμάρρου.* Σ. (*τῆς*) *φάραγγος.*[14]

12. וּשְׁנֵי צִמֻּקִים. *Et duas uvas passas.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. *καὶ δύο σταφίδας.*[15] Σ. (*καὶ δύο*) *ἐνδέσμους σταφίδων.*[16]

וַתָּשָׁב. Ο΄. *καὶ κατέστη* (Σ. *ἀνεκτήσατο*[17]).

13. חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה. Ο΄. *ἠνωχλήθην* (Ἀ. *ἠῤῥώστησα.* Σ. *ἐνόσησα.* Θ. *ἐμαλακίσθην*[18]) *ἐγὼ σήμερον τριταῖος* (Ἀ. *τρίς*[19]).

15. הֲתוֹרִדֵנִי. Ο΄. *εἰ* (Σ. *ἆρα*[20]) *κατάξεις με.*

אֶל־הַגְּדוּד. Ο΄. *ἐπὶ τὸ γεδδοὺρ* (alia exempl. *σύστρεμμα*[21]). Ἀ. . *εὔζωνον.* Σ. . *λόχον.*[22]

16. נְטֻשִׁים. *Disjecti.* Ο΄. *διακεχυμένοι.* Ἀ. *ἐκτεταμένοι.* Σ. *ἀναπεπτωκότες.* Θ. *ἐσκορπισμένοι.*[23]

וְחֹגְגִים. Ο΄. *καὶ ἑορτάζοντες.* Σ. *ὡς ἐν πανηγύρει.*[24]

בְּכֹל הַשָּׁלָל הַגָּדוֹל. Ο΄. *ἐν πᾶσι τοῖς σκύλοις τοῖς μεγάλοις* (Σ. *τοῖς πολλοῖς*[25]).

17. מֵהַנֶּשֶׁף. *Ex crepusculo.* Ο΄. *ἀπὸ ἑωσφόρου.* Ἀ. (*ἀπὸ*) *σκοτομήνης.* Σ. *ἀφ' οὗ συνεσκότασεν.*[26]

18. וַיַּצֵּל. *Et recuperavit.* Ο΄. *καὶ ἀφείλατο* (alia exempl. *ἐκομίσατο*[27]).

19. וְלֹא נֶעְדַּר־לָהֶם. *Et non desiderabatur eis.* Ο΄. *καὶ οὐ διεφώνησεν* (Ἄλλος· *συνεχρήσατο*[28]) *αὐτοῖς.* Ἄλλος· *καὶ οὐκ ἐφονεύθη ἐν αὐτοῖς.*[29]

20. וַיֹּאמְרוּ זֶה שְׁלַל דָּוִד. Ο΄. *καὶ τοῖς σκύλοις ἐκείνοις ἐλέγετο· ταῦτα τὰ σκῦλα Δαυίδ.* Ἄλλος· *καὶ εἶπεν· αὕτη προνομὴ Δαυίδ.*[30]

21. אֲשֶׁר־פִּגְּרוּ. Ο΄. *τοὺς ὑπολειφθέντας* (alia exempl. *ἐκλυθέντας*[31]). Ἀ. *οἳ ἐπτωματίσθησαν.*

---

manifestus ὄχλου pro λόχου. Cf. Hex. ad 2 Reg. iii. 22. 4 Reg. vi. 23. xxiv. 2. Praeterea Cod. Reg. et Procop. Aquilae alteram lectionem vindicant, *μονοζώνου συστρέμματος*, quae nihili esse videtur. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [12] Cod. 243, cum ※ Δαυὶδ in marg. Cod. 247 in textu: *καὶ ἐδίωξε Δ.* [13] Cod. 243 ad *ὑπέστησαν* affert: Σ. *ἐπτωματίσθησαν*; ad *οἵτινες κ. τ. ἑ.* vero: Ἀ. *οἳ ἠτόνησαν.* Σ. *ἠδυνάτησαν.* Θ. *ἀπενάρκησαν παρελθεῖν.* Etiam Procop. ad *ὑπέστησαν δὲ κ. τ. ἑ.*: Ἀκύλας· *ἠτόνησαν τοῦ διαβῆναι*; necnon Cod. Reg. ad *ἐκάθισαν κ. τ. ἑ.*: Ἀ. *ἠτόνησαν τοῦ διαβῆναι.* Θ. *ἀπενάρκησαν παρελθεῖν.* Sed e lectionibus ad v. 21 afferendis plane apparet nomina interpretum a librariis male permutata esse, etiamsi non per se pateret, vocabulum *πτωματίζειν* e nullius nisi Aquilae officina prodire potuisse. Fons erroris, ut videtur, est Theodoreti effatum in Quaest. LXV ad 1 Reg. p. 403: *τοὺς δὲ διακοσίους ἄνδρας ἀτονήσαντας ἐκ τοῦ δρόμου, μεμενηκέναι φησὶν ὁ Ἀκύλας.* De altera sive Symmachi versione, sive mero glossemate, *ἠδυνάτησαν*, penes lectorem judicium sit. [14] Cod. 243. [15] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III (cum *διακοσίους* pro *δύο*), 19, 82, 93, 108, 247 (cum *σταπίδας*), Bar Hebr. [16] Idem. Hieron.: *et duas ligaturas uvae passae.* [17] Codd. Reg. (in marg. sine nom.), 243. [18] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef., *ἠῤῥώστηκα*). Procop. p. 90: Ἀκ. *ἠῤῥώστησα.* Cf. Hex. ad Gen. xlviii. 1. Praeterea Montef. e Coislin. 2, silente collatione nostra, exscripsit: Ἀ. *ἠνωχλήθην σήμερον τρεῖς ἡμέρας.* Ἄλλος· *ὅτι ἠῤῥώστησα ἐγὼ σήμερον τρίτην ἡμέραν*; ubi interpretationibus Seniorum et Aquilae admista esse glossemata vocis *τριταῖος*, videlicet *τρεῖς ἡμέρας* et *τρίτην ἡμέραν*, recte perspexit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 135. [19] Montef., tacito auctore. Crediderim Aquilam ad literam vertisse: *ἠῤῥώστησα σήμερον τρεῖς.* [20] Cod. 243: Σ. *ἆρα* (sic). Montef. minus probabiliter edidit: Σ. *ἆρα εἰ κατάξεις με.* [21] Sic Comp. (cum *στράτευμα*, sed paulo inferius *σύστρεμμα*), Codd. 82, 93, 108. [22] Cod. 243. Cf. ad v. 8. [23] Cod. 243. Cum Symmacho facit Hieron. vertens: *discumbebant.* [24] Idem. Hieron: *et quasi festum celebrantes diem.* [25] Idem. [26] Idem (non, ut Montef., *συνεσκόταζεν*), Nobil., Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 486. [27] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [28] Cod. 92 in marg. sine nom. Vox *συνεχρήσατο* quid significare possit, nisi quod David e rebus et personis recuperatis nullas in suos usus converterit, plane nescimus. [29] Sic in textu Codd. 56, 246. [30] Cod. XI in textu: *καὶ εἶπεν· αὕτη προνομὴ Δ. καὶ τοῖς σκύλοις ἐκείνοις κ. τ. ἑ.*, ex duplici versione. [31] Sic Codd. II, III, 121, 247.

Σ. (τοὺς) ἀτονήσαντας. Θ. (τοὺς) ἀποναρκήσαντας.[32]

21. וַיִּגַּשׁ. Ο΄. καὶ προσήγαγε (alia exempl. προσῆλθε[33]).

וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם. Ο΄. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην. Σ. καὶ ἠσπάσαντο αὐτούς.[34]

22. בְּלִיַּעַל. Ο΄. λοιμός. Ἀ. ἀποστάτης. Σ. παράνομος.[35]

הִצַּלְנוּ. Ο΄. ἐξειλόμεθα. Ἀ. ἐρρυσάμεθα.[36]

וְיִנְהֲגוּ. Ο΄. ἀπαγέσθωσαν. Ἀ. καὶ ἐλασάτωσαν. ״Αλλος· λαβέτωσαν.[37]

23. אֶחָי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀδελφοί μου.[38]

אֵת אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה לָנוּ וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ וַיִּתֵּן אֶת־הַגְּדוּד הַבָּא. Ο΄. μετὰ τὸ παραδοῦναι τὸν κύριον ἡμῖν (alia exempl. add. τοὺς ὑπεναντίους[39]), καὶ φυλάξαι ἡμᾶς, καὶ παρέδωκε κύριος τὸν γεδδοὺρ τὸν ἐπερχόμενον (alia exempl. καὶ παραδοῦναι τὸ σύστρεμμα τὸ ἐπελθόν[40]).

25. לְחֹק וּלְמִשְׁפָּט. Ο΄. εἰς πρόσταγμα καὶ εἰς δικαίωμα. Σ. (εἰς) ὅρον καὶ κρίσιν.[41]

26. הִנֵּה לָכֶם בְּרָכָה. Ο΄. ἰδού. Alia exempl. ἰδοὺ ὑμῖν εὐλογία.[42]

27. בְּבֵית־אֵל. Ο΄. ἐν Βαιθσούρ (alia exempl. Βαιθήλ[43]).

בְּרָמוֹת־נֶגֶב. Ο΄. (ἐν) Ῥαμὰ νότου (Σ. πρὸς μεσημβρίαν[44]).

בְּיַתִּר. Ο΄. ἐν Γεθόρ. Alia exempl. ἐν Ἰεθέρ.[45]

28. וְלַאֲשֶׁר בַּעֲרֹעֵר Ο΄. καὶ τοῖς ἐν Ἀμμαδί, καὶ τοῖς ἐν Σαφί. Alia exempl. καὶ τοῖς ἐν Σαφαμώθ.[46]

בְּשִׂפְמוֹת.

בְּאֶשְׁתְּמֹעַ. Ο΄. ἐν Ἐσθιέ (alia exempl. Ἐσθεμά[47]).

29. בְּרָכָל. Ο΄. ἐν Γέθ (alia exempl. Ῥαχήλ[48]).

וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַיְּרַחְמְאֵלִי. Ο΄. καὶ τοῖς ἐν Κιμὰθ—καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ Ἱερεμεήλ. Alia exempl. καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ Ἱεραμηλεί.[49]

הַקֵּינִי. Ο΄. τοῦ Κενεζί (alia exempl. τοῦ Κιναίου[50]).

30. בְּחָרְמָה. Ο΄. ἐν Ἱεριμούθ (alia exempl. Ἑρμᾶ[51]).

בְּכוֹר־עָשָׁן. Ο΄. ἐν Βηρσαβεέ (alia exempl. Βωρασάν[52]).

בַּעֲתָךְ. Ο΄. ἐν Νομβέ (alia exempl. Ἀθάχ[53]).

Cap. XXXI.

2. וַיַּדְבְּקוּ. Ο΄. καὶ συνάπτουσιν (Ἀ. ἐκολλήθησαν[1]).

3. הַמּוֹרִים. Ο΄. οἱ ἀκοντισταί (Ἀ. ῥοιζοῦντες. Θ. τοξόται[2]).

וַיָּחֶל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים. *Et territus est vehementer propter sagittarios.* Ο΄. καὶ ἐτραυματίσθη (וַיֵּחַל) εἰς τὰ ὑποχόνδρια. Οἱ λοιποί· ..σφόδρα ἀπὸ τῶν ῥοιζούντων (Σ. ἀκοντιστῶν. Θ. τόξων).[3]

---

[32] Cod. 243. Cf. ad v. 10. [33] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [34] Cod. 243. [35] Idem. [36] Idem. [37] Idem in textu: ἐπαγαγέσθωσαν; in marg. autem: Ἀ. καὶ ἐλασάτωσαν λαβέτωσαν. [38] Sic Comp. (ante οὕτως), Codd. III, 82, 93 (ut Comp.), 108 (idem), 247, Arm. 1. [39] Sic Comp., Codd. 82 (cum ἐναντίους), 93, 108. [40] Sic Comp., Codd. 19, 56 (cum ἐπελθόντα), 82, 93, Reg. [41] Cod. 243. [42] Sic Comp. (cum εὐλ. ὑμῖν), Ald. (idem), Codd. III, 19 (ut Comp.), 44, 52, 64 (ut Comp.), 74, alii, Arm. 1. Codd. 29, 243 post κυρίου add. εὐλογία ὑμῖν. [43] Sic Comp., Codd. III, 19, 108, 247 (cum Βεθήλ). [44] Cod. 243. [45] Sic Comp. (cum Ἰαθὴρ pro ἐν Ἰεθέρ), Codd. III, XI, 19 (cum ἐνιεθέρ), 29, 44 (ut 19), 55, alii (inter quos 243, ut 19). [46] Sic Comp. (cum Σιφαμώθ), Codd. III (cum Σαφαμώς), 247, Arm. 1 (cum Ἐπθαμώθ). [47] Sic Comp. (cum Ἐσθημοὰ), Codd. III, 247 (cum Ἐσθαμά). [48] Sic Comp. (cum Ῥαχάλ), Codd. III, 247 (cum Ῥαχέλ). [49] Sic Comp. (cum Ἱεραμιὴλ pro τοῦ Ἱεραμιήλ), Codd. III, 247. [50] Sic Comp. (cum Κενί), Codd. III (cum Κειναίου), 247. [51] Sic Comp., Codd. III (cum Ῥαμμα), 19, 93, 108. [52] Sic Comp. (cum Βὴρ Ἀσάν), Codd. III, 247 (cum Βορασάν). [53] Sic Comp., Codd. III (cum Ἀθάγ), 247 (cum Ἄχθ).

Cap. XXXI. [1] Cod. 243. [2] Idem. Ad Aquilam cf. Hex. ad Gen. xxxi. 51. 4 Reg. xiii. 17. [3] Idem. Pro τόξων Scharfenb. indubitanter corrigit τοξοτῶν; sed in loco parallelo 1 Paral. x. 3 Seniores interpretati sunt, καὶ ἐπόνεσαν ἀπὸ τῶν τόξων.

3. Ο΄. εἰς τὰ ὑποχόνδρια. Schol. μέρος τὸ ἐγγὺς τοῦ ἥπατος.[4] Aliud schol. τὰ ἄκρα τῶν λαγόνων.[5]

4. וְהִתְעַלְּלוּ־בִי. *Et injuriam faciant mihi.* Ο΄. καὶ ἐμπαίξωσιν (Ἀ. ἐναλλάξουσιν[6]) ἐμοί.

נֹשֵׂא כֵלָיו. Ο΄. ὁ αἴρων τὰ σκεύη (Σ. ὁπλοφόρος[7]) αὐτοῦ.

6. גַּם כָּל־אֲנָשָׁיו. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ.[8]

יַחְדָּו. Ο΄. κατὰ τὸ αὐτό. Ἀ. ὁμοῦ.[9]

8. אֶת־הַחֲלָלִים. Ο΄. τοὺς νεκρούς. Alia exempl. τοὺς τραυματίας.[10]

9. וַיִּכְרְתוּ אֶת־רֹאשׁוֹ. Ο΄. καὶ ἀποστρέφουσιν (alia exempl. ἀποκεφαλίζουσιν[11]) αὐτόν. Σ. (καὶ) ἔκοψαν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.[12] Ἄλλος· καὶ ἀποκόπτουσιν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.[13]

9. אֶת־כֵּלָיו. Ο΄. τὰ σκεύη (Σ. ὅπλα[14]) αὐτοῦ.

10. בֵּית עַשְׁתָּרוֹת. *In templo Astartarum.* Ο΄. εἰς τὸ Ἀσταρτεῖον. Ἀ. ἐν οἴκῳ Ἀσταρώθ.[15] Schol. ἀντὶ τοῦ, εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀστάρτης· λέγουσι δὲ ταύτην ὡς τὴν Ἀφροδίτην.[16]

11. אֵלָיו. Ο΄. Vacat. Alia exempl. περὶ αὐτοῦ.[17]

12. כָּל־אִישׁ חַיִל. Ο΄. πᾶς ἀνὴρ δυνάμεως (Ἀ. εὔπορος. Σ. ἰσχυρός[18]).

13. תַּחַת־הָאֶשֶׁל. *Sub tamarisco.* Ο΄. ὑπὸ τὴν ἄρουραν (Ἀ. τὸν δενδρῶνα. Σ. (τὸ) φυτόν. Θ. τὰς δρῦς[19]).

Schol. Τέλος σὺν θεῷ τῆς πρώτης τῶν Βασιλειῶν· ὁ δὲ Ἀκύλας, Ἑβραίοις ἑπόμενος, οὐ διεῖλεν, ἀλλὰ μίαν τὰς δύο πεποίηκεν.[20] Aliud schol. Ἕως ὧδε τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ λοιποί.[21]

---

[4] Nobil., Cat. Niceph. T. II, p. 489: Θεοδοτίων· μέρος κ. τ. ἑ. Cod. 243: Θ. τόξων. ἢ τὸ μέρος κ.τ.ἑ. [5] Cod. 56 in marg. [6] Codd. 243 (teste Parsonsii amanuensi), 243* (in marg. sine nom.). Montef. e priore male exscripsit: Ἀ. ἐναλαλάξωσι. Cf. Hex. ad Jerem. xxxviii. 19. [7] Idem. Cf. ad Cap. xvi. 21. [8] Sic Comp., Codd. III, 19, 52, 55, alii, Arm. 1. [9] Cod. 243. [10] Sic Comp., Codd. 19, 56, 93, 108, 246. [11] Iidem. [12] Codd. Reg., 243. [13] Sic in textu post τὰ σκεύη αὐτοῦ Ald., Codd. XI, 29 (ante καὶ ἀποστρέφουσιν), 44, 55, 64, alii, Arm. 1. [14] Cod. 243. [15] Idem. [16] Idem. Sic (cum λ. δὲ εἶναι ταύτην τὴν Ἀφρ.) Nobil., Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 490. Ad Ἀσταρτεῖον Cod. 108 in marg.: εἰδωλεῖον. [17] Sic Comp., Codd. III, 93, 108, 245, 247, Arm. 1 (cum αὐτῶν). [18] Cod. 243. [19] Codd. Reg., 243. Cf. ad Cap. xxii. 6. [20] Cod. Reg 2433. Alter Reg. 1871 in fine notat: Ἀκύλας εἰς ἓν συνάπτει τὴν α΄ μετὰ τῆς β΄. [21] Cod. 243, exscribente Montef.

LIBER II. REGUM,

JUXTA HEBRAEOS II SAMUELIS.

LIBER II REGUM.

Caput I.

1. מֵהַכּוֹת. Ο΄. τύπτων. Ἀ. πλήσσων.[1]

2. וַאֲדָמָה עַל־רֹאשׁוֹ. Ο΄. καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Σ. κεκονιμένος . .[2]

6. הַנַּעַר. Ο΄. τὸ παιδάριον. Ἀ. ὁ παῖς. Σ. ὁ νεανίσκος.[3]

נִקְרֵיתִי. Ο΄. περιέπεσον. Alia exempl. περιέπεσαν.[4]

הִדְבִּיקֻהוּ. *Premebant eum.* Ο΄. συνῆψαν αὐτῷ. Ἀ. ἐκολλήθησαν (αὐτῷ). Σ. κατελάβοντο αὐτόν.[5]

7. הִנֵּנִי. Ο΄. ἰδοὺ ἐγώ. Σ. πάρειμι.[6]

9. הַשָּׁבָץ. *Spasmus* (s. *vertigo*). Ο΄. σκότος δεινόν. Ἀ. ὁ σφιγκτήρ.[7]

9. כִּי־כָל־עוֹד נַפְשִׁי. Ο΄. ὅτι πᾶσα ἡ ψυχή μου. Alia exempl. καὶ ἔτι ἡ ψυχή μου.[8]

10. הַנֵּזֶר. *Diadema.* Ο΄. τὸ βασίλειον (Ἀ. ἀφόρισμα. Σ. Θ. διάδημα[9]).

וְאֶצְעָדָה. *Et armillam.* Ο΄. καὶ τὸν χλιδόνα (alia exempl. χλιδῶνα[10]). Ἀ. (καὶ τὸ) κλάνιον. Σ. Θ. (καὶ τὸ) βραχιάλιον.[11] Aliter: Ἀ. (καὶ τὸ) βραχιάριον.[12]

12. בֶּחָרֶב. Ο΄. ἐν ῥομφαίᾳ. Alia exempl. σφόδρα (בְּהָרֹב).[13]

13. גֵּר. Ο΄. παροίκου. Ἀ. προσηλύτου.[14]

15. גַּשׁ פְּגַע־בּוֹ וַיַּכֵּהוּ וַיָּמֹת. Ο΄. προσελθὼν ἀπάντησον (Σ. ἔπελθε. Θ. ἅψαι[15]) αὐτῷ· καὶ ἐπά-

---

Cap. I. [1] Cod. 243. Proculdubio Aquila scripsit: ἀπὸ τοῦ πλῆξαι. [2] "Σ. κεκονιασμένος. Reg. Coislin. vero 2: κεκονισμένος."—*Montef.* Lectio κεκονιασμένος (potius κεκονιαμένος), *calce obductus*, absurdissima est; e codice autem altero Parsonsii amanuensis recte exscripsit κεκονιμένος, supple τὴν κεφαλήν. Hieron.: *pulvere conspersus caput.* [3] Cod. 243. [4] Sic Codd. II, III, XI, 55, 121, 244, 246. Cod. 243 ex corr. περιέπεσεν; et in marg.: τουτέστιν, ἡττήθη ὁ Ἰσραὴλ καὶ ἔπεσεν. [5] Cod. 243 (cum ἐκόλλησαν). Minus probabiliter Cod. Reg. (ut videtur): Ἀ. κατελάβοντο αὐτόν. ἐκολλήθησαν αὐτῷ. Cf. Hex. ad 1 Reg. xiv. 22. xxxi. 2. [6] Idem. Hieron. *adsum.* Cf. Hex. ad 1 Reg. iii. 4. [7] Cod. 243. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 13, 25. Nescio an de *fibula* vel *cingulo* cogitaverit interpres.

[8] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 29, 44, 52, alii (inter quos 243). [9] Cod. 243. Lectio posterior est in Comp., Codd. 19, 55, 82, aliis. [10] Sic Codd. II, III, XI, 29, 55, alii. [11] Cod. 243 (cum χληδόνα in textu). Hesych.: Κλάνια· ψέλλια βραχιόνων. Ad βραχιάλιον (sic Parsonsii amanuensis, non, ut Montef. exscripsit, βραχιάριον) cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 7. Jesai. iii. 20. [12] Procop. p. 93: Τὸν χλιδῶνα. Κόσμος ἐστὶ χρυσοῦς, ἢ τοῖς βραχίοσι περιτιθέμενος, ἢ τοῖς καρποῖς τῶν χειρῶν· ὁ δὲ Ἀκύλας βραχιάριον αὐτὸ κέκληκεν. Eadem habent Cod. Reg. et Theodoret. Quaest. II in 2 Reg. p. 404. Cod. 108 in marg.: Ἀ. βραχιάριον ἐστὶν (sic) ὁ χλιδών; unde glossema esse crediderim. [13] Sic Codd. 44, 74, 106, 134, 144. [14] Cod. 243. [15] Idem.

ταξεν αὐτὸν, καὶ ἀπέθανε. Alia exempl. *προσαγάγετε αὐτῷ, καὶ ἅψασθε αὐτοῦ· καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν, καὶ ἔβαλον αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν.*[16]

16. עַל־רֹאשֶׁךָ. Ο΄. *ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου.* Σ. *κατὰ τῆς κεφαλῆς σου.*[17]

18. בְּנֵי־יְהוּדָה קָשֶׁת. Ο΄. *τοὺς υἱοὺς Ἰούδα* ※Ἀ. Λοιποί· *τόξον* ◄.[18]

19. הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל. *Decus Israelis.* Ο΄. *στήλωσον* (Ἀ. *ἀκρίβασαι*[19]) *Ἰσραήλ.* Alia exempl. *καὶ εἶπεν· ἀκρίβασαι, Ἰσραήλ.*[20]

עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל. *Super excelsa tua interfectum.* Ο΄. *ὑπὲρ τῶν τεθνηκότων ἐπὶ τὰ ὕψη* (Σ. Θ. *ὑψηλά*[21]) *σου τραυματιῶν.* Alia exempl. *περὶ τῶν τεθνηκότων σου τραυματιῶν.*[22]

20. בְּחוּצֹת. Ο΄. *ἐν ταῖς ἐξόδοις* (Σ. *ἀμφόδοις*[23]).

תַּעֲלֹזְנָה. Ο΄. *ἀγαλλιάσωνται.* Οἱ λοιποί· *γαυριάσωσι.*[24]

21. אַל־טַל וְאַל־מָטָר עֲלֵיכֶם וּשְׂדֵי תְרוּמֹת. *Ne* (descendat) *ros neve pluvia in vos, et* (ne sint in vobis) *agri oblationum.* Ο΄. *μὴ καταβάτω* (alia exempl. *κατάβοι*[25]) *δρόσος, καὶ μὴ ὑετὸς ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἀγροὶ ἀπαρχῶν* (Ἀ. *ἀφαιρεμάτων.* Θ. *θανάτου*[26]). Θ. *μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς δρόσος, μήτε ὑετὸς ἐπὶ τὰ ὕψη σου, ὄρη θανάτου.*[27]

21. כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן גִּבּוֹרִים. *Ibi enim abjectus* (s. *pollutus*) *est clypeus heroum.* Ο΄. *ὅτι ἐκεῖ προσωχθίσθη* (Ἀ. *ἀπεβλήθη*[28]) *θυρεὸς δυνατῶν.* Θ. *ὅτι ἐκεῖ ἐξήρθη σκέπη δυναστῶν.*[29]

מָשִׁיחַ. Ο΄. *ἐχρίσθη.* Ἀ. *ἠλειμμένος.*[30]

22. חֲלָלִים. Ο΄. *τραυματιῶν.* Ἀ. Σ. *ἀνῃρημένων.*[31]

רֵיקָם. Ο΄. *κενή.* Σ. *διακενῆς.*[32]

23. וְהַנְּעִימִם. Ο΄. *καὶ ὡραῖοι οὐ διακεκωρισμένοι* [*εὐπρεπεῖς*].[33]

גָּבֵרוּ. Ο΄. *ἐκραταιώθησαν.* Ἀ. Θ. *δυνατοί.*[34]

24. עִם־עֲדָנִים. *Cum deliciis.* Ο΄. *μετὰ κόσμου ὑμῶν.* Ἀ. Σ. (*μετὰ*) *τρυφῆς.*[35]

עַל לְבוּשְׁכֶן. Ο΄. *ἐπὶ τὰ ἐνδύματα* (alia exempl. *τὸν ἱματισμὸν*[36]) *ὑμῶν.*

25. עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל. Ο΄. *ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματίαι.* Aliter: Ο΄. Θ. *εἰς θάνατον ἐτραυματίσθης.*[37]

---

[16] Sic Codd. 19 (cum *ἅψασθε αὐτὸν .. ἐπάταξεν .. ἔβαλεν*), 82, 93, 108, Reg. (cum *προσάγαγε*?). [17] Cod. 243. [18] Idem. Sic sine notis Codd. III (cum *Ἰσραὴλ* pro *Ἰούδα*), 98, 247 (ut III), Arm. 1 (cum *τοξοποιητικόν*). Montef. e Regio edidit: Ἀ. *τοῦ διδάξαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα κ. τ. ἑ.*, quae lectio est Codd. 19, 93, 108, ab Aquilae indole plane abhorrens. [19] Procop. p. 94. Interpres, judice Scharfenbergio, Chaldaicum יְצַב, *veritatem cognoscere*, respexit, unde לְיַצָּבָה, *ἐξακριβώσασθαι*, Dan. vii. 19 in LXX, et יַצִּיבָא, *ἀκρίβεια*, Dan. vii. 16 in LXX et Theod. [20] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. *καὶ εἶπεν*), 108 (idem), Reg., Theodoret. Vet. Lat.: *Et ait: considera, Israel.* [21] Cod. 243. [22] Sic Comp. (cum *ὑπὲρ*), Codd. 19 (idem), 93, Reg., Theodoret. [23] Cod. 243. [24] Idem. Sic in textu (cum *μηδὲ γ.*) Comp., Codd. 19, 93, 108, 242 (cum *γαυριάτωσαν*), Reg. (cum *γαυριάσωνται*), Chrysost. Opp. T. I, p. 680 B. [25] Sic Codd. II (III manu 1ma?), XI, 29, 82, alii (inter quos 243). [26] Cod. 243, Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 497. [27] Cod. Reg., teste Montef. Sic in textu (cum *μήτε δρόσος*) Codd. 19 (cum *πέσῃ*), 93, 108, Chrysost. Opp. T. IV, p. 767 C (om. *ἐπὶ τὰ ὕψη σου*). Vet. Lat.: *Neque ros, neque pluvia cadat super vos, montes mortis.* [28] Cod. 243, Procop. ibid. [29] Cod. Reg. in continuatione. Sic in textu Cod. 93 (cum *δυνατῶν*), Chrysost. ibid. (idem). Vet. Lat.: *sublata est protectio ..* [30] Cod. Reg. [31] Cod. 243. [32] Idem. [33] Vox deest in Comp., Codd. XI, 19, 29, 44, aliis (inter quos 243), Chrysost. ibid. (cum *κεχ.*), Vet. Lat. Versio est Aquilae aut Theodotionis, coll. Hex. ad Psal. xv. 6. cxxxiv. 3. Ezech. xxxii. 19. [34] Cod. 243, teste Montef. Lectio, a Parsonsii amanuensi non memorata, est, ni fallor, Cod. Regii textualis, quocum consentiunt Comp., Codd. 93, 108. Certe Aquilae usus postulat *ἐδυναμώθησαν*, coll. Hex. ad Gen. vii. 20, 24. Psal. lxiv. 4. [35] Cod. 243. [36] Sic Comp., Codd. 93 (cum *εἱμ.*), 108. [37] Sic in textu Comp. (cum *εἰς τὰ ὕψη σου ἐτρ.*), Ald. (cum *εἰς θ. ἐτρ. ἐπὶ τὰ ὕ. σ. τραυματία*), Codd. XI, 19 (cum *εἰς θ. ἐτραυματίσθη ἐμοὶ*), 44 (cum *εἰς πόλεμον ἐτρ.*), 52, alii (inter quos 243), Chrysost. Opp. T. XI, p. 703 E (ut 19). Vet. Lat.: *in morte vulneratus est.* "Cod. 243 in marg.: Ō. *ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματίας* (sic). Θ. *τὸ ἔσω*; quod, ni fallor, significat Theodotionem etiam habuisse *εἰς θ. ἐτραυματίσθης*, quae verba sunt textus (*τὸ ἔσω*) nostri codicis."—*Parsonsii aman.* Cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 1. Minus probabiliter Montef. ex eodem edidit: Ο΄. Θ. *ἐπὶ τὰ*

26. נִפְלְאַתָה. *Mirabilis fuit.* Ο΄. ἐθαυμαστώθη. Alia exempl. ἐπέπεσεν.[38]

27. כְּלֵי מִלְחָמָה. Ο΄. σκεύη πολεμικά (Θ. ἐπιθυμητά[39]).

CAP. II.

3. הֶעֱלָה דָוִד. Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὓς ἀνήγαγε Δαυίδ (◂).[1]

6. אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם הַטּוֹבָה הַזֹּאת. Ο΄. ποιήσω μεθ' ὑμῶν τὸ ἀγαθὸν τοῦτο (alia exempl. τὰ ἀγαθὰ ταῦτα[2]). Σ. ἀμείψομαι ὑμᾶς τὴν χάριν ταύτην.[3]

הַדָּבָר הַזֶּה. Ο΄. τὸ ῥῆμα τοῦτο. Alia exempl. τὸν λόγον τοῦτον.[4]

7. תֶּחֱזַקְנָה. Ο΄. κραταιούσθωσαν. Ἀ. ἐνισχυέσθωσαν.[5]

וִהְיוּ לִבְנֵי־חַיִל. Ο΄. καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνατούς (Ἀ. εὐπορίας). Σ. (καὶ γίνεσθε ἄνδρες) γενναῖοι.[6]

8. אֶת־אִישׁ־בֹּשֶׁת. Ο΄. τὸν Ἰεβοσθέ. Οἱ λοιποί· Εἰσβάαλ.[7]

וַיַּעֲבִרֵהוּ. Ο΄. καὶ ἀνεβίβασεν (alia exempl. διεβίβασεν[8]) αὐτόν. Σ. (καὶ) περιήγαγεν (αὐτόν).[9]

10. בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה. Ο΄. τεσσαράκοντα ἐτῶν. Alia exempl. υἱὸς τεσσαράκοντα ἐτῶν.[10]

11. וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר. Ο΄. καὶ ἐγένοντο αἱ ἡμέραι ἅς. Alia exempl. καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ὧν.[11]

12. וְעַבְדֵי. Ο΄. καὶ οἱ παῖδες (Ἀ. Θ. δοῦλοι[12]).

מִמַּחֲנַיִם גִּבְעוֹנָה. Ο΄. ἐκ Μαναὲμ εἰς Γαβαών. Alia exempl. ἐκ παρεμβολῆς βουνοῦ.[13] Θ. (ἐκ) παρεμβολῶν βουνοῦ.[14]

13. עַל־בְּרֵכַת. Ο΄. ἐπὶ τὴν κρήνην (Ἀ. Θ. κολυμβήθραν[15]).

יַחְדָּו. Ο΄. ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀ. Σ. ὁμοῦ.[16]

16. וְחַרְבּוֹ. Ο΄. καὶ μάχαιρα αὐτοῦ. ※ Σ. ἐνέπηξαν . .[17]

בְּצַד. Ο΄. εἰς πλευράν. Ἄλλος· εἰς πλάγιον.[18]

יַחְדָּו. Ο΄. κατὰ τὸ αὐτό. Ἀ. Σ. ὁμοῦ.[19]

וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא. Ο΄. καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου. Alia exempl. καὶ ἐπεκλήθη τῷ τόπῳ ἐκείνῳ.[20]

חֶלְקַת הַצֻּרִים. *Ager acierum* (gladiorum). Ο΄. μερὶς τῶν ἐπιβούλων (הַצָּרִים). Ἀ. Σ. κλῆρος τῶν στερεῶν.[21]

17. עַד־מְאֹד. Ο΄. ὥστε λίαν. Ἀ. Σ. ἕως σφόδρα.[22]

וַיִּנָּגֶף. Ο΄. καὶ ἔπταισεν (Σ. ἐτροπώθη[23]).

19. וְלֹא־נָטָה. Ο΄. καὶ οὐκ ἐξέκλινε (Σ. παρήλασεν[24]).

20. הַאַתָּה. Ο΄. εἰ (Ἀ. Σ. μὴ[25]) σύ.

ὕψη σου τραυματίας. [38] Sic (cum ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμὲ ἡ ἀγ. σου ὡς ἡ ἀγ. τῶν γυναικῶν) Cod. 93, Chrysost. Opp. T. I, p. 214 (cum ἐπέπεσεν), et Tom. XI, p. 142 E (cum ἔπεσεν), Theodoret., Vet. Lat. [39] Codd. Reg. (cum Ἀ. pro Θ.), 243. Sic in textu Codd. 19, 93, 108.

CAP. II. [1] Cod. 243 in marg. Sic in textu sine aster. Codd. III, 98, 247. [2] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 55, alii. [3] Cod. 243. [4] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [5] Cod. 243. [6] Idem: Ἀ. εὐπορίας. Σ. γενναῖοι. [7] Procop. p. 101: Τὸν Μεμφιβοσθέ [sic in textu Codd. XI (cum Μεμφειβος), 19, 82]. Τοῦτον οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ Εἰσβάαλ ὀνομάζουσι. Sic in textu Cod. 93. Cf. 1 Paral. viii. 33. [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 123. [9] Cod. 243. Scharfenb. corrigit παρήγαγεν, non male. Cf. Hex. ad Gen. viii. 1. Praeterea Montef. ad καὶ ἀνεβίβασεν κ.τ.ἑ. e Regio edidit: Ἀ. ἐκ παρεμβολῆς βουνοῦ, absurde. Cf. ad v. 12. [10] Sic Comp. (cum ἐτῶν ἦν), Codd. 52, 55, 71, alii. [11] Sic Comp. (om. ὁ), Codd. XI, 19 (om. τῶν), 82 (ut Comp.), 93, 108 (ut Comp.). [12] Cod. 243. [13] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [14] Cod. 243. Nobil. affert: Θ. παρεμβολῶν. [15] Idem, teste Parsonsii amanuensi. Montef. e Regio edidit: Ἀ. Θ. ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας. Cf. ad Cap. iv. 12. [16] Idem. [17] Idem in marg. ante μάχαιρα. Cod. 98 in textu: καὶ ἐνέπηξε μάχαιραν αὐτοῦ. Hieron.: *defixit gladium.* [18] Sic Cod. III in textu. Cf. Hex. ad 1 Reg. vi. 8. [19] Cod. 243. [20] Sic Comp., Codd. XI (cum ἐκλήθη), 19, 93, 108. [21] Cod. 243. Hieron.: *Ager robustorum.* [22] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. xi. 15. [23] Idem. Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 25. [24] Idem. Vox παρήλασεν, *cursu superavit,* non hic omnino quadrare videtur. [25] Idem.

21. לָסוּר מֵאַחֲרָיו. Ο΄. ἐκκλῖναι ἐκ τῶν ὄπισθεν αὐτοῦ. Σ. . ἀκολουθῶν αὐτῷ.[26]

22. וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָנַי אֶל־יוֹאָב אָחִיךָ. Ο΄. καὶ πῶς ἀρῶ τὸ πρόσωπόν μου πρὸς Ἰωάβ; καὶ ποῦ ἔστι ταῦτα; ἐπίστρεφε πρὸς Ἰωὰβ τὸν ἀδελφόν σου.[27]

23. אֶל־הַחֹמֶשׁ. *In abdomine.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ψόαν (s. ψύαν). Ἀ. πρὸς τὸν ἐνοπλισμόν.[28]

תַּחְתָּיו. Ο΄. ὑποκάτω (Ἄλλος· ἐπὶ τοῦ τόπου[29]) αὐτοῦ.

24. עַד־גִּבְעַת אַמָּה. *Usque ad collem Amma.* Ο΄. ἕως τοῦ βουνοῦ (Σ. νάπης[30]) Ἀμμάν (Θ. ὑδραγωγοῦ[31]).

אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי־גִיחַ. Ο΄. ὅ ἐστιν ἐπὶ προσώπου Γαΐ (Σ. Θ. φάραγγος[32]). Alia exempl. τοῦ κατὰ πρόσωπον Γιέζ.[33]

דֶּרֶךְ מִדְבַּר גִּבְעוֹן. Ο΄. ὁδὸν ἔρημον (Σ. σπηλαίου[34]) Γαβαών (Θ. βουνοῦ[34]). Alia exempl. τῆς ὁδοῦ τοῦ σπηλαίου τοῦ βουνοῦ.[35]

25. לַאֲגֻדָּה אֶחָת. *In manipulum unum.* Ο΄. εἰς συνάντησιν (Ἀ. δέσμην (s. δεσμόν). Σ. συστροφὴν[36]) μίαν. Alia exempl. εἰς συναγωγὴν μίαν.[37]

26. הֲלָנֶצַח. Ο΄. μὴ εἰς νῖκος (Ἄλλος· ἕως ἐσχάτου[38]).

27. אִישׁ מֵאַחֲרֵי אָחִיו. Ο΄. ἕκαστος ※Σ. διώκων ◂ κατόπισθε τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.[39]

28. וְלֹא־יָרְדְּפוּ עוֹד. Ο΄. καὶ οὐ κατεδίωξαν ※ ἔτι ◂.[40]

29. בָּעֲרָבָה. Ο΄. εἰς δυσμάς. Ἀ. Θ. ἐν ὁμαλῇ. Σ. διὰ τῆς πεδιάδος.[41]

כָּל־הַבִּתְרוֹן. Ο΄. ὅλην τὴν παρατείνουσαν (Ἀ. Βεθωρῶν[42]).

מַחֲנָיִם. Ο΄. εἰς τὴν παρεμβολήν (Σ. Μαναΐμ[43]).

30. וַיִּפָּקְדוּ. Ο΄. καὶ ἐπεσκέπησαν (Σ. διαπεφωνήκασιν[44]).

Cap. III.

1. אֲרֻכָּה. Ο΄. ἐπὶ πολύ. Σ. μακρός.[1]

וְדַלִּים. *Et debiles.* Ο΄. καὶ ἠσθένει (Ἀ. ἀραιούμενος. Σ. ἠλαττοῦτο[2]).

3. כִלְאָב. Ο΄. Δαλουΐα. Οἱ λοιποί· Ἀβία.[3]

4. אֲדֹנִיָּה. Ο΄. Ὀρνία. Ἀ. Σ. Ἀδωνίας.[4]

6. מִתְחַזֵּק. *Fortem se praestans.* Ο΄. κρατῶν. Ἀ. ἐνισχύων. Σ. κραταιούμενος.[5]

7. וּשְׁמָהּ רִצְפָּה. Ο΄. ※ Οἱ λοιποί, Ἀ. καὶ ὄνομα αὐτῇ ◂ Ῥεσφά.[6]

8. אִישׁ־בֹּשֶׁת. Ο΄. τῷ Ἰεβοσθέ (Οἱ λοιποί· Ἰεσβάαλ[7]).

הֲרֹאשׁ כֶּלֶב. Ο΄. μὴ κεφαλὴ κυνός (Σ. κυνοκέφαλος[8]).

---

[26] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis ἀκολουθεῖν habet. [27] Hic duas versiones coaluisse quivis videt, quarum alteram, καὶ ποῦ—Ἰωάβ, quae reddit Hebraea וְאֵי אֵלֶּה פְּנֵה אֶל־יוֹאָב, reprobant Comp., Codd. 19, 56, 82, 158. [28] Cod. 243. Cf. Hex. ad Exod. xiii. 18. [29] Idem in marg. sine nom. [30] Codd. Reg., 243. Cf. Hex. ad Cant. iv. 6. [31] Iidem. Posteriorem Aquilae, non Theodotionis, nomen praemittere testatur Montef., repugnante Parsonsii amanuensi. Cf. tamen ad Cap. viii. 1. [32] Cod. 243. [33] Sic Comp. (cum Γιέ), Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [34] Cod. 243 in marg. (ad ἔρημον): Σ. σπηλαίου. Θ. βουνοῦ. Montef. vero e Reg. edidit: גִּבְעוֹן. Σ. αὐτοῦ σπηλαίου. Ο΄. Γαβαών. Θ. τοῦ βουνοῦ. [35] Sic Codd. XI, 19, 82 (om. τοῦ β.), 93, 108, 158 (cum ὁδὸν pro τῆς ὁδοῦ). [36] Codd. Reg. (cum δεσμὸν), 243 (cum δεσμήν). [37] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [38] Cod. 243 in marg. sine nom., teste Parsonsii amanuensi (ad εἰς νῖκος, non, ut Montef., ad ἕως πότε). Cf. Hex. ad Jesai. xxxiv. 10. [39] Cod. 243 (cum ※Σ. διώκων in marg.). Sic in textu sine notis Cod. 93. Nisi forte Symmachus verterit: ἕκαστος διώκων τὸν ἀδ. αὐτοῦ. [40] Idem (cum ※ἔτι in marg.). Sic sine aster. Codd. XI, 98. [41] Idem. [42] Idem. [43] Idem. [44] Idem, cum scholio: τουτέστιν, ἀριθμηθέντες οὐχ εὑρέθησαν. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 21.

Cap. III. [1] Cod. 243. [2] Idem. [3] Idem. [4] Codd. Reg., 243 (cum Ὀρνειὰ in textu). Cod. 242, Procop. p. 101: Ἀκύλας· Ἀδωνίας. Cf. Hex. ad 3 Reg. i. 5. [5] Cod. 243. [6] Idem in marg.: ∴ Ἀ. ※ καὶ ὄνομα αὐτῇ. Sic in textu sine notis Comp., Codd. XI (cum ᾗ ὄν. pro καὶ ὄν. αὐτῇ), 19, 56 (ut XI), 82, 93, alii, Arm. 1 (ut XI). [7] Cod. Reg. Cf. ad Cap. ii. 8. [8] Codd. Reg., 243.

8. אָנֹכִי אֲשֶׁר לִיהוּדָה הַיּוֹם אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד. Ο΄. ἐγώ εἰμι; ἐποίησα σήμερον ἔλεος. Alia exempl. εἰμι; ἐγὼ ἐμαυτῷ σήμερον ἐποίησα ταῦτα πάντα, καὶ ἐποίησα ἔλεον.[9]

אֶל־אֶחָיו וְאֶל־מֵרֵעֵהוּ. Ο΄. καὶ περὶ ἀδελφῶν, καὶ περὶ γνωρίμων. Ἄλλος· πρὸς τοὺς ἀδελφούς σου, καὶ πρὸς τοὺς ἑταίρους.[10]

9. כֹּה. Ο΄. τάδε. Σ. οὕτως.[11]

אֶעֱשֶׂה. Ο΄. ποιήσω. Σ. συμπράξω.[12]

11. מִיִּרְאָתוֹ. Ο΄. ἀπὸ τοῦ φοβεῖσθαι (Σ. διὰ τὸ φοβεῖσθαι[13]) αὐτόν.

12. תַּחְתּוֹ לֵאמֹר לְמִי־אָרֶץ. *Pro se, dicens: Cujus est terra?* Ο΄. εἰς Θαιλὰμ οὗ ἦν (fort. Θαιλαμοὺ γῆν[14]) παραχρῆμα.

תַּחְתּוֹ. Ο΄. παραχρῆμα. Ἀ. Σ. ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ. Θ. παραχρῆμα.[15]

לְמִי־אָרֶץ. Ἀ. τίνος ἡ γῆ;[16]

14. אֵרַשְׂתִּי. *Despondi.* Ο΄. ἔλαβον. Ἀ. ἐμνηστευσάμην.[17]

15. בֶּן־לוּשׁ (לַיִשׁ ק׳). Ο΄. υἱοῦ Σελλῆς (s. Σελλήμ). Ἀ. (υἱοῦ) Λαΐς.[18]

16. וַיֵּלֶךְ. Ο΄. καὶ ἐπορεύετο (Σ. ἠκολούθει[19]).

הָלוֹךְ וּבָכֹה. Ο΄. κλαίων. Alia exempl. πορευόμενος καὶ κλαίων.[20]

עַד־בַּחֻרִים. Ο΄. ἕως Βαρακίμ (alia exempl. Βαουρείμ[21]).

17. וּדְבַר־אַבְנֵר הָיָה. Ο΄. καὶ εἶπεν Ἀβεννήρ. Alia exempl. καὶ λόγος Ἀβεννὴρ ἐγένετο.[22]

18. אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τὸν Ἰσραήλ. Alia exempl. τὸν λαόν μου Ἰσραήλ.[23]

19. גַּם־אַבְנֵר בְּאָזְנֵי. Ο΄. Ἀβεννὴρ ἐν τοῖς ὠσί. Alia exempl. καίγε Ἀβεννὴρ ἐν τοῖς ὠσί; alia, Ἀβεννὴρ καίγε ἐν τοῖς ὠσί.[24]

21. וְיִכְרְתוּ. Ο΄. καὶ διαθήσομαι. Σ. (ἵνα) συνθῶνται.[25]

בְּכֹל אֲשֶׁר. Ο΄. ἐπὶ πᾶσιν οἷς (Σ. ὧν[26]).

22. וְהִנֵּה. Ο΄. καὶ ἰδού (Σ. εὐθύς[27]).

מֵהַגְּדוּד. *A turma praedatoria.* Ο΄. ἐκ τῆς ἐξοδίας. Ἀ. ἀπὸ τοῦ εὐζώνου. Σ. . . λόχου.[28] Aliter: Ἀ. . τοῦ γεδδοὺρ μονοζώνου.[29]

25. יָדַעְתָּ אֶת־אַבְנֵר. Ο΄. ἢ οὐκ οἶδας τὴν κακίαν Ἀβεννήρ. Σ. οἶδας τὸν Ἀβεννήρ.[30]

26. וַיֵּצֵא. Ο΄. καὶ ἀνέστρεψεν (alia exempl. ἐξῆλθεν[31]).

מִבּוֹר הַסִּרָה. Ο΄. ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ Σεειράμ (alia exempl. Σειρά[32]). Ἀ. ἀπὸ τοῦ λάκκου τῆς ἀποστάσεως.[33]

27. וַיַּטֵּהוּ. *Et seorsum duxit eum.* Ο΄. καὶ ἐξέκλινεν (Σ. παρήγαγεν[34]) αὐτόν.

בַּשֶּׁלִי. *In quiete.* Ο΄. ἐνεδρεύων. Alia exempl. ἐνεδρεύων ἐν παραλογισμῷ.[35] Ἄλλος· ἀφυλακτῶν.[36]

---

[9] Sic Codd. 19 (cum ἐγώ εἰμι; ἐγὼ), 82 (cum πάντα ταῦτα), 93 (idem), 108. Cod. 243 in textu: ἐγώ εἰμι; ἐποίησα ἔλεος; in marg. autem: ἐμαυτῷ ἐποίησα σήμερον ταῦτα πάντα. [10] Cod. 243 in marg. sine nom. [11] Cod. 243. [12] Idem. [13] Idem. [14] Pro Θαιλὰμ οὗ ἦν Cod. III legit et pingit: θηλαμ οὐ γ᾽ ἦν; Euseb. in Onomastico, p. 220: Θηλαμουγῆ; Arm. 1: Τσαλὸμ γῆν. Pro Hebraeis igitur לֵאמֹר לְמִי־אָרֶץ Seniores legisse videntur לתלמי־ארץ, vel simile quid. [15] Cod. 243. Minus probabiliter Cod. Reg., et Euseb. ibid.: Ἀ. παραχρῆμα. Σ. ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ. [16] Bar Hebraeus: ܐܝܟܐ ܕܡܢ ܗܘ ܐܪܥܐ. [17] Cod. 243. [18] Idem (cum Σελὴμ in textu). Sic in textu Comp., Codd. III (cum Λαεὶς), 247 (cum Λαιε). [19] Idem. [20] Sic Comp., Codd. 19 (om. μετ᾽ αὐτῆς), 82, 93, 108. [21] Sic Comp. (cum Βαχουρὶμ), Ald. (cum Βαουρὶμ), Codd. III, 64, 247.

[22] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum ὁ λόγος). [23] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [24] Prior lectio est in Codd. 244, 245, 247; posterior in Ald., Codd. III, 29, 55, 56, aliis (inter quos 243). [25] Cod. 243. [26] Idem. [27] Idem, teste Montef. Parsonsii amanuensis lectionem nescit. [28] Idem, silente Parsonsii amanuensi. [29] Cod. Reg., Procop. p. 102, parum probabiliter. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 19. 1 Reg. xxx. 8. [30] Cod. 243, teste Montef. Pro οἶδας, οἶδα exscripsit Parsonsii amanuensis. [31] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἀπῆλθεν), 93, 108, Reg. [32] Sic Comp., Codd. 82 (cum Σεειρὰ), 93, 108 (ut 82), Bar Hebr. [33] Codd. Reg., 243. [34] Cod. 243. [35] Sic Comp. (om. ἐνεδρεύων), Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [36] Cod. 243 in marg.: ἀφυλάκτων (sic).

27. הַחֹמֶשׁ. Ο΄. εἰς (alia exempl. ἐπὶ[37]) τὴν ψόαν (s. ψύαν). Ἀ. εἰς τὸν ἐνοπλισμόν. Σ. κατὰ τῆς λαγόνος.[38]

28. נָקִי. Ο΄. ἀθῷος. Σ. καθαρός.[39]

עַד־עוֹלָם. Ο΄. καὶ ἕως αἰῶνος. Alia exempl. ἀπὸ νῦν καὶ ἕως αἰῶνος.[40]

29. יָחֻלוּ. *Intorqueantur.* Ο΄. καταντησάτωσαν. Σ. ἐλθέτωσαν.[41]

וּמַחֲזִיק בַּפֶּלֶךְ. *Et innixus baculo.* Ο΄. καὶ κρατῶν σκυτάλης (Ἀ. Σ. ἄτρακτον[42]).

וַחֲסַר־לָחֶם. Ο΄. καὶ ἐλασσούμενος ἄρτοις. Σ. (καὶ) ἐνδεὴς (ἄρτων).[43]

30. הָרְגוּ. Ο΄. διαπαρετηροῦντο. Ἀ. Σ. ἀπέκτειναν.[44]

33. הַכְּמוֹת נָבָל. Ο΄. εἰ κατὰ τὸν θάνατον Νάβαλ. Ἄλλος· μὴ ὡς ἀποθνήσκει ἄφρων.[45]

34. כִּנְפוֹל לִפְנֵי בְנֵי־עַוְלָה נָפָלְתָּ. Ο΄. ὡς Νάβαλ (Aliter: Ο΄. Θ. Νάφαλ[46]), ἐνώπιον υἱῶν ἀδικίας ἔπεσας. Σ. ἀλλ' ὥσπερ πίπτουσιν ἔμπροσθεν ἀδίκων ἔπεσας.[47]

וַיֹּסִפוּ. Ο΄. καὶ συνήχθη (alia exempl. συνῆλθεν; alia, προσέθετο[48]).

35. לְהַבְרוֹת. *Ad cibandum.* Ο΄. περιδειπνῆσαι (potior scriptura περιδειπνίσαι[49]). Σ. τοῦ μεταλαβεῖν.[50]

36. וְכָל־הָעָם הִכִּירוּ. Ο΄. καὶ ἔγνω πᾶς ὁ λαός. Alia exempl. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐπέγνω.[51]

בְּעֵינֵי כָל־הָעָם טוֹב. Ο΄. ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ※ Ο΄. Ἀ. Θ. ἀγαθόν (◄).[52]

39. רַךְ וּמָשׁוּחַ מֶלֶךְ. *Infirmus, et* (modo) *unctus rex.* Ο΄. συγγενὴς . . καὶ καθεσταμένος ὑπὸ βασιλέως. Ἀ. Σ. ἁπαλὸς καὶ κεχρισμένος (βασιλεύς).[53]

Cap. IV.

1. וַיִּרְפּוּ. Ο΄. καὶ ἐξελύθησαν (Ἀ. Σ. παρείθησαν[1]).

נִבְהָלוּ. Ο΄. παρείθησαν. Alia exempl. ἐταράχθησαν.[2] Ἀ. κατεσπουδάσθησαν. Σ. ἐθορυβήθησαν. Θ. ἐξέστησαν.[3]

2. שָׂרֵי־גְדוּדִים. Ο΄. ἡγούμενοι συστρεμμάτων. Ἀ.. εὔζωνοι. Σ. λοχαγοί.[4]

4. בְּחָפְזָהּ לָנוּס. Ο΄. ἐν τῷ σπεύδειν αὐτὸν (alia exempl. αὐτὴν[5]) καὶ ἀναχωρεῖν. Σ. (ἐν τῷ) θορυβεῖσθαι φεύγειν.[6]

מְפִיבֹשֶׁת. Ο΄. Μεμφιβοσθέ. Alia exempl. Μεμφιβάαλ.[7]

5. מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם. Ο΄. ἐν τῇ κοίτῃ τῆς μεσημβρίας. Alia exempl. τὸ μεσημβρινόν.[8]

6. וַיַּכֻּהוּ אֶל־הַחֹמֶשׁ. *Et percusserunt eum in ab-*

---

[37] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 55, 56, 64, alii (inter quos 243). [38] Cod. 243. Cf. ad Cap. ii. 23. [39] Idem. [40] Sic Ald. (cum ἀπὸ τοῦ ν. καὶ ἕ. τοῦ αἰ.), Codd. XI (idem), 29, 44 (ut Ald.), 52, alii (inter quos 243). [41] Cod. 243. Hieron. *veniat.* [42] Idem (cum σκυτάλην in textu): Ἀ. Σ. ἄτρακτον, τουτέστι, βακτηρίαν εἰς τὸ ἐπιστηρίζεσθαι. Hieron.: *tenens fusum.* Prorsus incredibiliter Procop. p. 102, et Theodoret. Quaest. XII in 2 Reg. p. 410: Σκυτάλῃ δὲ χρῶνται οἱ τὸ σῶμα πεπηρωμένοι, ὅθεν Ἀκύλας τυφλὸν τὸν τοιοῦτον ἐξέδωκεν (Theodoret. ὠνόμασεν). [43] Idem. [44] Idem. [45] Idem in marg. sine nom. [46] Idem in marg.: Ο. Θ. Νάφαλ. ἡμάρτηται τὰ ἔχοντα Νάβαλ. [47] Idem (cum ἀδίκως), subjuncto scholio: τουτέστιν, οὐκ ἐν πολέμῳ παρατασσόμενος δοριάλωτος γέγονας. Cf. Theodoret. Quaest. XIII in 2 Reg. p. 410. [48] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108; posterior in Codd. XI, 29, 44, 52, aliis (inter quos 243). [49] Sic Comp., Codd. III (cum ἄρτους), 158. Ad rem Hieron. in Jerem. xvi. 7: "Moris autem est lugentibus ferre cibos et praeparare convivia, quae Graeci περίδειπνα vocant, et a nostris vulgo appellantur *parentalia*, eo quod parentibus justa celebrentur." [50] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis nil notat. [51] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [52] Cod. 243 (cum ※ Ο΄. Ἀ. Θ. ἀγαθόν in marg.). Sic in textu sine notis Codd. III, 247 (cum ἀγαθά). [53] Codd. Reg., 243 (cum κεχαρισμένος).

Cap. IV. [1] Cod. 243. Sic in textu Cod. 119. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [3] Cod. 243. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxiii. 15. Psal. vi. 3, 11. [4] Idem. [5] Sic Comp., Ald., Codd. 64, 74, 82, alii. [6] Cod. 243. Montef. exscripsit tantum: Σ. θορυβεῖσθαι [7] Sic Codd. 19, 82 (cum Μεμφειβααλ), 93 (idem), 108. Cf. ad Cap. xix. 24. [8] Sic Codd. 82 (om. τὸ), 93, 108 (cum altera lectione in marg.).

domine. Οʹ. καὶ ἐνύσταξε καὶ ἐκάθευδε (alia exempl. ὕπνωσεν[9]).

7. דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה. Οʹ. ὁδὸν τὴν κατὰ δυσμάς (Ἀ. τῆς ὁμαλῆς. Σ. (τῆς) πεδιάδος[10]).

8. נְקָמוֹת. *Ultionem.* Οʹ. ἐκδίκησιν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Ἄλλος· τιμωρίαν.[11]

9. אֲשֶׁר־פָּדָה. Οʹ. ὃς ἐλυτρώσατο. Σ. ὁ ῥυσάμενος.[12]

11. אַף כִּי. Οʹ. καὶ νῦν. Σ. πόσῳ μᾶλλον.[13]

צַדִּיק. Οʹ. δίκαιον. Σ. ἀναίτιον.[14]

12. וַיְקַצְּצוּ. *Et praeciderunt.* Οʹ. καὶ κολοβοῦσι (Ἀ. ἀπέκοψαν[15]).

עַל־הַבְּרֵכָה. Οʹ. ἐπὶ τῆς κρήνης (Ἀ. Σ. κολυμβήθρας[16]).

Cap. V.

2. גַּם־אֶתְמוֹל גַּם־שִׁלְשׁוֹם. Οʹ. καὶ ἐχθὲς καὶ τρίτην. Σ. ἀλλὰ καὶ πρίν.[1]

6. לֵאמֹר לֹא־תָבוֹא הֵנָּה כִּי אִם־הֱסִירְךָ הָעִוְרִים וְהַפִּסְחִים לֵאמֹר. *Dicentes: Non ingredieris huc, sed arcebunt te* (etiam) *caeci et claudi* (s. *nisi abstuleris* (הֲסִירְךָ) *caecos et claudos*); *quasi dicas.* Οʹ. οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε, ὅτι ἀντέστησαν οἱ τυφλοὶ καὶ οἱ χωλοὶ, λέγοντες. Σ. λέγοντες· οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε, ἐὰν μὴ ἐπὶ τῷ ἆραι τοὺς τυφλοὺς καὶ τοὺς χωλοὺς, λέγοντας.[2]

7. אֵת מְצֻדַת. *Arcem.* Οʹ. τὴν περιοχήν. Ἀ. Σ. τὸ ὀχύρωμα.[3]

8. כָּל־מַכֵּה יְבוּסִי וְיִגַּע בַּצִּנּוֹר. *Omnis qui percusserit Jebusaeum, et pervenerit ad aquaeductum.* Οʹ. πᾶς τύπτων Ἰεβουσαῖον ἀπτέσθω ἐν παραξιφίδι. Ἀ. πᾶς πατάσσων Ἰεβουσαῖον, καὶ ἅψεται ἐν κρουνισμῷ. Σ. ὃς ἂν τύψῃ Ἰεβουσαῖον, καὶ κατακρατήσῃ (s. κρατήσῃ) ἐπάλξεως.[4]

אֶל־הַבָּיִת. Οʹ. εἰς οἶκον (alia exempl. ἐκκλησίαν[5]) κυρίου.

9. וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְּצֻדָה וַיִּקְרָא־לָהּ עִיר דָּוִד. Οʹ. καὶ ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ, καὶ ἐκλήθη αὕτη ἡ πόλις Δαυίδ. Σ. καὶ διέτριβε Δαυὶδ ἐν τῷ ὀχυρώματι, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ πόλιν Δαυίδ.[6]

מִן־הַמִּלּוֹא וָבָיְתָה. *A Millone et introrsum.* Οʹ. ἀπὸ τῆς ἄκρας, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἀ. (ἀπὸ τοῦ) πληρώματος.. Σ. (ἀπὸ τοῦ) προσθέματος, καὶ ἔσω.[7]

10. וְגָדוֹל. Οʹ. καὶ μεγαλυνόμενος. Ἀ. ἐπὶ τὸ μεῖζον.[8]

צְבָאוֹת. Οʹ. παντοκράτωρ. Ἀ. στρατιῶν. Σ. δυνάμεων.[9]

11. אֶבֶן קִיר. Οʹ. λίθων ※ τοίχου (◄).[10]

12. הֱכִינוֹ. Οʹ. ἡτοίμασεν (Σ. ἥδρασεν[11]) αὐτόν.

16. Οʹ. Σαμαὲ—Ἐλιφαάθ.[12]

---

[9] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 245. [10] Cod. 243. [11] Idem in marg. sine nom. [12] Idem. [13] Idem. Cf. Hex. ad Job. xv. 16. [14] Idem. [15] Idem. Montef. e Regio affert: Ἀ. κόπτουσι. [16] Idem. Cf. ad Cap. ii. 13.

Cap. V. [1] Cod. 243. Cf. Hex. ad 1 Reg. xix. 7. [2] Montef. e Coislin. 1 affert: Σ. λέγοντες—χωλοὺς, de altero Coislin. silens, e quo Parsonsii amanuensis exscripsit: Σ. ἐὰν μὴ ἐπὶ τὸ (sic) ἆραι—λέγοντας. [3] Codd. Reg., 243. [4] Procop. p. 106: Ὁ Σύμ. φησιν· ὃς ἂν τύψῃ—ἐπάλξεως· ὁ δὲ Ἀκ. πᾶς—κρουνισμῷ· δηλοῖ δὲ τὸ δεῖν σφοδρῶς πατάξαι, καὶ πρὸς αἵματος ἔκχυσιν. Cod. 243 affert tantum: Ἀ. ἅψεται ἐν κρουνισμῷ. Σ. καὶ κρατήσει (sic) ἐπάλξεως. Paulo aliter Theodoret. Quaest. XVI in 2 Reg. p. 412: Ἑβραῖός τις εἶπε, τὸ, πᾶς τύπτων—παραξιφίδι, ἐκδεδωκέναι τὸν Ἀκύλαν, ἁπτόμενος ἐν τῷ κρουνῷ· τοῦτο λέγων, ὅτι φειδόμενος ὁ Δαβὶδ τοῦ τείχους τῆς πόλεως, διὰ τοῦ ὁλκοῦ τοῦ ὕδατος ἐπέταττε τοῖς ὁπλίταις εἴσω παρελθεῖν τῆς πόλεως. Cf. Hex. ad Psal. xli. 8, ubi κρουνὸς Symmachi est, quem in nostro loco בַּפִּנּוֹת pro בַּצִּנּוֹר legisse temere conjicit Thenius. [5] Sic Codd. 44 (cum θεοῦ), 55, 74, alii. Montef. tacite edidit: Ἄλλος· εἰς ἐκκλησίαν. [6] Cod. 243. [7] Codd. Reg., 243. Hieron. De Locis Hebr. (Opp. T. III, p. 250): "Mello, civitas quam aedificavit Salomon. Porro Sym. et Theod. *adimpletionem* transtulerunt." Cf. Hex. ad 3 Reg. ix. 15. [8] Codd. Reg. (teste Montef.), 243 (teste Parsonsii amanuensi). Lectio Symmachum potius quam Aquilam refert. [9] Cod. 243. [10] Idem (cum ※ τοίχου in marg.). Sic sine aster. Comp. (cum τοίχου λίθων), Codd. III, 82 (cum τοίχου pro λίθων), 93 (idem), 98, 108 (ut Comp.), 247. [11] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis exscripsit ἥδρακεν. [12] Haec desunt in Codd. III, 29, 55, 56, aliis (inter quos 243).

17. אֶל־הַמְּצוּדָה. Ο΄. εἰς τὴν περιοχήν (Ἀ. Σ. τὸ ὀχύρωμα[13]).

18, 22. רְפָאִים (bis). Ο΄. τῶν Τιτάνων. Ἀ. Σ. Ῥαφαείμ.[14] (Θ.) γιγάντων.[15]

20. בַּעַל־פְּרָצִים. Ο΄. ἐπάνω διακοπῶν. Ἀ. ἔχων διακοπάς.[16]

21. אֶת־עֲצַבֵּיהֶם. *Idola eorum.* Ο΄. τοὺς θεοὺς (Ἀ. τὰ διαπονήματα. Σ. τὰ γλυπτὰ[17]) αὐτῶν.

וַאֲנָשָׁיו. Ο΄. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ· καὶ εἶπε κατακαῦσαι αὐτοὺς ἐν πυρί.[18]

22. וַיִּנָּטְשׁוּ. *Et diducti sunt.* Ο΄. καὶ συνέπεσαν (Ἀ. Σ. ἐπῆλθον[19]).

23. בַּיהוָֹה. Ο΄. διὰ κυρίου. Alia exempl. διὰ κυρίου, ※ λέγων· εἰ ἀναβῶ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου (◄);[20]

הָסֵב אֶל־אַחֲרֵיהֶם וּבָאתָ. Ο΄. ἀποστρέφου ἀπ' αὐτῶν, καὶ παρέσῃ. Σ. κύκλευσον κατόπιν αὐτῶν, καὶ ἐλεύσῃ.[21]

מִמּוּל בְּכָאִים. *E regione populorum tremularum.* Ο΄. πλησίον (alia exempl. ἐξεναντίας[22]) τοῦ κλαυθμῶνος. Ἀ. ἐξεναντίας τῶν ἀπίων.[23] Ἄλλος· κατεναντίον ἐν ταῖς φρουρήσεσι.[24]

24. אֶת־קוֹל צְעָדָה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים. *Sonum incessus in cacuminibus populorum.* Ο΄. τὴν φωνὴν τοῦ συγκλεισμοῦ ἀπὸ τοῦ ἄλσους (alia exempl. τοῦ συσσεισμοῦ τοῦ ἄλσους[25]) τοῦ κλαυθμῶνος. Ἀ. Σ. (τὸν) ψόφον διαβήματος ἐν κεφαλαῖς τῶν φρουρήσεων.[26] Aliter: Σ. τὴν πρόσρηξιν τῶν ὅπλων *in cacumine montis Bochim.*[27]

24. תֶּחֱרָץ. *Alacer eris.* Ο΄. καταβήσῃ πρὸς αὐτούς. Ἀ. Σ. συντεμεῖς.[28]

לְהַכּוֹת. Ο΄. κόπτειν. Alia exempl. τύπτειν.[29]

Cap. VI.

2. מִבַּעֲלֵי יְהוּדָה. Ο΄. ἀπὸ τῶν ἀρχόντων (Ἀ. Σ. ἐχόντων[1]) Ἰούδα. Aliter: Ἀ. ἀπὸ τῶν ἱερέων.[2]

לְהַעֲלוֹת. Ο΄. ἐν ἀναβάσει (alia exempl. add. τοῦ βουνοῦ[3]) τοῦ ἀναγαγεῖν. Θ. (ἐν) τῇ ἀναβάσει.[4]

אֵת אֲרוֹן. Ο΄. τὴν κιβωτόν. Ἀ. (τὸ) γλωσσόκομον.[5]

3. וַיַּרְכִּבוּ. Ο΄. καὶ ἐπεβίβασαν (Σ. ἐπέθηκαν[6]).

3, 4. חֲדָשָׁה: וַיִּשָּׂאֻהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה. Ο΄. Vacat. ※ τὴν καινήν. καὶ ἦραν αὐτὴν ἀπὸ οἴκου Ἀμιναδὰβ, ὃς ἐν βουνῷ (◄).[7]

4. לִפְנֵי הָאָרוֹן. Ο΄. ἔμπροσθεν (alia exempl. add. ἐκ πλαγίων[8]) τῆς κιβωτοῦ.

---

[13] Cod. 243. [14] "Reg. et Coislin. 2; itemque v. 22."—*Montef.* Ad v. 18 Parsonsii amanuensis affert: Σ. Ῥαφαείμ; ad v. 22 vero: Ἀ. Ῥαφαείμ. Cf. Hex. ad Jos. xiii. 12. Prov. ii. 18. [15] Cod. 56 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Prov. ii. 18. ix. 18. [16] Cod. Reg. [17] Cod. 243. [18] Sic Ald. (cum καὶ εἶπε Δαυὶδ), Codd. 52, 56 (cum κατακαύσατε), 71, alii (inter quos 243, cum καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, καῦσαι αὐτοὺς ἐν π.). Cf. 1 Paral. xiv. 12. [19] Codd. Reg. (cum Ἀ.), 243 (cum Σ.). [20] Sic Cod. 243, et sine aster. Ald., Codd. 56 (om. τὰς), 64, 71 (ut 56), alii, Arm. 1. [21] Cod. 243. Apud Montef. mutila est lectio. [22] Sic Codd. 44, 52, 74, alii. [23] Cod. Reg., Procop. p. 109. Cf. 1 Paral. xiv. 14 in LXX. Lectio suspicione non vacat, tum propter articulum, tum propter v. 24, ubi prorsus alia versio vocis Hebraeae Aquilae tribuitur. [24] Cod. 243. Vid. ad v. 24. [25] Sic Comp. (cum τῶν ἀλσῶν), Ald., Codd. XI, 19 (ut Comp.), 29, 44 (cum σεισμοῦ), 55, alii (inter quos 243). [26] Cod. 243. Vox φρούρησις in Bibliis non legitur nisi in Hex. ad Mich. vii. 4, ubi incerto interpreti tribuitur pro Hebraeo מְבוּכָה, *perplexitas.* [27] Bar Hebraeus: (Cod. 21,580: ܣܣ ܣܘ) ܣܣ ܣܚܟܡܐ ܕܦܘܪܫܢܐ (Cod. 21,580: ܘܦܘܪܫܢܐ) ܒܪܫܗ ܕܛܘܪܐ ܕܒܟܝܡ. [28] Cod. 243. [29] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, Reg.

Cap. VI. [1] Cod. 243. [2] Procop. p. 109. Lectio prorsus spernenda. [3] Sic Codd. 19, 56 (cum ἐν τῇ ἀ.), 82 (idem), 93 (idem), 108, 246 (ut 56). [4] Cod. 243. [5] Idem. [6] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis lectionem non habet. Cf. 1 Paral. xiii. 7 in LXX. [7] Sic Cod. 243 in marg.; in textu autem sine aster. Codd. III (om. ὃς), 98 (cum ἀπὸ τοῦ οἴκου), 247 (cum ὃς ἦν ἐν τῷ β.). [8] Sic Codd. 19, 55 (cum καὶ ἐκ), 82 (idem), 93 (idem), 108, Theodoret.

5. בְּכֹל עֲצֵי. Οʹ. ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις. Σ. ἐν παντοίοις ξύλοις.[9]

וּבִמְנַעַנְעִים. *Et sistris.* Οʹ. καὶ ἐν κυμβάλοις (Ἀ. Σ. σείστροις[10]).

6. עַד־גֹּרֶן נָכוֹן. *Ad aream Nachonis.* Οʹ. ἕως ἅλω Ναχώρ. Alia exempl. ἕως ἅλωνος Ἀχώρ.[11] Ἀ. (ἕως) ἅλωνος ἑτοίμης.[12]

7. וַיַּכֵּהוּ. Οʹ. καὶ ἔπαισεν (alia exempl. ἐπάταξεν[13]) αὐτόν. Ἀ. (καὶ) ἔπληξεν (αὐτόν).[14]

עַל־הַשַּׁל. *Propter imprudentiam.* Οʹ. Vacat. ※ ἐπὶ τῇ προπετείᾳ (◄).[15] Ἀ. ἐπὶ τῇ ἐκνοίᾳ.[16]

8. וַיִּחַר לְדָוִד. Οʹ. καὶ ἠθύμησε (Οἱ λοιποί· ἐλυπήθη[17]) Δαυίδ. Σ. (καὶ) ὀργίλον τῷ Δαυίδ.[18]

10. לְהָסִיר. *Devertere facere.* Οʹ. τοῦ ἐκκλῖναι. Σ. παραγαγεῖν.[19]

וַיַּטֵּהוּ. Οʹ. καὶ ἀπέκλινεν (alia exempl. ἐξέκλινεν[20]) αὐτήν.

11. אֲרוֹן. Οʹ. ἡ κιβωτός. (Ἀ.) γλωσσόκομον.[21]

אֶת־עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ. Οʹ. ὅλον τὸν οἶκον Ἀβεδδαρὰ, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ. Alia exempl. τὸν Ἀβεδδαρὰ καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.[22]

12. וַיֵּלֶךְ. Οʹ. καὶ ἐπορεύθη. Alia exempl. καὶ εἶπε Δαυίδ· ἐπιστρέψω τὴν εὐλογίαν εἰς τὸν οἶκόν μου. καὶ ἐπορεύθη.[23]

13, 14. וַיְהִי כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שִׁשָּׁה צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא׃ וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה. Οʹ. καὶ ἦσαν μετ᾽ αὐτοῦ αἴροντες τὴν κιβωτὸν ἑπτὰ χοροὶ, καὶ θῦμα μόσχος καὶ ἄρνες. καὶ Δαυὶδ ἀνεκρούετο ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐνώπιον κυρίου. Ἀ. καὶ ἐγένετο ὅταν διεβηmάτισαν αἴροντες τὸ γλωσσόκομον κυρίου ἓξ βήματα, καὶ ἐθυσίαζε βοῦν καὶ σιτευτόν. καὶ Δαυὶδ ὀρχούμενος ἐν παντὶ κράτει πρὸ προσώπου κυρίου.[24] Σ. ὡς δὲ διέβησαν οἱ βαστάζοντες ἓξ βήματα, ἐθυσίαζε βοῦν καὶ πρόβατον. Δαυὶδ δὲ ἦν ἐν τιάρᾳ ἔμπροσθεν κυρίου.[25]

14. אֵפוֹד בָּד. Οʹ. στολὴν ἔξαλλον. Ἀ. ἐπένδυμα ἐξαίρετον. Σ. ὑποδύτην (fort. ἐπενδύτην) λινοῦν.[26]

15. בִּתְרוּעָה. Οʹ. μετὰ κραυγῆς (Ἄλλος· ἀλαλαγμοῦ[27]).

16. מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר. *Subsilientem et saltantem.* Οʹ. ὀρχούμενον καὶ ἀνακρουόμενον. Ἀ. διατινασσόμενον καὶ καρχαρούμενον. Σ. σκιρτῶντα καὶ καγχάζοντα.[28]

וַתִּבֶז לוֹ. Οʹ. καὶ ἐξουδένωσεν (Σ. ἐξευτέλισεν[29]) αὐτόν.

17. וַיָּבִאוּ. Οʹ. καὶ φέρουσι (alia exempl. εἰσήνεγκαν[30]).

וַיַּצִּגוּ. *Et statuerunt.* Οʹ. καὶ ἀνέθηκαν (alia exempl. ἀπέθηκαν[31]).

---

[9] Cod. 243. [10] Codd. Reg., 243. [11] Sic Codd. 44, 74, 92, alii (inter quos 243, cum ἀλώνων), Bar Hebr. [12] Cod. 243 affert: Ἀ. ἑτοίμης. Euseb. in Onomastico, p. 298: Ναχών· ἅλωνος Ναχών. Ἀκύλας· ἅλωνος ἑτοίμης. [13] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [14] Cod. 243. [15] Idem in marg. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. III (om. τῇ), 19, 52, 56, alii. [16] Idem. [17] Idem. [18] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. xv. 11. [19] Idem. [20] Sic Comp., Codd. 19, 82, 98, 108, 123, 243. [21] Sic in textu Codd. III, 247. Cf. ad v. 2. [22] Sic Codd. III, 247 (om. ὅλον), Arm. 1. [23] Sic Codd. 19 (cum ἐπιστρέψω τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν εὐλ.), 82, 93, 108, 158. Vet. Lat.: *Dixitque David: Ibo, et reducam arcam cum benedictione in domum meam.* [24] Cod. 243. Montef. minus emendate exscripsit τὸ γλωσσόκομον (sine κυρίου), et ἐθυσίασε (bis) pro ἐθυσίαζε. [25] Idem. [26] Idem, teste Parsonsii amanuensi. Pro veste *interiori* ὑποδύτην Montef. ex eodem exscripsit ἐπένδυμα, quae Symmachi versio est ad Exod. xxv. 7. xxviii. 26. Cf. etiam Hex. ad Jud. xvii. 5. 1 Reg. ii. 18. Praeterea Montef. edidit: Ἄλλος· ἐφοὶδ βύσσινον, ex 1 Paral. xv. 27, ut videtur. Bar Hebraeus: ܦ̄ ܐܣܛܠܐ ܕܒܘܨܐ. [27] Cod. 243 in marg. sine nom. [28] Codd. Reg., 243 (cum scriptura κακχάζοντα, pro qua Montef. perperam edidit καγκάζοντα). Aquilae vocabulum καρχαρούμενος ex imitatione Hebraei כַּרְכֵּר confictum esse, contra Scharfenbergium in *Animadv.* T. II, p. 140, firmiter tenemus, ita tamen ut Graecam quandam speciem, quasi a κάρχαρος, *asper* (unde Homericum καρχαρόδους κύων) prae se ferat; quale istius interpretis artificium tetigimus ad 1 Reg. xiii. 21. [29] Cod. 243. [30] Sic Ald., Codd. XI (cum εἰσήνεγκεν), 52, 71, 74, alii (inter quos 243). [31] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 29, 44, 64, alii (inter quos

17. עֹלוֹת. Ο΄. ὁλοκαυτώματα. Σ. ἀναφοράς.[32]

18. בְּשֵׁם. Ο΄. ἐν ὀνόματι. Σ. διὰ τοῦ ὀνόματος.[33]

19. וְאֶשְׁפָּר. *Et portionem* (carnis assatae? vini?). Ο΄. καὶ ἐσχαρίτην (אֶשְׁכָּר?). Ἀ. Σ. (καὶ) ἀμυρίτην.[34]

20. מַה־נִּכְבַּד. Ο΄. τί δεδόξασται. Ἄλλος· τί ἔντιμος ἦν.[35]

הָרֵקִים. *Hominum nequam.* Ο΄. τῶν ὀρχουμένων (Ἀ. κενῶν. Σ. εἰκαίων[36]).

21. לְצַוֹּת אֹתִי. *Ad praeficiendum me.* Ο΄. τοῦ καταστῆσαί με. Ἀ. Σ. ἐντείλασθαί μοι.[37]

22. וּנְקַלֹּתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפָל. Ο΄. καὶ ἀποκαλυφθήσομαι ἔτι οὕτως, καὶ ἔσομαι ἀχρεῖος. Ἀ. καὶ ἀτιμασθήσομαι ἔτι ὑπὲρ τοῦτο, καὶ ἔσομαι ταπεινός.[38] Σ. καὶ εὐτελέστερος ἔσομαι καὶ ταπεινότερος.[39]

Cap. VII.

1. הֵנִיחַ־לוֹ. *Quietem concessit ei.* Ο΄. κατεκληρονόμησεν αὐτόν. Alia exempl. κατέπαυσεν αὐτῷ.[1]

2. בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה. Ο΄. ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς. Τὸ Ἑβραϊκόν· ἐν μέσῳ δέρρεως.[2]

6. וָאֶהְיֶה. Ο΄. καὶ ἤμην. Σ. ἀλλ᾽ ἤμην.[3]

בְּאֹהֶל. Ο΄. ἐν καταλύματι (Ἀ. Σ. σκέπῃ[4]).

8. מִן־הַנָּוֶה. *E pascuo.* Ο΄. ἐκ τῆς μάνδρας (Ἀ. ὡραιότητος. Σ. νομῆς[5]).

8. מֵאַחַר הַצֹּאן. Ο΄. τῶν προβάτων. Alia exempl. ἐξ ἑνὸς τῶν ποιμνίων.[6] Ἀ. ἀπὸ ὄπισθεν..[7]

9. וְעָשִׂתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל. Ο΄. καὶ ἐποίησά σε ὀνομαστόν. Alia exempl. καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα μέγα.[8]

10. וְשָׁכַן תַּחְתָּיו. Ο΄. καὶ κατασκηνώσει καθ᾽ ἑαυτόν. Σ. (καὶ) ἀναπαύσεται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ.[9]

וְלֹא יִרְגַּז. *Et non commovebitur.* Ο΄. καὶ οὐ μεριμνήσει (Ἀ. κλονηθήσεται. Σ. μετασταθήσεται[10]).

לְעַנּוֹתוֹ. Ο΄. τοῦ ταπεινῶσαι (Ἀ. κακουχῆσαι. Ἄλλος· μετακινῆσαι[11]) αὐτόν. Ἄλλος· τοῦ κακῶσαι αὐτόν.[12]

11. יַעֲשֶׂה. Ο΄. οἰκοδομήσεις. Σ. ποιήσει.[13]

12. מִמֵּעֶיךָ. Ο΄. ἐκ τῆς κοιλίας (Σ. τῶν ἐγκάτων[14]) σου.

וַהֲכִינֹתִי. Ο΄. καὶ ἑτοιμάσω (Σ. ἑδράσω[15]).

13. וְכֹנַנְתִּי. Ο΄. καὶ ἀνορθώσω (Σ. ἑδράσω[16]).

15. כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מֵעִם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי. Ο΄. καθὼς ἀπέστησα ἀφ᾽ ὧν ἀπέστησα. Σ. Οἱ λοιποί· καθὼς ἀφεῖλον παρὰ Σαοὺλ..[17]

16. בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ. Ο΄. ὁ οἶκος αὐτοῦ (Οἱ Γ΄. σου[18]), καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ (Οἱ Γ΄. σου[18]).

נָכוֹן. Ο΄. ἀνωρθωμένος. Σ. ἡδρασμένος.[19]

18. הֲבִיאֹתַנִי. *Perduxisti me.* Ο΄. ἠγάπησάς (Ἀ. Σ. ἤγαγες[20]) με.

---

243). [32] Cod. 243, qui mox ad εἰρηνικὰς scholium habet: τὰς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ. [33] Idem. [34] Idem. Vox aliunde incognita, cujus loco ἀμορίτης (cf. 1 Paral. xvii. 3) ex ἀμόρα (quod Hesychio est σεμίδαλις ἑφθὴ σὺν μέλιτι, Athenaeo autem μελίτωμα πεπεμμένον), fortasse reponendum. [35] Codd. Reg., 243, in marg. sine nom. [36] Cod. 243. [37] Idem. [38] Procop. p. 114. [39] Cod. 243.

Cap. VII. [1] Sic Comp. (cum αὐτὸν), Codd. 19, 56 (ut Comp.), 82, 93, 108, 245 (ut Comp.), 246 (idem), Reg. [2] Cod. Reg. Cf. Hex. ad Jesai. liv. 2. Jerem. xlix. 29. [3] Cod. 243. [4] Idem. [5] Idem. [6] Sic Comp. (cum τῶν προβάτων), Codd. 82, 93, 108. [7] Codd. Reg., 243. Sic in textu (cum τῶν πρ.) Codd. III, 52, 92, 98, alii. [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum altera lectione in marg.). [9] Cod. 243. [10] Idem (in marg. ad προσθήσει). [11] Codd. Reg., 243 (cum Ἀ. κακουχῆσαι μετακινῆσαι). [12] Sic in textu Cod. 121. Cf. Hex. ad Lev. xvi. 31. [13] Cod. 243. [14] Idem (cum vitiosa scriptura τῶν ἐνεγκάντων). Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 9. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem. Ad καθὼς ἀπέστησα Cod. 106 in marg.: *a Saul.* Ex ingenio, ut videtur, Comp.: καθὼς ἀπέστησα ἀπὸ Σαοὺλ, ὃν ἀπέστησα. [18] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis ex eodem exscripsit: "in marg. οἶκός σου;" "in marg. βασιλεία σου;" et pro θρόνος αὐτοῦ, "θρόνος σου ex emend. interlineari." Bar Hebraeus affert: ܘܒܝܬܟ ܘܡܠܟܘܬܟ. ܘܢܗܘܐ ܡܗܝܡܢ ܒܝܬܟ ܘܡܠܟܘܬܟ. [19] Cod. 243. [20] Idem.

19. וַתִּקְטַן עוֹד זֹאת. *Et parvum erat adhuc istud.* Ο΄. καὶ κατεσμικρύνθην (alia exempl. κατεσμικρύνθη[21]) μικρόν. Alia exempl. καὶ κατεσμίκρυνται μικρὰ ταῦτα.[22]

21. בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ. Ο΄. καὶ διὰ τὸν δοῦλόν σου. Alia exempl. διὰ τὸν λόγον σου.[23]

22. עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ. Ο΄. ἕνεκεν τοῦ μεγαλῦναί (alia exempl. μεγαλυνθῆναι[24]) σε. Ἀ. ἐπὶ τοῦτο ἐμεγαλύνθης. Σ. διὸ μέγας εἶ.[25]

23. וְלָשׂוּם לוֹ. Ο΄. τοῦ θέσθαι σε. Σ. ἵνα τάξῃ ἑαυτῷ.[26]

וְנֹרָאוֹת. *Et terribilia.* Ο΄. καὶ ἐπιφάνειαν (Ἀ. ἐπίφοβα. Σ. ὑπερμεγέθη[27]).

24. וַתְּכוֹנֵן. Ο΄. καὶ ἡτοίμασας (Σ. ἥδρασας[28]).

25. וַעֲשֵׂה. Ο΄. καὶ νῦν. ※Ἀ. Σ. καὶ ποίησον.[29]

26, 27. וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל וּבֵית עַבְדְּךָ דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ׃ כִּי־אַתָּה. Ο΄. μεγαλυνθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος. Alia exempl. καὶ νῦν μεγαλυνθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος, λέγων· κύριε παντοκράτωρ θεὸς ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ· καὶ ὁ οἶκος τοῦ δούλου σου Δαυὶδ ἔσται ἀνωρθωμένος (Σ. ἡδρασμένος[30]) ἐνώπιόν σου, ὅτι σύ.[31]

27. גָּלִיתָה אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ. Ο΄. ἀπεκάλυψας τὸ ὠτίον τοῦ δούλου σου. Σ. ἀκουστὸν ἐποίησας (τῷ δούλῳ σου).[32]

27. אֶת־לִבּוֹ. Ο΄. τὴν καρδίαν (Σ. διάνοιαν[33]) ἑαυτοῦ.

CAP. VIII.

1. וַיַּכְנִיעֵם. *Et depressit eos.* Ο΄. καὶ ἐτροπώσατο (Ἀ. ἐκόλασεν. Σ. κατῄσχυνεν[1]) αὐτούς.

אֶת־מֶתֶג הָאַמָּה. *Frenum metropoleos* (s. *brachii*). Ο΄. τὴν ἀφωρισμένην. Ἀ. τὸν χαλινὸν τοῦ ὑδραγωγίου (s. ὑδραγωγοῦ).[2] Aliter: Ἀ. τὸν χαλινὸν τοῦ πήχεος. Σ. τὴν ἐξουσίαν τοῦ φόρου.[3]

2. וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל הַשְׁכֵּב אוֹתָם אַרְצָה וַיְמַדֵּד שְׁנֵי־חֲבָלִים לְהָמִית וּמְלֹא הַחֶבֶל לְהַחֲיוֹת. Ο΄. καὶ διεμέτρησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίοις, κοιμίσας αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο τὰ δύο σχοινίσματα τοῦ θανατῶσαι, καὶ τὰ δύο σχοινίσματα (alia exempl. καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ σχοινίσματος[4]) ἐζώγρησε (Aliter: Ο΄. τὸ ἓν σχοίνισμα ἐζώγρησε[5]). Σ. καὶ διεμέτρησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίοις, βαλὼν αὐτοὺς εἰς γῆν· ἐμέτρησε δὲ δύο σχοινία εἰς τὸ θανατῶσαι, ἓν δὲ εἰς τὸ περισῶσαι.[6]

נֹשְׂאֵי מִנְחָה. Ο΄. φέροντας ξένια. Σ. ὑπὸ φόρον.[7]

---

[21] Sic Comp., Codd. III, 158 (om. καὶ), 244. [22] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum τὰ μικρὰ), 108, Reg. (ut 93). [23] Sic Comp. (cum duplici lectione διὰ τὸν λ. σου καὶ διὰ τὸν δ. σου), Codd. III, 19 (ut Comp.), 93 (idem), 108 (idem), 158 (idem). Montef. ex Regio [et Cod. 123] affert: Ἄλλος· (καὶ) κατὰ τὸν λόγον σου. [24] Sic Comp., Codd. III, 82, 92, 93, alii. [25] Cod. 243. [26] Idem. [27] Idem. [28] Idem. [29] Idem in marg.: Ἀ. Σ. ※καὶ ποίησον. Sic in textu sine notis Codd. III, 98, 123, 158, 247. In Comp., Codd. 82, 93, 108, Arm. 1, locus sic legitur: καὶ καθὼς ἐλάλησας ποίησον. [30] Cod. 243. [31] Sic Comp. (cum κύριος π. ὁ θεὸς), Ald. (cum κύριος), Codd. III (om. νῦν, καὶ (ante ὁ οἶκος), et σὺ, cum θεὲ pro θεὸς), XI (cum κύριος), 19 (cum ὁ θεὸς pro θεὸς), 29, 64 (cum κύριος), alii (inter quos 243, cum κύριος). [32] Cod. 243. Cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 12. [33] Idem.

CAP. VIII. [1] Cod. 243. Vox κολάζειν, Schleusnero frustra suspecta, non modo significat *supplicio afficere*, sed *reprimere, coercere*, e.g. superbientes, qui sensus cum notione vocis Hebraeae optime quadrat. Quod vero ad Symmachi versionem attinet, contra assurgit Bar Hebraeus, notans: ܥܒܪܝܐ ܐܪܟܢ ܐܢܘܢ. ܣ̄ ܐܪܡܝ. h. e. Ὁ Ἑβραῖος· ἀνέκλινεν (s. ἐκοίμισεν) αὐτούς. Σ. κατέβαλεν. Videndum igitur ne altera lectio Theodotioni vindicanda sit, qui pro תַּכְנִיעַ καταισχυνεῖς posuit Jesai. xxv. 4. [2] Cod. Reg. Procop. p. 125: Ἀκ. δὲ τὴν ἀφωρισμένην χαλινὸν ὑδραγωγίου ἐξέδωκεν. Post lectiones Aquilae et Symmachi mox memorandas Cod. 243 subjungit: τόπος ἐστίν. ὁ δὲ Ἀκ. φησὶ, τὸν χαλινὸν τοῦ ὑδραγωγοῦ. Ad אַמָּה, ὑδραγωγὸς (qui usus ad Syrismum et recentiorem Hebraismum pertinet) cf. ad Cap. ii. 24. [3] Cod. 243. Symmachum ante oculos habuit Hieron., vertens: *frenum tributi*. [4] Sic Comp. (cum τοῦ τρίτου σχ.), XI (cum duplici versione καὶ τὸ πλ. τοῦ σχ. καὶ τὰ δύο σχ. ἐκμετρῆσαι (sic)), 19 (ut Comp.), 29, 56, 71, 82 (ut Comp.), alii (inter quos 243). [5] Cod. 243 in marg. [6] Idem (cum ἐμέτρισε pro ἐμέτρησε). [7] Codd.

3. בְּלֶכְתּוֹ לְהָשִׁיב יָדוֹ. *Cum profectus est ut restitueret imperium suum.* Ο΄. πορευομένου αὐτοῦ ἐπιστῆσαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Σ. ὅτε ἐπορεύετο στῆσαι τρόπαιον ἑαυτοῦ.[8]

4. וַיִּלְכֹּד. Ο΄. καὶ προκατελάβετο (Σ. συνέλαβεν[9]).

וַיְעַקֵּר. *Et nervos succidit.* Ο΄. καὶ παρέλυσε (Ἀ. ἐξώρισεν. Σ. ἐνευροκόπησεν[10]).

5. אֲרַם דַּמֶּשֶׂק. Ο΄. Συρία Δαμασκοῦ. Alia exempl. ὁ Σύρος ἐκ Δαμασκοῦ.[11]

6. נְצִיבִים. *Stationes militares.* Ο΄. φρουράν (s. φρουράς). Ἀ. ἐστηλωμένους. Σ. φρουρούς.[12]

7. אֵת שִׁלְטֵי הַזָּהָב. *Scuta aurea.* Ο΄. τοὺς χλιδῶνας (Schol. κλοιούς, ὅ ἐστι μανιάκας[13]) τοὺς χρυσοῦς. Ἀ. τοὺς κλοιοὺς τοὺς χρυσοῦς. Aliter: Ἀ. (τὰς) πανοπλίας (τὰς χρυσᾶς). Σ. (τὰς) φαρέτρας τὰς χρυσᾶς.[14]

7. אֲשֶׁר הָיוּ. Ο΄. οἳ ἦσαν. Aliter: Ο΄. οὓς ἐποίησαν.[15]

Ο΄. (÷) καὶ ἔλαβεν—Σολομῶντος (◂).[16]

8. Ο΄. (÷) ἐν αὐτῷ—τὰ σκεύη (◂).[17]

9. מֶלֶךְ חֲמָת. Ο΄. ὁ βασιλεὺς Ἡμάθ (Ἀ. τῆς Ἐπιφανείας[18]).

10. לִשְׁאָל־לוֹ לְשָׁלוֹם. Ο΄. ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην. Σ. ἀσπάσασθαι (αὐτόν).[19]

Reg., 243. Hieron.: *sub tributo.* [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Cod. 243 (cum ἐξόρησεν). Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 141 tentat ἐξερρίζωσεν, appellans Hex. ad Gen. xlix. 6, pro quo nos faciliorem emendationem, a Montefalconio in *Lex. Hebr. ad Hex.* p. 492 propositam, recepimus. [11] Sic Codd. 82 (sine ὁ), 93, 108. [12] Cod. 243 (ad εἴκοσι καὶ δύο (sic) v. 5). Cf. ad v. 14. Mox ad ἐπορεύετο Montef. e Regio affert: Ἄλλος· ἐφέρετο, invitis libris Graecis. [13] Cod. 243 in marg. ad χλιδόνας (sic). [14] Idem in continuatione: Ἀ. βραχιάρια. Ο̄. οὓς ἐποίησαν. Ἀ. πανοπλίας. Σ. φαρέτρας τὰς χρυσᾶς. Montef. e Regio exscripsit: Ἀ. καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τοὺς κλοιοὺς χρυσοῦς [ex Theodoreto, ut videtur, qui in Quaest. XXII ad 2 Reg., p. 420 ait: τοὺς μέντοι χλιδῶνας τῶν Σύρων τοὺς χρυσοῦς, κλοιοὺς ὁ Ἀκ. ἡρμήνευσεν· Ἐμὰθ δὲ τὴν Ἐπιφάνειαν τῆς Συρίας]. Ἄλλος· βραχιάρια χρυσᾶ; notans: "Hic observes velim tres hoc loco vocis שִׁלְטֵי Aquilae versiones varias afferri, nempe κλοιούς, βραχιάρια, et πανοπλίας. Duas vero postremas pro eadem voce alibi usurpat idem interpres, ut videas in *Lexico Graeco* [pp. 566, 610], primam vero nuspiam alibi." Quod ad βραχιάριον attinet, semel tantum Aquilae tribuitur, idque *non* pro eodem Hebraeo, in loco 2 Reg. i. 10, ubi lectionem suspectam esse jam observavimus. Altera vox πανοπλία pro eodem Hebraeo ponitur 4 Reg. xi. 10, sed interpres est Symmachus, non Aquila; in loco autem Psal. xc. 14, ubi in Hexaplis editum: Ἀ. ὡς πανοπλία καὶ περιφέρεια ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ, tum vox Hebraea est צִנָּה, non שֶׁלֶט, tum Symmachi manum prodit particula ὡς in Hebraeo non obvia. Itaque Montefalconii animadversio fundamento destituta est. Nunc ad Scharfenbergium provocemus, quo judice lectio βραχιάρια tanquam glossema referenda est ad versionem LXXviralem τοὺς χλιδῶνας, juxta glossam Phavorini: Βραχιάλια, ἃ παρ' ἡμῖν χλιδῶνες καλοῦνται; quae autem in Cod. 243 Aquilae et Symmacho tribuuntur, πανοπλίας et φαρέτρας χρυσᾶς, sunt verba Josephi Antiq. VII, 5, 3: καὶ τάς τε χρυσᾶς φαρέτρας καὶ τὰς πανοπλίας, ἃς οἱ τοῦ Ἀδάδου σωματοφύλακες ἐφόρουν, ἀνέθηκε τῷ θεῷ εἰς Ἱεροσόλυμα. Hactenus doctus Animadversor, cui nos eousque assentimur, ut βραχιάρια tanquam glossema reprobemus, ut jam antea ad Cap. i. 10 reprobavimus; quod vero ad alteram lectionem attinet, ut eam pro genuina Aquilae et Symmachi versione habeamus, praeter Cod. Coisliniani auctoritatem, cogit nos alius gravissimus testis, Bar Hebraeus, e cujus commentario inedito Parsonsius quidem nescio quid agens excitavit: Aq. *armillas;* revera autem triplex lectio in eo asservatur: ܥ̅ ܡܘܢܟܠ. ܐ̅ܘ ܙܝܢܐ. ܣ̅ܡ ܡܫܝܠ. ; h.e. Ο΄. χλιδῶνας. Ἀ. *arma.* Σ. φαρέτρας. Hic, quod ad Aquilam attinet, nihil de *armillis*, nihil de *torquibus;* etsi, fatemur, vox ܙܝܢܐ juxta Syri nostri usum, non tam πανοπλία (ܟܘܠܗ ܙܝܢܐ Luc. xi. 22 in Philox.) quam ὅπλα sonat. Restat Theodoreti lectio κλοιούς, quae et ipsa secundum scholium Cod. 243 glossema vocis χλιδῶνας esse potest; quam tamen si quis ad alteram Aquilae editionem referre maluerit, nos non acriter repugnantes habebit. Postremo Montef. ex Regio, ut videtur, edidit: Ἄλλος· τὰ ὅπλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ δόρατα, quae verba post Σουβὰ in textum inferunt Codd. 19 (cum καὶ πάντα τὰ ὅ. τὰ χρ. καὶ δόρατα), 82 (cum καὶ πάντα τὰ ὅ. τὰ χρ. καὶ τὰ δ.), 93 (idem), 108 (ut 19), 158 (cum καὶ τὰ ὅ. τὰ χρ. καὶ τὰ δ.). [15] Cod. 243, ut supra. Sic in textu Codd. II (cum ἐποίησεν), 55, 121, 247 (cum ἐποίησας). [16] Haec desunt in Comp., Codd. 56, 246. [17] Deest in Comp. solo. [18] Theodoret., ut supra. Procop. p. 126: Βασιλεὺς Ἡμάθ.] Ἀκύλας, τὴν Ἐπιφάνειαν τῆς Συρίας. Glossam esse, non Aquilae versionem, ductam ex Euseb. Onomastico, p. 184: Ἐμάθ... καὶ μήποτε αὕτη ἐστὶν ἡ Ἐπιφάνεια, ἡ πλησίον Ἐμέσσης, recte perspexit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 141. Montef. e Regio, ut ait, notam hexaplarem commentus est: חֵיל. Ἀ. τὴν ἐπιφάνειαν. Ο΄. τὴν δύναμιν. [19] Cod. 243.

10. אִישׁ מִלְחֲמוֹת. Ο΄. *ἀντικείμενος.* Alia exempl. *ἀνὴρ ἀντικείμενος.* Ἀ. Σ. *πολεμῶν.*[20]

11. כִּבֵּשׁ. *Subjecit.* Ο΄. *κατεδυνάστευσεν.* Ἀ. Σ. *ὑπέταξεν.*[21]

13. בְּגֵיא־מֶלַח. *In valle salis.* Ο΄. *ἐν Γεβελέμ.* Alia exempl. *ἐν Γημελά*; alia, *καὶ ἐν Γεμελέχ.*[22] Ἀ. Σ. *ἐν φάραγγι ἁλῶν.*[23]

14. שָׂם נְצִבִים. Ο΄. Vacat. ※ *ἔθηκεν ἐστηλωμένους* (↙).[24] Σ. *ἔταξεν φρουράν.*[25]

16. מַזְכִּיר. Ο΄. *ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων* (Schol. *τὸ* (fort. *τοῦ*) *ἀπογράφεσθαι τὰ συμβαίνοντα*[26]). Ἀ. *ὁ ἀναμιμνήσκων.* Σ. *ἐπὶ τῆς μνήμης.*[27]

17. וּשְׂרָיָה. Ο΄. *καὶ Σασά* (alia exempl. *Σαραίας*[28]).

18. וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי. *Et Cherethi et Pelethi* (satellites regii, q. d. *carnifices et cursores*). Ο΄. *καὶ ὁ Χελεθὶ καὶ ὁ Φελετί.* Ἄλλος· *ἐπὶ τῶν Χερηθαίων καὶ τῶν Φεληθαίων.*[29] Schol. *Τοὺς σφενδονήτας καὶ τοὺς τοξότας οὕτω καλεῖ.*[30]

וּבְנֵי דָוִד כֹּהֲנִים הָיוּ. *Et filii Davidis sacerdotes* (s. *intimi consiliis*) *erant.* Ο΄. *καὶ οἱ υἱοὶ Δαυὶδ αὐλάρχαι* (Ἀ. *ἱερεῖς.* Σ. *σχολάζοντες*[31]) *ἦσαν.* Ὁ Ἑβραῖος, Σ. Ἀ. *καὶ οἱ υἱοὶ Δαυὶδ ἱερεῖς ἦσαν.*[32]

Cap. IX.

2. עֶבֶד. Ο΄. *ἦν παῖς.* Ἀ. Σ. *δοῦλος.*[1]

3. הַאֶפֶס עוֹד. *Nonne* (superstes est) *adhuc.* Ο΄. *εἰ ὑπολέλειπται . . ἔτι.* Σ. *ἆρα οὐκ ἔστιν οὐκέτι.*[2]

6. מְפִיבֹשֶׁת. Ο΄. *Μεμφιβοσθέ.* Alia exempl. *Μεμφιβάαλ.*[3] Πάντες· *Μεμφιβοσθέ.*[4]

9. וּלְכָל־בֵּיתוֹ. Ο΄. *καὶ ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ*; alia, *καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ.*[5]

10. וְעָבַדְתָּ לּוֹ. Ο΄. *καὶ ἐργᾷ* (Ἀ. *ὑπουργήσεις.* Σ. *γεωργήσεις*[6]) *αὐτῷ.*

וְהֵבֵאתָ וְהָיָה לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ לֶּחֶם וַאֲכָלוֹ. Ο΄. *καὶ εἰσοίσεις τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου ἄρτους, καὶ ἔδεται ἄρτους.* Alia exempl. *καὶ εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρίου σου ἄρτους, καὶ φάγονται.*[7]

Cap. X.

2. עִמָּדִי חֶסֶד. Ο΄. *μετ᾽ ἐμοῦ ἔλεος* (Σ. *χάριν*[1]).

לְנַחֲמוֹ. Ο΄. *παρακαλέσαι* (Σ. *παραμυθούμενος*[2]) *αὐτόν.*

---

[20] Cod. 243. Sed vera lectio est, ut videtur: Ἀ. Σ. ἀνὴρ πολέμων. [21] Idem. [22] Prior scriptura est in Cod. III, Euseb.; posterior in Comp. (om. καὶ), Codd. 19, 82 (cum Γελεμὰχ), 93 (cum Γεμελὰχ), 108, et, ut videtur, Reg., e quo Montef. oscitanter exscripsit, καὶ Γεμὲλ Ἀχεὶς (pro Γεμελὰχ εἰς). [23] Euseb. in Onomastico, p. 158: Γημελά· χώρα Ἐδώμ· ἐν δὲ Βασιλείαις (supple ex Hieronymi versione Ἀ. Σ.) φάραγγα ἁλῶν. [24] Cod. 243 in marg. (non, ut Montef., ἐστηλωμένην). Sic in textu sine aster. Comp. (cum ἐνστη.), Codd. III, 19 (ut Comp.), 82, 93, 98, 108 (ut Comp.), 247, Procop. p. 126. [25] Idem (ad φρουρὰς pro φρουράν): Σ. ἔταξεν φρουρὰν, ἢ κάστρα, ἐγκαθέτους, ubi posteriora ad glossographos remittenda, coll. Procop. ibid.: ἐστηλωμένους δέ φησιν τοὺς ἐγκαταστάντας φρουροὺς, οὓς νῦν τινες ἐγκαθέτους φασίν. [26] Cod. 243 in marg. [27] Idem. Cod. Reg., Procop. p. 126: Ἀκύλας· ἀναμιμνήσκων. [28] Sic Comp. (cum Σαρέας), Codd. III, 19 (cum Σαρίας), 56 (cum Σαρέα), 82 (cum Σαράας), 93, 108 (ut Comp.), 123 (cum Σαραΐα), 246 (ut 56). Mox ad γραμματεὺς (pro ὁ γραμματεὺς) Cod. 243 in marg.: ὁ τὰ ἱερὰ γράμματα παιδεύων. [29] Cod. 243 in marg. sine nom. (cum Χερηθέων et Φεληθέων). Cf. ad Cap. xx. 23, ubi Symmachi est lectio. [30] Procop. ibid. (ad καὶ ὁ Φιλετθὶ καὶ ὁ Χερηθί). Chaldaeus enarrat: עַל־קַשָּׁתַיָּא וְעַל־קַלָּעַיָּא. [31] Cod. 243, cum scholio: Θεοδ. τὴν κατάστασιν ἔχοντες τῆς βασιλικῆς οἰκίας. ἐν δὲ ταῖς Παραλειπομέναις φησὶ δομέστικοι ("*Domestici*, qui circa aliquem sunt, neque ab ejus latere discedunt."—*Cod. Theodos.* Cf. 1 Paral. xviii. 17). Ad σχολάζοντες (*literis vacantes?*) cf. Geiger in *Symmachus* etc. p. 52. [32] Bar Hebraeus: ܗ̄ܘ ܕܝܢ ܡܙܡܪܢܐ (*tibicinum*) ܗܘܘ. ܟܗܢ̈ܐ ܗ̄ܘ ܐܘ ܘܟܘܡܪ̈ܐ ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ ܗܘܘ.

Cap. IX. [1] Codd. Reg. (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ.), 243. [2] Cod. 243. [3] Sic Codd. 82 (cum Μεμφειβ.), 93, Reg. [4] Cod. 243 in marg.: Μεμφιβοσθὲ κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ παρὰ πᾶσιν· ἐν ἄλλῳ δὲ Μεμφιβαάλ (sic). [5] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 29, 64, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 82, 93, 108. [6] Cod. 243. [7] Sic Codd. 82, 93, 108 (om. σου), 158, Reg., Arm. 1.

Cap. X. [1] Cod. 243. [2] Idem.

3. הַמְכַבֵּד...כִּי־שָׁלַח. Ο΄. μὴ παρὰ τὸ δοξάζειν (Σ. ἆρα τιμῶν[3]) ... ὅτι ἀπέστειλε. Alia exempl. οὐχὶ δοξάζων ... ἀπέσταλκε.[4]

הֲלוֹא בַּעֲבוּר. Ο΄. ἀλλ᾽ ὅπως οὐχί. Alia exempl. ἀλλ᾽ ὅπως; alia, οὐχ ἵνα; alia, οὐχὶ, ἀλλ᾽ ἵνα.[5]

וּלְהָפְכָהּ. *Et ad evertendum eam.* Ο΄. καὶ τοῦ κατασκέψασθαι αὐτήν. Alia exempl. τοῦ καταστρέψαι αὐτήν.[6]

4. אֶת־חֲצִי זְקָנָם. Ο΄. τοὺς πώγωνας (Aliter: Ο΄. τὸ ἥμισυ τοῦ πώγωνος[7]) αὐτῶν.

וַיִּכְרֹת. Ο΄. καὶ ἀπέκοψε (alia exempl. ἀφεῖλε[8]).

אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי. Ο΄. τοὺς μανδύας (Ἀ. χιτῶνας[9]) αὐτῶν ἐν τῷ ἡμίσει. Alia exempl. τῶν μανδυῶν αὐτῶν τὸ ἥμισυ.[10]

5. נִכְלָמִים. Ο΄. ἠτιμασμένοι (s. ἠτιμωμένοι[11]). Ἀ. ἐντρεπόμενοι. Σ. αἰσχροί.[12]

וְשַׁבְתֶּם. Ο΄. καὶ ἐπιστραφήσεσθε (alia exempl. ἀνακάμψατε[13]).

6. נִבְאֲשׁוּ בְּדָוִד. *Foetidi* (odiosi) *facti sunt Davidi.* Ο΄. κατῃσχύνθησαν ὁ λαὸς Δαυίδ. Σ. ἐκακούργησαν πρὸς Δαυίδ.[14]

וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה. Ο΄. καὶ τὸν βασιλέα Ἀμαλήκ (alia exempl. Μααχά[15]).

7. הַצָּבָא הַגִּבּוֹרִים. Ο΄. τὴν δύναμιν (Οἱ λοιποί· στρατιὰν[16]) τοὺς δυνατούς. Alia exempl. τὴν δύναμιν τῶν δυνατῶν.[17]

8. פֶּתַח הַשַּׁעַר. Ο΄. παρὰ τῇ θύρᾳ τῆς πύλης. Alia exempl. παρὰ τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως.[18]

וּמַעֲכָה לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה. Ο΄. καὶ Ἀμαλὴκ μόνοι ἐν ἀγρῷ (Θ. πεδίῳ[19]). Alia exempl. καὶ Μααχὰ καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ.[20]

9. מִפָּנִים. *A fronte.* Ο΄. ἐκ τοῦ κατὰ πρόσωπον ἐξεναντίας.[21]

מִכֹּל בְּחוּרֵי. Ο΄. ἐκ πάντων τῶν νεανιῶν (Ἀ. Σ. ἐκλεκτῶν[22]).

11. וְהָלַכְתִּי. Ο΄. καὶ ἐσόμεθα. Alia exempl. καὶ πορεύσομαι.[23]

16. וַיֹּצֵא אֶת־אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַנָּהָר וַיָּבֹאוּ חֵילָם. Ο΄. καὶ συνήγαγε (alia exempl. ἐξήγαγε[24]) τὴν Συρίαν τὴν ἐκ τοῦ πέραν (Ἀ. ἀπὸ πέραν. Σ. ἐξεναντίας. Ο΄. [Θ.] ἐκ τοῦ πέραν[25]) τοῦ ποταμοῦ Χαλαμὰκ, καὶ παρεγένοντο εἰς Αἰλάμ. Aliter: Ο΄. καὶ ἐξήγαγε τὴν Συρίαν τὴν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ παρεγένετο Αἰλάμ.[26] Ἀ. καὶ ἐξήγαγε τὴν Συρίαν τὴν ἀπὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἦλθον δυνάμει αὐτῶν.[27] Σ. καὶ ἐξήγαγε τοὺς Σύρους τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἤγαγον τὴν δύναμιν αὐτῶν.[28] Θ. καὶ ἐξήγαγε τὸν Σύρον τὸν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ Χαλαμὰ, καὶ παρεγένοντο Αἰλάμ.[29]

---

[3] Cod. 243 (cum ἆρα). Montef. e Regio affert: Ἀ. ἆρα τιμᾷν, parum probabiliter. [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [5] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 247, Reg.; altera in Codd. III (cum ουκ ινα), 44, 52, 55, aliis; tertia in Codd. 29, 98, 243. [6] Sic Ald., Codd. 29, 56, 71, alii (inter quos 243). [7] Cod. 243 in marg. (Montef. pingit: ※τὸ ἥμ.). Sic in textu (sine τὸ) Cod. 98. Comp. edidit: τοὺς π. αὐτῶν τὸ ἥμισυ, invitis libris. [8] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, invito Bar Hebraeo, qui affert: ܘܦܣܩ ܠܕܩܢܗܘܢ ܐܘ ܐܠܐ. [9] Procop. p. 126 (=Cat. Niceph. T. II, p. 541): Τοὺς μανδύας· ἢ τὰ καλούμενα ἀρκαδίκια (Niceph. ἀρκαδικὰ), ἢ τὰ μαντία· ὁ δὲ Ἀκύλας χιτῶνάς φησιν. (Ad ἀρκαδικὸν cf. Hex. ad Gen. xxxviii. 14.) [10] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [11] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 29, 56, 64, alii (inter quos 243). [12] Codd. Reg., 243. [13] Sic Codd. 19, 82, 93, 108 (cum ἀνακαλύψατε), Reg. Cf. 1 Paral. xviii. 5. [14] Cod. 243 (cum οἱ ἄνδρες pro ὁ λαὸς in textu). Hieron.: *injuriam fecissent David.* [15] Sic Comp., Ald. (cum Ἀμαλὴκ M.), Codd. III, XI (cum Μααχὰν), 19, 55 (ex corr.), 64 (ut Ald.), alii. [16] Cod. 243. [17] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [18] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 52, alii (inter quos 243). Cf. 1 Paral. xix. 9 in Hebr. et LXX. [19] Cod. 243. [20] Sic Comp., Codd. 19 (cum Βααχὰ), 82, 93, 108, Reg. (cum Μαχά). [21] Duae versiones coaluerunt, quarum priorem reprobant Comp., Codd. 19, 29, 44, alii; posteriorem autem Codd. III, 247. [22] Cod. 243. [23] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [24] Sic Comp., Codd. XI, 19, 71, 82, 93, 108, 158. [25] "Eusebius de Locis Hebraicis."—*Montef.* Eusebii locus, ubi Theodotionis versio siletur, pertinet ad 3 Reg. iv. 12. [26] Cod. 243 in marg. [27] Idem. Pro δυνάμει (cujus loco Montef. exscripsit ἐν δυνάμει) nescio an rescribendum δυνάμεις. [28] Idem. Pro αὐτῶν Montef. edidit ἑαυτῶν. [29] Idem. Sic in textu Codd. 19 (cum Χαλαμὰκ et εἰς Αἰλὰμ), 82 (cum Χαλαμὰ), 93 (idem), 108 (cum Χαλααμὰ et Ἐλάμ).

16. שַׂר־צָבָא. Ο΄. ἄρχων τῆς δυνάμεως. Alia exempl. ὁ ἀρχιστράτηγος.[30]

17. חֵלָאמָה. Ο΄. εἰς Αἰλάμ. Alia exempl. εἰς Χαλααμά.[31]

19. וַיַּשְׁלִמוּ. *Et pacem fecerunt.* Ο΄. καὶ ηὐτομόλησαν. Alia exempl. καὶ διέθεντο διαθήκην.[32]

CAP. XI.

1. יֹשֵׁב. Ο΄. ἐκάθισεν. Alia exempl. κατῴκει.[1]

2. לְעֵת הָעֶרֶב. Ο΄. πρὸς ἑσπέραν. Alia exempl. ἐν τῷ καιρῷ τῆς δείλης.[2]

3. וַיִּדְרֹשׁ. Ο΄. καὶ ἐζήτησε (Σ. περιειργάσατο[3]).

4. מִתְקַדֶּשֶׁת מִטֻּמְאָתָהּ. *Purgabat se ab immunditie sua.* Ο΄. ἁγιαζομένη (Ἀ. ἀπολελουμένη[4]) ἀπὸ ἀκαθαρσίας (Σ. μιασμοῦ. Θ. ἀφέδρου[5]) αὐτῆς. Alia exempl. ἦν λελουμένη ἐξ ἀφέδρου αὐτῆς.[6]

5. הָרָה אָנֹכִי. Ο΄. ἐγώ εἰμι ἐν γαστρὶ ἔχω. Alia exempl. συνείληφα ἐγώ.[7]

7. לִשְׁלוֹם (in priore loco). Ο΄. εἰς εἰρήνην. Σ. περὶ τῆς σωτηρίας. Θ. εἰ ὑγιαίνει.[8]

8. מַשְׂאַת הַמֶּלֶךְ. *Munus* (portio cibi) *regis.* Ο΄. ἄρσις τοῦ βασιλέως. Ἄλλος· ἐκ τῶν παρεστηκότων τῷ βασιλεῖ.[9]

9. פֶּתַח בֵּית. Ο΄. παρὰ τῇ θύρᾳ (alia exempl. add. τοῦ οἴκου[10]). Alia exempl. ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ οἴκου.[11]

11. חַיֶּךָ וְחֵי נַפְשֶׁךָ אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה. Ο΄. πῶς (הֵיךְ?); ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο. Alia exempl. μὰ τὴν ζωήν σου, καὶ μὰ τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς σου, οὐ μὴ ποιήσω τὸ πρᾶγμα τοῦτο.[12]

16. אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע. Ο΄. εἰς τὸν τόπον οὗ ᾔδει. Alia exempl. εἰς τὸν τόπον τὸν πονοῦντα.[13]

18. אֶת כָּל־דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה. Ο΄. πάντας τοὺς λόγους τοῦ πολέμου λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα. Alia exempl. πάντα τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου.[14]

23. וַנִּהְיֶה עֲלֵיהֶם עַד־פֶּתַח הַשַּׁעַר. Ο΄. καὶ ἐγενήθημεν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἕως τῆς θύρας τῆς πύλης. Alia exempl. καὶ συνηλάσαμεν αὐτοὺς ἕως τῶν θυρῶν τοῦ πυλῶνος.[15]

24. וַיֹּרְאוּ הַמּוֹרְאִים אֶל־עֲבָדֶיךָ. Ο΄. καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξεύοντες πρὸς τοὺς παῖδάς σου. Alia exempl. καὶ κατεβαρύνθη τὰ βέλη ἐπὶ τοὺς δούλους σου.[16]

25. וְהָרְסָהּ. Ο΄. καὶ κατάσπασον (alia exempl. κατάσκαψον[17]) αὐτήν.

---

[30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum Χααλαμά), 93 (cum Χαλαμά), 108. [32] Sic Comp., Codd. 19 (cum διέθετο), 82, 93, 108. Cod. II in marg. ab antiqua manu: καὶ ἔθεντο διαθήκην.

CAP. XI. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [2] Sic Comp. (om. τῷ), Codd. 19, 82, 93, 108 (ut Comp.), 158. [3] Cod. 243. [4] Codd. Reg., 243. [5] Iidem: Σ. Θ. μιασμοῦ ἀφέδρου. [6] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [8] Cod. 243. Theodotionis lectionem ter exprimunt Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, qui omnes, excepto Comp., in fine addunt: καὶ εἶπεν· ὑγιαίνει. Procop. p. 129: Καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ πόλεμος. Ἄλλη ἔκδοσις· καὶ εἰς εἰρήνην τοῦ πολέμου. [9] Cod. 243 in marg. sine nom. (subjuncto scholio: προσφάγιον παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπέμφθη αὐτῷ, καὶ ἐβαστάζετο ὀπίσω αὐτοῦ). Sic in textu (om. ἐκ) Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. (ex quo Montef. perperam, ni fallor, exscripsit: ὀπίσω αὐτῶν (pro αὐτοῦ) τῶν π., qui error Schleusnerum in *Nov. Thes.* s. v. παρίστημι male habuit). Interpres, quisquis fuerit, in suo habuisse videtur מִשְּׂאֵת, *ex elatione*, s. *majestate*; vel (quae Schleusneri est conjectura) מְשָׁרֵת. [10] Sic Ald., Codd. III (om. τοῦ), 29, 44, alii (inter quos 243), Arm. 1. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [12] Iidem, et Reg. In textu voculam πῶς reprobant Ald., Codd. 64, 247. [13] Sic Codd. 82, 108. Verba τὸν πονοῦντα eleganter vertunt Hebraea אֲשֶׁר יָדַע. S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 534 B: εἰς τὸ μέρος ἑστήκαμεν τοῦ πολέμου τὸ πονοῦν; ubi nescio an hunc ipsum locum juxta recensionem sibi familiarem respexerit. [14] Sic Comp., Codd. 19 (add. in fine λαλῆσαι π. τ. β.), 82, 93, 108, Reg. Praeterea verba λαλῆσαι π. τ. β. desunt in Codd. III, XI, 56, 71, aliis, Arm. 1. [15] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum τῆς πόλεως pro τοῦ πυλῶνος), 108. Hieron.: *nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis.* [16] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Iidem post βασιλέως add. ὡσεὶ ἄνδρες δέκα καὶ ὀκτώ, invito Hebraeo. [17] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

25. וְחַזְּקֵהוּ. *Et confirma eum.* Ο΄. καὶ κραταίωσον αὐτήν (potius αὐτόν[18]).

27. וַיַּאַסְפָהּ. *Et recepit eam.* Ο΄. καὶ συνήγαγεν αὐτήν. Alia exempl. καὶ ἔλαβε τὴν Βηρσαβεέ.[19]

CAP. XII.

1. וַיֹּאמֶר לוֹ. Ο΄. καὶ εἶπεν αὐτῷ. Alia exempl. καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀνάγγειλον δή μοι τὴν κρίσιν ταύτην.[1] Alia: καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναγγελῶ σοι δὴ κρίσιν. καὶ εἶπεν.[2]

3. וַתִּגְדַּל. Ο΄. καὶ ἡδρύνθη (alia exempl. συνετράφη[3]).

4. וַיָּבֹא הֵלֶךְ לְאִישׁ הֶעָשִׁיר. Ο΄. καὶ ἦλθε πάροδος τῷ ἀνδρὶ τῷ πλουσίῳ (alia exempl. ὁδοιπόρος πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν πλούσιον[4]). Ἀ. καὶ ἦλθεν παροδίτης τῷ ἀνδρὶ τῷ πλουσίῳ. Σ. ἐλθόντος δὲ ξένου τῷ πλουσίῳ. Θ. καὶ ἦλθεν ὁδοιπόρος πρὸς τὸν πλούσιον.[5]

5, 6. כִּי בֶן־מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹאת: וְאֶת־הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם אַרְבַּעְתָּיִם. Ο΄. ὅτι υἱὸς θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο. καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει ἑπταπλασίονα (alia exempl. τετραπλασίονα[6]). Ἀ. ὅτι ἄξιος (fort. υἱὸς) θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο. καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλάσιον. Σ. ὅτι ἄξιος θανάτου ὁ ἄνθρωπος ὁ ποιήσας τοῦτο. καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλασίως. Θ... καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλάσιον.[7]

7. אָנֹכִי מְשַׁחְתִּיךָ. Ο΄. ἐγώ εἰμι ὁ χρίσας σε. Alia exempl. ἐγώ εἰμι ἔχρισά σε.[8]

הִצַּלְתִּיךָ. Ο΄. ἐρρυσάμην (alia exempl. ἐξειλάμην[9]) σε.

8. אֶת־בֵּית אֲדֹנֶיךָ. Ο΄. τὸν οἶκον (alia exempl. τὰ πάντα[10]) τοῦ κυρίου σου.

וְאִם מְעָט וְאֹסִפָה לְּךָ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה. Ο΄. καὶ εἰ μικρόν (alia exempl. ὀλίγα σοί[11]) ἐστιν, προσθήσω σοι κατὰ ταῦτα (alia exempl. καθὼς ταῦτα[12]). Ἀ. καὶ εἰ ὀλίγον, καὶ προσθήσω σοι κατὰ ταῦτα. Σ. καὶ εἰ ὀλίγα (s. ὀλίγον) ἐστὶν, προσθήσω σοι πολλαπλασίως. Θ. καὶ εἰ ὀλίγα (s. ὀλίγα σοι) ἐστὶν, προσθήσω σοι καθὼς ταῦτα.[13]

9. מַדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָיו. Ο΄. τί ὅτι ἐφαύλισας τὸν λόγον κυρίου, τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ; Θ. καὶ τί ὅτι ἐξουδένωσας τὸν κύριον, τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον αὐτοῦ;[14]

10. וְעַתָּה לֹא־תָסוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד־עוֹלָם עֵקֶב כִּי בְזִתָנִי. Ο΄. καὶ νῦν οὐκ ἀποστήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου ἕως αἰῶνος, ἀνθ' ὧν ὅτι ἐξουδένωσάς με. Θ. καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου τὸν αἰῶνα ἕνεκεν τούτου ὅτι ἐξουδένωσάς με.[15]

---

[18] Sic Codd. II, III, 74, 92, 106, alii. Clausula deest in Ald., Codd. XI, 19, 29, 44, aliis (inter quos 243). [19] Sic Comp. (cum Βηρσαβεαὶ), Codd. 19, 82 (ut Comp.), 93 (idem), 108 (cum Βηρσαβαιέ).

CAP. XII. [1] Sic Comp., Ald. (cum καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀνάγγ. δή μοι κρίσιν· καὶ εἶπεν αὐτῷ), Codd. 19 (cum ἀπάγ. μοι δή), 82, 93, 108, 119 (cum κρίσιν pro τὴν κρ. τ.), 121 (in marg. sine τήν). Cod. 106 in marg.: *responde mihi judicium.* S. Chrysost. Opp. T. II, p. 289 C: Καὶ τί φησι; Βασιλεῦ, δίκη μοί ἐστι πρὸς σέ. Ἦν τις κ. τ. ἑ. [2] Sic Codd. 29, 98, 243. [3] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [4] Iidem. [5] Cod. 243. Josephus (Antiq. VII, 7, 3) narrat: ξένου δὲ ἐπελθόντος τῷ πλουσίῳ. [6] Sic Comp. (cum τετραπλάσιον), Codd. 82, 93, Chrysost. ibid. [7] Cod. 243. Ad Aquilam Parsonsii amanuensis minus probabiliter exscripsit ὁ π. ταῦτα. [8] Sic Comp. (om. εἰμι bis), Ald., Codd. 56, 64, 82 (ut Comp.), alii (inter quos 243, cum εἰ μὴ pro εἰμι bis), Chrysost. Opp. T. V, p. 2 (ut Comp.), Vet. Lat. (idem). [9] Sic Comp. (cum ἐξελεξάμην), Codd. 19 (idem), 82, 93, 108 (ut Comp.), Chrysost. (cum ἐξειλόμην). [10] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Chrysost., Vet. Lat. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Chrysost., Vet. Lat. [12] Sic Comp., Codd. 19 (cum καθὼς καὶ τ.), 82, 93, 108, Chrysost. [13] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi; Montef. vero ea quae uncis inclusimus exhibet, fortasse rectius. [14] Cod. 243. Sic in textu Comp. (cum τὸν λόγον κυρίου), Codd. 19 (om. τι), 82, 93, 108 (cum ἐφαύλισας in marg.), Chrysost. (cum ἐνώπιόν μου), Vet. Lat. [15] Idem (cum $\overset{\text{ἐξαρθή}}{\text{ἀποστήσεται}}$ (sic)), teste Parsonsii amanuensi, qui mox ἕνεκα exscripsit). Sic in textu Comp. (cum εἰς τὸν αἰῶνα), 19 (cum εἰς αἰῶνα), 82, 93, 108 (ut Comp., cum ἀποστήσεται in marg.).

12. כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ בַסָּתֶר וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. Ο΄. ὅτι σὺ ἐποίησας κρυβῆ, κἀγὼ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐναντίον παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου τούτου. Θ. ὅτι σὺ ἐποίησας ἐν κρυπτῷ, ἐγὼ δὲ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνώπιον παντὸς τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἡλίου.[16]

13. הֶעֱבִיר. Ο΄. παρεβίβασε. Alia exempl. ἀφεῖλε.[17]

14. אֶפֶס כִּי־נִאֵץ נִאַצְתָּ אֶת־אֹיְבֵי יְהוָה בַּדָּבָר הַזֶּה. Ο΄. πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας (Aliter: Ο΄. παροξύνων παρώξυνας[18]) τοὺς ἐχθροὺς κυρίου ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ. Ἀ.. ὅτι διασύρων διέσυρας τοὺς ἐχθροὺς κυρίου.. Σ. πλὴν ὅτι βλασφημῆσαι ἐποίησας τοὺς ἐχθροὺς κυρίου διὰ τοῦ πράγματος τούτου. Θ. πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας τοῖς ἐναντίοις κυρίου..[19]

15. וַיִּגֹּף. Ο΄. καὶ ἔθραυσε (Σ. ἐπάταξεν[20]).

16. וַיְבַקֵּשׁ. Ο΄. καὶ ἐζήτησε (alia exempl. ἠξίου[21]).

וְשָׁכַב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐκοιμήθη; alia, ἐν σάκκῳ; alia, καὶ ἐκοιμήθη ἐν σάκκῳ.[22]

17. וַיָּקֻמוּ...עָלָיו. Ο΄. καὶ ἀνέστησαν ἐπ' αὐτόν... Alia exempl. καὶ προσῆλθον.. πρὸς αὐτόν.[23]

17. וְלֹא אָבָה. Ο΄. καὶ οὐκ ἠθέλησε (alia exempl. ἐβούλετο[24]).

וְלֹא־בָרָה אִתָּם לֶחֶם. Ο΄. καὶ οὐ συνέφαγεν αὐτοῖς ἄρτον. Alia exempl. οὐδὲ συνεδείπνησεν ἄρτον μετ' αὐτῶν.[25]

18. הִנֵּה בִּהְיוֹת הַיֶּלֶד חַי. Ο΄. ἰδοὺ ἐν τῷ τὸ παιδάριον ἔτι ζῆν. Alia exempl. ὅτι ἔτι τοῦ παιδίου ζῶντος.[26]

19. וַיַּרְא. Ο΄. καὶ συνῆκε (alia exempl. εἶδε[27]).

וַיָּבֶן. Ο΄. καὶ ἐνόησε (alia exempl. ᾔσθετο[28]).

20. וַיָּסֶךְ. Ο΄. καὶ ἠλείψατο (alia exempl. ἐχρίσατο[29]).

שִׂמְלֹתוֹ. Ο΄. τὰ ἱμάτια (alia exempl. τὸν ἱματισμὸν[30]) αὐτοῦ.

21. בַּעֲבוּר הַיֶּלֶד חַי. *Propter puerum dum vivus erat.* Ο΄. ἕνεκα τοῦ παιδαρίου· ἔτι ζῶντος. Alia exempl. ἔτι γὰρ τοῦ παιδίου ζῶντος.[31]

25. וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יְדִידְיָהּ בַּעֲבוּר יְהוָה. Ο΄. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰεδδεδὶ, ἕνεκεν κυρίου (alia exempl. ἐν λόγῳ κυρίου[32]). Ἀ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰεδιδία, ἕνεκεν κυρίου. Σ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἀγαπητὸν κυρίου, ἕνεκεν κυρίου. Θ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰεδιδία, ἐν λόγῳ κυρίου.[33]

---

[16] Cod. 243. Sic in textu (cum τοῦ ἡλίου τούτου) Comp., Codd. 82, 93, 108, Chrysost. (cum ἐγὼ δὲ ποιήσω ἐν φανερῷ, καὶ ἐνώπιον). [17] Sic Comp. (cum ἀφείλετο), Codd. 19 (idem), 82, 93, 108 (ut Comp., cum παρεβίβασε in marg.), 247, Vet. Lat. Cod. 108 in marg.: Ἄλλη γραφὴ ἀφήρηκεν, ἤτοι παρώδευεν (παρωδεύειν) ἐποίησεν, ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἀναιρεῖτε (fort. ἀναιρεῖ σε). [18] Cod. 243 in marg.: Ο΄. πλὴν ὅτι παροξύνων παρώξυνας κ. τ. ἑ. Sic in textu Ald., Codd. II, III, 44 (om. παροξύνων), 52 (idem), 55, 74, alii, Arm. 1. Parum probabiliter Theodoret. Quaest. XXIV in 2 Reg. p. 428: Ἀκύλας σαφέστερον, παρώξυνας, φησὶν, τοὺς ἐχθροὺς κυρίου, enarrans: γυμνωθεὶς γὰρ τῆς θείας κηδεμονίας, παρεσκεύασε τοὺς ἀλλοφύλους νικᾶν, καὶ μέγα φρονεῖν κατὰ τοῦ τῶν ὅλων θεοῦ. [19] Cod. 243. Ad Aquilam, ne cum Montefalconio voci διέσυρας notionem causativam, *convitiari fecisti*, tribuas, cf. Hex. ad Deut. xxxi. 20. 1 Reg. ii. 17. Psal. ix. 24. Symmachum imitatus est Hieron., vertens: *Verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini propter verbum hoc.* Theodotionis versionem in textu habent Codd. 71, 243, et (cum τοῖς ἐν. κύριον) Codd. XI, 29, 56, 246. Comp. vero, et Codd. 19, 82 (cum τὸν κ. ἐν τοῖς ὑπ.), 93, 108, Theodoret. ibid.: πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς ὑπεναντίοις τὸν κύριον ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Certe constructio τοῦ παροργίσαι cum tertio casu probari non potest. [20] Cod. Reg. Sic in textu (cum ὁ θεὸς) Comp., Codd. 19, 82 (cum κύριος), 93, 108 (cum ἔθραυσε in marg.). [21] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [22] Prior lectio est in Codd. III, 144; altera in Codd. XI, 29, 55, 56, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 44, 52, 74, aliis. [23] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum εἰς αὐτὸν), 108, Reg. [24] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [25] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [26] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [27] Iidem. Montef. e Regio male exscripsit: Ἄλλος· καὶ εἶδε. Ἄλλος· καὶ ᾔσθετο. [28] Iidem. [29] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [30] Iidem. [31] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [32] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 29, 55, alii (inter quos 243). [33] Cod. 243, cum notula: Θεοδ. [Theodoret. ibid.] τὸ Ἰεδιδδὶ (sic) ὁ Ἀκύλας ἕνεκεν κυρίου ἡρμήνευσεν· ὁ δὲ Σύμμαχος, εἰς βασιλέα ἀφωρισμένον. Eadem habet Procop. p. 132, quae plane nihili esse nemo non videt; Cod.

28. אֶת־יֶתֶר הָעָם. Ο΄. τὸ κατάλοιπον (alia exempl. τὸ περισσὸν[34]) τοῦ λαοῦ.

31. וַיָּשֶׂם בַּמְּגֵרָה. *Et posuit in serra.* Ο΄. καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ πρίονι. Alia exempl. καὶ διέπρισεν (וַיָּשַׂר) ἐν πρίοσιν.[35]

וּבְמַגְזְרוֹת. *Et in securibus.* Ο΄. καὶ ὑποτομεῦσι (alia exempl. σκεπάρνοις[36]).

וְהֶעֱבִיר אוֹתָם בַּמַּלְכֵּן. *Et traduxit eos per Malchan.* Ο΄. καὶ διήγαγεν αὐτοὺς διὰ τοῦ πλινθίου (בַּמַּלְבֵּן ק'). Alia exempl. καὶ περιήγαγεν αὐτοὺς ἐν Μαδεββά.[37]

CAP. XIII.

2. וַיִּפָּלֵא בְּעֵינֵי אַמְנוֹן. *Et perdifficile videbatur Amnoni.* Ο΄. καὶ ὑπέρογκον ἐν ὀφθαλμοῖς Ἀμνών. Alia exempl. καὶ ἠδυνάτει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ Ἀμνών.[1]

3. אִישׁ חָכָם. Ο΄. ἀνὴρ σοφός. Alia exempl. ἦν φρόνιμος.[2]

4. דַּל. *Macer* es. Ο΄. ἀσθενής. Alia exempl. συντέτηκας.[3]

5. שְׁכַב. Ο΄. κοιμήθητι. Alia exempl. κατακλίθητι.[4]

וְהִתְחָל. *Et aegrotum te simula.* Ο΄. καὶ μαλακίσθητι. Alia exempl. καὶ προσποιοῦ ἐνοχλεῖσθαι.[5]

5. לִרְאוֹתֶךָ. Ο΄. τοῦ ἰδεῖν σε. Alia exempl. ἐπισκέψασθαί σε.[6]

6. שְׁתֵּי לְבִבוֹת. *Duas placentas* (in sartagine coctas). Ο΄. δύο κολλυρίδας. Σ. δύο μαζία.[7]

7. הַבִּרְיָה. *Cibum.* Ο΄. βρῶμα. Alia exempl. δεῖπνον.[8]

8. שֹׁכֵב. Ο΄. κοιμώμενος. Alia exempl. ἐκάθευδε.[9]

אֶת־הַבָּצֵק. *Massam farinaceam.* Ο΄. τὸ σταῖς (alia exempl. στέαρ[10]).

9. אֶת־הַמַּשְׂרֵת. *Sartaginem.* Ο΄. τὸ τήγανον. Alia exempl. εἰς ὃ ἀποχέουσι.[11]

וַתִּצֹק. *Et effudit.* Ο΄. καὶ κατεκένωσεν (alia exempl. ἀπέχεεν[12]).

12. אֶת־הַנְּבָלָה. Ο΄. τὴν ἀφροσύνην (alia exempl. ἀκαθαρσίαν[13]).

15. Ο΄. ὅτι μείζων ἡ κακία ἡ ἐσχάτη ἢ ἡ πρώτη.[14]

לְכִי. Ο΄. καὶ πορεύου. Alia exempl. καὶ ἀπότρεχε.[15]

16. אַל־אוֹדוֹת הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת מֵאַחֶרֶת. Ο΄. περὶ (אֶל־אוֹדוֹת, s. עַל־אוֹדוֹת) τῆς κακίας τῆς μεγάλης ταύτης ὑπὲρ ἑτέραν. Alia exempl. μή, ἀδελφὲ (אַל־אָחִי), ὅτι μεγάλη ἡ κακία ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην.[16]

---

158 tamen in textu pro Ἰεδδεδὶ, εἰς βασιλέα ἀφωρισμένος Ἰδεδὴ venditat. Veram Symmachi lectionem expressit Hieron.: *Et vocavit nomen ejus, Amabilis Domino;* falsa nescio an ad מַלְכָּם (v. 30) vel בַּמַּלְכֵּן (v. 31) pertineat. [34] Sic Codd. 19 (cum τὸν λαὸν τὸν π.), 82 (cum τὸν π.), 93, 108. [35] Sic Codd. 19 (cum πρίωσιν), 82, 93 (cum διέπρησεν), 108 (cum ἐμπρίωσιν), 158 (cum τῷ πρίονι), 245 (cum τρίωσι), Reg. Cf. 1 Paral. xx. 3. Deinde haec, καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς, desunt in Codd. 93, 245, Reg. [36] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐν σκ.), 93, 108, 158, 245, Reg. [37] Sic Codd. 19 (cum Μαδεμμὰ), 82 (cum Μαδεββὰν), 93 (ut 19), 108, 245 (cum Μαδεβὰ), Reg. (cum Μαδδεββάς).

CAP. XIII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [2] Iidem. [3] Iidem. Hieron.: *attenuaris macie.* [4] Iidem. [5] Iidem (et v. 6). Hieron.: *et languorem simula.* [6] Sic (et v. 6) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (praem. τοῦ). [7] Bar Hebraeus: ܣ̄ ܬܪܝܢ ܡܓ̈ܠܝܬܐ. Diminutivum posuit Hieron. vertens: *duas sorbitiunculas.* [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [9] Iidem. [10] Sic Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, Reg. [11] Sic Comp., Ald. (cum duplici lectione τὸ τ. εἰς ὃ ἀποχέουσι), Codd. 19, 64 (ut Ald.), 82, 93 (om. εἰς), 108. [12] Sic Comp. (cum ἐπ.), Codd. 19 (idem), 82, 93, 108 (cum ἐπίχεεν). [13] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [14] Haec desunt in Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 29, 55, 56, aliis. In Cod. II habentur (om. ὅτι) ante ὑπὲρ τὴν ἀγάπην ἣν ἠγ. αὐτήν. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad Jud. vii. 7. xix. 18. [16] Sic Comp. (om. μὴ ἀδελφέ), Ald., Codd. XI, 29, 44, 52, 55, 56, alii (inter quos 243). Vet. Lat.: *Noli, frater, expellere me, quoniam major erit haec malitia novissima quam prior.* In Codd. 19, 108 pro μή, ἀδελφέ, ὅτι μεγάλη legitur ὅτι (ἔτι 19) οὐ μεγάλη. Deinde πεποίηκας pro ἐποίησας est in Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 71, aliis.

18. כְּתֹנֶת פַּסִּים. Ο΄. χιτὼν καρπωτός (alia exempl. ἀστραγαλωτός[17]). Ἀ.. καρπωτός. Σ.. χειριδωτός.[18]

מְעִילִים. Ο΄. τοὺς ἐπενδύτας (alia exempl. ὑποδύτας[19]) αὐτῶν.

20. הֶחֱרִישִׁי. Ο΄. κώφευσον. Alia exempl. σιώπησον.[20]

אַל־תָּשִׁיתִי אֶת־לִבֵּךְ. Ο΄. μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου. Alia exempl. μὴ προσποιοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ σου.[21]

וְשֹׁמֵמָה. *Et desolata quidem.* Ο΄. χηρεύουσα. Alia exempl. χηρεύουσα καὶ ἐκψύχουσα.[22]

21. Ο΄. (÷) καὶ οὐκ ἐλύπησε—πρωτότοκος αὐτοῦ ἦν (↙).[23]

22. עַל־דְּבַר אֲשֶׁר. Ο΄. ἐπὶ λόγου οὗ. Alia exempl. ἀνθ' ὧν.[24]

23. לִשְׁנָתַיִם יָמִים. Ο΄. εἰς διετηρίδα (alia exempl. μετὰ δύο ἔτη[25]) ἡμερῶν.

אֲשֶׁר עִם־אֶפְרָיִם. Ο΄. τῇ ἐχόμενα (alia exempl. παρὰ[26]) Ἐφραΐμ.

24. עִם־עַבְדֶּךָ. Ο΄. μετὰ τοῦ δούλου σου. Alia exempl. πρὸς τὸν δοῦλον αὐτοῦ.[27]

26. וָלֹא. Ο΄. καὶ εἰ μή. Alia exempl. ἀλλά.[28]

27. Ο΄. (÷) καὶ ἐποίησεν—τοῦ βασιλέως (↙).[29]

28. כְּטוֹב לֵב. Ο΄. ὡς ἂν ἀγαθυνθῇ (alia exempl. ὅταν εὖ ἔχῃ[30]) ἡ καρδία.

28. חִזְקוּ וִהְיוּ לִבְנֵי־חָיִל. Ο΄. ἀνδρίζεσθε, καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνάμεως. Alia exempl. κραταιοῦσθε, καὶ γίνεσθε εἰς ἄνδρας δυνατούς.[31]

29. וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ. Ο΄. καὶ ἐπεκάθισαν ἀνήρ. Alia exempl. καὶ ἐπέβησαν ἕκαστος.[32]

30. וְהַשְּׁמֻעָה. Ο΄. καὶ ἡ ἀκοή (alia exempl. ἀγγελία[33]).

הִכָּה. Ο΄. ἐπάταξεν. Alia exempl. πέπαικεν.[34]

וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם אֶחָד. Ο΄. καὶ οὐ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς. Alia exempl. καὶ οὐχ ὑπολέλειπται ἐν αὐτοῖς ἕως ἑνός.[35]

31. וַיִּשְׁכַּב. Ο΄. καὶ ἐκοιμήθη (alia exempl. ἐκάθισεν[36]).

נִצָּבִים קְרֻעֵי. Ο΄. οἱ περιεστῶτες αὐτῷ διέρρηξαν. Alia exempl. παρειστήκεισαν αὐτῷ διερρωγότες.[37]

32. בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הֵמִיתוּ. Ο΄. τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως ἐθανάτωσεν. Alia exempl. οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως τεθνήκασι.[38]

כִּי־עַל־פִּי אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה שׂוּמָה. *Nam in ore Absalomi* hoc *erat propositum.* Ο΄. ὅτι ἐπὶ στόματος Ἀβεσσαλὼμ ἦν κείμενος. Alia exempl. ὅτι ἐν ὀργῇ ἦν αὐτῷ Ἀβεσσαλώμ.[39]

34. מִדֶּרֶךְ אַחֲרָיו מִצַּד הָהָר. Ο΄. ἐν τῇ ὁδῷ ὄπισθεν αὐτοῦ (Ἄλλος· ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ὡρὰμ[40])

---

[17] Sic (bis) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum τροχοτὸς (sic) in marg.), Procop., Theodoret. [18] Procop. p. 134: Χιτὼν ἀστραγαλωτός. Σύμμαχος, χειριδωτός. Ἀκύλας, καρπωτὸς, ἀντὶ τοῦ καρποὺς ἐνυφασμένους ἔχων [immo μέχρι τῶν καρπῶν διήκων]· οἱ νῦν δὲ αὐτὸν καλοῦσι πλουμαρικόν. Cf. Hex. ad Gen. xxxvii. 3. [19] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. Exod. xxxix. 21. Lev. viii. 7 in LXX. [20] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [21] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [22] Iidem (cum ἐκψυχοῦσα). Pro χηρεύουσα Comp. habet ἐκψυχοῦσα (sic). [23] Deest in Comp. solo. Vet. Lat.: *Et noluit contristare spiritum Amnon filii sui, quoniam diligebat eum, quia primogenitus erat ei.* [24] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [25] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [26] Sic Comp., et (cum τῇ παραγοφραὶμ (עִם־עֶפְרַיִם)) Codd. 82, 93, 108. [27] Sic Codd. 19, 82, 93, 108 (cum σου pro αὐτοῦ), Reg. [28] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

[29] Haec desunt in Comp., Codd. 98, 106, 158, invito Vet. Lat. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [31] Sic Comp. (cum εἰς υἱοὺς δυνάμεως), Codd. 19, 82, 93, 108. [32] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum πάντες ἕκ. pro ἕκ.), 93, 108, Reg. [33] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93. [34] Iidem. [35] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [36] Iidem. [37] Sic Comp. (cum παρειστήκασιν), 19 (cum διέρρηξαν ?), 82, 93 (cum διερραγότες), 108. [38] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (sine οἱ), 108, Reg. Statim διότι ἀλλ' ἢ Ἀμνὼν μόνον τέθνηκε Comp. (om. διότι), Codd. 19 (cum μόνον), 82, 93, 108. [39] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Montef. e Regio edidit: Ἀ. Σ. ὅτι ἐν ὀργῇ κ. τ. ἑ., parum probabiliter. [40] Duplex, ut videtur, versio vocis אַחֲרָיו, τῇ Ὡρὰμ ὄπισθεν αὐτοῦ, est in Ald. (cum Ὡρὰν), Codd. 44, 52 (cum Ὀρὰμ), 64 (ut Ald.), 74, aliis (inter quos 243). Pro his, ἐν τῇ ὁδῷ—πλευρᾶς, Codd. 19, 82, 93, 108, habent τὴν ὁδὸν τὴν Σωραὶμ

ἐκ πλευρᾶς τοῦ ὄρους (÷) ἐν τῇ καταβάσει· καὶ παρεγένετο—ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς Ὡρωνὴν (alia exempl. τῆς Ὡρὰμ[41]) ἐκ μέρους τοῦ ὄρους (⸓).[42]

36. בָּאוּ. Ο΄. ἦλθον. Alia exempl. παραγεγόνασι; alia, παραγεγόνεισαν.[43]

39. וַתְּכַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ. *Et contabescere fecit* (haec res) *Davidem regem.* Ο΄. καὶ ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς Δαυίδ. Alia exempl. καὶ ἐκόπασεν τὸ πνεῦμα (רוּחַ) τοῦ βασιλέως.[44]

עַל־אַמְנוֹן כִּי־מֵת. Ο΄. ἐπὶ Ἀμνὼν ὅτι ἀπέθανε. Alia exempl. ὑπὲρ Ἀμνὼν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ τεθνηκότος.[45]

Cap. XIV.

1. עַל־אַבְשָׁלוֹם. Ο΄. ἐπὶ Ἀβεσσαλώμ. Alia exempl. παρεκλίθη ἐπὶ Ἀβεσσαλώμ.[1]

2. חֲכָמָה. Ο΄. σοφήν. Alia exempl. φρονίμην.[2]

4. (וַתֹּאמֶר (ס"ר וַתָּבֹא. Ο΄. καὶ εἰσῆλθεν (alia exempl. ἦλθεν; alia, παρεγένετο[3]).

5. אֲבָל. *Profecto.* Ο΄. καὶ μάλα. Alia exempl. ὄντως.[4]

6. וְאֵין מַצִּיל. *Et non erat avellens* (unum ab altero). Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος (alia exempl. ὁ συλλύσων[5]).

7. וְכִבּוּ אֶת־גַּחַלְתִּי אֲשֶׁר נִשְׁאָרָה לְבִלְתִּי שׂוּם־לְאִישִׁי שֵׁם וּשְׁאֵרִית. Ο΄. καὶ σβέσουσι τὸν ἄνθρακά μου τὸν καταλειφθέντα, ὥστε μὴ θέσθαι τῷ ἀνδρί μου κατάλειμμα καὶ ὄνομα. Alia exempl. καὶ σβεσθήσεται ὁ σπινθὴρ ὁ ὑπολελειμμένος μοι, τοῦ μὴ ὑπάρξαι τῷ ἀνδρί μου ὄνομα καὶ λεῖμμα.[6]

10. הַמְדַבֵּר אֵלַיִךְ וַהֲבֵאתוֹ אֵלַי וְלֹא־יֹסִיף עוֹד לָגַעַת בָּךְ. Ο΄. τίς ὁ λαλῶν πρὸς σὲ, καὶ ἄξεις αὐτὸν πρὸς ἐμὲ, καὶ οὐ προσθήσει ἔτι ἅψασθαι αὐτοῦ; Alia exempl. τὸν λαλοῦντα πρὸς σὲ ῥῆμα, ἄγαγε αὐτὸν πρὸς μὲ, καὶ οὐ μὴ προσθήσῃ ἅψασθαί σου.[7]

11. יִזְכָּר־נָא הַמֶּלֶךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵהַרְבִּית גֹּאֵל הַדָּם לְשַׁחֵת וְלֹא יַשְׁמִידוּ אֶת־בְּנִי. Ο΄. μνημονευσάτω δὴ ὁ βασιλεὺς τὸν κύριον θεὸν αὐτοῦ πληθυνθῆναι ἀγχιστέα τοῦ αἵματος τοῦ διαφθεῖραι, καὶ οὐ μὴ ἐξάρωσι τὸν υἱόν μου. Alia exempl. μνησθήτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τοῦ κυρίου θεοῦ· ὅτι ἐὰν πληθύνωσιν οἱ ἀγχιστεύοντες τὸ αἷμα ἐν τοῖς γειώραις, καὶ οὐκ ἐξάξεις τὸν υἱόν μου.[8]

13. וְלָמָּה חָשַׁבְתָּה כָּזֹאת עַל־עַם אֱלֹהִים וּמִדַּבֵּר הַמֶּלֶךְ הַדָּבָר הַזֶּה כְּאָשֵׁם (*tanquam reus est*)

ἐκ μέρους, et mox Σωραὶμ pro Ὡρωνήν. [41] Sic Ald. (cum Ὡρὰν), Codd. XI (idem), 29 (idem), 44, 56 (ut Ald.), 64 (idem), 74, alii (inter quos 243, ut Ald.). [42] Haec, ἐν τῇ καταβάσει—τοῦ ὄρους, desunt in Comp. solo. [43] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, aliis; posterior in Codd. XI (cum παρεγ.), 29, 56, aliis (inter quos 243). [44] Sic Comp. (cum τοῦ β. Δαυὶδ), Ald., Codd. 19 (ut Comp.), 29, 44, 52 (om. τοῦ), alii (inter quos 243). Cf. Wellhausen *Der Text der Bücher Samuelis*, pp. 191, 223. [45] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg.

Cap. XIV. [1] Sic Comp. (cum παρεκλήθη), Codd. 19, 108 (ut Comp.). Hieron.: *quod cor regis versum esset ad Absalom.* (Vox παρακλίνεσθαι in pejorem partem illustratione eget, quam praebet S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 119 E: Ἡ γὰρ τοῦ καλοῦ κρίσις ἡμῖν, κἂν εἰς αὐτὸ τῆς κακίας τὸ βάραθρον ἔλθωμεν, ἀδέκαστος καθέστηκεν, οὐ παρακλινομένη. Ibid. p. 532 E: Στηρίξαι· βεβαιῶσαι, ὥστε μὴ σαλεύεσθαι, μηδὲ παρακλίνεσθαι.) [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108; qui mox περιβαλοῦ pro ἔνδυσαι, χρίσῃ pro ἀλείψῃ, γενήθητι pro ἔσῃ, et similes mutationes paene infinitas venditant, e quibus pauculas tantum majoris momenti delibavimus. [3] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 44, 71, 74, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum ἐγένετο). [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad Gen. xlii. 21. 3 Reg. i. 43. 4 Reg. iv. 14. [5] Sic Codd. XI (cum συλλύων), 29, 44 (cum συλήσων), 52 (idem), 74, 82 (cum συνλύσων), alii (inter quos 243). Mox ἐπάταξεν pro ἔπαισεν Comp., Codd. 82, 93, 108, Reg. [6] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ὁ ἀνήρ μου), 93, 108, Reg. [7] Sic Comp., Codd. 19 (cum οὐ προσθήσει), 82 (cum προσθήσει), 93 (cum τὸ ῥῆμα, et καὶ μὴ προσθήσει), 108, Reg. [8] Sic Comp. (cum μνησθήτω δὴ ὁ β. κυρίου τοῦ θεοῦ· ὅτι—αἷμα τοῦ διαφθεῖραι, καὶ οὐκ ἐξάρωσι τ. υ. μ.), Codd. 19 (cum μνημονευσάτω δὴ ὁ β. τὸν κ. θ. αὐτοῦ· ὅτι κ. τ. ἑ.), 82 (cum πληθυνθῶσιν et γιώραις), 93 (cum γιώραις), 108, Reg. Posteriora, ἐν τοῖς γειώραις (בַּגֵּרִים) κ. τ. ἑ., quomodo cum Hebraeis concilianda sint, aut quem sensum commodum fundere possint, non videmus.

לְבִלְתִּי הָשִׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת־נִדְּחוֹ. Ο΄. ἱνατί ἐλογίσω τοιοῦτο ἐπὶ λαὸν θεοῦ; ἢ ἐκ στόματος τοῦ βασιλέως ὁ λόγος οὗτος ὡς πλημμέλεια, τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἐξωσμένον αὐτοῦ; Σ. καὶ διὰ τί ἐλογίσω τοιοῦτο κατὰ λαοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ λογίζεται ὁ βασιλεὺς τὸν λογισμὸν τοῦτον ὡς πλημμέλειαν, ἵνα μὴ ἀναστρέψῃ ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ ἑξῆς. Θ. ἱνατί ἐλογίσθη οὕτως ἐπὶ λαὸν θεοῦ, καὶ ἐκ τοῦ παρελθεῖν τὸν βασιλέα τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἐγκρατεύσασθαι τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἀπωσμένον..[9]

14. כִּי־מוֹת נָמוּת. Ο΄. ὅτι θανάτῳ ἀποθανούμεθα. Σ. πάντως γὰρ θανάτῳ ἀποθανούμεθα. Θ. ὅτι τέθνηκεν ὁ υἱός σου.[10]

וְכַמַּיִם הַנִּגָּרִים אַרְצָה אֲשֶׁר לֹא יֵאָסֵפוּ וְלֹא־יִשָּׂא אֱלֹהִים נֶפֶשׁ. Ο΄. καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ λήψεται (alia exempl. οὐ λήψεται[11]) ὁ θεὸς ψυχήν. Σ. καὶ ὡς τὸ ὕδωρ τὸ κατασυρόμενον ἐπὶ γῆν, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐ μὴ ἄρῃ ὁ θεὸς ψυχήν. Θ. καὶ ὡς ὕδωρ τὸ ἐκχυνόμενον ἐπὶ γῆν, ὃ οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐκ ἐλπίζει ἐπ᾽ αὐτῶν ψυχή.[12]

15. אֲשֶׁר־בָּאתִי לְדַבֵּר. Ο΄. ὃ ἦλθον (alia exempl. ὑπὲρ ὧν ἥκω[13]) λαλῆσαι.

אֲמָתוֹ. Ο΄. τῆς δούλης (Θ. παιδίσκης[14]) αὐτοῦ.

16. כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת־אֲמָתוֹ. Ο΄. ὅτι ἀκούσει (alia exempl. ἀκούσεται[15]) ὁ βασιλεύς· ῥυσάσθω (alia exempl. καὶ ἐξελεῖται[16]) τὴν δούλην αὐτοῦ. Σ. ὅτι ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς, ὥστε ἐξελεῖν τὴν δούλην αὐτοῦ.[17]

לְהַשְׁמִיד אֹתִי וְאֶת־בְּנִי יַחַד מִנַּחֲלַת אֱלֹהִים. Ο΄. τοῦ ζητοῦντος ἐξᾶραί με καὶ τὸν υἱόν μου ἀπὸ κληρονομίας θεοῦ (Θ. κυρίου[18]). Alia exempl. τοῦ ζητοῦντος ἐξολοθρεῦσαί με καὶ τὸν υἱόν μου κατὰ τὸ αὐτὸ ἐκ τῆς κληρονομίας κυρίου.[19]

17. וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ. Ο΄. καὶ εἶπεν ἡ γυνή. Alia exempl. καὶ ἐρεῖ ἡ δούλη σου.[20]

יִהְיֶה־נָּא. Ο΄. εἰ ἤδη (potior scriptura εἴη δή). Alia exempl. γενηθήτω δή.[21]

לִמְנֻחָה. *In solatium.* Ο΄. εἰς θυσίας (alia exempl. θυσίαν[22]).

20. לְבַעֲבוּר סַבֵּב אֶת־פְּנֵי הַדָּבָר עָשָׂה. *Ut superinduceret aliam speciem rei, fecit.* Ο΄. ἕνεκεν τοῦ περιελθεῖν τὸ πρόσωπον τοῦ ῥήματος τούτου, ὃ ἐποίησεν. Alia exempl. ὅπως κυκλώσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου τούτου, ὃ ἐποίησεν.[23] Σ. ὑπὲρ τοῦ περιαγαγεῖν τὴν προσωποποιΐαν τοῦ ῥήματος τούτου, εὖ ἐποίησεν.[24]

חָכָם כְּחָכְמַת. Ο΄. σοφὸς καθὼς σοφία. Alia exempl. φρόνιμος κατὰ τὴν φρόνησιν.[25]

---

[9] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi. Theodotionis versionem (cum κυρίου pro θεοῦ, τοῦ ἐγκρ. pro καὶ ἐγκρ., et τὸν ἀπ. ἀπ᾽ αὐτοῦ) in textu habent Comp. (cum ἐκ τοῦ λαλεῖν τὸν β. τὸν λ. τ. pro ἐκ τοῦ παρελθεῖν — ἐγκρατεύσασθαι), Codd. 19, 82, 93 (cum ἐγκιστεύσασθαι τοῦ μὴ ἐπ. πρὸς τὸν β.), Theodoret. (cum ἀποστρέψαι). [10] Idem. Posterior lectio est in Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. [11] Sic Comp., Codd. XI (om. ὁ θεὸς), 29 (idem), 56, 71, 98 (ut XI), alii (inter quos 243, ut XI, cum λήψεται ὁ θεὸς in marg.), Arm. 1, invito Bar Hebraeo. [12] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi. (Pro ἐπ᾽ αὐτῶν Montef. exscripsit ἐπ᾽ αὐτῷ.) Paulo aliter Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret.: καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκχεόμενον ἐπὶ τὴν γῆν, οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐκ ἐλπίζει (ἐλπιεῖ Theodoret.) ἐπ᾽ αὐτῷ (αὐτὸ 82) ψυχή. [13] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg., Theodoret. [14] Cod. 243. Sic in textu Comp., Codd. 82, 93, 108, Theodoret. [15] Sic Comp., Codd. 29, 44, 55, 56, alii (inter quos 243), Theodoret. [16] Sic Comp., Codd. XI, 29, 44, 52, 56, alii (inter quos 243), Theodoret. [17] Cod. 243, teste Montef. (Parsonsii amanuensis nil habet.) Hieron.: *Et audivit rex, ut liberaret ancillam suam.* [18] Cod. 243. [19] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, Theodoret. [20] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 29, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, qui in marg. habet: Ο΄. καὶ εἶπεν ἡ γυνή), Theodoret. [21] Iidem. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 29, 44, 52, 56, alii (inter quos 243), Theodoret. [23] Sic Comp., Codd. 19 (cum κυκλώσει), 82, 93 (cum κωλύσῃ), 108 (ut 19), Reg., Theodoret. Cod. 243 in marg.: ἌΛΛΩΣ. ὅπως, φησὶ, κυκλῶται τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου τούτου ὃ ἐποίησεν ὁ δοῦλός σου Ἰωὰβ τὸν λόγον τοῦτον. [24] Cod. 243, teste Montef. Parsonsii amanuensis exscripsit tantum: ὑπὲρ τοῦ περιαγαγεῖν προσ. τοῦ ῥ. τ. [25] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg.

25. לֹא־הָיָה אִישׁ־יָפֶה. Ο΄. οὐκ ἦν ἀνὴρ (alia exempl. ἀνὴρ καλός[26]).

26. מִקֵּץ. Ο΄. ἀπ᾽ ἀρχῆς. Alia exempl. ἀπὸ τέλους.[27]

מָאתַיִם שְׁקָלִים בְּאֶבֶן הַמֶּלֶךְ. Ο΄. διακοσίους σίκλους ἐν τῷ σίκλῳ τῷ βασιλικῷ. Alia exempl. καὶ ἦν ἑκατὸν σίκλων ἐν τῷ σταθμῷ τῷ βασιλικῷ.[28]

27. יְפַת מַרְאֶה. Ο΄. καλὴ σφόδρα. Alia exempl. καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα.[29]

Ο΄. (÷) καὶ γίνεται—τὸν Ἀβιά (↙).[30]

30. Ο΄. (÷) καὶ παραγίνονται—τὴν μερίδα ἐν πυρί (↙).[31]

32. וְעַתָּה אֶרְאֶה פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ νῦν ἰδοὺ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδον. Alia exempl. καὶ νῦν ὄψομαι δὴ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως.[32]

Cap. XV.

2. וְעָמַד עַל־יַד דֶּרֶךְ. Ο΄. καὶ ἔστη ἀνὰ χεῖρα τῆς ὁδοῦ. Alia exempl. καὶ ἐφίστατο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.[1]

3. טוֹבִים וּנְכֹחִים. *Bona et recta.* Ο΄. ἀγαθοὶ καὶ εὔκολοι. Alia exempl. καλοὶ καὶ κατευθύνοντες.[2]

5. בִּקְרָב־אִישׁ. Ο΄. ἐν τῷ ἐγγίζειν ἄνδρα. Alia exempl. ἐπὶ τὸ προσάγειν τὸν ἄνδρα.[3]

7. מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה. Ο΄. ἀπὸ τέλους τεσσαράκοντα ἐτῶν. Alia exempl. μετὰ τέσσερα ἔτη.[4] Schol. Ἐν τῷ ἑξαπλῷ τεσσαράκοντα κεῖται παρὰ πᾶσιν· ἐν δὲ τῷ Ἑβραίῳ, ἀρβαείμ.[5]

8. בְּשִׁבְתִּי. Ο΄. ἐν τῷ οἰκεῖν με. Alia exempl. ὅτε ἐκαθήμην.[6]

9. לֵךְ בְּשָׁלוֹם. Ο΄. βάδιζε εἰς εἰρήνην. Alia exempl. πορεύου ὑγιαίνων.[7]

11. וְהֹלְכִים לְתֻמָּם. Ο΄. καὶ πορευόμενοι τῇ ἁπλότητι αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἐπορεύοντο ἀπλάστως.[8]

12. וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶת־אֲחִיתֹפֶל. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν Ἀβεσσαλὼμ τῷ Ἀχιτόφελ. Alia exempl. καὶ ἀπέστειλεν Ἀβεσσαλὼμ, καὶ ἐκάλεσε τὸν Ἀχιτόφελ.[9]

הַגִּילֹנִי. Ο΄. τῷ Θεκωνί. Alia exempl. τῷ Γιλωναίῳ; alia, τὸν Γωλαμωναῖον.[10]

וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אַמִּץ וְהָעָם הוֹלֵךְ וָרָב. *Et facta est conjuratio valida, et populus magis magisque crescebat.* Ο΄. καὶ ἐγένετο σύντριμμα (potior scriptura σύστρεμμα[11]) ἰσχυρὸν, καὶ ὁ λαὸς [ὁ] πορευόμενος καὶ πολύς. Alia exempl. καὶ ἦν τὸ διαβούλιον πορευόμενον καὶ στερεούμενον, καὶ ὁ λαὸς ἐπορεύετο καὶ ἐπληθύνετο.[12]

14. מַהֲרוּ לָלֶכֶת. Ο΄. ταχύνατε τοῦ πορευθῆναι. Alia exempl. σπεύσατε ἀπελθεῖν.[13]

---

[26] Sic Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, 123, 247, Arm. 1. [27] Sic Comp., Codd. XI, 29, 44, 52, alii (inter quos 243). Mox pro ὡς ἂν ἐκείρετο, ὅταν ἐκείρετο habent Comp. (cum ὅτ᾽ ἀνεκείρετο), Codd. 82, 93, 108; quam lectionem ad ἐν τῷ κείρεσθαι αὐτὸν male retrahit Montef. [28] Sic Comp., Codd. 19 (cum σίκλων ἑκατὸν et τοῦ βασιλέως), 82, 93, 108, Reg. Montef. e Coisliniano scholium affert: Μααθαεὶμ ἔχει τὸ Ἑβραϊκὸν, ὅ ἐστι σ̄. [29] Sic Ald., Codd. XI, 29, 44, 52, 56, alii (inter quos 243), Arm. 1. [30] Clausula deest in Comp. solo. [31] Deest in Comp., Codd. 71, 106. [32] Sic Comp. (om. τὸ), Codd. 19, 82, 93, 108.

Cap. XV. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [2] Iidem. [3] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐπὶ τοῦ), 93 (cum ἐν τῷ), 108 (cum ἐπὶ τῷ). [4] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Theodoret. Quaest. XXVIII in 2 Reg. p. 433: τεσσάρων διεληλυθότων ἐτῶν. Joseph. Antiq. VII, 9, 1: μετὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καταλλαγὴν τεσσάρων ἐτῶν ἤδη διεληλυθότων. [5] Cod. 243 in marg. (cum ἀρβαρείμ). [6] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [7] Iidem. [8] Sic Comp. (cum ἁπλότητι pro ἀπλάστως), Codd. 19, 82, 93, 108. [9] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 29 (cum Ἀρχιτόφελ), 44 (om. τὸν), 52, 56, 64, alii (inter quos 243), Arm. 1. [10] Prior scriptura est in Comp. (cum τὸν Γελωναῖον), Codd. III, 247 (cum Σιλωναίῳ); posterior in Ald. (cum Γαλαμ.), Codd. XI, 29, 44, 52 (cum Γολαμον.), 55 (ut Ald.), 56 (cum Γωλαμον.), alii (inter quos 243, ut 56). Mox ἐκ τῆς Γωλαμωνὰ Codd. XI (om. τῆς), 29, 52 (cum Γαλ.), 56, alii (inter quos 243, cum Γωλαμονά). [11] Sic Ald., Codd. III, XI, 29, 44, 52, 55, alii (inter quos 243). Cf. Hex. ad Ezech. xxii. 25. Mox [ὁ] reprobant Ald., Codd. III, XI, 29, 44, 71, alii. [12] Sic Comp. (cum ἰσχυρὸν pro πορ. καὶ στερ.), Codd. 82, 93, 108, Reg. [13] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

16. בְּרַגְלָיו. *In comitatu ejus.* Ο΄. τοῖς ποσὶν αὐτῶν. Alia exempl. πεζοί.[14]

17. בֵּית הַמֶּרְחָק. *Ad domum remotissimum.* Ο΄. ἐν οἴκῳ τῷ μακράν. Alia exempl. ἐπὶ τῆς ἐλαίας ἐν τῇ ἐρήμῳ (בְּזֵית הַמִּדְבָּר).[15]

18. Ο΄. καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῆς ἐλαίας ἐν τῇ ἐρήμῳ—καὶ πᾶς ὁ Φελεθί.[16]

19, 20. וְגַם־גֹּלֶה אַתָּה לִמְקוֹמֶךָ׃ תְּמוֹל בּוֹאֶךָ וְהַיּוֹם אֲנִיעֲךָ עִמָּנוּ לָלֶכֶת. Ο΄. καὶ ὅτι μετῴκηκας σὺ ἐκ τοῦ τόπου σου (מִמְּקוֹמֶךָ). εἰ ἐχθὲς παραγέγονας, καὶ σήμερον κινήσω σε μεθ' ἡμῶν (πορευθῆναι); [καίγε μεταναστήσεις τὸν τόπον σου. χθὲς ἡ ἐξέλευσίς σου, καὶ σήμερον μετακινήσω σε μεθ' ἡμῶν τοῦ πορευθῆναι;][17]

21. חַי־יְהוָה וְחֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ζῇ κύριος, καὶ ζῇ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς. Σ. ζῇ κύριος, καὶ νὴ τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς σου, κύριέ μου βασιλεῦ.[18] Θ. ζῇ γάρ, φησί, κύριος, καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, κύριέ μου βασιλεῦ.[19]

23. עַל־פְּנֵי דֶרֶךְ אֶת־הַמִּדְבָּר. Ο΄. ἐπὶ πρόσωπον ὁδοῦ τὴν ἔρημον. Alia exempl. πρὸ προσώπου αὐτοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς ἐλαίας τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ.[20]

24. צָדוֹק. Ο΄. Σαδώκ. Alia exempl. Σαδὼκ ὁ ἱερεύς.[21]

עַד־תֹּם כָּל־הָעָם לַעֲבוֹר. Ο΄. ἕως ἐπαύσατο πᾶς ὁ λαὸς παρελθεῖν. Alia exempl. ἕως ἐξέλιπε πᾶς ὁ λαὸς διαπορευόμενος.[22]

25. הָעִיר. Ο΄. εἰς τὴν πόλιν. Alia exempl. εἰς τὴν πόλιν, καὶ καθισάτω εἰς τὸν τόπον αὐτῆς.[23]

בְּעֵינֵי יְהוָה. Ο΄. ἐν ὀφθαλμοῖς (alia exempl. ἐνώπιον[24]) κυρίου.

וְהִרְאַנִי אֹתוֹ. Ο΄. καὶ δείξει μοι αὐτήν. Alia exempl. ὄψομαι αὐτήν.[25]

26. וְאִם כֹּה יֹאמַר לֹא חָפַצְתִּי בָּךְ הִנְנִי יַעֲשֶׂה־לִּי כַּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו. Ο΄. καὶ ἐὰν εἴπῃ οὕτως· οὐκ ἠθέληκα ἐν σοί, ἰδοὺ ἐγώ εἰμι, ποιείτω μοι κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἐὰν εἴπῃ μοι· οὐ τεθέληκά σε, ἰδοὺ ἐγὼ, (Θ.) ποιείτω μοι τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.[26]

27. הֲרוֹאֶה אַתָּה שֻׁבָה. *Nonne videns es tu? Revertere.* Ο΄. ἴδετε, σὺ ἐπιστρέφεις. Alia exempl. βλέπε σὺ, ἀνάστρεφε.[27]

28. מִתְמַהְמֵהַּ. *Morabor.* Ο΄. στρατεύομαι (fort. στραγεύομαι[28]). Alia exempl. αὐλίζομαι.[29] Ἀ. μέλλω. Σ. κρυβήσομαι. Θ. προσδέχομαι ὑμᾶς.[30]

בְּעַבְרוֹת (בְּעַרְבוֹת ק׳). *In transitibus.* Ο΄. ἐν ἀραβώθ. Alia exempl. ἐπὶ τῆς ἐλαίας.[31] Σ. ἐν ταῖς πεδιάσι.[32]

31. בַּקֹּשְׁרִים. Ο΄. ἐν τοῖς συστρεφομένοις (alia exempl. συγκειμένοις[33]).

---

[14] Sic Comp. (cum πεζοὶ τοῖς π. αὐτῶν), Codd. 19, 82, 93, 108, 158 (cum τοῖς π. αὐτῶν πεζοί), Reg. [15] Sic Codd. 29, 44, 52, 56, alii (inter quos 243), Arm. 1. [16] Haec desunt in Comp., Ald., Codd. III, XI (?), 29, 44, 64, aliis (inter quos 243), Arm. 1. [17] Duplex versio deest in Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 29, 52, 56, aliis (inter quos 243), qui omnes post μεθ' ἡμῶν add. πορευθῆναι vel τοῦ πορευθῆναι. [18] Cod. 243 (cum νὴ τὴν ψυχὴν ζωὴν τῆς ψ. σου, teste Parsonsii amanuensi). [19] Idem. Sic in textu (cum ζῇ κύριος) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Vet. Lat. [20] Sic Codd. 19 (cum καὶ pro κατὰ), 82, 93, 108, Reg. [21] Sic Ald., Codd. 44, 52, 92, alii (inter quos 243). [22] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum ὡς ἐξέλειπεν), 108 (cum πορευόμενος). [23] Sic Comp., Codd. III (cum αὐτοῦ), 19, 82, 93, 108, 247, Chrysost. Opp. T. VII, p. 43 C (ut ante nos ebebatur). [24] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 243 (in marg.), Chrysost. [25] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Chrysost. (cum ὄψομαι τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς). [26] Sic Comp. (cum οὔτε ἠθέληκά σε), Codd. 82, 93, 108 (cum με pro σε), Reg. (cum (ὅτι οὐ), Chrysost. (cum ἂν δὲ εἴπῃ). Cod. 243 affert: Θ. ποιείτω μοι—αὐτοῦ. [27] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum β. συνανάστρεφε), 108, Reg. [28] Cf. Hex. ad Gen. xix. 16. Jud. xix. 8. (Scripturam utramque, στραγεύομαι et σραγγεύομαι, Atticis probatam esse, ut στραγγεύομαι a στράγξ, et στραγεύομαι a στρὰξ derivetur, exemplis allatis declaravit F. V. Fritzche ad Aristoph. Thesm. 616.) [29] Sic Ald., Codd. 44 (om. εἰμι), 52 (cum αὐλιζόμενος), 74, alii (inter quos 243 in marg.). [30] Cod. 243. Theodotionis versio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [32] Coislin. 1, teste Montef. [33] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxii. 8.

31. סַכֵּל. *Stultum* (irritum) *fac.* Ο΄. διασκέδασον. Ἀ. κακοφρόνισον (s. ἀφρόνισον). Σ. ἀσύνετον ποίησον. Θ. ματαίωσον.[34]

32. עַד־הָרֹאשׁ. *Usque ad verticem* (montis). Ο΄. ἕως τοῦ Ῥώς. Ἀ. ἕως τῆς ἄκρας. Σ. εἰς τὴν ἄκραν.[35]

33. לְמַשָּׂא. Ο΄. εἰς βάσταγμα (Ἀ. φορτίον. Σ. βάρος[36]).

Cap. XVI.

1. מְעַט מֵהָרֹאשׁ. Ο΄. βραχύ τι ἀπὸ τῆς Ῥώς. Ἀ. Σ. ὀλίγον ἀπὸ τῆς ἄκρας.[1]

וּמֵאָה צִמּוּקִים וּמֵאָה קַיִץ. *Et centum uvae passae, et centum palathae ficuum.* Ο΄. καὶ ἑκατὸν σταφίδες, καὶ ἑκατὸν φοίνικες. Alia exempl. καὶ οἰφὶ σταφίδος, καὶ οἰφὶ παλαθῶν.[2] Alia: καὶ οἰφὶ σταφίδων, καὶ διακόσιαι παλάθαι.[3]

2. הַחֲמוֹרִים לְבֵית־הַמֶּלֶךְ לִרְכֹּב. Ο΄. τὰ ὑποζύγια τῇ οἰκίᾳ τοῦ βασιλέως τοῦ ἐπικαθῆσθαι. Alia exempl. οἱ ὄνοι οἱ σεσαγμένοι τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἐπιβαίνειν.[4]

וְהַקַּיִץ. Ο΄. καὶ οἱ φοίνικες. Alia exempl. καὶ αἱ παλάθαι; alia, καὶ αἱ παλάθαι καὶ αἱ σταφίδες.[5]

4. הִשְׁתַּחֲוֵיתִי. Ο΄. προσκυνήσας. Alia exempl. προσκεκύνηκα.[6]

5, 6. וּמְקַלֵּל : וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים אֶת־דָּוִד. Ο΄. καὶ καταρώμενος, καὶ λιθάζων ἐν λίθοις τὸν Δαυίδ. Alia exempl. καὶ κακολογῶν, καὶ βάλλων λίθοις ἐπὶ τὸν Δαυίδ.[7]

8. וְהִנְּךָ בְּרָעָתֶךָ. *Et ecce! tu es in calamitate tua.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ σὺ ἐν τῇ κακίᾳ σου. Alia exempl. καὶ ἔδειξέ σοι τὴν κακίαν σου.[8]

9. הַכֶּלֶב הַמֵּת. Ο΄. ὁ κύων ὁ τεθνηκώς (Θ. ὁ ἐπικατάρατος[9]).

10. כִּי (כֹּה ק׳) יְקַלֵּל. *Si maledixerit.* Ο΄. καὶ οὕτως καταράσθω. Θ. διότι καταρᾶταί με.[10]

11. וְאַף כִּי־עַתָּה בֶן־הַיְמִינִי. *Quanto magis nunc hic Benjaminita.* Ο΄. καὶ προσέτι νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμενί. Alia exempl. ἴδε καὶ νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμιναίου.[11] Alia: εἰ δὲ καὶ νῦν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμιναίου.[12] Ἀ. καίγε ὅτι νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμιναίου. Σ. πόσῳ μᾶλλον νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμιναίου.[13]

12. וְהֵשִׁיב יְהוָה לִי טוֹבָה. Ο΄. καὶ ἐπιστρέψει μοι ἀγαθά. Alia exempl. καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος ἀγαθά.[14]

13. בְּצֵלַע הָהָר. *In latere montis.* Ο΄. ἐκ πλευρᾶς (alia exempl. κατὰ τὸ κλίτος[15]) τοῦ ὄρους.

---

[34] Cod. 243 (cum κακοφρόνησον). Theodoret. Quaest. XXIX in 2 Reg. p. 435 (enarrans textum qui est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108: κύριε ὁ θεός μου, ματαίωσον δὴ τὴν βουλὴν Ἀχ.): τὸ δὲ, ματαίωσον, ὁ Ἀκ. ἀφρόνησον (sic) εἴρηκεν, ἀντὶ τοῦ, δεῖξον ἄφρονα καὶ ἀσύνετον. [35] Euseb. in Onomastico, p. 310: Ῥαώς, ἔνθα ἦλθε Δαβίδ. Ἀκύλας, Σύμμαχος· τὴν ἄκραν. Ad ἕως Ῥὼς (sic) Cod. 243 affert: Σ. εἰς τὴν ἄκραν. Cf. ad Cap. xvi. 1. [36] Coislin. 1. Ut suum cuique tribuatur, nota hexaplaris sic refingenda videtur: Ἀ. ἄρμα. Σ. βάρος. Θ. φορτίον; quo facto cum Theodotione, ut solent, concinunt Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

Cap. XVI. [1] Coislin. 1. [2] Sic Ald. (qui post οἴνου add. καὶ ἑκατὸν φοίνικες), Codd. XI (cum αἰφὶ bis), 29 (ut Ald.), 44, 52 (cum ὑφὶ bis), 56, alii (inter quos 243). Hieron.: *et centum alligaturis* [cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 18] *uvae passae, et centum massis palatharum.* [3] Sic Comp. (cum ἑκατὸν pro διακόσιαι), Codd. 19, 82 (cum διακόσιοι), 93, 108. [4] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 82, 93 (cum ἐπισεσ.), 108, Reg. [5] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 29 (cum παλάθοι), 56, 64, aliis (inter quos 243); posterior in Comp. (om. αἱ ante σταφ.), Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [6] Sic Comp. (cum προσκυνῶ), Codd. 82, 93, 108. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [8] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Chrysost. Opp. T. I, p. 216 C. Montef. e Regio pravam scripturam μοι pro σοι edidit, quod fraudi fuit Schleusnero in *Nov. Thes.* s. v. δείκνυμι. [9] Cod. 243. Sic in textu Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. [10] Idem. Sic in textu (cum μοι), Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. [11] Sic Codd. XI, 29, 52, 56 (cum εἰ δὲ), alii (inter quos 243 in textu; in marg. autem: Ο΄. καὶ προσέτι νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμιναίου). [12] Sic Comp., Codd. 19 (cum εἰ δή), 93 (cum εἶδε), 108, Theodoret. [13] Cod. 243. Cf. ad Cap. iv. 11. [14] Sic Comp. (cum ἀνταποδώσῃ), Codd. 19, 82 (cum ἀνταποδώσῃ μοι ὁ κ.), 93 (cum ὁ κ.), 108, Theodoret. Cod. 243 affert: Θ. ἀνταποδώσει ἀγαθά. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

14. וַיִּנָּפֵשׁ. Ο΄. καὶ ἀνέψυξαν (alia exempl. ἀνεπαύσαντο[16]).

16. הָאַרְכִּי רֵעֶה. Ο΄. ὁ ἀρχιεταῖρος. Potior scriptura ὁ Ἀρχὶ ἑταῖρος.[17]

20. הָבוּ לָכֶם עֵצָה. Ο΄. φέρετε (alia exempl. δότε[18]) ἑαυτοῖς βουλήν.

21. וְחִזְקוּ. Ο΄. καὶ ἐνισχύσουσιν (alia exempl. κρατήσουσιν[19]).

CAP. XVII.

2. וּרְפֵה. *Et remissus.* Ο΄. καὶ ἐκλελυμένος (alia exempl. ἐκλελυμένος ἐργαζόμενος[1]).

4. וַיִּישַׁר. Ο΄. καὶ εὐθύς (s. εὐθής). Alia exempl. καὶ ἤρεσεν.[2]

6. וַיָּבֹא. Ο΄. καὶ εἰσῆλθε. Alia exempl. καὶ παρεγένετο.[3]

אִם־אַיִן אַתָּה דַבֵּר. Ο΄. εἰ δὲ μή, σὺ λάλησον. Alia exempl. ἢ πῶς σὺ λέγεις.[4]

7. בַּפַּעַם הַזֹּאת. Ο΄. τὸ ἅπαξ τοῦτο. Alia exempl. νυνὶ ταύτην.[5]

8. הֵמָּה כְּדֹב שַׁכּוּל בַּשָּׂדֶה. Ο΄. ὡς ἄρκος ἠτεκνωμένη ἐν ἀγρῷ, καὶ ὡς ὗς τραχεῖα ἐν τῷ πεδίῳ.[6] Alia exempl. καὶ εἰσὶν ὥσπερ ἄρκοι παροιστρῶσαι ἐν τῷ πεδίῳ.[7]

9. הַפְּחָתִים. *Fovearum.* Ο΄. τῶν βουνῶν. Alia exempl. τῶν αὐλώνων.[8]

9. הָיְתָה מַגֵּפָה. Ο΄. ἐγενήθη θραῦσις. Alia exempl. γέγονε πτῶσις.[9]

10. הִמֵּס יִמָּס. Ο΄. τηκομένη τακήσεται. Alia exempl. θραυομένη θραυσθήσεται.[10]

12. וְנַחְנוּ עָלָיו. *Et demittemus nos super eum.* Ο΄. καὶ παρεμβαλοῦμεν ἐπ᾽ αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐκθαμβήσομεν αὐτόν.[11]

13. וְסָחַבְנוּ. Ο΄. καὶ συροῦμεν (alia exempl. ἐπισπάσονται[12]).

(*lapillus*) לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צְרוֹר. Ο΄. μὴ καταλειφθῇ ἐκεῖ μηδὲ λίθος. Alia exempl. μὴ εὑρεθῇ ἐκεῖ συστροφή.[13]

14. הַטּוֹבָה. Ο΄. τὴν ἀγαθήν. Σ. τὴν συμφέρουσαν.[14]

16. אַל־תָּלֶן הַלַּיְלָה בְּעַבְרוֹת (בְּעַרְבוֹת ק׳) הַמִּדְבָּר וְגַם עָבוֹר תַּעֲבוֹר פֶּן־יְבֻלַּע לַמֶּלֶךְ וּלְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ. Ο΄. μὴ αὐλισθῇς τὴν νύκτα ἐν ἀραβὼθ τῆς ἐρήμου, καίγε διαβαίνων σπεῦσον, μήποτε καταπείσῃ (potior scriptura καταπίῃ[15]) τὸν βασιλέα, καὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ᾽ αὐτοῦ. Alia exempl. μὴ πορεύου τὴν νύκτα κατὰ δυσμὰς τῆς ἐρήμου, ἀλλὰ διαβαίνων διάβηθι τὰ ὕδατα, ὅπως μὴ καταποθῇ ὁ βασιλεὺς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ᾽ αὐτοῦ.[16]

19. אֶת־הַמָּסָךְ. *Tegumentum.* Ο΄. τὸ ἐπικάλυμμα. Alia exempl. τὸν ῥίπον.[17]

---

[16] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [17] Sic Comp., Cod. 29 (cum ὁ ἀραχὶ ἕτερος). [18] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [19] Iidem.

CAP. XVII. [1] Sic Codd. 29, 98, 243, 244. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. (Potior scriptura εὐθὴς est in Ald., Codd. II, III, aliis.) [3] Iidem. [4] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum ὅπως), 108, Reg. (cum λαλεῖς?). [5] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, Reg. Paulo ante αὕτη deest in iisdem et Hebraeo. [6] Haec, καὶ ὡς ὗς—πεδίῳ, desunt in Comp., Codd. III, XI, 19, 71, 82, aliis. [7] Sic Comp. (cum ἄρκτος ἠτεκνωμένη pro ἄρκοι π.), Codd. 19 (cum ἄρκος παροιστρῶσα, om. καὶ εἰσὶν), 82 (cum παριστρῶσαι), 93, 108 (cum ὡς ἄρκος ἠτ. ἐν ἀγρῷ in marg.). Montef. e Regio affert: "Ἄλλος· ὡς ἄρκοι παροιστρῶσαι ἐν ἀγρῷ. [8] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 56, alii (inter quos 243, cum βουνῶν in marg.). Joseph. Antiq. VII, 9, 6: ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἀπολιπὼν τοὺς ἰδίους, ἢ εἴς τινα τῶν αὐλώνων αὐτὸν ἀποκρύψει, ἢ πρὸς πέτρᾳ τινὶ λοχήσει. [9] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum πτώσεις). Cf. ad Cap. xxiv. 21. [10] Iidem. Cf. Hex. ad Ezech. xxi. 7. [11] Sic Codd. 19 (cum -σωμεν), 82, 93, 108 (cum altera lectione in marg.). [12] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [13] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum μηδὲ λίθος?), 108. [14] Codd. Reg., 243. [15] Sic Codd. III, XI, 29, 119, 121, 158, 245. [16] Sic Comp. (cum μὴ αὐλισθῇς, et om. τὰ ὕδατα), Codd. 19 (cum κατὰ δυσμῶν), 82 (cum καὶ pro ἀλλὰ), 93 (idem), 108, Reg. (cum μὴ αὐλισθῇς, et καίγε pro ἀλλά). Versio κατὰ δυσμὰς pro בְּעַרְבוֹת Theodotionem interpretem arguit. [17] Sic Codd. 19, 82 (cum ῥεῖπον), 93 (cum τὸ ῥ.), 108. (Forma ῥίπος, pro notiore ῥίψ, *crates, storea*, apud Dioscoridem satis frequens, ubi ῥίπος pingitur. E nostris Cod. 108 ῥιπὸν pingit; de ceteris non habemus dicere.) Statim pro

19. הָרִפוֹת. *Ptisanam* (hordeum pistum et a cortice purgatum). Οʹ. ἀραφώθ. Ἀ. Σ. πτισάνας.[18] Θ. παλάθας.[19]

20. עָבְרוּ מִיכַל הַמָּיִם. *Transierunt rivulum* (?) *aquarum.* Οʹ. παρῆλθαν μικρὸν τοῦ ὕδατος. Alia exempl. διεληλύθασι σπεύδοντες.[20]

22. עַד־אוֹר הַבֹּקֶר. Οʹ. ἕως τοῦ φωτὸς τοῦ πρωΐ. Alia exempl. ἕως διέφαυσε τὸ πρωΐ.[21]

עַד־אַחַד לֹא־נֶעְדַּר אֲשֶׁר לֹא־עָבַר. Οʹ. ἕως ἑνὸς οὐκ ἔλαθεν ὃς οὐ διῆλθε. Alia exempl. ἕως τοῦ μὴ ἀποκαλυφθῆναι τὸν λόγον· οὕτως διέβησαν.[22]

24. מַחֲנָיְמָה. Οʹ. εἰς Μαναΐμ. Ἀ. Θ. (εἰς) παρεμβολάς.[23]

25. עַל־הַצָּבָא. Οʹ. ἐπὶ τῆς δυνάμεως. Alia exempl. ἐπὶ τὴν στρατιάν.[24]

הַיִּשְׂרְאֵלִי. Οʹ. ὁ Ἰεζραηλίτης. Alia exempl. ὁ Ἰσραηλίτης; alia, ὁ Ἰσμαηλίτης.[25]

נָחָשׁ. Οʹ. Νάας. Alia exempl. Ἰεσσαί.[26]

28. מִשְׁכָּב. *Cubilia.* Οʹ. ἤνεγκαν δέκα κοίτας ἀμφιτάπους. Σ. ὑποστρώματα.[27]

28. וְקָלִי (in priore loco). *Et spicas tostas.* Οʹ. καὶ ἄλφιτον (Ἀ. Σ. φρυκτόν[28]).

וְקָלִי (in posteriore loco). Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἄλφιτα.[29]

29. וּשְׁפוֹת בָּקָר. *Et caseos boum.* Οʹ. καὶ σαφὼθ (s. σαπφὼθ, s. σαφφὼθ[30]) βοῶν. Θ. (καὶ) γαλαθηνὰ μοσχάρια.[31]

Cap. XVIII.

2. וַיְשַׁלַּח. Οʹ. καὶ ἀπέστειλε (alia exempl. ἐτρίσσευσε[1]).

הַמֶּלֶךְ. Οʹ. Δαυίδ. Alia exempl. ὁ βασιλεύς.[2]

3. וַיֹּאמֶר הָעָם. Οʹ. καὶ εἶπον. Alia exempl. καὶ εἶπεν ὁ λαός.[3]

לֹא־יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ לֵב (in priore loco). Οʹ. οὐ θήσουσιν ἐφ᾽ ἡμᾶς καρδίαν. Alia exempl. οὐ στήσεται ἐν ἡμῖν καρδία.[4]

כִּי־אַתָּה (במס׳ עַתָּה) כָמֹנוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים. *Tu enim vales nostrum decem millia.* Οʹ. ὅτι σὺ ὡς ἡμεῖς δέκα χιλιάδες. Ἀ. ὅτι νῦν ὅμοιος

ἐπὶ πρόσωπον in iisdem et Comp. est ἐπὶ τοῦ στόματος, invito Hebraeo. [18] Procop. p. 146. Coislin. 1 uni Symmacho tribuit. Hieron. *ptisanas.* Cf. Hex. ad Prov. xxvii. 22. [19] Coislin. 1. Bar Hebraeus: ܦܐ ܫܒ̈ܠܐ ܒܚܡܝܥܘܬܐ ܦܠܐܬܐ (παλάθας) ܕܒ̈ܠܐ ܐܘܪܐ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum παλλάθας), 108, 245 (cum ἀραφὼθ παλάθας), Reg. Cod. 56 in marg.: παλάθας, ἤτοι μάζας σύκων. [20] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. Hieron.: *Transierunt festinanter, gustata paululum aquae,* unde Complutenses extuderunt: παρῆλθον γευσάμενοι μικρὸν τοῦ ὕδατος. In loco vexato non spernendus est Arm. 1, interprete Altero: παρῆλθον εἰς τὸ ἐκεῖνο μέρος (מִכָּה ?) τοῦ ὕδατος; cui aliquatenus favet Syrus interpres, priora quidem vertens: *Transierunt istinc* (ܥܒܪܘ ܡܢ ܬܡܢ); sed minus recte pergens: *aquam enim quaesierunt, et non invenerunt.* [21] Sic Codd. 82, 93 (cum διέφωσε), 108, Reg. [22] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. Vet. Lat.: *donec dilucesceret, et antequam denudaretur verbum...* [23] Cod. 243. Nobil. affert: Θ. παρεμβολάς. Sic in textu (bis) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1. Cf. Hex. ad 3 Reg. ii. 8. [24] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. (cum τῆς στρατιᾶς). [25] Prior lectio est in Ald. (cum Ἰσραελ.), Codd. II (cum -λείτης), XI, 29, 44, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. III (cum -λείτης), 55. Cf. 1 Paral. ii. 17. [26] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 29, 44, alii (inter quos 243), Arm. 1. [27] Codd. 243 (ad κοίτας), Reg. (cum ὑποστίμματα). [28] Codd. 243, Reg. (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ.). Cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 18. [29] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, qui omnes, praeter Cod. 19, in priore loco vacant. [30] Prior scriptura est in Codd. 29, 56 (cum γάλα in marg.), 121, aliis (inter quos 243); posterior in Ald., Codd. II, III, 55, 64, aliis, et Bar Hebraeo (ut infra). [31] Cod. 243, Procop. in Cat. Niceph. T. II, p. 588 (uterque cum γαλαθινά). Sic in textu Comp. (cum γαλαθινὰ), Codd. 19 (idem), 82, 93, 108 (cum γαλατινὰ), 158, Reg. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 24. Bar Hebraeus (Addit. MSS. 21,580): ܚܒܝܫܐ ܘܣܦܦܘܬܐ (marg. ܘܣܦܦܠܘܬܐ) ܕܬܘܪ̈ܐ ܐܬܐܘܪܘܬܘܢ ܚܠܒܐ ܡܚ̈ܡܝܐ. (Pro ܡܚ̈ܡܝܐ in altero codice rectius exaratum ܡܚܡ̈ܝܢܐ, absente tamen interpretis nomine.)

Cap. XVIII. [1] Sic Codd. 19 (cum ἐτρίσευσε), 82, 93, 108, Reg. [2] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. Mox ἐκπορευόμενος ἐκπορεύομαι Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐκπορεύσομαι), 93 (idem), 108. [3] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [4] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἡ καρδία), 93, 108, Reg., Procop. p. 146, qui enarrat: Κατ᾽ ἐρώτησιν, ἐὰν ζῇς, φησὶν, οὐκ ἐσόμεθα πάντες εὔψυχοι; Εἰ δὲ κατὰ ἀπόφασιν, ἐὰν ἀπο-

ἡμῖν δέκα χιλιάδας. Σ. σὺ γὰρ χιλιοπλασίων ἡμῶν. Θ. καὶ νῦν ἀφαιρεθήσεται ἐξ ἡμῶν ἡ γῆ δέκα χιλιάσιν.[5]

3. וְעַתָּה טוֹב כִּי־תִהְיֶה־לָּנוּ מֵעִיר לַעְזִיר. Ο΄. καὶ νῦν ἀγαθὸν, ὅτι ἔσῃ ἡμῖν ἐν τῇ πόλει βοήθεια τοῦ βοηθεῖν (alia exempl. ἐν τῇ πόλει εἰς βοηθόν[6]). Alia exempl. καὶ νῦν καλόν ἐστιν ἡμῖν, τοῦ εἶναί σε ἐν τῇ πόλει εἰς βοηθὸν ἡμῶν.[7]

4. אֲשֶׁר־יִיטַב בְּעֵינֵיכֶם. Ο΄. ὃ ἐὰν ἀρέσῃ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν (ὑμῶν). Alia exempl. τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον ὑμῶν.[8]

אֶל־יַד. Ο΄. ἀνὰ χεῖρα. Alia exempl. παρὰ τὸ κλίτος.[9]

6. הַשָּׂדֶה. Ο΄. εἰς τὸν δρυμόν. Alia exempl. εἰς τὸ πεδίον.[10]

7. וַיִּנָּגְפוּ. Ο΄. καὶ ἔπταισεν (Ἀ. ἐθραύσθη[11]).

הַמַּגֵּפָה. Ο΄. ἡ θραῦσις. Alia exempl. πληγή.[12]

8. כָּל־הָאָרֶץ. Ο΄. πάσης τῆς γῆς. Alia exempl. ὅλου τοῦ δρυμοῦ.[13]

9. וַיִּקָּרֵא. *Et obviam factus est.* Ο΄. καὶ συνήντησεν. Alia exempl. καὶ ἦν μέγας.[14]

תַּחַת שׂוֹבֶךְ הָאֵלָה הַגְּדוֹלָה. *Sub ramos perplexos terebinthi magnae.* Ο΄. ὑπὸ τὸ δάσος τῆς δρυὸς τῆς μεγάλης. Alia exempl. ὑπὸ φυτὸν δένδρου μέγα.[15]

9. וַיִּתַּן. *Et positus erat.* Ο΄. καὶ ἐκρεμάσθη. Alia exempl. καὶ ἀνεκρεμάσθη ἐν τῷ δένδρῳ.[16]

11. עֲשָׂרָה כֶסֶף. Ο΄. δέκα ἀργυρίου. Alia exempl. πεντήκοντα σίκλους ἀργυρίου.[17]

12. וְלֹא (וְלוּ ק׳) אָנֹכִי שֹׁקֵל. Ο΄. καὶ ἐγώ εἰμι ἵστημι. Alia exempl. καὶ ἐὰν σὺ παριστᾷς.[18]

שִׁמְרוּ־מִי. *Custodite quisquis* vestrum. Ο΄. φυλάξατέ (alia exempl. προσέχετε[19]) μοι.

13. אוֹ־עָשִׂיתִי בְנַפְשׁוֹ (בְנַפְשִׁי ק׳) שֶׁקֶר. *Aut* si *fecissem vitae ejus fraudem.* Ο΄. μὴ ποιῆσαι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἄδικον. Alia exempl. καὶ πῶς ποιήσω ἐν τῇ ψυχῇ μου ἄδικον;[20]

לֹא־יִכָּחֵד. Ο΄. οὐ λήσεται (alia exempl. κρυβήσεται[21]).

14. לֹא־כֵן אֹחִילָה. *Non ita exspectabo.* Ο΄. τοῦτο ἐγὼ ἄρξομαι, οὐχ οὕτως μενῶ. Alia exempl. διὰ τοῦτο ἐγὼ ἄρξομαι.[22]

שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים. *Tres hastas.* Ο΄. τρία βέλη. Alia exempl. τρεῖς ἀκίδας.[23]

17. אֶל־הַפַּחַת הַגָּדוֹל. Ο΄. εἰς χάσμα μέγα ... εἰς τὸν βόθυνον τὸν μέγαν.[24]

וַיַּצִּבוּ. Ο΄. καὶ ἐστήλωσεν (alia exempl. ἐπέστησεν[25]).

18. אֶת־מַצֶּבֶת אֲשֶׁר בְּעֵמֶק. Ο΄. τὴν στήλην ἐν ᾗ ἐλήφθη, καὶ ἐστήλωσεν αὐτὴν λαβεῖν τὴν

θάνῃς, δῆλον ὅτι ἀθυμήσομεν. [5] Cod. 243. Minus probabiliter Theodoret. Quaest. XXXIII in 2 Reg. p. 439: ταύτην γὰρ τὴν ἔννοιαν ὁ Σύμμαχος τέθεικεν· καὶ σὺ ὡς ἡμεῖς δέκα χιλιάσιν. Theodotionis lectionem (cum ὅτι καὶ νῦν) in textu venditant Codd. 19 (cum χιλιάδες), 82, 93, 108, 245 (cum ὅτι νῦν et χιλιάδες), Reg. [6] Sic Codd. XI, 29, 56, alii (inter quos 243). [7] Sic Comp., Codd. 19 (om. σε), 82 (cum ἡμῖν pro ἡμῶν), 93 (idem), 108, Reg. (om. ἡμῖν, cum εἰς βοήθειαν ἡμῶν). [8] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 44, alii (inter quos 243). [9] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum κατὰ τὸ κλ.), 93, 108, 245. [10] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [11] Cod. 243. [12] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. Mox iidem ante εἴκοσι inferunt καὶ πίπτουσιν. [13] Sic Comp., Codd. 19, 29, 44, alii (inter quos 243). Mox ῥομφαία pro μάχαιρα Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 245. [14] Sic Codd. XI, 19, 29, 93, alii (inter quos 243, cum altera lectione in marg.). [15] Sic Comp., Codd. 19 (cum μέγαν), 82, 93, 108. Mox ἐν τῷ δένδρῳ pro ἐν τῇ δρυῒ Comp., Codd. 82, 93, 108. [16] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Reg. (ut videtur; non, ut Montef., pro κρεμάμενον ἐν τῇ δρυῒ (v. 10)). [17] Sic Comp. (cum δέκα σ. ἀ.), Ald., Codd. XI (om. σίκλους), 19, 29, 44, alii (inter quos 243), Arm. 1 (ut Comp.). [18] Sic Comp. (cum καὶ ἐὰν παραστῇς σὺ), Ald., Codd. XI, 19 (cum καὶ ἐὰν παραστήσῃς σὺ), 29, 44 (om. καὶ), 52, alii (inter quos 243); qui inter ἐπὶ τὰς χεῖρας, εἰς τὰς χεῖρας, et ἐν ταῖς χερσὶ dividuntur. Arm. 1, vertente Altero: καὶ εἰ μισθῷ λάβοιμι δὴ ἐκ χειρός σου. Hieron.: *Si appenderes in manibus meis.* [19] Sic Codd. 82, 93, 245. [20] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 245. [21] Iidem. [22] Sic Comp. (om. ἐγὼ), Codd. III (om. διὰ), 19, 82, 93. [23] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [24] Posterior versio deest in Codd. 29, 44, 52, aliis (inter quos 243), Arm. 1. [25] Sic Comp. (cum ἔστησαν), Codd. XI, 19 (cum ἔστησεν), 29, 44, 52, alii (inter quos 243).

στήλην τὴν ἐν τῇ κοιλάδι. Alia exempl. στήλην τὴν ἐν τῇ κοιλάδι.[26] Alia: στήλην ἐν ᾗ ἐλήφθη ἐν τῇ κοιλάδι.[27]

18. עַל־שְׁמוֹ וַיִּקָּרֵא לָהּ. Ο΄. Vacat. (※) ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσεν αὐτήν (◄).[28]

20. בְּשׂרָה. Ο΄. εὐαγγελίας. Alia exempl. εὐαγγελισμοῦ.[29]

21. וַיָּרָץ. Ο΄. καὶ ἐξῆλθε (alia exempl. ἔδραμε[30]).

22, 23. (bis) וִיהִי מָה אָרֻצָה. *Et quicquid est curram.* Ο΄. καὶ ἔστω ὅτι δράμω ... τί γὰρ ἐὰν δράμω. Alia exempl. (bis) καὶ τί ἔσται ἐὰν δράμω.[31]

23. דֶּרֶךְ הַכִּכָּר. *Per viam planitiei.* Ο΄. τὴν ὁδὸν τὴν τοῦ κεχάρ. Alia exempl. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν διατεταγμένην.[32] Οἱ Γ΄. τὴν διατέμνουσαν.[33]

וַיַּעֲבֹר. Ο΄. καὶ ὑπερέβη (alia exempl. παρῆλθε[34]).

27. וְאֶל־בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבוֹא. Ο΄. καίγε εἰς εὐαγγελίαν ἀγαθὴν ἐλεύσεται. Alia exempl. ὑπὲρ εὐαγγελίων ἀγαθῶν οἴσει.[35]

28. וַיִּקְרָא. Ο΄. καὶ ἐβόησεν. Alia exempl. καὶ προσῆλθεν (וַיִּקְרַב).[36]

אֲשֶׁר־נָשְׂאוּ אֶת־יָדָם בַּאדֹנִי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τοὺς ἐπαραμένους (alia exempl. ἀντάραντας[37]) τὴν χεῖρα αὐτῶν ἐν τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ. Alia exempl. τοὺς μισοῦντας τὴν ἰσχὺν τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως.[38]

29. רָאִיתִי הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל. *Vidi tumultum magnum.* Ο΄. εἶδον τὸ πλῆθος τὸ μέγα (alia exempl. add. εὐφραινόμενον[39]). Alia exempl. ἤκουσα ἦχον μέγαν ὀπίσω μου.[40]

מָה. Ο΄. τί ἐκεῖ. Alia exempl. τὰ ἐκεῖ.[41]

30. סֹב הִתְיַצֵּב כֹּה וַיִּסֹּב וַיַּעֲמֹד. Ο΄. ἐπίστρεψον, στηλώθητι ὧδε· καὶ ἐπεστράφη, καὶ ἔστη. Alia exempl. ἐπίστρεψον, καὶ παράστηθι ὧδε· καὶ ἀπεστράφη ὀπίσω αὐτοῦ.[42] Alia: πάρελθε, καὶ παράστηθι ὧδε· καὶ παρῆλθε, καὶ ἔστη ὀπίσω αὐτοῦ.[43]

31. יִתְבַּשֵּׂר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. εὐαγγελισθήτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς. Alia exempl. εὐαγγέλια, κύριέ μου βασιλεῦ.[44]

שְׁפָטְךָ. Ο΄. ἔκρινέ (alia exempl. ἐδίκασε[45]) σοι.

הַקָּמִים עָלֶיךָ. Ο΄. τῶν ἐπεγειρομένων ἐπὶ σέ. Alia exempl. τῶν ἀνθεστηκότων σοι.[46]

32. הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר. Ο΄. εἰ εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ. Alia exempl. ὑγιαίνει τὸ παιδάριον.[47]

33 (Hebr. xix. 1). וַיִּרְגַּז. *Et commotus est.* Ο΄. καὶ ἐταράχθη (Ἀ. ἐκλονήθη.[48] Θ. ἐδάκρυσεν[49]).

בְּלֶכְתּוֹ. Ο΄. ἐν τῷ πορεύεσθαι (alia exempl. κλαίειν[50]) αὐτόν.

---

[26] Sic Comp. (om. τὴν), Codd. 19 (cum τὴν στ. pro στ. τὴν), 56, 82, alii. [27] Sic Ald., Codd. 64, 74, 98, alii (inter quos 243, cum χεῖρα in marg. ad στήλην). [28] Sic Comp. (cum ἐπεκάλεσαν), Ald., Codd. III (cum τὴν στήλην pro αὐτήν), XI, 19 (ut Comp.), 29, 52, 56, alii (inter quos 243, cum χεῖρα pro χεὶρ), Arm. 1, invito Bar Hebraeo. Ad haec, καὶ Ἀβεσσαλὼμ κ.τ.ἑ., asteriscus est in marg. Cod. 120. [29] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [32] Sic Codd. 19 (cum τὴν ὁδὸν τὴν δ. τοῦ κειχὰρ), 82, 93 (cum διατεταμένην), 108 (cum τὴν δ. τοῦ κεχὰρ), Reg. [33] Cod. Reg., ut videtur. Hieron.: *per viam compendii.* Cf. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. [34] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [35] Sic Codd. 19, 82, 93, 108 (cum εὐαγγελίαν). [36] Iidem. [37] Sic Codd. III, 123. [38] Sic Cod. 247. Pro τοὺς ἐπαραμένους, τοὺς μισοῦντας (אֲשֶׁר שָׂנְאוּ) habent Codd. II, 55. Duplicem autem versionem, τοὺς μισοῦντάς σε οἱ ἐπῆρον, ex Arm. ed. excitavit Alterus. [39] Sic Comp., Ald., Codd. 29, 44, 52, alii (inter quos 243). [40] Sic Codd. 19 (add. εὐφραινόμενον in fine), 82 (cum μέγα), 93 (idem), 108 (cum altera lectione in marg.), Reg. [41] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [42] Sic Codd. XI, 29 (cum ἐπίστρ. παράστηθι, et ἐπεστρ.), 44 (cum ἐπίστρ. παράστηθι), 52, alii (inter quos 243, ut 29). [43] Sic Comp., Codd. 19 (om. πάρελθε καὶ), 82, 93, 108. [44] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [45] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum ἐκδίκασε). [46] Iidem. [47] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum εἰ ὑγ.), 93 (idem), 108, Reg. (ut 82). [48] Codd. 243, Reg. [49] Cod. 243. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [50] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 29, 52, alii (inter quos 243), Arm. 1.

CAP. XIX.

2 (Hebr. 3). נֶעֱצַב. Οʹ. λυπεῖται. Alia exempl. ὀδυνᾶται.[1]

3 (4). וַיִּתְגַּנֵּב. *Et furtim agebant.* Οʹ. καὶ διεκλέπτετο (alia exempl. ὑπεστέλλετο[2]). Schol. ἀντὶ τοῦ, ἐκρύπτετο αἰδούμενος.[3]

כַּאֲשֶׁר יִתְגַּנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוּסָם בַּמִּלְחָמָה. Οʹ. καθὼς διακλέπτεται ὁ λαὸς οἱ αἰσχυνόμενοι ἐν τῷ αὐτοὺς φεύγειν ἐν τῷ πολέμῳ. Alia exempl. καθὼς ὑποστέλλεται ὁ λαὸς ὁ ἡττημένος καὶ ἠτιμωμένος ἐν τῇ φυγῇ αὐτῶν.[4]

4 (5). לָאַט. *Obvolvit.* Οʹ. ἔκρυψε. Alia exempl. παρεκάλυπτε.[5]

5 (6). הַמְמַלְּטִים אֶת־נַפְשְׁךָ. Οʹ. τῶν ἐξαιρουμένων σε (alia exempl. τὴν ψυχήν σου[6]). Alia exempl. τῶν διασωσάντων τὴν ψυχήν σου.[7]

6 (7). כִּי יָדַעְתִּי הַיּוֹם כִּי לֹא (לוּ ק׳) אַבְשָׁלוֹם חַי וְכֻלָּנוּ הַיּוֹם מֵתִים כִּי־אָז יָשָׁר בְּעֵינֶיךָ. Οʹ. ὅτι ἔγνωκα σήμερον, ὅτι εἰ Ἀβεσσαλὼμ ἔζη, πάντες (s. καὶ πάντες[8]) ἡμεῖς σήμερον νεκροὶ, ὅτι τότε τὸ (s. ὅτι τοῦτο[8]) εὐθὲς ἦν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Alia exempl. ὅτι οἶδας ὅτι Ἀβεσσαλὼμ εἰ ἔζη, σήμερον πάντες ἂν ἡμεῖς ἀπεθάνομεν, ὅτι ἐκεῖνος ἤρεσκεν ἐνώπιόν σου.[9]

7 (8). בַיהוָה נִשְׁבַּעְתִּי. Οʹ. ἐν κυρίῳ ὤμοσα. Alia exempl. κατὰ τοῦ κυρίου ὀμωμόκασιν.[10]

7 (8). כִּי־אֵינְךָ יוֹצֵא. Οʹ. ὅτι εἰ μὴ ἐκπορεύσῃ σήμερον. Alia exempl. ὅτι εἰ μὴ σὺ ἐξελεύσῃ εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ.[11]

אִם־יָלִין אִישׁ. Οʹ. εἰ αὐλισθήσεται ἀνήρ. Alia exempl. εἰ ὑπνώσει τις; alia, οὐ μὴ μείνῃ ἢ ὑπνώσῃ τις.[12]

וְרָעָה לְךָ זֹאת. Οʹ. καὶ ἐπίγνωθι σεαυτῷ, καὶ (s. ὅτι) κακόν σοι τοῦτο. Alia exempl. καὶ ἐπίγνωθι τοῦτο σεαυτῷ, ὅτι χεῖρόν σοι ἔσται τοῦτο.[13]

8 (9). וּלְכָל־הָעָם הִגִּידוּ. Οʹ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀνήγγειλαν. Alia exempl. καὶ ἀπηγγέλη παντὶ τῷ λαῷ.[14]

9 (10). נָדוֹן. *Disceptans.* Οʹ. κρινόμενος. Alia exempl. διακρινόμενος; alia, γογγύζοντες.[15]

הִצִּילָנוּ מִכַּף. Οʹ. ἐρρύσατο ἡμᾶς ἀπὸ πάντων. Alia exempl. ἐξήρηται ἡμᾶς ἐκ χειρὸς πάντων.[16]

מִלְּטָנוּ. Οʹ. ἐξείλετο (alia exempl. ἐρρύσατο[17]) ἡμᾶς.

10 (11). עָלֵינוּ מֵת. Οʹ. ἐφ' ἡμῶν, ἀπέθανεν. Alia exempl. ἐφ' ἑαυτοὺς εἰς βασιλέα, τέθνηκεν.[18]

אַתֶּם מַחֲרִשִׁים. *Vos tam segnes estis.* Οʹ. ὑμεῖς κωφεύετε. Alia exempl. σιωπᾶτε ὑμεῖς.[19]

13 (14). שַׂר־צָבָא. Οʹ. ἄρχων δυνάμεως. Alia exempl. ἀρχιστράτηγος.[20]

16 (17). וַיְמַהֵר. Οʹ. καὶ ἐτάχυνε (alia exempl. ἔσπευσε[21]).

CAP. XIX. [1] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [2] Iidem. Montef. e Regio affert: Ἄλλος· καὶ διεστέλλετο, librarii an editoris errore incertum. [3] Cod. 243 in marg. [4] Sic Codd. 19 (cum ὑπεστέλλετο, add. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ post ἠτιμωμένος), 82, 93, 108 (cum ὑπεστέλλετο), Reg. (cum ὑποστ. λαὸς ἡττημ. ἠτιμ.). Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 147. [5] Sic Comp., Codd. 19 (cum περιεκ.), 82, 93, 108. Iidem mox ἀνεβόα pro ἔκραζεν, et τέκνον ἐμὸν pro υἱέ μου venditant. [6] Sic Codd. XI, 44 (om. τὴν), 52 (idem), 56, alii (inter quos 243). [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [8] Sic Ald., Codd. XI, 29, 44, 55, alii (inter quos 243). [9] Sic Comp. (cum οἶδα ... σήμερον καὶ πάντες ... ὅτι τότε ἤρεσκεν), Codd. 19, 82 (cum εἰ Ἀβ. pro Ἀβ. εἰ), 93 (cum εἰ Ἀβ. ζῇ), 108. [10] Sic Comp., Codd. 19 (cum ὠμωμ.), 82, 93, 108. [11] Sic Comp. (om. εἰς ἀπ. τ. λ.), Codd. 19 (cum ἐξέλθῃς pro σὺ ἐξελεύσῃ), 82, 93, 108, Reg. [12] Prior lectio est in Codd. 82, 93, Reg.; posterior in Comp. (om. ἢ ὑπνώσῃ), Codd. 19 (cum μείνοι), 108 (cum μένῃ ἢ ὑπνώσει). [13] Sic Comp. (cum σαυτῷ), Codd. 19 (cum καὶ εἶπεν ἐπίγνωθι τ. σαυτῷ), 82, 93, 108 (cum καὶ εἶπεν ἐπίγνωθι, et om. ἔσται), Reg. (cum ἐπιγνώσῃ). Statim ἐκ πάντων τῶν κακῶν τῶν ἐπεληλυθότων σοι Comp. (cum ἐπὶ σὲ pro σοι), Codd. 19, 82 (ut Comp.), 93 (cum ἐκ π. τούτων τῶν κ., et ἐπὶ σέ), 108. [14] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [15] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. XI, 29, 44, 55, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. (cum γογγύζων). [16] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [17] Iidem. [18] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum ἑαυτοῖς pro ἐφ' ἑαυτοὺς), 108. [19] Sic Comp., Codd. 19 (cum ὑμεῖς σ.), 82, 93 (cum ἡμεῖς), 108. [20] Iidem. Cf. ad Cap. x. 16. [21] Iidem.

17 (18). וְצָלְחוּ הַיַּרְדֵּן. *Et trajecerunt Jordanem.* Ο΄. καὶ κατεύθυναν τὸν Ἰορδάνην. Alia exempl. καὶ ἀποστέλλουσιν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην.[22]

18 (19). וְעָבְרָה הָעֲבָרָה לַעֲבִיר אֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ. *Et transierat ratis, ut traduceret familiam regis.* Ο΄. καὶ ἐλειτούργησαν τὴν λειτουργίαν (וְעָבְדוּ הָעֲבֹדָה) τοῦ διαβιβάσαι τὸν βασιλέα, καὶ διέβη ἡ διάβασις τοῦ ἐξεγεῖραι τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως.[23]

19 (20). עָוֹן. Ο΄. ἀνομίαν. Alia exempl. ἀδικίαν.[24]

22 (23). לְשָׂטָן. Ο΄. εἰς ἐπίβουλον. Alia exempl. εἰς σατάν.[25]

24 (25). וּמְפִבֹשֶׁת. Ο΄. καὶ Μεμφιβοσθέ (Ἄλλος· Μεμφιβάαλ[26]).

וְלֹא־עָשָׂה שְׂפָמוֹ. Ο΄. (÷) οὐδὲ ὠνυχίσατο (↙), οὐδὲ ἐποίησε (Σ. ἐκείρατο[27]) τὸν μύστακα αὐτοῦ.

26 (27). רִמָּנִי. *Decepit me.* Ο΄. παρελογίσατό (alia exempl. ἀπέρριψε[28]) με.

27 (28). וַיְרַגֵּל בְּעַבְדְּךָ. *Et calumniatus est servum tuum.* Ο΄. καὶ μεθώδευσεν ἐν τῷ δούλῳ σου. Alia exempl. καὶ κατηγόρηκε τοῦ δούλου σου.[29]

28 (29). וּמַה־יֶּשׁ־לִי עוֹד צְדָקָה וְלִזְעֹק. Ο΄. καὶ τί ἐστι μοι ἔτι δικαίωμα, καὶ τοῦ κεκραγέναι με. Alia exempl. καὶ ἐκ χειρὸς τίνος ἐστί μοι ἔτι δικαιοσύνη; καὶ ἐβόησεν.[30]

29 (30). תְּדַבֵּר עוֹד דְּבָרֶיךָ. Ο΄. λαλεῖς (alia exempl. πληθύνεις[31]) ἔτι τοὺς λόγους σου.

32 (33). וְהוּא־כִלְכַּל אֶת־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ αὐτὸς διέθρεψε τὸν βασιλέα. Alia exempl. οὗτος ἐχορήγησε τῷ βασιλεῖ.[32]

בְּשִׁיבָתוֹ בְמַחֲנַיִם. Ο΄. ἐν τῷ οἰκεῖν αὐτὸν ἐν Μαναΐμ. Alia exempl. ἐν τῷ καθῆσθαι αὐτὸν ἐν παρεμβολαῖς.[33]

36 (37). כִּמְעַט. Ο΄. ὡς βραχύ. Alia exempl. ὅτι ὀλίγον.[34]

37 (38). יָשָׁב־נָא. Ο΄. καθισάτω (alia exempl. ἀποστρεψάτω[35]) δή.

כִּמְהָם. Ο΄. Χαμαάμ. Alia exempl. Χαμαὰμ ὁ υἱός μου.[36]

38 (39). וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר עָלַי. Ο΄. καὶ πάντα ὅσα ἂν ἐκλέξῃ ἐπ᾽ ἐμοί. Alia exempl. καὶ ὃ ἐὰν ἐπιτάξῃς μοι.[37]

39 (40). עָבָר. Ο΄. διέβη. Alia exempl. εἱστήκει.[38]

40 (41). וַיַּעֲבִירוּ (הֶעֱבִירוּ ק׳) אֶת־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. διαβαίνοντες μετὰ τοῦ βασιλέως. Alia exempl. διεβίβασαν αὐτόν.[39]

42 (43). אִם־נִשֵּׂאת נִשָּׂא לָנוּ. *An exemptio* (munus) *exempta est nobis?* Ο΄. ἢ δόμα ἔδωκεν (alia exempl. δέδωκεν ἡμῖν[40]), ἢ ἄρσιν (Ἄλλος· προσφύγιον[41]) ἦρεν ἡμῖν;

43 (44). וְגַם־בְּדָוִד אֲנִי מִמְּךָ. Ο΄. καὶ πρωτότοκος (בְּכוֹר) ἐγὼ ἢ σύ, καίγε ἐν τῷ Δαυὶδ εἰμι ὑπὲρ σέ.[42]

הֱקִלֹּתַנִי. Ο΄. ὕβρισάς (alia exempl. ἠτίμακας[43]) με.

---

[22] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [23] Hic duae versiones coaluerunt, quarum prior abest a Comp. (cum διαβιβάσαι pro ἐξεγεῖραι), posterior autem a Codd. 82, 93. [24] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [25] Sic Codd. XI, 29, 71 (cum σατανᾶν), 98, alii (inter quos 243). Cf. Hex. ad 1 Reg. xxix. 4. [26] Cod. 243 in marg. sine nom. [27] Codd. Reg., 243. Haec, οὐδὲ ὠνυχίσατο, desunt in Comp. solo. [28] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [29] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Montef. e Regio oscitanter, ut videtur, exscripsit: Ἄλλος· καὶ κατηγορήκασι τὸν δοῦλόν σου. [30] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [31] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [32] Iidem. [33] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. (om. αὐτόν?). [34] Iidem. [35] Iidem. [36] Sic Comp. (cum Χιμαὰν), Ald., Codd. XI, 19 (cum Ἀχιμαὰν), 29, 52, 56, alii (inter quos 243). Joseph. Antiq. VII, 11, 4: Σὲ μέν, εἶπεν, ἀπολύω, τὸν δὲ υἱὸν Ἀχίμανον ἄφες μοι. [37] Sic Comp. (cum ἂν), Codd. 19 (cum ἐπιτάξεις), 82, 93 (ut Comp.), 108, Reg. (ut Comp.). [38] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29 (cum ἱστήκει), 44, 52, alii (inter quos 243). [39] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [40] Sic Comp., Codd. 82, 93, Arm. 1. Duplex versio ἢ ἄρσιν ἦρεν ἡμῖν, quae Aquilam sapit, deest in Comp. [41] Cod. Reg. "Si sana est lectio, confudit verba נָס, *fugit*, et נִשָּׂא, quod h. l. quidem significat *donavit*."—*Scharfenb.* [42] En duae versiones, quarum prior deest in Comp., invitis libris. [43] Sic Codd. 19, 82, 93, 108.

43 (44). וְלֹא־הָיָה דְבָרִי רִאשׁוֹן לִי לְהָשִׁיב. O′. *καὶ οὐκ ἐλογίσθη ὁ λόγος μου πρῶτός μου τοῦ Ἰούδα ἐπιστρέψαι.* Alia exempl. *καὶ οὐκ ἐγένετο τὸ ῥῆμά μου πρότερον τοῦ ἐπιστρέψαι.*[44]

Cap. XX.

1. וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיַּעַל. *Et ibi forte erat vir nequam.* O′. *καὶ ἐκεῖ ἐπικαλούμενος υἱὸς παράνομος.* Alia exempl. *καὶ ἐκεῖ ἀπήντα ἀνὴρ υἱὸς λοιμός.*[1]

יְמִינִי. O′. *ὁ Ἰεμινί* (potior scriptura Ἰεμενεί). Alia exempl. Ἀραχί, s. Ἀραχεί.[2]

2. וְאִישׁ יְהוּדָה דָּבְקוּ בְמַלְכָּם. O′. *καὶ ἀνὴρ Ἰούδα ἐκολλήθη τῷ βασιλεῖ αὐτῶν.* Alia exempl. *οἱ δὲ ἄνδρες Ἰούδα προσεχώρησαν πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῶν.*[3]

3. הִנִּיחַ. O′. *ἀφῆκε.* Alia exempl. *κατέλιπε.*[4]

4. הַזְעֶק־לִי אֶת־אִישׁ. O′. *βόησόν μοι τὸν ἄνδρα.* Alia exempl. *παράγγειλόν μοι τοῖς ἀνδράσιν.*[5]

פֹּה. O′. *αὐτοῦ.* Alia exempl. *ἐνταῦθα.*[6]

5. וַיּוֹחֶר מִן־הַמּוֹעֵד אֲשֶׁר יְעָדוֹ. O′. *καὶ ἐχρόνισεν ἀπὸ τοῦ καιροῦ οὗ ἐτάξατο* (alia exempl. *καὶ ὑστέρησε τῆς διατάξεως ἧς διέταξεν*[7]) *αὐτῷ Δαυίδ.*

6. אֶל־אֲבִישַׁי. O′. *πρὸς Ἀμεσσαΐ* (alia exempl. Ἀβεσσά[8]).

וְהִצִּיל עֵינֵנוּ. *Et eruat oculum nostrum* (effugiat nos? summa injuria nos afficiat?). O′. *καὶ σκιάσει* (וְהִצַּל) *τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν.* Alia exempl. *καὶ σκεπασθῇ ἀφ' ἡμῶν.*[9]

8. בְּגִבְעוֹן. O′. *ἐν Γαβαών.* Alia exempl. *ἐπὶ τοῦ βουνοῦ.*[10]

חָגוּר. O′. *περιεζωσμένος.* Alia exempl. *περιέκειτο.*[11]

חֶרֶב מְצֻמֶּדֶת. *Gladius alligatus.* O′. *μάχαιραν ἐζευγμένην* (alia exempl. *ἀμφήκη*[12]).

9. וַתֹּחֶז. O′. *καὶ ἐκράτησεν* (alia exempl. *κατέσχεν*[13]).

10. אֶל־הַחֹמֶשׁ. O′. *εἰς τὴν ψόαν.* Alia exempl. *ἐπὶ τὴν λαγόνα.*[14]

וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעָיו. O′. *καὶ ἐξεχύθη ἡ κοιλία αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ ἐξέχεε τὰ ἔντερα αὐτοῦ.*[15]

11. מִי אֲשֶׁר חָפֵץ בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר־לְדָוִד. O′. *τίς ὁ βουλόμενος Ἰωὰβ, καὶ τίς τοῦ Δαυίδ.* Alia exempl. *τίς αἱρεῖται τῷ Ἰωὰβ, καὶ τίς τῷ Δαυίδ.*[16]

13. כַּאֲשֶׁר הֹגָה. *Postquam amotus est.* O′. *ἡνίκα δὲ ἔφθασεν.* Alia exempl. *καὶ ἐγένετο ὅτε μετέστη*; alia, *καὶ ἐγένετο ὅτε μετέστησε τὸν Ἀμεσσά.*[17]

15. וַיָּצֻרוּ עָלָיו. O′. *καὶ ἐπολιόρκουν ἐπ' αὐτόν.* Alia exempl. *καὶ περιεκάθισαν αὐτόν.*[18]

וַיִּשְׁפְּכוּ סֹלְלָה אֶל־הָעִיר. O′. *καὶ ἐξέχεαν πρόσχωμα πρὸς τὴν πόλιν.* Alia exempl. *καὶ ἔβαλον χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν.*[19]

16. מִן־הָעִיר. O′. *ἐκ τοῦ τείχους.* Alia exempl. *ἐκ τῆς πόλεως.*[20]

---

[44] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. (om. τό).

Cap. XX. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (om. ἀνήρ), Reg. [2] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum δέξι in marg.), 108. [3] Sic Comp. (cum προσεκολλήθησαν), Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [4] Sic Comp., Codd. 82, 93 (cum κατέλειπε), 108. [5] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [6] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [7] Sic Codd. 19 (cum καὶ οὐχ ὑστ.), 82 (cum ὑστερῆσαι), 93, 108 (ut 19), Reg. (cum διετάξατο). [8] Sic Comp., Codd. III (cum Ἀβισαεί), XI, 44, 64, alii (inter quos 243). [9] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [10] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum ἐπὶ τὸν β.), 108, Reg. [11] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [12] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum ἀμφήκην), 108, Reg. (cum ἀμφιμήκη). Post μάχαιραν Cod. 158 infert δύστομον (sic) ἀμφήκη. [13] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 29, 44, alii (inter quos 243). [14] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 158 (cum εἰς τὴν λ.). Cf. ad Cap. iii. 27. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [16] Sic Cod. 19 (cum ἐρεῖτε), 82 (cum ἐρεῖται), 93 (cum αιρειτε), 108 (ut 82). Scripturam αἱρεῖται defendit locus 1 Reg. xix. 2 in LXX, quae tamen vox hic cum tertio casu insolentius construitur. [17] Prior lectio est in Ald., Codd. XI (cum ὅτι), 29, 52, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum αὐτὸν pro τὸν), 108 (cum Ἀβεσσά). [18] Sic Comp. (cum περιεκάθησαν), Codd. 82, 93, 108, Reg. [19] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἔβαλλον), 93 (cum ἔλαβον), 108, Reg. [20] Sic Comp., Codd. 19, 82, 108.

18. שָׁאוֹל יְשָׁאֲלוּ בְּאָבֵל וְכֵן הֵתַמּוּ. *Interrogando interrogent in Abel; et sic perficiebant* rem. Ο'. ἠρωτημένος ἠρωτήθη ἐν τῇ Ἀβὲλ καὶ ἐν Δὰν (וּבְדָן) εἰ ἐξέλιπον (הֵתַמּוּ) ἃ ἔθεντο οἱ πιστοὶ τοῦ Ἰσραήλ· ἐρωτῶντες ἐπερωτήσουσιν ἐν Ἀβὲλ, καὶ οὕτως εἰ ἐξέλιπον.[21]

19. אָנֹכִי שְׁלֻמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל. *Ego sum* (ex urbibus) *pacificis* et *fidelibus Israelis.* Ο'. ἐγώ εἰμι εἰρηνικὰ τῶν στηριγμάτων Ἰσραήλ. Ἄλλος· ἃ ἔθεντο (שָׂמוּ) οἱ πιστοὶ τοῦ Ἰσραήλ.[22]

לָמָּה תְבַלַּע. *Cur devoras.* Ο'. ἱνατί καταποντίζεις. Alia exempl. τί καταπίνεις.[23]

20. חָלִילָה חָלִילָה לִּי אִם־אֲבַלַּע. Ο'. ἵλεώς μοι ἵλεώς μοι εἰ καταποντιῶ. Alia exempl. μή μοι γένοιτο εἰ καταπίομαι.[24]

21. נָשָׂא יָדוֹ. Ο'. καὶ ἐπῆρε (alia exempl. ἀντῆρε[25]) τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

22. בְּחָכְמָתָהּ. Ο'. ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτῆς. Alia exempl. κατὰ τὴν φρόνησιν αὐτῆς.[26]

23. אֶל כָּל־הַצָּבָא. Ο'. πρὸς πάσῃ τῇ δυνάμει. Alia exempl. ἦν ἐπὶ πάσης τῆς στρατιᾶς.[27]

עַל־הַכָּרִי (הַכְּרֵתִי ק') וְעַל־הַפְּלֵתִי. Ο'. ἐπὶ τοῦ Χερεθὶ, καὶ ἐπὶ τοῦ Φελεθί. Alia exempl. ἐπὶ τοῦ πλινθίου, καὶ ἐπὶ τοὺς δυνάστας.[28] Ἀ. ἐπὶ τοῦ Χερηθὶ, καὶ ἐπὶ τοῦ Φεληθί. Σ. ἐπὶ τῶν Χερηθαίων, καὶ ἐπὶ τῶν Φεληθαίων. Θ. ἐπὶ τοῦ πλινθίου, καὶ ἐπὶ τοὺς δυνατούς.[29]

24. הַמַּזְכִּיר. Ο'. ἀναμιμνήσκων. Alia exempl. ὑπομιμνήσκων.[30]

26. וְגַם עִירָא הַיָּאִרִי הָיָה כֹהֵן לְדָוִד. Ο'. καίγε Ἰρὰς ὁ Ἰαρὶν ἦν ἱερεὺς τῷ Δαυίδ. Σ. Εἴρας δὲ ὁ Εἰαρίτης ἦν ἱερεὺς τῷ Δαυίδ.[31] Ἄλλος· καὶ Ἰωδαὲ ὁ Ἰέθερ ἦν ἱερεὺς τῷ Δαυίδ.[32]

CAP. XXI.

1. וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־פְּנֵי יְהוָה. Ο'. καὶ ἐζήτησε Δαυὶδ τὸ πρόσωπον κυρίου. Alia exempl. καὶ ῥῆμα ἐζήτει Δαυὶδ παρὰ κυρίου.[1]

2. לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי אִם־מִיֶּתֶר הָאֱמֹרִי. Ο'. οὐχ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰσιν, ὅτι ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ ἐλλείμματος (alia exempl. αἵματος[2]) τοῦ Ἀμορραίου. Alia exempl. οὐκ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὅτι ἀπὸ τῶν καταλοίπων τῶν Ἀμορραίων ἦσαν.[3]

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכֹּתָם בְּקַנְּאֹתוֹ לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה. Ο'. καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὤμοσαν αὐτοῖς (alia exempl. add. μὴ ἀπολέσαι αὐτοὺς[4]), καὶ ἐζήτησε Σαοὺλ πατάξαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα. Ἀ.... καὶ ἐζήτησε Σαοὺλ τοῦ πλῆξαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα. Σ. τῶν δὲ υἱῶν Ἰσραὴλ ὁμοσάντων αὐτοῖς, ἐπεχείρησε Σαοὺλ πατάξαι αὐτοὺς, ζηλώσας ὑπὲρ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα. Θ... καὶ ἔστησε Σαοὺλ συντελέσαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλῶσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἰούδα.[5]

---

[21] Duplex versio, ἐρωτῶντες—Ἰσραήλ (v. 19), desideratur in Codd. XI, 56, 71, 119, 121 (in textu), 158, 245; qua retenta, reliqua, ἠρωτημένος—τοῦ Ἰσραήλ, reprobat Comp. Haec autem, ἃ ἔθεντο οἱ πιστοὶ τοῦ Ἰσραήλ, pertinent ad v. 19. [22] Vid. not. praeced. [23] Sic Comp., Codd. 82 (cum καταπίνῃς), 93 (cum καταπιαίνεις), 108. [24] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [25] Iidem (om. καί). Cf. ad Cap. xviii. 28. [26] Iidem. [27] Sic Comp., Codd. 19 (cum στρατείας), 82, 93, 108, Reg. (cum ἐπὶ πᾶσαν τὴν στρατηγίαν). [28] Sic Codd. 19, 82 (cum πληνθίου), 93 (idem), 108, Reg. [29] Cod. 243 (cum πληνθίου). Montef. e Coislin. 1 exscripsit: Θ. ἐπὶ τῶν δυνατῶν. Theodotionis lectionem enarrat Theodoret. Quaest. XL in 2 Reg. p. 443: Πλινθίον οἶμαι καλεῖσθαι, ὃ παρὰ τοῖς ἔξωθεν συγγραφεῦσι πλαίσιον ὀνομάζεται. Εἶδος τοῦτο στρατιωτικῆς παρατάξεως, τετράγωνον ἐχούσης τὸ σχῆμα. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Cod. 243. [32] Idem in marg. sine nom.

CAP. XXI. [1] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [2] Sic Ald., Codd. II, III, XI, 29, 44, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1. De confusione scripturarum ΑΙΜματος et ΑΙματος cf. Hex. ad Lev. xviii. 12. Jos. xiii. 12. [3] Sic Comp. (om. τῶν ante Ἀμορ.), Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. [4] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum τοῦ μή). [5] Cod. 243. (Ad Theodotionem Montef. exscripsit ἐν τῷ ζ. υἱοὺς Ἰσρ. καὶ Ἰούδα, repugnante Parsonsii amanuensi.) Codd. 19, 82, 93, 108, in textu: καὶ ἔστησε Σαοὺλ τοῦ συντελέσαι αὐτοὺς ἐν

4. אֹמְרִים. Οʹ. λέγετε. Alia exempl. θέλετε.[6]

5. מֵהִתְיַצֵּב. *Ut consistere non possimus.* Οʹ. τοῦ μὴ ἑστάναι αὐτόν. Alia exempl. τοῦ μὴ ἀντικαθίστασθαι.[7]

6. יֻתַּן. Οʹ. δότω. Alia exempl. καὶ δοθήτωσαν.[8]

וְהוֹקַעֲנוּם לַיהוָֹה. *Et palo affigamus eos Jovae.* Οʹ. καὶ ἐξηλιάσωμεν αὐτοὺς (alia exempl. ἐξιλασόμεθα ἐν αὐτοῖς[9]) τῷ κυρίῳ. Ἀ. καὶ ἀναπήξωμεν αὐτοὺς τῷ κυρίῳ. Σ. ἵνα κρεμάσωμεν αὐτοὺς ἐπὶ (*coram*) τοῦ κυρίου.[10]

בְּגִבְעַת שָׁאוּל. Οʹ. ἐν τῷ Γαβαὼν (alia exempl. ἐν τῷ βουνῷ[11]) Σαούλ. Ἀ. Σ. Οʹ. ἐν Γαβαὼν Σαούλ.[12]

7. וַיַּחְמֹל הַמֶּלֶךְ עַל־מְפִיבֹשֶׁת. Οʹ. καὶ ἐφείσατο ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Μεμφιβοσθέ. Alia exempl. καὶ περιεποιήσατο ὁ βασιλεὺς τὸν Μεμφιβάαλ.[13]

9. וַיֹּקִיעֻם. Οʹ. καὶ ἐξηλίασαν (Ἀ. ἀνέπηξαν[14]) αὐτούς.

10. וַתַּטֵּהוּ. Οʹ. καὶ ἔπηξεν. Alia exempl. καὶ διέστρωσεν αὐτόν.[15]

נָתְנָה ... לָנוּחַ. Οʹ. ἔδωκε . . . καταπαῦσαι. Alia exempl. ἀφῆκε . . . καθίσαι.[16]

11. Οʹ. καὶ ἐξελύθησαν—τῶν γιγάντων.[17]

12. מֵרְחֹב. Οʹ. ἐκ τῆς πλατείας. Alia exempl. ἀπὸ τοῦ τείχους.[18]

אֲשֶׁר תְּלוּם שָׁם הַפְּלִשְׁתִּים. Οʹ. ὅτι ἔστησαν αὐτοὺς ἐκεῖ οἱ ἀλλόφυλοι. Alia exempl. κρεμασάντων αὐτοὺς ἐκεῖ τῶν ἀλλοφύλων.[19]

14. וַיֵּעָתֵר אֱלֹהִים לָאָרֶץ. *Et exorari se passus est Deus a terra.* Οʹ. καὶ ἐπήκουσεν ὁ θεὸς τῇ γῇ. Alia exempl. καὶ ἐξιλάσατο ὁ θεὸς τὴν γῆν.[20]

15. וַיָּעַף דָּוִד. Οʹ. καὶ ἐπορεύθη (potior scriptura ἐξελύθη[21]) Δαυίδ. Schol. πρεσβύτης γὰρ ἦν.[22]

16. וְיִשְׁבּוֹ (וְיִשְׁבִּי ק׳) בְּנֹב אֲשֶׁר בִּילִידֵי הָרָפָה. Οʹ. καὶ Ἰεσβὶ (alia exempl. add. ἐν Νὸβ[23]) ὃς ἦν ἐν τοῖς ἐκγόνοις τοῦ Ῥαφά. Alia exempl. καὶ Ἰεσβὶ εἷς ἦν ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων.[24] Alia: καὶ Δαδοὺ υἱὸς Ἰωὰς ὃς ἦν ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων.[25]

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. Οʹ. τριακοσίων σίκλων (Ἄλλος· σταθμῶν[26]).

חָגוּר חֲדָשָׁה. *Cinctus* erat *novo* (gladio). Οʹ. περιεζωσμένος κορύνην (Ἀ. καινήν. Σ. μάχαιραν. Θ. παραζώνην[27]).

τῷ ζήλῳ Ἰσραὴλ (τοῦ Ἰσρ. 82, 93) καὶ Ἰούδα (τοῦ Ἰούδα 82; τῷ Ἰούδα 93, 108). [6] Sic Comp., Codd. 19 (cum θ. ὑμεῖς pro ὑμεῖς θ.), 56, 82, 93, 108, 246. Hieron. *vultis.* [7] Sic Comp., Codd. 19 (cum καθίστασθαι αὐτὸν), 82 (cum ἀντικαθίσασθαι), 93, 108, 243 (in marg.), Reg., Theodoret. (ut 19). [8] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ), 82, 93, 108. [9] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, Theodoret. [10] Codd. Reg., 243. Coislin. 1 affert: Σ. ἵνα κρεμάσωμεν κ. τ. ἑ. Θ. καὶ ἐξηλιάσωμεν κ. τ. ἑ. Cf. Hex. ad Num. xxv. 4. [11] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 44 (om. τῷ), 52 (idem), alii (inter quos 243, superscripto Θ.). [12] Cod. 243 in marg. Sic in textu Codd. II, III, 64, 123, 247. [13] Sic Codd. 19 (cum περιποιήσατο), 82, 93, 108 (cum περιπ. ὁ β. τοῦ Μ.), Reg. (cum Μεμφιβοσθέ?). [14] Theodoret. Quaest. XLII in 2 Reg. p. 446. Parum probabiliter Cod. 243 in marg.: Ἀ. ἐξιλέωσαν, quae scriptura est in Comp., Cod. 108. [15] Sic Comp. (cum ἔστρωσεν), Ald., Codd. XI, 19 (ut Comp.), 29 (cum διέτρωσεν), 44, 52 (ut Comp.), alii (inter quos 243). Mox ἐπὶ τὴν πέτραν iidem. [16] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Reg. [17] Clausula, quae non huc, sed ad vv. 15, 16 pertinet, abest a Comp., Ald., Codd. XI, 29, 52, aliis (inter quos 243); in libris autem 19, 82, 93, 108 ante καὶ ἀπηγγέλη legitur. [18] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 44, 56, alii (inter quos 243). [19] Iidem. [20] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum ἐξείλατο), 108. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 29, 44, 52, ceteri fere omnes, Arm. 1. Pro altera lectione, librarii errore e v. 12 huc traducta, stant Codd. II, 55, 245 tantum. [22] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi. Montef. ex eodem oscitanter exscripsit: Σ. πρεσβύτης γὰρ ἦν; quae res fraudi fuit D. Abr. Geigero in *Symmachus* etc. p. 48. Scilicet scholiasta iste aut Theodoretum compilavit, qui in Quaest. XLIII in 2 Reg. p. 446 ita in h. l. commentatur: Πόθεν ὁ Δαυὶδ παραταττόμενος ἐξελύθη; Πρεσβύτης ἦν· ἐνίκα δὲ τῇ προθυμίᾳ τοῦ σώματος τὴν ἀσθένειαν κ. τ. ἑ.; aut Procopium, qui in Scholiis p. 150 ait: Καὶ ἐξελύθη Δαυίδ] Πρεσβύτης γὰρ ὤν, καὶ πλεῖστα προμαχεσάμενος, ἀπεῖπε τῷ σώματι. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 149. [23] Sic Comp. (cum ἀπὸ Νὼβ), Codd. III, 247 (cum ἐννοβὸς pro ἐν Νὸβ ὅς). [24] Sic Codd. XI (cum Δαδοὺ pro Ἰεσβὶ), 29, 52, 56 (ut XI), alii (inter quos 243). [25] Sic Codd. 19, 82 (om. ὃς ἦν), 93 (idem), 108. Ex hac scriptura depravata esse videtur clausula posterior v. 11, quae vacat in Hebraeo: καὶ ἐξελύθησαν, καὶ κατέλαβεν αὐτοὺς Δὰν υἱὸς Ἰωὰ ἐκ τῶν ἀπ. τῶν γ. [26] Cod. 243 in marg. sine nom. [27] Cod. 243 (cum Ἀ. κενήν). Theodotionis παραζώνην, *pugionem* (?), in textu

17. וְלֹא תְכַבֶּה אֶת־נֵר. Ο΄. καὶ οὐ μὴ σβέσῃς τὸν λύχνον. Ἄλλος· καὶ οὐ μὴ σκεδάσῃς τὴν λυχνίαν.[28]

18. בְּגֹב. Ο΄. ἐν Γέθ (alia exempl. Γαρζέλ; alia, Γαζέθ[29]).

הַחֻשָׁתִי. Ο΄. ὁ Ἀστατωθί. Alia exempl. ὁ Ἀσωθί; alia, ὁ Χετταῖος.[30]

אֶת־סַף אֲשֶׁר בִּילִדֵי הָרָפָה. Ο΄. τὸν Σὲφ ἐν τοῖς ἐγγόνοις (potior scriptura τὸν ἐν τοῖς ἐκγόνοις[31]) τοῦ Ῥαφά. Alia exempl. τοὺς ἐπισυνηγμένους ἀπογόνους τῶν γιγάντων.[32]

19. בְּגוֹב. Ο΄. ἐν Ῥόμ (alia exempl. Ῥόβ; alia, Γόβ[33]).

בֶּן־יַעְרֵי. Ο΄. υἱὸς Ἀριωργίμ (alia exempl. Ἀρωρί[34]).

20. אִישׁ מִדִּין (מָדוֹן ק׳). *Vir procerae staturae.* Ο΄. ἀνὴρ μαδών (alia exempl. ἐκ μαδών[35]). Ἀ. (ἀνὴρ) ἀντίδικος (s. ἀντιλογίας). Σ. (ἀνὴρ) πρόμετρος.[36]

וְגַם־הוּא יֻלַּד לְהָרָפָה. Ο΄. καίγε αὐτὸς ἐτέχθη τῷ Ῥαφᾷ. Alia exempl. καὶ οὗτος ἀπόγονος Τιτάνων.[37]

21. שִׁמְעִי (שִׁמְעָא ק׳). Ο΄. Σεμεΐ. Alia exempl. Σαμὰ, s. Σαμαά.[38]

22. יֻלְּדוּ לְהָרָפָה בְּגַת. Ο΄. ἐτέχθησαν ἀπόγονοι τῶν γιγάντων ἐν Γὲθ τῷ Ῥαφᾷ οἶκος. Alia exempl. ἐτέχθησαν τῷ Ῥαφὰ οἶκος ἐν Γέθ.[39]

Cap. XXII.

2. יְהוָה סַלְעִי וּמְצֻדָתִי. Ο΄. κύριε πέτρα μου, καὶ ὀχύρωμά μου. Alia exempl. κύριος στερεῶν με ἐκ θλίψεώς μου (מִצָּרָתִי).[1]

וּמְפַלְטִי־לִי. Ο΄. καὶ ἐξαιρούμενός με ἐμοί. Alia exempl. καὶ διασώζων με.[2]

3. צוּרִי. Ο΄. φύλαξ μου ἔσται μοι. Alia exempl. πλάστης μου.[3]

אֶחֱסֶה־בּוֹ. Ο΄. πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ᾽ αὐτῷ. Alia exempl. σκεπασθήσομαι ἐν αὐτῷ.[4]

מָגִנִּי. Ο΄. ὑπερασπιστής μου. Alia exempl. ὅπλον μου.[5]

מִשְׂגַּבִּי. *Refugium meum.* Ο΄. ἀντιλήπτωρ μου. Alia exempl. μονώτατος ἐμοί.[6]

מֹשִׁעִי. Ο΄. σωτηρίας μου. Alia exempl. καὶ σωτήρ μου.[7]

מֵחָמָס. *Ab injuria.* Ο΄. ἐξ ἀδίκου. Alia exempl. ἐξ ἀσεβῶν.[8]

5. מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת. *Fluctus mortis.* Ο΄. συντριμμοὶ θανάτου (alia exempl. ὑδάτων[9]).

נַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתֻנִי. Ο΄. χείμαρροι ἀνομίας

---

habent Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [28] Sic Montef. ex Regio, invitis libris nostris. [29] Prior scriptura est in Codd. XI, 29, 44, 52 (cum Γαρζέρ), 56 (idem), aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 82, 93, 108. Cf. 1 Paral. xx. 4 in Hebr. et LXX. [30] Prior lectio est in Comp., Ald. (cum Ἀσωθὲ), Codd. XI, 29, 44 (cum Ἀσωνθί), 52 (idem), 56, aliis (inter quos 243, cum Ἀσωθθί); posterior in Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Sic Codd. II, III, 55. [32] Sic Comp. (cum τῶν ἀπογόνων pro ἀπογόνους), Ald., Codd. XI, 19 (ut Comp.), 29, 44 (om. ἀπογόνους), 52, 56, alii (inter quos 243). [33] Prior scriptura est in Ald., Codd. XI, 29, 44, 56, aliis; posterior in Codd. III, 247. [34] Sic Ald., Codd. XI, 29, 44, 52, alii (inter quos 243). Pro יַעְרֵי Masora legi jubet יַעֲרֵי־אֹרְגִים, unde Comp. effecit Ἰαρὲ τῶν ὑφαινόντων. [35] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 29, 44, 55, alii (inter quos 243). [36] Cod. 243: Ἀ. ἀντίδικος. Σ. πρόμετρος. Procop. p. 153: ἀνὴρ ἐκ Γάδης (sic)] Ἀκ. ἀντίδικος, ἤγουν ἀντιλογίας· ὁ δὲ Σύμ. πρόμετρος. [37] Sic Comp. (cum καίγε αὐτὸς), Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. ad Cap. v. 18. xxiii. 13. [38] Prior scriptura est in Codd. XI, 29, 44, 52, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 64, aliis, Arm. 1. [39] Sic Codd. XI, 29, 71 (cum υἱῷ pro τῷ), 121, 158, 245. Integer versus sic habetur in Codd. 19, 82, 93, 108: τοὺς τέσσαρας (אֶת־אַרְבַּעַת) τούτους τοὺς τεχθέντας ἀπογόνους τῶν γιγάντων ἐν (τῶν ἐν 82, 93) Γὲθ τῷ οἴκῳ Ῥαφὰ κατέβαλεν Δαυὶδ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ.

Cap. XXII. [1] Sic Codd. 19 (cum στερέωμά μου pro στερεῶν με), 82, 93, 108 (cum κύριε). [2] Iidem. Lectio Aquilam sapit, coll. Hex. ad Psal. xvii. 44. xxx. 2. xxxi. 7. xlii. 1. lv. 8. [3] Iidem. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 4, 15, ubi Theodotioni tribuitur. [4] Iidem. [5] Iidem. Cf. ad v. 36. [6] Sic Codd. 19 (cum εἰμὶ pro ἐμοὶ), 82, 93, 108. [7] Sic Codd. 19, 82 (cum καὶ σωτηρία μου), 93, 108. [8] Iidem. [9] Sic Codd. 82, 93, 108.

ἐθάμβησάν με. Alia exempl. *χείμαρροι βίαιοι περιέπνιξάν με.*[10]

6. חֶבְלֵי שְׁאוֹל. Ο΄. *ὠδῖνες θανάτου.* Alia exempl. *σχοινία ᾅδου.*[11]

מֹקְשֵׁי־מָוֶת. Ο΄. *σκληρότητες* (alia exempl. *παγίδες*[12]) *θανάτου.*

7. בַּצַּר־לִי. Ο΄. *ἐν τῷ θλίβεσθαί με.* Alia exempl. *ἐν θλίψει μου.*[13]

8. וַתִּגְעַשׁ. Ο΄. *καὶ ἐταράχθη.* Alia exempl. *ἐπέβλεψε, καὶ ἐσείσθη.*[14]

וַיִּתְגָּעֲשׁוּ. Ο΄. *καὶ ἐσπαράχθησαν* (alia exempl. *ἐφώνησαν*[15]).

9. מִפִּיו. Ο΄. *ἐκ στόματος αὐτοῦ.* Alia exempl. *ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.*[16]

תֹּאכֵל. Ο΄. *κατέδεται.* Alia exempl. *κατέφαγεν γῆν.*[17]

בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ. Ο΄. *ἐξεκαύθησαν ἀπ' αὐτοῦ.* Alia exempl. *ἀνήφθησαν ἐξ αὐτοῦ.*[18]

11. וַיִּרְכַּב. Ο΄. *καὶ ἐπεκάθισεν* (alia exempl. *ἐπέβη*[19]).

12. חַשְׁרַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים. *Congregationem aquarum, nubes nubium.* Ο΄. *σκότος ὑδάτων, ἐπάχυνεν ἐν νεφέλαις ἀέρος.* Alia exempl. *καὶ ἐφείσατο* (חָשַׂךְ) *ὑδάτων αὐτοῦ, νεφέλαι ἀέρος.*[20]

13. בָּעֲרוּ גַּחֲלֵי־אֵשׁ. Ο΄. *ἐξεκαύθησαν ἄνθρακες πυρός.* Alia exempl. *διῆλθον χάλαζαι καὶ ἄνθρακες πυρός.*[21]

15. חִצִּים. Ο΄. *βέλη.* Alia exempl. *πετροβόλους.*[22]

וַיְהֻמֵּם. *Et conturbavit eos.* Ο΄. *καὶ ἐξέστησεν* (alia exempl. *ἐξήχησεν*[23]) *αὐτούς.*

16. וַיֵּרָאוּ. Ο΄. *καὶ ὤφθησαν* (alia exempl. *ἐφοβήθησαν*[24]).

16. בְּגַעֲרַת. Ο΄. *ἐν τῇ ἐπιτιμήσει.* Alia exempl. *ἀπὸ ἀπειλῆς.*[25]

מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפּוֹ. Ο΄. *ἀπὸ πνοῆς πνεύματος θυμοῦ αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ ἀπὸ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ.*[26]

17. יַמְשֵׁנִי. Ο΄. *εἵλκυσέ με.* Alia exempl. *καὶ ἀνείλατό με.*[27]

18. יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז. Ο΄. *ἐρρύσατό με ἐξ ἐχθρῶν μου ἰσχύος.* Alia exempl. *ἐξείλετό με ἐξ ἰσχύος ἐχθρῶν μου.*[28]

אָמְצוּ. Ο΄. *ἐκραταιώθησαν.* Alia exempl. *ἴσχυον.*[29]

19. בְּיוֹם אֵידִי. Ο΄. *ἡμέραι* (potior scriptura *ἐν ἡμέρᾳ*) *θλίψεώς μου.* Alia exempl. *ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας μου.*[30]

20. יְחַלְּצֵנִי. Ο΄. *καὶ ἐξείλετό* (alia exempl. *ἐξέσπασε*[31]) *με.*

21. כְּבֹר יָדַי. Ο΄. *καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου.* Alia exempl. *δόξαν* (כְּבֹד) *χειρῶν μου.*[32]

22. וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי. Ο΄. *καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου.* Alia exempl. *καὶ οὐκ ἠνόμησα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου.*[33]

23. כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי. Ο΄. *ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ κατεναντίον μου.* Alia exempl. *ὅτι πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἀπέναντί μου.*[34]

וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסוּר מִמֶּנָּה. Ο΄. *καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστην ἀπ' αὐτῶν.* Alia exempl. *καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἀποστήσεται ἀπ' ἐμοῦ.*[35]

24. תָמִים לוֹ. Ο΄. *ἄμωμος αὐτῷ.* Alia exempl. *ὅσιος μετ' αὐτοῦ.*[36]

---

[10] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [11] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [12] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Comp. habet *πέδαι θανάτου*, invitis libris. [13] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [14] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [15] Sic Codd. 19, 93, 108. [16] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 9. [17] Iidem. [18] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [19] Iidem. [20] Sic Codd. 19 (cum *πολλῶν* pro *αὐτοῦ*), 82, 93, 108. [21] Iidem. Cf. Hex. ad Ps. xvii. 13. [22] Iidem. [23] Iidem. [24] Iidem. [25] Iidem. [26] Sic Codd. 19 (cum *τῆς ὀργῆς* pro *πν. ὀργῆς*), 82, 108. [27] Sic Codd. 19 (cum *ἐνείλατο*), 82 (om. *καὶ*), 93, 108. [28] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [29] Sic Comp., Codd. 82, 93 (cum *ἴσχυεν*), 108. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Iidem. [32] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [33] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [34] Sic Codd. 82, 93, 108. [35] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [36] Sic Codd. 19, 82, 93, 108.

25. כְּבֹרִי. Ο΄. *καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου.* ῎Αλλος· *δοξασμός μου.*[37]

26. עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד. Ο΄. *μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ.* Alia exempl. *μετὰ ἐλεήμονος ἔλεον ποιήσεις.*[38]

עִם־גְּבוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם. Ο΄. *καὶ μετὰ ἀνδρὸς τελείου τελειωθήσῃ.* Alia exempl. *καὶ μετὰ ἀνδρὸς ὁσίου ὁσιωθήσῃ.*[39]

27. עִם־נָבָר תִּתָּבָר. Ο΄. *καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ.* Alia exempl. *μετὰ ἀθῴου ἀθῷος ἔσῃ.*[40]

תִּתַּפָּל. Ο΄. *στρεβλωθήσῃ.* Alia exempl. *διαστρέψεις.*[41]

28. וְאֶת־עַם עָנִי. Ο΄. *καὶ τὸν λαὸν τὸν πτωχόν.* Alia exempl. *ὅτι σὺ λαὸν ταπεινόν*; alia, *ὅτι σὺ τὸν λαὸν τὸν πρᾷον.*[42]

עַל־רָמִים. Ο΄. *ἐπὶ μετεώρων.* Alia exempl. *ὑπερηφάνων*; alia, *ὑψηλῶν.*[43]

29. אַתָּה נֵירִי. Ο΄. *σὺ ὁ λύχνος μου.* Alia exempl. *σὺ φωτιεῖς λύχνον μου.*[44]

וַיהוָֹה יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי. Ο΄. *καὶ κύριος ἐκλάμψει* (alia exempl. *ἀναλάμψει*[45]) *μοι τὸ σκότος* (alia exempl. *ἐν σκότει*[46]) *μου.*

30. גְּדוּד. Ο΄. *μονόζωνος.* Alia exempl. *πεφραγμένος.*[47]

אֲדַלֶּג־שׁוּר. Ο΄. *ὑπερβήσομαι τεῖχος.* Alia exempl. *ἐξαλοῦμαι ὡς μόσχος.*[48]

31. הָאֵל. Ο΄. *ὁ ἰσχυρός.* Alia exempl. *θεός.*[49]

תָּמִים. Ο΄. *ἄμωμος.* Alia exempl. *ὁσία.*[50]

צְרוּפָה. Ο΄. *κραταιὸν πεπυρωμένον.* Alia exempl. *πεπυρωμένον*; alia, *κραταιόν.*[51]

לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ. Ο΄. *πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αὐτόν.* Alia exempl. *πάντων τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν.*[52]

33. מָעוּזִּי חַיִל. *Munimentum meum validum.* Ο΄. *ὁ κραταιῶν με δυνάμει.* Alia exempl. *ὁ περιτιθείς μοι δύναμιν.*[53]

וַיַּתֵּר תָּמִים דַּרְכּוֹ (דַּרְכִּי ק׳). *Et circumducit integrum viam ejus.* Ο΄. *καὶ ἐξετίναξεν* (alia exempl. *ἔθετο*[54]) *ἄμωμον τὴν ὁδόν μου.* Alia exempl. *καὶ διδοὺς ὁσιότητα ταῖς ὁδοῖς μου.*[55]

34. מְשַׁוֶּה. Ο΄. *τιθείς.* Alia exempl. *στηρίζων.*[56]

35. וְנִחַת קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה זְרֹעֹתָי. *Et deprimunt* (tendunt) *arcum aeneum brachii mei.* Ο΄. *καὶ κατάξας τόξον χαλκοῦν ἐν βραχίονί μου.* Alia exempl. *καὶ οὐκ ἠσθένησε τόξον βραχίονός μου.*[57]

36. מָגֵן. Ο΄. *ὑπερασπισμόν.* Alia exempl. *ὅπλον.*[58]

וַעֲנֹתְךָ תַּרְבֵּנִי. *Et clementia tua multiplicavit me.* Ο΄. *καὶ ἡ ὑπακοή σου ἐπλήθυνέ με.* Alia exempl. *καὶ ταπεινώσεις ἐπλήθυνάν μοι. καὶ ἡ δεξιά σου ἀντελάβετό μου, καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με.*[59]

---

[37] Post *τῶν χ. μου* add. *δοξασμός μου* Codd. 19, 82, 93. Cf. ad v. 21. [38] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [39] Sic Codd. 19 (cum *ἀνδρῶν ὁσίων*), 82 (om. *καὶ*), 93 (idem), 108 (ut 19). Praeterea in fine add. *καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθῴου ἀθῷος ἔσῃ* Codd. 82, 93. [40] Sic Codd. 19, 108. [41] Sic Codd. III, 19, 82, 93, 108, 247. [42] Prior lectio est in Codd. X, XI, 19, 29, 44, 52, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 82 (cum *πραΰνὸν*), 93 (cum *πραΰν*), 108. [43] Prior scriptura est in Ald., Codd. 52, 55, 74, aliis; posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108; utraque sine *ἐπί*. [44] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 19, 29, 52, alii (inter quos 243). [45] Sic Codd. 52, 74, 82 (cum *ἀναλάμψεις*), 92, 93, alii. Montef. e Regio affert: ῎Αλλος· *καὶ ὁ κύριός μου ἀναλάμψει μοι ἐν σκότει.* [46] Sic Comp., Codd. 52 (om. *μου*), 74 (idem), 82, 92 (ut 52), 93, alii. [47] Sic Codd. 19 (cum *πεφευγμένος*), 82, 93, 108. [48] Sic Comp. (cum *ἐξ. τεῖχος*), Codd. 19 (cum *ἐξελοῦμαι*), 82, 93, 108. [49] Iidem. [50] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [51] Prior scriptura est in Comp., Ald., Codd. III, X, XI, 29, 44, 52, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 82, 93, 108. [52] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum *αὐτῶν*), 108. [53] Iidem. [54] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 29, 44, 52, alii (inter quos 243). Cf. Psal. xviii (xvii). 33 in Hebr. et LXX. Ad *ἐξετίναξεν* cf. Dan. iv. 11 in Chald. et Theod. [55] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [56] Iidem. [57] Iidem. Ad *ἠσθένησε* cf. 1 Reg. ii. 4 in Hebr. et LXX. [58] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [59] Sic Codd. 19 (cum *καὶ ταπεινώσει ἐπλήθυνάς μοι . . . ἀντιλάβοιτο . . . ἀνόρθωσαι*), 82 (cum *ἀνόρθωσε*), 93 (cum *ἡ παιδία σου ἀνόρθωσε*), 108. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 36.

37. תַּרְחִיב צַעֲדִי. Ο΄. εἰς πλατυσμὸν εἰς τὰ διαβήματά μου. Alia exempl. πλατύνεις (s. καὶ ἐπλάτυνας) τὰ διαβήματά μου.[60]

וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי. Ο΄. καὶ οὐκ ἐσαλεύθησαν τὰ σκέλη μου. Alia exempl. καὶ οὐκ ἠσθένησα ἐν τοῖς τρίβοις μου. ὀλιγότητες ἐξέστησάν με, καὶ οὐχ ὑπέστησάν με οἱ ὑπεναντίοι.[61]

38. אֶרְדְּפָה אֹיְבַי וָאַשְׁמִידֵם. Ο΄. διώξω ἐχθρούς μου, καὶ ἀφανιῶ αὐτούς. Alia exempl. κατέδραμον τοὺς ἐχθρούς μου, καὶ ἠφάνισα αὐτούς.[62]

וְלֹא אָשׁוּב עַד־כַּלּוֹתָם. Ο΄. καὶ οὐκ ἀναστρέψω ἕως ἂν συντελέσω αὐτούς. Alia exempl. οὐκ ἀπέστρεψα ἕως οὗ ἐξέλιπον.[63]

39. וָאֲכַלֵּם וָאֶמְחָצֵם. Ο΄. καὶ θλάσω αὐτούς. Alia exempl. καὶ συντελέσω αὐτούς. ἔθλασα αὐτούς.[64]

40. וַתַּזְרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה. Ο΄. καὶ ἐνισχύσεις με δυνάμει εἰς πόλεμον. Alia exempl. περιέζωσάς με δύναμιν καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ πολεμεῖν αὐτοῖς.[65]

תַּכְרִיעַ. Ο΄. κάμψεις. Alia exempl. καὶ συνέτριψας.[66]

41. וְאֹיְבַי תַּתָּה לִּי עֹרֶף מְשַׂנְאַי וָאַצְמִיתֵם. Ο΄. καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον, τοὺς μισοῦντάς με, καὶ ἐθανάτωσας αὐτούς. Alia exempl. καὶ οἱ ἐχθροί μου παρεδόθησάν μοι, αὐχένας μισούντων με κατεπάτησα.[67]

42. יִשְׁעוּ (circumspicient) וְאֵין מוֹשִׁיעַ אֶל־יְהוָֹה. Ο΄. βοήσονται (יְשַׁוְּעוּ), καὶ οὐκ ἔστι βοηθὸς, πρὸς κύριον. Alia exempl. ἀνεβόησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ σώζων, θεὸς κύριος.[68]

43. וְאֶשְׁחָקֵם כַּעֲפַר אָרֶץ. Ο΄. καὶ ἐλέανα αὐτοὺς ὡς χοῦν (s. χνοῦν) γῆς. Alia exempl. διασκορπιῶ αὐτοὺς ὡς χνοῦν ἐπὶ πρόσωπον ἀνέμου.[69]

אֲדִקֵּם אֶרְקָעֵם. *Comminuam eos, conculcabo eos.* Ο΄. ἐλέπτυνα (alia exempl. λεανῶ[70]) αὐτούς. (Ἀ.) . . στερεωματίσω αὐτούς.[71]

44. וַתְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עַמִּי. Ο΄. καὶ ῥύσῃ με ἐκ μάχης λαῶν. Alia exempl. ἐξεῖλου με ἐκ δυναστῶν λαοῦ.[72]

תִּשְׁמְרֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם. Ο΄. φυλάξεις με εἰς κεφαλὴν ἐθνῶν. Alia exempl. ἔθου με εἰς φῶς ἐθνῶν.[73]

45. בְּנֵי נֵכָר יִתְכַּחֲשׁוּ־לִי לִשְׁמוֹעַ אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ לִי. Ο΄. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι, εἰς ἀκοὴν ὠτίου ἤκουσάν μου. Alia exempl. εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου, υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι.[74] Alia: εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μοι. διεψεύσαντό με ἀκοαὶ ὠτίου, ἐματαιώθησάν μοι.[75]

46. יִבֹּלוּ וְיַחְגְּרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם. *Marcescunt, et accincti prodeunt e claustris suis.* Ο΄. ἀπορριφήσονται, καὶ σφαλοῦσιν (יַחְרְגוּ) ἐκ τῶν συγκλεισμῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἔσωσάν με, ἐλυτρώθησαν ἐκ δεσμῶν αὐτῶν.[76]

47. צוּרִי. Ο΄. ὁ φύλαξ μου. Alia exempl. ὁ πλάσας με.[77]

צוּר יִשְׁעִי. Ο΄. ὁ φύλαξ τῆς σωτηρίας μου. Alia exempl. ὁ σωτήρ μου.[78]

---

[60] Sic Comp. (cum καὶ ἐπλ.), Ald., Codd. X, XI, 19 (ut Comp.), 29, 44, 52, alii (inter quos 243). [61] Sic Codd. 19, 82 (cum ἠσθένησαν), 93, 108. [62] Sic Cod. 19 (cum ἠφάνησα), 82, 93 (ut 19), 108 (cum ἠφάνισαν). [63] Iidem. [64] Sic Codd. 19 (cum καὶ θλάσω pro ἔθλασα), 82, 93, 108. [65] Sic Codd. 19, 82 (om. αὐτοῖς), 93 (cum αὐτοὺς), 108. [66] Sic Codd. 19, 82, 93 (om. καὶ), 108. [67] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum κατεπάτησαν), 108. [68] Sic Comp., Cod. 19 (cum ἐκέκραξαν, καὶ οὐκ ἦν σώζων), 82, 93, 108. [69] Sic Codd. 19 (cum ἀνέμων), 82, 93 (cum χοῦν ἀπὸ προσώπου), 108 (cum χοῦν). Cf. Psal. xviii (xvii). 43 in Hebr. et LXX. [70] Iidem. [71] Cod. 247 in textu: ἐλέπτυνα αὐτοὺς, στερεωματήσω (sic) αὐτούς. Forma vocis Aquilam interpretem evidenter arguit. [72] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum ἐξεῖλομαι), 108. [73] Iidem. [74] Sic Comp. (cum ὑπ. μοι), Ald., Codd. X (ut Comp.), XI (cum ἤκουσέ μου), 29, 56, alii (inter quos 243), Theodoret. Cf. Psal. xviii (xvii). 45 in Hebr. et LXX. [75] Sic Codd. 19 (cum ὠτίου μου ὑπ. μοι), 82 (cum ἀκοὴ pro ἀκοαὶ), 93 (idem), 108. [76] Iidem. [77] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. ad v. 3. [78] Sic Comp., Codd. X, XI, 19, 29, 44, 52, alii (inter quos 243).

48. הַנֹּתֵן . . . וּמוֹרִיד. Ο΄. ὁ διδοὺς . . . παιδεύων. Alia exempl. ὃς ἔδωκεν . . . καὶ ἐταπείνωσε.[79]

49. וּמוֹצִיאִי מֵאֹיְבָי. Ο΄. καὶ ἐξάγων με ἐξ ἐχθρῶν μου. Alia exempl. καὶ ἐξήγαγέ με ἐξ ὀργῆς ἐχθρῶν.[80]

וּמִקָּמַי תְּרוֹמְמֵנִי. Ο΄. καὶ ἐκ τῶν ἐπεγειρομένων μοι ὑψώσεις με. Alia exempl. καὶ ἐκ τοῦ τόπου μου (מִמְּקוֹמִי) ἀνύψωσέ με.[81]

מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצִּילֵנִי. Ο΄. ἐξ ἀνδρὸς ἀδικημάτων ῥύσῃ με. Alia exempl. ἐξ ἀνδρῶν ἀσεβῶν διετήρησάς με.[82]

50. וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר. Ο΄. καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Alia exempl. καὶ τὸ ὄνομα κυρίου μνησθήσομαι.[83]

51. לְדָוִד. Ο΄. τῷ Δαυίδ. Alia exempl. τῷ Δαυὶδ εἰς γενεάν.[84]

Cap. XXIII.

1. הַגֶּבֶר הֻקַם עָל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. *Viri qui constitutus est in alto, uncti Dei Jacobi.* Ο΄. ἀνὴρ ὃν ἀνέστησε κύριος ἐπὶ (עַל) χριστὸν θεοῦ Ἰακώβ. Alia exempl. ἀνὴρ ὃν ἀνέστησεν ὁ θεὸς (עָל), χριστὸν ὁ θεὸς Ἰακώβ.[1]

וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל. *Et jucundi in psalmis Israelis.* Ο΄. καὶ εὐπρεπεῖς ψαλμοὶ Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ ὡραῖος ὁ ψαλμὸς τοῦ Ἰσραήλ.[2]

3. לִי דִבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐμοὶ ἐλάλησε φύλαξ ἐξ Ἰσραὴλ (παραβολήν). Alia exempl. (εἶπεν ὁ θεὸς Ἰακὼβ) ἐν ἐμοὶ λαλῆσαι πλάστης Ἰσραήλ.[3]

מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים. (Erit) *dominator in homines, justus dominans in timore Dei.* Ο΄. παραβολήν· εἶπον ἐν ἀνθρώπῳ, πῶς κραταιώσητε φόβον χριστοῦ (s. θεοῦ). Alia exempl. ἄρξον ἐν ἀνθρώποις δικαίως, ἄρχε φόβῳ θεοῦ.[4]

4. וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח־שָׁמֶשׁ. *Et sicut lux mane, oriente sole.* Ο΄. καὶ ἐν φωτὶ θεοῦ πρωΐας; ἀνατείλαι ἥλιος. Alia exempl. ὡς φῶς τὸ πρωϊνὸν, καὶ ἀνατελεῖ ἥλιος.[5]

בֹּקֶר לֹא עָבוֹת מִנֹּגַהּ. *Mane sine nubibus; a splendore* (solis). Ο΄. τὸ πρωῒ, οὐ κύριος παρῆλθεν (עָבַר) ἐκ φέγγους. Alia exempl. τὸ πρωῒ, καὶ οὐ σκοτάσει ἀπὸ φέγγους.[6]

מִמָּטָר דֶּשֶׁא מֵאָרֶץ. *Post pluviam herba de terra* (germinat). Ο΄. καὶ ὡς ἐξ ὑετοῦ χλόης ἀπὸ γῆς. Alia exempl. ὡς ὑετὸς ὡς βοτάνη ἐκ γῆς.[7]

5. עֲרוּכָה בַכֹּל וּשְׁמֻרָה. *Ordinatum in omnibus et servatum.* Ο΄. ἑτοίμην ἐν παντὶ καιρῷ πεφυλαγμένην. Alia exempl. σῶσαί με ἕως ὧδε (עַד־כֹּה) ἐν πᾶσι, καὶ φυλάξει αὐτήν.[8]

כִּי־כָל־יִשְׁעִי וְכָל־חֵפֶץ. Ο΄. ὅτι πᾶσα σωτηρία μου, καὶ πᾶν θέλημα (alia exempl. add. ἐν κυρίῳ[9]). Alia exempl. ὅτι πάντα τὸν ἀντίθετόν μου οὐ θελήσει.[10]

5, 6. כִּי־לֹא יַצְמִיחַ׃ וּבְלִיַּעַל. Ο΄. ὅτι οὐ μὴ βλαστήσῃ ὁ παράνομος. Alia exempl. ὅτι πάντες οἱ ἀνατέλλοντες ὥσπερ ἄκανθα . .[11]

6. וּבְלִיַּעַל כְּקוֹץ מֻנָד כֻּלָּהֶם. *Scelerati autem sicut spinae evellentur omnes.* Ο΄. ὁ παράνομος. ὥσπερ ἄκανθα ἐξωσμένη πάντες οὗτοι. Alia exempl. καὶ οἱ λοιποὶ (fort. λοιμοὶ) ὡς ἀπόμυγμα λύχνου πάντες.[12]

---

[79] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 100. [80] Sic Codd. 19 (cum ἐχθρῶν μου), 82, 93, 108. [81] Sic Codd. 19 (cum ὕψωσε), 82, 93, 108. [82] Sic Codd. 19 (cum διετήρησε), 82, 93, 108 (ut 19). [83] Sic Codd. 19, 82 (om. τὸ), 93 (idem), 108. [84] Sic Codd. 82, 93, 108.

Cap. XXIII. [1] Sic Comp., Codd. 19 (cum χριστὸς), 82, 93 (cum χρηστὸν), 108, Theodoret. Quaest. XLIII in 2 Reg. p. 447. [2] Iidem. [3] Iidem. Theodoret. enarrat: εἰ δὲ . . . ὁ θεὸς Ἰακὼβ εὐδόκησεν ἐν αὐτῷ λαλῆσαι. Ad πλάστης cf. ad Cap. xxii. 3. [4] Sic Comp. (cum ἄρχων ἐν ἀ. δίκαιος, ἀρχὸς φ. θ.), Codd. 19 (cum δικαίοις, ἄρχαι), 82, 93, 108 (cum ἄρχαι pro ἄρχε). [5] Sic Comp. (cum καὶ ὡς φ. τ. π. ἀνατελεῖ ἥ.), Codd. 19, 82, 93, 108. [6] Iidem. [7] Sic Comp. (cum καὶ ἐξ ὑετοῦ pro ὡς ὑ.), Codd. 19, 82, 93, 108 (cum τῆς γῆς pro ἐκ γῆς). [8] Sic Codd. 19 (cum αὐτὸν), 82, 93 (cum ὡς ὧδε), 108. [9] Sic Comp., Ald., Codd. X, 29 (cum θελ. μου), 56 (idem), alii (inter quos 243, ut 29), Arm. 1 (cum κύριος pro ἐν κ.). [10] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [11] Sic Codd. 19, 82 (cum ἐξαν. pro οἱ ἀν.), 93 (idem), 108. [12] Sic Codd. 19, 82 (cum θέντες

6. כִּי־לֹא בְיָד יִקָּחוּ. Ο΄. ὅτι οὐ χειρὶ ληφθήσονται. Alia exempl. διότι οὐκ ἐν χειρὶ λήψονται.[13]

7. וְאִישׁ יִגַּע בָּהֶם יִמָּלֵא בַרְזֶל וְעֵץ חֲנִית. *Et vir qui tangit eas, armabitur ferro et ligno hastae.* Ο΄. καὶ ἀνὴρ οὐ κοπιάσει ἐν αὐτοῖς· καὶ πλῆρες σιδήρου, καὶ ξύλον δόρατος. Alia exempl. καὶ ἀνὴρ ἐκλείψει (יִיגַע) ἐν αὐτοῖς, ἐὰν μὴ (אִם־לֹא) σίδηρος καὶ ξύλα διακόψῃ αὐτούς.[14]

וּבָאֵשׁ שָׂרוֹף יִשָּׂרְפוּ בַּשָּׁבֶת. *Et igne combustione comburentur in sede* sua. Ο΄. καὶ ἐν πυρὶ καύσει, καὶ καυθήσονται αἰσχύνην (s. εἰς αἰσχύνην) αὐτῶν. Alia exempl. καὶ πάντες ἐν πυρὶ κατακαιόμενοι κατακαυθήσονται ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν.[15]

8. יֹשֵׁב בַּשֶּׁבֶת תַּחְכְּמֹנִי. Ο΄. Ἰεβοσθὲ ὁ Χαναναῖος. Alia exempl. Ἰεσβάαλ υἱὸς Θεκεμανεί.[16]

רֹאשׁ הַשָּׁלִשִׁי הוּא. Ο΄. ἄρχων τοῦ τρίτου ἐστίν. Θ. πρῶτος τῶν τριῶν οὗτος.[17]

עֲדִינוֹ הָעֶצְנוֹ. Ο΄. Ἀδινὼν ὁ Ἀσωναῖος (הָעֶצְנִי) οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ. Alia exempl. (οὗτος) διεκόσμει τὴν διασκευὴν αὐτῶν.[18]

עַל־שְׁמֹנֶה מֵאוֹת חָלָל. Ο΄. ἐπὶ ὀκτακοσίους στρατιώτας. Alia exempl. ἐπὶ ἐννακοσίους τραυματίας.[19]

10. יָשֻׁבוּ. Ο΄. ἐκάθητο. Alia exempl. ἐπέστρεψεν.[20]

10. אַךְ לְפַשֵּׁט. Ο΄. πλὴν ἐκδιδύσκειν. Alia exempl. εἰς τὸ σκυλεύειν.[21]

11. לַחַיָּה. *In agmen.* Ο΄. εἰς θηρία. Alia exempl. ἐπὶ σιαγόνα (לְחָיָה).[22]

12. וַיִּתְיַצֵּב. Ο΄. καὶ ἐστηλώθη (alia exempl. κατέστη[23]).

13. מֵהַשְּׁלֹשִׁים רֹאשׁ. Ο΄. ἀπὸ τῶν τριάκοντα. Alia exempl. ἐκ τῶν τριάκοντα ἀρχῶν.[24]

וַיָּבֹאוּ אֶל־קָצִיר. *Et venerunt tempore messis.* Ο΄. καὶ κατέβησαν εἰς Κασὼν (s. Κασωά). Alia exempl. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πέτραν.[25]

רְפָאִים. Ο΄. Ῥαφαΐν. Alia exempl. τῶν Τιτάνων.[26]

14. וּמַצַּב. Ο΄. καὶ τὸ ὑπόστεμα (alia exempl. σύστημα[27]).

16. וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים. Ο΄. καὶ διέρρηξαν οἱ τρεῖς δυνατοί. Alia exempl. καὶ διέκοψαν οἱ τρεῖς ἄνδρες.[28]

17. חָלִילָה לִּי יְהוָה. Ο΄. ἵλεώς μοι, κύριε. Alia exempl. μή μοι γένοιτο παρὰ κυρίου.[29]

18. הוּא רֹאשׁ הַשְּׁלִשִׁי וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. Ο΄. αὐτὸς ἄρχων ἐν τοῖς τρισὶ, καὶ αὐτὸς ἐξήγειρε τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους. Alia exempl. πρῶτος τῶν τριῶν ὑφίστατο ἐν τῇ μάχῃ αὐτοῦ εἰς ἑξακοσίους.[30]

---

pro πάντες), 93, 108 (cum λύχνον). [13] Sic Codd. 19, 82 (cum κόψονται), 93, 108. [14] Sic Codd. 19 (cum διακόψει), 82 (cum ἐκθλίψ (sic), et om. σίδηρος), 93 (cum ἐκθλίψει), 108 (ut 19). [15] Sic Codd. 19 (cum κατακαόμενοι κατακαυθ.), 82, 93, 108. [16] Sic Comp. (cum Ἰεσβαὰβ υἱὸς Θεκεμανὶ), Codd. 19, 82 (cum Ἰεσμααλ), 93, 108. [17] Cod. X. Sic in textu Comp., Codd. 19 (cum τριῶν. οὗτος), 82, 93, 108 (ut 19). [18] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum αὐτοῦ), 108. Hic non praetereunda est Hieronymi versio singularis: *ipse est quasi tenerrimus* [cf. עָדִין, *mollis, delicatus,* Jesai. xlvii. 8] *ligni vermiculus* [τερηδὼν?]; quam Symmachi esse valde suspicamur. [19] Sic Codd. 19 (cum ἐννεακ.), 82, 93, 108. Iidem v. 9 integrum in hunc modum transformant: καὶ μετ' αὐτὸν Ἐλεάζαρ υἱὸς Δουδὶ ἐν τοῖς τρισὶ τοῖς δυνατοῖς. οὗτος ἦν μετὰ Δαυὶδ ἐν Σερρὰν, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐκεῖ συνήχθησαν εἰς πόλεμον, καὶ ἀνέβησαν ἄνδρες Ἰσραὴλ πρὸ προσώπου αὐτῶν. [20] Sic Comp., Ald., Codd. X, XI, 19, 29, 44, 52, alii (inter quos 243). [21] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum συκελεύειν). Bar Hebraeus: ܠܡܫܠܚܘ, h. e. ἐκδιδύσκειν. Joseph. Antiq. VII, 12, 4: ἑπομένου δὲ τοῦ πλήθους, καὶ σκυλεύοντος τοὺς ἀναιρουμένους. [22] Sic Comp., Codd. X (in marg.), 19 (cum εἰς σ.), 56 (in marg.), 82, 93, 108, 246 (cum ἐπὶ σ. εἰς θηρία), Arm. 1. Joseph. ibid.: εἰς τόπον Σιαγόνα λεγόμενον. [23] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [24] Sic Comp. (cum ἀρχόντων), Codd. X, XI, 29, 52 (cum ἀπὸ τ. τρ. ἀρχόντων), alii; necnon (cum τριῶν pro τριάκοντα) Codd. 19, 82, 93, 108. [25] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. 1 Paral. xi. 15 in Hebr. et LXX. [26] Sic Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, 108. Cf. ad Cap. v. 18. [27] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum σύστεμμα), 108, Reg. (cum σύστεμα). Cf. Hex. ad 1 Reg. xiv. 1. [28] Sic Codd. 19 (cum δυνατοὶ), 82, 93, 108. [29] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [30] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. Quaest. XLIV in 2 Reg. p. 448.

18, 19. וְלוֹ־שֵׁם בַּשְּׁלֹשָׁה׃ מִן־הַשְּׁלֹשָׁה הֲכִי נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם לְשָׂר וְעַד־הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָא. Ο΄. *καὶ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶν, ἐκ τῶν τριῶν ἐκείνων ἔνδοξος, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἦλθε.* Alia exempl. *οὗτος ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τρισὶν, ὑπὲρ τοὺς δύο ἔνδοξος, καὶ ἦν αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἤρχετο.*[31] Ἀ. *καὶ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶ παρὰ τοὺς τρεῖς, ὅτι ἔνδοξος· καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἦλθεν.* Σ. *ἦν δὲ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶ, τῶν τριῶν ὄντος ἐνδοξοτάτου, καὶ ἦν αὐτῶν ἄρχων· ἀλλ' ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἦλθεν.*[32]

20. בֶּן־אִישׁ חַי רַב־פְּעָלִים. *Filius viri fortis* (חַיִל ק׳) *multorum facinorum.* Ο΄. *ἀνὴρ αὐτὸς πολλοστὸς ἔργοις.* Alia exempl. *υἱοῦ Ἰεσσαὶ, πολλὰ ἔργα ἦν αὐτῷ.*[33]

21. בַּשֵּׁבֶט וַיִּגְזֹל. Ο΄. *ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἥρπασε.* Alia exempl. *ἐν τῷ δόρατι αὐτοῦ ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ἀφεῖλε.*[34]

23. וַיְשִׂמֵהוּ. Ο΄. *καὶ ἔταξεν* (alia exempl. *κατέστησεν*[35]) *αὐτόν.*

אֶל־מִשְׁמַעְתּוֹ. Ο΄. *πρὸς τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ.* Alia exempl. *ἐπὶ τὴν φυλακὴν αὐτοῦ* (מִשְׁמַרְתּוֹ).[36] Ἀ. *ἐπὶ ὑπακοὴν αὐτοῦ.* Σ. *ἐπὶ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ.*[37]

24–39. עֲשָׂהאֵל—שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה. Ο΄. *Ἀσαὴλ —τριάκοντα καὶ ἑπτά.* Aliter:[38] *Ἀσαὴλ ἀδελφὸς Ἰωάβ· οὗτος ἐν τοῖς τριάκοντα· Ἐλεανὰν υἱὸς πατραδέλφου αὐτοῦ ἐν Βηθλεέμ·* (25) *Σεμὼθ ὁ Ἀρωδί· Ἐλικὰ ὁ Ἀρωδί·* (26) *Χελλὴς ὁ Φαλλωνί· Ἰρὰ υἱὸς Ἐκκὴς ὁ Θεκωΐτης·* (27) *Ἀβιέζερ ὁ Ἀναθωθίτης· Σαβουχαὶ*[39] *ὁ Ἀσωθίτης·* (28) *Ἐλλὼν ὁ Ἀλωνίτης· Μοορὲ ὁ Νετωφαθίτης·* (29) *Ἐλὰ υἱὸς Βαανὰ ὁ Νετωφαθίτης· Ἐθθὶ υἱὸς Ῥιβὰ ἐκ Γαβαὰ Βενιαμίν·* (30) *Βαναίας ὁ Φαραθωνίτης· Οὐρὶ ἐκ Ναχαλιγαίας·*[40] (31) *Ἀβιὴλ υἱὸς τοῦ Ἀραβωθίτου· Ἀζμὼθ ὁ Βαρσαμίτης·* (32) *Ἐλεασὰ υἱὸς ὁ Ἀλαβωνίτης· Βασαὶ ὁ Γωυνὶ, Ἰωνάθαν·* (33) *υἱὸς Σαμὰ ὁ Ἀρωρίτης· Ἀχιὰν υἱὸς Σαραιὰ ὁ Ἀραθυρίτης·* (34) *Ἀλιφαλὰτ υἱὸς τοῦ Μααχαθί· Ἀχὶ ὁ Μεθυραθί·*[41] *Ἐλιὰβ υἱὸς Ἀχιτόφελ τοῦ Γελωνίτου·* (35) *Ἀσαραὶ ὁ Καρμήλιος τοῦ Οὐρὲ υἱὸς Ἀσβί·* (36) *Ἰγαὰλ υἱὸς Νάθαν· Μαβαὰν υἱὸς Ἀγαρί·* (37) *Ἐλλὴχ ὁ Ἀμμανίτης· Γελωραὶ ὁ Βηρωθαῖος, ὁ αἴρων τὰ σκεύη Ἰωὰβ υἱοῦ Σαρουΐας·* (38) *Ἰρὰς ὁ Ἰεθιραῖος· Γαρὴβ ὁ Ἰεθιραῖος·* (39) *καὶ Οὐρίας ὁ Χετταῖος· οἱ πάντες τριάκοντα καὶ ἑπτά.*

Cap. XXIV.

1. וַיֹּסֶף אַף־יְהוָה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. Ο΄. *καὶ προσέθετο ὀργὴν κύριος* (alia exempl. *ὀργὴ κυρίου*[1]) *ἐκκαῆναι ἐν Ἰσραήλ.* Θ. *καὶ προσέθετο ὀργὴ θεοῦ τοῦ θυμωθῆναι ἐν Ἰσραήλ.*[2]

---

[31] Iidem. Cf. 1 Paral. xi. 20, 21. [32] Cod. 243, qui ad Sym. scribit *τῶν τρ. ὄντος ἐνδοξότατος*, pro quo Montef. tacite edidit *τῶν τρ. ὄντος ἐνδοξοτάτου*; non male, nisi quis praetulerit: (*ὄνομα*) *τῶν τρ. ὄντως ἐνδοξότατον*, ut *ὄντως* particulae הֲכִי vices gerat. [33] Sic Comp. (cum *ἀνδρὸς δυνατοῦ* pro Ἰεσσαὶ), Codd. 19 (cum *π. ἦν αὐτῷ ἔργα*), 82, 93, 108, Arm. 1 (ut Comp.). [34] Sic Codd. 82, 93, 108. [35] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [36] Sic Codd. X (in marg.), 19, 82 (cum *κεφαλὴν*), 93, 108, Theodoret. [37] Cod. 243. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxii. 14. [38] Nomina XXXVII Davidis heroum, quae in Ed. Rom. ab Hebraeo archetypo mirum in modum discedunt, nos e Cod. 243 (quocum ad summam amice conspirant Ald., Codd. X, XI, 29, 44, 52, alii) exceptis scripturae mendis fideliter descripsimus. [39] Sic (pro Ἀβουχαὶ) Ald., Codd. X, XI (cum Σαβουχὲ), 52, 64, alii. In Hebraeo est מִבְּנֵי, Ο΄. *ἐκ τῶν υἱῶν*. Sed cf. 2 Reg. xxi. 18. 1 Paral. xi. 29. [40] Sic (pro Ναχαμγαίας) emaculavimus ex Ald. (cum Ναλαλιγαίας), Codd. X, XI, 29, 44, 52, aliis. Hebr. מִנַּחֲלֵי גָעַשׁ, *e vallibus Gaash*, Ο΄. *ἀπὸ χειμάρρων Γαδ(αβιὴλ)*. [41] Sic (pro Βεθυραθὶ) Codd. 44 (cum Μεθιραθὶ), 52, 74, 92, 98, 106, 120, 123, 134 (cum Μεθυραρὶ), 144, 236, 242 (cum Μεθυραφὶ), 244. In ceteris et in Hebraeo haec, Ἀχὶ ὁ Μεθυραθὶ, non habentur.

Cap. XXIV. [1] Sic Comp., Codd. II (in marg.), III, XI, 55, 123, 158. [2] Cod. 243. Sic in textu Codd. 19, 82, 93 (cum *τοῦ θεοῦ*), 108 (cum *τὸ θυμ.*), Theodoret. Quaest. XLV in 2 Reg. p. 449.

3. לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה. Ο΄. ἱνατί βούλεται ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ; Alia exempl. ἱνατί θέλει τὸ ῥῆμα τοῦτο;[3]

4. וַיֶּחֱזַק דְּבַר. Ο΄. καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος. Alia exempl. καὶ κατεκράτησε τὸ ῥῆμα.[4]

5. וַיַּחֲנוּ. Ο΄. καὶ παρενέβαλον. Alia exempl. καὶ ἤρξαντο (וַיָּחֵלּוּ).[5]

6. תַּחְתִּים חָדְשִׁי. *Tahtim-hodshi* (de quo nil constat). Ο΄. Θαβασὼν, ἥ ἐστιν Ἀδασαί. Alia exempl. Χεττιεὶμ Κάδης (הַחִתִּים קָדֵשׁ).[6] Σ. τὴν κατωτέραν ὁδόν.[7]

7. מִבְצַר־צֹר. *Ad munitionem Tyri.* Ο΄. εἰς Μάψαρ (alia exempl. Βοσσορὰν[8]) Τύρου. Ἀ. (εἰς) διάρμα Τύρου. Σ. (εἰς) ὀχύρωμα Τύρου.[9]

הַחִוִּי וְהַכְּנַעֲנִי. Ο΄. τοῦ Εὐαίου καὶ τοῦ Χαναναίου. Alia exempl. τοῦ Εὐεὶ καὶ τοῦ Χανανεί.[10]

8. וַיָּשֻׁטוּ בְּכָל־הָאָרֶץ. Ο΄. καὶ περιώδευσαν ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Alia exempl. καὶ περιῆλθον πᾶσαν τὴν γῆν.[11]

9. שְׁמֹנֶה מֵאוֹת. Ο΄. ὀκτακόσιαι. Θ. ἐνακόσιαι.[12]

9. חֲמֵשׁ־מֵאוֹת. Ο΄. πεντακόσιαι. Θ. τετρακόσιαι.[13]

10. אֲשֶׁר עָשִׂיתִי. Ο΄. ὃ ἐποίησα. Alia exempl. ποιήσας τὸ ῥῆμα τοῦτο.[14]

וְעַתָּה יְהוָה הַעֲבֶר־נָא אֶת־עֲוֹן. Ο΄. νῦν, κύριε· παραβίβασον δὴ τὴν ἀνομίαν. Alia exempl. καὶ νῦν, κύριε, περίελε τὴν ἀδικίαν.[15]

נִסְכַּלְתִּי. Ο΄. ἐμωράνθην. Alia exempl. ἐματαιώθην.[16]

13. וְהוּא רֹדְפֶךָ. Ο΄. καὶ ἔσονται διώκοντές σε. Alia exempl. καὶ ἔσονται καταδιώκειν σε; alia, καὶ αὐτοὺς καταδιώκειν σε.[17]

14. צַר־לִי מְאֹד. Ο΄. στενά μοι πάντοθεν σφόδρα ἐστίν. Alia exempl. στενά μοι πάντοθεν σφόδρα ἐστὶ καὶ τὰ τρία.[18] Alia: στενά μοι σφόδρα ἐστὶν εἰς τὰ τρία.[19]

16. וַיִּנָּחֶם. Ο΄. καὶ παρεκλήθη (Θ. μετεμελήθη. Ἀ. Σ. παρεκλήθη[20]).

רַב עַתָּה. Ο΄. πολὺ νῦν. Alia exempl. ἱκανὸν νῦν; alia, ἱκανόν.[21]

17. אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי הֶעֱוֵיתִי. Ο΄. ἐγώ εἰμι

---

[3] Sic Comp., Codd. 19 (cum θέλῃ), 82 (idem), 93, 108 (ut 19). [4] Iidem. [5] Sic (cum ἀπὸ Ἀροὴρ) Codd. 19 (cum ἤρξατο), 82, 93, 108. [6] Sic Comp. (cum Χεττιὶμ Χάδης), Codd. 19 (cum Χεττιεινὶ), 82 (cum τὴν pro γῆν), 93, 108 (om. εἰς). [7] Euseb. in Onomastico, p. 38: Ἀμειθθὰ ἡ Ἀδασαί [Hieron.: *Aethon Adasai*, fere ut in nostro loco Cod. III, qui scribit Ἐθαὼν Ἀδασαί]. Σύμ. τὴν κατωτέραν ὁδόν. [8] Sic Codd. 82, 93 (cum Βοσορρὰν), 108. [9] Euseb. in Onomastico, p. 284: Μάψαρ Τύρου. Ἀκ. ἅρμα Τύρου. Σύμ. ὀχύρωμα Τύρου; vel, vertente Hieronymo: "Mabsar Tyri: pro quo Aq. et Sym. interpretantur *munitam Tyrum.*" Montef. vero e Regio suo excitat: Ἀ. Σ. φρᾶγμα (sic) Τύρου, unde apud Eusebium pro ἅρμα, φράγμα restituendum esse conjicit, probante Wesselingio in *Probabil.* p. 217. Nobis quidem Regii istius lectio valde suspecta est; tum quia vox φράγμα in Bibliis Graecis nusquam legitur, tum quia scripturae Eusebianae in longe faciliorem emendationem incidimus, scilicet διάρμα, quod pro eodem Hebraeo Aquilae vindicavimus in Hex. ad Jesai. xxxiv. 13. Etiam διηρμέναι pro בְּצוּרוֹת posuit idem interpres ad Deut. iii. 5. Jesai. xxxvi. 1 (in *Auctario*). [10] Sic Codd. 82, 93, 108 (cum Εὐεὶν et Χαναvί). [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, qui pergunt: καὶ παραγίνονται μετὰ ἐννέα μῆνας κ. τ. ἑ. [12] Cod. 243 in marg.: Ὀκτακοσίας ἔχει ἐν τῷ ἑξαπλῷ· παρὰ δὲ Θ. ἐνακοσίας. Sic in textu Codd. 19 (cum ἐννεακ.), 52 (cum ἐννεακόσιοι), 82 (cum ἐννακ.), 93 (idem), 108 (idem), 236 (idem), 242, 246 (ut 82). [13] Cod. 243 in marg.: πεντακόσιαι κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ· παρὰ μόνῳ δὲ Θ. τετρακόσιαι. Sic in textu Codd. 19, 52, 82 (cum τρακόσιαι), 93, alii. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ὅτι ἐποίησα pro ποιήσας), XI, 19, 29, 44, 52, alii (inter quos 243). [15] Sic Comp., Codd. XI, 19, 29, 44 (cum καρδίαν pro ἀδικίαν), 52 (cum ἀνομίαν), alii (inter quos 243, cum ἀκακίαν (sic) in marg.). [16] Sic Comp., Codd. XI (cum ἐμαθαιώθην), 19, 29, 44, 52, alii (inter quos 243, cum ἐμωράνθην in marg.). [17] Prior lectio est in Ald., Codd. III (cum διώκειν), 29, 44, 55 (ut III), 56, alii (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 82 (cum αὐτὸς), 93, 108. [18] Sic Ald., Codd. XI, 29 (om. καὶ), 44, 52, 55 (ut 29), 56, alii (inter quos 243). [19] Sic Comp. (om. εἰς), Codd. 19, 82 (cum καὶ pro εἰς), 93 (idem), 108. Bar Hebraeus: ܥܠܝ (*dura*) ܛܒ ܡܛܠ ܬܠܬ ܡܛܠܬܗܝܢ. [20] Cod. 243. Theodotionis lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. [21] Prior lectio est in Comp., Codd. 44, 52 (cum πολὺ ἱκ. νῦν), 74,

ἠδίκησα. Alia exempl. ἐγὼ ἡμάρτηκα, καὶ ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα.[22]

17. הַצֹּאן. Ο΄. τὰ πρόβατα. Alia exempl. τὸ ποίμνιον.[23]

20. עֹבְרִים עָלָיו. Ο΄. παραπορευομένους ἐπάνω αὐτοῦ. Alia exempl. διαπορευομένους ἐπ' αὐτόν.[24]

21. וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם. Ο΄. καὶ συσχεθῇ ἡ θραῦσις ἐπάνω τοῦ λαοῦ. Alia exempl. ὅπως ἐπίσχῃ ἡ πτῶσις ἀπὸ τοῦ λαοῦ.[25]

22. וְהַמֹּרִגִּים. *Et tribula.* Ο΄. καὶ οἱ τροχοί. Alia exempl. καὶ τὰ ξύλα καὶ τὰ ἄροτρα.[26]

23. יִרְצְךָ. Ο΄. εὐλογήσαι σε. Alia exempl. προσδέξεται παρὰ σοῦ.[27]

25. (÷) καὶ προσέθηκε—ἐν πρώτοις (↙).[28]

וַיֵּעָתֵר. Ο΄. καὶ ἐπήκουσε (alia exempl. ἵλεως ἐγένετο[29]). Schol. Ἐν τῷ ἑξαπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων ἡ μὲν δευτέρα τῶν Βασιλειῶν πληροῦται ἐν τῇ κατὰ τὴν θραῦσιν τοῦ λαοῦ διηγήσει, καὶ τῇ τῆς ἅλω τοῦ Ὀρνᾶ διαπράσει· ἡ δὲ τρίτη τῶν Βασιλειῶν ἄρχεται ἔκ τε τῆς κατὰ τὴν Ἀβισὰγ τὴν Σουμανῖτιν ἱστορίας, καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὸν Ἀδωνία καὶ τὴν αὐτοῦ τυραννίδα. Διόδωρος δὲ τῇ δευτέρᾳ τῶν Βασιλειῶν συνάπτει καὶ ταῦτα ἕως τῆς τοῦ Δαυὶδ τελευτῆς, ὁμοίως Θεοδωρήτῳ.[30]

---

aliis (inter quos 243 in marg.); posterior in Codd. 19, 82, 93, 106, 108. Cf. Hex. ad Num. xvi. 3. [22] Sic Comp. (cum ἥμαρτον, et om. εἰμι), Ald. (cum ἐγώ εἰμι ἠδίκησα, καίγε ἐγώ εἰμι ὁ π. ἐκ.), Codd. III (cum ἐγώ εἰμι ἠδίκησα, καὶ ἐγὼ ὁ π. ἐκ.), XI, 19 (ut Comp.), 29 (cum ἐγώ εἰμι ἡμάρτηκα, καὶ ἐγώ εἰμι ὁ π. ὁ κακοποιήσας), 44 (om. εἰμι), 52 (cum ἐγώ εἰμι ἡμάρτηκα), alii (inter quos 243, ut 29). [23] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret., Chrysost. Opp. T. I, p. 217 D, et T. IX, p. 735 B. [24] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [25] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐπέσχῃ), 82, 93, 108. Mox v. 25 pro συνεσχέθη ἡ θρ. in iisdem est ἐπέσχεν ἡ πτῶσις. [26] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [27] Sic Codd. 82, 93. [28] Haec desunt in Comp. solo. [29] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἔλεγεν pro ἵλεως), 82, 93, 108. Cf. ad Cap. xxi. 14. [30] Cod. 243, exscribente Montef. Cum Diodoro et Theodoreto faciunt Codd. 19, 82, 93, 108, 245, qui librum Regum tertium a Cap. ii. 12 incipiunt.

LIBER III REGUM,

JUXTA HEBRAEOS I REGUM.

IN LIBRUM III REGUM

MONITUM.

PRAETER fontes in Monito ad libros Regum et Paralipomenωn recensitos, in Hexaplis nostris ad hunc tertium Regum librum concinnandis plus nobis adjumenti quam omnia quae antecessoribus nostris praesto erant subsidia, contulit versio Syro-hexaplaris, non ita pridem in. lucem prolata, quae in Codice Musei Britannici, signato "Addit. MSS. 14,437," foliis 47–124, continetur. Codex charactere Estranghelo saeculi VIII eleganter exaratus olim continebat librum integrum cum synopsi nonis quaternionibus descriptum, e quibus tamen periit quartus, scilicet a Cap. vii. 14 ad Cap. viii. 61. In asteriscis et obelis pingendis scriba non raro peccat, confusione ex more dictorum siglorum non solum initio sententiae, sed singulis lineis quibus sententia terminaretur praemittendorum evidenter nata. Praeterea indicibus in contextu ad certas voces appictis, lectiones marginales quae iis aptentur non raro abesse graviter dolendum est. Scholia, praecipue ethica, hic illic margini allita sunt, sub nomine S. Severi patriarchae Antiocheni, aliorumque quos indicavit Wright *Catalogue of Syriac MSS. in the British Museum*, Part I, p. 33, qui et subscriptionem libri exscripsit. Haec autem sonat: "Sumptus est hic liber [3 Regum] ex quo conversus est hic qui in manibus est e Graeca in Syriacam ex Hexaplo, h. e. *sex columnis*, bibliothecae Caesareae Palaestinensis; et collatus est cum exemplari in quo subsignatum erat sic: Εὐσέβιος διώρθωσα ὡς ἀκριβῶς ἐδυνάμην. Conversus autem est e lingua Graeca in Syriacam mense Shebat anni 927 juxta numerum Alexandri, indictione quarta [A. D. 616] in Enato [εἰς τὸ ἔνατον. Cf. Wright ibid. p. 34 *not.*] Alexandriae in sancto monasterio Antonini." Libri nondum publici juris facti apographum suum benevole nobis concessit Ceriani noster. Bar Hebraei autem pauculas lectiones, quae ad lacunam supradictam spectant, e Musei Britannici codicibus exscribendas curavimus.

LIBER III REGUM.

CAPUT I.

1. בָּא בַּיָּמִים. Ο΄. προβεβηκὼς ἡμέραις. Alia exempl. ἥκων εἰς ἡμέρας.[1]

2. וְעָמְדָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ παραστήσεται τῷ βασιλεῖ ※ Θ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ ↙.[2] Alia exempl. καὶ παραστήσεται ἔναντι τοῦ βασιλέως.[3]

וְשָׁכְבָה בְחֵיקֶךָ. Ο΄. καὶ κοιμηθήσεται μετ' αὐτοῦ (Ὁ Ἑβραῖος, Θ. ἐν τῷ κόλπῳ σου). Alia exempl. καὶ κατακείσεται ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ.[4]

3. בְּכֹל גְּבוּל. Ο΄. ἐκ παντὸς ὁρίου. Ἀ. Σ. Θ. ἐν παντὶ ὁρίῳ.[5]

4. יָפָה עַד־מְאֹד. Ο΄. καλὴ ἕως σφόδρα. Alia exempl. καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα.[6]

וַתְּהִי לַמֶּלֶךְ סֹכֶנֶת. *Et erat regi contubernalis.* Ο΄. καὶ ἦν θάλπουσα τὸν βασιλέα. Alia exempl. καὶ ἦν τῷ βασιλεῖ σύγκοιτος.[7]

5. וַאֲדֹנִיָּה. Ο΄. καὶ Ἀδωνίας (alia exempl. Ὀρνία[8]).

5. מִתְנַשֵּׂא. Ο΄. ἐπήρετο. Alia exempl. ἐπῆρτο.[9]

רָצִים לְפָנָיו. Ο΄. παρατρέχειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Alia exempl. προτρέχοντας αὐτοῦ.[10]

6. עֲצָבוֹ. *Dolore affecit eum.* Ο΄. ἀπεκώλυσεν αὐτόν. Alia exempl. ἐπετίμησεν αὐτῷ.[11]

מִיָּמָיו. *A diebus ejus* (aliquando). Ο΄. οὐδέποτε. Alia exempl. πάντοτε.[12]

מַדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ. Ο΄. διὰ τί σὺ ἐποίησας (alia exempl. τοῦτο (Ἀ. τοιοῦτο[13]) ἐποίησας[14]); Alia exempl. τί ὅτι πεποίηκας οὕτως;[15]

וְאֹתוֹ יָלְדָה אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם. Ο΄. καὶ αὐτὸν ἔτεκεν ὀπίσω Ἀβεσσαλώμ. Alia exempl. καὶ τοῦτον ἐγέννησε μετὰ τὸν Ἀβεσσαλώμ.[16]

7. וַיַּעְזְרוּ אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה. Ο΄. καὶ ἐβοήθουν ὀπίσω Ἀδωνίου. Alia exempl. καὶ ἀντελαμβάνοντο αὐτοῦ.[17]

8. וְרֵעִי. Ο΄. καὶ Ῥησί (alia exempl. Ῥηΐ[18]).

CAP. I. [1] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [2] Syro-hex. in textu: ※ ܬ. ܩܕܡܘܗܝ ↙. [3] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum ἐναντίον), 108, 247 (cum ἐνώπιον). [4] Sic Comp., et (om. καὶ ἔσται αὐτὸν θάλπουσα) Codd. 19 (cum κατοικήσεται), 82 (idem), 93, 108. Syro-hex. ܥ. ܬ. ܒܥܘܒܟܝ. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܟܠܗ. Sic in textu Comp., et (om. ὁρίῳ) Codd. 19, 82, 93, 108. [6] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 52, alii (inter quos Reg.), invito Syro-hex. [7] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Procop. p. 170. [8] Sic Codd. 82 (cum Ὀρνεία), 93 (idem), 108, Theodoret., Procop. p. 173 (cum Ὀρνιὰ, notans: Ἀδωνίας· καὶ γὰρ ἦν διώνυμος). [9] Sic Comp., Codd. 44, 70, 74, alii, Syro-hex. (cum ἐπήρετο (ܡܫܡܫܢܐ ܗܘܐ) in marg.). [10] Sic Comp., Codd. 19 (cum αὐτῷ), 82, 93, 108, 123. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [12] Iidem. [13] Syro-hex. ܐ. ܕܐܝܟ ܗܕܐ. [14] Sic Ald., Codd. XI (cum ἐποίησας τοῦτο), 119, 121, 243, 244, Syro-hex. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [16] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἔτεκεν), 82, 93, 108 (cum αὐτόν). [17] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [18] Sic Codd. 52, 74, 92, alii, Syro-hex. (cum ܪܥܝ), Arm. 1.

8. וְהַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד. Ο΄. καὶ ÷ υἱοὶ ⁒ δυνατοὶ τοῦ Δαυίδ.[19] Alia exempl. καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ οἱ ὄντες δυνατοὶ τῷ Δαυίδ.[20]

עִם־אֲדֹנִיָּהוּ. Ο΄. ὀπίσω Ἀδωνίου. Alia exempl. μετὰ Ὀρνία.[21]

9. עִם אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אֵצֶל עֵין רֹגֵל. Ο΄. μετὰ αἰθῆ τοῦ Ζωελεθί, ὃς ἦν ἐχόμενα τῆς Ῥωγήλ. Alia exempl. παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὲθ, ὃς ἦν ἐχόμενος τῆς πηγῆς Ῥωγήλ.[22] Ἀ. Σ. παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὲθ τὸν πλησίον τῆς πηγῆς Ῥογήλ. Θ. παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὰθ τὸν ἐχόμενον Ἀὶν τοῦ Ῥογήλ.[23]

בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως ⁒.[24]

וּלְכָל־אַנְשֵׁי. Ο΄. καὶ πάντας τοὺς ἁδρούς (alia exempl. ἄνδρας[25]).

11. בַּת־שֶׁבַע. Ο΄. Βηρσαβεέ. Alia exempl. Βηθσαβεέ.[26] Ἀ. Σ. Βεθσαβέθ.[27]

הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ. Ο΄. οὐκ ἤκουσας. Σ. ἆρα οὐκ ἤκουσας.[28]

12. וּמַלְּטִי. Ο΄. καὶ ἐξελοῦ. Θ. καὶ σῶσον (s. ῥῦσαι).[29]

15. הַחַדְרָה. Ο΄. εἰς τὸ ταμεῖον. Alia exempl. εἰς τὸν κοιτῶνα.[30]

16. בַּת־שֶׁבַע. Ο΄. Βηρσαβεέ. (Ἀ. Θ.) Βεθσαβέθ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[31]

19, 25. וּמְרִיא. Ο΄. καὶ ἄρνας. Ὁ Ἑβραῖος· σιτευτόν.[32]

20. וְאַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינֵי. Ο΄. καὶ σὺ, κύριέ μου βασιλεῦ, οἱ ὀφθαλμοί. Alia exempl. καὶ εἰ διὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως γέγονε τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὅτι οἱ ὀφθαλμοί.[33]

21. חַטָּאִים. Rei. Ο΄. ἁμαρτωλοί. Alia exempl. ἡμαρτηκότες.[34]

23. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. λεγόντων.[35]

לִפְנֵי. Ο΄. κατὰ πρόσωπον. Θ. ἐνώπιον.[36]

28. לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ἐνώπιον αὐτοῦ. Ὁ Ἑβραῖος· ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.[37]

33. וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ עַל(אֶל ק׳)־גִּחוֹן. Ο΄. καὶ καταγάγετε (alia exempl. καταβιβάσατε[38]) αὐτὸν εἰς (Ἀ. πρὸς[39]) τὴν Γιών.

35. וַעֲלִיתֶם אַחֲרָיו וּבָא. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἀναβήσεσθε ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται ⁒.[40]

וְאֹתוֹ צִוִּיתִי. Ο΄. καὶ ἐγὼ (Ἀ. Σ. Θ. καὶ αὐτῷ[41]) ἐνετειλάμην. Alia exempl. καὶ αὐτῷ ἐντελοῦμαι.[42]

36. אָמֵן כֵּן יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ. Ο΄.

---

[19] Sic Syro-hex. (cum ܘ÷ܒܢܝ̈ܐ ⁒). [20] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἕτεροι αὐτοῦ ὄντες), 82, 93 (cum ἕτεροι), 108. [21] Sic Comp. (cum Ἀδωνίου), Codd. 19, 82 (cum Ἀρνεία), 93 (cum Ὀρνεία), 108. Ad ὀπίσω Syro-hex. in marg.: μετά. [22] Sic Comp. (cum τὸν ἐχόμενον pro ὃς ἦν ἐχ.), Ald., Codd. III (cum τοῦ Ζ. pro τὸν Ζ., et ἐχόμενα), XI (cum ὡς pro ὃς), 44, 70, alii (inter quos 243, cum ἐχόμενα), Syro-hex. [23] Cod. 243. Theodoret. Quaest. XXIV in 2 Reg. p. 454: Ἐτέλεσε δὲ τὸ συσσίτιον παρά τινα πηγὴν πρὸ τοῦ ἄστεος ἀναβλύζουσαν, παρ' ἣν βασιλικὸς ἐτεθήλει παράδεισος· οὕτω γὰρ ὁ Ἰώσηπος [Antiq. VII, 14, 4] ἔφη· καὶ ὁ Σύμμαχος δὲ τὴν Ἀὶν πηγὴν ἡρμήνευσεν. Ἀϊνὰ δὲ αὐτὴν καὶ ὁ Σύρος καλεῖ. Unde colligit Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 151, LXX interpretes Hebraeum עין literis Graecis scripsisse, et lectionem τῆς πηγῆς e Symmachi versione illatam esse, repugnantibus libris nostris, quorum ne unus quidem Ἀὶν exhibet. [24] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 56, alii (inter quos 243), Arm. 1. [25] Sic Comp., Codd. III, 19, 44, 93, alii, Syro-hex., Arm. 1. [26] Sic Comp., Cod. III, Syro-hex. (cum ܒܝܬܫܒܥ). [27] Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܒܝܬ ܫܒܥ. Cf. ad v. 16. [28] Idem: ܣ. ܐܦ ܠܐ ܫܡܥܬܝ ⁒. [29] Idem: ܬ. ܘܦܨܐ. Comp. (cum σώσῃς), Codd. 19, 82, 93 (ut Comp.), 108 (idem): ὅπως σώσεις. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum εἰς τὸ κ.), 108. [31] Syro-hex. ܐ̣. ܬ. ܒܝܬ ܫܒܥ. ܣ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ⁒. Cf. Hex. ad Psal. l. 2. [32] Idem: ܥܒ. ܡܦܛܡܐ. Cf. Hex. ad 2 Reg. vi. 13. [33] Sic Codd. 19 (om. εἰ), 82, 93, 108. Cf. v. 27 in Hebr. et LXX. [34] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 158. Syro-hex. in textu: ܚܛܝܐ; in marg. autem sine nom.: ὁμοίως τοῖς Ο΄. [35] Sic Ald., Codd. III, XI, 56, 71, alii, Syro-hex. (cum ܘܐܡܪܝܢ). [36] Syro-hex. ܬ. ܩܕܡܘܗܝ. Sic in textu Comp., Codd. 82, 93, 108. [37] Syro-hex. ܥܒ. ܩܕܡ ܡܠܟܐ. Sic in textu Cod. 93. [38] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [39] Syro-hex. in textu: ܠܓܝܘܢ; in marg. autem: ܐ̣. ܠܘܬ. [40] Syro-hex. in textu: ※ܬ. ܘܬܣܩܘܢ ܒܬܪܗ. ܘܢܥܘܠ ⁒. Sic sine notis Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 55, alii (inter quos Reg.), Arm. 1. [41] Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܬ. ܘܠܗ ⁒. [42] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

γένοιτο οὕτως· πιστώσαι κύριος ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως. 'Α. Σ. ἀμήν· οὕτως ἐρεῖ (κύριος) ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως.[43]

38, 44. וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי. Ο΄. καὶ ὁ Χερεθὶ, καὶ ὁ Φελεθί. Aliter: Ο΄. καὶ οἱ ἐλεύθεροι καὶ οἱ στρατιῶται. 'Ο 'Εβραῖος· οἱ Χερεθὶ καὶ οἱ Φελεθί.[44]

38. וַיֹּלִכוּ אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἀπήγαγον αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτοῦ.[45]

40. וְהָעָם מְחַלְּלִים. Ο΄. καὶ ※ ὁ λαὸς ◄ ἐχόρευον.[46]

מְחַלְּלִים בַּחֲלִלִים וּשְׂמֵחִים שִׂמְחָה גְדוֹלָה. Ο΄. ἐχόρευον ἐν χοροῖς, καὶ εὐφραινόμενοι εὐφροσύνην μεγάλην. ῎Αλλος· ηὔλουν ἐν αὐλοῖς, καὶ ἔχαιρον χαρᾷ μεγάλῃ.[47]

וַתִּבָּקַע. *Et concussa est.* Ο΄. καὶ ἐρράγη (alia exempl. ἤχησεν[48]).

41. מַדּוּעַ קוֹל־הַקִּרְיָה הוֹמָה. Ο΄. τίς ἡ φωνὴ τῆς πόλεως ἠχούσης; Alia exempl. τίς ἡ φωνὴ τῆς βοῆς ἠχεῖ μέγα;[49]

43. וַיֹּאמֶר לַאֲדֹנִיָּהוּ. Ο΄. καὶ εἶπε ※ Οἱ Γ΄. τῷ 'Αδωνίᾳ ◄.[50]

אֲבָל. *Immo vero.* Ο΄. καὶ μάλα. ('Α.) μάλιστα. Σ. ὄντως.[51]

45. לְמֶלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. εἰς βασιλέα.[52]

49. וַיֶּחֶרְדוּ וַיָּקֻמוּ. Ο΄. καὶ ἐξέστησαν. Alia exempl. καὶ ἐξέστησαν καὶ ἐξανέστησαν.[53] Alia: καὶ ἐξέστησαν καὶ ἀνεπήδησαν.[54]

50. וַיַּחֲזֵק. Ο΄. καὶ ἐπελάβετο (alia exempl. ἐκράτησε[55]).

51. וְהִנֵּה אָחַז. Ο΄. καὶ κατέχει. Alia exempl. καὶ ἰδοὺ κατέχει.[56]

כַיּוֹם. Ο΄. σήμερον. ῎Αλλος· ὡς σήμερον.[57]

אִם־יָמִית. Ο΄. εἰ οὐ θανατώσει. Alia exempl. τοῦ μὴ θανατῶσαι.[58]

52. לֹא־יִפֹּל. Ο΄. εἰ πεσεῖται. Alia exempl. οὐ μὴ πέσῃ.[59] 'Α. Σ. οὐ πεσεῖται.[60]

53. לֵךְ. Ο΄. δεῦρο. Alia exempl. πορεύου.[61]

Cap. I. 2. καὶ εἶπον ※ αὐτῷ ◄.[62] 13. ÷ λέγουσα ◄.[63] 17. ἡ δὲ εἶπεν ※ αὐτῷ ◄.[64] κύριέ μου ÷ βασιλεῦ ◄.[65] ÷ λέγων ◄.[66] 47. ὁ θεός ※ σου ◄.[67] Σαλωμὼν ÷ τοῦ υἱοῦ σου ◄.[68] 48. ÷ ἐκ τοῦ σπέρματός μου ◄.[69]

Cap. II.

1. וַיְצַו. Ο΄. καὶ ἀπεκρίνατο. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐνετείλατο.[1]

---

[43] Syro-hex. ܐܡܝܢ (rasura) ܗܟܢܐ ܢܐܡܪ ܐ. ܣ. ܐ. ܐܠܗܐ ܕܡܪܝ ܡܠܟܐ. [44] Syro-hex. in textu (bis): ܘܟܪܬܝ ܘܦܠܬܝ; in marg. autem ad v. 38: ܣ. ܐ. ܚܐܪ̈ܐ ܘܦܠܚ̈ܐ (ܚܐܪ̈ܐ). Cod. Reg. notat: τοὺς σφενδονήτας καὶ τοὺς τοξότας. Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 18. [45] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [46] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܘܥܡܐ ※ ◄), et sine aster. (cum πᾶς ὁ λ.) Comp., Codd. 19, 82 (cum ὁ χορεύων pro ἐχόρευον), 93, 108. [47] In Codd. 19, 82, 93, 108, duae versiones coaluerunt: ἐχόρευον ἐν χ. καὶ εὐφρ. εὐφροσύνῃ μεγάλῃ· ηὔλουν κ. τ. ἑ., quarum posterior Theodotionis esse videtur. [48] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, 247. Hieron. *insonuit.* [49] Sic Codd. 19, 82 (cum ἡ βοὴ τῆς φωνῆς), 93 (idem), 108; quorum arbitrarias mutationes posthac parciores memorabimus. Cf. Hex. ad 2 Reg. xiv. 2. [50] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 52, 70, alii, Arm. 1. [51] Syro-hex. in marg. ܡܛܠ ܗܢܐ. ܣ. ܫܪܝܪܐܝܬ. Lectio anonyma Aquilae est, ut videtur, coll. Hex. ad Gen. xlii. 21. Ad Sym. cf. Hex. ad 2 Reg. xiv. 5. (Pro ὄντως Syrus noster ܫܪܝܪܐܝܬ dedit Num. xxii. 37.) [52] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii, Syro-hex., Arm. 1. [53] Sic Comp., Ald., Codd. II (om. καὶ ἐξέστησαν), III, XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1, invito Syro-hex. [54] Sic Codd. 19 (cum ἐξανέστησαν), 82, 93 (ut 19). [55] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum κατέσχεν), 108. [56] Sic Comp. (cum ἐκράτησε pro κατέχει), Codd. 19, 82, 93, 108. [57] Syro-hex. in marg. ܐ̈ܝܟ ܝܘܡܢܐ. [58] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [59] Iidem. [60] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܢܦܠ. Sic in textu Cod. 44. Statim Syro-hex. in textu: τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, invitis libris Graecis. [61] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [62] Syro-hex. Comp., Codd. 82, 108: καὶ εἶπον οἱ παῖδες αὐτῷ. [63] Idem. Deest in Comp., Codd. 82, 93, 108. [64] Idem. [65] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1. [66] Idem. [67] Idem. [68] Idem (qui pingit: ܕܒܪܟ ÷ ◄). Sic sine obelo Comp. (cum τοῦ υἱοῦ σου Σολομῶντος), Ald. (cum Σολομῶντος), Codd. III, XI, 19 (cum υἱοῦ σου Σολομῶντος), 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1. [69] Idem.

Cap. II. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܦܩܕ. Sic in textu

2. וְחָזַקְתָּ וְהָיִיתָ לְאִישׁ. Ο΄. καὶ ἰσχύσεις (alia exempl. κραταιωθήσῃ[2]), καὶ ἔσῃ εἰς ἄνδρα (alia exempl. add. τέλειον; alia, δυνάμεως[3]). Σ. ἀσφαλίζου, καὶ ἔσο ἀνδρεῖος.[4]

3. אֶת־מִשְׁמֶרֶת. Ο΄. τὴν φυλακήν. Ἄλλος· τὴν διαθήκην.[5]

לִשְׁמֹר חֻקֹּתָיו מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְעֵדְוֹתָיו כַּכָּתוּב. Ο΄. φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὰ κρίματα τὰ γεγραμμένα. Alia exempl. φυλάσσειν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, ἀκριβάσματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καθὰ γέγραπται.[6] Aliter: Ο΄. φυλάσσειν τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα, ※ Σ. Θ. καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ ↙ τὰ γεγραμμένα.[7]

לְמַעַן תַּשְׂכִּיל אֵת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. Ο΄. ἵνα συνήσῃς ※ πάντα ↙ ἃ ποιήσεις.[8] Alia exempl. ὅπως εὐοδωθῇ πάντα ἃ ποιεῖς.[9]

וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר תִּפְנֶה שָׁם. Ο΄. κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι. Alia exempl. καὶ πανταχῇ οὗ ἐὰν ἐπιβλέψῃς ἐκεῖ.[10]

4. עָלַי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. περὶ ἐμοῦ.[11]

וּבְכָל־נַפְשָׁם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν.[12]

יִכָּרֵת לְךָ. Ο΄. οὐκ ἐξολοθρευθήσεταί (alia exempl. ἐξαρθήσεται[13]) σοι. Ἄλλος· οὐκ ἐκκοπήσεταί σοι.[14]

5. וַיָּשֶׂם. Ο΄. καὶ ἔταξε (alia exempl. ἐξεδίκησεν[15]).

בְּשָׁלֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה. Ο΄. ※ ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἔδωκεν αἷμα ἀθῷον ↙.[16]

6. כְּחָכְמָתֶךָ. Ο΄. κατὰ τὴν σοφίαν (alia exempl. φρόνησιν[17]) σου.

וְלֹא־תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ בְּשָׁלֹם. Ο΄. καὶ οὐ κατάξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ. Alia exempl. καὶ κατάξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ ἐν αἵματι.[18]

7. כִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלַי בְּבָרְחִי. Ο΄. ὅτι οὕτως ἤγγισάν μοι ἐν τῷ με ἀποδιδράσκειν. Alia exempl. ὅτι οὗτος παρέστη ἐνώπιόν μου ἐν τῷ φεύγειν με.[19]

8. מַחֲנָיִם. Ο΄. εἰς παρεμβολάς. Ὁ Ἑβραῖος, Σ. εἰς Μααναΐμ.[20]

14. וַיֹּאמֶר. Ο΄. Vacat. ※ Α. καὶ εἶπεν ↙.[21]

16. אֶת־פָּנָי. Ο΄. τὸ πρόσωπόν σου (Ἄλλος· μου[22]).

Comp., Ald., Codd. XI (cum ἀνετ.), 19, 44, 52, 55, alii (inter quos Reg., 243). Syro-hex. in textu: καὶ ἀπεκρίνατο λέγων τῷ Σ. υἱῷ αὐτοῦ. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 243 (in marg.), Theodoret. Quaest. III in 3 Reg. p. 456. [3] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 64, 71, aliis; posterior in Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. [4] Cod. 243 (non, ut Montef., ἔσο εἰς ἄνδρα). Cf. Hex. ad Deut. xii. 23. [5] Sic in textu Cod. 119. Syro-hex. in marg. ܕܝܬܩܐ. [6] Sic Codd. 19 (cum τὴν ὁ. κυρίου, καὶ τὰ πρ. αὐτοῦ, καὶ τὰ κρ. αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐντ. αὐτοῦ, καὶ τὰ κρ. αὐτοῦ, καθὰ γ.), 82 (om. ἀκρ. αὐτοῦ καὶ τὰ κρ. αὐτοῦ, cum καθὼς pro καθὰ), 93, 108 (om. ἀκρ. αὐτοῦ), 243 (in marg., cum καὶ τὰ ἀκρ. αὐτοῦ), Theodoret. (cum καθώς). [7] Syro-hex. in textu: ܠܡܛܪ ܕܝܢܐ ܕܝܠܗ ܘܦܘܩܕܢܐ ܕܝܠܗ ܘܕܝܢܐ ※ ܣ. ܬ. ܘܣܗܕܘܬܐ ܕܝܠܗ ↙ ܗܠܝܢ ܕܟܬܝܒܢ. Super ܘܕܝܢܐ index est, sed nota marginalis abest. Ad τὰ γεγραμμένα in marg. pingitur ܐܝܟ, h.e. κατὰ (τὰ γεγρ.). In textu Ed. Rom. post τὰ κρίματα inferunt καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ Comp., Ald., Codd. III, 74, 106, alii (inter quos 243). [8] Sic Syro-hex. [9] Sic Codd. 19 (cum εὐοδώσει), 82 (cum ποιήσεις), 93 (cum πάντα ποιήσῃς), 108 (cum εὐωδώσῃ), 243 (in marg., cum ποιήσεις), Theodoret. (cum ποιήσεις). [10] Sic Comp., Codd. 19 (cum πανταχοῦ et ἐπιβλέψεις), 82 (cum ἐπιβλέψεις), 93, 108, 243 (in marg.), Theodoret. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 52, 74, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [12] Sic Comp. (cum τῇ ψ.), Ald., Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 52, 55, alii (inter quos 243), Syro-hex. [13] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [14] Syro-hex. in marg. ܠܐ ܢܬܦܣܩ ܠܟ. Cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 38. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Pro ἔταξε Syro-hex. liberius vertit ܚܫܒ, ἐλογίσατο, notante etiam Masio in *Syrorum Pecul.* p. 19. [16] Sic Syro-hex. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. II, XI, 55, 56, 64, 71, 158, 245. [17] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad 2 Reg. xx. 22. [18] Sic Codd. 243, 244, 247 (cum σὺ ἐν αἵματι). Cf. v. 9, ubi vicissim Codd. 243, 244: καὶ οὐ κατάξεις... ἐν εἰρήνῃ. Origen. Opp. T. II, p. 113 diserte legit et enarrat: καὶ κατάξεις αὐτοῦ τὴν π. ἐν εἰρήνῃ. [19] Sic Codd. 19, 82 (cum οὕτως), 93, 108. [20] Syro-hex. ܥ. ܣ. ܠܡܚܢܝܡ. Cf. Hex. ad 2 Reg. xvii. 24. [21] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 74, 82, 92, alii. [22] Sic in textu Cod. 144. Syro-hex. in textu: μου; in marg. autem: σου.

17. אֶת־פָּנָיו. Ο΄. τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ. Alia exempl. τὸ πρόσωπόν σου.[23]

18. אָנֹכִי. Ο΄. ἐγώ. Ἄλλος· διὰ τοῦτο.[24]

20. אֶת־פָּנָי. Ο΄. τὸ πρόσωπόν μου (alia exempl. σου[25]).

26. וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֲמִיתֶךָ. Ο΄. ※ καὶ ◂ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ οὐ θανατώσω σε.[26]

28. עַד־יוֹאָב. Ο΄. ἕως Ἰωὰβ υἱοῦ Σαρουΐας. Alia exempl. ἕως Ἰωάβ.[27]

וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם. Ο΄. καὶ ὀπίσω Σαλωμών (alia exempl. Ἀβεσσαλώμ[28]).

29. אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ. Ο΄. κατέχει τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀ. ἐχόμενα τοῦ θυσιαστηρίου.[29]

30. וַיָּשֶׁב בְּנָיָהוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר. Ο΄. καὶ ἐπέστρεψε Βαναίας υἱὸς Ἰωδαὲ, (÷) καὶ εἶπε ◂[30] τῷ βασιλεῖ. Ἄλλος· τὸν λόγον.[31]

34. וַיַּעַל בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἀνέβη Βαναίας υἱὸς Ἰωδαὲ ◂.[32]

וַיִּפְגַּע־בּוֹ. Ο΄. καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ. Alia exempl. καὶ ἀπήντησεν ÷ Ἰωδαὲ ◂ τῷ Ἰωάβ.[33]

42. וַתֹּאמֶר אֵלַי טוֹב הַדָּבָר שָׁמָעְתִּי. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ εἶπάς μοι· ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἤκουσα (◂).[34]

46. וַיָּמֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀπέθανε.[35]

Cap. II. 12. τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ÷ υἱὸς ἐτῶν δώδεκα ◂.[36] 13. ÷ καὶ προσεκύνησεν αὐτῇ ◂.[37] 14. ÷ αὐτῷ ◂.[38] 15. ÷ αὐτῇ ◂.[39] 16. ÷ Βηθσαβεέ (sic) ◂.[40] 17. ÷ αὐτῇ ◂.[41] 20. ÷ αὐτῷ ◂.[42] 22. καὶ ÷ αὐτῷ ◂ Ἰωάβ.[43] ÷ ἀρχιστράτηγος ἑταῖρος (◂).[44] 24. ÷ αὐτός ◂.[45] ÷ κύριος ◂.[46] 25. ÷ Ἀδωνίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[47] 26. ἀπότρεχε ÷ σύ ◂.[48] ÷ τῆς διαθήκης ◂.[49] 29. ※ τῷ βασιλεῖ ◂ τῷ Σαλωμὼν ÷ λέγοντες ◂.[50] ÷ καὶ ἀπέστειλε Σαλωμὼν πρὸς Ἰωὰβ—καὶ ἔφυγον πρὸς κύριον ◂· καὶ ἀπέστειλε Σαλωμὼν ÷ ὁ βασιλεὺς ◂ τὸν Βαναίαν.[51] ÷ καὶ θάψον αὐτόν ◂.[52] 30. ÷ πρὸς Ἰωάβ ◂.[53] καὶ εἶπεν ÷ Ἰωὰβ ◂, οὐκ ÷ ἐκπορεύομαι ◂.[54] 31. ÷ πορεύου καὶ ◂ ποίησον ÷ αὐτῷ ◂.[55] ÷ σήμερον ◂.[56] 32. ÷ τῆς ἀδικίας ◂.[57] ÷ τὸ αἷμα αὐτῶν ◂.[58] 35. ÷ (om. καὶ) ἡ βασιλεία κατωρθοῦτο ἐν Ἱερουσαλήμ ◂.[59] ÷ εἰς ἱερέα πρῶτον ◂.[60] (om. καὶ Σαλωμὼν—ἐν Ἱερουσαλήμ[61]) ÷ καὶ ἔδωκε κύριος—ἐν αἵματι εἰς ᾅδου ◂. καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε τὸν Σεμεΐ.[62] 37. ÷ καὶ ὥρκισεν

---

[23] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [24] Syro-hex. in marg. ◆ ܡܛܠ ܗܕܐ, invitis libris Graecis. Num pro Hebraeo אָכֵן? Cf. Hex. ad Jerem. viii. 8. [25] Sic Codd. II, III, 52, 64, alii, Syro-hex. (in marg.), Arm. 1 (cum σου ἀπ' ἐμοῦ). [26] Sic Syro-hex. (cum ◂ ܘ/ ※). [27] Sic Codd. III, 71, 74, 92, alii, Syro-hex. (cum υἱοῦ Σ. in marg.), Arm. 1. [28] Sic Codd. II, III, 247, invito Syro-hex. [29] Syro-hex. ◆ ܠܘܬ ܡܕܒܚܐ .ܐ/. Cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 41. Jerem. xxxv. 4. [30] Sic Syro-hex., cum metobelo tantum. [31] Syro-hex. in marg. (post τῷ βασιλεῖ): ◆ ܠܡܠܬܐ. [32] Sic in textu Syro-hex. Haec hodie leguntur in LXX, sed desunt in Cod. II. [33] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. II, III (cum Ἰωιαδαέ), et (om. Ἰωδαέ) Codd. 44 (om. τῷ), 52, 56, alii, Arm. 1. [34] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Ald. (cum ἤκουσας), Codd. III, XI, 19, 44, 52, alii (inter quos 243), Arm. 1. [35] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19 (cum καὶ ἀπέθ. ὁ Σεμεΐ), 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [36] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III (om. υἱός), XI, 44, 52, 55 (cum δώδεκα ἐτῶν), alii (inter quos 243), Arm. 1 (ut III). [37] Idem. [38] Idem. Deest in Codd. 44, 119, 247, Arm. 1. [39] Idem. [40] Idem. [41] Idem. [42] Idem. [43] Idem (qui pingit ÷ καὶ αὐτῷ ◂). Pronomen deest in Codd. 44, 247. [44] Idem. Posterior vox deest in Cod. 44. [45] Idem. [46] Idem. [47] Idem. Deest in Comp. [48] Idem. Pronomen deest in Comp., Codd. 93, 245, Arm. 1. [49] Idem. [50] Idem (qui pingit: ※ τῷ β. ◂ ÷ τῷ Σ. ◂ λέγοντες ◂). Vox λέγοντες deest in Cod. 44. [51] Idem (qui pingit: καὶ ἀπέστειλε Σ. (om. ὁ βασιλεὺς) ÷ πρὸς Ἰωάβ. Haec, καὶ ἀπέστειλε—κύριον, desunt in Comp. Mox ὁ βασιλεὺς deest in Ed. Rom., sed habetur in Codd. III, 55, 74, aliis (inter quos 243). [52] Idem. Deest in Comp. [53] Idem. Deest in Codd. II, 44. [54] Idem. [55] Idem. [56] Idem. [57] Idem. [58] Idem. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [59] Idem. Deest in Comp. [60] Idem. Deest in Codd. 44, 52, 74, aliis. [61] Praeter Syro-hex. haec desunt in Codd. II, III, 19, 52, 56, aliis (inter quos 243), Arm. 1. [62] Syro-hex., cujus textus cum Ed. Rom. accurate concordat, exceptis iis quae sequuntur: υἱῶν ἀρχαίων] ἀνθρώπων (ܐܢܫܐ ܕܩܕܡ) ἀρχαίων; τὴν ἄκραν ἔπαλξιν ἐπ' αὐτῆς, διέκοψε] τὴν ἄκραν καὶ τὰς ἐπάλξεις τὰς ἐπ' αὐτῆς (ܣܘܪ̈ܝܗ̇), καὶ διέκοψε; καὶ τὰ Βαλλάθ] καὶ τὴν Βααλώθ (ܠܒܥܠܘܬ); εἰς ἀπαντήν μοι] εἰς ἀπαντήν (s. ἀπάντησιν) μου.

αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[63] 41. ⸓ *λέγοντες* ◂.[64] ⸓ *τοὺς δούλους αὐτοῦ* ◂.[65] 44. *τὴν κακίαν* ÷ *σου* ◂.[66] 46. ⸓ *Σαλωμὼν* ◂.[67]

Cap. III.

Cap. ii. 46, iii. 1. וְהַמַּמְלָכָה נְכוֹנָה בְּיַד שְׁלֹמֹה׃ וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַיִּקַּח אֶת־בַּת־פַּרְעֹה וַיְבִיאֶהָ אֶל־עִיר דָּוִד עַד כַּלֹּתוֹ לִבְנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַםִ סָבִיב. Ο΄. *καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν—ἐπὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα ἐν Ἱερουσαλήμ.* Aliter: Ο΄. ※ Σ. *τῆς δὲ βασιλείας ἑδρασθείσης ἐν χειρὶ Σαλωμὼν, ἐπιγαμίαν ἐποιήσατο Σαλωμὼν πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου* ◂· *καὶ ἔλαβεν τὴν θυγατέρα Φαραὼ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν Δαυὶδ ἕως οὗ συνετέλεσεν οἰκοδομῶν τὸν οἶκον ἑαυτοῦ, καὶ τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸ τεῖχος Ἱερουσαλὴμ κύκλῳ.*[1]

2. מְזַבְּחִים בַּבָּמוֹת. Ο΄. *ἦσαν θυμιῶντες ἐπὶ τοῖς ὑψηλοῖς.* Alia exempl. *ἦσαν θυμιῶντες καὶ θύοντες ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις.*[2]

עַד הַיָּמִים הָהֵם. Ο΄. *ἕως τοῦ νῦν.* Alia exempl. *ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων.*[3]

3. הוּא מְזַבֵּחַ. Ο΄. ※ Ἀ. Θ. *αὐτὸς* ◂ *ἔθυε.*[4]

4. וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ÷ *καὶ ἀνέστη* ◂ *καὶ ἐπορεύθη* ※ Ἀ. Σ. *ὁ βασιλεύς* ◂.[5]

4, 5. עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא׃ בְּגִבְעוֹן נִרְאָה. Ο΄. *ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον* ※ Ἀ. Σ. *ἐκεῖνο* ◂ *ἐν Γαβαών. καὶ ὤφθη.*[6]

6. בֵּן יֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ. Ο΄. *τὸν υἱὸν αὐτοῦ* ※ Ἀ. Σ. Θ. *καθήμενον* ◂ *ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ.*[7]

8. אֲשֶׁר לֹא־יִמָּנֶה וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב. Ο΄. *ὃς οὐκ ἀριθμηθήσεται,* ※ *καὶ οὐ ψηφισθήσεται ἀπὸ πλήθους* (◂).[8] Alia exempl. *ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, ἣ οὐκ ἀριθμηθήσεται ἀπὸ τοῦ πλήθους, καὶ οὐ διηγηθήσεται.*[9]

9. לֵב שֹׁמֵעַ. Ο΄. *καρδίαν ἀκούειν.* Alia exempl. *καρδίαν φρονίμην τοῦ ἀκούειν.*[10]

10. וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי. Ο΄. *καὶ ἤρεσεν* ※ Σ. *ὁ λόγος* ◂[11] *ἐνώπιον κυρίου* (Ὁ Ἑβραῖος· ἀδωνί[12]).

11. אֱלֹהִים. Ο΄. *κύριος.* Ὁ Ἑβραῖος· Ἐλωείμ.[13]

לְךָ עֹשֶׁר. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. *σεαυτῷ* ◂ *πλοῦτον.*[14]

הָבִין לִשְׁמֹעַ. Ο΄. *τοῦ συνιεῖν* (alia exempl. *σύνεσιν*[15]) *τοῦ εἰσακούειν.*

12. כָּמוֹךָ. Ο΄. *ὅμοιός σοι.* Ὁ Ἑβραῖος· ὡς σύ.[16]

13. כָּל־יָמֶיךָ. Ο΄. Vacat. ※ Σ. *πάσας τὰς ἡμέρας σου* ◂.[17]

14. וְהַאֲרַכְתִּי. Ο΄. *καὶ πληθυνῶ* (alia exempl. *μακρυνῶ*[18]).

18. אִתָּנוּ בַּבָּיִת. Ο΄. *μεθ᾽ ἡμῶν* ※ Ἀ. *ἐν τῷ οἴκῳ* ◂.[19]

---

63 Syro-hex. Deest in Comp. 64 Idem. 65 Idem. Deest in Comp. 66 Idem. 67 Idem. Deest in Cod. 71.

Cap. III. 1 Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247 (cum ἐποίησε pro ἐποιήσατο, et ἕως pro ἕως οὗ). Juxta Hieronymum Cap. iii incipit: *Confirmatum est igitur regnum in manu Salomonis, et affinitate conjunctus est Pharaoni regi Aegypti.* 2 Sic Comp. (om. θυμ. καὶ), Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. 3 Sic Codd. III, 247, Syro-hex. 4 Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 55, 71, 158, 247 (cum αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔθυε). 5 Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247 (cum καὶ ἀν. ὁ β. καὶ ἐπ.), Arm. 1 (ut 247). 6 Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. 7 Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum τὸν θρόνον), Codd. III, 247. 8 Sic Syro-hex. (cum ܡܢ ܣܘܓܐܐ), et sine aster. Codd. III, 247. Lectio Aquilam sapit, coll. Hex. ad Psal. xlvii. 13. Jesai. xxxiii. 18. 9 Sic Comp. (cum ὃς οὐκ pro ὡς—ἣ οὐκ), Codd. 19 (cum ὡς οὐκ ἀριθμήσεται), 82 (cum διηγήσεται), 93 (cum ὡσεὶ ἄμμος τ. θ. ὃς οὐκ), 108 (cum ὡς οὐκ), Theodoret. (cum οὐ διαριθμηθήσεται). 10 Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. Vet. Lat.: *cor prudens* . . 11 Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 247, Arm. 1. 12 Syro-hex. ܐܕܘܢܝ ܀ .ܥ. Cf. Hex. ad Zach. i. 9. 13 Idem: ܐܠܘܗܝܡ .ܥ. Cf. Hex. ad Mich. iii. 7. 14 Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247 (cum αὐτῷ), Arm. 1. 15 Sic Comp., Ald., Codd. 44, 52, 55, alii (inter quos 243). In Syro-hex. desideratur τοῦ εἰσακούειν, casu, ut videtur. 16 Syro-hex. ܐܟܘܬܟ ܀ .ܥ. 17 Sic in textu Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247 (om. σου), Arm. 1. 18 Sic Comp., Codd. 19, 82, 93. 19 Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III, Origen. Opp. T. I, p. 24 (cum ἐν τῷ οἴκῳ

20. וַאֲמָתְךָ יְשֵׁנָה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἡ δούλη σου ὕπνου ↙.[20]

22. לֹא כִּי בְּנִי הַחַי וּבְנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִּי בְּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי. Ο΄. οὐχὶ, ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, ὁ δὲ υἱός σου ὁ τεθνηκώς. Aliter: Ο΄. οὐχὶ, ※ ἀλλὰ ὁ υἱός σου ἐστὶν ὁ νεκρὸς, υἱὸς δὲ ἐμὸς ὁ ζῶν. ἡ δὲ ἄλλη καὶ αὐτὴ ἔλεγεν· οὐχὶ ↙, ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, ὁ δὲ υἱός σου ὁ τεθνηκώς.[21]

23. כִּי בְּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי. Ο΄. ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, καὶ ὁ υἱός σου ὁ τεθνηκώς. Aliter: Ο΄. ἀλλὰ ὁ υἱός σου ὁ τεθνηκὼς, καὶ ὁ υἱός μου ὁ ζῶν.[22]

25. לְאֶחָת. Ο΄. ταύτῃ. Alia exempl. ταύτῃ· καὶ τὸ τεθνηκὸς ὁμοίως διέλετε, καὶ δότε ἀμφοτέραις.[23]

26. אֲשֶׁר־בְּנָהּ. Ο΄. ἧς ἦν ὁ υἱός. Aliter: Ο΄. ἧς ὁ υἱὸς ※ αὐτῆς ↙ ÷ ἦν ↙.[24]

רַחֲמֶיהָ. Ο΄. ἡ μήτρα (alia exempl. τὰ σπλάγχνα[25]) αὐτῆς.

אֶת־הַיָּלוּד הַחַי. Ο΄. τὸ παιδίον ※ Ἀ. Σ. τὸ ζῶν ↙.[26]

27. תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוּד הַחַי. Ο΄. δότε τὸ παιδίον τῇ εἰπούσῃ· δότε αὐτῇ αὐτό. Aliter: Ο΄. δότε ※ Ἀ. Σ. αὐτῇ (↙) τὸ παιδίον τὸ ζῶν, ÷ τῇ εἰπούσῃ· δότε αὐτῇ αὐτό ↙.[27]

Cap. III. 5. ÷ πρὸς Σαλωμὼν ↙.[28] 9. ÷ ἐν δικαιοσύνῃ ↙.[29] 11. ÷ παρ' ἐμοῦ ↙.[30] 15. ÷ καὶ ἀνέστη ↙.[31] κατὰ ÷ πρόσωπον ↙ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατὰ πρόσωπον κιβωτοῦ.[32] ÷ ἐν Σιὼν ↙.[33] 21. καὶ ÷ ἰδοὺ ↙ οὐκ ἦν.[34] 25. ÷ τὸ θηλάζον ↙ τὸ ζῶν.[35] ÷ αὐτοῦ ↙. ÷ αὐτοῦ ↙.[36] 26. ÷ καὶ εἶπε ↙.[37] 28. ÷ τοῦτο ↙.[38]

CAP. IV.

1. עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐπὶ ※ πάντα ↙ Ἰσραὴλ ↙.[1]

2. בֶּן־צָדוֹק הַכֹּהֵן. Ο΄. υἱὸς Σαδὼκ ※ Ἀ. Σ. Θ. ὁ ἱερεὺς ↙.[2]

3. אֱלִיחֹרֶף. Ο΄. Ἐλιάφ. Alia exempl. Ἐλιάρεφ.[3]

בְּנֵי שִׁישָׁא. Ο΄. υἱὸς Σηβά. Alia exempl. υἱοὶ Σισά.[4]

4. וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַצָּבָא. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωδαὲ ἐπὶ τῆς δυνάμεως ↙.[5] Alia exempl. ἐπὶ τῆς στρατιᾶς.[6]

5. וַעֲזַרְיָהוּ. Ο΄. καὶ Ὀρνία (alia exempl. Ἀζαρίας[7]).

ἡμῶν). [20] Sic Syro-hex. (cum ܕܡܟܐ ܗܘܐ), et sine aster. Comp. (cum ἐκοιμᾶτο pro ὕπνου), Codd. III, 247 (cum ὕπνῃ), Origen. (cum ὕπνουν), Arm. 1. [21] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ ἀλλὰ ὁ υἱός | ※ σου ἐστὶν ὁ νεκρὸς, | υἱὸς δὲ ἐμὸς ὁ ζῶν. | ἡ δὲ ἄλλη καὶ | ※ αὐτὴ ἔλεγεν· οὐχί ↙ | ἀλλὰ . . .), et sine aster. Codd. III (cum ἀλλ' ἢ pro ἀλλὰ in priore loco), 71 (cum ἀλλ' ὁ in priore loco), 247 (cum υἱὸς ὁ ζῶν pro ὁ υἱός μου ὁ ζῶν), Origen. (cum ἀλλ' ὁ υἱός . . . ὁ υἱὸς δὲ ὁ ἐμὸς . . . ἀλλ' ὁ υἱὸς), Arm. 1 (om. ἡ δὲ ἄλλη). [22] Sic Codd. III (cum ἀλλ' ἢ), 247 (cum υἱὸς pro ὁ υἱὸς bis, et τεθν. pro ὁ τεθν.), Syro-hex., Arm. 1. [23] Sic Codd. 19 (cum τεθνηκὼς), 93 (idem), 108 (om. τὸ), 158. Syro-hex. in marg.: ܘܠܗܿܘ ܡܝܬܐ ܐܦ ܗܘ ܒܕܡܘܬܐ ܦܣܘܩܘ (διακόψατε?). ܘܗܒܘ ܠܬܪܬܝܗܝܢ. [24] Sic Syro-hex. (cum — pro ÷). Codd. III, 247, Origen.: ἧς ὁ υἱὸς ἦν. [25] Sic Cod. 158, Arm. 1. In Syro-hex. index est super ἡ μήτρα, sed lectio marginalis abest. [26] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ Ἀ. Σ. τὸ ↙ ζῶν), et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1, Origen. [27] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247, Origen. (om. τῇ εἰπούσῃ—αὐτό). In Comp., Ald., Codd. XI, 44, 52, aliis (inter quos 243), legitur: δότε τὸ π. τὸ ζῶν τῇ γυναικὶ τῇ εἰπούσῃ κ. τ. ἑ. [28] Syro-hex. Deest in Cod. 236. [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem. [32] Idem (per errorem, ut videtur, pro κατὰ πρ. τοῦ θ. ÷ τοῦ κατὰ πρόσωπον ↙ κιβωτοῦ). [33] Idem. [34] Idem (qui pingit: ÷ καὶ ἰδοὺ ↙). [35] Idem. Sic sine obelo Codd. II, III, 55, 71, alii (inter quos 243), Arm. 1. Reprobant τὸ θ. Comp., Codd. 19, 93, 108, Origen. [36] Idem. [37] Idem. [38] Idem. Deest in Codd. 44, 82, Arm. 1, Origen.

CAP. IV. [1] Sic Syro-hex., invitis libris Graecis. [2] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 44, 52 (sine artic.), 74, alii (inter quos 243), Arm. 1. [3] Sic Codd. III, 44, 74, alii (inter quos 243 in marg., cum Ἐλιάφερ in textu). [4] Sic Comp. (cum Σειζὰ), Ald. (cum Σεισὰ), Codd. 106, 119 (ut Ald.), alii (inter quos 243), Syro-hex. [5] Sic in textu Syro-hex. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. II, 245. [6] Sic Codd. III (cum στρατείας), 44, 52, alii (inter quos 243, ut III). [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 55, alii, Syro-hex., Arm. 1.

5. כֹּהֵן רֵעֶה. *Sacerdos amicus.* O′. ※'A. Σ. ἱερεὺς (↙) ἑταῖρος.[8]

6. עַל־הַבָּיִת. O′. ἦν οἰκονόμος. 'A. ἐπὶ τοῦ οἴκου.[9] O′. ἐπὶ τῆς πατριᾶς (alia exempl. στρατιᾶς[10]).

בֶּן־עַבְדָּא. O′. υἱὸς Αὐδῶν (alia exempl. Ἀβδῶ[11]).

12. עַד מֵעֵבֶר. *Usque ad regionem ulteriorem.* O′. ἕως Μαεβέρ ('A. ἀπὸ πέραν. Σ. ἐξ ἐναντίας[12]).

13. לוֹ חַוֹּת יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד. O′. Γαλαάδ· ※ αὐτῷ Αὐὼθ Ἰαεὶρ υἱοῦ Μανασσῆ (ἐν) Γαλαάδ ↙.[13] Σ. . . τὴν ἐν Γαλαάδ.[14]

לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב. O′. τούτῳ σχοίνισμα Ἐργάβ. Σ. καὶ αὐτὸς εἶχε τὸ περίμετρον τοῦ Ἀργάβ.[15]

16, 17. בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת׃ יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר. O′. ἐν Ἀσὴρ καὶ ἐν Βααλὼθ, εἷς (interpositis vv. 18, 19) Ἰωσαφὰτ υἱὸς Φουασοὺδ ἐν Ἰσσάχαρ. Aliter: O′. ※'A. ἐν Ἀσὴρ καὶ ἐν Βααλώθ. Ἰωσαφὰτ υἱὸς Φαρουὲ ↙ ἐν Ἰσσάχαρ.[16]

19. בֶּן־אֻרִי. O′. υἱὸς Ἀδαί (alia exempl. Οὐρί[17]).

הָאֱמֹרִי. O′. τοῦ Ἐσεβῶν. Alia exempl. τοῦ Ἀμορραίου.[18]

19. וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. *Et praefectus unus qui erat in terra.* O′. καὶ νασὲφ εἷς ἐν γῇ ÷ Ἰούδα ↙.[19] 'A. Σ. *et praefecti . .*[20]

20, 21 (Hebr. v. 1). יְהוּדָה—חַיָּיו. O′. Vacat. ※'A. Σ. καὶ Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ πολλοὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τῆς θαλάσσης (ܗܘ ܕܥܠ ܝܡܐ) εἰς πλῆθος, ἔσθοντες καὶ πίνοντες καὶ εὐφραινόμενοι (ܘܚܕܝܢ). καὶ Σαλωμὼν ἦν ἐξουσιάζων ἐν πᾶσιν τοῖς βασιλείοις (ܒܟܠ ܡܠܟܘܬܐ), ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἕως ὁρίου Αἰγύπτου· προσεγγίζοντες δῶρα, καὶ δουλεύοντες τῷ Σαλωμὼν πάσας ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ ↙.[21]

22 (v. 2). וַיְהִי לֶחֶם. O′. καὶ ταῦτα τὰ δέοντα. Ἄλλος· καὶ τοῦτο τὸ ἄριστον.[22]

23 (v. 3). וְיַחְמוּר וּבַרְבֻּרִים אֲבוּסִים. *Et bubalos, et aves saginatas.* O′. (καὶ ὀρνίθων[23]) ἐκλεκτῶν σιτευτά. Alia exempl. καὶ ὀρνίθων ἐκλεκτῶν καὶ νομάδων.[24] Aliter: O′. καὶ ὀρνίθων (Ἄλλος· καὶ βουβάλων.[25] S′. καὶ βοῶν ἀγρίων[26]) ÷ ἐκλεκτὰ ἐκλεκτῶν ↙ σιτευτά.[27]

24 (v. 4). בְּכָל־עֵבֶר. O′. πέραν. Alia exempl. ἐν παντὶ πέραν.[28]

---

[8] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 44, 52, 74, alii, Arm. 1. [9] Syro-hex. in textu: ܪܒ ܒܝܬܐ; in marg. autem: ܐ̣ ܥܠ ܒܝܬܐ. ܐܘܟܘܢܘܡܘܣ ♦. [10] Sic Codd. 19, 44, 52, alii. Syro-hex. in textu: ܥܠ ܚܝܠܐ, cum indice, cui nihil aptatur in marg. [11] Sic Codd. III, XI (cum Σαβδὼ), 44, 71, alii (inter quos 243, ut XI), Arm. 1. [12] Euseb. in Onomastico, p. 284, sub voce Μεεβρὰ, quam Hieron. transtulit *Meeber*. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xxii. 20. Syro-hex. in textu: ܘܥܕܡܐ ܠܥܒܪܐ, h. e. καὶ ἕως τοῦ πέραν, invitis libris Graecis, qui omnes nomen proprium varie exaratum habent. [13] Sic sine aster. Codd. III (cum αὐτῷ ὁ Αὐὼθ Ἰαρεὶρ), 247 (cum Γαλαδὰβ τῷ Ἀβὼθ Ἰαὴρ), Arm. 1 (cum Μαν. ἐν Γ.). Cf. Hex. ad Deut. iii. 14. Syro-hex. legit et pingit: ※ Γαλαάδ· αὐτοῦ σχοίνισμα (ܚܒܠܐ) Ἰαΐρ ↙· υἱὸς Μανασσῆ ἐν γῇ Γαλαάδ. Hieron.: *habebat Avothjair filii Manasse in Galaad.* [14] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܒܓܠܥܕ. [15] Idem in continuatione: ܘܗܘ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܟܠܗ ܚܘܕܪܐ ܕܐܪܓܒ. Cf. Hex. ad Deut. iii. 4, 14. Hieron.: *ipse praeerat in omni regione Argob.* [16] Sic Syro-hex. (cum Μααλὼθ), et sine notis Comp. (cum Ἰσάχαρ), Ald. (cum Φαρουὲν), Codd. 55 (cum Βαλλὼθ et Φαρρὸν), 56 (cum Φαρρουὲν Ἰσάχαρ), 64 (cum Φαρρού), alii (inter quos 243, cum Φαρροὺ ἐν Ἰσάχαρ), Arm. 1 (cum Μαρουὲ). Hieron.: *in Aser, in Baloth. Josaphat, filius Pharue, in Issachar.* [17] Sic Comp., Syro-hex. [18] Sic Comp. (cum τῶν Ἀμορραίων), Codd. III (cum Ἐσ. τοῦ Ἀμ.), 44, 74, alii, Syro-hex. (ut Comp.). [19] Sic Syro-hex. (cum ܠܝܗܘܕܐ). [20] Syro-hex. ♦ܐ̣ ܘܣ. ܘܩܝ̈ܡܐ ♦ܩܝ̈ܡܐ. Vox ܩܝܡܐ (cum puncto diacritico, pro quo in codice *Ribui* male pictum esse videtur) commutatur cum Graecis ἐπιστάτης, καθεσταμένος, προεστηκὼς, et similibus. [21] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (qui locum exhibet fere ut legitur in Ed. Rom. post Cap. ii. 46), Codd. III (cum καὶ νασὶφ ἐν γῇ Ἰούδα καὶ Ἰσρ.), 247 (cum καὶ νασηβεὶς ἐν γῇ Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ π. ὡσεὶ ἄ. ἡ ἐπὶ θαλάσσης . . . ἕως ὁρείου γῆς Αἰγ.). [22] Sic in textu Comp. (om. τὸ), Reg. (cum altera scriptura in marg.), Origen. Opp. T. IV, p. 406; necnon Ed. Rom., ut ante. [23] Sic Codd. II, 56. In Ed. Rom. haec casu praeterlapsa esse videntur. [24] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ priore), 82, 93, 108; necnon (om. καὶ posteriore) Ed. Rom., ut ante. [25] Syro-hex. in marg.: ܘܒܘܒܠܘܣ (sic), cum scholio: ♦ ܬܘܪܐ ܕܒܪܐ. Cf. Hex. ad Deut. xiv. 5. [26] Idem: ܣ. ܘܬܘܪܐ ܕܒܪܐ. [27] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III, 247. [28] Sic

24 (v. 4). מִתִּפְסַח וְעַד־עַזָּה בְּכָל־מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר. Ο΄. Vacat. ※ ἀπὸ Θαψὰ καὶ ἕως Γάζης ἐν πᾶσιν βασιλεῦσιν πέραν τοῦ ποταμοῦ ◂.[29]

25 (v. 5). מִדָּן. Ο΄. ÷ ἐσθίοντες καὶ πίνοντες ◂, ἀπὸ Δάν.[30]

27 (v. 7). וְאֵת כָּל־הַקָּרֵב. *Et omnes qui accedebant.* Ο΄. καὶ (alia exempl. κατὰ[31]) πάντα τὰ διαγγέλματα.

לֹא יְעַדְּרוּ דָּבָר. *Non desiderari passi sunt quicquam.* Ο΄. οὐ παραλλάσσουσι λόγον. Σ. οὐκ ἐξέλιπον οὐδέν.[32]

28 (v. 8). יָבִאוּ. Ο΄. ἦρον. Ἀ. Σ. Θ. ἦγον, s. ἔφερον.[33]

30 (v. 10). וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה. Ο΄. καὶ ἐπληθύνθη ※ Οἱ Γ΄. σοφία ◂ Σαλωμὼν ÷ σφόδρα ◂.[34]

31 (v. 11). וַיְהִי־שְׁמוֹ בְכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב. Ο΄. Vacat. (※) καὶ ἦν ὀνομαστὸς ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν κύκλῳ ◂.[35] Alia exempl. καὶ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι κύκλῳ.[36]

33 (v. 13). בַּקִּיר. Ο΄. διὰ τοῦ τοίχου. Alia exempl. ἐκ τοῦ τοίχου.[37]

34 (v. 14). מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי. Ο΄. ÷ καὶ ἐλάμβανε δῶρα ◂ παρὰ πάντων τῶν βασιλέων.[38]

Ο΄. καὶ ἔλαβε Σαλωμὼν—τὴν Γαζέρ.[39]

Cap. IV. 3. ÷ καὶ (◂) Ἰωσαφάτ.[40] 8. ÷ εἷς ◂.[41] 22. ÷ κεκοπανισμένον ◂.[42] 28. ÷ ὁ βασιλεύς ◂.[43] 30. ÷ ἀνθρώπων ◂.[44] 32. ÷ Σαλωμών ◂.[45]

Cap. V.

1, 2 (Hebr. 15, 16). וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צוֹר אֶת־עֲבָדָיו אֶל־שְׁלֹמֹה כִּי שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מָשְׁחוּ לְמֶלֶךְ תַּחַת אָבִיהוּ כִּי אֹהֵב הָיָה חִירָם לְדָוִד כָּל־הַיָּמִים׃ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חִירָם לֵאמֹר. Ο΄. καὶ ἀπέστειλε Χιρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς παῖδας αὐτοῦ χρῖσαι τὸν Σαλωμὼν (alia exempl. τοὺς παῖδας αὐτοῦ πρὸς Σαλωμών· ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς βασιλέα[1]) ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅτι ἀγαπῶν ἦν Χιρὰμ τὸν Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ ἀπέστειλε Σαλωμὼν πρὸς Χιρὰμ, λέγων. Ἀ. καὶ ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς Σολομών· ὅτι ἤκουσεν ὅτι

Comp., Codd. III, 19, Syro-hex., et Ed. Rom., ut ante. [29] Sic Syro-hex. (cum ܡܢ ※ ܬܠܫܦܐ), et sine aster. Comp. (cum ἀπὸ Θάψα ἕως Γάζα ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις ταῖς π. τ. π.), Codd. III (om. Γάζης *tantum*, non, ut Tischendorfius, Γάζης—πέραν), 247 (cum Θάψασα, et πέραν τοῦ Ἰορδάνου); necnon Ed. Rom., ut ante (cum Ῥαφὶ, et ἐν π. τοῖς β.). [30] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܡܢ ÷ ܐܟܠܝܢ). Haec, ἐσθ. καὶ π., desunt in Comp., sed habentur in Codd. III, 247; necnon in Ed. Rom., ut ante (cum ἐσθ. καὶ π. καὶ ἑορτάζοντες). In Syro-hex. index est super καὶ πίνοντες, sed nota marginalis intercidit. [31] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108 (omnes cum διηγγελμένα), Syro-hex. [32] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܚܣܪܘ ܘܠܐ ܡܕܡ. [33] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ. Prior lectio est in Cod. III, posterior in Comp., Codd. 82, 93, 108. [34] Sic Syro-hex., et sine notis Ald., Codd. III (cum ἡ σοφία), XI, 44 (ut III), 52, 56, alii (inter quos 243), Arm. 1. Vox σφόδρα deest in Comp. (cum ἡ σ. Σολομῶντος), Cod. 19 (idem), 82 (idem), 71 (cum ἡ σ. Σολομὼν), 108 (ut Comp.). [35] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum), et sine aster. Codd. III, 247, Arm. 1, Origen. Opp. T. I, p. 477. [36] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [37] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum τείχου), 144 (idem), Theodoret., Arm. 1. In Syro-hex. index est super διὰ, absente nota marginali. [38] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. 19 (cum ἔλαβαν), 44 (cum ἔλαβε), 52, 55 (ut 44), alii (inter quos 243). Ed. Rom.: καὶ παρὰ πάντων τ. β. [39] Haec desunt in Comp., Ald., Codd. III, 52, 55, aliis, Syro-hex., Arm. 1. Ad haec, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς—Γαζέρ, Cod. 243 in marg. notat: Τοῦτο ἐν τῷ ἑξαπλῷ μετὰ πᾶσαν τοῦ ναοῦ τὴν οἰκοδομὴν κεῖται, καὶ μετὰ τὴν προσευχὴν Σολομῶντος [τοῦ Σαλωμὼν Nobil.] καὶ τὴν τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπιφάνειαν· [hucusque Nobil.] ὡς καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον σεσημειωμένον εὑρήσεις. Cf. Hex. ad Cap. iii. 1. ix. 16, 17. [40] Syro-hex. Copula deest in Comp., Cod. 44. [41] Idem. Deest in Comp., Cod. 158. [42] Idem. Deest in Comp. [43] Idem. [44] Idem (cum ÷ ܕܒܢܝܢܫܐ ◂). [45] Idem. Deest in Comp., Codd. 44, 82, 93, 108.

Cap. V. [1] Sic Comp. (cum Σολομῶντα), Ald. (cum τοὺς π. αὐτοῦ χρῖσαι πρὸς Σολομῶντα), Codd. III, 52, 92 (om. εἰς β.), 121 (in marg.), 123 (cum ἔχρισεν), 236, 242 (cum ἔχρησαν), 247, Syro-hex. (cum ἤκουσαν), Arm. 1.

αὐτὸν ἤλειψαν εἰς βασιλέα ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅτι ἀγαπῶν ἦν Χειρὰμ τὸν Δαυὶδ, καὶ τὰ ἑξῆς. Σ. Θ. καὶ ἀπέστειλε Χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου τοὺς δούλους ἑαυτοῦ πρὸς Σολομών· ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς βασιλέα ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· φίλος γὰρ ἦν Χειρὰμ τῷ Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. ἀπέστειλεν οὖν Σολομὼν πρὸς Χειρὰμ, καὶ τὰ ἑξῆς.[2]

3 (17). עַד תֵּת־יְהוָֹה. Οʹ. ἕως τοῦ δοῦναι κύριον αὐτούς. Aliter: Οʹ. ἕως τοῦ δοῦναι αὐτοὺς ※ʼΑ. Σ. Θ. κύριον ◂.[3]

4 (18). פֶּגַע רָע. Οʹ. ἁμάρτημα (alia exempl. ἀπάντημα[4]) πονηρόν.

6 (20). אֲרָזִים. Οʹ. ξύλα. Οἱ λοιποί· κέδρους.[5]

וַעֲבָדַי יִהְיוּ. Οʹ. καὶ ÷ ἰδοὺ ◂ οἱ δοῦλοί μου ※ ἔστωσαν ◂.[6]

וּשְׂכַר עֲבָדֶיךָ. Οʹ. καὶ τὸν μισθὸν δουλείας (alia exempl. τῶν δούλων[7]) σου.

אֵין בָּנוּ אִישׁ. Οʹ. οὐκ ἔστιν ἡμῖν (alia exempl. ἐν ἡμῖν ἀνήρ[8]).

7 (21). יְהוָֹה. Οʹ. ὁ θεός. Ἄλλος· ΙΙΙΙΙ.[9]

8 (22). וַיִּשְׁלַח חִירָם. Οʹ. καὶ ἀπέστειλε ※ Σ. Θ. Χειράμ ◂.[10]

8 (22). בַּעֲצֵי אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים. Οʹ. ξύλα (alia exempl. εἰς ξύλα[11]) κέδρινα καὶ πεύκινα.

9 (23). וַאֲנִי. Οʹ. ※ʼΑ. καὶ ◂ ἐγώ.[12]

בַּיָּם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ θαλάσσῃ.[13]

10 (24). עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי בְרוֹשִׁים. Οʹ. κέδρους ※ καὶ πεύκας ◂.[14]

11 (25). וּשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם עֶשְׂרִים אֶלֶף כֹּר חִטִּים מַכֹּלֶת (cibum) לְבֵיתוֹ. Οʹ. καὶ Σαλωμὼν ἔδωκε τῷ Χιρὰμ εἴκοσι χιλιάδας κόρους (alia exempl. κόρων[15]) πυροῦ καὶ μαχεὶρ (alia exempl. μαχάλ;[16] alia, διατροφὴν[17]) τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ʼΑ. καὶ Σαλομῶν ἔδωκε τῷ Χειρὰμ εἴκοσι χιλιάδας κόρων πυροῦ διατροφὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Σ. . . εἴκοσι χιλιάδας κόρων σίτου εἰς τροφὰς τῆς οἰκίας αὐτοῦ.[18]

וְעֶשְׂרִים כֹּר שֶׁמֶן כָּתִית. Οʹ. καὶ εἴκοσι χιλιάδας βαὶθ (alia exempl. βάδων[19]) ἐλαίου κεκομμένου (alia exempl. κεκοπανισμένου[20]). Σ. καὶ εἴκοσι χιλιάδας βάτων ἐλαίου . .[21]

13 (27). הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. Οʹ. ὁ βασιλεὺς ※ʼΑ. Σ. Σαλωμὼν ◂.[22]

16 (30). וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת. Οʹ. καὶ ἑξακόσιοι (alia exempl. πεντακόσιοι; alia, ἑπτακόσιοι[23]).

---

[2] Cod. 243. Ad ἀγαπῶν (ܕܡܚܒܒ) Syro-hex. affert: Σ. φίλος (ܪܚܡܐ). Praeterea inter Σ. Θ. et ʼΑ. (sic) Cod. 243 interponit: Ο. καὶ ἀπ. Χ. β. Τ. τοὺς παῖδας αὐτοῦ πρὸς Σ. ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς β. ἀντὶ Δ. τοῦ π. αὐτοῦ· φίλος γὰρ ἦν Χ. τῷ Δ. πάσας τὰς ἡμέρας. ἀπέστειλεν οὖν Σ. πρὸς Χ. καὶ τὰ ἑξῆς. Eadem habet Nobil. (praemisso ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων κεῖται); quam lectionem pro LXXvirali hexaplari venditat Montef., repugnante quoad posteriora Syro nostro, qui post τοῦ πατρὸς αὐτοῦ pergit: ὅτι ἀγαπῶν—λέγων, ut in Ed. Rom. [3] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. 82, 108. Vox κύριον abest a Cod. II solo. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 55, 56, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. Syro-hex. ܡܚܛܝܢܘܬܐ, *error*. [5] In Syro-hex. index est super ξύλα, sed deest nota marginalis, quam nos ex ingenio supplevimus. [6] Sic Syro-hex. (cum ÷ καὶ ἰδοὺ ◂), et sine notis Codd. III, 247. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Syro-hex. in marg. ◆ ܕܥܒܕܐ (sic). [8] Sic Codd. III (om. ἐν), 247, Syro-hex., Arm. 1 (ut III). [9] Syro-hex. in marg. sine nom. [10] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 243, 244, 247, Arm. 1. [11] Sic Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, 247. Syro-hex. εἰς ξ. κ. καὶ εἰς ξ. πεύκινα. [12] Sic in textu Syro-hex. (cum ◂ ܐܦ ./ ※), et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 55, 56, 71, alii, Arm. 1. [13] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. [14] Sic Syro-hex. Verba asterisco notata leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. II, XI. [15] Sic Codd. III, 19, 82, 92, alii, Syro-hex. [16] Sic Comp. (om. καὶ), Ald. (cum μαχὴλ), Codd. III, 56 (cum μααχὰλ), 64 (cum μααχὶλ), 74, alii (inter quos 243, cum μαχὶρ in marg.). [17] Sic Cod. 71 (cum μαχὶλ διατροφὴν), Syro-hex. (cum ܡܬܪܣܝܢܘܬܐ). [18] Cod. 243. [19] Sic Cod. 71, Syro-hex. (cum ܒܕܝܢ). [20] Sic Comp., Ald., Codd. 44, 52, 55, alii (inter quos 243). Syro-hex. ܚܪܝܟ (non ܡܒܥܐ, quod κεκοπανισμένον sonat Cap. iv. 22). [21] Cod. 243 in continuatione (cum βατῶν). Theodoret. Quaest. XXI in 3 Reg. p. 466: τὸ δὲ βὲθ (sic) οἱ ἄλλοι βάτον ἡρμήνευσαν. [22] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum Σολομῶν), Codd. III, 93 (ut Comp.), 108 (idem), 158, 247. [23] Prior lectio est in Codd. III, 247, Syro-hex., Arm. 1; posterior in Codd. 19, 93, 108. Solus Comp. cum Hebraeo τριακόσιοι.

16 (30). הָרֹדִים בָּעָם. *Dominantes in populo.* Οʹ. ἐπιστάται ※ τοῦ λαοῦ ↙.[24]

17 (31). אֲבָנִים יְקָרוֹת. Οʹ. τιμίους. Alia exempl. λίθους τιμίους.[25]

18 (32). בֹּנֵי. *Exstructores.* Οʹ. οἱ υἱοί. Alia exempl. οἱ δοῦλοι.[26]

וְהַגִּבְלִים. *Et Gebalitae.* Οʹ. καὶ ἔβαλαν αὐτούς. ※ Ἀ. καὶ οἱ Βίβλιοι ↙.[27]

הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבָּיִת. Οʹ. τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα τρία ἔτη. Aliter: Οʹ. τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους ÷ τρία ἔτη ↙ ※ Ἀ. τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον ↙.[28]

Cap. V. 5. ÷ ὁ θεός (↙).[29] 6. δουλείας (※) σου ↙.[30] 8. ÷ περὶ πάντων ↙.[31] 9. κατάξουσιν ÷ αὐτά ↙.[32] τῷ οἴκῳ ※ μου ↙.[33]

Cap. VI.

1. בִּשְׁמוֹנִים שָׁנָה. Οʹ. ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ (Ἀ. Σ. ὀγδοηκοστῷ[1]).

בְּחֹדֶשׁ זִו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לִמְלֹךְ שְׁלֹמֹה. *In mense Ziv, qui est mensis secundus, regni Salomonis.* Οʹ. ἐν μηνὶ τῷ δευτέρῳ ÷ βασιλεύοντος ↙ τοῦ βασιλέως Σαλωμών.[2]

1. וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ᾠκοδόμει τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ.[3]

2 (Gr. 6). שִׁשִּׁים־אַמָּה. Οʹ. τεσσαράκοντα ἐν πήχει. Alia exempl. ἑξήκοντα πήχεις (s. πηχῶν).[4]

וּשְׁלֹשִׁים. Οʹ. καὶ πέντε καὶ εἴκοσι. Alia exempl. καὶ τριάκοντα.[5]

3. וְהָאוּלָם. Οʹ. καὶ τὸ αἰλάμ. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ τὸ οὐλάμ. Σ. καὶ τὸ πρόπυλον.[6]

הֵיכַל הַבַּיִת. Οʹ. τοῦ ναοῦ ※ τοῦ οἴκου ↙.[7]

עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת עֶשֶׂר בָּאַמָּה רָחְבּוֹ. Οʹ. εἰς τὸ πλάτος τοῦ οἴκου. Alia exempl. κατὰ πρόσωπον εἰς τὸ ὕψος τοῦ οἴκου· δέκα πήχεις πλάτος αὐτοῦ.[8]

4. חַלּוֹנֵי שְׁקֻפִים אֲטֻמִים. *Fenestras trabibus clausis (munitas).* Οʹ. θυρίδας παρακυπτομένας (alia exempl. διακυπτομένας; alia, δεδικτυωμένας[9]) κρυπτάς. Οʹ. Θ. θυρίδας διακυπτομένας κρυπτάς. Ἀ.. ἀποβλέπουσας βεβυσμένας. Σ. θυρίδας καὶ ἐκθέτας ἐπισκέπτοντας.[10]

---

[24] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 19, 93, 108, 247. [25] Sic Codd. III, 19, 93, 108, 247, Syro-hex., Arm. 1 (cum καὶ λ. τ.). [26] Sic Comp., Codd. 44, 52, 74, alii (inter quos 243), Syro-hex. (in marg.). [27] Syro-hex. in textu: ※ ܐ. ܘܒܒܠܝܐ. Sic sine notis Codd. III, 247 (cum Βίβλοι), Arm. ed. Pro Βίβλιοι Grabius, praeeunte Complutensi, Γίβλιοι edidit, male. Scilicet urbs Phoenicum *Gebal* a Geographis Graecis Βίβλος vel Βύβλος appellabatur. Cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 9. [28] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ ܐ. ܠܡܒܢܐ ↙ ܠܒܝܬܐ), et sine notis Comp., Arm. 1. Pro τρία ἔτη Codd. 19, 93, 108, Theodoret. habent τρισὶν ἔτεσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ οἴκου. [29] Syro-hex. Deest in Comp., Ald., Codd. 44, 74, aliis. [30] Idem (cum metobelo tantum). Pro δ. σου δώσω Cod. III habet δουλιας δυυλευσω (sic). [31] Idem. [32] Idem. Pronomen deest in Arm. 1. [33] Idem. Pronomen legitur in Ed. Rom. et libris omnibus.

Cap. VI. [1] "Sic Coislin. 1, ubi haec nota legitur: Ὁμοίως κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν βασεμονεὶμ ἔχει."—*Montef.* Sic in textu Comp., Codd. 19, 56, 93, 108 (cum ὀγδωη.), 246. In Syro-hex. locus sic habet: καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει τῷ τετρακοσιοστῷ καὶ τεσσαράκοντα ἔτη τῆς ἐξόδου κ.τ.ἑ. [2] Obelus est in Syro-hex., qui in Graecis nil mutat. [3] Sic Comp. (cum ᾠκοδόμησε), Codd. III, 19 (ut Comp.), 44, 52, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1 (ut Comp., om. καί). [4] Sic Comp., Codd. III (cum πηχῶν), 247 (idem), Arm. 1 (idem). Syro-hex. ܘܫܬܝܢ ܐܡ̈ܐ (sic). Nobil., Cod. 243 in marg.: Ἔν τισι μὲν τῶν ἀντιγράφων τεσσαράκοντα κεῖται· ἐν δὲ τῷ ἑξαπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβεστέροις ἑξήκοντα· τοῦ δὲ ὕψους, ἔνια μὲν εἰκοσιπέντε πήχεις ἔχει· τὸ δὲ ἑξαπλοῦν (τῷ δὲ ἑξαπλῷ Cod. 243) τριάκοντα. [5] Sic Comp., Codd. III, 247, Syro-hex. [6] Syro-hex. ܥ. ܘܐܘܠܡ ♦ ܣ. ܘܦܪܘܠܐ ♦. Montef. e Coislin. [1] affert: Σ. πρόπυλον. Cf. Hex. ad Psal. lxxii. 4. Ezech. viii. 16. xliv. 3. [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 247 (cum τοῦ οἴκου τοῦ ν.). [8] Sic Ald. (om. κατὰ πρ.), Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Syro-hex. [9] Prior lectio est in Ald. (cum διαπαρακυπτ.), Codd. XI (cum διακρυπτ.), 44 (idem), 52 (idem), 56, 64 (ut Ald.), aliis (inter quos 243 in marg.); posterior in Comp., Codd. 19, 55, 71, aliis (inter quos 243). Syro-hex. in textu: παρα-(vel δια-)κυπτομένας κρυπτάς (ܕܡܬ̈ܚܙܝܢ ܡܟܣܝ̈ܬܐ); in marg. autem: ܕܡܬ̈ܚܙܝܢ ܘܡܟܣ̈ܝܢ ܕܓܠܝ̈ܦܢ ܒܕܡܘܬ ܡܨܝ̈ܕܬܐ ܘܩܢ̈ܛܠܐ, h. e. *prospicientes et abscondentes, sculptas ad similitudinem retium et cancellorum;* quod scholium philologicum esse videtur. [10] Cod. 243. Ad Aquilam cf. Hex. ad Ezech. xl. 16. Ad Sym-

5. וַיִּבֶן עַל־קִיר. O′. καὶ ἔδωκεν (alia exempl. ἐποίησεν[11]) ἐπὶ τὸν τοῖχον. Σ. καὶ ἐποίησεν ἐπίβλημα.[12]

יָצִיעַ. *Structuram per tabulata dispositam.* O′. μέλαθρα. Σ. καταστρώματα.[13]

אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב. O′. Vacat. ※ Θ. σὺν τοίχοις τοῦ οἴκου κυκλόθεν ◂.[14]

וְלַדְּבִיר. *Et adyto.* O′. καὶ τῷ δαβίρ (Ἀ. Σ. χρηματιστηρίῳ[15]).

וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב. *Et fecit conclavia lateralia per circuitum.* O′. Vacat. ※ καὶ ἐποίησε πλευρὰς κυκλόθεν ◂.[16]

6. וְהַתִּיכֹנָה שֵׁשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ. O′. καὶ τὸ μέσον ἕξ (alia exempl. add. πήχεων τὸ πλάτος[17]). Aliter: O′. ※ καὶ τῆς μέσης ἓξ πήχεων τὸ πλάτος ◂.[18]

7. אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע. *Lapidibus integris* (non dolatis) *lapicidinae.* O′. λίθοις ἀκροτόμοις ἀργοῖς. Alia exempl. λίθοις ὁλοκλήροις ἀκροτόμοις.[19]

8. הַתִּיכֹנָה. O′. τῆς ὑποκάτωθεν.[20]

וּבְלוּלִּים יַעֲלוּ. *Et per scalas cochleatas ascendebant.* O′. καὶ ἑλικτὴ ἀνάβασις. Ἀ. (καὶ ἐν) κοχλίαις..[21]

8. אֶל־הַשְּׁלִשִׁים. O′. ἐπὶ τὰ τριώροφα ((Σ.) τρίστεγα[22]).

9. וַיִּסְפֹּן. *Et contignavit.* O′. καὶ ἐκοιλοστάθμησε (Ἀ. ὠρόφωσεν[23]).

גֵּבִים וּשְׂדֵרֹת בָּאֲרָזִים. *Asseribus et tabulis cedrinis.* O′. ※ φατνώμασιν (s. φατνώσεσιν) καὶ διατάξεσιν ◂ κέδροις.[24]

10. וַיִּבֶן אֶת־הַיָּצִיעַ עַל־כָּל־הַבַּיִת חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ. O′. καὶ ᾠκοδόμησε τοὺς ἐνδέσμους δι' ὅλου τοῦ οἴκου πέντε ἐν πήχει τὸ ὕψος αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ᾠκοδόμησε τὸ στρῶμα ἐπὶ πάντα τὸν οἶκον ε̄ πηχῶν ἀνάστεμα αὐτοῦ. Σ. καὶ ᾠκοδόμησε τὸ κατάστρωμα . . .[25]

אֶת־הַבַּיִת. O′. τὸν σύνδεσμον (alia exempl. ἔνδεσμον[26]). Σ. τὸ ἐπίβλημα.[27]

11–14. וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה—וַיְכַלֵּהוּ. O′. Vacat. Aliter: O′. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Σαλωμὼν, λέγων· (12) ὁ οἶκος οὗτος ὃν σὺ οἰκοδομεῖς, ἐὰν ὁδεύῃς τοῖς προστάγμασί μου, καὶ τὰ κρίματά μου ποιῇς, καὶ φυλάσσῃς πάσας τὰς ἐντολάς μου ἀναστρέφεσθαι ἐν αὐταῖς, στήσω τὸν λόγον μου ※ Ἀ. Σ. Θ. σὺν σοὶ ◂,[28]

---

machi ἐκθέτας, Anglice *balconies*, cf. Hex. ad Ezech. xlii. 3. [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [12] Syro-hex. ܘܥܒܕ ܡܪܡܐ. Vox Syriaca commutatur cum ἐπίθεμα Exod. xxv. 16; cum ἐπίβλημα Hex. ad Jos. ix. 5. In architectura autem ἐπίβλημα nescio an dici possit structura quae principali aedificio incumbit, et parietibus ejus quasi *substrata* est, quae vocis Hebraeae יָצִיעַ notio esse potest. [13] Coislin. 1. Cf. ad v. 10. [14] Sic Syro-hex. (cum ※ ܥܡ ܫܘܪܐ ܕܒܝܬܐ ܚܕܪܐܝܬ ◂), et sine notis Cod. III (cum τυχοις), Arm. 1 (cum ἐπὶ τὸν τοῖχον). [15] Montef. e Coislin. 1 affert: Ἀ. Σ. χρηματιστηρίον (sic). Minus probabiliter Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܬ ܡܡܠܠܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 2. [16] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ ἐπ. ※ πλευρὰς κ. ◂), et sine aster. Comp. (cum κύκλῳ), Ald., Codd. III, 19 (cum πλευρὰν κύκλῳ), 44, 52, 55, alii (inter quos 243, cum καὶ ἐπ. πλευρὰ κυκλόθεν τῷ ναῷ καὶ τῷ δαβείρ). [17] Sic Ald., Codd. III (om. τὸ), 44, 52, 55 (ut III), alii (inter quos 243, ut III). [18] Syro-hex. in textu: ※ ܘܕܡܨܥܬܐ ܫܬ ܐܡܝܢ ܦܬܝܐ ◂. In textu τῶν O′ verba καὶ τὸ μέσον ἕξ desunt in Codd. XI, 19, 82, 245. [19] Sic Comp., Codd. 121 (cum λ. ὁλ. ἀκρ. ἀργοῖς (in marg. ἀπηρτισμένοις)), 123 (cum λ. ὁλ. ἀκρ. ἀργοῖς), et fortasse Syro-hex. (cum ܟܐܦܐ ܫܠܡܬܐ ܡܩܛܥܬܐ ܕܫܢܐ, h. e. λίθοις ἀκροτόμου ὁλοκλήροις). In Codd. 44, 74, aliis (inter quos 243) mixta e pluribus lectio est, λίθοις ὁλ. ἀκρ. ἀπηρτισμένοις ἀργοῖς; ubi vox ἀπηρτισμένοις Aquilam auctorem sapit, coll. Hex. ad Deut. xxvii. 6. [20] Syro-hex. ܗܝ ܕܡܢ ܠܬܚܬ, cum indice super ܕܡܢ, absente nota marginali, fortasse: τῆς μέσης. Mox ad ὠμίαν Cod. 243 in marg.: Ὠμία ἐστὶν τὸ ἓν μέρος τοῦ τοίχου τὸ περὶ τὸ τέλος. [21] Syro-hex. ܐ. ܒܩܘܩܠܐ. [22] Idem in marg. sine nom. ܠܬܠܝܬܝܐ ܠܬܠܬ ܐܓܪ̈ܐ. Cf. Hex. ad Gen. vi. 17. Ezech. xlii. 6 (ubi rectius pingitur: ܬܠܬ ܐܓܪ̈ܐ). [23] Coislin. 1 (cum ὀρόφωσεν). Cf. Hex. ad Hag. i. 4. [24] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ※ ܒܦܬܢܐ ◂ ܘܒܛܘܟܣܐ ܕܐܪ̈ܙܐ (κεδρίναις)), et sine aster. Ald. (cum ἐν κέδροις), Codd. III (cum φατνώσεσιν), 64 (ut Ald.), 71 (idem), 119 (idem), 121, 158 (cum φατνώσεσιν καὶ δ. τὸν οἶκον ἐν κέδροις), 243, 244, 247 (cum φατνώσεσι καὶ δ. ἐν κ.). [25] Cod. 243 (cum ἐν pro numerali ε̄). Ad ἐνδέσμους idem in marg.: στρῶμα. [26] Sic Codd. III, XI, 71, 74, alii (inter quos 243), et, ut videtur, Syro-hex. [27] Syro-hex. ܣ. ܡܪܡܐ. Cf. ad v. 5. [28] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum μετὰ σοῦ), Codd. III, 55, 71, 243 (cum πρὸς σέ), 245.

ὃν ἐλάλησα πρὸς Δαυὶδ τὸν πατέρα σου· (13) καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω τὸν λαόν μου Ἰσραήλ. (14) καὶ ᾠκοδόμησε Σαλωμὼν τὸν οἶκον, καὶ συνετέλεσεν αὐτόν.[29]

15. מִבַּיְתָה. Ο΄. Vacabat. ※Ἀ. Σ. Θ. ἔσωθεν ◂.[30]

עַד־קִירוֹת הַסִּפֻּן. *Usque ad parietes tabulati.* Ο΄. καὶ ἕως τῶν τοίχων ÷ καὶ ἕως ◂ τῶν δοκῶν.[31]

16. וַיִּבֶן לוֹ מִבַּיִת לִדְבִיר לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. Ο΄. καὶ ἐποίησεν ἐκ (alia exempl. καὶ ἐποίησεν αὐτῷ ἔσωθεν[32]) τοῦ δαβὶρ εἰς τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων. Aliter: Ο΄. Θ. καὶ ἐποίησεν αὐτῷ ἔσωθεν τοῦ δαβεὶρ εἰς τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων. Ἀ. Σ. καὶ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ ἔσωθεν (Σ. ἐσώτερον) τοῦ χρηματιστηρίου, καὶ τοῦ ἡγιασμένου τῶν ἡγιασμένων (Σ. εἰς ἅγιον ἁγίων).[33]

17. וְאַרְבָּעִים בָּאַמָּה הָיָה הַבָּיִת הוּא הַהֵיכָל לִפְנָי. Ο΄. καὶ τεσσαράκοντα πήχεων ἦν ὁ ναός. Aliter: Ο΄. καὶ τεσσαράκοντα πήχεων ἦν ※Ἀ. Σ. Θ. ὁ οἶκος, αὐτὸς ◂ ὁ ναὸς ※ ὁ ἐσώτατος.[34] Ἀ. Θ. καὶ τεσσαράκοντα ἐν πήχει ἦν ὁ οἶκος, αὐτὸς ὁ ναὸς τῇ εὐσχολίᾳ.[35] Σ. τεσσαράκοντα πηχῶν ἦν ὁ οἶκος, αὐτὸς ὁ ναὸς ὁ ἐσώτατος.[36]

18. וְאֶרֶז אֶל־הַבַּיִת פְּנִימָה מִקְלַעַת פְּקָעִים וּפְטוּרֵי צִצִּים הַכֹּל אֶרֶז אֵין אֶבֶן נִרְאָה. *Et cedris domus interioris insculpti erant cucumeres agrestres et gemmae ruptae florum: omnia* erant *cedrina, nec lapis* usquam *apparebat.* Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. ※ καὶ διὰ κέδρου πρὸς τὸν οἶκον ἔσω πλοκὴν ἐπαναστάσεις, καὶ πέταλα καὶ ἀνάγλυφα πάντα κέδρινα· οὐκ ἐφαίνετο λίθος ◂ (κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβείρ).[37] Ἀ. Θ. καὶ κέδρου πρὸς τὸν οἶκον ἔνδον διατετορευμένα ξυστρωτὰ (*striata*) καὶ περίγλυφα ἐκπίπτοντα τὰ πάντα κέδρου· οὐκ ἦν λίθος βλεπόμενος.[38] Σ. καὶ διὰ κέδρου πρὸς τὸν οἶκον ἔσω πλοκὴν ἐπανάστασις, καὶ πέταλα καὶ ἀνάγλυφα πάντα κέδρινα· οὐκ ἐφαίνετο λίθος.[39]

19. וּדְבִיר בְּתוֹךְ־הַבַּיִת מִפְּנִימָה הֵכִין לְתִתֵּן שָׁם אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה. Ο΄. κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβὶρ ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσωθεν ※Ἀ. Σ. Θ. ἡτοίμασεν ◂, δοῦναι ἐκεῖ τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου.[40] Ἀ. Θ. καὶ χρηματιστήριον ἐν

---

[29] Sic Comp., Codd. III, XI, 44 (cum συνετέλεσαν), 52, 55, 56 (ut 44), alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. Cod. 243 in marg., teste Montef.: Ἰστέον ὡς πρὸς [πρὸ] τῶν ῥητῶν τούτων φέρεται ἐν τῷ ἐξαπλῷ καὶ τοῖς ἀκριβέσι τῶν ἀντιγράφων καὶ ταῦτα· καὶ ἐγένετο λόγος κ. πρὸς τὸν Σαλομῶν, λέγων . . . ἐὰν ὁδεύεις . . . ποιεῖς, καὶ φυλάσσεις . . . στήσω τὸν λ. μου σὺν σοὶ, ὃν . . . ἐγκαταλείψομαι τὸν λ. μου Ἰσραήλ. Ἔν τισι μέντοι τῶν ἀντιγράφων ταῦτα οὐ κεῖται, οἷς οἶμαι καὶ Θεοδώρητον ἀκολουθοῦντα ταῦτα μὴ τεθεικέναι. [30] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܠܓܘ ܡܢ ܒ .ܠ ܠܓܘ ܡܢ .ܣ .ܐ※, literis ܠ. ܣ. ܐ., ut semper, *super* voculas ܡܢ et ܠܓܘ pictis). Vox legitur in Ed. Rom., sed deest in Codd. II, XI, 19, 55, 56, 82, 93, 158, 246. [31] Obelus est in Syro-hex. (qui male pingit: ÷ καὶ ἕως τῶν δ. ◂). [32] Sic Comp. (cum αὐτὸν ἔσ. ἐκ), Ald. (cum ἔσ. ἐκ), Codd. III, XI, 44, 52 (cum αὐτὸ), 55 (ut Ald.), alii, Syro-hex. [33] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef., χρηματιστηρίου ἡγιασμένου). Syro-hex. affert tantum: Ἀ. Σ. τοῦ χρηματιστηρίου (ܕܒܝܬ ܡܡܠܠܐ). [34] Sic Syro-hex. (qui in fine fol. 71 v legit: ἦν ※Ἀ. Σ. Θ. ὁ οἶκος ◂; in initio autem fol. 72 r: ὁ ναὸς ※ ὁ ἐσώτατος· καὶ διὰ κέδρου — οὐκ ἐφαίνετο λίθος ◂, casu, ut videtur, omisso αὐτὸς), et sine notis Codd. III (cum οὗτος pro αὐτὸς), 247 (cum αὐτὸς τοῦ ναοῦ ἐσωτάτων), 243 (in marg. cum: Ō. καὶ τεσσ. ἦν πήχεων — χρυσίῳ συγκεκλεισμένῳ (v. 20)). [35] Nobil. (cum πηχῶν pro ἐν πήχει), Cod. 243. Versionem τῇ εὐσχολίᾳ, etsi satis absurdam, defendit usus τοῦ פָּנָה apud Rabbinos pro *otiosum esse, vacare* (σχολάζειν; cf. Hex. ad Job. vi. 28. Jesai. lvii. 14. Mal. iii. 1), unde פְּנוּי, *otiosus*, פְּנַאי, *otium*, etc. Cf. Drusium in *Vett. Interpp. Graecorum Fragmentis*, p. 261. [36] Cod. 243. [37] Sic sine aster. Nobil. (cum πλοκῆς ἐπαναστάσης), Codd. III (cum πλοκὴν ἐπαναστήσεις), 243 (in marg.), 247 (cum πλοκιναι ἐπ.). Ab his plurimum discedit Syro-hex., qui pro prioribus, καὶ διὰ κέδρου — ἐπαναστάσεις, haec habet: ※ܘܡܢ ܐܪܙܐ (sic) ܡܚܦܐ ܗܘܐ ܒܝܬܐ ܡܢ ܠܓܘ. ܓܕܘܠܐ ܘܡܬܩܘܡܢܘܬܐ ܓܠܝܦܬܐ ܘܡܬܚܪܛܢ̈ܝܬܐ, quae sic Graece sonare videntur: καὶ διὰ κέδρων περιεκεκάλυπτο ὁ οἶκος ἔσω· πλοκαὶ καὶ ἐπαναστάσεις, γλυπτὰ καὶ τορευτά. Deinde pergit: καὶ πέταλα καὶ ἀνάγλυφα (ܓܠܝܦ̈ܐ) — λίθος ◂ κατὰ πρ. τοῦ δ. [38] Nobil., Cod. 243. Pro ἐκπίπτοντα (צִצִּים) emaculandum videtur ἐκκύπτοντα, quod pro מֵצִיץ posuerunt Seniores Cant. Cant. ii. 9. Cf. ad v. 29. Aquilam, ut videtur, ante oculos habuit Hieron., vertens: *habens tornaturas suas et juncturas fabrefactas, et caelaturas eminentes.* [39] Cod. 243. [40] Sic Syro-hex., et sine notis Nobil. (cum τῆς διαθ.), Codd. III, 243 (in marg., cum τῆς δ.), 247 (cum ἡτοιμασεθῆναι

μέσῳ τοῦ οἴκου ἔνδοθεν ἡτοίμασε, τοῦ δοθῆναι ἐκεῖ γλωσσόκομον συνθήκης κυρίου.[41] Σ. καὶ χρηματιστήριον ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσω ἡτοίμασεν, ὥστε τεθῆναι ἐκεῖ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου.[42]

20. וְלִפְנֵי הַדְּבִיר עֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְעֶשְׂרִים אַמָּה רֹחַב וְעֶשְׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ וַיְצַפֵּהוּ זָהָב סָגוּר. Ο΄. ※ Θ. καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ δαβεὶρ ◂ εἴκοσι πήχεις μῆκος, καὶ εἴκοσι πήχεις πλάτος, καὶ εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος αὐτοῦ· καὶ περιέσχεν αὐτὸ χρυσίῳ συγκεκλεισμένῳ.[43] Ἀ. [Θ.] καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ χρηματιστηρίου εἴκοσι πηχῶν μῆκος, καὶ εἴκοσι πηχῶν πλάτος, καὶ εἴκοσι πηχῶν ἀνάστημα αὐτοῦ· καὶ περιεπίλησεν αὐτὸ χρυσίῳ ἀποκλείστῳ.[44] Σ. καὶ ἔμπροσθεν τοῦ χρηματιστηρίου εἴκοσι πηχῶν μῆκος, εἴκοσι δὲ πηχῶν πλάτος, καὶ εἴκοσι πηχῶν ὕψος· καὶ περιεπίλησεν αὐτὸ χρυσίῳ δοκίμῳ.[45]

וַיְצַף מִזְבֵּחַ אָרֶז. Ο΄. καὶ ἐποίησε θυσιαστήριον ※ Ἀ. Σ. Θ. κέδρινον (s. κέδρου) ◂.[46]

21. וַיְצַף שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת מִפְּנִימָה זָהָב סָגוּר וַיְעַבֵּר בְּרַתִּיקוֹת זָהָב לִפְנֵי הַדְּבִיר. Ο΄. ※ καὶ περιεπίλησε Σαλωμὼν τὸν οἶκον ἔνδοθεν χρυσίῳ ἀποκλείστῳ, καὶ παρήγαγεν ἐν καθηλώμασιν χρυσίου (◂) κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβίρ.[47]

22. וְכָל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־לַדְּבִיר צִפָּה זָהָב. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ὅλον τὸ ἔσω τοῦ δαβεὶρ ἐπετάλωσεν χρυσίῳ ◂.[48]

23. עֲצֵי־שָׁמֶן. Ο΄. Vacat. ※ ξύλων κυπαρισσίνων (◂).[49]

24. וְחָמֵשׁ אַמּוֹת כְּנַף הַכְּרוּב הָאֶחָת וְחָמֵשׁ אַמּוֹת. Ο΄. καὶ πέντε πήχεων πτερύγιον τοῦ χερουβὶμ τοῦ ἑνός, καὶ πέντε πήχεων. Aliter: Ο΄. καὶ πέντε πήχεων ※ πτερύγιον αὐτοῦ τὸ ἕν, καὶ πέντε πήχεων ◂.[50]

מִקְצוֹת. Ο΄. ἀπὸ μέρους. Ἀ. Σ. Θ. ἀπ' ἄκρου.[51]

24, 25. וְעַד־קְצוֹת כְּנָפָיו׃ וְעֶשֶׂר בָּאַמָּה הַכְּרוּב. Ο΄. εἰς μέρος (alia exempl. καὶ ἕως μέρους[52]) πτερυγίου αὐτοῦ. οὕτως τῷ χερουβίμ. Aliter: Ο΄. ※ καὶ ἕως μέρους πτερυγίου αὐτοῦ. καὶ δέκα ἐν πήχει ◂ ÷ οὕτως ◂ τῷ χερούβ.[53]

25. לִשְׁנֵי הַכְּרֻבִים. Ο΄. ἀμφοτέροις ※ τοῖς χερουβὶμ ◂.[54]

27. וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּרוּבִים. Ο΄. καὶ ἀμφότερα χερουβίμ. Aliter: Ο΄. ※ Σ. καὶ ἔθηκεν ◂ ÷ ἀμφότερα ◂ τὰ χερουβίμ.[55]

אֶת־כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים. Ο΄. τὰς πτέρυγας αὐτῶν (Ἄλλος· τῶν χερουβίμ[56]).

---

pro ἡτ. δοῦναι). [41] Nobil., Cod. 243. [42] Cod. 243. [43] Sic Syro-hex. (cum χρυσίῳ *perpurgato* (ܡܨܠܠܐ = ἄπυρος Jesai. xiii. 12)), et sine notis Nobil., Codd. III, 64, 243 (in marg.). [44] Nobil. (cum περιεπήλισεν), Cod. 243 (cum περιεπείλησεν). Scripturam potiorem, ut videtur, περιεπίλησεν, *circumcirca constipavit*, assumpsimus e Cod. III mox allegando. Ad ἀπόκλειστος cf. Hex. ad Job. xxviii. 15. xli. 7. [45] Cod. 243 (cum scripturis περιεπείλησεν et δοκιμίῳ). Syro-hex. affert tantum: Σ. δοκίμῳ (ܒܚܝܪܐ). [46] Sic Syro-hex. (cum ※ ܐ. ܣ. ܬ. ܕܐܪܙܐ ◂), et sine notis Ald., Codd. III (cum κέδρου), 55, 64, alii (inter quos 243, cum κέδρου). [47] Cod. 243 in marg.: καὶ ἐποίησε θ. κέδρου· ※ καὶ περιεπείλησε — χρυσίου κατὰ πρ. τοῦ δαβείρ. Deinde addit: Ἔν τισι τῶν ἁπλῶν ἀντιγράφων, ὡς γέγραπται ἔσω (*in textu*) κεῖται, καὶ ἐν τούτοις καὶ ἐν τοῖς ἄνω. Syro-hex. in textu: ※ ܘܚܦܝܗܝ (*obduxit*) ܫܠܝܡܘܢ ܠܒܝܬܐ ܡܢ ܠܓܘ ܒܕܗܒܐ ܚܣܝܢܐ. ܘܐܥܒܪ ܒܗ ܒܣܘܟܠܐ ܕܕܗܒܐ. ܠܘܩܒܠ ܦܪܨܘܦܗ ܕܕܒܝܪ, absente metobelo; in marg. autem ad ܘܚܦܝܗܝ: ܘܚܦܝܗܝ. ܕܕܒܝܪ ܦܪܨܘܦܗ ܡܢ

ܒܕܗܒܐ. Sic sine aster. Codd. III (cum περιεπίλησεν), 247 (cum περιέπλησε). [48] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ ܕܗܒܐ ܕܠܓܘ ܕܕܒܝܪ ◂), et sine aster. Cod. III. [49] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp. (cum ἐκ ξ.), Ald., Codd. III (cum κυπαρισίνων), 19 (ut Comp.), 44, 52 (ut III), alii (inter quos 243). Cf. ad v. 32. [50] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 247. Verba ἠστερισμένα desunt in Codd. II, 93, 242. (Ad αὐτοῦ τὸ ἓν et αὐτοῦ τὸ δεύτερον Syro-hex. in marg. bis: Ὁ Ἑβραῖος· τοῦ ἑνὸς χερούβ.) [51] Syro-hex. ◂ ܐ. ܣ. ܬ. ܡܢ ܪܝܫܐ ܡܢ ܪܝܫܐ (sic); ubi ܬܡܢ ex nomine Theodotionis et praepositione male repetita coaluisse videtur. [52] Sic Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 158. Haec, καὶ ἕως μ. πτ. αὐτοῦ, desunt in Codd. II, 64, 71, 74, 106. [53] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III. [54] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III (cum χερουβεὶν), 247. [55] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 52 (om. τὰ), 123, 236 (ut 52), 242, 247. [56] Super αὐτῶν index est in Syro-hex., absente lectione marginali, quam de nostro supplevimus.

27. כְּנַף־הָאֶחָד. O′. πτέρυξ μία. Aliter: O′. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἡ πτέρυξ ◂ τοῦ ἑνός.[57]

וּכְנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי. O′. καὶ πτέρυξ ※ Ἀ. Σ. Θ. τοῦ χερούβ τοῦ δευτέρου ◂.[58]

29. וְתִמֹרֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים. O′. καὶ φοίνικας ※ Ἀ. Θ. καὶ περίγλυφα ἐγκύπτοντα (fort. ἐκκύπτοντα) ◂.[59]

31. וְאֵת פֶּתַח הַדְּבִיר. O′. καὶ τῷ θυρώματι τοῦ δαβίρ. Ἄλλος· καὶ τὴν θύραν τοῦ χρηματιστηρίου.[60]

עֲצֵי־שָׁמֶן. O′. ξύλων ἀρκευθίνων (Ὁ Ἑβραῖος· ἐλαΐνων[61]).

31–33. הָאַיִל מְזוּזוֹת חֲמִשִׁית׃ — מֵאֵת רְבִעִית. O′. στοαὶ τετραπλῶς. Aliter: O′. καὶ φλιὰς πενταπλᾶς, (32) καὶ δύο θύρας ξύλων πευκίνων (Ἀ. κυπαρισσίνων[62])· καὶ ἐγκολαπτὰ ἐπ᾽ αὐτῶν ἐγκεκολαμμένα χερουβὶμ, καὶ φοίνικας, καὶ πέταλα διαπεπετασμένα· καὶ περιέσχε χρυσῷ, καὶ κατέβαινεν ἐπὶ τὰ χερουβὶμ καὶ ἐπὶ τοὺς φοίνικας τὸ χρυσίον. (33) καὶ οὕτως ἐποίησε τῷ πυλῶνι τοῦ ναοῦ, φλιαὶ ξύλων ἀρκεύθου ((Ὁ Ἑβραῖος)· ἐλαΐνων[63]), στοαὶ τετραπλῶς.[64]

34. שְׁנֵי צְלָעִים. *Duae valvae.* O′. δύο πτυχαί (Ἀ. διπλούμενα[65]).

36. וְטוּר כְּרֻתֹת אֲרָזִים. *Et ordo trabium cedrinorum.* O′. καὶ στίχος κατειργασμένης κέδρου κυκλόθεν· καὶ ᾠκοδόμησε—τοῦ ναοῦ. Aliter: O′. καὶ στίχος κατειργασμένης κέδρου.[66]

37 (Gr. 4). בְּיֶרַח זִו. O′. ἐν μηνὶ Ζιοὺ, καὶ τῷ δευτέρῳ μηνί. Alia exempl. ἐν μηνὶ Ζιοὺ μηνὶ τῷ δευτέρῳ.[67]

38 (5). בְּיֶרַח בּוּל. O′. ἐν μηνὶ Βαάλ (alia exempl. Βουάλ[68]).

וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים. O′. Vacat. Alia exempl. καὶ ᾠκοδόμησεν αὐτὸν ἑπτὰ ἔτεσιν.[69]

Cap. VI. 6. ἔξωθεν ÷ τοῦ οἴκου ◂.[70] 26. ÷ καὶ ◂ τὸ ὕψος.[71]

CAP. VII.

1 (Gr. 38). וַיְכַל אֶת־כָּל־בֵּיתוֹ. O′. Vacat. ※ καὶ συνετέλεσεν ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ ◂.[1]

2 (39). וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ. O′. Vacabat. ※ καὶ τριάκοντα πήχεις ὕψος αὐτοῦ ◂.[2]

וּכְרֻתוֹת אֲרָזִים. O′. καὶ ὠμίαι κέδριναι. Σ. καὶ ἐπιστύλια κέδρινα.[3]

3 (40). וְסָפֻן בָּאֶרֶז. *Et contabulata est cedro.* O′. καὶ ἐφάτνωσε τὸν οἶκον. Σ. (καὶ) φατνώματα κέδρινα.[4]

חֲמִשָּׁה עָשָׂר הַטּוּר. O′. ὁ στίχος. Alia exempl. δέκα καὶ πέντε ὁ στίχος.[5]

---

[57] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. [58] Sic Syro-hex. In Ed. Rom. legitur καὶ πτ. χερουβὶμ τοῦ δ.; sed verba χ. τοῦ δ. desunt in Cod. II. [59] Sic Syro-hex. (qui perverse pingit: ܘܡܨܦܪܐ ܕܡܬܟܦܢ ◂ ※ܐ. ܬ.), et sine notis Codd. III, 247 (cum πτερύγλυφα). Cf. ad v. 18. [60] Syro-hex. in marg. ܘܠܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܡܡܠܠܐ. Cf. ad v. 5. [61] Idem: ܥ. ܕܙܝܬܐ. [62] Idem: ܐ. ܕܩܘܦܪܝܣܐ. Cf. ad v. 23. [63] Syro-hex. in marg. sine nom. ܕܙܝܬܐ. [64] Sic Ald., Cod. III, Syro-hex., et (cum varietate lectionis) Comp., Codd. 19, 44, 52, alii (inter quos 243). [65] Syro-hex. ܐ. ܕܡܬܥܦܦܝܢ. [66] Sic Comp. (cum κέδρου κυκλόθεν), Codd. III, 158 (ut Comp.), Syro-hex. [67] Sic Ald. (cum Ἰδίου), Codd. XI (cum ἐν μ. Ζ. δευτέρῳ μηνὶ), 44 (om. τῷ), 55 (cum τῷ δ. μ.), 56, 64, alii (inter quos 243). Syro-hex. in textu: ἐν μηνὶ Ἰὼρ (ܐܝܪ) τῷ δευτέρῳ; in marg. autem: ܥ. ܙܝܘ. [68] Sic Comp. (cum Βούλ), Ald., Codd. III (ut Comp.), 44, 52, 64, alii (inter quos 243). Syro-hex. in textu: ܒܝܪܚܐ ܕܒܥܠ; in marg. autem: ܥ. ܒܘܥܠ. [69] Sic Comp. (cum ἐν ἑπτὰ), Ald. (idem), Codd. III (idem), XI, 44 (cum ᾠκοδόμησαν), 52, 55, 56, alii (inter quos 243), Syro-hex. [70] Syro-hex. (cum ܡܢ ܠܒܪ ÷ ܕܒܝܬܐ ◂). [71] Idem (cum ÷ ܘ ◂).

CAP. VII. [1] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. III, Arm. 1 (cum οἶκον ἑαυτῷ). [2] Sic Syro-hex. Clausula deest in Codd. II, XI, 19, 82, 93, 245. [3] Syro-hex. ܣ. ܘܡܩܪܝܬܐ ܕܐܪܙܐ. Cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 20. Ezech. xvii. 3. [4] Idem (cum indice in textu ad proxime sequens τῶν στύλων male appicto): ܣ. ܡܛܠܠܐ ܕܐܪܙܐ ܘܡܛܠ. Ad ἐφάτνωσε Cod. 71 in marg.: φάτνωμα, σανίδομα (sic). (Vox φατνώματα Syro nostro varie sonat; e.g. ܛܠܠܐ Jerem. xxii. 14. Ezech. xli. 20. Amos viii. 3; ܛܠܠܐ ܕܐܪܙܐ Zeph. ii. 14; ܐܪܙܐ ܩܪܡ Cant. Cant. i. 17. Cf. ad Cap. vi. 9.) [5] Sic Comp. (cum ὁ στ. ὁ εἷς δ. καὶ π.), Ald. (cum δεκαπέντε), Codd. III, XI (cum στοῖχος), 52 (cum καὶ δέκα), 55, 64, alii (inter quos 243, cum ὁ στ. ὁ εἷς), Syro-hex. (cum ܚܡܫܬܥܣܪ ܣܕܪܐ).

4 (41). וּשְׁקֻפִים שְׁלֹשָׁה טוּרִים. Ο΄. καὶ μέλαθρα ('Α. ἀποβλέπτας. Σ. παρακύψεις[6]) τρία ('Ο Ἑβραῖος· τρεῖς στίχοι[7]).

5 (42). וְהַמְּזוּזוֹת. *Et postes.* Ο΄. καὶ αἱ χῶραι ('Ο Ἑβραῖος· αἱ φλιαί[8]).

6 (43). וְאֵת אוּלָם הָעַמּוּדִים עָשָׂה. Ο΄. καὶ τὸ αἰλὰμ ('Α. (τὸν) πρόδομον. Σ. (τὸ) πρόθυρον[9]) τῶν στύλων ※'Α. Σ. Θ. ἐποίησε ◂.[10]

וְאוּלָם. Ο΄. ※ καὶ αἰλάμ ◂.[11]

7 (44). וְאוּלָם הַכִּסֵּא אֲשֶׁר יִשְׁפָּט־שָׁם אֻלָם הַמִּשְׁפָּט. Ο΄. καὶ τὸ αἰλὰμ τῶν θρόνων οὗ κρινεῖ ἐκεῖ, αἰλὰμ τοῦ κριτηρίου. 'Α. καὶ πρόδομον τοῦ θρόνου οὗ κρινεῖ ἐκεῖ, πρόδομον τῆς κρίσεως. Σ. καὶ βασιλικὴν τοῦ θρόνου ὅπου δικάσει ἐκεῖ, πρόπυλον κρίσεως.[12]

עָשָׂה וְסָפֻן בָּאֶרֶז מֵהַקַּרְקַע עַד־הַקַּרְקַע. Ο΄. Vacat. ※'Α. ἐποίησεν, καὶ ὠρόφωσεν ἐν κέδρῳ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τοῦ ἐδάφους ◂.[13]

8 (45). חָצֵר הָאַחֶרֶת מִבֵּית לָאוּלָם...הָיָה. Ο΄. αὐλὴ μία ἐξελισσομένη τούτοις. 'Α. αὐλὴ ἑτέρα ἔσωθεν τοῦ αἰλὰμ . . . ἦν.[14]

וּבַיִת יַעֲשֶׂה. Ο΄. καὶ οἶκον. Alia exempl. καὶ ᾠκοδόμησεν οἶκον Σολομῶν.[15]

9 (46). כְּמִדּוֹת גָּזִית. *Secundum mensuras lapidum caesorum.* Ο΄. Vacat. ※ μέτρον ἀπελεκήτων ◂.[16]

9 (46). מְגֹרָרוֹת בַּמְּגֵרָה. Ο΄. κεκολαμμένα ἐκ διαστήματος. 'Α. πεπρισμένων ἐν πριστῆρι. Σ. πεπρισμένων πρίονι.[17]

מִבַּיִת וּמִחוּץ. Ο΄. ἔσωθεν ※'Α. Σ. Θ. καὶ ἔξωθεν ◂.[18]

עַד־הַטְּפָחוֹת. *Usque ad mutulos.* Ο΄. ἕως τῶν γεισῶν (Schol. στεφανωμάτων ἢ ἄκρων[19]). 'Α. (ἕως) τῶν παλαιστωμάτων. Σ. (ἕως) τῶν ἀπαρτισμάτων.[20]

10 (47). אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנֵי עֶשֶׂר אַמּוֹת. Ο΄. μεγάλοις, λίθοις δεκαπήχεσι. Aliter: Ο΄. ἐν λίθοις μεγάλοις δεκαπήχεσι.[21]

11 (48). כְּמִדּוֹת גָּזִית. Ο΄. κατὰ τὸ μέτρον ἀπελεκήτων. Ἄλλος· ἰσομέτροις λατομητοῖς (s. λελατομημένοις).[22]

12 (49). גָּזִית. Ο΄. ἀπελεκήτων. Σ. λατομητῶν (s. λελατομημένων).[23]

וְלַחֲצַר בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית וּלְאֻלָם הַבָּיִת. Ο΄. καὶ συνετέλεσε Σαλωμὼν ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. καὶ ÷ ᾠκοδόμησε (◂) τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου τὴν ἐσωτάτην τοῦ αἰλὰμ τοῦ οἴκου ÷ τοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ ◂.[24]

13. וַיִּשְׁלַח וגו׳. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν κ.τ.ἑ. Ἐν τῷ ἐξαπλῷ πρὸ τούτων κεῖται ἡ οἰκοδομὴ τοῦ οἴκου δρυμοῦ τοῦ Λιβάνου· ἔν τισι δὲ τῶν ἁπλῶν, ὡς τέθηκε Θεοδώρητος.[25]

---

[6] Coislin. 1. Pro ἀποβλέπτας Schleusner. tentat ἀποβλέπουσας, coll. Hex. ad Cap. vi. 4, cujus loci diversa est ratio. [7] Syro-hex. ◆ ܬܠܬܐ ܣܕܪ̈ܐ .ܥ. [8] Idem: ◆ ܘܣܘܟ̈ܦܬܐ .ܥ. [9] Cod. 243. Montef. e Coislin. 1 et 2 affert: 'Α. πρόδομον. Σ. τὸ πρόπυλον. Syro-hex. (ad posterius αἰλάμ): ܣ. ܩܕܡ ◆ ܬܪܥܐ. Cf. Hex. ad Ezech. viii. 16. Joel ii. 17. [10] Sic Syro-hex. (cum ܐ. ܣ. ܬ.), et sine notis Cod. III, Arm. 1. Idem pergit: πεντήκοντα πηχῶν (s. πήχεις) μῆκος, καὶ τριάκοντα πηχῶν πλάτος ἐζυγωμένοι. [11] Sic Syro-hex., fortasse pro ※ܘܐܝܠܡ. [12] Cod. 243. [13] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: 'Α. ἐποίησεν, καὶ ὠρόφωσεν αὐτὸν ※ ἐν κέδρῳ), et sine notis Codd. III, 247 (cum ὠρόφησεν). Cf. Hex. ad Hag. i. 4. Comp. ex ingenio, ut videtur: καὶ ἐφάτνωσεν κεδρίνοις ἀπὸ ἐδάφους ἕως ὑπερῴου. [14] Syro-hex. ܐ. ܕܪܬܐ ܐܚܪܬܐ ܠܓܘ ܡܢ ܐܝܠܡ ◆ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ◆. [15] Sic Comp., Codd. 19, 56 (cum Σολ. οἶκον), 82 (idem), 93 (idem), 108, 158 (ut 56), 246 (idem). [16] Sic Syro-hex. (cum ※ܡܫܘܚܬܐ ܕܠܐ ܦܣܝܠܢ ◂), et sine aster. Codd. III, 247 (om. μέτρον). Cf. ad v. 11. [17] Cod. 243 (cum πεπρισμένον in priore loco, teste Parsonsii amanuensi). Syro-hex. affert: ◆ ܣ. ܕܢܣܝܪܝܢ ܒܡܣܘܪܐ. [18] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 123, 247. [19] Cod. 56 in marg. [20] Coislin. 1 (cum παλεστ.) cum scholio: οἱ δὲ ἐπιχώριοι τῇ οἰκείᾳ γλώσσῃ τὸ γισσὸς (sic) τριγχὸς ὀνομάζουσιν. Ad Aquilam cf. Hex. ad Thren. ii. 22. [21] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem (ad μεγάλοις): 'Ο Ἑβραῖος· (vel Οἱ Γ΄.) λίθοις. [22] Syro-hex. in marg. (ܐ ܐܚܪܝܢ) ܫܘܝ̈ ܡܫܘܚܬܐ ◆ ܦܣܝܠܬܐ. [23] Idem: ܣ. ܕܦܣܝܠܢ ◆ (ܕܦܣܝܠܢ). Praeterea sub eodem indice subjungitur incertae significationis notula: ◆ ܣ. ܕܦܣܠܐ. [24] Sic Syro-hex. (cum ܕܐܝܠܡ), et sine obelis Codd. III (cum αὐλὴν οἴκου pro τὴν αὐλὴν οἴκου κ., et τῶν αἰλ. pro τοῦ αἰλ.), 247 (cum κατὰ τὸ αἰλ. pro τοῦ αἰλ.), Arm. 1 (cum προπυλαίων pro τοῦ αἰλ.). [25] Cod. 243 in marg. ad καὶ δύο ἐπιθέ-

14 (2). חָרָשׁ. O′. *τέκτων.* ῎Αλλος· *σφυρεύς.*[26]

אֶת־הַחָכְמָה. O′. *τῆς τέχνης.* ῎Αλλος· *τῆς σοφίας.*[27]

15 (3). וְחוּט. *Et filum.* O′. *καὶ περίμετρον* (῎Αλλος· *σπαρτίον*[28]).

16 (4). מֻצָק נְחֹשֶׁת. O′. *χωνευτά.* Alia exempl. *χωνευτὰ χαλκᾶ.*[29]

17 (5). שְׂבָכִים—הָעַמּוּדִים. O′. (Versio prorsus absona.) *καὶ ἐποίησε δύο δίκτυα περικαλύψαι* (alia exempl. add. *τὸ ἐπίθεμα τοῦ ἐπιθέματος· καὶ ἐποίησε δύο δίκτυα περικαλύψαι*[30]) *τὸ ἐπίθεμα τῶν στύλων.*

19 (8). וְכֹתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ. O′. *καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν.* Alia exempl. *καὶ ἐπιθέματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν.*[31]

20 (9). וְכֹתָרֹת עַל־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים. O′. *καὶ μέλαθρον ἐπ᾿ ἀμφοτέρων τῶν στύλων.* ᾿Α. *καὶ κεφαλίδες ἐπὶ δύο τῶν στύλων.* Σ. *καὶ ἐπιστύλιον πάλιν ἐπάνω τῶν στύλων.* O′. Θ. *καὶ μέλαθρα ἐπ᾿ ἀμφοτέρων τῶν στύλων.*[32]

וְהָרִמּוֹנִים מָאתַיִם טֻרִים סָבִיב עַל הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית. O′. Vacat. Alia exempl. *καὶ τῶν ῥοῶν διακόσιοι στίχοι κύκλῳ ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τῆς δευτέρας.*[33]

22. וְעַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוֹשָׁן וַתִּתֹּם מְלֶאכֶת הָעַמּוּדִים. O′. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἔργον κρίνου, καὶ ἐτελειώθη τὸ ἔργον τῶν στύλων.*[34]

23 (10). מוּצָק. O′. Vacat. Alia exempl. *χυτήν.*[35]

וְקָוֶה. *Et funiculus.* O′. *καὶ συνηγμένη* (alia exempl. *συνηγμένοι*; alia, *συναγωγή*[36]).

יָסֹב אֹתוֹ סָבִיב. O′. Vacat. Alia exempl. *ἐκύκλουν αὐτὴν κύκλῳ.*[37]

24 (11). מַקִּפִים אֶת־הַיָּם. *Circumdantes mare.* O′. Vacat. Alia exempl. *ἀνιστᾶν τὴν θάλασσαν.*[38]

24, 25 (11, 12). שְׁנֵי טוּרִים הַפְּקָעִים יְצֻקִים בִּיצֻקָתוֹ׃ עֹמֵד. O′. *καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡς ἔργον χείλους ποτηρίου, βλαστὸς κρίνου· καὶ τὸ πάχος αὐτοῦ παλαιστής.* Alia exempl. *δύο στίχοι τῶν ὑποστηριγμάτων κεχυμένοι ἐν τῇ χύσει αὐτῆς ἑστῶτες.*[39]

25 (12). יָמָּה. O′. *θάλασσαν.* ῎Αλλος· *δύσιν.*[40]

בָּיְתָה. O′. *εἰς τὸν οἶκον.* Alia exempl. *εἰς τὸ ἔνδον.*[41]

26. וְעָבְיוֹ טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשָׁן אַלְפַּיִם בַּת יָכִיל. O′. Vacat. Alia exempl. *καὶ τὸ πάχος αὐτοῦ παλαιστής· καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡς ἔργον χείλους ποτηρίου, βλαστὸς κρίνου, δισχιλίους χοεῖς χωροῦντα.*[42]

ματα (v. 16). [26] Cod. 52 in textu: *ἀνὴρ σφυρεὺς Τύριος.* Vox non alibi obvia utrum interpretis an explicatoris sit incertum. [27] Duplex versio *τῆς σοφίας καὶ τῆς τέχνης* est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [28] Iidem ex duplici versione: *καὶ περίμετρον* (s. *καὶ τὸ π.*) *τεσσ. π. σπαρτίον ἐκύκλουν αὐτόν.* [29] Sic Comp., Ald. (cum *χωνεύματα*), Codd. III, XI, 19, 44, 52, alii (inter quos 243), Syro-hex. (apud Bar Hebr.), Arm. 1. [30] Sic Ald., Codd. XI (om. *τὸ*), 55, 74, alii (inter quos 243, cum scholio: *᾿Επίθεμα* [כֹּתֶרֶת] *τὴν κεφαλίδα σημαίνει· καὶ ἐπίθεμα ἐπιθέματος, τὸ ἐπιστύλιον τὸ ἐπάνω τῶν κεφαλῶν, ἵνα εὑρεθῇ ἐπίθεμα ἐπιθέματος ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τὸ ἐπιστύλιον*). [31] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii. [32] Cod. 243 (qui lectiones ad *καὶ δύο ἐπιθέματα κ. τ. ἑ.* (v. 16) male referens, Montefalconium quoque in errorem induxit). Theodoret. Quaest. XXIV in 3 Reg. p. 471: *μέλαθρον δὲ κέκληκε τὸ νῦν παρά τινων ἐπίστυλον προσαγορευόμενον.* [33] Sic Comp. (om. *κύκλῳ*), Ald., Codd. III (cum *πέντε* pro *διακόσιοι*), 44 (ut Comp.), 52 (idem), 55, alii (inter quos 247, cum *πέντε στῦλοι*), Arm. 1. [34] Sic Comp. (cum *τῶν κ. τῶν στύλων*), Codd. III, 247 (ut videtur). [35] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum *αὐτήν*), XI, 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1. [36] Prior lectio est in Codd. II, III, 44, 52, 74, aliis (inter quos 243), Arm. 1; posterior in Codd. 19, 82, 93, 108. [37] Sic Codd. III, 247, et (om. *κύκλῳ*) Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1. [38] Sic Comp., Ald. Codd. XI (om. *τὴν*), 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 243). [39] Sic Codd. III, 247 (cum *ἑστῶτες δύο*). Comp. tentat: *δύο στ. ὑποστ. χυτῶν ἐν τῷ χωνευτηρίῳ αὐτῶν.* [40] Sic Cod. 247 in textu, clausula post *ἀνατολήν* rejecta. Cf. Hex. ad Deut. xxxiii. 23. Deinde haec, *καὶ ἡ θ. ἐπ᾿ αὐτῶν ἐπάνωθεν*, ante *καὶ πάντα τὰ ὀπ.* juxta Hebraeum ponunt Comp., Codd. III, 247. [41] Sic Comp., Codd. 19 (om. *εἰς τὸ*), 82, 93, 108, 158. [42] Sic Codd. III (cum *χωροῦντας*), 247 (om. *χείλους*). Comp.: *καὶ τὸ π. αὐτῆς π. καὶ τὸ χ. αὐτῆς ὡσεὶ ἔργον ποτηρίου βλαστῶν κρίνου· δύο χιλιάδας χοεῖς ἐχώρει.*

27 (13). אֶת־הַמְּכֹנוֹת עֶשֶׂר. Οʹ. δέκα μεχωνώθ. Alia exempl. τὰς μεχωνὼθ (Ἀ. (τὰ) ὑποθέματα. Σ. (τὰς) βάσεις[43]) δέκα.[44]

30 (16). הַכְּתֵפוֹת יְצֻקוֹת מֵעֵבֶר אִישׁ לֹיוֹת. Οʹ. Vacat. Alia exempl. αἱ ὦμίαι κεχυμέναι ἀπὸ πέραν ἀνδρὸς προσκείμεναι.[45]

31. וּפִיהוּ מִבֵּית לַכֹּתֶרֶת וָמַעְלָה בָּאַמָּה וּפִיהָ עָגֹל מַעֲשֵׂה־כֵן אַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה וְגַם־עַל־פִּיהָ מִקְלָעוֹת וּמִסְגְּרֹתֵיהֶם מְרֻבָּעוֹת לֹא־עֲגֻלּוֹת. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ στόμα αὐτοῦ ἔσωθεν τῆς κεφαλίδος καὶ ἄνωθεν ἐν πήχει· καὶ στόμα αὐτοῦ στρογγυλοῦν, ποίημα οὕτως πήχεως καὶ ἡμίσους τοῦ πήχεως· καίγε ἐπὶ στόματος αὐτοῦ διατορεύματα καὶ διάπηγα αὐτῶν τετράγωνα, οὐ στρογγύλα.[46]

32 (17, 18). וְאַרְבַּעַת הָאוֹפַנִּים לְמִתַּחַת לַמִּסְגְּרוֹת. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ τέσσαρες οἱ τροχοὶ εἰς ὑποκάτωθεν τῶν διαπήγων.[47]

וַחֲצִי הָאַמָּה. Οʹ. καὶ ἡμίσους. Alia exempl. καὶ ἡμίσους τοῦ πήχεως.[48]

33 (19). וְגַבֵּיהֶם. *Et apsides earum.* Οʹ. καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν. Alia exempl. καὶ οἱ αὐχένες αὐτῶν, καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν.[49]

35 (21). יְדֹתֶיהָ וּמִסְגְּרֹתֶיהָ מִמֶּנָּה. Οʹ. καὶ ἀρχὴ χειρῶν αὐτῆς (alia exempl. αἱ χεῖρες αὐτῆς[50]) καὶ τὰ συγκλείσματα αὐτῆς (alia exempl. add. ἐξ αὐτῆς[51]).

36 (22). וְלֹיוֹת סָבִיב. *Et corollae pensiles in circuitu.* Οʹ. ἔσω καὶ τὰ κυκλόθεν. Alia exempl. ἔσωθεν κυκλόθεν; alia, ἔσωθεν κυκλόθεν αὐτὴν ἐρίνησεν.[52]

37 (23). קֶצֶב אֶחָד. *Forma una.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. τέρμα ἕν.[53]

38 (24). וַיַּעַשׂ עֲשָׂרָה כִיֹּרוֹת נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בַּת יָכִיל הַכִּיּוֹר הָאֶחָד. Οʹ. καὶ ἐποίησε δέκα χυτροκαύλους χαλκοῦς, τεσσαράκοντα χοεῖς χωροῦντα τὸν ἕνα χυτρόκαυλον. ※ (Ἀ.) καὶ ἐποίησε δέκα λουτῆρας χαλκοῦς, τεσσαράκοντα βάτους ὑπέφερε λουτὴρ (ὁ εἷς). Σ. καὶ ἐποίησε δέκα λουτῆρας χαλκοῦς, τεσσαράκοντα βάτους χωροῦντα τὸν λουτῆρα (τὸν ἕνα).[54]

39 (25). אֶת־הַמְּכֹנוֹת חָמֵשׁ. Οʹ. τὰς πέντε μεχωνώθ. Alia exempl. τὰς μεχωνὼθ, πέντε; alia, τὰς δέκα μεχωνὼθ, πέντε.[55]

וְאֶת־הַיָּם נָתַן. Οʹ. καὶ ἡ θάλασσα. Alia exempl. καὶ τὴν θάλασσαν ἔθετο.[56]

40 (26). וְאֶת־הַיָּעִים. *Et palas.* Οʹ. καὶ τὰς θερμαστρεῖς. Ἀ. Σ. (καὶ τὰ) ἄγκιστρα.[57]

41 (27). הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר (in priore loco). Οʹ. τῶν στύλων. Alia exempl. τῶν γλυφῶν τὰ ὄντα.[58]

---

[43] Cod. 243. Theodoret. ibid.: τὰς δὲ μεχωνὼθ τῶν Παραλειπομένων ἡ βίβλος λουτῆρας ὠνόμασεν· ὁ δὲ Ἰώσηπος τὰς μεχωνὼθ βάσεις εἶπε, τὰς δὲ χυτρογαύλους (v. 38) λουτῆρας ἐπικειμένους ταῖς βάσεσιν. [44] Sic Cod. III. [45] Sic Comp. (cum καὶ pro αἱ), Ald. (idem), Codd. III, 121 (ut Comp.), 247 (cum ἐχυμέναι). [46] Sic Comp. (cum καὶ τὸ στόμα ... ἄνω ... καὶ τὸ στόμα ... ἡμίσεως πήχεως· καὶ ἐπὶ τοῦ στ.), Ald. (cum καὶ τὸ στόμα ... ἄνω ... ὀκτὼ (pro οὕτως) πήχεως· καὶ ἐπὶ στ.), Codd. III (om. καὶ ante ἄνωθεν), 121 (cum καὶ τὸ στόμα ... ἄνω ... οὕτως πήχεως· καὶ ἐπὶ), 247 (cum καὶ στόμα αὐτῶν ... στρογγύλον .. καίγε ἐπὶ τοῦ στ. αὐτοῦ διατορεύματα τετράγωνα), Arm. 1. [47] Sic Comp. (om. εἰς), Ald., Codd. III (om. οἱ), 121 (folio post εἰς detruncato), 247 (cum οἱ pro εἰς), Arm. 1. [48] Sic Codd. III (cum πήχεος), 247. [49] Sic Codd. III (om. οἱ ante αὐχ.), 52, 123, 236, 242, 247 (cum αὐχ. ἐπὶ τῶν pro οἱ αὐχ. αὐτῶν), Arm. 1. Versionem οἱ αὐχένες αὐτῶν Aquilae esse crediderim, coll. Hex. ad Ezech. i. 18. [50] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [51] Sic Comp. (cum ἀπ᾿ αὐτῆς), Codd. III, 52, 74, alii (inter quos 243, 247). [52] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. XI, 44, 55, 64, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 19, 82, 93, 108 (cum ἐρίνισεν). [53] Sic Codd. III, 247. [54] Cod. 243 (cum βατούς). Masius in *Syrorum Pecul.* p. 29: "ܩܒܛܘܪܐ [ܩܒܛܘܪܐ], Graece βάτος, Luc. xvi. [6]. 3 Reg. vii. [38], ubi in Hebraeo est בַּת, et Aquila Symmachusque βάτους verterunt; Compl. vero et vulgati libri habent χοεῖς. Esse autem χοεῖς scribendum, ostenditur in marg. Syri, cum notatur quod χοῦς contineat octo ξέστας, h. e. *cyathos*." [55] Prior lectio est in Codd. III, 247; posterior in Comp., Ald., Codd. XI, 19, 55, 56, aliis. [56] Sic Codd. 19, 82, 93. [57] Coislin. 1 affert: Ἀ. Σ. ἄγγιστρα, h. e. vertente Montef., *vascula*. Emendata scriptura debetur Kreyssigio in *Symbolis ad Bielii Thes. Philol.* P. I, p. 5. Cf. Hex. ad Exod. xxxviii. 3. 4 Reg. xxv. 14. Jerem. lii. 18. [58] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

45. נְחֹשֶׁת מְמֹרָט. *Aeris politi.* Ο΄. χαλκᾶ ἄρδην. Alia exempl. χαλκοῦ στίλβοντος.[59]

46 (33). בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה. *In densitate humi.* Ο΄. ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς. Σ. ἐν τῷ βάθει τῆς γῆς.[60]

47 (32). וַיַּנַּח (reliquit) שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים מֵרֹב מְאֹד מְאֹד לֹא נֶחְקַר (investigabatur) מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת. Ο΄. οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ οὗ ἐποίησε πάντα τὰ ἔργα ταῦτα ἐκ πλήθους σφόδρα· οὐκ ἦν τέρμα τῶν σταθμῶν (s. τῷ σταθμῷ) τοῦ χαλκοῦ. Alia exempl. καὶ ἔδωκεν Σαλωμὼν πάντα τὰ σκεύη ἀπὸ τοῦ πλήθους σφόδρα σφόδρα· οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ.[61]

48 (34). וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה. Ο΄. καὶ ἔλαβεν (alia exempl. ἔδωκεν[62]) ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τὰ σκεύη ἃ ἐποίησεν ἐν οἴκῳ κυρίου. Alia exempl. καὶ ἐποίησεν Σαλωμὼν πάντα τὰ σκεύη τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου.[63]

לֶחֶם הַפָּנִים. Ο΄. οἱ ἄρτοι τῆς προσφορᾶς (alia exempl. προθέσεως[64]).

50 (36). וְהַסִּפּוֹת. *Et pelves.* Ο΄. καὶ τὰ πρόθυρα (Ἀ. Σ. τὰς ὑδρίας[65]).

הַבַּיִת לַהֵיכָל. Ο΄. τοῦ ναοῦ. Alia exempl. τοῦ οἴκου τοῦ ναοῦ.[66]

Cap. VII. 6. ÷ τοῖς αἰλαμίν ↙.[67]

Cap. VIII.

1. אָז יַקְהֵל. Ο΄. καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε Σαλωμὼν τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ μετὰ εἴκοσι ἔτη, τότε ἐξεκκλησίασεν. Alia exempl. τότε ἐξεκκλησίασεν.[1]

1. אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. Ο΄. Vacat. (※ Ἀ.) σὺν πάσας κεφαλὰς τῶν ῥάβδων ἐπηρμένους τῶν πατέρων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα Σαλωμών (↙).[2]

2. וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐξεκκλησιάσθησαν πρὸς τὸν βασιλέα Σαλωμὼν πᾶς ἀνὴρ Ἰσραήλ.[3]

בְּיֶרַח הָאֵתָנִים. Ο΄. ἐν μηνὶ Ἀθανίν. Σ. (ἐν μηνὶ) τῷ ἀρχαίῳ (הָאֵיתָן).[4]

בֶּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ ἑορτῇ· αὐτὸς ὁ μὴν ὁ ἕβδομος.[5]

3. וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραήλ.[6]

4. וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνεβίβασαν τὴν κιβωτὸν κυρίου.[7]

וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὰ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται.[8]

5. וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים עָלָיו אִתּוֹ. Ο΄. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν, καὶ

---

[59] Bar Hebraeus: ܣ̄ܡ ܕܢܚܫܐ ܕܦܠܚܐ., invitis libris Graecis. Sed in fine v. seq. post τοῦ χαλκοῦ Codd. III, 147 add. στίλβοντος, ubi in Hebraeo est הַנְּחֹשֶׁת tantum. (Auctor recensionis quam servaverunt Codd. 19, 82, 93, 108, offendens in locutione χαλκᾶ ἄρδην, hic quidem correxit χαλκᾶ ἦν, sed in v. seq. post ἐποίησεν intrusit ἄρδην.) [60] Bar Hebraeus: ܣ̄ܡ ܒܥܘܒܝܗ ܗ̄ܘ ܒܥܘܡܩܗ ܕܐܪܥܐ. [61] Sic Codd. III (cum ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν ἐπὶ πάντα), 247 (om. σφόδρα alterutro). [62] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1 (cum ἔθηκεν). [63] Sic Codd. III, 247 (cum τὰ σκεύη ἐν οἴκῳ κ.), Arm. 1 (idem). [64] Sic Comp., Ald. (cum προσθ.), Codd. 19, 55, 56, alii (inter quos 243). Cf. Hex. ad Exod. xxv. 29. xxxix. 36. [65] Coislin. 1. Cf. Hex. ad Jerem. lii. 19. [66] Sic Comp. (cum τοῦ οἴκου ναοῦ), Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii. [67] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 56, 246.

Cap. VIII. [1] Sic Comp., Codd. III (cum καὶ pro τότε), XI, 44, 158, 245, 247, Arm. 1. [2] Sic in textu Codd. III (cum ἐπησμένους), 158 (cum τῶν π. υἱῶν), 247 (cum σύμπασας . . ἐπηρμένας τῶν π. υἱῶν Ἰσραὴλ tantum), Arm. 1. Comp. ex ingenio supplevit: καὶ πάντας ἄρχοντας φυλῶν ἡγεμόνας πατριῶν υἱῶν Ἰσρ. πρὸς τ. β. Σολομῶντα. Ad ἐπηρμένους cf. Hex. ad Exod. xxii. 28. Ezech. xxxii. 29. [3] Sic Codd. III, 247, Arm. ed. [4] Coislin. 1. Cf. Hex. ad Exod. xiv. 27. Psal. lxxiii. 15. [5] Sic Comp. (cum ἐν ἑορτῇ· αὐτός ἐστι μὴν ἕβδομος), Cod. III (cum ἑβδομηκοστὸς (h. e. ō) ἑβδ.), Arm. 1. [6] Sic Comp., Cod. III, Arm. 1 (cum ἐξῆλθον). [7] Sic Cod. III. [8] Sic Codd. III, 247, Arm. 1.

πᾶσα συναγωγὴ Ἰσραὴλ, οἱ συντεταγμένοι ἐπ' αὐτὸν σὺν αὐτῷ.[9]

5. אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב. Ο΄. ἀναρίθμητα. Alia exempl. ἃ οὐ ψηφισθήσεται, ἀναρίθμητα ἀπὸ πλήθους.[10]

8. וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.[11]

12, 13. אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל׃ בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים. Ο΄. Vacat. (※ Ἀ.) τότε εἶπεν Σαλωμών· κύριος εἶπεν τοῦ σκηνῶσαι ἐν γνόφῳ. οἰκοδομῶν ᾠκοδόμησα οἶκον κατοικητηρίου σοι, ἕδρασμα τῇ καθέδρᾳ σου αἰῶνας (↙).[12]

16. לִהְיוֹת. Ο΄. τοῦ εἶναι. Alia exempl. τοῦ εἶναι ἡγούμενον.[13]

18. יַעַן אֲשֶׁר הָיָה. Ο΄. ἀνθ' ὧν ἦλθεν. Alia exempl. ὅτι ἐγένετο.[14]

הֱטִיבֹתָ. Ο΄. καλῶς ἐποίησας. Alia exempl. ἠγάθυνας.[15]

22. וַיַּעֲמֹד. Ο΄. καὶ ἀνέστη (alia exempl. ἔστη[16]).

24. אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. καὶ γὰρ ἐλάλησας (alia exempl. ὅσα ἐλάλησας αὐτῷ· καὶ ἐλάλησας[17]) ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν χερσί σου ἐπλήρωσας, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Ἀ. ἃ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν χειρί σου ἐπλήρωσας κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. Σ. ἃ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ταῖς χερσί σου ἐπετέλεσας, ὥσπερ ἐστὶ σήμερον.[18]

26. אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָוִד. Ο΄. τῷ Δαυίδ. Alia exempl. ὃ ἐλάλησας τῷ δούλῳ σου Δαυίδ.[19]

28. אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ. Ο΄. ἐπὶ τὴν δέησίν μου. Alia exempl. ἐπὶ προσευχὴν δούλου σου, καὶ τὴν δέησίν μου.[20]

אֶל־הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה. Ο΄. τῆς προσευχῆς. Alia exempl. τῆς τέρψεως; alia, τῆς τέρψεως καὶ τῆς προσευχῆς; alia, τῆς δεήσεως καὶ τῆς προσευχῆς.[21]

33. אֵלֶיךָ (bis). Ο΄. Vacat. Alia exempl. πρὸς σέ.[22]

37. בָּאָרֶץ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ γῇ.[23]

כִּי־יִהְיֶה (in 2do loco). Ο΄. ἐὰν γένηται (Ἄλλος·) ὅτι ἔσται.[24]

יֵרָקוֹן. *Flavedo.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἴκτερος.[25]

38. לְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. παντὸς λαοῦ σου Ἰσραήλ.[26]

40. עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה. Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς. Alia exempl. ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.[27]

41, 42. וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה וּזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἔλθῃ

---

[9] Sic Codd. III, 247 (qui post Σαλωμὼν pergit: καὶ οἱ συντ. ἐπ' αὐτῶν (sic) καὶ πᾶσα ἡ σ. (om. Ἰσραήλ)). [10] Sic Codd. III, 247 (qui habet tantum: ἀναρίθμητα ἃ οὐ ψηφισθήσονται). Supplementum, ἃ οὐ ψηφισθήσεται, Aquilam sapit, coll. Hex. ad Psal. xxi. 18. xlvii. 13. Jesai. xxxiii. 18. [11] Sic Comp. (cum ἦσαν pro ἐγένοντο), Codd. III, 247, Arm. 1. [12] Sic Codd. III (cum οικοδομησα pro οἰκ. ᾠκ., et τῆς καθέδρας σου αἰῶνος), 71 (cum οἰκ. οἰκοδομῆσαι ... κατοικ. σου ... αἰῶνος), 158 (cum μόνος pro αἰῶνας), 247 (cum οἰκ. οἰκοδομῆσαι ... κατοικ. σου), Arm. 1. Versio proculdubio Aquilae est, coll. imprimis Hex. ad Exod. xv. 17. Psal. xxxii. 14. [13] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, cum εἰς ἡγ.). [14] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [15] Iidem. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, 44, 55, 56, alii. [17] Sic Codd. III, 247 (cum ὅσα ἐλάλησας ἐν αὐτῷ tantum). [18] Cod. 243 (cum πληρώσας pro ἐπλήρωσας). [19] Sic Codd. III, 158 (om. τῷ δ. σου), 247 (om. δ. σου), Euseb. in Dem. Evang. p. 269 (cum τῷ παιδί σου τῷ Δ.). [20] Sic Codd. III, 247 (cum τὴν πρ. τοῦ δ. σ.), Arm. 1. [21] Prior lectio est in Codd. II (cum τρέψεως, teste Parsonsio), 71, 243, 244 (ut II), 245; altera in Ald., Codd. III, 44, 52, 55 (cum στρέψεως), aliis, Syro-hex. (cum ܦܪܣܘܬܐ, teste Masio in *Syr. Pec.* p. 39); posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 247. Ad τέρψις cf. Hex. ad Psal. lxiv. 9. [22] Sic Codd. III, 247, Arm. 1. [23] Iidem. [24] En duae versiones ejusdem Hebraei, quarum prior deest in Cod. 44. [25] Sic Codd. III, 247. Cf. Hex. ad Amos iv. 9. Bar Hebraeus: ܩܘ ܚܘܪܐ ܘܝܪܩܢܐ, h. e. ut videtur, ἐμπυρισμὸς καὶ ἴκτερος. [26] Sic Codd. III, 123, 247 (om. σου), Arm. 1 (cum καὶ παντὶ λαῷ). [27] Sic Codd. III (cum ἐπὶ πρ. πάσης τ. γ.), 247, Arm. 1.

ἀπὸ γῆς μακρόθεν ἕνεκα ὀνόματός σου, ὅτι ἀκούσουσιν τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα, καὶ τὴν χεῖρά σου τὴν ἰσχύουσαν, καὶ βραχίονά σου τὸν ἐκτεταμένον.[28]

44. תְּשַׁלְּחֵם. Οʹ. ἐπιστρέψεις (alia exempl. ἀποστελεῖς[29]) αὐτούς.

45. אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם. Οʹ. τῆς δεήσεως αὐτῶν καὶ τῆς προσευχῆς αὐτῶν. Alia exempl. τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν.[30]

46. אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוֹקָה. Οʹ. εἰς γῆν μακράν. Alia exempl. εἰς τὴν γῆν τοῦ ἐχθροῦ μακράν.[31]

47. נִשְׁבּוּ. Οʹ. μετήχθησαν. Alia exempl. μετῳκίσθησαν.[32]

וְהֶעֱוִינוּ רָשָׁעְנוּ. Οʹ. ἠδικήσαμεν, ἠνομήσαμεν. Alia exempl. ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν.[33]

48. הָעִיר. Οʹ. καὶ τῆς πόλεως. Alia exempl. τῆς πόλεως.[34]

49. אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τὴν προσευχὴν αὐτῶν καὶ τὴν δέησιν αὐτῶν, καὶ ποιήσεις κρίσιν αὐτῶν.[35]

51. הֵם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. εἰσιν.[36]

53. Οʹ. τότε ἐλάλησε—τῆς ᾠδῆς. Ταῦτα ἐν τῷ ἑξαπλῷ παρὰ μόνοις φέρεται τοῖς Οʹ.[37]

Οʹ. ἥλιον ἐγνώρισεν ἐν οὐρανῷ· κύριος εἶπε. Alia exempl. ἥλιον ἔστησεν ἐν οὐρανῷ κύριος, καὶ εἶπε.[38]

54. מִכְּרֹעַ. Οʹ. ὀκλακώς. Alia exempl. κεκλικώς.[39]

58. וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו. Οʹ. καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ.[40]

59. בְּיוֹמוֹ. Οʹ. ἐν ἡμέρᾳ ἐνιαυτοῦ. Alia exempl. ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ.[41]

62. וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. Οʹ. καὶ πάντες ÷ οἱ υἱοὶ ↙ Ἰσραὴλ ※ μετ᾽ αὐτοῦ ↙.[42]

63. וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף. Οʹ. ※ καὶ προβάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας ↙.[43]

64. וְאֶת־הַמִּנְחָה. Οʹ. καὶ τὰς θυσίας. Aliter: Οʹ. ※ Ἀ. Σ. καὶ τὸ δῶρον ↙, ÷ καὶ τὰς θυσίας ↙.[44]

מֵהָכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֵת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים. Οʹ. τοῦ μὴ δύνασθαι τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὰς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν ὑπενεγκεῖν. Alia exempl. τοῦ μὴ δύνασθαι δέξασθαι τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὸ δῶρον καὶ τὰς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν.[45]

65. לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. Οʹ. ἐνώπιον κυρίου θεοῦ ἡμῶν ÷ ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ ᾠκοδόμησεν, ἐσθίων καὶ πίνων καὶ εὐφραινόμενος (alia exempl. add. καὶ αἰνῶν[46]) ἐνώπιον κυρίου θεοῦ ἡμῶν ↙ ἑπτὰ ἡμέρας ※ Ἀ. καὶ ἑπτὰ ἡμέρας, τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας ↙.[47]

---

[28] Sic Codd. III, 247 (cum ἔλθῃ οὗτος ἀπὸ τῆς μ. ἕνεκεν τοῦ ὀν. σ. ὅτι ἀκούσονται τὸ ὄν. τὸ μέγα . . . ἐκτεταμμένον), Arm. 1 (om. τὸ μέγα). [29] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐξαπ.), 93, 108, 246 (cum ἀποστείλῃς). [30] Sic Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, 247, Arm. 1. [31] Sic Codd. III, 247, Arm. 1. [32] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246. [33] Sic Comp., Ald. (cum ἠν. καὶ ἠδ.), Codd. III, 44, 55, 64, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. [34] Sic Codd. II, III, 71, 247. [35] Sic Comp. (cum τῆς πρ. α. καὶ τῆς δ. α. καὶ π. τὸ δικαίωμα α.), Codd. III, 247, Arm. 1. [36] Sic Comp., Codd. III, 19, 93, 108, 246, Arm. 1. [37] Nobil., Cod. 243. Haec desunt in Comp., Cod. 71. [38] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 246, Theodoret. Quaest. XXVIII in 3 Reg. p. 475, qui enarrat: ἔφη τοίνυν ὁ Σολομὼν, ὅτι τὸν ἥλιον ἐν οὐρανῷ τεθεικὼς, ὥστε τοὺς ἀνθρώπους ἀπολαύειν τοῦ φωτὸς, αὐτὸς εἶπε τοῦ κατοικεῖν ἐν γνόφῳ. [39] Sic Comp., Codd. 19 (cum κεκληκὼς), 82, 93, 108, 158. [40] Sic Comp. (cum δικαιώματα pro κρίματα), Cod. 247. [41] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 44 (cum ἐν τῇ ἡμ.), 55, 64, alii (inter quos 243). [42] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1. [43] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III (om. καὶ ante εἴκοσι), 82, 93, 108, 243. Haec (om. καὶ priore) leguntur in Ed. Rom., sed absunt a Codd. II, 44, 106. [44] Sic Syro-hex. (cum ※ ܐ. ܣ. ܘܩܘܪܒܢܐ ↙), et sine notis Codd. III, 247. [45] Sic Comp., Ald. (om. δέξασθαι), Codd. III (idem), 19, 44 (cum τὰς εἰρηνικὰς), 52, 55 (om. καὶ τὸ δ.), alii (inter quos 243, ut videtur), Syro-hex., Arm. 1 (om. καὶ τὸ δ. ?). Pro מֵהָכִיל nescio an Aquila posuerit ἀπὸ τοῦ ὑπενεγκεῖν (cf. ad Cap. vii. 38), unde vox ad textum τῶν Οʹ, propter omissionem casualem τοῦ δέξασθαι male hiantem, sarciendum assumpta fuerit. [46] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. [47] Sic

66. וְטוֹבֵי לֵב. Ο΄. *καὶ ἀγαθὴ ἡ καρδία.* Alia exempl. *καὶ ἀγαθῇ καρδίᾳ.*[48]

עַל כָּל־הַטּוֹבָה. Ο΄. *ἐπὶ* ※ Θ. *πᾶσιν* ◂ *τοῖς ἀγαθοῖς.*[49]

Cap. VIII. 63. ÷ *ὁ βασιλεύς* ◂.[50] 66. ÷ *ἕκαστος* ◂.[51]

Cap. IX.

2. כַּאֲשֶׁר נִרְאָה אֵלָיו. Ο΄. *καθὼς ὤφθη* ※ Ἀ. Θ. *αὐτῷ* ◂.[1]

4. וְאַתָּה. Ο΄. *καὶ* (※) Ἀ. Σ. *σύ* ◂.[2]

6. אֲשֶׁר נָתַתִּי. Ο΄. *ἃ ἔδωκε* ÷ *Μωυσῇς* ◂. (Ὁ Ἑβραῖος)· *ἔδωκα.*[3]

7. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. Ο΄. *ἀπὸ τῆς γῆς.* Ὁ Ἑβραῖος· (*ἀπὸ*) *προσώπου* (*τῆς γῆς*).[4]

9. מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. Ο΄. *ἐξ Αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας.* Aliter: Ο΄. *ἐκ* ※ *γῆς* ◂ *Αἰγύπτου* ÷ *ἐξ οἴκου δουλείας* ◂.[5]

אֵת כָּל־הָרָעָה. Ο΄. ※ Ἀ. *πᾶσαν* ◂ *τὴν κακίαν.*[6]

10. וַיְהִי מִקְצֵה עֶשְׂרִים שָׁנָה. Ο΄. ÷ *τότε ἀνήγαγε — ὃν ᾠκοδόμησεν ἑαυτῷ* (alia exempl. *αὐτῷ*[7]) ◂. ※ Ἀ. *καὶ ἐγένετο* ◂ *ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἴκοσιν ἔτη.*[8] Ὁ Ἑβραῖος, Σ. (*καὶ ἐγένετο*) *μετὰ εἴκοσι* (*ἔτη*).[9]

11. הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. Ο΄. *ὁ βασιλεὺς* ※ Ἀ. Σ. *Σαλωμών* ◂.[10]

13. אָחִי. Ο΄. *ἀδελφέ* ※ *μου* (◂).[11]

אֶרֶץ כָּבוּל. Ο΄. *ὅριον.* Ἀ. Σ. *γῆ Χωβάλ.*[12] Schol. *γῆ δουλείας κατὰ τὸ Ἑβραϊκόν.*[13]

14. וַיִּשְׁלַח. Ο΄. *καὶ ἤνεγκε.* Ἀ. Σ. Θ. *καὶ ἀπέστειλε.*[14]

15–25. וְזֶה דְבַר־הַמַּס — וְשִׁלַּם אֶת־הַבָּיִת. Ο΄. Vacat. Aliter:[15] Ο΄. *αὕτη ἦν*[16] *ἡ πραγματεία τῆς προνομῆς, ἣν ἀνήνεγκεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον* ÷ *τοῦ βασιλέως* ◂,[17] *καὶ σὺν τὴν Μελὼ, καὶ τὴν ἄκραν,*[18] ÷ *τοῦ περιφράξαι τὸν φραγμὸν τῆς πόλεως Δαυὶδ, καὶ τὴν Ἀσσοὺρ, καὶ τὴν Μαϊδὰν* ◂,[19] *καὶ τὸ τεῖχος Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὴν Ἐσὲρ,*[20] *καὶ τὴν Μαγδὼ, καὶ τὴν Γεζέρ.*

Syro-hex. (qui pingit: *θεοῦ ἡμῶν* ◂ ※ Ἀ. *ἑπτὰ ἡμ. καὶ ἑπτὰ ἡμ.*), et sine notis Comp. (om. *ἐν τῷ οἴκῳ — θεοῦ ἡμῶν*, quae desunt in Codd. 44, 106), Codd. III, 19 (ut ante), 52 (cum *τέσσαρας καὶ δέκα*), 92, 93 (om. *καὶ ἑπτὰ ἡμ.*), alii (inter quos 243), Arm. 1 (om. *ἡμέρας* in fine). [48] Sic Comp., Codd. III, 55, 82, 92, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܘܛܒܬܐ ܠܒܐ). [49] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1. [50] Syro-hex. [51] Idem (cum *ἀπῆλθον*).

Cap. IX. [1] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 123, 247. [2] Sic Syro-hex (cum ܘ. ܐ. ܣ. ܐܢܬ ◂). Pronomen reprobant Codd. 71, 245, 246. [3] Syro-hex. in textu: *ἃ ἔδωκε* ÷ *Μωυσῆς* ◂; in marg. autem sine nom. ܕܝܗܒܬ (absente puncto diacritico). [4] Idem: ܥ. ܡܢ ܦܪܨܘܦܗ. [5] Idem. [6] Idem. Sic sine notis Comp., Codd. III (cum *σύμπασαν*), 82, 93, 108, 247 (ut III). [7] Sic Codd. II, 74, 106, 134, alii, Syro-hex. [8] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1. [9] Syro-hex. ܥ. ܣ. ܒܬܪ ܥܣܪܝܢ ܫܢܝܢ. Sic in textu Comp. [10] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum *Σολομῶν*), Ald. (idem), Codd. III, 71 (ut Comp.), 74 (cum *Σαλομῶν*), alii, Arm. 1. [11] Syro-hex. in textu: ܐܚܝ; in marg. autem: ※ ܕܝܠܝ. Sic sine aster. Cod. 247. [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܪܥܐ ܕܟܒܘܠ. [13] Sic in textu ante *ὅριον* Cod. 82. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܫܕܪ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93. [15] Quae sequuntur leguntur tantum in Codd. III, 247, et Syro-hex., quorum singulas varietates in notis memorabimus. Praeterea versio LXXviralis vv. 15–22 reperitur, sed manca, in Ed. Rom. post v. 22 Cap. x, et v. 34 Cap. iv, quam, ut e textu Syro-hex. conjicere licet, Origenes huc transtulit, lacunis ex alio interprete, Aquila videlicet, sarcitis. [16] *ἦν* om. Cod. III. [17] Sic Syro-hex. (pro Hebraeo וְאֶת־בֵּיתוֹ), et sine obelo Codd. III, 247. [18] En duae versiones Hebraei וְאֶת־הַמִּלּוֹא, quarum posterior est *τῶν* Ο΄ 2 Reg. v. 9. 3 Reg. xi. 27; priorem vero Aquilae diserte vindicat Syrus noster, qui legit et pingit: ◂ܘܠܡܠܘܐ ܘܠܚܩܪܐ (sic, sine aster.). [19] Haec, *τοῦ περιφράξαι — Μαϊδὰν*, et, *καὶ τὸ τεῖχος — Μαγδὼ*, dupliciter vertunt Hebraea וְאֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־חָצֹר וְאֶת־מְגִדּוֹ. Priora igitur obelo jugulavimus, favente Syro-hex., qui pingit: *τοῦ περιφράξαι — Ἀσσοὺρ,* ÷ *καὶ τὴν Μαϊδάν* (ܘܠܡܝܕܢ) ◂. (Pro *Μαϊδὰν* Cod. III scribit *Μεδάν*; Cod. 247 *Μαειδάν*.) [20] Cod. 247: *καὶ τὴν Ἀσσέρ*; Syro-hex. ※ ܘܠܐܣܝܪ in initio lineae, quae continet *καὶ τὴν Ἐσὲρ, καὶ τὴν Μαγδὼ, καὶ τὴν Γεζέρ*, cum locus asteriscis notandus incipiat a sequenti linea, *καὶ*

(16) ※ Φαραὼ βασιλεὺς[21] Αἰγύπτου ἀνέβη, καὶ κατελάβετο τὴν Γεζὲρ, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν ἐν πυρὶ, καὶ σὺν τὸν Χαναναῖον[22] τὸν καθήμενον ἐν τῇ πόλει ἀπέκτεινεν· καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἀποστολὰς[23] τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, γυναικὶ Σαλωμών. (17) καὶ ᾠκοδόμησεν Σαλωμὼν τὴν Γαζὲρ (↙), καὶ τὴν Βαιθωρὼν τὴν κατωτάτην, (18) (※) καὶ τὴν Βαλὰθ ↙,[24] καὶ τὴν Θερμὰθ[25] (※) Ἀ. Σ. τὴν ἐν τῇ γῇ τῆς ἐρήμου ↙,[26] (19) καὶ πάσας τὰς πόλεις ※ τῶν σκηνωμάτων, αἳ ἦσαν τῷ Σαλωμὼν, καὶ τὰς πόλεις ↙[27] τῶν ἁρμάτων, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἱππέων· καὶ τὴν πραγματείαν Σαλωμὼν ἣν ἐπραγματεύσατο οἰκοδομῆσαι ἐν Ἱερουσαλὴμ, ※ Ἀ. Σ. καὶ ἐν τῷ Λιβάνῳ ↙,[28] καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ τοῦ μὴ κατάρξαι αὐτοῦ (20) πάντα τὸν λαὸν τὸν ὑπολελειμμένον ὑπὸ τοῦ Ἀμορραίου, καὶ τοῦ Χετταίου, καὶ τοῦ Φερεζαίου, ÷ καὶ τοῦ Χαναναίου ↙,[29] καὶ τοῦ Εὐαίου, καὶ τοῦ Ἰεβουσαίου, ÷ καὶ τοῦ Γεργεσαίου ↙,[29] τῶν μὴ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὄντων,[30] (21) τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ὑπολελειμμένα μετ' αὐτοὺς[31] ἐν τῇ γῇ, οὓς οὐκ ἐδύναντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς· καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς Σαλωμὼν εἰς φόρον ※ Ἀ. δουλείας ↙[32] ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. (22) καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ οὐκ ἔδωκεν Σαλωμὼν εἰς[33] πρᾶγμα, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν ἄνδρες πολεμισταὶ, καὶ παῖδες αὐτοῦ, ※ Ἀ. καὶ ἄρχοντες αὐτοῦ, καὶ τρισσοὶ αὐτοῦ ↙,[34] καὶ ἄρχοντες αὐτοῦ τῶν ἁρμάτων, καὶ ἱππεῖς αὐτοῦ. (23) ※ Ἀ. οὗτοι[35] οἱ ἄρχοντες οἱ ἐστηλωμένοι οἱ[36] ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ Σαλωμὼν, πεντήκοντα καὶ πεντακόσιοι, οἱ[37] ἐπικρατοῦντες ἐν τῷ λαῷ, οἱ ποιοῦντες ἐν τῷ ἔργῳ. (24) πλὴν[38] θυγάτηρ Φαραὼ ἀνέβη ἐκ πόλεως Δαυὶδ πρὸς οἶκον αὐτῆς, ὃν ᾠκοδόμησεν αὐτῇ· τότε ᾠκοδόμησε σὺν τὴν Μελώ.[39] (25) καὶ ἀνεβίβαζεν[40] Σαλωμὼν τρεῖς καθόδους ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ὁλοκαυτώματα[41] καὶ εἰρηνικὰς ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ὃ[42] ᾠκοδόμησεν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐθυμία αὐτὸ τὸ εἰς πρόσωπον κυρίου, καὶ ἀπήρτισεν σὺν τὸν οἶκον ↙.[43]

Φαραὼ κ. τ. ἑ. [21] Sic Cod. III. Cod. 247: καὶ βασιλεὺς Φ.; Syro-hex.: ※ καὶ Φ. βασιλεύς. Haec autem omnia, ※ Φαραὼ—Σαλωμὼν τὴν Γαζὲρ ↙, desunt in Ed. Rom. (post Cap. x. 22). [22] Sic Cod. III. Syro-hex. ܘܠܟܢܥܢܝܐ; Cod. 247: καὶ τὸν Χ. [23] Cod. 247: ἀποστολῇ (sic); Syro-hex. ܫܘܕܪܐ (ܫܘܕܪ̈ܐ). [24] Haec, καὶ τὴν Βαλὰθ, desunt in Ed. Rom. Syro-hex. pingit: ※ Σαλωμὼν τὴν Γαζὲρ, καὶ τὴν Βαιθωρὼν τὴν κατωτάτην, καὶ τὴν Βαλὰθ ↙. [25] Cod. 247: καὶ τὴν Θερμώθ; Syro-hex. ܘܠܬܕܡܘܪ ܠܬܕܡܪ, juxta scripturam Syri vulgaris. [26] Syro-hex. (cum metobelo tantum): ܐ. ܣ. ܕܒܐܪܥܐ ܕܡܕܒܪܐ ↘. Hebraea sunt: בַּמִּדְבָּר בָּאָרֶץ: וְאֵת כָּל־עָרֵי, pro quibus paulo aliter lectis Codd. III, 247 exhibent: (om. τὴν) ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐν τῇ γῇ πάσας τὰς πόλεις. Haec desunt in Ed. Rom., qui legit: καὶ τὴν Ἰεθερμὰθ (sic), καὶ πάσας τ. π. (Pro ܡܕܒܪܐ (sic in cod.) legendum videtur ܕܡܕܒܪܐ, quae versio est etiam Syri alterius, et Symmachum potius quam Aquilam refert. Hieron. vertit: *in terra solitudinis*.) [27] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. III. Desunt in Ed. Rom. In Cod. 247 haec, αἳ ἦσαν—τῶν ἁρμάτων, casu exciderunt. [28] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. Haec desunt in Ed. Rom. Mox τοῦ μὴ κατάρξαι αὐτοῦ πάντα τὸν λαὸν, nulla distinctione post αὐτοῦ, Syro-hex. et Ed. Rom. [29] Obelus est in Syro-hex. [30] Sic Cod. 247, Syro-hex., et Ed. Rom. Minus probabiliter Cod. III: τοῦ μὴ . . . ὄντων. [31] Cod. 247: μετ' αὐτοῦ. [32] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. Deest in Ed. Rom. [33] εἰς om. Cod. 247. Mox οἱ ἄνδρες πολ. idem. [34] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. Haec desunt in Ed. Rom. Ad τρισσοὶ cf. Hex. ad Exod. xiv. 7. Psal. lxxix. 6. [35] Cod. 247: καὶ οὗτοι, invitis Cod. III, Syro-hex. [36] Articulum reprobant Cod. 247, Syro-hex., invito Hebraeo. Mox τοῦ ante Σαλωμὼν om. Cod. 247. Deinde πεντακόσιοι καὶ πεντήκοντα hoc ordine Cod. 247, Syro-hex., invito Hebraeo. [37] Articulus excidit in Cod. III. Ad ἐπικρατοῦντες (הָרֹדִים) cf. Hex. ad Gen. i. 26, 28. Lev. xxvi. 17. [38] πλὴν] ἤδη Cod. 247. Mox εἰς οἶκον αὐτῆς idem. Deinde haec, αὐτῇ τότε ᾠκοδόμησεν, quae casu exciderant in Cod. III, e Cod. 247 et Syro nostro assumpsimus. [39] Pro σὺν τὴν Μελὼ Cod. 247 pingit: τῇ Μελῶ (sic). Syro-hex. ܠܡܠܘܐ. [40] Sic Cod. 247, Syro-hex. Cod. III: ἀνεβίβασε. [41] Sic (pro ὁλοκαύτωμα) Cod. 247, Syro-hex. [42] ὃ] ὃν Cod. III; οὗ Cod. 247. Mox εἰς τὸν πρόσωπον Cod. 247. [43] Cod. 247: σὺν τῷ οἴκῳ; Syro-hex. ܠܒܝܬܐ. Vv. 23–25: ※ Ἀ. οὗτοι οἱ ἄρχοντες—σὺν τὸν οἶκον ↙. Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. Haec desunt in Ed. Rom. Ad v. 26, καὶ ναῦν κ. τ. ἑ., Nobil. et Cod. 243 scholium habent: Πρὸ τούτων κεῖται ἐν τῷ ἐξαπλῷ σὺν ἄλλοις τισὶ καὶ τὰ κατὰ (τὸ πρὸς Cod.) τὸν Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, ὅτι κατελάβετο τὴν Γαζὲρ, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν, καὶ τὸν Χαναναῖον τὸν καθήμενον ἐν

15. דְּבַר־הַמַּס. *Ratio tributi* (operae servae). Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. ἡ πραγματεία τῆς προνομῆς. Σ. ὁ λόγος τοῦ φόρου.[44]

וְאֶת־הַמִּלּוֹא. Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. καὶ τὴν ἄκραν. Ἀ. καὶ σὺν τὴν Μελώ.[45] Σ. καὶ τὴν τελείωσιν.[46]

21. לֹא־יָכְלוּ. Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. οὐκ ἐδύναντο. Σ. οὐκ ἠδυνήθησαν.[47]

22. עֶבֶד. *Servum.* Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. εἰς πρᾶγμα. Ἀ. εἰς δουλεύοντα. Σ. δουλεύειν.[48]

25. וְהַקְטֵיר אִתּוֹ. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. καὶ ἐθυμία αὐτό (Ὁ Ἑβραῖος· ἐπ' αὐτό[49]).

28. זָהָב אַרְבַּע־מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים כִּכָּר. Ο΄. χρυσίου ἑκατὸν (alia exempl. τετρακόσια[50]) καὶ εἴκοσι τάλαντα.

Cap. IX. 3. ÷ τῆς φωνῆς ◂.[51] ÷ πεποίηκά σοι κατὰ πᾶσαν τὴν προσευχήν σου ◂.[52] 7. ÷ τοῦτον ◂.[53] 26. ÷ ὑπὲρ οὗ ◂.[54] 27. ÷ ἐλαύνειν (◂).[55]

CAP. X.

2. בְּשָׂמִים. Ο΄. ἡδύσματα. Alia exempl. ἀρώματα.[1]

5. וּמַשְׁקָיו. *Et pincernas* (s. *potationes*) *ejus*. Ο΄. καὶ τοὺς οἰνοχόους (alia exempl. εὐνούχους[2]) αὐτοῦ.

5. וְלֹא־הָיָה בָהּ עוֹד רוּחַ. Ο΄. καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐγένετο.[3]

7. לֹא־הֻגַּד־לִי הַחֵצִי. Ο΄. οὐκ εἰσὶ (potior scriptura ἔστι) τὸ ἥμισυ καθὼς ἀπήγγειλάν μοι. Aliter: Ο΄. οὐκ ÷ ἔστι καθὼς ◂ ἀπήγγειλάν μοι τὸ ἥμισυ.[4]

חָכְמָה וָטוֹב. Ο΄. ※ σοφίαν καὶ ◂ ἀγαθά.[5]

8. תָּמִיד. Ο΄. διόλου. Alia exempl. διαπαντός.[6]

9. לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. Ο΄. τοῦ ποιεῖν κρίμα ἐν δικαιοσύνῃ (alia exempl. κρίμα καὶ δικαιοσύνην[7]).

11. הֵבִיא מֵאֹפִיר. Ο΄. ἤνεγκε. Alia exempl. ἤνεγκεν ἐκ Σουφείρ.[8]

עֲצֵי אַלְמֻגִּים. *Ligna santalina.* Ο΄. ξύλα πελεκητά (alia exempl. ἀπελέκητα[9]). Ἀ. (ξύλα) σούχινα (*succina*). Σ. (ξύλα) θύϊνα.[10]

12. וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים. Ο΄. καὶ νάβλας καὶ κινύρας. Alia exempl. καὶ κινύρας καὶ νάβλας.[11]

15. לְבַד מֵאַנְשֵׁי הַתָּרִים. *Praeter* (reditus) *de viris circumeuntibus* (mercatoribus). Ο΄. χωρὶς τῶν φόρων ※ τῶν ἀνδρῶν ◂ τῶν ὑποτεταγμένων.[12]

וּמִסְחַר הָרֹכְלִים. *Et mercaturam institorum.* Ο΄. καὶ τῶν ἐμπόρων ※Ἀ. καὶ τῶν ῥωποπωλῶν ◂.[13] Alia exempl. καὶ τῶν ἐμπόρων τῶν ἐμπορευομένων.[14]

τῇ πόλει ἀπέκτεινεν, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἀποστολὰς τῇ θυγατρὶ αὐτῷ, γυναικὶ Σαλωμών. Ταῦτα δὲ παρὰ Θεοδωρήτῳ καί τισιν ἀντιγράφοις πρὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ κεῖται, ὡς καὶ ἐκεῖ σεσημείωται. Cf. ad Cap. iv. 34. [44] Syro-hex. in textu: ܦܘܪܢܣܐ; in marg. autem: ◆ ܡܠܬܐ ܕܡܕܐܬܐ .ܣ. [45] Vid. not. 18. [46] Syro-hex. .ܘܠܫܘܡܠܝܐ .ܣ. Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 9. [47] Idem: .ܠܐ ܐܫܟܚܘ .ܣ. [48] Idem: .ܠܡܦܠܚ .ܐ. ◆ ܠܦܘܠܚܢܐ ܠܡܦܠܚ .ܣ ◆ ܠܦܘܠܚܢܐ. [49] Idem: .ܥܠ ܥܠܘܗܝ. [50] Sic Ald., Codd. III, 64, 92, alii, Arm. 1; necnon (cum χρυσίου in fine) Comp., Codd. 19, 82 (cum χρυσίον), 93, 108, Syro-hex. [51] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [52] Idem. Deest in Comp. [53] Idem. [54] Idem. Deest in Cod. 158; necnon (cum καὶ ἐποίησεν ὁ β. Σ. ναὸν) in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246, Arm. 1. [55] Idem.

CAP. X. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246. [2] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Duplex versio καὶ τοὺς οἰν. καὶ τοὺς εὐν. est in Codd. 243, 244. [3] Syro-hex. liberius vertit: ܘܐܬܕܡܪܬ, h. e. καὶ ἐξέστη, s. ἐξεπλάγη, cum indice in textu, sed vacante margine. Etiam Alterus ex Arm. 1 affert: "ἐξεπλήσσετο [ἐξεπλάγη], *stupefacta est.*" [4] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ οὐκ ἔστι καθὼς ◂), et sine obelo Codd. III, 247, Origen. Opp. T. I, p. 476. [5] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 247, Origen. [6] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Syro-hex. .ܐܡܝܢܐܝܬ. [7] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. [8] Sic Cod. III, Syro-hex. (cum ܐܘܦܝܪ, ut passim). [9] Sic Ald., Codd. III (in v. 12), 44, 52, 64, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܠܐ ܡܢܩܫܐ). [10] Cod. 243. Hieron.: *ligna thyina.* [11] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. (cum ܘܟܢܪܐ ܘܢܒܠܐ). [12] Syro-hex. in marg. ◆ (sic) ܕܓܒܪܐ ※. Cf. 2 Paral. ix. 14. [13] Sic Syro-hex. (cum ◂ ܘܪܘܦܘܦܘܠܐ .ܐ ※), et sine notis (om. καί) Codd. III (cum ῥοπ.), 52, 123, 236 (ut III), 242 (idem), 247 (cum ῥοπολῶν). Cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 8. [14] Sic

15. הָעֶרֶב. *Turbae miscellae.* Ο΄. τοῦ πέραν. Alia exempl. τῶν πέραν; alia, τῶν ἐν τῷ πέραν.[15] Ἀ. Σ. τῆς Ἀραβίας.[16]

וּפַחוֹת. Ο΄. καὶ τῶν σατραπῶν (Σ. ἀρχόντων[17]).

16. הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. Ο΄. ※Ἀ. Σ. ὁ βασιλεὺς (↙) Σαλωμών.[18]

17. מָגִנִּים. Ο΄. ὅπλα. Ἀ. θυρεούς. Ὁ Ἑβραῖος· ἀσπίδας.[19]

יַעֲלֶה עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת. Ο΄. ἐνῆσαν . . εἰς τὸ ὅπλον τὸ ἕν. Σ. ἀνεφέροντο ἐπὶ τὸν ἕνα θυρεόν.[20]

21. וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב. Ο΄. καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ὑπὸ τοῦ Σαλωμὼν γεγονότα χρυσᾶ. Alia exempl. καὶ πάντα τὰ σκεύη τοῦ ποτοῦ τοῦ βασιλέως Σαλωμὼν χρυσᾶ γεγονότα.[21]

לִמְאוּמָה. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. εἰς ὁτιοῦν ↙.[22]

22. נֹשְׂאֵת זָהָב. Ο΄. χρυσίου. Aliter: Ο΄. ※Ἀ. αἴρουσα (↙) χρυσόν.[23]

שֶׁנְהַבִּים וְקֹפִים וְתֻכִּיִּים. *Ebur, et simias, et pavones.* Ο΄. καὶ λίθων τορευτῶν καὶ πελεκητῶν. Alia exempl. καὶ ὀδόντων ἐλεφαντίνων, καὶ πιθήκων, καὶ ταώνων.[24]

Ο΄. αὕτη ἦν ἡ πραγματεία—καὶ ἱππεῖς αὐτοῦ.[25]

25. כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב. Ο΄. ※Ἀ. Σ. Θ. σκεύη ἀργυρᾶ, καὶ (↙) σκεύη χρυσᾶ.[26]

26. וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים. Ο΄. Vacat. ※ καὶ συνέλεξε Σαλωμὼν ἅρματα καὶ ἱππεῖς (↙).[27]

Ο΄. ÷ καὶ ἦν ἡγούμενος—Αἰγύπτου ↙.[28]

28. וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. Ο΄. καὶ ἡ ἔξοδος Σαλωμὼν τῶν ἱππέων (alia exempl. τῶν ἵππων Σαλωμών[29]).

וּמִקְוֵה. *Et caterva.* Ο΄. καὶ ἐκ Θεκουέ. Ἄλλος· καὶ ἐκ Κωά.[30]

29. מֶרְכָּבָה מִמִּצְרַיִם. Ο΄. ἐξ Αἰγύπτου ἅρμα. Alia exempl. ἅρματα ἐξ Αἰγύπτου.[31]

בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת. Ο΄. ἀντὶ ἑκατόν (Ἀ. Σ. ἑξακοσίων. Θ. ἑκατόν[32]).

בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה. Ο΄. ἀντὶ πεντήκοντα ἀργυρίου. Aliter: Ο΄. ἀντὶ ※ ἑκατὸν ↙ καὶ πεντήκοντα ÷ ἀργυρίου ↙.[33]

בְּיָדָם יֹצִאוּ. *Per eos educebant.* Ο΄. κατὰ θάλασσαν ἐξεπορεύοντο. Σ. δι' αὐτῶν ἐξῆγον.[34]

Cap. X. 6. ÷ Σαλωμών ↙.[35] 7. ÷ πρὸς αὐτά ↙.[36] ÷ πᾶσαν ↙ τὴν ἀκοὴν ἣν ἤκουσα ÷ ἐν τῇ γῇ μου ↙.[37] 8. ÷ πᾶσαν ↙.[38] 9. ÷ στῆσαι ↙.[39] ÷ ἐπ' αὐτούς ↙.[40] ÷ καὶ ἐν κρίμασιν αὐτῶν ↙.[41] 12. οὐδὲ ὤφθησαν

Comp., Codd. 19, 82, 93, 246. [15] Prior lectio est in Codd. III (cum πέρα), 119, 123, 244, 247; posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum τοῦ), 108, 246. Syro-hex. ܕܥܒܪܐ. [16] Syro-hex. ◆ ܕܥܪܒܝܐ .ܣ .ܐ. Cf. 2 Paral. ix. 14. [17] Idem: ◆ ܫܠܝܛܢܐ .ܣ. Cf. Hex. ad Jesai. xxxvi. 9. Jerem. li. 57. [18] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 64, 74, 82, alii, Arm. 1. [19] Syro-hex. ◆ ܬܪܝܣܐ .ܥܒ ◆ ܬܘܪܣܐ .ܐ. [20] Idem: .ܣ. ◆ ܬܪܝܣܐ ܚܕ ܥܠ ܗܘܘ ܡܣܬܠܩܝܢ. Cf. 2 Paral. ix. 16. [21] Sic Codd. III, 247 (cum σκ. τοῦ β. τὰ ἐν τῷ ποτῷ Σ.), Syro-hex. (cum ܡܐܢܐ ܕܡܫܬܝܐ pro τὰ σκ. τοῦ π., et ܡܢ ܕܗܒܐ ܕܐܬܥܒܕܘ pro χρ. γεγονότα). [22] Sic Syro-hex. in textu (qui pingit: ܠܡܕܡ ܕܗܘ ◆ .ܐ ※), et sine notis Codd. III, 158 (cum εἰς ὁτιοῦν τι), 246, 247, Arm. 1. Cf. Hex. ad Deut. xxiv. 12. [23] Syro-hex. in textu: ※ .ܐ ܕܫܩܠܐ ܕܗܒܐ. [24] Sic Codd. III, 247 (cum πιθικῶν καὶ τὰ ὄνων). Syro-hex. in textu: καὶ λίθων πελ. καὶ τορ., καὶ ὀδόντων ※ ἐλεφαντίνων ↙, καὶ π. καὶ τ.; et sic sine aster. (cum τορ. καὶ πελ.) Cod. 121. In Ald., Codd. 55, 64, 158 haec, καὶ ὀδ. ἐλ. καὶ πιθήκων, ante καὶ λίθων leguntur; in Codd. 243, 244 priora, καὶ ὀδ. ἐλ., tantum. [25] Haec desunt in Comp., Codd. III, 247, Syro-hex., Arm. 1. Vid. ad Cap. ix. 15. [26] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 158 (cum σκ. χρυσᾶ καὶ σκ. ἀργυρᾶ), 247, Arm. 1. [27] Sic Syro-hex. (cum ܘܟܢܫ), et sine aster. Comp. (cum συνήγαγε), Codd. III, 247, Arm. 1. [28] Obelus est in Syro-hex. Haec desunt in Comp. [29] Sic Comp. (cum Σολομῶντος), Codd. III, 74 (cum Σαλομὼν), 82 (ut Comp.), alii (inter quos 243, ut 74), Syro-hex. [30] Euseb. in Onomastico, p. 260: Κὼδ, πλησίον Αἰγύπτου; h. e. vertente Hieron., *Coa, quae est juxta Aegyptum.* Scripturam tamen Θεκουὲ tuentur libri omnes et Syro-hex. [31] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. (cum ἅρματος). [32] Syro-hex. .ܠ ◆ ܫܬܡܐܐ .ܣ .ܐ. ◆ ܡܐܐ. Priorem lectionem in textu habent Comp., Syro-hex. [33] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (III hiat), Arm. 1. [34] Syro-hex. ◆ ܡܦܩܝܢ ܗܘܘ ܒܐܝܕܝܗܘܢ .ܣ. [35] Syro-hex. Deest in Cod. 44. [36] Idem. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [37] Idem. [38] Idem. Deest in Cod. 247 (cum τῆς φρ. σου). [39] Idem. [40] Idem. [41] Idem (cum ܐܦ pro καί).

÷ ἐπὶ τῆς γῆς [÷] που ◂.[42] 13. ÷ πάντες ◂.[43] 21. ÷ καὶ λουτῆρες χρυσοῖ ◂.[44] 22. ναῦς ÷ τῷ βασιλεῖ ◂.[45] 26. ÷ θήλειαι ἵπποι ◂.[46] 27. τὸ ἀργύριον ÷ καὶ τὸ χρυσίον ◂.[47] 29. πᾶσι ÷ τοῖς βασιλεῦσι ◂.[48]

CAP. XI.

1. אָהַב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת. Ο΄. ἦν φιλογύνης (s. φιλογύναιος)...καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἀλλοτρίας. Aliter: Ο΄. φιλογύναιος ἦν· καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἀλλοτρίας ※ Οἱ Γ΄. πολλάς ◂.[1]

אֲדֹמִיֹּת צֵדְנִיֹּת. Ο΄. Σύρας καὶ Ἰδουμαίας. Alia exempl. καὶ Ἰδουμαίας, Σύρας.[2] Ἀ. Σ. (Ἰδουμαίας), Σιδωνίας.[3]

2. אָמַר. Ο΄. ἀπεῖπε. Ἀ. Σ. εἶπε.[4]

3. וַיַּטּוּ נָשָׁיו אֶת־לִבּוֹ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. καὶ ἔκλιναν γυναῖκες αὐτοῦ τὴν καρδίαν αὐτοῦ (◂).[5]

4. נָשָׁיו הִטּוּ אֶת־לְבָבוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים. Ο΄. (post clausulam καὶ οὐκ ἦν—τοῦ πατρὸς αὐτοῦ) καὶ ἐξέκλιναν (αἱ) γυναῖκες αἱ ἀλλότριαι τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν αὐτῶν (potior scriptura ἑτέρων). Alia exempl. καὶ αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἐξέκλιναν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν ἑτέρων.[6]

5. וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדֹנִים וְאַחֲרֵי מִלְכֹּם שִׁקֻּץ עַמֹּנִים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπορεύθη Σαλωμὼν ὀπίσω τῆς Ἀστάρτης βδελύγματος (Σ. θεᾶς[7]) Σιδωνίων, καὶ ὀπίσω τοῦ βασιλέως αὐτῶν εἰδώλου υἱῶν Ἀμμών (Ἀ. Μελχὸμ προσοχθίσματος Ἀμμωνιτῶν[8]).[9]

7. בָּמָה. Ο΄. ὑψηλόν. Ἄλλος· βωμόν.[10]

בָּהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלָםִ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. ἐν τῷ ὄρει ὃ ἐπὶ (s. κατὰ) πρόσωπον Ἱερουσαλήμ ◂.[11]

וּלְמֹלֶךְ. Ο΄. καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Alia exempl. καὶ τῷ Μελχόμ.[12]

בְּנֵי עַמּוֹן. Ο΄. υἱῶν Ἀμμὼν, ÷ καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδωνίων ◂.[13]

8. מַקְטִירוֹת וּמְזַבְּחוֹת. Ο΄. αἳ ἐθυμίων καὶ ἔθυον. Alia exempl. ἐθυμία καὶ ἔθυε.[14] Ἀ. Σ. θυμιώσαις καὶ θυσιαζούσαις.[15]

10. אֲחֵרִים. Ο΄. ἑτέρων. Alia exempl. ἀλλοτρίων.[16]

11. בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר. Ο΄. τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου ἅ. Alia exempl. τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου ἅς.[17]

14. וַיָּקֶם יְהוָה שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה אֵת הֲדַד הָאֲדֹמִי. Ο΄. καὶ ἤγειρε κύριος σατὰν (Ἀ. Σ. ἀντικεί-

---

[42] Syro-hex. (pro ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὤφθησάν που). [43] Idem. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 108. [44] Idem (qui male pingit: καὶ λ. ÷ χρυσοῖ ◂). Deest in Cod. 106. [45] Idem (pro τῷ β. ναῦς). [46] Idem. [47] Idem. Sic sine obelo (pro τὸ χρ. καὶ τὸ ἀργ.) Codd. III, 247. [48] Idem, repugnante Hebraeo.

CAP. XI. [1] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ ἀλλοτρίας ※ Οἱ Γ΄. πολλάς ◂). Pro ἦν φιλ. Codd. III, 247 praeferunt φιλ. ἦν. Deinde post ἀλλοτρίας inferunt πολλὰς Codd. III, 55, 158, 243, 247, Arm. 1, Euseb. in Dem. Evang. p. 351. [2] Sic Codd. III (cum Συρίας), 44 (om. καὶ), 52, 55, alii, Syro-hex., Euseb. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܨܝܕܘܢܝܬܐ. Comp.: καὶ Ἰδουμαίας, καὶ Σιδωνίας (om. mox καὶ Ἀμορραίας). [4] Idem: ܐ. ܣ. ܐܡܪ. Sic in textu Cod. 64. [5] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp. (cum ἔκλινον αἱ γ.), Codd. III (cum εκκλιναν), 247 (cum ἐξέκλιναν αἱ γ.). [6] Sic Comp. (om. καὶ), Codd. III, 247 (cum ἔκλιναν), Syro-hex. (cum ܐܚܪ̈ܢܐ, non, ut modo, ܢܘܟܪ̈ܝܐ), Arm. 1. [7] Syro-hex. (cum indice ad τοῦ βασιλέως appicto): ܣ. ܐܠܗܬܐ. Hieron.: *deam Sidoniorum*. Cf. ad v. 33. [8] Idem: ܐ. ܡܠܟܘܡ ܢܕܕܘܬܐ ܕܥܡܘܢܝ̈ܐ. Cf. v. 33 in LXX et Syro-hex. [9] Sic Codd. III (cum βδελύγματι, et τῶν βασιλέων), 52, 71, alii (inter quos 243 (cum Σιδονίων), 247 (cum εἰδώλων)), Arm. 1, Euseb. Comp. edidit: καὶ ἐπορεύθη Σολομὼν ὀπίσω τῆς Ἀστάρτης θεοῦ Σιδωνίων, καὶ ὀπίσω Μελχὼμ βδελύγματος Ἀμμών. [10] Syro-hex. in textu: ܠܒܝܬ ܕܒܚܐ. Cf. ad Cap. xii. 32. [11] Sic in textu Syro-hex. (cum ܗܘ ܕܠܘܩܒܠ ܦܪܨܘܦܐ), et sine notis Comp. (cum τῷ κατὰ πρ.), Codd. III, 247 (ut Comp.), Arm. 1. [12] Sic Comp. (cum Μελχὼμ), Codd. III (cum Μελχὸ), 19 (ut Comp.), 82 (cum Μελχομὰ), 93 (cum Μελχὸλ), 108, 158, Syro-hex., Arm. 1. [13] Obelus est in Syro-hex. [14] Sic Codd. 44 (praem. καὶ), 82, 243 (in marg.), Theodoret. Quaest. XXXVI in 3 Reg. p. 480, qui addit: οἱ δὲ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ ἐθυμιῶν εἶπον καὶ ἔθυον. [15] Cod. 243. [16] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. Cf. Hex. ad Jerem. vi. 12. xvi. 13. Mox haec, οὐδ᾽ ἦν—τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, desunt in Comp., Ald., Codd. III, 52, 55, 64, aliis (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [17] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. (cum ܦܘܩܕ̈ܢܝ ܘܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕ̈ܢܝ). Cf. Cap. ix. 4 in LXX et Syro-hex.).

μενον[18]) *τῷ Σαλωμὼν τὸν Ἄδερ τὸν Ἰδουμαῖον.* Ἀ. *καὶ ἀνέστησε κύριος ἀντικείμενον τῷ Σολομῶν τὸν Ἀδὰδ τὸν Ἰδουμαῖον.* Σ. *καὶ ἐπήγειρε κύριος ἀντικείμενον τῷ Σαλομῶν τὸν Ἀδὰδ τὸν Ἰδουμαῖον.*[19]

18. מִפָּארָן. Ο΄. Vacat. ※ Σ. *ἀπὸ Φαράν* (◄).[20]

וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם. Ο΄. *καὶ ἔρχονται* ※ Σ. Θ. *εἰς Αἴγυπτον* ◄.[21]

וְאֶרֶץ נָתַן לוֹ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. *καὶ γῆν ἔδωκεν αὐτῷ* ◄.[22]

20. בֵּית פַּרְעֹה בְּתוֹךְ בְּנֵי פַרְעֹה. Ο΄. ※ Ἀ. *ἐν οἴκῳ Φαραὼ* ◄ *ἐν μέσῳ υἱῶν Φαραώ.*[23]

22. כִּי מָה־אַתָּה חָסֵר עִמִּי וְהִנְּךָ מְבַקֵּשׁ. Ο΄. *τίνι σὺ ἐλαττονῇ μετ' ἐμοῦ; καὶ* (alia exempl. *ὅτι*[24]) *ἰδοὺ σὺ ζητεῖς.* Σ. *τί γὰρ ὑστερεῖς παρ' ἐμοί, ὅτι ἐζήτησας.*[25]

23-25. וַיָּקֶם אֱלֹהִים—כָּל־יְמֵי שְׁלֹמֹה. Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. *καὶ ἤγειρεν κύριος* (Ὁ Ἑβραῖος· *ἐλωείμ.* Ἀ. Σ. *θεὸς*[26]) *τῷ Σαλωμὼν σατὰν τὸν Ῥαζὼν υἱὸν Ἐλιαδαὲ τὸν Βαραμεὲθ, Ἀδαδεζὲρ βασιλέα Σουβὰ, κύριον αὐτοῦ·* (24) *καὶ συνηθροίσθησαν ἐπ' αὐτὸν ἄνδρες, καὶ ἦν ἄρχων συστρέμματος* ※ *ἐν τῷ ἀποκτέννειν Δαυὶδ αὐτούς· καὶ ἐπορεύθησαν εἰς Δαμασκὸν, καὶ ἐκάθισαν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν Δαμασκῷ.* (25) *καὶ ἐγένετο ἀντικείμενος τῷ Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας Σαλωμών* ◄.[27]

25. וְאֶת־הָרָעָה אֲשֶׁר הֲדָד. *Et praeter malum quod* (fecerat) *Hadad.* Ο΄. *αὕτη* (זאת) *ἡ κακία ἣν ἐποίησεν Ἄδερ.* Alia exempl. *αὕτη ἡ κακία Ἄδερ.*[28]

וַיָּקָץ בְּיִשְׂרָאֵל. *Et abhorruit Israelem.* Ο΄. *καὶ ἐβαρυθύμησεν Ἰσραήλ.* Alia exempl. *καὶ ἐβαρύνθη ἐπὶ Ἰσραήλ.*[29]

26. וְשֵׁם אִמּוֹ צְרוּעָה אִשָּׁה אַלְמָנָה. Ο΄. *υἱὸς γυναικὸς χήρας.* ※ Ἀ. *καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Σαρουὰ, γυνὴ χήρα* ◄.[30]

וַיָּרֶם יָד בַּמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. ※ *καὶ ὕψωσεν χεῖρα ἐν τῷ βασιλεῖ* ◄.[31]

27. בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. Ο΄. *ἐπὶ βασιλέα Σαλωμών· καὶ ὁ βασιλεὺς Σαλωμών.* Alia exempl. *ἐπὶ βασιλέα· Σαλωμών.*[32]

אֶת־הַמִּלּוֹא. Ο΄. *τὴν ἄκραν.* Σ. *τὴν τελείωσιν.*[33]

אֶת־פֶּרֶץ. Ο΄. *τὸν φραγμόν.* Ἀ. Σ. *τὴν διακοπήν.*[34]

29. וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה. Ο΄. *καὶ ἀμφότεροι μόνοι ἐν τῷ πεδίῳ.* Alia exempl. *καὶ ἀμφότεροι ἐν τῷ πεδίῳ.*[35] Ἄλλος· (*καὶ*) *ἦσαν οἱ ἀμφότεροι μόνοι . .*[36]

---

[18] Syro-hex. ܐ݂. ܣ݂. ܣܛܢܐ. Cf. Hex. ad Psal. cviii. 6. [19] Cod. 243. [20] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1. [21] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. [22] Sic in textu Syro-hex. (qui pingit: ※ Ἀ. Σ. *καὶ γῆν* ◄ *ἔδωκεν αὐτῷ*), et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 19, 64, 71, 82 (cum *ἔδωκαν*), 93 (cum *δέδωκεν*), 108, 247. [23] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum *ἐν τῷ οἴκῳ . . τῶν υἱῶν*), Codd. (III hiat), 247, Arm. 1. [24] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. [25] Syro-hex. ܣ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܚܣܝܪ ܐܢܬ ܠܘܬܝ ܕܒܥܝܬ. (In fine v. haec, *καὶ ἀνέστρεψεν Ἄδερ εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ*, quae in Hebraeo deficiunt, sine obelo habet Syro-hex.) [26] Idem: ܥ. ܐܠܘܗܝܡ. ܐ. ܣ. ܐܠܗܐ. [27] Sic Syro-hex. (cum ܒܪ ܐܠܝܕܥ pro *Βαραμεὲθ*), et sine aster. Codd. III (cum *σατὰν τῷ Σαλωμὼν. . . Ἀδαδεξὲρ . . . ἐπορεύθησαν Δαμασκὸν. . . ἐβασίλευσαν*), 247 (cum *Ῥαζὼ υἱὸν Ἐλιδαὲ βασιλέα Σουβὰ. . ἀποκτένειν. . ἐκάθησαν ἐν Δ. καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ*). Cum his conferenda sunt ea quae in Ed. Rom. leguntur post *τὸν Ἄδερ τὸν Ἰδουμαῖον* (v. 14), vacante Hebraeo. (Pro Hebraeis אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת הֲדַדְעֶזֶר, hic male versis *τὸν Βαραμεὲθ Ἀδαδεζὲρ*, et in Ed. Rom. (v. 14) *τὸν ἐν Ῥαεμὰ Ἀδαδεζὲρ*, Comp. ex ingenio edidit, *ὃς ἔφυγεν ἀπὸ Ἀδαρεζέρ*.) [28] Sic Codd. III, XI, 71, 247, Syro-hex., Arm. 1. [29] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 52, 55, alii. Syro-hex. vertit: ܘܐܬܟܪܝ ܠܐܝܣܪܝܠ, h.e. *et contristavit* (*ἐλύπησε*) *Israelem.* [30] Sic in textu Syro-hex. (cum ܨܪܘܥܐ pro *Σαρουὰ*), et sine notis Codd. III, 247 (cum *Σαρουια*), Arm. 1 (cum duplici versione). [31] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 247 (cum *τὴν χεῖρα*, male, in versione quae proculdubio Aquilae est), Arm. 1. [32] Sic Cod. III, et (sine distinctione post *βασιλέα*) Codd. II, XI, 247, Syro-hex. [33] Syro-hex. ܣ. ܠܫܘܡܠܝܐ. Cf. ad Cap. ix. 15. [34] Idem: ܐ. ܣ. ܠܬܘܪܥܬܐ. (Pro ܬܘܪܥܬܐ nescio an pingendum ܬܪܥܘܬܐ, coll. Hex. ad Psal. cv. 23. Jesai. xxviii. 21.) [35] Sic Codd. II, III, XI (cum *ἀμφοτέροις*), 119, 245, 247. [36] Syro-hex. in marg.: ܐܚܪܢܐ. ܗܘܘ ܬܪܝܗܘܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ.

31. אֶת עֲשָׂרָה הַשְּׁבָטִים. Ο΄. δέκα σκῆπτρα. Aliter: Ο΄. δέκα ※ Θ. σκῆπτρα ◄.[37]

33. וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְעַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדֹנִין. Ο΄. καὶ ἐποίησε (alia exempl. ἐδούλευσε[38]) τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδωνίων. Ἀ. Σ. καὶ προσεκύνησε τῇ Ἀστάρτῃ τῇ θεᾷ τῶν Σιδωνίων.[39]

אֱלֹהֵי מוֹאָב. Ο΄. καὶ τοῖς εἰδώλοις Μωάβ. Alia exempl. εἰδώλῳ Μωάβ.[40]

וּלְמִלְכֹּם. Ο΄. καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Ἀ. Σ. καὶ τῷ Μελχόμ.[41]

וְחֻקֹּתַי וּמִשְׁפָּטַי. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. καὶ δικριβείας μου καὶ κρίσεις μου (◄).[42]

34. אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֺתַי וְחֻקֹּתָי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὃς ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου.[43] ※ Ἀ. ὃς ἐφύλαξεν ἐντολάς μου καὶ ἀκριβασμόν μου ◄.[44]

36. לְמַעַן הֱיוֹת־נִיר לְדָוִיד־עַבְדִּי כָּל־הַיָּמִים לְפָנַי. Ο΄. ὅπως ᾖ θέσις (alia exempl. θέλησις[45]) τῷ δούλῳ μου Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας ἐνώπιον ἐμοῦ. Ἀ. ἕνεκα τοῦ εἶναι λύχνον τῷ Δαυὶδ δούλῳ μου . . . Σ. ὑπὲρ τοῦ διαμένειν λύχνον Δαυὶδ τῷ δούλῳ μου (πάσας τὰς ἡμέρας) ἔμπροσθέν μου.[46]

38, 39. וְנָתַתִּי לְךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַאֲעַנֶּה אֶת־זֶרַע דָּוִד לְמַעַן זֹאת אַךְ לֹא כָל־הַיָּמִים. Ο΄. Vacat. ※ (Ἀ.) καὶ δώσω σοι τὸν Ἰσραήλ. καὶ κακουχήσω τὸ σπέρμα Δαυὶδ διὰ ταύτην, πλὴν οὐ πάσας τὰς ἡμέρας ◄.[47]

40. וַיָּקָם יָרָבְעָם. Ο΄. καὶ ἀνέστη ※ Ἀ. Σ. Ἱεροβοάμ ◄.[48]

42. עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ ἐπὶ πάντα Ἰσραὴλ ◄.[49]

43. Ο΄. καὶ ἐγενήθη ὡς ἤκουσεν—μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.[50]

Cap. XI. 10. ÷ ὁ θεός ◄.[51] 16. Ἰσραὴλ ÷ ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ ◄.[52] 17. ÷ Ἄδερ αὐτὸς καὶ πάντες ἄνδρες.[53] 18. ÷ ἄνδρες ◄[54] ἐκ ÷ τῆς πόλεως (◄)[55] Μαδιάμ. ÷ καὶ εἰσῆλθεν Ἄδερ πρὸς Φαραὼ ◄.[56] 20. ÷ τῷ Ἄδερ ◄.[57] 29. ÷ καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ ◄.[58]

Cap. XII.

1. וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם. Ο΄. καὶ πορεύεται βασιλεὺς Ῥοβοάμ. Aliter: Ο΄. καὶ ἐπορεύθη ÷ ὁ βασιλεὺς ◄ Ῥοβοάμ.[1]

2 (Gr. xi. 43). וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וְהוּא עוֹדֶנּוּ בְמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ

---

[37] Sic Syro-hex. cum indice in textu, sed nulla nota marginali. In Cod. III autem pro σκῆπτρα male exaratum ῥήγματα. [38] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, Theodoret. [39] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܣܓܕ ܠܥܣܬܪܬܐ ܐܠܗܬܐ ܕܨܝܕܘܢܝܐ. [40] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246, Theodoret., Lucif. Calar. [41] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܠܡܠܟܘܡ. Sic in textu Comp., Codd. 82 (cum Μελχομὰ), 93, 108, 246 (cum Μελχὸλ), Arm. 1. [42] Syro-hex. in textu: (sic) ※ ܐ. ܘܚܬܝܬܘܬܝ ܘܕܝܢܝ ※. Sic sine notis Cod. III. [43] Sic Comp., Codd. 82, 93, 246, Arm. 1. [44] Sic Syro-hex. in textu (cum ܦܘܩܕܢܝ ܘܚܬܝܬܘܬܝ), et sine notis Codd. III (om. μου posteriore), 247 (cum ἀκριβείας μου καὶ τὰς ἐντολάς μου). [45] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 158, 246. Theodoret. Quaest. XXXVIII in 3 Reg. p. 482: Ἄνωθέν φησι προϊδὼν τὴν τοῦ Δαβὶδ ἀρετὴν, ἐξελεξάμην αὐτὸν, καὶ εὐδόκησα ἐν αὐτῷ· τοῦτο γὰρ λέγει θέλησιν. In contrariam partem Syro-hex. ܣܝܡܐ; Lucif. Calar. *positio*. [46] Cod. 243. Symmachum imitatus est Hieron., vertens: *Ut remaneat lucerna David servo meo cunctis diebus coram me.* Cf. Hex. ad Eccles. iii. 14. [47] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ δώσω—πλὴν ※ οὐ ◄ π. τὰς ἡμέρας ◄), et sine notis Comp. (cum ταῦτα pro ταύτην), Codd. III (cum Ἰσραὴλ pro Δαυὶδ), 19 (ut Comp.), 108, 246 (om. σοι, cum τὸ Δ. σπέρμα δι' αὐτὴν), 247 (cum διὰ ταύτην τὴν πλάνην, πλὴν), Arm. 1. Cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 10. [48] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 158, 247 (cum καὶ ἀπέδρα Ἰ.), Arm. 1. [49] Sic Syro-hex. (qui pingit: ἐπὶ ※ π. Ἰσρ. ◄). Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. II, XI, 44, 71, 245. [50] Haec, quae partim ad Cap. xii. 2 pertinent, partim redundant, desunt in Comp., Codd. III, 44, 55, 71, aliis, et Syro-hex. [51] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 82, 93, 108, 246. [52] Idem. Verba ἐν τῇ Ἰ. desunt in Comp., Codd. 82, 93. [53] Idem (sine metobelo), repugnante Hebraeo. Nisi forte pingendum: Ἄδερ αὐτὸς καὶ ÷ πάντες ◄ ἄνδρες. [54] Idem. Deest in Comp., Codd. XI, 19, 93, 108. [55] Idem. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [56] Idem. [57] Idem. Deest in Cod. 246. [58] Idem.

Cap. XII. [1] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם בְּמִצְרָיִם. Ο΄. καὶ ἐγενήθη ὡς ἤκουσεν Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰτ, καὶ αὐτοῦ ἔτι ὄντος ἐν Αἰγύπτῳ ὡς ἔφυγεν ἐκ προσώπου Σαλωμὼν, καὶ ἐκάθητο ἐν Αἰγύπτῳ, κατευθύνει καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν Σαριρὰ τὴν ἐν ὄρει Ἐφραΐμ. Aliter: Ο΄. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβὰτ, καὶ αὐτοῦ ἔτι ὄντος ἐν Αἰγύπτῳ ὡς ἔφυγεν ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Σαλωμὼν, καὶ ἐκάθητο Ἱεροβοὰμ ἐν Αἰγύπτῳ· ÷ καὶ κατευθύνει καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν Σαριρὰ τὴν ἐν ὄρει Ἐφραΐμ, καὶ ἐπέστρεψεν Ἱεροβοὰμ ἐξ Αἰγύπτου ◂.[2]

3. וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹאוּ (וַיָּבֹא ק׳) יָרָבְעָם וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. ※Ἀ. καὶ ἀπέστειλαν, καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν· καὶ ἦλθεν Ἱεροβοὰμ, καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία Ἰσραὴλ ◂.[3]

4. הַקָּשָׁה. Ο΄. ἐβάρυνε. Alia exempl. ἐσκλήρυνε.[4]

6. וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם. Ο΄. καὶ ἀπήγγειλεν (alia exempl. παρήγγειλεν[5]) ὁ βασιλεὺς ※Ὁ Ἑβραῖος· Ῥοβοὰμ ◂.[6]

7. וַעֲנִיתָם. *Et obsecundaris eis.* Ο΄. Vacat. (※) Ἀ. Σ. καὶ εἴξεις αὐτοῖς ◂.[7]

10. קָטָנִּי. *Digitus meus minimus.* Ο΄. ἡ μικρότης μου. Σ. τὸ σμικρότατόν μου μέλος. Ὁ Σύρος καὶ Ἰώσηππος· ὁ βραχύτατός μου δάκτυλος.[8]

15. דִּבֶּר יְהוָה. Ο΄. ἐλάλησεν. Alia exempl. ἐλάλησεν κύριος.[9]

16. וַיָּשִׁבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר. Ο΄. καὶ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς τῷ βασιλεῖ ※Σ. Θ. λόγον ◂.[10]

לְאֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἀπότρεχε, Ἰσραὴλ, εἰς τὰ σκηνώματά σου. Aliter: Ο΄. ÷ ἀπότρεχε ◂ εἰς τὰ σκηνώματά σου, Ἰσραήλ.[11]

לְאֹהָלָיו. Ο΄. εἰς τὰ σκηνώματα ※Ἀ. αὐτοῦ ◂.[12]

17. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם. Ο΄. Vacat. ※(Ἀ.) καὶ υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν καθημένων ἐν πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν ἐπ' αὐτῶν Ῥοβοὰμ ◂.[13]

18. הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם. Ο΄. ὁ βασιλεὺς ※Ἀ. Σ. Θ. Ῥοβοὰμ ◂.[14]

---

[2] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ὡς ἔφευγεν . . . καὶ κατευθύνει—Σαριρὰ τὴν | ÷ ἐν ὄρει Ἐφρ. καὶ ὑπέστρεψεν | ÷ Ἱερ. ἐξ Αἰγύπτου ◂), et sine notis (om. καὶ ἐκάθητο—Ἐφραΐμ) Codd. III, 247 (cum ὑπέστρεψεν). Hic autem post Ἰσραὴλ (v. 3) infert: καὶ κατευθύνει καὶ ἔρχ. εἰς πόλιν (sic) αὐτοῦ —Ἐφραΐμ. Etiam in loco parallelo 2 Paral. x. 2 duplex exstat versio, καὶ κατῴκησεν Ἰ. ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἀπέστρεψεν Ἰ. ἐξ Αἰγύπτου, ubi prior lectio (non, ut hic, posterior) obelo jugulanda erat. [3] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※Ἀ. καὶ ἀπέστειλαν ◂, καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν· ※καὶ ἦλθεν—Ἰσραὴλ ◂), et sine notis Comp. (cum πᾶς ὁ λαὸς pro πᾶσα ἡ ἐκκ.), Codd. III, 247. Huc autem pertinet scholium in marg. Syro-hex.: "In alio exemplari Graeco invenimus aliam narrationem de Jeroboamo, quae sic habet: καὶ ἤκουσεν Ἱεροβοὰμ ἐν Αἰγύπτῳ—εἰς γῆν Σαριρὰ τὴν ἐν ὄρει Ἐφραΐμ." Quae particula sunt additamenti prolixioris quod in Ed. Rom. post v. 24 legitur. [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, invito Syro-hex. [5] Sic Codd. II, III, XI, 44, 55, 64, alii, Syro-hex. (cum ܦܩܕ, sine nota in marg.). [6] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 44, 55, alii (inter quos 243). [7] Sic in textu Syro-hex. (cum ※ܐ. ܣ. ܘܬܬܠ ܠܗܘܢ ◂), et sine notis Codd. III, 247 (cum ἤξεις), Arm. 1 (cum ἀκούσεις, vertente Altero). (Ad vocem Syriacam cf. Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 536, cujus exemplis adde ܬܬܠ (non, ut Norberg. exscripsit, ܬܬܠܐ), ἐνδώσει, Prov. x. 30, et ܡܬܬܠ, εἴκει, apud S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. II, p. 629 ed. nostrae.) Hieron.: *et petitioni eorum cesseris.* [8] Schol. apud Nobil.: Τοῦτο ὁ Σύμμαχος οὕτως ἡρμήνευσε· τὸ σμικρότατόν μου μέλος. Τῶν δὲ Παραλειπομένων ἡ βίβλος σαφέστερον τοῦτο δεδήλωκεν· ὁ βραχύτατός μου γὰρ, φησὶ, δάκτυλος παχύτερος τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου ἐστίν· οὕτω δὲ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσε, καὶ Ἰώσηππος [Antiq. VIII, 8, 2] ὡσαύτως. Ad ἡ μικρότης μου in v. 24, lin. [65] ed. Tischend. Cod. 243 affert: Σ. τὸ μικρότατόν μου μέλος. [9] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. [10] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. [11] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp. (cum τὸ σκήνωμα), Codd. III, XI, 82, 93, 108 (ut Comp.). [12] Sic Syro-hex. Pronomen est in Ed. Rom. et libris omnibus. [13] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. III. Cod. 247: καὶ ἐβασίλευσεν Ῥ. ἐπὶ τὸν καθήμενον ἐν πόλει Ἰ. Alia lectio, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς π. Ἰ. ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοῖς τὸν Ῥοβοὰμ, est in Comp. (om. καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα), Codd. 19, 44, 93, 106, 108. [14] Sic Syro-hex., et

18. וַיִּרְגְּמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν (alia exempl. add. πᾶς Ἰσραήλ[15]).

לַעֲלוֹת בַּמֶּרְכָּבָה. Ο΄. ἀναβῆναι ※ ἐπὶ τὸ ἅρμα ◂.[16]

20. יָרָבְעָם. Ο΄. Ἱεροβοὰμ ἐξ Αἰγύπτου. Alia exempl. Ἱεροβοάμ.[17]

21. מֵאָה וּשְׁמֹנִים. Ο΄. ἑκατὸν καὶ εἴκοσι (alia exempl. ὀγδοήκοντα[18]).

22. וַיְהִי דְּבַר הָאֱלֹהִים אֶל־שְׁמַעְיָה. Ο΄. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Σαμαίαν. Schol. Ἰστέον ὅτι τὰ περὶ Σαμαίου τοῦ Ἐλαμίτου ἔν τισι μὲν τῶν ἁπλῶν ἀντιγράφων κεῖται, ἐν τῷ ἑξαπλῷ δὲ οὐ φέρεται.[19]

24. Ο΄. καὶ ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν κοιμᾶται—καὶ ἀνέσχον μὴ πορευθῆναι κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.[20]

27. הָעָם הַזֶּה. Ο΄. τοῦ λαοῦ ※Ἀ. Σ. Θ. τούτου ◂.[21]

וְשָׁבוּ אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς Ῥοβοὰμ βασιλέα Ἰούδα ◂.[22]

28. וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ ἐβουλεύσατο ※Ἀ. Σ. Θ. ὁ βασιλεύς ◂.[23]

30. לִפְנֵי הָאֶחָד. Ο΄. πρὸ προσώπου τῆς μιᾶς. Ὁ Ἑβραῖος, Σ. ἔμπροσθεν τῆς μιᾶς.[24]

30. עַד־דָּן. Ο΄. ἕως Δὰν, καὶ εἴασαν τὸν οἶκον κυρίου. Alia exempl. ἕως Δάν; alia, ἕως Δὰν, καὶ πρὸ προσώπου τῆς ἄλλης εἰς Βαιθήλ.[25]

32. אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת. Ο΄. τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν (Σ. τῶν βωμῶν[26]).

33. אֲשֶׁר־עָשָׂה בְּבֵית־אֵל. Ο΄. ὃ ἐποίησεν ※Ἀ. Σ. ἐν Βαιθὴλ ◂.[27]

לְהַקְטִיר. Ο΄. τοῦ ἐπιθῦσαι (Σ. ἐπιθυμιᾶσαι[28]).

Cap. XII. 3. ÷ ὁ λαὸς ◂ πρὸς ÷ τὸν βασιλέα ◂ Ῥοβοάμ.[29] 10. ÷ οἱ παρεστηκότες πρὸ προσώπου αὐτοῦ ◂.[30] ÷ νῦν ◂.[31] 12. ÷ αὐτοῖς ◂.[32] 13. ÷ Ῥοβοάμ ◂.[33] 16. οὐκ ἔστιν ÷ ἡμῖν ◂.[34] 20. ÷ καὶ Βενιαμίν ◂.[35] 26. ÷ ἰδού ◂.[36] 27. πρὸς ÷ κύριον καὶ ◂ κύριον αὐτῶν.[37] 32. ÷ τὴν ἐν γῇ ◂.[38]

Cap. XIII.

1. עַל־הַמִּזְבֵּחַ. Ο΄. ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ÷ αὐτοῦ ◂.[1]

2. הַבָּמוֹת. Ο΄. τῶν ὑψηλῶν. Ἄλλος· τῶν βωμῶν.[2]

3. הַמּוֹפֵת. Ο΄. τὸ ῥῆμα. Alia exempl. τὸ τέρας.[3]

6. וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר. Ο΄. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἱεροβοάμ. Alia exempl. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεύς, καὶ εἶπε.[4]

---

sine notis Comp., Codd. III, 93, 247. [15] Sic Comp. (post ἐν λίθοις), Ald. (idem), Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 19, 52, 64, alii. (Pro ἔφθασε (ܡܛܐ) Syro-hex. exhibet ܥܒܕ, h. e. ἔφησε.) [17] Sic Codd. II, III, XI, 247, Syro-hex. (cum ἐξ Αἰγύπτου in marg.), Arm. 1. [18] Sic Codd. III (om. καὶ), 247 (idem), Syro-hex. (cum καὶ εἴκοσι in marg.), Arm. 1 (ut III). [19] Nobil. Immo narratio de Samaea (vv. 22–24) legitur in libris omnibus et Syro-hex. [20] Pericopa abest a Comp., Codd. III, 52, 74, 92, aliis, Syro-hex., Arm. 1. [21] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 247, Arm. 1. [22] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※Ἀ. καὶ ἐπιστρ. | πρὸς Ῥ. βασιλέα ※Ἰουδα ◂), et sine notis Codd. III, 247 (cum ἀποστρ.), Arm. 1. [23] Sic Syro-hex. Deest ὁ βασιλεὺς in Cod. XI; in Codd. III, 245 autem post ἐπορεύθη retrahitur. [24] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܚܕܐ. [25] Prior lectio est in Comp., Codd. II, III, XI, 245, Syro-hex. (qui in marg. habet: ܘܩܕܡ ܐܦܝ̈ ܐܚܪܬܐ ܠܒܝܬ ܐܝܠ); posterior in Codd. 19 (cum ἕως Βαιθήλ), 82, 93, 108, 158. [26] Syro-hex. ܣ. ܕܒܚ̈ܐ. Cf. Hex. ad 4 Reg. xxiii. 20. Jerem. xix. 3. [27] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III, Arm. 1. [28] Syro-hex. ܣ. ܠܡܥܛܪܘ ܒܣ̈ܡܐ. [29] Syro-hex. [30] Idem (qui pingit: ÷ οἱ π. πρὸ πρ. ÷ αὐτοῦ ◂). Haec desunt in Comp., Ald., Cod. 71. [31] Idem. Deest in Arm. 1. [32] Idem. Deest in Comp., Codd. 93, 108. [33] Idem. Deest in Cod. 44. [34] Idem. Deest in Codd. 44, 106. [35] Idem. [36] Idem. Deest in Codd. 82, 93. [37] Idem (qui legit et pingit: πρὸς ÷ κύριον ◂ καὶ πρὸς κ. αὐτῶν). Verba καὶ κύριον desunt in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [38] Idem.

Cap. XIII. [1] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, alii (inter quos 243), Arm. 1, Euseb. in Praep. Evang. p. 284. [2] Syro-hex. in marg. sine nom. Cf. ad Cap. xii. 32. [3] Sic Codd. III (om. τὸ), 247, Syro-hex., Arm. 1, Euseb. [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

6. וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדִי. O′. Vacat. ※ 'A. Θ. *καὶ πρόσευξαι περὶ ἐμοῦ* ↙.[5]

9. בִּדְבַר יְהוָה. O′. *κύριος ἐν λόγῳ*. Alia exempl. *ἐν λόγῳ κύριος*.[6] Σ. *διὰ λόγου . .*[7]

11. וַיְסַפֵּר. O′. *καὶ διηγήσαντο* (alia exempl. *διηγοῦνται*[8]).

אֶת־הַדְּבָרִים. O′. ※ *καὶ* ↙ *τοὺς λόγους*.[9]

וַיְסַפְּרוּם לַאֲבִיהֶם. O′. *καὶ ἐπέστρεψαν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς αὐτῶν*. 'A. Σ. *καὶ διηγήσαντο αὐτοὺς τῷ πατρὶ αὐτῶν*.[10]

12. הָלָךְ. O′. *πεπόρευται*. Alia exempl. *ἀπελήλυθεν*.[11]

14. תַּחַת הָאֵלָה. *Sub terebintho*. O′. *ὑπὸ δρῦν* ('O 'Eβραῖος· *τὴν τερέβινθον*[12]).

הַאַתָּה. O′. *εἰ σὺ εἶ*. 'A. Σ. *μὴ σύ*.[13]

15. הַבָּיְתָה. O′. Vacat. ※ Σ. Θ. *εἰς τὴν οἰκίαν* ↙.[14]

16. וְלָבוֹא אִתָּךְ. O′. Vacat. ※ *οὐδὲ ἐλθεῖν μετὰ σοῦ* ↙.[15]

17. בִּדְבַר יְהוָה. O′. *ἐν λόγῳ κύριος*. Σ. *διὰ λόγου . .*[16]

לֶחֶם. O′. *ἄρτον ἐκεῖ*. Alia exempl. *ἐκεῖ ἄρτον*.[17]

שָׁם מָיִם. O′. *ὕδωρ*. Alia exempl. *ὕδωρ* ÷ *ἐκεῖ* ↙.[18]

18. כָּמוֹךָ. O′. *καθὼς σύ*. Alia exempl. *ὡς καὶ σύ*.[19]

18. אִתְּךָ. O′. *πρὸς σεαυτόν*. Alia exempl. *μετὰ σεαυτοῦ*.[20]

19. וַיָּשָׁב אִתּוֹ. O′. *καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν* ※ *σὺν αὐτῷ* ↙.[21]

23, 24. לַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ: וַיֵּלֶךְ. O′. ※ 'A. Σ. *τῷ προφήτῃ* ↙, *καὶ ἐπέστρεψε, καὶ ἀπῆλθε*.[22]

26. הוּא. O′. *οὗτός ἐστιν*. Aliter: O′. *ἔστιν* ÷ *οὗτος* ↙.[23]

אֶת־פִּי יְהוָה. O′. *τὸ ῥῆμα κυρίου*. "Aλλος· *τὸ στόμα* ΠΙΠΙ.[24]

26, 27. וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה לָאַרְיֵה וַיִּשְׁבְּרֵהוּ וַיְמִתֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ: וַיְדַבֵּר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר חִבְשׁוּ־לִי אֶת־הַחֲמוֹר וַיַּחֲבֹשׁוּ. O′. Vacat. ※ 'A. Θ. *καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ κύριος τῷ λέοντι, καὶ συνέτριψεν αὐτὸν, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν αὐτῷ. καὶ ἐλάλησε πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τῷ λέγειν· ἐπισάξατέ μοι τὸν ὄνον· καὶ ἐπέσαξαν* ↙.[25]

29, 30. וַיְשִׁיבֵהוּ וַיָּבֹא אֶל־עִיר הַנָּבִיא הַזָּקֵן לִסְפֹּד וּלְקָבְרוֹ: וַיַּנַּח אֶת־נִבְלָתוֹ בְּקִבְרוֹ. O′. *καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ὁ προφήτης, τοῦ θάψαι αὐτὸν* (alia exempl. add. *καὶ ἔθηκε τὸ σῶμα αὐτοῦ*[26]) *ἐν τῷ τάφῳ ἑαυτοῦ*. Aliter: O′. *καὶ ἐπέστρεψεν αὐτόν·* ※ *καὶ ἦλθεν* ↙ *εἰς τὴν πόλιν* ※ *τοῦ προφήτου τοῦ πρεσβυτέρου*

---

[5] Syro-hex. in textu: ※ ܐ. ܠ. ܘܨܠܝ ܡܛܠܬܝ ↙. Sic sine notis Codd. III, 247, Arm. 1. [6] Sic Codd. II, III, XI, 19, 44, 55, alii, Syro-hex. [7] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܡܠܬܐ ↙. [8] Sic Comp., Codd. 19, 55, 71, 82, 93, 108, 246, Syro-hex. (cum ܘܡܫܬܥܝܢܢ, male pro ܘܡܫܬܥܝܢ). [9] Sic Syro-hex. (cum ※ܐܦ↙). Copula deest in Codd. III, 93. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܐܫܬܥܝܘ (sic) ܐܢܘܢ ܠܐܒܘܗܘܢ. Versionem τῶν O′ enarrat Theodoret. Quaest. XLIII in 3 Reg. p. 488: *πρῶτον μὲν ἐπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐκπλαγεὶς τὰς θείας θαυματουργίας.* [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [12] Syro-hex. ܥ. ܒܛܡܬܐ ↙. Cf. Hex. ad Ezech. vi. 13. Hos. iv. 13. [13] Idem (cum *εἰ σὺ* in textu): ܐ. ܣ. ܠܡܐ ܐܢܬ ܗܘ. [14] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247 (cum *καὶ* pro *εἰς*), Arm. 1. [15] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 247. [16] Syro-hex. [17] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. [18] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 64, 71, 74, alii (inter quos 243, cum *ἐκεῖ ὕδωρ*). [19] Sic Comp., Codd. 93, 108, Syro-hex. (cum ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܬ). [20] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246. [21] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III (cum *σὺν ἑαυτῷ*), 247. Mox *ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ* ante *καὶ ἔπιεν ὕδωρ* transp. Codd. II, III, 247, Syro-hex. [22] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 52, 74, 92, alii (inter quos 243). [23] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 158, 247. Pronomen deest in Cod. 44. [24] Syro-hex. in marg. ܦܘܡܐ ܕܦܝܦܝ ↙. [25] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp. (cum *κύριος* sine artic., *λέγων* pro *τῷ λ.*, et om. *τὸν ὄνον*), Ald. (om. *τῷ λέγειν*, cum *τὴν ὄνον* pro *τὸν ὄνον*), Codd. 19 (cum *αὐτῷ κύριος* pro *αὐτὸν ὁ κ.*, *λέγων* pro *τῷ λ.*, et *τὴν ὄνον*), 44 (om. *καὶ συνέτριψεν αὐτὸν*, et *κατὰ—αὐτῷ*, cum *λέγων* et *τὴν ὄνον*), 52, 74 (cum *πρὸς υἱοὺς*), alii (inter quos 243, cum *κύριος* et *πρὸς υἱοὺς*), Arm. 1. [26] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 64, 71, alii (inter quos 243).

τοῦ κόψασθαι καὶ τοῦ θάψαι αὐτόν. καὶ ἀνέπαυσεν τὸ νεκριμαῖον αὐτοῦ ◂ ÷ ὁ προφήτης τοῦ θάψαι αὐτὸν ◂ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ.[27]

32. וְעַל כָּל־בָּתֵּי. Ο΄. καὶ ἐπὶ ※ πάντας ◂ τοὺς οἴκους.[28]

33. כֹּהֲנֵי בָמוֹת. Ο΄. ἱερεῖς ὑψηλῶν (Σ. τῶν βωμῶν[29]).

יְמַלֵּא. Ο΄. ἐπλήρου. Schol. ἐτέλει.[30]

Cap. XIII. 3. ÷ λέγων ◂.[31] 4. ÷ Ἱεροβοὰμ ◂.[32] καὶ ÷ ἰδού (◂).[33] 12. ÷ λέγων (◂).[34] 22. ἐν τῷ τόπῳ ÷ τούτῳ (◂).[35] ÷ λέγων ◂.[36] 23. ÷ ὕδωρ ◂.[37] 28. ÷ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ◂.[38] 31. ÷ τούτῳ ◂.[39] θέτε με, ÷ ἵνα σωθῶσι τὰ ὀστᾶ μου μετὰ τῶν ὀστῶν αὐτοῦ ◂.[40]

Cap. XIV.

1–20. בָּעֵת הַהִיא חָלָה—וַיִּמְלֹךְ נָדָב בְּנוֹ תַּחְתָּיו. O΄. Vacat. Aliter:[1] Ο΄. ※ (Ἀ.) ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠρρώστησεν Ἀβιὰ υἱὸς Ἱεροβοάμ. (2) καὶ εἶπεν Ἱεροβοὰμ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·[2] ἀνάστηθι, καὶ ἀλλοιωθήσῃ, καὶ οὐ γνώσονται ὅτι σὺ γυνὴ[3] Ἱεροβοάμ, καὶ πορευθήσῃ εἰς Σηλώ· ἰδοὺ[4] ἐκεῖ Ἀχιὰ ὁ προφήτης, αὐτὸς ἐλάλησεν ἐπ' ἐμὲ[5] τοῦ βασιλεῦσαι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. (3) καὶ λάβε εἰς τὴν χεῖρα[6] σου ÷ τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ (◂)[7] ἄρτους, καὶ κολλύρια[8] ÷ τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, καὶ σταφίδας ◂,[9] καὶ στάμνον μέλιτος, καὶ ἐλεύσῃ πρὸς αὐτόν· αὐτὸς[10] ἀναγγελεῖ σοι τί ἔσται τῷ παιδίῳ.[11] (4) καὶ ἐποίησεν οὕτω ἡ γυνὴ[12] Ἱεροβοάμ· καὶ ἀνέστη, καὶ ἐπορεύθη εἰς Σηλώ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον[13] Ἀχιά· καὶ ὁ ἄνθρωπος πρεσβύτερος τοῦ ἰδεῖν,[14] καὶ ἠμβλυώπουν (ܡܥܡܛܝܢ ܗܘܝ ܥܝܢܘܗܝ) οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ γήρους[15] αὐτοῦ. (5) καὶ κύριος εἶπε[16] πρὸς Ἀχιά· ἰδοὺ ἡ γυνὴ Ἱεροβοὰμ[17] εἰσέρχεται τοῦ ἐκζητῆσαι ῥῆμα παρὰ σοῦ ὑπὲρ υἱοῦ αὐτῆς,[18] ὅτι ἄρρωστός ἐστι· κατὰ τοῦτο καὶ κατὰ τοῦτο (ܗܟܢܐ ܘܗܟܢܐ) λαλήσεις πρὸς αὐτήν· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτήν, καὶ αὕτη ἀπεξενοῦτο. (6) καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Ἀχιὰ τὴν φωνὴν ποδῶν[19] αὐτῆς, εἰσερχομένης αὐτῆς[20] ἐν

---

[27] Sic Syro-hex. (om. αὐτοῦ post νεκριμαῖον), et sine notis (om. τοῦ θάψαι αὐτὸν in posteriore loco) Codd. III, 52 (cum κόψασθαι pro τοῦ κόψ. καὶ), 74 (om. τοῦ ante κόψασθαι), 92, 106, alii, Arm. 1. [28] Sic Syro-hex. [29] Syro-hex. ܕܡܕܒܚ̈ܐ .ܕܝ. [30] Cod. 243 in marg. (h. e. *inaugurabat*). Syro-hex. in marg. ܫܘܠܡ (ܗܘܐ) ܗܘܐ ܡܫܠܡ (συνετέλει?) ܡܫܠܡܢܘܬܐ. Post finem Cap. xiii Cod. 243 in marg. addit: ※ καὶ περισσὸν ῥημάτων Ἱεροβοὰμ—Ἀδὰδ ἀντ' αὐτοῦ (Cap. xiv. 19, 20), cum scholio: Ὁ Ῥοβοάμ, ὅτε ἐβασίλευσεν, ἐτῶν ἦν μα, ὥστε ια χρόνων ἦν Σολομῶν, ἡνίκα ἔτεκε τὸν Ῥοβοάμ· ὅπερ σφάλμα ἐστὶ καλλιγραφικόν· ιζ γὰρ χρόνων ἦν Ῥοβοὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν· ὥστε λζ χρόνων ἦν Σολομῶν, ὅτε ἔτεκε τὸν Ῥοβοάμ. [31] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [32] Idem. Deest in Codd. 82, 93. [33] Idem (qui pingit: ÷ καὶ ἰδού). Vox ἰδοὺ deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1. [34] Idem. Deest in Codd. XI, 44. [35] Idem (qui pingit: ÷ ἐν τῷ τ. τούτῳ). [36] Idem. [37] Idem. [38] Idem. Deest in Comp., Codd. 82, 93, 108. [39] Idem. Deest in Codd. III, 245. [40] Idem. Hebraea autem sonant: θέτε τὸ ὀστᾶ μου.

CAP. XIV. [1] Sequentia, ※ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ—καὶ ἐβασίλευσεν Ναδὰβ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ ◂, sub asteriscis habet Syro-hex. (qui in scholio mox allegando Aquilae diserte tribuit), et sine aster. Ed. Rom. (in notis), Comp., Codd. III, 44, 52, 74, 92, alii (inter quos 247), Arm. 1. Ex his autem ii quorum praecipuas varietates in notis memorabimus sunt Ed. Rom., Codd. III, 247, et Syro-hex. Schol. apud Nobil. in fine Cap. xiii (post verba ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς): Μετὰ τοῦτο ἐν τῷ ἑξαπλῷ κεῖται τὰ κατὰ τὴν νόσον καὶ τὴν τελευτὴν Ἀβιὰ τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοὰμ μετὰ ἀστερίσκων. [2] Sic Codd. III (cum ὁ Ἱερ.), 247, Syro-hex. Ed. Rom.: καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ εἶπεν Ἱερ. [3] σὺ γυνὴ] γυνὴ σὺ Cod. 247. [4] ἰδοὺ] καὶ ἰδοὺ Codd. III, 247. [5] ἐπ' ἐμὲ] ἐμὲ Cod. III. [6] τὴν χεῖρα] χεῖρας Cod. 247. [7] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ τῷ ἀνθρώπῳ | ※ (sic) τοῦ θεοῦ). [8] Cod. III: κολλυριδα. Syro-hex. ܩܠܘܪܐ. [9] Syro-hex. pingit: τοῖς τ. αὐτοῦ, ÷ καὶ σταφίδας, καὶ στάμνον (ܘܩܘܠܬܐ) ◂, invito Hebraeo. [10] αὐτὸς] καὶ αὐτὸς Cod. 247. Statim αναγγειλη Cod. III. [11] παιδίῳ] παιδὶ Cod. III. [12] οὕτω ἡ γ.] οὕτως γ. Cod. III. [13] Cod. III: ἐν οἴκῳ. Cod. 247: ἐν τῷ οἴκῳ. Syro-hex. ܠܒܝܬܗ. [14] Syro-hex. ܩܫܝܫ ܗܘܐ ܡܢ ܠܡܚܙܐ, h. e. πρ. ἦν ἀπὸ τοῦ ἰδεῖν, invitis ceteris. [15] ἀπὸ τοῦ γήρους] ἀπὸ τοῦ γήρως Ed. Rom.; ἀπὸ γήρους Cod. III. [16] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. Ed. Rom.: καὶ εἶπε κύριος. [17] ἡ γυνὴ Ἱερ.] γυνὴ τοῦ Ἱερ. Cod. III. Statim ἔρχεται Cod. 247. [18] ὑπὲρ υἱοῦ αὐτῆς] περὶ υἱοῦ αὐτοῦ Ed. Rom. Praepositio excidit in Cod. III. [19] ποδῶν] τῶν ποδῶν Cod. 247. [20] αὐτῆς om. Syro-hex.,

τῷ ἀνοίγματι, καὶ εἶπεν· εἴσελθε, γυνὴ Ἱεροβοάμ· ἱνατί σὺ τοῦτο[21] ἀποξενοῦσαι (ܡܬܢܟܪܐ ܐܢܬܝ); καὶ ἐγώ εἰμι ἀπόστολος πρὸς σὲ σκληρός. (7) πορευθεῖσα εἶπον τῷ Ἱεροβοάμ· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ· ἀνθ' οὗ ὅσον (ܚܠܦ ܕܡܛܠ ܗܘ) ὕψωσά σε ἀπὸ μέσου τοῦ[22] λαοῦ, καὶ ἔδωκά σε ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ, (8) καὶ ἔρρηξα σὺν τὸ βασίλειον[23] ἀπὸ οἴκου Δαυὶδ, καὶ ἔδωκα αὐτὸ σοὶ, καὶ οὐκ ἐγένου ὡς ὁ[24] δοῦλός μου Δαυὶδ, ὃς ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς μου, καὶ ὃς ἐπορεύθη ὀπίσω μου ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι ἐκτὸς[25] τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς μου, (9) καὶ ἐπονηρεύσω τοῦ ποιῆσαι παρὰ πάντας[26] ὅσοι ἐγένοντο εἰς πρόσωπόν σου, καὶ ἐπορεύθης[27] καὶ ἐποίησας σεαυτῷ θεοὺς ἑτέρους καὶ[28] χωνευτὰ τοῦ παροργίσαι με, καὶ ἐμὲ ἔρριψας ὀπίσω σώματός σου·[29] (10) διὰ τοῦτο ἰδοὺ[30] ἐγὼ ἄγω κακίαν πρὸς οἶκον[31] Ἱεροβοὰμ, καὶ[32] ἐξολοθρεύσω τοῦ Ἱεροβοὰμ[33] οὐροῦντα πρὸς[34] τοῖχον, ἐπεχόμενον[35] καὶ ἐγκαταλελειμμένον ἐν Ἰσραὴλ,[36] καὶ ἐπιλέξω ὀπίσω οἴκου[37] Ἱεροβοὰμ, καθὼς ἐπιλέγεται ἡ κόπρος ἕως[38] τελειωθῆναι αὐτόν. (11) τὸν τεθνηκότα[39] τοῦ Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ πόλει καταφάγονται οἱ κύνες, καὶ τὸν τεθνηκότα ἐν τῷ ἀγρῷ καταφάγεται[40] τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν. (12) καὶ σὺ ἀναστᾶσα πορεύθητι εἰς τὸν[41] οἶκόν σου· ἐν τῷ[42] εἰσέρχεσθαι πόδας[43] σου τὴν πόλιν ἀποθανεῖται τὸ παιδάριον. (13) καὶ κόψονται αὐτὸν[44] πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ θάψουσιν αὐτὸν, ὅτι οὗτος μόνος εἰσελεύσεται τῷ Ἱεροβοὰμ πρὸς τάφον,[45] ὅτι εὑρέθη ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν περὶ τοῦ κυρίου[46] θεοῦ Ἰσραὴλ ἐν οἴκῳ Ἱεροβοάμ. (14) καὶ ἀναστήσει κύριος ἑαυτῷ[47] βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ, ὃς πλήξει τὸν οἶκον Ἱεροβοὰμ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τί καὶ νῦν;[48] (15) καὶ πλήξει κύριος[49] τὸν Ἰσραὴλ, καθὰ κινεῖται ὁ κάλαμος[50] ἐν τῷ ὕδατι· καὶ ἐκτιλεῖ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ ÷ ἄνω ↙[51] τῆς χθονὸς τῆς ἀγάθης ταύτης, ἧς ἔδωκε τοῖς πατράσιν αὐτῶν· καὶ λικμήσει αὐτοὺς ἀπὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἀνθ' οὗ ὅσον ἐποίησαν τὰ ἄλση αὐτῶν παροργίζοντες τὸν κύριον. (16) καὶ δώσει[52] κύριος τὸν Ἰσραὴλ χάριν ἁμαρτιῶν Ἱεροβοὰμ, ὃς ἥμαρτε καὶ ὃς ἐξήμαρτε τὸν[53] Ἰσραήλ. (17) καὶ ἀνέστη ἡ γυνὴ Ἱεροβοὰμ,

favente Hebraeo. [21] σὺ τοῦτο] τοῦτο σὺ Ed. Rom. Syro-hex. ܗܢܐ ܐܢܬܝ. [22] Articulus deest in Cod. III. Mox μου deest in Ed. Rom. [23] σὺν τὸ β.] Sic Codd. III, 44, 74, alii, Syro-hex. (cum ܠܡܠܟܘܬܐ). Praepositio deest in Ed. Rom., Cod. 247. Statim ἀπὸ τοῦ οἴκου Cod. III. [24] Articulus deest in Ed. Rom. Mox τοῦ ante ποιῆσαι om. Cod. III. [25] ἐκτὸς] ἕκαστος Cod. III. Vox deest in Ed. Rom., Cod. 247. Pro ἕκαστος Tischendorfius post Grabium male corrigit ἕκαστον; nos autem in *Collatione ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. 168, usus Aquilae, qui hic interpretem agit, memores, reponendum censuimus ἐκτὸς, quam particulam cum Hebraea רַק commutavit interpres iste in Hex. ad Job. i. 16. Psal. xxxi. 6. Jesai. xxviii. 19. Conjecturam nostram certo certiorem facit Syrus noster, qui tamen de constructione, ut videtur, nimis sollicitus, interpretatus est ܒܠܥܕ ܡܢ ܗܘ ܕܬܪܝܨܐ, h. e. ἐκτὸς τοῦ εὐθοῦς. [26] πάντας] παντὸς Cod. III. [27] ἐπορεύσω et mox ἑαυτῷ Cod. 247. [28] καὶ om. Cod. III. [29] Sic (pro Hebraeo אַחֲרֵי גַוֶּךָ) Codd. III, 247, Syro-hex. In Ed. Rom. et libris ceteris σώματος deest. [30] ἰδοὺ om. Codd. III, 247, invitis Hebraeo et Syro-hex. [31] πρὸς οἶκον] πρὸς σὲ εἰς οἶκον Cod. III. [32] καὶ om. idem. [33] τοῦ Ἱερ.] Sic Cod. III. τὸν οἶκον Ἱερ. Cod. 247. Syro-hex. ܠܕܝܪܒܥܡ. In Ed. Rom. τοῦ abest. [34] πρὸς] ἐπὶ Cod. 247. [35] ἐχόμενον Cod. III. Statim καταλελειμμένον Ed. Rom. [36] ἐν Ἰσραὴλ] ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ Cod. 247. [37] ὀπίσω οἴκου] Sic juxta Hebraeum Cod. 247, Syro-hex. ἐπὶ οἴκου Ed. Rom. Vox ὀπίσω excidit in Cod. III. [38] ἕως] ὡς Cod. III. [39] τὸν τεθνηκότα] Sic Ed. Rom., Syro-hex. οἱ τεθνηκότες Cod. III. τοὺς τεθνηκότας Cod. 247. Statim τοῦ om. Cod. 247. [40] καταφάγονται Cod. III. [41] τὸν om. Ed. Rom. [42] ἐν τῷ] καὶ ἐν τῷ Cod. 247. Syro-hex. libere vertit: ἐν δὲ τῇ εἰσελεύσει τῶν ποδῶν σου. [43] πόδα Cod. III. Statim εἰς τὴν πόλιν Cod. 247, Syro-hex. [44] αὐτὸ bis Cod. 247. [45] πρὸς τ.] εἰς τὸν τ. idem. [46] περὶ τοῦ κ.] παρὰ κ. idem. [47] κ. ἑαυτῷ] ἑαυτῷ (s. αὐτῷ) κ. Syro-hex. [48] Sic (pro Hebraeo וּמֶה גַּם־עָתָּה) Cod. III, Syro-hex. καὶ ἔτι καίγε νῦν Ed. Rom., Cod. 247. [49] καὶ πλήξει κύριος] κύριος πλήξει Cod. III. Mox καθὼς Cod. 247. [50] κάλαμος] ἄνεμος mendose Cod. III. Mox ἐκτελεῖ idem. [51] Syro-hex. ܡܢ ÷ ܠܥܠ ↙ ܡܢ ܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܗܕܐ (om. ταύτης cum Cod. 247). [52] δώσει] παραδώσει Cod. III, quae Symmachi est versio. Ad χάριν (בִּגְלַל) ἁμαρτιῶν cf. Hex. ad Mich. iii. 12. [53] τὸν om. Ed. Rom.

καὶ ἐπορεύθη, καὶ εἰσῆλθεν[54] εἰς τὴν Σαριρά· καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν[55] ἐν τῷ προθύρῳ τοῦ οἴκου, καὶ τὸ παιδάριον ἀπέθανε. (18) καὶ ἔθαψαν αὐτὸν,[56] καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς Ἰσραὴλ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ Ἀχιὰ τοῦ προφήτου. (19) καὶ περισσὸν ῥημάτων Ἱεροβοὰμ ὅσα ἐπολέμησε καὶ ὅσα ἐβασίλευσεν, ἰδοὺ αὐτὰ γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου ῥημάτων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ. (20) καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν Ἱεροβοὰμ, εἴκοσι καὶ[57] δύο ἔτη· καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ ἐβασίλευσεν Ναδὰβ[58] υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ (⁎). Schol. Ἡ περιοχὴ αὕτη φαίνεται καὶ τοῖς Ο' εἰρῆσθαι, ὅτι ἐν τοῖς κοινοῖς ἀντιγράφοις φέρεται, ἐξ ὧν πᾶσαν τὴν περιοχὴν ἐνθάδε τεθείκαμεν· ἀλλ' οἶμαι διὰ τὸ ἀκριβέστερον ὡς εἰπεῖν καὶ πλατύτερον καὶ σφόδρα ἐν καιρῷ παρ' Ἀκύλου δοκεῖν εἰρῆσθαι, ἀφέθη μὲν τὸ τῶν Ο', ἐτέθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ τὸ τοῦ Ἀκύλου. ἔστι δὲ τὸ τῶν Ο' τοῦτο.[59] καὶ ἠρρώστησεν ὁ υἱὸς[60] αὐτοῦ ἀρρωστίαν κραταιὰν[61] σφόδρα· καὶ ἐπορεύθη Ἱεροβοὰμ ἐρωτῆσαι (s. ἐπερωτῆσαι) περὶ τοῦ παιδαρίου. καὶ εἶπε πρὸς Ἀνὼ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ἀνάστηθι καὶ[62] πορεύου, ἐπερώτησον τὸν θεὸν περὶ τοῦ παιδαρίου, εἰ ζήσεται ἐκ τῆς ἀρρωστίας αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος ἦν ἐν Σηλὼ, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἀχιά· καὶ οὗτος ἦν υἱὸς ἑξήκοντα ἐτῶν, καὶ ῥῆμα κυρίου μετ' αὐτοῦ. καὶ εἶπεν Ἱεροβοὰμ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ἀνάστηθι, καὶ λάβε εἰς τὴν χεῖρά (s. ἐν τῇ χειρί) σου τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ ἄρτους, καὶ κολλύρια τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, καὶ σταφυλὴν (ܥܢܒܐ), καὶ στάμνον (ܩܘܠܬܐ) μέλιτος. καὶ ἀνέστη ἡ γυνὴ, καὶ ἔλαβεν εἰς τὴν χεῖρα αὐτῆς ἄρτους, καὶ δύο κολλύρια, καὶ σταφυλὴν, καὶ στάμνον μέλιτος τῷ Ἀχίᾳ. καὶ ὁ ἄνθρωπος πρεσβύτερος, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἠμβλυώπουν (ܚܫܟܝܢ ܗܘܘ) τοῦ ἰδεῖν. καὶ ἀνέστη ἐκ Σαριρὰ, καὶ ἐπόρευθη·[63] καὶ ἐγένετο ἐλθούσης αὐτῆς εἰς τὴν πόλιν πρὸς Ἀχιὰ τὸν Σηλωνίτην, καὶ εἶπεν Ἀχιὰ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ· ἔξελθε δὴ εἰς ἀπαντὴν (s. ἀπάντησιν) Ἀνὼ τῆς γυναικὸς[64] Ἱεροβοὰμ, καὶ ἐρεῖς αὐτῇ· εἴσελθε, καὶ μὴ στῇς· ὅτι τάδε λέγει κύριος· σκληρὰ ἐγὼ ἐπαποστέλλω ἐπὶ σέ. καὶ εἰσῆλθεν Ἀνὼ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀχιά· ἱνατί ἐνήνοχάς μοι ἄρτους, καὶ σταφυλὴν, καὶ κολλύρια, καὶ στάμνον μέλιτος; τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ σὺ ἀπελεύσῃ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἔσται εἰσελθούσης σου εἰς τὴν πύλην[65] εἰς Σαριρὰ, καὶ τὰ κοράσιά σου ἐξελεύσονται εἰς συνάντησίν σου,[66] καὶ ἐροῦσί σοι· τὸ παιδάριον τέθνηκεν (ܡܝܬ ܠܗ). ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐξολοθρεύσω τοῦ Ἱεροβοὰμ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον, καὶ ἔσονται τὸν τεθνηκότα[67] τοῦ Ἱεροβοὰμ ἐν τῇ πόλει καταφάγονται οἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα αὐτοῦ[68] ἐν τῷ ἀγρῷ καταφάγεται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐ-

---

[54] Syro-hex. ܘܥܠܬ ܠܨܪܕܐ. Haec, καὶ εἰσῆλθεν, desunt in Ed. Rom. et libris Graecis. Statim εἰς τὴν Σαριδὰ Codd. 44, 52, 74, alii (inter quos 247). εἰς γῆν Σαριρὰ Cod. III. εἰς Σαριρὰ Ed. Rom. In Hebraeo est וַתָּבֹא הַתִּרְצָתָה. [55] ἦλθεν Cod. 247. [56] αὐτὸ bis Ed. Rom., Cod. 247. Mox κατὰ τὸ ῥ. κ. πᾶς Ἰσραὴλ Cod. 247. [57] καὶ om. Cod. III. [58] Syro-hex. ܢܒܛ. Cod. III: Ναβάτ. In ceteris est Ἀδάβ. [59] Syro-hex. in marg. ܗܟܢܐ܆ ܦܣܘܩܐ ܗܢܐ ܡܬܚܙܝܐ. ܕܐܦ ܠܫܒܥܝܢ ܐܬܐܡܪ. ܕܒܨܚܚܐ ܓܘܢܝܐ ܡܬܝܠܐ (sic). ܕܡܢܗܘܢ ܟܠܗ ܠܦܣܘܩܐ ܗܪܟܐ ܣܡܢ. ܐܠܐ ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܡܛܠ ܗܘ ܕܐܡܪ ܚܬܝܬܐܝܬ ܐܝܟ ܕܠܡܐܡܪ ܘܦܬܝܐ ܘܣܓܝ ܒܙܒܢܗ. ܡܢ ܐܩܘܠܐ ܡܣܬܒܪ ܕܐܬܐܡܪ: ܐܫܬܒܩ ܡܢ ܗܘ ܕܫܒܥܝܢ. ܐܬܬܣܝܡ ܕܝܢ ܚܠܦܘܗܝ ܗܘ ܕܐܩܘܠܐ. ܐܝܬܘܗܝ ܕܝܢ ܗܘ ܕܫܒܥܝܢ ܗܢܐ. Deinde sequitur pars pericopae quae in Ed. Rom. post Cap. xii. 24 legitur, quamque in Comp., Codd. III, 52, 74, 92, aliis, Syro-hex., et Arm. 1 desiderari monuimus. Versio autem Syro-hex., quam nos presse secuti sumus, cum Ed. Rom. accurate concordat, exceptis pauculis jam memorandis. [60] Sic Syro-hex. solus. Ed. Rom. τὸ παιδάριον. [61] Sic Ald., Codd. 64, 71, 82, 93, alii. Syro-hex. ܟܘܪܗܢܐ ܥܫܝܢܐ. Ed. Rom. ἀρρωστίᾳ κραταιᾷ. [62] Sic Ald., Codd. 64, 71, 119, alii, Syro-hex. Copula deest in Ed. Rom. Mox τὸν θεὸν om. Syro-hex., repugnantibus Ed. Rom. et libris omnibus. [63] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. Ed. Rom. πορεύεται. [64] τῆς γυναικὸς] Sic Ald. (om. τῆς), Codd. 71 (idem), 243. Ed. Rom. τῇ γυναικί. [65] εἰς τὴν πύλην] Sic Codd. II (om. εἰς), 71, 243 (ut II), 245 (cum τῇ πύλῃ), Syro-hex. Ed. Rom. τὴν πόλιν. [66] εἰς σ. σου] Sic Ald., Codd. 71, 108, 246, Syro-hex. Ed. Rom. σοι εἰς σ. [67] τὸν τεθνηκότα] Sic Ald., Codd. XI, 55, 64, 71, alii, Syro-hex. Ed. Rom. οἱ τεθνηκότες. [68] Sic Codd. 93, 246, Syro-hex. Pronomen deest in Ed. Rom.

ρανοῦ· καὶ τὸ παιδάριον κόψεται (ܡܬܦܪܬ), *οὐαὶ κύριε· ὅτι εὑρέθη ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν περὶ τοῦ κυρίου. καὶ ἀπῆλθεν ἡ γυνὴ, ὡς ἤκουσε· καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Σαριρὰ, καὶ τὸ παιδάριον ἀπέθανε· καὶ ἐξῆλθεν ἡ κραυγὴ εἰς ἀπαντὴν* (s. *ἀπάντησιν*) *αὐτῆς.*[69] *Explicit ἡ περιοχή.*

2. וְהִשְׁתַּנִּית. *Et commutes habitum.* ※'Α. *καὶ ἀλλοιωθήσῃ.* Θ. *καὶ μετασχημάτισον σεαυτήν.*[70]

3. עֲשָׂרָה לֶחֶם וְנִקֻּדִים וּבַקְבֻּק דְּבַשׁ. *Decem panes, et crustulas, et lagenam mellis.* "Αλλος· *δέκα ἄρτους, καὶ τραγήματα, καὶ στάμνον μέλιτος.*[71]

6. בַּפֶּתַח. ※'Α. *ἐν τῷ ἀνοίγματι.* Σ. Θ. *διὰ τῆς θύρας.*[72]

מִתְנַכֵּרָה. *Alienam te geris.* ※'Α. *ἀποξενοῦσαι.* Σ. Θ. *ἑτεροσχήμων εἶ* (s. *ἑτεροσχημονεῖς*).[73]

וְאָנֹכִי שָׁלוּחַ אֵלַיִךְ. ※'Α. *καὶ ἐγώ εἰμι ἀπόστολος πρὸς σέ.* Σ. Θ. *καὶ ἐγὼ δὲ ἀπεστάλην πρὸς σέ.*[74]

8. רַק. ※'Α. *ἐκτός.* Σ. Θ. *μόνον.*[75]

9. לְפָנָיִךְ. ※'Α. *εἰς πρόσωπόν σου.* Σ. Θ. *ἔμπροσθέν σου.*[76]

10. וּבִעַרְתִּי. *Et removebo.* ※'Α. *καὶ ἐπιλέξω* (Σ. Θ. *τρυγήσω*[77]).

כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגָּלָל עַד־תֻּמּוֹ. *Sicut removent stercus donec consumatur.* ※'Α. *καθὼς ἐπιλέγεται ἡ κόπρος ἕως τελειωθῆναι αὐτόν.* Σ. Θ. *καθὼς τρυγᾷ ὁ καλαμώμενος ἕως ἐκλείπει.*[78]

14. אֲשֶׁר יַכְרִית. ※'Α. *ὃς πλήξει.* Σ. Θ. *ὃς συγκόψει* (s. *διακόψει*, s. *κατακόψει*).[79]

16. וְיִתֵּן. ※'Α. *καὶ δώσει.* Σ. *καὶ παραδώσει.*[80]

22. יְהוּדָה. Ο΄. 'Ροβοάμ. Aliter: Ο΄. ※'Ιούδας ↙.[81]

וַיְקַנְאוּ. Ο΄. *καὶ παρεζήλωσεν* (alia exempl. *παρεζήλωσαν*[82]).

23. וַיִּבְנוּ גַם־הֵמָּה לָהֶם. Ο΄. *καὶ ᾠκοδόμησαν* ※'Α. Θ. *καὶ αὐτοὶ* ↙ *ἑαυτοῖς.*[83]

24. קָדֵשׁ. *Cinaedus.* Ο΄. *σύνδεσμος.* Σ. *τελετή.*[84]

26. וְאֶת־הַכֹּל לָקָח. Ο΄. *τὰ πάντα ἃ ἔλαβεν.* Alia exempl. *τὰ πάντα ἔλαβεν.*[85]

וַיִּקַּח אֶת־כָּל־מָגִנֵּי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה. Ο΄. *ὅπλα τὰ χρυσᾶ ὅσα ἐποίησε Σαλωμὼν, καὶ ἀπήνεγκεν αὐτὰ εἰς Αἴγυπτον.* Aliter: Ο΄. *καὶ ἔλαβεν ὅπλα τὰ χρυσᾶ* ※ *ὅσα ἐποίησε Σαλωμών* ↙.[86]

27. מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת וְהִפְקִיד עַל־יַד שָׂרֵי. *Clypeos aeneos, et mandavit eos curae principum.* Ο΄. *ὅπλα χαλκᾶ . . καὶ ἐπέθεντο ἐπ' αὐτὸν οἱ ἡγούμενοι.* Σ. *θυρεοὺς χαλκοῦς· καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὑπὸ χεῖρα τῶν ἀρχόντων.*[87]

28. וֶהֱשִׁיבוּם. Ο΄. *καὶ ἀπηρείδοντο* ("Αλλος· *ἀπετίθεντο.*[88] "Αλλος· *ἀπεκαθίστων*[89]) *αὐτά.*

אֶל־תָּא הָרָצִים. *In conclave cursorum* (satellitum regis). Ο΄. *εἰς τὸ θεὲ* (alia exempl. *θε-*

---

[69] Pronomen accessit e Codd. 19, 82, 93, 108, 158, 246, Syro-hex. [70] Syro-hex. ܬ. ܘܫܚܠܦܝ ܐܣܟܡܟܝ ܀ [71] Idem in marg. sine nom. ܥܣܪܐ. ܠܚܡ̈ܐ. ܘܛܪܓܡܛܐ. ܘܩܣܛܐ ܕܕܒܫܐ ܀ [72] Idem: ܣ. ܬ. ܒܝܕ ܬܪܥܐ ܀ [73] Idem: ܣ. ܬ. ܡܫܚܠܦܐܣܟܡܐ ܐܢܬܝ ܐܘ ܐܚܪܢܝܬܐ ܀ Graeca nostra veremur ne paulo argutius inventa esse videantur. (Ad Aquilam cf. Hex. ad Gen. xlii. 7.) [74] Idem: ܣ. ܬ. ܘܐܦ ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܫܬܕܪܬ ܠܘܬܟܝ ܀ [75] Idem: ܣ. ܬ. ܒܠܚܘܕ ܀ Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 19. [76] Idem: ܣ. ܬ. ܩܕܡܝܟܝ ܀ [77] Idem: ܣ. ܬ. ܐܩܛܘܦ ܀ Cf. ad Cap. xvi. 3. [78] Idem: ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܕܩܛܦ ܗܘ ܕܡܒܨܪ ܚܩܠܐ. ܥܕܡܐ ܕܡܫܠܡ. [79] Idem: ܣ. ܬ. ܗܘ ܕܢܩܨܨ. [80] Idem: ܣ. ܘܢܫܠܡ ܀ [81] Sic in textu Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 52, 74, 92, alii (inter quos 247). [82] Sic Ald., Cod. III, Syro-hex. [83] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ܐܦ ܗܢܘܢ ܠܗܘܢ ↙), et sine notis Ald., Codd. III, 52, 74, 92, alii (inter quos 247). [84] Cod. 243. Cf. Hex. ad 3 Reg. xv. 12. 4 Reg. xxiii. 7. Theodoret. Quaest. XLV in 3 Reg. p. 491: *τὸν δὲ σύνδεσμον ἀντὶ τῆς ἀποστάσεως τέθεικε*, appellans ad 4 Reg. xi. 14, ubi tamen in Hebraeo est קֶשֶׁר. [85] Sic Comp. (praem. *καὶ*), Codd. III, XI (om. *τὰ*), 19, 64, 71, 82, alii, invito Syro-hex. [86] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, XI, 52, 74, 106, alii. Haec, *ὅσα ἐπ. Σαλωμὼν*, desunt in Codd. II (manu 1ma), XI, 71. Praeterea clausulam, *καὶ ἀπ. αὐτὰ εἰς Αἴγ.*, reprobant Comp., Codd. II (manu 1ma), 19, 82, 92, 93, alii, Arm. 1. [87] Syro-hex. ܣ. ܬܪ̈ܝܣܐ ܕܢܚܫܐ ܀ ܘܣܡ ܐܢܘܢ ܬܚܝܬ ܐܝܕܐ ܕܪ̈ܘܫܢܐ ܀ [88] Sic in textu Cod. 71. Nisi forte scholium sit. [89] Sic in textu Cod. 158 (cum vitiosa scriptura *αποκαθιστον*). Cf. Hex. ad 2 Paral. xii. 11.

κουὲ[90]) *τῶν παρατρεχόντων.* Ἀ. *πρὸς θάλαμον τῶν τρεχόντων.* Σ. *εἰς τὸν τόπον ὅπου οἱ παρατρέχοντες.*[91]

31. וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית. Ο΄. Vacat. ※ *καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ναамὰ ἡ Ἀμμανῖτις* ↙.[92]

Cap. XIV. 26. ÷ *πάντας* ↙.[93] ÷ *καὶ τὰ δόρατα τὰ χρυσᾶ ἃ ἔλαβε Δαυὶδ ἐκ χειρὸς τῶν παίδων Ἀδραζαὰρ βασιλέως Σουβὰ, καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὰ εἰς Ἱερουσαλὴμ* ↙.[94]

CAP. XV.

2. בִּירוּשָׁלִָם. Ο΄. *ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.* Aliter: Ο΄. ※ Ἀ. Θ. *ἐν Ἱερουσαλὴμ* ↙.[1]

4. כִּי לְמַעַן דָּוִד נָתַן יְהוָה אֱלֹהָיו לוֹ נִיר בִּירוּשָׁלִָם לְהָקִים אֶת־בְּנוֹ אַחֲרָיו. Ο΄. *ὅτι διὰ Δαυὶδ ἔδωκεν* (alia exempl. *ἐγκατέλιπεν*[2]) *αὐτῷ κύριος* (alia exempl. add. *ὁ θεὸς*[3]) *κατάλειμμα* ※ Ἀ. Σ. Θ. *ἐν Ἱερουσαλὴμ* ↙,[4] *ἵνα στήσῃ* ※ Θ. *τὰ* ↙[5] *τέκνα αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν.* Ο΄. Θ. ὁμοίως οἱ Γ΄. *ὅτι διὰ Δαυὶδ ἔδωκεν αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς κατάλειμμα ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἵνα στήσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν.* Ἀ. *ὅτι διὰ Δαυὶδ ἔδωκε κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ αὐτῷ λύχνον ἐν Ἱερουσαλὴμ, τοῦ ἀναστῆσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν.* Σ. *ἀλλὰ διὰ Δαυὶδ ἔδωκε κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ λύχνον ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε στῆσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν.*[6]

5, 6. רַק בִּדְבַר אוּרִיָּה הַחִתִּי: וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵין־אֲבִיָּם (במס׳ רְחַבְעָם) וּבֵין יָרָבְעָם כָּל־יְמֵי חַיָּיו. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. *ἐκτὸς ἐν ῥήματι* (Ἄλλος· *πλὴν ἐν λόγῳ*[7]) *Οὐρίου τοῦ Χετταίου. καὶ πόλεμος ἦν μεταξὺ Ῥοβοὰμ καὶ μεταξὺ Ἱεροβοὰμ* (Ἄλλος· *ἀναμέσον Ἀβιὰ καὶ Ἱεροβοὰμ*[8]) *πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ* ↙.[9]

9. וּבִשְׁנַת עֶשְׂרִים. Ο΄. *ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τετάρτῳ καὶ εἰκοστῷ.* Alia exempl. *καὶ ἐν ἔτει εἰκοστῷ.*[10]

10. מַעֲכָה. Ο΄. Ἀνά. Alia exempl. *Μααχά.*[11]

12. הַקְּדֵשִׁים. *Cinaedos.* Ο΄. *τὰς τελετάς.* Alia exempl. *τὰς στήλας.*[12] Ὁμοίως οἱ Γ΄. *Τὰς τελετὰς λέγει τὰ συστήματα τῶν ἐπὶ αἰσχρότητι συνερχομένων· οὕτω γὰρ ἐνοήθη τὸ εἰρημένον ἐν ρε΄ ψαλμῷ· καὶ ἐτελέσθησαν τῷ Βεελφεγώρ.*[13]

---

[90] Sic Codd. 19 (cum *θρεκουὲ*), 82, 93, 108, alii (inter quos 243, cum *θεκουὲ* (sic)), Theodoret. Quaest. XLVI in 3 Reg. p. 492 (qui notat: *ἐν μὲν τῇ τῶν Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων ἑρμηνείᾳ τὸ θεκουὲ* [תְּקוֹעַ] *κρουσμὸς καὶ σαλπισμὸς κείμενον εὗρον*). [91] Cod. 243. Ad *εἰς τὸ θεὲ* Cod. 119 in marg.: *πρὸς θάλαμον.* Praeterea ad *εἰς τὸ θεὲ* (ܠܬܐܐ) Syro-hex. affert: ܡܣ. ܡܣܦܪܐ ♦, in qua voce omnino nos haerere fatemur. [92] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ *καὶ ὄνομα* ↙—Ἀμμανῖτις), et sine aster. Comp., Codd. III (cum Ἀμαν.), 52, 74 (ut III, om. *τῆς*), alii (inter quos 247, cum *καὶ ὄν. μ. αὐτοῦ Ναаμμὰ ἡ Ἀμμανίτης*), Arm. 1. [93] Syro-hex. Vox deest in Cod. III, Arm. 1. [94] Syro-hex. (qui pingit: *καὶ τὰ δ. τὰ χρ. ἃ* | *ἔλαβε Δ. ἐκ* (om. *χειρὸς*) *τῶν π.* |÷ *Ἀδρ. β. Σουβὰ,* |÷ *καὶ εἰσήν. αὐτὰ εἰς Ἱερουσαλὴμ* ↙). Pericopam reprobat Comp. solus.

CAP. XV. [1] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 64, 93, 108, alii (inter quos 243 in marg.). Verba *ἐπὶ Ἱερ.* desunt in Codd. II, 245. [2] Sic Ald., Codd. XI (cum *καὶ ἐγκατ.*), 55, 64, 71, alii (inter quos 243). [3] Sic Comp. (cum *ὁ θ. αὐτοῦ*), Ald., Codd. III, 52, 55, 64, alii, Syro-hex., Arm. 1. [4] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III (cum *ἐν Ἰσραὴλ*), 52, 74, 106, alii (inter quos 247, ut III), Arm. 1. [5] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܠܒܢܘܗܝ .ܠ※). Articulus deest in Codd. XI, 64, 71, 119, 158, 243, 244, 245. [6] Cod. 243. Syro-hex. affert: [illegible]. [7] Sic in textu Codd. 71, 243, 244. [8] Sic in textu Cod. 71. [9] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III (cum *ζωῆς αὐτῶν*), 52, 71, 74, 92 (sub ※), alii, Arm. 1. Praeterea clausulam *ἐκτὸς—Χετταίου* habent Codd. 19, 82, 93 (sub ※), alii (inter quos 243, ut supra), Theodoret. [10] Sic Ald., Codd. III (cum *εἰκοστοῦ*), XI, 55, 64 (om. *καὶ*), 71, 74, alii (inter quos 243, cum *ἐν εἰκοστῷ ἔτει*), Syro-hex. [11] Sic Comp., Codd. III, 44, 52, 92, alii (inter quos 243 in marg.), Syro-hex. (cum scholio: Πῶς ([illegible]) *τοῦ Ἀβιὰ καὶ τοῦ Ἀσὰ μήτηρ ἡ αὐτή;*), Arm. 1. [12] Sic Codd. 19, 55, 71, 82 (cum *στεῖλας*), 93 (idem), 108, 243 (in marg. sinistro). [13] Cod. 243 in marg. dextro. Cf. ad Cap. xiv. 24. Ad *τὰς τελετὰς* (ܠܡܫܬܘܕܥܢܘܬܐ) Syro-hex. scholium habet: *Τελετάς· πανηγύρεις αἰσχρὰς καὶ τελετὰς τῶν ἐθνικῶν* (♦ [illegible]).

12. וַיָּסַר. Ο΄. καὶ ἐξαπέστειλε (alia exempl. ἐξῆρε[14]).

אֶת־כָּל־הַגִּלֻּלִים. Ο΄. πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα. Σ. τὰ εἴδωλα πάντα καὶ πάντα τὰ βδελύγματα.[15]

13. אֶת־מַעֲכָה. Ο΄. τὴν Ἀνά. Aliter: Ο΄. τὴν Μααχά. Ὁμοίως οἱ Γ΄.[16]

14. וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שָׁלֵם עִם־יְהוָה. Ο΄. τὰ δὲ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρε· πλὴν ἡ καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία μετὰ κυρίου. Ἀ. . . ἡ καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία μετὰ κυρίου. Σ. τὰ δὲ ὑψηλὰ οὐ περιῃρέθη· ἡ μέντοι καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία . . . Θ. . . πλὴν ἡ καρδία Ἀσὰ ἦν τελεία μετὰ κυρίου.[17]

15. אֶת־קָדְשֵׁי. *Res consecratas.* Ο΄. τοὺς κίονας. Ἀ. τὰ ἡγιασμένα. Σ. τὰ ἅγια.[18]

18. אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף. Ο΄. ※Ἀ. Θ. σύμπαν ◄ τὸ ἀργύριον.[19]

בְּאוֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְ״. Ο΄. ※Ἀ. ἐν τοῖς θησαυροῖς οἴκου κυρίου, καί (◄).[20]

וַיִּשְׁלָחֵם. Ο΄. καὶ ἐξαπέστειλεν ※ αὐτοὺς ◄.[21]

טַבְרִמֹּן. Ο΄. Ταβερεμά. Alia exempl. Τὰβ ἐν Ῥαμμάν.[22]

חֶזְיוֹן. Ο΄. Ἀζίν. Alia exempl. Ἀζαήλ.[23]

19. בְּרִית. Ο΄. ÷ διάθου ◄ διαθήκην. Alia exempl. διαθήκη ἔστω.[24]

19. לֵךְ הָפֵרָה. Ο΄. δεῦρο διασκέδασον. Σ. πορευόμενος λῦσον.[25]

20. הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ. Ο΄. τῶν δυνάμεων αὐτοῦ (alia exempl. τῶν αὐτοῦ[26]).

22. אֵין נָקִי. *Nullus erat immunis.* Ο΄. εἰς Ἐνακίμ. Ἀ. καὶ οὐκ ἔστιν ὑπεξῃρημένος.[27]

23. וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה. Ο΄. ἣν ἐποίησεν. Alia exempl. καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν.[28]

וְהֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה. Ο΄. ※ Θ. καὶ τὰς πόλεις ἃς ᾠκοδόμησεν ◄.[29]

חָלָה. Ο΄. ἐπόνεσε. Alia exempl. ἐποίησεν Ἀσὰ τὸ πονηρὸν, καὶ ἐπόνεσε.[30] Schol. Τὸ, ἐποίησεν Ἀσὰ τὸ πονηρὸν, παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ, οὐδὲ ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἀντιγράφοις.[31]

24. וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־אֲבֹתָיו. Ο΄. καὶ ἐκοιμήθη Ἀσὰ ※Ἀ. Θ. μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ◄.[32]

דָּוִד אָבִיו. Ο΄. Δαυὶδ ※Ἀ. Θ. πατρὸς αὐτοῦ ◄.[33]

27. וַיִּקְשֹׁר עָלָיו. *Et conjuravit contra eum.* Ο΄. καὶ περιεκάθισεν αὐτόν.[34]

לְבֵית יִשָּׂשכָר. Ο΄. ἐπὶ τὸν οἶκον Βελαὰν υἱοῦ Ἀχιά. Alia exempl. ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσσάχαρ.[35]

וַיַּכֵּהוּ בְּעֶשָּׂא. Ο΄. καὶ ἐχάραξεν (alia exempl.

---

[14] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, 243, 244, 246. [15] Syro-hex. ܣ. ܦܬܟܪ̈ܐ ܘܟܠܗܘܢ ܘܟܠܗܘܢ ܛܢܦܘܬܐ. Ad priorem versionem cf. Hex. ad Ezech. xx. 7. xxiii. 30. Pro ἐπιτηδεύματα Comp. edidit βδελύγματα. [16] Cod. 243 (cum Μαλχὰ), teste Montef. Sic in textu Comp., Codd. III, 52, 74, 92, alii, Syro-hex., Arm. 1. [17] Cod. 243. [18] Syro-hex. ܐ. ܠܡܩܕܫܐ ܕܡܩܕܫܝܢ. ܣ. ܠܡܩܕ̈ܫܐ. Cf. Hex. ad Deut. xii. 26. [19] Sic Syro-hex. (cum ※ ܐ. ܬ. ܠܟܠܗ ◄), et sine notis Ed. Rom.; sed vox σύμπαν deest in Comp., Codd. II, XI, 19, 55, 64, 71, aliis. [20] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※Ἀ. ἐν τοῖς θησαυροῖς | ※ οἴκου κυρίου, καὶ ἐν τοῖς θ., absente cuneolo). Haec desunt in Codd. II, XI, 82, 119, 120. [21] Sic Syro-hex. Pronomen deest in Codd. III, 158. [22] Sic Ald. (cum Ταβὲ), Codd. III (cum Ῥαημὰ), 52 (cum Ῥαμᾶ), 55 (cum Ῥεμμὰν), 64 (cum Ταβὲ ἐν Ῥεμμὰν), 74 (cum Ῥαμὰν), 92, alii (inter quos 243, cum Ῥεμμάν). Syro-hex. ܕܛܒܪܡܘܢ. [23] Sic Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 55, 64, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܚܙܝܠ), Arm. 1. [24] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 246. In textu obelus est in Syro-hex. [25] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܐܙܠ ܐܢܬ ܫܪܝ. [26] Sic Codd. II (cum τῆς δυνάμεως τῶν αὐτοῦ), III, 44, 55, 71, alii (inter quos 243, 247), et fortasse Syro-hex. in marg. [27] Syro-hex. ܐ. ܘܠܝܬ ܕܡܫܬܒܩ. (Vox Syriaca ponitur pro ὑπεξῄρηται Gen. xxxix. 9.) [28] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐποίησαν), XI, 52, 55, 64, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [29] Sic Syro-hex. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. II, III, XI. [30] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 158 (om. Ἀσὰ), Theodoret. Quaest. XLVIII in 3 Reg. p. 495. [31] Cod. 243 in marg. [32] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom.; sed verba ἠστερισμένα desunt in Codd. II, XI, 55, 64, 71, aliis (inter quos 243). [33] Iidem. Verba πατρὸς αὐτοῦ desunt in Codd. II, XI, 19, 44, 55, aliis, Arm. 1. [34] Syro-hex. in textu: ܘܚܕܪܘܗܝ ܒܟܡܝܢܐ, cum indice super ܘܚܕܪܘܗܝ, sed absente nota marginali. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxii. 8, 13. Amos vii. 10. [35] Sic Comp. (cum τοῦ Ἰσσ.), Codd. III (cum Ἰσάχαρ), XI, 71 (ut III), 119, 245 (ut III), Syro-hex., Arm. 1.

ἐπάταξεν; alia, ἐχαράκωσεν[36]) αὐτὸν ※'A. Θ. Βαασά (◄).[37]

27. צָרִים. *Obsidebant.* O'. περιεκάθητο. Σ. ἐπολιόρκουν.[38]

28. תַּחְתָּיו. O'. Vacabat. ※'A. Σ. ἀντ' αὐτοῦ ◄.[39]

29. אֶת־כָּל־בֵּית. O'. ὅλον τὸν οἶκον. Aliter: O'. ※'A. σύμπαντα ◄ τὸν οἶκον.[40]

30. אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר. O'. ※'A. ὃς ἥμαρτεν, καὶ ◄ ὅς.[41]

32. וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם. O'. Vacat. ※'A. καὶ πόλεμος ἦν μεταξὺ Ἀσὰ καὶ μεταξὺ Βαασὰ βασιλέως Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν ◄.[42]

Cap. XV. 1. ÷ υἱὸς Ῥοβοάμ ◄.[43] 13. ÷ ἐν πυρί ◄.[44] 15 (in posteriore loco). ÷ εἰσήνεγκεν ◄.[45] 23. ※ πάντων (◄) τῶν λόγων.[46] γεγραμμένα ÷ εἰσίν ◄.[47] 29. ÷ καὶ ◄ ἐπάταξεν.[48] 33. ÷ καὶ ◄ ἐν τῷ ἔτει.[49] 34. ÷ υἱοῦ Ναβάτ ◄.[50]

CAP. XVI.

1. אֶל־יֵהוּא בֶן. O'. ἐν χειρὶ Ἰοὺ (alia exempl. Ἰηοῦ[1]) υἱοῦ. Alia exempl. πρὸς Ἰοὺ υἱόν.[2]

1. לֵאמֹר. O'. Vacat. Alia exempl. λέγων.[3]

2. בְּחַטֹּאתָם. O'. ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν. 'A. Σ. ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν.[4]

3. מַבְעִיר אַחֲרֵי בַעְשָׁא. *Exterminabo Baasam.* O'. ἐξεγείρω ὀπίσω Βαασά. Σ. τρυγήσω τὰ ὀπίσω (Βαασά).[5]

6. תַּחְתָּיו. O'. ἀντ' αὐτοῦ. Aliter: O'. ἀντ' αὐτοῦ ÷ ἐν τῷ εἰκοστῷ ἔτει βασιλέως Ἀσά (◄).[6]

7. וְגַם. O'. καί ※ γε ◄.[7]

בֶּן־חֲנָנִי הַנָּבִיא. O'. υἱοῦ Ἀνανὶ ※ τοῦ προφήτου ◄.[8]

8. בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה. O'. Vacat. ※ Οἱ Γ'. ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ ἕκτῳ ἔτει τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα ◄.[9]

מָלַךְ אֵלָה. O'. καὶ Ἠλὰ .. ἐβασίλευσεν. Aliter: ÷ καὶ ◄ ἐβασίλευσεν Ἠλά ..[10]

9. וַיִּקְשֹׁר עָלָיו עַבְדּוֹ זִמְרִי. O'. καὶ συνέστρεψεν ἐπ' αὐτὸν (alia exempl. add. παῖς αὐτοῦ; alia, τοὺς παῖδας αὐτοῦ[11]) Ζαμβρί. Alia exempl. καὶ συνέστρεψεν ἐφ' ἑαυτὸν τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ Ζαμβρί.[12]

אַרְצָא. O'. Ὠσᾶ. Alia exempl. Ἀρσά.[13]

10. בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה. O'.

---

[36] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, 64, aliis (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܘܟܠܗܘܢ), Arm. 1; posterior in Codd. 19, 82 (cum ἐκάκωσεν), 93, 108, 246 (cum ἐπεχαράκωσεν). [37] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III. [38] Syro-hex. ܣ. ܟܪܝܘ ܗܘܘ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 2. [39] Sic Syro-hex. Haec hodie desunt in Cod. XI solo. [40] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III (cum τὸν σύμπ. οἶκον), 92, 121, 123, 236, 242, 247. In textu vulgari ὅλον deest in Codd. II, XI, 74, 106, 119, aliis. [41] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III, Arm. 1. [42] Sic in textu Syro-hex. (om. καὶ), et sine notis Comp. (cum ἀναμέσον bis pro μεταξὺ), Cod. III, Arm. 1 (cum Ναβὰθ pro Βαασά). [43] Syro-hex. [44] Idem. Sic sine obelo (pro πυρὶ) Comp., Codd. XI, 19, 93, alii. [45] Idem. Deest in Cod. 71. [46] Idem. Vox deest in Ed. Rom. et libris omnibus. [47] Idem. Sic sine obelo (pro γ. ἐστὶν) Codd. 158, 245. [48] Idem. Copula deest in Comp., Codd. 71, 82, 93, 108, 246. [49] Idem (cum ◄ܘ ÷). Copula deest in Comp. [50] Idem. Deest in Cod. 44.

CAP. XVI. [1] Sic Codd. III, 44, 52, 71, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܝܗܘ). [2] Sic Comp., Codd. 19 (cum υἱοῦ pro Ἰοὺ), 108. [3] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 74, 82, alii (inter quos 243), Syro-hex. (in marg.). [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܚܛܗܝܗܘܢ ܕܝܠܗܘܢ. [5] Idem: ܣ. ܐܩܛܘܦ ܠܒܣܬܪ ܕܒܥܫܐ. Hieron.: *demetam posteriora Baasa.* Cf. ad Cap. xiv. 10. [6] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. II, III, Arm. 1. In Ald., Codd. 44 (om. καὶ), 52 (om. Ἀσὰ), 55 (om. καὶ ὀγδόῳ), 71 (idem), 74, aliis, plenius legitur: ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ ὀγδόῳ τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα. [7] Syro-hex. ◄ ܐܦ ※ ܘ, invitis libris Graecis. [8] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III (cum Ἀνανία), XI (cum Ἀννὰν), 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1. [9] Sic Syro-hex. (cum ἔτη), et sine notis Comp. (cum ἐν τῷ ἕκτῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει Ἀσὰ β. Ἰ.), Codd. III (cum ἐπὶ pro ἔτει), 71 (om. καὶ et ἔτει), Arm. 1. [10] Sic Syro-hex., et sine copula Cod. III. [11] Prior lectio est in Codd. III, XI, 245, Syro-hex.; posterior in Codd. 55, 64, 71, aliis (inter quos 243). [12] Sic Codd. 44 (cum ἐπὶ ἑαυτὸν), 52, 74 (ut 44), 92, alii. [13] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1.

Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ [ἐτῶν] τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα (◂).[14]

11, 12. הִכָּה אֶת־כָּל־בֵּית בַּעְשָׁא לֹא־הִשְׁאִיר לוֹ מַשְׁתִּין בְּקִיר וְגֹאֲלָיו וְרֵעֵהוּ׃ וַיַּשְׁמֵד זִמְרִי אֵת כָּל־בֵּית בַּעְשָׁא. Ο΄. καὶ ἐπάταξεν ὅλον τὸν οἶκον Βαασά. Aliter: Ο΄. ἐπάταξεν ὅλον τὸν οἶκον Βαασὰ, ※ καὶ οὐχ ὑπέλιπεν αὐτῷ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον, καὶ ἀγχιστεῖς αὐτοῦ, καὶ ἑταῖρον αὐτοῦ· καὶ ἐξέτριψεν Ζαμβρὶ ὅλον τὸν οἶκον Βαασά ◂.[15]

12. בְּיַד יֵהוּא הַנָּבִיא. Ο΄. καὶ πρὸς Ἰοὺ τὸν προφήτην. Alia exempl. ἐν χειρὶ Ἰοὺ τοῦ προφήτου.[16]

13. וְחַטֹּאות אֵלָה. Ο΄. καὶ ※ ἁμαρτιῶν ◂ Ἠλά.[17]

אֲשֶׁר חָטְאוּ וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיאוּ. Ο΄. ὡς ἐξήμαρτε. Alia exempl. ὃς ※ ἥμαρτε καὶ ◂ ἐξήμαρτε.[18]

14. וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה. Ο΄. ἃ (alia exempl. καὶ πάντα ἃ[19]) ἐποίησεν.

15. בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἐτῶν τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα ◂.[20]

וְהָעָם חֹנִים עַל־גִּבְּתוֹן. Ο΄. καὶ ἡ παρεμβολὴ Ἰσραὴλ ἐπὶ Γαβαθών. Ἀ. Σ. καὶ ὁ λαὸς παρενέβαλε ἐπὶ Γαβαθών.[21]

16. וְגַם הִכָּה. Ο΄. καὶ ἔπαισε. Σ. καὶ ἐπάταξε.[22]

17. וַיָּצֻרוּ. Ο΄. καὶ περιεκάθισαν. Σ. καὶ πολιορκοῦσιν.[23]

18. אֶל־אַרְמוֹן. In arcem. Ο΄. εἰς ἄντρον. Ἀ. εἰς στοάν.[24]

19. אֲשֶׁר עָשָׂה. Ο΄. Vacat. ※ αἷς ἐποίησεν ◂.[25]

20. וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קָשָׁר. *Et conjurationem ejus quam conjuravit.* Ο΄. καὶ τὰς συνάψεις αὐτοῦ ἃς συνῆψεν. Ὁ Ἑβραῖος· *et rebellionem ejus quam rebellavit.*[26]

21. לַחֲצִי. Ο΄. Vacat. ※ εἰς μέρη ◂.[27]

22. וַיֶּחֱזַק הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי עָמְרִי אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי תִּבְנִי. Ο΄. ὁ λαὸς ὁ ὢν ὀπίσω Ἀμβρὶ ὑπερεκράτησε τὸν λαὸν τὸν ὀπίσω Θαμνί. Alia exempl. καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λαὸς ὁ ἀκολουθῶν τῷ Ἀμβρὶ, καὶ ἡττήθη ὁ λαὸς ὁ ὢν ὀπίσω Θαμνί.[28]

23. וְאַחַת שָׁנָה. Ο΄. καὶ πρώτῳ ※ ἔτει ◂.[29]

לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה. Ο΄. τοῦ βασιλέως Ἀσά. Alia exempl. τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα.[30]

24. שֹׁמְרוֹן. Ο΄. τὸ Σεμερών. Ἄλλος· Σαμαρείας. Ἄλλος· Σομορών.[31]

27. וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. Ο΄. καὶ [πᾶσα] ἡ δυναστεία αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ ※ Ἀ. ἣν ἐποίησεν (◂).[32]

28. Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει—Ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ. Schol. Ἀπὸ τῶν

---

[14] Sic Syro-hex. in textu (cum ܕܫ̈ܢܝܐ), et sine notis Codd. III (om. ἐτῶν), 245 (idem), Arm. 1 (cum εἰκ. καὶ πέμπτῳ). [15] Sic Syro-hex. (qui post prius Βαασὰ legit et pingit: ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܕܡܫܬܝܢ ܒܫܘܪܐ. ※ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܒܝܢ ܠܗ ܘܠܚܒܪܗ. ܘܚܒܠ ܙܡܪܝ ܠܟܠܗ ܒܝܬܗ ܕܒܥܫܐ, sine cuneolo), et sine aster. Comp. (cum οὐ κατέλιπεν . . πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ ἑταίρους αὐτοῦ· καὶ ἐξωλόθρευσε . .), Cod. III (cum οἶκον αὐτοῦ τοῦ Β. οὐχ ὑπέλειπεν), Arm. 1. [16] Sic Cod. 246, Arm. 1 (cum Ἰεού); necnon (cum Ἰοὺ υἱοῦ Ἀνανίου pro Ἰοὺ) Comp., Codd. 19 (om. Ἰοὺ), 93, 108. [17] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ ἁμαρτιῶν ◂), invitis libris Graecis. [18] Sic Syro-hex. (qui pingit: ὃς ἥμαρτε ※ καὶ ◂ ἐξ.), et sine aster. Cod. III (cum οἳ ἥμαρτον καὶ ἐξήμαρτον), Arm. 1 (cum ὃς ἥμ. καὶ ὡς ἁμαρτάνειν ἐποίησε). [19] Sic Comp. (cum ὅσα pro ἃ), Ald., Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 44 (idem), 52, 55, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex., Arm. 1. [20] Sic Syro-hex. (cum ܕܫ̈ܢܝܐ), et sine notis (om. ἐτῶν) Comp. (cum ἐν τῷ εἰκ. καὶ ἑβδ. ἔτει Ἀσὰ βασ. Ἰ.), Codd. III, 158 (cum ἐν εἰκ. καὶ ἑβδ. ἔτει). [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܥܡܐ ܐܫܪܝ ܥܠ ܓܒܬܘܢ. [22] Idem: ܣ. ܘܡܚܐ. Cf. Hex. ad Gen. iv. 15. Psal. lviii. 5. [23] Idem: ܣ. ܘܡܩܦܝܢ. Cf. Middeld. ad 4 Reg. vi. 24. [24] Idem: ܐ. ܠܐܣܛܘܐ. [25] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 121, 247, Arm. 1. [26] Syro-hex. in textu: καὶ τὴν σύναψιν (ܩܛܪܐ) ἣν συνῆψεν (ܐܩܛܪ); in marg. autem: ܥ. ܘܡܪܕܗ ܕܡܪܕ. [27] Syro-hex. in textu: ※ ܠܡܢ̈ܘܬܐ ◂, invitis libris Graecis. [28] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1; necnon (cum ὁ ἀκολουθήσας τῷ Ζαμβρὶ) Codd. 44, 52, 74, 92, alii. [29] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. III. [30] Sic Comp., Codd. III (cum τῷ Ἀσὰ), 19, 82 (om. Ἰούδα), 93, 108, Syro-hex., Arm. 1. [31] Cod. 243 in marg.: σαμαρείας. σομορών. Syro-hex. ܕܫܡܪܝܢ, sed paulo post ܫܡܪܝܢ. [32] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121, 247. Vox πᾶσα deest in Codd. II, XI, 64, 71, 82, aliis.

κατὰ τὸν Ἀμβρὶ τὰ περὶ Ἰωσαφὰτ οὐ κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ, ἀλλ' εὐθὺς τὰ περὶ Ἀχαάβ.[33]

29. וְאַחְאָב בֶּן־עָמְרִי מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה. Ο΄. ἐν ἔτει δευτέρῳ τοῦ Ἰωσαφὰτ βασιλέως Ἰούδα, Ἀχαὰβ υἱὸς Ἀμβρὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη. Aliter: Ο΄. ὁ δὲ Ἀχαὰβ υἱὸς Ἀμβρὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ ※ ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ὀγδόῳ τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα· βασιλεύσας δὲ Ἀχαὰβ υἱὸς Ἀμβρὶ ἐπὶ Ἰσραὴλ ↙ ἐν Σαμαρείᾳ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη.[34]

30. בֶּן־עָמְרִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. υἱὸς Ἀμβρί.[35]

מִכֹּל. Ο΄. [καὶ] ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας. Alia exempl. ὑπὲρ πάντας.[36]

33. וַיּוֹסֶף. Ο΄. καὶ προσέθηκεν (alia exempl. ἐπλεόνασεν[37]).

לַעֲשׂוֹת. Ο΄. τοῦ ποιῆσαι παροργίσματα. Alia exempl. τοῦ ποιῆσαι.[38]

Cap. XVI. 5. ÷ πάντα ↙.[39] 9. ÷ ἦν (↙).[40] 12. ἐπὶ ÷ τὸν οἶκον ↙ Βαασά.[41] 15. ÷ καὶ ↙ ἐβασίλευσεν Ζαμβρί.[42] 18. ἡ πόλις ÷ αὐτοῦ ↙.[43] 19. ÷ υἱοῦ Ναβὰτ ↙.[44] 21. ÷ τοῦ λαοῦ γίνεται ↙.[45] 22. ÷ καὶ Ἰωρὰμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ↙. ÷ μετὰ Θαμνί ↙.[46] 24. ÷ Ἀμβρί ↙.[47] ÷ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους ↙.[48] 27. ÷ καὶ πάντα ↙.[49]

CAP. XVII.

1. הַתִּשְׁבִּי. Ο΄. ὁ προφήτης Θεσβίτης. Alia exempl. ὁ προφήτης.[1]

לְפִי דְבָרִי. Ο΄. διὰ στόματος λόγου μου. Alia exempl. διὰ λόγου στόματός μου.[2]

2. אֵלָיו. Ο΄. πρὸς Ἠλιού. Ἀ. ἐπ' αὐτόν.[3]

לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. Σ. λέγων.[4]

3. וּפָנִיתָ לְּךָ. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· καὶ ἐπίστρεφε σύ.[5]

5. וַיֵּלֶךְ וַיַּעַשׂ. Ο΄. ※ Ἀ. καὶ ἐπορεύθη ↙ καὶ ἐποίησεν ÷ Ἠλιού ↙.[6]

וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐπορεύθη ↙ καὶ ἐκάθισεν.[7]

6. וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר בַּבֹּקֶר וְלֶחֶם וּבָשָׂר בָּעָרֶב. Ο΄. καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτους τὸ πρωΐ, καὶ κρέα τὸ δείλης. Aliter: Ο΄. καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ※ Ἀ. Σ. Θ. ἄρτους ↙ καὶ κρέα τὸ πρωΐ, καὶ ※ Ἀ. Σ. ἄρτους (↙) καὶ κρέα τὸ δείλης.[8] Οἱ Γ. καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτον καὶ κρέας τὸ πρωΐ, καὶ ἄρτον καὶ κρέας τὸ δείλης.[9]

---

[33] Nobil., Cod. 243 (cum Ζαμβρί). Pericopam reprobant Comp., Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. [34] Sic Syro-hex. (om. δὲ post βασιλεύσας), et sine aster. Comp. (cum βασιλεύει pro βασιλεύσας), Cod. III (cum Ζαμβρὶ (bis), et εἰκοσιδύο). [35] Sic Syro-hex. (cum ܒܪ ܥܡܪܝ), Arm. ed.; necnon (cum Ζαμβρὶ) Codd. III, 55, 64, 71, alii (inter quos 243). [36] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. In textu copulam reprobant Codd. II, XI, 44, 55, 74, alii. [37] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [38] Sic Codd. III, XI, 245, Syro-hex., Arm. ed. Mox haec, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τοῦ ἐξολοθρευθῆναι ἐκακοποίησεν, desunt in Comp., Codd. III, XI, 52, 71, 74, aliis, Syro-hex. [39] Syro-hex. [40] Idem. [41] Idem (qui pingit: ἐπὶ ÷ τὸν οἶκον Β. ↙ Haec, ἐπὶ τὸν οἶκον Β. καί, desunt in Cod. 44. [42] Idem. Sic sine obelo Codd. III, 158. Copula deest in Comp., Codd. 19, 93, 108, 246. [43] Idem. Sic sine obelo Comp., Codd. 93, 108. Pronomen deest in Arm. 1. [44] Idem. [45] Idem. Vox γίνεται deest in Cod. 245. [46] Idem. Desunt in Comp. solo. [47] Idem. Deest in Cod. 44. [48] Idem. [49] Idem.

CAP. XVII. [1] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, 71, alii (inter quos 247), Syro-hex. (cum ܠܬܫܒܝܐ .ܣ in marg.), Arm. 1. Statim ἐκ (pro ὁ ἐκ) Θεσβῶν Codd. II, 44, 55, 71, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246, Syro-hex., Arm. 1. [3] Syro-hex. ܥܠܘܗܝ .ܐ. [4] Idem: ܟܕ ܐܡܪ .ܣ. Sic in textu Codd. 74, 123. [5] Idem in marg. sine nom.: ܘܦܢܝ ܐܢܬ. [6] Sic Syro-hex. (cum ܐܠܝܐ .ܐ ※), et sine notis Comp., Cod. III (om. Ἠλιοὺ κατὰ τὸ ῥ. κ.), 52, 74, 92, alii, Arm. 1. [7] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 52, 74, 92, alii, Arm. 1. [8] Sic Syro-hex. (cum ܠܚܡܐ bis), et sine notis Comp. (cum κρέας bis), Cod. III (cum ἄρτους καὶ κρέας ... ἄρτον καὶ κρέας), Arm. 1 (cum ἄρτους καὶ κρέα bis). [9] Cod. 243. Montef. e Regio affert: Ἀ. Σ. Θ. ἄρτον καὶ κρέας τὸ πρωΐ, κ. τ. ἑ.

9. וְיָשַׁבְתְּ שָׁם. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. *καὶ καθήσῃ ἐκεῖ* ◄.[10]

10. וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר קְחִי. Οʹ. *καὶ ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς* ÷ Ἠλιοὺ ◄, *καὶ εἶπεν* ÷ *αὐτῇ* (◄)· λάβε.[11] Ἄλλος· (καὶ) ἐκάλεσεν αὐτήν, καὶ εἶπεν αὐτῇ· φέρε.[12]

12. בַּצַּפַּחַת. *In ampulla.* Οʹ. *ἐν τῷ καψάκῃ* (alia exempl. *καμψάκῃ*[13]). Ἀ. *ἐν ληκυθίῳ*.[14]

וְהִנְנִי מְקֹשֶׁשֶׁת. Οʹ. *καὶ ἰδοὺ ἐγὼ συλλέξω.* Alia exempl. *καὶ ἰδοὺ συλλέγω.*[15]

וַאֲכַלְנֻהוּ. Οʹ. *καὶ φαγόμεθα* (※) Σ. *αὐτό* ◄.[16]

14. יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. *κύριος* ※ *ὁ θεὸς* Ἰσραὴλ ◄.[17]

עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה. Οʹ. *ἐπὶ* ※ Ἀ. Σ. Θ. *προσώπου* ◄ *τῆς γῆς.*[18]

15. כִּדְבַר אֵלִיָּהוּ. Οʹ. Vacat. ※ *κατὰ τὸ ῥῆμα* Ἠλιού ◄.[19]

יָמִים. *Aliquot dies.* Οʹ. Vacat. ※ Σ. Θ. *καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης* ◄.[20]

17. אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. Οʹ. *μετὰ* ※ Ἀ. Θ. *τὰ ῥήματα* ◄ *ταῦτα.*[21]

18. אֶת־עֲוֹנִי. Οʹ. *ἀδικίας* (alia exempl. *τὰς ἀδικίας*[22]) *μου.* Ἄλλος· *ἁμαρτίας μου.*[23]

20. אֶל־יְהוָה. Οʹ. Vacat. Alia exempl. *πρὸς κύριον.*[24]

יְהוָה אֱלֹהָי הֲגַם עַל־הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר־אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ הֲרֵעוֹתָ לְהָמִית אֶת־בְּנָהּ. Οʹ. *οἴμοι, κύριε, ὁ μάρτυς* (עֵד) *τῆς χήρας μεθ᾿ ἧς ἐγὼ κατοικῶ μετ᾿ αὐτῆς, σὺ κεκάκωκας* (alia exempl. *ἐκάκωσας*[25]) *τοῦ θανατῶσαι τὸν υἱὸν αὐτῆς.* (Σ.) *ὦ κύριε ὁ θεός μου, εἰ ἔτι καὶ τὴν χήραν ᾗ παροικῶ ἐκάκωσας, ὥστε ἀνελεῖν τὸν υἱὸν αὐτῆς.*[26]

21. עַל־קִרְבּוֹ. Οʹ. *εἰς αὐτόν.* Σ. εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ.[27]

22, 23. וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל אֵלִיָּהוּ וַתָּשָׁב נֶפֶשׁ־הַיֶּלֶד עַל־קִרְבּוֹ וַיֶּחִי׃ וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־הַיֶּלֶד. Οʹ. *καὶ ἐγένετο οὕτως· καὶ ἀνεβόησε τὸ παιδάριον.* Aliter: Οʹ. ÷ *καὶ ἐγένετο οὕτως· καὶ ἀνεβόησεν* (◄)· ※ Ἀ. *καὶ ἤκουσε κύριος ἐν φωνῇ* Ἠλιοῦ, *καὶ ἐπεστράφη ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου πρὸς ἔγκατον αὐτοῦ, καὶ ἔζησεν. καὶ ἔλαβεν* Ἠλιοὺ *τὸ παιδάριον* ◄.[28] Scholium S. Severi: Κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ἑβραίων οὗτος ὃς ἔζησεν λέγεται ὅτι ἐστιν Ἰωνᾶς ὁ προφήτης.[29]

24. עַתָּה זֶה. Οʹ. *ἰδοὺ* ※ Ἀ. Σ. Θ. *τοῦτο* ◄.[30]

Cap. XVII. 1. ÷ *τῶν δυνάμεων ὁ θεός* ◄.[31] 4.

---

[10] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum κατοικήσεις), Codd. III, 52 (cum καθίσῃ), 92 (idem), 123, 236 (ut 52), 242 (idem), 246, Arm. 1. [11] Syro-hex. [12] Idem in marg. sine nom.: ܩܪܐ ܠܗ̇ ܘܐܡܪ ܠܗ̇ ܐܝܬܝ ܀ [13] Sic Comp., Codd. 55, 71, 74, 82, alii (inter quos 243), Arm. 1. Syro-hex. ܒܩܡܦܣܩܐ. [14] Cod. 243. Praeterea Montef. e Regio exscripsit: Ἀ. ἐν τῇ ληκυθίᾳ, invita lingua. [15] Sic Codd. II, III, 247, Syro-hex., Arm. 1. [16] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ φαγόμεθα αὐτὸ (sic) with Σ. over αὐτὸ, καὶ ἀποθανούμεθα ◄), et sine notis Cod. III, Arm. 1. [17] Sic Syro-hex. (qui pingit: ὁ θεὸς ※ Ἰσραὴλ ◄), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 52, 55, 64, 71, alii, Arm. 1. [18] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ προσώπου ◄), et sine notis Cod. III, Arm. 1. [19] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 121, 246, 247, Arm. 1. [20] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Cod. III, Arm. 1. [21] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 246, Arm. ed. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, alii, Syro-hex. (cum ܥܘ̈ܠܐ). [23] Cod. 243 in marg. sine nom. [24] Sic Comp., Syro-hex., invitis libris Graecis. [25] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 44, 55, 64, alii (inter quos 243). [26] Cod. 243 in marg. sine nom. (cum εἰ ἔτῃ). Ad ἔτι καὶ cf. Hex. ad Jud. ii. 10. 1 Reg. x. 11. Pro ὁ μάρτυς τῆς χ. Comp. edidit καίγε τὴν χήραν. [27] Hieron., juxta versionem Symmachi, ut videtur, vertit: *in viscera ejus.* Cf. Hex. ad Psal. cii. 1. Ezech. xi. 19. [28] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ ἐγ. οὕτως ◄· ÷ καὶ ἀνεβόησεν), et sine notis Codd. III (cum Ἠλία, καὶ ἀπεστράφη), 121 (om. καὶ ἐγένετο οὕτως, cum καὶ ἀνεβόησε τὸ π. καὶ ἔλαβεν αὐτὸν pro καὶ ἔλαβεν Ἠλιοὺ τὸ π.), 247 (idem), Arm. 1. [29] Syro-hex. in marg.: ܕܡܪܝ ܣܘܝܪܐ. ܐܝܟ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܥܒܪ̈ܝܐ ܗܢܐ ܕܚܝܐ ܡܬܐܡܪ ܕܐܝܬܘܗܝ ܝܘܢܢ ܢܒܝܐ ܗܘ ܀ S. Hieron. Prolog. in Jonam (Opp. T. VI, pp. 389, 390): "Tradunt autem Hebraei hunc esse filium viduae Sareptanae, quem Elias propheta mortuum suscitavit, matre postea dicente ad eum: *Nunc cognovi quia vir Dei es tu, et verbum Dei in ore tuo est veritas;* et ob hanc causam etiam ipsum puerum sic vocatum: AMATHI enim in nostra lingua *veritatem* sonat." [30] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III. [31] Syro-hex. Deest in Comp.

÷ ὕδωρ ↙.[32] 6. ÷ ὕδωρ ↙.[33] 8. πρὸς Ἠλιοὺ, ※ λέγων (↙).[34] 11. ÷ Ἠλιοὺ ↙.[35] 12. ÷ ἡ γυνή ↙.[36] 15. ÷ ἡ γυνή ↙.[37] 17. ÷ καὶ ↙ ἠρρώστησεν.[38] 19. ÷ πρὸς τὴν γυναῖκα ↙.[39] 20. ÷ Ἠλιοὺ ↙.[40]

Cap. XVIII.

4. בהכרית איזבל. Ο΄. ἐν τῷ τύπτειν τὴν Ἰεζάβελ. Σ. παρασσούσης (τῆς Ἰεζάβελ).[1]

5. אל־כל־מעיני. Ο΄. [καὶ] ἐπὶ πηγάς. Alia exempl. ἐπὶ πάσας πηγάς.[2]

ואל כל־הנחלים. Ο΄. καὶ ἐπὶ χειμάρρους. Alia exempl. καὶ ἐπὶ πάντας χειμάρρους.[3]

סוס ופרד. Ο΄. ἵππους καὶ ἡμιόνους. Σ. ἵππον καὶ ἡμίονον.[4]

מן־הבהמה. Ο΄. ἀπὸ τῶν σκηνῶν (alia exempl. κτηνῶν[5]).

6. לבדו (in priore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. μόνος.[6]

7. ויכרהו. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἔγνω αὐτόν ↙.[7]

10. אשר...שם. Ο΄. οὗ . . . ※ ἐκεῖ ↙.[8]

והשביע. Ο΄. καὶ ἐνέπρησε (Ἄλλος· ὥρκισεν[9]).

11. הנה אליהו. Ο΄. ※ ἰδοὺ Ἠλιοὺ ↙.[10]

12. ולא ימצאך. Ο΄. ※ Ἀ. Θ. καὶ οὐχ εὑρήσει σε ↙.[11]

13. חמשים חמשים איש. Ο΄. ἀνὰ πεντήκοντα. Aliter: Ο΄. ἀνὰ πεντήκοντα ※ Ἀ. Θ. πεντήκοντα ἄνδρας (↙).[12]

ואכלכלם. Ο΄. καὶ ἔθρεψα ※ Ἀ. Σ. Θ. αὐτοὺς ↙.[13]

17. האתה זה עכר. Ο΄. εἰ σὺ εἶ αὐτὸς ὁ διαστρέφων. (Σ.) ἆρα εἰ (fort. εἶ) σὺ ὁ ταράσσων.[14]

19. ואת־נביאי הבעל ארבע־מאות וחמשים. Ο΄. καὶ τοὺς προφήτας τῆς αἰσχύνης (alia exempl. τοῦ Βάαλ[15]) τετρακοσίους καὶ πεντήκοντα. Aliter: Ο΄. καὶ τοὺς προφήτας ※ Ἀ. τοῦ Βάαλ τετρακοσίους καὶ πεντήκοντα, καὶ τοὺς προφήτας ↙ τῆς αἰσχύνης τετρακοσίους καὶ πεντήκοντα.[16]

21. ויגש. Ο΄. καὶ προσήγαγεν (alia exempl. προσῆλθεν[17]).

אל־כל־העם. Ο΄. πρὸς πάντας. Aliter: Ο΄. πρὸς πάντα ※ Ἀ. Σ. τὸν λαόν ↙.[18]

עד־מתי אתם פסחים על־שתי הסעפים. *Quousque vos claudicatis in duas contrarias opiniones?* Ο΄. ἕως πότε ὑμεῖς χωλανεῖτε ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις; Σ. ἕως πότε ὑμεῖς χωλαίνετε ἐπὶ δυσὶν ἀμφιβόλως;[19]

ואם־הבעל. Ο΄. εἰ δὲ Βάαλ. Aliter: Ο΄. εἰ δὲ ὁ Βάαλ ÷ αὐτός ↙.[20]

---

[32] Syro-hex. [33] Idem. [34] Idem. Sic sine aster. Comp. (cum λέγον), Cod. III. [35] Idem. [36] Idem. [37] Idem. [38] Idem. Copula deest in Arm. 1. [39] Idem. [40] Idem.

Cap. XVIII. [1] Syro-hex. ܗ. (ܡ) ܡܫܓܫܐ ܗܘܬ. [2] Sic Syro-hex., Arm. 1, invitis libris Graecis. Copulam reprobant Comp., Codd. II, III, XI, 64, 108, 119, 247. [3] Sic Comp. (cum τοὺς χ.), Ald., Codd. III, 19 (ut Comp.), 44, 52 (ut Comp.), alii, Syro-hex. [4] Syro-hex. ܗ. ܣܘܣܝܐ ܘܟܘܕܢܝܐ. [5] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 64, 71, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. Cf. Hex. ad Gen. xiii. 5. [6] Sic Ald., Codd. III (cum ἄλλῃ pro μιᾷ), XI, 44, 55, 64, 71, alii, Syro-hex., Arm. 1. [7] Syro-hex. in textu: ※ ܘܝܕܥܗ ↙. invitis libris Graecis. [8] Idem (cum ※ ܬܡܢ ↙). [9] Sic in textu Comp. (cum ὅρκισεν), invitis Syro-hex., et Origen. Opp. T. III, p. 924. Hieron. *adjuravit.* [10] Sic Syro-hex. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. II, XI, 82, 93. [11] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom. Desunt in Codd. II, XI, 82, 93, 245. [12] Sic Syro-hex., et sine notis (cum simplici πεντήκοντα) Cod. III. [13] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum διέθρεψα), Codd. III, 44, 74, 82 (ut Comp.), alii, Arm. 1. [14] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܐܪܐ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܗܘ ܕܡܕܠܚ. Cf. Hex. ad Prov. xi. 17. xv. 27. [15] Sic Comp., Codd. 144, 242, 243 (in marg.). [16] Sic Syro-hex., et sine notis Ald., Codd. III (cum τετρ. πεντ. καὶ προφήτας), 52, 74 (cum numerali $\overline{\upsilon\nu}$ in priore loco), 92, 106 (cum υἱὸν pro $\overline{\upsilon\nu}$), 120, 123, 134 (ut 74), 236. [17] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246. Ambigue Syro-hex. ܘܐܬܩܪܒ. [18] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 19, 52, 82, alii, Arm. 1 (om. πάντα). [19] Cod. 243, teste Montef. Pro ἀμφιβόλως Parsonsii amanuensis exscripsit ἀμφικόλως, quae vox nulla est. Schleusnerus tentat ἀμφίβολοι; est fortasse qui praetulerit ἀμφιβόλοις. [20] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, 52, 64, 71, alii.

21. וְלֹא־עָנוּ הָעָם אֹתוֹ. Οʹ. *καὶ οὐκ ἀπεκρίθη* (※) Ἀ. Σ. Θ. *αὐτῷ* ◂ *ὁ λαός.*[21]

22. Οʹ. *καὶ οἱ προφῆται τοῦ ἄλσους τετρακόσιοι.* Alia exempl. *καὶ οἱ προφῆται τοῦ ἄλσους.*[22]

23. וְנָתַתִּי עַל־הָעֵצִים. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. *καὶ δώσω ἐπὶ τὰ ξύλα* ◂.[23]

24. אֱלֹהֵיכֶם. Οʹ. *θεῶν* (alia exempl. *θεοῦ*[24]) *ὑμῶν.*

25. הַבַּעַל. Οʹ. *τῆς αἰσχύνης.* Ἄλλος· *τοῦ Βάαλ.*[25]

בַּחֲרוּ לָכֶם הַפָּר הָאֶחָד. Οʹ. *ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν μόσχον* (alia exempl. *βοῦν*[26]) *τὸν ἕνα.* Ἀ. *ἐπιλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν δαμάλην τὸν ἕνα.* Σ. *ἐπιλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν βοῦν τὸν ἕτερον.*[27] Schol. Π*ίονα παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ.*[28]

26. אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. *ὃν ἔδωκεν αὐτοῖς* ◂.[29]

27. כִּי־שִׂיחַ וְכִי־שִׂיג לוֹ וְכִי־דֶרֶךְ לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא. *Quia confabulatio, aut quia secessio* est *ei, aut quia iter* est *ei; fortasse dormit ille.* Οʹ. *ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν, καὶ ἅμα μήποτε χρηματίζει αὐτὸς, ἢ μήποτε καθεύδει αὐτός.* Ἀ. *ὅτι ὁμιλία αὐτῷ . . .* Σ. *ὅτι ὁμιλεῖ . . .*[30] Aliter: Σ. *ἴσως ὁμιλεῖ, ἢ ἴσως χρηματίζει, ἢ ἐν ὁδῷ ἐστιν, ἢ ἴσως ἐκάθευδεν.*[31]

28. כְּמִשְׁפָּטָם. Οʹ. *κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν.* Aliter: Οʹ. Ἀ. *κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν.* Σ. Θ. *καθὼς ἔθος αὐτοῖς.*[32]

29. וַיְהִי כַּעֲבֹר הַצָּהֳרַיִם וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה. Οʹ. *καὶ προεφήτευον ἕως οὗ παρῆλθε τὸ δειλινόν· καὶ ἐγένετο ὡς ὁ καιρὸς τοῦ ἀναβῆναι τὴν θυσίαν.* Alia exempl. *καὶ ἐγένετο ὡς παρῆλθεν τὸ δειλινὸν, καὶ ἐπροφήτευον ὡς ὁ καιρὸς τοῦ ἀναβῆναι τὴν θυσίαν.*[33]

וְאֵין־קוֹל וְאֵין־עֹנֶה וְאֵין קָשֶׁב. Οʹ. Vacat. Alia exempl. *καὶ οὐκ ἦν φωνή;* alia, *καὶ οὐκ ἦν φωνὴ, καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις.*[34]

30. וַיְרַפֵּא אֶת־מִזְבַּח יְהוָה הֶהָרוּס. Οʹ. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἰάσατο τὸ θυσιαστήριον κυρίου τὸ κατεσκαμμένον.*[35]

31. שִׁבְטֵי בְנֵי־יַעֲקֹב. Οʹ. *φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ* (alia exempl. *τοῦ Ἰακώβ*[36]).

32. בְּשֵׁם יְהוָה. Οʹ. ※ *ἐν ὀνόματι κυρίου* (◂).[37]

תְּעָלָה. *Canalem.* Οʹ. *θάλασσαν.* Alia exempl. *θααλά.*[38]

34. וְעַל־הָעֵצִים. Οʹ. *καὶ ἐπὶ τὰς σχίδακας* (Ἀ. *τὰ ξύλα*[39]).

36. וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. *καὶ ἐγένετο κατὰ ἀνάβασιν τοῦ δώρου* ◂.[40]

הַיּוֹם יִוָּדַע כִּי־אַתָּה. Οʹ. *ἐπάκουσόν μου, κύριε, ἐπάκουσόν μου σήμερον ἐν πυρὶ, καὶ γνώτωσαν πᾶς ὁ λαὸς οὗτος ὅτι σὺ εἶ.* Alia exempl. *σήμερον γνώτωσαν ὅτι σὺ εἶ.*[41]

---

[21] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III (cum *ὁ λαὸς αὐτῷ*), 121, 247. [22] Sic Cod. III (om. *οἱ*), Syro-hex. Clausula deest in Comp., Cod. 246. [23] Sic Syro-hex. (cum ܐ. ܘܐܬܠ ܥܠ ܩܝ̈ܣܐ ※), et sine notis Cod. III, Arm. 1. [24] Sic Cod. III, Syro-hex. [25] Sic in textu Comp., Cod. 246. In Syro-hex. index est super *τῆς αἰσχύνης*, absente nota marginali. [26] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246. [27] Cod. 243 (cum *δάμαλιν*). Ad formam *δαμάλης* cf. Hex. ad Psal. xxi. 13, ubi pro *δάμαλοι* nunc praetulerim *δαμάλαι*. [28] Idem. Respicitur Theodoret. Quaest. LVIII in 3 Reg. p. 503: *Τίνος ἕνεκα τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Βάαλ τὸν πίονα βοῦν ἐκλέξασθαι, καὶ πρώτοις ἐπιτελέσαι τὴν θυσίαν προσέταξεν;* [29] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 246 (cum *τὸν βοῦν ὃν ἤρεσεν αὐτοῖς*), Arm. 1. [30] Cod. 243. [31] Syro-hex. ܣ. ܟܒܪ ܡܡܠܠ ܟܒܪ ܐܘ ܟܒܪ ܡܡܠܠ ܗܘ. ܐܘ ܒܐܘܪܚܐ ܐܝܬܘܗܝ ܐܘ ܟܒܪ ܕܡܟ ܗܘܐ. [32] Cod. 243. Haec, *κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν*, desunt in Cod. II, pro quibus Syro-hex.: ※ Ἀ. *κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν* ◂, et sic sine notis Cod. III. [33] Sic Cod. III, Syro-hex. (cum *ἕως παρῆλθεν* et *ἕως τοῦ καιροῦ*), Arm. 1 (cum *ὡς ἤγγισαν εἰς τὸ δ.*, et *ἕως τοῦ καιροῦ*). [34] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XI, 19, 55, 64, 71, aliis, Arm. 1; posterior in Comp., Codd. 52, 120, 144, 236, 242, Syro-hex. [35] Sic Comp. (om. *κυρίου*), Codd. III, 52 (ut Comp.), 92 (idem), 123, 236, 242, Syro-hex. Mox (v. 32) verba, *καὶ ἰάσατο τὸ θ. τὸ κατεσκ.*, desunt in Codd. III, 52, 92, 123, 242, Syro-hex. [36] Sic Cod. III, Syro-hex. Statim *ὃς ἐλάλησε* Syro-hex. solus. [37] Sic Syro-hex. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. 82, 93, Lucif. Calar. [38] Sic Comp. (cum *χωροῦν* pro *χωροῦσαν*), Codd. 44 (cum *θαλαὰν*), 82, 93 (ut Comp.), 106 (ut 44), 108 (cum *θαλαὰ χωροῦν*). Joseph. Ant. VIII, 13, 5: *καὶ περὶ αὐτὸ δεξαμενὴν ὤρυξε βαθυτάτην.* [39] Syro-hex. ܐ. ܩܝ̈ܣܐ. [40] Sic Syro-hex. (cum ܘܗܘܐ ܒܡܣܩܬܐ ܕܩܘܪܒܢܐ), et sine notis Cod. III (cum *το υδωρ* pro *τοῦ δώρου*), Arm. 1. [41] Sic Codd. III, XI (cum *ἐστὶ* pro *σὺ εἶ*), Syro-hex., Arm. 1.

37. עֲנֵנִי (in posteriore loco). Ο΄. ἐπάκουσόν μου. Alia exempl. ἐπάκουσόν μου ἐν πυρί ÷ μου ↓.[42]

אֲחֹרַנִּית. *Retrorsum.* Ο΄. ὀπίσω. Alia exempl. ὀπίσω σου.[43]

39. וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ. Ο΄. καὶ ἔπεσε πᾶς ὁ λαός. Aliter: Ο΄. ※ Σ. Θ. καὶ εἶδεν ↓ πᾶς ὁ λαὸς, καὶ ἔπεσον.[44]

יְהוָֹה הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָֹה הוּא הָאֱלֹהִים. Ο΄. ἀληθῶς κύριος ὁ θεὸς, αὐτὸς ὁ θεός. Aliter: Ο΄. ÷ ἀληθῶς ↓ κύριος ※ Ἀ. Σ. αὐτός ↓ ἐστιν ὁ θεὸς, ※ κύριος ↓ αὐτός (※) ἐστιν ↓ ὁ θεός.[45]

42. אֶל־רֹאשׁ הַכַּרְמֶל. Ο΄. ἐπὶ τὴν Κάρμηλον. Alia exempl. ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Καρμήλου.[46]

43. וַיַּעַל וַיַּבֵּט. Ο΄. καὶ ἐπέβλεψε τὸ παιδάριον. Aliter: Ο΄. ※ Ἀ. καὶ ἀνέβη ↓, καὶ ἐπέβλεψε ÷ τὸ παιδάριον ↓.[47]

44. כְּכַף־אִישׁ עֹלָה מִיָּם. *Instar volae hominis ascendens e mari.* Ο΄. ὡς ἴχνος ἀνδρὸς ἀνάγουσα ὕδωρ (alia exempl. add. ἀπὸ θαλάσσης[48]). Ἄλλος· (ὡς) ἴχνος ἀνδρὸς ἢ (s. ὃ) ἀνέβη ἀπὸ θαλάσσης.[49]

46. הָיְתָה. Ο΄. Vacat. ※ Σ. ἐγένετο ↓.[50]

עַד־בֹּאֲכָה יִזְרְעֶאלָה. Ο΄. εἰς Ἰεζραέλ. Aliter: Ο΄. ※ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ↓ εἰς Ἰεζραέλ.[51]

Cap. XVIII. 4. ÷ ἄνδρας ↓ προφήτας.[52] 5. ÷ καὶ διέλθωμεν (↓).[53] 7. ÷ μόνος ↓. (÷) καὶ Ἀβδιοὺ ἔσπευσε ↓.[54] 8. ÷ Ἠλιού (↓).[55] 9. ÷ Ἀβδιού ↓.[56] 12. ἐὰν ÷ ἐγώ ↓.[57] ÷ ἐστί ↓.[58] 14. ÷ μοι ↓.[59] 18. ÷ Ἠλιού ↓.[60] θεὸν ÷ ὑμῶν (↓).[61] 21. ÷ αὐτοῖς Ἠλιού (↓).[62] εἰ κύριός ÷ ἐστιν ↓.[63] 24. ÷ τοῦ θεοῦ μου ↓.[64] ÷ ὁ ἐλάλησας ↓.[65] 26. (÷) ἐπάκουσον ἡμῶν ↓, ὁ Βάαλ.[66] 27. ÷ ὁ Θεσβίτης ↓.[67] 29. ÷ καὶ ἐλάλησεν Ἠλιοὺ—καὶ ἀπῆλθον ↓.[68] 30. πρὸς ※ πάντα ↓ τὸν λαόν.[69] 33. ÷ καὶ ἐστοίβασεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ↓.[70] 34. (÷) μοι ↓.[71] ÷ καὶ ἐποίησαν οὕτως ↓.[72] 36. ÷ κύριος ↓ ὁ θεός.[73] 38. ÷ τὸ πῦρ ↓.[74] 41. ÷ καὶ ↓ φάγε.[75] 43. ÷ καὶ σύ (↓).[76] 44. ÷ καὶ ἐπέστρεψε τὸ παιδάριον ἑπτάκις ↓.[77] τὸ ἅρμα ÷ σου ↓.[78]

CAP. XIX.

1. אֶת־כָּל־הַנְּבִיאִים. Ο΄. τοὺς προφήτας. Alia exempl. πάντας τοὺς προφήτας.[1]

2. מַלְאָךְ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. ἄγγελον ↓.[2]

כֹּה־יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן. Ο΄. τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς, καὶ τάδε προσθείη. Alia exempl. τάδε ποιήσαισάν ÷ μοι ↓ οἱ θεοὶ, καὶ τάδε προσθείησαν.[3]

---

[42] Sic Syro-hex., et (om. μου) Ald., Codd. XI, 64, 92, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. [43] Sic Comp., Codd. 44, 82, 93, alii, Syro-hex. [44] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum ἔπεσεν), Codd. III (cum εἶδαν et ἔπεσαν), 121, 123 (ut Comp.), 247, Arm. 1. [45] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ κύριος ↓ αὐτός ἐστιν ↓), et sine notis (cum κ. αὐτός ἐστιν ὁ θ. semel tantum posito) Codd. III, 44, Arm. 1 (cum καὶ αὐτὸς pro αὐτός). [46] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. [47] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, XI, 52, 64, 71, alii (inter quos 243). [48] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 55, 64, 71, alii (inter quos 243, cum ἀπὸ τῆς θ.). [49] Syro-hex. in marg.: ܐܝܟ ܥܩܒܐ ܕܓܒܪܐ ܕܣܠܩ ܡܢ ܝܡܐ. [50] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Arm. 1. [51] Sic Syro-hex. (qui male pingit: ܠܡܐܬܐ ※ ܥܕܡܐ ܠܐܝܙܪܥܝܠ ↓), et sine notis Codd. III (cum τοῦ ἐλθεῖν εἰς Ἰεζαβέλ, om. ἕως), 123, 236, 242, Arm. 1. [52] Syro-hex. (qui pingit: ÷ ἄνδρας προφήτας ↓). Vox ἄνδρας deest in Comp. [53] Idem. Deest in Arm. 1. [54] Idem (qui pingit: ÷ μόνος· ※ καὶ ἔγνω αὐτόν ↓· καὶ Ἀβ. ἔσπευσε ↓). Vocula μόνος deest in Comp., Ald., Codd. 19, 44, 55, aliis. [55] Idem. Deest in Cod. 71. [56] Idem. [57] Idem, repugnante Hebraeo. [58] Idem. Deest in Comp., Codd. 93, 108. [59] Idem. Deest in Codd. III, 93, 108, 246. [60] Idem. [61] Idem. [62] Idem. Deest in Cod. 44. [63] Idem. Sic sine obelo (pro ἐστι κύριος) Cod. III. [64] Idem. [65] Idem. [66] Idem (cum metobelo tantum). [67] Idem. Deest in Codd. 44, 71. [68] Idem. Deest in Comp. solo. [69] Idem, invitis libris Graecis. [70] Idem. [71] Idem (cum metobelo tantum). [72] Idem. Deest in Comp., Codd. III, 19, 93, 108, Arm. 1, Lucif. Calar. [73] Idem. [74] Idem. [75] Idem. Copula deest in Codd. 44, 245, Arm. 1. [76] Idem. [77] Idem. Deest in Comp., Codd. 82, 92, 144, Lucif. Calar. Statim idem obscure pingit: ÷ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑβδόμῳ ※ καὶ ἰδοὺ κ.τ.ἑ., absente metobelo. [78] Idem.

CAP. XIX. [1] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. [2] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121, 245, 247 (post πρὸς Ἠλιοὺ), Arm. 1. [3] Sic Syro-hex. (cum ܠܝ), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, 52, 55, 64, alii (inter

3. אֲשֶׁר לִיהוּדָה. Ο΄. γῆν Ἰούδα. Alia exempl. ἥ ἐστιν τοῦ Ἰούδα.[4]

4. תַּחַת רֹתֶם אֶחָת. *Sub genista quadam.* Ο΄. ὑποκάτω ῥαθμέν (Ἀ. ἀρκεύθου. Σ. σκέπης.[5] Ἄλλος· κυπαρίσσου[6]). Alia exempl. ὑποκάτω ῥαθὲμ ἑνός.[7]

רַב עַתָּה יְהוָה. Ο΄. ἱκανούσθω νῦν. Alia exempl. ἱκανούσθω νῦν, κύριε.[8]

5. תַּחַת רֹתֶם אֶחָד. Ο΄. ὑπὸ φυτόν (Ὁ Ἑβραῖος· ῥαθὲμ ἑνός[9]).

מַלְאָךְ. Ο΄. τις. Ἀ. Σ. ἄγγελος.[10]

8. עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב. Ο΄. ἕως ὄρους ※ τοῦ θεοῦ ◂ Χωρήβ.[11]

9. וַיֹּאמֶר לוֹ. Ο΄. καὶ εἶπεν. Alia exempl. καὶ εἶπεν αὐτῷ.[12]

11. בָהָר לִפְנֵי יְהוָה. Ο΄. ἐνώπιον κυρίου ἐν τῷ ὄρει. Aliter: Ο΄. ※ Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῷ ὄρει ◂ ἐνώπιον κυρίου.[13]

12. דַקָּה. Ο΄. λεπτῆς. Alia exempl. λεπτῆς· κἀκεῖ κύριος.[14]

13. וַיָּלֶט פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ. Ο΄. καὶ ἐπεκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῇ μηλωτῇ αὐτοῦ. Σ. καὶ ἔκρυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῷ περιβολαίῳ αὐτοῦ.[15]

13. פֶּתַח הַמְּעָרָה. Ο΄. ὑπὸ (τὸ) σπήλαιον. Σ. ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου.[16]

14. לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת. Ο΄. τῷ κυρίῳ παντοκράτορι. (Ὁ Ἑβραῖος·) τῷ κυρίῳ θεῷ σαβαώθ.[17]

15. וּבָאתָ. Ο΄. (※) καὶ ἥξεις ◂.[18]

עַל־אֲרָם. Ο΄. τῆς Συρίας. Alia exempl. ἐπὶ Συρίαν.[19]

16. מֵאָבֵל מְחוֹלָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀπὸ Ἀβελμαουλά.[20]

18. וְהִשְׁאַרְתִּי. Ο΄. καὶ καταλείψεις (alia exempl. καταλείψω[21]).

לֹא־כָרְעוּ. Ο΄. οὐκ ὤκλασαν γόνυ. Alia exempl. οὐκ ὤκλασαν; alia, οὐκ ἔκαμψαν γόνυ.[22] Ἀ. καὶ πᾶς ὃς οὐκ ἔκαμψεν. Θ. . ἃ οὐκ ἔκλιναν.[23]

לֹא־נָשַׁק לוֹ. Ο΄. ὃ οὐ προσεκύνησεν αὐτῷ. Ἀ. ὃ οὐ κατεφίλησεν αὐτόν.[24]

19. לְפָנָיו וְהוּא בִּשְׁנֵים הֶעָשָׂר. Ο΄. ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς δώδεκα. Σ. ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ δωδεκάτῳ.[25]

וַיַּעֲבֹר אֵלִיָּהוּ. Ο΄. καὶ ἀπῆλθεν. Alia exempl. καὶ ἐπῆλθεν Ἠλίας.[26]

20. לְאָבִי וּלְאִמִּי. Ο΄. τὸν πατέρα μου ※ καὶ τὴν μητέρα μου (◂).[27]

---

quos 243), Arm. 1. [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [5] Euseb. in Onomastico, p. 312: Ῥεμάθ. Ἀκ. ἄρκευθον. Σ. σκέπην; vel, interprete Hieron.: "Rathem, pro qua Aq. interpretatur ἄρκευθον, i. e. *juniperum*, Sym. *umbraculum*." Duplex lectio ἀρκεύθου ῥαθμὲν est in Codd. 121 (cum ἀρκάθου), 247. Hieron. Hebraea vertit: *in umbra juniperi.* [6] Syro-hex. in marg. ܪܡܘܬܐ. Scholium esse videtur vocis ῥαθέμ. [7] Syro-hex.: ܬܚܝܬ ܪܬܡ ܚܕ. Scriptura ῥαθὲμ est in Cod. 71. [8] Sic Comp., Codd. III, 123, Syro-hex., Arm. 1. Ad κύριε Syro-hex. in marg.: ܡ. ܡܪܝ. (ܡܪܝ erasum, ut videtur). [9] Syro-hex. ܥ. ܪܬܡ ܚܕ. [10] Idem: ܐ. ܣ. ܡܠܐܟܐ. [11] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III (cum τοῦ Χ.), 55, 64, 119, alii, Arm. 1. [12] Sic Cod. 59, Syro-hex. (cum αὐτῷ in marg.). [13] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121, 247. Verba ἐν τῷ ὄρει desunt in Codd. XI, 44, 52, 59, aliis. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 44, 52, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ἐκεῖ), Arm. 1. [15] Syro-hex. ܣ. ܘܛܫܝ ܦܪܨܘܦܗ ܒܥܛܦܗ. Vox Syriaca ܥܛܦܐ ponitur pro περιβόλαιον Jesai. lix. 17; pro διπλοῖς 1 Reg. xv. 27, teste Masio. Cf. Hex. ad 4 Reg. ii. 8. [16] Idem: ܣ. ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܡܥܪܬܐ. [17] Idem in marg. sine nom. ܠܐܠܗܐ ܨܒܐܘܬ. [18] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum). Haec desunt in Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 52, 55, aliis (inter quos 243, 247). [19] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum Συρίας). [20] Sic Comp. (cum ἐξ Ἀβελμεουλὰ), Ald., Codd. III (cum Ἀβελμαοὺλ), XI (cum Ἀβαλμ.), 52 (cum Ἀβελμουλὰ), 55, 64, 71 (cum Ἀμελ.), alii, Syro-hex. (cum ܕܡܢ ܐܒܠ ܡܚܘܠܐ), Arm. 1. Post χρίσεις Cod. II infert ἐξ Ἐβαλμαουλά. [21] Sic (cum ἐξ pro ἐν) Comp., Codd. 19, 93, 108. In Syro-hex. index est super καταλείψεις, absente lectione marginali. [22] Prior lectio est in Codd. III, 44, Syro-hex. (cum ܕܠܐ ܒܪܟܘ); posterior in Comp., Ald., Codd. 71, 93 (cum ἔκαψαν), 108, aliis. [23] Syro-hex. ܐ. ܘܟܠ ܕܠܐ ܟܦ. ܬ. ܕܠܐ ܓܚܢܘ. Aquilae versio cum Hebraeo vix conciliari potest. [24] Idem: ܐ. ܕܠܐ ܢܫܩܗ. Cf. Hex. ad Psal. ii. 11. Hos. xiii. 2. [25] Idem: ܣ. ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܘܗܝ ܘܗܘ ܒܬܪܥܣܪܝܐ. [26] Sic Codd. 55, 82, Syro-hex. (cum ܘܥܒܪ). Scriptura ἐπῆλθεν est in Cod. II (om. καὶ), XI, 243. [27] Sic Syro-

20. וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ. Ο΄. καὶ εἶπεν Ἠλιού. Alia exempl. καὶ εἶπεν αὐτῷ· πορεύου.[28]

כִּי מֶה־עָשִׂיתִי לָךְ. Ο΄. ὅτι πεποίηκά σοι. Ἀ. ὅτι τί πεποίηκά σοι; Σ. τί γὰρ πεποίηκά σοι;[29]

21. אֶת־צֶמֶד. Ο΄. τὰ ζεύγη. Ἀ. Ὁ Ἑβραῖος· τὸ ζεῦγος.[30]

וַיִּזְבָּחֵהוּ. Ο΄. καὶ ἔθυσε. Θ. κατὰ τοὺς Ο΄, αὐτά.[31]

וּבִכְלִי הַבָּקָר בִּשְּׁלָם. Ο΄. καὶ ἥψησεν αὐτὰ ἐν τοῖς σκεύεσι τῶν βοῶν. Alia exempl. καὶ ἐν τοῖς σκεύεσιν τῶν βοῶν ἥψησεν αὐτά.[32]

Cap. XIX. 1. ÷ γυναικὶ αὐτοῦ ◂.[33] 2. ÷ εἰ σὺ εἶ Ἠλιοὺ καὶ ἐγὼ Ἰεζάβελ ◂.[34] 3. ÷ Ἠλιού ◂.[35] 4. ÷ ἀπ' ἐμοῦ, κύριε ◂.[36] 5. ÷ ἐκεῖ ◂.[37] 6. ÷ Ἠλιού ◂.[38] ÷ καὶ ἀνέστη ◂.[39] 11. (÷) αὔριον ◂.[40] 14. ÷ Ἠλιού ◂.[41] 15 (in priore loco). ÷ καὶ ἥξεις ◂.[42] 18. ÷ ἀνδρῶν ◂.[43] 19. ÷ ἐν βουσί ◂.[44] ζεύγη ÷ βοῶν (◂).[45]

CAP. XX (Gr. xxi[1]).

1. וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם קָבַץ. Ο΄. καὶ συνήθροισεν υἱὸς Ἄδερ. Alia exempl. καὶ υἱὸς Ἄδερ βασιλεὺς Συρίας συνήθροισε.[2]

2. וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν ※ Ἀ. Σ. ἀγγέλους ◂.[3]

3. וּבָנֶיךָ הַטּוֹבִים. Ο΄. καὶ τὰ τέκνα σου ※ τὰ καλά ◂.[4]

4. אֲדֹנִי. Ο΄. κύριε ※ Ἀ. Σ. Θ. μου ◂.[5]

5. כִּי־שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כַּסְפְּךָ וּזְהָבְךָ. Ο΄. ἐγὼ ἀπέστειλα πρὸς σὲ, λέγων· τὸ ἀργύριόν σου καὶ τὸ χρυσίον σου. Alia exempl. ἐγὼ ἀπέστρεψα τὸ ἀργύριόν σου καὶ τὸ χρυσίον σου.[6] Ὁ Ἑβραῖος, Ἀ.. ἀπέστειλα πρὸς σὲ, τῷ λέγειν· ἀργύριόν σου.. Σ.. ὁ ἀποστείλας πρὸς σὲ, λέγων. .[7]

7. לְכָל־זִקְנֵי הָאָרֶץ. Ο΄. πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ※ Ἀ. Σ. τῆς γῆς ◂.[8]

9. לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τῷ κυρίῳ ὑμῶν ※ Οἱ Γ΄. τῷ βασιλεῖ ◂.[9]

הַמַּלְאָכִים. Ο΄. οἱ ἄνδρες. Ὁ Ἑβραῖος· οἱ ἄγγελοι.[10]

10. וַיִּשְׁלַח. Ο΄. καὶ ἀπέστειλε (alia exempl. ἀνταπέστειλε[11]).

כֹּה־יַעֲשׂוּן לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּ. Ο΄. τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς, καὶ τάδε προσθείη. Alia exempl. τάδε ποιήσαισάν μοι οἱ θεοὶ, καὶ τάδε προσθείησαν.[12]

---

hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 247), Arm. 1. [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 247), Syro-hex., Arm. 1. [29] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܥܒܕܬ ܠܟ. ܣ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܥܒܕܬ ܠܟ. [30] Idem: ܐ. ܥ. ܨܡܕܐ. Sic in textu Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, alii (inter quos 243, 247). [31] Syro-hex. in marg. (post ἔθυσε, ut videtur): ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ܐܢܘܢ, invitis, quoad textum LXXviralem, libris. [32] Sic Cod. III (om. καὶ), Syro-hex. [33] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [34] Idem. Deest in Comp. solo. [35] Idem. [36] Idem. Vox κύριε deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [37] Idem. Deest in Cod. 245, Arm. 1. [38] Idem. Deest in Comp., Codd. 93, 108. [39] Idem (qui pingit: ※ καὶ ἀνέστη ◂). [40] Idem (cum metobelo tantum). Deest in Comp., Cod. 59. [41] Idem. Deest in Cod. 44. [42] Idem. [43] Idem. [44] Idem. [45] Idem. Sic sine obelo Comp. (cum ζ. βοῶν ἦν), Codd. III (om. ζεύγη), 93 (ut Comp.), 108 (idem), 123, 236, 242.

CAP. XX. [1] In Cod. 243 Cap. XXI notatur manu recentiori XX, cum hoc scholio marginali: Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ ἑξαπλῷ ἔμπαλιν κεῖται· πρῶτον μὲν τὰ κατὰ τὸν υἱὸν Ἄδερ τὸν [τὸν om. Nobil.] βασιλέα Συρίας, ἔπειτα δὲ τὰ κατὰ τὸν Ναβουθαί. Hexaplorum ordinem, qui et Hebraei archetypi est, exhibent Cod. III, Syro-hex. [2] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii, Syro-hex. (cum ܗܕܪ pro Ἄδερ), Arm. 1 (cum Συρίων). [3] Sic Syro-hex. (cum ܡܠܐܟܐ), et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 19, 55, 64, alii (inter quos 243, 247 (cum ἄγγελος)), Arm. 1. [4] Sic Syro-hex. (cum ܫܦܝܪܐ), et sine aster. Comp. (cum τὰ κάλλιστα), Ald., Codd. III, 19 (ut Comp.), 64, 82 (ut Comp.), 93 (idem), Arm. ed. [5] Sic Syro-hex. Pronomen deest in Codd. XI, 44, 55, 64, aliis (inter quos 243). [6] Sic Codd. II (cum ἀπέστρ. λέγων τὸ ἀργ.), III, 71, Syro-hex. (qui legit et interpungit: ܕܗܦܟܬ ܠܟ ܟܣܦܟ ܘܕܗܒܟ). [7] Syro-hex. ܥ. ܐ. ܫܕܪܬ ܠܘܬܟ ܟܕ ܐܡܪ ܟܣܦܟ. ܣ. ܗܘ ܕܫܕܪ ܠܘܬܟ ܟܕ ܐܡܪ. [8] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom. Verba τῆς γῆς desiderantur in Codd. II, XI, 55, 71, 82, 158, 245, 246. [9] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III. [10] Syro-hex. ܥ. ܡܠܐܟܐ. [11] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, alii, Syro-hex. (cum ܘܫܕܪ ܚܠܦ). [12] Sic Comp. (cum ποιήσαιεν), Ald., Codd. III,

10. לְשְׁעָלִים. *Pugillis.* Ο΄. ταῖς ἀλώπεξι. Alia exempl. ταῖς δραξί.[13]

11. וַיֹּאמֶר. Ο΄. ※ καὶ εἶπεν ◄.[14]

אַל־יִתְהַלֵּל חֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ. *Ne glorietur accinctus sicut discinctus.* Ο΄. μὴ καυχάσθω ὁ κυρτὸς ὡς ὁ ὀρθός. Ἀ. μὴ καυχάσθω ὁ ζωννύμενος ὡς ὁ λυόμενος.[15]

13. אֵת כָּל־הֶהָמוֹן. *Omnem multitudinem.* Ο΄. τὸν ὄχλον. Alia exempl. πάντα τὸν ὄχλον; alia, πάντα τὸν ἦχον.[16]

14. בְּנַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת. Ο΄. ἐν τοῖς παιδαρίοις τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν (alia exempl. πόλεων[17]). Σ. διὰ παιδαρίων τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως.[18]

15. אֶת־נַעֲרֵי שָׂרֵי. Ο΄. τοὺς ἄρχοντας τὰ παιδάρια. Alia exempl. τοὺς παῖδας τῶν ἀρχόντων.[19]

מָאתַיִם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים. Ο΄. διακόσια (s. διακόσιοι) τριάκοντα ※ καὶ δύο ◄.[20]

אֶת־כָּל־הָעָם. Ο΄. (※) Ἀ. σὺν πάντα (◄) τὸν λαόν.[21]

16. בַּסֻּכּוֹת. Ο΄. ἐν Σοκχώθ (alia exempl. Σωχώ[22]). Schol. Σωχὼ Ἑβραϊστὶ σκηναί.[23]

17. נַעֲרֵי שָׂרֵי. Ο΄. ἄρχοντες παιδάρια. Alia exempl. παιδάρια ἀρχόντων.[24]

וַיִּשְׁלַח בֶּן־הֲדַד וַיַּגִּידוּ לוֹ. Ο΄. καὶ ἀποστέλλουσι καὶ ἀπαγγέλλουσι τῷ βασιλεῖ Συρίας. Alia exempl. καὶ ἀπέστειλεν υἱὸς Ἄδερ, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ.[25]

18. תִּפְשׂוּם (bis). Ο΄. συλλαβεῖν. Alia exempl. συλλάβετε.[26]

19. וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן־הָעִיר. Ο΄. καὶ μὴ ἐξελθάτωσαν ἐκ τῆς πόλεως. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ οὗτοι ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως.[27]

20. וַיַּכּוּ אִישׁ אִישׁוֹ. Ο΄. ἐπάταξεν (s. καὶ ἐπάταξεν[28]) ἕκαστος τὸν παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐδευτέρωσεν ἕκαστος τὸν παρ' αὐτοῦ.[29]

וּפָרָשִׁים. Ο΄. ἱππέως. Alia exempl. σὺν ἱππεῦσί τισι.[30]

21. בַּאֲרָם מַכָּה גְדוֹלָה. Ο΄. πληγὴν μεγάλην ἐν Συρίᾳ. Alia exempl. ἐν Συρίᾳ πληγὴν μεγάλην.[31]

22. וַיֹּאמֶר לוֹ. Ο΄. καὶ εἶπεν ※ αὐτῷ ◄.[32]

23. בַּמִּישׁוֹר. *In planitie.* Ο΄. κατ' εὐθύ. Σ. ἐν τοῖς λείοις. (Ἀ.) ἐν τῇ ὁμαλότητι.[33]

XI, 44, 52, 55, 64, alii, Syro-hex., Arm. 1. [13] Sic Comp., Codd. 19, 52, 55, alii (inter quos 247, cum ταῖς δραξὶ ταῖς ἀλώπεξι), Theodoret. Quaest. LXII in 3 Reg. p. 507. Schol. in marg. Cod. 243: ἀντὶ τοῦ, τοσοῦτον τὴν Σαμάρειαν ἐρημώσω, ὥστε ποιῆσαί με γενέσθαι τὴν γῆν οἴκημα ἀλωπέκων. [14] Sic Syro-hex. Haec desunt in Codd. III, XI, 71, 245. [15] Syro-hex. ܠܐ ܢܫܬܒܗܪ ܗܘ ܕܡܬܐܣܪ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܫܬܪܐ. [16] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, 44, 74, aliis, Syro-hex.; posterior in Codd. 19, 93, 108 (om. πάντα), 121, 243 (cum ἦχον in marg.), 244 (cum π. τὸν ἦχον καὶ τὸν ὄχλον), 247 (om. πάντα), Theodoret. ibid. (qui enarrat: μάλα δὲ ἁρμοδίως ἦχον ὠνόμασε τῶν ἀπειλητικῶν ῥημάτων τὸν ψόφον), Lucif. Calar. (om. πάντα). Mox εἰς χεῖρας σὰς σήμερον pro σήμερον εἰς χ. σ. Cod. III, Syro-hex. [17] Sic Cod. III, Syro-hex. [18] Cod. 243. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii, Syro-hex. [20] Sic Syro-hex. (cum καὶ τριάκοντα), et sine aster. Comp., Codd. 82, 93, 108, 158; necnon (om. καὶ ante δύο) Ald., Codd. III, 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247). [21] Sic Syro-hex. (cum ܐ. ܥܡ ܟܠܗ ܥܡܐ), et sine notis Cod. III (cum σύμπαντα). [22] Sic Codd. III, 82, 93, 108, Syro-hex. (cum ܒܣܘܟܘ). [23] Syro-hex. in marg. ܣܘܟܘ ܥܒܪܐܝܬ ܡܛܠܠܐ.

[24] Sic Codd. III, 119, Syro-hex., Arm. 1. [25] Sic Comp. (cum υἱὸς Ἄβελ), Ald., Codd. III, XI, 44, 64 (cum duplici lectione), 71, 74, alii (inter quos 247), Syro-hex. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 71, 74, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex., Arm. 1. Mox καὶ εἰ εἰς πόλεμον ἐξῆλθον Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 64, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [27] Syro-hex. ܥܒ. ܘܗܠܝܢ ܢܦܩܘ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. Duplex lectio, καὶ μὴ ἐξ. ἐκ τῆς π. καὶ οὗτοι ἐξῆλθον ἐκ τῆς π., est in Ald., Codd. 55, 64, 121, 158, 243, 244. Statim τὰ παιδάρια ἀρχόντων τῶν χ. Comp. (cum τῶν ἀρχ.), Ald., Codd. III, XI (cum τὰ δὲ π.), 52 (ut Comp.), 55, 64, alii, Syro-hex., Arm. 1. [28] Sic Comp., Codd. 55, 82, 93, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [29] Duplicem versionem (?), καὶ ἐδευτέρωσεν—αὐτοῦ, ignorant Comp., Codd. III, XI, Syro-hex., Arm. 1, Lucif. Calar. [30] Sic Codd. III, 52, 92, 123, 236 (om. ἐφ' ἵππου), 242 (idem), Syro-hex., Arm. 1. [31] Sic Cod. III, Syro-hex. [32] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. III, Arm. 1. [33] Syro-hex. ܣܡ. ܒܢܥܝܡܬܐ. ܒܫܘܝܘܬܐ. Vox Syriaca ܢܥܝܡܐ cum λεῖος et ἁπαλὸς commutatur in Hex. ad Psal. liv. 22. Ad Aquilam cf. Hex. ad Num. xxvi. 3.

24. פַּחוֹת תַּחְתֵּיהֶם. Ο΄. *ἀντ' αὐτῶν σατράπας.* Alia exempl. *σατράπας ἀντ' αὐτῶν.*[34]

25. בַּמִּישׁוֹר. Ο΄. *κατ' εὐθύ.* Σ. *ἐν τοῖς λείοις.* ('Α.) *ἐν τῇ ὁμαλῇ.*[35]

27. וְכָלְכְּלוּ. *Et commeatu instructi sunt.* Ο΄. Vacat. ※'Α. Σ. *καὶ διῳκήθησαν* ◀.[36]

וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *καὶ παρενέβαλεν Ἰσραήλ.* Aliter: Ο΄. *καὶ παρενέβαλον* ※ Σ. *οἱ υἱοὶ* (◀) *Ἰσραήλ.*[37]

29. וַיַּכּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *καὶ ἐπάταξεν Ἰσραήλ.* Aliter: Ο΄. *καὶ ἐπάταξαν* ※ *οἱ υἱοὶ* ◀ *Ἰσραήλ.*[38]

מֵאָה־אֶלֶף. Ο΄. *ἑκατὸν* (alia exempl. *ἑκατὸν καὶ εἴκοσι*[39]) *χιλιάδας.*

30. וַתִּפֹּל. Ο΄. *καὶ ἔπεσε.* 'Α. *καὶ ἔβαλε* (s. *κατέβαλε*). Σ. *καὶ κατεβλήθη.*[40]

31. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו עֲבָדָיו. Ο΄. *καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ.*[41]

הִנֵּה־נָא שָׁמַעְנוּ. Ο΄. *οἶδα.* Alia exempl. *ἰδοὺ δὴ οἴδαμεν.*[42]

בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※'Α. Σ. *οἴκου* ◀ *Ἰσραήλ.*[43]

33. וַיְמַהֲרוּ. Ο΄. *καὶ ἐσπείσαντο* (alia exempl. *ἔσπευσαν*[44]).

33. וַיַּחְלְטוּ הֲמִמֶּנּוּ. *Et praecise explorarunt num a se* (hoc dixisset). (Alia exempl. וַיַּחְלְטוּהָ מִמֶּנּוּ. *Et arripuerunt illud ab eo.*) Ο΄. *καὶ ἀνελέξαντο* (alia exempl. *ἀνέλεξαν*[45]) *τὸν λόγον ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.* Ἄλλος· *καὶ διεστείλαντο παρ' αὐτοῦ.*[46]

35. וְאִישׁ אֶחָד. Ο΄. *καὶ ἄνθρωπος εἷς.* Schol. *Λέγουσιν ὅτι οὗτος ὁ προφήτης ὁ ποιήσας οὕτως τῷ Ἀχαὰβ Μιχαίας ἦν.*[47]

37. וּפָצֹעַ. Ο΄. *καὶ συνέτριψε.* Σ. *καὶ ἐτραυμάτισεν αὐτόν.*[48]

38. וַיִּתְחַפֵּשׂ בָּאֲפֵר עַל־עֵינָיו. *Et dissimulavit se fascia super oculis ligata.* Ο΄. *καὶ κατεδήσατο ἐν τελαμῶνι*[49] *τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.* 'Α. *καὶ ἐσκαλεύσατο ἐν σποδῷ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῷ.* Σ. *καὶ καταπασάμενος σποδῷ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.*[50] Ἄλλος· *καὶ ἐκάλυψεν ἐν χώματι . .*[51]

39. וַיֹּאמֶר. Ο΄. *καὶ εἶπε πρός μέ.* Alia exempl. *καὶ εἶπε.*[52]

40. כֵּן מִשְׁפָּטְךָ אַתָּה חָרָצְתָּ. *Sic est judicium tuum; tu decrevisti.* Ο΄. *ἰδοὺ καὶ τὰ ἔνεδρα* (alia exempl. *ἰδοὺ δικαστὴς σὺ*[53]) *παρ' ἐμοὶ ἐφόνευσας* (רָצַחְתָּ). Ἄλλος· *τοῦτο τὸ κρίμα ὁ*

---

[34] Sic Cod. III, Syro-hex. [35] Syro-hex. ܒܫܦܝܘܬܐ .ܣ. ܒܫܘܝܘܬܐ. [36] Sic Syro-hex. (cum ܘܐܬܦܪܢܣܘ), et sine notis Cod. III (cum διοικ.). Cf. Hex. ad Gen. l. 21. Prov. xviii. 14. [37] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 92, 158, 242 (om. οἱ). [38] Sic Syro-hex., invitis libris Graecis. [39] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 64, 71, 82, 93, 108, 158, Theodoret. Quaest. LXIII in 3 Reg. p. 507 (cum δυοκαίδεκα μυριάδας). [40] Syro-hex. (indice in textu super ἐπάταξαν (v. 29) posito): ܐ. ܘܪܡܐ .ܣ. ܘܐܬܪܡܝܘ. [41] Sic Comp. (cum οἱ π. αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν), Ald., Codd. III (cum εἶπαν, om. οἱ), XI, 44, 52, 55, 64, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [42] Sic Comp. (cum ἠκούσαμεν), Ald., Codd. III, XI, 44 (om. δὴ), 52, 55, 64, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [43] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 121, 247, Arm. 1. Mox ad σάκκους Syro-hex. in marg.: "In tribus exemplaribus Graecis ita inventum est;" nescio an in forma vocis plurali immerito haerens. Idem ad rem notat: *Λέγουσιν ὅτι οὕτως ἱκέτευον οἱ Σύροι ἐν χρόνοις ἀρχαίοις ἐν τῷ σχήματι τούτῳ.* [44] Sic Comp., Codd. 19 ("ut videtur"), 82, 93, 108, 158, 246. Syro-hex. in textu: ÷ *καὶ ἐσπείσαντο* ◀; in marg. autem sine nom.: *καὶ ἔσπευσεν καὶ διεστείλαντο παρ' αὐτοῦ* (ܘܐܬܚܦܛܘ ܘܦܪܫܘ ܡܢܗ). [45] Sic Ald., Codd. II, III, XI, 44, 55, 64, alii. [46] Syro-hex., ut supra. Hesych.: *Διεστείλατο· διεσαφήσατο.* [47] Syro-hex. in marg. Joseph. Ant. VIII, 14, 5: *Προφήτης δέ τις, Μιχαίας τὸ ὄνομα, προσελθὼν ἑνὶ τῶν Ἰσραελιτῶν κ. τ. ἑ.* Cf. Cap. xxii. 8. [48] Syro-hex. ܣ. ܘܚܒܠܗ. Procop. p. 253: *καὶ συνέτριψεν· τουτέστιν, ἐτραυμάτισεν.* [49] Syro-hex. ܒܥܨܒܐ, cum scholio philologico: ܥܨܒܐ ܕܡܬܩܪܐ. [50] Codd. Reg., 243. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxiii. 7. lxxvi. 7. Syro-hex. affert: Σ. *καὶ κατεπάσατο σποδῷ* (ܘܙܠܚ ܩܛܡܐ ܥܠܘܗܝ). Hieron.: *et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos.* [51] Cod. 246 in textu ex duplici versione: *καὶ ἐκάλυψεν ἐν χώματι, καὶ κατεδήσατο τελαμῶνι κ. τ. ἑ.* Versio Theodotionis esse potest, coll. Hex. ad Job. xiv. 8. Jesai. xxxiv. 7. [52] Sic Codd. III, 93, Syro-hex., Arm. 1. Mox *τὸν ἄνδρα τοῦτον* pro *τοῦτον τὸν ἄνδρα* Cod. III, Syro-hex. [53] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. Quaest. LXIV in 3 Reg. p. 508. S. Chrysost. Opp. T. I, p. 618 B: *Ἰδοὺ γοῦν καὶ ὁ*

σὺ ἔτεμες (s. τέτμηκας). Ἄλλος· οὕτως τὸ κρίμα σου ὃ σὺ ἔτεμες.[54]

42. שִׁלַּחְתָּ. Ο΄. ἐξήνεγκας. Alia exempl. ἐξαπέστειλας.[55] Σ. ἀπέλυσας.[56]

אֶת־אִישׁ־חֶרְמִי. *Virum internecioni a me devotum.* Ο΄. ἄνδρα ὀλέθριον. Ἀ. (τὸν ἄνδρα) ἀναθέματός (μου).[57]

43. עַל־בֵּיתוֹ. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. πρὸς οἶκον αὐτοῦ ↙.[58]

סַר וְזָעֵף. *Tetricus et indignabundus.* Ο΄. συγκεχυμένος καὶ ἐκλελυμένος. Alia exempl. συνεχόμενος καὶ κλαίων.[59] Σ. διατεταραγμένος καὶ σκυθρωπάζων.[60] Ἄλλος· .. καὶ ἐβδελυγμένος.[61]

Cap. XX. 1. ÷ καὶ ἀνέβη καὶ περιεκάθισεν ἐπὶ Σαμάρειαν ↙.[62] ÷ πᾶς ↙.[63] 7. ÷ καὶ περὶ τῶν θυγατέρων μου ↙.[64] 8. ※ πάντες (↙) οἱ πρεσβύτεροι.[65] 12. καὶ ÷ πάντες ↙[66] οἱ βασιλεῖς ÷ μετ' αὐτοῦ ↙.[67] καὶ ἔθεντο ÷ χάρακα ↙.[68] 14 (in posteriore loco). ÷ Ἀχαάβ ↙.[69] 18. ÷ αὐτοῖς ↙.[70] 21. ÷ πάντας ↙.[71] 22. ÷ υἱὸς Ἄδερ ↙ βασιλεύς.[72] 23. ÷ καὶ οὐ θεὸς κοιλάδων ↙.[73] 28. ÷ ὁ θεὸς Ἰσραήλ (↙).[74] 32. καὶ ÷ ἔθεσαν ↙.[75] 33. αὐτὸν ÷ πρὸς αὐτόν ↙.[76] 34. ÷ σοι ↙.[77] 35. ※ ὁ ἄνθρωπος (↙).[78] 42. ÷ ἐκ τῶν χειρῶν μου ↙.[79]

Cap. XXI (Gr. xx).

1. וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כֶּרֶם הָיָה. Ο΄. καὶ ἀμπελὼν εἷς ἦν. Aliter: Ο΄. ※Ἀ. καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ↙, ἀμπελὼν ÷ εἷς ↙ ἦν.[1]

אֵצֶל הֵיכַל. Ο΄. παρὰ τῇ ἅλῳ. Alia exempl. παρὰ τῷ οἴκῳ.[2]

2. תַּחְתָּיו כֶּרֶם. Ο΄. ἀμπελῶνα ἄλλον. Aliter: Ο΄. ※ ἀντ' αὐτοῦ (↙) ἀμπελῶνα ÷ ἄλλον ↙.[3]

מְחִיר זֶה. *Pretium hujus.* Ο΄. ἄλλαγμα (s. ἀντάλλαγμα[4]) ÷ ἀμπελῶνός σου ※ τούτου ↙, καὶ ἔσται μοι εἰς κῆπον λαχάνων ↙.[5]

4. וַיָּבֹא אַחְאָב אֶל־בֵּיתוֹ סַר וְזָעֵף עַל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלָיו נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־נַחֲלַת אֲבוֹתָי. Ο΄. καὶ ἐγένετο τὸ πνεῦμα Ἀχαὰβ τεταραγμένον. Alia exempl. καὶ ἦλθεν Ἀχαὰβ πρὸς οἶκον αὐτοῦ συγκεχυμένος καὶ ἐκλελυμένος ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ ἐλάλησεν

βασιλεὺς αὐτῷ φησιν· δικαστὴς σὺ παρ' ἐμοί· ἐφόνευσας. Ἀνδροφόνος εἶ, φησὶν, ἐπειδὴ τὸν πολέμιον ἀφῆκας. [54] Syro-hex. in marg. ܗܘ ܕܝܢܐ ܕܝܠܟ ܗܘ ܕܐܢܬ ܦܣܩܬ ܀ ܗܟܢܐ ܕܝܢܟ ܕܐܢܬ ܦܣܩܬ ܀. Prior versio Symmacho fortasse vindicanda est, concinente Hieron.: *Hoc est judicium tuum, quod ipse decrevisti.* (Ad ἔτεμες versionis nostrae cf. Hex. ad Dan. ix. 26, ubi pro Hebraeo מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת Hexapla Graeca dant: Ἀ. Σ. πόλεμος τέτμηται; Syriaca autem: ܦܣܝܩ ܩܪܒܐ. Praeterea in Dan. iv. 23 juxta LXX ad τὰ κεκριμένα Syrus noster in marg. notat: .(ΚΕΚΡΙΜΜΕΝΑ) ܕܦܣܝܩܢ ܦܣܩܢ ܕܝܢܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ܀. Ejusdem farraginis sunt locutiones τέμνειν δίκας, *decidere lites.*) [55] Sic Comp., Codd. 82, 93, 158. Vet. Lat. *dimisisti.* [56] Syro-hex. ܣ. ܫܪܝܬ. [57] Idem: ܐ. ܕܚܪܡܝ ܀. [58] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 243 (in marg.), 247. [59] Sic Comp. (cum συγκεχυμένος), Codd. 19 (idem), 82, 93, 108 (ut Comp.), Theodoret. Quaest. LXV in 3 Reg. p. 509. [60] Cod. 243. [61] Sic Cod. 245 in textu (cum ἐβδελλ.). [62] Syro-hex. Deest in Comp. solo. [63] Idem. Deest in Cod. 19. [64] Idem (qui pingit: ÷ καὶ περὶ ↙ τῶν θ. μ.). Deest in Comp., Codd. 19, 93, 108. [65] Idem. [66] Idem (qui pingit: ÷ καὶ πάντες ↙). [67] Idem. Sic sine obelo (pro οἱ μετ' αὐτοῦ) Codd. II, III, 44, 245. [68] Idem (qui pingit: ÷ καὶ ἔθ. χ. ↙). [69] Idem. [70] Idem. Deest in Comp., Codd. 82, 93, 108. [71] Idem. Deest in Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, Arm. 1. [72] Idem (qui pingit: ÷ υἱὸς Ἀ. β. ↙). [73] Idem (cum ܕܥܘܡܩܐ). [74] Idem. [75] Idem (qui pingit: ÷ καὶ ἔθεσαν ↙). [76] Idem (qui pingit: ÷ αὐτὸν πρὸς αὐτὸν ↙, invito Hebraeo). [77] Idem. [78] Idem (qui pingit: ὁ ※ ἄνθρωπος). Solus Cod. II pro ὁ ἄνθ. παράξαι, παράξαι ὁ ἄνθ. habet. [79] Idem (qui pingit: ἐκ ÷ τῶν χ. μ. ↙). Ed. Rom.: ἐκ τῆς χειρός σου (alia exempl. μου).

Cap. XXI. [1] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III (cum ἦν εἷς), Arm. 1; necnon (cum καὶ ἀμπ. pro ἀμπ.) Comp., Ald., Codd. 19, 52 (cum κατὰ pro μετὰ), 55, 71, alii (inter quos 243), Vet. Lat. (cum *erat vinea*). Vocula εἷς deest in Cod. 245, Vet. Lat. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1 (cum *juxta palatium*), Vet. Lat. [3] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. 82, 93, 108, Vet. Lat. [4] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, 71, alii (inter quos 243, 247). [5] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom. Vox τούτου deest in Arm. 1. Haec autem, καὶ ἔσται—λαχάνων, reprobant Comp., Cod. 44.

πρὸς αὐτὸν Ναβουθαὶ ὁ Ἰεζραηλίτης, καὶ εἶπεν οὐ δώσω σοι τὴν κληρονομίαν πατέρων μου.[6]

7. תַּעֲשֶׂה מְלוּכָה. *Exerces regiam auctoritatem.* Ο΄. ποιεῖς βασιλέα (alia exempl. βασίλειαν; alia, βασιλεύς[7]).

8. וְאֶל־הַחֹרִים אֲשֶׁר בְּעִירוֹ. Ο΄. καὶ τοὺς ἐλευθέρους. Aliter: Ο΄. καὶ ※Ἀ. Θ. πρὸς ◂[8] τοὺς ἐλευθέρους ※ οἳ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ (◂).[9]

10–13. לֵאמֹר בֵּרַכְתָּ—לֵאמֹר. Ο΄. λέγοντες· εὐλόγησε—λεγόντες. Aliter: Ο΄. λέγοντες· ※ Θ. εὐλόγηκας (s. εὐλόγησας)—λέγοντες (◂).[10]

10. בֵּרַכְתָּ. *Maledixisti.* Ο΄. εὐλόγησε. Alia exempl. εὐλόγηκας; alia, εὐλόγησας.[11] ※ Θ. εὐλόγηκας (s. εὐλόγησας).[12]

11. הַיֹּשְׁבִים. Ο΄. οἱ κατοικοῦντες. ※ Θ. οἱ καθήμενοι.[13]

כַּאֲשֶׁר כָּתוּב. Ο΄. καὶ καθὰ ἐγέγραπτο. ※ Θ. καθὰ γέγραπται.[14]

12. קָרְאוּ. Ο΄. καὶ ἐκάλεσαν. ※ Θ. ἐκάλεσαν.[15]

13. וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ εἰσῆλθον. ※ Θ. καὶ ἦλθον.[16]

וַיְעִדֻהוּ אַנְשֵׁי הַבְּלִיַּעַל אֶת־נָבוֹת נֶגֶד הָעָם. Ο΄. καὶ κατεμαρτύρησαν αὐτοῦ. ※ Θ. καὶ κατεμαρτύρησαν αὐτοῦ ἄνδρες τῆς ἀποστασίας τοῦ Ναβουθαὶ κατέναντι τοῦ λαοῦ.[17]

13. בֵּרַךְ נָבוֹת. Ο΄. εὐλόγηκας. Alia exempl. εὐλόγησεν; alia, εὐλόγησεν Ναβουθαί.[18]

15. כִּי־סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת. Ο΄. Vacat. ※ ὅτι λελιθοβόληται Ναβουθαὶ καὶ ἀπέθανεν ◂.[19] Alia exempl. τῶν λεγόντων· κέχωσται Ναβουθαὶ καὶ τέθνηκεν.[20]

וַתֹּאמֶר אִיזֶבֶל. Ο΄. καὶ εἶπεν ※ Ἀ. Σ. Θ. Ἰεζάβελ ◂.[21]

16. וַיָּקָם אַחְאָב לָרֶדֶת. Ο΄. καὶ ἀνέστη καὶ κατέβη Ἀχαάβ. Alia exempl. καὶ ἀνέστη Ἀχαὰβ, καὶ κατέβη.[22]

17. וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה. Ο΄. καὶ εἶπε κύριος. Ἄλλος· καὶ ἐγένετο ῥῆμα ΠΙΠΙ.[23]

18. הִנֵּה. Ο΄. ὅτι οὗτος. Alia exempl. ἰδοὺ οὗτος.[24]

19. בִּמְקוֹם. Ο΄. ἐν ÷ παντὶ ◂ τόπῳ.[25] Alia exempl. ἐν τῷ τόπῳ.[26]

הַכְּלָבִים. Ο΄. αἱ ὕες καὶ οἱ κύνες. Aliter: Ο΄. οἱ κύνες ÷ καὶ αἱ ὕες (◂).[27]

---

[6] Sic (cum falsa scriptura Ἰσραηλίτης) Codd. III (cum ὡς pro ᾧ, et κληρονομίαν pro τὴν κλ.), 74 (cum πρὸς τὸν οἶκον, et οὐ δώσω τὴν κλ. π. μ. σοι), 92 (cum πρὸς τὸν οἶκον, et οὐ δώσω σοι τὴν κλ. π. μ. σοι), 106 (ut 74, cum ὃ pro ᾧ), 119 (cum Ἰεζραηλίτης), alii (inter quos 247, cum εἰς οἶκον), Syro-hex. (cum ܐܝܣܪܝܠܝܐ), Arm. 1. Duplex versio, καὶ ἦλθεν—πατέρων μου, καὶ ἐγένετο—τεταραγμένον, est in Comp., Ald., Codd. 19, 55, 64, aliis. [7] Prior lectio est in Comp., Codd. III, 19, 55, 93, 108, 158, Syro-hex., Arm. 1; posterior in Ald., Codd. 44, 92, aliis (inter quos 243). [8] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 93, 108, 123, 236, 242, Arm. 1. [9] Sic Syro-hex. (qui pingit: οἳ ※ ἐν τῇ π. αὐτοῦ), et sine aster. Cod. III, Arm. 1 (cum τῆς πόλεως αὐτοῦ). [10] Sic Syro-hex. In Cod. II desiderantur omnia post υἱοὺς παρανόμων (v. 10) usque ad υἱοὶ παρανόμων (v. 13) inclusive. [11] Prior lectio est in Comp., Codd. XI, 55 (cum scholio: ἤτοι κεκακολόγηκας), 71, 121, aliis (inter quos 247); posterior in Ald., Codd. 64, 119, 123 (cum ηὐλ.), Arm. 1. [12] Syro-hex., ut supra. [13] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III, Arm. 1. [14] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 71, 106, alii (inter quos 243). [15] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III (cum ἐκάλεσεν), XI, 92, 106, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. [16] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 19, 55, 64, alii (inter quos 243). Statim δύο ἄνδρες παράνομοι Syro-hex., invitis libris Graecis. [17] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum ἀποστ. Ναβουθ pro τῆς ἀποστ. τοῦ Ναβουθαὶ), Ald., Codd. III (om. αὐτοῦ), XI, 52, 55, 64, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1 (cum παντὸς τοῦ λαοῦ). [18] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 52, 55, 64, aliis (inter quos 243), Theodoret.; posterior in Cod. III (cum ηὐλ.), Syro-hex. (cum Ναβουθ, ut passim), Arm. 1. [19] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. III, Arm. 1. [20] Sic Comp. (cum λελιθοβόληται Ναβουθ), Ald. (om. τῶν, cum ἀπέθανε), Codd. 19 (cum κεχώρισται pro τῶν λ. κέχωσται), 55 (cum κεχῶσθαι), 64 (ut Ald.), 82 (om. τῶν), 93 (idem), 108 (idem, cum κεχώρισται), 121 (cum λελιθοβόληται), 158, alii. [21] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (om. καὶ), Codd. III, 19, 82, 93, 108, Arm. 1 (ut Comp.). [22] Sic Comp., Codd. III, 82, 108, Syro-hex., Arm. 1. [23] Syro-hex. in marg. ܘܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܦܝܦܝ. "Rasura vocis ܕܦܝܦܝ potius quam ܕܡܪܝܐ ex vestigiis."—*A. C.* [24] Sic Comp. (cum αὐτὸς), Ald., Codd. 19, 44, 71, alii (inter quos 243, 247), invito Syro-hex. [25] Syro-hex. (cum ÷). [26] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 44, 55, 64, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1, Lucif. Calar. [27] Sic Syro-hex., et sine

21. הִנְנִי. Ο΄. ἰδοὺ ἐγώ. Aliter: Ο΄. ÷ τάδε λέγει κύριος ↙ ἰδοὺ ἐγώ.[28]

25. רַק לֹא־הָיָה כְאַחְאָב. Ο΄. πλὴν ματαίως Ἀχαάβ. Alia exempl. πλὴν οὐκ ἦν ὡς Ἀχαάβ.[29]

הֵסַתָּה. *Seduxit.* Ο΄. μετέθηκεν. Alia exempl. μετέστησεν.[30]

27. וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אַחְאָב אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרַע. Ο΄. καὶ ὑπὲρ τοῦ λόγου ὡς κατενύγη Ἀχαὰβ ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἐπορεύετο κλαίων, καὶ διέρρηξε. Ὁ Ἑβραῖος· ὡς δὲ ἤκουσεν Ἀχαάβ . . .[31]

וַיְהַלֵּךְ אַט. *Et incessit leniter.* Ο΄. καὶ ἐπορεύθη ※ Ἀ. Θ. κεκλιμένος ↙.[32] Ἄλλος· κύπτων.[33]

29. יַעַן כִּי־נִכְנַע מִפָּנַי. *Propterea quod submisse se gerit coram me.* Ο΄. Vacat. ※ ἀνθ᾽ ὧν ἐθορυβήθη ἀπὸ προσώπου μου ↙.[34] Alia exempl. ἀνθ᾽ οὗ ὅτι ἐκωλύθη (נִמְנַע?) ἀπὸ προσώπου μου.[35] Alia: ἀνθ᾽ ὧν ὅτι ἔκλαυσεν ἀπὸ προσώπου μου.[36]

בְּיָמָיו. Ο΄. ※ ἀλλ᾽ (↙) ἐν ταῖς ἡμέραις.[37]

עַל־בֵּיתוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ.[38]

Cap. XXI. 3. θεοῦ ÷ μου ↙.[39] 6. (÷) ἄλλον ↙.[40] 7. ÷ οὕτω ↙.[41] 16. ÷ ὁ Ἰεζραηλίτης ↙.[42] 19. ÷ καὶ αἱ πόρναι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου ↙.[43] 24. ÷ αὐτοῦ ↙.[44] 27. ÷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπάταξεν Ναβουθαὶ τὸν Ἰεζραηλίτην (↙).[45] 28. ÷ περὶ Ἀχαάβ ↙.[46] ÷ κύριος ↙.[47]

Cap. XXII.

4. לַמִּלְחָמָה רָמֹת גִּלְעָד. Ο΄. εἰς Ῥεμμὰθ Γαλαὰδ εἰς πόλεμον. Alia exempl. εἰς πόλεμον Ῥεμμὰθ Γαλαάδ.[1]

אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. (※) Ἀ. Θ. πρὸς βασιλέα Ἰσραὴλ ↙.[2]

כָּמוֹנִי כָמוֹךָ. Ο΄. καθὼς ἐγὼ καὶ σὺ ÷ οὕτως ↙.[3] Alia exempl. καθὼς ἐγὼ οὕτως καὶ σύ.[4]

6. אִם־אֶחְדָּל. Ο΄. ἢ ἐπίσχω. Schol. ἐπίσχω τὴν ψυχήν μου, καὶ μὴ πορευθῶ.[5] Ἀ. . παύσομαι. Σ. . μενῶ.[6]

וְיִתֵּן אֲדֹנָי. Ο΄. καὶ ÷ διδοὺς ↙ δώσει κύριος (Ἀ. Σ. Θ. κύριος. Ὁ Ἑβραῖος· ἀδωνί[7]).

7. הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה עוֹד. Ο΄. οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου. Aliter: Ο΄. ἆρα οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου ÷ Σ. οὐδὲ ↙ ἔτι.[8]

8. עוֹד אִישׁ־אֶחָד. Ο΄. εἷς ἐστιν ἀνήρ. Aliter: Ο΄. ἔτι ἀνὴρ εἷς ÷ ἐστιν ↙.[9]

---

obelo Cod. III. Comp., Cod. 44: οἱ κύνες (tantum). Mox Syro-hex.: ἐκεῖ λείξουσιν οἱ κύνες καὶ (ܐܦ) τὸ αἷμά σου, invitis libris Graecis. [28] Sic Syro-hex. (qui pingit: τάδε λέγει ÷ κύριος ↙), et sine obelo Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 247), Lucif. Calar. [29] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Statim ἐπράθη pro ὃς ἐπράθη Syro-hex. [30] Iidem. [31] Syro-hex. ܟܕ ܕܝܢ ܫܡܥ ܐܚܐܒ. ܐܚܐܒ. Comp. edidit: καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Ἀχαὰβ τὰ ῥήματα ταῦτα, διέρρηξεν; ex ingenio, ut videtur. [32] Sic Syro-hex. (cum ܟܕ ܡܟܝܟ), et sine notis Ald., Codd. III, 121, 123, 247. [33] Syro-hex. in marg. ܟܕ ܟܦܝܦ. (Cf. Baruch ii. 18 in LXX et Syro-hex.) Hieron.: *demisso capite.* Comp. in continuatione: τὸν χιτῶνα αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ ἐνηστεύσατο, καὶ ἐκοιμήθη ἐν σάκκῳ, καὶ ἐπορεύετο κεκυφώς; invitis libris Graecis. [34] Syro-hex. in textu: ※ ܚܠܦ ܕܐܬܕܘܕ ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܝ ↙, cum indice super ܕܐܬܕܘܕ, absente nota marginali. [35] Sic Ald., Cod. 121. [36] Sic Cod. 158, Chrysost. Opp. T. I, p. 8 B. [37] Sic Syro-hex., et sine aster. Ed. Rom. Codd. II, III: καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις. [38] Sic Comp., Ald., Codd. III, 121 (om. τὸν), Syro-hex., Arm. 1. [39] Syro-hex. Pronomen deest in Cod. 119. [40] Idem (cum metobelo tantum). Deest in Comp., Codd. 44, 82, 93, 108. [41] Idem. [42] Idem. Deest in Comp., Codd. 44, 71, 93, 108, 246. [43] Idem. Haec desunt in Comp. solo. [44] Idem (cum ÷ ܕܝܠܗ ↙). [45] Idem. Deest in Comp., ut supra ad loc. [46] Idem. [47] Idem (cum ÷ܗ). Deest in Cod. 44.

Cap. XXII. [1] Sic Codd. III, XI, 158, 245, Syro-hex. (cum ܠܩܪܒܐ). [2] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine notis Cod. III, Arm. 1, Lucif. Calar. [3] Obelus est in Syro-hex. [4] Sic Ald., Codd. XI, 44, 55, 64, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. [5] Syro-hex. in marg. (ad ܐܦܣܘܩ): ܐܦܣܘܩ ܢܦܫܝ ܘܠܐ ܐܙܠ. [6] Idem: ܐ. ܐܢܘܚ. ܣ. ܐܦܘܫ. Vox ܐܢܘܚ tam κοπάσω (cf. Hex. ad Jud. xx. 28) quam παύσομαι sonare potest, coll. Hex. ad Job. iii. 17. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xl. 4. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܪܝܐ. ܗ. ܐܕܘܢܝ. [8] Sic Syro-hex., et (cum οὐκ pro ÷ Σ. οὐδὲ ↙) Cod. III. [9] Sic

8. לֹא־יִתְנַבֵּא. Ο′. οὐ λαλεῖ. Ἀ. Σ. οὐ προφητεύει.[10]

10. מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים בְּגֹרֶן פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן. *Induti vestibus* (regiis) *in area ad introitum portae Samariae.* Ο′. ἔνοπλοι ἐν ταῖς πύλαις (alia exempl. ἐν ὁδῷ πύλης[11]) Σαμαρείας. Σ. ἠμφιεσμένοι ἱμάτια ἐν ἅλωνι παρὰ τὴν πύλην . .[12]

13. יְהִי־נָא דְבָרְךָ כִּדְבַר אַחַד מֵהֶם. Ο′. γίνου δὴ καὶ σὺ εἰς τοὺς λόγους σου (alia exempl. εἰς λόγους σου εἷς[13]) κατὰ τοὺς λόγους ἑνὸς τούτων. Σ. ἔστω (s. γενηθήτω) δὴ ὁ λόγος σου ὡς ἑνὸς αὐτῶν.[14]

15. וַיֹּאמֶר אֵלָיו. Ο′. καὶ εἶπεν ※Ἀ. Θ. πρὸς αὐτόν ◁.[15]

וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה. Ο′. καὶ εὐοδώσει ※Ἀ. Θ. καὶ δώσει ◁ κύριος.[16]

16. עַד־כַּמֶּה פְעָמִים אֲנִי מַשְׁבִּעֶךָ. Ο′. ποσάκις ἐγὼ ὁρκίζω σε. Aliter: Ο′. ἔτι δὶς (עוֹד פַּעֲמַיִם) ἐγὼ ὁρκίζω σε.[17] Ἀ. ἕως πόσων καθόδων ἐγὼ ὁρκίζω σε. Σ. ποσάκις ἐγὼ ὁρκίσω σε.[18]

17. לֹא־אֲדֹנִים לָאֵלֶּה. *Non habent dominos illi.* Ο′. οὐ κύριος τούτοις θεός; Alia exempl. οὐ κύριος τούτοις.[19] Alia: εἰ κυρίως αὐτοὶ πρὸς θεὸν, (ἀποστραφήτω).[20] Ἄλλος· οὐκ ἔχουσι κύριον οὗτοι.[21]

17. יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. Ο′. ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ ἀναστρεφέτω. Alia exempl. ἀναστρεφέτω ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.[22] Schol. Εἰ πιστεύοντες τῷ θεῷ μαθεῖν βούλεσθε παρ᾽ αὐτοῦ τὸ πρακτέον, τὴν στρατιὰν διαλύσατε.[23]

18. עָלַי טוֹב כִּי אִם־רָע. Ο′. μοι καλὰ, διότι ἀλλ᾽ ἢ κακά. Σ. περὶ ἐμοῦ ἀγαθὸν ἀλλ᾽ ἢ κακόν.[24]

19. אֶת־יְהוָה. Ο′. θεὸν Ἰσραήλ. Aliter: Ο′. τὸν κύριον ÷ θεὸν Ἰσραὴλ ◁.[25]

20. וְזֶה אֹמֵר בְּכֹה. Ο′. καὶ οὗτος οὕτως. Alia exempl. καὶ οὗτος οὕτως· καὶ εἶπεν· οὐ δυνήσῃ· καὶ εἶπεν· ἐν σοί (בָּךְ).[26]

24. אֵי־זֶה (*ubinam*) עָבַר רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ. Ο′. ποῖον πνεῦμα κυρίου τὸ λαλῆσαν ἐν σοί; Aliter: Ο′. ποῖον ※Ἀ. Θ. τοῦτο ◁ πνεῦμα κυρίου ※Ἀ. Θ. παρῆλθεν ◁ ※Ἀ. παρ᾽ ἐμοῦ ◁ τοῦ λαλῆσαι ἐν σοί;[27]

25. חֶדֶר בְּחֶדֶר. Ο′. ταμεῖον τοῦ ταμείου. Alia exempl. ταμεῖον ἐκ ταμείου.[28]

Syro-hex., et sine obelo (cum ἔτι εἷς ἐστιν ἀνὴρ) Comp., Ald., Codd. XI, 44, 52, 55, 64, alii (inter quos 243, 247). [10] Syro-hex. ◆ ܠܐ ܡܬܢܒܐ .ܣ .ܐ. [11] Sic Comp. (qui ὁδῷ cum ἅλῳ mutavit), Codd. 19, 82, 93, 108 (cum πύλῃ). Syro-hex. in marg. ܒܐܘܪܚܐ ܕܬܪܥܐ ܕܫܡܪܝܢ ◆. [12] Syro-hex. ◆ ܟܕ ܠܒܝܫܝܢ ܡܐܢܐ ܒܐܕܪܐ ܠܘܬ ܬܪܥܐ .ܣ. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 14. [13] Sic Cod. II, Syro-hex. [14] Syro-hex. ◆ ܢܗܘܐ ܗܟܝܠ ܡܠܬܟ ܐܝܟ ܕܚܕ ܡܢܗܘܢ .ܣ. Sic in textu Arm. 1 (cum ὡς ὁ λόγος ἑνὸς), Arm. ed. [15] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III. [16] Sic Syro-hex. (cum εὐοδώσεις (ܬܛܝܒ) hic et v. 12), et sine notis Cod. III, Arm. 1 (cum εὐοδώσεις). [17] Cod. 243 in marg. Sic in textu Ald., Codd. III, 64, 121, 245 (cum δεὶς), 246, 247, Reg., Syro-hex. (cum ܬܘܒ ܬܪܬܝܢ), Arm. 1. [18] Cod. 243. (Pro ὁρκίσω Montef. edidit ὁρκίζω, repugnante Parsonsii amanuensi.) [19] Sic Comp., Codd. III, XI, 245, 246, Syro-hex. Arm. 1: οὐκ εἰσὶ τούτοις κύριοι. [20] Syro-hex. in marg. ܐܢ ܡܪܐܝܬ ܗܢܘܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ (sic) ܢܬܗܦܟܘܢ. Sic in textu Codd. 19 (cum κύριος et πρὸς τὸν θ.), 82 (cum αὐτοῖς), 93 (cum οἱ pro εἰ), 108 (ut 19), 158 (cum οὐ κύριος αὐτοῖς), 243 (in marg., cum ἐκ θεοῦ pro πρὸς θεὸν), Theodoret. Quaest. LXVIII in 3 Reg. p. 511. Praeterea Cod. 243 in marg. affert: Ἀ (Ἄλλος?). εἰ κυρίως πρὸς θεόν.

[21] Cod. 243 in marg. sine nom. Hieron.: *Non habent isti dominum.* [22] Sic Ald., Codd. III, XI, 55, 64, 71, alii (inter quos 247), Syro-hex. [23] Cod. 243 in marg., praemisso ἌΛΛΟΣ. Verba sunt Theodoreti, enarrantis lectionem, εἰ κυρίως αὐτοὶ κ. τ. ἑ. [24] Syro-hex. ◆ ܥܠܝ ܛܒܬܐ ܐܠܐ ܐܘ ܒܝܫܬܐ .ܣ. (In textu διότι uncis inclusit Grabius, repugnante Syro nostro.) [25] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, alii (inter quos 247). [26] Sic Codd. 19 (cum δυνήσει), 82 (om. καὶ οὗτος οὕτως), 93, 108 (cum οὕτως οὗτος, et δυνήσει), 158 (cum καὶ οὗτος εἶπεν οὕτως), Theodoret. (om. καὶ εἶπεν· ἐν σοί). Pro his, καὶ εἶπεν οὗτος οὕτως, καὶ οὗτος οὕτως, Origen. Opp. T. IV, p. 346 citat tantum: καὶ εἶπεν οὕτως ἐν σοί. Interpolatio autem, καὶ εἶπεν· οὐ δυνήσῃ, e v. 22 petita, etiam in loco parallelo 2 Paral. xviii. 19 in Codd. 19, 52, 93 irrepsit. [27] Sic Syro-hex. (cum ※ܐ .ܬ .ܥܒܪ ◂, sed in Lectionario (Mus. Brit. Addit. MSS. 14.485) recte exaratum ܥܒܪ), et sine notis (cum παρῆλθεν πν. κ.) Cod. III (cum τὸ λαλῆσαι), Arm. 1. Cf. 2 Paral. xviii. 23. Comp., Codd. 19 (om. ποῖον), 82, 93, 108 (ut 19): ποῖον πν. κ. ἀπέστη ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦ λ. ἐν σοί; [28] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 246. Eleganter Joseph. Ant. VIII, 15, 4: εἰπόντα τὸν Σεδεκίαν ταμεῖον ἐκ ταμείου κρυβησόμενον ἀμείψειν.

26. אֶל־אָמֹן שַׂר־הָעִיר. Ο΄. πρὸς Σεμὴρ τὸν βασιλέα (alia exempl. πρὸς Ἀμὼν τὸν ἄρχοντα[29]) τῆς πόλεως.

27. וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ. Ο΄. εἶπον θέσθαι. Alia exempl. καὶ εἶπον· τάδε λέγει ὁ βασιλεύς· θέσθε.[30]

28. וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ εἶπεν· ἀκούσατε, λαοὶ πάντες ◂.[31]

30. הִתְחַפֵּשׂ. *Dissimulando* (dissimulabo) *me.* Ο΄. συγκαλύψομαι. Alia exempl. συγκάλυψόν με.[32]

בְּגָדֶיךָ. Ο΄. τὸν ἱματισμόν μου (Ὁ Ἑβραῖος· σου[33]).

34. לְתֻמּוֹ. *In simplicitate sua* (inconsulto). Ο΄. εὐστόχως. Alia exempl. ἀφελῶς.[34]

35. וַיָּמָת בָּעֶרֶב וַיִּצֶק דַּם־הַמַּכָּה אֶל־חֵיק הָרָכֶב. Ο΄. ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας, καὶ ἀπέχυννε τὸ αἷμα (ܘܐܫܕ ܗܘܐ ܠܕܡܐ) ἀπὸ τῆς πληγῆς εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἅρματος· ÷ καὶ ἀπέθανεν ἑσπέρας, καὶ ἐξεπορεύετο τὸ αἷμα τῆς τροπῆς ἕως τοῦ κόλπου τοῦ ἅρματος ◂.[35]

36. וַיַּעֲבֹר הָרִנָּה בַּמַּחֲנֶה. *Et transiit laetus clamor per castra.* Ο΄. καὶ ἔστη ὁ στρατοκήρυξ ※ Ἀ. Θ. ἐν τῇ παρεμβολῇ ◂.[36]

38. אֶת־הָרֶכֶב. Ο΄. τὸ αἷμα. Alia exempl. τὸ ἅρμα; alia, τὸ αἷμα ἐκ τοῦ ἅρματος.[37]

39. הֲלוֹא הֵם. Ο΄. οὐκ ἰδοὺ ταῦτα. Alia exempl. καὶ ἰδοὺ ταῦτα.[38]

44. אַךְ הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ. *Tantum loca excelsa non sublata sunt.* Ο΄. πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆρεν. Σ. . πάντα τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἀφεῖλεν.[39]

46. וַאֲשֶׁר נִלְחָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ὅσα ἐπολέμησεν ◂.[40]

47. וְיֶתֶר הַקָּדֵשׁ אֲשֶׁר נִשְׁאַר בִּימֵי אָסָא אָבִיו בִּעֵר מִן־הָאָרֶץ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. καὶ περισσὸν τοῦ ἐνδιηλλαγμένου (ܕܡܫܚܠܦܐ ܕܝܢ) ὃ ὑπελείφθη ἐν ἡμέραις Ἀσὰ πατρὸς αὐτοῦ, ἐπέλεξεν (ܓܒܐ) ἀπὸ τῆς γῆς.[41] Ἄλλος· καὶ τὰ λοιπὰ τῶν συμπλοκῶν ἃς ἐπέθεντο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξῆρεν ἀπὸ τῆς γῆς.[42]

48. וּמֶלֶךְ אֵין בֶּאֱדוֹם נִצָּב מֶלֶךְ (*praefectus*). Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν Ἐδὼμ ἐστηλωμένος (ܡܩܝܡ). καὶ ὁ βασιλεύς (Ἰωσαφάτ).[43] Ἄλλος· καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν Συρίᾳ νασίβ. καὶ ὁ βασιλεύς.[44]

49. יְהוֹשָׁפָט עָשָׂה אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ לָלֶכֶת אוֹפִירָה לַזָּהָב וְלֹא הָלָךְ כִּי־נִשְׁבְּרָה אֳנִיּוֹת בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Ἰωσαφὰτ ἐποίησεν νῆας Θαρσεὶς (ܠܬܪܫܝܫ), τοῦ πορευθῆναι Ὠφείρδε (ܠܐܘܦܝܪ ܕܝܢ) εἰς χρυσίον· καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν, ὅτι συνετρίβησαν νῆες ἐν Ἀσεὼν Γαβέρ.[45] Ἄλλος· Ἰωσαφὰτ ἐποίησε ναῦν εἰς Θαρσὶς, πορεύεσθαι εἰς Σωφὶρ ἐπὶ τὸ χρυσίον· καὶ οὐκ

---

[29] Sic Comp., Ald. (cum Ἀμμὼν), Codd. III (idem), XI, 44 (cum Ἀμμὼν ἄρχοντα), 52 (ut Comp.), 55 (idem), 64 (idem), alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. Statim καὶ πρὸς Ἰωὰς υἱὸν iidem. [30] Sic Cod. III (cum θέσθαι), Syro-hex. (cum εἴπατε), Arm. 1 (idem). Mox ἐσθιέτω pro ἐσθίειν αὐτὸν est in Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, Syro-hex., Arm. 1. [31] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III, Arm. 1. Cod. 158: καὶ εἶπεν· ἀκούσατέ μου, πάντες. [32] Sic Ald., Codd. III, 44, 52, 55, 64, alii (inter quos 243), invito Syro-hex. [33] In Syro-hex. index est super μου, absente nota marginali, quam nos ex ingenio restituimus. [34] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἀσφαλῶς), 93, 108. Cf. Hex. ad 2 Reg. xv. 11. [35] Sic Syro-hex. (cum ἕως τοῦ κόλπου bis). Versio duplex, καὶ ἀπέθανεν—ἅρματος, deest in Codd. 71, 93, 242. Pro τῆς τροπῆς in uno libro apud Nobil. legitur ἐκ τῆς τρυπῆς, invito Parsonsii apparatu. Syro-hex. autem ܕܡܚܘܬܐ hic habet, ut paulo ante ܡܢ ܡܚܘܬܐ. [36] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, 44, 52, 55, 64, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. [37] Prior lectio est in Codd. III, 92, Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, 246. [38] Sic Codd. II, III, Syro-hex. (cum ἰδοὺ καὶ τ.). [39] Syro-hex. ܣ. . ܟܠܗܘܢ ܪ̈ܡܬܐ ܠܐ ܐܥܒܪ. [40] Sic Syro-hex. (cum ܘܟܡܐ ܕܐܬܟܬܫ), et sine aster. Cod. III. [41] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ π. τοῦ ἐνδ. ※ Ἀ. ὃ ὑπελείφθη), et sine notis Cod. III (cum ουχ pro ὃ), Arm. 1. Ad ἐνδιηλλαγμένου cf. Hex. ad 4 Reg. xxiii. 7. Hos. iv. 14. Ad ἐπέλεξεν cf. Hex. ad Num. xxiv. 22. [42] Sic Ed. Rom. in pericopa quae versui 28 Cap. xvi. postponitur. [43] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III, Arm. 1. Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 14. 3 Reg. ix. 23. [44] Ed. Rom., ut ante. [45] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III (om. Θαρσείς). Ad Ὠφείρδε (pro quo Grabius et imitatores ejus perperam ediderunt Ὠφειραὲ) cf. Hex. ad Gen. xii. 9.

ἐπορεύθη, ὅτι συνετρίβη ἡ ναῦς ἐν Γασιὼν Γαβέρ.[46]

50. אָז אָמַר אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב אֶל־יְהוֹשָׁפָט יֵלְכוּ עֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ בָּאֳנִיּוֹת וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. τότε εἶπεν Ὀχοζίας υἱὸς Ἀχαὰβ πρὸς Ἰωσαφάτ· πορευθήτωσαν δοῦλοί μου μετὰ τῶν δούλων σου ἐν ταῖς ναυσίν· καὶ οὐκ ἠθέλησεν Ἰωσαφάτ ◄.[47] Ἄλλος· τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσαφάτ· ἐξαποστελῶ τοὺς παῖδάς σου καὶ τὰ παιδάριά μου ἐν τῇ νηΐ· καὶ οὐκ ἐβούλετο Ἰωσαφάτ.[48]

52. וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם. Ο΄. Ὀχοζίας υἱὸς Ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ δύο ἔτη. Alia exempl. καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ δύο ἔτη.[49]

Cap. XXII. 4. ÷ βασιλεὺς Ἰσραήλ (◄).[50] 5. ÷ βασιλεὺς Ἰούδα ◄.[51] 6. ÷ πάντας ◄.[52] καὶ ÷ διδούς ◄.[53] 7. ÷ πρὸς βασιλέα Ἰσραήλ ◄.[54] 8. ÷ βασιλεὺς Ἰούδα ◄.[55] 17. ÷ οὐχ οὕτως ◄.[56] 18. ÷ βασιλέα Ἰούδα ◄.[57] 19. ÷ Μιχαίας ◄.[58] ÷ οὐκ ἐγώ ◄.[59] ÷ οὐχ οὕτως ◄.[60] 20. ÷ βασιλέα Ἰσραήλ ◄.[61] 29. βασιλεὺς Ἰούδα ÷ μετ' αὐτοῦ ◄.[62] 32. ÷ βασιλέα Ἰούδα ◄.[63] 38. ÷ αἱ ὕες καὶ ◄[64] οἱ κύνες τὸ αἷμα ※Ὁ Ἑβραῖος (s. Οἱ Γ΄.) αὐτοῦ ◄,[65] καὶ αἱ πόρναι ἐλούσαντο ÷ ἐν τῷ αἵματι ◄.[66] 41, 42. ÷ ἐβασίλευσεν (◄). Ἰωσαφάτ.[67] 53. ἐν ὁδῷ ÷ Ἀχαὰβ ◄ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐν ὁδῷ ÷ Ἰεζάβελ ◄ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.[68] (÷) οἴκου ◄.[69]

---

xliii. 24. Psal. lxvii. 7. 4 Reg. xvi. 9 (ubi Aquilae tribuitur Κυρήνηνδε). [46] Ed. Rom., ut ante. [47] Sic Syro-hex. (cum καὶ ἐν ταῖς ναυσίν), et sine notis Cod. III (cum δ. σου μετὰ τῶν δ. μου καὶ ταῖς ν.). [48] Ed. Rom., ut ante. [49] Sic Codd. II (cum ἐν Ἰσρ. ἔτη δύο), III, Syro-hex., Arm. 1 (ut II). [50] Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ εἶπε β. Ἰσρ., sine metobelo). Deest in Cod. 44. [51] Idem (qui pingit: β. ÷ Ἰούδα ◄). Deest in Codd. 71, 144. [52] Idem. [53] Idem (qui pingit: ÷ καὶ διδοὺς ◄). [54] Idem (qui pingit: πρὸς ÷ β. Ἰσρ. ◄). [55] Idem. Deest in Comp., Codd. 44, 71. [56] Idem. [57] Idem. Deest in Codd. 44, 71. [58] Idem. [59] Idem. [60] Idem. Deest in Comp., Codd. 44, 71, 106, Theodoret. [61] Idem. [62] Idem (qui male pingit: β. ÷ Ἰούδα ◄ μετ' αὐτοῦ). Deest in Codd. 236, 242. [63] Idem (qui pingit: ÷ β. ◄ Ἰούδα). [64] Idem (qui pingit: ÷ αἱ ὕες ◄ καί). Deest in Comp., Codd. 19, 44, 82, 108, 245. [65] Idem (qui pingit: ※ τὸ αἷμα αὐτοῦ ◄, superscripto ⸓ vel ⸔). Sic sine notis Cod. III. [66] Idem. [67] Idem (qui pingit: ÷ ἐβασίλευσεν |÷ Ἰωσαφάτ. υἱός, nullo metobelo). [68] Idem (qui male pingit: ἐν ὁδῷ ÷ Ἀχαὰβ ◄ |÷ τοῦ π. αὐτοῦ, καὶ ἐν ὁδῷ Ἰεζ. |÷ τῆς μ. αὐτοῦ ◄). [69] Idem (cum metobelo tantum). Deest in Codd. III, 19, 82, 93, 108.

LIBER IV REGUM,

JUXTA HEBRAEOS II REGUM.

IN LIBRUM IV REGUM

MONITUM.

VERSIO hujus libri Syro-hexaplaris exstat in Codice Regio Parisiensi signato Syr. V, cujus notitia paulo altius repetenda est.

Primus quod sciamus J. G. Eichhorn in *Repertorii* sui Tom. VII, pp. 225–250 codicem memoravit, cujus apographum ope philologi cujusdam* Parisiis degentis sibi comparaverat; quo tamen in dicta commentatione ad eum tantum finem usus est, ut e subscriptione codicis nomen auctoris istius versionis prius incognitum expiscaretur, eamque ad Paulum Telae episcopum initio VII saeculi referendam esse luculenter demonstraret.

Majoris ad nostram rem momenti sunt Pauli Jacobi Brunsii *Curae hexaplares in Librum IV Regum*, quae continentur in ejusdem *Repertorii* Tom. VIII, pp. 85–112, Tom. IX, pp. 157–196, et Tom. X, pp. 58–95. Scilicet anno 1770 operis Kennicottiani in gratiam codicem nostrum descripsit Brunsius, et decem post annis apographum suum ad codicem accuratius exegit, unde enata est dissertatio de qua nunc agitur. Primum de codicis indole et forma praefationem fecit, in qua si quid forte peccaverit, id rei novitati potius quam scriptoris inscitiae vel indiligentiae imputari aequum postulat. Deinde textum codicis cum ea versionis LXXviràlis recensione, quae in Codice Alexandrino a Grabio edito sive in textu sive in margine continetur, diligenter contulit, notatis praeterea, quibus textus Grabianus per totum hunc librum prorsus destitutus est, asteriscis et obelis. Lectiones porro ceterorum interpretum, Hebraei scilicet, Aquilae, Symmachi, Theodotionis, et Quintae editionis, tam in textu quam in margine repositas, descripsit, quinetiam Graece vertere conatus est; in qua operis parte, ut in re nova et intentata, saepe se in errorem incidere potuisse candide profitetur. Ut breviter dicamus, Brunsius in hac literarum provincia exploratoris, qui per terram asperam et incognitam palpando et trepidando viam aperit, partes neque inutiles neque ignobiles egisse censendus est.

Praeterito Hassio, qui specimen tantum codicis Syriace edidit Jenae 1782, venimus ad Middeldorpfium, qui operi suo, a nobis in Monito ad Jobum laudato, librum IV Regum

* Is fuit celeberrimus A. J. Silvestre De Sacy, ut ipse indicavit in *Journal des Savans, Juillet* 1837, pp. 424, 425, in recensione editionis Middeldorpfii.

integrum Syro-hexaplarem, e rivulis tamen, non ex ipso fonte, derivatum praemisit. Scilicet contigerat ei per favorem Eichhornii utrumque codicis apographum, alterum a Brunsio, alterum a philologo Parisiensi confectum, penes se habere, e quibus inter se collatis textum suum concinnavit, et notis paulo prolixioribus, nec tamen infructuosis, illustravit. Graecas quoque lectionum hexaplarium versiones, partim ex ingenio, partim e collectaneis Holmesio-Parsonsianis, retractavit, et pro virili emaculavit. Cum vero viro optimo, quod ipse querebatur, aditus ad codicem primarium non pateret, opus ejus adhuc imperfectum, et ad nostros usus minus accommodatum mansisset, ni laborantibus nobis Ceriani noster adstitisset, qui novi apographi, ex ipso archetypo ea accuratione, quae nostri saeculi eruditorum votis satisfaceret, a se elaborati, compotes nos fecit; quod quum multis aliis, tum hoc inprimis iis quae Middeldorpfio suppetebant antecellit, quod puncta minutissima tam *diacritica*, quae vocant, quam ea quae ad interpunctionem pertinent, a prioribus descriptoribus aut male habita, aut prorsus omissa, singulis fere vocibus appingat. Notitia codicis, ab ipso descriptore concinnata, haec est:—

"Codex Syrus V, olim Colbertinus 4301, deinde Regius 283, membranaceus, charactere Estranghelo exaratus, continet I. Librum IV Regum versionis hexaplaris, seu potius in hoc libro heptaplaris, saeculi VIII, fol. 1–91. II. Danielem ex recensione Jacobi Edesseni, manu diversa exaratum, A.D. 719–20. Ex compactione prior liber, cum major esset altero, decurtatus est ita in marginibus omnibus externis, ut saepe nonnulla perierint. Ut nunc sunt duo libri, codex ex mensura *metrica* altus est 26 centim., latus 17. Codex noster quinternionibus constat decem, sed non omnes eundem foliorum numerum habent; periit autem folium unum inter 87 et 88, continens Cap. xxv. 20–29. Manus est diversa ab ea reliquorum codicum hexaplarium, licet litera Graeca P pingatur ut in codice Jesaiae Hon. Roberti Curzon. Quod ad accurationem attinet, medius incidit inter codices hexaplares; hic illic correctiones, seu potius rasuras expertus est. Fol. 1 v et 2 r: Parati fuerunt circuli variis coloribus picti, quibus indices Lectionum Ecclesiasticarum inscriberentur, sed non fuerunt inscriptae. Fol. 2 v–9 v: Continentur Capitula Synopseωs S. Joanni Chrysostomo attributae. Fol. 10 r–88 r: Liber IV Regnorum. Fol. 88 v–91 r: Excerpta Patrum, primum Eusebii, ut putatur, afferentis tamen Origenem; alterum Origenis absolute; tertium et quartum edita fuerunt a Brunsio in *Repertorii* Tom. XIV, pp. 39–59, et reperiuntur etiam in aliis codicibus Musei Britannici, collato Catalogo Doctoris Wright, pp. 792, 801, 905. Fol. 91 r: Subscriptio: ܫܠܡ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܡܢ ܟܬܒܐ ܗܘܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܡܢ ܝܘܢ, saepius edita. Sequuntur aliae subscriptiones et notae a prima et serioribus manibus, ex quibus eruitur codicem scriptum fuisse a Gabriele quodam, et peculium fuisse Conventus Mār Cyriaci Telae Haphichae, ut codices LII et LIII Catalogi Wright; demum saeculo X dono datum fuisse Conventui S. Mariae Deiparae in deserto Sketi a filiis Dumae Sciatir Tagritensibus Callinicensibus, ut LIII ejusdem Catalogi."

LIBER IV REGUM.

CAPUT I.

1. וַיִּפְשַׁע מוֹאָב בְּיִשְׂרָאֵל. Ο΄. *καὶ ἠθέτησε Μωὰβ ἐν Ἰσραήλ.* Ἄλλος· *καὶ ἀπέστη Μωὰβ τοῦ Ἰσραήλ.*[1]

2. וַיִּפֹּל אֲחַזְיָה בְּעַד הַשְּׂבָכָה בַּעֲלִיָּתוֹ. *Et cecidit Ahazias per cancellos in cubiculo suo.* Ο΄. *καὶ ἔπεσεν Ὀχοζίας διὰ* (alia exempl. *ἀπὸ*[2]) *τοῦ δικτυωτοῦ τοῦ ἐν τῷ ὑπερῴῳ αὐτοῦ.* Alia exempl. *καὶ ἀνέβη Ὀχοζίας εἰς τὸ δικτυωτὸν ὑπερῷον αὐτοῦ.*[3] Ἀ. *καὶ ἔπεσεν Ἀαζία περὶ τὸν κιγχλιδωτὸν ἐν ὑπερῴῳ αὐτοῦ.* Σ. (*καὶ*) *ἔπεσεν Ὀχοζίας δι' ἐξώστρας ἑαυτοῦ οὔσης ἐν τῷ ὑπερῴῳ αὐτοῦ.*[4]

לְכוּ דִרְשׁוּ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן. Ο΄. *δεῦτε* (alia exempl. *πορεύθητε*[5]) *καὶ ἐπιζητήσατε* (alia exempl. *ἐπερωτήσατε*[6]) *ἐν τῷ Βάαλ μυῖαν θεὸν Ἀκκαρών.* Ἀ. *πορευθέντες ἐκζητήσατε ἐν Βααλζεβοὺβ θεῷ Ἀκκαρών.* Σ. *ἀπελθόντες πύθεσθε παρὰ τοῦ Βεελζεβοὺλ θεοῦ Ἐκρών.* Ὁ Ἑβραῖος· *βαβαλ ζεβουβ ελωη εκρων.*[7]

2. אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן. Ο΄. *θεὸν* (Οἱ Γ΄. *προσόχθισμα*[8]) *Ἀκκαρών.*

3. דַּבֵּר אֶל־אֵלִיָּה. Ο΄. *ἐκάλεσεν Ἠλιού.* Alia exempl. *ἐλάλησε πρὸς Ἠλιού.*[9]

קוּם עֲלֵה. Ο΄. *ἀναστὰς δεῦρο* (Ὁ Ἑβραῖος· *καὶ ἀνάβηθι*[10]). Alia exempl. *ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι.*[11]

אֱלֹהִים. Ο΄. *θεόν.* Alia exempl. *προφήτην*; alia, *θεὸν ἢ προφήτην.*[12]

CAP. I. [1] Cod. 243 in marg. sine nom. Est Symmachi, ut videtur, coll. Hex. ad Cap. viii. 20. [2] Sic Codd. 70, 92, 236, 242, Syro-hex. [3] Sic Codd. 19, 82, 108, qui pergunt: *τὸ ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ ἔπεσε, καὶ ἠρρώστησε.* Vet. Lat.: *Et ascendit Ohosias in superioribus domus suae.* [4] Cod. 243 (cum *διεξώστρας*), teste Parsonsii amanuensi. (In textu pro *ἀπὸ τοῦ δικτυωτοῦ* Syro-hex. habet ܡܢ ܩܣܘܣܛܘܣ, *e xysto, s. cancellis,* apposito Graeco: (ΔΙΚΤ)ΥΩΤΟΥ (sic, membrana abscissa).) [5] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44 (cum *πορεύθητι*), 52, 55, alii (inter quos 243, qui in marg. scribit: ō. (non, ut Montef., c.) *καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· δεῦτε καὶ ἀναζητήσατε ἐν Βάαλ μυίαν* (sic) *θεὸν Ἀκκαρῶν, εἰ ζήσομαι*). [6] Sic Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108. Syro-hex. ܘܫܐܠܘ.

[7] Cod. 243. Syro-hex. affert: ܣ. ܟܕ ܐܙܠܬܘܢ ܐ(ܫܐܠܘ) ܡܠܟܐ ܡܢ ܒܥܠܙܒܘܒ (ܒܥܠ) ܐܠܗܐ ◆. (Ad ܡܠܟ, *ἐπύθετο*, cf. Dan. ii. 15 in Syro-hex., et Act. Apost. iv. 7. xxiii. 34 in Philox.) [8] Cod. 243 in textu: *προσόχθισμα θεὸν*, sed deleto *προσόχθισμα*; in marg. autem: Γ. *προσόχθισμα.* Duplex versio *προσόχθισμα θεὸν* (s. *θεῶν*) est in Codd. 19 (bis), 71 (cum *προσόχθισμα* tantum), 82 (ter), 93 (bis), 108 (ter), qui omnes *διὰ τοῦ* Β. pro *ἐν τῷ* Β. habent. [9] Sic Comp. (cum Ἡλίαν), Ald., Codd. XI, 19, 52, 55, alii (inter quos 243), Syro-hex. [10] Syro-hex. ܥܒ. ܘܣܩ ◆. [11] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. [12] Prior lectio est in Codd. 19, 82, 93, 108; posterior in Cod. 158. Syro-hex. in textu vacat; in marg. autem habet: ܐܠܗܐ ܐܘ ܢܒܝ(ܐ) ◆.

3. בְּבַעַל זְבוּב. Ο΄. ἐν τῷ Βάαλ μυῖαν. Ὁ Ἑβραῖος· Βααλζεβούβ.[13]

4. וְלָכֵן. Ο΄. καὶ οὐχ οὕτως ὅτι. Σ. διὰ τοῦτο.[14]

6. אֱלֹהִים. Ο΄. θεόν. Alia exempl. θεὸν ἢ προφήτην.[15]

אַתָּה שֹׁלֵחַ לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן. Ο΄. σὺ πορεύῃ ἐπιζητῆσαι (potior scriptura ζητῆσαι) ἐν τῷ Βάαλ μυῖαν θεὸν Ἀκκαρών; (Σ.) (σὺ) ἀποστέλλεις πυθέσθαι παρὰ τοῦ Βεελζεβοὺβ θεοῦ Ἐκρών;[16]

לָכֵן. Ο΄. οὐχ οὕτως. Alia exempl. οὐχ οὕτως· διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος.[17]

שָׁם לֹא־תֵרֵד. Ο΄. ἐκεῖ, οὐ καταβήσῃ. Alia exempl. ὅτι οὐ καταβήσῃ.[18]

7. מֶה מִשְׁפַּט. Ο΄. τίς ἡ κρίσις. Alia exempl. τί τὸ δικαίωμα.[19]

9. שַׂר חֲמִשִּׁים. Ο΄. πεντηκόνταρχον. Alia exempl. ÷ ἡγούμενον (↙) πεντηκόνταρχον.[20]

וַיַּעַל. Ο΄. καὶ ἀνέβη. Alia exempl. καὶ ἀνέβη καὶ ἦλθεν.[21]

11. וַיַּעַן וַיְדַבֵּר. Ο΄. καὶ ἐλάλησεν. Alia exempl. καὶ ἀνέβη καὶ ἐλάλησεν.[22]

12. אֵשׁ־אֱלֹהִים. Ο΄. πῦρ ※Ὁ Ἑβραῖος (s. Οἱ Γ΄.)· θεοῦ ↙.[23] Ἄλλος· (πῦρ) Ἐλωείμ.[24]

13. שַׂר־חֲמִשִּׁים שְׁלִשִׁים. Ο΄. ἡγούμενον. Alia exempl. πεντηκόνταρχον τρίτον; alia, ἡγούμενον πεντηκόνταρχον τρίτον.[25]

13. וַיַּעַל וַיָּבֹא. Ο΄. καὶ ἦλθεν. Aliter: Ο΄. καὶ ※ Σ. ἀναβὰς ↙[26] ἦλθεν ÷ πρὸς αὐτόν ↙.[27]

14. הָרִאשֹׁנִים וְאֶת־חֲמִשֵּׁיהֶם. Ο΄. τοὺς πρώτους. Aliter: Ο΄. ※Ἀ. Σ. Θ. τοὺς πρώτους ↙, καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτῶν.[28] Ἄλλος· τοὺς πρώτους, καὶ τοὺς ἀνὰ πεντήκοντα αὐτῶν.[29] Ἄλλος· τοὺς πρώτους μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν.[30]

16. יַעַן אֲשֶׁר. Ο΄. τί ὅτι. Alia exempl. ἀνθ' ὧν.[31]

לִדְרֹשׁ. Ο΄. ἐκζητῆσαι (potior scriptura ζητῆσαι). Alia exempl. ἐπερωτῆσαι.[32]

הֲמִבְּלִי אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ בִּדְבָרוֹ. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν Ἰσραὴλ τοῦ ἐκζητῆσαι ἐν ῥήματι αὐτοῦ ↙.[33]

לָכֵן. Ο΄. οὐχ οὕτως. Ἀ. Σ. διὰ τοῦτο.[34]

17. וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לִיהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֵּן. Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ Ἰωρὰμ υἱὸς Ἀχαὰβ βασιλεύει ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἔτη δεκαδύο, ἐν ἔτει ὀκτωκαιδεκάτῳ Ἰωσαφὰτ βασιλέως Ἰούδα. καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστησεν τὰς στήλας τοῦ Βάαλ ἃς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ,

---

[13] Syro-hex. [14] Idem: ܡܛܠܗܕܐ ◆. Sic in textu Comp., et (cum οὐχ οὕτως διὰ τοῦτο) Codd. 19, 82, 93, 108. [15] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. (cum ἢ προφήτην in marg.). [16] Syro-hex. ܡܫܕܪ ܐܢܬ (ܠܡܫ)ܐܠܘ ܡܢ ܒܥܠܙܒܘܒ (ܐ)ܠܗܐ (ܕ)ܥܩܪܘܢ. Cf. ad v. 2. [17] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Syro-hex. in textu: ܠܐ ܗܟܢܐ; in marg. autem: (ܡܛܠ) ܗܕܐ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ◆; h. e. ὅτι τάδε λέγει κύριος. Origen. Opp. T. III, p. 876: *Ideo dicit Dominus.* [18] Sic Codd. II, III, Syro-hex. (cum ܠܬܡܢ in marg.). Praeterea vox ἐκεῖ abest ab Ald., Codd. XI, 44, 64, 70, aliis. [19] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 245. [20] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, 55, 64, alii (inter quos 243). [21] Sic Ald., Codd. III, XI, 52, 55, 64, alii, Syro-hex. [22] Sic Ald., Codd. III, XI, 52, 56, 64, alii, Syro-hex., Arm. 1. [23] Sic Syro-hex., et sine aster. Arm. 1. [24] Syro-hex. in marg. ܐܠܘܐܝܡ ◆. Sic Theodotio in Hex. ad Mich. iii. 7. Hab. iii. 3. [25] Prior lectio est in Comp., Codd. 82, 93, 108, 246, Syro-hex., Arm. 1; posterior in Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 56, aliis (inter quos 243). [26] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ ܣ. ܘܟܕ ܣܠܩ ↙), et sine notis Codd. III, 121, 247. [27] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, XI (cum αὐτούς), 44, 55, 56, alii (inter quos 121, sed non 247). [28] Sic Syro-hex. (cum ܩܕܡܝܐ), et sine notis Ald., Codd. III, XI, 52, 55, 56, alii, Arm. 1. Pro καὶ τοὺς π. αὐτῶν, in Comp., Codd. 19, 82 (cum τῶν pro τούς), 108, est καὶ ἑκάστου τοὺς π. [29] Sic in textu Cod. 244. Nescio an Symmachi sit, coll. Hex. ad Exod. xiv. 7. [30] Sic in textu Cod. 71. [31] Sic Comp., Codd. III, XI, 19, 44, 52, 64 (cum τί ὅτι in marg.), alii, Syro-hex., Arm. 1. [32] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐρωτῆσαι), 93, 108, 123, Syro-hex. [33] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121, 247 (cum τὸν ἐκζ.), Arm. 1. [34] Syro-hex. Sic in textu Comp., Codd. 19, 93, 108.

καὶ συνέτριψεν αὐτάς. πλὴν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις οἴκου Ἱεροβοὰμ, ὃς ἐξήμαρτεν τὸν Ἰσραὴλ, ἐκολλήθη· οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος εἰς τὸν οἶκον Ἀχαάβ (◄). ※ Θ. καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωρὰμ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ ἐν ἔτει δευτέρῳ Ἰωρὰμ υἱῷ Ἰωσαφὰτ βασιλεῖ Ἰούδα, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ υἱός (◄).[35]

18. הֲלוֹא־הֵמָּה. Ο΄. οὐκ ἰδοὺ ταῦτα. Alia exempl. οὐχὶ ταῦτα.[36]

Cap. I. 2. ÷ καὶ ἐπορεύθησαν ἐπερωτῆσαι δι' αὐτῶν ◄.[37] 3. ÷ λέγων (◄).[38] (÷) Ὀχοζίου ◄.[39] 4. ὅτι ÷ ἐκεῖ ◄ θανάτῳ.[40] ÷ καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς ◄.[41] 8. ÷ οὗτός ἐστι (◄).[42] 9. ÷ Ἡλιού (◄).[43] πρὸς αὐτὸν ÷ ὁ πεντηκόνταρχος, καὶ εἶπεν ◄.[44] 11. ÷ ὁ βασιλεύς ◄.[45] ÷ ὁ πεντηκόνταρχος ◄.[46] ÷ καὶ εἶπεν ◄.[47] 13. ÷ ὁ βασιλεὺς ἔτι ◄.[48] ÷ καὶ εἶπεν (◄).[49] 15. ÷ καὶ εἶπε ◄.[50] καὶ ἀνέστη ÷ Ἡλιού ◄.[51] 16. ÷ καὶ εἶπεν (◄).[52]

CAP. II.

1. אֶת־אֵלִיָּהוּ בַּסְעָרָה. Ο΄. ἐν συσσεισμῷ τὸν Ἡλιού. Alia exempl. τὸν Ἡλιοὺ ἐν συσσεισμῷ.[1] Ἀ.. *in turbine.*[2]

3. וַיֵּצְאוּ. Ο΄. καὶ ἦλθον (alia exempl. ἐξῆλθον[3]).

אֵלָיו. Ο΄. πρὸς αὐτόν. Alia exempl. πρὸς αὐτὸν οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν.[4]

הֲיָדַעְתָּ. Ο΄. εἰ ἔγνως. Σ. ἆρα οἶδας.[5]

7. מִבְּנֵי. Ο΄. υἱοί. Alia exempl. ἀπὸ τῶν υἱῶν.[6]

הָלְכוּ וַיַּעַמְדוּ. ※ Ὁ Ἑβραῖος· ἐπορεύθησαν ◄ καὶ ἔστησαν.[7]

8. אֶת־אַדַּרְתּוֹ. *Pallium suum.* Ο΄. τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ. Σ. τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ.[8]

בֶּחָרָבָה. Ο΄. ἐν ἐρήμῳ. Alia exempl. διὰ ξηρᾶς.[9] Ε΄. ἐν τῇ ξηρᾷ.[10]

9. פִּי־שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ. *Duplum spiritus tui.* Ο΄. διπλᾶ ἐν πνεύματί σου. Alia exempl. τὸ πνεῦμα τὸ ἐπὶ σοὶ διϲσῶς.[11]

10. הִקְשִׁיתָ לִשְׁאוֹל. Ο΄. ἐσκλήρυνας τοῦ αἰτήσασθαι. Ἄλλος· δύσκολον ᾐτήσω.[12]

11. וַיַּפְרִדוּ. Ο΄. καὶ διέστειλεν. Ὁ Ἑβραῖος, Σ. διεχώρισεν.[13]

---

[35] Ο΄. ÷ καὶ Ἰωρὰμ—αὐτῷ υἱός (◄). Sic Syro-hex. (cum τῶν Βααλεὶμ (ܕܒܥܠܐ; in marg. autem: ܒܥܠܐ)), et sine notis Codd. III (cum δύο pro δεκαδύο, et οὐδ' ὡς pro οὐδὲ ὡς), 245 (cum τῷ Ἰωαρὰμ (sic constanter) βασιλεῖ Ἰούδα υἱοῦ Ἰωσ., ὅτι), Arm. 1 (cum μετ' αὐτοῦ pro ἀντ' αὐτοῦ). In Ed. Rom. haec, καὶ Ἰωρὰμ—Ἀχαάβ, quae pertinent ad Cap. iii. 1–3, leguntur post v. 18. Theodotionis autem lectionem in textu sine notis habent Codd. 121 (cum τῷ Ἰωρὰμ), 247 (cum τοῦ Ἰωρὰμ υἱοῦ Ἰωσ. βασιλεῖ); necnon (om. ἐν ἔτει—Ἰούδα) Codd. 19 (cum ὁ ἀδ. Ὀχοζίου), 82 (cum ὁ ἀδ. αὐτοῦ), 93 (ut 19), 108 (idem), 158 (cum ἀδ. Ὀχοζίου). [36] Sic Codd. 121, 247, Syro-hex. (cum οὐκ ἰδοὺ ταῦτα in marg.). [37] Syro-hex. (cum δι' αὐτοῦ in marg.). Sic sine obelo Cod. III. [38] Idem. [39] Idem (cum metobelo tantum). [40] Idem. Sic sine obelo Ald., Codd. III, XI, 44 (cum ἐκεῖθεν), 52, 55, alii. In Ed. Rom. deest ἐκεῖ. [41] Idem. [42] Idem. Prior vocula deest in Cod. 158; posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108. In Hebraeo est הוּא. [43] Idem. [44] Idem (pro ὁ π. πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπεν). Sic sine obelo Comp., Codd. 19, 64, 70, 93, 108. [45] Idem. [46] Idem. [47] Idem. [48] Idem. Vocula ἔτι deest in Codd. III, 158, Arm. 1. [49] Idem. Deest in Cod. 74. [50] Idem. Deest in Cod. 71. [51] Idem. [52] Idem (pro καὶ εἶπεν Ἡλιού). Sic sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, alii. Haec, καὶ εἶπεν Ἡλιού, desunt in Cod. 71.

CAP. II. [1] Sic Comp. (cum Ἠλίαν), Ald., Codd. II, III, XI, 19 (ut Comp.), 44, 55, 56, alii, Syro-hex. Mox ὡς deest in Codd. III, 44, 71, 93, aliis, Syro-hex. (bis), Arm. 1 (bis). [2] Syro-hex. in marg., membrana abscissa: ܒܥܠܥܠܐ. Bar-Hebraeus autem: ܐ ܒܥܠܥܠܐ ܐ. Graeca vox incerta est. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 19. xxx. 23. [3] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, Syro-hex. [4] Sic Codd. III, 55, 56, 121, 158, 247, Syro-hex. [5] Syro-hex. ܣ. ܐܝܢܐ ܝܕܥ ܐܢܬ. [6] Sic Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex., Procop. p. 274. [7] Sic Syro-hex. (cum ܘܩܡܘ ◄ .ܥܒ ※). Comp., Codd. 19, 82, 93, 108: ἦλθον καὶ ἔστησαν. [8] Syro-hex. ܣ. ܟܬܘܢܐ ܕܝܠܗ. Cf. Hex. ad 3 Reg. xix. 13. Parum probabiliter Brunsius: Σ. τὸν χιτῶνα αὐτοῦ. [9] Sic Comp., Codd. 19, 56 (cum διὰ ξ. ὡς ἐν ἐρήμῳ), 71 (cum ἐν ἐρ. διὰ ξ.), 82, 93, 108, 123 (cum ἐν ἐρήμῳ ὡς διὰ ξηρᾶς), 158 (ut 56), 246 (idem). [10] Syro-hex. ܗ. ܒܝܒܫܐ (ܒܝܒܫܬܐ). [11] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum τὸ πν. κυρίου ἐπὶ), 108. [12] Cod. 243 in marg. sine nom. Hieron.: *Rem difficilem postulasti.* [13] Syro-hex. (cum ܘܦܪܫ in textu): ܥܒ. ܣ. ܘܦܪܫ.

11. בִּסְעָרָה. Ο΄. ἐν συσσεισμῷ. Ἀ. *in turbine.*[14] Ἄλλος· διὰ λαίλαπος.[15]

12. וְהוּא מְצַעֵק. Ο΄. καὶ ἐβόα. Alia exempl. καὶ αὐτὸς ἐβόα.[16]

13. וַיָּרֶם אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו וַיָּשָׁב וַיַּעֲמֹד. Ο΄. καὶ ὕψωσεν τὴν μηλωτὴν Ἠλιοὺ ἣ ἔπεσεν ἐπάνωθεν ÷ Ἐλισαιέ ◄· καὶ ἐπέστρεψεν (÷) Ἐλισαιὲ ◄, καὶ ἔστη.[17] Ὁ Ἑβραῖος, Σ. καὶ ἄρας τὸ περιβόλαιον Ἠλιοὺ, ὃ ἔπεσεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐπέστρεψε, καὶ ἔστη.[18]

14. וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם. Ο΄. καὶ ἐπάταξε τὸ ὕδωρ (alia exempl. add. καὶ οὐ διέστη (s. διηρέθη)[19]).

אַיֵּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֵלִיָּהוּ אַף־הוּא. Ο΄. ποῦ ὁ θεὸς (alia exempl. κύριος ὁ θεὸς[20]) Ἠλιοὺ ἀφφώ; Ἀ. ποῦ κύριος ὁ θεὸς Ἠλία, καίπερ αὐτός; Σ. ποῦ κύριος ὁ θεὸς Ἠλιοὺ καὶ νῦν;[21]

אַף־הוּא. *Etiam ille.* Ο΄. ἀφφώ (s. ἀπφώ). Οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί· κρύφιος.[22]

וַיֵּחָצוּ. Ο΄. καὶ διερράγησαν (alia exempl. διηρέθη[23]).

15. מִנֶּגֶד. Ο΄. ἐξεναντίας. Alia exempl. ἐξεναντίας ἀναστρέφοντα αὐτόν.[24]

18. וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו. Ο΄. Vacabat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐπέστρεψαν πρὸς αὐτόν ◄.[25]

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם. Ο΄. καὶ εἶπεν Ἐλισαιέ. Aliter: Ο΄. καὶ εἶπεν ÷ Ἐλισαιὲ ◄ ※ Ἀ. Θ. πρὸς αὐτούς ◄.[26]

20. וְשִׂימוּ. Ο΄. καὶ θέτε (alia exempl. ἐμβάλετε[27]).

וַיִּקְחוּ אֵלָיו. Ο΄. καὶ ἔλαβον, καὶ ἤνεγκαν πρὸς αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἔλαβον πρὸς αὐτόν.[28]

23. עֲלֵה קֵרֵחַ (in posteriore loco). Ο΄. ἀνάβαινε (※) φαλακρέ ◄.[29]

24. וַיִּפֶן. Ο΄. καὶ ἐξένευσεν (alia exempl. ἐπεστράφη[30]).

אַחֲרָיו. Ο΄. ὀπίσω αὐτῶν. Alia exempl. ὀπίσω αὐτοῦ.[31]

בְּשֵׁם יְהוָה. Ο΄. ἐν ὀνόματι κυρίου, ÷ Θ. καὶ εἶπεν· τέκνα παραβάσεως καὶ ἀργίας ◄.[32]

Cap. II. 4. ÷ πρὸς ◄ Ἐλισαιέ.[33] 6. ÷ Ἐλισαιέ ◄.[34] 10. ÷ Ἠλιού ◄.[35] ÷ καὶ ◄ ἔσται.[36] 16. ÷ ἐν τῷ

Sic in textu Comp. (cum -σαν), Codd. 19 (cum -ρησεν), 82, 93 (ut Comp.), 108. [14] Syro-hex. ܐ̈. ܒܥܠܥܠܐ. Cf. ad v. 1. [15] Cod. 243 in marg. Hieron.: *per turbinem.* [16] Sic Comp., Cod. 82, Lucif. Calar. [17] Sic Syro-hex. Pro priore Ἐλισαιὲ pronomen est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [18] Syro-hex. ܘ. ܣ. ܘܟܕ ܫܩܠ ܠܡܥܛܦܬܗ ܕܐܠܝܐ ܕܢܦܠܬ ܗܘܬ ܡܢܗ (ܗ) ܗܦܟ ܘܩܡ. Cf. ad v. 8. [19] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 44, 52, 55, 56, aliis (inter quos 243, qui in marg. notat: Ō. καὶ ἐπάταξε τὸ ὕδωρ, καὶ εἶπε· ποῦ κύριος ὁ θ. Ἠ. ἀφφώ); posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 119, 158 (cum διαιρέθη), Syro-hex. (cum ܐܬܦܠܓܘ ܘܠܐ, sine obelo), Hieron. Theodoret. Quaest. IX in 4 Reg. p. 516: Τῇ μηλωτῇ τὸ ὕδωρ ἐπάταξεν, οὐδὲν εἰρηκώς, ἀλλ' ἀποχρῆν νομίσας εἰς θαυματουργίαν τὴν μηλωτήν. Ἐπειδὴ δὲ οὐχ ὑπήκουσε τῶν ὑδάτων ἡ φύσις, ἐκάλεσε τὸν τοῦ διδασκάλου θεὸν, τὸν τοῖς ἀνθρώποις ἀόρατον καὶ ἀνέφικτον· ἀφφὼ γὰρ ὁ κρύφιος ἑρμηνεύεται κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἄλλων ἑρμηνευτῶν. [20] Sic Codd. III, 92, 119, 123, 242, 243 (in marg., ut supra), 247, Syro-hex. [21] Cod. 243. Symmachum expressit Hieron., vertens: *Ubi est Dominus Deus Eliae etiam nunc?* Suidas: Ἀπφώ· ἀντὶ τοῦ νῦν. Cf. ad Cap. x. 10. Ad ܐܦܦܘ Syro-hex. in marg. (ἀφ)ωφω, cum scholio: "Hebraeus pro ἀφφὼ habet (Α)ΦΩ (ܐܦܘ), quod interpretatur καὶ αὐτός (ܐ(ܦ) ܗܘ)." [22] Theodoret., ut supra, ubi ἑρμηνευταὶ de *enarratoribus*, non de *interpretibus* intelligendum videtur. Suidas: Ἀπφώ· ὁ σημαίνει τοῦ ἀποκρύφου, ἢ τοῦ ἀποκρυβέντος. Maximus in Cat. Niceph. T. II, p. 823: Ποῦ ὁ θεὸς ἀφφοῦ; Κατὰ τρεῖς ἐπιβολὰς (*notiones*) ἑρμηνεύεται· ἢ ποῦ ὁ θ. τοῦ πατρός μου; ἢ ποῦ ὁ θ. τοῦ μεγάλου μου; ἢ ποῦ ὁ θ. τοῦ κρυβέντος; [23] Sic Comp., Codd. 19, 71 (cum διηρέθησαν), 82, 93, 108, Syro-hex. [24] Sic (om. αὐτὸν post εἶδον) Comp., Codd. 19 (cum ἀναστρέφονται), 82, 93, 108. [25] Syro-hex. in textu, et sic sine notis Codd. III, 123. In Ed. Rom. hodie legitur καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς αὐτόν; sed haec desunt in Codd. II, 245. [26] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121, 247. [27] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐμβάλλετε), 82, 93 (ut 19), 108, 158. [28] Sic Codd. II, III, Syro-hex. [29] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum) et sine aster. Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, 121, 247, Arm. 1. [30] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Sic Comp., Codd. 19, 93, Syro-hex. in marg. (cum : ܒܬܪܗ). [32] Syro-hex. in marg. ܘܐܡܪ ܒ̈ܢܝܐ ܕܥܒܪܬ ܢܡܘܣܐ ܘܕܒܛܝܠܘܬܐ, cum scholio: "Haec apud Theodotionem solum posita sunt cum obelis sic (ܡ ܠܐ ܟܡܐ ܕܡܢ ܐܠܐ ܗܘܐ)." Sic sine notis Cod. III, Arm. 1. Cf. ad Cap. xv. 15. [33] Syro-hex. [34] Idem. [35] Idem. [36] Idem (cum ܘܐ ÷). Copula deest in Comp., Codd. 19, 44, 64, 82, 93, 108, 123.

Ἰορδάνῃ (⁴).[37] ÷ Ἐλισαιέ ⁴.[38] 20. ÷ Ἐλισαιέ ⁴.[39] 21. ÷ Ἐλισαιέ ⁴.[40]

Cap. III.

1. בְּשֹׁמְרוֹן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν Σαμαρείᾳ.[1]

4. נֹקֵד. *Pecuarius.* Ο΄. νωκήδ. Ἀ. ποιμνιοτρόφος. Σ. ἦν τρέφων βοσκήματα.[2] Aliter: Ἀ. ποιμνιοτρόφος. Σ. ἀρχιποιμήν.[3]

וְהֵשִׁיב. *Et reddebat* (tributa annua). Ο΄. καὶ ἐπέστρεφε (s. ἐπέστρεψε[4]). Alia exempl. καὶ ἦν φέρων φόρον καὶ ἐπιστρέφων.[5]

לְמֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ ⁴.[6]

6. אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τὸν ※ πάντα ⁴ Ἰσραήλ.[7]

7. אֶל־יְהוֹשָׁפָט. Ο΄. πρὸς Ἰωσαφάτ (alia exempl. Ὀχοζίαν[8]).

כָּמוֹנִי. Ο΄. ὅμοιός μοι. Alia exempl. καὶ εἶπεν· ὡς ἂν σὺ καὶ ἐγώ· ὅμοιός μοι.[9]

8. נַעֲלֶה. Ο΄. ἀναβῶ. Ὁ Ἑβραῖος· ἀναβησόμεθα.[10]

8. דֶּרֶךְ מִדְבַּר. Ο΄. ὁδὸν ἔρημον (alia exempl. ἐρήμου[11]).

11. הַאֵין פֹּה. Ο΄. οὐκ (alia exempl. εἰ οὐκ[12]) ἔστιν ὧδε. Alia exempl. εἰ ἔστιν ἐνταῦθα.[13] Ἀ. Σ. ἄρα ταῦτα . .[14]

12. יֵשׁ אוֹתוֹ. Ο΄. ἔστιν αὐτῷ (alia exempl. σὺν αὐτῷ[15]).

13. לֵךְ. Ο΄. δεῦρο. Σ. ἄπελθε.[16]

וְאֶל־נְבִיאֵי אִמֶּךָ. Ο΄. καὶ τοὺς προφήτας τῆς μητρός σου. ※ Ἀ. Θ. Σ. καὶ πρὸς τοὺς προφήτας τῆς μητρός σου ⁴.[17]

14. לוּלֵי פְּנֵי ... נֹשֵׂא. Ο΄. εἰ μὴ πρόσωπον ... λαμβάνω. (Σ. εἰ μὴ πρόσωπον) ... ἐδυσωπούμην.[18]

וְאִם־אֶרְאֶךָּ. Ο΄. καὶ εἶδόν σε. ※ Ἀ. Θ. Σ. καὶ εἰ εἶδόν σε (⁴).[19]

15. וְעַתָּה. Ο΄. καὶ νῦν. Alia exempl. καὶ νῦν ÷ ἰδέ ⁴.[20]

16. גֵּבִים גֵּבִים. *Fossas et fossas.* Ο΄. βοθύνους βοθύνους. Ἄλλος· συστέματα συστέματα.[21]

17. רוּחַ. Ο΄. πνεῦμα. Schol. πνοάς.[22]

---

[37] Idem. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [38] Idem. [39] Idem. [40] Idem. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

Cap. III. [1] Sic Comp., Codd. (III hiat), 121, 247, Syro-hex., Arm. 1. [2] Cod. 243. Symmachi versionem imitatus est Hieron.: *nutriebat pecora multa.* [3] Bar Hebraeus (teste Bernsteinio in *Zeitschrift der Deutschen-morgenl. Gesellschaft*, T. III, p. 413): ܐܘܡ̄ ܡܪܒܝܢܐ ܕܥܢܐ .ܣ̄ ܪܫ ܪܥܘܬܐ ܗܘܐ. Consentit Syro-hex., qui ad νωκήδ (ܢܩܝܕ) in marg. affert: .(sic) ܐ. ܡܪܒܝܢܐ ܕܥܢܐ, appicto Graeco ΠΟΙΜΝΙΟΤΡΟΦΟC; deinde, membrana abscissa: ܣ. ܪܫ ܪܥܘܬܐ ◆. Theodoret. Quaest. XI in 4 Reg. p. 517: Οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ τὸ νωκηδεὶ (sic) ἀρχιποιμένα ἡρμήνευσαν. Ad Aquilam cf. Hex. ad Amos i. 1. [4] Sic Codd. II, III, 55, 247, Syro-hex. [5] Sic Comp., Codd. 19, 44 (om. καὶ ἐπιστρ.), 56, 82, 93, 108 (cum ἐπιφέρων pro φέρων), 158 (cum καὶ ἐπέστρεφε), Theodoret. (ut 44). Syro-hex. in marg., silente Middeldorpfio: ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ (ܡ)ܡܛܐ (ܘ)ܡܥܠ ܡܕܐܬܐ ܘܡܗܦܟ ◆. [6] Syro-hex. Haec habentur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. 52, 74, 92, aliis. [7] Idem (cum ※ ܠܟܠܗ ⁴). [8] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [9] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 158 (om. καὶ εἶπεν), Syro-hex. (cum καὶ ἐγὼ ὡς σὺ ὅμοιός μοι). [10] Syro-hex. ◆ ܥܒ. ܢܣܩ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 123 (cum ἀναβῶμεν). [11] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, 245, Syro-hex. [12] Sic Codd. III, XI, 247, Syro-hex. [13] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [14] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܐܦܐ ܗܠܝܢ. Lectio vix sana esse videtur. Pro ܗܠܝܢ fortasse legendum ܗܪܟܐ. [15] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. [16] Syro-hex. ◆ ܣ. ܙܠ. Cf. ad Cap. viii. 1. [17] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, XI, 74, 93, alii, Arm. 1. Clausula deest in Codd. II, 55, 245. [18] Ad ἐγὼ λαμβάνω Cod. 243 in marg.: ἐδυσωπούμην. Cf. Hex. ad Gen. xix. 21. Mal. i. 8. ii. 9. Hieron.: *si non vultum ... erubescerem.* [19] Sic in textu Syro-hex. [20] Sic sine obelo Ald., Codd. III (om. λάβε), XI, 44, 52, 64, alii (inter quos 243). Minus probabiliter Syro-hex.: καὶ νῦν (s. νυνὶ) ÷ δέ (⁴). [21] Syro-hex. in marg. (◆) ܟܢܘܫܝܐ ܟܢܘܫܝܐ. Cod. 71 in textu post βοθύνους infert συστέματα συστέματα ὑδάτων, ex alio interprete, ut videtur, addito explicationis gratia ὑδάτων. Quin et vox Syriaca ܟܢܘܫܝܐ commutatur cum συστήματα Jerem. li. 32, ubi in Hebraeo est אֲגַמִּים, *stagna.* [22] Syro-hex. in textu: ܪܘܚܐ; in marg. autem: ◆ ܡܫܒܐ.

17. וּמִקְנֵיכֶם. Ο΄. καὶ αἱ κτήσεις (alia exempl. αἱ παρεμβολαὶ[23]) ὑμῶν.

19. וְכָל־עִיר מִבְחוֹר. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. Ε΄. καὶ πᾶσαν πόλιν ἐκλεκτὴν ↙.[24]

תַּכְאִבוּ. *Perdetis.* Ο΄. ἀχρειώσετε. Σ. *obstruetis.*[25]

20. כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה. Ο΄. ἀναβαινούσης τῆς θυσίας. Σ. ἡνίκα ἀνεβιβάζετο τὸ δῶρον (s. ἡ προσφορά).[26]

21. וַיִּצָּעֲקוּ מִכֹּל חֹגֵר חֲגֹרָה וָמָעְלָה. *Et convocarunt ab omni cingente se cingulo et desuper.* Ο΄. καὶ ἀνεβόησαν ἐκ παντὸς περιεζωσμένοι (alia exempl. περιεζωσμένου.[27] Ἀ. Θ. Ε΄. περιζωννυμένου[28]) ζώνην, καὶ εἶπον· ὦ (potior scriptura καὶ ἐπάνω[29]). Alia exempl. καὶ παρήγγειλαν παντὶ περιζωννυμένῳ παραζώνην καὶ παρατείνοντι, καὶ ἐβόησαν ἐκ παντὸς παραζωννυμένου παραζώνην, καὶ ἐπάνω.[30]

22. אֲדֻמִּים. Ο΄. πυρρά. Σ. πεπυρρωμένα.[31]

23. הָחֳרֵב נֶחֶרְבוּ הַמְּלָכִים. *Delendo deleverunt se reges.* Ο΄. τῆς ῥομφαίας· [καὶ][32] ἐμαχέσαντο οἱ βασιλεῖς. Alia exempl. ἐρίσαντες γὰρ ἤρισαν οἱ τρεῖς βασιλεῖς καὶ ἐμαχέσαντο.[33]

25. אַבְנוֹ. Ο΄. τὸν λίθον ※ αὐτοῦ ↙.[34]

25. עֵץ. Ο΄. ξύλον. Σ. δένδρον.[35]

עַד־הִשְׁאִיר אֲבָנֶיהָ בַּקִּיר חֲרָשֶׂת. *Donec relicti essent tantum lapides ejus in Kir-hareseth.* Ο΄. ἕως τοῦ καταλιπεῖν τοὺς λίθους τοῦ τοίχου ※ καθῃρημένους ↙.[36] Alia exempl. ἕως τοῦ μὴ καταλιπεῖν λίθον ἐν τοίχῳ τεκτονικῆς.[37]

26. שֹׁלֵף חֶרֶב. Ο΄. ἐσπασμένους (alia exempl. σπωμένους[38]) ῥομφαίαν.

27. קֶצֶף גָּדוֹל. Ο΄. μετάμελος μέγας. Ἀ. παροξυσμός (μέγας).[39] Ἄλλος· λύπη μεγάλη.[40]

Cap. III. 4. ⸓ ἐν τῇ ἐπαναστάσει (↙).[41] 12. ⸓ βασιλεὺς Ἰούδα ↙.[42] [24. ÷ καὶ εἰσῆλθον ↙.][43]

CAP. IV.

1. מִנְּשֵׁי בְנֵי. Ο΄. ἀπὸ τῶν υἱῶν. Ἄλλος· ἀπὸ τῶν γυναικῶν τῶν υἱῶν.[1]

2. וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ. Ο΄. καὶ εἶπεν ※ Ἀ. Θ. Ε΄. πρὸς αὐτὴν ↙.[2]

אָסוּךְ שָׁמֶן. *Lecythus olei.* Ο΄. ὃ ἀλείψομαι ἔλαιον. Alia exempl. ἀγγεῖον ἐλαίου.. ὃ ἀλείψομαι.[3]

3. לְכִי. Ο΄. δεῦρο. Σ. ἄπελθε.[4]

4. עַל כָּל־הַכֵּלִים. Ο΄. εἰς ※ πάντα (↙) τὰ σκεύη.[5]

---

[23] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. Haec desunt in Cod. 55, Syro-hex., casu, ut videtur. [24] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 121, 158 (add. ἐν τῇ Μωάβ), 247, Arm. 1. [25] Syro-hex. in marg. ◆ ܣ. ܬܬܦܟܪܘܢ. Cf. Hex. ad Job. xxviii. 10. [26] Idem: ܣ. ܐܡܬܝ ܕܡܣܩ ܗܘܐ ܩܘܪܒܢܐ. Cf. Hex. ad Jesai. lvii. 6. Hieron.: *quando sacrificium offerri solet.* [27] Sic Cod. 236. Syro-hex. ܡܢ ܟܠ ܕܐܣܝܪ. [28] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. (ܕ)ܡܬܚܙܩܝܢ. Praeterea ad ζώνην (ܐܣܪܐ) idem in marg. sine nom.: ܣܦܣܠ, quae vox nescio an Graecum παραζώνην (*pugionem?*) innuat. Cf. Hex. ad 2 Reg. xxi. 16. Etiam Bar Hebr. excerpsit: ܐܡܪ̈ܘ ܕܡܬܚܙܩܝܢ ܣܦܣܠ. [29] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 64, 71, 93, 108, 245, Syro-hex. [30] Sic ex duplici versione Codd. 19 (cum παρεγείνοντι), 93, 108. [31] Syro-hex. ◆ ܣ. (ܕ)ܡܣܡܩܡܩܝܢ. Cf. Hex. ad Exod. xxv. 5. [32] Copulam reprobant Comp., Codd. II, III, XI, 56, 71, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [33] Sic Codd. 19, 82, 93 (om. γάρ). [34] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 55, 64, 71, alii (inter quos 243), Arm. 1. [35] Syro-hex. ◆ ܣ. ܐܝܠܢܐ. Apud Graecos scriptores ad rem bellicam pertinebant locutiones, δένδρα τέμνειν (s. κόπτειν), δενδροτομεῖν, etc. Josephus (Antiq. IX, 3, 2) de hac ipsa expeditione: καὶ τὰ κάλλιστα τῶν δένδρων ἐξέκοψαν. [36] Sic Syro-hex. (cum ※ ܟܕ ܡܫܬܚܩܝܢ ↙), et sine aster. Ed. Rom. [37] Sic Comp. (om. μή), Codd. 19 (idem), 93, 108 (cum καταλείπειν). Cf. Hex. ad Exod. xxxi. 5. [38] Sic Comp., Codd. 56 (cum σπομένους), 82, 93, 108, 246 (ut 56). [39] Syro-hex. ◆ ܐ. ܠܡܓܪܓܘܬܐ ܪܘܓܙܐ. Verbum ܐܬܓܪܓ cum παρωξύνθη commutatur Hos. viii. 5. Zach. x. 3. Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 414: "Im Griech. hat ὀξυθυμία gestanden, welches Wort קֶצֶף גָּדוֹל wohl nicht zu frei [Aquila interprete?] ausdrückt." Sed ὀξυθυμία est animi *habitudo*, non *conditio*, et ὀξύθυμος sonat ܩܠܝܠ ܚܡܬܐ (Prov. xiv. 17), ܚܪܝܦ ܚܡܬܐ (Hex. ad Prov. xxix. 22), juxta constantem Nostri usum ܪܘܓܙܐ pro ὀργή et ܚܡܬܐ pro θυμός ponendi. [40] Cod. 71 in textu: καὶ ἐγενήθη λ. μ. [41] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 19, 93, 108. [42] Idem. [43] Idem, repugnante Hebraeo.

CAP. IV. [1] Syro-hex. in marg., membrana abscissa: ◆ ܢܫ̈ܐ (ܡܢ). [2] Sic Syro-hex., et sine notis Ald., Codd. III, 121, 123, 247. [3] Sic Comp. (cum ᾧ), Codd. 19, 82, 93, 108. [4] Syro-hex. ◆ ܣ. ܐܙܠܝ. [5] Sic Syro-

6. וַיְהִי כִּמְלֹאת הַכֵּלִים. Οʹ. ἕως ἐπλήσθησαν (※ Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν[6]) τὰ σκεύη. Alia exempl. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπληρώθη πάντα τὰ ἀγγεῖα.[7]

7. לְכִי מִכְרִי אֶת־הַשֶּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת־נִשְׁיֵכִי. Οʹ. δεῦρο (alia exempl. πορεύου[8]) καὶ ἀπόδου τὸ ἔλαιον, καὶ ἀποτίσεις τοὺς τόκους σου (alia exempl. τὸ δάνειον[9]). Σ. ἄπελθε, πώλησον τὸ ἔλαιον, καὶ ἀπόδος τῷ δανειστῇ σου.[10]

8. לֶאֱכָל־לָחֶם. Οʹ. τοῦ ἐκεῖ φαγεῖν ※ ἄρτον ◂.[11]

10. עֲלִיַּת־קִיר. *Conclave ad parietem.* Οʹ. ὑπερῷον τόπον. Σ. ἐκ δοκῶν.[12]

13. הִנֵּה חָרַדְתְּ אֵלֵינוּ אֶת־כָּל־הַחֲרָדָה הַזֹּאת. *Ecce! impendisti nobis omnem trepidationem* (sedulitatem) *istam.* Οʹ. ἰδοὺ ἐξέστησας (alia exempl. ἐξέταξας[13]) ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἔκστασιν (alia exempl. ἔκταξιν[14]) ταύτην. Ἄλλος· ἰδοὺ σὺ ἐξέταξας ἡμῖν πᾶσαν ταύτην τὴν ἔκταξιν.[15]

יֹשָׁבֶת. Οʹ. οἰκῶ. Ἄλλος· ἡσυχάζουσα.[16]

14. אֲבָל. Οʹ. καὶ μάλα. Ὁ Ἑβραῖος· ὄντως.[17]

זָקֵן. Οʹ. πρεσβύτης. Alia exempl. ÷ οὐκ ἔστι ◂ πρεσβύτης.[18]

15. וַיֹּאמֶר קְרָא־לָהּ. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Εʹ. καὶ εἶπεν· κάλεσον αὐτήν ◂.[19]

16. לַמּוֹעֵד הַזֶּה. Οʹ. εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον. Alia exempl. εἰς τὸ μαρτύριον τοῦτο κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον.[20]

אִישׁ הָאֱלֹהִים. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Εʹ. ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ ◂.[21]

אַל־תְּכַזֵּב. Οʹ. μὴ διαψεύσῃ (alia exempl. ἐκγελάσῃς[22]).

18. וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא. Οʹ. καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξῆλθε. Alia exempl. καὶ ἐγένετο ἡμέρα θερισμοῦ, καὶ ἐξῆλθε τὸ παιδάριον.[23]

19. רֹאשִׁי רֹאשִׁי. Οʹ. τὴν κεφαλήν μου, τὴν κεφαλήν μου. Alia exempl. τὴν κεφαλήν μου ἀλγῶ.[24]

20. וַיִּשָּׂאֵהוּ וַיְבִאֵהוּ. Οʹ. καὶ ἦρεν αὐτὸν, ※ καὶ εἰσήνεγκεν αὐτόν ◂.[25]

25. וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל. Οʹ. δεῦρο καὶ πορεύσῃ καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ εἰς ὄρος τὸ Καρμήλιον. καὶ ἐπορεύθη καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος. Alia exempl. ÷ δεῦρο ◂ καὶ πορεύσῃ καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ εἰς ὄρος τὸ Καρμήλιον.[26]

כִּרְאוֹת אִישׁ־הָאֱלֹהִים אוֹתָהּ מִנֶּגֶד. Οʹ. ὡς εἶδεν Ἐλισαιὲ ἐρχομένην αὐτήν. Alia exempl.

---

hex. (cum ※ εἰς πάντα), et sine aster. Codd. III (om. εἰς), 247. [6] Syro-hex. in marg.: ܐܝܟ ܕܐܬܡܠܝܘ ܘܗܘܐ .ܥܒ.※. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐπληρώθησαν), 93, 108. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Syro-hex. ܣ. ܙܠ ܙܒܢ ܡܫܚܐ ܘܦܪܘܥ ܠܡܘܙܦܢܟ. Concinit Hieron., Hebraea vertens: *Vade, inquit, vende oleum, et redde creditori tuo.* Syriaca tamen pariter sonant: Σ. πορεύου, ἀπόδου τὸ ἔλ., καὶ ἀπότισον τῷ δ. σ. Brunsii sordes, ut solet, revocavit Parsons.: ἀπέρχου καὶ ἀπόδου τὸ ἔλ., καὶ ἀπότιε τοῖς δανειστεσί(!) σου. [11] Syro-hex. in marg.: ※ ἄρτον. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 19, 108 (om. τοῦ). [12] Idem in marg. ܣ. ܡܢ ܩܘܪܝܬܐ (ܩܘܪܝܬܐ ?). Etiam LXX קִיר per δοκὸς (קוֹרָה) interpretati sunt 3 Reg. vi. 16. [13] Sic Comp., Codd. 19, 55 (cum ἔταξας), 71, 93 (cum ἐξέταξες), 108. [14] Sic Comp., Codd. 56, 93, 108, 246. [15] Syro-hex. in marg. ܗܐ ܐܢܬ ܛܟܣܬ (ܠܢ) ܟܠܗ ܗܢܐ ܛܟܣܐ. Pro ἐξέταξας et ἔκταξιν Schleusnerus juxta Hebraeum tentat ἐξετάραξας et ἐκτάραξιν, repugnante Syro nostro, cui ἐξέταξεν sonat ܛܟܣ Dan. i. 10. In nostro autem loco nescio an interpres Graecus ἐκτάσσειν sensu insolito usurpaverit pro *extra ordinem aliquid facere.* [16] Sic in textu Codd. 56, 246. Duplex versio, οἰκῶ ἡσυχάζουσα, est in Codd. 64, 158, Syro-hex. (cum ἐγώ εἰμι οἰκοῦσα καὶ ἡσυχάζουσα). [17] Syro-hex. ܥܒ. ܐܫܪܐܝܬ. Cf. Hex. ad 2 Reg. xiv. 5. [18] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III, 56, 245, 246. (Ad πρεσβύτης (ܣܒܐ) Syro-hex. in marg. affert: πρεσβύτερος (ܩܫܝܫܐ).) [19] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp. (cum καὶ εἶπεν Ἐλισαιέ), Ald., Codd. III, 19 (ut Comp.), 55, 56, alii (inter quos 243), Arm. 1. [20] Sic ex duplici versione Codd. 19, 93, 108 (om. τοῦτον). [21] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 19, 52, 92, alii, Arm. 1. [22] Sic Codd. 19, 93 (cum ἐκγελάσῃ), 108, 243 (in marg., ut 93). [23] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum θερισμός), 108. [24] Sic Codd. 19, 44, 82, 93, 108. [25] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. (III hiat), 19 (cum ἐπήνεγκεν), 82, 93, 108. [26] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. II (cum εἰς τὸ ὄρος), III, Arm. 1. Vox δεῦρο deest in Comp., Codd. 19, 82, 93,

ὡς εἶδεν αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐξεναντίας.[27]

26. וְאֱמָר־לָהּ. Ο΄. *καὶ ἐρεῖς* ※ *αὐτῇ* (◄).[28]

27. וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים. Ο΄. *καὶ ἦλθε πρὸς* Ἐλισαιέ. Alia exempl. *καὶ κατεύθυνε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ.*[29]

מָרָה. Ο΄. *κατώδυνος.* Σ. *πεπίκρανται.*[30]

28. לֹא תַשְׁלֶה אֹתִי. Ο΄. *οὐ πλανήσεις μετ' ἐμοῦ.*[31]

29. כִּי תִמְצָא. Ο΄. *ὅτι* (alia exempl. *καὶ*[32]) *ἐὰν εὕρῃς.*

31. לִפְנֵיהֶם. Ο΄. *ἔμπροσθεν αὐτῆς.* Ὁ Ἑβραῖος· *ἔμπροσθεν αὐτῶν.*[33]

34. וְכַפָּיו עַל־כַּפָּיו. Ο΄. *καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ.* Ἄλλος· *καὶ τὰ ἴχνη αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἴχνη αὐτοῦ.*[34]

וַיִּגְהַר עָלָיו. *Et toto corpore incubuit super illum.* Ο΄. *καὶ διέκαμψεν ἐπ' αὐτόν.* Ἄλλος· *καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτόν.*[35] Ἄλλος· *καὶ ἰγλαὰδ ἐπ' αὐτόν.*[36]

34. וַיִּגְהַר. Ο΄. *διέκαμψεν.* Aliter: Ο΄. *συνέκυψεν.*[37] Ἀ. *ἐνέπνευσεν.* Σ. *ἐπέπεσεν.*[38]

35. אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה. Ο΄. ※ *μίαν* ◄ *ἔνθεν, καὶ* ※ *μίαν* (◄) *ἔνθεν.*[39]

וַיִּגְהַר עָלָיו וַיְזוֹרֵר הַנַּעַר עַד־שֶׁבַע פְּעָמִים. *Et toto copore incubuit super eum; et sternutavit puer septies.* Ο΄. *καὶ συνέκαμψεν* (alia exempl. *συνεκάλυψεν*[40]) *ἐπὶ τὸ παιδάριον ἕως ἑπτάκις.* Alia exempl. *καὶ ἐνέπνευσεν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἠνδρίσατο ἐπὶ τὸ παιδάριον ἑπτάκις.*[41] Ἄλλος· *καὶ συνέκυψεν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐμπέφυκεν αὐτῷ.*[42] Ἑβρ. *ουϊεγαρ.*[43]

36. וַיִּקְרָאֶהָ. Ο΄. *καὶ ἐκάλεσεν* ※ Ἀ. Σ. Ε΄. *αὐτήν* ◄.[44]

39. וַיֵּצֵא אֶחָד. Ο΄. *καὶ ἐξῆλθεν* ※ *εἷς* ◄.[45]

אֹרֹת. *Olera.* Ο΄. *ἀριώθ.* Ἀ. Σ. *κολοκύνθας.*[46] Οἱ ἄλλοι· *ἄγρια λάχανα.*[47]

גֶּפֶן שָׂדֶה. *Palmitem agrestem.* Ο΄. *ἄμπελον* ※ Ὁ Ἑβραῖος, Ἀ. Σ. Ε΄. *ἀγρίαν* (◄).[48]

---

108. [27] Sic Comp., Codd. 19 (om. *αὐτήν*), 82, 93, 108. [28] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 93, 108. Statim *εἰ εἰρήνη* ter Syro-hex. [29] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Mox *ἐκράτησεν* pro *ἐπελάβετο*, et *προσῆλθεν* pro *ἤγγισεν* iidem. [30] Syro-hex. ◆ ܡܬܡܪܡܪܝܢ .ܣ. [31] Syro-hex. in marg. notat: ܒܬܠܬܐ ܦܘܚܡܐ ܐܝܬ ܥܡܝ ܬܛܥܐ .ܒܝܘܢܝܐ, h. e. "In tribus exemplaribus [constructio abnormis *πλανήσεις*] *μετ' ἐμοῦ* posita est in Graeco," ut recte Syriaca interpretatus est Brunsius; quod vero dubitanter infert V. D., *in aliis fuisse με*, nec Syrus affirmat, nec e libris hodiernis probari potest. [32] Sic Comp., Codd. 19, 108, Syro-hex. [33] Syro-hex. ◆ ܩܕܡܝܗܘܢ .ܥ. Sic Comp., Arm. 1. [34] Duplex versio, *καὶ τὰς χεῖρας—αὐτοῦ, καὶ τὰ ἴχνη—αὐτοῦ*, est in Ald., Codd. XI, 52, 55, 56, aliis (inter quos 243). [35] Duplex versio, *καὶ ἐνεφ. εἰς αὐτόν, καὶ διέκ. ἐπ' αὐτόν*, est in Comp. (cum *καὶ διέκ. ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐνεφ. ἐπ'* (sic) *αὐτόν*), Ald. (om. *εἰς*), Codd. XI, 44, 52 (cum *ἐνέφυσεν*), 55 (ut Comp.), 64 (ut Ald.), 71 (ut Comp.), 74, aliis (inter quos 243, ut Comp.). [36] Sic (cum duplici lectione, *καὶ συνέκαμψεν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἰγλαὰδ ἐπ' αὐτόν*) Codd. 19 (cum *ἰγλααδὶ*), 93 (cum *ἰγαλὰδ*), 108. Theodoret. Quaest. XVIII in 4 Reg. p. 521: *Τί δηλοῖ τὸ ἐλαὰδ* [*ἐγλαδὲ* Cat. Niceph. T. II, p. 840] *ἐπ' αὐτόν; Τοῦτο οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ ἐνεφύσησεν εἰρήκασιν.* Montef. vero e Reg. affert: *Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ἐστιν, ἐγλαὰδ ἐπ' αὐτόν, ἀντὶ τοῦ, ἐνεφύσησεν ἐπ' αὐτόν.*

[37] Cod. 243 in marg. [38] Codd. Reg., 243. Versio *ἐνέπνευσεν* ab Aquila abhorrere videtur, cui longe libentius tribuerimus lectionem anonymam *ἐνεγύωσεν* (potius *ἐνεγυίωσεν*) a Nobilio memoratam, qui ait: "In scholio tamen quod ex Theodoreto videtur derivatum, legitur: *τὸ δὲ ἐνεγύωσεν ἐπ' αὐτόν, συνέκαμψεν οἱ ἄλλοι εἰρήκασιν.*" Hesych.: *Ἐγγυιώσεται· ἐναγκαλισθήσεται, συμπλακήσεται.* [39] Sic Syro-hex. (cum ◄ ܚܕܐ ※), invitis libris Graecis. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 64, 71, alii (inter quos 243). Syro-hex. legit et pingit: *καὶ συνεκάλυψεν ἐπὶ τὸ παιδάριον,* ※ *καὶ συνέκαμψεν* ◄ *ἐπὶ* ※ *τὸ παιδάριον* ◄. [41] Sic Comp. (om. *ἐπὶ* post *ἠνδρίσατο*), Cod. 19 (cum *ἀνέπν.*), 82, 93, 108. Theodoret. ibid.: *τὸ δὲ ἐνέπνευσεν ἐπ' αὐτὸν συνεκάλυψεν οἱ ἄλλοι εἰρήκασιν.* Mox pro *καὶ ἤνοιξε τὸ π.* iidem habent *καὶ διεκινήθη τὸ* (*ἐπὶ τὸ* 93) *π. καὶ διήνοιξε.* [42] Cod. 243 in marg. sine nom. [43] Cod. 243. [44] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 93 (add. *ὁ Γιεζὶ*), 108 (idem), Arm. 1. [45] Syro-hex. in marg. ◆ ܚܕ ※. [46] Idem: ◆ ܩܪܥܐ .ܣ .ܐ, appicto Graeco ΑΡΙΟΘ (sic). Cf. Jon. iv. 6 in LXX et Syro-hex. [47] Theodoret. Quaest. XIX in 4 Reg. p. 522. Scripturam deteriorem *ἀγριολάχανα* e Procop. p. 285 ediderunt Drus. et Montef. [48] Syro-hex. in marg. ◆ ܕܒܪܐ .ܥ .ܐ .ܣ ※. Bar Hebraeus: ܓܦܬܐ ܕܒܪܐ. Sic sine notis Comp., Codd. 19, 93, 108.

39. פַּקֻּעֹת שָׂדֶה. *Cucumeres agrestes.* Ο΄. τολύπην ※ ἀγρίαν ◄.[49] Σ. βοτάνην ἀγρίαν. Ἄλλος· κολοκυνθίδας.[50]

וַיָּבֹא וַיְפַלַּח. Ο΄. (※) Σ. καὶ ἦλθεν ◄, καὶ ἐνέβαλεν.[51]

40. וַיִּצְקוּ לַאֲנָשִׁים לֶאֱכוֹל. Ο΄. καὶ ἐνέχει (alia exempl. ἐνέχεεν[52]) τοῖς ἀνδράσι ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. φαγεῖν ◄.[53]

וְהֵמָּה. Ο΄. καὶ ἰδού. Ἀ. Ε΄. καὶ αὐτοί.[54]

42. מִבַּעַל שָׁלִשָׁה. Ο΄. ἐκ Βαιθαρισά (alia exempl. Βαιθσαλισά[55]).

לֶחֶם בִּכּוּרִים. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Ε΄. ἄρτους (◄) πρωτογεννημάτων.[56]

עֶשְׂרִים־לֶחֶם. Ο΄. ※ Ὁ Ἑβραῖος, Ε΄. εἴκοσι ◄ ἄρτους.[57]

בְּצִקְלֹנוֹ. *In sacculo suo.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. βακελλέθ ◄.[58] Ἄλλος· ἐν κωρύκῳ αὐτοῦ.[59]

43. מָה אֶתֵּן זֶה. Ο΄. τί δῶ τοῦτο. Alia exempl. τίνι δῶ ταῦτα.[60]

43. תֵּן. Ο΄. δός. Alia exempl. δότε.[61] Ὁ Ἑβραῖος· δός.[62]

44. וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἔδωκεν εἰς πρόσωπον αὐτῶν (◄).[63]

Cap. IV. 3. ÷ πρὸς αὐτήν ◄.[64] 7. ÷ Ἐλισαιέ ◄.[65] ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ (s. ὑπολοίπῳ) ÷ ἐλαίῳ ◄.[66] 12. ÷ μοι ◄.[67] 14. (÷) τὸ παιδάριον αὐτοῦ ◄.[68] 16. ÷ Ἐλισαιὲ πρὸς αὐτήν ◄.[69] 29. ÷ Ἐλισαιέ ◄.[70] 30. ÷ Ἐλισαιέ ◄.[71] 33. ÷ Ἐλισαιὲ εἰς τὸν οἶκον ◄.[72] 36. ÷ Ἐλισαιέ ◄.[73] ÷ Ἐλισαιέ ◄.[74] 37. ÷ ἡ γυνή ◄.[75] 38. ÷ Ἐλισαιέ ◄.[76] 41. ÷ τὸ παιδάριον ◄.[77]

CAP. V.

1. מֶלֶךְ־אֲרָם. Ο΄. ※ Ὁ Ἑβραῖος· βασιλέως ◄ Συρίας.[1]

נָתַן. Ο΄. ἔδωκε. Alia exempl. ἔθηκεν.[2]

2. וַאֲרָם יָצְאוּ גְדוּדִים. Ο΄. καὶ Συρία ἐξῆλθον (alia exempl. ἐξῆλθεν[3]) μονόζωνοι (Ἄλλος· πειρατήριον[4]).

---

[49] Syro-hex. in textu sine cuneolo: ܕܚܩܠܐ ܩܛܝܢ ※, mendose, ut videtur, pro ◄ ܕܚܩܠܐ ※ ܩܛܝܢ; vox enim ἀγρίαν deest in Codd. III, 44, 52, 74, aliis. Idem in marg. appingit: ΛΥΠΙΝ (sic), cum scholio: ܩܛܝܢ ܕܚܩܠܐ (sic) ܩܪܐ ܗܪܟܐ ܠܫܒܫܐ ܕܦܩܘܥܐ; h. e. "Τολύπην ἀγρίαν *vocat hic palmites cucumerum anguineorum* (s. *colocynthidum*)." [50] Cod. 243 in marg., teste Parsonsii amanuensi: κολοκυνθίδα. Σ. (non Ἀ., ut Montef.) βοτάνην ἀγρίαν. Cod. 121 in marg.: κολοκυντίδας. Hieron. vertit: *colocynthidas agri.* [51] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III (cum καὶ ἐλθὼν ἐνέβαλε), 247 (idem), Arm. 1; necnon (cum καὶ εἰσῆλθε) Comp., Codd. 19, 93, 108. [52] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐνέχειν), XI, 19, 55, 56, 64, alii, Syro-hex. [53] Sic Syro-hex. Vox φαγεῖν deest in Codd. 158, 245. [54] Syro-hex. ܐ̇. ܗ̇. ܘܗܢܘܢ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 93, 108. [55] Sic Codd. XI, 44, 55, 71 (cum Βεθσ.), alii, Syro-hex. Cf. Hex. ad 1 Reg. ix. 4. [56] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. [57] Sic Syro-hex. Vox εἴκοσι legitur in Ed. Rom., sed deest in Codd. XI, 71, 245. [58] Sic in textu Syro-hex. (cum ◄ ܒܩܠܠܬ ܬ̇ ※), et sine notis Codd. III, 247 (cum κακελέθ). Interpres, ut ei mos est, verbum Hebraicum Graecis literis expressit. Male igitur Middeld. conjicit, Theodotionem scripsisse ἐν τῷ φακέλλῳ [quod Syriace sonaret ܒܦܩܠܐ] αὐτοῦ; Masius autem (cui suffragari videtur Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 414) vocem non Syriacam, ܦܩܠܐ, πήρα, commentus est. [59] Sic in textu (post κριθίνους) Cod. XI. Comp., praeeunte Hieron.: ἐν τῇ πήρᾳ αὐτοῦ. [60] Sic Ald., Codd. III, XI, 52, 55, 64, 71, alii (inter quos 243), Syro-hex. [61] Sic Codd. III, 64, Syro-hex. [62] Syro-hex. ܥ̇. ܗܒ. [63] Sic Syro-hex. (cum καὶ ἔφαγον, ※ καὶ ἔδωκεν εἰς πρ. αὐτῶν, καὶ ἔφαγον), et sine aster. Codd. III, 247 (cum ἐφάγοσαν), Arm. 1. [64] Syro-hex. [65] Idem. [66] Idem. Comp., Codd. 19, 93, 108: ἐν τῷ καταλοίπῳ (om. ἐλαίῳ). [67] Idem. Vocula deest in Comp., Codd. 93, 108. [68] Idem. Deest in Comp., Codd. XI, 44, 74, aliis. [69] Idem. [70] Idem. [71] Idem. [72] Idem (qui pingit: ÷ Ἐλισαιὲ ◄ εἰς τὸν οἶκον ◄). Verba εἰς τὸν οἶκον desunt in Comp., Codd. 82, 93, 108. [73] Idem. [74] Idem. [75] Idem. Deest in Cod. 247. [76] Idem. [77] Idem. Deest in Comp., Codd. 44, 93 (ut videtur), 108.

CAP. V. [1] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum ὁ ἀρχιστράτηγος pro ὁ ἄρχων τ. δ.), Cod. 19 (idem), 55, 56, 71, alii. [2] Sic Codd. III, 56, 243, 246 (cum τέθηκεν), Syro-hex. [3] Sic Codd. III, XI, 44, 64, 71 (cum μονόζωνος), alii, Syro-hex. [4] Duplex versio μονόζωνοι πειρατήριον est in Codd. 44, 52, 55, 74, aliis (inter quos 243). "Symmacho hanc interpretationem vindicandam esse opinor, quia hic vocabulum nostro non dissimile גד Gen. xxx. 11 reddidit πειρατήριον."—*Scharfenb.* Cf. Hex. ad

3. אַחֲלֵי. *Utinam.* Ο΄. ὄφελον. Alia exempl. ὀφθείη.[5] "Ἄλλος· συμφέρον ἦν.[6]

אָז יֶאֱסֹף אֹתוֹ מִצָּרַעְתּוֹ. Ο΄. τότε ἀποσυνάξει αὐτὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ δεηθείη τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀποσυνάξει ἀπ' αὐτοῦ τὴν λέπραν αὐτοῦ.[7]

5. וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים. Ο΄. καὶ δέκα ἀλλασσομένας στολάς. "Ἄλλος· (καὶ) δέκα ζεύγη (s. ζυγάς) . .[8]

6. כְּבוֹא. Ο΄. ὡς ἂν ἔλθῃ (alia exempl. κομισθῇ[9]).

7. הַאֱלֹהִים אָנִי. Ο΄. ὁ θεὸς ἐγώ. Alia exempl. μὴ θεὸς ἐγώ.[10]

8. אִישׁ־הָאֱלֹהִים. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. Ε΄. ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ◀.[11]

9. בְּסוּסוֹ וּבְרִכְבּוֹ. Ο΄. ἐν ἵππῳ ※ αὐτοῦ ◀ καὶ ἅρματι ※ αὐτοῦ ◀.[12] Σ. σὺν ἵπποις πολλοῖς καὶ ἅρμασι.[13]

10. וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֱלִישָׁע מַלְאָךְ. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν Ἐλισαιὲ ἄγγελον πρὸς αὐτόν. Aliter: Ο΄. καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν Ἐλισαιὲ ※ ἄγγελον ◀.[14]

וּטְהָר. Ο΄. καὶ καθαρισθήσῃ (alia exempl. καθαρίσθητι[15]). Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. καὶ καθαρισθήσῃ.[16]

11. הִנֵּה אָמַרְתִּי. Ο΄. ἰδοὺ εἶπον. Alia exempl. ἰδοὺ δὴ ἔλεγον.[17]

אֵלַי יֵצֵא יָצוֹא. Ο΄. πρὸς μὲ πάντως ἐξελεύσεται. Alia exempl. ὅτι ἐξελεύσεται πρὸς μέ.[18]

אֶל־הַמָּקוֹם. Ο΄. ※ ἐπὶ τὸν τόπον ◀.[19]

12. אֲבָנָה (אֲמָנָה ק׳). Ο΄. Ἀβανά. Alia exempl. Ἀμανά.[20] Ὁ Ἑβραῖος· Ἀβανά.[21]

מִכֹּל. Ο΄. ὑπὲρ πάντα. Alia exempl. ὑπὲρ Ἰορδάνην καὶ πάντα.[22]

וַיִּפֶן. Ο΄. καὶ ἐξέκλινε. Σ. ἀποστρέψας τὴν ὄψιν αὐτοῦ.[23]

13. וַיֹּאמְרוּ אָבִי. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ εἶπον· πάτερ ◀.[24]

הֲלוֹא תַעֲשֶׂה. Ο΄. οὐχὶ ποιήσεις; Alia exempl. οὐκ ἂν ἐποίησας;[25]

14, 15. אִישׁ הָאֱלֹהִים. Ο΄. Ἐλισαιέ. Alia exempl. τοῦ ἀνθρώπου (s. τὸν ἄνθρωπον) τοῦ θεοῦ.[26]

15. לְפָנָיו. Ο΄. ἐνώπιον αὐτοῦ. ※ Ἀ. Σ. εἰς (s. κατὰ) πρόσωπον αὐτοῦ ◀.[27]

17. מַשָּׂא צֶמֶד־פְּרָדִים. *Onus paris mulorum.* Ο΄. γόμος (potior scriptura γομὸρ[28]) ζεῦγος ἡμιό-

---

Gen. xlix. 19. Jerem. xviii. 22. [5] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ὤφελον ὀφθείη), 93, 108. [6] Syro-hex. in marg. sine nom. ܦܩܚ ܗܘܐ. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Syro-hex. (cum ἀποσυνήγεν in textu) in marg. sine nom.: ἀπ' αὐτοῦ. [8] Syro-hex. in marg. sine nom. ܥܣܪܐ ܙܘܓܐ. Cf. Hex. ad Gen. xlv. 22. [9] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [10] Sic Comp., Ald., Codd. XI (cum εἰμι pro ἐγώ), 19, 44, 52, 55 (cum ἐγώ εἰμι), alii (inter quos 243), Arm. 1 (ut 55), invito Syro-hex. [11] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 82 (cum ὁ ἄνθρ.), 93 (idem), 108 (idem), 247, Arm. 1. [12] Sic Syro-hex. [13] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܣܘܣܘܬܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܪܟܒܬܐ. [14] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. III. [15] Sic Codd. III, 55, 74, 106, alii, Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܘܬܬܕܟܐ. [17] Sic Ald., Codd. (III hiat), XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum δὲ pro δή). [18] Sic Ald., Codd. XI (cum πάντως in fine), 44, 52, 55, alii, Syro-hex. [19] Sic Syro-hex. (qui pingit: ἐπὶ ※ τὸν τόπον ◀). Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. XI, 44, 52, 71, aliis. [20] Sic Comp., Syro-hex. (cum ܐܡܢܐ. Pesch. ܐܡܢܐ). [21] Syro-hex. ܥܒ. ܐܒܢܐ. [22] Sic Comp. (cum τὸν Ἰ. καὶ ὑπὲρ π.), Ald., Codd. XI, 19 (ut Comp.), 44 (idem), 52, 55 (cum καὶ ὑπὲρ π.), 56, alii (inter quos 243), Syro-hex. [23] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܐܗܦܟ ܐܦܘܗܝ. [24] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Arm. 1. Vox πάτερ est in Comp., Codd. III, 19, 93, 158, 247. Statim εἰ μέγαν λόγον Codd. 44, 158, 243, Syro-hex., Arm. 1. [25] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Syro-hex. (cum ܠܐ ܥܒܕ ܗܘܝܬ). Cf. Rördam in *Dissertatione* etc. p. 39). [26] Sic Comp., Codd. 93, 108. [27] Sic Syro-hex. (cum ܠܘܩܒܠ ܦܪܨܘܦܗ), et sine notis (cum εἰς) Cod. III. Verba ἐνώπιον αὐτοῦ desunt in Codd. 82, 245. Mox ἰδοὺ δὴ ἔγνωκα Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 64, alii, Syro-hex. [28] Sic Ald., Codd. II, III, XI, 55, 56, 64, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. (cum ܓܘܡܘܪ, et in marg. ΓΩΜΟΡ).

νων. Alia exempl. γομὸρ (('A.) ἅρμα[29]) ζεύγους ἡμιόνων.[30]

17. אֲדָמָה. O′. Vacat. ※'A. Θ. γῆ ◄.[31] Alia exempl. καὶ σύ μοι δώσεις ἐκ τῆς γῆς τῆς πυρρᾶς.[32] E′. γῆ πυρρά.[33]

וָזֶבַח. O′. ※'A. E′. καὶ θυσίασμα ◄.[34]

18. לַדָּבָר הַזֶּה יִסְלַח. O′. ※τῷ ῥήματι τούτῳ (◄)· καὶ ἱλάσεται.[35] Alia exempl. καὶ περὶ τοῦ λόγου τούτου ἱλάσεταί μοι.[36]

לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא. O′. προσκυνῆσαι ἐκεῖ (Aliter: O′. αὐτόν. Σ. ἐκεῖ), καὶ ※ αὐτός (◄).[37]

וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי. O′. καὶ προσκυνήσω (Ἄλλος· καὶ οὐ προσκυνήσω[38]).

19. לֵךְ לְשָׁלוֹם. O′. δεῦρο (Σ. ἄπελθε[39]) εἰς εἰρήνην. Alia exempl. πορεύου ἐν εἰρήνῃ.[40]

כִּבְרַת אָרֶץ. *Certam mensuram terrae.* O′. εἰς δεβραθὰ (Ὁ Ἑβραῖος· εἰς χαβραθὰ[41]) τῆς γῆς. Aliter: O′. ἀπὸ τῆς γῆς ÷'Ισραὴλ (◄).[42]

20. אִישׁ־הָאֱלֹהִים. O′. Vacat. ※ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ◄.[43]

21. וַיִּפֹּל. *Et desiliit.* O′. καὶ ἐπέστρεψεν. Σ. καὶ κατεπήδησεν.[44]

21, 22. וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם: וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם. O′. καὶ εἶπεν· εἰρήνη. Aliter: O′. καὶ εἶπεν· εἰ εἰρήνη; ※'A. Θ. E′. καὶ εἶπεν· εἰρήνη ◄.[45]

22. הִנֵּה עַתָּה. O′. ※ E′. ἰδοὺ νῦν ◄.[46]

עַתָּה זֶה. O′. νῦν. Alia exempl. νῦν τοῦτο.[47]

חֲלִפוֹת. O′. ἀλλασσομένας. Ἄλλος· ζεύγη.[48]

23. הוֹאֵל קַח. *Placeat tibi accipere.* O′. λάβε. Alia exempl. ἐπιεικῶς λάβε.[49] ※ Σ. οὐκοῦν ◄ λάβε.[50]

כִּכָּרַיִם וַיִּפְרָץ־בּוֹ וַיָּצַר כִּכְּרַיִם כֶּסֶף. O′. δίτάλαντον ἀργυρίου· καὶ ἔλαβε δύο τάλαντα ἀρ-

[29] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܐܪܡܐ, appicto Graeco APMA, cum scholio: .... [Syriac]. ἔτυχεν. Cf. Lagarde *Proverbien*, p. 86) [Syriac]. Scholii (S. Severi, ut videtur) Graeca e Codice Coislin. VII, fol. 125 v., exscripsit Ceriani noster, quae sic habent: Δοθήτω μοι δύο ἡμιόνων ἐκ τῆς πυρρᾶς γῆς, ἀντὶ τοῦ, βάσταγμα καὶ γόμορ (fort. γόμος) ὃν δύνανται ἆραι δύο ἡμίονοι, ὃν ἡ ἄλλη ἔκδοσις ἅρμα (sic) ἐκάλεσεν, ἀντὶ τοῦ ἔπαρμα, καὶ ὁ εἶπεν ἤδη βάσταγμα, εἰς εὐλογίαν δῆλον ὅτι καὶ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἁγίας γῆς, ἐν ᾗ τῆς ἰάσεως ἔτυχον. [30] Sic Comp. (cum γόμος), Codd. III, 56, 74, alii (inter quos 158, ut Comp.), Syro-hex. [31] Sic in textu Syro-hex. (cum [Syriac]), et sine notis (cum γῆς) Comp., Codd. III (cum ἀπὸ τῆς γῆς), 19, 71, 93, 108, 158. Arm. 1: *de pulverosa terra.* [32] Sic Ald., Codd. XI (cum μὴ pro μοι), 52 (cum πυρᾶς), 55, 64, alii (inter quos 243, 247). [33] Syro-hex. ◆ [Syriac] .ܗ. Cf. Hex. ad Exod. xx. 24. [34] Sic Syro-hex. (cum [Syriac]), et sine notis Ed. Rom. Haec desunt in Codd. XI, 44, 52, 71, aliis. [35] Sic Syro-hex. Verba τῷ ῥ. τούτῳ desunt in Comp., Ald., Codd. XI, 44, 52, 71, aliis (inter quos 243). [36] Sic Comp., Codd. 19, 55 (om. μοι), 93, 108, Theodoret. ibid. [37] Syro-hex. in textu: [Syriac] ※ [Syriac]; in marg. autem: ◆ [Syriac] .ܣ. Lectio προσκ. αὐτὸν est in Codd. III, XI, 44, 52, 55 (cum duplici versione αὐτὸν ἐκεῖ), 64 (idem), 71, aliis, qui omnes pergunt: καὶ ἐπαναπαύσεται (om. αὐτός). [38] Syro-hex. in marg. sine nom. Pro his, καὶ προσκυνήσω ἐν οἴκῳ 'P. ἐν τῷ προσκυνεῖν αὐτὸν ἐν οἴκῳ 'P., emendata lectio, καὶ ἐν τῷ πρ. αὐτὸν εἰς οἶκον 'P., προσκυνήσω ἅμα αὐτῷ ἐγὼ κυρίῳ τῷ θεῷ μου, est in Codd. 19 (om. καί), 93 (om. μου), 108, Theodoret. (om. ἐγὼ et μου). [39] Syro-hex. ◆ [Syriac] .ܣ. Cf. ad Cap. iv. 7. viii. 1. [40] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1. [41] Syro-hex. ◆ [Syriac] .ܥ. Sic in textu Comp. (cum ἐν χ.), Ald., Codd. XI, 19 (cum τὴν γῆν), 44 (ut Comp.), 52, 55, 64, alii. Cf. Hex. ad Gen. xxxv. 16. [42] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. III, Arm. 1 (cum εἰς γῆν 'Ισρ.). [43] Sic Syro-hex. in marg.; in textu autem sine aster. Comp., Codd. 82, 93, 108. [44] Syro-hex. ◆ [Syriac] .ܣ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [45] Sic Syro-hex., et sine notis (om. εἰ) Codd. III, 158, 247. [46] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom. Deest ἰδοὺ in Codd. III, XI, 44, 74, aliis; νῦν autem in Codd. 19, 82, 93, 108. [47] Sic Codd. III, 247, Syro-hex. (cum τοῦτο in marg.). [48] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ [Syriac]. Cf. ad v. 3. Ad ἀλλασσομένας Cod. 243 in marg.: Schol. μᾶλλον ἀλλασσομένας στολὰς λέγει ποικίλας, ἐξαλλάσσοντα ἔχουσας χρώματα, οἷά εἰσι τὰ ἐκ σηρικῶν σταυράκια καλούμενα. [49] Sic Comp. (cum ἐπιεικαίως), Codd. 82, 93 (cum ἐπιεικέως), 108 (ut Comp.), 158. Cf. Hex. ad Jud. xix. 6. 1 Reg. xii. 22. [50] Sic in textu Syro-hex. (cum [Syriac]), et sine notis Codd III, 247 (cum οὐκοῦν δὴ λ.).

γυρίου. Aliter: Ο΄. διτάλαντον ※ Θ. ἀργυρίου· καὶ ἐβιάσατο αὐτόν· καὶ ἔδησεν διτάλαντον ἀργυρίου ◄.[51]

23. וַיִּתֵּן. Ο΄. καὶ ἔδωκεν (alia exempl. ἐπέθηκεν[52]).

24. וַיֵּלְכוּ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. καὶ ἐπορεύθησαν ◄.[53]

26. הָלַךְ. Ο΄. ἐπορεύθη μετὰ σοῦ. Alia exempl. ἐπορεύθη.[54]

מֵעַל מֶרְכַּבְתּוֹ. Ο΄. ἀπὸ τοῦ ἅρματος ※ αὐτοῦ ◄.[55]

וְזֵיתִים. Ο΄. καὶ ἐλαιῶνας. Alia exempl. καὶ λήψῃ ἐν αὐτῷ κήπους καὶ ἐλαιῶνας.[56]

Cap. V. 3. τοῦ προφήτου ÷ τοῦ θεοῦ ◄.[57] 5. ÷ πρὸς Ναιμάν ◄.[58] 8. βασιλέα ÷ Ἰσραήλ ◄.[59] 12. ÷ πορευθείς ◄.[60] 14. ÷ Ναιμάν ◄.[61] 16. ÷ Ἐλισαιέ ◄.[62] 19. ÷ Ἐλισαιὲ πρὸς Ναιμάν ◄.[63] 25. καὶ εἶπε ÷ Γιεζί ◄.[64] 26. ÷ Ἐλισαιέ (◄).[65] καὶ ÷ νῦν ◄ ἔλαβες τὰ ἱμάτια.[66]

Cap. VI.

2. שָׁם מָקוֹם. Ο΄. ἐκεῖ (※) τόπον ◄.[1] Alia exempl. σκέπην.[2]

לְכוּ. Ο΄. δεῦτε. Σ. πορεύεσθε (s. ἀπέλθετε).[3]

3. הוֹאֶל נָא וְלֵךְ. Ο΄. ἐπιεικῶς δεῦρο. Alia exempl. δεῦρο ἐπιεικῶς δεῦρο.[4]

וַיֹּאמֶר. Ο΄. καὶ εἶπεν. ※ Σ. ὁ δὲ εἶπεν ◄.[5]

5. וְאֶת־הַבַּרְזֶל נָפַל. Ο΄. καὶ τὸ σιδήριον ἐξέπεσεν. Alia exempl. καὶ τὸ σιδήριον ἐκπέσον ἐκ τοῦ στελέχους ἐξέπεσεν.[6] Alia: καὶ ἐξέπεσε τοῦ στελεοῦ τὸ σίδηρον.[7]

וַיֹּאמֶר. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. Ε΄. καὶ εἶπεν ◄.[8]

אֲהָהּ אֲדֹנִי. Ο΄. ὦ κύριε. Ε΄. οὐαί μοι κύριε.[9]

אֲדֹנִי. Ο΄. κύριε. Schol. Τὸ κύριε τὸ ἐνταῦθα οὕτως φέρεται ἐν τῇ σελίδι τῇ ἑβδόμῃ, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς· ἐν δὲ τῷ Ἑβραίῳ, ἀδωνί.[10]

וְהוּא שָׁאוּל. *Et ipsum mutuo acceptum.* Ο΄. καὶ αὐτὸ κεκρυμμένον (alia exempl. κεχρημένον[11]). Ἄλλος· καὶ τοῦτο κεχρημένον. Ἀ. Σ. Θ. κεχρημένον αὐτό.[12]

---

[51] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III (cum ἐβιάσαντο), 247; necnon (cum ἔδωκεν αὐτῷ pro ἔδησεν) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. (In textu verba δύο τ. ἀργυρίου desunt in Codd. II, 71, 106, 158, 245.) [52] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum ἐπέδωκεν). [53] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1. Comp., Codd. 19, 82, 93, 108: καὶ ἀπῆλθον. [54] Sic Cod. III, Syro-hex. (cum μετὰ σοῦ in marg.), Arm. 1. [55] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 108, 123, 243 (cum αὐτοῦ in marg.). [56] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19 (cum κόπους), 44 (om. καὶ ante ἐλαιῶνας), 52 (cum ἐλαιῶνα), 55, 64, 71 (ut 52), 74 (idem), alii (inter quos 243, cum nota: τὸ, καὶ λήψῃ ἐν αὐτῷ κήπους, οὐ κεῖται), Syro-hex. (cum ܘܬܣܒ ܒܗ ܓܢܐ̈ ܘܙܝܬܐ̈), Theodoret. Statim καὶ ἀμπελῶνα Codd. III (cum καὶ ἐλαιῶνα καὶ ἀμπ.), 71, 74, alii, Syro-hex. Alia lectio a Nobilio memorata, ἵνα κτήσῃ ἐλαιῶνας, est in Cod. 245 (cum ἐλαιῶνα) solo, et Symmachi esse videtur, quem, ut solet, exprimens Hieron. vertit: *ut emas oliveta.* [57] Syro-hex. (qui male pingit: ÷ τοῦ πρ. ◄ τοῦ θ.). Verba τοῦ θεοῦ desunt in Comp., Codd. 82, 93, 108. [58] Idem. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [59] Idem. Vox Ἰσραήλ deest in Comp., Codd. 71, 108, 245. [60] Idem. [61] Idem. [62] Idem. [63] Idem. Verba πρὸς Ν. desunt in Cod. 44. [64] Idem. Vox Γιεζί deest in Cod. 44. [65] Idem. [66] Idem (qui pingit: ÷ καὶ νῦν ◄). Vocula νῦν deest in Ald., Codd. 74, 92, 106, aliis. Praeterea νῦν ἔλαβες om. Comp., Codd. 19, 44, 71, alii, Arm. 1.

Cap. VI. [1] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), invitis libris Graecis. [2] Sic (om. ἐκεῖ) Comp., Codd. 93 (cum σκηνήν), 246. [3] Syro-hex. ܙܠܘ ܀ ܐܙܠܘ. Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 93, 108, 158, Arm. 1. [4] Sic Ald., Codd. 44, 55, 56, 64, alii (inter quos 243), Syro-hex. Ad ἐπιεικῶς (ἐπιεικέως Cod. II manu 1ma) cf. ad Cap. v. 23. [5] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. [6] Sic Ald., Codd. XI, 44, 52 (cum ἐκπεσών), 55, 64, alii (inter quos 243). [7] Sic Codd. 19 (cum στελλεοῦ), 93 (cum σιδήριον), 108. [8] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum ὁ ἀνὴρ καὶ εἶπεν), Codd. III, 19 (ut Comp.), 108 (idem), Arm. 1. [9] Syro-hex. ܘܝ ܠܝ ܡܪܝ. [10] Syro-hex. in marg. ܗܢܐ ܕܝܢ ܕܗܪܟܐ. ܡܪܝ ܗܟܢܐ ܡܬܝܬܐ ܒܦܛܘܪܐ ܫܒܝܥܝܐ. ܘܠܘܬ ܫܪܟܐ ܡܦܫܩܢܐ. ܒܥܒܪܝܐ ܕܝܢ ܐܕܘܢܝ. [11] Sic Comp. (cum κεχρησμ.), 19 (cum κεχρισμ.), 71, 82, 93 (ut Comp.), 158, 243, 245 (cum κεχριμένος), Theodoret. ibid., qui enarrat: Τοσαύτῃ δὲ ἐχρῶντο πενίᾳ, ὡς μηδὲ ἀξίνην ἀνέχεσθαι κτήσασθαι. Αὐτίκα γοῦν μιᾶς εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσούσης, εἴρηκεν ὁ ταύτην χρησάμενος, ὦ δὴ κύριε, καὶ αὐτὸ κεχρημένον. In contrariam partem pro κεκρυμμένον stant Syro-hex., et Procop. p. 290: τοῦτον οὖν (τὸν τοῦ θεοῦ λόγον) κεκρυμμένον ἀφ' ἡμῶν ἡ τοῦ ξύλου πεφανέρωκεν οἰκονομία. [12] Syro-hex.

6. וַיִּקְצָב. *Et abscidit.* Ο΄. καὶ ἀπέκνισε. Ε΄. καὶ ἀπέκλασε.[13]

7. הָרֶם לָךְ. Ο΄. ὕψωσον σεαυτῷ. Alia exempl. μετεώρισον καὶ λάβε σεαυτῷ.[14]

8. אֶל־מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי תַּחֲנֹתִי. *Ad locum certum quendam erunt castra mea.* Ο΄. εἰς τὸν τόπον τόνδε τινὰ ἐλμωνὶ παρεμβαλῶ. Alia exempl. εἰς τὸν τόπον τοῦ φελμουνὶ ποιήσωμεν (s. ποιήσομεν) ἔνεδρον· καὶ ἐποίησαν.[15] Ἀ. πρὸς τὸν τόπον τὸν δεῖνα τόνδε τινά.. Σ. κατὰ τόπον τινά..[16]

9. הִשָּׁמֶר מֵעֲבֹר הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־שָׁם אֲרָם נְחִתִּים. Ο΄. φύλαξαι μὴ παρελθεῖν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι ἐκεῖ Συρία κέκρυπται. Alia exempl. πρόσεχε τοῦ μὴ διελθεῖν τὸν τόπον τοῦτον, ὅτι ἐκεῖ Σύροι ἐνεδρεύουσι.[17]

10. וְהִזְהִירֹה. *Et monuerat eum.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. καὶ διεστείλατο αὐτῷ ◂.[18]

11. וַיִּסָּעֵר לֵב. *Et conturbatum est cor.* Ο΄. καὶ ἐξεκινήθη (alia exempl. ἐξέστη[19]) ἡ ψυχή. Σ. καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία.[20]

12. כִּי. Ο΄. ὅτι. Alia exempl. ἀλλ' ἤ.[21] Σ. ἀλλά.[22]

13. לְכוּ. Ο΄. δεῦτε. Σ. πορεύθητε (s. ἀπέλθετε).[23]

15. וְסוּס וָרָכֶב. Ο΄. καὶ ἵππος (alia exempl. ἵπποι[24]) ※Ἀ. Θ. Ε΄. καὶ ἅρμα ◂.[25]

אֲהָהּ אֲדֹנִי. Ο΄. ὦ κύριε. Alia exempl. κύριε.[26] Ὁ Ἑβραῖος· δέομαι ἀδωνί.[27]

17. וְרֶכֶב אֵשׁ. Ο΄. καὶ ἅρμα πυρός. Σ. καὶ ἁρμάτων πυρίνων.[28]

19. לֹא־זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא־זֹה הָעִיר. Ο΄. οὐχὶ αὕτη ἡ πόλις, καὶ αὕτη ἡ ὁδός. Alia exempl. οὐχ αὕτη ἡ ὁδὸς, καὶ οὐχ αὕτη ἡ πόλις.[29]

21. אֶל־אֱלִישָׁע. Ο΄. ※Ε΄. πρὸς Ἐλισαιέ ◂.[30]

22. וַיֵּלְכוּ. Ο΄. καὶ ἀπελθέτωσαν (alia exempl. ἀποσταλήτωσαν[31]).

23. גְּדוּדֵי. Ο΄. μονόζωνοι. Ἀ. εὔζωνοι.[32] Σ. λόχος.[33] Ε΄. πειραταί.[34]

24. וַיָּצַר עַל־שֹׁמְרוֹן. *Et obsidebat Samariam.* Ο΄. καὶ περιεκάθισεν ἐπὶ Σαμάρειαν ※Ἀ. Σ. καὶ συνέκλεισαν (s. ἐπολιόρκησαν) αὐτήν ◂.[35]

25. בַּחֲמִשָּׁה כָסֶף. Ο΄. πέντε ἀργυρίου. Alia exempl. πεντήκοντα πέντε ἀργυρίου.[36] Ὁ Ἑβραῖος· πέντε ἀργυρίου.[37]

---

in marg. ܘܒܐܝܠܐ ܕܫܦܠܐ ܐ. ܣ. ܕ. ܒܫܠܠܐ ܗܘ ◂ [13] Idem: ܗ. ܘܩܨܐ ◂ Sic in textu Comp. (cum καὶ ἀπέκλασεν Ἐλισ.), 19 (idem), 71, 93 (ut Comp.), 108 (cum καὶ ἀπεκάλησεν Ἐλισ.), 158. [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 246. [15] Sic Comp. (cum φελωνὶ ἐλμωνὶ pro τοῦ φελμουνί, et om. καὶ ἐποίησαν), Codd. 19, 93 (cum τὸν φ.), 108, 246 (cum τὸν φελβοῦν εἰ). Hieron.: *In loco illo et illo ponamus insidias.* Syro-hex. in textu: ܠܕܘܟܬܐ ܦܠܢܝܬܐ ܦܠܡܘܢܝ (ΦΕΛΛΟΝΙ); h. e. ut videtur: εἰς τὸν τόπον τὸν δεῖνα φελμωνί τινα παρεμβαλῶ; in marg. autem: ܠܕܘܟܬܐ ܕܦܠܡܘܢܝ (ΦΕΛΜΟΝΙ) ܢܥܒܕ ܟܡܝܢܐ (ἔνεδρα) ◂ Reg. in marg., teste Montef.: Ἐν ἑτέροις βιβλίοις γράφεται, εἰς τὸν τόπον φελμουνί. Sic in textu Codd. 158 (cum τὸν φιλμουνή), 247 (cum φελμωνί). Theodoret. Quaest. XX in 4 Reg. p. 525: Τί ἐστιν, εἰς τὸν τόπον τὸν φελμουνί; Ὡς ἄν τις εἴποι, εἰς τόνδε τὸν τόπον· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ φελμουνί. [16] Cod. 243. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxi. 2. [17] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum Σύριοι), 108. Hieron.: *quia ibi Syri in insidiis sunt.* [18] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ ܐ. ܘܦܩܕ ܠܗ ◂), et sine notis Codd. III, 247. [19] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [20] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܬܓܫ ܠܒܐ. [21] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [22] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ◂ [23] Idem: ܣ. ܙܠܘ ◂ Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 93, 108, 246. Cf. ad Cap. iv. 7. vi. 2. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 64, 71, alii, Syro-hex., Arm. 1. [25] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom. Verba καὶ ἅρμα absunt a Codd. 71, 245. [26] Sic Codd. III, 121, Syro-hex., Arm. 1. [27] Syro-hex. ܥܒ. ܒܥܐ ܐܢܐ ܐܕܘܢܝ (ܡܪܝ ◂). Cf. Jos. vii. 7 in Hebr. et LXX. [28] Idem: ܣ. ܘܕܡܪܟܒܬܐ ܢܘܪܢܝܬܐ ◂ [29] Sic Comp., Codd. III, 19, 93 (ut videtur), 108, Syro-hex., Arm. 1. [30] Sic Syro-hex. Haec desunt tantum in Codd. II, 82, 245. [31] Sic Codd. 82, 93, 108 (cum ἀποσταλείτωσαν), Theodoret. (cum ἀποσταλήτωσαν), Procop. p. 290. [32] Syro-hex. ܐ. ܫܦܝܪܝ ܐܣܘܪܐ (ܐܣܝܪܝ ◂) Cf. Hex. ad Cap. xxiv. 2. Alias vocis εὔζωνος versiones Syriacas recensuimus ad Hos. vi. 9. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 19. [33] Idem: ܣ. ܓܘܕܐ ◂ Cf. Hex. ad Psal. xvii. 30. [34] Idem: ܗ. ܦܝܪܛܐ ◂, appicto Graeco (ΠΕ)ΙΡΑΤΑΙ. Sic in textu Codd. 19 (cum πειραταῖς) 82, 93, 108 (ut 19). Cf. Hex. ad Hos. vi. 9. [35] Sic in textu Syro-hex. (cum ※ ܐ. ܣ. ܘܚܒܫܘܗ ◂). Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 52. Est duplex versio, ut videtur, e margine in contextum assumpta. [36] Sic Cod. III (cum π. καὶ π.), Syro-hex., Arm. 1 (ut Comp.). [37] Syro-hex. ܥܒ. ܚܡܫܐ ܕܟܣܦܐ.

28. וְאֶת־בְּנִי נֹאכַל מָחָר. Ο΄. καὶ τὸν υἱόν μου φαγόμεθα αὐτὸν αὔριον. Aliter: Ο΄. ※Ἀ. Σ. Θ. καὶ τὸν υἱόν μου φαγόμεθα αὔριον (◂).[38]

29. בַּיּוֹם הָאַחֵר. Ο΄. τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ. Alia exempl. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἄλλῃ.[39]

30. וְהִנֵּה הַשַּׂק. Ο΄. τὸν σάκκον. Alia exempl. καὶ ἰδοὺ σάκκος.[40]

31. אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט. Ο΄. Ἐλισαιὲ ※υἱοῦ Σαφάτ ◂.[41]

32. הַרְאִיתֶם. Ο΄. εἰ εἴδετε. Alia exempl. μὴ οἴδατε.[42] Σ. ἆρα εἴδετε (s. ἑωράκατε[43]).

33. מָה־אוֹחִיל לַיהוָה עוֹד. Ο΄. τί ὑπομείνω (alia exempl. ὑπομενῶ[44]) τῷ κυρίῳ ἔτι; Alia exempl. τί δεηθῶ τοῦ κυρίου ἔτι;[45] Schol. ※εἰ οὕτως ὠργίσθη ὁ θεὸς, εἰς τί ζῶ; εἰ οὕτως ἐκακοποίησεν ἡμᾶς ὁ θεὸς, διὰ τί δουλεύσομεν αὐτῷ;[46]

Cap. VI. 12. ÷πάντας ◂.[47] 16. καὶ εἶπεν ÷Ἐλισαιὲ ◂.[48] 20. κύριε, ἄνοιξον ÷δή ◂.[49] ÷ἦσαν ◂.[50] 22. ÷εἰ μή ◂.[51] 30. ÷Ἰσραήλ (◂).[52]

Cap. VII.

2. אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים. Ο΄. τῷ Ἐλισαιέ. Alia exempl. πρὸς τὸν Ἐλισαιέ; alia, τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ.[1]

2. הִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה. Ο΄. ἰδοὺ ποιήσει κύριος. Alia exempl. καὶ ἐὰν κύριος ποιήσῃ.[2]

הֲיִהְיֶה. Ο΄. μὴ ἔσται. Ε΄. εἰ ἔσται.[3]

4. וְעַתָּה לְכוּ וְנִפְּלָה. *Et nunc agite, transfugiamus.* Ο΄. καὶ νῦν δεῦτε, καὶ ἐμπέσωμεν. Σ. ἀπέλθωμεν (s. πορευθῶμεν) οὖν καὶ αὐτομολήσωμεν.[4]

5, 7. בַנֶּשֶׁף (bis). *In crepusculo.* Ο΄. ἐν τῷ σκότει. Alia exempl. ἐν τῷ σκότει ἤδη διαυγάζοντος (s. διαφώσκοντος).[5]

5. וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ ἦλθον (alia exempl. εἰσῆλθον[6]). ※Ἀ. Θ. καὶ ἦλθον ◂.[7]

אֵין. Ο΄. οὐκ ἔστιν. Σ. οὐκ ἦν.[8]

6. אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב. Ο΄. παρεμβολὴν τὴν Συρίας (alia exempl. παρεμβολῇ Συρίας[9]) φωνὴν ἅρματος. Θ. ἐν τῇ παρεμβολῇ Συρίας φωνὴν ἁρμάτων.[10]

הִנֵּה. Ο΄. νῦν. Ἀ. Θ. Ε΄. ἰδού.[11]

מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ὁ βασιλεὺς ◂ Ἰσραήλ.[12]

7. בַנֶּשֶׁף. Ο΄. ἐν τῷ σκότει. Ὁ Ἑβραῖος· πρὸ τοῦ ἑωσφόρου.[13]

---

[38] Sic Syro-hex. In textu vulgari αὐτὸν om. Comp., Codd. III, 82, 93, 108, Arm. 1. Praeterea verba φαγόμεθα αὐτὸν reprobant Ald., Codd. XI, 44, 55, 71, alii (inter quos 243). [39] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [40] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ ἰδοὺ), 82, 93, 108, 246. [41] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 246, 247, Arm. 1. [42] Sic Ald. (cum εἰ μὴ οἴδατε), Codd. III, XI, 44, 55 (cum εἴδατε), 64 (ut Ald.), alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum εἰ εἴδετε in marg.). [43] Syro-hex. ܣ. ܐܪܐ ܚܙܝܬܘܢ ܀ Lectio εἰ ἑωράκατε est in Comp. (om. εἰ), Codd. 19 (ut Comp.), 82, 93, 108 (ut Comp.), 246, Theodoret. [44] Sic Ald., Codd. III, 64, 119, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [45] Sic Comp., Codd. 19, 82 (om. τοῦ κ.), 93 (cum ἔτι τοῦ θεοῦ pro τοῦ κ. ἔτι), 108 (cum τοῦ θεοῦ), 246 (cum δεηθι). [46] Cod. 243 in marg. [47] Syro-hex. [48] Idem (qui pingit: ÷καὶ εἶπεν Ἐλ. ◂). [49] Idem (pro ἄνοιξον δή, κύριε). Particula deest in Comp. (cum κ. διάνοιξον), Cod. 64 (cum ἄνοιξον κ.), 93 (ut Comp.), 108 (idem). [50] Idem. Pro ἦσαν, αὐτοὶ exhibent Comp., Codd. 19, 93, 108. [51] Idem. Deest in Cod. 93. [52] Idem. Deest in Comp., Codd. II, 82, 93, 158, 247.

Cap. VII. [1] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 74, aliis, Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 82, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19 (cum ποιήσει), 82, 93, 108, 158 (om. καὶ), Syro-hex. (in marg.). [3] Syro-hex. ܗ. ܐܢ ܢܗܘܐ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246. [4] Idem: ܣ. ܢܐܙܠ ܗܟܝܠ ܘܢܫܠܡ ܢܦܫܢ ܠܢ., h. e. vertente Middeld.: Σ. πορευσόμεθα δὴ καὶ παραδώσομεν ἡμεῖς ἡμᾶς (!). Sed cf. Hex. ad Jerem. xxxvii. 13. xxxviii. 19. lii. 15. [5] Sic Codd. 19, 82 (in priore loco), 93, 108, 158. [6] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247). [7] Sic in textu Syro-hex. [8] Syro-hex. ܣ. ܠܝܬ ܗܘܐ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 56, 93, 108. [9] Sic Ald., Codd. III, 55, 64, 74, alii (inter quos 243), Syro-hex. [10] Syro-hex. ܬ. ܒܡܫܪܝܬܐ ܕܣܘܪܝܐ ܩܠܐ ܕܡܪ̈ܟܒܬܐ. [11] Idem. Sic (cum μεμίσθωται) Comp., Codd. 19, 93, 108. [12] Sic in textu Syro-hex. Verba ὁ βασιλεὺς desunt in Ald., Codd. XI, 44, 92, aliis. [13] Syro-

7. וְאֶת־סוּסֵיהֶם. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν ◂.[14]

8. וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמִנוּ. Ο΄. καὶ ἐπορεύθησαν, ※ Ἀ. καὶ ἔκρυψαν ◂.[15] Alia exempl. καὶ ἀπῆλθον, καὶ κατέκρυψαν.[16]

וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם. Ο΄. καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν. Alia exempl. καὶ ἔλαβον ἄρσιν αὐτῶν (מַשְּׂאָם).[17]

9. לֹא־כֵן. Ο΄. οὐκ ※ Σ. ὀρθῶς ◂ οὕτως.[18]

לְכוּ. Ο΄. δεῦρο. Ἄλλος· δεῦτε.[19]

10. וְהַחֲמוֹר אָסוּר. Ο΄. καὶ ὄνος ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. δεδεμένος ◂.[20]

כַּאֲשֶׁר הֵמָּה. Ο΄. ὡς εἰσί. Ἄλλος· καθὼς ἦσαν.[21]

12. אַגִּידָה־נָּא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ. Ο΄. ἀναγγελῶ δὴ ὑμῖν ἃ ἐποίησεν ἡμῖν. Aliter: Ο΄. ἀναγγελῶ ὑμῖν ※ ἃ ἐποίησαν ἡμῖν ◂.[22]

אֲנָחְנוּ. Ο΄. ÷ καὶ ◂ ἡμεῖς.[23]

כִּי־יֵצְאוּ. Ο΄. ὅτι (Ὁ Ἑβραῖος· ὅτε[24]) ἐξελεύσονται.

מִן־הָעִיר. Ο΄. ἐκ τῆς πολέως. Aliter: Ο΄. ἐκ τῆς γῆς.[25] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἐκ τῆς πόλεως.[26]

נָבֹא. Ο΄. εἰσελευσόμεθα ÷ καὶ ἐξελευσόμεθα (◂).[27]

13. מִן־הַסּוּסִים. Ο΄. τῶν ἵππων. Alia exempl. ἀπὸ τῶν ἵππων.[28]

כְּכָל־הֶהָמוֹן. Ο΄. πρὸς (Ἄλλος· ὡς[29]) πᾶν τὸ πλῆθος.

14. אַחֲרֵי מַחֲנֵה. Ο΄. ὀπίσω τοῦ βασιλέως (Ἀ. Σ. τῆς παρεμβολῆς[30]).

לְכוּ וּרְאוּ. Ο΄. δεῦτε (Ἀ. Θ. πορεύθητε[31]) ※ Ἀ. Θ. Ε΄. καὶ ἴδετε ◂.[32]

15. בְּהֵחָפְזָם. Ο΄. ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτούς. Ε΄. ὅτε οὗτοι ἔσπευσαν.[33]

17. וַיָּמֹת. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. καὶ ἀπέθανε ◂.[34]

הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τὸν ἄγγελον. Ἀ. τὸν βασιλέα.[35]

18. אִישׁ הָאֱלֹהִים. Ο΄. Ἐλισαιέ. Ὁ Ἑβραῖος· ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ.[36]

20. וַיְהִי־לוֹ. Ο΄. καὶ ἐγένετο ※ Ἀ. Σ. αὐτῷ ◂.[37]

Cap. VII. 2. καὶ ÷ Ἐλισαιέ ◂.[38] 4. ÷ καὶ ◂ ζησόμεθα.[39] 18. ÷ καὶ (◂) ἔσται.[40] ἡ ὥρα ÷ αὕτη (◂).[41] 19. ÷ Ἐλισαιέ ◂.[42]

CAP. VIII.

1. קוּמִי וּלְכִי אַתְּ וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי. Ο΄. ἀνάστηθι καὶ δεῦρο σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἐὰν παροικήσῃς. Aliter: Ο΄. . καὶ πορεύου σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἐὰν παροικήσῃς. Ἀ. ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκησον οὗ παροικήσεις. Σ. ἀναστᾶσα ἄπελθε σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἐὰν εὕρῃς παροικεῖν. Θ.

---

hex. ܡܛܠ ܕܩܕܡ (ܠ)ܦܩܕܢܐ ܢܛܪܘ. Cf. Job. iii. 9. xi. 17 in Syro-hex. [14] Sic in textu Syro-hex. (cuneolo post ἵππους posito). Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. 158, 245. [15] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. [16] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 158 (cum ἐπορεύθησαν). [17] Sic Codd. 19, 93, 108. Duplex lectio, καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν ἄρσιν, est in Cod. 158. [18] Sic in textu Syro-hex. (cum ※ ܣ. ܬܪܝܨܐܝܬ ◂). Hieron.: *Non recte facimus.* [19] Syro-hex. in marg. ܬܘ. [20] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 19, 93, 108, 123, 247, Arm. 1. [21] Syro-hex. in marg. ܐ̈ܝܟ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. (cum ἀπαγ.) Comp., Codd. 19, 93 (cum ἀπαγγείλω), 108, Arm. 1. Haec, ἃ ἐπ. ἡμῖν, desunt in Cod. 71. [23] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ ἡμεῖς ◂), et sine obelo Cod. III. [24] Syro-hex. ܥܒ. ܟܕ. [25] Sic in textu Codd. III, 245, Syro-hex. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. [27] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. III, Arm. ed. [28] Sic Codd. III, 158, 247, Syro-hex. [29] Syro-hex. in marg. ܐ̈ ܐܝܟ. [30] Idem: ܐ. ܣ. ܕܡܫܪܝܬܐ. (Paulo ante Ἰσραὴλ deest in Codd. III, 44, 71, Syro-hex., Arm. 1.) [31] Idem: ܐ. ܬ. ܙܠܘ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 93, 108, 245. [32] Sic Syro-hex. Verba καὶ ἴδετε desunt in Codd. XI, 52, 71, 74, aliis. [33] Syro-hex. ܗ. ܟܕ ܗܢܘܢ ܐܣܬܪܗܒܘ. [34] Sic in textu Syro-hex. Haec desunt in Codd. 52, 74, 92, aliis. [35] Syro-hex. ܐ. ܠܡܠܟܐ. [36] Idem: ܥܒ. ܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ. Mox v. 19 ad τῷ Ἐλισαιὲ idem affert: Ἑβρ. τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ. [37] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. [38] Syro-hex. [39] Idem. Copula abest a Comp., Cod. 44, Arm. 1. [40] Idem. Copulam reprobant Comp., Codd. 19, 56, 92, alii. [41] Idem. Sic sine obelo Comp. (cum ἡμέρα pro ὥρα), Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 55, 56, alii (inter quos 247). [42] Idem.

ἀνάστηθι δεῦρο σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἐὰν παροικεῖς.[1]

1. וְגַם־בָּא. Ο΄. καίγε ἦλθεν. Σ. καὶ ἔρχεται (s. παραγίνεται).[2]

2. פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. ἀλλοφύλων. Σ. τῶν Φυλιστιαίων.[3]

3. מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. ἐκ γῆς ἀλλοφύλων (Σ. τῶν Φυλιστιαίων[3]) εἰς τὴν πόλιν. Alia exempl. ἐκ τῶν ἀλλοφύλων.[4]

וַתֵּצֵא. Ο΄. καὶ ἦλθε (alia exempl. ἐξῆλθε[5]).

5. צֹעֶקֶת. Ο΄. βοῶσα. Σ. ἔκραζεν.[6]

6. אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ. Ο΄. πάντα τὰ αὐτῆς. Aliter: Ο΄. ※ Σ. Θ. Ε΄. πάντα ◂ αὐτῆς τὰ γενήματα.[7] Θ. πάντα τὰ αὐτῆς.[8]

וְאֵת כָּל־תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה. Ο΄. καὶ πάντα τὰ γεννήματα τοῦ ἀγροῦ. Aliter: Ο΄. ※ Θ. καὶ πάντα τὰ γεννήματα (◂) τοῦ ἀγροῦ αὐτῆς.[9]

7. וּבֶן־הֲדַד. Ο΄. καὶ υἱὸς Ἄδερ (Ὁ Ἑβραῖος, Ἀ. Σ. Ἀδάδ. Θ. Ε΄. Ἄδερ[10]).

חֹלֶה. Ο΄. ἠρρώστησε. Alia exempl. ἠρρώστει.[11]

8. מִנְחָה. Ο΄. μαναά. Σ. δῶρα.[12]

8. וְלֵךְ. Ο΄. καὶ δεῦρο. Σ. Ε΄. καὶ ἄπελθε (s. πορεύου).[13]

מֵאוֹתוֹ. Ο΄. παρ' αὐτοῦ. Σ. δι' αὐτοῦ.[14]

9. לִקְרָאתוֹ. Ο΄. εἰς ἀπαντὴν (s. ἀπάντησιν) ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. αὐτοῦ (◂).[15]

לְפָנָיו. Ο΄. ἐνώπιον αὐτοῦ (Ἄλλος· αὐτῶν[16]).

10. וַיֹּאמֶר אֵלָיו. Ο΄. καὶ εἶπεν ※ Θ. πρὸς αὐτόν (◂).[17]

אֱמָר־לֹא (לוֹ ק׳). Ο΄. εἶπον ※ αὐτῷ ◂.[18]

כִּי־מוֹת יָמוּת. Ο΄. ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ. Alia exempl. ὅτι ἀποθνήσκων ἀποθανεῖται.[19]

11. וַיַּעֲמֵד אֶת־פָּנָיו. *Et fixit* (Elisaeus) *obtutum suum.* Ο΄. καὶ παρέστη τῷ προσώπῳ αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἔστη Ἀζαὴλ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.[20]

וַיָּשֶׂם עַד־בֹּשׁ. *Et convertit* (eum in Hazaelem) *usque dum perturbaretur.* Ο΄. καὶ ἔθηκεν ἕως αἰσχύνης. Alia exempl. καὶ παρέθηκεν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ δῶρα ἕως ᾐσχύνετο.[21] Ἄλλος· καὶ ἔκειτο τὰ δῶρα ἕως οὗ ἐσάπρισαν (עַד־בְּאֹשׁ).[22]

CAP. VIII. [1] Cod. 243 (cum ἀναστὰς pro ἀναστᾶσα). Syro-hex. affert: Σ. ἄπελθε (ܐܙܠܝ). In Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, et Theodoreto locus sic habet: ἀνάστηθι καὶ πορεύου σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ παροίκει οὗ ἐὰν εὕρῃς ἐκεῖ. [2] Syro-hex. ܘܐܬܝܐ .ܣ. [3] Idem: .ܣ. ܕܦܠܣܛܝܐ. Cf. Hex. ad Exod. xxiii. 31. [4] Sic Codd. III, 44, 52, 55, alii, Syro-hex. [5] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 247. [6] Syro-hex. ܩܥܝܐ ܗܘܬ .ܣ. [7] Sic Syro-hex. (cum ܥܠܠܬܐ ܕܝܠܗ), et sine notis Codd. II (pro πάντα τὰ αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ γ.), III, Arm. 1 (om. αὐτῆς). (Pro ἐπίστρεψον Syrus noster dedit ἐπίστρεψον αὐτῇ, consentientibus Comp., Codd. 82, 93, 108, Arm. 1.) [8] Syro-hex. in marg. ܟܠܗܘܢ ܕܝܠܗ .ܬ. [9] Idem in textu: .ܬ※ ܘܟܠܗ ܥܠܠܬܐ ܕܚܩܠܐ ܕܝܠܗ, absente cuneolo. (Singulare ܥܠܠܬܐ cum plurali γεννήματα commutatur Jesai. xxix. 1.) "Syrus textus depravatus esse videtur, nec video quomodo difficultates dirimendae sint."—*Middeld.* Immo cum textu Syro-hex., si notas Origenianas expungas, accurate concordat Cod. III, necnon (om. καὶ πάντα τὰ γ., quae ex Theodotione assumpsit Origenes) Cod. II. Etiam Arm. 1, vertente Altero: πάντα τὰ γεννήματα, καὶ πάντας τοὺς καρποὺς τοῦ ἀγροῦ. [10] Syro-hex. Cod. 243 in marg.: Ō. καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὰδ βασιλεὺς Συρίας. Σ. Ἀ. Θ. καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὰδ β. Σ. [11] Sic Comp. (cum ἦν ἀρρωστῶν), Ald., Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 44, 55, 64, alii (inter quos 243), Syro-hex. [12] Syro-hex. ܩܘܪܒܢܐ .ܣ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [13] Idem: ܘܙܠ .ܗ .ܣ. Sic in textu (cum πορεύου) iidem. [14] Idem: ܒܐܝܕܗ .ܣ. Sic in textu Comp., Ald., Codd. XI, 44, 52, 55, alii, Arm. 1. [15] Idem. Pronomen est in Ed. Rom. et libris omnibus. [16] Idem in textu: ܩܕܡܘܗܝ; in marg. autem: ܩܕܡܝܗܘܢ (pro ܩܕܡܝܗܘܢ ?). [17] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, alii. [18] Sic sine aster. Comp. (cum καὶ εἰπὲ), Ald., Codd. III, 19 (ut Comp.), 44, 55, 64, alii (inter quos 243). Syro-hex. pingit: ※ εἶπον αὐτῷ· ζωῇ (s. ζῶν) ◂, invitis libris Graecis. [19] Syro-hex. in marg. ܕܡܝܬ ܬܡܘܬ. Sic (cum θανάτῳ ἀποθ.) Ald., Codd. 44, 64, 71, alii (inter quos 243). [20] Sic Comp., Codd. 19 (cum τῷ πρ. αὐτοῦ ?), 82, 93, 108. [21] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum ἐσχύνετο), 93, 108, 158 (cum ἔθηκεν). Ad αἰσχύνης Syro-hex. in marg. ܒܗܬ, h. e. ᾐσχύνθη. [22] Duplex versio, καὶ ἔκειτο τὰ δ. ἕως οὗ ἐσάπρισαν, καὶ ἔθηκεν ἕως αἰσχύνης, est in Ald. (cum ἔκειντο), Codd. 55 (om. ἕως), 64 (ut Ald.), 71 (cum ἐσάπησαν, om. καὶ ἔθηκεν ἕως αἰσχ.), Reg. apud Montef. (cum ἐσάπρησαν), Syro-hex. (qui vertit: ܘܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܩܘܪܒܢܐ ܥܕܡܐ ܕܣܪܝܘ (ΕСΑΠΡΙСΑΝ). ܘܣܡ ܥܕܡܐ ܠܒܗܬܬܐ). Ad ἐσάπρισαν cf. Hex. ad Exod. v. 21,

12. מַדּוּעַ. Ο΄. τί ὅτι. Ὁ Ἑβραῖος, Σ. διὰ τί. Θ. Ε΄. τί (κύριος).[23]

מִבְצְרֵיהֶם תְּשַׁלַּח. Ο΄. τὰ ὀχυρώματα αὐτῶν ἐξαποστελεῖς. Alia exempl. τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς ἐστερεωμένας ἐμπρήσεις.[24]

תְּרַטֵּשׁ. *Allides.* Ο΄. ἐνσείσεις. Alia exempl. ἐδαφιεῖς.[25] Σ. προσρήξεις.[26]

13. הַכֶּלֶב. Ο΄. ὁ κύων ὁ τεθνηκώς. Alia exempl. ὁ κύων.[27]

הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה. Ο΄. τὸ ῥῆμα τοῦτο ※ τὸ μέγα (◄).[28]

14. וַיֹּאמֶר אָמַר לִי. Ο΄. καὶ εἶπεν· ※ εἶπέ μοι ◄.[29]

15. הַמַּכְבֵּר. *Stragulum.* Ο΄. τὸ μαχβάρ (alia exempl. μαχμά[30]). Ὁ Ἑβραῖος, Ο΄. Θ. τὸ μαχβάρ. Ἀ. Σ. τὸ στρῶμα.[31]

16. וּבִשְׁנַת. Ο΄. ※ καὶ (◄) ἐν ἔτει.[32]

וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה. Ο΄. καὶ Ἰωσαφὰτ βασιλεῖ Ἰούδα.[33]

16. יְהוֹרָם. Ο΄. Ἰωράμ. Ὁ Ἑβραῖος· Ἰωαράμ.[34]

19. כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ לָתֵת לוֹ נִיר לְבָנָיו. Ο΄. καθὼς εἶπεν ※ αὐτῷ (◄) δοῦναι αὐτῷ λύχνον [καὶ] τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ.[35]

20. פָּשַׁע. Ο΄. ἠθέτησεν. Σ. ἀπέστη.[36]

עָלֵיהֶם. Ο΄. ἐφ᾽ ἑαυτόν. Ἀ. Θ. ἐφ᾽ ἑαυτούς.[37]

21. הוּא קָם לַיְלָה. Ο΄. αὐτοῦ ἀναστάντος ※ Ἀ. Ε΄. νυκτός ◄.[38]

22. וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם. Ο΄. καὶ ἠθέτησεν ※ Ἐδώμ (◄).[39]

מִתַּחַת יַד. Ο΄. ὑποκάτω τῆς χειρός (potior scriptura ὑποκάτωθεν χειρός). Alia exempl. τοῦ μὴ δοῦναι (מִתֵּת) χεῖρα.[40]

23. הֲלֹא־הֵם. Ο΄. οὐκ ἰδοὺ ※ Σ. ταῦτα ◄.[41]

25. מֶלֶךְ יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. βασιλέως Ἰούδα (◄).[42]

26. אֲחַזְיָהוּ. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Ε΄. ἦν ◄ Ὀχοζίας.[43]

27. כִּי חֲתַן בֵּית־אַחְאָב הוּא. Ο΄. Vacat. Alia exempl. γαμβρὸς γὰρ οἴκου Ἀχαὰβ ἐστι.[44]

---

necnon LXX ad Eccles. x. 1, ubi tamen pro הִבְאִישׁ sensu transitivo ponitur, juxta Hesychii glossam: Σαπριοῦσι· σήπουσι. Hinc Nicephorus in Cat. T. II, p. 863 pro ἐσάπρησαν (sic) omnino legendum esse ἐσάπησαν affirmat, quam scripturam contra tot testium consensum admittere noluimus. [23] Syro-hex. in textu: ܠܡܢܐ; in marg. autem: ܣ. ܡܛܠ ܡܢܐ ◆ ܬ. ܗ. ܡܢܐ ܡܪܝܐ ◆. [24] Sic Comp. (praem. σύ), Codd. 19, 82, 93, 108. [25] Sic Comp., Codd. 19, 71 (cum duplici scriptura ἐνσίσεις (sic) ἐδαφιεῖς), 82, 93 (cum ἐδαφίσεις), 108, 243. Syro-hex. habet ܬܫܚܩܘܢ ܐܢܘܢ, quae vox ἐδαφίζειν sonat Psal. cxxxvi. 9; hic autem, ut videtur, ἐνσείειν. [26] Syro-hex. ◆ ܬܬܩܦܘܢ .ܣ. Cf. Hex. ad Psal. ii. 9. cxxxvi. 9. Jerem. xlviii. 12. li. 20. [27] Sic Cod. 245, Syro-hex., Arm. 1. In Cod. III ὁ κύων, s. ὁ κ. ὁ τεθνηκώς, plane intercidit. [28] Sic Syro-hex., et (cum τὸ ῥ. τὸ μέγα τοῦτο) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [29] Sic Syro-hex., et sine aster. Ed. Rom. In paucis libris καὶ εἶπεν, s. εἶπεν, s. εἶπε desideratur; in Comp., Ald. (cum εἴρηκέ μοι Ἐλισαιέ), Codd. XI (idem), 19, 44, 64 (ut Ald.), aliis, pro εἶπέ μοι legitur εἴρηκέ μοι. [30] Sic Codd. XI, 44, 52, 71 (cum τὸν μ.), alii, Arm. 1 (cum μαχμάν). Syro-hex. in marg. (Μ)ΑΧΒΑΡ. [31] Syro-hex. in marg.: "S. Severi: Μαχβὰρ (ܡܟܒܪ) inveni in Hexaplis in editione Hebraea et apud LXX et Theodotionem; Aquila vero et Symmachus τὸ στρῶμα (ܡܫܘܝܬܐ) verterunt." E Cod. 243 Montef. exscripsit: Ἀ. Σ. καὶ ἔλαβε. Ο΄. Θ. καὶ ἔλαβε τὸ μαχβάρ; Parsonsii vero amanuensis: τὸ μαχβάρ] in marg. Ō. τὸν μαχβάρ. Ἀ. Σ. τὸ στρῶμα. Θ. τὴν μάχαιραν (sic). Pro μαχβάρ, στρῶμα in textu venditant Comp., Codd. 19, 55, 56, alii (inter quos 158, cum duplici scriptura τὸ μαστρωμαχμὰ), Arm. 1 (in marg.), Theodoret. Quaest. XXIV in 4 Reg. p. 528. [32] Syro-hex. in marg. ܘܐܦ ※. [33] Haec desunt in Comp., Ald., Codd. XI, 52, 55, 56, aliis (inter quos 243, 247), Syro-hex., Arm. 1. Vid. Kennicott. in *Dissert. Gen.* § 89. [34] Syro-hex. ◆ ܝܘܐܪܡ .ܥܒ. Sic in textu Cod. 245. [35] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ※ αὐτῷ δοῦναι αὐτῷ λ. τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ◄). Prius αὐτῷ, quod deest in Ed. Rom., sine aster. habent Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 123, 247. Praeterea copulam reprobant Codd. 56, 64, 71, 243, 245. [36] Syro-hex. ◆ ܐܬܦܪܩ .ܣ. Cf. ad Cap. i. 1. [37] Idem: ܥܠܝܗܘܢ .ܣ .ܐ. Sic in textu Codd. II, 19, 56 (cum ἐφ᾽ ἑαυτοῖς), 82, 93, 108, 158, 243, 246, 247 (ut 56). [38] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247. Comp., Codd. 19, 82, 93, 108: ὡς ἀνέστη νυκτός. [39] Sic Syro-hex. Vox deest in Codd. XI, 44, 74, 106, aliis. [40] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [41] Sic Syro-hex. Pronomen deest in Ald., Codd. XI, 71, 74, 106, aliis, Arm. 1. [42] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 247, Arm. 1. [43] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܗܘܐ ◄ ܐܚܙܝܐ .ܗ .ܣ .ܐ ※), et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1; necnon (cum ἦν Ὀχ. υἱὸς Ἰωρὰμ) Codd. 19, 82, 93. [44] Sic Comp. (cum ὅτι γ. pro γ. γάρ), Ald.,

28. מֶלֶךְ־אֲרָם. Ο΄. βασιλέως ἀλλοφύλων (Ἀ. Σ. Θ. Συρίας[45]).

29. לְהִתְרַפֵּא. Ο΄. τοῦ ἰατρευθῆναι. Alia exempl. πρὸς τὸ ἰατρευθῆναι.[46]

אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים. Ο΄. ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν ※ οἱ Σύροι (↙).[47]

מֶלֶךְ יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Ε΄. βασιλεὺς Ἰούδα ↙.[48]

בֶּן־אַחְאָב. Ο΄. ※ Θ. Ε΄. υἱὸν Ἀχαάβ (↙).[49]

Cap. VIII. 1. ÷ ἐπὶ τὴν γῆν ↙.[50] 4. τὸ παιδάριον ÷ Ἐλισαιέ ↙.[51] 5. ÷ υἱὸν ↙ τεθνηκότα.[52] τὸν υἱὸν αὐτῆς ÷ Ἐλισαιέ ↙.[53] 9. ÷ πρὸς Ἐλισαιέ ↙.[54] 24. ÷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ↙.[55]

CAP. IX.

1. הַשֶּׁמֶן הַזֶּה. Ο΄. τοῦ ἐλαίου τούτου (Σ. τοῦτον[1]).

וְלֵךְ. Ο΄. καὶ δεῦρο. Ε΄. καὶ πορεύθητι.[2]

רָמֹת גִּלְעָד. Ο΄. εἰς Ῥεμμὼθ Γαλαάδ. Ἀ. Σ. Θ. εἰς Ῥεμμὼθ Γαλαάδ, ὡς οἱ Ο΄.[3]

3. וְאָמַרְתָּ. Ο΄. καὶ εἶπον. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐρεῖς.[4]

לְמֶלֶךְ. Ο΄. εἰς βασιλέα. Aliter: Ο΄. βασιλέα.[5] Ἀ. Σ. Ε΄. εἰς βασιλέα. Θ. δὲ ὡς οἱ Ο΄.[6]

וְלֹא תְחַכֶּה. Ο΄. καὶ οὐ μενεῖς (alia exempl. οὐχ ὑπομενεῖς[7]).

4. הַנַּעַר הַנָּבִיא. Ο΄. ὁ προφήτης. Ὁ Ἑβραῖος· τὸ παιδάριον τοῦ προφήτου.[8]

5. דָּבָר לִי. Ο΄. λόγος μοι. Alia exempl. λόγος μοι κρύφιος.[9]

7. וְהִכִּיתָה. Ο΄. καὶ ἐξολοθρεύσεις. Σ. καὶ πατάξεις.[10]

וְנִקַּמְתִּי. Ο΄. καὶ ἐκδικήσεις. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἐκδικήσω[11].

8. וְהִכְרַתִּי. Ο΄. καὶ ἐξολοθρεύσεις. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἐξολοθρεύσω.[12]

9. וְנָתַתִּי. Ο΄. καὶ δώσω. Aliter: Ο΄. καὶ ἐπιδοῦναι.[13] Λ. καὶ δώσω.[14]

10. וְאֵין. Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν. Σ. καὶ οὐκ ἔσται.[15]

11. הֲשָׁלוֹם. Ο΄. εἰρήνη; ÷ Θ. καὶ εἶπεν· εἰρήνη ↙.[16]

Codd. III, 19 (ut Comp.), 56, 64 (cum ※ γαμβρὸς), 82 (ut Comp., om. ἐστι), 93 (idem, om. Ἀχαάβ), 108 (idem), 246, 247, Syro-hex. (ubi litera ܗ voci ܡܠܟܐ superimposita utrum *Quintam* ed. indicet, an index sit scholii S. Severi, quod columnam alteram folii 34 r. occupat, incertum), Arm. 1. [45] Syro-hex. in marg. .ܐ. ܣ. ܬ. ܕܣܘܪܝܐ. Sic in textu sine notis Comp. (cum ἐπὶ Ἀζ. βασιλέα Συρίας), Codd. 19 (idem), 55, 93 (ut Comp.), 108 (idem), 244. [46] Syro-hex. in textu: ܠܘܬ ܗܝ ܕܢܬܐܣܐ; in marg. autem: τοῦ ἰατρευθῆναι. Mendose Cod. III: πρὸ τοῦ ἰατρευθῆναι. [47] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 93, 108, 247. [48] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Ald., Codd. III, XI (cum ὁ β.), 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247). [49] Sic Syro-hex., et sub aster. simplici Cod. 64. Haec leguntur in Ed. Rom., sed desunt in Codd. 44, 245. [50] Syro-hex. [51] Idem. [52] Idem. [53] Idem. Vox Ἐλισαιὲ deest in Comp., Codd. 44, 74, 82, 93, 108. [54] Idem. Deest in Comp., Codd. 82, 93, 108. [55] Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108.

CAP. IX. [1] Ad τούτου (ܗܢܐ) Syro-hex. in marg. .ܣ. ܗܢܐ, in qua notula explicanda frustra se torserunt Hassius et Middeld. Pertinet, opinor, ad τὸν φακὸν, juxta Hebraeum et Hieron. qui vertit: *lenticulam olei hanc.* Sic in textu Cod. 56. [2] Syro-hex. ܗ. ܘܙܠ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 108. [3] Syro-hex. (cum ܠܪܡܬ). [4] Idem: .ܐ. ܣ. ܬ. ܘܬܐܡܪ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 93, 123, Arm. 1. [5] Sic in textu Codd. III, 44, 106, alii (inter quos 247), Syro-hex., Arm. 1. [6] Syro-hex. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Procop. p. 297. [8] Syro-hex. .ܠ. ܛܠܝܐ ܕܢܒܝܐ. [9] Sic Codd. 19, 93, 108, 158, 246 (cum λ. κρ. μοι). Syro-hex. in marg. (post λόγος): ※ ܡܛܫܝܐ. [10] Syro-hex. ܣ. ܘܬܡܚܐ. [11] Idem. [12] Idem. Sic in textu Cod. 71. [13] Sic Codd. III, XI, 44, 52, 74, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܘܠܡܬܠ). [14] Syro-hex. ܠ. ܘܐܬܠ (sic). (Nota ܠ praeter hunc locum reperitur Cap. ix. 28. x. 24, 25. xi. 1. xxiii. 33, 35. Non est *litera Ee paulo major quam alias effingi solet* (quae Brunsio videbatur), nec *Gomal* (ut temere statuit, codice non inspecto, Bugatus in Monito ad Danielem, p. 166), sed evidentissime *Lomad*, quo siglo indicari videtur Luciani editio, de qua cf. Hody *De Bibliorum Textibus* etc. Lib. IV, Cap. III.) [15] Idem: .ܣ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 93, 108, 123, 247. [16] Sic Syro-hex., et sine notis (cum καὶ εἶπεν αὐτοῖς· εἰρ.) Comp., Codd. 19, 93, 108.

11. הַמְשֻׁגָּע. *Fanaticus.* Ο'. ὁ ἐπίληπτος. 'Α. ὁ παράπληκτος (s. παραπληκτευόμενος).[17]

וְאֶת־שִׂיחוֹ. Ο'. καὶ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ. 'Α. Σ. καὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ.[18]

12. שֶׁקֶר הַגֶּד־נָא לָנוּ. Ο'. ἄδικον, ἀπάγγειλον δὴ ἡμῖν (alia exempl. εἰ οὐκ ἀπαγγελεῖς ἡμῖν[19]). 'Α. Σ. ψεύδη, εἰ οὐκ ἀποκαλύψεις ἡμῖν.[20]

כָּזֹאת וְכָזֹאת. Ο'. οὕτω καὶ οὕτω. Σ. τάδε καὶ τάδε.[21]

13. וַיְמַהֲרוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ בִּגְדוֹ וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו אֶל־גֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת (*super nudos gradus*). Ο'. καὶ ÷ ἀκούσαντες ↙[22] ἔσπευσαν ("Αλλος· ἐτάχυναν[23]), καὶ ἔλαβεν ἕκαστος (alia exempl. ἀνὴρ[24]) τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν ὑποκάτω αὐτοῦ ἐπὶ τὸ γαρὲμ τῶν ἀναβαθμῶν (alia exempl. ἐπὶ γὰρ ἕνα τῶν ἀναβαθμῶν ÷ ἐκάθηντο ↙[25]). Aliter: Ο'. Θ... ἐπὶ γαρεὶμ τῶν ἀναβαθμῶν. 'Α... καὶ ἔλαβον ἀνὴρ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν ὑποκάτω αὐτοῦ πρὸς ὀστῶδες τῶν ἀναβαθμῶν. Σ. ταχύναντες δὲ ἔλαβον ἕκαστος τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν ὑπ' αὐτὸν ἐφ' ἕνα τῶν ἀναβαθμῶν.[26]

13. בַּשּׁוֹפָר. Ο'. ἐν κερατίνῃ. Σ. Ε'. τῇ σάλπιγγι.[27]

15. יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ. Ο'. Ἰωρὰμ ※ 'Α. Σ. Θ. Ε'. ὁ βασιλεὺς ↙.[28]

בְּהִלָּחֲמוֹ. Ο'. ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν (alia exempl. αὐτούς[29]).

פָּלִיט מִן־הָעִיר. Ο'. ἐκ τῆς πόλεως διαπεφευγώς. Alia exempl. διαπεφευγὼς ἐκ τῆς πόλεως; alia, διασωζόμενος ἐκ τῆς πόλεως.[30]

16. וַיִּרְכַּב יֵהוּא וַיֵּלֶךְ. Ο'. καὶ ἵππευσε (alia exempl. ἔσπευσε[31]) καὶ ἐπορεύθη Ἰού, καὶ κατέβη. Aliter: Ο'. καὶ ※ ἵππευσεν (↙) Ἰηού, καὶ ἐπορεύθη, ÷ καὶ κατέβη ↙.[32] Alia exempl. καὶ ἐπέβη Ἰού, καὶ ἐπορεύθη.[33]

כִּי יוֹרָם שֹׁכֵב שָׁמָּה. Ο'. ὅτι Ἰωρὰμ ÷ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐθεραπεύετο ἐν τῷ Ἰεζράελ ἀπὸ τῶν τοξευμάτων ὧν κατετόξευσαν αὐτὸν οἱ Ἀραμὶν ("Αλλος· οἱ Σύροι[34]) ἐν τῇ Ῥαμμὰθ ἐν τῷ πολέμῳ μετὰ Ἀζαὴλ βασιλέως Συρίας, ὅτι αὐτὸς δυνατὸς καὶ ἀνὴρ (alia exempl. υἱὸς[35]) δυνάμεως (↙) (alia exempl. add. ἐκοιμήθη (Σ. κατέκειτο) ἐκεῖ[36]).

---

[17] Syro-hex. in textu: [Syriac], quae vox cum Graecis μωρός, ἄφρων, et sim. permutatur, nec nisi h. l. cum ἐπίληπτος; in marg. autem: [Syriac], h. e. ἐπίληπτος, coll. Hex. ad Jerem. xxix. 26. xlix. 3. Hos. ix. 7. Cum vero in textu τῶν Ο' libri omnes firmiter teneant ὁ ἐπίληπτος, satius visum est cum Middeldorpfio Aquilae tribuere ὁ παράπληκτος (מְשֻׁגָּע Deut. xxviii. 34 in LXX), s. ὁ παραπληκτευόμενος (מִשְׁתַּגֵּעַ 1 Reg. xxi. 14 in lectione Aquilae). Cf. ad v. 20. [18] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Psal. liv. 3. ciii. 34. Hieron.: *et quid locutus est.* (Vox ἀδολεσχία Syro nostro varie sonat [Syriac], [Syriac], semel (Psal. liv. 2) [Syriac]; hic autem [Syriac] ([Syriac]), h. e. interprete Bar Bahlul, [Syriac], *effutitio, vana loquacitas.* Cf. Hex. ad Jerem. xx. 7. Masii et Middeldorpfii circa hanc vocem errores castigavit Bernstein. in *Zeitschrift der Deutschen-morgenl. Gesellschaft,* T. III, p. 415.) [19] Sic Ald. (cum duplici versione εἰ οὐκ ἀπαγγελεῖς ἀπάγγειλον δὴ ἡμῖν), Codd. XI (cum ἀπαγγέλλεις), 44, 52, 74, alii (inter quos 243). [20] Syro-hex. [Syriac]. [21] Idem: [Syriac]. [22] Sic Syro-hex. (qui male pingit: [Syriac]). [23] Sic in textu Cod. 247. Est Aquilae, ut videtur, coll. Hex. ad 1 Reg. xxv. 42. Jesai. xxxi. 14 (in *Auctario*). [24] Sic Comp. (cum ἔλαβον), Codd. 19, 93 (ut Comp.), 108 (idem), Theodoret. Quaest. XXIX in 4 Reg. p. 530. [25] Sic Syro-hex. (cum ἐκάθητο in marg.), et sine obelo Cod. III, Arm. 1; necnon (cum ἐκάθητο) Ald., Codd. XI, 52, 56, 64, 76, alii (inter quos 243). [26] Cod. 243 (qui Symmacho minus probabiliter tribuit ἐπ' αὐτόν). [27] Syro-hex. [Syriac]. [28] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom.; sed ὁ βασιλεὺς deest in Codd. 44, 76, 106, 120. [29] Sic Ald., Codd. II, III, XI, 64, 74, alii (inter quos 247), Syro-hex. (cum ἐν τῷ π. αὐτὸν in marg.). [30] Prior lectio est in Cod. III, Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108. [31] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, 56, alii (inter quos 243). [32] Sic Syro-hex. (qui pingit ※ καὶ ἵππευσεν 'Ι.), et sine notis Cod. III (cum ἔσπευσεν). [33] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [34] Syro-hex. in textu: [Syriac]; in marg. autem: [Syriac]. Cf. ad Cap. viii. 29. [35] Sic Codd. XI, 121. Syro-hex. in textu: [Syriac], litera [Syriac] nescio qua manu reprobata; in marg. autem (cum indice ad ἐκοιμήθη): [Syriac]. Haec, βασιλεὺς—Συρίας, sunt duplex versio Hebraei textus Cap. viii. 29. ix. 15; clausula autem, ὅτι αὐτὸς δ. καὶ ἀνὴρ δυνάμεως, quam ignorant Codd. 19, 93, 108, unde provenerit nescimus. Pericopa integra, ὅτι Ἰωρὰμ—δυνάμεως, deest in Cod. 44. [36] Sic Ald., Codd. III, 44 (praem. καί), 52, 74, alii, Arm. 1 (ut 44). Syro-hex. in textu: [Syriac]

17. עֹמֵד. Ο΄. ἀνέβη. Alia exempl. εἱστήκει.[37]

אֶת־שִׁפְעַת. *Globum.* Ο΄. τὸν κονιορτόν. Alia exempl. τὸν κονιορτὸν τοῦ ὄχλου.[38]

לִקְרָאתָם. Ο΄. ἔμπροσθεν αὐτῶν. Alia exempl. εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν.[39]

18. אֶל־אַחֲרָי. Ο΄. εἰς τὰ ὀπίσω μου. Aliter: Ο΄. πρὸς τὸ ὀπίσω μου.[40] Θ. Ε΄. εἰς τὸ ὀπίσω μου.[41]

19. אֲלֵהֶם. Ο΄. πρὸς αὐτόν. Alia exempl. ἕως αὐτῶν.[42]

20. וְהַמִּנְהָג כְּמִנְהַג יֵהוּא בֶן־נִמְשִׁי כִּי בְשִׁגָּעוֹן יִנְהָג. Ο΄. καὶ ὁ ἄγων ἦγεν τὸν Ἰοὺ υἱὸν Ναμεσσί, ὅτι ἐν παραλλαγῇ ἐγένετο. Aliter: Ο΄. καὶ ὁ ἄγων ἦγεν τὸν Ἰηοὺ υἱὸν Ναμεσσί, ὅτι ἐν παραλλαγῇ ἦγεν. Ἀ. καὶ ἡ ἔλασις ὡς ἔλασις Ἰηοὺ υἱοῦ Ναμεσσί, ὅτι ἐν παραπληξίᾳ ἐλαύνει. Σ. ἡ δὲ ἀγωγὴ ὡς ἀγωγὴ Ἰηοὺ Ναμεσσί, ὅτι ἀτάκτως ἄγει. Θ. καὶ ἡ ἀγωγὴ ἀγωγὴ Ἰηοὺ Ναμεσσί, ὅτι ἐν παραλλαγῇ ἦγεν.[43]

22. עַד־זְנוּנֵי. Ο΄. ἔτι αἱ πορνεῖαι. Σ. ἕως τῆς πορνείας.[44]

25. שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ. Ο΄. ῥῖψον (alia exempl. ῥῖψαι[45]) αὐτόν. Ἄλλος· ἆρον, ῥῖψον αὐτόν.[46]

אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה. Ο΄. τὸ λῆμμα τοῦτο (alia exempl. add. λέγων[47]). Ἄλλος· τὴν ἄρσιν ταύτην, τῷ λέγειν.[48]

27. דֶּרֶךְ בֵּית הַגָּן. Ο΄. ὁδὸν Βαιθγάν (alia exempl. Βαιθαγάν[49]). Ἀ. . τοῦ οἴκου τοῦ κήπου.[50]

גּוּר. Ο΄. Γαί. Ἄλλος· Γαίρ.[51]

אֲשֶׁר אֶת־יִבְלְעָם. Ο΄. ἥ ἐστιν Ἰεβλαάμ. Ἄλλος· τοῦ ἐχομένου . .[52]

28. וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἐπεβίβασαν αὐτόν. Λοιποί· καὶ ἀνεβίβασαν (s. ἀνήνεγκαν) αὐτόν.[53]

עִם־אֲבֹתָיו. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Ε΄. μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ◂.[54]

29. לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב. Ο΄. Ἰωρὰμ βασιλέως Ἰσραήλ. Σ. Ε΄. Ἰωρὰμ υἱοῦ Ἀχαάβ.[55]

30. וַתֵּיטֶב. *Et compsit.* Ο΄. καὶ ἠγάθυνε. Ε΄. καὶ ἐκόσμησε.[56]

32. וַיֹּאמֶר מִי אִתִּי מִי. *Et dixit: Quis mecum facit?*

ܚܙܝܐ ܗܘܐ; in marg. autem: ◂ ܕܒܪ ܗܘܐ ܐܝܟ. ◂ ܐܘܒܪܐ. Lectio anonyma ad ܡܕܒܪܢܘܬܐ pertinere videtur; quod vero ad Symmachum attinet, Bernsteinius quidem pingendum censet ܕܒܪ, provocans ad versionem Pesch. ܚܙܝܐ ܗܘܐ ܕܒܪ; Ceriani autem, propius ad literarum ductus, ܕܒܪ. Cf. Prov. vi. 9 in LXX et Syro-hex. [37] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [38] Iidem, qui mox ὄχλον ἐγὼ ὁρῶ pro κονιορτὸν ἐγὼ βλέπω exhibent. [39] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Syro-hex. (in marg.). Mox εἰ εἰρήνη pro ἡ εἰρήνη quater Comp., Codd. 19 (bis), 44, 55 (bis), 64, alii (inter quos 243), Syro-hex. [40] Sic Cod. III, Syro-hex. [41] Syro-hex. ܠ. ܗ. ܠܒܣܬܪܝ. [42] Sic Comp., Cod. 19 (cum αὐτὸν), 93, 108 (ut 19), Syro-hex. [43] Cod. 243 (cum ἀτάκτω), teste Parsonsii amanuensi. (Montef. edidit καὶ ἡ ἀγωγὴ pro ἡ δὲ ἀγωγή, et Ναμεσί, s. Ναμεσῆ, pro Ναμεσσί (ter).) Syro-hex. affert: (ܐ)ܘܕܒܪܐ .ܐ.. ܐܝܟ ܕܒܪܐ .. ܕܝܗܘ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܝܗܘ ◂ ܕܪܕܐ ܗܘܐ; ubi litera secunda vocis abscissae ex vestigiis potius ܗ quam ܒ refert. De priore lectionis parte nihil definimus; posteriorem vero confirmat Bar Hebraeus a Bernsteinio excitatus: ܘܕܒܪܐ ܐܝܟ ܕܒܪܐ ܕܝܗܘ ܒܪ ܢܡܫܝ ܕܒܫܢܝܘܬܐ ܡܕܒܪ. Huc usque Pesch.; dein subjungit: ܐܘܦ ܒܠܐ ܛܟܣܐ ܕܪܕܐ ܗܘܐ. Ad Theodotionis lectionem proxime accedunt Comp., Codd. 19, 93, 108: καὶ ἡ ἀγωγὴ ἀγωγὴ (ὡς ἀγ. Comp.) Ἰοὺ υἱοῦ Ναμεσσί, διότι ἐν παραλλαγῇ ἦγεν; necnon Theodoret. Quaest. XXX in 4 Reg. p. 530: καὶ ἡ ἀγωγὴ ἀγωγὴ Ἰηοὺ υἱοῦ Ναμεσῆ, διότι ἡ παραλλαγὴ (sic) ἦγεν, qui praeterea notat: Ἔνια μέντοι τῶν ἀντιγράφων ἔχει· καὶ ὁ ἄγων ἦγε τὸν Ἰηοῦ, τουτέστιν ὁ θεός. [44] Syro-hex. ܣ. ◂ ܥܕܡܐ ܠܙܢܝܘܬܐ. [45] Sic Codd. II, III, 56, Syro-hex. [46] Syro-hex. in marg., abscisso, ut videtur, nomine: ..ܐܪܝܡ. ܫܕܝܗܝ. Sic in textu (cum ἆρον καὶ ῥ.) Comp., Ald., Codd. 19, 55, 64, alii (inter quos 247). Hieron.: *tolle, projice eum.* [47] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 52, 55, 56, alii (inter quos 243, 247). [48] Syro-hex. in textu: ܡܫܩܠܐ ܗܢܐ; in marg. autem (abscisso nomine, ex vestigiis potius ܗ quam ܣ): ◂ ܠܡܐܡܪ ܗܕܐ ܫܩܝܠܘܬܐ.. [49] Sic Comp., Cod. 247, Syro-hex. [50] Syro-hex. .ܐ. ܕܒܝܬܐ ܕܓܢܬܐ. [51] Syro-hex. in textu: ܓܐܝ; in marg. autem: (ΓΑ)ΙΡ. [52] Idem in textu: ܐܝܬܝܗ ܝܒܠܥܡ; in marg. autem: ◂ ܕܡܬܩܪܒ. Pesch. vertit: ܕܠܘܬ ܝܒܠܥܡ ܕܒܝܬ ܝܒܠܥܡ. Hieron.: *qui est juxta Ieblaam.* [53] Idem: ܠ. ܘܐܣܩܘܗܝ. (In codice lectio refertur ad verba καὶ ἤγαγον αὐτὸν, quae in Hebraeo non exstant. Pro ἐπεβίβασαν Comp., Codd. 93 (cum ἀνήνεγκεν), 108, ἀνήνεγκαν exhibent, quae vox cum Syriaca recte componitur.) [54] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1. [55] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܠܝܘܪܡ ܒܪ ܐܚܐܒ. [56] Idem: ◂ ܘܨܒܬܬ. ܗ. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 19, 64, 71, 82, 93, 108, 119 (cum ἐκόσμισεν), 247, Arm. 1.

quis? Ο΄. καὶ εἶδεν αὐτὴν, καὶ εἶπε· τίς εἶ σύ; κατάβηθι μετ' ἐμοῦ. Aliter: Ο΄. ※'Α. Θ. Ε΄. καὶ εἶπεν· τίς εἶ σύ ◄; ÷ κατάβηθι μετ' ἐμοῦ ◄.[57]

32. שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה סָרִיסִים. Ο΄. δύο ※'Α. Σ. ἢ τρεῖς ◄ εὐνοῦχοι.[58]

33. שִׁמְטוּהוּ. *Praecipitate eam.* Ο΄. κυλίσατε (alia exempl. κατασπάσατε[59]) αὐτήν. ('Α.) ῥίψατε αὐτὴν κάτω.[60]

וַיִּרְמְסֶנָּה. Ο΄. καὶ συνεπάτησαν αὐτήν. Alia exempl. add. καὶ ἔρριψαν αὐτὴν ἐν τῷ οἰκοπέδῳ.[61]

36. דְּבַר־יְהוָה הוּא. Ο΄. λόγος κυρίου ※'Α. Σ. ἐστίν ◄.[62]

בְּיַד־עַבְדּוֹ. Ο΄. ἐν χειρί. Alia exempl. ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ.[63]

37. בְּחֵלֶק יִזְרְעֶאל. Ο΄. ἐν τῇ μερίδι (※)'Α. Σ. Θ. 'Ιεζράελ ◄.[64]

זֹאת אִיזָבֶל. Ο΄. ※ αὕτη ◄ 'Ιεζάβελ.[65]

Cap. IX. 7. (÷) ἐκ προσώπου μου ◄.[66] 8. ÷ τῷ οἴκῳ ◄ 'Αχαάβ.[67] 12. καὶ εἶπεν ÷ 'Ιηοὺ πρὸς αὐτούς (◄).[68] 15. ÷ μετ' ἐμοῦ ◄.[69] 21. ἅρμα ※ αὐτοῦ ◄.[70] 22. καὶ εἶπεν ÷ 'Ιού (◄).[71] 25. τὸν τριστάτην ÷ αὐτοῦ ◄.[72] 28. ÷ ἐπὶ τὸ ἅρμα, καὶ ἤγαγον αὐτόν ◄.[73]

CAP. X.

1. אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֶאל. Ο΄. πρὸς τοὺς ἄρχοντας Σαμαρείας. Alia exempl. πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῆς πόλεως (הָעִיר אֶל?).[1]

הַזְּקֵנִים. Ο΄. καὶ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους. Aliter: Ο΄. ÷ πρὸς ◄ τοὺς πρεσβυτέρους.[2]

2. וְאִתְּכֶם (in priore loco). Ο΄. ※ καὶ ◄ μεθ' ὑμῶν.[3]

4. מְאֹד מְאֹד. Ο΄. σφόδρα ※'Α. Θ. σφόδρα ◄.[4]

5. אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת. Ο΄. οἱ ἐπὶ τοῦ οἴκου. Alia exempl. οἱ ἀπὸ ('Ο 'Εβραῖος· ἐπὶ[5]) τοῦ οἴκου.[6]

6. אֶת־רָאשֵׁי אַנְשֵׁי. Ο΄. τὴν κεφαλὴν (alia exempl. τὰς κεφαλὰς[7]) ἀνδρῶν.

אֶת־גְּדֹלֵי הָעִיר. *Apud proceres civitatis.* Ο΄. οὗτοι ἁδροὶ τῆς πόλεως. Alia exempl. οὓς οἱ ἁδροὶ τῆς πόλεως.[8]

7. וַיִּשְׁחֲטוּ. Ο΄. καὶ ἔσφαξαν αὐτούς. Alia exempl. καὶ ἔσφαξαν.[9] ÷ Σ. αὐτούς.[10]

8. פֶּתַח הַשַּׁעַר. Ο΄. παρὰ τὴν θύραν τῆς πύλης (alia exempl. τῆς πόλεως[11]).

עַד־הַבֹּקֶר. Ο΄. εἰς (alia exempl. ἕως[12]) πρωΐ.

10. דְּעוּ אֵפוֹא כִּי לֹא יִפֹּל. Ο΄. ἴδετε ἀφφὼ ὅτι

---

[57] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 245, Arm. 1 (cum κατ. πρὸς μέ). Verba, καὶ εἶπεν· τίς εἶ σύ, quae olim vacabant, nunc in omnibus leguntur. [58] Sic in textu Syro-hex. Solus Cod. III τρεῖς loco δύο habet. [59] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, qui statim ἔρριψαν pro ἐκύλισαν exhibent. [60] Syro-hex. in marg. ܐܪܡܘܗ ܠܗ ܠܬܚܬ (./). [61] Sic Codd. 55, 244 (in marg.), 246. Syro-hex. in marg. (post ܘܕܫܘܗ): ܘܐܪܡܘܗ ܒܕܪܬܐ ܕܒܝܬܐ(ܘ). [62] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. 158 (cum ἐστὶ τοῦτο), Arm. 1. Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (om. ἐστί): ῥῆμα κ. ἐστὶ τοῦτο. [63] Sic Comp. (cum τοῦ δ. αὐτοῦ), Ald., Codd. XI, 19 (ut Comp.), 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247), invito Syro-hex. [64] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum), et sine notis Ed. Rom. Vox 'Ιεζράελ deest in Cod. III; haec autem, ἐν τῇ μ. 'Ι., in Codd. 19, 71, 82, 93, 108. [65] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19 (cum αὐτὴ ἡ 'Ι.), 82, 108. Post 'Ιεζάβελ Codd. 19, 82, 93 addunt: καὶ οὐκ ἔσται ὁ λέγων· οἴμμοι. [66] Syro-hex. (cum metobelo tantum). [67] Idem. Pro τῷ οἴκῳ 'Αχ., τοῦ 'Αχ. est in Comp. (cum τῷ 'Αχ.), Codd. XI, 52, 74, aliis (inter quos 243). [68] Idem. Haec, πρὸς αὐτούς, desunt in Codd. 43, 243, 244. [69] Idem. [70] Idem. [71] Idem. [72] Idem. [73] Haec desunt in Comp., Codd. III, 19, 93, 108, 245, Arm. 1. Syro-hex. pingit: ÷ ἐπὶ ※ τὸ ἅρμα ◄ καὶ ἤγαγον αὐτόν.

CAP. X. [1] Sic Comp. (cum ἄρχοντας), Codd. 19, 82, 93, 108 (ut Comp.). Hieron.: *ad optimates civitatis.* [2] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, XI, 56, 71, 74, alii. Statim καὶ τοὺς τιθηνοὺς (om. πρὸς) Cod. III, Syro-hex. [3] Sic Syro-hex. Copula deest in Ald., Codd. III, 44, 55, 64, aliis, Arm. 1. [4] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 123, Arm. 1. [5] Syro-hex. [6] Sic Codd. III, XI, 74, 106, 120, 134, 144, Syro-hex., Arm. 1. [7] Sic Comp. (om. τὰς), Cod. 246, Syro-hex., Arm. 1. Deinde Syro-hex. pingit: ÷ ἀνδρῶν ◄, et reapse vox אַנְשֵׁי deest in quinque codd. Hebraicis. [8] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, 158, 246, Syro-hex. [9] Sic Codd. III, 246, 247, Syro-hex., Arm. 1. [10] Syro-hex. ◆ ܠܗܘܢ ÷ܣ (sic). [11] Sic Ald., Codd. III, XI, 52, 55, 56, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. Cod. II, teste Maio: τῆς πύλης πόλεως. [12] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. (in marg.).

οὐ πεσεῖται. Aliter: Ο΄. ἴδετε ἀφφὼ ※Σ. οὖν νῦν ◂ ὅτι οὐ πεσεῖται.[13] Ἀ. γνῶτε καίπερ ὅτι οὐ πεσεῖται. Σ. ἴδετε οὖν νῦν ὅτι οὐ πεσεῖται.[14]

10. מִדְּבַר יְהוָֹה. Ο΄. ἀπὸ τοῦ ῥήματος ※Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. κυρίου ◂.[15]

11. אֵת כָּל־הַנִּשְׁאָרִים. Ο΄. πάντας τοὺς καταληφθέντας (potior scriptura καταλειφθέντας[16]).

גְּדֹלָיו. Ο΄. τοὺς ἁδροὺς αὐτοῦ. Alia exempl. τοὺς ἀγχιστεύοντας αὐτοῦ (גֹּאֲלָיו).[17]

וּמְיֻדָּעָיו. *Et notos* (familiares) *ejus*. Ο΄. καὶ τοὺς γνωστοὺς (alia exempl. γνώστας[18]) αὐτοῦ.

12. וַיָּקָם וַיָּבֹא. Ο΄. καὶ ἀνέστη ※Ἀ. καὶ ἦλθεν ◂.[19]

בֵּית־עֵקֶד. Ο΄. ἐν Βαιθακάθ. Ἀ. (ἐν) οἴκῳ κάμψεως. Σ. (ἐν) οἴκῳ ἑκάστων.[20]

14. וַיִּתְפְּשׂוּם חַיִּים. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. καὶ συνέλαβον αὐτοὺς ζῶντας (◂).[21]

אֶל־בּוֹר בֵּית־עֵקֶד. Ο΄. εἰς Βαιθακάθ. Alia exempl. εἰς Βαιθακὰλ ἐν τῇ κρήνῃ.[22] Aliter: Ο΄. ※Ὁ Ἑβραῖος, Σ. ἐπὶ τοῦ λάκκου ◂ Βαιθακάδ.[23]

15. לִקְרָאתוֹ וַיְבָרְכֵהוּ. Ο΄. εἰς ἀπαντὴν αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. Σ. ἀπαντῶντα αὐτῷ ἵνα εὐλογήσῃ αὐτόν.[24]

יָשָׁר. Ο΄. εὐθεῖα. Σ. ἁπλῆ.[25]

16. בְּקִנְאָתִי לַיהוָֹה. Ο΄. ἐν τῷ ζηλῶσαί με τῷ κυρίῳ (alia exempl. τῷ κυρίῳ σαβαώθ[26]). Ἄλλος· τὸν ζῆλόν μου ὑπὲρ κυρίου.[27]

18. וַיִּקְבֹּץ. Ο΄. καὶ συνήθροισεν. Aliter: Ο΄. καὶ ἐζήλωσεν.[28] Ἀ. καὶ συνήθροισεν.[29]

19. אַל־יִפָּקֵד. *Ne desideretur*. Ο΄. μὴ ἐπισκεπήτω. Alia exempl. μὴ ἀπολειφθήτω ἐξ αὐτῶν.[30] Σ. μὴ ἀποστερηθήτω.[31]

20. עֲצָרָה. *Panegyrin*. Ο΄. ἱερείαν. Alia exempl. θεραπείαν.[32]

21. Ο΄. λέγων· καὶ νῦν—οὐ ζήσεται.[33]

Ο΄. καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ προφῆται αὐτοῦ.[34]

22. לַאֲשֶׁר עַל־הַמֶּלְתָּחָה. *Praefecto vestiarii*. Ο΄. τῷ (alia exempl. τοῖς[35]) ἐπὶ τοῦ οἴκου μεσθάαλ (Ἀ. Σ. τοῦ στολισμοῦ[36]).

---

[13] Syro-hex. in textu: [Syriac] (*scitote*) [Syriac], cum (Α)ΦΦΟ (sic) in marg. [14] Cod. 243. Cf. ad Cap. ii. 14. [15] Sic Syro-hex. (cum [Syriac] in marg., sed abraso), et sine notis Ed. Rom. Vox κυρίου deest in Codd. 71, 245. [16] Sic Cod. 134, Syro-hex., et (cum τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ Ἀχ. καταλ.) Codd. II, III, 243, 244. [17] Sic Comp., Codd. 19 (om. αὐτοῦ), 82, 93, 108, qui omnes post ἱερεῖς αὐτοῦ add. καὶ τοὺς ἁδροὺς αὐτοῦ. [18] Sic Codd. III, 92, 123, 236, 242, 243, 247 (cum καὶ πάντας τ. γν.), Syro-hex. (cum [Syriac]). Theodoret. Quaest. XXXII in 4 Reg. p. 531: Γνώστας τίνας καλεῖ; τοὺς μάντεις, τοὺς οἰομένους εἰδέναι τὰ μέλλοντα. Cf. Hex. ad Dan. iii. 2. [19] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III, Arm. 1. [20] Euseb. in Onomastico, p. 92. Hieron. vertit: "Bethacath . . . pro quo Aquila interpretatus est *domum curvantium*, Symmachus *domum singulorum*, eo quod angustus et humilis introitus singulos tantum, et nec ipsos stantes, ingredi sustineret." [21] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (om. ζῶντας), Codd. III (cum συνελάβοντο), 19 (ut Comp.), 82 (idem), 108 (idem), 123, 247 (cum συνέλαβεν), Arm. 1. [22] Sic Codd. 243, 244. Ad Βαιθακὰθ Cod. II in marg.: ἐν τῇ σκηνῇ (sic). [23] Sic Syro-hex. (cum [Syriac]). [24] Cod. 243 (cum αὐτὸν pro αὐτῷ). [25] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Job. xxxiii. 3. Psal. xxiv. 8. [26] Sic Ald., Codd. XI, 44 (om. τῷ), 52, 55, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [27] Cod. 243 in marg. [28] Sic Codd. II, III, 71 (cum καὶ συνήθροισεν καὶ ἐζήλωσεν), 245, 247, Syro-hex. (cum [Syriac]). [29] Syro-hex. [Syriac]. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Syro-hex. in marg.: ἐξ αὐτῶν. Duplex versio, μὴ ἀποληφθήτω (sic) μὴ ἐπισκεπήτω, est in Cod. 158. (Pro ἐπισκεπήτω Syro-hex. perperam interpretatus est [Syriac], quasi ab ἐπισκέπω; alio autem loco Jerem. xxiii. 4 pro ἐπισκεπῶσιν recte dedit [Syriac].) [31] Syro-hex. [Syriac]. Middeld. huc trahit lectionem μὴ ἀπολειφθήτω, repugnante Syri nostri usu. [32] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Post τῷ Βάαλ add. καὶ θεραπείαν Ald., Codd. XI, 52, 55, 56, alii (inter quos 243, 247). Cf. Hex. ad Joel i. 14. [33] Haec desunt in Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, Syro-hex., Arm. 1. Habet ea sub ※ Cod. 64. [34] Desunt in iisdem. Syro-hex. in marg. (cum indice super [Syriac] in fine v. 19): καὶ πάντες οἱ πρ. αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ. [35] Sic Ald., Codd. III (cum τοῖς ἐπὶ τοῦ μισθάαλ), XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. (cum [Syriac], et in marg. ΜΑΛΘΑΑΛ). [36] Syro-hex. [Syriac]. Middeld. non male: Ἀ. Σ. ἐνδύματος; sed στολισμοῦ est in marg. Cod. 121,

23. פֶּן־יֶשׁ־פֹּה. Ο΄. εἰ ἔστιν ※'Α. Θ. ὧδε ◂.[37]

כִּי אִם. Ο΄. ὅτι ἀλλ' ἤ. Alia exempl. καὶ ἐξαποστείλατε αὐτούς· καὶ εἶπον· οὐκ εἰσὶν, ἀλλ' ἤ.[38] Alia: καὶ ἐξαποστείλατε πάντας τοὺς δούλους κυρίου τοὺς εὑρισκομένους ἐκεῖ. καὶ ἐγένετο καθὼς ἐλάλησεν 'Ιοὺ, ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ τῶν δούλων κυρίου, ὅτι ἀλλ' ἤ.[39]

24. זְבָחִים. Ο΄. τὰ θύματα. Aliter: Ο΄. τὰ θυμιάματα. 'Α. Σ. τὰς θυσίας. Θ. Ε΄. τὰ θύματα.[40]

נַפְשׁוֹ. Ο΄. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν[41]). Λ. αὐτοῦ.[42]

25. כְּכַלֹּתוֹ. Ο΄. ὡς συνετέλεσε (Λ. συνετέλεσαν[43]).

אִישׁ אַל־יֵצֵא. Ο΄. μὴ ἐξελθάτω ἐξ αὐτῶν ἀνήρ. Aliter: Ο΄. ἀνὴρ μὴ ἐξελθάτω (s. ἐξελθέτω) ÷ ἐξ αὐτῶν ◂.[44]

26. בֵּית־הַבַּעַל. Ο΄. τοῦ Βάαλ. Alia exempl. οἴκου τοῦ Βάαλ.[45]

27. וַיִּתְּצוּ אֶת־בֵּית הַבָּעַל. Ο΄. Vacat. ※ καὶ καθεῖλον τὸν οἶκον τοῦ Βάαλ (◂).[46]

לְמַחֲרָאוֹת. *In latrinas.* Ο΄. εἰς λυτρῶνα. Alia exempl. εἰς λυτρῶνας; alia, εἰς λουτρῶνας; alia, εἰς κοπρῶνα.[47] Σ. εἰς ἀφοδευτήριον.[48]

29. מֵאַחֲרֵיהֶם עֶגְלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בֵּית־אֵל וַאֲשֶׁר בְּדָן. Ο΄. ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν· αἱ δαμάλεις αἱ χρυσαῖ ἐν Βαιθὴλ καὶ ἐν Δάν. Σ. ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν, τῶν μόσχων τῶν χρυσῶν τῶν ἐν Βαιθὴλ καὶ ἐν Δάν.[49]

Cap. X. 9. ÷ εἰμι ◂.[50] 15. τὸν 'Ιωναδὰβ ※ υἱὸν 'Ρηχὰβ ◂.[51] πρὸς αὐτὸν ÷ 'Ιού ◂.[52] ÷ μετ' ἐμοῦ ◂.[53] ÷ καὶ εἶπεν 'Ιού ◂.[54] 16. καὶ εἶπε ÷ πρὸς αὐτόν ◂.[55] 22. καὶ εἶπεν ÷ 'Ιού ◂.[56] 33. ÷ τοῦ χείλους ◂.[57]

CAP. XI.

1. כִּי מֵת בְּנָהּ. Ο΄. ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱὸς αὐτῆς. Alia exempl. ὅτι ἀπέθανον οἱ υἱοὶ αὐτῆς.[1] Λ. ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱὸς αὐτῆς.[2]

וַתָּקָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀνέστη ◂.[3]

2. אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָה. Ο΄. τὸν 'Ιωὰς υἱὸν ἀδελφοῦ αὐτῆς. Aliter: Ο΄. ※'Α. τὸν 'Ιωὰς υἱὸν 'Αζία ◂.[4]

---

et mox ὁ στολιστής Nostro sonat ܡܦܩܕܢܐ ܕܝܢ. [37] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 123, 247 (cum μεθ' ὑμῶν ὧδε pro ὧδε μ. ὑ.), Arm. 1. [38] Sic Codd. 19 (cum εἶπεν), 82 (om. ἤ), 93, 108. Syro-hex. in textu: ἀλλ' ἤ (ܐܠܐ ܐܢ); in marg. autem: καὶ ἐξαποστείλατε — εἰσίν. [39] Sic Ald. (cum καὶ ὡς pro καθὼς, et om. ἐκεῖ posteriore), 55 (om. ἐκεῖ priore), 56 (sub ※, cum ὅτι ἐκεῖ οὐκ ἦν), 64 (cum καὶ ὡς pro καθὼς), 71, alii. [40] Syro-hex. in textu ܕܒܚܐ; in marg. autem (cum indice in textu ad ὁλοκαυτώματα): ܐ. ܣ. ܕܒܚܐ ܗ. ܠ. ܒܣܡܐ. Lectionem τὰ θυμιάματα tuentur Ald., Codd. III, XI, 71, 74, alii (inter quos 243, 247). [41] Sic Cod. 55, Syro-hex. [42] Syro-hex. ܠ. ܕܝܠܗ. [43] Idem: ܠ. ܫܡܠܝܘ. Sic in textu (cum ποιοῦντες) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [44] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Codd. II, III, XI, 44, 55, 56, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. [45] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. [46] Sic Syro-hex. (cum ܘܣܚܦܘ), et sine aster. Codd. III, 247, Arm. 1. [47] Prior scriptura est in Codd. II, III, XI, 44, 55, 56, aliis (inter quos 247); altera in Ald. (cum λουτρῶνα), Codd. 92, 106, aliis (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܠܒܝܬ ܡܣܚܬܐ); tertia in Comp., Codd. 19, 82 (cum κόπρων), 93, 108, 158 (cum κόπρον). Suidas s. v. ἀπόπατον: 'Απόπατον καὶ κοπρῶνα λέγουσιν· ὁ δ' ἀφεδρῶν καὶ λυτρῶν βάρβαρα. [48] Syro-hex. (◆) ܠܒܝܬ ܡܦܩܢܐ ܣ. Cod. 121 in marg.: ἀφιδευτήρια (sic). Versio est lectionis honestioris quae in margine fertur לְמוֹצָאוֹת. Cf. Hex. ad Jesai. xxxvi. 12. (In loco Tob. ii. 10 pro ἀφώδευσαν in versione Syriaca, quae hic hexaplaris est, hodie legitur ܫܪܝܘ, vitiose, ut videtur, pro ܐܦܩܘ. Masius in *Syr. Pec.* p. 19: ܐܦܩ, ἀφοδεύειν. Tob. ii.) [49] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܒܣܬܪܗܘܢ ܕܥܓܠܐ ܕܕܗܒܐ ܕܒܒܝܬܐܝܠ ܘܒܕܢ. [50] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 246, Arm. 1. [51] Idem. Verba ἠτεριςμένα leguntur in libris omnibus. [52] Idem (qui pingit: ÷ πρὸς αὐτὸν 'Ιού ◂). [53] Idem (pro μετὰ καρδίας μου). Deest in Arm. 1. [54] Idem (om. καὶ ante εἰ ἔστι). [55] Idem (qui pingit: ÷ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ◂). Cod. 44 om. πρὸς αὐτόν. [56] Idem. Sic sine obelo Comp., Ald. (cum 'Ιηοῦ), Codd. III (idem), XI, 19, 44 (ut Comp.), 52 (idem), 55, alii (inter quos 243, 247, uterque cum 'Ιηοῦ), Arm. 1. [57] Idem. Deest in Cod. 44 (cum τοῦ χειμάρρου).

CAP. XI. [1] Sic Ald., Codd. III, 44, 52, 64, alii (inter quos 243, 247 (cum ἀπέθαναν)), Syro-hex., Arm. 1. [2] Syro-hex. ◆ ܠ. ܕܡܝܬ ܒܪܗ. [3] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [4] Sic Syro-hex. (cum ܕܐܚܙܝܐ), et sine notis Cod. III (cum 'Αζία). Cf. ad Cap.

2. בַּחֲדַר. Ο΄. ἐν τῷ ταμείῳ. Σ. εἰς τὸν ταμεῖον.[5]

3. בֵּית יְהוָה מִתְחַבֵּא. Ο΄. κρυβόμενος ἐν οἴκῳ κυρίου. Aliter: Ο΄. ἐν οἴκῳ ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. κυρίου ◄ κρυβόμενος.[6]

4. וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׁלַח יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאיוֹת לַכָּרִי וְלָרָצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו בֵּית יְהוָה. Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπέστειλεν Ἰωδαὲ (alia exempl. add. ὁ ἱερεὺς[7]), καὶ ἔλαβε τοὺς ἑκατοντάρχους τῶν Χορρὶ καὶ τῶν Ῥασὶμ (alia exempl. τὸν Χορρεὶ καὶ τὸν Ῥασεὶμ[8]), καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς ※ πρὸς αὐτὸν ◄[9] εἰς οἶκον κυρίου. Aliter: Ο΄. Θ. . . καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τὸν Χορρὶ καὶ τὸν Ῥασεὶμ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου. Ἀ. . . καὶ ἔλαβεν τοὺς ἄρχοντας τῶν ἑκατοντάδων . . καὶ τοὺς τρέχοντας, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς πρὸς οἶκον (fort. πρὸς αὐτὸν εἰς οἶκον) κυρίου. Σ. τῷ δὲ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπέστειλεν Ἰωδαὲ, καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους . . καὶ τοὺς παρατρέχοντας . . .[10]

וַיַּשְׁבַּע אֹתָם בְּבֵית יְהוָה. Ο΄. καὶ ὥρκωσε. Alia exempl. καὶ ὥρκισεν αὐτοὺς ἐνώπιον κυρίου.[11] Aliter: Ο΄. καὶ ὥρκισεν ※ Θ. Ε΄. αὐτοὺς ἐν τῇ διαθήκῃ κυρίου ◄.[12]

6. בְּשַׁעַר. Ο΄. τῆς πύλης. Alia exempl. ἐν τῇ πύλῃ.[13]

אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת מַסָּח. *Custodiam domus arcendo* (accedentes). Ο΄. τὴν φυλακὴν τοῦ οἴκου (alia exempl. add. μεσσαὲ[14]). Ἄλλος· τὴν φυλακὴν τοῦ οἴκου ἀπὸ συμπτώματος.[15]

מַסָּח. Ο΄. Vacat. Ἀ. μεσσαέ. Οἱ λοιποί· ἀπὸ διαφθορᾶς.[16] Schol. Οὔτε τὸ μεσσαὲ, οὔτε τὸ ἀπὸ διαφθορᾶς κείμενον εὗρον ἐν τῷ ἑξαπλῷ, παρὰ δὲ Ἀκύλα μόνῳ, ἐν τῷ οἴκῳ μεσσαὲ, ἐν δὲ τῷ Ἑβραίῳ, ἀμμελέχ.[17]

7. וּשְׁתֵּי הַיָּדוֹת בָּכֶם. Ο΄. καὶ δύο χεῖρες ἐν ὑμῖν. Ἄλλος· καὶ τὰ δύο μέρη ἐξ ὑμῶν.[18]

אֶל־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. πρὸς (Σ. Θ. ἐπὶ[19]) τὸν βασιλέα.

8. וְהַבָּא אֶל־הַשְּׂדֵרוֹת. *Et qui perruperit ordines* (militum). Ο΄. καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὰς σαδηρώθ. Ἀ. καὶ ὁ εἰσερχόμενος (Θ.) πρὸς τοὺς περιβόλους.[20]

וִהְיוּ. Ο΄. καὶ ἔσονται (alia exempl. ἐγένετο; alia, ἐγένοντο[21]).

9. הַכֹּהֵן. Ο΄. ὁ συνετός. Ἀ. Σ. ὁ ἱερεύς.[22]

---

i. 2. Duplex lectio υἱὸν Ὀχοζίου τοῦ ἀδ. αὐτῆς, est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [5] Syro-hex. ܠܬܘܢܐ ܣ. [6] Sic Syro-hex. (cum ܡܛܫܝܐ in marg.), et sine notis Comp. (cum κεκρυμμένος), Codd. III, 55, 56, 82 (ut Comp.), alii; necnon (sine κυρίου) Codd. II, XI, 71, 92, alii (inter quos 247). [7] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 52, 55, 56, alii (inter quos 247), Syro-hex. [8] Sic Codd. III, 56 (cum Ῥασεὶν), 119, 243 (cum Χορρὶ), Syro-hex. [9] Sic sub aster. Syro-hex. Deest in Codd. III, 71, 245. [10] Cod. 243. Apud duos interpretes versio vocis obscurae לַכָּרִי excidisse videtur. Syro-hex. in marg. affert: ܘܠܪܗܛܐ ܕܪܗܛܝܢ, h. e. καὶ τοὺς τρέχοντας (s. παρατρέχοντας). Cf. ad v. 19. [11] Sic Comp., Ald., Codd. XI (om. καὶ), 19 (cum ὥρκησεν), 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247 (om. αὐτούς)). [12] Sic Syro-hex., et sine notis Cod. III. [13] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex., Arm. 1. [14] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἀβισσαὲ), 82, 93, 108, Theodoret. Quaest. XXXVII in 4 Reg. p. 533. Hieron.: *domus Messa.* [15] Syro-hex. in textu: ܡܢ ܦܘܪܥܢܘܬܐ (cum ܪ pro ܕ ex corr. manu 1[ma]). Vid. Prov. xxvii. 9 in LXX et Syro-hex. Syriaca Brunsius vertit ἀπὸ ὀλισθήματος; Middeld. vero, ἀπὸ παραπτωμάτων, nullo loco vocabulum ܦܘܪܥܢܘܬܐ cum Graeco ὀλίσθημα commutari falso affirmans. Vid. Psal. lv. 14. cxiv. 8. Jerem. xxiii. 12. Quaelibet autem versio quomodo cum Hebraeo concilianda sit nemo facile dixerit. Nec multum juvat scholium in marg. Syro-hex.: ܟܕ ܠܡܥܠܘ ܕܝܢ ܠܗܘ ܕܡܕܒܚܐ (ܠܡܕܒܚܐ) ܠܡܕܒܚܐ (εἰς τὸ θυσιαστήριον) ܒܝ ܡܕܡ ܠܐܬܪܐ ܡܚܣܢܐ ܥܡ ܙܝܢܐ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ ܡܚܕܐ; versum, ut videtur, e Graecis Josephi Antiq. IX, 7, 2: τὸν δὲ τολμήσαντα παρελθεῖν εἰς τὸ ἱερὸν ὡπλισμένον ἀναιρεῖσθαι παραυτίκα (μετὰ τῶν ἐκπορευομένων τὸ σάββατον). [16] Theodoret. ibid.: Τὸ μεσσαὲ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ἀπὸ διαφθορᾶς εἰρήκασι, τουτέστι, μετὰ πάσης φυλακῆς, ὥστε μηδεμίαν γίνεσθαι βλάβην ἐν τῷ οἴκῳ τῷ θείῳ. Interpretes *reliqui*, quiqui fuerint, pro מַסָּח nescio an מַשְׁחִת verterint. [17] Cod. 243 (cum διαφορᾶς), teste Montef. Lectio autem ἀμμελέχ non huc, sed ad הַמֶּלֶךְ (v. 7) pertinere videtur. [18] Cod. 243 in marg. [19] Syro-hex. ܥܠ ܬ. ܣ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [20] Cod. 243. Syro-hex. in textu: ܣܕܝܪܘܬ, appicto Graeco ΣΑΔΙ; in marg. autem: ܠܘܬ ܫܘܪܐ ܐ. Praeterea Montef. e Regio affert: Θ. πρὸς τοὺς περιβόλους. [21] Prior lectio est in Ald., Codd. II, III, XI, 44, 71, aliis (inter quos 243); posterior in Cod. 158, Syro-hex. [22] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܘ ܟܘܡܪܐ.

9. עִם יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת. Ο΄. ※ Θ. Ε΄. *μετὰ τῶν ἐκπορευομένων τὸ σάββατον* (◂).[23]

10. אֶת־הַחֲנִית וְאֶת־הַשְּׁלָטִים. *Hastas et scuta.* Ο΄. *τοὺς σειρομάστας καὶ τοὺς τρισσούς.* Alia exempl. *τὰς φαρέτρας καὶ τὰ δόρατα.*[24] Σ. *τὰ δόρατα καὶ τὴν πανοπλίαν.*[25]

אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה. Ο΄. *τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου,* ※ *καὶ ἦσαν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν χορὲθ καὶ τῶν παρατρεχόντων. καὶ ἐποίησαν οἱ ἑκατόνταρχοι καὶ οἱ παρατρέχοντες κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐξεκκλησίασεν ὁ ἱερεὺς κυρίου πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς εἰς οἶκον κυρίου* (◂).[26]

12. וַיּוֹצִא. Ο΄. *καὶ ἐξαπέστειλε.* Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. *καὶ ἐξήγαγε.*[27]

אֶת־הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת. *Diadema et legem.* Ο΄. *νεζὲρ* (alia exempl. *τὸ ἐζέρ*; alia, *τὸ ἁγίασμα*[28]) *καὶ τὸ μαρτύριον.* Ἀ. *τὸ ἀφωρισμένον καὶ τὴν μαρτυρίαν.* Σ. *τὸ ἅγιον καὶ τὰ μαρτύρια.*[29] Θ. Ε΄. *ὡς οἱ* Ο΄, *τὸ νεζέρ.*[30]

12. וַיַּכּוּ־כָף וַיֹּאמְרוּ. Ο΄. *καὶ ἐκρότησαν τῇ χειρὶ, καὶ εἶπαν.* Aliter: Ο΄. *καὶ ἐκρότησεν τῇ χειρὶ, καὶ εἶπεν.*[31] Ἀ. Θ. Ε΄. (*καὶ*) *ἐκρότησαν τῇ χειρὶ, καὶ εἶπαν.*[32]

14. קֶשֶׁר קָשֶׁר. *Conjuratio, conjuratio.* Ο΄. *σύνδεσμος, σύνδεσμος.* Σ. *ἀντάρσις, ἀντάρσις.*[33]

15. לַשְּׂדֵרוֹת. Ο΄. *τῶν σαδηρώθ.* Ἀ. Θ. *τῶν περιβόλων.*[34]

הָמֵת. Ο΄. *θανάτῳ θανατωθῆναι.* Alia exempl. *θανατωθήσεται*; alia, *ἀποθανεῖται.*[35]

16. וַיָּשִׂמוּ לָהּ. Ο΄. *καὶ ἐπέθηκαν* (alia exempl. *ἐπέβαλον*[36]) *αὐτῇ.*

וַתָּבוֹא. Ο΄. *καὶ εἰσῆλθον.* Alia exempl. *καὶ εἰσῆλθε μετὰ τῶν εὐνούχων.*[37]

17. וּבֵין הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *καὶ* ※ *ἀναμέσον* ◂ *τοῦ βασιλέως.*[38]

וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם. Ο΄. ※ *καὶ ἀναμέσον τοῦ βασιλέως καὶ ἀναμέσον τοῦ λαοῦ* (◂).[39]

18. הֵיטֵב. Ο΄. *ἀγαθῶς.* Σ. *ἐπιμελῶς.*[40]

Sic in textu Comp., et (cum *ὁ συνετὸς ἱερεὺς*) Codd. 19, 82, 93, 108. [23] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom. Haec desunt in Codd. II, XI, 44, 52, 56, aliis. [24] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Joseph. Antiq. IX, 7, 2: *Ἀνοίξας δὲ Ἰώδαος τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ὁπλοθήκην, ἣν Δαυίδης κατεσκεύασε, διεμέρισε τοῖς ἑκατοντάρχοις ἅμα καὶ ἱερεῦσι καὶ Λευίταις ἅπαντα ὅσα εὗρεν ἐν αὐτῇ, δόρατά τε καὶ φαρέτρας, καὶ εἴ τι ἕτερον εἶδος ὅπλου κατέλαβεν.* [25] Codd. Reg., 243. Praeterea Cod. 243 in marg. sine nom.: *τὰ δόρατα καὶ τὰς πανοπλίας.* Hieron.: *hastas et arma.* Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 7. [26] Sic Syro-hex. (cum ܕܟܘܪܝܬܐ pro *χορὲθ*, om. *κατὰ* et *αὐτοῖς*), Cod. 56 (cum *χορὲδ*), et sine aster. Ald. (cum *εἰς οἶκον τοῦ κ.*), Codd. 64 (cum *χορὲδ*), 119 (cum *χορρὲδ*, et *ἐν οἴκῳ* pro *εἰς οἶκον*), 246 (cum *χορὲδ*), 247 (cum *λαὸν ἐν οἴκῳ* pro *λ. τῆς γῆς εἰς οἶκον*). Middeld. pro asteriscis obelos pinxit, contra fidem scholii in marg. Syro-hex.: "Haec super quibus hic sunt asterisci (ܟܘܟܒܐ) non sunt in Hebraeo." [27] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܘܐܦܩ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [28] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 64, 71 (cum *τὸν ἐζέρ*), aliis (inter quos 247, ut 71), Syro-hex. (cum *τὸ νεζὲρ* (ܢܙܝܪ)); posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. Quaest. XXXVIII in 4 Reg. p. 534 (qui enarrat: *ὡς εἶναι δῆλον ὅτι τὸ μὲν ἁγίασμα χρῖσμα ἐκάλεσε, μαρτύριον δὲ τὸν βασιλικὸν στέφανον, ὡς τῆς βασιλείας δηλωτικόν*). [29] Cod. 243, teste Parsonsii amanuensi (non, ut Montef., Ἀ. *τὸν ἀφορισμόν*). Syro-hex. affert: Ἀ. *τὸν ἀφωρισμένον* (ܠܗܘ ܕܦܪܝܫ). Σ. *τὰ ἅγια* (ܠܩܘܕܫܐ). Cf. Hex. ad Psal. cxxxi. 18. Zach. vii. 3. [30] Syro-hex. [31] Sic Codd. II (cum *ἐκράτησεν*), III (idem), Syro-hex., Arm. 1. [32] Syro-hex. [33] Cod. 243 in marg. sine nom. Syro-hex. ◆ ܣ. ܡܪܕܘܬܐ ܡܪܕܘܬܐ. Cf. Hex. ad Jesai. viii. 12. Amos vii. 10. [34] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܣܝܓܐ. Cod. Reg. apud Montef.: Θ. *τῶν περιβόλων.* Cf. ad v. 8. [35] Prior lectio est in Codd. II, III, 92, 243, 244, Syro-hex., Arm. 1; posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [36] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum *ἐπ' αὐτῇ*), 93, 108, Syro-hex. (cum ܘܐܪܡܝܘ). [37] Sic Ald., Codd. 55 (cum *εἰσῆλθον*), 64, 71 (cum *εἰσῆλθαν*), 119, 158, 243, 244 (om. *καὶ*), 247 (cum *τὸν εὐνοῦχον*). [38] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ *καὶ ἀναμέσον* ◂). Ad *διαθήκην* Procop. p. 306 notat: *συνθήκην, ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν ἐξέδωκαν ἀλλαχοῦ.* Cf. Hex. ad Gen. vi. 18. 3 Reg. vi. 19. Psal. xxiv. 14. Jesai. lix. 21. [39] Sic Syro-hex. Haec desunt in Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 52, 55, aliis (inter quos 243, 247), Arm. 1. [40] Syro-hex. ◆ ܣ. ܡܬܚܦܛܐܝܬ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad Deut. ix. 21. Psal. xxxii. 3. (Pro ܡܬܚܦܛܐܝܬ Middeld. ܡܬܚܦܛܐܝܬ edidit, invito codice; de qua confusione cf. Hex. ad Ezech. xvi. 4. xli. 5.)

18. וַיָּשֶׂם. Ο΄. καὶ ἔθηκεν (alia exempl. κατέστησεν[41]).

19. וְאֶת־הָרָצִים. Ο΄. καὶ τὸν Ῥασίμ. ※Ἀ. τοὺς τρέχοντας.[42]

20. הֵמִיתוּ. Ο΄. ἐθανάτωσαν. Alia exempl. ἐπάταξεν.[43]

Cap. XI. 4. διαθήκην ÷ κυρίου ↙.[44] ÷ Ἰωδαέ (↙).[45] 5. (÷) ἐν τῷ πυλῶνι ↙.[46]

Cap. XII.

1 (Hebr. 2). לְיֵהוּא. Ο΄. τῷ Ἰού. Ἀ. Σ. τοῦ Ἰού (s. Ἰηού).[1]

צִבְיָה. Ο΄. Σαβιά. Alia exempl. Ἀβιά.[2]

2 (3). הוֹרָהוּ. Ο΄. ἐφώτισεν (alia exempl. ἐφώτιζεν[3]) αὐτόν.

3 (4). לֹא־סָרוּ. Ο΄. οὐ μετεστάθησαν. Alia exempl. οὐκ ἀπέστησαν.[4]

בַּבָּמוֹת. Ο΄. ἐν τοῖς ὑψηλοῖς (alia exempl. μετεώροις[5]).

4 (5). כֶּסֶף עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עֶרְכּוֹ. *Pecuniam transeuntis* (in lustratione), *quisque pecuniam animarum aestimationis suae.* Ο΄. ἀργύριον συντιμήσεως, ἀνὴρ ἀργύριον λαβὼν συντιμήσεως (alia exempl. ἀνδρὸς ἀργύριον συντιμήσεως ψυχῶν[6]). Aliter: Ο΄. ἀργύριον ※Ἀ. Θ. Ε΄. παρερχόμενον ※ ἀνὴρ ψήφῳ ψυχῶν ↙ συντιμήσεως ἀνδρός.[7]

4 (5). יַעֲלֶה. Ο΄. ἀναβῇ. Alia exempl. λάβῃ.[8] Σ. Θ. Ε΄. ἀναβῇ.[9]

5 (6). יְחַזְּקוּ. *Reficiant.* Ο΄. κρατήσουσι. Θ. Ε΄. κραταιώσουσιν.[10]

אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת. *Fissuras domus.* Ο΄. τὸ βεδὲκ ※ Ἀ. Θ. τοῦ οἴκου (↙).[11]

וְהֵם יְחַזְּקוּ אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת לְכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בָּדֶק. Ο΄. καὶ αὐτοὶ κρατήσουσι τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου εἰς πάντα οὗ ἐὰν εὑρεθῇ ἐκεῖ βεδέκ. Ἀ. καὶ αὐτοὶ ἐνισχύσουσι τὴν ἐπισκευὴν τοῦ οἴκου εἰς πᾶν ὃ εὑρεθήσεται ἐκεῖ ἐπισκευασθῆναι. Σ. καὶ αὐτοὶ ἐπισκευασάτωσαν τὰ δέοντα τοῦ οἴκου, ὅπου ἂν εὑρεθῇ δεόμενον ἐπισκευῆς.[12]

7 (8). מַדּוּעַ אֵינְכֶם מְחַזְּקִים. Ο΄. τί ὅτι οὐκ ἐκραταιοῦτε. Aliter: Ο΄. τί ὅτι ※ ὑμεῖς ↙ οὐ κραταιοῦτε.[13]

9 (10). בְּדַלְתּוֹ. *In valva* (operculo) *ejus.* Ο΄. ἐπὶ τῆς σανίδος (alia exempl. ἐν τῇ σανίδι[14]) αὐτῆς. Σ. ἐν τῷ πώματι αὐτῆς.[15]

---

[41] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [42] Syro-hex. in textu: ܘܠܪ̈ܨܝܡ ※ ܐ. ܠܗܢܘܢ ܕܪ̈ܗܛܝܢ ↙. Cf. ad v. 4. [43] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (cum ἐπάταξαν), 108. [44] Syro-hex. Vox deest in Comp., Codd. 82, 93. [45] Idem. Deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [46] Idem (cum metobelo tantum). Deest in iisdem.

Cap. XII. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܝܗܘ ❖. Sic in textu Ald. (cum Ἰηοὺ), Codd. III (idem), 64, 71, 74 (ut Ald.), alii. [2] Sic Codd. II, III, XI, 44, 52, 55, 56, alii (inter quos 243), invito Syro-hex. [3] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. (qui solus τὰς ἡμέρας αὐτοῦ habet). [4] Sic Comp. (cum ἀπέστησεν), Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex., Theodoret. Cf. ad Cap. xv. 4. [5] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. [6] Iidem. [7] Sic Syro-hex. (cum ܕܓܒܪ et ܕܢ̈ܦܫܬܐ), et sine notis (cum ἀνὴρ pro ἀνδρὸς) Codd. III (cum παρεχόμενον), 247 (cum τυχὼν pro ψυχῶν). [8] Sic Codd. II, 74, Syro-hex. [9] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܗ. ܢܣܩ ❖. [10] Idem: ܬ. ܗ. ܢܥܫܢܘܢ ❖. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82 (cum κραταιοῦσι), 93, 108, 245, Theodoret. [11] Sic Syro-hex. Verba asterisco notata desunt in Codd. XI, 44, 74, 106, aliis. Theodoret. Quaest. XL in 4 Reg. p. 536: Βεδὲκ δὲ καλεῖ τῶν ἐφθαρμένων ξύλων ἢ λίθων τὴν θεραπείαν. Similiter Hieron. in Libro de Nom. Hebr. (Opp. T. III, p. 66): "Bedec, *instauratio*." Rectius vocem Hebraeam versiones Slavon. in marg. exponunt per θλάσις et ῥῆγμα, vertente Altero. [12] Sic Montef. (cum Σ. pro Ἀ.), ex Regio, ut videtur, notans: "Duas hic vides Symmachi interpretationes, ex duabus ejus editionibus desumptas; nisi fortasse vitio librarii litera Σ. pro Ἀ. aut Θ. substituta fuerit." Priorem lectionem Aquilae indubitanter vindicavimus, qui ad Ezech. xxvii. 27 Hebraea מַחֲזִקֵי בִדְקֵךְ transtulit οἱ ἰσχυροποιοῦντες τὴν ἐπισκευήν σου. Symmachum aliquatenus imitatus est Hieron., vertens: *Et instaurent sarta tecta domus, si quid necessarium viderint instauratione.* [13] Sic Syro-hex. (qui pingit: ܥܫܢ ※ ܕܐܢ̈ܬܘܢ ↙). Scriptura κραταιοῦτε est in Comp., Codd. 64, 71, 93, 108, 119. [14] Sic Codd. II (cum τρώγλῃ pro σανίδι), III (idem), Syro-hex. [15] Syro-hex. ܣ. ܒܟܫܟܐ ܕܝܠܗ. Pro ܒܟܫܟܐ Brunsius ex Bar Hebraeo corrigit ܒܟܫܟܐ [immo ܒܟܫܟܐ, quam veram esse

9 (10). אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ בְּיָמִין (מִיָּמִין ק׳). Ο΄. παρὰ ἀμμαζειβί. Alia exempl. παρὰ τὸ θυσιαστήριον ἐν δεξιᾷ.[16] Ἀ. (παρὰ) τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐκ δεξιᾶς.[17]

בְּבוֹא־אִישׁ בֵּית יְהוָה. Ο΄. ἐν τῷ οἴκῳ ἀνδρὸς οἴκου κυρίου. Alia exempl. εἰσπορευομένων εἰς οἶκον κυρίου.[18] Ἄλλος· εἰσπορευομένου ἀνδρὸς εἰς οἶκον κυρίου.[19]

שָׁמָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐκεῖ.[20]

הַסַּף. Ο΄. τὸν σταθμόν. Alia exempl. τὰ πρόθυρα.[21] Ἀ. τὸ πρόθυρον.[22]

הַמּוּבָא. Ο΄. τὸ εὑρεθὲν (alia exempl. εἰσφερόμενον[23]). Θ. Ε΄. τὸ εἰσελθόν.[24]

10 (11). וַיָּצֻרוּ. Ο΄. καὶ ἔσφιγξαν. Schol. Οἶμαι ἀντὶ τοῦ ἔλαβον καὶ ἠρίθμησαν. ἔν τισι δὲ οὐδ᾽ ὅλως κεῖται ἡ λέξις, ἀλλὰ, καὶ ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον.[25] Ἄλλος· καὶ ἔδεον (s. ἐνέδεον).[26]

11 (12). הַפְּקֻדִים. *Praefectorum.* Ο΄. τῶν ἐπισκόπων. Alia exempl. τῶν ἐπισκευῶν (הַבְּדָקִים ?).[27]

וַיּוֹצִיאֻהוּ. *Et impendebant id.* Ο΄. καὶ ἐξέδοσαν. Alia exempl. καὶ ἐξωδίασαν αὐτό.[28]

12 (13). וְלַגֹּדְרִים. *Et fabris murariis.* Ο΄. καὶ τοῖς τειχισταῖς. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ τοῖς τειχισταῖς ◂ καὶ τοῖς τεχνίταις.[29]

לְחַזֵּק. Ο΄. τοῦ κατασχεῖν (alia exempl. κραταιῶσαι[30]). Σ. ὥστε συστῆσαι.[31]

13 (14). סִפּוֹת כֶּסֶף. *Pelves argenteae.* Ο΄. θύραι ἀργυραῖ. Alia exempl. πρόθυρα ἀργυρᾶ.[32]

16 (17). וְכֶסֶף חַטָּאוֹת. Ο΄. καὶ ἀργύριον περὶ πλημμελείας (אָשָׁם). Alia exempl. καὶ ἀργύριον αἱρετισμοῦ.[33] Ἄλλος· καὶ ἀργύριον ἀφορισμοῦ (s. ἀφαιρέματος).[34]

17 (18). וַיִּלְכְּדָהּ. Ο΄. καὶ προκατελάβετο αὐτήν. Alia exempl. καὶ προκατελάβετο αὐτὴν Ἀζαὴλ, καὶ ἐπάταξεν αὐτήν.[35]

וַיָּשֶׂם. Ο΄. καὶ ἔταξεν. Σ. καὶ ἔθετο.[36]

18 (19). הַזָּהָב. Ο΄. τὸ χρυσίον. Alia exempl. τὸ ἀργύριον.[37]

20 (21). וַיִּקְשְׁרוּ־קָשֶׁר. Ο΄. καὶ ἔδησαν ÷ πάντα ◂[38] σύνδεσμον. Σ. καὶ συνέθεντο ἐπ᾽ αὐτὸν ἐπιβουλήν.[39]

Bar Hebraei scripturam testatur Bernstein.] vertens, ἐν τῇ στέγῃ αὐτοῦ. "ܒܡܛܠܬܗ. Sic vox, sed in ܒ est rasura, et ante ܗ vestigia dubia literae ut *Jud;* sed correctio est prima manu."—*A. C.* Ad Graeca nostra cf. Hex. ad Num. xix. 15. [16] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 243 (in marg., cum τὸ ἐν δ.). [17] Syro-hex. ܐ. ܠܡܕܒܚܐ ܕܡܢ ܝܡܝܢܐ. [18] Sic Comp. (cum εἰσπ. ἀνδρῶν εἰς), Codd. 19 (cum ἐν οἴκῳ), 82, 93, 108. [19] Syro-hex. in marg. (ad ܐܝܟ ܕܥܐܠ): ܟܕ ܥܐܠ ܓܒܪܐ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. [20] Sic Syro-hex., et (cum ἐδίδουν) Comp., Codd. 19 (cum ἐκεῖ post οἱ ἱερεῖς), 82, 93, 108. [21] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [22] Syro-hex. ܐ. ܠܩܕܡ ܬܪܥܐ. Sic in marg. sine nom. Cod. 243. [23] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [24] Syro-hex. ܬ. ܗ. ܕܥܐܠ. [25] Cod. 243 in marg. Lectio deest in Codd. 19, 74, 82, 93, 108, Arm. 1. [26] Syro-hex. in marg. sine nom. (sic, non ܘܐܣܪܘ) ܘܐܣܪܘ ܗܘܘ. Pro scriptura codicis, quae aperte vitiosa est, Vir doctus in Eichhornii *Repertorio* T. XV, p. 46 probabiliter corrigit ܘܡܣܪܝܢ ܗܘܘ, probante etiam Bernsteinio in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 418. [27] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 64, 71, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. (cum ܕܬܘܩܢܐ). [28] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, repugnante Syro-hex. (cum ܘܝܗܒܘ). Codd. III, 121: ἐδόξασαν, per errorem, ut videtur, pro ἐξέδασαν, et hoc pro ἐξοδίασαν. Cf. Hemsterhuis. ad Aristoph. Plut. p. 110. [29] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III, 44 (om. καὶ τοῖς τειχισταῖς), 52, 74, alii (inter quos 243, 247). [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [31] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܢܩܝܡܘܢ (ܢܩܝܡܘܢ). [32] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 50. [33] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Post πλημμελείας add. καὶ τὸ ἀργ. τοῦ αἱρετισμοῦ Codd. 55 (cum ερετ.), 56, 71 (cum καὶ ἀργ. περὶ ἐρεθισμοῦ), 158 (cum καὶ ἀργ. τοῦ ἐρεθ.), 244 (in marg.). [34] Syro-hex. in textu: ※καὶ ἀργ. περὶ πλημμελείας ὅ τι (s. ὃ) εἰσηνέχθη ◂; in marg. autem, abscissa membrana: ..ܟܣܦܐ ܕܦܘܪܫܢܐ. Ubi quod ad asteriscum attinet, fortasse pingendum: καὶ ※ ἀργύριον ◂, faventibus Codd. III, 44, Arm. 1, in quibus ἀργύριον desideratur. Lectio autem marginalis ܦܘܪܫܢܐ neque cum Hebraeo אָשָׁם, neque cum Graeco αἱρετισμὸς conciliari posse videtur. [35] Sic Codd. XI (cum ἐπάταξαν), 52, 55, 64, 71 (om. Ἀζαὴλ), alii (inter quos 243, 247 (cum ἔταξεν)). Syro-hex. in marg.: καὶ ἐπάταξεν αὐτήν. [36] Syro-hex. ܣ. ܘܣܡ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1. [37] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. [38] Sic Syro-hex. Vox deest in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [39] Syro-hex. ܣ. ܘܣܡܘ ܥܠܘܗܝ (ܥܠܘܗܝ) ܢܟܠܐ. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxii. 8. 4 Reg. xvii. 4.

20 (21). בֵּית מִלֹּא הַיֹּרֵד סִלָּא. Ο΄. ἐν οἴκῳ Μαλλὼ τῷ ἐν (alia exempl. τῷ ἐν τῇ καταβάσει[40]) Σελά. Aliter: Ο΄. ἐν οἴκῳ Μααλὼ ※ Ἀ. Σ. καταβαίνοντα ◂ ἐν Σελά.[41]

Cap. XII. 3. (÷) καὶ ἐκεῖ ◂.[42] 13. ÷ καὶ (◂) σάλπιγγες.[43]

Cap. XIII.

1. עַל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Ε΄. ἐπὶ Ἰσραὴλ ◂.[1]

3. וּבְיַד בֶּן־הֲדַד. Ο΄. καὶ ἐν χειρὶ (※) υἱοῦ ◂ Ἄδερ.[2]

4, 5. וַיְחַל—יַד־אֲרָם. Ο΄. καὶ ἐδεήθη—χειρὸς Συρίας. Ἄλλος· καὶ μετεμελήθη κύριος, καὶ ᾤκτειρεν αὐτοὺς διὰ τὴν διαθήκην αὐτοῦ τὴν πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ.[3]

5. לְיִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ. Ο΄. σωτηρίαν τῷ Ἰσραήλ. Aliter: Ο΄. ※ Ἀ. Ε΄. Θ. τῷ Ἰσραὴλ ◂ σωτῆρα.[4]

וַיֵּצְאוּ. Ο΄. καὶ ἐξῆλθεν (alia exempl. ἐξῆλθον[5]).

5. וַיֵּשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאָהֳלֵיהֶם. Ο΄. καὶ ἐκάθισαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (alia exempl. καὶ ἀπεστράφη ὅριον Ἰσραὴλ αὐτοῖς, καὶ ἐκάθισαν[6]) ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν.

6. יָרָבְעָם. Ο΄. Ἱεροβοὰμ ÷ Σ. Θ. Ε΄. υἱοῦ Ναβάτ (◂).[7]

עָמְדָה. Ο΄. ἐστάθη. Alia exempl. ὃ ἐστάθη.[8]

7. וַיְשִׂמֵם כֶּעָפָר לָדֻשׁ. Ο΄. καὶ ἔθεντο (alia exempl. ἔθετο[9]) αὐτοὺς ὡς χοῦν εἰς καταπάτησιν. Alia exempl. καὶ κατεπάτησαν αὐτοὺς ἕως τοῦ λεπτυνθῆναι αὐτοὺς ὡς χοῦν.[10]

8. הֲלוֹא. Ο΄. οὐχί. Alia exempl. οὐκ ἰδού.[11]

9. וַיִּקְבְּרֻהוּ. Ο΄. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ÷ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ◂.[12]

13. וַיִּקָּבֵר יוֹאָשׁ. Ο΄. καὶ ἐτάφη. Aliter: Ο΄. ※ καὶ ἐτάφη ◂ Ἰωάς.[13]

15. וְחִצִּים. Ο΄. καὶ βέλη (alia exempl. βολίδας[14]).

16. לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τῷ βασιλεῖ ※ Ἀ. Σ. Ἰσραὴλ ◂.[15]

17. קֵדְמָה. Ο΄. ※ κατ᾽ ἀνατολάς ◂.[16]

---

[40] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum τῶν ἐν), 93, 108. [41] Sic Syro-hex. (cum ܢܚܬ ܒܣܠܐ ...), et sine notis Codd. III (cum καταμένοντα Γαλαάδ), 121 (cum τὸν καταβαίνοντα Σελλά), 247 (idem). [42] Syro-hex. (cum metobelo tantum). Deest in Codd. 19, 82, 108. [43] Idem. Copula deest in Comp., Codd. 19 (om. καὶ σάλπιγγες), 82, 93, 108.

Cap. XIII. [1] Sic Syro-hex., et sine notis Comp. (cum ἐπ' Ἰ.), Codd. III, 19, 82, 93 (cum ἐν Ἰ.), Arm. 1. [2] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum). Vox υἱοῦ deest in Codd. XI, 74, 106, aliis (inter quos 243). [3] Theodoret. Quaest. XLI in 4 Reg. p. 536: Πῶς νοητέον τό, καὶ μετεμελήθη κ. τ. ἑ. Haec autem Theodoretum in exemplari suo post v. 3 legisse affirmat scholiasta in marg. Cod. 243 a Montefalconio excitatus, notans: Ταῦτα οὐ κεῖται οὔτε ἐν τῷ ἑξαπλῷ παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε ἐν ἄλλῃ ἐκδόσει, ἀλλ᾽ οὕτως φέρεται· καὶ ἐδεήθη Ἰωάχαζ τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπήκουσεν αὐτὸν (sic) κύριος, ὅτι εἶδε τὴν θλῖψιν Ἰσραήλ, ὅτι ἔθλιψεν αὐτοὺς βασιλεὺς Συρίας. καὶ ἔδωκεν κύριος τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα (sic), καὶ ἐξῆλθον (sic) ὑποκάτωθεν χειρὸς Συρίας. Μετὰ μέντοι τὴν κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐλισαίου διήγησιν, ἔχει οὕτως· καὶ ἠλέησεν κύριος αὐτούς, καὶ ᾠκτείρησεν αὐτούς, καὶ ἐπέβλεψε πρὸς (sic) αὐτοὺς διὰ τὴν διαθήκην αὐτοῦ τὴν μετὰ Ἀβραὰμ κ. τ. ἑ. (v. 23). Nobis vero persuasum est, haec, καὶ μετεμελήθη κ. τ. ἑ., non post v. 3, sed post v. 7, ubi in Codd. 19, 82, 93, 108 adhuc leguntur, a Theodoreto quoque lecta esse. Cf. ad v. 7. [4] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. 119 (cum σωτῆρα τῷ Ἰ.), 243 (ut supra). Verba τῷ Ἰσραὴλ desunt in Cod. XI. [5] Sic Codd. XI, 74, 106, alii (inter quos 243, ut supra), Syro-hex. [6] Sic Codd. 19, 82, 93, 108, ex duplici, ut videtur, versione. [7] Sic Syro-hex., et sine notis Ald., Codd. III, 64, 121, 243, 244, 247, Arm. 1. [8] Sic Ald., Codd. III, XI, 55, 64, alii (inter quos 247), Syro-hex. [9] Sic Comp., Codd. 71, 106, 158, 244, 247, Syro-hex., Arm. 1. [10] Sic Codd. 19 (cum κατέστησεν), 82, 93, 108 (cum κατεπάτησεν). Post haec iidem inferunt: καὶ μετεμελήθη κύριος—Ἰακώβ (vid. ad v. 3), καὶ οὐκ ἠθέλησε τοῦ διαφθεῖραι αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἕως τοῦ νῦν. Cf. ad v. 23, qui versus in his libris deest. [11] Sic Comp., Codd. III (cum οὐχ ἰδού), 56, 82, alii, Syro-hex. [12] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald. (om. τῶν), Codd. III, XI, 52, 64, alii (inter quos 247). [13] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. III, Arm. 1. Verba ἠστερισμένα desunt in Codd. II (om. ἐτάφη tantum), XI, 52, 71, aliis (inter quos 243). [14] Sic Comp., Codd. 19 (cum βολάδας), 71 (cum βολίδα), 82, 93, 108. [15] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 82, 93, 108, Arm. 1. [16] Sic Syro-hex. Haec leguntur in Ed. Rom. et libris

17. וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע יְרֵה וַיּוֹר. Ο'. καὶ εἶπεν Ἑλισαιέ· τόξευσον· καὶ ἐτόξευσε.[17] Aliter: Ο'. ※ Ἀ. καὶ εἶπεν Ἑλισαιέ· ῥοίζησον· καὶ ἐρροίζησε ◂.[18]

18. הַחִצִּים. Ο'. τόξα. Ἀ. Σ. βέλη.[19]

21. וְהִנֵּה רָאוּ אֶת־הַגְּדוּד. Ο'. καὶ ἰδοὺ εἶδον τὸν μονόζωνον. Alia exempl. καὶ ἤγγισε τὸ πειρατήριον αὐτοῖς.[20]

וַיֵּלֶךְ וַיִּגַּע הָאִישׁ בְּעַצְמוֹת אֱלִישָׁע. Ο'. καὶ ἐπορεύθη (alia exempl. ἐπορεύθησαν[21]) καὶ ἥψατο ※ ὁ ἀνὴρ ◂[22] τῶν ὀστέων Ἑλισαιέ. Σ. ἐνεχθεὶς δὲ ὁ ἄνθρωπος προσεκολλήθη τοῖς ὀστέοις τοῦ Ἑλισαιέ.[23]

22. וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם. Ο'. καὶ Ἀζαὴλ ※ βασιλεὺς Συρίας ◂.[24]

23. אֲלֵיהֶם. Ο'. ἐπ' αὐτούς. Alia exempl. πρὸς αὐτούς.[25]

עַד־עַתָּה. Ο'. Vacat. ※ ἕως τοῦ νῦν (◂).[26]

24. בֶּן־הֲדַד. Ο'. ※ Ἀ. Θ. Σ. υἱὸς ◂ Ἄδερ.[27]

25. בֶּן־הֲדַד. Ο'. ※ Ἀ. Θ. Ε'. υἱοῦ ◂ Ἄδερ.[28]

Cap. XIII. 16. ÷ Ἰωὰς ◂[29] τὴν χεῖρα αὐτοῦ ÷ ἐπὶ τὸ τόξον ◂.[30] 18. ÷ αὐτῷ Ἑλισαιέ ◂.[31] ÷ ὁ βασιλεύς ◂.[32] 23. οὐκ ἠθέλησε ÷ κύριος ◂.[33]

CAP. XIV.

5. אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו. Ο'. ※ Θ. Ε'. τὸν βασιλέα ◂ τὸν πατέρα αὐτοῦ.[1]

7. בְּגֵי־הַמֶּלַח. Ο'. ἐν Γεμελέδ (alia exempl. Γεμελά[2]). Σ. ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν.[3]

וְתָפַשׂ. Ο'. καὶ συνέλαβε. Ἄλλος· συνεσπάσατο.[4]

יָקְתְאֵל. Ο'. Ἰεθοήλ (s. Ἰεκθοήλ). Ἄλλος· ἐξολόθρευμα.[5]

9. הַחוֹחַ. Spina. Ο'. ὁ ἄκαν.[6]

10. לִבֶּךָ הִכָּבֵד. Ο'. καρδία σου· ἐνδοξάσθητι. Alia exempl. ἡ καρδία σου ἡ βαρεῖα· ἐνδοξάσθητι, ἐνδοξάσθητι.[7]

11. וַיַּעַל יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ פָנִים הוּא וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה. Ο'. καὶ ἀνέβη ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε'. Ἰωὰς (◂) βασιλεὺς Ἰσραήλ, καὶ ὤφθησαν προσώποις (※) αὐτὸς καὶ Ἀμεσσίας βασιλεὺς Ἰούδα ◂.[8]

---

omnibus. [17] Clausula deest in Codd. II, 52, 74, 92, aliis. [18] Sic in textu Syro-hex. (cum ܘܐܪܥܠ .ܐܪܥܠ), et sine notis Codd. III (cum ἐροίζησε), 245 (om. καὶ ἐρρ.). Cf. Hex. ad Gen. xxxi. 3. Exod. xix. 3. 1 Reg. xxxi. 3. Psal. lxiii. 8. Ὀϊστῶν ῥοῖζον cecinit Hom. Il. Π, 361. (Forma ܐܪܥܠ non est a ܪܥܠ, demisit se, quae Middeldorpfii hallucinatio est, sed a ܢܫܒ, flavit, unde ܢܫܒܐ, ῥοῖζος, Sap. Salom. v. 11 in versione Syro-hex.) [19] Syro-hex. (ad τόξον v. 15): ◆ ܓܐܪ̈ܐ .ܣ .ܐ. Sic in textu Comp., et (cum πέντε β.) Codd. 19, 82, 93, 108. [20] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. ad Cap. v. 2. [21] Sic Cod. 71, Syro-hex. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. (cum ὁ ἀνὴρ ὁ θαπτόμενος) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum ἀνὴρ pro ὁ ἀνήρ). [23] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܐܬܝ ܕܝܢ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܐܬܕܒܩ ܒܓܪ̈ܡܐ ܕܐܠܝܫܥ ◆. Rem sic narrat Joseph. Antiq. IX, 8, 6: Συνέβη δὲ καὶ τότε, λῃστῶν τινῶν ῥιψάντων εἰς τὸν Ἐλισσαίου τάφον ὃν ἦσαν ἀνῃρηκότες, τὸν νεκρὸν τῷ σώματι αὐτοῦ προσκολληθέντα ἀναζωπυρῆσαι. [24] Sic Syro-hex. (qui pingit: β. ※ Συρίας ◂), et sine aster. Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 121, 244 (in marg.), 247. [25] Sic Comp., Ald., Codd. III, 44, 56, 71, alii, Syro-hex. Cf. ad v. 7. [26] Sic Syro-hex. Comp.: ἕως νῦν. Cf. ad v. 7. [27] Sic Syro-hex. (cum Ἀδάδ). Vox υἱὸς deest in Codd. XI, 44, 55, 56, aliis (inter quos 243). [28] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ υἱοῦ Ἀδάδ ◂). Vox υἱοῦ deest in Ald., Codd. 44, 56, 74, aliis (inter quos 243). [29] Syro-hex. Deest in Comp., Ald., Codd. 64, 82, Arm. 1. [30] Idem. Sic sine obelo Ald. (cum Ἰωὰς τὴν ἐπὶ τὸ τ.), Codd. III, XI, 52, 56, 64 (cum Ἰωὰς ἐπὶ τὸ τ.), 71, alii (inter quos 243, 247). [31] Idem. [32] Idem. Deest in Comp., Codd. 82, 93, 106. [33] Idem.

CAP. XIV. [1] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121, 123, 247, Arm. 1. [2] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Γαιμελὰ), XI (idem), 44, 52, 64, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܓܡܠܐ). [3] Syro-hex. ◆ ܣ. ܒܢܚܠܐ ܕܡܠܚܐ. Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 13. [4] Reg. apud Montef. Lectio plane inepta, et vix Graeca quidem. Tentabam συνεπάσατο (= συνεκτήσατο), nisi haec forma in pedestri sermone hospes esse videretur. [5] Idem. Sic in textu Codd. 243, 244. [6] Syro-hex. in textu: ܪܡܘܣ (= ῥάμνος Hex. ad Psal. lvii. 10); in marg. autem: AKANA. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 40. Jesai. xxxiv. 13. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Theodoret. Quaest. XLIII in 4 Reg. p. 538. [8] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε'. Ἰωὰς

13. מֶלֶךְ־יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ βασιλέα Ἰούδα ◄.[9]

בֶּן־אֲחַזְיָהוּ. Ο΄. ※ Ἀ. υἱοῦ Ὀχοζίου (s. Ἀαζία) ◄.[10]

תָּפַשׂ. Ο΄. συνέλαβεν. Aliter: Ο΄. ἔλαβεν.[11] Σ. συνέλαβεν.[12]

יְהוֹאָשׁ. Ο΄. Ἰωάς. Aliter: Ο΄. Ἰωὰς (÷) υἱὸς Ἰωάχαζ ◄.[13]

וַיָּבֹאוּ (וַיָּבֹא ק׳). Ο΄. καὶ ἦλθεν (alia exempl. ἦλθον; alia, ἤγαγεν αὐτόν[14]).

וַיִּפְרֹץ. *Et diruit.* Ο΄. καὶ καθεῖλεν (alia exempl. διέκοψεν[15]).

14. אֶת־כָּל־הַזָּהָב. Ο΄. ※ πᾶν ◄ τὸ χρυσίον.[16]

וְאֵת בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת. *Et filios sponsionum* (obsides). Ο΄. καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν συμμίξεων (Ἀ. τῶν ὁμήρων.[17] Σ. τῶν μεμιασμένων (s. μεμολυσμένων)[18]).

21. אֶת־עֲזַרְיָה. Ο΄. τὸν Ἀζαρίαν. Schol. ὅς ἐστιν Ὀζιάς.[19]

23. בִּשְׁנַת חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה. Ο΄. ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ (※) Ἀ. Ε΄. ἔτει ◄.[20]

מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐπὶ Ἰσραήλ. Aliter: Ο΄. ※ βασιλέως Ἰσραὴλ ◄ ÷ ἐπὶ Ἰσραήλ (◄).[21]

25. הֵשִׁיב. Ο΄. ἀπέστησε. Ὁ Ἑβραῖος, Σ. ἀπεκατέστησεν.[22]

עַד־יָם הָעֲרָבָה. Ο΄. ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἀραβά (alia exempl. τῆς πρὸς ἑσπέραν[23]).

26. וְאֶפֶס עָצוּר וְאֶפֶס עָזוּב. *Et quod non superesset clausus, nec superesset relictus.* Ο΄. ÷ καὶ ὀλιγοστοὺς συνεχομένους ◄, καὶ ἐσπανισμένους, καὶ ἐγκαταλελειμμένους.[24]

27. לִמְחוֹת אֶת־שֵׁם. Ο΄. ἐξαλεῖψαι τὸ σπέρμα. Alia exempl. διαφθεῖραι τὸ ὄνομα.[25]

בְּיַד. Ο΄. διὰ χειρός. Aliter: Ο΄. ἐκ χειρός.[26] Ὁ Ἑβραῖος· ἐν χειρί.[27]

29. זְכַרְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו. Ο΄. Ζαχαρίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ. Aliter: Ο΄. Ἀζαρίας υἱὸς Ἀμεσσίου ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.[28] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ.[29]

CAP. XV.

1. וְשֶׁבַע שָׁנָה. Ο΄. καὶ ἑβδόμῳ. Alia exempl. καὶ ἑβδόμῳ ἔτει.[1]

—Ἰούδα ◄), et sine notis Ed. Rom. Nomen Ἰωὰς deest in Codd. II, 245; haec autem, αὐτὸς—Ἰούδα, in Codd. 44, 71. Deinde verba ἐν Βαιθσαμὺς τῇ τοῦ Ἰούδα exciderunt in Codd. 245, 246, Syro-hex. [9] Sic Syro-hex. (qui pingit: β. ※ Ἰούδα ◄), et sine aster. Cod. III, Arm. 1; necnon (post Ἰωὰς pro υἱοῦ Ὀχοζίου) Comp., Codd. 71, 82, 93, 108, 245. [10] Sic Syro-hex. (cum ܐܚܙܝܐ). Deest in Comp., Codd. 71, 82, 93, 108, 245. Ad scripturam Ἀαζία, quae est Cod. III, cf. ad Cap. i. 2. [11] Sic Cod. III, Syro-hex. [12] Syro-hex. ◆ ܐܚܕܗ . ܣ. [13] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum), et sine obelo Codd. III, 52, 74, alii (inter quos 243), Arm. 1. [14] Prior lectio est in Syro-hex. (cum καὶ ἦλθεν in marg.); posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. (in marg.). [15] Sic Codd. III, XI, 44, 54, 74, alii, Syro-hex. in marg. (cum ܘܦܣܩ). [16] Sic Syro-hex., invitis libris Graecis. [17] Syro-hex. ◆ ܕܡܗܝܡܢܐ . ܐ. Cod. 121 in marg.: τῶν ὁμήρων. Cod. 243 in marg.: καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ὁμήρων, cum scholio: Τοὺς ὁμήρους λέγει οὓς εἶχε τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· ὅμηροι γὰρ ἐνέχυρά εἰσιν εἰρήνης. Ἄλλος δέ· συμμίξεως υἱοὺς ἐκάλεσε τοὺς τῶν ψευδωνύμων θεῶν ἱερεῖς. [18] Syro-hex. ◆ (ܕܡܛܢܦܐ) ܕܡܣܝܒܐ . ܣ. Duplex versio, τῶν συμμίξεων τῶν βδελυγμάτων (הַתֹּעֵבוֹת ?) est in Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [19] Cod. 56 in marg. Syro-hex. in marg.: τὸν Ἀζαρίαν κατὰ τοὺς Ο΄. τὸν Ὀζιάν (◆ ܠܥܘܙܝܐ). [20] Sic Syro-hex. (cum Ἀ. Ε΄. ἔτη (ܫܢܝܢ) ◄). Cf. Hex. ad 3 Reg. xvi. 8. [21] Sic Syro-hex. (qui legit et pingit: ※ βασιλέως ἐπὶ ◄ ÷ Ἰσραήλ), et sine notis Cod. III. Comp., Codd. 19, 93, 108: βασιλέως Ἰσρ. ἐν Σαμαρείᾳ ἐπὶ Ἰσρ. [22] Syro-hex. ܐܦܢܝ ܠܐܬܪܗ . ܣ . ܥܒ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 158. [23] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 24. [24] Sic Syro-hex. (cum καὶ συνεχομένους), nescio quo jure. Si quid jugulandum, pingere malim: ÷ καὶ ἐσπανισμένους ◄, quae verba desunt in Codd. 82, 93, 108. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 36. [25] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [26] Sic Codd. II, III, Syro-hex. [27] Syro-hex. ◆ (sic) ܒܐܝܕܗ . ܥܒ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [28] Sic Ald., Codd. II, III, XI, 44, 52, 55, 56, alii (inter quos 243, 247 (om. τοῦ)), Syro-hex., Arm. 1. Cod. 243 in marg. (ad Ἀζαρίας Cap. xv. 1): Οὗτος ἐν ταῖς Βασιλείαις ποτὲ μὲν Ἀζαρίας, ποτὲ δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς Ζαχαρίας ὀνομάζεται. [29] Syro-hex. ◆ ܒܪܗ ܚܠܦܘܗܝ . ܗ . ܠ . ܣ . ܐ.

CAP. XV. [1] Sic Cod. III, Syro-hex. (cum ἔτη), hic et v. 8. Cf. ad Cap. xiv. 23.

3. הַיָּשָׁר. Ο΄. τὸ εὐθές. Aliter: Ο΄. τὸ ἀγαθόν.[2] Ὁ Ἑβραῖος· τὸ εὐθές.[3]

4. הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ. *Excelsa non remota sunt.* Ο΄. τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆρεν. Alia exempl. τῶν μετεώρων οὐκ ἀπέστησαν.[4]

5. וַיְנַגַּע. Ο΄. καὶ ἥψατο. Σ. καὶ ἐπάταξε.[5]

וַיְהִי. Ο΄. καὶ ἦν. ÷ Θ. ὅτι ἤθελεν αὐτὸς προσενεγκεῖν θυσίαν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ προσφέροντος αὐτοῦ ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ φωνὴ πρὸς αὐτόν· οὐ σοὶ, Ὀζία· οὐ σοὶ, Ὀζία, ἀλλὰ τῷ σπέρματι Ἀαρών (↙). καὶ ἦν.[6]

וַיֵּשֶׁב בְּבֵית הַחָפְשִׁית. *Et habitabat in domo libertatis* (s. *infirmitatis*). Ο΄. καὶ ἐβασίλευσεν (alia exempl. ἐκάθητο[7]) ἐν οἴκῳ ἀφφουσώθ (alia exempl. ἀπφουσώθ;[8] alia, ἀοφσίφ[9]). Ἀ. καὶ ἐκάθητο ἐν οἴκῳ τῆς ἐλευθερίας. Σ. καὶ ᾤκει ἐγκεκλεισμένος.[10] Aliter: Οἱ λοιποί· κρυφαίως.[11]

אֶת־עַם הָאָרֶץ. Ο΄. τὸν λαὸν ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. τῆς γῆς ↙.[12]

6. עֲזַרְיָהוּ. Ο΄. Ἀζαρίου. Ἄλλος· Ὀζίου.[13]

7. וַיִּשְׁכַּב עֲזַרְיָה. Ο΄. καὶ ἐκοιμήθη ※ Ἀζαρίας (↙).[14]

וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו. Ο΄. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ※ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ (↙).[15]

9. מֵחַטֹּאות. Ο΄. ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν. Alia exempl. ἀπὸ ἁμαρτιῶν.[16]

10. שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵשׁ. Ο΄. Σελλοὺμ υἱὸς Ἰαβίς. Alia exempl. add. καὶ Κεβλαάμ (s. Κεβδαάμ);[17] alia, καὶ Κεβδαὰμ, καὶ Σελλοὺμ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.[18]

קָבָל־עָם. *Coram populo.* Ο΄. Κεβλαάμ. Alia exempl. κατέναντι τοῦ λαοῦ.[19]

וַיִּמְלֹךְ. Ο΄. καὶ ἐβασίλευσεν. Aliter: Ο΄. καὶ ÷ Σελλοὺμ (↙) ἐβασίλευσεν.[20]

11. זְכַרְיָה. Ο΄. Ζαχαρίου. Alia exempl. add. καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν.[21]

12. הוּא דְבַר־יְהוָֹה. Ο΄. ※ οὗτος ↙ ὁ λόγος κυρίου.[22]

13. לְעֻזִּיָּה. Ο΄. Ἀζαρίᾳ. Alia exempl. Ὀζίου.[23]

14. מִתִּרְצָה. Ο΄. ἐκ Θαρσιλά. Alia exempl. ἐκ Θερσά.[24]

---

[2] Sic Ald. (cum τὸ εὐθὲς ἀγ.), Codd. III, XI, 44, 71, alii (inter quos 247), Syro-hex., Arm. 1. [3] Syro-hex. .ܬܪܝܨܐܝܬ .ܥܒ. [4] Sic Codd. 19 (cum ἀπέστησεν), 82, 93 (ut 19), 108. Cf. ad Cap. xii. 3. [5] Syro-hex. ◆ ܘܡܚܐ .ܣ. [6] Syro-hex. in marg. .ܬ ÷. ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܗܘ ܠܡܩܪܒܘ ܕܒܚܬܐ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. ܘܟܕ ܗܘ ܡܩܪܒ ܗܘܐ ܗܘܐ ܙܘܥܐ ܪܒܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܩܠܐ ܠܘܬܗ. ܠܐ ܠܟ ܥܘܙܝܐ. ܠܐ ܠܟ ܥܘܙܝܐ. ܐܠܐ ܠܙܪܥܗ ܕܐܗܪܘܢ. ܘܗܘܐ.; praemissa notula: "Haec apud Theodotionem solum posita sunt sic, quum sint iis obeli (ܐܘܒܠܘܣ) uti nunc est hic." Cf. ad Cap. ii. 24. ix. 11. Fundus hujus supplementi, quod in libris Graecis non repertum est, est 2 Paral. xxvi. 16–18, ubi nihil de terrae motu, quem tamen memoraverunt prophetae Amos i. 1. Zach. xiv. 5. [7] Sic Comp., Codd. 19, 56, 82, 93, 108, 158, 246, Arm. 1. [8] Sic Ald., Codd. XI, 44, 74 (ex corr.), alii (inter quos 243). [9] Cod. 243 in marg.: καὶ ἐβασίλευσεν ἐν οἴκῳ ἀοφσίφ. Euseb. in Onomastico, p. 46: Ἀοφσὶφ ἡ ἀφουσώθ. Ἀκύλας· τῆς ἐλευθερίας. [10] Cod. 243. Utramque lectionem confirmat Syro-hex., in textu exhibens: ◆ ܥܡܪ ܒܒܝܬܐ .ܣ ※ (ΑΦΟΥϹΩΘ) ܕܐܦܘܣܘܬ; in marg. autem: .ܐ. ܝܬܒ ܗܘܐ ܒܒܝܬܐ ܕܚܐܪܘܬܐ. [11] Theodoret. Quaest. XLVI in 4 Reg. p. 539: τὸ δὲ, ἐκάθητο ἐν οἴκῳ ἀφφουσώθ, κρυφαίως οἱ λοιποὶ ἐκδεδώκασι, τουτέστιν, ἔνδον ἐν θαλάμῳ ὑπ' οὐδενὸς ὁρώμενος. Cod. 158 in textu: ἀπφουσὼθ κρυφαῖος. [12] Sic Syro-hex. Haec, τῆς γῆς, desunt tantum in Codd. 71, 245. [13] Syro-hex. in marg. ◆ ܕܥܘܙܝܐ. [14] Sic Syro-hex. Vox Ἀζαρίας est in libris omnibus. [15] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ μετὰ τῶν π. ÷ αὐτοῦ). Haec, καὶ ἔθαψαν—αὐτοῦ desunt in Codd. III, 19, 108, aliis, propter homoeoteleuton, ut videtur. Praeterea μετὰ τῶν π. αὐτοῦ reprobant Codd. 52, 71. [16] Sic Comp., Codd. II, III, 56, 82, alii, Syro-hex. [17] Sic Codd. III, 121, 247, Syro-hex. (cum ↙ ܘܩܒܠܥܡ ※, appicto Graeco ΚΕΒΔΑΜ); necnon (cum καὶ Κεβδαὰμ καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν pro καὶ ἐπ. αὐτὸν Κεβλαὰμ) Codd. XI (cum Καιβδαὰμ pro καὶ Κεβδ.), 44, 52, 55, 56, alii. [18] Sic Ald., Codd. 55 (cum Σελήμ), 71 (cum Βελδαὰμ καὶ Σελήμ), 119 (cum Σελλήμ), 158 (idem), 243 (cum Κεδδαὰμ καὶ Σελήμ), 244 (idem), Syro-hex. (cum καὶ Σελλοὺμ ὁ πατὴρ αὐτοῦ in marg.). [19] Sic Codd. III, 121, 247, Syro-hex. Vox Κεβλαὰμ deest in Ald., Codd. 71, 119, 243, 244. [20] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ Σελλοὺμ), et sine obelo Ald., Codd. III, XI, 44, 52 (cum Σελοὺμ), 55, 56, alii (inter quos 243 (ut 52), 247). [21] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. Syro-hex. in marg.: ÷ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1. [23] Sic Cod. III (cum Ὀχοζίου), Syro-hex. (cum ܕܥܘܙܝܐ). [24] Sic Comp., Codd. 82, 108,

14. וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Ε΄. καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ↙.[25]

16. אֶת־תִּפְסַח. Ο΄. [καὶ] τὴν Θερσά. Alia exempl. τὴν Θεφσά.[26]

17. מָלַךְ. Ο΄. ἐβασίλευσε. Aliter: Ο΄. ÷ καὶ ↙ ἐβασίλευσε.[27]

19. לְהַחֲזִיק הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. τοῦ ἐνισχῦσαι τὸ βασίλειον ἐν χειρὶ αὐτοῦ ↙.[28] Alia exempl. τοῦ κραταιῶσαι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ.[29]

20. שְׁקָלִים כֶּסֶף. Ο΄. σίκλους ※ ἀργυρίου ↙.[30]

21. הֲלוֹא. Ο΄. οὐκ ἰδού. Alia exempl. οὐχί.[31]

25. מִבְּנֵי גִלְעָדִים. Ο΄. ἀπὸ τῶν τετρακοσίων. Alia exempl. ἀπὸ τῶν Γαλααδιτῶν; alia, ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν Γαλααδιτῶν.[32]

30. בֶּן־עֻזִּיָּה. Ο΄. υἱοῦ Ἀζαρίου (alia exempl. Ὀχοζίου; alia, Ὀζίου[33]).

31. הִנָּם. Ο΄. ἰδοὺ ταῦτα. Alia exempl. ἰδού ἐστι.[34]

34. אָבִיו עָשָׂה. Ο΄. ὁ πατὴρ αὐτοῦ ※ ἐποίησεν ↙.[35]

38. וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו. Ο΄. (※) καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ↙.[36]

Cap. XV. 18. ÷ πασῶν ↙.[37] 28. ÷ πασῶν ↙.[38] 36. καὶ ÷ πάντα (↙).[39]

CAP. XVI.

2. יְהוָה אֱלֹהָיו. Ο΄. κυρίου θεοῦ αὐτοῦ ÷ πιστῶς ↙.[1]

3. מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. βασιλέων Ἰσραήλ. Alia exempl. Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ βασιλέως Ἰσραήλ.[2]

וְגַם אֶת־בְּנוֹ הֶעֱבִיר בָּאֵשׁ. Ο΄. καίγε τὸν υἱὸν αὐτοῦ διῆγεν (alia exempl. διήγαγεν[3]) ἐν πυρί. (Σ.) ἀλλὰ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ περιέκαυσε πυρί.[4]

6. וַאֲרוֹמִים (וַאֲדוֹמִים ק׳). Ο΄. καὶ Ἰδουμαῖοι (Ὁ Ἑβραῖος· Ἀρωμείμ[5]).

וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. Ο΄. καὶ κατῴκησαν ※ ἐκεῖ ↙.[6]

7. וּבְנֶךָ. Ο΄. καὶ υἱός ※ σου ↙.[7]

8. לְמֶלֶךְ־אַשּׁוּר. Ο΄. τῷ βασιλεῖ ※ Ἀσσυρίων (↙).[8]

9. וַיַּגְלֶהָ קִירָה. *Et deportavit eam Kiram.* Ο΄. καὶ ἀπῴκισεν αὐτήν (alia exempl. τὴν πόλιν[9]). Aliter: Ο΄. καὶ ἀπῴκισεν αὐτὴν ※Ἀ. Κυρήνηνδε ↙.[10]

Syro-hex. (cum [illegible], sed postea [illegible]). [25] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 19, 82, 93, 108, 121, 247, Arm. 1. [26] Sic Comp., Syro-hex. (cum [illegible]). [27] Sic Syro-hex. (cum [illegible] ÷), et sine obelo Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 64, alii. [28] Syro-hex. in textu: [illegible] ※. [illegible]. Sic sine notis Codd. III (cum ἐν τῇ χ.), 121, 247 (om. ἐν χειρὶ), Arm. 1. Ad τὸ βασίλειον cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 8. [29] Sic Comp., Codd. 82 (om. τοῦ), 93 (idem), 108, 158 (cum καὶ pro τοῦ). [30] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 121, 247, Arm. 1. [31] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 74, alii, Syro-hex. [32] Prior lectio est in Ald. (cum Γαλαδιτῶν), Codd. XI, 44, 52, 74, aliis; posterior in Comp., Codd. 19, 82 (om. τῶν posteriore), 93, 108. Cum Ed. Rom. facit Syro-hex. [33] Prior scriptura est in Ald., Codd. XI, 74, 92, aliis; posterior in Comp., Codd. 71, 158, 245, Syro-hex. (cum Ἀζαρίου in marg.). [34] Sic Codd. II, III, 56, 246, Syro-hex. [35] Sic Syro-hex. Vox ἐποίησεν deest in libris Graecis. [36] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum). Haec desunt in Codd. III, XI, 52, 71, 74, aliis. Posteriora μετὰ τ. π. αὐτοῦ reprobant Ald., Codd. 19, 64, 245. [37] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 19 (cum ἀπὸ τῶν ἀ.), 44 (idem), 82, 93, 108. [38] Idem. Deest in Cod. 44 (cum ἀπὸ τῶν ἀ.). [39] Idem (cum [illegible] ÷), repugnante Hebraeo.

CAP. XVI. [1] Sic Syro-hex. (sine pronomine, quod reprobant etiam Comp., Codd. II, III, Arm. 1), cum nota: "Τὸ πιστῶς non positum erat in libro Heptaplorum ([illegible]), neque apud ceteros interpretes, neque in editione Hebraea Graece scripta, sed tantum apud LXX." Vox deest in Comp., Codd. 19, 44, 52, 82, 93, 108. [2] Sic Ald. (cum βασιλέων), Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247 (cum βασιλέα)), Syro-hex. (cum ÷ υἱοῦ), Arm. 1. [3] Sic Cod. 93, Syro-hex. [4] Cod. 243 in marg. sine nom. (cum πυρὶ κατὰ τὰ βδ.—κύριος). Symmachum interpretem arguere videtur praeter Graecam verborum complexionem usus particularum ἀλλὰ καί, de quo cf. Hex. ad Psal. xxiv. 3. Prov. xiv. 13. Hos. iii. 3. (Ad καίγε κ.τ.ἑ. Syro-hex. scholium habet: "Hic primum positum est: *Transire fecit filium suum per ignem.*") [5] Syro-hex. [illegible]. [6] Sic Syro-hex. Adverbium est in Ed. Rom. et libris omnibus. [7] Sic Syro-hex. Pronomen deest in Codd. XI, 236. [8] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 121, 247, Arm. 1. [9] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108. [10] Sic Syro-hex. (cum [illegible]), et sine notis

10. לְכָל־מַעֲשֵׂהוּ. Ο΄. καὶ (potior scriptura εἰς[11]) πᾶσαν ποίησιν αὐτοῦ.

11, 12. כֵּן עָשָׂה אוּרִיָּה הַכֹּהֵן עַד־בּוֹא הַמֶּלֶךְ־אָחָז מִדַּמָּשֶׂק: וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ מִדַּמֶּשֶׂק. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Ε΄. οὕτως ἐποίησεν Οὐρίας ὁ ἱερεὺς ἕως ἔρχεσθαι τὸν βασιλέα Ἄχαζ ἀπὸ Δαμασκοῦ. καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ Δαμασκοῦ (↙).[12]

12. וַיִּקְרַב הַמֶּלֶךְ עַל־הַמִּזְבֵּחַ. Ο΄. Vacat. (※ Ἀ. Σ. Ε΄.) καὶ προσῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ↙.[13]

13. וַיַּסֵּךְ אֶת־נִסְכּוֹ. Ο΄. καὶ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἔσπεισε τὴν σπονδὴν αὐτοῦ.[14]

14. וְאֵת הַמִּזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת. Ο΄. τὸ χαλκοῦν. Alia exempl. τὸ δὲ χαλκοῦν θυσιαστήριον; alia, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν.[15]

וַיַּקְרֵב מֵאֵת פְּנֵי. Ο΄. καὶ προσήγαγε τὸ πρόσωπον. Alia exempl. καὶ προσήγαγεν αὐτὸ ἀπὸ προσώπου.[16] Σ. καὶ μετέθηκεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ προσώπου.[17]

וַיִּתֵּן אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἔδειξεν αὐτό. Ὁ Ἑβραῖος, Σ. Ε΄. καὶ ἔθηκεν αὐτό.[18]

14. עַל־יֶרֶךְ. Ο΄. ἐπὶ μηρόν. Alia exempl. ἐπὶ μέρος.[19]

15. אֶת־עֹלַת. Ο΄. τὴν ὁλοκαύτωσιν. (Σ.) τὴν ἀναφοράν.[20]

וְאֶת־מִנְחַת. Ο΄. καὶ τὴν θυσίαν (Ὁ Ἑβραῖος· μαναά[21]).

עַם הָאָרֶץ. Ο΄. τοῦ λαοῦ ※ τῆς γῆς ↙.[22]

16. הַמֶּלֶךְ אָחָז. Ο΄. ※ ὁ βασιλεὺς (↙) Ἄχαζ.[23]

17. אֶת־הַמִּסְגְּרוֹת. Taenias. Ο΄. τὰ συγκλείσματα. Ἀ. τὰ διαπήγματα.[24]

הַמְּכֹנוֹת. Basium. Ο΄. τῶν μεχωνώθ. Ἀ. τὰ ὑποθέματα. Σ. τὰς βάσεις. Θ. τὰ ὑποστηρίγματα.[25]

מֵעַל הַבָּקָר. Ο΄. ἀπὸ τῶν βοῶν. Aliter: Ο΄. ἀπὸ τῶν ÷ δέκα ↙ βοῶν.[26]

18. הַשַּׁבָּת. Ο΄. τῆς καθέδρας (הַשֶּׁבֶת). Alia exempl. τῆς καθέδρας τῶν σαββάτων.[27]

אֲשֶׁר־בָּנוּ. Ο΄. ᾠκοδόμησεν. Σ. Θ. ὃν ᾠκοδόμησεν.[28]

הַחִיצוֹנָה. Ο΄. τὴν ἔξω. Σ. τὴν ἐξωτέραν.[29]

20. וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו. Ο΄. καὶ ἐτάφη (※) μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ↙.[30]

Cap. XVI. 14. τοῦ οἴκου ÷ κυρίου (↙).[31] τοῦ οἴκου ※ κυρίου ↙.[32]

Cod. III. Cf. Hex. ad 3 Reg. xxii. 49. Praeterea Syro-hex. in marg. duas lectiones affert: ◆ ܠܟܠܗ.., et ◆ ܠܟܠܗܝܢ..; quarum prior est Syri vulgaris; posterior, ut videtur, τοῦ Ἑβραίου. [11] Sic Codd. II, III, XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [12] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ Ἀ. Σ. Ε΄. οὕτως—ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ↙), et sine notis Codd. III, 121, 247. [13] Sic Syro-hex. (cum ܡܢ ܡܕܒܚܐ), et sine notis Codd. III, 121, 247. [14] Sic Codd. III, 121, Syro-hex. [15] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108; posterior in Syro-hex., Arm. 1. [16] Sic Comp. (om. καὶ), Codd. 19, 82 (ut Comp.), 93 (idem), 108 (idem), Syro-hex. [17] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܢܝܗ ܡܢ ܠܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ. Cod. 243 in marg. sine nom.: καὶ μετέθηκεν ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ οἴκου κυρίου; quae cum Syriacis nostris consentire videntur. [18] Syro-hex. ܥ. ܣ. ܗ. ܘܣܡܗ ◆. Sic in textu Codd. 52, 55, alii, Arm. 1. [19] Sic Codd. 71 (cum τὸ ἐπὶ), 243, 244. Syro-hex.: ἐν μέρει (ܒܡܢܬܐ). [20] Sic in textu Codd. 121, 247. Cf. Hex. ad Gen. viii. 20. Exod. xxix. 42. [21] Syro-hex. ܥ. ܡܢܚܬܐ, appicto ΜΑΝΑΑ. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 121. [23] Sic Syro-hex. Verba ὁ βασιλεὺς desunt in Ald., Codd. 71, 74, aliis. [24] Montef. e Regio affert: Ἀ. τὰ διαπήγματα μεχωνὼθ, βάσεις αὗται; ubi Aquilae lectio cum glossa vocis μεχωνὼθ (Theodoret. Quaest. XLVIII in 4 Reg. p. 541: ὅτι δὲ καὶ μεχωνὼθ βάσεις ἦσαν, τὰ ἑξῆς διδάσκει) perperam confusa est. Cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 31, 32. [25] Syro-hex. ܐ. ܣܝܡܬܐ. ܣ. ܒܣܝܣܐ. ܬ. ܣܡܘܟܐ ◆.. Easdem lectiones affert Bar Hebraeus, qui et Theodotionis nomen suppeditat. Cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 27. 4 Reg. xxv. 13. Jerem. xxvii. 19. lii. 17. [26] Sic Syro-hex. Post τῶν χαλκῶν add. τῶν δώδεκα Codd. III (cum δέκα), 52, 92, alii (inter quos 247). [27] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [28] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܗܘ ܕܒܢܐ. Pronominis genus pro certo definiri nequit. [29] Idem: ܣ. ܗܘ ܒܪܝܐ ◆. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [30] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine aster. Comp., Codd. III, 123. [31] Syro-hex. Vox κυρίου deest in Comp., Codd. 82, 93, 108. [32] Idem (cum asterisco, non obelo, sed deficiente uno et altero puncto). Vox deest in Codd. 71, 119, 245.

CAP. XVII.

3. מִנְחָה. Ο΄. μαναά. Alia exempl. δῶρα.[1] Ἀ. δῶρον. Σ. φόρον.[2]

4. קֶשֶׁר. Ο΄. ἀδικίαν. Σ. Ε΄. ἐπιβουλήν.[3]

סוֹא. Ο΄. Σηγώρ. Alia exempl. Σωά.[4]

הֶעֱלָה. Ο΄. ἤνεγκεν. Ἄλλος· ἀνήγαγεν.[5]

מִנְחָה. Ο΄. μαναά. ※ Ε΄. δῶρα.[6]

כְּשָׁנָה בְשָׁנָה. Ο΄. ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ. Alia exempl. ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν.[7]

וַיַּעַצְרֵהוּ. *Et inclusit eum.* Ο΄. καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτόν. Σ. καὶ συνέλαβεν αὐτόν.[8]

6. וַיֶּגֶל. Ο΄. καὶ ἀπῴκισεν. Σ. καὶ ᾐχμαλώτευσεν.[9]

נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי. Ο΄. ποταμοῖς Γωζὰν, καὶ ὄρη (alia exempl. ἐν ὄρεσι[10]) Μήδων. Ὁ Ἑβραῖος, Σ. παρὰ τὸν ποταμὸν Γωζὰν ἐν πόλεσι (Μήδων).[11]

7. כִּי־חָטְאוּ. Ο΄. ὅτι (alia exempl. ὅτε[12]) ἥμαρτον.

8. וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. (※) καὶ οἱ βασιλεῖς Ἰσραὴλ ◄.[13]

9. וַיְחַפְּאוּ. *Et texerunt* (tecte egerunt). Ο΄. καὶ ὅσοι ἠμφιέσαντο. Ἀ. (καὶ) ἐπεκάλυψαν.[14]

דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא־כֵן. Ο΄. λόγους οὐχ οὕτως. Alia exempl. λόγους ἀδίκους.[15] Ὁ Ἑβραῖος, Σ. (λόγους) τοὺς μὴ προσήκοντας.[16]

9. בָּמוֹת. Ο΄. ὑψηλά. (Σ.) βωμούς.[17]

נוֹצְרִים. Ο΄. φυλασσόντων. Ἄλλος· ἐποικιῶν (חֲצֵרִים?).[18]

10. רַעֲנָן. Ο΄. ἀλσώδους. Ἀ. εὐθαλοῦς.[19]

11. וַיַּעֲשׂוּ דְּבָרִים רָעִים לְהַכְעִיס אֶת־יְהוָה. Ο΄. καὶ ἐποίησαν κοινωνοὺς, καὶ ἐχάραξαν (Ἀ. Σ. Ε΄. λόγους πονηρούς[20]) τοῦ παροργίσαι τὸν κύριον. Ἀ. καὶ ἐποίησαν ῥήματα κακὰ τοῦ παροργίσαι τὸν κύριον.[21]

12. וַיַּעַבְדוּ. Ο΄. καὶ ἐλάτρευσαν. Ἄλλος· καὶ ἐδούλευσαν.[22]

13. שָׁלַחְתִּי אֲלֵיכֶם. Ο΄. ἀπέστειλα αὐτοῖς. Aliter: Ο΄. ἀπέστειλα ÷ αὐτοὺς ◄ πρὸς ὑμᾶς.[23]

14, 15. אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם: וַיִּמְאֲסוּ אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אֲבוֹתָם. Ο΄. Vacat. ※ (Ἀ.) οἳ οὐκ ἐπίστευσαν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν· καὶ ἀπέρριψαν τοὺς ἀκριβασμοὺς (Σ. Ε΄. τὰς ἐντολὰς[24]) αὐτοῦ, καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ ἣν ἔκοψεν (Σ. Ε΄. συνετέλεσεν[25]) σὺν πατράσιν αὐτῶν (◄).[26]

15. וְאַחֲרֵי. Ο΄. καὶ ὀπίσω. Aliter: Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ (◄) ἐπορεύθησαν ὀπίσω.[27]

CAP. XVII. [1] Sic (bis) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158, Syro-hex. (in marg., cum ܩܘܪܒܢܐ ※). [2] Cod. 243. Syro-hex. affert: Σ. φόρον (ܡܕܐܬܐ). Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 2. Minus accurate Theodoret. ibid.: Μαναὰ δὲ δῶρα ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. [3] Syro-hex. ܢܟܠܐ .ܗ .ܣ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. Cf. ad Cap. xii. 20. [4] Sic Comp. (cum Σουὰ), Codd. III, 64 (in marg.), 71, 121 (cum ουα), 245, 247 (ut 121), Syro-hex. (cum ܣܘܐ). [5] Syro-hex. in marg. ܐܣܩ .ܐ. [6] Idem in marg. ܩܘܪܒܢܐ .ܗ ※. Cod. 158 in textu: μαναὰ δῶρα. [7] Sic Comp., Codd. 19, 82 (om. κατ' ἐν.), 93, 108. [8] Syro-hex. ܘܐܚܕܗ .ܣ. [9] Idem: ܘܫܒܐ .ܣ. [10] Sic Cod. 123, Syro-hex., Arm. 1. [11] Syro-hex. ܥܒܪ .ܣ .ܥܒ. ܠܘܬ ܢܗܪܐ ܕܓܘܙܢ ܒܡܕܝܢܬܐ. [12] Sic Comp., Codd. III, 64, 92, 121, alii (inter quos 247), Syro-hex., Arm. 1. [13] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum). Haec desunt in Codd. XI, 52, 74, 92, aliis. [14] Syro-hex. ܘܚܦܘ .ܐ. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [16] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܘܙܠܝܢ .ܣ .ܥܒ. [17] Idem in marg. sine nom. ܠܡܕܒܚܐ. Cf. Hex. ad 3 Reg. xi. 7. xii. 32. [18] Cod. 243 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Lev. xxv. 31. [19] Syro-hex. .ܐ ܕܡܥܫܒ ܛܒ. Cf. Hex. ad Deut. xii. 2. Jerem. iii. 6. [20] Idem: ܡܠܐ ܒܝܫܬܐ .ܗ .ܣ .ܐ. Cod. 243 in marg.: καὶ ἐποίησαν λόγους πονηρούς. [21] Cod. 243. (In textu pro ἐχάραξαν τοῦ π. Theodoret. ibid. p. 342 citat ἤρξαντο π., concinente Cod. 108 in marg.) [22] Cod. 247 in textu: καὶ ἐλάτρ. καὶ ἐδούλευσαν, ex duplici versione. [23] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III, 121 (cum αὐτοῖς); necnon (om. αὐτοὺς) Cod. 247, Arm. 1. [24] Syro-hex. ܦܘܩܕܢܐ .ܗ .ܣ. [25] Idem: ܕܫܠܡ .ܗ .ܣ. Cf. Hex. ad Jesai. lxi. 8. Jerem. xxxi. 31. Ezech. xvii. 13. [26] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III (cum ἀκρ. αὐτῶν), 121 (cum καὶ pro οἳ, τῷ θεῷ pro θεῷ, et διαθήκην pro συνθήκην), 247 (ut 121), Arm. 1. Alia versio, οἳ οὐκ ἐπ. κ. τῷ θ. αὐτῶν, καὶ ἀπώσαντο (cf. Hex. ad Jerem. xiv. 19) τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώματα ἃ διέθετο τοῖς πατράσιν αὐτῶν, est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [27] Sic Syro-hex. (cum ܐܦ .ܠ .ܣ .ܐ ※). Copula deest in Ald., Codd. 44,

15. יְהוָה אֹתָם. Ο΄. κύριος αὐτοῖς. Aliter: Ο΄. αὐτοῖς ※ Ἀ. Σ. Ε΄. Ὁ Ἑβραῖος· κύριος ◄.[28]

16. אֶת־כָּל־מִצְוֹת. Ο΄. ※ πάσας ◄ τὰς ἐντολάς.[29]

מַסֵּכָה שְׁנֵים עֲגָלִים. Ο΄. χώνευμα (alia exempl. χωνευτὰ[30]) δύο δαμάλεις. Σ. δύο μόσχους χωνευτούς.[31]

וַיַּעֲשׂוּ אֲשֵׁירָה. *Et fecerunt Astartes simulacrum.* Ο΄. καὶ ἐποίησαν ἄλση. Ἀ. καὶ ἐποίησαν ἀλσῶνα. (Σ.) καὶ ἐποίησαν ἄλσος περιβώμιον.[32]

לְכָל־צְבָא. Ο΄. πάσῃ τῇ δυνάμει (alia exempl. στρατιᾷ[33]).

17. וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים. Ο΄. καὶ ἐμαντεύοντο μαντείας. Alia exempl. καὶ ἐμαντεύοντο.[34]

וַיְנַחֵשׁוּ. Ο΄. καὶ οἰωνίζοντο. Alia exempl. καὶ οἰωνίζοντο οἰωνισμοῖς, καὶ ἐποίησαν ἐφοὺδ καὶ θεραφείμ.[35]

20. וַיִּמְאַס יְהוָה בְּכָל־זֶרַע. Ο΄. ÷ καὶ ἀπεώσαντο τὸν κύριον ◄. καὶ ἐθυμώθη κύριος παντὶ σπέρματι.[36] Alia exempl. καὶ ἀπεώσαντο τὸν κύριον ἐν παντὶ σπέρματι.[37]

21. כִּי־קָרַע יִשְׂרָאֵל מֵעַל בֵּית דָּוִד. *Nam abscidit Israelem a domo Davidis.* Ο΄. ὅτι πλὴν Ἰσραὴλ ἐπάνωθεν οἴκου Δαυίδ. Alia exempl. πλὴν ὅτι ἐῤῥάγη ὁ Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ οἴκου Δαυίδ.[38]

24. וּמִכּוּתָה. Ο΄. τὸν ἐκ Χουθά. Alia exempl. καὶ ἐκ Χούθ.[39]

25. שִׁבְתָּם שָׁם. Ο΄. τῆς καθέδρας αὐτῶν ※ Σ. Ε΄. ἐκεῖ ◄.[40]

וַיְשַׁלַּח יְהוָה. Ο΄. καὶ ἀπέστειλε ※ Ὁ Ἑβραῖος, Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. κύριος ◄.[41]

27. הֹלִיכוּ שָׁמָּה אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלִיתֶם מִשָּׁם. Ο΄. ἀπαγάγετε (alia exempl. ἀπάρατε[42]) ἐκεῖθεν. Aliter: Ο΄. ※ Ὁ Ἑβραῖος, Σ. Θ. Ε΄. ἀπαγάγετε ἐκεῖ ἕνα τῶν ἱερέων ὧν ᾐχμαλωτεύσατε ἐκεῖθεν ◄.[43]

וְיֵלְכוּ וְיֵשְׁבוּ. Ο΄. καὶ πορευέσθωσαν, καὶ κατοικήτωσαν. Ἀ. καὶ πορεύσονται καὶ καθίσουσιν.[44]

29. גּוֹי (quater). Ο΄. ἔθνη. Ὁ Ἑβραῖος· ἔθνος.[45]

אֲשֶׁר הֵם יֹשְׁבִים שָׁם. Ο΄. ἐν αἷς κατῴκουν (alia exempl. add. ἐν αὐταῖς[46]). Aliter: Ο΄. ἐν αἷς ※ Ἀ. αὐτοὶ (◄) κατῴκουν ἐν αὐταῖς.[47]

30. אֶת־נֵרְגַל. Ο΄. τὴν Ἐργέλ (alia exempl. Νηριγέλ[48]).

31. נִבְחַז. Ο΄. τὴν Ἐβλαζέρ (alia exempl. Ἀβλαζέρ[49]).

55, 64, aliis (inter quos 243, 247), Arm. 1. Repetitum ἐπορεύθησαν in nullo libro reperitur. [28] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. XI, 44, 92, 106, alii. Vox κύριος deest in Codd. II, 158, 245. [29] Sic Syro-hex., et sine aster. Arm. 1. [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 123, Syro-hex. [31] Syro-hex. ܣ. ܬܪܝܢ ܥܓܠܐ ܢܬܝܟܐ ◆. [32] Cod. 243. Cf. ad Cap. xxi. 7. xxiii. 4. (In posteriore loco Aquilae tribuitur forma ἄλσωμα, fortasse verior; sed inter δενδρῶνα et δένδρωμα pariter fluctuat idem interpres ad Gen. xxi. 33. 1 Reg. xxii. 6. xxxi. 13.) [33] Sic Comp., Codd. XI, 19, 52, 74, alii. [34] Sic Cod. III, et Syro-hex., describente Middeld.; sed in codice pro ܡܩܣܡܝܢ plane legitur ܡܩܣܡܝܢ ܗܘܘ ܩܘܣܡܐ. [35] Sic Codd. 19, 82 (cum θεραφεὶν), 93 (idem), 108, 158 (cum οἰωνισμοὺς), Theodoret. ibid. Cf. Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 162. [36] Sic Syro-hex., et sine obelo Ed. Rom. [37] Sic Codd. II, III (cum απωκεισαντο), Arm. 1. [38] Sic Comp., Codd. 19, 82 (om. ὁ), 93, 108. Vet. Lat.: *quia dissipatus est Israel a domo David.* Syro-hex. in textu: ὅτι πλὴν ἐπάνωθεν οἴκου Δ. Ἰσραὴλ ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοὺς τὸν Ἱεροβοάμ. [39] Sic Syro-hex. (cum ܟܘܬ), et (cum Χωθὰ) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1. [40] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121, 247. [41] Sic Syro-hex. Vox κύριος deest in Codd. 158, 245 tantum. [42] Sic Codd. III, XI, 44, 52, 64 (cum ἀπαγάγετε in marg.), alii (inter quos 243). [43] Sic Syro-hex. (cum ܐܘܒܠܘ ܠܬܡܢ ܚܕ ܡܢ ܟܘܡܪܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܐܫܒܝܬܘܢ ܡܢ ܬܡܢ), et sine notis (cum ὧν ἀπῴκισα ἐκ Σαμαρείας) Comp., Codd. 19 (cum ἐν Σαμαρείᾳ), 82 (cum ἀπῴκησας), 93, 108, Arm. 1 (ut Syro-hex.). [44] Syro-hex. ܐ. ܘܢܐܙܠܘܢ ܘܢܬܒܘܢ ◆. [45] Syro-hex. ܥ. ܥܡܐ ◆. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [46] Sic Comp., Codd. II, XI, 44, 55, 64, alii. [47] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 247, Arm. 1 (om. ἐν αὐταῖς). [48] Sic Comp. (cum Νηρειγὲλ), Codd. (III hiat), XI, 44, 55, 71, alii, Syro-hex. (cum ܢܪܓܝܠ). [49] Sic Ald., Codd. III (cum duplici versione τὴν Ἀβααζὲρ καὶ τὴν Ναιβὰς), XI (cum Ἀβλαεζὲρ), 44, 64, 71, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. Syro-hex. ܐܒܠܙܪ, ut Pesch.

31. וְהַסְפַרְוִים שֹׂרְפִים. Ο΄. καὶ ὁ Σεπφαουραὶμ (alia exempl. καὶ τὴν Σεπφαρουαὶμ[50]) ἡνίκα κατέκαιον. ʻΟ ʻΕβραῖος, Θ. Ε΄. καὶ οἱ Σεπφαρουαῖοι κατέκαιον.[51]

32. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִקְצוֹתָם כֹּהֲנֵי בָמוֹת וַיִּהְיוּ עֹשִׂים לָהֶם בְּבֵית הַבָּמוֹת. Ο΄. καὶ κατῴκισαν τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ὑψηλῶν ÷ ἃ ἐποίησαν ἐν Σαμαρείᾳ, ἔθνος ἔθνος ἐν πόλει ἐν ᾗ κατῴκουν ἐν αὐτῇ· καὶ ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον· καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν (↙), καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἐν οἴκῳ τῶν ὑψηλῶν.[52] ʼΑ. Σ. Θ. Ε΄. καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἀπὸ μέρους αὐτῶν ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν . . .[53]

34. כַּמִּשְׁפָּטִים הָרִאשֹׁנִים. Ο΄. κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν. Alia exempl. κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν τὸ ἀπ' ἀρχῆς.[54]

39. מִיַּד כָּל־אֹיְבֵיכֶם. Ο΄. ἐκ (alia exempl. ἐκ χειρὸς[55]) πάντων τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν.

40. וְלֹא שָׁמֵעוּ כִּי אִם־כְּמִשְׁפָּטָם הָרִאשׁוֹן הֵם עֹשִׂים. Ο΄. καὶ οὐκ ἀκούσεσθε ἐπὶ τῷ κρίματι αὐτῶν, ὃ αὐτοὶ ποιοῦσι. Alia exempl. καὶ οὐκ ἤκουσαν, ἀλλ' ἢ ἐν τοῖς δικαιώμασιν αὐτῶν τοῖς πρώτοις αὐτοὶ ἐποίουν.[56]

41. הֵם עֹשִׂים. Ο΄. ποιοῦσιν. Aliter: Ο΄. ÷ οὕτως ↙ αὐτοὶ ποιοῦσιν.[57]

Cap. XVII. 12. ÷ τῷ κυρίῳ (↙).[58] 13. (÷) καὶ ↙ ἐν χειρί.[59] 15. ÷ οὐκ ἐφύλαξαν (↙).[60] 23. ἐλάλησε ÷ κύριος ↙.[61] 26. εἰς αὐτοὺς ÷ κύριος ↙.[62]

Cap. XVIII.

2. הָיָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἦν.[1]

אֲבִי. Ο΄. ʼΑβου. Alia exempl. ʼΑβουθά.[2]

4. וְכָרַת. Ο΄. καὶ ἐξωλόθρευσε. ʼΑ. Σ. καὶ ἐξέκοψε.[3]

וְכִתַּת נְחַשׁ. Ο΄. καὶ ※ συνέτριψε ↙ τὸν ὄφιν.[4]

נְחֻשְׁתָּן. Ο΄. Νεεσθάν. ʼΑ. Νaaσθάμ. Σ. Νεεσθάμ. Θ. Νεεσθέν. ʻΟ ʻΕβραῖος· Νοοσθάμ.[5]

5. בְּכֹל מַלְכֵי. Ο΄. ἐν βασιλεῦσιν. Alia exempl. ἐν πᾶσι βασιλεῦσιν.[6]

6. אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה. Ο΄. ὅσας ἐνετείλατο Μωυσῇ (alia exempl. Μωυσῆς[7]). ʻΟ ʻΕβραῖος· ΠΙΠΙ τῷ Μωυσῇ.[8]

9, 10. וַיָּצַר עָלֶיהָ׃ וַיִּלְכְּדֻהָ מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים. Ο΄. καὶ ἐπολιόρκει ἐπ' αὐτὴν (alia exempl. ἐπο-

---

[50] Sic Codd. III (cum Σεφφ.), XI, 44, 56 (ut III), 74, alii, Syro-hex. (cum ܣܦܪܘܥܝܡ), Arm. 1. [51] Syro-hex. ܘܣܦܪܘܥܝܐ (Pesch. ܣܦܪܘܝܐ) ܘܣܦܪܘܝܐ ܗ. ܠ. ܥ. ܝܩܕܝܢ ܗܘܘ. [52] Sic Syro-hex. (cum μετέστησαν (ܐܫܢܝܘ) pro μετῴκισαν (ܐܫܪܝܘ), nisi scribae error sit). Idem pingit: ÷ ἃ ἐποίησαν | ἐν Σαμαρείᾳ ἔθνος ÷ ἔθνος, ἐν πόλει | ÷ ἐν ᾗ κατῴκουν ἐν αὐτῇ· | ÷ καὶ ἦσαν φ. | ÷ τὸν κύριον· καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς | ÷ ἱερεῖς τῶν ὑψ. καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς | ἐν οἴκῳ τῶν ὑψηλῶν, nullo metobelo. [53] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠ. ܗ. ܘܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܢܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܟܘܡܪܐ ܕܪܡܬܐ. [54] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93 (om. τὸ posteriore), 108. Iidem pergunt: οἱ πρῶτοι αὐτῶν (οἱ πρ. αὐτῶν om. Comp.) οὐκ ἦσαν (אֵינָם) φοβούμενοι τὸν κ., καὶ οὐκ ἐποίησαν κ. τ. ἑ. [55] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. [56] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [57] Sic Syro-hex. (cum ※ οὕτως ↙). Ald., Codd. 64, 123: οὕτως ποιοῦσιν; Comp., Codd. 19, 82, 93: αὐτοὶ ποιοῦσιν. [58] Syro-hex. Deest in Comp., Codd. 82, 93, 108. [59] Idem (cum metobelo tantum). Copulam reprobant Comp. (cum ἐν χερσὶ), Codd. II, 19 (ut Comp.), 82 (idem), 93, 108 (ut Comp.), Arm. 1. [60] Idem. Deest in Comp., Codd. II, 19, 82, 93, 108. [61] Idem. [62] Idem. Sic sine obelo (cum κύριος εἰς αὐτοὺς) Codd. III, 121, 158, 247, Arm. ed. Vox κύριος deest in Ed. Rom.

Cap. XVIII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19 (cum ἦν ʼΕζεκίας), 55 (idem), 56 (idem), 64, 71, alii, Syro-hex., Arm. 1. [2] Sic Ald., Codd. XI, 44, 52, 64, 74, 82 (cum ʼΑβουθ), alii (inter quos 243, ut 82), Syro-hex. (cum ܐܒܘܬ, ΑΒΟΘ), Arm. 1 (ut 82). [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܦܣܩ. Sic in textu (cum καὶ τὰ ἄλση ἐξέκοψε) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad 3 Reg. ii. 4. Psal. xxxvi. 8. [4] Syro-hex. in textu: ※ ܘܬܒܪ ↙ ܠܚܘܝܐ. Comp., Codd. 19, 82, 93, 108: καὶ συνέκοψεν ʼΕζεκίας τὸν ὄφιν. Theodoret. Quaest. XLIX in 4 Reg. p. 543: συνέτριψε δὲ καὶ τὸν χαλκοῦν ὄφιν, ὃν ὁ μέγας Μωυσῆς κατεσκεύασεν. [5] Cod. 243 (cum Νεσθὰν in textu). Theodoret. ibid.: Νεεσθάν· τοῦτο δὲ ἐν τῇ τῶν ʻΕβραίων ὀνομάτων ἑρμηνείᾳ κείμενον εὗρον, χαλκὸς αὐτη [Lagarde *Onomastica Sacra*, p. 46: Noesthan, *aes eorum*]· οἱ δὲ λοιποὶ, Νοεσθὰν Νάας (sic). [6] Sic Codd. III, 121, 247, Syro-hex., Arm. 1. [7] Sic Ald., Codd. III (cum Μωσῆς), XI, 44, 55, 56, alii (inter quos 243), Syro-hex. [8] Syro-hex. ܥ. ܦܩܕ ܠܡܘܫܐ. Sic in textu

λιόρκει αὐτήν[9]), καὶ κατελάβετο αὐτὴν ἀπὸ τέλους τριῶν ἐτῶν. Σ. καὶ πολιορκήσας εἷλεν αὐτὴν μετὰ τρία ἔτη.[10]

11. וְעָרֵי מָדָי. Ο΄. καὶ ὄρη Μήδων. Alia exempl. καὶ ἐν ὄρεσι Μήδων.[11]

12. עַל אֲשֶׁר. Ο΄. ἀνθ' ὧν ὅτι. Alia exempl. ὅτι.[12]

16. וְאֶת־הָאֹמְנוֹת. *Et postes.* Ο΄. καὶ τὰ ἐστηριγμένα (Θ. τοὺς σταθμούς[13]).

17. וְאֶת־רַב־סָרִיס. Ο΄. καὶ τὸν Ῥαφίς (alia exempl. Ῥαβσαρείς[14]).

וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀνέβησαν καὶ ἦλθον ◂.[15]

בִּתְעָלַת. *In aquaeductu.* Ο΄. ἐν τῷ ὑδραγωγῷ. Σ. Ε΄. ἐν τῇ ἀναβάσει.[16]

19. הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל. Ο΄. ὁ βασιλεὺς ※ Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ὁ μέγας ◂.[17]

20. אָמַרְתָּ אַךְ־דְּבַר שְׂפָתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה. Ο΄. εἶπας, πλὴν λόγοι χειλέων, βουλὴ καὶ δύναμις εἰς πόλεμον. Alia exempl. πλὴν μὴ λόγοις χειλέων καὶ βουλῇ παράταξις γίνεται εἰς πόλεμον.[18]

22. אֱלֹהֵינוּ. Ο΄. θεόν. Alia exempl. τὸν θεὸν ἡμῶν.[19]

הֲלוֹא־הוּא אֲשֶׁר. Ο΄. οὐχὶ αὐτὸς οὗτος. Aliter: Ο΄. οὐχὶ αὐτός ※ ἐστιν οὗτος ◂, οὗ.[20]

22. הֵסִיר. Ο΄. ἀπέστησεν. Σ. ἐξῆρεν (s. ἀφεῖλεν).[21]

26. בְּאָזְנֵי. Ο΄. καὶ ἱνατί λαλεῖς ἐν τοῖς ὠσί. Alia exempl. ἐν τοῖς ὠσί.[22]

27. הַעַל אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ. Ο΄. μὴ ἐπὶ (alia exempl. πρὸς[23]) τὸν κύριόν σου καὶ πρὸς σέ. Ἄλλος· πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν.[24]

28. הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר. Ο΄. τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀσσυρίων. Aliter: Ο΄. ※ Ἀ. Θ. Ε΄. τοῦ βασιλέως (◂) τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀσσυρίων.[25]

29. אַל־יַשִּׁיא לָכֶם. *Ne decipiat vos.* Ο΄. μὴ ἐπαιρέτω ὑμᾶς . . λόγοις. Alia exempl. μὴ ἐπαιρέτω ὑμᾶς.[26]

30. יַצִּילֵנוּ. Ο΄. ἐξελεῖται. Alia exempl. ἐξελεῖται ἡμᾶς.[27]

31. בְרָכָה. Ο΄. εὐλογίαν. Alia exempl. εὐδοκίαν ἑαυτοῖς.[28]

וְאִכְלוּ אִישׁ־גַּפְנוֹ וְאִישׁ תְּאֵנָתוֹ. Ο΄. καὶ πίεται (Ὁ Ἑβραῖος, Ἀ. Θ. Ε΄. καὶ φάγεται[29]) ἀνὴρ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ τὴν συκῆν αὐτοῦ ÷ φάγεται ◂.[30] Alia exempl. καὶ φάγετε ἕκαστος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν συκῆν αὐτοῦ.[31]

וּשְׁתוּ אִישׁ. Ο΄. καὶ πίεται ※ ἀνήρ ◂.[32] Alia exempl. καὶ πίεται ἕκαστος.[33]

(cum κύριος τῷ Μ.) Comp., Cod. 247. [9] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 44, 55, 71, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [10] Cod. 243 (cum πολιορκίσας). Syro-hex. affert: Σ. μετά (ܒܬܪ). [11] Sic Syro-hex., et (cum ἐν ὄροις) Comp., Codd. 82, 93, 108 (om. ἐν). Cf. ad Cap. xvii. 6. [12] Sic Codd. III, XI, 44, 55, 71, alii, Syro-hex., Arm. 1. [13] Syro-hex. ܠ. ܟܬܦܬܐ. Theodoret. Quaest. LII in 4 Reg. p. 544: καὶ τοὺς σταθμοὺς τῶν θυρῶν· τούτους γὰρ ἐστηριγμένα οἶμαι κληθῆναι. [14] Sic Comp. (cum Ῥαψαρὶς), Codd. III, 71 (cum Ῥαφσαρὶς), 245, Syro-hex., Arm. 1. [15] Sic Syro-hex., invitis libris Graecis. [16] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܒܡܣܩܬܐ. Duplex versio, ἐν τῇ ἀναβάσει ἐν τῷ ὑδρ., est in Codd. 82, 93, 108. [17] Sic Syro-hex., et sine notis Ed. Rom. [18] Sic Comp. (om. μὴ), Codd. 19, 82, 93 (cum παρατάξεις), 108. Syro-hex. in marg. (silentibus Bruusio et Middeldorpfio): ܒܪܡ ܕܠܡܠܐ ܕܣܦܘ̈ܬܐ ܘܒܡܠܟܐ ܣܕܪ̈ܐ: ܗܘܝܐ ܗܘܐ ܠܩܪܒܐ. [19] Sic Comp., Codd. 82, 93, 108, Syro-hex. [20] Sic Syro-hex. Pronomen οὗτος reprobant Comp., Codd. 82, 93, 108, 121, 247. Deinde οὗ est in Codd. III, XI, 52, 56, 64, aliis (inter quos 243, 247). [21] Syro-hex. ܣ. ܕܐܪܝܡ. Cf. Hex. ad 1 Reg. vii. 2. Jesai. xxxvi. 7. Brunsii errorem κατέβαλεν (ܕܐܪܡܝ) sine suspicione propagavit Parsonsius. [22] Sic Comp., Codd. III, XI, 52, 71, alii, Syro-hex., Arm. 1. [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 55, alii (inter quos 243), Syro-hex. [24] Syro-hex. in marg. ܠܘܬܟܘܢ ܘܠܘܬ ܡܪܟܘܢ. [25] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. III, 93, 108, Arm. 1. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 52, 55, 64, alii, Syro-hex. [27] Sic Codd. III, 82, 121, 123, 142, 158, Syro-hex., Arm. 1. [28] Sic Codd. 19, 82, 93, 108. [29] Syro-hex. ܥ. ܐ. ܬ. ܗ. ܘܢܐܟܘܠ (ܐܟ). Sic in textu Cod. 56, cum πίεται in marg. Praeterea ad καὶ πίεται Syro-hex. in marg.: καὶ πίετε. [30] Syro-hex. in textu: καὶ ÷ φάγεται ◂ ἀνὴρ τὴν σ. αὐτοῦ; in marg. autem: καὶ φάγετε. [31] Sic Comp. (cum φάγεται), Codd. 19, 108. [32] Sic Syro-hex., invitis libris Graecis. [33] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108 (cum πίετε pro καὶ πίεται).

32. אֶרֶץ לֶחֶם וּכְרָמִים. Ο΄. καὶ ἄρτου (alia exempl. ἄρτων[34]) καὶ ἀμπελώνων. Alia exempl. καὶ ἀμπελώνων καὶ ἄρτων.[35]

34. הֵנַע וְעִוָּה. Ο΄. Ἀνὰ καὶ Ἀβά. Aliter: Ο΄. ※ καὶ Ἀνὰ καὶ Αὐά ◂.[36]

כִּי־הִצִּילוּ. Ο΄. ὅτι (alia exempl. μή, s. μήτι[37]) ἐξείλαντο.

36. וְהֶחֱרִישׁוּ הָעָם. Ο΄. καὶ ἐκώφευσαν ※ ὁ λαός ◂.[38] Alia exempl. καὶ ἐσιώπησαν.[39]

הַמֶּלֶךְ הִיא. Ο΄. ※ Ὁ Ἑβραῖος, Σ. Ε΄. αὕτη ◂ τοῦ βασιλέως.[40]

Cap. XVIII. 4. ÷ πάσας ◂ τὰς στήλας.[41] 14. ÷ ἀγγέλους ◂.[42]

CAP. XIX.

4. וְהוֹכִיחַ. *Et puniet* eum. Ο΄. καὶ βλασφημεῖν (alia exempl. ἐλέγχειν[1]).

6. מִפְּנֵי הַדְּבָרִים. Ο΄. ἀπὸ τῶν λόγων. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου τῶν λόγων.[2]

גִּדְּפוּ...אֹתִי. Ο΄. ἐβλασφήμησαν ... Alia exempl. ἐβλασφήμησεν εἰς ἐμέ ...[3]

7. רוּחַ. Ο΄. πνεῦμα. Schol. δειλίαν.[4]

10. כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. τάδε ἐρεῖτε πρὸς Ἐζεκίαν βασιλέα Ἰούδα, τῷ λέγειν ◂.[5] Alia exempl. οὕτως ἐρεῖτε Ἐζεκίᾳ βασιλεῖ τῆς Ἰουδαίας.[6]

אַל־יַשִּׁאֲךָ. Ο΄. μὴ ἐπαιρέτω σε. Alia exempl. μή σε ἀπατάτω.[7]

12. בִּתְלַאשָּׂר. Ο΄. ἐν Θαεσθέν (alia exempl. Θαλασσάρ; alia, Θαλασσαρίμ[8]).

13. וּמֶלֶךְ לָעִיר. Ο΄. καὶ ποῦ ἔστιν ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως. Alia exempl. καὶ ※ ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως ◂.[9]

15. וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ προσηύξατο Ἐζεκίας πρὸ προσώπου κυρίου (◂).[10]

16. אֵת דִּבְרֵי. Ο΄. ※ πάντας ◂ τοὺς λόγους.[11]

17. וְאֶת־אַרְצָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὴν γῆν αὐτῶν ◂.[12]

21. עָלָיו. Ο΄. ἐπ᾽ αὐτόν. Alia exempl. πρὸς αὐτόν.[13] Ἀ. Σ. Ε΄. περὶ αὐτοῦ.[14]

בָּזָה. Ο΄. ἐξουδένωσε. Alia exempl. ἐφαύλισε.[15]

22. וְעַל־מִי. Ο΄. ※ καὶ (◂) ἐπὶ τίνα.[16]

---

[34] Sic Ald., Codd. XI, 44, 56, 64, alii (inter quos 247). [35] Sic Cod. III, Syro-hex., Arm. 1 (cum ἄρτου). [36] Sic Syro-hex. (cum ܘܐܢܐ ܘܐܘܐ). Scriptura Αὐὰ est in Ald., Codd. III, 55, 64, aliis (inter quos 243). Haec desunt in Codd. II, 71, 245. Cf. Hex. ad Jesai. xxxvii. 13. [37] Prior lectio est in Comp., Codd. XI (cum ἐρρύσαντο), 19, 55, 56, aliis, Syro-hex.; posterior in Ald., Codd. 44 (cum ἐρρύσαντο), 52 (idem), 64, aliis (inter quos 243, 247). [38] Sic Syro-hex., invitis libris Graecis. [39] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. in marg. (cum ⁘ ܘܫܬܩܘ). [40] Sic Syro-hex., et sine notis (cum τοῦ β. αὕτη) Comp., Codd. 19, 82 (cum αὐτῇ), 93, 108. [41] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 55, 56, alii (inter quos 243, 247), Vet. Lat. [42] Idem (qui pingit: ÷ βασιλεὺς Ἰούδα ἀγγέλους ◂).

CAP. XIX. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [2] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 56, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [3] Sic Comp. (cum –σαν), Codd. 19, 82 (ut Comp.), 93 (cum εἰς σὲ μετὰ παιδάρια), 108, Syro-hex. (cum ܥܠܝ), Arm. 1. [4] Cod. 243 in marg. Cf. Theodoret. ibid. p. 545. [5] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp. (om. τῷ λέγειν), Codd. III, 82 (ut Comp.), 93 (idem), 108 (idem). [6] Sic Ald., Codd. 44, 52, 56, alii (inter quos 243, 247). [7] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [8] Prior scriptura est in Comp., Codd. III, 121 (cum Θαλασὰρ), 123, 247 (ut 121), Syro-hex. (cum ܒܬܠܣܪ); posterior in Ald. (cum Θαλασσαρὶμ), Codd. XI, 52, 64, 74, aliis. [9] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ βασιλεὺς), et sine aster. Comp., Codd. III (om. ὁ), 93, 158 (om. τῆς πόλεως), Arm. 1. Haec, ὁ β. τῆς π. desunt in Codd. II (cum καὶ ποῦ Σεφφ.), XI (cum καὶ ὁ Σεπφ.), 52, 56 (ut II), 64, aliis (inter quos 243). [10] Sic Syro-hex. (qui pingit: καὶ προσ. ※ Ἐζ.), et sine aster. Codd. III (cum εἰς πρόσωπον), 121, 247, Arm. 1 (cum ἐναντίον κυρίου). [11] Sic Syro-hex., invitis libris Graecis. "Inserunt vocem codices [Hebraei] perquam plurimi, e quibus sunt MSS. bonae notae, e. g. 2, 3, 23, 154, etc."—*Bruns.* Cf. Hex. ad Jesai. xxxvii. 17. [12] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 121, 247. Comp., Codd. 19, 93, 108: καὶ πᾶσαν τ. γ. αὐτῶν. [13] Sic Comp., Codd. III, XI, 19, 44, 55, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. (cum ἐπ᾽ αὐτὸν in marg.). [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܡܛܠܬܗ. Sic in textu Ald., Arm. 1. [15] Sic Comp., Codd. 19, 55, 82, 93, 108. Duplex versio, ἐφαύλισέ σε καὶ ἐξουδένωσέ σε, est in Codd. 243, 244. [16] Sic Syro-hex.

23. אֲדֹנָי. Ο΄. κύριον. Ὁ Ἑβραῖος· ἀδωνί.[17]

עָלִיתִי. Ο΄. ἀναβήσομαι. Alia exempl. ἀνέβην.[18]

קוֹמַת. Ο΄. τὸ μέγεθος. Ἀ. τὸ ἀνάστεμα. Σ. τὸ ὕψος.[19]

וְאָבוֹאָה. Ο΄. καὶ ἦλθον (alia exempl. εἰσῆλθον[20]).

מְלוֹן קִצֹּה (קִצּוֹ ק׳) יַעַר כַּרְמִלּוֹ. *In hospitium extremitatis* (extremum) *ejus, silvam hortuli ejus.* Ο΄. εἰς μέσον δρυμοῦ καὶ Καρμήλου. Alia exempl. εἰς μέρος τέλους ÷ αὐτοῦ ◄, δρυμοῦ Καρμήλου αὐτοῦ.[21] Alia: εἰς μέρος δρυμοῦ τοῦ Καρμήλου, καὶ ἕως ἐσχάτου αὐτοῦ.[22]

24. קַרְתִּי. *Fodi.* Ο΄. ἔψυξα. Alia exempl. ἐφύλαξα.[23] Σ. ἐξέκοψα.[24]

כֹּל יְאֹרֵי מָצוֹר. *Omnes canales Aegypti.* Ο΄. πάντας ποταμοὺς περιοχῆς (Σ. συνεχεῖς[25]).

25. הֲלֹא־שָׁמַעְתָּ לְמֵרָחוֹק אֹתָהּ עָשִׂיתִי לְמִימֵי קֶדֶם וִיצַרְתִּיהָ. *Nonne audivisti? inde a longinquo tempore hanc rem feci, a diebus antiquis formavi eam.* Ο΄. ※Ἀ. μὴ οὐκ ἤκουσας εἰς ἀπὸ μακρόθεν αὐτὴν ἐποίησα, εἰς ἀπὸ ἡμερῶν ἀρχῆθεν ◄ ἔπλασα αὐτήν.[26] Alia exempl. οὐκ ἤκουσας ὅτι μακρόθεν ἐγὼ ἐποίησα αὐτήν, ἐξ ἡμερῶν ἀρχῆς ἔπλασα αὐτήν.[27] Σ. μὴ οὐκ ἤκουσας ἃ τὸ πρότερον ἐποίησα, ἀπὸ ἡμερῶν ἀρχαίων ἃ ἔπλασα.[28]

25. עַתָּה הֲבֵיאתִיהָ וּתְהִי לַהְשׁוֹת גַּלִּים נִצִּים עָרִים בְּצֻרוֹת. *Nunc adduxi eam, et erit ad vastandum in rudera disjecta urbes munitas.* Ο΄. συνήγαγον (alia exempl. καὶ ἤγαγον; alia, καὶ νῦν ἤγαγον[29]) αὐτήν· καὶ ἐγενήθη εἰς ἐπάρσεις ἀποικεσιῶν μαχίμων πόλεις ὀχυράς. Σ. νῦν δὲ ἤγαγον, καὶ ἐγένοντο εἰς κατασκαφὰς (s. καθαιρέσεις), βουνοὺς ἀβάτους, αἱ πόλεις αἱ ὀχυραί.[30]

26. וִירַק דֶּשֶׁא. *Et viror graminis.* Ο΄. ἡ χλωρὰ βοτάνη. Alia exempl. ἡ χλωροβοτάνη.[31]

וּשְׁדֵפָה לִפְנֵי קָמָה. *Et uredo ante culmum.* Ο΄. καὶ πάτημα (alia exempl. πατήματα[32]) ἀπέναντι ἑστηκότος. Ε΄. καὶ ἐμπυρισμὸς ἀπέναντι ἀναστάσεώς σου.[33]

27. אֵלָי. Ο΄. ἐπ' ἐμέ. Alia exempl. vacant.[34]

28. וְשַׁאֲנַנְךָ. *Et insolentia tua.* Ο΄. καὶ τὸ στρῆνός σου. Σ. καὶ ἡ ἀλαζονεία σου.[35]

29. סָפִיחַ. *Frumentum e granis effusis proveniens.* Ο΄. αὐτόματα. Alia exempl. τὰ συνηγμένα.[36]

Copula est in Ed. Rom. et libris omnibus. [17] Syro-hex. ܐܕܘܢܝ ✦ .ܥܒ. [18] Sic Comp., Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. Statim pro μηροὺς Syro-hex. ante corr. ἐπὶ μηρὸν (ܥܠ ܚܘܒܫܐ), sed prima manus reprobavit ܥܠ, et ex ܚܘܒܫܐ fecit ܕܚܘܒܫܐ (μηροῦ), quae Masii quoque scriptura est. Deinde ἐκκόψω pro ἔκοψα Cod. 158, Syro-hex. [19] Syro-hex. ✦ ܩܘܡܬܐ .ܐ. ✦ ܪܘܡܐ .ܣ. Ad Aquilam cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 10. Jesai. xxxvii. 24. [20] Sic Cod. III, Syro-hex. [21] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald. (cum τοῦ τέλους), Codd. III, XI, 44 (cum δρυμὸν), 52, 55 (om. αὐτοῦ in fine), 64 (ut Ald.), 71, alii, Arm. 1 (om. αὐτοῦ utroque). [22] Sic Comp. (om. καὶ ἕως ἐσχ. αὐτοῦ), Codd. 19, 82 (ut Comp.), 93, 108. Ad εἰς μέσον δρυμοῦ Nobil. notat: "Sic quoque est in uno alio libro. A. L. habet, εἰς μέλον, idque propius est Hebraico vocabulo, quod *diversorium* significat. Nonnulli libri [Comp., rel.], εἰς μέρος; unus [Cod. 245, cum τοῦ δρ.] εἰς τέλος δρυμοῦ." Scripturam μέλον (non μέλος, ut Montef. edidit) a Grabio in textum temere receptam, ne unus quidem librorum nostrorum exhibet, eamque plane commentitiam esse crediderim. [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 64, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [24] Syro-hex. .ܣ. ✦ ܦܣܩܬ. [25] Idem (cum ܕܡܣܝܟܐ in textu): .ܣ. ✦ ܡܬܢܩܦܐ. Sic in textu Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Hex. ad Psal. cxxviii. 3. Jesai. xxxvii. 25. Bernsteinius tentat πυκνούς, coll. Luc. v. 33. 1 Tim. v. 23 in versione Philox. [26] Sic Syro-hex. (qui non expressit εἰς in utroque loco), et sine notis Ald., Codd. III (om. εἰς in priore loco), 121, 247 (cum καὶ pro μὴ οὐκ). [27] Sic Comp., Codd. 19, 82 (om. ἐγὼ), 93, 108. [28] Syro-hex. .ܣ. ܠܡܐ ܠܐ ܫܡܥܬ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܥܒܕܬ: ܡܢ ܝܘܡܬܐ ܥܬܝܩܐ ܗܠܝܢ ܕܓܒܠܬ. [29] Prior lectio est in Codd. III, XI, 44, 56, aliis (inter quos 247), Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 19, 93 (cum ἤγαγα), 108. [30] Syro-hex. in continuatione: ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܬ ܘܗܘܘ ܠܚܘܪܒܐ ܪܡܬܐ ܕܠܐ ܡܬܕܪܟܢ. ܗܢܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܚܣܝܢܬܐ (✦ ܥܫܝܢܬܐ). [31] Sic Cod. III, et, ut videtur, Syro-hex. (cum ܝܘܪܩܐ ܕܥܣܒܐ, h.e. χλωρὸν βοτάνης). [32] Sic Ald., Codd. III, 92, 106, alii (inter quos 247), Syro-hex. [33] Syro-hex. .ܗ. ܘܡܘܩܕܐ ܠܘܩܒܠ ܩܝܡܬܟ. Cf. ad Cap. xxiii. 4. [34] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 55, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex., Arm. 1. [35] Syro-hex. .ܣ. ܘܫܘܒܗܪܟ ✦. Cf. Hex. ad Jesai. xxxvii. 29. Hieron.: *et superbia tua.* [36] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Syro-hex. in marg. ✦ ܕܡܬܟܢܫܢ.

29. זִרְעוּ וְקִצְרוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים. O′. σπορὰ καὶ ἀμητὸς καὶ φυτεία ἀμπελώνων. Ὁ Ἑβραῖος, Σ. σπείρατε καὶ ἀμήσατε καὶ φυτεύσατε (ἀμπελῶνας).[37]

32. לָכֵן. O′. οὐχ οὕτως. Ἀ. Σ. διὰ τοῦτο.[38]

יְקַדְּמֶנָּה. *Occurret ei.* O′. προφθάσει ἐπ' αὐτήν. Alia exempl. προφθάσει αὐτήν.[39]

34. לְהוֹשִׁיעָהּ. O′. Vacat. ※ τοῦ σῶσαι αὐτήν ◂.[40]

35. בַּלַּיְלָה הַהוּא. O′. νυκτός. Alia exempl. ἕως νυκτός.[41] Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ.[42]

37. נִסְרֹךְ. O′. Μεσεράχ. Alia exempl. Νεσεράχ.[43]

אֶרֶץ אֲרָרָט. O′. εἰς γῆν Ἀραράθ. Ἄλλος· εἰς Ἀρμενίαν.[44]

Cap. XIX. 11. ÷ πάντα ◂.[45] 20. ÷ ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ◂.[46]

Cap. XX.

1. לְבֵיתֶךָ. O′. τῷ οἴκῳ σου. Σ. περὶ τοῦ οἴκου σου.[1]

2. אֶת־פָּנָיו. O′. Vacat. ※ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.[2]

3. אָנָּה. O′. Vacat. Alia exempl. ὦ; alia, ὦ δή.[3] Σ. δέομαι.[4]

3. אֵת אֲשֶׁר. O′. ὅσα. Σ. ὡς. E′. πῶς.[5]

וּבְלֵבָב שָׁלֵם. O′. καὶ καρδίᾳ πλήρει (alia exempl. τελείᾳ[6]).

7. וַיִּקְחוּ. O′. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐλήφθη.[7]

8. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְהוָה. O′. εἰς οἶκον κυρίου τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. Alia exempl. τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ εἰς οἶκον κυρίου.[8]

9. זֶה־לְּךָ. O′. τοῦτο. Alia exempl. τοῦτό σοι.[9]

10. אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת. O′. [ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς] δέκα βαθμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω.[10] Alia exempl. δέκα ἀναβαθμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω; alia, εἰς τὰ ὀπίσω δέκα ἀναβαθμούς.[11]

11. בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז. *Per gradus quos descenderat in gnomone Ahaz.* O′. ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς. Aliter: O′. ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς ※ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς ◂ οἷς κατέβη ※ Ἀ. Ἄχαζ ◂.[12] Alia exempl. ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς οἷς κατέβη ἐν ἀναβαθμοῖς Ἄχαζ.[13]

12. סְפָרִים וּמִנְחָה. O′. βιβλία καὶ μαναά (Ἀ. Σ. E′. δῶρα[14]). Alia exempl. ἐπιστολὰς καὶ δῶρα.[15]

13. נְכֹתֹה. *Aromatum.* O′. τοῦ νεχωθά. Alia exempl. τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ καὶ τοῦ νεχωθά.[16]

---

[37] Syro-hex. ܣ. ܐܚ. ܙܪܥܘ ܘܚܨܕܘ ܘܢܨܒܘ ܟܪܡܐ. [38] Idem: ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܗܕܐ. Sic in textu Comp., Arm. 1. [39] Sic Comp., Codd. II (cum αὐτὸν), III, 82 (cum θυρεῷ), 93 (idem), alii, Syro-hex. [40] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 121, 247. [41] Sic Ald., Codd. III, 44, 71, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [42] Syro-hex. ܥܒ. ܒܠܠܝܐ ܗܘ. [43] Sic Comp. (cum Νεσρὰχ), Ald., Codd. III, XI, 92, 119, alii. Syro-hex. ܕܢܣܪܟ. [44] Cod. 243 in marg. Syro-hex. in textu: ܐܪܪܛ; in marg. autem: ΑΡΑΡΑΤ. ܠܐܪܡܢܝܐ. Cf. Hex. ad Gen. viii. 4. Jesai. xxxvii. 38. [45] Syro-hex. Deest in Cod. 245. [46] Idem. Deest in Comp. solo.

Cap. XX. [1] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܒܝܬܟ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1. [2] Syro-hex. in marg. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44 (om. Ἐζεκίας), 52, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1. [3] Prior lectio est in Codd. 64, 134, Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. II, III, XI, 19, 55 (cum ὡδὴ), 56, aliis. Cf. Hex. ad Psal. cxvii. 25. Jesai. xxxviii. 3. [4] Syro-hex. ܣ. ܡܬܟܫܦ. Hieron. Opp. T. VII, p. 759: "Ναὶ quod
dam quasi adverbium blandientis est... Sicut enim ANNA illud Hebraicum, pro quo frequenter LXX interpretes ὦ δὴ transtulerunt, in lingua sua significat deprecantis affectum; unde nonnunquam Symmachus pro ANNA δέομαι, hoc est, *obsecro*, transtulit." [5] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ. ܗ. ܐܝܟܢܐ. Symmachi lectio est in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Arm. 1. [6] Sic Comp. (cum καὶ ἐν κ.), Codd. 19, 108 (ut Comp.), Syro-hex. in marg. (cum ܡܫܡܠܝܐ), Arm. 1. [7] Sic Codd. III, 121, Syro-hex., Arm. ed. [8] Sic Cod. 236, Syro-hex. [9] Sic Comp., Codd. 93, 108, Syro-hex. [10] Verba inclusa desunt in Comp., Ald., Codd. III, 19, 44, 55, aliis (inter quos 243), Syro-hex. [11] Prior lectio est in Comp., Codd. 19 (cum ἀναβαθμοῖς), 144, 245 (cum τὴν pro εἰς τά); posterior in Syro-hex. [12] Sic Syro-hex. (cum ܒܕܪܓܐ ※ ܒܕܪܓܐ ◂ ܕܢܚܬ ※ ܐ. ܕܐܚܙ ◂). [13] Sic Codd. III (om. οἷς), 52 (om. Ἄχαζ), 92, 121 (ut 52), 123, 236, 242. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܩܘܪܒܢܐ. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum μαναὰ?), 93, 108. [16] Sic, ex duplici versione, Codd. 19, 93, 108.

13. וְאֶת־הַבְּשָׂמִים. Ο΄. τὰ ἀρώματα. Σ. τὰ ἡδύσματα.[17]

לֹא־הָיָה דָבָר. Ο΄. οὐκ ἦν λόγος (alia exempl. τόπος[18]). Alia exempl. καὶ οὐ παρέλειπεν οὐθέν.[19]

15. וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ. Ο΄. καὶ εἶπεν (※)'Εζεκίας ◄.[20]

17. וְנִשָּׂא. Ο΄. καὶ ληφθήσεται (alia exempl. ἀρθήσεται[21]).

דָּבָר. Ο΄. ῥῆμα. Σ. οὐδέν.[22]

18. וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקָּח. Ο΄. καὶ οἱ υἱοί σου οἳ ἐξελεύσονται ἐκ σοῦ οὓς γεννήσεις λήψεται (alia exempl. ληφθήσονται[23]). Alia exempl. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν σου τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ σοῦ ὧν ἐγέννησας λήψονται.[24]

וְהָיוּ סָרִיסִים. Ο΄. καὶ ἔσονται εὐνοῦχοι. Alia exempl. καὶ ποιήσουσι σπάδοντας.[25]

19. דִּבַּרְתָּ. Ο΄. ἐλάλησεν. 'Ο 'Εβραῖος· ἐλάλησας.[26]

וַיֹּאמֶר הֲלוֹא אִם־שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה. Ο΄. ἔστω εἰρήνη. Alia exempl. γενέσθω εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη.[27] Aliter: Ο΄. ※ καὶ εἶπεν (◄)· μὴ οὐκ ἐὰν εἰρήνη καὶ ἀλήθεια ἔσται.[28]

20. אֶת־הַבְּרֵכָה. Ο΄. τὴν κρήνην. Ε΄. τὸν τάφρον.[29]

21. עִם־אֲבֹתָיו. Ο΄. μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ. Alia exempl. μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει Δαυίδ.[30]

Cap. XX. 14. ἥκασι ÷ πρός μέ ◄.[31]

Cap. XXI.

3. אִבַּד. Ο΄. κατέσπασεν. Alia exempl. κατέσκαψεν.[1]

3, 5. לְכָל־צְבָא (bis). Ο΄. πάσῃ τῇ δυνάμει (alia exempl. στρατιᾷ[2]).

4. אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה. Ο΄. ὡς εἶπεν. Alia exempl. ὡς εἶπεν (※) κύριος ◄ ('Α. Σ. Θ. Ε΄. IIIIII[3]).[4]

5. בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת. Ο΄. ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς. Aliter: Ο΄. ἐν πάσαις αὐλαῖς.[5] Οἱ λοιποί· ἐν ταῖς δυσὶν (αὐλαῖς).[6]

6. וְעָשָׂה אוֹב. *Et instituit pythones.* Ο΄. καὶ ἐποίησε τεμένη (alia exempl. θελητήν;[7] alia, στήλην;[8] alia, ἐγγαστριμύθους[9]). 'Α. μάγον. 'Ο 'Εβραῖος· ἐγγαστριμύθους.[10]

7. וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה בַּבַּיִת. Ο΄. καὶ ἔθηκε τὸ γλυπτὸν (alia exempl. κρυπτὸν[11]) τοῦ ἄλσους ἐν τῷ οἴκῳ. Aliter: Ο΄. καὶ ἔθηκε τὸ κρυπτὸν ('Ο 'Εβραῖος· τὸ γλυπτὸν[12]) ÷ τοῦ

---

[17] Syro-hex. ◆ ܚܡ̈ܝܛܐ .ܗ .ܣ. Cf. Hex. ad Jesai. xxxix. 2. Mox idem in textu: καὶ πάντα τὸν οἶκον, invitis libris Graecis. [18] Sic Ald., Codd. III, 44, 52, 55, alii (inter quos 243), Syro-hex., Arm. 1. [19] Sic (cum ὃ pro ὃν) Comp., Codd. 19, 93 (cum παρέλιπεν), 108. [20] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XI, 56, 74, alii (inter quos 243), Arm. 1. [21] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Procop. p. 325. Ita vocem Hebraeam constanter transfert Aquila, e.g. 2 Reg. xix. 42. Ezech. xii. 6. [22] Syro-hex. ◆ ܡܕܡ .ܣ. Statim ὁ ante εἶπε om. Comp., Codd. XI, 19, 55, alii, Syro-hex. [23] Sic Ald., Codd. 55, 56, 64, alii (inter quos 243). [24] Sic Comp., Codd. 19, 82 (om. ὧν ἐγέννησας), 93, 108. [25] Sic Codd. 19 (cum ἐπάδοντας), 82, 93, 108 (ut 19). [26] Syro-hex. ◆ ܡܠܠܬ .ܥܒ. Sic in textu Cod. 246. [27] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [28] Sic Syro-hex. (cum ܕܠܡܐ pro μὴ οὐκ), et sine aster. Cod. III, Arm. 1. [29] Syro-hex. ◆ ܚܦܝܪܐ .ܗ, appicto Graeco ΤΑΡΦΟΝ (sic). [30] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19 (cum καὶ ἐτάφη μετὰ τ. π. αὐτοῦ ἐν π. Δ.), 52, 55, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex., Lucif. Calar. [31] Syro-hex.

Cap. XXI. [1] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. (cum ܚܦܪ), Theodoret. (cum κατέσκαψε καὶ κατέσπασεν). [2] Sic Comp., Codd. 19 (cum στρατείᾳ), 82, 93, 108, Theodoret. [3] Syro-hex. [4] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum), et sine aster. Ald., Codd. XI, 52, 55, 56 (cum ᾧ pro ὡς), alii (inter quos 243 (ut 56), 247), Arm. 1. [5] Sic Codd. III, XI, 44, 52, 74, alii, Syro-hex., Arm. 1. Cod. 243 in marg.: Ō. ἐν πάσαις. [6] Syro-hex. ܗ̇ ܫܪܟܐ ܒܬܪܬܝܗܝܢ ܕܪ̈ܬܐ. [7] Sic Ald., Codd. III, XI, 41, 52 (cum στήλην θελητήν), 55, 56, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. (cum ܨܒܝܢܐ. Cf. Cap. xxiii. 24 in LXX et Syro-hex.). Cf. Hex. ad Lev. xix. 31. Deut. xviii. 11. 1 Reg. xxviii. 9. [8] Sic Codd. 52 (ut supra), 92, 123, 236, 242. [9] Sic Comp., Codd. 19, 82, 108. [10] Syro-hex. .ܐ. ܡܓܘܫܐ. ◆ ܥܒ. ܡܫܐܠ̈ܢ ܒܪ̈ܘܚܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Deut. xviii. 7. 1 Reg. xxviii. 7, 8, 9. Jesai. xxix. 4. [11] Sic Codd. XI, 44, 55, 71, alii (inter quos 243). [12] Syro-hex. .ܥܒ.

οἴκου ◀ ἐν τῷ ἄλσει ※'Α. Σ. ὃ ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ ◀.[13] Σ. καὶ ἔθηκεν γλυπτὸν τὸ περιβώμιον ὃ ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ.[14]

7. אֶת־שְׁמִי. Ο΄. τὸ ὄνομά μου ÷ ἐκεῖ (◀).[15]

8. לְהָנִיד. *Vagari facere.* Ο΄. τοῦ σαλεῦσαι. 'Α. Σ. τοῦ κινῆσαι.[16]

רַק אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת. Ο΄. οἵτινες φυλάξουσι ※'Α. τοῦ ποιεῖν (s. ποιῆσαι) (◀).[17] 'Α. Σ. πλὴν ἐὰν φυλάσσωνται..[18]

צִוִּיתִים. Ο΄. ἐνετειλάμην ※ αὐτοῖς (◀).[19]

11. וַיַּחֲטִא גַם־אֶת־יְהוּדָה. Ο΄. καὶ ἐξήμαρτε καίγε τὸν 'Ιούδαν (alia exempl. καίγε 'Ιούδας[20]).

12. לָכֵן. Ο΄. οὐχ οὕτως. 'Α. Σ. διὰ τοῦτο.[21]

13. אֵת קָו. Ο΄. τὸ μέτρον. 'Α. τὸν κανόνα.[22]

אֶת־הַצַּלַּחַת. *Patinam.* Ο΄. ὁ ἀλάβαστρος. Alia exempl. τὸ πυξίον.[23]

16. פֶּה לָפֶה. *Ab uno latere ad alterum.* Ο΄. στόμα εἰς στόμα. Σ. ὥσπερ ἀγγεῖον ἄχρι στόματος.[24]

לְבַד מֵחַטָּאתוֹ. Ο΄. πλὴν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Ε΄. ἐκτὸς (τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ).[25]

23. עָלָיו. Ο΄. πρὸς αὐτόν. Σ. κατ' αὐτοῦ.[26]

24. הַקֹּשְׁרִים. Ο΄. τοὺς συστραφέντας (alia exempl. ἐπιβεβουλευκότας[27]).

Cap. XXI. 9. ÷ ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου ◀.[28] 24. ἐπάταξεν ÷ πᾶς (◀) ὁ λαός.[29]

CAP. XXII.

1. יֹאשִׁיָּהוּ. Ο΄. ※ 'Ιωσίας (◀).[1]

עֲדָיָה. Ο΄. 'Εδεϊά. Alia exempl. 'Οζίου.[2]

3. Ο΄. ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ. Aliter: Ο΄. ÷ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ◀.[3]

4. וְיַתֵּם. *Et in summam colligat.* Ο΄. καὶ σφράγισον (וַחְתֹם). Alia exempl. καὶ χωνεύσατε.[4]

שֹׁמְרֵי הַסַּף. Ο΄. οἱ φυλάσσοντες τὸν σταθμόν ('Α. τὸ πρόθυρον. Σ. τὰ πρόθυρα[5]).

5. וְיִתְּנוּ אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἔδωκεν αὐτό. 'Ο 'Εβραῖος· καὶ ἔδωκαν αὐτό.[6]

7. עַל־יָדָם. Ο΄. αὐτοῖς. Aliter: Ο΄. ἐπὶ ※ 'Ο 'Εβραῖος· χεῖρα ◀ αὐτῶν.[7]

9. וַיָּבֹא שָׁפָן הַסֹּפֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ εἰσῆλθεν ἐν οἴκῳ κυρίου πρὸς τὸν βασιλέα. Alia exempl. καὶ εἰσήνεγκεν πρὸς τὸν βασιλέα 'Ιωσίαν.[8]

10. וַיַּגֵּד. Ο΄. καὶ εἶπε (alia exempl. ἀπήγγειλε[9]).

13. הַסֵּפֶר הַזֶּה. Ο΄. τοῦ βιβλίου ※'Α. Σ. Θ. Ε΄. τούτου ◀.[10]

ܒܚܘܫܒܐ. [13] Sic Syro-hex., et sine notis (cum ὡς pro ὃ) Cod. III. [14] Cod. 243 (cum vitiosa scriptura γλυπτὸν ἐν τῷ τὸ π.). Cf. ad Cap. xvii. 16. xxiii. 4, 7. [15] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, 247). [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܙܥܘ ♦. [17] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121 (cum ποιῆσαι), 247 (idem), Arm. 1. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܪܡ ܐܢ ܢܬܢܛܪܘܢ. [19] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. III, Arm. 1. [20] Sic Codd. III, 55, 56, 71, alii (inter quos 247), Syro-hex. (cum ܐܦ ܝܗܘܕܐ). [21] Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܗܢܐ. [22] Idem: ܐ. ܠܩܢܘܢܐ ♦. Cf. Hex. ad Psal. xviii. 5. Zach. i. 16. [23] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Lucif. Calar. [24] Codd. Reg., 243 (silente Parsonsii amanuensi). Scharfenb. in *Animadv.* T. II, p. 165: "Glossema potius quam versionem Symmachi redolent, quae Montefalconius e Codd. Reg. et Coislin. protulit.. neque Symmachus, quod equidem animadverterim, alibi versioni suae hujusmodi pannos assuit." Sed cf. quae notavimus ad Gen. i. 27. [25] Syro-hex. ♦ ܗ. ܠܒܪ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [26] Idem: ܣ. ܠܘܩܒܠܗ. [27] Sic Comp., Codd. 82 (cum ἐπιβουλεύσαντας), 93, 108. [28] Syro-hex. (cum metobelo eraso). [29] Idem. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 44, 55, 56, alii (inter quos 243, 247), Arm. 1.

CAP. XXII. [1] Sic Syro-hex., et sine aster. Ed. Rom. Vox deest in Codd. 158, 245. [2] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. (cum ܕܥܘܙܝܐ). [3] Sic Syro-hex. (cum metobelo eraso), et sine obelo Ald., Codd. III, 52, 64, alii (inter quos 247), Arm. 1. [4] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. v. 9 in LXX. [5] Syro-hex. (cum τοὺς σταθμοὺς in textu): ♦ ܐ. ܠܩܕܡ ܬܪܥܐ: ܣ. ܠܩܕܡ ܬܪܥܐ. [6] Idem: ♦ ܥܒ. ܘܝܗܒܘܗܝ. [7] Sic Syro-hex. Mox ἐποίουν pro ποιοῦσι Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. [8] Sic Ald., Codd. XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243, cum λέγων pro 'Ιωσίαν), Syro-hex. (cum εἰσήνεγκεν αὐτόν). [9] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [10] Sic Syro-hex., et sine

14. אֵשֶׁת שַׁלֻּם. Ο΄. μητέρα (alia exempl. γυναῖκα[11]) Σελλήμ.

בַּמִּשְׁנֶה. *In secunda urbis regione.* Ο΄. ἐν τῇ μασενᾷ. Ἄλλος· ἐν τῇ δευτέρᾳ.[12]

19. מִפְּנֵי יְהוָה. Ο΄. ἀπὸ προσώπου. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου κυρίου.[13]

20. לָכֵן הִנְנִי אֹסִפְךָ. Ο΄. οὐχ οὕτως· ἰδοὺ προστίθημί σε. Σ. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ συνάγω (σε).[14]

בְּשָׁלוֹם. Ο΄. ἐν εἰρήνῃ. Aliter: Ο΄. ἐν Ἱερουσαλήμ.[15] Ὁ Ἑβραῖος, Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἐν εἰρήνῃ.[16]

אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא. Ο΄. οἷς ἐγώ εἰμι ἐπάγω. Aliter: Ο΄. οἷς ἐγὼ ÷ εἰμι ◄ ἐπάγων.[17]

Cap. XXII. 13. ÷ παντὸς ◄ τοῦ λαοῦ.[18]

Cap. XXIII.

2. וְכָל־הָעָם. Ο΄. καὶ πᾶς ὁ λαός. Aliter: Ο΄. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ÷ ὁ μετ᾽ αὐτοῦ ◄.[1]

3. עַל־הָעַמּוּד. *Super suggestum.* Ο΄. πρὸς (Ἀ. Σ. ἐπὶ[2]) τὸν στῦλον.

4. הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Ε΄. τῷ ἱερεῖ τῷ μεγάλῳ (◄).[3]

4. לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם. Ο΄. τῷ Βάαλ καὶ τῷ ἄλσει (alia exempl. καὶ τῇ Ἀσηρῶθ[4]) καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει (alia exempl. στρατιᾷ[5]) τοῦ οὐρανοῦ. Ἀ. τῷ Βάαλ καὶ τῷ ἀλσώματι ... Σ. Θ. τῷ Βάαλ, καὶ εἰς τὸ περιβώμιον, καὶ πάσῃ τῇ διατάξει τοῦ οὐρανοῦ.[6]

בְּשַׁדְמוֹת קִדְרוֹן. *In arvis Kidron.* Ο΄. ἐν σαδημὼθ Κέδρων. Ἀ. ἐν ἀρούραις Κέδρων. Σ. Θ. ἐν τῇ φάραγγι Κέδρων.[7] Ε΄. ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ τοῦ χειμάρρου (Κέδρων).[8]

וְנָשָׂא. Ο΄. καὶ ἔβαλε. Ἀ. Σ. καὶ ἦρε.[9]

5. אֶת־הַכְּמָרִים. *Sacrificulos idololatricos.* Ο΄. τοὺς χωμαρίμ. Alia exempl. τοὺς ἱερεῖς.[10] Ἀ. τὰ ἱερά.[11]

אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת. Ο΄. οὓς ἔδωκαν βασιλεῖς Ἰούδα, καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. Σ. Ε΄. οὓς κατέστησαν οἱ βασιλεῖς Ἰούδα τοῦ θυμιᾶν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.[12]

וְלַמַּזָּלוֹת. *Et signis caelestibus.* Ο΄. καὶ τοῖς μαζουρὼθ (alia exempl. μαζαλὼθ[13]). Schol. Μαζουρὼθ τὰ συστήματα λέγει τῶν ἀστέρων, ἃ ἐν τῇ συνηθείᾳ ζώδια καλοῦνται.[14]

6. אֶת־הָאֲשֵׁרָה. Ο΄. τὸ ἄλσος. Alia exempl. τὸ ἄλσος τῆς Ἀσηρώθ.[15]

---

notis Ed. Rom. Pronomen deest in Codd. II, 56, 245. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44 (cum τὴν γ.), 52, alii, Syro-hex. [12] Syro-hex., abscisso nomine, Symmachi fortasse: ◆ ܒܬܢܝܢܘܬܐ .. Hieron.: *in secunda.* Cf. Hex. ad 2 Paral. xxxiv. 22. [13] Sic Codd. II (cum ἀν τὸ πρόσωπον pro ἀπὸ πρ.), III, XI, 44, 52, 56, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex., Arm. 1. [14] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܟܢܫ ܐܢܐ (ܠܟ) (◆). Cod. 243 affert: Σ. διὰ τοῦτο. [15] Sic Cod. III (cum τόπον pro τάφον), Syro-hex. [16] Syro-hex. ◆ ܥܒܪܝܐ. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܒܫܠܡܐ. Minus probabiliter Cod. 243: Σ. ἐν Ἱερουσαλήμ. Οἱ Γ΄. ἐν εἰρήνῃ. [17] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. II, 121, 243, 244, 247. [18] Syro-hex.

CAP. XXIII. [1] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. III (om. ὁ posteriore), 121 (idem), 247, Arm. 1 (ut III). [2] Syro-hex. Sic in textu Comp., Codd. 19, 64, 82, 93, 108, Arm. 1. [3] Sic Syro-hex. In libris Graecis nullus est defectus. [4] Sic Codd. 19, 82, 93 (cum ἀσερὼθ), 108. Lucif. Calar.: *et Asera.* [5] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 123, Lucif. Calar. [6] Cod. 243. Cf. ad Cap. xvii. 16. xxi. 7. Ad διάταξις cf. Hex. ad Jerem. viii. 2. xxxiii. 22. [7] Cod. 243. Cf. Hex. ad Jesai. xvi. 8. Hieron.: *in convalle Cedron.* [8] Syro-hex. ܗ. ܒܡܘܩܕܐ ܕܢܚܠܐ. Sic in textu Comp., Codd. 19 (cum Κέδρον), 82, 93, 108. Cf. ad Cap. xix. 26. [9] Idem: ܐ. ܣ. ܘܫܩܠ. [10] Sic Comp., Codd. 19, 56 (in marg.), 82, 93, 108, 158 (cum duplici lectione τοὺς χωτοὺς ἱερεῖς μαρεὶμ), 246 (cum τοὺς ἱερεῖς χωραρίμ (sic)). Syro-hex. in marg. ◆ (sic) ܟܘܡܪܐ. Cf. Hex. ad Zeph. i. 4. [11] Syro-hex. ܐ. ܟܘܡܪܘܬܐ. Cf. Ezech. xxviii. 18. Dan. i. 2 in LXX et Syro-hex. [12] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܗܢܘܢ ܕܐܩܝܡܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܡܥܛܪܘ ܒܪܡܬܐ ◆. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Lucif. Calar. [13] Sic Comp., Syro-hex. (cum ܡܙܠܬܐ, appicto Graeco ΜΑΖΑΛΟΘ). Ad μαζουρὼθ Cod. 56 in marg.: ἄστροις; Syro-hex. autem in marg.: ܟܘܟܒܐ (sic) ܡܙܠܬܐ. [14] Cod. 243 in marg. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 32. Hieron.: *et duodecim signis.* [15] Sic Codd. 82 (cum ἀσηρὲθ), 93 (cum τῇ ἀ.), 108, 158

7. וַיִּתֹּץ אֶת־בָּתֵּי הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֹרְגוֹת שָׁם בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה. Ο΄. καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν καδησὶμ (Ἑβρ. ἀκκοδασὶμ[16]) τῶν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, οὗ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ χεττιὶμ (Θ. βεθθιεὶμ[17]) τῷ ἄλσει. Ἀ. καὶ κατέλυσε τοὺς οἴκους τῶν ἐνδιηλλαγμένων (Aliter: Ἀ. τῶν πόρνων[18]) οἱ ἐν οἴκῳ κυρίου, οὗ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ οἴκους (Aliter: Ἀ. ζώδια[19]) τοῦ ἀλσώματος.[20] Σ. . τὸν οἶκον τῶν τελετῶν τῶν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ὅπου αἱ γυναῖκες ὕφαινον (οἴκους) τῷ περιβωμίῳ.[21]

בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה. Ο΄. χεττιὶμ τῷ ἄλσει. Ε΄. στολὰς τῇ Ἀσ(ηρᾷ).[22]

8. וַיָּבֵא. Ο΄. καὶ ἀνήγαγεν. Σ. καὶ ἤγαγεν.[23]

וַיְטַמֵּא. Ο΄. καὶ ἐμίανε (alia exempl. ἐμίαναν[24]).

מִגֶּבַע. Ο΄. ἀπὸ Γαιβάλ (alia exempl. Δάν; alia, Γαβαά[25]).

וְנָתַץ אֶת־בָּמוֹת הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר־פֶּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ שַׂר־הָעִיר אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאול אִישׁ בְּשַׁעַר הָעִיר. Ο΄. καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν πυλῶν τὸν παρὰ τὴν θύραν τῆς πύλης Ἰησοῦ (alia exempl. Ὡσηὲ[26]) ἄρχοντος τῆς πόλεως (alia exempl. τῆς πύλης[27]), τῶν ἐξ ἀριστερῶν ἀνδρὸς ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως. Ε΄. καὶ κατέσπασε τὰ ὑψηλὰ τῶν σααρεὶμ, ἃ ἦν ἐν τῇ θύρᾳ τῆς πύλης Ἰωσηὲ ἄρχοντος τῆς πόλεως, τῆς οὔσης ἐξ ἀριστερῶν ἀνδρὸς ἐκπορευομένου τὴν πύλην τῶν τετρωμένων (s. τετραυματισμένων[28]).

10. וְטִמֵּא אֶת־הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵי בְנֵי־הִנֹּם לְבִלְתִּי לְהַעֲבִיר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בִּתּוֹ בָּאֵשׁ לַמֹּלֶךְ. Ο΄. καὶ ἐμίανε (Aliter: Ο΄. ※ καὶ ἐμίαινέ τις (◂)[29]) τὸν Ταφὲθ (alia exempl. Θεφὸφ[30]) τὸν ἐν φάραγγι υἱοῦ Ἐννόμ, τοῦ διαγαγεῖν (alia exempl. τοῦ (※) μὴ ◂ διάγειν[31]) ἄνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἄνδρα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ Μολὸχ ἐν πυρί (alia exempl. ἐν πυρὶ τῷ Μολόχ[32]). Aliter: Ο΄. καὶ ἐμίανε τὸν Θοφὸθ τὸν ἐν φάραγγι υἱοῦ Ἐννόμ, τοῦ διάγειν ἄνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ διὰ πυρὸς τῷ Μολόχ.[33] Σ. καὶ ἐμόλυναν τὸν Ταφὸθ τὸν ἐν τῇ φάραγγι υἱοῦ Ἐννόμ, ὥστε μὴ

(cum τῇ ἀσιρώθ). Theodoret. Quaest. LV in 4 Reg. p. 550: Τὸ δὲ ἄλσος, ὡς ἔφην πολλάκις, οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ ἢ Ἀσηρὼθ ἢ Ἀσταρὼθ ὀνομάζουσιν. Sed vide ad v. 7. [16] Cod. 243. [17] Idem. Sic in textu Cod. 121. [18] Syro-hex. (ad τῶν καδησίμ): ܕܙܢܝܐ .ܐ. Est alterius, ni fallor, Aquilae versionis, quam innuere videtur Theodoretus in dicto obscuro: οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀκύλαν τὸ καδησεὶμ οὕτως ἡρμήνευσαν· οὗ ἐποίουν ἐνδύματα τοῖς ἐκπορνεύουσιν ἀπὸ κυρίου. Nam Syrum nostrum, quae Middeldorpfii est sententia, pro Graeco ἐνδιηλλαγμένων ܕܙܢܝܐ posuisse prorsus incredibile est. Cf. Hex. ad 3 Reg. xxii. 47. [19] Idem (ad ܛܠܠܐ): ܕܨܘܪܬܐ .ܐ. Si lectio huc pertinet, et non ad μαζουρὼθ (v. 5), per בָּתִּים Aquila in secundis curis *tentoria* sive *aulaea variis imagunculis distincta* intellexisse videtur. [20] Cod. 243 (cum οἱ pro οἳ). Ad ἄλσωμα cf. ad Cap. xvii. 16. xxiii. 4. [21] Idem (cum ὕφαινον τῶν περιβωμίων, ut diserte testatur Parsonsii amanuensis). Ad τῶν καδησὶμ Syro-hex. affert: Σ. τῶν τελετῶν ((sic) ܕܬܫܡܫܬܐ). Cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 24. xv. 12. [22] Syro-hex. . . ܐܣܛܠܐ ܠܐ .ܗ, abscissa membrana. Cf. ad v. 6. Pro χεττιὶμ, στολὰς in textu habent Comp., Codd. 93, 108, Arm. 1, Theodoret. [23] Idem: ܘܐܝܬܝ .ܣ. [24] Sic Codd. III, 246, Syro-hex. [25] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 44, 52, 55, aliis (inter quos 243, 247); posterior in Comp., Codd. III, 82, 93, 108, 123, Syro-hex. (cum ܓܒܥܐ), Arm. 1, Lucif. Calar. [26] Sic Codd. XI, 55, 56, 246, Syro-hex. (in marg.). [27] Sic Ald., Codd. II, III, XI, 44, 52, 56, alii (inter quos 247), Syro-hex. [28] Syro-hex. .ܗ. ܘܣܚܦ ܠܪ̈ܡܬܐ ܕܣܥܪܝܡ ܗܢܘܢ ܕܐܝܬ(ܘ)ܗܝ ܒܬܪܥܐ ܕܬܪܥܐ ܕܝܘܫܥ ܪܝܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܗ(ܝ) ܕܐܝܬܝܗ̇ ܡܢ ܣܡܠܐ ܕܓܒܪܐ ܕܢܦܩ ܒܬܪܥܐ ܕܡܚܝ̈ܐ. Cum his, τῆς οὔσης—τετρωμένων, conferas lectionem Codd. 19, 82, 93, 108: τὸν ὄντα ἐξ (Cod. 19: τῶν ἐξ) ἀριστερῶν ἀνδρὸς εἰσπορευομένου τὴν πύλην τῆς πόλεως πύλην ἐκκεκεντημένων (πύλην ἐκκ. om. Cod. 82). In versione τῶν Ο΄ post ἀνδρὸς inferunt εἰσπορευομένου πύλην ἐκκεκεντημένων (Syriace ܕܡܕܩܪ̈ܐ) Codd. 243, 244 (cum –μένου). [29] Syro-hex. in textu: ܘܡܛܢܦ ※ ܗܘܐ ܐܢܫ. Codd. 121, 247: καὶ μιανεῖ τις. Cod. II: καὶ μιανεῖτε (cum ἐμίαναν in marg.). [30] Sic Codd. 121, 247, Syro-hex. (cum ܬܦܦ). [31] Sic Syro-hex. (cum metobelo tantum), et sine aster. Comp., Codd. 19, 93 (cum διαγαγεῖν), 108, 158. [32] Sic Comp. (cum Μολώχ), Codd. XI, 19 (cum Μελχώμ), 44 (cum τὸ Μ.), 82 (ut 19), alii (inter quos 243 cum Μελχὸλ in marg.), Syro-hex. [33] Nobil., Cod. 243 in marg. Ad Ταφὲθ Cod. 243 in marg. affert: Schol. Τόπος ἦν οὗτος (sic) λεγόμενος· λέγει δὲ τὸν ἐλάσσονα, ἔνθα εἰδωλολάτρει ὁ Ἰσραὴλ ἐν προαστείοις τῆς Ἱερουσαλήμ [cf. Euseb. in Onomastico, p. 352]. Ταύτης τῆς φάραγγος καὶ ὁ Ἡσαΐας μέμνηται [Cap. xxii. 5]

παραφέρειν μηδένα υἱὸν αὐτοῦ ἢ τὴν θυγατέρα διὰ πυρὸς τῷ Μολόχ.[34] (Θ.) καὶ ἐμόλυναν τὸν Θαφὲθ τὸν ἐν τῇ φάραγγι υἱοῦ Ἐννόμ, ὥστε μὴ παραφέρειν, καὶ τὰ ἑξῆς ὁμοίως.[35]

11. נָתְנוּ. Ο΄. ἔδωκαν. Alia exempl. ἀνέθηκαν.[36]

נְתַן־מֶלֶךְ הַסָּרִיס. *Nathan-melech camerarii.* Ο΄. Νάθαν βασιλέως τοῦ εὐνούχου. Alia exempl. Νάθαν εὐνούχου τοῦ βασιλέως.[37]

אֲשֶׁר בַּפַּרְוָרִים. *Quod erat in suburbiis.* Ο΄. ἐν (alia exempl. ὃς ἐν[38]) φαρουρίμ. Σ. τοῦ φρουρίου.[39]

12. נָתַץ. Ο΄. καθεῖλεν. Alia exempl. καὶ καθεῖλεν.[40]

13. הַמַּשְׁחִית. *Perniciei.* Ο΄. τοῦ Μοσθάθ (potior scriptura Μοσοάθ[41]). Ἄλλος· ἀφανισμοῦ.[42] Ἀ. φθορᾶς (s. διαφθορᾶς).[43]

14. וַיִּכְרֹת. Ο΄. καὶ ἐξωλόθρευσε. Σ. καὶ ἐξέκοψε.[44]

15. וְאֶת־הַבָּמָה. Ο΄. τὸ ὑψηλόν. Alia exempl. καὶ τὸ ὑψηλόν.[45]

16. בָּהָר. Ο΄. ἐν τῇ πόλει. Σ. ἐν τῷ ὄρει.[46]

17. הַצִּיּוּן. *Cippus.* Ο΄. τὸ σκόπελον. Σ. ἡ στήλη. Ε΄. τὸ σημεῖον τοῦτο.[47]

17. הַקֶּבֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה וַיִּקְרָא. Ο΄. ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ (alia exempl. add. ἐστιν[48]) ὁ ἐξεληλυθὼς ἐξ Ἰούδα, καὶ ἐπικαλεσάμενος. Alia exempl. οὗτος ὁ τάφος τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐληλυθότος ἐκ γῆς Ἰούδα, καὶ λελαληκότος.[49] Σ. ὁ τάφος ὁ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ἐστιν τοῦ ἐληλυθότος ἐξ Ἰούδα, καὶ κηρύξαντος.[50]

אֲשֶׁר עָשִׂיתָ. Ο΄. οὓς ἐπεκαλέσατο. Alia exempl. οὓς ἐποίησας νῦν.[51] Σ. οὓς ἐποίησας.[52]

בֵּית־אֵל. Ο΄. Βαιθήλ. Alia exempl. τὸ ἐν Βαιθήλ.[53]

18. וַיְמַלְּטוּ. Ο΄. καὶ ἐρύσθησαν (alia exempl. εὑρέθησαν; alia, διεσώθη[54]). Ἀ. καὶ περιεσώθησαν. Σ. καὶ ἐξέφυγον.[55]

19. יֹאשִׁיָּהוּ. Ο΄. Ἰωσίας. Alia exempl. Ἰωσίας βασιλεὺς Ἰσραήλ.[56]

וַיַּעַשׂ לָהֶם. Ο΄. καὶ ἐποίησεν (alia exempl. ἀπέστησεν[57]) ἐν αὐτοῖς. Aliter: Ο΄. ※ καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς ◂.[58] Ἄλλος· καὶ ἀπώσατο ἐν αὐτοῖς.[59]

20. הַבָּמוֹת. Ο΄. τῶν ὑψηλῶν. (Σ.) τῶν βωμῶν.[60]

εἰπών· ἐν φάραγγι Σιὼν πλανῶνται ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. [34] Cod. 243. Syro-hex. affert: Σ. Θ. ἐμόλυνε (ܛܡܐ ܗܘܐ). Σ. Θ. Θαφέθ (ܠܬܦܬ). [35] Nobil. (cum Σύμμαχος· καὶ ἐμόλυνε τὸν Ταφὲθ), Cod. 243 in marg. sine nom. Syro-hex.: Θ. ὥστε μὴ παραφέρειν (ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܥܒܪ). [36] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [37] Sic Comp., Codd. 19, 82 (cum εὐνοῦχον), 93, 108, 158 (cum τοῦ εὐν.), Syro-hex. [38] Sic Codd. III (cum φαρουρεὶμ), 121 (cum φαρουεὶμ), 247 (idem), Syro-hex. Cod. 243 in marg.: Φαρουρεὶμ κεῖται παρὰ πᾶσι. [39] Theodoret. Quaest. LVI in 4 Reg. p. 551: τὸ δὲ φαρουρὶμ τοῦ φρουρίου (φρουροῦ Nobil., Procop. p. 329) οἱ περὶ τὸν Σύμμαχον ἡρμήνευσαν. [40] Sic Codd. II, III, Syro-hex. [41] Sic Codd. II, XI (cum Μοσσαὰθ), 44, 56, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܕܡܣܘܐܬ), Arm. 1 (cum Μοσάθ). [42] Cod. Reg. [43] Syro-hex. ◆ ܕܚܒܠܐ .ܐ. Cf. Hex. ad Ezech. xxv. 15. [44] Idem: ◆ ܘܦܣܩ .ܣ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [45] Sic Ald., Codd. III, XI, 52, 56, alii (inter quos 243), Syro-hex. [46] Syro-hex. ◆ ܒܛܘܪܐ .ܣ. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Lucif. Calar. [47] Idem: ◆ ܩܝܡܬܐ .ܣ .ܗ .ܐܬܐ ܗܕܐ. [48] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 56, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex., Arm. 1. [49] Sic Comp. (cum ἐκ τοῦ Ἰούδα), Codd. 19, 82 (cum ἐκ τῆς Ἰούδα, καὶ λαλήσαντος), 93 (cum τοῦ ἐξεληλ.), 108. [50] Syro-hex. ܣ. ܩܒܪܐ ܗܘ ܕܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܬܐ ܡܢ ܝܗܘܕܐ ܘܐܟܪܙ. [51] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐποίησαν), 82 (om. νῦν), 93, 108, 158 (cum ἐποίησεν). [52] Syro-hex. ܣ. ܕܥܒܕܬ. [53] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. [54] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XI, 44, 71, aliis (inter quos 247), Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, 158. [55] Syro-hex. ◆ ܐ. ܘܐܫܬܘܙܒܘ .ܣ. ܘܥܪܩܘ. Ad Aq. cf. Hex. ad Prov. xi. 21. xix. 5. Cod. 243 in marg. sine nom.: περιέσωσαν. [56] Sic Codd. III (cum Ἱερουσαλὴμ pro Ἰσραήλ), 121, 247, Syro-hex., Arm. 1. [57] Sic Codd. III, 44, 52, 71, alii (inter quos 247). [58] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 55, 64, alii (inter quos 243). Statim κατὰ πάντα τὰ ἔργα Comp., Codd. 82, 93, 108, 158, Syro-hex. [59] Syro-hex. ܘܕܚܐ ܐܢܘܢ ܒܗܘܢ. . ., abscissa membrana. Lectio importuna, quae Middeldorpfio quidem sonat, καὶ ἀπέστησεν ἐν αὐτοῖς, repugnante, opinor, Nostri usu. Etiam literae ܡܢ . . incertae significationis sunt, nisi forte vocis ܡܚܡܣܢ reliquiae sint. [60] Idem: ◆ ܕܒܝܬ ܓܒܘܬܐ . .

22. כַּפֶּסַח הַזֶּה. Ο΄. τὸ (alia exempl. κατὰ τὸ[61]) πάσχα τοῦτο.

וְכֹל יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ πάσας τὰς ἡμέρας βασιλέων Ἰσραήλ. Aliter: ※Ἀ. καὶ πασῶν ἡμερῶν βασιλέων Ἰσραὴλ ◂.[62]

23. הַפֶּסַח הַזֶּה. Ο΄. τὸ πάσχα. Alia exempl. τὸ πάσχα τοῦτο.[63]

24. אֶת־הָאֹבוֹת. Ο΄. τοὺς θελητάς. Ἀ. τοὺς μάγους. Σ. τοὺς ἐγγαστριμύθους.[64]

וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים. Ο΄. καὶ τοὺς γνωριστάς (alia exempl. γνώστας[65]).

וְאֶת־הַתְּרָפִים. Ο΄. καὶ τὰ θεραφίν. Ἀ. (καὶ) τὰ μορφώματα. Σ. καὶ τὰ εἴδωλα.[66]

26. עַל־כָּל־הַכְּעָסִים. Ο΄. ἐπὶ τοὺς παροργισμούς. Alia exempl. ἐπὶ πάντας τοὺς παροργισμούς.[67]

29. עַל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־נְהַר. Ο΄. ἐπὶ βασιλέα Ἀσσυρίων ἐπὶ ποταμόν. Ὁ Σύρος· ἐπὶ Μαβοὺγ τὸν ἐπὶ ποταμόν.[68] Schol. "In tribus exemplaribus Graecis non est hic nomen Mabug."[69]

הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ. Ο΄. Ἰωσίας. ※Ἀ. Σ. Ε΄. ὁ βασιλεὺς ◂.[70]

לִקְרָאתוֹ. Ο΄. εἰς ἀπαντὴν αὐτοῦ. Ὁ Σύρος· εἰς ἀπαντὴν αὐτοῦ, τοῦ μαχέσασθαι μετ' αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Φαραώ· οὐκ ἐπὶ σὲ ἥκω· ἔκκλινον ἀπ' ἐμοῦ. καὶ οὐκ ἤκουσε Φαραώ· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Φαραώ.[71] Schol. "In multis exemplaribus Graecis non habetur, locutum esse aliquid Pharaonem ad Josiam, sed nil nisi occidisse eum, quemadmodum illud tantum hic positum est in omnibus editionibus praeter illam libri secundi Paralipomenωn."[72]

30. מִמְּגִדּוֹ. Ο΄. ἐκ (alia exempl. ἐν[73]) Μαγεδδώ. Σ. ἐκ Μαγεδδώ.[74]

בִּקְבֻרָתוֹ. Ο΄. ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ. Alia exempl. ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐν πόλει Δαυίδ.[75]

33. וַיִּתֶּן־עֹנֶשׁ. *Et imposuit mulctam.* Ο΄. καὶ ἔδωκεν ζημίαν. Alia exempl. καὶ ἐπέβαλε φόρον.[76]

וְכִכַּר זָהָב. Ο΄. καὶ ἑκατὸν τάλαντα (alia exempl. καὶ τάλαντα; alia, καὶ τάλαντον; alia, καὶ δέκα τάλαντα[77]) χρυσίου. Λ. καὶ δέκα τάλαντα.[78]

35. הֶעֱרִיךְ. *Aestimavit.* Ο΄. ἐτιμογράφησε. Alia exempl. ἐφορολόγησε.[79]

כְּעֶרְכּוֹ. *Secundum aestimationem ejus.* Ο΄. κατὰ τὴν συντίμησιν αὐτοῦ. Λ. κατὰ δύναμιν αὐτοῦ.[80]

36. זְבִידָה. Ο΄. Ἰελδάφ. Alia exempl. Ζαβαδία.[81]

Cap. XXIII. 19. ÷ κύριον ◂.[82] 34. (÷) ἐπ' αὐτοὺς ◂.[83] (÷) βασιλέως Ἰούδα ◂.[84]

Cf. Hex. ad 3 Reg. xii. 32. [61] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. [62] Sic Syro-hex. (cum ܘܥܡ ܟܠܗܘܢ), et sine notis Ald., Codd. III, 44, 52, alii (inter quos 158, cum πασῶν τῶν ἡμ.). [63] Sic Comp., Codd. III, 82, 93, alii (inter quos 247), Syro-hex. [64] Syro-hex. .ܐ̄ ܠܡܓܘܫܐ. .ܣ̄. ܠܡܩܣܡܢܐ ܡܢ ܟܪܣܐ ◆ Cf. ad Cap. xxi. 6. Cum Symmacho faciunt Comp., Codd. 82, 93, 108. [65] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 44, 64, alii (inter quos 243, 247), invito Syro-hex. (cum ܘܠܡܫܘܕܥܢܐ). Cf. Hex. ad Deut. xviii. 11. [66] Syro-hex. .ܐ̄. ܠܡܘܪܦܘܡܐ. .ܣ̄. ܘܠܦܬܟܪܐ ◆ Cf. Hex. ad Gen. xxxi. 19. Jud. xvii. 5. 1 Reg. xix. 16. [67] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. [68] Interpres Syrus vulgaris (quem hic τὸν Σύρον nuncupavimus): ܥܠ ܡܒܘܓ ܕܥܠ ܢܗܪܐ. [69] Syro-hex. in marg.: ܒܬܠܬܐ ܨܚܚܐ ܝܘܢܝܐ ܠܐ ܟܬܝܒ ܗܪܟܐ ܫܡܐ ܡܒܘܓ. [70] Sic Syro-hex., et sine notis Comp., Codd. 93, 108, 247 (cum ὁ β. Ἰωσίας), Arm. 1. [71] Sic Syrus vulgaris Graece loquens. [72] Syro-hex. in marg.: ܒܨܚܚܐ ܣܓܝܐܐ ܝܘܢܝܐ ܠܐ ܡܫܬܟܚ ܕܡܠܠ ܡܕܡ ܦܪܥܘܢ ܠܘܬ ܝܘܫܝܐ. ܐܠܐ ܕܩܛܠܗ ܒܠܚܘܕ. ܐܝܟܢܐ ܕܗܕܐ ܗܘܐ ܣܝܡܐ ܗܪܟܐ ܒܟܠܗܘܢ ܡܦܩܢܘܬܐ ܣܛܪ ܡܢ ܗܝ ܕܒܣܦܪܐ ܕܬܪܝܢ ܕܫܪܟܐ. Cf. 2 Paral. xxxv. 21. [73] Sic Comp., Ald., Codd. 93, 108, alii (inter quos 243), Syro-hex. [74] Syro-hex. .ܣ̄. ܡܢ ܡܓܕܘ ◆ [75] Sic Comp., Ald., Codd. XI, 19, 52, 56, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. (cum ܒ(ܡ)ܕܝܢܬܐ ܕܕܘܝܕ in marg.). [76] Sic Comp., Codd. 19, 55, 56 (cum ἔβαλεν), alii. Syro-hex. ܦܘܣܩܢܐ, cum (Z)HMIAN in marg. Ad ζημίαν Cod. 244 in marg.: Ἐν ἄλλῳ, φόρον. [77] Prior lectio est in Codd. XI, 71, 119, Syro-hex.; altera in Codd. 55, 158, 245; posterior in Comp., Codd. 19, 56, 82, aliis, Arm. 1. [78] Syro-hex. .ܠ̄. ܘܥܣܪ ܟܟܪܝܢ. [79] Sic Comp., Codd. 82 (cum εὐφ.), 93, 108. Ad ἐτιμογράφησαν (sic Codd. II, III, 243, 244, 245) Cod. 243 in marg.: τότε ἤρξατο ἡ γῆ φορολογεῖσθαι. Cf. 2 Paral. xxxvi. 4 in LXX. [80] Syro-hex. .ܠ̄. ܐܝܟ ܚܝܠܗ ◆ Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Hieron.: *secundum vires suas.* [81] Sic Codd. 121, 247, Syro-hex. (cum ܙܒܕܝܐ, ut Pesch.). Mox Φαδαία (pro Φαδαὶλ) Comp., Ald., Cod. 121, Syro-hex. [82] Syro-hex. [83] Idem (cum metobelo tantum). [84] Idem (absente obelo, et eraso, ut videtur, metobelo).

CAP. XXIV.

2. אֶת־גְּדוּדֵי. *Turmas.* Ο΄. τοὺς μονοζώνους. Σ. τοὺς λόχους. (Ἀ.) (τοὺς) εὐζώνους. Ε΄. *insidiatores.*[1]

וַיְשַׁלְּחֵם בִּיהוּדָה לְהַאֲבִידוֹ. Ο΄. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ Ἰούδα τοῦ κατισχῦσαι (alia exempl. τοῦ ἀπολλύειν αὐτόν[2]). Ἄλλος· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐν τῷ Ἰούδα, ὥστε ἀπολέσαι αὐτόν.[3]

4. אֲשֶׁר שָׁפָךְ. Ο΄. ἐξέχεε. Alia exempl. ὃ ἐξέχεε.[4]

5. יְהוֹיָקִים. Ο΄. Ἰωακίμ. Schol. (Ὁ Ἑβραῖος) καὶ οἱ λοιποὶ Ἰωακὶμ τὸν Ἐλιακὶμ (vocant).[5]

6. יְהוֹיָכִין. Ο΄. Ἰωαχίμ. Alia exempl. Ἰωακείμ; alia, Ἰεχονίας.[6] Scholium S. Severi: Οὗτος ὁ Ἰωακεὶμ (sic) παρὰ Ἱερεμίου Ἰεχονίας ὀνομάζεται· διώνυμος γὰρ ἦν· ὁ δὲ Ἑβραῖος καὶ ἡ τῶν πάντων ἔκδοσις Ἰωαχεὶμ (sic) τοῦτον ὠνόμασεν.[7]

11. וַיָּבֹא. Ο΄. καὶ εἰσῆλθεν. Ἀ. καὶ ἦλθεν.[8]

עַל־הָעִיר. Ο΄. εἰς πόλιν (potior scriptura εἰς τὴν πόλιν). Alia exempl. ἐπὶ τὴν πόλιν.[9]

צָרִים עָלֶיהָ. Ο΄. ἐπολιόρκουν (Σ. ἐφρούρουν (s. παρετήρουν). Ε΄. ἐπεκάθηντο[10]) ἐπ᾽ αὐτήν.

12. יְהוֹיָכִין. Ο΄. Ἰωαχίμ. Schol. Οὗτος ὁ Ἰωακεὶμ (sic) καὶ Σεδεκίας ἐκαλεῖτο καὶ Ἰεχονίας· ἀπάγεται οὖν πεδηθεὶς εἰς Βαβυλῶνα πανοικί.[11]

12. וְאִמּוֹ וַעֲבָדָיו. Ο΄. καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ.[12]

13. וְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ※ καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως.[13]

14. אֶת־כָּל־יְרוּשָׁלַםִ. Ο΄. ※Ἀ. Ε΄. πᾶσαν ◂ τὴν Ἱερουσαλήμ.[14]

זוּלַת דַּלַּת עַם־הָאָרֶץ. Ο΄. πλὴν οἱ πτωχοὶ τῆς γῆς. Alia exempl. πλὴν τῶν πενομένων τοῦ λαοῦ τῆς γῆς.[15]

15. הוֹלִיךְ גּוֹלָה. Ο΄. ἀπήγαγεν εἰς ἀποικεσίαν. Alia exempl. ἀπήγαγεν ἀποικεσίαν.[16]

16. וְהַמַּסְגֵּר. *Et claustrarium.* Ο΄. καὶ τὸν συγκλείοντα (alia exempl. συγκλειστήν[17]). Schol. Συγκλείοντα τὸν τεχνίτην καλεῖ.[18]

17. דֹּדוֹ. *Patruum ejus.* Ο΄. υἱὸν αὐτοῦ. Alia exempl. ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.[19]

18. בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה. Ο΄. υἱὸς εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐνιαυτῶν (alia exempl. ἐνιαυτοῦ[20]). Alia exempl. υἱὸς εἴκοσι ἐτῶν (s. ἐνιαυτῶν).[21] Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί, εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐνιαυτοῦ, φασί.[22]

מִלִּבְנָה. Ο΄. Vacat. ※ ἀπὸ Λοβνά ◂.[23] Alia exempl. ἐκ Λοβεννά.[24]

CAP. XXIV. [1] Syro-hex., abscissa membrana: ܣ̇ܡ. ܠܟܘܡܪ̈ܐ ... ܠܓܘܕ̈ܐ. ܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܣܝܪܝܢ ... ܥ. ܠܟܡܝܢ̈ܐ. Cf. ad Cap. vi. 23. [2] Sic Comp. (cum ἀπολύειν), Codd. 19, 82 (cum τοῦ ἀπολύειν tantum), 93, 108, Arm. 1 (cum αὐτούς). [3] Syro-hex., abscisso nomine: ... ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ... ܒܝܗܘܕܐ ܐܝܟ ܕܢܘܒܕܝܘܗܝ. [4] Sic Codd. 56, 64, 71, alii (inter quos 247), Syro-hex. [5] Syro-hex. in marg. Cf. 4 Reg. xxiii. 34. [6] Prior scriptura est in Codd. II, III, 19, 44, 56, 82, 108; posterior in Ald., Codd. 55 (cum Ἰεχων.), 64, aliis (inter quos 243, 247). Syro-hex.: Ἰωαχίν (ܝܘܐܟܝܢ). [7] Syro-hex. in marg., qui ad Ἰωακὶμ (v. 5) scholium perperam refert. Cf. ad v. 12. [8] Syro-hex. ܐ. ܘܐܬܐ. [9] Sic Codd. 56, 246. Syro-hex. in marg.: ἐπί. [10] Syro-hex. ܣ̇ܡ. ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ... ܐ. ܡܣܟܝܢ (ܗܘܘ). Duplex versio, ἐπολιόρκουν αὐτήν, καὶ αὐτὸς ἐπεκάθητο ἐπὶ τὴν πόλιν, est in Codd. 19, 82 (cum ἐκάθητο), 93 (idem), 108. Pro צָרִים Symmachus nescio an צֹרִים legerit, coll. Hex. ad Jud. vi. 2. [11] Cod. 243 (cum Ἰωακεὶμ in marg.). [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (om. αὐτοῦ post παῖδες), Syro-hex. [13] Sic (sine cuneolo) Syro-hex. Clausula praecedens, καὶ τοὺς θ. οἴκου κυρίου, deest in Codd. 52, 71, 134, aliis. [14] Sic Syro-hex., et sine notis Codd. III, 121, 247, Arm. 1. Mox καὶ πάντας τοὺς δυνατοὺς Comp., Codd. 19 (om. τοὺς), 82, 93 (ut 19), 108 (idem), Syro-hex., Arm. 1. [15] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. (cum οἱ πτωχοὶ pro τῶν πεν.). [16] Sic Ald., Codd. II, III, XI, 55, 56, alii (inter quos 243), Syro-hex. [17] Sic Comp., Codd. 93, 108. [18] Syro-hex. in marg. (ad v. 14): ܡܣܟܪܢܐ ܠܐܘܡܢܐ ܩܪܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xxix. 2. [19] Sic Comp., Codd. 19, 55, 56, alii, Syro-hex. (cum υἱὸν αὐτοῦ in marg.). Praeterea Syro-hex. in marg. notat: υἱὸν Ἰωσίου. [20] Sic Codd. II, 56, 158, 244. [21] Sic Codd. III (cum ἐτῶν), 71 (idem), 245 (cum ἐνιαυτόν), Syro-hex. [22] Syro-hex. ܥ̇. ܘܫܪܟܐ. ܕܥܣܪܝܢ ܘܚܕܐ ܫܢܝܢ ܐܡܪܝܢ. [23] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III (cum Λομνά), 121, 247 (ut III), Arm. 1. [24] Sic Comp., Codd. 19, 82, 108.

19. בְּעֵינֵי. Ο΄. ἐνώπιον. Alia exempl. ἐν ὀφθαλμοῖς.[25]

20. עַד־הִשְׁלִכוֹ. Ο΄. ἕως (alia exempl. ὡς[26]) ἀπέρριψεν.

Cap. XXV.

1. בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. ἐνδεκάτῃ τοῦ μηνός (◄).[1]

הוּא וְכָל. Ο΄. καὶ πᾶσα. Aliter: Ο΄. αὐτὸς καὶ πᾶσα.[2]

2. בַּמָּצוֹר. Ο΄. ἐν περιοχῇ. Alia exempl. εἰς συνοχήν (s. περιοχήν).[3]

4. אֲשֶׁר. Ο΄. αὕτη ἐστί. Alia exempl. αὕτη ἥ ἐστιν.[4]

5. בְּעַרְבוֹת. Ο΄. ἐν Ἀραβώθ. Ἀ. ἐν τῇ πεδινῇ (s. πεδιάδι). Σ. ἐν τῇ ἀοικήτῳ.[5]

6. וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἤγαγον αὐτόν. Ἄλλος· καὶ ἀνήγαγον αὐτόν.[6]

רִבְלָתָה. *Ad Riblah.* Ο΄. εἰς Ῥεβλαθά (alia exempl. Δεβλαθά[7]). Ε΄. εἰς Δεβλαθά.[8]

7. בַּנְחֻשְׁתַּיִם. Ο΄. ἐν πέδαις. Σ. ἐν ἁλύσεσιν.[9]

8. רַב־טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ. Ο΄. ὁ ἀρχιμάγειρος ἑστὼς ἐνώπιον βασιλέως. Ἀ. *magister mactatorum servus regis.*[10]

9. וְאֶת־כָּל־בֵּית גָּדוֹל. Ο΄. καὶ πᾶν (alia exempl. πάντα[11]) οἶκον. Alia exempl. καὶ πάντα οἶκον μέγαν (Ἀ. Θ. μέγαν[12]).[13]

שָׂרַף בָּאֵשׁ. Ο΄. ἐνέπρησεν ὁ ἀρχιμάγειρος. Alia exempl. ἐνέπρησεν ἐν πυρί.[14]

10. נָתְצוּ כָּל־חֵיל. Ο΄. κατέσπασεν ἡ δύναμις. Alia exempl. κατέλυσαν πᾶσα ἡ εὐπορία (Σ. Ε΄. ἡ δύναμις[15]).[16]

אֲשֶׁר רַב־טַבָּחִים. Ο΄. Vacat. (※) οἱ μετὰ τοῦ ἀρχιμαγείρου ◄.[17]

11. וְאֵת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ. *Et defectores qui defecerant.* Ο΄. καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας (Schol. τοὺς οἱωσδηποτοῦν εὑρεθέντας[18]) οἳ ἐνέπεσον. Alia exempl. καὶ προσκεχωρηκότας (τῷ βασιλεῖ).[19] Σ. καὶ τοὺς προδότας οἳ παρέδωκαν ἑαυτούς.[20]

12. וּלְיֹגְבִים. *Et in aratores.* Ο΄. καὶ εἰς γαβίν (alia exempl. γεωργούς[21]). Ἀ. καὶ εἰς βοθυνωτάς.[22]

13. וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת. Ο΄. καὶ τὰς μεχωνώθ (alia exempl. βάσεις[23]). Ἀ. καὶ τὰ ὑποθέματα. Σ. καὶ τὰς βάσεις.[24]

14. וְאֶת־הַיָּעִים. *Et palas.* Ο΄. καὶ τὰ ἰαμίν. Alia exempl. καὶ τὰ ἱμάτια; alia, καὶ τὰς κρεάγρας.[25] Aliter: Ο΄. καὶ τὰ ἱμάτια ※ et

---

[25] Sic Ald., Codd. III, XI, 55, 56, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. [26] Sic Cod. III, Syro-hex.

Cap. XXV. [1] Sic in textu Syro-hex., et sine notis Comp., Ald. (cum ἐν δεκάτῃ), Codd. III (cum τεσσαρεσκαιδεκάτῃ), 247. [2] Sic Syro-hex. solus. [3] Sic Comp., Codd. 82 (cum συνοχὴν), 93 (idem), 108, 123, Syro-hex. (cum ܠܐܘܠܨܢܐ). Cf. Jerem. lii. 5. [4] Sic Codd. II, III, Syro-hex. (cum καὶ αὕτη). [5] Syro-hex. ܐ. ܒܦܩܥܬܐ ܣ. ܒܠܐ ܡܬܥܡܪܢܘܬܐ. [6] Idem, abscissa membrana: ..ܘܐܣܩܘܗܝ. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 56, alii (inter quos 243, 247). [8] Syro-hex. ܗ. ܠܕܒܠܬܐ. [9] Idem: ܣ. ܒܫܫܠܬܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxix. 7. lii. 11. [10] Idem: ܐ. ܗܘ ܪܒ ܩܛܘܠܐ (ܕ)ܥܒܕ(ܐ) ܗܘ ܕܡܠܟܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxix. 11. [11] Sic Codd. III, XI, 55, 56, 64, alii (inter quos 243, 247), Syro-hex. (ut videtur). [12] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܪܒܐ. [13] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 82 (cum μέγα), 93, 108, 121. [14] Sic Comp., Cod. III, Syro-hex., Arm. 1. [15] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܚܝܠܐ. [16] Sic Cod. III, Syro-hex. (cum ܡܫܟܚܘܬܐ pro usitatiore ܡܫܟܢܘܬܐ). Lectio Aquilam sapit, coll. Hex. ad Job. v. 5. Psal. cix. 3. Ezech. xxix. 18; necnon (ad κατέλυσαν (ܫܪܘ)) Hex. ad 4 Reg. xxiii. 7. Jerem. iv. 26. [17] Sic Syro-hex. (cum cuneolo tantum). Cf. Jerem. lii. 14 in LXX, ubi in Hebraeo est אֲשֶׁר אֶת־רַב. Post Χαλδαίων Cod. III infert ὁ ἀρχιμάγειρος, unde Grabius charactere minore edidit οἱ ἀρχιμαγείρῳ. [18] Cod. 243 in marg. [19] Sic (cum προκ.) Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Cf. Jerem. xxi. 9 in LXX. [20] Syro-hex. ܣ. ܘܠܡܫܠܡܢܘܬܐ ܗܢܘܢ (ܕ)ܐܫܠܡܘ ܢܦܫܗܘܢ ܠܗܘܢ. Cf. Hex. ad Jerem. lii. 15. [21] Sic Comp. (om. εἰς), Codd. 19, 93 (ut Comp.), 108 (idem), 121 (in marg.), Arm. 1. [22] Syro-hex. ܐ. ܘܠܡܚܦܪܢܐ. Cod. 243 in marg.: βοθυνώτας. [23] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 120 (in marg.). [24] Syro-hex. ܐ. ܘܠܡܣܝܡܢܘܬܐ ܣ. ܘܠܡܟܘܢܬܐ. Cf. ad Cap. xvi. 17. [25] Prior lectio est in Codd. III, 120 (in marg.), Syro-hex. (ut infra); posterior in Comp., Codd. 19 (cum κρεάρζας), 82, 93, 108.

palas ↙.[26] Ἀ. (καὶ τὰ) ἄγκιστρα. Σ. (καὶ τὰς) ἀναληπτῆρας.[27]

16. וְהַמְּכֹנוֹת. Οʹ. καὶ τὰς μεχωνώθ. Σ. Εʹ. καὶ τὰς βάσεις.[28]

17. כֹּתֶרֶת. *Capitulum.* Οʹ. τὸ χωθάρ (alia exempl. χωθάρθ[29]). Alia exempl. τὸ ἐπίθεμα.[30] Ἀ. κεφαλίς. Σ. ἀκρογωνιαῖον.[31]

וּשְׂבָכָה. *Et opus reticulatum.* Οʹ. σαβαχά. Alia exempl. καὶ δίκτυον.[32]

18. כֹּהֵן מִשְׁנֶה. Οʹ. υἱὸν τῆς δευτερώσεως. Ἀ. Σ. τὸν ἱερέα τὸν δεύτερον.[33]

19. וַחֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים. Οʹ. καὶ πέντε ἄνδρας. Alia exempl. καὶ ἄνδρας.[34] Οἱ λοιποί· πέντε.[35]

הַמַּצְבָּא. Οʹ. τὸν ἐκτάσσοντα. Schol. τὸν φορολογοῦντα.[36]

19. וְשִׁשִּׁים. Οʹ. καὶ ἑξήκοντα (alia exempl. ἕξ[37]). Εʹ. ἑξήκοντα.[38]

20. רַב־טַבָּחִים. Οʹ. ὁ ἀρχιμάγειρος. Ἄλλος· *princeps lanionum.*[39]

רִבְלָתָה. Οʹ. εἰς Ῥεβλαθά (alia exempl. Δεβλαθά[40]). Schol. Δεβλαθὰ ἡ νῦν καλουμένη Δάφνη, προάστειον Ἀντιοχείας.[41]

30. וַאֲרֻחָתוֹ. *Et demensum ejus.* Οʹ. καὶ ἡ ἑστιατορία αὐτοῦ. Schol. Ἀντὶ τοῦ, τὰ ξένια τὰ παρεχόμενα αὐτῷ καθ' ἑκάστην, ἅπερ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τραπέζης αὐτοῦ καὶ τῶν ἐδεσμάτων παρεῖχεν.[42]

Cap. XXV. 4. (÷) ἐξῆλθον ↙.[43] 14. ÷ καὶ τὰς θυΐσκας ↙.[44]

---

[26] Syro-hex. in textu: ܘܡܓܪܦܬܐ ※ ܘܐܢܩܠܝܬܐ ↙. Ad ܐܡܘܣܐ cf. Hex. ad Jerem. lii. 19. Graecam vocem cognatae significationis ἄμη (quacum etiam commutatur ܐܡܘܣܐ Geopon. IX, 16) in linguam Syriacam receptam esse, nullus dubitat Payne Smith in *Thes. Syr.* p. 230. [27] Cod. 243. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ τὰ ἄγκιστρα (ܘܐܢܩܠܝܬܐ). Cf. Hex. ad Jerem. lii. 18. [28] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܘܡܣܡܟܬܐ ◆. [29] Sic Codd. XI, 52 (cum χωθαρὰθ), 71 (cum χοθὰρθ), 74, alii (inter quos 243), Syro-hex. (cum ܟܘܬܪܬ, ΧΟΘΡΑΘ). [30] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. Ad σαβαχὰ Cod. 243 perperam aptat: Σ. ἐπίθεμα. Cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 17, 19. [31] Cod. 243. Syro-hex. in marg. ܐ...◆, vestigia, ni fallor, lectionis: ܐ. ܡܥܒܕܢܝܬܐ ◆. Cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 20. Jerem. lii. 22, ubi Symmacho magis apposite tribuitur ἐπιστύλιον. [32] Sic Comp., Codd. 19, 82, 93, 108, Syro-hex. in marg. (cum ..ܡܨܝܕܬܐ ◆). Mox ad σαβαχὰ Syro-hex. in marg. ܡܨܝܕܬܐ ◆ (sic). [33] Syro-hex. ..ܣ. ܟܗܢܐ ܬܢܝܢܐ ◆. Lectionem Aquilae vindicat Bar Hebraeus. Sic in textu Comp., Codd. 19, 82, 93, 108. [34] Sic Codd. XI, 71, 106, alii, Syro-hex. (qui pingit: ܘܓܒܪܐ ↙). [35] Syro-hex. ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܚܡܫܐ ◆. [36] Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܡܛܟܣ ܗܘܐ; in marg. autem: ܗܘ ܕܡܟܣ ܗܘܐ (ܕܡܟܣ). Cf. Job. iii. 18. xxxix. 7 in Syro-hex. [37] Sic Codd. XI, 44, 52, 71, alii, Syro-hex. [38] Syro-hex. ܗ. ܫܬܝܢ ◆. [39] Syro-hex. in marg. ..ܐܚܪܢܐ ܪܫ ܛܒܚܐ ◆. [40] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XI, 44, 55, alii (inter quos 243, 247), deficiente Syro-hex. [41] Cod. 243 in marg. Notissimus est error interpretum Hebraeorum et Hieronymi, qui per *Reblam*, s. *Reblatham*, urbem Antiochiam intelligebant, maxime propter locum Num. xxxiv. 11, ubi Hieron. interpretatus est: *in Rebla contra fontem Daphnin.* Cf. Hieron. in Comment. ad Ezech. xlvii. 18 (Opp. T. V, p. 599). [42] Cod. 243 in marg. [43] Syro-hex. (cum metobelo tantum). Deest in Codd. 19, 93, 108. [44] Idem, repugnante Hebraeo.

ADDENDUM.

Cap. x. 27. "Locus Tobiae non est in pervetusto Codice Ambrosiano B. 21 inf., qui scriptus saec. VI caret omni parte hexaplari. In alio cod. chartaceo saec. XVII in Palaestina descripto cura Cardinalis Frid. Borromaei est lectio communis ܛܘܒܢ, quae exstat et in cod. Parisiensi VI, A, qui in Tobia est recentioris manus, saec. fere XVI. Codex Mus. Brit. Addit. MSS. 18,715, saec. XII, male habitus est in loco, sed quantum videre licuerit, legerat probabilius ܛܘܒܢ. Sed Codex Bibliothecae Cantab. Oo, 1, 1 et 2, saec. X vel XI, legisse mihi videtur omnino ܛܘܒܝܢ, non ܛܘܒܢ, collatis formis literarum ܝ et ܢ, quae pro ratione scripturae illius codicis facile confundi possunt. Sed vel unus Masius ex codice suo, in quo confusio literarum esse non poterat, quaestionem solvit."—*A. Ceriani.*

LIBER I PARALIPOMENΩN.

IN LIBROS PARALIPOMENΩN, ESDRAE ET NEHEMIAE

MONITUM.

IN priores libros Montefalconius, vix una et altera trium interpretum lectione, praemisso saltem nomine, allegata, notabiliores quasdam versionis LXXviralis varietates, partim e Nobilio, partim e Regio suo, afferre contentus est, quae tantum non omnes ad eam textus recensionem, quam in Monito ad Jesaiam pp. 428, 429 tetigimus, pertinent; posteriores vero, deficientibus subsidiis, silentio praeteriit. Etiam Parsonsii curae, ad Paralipomena non nisi pauculas Symmachi lectiunculas e Cod. 108 erutas, ad Esdram et Nehemiam omnino nullas exhibent. Quae cum ita sint, nostro proposito nil magis convenire videbatur, quam ut recensionis supradictae (quam cum Lucianea unam eandemque esse necne, in Prolegomenis discutiemus) varietates, non ad minutissimas usque, sed eas tantum, quae majoris esse momenti, et ad rectam Sacri Codicis intelligentiam pertinere viderentur, per hos quatuor libros excerperemus. In hanc autem cujuscunque sit compositionem plurimas trium interpretum lectiones, etsi anonymas, insitas esse, vix dubium esse potest.

LIBER I PARALIPOMENΩΝ.

Caput I.

7. כִּתִּים וְרוֹדָנִים. Ο΄. Κίτιοι καὶ Ῥόδιοι. Alia exempl. καὶ Χεττιεὶμ καὶ Δωδανείμ.[1]

10. גִּבּוֹר. Ο΄. γίγας κυνηγός. Alia exempl. γίγας.[2] Ἄλλος· δυνατός.[3]

11–23. וּמִצְרַיִם—בְּנֵי יָקְטָן. Ο΄. Vacat. Aliter:[4] Ο΄. ※ καὶ Μεσραῒμ ἐγέννησεν τοὺς Λουδιεὶμ, καὶ τοὺς Ἀναμὶμ, καὶ τοὺς Λααβὶμ, καὶ τοὺς Νεφθωὶμ, (12) καὶ τοὺς Φοροσιεὶμ (alia exempl. Πατροσωνιεὶμ[5]), καὶ τοὺς Χασλωεὶμ (alia exempl. Χασλωνιεὶμ[6]), ὅθεν (alia exempl. ὃς[7]) ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν Φυλιστιεὶμ, καὶ τοὺς Χαφθοριείμ. (13) καὶ Χαναὰν ἐγέννησε τὸν Σιδῶνα πρωτότοκον αὐτοῦ, καὶ τὸν Χετταῖον (alia exempl. Ἔθ[8]), (14) καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν Ἀμορραῖον, καὶ τὸν Γεργεσαῖον, (15) καὶ τὸν Εὐαῖον, καὶ τὸν Ἀρουκαῖον, καὶ τὸν Ἀσενναῖον, (16) καὶ τὸν Ἀράδιον, καὶ τὸν Σαμαραῖον, καὶ τὸν Ἀμαθεί. (17) υἱοὶ Σήμ· Αἰλὰμ, καὶ Ἀσσοὺρ, καὶ Ἀρφαξὰδ, καὶ Λοὺδ, καὶ Ἀράμ. καὶ υἱοὶ Ἀράμ·[9] Ὦς, καὶ Οὖλ, καὶ Γαθὲρ, καὶ Μοσόχ. (18) καὶ Ἀρφαξὰδ ἐγέννησε τὸν Καϊνὰν, καὶ Καϊνὰν[10] ἐγέννησε τὸν Σαλὰ, καὶ Σαλὰ ἐγέννησε τὸν Ἐβέρ. (19) καὶ τῷ Ἐβὲρ ἐγεννήθησαν δύο υἱοί· ὄνομα τῷ ἑνὶ Φαλέγ· ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ διεμερίσθη ἡ γῆ· καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰεκτάν. (20) καὶ Ἰεκτὰν ἐγέννησε τὸν Ἐλμωδὰδ, καὶ τὸν Σαλὲφ, καὶ τὸν Ἀσερμὼθ, καὶ τὸν Ἰαρὲ, (21) καὶ τὸν Ἀδωρὰμ (alia exempl. Κεδουρὰν[11]), καὶ τὸν Οὐζὰλ, καὶ τὸν Δεκλὰ, (22) καὶ τὸν Οὐβὰλ, καὶ τὸν Ἀβιμαὴλ, καὶ τὸν Σαβὰ, (23) καὶ τὸν Οὐφὶρ, καὶ τὸν Εὐιλὰ (alia exempl. Εὐὶ[12]), καὶ τὸν Ἰωβάβ (alia exempl. Ὡράμ[13])· πάντες οὗτοι υἱοὶ Ἰεκτάν ◂.

27. אַבְרָם הוּא אַבְרָהָם. Ο΄. Ἀβραάμ. Alia exempl. Ἀβρὰμ, αὐτὸς Ἀβραάμ.[14]

Cap. I. [1] Sic Comp. (cum Χεττὶμ), Ald. (cum Δωδανὶν), Codd. 19, 93 (cum καὶ Χετθιεὶμ καὶ Δωδανιεὶμ (in marg. Ῥόδιοι)), 108 (cum Κίτιοι καὶ Ῥόδιοι in marg.), 121 (ut Ald.), 158 (cum Χετ. καὶ Δωδ. καὶ Ῥόδιοι). Cf. Hex. ad Gen. x. 4. [2] Sic Comp., Codd. 93, 121. [3] Cod. 108 in marg. Cf. Hex. ad Prov. xxi. 22. Jesai. iii. 2. Jerem. xiv. 9. Ezech. xxxii. 12, 27. [4] Quae sequuntur cum varietate leguntur in Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 52, 56, 60, 64 (sub ※), aliis (inter quos 243, et Reg. apud Montef.). Textus noster, pauculis exceptis, est Cod. 243. [5] Sic Codd. III, XI, 52, 56 (cum -σονιεὶμ), 60 (idem), alii. [6] Sic Codd. III, XI, 44 (cum Χασμωνὶμ), 52, 56, alii (inter quos 243, ut 44). [7] Sic Codd. 44, 74, alii (inter quos 243). [8] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Mox Ἰεβουσεὶ, Ἀμορρεὶ, Γεργεσεὶ, etc. iidem. [9] Haec, καὶ υἱοὶ Ἀρὰμ, desunt in Comp., Ald., Codd. 19, 44, 52, aliis, et Hebraeo. [10] Haec, ἐγέννησε τὸν Κ. καὶ Κ., desunt in Hebraeo. [11] Sic Codd. III, XI, 52, 56, alii. [12] Sic Codd. III, XI, 52, 56 (cum Εὐεὶ), alii. [13] Sic Codd. III, XI, 52 (cum καὶ Ἰωρὰμ), 56 (cum Ἰωρὰμ), alii. [14] Sic Comp., Ald.,

31. אֵלֶּה הֵם בְּנֵי. Ο΄. *οὗτοι υἱοί.* Alia exempl. *οὗτοί εἰσιν υἱοί.*[15]

32. שְׁבָא וּדְדָן. Ο΄. *Δαιδὰν καὶ Σαβαΐ.* Alia exempl. *Σαβὰ καὶ Δαιδάν. καὶ υἱοὶ Δαιδάν· Ῥαγουὴλ, καὶ Ναβδεὴλ, καὶ Ἀσσουριεὶμ, καὶ Λατουσιεὶμ, καὶ Λοωμείμ.*[16]

34. עֵשָׂו וְיִשְׂרָאֵל. Ο΄. *Ἰακὼβ καὶ Ἡσαῦ.* Alia exempl. *Ἡσαῦ καὶ Ἰακώβ*; alia, *Ἡσαῦ καὶ Ἰσραήλ.*[17]

36. וְתִמְנַע וַעֲמָלֵק. Ο΄. *καὶ Θαμνὰ, καὶ Ἀμαλήκ.* Alia exempl. *Θαμνὰ δὲ ἡ παλλακὴ Ἐλιφὰζ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Ἀμαλήκ.*[18]

41. בְּנֵי עֲנָה דִּישׁוֹן. Ο΄. *υἱοὶ Σωνάν* (alia exempl. *Ἀνά*[19]). Alia exempl. *οὗτοι δὲ υἱοὶ Ἀνά· Δαισὼν, καὶ Ἐλιβαμὰ θυγάτηρ Ἀνά.*[20]

43. אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *οἱ βασιλεύσαντες ἐν γῇ Ἐδὼμ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.*[21]

46. בִּשְׂדֵה. Ο΄. *ἐν τῷ πεδίῳ* (alia exempl. *ἀγρῷ*[22]).

עֲוִית. Ο΄. *Γεθαίμ.* Alia exempl. *Εὐίθ.*[23]

48. הַנָּהָר. Ο΄. *τῆς παρὰ ποταμόν.* Alia exempl. *τοῦ ποταμοῦ.*[24]

50, 51. פָּעִי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב׃ וַיָּמָת הֲדַד. Ο΄. *Φογώρ.* Alia exempl. *Φοού· καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Μεταβεὴλ θυγάτηρ Ματρὲδ, θυγάτηρ Μηζαάβ. καὶ ἀπέθανεν Ἀδάδ.*[25]

51. וַיִּהְיוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἦσαν*; alia, *καὶ ἐγένοντο.*[26]

54. עִירָם. Ο΄. *Ζαφωίν.* Alia exempl. *Ἠράμ.*[27]

CAP. II.

7. עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מָעַל בַּחֵרֶם. Ο΄. *ὁ ἐμποδοστάτης Ἰσραὴλ, ὃς ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα.* Alia exempl. *ὁ ταράξας Ἰσραὴλ, ὃς ἠσυνθέτησεν ἐν τῷ ἀναθέματι.*[1]

9. וְאֶת־כְּלוּבָי. Ο΄. *καὶ ὁ Χάλεβ.* Alia exempl. *καὶ ὁ Χαλωβί.*[2]

14. רַדַּי. Ο΄. *Ζαβδαΐ.* Alia exempl. *Ῥαδδαί*; alia, *Ῥηδί.*[3]

18. הוֹלִיד. Ο΄. *ἔλαβε.* Alia exempl. *ἐγέννησε.*[4]

21. בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה. Ο΄. *ἑξηκονταπέντε* (alia exempl. *ἑξήκοντα*[5]) *ἐτῶν ἦν.* Alia exempl. *υἱὸς ἑξήκοντα ἐτῶν.*[6]

23. אֶת־חַוֺּת. *Vicos.* Ο΄. *τὰς κώμας.* Alia exempl. *καὶ τὴν Αὐώθ.*[7]

Codd. III, XI, 19, 56, alii (inter quos Reg.). [15] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum οἱ υἱοὶ), XI (idem), 19, 44, 55, alii (inter quos 243). [16] Sic Codd. III (cum Ναβδαιὴλ, et Ἀσωμεὶν pro Λοωμεὶμ), XI (cum Ναβδαιὴλ et Λοωμεὶν), 52 (cum Ἀσουρεὶμ et Λοομὶν), 60, 64 (cum Ἀσσουρεὶμ), alii (inter quos 243, cum Σοβὰ, Δαδὰν (bis), Ἀσουριὺμ et Λοωμίμ). Vulg.: *Saba et Dadan. Filii autem Dadan: Assurim, et Latussim, et Laomim.* Cf. Hex. ad Gen. xxv. 3. [17] Prior lectio est in Codd. III (cum καὶ Ἡσαῦ), XI, 44, 56, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [18] Sic Ald. (cum Ἀμαδὴκ), Codd. III (cum αὐτῇ), XI, 52 (cum Ἐλιφὰτ), 55 (om. ἡ), 56 (cum Ἐλιφὰς), alii. [19] Sic Comp., Codd. 74, 106, alii (inter quos 243). [20] Sic Codd. III, XI, 52 (cum Δεσὼν), 55, 60 (cum Ἐλιβεμὰ), alii. [21] Sic Comp. (cum Ἐδὼν, et ἐν τοῖς), Ald. (om. γῇ, cum ἐν τοῖς), Codd. III (om. γῇ), XI (idem), 19 (cum ἐν τοῖς), 44, 52 (ut III), 56 (idem), alii (inter quos 243). [22] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 108, 121. [23] Sic Comp., Ald. (cum Ἐβὶθ), Codd. 19, 108, 121. [24] Sic Comp., Codd. 19, 108, 121. [25] Sic Comp. (cum Φαοὺ, Ματρὴθ, et Μεζαὰβ), Codd. 19 (cum Φαουὰ, Ματρὴθ, et Μελααὺ), 74, 106, 108 (ut 19, nisi Μεζααὺ pro Μελααὺ), alii (inter quos 243). [26] Prior lectio est in Codd. II, III, XI, 44, 52, 55, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Ald., Codd. 19, 108, 121. [27] Sic Comp. (cum Ἐρὰμ), Codd. III, 19 (ut Comp.), 44, 52, 60, alii (inter quos 243).

CAP. II. [1] Sic Comp. (cum τὸν Ἰσρ.), Ald. (idem), Codd. 19 (cum ὁ πατάξας τὸν Ἰσρ.), 108 (cum πατάξας), 121 (cum ἀναθήματι). Cf. Hex. ad Jos. vii. 25. Jud. xi. 35. [2] Sic Comp., Ald. (cum Ἀχαλωβὶ), Codd. 19 (cum Χαλωμὶ), 108, 121 (ut Ald.). [3] Prior scriptura est in Comp. (cum Ῥεδαΐ), Codd. III, XI, 60, 64, 119, 158; posterior in Codd. 44, 74, aliis (inter quos 243). [4] Sic Codd. 52, 56, 64, 71. [5] Sic Codd. II (cum ἑξ. ἦν ἐτῶν), III (cum ἦν ἑξ. ἐτῶν), XI (ut II), 55 (idem), 56 (idem), alii. [6] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐτῶν ἦν), 108, 121 (cum ἑξ. ἐτῶν υἱός). [7] Sic Comp., Codd. 19 (cum Ἀμὼθ), 108, 121,

23. מֵאִתָּם. Ο΄. ἐξ αὐτῶν. Alia exempl. παρ' αὐτῶν ἀπὸ Αἰθάμ.[8]

וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ. Ο΄. καὶ τὰς κώμας (alia exempl. θυγατέρας[9]) αὐτῆς.

25. וָאֹצֶם אֲחִיָּה. Ο΄. καὶ Ἀσὰν ἀδελφὸς αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ Ἀσὼμ καὶ Ἀχιάμ.[10]

30, 32. לֹא בָנִים (bis). Ο΄. οὐκ ἔχων τέκνα. Alia exempl. ἄτεκνος.[11]

31. יִשְׁעִי. Ο΄. Ἰσεμιήλ. Alia exempl. Ἰεσεί (s. Ἰεσί).[12]

אַחְלָי. Ο΄. Δαδαί. Alia exempl. Ἀαλαΐ; alia, Ουλαΐ.[13]

34. יַרְחָע. Ο΄. Ἰωχήλ. Alia exempl. Ἰεραά.[14]

41. אֶת־אֱלִישָׁמָע. Ο΄. τὸν Ἐλισαμὰ, καὶ Ἐλισαμὰ ἐγέννησε τὸν Ἰσμαήλ. Alia exempl. τὸν Ἐλισαμά.[15]

45. וּבֶן־שַׁמַּי. Ο΄. καὶ υἱὸς αὐτοῦ (alia exempl. Σαμαΐ[16]).

46. וְחָרָן הוֹלִיד אֶת־גָּזֵז. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ Ἀρρὰν ἐγέννησε τὸν Γεζουέ.[17]

47. וָשָׁעַף. Ο΄. καὶ Σαγαέ (alia exempl. Σαγάφ; alia, Σαάφ[18]).

51. אֲבִי בֵּית־לָחֶם. Ο΄. πατὴρ Βαιθά· Λαμμὼν (alia exempl. Βαιθλαμμὼν[19]) πατὴρ Βαιθαλαέμ. Alia exempl. πατὴρ Βηθλεέμ.[20]

53. וְהָאֶשְׁתָּאֻלִי. Ο΄. καὶ υἱοὶ Ἐσθαάμ. Alia exempl. οἱ Ἐσθαωλαῖοι; alia, ὁ Ἐσθαολί.[21]

CAP. III.

1. דָּנִיֵּאל. Ο΄. Δαμνιήλ. Alia exempl. Δαλουΐα.[1]

9. מִלְּבַד בְּנֵי. Ο΄. πλὴν (alia exempl. ἐκτὸς[2]) τῶν υἱῶν.

19. וּבְנֵי פְדָיָה. Ο΄. καὶ υἱοὶ Φαδαΐας (alia exempl. Σαλαθιήλ[3]).

23. אֶלְיוֹעֵינַי. Ο΄. Ἐλιθενάν. Alia exempl. Ἐλιωηναί.[4]

CAP. IV.

2. וּרְאָיָה בֶן־שׁוֹבָל. Ο΄. καὶ Ῥαδὰ υἱὸς αὐτοῦ· καὶ Σουβάλ. Alia exempl. καὶ Ῥεὴλ υἱὸς Σοβάλ.[1]

אֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת. Ο΄. αὗται αἱ γενέσεις. Alia exempl. οὗτοι δῆμοι.[2]

3. אֲבִי. Ο΄. υἱοί. Alia exempl. πατέρες.[3]

הַצְלֶלְפּוֹנִי. Ο΄. Ἐσηλεββών. Alia exempl. Ἐσηλλελφών; alia, Ἐσηαδεσφών.[4]

5. חֶלְאָה וְנַעֲרָה. Ο΄. Ἀωδὰ καὶ Θοαδά. Alia

---

243 (in marg., cum Ἀβώθ). Cf. Hex. ad Deut. iii. 14. 3 Reg. iv. 13. [8] Sic, ex duplici versione, Ald. (cum ἀπὸ αὐτῶν ἀπὸ Αἰμὰθ), Codd. 19, 108, 121 (ut Ald.). [9] Sic Comp., Codd. 19, 108. [10] Sic Comp. (cum Ἀχιὰν), Codd. 108, 121 (cum Ἀσόμ). [11] Sic Comp., Codd. 19, 93 (semel), 108, 121. [12] Sic Codd. III, XI, 44, 52, 56, alii (inter quos 243). [13] Prior scriptura est in Codd. III (cum Ααδαι), 56 (cum Ἀαλλὶ), 64, 71 (cum Ἀλαΐ), aliis; posterior in Comp., Codd. 19, 108. [14] Sic Comp. (cum Ἰερεὲ), Ald., Codd. 19 (ut Comp.), 44, 74, alii (inter quos 243). [15] Sic Comp., Ald., Codd. II (cum Ἐλεισαμᾶ), III, XI, 19, 52, 55, 56, alii. [16] Sic Comp., Ald. (cum Σαμμαΐ), Codd. 19, 74, 106 (ut Ald.), alii (inter quos 243). [17] Sic Codd. II, III, 55, 60, 119, 158. [18] Prior scriptura est in Ald. (cum Σεγὰφ), Codd. III, XI, 44 (ut Ald.), 52, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. "AA. LL. habent Σέφ."—*Nobil.* Sic infra (v. 49) Ald., Codd. 44, 74, 106, alii (inter quos 243).

[19] Sic Codd. III, XI, 158. [20] Sic Comp., Ald. (cum Βηθλεὲ), Codd. 44 (ut Ald.), 52 (cum Βαιθαλαὲμ), 56 (cum Βεθλεὲμ), 60 (idem), alii (inter quos 243, ut Ald.). [21] Prior scriptura est in Ald., Codd. III, XI, 52, 55 (cum Ἐσθωλαῖοι), 56, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 108.

CAP. III. [1] Sic Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 52, 55, alii (inter quos 243). Cf. Hex. ad 2 Reg. iii. 3. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [3] Sic Codd. II, III, XI, 52, 55, 56, alii. [4] Sic Comp. (cum Ἐλιωναὶ), Ald. (idem), Codd. III (cum Ἐλιωνναὶ), XI, 52, 55 (cum Ἐλειωηναὶ), 56, alii.

CAP. IV. [1] Sic Comp. (cum Ῥειὰ), Codd. 19, 93 (cum Ῥαὰλ υἱὸς Σωβὰλ), 108. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [3] Sic Comp., Codd. 19, 108. [4] Prior scriptura est in Codd. III, XI, 55 (cum Ἐσηλελφὼν), 56 (cum Ἐσηλλεφὼν), 60 (ut 55), aliis; posterior in Codd. 44 (cum –δεφὼν), 74, 106 (ut 44), 134, 144, 243.

exempl. Ἀλαὰ καὶ Νοορά.[5] Alia: Χαλλὰ καὶ Μααρά.[6]

9. יַעְבֵּץ. Ο΄. Ἰγαβής. Alia exempl. Ἰαβής.[7]

בְּעֹצֶב. *Cum dolore.* Ο΄. ὡς γαβής. Ἄλλος· ἐν διαπτώσει.[8] Ἄλλος· ἐν διασπασμῷ.[9]

10. וְעָשִׂיתָ מֵּרָעָה לְבִלְתִּי עָצְבִּי. *Et feceris* (immunem) *a malo, ut ne dolore afficiar.* Ο΄. καὶ ποιήσῃς γνῶσιν τοῦ μὴ ταπεινῶσαί με. Ἄλλος· (καὶ ποιήσῃς) βόσκησίν μου τοῦ μὴ διαπεσεῖν με.[10]

11. אֲחִי־שׁוּחָה. Ο΄. πατὴρ Ἀσχά. Alia exempl. ὁ ἀδελφὸς Σουά.[11]

12. וְאֶשְׁתּוֹן הוֹלִיד. Ο΄. ἐγέννησε. Alia exempl. καὶ Ἀσσαθὼν ἐγέννησε.[12]

עִיר־נָחָשׁ. Ο΄. πόλεως Ναάς. Alia exempl. Ἠρναάς.[13]

13. חֲתַת. Ο΄. Ἀθάθ. Alia exempl. Ἀθὰθ καὶ Μαωναθεί.[14]

14. גֵּיא חֲרָשִׁים. *Vallis fabrorum.* Ο΄. Ἀγεαδδαΐρ. Alia exempl. Γησαρασείμ; alia, Φαράς.[15] Ἄλλος· γῆ (s. γὲ) τεκτόνων.[16]

כִּי חֲרָשִׁים הָיוּ. Ο΄. ὅτι τέκτονες ἦσαν. Alia exempl. ὅτι ὡς ἐν ὁράσει ἦσαν.[17]

21. וּמִשְׁפְּחוֹת בֵּית־עֲבֹדַת הַבֻּץ. *Et familiae opificum byssi.* Ο΄. καὶ γενέσεις οἰκείων Ἐφραθαβάκ (potior scriptura Ἐβδὰθ Ἀββοῦς[18]). Alia exempl. καὶ δῆμοι οἴκου Ὠβὴδ Ἀββοῦς.[19]

22. אֲשֶׁר־בָּעֲלוּ לְמוֹאָב. Ο΄. οἳ κατῴκησαν ἐν Μωάβ. Alia exempl. οἱ ἐξουσιάσαντες ἐν τῷ λαῷ Μωάβ.[20]

וְיָשֻׁבִי לָחֶם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים. *Et Jashubilehem. Sed res antiquae sunt.* Ο΄. καὶ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς ἀβεδηρὶν, ἀθουκιΐμ. Alia exempl. καὶ ἐπέστρεψαν [ἑαυτοῖς] λεέμ. οἱ δὲ λόγοι παλαιοί εἰσιν [καὶ δαβεὶρ καὶ ναθουκείμ].[21]

23. בִּמְלַאכְתּוֹ. Ο΄. ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Alia exempl. ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.[22]

26. וּבְנֵי מִשְׁמָע. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ υἱοὶ Μασμά.[23]

27. וְכֹל מִשְׁפַּחְתָּם לֹא הִרְבּוּ עַד־בְּנֵי יְהוּדָה. Ο΄. καὶ πᾶσαι αἱ πατριαὶ αὐτῶν οὐκ ἐπλεόνασαν ὡς υἱοὶ Ἰούδα. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ δῆμοι αὐτῶν οὐκ ἐπλήθυναν ὡς υἱῶν Ἰούδα.[24]

31. וּבַחֲצַר סוּסִים. Ο΄. καὶ Ἡμισουσεωσίν. Alia exempl. καὶ ἐν Ἀσερσουσείμ.[25]

33. מוֹשְׁבֹתָם. Ο΄. (ἡ) κατάσχεσις. Alia exempl. ἡ κατοικία.[26]

וְהִתְיַחְשָׂם לָהֶם. Ο΄. καὶ ὁ καταλοχισμὸς αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἡ γενεαλογία αὐτῶν αὐτοῖς.[27]

---

[5] Sic Codd. III, 52, 55 (cum Νοοὰ), 56 (cum Νααρὰ), 60, alii. [6] Sic Ald., Codd. 44, 74, 106, alii (inter quos 243). [7] Sic Comp. (cum Ἰαβιής), Ald. (cum Ἰαβὶς), Codd. 19 (ut Comp.), 64, 106, alii (inter quos 243). [8] Sic in textu Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. Cf. Hex. ad Neh. viii. 10. [9] Cod. 93 in marg. sine nom. [10] Sic Codd. 56 (in textu post ταπεινῶσαί με, om. μὴ), 93 (in marg.). [11] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [12] Sic Comp. (cum Ἐσσαθὼν), Ald. (cum Ἀσθαθὼν), Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 44 (cum Ἀσαθὼν), 52 (idem), 55, alii (inter quos 243, ut 44). [13] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121 (cum Εἰρναάς). [14] Sic Comp., Codd. 60 (cum Ἀθ. Μαναθεὶ), 93 (cum Ἀθ. Μαωναθὶ), 108, 121. [15] Prior lectio est in Comp. (cum Γηχαρασὶμ), Ald. (cum Γησαρασὶμ), Codd. III, 52, 56, 60, aliis (inter quos 243, ut Ald.); posterior in Codd. 19, 93, 108, 121. [16] Cod. 93 in marg.: γετεκτόνων (sic). [17] Sic Codd. 19, 93 (cum altera lectione in marg.), 108 (idem), 121. [18] Sic Ald., Codd. III, XI, 44 (cum Ἐβδεὲθ), 52 (cum Ἀβοὺς), 60, alii (inter quos 243). [19] Sic Comp. (cum Ὠβὴθ Ἀβοῦς), Codd. 93, 108 (cum Ἰωβὴθ Ἀβοῦς), 121. [20] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐξουσιαντες), 93, 108, 121 (cum οἱ ἐξουσίασαν). [21] Sic, ex duplici versione, Codd. 19 (cum δαμεὶρ et μαθουκεὶμ), 93 (cum ἐπέστρεψεν et δεβεὶρ), 108 (cum δαβὴρ), 121 (cum δαβίρ). Comp.: καὶ ἀπέστρεψαν εἰς Λεέμ· οἱ δὲ λ. π. εἰσιν. [22] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [23] Sic Comp., Codd. 93, 108 (cum υἱὸς), 121. [24] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [25] Sic Comp. (cum Ἐσερσουσὶμ), Codd. 19 (cum Ἀσερσουσὶ), 93 (cum Ἀσουρσεὶμ), 108 (ut 19), 121. (Pro Ἡμισουσεωσὶν potior scriptura ἥμισυ (בַּחֲצַר) Σωσὶμ est in Codd. III (cum εωσιμ), 56 (cum σεσωσὶμ), 60 (idem), 119, 158 (cum σεωσίμ).) [26] Sic Comp., Codd. 93, 108, 121. [27] Sic

34. וּמְשׁוֹבָב וְיַמְלֵךְ וְיוֹשָׁה. Ο΄. καὶ Μοσωβὰβ, καὶ Ἰεμολὸχ, καὶ Ἰωσία. Alia exempl. καὶ ἐπιστρέφων ἐβασίλευσεν Ἰωάς.[28]

35. וְיֵהוּא. Ο΄. καὶ Ἰηού. Alia exempl. καὶ αὐτός.[29]

38. פָּרְצוּ. *Diffuderunt se.* Ο΄. ἐπληθύνθησαν. Alia exempl. καὶ ἐχύθησαν.[30]

39. עַד לְמִזְרַח. Ο΄. ἕως τῶν ἀνατολῶν. Alia exempl. ἕως κατὰ ἀνατολάς.[31]

לְצֹאנָם. Ο΄. τοῖς κτήνεσιν (alia exempl. ποιμνίοις[32]) αὐτῶν.

40. מִרְעֶה שָׁמֵן. Ο΄. νομὰς πλείονας (alia exempl. πίονας[33]).

רַחֲבַת יָדַיִם. Ο΄. πλατεῖα ἐναντίον αὐτῶν. Alia exempl. εὐρύχωρος ἐνώπιον αὐτῶν.[34]

וְשֹׁקֶטֶת וּשְׁלֵוָה. *Et quieta et tranquilla.* Ο΄. καὶ εἰρήνη καὶ ἡσυχία. Alia exempl. καὶ ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἡσυχάζουσα καὶ εὐθηνοῦσα.[35]

41. אֶת־אָהֳלֵיהֶם. Ο΄. τοὺς οἴκους (alia exempl. οἰκήτορας[36]) αὐτῶν. Alia exempl. τὰς σκηνὰς αὐτῶν.[37]

וְאֶת־הַמְּעִינִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁמָּה. *Et habitacula quae inventa sunt illic.* Ο΄. καὶ τοὺς Μιναίους οὓς εὕροσαν ἐκεῖ. Alia exempl. καὶ τοὺς Κιναίους τοὺς εὑρεθέντας ἐκεῖ.[38] Ἄλλος· καὶ τὰς πηγὰς (ἃς) εὗρον ἐκεῖ.[39]

43. אֶת־שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה. Ο΄. τοὺς καταλοίπους τοὺς καταλειφθέντας. Alia exempl. τὸ κατάλειμμα τὸ διασωθέν.[40]

43. וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ.[41]

Cap. V.

1. וּבְחַלְּלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף בֶּן־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔδωκε τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰωσὴφ υἱῷ Ἰσραήλ. Alia exempl ἐν δὲ τῷ βεβηλῶσαι τὴν στρωμνὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐδόθη τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ υἱοῖς Ἰωσὴφ υἱοῦ Ἰσραήλ.[1]

5. בַּעַל. Ο΄. Ἰωήλ. Alia exempl. Βάαλ.[2]

6. בְּאֵרָה. Ο΄. Βεήλ. Alia exempl. Βεηρά.[3]

7. לְמִשְׁפְּחֹתָיו בְּהִתְיַחֵשׂ לְתֹלְדוֹתָם. Ο΄. τῇ πατρίδι αὐτοῦ ἐν τοῖς καταλοχισμοῖς αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν. Alia exempl. ἐν τοῖς δήμοις αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἐν τῇ γενεαλογίᾳ αὐτῶν.[4]

9. עַד־לְבוֹא מִדְבָּרָה. Ο΄. ἕως ἐρχομένων (alia exempl. ἕως εἰσόδου[5]) τῆς ἐρήμου.

רַבּוּ. Ο΄. πολλά. Alia exempl. ἐπληθύνθησαν.[6]

10. עַל־כָּל־פְּנֵי מִזְרָח. Ο΄. πάντες (alia exempl. ἕως πάντες[7]) κατ' ἀνατολάς. Alia exempl. ἐπὶ παντὸς προσώπου ἀνατολῶν.[8]

Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [28] Sic Codd. 19, 93, 108, 121. [29] Sic Codd. II (cum οὗτος, et Ἰηοὺ manu 2da), 44, 74, 106, alii (inter quos 243). [30] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121 (cum καὶ ἐνισχύθησαν). Cf. Hex. ad Jesai. liv. 3 (in *Auctario*). [31] Sic Comp. (cum κατ' ἀν.), Codd. 19, 93 (cum ἕως τῆς καταναντολὰς), 108, 121 (ut Comp.). [32] Iidem. [33] Sic Comp. (cum νομὴν πίονα), Codd. II (cum πείονας, et πλείονας manu 2da), 19 (ut Comp.), 52, 56, alii. Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 31. Ezech. xxxiv. 16. [34] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [35] Sic Comp. (cum εὐθυνοῦσα), Codd. 19 (idem), 93 (idem), 108 (om. ἐν), 121. Hieron.: *et quietam et fertilem.* Vox εὐθηνοῦσα Theodotionem sapit, coll. Hex. ad Job. iii. 26. xxi. 23. Dan. iv. 1. [36] Sic Ald., Codd. III, 52, 55, 56, alii. [37] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [38] Sic Codd. 19 (cum Κενναίους), 93, 108 (cum Κινναίους), 121 (cum Κεναίους). [39] Iidem post ἕως τῆς ἡμ. ταύτης inferunt: καὶ τὰς πηγὰς (הַמַּעְיָנִים) εὗρον ἐκεῖ. [40] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [41] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 56, alii.

Cap. V. [1] Sic Comp. (cum στρομνὴν), Codd. 19 (idem), 93, 108 (ut Comp.), 121 (idem), Theodoret. Quaest. in 1 Paral. p. 555 (cum ἔδωκε). Mox (v. 2) τὰ πρωτοτόκια pro ἡ εὐλογία iidem. [2] Sic Comp., Codd. III, XI, 52, 56, alii. [3] Sic Comp. (cum Βαρὰ), Codd. III, XI, 44 (cum Βεῖρὰ), 52, 56, alii. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. Cf. ad Cap. iv. 33. [5] Sic Comp. (cum ἕως τῆς εἰσόδου), Codd. 19 (cum ἕως τῆς ὁδοῦ), 93, 108 (ut 19), 121. [6] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἐπληθύνθη), 108, 121 (ut 93). [7] Sic Codd. II, III, XI, 52, 56, alii. [8] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121.

12. הָרֹאשׁ. Ο΄. πρωτότοκος. Alia exempl. ὁ ἄρχων.[9]

16. וּבְכָל־מִגְרְשֵׁי שָׁרוֹן עַל־תּוֹצְאוֹתָם. Ο΄. καὶ πάντα τὰ περίχωρα Σαὼν ἕως ἐξόδου. Alia exempl. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀφωρισμένοις Σαρὼμ ἐπὶ τῶν διεξόδων αὐτῶν.[10]

17. כֻּלָּם הִתְיַחְשׂוּ. Ο΄. πάντων ὁ καταλοχισμός. Alia exempl. πάντες ἐγενεαλογήθησαν.[11]

20. וַיֵּעָזְרוּ עֲלֵיהֶם. Ο΄. καὶ κατίσχυσαν ἐπ' αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἐβόησαν ἐπ' αὐτούς.[12]

וְכֹל שֶׁעִמָּהֶם. Ο΄. καὶ πάντα τὰ σκηνώματα αὐτῶν. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτῶν.[13]

21. מִקְנֵיהֶם. Ο΄. τὴν ἀποσκευὴν (alia exempl. τὰς κτήσεις[14]) αὐτῶν.

22. עַד־הַגֹּלָה. Ο΄. ἕως τῆς μετοικεσίας (alia exempl. ἀποικίας[15]).

23. יָשְׁבוּ בָּאָרֶץ. Ο΄. κατῴκησαν. Alia exempl. κατῴκησαν ἐν τῇ γῇ.[16]

24. וְעַזְרִיאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ Ἐζριήλ.[17]

26. פּוּל. Ο΄. Φαλώχ. Alia exempl. Φούλ; alia, Φουά.[18] Σ. Φούχ (fort. Φούλ).[19]

לַחְלַח. Ο΄. εἰς Χαάχ. Alia exempl. εἰς Χαλά; alia, εἰς Ἀλάν.[20]

וְחָבוֹר וְהָרָא. Ο΄. καὶ Χαβώρ. Alia exempl. καὶ Ἀβὼρ, καὶ Ἀρράν.[21]

CAP. VI.

6 (Hebr. v. 32). אֶת־מְרָיוֹת. Ο΄. τὸν Μαριὴλ (alia exempl. Μαριώθ[1]).

10 (v. 36). הוּא אֲשֶׁר כִּהֵן. Ο΄. οὗτος ἱεράτευσεν. Alia exempl. αὐτός ἐστιν Ἀζαρίας ὁ ἱερατεύσας.[2]

15 (v. 41). בְּהַגְלוֹת יְהוָה אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם. Ο΄. ἐν τῇ μετοικίᾳ (alia exempl. add. κυρίου[3]) μετὰ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ. Alia exempl. ἐν τῷ ἀποικίζειν κύριον τὸν Ἰούδα καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ . . . εἰς Βαβυλῶνα.[4]

19 (vi. 4). וְאֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת. Ο΄. καὶ αὗται αἱ πατριαί. Alia exempl. αὗται αἱ συγγένειαι.[5]

20 (5). לְבְנִי בְנוֹ. Ο΄. τῷ Λοβενὶ υἱῷ αὐτοῦ. Alia exempl. Λοβεννὶ υἱὸς αὐτοῦ.[6]

26 (11). וְנַחַת. Ο΄. Καιναάθ. Alia exempl. Ναάθ; alia, καὶ Ναάθ.[7]

28 (13). הַבְּכֹר וַשְׁנִי וַאֲבִיָּה. Ο΄. ὁ πρωτότοκος Σανὶ, καὶ Ἀβιά. Alia exempl. ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ Ἰωὴλ, καὶ ὁ δεύτερος Ἀβιά.[8]

31 (16). עַל־יְדֵי־שִׁיר בֵּית יְהוָה מִמְּנוֹחַ הָאָרוֹן. *Juxta cantum domus Jovae ex quo collocata est arca.* Ο΄. ἐπὶ χεῖρας ᾀδόντων ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν τῇ καταπαύσει τῆς κιβωτοῦ. Alia exempl. ἐχόμενα ᾠδῆς οἴκου κυρίου ἐξ οὗ κατέπαυσεν ἡ κιβωτός.[9]

32 (17). לִפְנֵי מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד. Ο΄. ἐναντίον τῆς

---

[9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [10] Sic Comp. (cum Σαρὼν), Cod. 19 (idem), 93, 108, 121. [11] Iidem. [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121 (cum ἐβόησεν). Pingendum videtur ἐβοηθήθησαν, aut saltem ἐβοήθησαν. [13] Iidem. Mox ἐπεποίθησαν pro ἤλπισαν iidem. [14] Iidem. [15] Iidem. [16] Sic Comp. (cum ᾤκησαν), Ald., Codd. III (om. τῇ), XI, 19 (ut Comp.), 44, 52, 55, alii (inter quos 243). [17] Sic Comp., Codd. II (cum Ἐσδριήλ), III (cum Ἰεζριήλ), XI (idem), 19, 56 (ut II), 60 (cum Ἐσραήλ), alii. [18] Prior scriptura est in Comp., Ald., Cod. 121; posterior in Codd. 19, 44, 74, aliis (inter quos 243). [19] Cod. 108. [20] Prior scriptura est in Codd. III, XI, 44, 52, 55, aliis (inter quos 243, cum Χαλλά); posterior in Comp. (cum Ἀλὰ), Ald. (cum Ἀλλὰν), Codd. 19, 93 (ut Ald.), 108, 121 (ut Ald.). [21] Sic Comp. (cum Ἀρρὰ), Codd. 19 (cum Ἀμώρ), 93, 108, 121 (cum Ἰαβώρ).

CAP. VI. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum Μαραιώθ), XI, 19, 44, 52 (cum Μαρεώθ), 56 (ut III), alii (inter quos 243). [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum Ἀζωρίας), 121 (cum οὗτος). [3] Sic Codd. 74, 106, alii. [4] Sic Comp., Ald. (cum Ἰούδαν), Codd. 93, 108, 121 (ut Ald.). [5] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93 (cum καὶ αὗται), 108, 121. [6] Sic Comp., Ald. (cum Λοβαννὶ), Codd. 19 (cum Λοβενὶ), 93 (cum Λοβεννῆ), 108 (om. αὐτοῦ), 121. [7] Prior scriptura est in Comp., Ald., Codd. 19, 44, 93, aliis; posterior in Codd. 64, 119, 134, 243. [8] Sic Comp., Ald. (cum Ἰωβὴλ, et ὁ δ. αὐτοῦ Ἀβιὰ), Codd. 19, 93 (cum Ἰὼλ), 108, 121. Cf. 1 Reg. viii. 2. [9] Sic Codd. 19, 93 (cum ἐπὶ

σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου (alia exempl. οἴκου μαρτυρίου[10]). Alia exempl. ἀπέναντι τῆς σκέπης τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.[11]

32 (17). בַּשִּׁיר. Ο΄. ἐν ὀργάνοις. Alia exempl. ἐν ᾠδῇ.[12]

46, 47 (31, 32). בֶּן־אֲמַצְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה׃ בֶּן־אַמְצִי. Ο΄. υἱοῦ Ἀμεσσία. Alia exempl. υἱοῦ Ἀμασία υἱοῦ Χελκίου υἱοῦ Ἀμασεί.[13]

48 (33). לְכָל־עֲבוֹדַת. Ο΄. εἰς πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας. Alia exempl. εἰς πᾶσαν δουλείαν.[14]

49 (34). לְכֹל מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. Ο΄. εἰς πᾶσαν ἐργασίαν ἅγια τῶν ἁγίων. Alia exempl. εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων.[15]

54 (39). לְטִירוֹתָם. Ο΄. ἐν ταῖς κώμαις (alia exempl. ἐπαύλεσιν[16]) αὐτῶν.

לְמִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי. Ο΄. τῇ πατριᾷ αὐτῶν τοῖς Καυθί. Alia exempl. τῇ συγγενείᾳ τοῦ Καάθ.[17]

55 (40). וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ. Ο΄. καὶ τὰ περισπόρια (alia exempl. περιπόλια[18]) αὐτῆς.

56 (41). וְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר וְאֶת־חֲצֵרֶיהָ. Ο΄. καὶ τὰ πεδία τῆς πόλεως, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς. Alia exempl. τοὺς δὲ ἀγροὺς τῆς πόλεως, καὶ τὰς ἐπαύλεις αὐτῆς.[19]

57 (42). וְאֶת־יַתִּר. Ο΄. καὶ τὴν Σελνὰ, καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς. Alia exempl. καὶ τὴν Ἰαθήρ.[20]

58 (43). וְאֶת־חִילֵן. Ο΄. καὶ τὴν Ἰεθάρ. Alia exempl. καὶ τὴν Ἡλών.[21]

71 (56). וְאֶת־עַשְׁתָּרוֹת. Ο΄. καὶ τὴν Ἀσηρώθ (alia exempl. Ἀσταρώθ[22]).

73 (58). וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ (in priore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.[23]

77 (62). וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ (in posteriore loco). Ο΄. καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς. Alia exempl. καὶ τὰ ἀφορίσματα αὐτῆς.[24]

78 (63). לְמִזְרַח. Ο΄. κατὰ δυσμάς. Alia exempl. κατὰ ἀνατολάς.[25]

Cap. VII.

2. גִּבּוֹרֵי חַיִל. Ο΄. ἰσχυροὶ δυνάμει. Alia exempl. δυνατοὶ ἰσχύϊ.[1]

4. לְבֵית אֲבוֹתָם. Ο΄. κατ' οἴκους πατριῶν (alia exempl. πατρικοὺς[2]) αὐτῶν.

גְּדוּדֵי צְבָא. Ο΄. ἰσχυροὶ (alia exempl. μονόζωνοι δυνάμει[3]) παρατάξασθαι.

5. הִתְיַחְשָׂם. Ο΄. ὁ ἀριθμὸς (alia exempl. ἡ γενεαλογία[4]) αὐτῶν.

8. וֶאֱלְיוֹעֵינַי. Ο΄. καὶ Ἐλιθενάν (alia exempl. Ἐλιωηναί[5]).

13. בְּנֵי בִלְהָה. Ο΄. υἱοὶ αὐτοῦ, Βαλὰμ υἱὸς αὐτοῦ. Alia exempl. υἱοὶ Βαλλά.[6]

23. וַתַּהַר. Ο΄. καὶ ἔλαβεν ἐν γαστρί. Alia exempl. καὶ συνέλαβεν.[7]

24. וּבִתּוֹ שֶׁאֱרָה. Ο΄. καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Σαραά· καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς καταλοίποις.[8]

וְאֵת אֻזֵּן שֶׁאֱרָה. Ο΄. καὶ υἱοὶ Ὀζὰν, Σεηρά. Alia exempl. καὶ τὴν Ἡρσααδρά.[9]

χεῖρας pro ἐχόμενα), 108, 121. [10] Sic (pro τοῦ μ.) Codd. II, III, 52, 60, 64, 71, 158. [11] Sic Comp., Codd. 19, 93. Ad τοῦ μ. Cod. 108 in marg.: τοῦ χρόνου. [12] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. [13] Sic Comp., Ald. (cum Ἀμασίας υἱοῦ Χελκία υἱοῦ Ἀμασία), Codd. XI (cum Ἀμεσσία et Ἀμασαΐ), 19, 52 (cum Ἀμεσία et Ἀμασὲ), alii. [14] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. τοῦ), 108, 121, Theodoret. [16] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [17] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. [18] Iidem. [19] Iidem. [20] Sic Codd. 44, 74 (cum Ἰαθὲρ) 106, alii. [21] Sic Codd. 44 (cum Ἡλὼ), 74, 106, alii. [22] Sic Comp., Ald., Codd. 93, 108, 121. [23] Sic Comp., Ald., Codd. 19 (cum περιπόλεα), 93, 121. [24] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἀφωρ.), 93, 108, 121. Cf. Hex. ad Ezech. xlv. 2. xlviii. 17. [25] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121.

Cap. VII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [2] Sic Codd. II, III, XI, 55, 64, 108. Cf. Hex. ad Num. ii. 34. [3] Sic Comp. (cum μ. ἰσχυροὶ), Ald., Codd. 19 (ut Comp.), 93, 108 (ut Comp.), 121. [4] Iidem. [5] Sic Codd. III, XI (cum Ἐλησωηναὶ), 55, 64, 71, alii. Cf. ad Cap. iii. 23. [6] Sic Comp. (cum Βαλαὰ), Codd. II (cum Βαλὰμ), III, XI, 55, 60 (cum Βαλλᾶς), alii. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [8] Prior clausula deest in Cod. II; posterior in Comp., Codd. 19, 93, 121. [9] Sic Comp. (cum Ἐζενσααρὰ), Ald. (cum καὶ τὴν Σαδρὰ), Codd. 19, 93 (cum

29. וְעַל־יְדֵי בְנֵי־מְנַשֶּׁה. Οʹ. καὶ ἕως ὁρίων (alia exempl. καὶ ἐχόμενα[10]) υἱῶν Μανασσῆ.

40. רָאשֵׁי הַנְּשִׂיאִים וְהִתְיַחְשָׂם בַּצָּבָא בַּמִּלְחָמָה. Οʹ. ἄρχοντες ἡγούμενοι· ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς παράταξιν τοῦ πολεμεῖν. Alia exempl. ἀρχηγοὶ τῶν ἀρχόντων τῶν γενεαλογηθέντων ἐν τῇ στάσει ἐν τῷ πολέμῳ.[11]

Cap. VIII.

7. הוּא הֶגְלָם. *Ipse deportavit eos.* Οʹ. οὗτος Ἰεγλαάμ. Alia exempl. αὐτὸς ἀπῴκισεν αὐτούς.[1]

8. מִן־שִׁלְחוֹ אֹתָם. *Postquam dimiserat eos.* Οʹ. μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτόν. Alia exempl. μετὰ τὸ ἐξαποστεῖλαι αὐτοὺς αὐτόν.[2]

10. אֵלֶּה בָנָיו. Οʹ. οὗτοι. Alia exempl. οὗτοι υἱοὶ αὐτοῦ.[3]

32. וְאַף הֵמָּה. Οʹ. καὶ γὰρ οὗτοι. Alia exempl. καὶ οὗτοι (s. αὐτοί).[4]

Cap. IX.

1. הִתְיַחְשׂוּ. Οʹ. ὁ συλλοχισμὸς αὐτῶν. Alia exempl. ἐγενεαλογήθησαν.[1]

וִיהוּדָה הָגְלוּ. *Et Juda deportatus est.* Οʹ. καὶ Ἰούδα μετὰ τῶν ἀποικισθέντων. Alia exempl. καὶ Ἰούδα, καὶ ἀπῳκίσθησαν.[2]

בְּמַעֲלָם. Οʹ. ἐν ταῖς ἀνομίαις (Σ. ἀνομίαις[3]) αὐτῶν. Alia exempl. διὰ τὴν ἀσυνθεσίαν αὐτῶν ἣν ἠδίκησαν.[4]

2. וְהַנְּתִינִים. *Et mancipia templi* (ἱερόδουλοι). Οʹ. καὶ οἱ δεδομένοι. Alia exempl. καὶ οἱ Ναθιναῖοι.[5]

4. בֶּן־בִּנְיָמִן(בְּנֵי מִן ק׳) בְּנֵי פֶרֶץ. Οʹ. υἱοῦ Βουνὶ, υἱοῦ υἱῶν Φαρές. Alia exempl. υἱοῦ Βενιαμὶν ἀπὸ τῶν υἱῶν Φαρές.[6]

8. וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי. Οʹ. καὶ Ἠλώ· οὗτοι (potior scriptura καὶ οὗτοι) υἱοὶ Ὀζί. Alia exempl. καὶ Ἠλὰ υἱὸς Ὀζί; alia, καὶ οὗτοι υἱοὶ Ὀζί.[7]

9. כָּל־אֵלֶּה אֲנָשִׁים רָאשֵׁי אָבוֹת. Οʹ. πάντες οἱ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν. Alia exempl. πάντες οὗτοι πατριάρχαι.[8]

13. מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת. Οʹ. εἰς ἐργασίαν λειτουργίας. Alia exempl. ἐν ἔργῳ δουλείας.[9]

16. בְּחַצְרֵי. Οʹ. ἐν ταῖς κώμαις (alia exempl. αὐλαῖς[10]).

18. וְעַד־הֵנָּה. Οʹ. καὶ ἕως ταύτης. Alia exempl. καὶ ἕως ὧδε ἐδανείμ.[11]

הֵמָּה הַשֹּׁעֲרִים לְמַחֲנוֹת. Οʹ. αὗται αἱ πύλαι τῶν παρεμβολῶν. Alia exempl. αὐτοὶ οἱ πυλωροὶ εἰς τὰς παρεμβολάς.[12]

19. שֹׁמְרֵי הַסִּפִּים. Οʹ. φυλάσσοντες τὰς φυλακάς (alia exempl. τὰς πύλας; alia, τὰ πρόθυρα[13]).

20. לְפָנִים יְהוָֹה עִמּוֹ. *Olim: Jova sit cum eo.* Οʹ. ἔμπροσθεν κυρίου, καὶ οὗτοι μετ᾽ αὐτοῦ (alia exempl. καὶ μετὰ ταῦτα[14]).

Ἡρσαδρὰ), 108, 121 (ut Ald.). [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Cap. vi. 31. [11] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum τῶν γεν. αὐτῶν), 108, 121. Ad ἐν τῇ στάσει Cod. 93 in marg.: ἐν τῇ δυνάμει. Cf. Hex. ad Neh. ix. 6.

Cap. VIII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [2] Sic Comp., Codd. 93, 108, 121. [3] Sic Comp., Ald., Codd. 93, 108, 121 (cum οἱ υἱοὶ pro υἱοί). [4] Sic Comp. (cum αὐτοὶ), Ald., Codd. III, XI, 56, 60, alii.

Cap. IX. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121, Theodoret. Cf. ad Cap. v. 17. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121, Theodoret. [3] Cod. 108 in marg. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (om. αὐτῶν), 121, Theodoret. [5] Sic Comp. (cum Ναθίνεοι), Codd. 19 (cum ναοὶ νέοι), 93, 108 (ut 19), 121 (cum Θανιναῖοι), Theodoret. Hieron.: *et Nathinaei.* [6] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. In Ald., Codd. II, III, XI, 52, 56, aliis, haec, υἱοῦ Ἀμβραῒμ, υἱοῦ Βουνὶ, desiderantur. [7] Prior lectio est in Codd. III, XI, 52, 56, 60, aliis; posterior in Comp., Cod. II (cum Ὀζεί). [8] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [9] Iidem. [10] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. [11] Sic Comp. (om. ἐδανεὶμ), Ald. (cum ἕως ἐν Δαδανεὶμ), 19 (cum ἐν ἀλεὶμ), 93, 108 (cum ἐναλεὶμ), 121 (cum ἕως δεδανεὶμ). [12] Sic Comp., Ald. (cum οὗτοι), Codd. 19, 93, 108, 121 (ut Ald.). [13] Prior lectio est in Codd. 44, 74, 106, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19 (cum πρόουρα), 93, 108. Cf. Hex. ad Ezech. xl. 6. [14] Sic

22. כֻּלָּם הַבְּרוּרִים לְשֹׁעֲרִים בַּסִּפִּים. Ο΄. *πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ ἐπὶ τῆς πύλης ἐν ταῖς πύλαις.* Alia exempl. *πάντες αὐτοὶ ἐκλελεγμένοι εἰς πυλωροὺς ἐν τοῖς σταθμοῖς.*[15]

הָרֹאֶה. Ο΄. *ὁ βλέπων.* Alia exempl. *ὁ ὁρῶν.*[16]

23. לְמִשְׁמָרוֹת. Ο΄. *τοῦ φυλάσσειν.* Alia exempl. *εἰς ἐφημερίας.*[17]

27. וּסְבִיבוֹת בֵּית־הָאֱלֹהִים יָלִינוּ. Ο΄. *παρεμβάλλουσιν.* Alia exempl. *καὶ περικύκλῳ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ αὐλισθήσονται.*[18]

31. עַל מַעֲשֵׂה הַחֲבִתִּים. *Praefectus erat eorum quae in sartagine frigebantur.* Ο΄. *ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς θυσίας τοῦ τηγάνου* (alia exempl. add. *τῶν τηγανιστῶν*[19]) *τοῦ μεγάλου ἱερέως.*

33. בַּלְּשָׁכֹת פְּטִירִים. *In conclavibus dimissi* (ab aliis officiis immunes). Ο΄. *διατεταγμέναι ἐφημερίαι.* Alia exempl. *ἐν τῷ παστοφορίῳ διατεταγμένοι εἰς ἐφημερίας.*[20]

38. עִם־אֲחֵיהֶם. Ο΄. *ἐν μέσῳ* (alia exempl. *μετὰ*[21]) *τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.*

CAP. X.

1. וַיָּנָס אִישׁ־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *καὶ ἔφυγον.* Alia exempl. *καὶ ἔφυγεν ἀνὴρ Ἰσραήλ.*[1]

3. וַיָּחֶל. *Et tremuit.* Ο΄. *καὶ ἐπόνεσαν* (potior scriptura *ἐπόνεσεν*). Alia exempl. *καὶ ἐτροπώθη.*[2]

5. וַיָּמֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἀπέθανε.*[3]

6. יַחְדָּו. Ο΄. *ἐπὶ τὸ αὐτό.* Alia exempl. *ὁμοθυμαδόν.*[4]

8. מִמָּחֳרָת. Ο΄. *τῇ ἐχομένῃ.* Alia exempl. *τῇ ἐπαύριον.*[5]

9. וַיִּשְׂאוּ. Ο΄. *καὶ ἔλαβον* (alia exempl. *ἦραν*[6]).

10. תָקְעוּ. *Affixerunt.* Ο΄. *ἔθηκαν.* Alia exempl. *ἔπηξαν.*[7]

11. כֹּל יָבֵישׁ גִּלְעָד. Ο΄. *πάντες οἱ κατοικοῦντες* (יֹשֵׁב) *Γαλαάδ.* Alia exempl. *πάντες οἱ κατοικοῦντες Ἰαβὶς τῆς Γαλαάδ.*[8]

13. Ο΄. ÷ *καὶ ἀπεκρίνατο αὐτῷ Σαμουὴλ ὁ προφήτης* (↙).[9]

CAP. XI.

1. וַיִּקָּבְצוּ. Ο΄. *καὶ ἦλθε* (alia exempl. *συνηθροίσθησαν*[1]).

2. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ. Ο΄. *καὶ εἶπεν Ἰσραήλ· κύριός σοι.* Alia exempl. *καὶ εἶπεν· κύριος ὁ θεός σου σοι.*[2]

4. דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *ὁ βασιλεὺς καὶ ἄνδρες αὐτοῦ.* Alia exempl. *ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ καὶ πᾶς Ἰσραήλ.*[3]

5. וַיֹּאמְרוּ יֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד. Ο΄. *εἶπον τῷ Δαυίδ.* Alia exempl. *εἶπαν δὲ οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἰεβοὺς τῷ Δαυίδ.*[4]

Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. [15] Sic Comp. (cum οὗτοι), Ald., Codd. 19 (ut Comp.), 93, 108 (cum οἱ pro αὐτοὶ), 121. [16] Sic Comp., Ald., Codd. 19 (om. ὁ), 93, 108, 121, Theodoret. Cf. Hex. ad 1 Reg. ix. 9. [17] Sic Comp., Ald., Codd. 19 (cum εἰς τὰς ἐφιμηρίας), 93 (cum εἰς ἐφ' ἡμέρας), 108, 121. Hieron.: *vicibus suis.* [18] Sic Comp., Ald., Codd. 19 (cum καὶ παρεμβάλλουσιν κύκλῳ pro καὶ περικύκλῳ), 93 (om. τοῦ ante οἴκου), 108 (om. τοῦ θεοῦ), 121. [19] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. Philox. Glossae: Τηγανιστὸν, *frictum.* Ad rem cf. Lev. vi. 20 (13) sqq. [20] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93 (cum διατεταγμέναι?), 108, 121. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, 56, 60, 93, alii.

CAP. X. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 74, alii (inter quos 243). [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Jos. xi. 6. [3] Sic Comp., Codd. III, XI, 44, 55, 56, alii (inter quos 243). [4] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [6] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108, 121. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [8] Sic Comp. (cum Ἰαβῆς), Ald. (cum Ἰαβεὶς), Codd. 19, 93 (ut Ald.), 108, 121. [9] Sic Cod. 93 (om. αὐτῷ), et sine obelo Ed. Rom.

CAP. XI. [1] Sic (cum πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ) Comp., Ald., Codd. 19 (cum συνηθροίσθη), 93, 108, 121. [2] Sic Comp. (cum σοι κ. ὁ θ. σου), Ald., Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 52, 55 (om. ὁ θεὸς), alii. [3] Sic Comp., Ald. (cum Δαβὶδ), Codd. 19 (om. Δαυὶδ), 93, 108 (ut 19), 121. [4] Sic Comp. (cum καὶ εἶπον, om. τὴν), Ald. (cum εἶπον), Codd. III (om.

5. אֶת־מְצֻדַת. Ο΄. τὴν περιοχήν. Σ. τῷ φρουρίῳ.[5]

8. מִסָּבִיב מִן־הַמִּלּוֹא וְעַד־הַסָּבִיב וְיוֹאָב יְחַיֶּה אֶת־שְׁאָר הָעִיר. Ο΄. κύκλῳ. Alia exempl. κύκλῳ, καὶ ἐπολέμησε καὶ ἔλαβε τὴν πόλιν.[6] Alia: κυκλόθεν ἀπὸ τῆς ἄκρας, καὶ ἕως τοῦ κύκλου· καὶ Ἰωὰβ περιεποιήσατο τὸ λοιπὸν τῆς πόλεως.[7] Alia: κύκλῳ ἀπὸ τῆς Μαλὼ, καὶ ἕως τοῦ κύκλου· καὶ Ἰωὰβ περιεποιήσατο τὸ λοιπὸν τῆς πόλεως, καὶ ἐπολέμησε καὶ ἔλαβε τὴν πόλιν.[8]

10. הַמִּתְחַזְּקִים עִמּוֹ. Ο΄. οἱ κατισχύοντες (alia exempl. ἀντεχόμενοι[9]) μετ᾽ αὐτοῦ.

11. בְּפַעַם אֶחָת. Ο΄. ἐν καιρῷ ἑνί. Alia exempl. εἰσάπαξ.[10]

13. מְלֵאָה שְׂעוֹרִים. Ο΄. πλήρης κριθῶν (alia exempl. φακοῦ[11]).

15. חֹנָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. παρεμβεβλήκει.[12]

רְפָאִים. Ο΄. τῶν γιγάντων. Ἄλλος· τῶν Ῥαφαΐμ.[13] Ἄλλος· τῶν Τιτάνων.[14]

22. מִן־קַבְצְאֵל. Ο΄. ὑπὲρ (alia exempl. ἀπὸ[15]) Καβασαήλ.

23. אִישׁ מִדָּה. Ο΄. ἄνδρα ὁρατόν (מַרְאֶה 2 Reg. xxiii. 21). Alia exempl. ἄνδρα εὐμήκη.[16]

25. עַל־מִשְׁמַעְתּוֹ. Ο΄. ἐπὶ τὴν πατριὰν (Ἄλλος· ἀκοὴν[17]) αὐτοῦ.

26. בֶּן־דּוֹדוֹ. Ο΄. υἱὸς Δωδωέ (alia exempl. add. πατραδέλφου αὐτοῦ[18]).

30. חֵלֶד בֶּן־בַּעֲנָה. Ο΄. Χθαὸδ υἱὸς Νοοζά. Alia exempl. Ἐλὰδ υἱὸς Βαανά.[19]

31. מִגִּבְעַת. Ο΄. ἐκ βουνοῦ. Alia exempl. ἀπὸ Γαβαάθ.[20]

34. בֶּן־שָׁגֵא. Ο΄. υἱὸς Σωλά (alia exempl. Σαγή[21]).

35, 36. בֶּן־אוּר: חֵפֶר. Ο΄. υἱὸς Θυροφάρ. Alia exempl. υἱὸς Ὢρ, Ἀφέρ.[22]

38. אֲחִי נָתָן. Ο΄. υἱὸς (alia exempl. ἀδελφὸς[23]) Ναθάν.

41. בֶּן־אַחְלָי. Ο΄. υἱὸς Ἀχαϊά (alia exempl. Ὀολί[24]).

42. הָראוּבֵנִי רֹאשׁ לָראוּבֵנִי. Ο΄. τοῦ Ῥουβὴν ἄρχων. Alia exempl. ὁ Ῥουβηνὶ, ἄρχων τῷ Ῥουβήν.[25]

Cap. XII.

2. נֹשְׁקֵי קֶשֶׁת מַיְמִינִים וּמַשְׂמִאלִים בָּאֲבָנִים וּבַחִצִּים בַּקָּשֶׁת. Ο΄. καὶ τόξῳ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν, καὶ σφενδονῆται ἐν λίθοις καὶ τόξοις. Alia exempl. ἐντείνοντες τόξον δεξιάζοντες καὶ ἀριστερεύοντες, καὶ σφενδονῆται ἐν λίθοις καὶ ἐν βέλεσι καὶ τόξῳ.[1]

3. (וְיוֹאֵל ק׳) וְיוּאֵל. Ο΄. καὶ Ἰωήλ (alia exempl. Ἰαζιήλ[2]).

τὴν), XI, 19 (ut Comp., cum Γεβοὺς), 44 (cum εἶπον, om. τὴν), 52 (cum εἶπον), 55, 56 (cum καὶ εἶπον), alii. [5] Cod. 108 (nisi forte pertineat ad v. 7: ἐν τῇ περιοχῇ). Cf. Hex. ad Jud. vi. 2. [6] Sic Codd. II, III, XI, 55, 60, 158. [7] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἕως τῆς κύκλου), 93, 108. [8] Sic Ald. (cum Μααλὼ καὶ ἕως τ. κ. Ἰωὰβ, καὶ περιεπ. λοιπὸν), Codd. 44 (om. καὶ ἐπολέμησε—τὴν πόλιν), 52 (om. Ἰωὰβ), 56 (cum Μααλὼ, om. Ἰωὰβ), 64 (idem), 74 (ut 44), 106 (idem), alii (inter quos 243, ut 44). Cf. Hex. ad 3 Reg. ix. 15. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Dan. x. 21 juxta Theod. [10] Iidem. [11] Sic Codd. 19, 93 (cum κριθῶν in marg.), 108 (idem), 158 (cum κρ. φακοῦ pro πλ. κριθῶν). [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 44, 52 (cum παρεβ.), 55, alii. [13] Sic in textu Codd. 56, 121 (cum Ῥαφαΐν). [14] Sic in textu Cod. 93. Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 18. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. 2 Reg. xxiii. 20 in LXX. [16] Iidem. Cf. Hex. ad Num. xiii. 33. [17] Sic in textu Cod. 158. Hieron.: *ad auriculam suam*. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxii. 14. [18] Sic Codd. 19, 108 (cum Δωδεί). Cf. Hex. ad 2 Reg. xxiii. 24. [19] Sic Comp. (cum Ἀλὰδ υἱὸς Βανὰ), Codd. III, 55, 56 (cum Ἐλεὰδ), 60, alii (inter quos 108, ut Comp.). [20] Sic Comp., Codd. 19, 74, 93, alii (inter quos 243). [21] Sic Comp. (cum Σαγαὶ), Ald. (cum Σαγὶ), Codd. III, XI, 52, 56 (ut Ald.), alii (inter quos 243). [22] Sic Comp. (cum Οὐρ), Codd. III (cum ωρα φερ), XI (cum ωραφερ), 55 (idem), 56, alii. [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 55, alii. [24] Sic Comp. (cum Ἀλαὶ), Ald., Codd. III (cum Ὀλὶ), XI, 52, 55, alii. [25] Sic Comp., Codd. 93 (cum τῷ Ῥουβὶμ), 108.

Cap. XII. [1] Sic Comp., Codd. 19 (cum καὶ ἐντείνοντες . . . καὶ βέλλεσι (sic) καὶ τόξοις), 93 (cum καὶ ἐντείνοντες . . . καὶ τόξοις), 108. [2] Sic Comp. (cum Ἐζιήλ), Ald., Codd. III (cum Ἀζιήλ), XI, 19 (ut Comp.), 44 (idem), 52, 55 (ut III), alii (inter quos 243, ut Comp.).

5. אֶלְעוּזַי. Οʹ. Ἀζαΐ. Alia exempl. Ἐλιωζί.[3]

6. וְיָשָׁבְעָם. Οʹ. καὶ Σοβοκάμ (alia exempl. Ἰεσβαάμ[4]).

7. וְיוֹעֵאלָה. Οʹ. καὶ Ἰελία (alia exempl. Ἰωηλά[5]).

8. אַנְשֵׁי צָבָא לַמִּלְחָמָה עֹרְכֵי צִנָּה וָרֹמַח. Οʹ. ἄνδρες παρατάξεως πολέμου, αἴροντες θυρεοὺς καὶ δόρατα. Alia exempl. ἄνδρες δυνάμεως εἰς πόλεμον, παρατασσόμενοι θυρεῷ καὶ δόρατι.[6]

11. אֱלִיאֵל. Οʹ. Ἐλιάβ. Alia exempl. Ἐλιήλ.[7]

12. אֶלְזָבָד. Οʹ. Ἐλιαζέρ. Alia exempl. Ἐλζαβάδ.[8]

15. אֵלֶּה הֵם. Οʹ. οὗτοι. Alia exempl. οὗτοι ἦσαν.[9]

לַמִּזְרָח וְלַמַּעֲרָב. Οʹ. ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν. Alia exempl. εἰς ἀνατολὰς καὶ εἰς δυσμάς.[10]

17. וַיַּעַן. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀπεκρίθη.[11]

לְעָזְרֵנִי. Οʹ. Vacat. Alia exempl. βοηθῆσαί μοι.[12]

עֲלֵיכֶם..לְיָחַד. Οʹ. καθʼ ἑαυτὴν ἐφʼ ὑμᾶς. Alia exempl. ἐφʼ ὑμᾶς εἰς ἕνωσιν.[13]

18. לָבְשָׁה. Οʹ. ἐνέδυσε. Alia exempl. ἐνεδυνάμωσε.[14]

19. בְּבֹאוֹ עִם־פְּלִשְׁתִּים עַל־שָׁאוּל. Οʹ. ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ἀλλοφύλους ἐπὶ Σαούλ. Alia exempl. ἐρχομένου αὐτοῦ μετὰ ἀλλοφύλων τῶν ἐλθόντων ἐπὶ Σαούλ.[15]

כִּי בְעֵצָה שִׁלְּחֻהוּ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר בְּרָאשֵׁינוּ יִפּוֹל אֶל־אֲדֹנָיו שָׁאוּל. Οʹ. ὅτι ἐν βουλῇ ἐγένετο παρὰ τῶν στρατηγῶν τῶν ἀλλοφύλων λεγόντων· ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπιστρέψει πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ Σαούλ. Alia exempl. ὅτι ἐν βουλῇ ἐγένοντο οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων λέγοντες· ἐν ταῖς κεφαλαῖς ἡμῶν ἐπιστρέψει πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ Σαούλ· καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτόν.[16]

21. עַל־הַגְּדוּד. Οʹ. ἐπὶ τὸν γεδδούρ. Alia exempl. ἐπὶ τοῦ γεδδοὺρ ἐν τῇ ἐξοδίᾳ.[17]

22. כִּי לְעֶת־יוֹם בְּיוֹם יָבֹאוּ עַל־דָּוִיד לְעָזְרוֹ עַד־לְמַחֲנֶה גָדוֹל כְּמַחֲנֵה אֱלֹהִים. Οʹ. ὅτι ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἤρχοντο πρὸς Δαυὶδ εἰς δύναμιν μεγάλην ὡς δύναμις τοῦ θεοῦ. Alia exempl. ὅτι κατὰ καιρὸν ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἤρχοντο πρὸς Δαυὶδ τοῦ βοηθῆσαι αὐτῷ ὡς εἰς παρεμβολὴν μεγάλην, ὡς εἰς παρεμβολὴν θεοῦ.[18]

24. נֹשְׂאֵי צִנָּה וָרֹמַח. Οʹ. θυρεοφόροι καὶ δορατοφόροι. Alia exempl. αἴροντες θυρεὸν καὶ δόρυ.[19]

חֲלוּצֵי צָבָא. *Expediti ad bellum.* Οʹ. δυνατοὶ παρατάξεως. Alia exempl. καθωπλισμένοι δυνάμει.[20]

29. וְעַד־הֵנָּה מַרְבִּיתָם שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת. Οʹ. καὶ ἔτι τὸ πλεῖστον αὐτῶν ἀπεσκόπει τὴν φυλακήν. Alia exempl. καὶ ἕως τοῦ νῦν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐφύλασσον τὴν φυλακήν.[21]

31. לָבוֹא. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τοῦ παραγενέσθαι.[22]

32. רָאשֵׁיהֶם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτῶν.[23]

---

[3] Sic Comp. (cum Ἐλιοζί), Ald., Codd. III, XI, 52, 55, 56, alii. [4] Sic Comp., Ald. (cum Ἰεζβαά), Codd. III, XI, 44, 56 (ut Ald.), 64, alii (inter quos 243). [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 56, 60, alii (inter quos 243). [6] Sic Comp., Codd. 19 (cum πολέμου pro εἰς π.), 93, 108. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 55, 56, alii (inter quos 243). [8] Sic Comp. (cum Ἐλσαβάδ), Codd. III (cum Ἐλεζαβάδ), XI, 44, 56 (cum Ἐλζαβεάδ), alii (inter quos 243). [9] Sic Comp., Codd. 19, 44, 71, alii (inter quos 243). [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [11] Sic Comp., Codd. 19, 71, 74, alii (inter quos 243). [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [13] Iidem. [14] Sic Codd. III, XI, 60. Cf. Hex. ad Jud. vi. 34. [15] Sic Comp., Codd. 19 (cum μετὰ τῶν ἀλλ.), 93, 108. [16] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐξαπέστειλεν), 93, 108 (cum ἐγένετο ?). Haec, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτόν, leguntur etiam in Ald., Codd. 121, 158. [17] Sic Codd. 19 (cum ἐπὶ τὸν γ.), 93, 108 (cum γεδούρ). Cf. Hex. ad 2 Reg. iii. 22. Theodoret. Quaest. in 1 Paral. p. 560: Γεδοὺρ δὲ τῶν Ἀμαληκιτῶν τὸ στῖφος ὠνόμασεν· ἡ δὲ τῶν Βασιλειῶν βίβλος σύστρεμμα αὐτὸ κέκληκεν. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxx. 8. [18] Sic Comp. (cum ὡς παρεμβολὴν θ.), Codd. 19, 93, 108. [19] Sic Comp., Codd. 19 (cum θυραιόν), 93, 108. [20] Sic Comp., Codd. 19 (cum καθοπλ.), 93 (idem), 108 (idem). [21] Iidem. [22] Sic Comp., Codd. 19 (cum παραγίνεσθαι), 93, 108. [23] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum ἑαυτῶν), 19, 44, 52 (ut

33. בְּלֹא־לֵב וָלֵב. *Non cum corde duplici.* Ο΄. οὐ χεροκένως. Alia exempl. οὐ χεροκένως, οὐδὲ μετὰ καρδίας καὶ καρδίας.[24]

CAP. XIII.

3. וְנָסֵבָּה. Ο΄. καὶ μετενέγκωμεν (alia exempl. ἐπιστρέψωμεν[1]).

6. אֶל־ (*ad Baalah*) וַיַּעַל דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּעֲלָתָה קִרְיַת יְעָרִים. Ο΄. καὶ ἀνήγαγεν αὐτὴν Δαυίδ· καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀνέβη εἰς πόλιν Δαυίδ. Alia exempl. καὶ ἀνέβη Δαυὶδ, καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ εἰς Καριαθιαρείμ.[2]

אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם. Ο΄. οὗ ἐπεκλήθη ὄνομα αὐτοῦ (alia exempl. τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ[3]).

7. נֹהֲגִים. Ο΄. ἦγον. Alia exempl. εἷλκον.[4]

8. וּבְשִׁירִים. Ο΄. καὶ ἐν ψαλτῳδοῖς (alia exempl. ᾠδαῖς[5]).

9. עַד־גֹּרֶן כִּידֹן. Ο΄. ἕως τῆς ἅλωνος (alia exempl. add. Χιδών[6]).

14. בְּבֵיתוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.[7]

אֶת־בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם. Ο΄. Ἀβεδδαρά. Alia exempl. τὸν οἶκον Ἀβεδδαρά.[8]

CAP. XIV.

1. וְחָרָשֵׁי קִיר. Ο΄. καὶ οἰκοδόμους (alia exempl. add. τοίχων[1]). Alia exempl. καὶ τέκτονας τοίχου.[2]

5. וְיִבְחָר. Ο΄. καὶ Βαάρ (alia exempl. Ἰεβαάρ[3]).

7. וּבְעֶלְיָדָע. Ο΄. καὶ Ἐλιαδέ (alia exempl. Βααλιαδά[4]).

9, 13. וַיִּפְשְׁטוּ (bis). Ο΄. καὶ συνέπεσον (alia exempl. ἐξεχύθησαν[5]).

9. רְפָאִים. Ο΄. τῶν γιγάντων. Ἄλλος· Ῥαφαΐμ.[6]

12. וַיִּשָּׂרְפוּ. Ο΄. κατακαῦσαι. Alia exempl. καὶ ἐνεπρήσθησαν.[7]

14. וּבָאתָ. Ο΄. καὶ παρέσῃ (alia exempl. ἥξεις[8]).

מִמּוּל הַבְּכָאִים. Ο΄. πλησίον τῶν ἀπίων (alia exempl. τῶν κλαιόντων[9]).

15. בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים. Ο΄. αὐτῶν ἄκρων τῶν ἀπίων. Alia exempl. τοῦ ἄκρου τῶν ἀπίων; alia, ἀπ' ἄκρων τῶν κλαιόντων.[10]

17. וַיֵּצֵא שֵׁם־דָּוִיד בְּכָל־הָאֲרָצוֹת. Ο΄. καὶ ἐγένετο ὄνομα Δαυὶδ ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Alia exempl. καὶ ἐξῆλθε τὸ ὄνομα Δαυὶδ ἐν πάσαις ταῖς γαίαις.[11]

CAP. XV.

1. וַיֶּט. Ο΄. καὶ ἐποίησεν (alia exempl. ἔπηξεν[1]).

3. וַיַּקְהֵל. Ο΄. καὶ ἐξεκκλησίασε (alia exempl. συνήγαγε[2]).

12. אֶל־הֲכִינוֹתִי לוֹ. *Ad* locum quem *paravi ei.*

XI), alii (inter quos 243). [24] Sic Comp. (om. οὐ χ.), Ald., Codd. 19 (cum χεροκενος), 56, 93 (cum χειροκένως), 108 (ut 19), 121.

CAP. XIII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19 (cum Ἰσρ. ἀνέβη εἰς Βαριαθιρεὶμ), 93 (cum -αρὶμ), 108 (idem). [3] Sic Comp., Codd. 19, 44, 93, 106 (om. τὸ), alii. [4] Sic Codd. 19, 93 (in marg.), 108. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Sic Comp. (cum Χαιδὼν), Codd. III (cum Χειδὼν), 19 (cum Χαιλὼν), 44, 71 (cum Χελὼν), 74, alii. [7] Sic Comp., Codd. 19, 108 (om. τῷ). [8] Sic Comp., Codd. 44, 74, alii (inter quos 243).

CAP. XIV. [1] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 52, alii (inter quos 243). [2] Sic Comp. (cum τοίχων), Codd. 19, 93, 108. [3] Sic Comp., Ald. (cum Ἰεβαὰλ), Codd. III, XI, 44 (cum Ἰεβὰρ), 55, 56, alii. [4] Sic Comp., Ald. (om. καὶ), Codd. II (cum Βαλεγδαὲ), III (cum Βαλλιαδὰ), XI (idem), 44 (cum Βαλιαδὰ), 52, 55, alii (inter quos 243, cum Βαλαδὰ). [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Jud. ix. 44. [6] Sic in textu Codd. 56, 121 (cum Ῥαφαΐν). Cf. ad Cap. xi. 15. [7] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ), 93, 108 (ut 19). [8] Sic Comp., Codd. 19, 93. [9] Sic Codd. 19 (cum κλεόντων), 93 (in marg.), 108 (ut 19), 158 (cum τῶν ἀπίων κλαιόντων). Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 23. [10] Prior lectio est in Comp. (cum ἀπ' ἄκρου), Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 19 (cum κλεόντων), 108 (idem). [11] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (om. τό).

CAP. XV. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 52, alii (inter quos 243).

Ο΄. οὐ ἡτοίμασα αὐτῇ. Alia exempl. οὐ ἡτοίμασα αὐτῇ εἰς τὴν ἑτοιμασίαν αὐτῆς.[3]

13. לֹא אַתֶּם. Ο΄. ὑμᾶς εἶναι (alia exempl. add. ἑτοίμους[4]).

15. וַיִּשְׂאוּ. Ο΄. καὶ ἔλαβον (alia exempl. ἦραν[5]).

בִּכְתֵפָם בַּמֹּטוֹת עֲלֵיהֶם. Ο΄. κατὰ τὴν γραφὴν (בִּכְתָב) ἐν ἀναφορεῦσιν ἐπ' αὐτούς (alia exempl. ἐν ὤμοις αὐτῶν[6]).

16. בִּכְלֵי־שִׁיר. Ο΄. ἐν ὀργάνοις (alia exempl. add. ᾠδῶν[7]).

מַשְׁמִיעִים לְהָרִים־בְּקוֹל לְשִׂמְחָה. Ο΄. τοῦ φωνῆσαι εἰς ὕψος ἐν φωνῇ εὐφροσύνης. Alia exempl. ἀκουτίζοντες τοῦ ὑψῶσαι ἐν φωνῇ εἰς εὐφροσύνην.[8]

18. הַמִּשְׁנִים. Ο΄. οἱ δεύτεροι. Alia exempl. οἱ δευτερεύοντες.[9]

וְעֻנִּי אֱלִיאָב. Ο΄. καὶ Ἐλιωὴλ (alia exempl. Ἀνὶ[10]), καὶ Ἐλιάβ. Alia exempl. καὶ Ἀνιελιάβ.[11]

19. וְהַמְשֹׁרְרִים. Ο΄. καὶ οἱ ψαλτῳδοί (alia exempl. οἱ ᾠδοὶ ἐν κινύραις[12]).

לְהַשְׁמִיעַ. Ο΄. τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι. Alia exempl. τοῦ ἀκουτίσαι.[13]

20. עַל־עֲלָמוֹת. Ο΄. ἐπὶ ἀλαιμώθ. Alia exempl. περὶ τῶν κρυφίων.[14] Ἄλλος· ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν (עַל־מַעֲלוֹת).[15] Ἄλλος· ἐπὶ τῶν αἰωνίων.[16]

21. עַל־הַשְּׁמִינִית לְנַצֵּחַ. *In octava ita ut praecinerent.* Ο΄. ἀμασενὶθ τοῦ ἐνισχῦσαι. Alia exempl. περὶ τῆς ὀγδόης εἰς νῖκος.[17]

22. בְּמַשָּׂא יָסֹר בַּמַּשָּׂא. *In cantu* (s. *portatione*), *erudiendo in cantu* (s. *portatione*). Ο΄. ἄρχων τῶν ᾠδῶν. Alia exempl. ἐν τῇ ἄρσει ἄρχων τῶν ᾠδῶν; alia, ἐν ταῖς ἄρσεσιν ᾠδός.[18]

27. אֵפוֹד בָּד. Ο΄. στολὴ (Ἀ. ἐπένδυμα. Σ. ἐπωμὶς[19]) βυσσίνη. Alia exempl. ἐφοὺδ μόνον.[20]

28. וּבְקוֹל שׁוֹפָר. Ο΄. καὶ ἐν φωνῇ σωφὲρ (Ἄλλος· κερατίνης[21]).

Cap. XVI.

1. וּשְׁלָמִים. Ο΄. καὶ σωτηρίου (Ἄλλος· εἰρηνικάς[1]).

3. כִּכַּר־לֶחֶם וְאֶשְׁפָּר וַאֲשִׁישָׁה. Ο΄. ἄρτον ἕνα ἀρτοκοπικὸν, καὶ ἀμορίτην. Alia exempl. χέχχαρ ἄρτου, καὶ λάγανον τηγάνου, καὶ κολλυρίτην.[2]

5. מַשְׁמִיעַ. Ο΄. ἀναφωνῶν. Ἄλλος· ἀκουτίζων.[3]

15. זִכְרוּ. Ο΄. μνημονεύωμεν. Alia exempl. μνημονεύων.[4]

19. כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ. *Perpauci et peregrini in ea.* Ο΄. ὡς (s. ἕως) ἐσμικρύνθησαν, καὶ παρῴκησαν ἐν αὐτῇ. Alia exempl. ὡς μικροὺς καὶ παροίκους ἐν αὐτῇ.[5]

21. לְעָשְׁקָם. Ο΄. τοῦ δυναστεῦσαι (Ἄλλος· συκοφαντῆσαι[6]) αὐτούς.

---

[3] Duplex versio est in Ald., Codd. 19 (cum αὐτὴν pro αὐτῇ), 56, 93, 108 (ut 19), 121. [4] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 56, 93, 108, 121. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [6] Sic (pro ἐπ' αὐτοὺς) iidem. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 52, alii (inter quos 243). [8] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [9] Iidem. [10] Sic Comp., Codd. III (cum Ἀνανὶ), XI, 52, 55, alii (inter quos 93, 108 (uterque cum Ἀνανίας)). [11] Sic Codd. 44 (om. καὶ), 74, alii (inter quos 243). [12] Sic Comp. (om. ἐν κ.), Codd. 19, 93, 108. [13] Iidem. [14] Iidem. Hieron.: *arcana cantabant.* Cf. Psal. ix. 1 in LXX. [15] Sic in marg. sine nom. Codd. 93, 108. [16] Cod. 108 in marg. sine nom. Est Symmachi, ut videtur, coll. Hex. ad Psal. xlv. 1. [17] Sic Comp. (cum τοῦ ἐνισχῦσαι), Codd. 19, 93, 108. Hieron.: *pro octava canebant* ἐπινίκιον. Cf. Hex. ad Psal. vi. 1. xi. 1. [18] Prior lectio est in Comp., Codd. 19 (om. ἐν), 93, 108; posterior in Codd. 52, 56, 64, aliis. [19] Theodoret. Quaest. I in 1 Paral. p. 561. Cf. Hex. ad Jud. xvii. 5. [20] Sic Comp. (cum ἐφ. βύσσινον), Codd. 19, 93, 108. [21] Sic in marg. sine nom. Codd. 93, 108 (cum κερατίνη).

Cap. XVI. [1] Sic in textu Comp., et (cum duplici lectione καὶ εἰρηνικὰς καὶ σωτηρίου) Codd. 19 (om. καὶ priore), 93, 108. [2] Sic Comp. (cum χέχαρ), Codd. 19 (cum χάλχαρ), 93 (cum μέλχαρ αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τηγ.), 108 (cum χέλχαρ). Ad χέχχαρ cf. Hex. ad Jerem. xxxvii. 21. [3] Cod. 108 in marg. sine nom. [4] Sic Codd. III, XI, 19, 52, 55, alii. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Psal. civ. 12. [6] Cod. 93 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Psal. cii. 6. Jerem. xxi. 12. l. 33. Hos. xii. 7.

23. בַּשְּׂרוּ. Ο΄. ἀναγγείλατε. Ἄλλος· εὐαγγελίσασθε.[7]

26. אֱלִילִים. Ο΄. εἴδωλα. Alia exempl. δαιμόνια.[8] Ἄλλος· θρηνήματα.[9]

27. הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו. Ο΄. δόξα καὶ ἔπαινος κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Alia exempl. αἶνος καὶ μεγαλοπρέπεια ἐνώπιον αὐτοῦ.[10]

וְחֶדְוָה. *Et gaudium.* Ο΄. καὶ καύχημα (alia exempl. ἐξομολόγησις[11]).

29. שְׂאוּ מִנְחָה. Ο΄. λάβετε δῶρα. Alia exempl. ἄρατε θυσίας.[12]

בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ. Ο΄. ἐν αὐλαῖς ἁγίαις αὐτοῦ. Alia exempl. ἐν κατοικητηρίῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.[13]

30. אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט. Ο΄. κατορθωθήτω ἡ γῆ, καὶ μὴ σαλευθήτω. Alia exempl. καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται.[14]

32. יִרְעַם. *Fremat.* Ο΄. βομβήσει. Ἄλλος· ἀλαλαξάτω.[15]

יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה. Ο΄. καὶ ξύλον ἀγροῦ. Alia exempl. ἀγαλλιάσθω ὁ ἀγρός.[16]

33. כִּי־בָא. Ο΄. ὅτι ἦλθεν (alia exempl. ἥκει[17]).

36. אָמֵן. Ο΄. ἀμήν. Ἄλλος· γένοιτο.[18]

37. לִדְבַר־יוֹם. Ο΄. τὸ τῆς ἡμέρας. Alia exempl. εἰς λόγον τὸ τῆς ἡμέρας.[19]

41. הַבְּרוּרִים. Ο΄. ἐκλεγέντες. Alia exempl. οἱ ἐκλεγέντες; alia, οἱ ἔκλεκτοι.[20]

42. הֵימָן וִידוּתוּן חֲצֹצְרוֹת וּמְצִלְתַּיִם. Ο΄. σάλπιγγες καὶ κύμβαλα. Alia exempl. Αἱμὰν καὶ Ἰδιθοὺμ καὶ Ἀβδεδδὸμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑξήκοντα καὶ ὀκτώ.[21]

לַשָּׁעַר. Ο΄. εἰς τὴν πύλην. Alia exempl. εἰς τὸ πυλωρεῖν.[22]

CAP. XVII.

5. מֵאֹהֶל אֶל־אֹהֶל. Ο΄. ἐν σκηνῇ. Alia exempl. ἐν σκηνῇ εἰς σκέπην.[1]

וּמִמִּשְׁכָּן. Ο΄. καὶ ἐν καλύμματι (alia exempl. καταλύματι[2]).

6. הִתְהַלַּכְתִּי. Ο΄. διῆλθον. Ἄλλος· ἐμπεριεπάτησα.[3]

אֶת־אַחַד שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. πρὸς μίαν φυλὴν τοῦ Ἰσραήλ. Ἄλλος· ἑνὶ τῶν κριτῶν Ἰσραήλ.[4]

לָמָּה. Ο΄. ὅτι. Alia exempl. διὰ τί.[5]

7. צְבָאוֹת. Ο΄. παντοκράτωρ. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[6]

9. וְלֹא יִרְגַּז. Ο΄. καὶ οὐ μεριμνήσει (alia exempl. ταραχθήσεται[7]).

13. כַּאֲשֶׁר. Ο΄. ὡς. Alia exempl. ὃν τρόπον.[8]

14. וְהַעֲמַדְתִּיהוּ. Ο΄. καὶ πιστώσω (alia exempl. στήσω[9]) αὐτόν.

16. עַד־הֲלֹם. Ο΄. ἕως αἰῶνος. Ἄλλος· ἕως ἐνταῦθα.[10]

---

[7] Cod. 93 in marg. sine nom. Cf. Psal. xcv. 2. [8] Sic Codd. 74, 93 (cum δαιμώνια), 106, alii (inter quos 243). [9] Cod. 93 in marg. sine nom. [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [11] Sic Codd. 19, 93, 108. [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Psal. xcv. 8. [13] Iidem. [14] Iidem. Cf. Hex. ad Psal. xcv. 10. [15] Sic in marg. sine nom. Codd. 93, 119. Cod. 158 in textu: ἀλαλαζάτω (sic) βομβήσει. [16] Sic Comp., et (cum duplici versione ἀγαλλ. ὁ ἀγρὸς καὶ ξ. ἀγροῦ) Codd. 19, 56 (cum καὶ ἀγαλλ.), 93, 108, 121 (ut 56). [17] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [18] Cod. 93 in marg. sine nom. [19] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [20] Prior lectio est in Comp., Cod. 93; posterior in Ald., Codd. 134, 144, 236, 243.

[21] Sic Comp. (cum καὶ Αἱμὰν καὶ Ἰδιθοὺμ tantum), Codd. 19 (cum Ἀβεδεδδὸμ), 93, 108. Mox καὶ ὀργάνοις iidem. [22] Iidem.

CAP. XVII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 44, 71, 93, alii (inter quos 243). Cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 6. [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 55, alii (inter quos 243). [3] Cod. 93 in marg. sine nom. (cum ἐνπ.). Cf. Hex. ad Ezech. xix. 6. xxviii. 14. [4] Sic in textu (cum duplici versione, πρὸς μ. φ. τοῦ Ἰσρ. ἑνὶ τῶν κρ. Ἰσρ.) Codd. III, 52, 64, 71 (om. Ἰσραήλ). [5] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἱνατί), 108. [6] Iidem. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum μεριμνήσεται in marg.), 108. Cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 10. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Cod. 93

17. כְּתוֹר הָאָדָם. *Secundum modum hominum.* Ο΄. ὡς (alia exempl. ὡσεὶ[11]) ὅρασις ἀνθρώπου. ʹΑλλος· ὡσεὶ κατασκέψεται ἄνθρωπος.[12]

18. לְכָבוֹד אֶת־עַבְדֶּךָ. Ο΄. τοῦ δοξάσαι. Alia exempl τοῦ δοξάσαι σε τὸν δοῦλόν σου.[13]

19. יְהוָה בַּעֲבוּר עַבְדְּךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. κύριε, διὰ τὸν δοῦλόν σου.[14]

הַזֹּאת לְהֹדִיעַ אֶת־כָּל־הַגְּדֻלּוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ταύτην, τοῦ γνωρίσαι πάντα τὰ μεγάλα.[15]

21. אֲשֶׁר הָלַךְ הָאֱלֹהִים. Ο΄. ὡς ὡδήγησεν αὐτὸν ὁ θεός. Alia exempl. ὡς ἐπορεύθη θεός.[16]

24. אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל. Ο΄. θεὸς Ἰσραήλ. Alia exempl. ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ θεὸς τῷ Ἰσραήλ.[17]

נָכוֹן. Ο΄. ἀνωρθωμένος. Alia exempl. ἡτοιμασμένος.[18]

25. גָּלִיתָ. Ο΄. ἤνοιξας. Alia exempl. ἀπεκάλυψας.[19]

27. וּמְבֹרָךְ. Ο΄. καὶ εὐλόγησον (alia exempl. εὐλόγηται[20]).

Cap. XVIII.

2. וַיִּהְיוּ מוֹאָב עֲבָדִים. Ο΄. καὶ ἦσαν Μωὰβ παῖδες. Alia exempl. καὶ ἐγενήθη Μωὰβ δοῦλος.[1]

3. חֲמָתָה. Ο΄. Ἡμάθ. Alia exempl. ἐν Αἱμάθ.[2]

10. כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעוּ הָיָה הֲדַרְעָזֶר. Ο΄. ὅτι ἀνὴρ πολέμιος Θωὰ ἦν τῷ Ἀδρααζάρ. Alia exempl. ὅτι ἀνὴρ πολεμιστὴς ἦν τῷ Θωλὰ ὁ Ἀδρααζάρ.[3]

13. בְּאֱדוֹם. Ο΄. ἐν τῇ κοιλάδι. Alia exempl. ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ.[4]

15. מַזְכִּיר. Ο΄. ὁ ὑπομνηματογράφος. ʹΑλλος· ἀναμιμνήσκων.[5]

17. לְיַד הַמֶּלֶךְ. *Ad latus regis.* Ο΄. διάδοχοι (ʹΑλλος· ἐπὶ χεῖρα.[6] ʹΑλλος· ἐχόμενα[7]) τοῦ βασιλέως.

Cap. XIX.

3. בְּעֵינֶיךָ. Ο΄. ἐναντίον σου. Alia exempl. ἐν ὀφθαλμοῖς σου.[1]

5. הָאֲנָשִׁים (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. οἱ ἄνδρες; alia, οἱ ἄνθρωποι.[2]

וְשַׁבְתֶּם. Ο΄. καὶ ἀνακάμψατε (alia exempl. ἐπιστρέψατε[3]).

6. וּמִצּוֹבָה. Ο΄. καὶ παρὰ Σωβάλ. Alia exempl. καὶ ἐκ (s. ἀπὸ) Σουβά.[4]

7. לִפְנֵי מֵידְבָא. Ο΄. κατέναντι (alia exempl. ἔμπροσθεν[5]) Μηδαβά.

12. תֶּחֱזַק. Ο΄. κρατήσῃ. Alia exempl. κραταιωθῇ; alia, κραταιώσηται.[6]

---

in marg. sine nom. [11] Sic Comp., Codd. 93, 108. [12] Sic in marg. sine nom. Codd. 93 (cum κατασκέψετε), 108. [13] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [14] Iidem. [15] Iidem. Sic (cum π. τὰ μεγαλεῖα κυρίου) Cod. 71. In Ald., Codd. 74, 106, aliis, integer versus sic habet: καὶ διὰ τὸν δοῦλόν σου ἐποίησας τὴν π. μ. ταύτην κατὰ τὴν κ. σου, τοῦ γν. π. τὰ μεγαλεῖά σου. [16] Sic Comp., et (cum duplici versione, ὡς ὡδ. αὐτὸν ὁ θ. ὡς ἐπορ. θ.) Codd. 19, 93, 108. [17] Sic Comp., Codd. 19 (om. ὁ θ. τοῦ Ἰσρ.), 93, 108. [18] Iidem. [19] Iidem. Cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 27. [20] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum εὐλογεῖται), 108.

Cap. XVIII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Iidem. [3] Sic Comp. (cum Θωοὺ et Ἀδαδεζέρ), Codd. 19, 93 (cum πολέμιος ἦν τῷ Θωὰ), 108 (cum Θολά). [4] Iidem. [5] Sic in textu Cod. 93. Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 16. [6] Sic in textu Cod. 93. [7] Sic in textu Codd. 56, 121 (cum ἐχόμενοι). Cf. ad Cap. vi. 31.

Cap. XIX. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Prior lectio est in Comp., Codd. 19 (om. οἱ), 93, 108; posterior in Ald., Codd. 74, 106, aliis (inter quos 243). [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [4] Sic Comp. (cum ἀπὸ), Ald., Codd. 19 (ut Comp.), 56, 64, alii (inter quos 243). [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 93, 108; posterior in Ald., Codd. 44, 74, aliis (inter quos 243). Mox κραταιωθῶσιν pro κρατήσωσιν omnes.

14. לִפְנֵי אֲרָם. Ο΄. κατέναντι Σύρων. Alia exempl. ἐξεναντίας Συρίας.[7]

מִפָּנָיו. Ο΄. ἀπ' αὐτῶν (potior scriptura αὐτοῦ). Alia exempl. ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ Σύροι.[8]

15. מִפְּנֵי אַבְשַׁי אָחִיו. Ο΄. ἀπὸ προσώπου Ἀβεσαΐ, καὶ ἀπὸ προσώπου Ἰωὰβ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου Ἀβεσσὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάβ.[9]

16. מֵעֵבֶר. Ο΄. ἐκ τοῦ πέραν. Alia exempl. τὸν ἐν τῷ πέραν.[10]

18. אִישׁ רַגְלִי. Ο΄. πεζῶν. Alia exempl. ἀνδρῶν πεζῶν.[11]

19. נִגְּפוּ. Ο΄. ἐπταίκασιν. Alia exempl. ἐθραύσθησαν.[12]

וַיַּשְׁלִימוּ עִם־דָּוִיד. Ο΄. καὶ διέθεντο μετὰ Δαυὶδ (alia exempl. add. εἰρήνην[13]).

CAP. XX.

1. וַיֶּהֶרְסֶהָ. Ο΄. καὶ κατέσκαψεν (alia exempl. καθεῖλεν[1]) αὐτήν.

3. (potior scriptura ובמגזרות) וּבַמְּגֵרוֹת. Ο΄. καὶ ἐν διασχίζουσι. Aliter: Ο΄. Vacat.[2] Alia exempl. καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις.[3]

לְכֹל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן. Ο΄. τοῖς πᾶσιν υἱοῖς (alia exempl. πάσαις ταῖς πόλεσιν υἱῶν[4]) Ἀμμών.

4. וַיִּכָּנֵעוּ. *Et depressi sunt.* Ο΄. καὶ ἐταπείνωσεν αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐνετράπησαν.[5]

8. נוּלְּדוּ. Ο΄. ἐγένοντο. Alia exempl. ἐγεννήθησαν.[6]

CAP. XXI.

1. וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ ἔστη διάβολος ἐν τῷ Ἰσραήλ. Alia exempl. καὶ ἀνέστη Σατὰν ἐπὶ Ἰσραήλ.[1] Schol. Ὅτι ὁ διάβολος ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐστι.[2]

3. כָּהֵם. Ο΄. ὡς αὐτοί. Alia exempl. ὥς εἰσιν.[3]

הֲלֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם לַאדֹנִי לַעֲבָדִים. Ο΄. πάντες τῷ κυρίῳ μου παῖδες. Alia exempl. οὐχὶ, κύριέ μου βασιλεῦ, πάντες τῷ κυρίῳ μου εἰς δούλους;[4]

לְאַשְׁמָה. Ο΄. εἰς ἁμαρτίαν (alia exempl. πλημμέλειαν[5]).

4. חָזַק. Ο΄. ἴσχυσεν. Alia exempl. ἐκραταιώθη.[6]

5. שֹׁלֵף חֶרֶב (bis). Ο΄. ἐσπασμένων μάχαιραν. Alia exempl. σπωμένων ῥομφαίαν.[7]

וִיהוּדָה. Ο΄. καὶ υἱοὶ Ἰούδα. Alia exempl. καὶ Ἰούδας.[8]

6. נִתְעַב..אֶת־יוֹאָב. *Abominationi fuit . . Joabo.* Ο΄. κατίσχυσε . . τὸν Ἰωάβ. Alia exempl. προσώχθισεν . . τὸν Ἰωάβ.[9] Alia: κατετάχυνεν (s. κατετάχησεν) . . τὸν Ἰωάβ.[10]

7. וַיֵּרַע. Ο΄. καὶ πονηρόν. Alia exempl. καὶ πονηρὸν ἐφάνη.[11]

8. אֶת־עֲוֺן עַבְדְּךָ. Ο΄. τὴν κακίαν παιδός σου. Alia exempl. τὴν ἀδικίαν τοῦ δούλου σου.[12]

---

[7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Sic Comp., Codd. 19 (om. τὸν), 93, 108 (ut 19). [11] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 71, alii (inter quos 243). [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Reg. iv. 3. [13] Sic Comp., Codd. 19 (cum διέθετο), 93, 108. Cf. Hex. ad 2 Reg. x. 19.

CAP. XX. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Codd. II, III, 52, 55, 56, alii. [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [4] Sic Comp. (cum πᾶσι τοῖς πόλεσιν υἱῶν), Codd. III (cum πᾶσιν pro πάσαις), XI, 52, 56, 64, 121. [5] Sic (cum duplici versione καὶ ἐταπ. αὐτὸν καὶ ἐνετρ.) Codd. 19, 93, 108, 158 (cum ἐνετράπησεν). Cf. Hex. ad Jud. xi. 33. [6] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐγέννησαν), 93, 108.

CAP. XXI. [1] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἀνέστησαν ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ), 93, 108, Theodoret. Quaest. XLV in 2 Reg. p. 450. [2] Cod. 108 in marg. [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Sic Codd. III, XI, 52, 64, 119, 158. [7] Sic (bis) Comp., Codd. 93, 108 (cum σπαμένων). [8] Sic Comp., Codd. III, 19, 56, 71, alii. [9] Sic Ald., Codd. III, XI, 52, 56, 64, alii. [10] Sic Codd. 19 (cum πρὸς Ἰωάβ), 71 (cum κατετάχησεν), 74 (idem), 93 (cum προσώχθισεν in marg.), 106 (ut 71), 108 (cum προσωχθισας), alii. Comp. solus: κατήσχυνεν . . πρὸς Ἰωάβ. [11] Sic Comp. (cum ἐνώπιον τοῦ θ.), Ald., Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 44, 52, alii (inter quos 243). [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 2 Reg. xxiv. 10.

8. נִסְכַּלְתִּי. Ο΄. ἐματαιώθην. Alia exempl. ἠφρόνησα.[13]

9. חֹזֵה דָוִיד. Ο΄. τὸν ὁρῶντα. Alia exempl. τὸν ὁρῶντα τῷ Δαυίδ.[14]

10. לֵךְ. Ο΄. πορεύου. Alia exempl. βάδιζε.[15]

אֲנִי נֹטֶה עָלֶיךָ. *Ego extendo super te* (propono tibi). Ο΄. αἱρῶ (potius αἴρω) ἐγὼ (alia exempl. ἐγὼ ἐρῶ[16]) ἐπὶ σέ. Σ. προτίθημί σοι.[17]

12. לְמַשֶּׂגֶת. *Ut assequatur* te. Ο΄. τοῦ ἐξολοθρεῦσαι. Alia exempl. καταδιώκειν σε; alia, καταλαμβάνειν σε.[18]

20. אֶת־הַמַּלְאָךְ. Ο΄. τὸν βασιλέα. Ἄλλος· τὸν ἄγγελον.[19]

וְאַרְבַּעַת בָּנָיו עִמּוֹ מִתְחַבְּאִים. Ο΄. καὶ τέσσαρας υἱοὺς αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ μεθ᾽ ἀχαβίν. Alia exempl. καὶ τέσσαρες υἱοὶ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ κρυβόμενοι.[20]

21. וַיַּבֵּט אָרְנָן וַיַּרְא אֶת־דָּוִיד וַיֵּצֵא. Ο΄. καὶ Ὀρνὰ ἐξῆλθεν. Alia exempl. καὶ ἐπέβλεψεν Ὀρνὰ, καὶ εἶδε τὸν Δαυὶδ, καὶ ἐξῆλθεν.[21]

23. הַבָּקָר לָעֹלוֹת. Ο΄. τοὺς μόσχους εἰς ὁλοκαύτωσιν. Alia exempl. τοὺς βόας εἰς ὁλοκάρπωσιν.[22]

וְהַמּוֹרִיגִים. *Et tribula.* Ο΄. καὶ τὸ ἄροτρον. Alia exempl. καὶ τὰς ἁμάξας.[23]

וְהַחִטִּים. Ο΄. καὶ τὸν σῖτον. Alia exempl. καὶ τὸν πυρόν.[24]

24. בְּכֶסֶף מָלֵא. Ο΄. ἐν ἀργυρίῳ ἀξίῳ. Alia exempl. ἀργυρίου ἀξίου.[25]

25. בַּמָּקוֹם. *Pro eo loco.* Ο΄. ἐν τῷ τόπῳ (alia exempl. περὶ τοῦ τόπου[26]) αὐτοῦ.

27. וַיָּשֶׁב. Ο΄. καὶ κατέθηκε (alia exempl. καθῆκε[27]).

30. כִּי נִבְעַת. *Quia perterritus est.* Ο΄. ὅτι οὐ κατέσπευσεν. Alia exempl. ὅτι κατέσπευσεν.[28] Ἄλλος· ὅτι ἐθαμβήθη.[29]

Cap. XXII.

2. אֶת־הַגֵּרִים. Ο΄. πάντας τοὺς προσηλύτους (Ἄλλος· παροίκους[1]).

3. וְלַמְחַבְּרוֹת. *Et ad commissuras.* Ο΄. καὶ τοὺς στροφεῖς. Alia exempl. καὶ εἰς τὰς συμβολὰς καὶ εἰς τοὺς στροφεῖς.[2]

5. לְהַגְדִּיל. Ο΄. εἰς μεγαλωσύνην. Alia exempl. τοῦ μεγαλῦναι.[3]

לְכָל־הָאֲרָצוֹת. Ο΄. εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Alia exempl. πάσαις ταῖς γαίαις.[4]

10. וַהֲכִינוֹתִי אֶת־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ. Ο΄. καὶ ἀνορθώσω θρόνον βασιλείας αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἑτοιμάσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ.[5]

11. וְהִצְלַחְתָּ. Ο΄. καὶ εὐοδώσει (alia exempl. κατευθυνεῖς[6]).

13. תַּצְלִיחַ. Ο΄. εὐοδώσει. Alia exempl. εὐοδωθήσῃ.[7]

וְאַל־תֵּחָת. Ο΄. μηδὲ πτοηθῇς. Alia exempl. μηδὲ δειλία.[8]

14. וַעֲלֵיהֶם תּוֹסִיף. Ο΄. καὶ πρὸς ταῦτα πρόσθες. Alia exempl. καὶ πρόσθες ἐπ᾽ αὐτοῖς.[9]

---

[13] Iidem. Cf. Hex. ad 2 Reg. xv. 31. [14] Sic Comp., Codd. 19 (cum τὸν Δ.), 93, 108, 158. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [16] Sic Comp. (cum ἀρῶ), Ald., Codd. 19, 56, alii (inter quos 243). [17] Cod. 108. [18] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 93, 108, 158; posterior in Ald., Codd. 44, 71 (om. σε), 74, aliis (inter quos 243). [19] Cod. 106 in marg., alia manu. [20] Sic Comp. (cum κρυβ. μετ᾽ αὐτοῦ), Ald. (cum κριβόμενοι), Codd. III, XI, 44, 52 (cum κρυπτόμενοι), 60 (ut Ald.), alii (inter quos 243). [21] Sic Comp. (add. Ὀρνὰ in fine), Ald. (cum ἀπέστρεψεν pro ἐπέβλεψεν), Codd. 19 (ut Comp.), 74 (eraso Ὀρνὰ?), 93 (ut Comp.), 106, alii (inter quos 243). [22] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ὁλοκαύτωσιν), 108. [23] Iidem. Duplex lectio, καὶ τὸ ἄρ. καὶ τὰς ἁμ., est in Codd. III, XI, 52, 55, aliis. [24] Iidem. [25] Iidem. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19 (om. αὐτοῦ), 52, 55, alii (inter quos 243). [27] Sic Ald., Codd. III, 44, 74, alii (inter quos 243). [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 64, alii. [29] Cod. 93 in marg. (dubium an ἐθυμώθη). Cf. Hex. ad 1 Reg. xvi. 14; necnon Dan. viii. 17 juxta Theod.

Cap. XXII. [1] Sic in textu Cod. 108. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. εἰς posteriore), 108. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. Cf. ad Cap. xvii. 24. [6] Iidem. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, 52, 56, 60, alii (inter quos 93, 108). [8] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [9] Iidem.

15. וְעִמְּךָ. Οʹ. καὶ μετὰ σοῦ πρόσθες. Alia exempl. καὶ μετὰ σοῦ;[10] alia, καὶ μετὰ σοῦ κύριος· πρόσθες.[11]

וְחָרָשֵׁי אֶבֶן. Οʹ. καὶ οἰκοδόμοι (alia exempl. λατόμοι[12]) λίθων.

16. וְלַבַּרְזֶל אֵין מִסְפָּר. Οʹ. καὶ ἐν σιδήρῳ, οὐκ ἔστιν ἀριθμός. Alia exempl. καὶ σιδήρῳ καὶ κασσιτέρῳ, οἷς οὐκ ἔστιν ἀριθμός.[13]

18. בְּיֶדִי. Οʹ. ἐν χερσὶν ὑμῶν. Alia exempl. ἐν χειρί μου.[14]

19. וְקוּמוּ. Οʹ. καὶ ἐγέρθητε (alia exempl. ἀνάστητε[15]).

CAP. XXIII.

3. וַיִּסָּפְרוּ. Οʹ. καὶ ἠρίθμησαν (alia exempl. ἠριθμήθησαν[1]).

4. מֵאֵלֶּה לְנַצֵּחַ. *Ex his ut praeessent.* Οʹ. ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν (potior scriptura ἀπὸ τούτων ἐργοδιῶκται[2]). Alia exempl. ἀπὸ τούτων ἐπισπουδάζειν.[3]

7. לַעְדָּן. Οʹ. Ἐδάν. Alia exempl. τῷ Λεαδάν;[4] alia, Λοβεννί.[5]

9. וַחֲזִיאֵל. Οʹ. Ἰειήλ. Alia exempl. καὶ Ἀζιήλ.[6]

וְהָרָן. Οʹ. καὶ Δάν. Alia exempl. καὶ Ἀράν.[7]

10. וּבְנֵי. Οʹ. καὶ τοῖς υἱοῖς. Alia exempl. καὶ υἱοί.[8]

13. לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. Οʹ. τοῦ ἁγιασθῆναι ἅγια ἁγίων. Alia exempl. τοῦ ἁγιάσαι αὐτὸν ἅγιον ἁγίων.[9]

26. וְגַם לַלְוִיִּם אֵין־לָשֵׂאת. Οʹ. καὶ οἱ Λευῖται οὐκ ἦσαν αἴροντες. Alia exempl. καίγε τοῖς Λευίταις οὐκ ἔστιν αἴρειν.[10]

28. בְּנֵי־אַהֲרֹן. Οʹ. Ἀαρών. Alia exempl. τῶν υἱῶν Ἀαρών.[11]

29. וְלַמַּחֲבַת. Οʹ. καὶ εἰς τήγανον. Alia exempl. καὶ εἰς τὰ τηγανιστά.[12]

וּלְכָל־מְשׂוּרָה וּמִדָּה. *Et ad omnem mensuram capacitatis et extensionis.* Οʹ. καὶ εἰς πᾶν μέτρον. Alia exempl. καὶ εἰς πᾶν ἀποσιρωτὸν καὶ μέτρον.[13]

30. לְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל. Οʹ. τοῦ αἰνεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι. Alia exempl. τοῦ ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν.[14]

CAP. XXIV.

1. וְלִבְנֵי אַהֲרֹן מַחְלְקוֹתָם. Οʹ. καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀαρὼν διαιρέσει. Alia exempl. καὶ τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν διαιρέσεις.[1]

---

[10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [11] Sic Ald. (cum κύριος· καὶ πρόσθες), Codd. 74, 106 (cum πρόσθε), 120, alii (inter quos 243). [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [13] Sic Codd. 19 (cum βαατιτέρῳ), 93, 108, 158 (om. οἷς). [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [15] Iidem.

CAP. XXIII. [1] Sic Comp., Cod. 60. [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243). [3] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 2 Paral. xxxiv. 12. [4] Sic Comp. (cum Λααδὰν sine artic.), Ald., Codd. III, XI, 52, 56, alii (inter quos 243, cum Ἐλεαδάν). [5] Sic Codd. 19 (cum τῷ Λ.), 93, 108. Cf. Cap. vi. 2. [6] Sic Comp. (cum Ὀζιήλ), Ald. (cum Ἀζαήλ), Codd. III, XI, 19, 52 (om. καὶ), 55, 56 (ut Ald.), alii (inter quos 243). [7] Sic Comp., Ald. (cum Ἀράμ), Codd. III, 19 (ut Ald.), 52, 55, 56, alii. [8] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [9] Sic Codd. 19 (cum αὐτῶν), 93 (cum τοῦ ἁγιασθῆναι ἁγιάσαι αὐτόν), 108 (idem, om. αὐτόν). [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [11] Iidem. [12] Sic Comp., Codd. 19 (cum -νητὰ), 93, 108 (cum -νιτὰ), 158. Cf. ad Cap. ix. 31. [13] Sic Comp. (cum ἀποσηρ.), Codd. 19 (idem, om. καὶ posteriore), 93, 108 (cum καὶ εἰς πᾶν ἀποσηρωτὸν tantum in textu; in marg. autem: Οὐκ ἔκειτο ἀποσηρωτὸν καὶ μέτρον). Vox ἀποσιρωτὸν, s. ἀποσηρωτὸν, nescio an Aquilae, miro talium monstrorum artifici, tribuenda sit; ut praepositio quidem primam vocis Hebracae literam repraesentet (ut מְזִמָּה, ἀπ-έννοια in Hex. ad Psal. cxxxviii. 20); σιρωτὸν autem, vel potius σειρωτὸν (a σειρά, *catena, funis, linea*) ad Chaldaicum שׁוּרָה, *ordo, series, linea*, referatur. Haec ad vocem obscuram et Lexicographis ignotam illustrandam, donec probabilius aliquid afferatur, sufficiant. [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

CAP. XXIV. [1] Sic Comp. (cum τῶν υἱῶν), Ald. (cum καὶ αἱ δ.), Codd. III, XI, 19 (cum τῷ υἱῷ), 44 (cum αἱ δ.), 52, 55, 56, alii (inter quos 243, ut Ald.).

1. בְּנֵי אַהֲרֹן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *υἱοὶ Ἀαρών.*[2]

5. וְשָׂרֵי הָאֱלֹהִים. Ο΄. *καὶ ἄρχοντες κυρίου* (alia exempl. *τοῦ θεοῦ*; alia, *τῷ θεῷ*[3]).

6. הַכֹּהֵן..בֶּן..וְרָאשֵׁי. Ο΄. *ὁ ἱερεὺς.. υἱὸς.. καὶ ἄρχοντες.* Alia exempl. *τοῦ ἱερέως.. υἱοῦ.. καὶ τῶν ἀρχόντων.*[4]

בֵּית־אָב אֶחָד אָחֻז לְאֶלְעָזָר וְאָחֻז אָחֻז לְאִיתָמָר. *Una familia sumpta pro Eleasaro, et una* (וְאֶחָד) *sumpta pro Ithamaro.* Ο΄. *οἴκου πατριᾶς, εἷς εἷς τῷ Ἐλεάζαρ, καὶ εἷς εἷς τῷ Ἰθάμαρ.* Alia exempl. *οἶκος πατριᾶς εἷς εἷς τῷ Ἐλεάζαρ, καὶ οἶκος πατριᾶς εἷς εἷς τῷ Ἰθάμαρ.*[5]

10. לְהַקּוֹץ. Ο΄. *τῷ Κώς* (alia exempl. *Ἀκκώς*[6]).

12. לְאֶלְיָשִׁיב. Ο΄. *τῷ Ἐλιαβί* (alia exempl. *Ἐλιασίβ*[7]).

15. לְחֵזִיר. Ο΄. *τῷ Χηζίν* (alia exempl. *Ἰεζείρ*; alia, *Χηζείρ*[8]).

18. לִדְלָיָהוּ. Ο΄. *τῷ Ἀδαλλαί* (alia exempl. *Δαλαΐᾳ*[9]).

21. יִשִּׁיָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *Ἰεσίας.*[10]

23. וּבְנֵי יְרִיָּהוּ. Ο΄. *υἱοὶ Ἐκδιού.* Alia exempl. *καὶ υἱοὶ Ἰεδιού.*[11] Alia: *τοῖς υἱοῖς Χεβρὼν Ἰεδδὶ ὁ ἄρχων.*[12]

31. וַיַּפִּילוּ. Ο΄. *καὶ ἔλαβον* (alia exempl. *ἔβαλον*[13]).

אָבוֹת הָרֹאשׁ לְעֻמַּת אָחִיו הַקָּטָן. Ο΄. *πατριάρχαι Ἀραάβ* (alia exempl. *πατριαὶ Ἀρὼς*[14]) *καθὼς οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ νεώτεροι.* Alia exempl. *παρεστῶτες· πατριὰ τοῦ πρώτου κατέναντι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ νεωτέρου.*[15]

CAP. XXV.

1. הַנִּבִּיאִים (הַנִּבְּאִים ק׳) בְּכִנֹּרוֹת. Ο΄. *τοὺς ἀποφθεγγομένους* (alia exempl. *προφητεύοντας*[1]) *ἐν κινύραις.* Ἀ. *τῶν προφητῶν..* Σ. *τῶν προφητευσάντων διὰ λύρας.*[2]

אַנְשֵׁי מְלָאכָה לַעֲבֹדָתָם. Ο΄. *κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν.* Alia exempl. *κατὰ κεφαλὴν ἀνδρῶν τῶν ἐργαζομένων ἐν τῇ δουλείᾳ αὐτῶν.*[3]

2. וַאֲשַׂרְאֵלָה. Ο΄. *καὶ Ἐραήλ* (alia exempl. *Ἀσειρηλά*[4]).

עַל יַד־אָסָף הַנִּבָּא. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἐχόμενοι Ἀσὰφ τοῦ προφήτου.*[5]

3. עַל יְדֵי אֲבִיהֶם. Ο΄. *μετὰ τὸν πατέρα* (alia exempl. *ἐχόμενοι τοῦ πατρὸς*[6]) *αὐτῶν.*

בַּכִּנּוֹר הַנִּבָּא. Ο΄. *ἐν κινύρᾳ ἀνακρουόμενοι* (alia exempl. *τοῦ προφητεύοντος*[7]). Ἀ. *κιθάρᾳ προφητεύων.* Σ. *διὰ λύρας τοῦ προφητεύοντος.*[8]

5. חֹזֵה הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *τῷ ἀνακρουομένῳ* (alia exempl. *τοῦ ὁρῶντος*[9]) *τῷ βασιλεῖ.*

8. לְעֻמַּת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *κατέναντι.*[10]

---

[2] Sic Comp., Ald. (cum *υἱῶν*), III, XI, 19, 52, 56, alii (inter quos 243, ut Ald.). [3] Prior lectio est in Ald., Codd. 44, 74, aliis (inter quos 243); posterior in Comp. (cum *καὶ οἱ ἄρχ.*), Codd. 19 (idem), 93, 108. [4] Sic Comp., Codd. 19 (om. *τοῦ*), 93, 108. [5] Sic Comp., Codd. 19 (om. *οἶκος π.* in posteriore loco), 93, 108 (cum *οἴκου*?). [6] Sic Comp., Ald. (cum *Αἰκώς*), Codd. III, XI, 19, 52 (cum *Ἀκώς*), 56 (idem), alii. [7] Sic Comp. (cum –*σούβ*), Ald. (cum *Ἐλισούβ*), Codd. III (cum –*σεὶβ*), XI, 19 (ut Comp.), 44 (ut Ald.), 52 (cum –*σὴβ*), 55, alii (inter quos 243, ut Ald.). [8] Prior scriptura est in Codd. III, XI, 56 (cum *Ἰεζήρ*), 60, aliis; posterior in Comp., Codd. 93, 108. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 55, 56, alii (inter quos 243). [10] Sic Ald. (cum *Ἰεσσίας*), Codd. III, XI, 52, 56 (ut Ald.), alii. [11] Sic Codd. III, XI, 55, 56, 64, alii. [12] Sic Codd. 19, 93 (cum *Ἰεδδία*), 108. Cf. Cap. xxiii. 19. [13] Sic Comp., Codd. 19, 55, 60, alii (inter quos 108). [14] Sic Codd. III, XI, 56, 60, alii. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

CAP. XXV. [1] Sic Cod. 93, Theodoret. Quaest. I in 1 Paral. p. 565. [2] Cod. Reg. apud Montef. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxx. 3. cxxxvi. 2. cl. 3. [3] Sic Comp., Codd. 19 (om. *τῶν*), 93, 108 (ut 19). [4] Iidem. [5] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 74, 93, alii (inter quos 243), Theodoret. [6] Sic Comp. (cum *αὐτοῦ* pro *αὐτῶν*), Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [7] Iidem. [8] Cod. Reg. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. cxxxvi. 2. cxlix. 3. [9] Iidem. [10] Sic Comp. (cum *κατ. ἐφημεριῶν*), Codd. 19, 93, 108. Cf. ad Cap. xxvi. 12.

8. מֵבִין עִם־תַּלְמִיד. *Docens cum discipulo.* Ο΄. *τελείων καὶ μανθανόντων.* Alia exempl. *συνιὼν μετὰ μανθάνοντος.*[11]

9. הוּא־וְאֶחָיו וּבָנָיו. Ο΄. Ἡνεία (s. Ἡνία), *υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.* Alia exempl. *αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ.*[12]

CAP. XXVI.

1. לַקָּרְחִים. Ο΄. *υἱοὶ* Κορεΐα. Alia exempl. *υἱοῖς* Κορέ; alia, *τοῖς Κορηνοῖς.*[1]

בֶּן־קֹרֵא. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *υἱὸς* Κορέ.[2]

3. Ο΄. Ἀβδεδὸμ *ὁ ὄγδοος.* Alia exempl. vacant.[3]

6. בָּנִים הַמִּמְשָׁלִים לְבֵית אֲבִיהֶם. Ο΄. *υἱοὶ τοῦ πρωτοτόκου* Ῥωσαὶ *εἰς τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν αὐτοῦ.* Alia exempl. *υἱοὶ καθεσταμένοι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.*[4]

גִּבּוֹרֵי חַיִל הֵמָּה. Ο΄. *δυνατοὶ ἦσαν.* Alia exempl. *δυνατοὶ ἦσαν ἰσχύϊ.*[5]

7. אֶחָיו בְּנֵי־חָיִל. Ο΄. *καὶ* Ἀχιοὺδ, *υἱοὶ δυνατοί.* Alia exempl. *καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνάμεως.*[6]

8. אִישׁ־חַיִל בַּכֹּחַ. Ο΄. *ποιοῦντες δυνατῶς.* Alia exempl. *ἰσχυροὶ δυνάμει ποιοῦντες ἐν ἰσχύϊ.*[7]

10. שִׁמְרִי הָרֹאשׁ. *Simri princeps.* Ο΄. *φυλάσσοντες* (alia exempl. Σαμαρεὶ *φυλάσσοντες*[8]) *τὴν ἀρχήν.*

וַיְשִׂימֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ. Ο΄. *καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄρχοντα τῆς διαιρέσεως τῆς δευτέρας.* Alia exempl. *καὶ ἔθετο αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα.*[9]

12. לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם. Ο΄. *καθὼς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν.* Alia exempl. *κατέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.*[10]

14. וּזְכַרְיָהוּ בְנוֹ יוֹעֵץ בְּשֶׂכֶל. *Et Zachariae filio ejus consiliario prudenti.* Ο΄. *καὶ* Ζαχαρίᾳ· *υἱοὶ* Σωὰζ (alia exempl. *υἱῷ* Ἰωὰς[11]) *τῷ* Μελχίᾳ. Alia exempl. *καὶ* Ζαχαρίᾳ *υἱῷ αὐτοῦ* Ἰωὰβ *βουλευτὴς ἐν συνέσει.*[12]

14, 15. צָפוֹנָה׃ ... נֶגְבָּה. Ο΄. *βορρᾶ . . . νότον.* Alia exempl. *κατὰ βορρᾶν . . . κατὰ νότον.*[13]

15. וּלְבָנָיו בֵּית. Ο΄. *κατέναντι* (לִפְנֵי) *οἴκου.* Alia exempl. *καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ κατέναντι οἴκου.*[14]

16. לְשֻׁפִּים. Ο΄. *εἰς δεύτερον* (לִשְׁתַּיִם). Alia exempl. *τῷ* Σεφαείμ; alia, *τοῖς προθύροις* (לַסִּפִּים).[15]

שַׁלֶּכֶת. Ο΄. *παστοφορίου* (לִשְׁכַּת). Ἄλλος· Σαλαχώθ.[16]

בַּמְסִלָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἐν τῇ τρίβῳ.*[17]

17. הַלְוִיִּם שִׁשָּׁה. Ο΄. *ἓξ* (alia exempl. *οἱ* Λευῖται *ἓξ*[18]) *τὴν ἡμέραν* (לַיּוֹם).

18. Ο΄. *καὶ τῷ* Ὀσᾶ—*εἰς διαδεχομένους.* Alia exempl. vacant.[19]

20. הַקֳּדָשִׁים. Ο΄. *τῶν καθηγιασμένων.* Alia exempl. *τῶν ἁγίων.*[20]

24. נָגִיד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἡγούμενος.*[21]

25. בְּנוֹ (quinquies). Ο΄. (semel) *υἱός.* Alia exempl. (quinquies) *υἱὸς αὐτοῦ.*[22]

27. מִן־הַמִּלְחָמוֹת. Ο΄. *ἐκ πόλεων.* Alia exempl. *ἐκ τῶν πολέμων.*[23]

28. וְכֹל הַהִקְדִּישׁ. Ο΄. *καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ* (alia exempl. add. *ὅσα ἡγίασε*[24]).

---

[11] Iidem. [12] Sic Comp., Codd. 19 (cum *καὶ οἱ υἱοὶ*), 93, 108.

CAP. XXVI. [1] Prior lectio est in Codd. III, XI, 52, 55, 56, aliis; posterior in Comp. (cum *Κοριοῖς*), Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., Ald., Codd. II (cum *Κορῆ*), III (cum *Κορηέ*), XI (idem), 19, 44, 52 (ut II), alii (inter quos 243). [3] Sic Comp., Codd. II, III, 19, 52, 55, alii. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [5] Sic Comp., Codd. 19 (cum *ἐν ἰσχύϊ*), 93, 108. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Sic Codd. 93, 108 (cum *Σαμαρί*). [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [10] Iidem. Cf. Hex. ad Ezech. xlv. 6. xlviii. 18.

[11] Sic Ald. (cum *υἱοὶ*), Codd. III (cum *ιωίας*), XI, 44 (ut Ald.), 55 (idem), 56, alii. [12] Sic Comp. (om. Ἰωὰβ), Codd. 19, 93 (cum Ἰωὰδ), 108. [13] Iidem. [14] Iidem. [15] Prior lectio est in Codd. III, XI (cum *-είν*), 56, 60, aliis; posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108. [16] Cod. 93 in marg. sine nom. [17] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [18] Iidem. [19] Iidem. [20] Iidem. [21] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 60, alii. [22] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [23] Sic Comp. (om. *τῶν*), Cod. III, Theodoret. [24] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 158, Theodoret.

28. הָרֹאֶה. Ο΄. *τοῦ προφήτου.* Alia exempl. *ὁ ὁρῶν.*[25]

כֹּל הַמַּקְדִּישׁ. Ο΄. *πᾶν ὃ ἡγίασαν.* Alia exempl. *καὶ πᾶς ὁ ἁγιάζων.*[26]

29. לַמְּלָאכָה. Ο΄. *τῆς ἐργασίας.* Alia exempl. *εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐργασίας.*[27]

לְשֹׁטְרִים וּלְשֹׁפְטִים. Ο΄. *τοῦ γραμματεύειν καὶ διακρίνειν.* Σ. *εἰς παιδευτὰς καὶ κριτάς.*[28]

31. יְרִיָּה. Ο΄. Οὐρίας. Alia exempl. Ἰωρίας.[29]

32. לְכָל־דְּבַר. Ο΄. *εἰς πᾶν πρόσταγμα.* Alia exempl. *εἰς πάντα λόγον.*[30]

Cap. XXVII.

2. יָשָׁבְעָם. Ο΄. Ἰσβοάζ. Alia exempl. Ἰεσβοάμ.[1]

4. הָאֲחוֹחִי וּמַחְלָקְתּוֹ. Ο΄. *ὁ ἐκ Χὼκ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ.* Alia exempl. *ὁ Ἀχωχεὶ, καὶ ἡ διαίρεσις αὐτοῦ.*[2]

5. שַׂר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי. Ο΄. *ἄρχοντες δυνάμεως. ὁ τρίτος τὸν μῆνα τὸν τρίτον.* Alia exempl. *ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως τῆς τρίτης τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ.*[3]

6. עַמִּיזָבָד. Ο΄. Ζαβάδ. Alia exempl. Ἀμιζαβάδ.[4]

7. אַחֲרָיו. Ο΄. *καὶ οἱ ἀδελφοί.* Alia exempl. *καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ.*[5]

8. הַשַּׂר. Ο΄. *ὁ ἡγούμενος.* Alia exempl. *ὁ ἄρχων.*[6]

9. עִירָא. Ο΄. Ὀδουΐας. Alia exempl. Εἰρά.[7]

10. הַפְּלוֹנִי. Ο΄. *ὁ ἐκ Φαλλοῦς.* Alia exempl. *ὁ Φαλλωνί.*[8]

21. זְכַרְיָהוּ. Ο΄. Ζαδαίου. Alia exempl. Ζαχαρίου.[9]

22. שָׂרֵי שִׁבְטֵי. Ο΄. *πατριάρχαι* (alia exempl. *οἱ ἄρχοντες*[10]) *τῶν φυλῶν.*

25. בֶּעָרִים. Ο΄. *καὶ ἐν ταῖς κώμαις.* Alia exempl. *καὶ ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ ἐν ταῖς κώμαις.*[11]

27. וְעַל־הַכְּרָמִים. Ο΄. *καὶ ἐπὶ τῶν χωρίων* (alia exempl. *τῶν ἀμπελώνων*[12]).

הָרָמָתִי. Ο΄. *ὁ ἐκ Ῥαήλ.* Alia exempl. *ὁ Ῥαμαθαῖος.*[13]

31. שָׂרֵי הָרְכוּשׁ. Ο΄. *προστάται* (alia exempl. *ἄρχοντες τῶν*[14]) *ὑπαρχόντων.*

32. וְסוֹפֵר הוּא. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ γραμματεὺς αὐτός.*[15]

33. הָאַרְכִּי רֵעַ. *Archita socius.* Ο΄. *ὁ πρῶτος φίλος.* Alia exempl. *ὁ ἀρχιεταῖρος.*[16]

Cap. XXVIII.

1. הַשְּׁבָטִים. Ο΄. *τῶν κριτῶν.* Alia exempl. *τῶν φυλῶν.*[1]

הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *τῶν περὶ τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως.* Alia exempl. *τοὺς λειτουργοῦντας τῷ βασιλεῖ.*[2]

2. וְלַהֲדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ. *Et scabello pedum Dei nostri.* Ο΄. *καὶ στάσιν ποδῶν κυρίου ἡμῶν.* Alia exempl. *καὶ στάσιν τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν τοῦ θεοῦ ἡμῶν.*[3]

---

[25] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [26] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. *καὶ*), 108, Theodoret. [27] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [28] Cod. Reg. Cf. Hex. ad Deut. xvi. 18. [29] Sic Comp., Codd. III, XI (cum Ὠρίας), 19, 55, 56, alii. [30] Sic Comp., Codd. III, XI, 19, 56, 60, alii.

Cap. XXVII. [1] Sic Comp., Codd. III (cum Ἰσβοὰμ), 56, 93, 108, 119, 121. [2] Sic Comp., Codd. 19 (cum Ἀχαχεὶ), 93 (cum Ἀχωκεὶ), 108. [3] Sic Comp. (cum *ὁ τρίτος* pro *τῆς τρίτης*), Codd. 19 (cum *ἄρχοντες* pro *ὁ ἄρχων*?), 93, 108. [4] Sic Comp. (cum Ἀμειζαβὰλ), Codd. XI (cum Ἀμιζαβὰθ), 93. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Sic Comp., Codd. 93, 108. [7] Sic Comp. (cum Ἰρὰ), Codd. III, XI, 52, 55 (ut Comp.), alii. [8] Sic Comp., Codd. 93, 108. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum Ζεχ.), 108. [10] Sic Codd. 19, 93, 108 (cum *ἀρχ. καὶ πατρ.*). [11] Sic Comp. (om. *ἐν* posteriore), Codd. 19, 93, 108. [12] Iidem. [13] Sic Comp., Ald. (cum *ὁ* Ἀρμαθαῖος), Codd. III, XI, 19, 52 (cum *ὁ* Ῥαμαθαὶ), alii. [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 52, 55, alii. [16] Sic Comp. (cum *ἀρχιαίτερος*), Codd. 19 (idem), 93, 108. Cf. Hex. ad 2 Reg. xvi. 16.

Cap. XXVIII. [1] Sic Comp., Ald. (cum *τῶν κρ. καὶ φυλῶν*), Codd. 19, 93, 108, 121 (ut Ald.). [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [3] Iidem.

2. לִבְנוֹת. Ο΄. τὰ εἰς τὴν κατασκήνωσιν (alia exempl. οἰκοδομὴν[4]) ἐπιτήδεια.

4. בָּחַר לְנָגִיד. Ο΄. ᾑρέτικε τὸ βασίλειον. Alia exempl. ἐξελέξατο ἡγούμενον.[5]

7. וַהֲכִינוֹתִי. Ο΄. καὶ κατορθώσω (alia exempl. ἑτοιμάσω[6]).

לַעֲשׂוֹת. Ο΄. τοῦ φυλάξασθαι. Alia exempl. ποιεῖν καὶ φυλάσσεσθαι.[7]

8. לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־יְהוָה. Ο΄. κατὰ πρόσωπον πάσης ἐκκλησίας κυρίου. Alia exempl. κατ' ὀφθαλμοὺς παντὸς Ἰσραὴλ, πάσης ἐκκλησίας κυρίου.[8]

9. וְכָל־יֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת. Ο΄. καὶ πᾶν ἐνθύμημα (alia exempl. add. διανοιῶν[9]).

10. חֲזַק. Ο΄. ἴσχυε. Alia exempl. ἀνδρίζου.[10]

11. הָאוּלָם. Ο΄. τοῦ ναοῦ. Alia exempl. τοῦ αἰλάμ.[11] Ἄλλος· τοῦ οὐλάμ.[12]

וְגַנְזַכָּיו. *Et gazophylaciorum ejus.* Ο΄. καὶ τῶν ζακχῶν (alia exempl. ἀποθηκῶν[13]) αὐτοῦ.

וַחֲדָרָיו. Ο΄. καὶ τῶν ἀποθηκῶν. Alia exempl. καὶ τῶν ταμιείων αὐτοῦ.[14]

הַכַּפֹּרֶת. Ο΄. τοῦ ἐξιλασμοῦ. Alia exempl. τοῦ ἱλαστηρίου.[15]

12. כֹּל אֲשֶׁר הָיָה בָרוּחַ עִמּוֹ. Ο΄. ὃ εἶχεν ἐν πνεύματι αὐτοῦ. Alia exempl. πάντων ὧν ἦν ἐν πνεύματι μετ' αὐτοῦ.[16]

13. וּלְמַחְלְקוֹת. Ο΄. καὶ τῶν καταλυμάτων, καὶ τῶν ἐφημεριῶν. Alia exempl. καὶ εἰς τὰς διαιρέσεις τῶν ἐφημεριῶν.[17]

14. לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה. Ο΄. καὶ τὸν σταθμὸν τῆς ὁλκῆς αὐτῶν τῶν τε χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν. Alia exempl. εἰς τὸ χρυσίον καὶ τὸν σταθμὸν τῆς ὁλκῆς αὐτοῦ πᾶσι τοῖς σκεύεσι δουλείας καὶ δουλείας, καὶ πᾶσι τοῖς σκεύεσι τοῦ ἀργυρίου ἐν σταθμῷ παντὶ σκεύει δουλείας καὶ δουλείας.[18]

15, 16. וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב בְּמִשְׁקַל־מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ וְלִמְנֹרוֹת הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ כַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה׃ וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשֻׁלְחֲנוֹת. Ο΄. λυχνιῶν τὴν ὁλκὴν ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ τῶν λύχνων. ἔδωκεν αὐτῷ ὁμοίως τὸν σταθμὸν τῶν τραπεζῶν. Alia exempl. καὶ σταθμὸν ταῖς λυχνίαις ταῖς χρυσαῖς, καὶ τοῖς λύχνοις αὐτῶν, χρυσίον ἐν σταθμῷ λυχνίας καὶ λυχνίας, καὶ τοῖς λύχνοις αὐτῆς, καὶ ταῖς λυχνίαις· τῶν τε χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν λυχνιῶν τὴν ὁλκὴν ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ τῶν λυχνιῶν ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλκὴν, ὁμοίως τὸν σταθμὸν τῶν τραπεζῶν.[19]

16. וְכֶסֶף לְשֻׁלְחֲנוֹת הַכָּסֶף. Ο΄. καὶ ὡσαύτως τῶν ἀργυρῶν (alia exempl. τῶν πυρείων[20]).

17. וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וּכְפוֹר וְלִכְפוֹרֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וּכְפוֹר. Ο΄. καὶ τὸν σταθμὸν τῶν χρυσῶν καὶ τῶν ἀργυρῶν, καὶ θυΐσκων κεφουρὲ, ἑκάστου σταθμοῦ. Alia exempl. καὶ τὰ κεφφουρὲ τὰ χρυσᾶ ἐν σταθμῷ εἰς κεφφὼρ καὶ κεφφώρ· καὶ τὸν σταθμὸν τῶν χρυσῶν καὶ τῶν ἀργυρῶν ἑκάστου σταθμοῦ.[21]

19. הִשְׂכִּיל כֹּל מַלַאֲכוֹת. Ο΄. σύνεσιν τῆς κατερ-

---

[4] Iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum φυλάξασθαι). [8] Sic Comp., Cod. 19 (cum π. ἐκκλ. Ἰσραὴλ καὶ κυρίου), 93, 108. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum διαλογισμῶν in marg.), 108, Theodoret. Vet. Lat.: *et omnem cogitationem mentium.* [10] Sic Comp. (cum καὶ ἀνδρ.), Cod. 19 (idem), 93, 108, Theodoret. [11] Sic Ald., Codd. 56, 121. [12] Cod. 93 in marg. sine nom. [13] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ζακχῶ in marg.), Theodoret. [14] Sic Comp. (cum ταμείων), Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [15] Iidem. [16] Iidem. [17] Sic Comp., Codd. 19 (cum τῶν pro καὶ), 93, 108. [18] Sic Comp., Codd. 19 (om. πᾶσι τοῖς σκ. δουλείας καὶ δουλείας, καὶ), 93 (om. καὶ πᾶσι τοῖς σκ.—καὶ δουλείας), 108. [19] Sic Comp. (om. καὶ ταῖς λυχνίαις), Codd. 19 (cum καὶ τῶν ἀργυρῶν.. αὐτῷ ἔδωκεν τὴν ὁλκὴν, ὁμοίως τῶν σταθμῶν τῶν τρ.), 93, 108 (ut Comp., cum λυχνίοις pro λύχνοις in priore loco). [20] Sic Codd. 19, 71 (cum πυρίων), 74, alii (inter quos 93 (ut 71), 108, 243). [21] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ κεφφώρ), 93 (idem), 108 (idem). Theodoret. Quaest. I in 1 Paral. p. 567: Καφφωρὲ (sic) δὲ καλεῖ σκεύη τινὰ χρυσᾶ καὶ

γασίας. Alia exempl. σύνεσιν, τοῦ συνιέναι τὴν κατεργασίαν.[22]

21. בְּכָל־מְלָאכָה לְכָל־נָדִיב. Ο΄. ἐν πάσῃ πραγματείᾳ, καὶ πᾶς πρόθυμος. Alia exempl. ἐν παντὶ ἔργῳ, πᾶς πρόθυμος ἐν παντὶ ἑκουσίῳ.[23]

CAP. XXIX.

1. הַבִּירָה. *Regia* (templum). Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἡ οἰκοδομή; alia, ἡ οἴκησις; alia, οἰκοδομεῖ.[1]

2. הַזָּהָב לַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְגו׳. Ο΄. χρυσίον, ἀργύριον, κ. τ. ἑ. Alia exempl. χρυσίον εἰς χρυσίον, καὶ ἀργύριον εἰς ἀργύριον, κ. τ. ἑ.[2]

אַבְנֵי־שֹׁהַם. *Gemmas onychis.* Ο΄. λίθους σοάμ (s. σοόμ). Alia exempl. λίθους ὄνυχος.[3]

לָרֹב (*marmoris candidi*) וְאַבְנֵי־שַׁיִשׁ. Ο΄. καὶ Πάριον πολύν. Alia exempl. καὶ λίθους Παρίους εἰς πλῆθος.[4]

4. לָטוּחַ. Ο΄. ἐξαλειφῆναι (ἐξαλιφῆναι). Alia exempl. τοῦ καταχρῖσαι.[5]

5. מִתְנַדֵּב. Ο΄. ὁ προθυμούμενος. Alia exempl. ἑκουσιάσεται.[6]

6. וּלְשָׂרֵי מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ οἱ προστάται τῶν ἔργων, καὶ οἱ οἰκοδόμοι (alia exempl. οἰκονόμοι[7]) τοῦ βασιλέως. Alia exempl. καὶ οἱ προστάται τῶν ἔργων τοῦ βασιλέως, καὶ οἱ οἰκοδόμοι.[8]

7. וַאֲדַרְכֹנִים רִבּוֹ. Ο΄. καὶ χρυσοῦς μυρίους. Alia exempl. καὶ δραχμὰς μυρίας.[9]

9. עַל־הִתְנַדְּבָם...הִתְנַדְּבוּ. Ο΄. ὑπὲρ τοῦ προθυμηθῆναι ... προεθυμήθησαν. Alia exempl. ἐπὶ τῷ ἑκουσιασμῷ ... ἑκουσιάσαντο.[10]

שִׂמְחָה גְדוֹלָה. Ο΄. μεγάλως. Alia exempl. εὐφροσύνῃ μεγάλῃ.[11]

11. וְהַתִּפְאֶרֶת..וְהַהוֹד. Ο΄. καὶ τὸ καύχημα.. καὶ ἡ ἰσχύς. Alia exempl. καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια.. καὶ ἡ ἐξομολόγησις.[12]

לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ. Ο΄. ἀπὸ προσώπου σου ταράσσεται πᾶς βασιλεὺς καὶ ἔθνος. Alia exempl. σοί, κύριε, ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἔπαρσις εἰς πάντα, καὶ εἰς πᾶσαν ἀρχήν.[13]

12. מִלְּפָנֶיךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐκ προσώπου σου.[14]

13. תִּפְאַרְתֶּךָ. Ο΄. τῆς καυχήσεώς (alia exempl. δόξης[15]) σου.

14. לְהִתְנַדֵּב כָּזֹאת. Ο΄. προθυμηθῆναί σοι κατὰ ταῦτα. Alia exempl. τοῦ ἑκουσιάσασθαί σοι οὕτως.[16]

15. גֵרִים. Ο΄. πάροικοι. Ἄλλος· προσήλυτοι.[17]

וְאֵין מִקְוֶה. Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ὑπομονή (alia exempl. ἐλπίς[18]).

16. אֲשֶׁר הֲכִינֹנוּ לִבְנוֹת־לְךָ. Ο΄. ὃ ἡτοίμακα οἰκοδομηθῆναι. Alia exempl. ὃ ἡτοιμάσαμέν σοι τοῦ οἰκοδομῆσαι.[19]

17. אֲנִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐγώ.[20]

ἀργυρᾶ, ἐν οἷς ἔφυρον τὴν σεμίδαλιν τῷ ἐλαίῳ. [22] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [23] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

CAP. XXIX. [1] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XI, 44, 56, aliis (inter quos 243); altera in Comp., Codd. 19, 93, 108, 158; tertia in Codd. 52, 71, Origen. Opp. T. IV, p. 201. [2] Sic Comp. (cum τὸ χρ. εἰς χρ., καὶ τὸ ἀργ. εἰς ἀργ. κ. τ. ἑ.), Codd. 19, 74, 93 (cum τὸ χρ. εἰς τὸ χρ.), alii (inter quos 243). [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121 (cum λ. σοόμ ὄνυχος), Theodoret. Cf. Hex. ad Gen. ii. 12. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (om. τοῦ). (Scriptura ἐξαλιφῆναι est in Cod. II.) [6] Sic Cod. 93, Theodoret. Mox (v. 6) ἑκουσιάσαντο pro προεθυμήθησαν Cod. 93. [7] Sic Ald., Codd. III, XI, 52, 55, alii. [8] Sic Comp. (cum οἰκονόμοι), Cod. 19 (cum ἄρχοντες pro προστάται), 93, 108. [9] Sic Comp., Codd. 19 (cum δραγμοὺς μυρίους), 93, 108 (ut 19). [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Sic Comp., et (praemissa altera versione) Ald. (cum κύριος), Codd. 19, 93, 108, 121. [14] Sic Comp., Codd. 19, 44, 74, alii (inter quos 243). [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [16] Sic Comp., Codd. 19 (om. τοῦ, cum σε pro σοι), 93, 108, Theodoret. [17] Cod. 93 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Exod. ii. 22. Job. xxxi. 32. Psal. xxxviii. 13. [18] Sic Cod. 19 (cum οὐκ εστιΝΕΑΝΙC), 93, 108 (ut 19; in marg. autem: ὑπομονοι (sic)· τόπος). Cf. Hex. ad Jerem. xvii. 13. l. 7. [19] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [20] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. καὶ), 108. Mox ἑκουσιάσθην et ἑκουσια-

18. לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת. Ο΄. *ἐν διανοίᾳ.* Alia exempl. *εἰς πλάσμα διανοιῶν.*[21]

19. וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבִּירָה אֲשֶׁר־הֲכִינוֹתִי. Ο΄. *καὶ τοῦ ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴκου σου.* Alia exempl. *καὶ τοῦ ἐπὶ τέλους ἀγαγεῖν πάντα, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴκου σου ἣν ἡτοίμασα.*[22]

22. בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה. Ο΄. *μετὰ χαρᾶς* (alia exempl. add. *μεγάλης*[23]).

לְכֹהֵן. Ο΄. *εἰς ἱερωσύνην.* Alia exempl. *εἰς ἱερέα.*[24]

23. עַל־כִּסֵּא יְהוָה לְמֶלֶךְ תַּחַת־דָּוִיד. Ο΄. *ἐπὶ θρόνου Δαυίδ.* Alia exempl. *ἐπὶ θρόνου κυρίου εἰς βασιλέα ἀντὶ Δαυίδ.*[25]

וַיַּצְלַח. Ο΄. *καὶ εὐδοκήθη* (Ἄλλος· *εὐοδώθη*[26]).

25. לְמַעְלָה לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *ἐπάνωθεν* (alia exempl. *ἐναντίον*; alia, *ἐπάνωθεν ἐναντίον*[27]) *παντὸς Ἰσραήλ.* Ἀ. *ὑπεράνω* . . .[28]

25. עָלָיו הוֹד מַלְכוּת אֲשֶׁר. Ο΄. *αὐτῷ δόξαν βασιλέως, ὅ.* Alia exempl. *ἐπ᾽ αὐτὸν δόξαν βασιλείας, ὡς.*[29]

עַל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἐπάνω τοῦ Ἰσραήλ.*[30]

26, 27. עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל: וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה. Ο΄. *ἐπὶ Ἰσραὴλ ἔτη τεσσαράκοντα.* Alia exempl. *ἐπὶ πάντα Ἰσραήλ. καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραήλ.*[31]

28. וַיָּמָת. Ο΄. *καὶ ἐτελεύτησεν.* Alia exempl. *καὶ ἀπέθανε Δαυίδ.*[32]

29. הָרֹאֶה...הַחֹזֶה. Ο΄. *τοῦ βλέποντος* (bis). Alia exempl. *τοῦ ὁρῶντος.*[33]

30. וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ. Ο΄. *καὶ οἱ καιροὶ οἳ ἐγένοντο.* Alia exempl. *καὶ τῶν καιρῶν τῶν διελθόντων.*[34]

הָאֲרָצוֹת. Ο΄. *τῆς γῆς.* Alia exempl. *τῶν γαιῶν.*[35]

σθέντα iidem. [21] Sic Comp. (cum *τὸ* pro *εἰς*), Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Gen. viii. 21. Jesai. xxvi. 3. [22] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum *ὧν* pro *ἣν*), 108. [23] Iidem. [24] Iidem. [25] Sic Comp., Codd. 19, 56, 93, 108, Theodoret. (qui enarrat: *ἀντὶ τοῦ, εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δοθέντα θρόνον ἐκάθισε*). [26] Codd. 93, 108, uterque in marg. sine nom. [27] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 19, 44, 52, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. II, III, XI, 55. [28] Cod. 108. [29] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [30] Sic Comp., Codd. 19, 44, 71, alii (inter quos 243). [31] Sic Comp., Codd. 19 (cum *ἐπὶ πάντα Ἰσρ.* pro *ἐπὶ Ἰσρ.*), 44 (cum *ἐν Ἱερουσαλὴμ* pro *ἐπὶ Ἰσρ.*), 74 (cum *ἐν Ἰσρ.*), 108 (ut 19), alii (inter quos 243, ut 74). [32] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [33] Iidem. [34] Iidem. [35] Iidem. Cod. 158: *τῶν γεῶν.* Cf. ad Cap. xxii. 5.

LIBER II PARALIPOMENΩN.

LIBER II PARALIPOMENΩN.

Caput I.

3. עִמּוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *μετ' αὐτοῦ.*[1]

6. מוֹעֵד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *τοῦ μαρτυρίου.*[2]

9. דְּבָרְךָ עִם דָּוִיד אָבִי. Ο΄. *τὸ ὄνομά σου ἐπὶ Δαυὶδ τὸν πατέρα μου.* Alia exempl. *τὸ ῥῆμά σου μετὰ Δαυὶδ τοῦ πατρός μου.*[3]

11. עֹשֶׁר נְכָסִים. Ο΄. *πλοῦτον χρημάτων* (alia exempl. *ὑπαρχόντων*[4]).

שֹׂנְאֶיךָ. Ο΄. *τῶν ὑπεναντίων.* Alia exempl. *τῶν μισούντων σε.*[5]

12. וּנְכָסִים. Ο΄. *καὶ χρήματα.* Alia exempl. *καὶ ὕπαρξιν.*[6]

15. נָתַן. Ο΄. *ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ* (alia exempl. add. *ἔδωκεν*[7]).

16. מִקְוֵא יִקְחוּ בִּמְחִיר. Ο΄. *πορεύεσθαι* (alia exempl. *ἐμπορεύεσθαι*[8]), *καὶ ἠγόραζον.* Alia exempl. *τιμὴ ἣν ἐλάμβανον, καὶ ἠγόραζον ἐν ἀλλάγματι.*[9]

17. וַיּוֹצִיאוּ. Ο΄. *ἔφερον.* Alia exempl. *ἐξέφερον.*[10]

Cap. II.

3 (Hebr. 2). כַּאֲשֶׁר. Ο΄. *ὡς.* Alia exempl. *ὃν τρόπον.*[1]

4 (3). קְטֹרֶת־סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת. Ο΄. *θυμίαμα καὶ πρόθεσιν.* Alia exempl. *θυμίαμα ἀρωμάτων, καὶ ποιεῖν πρόθεσιν.*[2]

וְלָעֶרֶב. Ο΄. *καὶ τὸ δείλης* (alia exempl. *τὸ ἑσπέρας*[3]).

6 (5). לֹא יְכַלְכְּלֻהוּ. Ο΄. *οὐ φέρουσι τὴν δόξαν αὐτοῦ.* Alia exempl. *οὐχ ὑποίσουσιν αὐτόν.*[4]

7 (6). וּתְכֵלֶת. Ο΄. *καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ* (alia exempl. add. *καὶ ἐν τῇ βύσσῳ*[5]).

10 (9). נָתַתִּי חִטִּים מַכּוֹת. *Dedi triticum excussiones* (excussum). Ο΄. *εἰς βρώματα δέδωκα σῖτον εἰς δόματα* (alia exempl. *ἐν δόματι*[6]).

12 (11). יוֹדֵעַ שֵׂכֶל וּבִינָה. Ο΄. *καὶ ἐπιστάμενον*

Cap. I. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 44, 52, alii (inter quos 243). [2] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 55, 56, alii (inter quos 243). [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [4] Iidem. [5] Sic Comp., Codd. 19 (cum με), 93, 108. [6] Sic Comp., Codd. 19, 93. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [8] Sic Ald. (cum τοῦ ἐμπ.), Codd. 52, 60, 64, alii. [9] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐλάμβανεν et ἠγόραζεν), 56, 93, 108. [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

Cap. II. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Iidem. Cf. Hex. ad Exod. xxx. 7. Lev. iv. 7. [3] Iidem. [4] Sic Comp., Codd. 19 (cum αὐτῷ οἶκον pro αὐτὸν), 93, 108, Theodoret. Quaest. in 2 Paral. p. 569. [5] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. v. 14. [6] Iidem. Verba εἰς βρώματα et εἰς δόματα dupliciter vertunt non מַכּוֹת, sed מַכֹּלֶת, ut in loco parallelo 3 (1) Reg. v. 11 (25).

ἐπιστήμην καὶ σύνεσιν. Alia exempl. καὶ εἰδότα φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην.[7]

13 (12). אָבִי. Ο΄. τὸν πατέρα (alia exempl. παῖδα[8]) μου.

14 (13). בֶּן־אִשָּׁה. Ο΄. ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Alia exempl. υἱὸν γυναικός.[9]

אֲשֶׁר יִנָּתֶן־לוֹ. Ο΄. ὅσα ἂν δῷς αὐτῷ. Alia exempl. ἐν πᾶσιν οἷς ἂν δῷς αὐτῷ.[10]

16 (15). וּנְבִיאֵם לְךָ. Ο΄. καὶ ἄξομεν αὐτά. Alia exempl. καὶ οἴσομέν σοι αὐτά.[11]

תַּעֲלֶה. Ο΄. ἄξεις. Alia exempl. ἀνοίσεις.[12]

18 (17). בָּהָר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ ὄρει.[13]

Cap. III.

3. בַּמִּדָּה הָרִאשׁוֹנָה. Ο΄. ἡ διαμέτρησις ἡ πρώτη. Alia exempl. τῆς διαμετρήσεως τῆς πρώτης.[1]

5. וְשַׁרְשְׁרֹת. *Et catenulas.* Ο΄. καὶ χαλαστά (alia exempl. ἀλύσεις[2]).

6. וְהַזָּהָב זְהַב. Ο΄. καὶ ἐχρύσωσε χρυσίῳ χρυσίου. Alia exempl. καὶ χρυσίῳ χρυσίου; alia, καὶ ἐχρύσωσε χρυσίῳ.[3]

8. לְכִכָּרִים. Ο΄. εἰς χερουβὶμ εἰς τάλαντα. Alia exempl. τοῦ ἐκ Φαρουεὶμ ἐν ταλάντοις.[4]

9. וְהָעֲלִיּוֹת. Ο΄. καὶ τὸ ὑπερῷον (alia exempl. τὰ ὑπερῷα[5]).

12. וּכְנַף הַכְּרוּב הָאֶחָד אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ דְּבֵקָה לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἡ πτέρυξ τοῦ χεροὺβ τοῦ ἑνὸς πήχεων πέντε ἁπτομένη τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου, καὶ ἡ πτέρυξ ἡ ἑτέρα πήχεων πέντε ἁπτομένη τῆς πτέρυγος τοῦ χεροὺβ τοῦ ἑτέρου.[6]

16. שַׁרְשְׁרוֹת. Ο΄. σερσερώθ. Alia exempl. ἀλυσιδωτά.[7]

בַּדְּבִיר. Ο΄. ἐν τῷ δαυίρ (s. δαβείρ). Ἄλλος· ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ.[8]

בַּשַּׁרְשְׁרוֹת. Ο΄. ἐπὶ τῶν χαλαστῶν (alia exempl. ἀλύσεων[9]).

17. יָכִין...בֹּעַז. Ο΄. κατόρθωσις ... ἰσχύς. Ἄλλος· Ἰαχίν ... Βοόζ.[10]

Cap. IV.

2. מִשְּׂפָתוֹ אֶל־שְׂפָתוֹ. Ο΄. τὴν διαμέτρησιν. Alia exempl. τὴν διαμέτρησιν ἀπὸ τοῦ χείλους αὐτῆς εἰς τὸ χεῖλος αὐτῆς.[1]

וְקָו שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ סָבִיב. Ο΄. καὶ τὸ κύκλωμα (alia exempl. add. σπαρτίον[2]) τριάκοντα πήχεων (alia exempl. add. ἐκύκλου αὐτὴν κύκλῳ[3]).

3. מַקִּיפִים אֶת־הַיָּם. Ο΄. περιέχουσι (s. περιέχουσαι) τὸν λουτῆρα. Alia exempl. κυκλοῦντες τὴν θάλασσαν.[4]

שְׁנַיִם טוּרִים הַבָּקָר יְצוּקִים. Ο΄. δύο γένη ἐχώ-

---

[7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [8] Sic Comp., Ald., Codd. II (ex corr.), III, XI, 19, 52, 56, alii (inter quos 93, 108, 243). [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [10] Iidem. [11] Sic Comp., Codd. 19 (om. σοι), 93, 108. [12] Iidem. [13] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 56, alii.

Cap. III. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Iidem. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 14. [3] Prior lectio est in Comp. (cum χρυσοῦ), Codd. II, III (ut Comp.), XI (cum χρυσίου χρυσοῦ), 19 (ut Comp.), 52, 55, aliis (inter quos 243); posterior in Ald., Codd. 44, 56, 71, aliis. Ad τοῦ ἐκ Φαρουὶμ Cod. 108 in marg.: χρυσίον δόκιμον. [4] Sic Codd. 19, 93 (cum τῷ ἐκ), 108. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Sic Codd. III, XI, 44 (cum τοίχου pro τοῦ τ.), 60 (cum χερούμ (bis) et πηχῶν (bis)), 74 (cum ἀριστερὰ pro ἑτέρα), alii. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum σερσερὼθ in marg.), 108. [8] Cod. 108 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 5. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. ad v. 5. [10] Sic in textu Codd. 56, 93 (cum Ἰαχείν), 121. Cf. 3 Reg. vii. 21 in LXX.

Cap. IV. [1] Sic Comp., Codd. 19, 56, 93, 108, 121, 158. [2] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Zach. i. 16. [3] Sic Comp., Ald. (cum ἐκύκλουν), Codd. 19 (cum κύκλου), 56 (ut Ald.), 71, alii (inter quos 93 (cum αὐτῆς), 108). Cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 23. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

νευσαν τοὺς μόσχους. Alia exempl. δύο στίχοι βόες χωνευτοί.[5]

4. עֹמֵד עַל־שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר. Ο΄. ἣ ἐποίησαν αὐτοὺς δώδεκα μόσχους. Alia exempl. ἐποίησαν αὐτούς· ἑστῶσα ἐπὶ δώδεκα μόσχους ἡ θάλασσα.[6]

5. בַּתִּים. Ο΄. μετρητάς. Ἄλλος· κεράμια.[7]

10. קֵדְמָה מִמּוּל נֶגְבָּה. Ο΄. ὡς πρὸς ἀνατολὰς κατέναντι. Alia exempl. πρὸς ἀνατολὰς τοῦ μέρους τοῦ πρὸς νότον.[8]

11. אֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים. Ο΄. τὰς κρεάγρας. Alia exempl. τοὺς λέβητας, καὶ τὰς κρεάγρας.[9]

12. וְהַגֻּלּוֹת. *Et globulos.* Ο΄. καὶ ἐπ' αὐτῶν γωλάθ (alia exempl. τὰς βάσεις[10]).

וְהַשְּׂבָכוֹת. Ο΄. καὶ δίκτυα (Ἄλλος· σαβαχώθ[11]).

אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת. Ο΄. τὰς κεφαλάς. Alia exempl. τὰς δύο βάσεις.[12]

13. וְאֶת־הָרִמּוֹנִים. Ο΄. καὶ κώδωνας χρυσοῦς. Alia exempl. καὶ ῥοὰς χρυσᾶς.[13]

טוּרִים. Ο΄. γένη. Alia exempl. στίχοι.[14]

16. וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים. Ο΄. καὶ τοὺς ποδιστῆρας, καὶ τοὺς ἀναλημπτῆρας, καὶ τοὺς λέβητας, καὶ τὰς κρεάγρας. Aliter: Ο΄. καὶ τοὺς λέβητας, καὶ τὰς κρεάγρας. (Θ.) καὶ τοὺς ποδιστῆρας, καὶ τοὺς ἀναλημπτῆρας (s. ἀναληπτῆρας).[15]

17. בֵּין סֻכּוֹת. Ο΄. ἐν οἴκῳ (alia exempl. ἀναμέσον[16]) Σοκχώθ.

18. לֹא נֶחְקָר. *Non investigabile erat.* Ο΄. οὐκ ἐξέλιπεν. Alia exempl. οὐκ ἠκριβάσθη.[17]

21. וְהַנֵּרוֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם. Ο΄. καὶ λαβίδες αὐτῶν, καὶ οἱ λύχνοι αὐτῶν. Alia exempl. καὶ οἱ λύχνοι αὐτῶν, καὶ αἱ λαβίδες αὐτῶν.[18]

CAP. V.

5. וַיַּעֲלוּ אֶת־הָאָרוֹן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτόν.[1]

6. הַנּוֹעָדִים עָלָיו. Ο΄. (÷) καὶ οἱ φοβούμενοι (↙), καὶ οἱ ἐπισυνηγμένοι αὐτῶν (alia exempl. ἐπ' αὐτόν[2]).

7. אֶל־דְּבִיר. Ο΄. εἰς τὸ δαβίρ (Ἄλλος· χρηματιστήριον[3]).

8. וַיְכַסּוּ הַכְּרוּבִים עַל־הָאָרוֹן. Ο΄. καὶ συνεκάλυπτε τὰ χερουβὶμ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν (alia exempl. τὰ χερουβὶμ τὴν κιβωτόν[4]). Alia exempl. add. καὶ προσήγγιζε τὰ χερουβὶμ ἐπὶ τὴν κιβωτόν.[5]

9. מִן־הָאָרוֹן. Ο΄. ἐκ τῶν ἁγίων. Alia exempl. ἀπὸ τῆς κιβωτοῦ ἐκ τῶν ἁγίων.[6]

12. מִזְרָח לַמִּזְבֵּחַ. Ο΄. κατέναντι (aliud exempl. κατὰ ἀνατολὰς[7]) τοῦ θυσιαστηρίου.

13. לְהַשְׁמִיעַ. Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἀναφωνεῖν (alia exempl. add. ὁμοθυμαδόν[8]).

לְהַלֵּל וּלְהֹדוֹת. Ο΄. τοῦ ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν. Alia exempl. τοῦ αἰνεῖν τοῦ ἐξομολογεῖσθαι.[9]

---

[5] Sic Comp., Codd. 19 (cum στοῖχοι), 93, 108. [6] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἡ θ. ἐπὶ δ. μ.), 108. [7] Cod. 93 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Jesai. v. 10. [8] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἐκ τοῦ μ. pro τοῦ μ.), 108 (cum ὡς πρὸς ἀν.). [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Sic in textu Codd. 56, 121. [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [13] Sic Comp. (cum χρυσοῦς), Cod. 93. [14] Sic Cod. 93. Cf. ad v. 3. Mox βάσεις pro γωλάθ Comp., Codd. 19, 93. [15] In textu Ed. Rom., a quo libri scripti non discedunt, duae versiones coaluerunt, quarum priorem Theodotioni vindicandam esse testantur Hex. ad Exod. xxxviii. 3. Jerem. lii. 18. Deinde pro וְאֶת־הַמִּזְלָגוֹת, *et fuscinas* (κρεάγρας), quod in LXX vacat, Comp. e versione Hieronymi, *et lebetas, et creagras, et phialas* (מִזְרָקוֹת), assumpsit καὶ φιάλας. [16] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [17] Sic Comp., Codd. 93, 108. [18] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cetera Hebraea v. 21 et primam vocem (וְהַמְזַמְּרוֹת) v. 22 non verterunt LXX.

CAP. V. [1] Sic Comp., Codd. III, XI, 19, 52, alii (inter quos 243). [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum ἐπ' αὐτῶν). [3] Sic in textu Codd. 158, 243, Reg. Cf. ad Cap. iii. 16. [4] Sic Comp., Codd. II, 19, 55, 71, 93. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Iidem. Cf. 3 Reg. viii. 8. [7] Sic Cod. III. [8] Sic Codd. 19, 93 (cum -δων), 108 (idem). [9] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum καὶ τοῦ ἐξ.), 108. Cf. Hex. ad 1 Paral. xxiii. 30.

13. וּבְהַלֵּל. Ο΄. *καὶ ἔλεγον· ἐξομολογεῖσθε.* Alia exempl. *καὶ ἐν ὕμνοις, καὶ ἔλεγον· ἐξομολογεῖσθε* [10]

Cap. VI.

2. לְשִׁבְתְּךָ. Ο΄. *τοῦ κατασκηνῶσαι.* Alia exempl. *καὶ τῇ καθέδρᾳ σου, τοῦ κατασκηνῶσαί σε ἐν αὐτῷ.* [1]

8. יַעַן אֲשֶׁר. Ο΄. *διότι.* Alia exempl. *ἀνθ' ὧν ὅτι.* [2]

9. כִּי. Ο΄. *ὅτι.* Alia exempl. *ἀλλ' ἤ.* [3]

13. וַיִּבְרַךְ עַל־בִּרְכָּיו. Ο΄. *καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ γόνατα.* Alia exempl. *καὶ ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ.* [4]

15. דִּבַּרְתָּ לּוֹ. Ο΄. *ἐλάλησας αὐτῷ, λέγων.* Alia exempl. *ἐλάλησας αὐτῷ.* [5]

23. לָתֵת דַּרְכּוֹ. Ο΄. *καὶ ἀποδοῦναι* (alia exempl. *ἐπιστρέψαι* [6]) *ὁδοὺς αὐτοῦ.*

26. וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ. Ο΄. *καὶ αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου.* Alia exempl. *καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου.* [7]

28. בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו. Ο΄. *κατέναντι* (alia exempl. *ἐν τῇ γῇ κατέναντι* [8]) *τῶν πόλεων αὐτῶν.*

29. אֲשֶׁר יֵדְעוּ. Ο΄. *ἐὰν γνῷ.* Alia exempl. *οἵτινες ἐὰν γνῶσιν.* [9]

וּמַכְאֹבוֹ. Ο΄. *καὶ τὴν μαλακίαν* (Ἄλλος· *βάσανον* [10]) *αὐτοῦ.*

30. וְסָלַחְתָּ. Ο΄. *καὶ ἱλάσῃ* (alia exempl. *ἰάσῃ* [11]).

כִּי־אַתָּה לְבַדְּךָ. Ο΄. *ὅτι μόνος.* Alia exempl. *ὅτι σὺ μονώτατος.* [12]

31. לְמַעַן יִירָאוּךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכֶיךָ. Ο΄. *ὅπως φοβῶνται πάσας ὁδούς σου.* Alia exempl. *ὅπως φοβῶνταί σε τοῦ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου.* [13]

36. וְאָנַפְתָּ בָם. Ο΄. *καὶ πατάξεις αὐτούς.* Alia exempl. *καὶ ἐὰν θυμωθῇς ἐπ' αὐτούς.* [14]

37. וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לְבָבָם. *Et reducant* rem *ad cor suum.* Ο΄. *καὶ ἐπιστρέψωσι καρδίαν αὐτῶν.* Alia exempl. *καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σὲ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.* [15]

נִשְׁבּוּ. Ο΄. *μετήχθησαν.* Alia exempl. *ᾐχμαλωτεύθησαν.* [16]

וְרָשָׁעְנוּ. Ο΄. *ἠδικήσαμεν.* Alia exempl. *καὶ ἠσεβήσαμεν.* [17]

38. אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם. Ο΄. *ὅπου ᾐχμαλώτευσαν αὐτούς.* Alia exempl. *οὗ ᾐχμαλώτευσαν αὐτοὺς ἐκεῖ.* [18]

39. מִשְׁפָּטָם. Ο΄. *κρίματα.* Alia exempl. *τὸ κρίμα αὐτῶν.* [19]

41. וַחֲסִידֶיךָ. Ο΄. *καὶ οἱ υἱοί* (alia exempl. *οἱ ὅσιοι* [20]) *σου.*

42. לְחַסְדֵי דָּוִיד עַבְדֶּךָ. *Pia facta Davidis servi tui.* Ο΄. *τὰ ἐλέη Δαυὶδ τοῦ δούλου σου.* Alia exempl. *τὰ ἐλέη σου τῷ Δαυὶδ τῷ δούλῳ σου.* [21]

Cap. VII.

5. וְצֹאן. Ο΄. *βοσκημάτων.* Alia exempl. *καὶ προβάτων.* [1]

---

[10] Sic Comp., Codd. 19 (cum *καὶ ἐν ὕ. ἔλεγον*), 93, 108. Cf. Cap. vii. 6 in LXX.

Cap. VI. [1] Sic Codd. 19 (cum *τὴν κ.* pro *τῇ κ.*, et om. *σε*), 93 (cum *τῆς κ.* pro *καὶ τῇ κ.*, et *κατοικῆσαι* pro *κατασκ.*), 108. Cf. Hex. ad 3 Reg. viii. 13. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [3] Iidem. Mox *αὐτὸς* pro *οὗτος* iidem. [4] Sic Comp., Codd. 19 (cum *ἔκαψεν*), 93, 108. [5] Sic Comp., Codd. 19, 44, 93, 108, Vet. Lat. [6] Sic Codd. 19, 93, 108. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [8] Iidem. Cf. Hex. ad 3 Reg. viii. 37. [9] Sic Comp. (cum *γνῷ*), Codd. 19, 93, 108. [10] Sic in textu Cod. 93. Cf. Hex. ad Eccles. i. 18. ii. 23. [11] Sic Ald., Codd. II, III, XI, 19, 52, 55 (cum *ἰάσῃς*), alii (inter quos 243). Cf. Hex. ad Jesai. lv. 7. [12] Sic Comp., Codd. 19 (cum *μόνος*), 108; necnon (om. *σὺ*) Codd. III, XI, 52, 64, 119, 158, 243. [13] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [14] Iidem (cum *παραδῷς* pro *παραδώσεις*). [15] Iidem. [16] Sic Comp., et (cum *αἰχμ.*) Codd. 19, 93, 108. [17] Sic Comp., Codd. 19 (om. *καὶ*), 93, 108 (ut 19). [18] Sic Comp., Codd. 93 (cum *αἰχμ.*), 108 (cum *ὅπου*). Clausulam reprobant Codd. II, III, XI, 44, 52, alii (inter quos 243). [19] Sic Comp., Codd. 19 (om. *τὸ*), 93 (cum *αὐτοῖς*), 108. [20] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 56, alii. [21] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (om. *σου*).

Cap. VII. [1] Sic Comp., Codd. 19 (om. *καὶ*), 93, 108.

6. אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִיד הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τοῦ Δαυὶδ τοῦ βασιλέως. Alia exempl. ὧν ἐποίησε Δαυὶδ ὁ βασιλεύς.[2]

7. וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַחֲלָבִים. Ο΄. καὶ τὰ μαναὰ, καὶ τὰ στέατα. Alia exempl. καὶ τὰς θυσίας, καὶ τὰ στέατα τῶν εἰρηνικῶν.[3]

9. וְהֶחָג שִׁבְעַת יָמִים. Ο΄. ἑορτήν. Alia exempl. καὶ τὴν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας.[4]

10. וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. Ο΄. καὶ ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ. Alia exempl. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ εἰκοστῇ καὶ τρίτῃ.[5]

וְטוֹבֵי לֵב. Ο΄. καὶ ἀγαθῇ καρδίᾳ. Alia exempl. καὶ ἀγαθοὺς τῇ καρδίᾳ.[6]

13. לֶאֱכוֹל הָאָרֶץ. Ο΄. καταφαγεῖν τὸ ξύλον (alia exempl. τὴν γῆν[7]).

17. כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִיד. Ο΄. ὡς Δαυίδ. Alia exempl. ὃν τρόπον ἐπορεύθη Δαυίδ.[8]

20. אַשְׁלִיךְ מֵעַל פָּנָי. Ο΄. ἀποστρέψω ἐκ προσώπου μου. Alia exempl. ἀποῤῥίψω αὐτὸν ἀπὸ προσώπου μου.[9]

21. וְהַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־הָיָה עֶלְיוֹן. Ο΄. καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὁ ὑψηλός. Alia exempl. καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὃς ἦν ὑψηλὸς ἐρημωθήσεται.[10]

עֹבֵר. Ο΄. ὁ διαπορευόμενος. Alia exempl. ὁ παραπορευόμενος.[11]

בַּמֶּה. Ο΄. χάριν (alia exempl. ἕνεκεν[12]) τίνος.

כָּכָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. οὕτω.[13]

22. עַל אֲשֶׁר. Ο΄. διότι. Alia exempl. ἀνθ᾽ ὧν.[14]

CAP. VIII.

3. חֲמַת צוֹבָה. Ο΄. εἰς Βαισωβά. Alia exempl. εἰς Αἱμὰθ Σωβά.[1]

4. עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת. *Oppida promptuaria.* Ο΄. τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς (alia exempl. add. τὰς τῶν φόρων[2]).

6. אֲשֶׁר חָשַׁק. Ο΄. κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν (alia exempl. add. αὐτοῦ ἣν ἐπεθύμησε[3]).

וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ. Ο΄. καὶ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ (alia exempl. add. ἐν τῇ γῇ πάσης τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ εὐωδώθη[4]).

9. לַעֲבָדִים לִמְלַאכְתּוֹ. Ο΄. εἰς παῖδας τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Alia exempl. εἰς δούλους (s. δουλείαν) εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.[5]

וְשָׂרֵי שָׁלִישָׁיו וְשָׂרֵי רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו. Ο΄. καὶ ἄρχοντες, καὶ οἱ δυνατοὶ καὶ ἄρχοντες ἁρμάτων καὶ ἱππέων. Alia exempl. καὶ ἄρχοντες τριστατῶν αὐτοῦ, δυνατοὶ καὶ ἄρχοντες ἁρμάτων αὐτοῦ καὶ ἱππέων αὐτοῦ.[6]

10. הָרֹדִים. *Qui praeficiebant.* Ο΄. ἐργοδιωκτοῦντες. Ἄλλος· παιδεύοντες.[7]

11. בְּבֵית דָּוִיד. Ο΄. ἐν πόλει (alia exempl. οἴκῳ[8]) Δαυίδ.

12. הָאוּלָם. Ο΄. τοῦ ναοῦ (Ἄλλος· οὐλάμ[9]).

16. כָּל־מְלֶאכֶת שְׁלֹמֹה. Ο΄. πᾶσα ἡ ἐργασία. Alia exempl. πάντα τὰ ἔργα Σαλωμών.[10]

מוּסַד בֵּית־יְהוָה וְעַד־כְּלֹתוֹ שָׁלֵם בֵּית יְהוָה.

---

[2] Sic Comp., Codd. 19 (om. ὁ βασιλεύς), 93, 108. [3] Iidem. [4] Sic Comp., Codd. 93, 108, 158. [5] Sic Comp., Codd. 19 (cum καὶ τῇ τρίτῃ), 93, 108. [6] Sic Comp., Codd. 19 (om. τῇ), 93, 108. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Sic Comp., Codd. 19 (om. αὐτὸν), 93, 108. [10] Sic Comp., Ald. (om. ἐρημωθήσεται), Codd. 19, 44 (ut Ald.), 56, 93, 106 (ut Ald.), 108, alii. [11] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [12] Iidem. [13] Sic Ald., Codd. 44, 56, 71 (cum οὕτως), alii. [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

CAP. VIII. [1] Sic Comp. (cum Σουβὰ), Ald. (cum Σουβαὰ), Codd. III, XI (cum Ἐμάθ), 19 (ut Comp.), 52 (cum Σοβὰ), 56, alii (inter quos 243 (ut XI)). [2] Sic Codd. 19, 93. Mox (v. 6) καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν φόρων τὰς ὀχυρὰς Codd. 19, 93 (cum τῶν φωρ), 108. [3] Sic Codd. 19, 93, 108. [4] Sic Codd. 19, 93 (cum πάσῃ et εὐοδ.), 108. [5] Sic Comp. (cum παῖδας pro δούλους), Codd. 19 (cum δουλείαν), 93, 108 (ut 19). [6] Sic Comp., Codd. 19 (cum πρωτοστατῶν pro τριστατῶν, et om. αὐτοῦ post ἁρμάτων et ἱππέων), 93 (cum πρωτοστατῶν), 108. [7] Sic in textu Cod. 93. Cf. Hex. ad Lev. xxv. 43. Psal. cix. 2. [8] Sic Cod. 93, Theodoret. Quaest. in 2 Paral. p. 571. [9] Cod. 93 in marg. sine nom. (cum ουλτ'). [10] Sic Comp. (cum Σολομῶντος), 19 (om. Σαλωμὼν), 93, 108.

Ο΄. ἐθεμελιώθη ἕως οὗ ἐτελείωσε Σαλωμὼν τὸν οἶκον κυρίου. Alia exempl. ἐθεμελιώθη ὁ οἶκος κυρίου, καὶ ἕως οὗ ἐτελειώθη· ἕως οὗ ἐτελείωσε Σαλωμὼν τὸν οἶκον κυρίου.[11]

17. לְעֶצְיוֹן־גֶּבֶר. Ο΄. εἰς Γασιὼν Γαβέρ. Schol. Ἡ Γασιὼν Γαβὲρ ἡ νῦν καλουμένη Βερονίκη· ἔστι δὲ παραλία πόλις Αἰθιόπων τῶν πρὸς Αἴγυπτον.[12]

בְּאֶרֶץ אֱדוֹם. Ο΄. ἐν γῇ Ἰδουμαίᾳ (alia exempl. Ἐδώμ[13]).

18. אוֹפִירָה. Ο΄. εἰς Σωφιρά. Schol. Χώραν τῆς Ἰνδικῆς, ἣν γεωγράφοι Χρυσῆν ὀνομάζουσιν.[14]

וַיָּבִיאוּ. Ο΄. καὶ ἦλθον (alia exempl. ἤνεγκαν[15]).

Cap. IX.

4. וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם. Ο΄. καὶ ἱματισμὸν αὐτῶν. Alia exempl. καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ.[1]

וְלֹא־הָיָה עוֹד בָּהּ רוּחַ. Ο΄. καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐγένετο. Alia exempl. καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτῇ ἔτι πνεῦμα.[2]

8. אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ. Ο΄. ὃς ἠθέλησεν (alia exempl. εὐδόκησεν[3]) ἐν σοί.

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ. Ο΄. κυρίῳ θεῷ σου. Alia exempl. τῷ λαῷ σου (s. αὐτοῦ).[4]

9. לָרֹב מְאֹד. Ο΄. εἰς πλῆθος πολύ (alia exempl. σφόδρα[5]).

10. הֵבִיאוּ עֲצֵי אַלְגּוּמִּים. Ο΄. καὶ ξύλα πεύκινα (Ἄλλος· ἀγουγείμ[6]). Alia exempl. καὶ ξύλα πεύκινα ἀπελέκητα ἤνεγκαν.[7]

14. וְכָל־מַלְכֵי.. וּפַחוֹת. Ο΄. καὶ πάντων τῶν βασιλέων .. καὶ σατραπῶν. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς .. καὶ σατράπαι.[8]

16. וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשׁ מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת. Ο΄. καὶ τριακοσίας ἀσπίδας ἐλατὰς χρυσᾶς, τριακοσίων χρυσῶν ἀνεφέρετο ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ἑκάστην. Alia exempl. δόρατα χρυσᾶ ἐλατὰ τριακόσια, τριακόσιοι χρυσοῖ ἀναφέροντες ἐπὶ δόρυ ἕκαστον.[9]

18. וְכֶבֶשׁ בַּזָּהָב לַכִּסֵּא מָאֳחָזִים. *Et scabellum aureum, throno coagmentabantur.* Ο΄. ἐνδεδεμένοι χρυσίῳ. Alia exempl. ἐνδεδεμένοι χρυσίῳ, καὶ ὑποπόδιον ὑπέθηκεν ἐν χρυσῷ τῷ θρόνῳ.[10]

20. וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֵה. Ο΄. καὶ πάντα τὰ σκεύη (alia exempl. add. τοῦ οἴκου[11]).

21. וְתוּכִּיִּים. *Et pavones.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τεκχείμ.[12] Schol. σφίγγων.[13]

22. מַלְכֵי הָאָרֶץ. Ο΄. τοὺς βασιλεῖς (alia exempl. add. τῆς γῆς[14]).

24. וּשְׂלָמוֹת. Ο΄. καὶ ἱματισμόν. Alia exempl. ὅπλα καὶ ἱματισμόν.[15]

בְּשָׁנָה. Ο΄. ἐνιαυτόν. Alia exempl. εἰς ἐνιαυτόν.[16]

---

[11] Iidem. [12] Cod. 108 in marg. Cf. Joseph. Antiq. VIII, 6, 4. [13] Sic Comp., Codd. 19 (cum Ἐδὼν), 93 (cum Αἰδὼμ), 108 (cum Ἐδάμ). [14] Cod. 108 in marg. Ex Josepho ibid. [15] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἠνεινεγκαν), 93 (cum ἤνεγκε), 108.

Cap. IX. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., et (praem. καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐγ.) Codd. 19 (cum τι pro ἔτι), 93, 108. [3] Sic Codd. 19, 93, 108. [4] Sic Comp. (cum αὐτοῦ), Ald., Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 44 (idem), 52, alii. [5] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 56, alii. [6] Sic in textu Codd. 56 (cum γουγεὶμ), 93 (ut infra), 121 (ut 56). [7] Sic Codd. 19, 93 (cum ξ. ἀγουγεὶμ ἀπελ.), 108. Mox (v. 11) ἀπελέκητα pro πεύκινα iidem. Cf. Hex. ad 3 Reg. x. 11. [8] Sic Comp., Codd. 19 (cum σατραπῶν ?), 93 (cum στρατηγοὶ pro σατράπαι), 108. [9] Sic Comp. (cum ἀσπίδας χρ. ἐλατὰς τριακ.), Codd. 19, 93 (cum ἀνεφέροντο), 108. [10] Sic Comp. (cum ἐνδεδυμένοι), Codd. 19, 93, 108. [11] Sic Comp., Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad 3 Reg. x. 21. [12] Sic Comp. (cum θεχεὶμ), Codd. 19 (cum τεχεὶμ), 93, 108 (ut 19), 158 (cum καὶ σφίγγων καὶ τεκχήμ). [13] Sic in marg. Codd. 93 (cum σφινγίων, ut videtur), 108, 158 (in textu, ut supra). (Obiter noto, formam ΣΦΙΝΓΙΑ inscriptam legi in lithostroto Praenestino, ubi haec animalia sub simiarum specie depicta sunt. Cf. T. Harmer *Observations on Various Passages of Scripture*, Vol. IV, p. 81, ed. Lond. 1808, cum tabula in fine vol.) [14] Sic Comp., Codd. 19, 52, 93, 108. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Vox ὅπλα pertinet, ni fallor, ad Hebr. נֶשֶׁק, *arma*, cujus loco Seniores στακτὴν exhibent. Cf. Hex. ad Job. xxxix. 21. [16] Sic Comp., Codd. 93, 108.

27. נָתַן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἔδωκεν.[17]

28. וּמִכָּל־הָאֲרָצוֹת. Ο΄. καὶ ἐκ πάσης τῆς γῆς. Alia exempl. καὶ ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν.[18]

29. הֲלֹא־הֵם. Ο΄. ἰδοὺ οὗτοι. Alia exempl. οὐκ ἰδοὺ αὐτοί.[19]

עַל יָרָבְעָם. Ο΄. περὶ (alia exempl. κατὰ[20]) Ἱεροβοάμ.

30. בִּירוּשָׁלַם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν Ἱερουσαλήμ.[21]

31. עִם־אֲבֹתָיו. Ο΄. Vacat. Alia exempl. μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.[22]

CAP. X.

2. אֲשֶׁר בָּרַח. Ο΄. ὡς ἔφυγεν. Alia exempl. ὡς ὅτε ἀπέδρα.[1]

3. וְכָל־יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ. Ο΄. καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία. Alia exempl. καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία Ἰσραὴλ, καὶ ἐλάλησαν.[2]

4. הָקֵל. Ο΄. ἄφες. Alia exempl. κούφισον σύ.[3]

5. וְשׁוּבוּ. Ο΄. καὶ ἔρχεσθε (alia exempl. ἐπιστρέψατε[4]).

6. בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר. Ο΄. ἐν τῷ ζῆν αὐτὸν, λέγων. Alia exempl. ζῶντος αὐτοῦ, καὶ συνεβουλεύσατο μετ' αὐτῶν, λέγων.[5]

7. וּרְצִיתָם. Ο΄. καὶ εὐδοκήσῃς. Alia exempl. καὶ ἀρέσεις αὐτοῖς.[6]

9. וְנָשִׁיב דָּבָר. Ο΄. καὶ ἀποκριθήσομαι λόγον. Alia exempl. καὶ τίνα λόγον ἀποκριθῶ.[7]

10. מֵעָלֵינוּ. Ο΄. ἀφ' ἡμῶν. Alia exempl. ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ ἡμῶν (מֵעֻלֵּנוּ).[8]

10. אֲלֵהֶם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. πρὸς αὐτούς.[9]

קָטָנִּי. Ο΄. ὁ μικρὸς δάκτυλός μου. Alia exempl. ὁ βραχύτατός μου δάκτυλος.[10]

11. הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד. *Imposuit vobis jugum grave.* Ο΄. ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ζυγῷ βαρεῖ. Alia exempl. ἐνέθηκεν ὑμῖν ζυγὸν βαρύν.[11]

15. לְמַעַן הָקִים. Ο΄. λέγων· ἀνέστησε. Alia exempl. ἵνα ἀναστήσῃ.[12]

16. אִישׁ לְאֹהָלֶיךָ. Ο΄. εἰς (alia exempl. ἀπότρεχε εἰς; alia, ἀπότρεχε ἀνὴρ εἰς[13]) τὰ σκηνώματά σου.

17. הַיֹּשְׁבִים. Ο΄. καὶ οἱ κατοικοῦντες. Alia exempl. οἱ κατοικοῦντες.[14]

CAP. XI.

1. לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב. Ο΄. καὶ ἐπολέμει πρὸς Ἰσραὴλ τοῦ ἐπιστρέψαι. Alia exempl. τοῦ πολεμῆσαι μετὰ Ἰσραὴλ, καὶ ἐπιστρέψαι.[1]

3. וְאֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה. Ο΄. καὶ πάντα Ἰούδαν. Alia exempl. καὶ πρὸς πάντα Ἰσραὴλ τὸν μετὰ Ἰούδα.[2]

10. אֲשֶׁר בִּיהוּדָה. Ο΄. ἥ ἐστι τοῦ Ἰούδα. Alia exempl. τὰς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ.[3]

14. אֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם וַאֲחֻזָּתָם. Ο΄. τὰ σκηνώματα τῆς κατασχέσεως αὐτῶν. Alia exempl. τὰ σκηνώματα αὐτῶν τὰ τῆς κατασχέσεως αὐτῶν.[4]

15. וְלַעֲגָלִים אֲשֶׁר עָשָׂה. Ο΄. καὶ τοῖς μόσχοις, ἃ (alia exempl. ταῖς δαμάλεσιν αἷς[5]) ἐποίησεν Ἱεροβοάμ.

---

[17] Iidem. [18] Sic Comp., Codd. 19 (cum γεῶν), 93, 108. [19] Sic Comp., Codd. 93, 108. [20] Iidem. [21] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [22] Iidem.

CAP. X. [1] Sic Comp. (om. ὡς), Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19 (cum μετ' αὐτοῦ Ἰσρ. pro Ἰσρ.), 71, 93, 108. [3] Sic Comp., Codd. 19 (cum κούφησον), 93, 108 (ut 19). Cf. 3 Reg. xii. 4. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Sic Comp. (cum ἀρέσῃ), Codd. 19 (cum ἀρέσει), 93 (cum αὐτούς), 108 (ut 19). Mox δοῦλοι pro παῖδες (ut passim) iidem. [7] Iidem. [8] Sic Comp., Codd. 19, 93. [9] Sic Comp., Codd. 93, 108. [10] Cf. Hex. ad 3 Reg. xii. 10. [11] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἐπέθηκεν), 108. [12] Iidem. [13] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 52, 56, aliis; posterior in Comp., Codd. 19, 93 (om. ἀπότρεχε), 108. [14] Sic Comp., Codd. III, 44, 60, 93, 108, 119.

CAP. XI. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ Βενιαμὶν), 93, 108 (om. τόν). [3] Sic Comp. (cum τὴν pro τὰς), Codd. 19, 93, 108. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93. [5] Sic Comp. (cum ἃς), Codd. 19, 93, 108, Theodoret. Quaest. I in 2 Paral. p. 572.

16. וְאַחֲרֵיהֶם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. *καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς* (alia exempl. *τοὺς Λευίτας*[6]) *ἀπὸ φυλῶν Ἰσραήλ.* Ἄλλος· *καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἀπὸ πασῶν φυλῶν Ἰσραήλ.*[7]

17. בֶּן־שְׁלֹמֹה. Ο΄. *τὸν τοῦ Σαλωμών.* Alia exempl. *ὁ τοῦ Σαλωμών*; alia, *υἱὸς Σαλωμών.*[8]

18. אֲבִיהַיִל בַּת־אֱלִיאָב. Ο΄. *καὶ Ἀβιγαίαν θυγατέρα Ἐλιάβ.* Alia exempl. *τῷ οἴκῳ Ἐλιάβ.*[9]

21. וּפִילַגְשִׁים שִׁשִּׁים. Ο΄. *καὶ παλλακὰς ἑξήκοντα* (alia exempl. *τριάκοντα*[10]).

22, 23. כִּי לְהַמְלִיכוֹ׃ וַיָּבֶן. *Nam regem constituere eum* (destinaverat). *Et prudenter egit.* Ο΄. *ὅτι βασιλεῦσαι διενοεῖτο αὐτόν.* Alia exempl. *ὅτι διενοεῖτο τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν.*[11]

23. וַיִּפְרֹץ. Ο΄. *καὶ ηὐξήθη.* Alia exempl. *καὶ ηὐξήθη Ἀβιὰ καὶ διέκοψε.*[12] Ἄλλος· *ἐχύθη.*[13]

Cap. XII.

1. וּכְחֶזְקָתוֹ. Ο΄. *καὶ ὡς κατεκρατήθη* (alia exempl. *ἐκραταιώθη*[1]).

אֶת־תּוֹרַת. Ο΄. *τὰς ἐντολάς.* Alia exempl. *τὸν νόμον.*[2]

3. פָּרָשִׁים. Ο΄. *ἵππων.* Alia exempl. *ἱππέων.*[3]

סֻכִּיִּים וְכוּשִׁים. Ο΄. *Τρωγοδύται* (potior scriptura *Τρωγλοδύται*[4]) *καὶ Αἰθίοπες.* Alia exempl. *Σουχιεὶμ καὶ Χουσιείμ.*[5] Schol. *Τρωγλοδύται· Αἰθίοπες ἢ Λίβυες.*[6]

6. וַיִּכָּנְעוּ. Ο΄. *καὶ ᾐσχύνθησαν* (alia exempl. *ἐνετράπησαν*[7]).

7. נִכְנָעוּ. Ο΄. *ἐνετράπησαν.* Σ. *ἐγνωσιμάχησαν.*[8]

בְּיַד־שִׁישָׁק. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἐν χειρὶ Σουσακίμ.*[9]

8. לוֹ לַעֲבָדִים. Ο΄. *εἰς παῖδας.* Alia exempl. *αὐτῷ εἰς δούλους.*[10]

10. וְהִפְקִיד עַל־יַד שָׂרֵי הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτὸν Σουσακὶμ ἄρχοντας παρατρεχόντων, τοὺς φυλάσσοντας τὸν πυλῶνα τοῦ βασιλέως.* Alia exempl. *καὶ κατέστησεν ἐπὶ χεῖρας ἀρχόντων τῶν παρατρεχόντων τῶν φυλασσόντων τὰς θύρας οἴκου τοῦ βασιλέως.*[11]

11. מִדֵּי־בוֹא. Ο΄. *ἐν τῷ εἰσελθεῖν.* Alia exempl. *ἀπὸ ἱκανοῦ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι.*[12]

וּנְשָׂאוּם וֶהֱשִׁיבוּם אֶל־תָּא הָרָצִים. Ο΄. *καὶ οἱ ἐπιστρέφοντες εἰς ἀπάντησιν τῶν παρατρεχόντων.* Alia exempl. *καὶ ἐλάμβανον τοὺς θυρεοὺς, καὶ ἀποκαθίστων εἰς τὴν τάξιν τῶν παρατρεχόντων.*[13]

12. לְהַשְׁחִית לְכָלָה. Ο΄. *εἰς καταφθορὰν εἰς τέλος.* Alia exempl. *εἰς διαφθορὰν εἰς τέλος τοῖς πᾶσι.*[14]

---

[6] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [7] Cod. 93 in textu, ex duplici versione: καὶ ἐξέβαλεν—Ἰσραήλ· καὶ ὀπίσω—Ἰσραήλ. Theodoret. ibid.: Ἠκολούθησαν δὲ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευίταις καὶ ἐκ τῶν ἄλλων φυλῶν εὐσεβεῖς· ἀπῆλθον γὰρ, φησὶν, ὀπίσω αὐτῶν ἀπὸ πασῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, οἳ ἔδωκαν κ. τ. ἑ. [8] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XI, 44, 55, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 93, 108. [9] Sic Codd. 19, 93, 108. Comp. edidit: καὶ Ἀβιχαὶλ θ. τῷ οἴκῳ Ἐλιάβ. [10] Sic Codd. II, 55. Joseph. Antiq. VIII, 10, 1: Εἶχε δὲ τὰς μὲν νόμῳ συνοικούσας αὐτῷ γυναῖκας ὀκτωκαίδεκα, παλλακὰς δὲ τριάκοντα. [11] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [12] Sic, ex duplici versione, Comp., Codd. 19 (om. Ἀβιὰ), 93, 108. [13] Sic (ad διέκοψε) Cod. 93 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad 1 Paral. iv. 38.

Cap. XII. [1] Sic Comp., Codd. 93, 158. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93 (in marg.), 108. [3] Sic Comp., Codd. XI, 55, 74, 93, 108, 158. [4] Sic Ald. (cum Τρογλ.), Codd. III, 44, 52, 55 (cum Τρωγλωδ.), alii. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Cod. 108 in marg. [7] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Paral. xx. 4. [8] Cod. Reg., cum scholio: Διὸ καὶ ὁ θεὸς μετέβαλε τὴν ὀργὴν τοῦ μὴ πανωλεθρίαν αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Phrynichus apud Bekkeri *Anecd. Gr.* T. I, p. 33: Γνωσιμαχῆσαι· τὸ μεταγινώσκειν καὶ συνιέναι τοῦ ἁμαρτήματος, οἷον τῇ προτέρᾳ γνώμῃ ἣν ἔσχε μάχεσθαι. [9] Sic Comp. (cum Σουσάκ), Codd. 19, 71, 93, 108, Theodoret. [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [11] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. οἴκου), 108, Theodoret. (cum τοῦ οἴκου). Cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 26. [12] Iidem. Cf. Hex. ad 1 Reg. vii. 16. xviii. 30. [13] Sic Comp., et (cum duplici versione) Codd. 19 (cum παράταξιν), 56 (cum ἐκαθίστων), 93 (cum λαμβάνοντες), 108, 121, Theodoret. (cum ἀπεκαθ.). Cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 28. [14] Sic Comp., Codd. 19 (om. εἰς τ. τοῖς π.), 93 (om. εἰς τέλος), 108.

13. כִּי־בֶן־אַרְבָּעִים. Ο΄. καὶ τεσσαράκοντα. Alia exempl. υἱὸς τεσσαράκοντα.[15]

15. לְהִתְיַחֵשׂ. *More stemmatum.* Ο΄. καὶ πράξεις αὐτοῦ. Alia exempl. τοῦ γενεαλογῆσαι, καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ.[16]

16. וַיִּשְׁכַּב. Ο΄. καὶ ἀπέθανε (alia exempl. ἐκοιμήθη[17]).

CAP. XIII.

2. מִיכָיָהוּ בַת־אוּרִיאֵל מִן־גִּבְעָה. Ο΄. Μααχὰ (alia exempl. Μιχαΐα[1]) θυγάτηρ Οὐριὴλ ἀπὸ Γαβαών. Alia exempl. Μααχὰ θυγάτηρ Ἀβεσσαλώμ.[2]

3. בְּחַיִל גִּבּוֹרֵי מִלְחָמָה. Ο΄. ἐν δυνάμει πολεμισταῖς δυνάμεως. Alia exempl. ἐν δυνάμει δυνατῶν πολεμιστῶν.[3]

אִישׁ בָּחוּר. Ο΄. ἀνδρῶν δυνατῶν (alia exempl. ἐκλεκτῶν[4]).

אִישׁ בָּחוּר גִּבּוֹר חָיִל. Ο΄. δυνατοὶ πολεμισταὶ δυνάμεως. Alia exempl. ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν δυνατῶν ἰσχύϊ [ἀνδρῶν πολεμιστῶν].[5]

5. נָתַן מַמְלָכָה לְדָוִיד. Ο΄. ἔδωκε βασιλέα. Alia exempl. ἔδωκε βασιλείαν τῷ Δαυίδ.[6]

בְּרִית מֶלַח. Ο΄. διαθήκη ἁλός. Alia exempl. εἰς διαθήκην αἰώνιον; alia, διαθήκην ἁλὸς αἰωνίαν.[7]

7. וַיִּתְאַמְּצוּ עַל־רְחַבְעָם. Ο΄. καὶ ἀνέστη (alia exempl. ἀντέστη[8]) πρὸς Ῥοβοάμ. Alia exempl. καὶ ἐνίσχυσεν ἐπὶ Ῥοβοάμ.[9]

7. וְלֹא הִתְחַזַּק. Ο΄. καὶ οὐκ ἀντέστη (alia exempl. ἐκραταιώθη[10]).

9. הֲלֹא הִדַּחְתֶּם. Ο΄. ἢ οὐκ ἐξεβάλετε. Alia exempl. ἢ οὐχὶ ἀπώσασθε.[11]

כְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת כָּל־הַבָּא. Ο΄. ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς πάσης; ὁ προσπορευόμενος. Alia exempl. ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς, καθὼς οἱ λαοὶ τῶν γαιῶν· πᾶς ὁ παραπορευόμενος.[12]

בֶּן־בָּקָר. Ο΄. ἐκ βοῶν. Alia exempl. υἱῷ βουκολίου.[13]

11. עֹלוֹת בַּבֹּקֶר־בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב בָּעֶרֶב. Ο΄. ὁλοκαύτωμα πρωῒ καὶ δείλης. Alia exempl. ὁλοκαυτώσεις τὸ πρωῒ πρωῒ καὶ τὸ ἑσπέρας ἑσπέρας.[14]

וּקְטֹרֶת־סַמִּים. Ο΄. καὶ θυμίαμα συνθέσεως (Ἄλλος· ἀρωμάτων[15]).

וְנֵרֹתֶיהָ לְבָעֵר בָּעֶרֶב בָּעֶרֶב. Ο΄. καὶ οἱ λύχνοι τῆς καύσεως ἀνάψαι δείλης. Alia exempl. καὶ οἱ λύχνοι αὐτῆς τοῦ ἀνάπτειν τὸ ἑσπέρας ἑσπέρας.[16]

12. לֹא תַצְלִיחוּ. Ο΄. οὐκ εὐοδώσεται (potior scriptura εὐοδωθήσεται) ὑμῖν. Alia exempl. οὐκ εὐοδωθήσεσθε.[17]

13. הֵסֵב. Ο΄. ἀπέστρεψε. Alia exempl. περιεκύκλωσεν.[18]

מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּהְיוּ. Ο΄. αὐτῷ ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ ἐγένετο. Alia exempl. κατόπισθεν αὐτῶν, καὶ ἦσαν.[19]

14. וַיִּפְנוּ. Ο΄. καὶ ἀπέστρεψεν (alia exempl. ἐπέβλεψεν[20]).

---

15 Iidem. 16 Iidem. 17 Sic Comp., Codd. 19, 93.

CAP. XIII. 1 Sic Codd. 71, 93 (in marg.). 2 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. 3 Reg. xv. 3. 3 Iidem. 4 Iidem. 5 Iidem. Verba ἀνδρῶν πολεμιστῶν male assumpta sunt e lectione Ald., Codd. 56, 74, aliorum: ἀνδρῶν πολεμιστῶν δυνάμεων (s. δυνάμεως) ἰσχύϊ. 6 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. 7 Prior lectio est in Ald., Codd. 44, 74, 106, aliis; posterior in Codd. 19 (cum αἰωνίου), 56 (cum εἰς δ.), 93, 108 (cum αἰώνιον), aliis. Theodoret.: Διαθήκην δὲ ἁλὸς αἰωνίαν τὸ βέβαιον τῆς βασιλείας ἐκάλεσεν· ἐπειδὴ καὶ βάρβαροι πολλάκις συνεσθίοντες πολεμίοις βεβαίαν εἰρήνην φυλάττουσι, τῶν ἁλῶν μεμνημένοι. 8 Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 55, 56, alii (inter quos 243). 9 Sic Comp. (cum –σαν), Codd. 19, 93, 108. 10 Iidem. 11 Iidem. 12 Sic Comp., Codd. 19 (cum ἀπὸ τῆς γῆς pro ἐκ τοῦ λ. τῆς γῆς), 93, 108. 13 Iidem. Cf. Hex. ad Lev. i. 5. Ezech. xlvi. 6. 14 Iidem. 15 Cod. 93 in marg. sine nom. Cf. ad Cap. ii. 4. 16 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. 17 Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 56 (cum –σθαι), alii. 18 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Joseph. Antiq. VIII, 11, 3: Ἔτι δὲ αὐτοῦ λέγοντος, λάθρα τινὰς τῶν στρατιωτῶν ὁ Ἱεροβόαμος ἔπεμψε περικυκλωσομένους Ἀβίαν. 19 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (om. αὐτῶν). 20 Iidem.

15. וַיָּרִיעוּ אִישׁ. Ο΄. *καὶ ἐβόησαν ἄνδρες.* Alia exempl. *καὶ ἠλάλαξεν ἀνήρ.*[21]

נָגַף. Ο΄. *ἐπάταξε.* Alia exempl. *ἔθραυσε.*[22]

19. אֶת־בֵּית־אֵל וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ. Ο΄. *τὴν* Βαιθὴλ *καὶ τὰς κώμας αὐτῆς.* ״Αλλος· *τήν τε* Βαιθὴλ *καὶ τοπαρχίαν αὐτῆς.*[23]

20. וַיָּמֹת. Ο΄. *καὶ ἐτελεύτησε* (alia exempl. *ἀπέθανε*[24]).

22. בְּמִדְרַשׁ הַנָּבִיא עִדּוֹ. *In commentario prophetae Iddo.* Ο΄. *ἐπὶ βιβλίῳ τοῦ προφήτου* Ἀδδώ. Alia exempl. *ἐν τῇ ἐκζητήσει* Ἀδδὼκ *τοῦ προφήτου.*[25]

Cap. XIV.

1 (Hebr. xiii. 23). וַיִּשְׁכַּב. Ο΄. *καὶ ἀπέθανεν* (alia exempl. *ἐκοιμήθη*[1]).

2 (xiv. 1). וַיַּעַשׂ אָסָא הַטּוֹב. Ο΄. *καὶ ἐποίησε τὸ καλόν.* Alia exempl. *καὶ ἐποίησεν* Ἀσὰ *τὸ ἀγαθόν.*[2]

5 (4). וַתִּשְׁקֹט הַמַּמְלָכָה לְפָנָיו. Ο΄. *καὶ εἰρήνευσε.* Alia exempl. *καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία ἐνώπιον αὐτοῦ.*[3]

6 (5). וַיִּבֶן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ᾠκοδόμησε.*[4]

7 (6). עוֹדֶנּוּ הָאָרֶץ לְפָנֵינוּ. *Donec adhuc terra coram nos* (nostrae potestatis est). Ο΄. *ἐνώπιον τῆς γῆς κυριεύσομεν.* Alia exempl. *ἐν ᾧ τῆς γῆς κυριεύομεν.*[5]

7 (6). וַיִּבְנוּ וַיַּצְלִיחוּ. Ο΄. *καὶ εὐώδωσεν ἡμῖν.* Alia exempl. *καὶ ᾠκοδόμησαν καὶ κατεύθυναν.*[6]

8 (7). גִּבּוֹרֵי חָיִל. Ο΄. *πολεμισταὶ δυνάμεως.* Alia exempl. *υἱοὶ δυνάμεως.*[7]

11 (10). אֵין־עִמְּךָ. Ο΄. *οὐκ ἀδυνατεῖ* (״Αλλος· *οὐκ ἔστιν*[8]) *παρὰ σοί.*

לְאֵין כֹּחַ. Ο΄. *καὶ ἐν ὀλίγοις.* Alia exempl. *ἢ ἐν ὀλίγοις οἷς οὐκ ἔστιν ἰσχύς.*[9]

עָזְרֵנוּ. Ο΄. *κατίσχυσον ἡμᾶς.* Alia exempl. *βοήθησον ἡμῖν.*[10]

אַתָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *σὺ εἶ*; alia, *σὺ εἶ ὁ θεός.*[11]

עִמְּךָ. Ο΄. *πρὸς σέ.* Alia exempl. *μετὰ σοῦ.*[12]

12 (11). וַיָּנֻסוּ. Ο΄. *καὶ ἔφυγον* (״Αλλος· *ἔπταισαν*[13]).

13 (12). עַד־לִגְרָר. Ο΄. *ἕως* Γεδώρ (alia exempl. Γέραρα[14]).

14 (13). וַיָּבֹזּוּ. Ο΄. *καὶ ἐσκύλευσαν* (alia exempl. *διήρπασαν*[15]).

15 (14). וְגַם־אָהֳלֵי מִקְנֶה. *Sed et tentoria pecorum.* Ο΄. *καίγε σκηνὰς κτήσεων* (alia exempl. *κτηνῶν*[16]), *καὶ τοὺς* Ἀλιμαζονεῖς (alia exempl. Ἀμαζονεῖς[17]).

---

[21] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἤλλαξεν), 93, 108. Statim καὶ ἐγένετο, ὅτε ἠλάλαξαν ἄνδρες iidem. [22] Iidem. Hieron. *perterruit.* Cf. Hex. ad 1 Paral. xix. 19. Joseph. ibid.: ἀλαλάξαντες ἐχώρησαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ τῶν μὲν ἔθραυσε τὰ φρονήματα, κ. τ. ἑ. [23] Cod. 108 in marg. sine nom. Joseph. ibid.: τήν τε Βεθήλην καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς. [24] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Paral. xxix. 28. [25] Sic Comp. (cum Ἀδδὼ), Codd. 19 (cum Ἀδδοὺκ), 93 (cum Ἰαδδὼκ), 108.

Cap. XIV. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19 (om. τὸ ἀγαθὸν καὶ), 93, 108, Theodoret. (ut 19). [3] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ), 108, 121 (cum καὶ ἡσύχασεν). "Locus mancus in omnibus libris qui collati sunt."—*Nobil.* [4] Sic Comp., Codd. 19, 60, 93, 108, 121. [5] Sic Comp. (cum κυριεύομεν τῆς γ.), Ald., Codd. III, 19 (cum κυριεύωμεν ἡμεῖς τῆς γ.), 44 (cum κυριεύσωμεν), 55 (cum κυριεύσομεν), 60, alii (inter quos 93 (cum κυριεύσομεν τῆς γ.) 108 (ut Comp.)). Hieron. παραφράζει: *donec a bellis quieta sunt omnia.* [6] Sic Comp. (cum κατηύθυναν), Codd. 19 (cum κατηύθυνον), 93, 108 (cum καθηύθυναν). [7] Iidem. [8] Sic in textu Cod. 93. [9] Sic Comp., Codd. 19 (cum καὶ ἐν), 93, 108. [10] Iidem. [11] Prior lectio est in Ald., Codd. 74, 106, aliis; posterior in Comp., Codd. 19 (cum ὁ θεὸς ἡμῶν), 93, 108, 121 (om. ὁ). [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [13] Sic in textu Cod. 93. [14] Sic Comp., Codd. 19 (cum Γεράραρα), 93, 108. Joseph. Antiq. VIII, 12, 2: ἄχρι τῆς Γεραρίτιδος χώρας. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [16] Iidem. [17] Sic Ald., Codd. II, III (om. καὶ), XI (idem), 19 (cum Ἀμοζονεῖς, om. καὶ), 44 (cum τὰς pro τοὺς), 52 (cum Ἀμαζωνεῖς), 55, alii (inter quos 93 (cum Ἀμαξονιεῖς), 108 (uterque sine καὶ)), Theodoret. (cum Ἀμαζονείμ). Cf. ad Cap. xxii. 1.

CAP. XV.

1. עוֹדֵד. Οʹ. Ὠδήδ. Alia exempl. Ἀδάδ.[1]

3. לְלֹא אֱלֹהֵי אֱמֶת וּלְלֹא כֹּהֵן מוֹרֶה. Οʹ. ἐν οὐ θεῷ ἀληθινῷ, καὶ οὐχ ἱερέως ὑποδεικνῦντος. Σ. ἄνευ θεοῦ ἀληθείας καὶ ἱερέως ὑποδεικνύοντος.[2]

4. וַיָּשָׁב בַּצַּר־לוֹ. *Sed cum converterint se in angustia sua.* Οʹ. καὶ ἐπιστρέψει αὐτούς. Alia exempl. καὶ ἐκάθισεν ἐν στενότητι, καὶ ἐπιστρέψει αὐτοὺς ἐν θλίψει.[3]

וַיְבַקְשֻׁהוּ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ζητήσουσιν αὐτόν.[4]

5. וּבָעִתִּים הָהֵם. Οʹ. καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. Alia exempl. καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις.[5]

מְהוּמֹת רַבּוֹת. Οʹ. ἔκστασις κυρίου. Alia exempl. ἔκστασις κυρίου πολλή.[6]

8. וְכִשְׁמֹעַ אָסָא. Οʹ. καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαι (alia exempl. add. τὸν Ἀσά[7]).

עֹדֵד. Οʹ. Ἀδάδ. Alia exempl. Ὠδήδ; alia, Ἀζαρίου; alia, Ἀδδώ.[8]

הַשִּׁקּוּצִים. Οʹ. τὰ βδελύγματα (alia exempl. προσοχθίσματα[9]).

מֵהַר אֶפְרָיִם. Οʹ. [Ἱεροβοὰμ] ἐν ὄρει Ἐφραΐμ. Alia exempl. ἀπὸ Ἱεροβοὰμ ἐξ ὄρους Ἐφραΐμ.[10]

13. יוּמָת. Οʹ. ἀποθανεῖται. Alia exempl. θανάτῳ θανατωθήσεται.[11]

14. וּבִתְרוּעָה. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν ἀλαλαγμῷ.[12]

16. אֵם אָסָא הַמֶּלֶךְ. Οʹ. τὴν μητέρα αὐτοῦ. Alia exempl. τὴν μητέρα Ἀσὰ τοῦ βασιλέως.[13]

17. לֹא־סָרוּ. Οʹ. οὐκ ἀπέστησαν. Alia exempl. οὐκ ἐξῆραν; alia, οὐκ ἐξῆρεν.[14]

רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שָׁלֵם. Οʹ. ἀλλ' ἡ καρδία Ἀσὰ ἐγένετο πλήρης. Alia exempl. πλὴν καρδία Ἀσὰ τελεία οὐκ ἦν.[15]

18. וְקָדָשָׁיו בֵּית הָאֱלֹהִים. Οʹ. καὶ τὰ ἅγια οἴκου τοῦ θεοῦ. Alia exempl. καὶ τὰ ἅγια αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.[16]

CAP. XVI.

1. בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ. Οʹ. καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει. Alia exempl. καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ τριακοστῷ καὶ ἕκτῳ.[1]

3. הָפֵר בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה. Οʹ. διασκέδασον ἀπ' ἐμοῦ τὸν Βαασὰ βασιλέα Ἰσραὴλ, καὶ ἀπελθέτω. Alia exempl. διασκέδασον τὴν διαθήκην σου τὴν μετὰ Βαασὰ βασιλέως Ἰσραὴλ, καὶ ἀπελεύσεται.[2]

6. לָקַח. Οʹ. ἔλαβε. Alia exempl. ἤγαγεν.[3]

7. חֵיל מֶלֶךְ־אֲרָם. Οʹ. ἡ δύναμις Συρίας. Alia exempl. δύναμις βασιλέως Ἰσραήλ.[4]

8. לְחַיִל לָרֹב לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים. Οʹ. εἰς δύναμιν πολλὴν, εἰς θάρσος εἰς ἱππεῖς. Alia exempl. εἰς δύναμιν πολλὴν καὶ θάρσος, εἰς ἅρματα καὶ ἱππεῖς.[5]

CAP. XV. [1] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 55, alii (inter quos 243). Cf. ad v. 8. [2] Sic in textu sine nom. Cod. 71. Cod. 108 in marg.: Σ. ἄνευ θεοῦ ἀληθείας. [3] Duplex versio est in Codd. 19, 93 (om. αὐτοὺς), 108, Theodoret. (cum ἐκάθισαν et ἐπιστρέψουσιν ἐν θλ.). [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [5] Iidem. [6] Sic Comp., Codd. 93, 108, Theodoret. (cum γαίας pro χώρας). [7] Sic Comp., Codd. 19 (cum τοῦ Ἀ.), 93. [8] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 93; altera in Ald., Codd. III, XI, 52, 55, aliis (inter quos 243); tertia in Codd. 44, 74 (cum Ἀδώ), 106, aliis. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [10] Iidem. Vox Ἱεροβοὰμ deest in Codd. II, III, XI, 52, 55, aliis (inter quos 243). [11] Sic Codd. 19, 93, 108. [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [13] Sic Comp., Codd. 19 (cum θυγατέρα), 93, 108. [14] Prior lectio est in Codd. III, XI, 60, 93, 108, 119, 243; posterior in Comp., Ald., Codd. 19, 44, 52, aliis. [15] Sic Comp. (om. οὐκ), Codd. 19, 93, 108. [16] Iidem.

CAP. XVI. [1] Sic Comp. (om. καὶ posteriore), Codd. 19 (om. καὶ ἕκτῳ), 71 (cum καὶ ἐν ἔτει τρ. ἕκτῳ), 93, 108 (ut 19). [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [3] Sic Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 55, alii (inter quos 243). [4] Sic Comp. (cum Συρίας pro Ἰσραὴλ), Codd. 19, 93, 108, Theodoret. (cum ἡ δύναμις). [5] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ ante θάρσος), 93, 108. Vet. Lat.: *in virtute magna, et in currus et equites.*

9. עִם־לְבָבָם שָׁלֵם אֵלָיו. Ο΄. ἐν πάσῃ καρδίᾳ πλήρει πρὸς αὐτόν. Alia exempl. μετὰ πάσης καρδίας τελείας πρὸς αὐτόν.[6]

10. בֵּית הַמַּהְפֶּכֶת. In domum nervi (στρεβλωτηρίου). Ο΄. εἰς φυλακήν. Alia exempl. εἰς οἶκον φυλακῆς.[7]

12. וַיֶּחֱלָא. Ο΄. καὶ ἐμαλακίσθη (Ἄλλος· ἠρρώστησεν[8]).

בְּרַגְלָיו. Ο΄. τοὺς πόδας. Alia exempl. ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ.[9]

עַד־לְמַעְלָה חָלְיוֹ. Ο΄. ἕως σφόδρα ἐμαλακίσθη. Alia exempl. ἕως ἄνω ἡ ἀρρωστία αὐτοῦ.[10]

13. בִּשְׁנַת אַרְבָּעִים וְאַחַת. Ο΄. ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ (alia exempl. add. καὶ πρώτῳ[11]) ἔτει.

14. בַּמִּשְׁכָּב. Ο΄. ἐπὶ τῆς κλίνης (alia exempl. κοίτης[12]).

מְרֻקָּחִים בְּמִרְקַחַת. Ο΄. μύρων μυρεψῶν (alia exempl. μυρεψικῶν[13]).

וַיִּשְׂרְפוּ־לוֹ שְׂרֵפָה גְּדוֹלָה. Ο΄. καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ἐκφορὰν μεγάλην. Ἄλλος· καὶ ἔκαυσαν αὐτῷ καῦσιν μεγάλην.[14]

Cap. XVII.

1. וַיִּתְחַזֵּק. Ο΄. καὶ κατίσχυσεν (alia exempl. ἐνίσχυσεν[1]).

2. נְצִיבִים. Ο΄. ἡγουμένους. Ἄλλος· φρουράς.[2]

4. וּבְמִצְוֺתָיו. Ο΄. καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (alia exempl. ἐντολαῖς αὐτοῦ[3]).

וְלֹא כְּמַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ οὐχ ὡς τὰ ἔργα τοῦ Ἰσραήλ (potior scriptura ὡς τοῦ Ἰσραὴλ τὰ ἔργα[4]). Alia exempl. καὶ οὐ κατὰ τὰ ἔργα Ἰσραήλ.[5]

6. בְּדַרְכֵי יְהוָֹה. Ο΄. ἐν ὁδῷ (alia exempl. ὁδοῖς[6]) κυρίου.

וְעוֹד הֵסִיר. Ο΄. καὶ ἐξῆρε. Alia exempl. καὶ ἔτι ἐξῆρε.[7]

אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים. Ο΄. τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ἄλση. Alia exempl. τὰ ἄλση καὶ τὰ εἴδωλα.[8]

7. לְבֶן־חַיִל. Ben-hail. Ο΄. καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν δυνατῶν. Alia exempl. add. τὸν υἱὸν Ἀϊά.[9]

8. וְעִמָּהֶם. Ο΄. καὶ οἱ μετ' αὐτῶν. Alia exempl. καὶ μετ' αὐτῶν.[10]

11. גַּם הָעַרְבִיאִים. Ο΄. καὶ (alia exempl. καίγε καὶ[11]) οἱ Ἄραβες.

צֹאן אֵילִים. Pecora, arietum. Ο΄. κριοὺς προβάτων. Alia exempl. προβάτων κριούς.[12]

וּתְיָשִׁים (et hircorum) שִׁבְעַת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τράγους ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους.[13]

12. וְגָדֵל. Ο΄. μείζων. Alia exempl. καὶ μεγαλυνόμενος.[14]

---

[6] Iidem. Vet. Lat.: *illum qui est perfecto corde ad eum.* [7] Iidem. Ad vocem Hebraeam cf. Hex. ad Jerem. xx. 2. xxix. 26. [8] Sic in textu Cod. 93. Cf. Hex. ad Gen. xlviii. 1. Jerem. xiv. 18. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum ἕως ἀνά). Mox ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ Cod. 93. [11] Iidem. Solus Cod. III: καὶ ἐνί. [12] Iidem. [13] Sic Comp., Codd. 93 (cum μύρον μυρεψικὸν), 108. [14] Duplex versio, καὶ ἐποίησαν—μεγάλην, καὶ ἔκαυσαν—μεγάλην, est in Comp., et (cum vitiosa scriptura ἔκλαυσαν . . κλαῦσιν) Codd. 19, 93 (cum αὐτὸ), 108. Cod. 121: καὶ ἐπ. αὐτῷ ἐκφορὰν, καὶ ἔκλαυσαν αὐτὸν κλ. μ.

Cap. XVII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxx. 6. 2 Reg. iii. 6. [2] Joseph. Antiq. VIII, 15, 1: οὐδὲν ἧττον (ταῖς) ὑπὸ Ἀβία τοῦ πάππου καταληφθείσαις τῆς ἐν Ἐφραῒμ κληρουχίας . . . φρουρὰς ἐγκαθίδρυσεν. Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 6, 14. [3] Sic Comp., Codd. 60, 93, 108, Theodoret. Quaest. I in 2 Paral. p. 578. [4] Sic Codd. II, III, XI, 55, 60, 64, 158. [5] Sic Comp., Codd. 19 (cum τοῦ Ἰσρ.), 93, 108, Theodoret. [6] Iidem. Lucif. Calar.: *in viis Domini.* [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI (cum καὶ ἐπεξῆρε), 19 (cum ὅτι pro ἔτι), 52, 55, alii (inter quos 93, 108 (ut 19), 243 (cum ἔτη)). Lucif. Calar.: *Et adhuc amputavit lucos de Juda.* [8] Sic Codd. 19, 93, 108, Theodoret. (om. καὶ τὰ εἴδωλα), Lucif. Calar. (idem). [9] Sic Codd. 19, 93, 108. [10] Sic Comp., Codd. 55, 93, 108, 243, Lucif. Calar. [11] Sic Comp. (om. καὶ), Codd. 19, 93, 108, 121 (ut Comp.). [12] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 71, alii (inter quos 93, 108). [13] Sic Comp., Ald. (om. καὶ), Codd. III (idem), XI, 44, 52, 55 (ut Ald.), alii (inter quos 93, cum καὶ ἑπτακοσίους). [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

12. בִּירָנִיּוֹת. *Arces.* Οʹ. οἰκήσεις. Alia exempl. βάρεις.[15]

14. גִּבּוֹרֵי חָיִל. Οʹ. υἱοὶ δυνατοὶ δυνάμεως. Alia exempl. υἱοὶ δυνάμεως ἄνδρες δυνατοί.[16]

15, 16, 18. וְעַל־יָדוֹ (ter). Οʹ. καὶ μετ' αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν.[17]

16. הַמִּתְנַדֵּב לַיהוָֹה. Οʹ. ὁ προθυμούμενος (alia exempl. ἑκουσιαζόμενος[18]) τῷ κυρίῳ.

גִּבּוֹר חָיִל. Οʹ. δυνατοὶ δυνάμεως (alia exempl. ἰσχύϊ[19]).

17. וּמָגֵן. Οʹ. καὶ πελτασταί (alia exempl. ὁπλῖται[20]).

Cap. XVIII.

2. לְקֵץ שָׁנִים. Οʹ. διὰ τέλους (alia exempl. εἰς τέλος[1]) ἐτῶν.

וַיְסִיתֵהוּ. *Et pellexit eum.* Οʹ. καὶ ἠγάπα (Ἄλλος· ἠπάτα[2]) αὐτόν. Alia exempl. καὶ Ἀχαὰβ ἔπεισε τὸν Ἰωσαφάτ.[3]

3. כָּמוֹנִי כָמוֹךָ. Οʹ. ὡς ἐγὼ οὕτω καὶ σύ. Alia exempl. ὡς σὺ οὕτω καὶ ἐγώ.[4]

וְעִמְּךָ. Οʹ. μετὰ σοῦ. Alia exempl. καὶ μετὰ σοῦ.[5]

4. אֶת־דְּבַר יְהוָֹה. Οʹ. τὸν κύριον. Alia exempl. τὸν λόγον κυρίου.[6]

8. מַהֵר. Οʹ. τάχος. Alia exempl. ταχέως κάλεσον.[7]

10. עַד־כַּלּוֹתָם. Οʹ. ἕως ἂν συντελεσθῇ. Ἄλλος· ἕως ἂν συντελέσῃς αὐτούς.[8]

12. יְהִי. Οʹ. ἔστωσαν. Alia exempl. γενέσθωσαν.[9]

14. וְיִנָּתְנוּ בְּיֶדְכֶם. Οʹ. καὶ δοθήσονται εἰς χεῖρας ὑμῶν. Alia exempl. καὶ παραδοθήσεται ἐν χειρὶ ὑμῶν.[10]

15. אֲנִי מַשְׁבִּיעֶךָ. Οʹ. ὁρκίζω σε. Alia exempl. ἐγὼ ὥρκισά σε.[11]

רַק אֱמֶת. Οʹ. πλὴν τὴν ἀλήθειαν. Alia exempl. πλὴν ἀλλ' ἢ ἀλήθειαν.[12]

19. וְזֶה אֹמֵר כָּכָה. Οʹ. καὶ οὗτος εἶπεν οὕτως. Alia exempl. καὶ εἶπεν· οὐ δυνήσῃ.[13]

23. אֵי זֶה הַדֶּרֶךְ. Οʹ. ποίᾳ (alia exempl. ποίᾳ ταύτῃ[14]) τῇ ὁδῷ.

26. וּמַיִם. Οʹ. καὶ ὕδωρ. Alia exempl. καὶ πινέτω ὕδωρ.[15]

29. הִתְחַפֵּשׂ. Οʹ. κατακάλυψόν με. Alia exempl. κατακαλύψομαι.[16]

וַיִּתְחַפֵּשׂ. Οʹ. καὶ συνεκαλύψατο (alia exempl. ἠλλοιώθη[17]).

30. לְבַדּוֹ. Οʹ. μόνον. Alia exempl. μονώτατον.[18]

33. כִּי הָחֳלֵיתִי. Οʹ. ὅτι ἐπόνεσα (alia exempl. τετραυμάτισμαι[19]).

Cap. XIX.

1. בְּשָׁלוֹם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἐν εἰρήνῃ.[1]

2. וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ. Οʹ. καὶ εἶπεν αὐτῷ· βασιλεύς (alia exempl. βασιλεῦ[2]).

8. מִן־הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים. Οʹ. τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν. Alia exempl. ἐκ τῶν Λευιτῶν καὶ τῶν ἱερέων.[3]

---

[15] Iidem. Cf. ad Cap. xxvii. 4. [16] Iidem. [17] Iidem. Cf. Hex. ad Jerem. v. 31. [18] Sic Codd. 19 (cum ἐξουσ.), 93, 108 (ut 19). Cf. Hex. ad 1 Paral. xxix. 9. [19] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [20] Sic Codd. 19, 93.

Cap. XVIII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic in textu Cod. 243. Cf. Hex. ad Job. xxxvi. 16. Jesai. xxxvi. 18. Jerem. xxxviii. 22. [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Hieron.: *persuasitque illi.* Cf. Hex. ad Jos. xv. 18. Jud. i. 14. [4] Iidem. [5] Sic Comp., Codd. 93, 108. Hieron.: *tecumque erimus.* [6] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. κάλεσον), 108. [8] Cod. 93 in marg. sine nom. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [10] Iidem. [11] Sic Comp., Codd. 93, 108. [12] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum λαλήσει ἂν pro ἀλήθειαν), 108. [13] Sic Codd. 19 (cum duplici versione, καὶ οὗτος εἶπεν οὕτως· καὶ εἶπεν οὕτως οὐ δυνήσῃ), 52 (cum δύνῃ), 93. Cf. Hex. ad 3 Reg. xxii. 20. [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 158 (om. τῇ). [15] Sic Codd. 19, 93, 108, 158. [16] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 243. [17] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 8. [18] Iidem.

Cap. XIX. [1] Sic Comp., Codd. III, XI, 19, 52, 55, alii (inter quos 93, 108, 243). [2] Sic Codd. III, 44, 64, 93, alii, Theodoret. Quaest. I in 2 Paral. p. 579. [3] Sic

8. וְלָרִיב. Οʹ. καὶ κρίνειν. Alia exempl. καὶ εἰς δικαίωσιν τοῦ κρίνειν.[4]

9. וַיְצַו עֲלֵיהֶם. Οʹ. καὶ ἐνετείλατο πρὸς αὐτούς (alia exempl. αὐτοῖς[5]).

10. אֲשֶׁר־יָבוֹא. Οʹ. τὴν ἐλθοῦσαν (alia exempl. ἐρχομένην[6]).

וּלְמִשְׁפָּטִים. Οʹ. καὶ δικαιώματα. Alia exempl. καὶ εἰς τὰ δικαιώματα.[7]

11. וְשֹׁטְרִים. Οʹ. καὶ οἱ γραμματεῖς ((Σ.) παιδευταί[8]).

חִזְקוּ וַעֲשׂוּ. Οʹ. ἰσχύσατε καὶ ποιήσατε. Alia exempl. ἀνδρίζεσθε καὶ ποιεῖτε.[9]

Cap. XX.

1. מֵהָעַמּוֹנִים עַל־יְהוֹשָׁפָט. Οʹ. ἐκ τῶν Μιναίων πρὸς Ἰωσαφάτ. Alia exempl. ἐκ τῶν υἱῶν Ἀμμανιεὶμ τῶν υἱῶν Σηεὶρ ἐπὶ Ἰωσαφάτ.[1]

2. וַיַּגִּידוּ. Οʹ. καὶ ὑπέδειξαν (alia exempl. ἀπήγγειλαν[2]).

6. בַּשָּׁמַיִם. Οʹ. ἐν οὐρανῷ ἄνω. Alia exempl. ἐν οὐρανῷ; alia, ἐν οὐρανῷ ἄνω, καὶ ἐπὶ γῆς κάτω.[3]

וְאַתָּה מוֹשֵׁל. Οʹ. καὶ σὺ κυριεύεις. Alia exempl. καὶ ἐξουσιάζεις.[4]

כֹּחַ וּגְבוּרָה. Οʹ. ἰσχὺς δυναστείας. Alia exempl. ἰσχὺς καὶ δυναστεία.[5]

עִמְּךָ לְהִתְיַצֵּב. Οʹ. πρὸς σὲ ἀντιστῆναι. Alia exempl. παρὰ σοὶ τοῦ ἀντιστῆναί σοι.[6]

7. אֱלֹהֵינוּ. Οʹ. ὁ κύριος. Alia exempl. ὁ θεὸς ἡμῶν.[7]

אֹהַבְךָ. Οʹ. τῷ ἠγαπημένῳ (alia exempl. τῷ φίλῳ; alia, τοῦ φίλου[8]) σου.

8. לְךָ בָּהּ. Οʹ. ἐν αὐτῇ. Alia exempl. σοὶ ἐν αὐτῇ.[9]

9. שְׁפוֹט. *Judicium.* Οʹ. κρίσις. Alia exempl. ἀκρίς.[10]

בַּבַּיִת הַזֶּה. Οʹ. ἐπὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ. Alia exempl. ἐπικέκληται ἐπὶ τῷ τόπῳ τούτῳ.[11]

10. בְּבֹאָם. Οʹ. ἐξελθόντων αὐτῶν. Alia exempl. ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτούς.[12]

13. גַּם־טַפָּם נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם. Οʹ. καὶ τὰ παιδία αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν. Alia exempl. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ υἱοὶ αὐτῶν.[13]

14. וְיַחֲזִיאֵל בֶּן־זְכַרְיָהוּ בֶּן־בְּנָיָה בֶּן־יְעִיאֵל בֶּן־מַתַּנְיָה הַלֵּוִי. Οʹ. καὶ τῷ Ὀζιὴλ τῷ τοῦ Ζαχαρίου, τῶν υἱῶν Βαναίου, τῶν υἱῶν Ἐλεϊὴλ, τοῦ Ματθανίου τοῦ Λευίτου. Alia exempl. καὶ Ἰεζιὴλ ὁ τοῦ Ζαχαρίου, υἱοῦ Βαναίου, υἱοῦ Ἰειὴλ, υἱοῦ Μαθθανίου, ὁ Λευίτης.[14]

15. לָכֶם אַתֶּם אַל־תִּירְאוּ. Οʹ. ὑμῖν αὐτοῖς· μὴ φοβεῖσθε. Alia exempl. ὑμῖν· μὴ φοβηθῆτε ὑμεῖς.[15]

16. בְּמַעֲלֵה הַצִּיץ. *In clivo Ziz* (floris). Οʹ. κατὰ τὴν ἀνάβασιν (alia exempl. add. τῆς ἐξοχῆς[16]) Ἀσσεῖς.

Comp., Codd. 19, 93. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum δικαιωσύνην). Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 23. [5] Sic (pro πρὸς αὐτοὺς) Comp., Codd. 19, 44, 71, 93, 108. [6] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [7] Iidem. [8] Cod. 93 in marg. sine nom. (cum παιδευ^τ). Cf. Hex. ad 1 Paral. xxvi. 29. [9] Sic Comp., Codd. 19 (cum ποιῆτε), 93, 108 (ut 19), Theodoret.

Cap. XX. [1] Sic Codd. 19 (cum ὑμῶν pro υἱῶν in priore loco), 93, 108. Cf. v. 10. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [3] Prior lectio est in Comp., Codd. III, XI, 55, 60, 158, 243; posterior in Codd. 19, 93 (cum ἐπὶ τῆς γῆς), 108. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum σ̄ρ̄ῑᾱ pro δυναστεία), 108, 158. [6] Sic Comp., Codd. 19 (om. τοῦ), 93, 108. [7] Iidem. [8] Prior scriptura est in Comp., Codd. 19, 108; posterior in Cod. 93, Theodoret. Cf. Hex. ad Jesai. xli. 8. [9] Sic Comp., Cod. 93. [10] Sic Codd. 19 (cum ἀκρία), 93 (cum κρίσις in marg.), 108 (ut 19), 121. [11] Sic Comp., Codd. 19 (cum κεκλήμεθα), 93, 108 (cum ἐπικεκλήμεθα). [12] Iidem. [13] Sic Codd. 19 (cum ὁ ὄχλος αὐτοῦ), 93 (cum καίγε pro καὶ πᾶς), 108 (cum καὶ γυν. αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν). Ad ὄχλος cf. Hex. ad Gen. xlvii. 12. Num. xxxi. 17. Deut. i. 39. Jerem. xli. 17. [14] Sic Comp., Codd. 19 (cum υἱὸς Βαναίου, et Ματθανίου), 93 (om. Μαθθανίου ?), 108 (cum Ἰεζεὴλ et Μαθθαναίου). [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [16] Sic Codd. 19, 71 (om. τῆς), 93, 108. Joseph.

16. בְּסוֹף הַנַּחַל פְּנֵי מִדְבַּר. Οʹ. ἐπ' ἄκρου ποταμοῦ τῆς ἐρήμου. Alia exempl. ἐπ' ἄκρου τοῦ χειμάῤῥου κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου.[17]

17. בָּזֹאת הִתְיַצְּבוּ עִמְדוּ. Οʹ. ταῦτα σύνετε. Alia exempl. ἐν ταύτῃ· στῆτε, καὶ σύνετε.[18]

אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ. Οʹ. μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ πτοηθῆτε. Alia exempl. μὴ φοβεῖσθε, μηδὲ δειλιᾶτε.[19]

18. אַפַּיִם אַרְצָה. Οʹ. ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ. Alia exempl. ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.[20]

נָפְלוּ. Οʹ. ἔπεσον. Alia exempl. ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον.[21]

19. הַקָּרְחִים. Οʹ. Κορέ. Alia exempl. τῶν Κορηνῶν.[22]

20. בִּנְבִיאָיו. Οʹ. ἐν προφήτῃ (alia exempl. προφήταις[23]) αὐτοῦ.

21. מְשֹׁרְרִים לַיהוָֹה. Οʹ. ψαλτῳδοὺς καὶ αἰνοῦντας (alia exempl. add. τὸν κύριον[24]).

לְהַדְרַת־קֹדֶשׁ בְּצֵאת. Οʹ. τὰ ἅγια ἐν τῷ ἐξελθεῖν. Alia exempl. κυρίῳ τῷ ἁγίῳ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι.[25]

22. נָתַן יְהוָֹה מְאָרְבִים עַל־בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהַר־שֵׂעִיר. Οʹ. ἔδωκε κύριος πολεμεῖν τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν ἐπὶ Μωὰβ καὶ ὄρος Σηείρ. Alia exempl. ἔδωκε κύριος ἔνεδρον τοῦ πολεμεῖν τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν καὶ Μωὰβ ἐπ' ὄρος Σηείρ.[26]

23. עָזְרוּ אִישׁ בְּרֵעֵהוּ לְמַשְׁחִית. Οʹ. ἀνέστησαν εἰς ἀλλήλους τοῦ ἐξολοθρευθῆναι. Alia exempl. ἀνέστησαν ἐπ' ἀλλήλους τοῦ ἐξολοθρευθῆναι, καὶ ἐλάβετο ἀνὴρ τοῦ πλησίον αὐτοῦ εἰς διαφθοράν.[27]

24. פְּלֵיטָה. Οʹ. σωζόμενος. Alia exempl. ἀνασωζόμενος.[28]

25. בִּזִּים. Οʹ. σκυλευόντων (alia exempl. προνομευόντων[29]) αὐτῶν.

26. לְעֵמֶק. Οʹ. εἰς τὸν αὐλῶνα (alia exempl. τὴν κοιλάδα[30]).

27. לָשׁוּב אֶל־יְרוּשָׁלַםִ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ὑπέστρεψεν εἰς Ἱερουσαλήμ; alia, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ.[31]

31. בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה. Οʹ. ὢν ἐτῶν τριακονταπέντε. Alia exempl. υἱὸς τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.[32]

32. מִמֶּנָּה. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἀπ' αὐτῶν.[33]

33. אַךְ הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ. Οʹ. ἀλλὰ καὶ τὰ ὑψηλὰ ἔτι ὑπῆρχε. Alia exempl. πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξήρθη.[34]

34. אֲשֶׁר הֹעֲלָה עַל־סֵפֶר. *Qui delati sunt in librum.* Οʹ. ὃς κατέγραψε βιβλίον. Alia exempl. οὓς κατέγραψεν ἐπὶ βιβλίου.[35]

35, 36. הוּא הִרְשִׁיעַ לַעֲשׂוֹת׃ וַיְחַבְּרֵהוּ עִמּוֹ. Οʹ. καὶ οὗτος ἠνόμησεν ἐν τῷ ποιῆσαι καὶ πορευθῆναι πρὸς αὐτόν. Alia exempl. καὶ αὐτὸς ἠνόμησε τοῦ ποιῆσαι καὶ πορευθῆναι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐκοινώνησε μετ' αὐτοῦ.[36]

37. בְּהִתְחַבֶּרְךָ עִם־אֲחַזְיָהוּ. Οʹ. ὡς ἐφιλίασας τῷ Ὀχοζίᾳ (alia exempl. add. καὶ ἐκοινώνησας μετ' αὐτοῦ[37]).

פָּרַץ. Οʹ. ἔθραυσε. Alia exempl. διέκοψε.[38]

Antiq. IX, 1, 2: Προσέταξε δὲ τῇ ἐπιούσῃ τὴν στρατιὰν ἐξελάσαντα τοῖς πολεμίοις ὑπαντᾶν· εὑρήσειν γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἐγγάδδης ἀναβάσεως, λεγομένης δ' Ἐξοχῆς. [17] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum ἀπ' ἄκρου). [18] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. (cum συνίετε). [19] Iidem. [20] Sic Comp., Codd. 93, 108. [21] Sic Comp., Codd. 19 (cum καὶ αὐτοὶ ἐπὶ pro ἐπὶ), 93, 108. [22] Iidem. [23] Iidem. [24] Iidem. [25] Sic Comp., Codd. 19 (cum θεῷ pro ἁγίῳ), 93, 108. [26] Sic Comp. (cum καὶ ὄρος pro ἐπ' ὄρος), Codd. 19, 93, 108. [27] Sic Comp., Codd. 19 (cum ὁ ἀνὴρ), 93, 108. [28] Iidem. Joseph. Antiq. IX, 1, 3: ὡς ἐκ τῆς τοσαύτης στρατιᾶς ἀνασωθῆναι μηδένα. [29] Iidem. [30] Iidem. [31] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 71 (om. εἰς Ἱερ.), 93, 108 (ut 71); posterior in Codd. 74, 106, aliis. [32] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [33] Iidem. [34] Iidem. [35] Sic Comp., Codd. 19 (cum βιβλίον), 93, 108, Theodoret. [36] Sic Comp. (om. καὶ πορ. πρὸς αὐτὸν), Codd. 19 (cum οὗτος), 93, 108 (ut 19). Lucif. Calar.: *ipse inique coepit facere, et communicavit secum.* [37] Sic Codd. 19, 93 (cum ἐκοιν. σοι pro ἐκοιν.), 108, Theodoret. Comp. edidit: ὡς ἐκοινώνησας τῷ Ὀχ. [38] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. Iidem pergunt: κύριος τὰ ἔργα σου, καὶ συνετρίβησαν αἱ νῆές σου (σου om. Comp.), καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῦ πορ.

Cap. XXI.

1. עִם־אֲבֹתָיו. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *παρὰ τοῖς πατράσιν αὐτοῦ*; alia, *μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.*[1]

4. עַל־מַמְלֶכֶת אָבִיו. Ο΄. *ἐπὶ τὴν βασιλείαν* (alia exempl. add. *τοῦ πατρὸς*[2]) *αὐτοῦ.*

5. בֶּן...יְהוֹרָם בְּמָלְכוֹ. Ο΄. *ὄντος αὐτοῦ . . . κατέστη Ἰωρὰμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.* Alia exempl. *υἱὸς ὢν . . . Ἰωρὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.*[3]

7. וְכַאֲשֶׁר. Ο΄. *καὶ ὡς.* Alia exempl. *καὶ ὃν τρόπον.*[4]

8. מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה. Ο΄. *ἀπὸ τοῦ Ἰούδα.* Alia exempl. *ἀπὸ ὑποκάτωθεν χειρὸς Ἰούδα.*[5]

9. וְכָל־הָרֶכֶב. Ο΄. *καὶ πᾶσα ἡ ἵππος.* Alia exempl. *καὶ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ ἵππος.*[6]

קָם. Ο΄. *καὶ ἠγέρθη.* Alia exempl. *καὶ ἀνέστη Ἰωράμ.*[7]

10. וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה. Ο΄. *καὶ ἀπέστη ἀπὸ Ἰούδα Ἐδώμ.* Alia exempl. *καὶ ἠθέτησεν Ἐδὼμ ὑποκάτωθεν χειρὸς Ἰούδα.*[8]

15. בָּחֳלָיִים רַבִּים בְּמַחֲלֵה מֵעֶיךָ. Ο΄. *ἐν μαλακίᾳ πονηρᾷ, ἐν νόσῳ κοιλίας.* Alia exempl. *ἐν ἀρρωστίαις πονηραῖς, ἐν ἀρρωστίᾳ κοιλίας σου.*[9]

מֵעֶיךָ מִן־הַחֹלִי. Ο΄. *ἡ κοιλία σου μετὰ τῆς μαλακίας.* Alia exempl. *τὰ ἔντερά σου ἀπὸ τῆς ἀρρωστίας.*[10]

17. וַיִּשְׁבּוּ אֵת כָּל־הָרְכוּשׁ. Ο΄. *καὶ ἀπέστρεψαν πᾶσαν τὴν ἀποσκευήν.* Alia exempl. *καὶ ᾐχμαλώτευσαν τὴν πᾶσαν ὕπαρξιν.*[11]

17. יְהוֹאָחָז. Ο΄. *Ὀχοζίας.* Alia exempl. *Ἰωάχαζ.*[12]

קְטַן. Ο΄. *ὁ μικρότατος.* Alia exempl. *ὁ νεώτερος.*[13]

18. לָחֳלִי לְאֵין מַרְפֵּא. Ο΄. *μαλακίαν ἣ οὐκ ἔστιν ἰατρεία.* Alia exempl. *ἐν ἀρρωστίᾳ ἐν ᾗ οὐκ ἔστιν ἴασις.*[14]

19. יָצְאוּ מֵעָיו עִם־חָלְיוֹ...בְּתַחֲלֻאִים רָעִים. Ο΄. *ἐξῆλθεν ἡ κοιλία αὐτοῦ μετὰ τῆς νόσου . . . ἐν μαλακίᾳ πονηρᾷ.* Alia exempl. *ἐξῆλθεν τὰ ἔντερα αὐτοῦ μετὰ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐν ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ . . . ἐν ἀρρωστίαις πονηραῖς.*[15]

לוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *αὐτῷ.*[16]

שְׂרֵפָה כִּשְׂרֵפַת. Ο΄. *ἐκφορὰν καθὼς ἐκφοράν.* Alia exempl. *ἐκφορὰν καὶ καῦσιν κατὰ τὴν καῦσιν.*[17]

20. וַיֵּלֶךְ. Ο΄. *καὶ ἐπορεύθη* (alia exempl. *ἀπέθανεν*[18]).

Cap. XXII.

1. בָּעַרְבִים לַמַּחֲנֶה. *Cum Arabibus ad castra.* Ο΄. *οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Ἀλιμαζονεῖς* (alia exempl. *Ἀμαζονεῖς*[1]). Alia exempl. *ἀπὸ τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Ἀμαζονιεὶμ ἐν τῇ παρεμβολῇ.*[2]

2. בֶּן־אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ בְּמָלְכוֹ. Ο΄. *ὢν ἐτῶν εἴκοσι Ὀχοζίας ἐβασίλευσεν.* Alia

---

Cap. XXI. [1] Prior lectio est in Ald., Codd. XI, 52, 55, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Cod. 93. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [3] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἦν pro ὤν), 108. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Iidem. [7] Sic Comp. (om. νυκτὸς), Codd. 19 (idem), 93, 108 (ut Comp.). [8] Iidem. [9] Sic Comp. (cum ἀρρωστίαις pro ἀρρωστίᾳ), Codd. 19 (ut Comp., om. σου), 93, 108 (ut Comp.), Theodoret. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Sic Comp. (cum Ἰοάχαζ), Ald., Codd. XI (ut Comp.), 52 (cum Ἰωάχας), 60, alii (inter quos 243). Scripturam Ὀχοζίας testantur Codd. 19, 93, 108, Reg. (qui notat: Οἶμαι Ὀχοζίαν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς εὑρίσκεται), Theodoret. [13] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [14] Iidem. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἐν τῇ ἀρρ. pro αὐτοῦ ἐν ἀρρ.), 108. [16] Sic Comp., Codd. 93, 108, Theodoret. [17] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum κατὰ τὴν κλαῦσιν), 108, Theodoret. [18] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἐπορεύθη in marg.), 108.

Cap. XXII. [1] Sic Codd. XI (corr. ex Ἀλιμ.), 71, 74 (cum Ἀμάζονες), 106 (idem), 119, alii. Cf. ad Cap. xiv. 15. [2] Sic Comp. (om. καὶ τῶν Ἀμ.), Codd. 19, 93 (cum βαρβάρων in textu, et Ἀράβων in marg.), 108, Theodoret. (cum βαρβάρων καὶ ἀπὸ τῶν Ἀμ.).

exempl. υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν Ὀχοζίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.[3]

3. גַּם־הוּא. Ο΄. καὶ οὗτος. Alia exempl. καίγε καὶ αὐτός.[4]

7. אֲשֶׁר מְשָׁחוֹ יְהוָֹה לְהַכְרִית אֶת־בֵּית אַחְאָב. Ο΄. χριστὸν κυρίου εἰς τὸν οἶκον Ἀχαάβ. Alia exempl. χριστὸν κυρίου, ὃν ἔχρισεν αὐτὸν κύριος τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τὸν οἶκον Ἀχαάβ.[5]

12. וַיְהִי אִתָּם...מִתְחַבֵּא. Ο΄. καὶ ἦν μετ' αὐτοῦ ... κατακεκρυμμένος. Alia exempl. καὶ ἦν Ἰωὰς κεκρυμμένος μετὰ Ἰωδαέ ...[6]

CAP. XXIII.

1. הַשְּׁבִיעִית. Ο΄. τῷ ὀγδόῳ (alia exempl. ἑβδόμῳ[1]).

הִתְחַזַּק. Ο΄. ἐκραταίωσεν. Alia exempl. ἐνίσχυσεν.[2]

עִמּוֹ בַבְּרִית. Ο΄. μεθ' ἑαυτοῦ εἰς οἶκον κυρίου. Alia exempl. καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς μετ' αὐτοῦ ἐν διαθήκῃ.[3]

3. Ο΄. καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς (alia exempl. καὶ ἔχρισαν[4]) τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως.

4. לְשֹׁעֲרֵי. Ο΄. καὶ εἰς τὰς πύλας. Alia exempl. καὶ τῶν πυλωρῶν ἐν ταῖς πύλαις.[5]

6. וְהַמְשָׁרְתִים לַלְוִיִּם. Ο΄. καὶ οἱ λειτουργοῦντες τῶν Λευιτῶν (alia exempl. τοῖς Λευίταις[6]).

7. אִישׁ וְכֵלָיו. Ο΄. ἀνδρὸς σκεῦος σκεῦος. Alia exempl. ἀνὴρ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ.[7]

8. בָּאֵי הַשַּׁבָּת. *Ineuntes* (ministerium) *die sabbati.* Ο΄. ἀπ' ἀρχῆς τοῦ σαββάτου. Alia exempl. εἰσπορευομένου τοῦ σαββάτου.[8]

9. לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τοὺς ἑκατοντάρχους τεταγμένους.[9]

אֶת־הַחֲנִיתִים וְאֶת־הַמָּגִנּוֹת וְאֶת־הַשְּׁלָטִים. *Hastas et clypeos et scuta.* Ο΄. τὰς μαχαίρας καὶ τοὺς θυρεοὺς καὶ τὰ ὅπλα. Alia exempl. καὶ τὰς μαχαίρας καὶ τὰ δόρατα καὶ τὰς ἀσπίδας καὶ τὰ ὅπλα ... ἔδωκεν αὐτοῖς.[10]

10. לַמִּזְבֵּחַ. Ο΄. τοῦ θυσιαστηρίου. Alia exempl. ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου.[11]

11. וְאֶת־הָעֵדוּת. Ο΄. καὶ τὰ μαρτύρια (alia exempl. τὸ μαρτύριον[12]).

12. אֶת־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τὸν βασιλέα. Alia exempl. μετὰ τοῦ βασιλέως.[13]

13. עוֹמֵד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἑστώς; alia, εἱστήκει.[14]

שָׂמֵחַ וְתוֹקֵעַ. Ο΄. ηὐφράνθη, καὶ ἐσάλπισαν. Alia exempl. εὐφραινόμενοι καὶ σαλπίζοντες.[15]

בִּכְלֵי הַשִּׁיר. Ο΄. ἐν τοῖς ὀργάνοις ᾠδοί. Alia exempl. ἐν τοῖς ὀργάνοις τῆς ᾠδῆς οἱ ᾠδοί.[16]

קֶשֶׁר קָשֶׁר. Ο΄. Σ. ἐπιτιθέμενοι ἐπιτίθεσθε. Alia exempl. σύνδεσμος, σύνδεσμος.[17]

14. פְּקוּדֵי הַחַיִל. Ο΄. καὶ τοῖς ἀρχηγοῖς (alia exempl. ἐπισκόποις[18]) τῆς δυνάμεως.

הוֹצִיאוּהָ. Ο΄. ἐκβάλετε (alia exempl. ἐξαγάγετε[19]) αὐτήν.

לֹא תְמִיתוּהָ. Ο΄. μὴ ἀποθανέτω (alia exempl. θανατωθήτω[20]).

---

[3] Sic Comp. (cum τεσσαράκοντα pro εἴκοσι), Codd. 19, 93, 108. Cf. 4 Reg. viii. 26. [4] Sic Comp. (om. καὶ), Codd. 19, 93, 108. [5] Sic Comp. (cum εἰς τὸν pro τὸν), Codd. 19, 93, 108 (om. χριστὸν κυρίου), 121 (om. αὐτόν). [6] Sic Comp. (cum μετ' αὐτῆς pro μετὰ Ἰ.), Codd. 19, 93, 108.

CAP. XXIII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 55, alii (inter quos 243). [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [3] Iidem. [4] Sic Codd. 19, 93 (cum ἔχρησαν), 108 (cum καὶ ἔχρισαν αὐτοῖς). Clausulam reprobat Comp. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. καὶ), 108. [6] Iidem. [7] Iidem. Cf. 4 Reg. xi. 8. [8] Iidem. Cf. 4 Reg. xi. 9. [9] Sic Comp., Ald., Codd. 19 (cum τοὺς τεταγμ.), 44, 71, alii (inter quos 93 (cum τεταμένους), 108, 243). [10] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. καὶ τὰς μαχαίρας), 108 (cum τοὺς ἀσπίδας). Cf. Hex. ad 4 Reg. xi. 10. [11] Iidem. [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 158. Cf. Hex. ad 4 Reg. xi. 12. [13] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [14] Prior lectio est in Ald., Codd. 44, 71, aliis; posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108. [15] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum εὐφρενόμενοι). [16] Iidem. [17] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum Σ. ἐπιτιθέμενοι ἐπιτίθεσθε in marg.). Cf. Hex. ad 4 Reg. xi. 14. [18] Iidem. Cf. 4 Reg. xi. 15 in LXX. [19] Sic Comp. (cum ἐξάγετε), Codd. 19, 93, 108. [20] Sic Comp., Codd. 19 (cum -θήσεται), 93, 108.

15. וַיָּשִׂמוּ לָהּ יָדַיִם. Ο΄. καὶ ἔδωκαν αὐτῇ ἄνεσιν. Alia exempl. καὶ ἐπέθηκαν αὐτῇ χεῖρας.[21]

16. וּבֵין כָּל־הָעָם. Ο΄. καὶ τοῦ λαοῦ. Alia exempl. καὶ ἀναμέσον παντὸς τοῦ λαοῦ.[22]

17. וְאֶת־צְלָמָיו. Ο΄. καὶ τὰ εἴδωλα (alia exempl. τὰς εἰκόνας[23]) αὐτοῦ.

18. פְּקֻדֹּת. Ο΄. τὰ ἔργα. Alia exempl. τὴν ἐπισκοπήν.[24]

אֲשֶׁר חָלַק. Ο΄. ἃς (alia exempl. καθὼς[25]) διέστειλε.

לְהַעֲלוֹת. Ο΄. καὶ ἀνενέγκαι. Alia exempl. καὶ αὐτὸς ἀνήνεγκεν; alia, τοῦ ἀναφέρειν.[26]

19. לְכָל־דָּבָר. Ο΄. εἰς πᾶν πρᾶγμα. Alia exempl. εἰς πάντα λόγον.[27]

20. אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת. Ο΄. τοὺς πατριάρχας (alia exempl. ἑκατοντάρχους[28]).

21. בֶּחָרֶב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. μαχαίρᾳ.[29]

Cap. XXIV.

3. וַיִּשָּׂא־לוֹ. Ο΄. καὶ ἔλαβεν . . . ἑαυτῷ. Alia exempl. καὶ ἔλαβεν αὐτῷ.[1]

5. לְחַזֵּק. Ο΄. κατισχῦσαι. Alia exempl. τοῦ κραταιῶσαι.[2]

מִדֵּי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀπὸ ἱκανοῦ.[3]

וְאַתֶּם תְּמַהֲרוּ לַדָּבָר וְלֹא מִהֲרוּ. Ο΄. καὶ σπεύσατε λαλῆσαι· καὶ οὐκ ἔσπευσαν. Alia exempl. ὑμεῖς ταχύνατε τοῦ λαλῆσαι· καὶ οὐκ ἐτάχυναν.[4]

6. דָּרַשְׁתָּ. Ο΄. ἐπεσκέψω. Alia exempl. ἐξεζήτησας.[5]

אֶת־מַשְׂאַת. *Tributum.* Ο΄. τὸ κεκριμένον. Alia exempl. τὸ κεκριμένον λῆμμα.[6]

8. אֲרוֹן. Ο΄. γλωσσόκομον. Ἄλλος· κίβωτος.[7]

10. וַיִּשְׂמְחוּ. Ο΄. καὶ ἔδωκαν (alia exempl. εὐφράνθησαν[8]).

11. בְּעֵת יָבִיא. Ο΄. ὡς εἰσέφερον. Alia exempl. ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἐνεγκεῖν.[9]

וְכִרְאוֹתָם. Ο΄. καὶ ὡς (alia exempl. ἡνίκα[10]) εἶδον.

וַיִּשָּׂאֻהוּ וַיְשִׁיבֻהוּ. Ο΄. καὶ κατέστησαν. Alia exempl. καὶ ἦραν καὶ κατέστησαν αὐτόν.[11]

12. וְגַם לְחָרָשֵׁי. Ο΄. καὶ χαλκεῖς. Alia exempl. καὶ πρὸς τοῖς τέκτοσι χαλκεῖς.[12]

לְחַזֵּק. Ο΄. ἐπισκευάσαι. Alia exempl. τοῦ κραταιῶσαι.[13]

13. וַיְאַמְּצֻהוּ. Ο΄. καὶ ἐνίσχυσαν. Alia exempl. καὶ ἠσφαλίσαντο αὐτόν.[14]

14. וּכְכַלּוֹתָם. Ο΄. καὶ ὡς συνετέλεσαν. Alia exempl. καὶ ἡνίκα συνετέλεσαν τὸν οἶκον.[15]

וּכְלֵי זָהָב וָכָסֶף. Ο΄. χρυσᾶς καὶ ἀργυρᾶς. Alia exempl. καὶ σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ.[16]

15. וַיִּשְׂבַּע. Ο΄. πλήρης. Alia exempl. καὶ ἦν πλήρης.[17]

17. וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ προσεκύνησαν τὸν βασιλέα (alia exempl. τῷ βασιλεῖ, καὶ διέφθειρον τὸν Ἰωὰς τὸν βασιλέα[18]).

---

[21] Sic Comp. et (cum duplici versione) Codd. 19 (cum αὐτὴν bis), 93, 108, 121. Cf. 4 Reg. xi. 16. [22] Sic Comp., Codd. 19 (om. καὶ), 93, 108, qui pergunt: καὶ ἀναμέσον τοῦ βασ. τοῦ εἶναι εἰς λαὸν τῷ κ. [23] Iidem. Cf. 4 Reg. xi. 18. [24] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἔθηκεν pro ἐνεχείρισεν), 108. [25] Iidem. [26] Prior lectio est in Ald., Codd. 44, 52 (om. αὐτὸς), 55 (idem), aliis (inter quos 243, ut 52); posterior in Comp., Codd. 19, 93 (cum καὶ αὐτὸς ἀνῆκε in marg.), 108. [27] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [28] Sic Cod. 93. [29] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19, 52, 60, alii (inter quos 243).

Cap. XXIV. [1] Sic Comp., Codd. 71, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 4 Reg. xii. 5, 12. [3] Iidem. Cf. ad Cap. xii. 11. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum ταχύνετε). [5] Iidem. [6] Sic Comp., Codd. 19 (cum κεκρυμμένον), 93, 108 (cum κεκριμμένον). Cf. Hex. ad Jerem. xl. 5. Ezech. xx. 40. [7] Cod. 93 in marg. sine nom. [8] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [9] Sic Comp., Codd. 19 (om. ἐν), 93 (cum εἰσενεγκεῖν), 108 (ut 19). [10] Iidem. Cf. Hex. ad Jud. xi. 35. [11] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum αὐτὸ), 108. [12] Sic Comp. (om. χαλκεῖς), Codd. 19 (cum χαλκοῖς), 93, 108. [13] Iidem. [14] Sic Comp., Codd. 19 (om. αὐτὸν), 93, 108. [15] Iidem. [16] Iidem. [17] Iidem. [18] Sic Codd. 93, 108.

18. וַיַּעַבְדוּ אֶת־הָאֲשֵׁרִים. Οʹ. καὶ ἐδούλευον ταῖς Ἀστάρταις. Alia exempl. καὶ ἐλάτρευσαν τῇ Ἀστάρτῃ.[19]

בְּאַשְׁמָתָם זֹאת. Οʹ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Alia exempl. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῇ πλημμελείᾳ αὐτῶν.[20]

20. אֶת־זְכַרְיָה. Οʹ. τὸν Ἀζαρίαν (alia exempl. Ζαχαρίαν[21]).

הַכֹּהֵן. Οʹ. τὸν ἱερέα. Alia exempl. τοῦ ἱερέως.[22]

לָמָּה אַתֶּם עֹבְרִים. Οʹ. τί (alia exempl. ἱνατί ὑμεῖς[23]) παραπορεύεσθε.

21. אֶבֶן. Οʹ. Vacat. Alia exempl. λίθοις.[24]

27. וּבָנָיו וְרֹב הַמַּשָּׂא עָלָיו וִיסוֹד בֵּית הָאֱלֹהִים. *Et quod attinet ad filios ejus, et multitudinem vaticiniorum contra eum* (s. *onerum ei impositorum*), *et restaurationem domus Dei*. Οʹ. καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πάντες, καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ πέντε (חֲמִשָּׁה), καὶ τὰ λοιπά. Alia exempl. καὶ υἱοὶ αὐτοῦ πέντε, καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ πέντε, καὶ πλεῖστα λήμματα κατ' αὐτοῦ, καὶ ἡ θεμελίωσις οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ λοιπά.[25]

עַל־מִדְרַשׁ סֵפֶר. Οʹ. ἐπὶ τὴν γραφὴν (alia exempl. γραφὴν βιβλίου[26]).

CAP. XXV.

5. וַיַּעֲמִידֵם...וַיִּפְקְדֵם. Οʹ. καὶ ἀνέστησεν αὐτοὺς ... καὶ ἠρίθμησεν αὐτούς. Alia exempl. καὶ ἔστησεν αὐτοὺς ... καὶ ἐπεσκέψατο αὐτούς.[1]

5. וּבִנְיָמִן. Οʹ. καὶ Ἱερουσαλὴμ (alia exempl. Βενιαμίν[2]).

בָּחוּר יוֹצֵא צָבָא אֹחֵז. Οʹ. ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον δυνατούς, κρατοῦντας. Alia exempl. δυνατῶν ἐξερχομένων εἰς πόλεμον, κρατούντων.[3]

8. לַמִּלְחָמָה. Οʹ. ἐν τούτοις. Alia exempl. ἐν τούτοις ἐν τῷ πολέμῳ.[4]

כִּי יֶשׁ־כֹּחַ בֵּאלֹהִים לַעְזוֹר. Οʹ. ὅτι ἔστι παρὰ κυρίου καὶ ἰσχῦσαι. Alia exempl. ὅτι ἐστὶν ἰσχὺς τῷ κυρίῳ τοῦ βοηθῆσαι.[5]

10. וַיִּחַר אַפָּם. Οʹ. καὶ ἐθυμώθησαν (alia exempl. add. τῇ ὀργῇ αὐτῶν[6]).

16. חֲדַל־לְךָ לָמָּה יַכּוּךָ. Οʹ. πρόσεχε ἵνα μὴ μαστιγωθῇς. Alia exempl. πρόσεχε σεαυτῷ, ἵνα μὴ πατάξωσί σε.[7]

יָדַעְתִּי כִּי־יָעַץ אֱלֹהִים לְהַשְׁחִיתֶךָ. Οʹ. ὅτι γινώσκω, ὅτι ἐβούλετο ἐπὶ σοὶ τοῦ καταφθεῖραί σε. Alia exempl. ἔγνων ὅτι ἐβουλεύσατο κύριος τοῦ διαφθεῖραί σε.[8]

18. הַחוֹחַ. Οʹ. ὁ ἀκχούχ. Alia exempl. ὁ ἀκχάν.[9]

23. תָּפַשׂ...וַיִּפְרֹץ. Οʹ. κατέλαβεν ... καὶ κατέσπασεν. Alia exempl. συνέλαβεν ... καὶ καθεῖλεν.[10]

24. וַיָּשָׁב. Οʹ. καὶ ἐπέστρεψεν. Alia exempl. ἔλαβεν, καὶ ἐπέστρεψεν.[11]

27. וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וַיָּנָס. Οʹ. καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ ἐπίθεσιν, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Alia exempl. καὶ συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν σύνδεσμος ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔφυγεν.[12]

---

19 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. 20 Sic Comp. (om. ἐν τῇ ἡμ. τ.), 19, 93, 108, 121. 21 Sic Comp., Codd. 60, 71, 93, 243, Theodoret. 22 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. 23 Iidem. 24 Iidem. 25 Sic Comp. (om. πέντε—οἱ πέντε), Cod. 19 (om. καὶ προσῆλθον—οἱ πέντε), 93 (cum πάντες pro priore πέντε, et λείμματα pro λήμματα), 108. 26 Iidem.

CAP. XXV. 1 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. 2 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. 3 Sic Comp., Cod. 19 (cum κρατοῦντο), 93 (cum ἐξελθόντων), 108. 4 Iidem. 5 Sic Comp., Cod. 19 (cum ἰσχῦ), 93, 108, Theodoret. 6 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. 7 Sic Comp. (cum αὐτῷ), Codd. 19, 93, 108 (cum κατάξωσι), Theodoret. (cum πατάξω). 8 Sic Comp., Cod. 19 (cum ἔγνων σε ὅτι et καταφθ.), 93, 108 (cum ἔγνων σε ὅτι), Theodoret. 9 Sic Cod. 19 (cum ἀχὰμ), 93, 108 (cum ἀκχὰμ, sed in 2do loco ἀκχάν). Cf. Hex. ad 4 Reg. xiv. 9. 10 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 4 Reg. xiv. 13. Infra (Cap. xxvi. 6) καθεῖλε pro κατέσπασε iidem. 11 Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. 12 Sic Comp., Cod. 19 (cum συνεγράφη), 93, 108.

Cap. XXVI.

1. אֶת־עֻזִּיָּהוּ. Ο΄. τὸν Ὀζίαν. Alia exempl. τὸν Ὀζίαν υἱὸν αὐτοῦ.[1] Schol. Βασιλεὺς ἑνδέκατος Ἰούδα, ὃν καὶ Ἀζαρίαν ὀνομάζει εἰς τὴν τετάρτην τῶν Βασιλειῶν περὶ τῶν πύργων ὧν ᾠκοδόμησεν Ὀζίας.[2]

5. הַמֵּבִין בִּרְאוֹת הָאֱלֹהִים. *Qui peritus erat in visione Dei.* Ο΄. τοῦ συνιόντος (alia exempl. συνιέντος[3]) ἐν φόβῳ (בְּיִרְאַת) κυρίου (Σ. ἐν ὁράσει θεοῦ[4]).

הִצְלִיחוֹ. Ο΄. καὶ εὐώδωσεν αὐτῷ. Alia exempl. κατεύθυνεν αὐτόν.[5]

6. בְּאַשְׁדּוֹד. Ο΄. Ἀζώτου. Alia exempl. ἐν Ἀζώτῳ.[6]

9. וְעַל־שַׁעַר הַגַּיְא. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς φάραγγος (alia exempl. πύλην ἀγγαί[7]).

10. וּבַשְּׁפֵלָה וּבַמִּישׁוֹר. Ο΄. ἐν σεφηλᾶ καὶ ἐν τῇ πεδινῇ. Ἄλλος· ἐν (τῇ) πεδινῇ καὶ ἐν μεισώρ.[8]

אִכָּרִים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. γεωργοί.[9]

בֶּהָרִים. Ο΄. ἐν τῇ ὀρεινῇ. Alia exempl. ἐν τοῖς ὄρεσι.[10]

אֹהֵב אֲדָמָה. Ο΄. γεωργός. Alia exempl. φιλογέωργος.[11]

11. בְּמִסְפַּר פְּקֻדָּתָם. Ο΄. εἰς ἀριθμόν· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν.[12]

11. מִשָּׂרֵי. Ο΄. τοῦ διαδόχου. Ἄλλος· τοῦ ἄρχοντος.[13]

12. רָאשֵׁי הָאָבוֹת. Ο΄. τῶν πατριαρχῶν. Alia exempl. τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν.[14]

15. מַחְשֶׁבֶת חוֹשֵׁב. *Opus ingeniosum artificis.* Ο΄. μεμηχανευμένας λογιστοῦ (alia exempl. λογισμοῖς[15]).

17. בְּנֵי־חָיִל. Ο΄. υἱοὶ δυνατοί (alia exempl. δυνάμεως[16]).

18. לְהַקְטִיר. Ο΄. θῦσαι. Alia exempl. θυμιᾶσαι.[17]

21. וַיֵּשֶׁב בֵּית הַחָפְשׁוּת. Ο΄. καὶ ἐν οἴκῳ ἀπφουσὼθ ἐκάθητο. Alia exempl. καὶ ἐκάθισεν ἐν οἴκῳ ἀφφουσώθ.[18] Οἱ λοιποί· κρυφαίως. Ἄλλος· κρυφίως ἐγκεκλεισμένος.[19]

נִגְזַר. Ο΄. ἀπεσχίσθη. Alia exempl. ἐξώσθη.[20]

22. יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ. Ο΄. ὑπὸ Ἰεσσίου. Alia exempl. ὑπὸ Ἡσαΐου υἱοῦ Ἀμώς.[21]

23. בַּשָּׂדֶה. Ο΄. ἐν τῷ πεδίῳ. Alia exempl. ἐν ἀγρῷ.[22]

Cap. XXVII.

3. וּבְחוֹמַת הָעֹפֶל בָּנָה לָרֹב. Ο΄. καὶ ἐν τείχει Ὀπὲλ (alia exempl. τοῦ Ὀφλὰ[1]) ᾠκοδόμησε

Cap. XXVI. [1] Sic Codd. 19, 93, 108. [2] Cod. 108 in marg. Distinguendum videtur: τῶν Βασιλειῶν. Περὶ τῶν πύργων κ. τ. ἑ., ut posteriora ad ea quae in vv. 9, 10 narrantur pertineant. [3] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 52, 64, 71, 108, 158. [4] Sic in textu sine nom. Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum litera Σ. super ὁράσει colore rubro picta), Theodoret.; qui omnes, excepto Comp., post ἐκζητῶν τὸν κύριον interpolant ἐν φόβῳ κυρίου. [5] Sic Comp. (cum αἷς ἐξεζήτησε pro ἐζήτησε), Codd. 19 (idem), 93 (cum αἷς ἐζήτησε), 108, Theodoret. (cum ἐξεζήτησε.. καὶ κατηύθ. αὐτόν). Cf. Hex. ad 1 Paral. xxii. 11. [6] Sic Comp., Codd. 93, 108. [7] Sic Codd. 19 (cum καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν τῆς φάραγγος pro καὶ ἐπὶ τῶν γ.), 93 (cum τῆς φ. καὶ ἐπὶ τῶν γ. pro καὶ ἐπὶ τῶν γ.), 108 (ut 19). [8] Cod. 93 in marg. sine nom. (cum μησώρ). [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [10] Iidem. [11] Sic Comp. (cum ἀνὴρ φ.), Ald. (idem), Codd. III, XI, 19 (ut Comp.), 44, 52, 56, alii (inter quos 93 (ut Comp.), 108 (idem), 121 (idem), 243). [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [13] Cod. 93 in marg. sine nom. [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum πατριαρχῶν pro πατριῶν). [15] Iidem. [16] Sic Comp. (cum οἱ υἱοὶ), Codd. 19, 93 (add. ἱερεῖς), 108 (ut Comp.), Theodoret., Lucif. Calar. [17] Sic Comp. (cum τὸ θ.), Ald., Codd. III, XI, 19 (cum τοῦ θ.), 44, 55, alii (inter quos 93 (ut 19), 108 (idem), 243); Theodoret. (ut 19). [18] Sic Comp. (cum ἀχχεσὶθ), Codd. 19, 93, 108. [19] "Regius codex has lectiones exhibet."—*Montef.* Lectio τῶν λοιπῶν Theodoreto debetur; anonyma est Symmachi, ut videtur, coll. Hex. ad 4 Reg. xv. 5. [20] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [21] Sic Comp. (cum ἀπὸ), Ald., Codd. 19 (cum Ἀμμώς), 44 (idem), 71 (om. υἱοῦ), 74, 93, alii (inter quos 243 in marg.). [22] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

Cap. XXVII. [1] Sic Codd. II (cum αὐτοῦ ὕπλα), III, XI, 52, 55, alii (inter quos 243).

πολλά (alia exempl. εἰς πλῆθος[2]). Alia exempl. καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτῆς ἀπέθετο ὅπλα.[3]

3. הָעֹפֶל. Ο΄. Ὀπέλ. Ἄλλος· (τοῦ) ἀποκρύφου.[4]

4. וְעָרִים בָּנָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ πόλεις ᾠκοδόμησεν.[5]

וּבֶחֳרָשִׁים בָּנָה בִּירָנִיּוֹת וּמִגְדָּלִים. Ο΄. καὶ ἐν τοῖς δρυμοῖς, καὶ οἰκήσεις καὶ πύργους. Alia exempl. καὶ ἐν τοῖς δρυμοῖς οἰκήσεις, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐν Ἱερουσαλὴμ βάρεις καὶ πύργους.[6]

5. נִלְחַם עִם־מֶלֶךְ. Ο΄. ἐμαχέσατο πρὸς βασιλέα. Alia exempl. ἐπολέμησε μετὰ τοῦ βασιλέως.[7]

וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וְהַשְּׁלִשִׁית. Ο΄. κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ τρίτῳ. Alia exempl. κατ᾽ ἐνιαυτὸν καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ τρίτῳ.[8]

8. בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν βασιλεύσας, καὶ ἓξ καὶ δέκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ.[9] Alia: υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν Ἰωαθὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ.[10]

CAP. XXVIII.

1. בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה. Ο΄. υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν. Alia exempl. υἱὸς εἴκοσι ἐτῶν.[1]

2, 3. לַבְּעָלִים: וְהוּא הִקְטִיר. Ο΄. καὶ τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν (alia exempl. add. ἔθυεν[2]). Alia exempl. τοῖς Βααλείμ. καὶ ἔθυεν.[3]

3. בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם. Ο΄. ἐν γὲ Βενεννόμ. Alia exempl. ἐν φάραγγι Βενεννόμ.[4]

הוֹרִישׁ. Ο΄. ἐξωλόθρευσε. Alia exempl. ἐξῆρε.[5]

7. מִשְׁנֵה הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τὸν διάδοχον (alia exempl. τὸν δεύτερον[6]) τοῦ βασιλέως.

8. מָאתַיִם. Ο΄. τριακοσίας. Alia exempl. διακοσίας.[7]

10. הֲלֹא רַק־אַתֶּם עִמָּכֶם אֲשָׁמוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. *Nonne, tantummodo quod ad vos attinet, apud vos* sunt *delicta contra Jovam Deum vestrum?* Ο΄. οὐκ ἰδού εἰμι μεθ᾽ ὑμῶν μαρτυρῆσαι κυρίῳ θεῷ ὑμῶν; Alia exempl. οὐκ ἰδοὺ οὐκ εἰμὶ μεθ᾽ ὑμῶν, μαρτύρεται κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν· πλημμέλεια μεθ᾽ ὑμῶν κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν.[8]

12. עֲזַרְיָהוּ בֶן־יְהוֹחָנָן. Ο΄. Οὐδείας ὁ τοῦ Ἰωανοῦ. Alia exempl. Ἀζαρίας ὁ τοῦ Ἰωανάν.[9]

13. לְאַשְׁמַת. Ο΄. εἰς τὸ ἁμαρτάνειν (alia exempl. πλημμελῆσαι[10]).

15. בְשֵׁמוֹת. Ο΄. ἐν ὀνόματι. Alia exempl. ἐν ὀνομασίᾳ.[11]

וַיַּאֲכִלוּם וַיַּשְׁקוּם. Ο΄. καὶ ἔδωκαν φαγεῖν (alia exempl. add. καὶ πιεῖν[12]).

17. וְעוֹד אֲדוֹמִים. Ο΄. καὶ ἐν τούτῳ, ὅτι οἱ Ἰδουμαῖοι. Alia exempl. καὶ ἐν τούτῳ ἔτι καὶ οἱ Ἰδουμαῖοι.[13]

---

[2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [3] Sic Ald., Codd. 44 (cum ἔθετο), 74, 106, alii (inter quos 243 in marg.). Cf. ad Cap. xxxiii. 14. [4] Cod. 108 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Mich. iv. 8. [5] Sic Comp. (cum ἐν τοῖς ὄρεσιν pro ἐν ὄρει), Ald. (cum καὶ ᾠκ. π.), Codd. II, III, XI, 19 (ut Comp.), 52, 60, alii (inter quos 243). [6] Sic Comp. (cum καὶ ἐν τοῖς δρυμοῖς ᾠκοδόμησε β. καὶ π.), Codd. 19, 93, 108 (om. ἐν). Cf. ad Cap. xvii. 12. [7] Sic Comp., Codd. 19 (om. τοῦ), 93, 108. [8] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἐν ἔτει), 108. [9] Sic Ald., Codd. III (cum καὶ pro υἱὸς), 74, 106, alii. [10] Sic Comp., Codd. 19 (cum δέκα pro ἑκκαίδεκα), 93, 108 (ut 19).

CAP. XXVIII. [1] Sic Comp., Codd. II (om. υἱὸς), III, 19, 52, 60, alii (inter quos 93, 108, 243). [2] Sic Ald. (cum ἔθυσεν), Codd. II (cum ἐν pro καὶ), III, XI, 44 (ut Ald.), 52, alii (inter quos 243). [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum καὶ τοῖς pro τοῖς). [4] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐν ἐννόμ), 93, 108 (cum ἐνεννόμ). [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Sic Comp., Codd. 19, 71, 93, 108. [8] Sic Comp. (cum οὐκ ἰδού εἰμι μεθ᾽ ὑμῶν μαρτυρῆσαι κυρίῳ τῷ θ. ὑμῶν, πλημμέλειαι κ. τ. ἑ.), Codd. 19, 93, 108 (om. οὐκ ante εἰμὶ), Theodoret. (cum ἰδοὺ οὐκ εἰμὶ—ὁ θεὸς ὑμῶν, ceteris omissis). [9] Sic Comp. (cum Ἰωνὰν), Ald. (cum Ἰωνᾶ), Codd. 19 (ut Comp.), 44 (om. ὁ τοῦ Ἰ.), 55, 60, alii (inter quos 243, ut Comp.). [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [11] Sic Comp. (cum ὀνόμασι), 19, 93 (ut Comp.), 108. Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 12. lxvii. 5. [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [13] Sic Comp. (cum καὶ ἐν τούτῳ τῷ

19. כִּי הִפְרִיעַ בִּיהוּדָה וּמָעוֹל מַעַל בַּיהוָֹה. *Quia dissolutum fecerat Judam, et praevaricatus est praevaricationem in Jovam.* Οʹ. ὅτι ἀπέστη ἀποστάσει ἀπὸ κυρίου. Alia exempl. ἀνθ' ὧν ἀπεκάλυψεν ἐν τῷ Ἰούδᾳ, καὶ ἀπέστη ἀποστασίᾳ ἀπὸ κυρίου.[14]

20. וַיָּצַר לוֹ. Οʹ. καὶ ἔθλιψεν (alia exempl. ἐπάταξεν[15]) αὐτόν.

Cap. XXIX.

1. יְחִזְקִיָּהוּ מָלַךְ בֶּן. Οʹ. καὶ Ἐζεκίας ἐβασίλευσεν ὤν. Alia exempl. υἱὸς ὢν . . . Ἐζεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.[1]

אֲבִיָּה. Οʹ. Ἀβιά. Alia exempl. Ἀββαούθ.[2]

3. הוּא בַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה לְמָלְכוֹ. Οʹ. καὶ ἐγένετο ὡς (alia exempl. ἡνίκα[3]) ἔστη ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

5. הִתְקַדְּשׁוּ וְקַדְּשׁוּ. Οʹ. ἁγνίσθητε, καὶ ἁγνίσατε. Alia exempl. ἁγιάσθητε καὶ ἁγιάσατε.[4]

6. וַיִּתְּנוּ־עֹרֶף. Οʹ. καὶ ἔδωκαν αὐχένα (alia exempl. add. ἀπέναντι[5]).

8. וַיְהִי קֶצֶף יְהוָֹה. Οʹ. καὶ ὠργίσθη ὀργῇ κύριος. Alia exempl. καὶ ἐγένετο ὀργὴ κυρίου.[6]

9. נָפְלוּ. Οʹ. πεπλήγασιν. Alia exempl. ἔπεσον.[7]

9, 10. בַּשְּׁבִי עַל־זֹאת: עַתָּה עִם־לְבָבִי לִכְרוֹת בְּרִית לַיהוָֹה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐν γῇ οὐκ αὐτῶν, ὃ καὶ νῦν ἐστιν. ἐπὶ τούτοις νῦν ἐστιν ἐπὶ καρδίας διαθέσθαι διαθήκην μου, διαθήκην κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ. Alia exempl. ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐν γῇ οὐκ αὐτῶν, καὶ νῦν εἰσιν ἐπὶ τούτοις. νῦν οὖν θέσθε ἐπὶ καρδίας ὑμῶν τοῦ διαθέσθαι διαθήκην μετὰ κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ.[8] Alia: ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐν γῇ οὐχ ἑαυτῶν. ἕνεκεν τούτου ἐγένετο ἐπὶ καρδίας μου τοῦ διαθέσθαι διαθήκην τῷ κυρίῳ θεῷ Ἰσραήλ.[9]

11. אַל־תִּשָּׁלוּ. *Nolite remittere.* Οʹ. μὴ διαλίπητε (alia exempl. add. ποιεῖν[10]).

12. בֶּן־יוֹאָח. Οʹ. οὗτοι υἱοὶ Ἰωαχά. Alia exempl. ὁ τοῦ Ἰωαχά.[11]

16. לְהוֹצִיא. Οʹ. ἐκβαλεῖν. Alia exempl. τοῦ ἐξενεγκεῖν.[12]

17. וַיָּחֵלּוּ. Οʹ. καὶ ἤρξατο (potior scriptura ἤρξαντο[13]).

בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. Οʹ. τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ νουμηνίᾳ τοῦ πρώτου μηνός. Alia exempl. ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.[14]

שִׁשָּׁה עָשָׂר. Οʹ. τῇ τρισκαιδεκάτῃ (alia exempl. ἑκκαιδεκάτῃ[15]).

19. בְּמַעֲלוֹ. Οʹ. ἐν τῇ ἀποστασίᾳ αὐτοῦ. Alia exempl. ἐν τῷ ἀποστῆναι αὐτόν.[16]

21. וַיָּבִיאוּ. Οʹ. καὶ ἀνήνεγκε (alia exempl. ἀνήγαγεν[17]).

לְהַעֲלוֹת. Οʹ. ἀναβαίνειν. Alia exempl. τοῦ ἀνενεγκεῖν.[18]

ἔτει καὶ οἱ Ἰ.), 19, 71 (ut Comp., om. οἱ), 93 (om. οἱ), 108. [14] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἀποστάσει), 108, Theodoret. (cum ἐν τῷ Ἰούδᾳ ἀσέβειαν, καὶ ἀπέστη ἀποστάσει). Ad ἀπεκάλυψεν cf. Hex. ad Lev. xxi. 10. [15] Sic Comp., Ald., Codd. II (in marg.), III, XI, 19, 44, 52, alii (inter quos 243).

Cap. XXIX. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Codd. III (cum Ἀββαθὺθ), XI (cum Ἀββοὺθ), 52, 55, 60 (cum Ἀβαοὺθ), alii (inter quos 243, cum Ἀμβαούθ). Cf. Hex. ad 4 Reg. xviii. 1. [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. ad Cap. xxiv. 11. [4] Sic Comp., Codd. XI, 19, 60 (cum ἁγνίσθητε), 93, 108 (ut 60), 243 (cum ἁγνίσατε). [5] Sic Codd. 19, 93. [6] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [7] Iidem (cum ἐν ῥομφαίᾳ). [8] Sic Ald. (cum μετὰ τοῦ κ.), Codd. 44 (cum διάθεσθε pro θέσθε—διαθέσθαι), 74, 106, alii. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum τὸ διαθέσθαι). [10] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121. [11] Sic Comp. (cum Ἰωὰχ), Codd. III, XI, 19 (cum Ἀχαὰν), 60, 64, alii (inter quos 93, 108 (cum Ἰωαχαὰ), 243). [12] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. (om. τοῦ). [13] Sic Comp., Ald., Ed. Rom. (calamo correcta), Codd. II, III, 19, 60, 64, alii. [14] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Mox τοῦ ἁγιάσαι ἡγίασαν, etiam ἡγιάσαμεν (v. 18, ubi in Hebraeo est טִהַרְנוּ) iidem. [15] Sic Comp., Ald. (cum ἐξ καὶ δ.), Codd. III, XI (ut Ald.), 19, 55, 60 (ut Ald.), alii (inter quos 243). [16] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [17] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 44, 74, alii. [18] Sic Comp., Codd. 19 (om. τοῦ), 93, 108.

22. וַיִּשְׁחֲטוּ. Ο΄. *καὶ ἔθυσαν.* ″Αλλος· *καὶ ἔσφαξαν.*[19]

24. וַיְחַטְּאוּ אֶת־דָּמָם. *Et asperserunt sanguinem eorum* (pro piaculo). Ο΄. *καὶ ἐξιλάσαντο* (alia exempl. *περιερράντισαν*[20]) *τὸ αἷμα αὐτῶν.*

כִּי לְכָל־יִשְׂרָאֵל אָמַר הַמֶּלֶךְ הָעוֹלָה. Ο΄. *ὅτι εἶπεν ὁ βασιλεύς· περὶ παντὸς Ἰσραὴλ ἡ ὁλοκαύτωσις.* Alia exempl. *ὅτι περὶ παντὸς Ἰσραὴλ εἶπεν ὁ βασιλεὺς προσενεχθῆναι τὰ ὁλοκαυτώματα.*[21]

29. כָּרְעוּ. Ο΄. *ἔκαμψεν.* Alia exempl. *ἔκυψεν.*[22]

אִתּוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *σὺν αὐτῷ.*[23]

31. זְבָחִים וְתוֹדוֹת (bis). Ο΄. *θυσίας αἰνέσεως . . . θυσίας καὶ αἰνέσεις.* Potior scriptura *θυσίας καὶ αἰνέσεως* (bis).[24]

34. לְהִתְקַדֵּשׁ. Ο΄. *ἥγνισαν.* Alia exempl. *ἡγνίσθησαν*; alia, *ἡγιάσθησαν.*[25]

35. וַתִּכּוֹן. Ο΄. *καὶ κατωρθώθη* (alia exempl. *ἡτοιμάσθη*[26]).

CAP. XXX.

3. בָּעֵת הַהִיא. Ο΄. *ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.* Alia exempl. *ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.*[1]

5. כִּי לֹא לָרֹב עָשׂוּ. Ο΄. *ὅτι πλῆθος* (Σ. *πολλοὶ*[2]) *οὐκ ἐποίησε.*

8. עָרְפְּכֶם. Ο΄. *τὰς καρδίας* (alia exempl. *τοὺς τραχήλους*[3]) *ὑμῶν.*

10. וּמַלְעִגִים בָּם. Ο΄. *καὶ καταμωκώμενοι.* Alia exempl. *καὶ μυκτηρίζοντες αὐτούς.*[4]

11, 12. לִירוּשָׁלִָם: גַּם בִּיהוּדָה הָיְתָה. Ο΄. *εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς* (alia exempl. *ἐν*[5]) *Ἰούδα. καὶ ἐγένετο.* Alia exempl. *εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ ἐν Ἰούδᾳ ἐγένετο.*[6]

15. וַיִּתְקַדְּשׁוּ. Ο΄. *καὶ ἥγνισαν.* Alia exempl. *ἡγνίσθησαν*; alia, *ἡγιάσθησαν.*[7]

21. בִּכְלֵי עֹז. Ο΄. *ἐν ὀργάνοις.* Alia exempl. *ἐν ὀργάνοις ἰσχύος.*[8]

22. עַל־לֵב כָּל־הַלְוִיִּם. Ο΄. *ἐπὶ πᾶσαν καρδίαν τῶν Λευιτῶν.* Alia exempl. *ἐπὶ καρδίαν πάντων τῶν Λευιτῶν.*[9]

23. כָּל־הַקָּהָל. Ο΄. *ἡ ἐκκλησία ἅμα.* Alia exempl. *πᾶσα ἡ ἐκκλησία.*[10]

24. מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֵרִים לַקָּהָל. Ο΄. *ἀπήρξατο τῷ Ἰούδᾳ τῇ ἐκκλησίᾳ.* Alia exempl. *ὁ βασιλεὺς Ἰούδα ἀπήρξατο πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ.*[11]

וַיִּתְקַדְּשׁוּ. Ο΄. *καὶ τὰ ἅγια.* Alia exempl. *καὶ ἡγιάσθησαν.*[12]

25. הַבָּאִים. Ο΄. *καὶ οἱ εὑρεθέντες.* Alia exempl. *οἱ ἐλθόντες.*[13]

מִיִּשְׂרָאֵל. Ο΄. *ἐξ Ἱερουσαλήμ.* Alia exempl. *ἐξ Ἰσραήλ.*[14]

---

[19] Cod. 93 in marg. sine nom. [20] Sic Comp., Codd. 19 (cum *περιεράντησαν*), 93 (cum *περιερράντησαν*), 108 (ut 19). Cf. Hex. ad Ezech. xliii. 20. [21] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, Theodoret. [22] Sic Codd. 19, 93. [23] Sic Comp., Codd. 93, 108. [24] Sic Ald. (in posteriore loco), Codd. II (idem), III (in priore loco, cum lacuna in posteriore), XI, 55 (ut Ald.), 64 (idem), 93, 119, 243. Cf. Sirac. xxxv. 2, 4: *θυσιάζων σωτηρίου . . . θυσιάζων αἰνέσεως*, ubi Syro-hex. in marg.: *θυσιάζων αἰνέσεως, τουτέστι, θυσίαν αἰνέσεως.* [25] Prior scriptura est in Ald., Codd. II, III (cum *ἡγν. προθύμως*), XI (idem), 52, 55, aliis; posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108, 243 (cum *ἡγ. προθύμως*), Theodoret. [26] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

CAP. XXX. [1] Sic Codd. 19, 93, 108. [2] Cod. 108. Hieron.: *multi enim non fecerant.* [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, 19, 52, 55, alii (inter quos 243). [4] Sic Comp., et (cum duplici versione) Codd. 19, 93 (cum *αὐτοῖς*), 108. [5] Sic Codd. II, 74, 106, 120, 134. [6] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [7] Prior scriptura est in Ald., Codd. II (manu 2da), III, 44, 52, 60, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. ad Cap. xxix. 34. Eadem varietas est ad *οὐχ ἥγνισαν* (לֹא הִטֶּהָרוּ) in v. 18. [8] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Sic Comp., Codd. 19 (om. *τῇ*), 93 (cum *ὁ β. Ἰούδα Ἐζ.* pro *Ἐζ. ὁ β. Ἰούδα*), 108. [12] Iidem. [13] Sic Comp., Codd. 19 (cum *ἐξελθ.*), 93, 108. [14] Sic Comp., Codd. II, III, XI, 19, 55, 93, 108 (cum *ἐκ γῆς Ἰσρ.*), 119, 158.

Cap. XXXI.

1. וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת. Ο΄. καὶ τοὺς βωμούς. Alia exempl. καὶ καθεῖλον τὰ θυσιαστήρια.[1]

עַד־לְכַלֵּה. Ο΄. ἕως εἰς τέλος. Alia exempl. ἕως εἰς συντέλειαν.[2]

6. וּמַעְשַׂר קֳדָשִׁים. Ο΄. καὶ ἐπιδέκατα αἰγῶν (Ἄλλος· ἁγίων[3]).

11. לְהָכִין לְשָׁכוֹת. Ο΄. [ἔτι] ἑτοιμάσαι παστοφόρια. Σ. σχολάσαι ἐξέδρας.[4]

15. בְּעָרֵי הַכֹּהֲנִים. Ο΄. διὰ χειρὸς (alia exempl. ἐν ταῖς πόλεσι διὰ χειρὸς[5]) τῶν ἱερέων.

18. וּלְהִתְיַחֵשׂ. *Et genealogiae.* Ο΄. ἐγκαταλοχίσαι. Alia exempl. ἐν καταλοχίαις; alia, ἐν τοῖς καταλοχισμοῖς.[6]

19. בִּשְׂדֵי מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם. Ο΄. καὶ οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων αὐτῶν. Alia exempl. ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.[7]

20. וְהָאֱמֶת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὸ ἀληθές.[8]

Cap. XXXII.

4. וְאֶת־הַנַּחַל. Ο΄. καὶ τὸν ποταμὸν (alia exempl. χειμάρρουν[1]).

5. הַפְּרוּצָה. Ο΄. τὸ κατεσκαμμένον (alia exempl. κατεσπασμένον[2]).

וַיְחַזֵּק. Ο΄. καὶ κατίσχυσε (alia exempl. ᾠκοδόμησε[3]).

אֶת־הַמִּלּוֹא. Ο΄. τὸ ἀνάλημμα (Σ. προσπλήρωμα[4]).

6. הָעִיר. Ο΄. τῆς φάραγγος. Alia exempl. τῆς πόλεως.[5]

12. אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו. Ο΄. τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ. Alia exempl. τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ, καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ.[6]

14. מִי...אֲשֶׁר יָכוֹל. Ο΄. τίς ... μὴ ἐδύναντο. Alia exempl. τίς ἐστιν ... ὃς ἐδυνήθη.[7]

15. וְאַל־יַסִּית אֶתְכֶם כָּזֹאת. *Nec incitet vos sicut hoc.* Ο΄. καὶ μὴ πεποιθέναι ὑμᾶς ποιείτω κατὰ ταῦτα. Alia exempl. καὶ μὴ ποιείτω πεποιθέναι μηδὲ ἐπισειέτω ὑμᾶς ἐπὶ τούτῳ.[8]

אַף כִּי אֱלֹהֵיכֶם לֹא־יַצִּילוּ אֶתְכֶם. Ο΄. ὅτι ὁ θεὸς ὑμῶν οὐ μὴ σώσει ὑμᾶς. Alia exempl. καὶ πῶς ὅτι ὁ θεὸς ὑμῶν οὐ μὴ ῥύσεται ὑμᾶς.[9]

18. לְיָרְאָם. Ο΄. τοῦ βοηθῆσαι αὐτοῖς. Alia exempl. τοῦ φοβῆσαι αὐτούς.[10]

24. חָלָה. Ο΄. ἠρρώστησεν. Alia exempl. ἐμαλακίσθη.[11]

27. וּלְמָגִנִּים וּלְכֹל כְּלֵי חֶמְדָּה. Ο΄. καὶ ὁπλοθή-

Cap. XXXI. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. εἰς), 108. [3] Sic in textu Cod. 93. Hieron. *sanctorum.* Cf. Wesseling. in *Observ.* p. 150. [4] Cod. 108 (cum χολάσαι). Ad ἐξέδρας cf. Hex. ad 1 Reg. ix. 22. Jerem. xxxv. 2. Ezech. xl. 17. Pro mendosa scriptura χολάσαι indubitanter correximus σχολάσαι, *vacuas reddere, praeparare.* Cf. Hex. ad Mal. iii. 1, ubi hodie quidem Aquilae ἀποσκευάσει, Symmacho autem σχολάσει tribuerimus, coll. Hex. ad Jesai. lvii. 14. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XI, 52, 55, aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 19, 93, 108. [7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [8] Iidem.

Cap. XXXII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Ald., Codd. III, 52, 60, 119, 158. Cf. Cap. xxiv. 7. xxv. 23. xxvi. 6 in Hebr. et LXX. [3] Sic Comp., Codd. 19, 71, 74, 93, alii. [4] Cod. 108. Huc autem pertinere videtur Hieronymi locus a nobis in Hex. ad 2 Reg. v. 9 allegatus: "Mello, civitas quam aedificavit Salomon [hucusque Euseb. in Onomastico, p. 284]. Porro Sym. et Theod. *adimpletionem* transtulerunt." Praeterea in Hex. ad 3 Reg. ix. 15. xi. 27 pro ܫܘܡܠܝܐ (=ἀναπλήρωσις 1 Esdr. i. 54) fortasse non τελείωσις, sed derivativum nescio quod a πληροῦν Symmacho tribuendum erat. (Ad ἀνάλημμα cf. Sirac. l. 2, ubi in Syro-hex. est ܡܘܠܝܐ.) [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 236. [6] Sic Comp., Codd. 19 (om. αὐτοῦ priore), 93, 108. Mox ἐνώπιον pro κατέναντι iidem. [7] Sic Comp., Codd. 19 (cum ὡς ἐδυνήθην), 93, 108 (cum ὡς ἐδυνήθη). [8] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum ἐν τούτῳ), 108. Cf. Hex. ad Jerem. xliii. 3. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93 (om. οὐ μὴ), 108 (cum σώσει). [10] Sic Comp., Codd. 19 (cum αὐτὸν), 93, 108 (cum αὐτοῖς). [11] Iidem. Cf. Hex. ad Jesai. xxxviii. 9.

κας, καὶ εἰς σκεύη ἐπιθυμητά. Alia exempl. καὶ ὁπλοθήκας ἐποίησεν, καὶ πᾶσι τοῖς σκεύεσι τῆς ἐπιθυμίας ἀποθήκας.[12]

28. וְאֻרוֹת. *Et stabulas.* Ο΄. καὶ κώμας καὶ φάτνας. Alia exempl. καὶ φάτνας.[13]

29. עָשָׂה לוֹ וּמִקְנֵה. Ο΄. ᾠκοδόμησεν αὐτῷ, καὶ ἀποσκευήν. Alia exempl. ἐποίησεν ἑαυτῷ, καὶ κτήσεις.[14]

30. הָעֶלְיוֹן. Ο΄. τὸ ἄνω. Alia exempl. τὴν ἄνω.[15]

CAP. XXXIII.

2. כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ. Ο΄. ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν, οὓς ἐξωλόθρευσε. Alia exempl. κατὰ πάντα τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρε.[1]

3. מִזְבְּחוֹת. Ο΄. στήλας. Σ. θυσιαστήρια.[2]

6. וְיִדְּעֹנִי. Ο΄. καὶ ἐπαοιδούς. Alia exempl. καὶ ἐπλήθυνεν ἐπαοιδούς.[3]

12. חִלָּה אֶת־פְּנֵי. Ο΄. ἐζήτησε τὸ πρόσωπον. Alia exempl. ἐδεήθη τοῦ προσώπου.[4]

14. מַעְרָבָה לְגִיחוֹן. *Ab occidente Gihon.* Ο΄. ἀπὸ λιβὸς κατὰ νότον (alia exempl. κατὰ νότον τοῦ Γειών[5]).

וְלָבוֹא בְשַׁעַר הַדָּגִים וְסָבַב לָעֹפֶל. Ο΄. καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον τὴν διὰ τῆς πύλης τῆς ἰχθυϊκῆς ἐκπορευομένων τὴν πύλην τὴν κυκλόθεν, καὶ εἰς Ὀπέλ. Alia exempl. ἐκπορευομένων τὴν πύλην τὴν ἰχθικὴν κύκλῳ εἰς τὸ Ὀφλά.[6]

14. וְסָבַב לָעֹפֶל. Ο΄. κυκλόθεν, καὶ εἰς Ὀπέλ. Ἄλλος· καὶ περιεκύκλωσε τὸ ἄδυτον.[7]

לָעֹפֶל. Ο΄. καὶ εἰς Ὀπέλ. Alia exempl. καὶ εἰς αὐτὸ Ὀφλά; alia, καὶ ἔθετο εἰς αὐτὴν ὅπλα.[8]

15. וַיַּשְׁלֵךְ חוּצָה. Ο΄. καὶ ἔξωθεν (s. ἔξω). Alia exempl. καὶ ἐξέβαλεν ἔξω.[9]

17. רַק לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם. Ο΄. πλὴν κυρίῳ θεῷ (alia exempl. κύριος ὁ θεὸς[10]) αὐτῶν. Alia exempl. πλὴν εἰς κενὸν (רִיק) κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν.[11]

CAP. XXXIV.

3. מִן־הַבָּמוֹת וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים. Ο΄. ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν, καὶ τῶν ἄλσεων, [καὶ ἀπὸ τῶν περιβωμίων].[1] Alia exempl. ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν, καὶ τῶν ἄλσεων, καὶ ἀπὸ τῶν βωμῶν, καὶ τῶν γλυπτῶν.[2]

4. וַיְנַתְּצוּ. Ο΄. καὶ κατέσπασε (alia exempl. κατέσκαψε[3]).

8. לְטַהֵר. Ο΄. τοῦ καθαρίσαι. Alia exempl. ὅτε συνετέλεσε τοῦ καθαρίσαι; alia, ἐκέλευσε τοῦ καθαρίσαι.[4]

---

[12] Sic Comp., Codd. 19, 108. [13] Sic Comp., Codd. II (cum καὶ κώμας in marg.), 19, 71, 74, alii (inter quos 108). [14] Sic Comp., Codd. 19 (cum αὐτῷ), 108. [15] Sic Comp., Codd. 19, 108, 158. Mox δυσμὰς pro λίβα Comp., Codd. 19, 108.

CAP. XXXIII. [1] Sic Comp., Codd. 19, 108. [2] Cod. 108. Sic in textu Comp. [3] Sic Comp., Codd. 19, 108. [4] Sic Comp., Codd. 19, 108 (cum καὶ ἐδ.), Theodoret. Cf. Hex. ad 1 Reg. xiii. 12. [5] Sic Comp. (om. κατὰ νότον), Codd. 19, 108, 121 (cum Γηών). [6] Sic Comp. (cum Ὀφέλ), Codd. 19 (cum Ὀφλαά), 108 (idem). Praeterea haec, καὶ κατὰ—ἰχθυϊκῆς, desunt in Codd. II (qui habet in marg.), XI, 52, 55, aliis. [7] Sic (post ἰχθυϊκῆς) ex duplici versione Ald., Codd. II (in marg.), III, 71, 74, 106, alii (inter quos 243). Cf. ad Cap. xxvii. 3, not. 4. [8] Prior versio est in Codd. II (cum αὐτὸν ὅπλα), III, XI, 55, 60, 71 (cum ὅπλα), 158, 243; posterior in Ald., Codd. 44, 74, 106, aliis (inter quos 243 in marg.). Cf. ad Cap. xxvii. 3, not. 3. [9] Sic Comp., Codd. 19, 108 (cum ἔξωθεν), Theodoret. [10] Sic Codd. II, III, XI, 55 (om. ὁ), 60, 64, 119, 158, 243. [11] Sic Comp., Ald. (om. τῷ), 19, 108, 121 (ut Ald.), Theodoret.

CAP. XXXIV. [1] Clausulam καὶ ἀπὸ τῶν περιβωμίων reprobant Codd. II, III, XI, 52, 55, 60, 64, 119, 158, recte; nam non exprimit Hebraeum וְהַפְּסִלִים, sed duplex versio est vocis praecedentis וְהָאֲשֵׁרִים, et Symmachum interpretem aperte prodit. Cf. Hex. ad 4 Reg. xvii. 16. xxi. 7. xxiii. 4, 7. [2] Sic Comp. (om. ἀπὸ posteriore), Codd. 19, 108 (ut Comp.). Etiam in hac lectione Symmacho, ni fallor, debetur clausula καὶ ἀπὸ τῶν βωμῶν, quae duplex versio est Hebraei מִן־הַבָּמוֹת. Cf. Hex. ad 3 Reg. xii. 32. [3] Sic Comp., Ald. (cum -ψαν), Codd. 19, 44, 55, alii (inter quos 108, 243 (ut Ald.)). [4] Prior lectio est in Codd. III, XI, 52, 55, 64, aliis (inter quos 243); posterior in Comp.,

9. וּמִכָּל־יְהוּדָה. Ο΄. καὶ υἱῶν Ἰούδα. Alia exempl. καὶ ἐκ παντὸς Ἰούδα.[5]

12. עֹשִׂים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐποίουν.[6]

מֻפְקָדִים. Ο΄. ἐπίσκοποι. Alia exempl. ἐπίσκοποι καθεσταμένοι.[7]

לְנַצֵּחַ. *Ut praeessent.* Ο΄. ἐπισκοπεῖν. Alia exempl. ἐπισπουδάζειν.[8]

13. וּמְנַצְּחִים לְכֹל עֹשֵׂה. Ο΄. καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ποιούντων. Alia exempl. καὶ ἐπιστάται ἐπὶ τῶν ποιούντων.[9]

17. עַל־יַד הַמֻּפְקָדִים. Ο΄. ἐπὶ χεῖρα τῶν ἐπισκόπων. Ἄλλος· διὰ τῶν ἐπιτεταγμένων.[10]

22. שׁוֹמֵר הַבְּגָדִים. Ο΄. φυλάσσουσαν τὰς ἐντολάς. Alia exempl. τοῦ ἱματιοφύλακος, τὴν φυλάσσουσαν τὰς ἐντολάς.[11]

בַּמִּשְׁנֶה. Ο΄. ἐν μασαναί. Σ. ἐν τῇ δευτερώσει.[12]

26. וְאֶל־מֶלֶךְ. Ο΄. καὶ ἐπὶ βασιλέα. Alia exempl. καὶ πρὸς τὸν βασιλέα.[13]

28. אֶל־קִבְרוֹתֶיךָ. Ο΄. πρὸς τὰ μνήματά σου. Alia exempl. πρὸς τάφους σου.[14]

32. כִּבְרִית. Ο΄. διαθήκην. Alia exempl. κατὰ τὴν διαθήκην.[15]

Cap. XXXV.

3. תְּנוּ אֶת־אֲרוֹן־הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת. Ο΄. καὶ ἔθηκαν τὴν κιβωτὸν τὴν ἁγίαν εἰς τὸν οἶκον. Alia exempl. καὶ τοῦ δοῦναι τὴν κιβωτὸν τὴν ἁγίαν ἐν οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔθηκε κ. τ. ἑ.[1]

4. וּבְמִכְתַּב. Ο΄. καὶ διὰ χειρός. Alia exempl. καὶ κατὰ τὴν ἀπογραφήν.[2]

6. וְהִתְקַדְּשׁוּ וְהָכִינוּ. Ο΄. καὶ ἑτοιμάσατε. Alia exempl. καὶ τὰ ἅγια ἑτοιμάσατε.[3]

7. לְכָל־הַנִּמְצָא. Ο΄. καὶ πάντας τοὺς εὑρεθέντας. Alia exempl. παντὶ τῷ εὑρισκομένῳ.[4]

14. וְאַחַר הֵכִינוּ לָהֶם. Ο΄. καὶ μετὰ τὸ ἑτοιμάσαι αὐτοῖς. Alia exempl. καὶ μετὰ τοῦτο ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς.[5]

בְּנֵי אַהֲרֹן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. υἱοὶ Ἀαρών.[6]

15. חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ. Ο΄. οἱ προφῆται (alia exempl. τῶν προφητῶν[7]) τοῦ βασιλέως.

מֵעַל עֲבֹדָתָם. Ο΄. ἀπὸ τῆς λειτουργίας τῶν ἁγίων. Alia exempl. ἀπὸ τῆς λειτουργίας αὐτῶν.[8]

18. כַּפֶּסַח. Ο΄. τὸ φασέκ. Alia exempl. ὡς τὸ φασέκ.[9]

20. אַחֲרֵי כָל־זֹאת אֲשֶׁר הֵכִין יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־הַבַּיִת. Ο΄. μετὰ ταῦτα πάντα ἃ ἔδρασεν (alia exempl. ἤδρασεν[10]) Ἰωσίας ἐν τῷ οἴκῳ (alia exempl. τὸν οἶκον[11]). Alia exempl. μετὰ ταῦτα πάντα ἡτοίμασεν Ἰωσίας τὸν οἶκον.[12]

Ald. (cum ὅτε ἐκέλευσε), Codd. 19, 44 (om. τοῦ), 74 (idem), 106 (idem), 108. [5] Sic Comp., Codd. 19, 108. [6] Iidem. [7] Sic Comp., Cod. 108. [8] Sic Comp., Codd. 19, 108. Cf. Hex. ad 1 Paral. xxiii. 4. [9] Iidem. Cf. Cap. ii. 2 in LXX. [10] Cod. 108 in marg. sine nom. [11] Sic Comp. (om. τὴν φ. τ. ἐντολὰς), Ald. (om. τοῦ et τὴν), Codd. 19, 108, 121 (ut Ald.). [12] Procop. p. 389. Cf. Hex. ad 4 Reg. xxii. 14. Vocem δευτέρωσιν nescio an recte ceperit Geiger (*Symmachus* etc. p. 53) de *schola* ubi Judaeorum doctores traditiones (δευτερώσεις) suas discentibus exponerent. Certe in loco parallelo pro בַּמִּשְׁנֶה paraphrastes Chaldaeus exhibet בְּבֵית אוּלְפָנָא. [13] Sic Comp., Codd. 19, 108. [14] Iidem. [15] Iidem.

Cap. XXXV. [1] Sic Comp., Ald. (cum ἔθηκαν), Codd. 19, 108 (om. καὶ priore), 121 (idem, cum ἔθηκαν). [2] Sic Comp., Codd. 19, 108. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 44 (cum καὶ τὰ ἅ. καὶ ἑτ.), 52, 60, 71 (ut 44), alii (inter quos 243). [4] Sic Comp., Codd. 19 (cum εὑρισκωμένῳ), 108. [5] Sic Comp., Codd. 19 (cum αὐτοῖς), 108. [6] Iidem, qui pergunt: ἐν τῇ ἀναφορᾷ τῶν ὁλοκαυτωμάτων (–τώσεων 108) καὶ τῶν στεάτων. [7] Iidem. [8] Iidem. In textu τῶν reprobant Codd. II, III, XI, 60. [9] Sic Codd. III, 19, 55, 60, 108, 119, 158, 243. [10] Sic Ald., Codd. 64 (om. ἃ), 71 (idem), 106, 119 (ut 64), 243. [11] Sic Codd. 52, 64, 119, 158. In Codd. II, III, XI, 55, 60, haec, ἐποιήθη τὸ φ. τοῦτο. μετὰ ταῦτα—τὸν οἶκον, non leguntur. Supplementum est, ut videtur, Aquilae aut Symmachi, qui pro הֵכִין vel כּוֹנֵן non ἔδρασεν, a δράω, quae forma in Bibliis Graecis vix occurrit, sed ἤδρασεν ab ἑδράζω ponere solent. [12] Sic Comp. (cum ἃ ἡτοίμασεν), Codd. 19, 108.

20. Ο΄. (÷) καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους—τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ (⸔).[13]

Ο΄. καρησίμ. Alia exempl. καραισείμ.[14]

Ο΄. καὶ ἀπωσάμην (alia exempl. ἀπώσομαι[15]).

לְהִלָּחֵם בְּכַרְכְּמִישׁ עַל־פְּרָת. Ο΄. ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων ἐπὶ τὸν ποταμὸν Εὐφράτην (alia exempl. ἐπὶ ποταμῷ Εὐφράτῃ τοῦ πολεμῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρχαμείς[16]).

21. כִּי אֶל־בֵּית מִלְחַמְתִּי. *Sed contra familiam quacum bellum gero.* Ο΄. πόλεμον πολεμῆσαι (alia exempl. ποιῆσαι[17]). Alia exempl. ποιῆσαι πόλεμον, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ πολέμου μου.[18]

חֲדַל־לְךָ. Ο΄. πρόσεχε. Alia exempl. πρόσεχε σύ (fort. σοι)[19].

25. כָּל־הַשָּׂרִים. Ο΄. πάντες οἱ ἄρχοντες (alia exempl. ᾠδοί[20]).

26. וַחֲסָדָיו כַּכָּתוּב. Ο΄. καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ γεγραμμένα. Alia exempl. καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται.[21]

CAP. XXXVI.

8. Ο΄. ἐν γανοζαή (alia exempl. γανοζάν; alia, γανοζά[1]).

9. בֶּן־שְׁמוֹנֶה שָׁנִים. Ο΄. ὀκτὼ ἐτῶν. Alia exempl. υἱὸς ὀκτὼ καὶ δέκα ἐτῶν.[2]

14. לִמְעוֹל־מַעַל כְּכֹל תֹּעֲבוֹת. Ο΄. τοῦ ἀθετῆσαι ἀθετήματα βδελυγμάτων ἐθνῶν (alia exempl. ἀθέτημα κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν[3]).

22. לִכְלוֹת דְּבַר־יְהוָה בְּפִי. Ο΄. μετὰ τὸ πληρωθῆναι ῥῆμα κυρίου διὰ στόματος. Ἄλλος· εἰς συντέλειαν ῥήματος κυρίου ἐν στόματι.[4]

וְגַם־בְּמִכְתָּב. Ο΄. ἐν γραπτῷ. Alia exempl. ἐν λόγοις γραφῇ.[5] Ἄλλος· ἐγγράφως.[6]

23. כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי. Ο΄. πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· ἔδωκέ μοι. Alia exempl. πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἔδωκέ μοι.[7] Ἄλλος· ἐμὲ ἀνέδειξε κύριος βασιλέα τῆς οἰκουμένης ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ.[8]

יְהוָה אֱלֹהָיו. Ο΄. ἔσται θεὸς αὐτοῦ. Alia exempl. κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ ἔσται.[9]

---

[13] Haec, e loco 4 Reg. xxiii. 24–27 assumpta, desunt in Comp. solo. [14] Sic Codd. II (cum καρασείμ), III, XI, 55, 64, 119, 158. Theodoret. Quaest. in 2 Paral. p. 600: τὸ δὲ κερεσείμ (sic) εἶδος εἶναι μαντείας ὑπολαμβάνω. In loco 4 Regum in Hebraeo est הַשִּׁקֻּצִים, in Graeco autem τὰ προσοχθίσματα. Scriptura καδησείμ, quam exhibet Cod. 121, pertinet ad aliam historiam quae narratur 4 Reg. xxiii. 7. Mox ἐνεπύρισεν est versio deterior vocis בִּעֵר, quae in loco 4 Regum ἐξῆρε sonat. [15] Sic Codd. 19 (om. καὶ), 108. In loco parallelo inter ἀπεώσομαι et ἀπώσομαι fluctuant codices. [16] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἐπὶ τῷ π.), 108. Versio τῶν Ο΄ ad Hebraea loci 4 Reg. xxiii. 29 accommodata est. [17] Sic Codd. III, XI, 55, 60, alii (inter quos 243). [18] Sic Comp., Ald. (cum πόλ. ποιῆσαι ἀλλ' ἐπὶ τὸν τ. τοῦ π.), Codd. 19 (cum τοῦ ποιῆσαι), 108, 121 (ut Ald., nisi πολέμου μου), Theodoret. in Cat. Niceph. T. II, p. 943 (om. μου). [19] Sic Comp., Codd. 19, 108, Theodoret. ibid. [20] Sic Codd. 19, 108. [21] Sic Comp., Codd. 19, 108.

CAP. XXXVI. [1] Prior scriptura est in Ald. (cum γανοζανὶ), Codd. III, 55, 60, 64, 119, 243; posterior in Codd. 71, 108, 134, 236. Est vox Hebraea גַּן־עֻזָּא, locus sepulturae regum Manassis et filii ejus Amonis (4 Reg. xxi. 19, 26), non Joiacimi, cujus corpus insepultum extra portas Hierosolymorum projectum esse historia narrat. [2] Sic Ald., Codd. III, 19, 44, 52 (om. υἱὸς), 64, alii. Cf. 4 Reg. xxiv. 8. [3] Sic Comp. (cum ἀθετήματα, om. τῶν), Ald. (om. τὰ), Codd. 44, 74, 106 (cum ἀθετήματα), alii. [4] Sic in textu Cod. 71. Cf. 1 Esdr. ii. 1. [5] Sic Comp., Codd. 19 (cum γραφεῖ), 108. [6] Sic in textu Cod. 71. [7] Sic Ald., Codd. III, XI, 52, 55, 60, alii (inter quos 243). [8] Sic in textu Cod. 71. Cf. 1 Esdr. ii. 3. [9] Sic Comp., Codd. 19, 108.

ESDRAS.

ESDRAS.

Caput I.

1. לְכַלּוֹת. Ο΄. *τοῦ τελεσθῆναι.* Alia exempl. *τοῦ πληρωθῆναι.*[1]

4. הַנִּשְׁאָר. Ο΄. *ὁ καταλιπόμενος* (potior scriptura *καταλειπόμενος*). Alia exempl. *ὁ ὑπολειφθείς.*[2]

   יְנַשְּׂאוּהוּ. Ο΄. *καὶ λήψονται αὐτόν.* Alia exempl. *ἀντιλαμβανέσθωσαν αὐτοῦ.*[3]

   וּבִרְכוּשׁ. Ο΄. *καὶ ἀποσκευῇ.* Alia exempl. *καὶ ἐν ὑπάρξει.*[4]

   עִם־הַנְּדָבָה. Ο΄. *μετὰ τοῦ ἑκουσίου.* Alia exempl. *μετὰ δώρων.*[5]

6. חִזְּקוּ בִידֵיהֶם. Ο΄. *ἐνίσχυσαν ἐν χερσὶν αὐτῶν.* Alia exempl. *ἀντελαμβάνοντο καὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν.*[6]

   וּבַמִּגְדָּנוֹת. *Et rebus pretiosis.* Ο΄. *καὶ ἐν ξενίοις* (alia exempl. *δώροις*[7]).

   לְבַד עַל־כָּל־הִתְנַדֵּב. Ο΄. *πάρεξ τῶν ἑκουσίων.* Alia exempl. *πλὴν πάντων τῶν ἑκουσιασθέντων.*[8]

11. הַכֹּל הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הֵעָלוֹת הַגּוֹלָה. Ο΄. *τὰ πάντα ἀναβαίνοντα μετὰ Σασαβασὰρ ἀπὸ τῆς ἀποικίας.* Alia exempl. *τὰ πάντα ταῦτα ἀνήγαγε Σαβασάρης μετὰ τῆς ἀναβάσεως τῆς ἀποικίας.*[9]

Cap. II.

6. בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב. Ο΄. *υἱοὶ Φαὰθ* (alia exempl. *Φαὰθ ἡγουμένου*[1]) *Μωάβ.*

28. וְהָעָי. Ο΄. *καὶ Ἀϊά.* Alia exempl. *καὶ τῆς Γαί.*[2]

31. עֵילָם אַחֵר. Ο΄. *Ἠλαμάρ.* Alia exempl. *Αἰλὰμ ἑτέρου.*[3]

55. עַבְדֵי שְׁלֹמֹה. Ο΄. *δούλων Σαλωμών.* Alia exempl. *Ἀβδησελμά.*[4]

62. הַמִּתְיַחְשִׂים. *Qui nomina in tabulas genealogicas inscribenda dabant.* Ο΄. *οἱ μεθωεσίμ.* Alia exempl. *οἱ γενεαλογοῦντες.*[5]

   וַיְגֹאֲלוּ. *Et quasi impuri remoti sunt.* Ο΄. *καὶ ἠγχιστεύθησαν* (alia exempl. *ἐξώσθησαν*[6]).

Cap. I. [1] Sic Codd. 19, 93, 108. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [5] Sic Codd. 19, 93, 108. [6] Sic Codd. 19, 93 (cum *ἀντελάβοντο*), 108 (cum altera lectione in marg.). [7] Iidem. Cf. Gen. xxiv. 53 in Hebr. et LXX. [8] Iidem. [9] Sic Comp. (om. *ταῦτα*, cum *Σασαβασάρ*), Codd. 19 (cum *τὰ π. σκεύη ταῦτα*), 93, 108.

Cap. II. [1] Sic, ex duplici versione, Codd. 19, 93, 108, 121. Ad *ἡγούμενος* (פֶּחָה) cf. Hex. ad Hag. i. 1. [2] Sic Codd. 19 (cum *τῆς γῆς Γαί*), 93, 108 (om. *τῆς*). Cf. Hex. ad Jos. vii. 2. Jerem. xlix. 3. [3] Sic Comp. (cum *Ἠλάμ*), Codd. 19, 93, 108. [4] Sic Codd. II (cum *Ἀβδησεήλ*), 55 (cum *Ἀβδησόλ*), 74, 106, alii. Cf. v. 58. [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [6] Sic Comp., Ald., Codd. 19, 93, 108.

63. וּלְתֻמִּים. Οʹ. καὶ τοῖς τελείοις (alia exempl. ταῖς τελειώσεσι[7]).

64. כְּאֶחָד. Οʹ. ὁμοῦ. Alia exempl. ὁμοθυμαδόν.[8]

65. וְלָהֶם. Οʹ. καὶ οὗτοι. Alia exempl. καὶ αὐτοῖς.[9]

69. דַּרְכְּמוֹנִים. *Daricos*. Οʹ. μναῖ. Alia exempl. δραχμάς.[10]

וְכָתְנֹת כֹּהֲנִים. Οʹ. καὶ κόθωνοι (alia exempl. χιτῶνας[11]) τῶν ἱερέων. Alia exempl. καὶ στολὰς ἱερατικάς.[12]

70. וַיֵּשְׁבוּ. Οʹ. καὶ ἐκάθισαν (alia exempl. κατῴκησαν[13]).

CAP. III.

3. וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת. Οʹ. καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαύτωσις. Alia exempl. καὶ ἀνεβίβασαν (וַיַּעֲלוּ ק׳) ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαυτώματα.[1]

7. לַצִּדֹנִים וְלַצֹּרִים. Οʹ. τοῖς Σιδωνίοις καὶ τοῖς Τυρίοις. Alia exempl. τοῖς Σιδανεὶμ καὶ τοῖς Σωρείμ.[2]

כִּרְשְׁיוֹן. *Pro facultate*. Οʹ. κατ' ἐπιχώρησιν. Alia exempl. διὰ γνώμης.[3]

8. לְנַצֵּחַ. *Ut praeessent*. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τοῦ ἐπινικᾶν; alia, τοῦ νικοποιεῖν.[4]

9. כְּאֶחָד לְנַצֵּחַ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ὁμοθυμαδὸν τοῦ ἐπινικᾶν.[5]

10. הַבֹּנִים. Οʹ. τοῦ οἰκοδομῆσαι. Alia exempl. οἱ οἰκοδομοῦντες τοῦ οἰκοδομῆσαι.[6]

11. וַיַּעֲנוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדֹת. Οʹ. καὶ ἀπεκρίθησαν ἐν αἴνῳ καὶ ἀνθομολογήσει. Alia exempl. καὶ ἀνεκρούσαντο τοῦ αἰνεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι.[7]

11. הֵרִיעוּ. Οʹ. ἐσήμαινε. Alia exempl. ἠλάλαξαν.[8]

12. בְּיָסְדוֹ זֶה הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם. Οʹ. ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ, καὶ τοῦτον τὸν οἶκον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν. Alia exempl. ἐν τῷ θεμελιοῦσθαι τοῦτον τὸν οἶκον κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.[9]

וְרַבִּים בִּתְרוּעָה..לְהָרִים קוֹל. Οʹ. καὶ ὁ ὄχλος ἐν σημασίᾳ..τοῦ ὑψῶσαι ᾠδήν. Alia exempl. καὶ πολλοὶ ἐν ἀλαλαγμῷ..τοῦ ὑψοῦν τὴν φωνήν.[10]

13. מְרִיעִים. Οʹ. ἐκραύγασε. Alia exempl. ἠλάλαξε.[11]

CAP. IV.

2. הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ פֹּה. Οʹ. τοῦ ἐνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε. Alia exempl. τοῦ ἀναγαγόντος ἡμᾶς ἐνταῦθα.[1]

5. יוֹעֲצִים. *Suasores*. Οʹ. βουλευόμενοι. Alia exempl. συμβούλους.[2]

6. שִׂטְנָה. *Libellum accusatorium*. Οʹ. ἐπιστολήν. Alia exempl. ἐπιστολὴν καὶ ἐναντίωσιν.[3]

7. וּכְתָב הַנִּשְׁתְּוָן כָּתוּב. *Et scriptura epistolae scripta est*. Οʹ. ἔγραψεν ὁ φορολόγος γραφήν. Alia exempl. καὶ ἔγραψεν ὁ φορολόγος τὴν γραφὴν τῆς διατάξεως.[4]

9. דִּינָיֵא. Οʹ. Δειναῖοι. Alia exempl. οἱ κριταί.[5]

דֶּהָוֵא עֵלְמָיֵא. *Dehavitae, Elamitae*. Οʹ. Δαυ-

---

[7] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Lev. viii. 8. Nehem. vii. 65. [8] Iidem. [9] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [10] Sic Comp. (cum δραχμῶν), Ald. (idem), Codd. III, 19 (cum δραγμὰς), 44, 52 (ut Comp.), alii (inter quos 243, ut Comp.). Cf. Hex. ad 1 Paral. xxix. 7. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, 44, 52, alii (inter quos 243). [12] Sic Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Nehem. vii. 70. [13] Sic Codd. 19, 93, 108.

CAP. III. [1] Sic Comp. (cum ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώσεις), Codd. 19, 93 (cum αὐτὸ pro ἐπ' αὐτῷ), 108. [2] Sic Codd. II (cum Σηδαμεὶν et Σωρεὶν), 121 (cum Σωρίμ). [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [4] Prior lectio est in Codd. 19, 93, 108 (om. τοῦ); posterior in Comp., Ald., Codd. 52, 64, aliis (inter quos 243). [5] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (om. τοῦ). [6] Sic Comp., Codd. 19 (om. οἱ), 93, 108 (ut 19). [7] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [8] Iidem. [9] Sic Codd. 19 (cum τὸν οἶκον τοῦτον), 93, 108 (om. τῷ). [10] Sic Comp. (cum τοῦ ὑψῶσαι φωνὴν), Codd. 19, 93, 108. [11] Sic Codd. 19 (cum ἠλάλαζε), 93, 108.

CAP. IV. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [2] Iidem. [3] Sic, ex duplici lectione, Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Gen. xxvi. 21. [4] Sic Codd. 93, 108 (om. τήν). Cf. ad Cap. v. 5. [5] Sic Codd. 93 (cum βικριταὶ), 108.

αἶοι. Alia exempl. οἵ εἰσιν Ἠλαμαῖοι; alia, Δαύλιοι, Αἰλαμῖται.[6]

11. דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן. *Hoc est exemplar.* Ο΄. αὕτη ἡ διαταγή. Alia exempl. καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον.[7]

13. מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא יִנְתְּנוּן וְאַפְּתֹם מַלְכִים תְּהַנְזִק. *Tributum, vectigal, et portoria non solvent, et tandem reges damno afficiet.* Ο΄. φόροι οὐκ ἔσονταί σοι, οὐδὲ δώσουσι· καὶ τοῦτο βασιλεῖς κακοποιεῖ. Alia exempl. φόρων πρᾶξιν καὶ συντέλεσμα οὐ δώσουσί σοι, καὶ οὐκ ἔσονταί σοι· καὶ πρὸς τούτοις βασιλεῦσιν ὀχλήσουσι.[8]

14. כְּעַן כָּל־קֳבֵל דִּי־מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא. Ο΄. Vacat. Alia exempl. νῦν οὖν καθὼς ἅλας τοῦ ναοῦ ἡλισάμεθα.[9]

15. בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν ταῖς βίβλοις τῶν μνημοσύνων.[10]

וְאֶשְׁתַּדּוּר עָבְדִין בְּגַוַּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא. *Et rebellionem moverunt in ea a tempore remotissimo.* Ο΄. καὶ φυγαδεῖαι δούλων γίνονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ἀπὸ ἡμερῶν (alia exempl. χρόνων[11]) αἰῶνος. Alia exempl. καὶ μάχας καὶ ἀγῶνας ποιοῦσιν ἐν αὐτῇ ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος, καὶ φυγαδεῖαι δούλων ἐν αὐτῇ.[12]

16. לָקֳבֵל דְּנָה חֲלָק בַּעֲבַר נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ. Ο΄. οὐκ ἔστι σοι εἰρήνη. Alia exempl. πρὸς ταῦτα μέρος ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἔσται σοι.[13]

17. פִּתְגָמָא שְׁלַח. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν. Alia exempl. τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν.[14]

17, 18. נִשְׁתְּוָנָא : וּכְעֶת. Ο΄. καί φησιν· ὁ φορολόγος. Alia exempl. καὶ νῦν τὸ γραμματεῖον.[15]

18. מְפָרַשׁ קֱרִי קָדָמָי. *Distincte recitata est coram me.* Ο΄. ἐκλήθη ἔμπροσθεν ἐμοῦ. Alia exempl. σαφῶς ἀνεγνώσθη ἐνώπιόν μου.[16]

19. וְאֶשְׁתַּדּוּר. Ο΄. καὶ φυγαδεῖαι (alia exempl. ἀγῶνες[17]).

20. בְּכֹל עֲבַר. Ο΄. ὅλης τῆς πέραν. Alia exempl. ὅλης τῆς ἑσπέρας; alia, παντὸς τοῦ πέραν.[18]

וּמִדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ מִתְיְהֵב לְהוֹן. Ο΄. καὶ φόροι πλήρεις καὶ μέρος δίδονται (potior scriptura δίδοται) αὐτοῖς. Alia exempl. καὶ φόροι, πράξεις τε, καὶ συντέλεσμα ἐδίδοτο αὐτοῖς.[19]

21, 22. עַד־מִנִּי טַעְמָא יִתְּשָׂם : וּזְהִירִין הֱווֹ שָׁלוּ (errorem) לְמֶעְבַּד עַל־דְּנָה. Ο΄. ἔτι ὅπως ἀπὸ τῆς γνώμης πεφυλαγμένοι ἦτε ἄνεσιν ποιῆσαι περὶ τούτου. Alia exempl. ἔτι δι' ἐμοῦ ἐξετέθη τὸ δόγμα· καὶ προσέχετε τοῦ μὴ ποιῆσαι παράλογον περὶ τούτου.[20]

22. לְהַנְזָקַת מַלְכִין. Ο΄. εἰς κακοποίησιν βασιλεῦσι. Alia exempl. τοῦ ὀχλεῖσθαι βασιλεῖς.[21]

23. אֱדַיִן מִן־דִּי פַּרְשֶׁגֶן נִשְׁתְּוָנָא דִּי אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא קֱרִי. Ο΄. τότε ὁ φορολόγος τοῦ Ἀρθασασθὰ βασιλέως ἀνέγνω. Alia exempl. τότε τὸ ἀντίγραφον τοῦ δόγματος Ἀρταξέρξου ἀνεγνώσθη.[22]

עַל־יְהוּדָיֵא. Ο΄. καὶ ἐν Ἰούδᾳ. Alia exempl. ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους.[23]

---

[6] Prior lectio est in Codd. II, 55 (cum Ἤλαμοι); posterior in Comp. (cum Δαναῖοι, Ἐλαμῖται), Codd. 93, 108 (cum καὶ Λαμῖται). [7] Sic Codd. 93, 108. [8] Sic Comp. (cum καὶ τοῦτο βασιλεῖς κακοποιεῖ pro καὶ οὐκ ἔσονται—ὀχλήσουσι), Codd. 93 (cum φόρον πράξει), 108, 121. Cf. ad Cap. iv. 20. vii. 24. [9] Sic Comp. (cum καὶ νῦν οὖν), Codd. 93, 108, 121. [10] Sic Comp. (cum ἐν τῷ βίβλῳ), Codd. 93, 108. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, 52, 58, alii (inter quos 243). [12] Sic, ex duplici versione, Codd. 93 (cum φυγαδεία), 108. [13] Sic Comp., Codd. 93, 108 (cum οὐκ ἔστι σοι εἰρήνη in marg.), 121 (cum οὐκ ἔστι σοι εἰρήνη pro οὐκ ἔσται σοι).

[14] Sic Comp., Codd. 93, 108. [15] Sic Codd. 93, 108 (cum γραμματίον). [16] Iidem. [17] Iidem. [18] Prior lectio est in Ald., Codd. II, III, 44, 55, 58 (cum τῆς εἰς πέραν), aliis (inter quos 243); posterior in Comp., Codd. 93, 108. [19] Sic Comp. (cum συντελέσματα δίδονται), Ald. (cum δίδοται), Codd. 93, 108. [20] Sic Comp., Codd. 93, 108, 121. Ad παράλογον cf. Hex. ad 2 Reg. iii. 27. [21] Sic Codd. 93, 108, 121 (cum βασιλεῦσι). [22] Sic Comp., Codd. 93, 108, 121 (cum τοῦ βασιλέως pro Ἀρταξέρξου). [23] Sic Comp., Codd. 93, 108.

Cap. V.

3. פַּחַת. Οʹ. ἔπαρχος. Alia exempl. ὁ στρατηγός.[1]

5. הֲוָת. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἐγένοντο.[2]

יְתִיבוּן נִשְׁתְּוָנָא עַל־דְּנָה. Οʹ. ἀπεστάλη τῷ φορολόγῳ ὑπὲρ τούτου. Alia exempl. δίδωσι διάταγμα περὶ τούτου.[3]

6. פַּרְשֶׁגֶן. Οʹ. διασάφησις. Alia exempl. ἀντίγραφον.[4]

7. פִּתְגָמָא שְׁלַחוּ. Οʹ. ῥήμασιν (potior scriptura ῥῆσιν[5]) ἀπέστειλαν. Alia exempl. τὸ ῥῆμα ὃ ἀπέστειλαν.[6]

8. אָסְפַּרְנָא. *Diligenter.* Οʹ. ἐπιδέξιον. Ἄλλος· ἀσφαλῶς.[7]

וּמַצְלַח. Οʹ. καὶ εὐοδοῦται (alia exempl. κατευθύνει[8]).

10. דִּי בְרָאשֵׁיהֹם. Οʹ. τῶν ἀρχόντων (alia exempl. τῶν προηγουμένων[9]) αὐτῶν.

11. וְשַׁכְלְלֵהּ. Οʹ. καὶ κατηρτίσατο (alia exempl. ἡτοίμασεν[10]) αὐτόν.

12. מִן־דִּי. Οʹ. ἀφότε (alia exempl. ἐπειδὴ[11]) δέ.

13. מַלְכָּא דִּי בָבֶל. Οʹ. τοῦ βασιλέως. Alia exempl. τοῦ βασιλεύσαντος καὶ τῶν Βαβυλωνίων.[12]

14. דִּי בָבֶל (in priore loco). Οʹ. τοῦ βασιλέως. Alia exempl. τοῦ βασιλέως τὸν ἐν Βαβυλῶνι.[13]

15. וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־אַתְרֵהּ. Οʹ. εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ οἰκοδομηθήτω εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον.[14]

17. בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי־מַלְכָּא תַמָּה דִּי בְּבָבֶל. Οʹ. ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος. Alia exempl. ἐν τοῖς γαζοφυλακίοις τοῦ βασιλέως ἐκεῖ ἐν Βαβυλῶνι.[15]

17. וּרְעוּת מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח. Οʹ. καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πεμψάτω (alia exempl. τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀποστειλάτω[16]).

Cap. VI.

1. דִּי גִנְזַיָּא מְהַחֲתִין תַּמָּה. Οʹ. ὅπου ἡ γάζα κεῖται. Alia exempl. οὗ αἱ γάζαι ἔκειντο ἐκεῖ.[1]

2. בְּאַחְמְתָא. Οʹ. ἐν πόλει. Alia exempl. ἐν Ἀμαθὰ πόλει; alia, ἐν Ἐκβατάνοις τῇ πόλει.[2]

דִּי בְּמָדַי מְדִינְתָּא. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τῆς Μήδων πόλεως (s. χώρας).[3]

3. וְאֻשּׁוֹהִי מְסוֹבְלִין. *Et fundamenta ejus erigantur.* Οʹ. καὶ ἔθηκεν ἔπαρμα. Alia exempl. καὶ τὰ θεμέλια τεθήτω, θεμέλια παχέα.[4]

4. וְנִדְבָּךְ דִּי־אָע חֲדַת. *Et strues ligni novi.* Οʹ. καὶ δόμος ξύλινος εἷς. Alia exempl. καὶ δόμον ξύλων καινῶν ἕνα.[5]

5. וִיהָךְ. *Et eant.* Οʹ. καὶ ἀπελθέτω (alia exempl. ἀπενεχθήτω[6]).

לְאַתְרֵהּ וְתַחֵת. Οʹ. ἐπὶ τόπου οὗ ἐτέθη. Alia exempl. εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, καὶ τεθήτω.[7]

6. כְּעַן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר. Οʹ. νῦν δώσετε ἔπαρχοι πέραν. Alia exempl. νῦν οὖν Τανθαναῖε, στρατηγὲ τοῦ πέραν.[8]

רַחִיקִין הֲווֹ. Οʹ. μακρὰν ὄντες. Alia exempl. μακρὰν ἀπέχετε.[9]

Cap. V. [1] Sic Codd. 19, 93, 108. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [3] Sic Comp. (cum φορολόγῳ pro διάταγμα), Codd. 19, 93, 108. [4] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. ad Cap. iv. 23. [5] Sic Codd. II, III, 44, 52, 55, alii. [6] Sic Codd. 19 (om. ὃ), 93, 108. [7] Sic in textu Cod. 93. [8] Sic Codd. 19 (cum –νη), 93, 108 (ut 19). [9] Sic Codd. 19 (cum αὐτοῖς), 93, 108. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Sic Codd. 93, 108. [13] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Mox ναοῦ τοῦ ἐν Βαβυλῶνι iidem. [14] Sic Comp. (cum αὐτοῦ), Codd. 19, 93, 108, 121 (cum τὸν τόπον ἑαυτοῦ). [15] Sic Comp. (cum ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γ.), Codd. 19, 108. [16] Sic (pro πεμψάτω) Codd. 19, 108.

Cap. VI. [1] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum γάνζαι), 108. [2] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III (cum ἐν Ἀμ. ἐν π.), 52, 64, 119 (ut III), 243, 248; posterior in Codd. 19, 93 (cum Ἐκβετ.), 108 (cum ἐν Ἐκβ. ἐν τῇ π.), 121. [3] Sic Comp., Ald., Codd. 19 (cum χώρας), 44, 52, 64, alii (inter quos 93, 108, uterque ut 19). [4] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum τεθείτω), 108, 121 (add. ἔπαρμα in fine). [5] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum καινὸν), 108 (cum ξύλινον καινόν). [6] Sic Codd. 19, 93, 108. [7] Sic Comp. (cum ἐπὶ τόπου αὐτῶν), Codd. 19, 93, 108. [8] Sic Comp. (cum Θαθαναῖε), Codd. 19, 93 (cum Τανθαναια), 108. [9] Sic Codd. 19, 93, 108, 121.

8, 11. וּמִנִּי שִׂים טְעֵם (bis). Ο΄. καὶ ἀπ' ἐμοῦ γνώμη ἐτέθη. Alia exempl. καὶ δι' ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα.[10]

דִּי־לָא לְבַטָּלָא. Ο΄. τὸ μὴ καταργηθῆναι. Alia exempl. πρὸς τὸ μὴ καταργηθῆναι τὸ ἔργον.[11]

9. וּמָה חַשְׁחָן. Ο΄. καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα. Alia exempl. καὶ εἴτι δέον.[12]

דִּי־לָא שָׁלוּ. *Sine errore.* Ο΄. ὃ ἐὰν αἰτήσωσιν. Alia exempl. ἀπαραλλάκτως ὃ ἂν αἰτήσωσιν.[13]

10. לְחַיֵּי. Ο΄. εἰς ζωήν. Alia exempl. περὶ τῆς σωτηρίας.[14]

11. וּזְקִיף יִתְמְחֵא. Ο΄. καὶ ὠρθωμένος πληγήσεται (alia exempl. παγήσεται[15]).

נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה. *Sterquilinium fiet propter hoc.* Ο΄. τὸ κατ' ἐμὲ ποιηθήσεται. Alia exempl. ἔσται εἰς διαρπαγήν.[16]

12. דִּי־שַׁכִּן. Ο΄. οὗ κατασκηνοῖ. Alia exempl. ὁ κατασκηνώσας.[17]

יְמַגַּר. *Dejiciat.* Ο΄. καταστρέψαι. Alia exempl. ῥάξαι.[18]

לְהַשְׁנָיָא לְחַבָּלָה. Ο΄. ἀλλάξαι ἢ ἀφανίσαι. Alia exempl. ἀλλοιῶσαι ὥστε διαφθεῖραι.[19]

יִתְעֲבֵד. Ο΄. ἔσται. Alia exempl. γινέσθω.[20]

13. לָקֳבֵל דִּי. Ο΄. πρὸς ὅ. Alia exempl. καθότι.[21]

14. וּמַצְלְחִין. Ο΄. καὶ οἱ Λευῖται. Alia exempl. καὶ κατεύθυνον.[22]

20. הִטַּהֲרוּ. Ο΄. ἐκαθαρίσθησαν. Alia exempl. ἡγνίσαντο.[23]

20. כְּאֶחָד כֻּלָּם. Ο΄. ἕως εἷς πάντες. Alia exempl. ὁμοθυμαδὸν πάντες ὡς εἷς.[24]

21. הַשָּׁבִים מֵהַגּוֹלָה. Ο΄. οἱ (alia exempl. οἱ ἐξελθόντες[25]) ἀπὸ τῆς ἀποικεσίας.

CAP. VII.

6. סוֹפֵר מָהִיר. Ο΄. γραμματεὺς ταχύς (alia exempl. ὀξύς[1]).

10. הֵכִין לְבָבוֹ. Ο΄. ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ. Alia exempl. ἡτοίμασε τὴν καρδίαν αὐτοῦ.[2]

חֹק וּמִשְׁפָּט. Ο΄. προστάγματα καὶ κρίματα. Alia exempl. δικαιώματα καὶ κρίσεις.[3]

11. וְזֶה פַּרְשֶׁגֶן. Ο΄. καὶ αὕτη ἡ διασάφησις. Alia exempl. καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον.[4]

12. גְּמִיר. (Scribae) *consummato.* Ο΄. τετελέσθω (potior scriptura τετέλεσται) λόγος. Alia exempl. τετελειωμένῳ· τετέλεσται ὁ λόγος.[5]

13. יְהָךְ. Ο΄. πορευθῆναι. Alia exempl. πορευέσθω.[6]

14. כָּל־קֳבֵל דִּי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καθότι.[7]

15. וּלְהֵיבָלָה. Ο΄. καὶ εἰς οἶκον κυρίου (וּלְהֵיכְלָא). Alia exempl. καὶ ἀπενεγκεῖν εἰς οἶκον κυρίου.[8]

דִּי בִירוּשְׁלֶם מִשְׁכְּנֵהּ. Ο΄. τῷ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατασκηνοῦντι. Alia exempl. οὗ τὸ σκήνωμα ἐν Ἱερουσαλήμ.[9]

---

[10] Sic Comp. (in priore loco), Codd. 19, 93, 108. [11] Sic Codd. 19, 93, 108, 121 (cum εἰς τὸ μή). [12] Sic Codd. 19, 93 (cum ἔτι pro εἴτι), 108. [13] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. ad Cap. iv. 22. [14] Sic Codd. 19, 93, 108. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19 (cum ὀρθωθήσεται καὶ pro ὠρθωμένος), 44, 64, alii (inter quos 243). [16] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108, 121 (cum εἰς δ. τὸ κατ' ἐμὲ π.). Cf. Dan. ii. 5. iii. 29 juxta Theod. (Locutio paulo insolentior, τὸ κατ' ἐμὲ ποιηθήσεται, non aliud innuere videtur quam δημευθήσεται (Dan. iii. 29 juxta LXX), vel ἀναληφθήσεται εἰς τὸ βασιλικόν (Dan. ii. 5 juxta eosdem). Cf. 1 Esdr. vi. 31. Mire Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. κατά: "Τὸ κατ' ἐμέ, *latrina*, ex Graecismo[?] quo utebantur honestatis in loquendo studiosi, i. q. ἀφεδρών.") [17] Sic Codd. 19, 93, 108. [18] Sic Codd. 19 (cum ῥῆξαι), 93, 108 (ut 19). [19] Iidem. [20] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [21] Iidem. [22] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum κατεύθυναν), 108 (cum κατεύθηνον). [23] Sic Codd. 19 (cum ἠγνοίσ.), 93, 108. [24] Sic Codd. 19 (cum καὶ πάντες pro πάντες), 93, 108. [25] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108.

CAP. VII. [1] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 2. [2] Sic Comp., Codd. 19 (cum ἡτοίμαζε), 93, 108 (ut 19). [3] Sic Codd. 19, 93, 108. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. ad Cap. v. 6. [5] Sic Codd. 19, 93, 108. [6] Sic Comp. (cum πορευθήτω), Codd. 19, 93, 108. [7] Sic Comp., Codd. 19, 44, 74, alii (inter quos 93, 108). [8] Sic Comp. (cum καὶ εἰς pro εἰς), Codd. 19 (cum εἰς τὸν οἶκον), 44, 71, alii (inter quos 93, 108, uterque ut 19). [9] Sic Codd. 93, 108.

17. כָּל־קֳבֵל דְּנָה אָסְפַּרְנָא תִקְנֵא בְּכַסְפָּא דְנָה. *Propterea diligenter emes pecunia hac.* Οʹ. καὶ πάντα προσπορευόμενον τοῦτον ἑτοίμως ἔνταξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ. Alia exempl. πρὸς ταῦτα ἐπιμελῶς ἀγόρασον ἐκ τοῦ ἀργυρίου τούτου.[10]

20. וּשְׁאָר חַשְׁחוּת. Οʹ. καὶ κατάλοιπον (alia exempl. καὶ πᾶν τὸ ἀνῆκον[11]) χρείας.

21. סָפַר דָּתָא. Οʹ. καὶ γραμματεύς (alia exempl. add. τοῦ νόμου[12]).

22. דִּי־לָא כְתָב. Οʹ. οὗ οὐκ ἔστι γραφή. Alia exempl. ἄνευ γραφῆς.[13]

24. וּלְכֹם מְהוֹדְעִין. Οʹ. καὶ ὑμῖν ἐγνώρισται. Alia exempl. ἡμεῖς οὖν γνωρίζομεν ὑμῖν.[14]

מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא שַׁלִּיט לְמִרְמֵא עֲלֵיהֹם. Οʹ. φόρος μὴ ἔστω σοι, οὐκ ἐξουσιάσεις καταδουλοῦσθαι αὐτούς. Alia exempl. τοῦ φόρον καὶ πρᾶξιν καὶ ἀποφορὰν οὐκ ἔχειν ὑμᾶς ἐξουσίαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτούς.[15]

26. אָסְפַּרְנָא. Οʹ. ἑτοίμως. Alia exempl. ἐπιμελῶς.[16]

הֵן לְמוֹת הֵן לִשְׁרֹשׁוּ הֵן־לַעֲנָשׁ נִכְסִין וְלֶאֱסוּרִין. Οʹ. ἐάν τε εἰς θάνατον, ἐάν τε εἰς παιδείαν, ἐάν τε εἰς ζημίαν τοῦ βίου, ἐάν τε εἰς παράδοσιν (alia exempl. εἰς δεσμά[17]). Alia exempl. ἤτοι εἰς θάνατον, ἢ ἐκριζῶσαι αὐτὸν, ἢ παιδεῦσαι, ἢ ζημιῶσαι τὰ ὑπάρχοντα, ἢ εἰς φυλακὴν ἐγκλεῖσαι.[18]

28. הַגִּבֹּרִים. Οʹ. τῶν ἐπηρμένων. Alia exempl. τῶν δυνατῶν.[19]

וָאֶקְבְּצָה. Οʹ. καὶ συνῆξα (alia exempl. ἤθροισα[20]).

CAP. VIII.

1. וְהִתְיַחְשָׂם הָעֹלִים עִמִּי בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל. Οʹ. οἱ ὁδηγοὶ ἀναβαίνοντες μετ' ἐμοῦ ἐν βασιλείᾳ Ἀρθασασθὰ τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος. Alia exempl. καὶ ἡ γενεαλογία τῶν ἀναβάντων μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως ἐκ Βαβυλῶνος.[1]

3. הִתְיַחֵשׂ לִזְכָרִים. Οʹ. τὸ σύστρεμμα. Alia exempl. ἐγενεαλογήθησαν οἱ ἄρσενες.[2]

4. פַּחַת. Οʹ. Φαάθ. Alia exempl. Φαὰθ ἡγουμένου.[3]

14. (וְזַכּוּר ק') וְזַבּוּד. Οʹ. καὶ Ζαβούδ (alia exempl. Ζακχούρ[4]).

15. וָאֶקְבְּצֵם. Οʹ. καὶ συνῆξα (alia exempl. ἤθροισα[5]) αὐτούς.

וָאָבִינָה. Οʹ. καὶ συνῆκα (alia exempl. κατενόησα[6]).

16. וּלְאֶלְנָתָן. Οʹ. τῷ Ἀλωνάμ. Alia exempl. (πρὸς) τὸν Ἐλινάθαν.[7]

רָאשִׁים. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἄνδρας; alia, ἄρχοντας.[8]

מְבִינִים. Οʹ. συνιέντας. Alia exempl. ἄρχοντας συνετούς.[9]

17. וָאוֹצִאָה (וָאֲצַוֶּה ק') אוֹתָם עַל־אִדּוֹ הָרֹאשׁ בְּכָסִפְיָא הַמָּקוֹם. Οʹ. καὶ ἐξήνεγκα αὐτοὺς ἐπὶ ἄρχοντας (alia exempl. ἄρχοντος[10]) ἐν ἀργυρίῳ τοῦ τόπου. Alia exempl. καὶ ἐνετειλάμην αὐτοῖς πρὸς Ἀδδαῒ τὸν ἄρχοντα ἐκ Μασφὲν τοῦ τόπου ἐνεγκεῖν ἡμῖν λειτουργούς.[11]

---

[10] Haec in textu τῶν Οʹ post ἐν τῷ β. τούτῳ ex duplici versione inferunt Codd. 19, 93 (om. ἐπιμελῶς), 108. [11] Sic Codd. 19, 93, 108. Mox ἐκ τῶν γαζοφυλακίων pro ἀπὸ οἴκων γάζης iidem. [12] Sic Comp., Ald., Codd. II (om. καὶ), III, XI, 19, 44 (om. τοῦ), 52, 55, alii (inter quos 243). [13] Sic (cum ἄλλα pro ἄλας) Codd. 19, 93, 108. [14] Sic Codd. 19 (cum ὑμεῖς οὖν), 93, 108. [15] Sic Comp. (cum τὸν φόρον), Codd. 19, 93, 108 (cum οὐ ἔχειν). Cf. ad Cap. iv. 13. [16] Iidem. [17] Sic Ald., Codd. III, 44, 52, alii (inter quos 243). [18] Sic Comp. (cum ἐάν τε εἰς θ., ἐάν τε ἢ ἐκριζῶσαι), Codd. 19 (om. αὐτὸν), 93 (om. ἢ ante ἐκριζῶσαι, et τὰ ante ὑπάρχοντα), 108 (om. τά). [19] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [20] Sic Codd. 19 (cum ἤθρυσα), 93, 108 (ut 19).

CAP. VIII. [1] Sic Comp. (cum Ἀρθασασθὰ), Codd. 19 (cum τοῦ Ἀρτ. pro Ἀρτ. τοῦ), 93, 108. [2] Iidem. [3] Sic Codd. 19 (cum ἡγούμενος), 93, 108. Cf. ad Cap. v. 3. [4] Sic Comp., Codd. 19 (cum Ζαχοὺρ), 93, 108. Hieron. *Zachur.* [5] Sic Codd. 19, 93, 108. [6] Sic Codd. 19 (cum –σαν), 93, 108. [7] Sic Comp. (cum καὶ τῷ Ἐ.), Codd. 19, 93, 108. [8] Prior lectio est in Codd. II, XI; posterior in Comp., et (ut infra) Codd. 19, 93, 108. [9] Sic Codd. 19, 93, 108. [10] Sic Codd. II, XI, 44, 134, 243. [11] Sic Comp. (cum Ἀδαῒ et Κασφιὲ, et om. ἐνεγκεῖν

17. אֶל־אִדּוֹ אָחִיו הַנְּתוּנִים. Ο΄. πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν τῶν Ἀθενείμ. Alia exempl. πρὸς Ἀδδαῒ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν τοὺς Ναθιναίους.[12]

בְּכָסִפְיָא הַמָּקוֹם. Ο΄. ἐν ἀργυρίῳ τοῦ τόπου. Alia exempl. τοὺς ἐν Μασφὲν τοῦ τόπου.[13]

מְשָׁרְתִים. Ο΄. ᾄδοντας. Alia exempl. λειτουργοὺς καὶ ᾄδοντας.[14]

18. אִישׁ שֶׂכֶל. Ο΄. ἀνὴρ σαχών (alia exempl. συνετός[15]).

וְשֵׁרֵבְיָה. Ο΄. καὶ ἀρχὴν ἦλθον. Alia exempl. ἐν ἀρχῇ Σαρουΐα.[16]

20. נִקְּבוּ. Ο΄. συνήχθησαν. Alia exempl. ὠνομάσθησαν.[17]

21. וָאֶקְרָא. Ο΄. καὶ ἐκάλεσα (alia exempl. ἐκήρυξα[18]).

וּלְכָל־רְכוּשֵׁנוּ. Ο΄. καὶ πάσῃ τῇ κτήσει (alia exempl. ὑπάρξει[19]) ἡμῶν.

22. וְעֻזּוֹ. Ο΄. καὶ κράτος (alia exempl. ἡ δὲ ἰσχὺς[20]) αὐτοῦ.

25. הַהֵרִימוּ. Ο΄. ἃ ὕψωσεν (alia exempl. ἀφώρισεν[21]).

26. וָאֶשְׁקוֹלָה. Ο΄. καὶ ἔστησα. Alia exempl. καὶ παρέστησα αὐτοῖς.[22]

27. לַאֲדַרְכֹנִים אָלֶף. *Daricorum mille.* Ο΄. εἰς τὴν ὁδὸν χίλιοι. Alia exempl. εἰς τὴν ὁδὸν δραχμῶν χιλίων.[23]

כַּזָּהָב. Ο΄. ἐν χρυσίῳ. Alia exempl. ὡς χρυσίον.[24]

29. הַלִּשְׁכוֹת. Ο΄. εἰς σκηνάς. Alia exempl. εἰς τὰ παστοφόρια.[25]

31. וְאוֹרֵב. Ο΄. καὶ πολεμίου. Alia exempl. καὶ πολεμίου ἐνεδρεύοντος.[26]

35. בְנֵי־הַגּוֹלָה. Ο΄. υἱοὶ τῆς παροικίας (alia exempl. ἀποικίας[27]).

36. אֶת־דָּתֵי. *Edicta.* Ο΄. τὸ νόμισμα. Alia exempl. τὰ ὁλοκαυτώματα.[28]

לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּפַחֲוֹות. *Satrapis regis et praefectis.* Ο΄. τοῖς διοικηταῖς τοῦ βασιλέως καὶ ἐπάρχοις. Alia exempl. οἱ διοικηταὶ τοῦ βασιλέως καὶ οἱ στρατηγοί.[29]

וְנִשְּׂאוּ. Ο΄. καὶ ἐδόξασαν (alia exempl. ἐπῆραν[30]).

CAP. IX.

1. וּכְכַלּוֹת. Ο΄. καὶ ὡς (Ἄλλος· ἡνίκα δὲ[1]) ἐτελέσθη.

לֹא־נִבְדְּלוּ. Ο΄. οὐκ ἐχωρίσθη. Ἄλλος· οὐ διεστάλησαν.[2]

כְּתֹעֲבֹתֵיהֶם. Ο΄. ἐν μακρύμμασιν (alia exempl. ἐν τοῖς βδελύγμασιν[3]) αὐτῶν.

2. וְהִתְעָרְבוּ. Ο΄. καὶ παρήχθη (וְהִתְעַבְּרוּ). Alia exempl. καὶ συνεμίγη.[4]

וְהַסְּגָנִים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τῶν στρατηγῶν.[5]

הָיְתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רִאשׁוֹנָה. Ο΄. ἐν τῇ ἀσυνθεσίᾳ ταύτῃ ἐν ἀρχῇ. Alia exempl. ἦν ἐν τῷ ἀδικήματι τῆς ἀσυνθεσίας ταύτης ἐν πρώτοις.[6]

ἡμῖν λ.), Codd. 19 (cum Ἀδδαεὶ), 93, 108. [12] Sic Comp., Codd. 19 (cum Ἀναθιναίους), 93 (cum Ναθαναίους), 108. [13] Sic Comp. (cum τοὺς ἐν ἀργ. τοῦ τ. Κασφιὲ), Codd. 19, 93, 98. [14] Iidem. [15] Iidem. [16] Sic Comp. (cum καὶ Σαρουία tantum), Codd. 19, 93, 108. [17] Iidem. [18] Sic Codd. 19 (cum –ξαν), 93, 108. [19] Iidem. [20] Sic Codd. 19, 93, 108. [21] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [22] Sic Codd. 19, 93, 108 (cum αὐτούς). Cf. Hex. ad 2 Reg. xviii. 12. [23] Sic Comp. (om. εἰς τὴν ὁδὸν), Ald., Codd. II (cum χαμανεὶμ χίλιοι pro δρ. χ.), III (cum δραχμωνειν χειλειοι), XI (cum χαμανὶν χίλια), 44, 52, 71, alii (inter quos 93 (cum δραχμὰς χιλίας), 108 (idem), 243). Cf. Hex. ad 1 Paral. xxix. 7. [24] Sic Comp., Codd. 93, 108. [25] Sic Comp. (om. τὰ), 93, 108. Cf. Hex. ad Jerem. xxxv. 4. xxxvi. 10. [26] Sic Codd. 19, 93, 108. [27] Iidem. [28] Sic Codd. 19 (om. τὰ), 93, 108 (ut 19). [29] Iidem. [30] Iidem. Mox καὶ ἐδόξασαν τὸν οἶκον iidem.

CAP. IX. [1] Sic in textu Cod. 93. [2] Idem. [3] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Deinde Codd. 19, 93, 108: τοῦ Χαναναίου, καὶ τοῦ Χετταίου, καὶ τοῦ Φερεζαίου, καὶ τοῦ Ἰεβουσαίου, καὶ τοῦ Ἀμορραίου, καὶ τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ τοῦ Ἀμμανίτου, καὶ τοῦ Μωαβίτου. [4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Prov. xiv. 10. [5] Iidem. [6] Sic Codd. 19 (cum ἡ pro ἦν), 93, 108 (ut 19).

3, 5. וּמְעִילִי (bis). Ο΄. *καὶ ἐπαλλόμην.* Alia exempl. *καὶ τὸν ὑποδύτην μου.*[7]

מְשׁוֹמֵם. Ο΄. *ἠρεμάζων.* Alia exempl. *ἠρεμῶν καὶ θαυμάζων.*[8]

4. כֹּל חָרֵד בְּדִבְרֵי. Ο΄. *πᾶς ὁ διώκων λόγον.* Alia exempl. *πᾶς ἔντρομος καὶ ἐπιδιώκων ἐν τῷ λόγῳ.*[9]

6. לְהָרִים. Ο΄. *τοῦ ὑψῶσαι.* Alia exempl. *τοῦ ἐπᾶραι.*[10]

7. כֹּהֲנֵינוּ. Ο΄. *καὶ οἱ υἱοὶ ἡμῶν.* Alia exempl. *καὶ οἱ ἱερεῖς ἡμῶν, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν.*[11]

וּבְבִזָּה. Ο΄. *καὶ ἐν διαρπαγῇ* (alia exempl. *προνομῇ*[12]).

8. כִּמְעַט־רֶגַע. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ὡς βραχύ.*[13]

פְּלֵיטָה. Ο΄. *εἰς σωτηρίαν.* Alia exempl. *ἀνασωζόμενον.*[14]

אֱלֹהֵינוּ (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. *θεὲ ἡμῶν.*[15]

8, 9. מִחְיָה (bis). Ο΄. *ζωοποίησιν.* Alia exempl. *περιποίησιν.*[16]

בְּעַבְדֻתֵנוּ : כִּי־עֲבָדִים אֲנַחְנוּ. Ο΄. *ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν. ὅτι δοῦλοί ἐσμεν.* Alia exempl. *ἐν τῇ παραβάσει ἡμῶν, ἐν ᾗ παρέβημεν ἡμεῖς.*[17]

9. גָּדֵר. Ο΄. *φραγμόν.* Alia exempl. *τεῖχος.*[18]

10. וְעַתָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ νῦν*; alia, *νῦν οὖν.*[19]

11. הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם. Ο΄. *τῶν ἐθνῶν ἐν μακρύμμασιν αὐτῶν.* Alia exempl. *τῶν γαιῶν ἐν βδελύγμασιν αὐτῶν.*[20]

12. וְטוֹבָתָם. Ο΄. *καὶ ἀγαθὸν* (alia exempl. *συμφέροντα*[21]) *αὐτῶν.*

13. בְּמַעֲשֵׂינוּ. Ο΄. *ἐν ποιήμασιν* (alia exempl. *ἐν τοῖς ἔργοις*[22]) *ἡμῶν.*

כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ לְמַטָּה מֵעֲוֹנֵנוּ. *Nam tu, Deus noster, pepercisti* (puniens nos) *infra delictum nostrum.* Ο΄. *ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐκούφισας ἡμῶν τὰς ἀνομίας.* Alia exempl. *ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἡμῶν κατέπαυσας τὸ σκῆπτρον ἡμῶν διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ οὐκ ἔστιν ὡς σὺ, ὅτι ἐκούφισας τὰς ἀνομίας ἡμῶν.*[23]

פְּלֵיטָה. Ο΄. *σωτηρίαν.* Alia exempl. *ὑπόλειμμα.*[24]

14. הֲלוֹא תֶאֱנַף־בָּנוּ. Ο΄. *μὴ παροξυνθῇς ἐν ἡμῖν.* Alia exempl. *καὶ οὐκ ὠργίσθης ἡμῖν.*[25]

לְאֵין שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה. Ο΄. *τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατάλειμμα καὶ διασωζόμενον.* Alia exempl. *ὥστε μὴ εἶναι ὑπόλειμμα καὶ ἀνασωζόμενον.*[26]

15. כִּי אֵין. Ο΄. *ὅτι οὐκ ἔστι.* Alia exempl. *καὶ οὐ δυνάμεθα.*[27]

Cap. X.

1. וּכְהִתְפַּלֵּל. Ο΄. *καὶ ὡς* (alia exempl. *ἡνίκα δὲ*[1]) *προσηύξατο.*

וּמִתְנַפֵּל. Ο΄. *καὶ προσευχόμενος* (alia exempl. *προσπίπτων*[2]).

וִילָדִים. Ο΄. *καὶ νεανίσκοι.* Alia exempl. *νεανίσκοι καὶ παιδάρια.*[3]

---

[7] Sic Comp., Codd. 19, 93 (semel), 108. Cf. Hex. ad Exod. xxxix. 22. [8] Sic Codd. 19, 93, 108, 121. Mox (v. 4) *θαυμάζων* pro *ἠρεμάζων* iidem. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 15. xxvii. 35. xxviii. 19. [9] Sic Comp. (cum *πᾶς ὁ ἔντρομος λόγον*), Codd. 19, 93, 108. [10] Sic Codd. 19, 93, 108. [11] Sic Comp. (om. *καὶ οἱ π. ἡμῶν*), Codd. 19 (cum *καὶ οἱ πάντες* (om. *ἡμῶν*)), 93, 108 (cum *πάντες* pro *πατέρες*), 121. [12] Sic Codd. 19, 93, 108. [13] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108 (cum *ἐν* pro *ὡς*). [14] Sic Codd. 19, 93 (cum *-νος*), 108. Cf. Hex. ad 2 Paral. xx. 24. [15] Sic Codd. 74, 106, 134. [16] Sic Codd. 19, 93, 108. [17] Sic Codd. 19, 93 (cum *παραβαίνομεν*), 108. [18] Iidem. Cf. Hex. ad Hos. ii. 6. [19] Prior lectio est in Comp., Codd. 19, 93, 108; posterior in Codd. 44, 71, 74, aliis. [20] Sic Comp., Codd. 19, 93 (cum *μακρύμμασιν*), 108. [21] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. Deut. xxiii. 6 in LXX. [22] Iidem. [23] Sic, ex duplici versione, Codd. 19, 93, 108 (cum *ἡμῶν τὰς ἀνομίας*), 121 (idem). [24] Sic Codd. 19 (cum *-λειμα*), 93 (cum *-λιμμα*), 108. [25] Iidem. [26] Iidem. [27] Iidem.

Cap. X. [1] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. ad Cap. ix. 1. [2] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad Deut. ix. 18. [3] Sic Codd. 19 (om. *νεανίσκοι*), 93, 108.

1. כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה בֶכֶה. Ο΄. ὅτι ἔκλαυσαν ὁ λαὸς, καὶ ὕψωσε κλαίων. Alia exempl. ὅτι κλαυθμῷ μεγάλῳ ἔκλαυσεν ὁ λαός.[4]

2. וַנֹּשֶׁב. *Et duximus* (uxores). Ο΄. καὶ ἐκαθίσαμεν (alia exempl. ἐλάβομεν[5]).

יֵשׁ־מִקְוֶה. Ο΄. ἔστιν ὑπομονή. Alia exempl. ἐλπίς ἐστιν.[6]

3. לְהוֹצִיא. Ο΄. ἐκβαλεῖν. Alia exempl. τοῦ ἐξαγαγεῖν.[7]

וְהַנּוֹלָד. Ο΄. καὶ τὰ γενόμενα (alia exempl. γεννηθέντα[8]).

בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ. Ο΄. ὡς ἂν βούλῃ· ἀνάστηθι, καὶ φοβέρισον αὐτοὺς ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν. Alia exempl. ἐν βουλῇ κυρίου καὶ τῶν τρεμόντων ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ.[9]

וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה. Ο΄. καὶ ὡς ὁ νόμος, γενηθήτω. Alia exempl. καὶ ποιηθήσεται κατὰ τὸν νόμον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.[10]

4. הַדָּבָר. Ο΄. τὸ ῥῆμα. Alia exempl. ὁ λόγος.[11]

חֲזַק וַעֲשֵׂה. Ο΄. κραταιοῦ καὶ ποίησον. Alia exempl. ἀνδρίζου καὶ ποίει.[12]

6. וַיֵּלֶךְ שָׁם. Ο΄. καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖ. Alia exempl. καὶ ηὐλίσθη (וַיָּלֶן) ἐκεῖ.[13]

9. מֵרְעִידִים עַל־הַדָּבָר. Ο΄. ἀπὸ θορύβου αὐτῶν περὶ τοῦ ῥήματος. Alia exempl. ἐν τρόμῳ ἀπὸ τοῦ ῥήματος.[14]

11. תוֹדָה. Ο΄. αἴνεσιν. Alia exempl. αἴνεσιν καὶ ἐξομολόγησιν.[15]

11. וְהִבָּדְלוּ. Ο΄. καὶ διαστάλητε (alia exempl. διαχωρίσθητε[16]).

12. קוֹל גָּדוֹל כֵּן כִּדְבָרְיךָ עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת. Ο΄. μέγα τοῦτο τὸ ῥῆμά σου ἐφ' ἡμᾶς ποιῆσαι. Alia exempl. φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπον· μέγα τοῦτο τὸ ῥῆμα, καὶ κατὰ τοὺς λόγους σου οὓς ἔφης οὕτως ποιήσομεν.[17]

13. לִפְשֹׁעַ בַּדָּבָר. Ο΄. τοῦ ἀδικῆσαι ἐν τῷ ῥήματι. Alia exempl. τοῦ ἀσεβῆσαι ἐν τῷ λόγῳ.[18]

14. לְכָל־הַקָּהָל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ.[19]

וְכֹל אֲשֶׁר בֶּעָרֵינוּ הַהֹשִׁיב .. יָבֹא לְעִתִּים מְזֻמָּנִים. Ο΄. καὶ πᾶσι τοῖς ἐν πόλεσιν ἡμῶν ὃς ἐκάθισε .. ἐλθέτωσαν εἰς καιροὺς ἀπὸ συνταγῶν. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡμῶν οἱ λαβόντες .. ἡκέτωσαν εἰς καιροὺς ἀπὸ καιρῶν.[20]

15. עֲזָרֻם. Ο΄. βοηθῶν αὐτοῖς. Alia exempl. ἀντελαμβάνοντο αὐτῶν.[21]

16. וַיִּבָּדְלוּ עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֲנָשִׁים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְבֵית אֲבֹתָם. Ο΄. καὶ διεστάλησαν Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς, καὶ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν τῷ οἴκῳ. Alia exempl. καὶ διέστειλεν Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς ἄρχοντας τῶν οἴκων τῶν πατριῶν αὐτῶν.[22]

וְכֻלָּם בְּשֵׁמוֹת וַיֵּשְׁבוּ. Ο΄. καὶ πάντες ἐν ὀνόμασιν, ὅτι ἐπέστρεψαν. Alia exempl. καὶ ἐκάθισαν πάντες οἱ κληθέντες ἐν ὀνόμασιν.[23]

21. מַעֲשֵׂיָה. Ο΄. Μασαήλ. Alia exempl. Μαασίας.[24]

23. וְשִׁמְעִי. Ο΄. καὶ Σαμού (alia exempl. Σεμεεί[25]).

---

[4] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [5] Sic Codd. 19, 93, 108. Mox (v. 10) ἐλάβετε pro ἐκαθίσατε iidem. [6] Sic Comp. (cum ἔστιν ἐλπὶς), Codd. 19, 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Paral. xxix. 15. [7] Sic Comp. (om. τοῦ), Codd. 19, 93, 108 (ut Comp.). [8] Sic Codd. 19 (cum γεννηθέντα), 93, 108. [9] Sic Comp. (cum ἐν ἐντολαῖς θ. ἡμῶν), Codd. 19, 93, 108. [10] Sic Codd. 19, 93, 108. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Sic Comp., Ald., Codd. 52, 64, 243. Cf. 1 Esdr. ix. 2. Clausulam reprobant Codd. 19, 44, 93, 108. [14] Sic Comp. (cum περὶ τ. ῥ.), Codd. 19, 93, 108. Pro ἐν τρόμῳ fortasse pingendum ἔντρομοι, coll. Dan. x. 11 juxta Theod. Statim post ἀπὸ τοῦ χειμῶνος Cod. 44 infert: εἶχον βίαν ἄπειρον· ψῦχος γὰρ ἦν πάνυ; quae glossatoris esse videntur. [15] Sic Codd. 93, 108. [16] Sic Codd. 19, 93, 108. [17] Sic Comp. (om. μέγα τ. τ. ῥ. καὶ), Codd. 19 (om. εἶπον), 93, 108. [18] Sic Codd. 19, 93, 108. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XI, 19 (cum ἐν π. τῇ ἐκκ.), 44 (cum π. τῇ ἐκκ.), 52, 55 (om. τῇ), alii (inter quos 243). [20] Sic Codd. 19, 93, 108. [21] Sic Comp. (cum αὐτοῖς), Codd. 19, 93 (cum ἀντελάβοντο), 108. Cf. Hex. ad 3 Reg. i. 7. [22] Sic Codd. 19 (om. ὁ ἱερεύς), 93 (cum ἄρχοντες), 108. Cf. 1 Esdr. ix. 16. [23] Iidem. [24] Iidem. [25] Sic Comp.,

24. וּמִן־הַמְשֹׁרְרִים. Ο΄. *καὶ ἀπὸ τῶν ᾀδόντων* (alia exempl. *ᾠδῶν*[26]).

שַׁלֻּם וָטֶלֶם וְאוּרִי. Ο΄. *Σολμὴν, καὶ Τελμὴν, καὶ Ὠδούθ.* Alia exempl. *Σελλὴμ, καὶ Τελλὴμ, καὶ Οὐρίας.*[27]

25. וּמַלְכִּיָּה. Ο΄. *καὶ Ἀσαβία* (alia exempl. *Μελχίας*[28]).

30. פַּחַת. Ο΄. *Φαάθ.* Alia exempl. *Φαὰθ ἡγουμένου.*[29]

44. (נָשְׂאוּ ק׳) נשְׂאֵי. Ο΄. *ἐλάβοσαν.* Alia exempl. *οἱ λαβόντες.*[30]

וְיֵשׁ מֵהֶם נָשִׁים וַיָּשִׂימוּ בָּנִים. Ο΄. *καὶ ἐγέννησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς.* Alia exempl. *εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἳ ἐγέννησαν υἱούς.*[31]

Codd. 93, 108. [26] Sic Codd. 19, 108. [27] Sic Codd. 19, 93 (cum Τελαὴμ), 108. [28] Sic Comp., Codd. 19, 93, 108. [29] Sic Codd. 19, 93, 108. Cf. ad Cap. ii. 6. [30] Iidem. [31] Sic Comp. (cum *καὶ εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τ. γ. αἳ ἐγ. ἐξ αὐτῶν υἱούς*), Codd. 19, 93, 108.

NEHEMIAS.

NEHEMIAS.

CAPUT I.

1. בֶּן־חֲכַלְיָה. Ο΄. υἱοῦ Χελκία (alia exempl. Ἀχαλία[1]).

בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. Ο΄. ἐν Σουσὰν ἀβιρά. Alia exempl. ἐν Σούσοις τῇ βάρει.[2]

2. מִיהוּדָה. Ο΄. Ἰούδα. Alia exempl. ἐξ Ἰούδα.[3]

עַל־הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה. Ο΄. περὶ τῶν σωθέντων. Alia exempl. περὶ τῶν Ἰουδαίων τῶν διασωθέντων.[4]

3. בְּרָעָה גְדֹלָה. Ο΄. ἐν πονηρίᾳ μεγάλῃ. Alia exempl. ἐν κακοῖς πολλοῖς.[5]

4. יָמִים. Ο΄. ἡμέρας. Alia exempl. ἐφ' ἡμέραις πολλαῖς.[6]

5. אָנָּא. Ο΄. μὴ δή. Alia exempl. ὦ δή.[7]

7. חֲבֹל חָבַלְנוּ לָךְ. *Perdite nos gessimus in te.* Ο΄. διαλύσει διελύσαμεν πρὸς σέ. Alia exempl. καὶ ματαιώσει ἐματαιώθημεν (הֲבֹל הָבַלְנוּ) ἐν σοί.[8]

7. וְאֶת־הַחֻקִּים. Ο΄. καὶ τὰ προστάγματα (alia exempl. δικαιώματα[9]).

8. תִּמְעָלוּ. Ο΄. ἐὰν ἀσυνθετήσητε (alia exempl. ἁμάρτητέ μοι[10]).

אֲנִי אָפִיץ. Ο΄. ἐγὼ διασκορπίσω. Alia exempl. καὶ ἐγὼ διασπερῶ.[11]

11. אָנָּא אֲדֹנָי. Ο΄. μὴ δή, κύριε. Alia exempl. add. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου.[12]

CAP. II.

1. וְלֹא־הָיִיתִי רַע לְפָנָיו. *Et non displicebam ei.* Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ (alia exempl. add. καὶ ἤμην σκυθρωπός[1]).

2. מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים. Ο΄. διὰ τί τὸ πρόσωπόν σου πονηρόν; Alia exempl. ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου σκυθρωπόν;[2]

וְאַתָּה אֵינְךָ חוֹלֶה. Ο΄. καὶ οὐκ εἶ μετριάζων. Alia exempl. σὺ δὲ οὐκ εἶ ἀρρωστῶν.[3]

CAP. I. [1] Sic Ald., Codd. III, 44, 64, 71 (cum Ἀχαλίου), alii (inter quos 243). [2] Sic Codd. 19, 93 (cum βάρῃ), 108, 121. [3] Sic Codd. 93, 108. [4] Sic Comp., Codd. 93, 108, 121. [5] Sic Codd. 93, 108. [6] Iidem. [7] Sic (cum ὦ) Comp., Codd. 93, 108, 121. Cf. Hex. ad Psal. cxvii. 25. Jesai. xxxviii. 3. [8] Sic Codd. 93, 108. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Sic Codd. 93 (cum -ψεις), 108, 121.

CAP. II. [1] Sic Codd. 93 (cum σκυθροπὸς), 108, 121. Versio est alius interpretis, fortasse Symmachi. Hieron.: *et eram quasi languidus ante faciem ejus.* [2] Sic Codd. 93, 108, 121 (cum διὰ τί). Cf. Gen. xl. 7 in Hebr. et LXX. [3] Sic Comp., Codd. 93 (cum ηρρωστον pro εἶ ἀρρ.), 108 (cum ἀρροστῶν), 121 (cum ἀρωστῶν). (Ad μετριάζων cf. nos ad S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. II, p. 587.)

2. רֹעַ לֵב. Ο΄. πονηρία (alia exempl. λύπη[4]) καρδίας.

3. לֹא־יֵרְעוּ פָנַי. Ο΄. οὐ μὴ γένηται πονηρὸν (alia exempl. οὐ στυγνάσει[5]) τὸ πρόσωπόν μου.

בֵּית־קִבְרוֹת. Ο΄. οἶκος μνημείων (alia exempl. τῶν τάφων[6]).

אֻכְּלוּ. Ο΄. κατεβρώθησαν. Alia exempl. ἀνηλωμέναι.[7]

5. אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב. Ο΄. εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθὸν, καὶ εἰ ἀγαθυνθήσεται. Alia exempl. ἐπίσταμαι τὸν βασιλέα ἀγαθὸν, καὶ εἰ ἀγαθὸν ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ ἀρέσει.[8]

6. וְהַשֵּׁגָל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ. Ο΄. καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐχόμενα αὐτοῦ (alia exempl. add. ἱνατί κάθησαι παρ' ἐμοί[9]).

7, 9. פַּחֲווֹת (bis). Ο΄. τοὺς ἐπάρχους (alia exempl. στρατηγούς[10]).

8. שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ. Ο΄. φύλακα τοῦ παραδείσου (alia exempl. τὸν φυλάσσοντα τὰς ἡμιόνους (הַפְּרָדִים) τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν παράδεισον[11]) ὅς ἐστι τῷ βασιλεῖ.

אֶת־שַׁעֲרֵי הַבִּירָה אֲשֶׁר לַבַּיִת. Ο΄. τὰς πύλας. Alia exempl. τὰς πύλας τῆς βάρεως τοῦ οἴκου.[12]

כְּיַד־אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי. Ο΄. ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθή. Alia exempl. κατὰ τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ μου τὴν ἀγαθὴν ἐπ' ἐμέ.[13]

10. וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְדֹלָה. Ο΄. καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐγένετο (alia exempl. add. καὶ ἐλυπήθησαν[14]).

12. לִירוּשָׁלַםִ. Ο΄. μετὰ τοῦ Ἰσραήλ. Alia exempl. τῇ Ἱερουσαλὴμ καὶ μετὰ τοῦ Ἰσραήλ.[15]

13. בְּשַׁעַר־הַגַּיְא לַיְלָה. Ο΄. ἐν πύλῃ τοῦ γωληλά (alia exempl. add. νυκτός[16]).

וְאֶל־פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין. Ο΄. καὶ πρὸς στόμα πηγῆς τῶν συκῶν. Alia exempl. καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς πηγῆς τοῦ δράκοντος.[17]

שֹׁבֵר בְּחוֹמֹת. *Inspiciebam muros.* Ο΄. συντρίβων ἐν τῷ τείχει. Alia exempl. κατανοῶν τοῖς τείχεσιν.[18]

אֲשֶׁר־הֵם פְּרוּצִים וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ. Ο΄. ὃ αὐτοὶ καθαιροῦσι, καὶ πύλαι αὐτῆς κατεβρώθησαν πυρί. Alia exempl. τοῖς κατεσπασμένοις, καὶ ταῖς πύλαις ταῖς ἀνηλωμέναις πυρί.[19]

14. הָעַיִן. Ο΄. τοῦ αἴν. Alia exempl. τῆς πηγῆς.[20]

15. בַנַּחַל. Ο΄. ἐν τῷ τείχει χειμάρρου. Alia exempl. διὰ τοῦ χειμάρρου.[21]

וָאֱהִי שֹׁבֵר בַּחוֹמָה. Ο΄. καὶ ἤμην συντρίβων ἐν τῷ τείχει. Alia exempl. καὶ κατενόουν τῷ τείχει.[22]

וָאָשׁוּב וָאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וָאָשׁוּב. Ο΄. καὶ ἤμην ἐν πύλῃ τῆς φάραγγος, καὶ ἐπέστρεψα. Alia exempl. καὶ ἤμην ἐν τῇ πύλῃ τῆς φάραγγος, καὶ ἀνέστρεψα, καὶ διῆλθον διὰ τῆς πύλης γαΐ.[23]

16. וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים. Ο΄. καὶ τοῖς ἐντίμοις, καὶ τοῖς στρατηγοῖς. Alia exempl. καὶ τοῖς Λευίταις, καὶ τοῖς ἄρχουσιν.[24]

17. הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בָהּ. Ο΄. τὴν πονηρίαν [ταύτην] ἐν ᾗ ἐσμεν ἐν αὐτῇ. Alia exempl. τὰ κακὰ ἐν οἷς ἡμεῖς ἐσμεν ἐν αὐτοῖς.[25]

נִצְּתוּ בָאֵשׁ. Ο΄. ἐδόθησαν πυρί. Alia exempl. πυρίκαυστοι.[26]

---

[4] Sic Codd. 93, 108, 121. [5] Sic Codd. 93, 108 (cum οὖν pro οὐ). [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Sic Codd. 93 (cum κάθεισαι), 108 (cum κάθισαι), 121. [10] Sic Codd. 93, 108. Mox ἕως ἂν παραγένωμαι εἰς τὴν Ἰουδαίαν iidem. [11] Sic Codd. 93, 108, 121 (cum φύλακα τῶν ἡμιόνων τ. β. καὶ τοῦ π.). [12] Sic Comp., Codd. 93, 108. [13] Sic Codd. 93, 108. [14] Sic Comp., Codd. 93, 108. [15] Sic Codd. 93, 108 (cum τὴν Ἱερ.). [16] Sic Comp. (cum γαῒ pro τοῦ γ.), Codd. 93 (cum γωλιλὰ sine artic.), 108 (cum τῆς γωληλά). [17] Sic Comp. (cum πρὸς στ. πηγῆς τοῦ δρ.), Codd. 93 (cum γῆς pro πηγῆς), 108. Hieron.: *et ante fontem draconis.* [18] Iidem. Hieron.: *considerabam murum.* Ad alteram lectionem שֹׁבֵר cf. De Dieu *Crit. Sacr.* p. 89. [19] Iidem. Hieron.: (*murum Jerusalem*) *dissipatum, et portas ejus consumptas igni.* [20] Sic Comp., Codd. 93, 108 (cum πυγῆς), 121. [21] Sic Comp., Codd. 93, 108. [22] Sic Comp. (cum καὶ ἤμην κατανοῶν), Codd. 93, 108. [23] Sic Codd. 93, 108, 121 (om. τῇ). [24] Sic Codd. 93, 108. [25] Iidem. [26] Iidem.

18. וַיֹּאמְרוּ. Ο΄. καὶ εἶπα. Alia exempl. καὶ αὐτοὶ εἶπόν μοι.[27]

19. וַיַּלְעִגוּ לָנוּ וַיִּבְזוּ עָלֵינוּ. Ο΄. καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς, καὶ ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς. Alia exempl. καὶ ἐξεμυκτήρισαν ἡμᾶς, καὶ κατεφρόνουν ἡμῶν, καὶ ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς.[28]

הַעַל הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα. Alia exempl. μὴ κατὰ τοῦ βασιλέως.[29]

20. יַצְלִיחַ. Ο΄. εὐοδώσει. Alia exempl. κατευθύνει.[30]

נָקוּם. Ο΄. καθαροί (נְקִיִּם). Alia exempl. καθαροὶ ἀναστησόμεθα.[31]

Cap. III.

2. וְעַל־יָדוֹ בָנוּ אַנְשֵׁי. Ο΄. καὶ ἐπὶ χεῖρας ἀνδρῶν υἱῶν. Alia exempl. καὶ ἐχόμενα αὐτοῦ (ᾠκοδόμησαν) οἱ ἄνδρες.[1]

3. וַיַּעֲמִידוּ. Ο΄. καὶ ἐστέγασαν (alia exempl. ἔστησαν[2]).

4, 5. הֶחֱזִיק (saepius). Ο΄. κατέσχεν. Alia exempl. ἐκραταίωσεν.[3]

4. מְרֵמוֹת. Ο΄. ἐπὶ (alia exempl. ἀπὸ) Ῥαμώθ. Alia exempl. Μαριμώθ.[4]

5. וְאַדִּירֵיהֶם. Ο΄. καὶ ἀδωρίμ. Alia exempl. καὶ οἱ ἰσχυροὶ αὐτῶν.[5]

בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם. Ο΄. εἰς δουλείαν αὐτῶν. Alia exempl. ἐν τῇ δουλείᾳ τοῦ κυρίου.[6]

6. הַיְשָׁנָה. Ο΄. ἰασαναί. Alia exempl. τοῦ ἰασανά.[7] Ἄλλος· τῆς παλαιᾶς.[8]

8. הֶחֱזִיק (bis). Ο΄. παρησφαλίσατο . . . ἐκράτησεν. Alia exempl. ἐκραταίωσεν (bis).[9]

הָרַקָּחִים. Ο΄. τοῦ ῥωκείμ. Alia exempl. τῶν μυρεψῶν.[10]

וַיַּעַזְבוּ. Ο΄. καὶ κατέλιπον (alia exempl. ἔθηκαν[11]).

11. מִדָּה שֵׁנִית. *Portionem secundam.* Ο΄. καὶ δεύτερος. Alia exempl. καὶ μέτρον δεύτερον.[12]

פַּחַת. Ο΄. Φαάτ. Alia exempl. Φαὰθ ἡγουμένου.[13]

וְאֵת מִגְדַּל. Ο΄. καὶ ἕως πύργου. Alia exempl. καὶ τὸν πύργον.[14]

13, 16. הֶחֱזִיק (bis). Ο΄. ἐκράτησαν. Alia exempl. ἴσχυσαν (s. ἐνίσχυσαν).[15]

15. וְאֵת חוֹמַת בְּרֵכַת הַשֶּׁלַח לְגַן־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ τὸ τεῖχος κολυμβήθρας τῶν κωδίων τῇ κουρᾷ (לְגֵז) τοῦ βασιλέως. Alia exempl. καὶ τὸ τεῖχος τῆς κρήνης τῆς Σιλωὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως.[16]

הַמַּעֲלוֹת. Ο΄. τῶν κλιμάκων. Alia exempl. τῶν βαθμῶν.[17]

16. וְעַד בֵּית הַגִּבֹּרִים. Ο΄. καὶ ἕως Βηθαγγαρίμ (potior scriptura Βηθαγγαβαρίμ). Alia exempl. καὶ ἕως οἴκου τῶν δυνατῶν.[18]

19. מִנֶּגֶד עֲלֹת הַנֶּשֶׁק הַמִּקְצֹעַ. *E regione ascensus armamentarii anguli.* Ο΄. πύργου ἀναβάσεως τῆς συναπτούσης τῆς γωνίας. Alia exempl. ἐξεναντίας πύργου τῶν ὅπλων τῆς συναπτούσης εἰς τὴν γωνίαν.[19]

20. אַחֲרָיו הֶחֱרָה הֶחֱזִיק. *Post eum studiose in-*

---

[27] Iidem. [28] Sic Codd. 93 (cum κατευφρόνουν), 108 (cum ἡμᾶς pro ἡμῶν). In textu LXXvirali pro καὶ ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς Comp. edidit καὶ κατεφρόνουν ἡμῶν. [29] Sic Codd. 93, 108. [30] Iidem. [31] Sic Comp. (cum καθ. καὶ ἀναστησώμεθα), Codd. 93, 108, 121.

Cap. III. [1] Sic Codd. 93, 108. Mox καὶ ἐχόμενα αὐτοῦ (sic constanter) ᾠκοδόμησεν Ζ. υἱὸς Ἀμαρὶ iidem. Cf. Hex. ad 1 Paral. vi. 31. [2] Sic Codd. III, 58, 93, 108. [3] Sic Codd. 93, 108. [4] Sic Comp., Codd. 93 (cum Μαριθ), 108. [5] Sic Comp. (om. οἱ), Codd. 93, 108. [6] Sic Comp. (cum εἰς δ. τοῦ κ. αὐτῶν), Codd. 93, 108. [7] Sic Comp., Ald. (cum ἰασαναὶ), Codd. III (cum αἰσανὰ), 44, 64, alii. [8] Cod. 108 in marg. sine nom. [9] Sic Comp., Codd. 93, 108. [10] Iidem. [11] Iidem. Cf. Gataker *Advers. Misc.* p. 182. [12] Iidem. [13] Sic Codd. 93 (cum ἡγούμενος), 108. Cf. Hex. ad Esdr. x. 30. [14] Iidem. [15] Sic Codd. 93, 108 (cum ἐνίσχ.). [16] Sic Comp. (cum κολυμβήθρας pro κρήνης), Codd. 93 (cum prava scriptura καὶ τὴν πύλην τῆς πηγῆς ἐκραταίωσεν εἰς τὸν κ. τοῦ β.), 108. [17] Sic (cum καταβαινόντων) Comp., Codd. 93, 108. [18] Iidem. Hieron.: *et usque ad domum fortium.* [19] Sic Comp. (om. πύργου), Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad 2 Paral.

stauravit. Ο′. *μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησε.* Alia exempl. *ὀπίσω εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ μετ᾽ αὐτὸν ἐκραταίωσε.*[20]

21. וְעַד־תַּכְלִית. Ο′. *ἕως ἐκλείψεως* (alia exempl. *συντελείας*[21]).

22. אַנְשֵׁי הַכִּכָּר. Ο′. *ἄνδρες Ἐκχεχάρ* (alia exempl. *τοῦ πρωτοτόκου*[22]).

24. מִבֵּית עֲזַרְיָה. Ο′. *ἀπὸ Βηθαζαρία.* Alia exempl. *ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἀζαρίου.*[23]

25. וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא..הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר. Ο′. *καὶ ὁ πύργος ὁ ἐξέχων . . ὁ ἀνώτερος ὁ τῆς αὐλῆς.* Alia exempl. *τοῦ πύργου τοῦ ἐξέχοντος . . ἐπάνω τῆς αὐλῆς.*[24]

26. עַד נֶגֶד שַׁעַר. Ο′. *ἕως κήπου πύλης.* Alia exempl. *ἕως ἀπέναντι κήπου τῆς πύλης.*[25]

31. עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים. Ο′. *ἕως Βηθανναθινὶμ, καὶ οἱ ῥοποπῶλαι* (potior scriptura *ῥωποπῶλαι.* Cf. Hex. ad 3 Reg. x. 15. Ezech. xxvii. 8). Alia exempl. *ἕως οἴκου τῶν Ναθιναίων καὶ τῶν μεταβόλων.*[26]

הַמִּפְקָד. Ο′. *τοῦ Μαφεκάδ.* Alia exempl. *τῆς ἐπισκέψεως.*[27]

32. וּבֵין עֲלִיַּת הַפִּנָּה לְשַׁעַר. Ο′. *καὶ ἀναμέσον* (alia exempl. add. *ἀναβάσεως*[28]) *τῆς πύλης.* Alia exempl. *καὶ ἕως ἀναμέσον τῆς ἀναβάσεως τῆς πύλης.*[29]

הַצֹּרְפִים וְהָרֹכְלִים. Ο′. *οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ ῥοποπῶλαι.* Alia exempl. *οἱ χαλκουργοὶ καὶ οἱ μετάβολοι.*[30]

Cap. IV.

1 (Hebr. iii. 33). וַיִּחַר לוֹ. Ο′. *καὶ πονηρὸν αὐτῷ ἐφάνη* (alia exempl. *ἦν αὐτῷ*; alia, *ἐφάνη αὐτῷ, καὶ ἐλυπήθη*[1]).

הַרְבֵּה. Ο′. *ἐπὶ πολύ.* Alia exempl. *σφόδρα.*[2]

וַיַּלְעֵג עַל־הַיְּהוּדִים. Ο′. *καὶ ἐξεγέλα ἐπὶ τοῖς Ἰουδαίοις.* Alia exempl. *καὶ ἐμυκτήριζε τοὺς Ἰουδαίους.*[3]

2 (34). וְחֵיל שֹׁמְרוֹן. Ο′. *αὕτη ἡ δύναμις Σομόρων.* Alia exempl. *καὶ τῆς δυνάμεως Σαμαρείας.*[4]

וַיֹּאמֶר מָה הַיְּהוּדִים הָאֲמֵלָלִים עֹשִׂים. Ο′. *ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι οὗτοι οἰκοδομοῦσι τὴν ἑαυτῶν πόλιν.* Alia exempl. *καὶ εἶπεν· τί οἱ Ἰουδαῖοι οὐδαμινοὶ οὗτοι ποιοῦσιν, ὅτι οἰκοδομοῦσι τὴν ἑαυτῶν πόλιν;*[5]

הֲיַעַזְבוּ לָהֶם. Ο′. Vacat. Alia exempl. *μὴ καταλείψομεν αὐτούς;*[6]

וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת. Ο′. *καυθέντας.* Alia exempl. *καυθέντας, καὶ τὸ τεῖχος* (וְהֹמָה) *ἐμπεπρησμένον.*[7]

3 (35). אֶצְלוֹ. Ο′. *ἐχόμενα αὐτοῦ ἦλθε.* Alia exempl. *ἦν ἐχόμενα αὐτοῦ.*[8]

גַּם אֲשֶׁר־הֵם בּוֹנִים. Ο′. *μὴ θυσιάζουσιν* (potior scriptura *θυσιάσουσιν*) *ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν;* Alia exempl. *καίγε αὐτοὶ οἰκοδομοῦσιν· μὴ θυσιάζουσιν—αὐτῶν;*[9]

אִם־יַעֲלֶה..וּפָרַץ. Ο′. *οὐχὶ ἀναβήσεται . . καὶ καθελεῖ.* Alia exempl. *ἐὰν ἀναβῇ . . καθελεῖ.*[10]

5 (37). עַל־עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־תִּמָּחֶה כִּי

---

ix. 24. [20] Sic Comp. (cum *ἐκράτησε* pro *μετ᾽ αὐτὸν ἐκραταίωσε*), Codd. 93, 108. [21] Iidem. [22] Sic Codd. 93, 108. [23] Sic Comp., Codd. 93, 108. [24] Sic Comp. (cum *καὶ τοῦ πύργου*), Codd. 93, 108. [25] Sic Comp. (om. *τῆς*), Codd. 93 (cum *φυλῆς*), 108. [26] Sic Comp., Codd. 93 (cum *ἀθηναίων*), 108. Cf. Hex. ad Ezech. xvii. 4. [27] Iidem. Hieron.: *contra portam judicialem.* [28] Sic Codd. II, 55. [29] Sic Comp. (om. *ἕως*), Codd. 93, 108. [30] Sic Comp. (cum *χαλκεῖς*), Codd. 93, 108.

Cap. IV. [1] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, 44, 52, 58, aliis; posterior in Codd. 93 (om. *ἐφάνη*), 108. [2] Sic Codd. 93, 108. [3] Sic Codd. 93, 108 (cum *–ρισε*). [4] Sic Comp., Codd. 93 (om. *δυνάμεως*), 108. [5] Sic Comp. (cum *οἱ οὐδ. οὗτοι π. οἱ Ἰουδαῖοι* tantum), Codd. 93 (cum *οἱ δυνάμενοι* pro *οὐδαμινοὶ*), 108. Hesych.: *Οὐδαμινός· οὐδενὸς λόγου ἄξιός ἐστι, βραχὺς, εὐτελής.* S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 88 F (de injuriis sibi illatis): *Εἰ τοῦτο γέγονεν, οὐδὲν ἂν ἦν, οὐδαμινὸν ἄνθρωπον καὶ οὐδενὸς ἄξιον λόγου τοιαῦτα πάσχειν.* [6] Sic Comp., Codd. 93 (cum *ἑαυτοὺς*), 108. [7] Sic Codd. 93, 108. [8] Iidem. [9] Sic Comp. (om. *μὴ θυσιάζουσιν—αὐτῶν*), Codd. 93, 108. [10] Sic Codd. 93, 108.

הַכְעִיסוּ לְנֶגֶד הַבּוֹנִים. Ο΄. ἐπὶ ἀνομίαν. Alia exempl. ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθείη, ὅτι παρώργισαν ἐναντίον τῶν οἰκοδομούντων.[11]

6 (38). וַנִּבְנֶה אֶת־הַחוֹמָה וַתִּקָּשֵׁר כָּל־הַחוֹמָה עַד־חֶצְיָהּ וַיְהִי לֵב לָעָם לַעֲשׂוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ᾠκοδομήσαμεν τὸ τεῖχος, καὶ συνήφθη πᾶν τὸ τεῖχος ἕως τοῦ ἡμίσους αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ καρδία τοῦ λαοῦ ὥστε οἰκοδομῆσαι.[12]

7 (iv. 1). וְהָאַשְׁדּוֹדִים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ οἱ Ἀζώτιοι.[13]

הַפְּרֻצִים. Ο΄. αἱ διασφαγαί. Alia exempl. αἱ διακοπαί.[14]

וַיִּחַר לָהֶם. Ο΄. καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐφάνη (alia exempl. add. καὶ ἐλυπήθησαν[15]).

8 (2). לְהִלָּחֵם. Ο΄. παρατάξασθαι. Alia exempl. καὶ πολεμῆσαι.[16]

וְלַעֲשׂוֹת לוֹ תּוֹעָה. Ο΄. καὶ ποιῆσαι αὐτὴν ἀφανῆ (alia exempl. add. καὶ ποιῆσαί μοι πλάνησιν[17]).

11 (5). צָרֵינוּ. Ο΄. οἱ θλίβοντες ἡμᾶς. Alia exempl. οἱ ἐκθλίβοντες ἡμᾶς, καὶ οἱ ἐπίβουλοι ἡμῶν.[18]

וַהֲרַגְנוּם. Ο΄. καὶ φονεύσωμεν αὐτοὺς (alia exempl. praemitt. καὶ καταρράξωμεν αὐτούς[19]).

12 (6). אֲשֶׁר־תָּשׁוּבוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὧν (s. ὅτι) ἐπεστρέψατε.[20]

13 (7). וָאַעֲמִיד מִתַּחְתִּיּוֹת לַמָּקוֹם מֵאַחֲרֵי לַחוֹמָה (*in locis glabris*) בַּצְּחִחִיים. Ο΄. καὶ ἔστησα εἰς τὰ κατώτατα τοῦ τόπου κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς. Alia exempl. add. καὶ ἔστησα ὑποκάτωθεν τοῦ τόπου ἐξόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς ἀναπεπταμένοις.[21]

13 (7). לְמִשְׁפָּחוֹת. Ο΄. κατὰ δήμους. Alia exempl. κατὰ συγγενείας αὐτῶν.[22]

14 (8). אֶת־אֲדֹנָי..זְכֹרוּ. Ο΄. μνήσθητε τοῦ θεοῦ ἡμῶν.. Alia exempl. καὶ ὥρκισα αὐτοὺς κύριον λέγων· τοῦ θεοῦ ἡμῶν.. μνήσθητε.[23]

16 (10). נְעָרַי. *Puerorum meorum.* Ο΄. τῶν ἐκτετιναγμένων (alia exempl. ἐκτεταγμένων; alia, παρατεταγμένων[24]).

17 (11). עֹמְשִׂים. *Imponebant* (onus). Ο΄. ἐν ὅπλοις. Alia exempl. ἔνοπλοι.[25]

הַשֶּׁלַח. Ο΄. τὴν βολίδα. Alia exempl. τὸ ὅπλον.[26]

22 (16). אִישׁ וְנַעֲרוֹ. Ο΄. ἕκαστος μετὰ τοῦ νεανίσκου αὐτοῦ. Alia exempl. ἀνὴρ καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ.[27]

23 (17). וְאֵין אֲנִי וְאַחַי וּנְעָרַי. Ο΄. καὶ ἤμην ἐγώ. Alia exempl. καὶ ἤμην ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ τὰ παιδάρια.[28]

אִישׁ שִׁלְחוֹ הַמָּיִם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἄνδρα ὃν ἀπέστελλον (שִׁלְחוֹ) ἐπὶ τὸ ὕδωρ· ἀνὴρ καὶ ὅπλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ.[29]

Cap. V.

2. וְנִקְחָה. Ο΄. καὶ λῃψόμεθα. Alia exempl. δότε οὖν ἡμῖν.[1]

---

[11] Sic Comp. (om. τήν), Codd. 93, 108. Lucif. Calar.: (*Et ne operias*) *iniquitatem ipsorum, et peccata eorum a facie tua non deleantur* ... [12] Iidem. [13] Sic Comp., Codd. 71, 93, 106, 108 (cum Ἀζάτιοι), alii. [14] Sic Cod. 93. [15] Sic Codd. 93, 108. Cf. ad v. 1. [16] Iidem. [17] Sic Codd. 93, 108 (cum ποιήσομαι pro ποιῆσαί μοι). Lectio textualis deest in Ald., Codd. II, III, XI, 52, 55, aliis (inter quos 243), et fortasse Symmachi est. [18] Sic Codd. 93, 108 (cum επαυλοι). [19] Sic Codd. 93, 108 (cum παρατάξωμεν). [20] Sic Comp. (cum ὅτι), Codd. 93, 108 (ut Comp.). [21] Sic Codd. 93 (cum ἔστησαν), 108. Suidas: Ἀναπεπταμένα χωρία· πεδία, κάμποι. [22] Iidem. Statim μετὰ τῶν μαχαιρῶν αὐτῶν, καὶ τῶν δοράτων αὐτῶν, καὶ τῶν τόξων αὐτῶν iidem. [23] Sic Codd. 93 (cum ὤρκησα), 108 (cum ὤρησα). [24] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, XI, 44, 52, 58, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 93, 108. Ad ἐκτετιναγμένων (Hieron. *excussorum*) cf. Hex. ad Psal. cxxvi. 4. Neh. v. 15. [25] Sic Comp., Ald., Codd. 93, 108, 119, 248. [26] Sic Codd. 93, 108. [27] Iidem. Clausula deest in Codd. II, III, XI, 55, 58. [28] Sic Comp., Codd. 93, 108. [29] Duplex versio est in Codd. 93, 108 (cum καὶ τὸ ὅπλον); posterior tantum in Comp.

Cap. V. [1] Sic Codd. 93, 108. Mox (v. 3) τοὺς ἀγροὺς

4. שְׂדֹתֵינוּ וגו׳. Ο΄. ἀγροὶ ἡμῶν κ. τ. ἑ. Alia exempl. ἐπὶ τοῖς ἀγροῖς ἡμῶν κ. τ. ἑ.[2]

5. וְיֵשׁ מִבְּנֹתֵינוּ נִכְבָּשׁוֹת. Ο΄. καὶ εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν καταδυναστευόμεναι. Alia exempl. καί τινες τῶν θυγατέρων ἡμῶν βίᾳ ἀφαιροῦνται.[3]

וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ. Ο΄. καὶ οὐκ ἔστι δύναμις χειρῶν ἡμῶν. Alia exempl. καὶ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ ἡμῶν.[4]

7. וַיִּמָּלֵךְ לִבִּי עָלַי. Ο΄. καὶ ἐβουλεύσατο καρδία μου ἐπ' ἐμέ. Alia exempl. καὶ ἐβουλευσάμην ἐν τῇ καρδίᾳ μου.[5]

וָאָרִיבָה. Ο΄. καὶ ἐμαχεσάμην (alia exempl. ἐκρίθην[6]).

וָאֶתֵּן. Ο΄. καὶ ἔδωκα (alia exempl. συνήγαγον[7]).

8. כְּדֵי בָנוּ. *Quantum in nobis erat.* Ο΄. ἐν ἑκουσίῳ ἡμῶν. Alia exempl. ἱκανῶς τέκνα ἐποιήσατε.[8]

וְנִמְכְּרוּ־לָנוּ. Ο΄. καὶ παραδοθήσονται (alia exempl. πραθήσονται[9]) ἡμῖν.

10. הַזֶּה (*usuram*) נַעַזְבָה־נָּא אֶת־הַמַּשָּׁא. Ο΄. ἐγκατελίπομεν δὴ τὴν ἀπαίτησιν ταύτην. Alia exempl. ἀποθέσθαι ἀφ' ἡμῶν τὸ βάρος (הַמַּשָּׁא) τοῦτο.[10]

11. הָשִׁיבוּ נָא. Ο΄. ἐπιστρέψατε δή. Alia exempl. καὶ ἀπόδοτε αὐτοῖς.[11]

14. גַּם מִיּוֹם. Ο΄. ἀπὸ ἡμέρας. Alia exempl. καίγε ἀπὸ τῆς ἡμέρας.[12]

לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא אָכַלְתִּי. Ο΄. βίαν αὐτῶν οὐκ ἔφαγον. Alia exempl. ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν.[13]

15. וְהַפַּחוֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־לְפָנַי הִכְבִּידוּ עַל־הָעָם. Ο΄. καὶ τὰς βίας τὰς πρώτας ἃς πρὸ ἐμοῦ ἐβάρυναν ἐπ' αὐτούς. Alia exempl. οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ἔμπροσθέν μου ἐβάρυναν κλοιὸν ἐπὶ τὸν λαόν.[14]

15. שְׁקָלִים. Ο΄. δίδραγμα. Alia exempl. σίκλους.[15]

גַּם נַעֲרֵיהֶם שָׁלְטוּ. Ο΄. καὶ οἱ ἐκτετιναγμένοι αὐτῶν ἐξουσιάζονται. Alia exempl. καίγε τὰ παιδάρια αὐτῶν ἐκυρίευσαν.[16]

16. הַחוֹמָה הַזֹּאת הֶחֱזַקְתִּי. Ο΄. τοῦ τείχους τούτων οὐκ ἐκράτησα. Alia exempl. τοῦ τείχους τούτου κατίσχυσα.[17]

וְכָל־נְעָרַי. Ο΄. καὶ πάντες. Alia exempl. καὶ τὰ παιδάριά μου καὶ πάντες.[18]

17. וְהַסְּגָנִים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ οἱ ἄρχοντες.[19]

עַל־שֻׁלְחָנִי. Ο΄. ἐπὶ τράπεζάν μου. Alia exempl. ἐπὶ τὴν τράπεζάν μου ἐξενίζοντο.[20]

18. וּבֵין עֲשֶׂרֶת יָמִים. Ο΄. καὶ ἀναμέσον (alia exempl. διὰ[21]) δέκα ἡμερῶν.

הַפֶּחָה. Ο΄. τῆς βίας. Alia exempl. τῆς ἡγεμονίας μου.[22]

כָּבְדָה הָעֲבֹדָה. Ο΄. βαρεῖα ἡ δουλεία. Alia exempl. ἐβαρύνθη τὸ ἔργον.[23]

CAP. VI.

1. וְלֹא־נוֹתַר בָּהּ פָּרֶץ. Ο΄. καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτοῖς πνοή. Alia exempl. καὶ οὐχ ὑπελείφθη ἐν αὐτῷ διακοπή.[1]

4. אַרְבַּע פְּעָמִים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τέταρτον καθόδους; alia, τέσσαρσιν καθόδοις.[2]

ἡμῶν καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ἡμῶν καὶ τὰς οἰκίας ἡμῶν ἡμεῖς διενεγγυήσαμεν, καὶ ἐλάβομεν σῖτον, καὶ ἐφάγομεν iidem. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Iidem (cum μετὰ τῶν ἐντίμων κ.τ.ἑ.). Cf. ad Cap. xiii. 11. [7] Sic Codd. 93 (cum συνῆγον), 108. Hieron.: *et congregavi.* [8] Sic Codd. 93, 108, 121. Vide Parsons. in *Var. Lect.* [9] Sic Comp., Codd. 93, 108 (cum παραθήσονται), 119, 121. [10] Sic Codd. 93, 108 (cum ὑμῶν), 121 (idem). [11] Sic Codd. 93, 108. [12] Sic Comp., Codd. 93, 108. [13] Sic Comp., Codd. 93, 108, 121. [14] Sic Comp. (om. κλοιὸν), Codd. 93, 108, 121. [15] Iidem. [16] Sic Comp., Codd. 93, 108. [17] Sic Codd. 93, 108. [18] Sic Comp., Codd. 93, 108. [19] Iidem. [20] Sic Codd. 93 (om. τὴν), 108, 121 (ut 93). [21] Sic Codd. 93, 108. Locutio optime Graeca, διὰ δέκα ἡμερῶν, *decimo quoque die*, nescio an Symmachum interpretem arguat. [22] Sic Comp., Codd. 93, 108. [23] Sic Codd. 93, 108.

CAP. VI. [1] Sic Comp. (cum οὐ κατ.), et cum duplici versione Codd. 93 (cum οὐ ὑπελήφθη ἐν αὐτοῖς), 108. [2] Prior lectio est in Codd. 44, 74, 106, aliis; posterior in Comp., Codd. 93, 108.

5. כַּדָּבָר הַזֶּה. Οʹ. Vacat. Alia exempl. κατὰ τὸν λόγον τοῦτον.[3]

פַּעַם חֲמִישִׁית. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τὸν πέμπτον.[4]

6. וְגַשְׁמוּ אֹמֵר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ Γησὰμ εἶπεν.[5]

7. הֶעֱמַדְתָּ. Οʹ. ἔστησας. Alia exempl. ἐξήγειρας.[6]

לִקְרֹא עָלֶיךָ..לֵאמֹר מֶלֶךְ בִּיהוּדָה. Οʹ. ἵνα καθίσῃς.. εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰούδα. Alia exempl. κηρύσσειν περὶ σοῦ.. λέγοντας ὅτι ἐβασίλευσας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ.[7]

9. חַזֵּק אֶת־יָדָי. Οʹ. ἐκραταίωσα τὰς χεῖράς μου. Alia exempl. ἐκραταιώθησαν αἱ χεῖρές μου.[8]

10. וְנִסְגְּרָה דַּלְתוֹת הַהֵיכָל. Οʹ. καὶ κλείσωμεν τὰς θύρας αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἀποκλείσωμεν τὰς θύρας τοῦ ναοῦ.[9]

כִּי בָאִים לְהָרְגֶךָ וְלַיְלָה בָּאִים לְהָרְגֶךָ. Οʹ. ὅτι ἔρχονται νυκτὸς φονεῦσαί σε. Alia exempl. ὅτι ἔρχονται φονεῦσαί σε νυκτὸς, ἔρχονται ἀποκτεῖναί σε.[10]

11. הַאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרָח וּמִי כָמוֹנִי אֲשֶׁר־יָבֹא. Οʹ. τίς ἐστιν ὁ ἀνὴρ ὃς εἰσελεύσεται. Alia exempl. τίς ἐστιν ὁ ἀνὴρ οἷος ἐγὼ φεύξεται; ἢ τίς οἷος ἀνὴρ ὃς εἰσελεύσεται.[11] Alia: μὴ ἀνὴρ ἐγὼ οἷος ἀποδιδράσκειν; ἢ τίς οἷος ἐγὼ ὅστις εἰσελεύσεται.[12]

לֹא אָבוֹא. Οʹ. Vacat. Alia exempl. οὐκ εἰσελεύσομαι.[13]

12. כִּי הַנְּבוּאָה דִּבֶּר עָלַי. Οʹ. ὅτι ἡ προφητεία λόγος κατ' ἐμοῦ. Alia exempl. ὅτι ἡ προφῆτις ἐλάλησε πρὸς μέ.[14]

12, 13. שְׂכָרוֹ: לְמַעַן שָׂכוּר הוּא. Οʹ. ἐμισθώσαντο ἐπ' ἐμὲ ὄχλον. Alia exempl. ἐμισθώσαντο αὐτόν.[15]

14. וְגַם לְנוֹעַדְיָה הַנְּבִיאָה. Οʹ. καὶ τῷ Νωαδίᾳ τῷ προφήτῃ. Alia exempl. καίγε τῇ Ὤδῃ τῇ προφήτιδι.[16]

הָיוּ מְיָרְאִים. Οʹ. ἦσαν φοβερίζοντες. Alia exempl. ἐνουθέτουν.[17]

17. מַרְבִּים חֹרֵי יְהוּדָה אִגְּרֹתֵיהֶם. Οʹ. ἀπὸ πολλῶν ἐντίμων Ἰούδα ἐπιστολαί. Alia exempl. πολλοὶ ἦσαν τῶν ἐντίμων τῶν Ἰουδαίων, ὧν αἱ ἐπιστολαὶ αὐτῶν.[18]

19. גַּם טוֹבֹתָיו הָיוּ אֹמְרִים לְפָנַי. Οʹ. καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ ἦσαν λέγοντες πρὸς μέ. Alia exempl. καίγε τὰ συμφέροντα αὐτῷ ἔλεγον ἐνώπιόν μου.[19]

CAP. VII.

2. שַׂר הַבִּירָה. Οʹ. ἄρχοντι τῆς βιρά (alia exempl. τῆς βάρεως[1]).

מֵרַבִּים. Οʹ. παρὰ (alia exempl. ὑπὲρ[2]) πολλούς.

3. עַד־חֹם הַשֶּׁמֶשׁ. Οʹ. ἕως ἅμα τῷ ἡλίῳ. Alia exempl. ἕως ἂν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος.[3]

וְאֶחֱזוּ. Οʹ. καὶ σφηνούσθωσαν (alia exempl. ἀσφαλιζέσθωσαν[4]).

4. רַחֲבַת יָדַיִם. Οʹ. πλατεῖα. Alia exempl. πλατεῖα χερσίν.[5]

---

[3] Sic Comp., Codd. 93, 108. [4] Sic Comp., Ald., Codd. 52, 64, 93, 108, 243, 248. Alii post τὸν παῖδα αὐτοῦ inferunt τὸ πέμπτον. [5] Sic Comp., Ald., Codd. 52, 64, 93, 108, alii. [6] Sic Codd. 93, 108. [7] Sic Comp., Codd. 93 (om. ἐν), 108. [8] Sic Codd. 93, 108. [9] Iidem. [10] Iidem. Comp.: ὅτι ἔρχ. φ. σε, ἔρχ. νυκτὸς φ. σε. [11] Sic Comp. (cum τίς ἐστιν ἀνὴρ . . . ἢ τίς οἷος ἐγὼ εἰσ.), Ald. (ut Comp., nisi ἐγὼ ὃς εἰσ.), Codd. III, 52 (om. ἀνὴρ), 64 (idem), 71, alii. [12] Sic Cod. 93 (cum –κεις), 108 (cum εἴτις pro ἢ τίς). Symmachum sapit constructio elegantior, οἷος ἀποδιδράσκειν, Anglice, *likely to run away*. Statim ναὸν pro οἶκον iidem. [13] Sic Comp., Codd. 93, 108. [14] Sic Codd. 93 (cum προφήτης), 108. [15] Sic Comp., Codd. 93 (cum αὐτὸν ἐμισθήσαντο), 108 (cum ἐμισθώσατο). [16] Sic Codd. 93, 108 (cum Ὤδῃ). [17] Iidem. [18] Sic Cod. 93 (cum πολλοὶ ὧν ἦσαν), 108. [19] Sic Comp. (cum ἔλεγεν), Codd. 93, 108 (ut Comp.).

CAP. VII. [1] Sic Codd. 93, 108. Cf. ad Cap. ii. 8. [2] Sic Comp., Codd. 58, 93, 108; minus exquisite. Cf. Psal. cxxxiv. 5. Luc. xiii. 2. [3] Sic Codd. 93, 108 (om. ἂν). Hebraeo convenientius foret, ἕως ἂν διαθερμάνῃ ὁ ἥλιος, ut Seniores Exod. xvi. 21. 1 Reg. xi. 9. [4] Sic Comp., Codd. 93, 108. [5] Iidem. Cf. Hex. ad Gen. xxxiv. 21. Psal. ciii. 25.

4. בְּתוֹכָהּ. Ο΄. ἐν αὐτῇ. Alia exempl. ἐν μέσῳ αὐτῆς.[6]

5. וָאֶקְבְּצָה. Ο΄. καὶ συνῆξα (alia exempl. συνήθροισα[7]).

לְהִתְיַחֵשׂ. Ο΄. εἰς συνοδίας. Alia exempl. εἰς γενεαλογίαν.[8]

הָעוֹלִים בָּרִאשׁוֹנָה. Ο΄. οἳ ἀνέβησαν ἐν πρώτοις. Alia exempl. τῶν ἀναβάντων ἐν ἀρχῇ.[9]

7. הַבָּאִים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. οἱ ἐλθόντες.[10]

רַעַמְיָה. Ο΄. Ῥεελμά. Alia exempl. Δαμίας.[11]

Ο΄. Ἔσδρα. Alia exempl. vacant.[12]

נְחוּם. Ο΄. Ἰναούμ. Alia exempl. Ναούμ.[13]

11. בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב. Ο΄. υἱοὶ Φαὰθ (alia exempl. Φαὰθ ἡγουμένου[14]) Μωάβ.

33. נְבוֹ אַחֵר. Ο΄. Ναβία, ἑκατόν (potior scriptura Ναβιαάρ[15]). Alia exempl. Ναβαῦ.[16]

63. אֲשֶׁר לָקַח...אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא. Ο΄. ὅτι ἔλαβον... γυναῖκας, καὶ ἐκλήθησαν. Alia exempl. ὃς ἔλαβεν ... γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη.[17]

64. הַמִּתְיַחְשִׂים. Ο΄. τῆς συνοδίας. Alia exempl. οἱ γενεαλογοῦντες.[18]

וַיְגֹאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה. Ο΄. καὶ ἠγχιστεύθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας. Alia exempl. καὶ ἀπώσθησαν ἐκ τῆς ἱεροσύνης.[19]

65. לְאוּרִים וְתֻמִּים. Ο΄. φωτίσων. Alia exempl. τοῖς φωτισμοῖς καὶ ταῖς τελειώσεσιν.[20] Ἄλλος· τῶν δήλων . .[21]

66. כְּאֶחָד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὁμοθυμαδόν.[22]

67. וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים. Ο΄. καὶ (alia exempl. καὶ ἐν αὐτοῖς[23]) ᾄδοντες.

68, 69. סוּסֵיהֶם—וְעֶשְׂרִים. Ο΄. ὄνοι δισχίλιοι ἑπτακόσιοι. Alia exempl. ἵπποι ἑπτακόσιοι τριακονταέξ· ἡμίονοι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε· κάμηλοι τετρακόσιοι τριακονταπέντε· ὄνοι ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.[24] Alia: κάμηλοι αὐτῶν τετρακόσιοι τριακονταπέντε· ὄνοι αὐτῶν ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι καὶ εἴκοσι· ἡμίονοι αὐτῶν διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε· ἵπποι αὐτῶν ἑπτακόσιοι τριακονταέξ.[25]

70. הַתִּרְשָׁתָא. Ο΄. τῷ Νεεμίᾳ. Alia exempl. τῷ ἀρθασασθά; alia, ἀρθασασθά.[26]

נָתַן לָאוֹצָר. Ο΄. εἰς (alia exempl. ἔδωκαν εἰς[27]) θησαυρόν. Alia exempl. ἔδωκεν εἰς τὸν θησαυρόν.[28]

זָהָב דַּרְכְּמֹנִים אֶלֶף. Ο΄. χρυσοῦς χιλίους. Alia exempl. χρυσίου δραχμὰς χιλίους.[29]

70, 72. כָּתְנוֹת כֹּהֲנִים (bis). Ο΄. καὶ χωθωνὼθ τῶν ἱερέων. Alia exempl. στολὰς ἱερατικάς.[30]

71. זָהָב דַּרְכְּמֹנִים. Ο΄. χρυσοῦ νομίσματος. Alia exempl. χρυσίου δραχμάς.[31]

72. וַאֲשֶׁר נָתְנוּ—אַלְפַּיִם. Ο΄. ※ καὶ ἔδωκαν (alia exempl. καὶ ἃ δεδώκασιν[32])—διακοσίας (◄).[33]

---

[6] Sic Codd. 93 (cum αὐτῶν), 108, 121. [7] Sic Codd. 93, 108. [8] Iidem. Mox βιβλίον τῆς γενεαλογίας (הַיַּחַשׂ) iidem. [9] Iidem. [10] Sic Comp., Codd. 93, 108. [11] Sic Codd. 93 (cum Δαϊμίας), 108. [12] Sic Comp., Codd. 93, 108. [13] Sic Comp., Codd. II, III, 93, 108. [14] Sic Codd. 93, 108, 121. Cf. Hex. ad Esdr. ii. 6. [15] Cod. II, teste Maio: Ναβιαᾶ ρ̄. Comp.: Ναβὰβ ἑτέρου. Cf. Hex. ad Esdr. ii. 31. [16] Sic Comp. (cum Ναβὰβ), Codd. 93, 108 (ut Comp.). [17] Sic Comp., Codd. III (cum ὅτι ἔλαβεν), Codd. 93, 108. [18] Sic Codd. 93, 108. [19] Sic Comp. (cum ἀπὸ τῆς ἱερατείας), Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Esdr. ii. 62. [20] Iidem. Cf. Hex. ad Lev. viii. 8. [21] Cod. 64 in marg. sine nom. (cum ἀδήλων). Cf. Hex. ad Num. xxvii. 21. 1 Reg. xxviii. 6. [22] Sic Comp., Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Esdr. ii. 64. [23] Sic Codd. 93, 108. Hieron.: *et inter eos cantores*. [24] Sic Comp., Ald. (om. (τεσσαρακονταπέντε) ἵπποι ἑξακόσιοι, et τετρακόσιοι), Codd. III, 44 (praem. ὄνοι δισχ. ἑπτακόσιοι), 52 (cum τριακόσιοι pro τετρακόσιοι), 58, 64 (ut 52), alii (inter quos 243, om. τετρακόσιοι). [25] Sic Codd. 93, 108 (cum εἴκοσι pro καὶ εἴκοσι, et οἱ ἵπποι pro ἵπποι). [26] Prior lectio est in Comp., Codd. III (cum ἀθερσαθὰ), 58 (cum ἀρθασθὰ), 71 (cum ἀρθασθαὶ), 74, aliis (inter quos 243); posterior in Ald., Codd. 44 (cum ἀρθασθὰ), 52, 64, 93 (cum ἀθαρασθὰς), 108 (idem). [27] Sic Ald., Codd. III, 52, 58, 64, 119, 243. [28] Sic Codd. 93, 108. [29] Sic Comp., Codd. 93, 108. [30] Sic Comp. (cum στ. τῶν ἱερέων), Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Esdr. ii. 69. [31] Sic Codd. 93, 108. [32] Iidem. [33] Haec desunt in Codd. II, III, 71; asterisco autem notantur in Codd. Frid. Aug. (manu tertia), 64 (cum toto commate, teste Parsons.).

CAP. VIII.

1. אֶל־הָרְחוֹב. Οʹ. εἰς τὸ πλάτος. Alia exempl. εἰς τὴν πλατεῖαν.[1]

2. וְכֹל מֵבִין לִשְׁמֹעַ. Οʹ. καὶ πᾶς ὁ συνιῶν ἀκούειν. Alia exempl. καὶ παντὸς ἀκούοντος συνιέναι.[2]

3. לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἀπέναντι τῆς πλατείας τῆς ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῶν ὑδάτων.[3]

4. אֲשֶׁר־עָשׂוּ לַדָּבָר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ὃ ἐποίησεν εἰς τὸ δημηγορῆσαι ἐν τῷ λαῷ.[4]

7. יָמִין עַקּוּב שַׁבְּתַי הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָה קְלִיטָא עֲזַרְיָה יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה וְהַלְוִיִּם מְבִינִים אֶת־הָעָם. Οʹ. ἦσαν συνετίζοντες τὸν λαόν. Alia exempl. ἦσαν συνετίζοντες· Ἀκαῦ, Σαββαθαῖος, Κάμπτας, Ἀζαρίας, Ἰωζαβαδὰν, Ἀνιφανὲς, καὶ οἱ Λευῖται ὑπεδίδασκον τὸν λαόν.[5] Alia: καὶ Ἰαμεὶν ἦσαν συνετίζοντες· καὶ Ἀκοὺβ, καὶ Σαββαθαῖος, καὶ Ὠδουΐας, καὶ Μαασίας, καὶ Καλλίτας, καὶ Ἀζαρίας, καὶ Ἰωζαβὲλ, καὶ Ἄναν, καὶ Φαλαῖας, καὶ οἱ Λευῖται ἦσαν συνετίζοντες τὸν λαόν.[6]

9. הוּא הַתִּרְשָׁתָא. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ὅς ἐστιν ἀθαρασθάς.[7]

10. וְאַל־תֵּעָצֵבוּ. Οʹ. καὶ μὴ διαπέσητε (alia exempl. λυπεῖσθε[8]).

כִּי־חֶדְוַת יְהוָה הִיא. Οʹ. ὅτι ἔστι κύριος. Alia exempl. ὅτι ἡ χαρὰ κυρίου αὕτη ἐστίν; alia, ὅτι ἡ εὐφροσύνη κυρίου αὕτη ἐστίν.[9]

11. הַסּוּ. Οʹ. σιωπᾶτε. Alia exempl. ἡσυχάζετε.[10]

13. לְכָל־הָעָם. Οʹ. σὺν τῷ παντὶ λαῷ. Alia exempl. παντὸς τοῦ λαοῦ.[11]

וּלְהַשְׂכִּיל. Οʹ. ἐπιστῆσαι (πρὸς πάντας). Alia exempl. τοῦ συνιέναι (πάντας).[12]

15. תְּמָרִים. Οʹ. φοινίκων. Alia exempl. φοινίκων καὶ ἄγνου.[13]

16. וּבִרְחוֹב שַׁעַר הַמַּיִם. Οʹ. καὶ ἐν πλατείαις τῆς πόλεως (alia exempl. add. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πύλης τῶν ὑδάτων[14]).

וּבִרְחוֹב שַׁעַר. Οʹ. καὶ ἕως πύλης. Alia exempl. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πύλης.[15]

17. מְאֹד. Οʹ. Vacat. Alia exempl. σφόδρα.[16]

CAP. IX.

1. וַאֲדָמָה. Οʹ. καὶ σποδῷ. Alia exempl. καὶ κόνις.[1]

3. רְבִיעִית הַיּוֹם וּרְבִיעִית מִתְוַדִּים. Οʹ. καὶ ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ. Alia exempl. τὸ τέταρτον τῆς ἡμέρας, καὶ ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ τὸ τέταρτον τῆς ἡμέρας.[2]

4. בָּנִי שֵׁרֵבְיָה. Οʹ. υἱὸς Σαραβία. Alia exempl. Βουνείας, Σαραῖας.[3]

5. בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה. Οʹ. Vacat. Alia exempl. Βουνείας, Σαραβίας, Σαβανίας, Ὠδουΐας, Σεχενίας, Φεσσίας.[4]

וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה. Οʹ. καὶ εὐλογήσουσιν ὄνομα δόξης σου, καὶ ὑψῶ-

---

CAP. VIII. [1] Sic Codd. 93, 108 (qui pergunt: τὴν κατὰ πρόσωπον τῆς πύλης τῶν ὑδάτων). [2] Iidem. [3] Sic Comp., Codd. 93, 108. [4] Sic Comp. (om. ἐν τῷ λαῷ), Codd. 93, 108. Hieron.: *quem fecerat ad loquendum.* [5] Sic Ald. (cum Ἀκὰν, Σαβαθαῖος), Codd. 52 (cum Σαβαθαίας, Κάμπας), 64 (cum Σαβαθαῖος), 74 (cum Σαββαταῖος), alii. [6] Sic Comp. (om. ἦσαν συνετίζοντες in priore loco, cum Σαβαθθαῖος et Ἰωσαβὲδ), Codd. 93 (cum Ἀκκοὺβ καὶ Σαμβαθαῖος, et Ζαχαρίας pro Ἀζαρίας), 108 (cum Σαβοθθαῖος), 121 (cum Ἀκκοὺβ καὶ Σαβαθαῖος . . Ἰωζαβαδὰν καὶ Ἄνναν καὶ Φανίας). [7] Sic Comp. (cum ἀταρσαθὰ), Codd. 93, 108 (cum ἀφθαρασθάς). [8] Sic Codd. 93 (cum λυπῆσθε), 108. [9] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 52 (om. αὕτη), 64 (idem), 119, 243, 248; posterior in Codd. 93 (om. ἡ), 108 (utroque cum ἡ ἰσχὺς ἡμῶν). [10] Sic Codd. 93, 108. Mox λυπεῖσθε pro καταπίπτετε iidem. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Idem. Cf. Lev. xxiii. 40 in LXX. [14] Sic Comp. (cum ἐν πλατείαις τ. π. τῶν ὑδάτων tantum), Codd. 108, 121 (cum ἐν τῇ πλατείᾳ). [15] Sic Comp., Cod. 108. [16] Sic Comp., Codd. 93, 108, 121.

CAP. IX. [1] Sic Comp. (cum κόνοις), Codd. 93, 108 (ut Comp.). Lectio Symmachum refert, coll. Hex. ad 2 Reg. i. 2. [2] Sic Comp., Codd. 93 (om. καὶ), 108. [3] Sic Codd. 93 (cum Βουνίας), 108. [4] Sic Comp. (cum Σοβανίας), Codd. 93 (cum Βουνίας et Φεσσέλας), 108.

σουσιν ἐπὶ πάσῃ εὐλογίᾳ καὶ αἰνέσει. Alia exempl. *καὶ εὐλογεῖτε τὸ ὄνομα τῆς δόξης τοῦ ὑπερυψουμένου ἐπὶ παντὸς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἐν αἰνέσει.*[5]

6. וְכָל־צְבָאָם. Ο΄. *καὶ πᾶσαν τὴν στάσιν* (alia exempl. *πάσας τὰς δυνάμεις*[6]) *αὐτῶν.*

8. וְהַגִּרְגָּשִׁי. Ο΄. *καὶ Γεργεσαίων* (alia exempl. add. *καὶ Εὐαίων*[7]).

לָתֵת לְזַרְעוֹ. Ο΄. *καὶ* (alia exempl. add. *δοῦναι αὐτὴν*[8]) *τῷ σπέρματι αὐτοῦ.*

9. אֶת־עֳנִי. Ο΄. *τὴν ταπείνωσιν* (alia exempl. *κάκωσιν*[9]).

10. וּמֹפְתִים. Ο΄. *καὶ τέρατα ἐν Αἰγύπτῳ.* Alia exempl. *ἐν Αἰγύπτῳ*; alia, *ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τέρατα.*[10]

כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ. Ο΄. *ὅτι ἔγνως ὅτι ὑπερηφάνησαν.* Alia exempl. *ἔγνως γὰρ σὺ, κύριε, ὅτι ὑπερηφανεύσαντο.*[11]

13. חֻקִּים. Ο΄. *προστάγματα.* Alia exempl. *δικαιώματα.*[12]

15. לִרְעָבָם. Ο΄. *εἰς σιτοδοτίαν* (alia exempl. *σιτοδοσίαν*; alia, *σιτοδείαν*[13]) *αὐτῶν.*

17. וַיְמָאֲנוּ. Ο΄. *καὶ ἀνένευσαν* (alia exempl. *ἠπείθησαν*[14]).

אֶת־עָרְפָּם. Ο΄. *τὸν τράχηλον* (alia exempl. *νῶτον*[15]) *αὐτῶν.*

17. רֹאשׁ. Ο΄. *ἀρχήν.* Alia exempl. *ἀρχηγόν.*[16]

סְלִיחוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἀφίων ἁμαρτίας.*[17] Ἄλλος· *ἱλασμῶν.* Ἄλλος· *ἀφιείς.*[18]

21. לֹא חָסֵרוּ. Ο΄. *οὐχ ὑστέρησας* (alia exempl. *ὑστέρησεν*[19]) *αὐτοῖς οὐδέν.* Alia exempl. *καὶ οὐκ ἐπεδεήθησαν ῥήματος.*[20]

בָלוּ. Ο΄. *ἐπαλαιώθησαν.* Alia exempl. *κατετρίβη.*[21]

וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ. Ο΄. *καὶ πόδες* (alia exempl. *ὑποδήματα*[22]) *αὐτῶν οὐ διερράγησαν* (alia exempl. *οὐκ ἐτυλώθησαν*[23]).

•22. וַתַּחְלְקֵם לְפֵאָה. *Et distribuisti eos in varias regiones.* Ο΄. *ἐμέρισας* (s. *διεμέρισας*) *αὐτοῖς.* Alia exempl. *καὶ διεμέρισας αὐτοῖς εἰς πρόσωπον.*[24]

23. לָבוֹא לָרֶשֶׁת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *τοῦ εἰσελθεῖν καὶ κληρονομῆσαι.*[25]

24. וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ. Ο΄. *καὶ ἐκληρονόμησαν αὐτήν.* Alia exempl. *καὶ εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν.*[26]

25. עָרִים בְּצֻרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה. Ο΄. *πόλεις ὑψηλάς.* Alia exempl. *πόλεις ὀχυρὰς καὶ γῆν πίονα.*[27]

בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל. Ο΄. *ἐν ἀγαθωσύνῃ σου τῇ μεγάλῃ.* Alia exempl. *ἐν τοῖς ἀγαθοῖς σου τοῖς μεγάλοις.*[28]

---

[5] Sic Codd. 93 (cum *εὐλογεῖται* et *ἐπὶ πάντας*), 108. [6] Sic Comp. (cum *πάντας*), Codd. 93, 108 (ut Comp.). [7] Sic Codd. 93, 108, 121. [8] Sic Comp., Codd. 93 (cum *αὐτὸν*), 108. [9] Sic Cod. 93. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 8. lxxxvii. 10. Thren. iii. 1. [10] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 44, 55, 58, aliis (inter quos 243); posterior in Codd. 93, 108. [11] Sic Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Exod. xviii. 11. Deut. xvii. 13. xviii. 20. Jerem. l. 29. Ad formam *ὑπερηφανεῖν* cf. Hex. ad Deut. i. 43. [12] Iidem. Cf. ad Cap. i. 7. [13] Prior scriptura est in Comp., Ald., Codd. 74, 93 (cum *ἐν τῇ σιτοδοσίᾳ . . . ἐν τῇ δίψῃ*), 108 (idem, nisi *σιτοδοτίᾳ*), 243; posterior (ad quam cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 19) in Codd. III (cum *σιτοδίαν*), 71 (idem), 119, aliis. [14] Sic Codd. 93 (cum *εἰπήθησαν*), 108. Cf. Hex. ad Exod. iv. 23. ix. 2. Jerem. xv. 18. l. 33. [15] Iidem. [16] Iidem. Cf. Num. xiv. 4 in LXX. [17] Sic Comp., Ald., Codd. 52, 64, alii (inter quos 121 (cum *ἀφιεὶς*), 243). [18] Cod. 93 in textu: *ἀφεὶς* (sic). Cod. 108 in textu: *ἱλασμῷ* (sic) *ἀφιεὶς*, ex duplici, ni fallor, versione. Ad *ἱλασμοὶ* cf. Dan. ix. 9 juxta Theod. [19] Sic Comp. (cum *ὑστέρισεν*), Ald., Codd. 64, 74, alii. [20] Sic Codd. 93 (cum *ἐδεήθησαν*), 108. Cf. Deut. ii. 7 in LXX. [21] Iidem. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, 44, 52, 58, alii (inter quos 243). [23] Sic Codd. 93, 108 (cum *τὰ ὑποδ. αὐτῶν οὐ διερρ. καὶ οἱ π. αὐτῶν οὐκ ἐτυλ.*). Cf. Deut. viii. 4 in LXX. [24] Iidem. [25] Sic Comp., Codd. 93, 108. [26] Sic Comp. (om. *οἱ*), 93, 108 (om. *καὶ εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ αὐτῶν*). [27] Sic Comp. (cum *ὑψηλὰς*), Codd. 93, 108. [28] Sic Codd. 93, 108.

26. וַיַּמְרוּ. *Et contumaces fuerunt.* Ο΄. καὶ ἤλλαξαν (alia exempl. παρεπίκραναν[29]).

28. וַיִּרְדּוּ בָהֶם. Ο΄. καὶ κατῆρξαν (alia exempl. ἐπαιδεύοντο[30]) ἐν αὐτοῖς.

וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעָקוּךָ. Ο΄. καὶ πάλιν ἀνεβόησαν πρὸς σέ. Alia exempl. καὶ ἐπέστρεφον καὶ ἐπεκαλοῦντό σε πάλιν.[31]

28, 29. עִתִּים: וַתָּעַד. Ο΄. καὶ ἐπεμαρτύρω. Alia exempl. καὶ ἐν καιροῖς ἐπεμαρτύρω.[32]

29. וְהֵמָּה הֵזִידוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. αὐτοὶ δὲ ὑπερηφανεύσαντο.[33]

וְלֹא־שָׁמְעוּ לְמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ חָטְאוּ־בָם. Ο΄. καὶ οὐκ ἤκουσαν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου καὶ κρίμασί σου ἡμάρτοσαν. Alia exempl. καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί σου ἥμαρτον ἐν αὐτοῖς.[34]

כָתֵף סוֹרֶרֶת. Ο΄. νῶτον ἀπειθοῦντα. Alia exempl. ὦμον αὐτῶν ἀπειθοῦντα καὶ ἐκκλίνοντα.[35]

30. וַתִּמְשֹׁךְ. Ο΄. καὶ εἵλκυσας (alia exempl. ἐμακροθύμησας[36]).

וְלֹא הֶאֱזִינוּ. Ο΄. καὶ οὐκ ἐνωτίσαντο. Alia exempl. καὶ οὐ προσέσχον καὶ οὐκ ἐνωτίσαντο.[37]

35. הָרְחָבָה וְהַשְּׁמֵנָה. Ο΄. τῇ πλατείᾳ καὶ λιπαρᾷ. Alia exempl. τῇ πίονι.[38]

37. וּתְבוּאָתָהּ מַרְבָּה. *Et proventus ejus multos edit.* Ο΄. καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς πολλοί (alia exempl. οἱ πολλοὶ ἐγένοντο[39]).

CAP. X.

14 (Hebr. 15). פַּחַת. Ο΄. Φαάθ. Alia exempl. Φαὰθ ἡγουμένου.[1]

28 (29). וְכָל־הַנִּבְדָּל. Ο΄. καὶ πᾶς ὁ προσπορευόμενος. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ διαχωρισθέντες.[2]

יוֹדֵעַ. Ο΄. ὁ εἰδώς. Alia exempl. ὁ γινώσκων.[3]

29 (30). יְהוָה אֲדֹנֵינוּ. Ο΄. κυρίου. Alia exempl. κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.[4]

31 (32). וּמַשָּׁא. *Et debitum.* Ο΄. καὶ ἀπαίτησιν. Alia exempl. καὶ χρέος καὶ ἀπαίτησιν.[5]

32 (33). וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ. Ο΄. καὶ στήσομεν ἐφ' ἡμᾶς. Alia exempl. καὶ ἐστήσαμεν καθ' ἑαυτῶν.[6]

33 (34). וּלְעוֹלַת הַתָּמִיד. Ο΄. καὶ εἰς ὁλοκαύτωμα τοῦ ἐνδελεχισμοῦ. Alia exempl. καὶ εἰς ὁλοκαυτώματα διαπαντός.[7]

34 (35). עַל־קֻרְבַּן. Ο΄. περὶ κλήρου. Alia exempl. περὶ τῶν δώρων.[8]

לְעִתִּים מְזֻמָּנִים. *Temporibus statutis.* Ο΄. εἰς καιροὺς ἀπὸ χρόνων. Alia exempl. κατὰ καιροὺς ἀπὸ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας.[9]

37 (38). וְאֶת־רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ. Ο΄. καὶ τὴν ἀπαρχὴν σίτων ἡμῶν. Alia exempl. καὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ σίτου ἡμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς ἡμῶν.[10]

38 (39). בַּעְשֵׂר הַלְוִיִּם. Ο΄. ἐν τῇ δεκάτῃ τοῦ Λευίτου. Alia exempl. ἐν τῷ δεκατοῦν τοὺς Λευίτας.[11]

אֶל־הַלְּשָׁכוֹת. Ο΄. εἰς τὰ γαζοφυλάκια (alia exempl. παστοφόρια[12]).

לְבֵית הָאוֹצָר. Ο΄. εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ. Alia exempl. εἰς τὸν οἶκον τοῦ θησαυροῦ.[13]

---

[29] Iidem. [30] Sic Codd. 93 (cum ἐπεδευόντων, "cum τ [?] supra lineam"), 108; h. e. *castigabantur* (Israelitae). Nisi forte legendum ἐπαίδευον, coll. Hex. ad Lev. xxv. 43. 2 Paral. viii. 10. [31] Sic Codd. 93 (cum ἐπεκαλούντων, "cum τ [?] supra lineam"), 108. [32] Sic Comp., Codd. 93, 108. [33] Sic Comp., Codd. 93, 108, 121. Cf. ad v. 10. [34] Sic Comp. (om. ἐν αὐτοῖς), Codd. 93 (idem), 108. [35] Sic Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Psal. lxv. 7. lxvii. 7. [36] Sic Comp. (cum duplici versione), Codd. 93 (cum –σαν), 108. [37] Sic Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 1. lxxix. 1. [38] Iidem (om. τῇ πλατείᾳ καί). [39] Iidem.

CAP. X. [1] Sic Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Esdr. x. 30. [2] Sic Comp. (om. οἱ), Codd. 93, 108. [3] Sic Codd. 93, 108. [4] Sic Comp., Codd. 93, 108. [5] Sic Codd. 93 (cum ἀπαντησιν (sic)), 108. [6] Iidem (qui continuant: ἐντολὰς τοῦ διδόναι ἡμᾶς τὸ τρ. τοῦ δ. εἰς λατρείαν οἴκου τ. θ. ἡ.). [7] Sic Comp., Codd. 93, 108. [8] Sic Comp., necnon (cum περὶ τῶν δώρων καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λ. καὶ τοῦ λαοῦ περὶ κλήρου ξυλοφορίας) Codd. 93, 108. [9] Sic Codd. 93 (cum κλήρους), 108. [10] Sic Comp. (cum σίτων), Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad Ezech. xliv. 30. [11] Sic Codd. 93, 108. [12] Iidem. Cf. Hex. ad Esdr. viii. 29. [13] Sic Comp.

39 (40). אֶל־הַלְּשָׁכוֹת. Οʹ. εἰς τοὺς θησαυρούς. Alia exempl. εἰς τὰ παστοφόρια.[14]

CAP. XI.

1. אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת. Οʹ. ἕνα ἀπὸ τῶν δέκα καθίσαι. Alia exempl. ἐξ αὐτῶν τὸ δέκατον ὥστε οἰκεῖν.[1]

2. לָשֶׁבֶת. Οʹ. καθίσαι. Alia exempl. κατοικῆσαι.[2]

8. וְאַחֲרָיו. Οʹ. καὶ ὀπίσω αὐτοῦ (alia exempl. add. οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ[3]).

9. עַל־הָעִיר. Οʹ. ἀπὸ (alia exempl. ἐπὶ[4]) τῆς πόλεως.

11. נֶגֶד בֵּית. Οʹ. ἀπέναντι (alia exempl. ἡγούμενος[5]) οἴκου.

13. בֶּן־אַחְזַי. Οʹ. Vacat. Alia exempl. υἱοῦ Ζακχίου.[6]

14. זַבְדִּיאֵל. Οʹ. Βαδιήλ. Alia exempl. Ζεχριήλ (זַכְרִיאֵל).[7]

15. בֶּן־חַשּׁוּב. Οʹ. Vacat. Alia exempl. υἱὸς Ἀσούβ.[8]

בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־בּוּנִּי. Οʹ. Vacat. Alia exempl. υἱοῦ Ἀσαβίου, υἱοῦ Βοννώ.[9]

16. וְשַׁבְּתַי וְיוֹזָבָד עַל־הַמְּלָאכָה הַחִיצֹנָה לְבֵית הָאֱלֹהִים מֵרָאשֵׁי הַלְוִיִּם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ Σαβαθαῖος, καὶ Ἰωζαβὰδ ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐξωτάτου, καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν Λευιτῶν.[10]

17. בֶּן־זַבְדִּי בֶּן־אָסָף רֹאשׁ הַתְּחִלָּה יְהוֹדֶה לַתְּפִלָּה וּבַקְבֻּקְיָה מִשְׁנֶה (*gratias agebat*) מֵאֶחָיו וְעַבְדָּא בֶּן־שַׁמּוּעַ בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדִיתוּן. Οʹ. καὶ Ἰωβὴβ υἱὸς Σαμουΐ. Alia exempl. υἱὸς Ζεχρεὶ, υἱοῦ Ἀσὰφ, ἄρχων τοῦ αἴνου (הַתְּהִלָּה), καὶ Ἰούδας τῆς προσευχῆς, καὶ Βοκχείας δεύτερος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ Ἀβδίας υἱὸς Σαμαίου, υἱοῦ Γαλὲλ, υἱοὶ Ἰδιθούν.[11]

18. כָּל־הַלְוִיִּם בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. πάντες οἱ Λευῖται ἐν τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ.[12]

19. הַשֹּׁמְרִים בַּשְּׁעָרִים. Οʹ. Vacat. Alia exempl. οἱ φυλάσσοντες ἐν ταῖς πύλαις.[13]

20. וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς Ἰουδαίας, ἀνὴρ ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ.[14]

21. וְהַנְּתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא עַל־הַנְּתִינִים. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ οἱ Ναθιναῖοι οἳ κατῴκησαν ἐν Ὀφλά· καὶ Σεαὺ καὶ Γεσφὰς ἐπὶ τῶν Ναθιναίων.[15]

22. בִּירוּשָׁלַםִ עֻזִּי בֶּן־בָּנִי. Οʹ. υἱὸς Βανὶ, υἱὸς Ὀζί. Alia exempl. ἐν Ἱερουσαλὴμ Ὀζεὶ υἱὸς Βοννεί.[16]

בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא. Οʹ. υἱὸς Μιχά. Alia exempl. υἱοῦ Μαθθανίου, υἱοῦ Μιχά.[17]

23. עֲלֵיהֶם וַאֲמָנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ. Οʹ. εἰς αὐτούς. Alia exempl. ἐπʹ αὐτούς· καὶ ἡ τάξις ἐν τοῖς ᾄδουσι καθʹ ἑκάστην ἡμέραν.[18] Alia: ἐπʹ αὐτούς· καὶ διέμενεν ἐν πίστει ἐπὶ τοῖς ᾠδοῖς λόγος ἑκάστης ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.[19]

(cum οἴκου pro εἰς τὸν οἶκον), Codd. 93, 108. [14] Sic Codd. 93, 108.

CAP. XI. [1] Sic Codd. 93 (cum ἐξ αὐτὸν), 108. Mox τὰ δὲ λοιπὰ ἐννέα μέρη iidem. [2] Iidem (passim). [3] Iidem. [4] Sic Comp., Codd. II, 55, 93, 108. [5] Sic Comp., Codd. 93, 108. [6] Sic Comp. (cum Σακχίου), Codd. 93 (cum Ἀζακχίου), 108, 119 (cum Ἀχίου). [7] Sic Comp., Ald. (cum Σοχριήλ), Codd. III (cum Ζοχρ.), 44, 52 (cum Ζοκρ.), 64 (ut III), alii (inter quos 243, ut III). Cf. ad v. 17. [8] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 52, 64, alii (inter quos 93 (cum Ἀσσοὺβ), 108 (cum Ἀσοὺρ), 243). [9] Sic Comp. (cum Ἀσαβία et Βοννᾶ), Codd. 93 (cum Ἀσαβὶ et Βαννὰ), 108. [10] Sic Comp. (cum Σαββαθαῖος et Ἰωσαβὰδ), Codd. 93 (om. τοῦ οἴκου), 108 (cum Σαθθαῖος). [11] Sic Comp. (cum Ἀσὰβ), Codd. 93 (cum Αὐδείας pro Ἀβδίας υἱὸς), 108 (cum Γαλέκ). [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Iidem. [15] Sic Comp. (cum Σιαὰ .. ἀπὸ τῶν Ν.), Codd. 93 (cum Ναθην. (bis) et Ὀφυλὰ), 108 (om. οἱ, cum Ὀφλαὰ καὶ οἱ υἱοὶ Ἀαύ). [16] Sic Comp. (cum Βανὶ), Codd. 93 (cum Βονεὶ), 108. [17] Sic Comp., Codd. 93 (cum Ματθ. et Μειχὰ), 108. [18] Sic Codd. 44, 71, 106. Hieron.: *super eos erat; et ordo in cantoribus per dies singulos.* [19] Sic Comp., Codd. 93 (cum διέμεινεν et ὁδοῖς), 108.

24. בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי־זֶרַח בֶּן־יְהוּדָה. Ο'. υἱὸς Βασηζά. Alia exempl. υἱὸς Μασσιζαβεὴλ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ζαρὰ υἱοῦ Ἰούδα.[20]

לְיַד הַמֶּלֶךְ. Ο'. πρὸς χεῖρα τοῦ βασιλέως. Alia exempl. ἐχόμενα τοῦ βασιλέως.[21]

לְכָל־דָּבָר. Ο'. εἰς πᾶν χρῆμα. Alia exempl. εἰς πάντα λόγον.[22]

25-27. בְּקִרְיַת הָאַרְבַּע וּבְנֹתֶיהָ וּבְדִיבֹן וּבְנֹתֶיהָ וּבִיקַבְצְאֵל וַחֲצֵרֶיהָ: וּבְיֵשׁוּעַ וּבְמֹלָדָה וּבְבֵית־פָּלֶט: וּבַחֲצַר שׁוּעָל. Ο'. ἐν Καριαθαρβὸκ, καὶ ἐν Ἰησοῦ. Alia exempl. ἐν Καριαθαρβὸκ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν Δαιβὼν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν Καβσεὴλ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, (26) καὶ ἐν Σουὰ, καὶ ἐν Μωλαδὰ, καὶ ἐν Βηθφαλὰτ, (27) καὶ ἐν Ἀσερσωάλ.[23]

27. וּבְנֹתֶיהָ. Ο'. καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς.[24]

28-30. וּבְצִקְלַג וּבִמְכֹנָה וּבִבְנֹתֶיהָ: וּבְעֵין רִמּוֹן וּבְצָרְעָה וּבְיַרְמוּת: זָנֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצְרֵיהֶם. Ο'. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν Σεκελὰγ, καὶ ἐν Μαχηναὶ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, (29) καὶ ἐν Ῥεμμὼν, καὶ ἐν Σαρὰ, καὶ ἐν Ἱεριμοὺθ, (30) καὶ ἐν Ζανὼ, καὶ Ὀδολλὰμ, καὶ ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν.[25]

30. לָכִישׁ וּשְׂדֹתֶיהָ עֲזֵקָה וּבְנֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר־שֶׁבַע עַד־גֵּיא הִנֹּם. Ο'. Λαχὶς καὶ ἀγροὶ αὐτῆς· καὶ παρενεβάλοσαν ἐν Βηρσαβεέ. Alia exempl. καὶ ἐν Λαχεὶς καὶ τοῖς ἀγροῖς αὐτῆς, καὶ ἐν Ἀζηκὰ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς· καὶ παρενέβαλον ἐν Βηρσαβεὲ ἕως φάραγγος Ἐννόμ.[26]

31-35. מִכְמָשׂ וְעַיָּא וּבֵית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ: עֲנָתוֹת נֹב עֲנַנְיָה: חָצוֹר רָמָה גִּתָּיִם: חָדִיד צְבֹעִים נְבַלָּט: לֹד וְאוֹנוֹ גֵּי הַחֲרָשִׁים. Ο'. Μαχμάς. Alia exempl. καὶ Μαχμὰς, καὶ Γαὶ, καὶ Βαιθὴλ καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, (32) καὶ ἐν Ἀναθὼθ, Νὸβ, Ἀνιὰ, (33) Ἀσὼρ, Ῥαμὰ, Γεθθαῖμ, (34) Ἀδὼδ, Σεβωεὶμ, Ναβαλὰτ, (35) Λύδδα, καὶ Ὀνὼ Γηαρασείμ.[27]

CAP. XII.

2. חַטּוּשׁ. Ο'. Vacat. Alia exempl. Ἀττούς.[1]

3-7. רְחוּם מְרֵמֹת: עִדּוֹא גִנְּתוֹי אֲבִיָּה: מִיָּמִין מַעַדְיָה בִּלְגָּה: שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדַעְיָה: סַלּוּ עָמוֹק חִלְקִיָּה יְדַעְיָה. Ο'. Vacat. Alia exempl. Ῥεοὺμ, Μαρειμὼθ, (4) Ἀδαΐας, Γενναθὼθ, Ἀβίας, (5) Μιαμεὶν, Μαασίας, Βεσελγὰς, (6) Σεμεΐας, Ἰωιαρεὶβ, Ἰδεΐας, (7) Σαλουία, Ἀμοὺκ, Χελκείας, Ὠδουΐας.[2]

8. עַל־הֻיְּדוֹת. *Super laudationes.* Ο'. ἐπὶ τῶν χειρῶν. Alia exempl. ἐπὶ τῶν ἐξομολογήσεων.[3]

9. וּבַקְבֻּקְיָה וְעֻנּוֹ (וְעֻנִּי ק') אֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם. Ο'. Vacat. Alia exempl. καὶ Βακβακίας, καὶ Ἰαναὶ, οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀνεκρούοντο ἀπέναντι αὐτῶν.[4]

10. הוליד (in 3^{tio} loco). Ο'. Vacat. Alia exempl. ἐγέννησε.[5]

12. הָיוּ כֹּהֲנִים רָאשֵׁי הָאָבוֹת. Ο'. ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν. Alia

---

[20] Sic Comp. (cum Μασσιζαβήλ), Codd. 93 (cum Μασσεὶ Ζαβεὴλ, et Ἀζαρὰ), 108. [21] Sic Codd. 93, 108. [22] Sic Comp., Codd. 93, 108. [23] Sic Comp. (cum αὐλαῖς pro θυγατράσιν in 3^{tio} loco, et Ἰησοῦ pro Σουὰ), Codd. 93 (om. καὶ ἐν Δαιβὼν—αὐτῆς, cum scripturis Σουὲ, Μωλὰδ, Βηθαλὰτ, et Ἀρσεοσοὰ), 108. [24] Iidem. [25] Sic Comp. (cum Μαβνῆ (pro Μαχηναὶ), Ῥεμαῶν, et Ζαννοὰ), Codd. 93 (cum Σαραὰ, Ἱερειμοὺθ, et Οὐδολλὰμ), 108 (cum Μαμὴ pro Μαχηναί). [26] Sic Comp. (cum Βερσαβεαὶ), Codd. 93 (cum Ζηκὰ), 108. [27] Sic Comp. (cum Μαγμὰς καί γε), Codd. 93 (cum Νοβανιασὼρ et Σεβωεὶν), 108 (cum Μαγμὰς καί γε, Γεθθὰμ, Σεβωεὶν, et Ὠνὼ). Ad Γηαρασεὶμ cf. Hex. ad 1 Paral. iv. 14. Hieron.: *et Ono valle artificum.*

CAP. XII. [1] Sic Comp., Codd. 93 (cum αὐτοὺς), 108. [2] Sic Comp. (cum Γεναθῶν, Μααδίας, Βελγὰς, et Σαλοὺ), Codd. 93 (cum Γεναθὼθ, Μαασσείας, Βελσεγαὺ, Ἰεδείας, et Σαλουαὶ), 108 (cum Ἰωαρείμ). [3] Iidem. [4] Sic Comp. (cum Ἀναΐ, om. ἀνεκρούοντο), Codd. 93, 108. Vox ἀνεκρούοντο nescio an duplex versio sit Hebraei עֲנוּ (sic), coll. Hex. ad Esdr. iii. 11. [5] Sic Comp., Codd. 93 (cum Ἰωιαδὰ), 108 (idem), Euseb. in Dem. Evang. p. 393.

exempl. ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς ἄρχοντες τῶν πατριῶν.[6]

15. עַדְנָא. Ο΄. Μαννάς. Alia exempl. Ἐδνάς.[7]

24. לְהַלֵּל לְהוֹדוֹת. Ο΄. εἰς ὕμνον αἰνεῖν. Alia exempl. αἰνεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι.[8]

25. מַתַּנְיָה וּבַקְבֻּקְיָה עֹבַדְיָה מְשֻׁלָּם טַלְמוֹן עַקּוּב שֹׁמְרִים שׁוֹעֲרִים מִשְׁמָר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. Μαθθανίας, καὶ Βακβακίας, Ἀβδείας, Μοσολλὰμ, Τελμὼν, Ἀκκοὺβ, φυλάσσοντες πυλωροὶ φυλακῆς.[9]

26. אֵלֶּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. οὗτοι.[10]

הַפֶּחָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τοῦ ἄρχοντος.[11]

27. בִּקְשׁוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִכָּל־מְקוֹמֹתָם לַהֲבִיאָם. Ο΄. ἐζήτησαν τοὺς Λευίτας ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν τοῦ ἐνέγκαι αὐτούς. Alia exempl. ᾔτησαν τοὺς Λευίτας ἐκ πάντων τῶν τόπων αὐτῶν τοῦ ἀγαγεῖν αὐτούς.[12]

וְשִׂמְחָה וּבְתוֹדוֹת. Ο΄. καὶ εὐφροσύνην ἐν θωδαθά. Alia exempl. ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἐν αἰνέσει.[13]

מְצִלְתַּיִם. Ο΄. κυμβαλίζοντες. Alia exempl. καὶ ἐν κυμβάλοις.[14]

28, 29. וּמִן־חַצְרֵי נְטֹפָתִי׃ וּמִבֵּית הַגִּלְגָּל וּמִשְּׂדוֹת גֶּבַע וְעַזְמָוֶת. Ο΄. καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων, καὶ ἀπὸ ἀγρῶν. Alia exempl. καὶ ἀπὸ τῶν ἐπαύλεων τοῦ Νετωφατεὶ, καὶ ἐν Βαιθγαλγὰλ, καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν Γαβεὲ καὶ Ἀσμώθ.[15]

סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלִָם. Ο΄. ἐν (alia exempl. περικύκλῳ[16]) Ἱερουσαλήμ.

30. וַיִּטַּהֲרוּ..וַיְטַהֲרוּ. Ο΄. καὶ ἐκαθαρίσθησαν.. καὶ ἐκαθάρισαν. Alia exempl. καὶ ἡγνίσαντο .. καὶ ἥγνισαν.[17]

וְאֶת־הַשְּׁעָרִים. Ο΄. καὶ τοὺς πυλωρούς. Alia exempl. καὶ τὰς πύλας.[18]

31. לְשַׁעַר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῆς πύλης.[19]

36. גִּלֲלַי מָעַי. Ο΄. Γελὼλ, Ἰαμὰ, Ἀΐα. Alia exempl. Γελωλαὶ, Μαΐα.[20]

בִּכְלֵי־שִׁיר. Ο΄. τοῦ αἰνεῖν ἐν ᾠδαῖς (alia exempl. ἐν σκεύεσι καὶ ᾠδαῖς[21]).

37. וְעַל שַׁעַר הָעַיִן. Ο΄. ἐπὶ πύλης τοῦ αἰνεῖν. Alia exempl. καὶ ἐπὶ τῆς πύλης τῆς πηγῆς.[22]

עַל־מַעֲלוֹת. Ο΄. ἐπὶ κλίμακας. Alia exempl. ἐπὶ τοῖς βαθμοῖς.[23]

37–39. וְעַד שַׁעַר הַמַּיִם מִזְרָח׃ וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהוֹלֶכֶת לְמוֹאל וַאֲנִי אַחֲרֶיהָ וַחֲצִי הָעָם מֵעַל לְהַחוֹמָה מֵעַל לְמִגְדַּל הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃ וּמֵעַל לְשַׁעַר־אֶפְרַיִם. Ο΄. καὶ ἕως τῆς πύλης τοῦ ὕδατος Ἐφραΐμ. Alia exempl. καὶ ἕως τῆς πύλης τῶν ὑδάτων κατ᾽ ἀνατολάς. (38) καὶ περὶ αἰνέσεως ἡ δευτέρα ἐπορεύετο συναντῶσα αὐτοῖς, καὶ ἐγὼ ὀπίσω αὐτῆς, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ ἐπάνω τοῦ τείχους ὑπεράνω τοῦ πύργου τοῦ θαννουρεὶμ, καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος, (39) καὶ ἕως ἐπάνω τῆς πύλης Ἐφραΐμ.[24]

39. וְעַל־שַׁעַר הַיְשָׁנָה (veterem) וְעַל־שַׁעַר הַדָּגִים. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὴν πύλην ἰχθυράν (potior scriptura τὴν ἰχθυηράν). Alia exempl. καὶ ἐπὶ τὴν

---

[6] Sic Codd. 93, 108. [7] Sic Comp., Codd. 93, 108 (cum Μεδνάς). [8] Sic Comp. (praem. εἰς τὸ), Codd. 93, 108. Hieron.: *ut laudarent et confiterentur.* [9] Sic Comp. (cum Μοσολὰμ), Codd. 93 (cum Ματθ.), 108 (cum Γελμὼν, Ἀκκούμ). [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Sic Comp. (cum καὶ εὐφροσύνην), Codd. 93 (om. καὶ), 108. [14] Sic Codd. 93, 108 (qui pergunt: καὶ ψαλτηρίοις καὶ κινύραις). [15] Sic Comp. (cum καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων.. καὶ ἀπὸ ἀγρῶν Γαβέαι..), Codd. 93 (cum καὶ Βαιθγ... Γαβελὴ καὶ Ἀζαμὼθ), 108 (cum Γαβεαί). [16] Iidem. [17] Sic Codd. 93 (cum ἡγνιάσαντο et ἡγνίασαν), 108. [18] Sic Comp., Codd. 93, 108. [19] Iidem.

[20] Sic Comp., Codd. 93 (cum Μαλια), 108 (cum Γελωλ αιμ αια). In Codd. II, III, et Frid. Aug. lacuna est; sed in hoc corrector supplevit γελωλαῒ μααΐ. [21] Sic Comp. (cum ἐν σκεύεσιν ᾠδῆς), Codd. 93, 108. [22] Sic Comp. (cum ἐπὶ π. pro καὶ ἐπὶ τῆς π.), Codd. 93, 108. [23] Iidem. [24] Sic Codd. 93 (cum τοῦ ἥμισυ.. τῆς πύργου.. πλατέως), 108 (om. λαοῦ, cum θανουρεὶμ); necnon (cum τοῦ ὕδατος.. ἐξεπορεύετο.. ὑπεράνω (pro ἕως ἐπάνω)) Comp. (cum θανουρεὶμ), Ald. (cum θενουρὶμ.. πλατέως.. τοῦ τείχους (pro τῆς πύλης) Ἐφρ.), 44 (cum ἕως πύλης.. θεννωρὶμ.. Ἐφραῒμ κατ᾽ ἀνατολάς), 52 (cum ἕως πύλης.. θενουρὶμ), 64 (ut 52), alii (inter quos 243, cum θενουρὶμ, et τοῦ τείχους (pro τῆς πύλης) Ἐφρ.).

πύλην τὴν εἰσιανὰ, καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηράν.[25]

39. וּמִגְדַּל הַמֵּאָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ Μεά.[26]

39-42. וְעָמְדוּ בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה׃ וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי הַתּוֹדֹת בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי וַחֲצִי הַסְּגָנִים עִמִּי׃ וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים מַעֲשֵׂיָה מִנְיָמִין מִיכָיָה אֶלְיוֹעֵינַי זְכַרְיָה חֲנַנְיָה בַּחֲצֹצְרוֹת׃ וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי וִיהוֹחָנָן וּמַלְכִּיָּה וְעֵילָם וָעָזֶר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἔστησαν ἐν πύλῃ τῆς φυλακῆς. (40) καὶ ἔστησαν αἱ δύο τῆς αἰνέσεως ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐγὼ, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν στρατηγῶν μετ' ἐμοῦ· (41) καὶ οἱ ἱερεῖς Ἐλιακεὶμ, Μαασίας, Μιαμεὶν, Μιχαίας, Ἐλιωναὶ, Ζαχαρίας, Ἀνανίας, ἐν σάλπιγξιν· (42) καὶ Μαασίας, καὶ Σεμεΐας, καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Ὀζεὶ, καὶ Ἰωανὰν, καὶ Μελχίας, καὶ Αἰλὰμ, καὶ Ἰεζούρ.[27]

42. וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה הַפָּקִיד. Ο΄. καὶ ἠκούσθησαν (Ἄλλος· ἐπευφήμησαν[28]) οἱ ᾄδοντες, καὶ ἐπεσκέπησαν. Alia exempl. οἱ ᾠδοὶ ἠκούτισαν, καὶ Ἰεζρίας ἐπίσκοπος.[29]

43. שִׂמְחָה גְדוֹלָה. Ο΄. μεγάλως. Alia exempl. εὐφροσύνῃ μεγάλῃ.[30]

עַד־מֵרָחוֹק. Ο΄. ἀπὸ μακρόθεν. Alia exempl. ἕως εἰς μακράν.[31]

44. לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים מְנָאוֹת הַתּוֹרָה. Ο΄. καὶ τοῖς συνηγμένοις ἐν αὐτοῖς ἄρχουσι τῶν πόλεων, μερίδας. Alia exempl. τοῦ συναγαγεῖν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν πόλεων τοῖς ἄρχουσι τῶν πόλεων μερίδας τοῦ νόμου.[32]

45. הַטָּהֳרָה וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים כְּמִצְוַת. Ο΄. τοῦ καθαρισμοῦ, καὶ τοὺς ᾄδοντας, καὶ τοὺς πυλωροὺς, ὡς ἐντολαί. Alia exempl. τῆς ἁγνείας, καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ ᾠδοὶ κατ' ἐντολήν.[33]

46. וְשִׁיר־תְּהִלָּה וְהוֹדוֹת. Ο΄. καὶ ὕμνον καὶ αἴνεσιν. Alia exempl. καὶ ὕμνος καὶ ἐξομολογήσεις καὶ αἴνεσις.[34]

Cap. XIII.

2. לְקַלְלוֹ. Ο΄. καταράσασθαι (alia exempl. add. αὐτόν[1]).

3. וַיַּבְדִּילוּ כָל־עֵרֶב. Ο΄. καὶ ἐχωρίσθησαν πᾶς ἐπίμικτος. Alia exempl. διέστειλαν τὸν λαὸν τὸν ἀναμεμιγμένον.[2]

5. אֶת־הַמִּנְחָה. Ο΄. τὴν μαναά. Alia exempl. τὴν θυσίαν.[3]

מִצְוַת. Ο΄. ἐντολήν. Alia exempl. καὶ τὰ ἄζυμα (מַצּוֹת).[4]

6. וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי. Ο΄. καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ᾐτησάμην. Alia exempl. εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἡμερῶν ὧν ᾐτησάμην.[5]

8. וַיֵּרַע לִי. Ο΄. καὶ πονηρόν μοι ἐφάνη (alia exempl. add. καὶ ἐλυπήθην[6]).

---

[25] Sic Comp., Ald. (cum καὶ ἐπὶ τ. π. εἰς τὴν ἰανὰ, καὶ ἐπὶ π. τὴν ἰχθηρὰν), Codd. 44 (om. ἐπὶ τὴν π. in posteriore loco), 52, 64, 71 (om. τὴν in 3tio loco), 73 (idem), 93 (cum ἠσαϊνὰ et ἰχθυικὴν), 108 (cum ἐπὶ τ. π. ἰχθικήν). [26] Sic Comp., Ald., Codd. 52, 93 (cum Ἀμμὴλ pro τοῦ Μ.), 108 (cum τοῦ Ἀμμηά). [27] Sic Comp. (cum ἐπὶ πύλην.. Μιαμὶν.. Σεμεΐας, Ἐλ., Ὀζὶ, Ἰω., Μ., Αἰλ. καὶ Ἰ.), Ald. (cum ἐπὶ πύλης.. Μασίας, Βενιαμὶν.. Ἐλιωνηὰ.. Ἐλαάζαρ, καὶ Ὀζιὰ, καὶ Ἰωανὰ, καὶ Ἐμελχεΐας, καὶ Ἐλεαμίας, καὶ Ἐζοὺρ), Codd. 52 (cum ἐπὶ πύλης.. Μασίας, Βενιαμὶν.. Ἐλιωινὰ.. (om. ἐν σάλπιγξιν· καὶ Μαασίας).. καὶ Ὀζιὰ, καὶ Ἰωανὰ.. καὶ Ἐλὰμ, καὶ Ἐζοὺρ), 64 (ut 52, nisi Ἐλιακὶμ.. Βενιαμὶμ.. Ἰωαννὰ.. Ἰεζοὺρ), alii (inter quos 93, cum ἐν τῇ πύλῃ), 108 (om. Μιαμεὶν, cum Μαασέας (in posteriore loco).. Ἰωνὰν.. Ἐλάμ). [28] Sic in textu Cod. 119. Praeterea pro καὶ ἐπεσκέπησαν in Ald., Codd. 52, 64, 243, legitur: καὶ ἐπεσκέφθησαν, καὶ ἐπευφήμησαν. (Voces εὐφημεῖν, εὐφημία, εὔφημος, pro Hebraeis רָנַן et רִנָּה, Symmacho in deliciis sunt.) [29] Sic Comp. (cum καὶ ἠκούσθ. οἱ ᾆδ.), Codd. 93 (cum ἠκούτησαν), 108. [30] Sic Comp., Codd. 93, 108. Cf. Hex. ad 1 Paral. xxix. 9. [31] Sic Codd. 93, 108. [32] Sic Comp. (om. τοῖς ἄρχ. τ. π. et τοῦ νόμου), Codd. 93, 108 (cum καὶ τοῖς συνηγ. pro τοῦ συναγ. (?)). [33] Sic Codd. 93, 108 (cum ἁγνίας). [34] Sic Codd. 93 (cum αἰνέσεις), 108 (cum ἐξομολόγησις).

Cap. XIII. [1] Sic Codd. 93, 108. [2] Iidem. [3] Sic (et v. 9) Comp., Codd. 93, 108. [4] Sic Codd. 93, 108. [5] Iidem (cum duplici versione εἰς τὸν καιρὸν—παρὰ τοῦ β. καὶ μετὰ τὸ τέλος τ. ἡ. ὧν ᾐτ. παρὰ τοῦ β.). [6] Sic Codd. 93, 108 (cum ἐλυπήθη). Cf. ad Cap. iv. 1 (pro alio Hebraeo).

11. וָאָרִיבָה אֶת־הַסְּגָנִים. Ο΄. *καὶ ἐμαχεσάμην τοῖς στρατηγοῖς.* Alia exempl. *καὶ ἐκρίθην μετὰ τῶν στρατηγῶν.*[7]

13. וָאוֹצְרָה עַל־אוֹצָרוֹת. *Et praefeci thesauris.* Ο΄. *ἐπὶ χεῖρα.* Alia exempl. *καὶ ἐνετειλάμην ἐπὶ χεῖρα.*[8]

14. וּבְמִשְׁמָרָיו. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτοῦ.*[9]

15. בְּיוֹם מִכְרָם צַיִד. Ο΄. *ἐν ἡμέρᾳ πράσεως αὐτῶν* (alia exempl. add. *ὅτε ἐπώλουν ἐπισιτισμόν*[10]).

16. וְהַצֹּרִים יָשְׁבוּ. Ο΄. *καὶ ἐκάθισαν.* Alia exempl. *καὶ οἱ Τύριοι· καὶ ἐκάθισαν*; alia, *καὶ οἱ Τύριοι ἐκάθηντο.*[11]

17. וָאָרִיבָה אֵת חֹרֵי יְהוּדָה. Ο΄. *καὶ ἐμαχεσάμην τοῖς υἱοῖς Ἰούδα τοῖς ἐλευθέροις.* Alia exempl. *καὶ ἐκρίθην μετὰ τῶν ἐλευθέρων Ἰούδα.*[12]

19. כַּאֲשֶׁר צָלְלוּ שַׁעֲרֵי. *Cum primum obumbrarentur portae.* Ο΄. *ἡνίκα κατέστησαν πύλαι.* Alia exempl. *ἡνίκα ἡσύχασα, κατέστησαν αἱ πύλαι.*[13]

לֹא־יָבוֹא. Ο΄. *ὥστε μὴ αἴρειν.* Alia exempl. *τοῦ μὴ εἰσφέρειν.*[14]

20. הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל־מִמְכָּר. Ο΄. *πάντες, καὶ ἐποίησαν πρᾶσιν.* Alia exempl. *πάντες οἱ μετάβολοι, καὶ οἱ ποιοῦντες πᾶσαν πρᾶσιν.*[15]

פַּעַם. Ο΄. *ἅπαξ.* Alia exempl. *καὶ ἐκωλύθησαν ἅπαξ.*[16]

21. יָד אֶשְׁלַח בָּכֶם. Ο΄. *ἐκτενῶ χεῖρά μου ἐν ὑμῖν.* Alia exempl. *τὴν χεῖρά μου ἐπιβαλῶ ἐφ' ὑμᾶς.*[17]

22. אֲשֶׁר יִהְיוּ מִטַּהֲרִים וּבָאִים שֹׁמְרִים. Ο΄. *οἳ ἦσαν καθαριζόμενοι, καὶ ἐρχόμενοι φυλάσσοντες.* Alia exempl. *ἵνα ἐρχόμενοι ἁγνίζωνται, καὶ φυλάσσωσι.*[18]

גַּם־זֹאת. Ο΄. *πρὸς ταῦτα.* Alia exempl. *καίγε τούτου.*[19]

24. וְכִלְשׁוֹן עַם וָעָם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἀλλὰ κατὰ γλῶσσαν λαοῦ καὶ λαοῦ.*[20]

25. וְלָכֶם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἑαυτοῖς.*[21]

26. הֲלוֹא עַל־אֵלֶּה. Ο΄. *οὐχ οὕτως.* Alia exempl. *οὐ περὶ τούτου.*[22]

כָּמֹהוּ. Ο΄. *ὅμοιος αὐτῷ* (alia exempl. add. *μέγας*[23]).

27. הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. Ο΄. *πονηρίαν ταύτην.* Alia exempl. *τὴν κακίαν τὴν μεγάλην ταύτην.*[24]

לְהֹשִׁיב. Ο΄. *καθίσαι.* Alia exempl. *ὥστε ἐπιστρέψαι.*[25]

28. חָתָן. Ο΄. *νυμφίου.* Alia exempl. *γαμβρός.*[26]

29. עַל גָּאֳלֵי (inquinationes) הַכְּהֻנָּה וּבְרִית הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם. Ο΄. *ἐπὶ ἀγχιστείᾳ τῆς ἱερατείας καὶ διαθήκῃ* (alia exempl. *διαθήκης*[27]) *τῆς ἱερατείας, καὶ τοὺς Λευίτας.* Alia exempl. *ἐπὶ τοὺς ἀλισγῶντας τὴν ἱερωσύνην καὶ τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν.*[28]

30. מִכָּל־נֵכָר. Ο΄. *ἀπὸ πάσης ἀλλοτριώσεως.* Alia exempl. *ἀπὸ παντὸς ἀλλοτρίου.*[29]

31. וּלְקֻרְבַּן הָעֵצִים. Ο΄. *καὶ τὸ δῶρον τῶν ξυλοφόρων.* Alia exempl. *καὶ εἰς τὰ δῶρα τῶν ξύλων.*[30]

וְלַבִּכּוּרִים. Ο΄. *καὶ ἐν τοῖς βακχουρίοις* (alia exempl. *πρωτογεννήμασι*[31]).

---

[7] Iidem. Cf. ad Cap. v. 7. Verba *τοῖς στρατηγοῖς* desunt in Codd. II, III, FA (ante corr.), 55, 58. [8] Sic Comp., Codd. 93, 108. [9] Sic Comp., Cod. 108 (om. *καί*). [10] Sic Cod. 108, et (cum *ὅτι* pro *ὅτε*) Comp., Ald., Codd. 52 (cum *ἐπώλων*), 64, 93, 248. [11] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 52, 64, 248; posterior in Codd. 93, 108. [12] Sic Comp., Cod. 108. [13] Sic Codd. 93, 108. Hieron.: *cum quievissent portae.* [14] Iidem. [15] Sic Comp. (cum *καὶ ἐποίησαν πρ.*), Codd. 93, 108 (cum *πρᾶξιν*). Ad *μετάβολοι* cf. ad Cap. iii. 31. [16] Sic Codd. 93 (cum *ἐκολ.*), 108. [17] Sic Codd. 93 (om. *τήν*), 108. [18] Sic Codd. 93 (cum *φυλάσσουσι*), 108. [19] Iidem. [20] Sic Comp., Codd. 93, 108. [21] Iidem. [22] Sic Codd. 93, 108. [23] Iidem. [24] Sic Codd. 93 (cum *μεγ.* pro *τὴν μεγ.*), 108. [25] Iidem. Cf. Hex. ad Esdr. x. 2. [26] Sic Comp., Codd. 93, 108 (cum *γαμβροῦ*). [27] Sic Codd. II, III, FA. [28] Sic Comp. (cum *ἐπὶ ἀγχ. τῆς ἱερ.*), Codd. 93, 108 (cum *ἀλίσγοντας*). (Lexica dant formas *ἀλισγέω* et *ἀλίσγω* (Hesych.: Ἀλίσγοντες· *μολύνοντες, μιαίνοντες*); sed derivativa *ἠλίσγησα, ἀλισγηθῇ, ἀλίσγημα* etc. ad *ἀλισγάω* pariter referri possunt.) [29] Sic Codd. 93, 108. [30] Sic Comp. (cum *εἰς τὸ δῶρον*), Codd. 93, 108. [31] Iidem.

ESTHER.

IN LIBRUM ESTHER

MONITUM.

De editionibus hujus libelli haec habet Jacobus Usserius Armachanus in *Syntagmate De Graeca LXX Interpretum Versione*, Lond. 1655, pp. 105, 106: "Et Estherae quidem duas in Arundellianae bibliothecae codice MS. editiones nacti sumus; contractiorem unam [Parsonsio Cod. 93 a], auctiorem et Origenicis asteriscis signatam aliam [eidem Cod. 93 b]: in quarum tamen utraque reperta ea sunt omnia, quae textui Hebraico a LXX addita fuisse Origenes in Epistola ad Julium Africanum [Opp. Tom. I, p. 14] his verbis significaverat: *'Ek τῆs 'Eσθὴρ, οὔτε ἡ τοῦ Μαρδοχαίου εὐχὴ, οὔτε ἡ τῆs 'Eσθὴρ, οἰκοδομῆσαι δυνάμεναι τὸν ἐντυγχάνοντα, παρ' Ἑβραίοις φέρονται· ἀλλ' οὐδὲ αἱ ἐπιστολαὶ, οὐδὲ ἡ τοῦ 'Aμὰν ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ τῶν 'Ιουδαίων ἔθνους γεγραμμένη, οὐδὲ ἡ τοῦ Μαρδοχαίου ἐξ ὀνόματος 'Aρταξέρξου ἀπολύουσα τοῦ θανάτου τὸ ἔθνος*... Quae *nec in Hebraeo, nec apud ullum ferri interpretum* Hieronymus [Opp. Tom. IX, p. 1145 ed. Migne] quoque confirmat. Ut et ipse Theodotion, qui non modo in Jobo et aliis libris, sed etiam prolixa illa in Daniele vulgatae editionis additamenta retinenda censuerat, hasce lacinias consulto neglexisse videatur, quasi nihil aliud continentes, quam *ea quae ex tempore dici poterant et audiri* (quemadmodum in Estherae Praefatione idem loquitur Hieronymus); *sicut solitum est scholaribus disciplinis sumpto themate excogitare, quibus verbis uti potuit qui injuriam passus est, vel qui injuriam fecit.* Ambas autem hasce editiones conjunctim ad finem hujus Tractatus subjicere visum fuit: in breviore quidem illa lacunarum spatiis quae in MS. cernebantur, ex Codice Alexandrino suppletis, et, quo a ceteris distinguerentur, intra uncos inclusis; in Origenica vero altera ad asteriscos (※) in libro repertos, ea quae in Hebraeo reperta a LXX omissa fuerant designantes, additis et obelis (÷), ea quae Hebraicae veritati sunt adjecta declarantibus; et utrobique notula (↙), ut in Syriaco Masii codice, apposita, loca obelorum et asteriscorum significationem terminantia indicante."

Hactenus reverendissimus Praesul, qui proinde (pp. 111–147) duplicem editionem, *Origenicam* scilicet quam vocat, et *veterem alteram*, binis columnis parallelis ornavit. Textum autem Usserianum cum ipso codice (qui nunc est Musei Britannici Bibl. Reg. I, D, II) contulit

Holmesius, et hic illic correxit; "quinetiam monuit" (verba sunt Parsonsii in Praefatione ad Esther) "quod asterisci in codice rarissime inveniantur per ipsam scriptoris manum appositi; obeli vero una cum metobelo ubique sunt additamenta Usserii." Cum vero in varietate lectionis e Cod. 93b excerpenda Parsonsius notas Origenianas universas quasi a prima manu appictas enotaverit, nos quod de hac re certioris aliquid afferre possumus, benevolentiae Professoris Gulielmi Wright, in dicto Museo tunc temporis satagentis, debemus.

Codex igitur est saeculi XIII membranaceus, nitide exaratus, sed a correctoribus male habitus. Estherae prior editio (93a) incipit fol. 131r., cujus in margine manus recentior, non tamen, ut videtur, ipsius Usserii, scripsit: "Vide infra post libros Maccabaeorum textum alium hujus libri plane diversum ab hoc, qui in multis etiam a Romano discrepat." Hic est noster 93b, et incipit fol. 180r. Omissa priore editione, vel potius epitoma, quasi ad nostrum inceptum minus pertinente, de posteriore breviter agamus. Hujus fundamentum est textus vulgaris, qui in hoc libello quantum ab Hebraeo archetypo tum addendo tum recidendo discrepet, nemo ignorat. In codice, ut nunc est, additamenta tam breviora quam longiora (quae apocryphis vulgo annumerantur) obelis jugulantur, quos omnes, cum a manu recentiore, eadem, ut videtur, quam supra memoravimus, una cum metobelis suis appicti sint, consulto tacuimus. Quae autem lectiones, a Senioribus praetermissae, e Theodotione vel alio interprete assumptae sunt, maximam partem ab eadem manu recenti asteriscis et metobelis formae Masianae (⁎ et ↙) supra lineam positis, a nobis autem pariter neglectis, designantur; pauculae tantum (vid. ad Cap. ii. 6, 7. viii. 3, 11. ix. 1, 2, 5) a prima manu asteriscos majoris formae (⋇) praelucentes habent. Hujus autem editionis singulares lectiones, exceptis meris verborum inversionibus, tantum non omnes in nostro opere recondidimus. His accedunt lectiones Codicis Friderico-Augustani a Tischendorfio siglo FA*⁎* notatae, quae correctori saeculo VII non recentiori tribuendae esse videntur, quaeque ad eandem cum nostro codice recensionem manifesto pertinent.

ESTHER.

CAPUT I.

1. הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ. Οʹ. ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ... ἐκράτησεν. Alia exempl. ὁ βασιλεύων ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἕως Αἰθιοπίας ... ἐκράτησεν.[1]

2. עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן. Οʹ. ἐν Σούσοις. Alia exempl. ἐπὶ θρόνου βασιλείας αὐτοῦ ὃς ἦν ἐν Σούσοις.[2]

4. אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד. Οʹ. τὸν πλοῦτον (alia exempl. add. τῆς δόξης[3]).

יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת יוֹם. Οʹ. ἐν ἡμέραις ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. Alia exempl. ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας.[4]

5. הַיָּמִים הָאֵלֶּה. Οʹ. αἱ ἡμέραι τοῦ γάμου (alia exempl. τοῦ πότου αὐτοῦ[5]).

לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים. Οʹ. πότον ... ἐπὶ ἡμέρας ἕξ. Alia exempl. πότον ... ἀπὸ μεγάλου καὶ ἕως μικροῦ, πότον ἑπτὰ ἡμέραις.[6]

בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ. Οʹ. ἐν αὐλῇ οἴκου (alia exempl. add. συμφύτου[7]) τοῦ βασιλέως.

6. חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת. Οʹ. κεκοσμημένῃ βυσσίνοις καὶ καρπασίνοις (alia exempl. add. καὶ ὑακινθίνοις[8]).

6. וָשֵׁשׁ וָדַר. Οʹ. καὶ πιννίνου καὶ παρίνου λίθου. Alia exempl. καὶ παρίνου καὶ πινίνου λίθου.[9]

8. וְהַשְּׁתִיָּה. Οʹ. ὁ δὲ πότος οὗτος. Alia exempl. ὁ δὲ πότος.[10]

9. וַשְׁתִּי. Οʹ. Ἀστίν. Alia exempl. Οὐαστεὶν, s. Οὐασθείν.[11]

בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. Οʹ. ἐν τοῖς βασιλείοις, ὅπου ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης. Alia exempl. ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτῆς.[12]

10. בַּיָּיִן. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ οἴνῳ.[13]

לִמְהוּמָן—וְכַרְכַּס. Οʹ. τῷ Ἀμὰν, καὶ Βαζὰν, καὶ Θάρρα, καὶ Βαραζὶ, καὶ Ζαθολθὰ, καὶ Ἀβαταζὰ, καὶ Θαραβά. Alia exempl. τῷ Μαουμὰν, καὶ Ζαβαθὰ, καὶ Ἀρβωνὰ, καὶ Βαγαθὰ, καὶ Ἀβαγαθὰ, καὶ Ζαρὰθ, καὶ Ἀχαρβάς.[14]

הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. Οʹ. τοῖς διακόνοις τοῦ βασιλέως. Alia exempl. τοῖς διακόνοις πρὸ προσώπου τοῦ βασιλέως.[15]

CAP. I. [1] Sic Codd. FA (ex corr., om. ὁ βασιλεύων), 93 b. [2] Sic Cod. 93 b. [3] Idem. [4] Idem. [5] Sic Codd. III (om. αὐτοῦ), FA (ex corr., om. αὐτοῦ), 93 b. [6] Sic Codd. FA (ex corr., cum ἐπὶ ἡμέρας ἕξ), 93 b. [7] Sic Cod. 93 b (cum σὺν φοίτου). Cf. ad Cap. vii. 7, 8. Hieron.: *in vestibulo horti, et nemoris quod regio cultu et manu consitum est.* [8] Idem (cum καὶ κοσμημένοι et οἰάκινθίνοις). [9] Sic Codd. III, 93 b. Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 15. Ad scripturam πινίνου, quam tuentur Comp., Ald., Codd. III, FA, 64, 71 (cum πινίου), 74, 243, cf. Hex. ad Prov. xxv. 12. [10] Sic Codd. III, FA (ex corr.), 93 b. [11] Prior scriptura est in Codd. 19 (cum -τὶν), 93 a, 108 b (ut 19); posterior in Cod. 93 b. [12] Sic Cod. 93 b. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. In textu verba τοῖς διακόνοις absunt a Comp.,

11. אֶת־וַשְׁתִּי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τὴν Οὐασθείν.[16]

בְּכֶתֶר מַלְכוּת. Ο΄. βασιλεύειν αὐτὴν, καὶ περιθεῖναι αὐτῇ τὸ διάδημα. Alia exempl. τοῦ περιθεῖναι αὐτῇ τὸ διάδημα, καὶ βασιλεύειν αὐτήν.[17]

הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים. Ο΄. τοῖς (potior scriptura πᾶσι τοῖς) ἄρχουσι καὶ τοῖς ἔθνεσι. Alia exempl. πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.[18]

טוֹבַת מַרְאֶה. Ο΄. καλὴ (alia exempl. add. τῇ ὄψει[19]).

12. בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים. Ο΄. μετὰ τῶν εὐνούχων. Alia exempl. κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως τὸ μετὰ τῶν εὐνούχων.[20]

וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ. Ο΄. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς, καὶ ὠργίσθη. Alia exempl. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς σφόδρα, καὶ ὠργίσθη, καὶ ὀργὴ ἐξεκαύθη ἐν αὐτῷ.[21]

13. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים. Ο΄. καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς φίλοις αὐτοῦ εἰδόσι τοὺς καιρούς.[22]

יֹדְעֵי דָּת. Ο΄. νόμον. Alia exempl. γινώσκοντες νόμον.[23]

14. כַּרְשְׁנָא—מְמוּכָן. Ο΄. Ἀρκεσαῖος, καὶ Σαρσαθαῖος, καὶ Μαλισεάρ. Alia exempl. Χαρσανὰ, Σαθὰρ, Ἀμαθὰ, (Θαρσὶς), Μαρὸς, Μαρσανὰ, Μαμουχάν.[24]

שִׁבְעַת שָׂרֵי. Ο΄. οἱ ἄρχοντες. Alia exempl. οἱ ἑπτὰ ἄρχοντες.[25]

15. אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. Ο΄. τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσταχθέντα. Alia exempl. τὰ προσταχθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀσουήρου.[26]

16. אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. Ο΄. τοῦ βασιλέως. Alia exempl. ὅσοι ἐν πάσαις χώραις τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου.[27]

17. כִּי־יֵצֵא. Ο΄. καὶ γὰρ διηγήσατο αὐτοῖς. Alia exempl. καὶ ἐπιδιηγήσατο αὐτοῖς.[28]

בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה. Ο΄. ὡς οὖν ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ. Alia exempl. ὡς οὖν ἀντεῖπεν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἐν τῷ λέγειν αὐτὰς τῷ βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ, εἶπεν ἀγαγεῖν τὴν Οὐασθεὶν τὴν βασίλισσαν εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦλθεν.[29]

19. יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְּפָנָיו. Ο΄. προσταξάτω βασιλικόν. Alia exempl. προσταξάτω ῥῆμα βασιλικὸν ἐκ προσώπου αὐτοῦ.[30]

לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. Ο΄. πρὸς αὐτόν. Alia exempl. πρὸς τὸν βασιλέα Ἀσουηρόν.[31]

20. פִּתְגָם. Ο΄. ὁ νόμος. Alia exempl. ὁ λόγος.[32]

כִּי רַבָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὅτι πολλή.[33]

22. וַיִּשְׁלַח. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν (alia exempl. add. ὁ βασιλεύς[34]).

אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ. Ο΄. εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν κατὰ χώραν, κατὰ τὴν λέξιν αὐτῶν. Alia exempl. ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ κατὰ χώραν, κατὰ τὴν λέξιν αὐτῶν, κατὰ τὸ γράμμα αὐτῆς, καὶ πρὸς λαὸν καὶ λαὸν κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ.[35]

וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ λαλεῖν κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.[36]

Ald., Codd. 52, 64, 243, 248. [16] Idem. [17] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [18] Sic Cod. 93b. [19] Idem. [20] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [21] Sic Cod. 93b. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem (cum Χαρσὰν, Ἀσαθὰ, Ῥαμαθὰ, Μαρός..). [25] Idem. [26] Idem. Mox (vv. 16, 21) Μαμουχαῖος pro Μουχαῖος (מְמוּכָן) idem. [27] Idem. [28] Sic Comp. (cum καὶ γὰρ ἐπιδ.), Ald. (idem), Codd. III (cum καὶ διηγήσατο), FA (ex corr.), XI, 44, 71, alii (inter quos 93b). [29] Sic Cod. 93b. Mox (v. 18) Μήδων αἵτινες ἀκούσασαι τὰ ὑπ' αὐτῆς λεχθέντα τῷ βασιλεῖ τολμήσωσιν idem. [30] Idem. Mox Περσῶν καὶ Μήδων Codd. FA (ex corr.), 93b. Deinde καὶ μὴ pro μηδὲ (εἰσελθέτω) Cod. 93b. [31] Sic Codd. III (cum Ἀρταξέρξην), 93b. [32] Sic Codd. III, FA (ex corr.), 93b. [33] Sic Cod. 93b. [34] Sic Codd. III, FA (ex corr.), 93a, 93b. [35] Sic Cod. 93b. [36] Idem.

CAP. II.

1. כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. Ο΄. ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ. Alia exempl. ἐκόπασε τοῦ θυμοῦ ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης.[1]

זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשָׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ. Ο΄. καὶ οὐκέτι ἐμνήσθη τῆς Ἀστὶν, μνημονεύων οἷα ἐλάλησε, καὶ ὡς κατέκρινεν αὐτήν. Ἄλλος· ἐμνήσθη γὰρ τῆς Ἀστὶν, καθὰ ἐποίησεν, καὶ ὅσα αὐτῇ κατεκρίθη.[2]

2. נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו. Ο΄. οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως (alia exempl. add. οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ[3]).

3. אֶת־כָּל־נַעֲרָה. Ο΄. κοράσια. Alia exempl. πάντα κοράσια.[4]

6. עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הֶגְלָה. Ο΄. ἣν ᾐχμαλώτευσε. Aliter: Ο΄. ※ μετὰ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς αἰχμαλωτευθείσης μετὰ Ἰεχονίου τοῦ βασιλέως Ἰούδα (◄), ὃν ᾐχμαλώτευσε.[5]

7. הִיא אֶסְתֵּר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. αὕτη Ἐσθήρ.[6]

כִּי אֵין לָהּ אָב. Ο΄. Vacat. Aliter: Ο΄. ※ ὅτι οὐκ εἶχε πατέρα (◄).[7]

וְטוֹבַת מַרְאֶה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ὡραῖον τῇ ὄψει σφόδρα.[8]

לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת. Ο΄. ἐπαίδευσεν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. Alia exempl. ἐπαίδευσεν αὐτὴν Μαρδοχαῖος ἑαυτῷ εἰς θυγατέρα.[9]

8. דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ. Ο΄. τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα. Alia exempl. τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως καὶ δόγμα αὐτοῦ.[10]

8. הֵגָי. Ο΄. Γαΐ. Alia exempl. Γωγαίου.[11]

אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגָי. Ο΄. πρὸς Γαΐ. Alia exempl. πρὸς οἶκον τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὸν Γωγαῖον.[12]

9. הָרְאֻיוֹת לָתֶת־לָהּ. Ο΄. τὰ ὑποδεδειγμένα αὐτῇ. Alia exempl. τὰ προδεδειγμένα δοῦναι αὐτῇ.[13]

לְטוֹב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. εἰς ἀγαθόν.[14]

11. אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָּהּ. Ο΄. τί Ἐσθὴρ συμβήσεται. Alia exempl. τί συμβήσεται τῇ Ἐσθὴρ, καὶ τί ποιηθήσεται αὐτῇ.[15]

12. מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. Ο΄. ὅταν ἀναπληρώσῃ μῆνας δεκαδύο. Alia exempl. ὅταν ἀνεπλήρωσεν αὐτῇ κατὰ τὸ δόγμα τῶν γυναικῶν δώδεκα μῆνας.[16]

13. הַנַּעֲרָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἡ νεᾶνις.[17]

14. אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַז. Ο΄. οὗ Γαΐ. Alia exempl. οὗ Σασαγάζ.[18]

כִּי אִם־חָפֵץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה. Ο΄. ἐὰν μὴ κληθῇ. Alia exempl. ἐὰν μὴ θελήσει αὐτὴν ὁ βασιλεὺς, καὶ κληθῇ.[19]

15. אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא. Ο΄. εἰσελθεῖν. Alia exempl. ἣν ἔλαβεν αὐτῷ εἰς θυγατέρα, τοῦ εἰσελθεῖν.[20]

דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ὧν ἐνετείλατο ὁ εὐνοῦχος. Alia exempl. ῥῆμα ὧν αὐτῇ ἔλεγε Γωγαῖος ὁ εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως.[21]

16. אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. εἰς τὸν οἶκον τῆς βασιλείας αὐτοῦ.[22]

בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי. Ο΄. τῷ δωδεκάτῳ μηνί. Alia exempl. τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ.[23]

טֵבֵת. Ο΄. Ἀδάρ. Alia exempl. Τηβήθ.[24]

CAP. II. [1] Sic Codd. FA (ex corr.), 93 b. [2] Sic in textu Cod. III. [3] Sic Cod. 93 b. [4] Idem. Mox haec, καὶ παραδοθήτωσαν—γυναικῶν, desunt in eodem. Deinde σμήγματα pro σμῆγμα idem. [5] Idem (qui pingit: ※ μετὰ τῆς αἰχ | ※ μαλωσίας τῆς αἰχμαλωτευθῇ | ※ σεις (sic) μετὰ Ἰεχονίου τοῦ βασιλέως | ※ Ἰούδα ὃν ᾐχμ.). [6] Idem (post θρεπτή). [7] Idem. [8] Sic (post τῷ εἴδει) Codd. FA (ex corr.), 93 b. [9] Sic Codd. FA (ex corr., cum εἰς γυναῖκα), 93 b. [10] Sic Cod. 93 b. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem (post ἅβραις αὐτῆς). [15] Idem. [16] Idem (cum ἂν ἐπλήρωσεν). [17] Idem (post τότε). [18] Idem. [19] Idem. [20] Idem. [21] Idem. Cod. III: ὧν αὐτῇ ἔλεγεν ὁ εὐνοῦχος. [22] Idem (post πρὸς τὸν βασ. Ἀρτ. (sic)). [23] Sic Comp. (cum τῷ δ. μηνί), Codd. FA (ex corr., ut Comp.), 93 b. [24] Sic Comp., Codd. FA (ex corr.), 93 b (cum βήθ). Hesych.: Τήβηθ (sic)· Περίτιος μήν.

17. מִכָּל־הַנָּשִׁים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. παρὰ πάσας τὰς γυναῖκας.[25]

חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו. Ο΄. χάριν. Alia exempl. χάριν καὶ ἔλεον ἐνώπιον αὐτοῦ.[26]

וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὴν ἀντὶ Οὐασθεί.[27]

18. מִשְׁתֶּה גָדוֹל. Ο΄. πότον. Alia exempl. πότον μέγαν.[28]

19. וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי. Ο΄. ὁ δὲ Μαρδοχαῖος. Alia exempl. ἐν δὲ τῷ ἀθροίζεσθαι τὰς παρθένους τὸ δεύτερον, καὶ ὁ Μαρδοχαῖος.[29]

בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ἐν τῇ αὐλῇ (alia exempl. add. τοῦ βασιλέως[30]).

20. וְאֶת־עַמָּהּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.[31]

כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ. Ο΄. καθὼς ἦν μετ' αὐτοῦ. Alia exempl. καθὼς ἦν ἐν τῷ τιθηνεῖσθαι αὐτὴν παρ' αὐτῷ.[32]

21. בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. Βαγαθὰν καὶ Θαράς.[33]

22. לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. Ο΄. Ἐσθὴρ (alia exempl. add. τῇ βασιλίσσῃ[34]).

CAP. III.

1. אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. Ο΄. μετὰ δὲ (alia exempl. add. τὰ ῥήματα[1]) ταῦτα.

בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי. Ο΄. Ἀμαδαθοῦ Βουγαῖον. Alia exempl. υἱὸν Ἀμαδαθοῦ Γωγαῖον.[2]

מֵעַל כָּל. Ο΄. πάντων. Alia exempl. ἐπάνω πάντων.[3]

2. וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ αὐλῇ. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ δοῦλοι τοῦ βασιλέως, καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως.[4]

כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים. Ο΄. προσεκύνουν. Alia exempl. κάμπτοντες προσεκύνουν.[5]

לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה. Ο΄. οὐ προσεκύνει αὐτῷ. Alia exempl. οὐκ ἔκαμπτεν οὐδὲ προσεκύνει αὐτῷ.[6]

3. עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως.[7]

4. וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם. Ο΄. καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλουν αὐτῷ. Alia exempl. ἔλεγον δὲ αὐτῷ καθ' ἑκάστην ἡμέραν.[8]

5. כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. Ο΄. ὅτι οὐ προσκυνεῖ αὐτῷ Μαρδοχαῖος. Alia exempl. ὅτι Μαρδοχαῖος οὐ κάμπτει καὶ οὐ προσκυνεῖ αὐτῷ.[9]

וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה. Ο΄. ἐθυμώθη (alia exempl. add. Ἀμὰν[10]) σφόδρα.

6. וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן. Ο΄. καὶ ἐβουλεύσατο. Alia exempl. καὶ ἐξουδένωσεν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐπιβαλεῖν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ Μαρδοχαῖον μονώτατον, ὅτι ἀνήγγειλαν αὐτῷ τὸν λαὸν Μαρδοχαίου· καὶ ἐβουλεύσατο Ἀμάν.[11]

7. בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ, αὐτὸς ὁ μὴν Νισάν.[12]

פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן. Ο΄. κλήρους. Alia exempl. φοὺρ, τουτέστιν κλήρους, εἰς πρόσωπον Ἀμάν.[13]

---

[25] Sic Cod. 93b (post τῇ (sic) Ἐσθὴρ, cum πάντας pro πάσας). [26] Idem. [27] Idem (post τὸ διάδημα τὸ γ. αὐτῇ (sic)). [28] Idem. [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem (post τὴν πατρίδα αὐτῆς). [32] Idem (cum τιθινῆσθαι). [33] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (cum Γαββαθὰν), 249 (cum Βαταθὰν καὶ Θαρράν). Cf. ad Cap. vi. 2. [34] Sic Cod. 93b.

CAP. III. [1] Sic Cod. 93b. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem (post καὶ εἶδον (sic)). [8] Sic Codd. III (cum καθ' ἑ. ἡ. ἔλεγον αὐτῷ), FA (ex corr., ut III), 93b. Mox ὑπήκουσεν pro ὑπήκουεν Comp., Codd. III, FA (ex corr.), 93b. [9] Sic Cod. 93b. [10] Sic Codd. III, 93b. [11] Sic Cod. 93b (cum ἐπὶ Μαρδοχαίῳ). Mox πάντας τοὺς Ἰ. τοὺς ὑπὸ τὴν βασ. Ἀρτ. idem. [12] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [13] Sic Cod. 93b. Mox haec, ὥστε ἀπολέσαι—κλῆρος, desunt in codem, sed appinxit ea in marg. sub obelo manus recens.

8. וַיֹּאמֶר הָמָן. Ο΄. καὶ ἐλάλησεν (alia exempl. add. Ἀμάν[14]).

מְפֻזָּר וּמְפֹרָד. Ο΄. διεσπαρμένον (alia exempl. add. καὶ διῃρημένον[15]).

9. וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. κἀγὼ διαγράψω εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου τάλαντα μύρια. Alia exempl. κἀγὼ μύρια τάλαντα ἀργυρίου παραστήσω ἐπὶ χεῖρας τῶν ποιούντων τὰ ἔργα εἰσαγαγεῖν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως.[16]

12. בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ. Ο΄. μηνὶ πρώτῳ τῇ τρισκαιδεκάτῃ. Alia exempl. μηνὶ τῷ πρώτῳ, αὐτὸς ὁ μὴν Νισάν, τῇ τρισκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.[17]

כְּכָל־אֲשֶׁר. Ο΄. ὡς. Alia exempl. κατὰ πάντα ὡς.[18]

אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τοῖς στρατηγοῖς (alia exempl. add. τοῦ βασιλέως[19]).

נִכְתָּב וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐγράφη, καὶ ἐσφραγίσθη ἐν τῷ δακτυλίῳ τοῦ βασιλέως.[20]

13. לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד. Ο΄. ἀφανίσαι (alia exempl. add. καὶ φονεῦσαι καὶ ἀπολέσαι[21]).

מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀπὸ νεανίσκου καὶ ἕως πρεσβύτου, νήπια καὶ γυναῖκας.[22]

בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῇ τρισκαιδεκάτῃ.[23]

הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר. Ο΄. ὅς ἐστιν (alia exempl. add. ὁ μὴν[24]) Ἀδάρ.

14. לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה. Ο΄. ἐξετίθετο κατὰ χώραν. Alia exempl. ἐξετίθετο δόγμα κατὰ χώραν καὶ χώραν.[25]

15. הָרָצִים יָצְאוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. οἱ τρέχοντες ἐξῆλθον.[26]

בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. Ο΄. τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰς Σοῦσαν. Alia exempl. τὸ πρᾶγμα τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ δόγμα ἐξετέθη εἰς Σοῦσαν τὴν βάριν.[27]

יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת. Ο΄. ἐκωθωνίζοντο (alia exempl. add. πιεῖν[28]).

וְהָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה. Ο΄. ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις. Alia exempl. ἡ δὲ πόλις Σοῦσα ἐταράσσετο.[29]

CAP. IV.

1. אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה. Ο΄. τὸ (alia exempl. πᾶν τὸ[1]) συντελούμενον.

זְעָקָה גְדוֹלָה וּמָרָה. Ο΄. φωνῇ μεγάλῃ· αἴρεται ἔθνος μηδὲν ἠδικηκός. Alia exempl. φωνῇ μεγάλῃ· ἔθνος μηδὲν ἠδικηκὸς αἴρεται πικρῶς.[2]

2. עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ἕως τῆς πύλης τοῦ βασιλέως. Alia exempl. ἕως ἀπέναντι τῆς πόλεως.[3]

3. וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם. Ο΄. καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ (alia exempl. add. καὶ τόπῳ[4]).

דְּבַר־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τὰ γράμματα (alia exempl. add. τοῦ βασιλέως[5]).

וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. νηστεία καὶ κλαυθμὸς καὶ κοπετός.[6]

4. וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים. Ο΄. καὶ ἀπέστειλεν (alia exempl. add. ἱμάτια[7]).

---

[14] Sic Cod. 93b. Mox λέγων om. idem. [15] Idem. Mox καὶ τῷ βασιλεῖ οὐ συμφέρει juxta ordinem Hebraei Codd. III (cum εἰ δοκεῖ οὖν τῷ β. (v. 9)), 93b (cum εἰ οὖν τῷ β. δοκεῖ). [16] Sic Codd. FA (ex corr., cum κἀγὼ παραστήσω—τοῦ βασ. ἀργ. τ. μ.), 93b. Ad παραστήσω cf. Hex. ad 2 Reg. xviii. 12. Esdr. viii. 26. [17] Sic Codd. FA (ex corr., cum μηνὶ πρώτῳ . . . καὶ τῇ), 93b. [18] Sic Cod. 93b. [19] Idem. [20] Idem. [21] Idem. [22] Idem. [23] Idem (post ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ). [24] Idem.

[25] Sic Codd. FA (ex corr., om. δόγμα), 93b. [26] Sic Cod. 93b. [27] Idem. [28] Idem. [29] Idem.

CAP. IV. [1] Cod. 93b. [2] Sic Codd. FA (ex corr., cum αἴρ. ἔθ. μ. ἠδικηκὸς πικρά), 93b. [3] Sic Cod. 93b. Mox pro εἰς τὴν αὐλὴν idem habet εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως (potius τοῦ βασιλέως). [4] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [5] Sic Codd. FA (ex corr., cum τὸ πρόσταγμα τοῦ β.), 93b. [6] Cod. 93b (post τοῖς Ἰουδαίοις). [7] Idem.

4. שַׂקּוֹ מֵעָלָיו. Ο΄. αὐτοῦ τὸν σάκκον. Alia exempl. τὸν σάκκον αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.[8]

5. לַהֲתָךְ. Ο΄. Ἀκραθαῖον. Alia exempl. Ἀθάχ.[9]

וַתְּצַוֵּהוּ עַל־מָרְדֳּכָי לָדַעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה. Ο΄. καὶ ἀπέστειλε μαθεῖν αὕτη παρὰ τοῦ Μαρδοχαίου τὸ ἀκριβές. Alia exempl. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν παρὰ τοῦ Μαρδοχαίου μαθεῖν αὐτῇ τὸ ἀκριβὲς, τί τοῦτο, καὶ περὶ τίνος τοῦτο.[10]

6. וַיֵּצֵא הֲתָךְ אֶל־מָרְדֳּכָי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐξῆλθε δὲ Ἀθὰχ πρὸς τὸν Μαρδοχαῖον εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως (ἥ ἐστιν κατὰ πρόσωπον τῆς πύλης τῆς πόλεως).[11]

7. וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ. Ο΄. ὁ δὲ Μαρδοχαῖος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ γεγονός. Alia exempl. ὑπέδειξε δὲ αὐτῷ ὁ Μαρδοχαῖος σύμπαν τὸ γεγονός.[12]

הַכֶּסֶף. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τοῦ ἀργυρίου.[13]

לִשְׁקוֹל עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. τῷ βασιλεῖ εἰς τὴν γάζαν. Alia exempl. παραστῆσαι εἰς τὴν γάζαν τῷ βασιλεῖ.[14]

8. וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב־הַדָּת. Ο΄. καὶ τὸ ἀντίγραφον (alia exempl. add. γράμμα τοῦ δόγματος[15]).

עַל־עַמָּהּ. Ο΄. περὶ τοῦ λαοῦ. Alia exempl. ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πατρίδος.[16]

11. וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ λαὸς ἐπαρχιῶν τοῦ βασιλέως.[17]

14. אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי. Ο΄. ἐὰν (alia exempl. add. παρακούσασα[18]) παρακούσῃς.

16. אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים. Ο΄. τοὺς (alia exempl. πάντας τοὺς[19]) Ἰουδαίους.

אָצוּם כֵּן. Ο΄. ἀσιτήσομεν (alia exempl. add. οὕτως[20]).

17. כְּכֹל אֲשֶׁר. Ο΄. ὅσα. Alia exempl. κατὰ πάντα ὅσα.[21]

CAP. V.

3. אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. Ο΄. Ἐσθὴρ (alia exempl. add. ἡ βασίλισσα[1]).

4. הַמֶּלֶךְ וְהָמָן. Ο΄. καὶ αὐτὸς (alia exempl. ὁ βασιλεὺς[2]) καὶ Ἀμάν.

5. אֶסְתֵּר (in fine). Ο΄. Ἐσθήρ. Alia exempl. Ἐσθὴρ, δεῖπνον πολυτελές.[3]

6. בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן. Ο΄. ἐν . . τῷ πότῳ (alia exempl. add. τοῦ οἴνου[4]).

מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת. Ο΄. τί ἐστι, βασίλισσα Ἐσθήρ; (alia exempl. add. τί τὸ αἴτημά σου, καὶ δοθήσεταί σοι; καὶ τί τὸ ἀξίωμά σου, ἕως τοῦ ἡμίσους βασιλείας μου ◂;[5])

8. וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθὸν δοῦναι τὸ αἴτημά μου, καὶ ποιῆσαι τὸ ἀξίωμά μου.[6]

אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר. Ο΄. ἔτι τὴν αὔριον εἰς τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω αὐτοῖς· καὶ αὔριον. Alia exempl. εἰς τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω αὐτοῖς τὴν αὔριον· καὶ αὔριον γάρ.[7]

---

[8] Sic Codd. FA (ex corr., cum αὐτοῦ τὸν σ.), 93b. Statim καὶ οὐκ ἀπετίθετο (pro ἐπείσθη) Cod. 93b. [9] Sic Comp., Cod. 93b (cum Ἀθάκ); et sic postea. [10] Sic Cod. 93b. [11] Idem (cum Ἀθάκ). Verba inclusa, quae in codice exciderunt, e Cod. FA assumpsimus, ubi post τὸ ἀκριβὲς corrector add. εἰς τὴν πλατεῖαν—πόλεως. [12] Sic Codd. FA (ex corr., cum ὁ δὲ—αὐτῷ), 93b. [13] Iidem (post τὴν ἐπαγγελίαν). [14] Iidem. Cf. ad Cap. iii. 9. [15] Iidem. [16] Sic Cod. 93b, et (cum περὶ) Codd. III, FA (ex corr.), 44, 71, 74, alii. [17] Sic Codd. FA (ex corr., post τῆς βασιλείας), 93b (post τὰ ἔθνη τῆς γῆς πάντα (sic)). Mox ἀκλήτως pro ἄκλητος Cod. 93b. Deinde ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ αὐτῷ (לוֹ) ὁ β. τὴν ῥ. τὴν χρυσῆν, οὕτως (pro οὗτος) σωθήσεται (וְחָיָה) idem. [18] Sic Codd. FA (ex corr., cum παρακούουσα), 93b. Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 13. [19] Iidem (cum ἐκκλησίασόν μοι). [20] Iidem. [21] Iidem.

CAP. V. [1] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [2] Sic Comp. (cum καὶ ὁ β.), Ald. (idem), Codd. III, FA (ex corr.), 52 (ut Comp.), 64, 93b, 243 (ut Comp.). Mox ἣν ποιήσω αὐτοῖς (om. σήμερον) Cod. 93b. [3] Sic Codd. 19, 93a, 93b. [4] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [5] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (om. καὶ δοθήσεταί σοι). [6] Sic Codd. FA (ex corr., cum ο pro εἰ), 19 (cum εἰ εἰπὲ pro εἰ ἐπὶ), 93a, 93b (om. εἰ). [7] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b.

8. אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *ποιήσω τὰ αὐτά.* Alia exempl. *ποιήσω τὰ αὐτά. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς· ποίησον κατὰ τὸ θέλημά σου.*[8]

9. וַיֵּצֵא. Ο΄. *καὶ ἐξῆλθεν.* Alia exempl. *καὶ ἀπηγγέλη τῷ Ἀμὰν κατὰ ταῦτα, καὶ ἐθαύμασε· καὶ ὁ βασιλεὺς ἀναλύσας ἡσύχαζε· καὶ ἐξῆλθεν.*[9]

בַּיּוֹם הַהוּא. Ο΄. *ἀπὸ τοῦ βασιλέως.* Alia exempl. *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.*[10]

וְטוֹב לֵב. Ο΄. *εὐφραινόμενος.* Alia exempl. *καὶ εὐφραινόμενος τῇ καρδίᾳ.*[11]

בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכַי חֵמָה. Ο΄. *ἐν τῇ αὐλῇ, ἐθυμώθη σφόδρα.* Alia exempl. *ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐκ ἐξανέστη οὐδὲ ἐτρόμησεν ἀπ᾿ αὐτοῦ, ἐθυμώθη Ἀμὰν ἐπὶ Μαρδοχαῖον σφόδρα.*[12]

10. וַיִּתְאַפַּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא. Ο΄. *καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἴδια, ἐκάλεσε.* Alia exempl. *καὶ ἐνεκρατεύσατο Ἀμὰν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἀποστείλας Ἀμὰν ἐκάλεσε.*[13]

11. אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν ἣν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ περιέθηκε.* Alia exempl. *τὴν δόξαν καὶ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὸ πλῆθος τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ πάντα ἃ περιέθηκεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς.*[14]

12. אֲנִי קְרוּא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *κέκλημαι.* Alia exempl. *ἐμὲ κέκληκε μετὰ τοῦ βασιλέως.*[15]

13. בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר. Ο΄. *ὅταν.* Alia exempl. *ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ ὅταν.*[16]

13. יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *ἐν τῇ αὐλῇ.* Alia exempl. *καθήμενον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως, καὶ μὴ προσκυνοῦντά με.*[17]

14. וְכָל־אֹהֲבָיו. Ο΄. *καὶ οἱ φίλοι.* Alia exempl. *καὶ πάντες οἱ φίλοι αὐτοῦ.*[18]

יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ. Ο΄. *κοπήτω σοι ξύλον.* Alia exempl. *ἐκ γένους Ἰουδαίων ἐστίν· ἐπεὶ συγκεχώρηκέ σοι ὁ βασιλεὺς ἀφανίσαι τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἔδωκάν σοι οἱ θεοὶ εἰς ἐκδίκησιν αὐτῶν ἡμέραν ὀλέθριον, κοπήτω σοι ξύλον ὑψηλόν.*[19]

Cap. VI.

1. Ο΄. *τῷ διακόνῳ* (alia exempl. *διδασκάλῳ*[1]) *αὐτοῦ.*

דִּבְרֵי הַיָּמִים. Ο΄. *τῶν ἡμερῶν.* Alia exempl. *λόγων τῶν ἡμερῶν.*[2]

וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. *ἀναγινώσκειν αὐτῷ.* Alia exempl. *ἀναγινώσκειν αὐτὰ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.*[3]

2. אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל־בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי. Ο΄. *περὶ Μαρδοχαίου, ὡς ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο εὐνούχων.* Alia exempl. *ὡς ἀπήγγειλε Μαρδοχαῖος τῷ βασιλεῖ περὶ Βαγαθὰν καὶ Θαρὰς τῶν δύο εὐνούχων.*[4]

3. לְמָרְדֳּכַי עַל־זֶה. Ο΄. *τῷ Μαρδοχαίῳ* (alia exempl. add. *περὶ τούτου*[5]).

נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו. Ο΄. *οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως.* Alia exempl. *τὰ παιδάρια τῷ βασιλεῖ οἱ ἐκ τῆς διακονίας.*[6]

---

[8] Sic Codd. 93 a (cum *κατὰ ταὐτὰ* pro *τὰ αὐτὰ*), 93 b. [9] Sic Codd. 93 a (usque ad *ἡσύχαζε*), 93 b, 108 b (usque ad *ἡσύχασεν* (sic)). [10] Sic Codd. FA (ex corr.), 93 b. [11] Sic Codd. FA (ex corr., om. *καὶ*), 93 b (cum *εὔφραινος*). [12] Sic Codd. FA (ex corr., cum *ἀνέστη*), 93 b. [13] Sic Codd. FA (ex corr., cum *εἰσελθὼν*, et sine *Ἀμὰν*), 93 b. [14] Sic Cod. 93 b. Cod. FA (ex corr.): *αὐτοῖς Ἀμὰν τὸν πλ. αὐτοῦ, καὶ τὸ πλ. τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ τὴν δ. ἣν ὁ β. αὐτῷ περιέθηκε.* Mox *πρῶτον ἡγεῖσθαι* pro *πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι* Codd. III, 93 b. [15] Sic Codd. FA (ex corr., cum *ἐγὼ κέκλημαι*), 93 b. [16] Sic Codd. FA (ex corr., om. *τῷ*), 93 b. [17] Sic Codd. FA (ex corr., om. *καὶ μὴ πρ. με*), 93 b. [18] Iidem. [19] Sic Cod. 93 b (cum *καὶ* (pro *ἐπεὶ*) *συγκ. σε*); necnon (om. *ὑψηλὸν*) Codd. 19 (cum *ἐπεὶ συγκ. σε ὁ β. ἀφ. τοὺς Ἰουδαίους . . καὶ κοπήτω . .*), 93 a (cum *ἐστίν· ἐπισυγκ. σε ὁ β. ἀφ. αὐτοὺς . . .*), 108 b (ut 93 a, nisi *ἀφ. τοὺς Ἰουδαίους*). Ad *ξύλον* Cod. FA (ex corr.): *ὑψηλόν.*

Cap. VI. [1] Sic Codd. II, III, FA, XI, 55, 93 b, 108 a (cum *αὐτοῦ*), 249. [2] Sic Codd. FA (ex corr.), 93 b (uterque cum *τὰ γράμματα*). [3] Iidem. [4] Sic Codd. FA (ex corr., om. *Μαρδοχαῖος*, cum *Θαρρὰς*), 93 b (cum *Γαββαθάν*). Cf. ad Cap. iii. 21. [5] Iidem. [6] Sic Codd. III (om. *τὰ π. τοῦ β.*), 93 b.

4. וְהָמָן בָּא לַחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה. Ο΄. περὶ τῆς εὐνοίας Μαρδοχαίου, ἰδοὺ Ἀμὰν ἐν τῇ αὐλῇ· εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς· τίς ἐν τῇ αὐλῇ; ὁ δὲ Ἀμὰν εἰσῆλθεν. Alia exempl. καὶ ἰδοὺ Ἀμὰν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου τοῦ βασιλέως τὴν ἐξωτέραν.[7]

הֵכִין לוֹ. Ο΄. ἡτοίμασε. Alia exempl. ἡτοίμασεν αὐτῷ.[8]

5. הַמֶּלֶךְ אֵלָיו. Ο΄. τοῦ βασιλέως (alia exempl. add. πρὸς αὐτόν[9]).

6. וַיָּבוֹא הָמָן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰσῆλθεν Ἀμάν.[10]

בָּאִישׁ. Ο΄. τῷ ἀνθρώπῳ (alia exempl. add. τῷ τιμῶντι τὸν βασιλέα[11]).

7. וַיֹּאמֶר הָמָן. Ο΄. εἶπε δέ. Alia exempl. καὶ εἶπεν Ἀμάν.[12]

8. לָבַשׁ־בּוֹ. Ο΄. περιβάλλεται (alia exempl. add. ἐν αὐτῇ[13]).

רָכַב עָלָיו. Ο΄. ἐπιβαίνει (alia exempl. add. ἐπ' αὐτόν[14]).

8, 9. וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ׃ וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ δότω ἑνὶ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως. Alia exempl. καὶ δοθήτω διάδημα βασιλείας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ δοθήτω τὸ ἔνδυμα καὶ ὁ ἵππος ἐν χειρὶ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως.[15]

10. מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. Ο΄. καλῶς ἐλάλησας. Alia exempl. ταχέως λάβε σὺν τὸ ἔνδυμα καὶ τὸν ἵππον, καθὼς ἐλάλησας.[16]

מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. Ο΄. ὧν (alia exempl. ἐκ πάντων ὧν[17]) ἐλάλησας.

11. וַיִּקַּח. Ο΄. ἔλαβε δέ. Alia exempl. ὡς δὲ ἔγνω Ἀμὰν ὅτι οὐκ ἦν αὐτὸς ὁ δοξασθησόμενος, ἀλλ' ὅτι Μαρδοχαῖός ἐστιν, συνετρίβη ἡ καρδία αὐτοῦ σφόδρα, καὶ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἰς οἰκτρόν· ἔλαβε δέ.[18]

וַיַּלְבֵּשׁ. Ο΄. καὶ ἐστόλισε. Alia exempl. ἐντρεπόμενος τὸν Μαρδοχαῖον, καθότι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ κεκρίκει ἀνασκολοπίσαι αὐτόν. καὶ εἶπε τῷ Μαρδοχαίῳ· περιελοῦ τὸν σάκκον, καὶ ἔνδυσαι τὴν βασιλικὴν στολήν, καὶ ἐπίβηθι ἐπὶ τὸν τοῦ βασιλέως ἵππον. καὶ ἐταράχθη ὡς ἀποθνήσκων ὁ Μαρδοχαῖος, καὶ ἀπεδύσατο μετ' ὀδύνης τὸν σάκκον, καὶ ἐνεδύσατο ἱμάτια δόξης. καὶ ἐδόκει Μαρδοχαῖος τέρας θεωρεῖν, καὶ ἐξίστατο ἐν ἀφασίᾳ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ πρὸς τὸν κύριον. καὶ ἐστόλισεν Ἀμάν.[19]

לָאִישׁ. Ο΄. παντὶ ἀνθρώπῳ (alia exempl. add. τῷ τιμῶντι τὸν βασιλέα[20]).

12. אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ. Ο΄. εἰς τὴν αὐλήν (alia exempl. add. τοῦ βασιλέως[21]).

אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ. Ο΄. λυπούμενος κατὰ κεφαλῆς. Alia exempl. λυπούμενος καὶ κατακεκαλυμμένος τὴν κεφαλήν.[22]

13. לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ. Ο΄. τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ Ζωσάρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ τοῖς φίλοις. Alia exempl. τῇ Ζώρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ σύμπαντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ.[23]

חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ. Ο΄. οἱ φίλοι καὶ ἡ γυνή. Alia exempl. οἱ φίλοι αὐτοῦ, καὶ Ζώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ.[24]

---

[7] Sic Codd. FA (ex corr., cum ἰδοὺ pro καὶ ἰδού, et ἐν τῇ αὐλῇ pro εἰς τὴν αὐλήν, retento τὴν ἐξωτέραν), 93b. [8] Idem. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Sic Cod. 93b. [12] Sic Codd. FA (ex corr., cum εἶπε δέ), 93b. [13] Sic Codd. FA (ex corr., post ἦν), 93b. [14] Sic Codd. FA (ex corr., post ἐφ' ὅν), 93b. [15] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (om. δοθήτω posteriore). [16] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (cum σὺ pro σύν). Statim καὶ ποίησον οὕτως τῷ M. Cod. 93b. [17] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [18] Sic Cod. 93b (cum δυνατὸν pro αὐτός); necnon (cum ὁ δοξαζόμενος, ἀλλ' ὅτι M. συνετρίβη . . μετέβαλλε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν ἐκλύσει· καὶ ἔλαβεν) Codd. 93a (cum ἐστιν pro ἦν), 108b. [19] Sic Cod. 93b (cum καὶ ἐδώκει (Codd. 93a, 108b: ἔδωκεν) M. τέρας θεωρεῖν). Scripturam emaculavimus ope loci simillimi Act. Apost. xii. 9: ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. [20] Idem. Cf. ad v. 6. [21] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [22] Sic Codd. FA (ex corr., om. καὶ et τήν), 93b, 249 (om. καί). [23] Sic Cod. 93b. [24] Sic Codd. FA (ex corr., cum καὶ ἡ γ. αὐτοῦ Ζωσάρα), 93b.

13. אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל. Ο΄. ἤρξαι ταπεινοῦσθαι ἐνώπιον αὐτοῦ, πεσὼν πεσῇ, καὶ οὐ μὴ δύνῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι. Alia exempl. οὗ ἤρξω ταπεινοῦσθαι ἐνώπιον αὐτοῦ, οὐ μὴ δύνῃ ἀμύνασθαι αὐτὸν, ὅτι πεσὼν πεσῇ.[25]

14. עִמּוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. μετ' αὐτοῦ.[26]

וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא. Ο΄. παραγίνονται οἱ εὐνοῦχοι, ἐπισπεύδοντες. Alia exempl. οἱ εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως παραγίνονται ἐπισπουδάζοντες σπεύδοντες ἀναγαγεῖν.[27]

Cap. VII.

1. עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. Ο΄. τῇ βασιλίσσῃ. Alia exempl. τῇ Ἐσθὴρ τῇ βασιλίσσῃ.[1]

2. גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן. Ο΄. τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ πότῳ. Alia exempl. καίγε τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἐν τῷ πότῳ τοῦ οἴνου.[2]

מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לָךְ. Ο΄. τί ἐστιν, Ἐσθὴρ βασίλισσα; καὶ τί τὸ αἴτημά σου; Alia exempl. τί τὸ αἴτημά σου, Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα; καὶ δοθήσεταί σοι.[3]

וְתֵעָשׂ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ποιηθήσεταί σοι.[4]

3. אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα.[5]

וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν.[6]

תִּנָּתֶן לִי נַפְשִׁי. Ο΄. δοθήτω ἡ ψυχή. Alia exempl. δοθήτω μοι ἡ ψυχή μου.[7]

4. לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד. Ο΄. εἰς ἀπώλειαν καὶ διαρπαγὴν καὶ δουλείαν. Alia exempl. εἰς ἀπώλειαν καὶ εἰς διαρπαγήν.[8]

וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ. Ο΄. καὶ παιδίσκας (alia exempl. add. ἐπράθημεν[9]).

5. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. Ο΄. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς. Alia exempl. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης εἶπε τῇ Ἐσθὴρ τῇ βασιλίσσῃ.[10]

מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר. Ο΄. τίς οὗτος ὅστις. Alia exempl. τίς ἐστιν οὗτος, καὶ ποῖός ἐστιν οὗτος, ὅς.[11]

6. צַר וְאוֹיֵב. Ο΄. ἐχθρός. Alia exempl. ἐπίβουλος καὶ ἐχθρός.[12]

מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. ἀπὸ τοῦ βασιλέως. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως.[13]

7. בַּחֲמָתוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν ὀργῇ αὐτοῦ.[14]

אֶל־גִּנַּת הַבִּיתָן. Ο΄. εἰς τὸν κῆπον. Alia exempl. εἰς τὸν κῆπον τὸν σύμφυτον.[15]

וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. Ο΄. ὁ δὲ Ἀμὰν παρῃτεῖτο τὴν βασίλισσαν. Alia exempl. καὶ Ἀμὰν ἐξανέστη, καὶ παρῃτεῖτο περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ Ἐσθὴρ τὴν βασίλισσαν.[16]

מֵאֵת הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. παρὰ τοῦ βασιλέως.[17]

8. וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית מִשְׁתֵּה הַיַּיִן. Ο΄. ἐπέστρεψεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ κήπου. Alia exempl. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέστρεψεν ἐκ τοῦ κήπου τοῦ συμφύτου εἰς τὸν οἶκον τοῦ πότου τοῦ οἴνου.[18]

---

[25] Sic Cod. 93b. [26] Sic (post λαλούντων) Codd. FA (ex corr.), 93b. [27] Sic Cod. 93b. Emendatius, ut videtur, Cod. FA (ex corr.): παραγ. οἱ εὐν. τοῦ β. ἐπισπεύδοντες ἀγαγεῖν.

Cap. VII. [1] Sic Codd. FA (ex corr., cum τῇ βασ. Ἐσθ.), 93b. [2] Iidem. [3] Sic Codd. FA (ex corr., cum Ἐσθ. βασ. τί τὸ αἴ. σου, καὶ δ. σοι), 93b. [4] Sic Cod. 93b (post τῆς βασ. μου (sic)). [5] Sic Codd. FA (ex corr., post ἀποκριθεῖσα), 93b (post εἶπεν). [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Sic Cod. 93b. [9] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [10] Sic Cod. 93b. [11] Sic Codd. FA (cum τίς οὗτός ἐστιν a 1ma manu, et καὶ ποῖος—ὅς ex corr.), 93b. [12] Iidem. Cf. Hex. ad Nehem. iv. 11. Mox post οὗτος add. ἦν Cod. 93b. [13] Sic Cod. 93b. [14] Sic (post ἐξανέστη) Codd. FA (ex corr.), 93b. [15] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (cum σύμφοιτον). Hieron.: *in hortum arboribus consitum*. Cf. ad Cap. i. 5. [16] Sic Codd. FA (ex corr., cum ὁ δὲ Ἀ. et τὴν β. Ἐσθ.), 93b. [17] Sic Codd. FA (ex corr., super ὄντα), 93b (om. ὄντα). [18] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (cum συμφοίτου, om. τοῦ π. τοῦ οἴνου).

8. הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת. Ο΄. ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου; Alia exempl. ὥστε καὶ βιάζῃ τὴν γυναῖκα μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ;[19]

הַדָּבָר יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὁ λόγος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ βασιλέως.[20]

9. חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Βουγαθὰν εἷς τῶν εὐνούχων πρὸς τὸν βασιλέα. Alia exempl. Ἀρβωνὰ εἷς ἀπὸ τῶν εὐνούχων ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.[21]

גַּם הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה. Ο΄. ἰδοὺ καὶ ξύλον ἡτοίμασεν. Alia exempl. καίγε ἰδοὺ τὸ ξύλον ὃ ἡτοίμασεν.[22]

דִּבֶּר־טוֹב. Ο΄. τῷ λαλήσαντι (alia exempl. add. ἀγαθά[23]).

גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה. Ο΄. ξύλον πηχῶν πεντήκοντα. Alia exempl. ὑψηλὸν πεντήκοντα πηχῶν.[24]

10. אֲשֶׁר־הֵכִין. Ο΄. ὃ ἡτοιμάσθη. Alia exempl. οὗ ἡτοίμασεν.[25]

Cap. VIII.

1. בַּיּוֹם הַהוּא. Ο΄. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. Alia exempl. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[1]

לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. Ο΄. Ἐσθήρ. Alia exempl. Ἐσθὴρ τῇ βασιλίσσῃ.[2]

צֹרֵר הַיְּהוּדִיים. Ο΄. τῷ διαβόλῳ. Alia exempl. τῷ διαβόλῳ τῶν Ἰουδαίων.[3]

2. מֵהָמָן. Ο΄. Ἀμάν. Alia exempl. τοῦ Ἀμάν.[4]

3. אֶסְתֵּר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. Ἐσθήρ.[5]

וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ. Ο΄. καὶ ἠξίου. Alia exempl. καὶ ἠξίου, καὶ ἐδεήθη αὐτοῦ.[6]

אֶת־רָעַת הָמָן הָאֲגָגִי וְאֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים. Ο΄. τὴν Ἀμὰν κακίαν, καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς Ἰουδαίοις. Aliter: Ο΄. τὴν κακίαν Ἀμὰν ※ τοῦ Γωγαίου, καὶ τὸν λογισμὸν αὐτοῦ (◄), καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς σύμπασι τοῖς Ἰουδαίοις.[7]

4. הַזָּהָב. Ο΄. τὴν χρυσῆν. Alia exempl. τὴν χρυσῆν ἣ ἦν ἐν χειρὶ αὐτοῦ.[8]

5. וְאִם־מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו. Ο΄. καὶ εὗρον χάριν. Alia exempl. καὶ εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιόν σου, καὶ εὐθὴς ὁ λόγος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀγαθή εἰμι ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[9]

לְהָשִׁיב. Ο΄. ἀποστραφῆναι. Alia exempl. ἀποστρέψαι.[10]

בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. υἱοῦ Ἀμαδαθοῦ τοῦ Γωγαίου.[11]

6. אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־עַמִּי. Ο΄. τοῦ λαοῦ μου. Alia exempl. τὴν εὑροῦσαν τὸν λαόν μου.[12]

7. הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי. Ο΄. ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἐσθήρ. Alia exempl. ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης Ἐσθὴρ τῇ βασιλίσσῃ καὶ Μαρδοχαίῳ τῷ Ἰουδαίῳ.[13]

נָתַתִּי. Ο΄. ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην. Alia exempl. ἐχαρισάμην.[14]

8. בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως.[15]

---

[19] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (cum βιάζειν, soloece). [20] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (qui pergit: καὶ ἀκούσας Ἀμάν). [21] Sic Cod. 93b. [22] Sic Cod. 93b (cum ᾧ pro ὅ). Codd. III, FA (ex corr.): ἰδοὺ καὶ τὸ ξ. ὃ ἡτ. [23] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (post περὶ τοῦ β.), 249. [24] Sic Codd. FA (ex corr., cum ὑψηλὸν ξύλον), 93b. [25] Sic Codd. III, FA (ex corr.), 93b.

Cap. VIII. [1] Sic Cod. 93b. [2] Idem. [3] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b, 249. [4] Sic Codd. III, FA (ex corr.), 93b. [5] Sic (post προσθεῖσα) Codd. FA (ex corr.), 71, 74, 76, 93b, alii. [6] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [7] Sic Cod. 93b (qui legit et pingit: τὴν κ. Ἀμὰν ※ Ἀμὰν | τοῦ Γ. κ. τ. ἑ.). [8] Idem. [9] Sic Codd. FA (ex corr., om. εἰ), 93b (cum ἦ pro εἰ, εὐθὺς pro εὐθὴς, et ἐνώπιον τοῦ β. pro ἐν ὀφθ. αὐτοῦ), 249 (om. εἰ, cum εὐθύς). [10] Sic Codd. III, FA, 93b. [11] Sic (post Ἀμαν) Codd. FA (ex corr., cum Βουγαίου pro τοῦ Γ.), 93b. [12] Sic Cod. 93b. [13] Idem. [14] Sic Codd. III, 93b. [15] Sic (post ὑμῖν) Cod. 93b (et paulo ante ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου pro ἐκ τοῦ ὀνόματός μου).

8. כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב. Οʹ. ὅσα γὰρ γράφεται (alia exempl. add. ἐν γραφῇ[16]).

9. סֹפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא. Οʹ. οἱ γραμματεῖς. Alia exempl. οἱ γραμματεῖς τοῦ βασιλέως ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.[17]

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן. Οʹ. ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ ὅς ἐστι Νισάν. Alia exempl. ἐν τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ ὅς ἐστι Σιουάν.[18]

אֶל־הַיְּהוּדִים. Οʹ. τοῖς Ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο. Alia exempl. τοῖς Ἰουδαίοις.[19]

אֲשֶׁר מֵהֹדּוּ. Οʹ. ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς. Alia exempl. οἳ ἦσαν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς.[20]

וְעַם וָעָם כִּלְשֹׁנוֹ וְאֶל־הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ λαῷ κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους κατὰ τὴν γραφὴν αὐτῶν.[21]

10. וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ. Οʹ. ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ βασιλέως. Alia exempl. διὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου ἐγράφη.[22]

בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἐν ἵπποις τοῖς ἐπιβάταις τῶν ἁρμάτων οἱ μεγιστᾶνες υἱοὶ τῶν Ῥαμαχείμ.[23]

11. לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חֵיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ※ ἀφανίζειν καὶ φονεύειν [ὡς βούλονται] καὶ ἀπολλύειν σύμπασαν δύναμιν λαοῦ καὶ χώρας τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς, νήπια καὶ γυναῖκας, καὶ τὰ σκῦλα αὐτῶν εἰς προνομήν (↙).[24]

12. לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר. Οʹ. τοῦ δωδεκάτου μηνός. Alia exempl. τοῦ μηνός.[25]

13. פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה. Οʹ. τὰ δὲ ἀντίγραφα ἐκτιθέσθωσαν. Alia exempl. τὰ δὲ ἀντίγραφα τῆς γραφῆς ἐκτιθέσθω δόγμα ἐν πάσῃ χώρᾳ καὶ χώρᾳ.[26]

14. רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπιβάται τῶν πορίων οἱ μεγιστᾶνες.[27]

וּרְדוּפִים. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ διωκόμενοι.[28]

וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. Οʹ. ἐξετέθη δὲ τὸ πρόσταγμα καὶ ἐν Σούσοις. Alia exempl. τὸ δὲ ἔκθεμα ἐξετέθη καὶ ἐν Σούσοις τῇ βάρει.[29]

15. מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως.[30]

תְּכֵלֶת וָחוּר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ὑακινθίνην ἀερίνην.[31]

16. וְשָׂשֹׂן וִיקָר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀγαλλίαμα καὶ τιμή.[32]

17. וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר. Οʹ. κατὰ πόλιν καὶ χώραν. Alia exempl. κατὰ χώραν καὶ χώραν, καὶ κατὰ πόλιν καὶ πόλιν.[33]

מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ. Οʹ. οὗ ἂν ἐξετέθη τὸ πρόσταγμα· οὗ ἂν ἐξετέθη τὸ ἔκθεμα. Alia exempl. οὗ ἂν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως καὶ τὸ ἔκθεμα ἐξετέθη.[34]

כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם. Οʹ. διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων (alia exempl. add. τὸν ἐπ' αὐτούς[35]).

CAP. IX.

1. הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. αὐτὸς ὁ μὴν Ἀδάρ.[1]

---

[16] Idem. [17] Sic Codd. FA (ex corr.), 93 b. [18] Sic Codd. FA (ex corr., cum ἐν τῷ τρ. μ. ὅ (corr. ὅς) ἐστι Σ.), 93b (cum ὅ). [19] Sic Cod. 93b. [20] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [21] Sic Cod. 93b (post κατὰ ἑαυτῶν (sic) λέξιν). [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem (qui scribit et pingit: ὡς βούλον|※ται. ※ ἀφανίζειν καὶ φονεύειν | ※ ὡς βούλονται καὶ ἀπολαύειν (sic) | σύμπασαν—πρόσνομὴν (sic), ceteris lineolis post duas priores asterisco carentibus). In textu Ed. Rom. post βούλονται Cod. FA (ex corr.) add. πᾶσαν δύναμιν λαοῦ—εἰς προνομήν. [25] Sic Codd. III, FA (sed add. τοῦ ιβ ex corr.), 93b. [26] Sic Cod. 93b (qui post βασιλείᾳ pergit: εἶναι δὲ τοὺς Ἰουδ. ἑτοίμους εἰς τὴν ἡμ. ταύτην, τοῦ πολ. τοὺς ὑπ. αὐτῶν). [27] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. Ad πόρια cf. Hex. ad Gen. xlv. 17. [28] Iidem. [29] Sic Cod. 93b. [30] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [31] Iidem. [32] Iidem. [33] Sic Cod. 93b. [34] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [35] Sic Cod. 93b.

CAP. IX. [1] Cod. 93b (post μηνί). Mox ὅ (pro ὅς) ἐστιν

1. וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὸ δόγμα αὐτοῦ ποιῆσαι.[2]

בַּיּוֹם אֲשֶׁר. Ο΄. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ (alia exempl. add. ᾗ[3]).

1, 2. לִשְׁלוֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם׃ נִקְהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ εἰς τὸ κυριεῦσαι αὐτῶν, καὶ ἐξεστράφη· αὕτη ἐστὶν ἐν ᾗ κυριεύουσιν οἱ Ἰουδαῖοι αὐτοὶ ἐν τοῖς μισοῦσιν αὐτούς. καὶ ἐξεκλησιάσθησαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, ἐν πάσαις χώραις τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου, ἐκτεῖναι χεῖρα ἐν τοῖς ζητοῦσιν ἀνελεῖν αὐτούς ◄.[4]

2. בִּפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עַל־כָּל־הָעַמִּים. Ο΄. φοβούμενος αὐτούς. Alia exempl. κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, ὅτι ἔπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς.[5]

4. כִּי־גָדוֹל מָרְדְּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־הַמְּדִינוֹת כִּי־הָאִישׁ מָרְדְּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל. Ο΄. προσέπεσε γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ὀνομασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ. Alia exempl. ἐμεγαλύνετο γὰρ ὁ Μαρδοχαῖος πορευόμενος· προσέπεσε γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ὀνομασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ, καὶ ἐμεγαλύνετο.[6]

5. וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἐπάταξαν οἱ Ἰουδαῖοι πληγὴν ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν, πληγὴν μαχαίρας καὶ ἀναιρέσεως αὐτῶν καὶ ἀπωλείας· καὶ ἐποίησαν ἐν τοῖς μισοῦσιν αὐτοὺς κατὰ τὸ θέλημα αὐτῶν ◄.[7]

6. וְאַבֵּד. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀπώλεσαν.[8]

7–9. וְאֵת פַּרְשַׁנְדָּתָא—וְאֵת וַיְזָתָא. Ο΄. τόν τε Φαρσαννὲς—καὶ Ζαβουθαῖον. Alia exempl. καὶ τὸν Φαρσενδαθὰ, καὶ τὸν Δελφὼν, καὶ τὸν Ἀριφαθὰ (אַסְפָּתָא), (8) καὶ τὸν Φουραθὰ, καὶ (τὸν) Ἀδαλία, καὶ τὸν Ἀριδαθὰ, (9) καὶ τὸν Φαρμοσθὰ, καὶ τὸν Ἀρισαὶ, καὶ τὸν Ἀριδαὶ, καὶ τὸν Οὐαιζαθά.[9]

10. בֶּן־הַמְּדָתָא. Ο΄. Ἀμαδαθοῦ Βουγαίου. Alia exempl. υἱοῦ Ἀμαδαθοῦ τοῦ Γωγαίου.[10]

הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם. Ο΄. καὶ διήρπασαν. Alia exempl. ἀπέκτειναν, καὶ ἐν τοῖς σκύλοις οὐκ ἀπέστειλαν τὰς χεῖρας αὐτῶν.[11]

11. בָּא. Ο΄. ἐπεδόθη τε. Alia exempl. ἐπεδόθη.[12]

הַבִּירָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῇ πόλει.[13]

12. הַמַּלְכָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῇ βασιλίσσῃ.[14]

בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן. Ο΄. ἀπώλεσαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ πόλει ἄνδρας πεντακοσίους. Alia exempl. ἐν Σούσοις τῇ πόλει ἐφόνευσαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἀπώλεσαν πεντακοσίους ἄνδρας, καὶ τοὺς δέκα υἱοὺς Ἀμάν.[15]

הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τοῦ βασιλέως.[16]

וּמַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה. Ο΄. τί οὖν. Alia exempl. καὶ τί τὸ αἴτημά σου, καὶ δοθήσεταί σοι; καὶ τί.[17]

13. אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב. Ο΄. τῷ βασιλεῖ. Alia exempl. ἐὰν τῷ βασιλεῖ φανῇ.[18]

Ἀδὰρ Codd. FA (manu 1ma), 93b. [2] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [3] Iidem. [4] Sic Cod. 93b (qui pingit: ※ εἰς τὸ κυριεῦσαι αὐτῶν, καὶ ἐξεστρά|※φη—|※ τοῖς ζητοῦσιν ἀνελεῖν αὐτούς :). [5] Sic Codd. FA (ex corr., cum κατὰ πρ. αὐτῶν tantum), 93b. [6] Sic Codd. FA (ex corr., om. καὶ ἐμεγαλύνετο), 93b. [7] Sic Cod. 93b (qui pingit: καὶ ἐ|※ πάταξαν οἱ Ἰουδαῖοι πληγὴν ἐν |※ πᾶσι—|※ τὸ θέλημα αὐτῶν :). [8] Sic (post Ἰουδαῖοι) Codd. FA (ex corr.), 93b. [9] Sic Cod. 93b. [10] Idem. [11] Idem (cum ἀπέκτειναν bis). Cf. ad v. 16. [12] Sic Codd. III, FA (ex corr.), 93b. [13] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b (cum τῶν ἀπολ. ἐν Σ. τῇ π. τῷ βασιλεῖ). [14] Iidem. [15] Cod. 93b. Cod. FA (ex corr.): ἀπ. οἱ Ἰ. καὶ ἐφόνευσαν . . ἄνδρας πεντακ. καὶ τοὺς ῑ υἱοὺς Ἀμάν. [16] Cod. 93b (post περιχώρῳ). Mox κέχρηνται pro ἐχρήσαντο Codd. III, FA (ex corr.), 93b. [17] Cod. 93b. [18] Idem.

13. גַּם־מָחָר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם. Ο΄. τοῖς Ἰουδαίοις χρῆσθαι ὡσαύτως τὴν αὔριον. Alia exempl. τῇ αὔριον τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς ἐν Σούσοις χρήσασθαι ὡσαύτως.[19]

יִתְלוּ עַל־הָעֵץ. Ο΄. κρεμάσαι. Alia exempl. κρεμασθῆναι ἐπὶ ξύλου.[20]

14. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן. Ο΄. καὶ ἐπέτρεψεν οὕτως γενέσθαι. Alia exempl. καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς γενηθῆναι οὕτως.[21]

15. בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר. Ο΄. τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ Ἀδάρ. Alia exempl. τῇ ἡμέρᾳ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς Ἀδάρ.[22]

וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ. Ο΄. καὶ ἀπέκτειναν ἄνδρας τριακοσίους. Alia exempl. καὶ ἀπέκτειναν οἱ ἐν Σούσοις Ἰουδαῖοι τριακοσίους ἄνδρας.[23]

וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם. Ο΄. καὶ οὐδὲν διήρπασαν. Alia exempl. καὶ οὐθὲν διήρπασαν, καὶ οὐκ ἐξέτειναν τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς διαρπαγήν.[24]

16. נִקְהֲלוּ וְעָמֹד עַל־נַפְשָׁם. Ο΄. συνήχθησαν, καὶ ἑαυτοῖς ἐβοήθουν. Alia exempl. συναχθέντες ἐβοήθουν ἑαυτοῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἑαυτῶν.[25]

16, 17. וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃ בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְנוֹחַ. Ο΄. τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ Ἀδὰρ, καὶ οὐδὲν διήρπασαν. καὶ ἀνεπαύσαντο. Alia exempl. καὶ εἰς διαρπαγὴν οὐκ ἀπέστειλαν τὰς χεῖρας αὐτῶν, τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς Ἀδάρ. καὶ ἀνεπαύσαντο.[26]

18. בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ. Ο΄. καὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, καὶ ἀνεπαύσαντο. Alia exempl. τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Ἀδὰρ, καὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ ἀνεπαύσαντο.[27]

19. הַפְּרוּזִים הַיֹּשְׁבִים. Ο΄. οἱ διεσπαρμένοι. Alia exempl. οἱ διεσπαρμένοι οἱ οἰκοῦντες.[28]

בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת. Ο΄. ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω. Alia exempl. ἐν πάσῃ χώρᾳ.[29]

שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב. Ο΄. ἡμέραν ἀγαθὴν μετ' εὐφροσύνης. Alia exempl. μετ' εὐφροσύνης καὶ πότου ἡμέραν ἀγαθήν.[30]

לְרֵעֵהוּ. Ο΄. τῷ πλησίον. Alia exempl. τῷ πλησίον. οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐν ταῖς μητροπόλεσιν καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ Ἀδὰρ ἡμέραν εὐφροσύνης ἀγαθὴν ἄγουσιν, ἐξαποστέλλοντες μερίδας τοῖς πλησίον.[31]

22. נָחוּ בָהֶם. Ο΄. ἀνεπαύσαντο (alia exempl. add. ἐν αὐταῖς[32]).

נֶהְפַּךְ. Ο΄. ἐστράφη. Alia exempl. ἐγράφη.[33]

לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה. Ο΄. ἄγειν ὅλον ἀγαθὰς ἡμέρας γάμων. Alia exempl. ἄγειν ὅλον ἀγαθὸν, ποιῆσαι αὐτὰς ἡμέρας γάμων.[34]

וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיֹנִים. Ο΄. καὶ τοῖς πτωχοῖς. Alia exempl. καὶ δόματα τοῖς πτωχοῖς.[35]

23. אֵת אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὅσοι (fort. ὅσα) ἤρξαντο ποιεῖν.[36]

24. כִּי. Ο΄. πῶς. Alia exempl. ὅπως.[37]

וְהִפִּל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל. Ο΄. καὶ κλῆρον. Alia exempl. καὶ ἔβαλε φοὺρ, ὅ ἐστι κλῆρος.[38]

---

[19] Cod. 93 b. [20] Idem. Sic (sine ἐπὶ ξ.) Codd. III, FA (ex corr.). [21] Idem. Mox τοῦ κρεμάσαι idem. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem (cum διήρπασεν?). [25] Idem (cum ἀχθέντες). Cod. III: συναχθέντες ἑαυτοῖς ἐβοήθουν. Cod. FA (ex corr.): (ἐβοήθουν) περὶ τῆς ψ. αὐτῶν. [26] Idem. [27] Idem. [28] Sic Codd. FA (ex corr., om. οἱ ante οἰκ.), 93 b. Ad lectionem marginalem הַפְּרָזִים cf. Hex. ad Deut. iii. 5. 1 Reg. vi. 18. [29] Sic Codd. FA (manu 1ma), 93 b. Ad פְּרָזוֹת cf. Hex. ad Zach. ii. 4 (8). Statim ἄγουσι τὴν ἡμέραν τὴν τεσσ. τοῦ μηνὸς Ἀδὰρ Cod. 93 b. [30] Sic Codd. FA (ex corr.), 93 b. [31] Sic Comp. (cum ἡμέραν τοῦ Ἀδὰρ εὐφροσύνην ἄγουσιν), Ald. (idem), Codd. II (ex corr. manu antiqua, cum τοῦ Ἀδὰρ εὐφροσύνην ἀγαθὴν ἄγουσιν . . . καὶ τοῖς πλ.), III (om. ἄγουσιν), FA (cum τῇ πεντεκαιδεκάτῃ), XI (cum εὐφροσύνην), 52 (ut Comp.), 55 (ut XI), 64 (ut Comp.), alii, invito Cod. 93 b. Mox (v. 21) Cod. 93 b legit: ἄγειν τε τὴν ἡμέραν τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς Ἀδὰρ, καὶ τὴν ἡμέραν τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ Ἀδάρ. [32] Sic Codd. FA (ex corr., post οἱ Ἰουδαῖοι), 93 b (cum αὐτοῖς). [33] Sic Codd. III, FA, 93 b. Deinde haec, ἀπὸ πένθους—ἡμέραν, desiderantur in Codd. FA, 93 b. [34] Sic Cod. 93 b. [35] Idem. [36] Idem. [37] Sic Codd. III, FA, 93 b. Statim Ἀμὰν υἱὸς Ἀμαδαθοῦ Γωγαῖος ἐπολέμει τοὺς Ἰουδαίους, καὶ ὡς ἔθετο Cod. 93 b. [38] Sic

24. לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם. Ο΄. ἀφανίσαι (alia exempl. ἀπολέσαι[39]) αὐτούς.

25. עַל־הָעֵץ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐπὶ τῶν ξύλων.[40]

26, 28, 29. פּוּרִים. Ο΄. Φρουραί. Alia exempl. Φουρουρείμ.[41]

Ο΄. ὅτι τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν καλοῦνται Φρουραί. Alia exempl. ὅτι φοὺρ καλοῦνται τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν οἱ κλῆροι.[42]

27. קִיְּמוּ. Ο΄. καὶ ἔστησε (alia exempl. ἔστησαν[43]).

וְקִבֵּל. Ο΄. καὶ (alia exempl. καὶ ὡς[44]) προσεδέχοντο.

וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים. Ο΄. καὶ ἐπὶ (alia exempl. add. πᾶσι[45]) τοῖς προστεθειμένοις.

לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת־שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ποιεῖν τὰς δύο ἡμέρας ταύτας κατὰ τὴν γραφὴν αὐτῶν καὶ κατὰ τὸν χρόνον αὐτῶν ἐν παντὶ ἐνιαυτῷ.[46]

28. נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים. Ο΄. μνημόσυνον ἐπιτελούμενον (alia exempl. ἐπιτελούμεναι[47]).

מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר. Ο΄. καὶ πόλιν, καὶ πατριὰν, καὶ χώραν. Alia exempl. πατριὰν καὶ πατριὰν, χώραν καὶ χώραν, πόλιν καὶ πόλιν.[48]

30, 31. וֶאֱמֶת: לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם. Ο΄. καὶ Μαρδοχαῖος καὶ Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα ἔστησαν ἑαυτοῖς καθ' ἑαυτῶν (cetera prorsus absona). Alia exempl. καὶ ἀληθείας. τοῦ κυρῶσαι τὰς ἡμέρας τῶν Φουρουρεὶμ τούτων κατὰ τὸν χρόνον αὐτῶν, καθὼς ἐκύρωσεν ἐπ' αὐτοῦ (fort. αὐτῶν) Μαρδοχαῖος ὁ Ἰουδαῖος καὶ Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα, καὶ καθὼς ἀνέστησαν περὶ τῆς ψυχῆς αὐτῶν, καὶ περὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν, τὰ ῥήματα τῶν νηστειῶν καὶ τῶν κραυγῶν αὐτῶν.[49]

32. וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר. Ο΄. καὶ Ἐσθὴρ λόγῳ ἔστησεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἐγράφη εἰς μνημόσυνον. Alia exempl. καὶ ἡ ῥῆσις Ἐσθὴρ ἔστησε τὰ ῥήματα τῶν Φουρουρεὶμ τούτων, καὶ ἐγράφη ἐν βιβλίῳ.[50]

Cap. X.

1. הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. Ο΄. ὁ βασιλεὺς (alia exempl. add. Ἀρταξέρξης[1]).

מַס. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τέλη.[2]

2. גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ δόξαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ δόξαν Μαρδοχαίῳ (fort. Μαρδοχαίου) ὅσα ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.[3]

הֲלוֹא־הֵם. Ο΄. ἰδού. Alia exempl. ἰδοὺ ταῦτα.[4]

עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי. Ο΄. ἐν βιβλίῳ βασιλέων. Alia exempl. ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν βασιλέων.[5]

3. הַיְּהוּדִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὁ Ἰουδαῖος.[6]

וְדֹבֵר. Ο΄. διηγεῖτο. Alia exempl. ἡγεῖτο.[7]

Codd. FA (ex corr.), 93b. [39] Sic Codd. III, FA (ex corr.), 93b. [40] Sic Codd. III, 93b. [41] Sic Codd. FA (ex corr., cum Φρουρὶμ), 93b. [42] Sic Cod. 93b. [43] Idem. [44] Sic Codd. III, FA, 93b. [45] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [46] Sic Cod. 93b. [47] Sic Codd. III (cum μνημοσύναι), 93b. [48] Sic Cod. 93b. [49] Idem (cum duplici versione: καὶ Μαρδοχαῖος—ὑγιείας αὐτῶν (sic, om. καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν). καὶ Ἐσθὴρ—εἰς μνημόσυνον (lacuna) καὶ ἀληθείας—καὶ ἐγράφη ἐν βιβλίῳ (v. 32)). [50] Idem in continuatione (ut supra).

Cap. X. [1] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [2] Sic Codd. III, FA, 19 (cum τὰ τέλη), 93a (idem), 93b. [3] Sic Cod. 93b. [4] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [5] Sic Cod. 93b. [6] Sic Codd. FA (ex corr.), 93b. [7] Sic Codd. III, FA, 93b.

ORIGENIS HEXAPLORUM

QUAE SUPERSUNT;

SIVE

VETERUM INTERPRETUM GRAECORUM

IN TOTUM VETUS TESTAMENTUM

FRAGMENTA.

POST FLAMINIUM NOBILIUM, DRUSIUM, ET MONTEFALCONIUM,

ADHIBITA ETIAM VERSIONE SYRO-HEXAPLARI,

CONCINNAVIT, EMENDAVIT, ET MULTIS PARTIBUS AUXIT

FRIDERICUS FIELD, AA.M.

COLLEGII SS. TRIN. CANTAB. OLIM SOCIUS.

TOMUS II.

JOBUS — MALACHIAS.

AUCTARIUM ET INDICES.

OXONII:

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

M DCCC LXXV.

JOBUS.

IN LIBRUM JOBI

MONITUM.

"In colligendis libri Jobi variis interpretationibus et lectionibus, hi nobis codices manuscripti et editi auxilio fuere.

"Codex Colbertinus, num. 1952, recens quidem, sed ad antiqui et egregii exemplaris fidem descriptus, qui plura nobis suppeditavit, quam ceteri omnes MSS. Ibi asterisci et obeli notantur. [Hunc codicem ad Cap. v. 12 praedicat Montef., quasi exscriptum ex alio qui ad Tetrapla ipsa adornatus fuerat. Vide tamen nos ad Cap. ii. 9.]

"Codex Regius, num. 1896, membranaceus, XI saeculi.

"Codex Regius, num. 2434, membranaceus, X saeculi, ubi omnia, quae possunt pictura exprimi, depictis imaginibus repraesentantur.

"Codex RR. PP. Oratorii in vico S. Honorati, membranaceus, X saeculi; commodante Viro doctissimo Jacobo le Long, Congregationis Oratorii Presbytero.

"Hieronymi versio libri Job, secundum editionem τῶν Ο' hexaplarem, edita primo Tomo Operum Hieronymi a D. Joanne Martianaeo nostro. [Denuo edita post Vallarsium et Maffaeium a J. P. Migne in *Patrologiae* Tomo XXIX, pp. 61–114.]

"Nicetae Catena in Job [opera et studio Patricii Junii] cusa Londini anno 1637. [Graecorum Patrum, ex quorum scriptis Catena conflata est, praecipui sunt Olympiodorus, Polychronius, Didymus, Chrysostomus, Apolinarius.]

"Notae Editionis Romanae [anno 1587, a Flaminio Nobilio concinnatae, in quibus continentur ea, ut praefantis verbis utamur, *quae, in libris manuscriptis reperta, vel ad indicandas antiquarum, tum lectionum, tum interpretationum varietates* (*sub* scholii *illas nomine, quod ipsarum incerta esset auctoritas, nonnunquam relatas*) *vel ad stabiliendam scripturam Vaticanam, et ejus obscuriores locos illustrandos pertinere visa sunt*] et Drusii [*Veterum interpretum Graecorum in totum V. T. Fragmenta*, Arnhemiae, 1622.]"—MONTEF.

Idem in *Praeliminaribus*, p. 63.—"In libro Jobi, praeter solitam sex columnarum operam, Origenes in editione τῶν Ο′ plurima mutila ex Theodotione, et aliquando ex aliis editionibus, asteriscis praepositis restauravit, et hiatus magnos resarcivit, ut ipse supra memorat. Septingentos vel octingentos versiculos [h. e. στίχους] ab Origene praedicto modo in locis ubi deerant repositos fuisse testatur Hieronymus, qui librum Jobi sic restitutum Latine transtulit... Haec supplementa ex codice quodam Colbertino, et ex editione Hieronymi mutuamur. Praeterea lectiones veterum interpretum longe auctiores et emendatiores damus, quam Drusius ediderat."

De Appendice sua ad hunc librum Parsonsius haec: "Continet antiquorum interpretum, Aquilae, Symmachi etc. fragmenta, ex codicum marginibus excerpta, adjectis etiam, quae ibidem conspiciuntur, scholiis. Ex amplissima vero harum reliquiarum silva, quam mihi obtulerunt codices fere duodecim notis et lectionibus marginalibus instructi, ea seligere quae vel *adhuc sunt inedita*, vel *digna quae denuo edantur*, non nihil prorsus erat negotii; nec me in tali materie vel nulla praetermisisse, vel utiliora semper descripsisse spondere audeo." Codices quorum lectiones his conditionibus exscripsit Parsonsius, sunt fere hi:—

137. Codex Bibliothecae Ambrosianae Mediolani, signatus B. 73, membranaceus, saeculi fere X. Adjuncta est huic et duobus codd. subsequentibus, Catena PP. Graecorum.

138. Codex ejusdem Bibliothecae, M. 65, membranaceus, saeculi X.

139. Codex ejusdem Bibliothecae, A. 148, membranaceus, saeculi X.

161. Codex Bibliothecae Dresdensis, num. iii, saeculi XIV. Habet praeter textum Jobi, Proverb., Eccles. et Cant. Cant., lectiones Aquilae, Symmachi etc., scholia et lectiones in margine.

248. Codex Vaticanus, num. 346, bombycinus, circa saeculum XIV. Continet Prov., Eccles., Cant. Cant. et Jobum, omnes cum notis Origenianis in margine, nempe lectiones Aquilae, Sym. et Theodot.

249. Codex Vaticanus, Pii secundi, in Appendice signatus num. 1, membranaceus.

250. Codex Bibliothecae Electoralis Monachii, num. 148, bombycinus, saeculi XIV. Continet librum Jobi cum lectionibus Aquilae et aliorum; quae tamen maxima ex parte evanuerunt. Multa autem, quae apud alios codd. Aquilae, Symmacho, Theodotioni tribuuntur, in hoc tanquam explicationes, sine auctoris nomine, leguntur.

252. Codex Bibliothecae Mediceae, num. xxvii, plut. viii, membranaceus, saeculi X, seu potius IX exeuntis. Continet hic codex (quem Jac. le Long *insignem*, Luc. Holstenius *incomparabilem* appellat) libros Jobi, Prov., Eccles. et Cant. Cant.; omnes grandioribus literis στιχηρῶς exaratos. Abundat lectionibus margini adjectis, ex antiquis interpretibus Aq., Sym. et Theod. Neque desunt alia, sive variantes lectiones, sive correctiones, sive scholia, nullo auctoris nomine apposito. Omnia autem haec marginalia scripta literis sunt ad quadratam formam accedentibus exarata, idemque cum codicis textu aevum sapiunt.

255. Codex Vaticanus, num. 338, membranaceus, saeculi IX. Continet librum Jobi cum argumentis ad marginem Olympiodori, variis lectionibus Aquilae, Theod. et Sym., sive in marg., sive inter lineas, et scholiis diversorum Patrum.

256. Codex Vaticanus, num. 697, membranaceus, saeculi XII. Continet librum Jobi, scholiis diversorum Patrum adjectis.

258. Codex Vaticanus, num. 749, membranaceus, character. uncialibus exaratus circa saeculum IX, cum lectionibus aliorum interpretum, et Catena Patrum uncialibus pariter literis in circuitu descripta.

259. Codex Vaticanus, num. 230, membranaceus, saeculi XIII, cum sanctorum Patrum expositionibus.

Restat unus instar omnium, qui ad Hexaplorum reliquias augendas et corrigendas plurimum contulerit, Codex Syro-hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis, ab Henrico Middeldorpfio editus, ex apographo quem Matthias Norbergius anno 1778, dum Mediolani commoraretur, sua manu exscripserat. Jobi apographo bis usus est Editor; primum in libello, cui titulus: *Curae Hexaplares in Jobum, e Cod. Syriaco-hexaplari Ambrosiano-Mediolanensi, scripsit Henr. Middeldorpf*, Wratislaviae, 1847; deinde in majori opere: *Codex Syriaco-hexaplaris. Liber Quartus Regum e Cod. Parisiensi; Jesaias, Duodecim Prophetae Minores, Proverbia, Jobus, Canticum, Threni, Ecclesiastes, e Cod. Mediolanensi edidit et commentariis illustravit Henr. Middeldorpf*, Berolini, 1835. In quo opere Middeldorpfius plurima non tam ipsius codicis, qui diligentissime et accuratissime exaratus est, quam apographi Norbergiani menda sagaciter deprehendit; alia aut non odoratus est, aut quasi insanabilia intacta reliquit. Quod ad textum pretiosissimi codicis attinet, exspectanda est editio ad ipsum archetypum expressa, omnibus numeris absoluta, interpunctione et punctis, quae vocantur, *diacriticis* munita, cujus particulam tantum, Threnos, Baruch, et Jeremiae Epistolam complectentem, edidit ANTONIUS CERIANI, Doctor Collegii Bibliothecae Ambrosianae, in *Monumentis Sacris et Profanis*, Tom. I, Fasc. I, Mediolani, 1861. Interea ne desideratissimi operis mora nostro incepto jacturam faceret, a Viro eruditissimo eodemque humanissimo facile impetravimus, ut lectiones marginales, maxime eas quae ad diversas Aquilae, Symmachi, Theodotionis versiones spectent, ad fidem codicis exigeret, corrigeret, expleret. Quantum vero utilitatis ex hac recensione nostro operi accesserit, nemini, opinamur, annotationem criticam vel cursim inspicienti, dubium esse potest. Unum tenendum est: ubicunque, non monito lectore, Syriaca nostra a Middeldorpfianis vel apicem discedant, discrepantiam istam non tam negligentiae, (nisi quid in exscribendo humani passi fuerimus), quam majori diligentiae, nec tam nostrae, quam optimi adjutoris nostri, imputandam esse.

JOBUS.

Caput I.

1. אִישׁ הָיָה בְאֶרֶץ־עוּץ. *Vir erat in terra Uz.* Ο'. ἄνθρωπός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι. 'Α.Θ. ἀνὴρ ἦν ἐν γῇ Οὒς.[1]

 אִיּוֹב שְׁמוֹ. *Jobus nomen ejus.* Ο'. ᾧ ὄνομα Ἰώβ. Θ. Ἰὼβ ὄνομα αὐτῷ.[2]

 תָּם. *Perfectus.* Ο'. ἀληθινὸς, ἄμεμπτος. 'Α.Θ. ἁπλοῦς. Σ. ἄμωμος.[3]

3. וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד. *Et famulitium multum valde.* Ο'. καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα. 'Α. καὶ δουλεία πολλὴ σφόδρα. Σ. καὶ οἰκετία πολλὴ σφόδρα.[4]

 גָּדוֹל מִכָּל־בְּנֵי־קֶדֶם. *Magnus prae omnibus filiis orientis.* Ο'. εὐγενὴς τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν. Ἄλλος· μέγας . . .[5] Σ. μέγιστος πάντων τῶν ἀνατολικῶν.[6]

4. אִישׁ יוֹמוֹ. *Unusquisque die suo.* Ο'. καθ' ἑκάστην ἡμέραν. 'Α. ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν.[7]

5. הִקִּיפוּ. *Circumiverunt.* Ο'. συνετελέσθησαν. Ἄλλος· ἤρξαντο.[8]

 אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים בִּלְבָבָם. *Forsitan peccaverunt filii mei, et maledixerunt Deo in corde suo.* Ο'. μήποτε οἱ υἱοί μου ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν κακὰ ἐνενόησαν πρὸς θεόν. 'Α. εἴπως ἥμαρτον οἱ υἱοί μου, καὶ ηὐλόγησαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν.[9]

6. בְּנֵי הָאֱלֹהִים. *Filii Dei.* Ο'. οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ. Ἄλλος· οἱ υἱοὶ θεοῦ.[10]

 לְהִתְיַצֵּב. *Ut sisterent sese.* Ο'. παραστῆναι. 'Α. Σ. ὁμοίως.[11]

 עַל־יְהוָֹה. *Coram Jova.* Ο'. ἐνώπιον τοῦ κυρίου. 'Α.Σ. . . τοῦ κυρίου.[12]

 וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם. *Et venit Satanas quoque in medio eorum.* Ο'. καὶ ὁ διάβολος ἦλθε μετ' αὐτῶν. 'Α. . . καίγε Σατὰν ἐν μέσῳ αὐτῶν.[13] Θ. . . καὶ ἀντικείμενος . . .[14]

Cap. I. [1] Sic Colb. ubi Οὒς cum tenui spiritu, teste Montef. Nobilius: 'Α. ἐν γῇ οὖς. Syro-hex. in marg. ܐ. ܓܘܢܐ. Middeldorpfius in *Curis Hexapl. ad Jobum*, p. 1, tentat ܓܘܢܝܐ, ἐν γωνίᾳ, frustra. "Codex ad ܓܘܢܐ apponit ἘΝΓΝΟΥϹ (sic). Ex corrupto Graeco videtur mihi orta lectio Syriaca."—*Ceriani.* [2] Sic Codd. 161, 248. Syro-hex. in marg. sine titulo: ܐܝܘܒ ܫܡܐ ܠܗ. [3] Nobil., Orat., Reg. unus. [4] Olympiodorus apud Nicetam, Orat., Reg. unus. [5] Sic Montef. Nobil. affert: Schol. μέγας. [6] Chrysost. apud Nicet., Orat., Reg. unus. [7] Montef. ex Reg. affert: Ἄλλος· ἕκαστος κ. τ. ἑ. Eadem habent in marg. sine titulo Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. Olymp.: ἀλλήλους, φησὶν, ἐκ διαδοχῆς συνεκάλουν, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν· οὕτω γὰρ 'Ακ. ἐξέδωκεν. [8] Schol. apud Nobil. Sine auctore afferunt Codd. 161, 248. [9] Nobil. [10] Sic Montef. Nobilio est scholium. Syro-hex. in marg. affert: ܒܢܝܐ. [11] Syro-hex. [12] Syro-hex. qui in textu quoque τοῦ κυρίου habet. [13] Nobil. et MSS. apud Montef. Hieron. Ed. Hex.: *et venit* ※ *equidem* : *diabolus cum eis.* Ad τῷ διαβόλῳ (v. 7) Syro-hex. affert: ܐ. ܠܣܛܢܐ. [14] Θ. ἀντικείμενος. Sic Nobil. et MSS. ut ante, etiam Cod. 248. Syro-hex. ܬ. ܐܦ ܗܘ ܡܣܩܒܠܢܐ.

8. עַל־עַבְדִּי. *Super servum meum.* Ο΄. κατὰ τοῦ παιδός (alia exempl. θεράποντός[15]) μου. Ἀ.Σ.Θ. ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.[16]

כָּמֹהוּ. *Par ei.* Ο΄. κατ' αὐτόν. Alia exempl. ὅμοιος αὐτῷ.[17]

אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים. *Vir perfectus et rectus, timens Deum.* Ο΄. ἄνθρωπος ἄμεμπτος, ἀληθινὸς, θεοσεβής. (Ἀ.) ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν θεόν.[18]

9. אֶת־יְהוָֹה. *Jovae.* Ο΄. ἐναντίον τοῦ κυρίου. Alia exempl. τῷ κυρίῳ.[19]

יְרֵא . . . אֱלֹהִים. *Reveretur . . . Deum.* Ο΄. σέβεται τὸν κύριον. Ἀ. φοβεῖται τὸν θεόν.[20]

11. אִם־לֹא עַל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ. *Si non contra faciem tuam maledicet tibi.* Ο΄. ἦ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει. Ἀ. ἦ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.[21]

12. מֵעִם פְּנֵי יְהוָֹה. *E conspectu Jovae.* Ο΄. παρὰ τοῦ κυρίου. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου θεοῦ.[22]

13. אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן. *Comedebant et bibebant vinum.* Ο΄. ※ ἤσθιον καὶ ◁ ἔπινον οἶνον.[23]

14. וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב. *Et nuntius venit ad Jobum.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰώβ. Ἀ. καὶ [ἰδοὺ] ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰώβ.[24]

15. וַתִּפֹּל שְׁבָא. *Et irruerunt Sabaei.* Ο΄. καὶ ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες. Ἀ. καὶ ἔπεσε (s. ἐπέπεσε) Σαβά.[25] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἐπέπεσον οἱ Σαβαῖται.[26]

וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ. *Et evasi tantum ego solus ad nuntiandum tibi.* Ο΄. σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. Ὁ Ἑβραῖος· ἐσώθην τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.[27]

16. עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא. *Adhuc ille loquebatur, et hic venit.* Ο΄. ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος. Ἀ. Θ. ἔτι οὗτος ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθε.[28]

אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה מִן־הַשָּׁמַיִם. *Ignis Dei cecidit de caelo.* Ο΄. πῦρ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ἀ.Θ. πῦρ θεοῦ . . .[29] Ἄλλος· πῦρ παρὰ τοῦ θεοῦ κατηνέχθη.[30]

וַתֹּאכְלֵם. *Et devoravit eos.* Ο΄. κατέφαγεν. Σ. ἀπέκτεινεν.[31]

רַק. *Tantum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. ἐκτός.[32]

17. כַּשְׂדִּים שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים. *Chaldaei fecerunt tres turmas.* Ο΄. οἱ ἱππεῖς ἐποίησαν ἡμῖν κε-

---

[15] Sic Nicet., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ܡܫܡܫܢܐ ܕܝܠܝ. [16] Colb., Reg. unus. [17] Syro-hex. in marg. ܕܕܡܐ ܠܗ. Lectio αὐτῷ ὅμοιος est in Codd. 161, 248. Cod. Alex.: ἄνθρωπος ὅμοιος αὐτῷ. Cf. Hex. nostra ad Jerem. x. 6, 7. [18] Sic schol. apud Nobil. "Puto esse interpretamentum Aquilae."—*Drusius.* Montef. (Ἀ. Θ.) praemittit propter v. 1. [19] Sic Cod. 253. Syro-hex. in marg. ܠܡܪܝܐ. [20] Nobil. quasi scholium affert, et sine auctore habent Codd. 161, 248. Sed Colb. et Reg. unus Aquilae tribuunt. [21] Sic Colb. et Reg. unus. Nobil. sine ἦ affert. Idem addit: ἢ φανερῶς, ἀναισχύντως, quod scholiastae debetur. Glossa φανερῶς est in marg. Cod. 161. [22] Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ܡܢ ܦܪܨܘܦܗ. [23] Hieron.: ※ *comedebant et*: *bibebant vinum*: quae imperite Graeca fecit Montef.: ※ ἔφαγον καὶ ◁ ἔπινον οἶνον. Imperfectum ἤσθιον est in Codd. 55, 68, 160, consentiente Syro in marg. ※ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܐܦ. [24] Sic Colb., teste Montef., sed suspectum est ἰδού. [25] Colb. affert: Ἀ. καὶ ἐπέπεσε. Cod. 255: Ἀ. ἔπεσε Σαβά. Nobil. quasi scholium affert: ἐπέπεσε Σαβά. Tandem Syrus noster: ܐ. ܘܢܦܠ ܫܒܐ. [26] Polychronius apud Nicet. et Reg. unus: ἀντὶ μέντοι τοῦ, ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύσαντες, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖται (Σαβαῖται Nicet.) ἔχει τὸ Ἑβραϊκὸν, εἴτουν οἱ Σαρακηνοί. Colb. et Cod. 255: ὁ δὲ Ἑβραῖος, οἱ Σαββαῖται (Σαβαῖται Cod. 255) ἔχει, ἀντὶ τοῦ, οἱ Σαρακηνοί. [27] Polychron., Reg. unus: τὸ δὲ, ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον ἀπαγγεῖλαί σοι [quae est lectio Cod. Alex. et aliorum] ὁ Ἑβραῖος, ἐσώθην, ἔχει, τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι, μόνον. [28] Sic Colb. Nobil. quasi scholium affert, et sine titulo Cod. 248. Minus probabiliter Cod. 255 legit: Ἀ. ἔτι τοῦτο ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθεν. [29] Sic Chrysost. apud Nicet. et Colb. Hieron.: *ignis* ※ *Dei.* [30] Sic scholium apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. Montefalconio videbatur esse Symmachi lectio. [31] Colb. [32] Syro-hex. hic et v. 17 in marg. habet: ܐ. ※ ܣܛܪ ܡܢ. Sic sine asterisco v. 19. (Vocabulum Syr. pro Graecis πλήν, ἄνευ, χωρίς, ἐκτὸς ponitur; hic autem ἐκτὸς ante ἐγὼ μόνος legit Cod. 249. Aquilae vero ἐκτὸς pro רַק tribuitur Psal. xxxi. 6. Jerem. xxviii. 19.)

φαλὰς τρεῖς. Ἀ. οἱ Χαλδαῖοι ἔθηκαν τρεῖς ἀρχάς.[33] Ἄλλος· τάγματα τρία.[34]

18. וְשֹׁתִים יַיִן. *Et bibentes vinum.* Ο΄. καὶ πινόντων (※) Ἀ. οἶνον.[35]

19. רוּחַ גְּדוֹלָה. *Ventus magnus.* Ο΄. πνεῦμα μέγα. Ἀ. ἄνεμος μέγας.[36]

20. אֶת־מְעִלוֹ. *Pallium suum.* Ο΄. τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ. Ἀ. ἔνδυμα . . Σ. ἐφεστρίδα . . Θ. τὸν ἐπενδύτην . .[37]

21. Ο΄. ÷ ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως ἐγένετο ◄. Οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.[38]

22. וְלֹא־נָתַן תִּפְלָה לֵאלֹהִים. *Nec dedit insulsum Deo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ. Σ. οὐδὲ ἠφρονεύσατο πρὸς τὸν θεόν.[39] Ὁ Ἑβραῖος· οὐκ ἐμέμψατο τῷ θεῷ.[40]

Cap. II.

1. בְּנֵי הָאֱלֹהִים. *Filii Dei.* Ο΄. οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ. Ἄλλος· οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ.[1]

לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָֹה (in posteriore loco). *Ut se sisteret coram Jova.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου.[2]

2. וַיֹּאמֶר (in posteriore loco). *Et dixit.* Ο΄. Vacat. Οἱ λοιποί· καὶ εἶπεν.[3]

3. אֶל־הַשָּׂטָן. *Satanae.* Ο΄. πρὸς τὸν διάβολον. Ἄλλος· ※ πρὸς τὸν Σατανᾶν.[4]

וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ. *Et adhuc adhaeret integritati suae.* Ο΄. ἔτι δὲ ἔχεται ἀκακίας. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἔτι ἔχεται τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος.[5]

וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם. *Et incitasti me in eum, ut deglutiam eum sine causa.* Ο΄. σὺ δὲ εἶπας ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι. Ἀ. καὶ ἀνέσεισάς με ἐπ᾽ αὐτῷ (s. ἐν αὐτῷ) τοῦ καταποντίσαι αὐτὸν δωρεάν.[6]

4. עוֹר בְּעַד־עוֹר וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ. *Pellem pro pelle, et quicquid habet homo, dabit pro vita sua.* Ο΄. δέρμα ὑπὲρ δέρματος (alia exempl. add. πάντα s. καὶ πάντα) ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτίσει. Σ. χρῶτα ὑπὲρ χρωτὸς, καὶ πάντα ὅσα ἔχει, προήσεται ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.[7]

5. אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ. *Si non ad faciem tuam maledicet tibi.* Ο΄. ἦ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει. Ἀ. εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.[8] Ὁ Ἑβραῖος· εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου βλασφημήσει σε.[9]

---

[33] Sic Colb. Nobil. scholium affert: Χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχάς [sic sine titulo Codd. 161, 248] et Aquilae tribuit: τάγματα τρία. Sed cum Colb. facit Olymp.: Ἀ. οἱ Χαλδαῖοι ἔθηκαν [καθ᾽ ἡμῶν] τρεῖς ἀρχάς; necnon Syro-hex. ܐ. ܟܠܕܝܐ ܣܡܘ ܬܠܬ ܪ̈ܫܐ. [34] Nobil. ut ante. Explicatoris esse videtur. Cod. 252 in marg.: Χαλδαῖοι ἔθηκαν τρεῖς ἀρχὰς, ἀντὶ τοῦ, τάγματα τρία. [35] Syro-hex. in marg. addit: ܐ. ܚܡܪܐ. [36] Colb., Reg. unus. [37] Iidem. Nobil. vero: Schol. ἔνδυμα. Θ. τὸν ἐπενδύτην. Ἀ. ἐφεστρίδα. "Lectio nostra asseritur ex Levit. viii. 7, ubi Aq. מְעִיל vertit ἔνδυμα; et ex 1 Reg. ii. 19. [et xxiv. 12.] ubi Sym. eandem vocem vertit ἐφεστρίδα."—*Montef.* Cf. Hex. nostra ad Jesai. lix. 17. lxi. 10. Syrus hic affert: ܡܥܝܠܗ, quod Graece sonat tam τὴν ἐφεστρίδα αὐτοῦ quam τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ. [38] Colb., Cod. 255. Obelum habent Syro-hex. et Hieron. [39] Nobil., Reg. unus, et sine nomine Cod. 252. [40] Polychron., Colb., Regii duo.

Cap. II. [1] Schol. apud Nobil. Sic Codd. 161, 248 in marg. [2] "Haec notantur asterisco in versione Lat. sic: ※ *ut staret coram Domino.* In Colb. autem in haec verba, ἐναντίον κυρίου, haec leguntur: Ἀ.Θ. ὅσα ἠστέρισται οὐκ ἔστι τῶν Ο΄, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑτέρας ἐκδόσεως ἐπεισήχθη, ὡς δὴ τοῦ Ἑβραϊκοῦ οὕτως ἔχοντος."—*Montef.* Haec, παραστῆναι—κυρίου, desunt in Codd. 68, 249; et in Syro-hex. sub ÷ (per errorem pro ※) leguntur. [3] Colb. Hieron.: ※ *et dixit.* [4] Sic Syro-hex. in textu, et sine asterisco Cod. Alex., alius. [5] Sic Apolinarius in Colb. et Polychron. in Reg., Orat., Nobil. Posterior om. καὶ ἔτι. [6] Sic "omnes MSS.," teste Montef. Didymus apud Nobil.: τοῦτο Ἀκ. σαφέστερον ἐκδέδωκεν· ἀνέσεισάς με ἐπ᾽ αὐτῷ κ.τ.ἑ. Syro-hex. affert: (ἐν αὐτῷ) ܐ. ܘܙܥܙܥܬܢܝ ܒܗ ܠܡܛܒܥܘܬܗ ܡܓܢ. Drusius suspicatur Aquilam edidisse ἀπολέσαι, et LXX καταποντίσαι, quia hoc apud illos ponitur pro בָּלַע Psal. lv. 10. Thren. ii. 5. etc. Frustra. Vid. Hex. ad Job. x. 8. Psal. xx. 9. xxxiv. 25. Jesai. xxv. 8. [7] Sic Nobil., Reg. unus et Orat. Post ἔχει, (ἀνὴρ) tacite assumsit Montef. In textu Syro-hex. πάντα habet. [8] Colb. [9] Reg. unus. Schol. in marg. Cod. 161: τὸ εὐλογήσει ἀντὶ τοῦ ὑβρίσει· ὁ γοῦν Ἑβραῖος σαφῶς βλασφημήσει ἔχει.

6. אֶת־נַפְשׁוֹ שְׁמֹר. *Animam ejus serva.* Ο΄. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον. Θ. τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ.[10]

7. מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה. *A conspectu Jovae.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ κυρίου. Ἄλλος· ἀπὸ προσώπου (τοῦ κυρίου s. κυρίου).[11]

בִּשְׁחִין רָע. *Ulcere malo.* Ο΄. ἕλκει πονηρῷ.[12] Ἄλλος· ἐλέφαντι.[13]

8. וַיִּקַּח לוֹ. *Et cepit sibi.* Ο΄. καὶ ἔλαβεν ※ ἑαυτῷ.[14]

לְהִתְגָּרֵד בּוֹ. *Ad scalpendum se ea.* Ο΄. ἵνα τὸν ἰχῶρα ※ Θ. αὐτοῦ ◂ ξύῃ.[15] Ὁ Ἑβραῖος· κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ.[16]

וְהוּא יֹשֵׁב. *Et ipse sedebat.* Ο΄. καὶ ἐκάθητο. Ἀ. Θ. (καὶ) αὐτὸς (ἐκάθητο).[17]

בְּתוֹךְ־הָאֵפֶר. *In medio cineris.* Ο΄. ἐπὶ τῆς κοπρίας. Ἀ. ἐντὸς τῆς σποδοῦ.[18] Σ. ἐπὶ σποδοῦ.[19]

9. וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ. *Et dixit ei uxor.* Ο΄. εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Ἀ. Θ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνή.[20] ÷ χρόνου δὲ πολλοῦ προβεβηκότος ◂. Οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.[21]

עֹדְךָ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ. *Adhuc tu adhaeres integritati tuae?* Ο΄. μέχρι τίνος καρτερήσεις; Σ. ἔτι ἐμμένεις τῇ ἁπλότητί σου;[22]

9. בָּרֵךְ אֱלֹהִים. *Maledic Deo.* Ο΄. εἰπόν τι ῥῆμα εἰς κύριον. Διπλῆ γραφή· εὐλόγησον θεόν.[23] Ἄλλος· κατάρασαι τὸν θεόν.[24]

10. הַנְּבָלוֹת. *Fatuarum.* Ο΄. ἀφρόνων. Ἀ. ἀπορρεουσῶν.[25]

11. הַזֹּאת. *Hoc.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ταῦτα.[26]

הַתֵּימָנִי. *Themanita.* Ο΄. ὁ Θαιμανῶν βασιλεύς. Σ. ὁ Θαιμανίτης.[27]

הַשּׁוּחִי. *Suchita.* Ο΄. ὁ Σαυχέων τύραννος. Θ. (ὁ) Σωΐτης.[28]

הַנַּעֲמָתִי. *Naamathita.* Ο΄. ὁ Μιναίων βασιλεύς. Σ. (ὁ) Ναμαθίτης. Θ. (ὁ) Νωμαθίτης.[29]

וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לָנוּד־לוֹ וּלְנַחֲמוֹ. *Et condixerunt simul ad veniendum ad condolendum ei et ad consolandum eum.* Ο΄. καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν, τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν. Σ. συνετάξαντο γὰρ ὁμοῦ ἐλθόντες συμπαθῆσαι αὐτῷ καὶ παραμυθήσασθαι αὐτόν.[30]

12. עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה. *Super capita eorum in caelum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανόν.[31]

13. וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ. *Et sederunt cum eo in terra.* Ο΄. παρεκάθισαν αὐτῷ ※ εἰς τὴν

---

[10] Regii duo et Cod. 258 Theodotioni ascribunt; Theodoreto (sic) Nobilius, Symmacho Drusius, Sym. et Theodotioni Montef. [11] Syro-hex. in marg. ◆ ܡܢ ܦܪܨܘܦܗ. Hieron.: ※ *a facie Domini.* [12] Schol. in marg. Cod. 161: πονήρῳ παροξυτόνως, ἵνα σημαίνῃ τὸ ἐπαχθὲς καὶ βαρύ. [13] Colb. et Cod. 258 in marg. Ad verba ἔξω τῆς πόλεως (v. 8) Colb. notat: οὐκ ἐῶνται γὰρ ἐν πόλεσιν ὁμοδίαιτοι τοῖς ἄλλοις οἱ ἐλεφαντιῶντες (-τῶντες Montef.). [14] Sic sine asterisco Comp. et Codd. 161, 248. Hieron.: ※ *sibi.* [15] Syro-hex. in marg. ◆ ܢܓܪܕ ※ .ܬ. [16] Sic Nicet. ex Apolinario. "Ὁ Ἑβρ. τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Sic Colb. ex Apolinario et Orat."—*Montef.* [17] Syro-hex. ◆ ܗܘ .ܬ .ܐ. Hieron.: ※ *ipse.* [18] Nobil. [19] Colb., Reg. unus. Nobil.: Σ. ἐπὶ τῆς σποδοῦ. "In haec verba, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο, in Colb. notatur ad marginem, οὗτος ἦν πολύς: quae verba quorsum spectent, non satis assequimur."—*Montef.* Spectant ad praecedentia, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ; post quae Cod. 259 in textu, et Cod. 258 in marg. addunt: οὗτως ἦν πολύς. [20] Colb. [21] Colb. et Cod. 255. Syro-hex. in textu: ÷ ἔξω τῆς πόλεως. χρονοῦ δὲ πολλοῦ προβεβηκότος, ◂ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· μέχρι τίνος καρτερήσεις; ÷ λέγων· ἰδοὺ—συνέχουσιν· ◂ ἀλλὰ εἰπόν κ.τ. έ. [22] "Colb. et Reg. unus."—*Montef.* Pro ἐμμένῃς, quod edidit Montef., ἐμμένεις habet Catena MS. Jobi in Bibl. D. Marci II. 21, teste Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 151. [23] "In Colb. sic habetur: Δ^π. γρ. εὐλόγησον θεόν. Illud vero Δ^π., ni fallor, significat Tetrapla, ubi sic scriptum habebatur."—*Montef.* Nobis vero aliter persuasum est, nempe notam hanc nil nisi διπλῆ γραφή significare. Cf. ad Cap. VIII. 22. Syro-hex. in marg. sine auctore: ◆ ܠܘܛ ܠܐܠܗܐ. [24] Sic Codd. 161, 248 in marg. Nobil. affert: Schol. κατάρασον (sic) τὸν θεόν. [25] Nobil., Colb. Cf. Hex. ad Psal. XIII. 1. Prov. XVII. 22. Jerem. XVII. 11. Ezech. XIII. 3. [26] Syro-hex. ◆ ܗܠܝܢ ※ .ܬ. [27] Colb. [28] Colb. Cod. 255: Θ. Ἰωΐτης. [29] Colb. [30] Nobil. [31] Syro-hex. ◆ ܥܠ ܪ̈ܫܝܗܘܢ ܠܫܡܝܐ ※ .ܬ. Montef. affert: ※ εἰς τὸν οὐρανόν; ex Hieron., ut videtur. Polychron. apud Nicet.: τινὰ δὲ βιβλία ἔχουσι· καὶ ἀναβλέψαντες εἰς οὐρανόν.

γῆν.[32] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἐκάθισαν παρ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς.[33]

13. וְשִׁבְעַת לֵילוֹת. *Et septem noctes.* Οʹ. ※ καὶ ἑπτὰ νύκτας.[34]

וְאֵין־דֹּבֵר אֵלָיו דָּבָר. *Et nemo locutus est ad eum verbum.* Οʹ. καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησε ※ Σ. Θ. πρὸς αὐτὸν λόγον.[35]

Cap. III.

1. וַיְקַלֵּל. *Et exsecratus est.* Οʹ. καὶ κατηράσατο. Διπλῆ (γραφή)· ἐλοιδόρησεν.[1]

2. וַיַּעַן אִיּוֹב. *Et respondit Jobus.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἀπεκρίθη Ἰώβ.[2]

3. וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גָבֶר. *Et nox quae dixit: Conceptus est vir.* Οʹ. καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ᾗ εἶπαν· ἰδοὺ ἄρσεν. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σ. καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος.[3]

4. הַיּוֹם הַהוּא. *Dies illa.* Οʹ. ἡ νὺξ ἐκείνη. Σ. Θ. ἡ ἡμέρα ἐκείνη.[4]

אַל־יִדְרְשֵׁהוּ. *Ne requirat eam.* Οʹ. μὴ ἀναζητήσαι αὐτήν. [Σ. μὴ ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς.][5] Schol. μὴ γένοιτο ἐν καταλόγῳ νυκτῶν.[6]

5. יִגְאָלֻהוּ. *Sibi vindicent* (s. *polluant*) *eam.* Οʹ. ἐκλάβοι δὲ αὐτήν. Ἀ. μολύναι (αὐτήν). Σ. ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς. Θ. ἀγχιστευσάτω αὐτήν.[7]

5. עֲנָנָה. *Nubes.* Οʹ. γνόφος. Ἀ. νέφωσις. Σ. ἀχλύς. Θ. συννέφεια.[8]

יְבַעֲתֻהוּ כִּמְרִירֵי יוֹם. *Terreant eam obscurationes* (s. *quasi amaritudines*) *diei.* Οʹ. καταραθείη (ἐν ἄλλῳ ἀντιγράφῳ, καταραχθείη· ἄλλος, καὶ ταραχθείη[9]) ἡ ἡμέρα. Ἀ. καὶ ἐκθαμβήσαισαν αὐτὴν ὡς πικραμμοὶ (ἡμέρας).[10]

6. יִקָּחֵהוּ אֹפֶל. *Capiat eam caligo.* Οʹ. ἀπενέγκοιτο αὐτὴν σκότος. Ἀ. . . σκοτομηνία.[11] Διπλῆ γραφή· ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτὴν (σκότος).[12]

אַל־יִחַדְּ. *Ne gaudeat* (s. *ne adunetur*). Οʹ. μὴ εἴη. Σ. μηδὲ συναφθείη.[13]

אַל־יָבֹא בְּמִסְפַּר. *Non veniat in numerum.* Οʹ. μηδὲ ἀριθμηθείη. Πάντες· μὴ ἔλθοι . . .[14]

7. גַּלְמוּד. *Solitaria.* Οʹ. ὀδύνη. Ὁ Ἑβραῖος· μεμονωμένη. Σ. ἔκβλητος.[15]

רְנָנָה. *Jubilum.* Οʹ. εὐφροσύνη μηδὲ χαρμονή. Ἄλλος· ἀγαλλίαμα.[16]

8. יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי־יוֹם. *Maledicant ei qui diem exsecrantur.* Οʹ. ἀλλὰ καταράσαιτο αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἀ. μὴ ὀνομάσαισαν αὐτὴν ἐπικαταρώμενοι ἡμέραν.[17]

הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן. *Qui parati sunt suscitare Leviathan* (s. *serpentem majorem*). Οʹ. ὁ

---

[32] Montef. et sine asterisco Cod. 249. Hieron.: ※ *in terra.* [33] Orat. Polychron.: τοῦτο ἐμφατικώτερον ἔχει ὁ Ἑβραῖος· φησὶ γάρ· καὶ ἐκάθισαν κ. τ. ἑ. [34] Sic Syro-hex. in textu, cum scholio: "Non posita erant in exemplaribus Origenis (ܒܗܘܢ ܕܐܘܪܝܓܢܝܣ)." [35] Syro-hex. ܣ. ܬ. ※ ܠܘܬܗ ܡܠܬܐ ‹. Hieron.: ※ *ad eum verbum.* Codd. 255, 258: Θ. Σ. πρὸς αὐτὸν λόγον.

Cap. III. [1] Colb.: Δʹ. ἐλοιδόρησεν. Cf. ad Cap. ii. 9. [2] Syro-hex. ܐ. ܬ. ※ ܘܥܢܐ ܐܝܘܒ ‹. Cod. Alex., alius: καὶ ἀπεκρίθη Ἰώβ. [3] Reg. unus. Nobil.: Σ. ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος. [4] Colb., Reg. unus. Cod. 255: Θ. Σ. ἡ ἡμέρα. Syro-hex.: Οἱ λοιποί· ἡ ἡμέρα. [5] Colb., Reg. unus. Sic diserte affirmat Montef. contra Nobil. et Drus. qui notam, Σ. ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς, ad v. 5 referunt. [6] Cod. 255. Sic Ἄλλος apud Montef. qui Colb. appellat. Secundum Cat. Nic. verba sunt Chrysostomi. [7] Nobil. [8] Nobil., Orat., Olymp. Montef. per errorem, ut videtur, notam hanc ad Hebr. חֹשֶׁךְ refert. Cum Nobil. facit Syro-hex. ܐ. ܬ. ܚܡܝܠܐ ‹ ܣ. ܡܥܡܛܢܘܬܐ ‹. (Vocab. ܚܡܝܠܐ deest in Lexicis; alterum pro σκοτασμὸς posuit Sym. Psal. lxxiii. 20. lxxxvii. 19.) [9] Colb. Cod. 253 habet καταραχθείη; Comp., Ald. et Cod. 256, καὶ ταραχθείη. Syro-hex. in text. καὶ ταραχθείη; in marg. autem, καταραθείη (ܢܬܠܛܐ). [10] Nobil. Hieron.: ※ *et conturbent eam quasi amaritudines diei.* [11] Nobil., Olymp. [12] "Colb.: Δ. γρ. ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτὴν (σκότος)."—*Montef.* Cf. ad Cap. ii. 9. Syro-hex. sine auctore: ܕܢܚ ܥܠܝܗ ܚܫܘܟܐ ‹, h. e. ἀνατελεῖ ἐπ' αὐτὴν σκότος (s. ζόφος). [13] Nobil., Olymp., Colb., Orat. Eadem addunt in fine vers. Codd. 139, 147. [14] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܐܬܐ ‹. "Pro ܠܐܬܐܐ vitiose scripto edidi ܠܐ ܬܐܬܐ, μὴ ἔλθοι."—*Middeld.* [15] Colb., Reg. unus. Severianus apud Nobil.: ὁ Σ. ἔκβλητος εἶπεν, ὁ δὲ Ἑβρ. μεμονωμένη. Syro-hex. ܣ. ܡܫܕܝܐ ‹. [16] Sic, pro χαρμονή, Schol. apud Nobil. et Cod. 248 in marg. [17] Sic Codd. 138, 255, et sine auctore 137. Eadem habet, sed anonyma, Syro-hex. ܠܐ ܢܫܡܗܘܢܝܗ ܟܕ ܠܝܛܝܢ ܝܘܡܐ ‹.

μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι.[18] 'Α. οἱ παρεσκευασμένοι ἐξεγεῖραι Λευιαθάν. Σ. οἱ μέλλοντες διεγείρειν τὸν Λευιαθάν. Θ. οἱ ἕτοιμοι ἐξυπνίσαι δράκοντα.[19]

9. יְקַו־לְאוֹר וָאַיִן. *Exspectet lucem, et non sit.* Ο΄. ὑπομείναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι. 'Α. προσμείναι εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἔστιν.[20] Σ. προσδοκηθείη φῶς, καὶ μὴ εἴη.[21]

14. הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ. *Qui aedificant solitudines sibi.* Ο΄. οἳ ἐγαυριῶντο ἐπὶ ξίφεσιν. Σ. οἰκοδομησάντων ἐρείπια ἑαυτοῖς.[22]

16. טָמוּן. *Abditum.* Ο΄. ἐκπορευόμενον. 'Α. Θ. κεκρυμμένον. Σ. κατορυγέν.[23]

כְּעֹלְלִים לֹא־רָאוּ אוֹר. *Sicut parvuli non viderunt lucem.* Ο΄. ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς. Θ. ἔμβρυον μὴ ἰδὸν φῶς.[24]

17. חָדְלוּ רֹגֶז. *Cessant a commotione.* Ο΄. ἐξέκαυσαν (alia exempl. ἔπαυσαν s. ἐξέπαυσαν) θυμὸν ὀργῆς. 'Α. ἐπαύσαντο κλονήσεως.[25] Σ. ἐπαύσαντο σείοντες.[26] Θ. ἐκόπασαν ὀργῆς.[27]

כֹחַ. *Robore.* Ο΄. τῷ σώματι. Οἱ λοιποί· ἰσχύϊ.[28]

18. יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ. *Pariter vincti tranquilli sunt.* Ο΄. ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ αἰώνιοι. 'Α. Θ. ἅμα δέσμιοι εὐθήνησαν.[29] Σ. ὁμοῦ δεσμῶται ἀόχλητοι.[30]

18. נֹגֵשׂ. *Exactoris.* Ο΄. φορολόγου. 'Α. εἰσπράσσοντος. Σ. ἐπαναγκαστοῦ.[31]

19. וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו. *Et servus liber est a domino suo.* Ο΄. καὶ θεράπων δεδοικὼς (alia exempl. οὐ δ.) τὸν κύριον αὐτοῦ. 'Α. Σ. καὶ δοῦλος (s. οἰκέτης) ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦ κυρίου (s. δεσπότου) αὐτοῦ.[32] Οἱ λοιποί· ἐλεύθερος ἀπὸ τῶν κυρίων ἑαυτοῦ.[33]

22. הַשְּׂמֵחִים. *Qui laetantur.* Ο΄. περιχαρεῖς. Θ. ἐχάρησαν.[34]

23. לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה. *Viro cujus via abscondita est.* Ο΄. (θάνατος) ἀνδρὶ ἀνάπαυμα. (ἀνδρὶ) ※ Θ. οὗ ἡ ὁδὸς ἀπεκρύβη ἀπ' αὐτοῦ.[35]

וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ. *Et sepsit Deus circa eum.* Ο΄. συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ. Σ. ἀπέφραξεν ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ.[36]

24. כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תָבֹא. *Quia ante panem meum gemitus meus venit.* Ο΄. πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμὸς ἥκει. 'Α. ὅτι εἰς πρόσωπον ἄρτου μου στεναγμός μου ἐλεύσεται.[37]

וַיִּתְּכוּ כַמַּיִם שַׁאֲגֹתָי. *Et effunduntur sicut aqua rugitus mei.* Ο΄. δακρύω δὲ ἐγὼ συνεχόμενος

---

[18] Pro χειρώσασθαι Syro-hex. ܠܡܟܒܫ dedit, cum scholio: "Quemadmodum ille, qui vincit hostem suum in bello, et tenet eum manu (ܒܐܝܕ ܐܚܕ)." [19] Nobil. Eadem in suo habuit Syro-hex. vertens: ܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܝܢ ܠܡܥܝܪܘ ܠܠܘܝܬܢ. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܠܡܥܝܪܘ ܠܠܘܝܬܢ. ܬ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܝܢ ܕܢܥܝܪܘܢ ܠܬܢܝܢܐ. [20] Sic Cod. 252, ubi προσεινει scriptum. [21] Nobil. Montef. autem: "Σ. προσδοκηθείη φῶς, καὶ μὴ εἴη ὑπομεῖναι ἐν σκότῳ. Sic lectionem plenam exhibent Orat. et Nicetas. Partem vero solam postremam affert Colb.: καὶ μὴ εἴη ὑπομεῖναι ἐν σκότῳ." Verba, ὑπομεῖναι ἐν σκότῳ, a Sym. abjudicanda esse recte censuit Kreyssigius. [22] Reg. unus. Colb. et Reg. alter οἰκοδομήσαντο habent. Montef. vero haec ad v. 15, οἱ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου, perperam refert. [23] Symmachi lectionem affert Colb., quam Montef. ad נֵפֶל, ἔκτρωμα, male apponit. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܡܛܫܝܐ. ܣ. ܕܐܬܚܦܪ. Middeld. vertit: 'Α. Θ. κατορυγέν. Σ. κεκρυμμένον. Sed praeter testimonium Colbertini, Syr. ܚܦܪ ponitur pro κατώρυξε Jerem. xiii. 7. Ezech. xxxix. 12; et ܐܬܚܦܪ pro κατωρύγη Amos ix. 2. [24] Colb. Illud ἔμβρυον est in marg. Cod. 255. [25] Colb., Reg. unus. Pro κλονήσεως Nobil. habet κλονῆσαι, invito Syro-hex., qui affert: ܐ. ܫܠܘ ܡܢ ܙܘܥܐ. [26] Colb., Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܫܠܘ ܟܕ ܡܙܝܥܝܢ. [27] Cod. 161: ὁ δὲ Θ. ἀντὶ τοῦ ἐξέκαυσαν, ἐκόπασαν ὀργῆς, φησίν. Syro-hex. ܬ. ܫܠܘ ܡܢ ܪܘܓܙܐ. Montef. ex Colb., Reg., [et Olymp.] exscripsit: Θ. ἐκόπασαν ὀργῆς θυμόν. Idem est in Nobil. sub titulo Sym. Sed θυμὸν e textu τῶν Ο΄ irrepsisse manifestum est. [28] Colb. Syro-hex. a Norbergio non exscriptus: ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܒܚܝܠܐ. [29] Sic Cod. 138. Nobil., Colb.: 'Α. ἅμα δ. εὐθύνησαν. Cod. 255: 'Α. ἅμα δ. εὐθήνησαν. Syro-hex. in textu post αἰώνιοι addit: ※ 'Α. Θ. εὐθήνησαν (ܐܬܒܣܡܘ). Hieron.: ※ *abundaverunt*. [30] Nobil., Colb. [31] Iidem. [32] Syro-hex. ad codicem exactus: ܐ. ܣ. ܘܥܒܕܐ ܒܪ ܚܐܪܐ ܡܢ ܡܪܗ. [33] Colb., Reg. unus. Syro-hex. Theodotioni tribuit: ἀπὸ τῶν κυρίων αὐτοῦ. [34] Syro-hex. ܬ. ܚܕܝܘ. Nisi forte sit pro Hebr. יָשִׂישׂוּ, quod in LXX vacat. [35] Colb. [36] Olymp. apud Nobil., Orat., Reg. unus. [37] Nobil., Colb. Pronomen post στεναγμὸς deest apud Nobil. Montef. tacite μοι dedit.

φόβῳ. ('Α.) καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυχήματά μου.[38] Θ. καὶ στάξουσιν ὡς ὕδωρ κραυγαί μου.[39]

25. כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי. *Nam timorem timui, et supervenit mihi.* Ο'. φόβος γὰρ ὃν ἐφρόντισα ἦλθέ μοι. 'Α. ὅτι πτόησιν ἐπτοήθην, καὶ ἦλθέ μοι. Σ. ὅτι φόβος ὃν ἐφοβούμην ἦλθέ μοι. Θ. ὅτι φόβον ἐφοβήθην, καὶ ἦλθέ μοι.[40]

26. לֹא שָׁלַוְתִּי. *Non tranquillus fui.* Ο'. οὔτε εἰρήνευσα. 'Α. οὐκ εὐπάθησα. Θ. οὐκ εὐθήνησα.[41]

רֹגֶז. *Commotio.* Ο'. ὀργή. 'Α. κλόνησις.[42]

CAP. IV.

2. הֲנִסָּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה. *Num si sustollamus* (הֲנִסָּה pro הֲנִשָּׂא) *ad te verbum, aegre feres?*[2] Ο'. μὴ πολλάκις σοι λελάληται ἐν κόπῳ; 'Α. μήτι ἐπαροῦμεν λαλῆσαι πρὸς σὲ, κοπιάσεις. Σ. ἐὰν ἀναλάβωμεν λόγον (πρὸς σὲ), μοχθήσεις. Θ. εἰ ληψόμεθα λαλῆσαι πρὸς σὲ, κοπιάσεις.[1]

4. כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ. *Labantem erexerunt verba tua.* Ο'. ἀσθενοῦντάς τε ἐξανέστησας ῥήμασι. 'Α. σκανδαλιζόμενον (s. σκωλούμενον) ἐξανέστησαν ῥήματά σου. Σ. τοὺς σφαλέντας ... Θ. ἀσθενοῦντας ἐξανέστησαν ῥήματά σου.[2]

5. וַתִּבָּהֵל. *Et territus es.* Ο'. σὺ ἐσπούδασας. (Σ.) ἐθορυβήθης.[3]

6. תִּקְוָתְךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ. *Exspectatio tua et integritas viarum tuarum.* Ο'. καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ ἡ κακία (aliud exempl. ἀκακία) τῆς ὁδοῦ σου. 'Α. ἡ ὑπομονή σου καὶ ἡ ἁπλότης τῶν ὁδῶν σου.[4]

8. אָוֶן. *Iniquitatem.* Ο'. τὰ ἄτοπα. 'Α. ἀνωφελές.[5]

11. לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי־טָרֶף. *Leo adultus periit inopia praedae.* Ο'. μυρμηκολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν βοράν. 'Α. λῖς ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν θήραν.[6] Σ. ἀνυπόστατος λέων ἀπόλλυται ... ἐθηρεύθη.[7] Θ. .. θήραν.[8]

---

[38] Schol. apud Nobil. "Videtur esse Aquilae, qui שְׁאָגָה βρύχημα vertere solet."—*Montef.* Syro-hex. affert: 'Α. καὶ ... (ܢܣܬܡܟ) ὡς ὕδατα βρύχημά (ܢܘܗܡܐ) μου. Pro ܢܣܬܡܟ, *innitetur*, Graece ἐρεισθήσεται, ἐπιστηρίσεται, ἀνακλιθήσεται, etc. Boeckelius conjecit ܢܫܬܦܟ, *effundetur*, quod nimis remotum videtur. "Num pro וַיִּתְּכוּ a נָתַךְ legit וַיִּתְכוּ a תָּכָה, *innixus est?* Sed verbum תָּכָה aliter interpretatus est Aq. Deut. xxxiii. 3, ut habet Masius in *Crit. Sacr.* ad loc."—*Ceriani.* [39] Graeca sunt Middeldorpfii pro Syriacis: ܘܢܛܘܦܘܢ ܐܝܟ ܡܝܐ ܡܟܐ ܕܡܢܝ. [40] Syro-hex. ܡܛܠ ܕܙܘܥܐ ܐܙܕܘܥܬ ܘܐܬܐ ܠܝ ܀ ܣ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܕܕܚܠܬ ܐܬܬ ܠܝ ܀ ܬ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܕܚܠܬ ܘܐܬܬ ܠܝ ܀. "Primum et tertium fragmentum sine nota auctoris affertur."—*Middeld.* Immo Aquilae et Theodotioni continuantur. [41] Nobil. affert: 'Α. οὐκ εὐπάθησα. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܒܫܝܢܐ ܀ ܬ. ܠܐ ܐܬܒܣܡܬ ܀. In apographo Norberg. Theodotionis nomen excidit. [42] Colb. Nobil. κλόνος quasi scholium affert.

CAP. IV. [1] Aquilae lectionem affert Nobil.; Symmachi et Theodotionis Olymp. "Sic omnes MSS."—*Montef.* Aquilae κοπιάσεις, quod aberat, ex Syro-hex. ad codicem exacto restituimus. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xx. 9. Syrus affert: ܐ. ܕܠܡܐ ܡܕܡ ܢܫܩܘܠ ܠܡܡܠܠܘ ܠܘܬܟ. ܠܐܐ ܐܢܬ ܀ ܣ. ܐܢ ܢܫܩܘܠ ܡܠܬܐ ܠܘܬܟ ܠܐܐ ܐܢܬ ܀ ܬ. ܐܢ ܢܣܒ ܠܡܡܠܠܘ ܠܘܬܟ ܠܐܐ ܐܢܬ ܀. Quae Graecis satis accurate respondere videntur, nisi quod apud Aquilam ἐπαροῦμεν s. ἐπάρωμεν sensu *exsecrandi* imprudenter cepit Syrus, ac si ἐπαρώμεθα scriptum invenisset. [2] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܬܩܠܢܐ ܐܩܝܡܘ ܡ̈ܠܐ ܕܝܠܟ ܀ ܣ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܙܕܠܚܘ ܀ ܬ. ܠܡܟܫܠܢܐ ܐܩܝܡܘ ܡ̈ܠܐ ܕܝܠܟ ܀. Montef. tantum affert: Σ. σφαλέντας. [3] Scholium apud Nobil. Cod. 248 in marg.: ἀντὶ (τοῦ) ἐθορυβήθης· εἴρηται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τοῦ σπεύδειν τοὺς θορυβουμένους. Cf. ad Cap. xxi. 6. xxiii. 16. Aliud schol. est in Colb. et Cod. 255: σπεύδεις ἀπορρῖψαι μὴ φέρων αὐτόν. [4] Nobil., Orat. Colb. et Reg. unus Theodotioni tribuunt. [5] Colb., Reg. unus. Colb. addit: Δ$^{\pi}$. γρ. τὰ ἄτοπα. Ad seqq. οἱ δὲ σπείροντες κ.τ.έ. Parsons. e Cod. 248 affert: Σ. ὃ γὰρ σπείρει ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Est scholium ex Gal. iv. 7 huc translatum. [6] Nobil., Reg. unus. [7] Σ. ἀνυπόστατος λ. ἀπόλλυται (ἀπώλετο Colb.). Sic Colb., Reg. unus. Disceptatio orta est de vocab. ἀνυπόστατος, Symmacho satis familiari, de eo *cujus impetus sustineri nequit.* Hinc alii vertunt *insuperabilis, fortissimus,* et ἀνυπ. λέων uni vocab. לַיִשׁ aptant, quemadmodum idem Sym. pro Hebr. כְּפִיר λέων ὀλοθρεύων posuit Psal. xc. 13. ciii. 21. Cum vero ἀνυπόστατος significare possit, *substantiam non habens,* alii opinantur verba, ἀνυπ. λέων ἀπόλλυται, ad totam sententiam pertinere, ut ἀνυπόστατος dicatur leo *cui substantia,* h.e. *alimentum, desit.* Sic Montef.: *Subsistere non potens leo periit.* At aliud est, *substantiam non habere,* ἀνυπόστατος εἶναι, cui contrarium est ἐνυπόστατος; aliud, *sustentatione egere,* quae notio hic requiritur. Praeterea notandum est, Syro-hex. ad βορὰν haec afferre: Σ. ἐθηρεύθη (ܐܬܬܨܝܕ). Θ. θήραν (ܨܝܕܐ); unde colligere licet, integram hujus interp. versionem talem fuisse: ἀνυπ. λέων ἀπόλλυται, *propterea quod nihil* ἐθηρεύθη. [8] Colb., Syro-

12. וְאֵלַי דָּבָר יְגֻנָּב. *Et ad me verbum furtim delatum est.* Ο΄. εἰ δέ τι ῥῆμα ἀληθινὸν ἐγεγόνει ἐν λόγοις σου, ÷ οὐθὲν ἄν σοι τούτων κακὸν ἀπήντησε ◄.[9] Σ. πρὸς ἐμὲ δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ὡς ἐν κλοπῇ.[10]

וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מֶנְהוּ. *Et suscepit auris meus pauxillum* (s. *susurrum*) *de eo.* Ο΄. πότερον οὐ δέξεταί μου τὸ οὖς ἐξαίσια παρ' αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐδέξατο τὸ οὖς μου ψιθυρισμὸν παρ' αὐτοῦ.[11]

13. בִּשְׂעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה. *In cogitationibus ex visionibus noctis.* Ο΄. φόβῳ δὲ καὶ ἤχῳ νυκτερινῇ. Ἀ. ἐν παραλλαγαῖς ἀπὸ ὁραματισμῶν νυκτός.[12] Σ. ἐν ἐκπλήξει ἀπὸ ὁραμάτων νυκτερινῶν.[13]

14. פַּחַד קְרָאַנִי. *Pavor occurrit mihi.* Ο΄. φρίκη μοι συνήντησε. Ἄλλος· ἀντιπνέει μοι ὁ φόβος.[14]

15. עַל־פָּנַי יַחֲלֹף. *Super faciem meam transivit.* Ο΄. ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπῆλθεν. (Ἀ.) διὰ τοῦ προσώπου μου ᾤχετο.[15]

תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי. *Horruit crinis carnis meae.* Ο΄. ἔφριξαν δέ μου τρίχες καὶ σάρκες. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἔφριξαν αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου.[16]

16. יַעֲמֹד וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ. *Stetit, et non agnovi aspectum ejus.* Ο΄. ἀνέστην, καὶ οὐκ ἐπέγνων· εἶδον. Ἀ. ἔστην, καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι...[17] Σ. ἔστη τις, ὃν (fort. οὗ) οὐκ ἐγνώρισα τὸ εἶδος.[18]

16. דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע. *Auram lenem et vocem audivi.* Ο΄. ἀλλ' ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον. Σ. ἠρεμίας φωνῆς ἤκουον.[19]

18. הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָה. *En! servis suis non credit, et angelis suis imputat stultitiam.* Ο΄. εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κατὰ δὲ ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε. Σ. ὅρα, ἐν δούλοις αὐτοῦ ἀβεβαιότης, καὶ ἐν ἀγγέλοις αὐτοῦ εὑρήσει ματαιότητα.[20]

19. אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר. *Etiam habitantes domos luti.* Ο΄. τοὺς δὲ κατοικοῦντας οἰκίας πηλίνας. Σ. πόσῳ μᾶλλον ἐν τοῖς κατασκηνοῦσιν οἰκίας πηλίνας.[21]

אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם. *Quarum in pulvere fundamentum est.* Ο΄. ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσμεν. Σ. ὧν γήϊνος ὁ θεμέλιος.[22]

21. הֲלֹא־נִסַּע יִתְרָם בָּם. *Nonne aufertur praestantia* (s. *avelluntur funiculi*) *eorum in iis?* Ο΄. ἐνεφύσησε γὰρ αὐτοῖς, καὶ ἐξηράνθησαν. Ἄλλος· συνεξῆρεν τὸ ὑπόλειμμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.[23]

יָמוּתוּ. *Moriuntur.* Ο΄. ἀπώλοντο. Ἄλλος· ἐξέλιπον.[24]

וְלֹא בְחָכְמָה. *Et non in sapientia.* Ο΄. παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σοφίαν. Διπλῆ (γραφή)· διὰ τὸ κ.τ.ἑ.[25]

---

hex. Colb. subjungit: καὶ οἱ δυνατοὶ οὐκ εἰς διαδοχὰς παραπέμπονται. Ad seqq. σκύμνοι δὲ κ.τ.ἑ. Parsons. e Cod. 151 affert: Ἀ. Θ. θῆρες καὶ οἱ δυνατοὶ οὐκ εἰς δ. παραπέμπονται. Schol. οὐδὲ γὰρ μεθ' ἑτέρων νομεύονται. Quae omnia ad explicationem potius quam ad interpretationem pertinent. [9] ÷ οὐθὲν—ἀπήντησε ◄. Sic, sed om. τούτων, Syro-hex. [10] Nobil., Colb., Regii duo et Orat. Reg. alter pro δὲ ἐλαλήθη, διελαλήθη habet. In Nobil. et Orat. deest ὡς. [11] Nicet., Colb., Regii duo. Sic, sed om. παρ' αὐτοῦ, Nobil. [12] Nobil. [13] Sic Colb., Reg. unus. Nobil.: Σ. ἐν ἐκπ. ἀπὸ ὁράματός μου νυκτερινοῦ. Parsons. e Cod. 255 affert: Σ. ὅτ' (ὅταν Cod. 256) ἐνθυμηθῶ περὶ θεοῦ, πάντα μοι φοβερὰ φαίνεται. Sic, sed omisso titulo, Cod. 256. Est scholium ad v. 14 pertinens. [14] Colb. [15] Schol. διὰ τοῦ προσώπου μου. Sic Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. Deinde Montef. ex Colb. affert: Ἀ. ᾤχετο. Postremo in marg. Cod. 252 legitur: ἁ (sic) διὰ τοῦ προσώπου ᾤχετο. Cf. ad v. 16. [16] Colb. [17] Haec, ἔστην καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι, Symmacho tribuunt Nobil., Codd. 161, 248. Cod. 242: Ἀ. ἔστιν (sic) καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι. Cod. 252: ἁ (sic) εστιν και ουκ επιγνωσομαι. [18] Colb., Reg. [19] Nobil., Cod. 248. [20] Olymp., Colb. In priore ὅρα deest. [21] Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. Apud Nobil. ἐν deest. [22] Iidem. [23] Schol. apud Nobil., Cod. 248, et, om. αὐτῶν, Cod. 161. [24] Nobil. Colb.: Δ^π. ἐξέλιπον. Ad καὶ ἐξηράνθησαν Syro-hex. in marg. notat: καὶ ἐξέλιπον (ܘܐܫܬܠܡܘ). [25] Colb.: Δ^π. διὰ τὸ κ.τ.ἑ.

Cap. V.

2. כִּי לֶאֱוִיל יַהֲרָג־כָּעַשׂ. *Nam stultum interficit ira.* Ο΄. καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή. Θ. τὸν γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή.[1]

וּפֹתֶה. *Et stolidum.* Ο΄. πεπλανημένον δέ. Ἀ. (καὶ) θελγόμενον. Σ. καὶ νήπιον.[2]

3. וָאֶקּוֹב נָוֵהוּ פִתְאֹם. *Et exsecratus sum habitaculum ejus subito.* Ο΄. ἀλλ᾽ εὐθέως ἐβρώθη αὐτῶν ἡ δίαιτα. Ἀ. καὶ κατηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν παραχρῆμα.[3]

4. וְיִדַּכְּאוּ. *Et conterentur.* Ο΄. κολαβρισθείησαν δέ.[4] Ἀ. καὶ ἐπιτριβήσονται. Σ. καὶ κατεκλάσθησαν. Θ. καὶ ταπεινωθήσονται (s. ταπεινωθήτωσαν).[5]

5. אֲשֶׁר קְצִירוֹ. *Cujus messem.* Ο΄. ἃ γὰρ ἐκεῖνοι συνήγαγον. Ἄλλος· ἐθέρισαν.[6]

רָעֵב יֹאכֵל. *Famelicus comedet.* Ο΄. δίκαιοι ἔδονται. Ἀ. πεινῶν φάγεται.[7] Σ. πεινῶντες φάγονται.[8]

וְאֶל־מִצִּנִּים יִקָּחֵהוּ. *Et de mediis spinis capiet eam.* Ο΄. αὐτοὶ δὲ ἐκ κακῶν οὐκ ἐξαίρετοι ἔσονται. Ἀ. αὐτὸς δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσεται. Σ. αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσονται.[9]

5. וְשָׁאַף צַמִּים חֵילָם. *Et absorbebunt sitibundi opes eorum* (s. *et inhiat exitium opibus eorum*). Ο΄. ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς. Ἀ. ἀφειλκύσαντο διψῶντες εὐπορίαν αὐτῶν.[10] Σ. ἀναρροφήσαι διψῶν τὴν δύναμιν αὐτῶν.[11]

6. כִּי לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן. *Quia non egreditur de pulvere calamitas.* Ο΄. οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς κόπος. Σ. οὐ γὰρ ἐξελεύσεται ἀπὸ κόνεως ὀδύνη.[12]

7. וּבְנֵי רֶשֶׁף יַגְבִּיהוּ עוּף. *Et filii alitis* (s. *fulminis*, s. *prunae ardentis*) *alte volant.* Ο΄. νεοσσοὶ δὲ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται. Ἀ. καὶ υἱοὶ πτηνοῦ . . .[13] Σ. τὰ τέκνα τῶν πετεινῶν ὑψοῦσι πτερά.[14]

10. עַל־פְּנֵי אֶרֶץ. *Super faciem terrae.* Ο΄. ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀ. ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς.[15]

עַל־פְּנֵי חוּצוֹת. *Super faciem platearum.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ὑπ᾽ οὐρανόν. Ἀ. ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτάτων.[16]

11. יֶשַׁע. *In salute.* Ο΄. Vacat. Σ. εἰς σωτηρίαν s. ἐν σωτηρίᾳ.[17]

12. מֵפֵר. *Irritas facit.* Ο΄. διαλλάσσοντα. Ἀ.

Cap. V. [1] "Unus" apud Montef. [2] Nobil. et Codd. 248, 255. Colb.: Ἀ. θελγόμενον καὶ νήπιον. Cod. 252: Ἀ. θελγόμενον νήπιον. Reg. unus: Ἀ. θελγόμεθα. [3] Nobil. et Codd. 161, 248, 255. Drusius mendose dedit αὐτοῦ, quod recepit Montef., invitis, ut ipse fatetur, omnibus. Symmacho hoc fragmentum tribuunt Olymp. et Cod. 259. Vulg.: *Et maledixi pulchritudini ejus statim.* [4] Olymp.: κολαβρισθείησαν· τουτέστιν, ἐπιτριβείησαν, ἐξευτελισθείησαν· κόλαβρος γὰρ ὁ μικρὸς χοῖρος. Lex. Cyrill. Brem.: κολαβρισθείησαν, περιρραγείησαν, χλευασθείησαν. Syro-hex. vertit ܢܬܒܕܪܘܢ, *dissipentur.* [5] "Olymp.: ἀνθ᾽ οὗ ὁ μὲν Ἀ., ἐπιτριβήσονται· ὁ δὲ Θ., κατεκλάσθησαν· ὁ δὲ Σ., ταπεινωθήτωσαν, ἐξέδωκαν. Aliud schol.: Ἀ. καὶ ἐπιτριβήσονται. Θ. καὶ ταπεινωθήσονται. Σ. καὶ κατεκλάσθησαν."—*Nobil.* "Σ. καὶ ταπεινωθήσονται (ταπεινωθήτωσαν Orat.). Θ. καὶ κατεκλάσθησαν. Sic omnes praeter Drusium, qui Symmacho καὶ κατεκλάσθησαν, et Theodotioni καὶ ταπεινωθήσονται tribuit."—*Montef.* Nos Drusium secuti sumus, maxime propter Syro-hex. qui affert: ܐ. ܢܬܒܠܥܘܢ ܀ ܣ. ܐܬܬܒܪܘ ܀ ܬ. ܢܬܡܟܟܘܢ ܀ Cf. ad Cap. xix. 2. [6] "Schol. ἐθέρισαν."—*Nobil.* Syro-hex. in marg. ܚܨܕܘ ܀. [7] Nobil. [8] Nobil., Polychron., Reg. unus. Colb. affert: πεινῶντες φάγοντες (sic). [9] Aquilae fragmentum afferunt Reg. unus et Colb., qui habet ἔνοπλον. Symmachi versio soli Nobilio debetur, et suspicione non vacat. [10] Nobil. Montef. post Drusium edidit αὐτοῦ, invito Syro-hex. qui affert: ܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܘܬ ܡܙܝܢܐ ܢܬܥܫܢܘܢ ܀ [11] Nobil., Colb., qui διάνοιαν pro δύναμιν habet. Syro-hex. ܣ. ܢܫܘܦ ܨܗܝܐ ܚܝܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀ [12] Nobil., Nicet. et "omnes." [13] Nobil.: Ἀ. καὶ υἱοὶ πτήνους. "Colb.: πτηνοῦ οἷον γυμνός. Lege πτήνους οἷον γυπός."—*Montef.* Codd. 137, 255: Ἀ. (Σ. Cod. 137) πτηνοῦ οἷον γυπός. Vix Graecum est πτήνους. [14] Nobil. [15] Syro-hex. [16] Colb., Reg. unus, et sine auctore Codd. 161, 248. Nobilio est scholium. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 43. [17] Syro-hex. ܣ. ܒܦܘܪܩܢܐ ܀. Montef. ex Colb. ※ ἐν σωτηρίᾳ dedit. Codd. 249, 254 εἰς σωτηρίαν addunt. Hieron.: ※ *in salutem.* (In editis Hieronymi puncta terminalia ad finem v. 12 prorogata sunt; quae res etiam Grabio fraudi fuit.)

τὸν ἀκυροῦντα.[18] Σ. διαλύσει.[19] Θ. διασκεδάσει s. διασκεδάζοντα.[20]

13. וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה. *Et consilium versutorum praecipitatur.* Ο΄. βουλὴν δὲ πολυπλόκων ἐξέστησεν. Σ. βουλὴ δὲ σκολιὰ ταραχθήσεται.[21]

16. לַדַּל. *Tenui.* Ο΄. ἀδυνάτῳ. Ἀ. ἀτόνῳ. Σ. πτωχῷ.[22]

18. וְיֶחְבָּשׁ. *Et fasciis obligat.* Ο΄. καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν. Ἀ. καὶ μοτώσει. Σ. (καὶ) ἐπιδήσει.[23]

19. בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ. *In sex angustiis eruet te.* Ο΄. ἑξάκις ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεῖται. Ἀ. ἐν ἓξ θλίψεσι ῥύσεταί σε.[24]

וּבְשֶׁבַע. *Et in septem.* Ο΄. ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ. Ἀ. Θ. καὶ ἐν ἑπτά.[25]

21. בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֵּחָבֵא. *In flagello linguae absconderis.* Ο΄. ἀπὸ μάστιγος γλώσσης σε κρύψει. Schol. σκεπάσεις γὰρ αὐτοὺς ἀπὸ ἀντιλογίας γλώσσης.[26] Schol. ἀπὸ συκοφαντίας.[27]

מִשֹּׁד כִּי יָבוֹא. *A vastatione cum venerit.* Ο΄. ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων. Ἀ. ἀπὸ προνομῆς ἐπερχομένων.[28]

23. כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְרִיתֶךָ. *Quia cum lapidibus agri foedus tuum.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· ὅτι μετὰ τῶν λίθων τοῦ ἀγροῦ ἡ διαθήκη σου.[29] Ἄλλος· ※ ὅτι πρὸς τοὺς λίθους τῆς χώρας ἔσται σοι συνθήκη (s. ἕξεις συνθήκην) ◀.[30]

23. וְחַיַּת הַשָּׂדֶה הָשְׁלְמָה־לָךְ. *Et fera agri pacifica* erit *tibi.* Ο΄. θῆρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι. Ἄλλος· καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ εἰρηνεύσουσί σοι.[29]

24. וְיָדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ. *Et scies quod in pace* sit *tabernaculum tuum.* Ο΄. εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρηνεύσει σου ὁ οἶκος. Ἄλλος· καὶ γνώσῃ ὅτι ἐν εἰρήνῃ τὸ σκήνωμά σου.[31]

וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא. *Et visitabis habitaculum tuum, et non peccabis.* Ο΄. ἡ δὲ δίαιτα τῆς σκηνῆς σου οὐ μὴ ἁμάρτῃ. Ἀ. καὶ ἐπισκέψῃ ὡραιότητά σου, καὶ οὐ διαμαρτήσῃ.[32] Ἄλλος· καὶ ἐπισκοπὴ τῆς εὐπρεπείας σου . . .[33] Ἄλλος· οὐ δυσπραγήσῃ.[34]

26. גָּדִישׁ. *Acervus mergitum.* Ο΄. θημωνία ἅλωνος. Ἄλλος· σωρός.[35]

Cap. VI.

2. לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעְשִׂי. *Utinam appendendo appenderetur ira mea.* Ο΄. εἰ γάρ τις ἱστῶν στήσαι μου τὴν ὀργήν. Σ. ὡς εἴθε ἐσταθμίζετό μου ἡ ὀργή.[1]

3. עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ. *Ideo verba mea absorpta* (s.

---

[18] Sic, sed sine artic., Nobil., Colb., Reg. unus. Syro-hex. ./. ܠܗܘ ܕܡܒܕܪ ❖. (Syr. ܒܕܪ plerumque vertit διασκεδάζειν, interdum ἀκυροῦν, ut Matth. xv. 6 in versione utraque.) Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 10. [19] Colb., Reg. unus. Olymp.: Σ. διαλύοντα, invito Syro-hex. ܣ. ܢܫܪܐ ❖. [20] διασκεδάσει. Sic Colb., Reg. unus. Olymp.: Θ. διασκεδάζοντα. Syro-hex. .ܠ ܕܡܒܕܪ ❖, h. e. διασκεδάζων s. διασκεδάζοντα. [21] Olymp. Interpretis nomen tacent Colb. et Codd. 161, 248. [22] Nobil. Colb. habet πτωχῷ tantum sine auctore. [23] Nobil. Cod. 252 in marg.: μοτώσει καὶ ἐπιδήσει. [24] Nobil. [25] Idem. [26] Colb. "Suspicor desumtum ex alio loco."—*Montef.* Est nota marginalis ex Psal. xxx. 21. [27] Colb. Merum scholium est. [28] Nobil., Polychron. et "omnes." [29] "Haec quae sequuntur in aliquibus edd., non reperiuntur in LL. VV. qui collati sunt: ὅτι μετὰ τῶν λίθων τοῦ ἀγροῦ ἡ διαθήκη σου, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ εἰρηνεύσουσί (εἰρηνεύσει Alex.) σοι."—*Nobil.* Eadem leguntur in Ald., Cod. Alex. et Cod. 249, et Theodotionis esse videntur. [30] Syro-hex. in textu: ※ ܡܛܠ ܕܥܡ ܟܐܦܐ ܕܐܬܪܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܩܝܡܐ ◀. Idem in marg. notat: "Non positum est in Octaplis Origenis." Ad Syro-hex. proxime accedit Hieron.: ※ *quia cum lapidibus agri habebis foedus.* Fortasse Symmacho debetur. Restat tertia interpretatio, ※ ὅτι μετὰ λίθων ἀγροῦ συνθήκη σου, quam unicam affert Montef. notans: "Hunc versiculum cum asterisco affert [Hieron.] editio libri Job Latina, quia in LXX non legitur." Graeca, ut videtur, ipsius Montef. sunt. [31] Cod. 249 in continuatione. Sic Cod. Alex., sed σπέρμα pro σκήνωμα. [32] Nobil. (qui habet οὐ μὴ ἁμαρτήσῃ) et Reg. unus. [33] Codd. Alex., 249 in continuatione. [34] Montef. post Drusium Symmacho tribuit, sed Nobilio scholium est. [35] Reg. unus.

Cap. VI. [1] Nobil.

temeraria) sunt. Ο΄. ἀλλ᾽, ὡς ἔοικε, τὰ ῥήματά μου ἐστὶ φαῦλα. Ἀ. ἐπὶ τούτῳ ῥήματά μου κατεπόθησαν.[2] Σ. διὰ τοῦτο οἱ λόγοι μου κατάπικροι.[3] Θ. . . ἔγκοποι.[4]

4. כִּי חִצֵּי. *Quia sagittae.* Ο΄. βέλη γάρ.[5]

שַׁדַּי. *Omnipotentis.* Ο΄. κυρίου. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ Σ. σαδδαΐ.[6]

רוּחִי. *Spiritum meum.* Ο΄. μου τὸ αἷμα. Ἀ. πνεῦμά (μου). Σ. ἀναπνοή (μου). Ἄλλος· χόλος.[7]

5. הֲיִנְהַק פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא. *Numquid rudet onager ad herbam?* Ο΄. τί γάρ; μὴ διακενῆς κεκράξεται ὄνος ἄγριος, ἀλλ᾽ ἢ τὰ σῖτα ζητῶν; Σ. μὴ στένει λιμῷ ὄναγρος παρούσης χλόης;[8]

אִם יִגְעֶה. *An mugiet.* Ο΄. εἰ δὲ καὶ ῥήξει φωνήν. Σ. ἢ μυκήσεται.[9]

6. הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח. *Numquid comedetur insipidum absque sale?* Ο΄. εἰ βρωθήσεται ἄρτος ἄνευ ἁλός; Σ. μήτι βρωθήσεται ἀνάρτυτον τῷ μὴ ἔχειν ἅλα;[10]

8. תִּקְוָתִי. *Exspectationem meam.* Ο΄. τὴν ἐλπίδα μου. Ἀ. ὑπομονήν.[11]

9. יַתֵּר יָדוֹ. *Solvat manum suam.* Ο΄. εἰς τέλος δέ. Ἀ. Σ. ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα.[12]

10. וּתְהִי־עוֹד נֶחָמָתִי. *Et erit adhuc consolatio mea.* Ο΄. εἴη δέ μου πόλις τάφος. Ἀ. Θ. καὶ ἔσται ἔτι παράκλησίς μου.[13]

11. וּמַה־קִּצִּי כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי. *Et quis finis meus, ut prolongem animam meam?* Ο΄. ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή; Ἀ. καὶ τί τὸ τέλος μου, ὅτι μακροθυμήσω;[14]

15. אַחַי. *Fratres mei.* Ο΄. οἱ ἐγγύτατοί μου. Ἄλλος· ἀδελφοί μου.[15]

כַּאֲפִיק נְחָלִים. *Sicut torrens convallium.* Ο΄. ἢ ὥσπερ κῦμα.[16]

17. מִמְּקוֹמָם. *E loco eorum.* Ο΄. ὅπερ ἦν. Ἄλλος· ὅπου ἦν.[17] Ἀ. Σ. Θ. ἐκ τόπου . .[18]

19. הִבִּיטוּ אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכֹת שְׁבָא קִוּוּ־לָמוֹ. *Respiciunt catervae Thema, commeatus Saba exspectant eos.* Ο΄. ἴδετε ὁδοὺς Θαιμανῶν, ἀτραποὺς Σαβῶν οἱ διορῶντες. Ἕτερος· ἀποβλέπουσιν εἰς ὁδοὺς Θαιμὰν, ὁδοιπορίας Σαβὰ προσδοκῶσιν ἑαυτοῖς.[19]

לָמוֹ. Ο΄. Vacat. Σ. Θ. αὐτοῖς s. ἑαυτοῖς.[20]

21. כִּי־עַתָּה. *Quia nunc.* Ο΄. ἀτὰρ δέ. Ἀ. ὅτι νῦν. Θ. ἀλλὰ μήν.[21]

25. מַה־נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־יֹשֶׁר. *Quam valida sunt verba justa.* Ο΄. ἀλλ᾽, ὡς ἔοικε, φαῦλα (Ἄλλος· λυπηρά[22]) ἀληθινοῦ ῥήματα. Ἀ. τί ἐμοχθηρώθησαν λόγοι εὐθοῦς.[23]

28. פְּנוּ־בִי. *Respicite in me.* Ο΄. Perplexa est sententia. ※ Θ. σχολάσατέ μοι.[24]

---

[2] Idem, qui ἐπὶ τοῦτο ῥ. μ. κατεπατήθησαν habet. Scripsimus κατεπόθησαν juxta conjecturam Drusii. Vid. Hex. ad Prov. xx. 25. [3] Nobil. et "omnes." [4] Nobil., Colb., Reg. unus. [5] Syro-hex. in marg. addit: ܡܫܠܗܒܐ ⁘, h.e. διάπυρα (Dan. iii. 46) s. φλέγοντα (Sym. Psal. lvi. 5). [6] Sic Montef. "S. σαδδαΐ. Schol. ἀντὶ τοῦ ἱκανοῦ."—*Nobil.* Colb.: ἀντὶ τοῦ κυρίου, σαδδαὶ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ὃ ἑρμηνεύεται ἱκανόν. Syro-hex. in marg.: "In exemplari Origenis (ܗܘ̇ ܕܐܘܪܝܓܢܝܣ) κυρίου σαδδαὶ positum. quod exponitur ἱκανοῦ." Vid. Hex. ad Exod. vi. 3. Ezech. i. 24. De Symmacho dubitari potest. [7] Colb., Reg. unus. Syro-hex.: Ἀ. πνεῦμα. Σ. ἀναπνοή (ܢܘܫܡܐ. Vid. Hex. ad Eccles. iii. 19). Incerti χόλος ad חֲמָתָם pertinere videtur. [8] Nobil., Olymp. et "omnes." [9] Reg. unus et Colb. Mendose adhuc editum: ἢ μηκήσεται. Cod. 256: εἰ δὲ καὶ ῥήξει εἰ μυκήσεται φωνήν (sic). [10] Nobil., Olymp. et "omnes." Montef. ἅλας dedit. [11] Colb. Reg. unus: ἀπομονήν. Syro-hex. a Norbergio neglectus: ܐ. ܣܘܟܝܐ ⁘. [12] Nobil. et "omnes." Minus recte Olymp. in Cat. Nicet. p. 171: Ἀ. δὲ καὶ Σ. ἀντὶ τοῦ, ἀρξάμενος, ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα, ἐξέδωκαν. [13] Nobil., Olymp. et "omnes." [14] Nobil., Nicet., Colb., Orat. et sine auctore Cod. 248. [15] Colb. et Codd. 161, 248, 250 in marg. [16] Syro-hex. in marg. scholium habet: ܓܠܠܐ ܕܝܡܐ ⁘, h.e. κῦμα, θαλάσσης. [17] Colb. Sic Syro-hex. in textu. [18] Syro-hex. [19] Olymp., Reg. unus. [20] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܠܗܘܢ ⁘. Ponitur pro ἑαυτοῖς Prov. i. 18. [21] "MSS." apud Montef. Ad καὶ ὑμεῖς, quod in LXX statim sequitur, est scholium in Syro-hex. ܐܢܬܘܢ ܟܡ ܗܢܘܢ ܕܚܙܝܢ ⁘, h.e. ὑμεῖς, *nempe qui videtis.* [22] Colb. [23] Nobil., Colb. [24] Sic sine nomine Montef. ex Hieron.: ※ *vacate mihi*, ut videtur. Syro-hex. ※ ܬ. ܐܬܦܢܘ ܠܝ. ܠܐ ܣܝܡ ܒܬܡܢܝܐ ܠܐܟܣܦܠܐ ܕܐܘܪܝܓܢܝܣ ⁘. Hoc est: "※ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octaplis Origenis."

29. אַל־תְּהִי עַוְלָה. *Ne sit iniquitas.* Ο΄. καὶ μὴ εἴη ἄδικον. Ἀ. μὴ γίνησθε παρανομία.[25]

CAP. VII.

1. הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עַל־אָרֶץ. *Nonne militia est homini super terra?* Ο΄. πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς; Ἀ. μήτι οὐ στρατεία τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς;[1]

3. וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי. *Et noctes molestiae assignaverunt mihi.* Ο΄. νύκτες δὲ ὀδυνῶν δεδομέναι μοί εἰσιν. Ἀ. νύκτας κόπου ἠρίθμησάν μοι. Θ. καὶ νύκτας μοχθοῦ ἠρίθμησάν μοι.[2]

4. מָתַי אָקוּם. *Quando surgam?* Ο΄. πότε ἡμέρα; ὡς δ' ἂν ἀναστῶ. Ἀ. Θ. πότε ἀναστήσομαι;[3]

6. יָמַי. *Dies mei.* Ο΄. ὁ δὲ βίος μου. Οἱ λοιποί· αἱ ἡμέραι μου.[4]

יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֶג. *Dies mei velociores sunt radio textorio.* Ο΄. ὁ δὲ βίος μού ἐστιν ἐλαφρότερος λαλιᾶς. Ἀ. αἱ ἡμέραι μου ἠλαφρύνθησαν ὑπὲρ ὑφάσματος.[5] Σ. αἱ ἡμέραι μου ταχύτεραι ὑφάσματος.[6] Θ. αἱ ἡμέραι μου ἐταχύνθησαν . . . ὑφάσματος.[7]

וַיִּכְלוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה. *Et consumti sunt defectu spei.* Ο΄. ἀπόλωλε δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι. Σ. [αἱ ἡμέραι μου] ἀνηλώθησαν μὴ οὔσης ἐλπίδος.[8]

8. לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי. *Non intuebitur me oculus videntis me.* Ο΄. Vacabat. ※ [Ἀ.] Θ. οὐ περιβλέψεται ὁ ὀφθαλμὸς ὁρῶντός με.[9] Ἀ. οὐ διακρινεῖ με.[10] Διπλῆ γραφή· οὐκ ἀτενιεῖ.[11]

עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי. *Oculi tui in me, et non ego sum.* Ο΄. Vacabat. ※ [Ἀ.] Θ. οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν ἐμοὶ, καὶ οὐκέτι εἰμί.[12] Ἀ. καὶ οὐχ ὑπάρχω.[13]

9. כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ. *Consumta est nubes, et abiit.* Ο΄. ὥσπερ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ' οὐρανοῦ. Σ. καθάπερ ἀναλωθεῖσα νεφέλη ἀπαλλαγήσεται.[14]

11. גַּם. *Etiam.* Ο΄. ἀτὰρ οὖν. Ἀ. Θ. τοιγαροῦν.[15]

רוּחִי. *Spiritus mei.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. τοῦ πνεύματός μου.[16]

אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי. *Querar in amaritudine animae meae.* Ο΄. ἀνοίξω πικρίαν ψυχῆς μου ÷ συνεχόμενος.[17] Σ. διαλεχθήσομαι τῷ παραπικρασμῷ τῆς ψυχῆς μου.[18]

12. אִם־תַּנִּין. *Aut cetus.* Ο΄. ἢ δράκων. Ἀ. ἢ κῆτος.[19]

מִשְׁמָר. *Custodiam.* Ο΄. φυλακήν. Ὁ Ἑβραῖος· πόνους.[20]

---

[25] Nobil.

CAP. VII. [1] Colb., Reg. unus. [2] Syro-hex. ܐ̄. ܠܠܝܐ ܕܥܡܠܐ ܡܢܘ ܠܝ ܀ ܬ̄. ܘܠܠܝܐ ܕܠܐܘܬܐ ܡܢܘ ܠܝ ܀ [3] Nobil., Olymp. et "omnes." [4] Colb. [5] Syro-hex. ܐ̄. ܝܘܡܬܐ ܕܝܠܝ ܐܬܩܠܠܘ ܝܬܝܪ ܡܢ ܙܩܘܪܐ ܀ Pro קַלּוּ, ἠλαφρύνθην interpretatus est Aq. Job. xl. 4. [6] Syro-hex. ܣ̄. ܝܘܡܬܐ ܕܝܠܝ ܡܪܗܛܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܙܩܘܪܐ ܀ Ex Colb. exscripsit Montef.: Σ. ταχυτέρα (sic) ὑφάσματος. [7] Syro-hex. ܬ̄. ܝܘܡܬܐ ܕܝܠܝ ܐܬܥܓܠܘ ܝܬܝܪ ܕܙܩܘܪܐ ܀ Pro ἐταχύνθησαν Syrus in apographo suo ἐπαχύνθησαν habuisse videtur. (Constructio per ܝܬܝܪ, sequente ܕ, confirmatione eget; sed ita est in codice.) Post Symmachi fragmentum Colb. affert: Δ^π. γρ. δρομέως, idemque τοῖς λοιποῖς tribuit Olymp. Syro-hex. in textu juxta apographum Norberg. habet λαλιᾶς δρομέως; sed in cod. δρομέως est lectio marginalis pro λαλιᾶς. Idem in textu habent Codd. Alex., 249, 257, e Cap. ix. 25, ut videtur, huc translatum. [8] Nobil., Nicet., Reg. unus. [9] Sic Colb., sed delendum videtur Aquilae nomen. In Ed. Rom. τῶν Ο΄ legitur: οὐ περιβλ. με ὀφθ. ὁρῶντός με. Syro-hex. in textu: ※ οὐ περιβλέψεταί (? ܢܚܘܪ) με ὀφθ. ὁρῶντος. Hieron.: ※ *Non me cognoscet oculus videntis.* [10] Syro-hex. ܐ̄. ܠܐ ܢܦܪܘܫ ܠܝ ܀ [11] "In Tetraplis [vid. ad Cap. ii. 9] legebatur οὐκ ἀτενιεῖ, ut notat Colb."—*Montef.* Cod. Alex. habet, ουκ ατενοι μοι; Cod. 249, ου κατανοει μοι. [12] Colb., Syro-hex., Hieron. Pro οὐκέτι Syro-hex. et Cod. Alex. οὐκ habent. [13] Syro-hex. ܐ̄. ܘܠܐ ܡܫܬܟܚ ܐܢܐ ܀ [14] Nobil., Nicet. et "tres MSS." apud Montef. Accedit Syro-hex. ܣ̄. ܐܝܟ ܕܐܬܚܪܒܬ ܥܢܢܐ ܬܫܬܢܐ ܀ [15] Colb., Reg. unus. [16] Syro-hex. in textu. Idem in marg.: "Non positum est in exemplari Origenis." [17] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: "In alio exemplari (ܨܚܚܐ) est: ἀνοίξω τὸ στόμα μου, ἐν πικρίᾳ ψυχῆς συνεχόμενος." Sic solus Cod. Alex. [18] Nobil., Nicet. et "quatuor MSS." [19] Ἄλλος· ἢ κῆτος. Sic Montef. ex Colb. Syro-hex. ܐ̄. ܠܘܝܬܢ ܀ [20] Olymp. et "omnes."

13. תְּנַחֲמֵנִי. *Consolabitur me.* Οʹ. παρακαλέσει με. Σ. παρηγορήσει με.[21]

יִשָּׂא בְשִׂיחִי מִשְׁכָּבִי. *Auferet de querela mea cubile meum.* Οʹ. ἀνοίσω δὲ πρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ μου. Σ. κουφιεῖ με διὰ τῆς ἀδολεσχίας μου ἡ κοίτη μου.[22] Θ. συμβαστάσει με ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου ἡ κοίτη μου.[23]

15. וַתִּבְחַר מַחֲנָק נַפְשִׁי. *Et elegit strangulationem anima mea.* Οʹ. ἀπαλλάξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν μου. ʼΑ. καὶ αἱρεῖται ἀγχόνην ἡ ψυχή μου.[24]

מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי. *Mortem prae ossibus meis.* Οʹ. ἀπὸ δὲ θανάτου τὰ ὀστᾶ μου. Σ. καὶ θάνατον διὰ τῶν ὀστέων μου.[25]

16. מָאַסְתִּי. *Repudiavi.* Οʹ. Vacat. ※ ἀπωσάμην.[26]

כִּי־הֶבֶל יָמָי. *Quia vanitas* sunt *dies mei.* Οʹ. κενὸς γάρ μου ὁ βίος. ʼΑ. ὅτι ματαιότης αἱ ἡμέραι μου.[27] ῎Αλλος (Σ.)· ἀτμὸς γὰρ αἱ ἡμέραι μου.[28]

18. וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים. *Et visites eum indies.* Οʹ. ἢ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ποιήσῃ ἕως τὸ πρωΐ. ʼΑ. καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν πρωΐας.[29]

לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ. *Singulis momentis probabis eum.* Οʹ. καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς. ʼΑ. Σ. ἐν τοῖς αἰφνιδίοις ἐκδοκιμάζεις αὐτόν.[30]

19. רֻקִּי. *Salivam meam.* Οʹ. τὸ πτύελόν μου ⸓ ἐν ὀδύνῃ.[31]

20. מָה אֶפְעַל. *Quid faciam?* Οʹ. τί δυνήσομαι πρᾶξαι; ʼΟ ʼΕβραῖος· τί σε ἔβλαψα;[32]

לְמִפְגָּע לָךְ. *In occursum tibi.* Οʹ. κατεντευκτήν σου. Σ. ἐναντιοῦσθαί σοι.[33]

לְמַשָּׂא. *In onus.* Οʹ. φορτίον. Σ. βάρος.[34] Schol. φορτικός.[35]

21. וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי. *Et quaeres me mane, et non ego ero.* Οʹ. ὀρθρίζων δὲ οὐκέτι εἰμί. Σ. κἂν ζητήσῃς με, οὐχ ὑπάρξω.[36]

CAP. VIII.

2. רוּחַ כַּבִּיר. *Ventus vehemens.* Οʹ. πνεῦμα πολύρρημον. Θ. πνεῦμα βαρύτατον.[1]

3. הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט. *Num Deus pervertet jus?* Οʹ. μὴ ὁ κύριος ἀδικήσει κρίνων; ʼΑ. . . σκελίσει . . .[2] Σ. μὴ ὁ κύριος εἰς ἄδικον μεταστρέψει τὴν κρίσιν;[3]

יְעַוֵּת־צֶדֶק. *Pervertet justitiam.* Οʹ. ταράξει τὸ δίκαιον. Σ. εἰς ἄδικον μεταστρέψεται τὸ δίκαιον.[4]

6. וְיָשָׁר אַתָּה. *Et rectus tu.* Οʹ. καὶ ἀληθινὸς ※ ʼΑ. Θ. σύ.[5]

נְוַת. *Habitaculum.* Οʹ. δίαιταν. Θ. εὐπρέπειαν.[6]

9. יָמֵינוּ. *Dies nostri.* Οʹ. ἡμῶν . . . ὁ βίος. Οἱ λοιποί· αἱ ἡμέραι ἡμῶν.[7]

10. הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ. *Nonne hi doce-*

---

[21] Sic Nicet. et "omnes MSS." Mendose Nobil. κατηγορήσει. [22] Syro-hex. ܣ. ܢܩܠ ܠܝ ܡܢ ܕܘܪܫܐ ܕܡܠܝ ܡܫܟܒܝ. [23] Nobil., Nicet. et "MSS." [24] Nobil., Nicet., Orat., Reg. unus. [25] Nobil., Nicet. et "omnes." Syro-hex. in marg.: τὴν δὲ ψυχήν μου ἀπὸ τοῦ σώματος. Sic Cod. 149, et cum μου in fine Cod. Alex. [26] Sic Montef. ex Hieron., qui affert: ※ *repuli.* Syro-hex. in marg. ܕܣܠܝܬ ※. [27] Colb. et Orat. Aquilae tribuunt; Nobil., Nicet. et Reg. unus Symmacho. [28] Nobil. et "duo MSS." "Prior lectio est forte Aquilae; posterior Symmachi."—*Montef.* [29] Syro-hex. ܐ. ܘܬܣܥܘܪ ܐܢܬ ܠܗ ܒܨܦܪܐ. Eadem ἄλλῳ tribuit Montef. ex Reg. uno. Paullo aliter Codd. 137, 138: ʼΑ. καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν ἕως πρωΐ. [30] Montef. affert: Σ. αἰφνιδίως ἐκδοκιμάζεις (-άσεις Nobil.) αὐτόν. Sic Nobil. et "duo MSS." Syro-hex. ad codicem correctus: ܐ. ܣ. ܒܫܠܝܐ ܕܝܢ ܒܚܪ ܐܢܬ ܠܗ. [31] Sic Syro-hex. Deest ἐν ὀδύνῃ in Ed. Rom., invitis Comp., Ald., Codd. Vat. et Alex., aliis. [32] Olymp., Colb., Reg. unus. [33] Sic Codd. 138, 255. Syro-hex. ܣ. ܠܡܬܚܡܝܘ ܕܠܟ. Montef. ex Nobil. affert: ῎Αλλος· ἐναντιοῦσθαι. [34] Syro-hex. ܣ. ܝܘܩܪܐ. [35] Sic Nobil. et sine titulo Codd. 161, 248 in marg. [36] Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܐܢ ܬܒܥܝܢܝ ܠܐ ܡܫܬܟܚ ܐܢܐ. Montef. ex Reg. uno dedit: Σ. καὶ ζητήσεις με, καὶ οὐκέτι ὑπάρξω.

CAP. VIII. [1] Nobil., Olymp. et "tres MSS." [2] Colb., Reg. unus. [3] Cod. 252, qui Aquilae tribuit. [4] Nobil. Pro ταράξει, σκελίσει in marg. habet Cod. 250. [5] Syro-hex. in marg. Hieron.: ※ *es tu.* [6] Colb., Reg. unus. Symmacho assignat Cod. 138. [7] Colb., Reg.

bunt te, dicent tibi? Ο΄. ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι καὶ ἀναγγελοῦσι;[8]

10. וּמִלִּבָּם. *Et ex corde suo.* Ο΄. καὶ ἐκ καρδίας. Ἀ. Σ. Θ. αὐτῶν.[9]

11. יִשְׂגֶּא־אָחוּ. Num *crescet ulva.* Ο΄. ἢ ὑψωθήσεται βούτομον. Ἀ. Σ. ἢ πληθυνθήσεται ἕλος.[10] Θ. ἀχί.[11]

12. עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף. *Dum adhuc in virore suo* est, *non decerpetur.* Ο΄. ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης, καὶ οὐ μὴ θερισθῇ. Ἀ. ἔτι αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ αὐτοῦ, οὐ περικλασθήσεται.[12]

וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ. *Et ante omnes herbas arescet.* Ο΄. πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα βοτάνη οὐχὶ ξηραίνεται;[13]

14. וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטַחוֹ. *Et domus araneae fiducia ejus.* Ο΄. ἀράχνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἡ σκηνή. Ἀ. . . ἡ πεποίθησις. Σ. . . ἡ ἐλπίς.[14] Ἄλλος· ἡ δὲ πεποίθησις αὐτοῦ ἀράχνη ἀποβήσεται.[15]

15. יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד. *Innitetur domui suae, et non stabit.* Ο΄. ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, οὐ μὴ στῇ. Σ. ἐρεισθήσεται ἐπ' οἶκον, καὶ οὐ στήσεται.[16]

16. רָטֹב הוּא לִפְנֵי־שָׁמֶשׁ. *Succosus ipse* est *in conspectu solis.* Ο΄. ὑγρὸς γάρ ἐστιν ὑπὸ ἡλίου. Ἀ. ἔνικμός ἐστιν εἰς πρόσωπον ἡλίου.[17]

16. יוֹנַקְתּוֹ. *Surculus ejus.* Ο΄. ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ. Σ. ὁ κλάδος αὐτοῦ. Θ. παραφυὰς αὐτοῦ.[18]

17. עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו. *Super acervum lapidum radices ejus.* Ο΄. ἐπὶ συναγωγὴν λίθων. (Θ.) ἐπὶ βουνὸν ῥίζαι αὐτοῦ.[19]

בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶה. *Locum lapidosum sentiet.* Ο΄. ἐν δὲ μέσῳ χαλίκων ζήσεται. Σ. ἐπὶ πίονι γῇ φύεται.[20] Ἄλλος· συμπλακήσεται.[21]

18. יְבַלְּעֶנּוּ. *Absorbuerit eum.* Ο΄. καταπίῃ. Σ. Θ. κυριεύσει.[22]

20. הֶן־אֵל לֹא יִמְאַס־תָּם. *Ecce! Deus non reprobabit integrum.* Ο΄. ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσηται (Θ. οὐκ ἀπώσεται[23]) τὸν ἄκακον. Schol. παρὰ τὸν ἀσεβῆ εἴη ἂν ὁ εὐσεβής.[24]

וְלֹא יַחֲזִיק בְּיַד־מְרֵעִים. *Nec apprehendet manum maleficorum.* Ο΄. πᾶν δὲ δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται.[25] Ἀ. οὐδὲ ἐπιλήψεται (s. κρατήσει) χειρὸς πονηρευομένων. Σ. οὐδὲ ὀρέξει χεῖρα κακούργοις. Θ. οὐδὲ ἀντιλήψεται χειρὸς πονηρευομένων.[26]

21. תְּרוּעָה. *Jubilatione.* Ο΄. ἐξομολογήσεως. Ἀ. Θ. ἀλαλαγμοῦ.[27] Διπλῆ γραφή· ἀγαλλιάσεως.[28]

---

[8] Syro-hex. in marg.: "In alio exemplari est: ἢ οὐκ αὐτοί σε διδάξουσι ῥήματα, καὶ ἐροῦσί (ܢܐܡܪܘܢ) σοι σύνεσιν σοφίας;" Sic Cod. Alex. sed ἀναγγελοῦσι pro ἐροῦσι. Post ἀναγγελοῦσι add. σοι σύνεσιν σοφίας Cod. 249. [9] Syro-hex. in marg. [10] Colb. Nobil. uni Symmacho tribuit. [11] Colb. [12] Colb. Particulam ἔτι non expressit Syro-hex. vertens: ܐ. ܟܕ ܗܘ ܒܥܕܢܗ ܕܝܠܗ ܠܐ ܢܬܩܛܦ. [13] Syro-hex. in marg.: ἐὰν δὲ μὴ πίῃ, ξηραίνεται. Duplicem lectionem habet Cod. Alex.: πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσαν βοτάνην, ἐὰν δὲ μὴ πίῃ, ξηραίνεται. [14] Syro-hex. ܐ. ܬܘܟܠܢܐ. ܣ. ܣܒܪܐ. Colb. affert: Ἀ. Σ. ἡ πεποίθησις, unde Montef. ex ingenio, ut videtur, effecit: Ἀ. Σ. οἶκος ἀράχνης ἡ π. αὐτοῦ. [15] Schol. apud Nobil. Sic sine titulo Codd. 161, 248 in marg. [16] Nobil., Olymp. et "omnes MSS." Aquilae auctori refert Syro-hex. ܐ. ܢܣܬܡܟ ܥܠ ܒܝܬܗ ܘܠܐ ܢܩܘܡ. [17] Nobil., Olymp., Reg. unus. Pro ἔνικμος, ἄνικμος habent Colb., Orat., Reg. alter, et Codd. 255, 259. [18] Nobil. et "duo MSS." [19] Schol. apud Nobil. Theodotionis esse videtur. Vid. Hex. ad Hos. xii. 11. [20] Cat. MS. Jobi apud Schleusner. *Opusc. Crit.* p. 153. Idem V. D. in *Nov. Thesaur.* s. v. πίων γῆ, ad priorem versiculum hoc fragmentum refert. Equidem scholium esse crediderim. [21] Reg. unus. Videndum annon ad יְסֻבָּכוּ, *implicentur*, pertineat. [22] Sic Cod. 137. Cod. 138 affert: Σ. ἔσται. Θ. κυριεύσει. Hebr. בָּעַל per κυριεύειν interpretatus est Sym. Jesai. liv. 5; Aq. Jerem. xxxi. 22. [23] Reg. [24] Reg. "Videtur esse scholium."—*Montef.* [25] Pro πᾶν δὲ δῶρον Syro-hex. in suo habuisse videtur πᾶσαν δὲ τιμήν (ܟܠܗ ܕܝܢ ܐܝܩܪܐ); deinde post δέξεται addit: ܡܕܡ ܡܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܥܘܠܐ, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ δώρου τοῦ ἀδίκου. In Graecis libris nulla est varietas. [26] Symmachi fragmentum ex Colb. edidit Montef. Trium interpretum versiones affert Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܢܐܚܘܕ ܒܐܝܕܐ ܕܡܒܐܫܢܐ. ܣ. ܘܠܐ ܢܦܫܘܛ ܐܝܕܐ ܠܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ. ܬ. ܘܠܐ ܢܣܒ ܠܐܝܕܐ ܕܡܒܐܫܢܐ. [27] Colb., Reg. unus. Didymus: Οἱ ἄλλοι· ἀλαλαγμοῦ. [28] "Colb. habet ad verbum γέλωτος, $Δ^{π}$. γρ. ἀγαλλιάσεως."—*Montef.* Pro ἐξομολογήσεως Cod. Alex. ἀγαλλιάσεως legit, idemque, teste Parsonsio, est in marg. Cod. 250, cum titulo, διπλη γραφη (sic). Cf. ad Cap. ii. 9.

22. אֹהֶל. *Tentorium.* Ο΄. δίαιτα. Ἀ. σκέπη. Σ. Θ. σκηνή.[29]

CAP. IX.

3. לֹא יַעֲנֶנּוּ. *Non respondebit ei.* Ο΄. οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ. ※ Σ. Θ. οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ.[1] Διπλῆ γραφή· οὐδ᾽ οὐ μὴ ἀντείπῃ.[2]

אֶלֶף. *Mille.* Ο΄. Σ. χιλίων.[3]

4. וַיִּשְׁלָם. *Et salvus evadit.* Ο΄. ὑπέμεινεν. Ἀ. εἰρήνευσεν. Σ. διετέλεσεν.[4]

5. הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יָדָעוּ. *Transferens montes, nec sciunt.* Ο΄. ὁ παλαιῶν ὄρη, καὶ οὐκ οἴδασιν. Σ. ἐξαίρων ὄρη, καὶ ἀδηλοποιῶν αὐτά.[5]

6. יִתְפַּלָּצוּן. *Contremiscent.* Ο΄. σαλεύονται. Οἱ λοιποί· περιτραπήσονται.[6]

9. וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵמָן. *Et Pleiadas, et penetralia austri.* Ο΄. καὶ Ἀρκτοῦρον καὶ ταμεῖα νότου. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ πάντα τὰ ἄστρα τὰ κυκλοῦντα νότον.[7]

10. וְנִפְלָאוֹת. *Et mirabilia.* Ο΄. ÷ ἔνδοξά τε ⁝ καὶ ἐξαίσια.[8] Ἀ. θαυμάσια. Θ. ὑπερμεγέθη.[9]

11. וְלֹא־אָבִין. *Et non intelligam.* Ο΄. οὐδ᾽ ὣς ἔγνων. Ἄλλος· οὐδὲ ἐννοήσω.[10]

12. הֵן יַחְתֹּף. *En! rapiet.* Ο΄. ἐὰν ἀπαλλάξῃ. Σ. ἰδοὺ ἀναρπάσει.[11]

13. אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ. *Deus non avertet iram suam.* Ο΄. αὐτὸς γὰρ ἀπέστραπται ὀργήν. Σ. τίς ὁ θεὸς οὗ ἀναπόστρεπτος ἡ ὀργή;[12]

13. תַּחְתָּו שָׁחֲחוּ עֹזְרֵי רָהַב. *Sub eo incurvantur adjutores elationis.* Ο΄. ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐκάμφθησαν κήτη τὰ ὑπ᾽ οὐρανοῦ. Σ. ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ καμφθήσονται οἱ ἐπερειδόμενοι ἀλαζονείᾳ.[13] Ὁ Ἑβραῖος· ὑπ᾽ αὐτοῦ πάντα ἀπόλλυται.[14]

14. עִמּוֹ. *Cum eo.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ※ μετ᾽ αὐτοῦ.[15]

15. אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה. *Qui si justus fuero, non respondebo.* Ο΄. ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος, οὐκ εἰσακούσεταί μου. Θ. ὅστις εἰ δικαιωθήσομαι, οὐκ ἀποκριθήσεταί μοι.[16]

לִמְשֹׁפְטִי אֶתְחַנָּן. *In jus me vocantem deprecabor.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. τοῦ κρίματος αὐτοῦ δεηθήσομαι.[17]

16. קוֹלִי. *Vocem meam.* Ο΄. μου. Θ. ※ τῆς φωνῆς μου.[18]

17. בִּשְׂעָרָה. *In turbine.* Ο΄. γνόφῳ. Σ. διὰ καταιγίδος.[19]

חִנָּם. *Sine causa.* Ο΄. διακενῆς. Ἀ. Θ. δωρεάν. Σ. ἀναιτίως.[20]

19. לְכֹחַ אַמִּיץ. *Secundum robur validus.* Ο΄. ἰσχύει κράτει. Alia exempl. ἰσχὺϊ κρατεῖ.[21] Σ. ἐν τῇ ἰσχὺϊ κραταιός ἐστι.[22]

20. אִם־אֶצְדָּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי. *Si justus fuero, os meum condemnabit me.* Ο΄. ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος, τὸ στόμα μου ἀσεβήσει. Σ. ἐὰν δικαιότερος

---

[29] Colb., Reg. unus.

CAP. IX. [1] Colb. Syro-hex. in textu habet: ὑπακούσει αὐτῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ; in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. οὐχ s. οὐ μή (ܠܐ). [2] Cod. 250 in marg. affert: Διπ. γρ. οὐδ᾽ οὐ μή. Colb. vero: Δ^π. γρ. οὐδ᾽ οὐ μὴ ἀντείπῃ. [3] "Sic unus Cod."—*Montef.* [4] Nobil., Nicet. et "omnes." [5] Iidem, et sine auctore Cod. 256. Edebatur ἐξαιρῶν, invito Nicet. [6] Nobil. et sine titulo Codd. 161, 258 in marg. [7] Olymp., Colb. [8] Sic cum obelo Syro-hex., invito Hieron. [9] Colb. [10] Idem. Symmachi esse videtur. Cf. ad Cap. xxvi. 14. xxxvi. 29. [11] Colb., Reg. unus. [12] Σ. ὁ θεὸς κ.τ.ἑ. Sic Nobil., Olymp., Colb. (qui οὖν pro οὗ habet) et Orat. Τίς accessit ex Syro-hex. ܡܢ. ܟܝܬ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܗܦܘܟ ܪܘܓܙܗ. [13] Nobil., Olymp. et "omnes." Colb. et Reg. unus habent ἀλαζονείαν. [14] Olymp. et "omnes." [15] Syro-hex. Hieron.: ※ *secum.* "Ἀ. Θ. μετ᾽ αὐτοῦ. Colb., Reg. unus."—*Montef.* qui ad v. 13 incaute refert. [16] Colb., Reg. unus. [17] Colb. et sine asterisco Reg. unus. Sic Syro-hex. in textu sub ※Ἀ. Hieron.: ※ *Judicium ejus rogabo.* In exemplaribus τῶν Ο΄ omnibus hodie leguntur. [18] Sic Syro-hex. in marg.; in textu autem, ὅτι εἰσακήκοέ μου. In Ed. Rom. legitur: ὅτι εἰσακ. μου τῆς φωνῆς; sed τῆς φ. om. Comp., Codd. Vat., Alex., alii. [19] Colb., Reg. unus. [20] "Ἀ. Θ. καὶ δωρεάν. Sic Colb. et Reg. unus."—*Montef.* Olymp.: οἱ λοιποὶ ἀντὶ τοῦ διακενῆς, ἀναιτίως ἐξέδωκαν, καὶ δωρεάν. [21] Sic Comp., Ald., Syro-hex. et codd. [22] Nobil., Polychron., Orat., Reg. unus. Reg. alter Theodotioni tribuit.

ἀναφανῶ, στόμα μου καταδικάσει με.[23] Οἱ λοιποί· καταδικάσει με.[24]

20. תָּם־אָנִי וַיַּעְקְשֵׁנִי. Si *integer sim, pervertet me.* Ο΄. ἐάν τε ὦ ἄμεμπτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. (Ἀ.) ἁπλοῦς ἐγὼ, καὶ ἐστρέβλωσέ με.[25]

21. תָּם אָנִי לֹא־אֵדַע. Si *integer sim, nesciam.* Ο΄. εἴτε γὰρ ἠσέβησα, οὐκ οἶδα. Σ. κἂν ἀναίτιος ὦ, οὐ γνώσομαι.[26]

22. אַחַת הִיא. *Unum est.* Ο΄. Vacat. Σ. ※ ἕν ἐστιν.[27]

23. פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם. *Repente, ad tentationem innocentum.* Ο΄. ἐξαισίῳ, ἀλλὰ δίκαιοι. Σ. Θ. ἄφνω . . . δίκαιοι.[28]

24. אֶרֶץ נִתְּנָה בְיַד־רָשָׁע. *Terra tradita est in manum impii.* Ο΄. παραδέδονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβοῦς. Ἀ. Θ. ἡ γῆ ἐδόθη εἰς χεῖρα ἀσεβῶν.[29] Σ. εἰς χεῖρας ἀσεβῶν.[30]

פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה אִם־לֹא אֵפוֹא מִי־הוּא. *Faciem judicum ejus operit: si non ita est, quis est* (qui hoc faciat)? ※ Θ. πρόσωπα κριτῶν αὐτῆς συγκαλύπτει· εἰ δὲ μὴ αὐτὸς, τίς ἐστιν;[31] Ἄλλοι· πρόσωπον.[32] Σ. . . καὶ νῦν τίς ἐστιν.[33]

25. וְיָמַי. *Et dies mei.* Ο΄. ὁ δὲ βίος μου. Οἱ λοιποί· αἱ ἡμέραι μου.[34]

לֹא־רָאוּ טוֹבָה. *Non viderunt bonum.* Ο΄. οὐκ εἴδοσαν ※ Σ. Θ. ἀγαθόν.[35]

26. חָלְפוּ עִם־אֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׂ עֲלֵי־אֹכֶל. *Transierunt cum naviyiis papyraceis, sicut aquila volat ad escam.* Ο΄. ἢ καὶ ἔστι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ ἀετοῦ πετομένου ζητοῦντος βοράν. Σ. ἀπῆλθον ὁμοίως ναυσὶ σπευδούσαις, ὡς ἀετὸς ἱπτάμενος ἐπὶ βοράν.[36]

27. שִׂיחִי. *Querelae meae.* Ο΄. λαλῶν. Θ. ἀδολεσχίας.[37]

29. לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע. *Quare sic in vanum laborabo?* Ο΄. διὰ τί οὐκ ἀπέθανον; Ἀ. εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ;[38]

31. אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי. *Tunc in foveam demerges me.* Ο΄. ἱκανῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβαψας. Ἀ. καὶ τότε ἐν διαφθορᾷ βαπτίσεις με.[39]

וְתִעֲבוּנִי. *Et abhorrebunt me.* Ο΄. ἐβδελύξατο δέ με. Ἀ. καὶ βδελύξεταί με.[40]

33. עַל־שְׁנֵינוּ. *Super utrumque nostrum.* Ο΄. ἀναμέσον ἀμφοτέρων.[41]

34. יָסֵר. *Auferat.* Ο΄. ἀπαλλαξάτω. Οἱ λοιποί· ἀποστησάτω.[42]

שִׁבְטוֹ. *Virgam suam.* Ο΄. τὴν ῥάβδον. Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ.[43]

תְּבַעֲתַנִּי. *Terreat me.* Ο΄. με στροβείτω. Ἀ. ἐκθλιβέτω με. Σ. πτοείτω με. Θ. ἐξιστάτω με.[44]

---

[23] Nobil. [24] Nicet., qui καταδικάσῃ habet. [25] Schol. apud Nobil. et marg. Codd. 161, 248. Est alius interpretis, et, ut videtur, Aquilae. [26] Codd. 137, 138, 255, qui αἴτιος pro ἀναίτιος habent. Montef. ex Regio uno edidit: Ἄλλος· κἂν ἀναίτιος ὦ, οὐ γνώσομαι. [27] Syro-hex. ܚܕ ※ .ܣ. ܐܝܬܘܗܝ܀. Hieron. sine asterisco: *Unum est.* [28] "Sic unus codex."—*Montef.* Post ἐξαισίῳ Syro-hex. sub obelo infert ἀπολοῦνται, ut Codd. Alex. et 254. [29] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܪܥܐ ܐܬܝܗܒܬ ܒܐܝܕܐ ܕܪ̈ܫܝܥܐ܀. Hieron.: ※ *Terra tradita est in manus impii;* unde Montef. effecit: ※ Θ. παραδέδοται ἡ γῆ εἰς χεῖρας ἀσεβῶν. Idem tres sequentes στίχους, a πρόσωπα ad δρομέως, qui in Hieron. sub asterisco leguntur, Theodotioni continuat. [30] Syro-hex. [31] Colb. notat: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Hos versiculos sub asterisco habet Syro-hex. In Ed. Rom. legitur: εἰ δὲ μὴ αὐτός ἐστι, τίς ἐστιν; sed prius ἐστι om. Colb., Syro-hex. et codd. [32] Colb. [33] Nobil., Nicet. et "omnes." [34] Colb. Symmacho tribuit Nobil. [35] Sic Montef. ex Colb., ut videtur. Syro-hex. in textu: ܘܠܐ ܚܙܘ ※ .ܣ. ܬ. ܛܒܬܐ܀. Hieron.: ※ *bonitatem.* [36] Nobil., Olymp. et "omnes." Versiculum priorem affert Syro-hex. .ܣ. ܐܙܠܘ ܒܕܡܘܬܐ ܕܐܠܦܐ ܕܡܣܬܪܗܒܢ܀. [37] Colb. Syro-hex. .ܬ. ܠܓܘܓܐ܀. [38] Nobil., Olymp. et "omnes." Cod. 259 affert: Ἀκύλ. εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ; εἰ ὅλως ἐκρίθην εἶναι ἀσεβής, βέλτιον ἦν μοι πρὸ τῆς ἀσεβείας τελευτῆσαι. Verba sunt Olympiodori. [39] Colb., Reg. unus. [40] Cod. 252. [41] Post ἀμφοτέρων in marg. notat Syro-hex.: "Δυεῖν δέ μοι χρεία (ܠܬܪ̈ܝܢ ܕܝܢ ܣܢܝܩ ܐܢܐ܀). Hic versiculus ex alio exemplari (ܡܫܠܡܢܘܬܐ) est." Versiculus, qui etiam in Cod. Alex. exstat, ex Cap. xiii. 20 huc immigravit. [42] Colb., Reg. unus. [43] Syro-hex. in marg. Hieron.: *virgam* ※ *suam.* Sic proculdubio Colb., Reg. unus, quos appellat Montef. ad אֵימָתוֹ, ὁ φόβος αὐτοῦ, ubi αὐτοῦ in nullo exemplari τῶν Ο΄ desideratur. [44] "Ἀ. Θ. ἐκθλιβέτω με. Sic Colb., Reg. unus. Sed Colb. uni Aquilae tribuit."—*Montef.* Syro-hex. ܐ. ܢܠܚܘܨܢܝ܀ .ܣ.

35. וְלֹא אִירָאֶנּוּ. *Et non timebo illum.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ φοβηθῶ. Ἀ. αὐτόν.[45]

כִּי־לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי. *Quia non sic ego apud me.* Ο΄. οὐ γὰρ οὕτω συνεπίσταμαι. Σ. οὐ γάρ εἰμι ἐγὼ ὁ αὐτὸς παρ' ἐμαυτῷ.[46]

CAP. X.

1. עָלַי. *Super me.* Ο΄. ἐπ' αὐτόν. Ἀ. ἐπ' ἐμέ. Θ. εἰς ἐμαυτόν.[1]

2. אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי. *Ne condemnes me.* Ο΄. μή με ἀσεβεῖν δίδασκε. Ἀ. μὴ καταδικάσῃς με.[2]

3. הֲטוֹב לְךָ כִּי־תַעֲשֹׁק. *Num bonum tibi, quod opprimas?* Ο΄. ἦ καλόν σοι, ἐὰν ἀδικήσω; Ἄλλος· μήτι ἀγαθόν σοι, ὅταν συκοφαντήσῃς;[3]

4. אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה. *Num sicut videt homo, videbis?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἦ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρωπος, βλέψῃ;[4]

5. כִּימֵי גָבֶר. *Sicut dies viri.* Ο΄. ἀνδρός. ※ Ἀ. Θ. ὡς ἡμέραι ◄ ἀνδρός.[5]

8. עִצְּבוּנִי. *Elaboraverunt me.* Ο΄. ἔπλασάν με. Ἄλλος· ἡτοίμασαν.[6]

יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי. *Simul undique, et devorabis me.* Ο΄. μετὰ ταῦτα μεταβαλών με ἔπαισας. Ἀ. Θ. ἅμα κύκλῳ κατεπόντισάς με.[7]

9. זְכָר־נָא. *Recordare, quaeso.* Ο΄. μνήσθητι ※ Ἀ. Θ. οὖν.[8]

10. תַּתִּיכֵנִי. *Effudisti me.* Ο΄. με ἤμελξας. Ἀ. ἀπέσταξάς (με).[9]

תַּקְפִּיאֵנִי. *Coagulasti me.* Ο΄. ἐτύρωσάς με. Ἀ. ἔπηξάς (με).[10]

11. תְּשֹׂכְכֵנִי. *Contexuisti me.* Ο΄. ἔνειρας. Ἄλλος· συνέρραψας.[11]

12. עָשִׂיתָ עִמָּדִי. *Fecisti mecum.* Ο΄. ἔθου παρ' ἐμοί. Ἀ. Θ. ἐποίησας μετ' ἐμοῦ. Σ. παρέσχες μοι.[12]

13. בִּלְבָבֶךָ. *In corde tuo.* Ο΄. ἐν σεαυτῷ. Διπλῆ γραφή· ἐν ἐμαυτῷ.[13]

14. לֹא תְנַקֵּנִי. *Non insontem declarabis me.* Ο΄. οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας. Ἀ. Θ. οὐκ ἀθῳώσεις με. Σ. οὐ καθαρίσεις με.[14]

15. וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא רֹאשִׁי. *Et* si *justus fuero, non elevabo caput meum.* Ο΄. ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύναμαι ἀνακύψαι. Ἀ. καὶ δικαιωθεὶς οὐκ ἀρῶ κεφαλήν.[15]

16. וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל תְּצוּדֵנִי. *Et* si *efferret se* (caput meum), *sicut leo venareris me.* Ο΄. ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς σφαγήν. Τὸ Ἑβραϊκόν· ἐάν τε γὰρ εὐσθενὴς ὦ ὡς λέων, πιάσεις με.[16]

וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא בִי. *Et iterum mirum te exhibes in me.* Ο΄. πάλιν γὰρ μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις. Ἀ. Θ. καὶ ἐπιστρέψας ἐθαυμάστωσας ἐν ἐμοί.[17]

17. תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ נֶגְדִּי. *Renovas testes tuos contra*

ܠܐ ܬܬܟܠܨܢܝ܀ .ܠ ܀ܠܐ ܬܕܚܠܢܝ. (Middeld. Aquilae vindicat, ἐκπλησσάτω (sic) με, propter Cod. 252, ubi ita scriptum est. Sed Syr. ܠܚܨ cum ἐκθλίβειν permutatur Jud. i. 34. ii. 15. 4 Reg. xiii. 22, et saepius; non ita cum ἐκπλήσσειν.) [45] Syro-hex. ܐ. ܡܢܗ܀. Middeld.: Ἀ. ἀπ' αὐτοῦ, Syrismum nimis premens. [46] Colb., Reg. unus.

CAP. X. [1] Colb., Reg. unus. Lectio ἐπ' ἐμαυτὸν est in Cod. Alex., aliis. Syro-hex. ܥܠܝ. [2] Nobil., ubi scriptum καταδικάσεις. [3] Nobil., Reg. unus, et Cod. 248 in marg. Montef. edidit ὅτι pro ὅταν, juxta falsam Drusii scripturam. Quasi scholium affert Nobil.; sed proculdubio aut Aquilae, aut Symmachi, aut utriusque versio est. [4] Sic Montef. Versiculus exstat in Ed. Rom., sed deest in Codd. 106, 160, 261. In Syro-hex. et Hieron. asterisco notatur. [5] Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܬ. ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ܀. Cod. 249: ὡς ἡμέραι ἀνδρός. Hieron.: ※ *tanquam dies* : *hominis.* Perperam Montef.: ※ ὡς ἡμέραι ἀνθρώπου. [6] Schol. apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. [7] Nobil., Nicet. et "omnes." [8] Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܬ. ܗܟܝܠ܀. Cod. 55: μνήσθητι οὖν. [9] Colb. [10] Colb. Sic Cod. Alex., alius. [11] Nobil.: ἤτοι, συνέρραψας. Est lectio Complutensis. [12] Colb. [13] Colb.: Δ^π. γρ. ἐν ἐμαυτῷ. Vid. ad Cap. ii. 9. Lectio ἐν ἐμαυτῷ est in Codd. 257, 259, et Syro-hex. [14] Colb. Didymus: Οἱ ἄλλοι, οὐκ ἀθῳώσεις με, οὐ καθαρίσεις με, εἶπον. Lectio οὐ καθαρίσεις με est in Codd. 161, 248 in marg. [15] Nobil., Olymp., Colb., Orat. Syro-hex. vero: ܐ. ܘܡܐ ܕܐܙܕܕܩܬ ܠܐ ܡܪܝܡ ܐܢܐ ܪܫܐ ܕܝܠܝ܀. [16] "Sic [Polychron. apud] Nicet., Drus., et Reg. unus, qui habet πιάξεις. Puto autem hic legendum esse, ὁ Ἑβραῖος, non τὸ Ἑβραϊκόν."—*Montef.* [17] Nobil., Polychron. et "omnes."

me. Ο΄. ἐπανακαινίζων ἐπ' ἐμὲ τὴν ἔτασίν μου. 'Α. Θ. ἀνεκαίνισας μάρτυράς σου κατέναντί μου. Σ. καὶ ἀνακαινίζεις σεαυτῷ ἀντικείμενον (s. ὑπεναντίον) μοι.[18]

17. צָבָא. *Militia.* Ο΄. πειρατήρια. 'Α. στρατιάς. Θ. δυνάμεις.[19]

19. אוּבָל. *Elatus essem.* Ο΄. οὐκ ἀπηλλάγην. 'Α. Θ. ἀπηνέχθην.[20]

21. בְּטֶרֶם אֵלֵךְ. *Priusquam abeam.* Ο΄. πρὸ τοῦ με πορευθῆναι. Ἄλλος· πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν.[21]

וְצַלְמָוֶת. *Et umbrae mortis.* Ο΄. καὶ γνοφεράν. Σ. (καὶ) σκεπομένην θανάτῳ.[22]

22. אֶרֶץ עֵפָתָה כְּמוֹ־אֹפֶל. In *terram tenebrarum sicut caligo.* Ο΄. εἰς γῆν σκότους αἰωνίου. Ὁ Ἑβραῖος· εἰς γῆν σκοτεινὴν ὑπὲρ τὸ σκότος.[23]

CAP. XI.

2. הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה. *Numquid multitudini verborum non respondebitur?* Ο΄. ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀντακούσεται. Σ. μὴ ὁ πολύλαλος ἀναντίρρητος ἔσται;[1]

3. וְאֵין מַכְלִם. *Et non est pudefaciens.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντικρινόμενός σοι.[2] 'Α. καὶ οὐκ ἔστιν ἐντρέπων σε.[3]

4. וּבַר הָיִיתִי בְעֵינֶיךָ. *Et mundus sum in oculis tuis.* Ο΄. καὶ ἄμεμπτος ※ Ε΄. γενηθήσομαι ◂ ἐναντίον αὐτοῦ.[4]

5. וְאוּלָם מִי־יִתֵּן. *Verum enimvero utinam.* Ο΄. ἀλλὰ πῶς ἄν. Ἄλλος· ἀλλ' εἴθε ἦν ὅπως ἄν.[5]

וְיִפְתַּח שְׂפָתָיו עִמָּךְ. *Et aperiret labia sua tecum.* Ο΄. ※ καὶ ἀνοίξει χείλη αὐτοῦ μετὰ σοῦ.[6]

6. תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה. *Occulta sapientiae.* Ο΄. δύναμιν σοφίας. 'Α. ἀπορρήτους σοφίας. Σ. ἀπορρήτου σοφίας.[7]

מֵעֲוֹנֶךָ. *De iniquitate tua.* Ο΄. ὧν ἡμάρτηκας. Ἄλλος· παρεωραμένα.[8]

7. הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא. *Num investigationem Dei invenies?* Ο΄. ἢ ἴχνος κυρίου εὑρήσεις; 'Α. μήτι ἐξιχνιασμὸν θεοῦ . . .[9]

8. גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה־תִּפְעָל. *Altitudines caelorum* est (Dei sapientia); *quid facies?* Ο΄. ὑψηλὸς ὁ οὐρανὸς, καὶ τί ποιήσεις;[10] 'Α. μετεωρότητας οὐρανοῦ τί κατεργάσῃ;[11] Σ. . . ἀπορήσεις, πῶς ἂν ἐφίκοιο.[12]

עֲמֻקָּה מִשְּׁאוֹל מַה־תֵּדָע. *Profunda prae in-*

---

[18] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܚܕܬܬ ܣܗܕܘܬܟ ܕܠܘܩܒܠܝ. ܣ. ܘܡܚܕܬ ܐܢܬ ܐܢܬ ܠܟ ܕܠܩܘܒܠܐ ܠܝ. Haec, fere ut Middeld., Graeca fecimus. Quae si vera sunt, Sym. pro עֵדֶיךָ legisse videtur עָרֶיךָ. Montef. vero, Nobilio auctore, tantum habet: Σ. (sic) μάρτυράς σου κατέναντί μου αὐξάνων: ubi αὐξάνων ad seq. vocab. וְתֶרֶב pertinet. Idem monet, Cod. Colb. hic deficere, amissis quatuor foliis. [19] Reg. unus. [20] Codd. 137, 138, 255. Montef. ex Reg. uno affert: 'Α. Θ. οὐκ ἀνηνέχθην. [21] Reg. unus. Sic Ald. et codd. [22] Nobil., Polychron., Reg. unus, et Orat. Cf. Hex. ad Psal. xxii. 4. [23] Polychron., Orat., Reg. unus.

CAP. XI. [1] Nobil., Nicet. et "omnes." [2] Syro-hex. in marg.: ἢ οὐκ ἔστιν ὁ ἀνταποκρινόμενός (ܗܘ ܕܡܦܢܐ) σοι. Lectio ἀνταποκρινόμενος est in Comp. et sex codd. [3] Sic Codd. 137, 255. Pro ἐντρέπων Montef. ἀνατρέπων edidit, suo an Regii sui errore, incertum. [4] Syro-hex. in marg. affert: Ε΄. ※ γεννηθήσομαι (ܐܬܝܠܕ), mendosum apographum vertens. Hieron.: *et sine crimine ※ fui ante eum*: (rectius, ※ *fui : ante eum*): unde Montef. dedit: ※ ἐναντίον αὐτοῦ. [5] Schol. apud Nobil. Idem habet Cod. 248 in marg. [6] Haec, quae hodie in omnibus τῶν Ο΄ exemplaribus leguntur, sub asterisco habent Syro-hex. et Hieron. [7] "'Α. ἀπορρήτους σοφίας, si modo verba integra sunt."—*Nobil.* "Σ. ἀπορρήτου σοφίας. Sic Reg. unus."—*Montef.* Syro-hex. affert: Σ. ἀπόρρητον (ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܐ). Denique Comp. habet ἀπόρρητα σοφίας, quod libenter tam Aquilae quam Symmacho vindicaremus. [8] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 161, et Cod. 248 in marg. [9] Reg. unus. [10] Post οὐρανὸς Cod. Alex. infert: γῆ δὲ βαθεῖα. Sic Syro-hex. in marg. ܐܪܥܐ ܕܝܢ ܥܡܝܩܬܐ. [11] "Ἀλλ. μετεωρότητας οὐρανοῦ τίς κατεργάσῃ; Drusius [Nobil.] qui haec ut scholion affert. Sed est revera alicujus interpretis."—*Montef.* Proculdubio est Aquilae, qui μετεωρότης pro גֹּבַהּ interpretatus est Ezech. i. 18, teste Cod. 88. Ceterum τί pro τίς scripsimus ex emendatione Kreyssigii. Vid. Schleusner. *Opusc. Crit.* p. 155. [12] Nobil. Drusius vertit: *dubitationes quomodo attingas;* Montef.: *difficultates quomodo adieris;* uterque ἀπορήσεις pro nomine habens. Rectius Kreyssigius: *dubius haerebis, quomodo pervenias;* ut haec verba tantum ad מַה־תִּפְעָל pertineant. Ingeniosam conjecturam

ferno, quid cognosces? Οʹ. βαθύτερα δὲ τῶν ἐν ᾅδου, τί οἶδας; ʼΑ. βαθύτερα (s. βαθύτεραι) ᾅδου, τί γνώσῃ;[13]

9. אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וּרְחָבָה מִנִּי־יָם. *Longior est quam terra* quoad *mensuram ejus, et latior quam mare.* Οʹ. ἢ μακρότερα μέτρου γῆς, ἢ εὔρους θαλάσσης. ʼΑ. μὴ καὶ στερέωμα ἔξω τῆς γῆς μετρήσεις, καὶ πλατύτερα θαλάσσης;[14] Σ. Θ. . . καὶ πλατύτερον θαλάσσης.[15]

10. אִם־יַחֲלֹף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל. *Si invaserit, et concluserit, et congregaverit.* Οʹ. ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ πάντα, ※ Σ. ἢ συναγάγῃς καὶ ἐκκλησιάσῃς.[16]

12. וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב. *Et homo inanis corde* (intellectu) *privatus est* (s. *cordatus fit*). Οʹ. ἄνθρωπος δὲ ἄλλως νήχεται λόγοις. Σ. . . διακενῆς θρασύνεται.[17]

13. וּפָרַשְׂתָּ אֵלָיו כַּפֶּיךָ. *Et expanderis ad eum volas tuas.* Οʹ. ὑπτιάσεις δὲ χεῖράς ※ʼΑ. Σ. Θ. σου ◄ πρὸς αὐτόν.[18] ʼΑ. ἐκπετάζεις . . .[19] Σ. ἁπλώσεις πρὸς αὐτὸν τὰς παλάμας σου.[20] Θ. ἐπέτασας . . .[21]

14. וְאַל־תַּשְׁכֵּן בְּאֹהָלֶיךָ עַוְלָה. *Et ne habitare facias in tentoriis tuis iniquitatem.* Οʹ. ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω. ʼΑ. μὴ σκηνωσάτω ἐν σκέπῃ σου παρανομία.[22] Σ. Θ. μὴ σκηνωσάτω ἐν σκηνῇ σου παρανομία.[23]

18. לָבֶטַח תִּשְׁכָּב. *Tuto quiesces.* Οʹ. ἀναφανεῖταί σοι εἰρήνη. ʼΑ. ἐν ἐλπίδι κοιμηθήσῃ.[24]

20. וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה. *Et oculi impiorum deficient.* Οʹ. Vacat, sed mox post ἀπώλεια habet: ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν τακήσονται.[25] Θ. ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκλείψουσιν.[26]

מַפַּח־נָפֶשׁ. *Efflatio animae.* Οʹ. ἀπώλεια ※ ʼΑ. Σ. Θ. ψυχῆς.[27]

Cap. XII.

2. וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה. *Et vobiscum morietur sapientia.* Οʹ. ἢ μεθʼ ὑμῶν τελευτήσει σοφία. ʼΑ. καὶ σὺν ὑμῖν τελειώματα σοφίας.[1] Σ. ἡ σὺν ὑμῖν ἡ τελειότης τῆς σοφίας.[2] Θ. . . ἀποθανεῖται . . .[3]

7. וְתֹרֶךָּ. *Et docebit te.* Οʹ. ἐάν σοι εἴπωσι. ʼΑ. καὶ φωτίσει σοι. Σ. καὶ δηλώσει σοι.[4]

---

protulit Valckenaer. *Opusc.* Tom. II. p. 181: πορείας θεοῦ πῶς ἂν ἐφίκοιο; ut haec ad praecedentia Hebraea, הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא (v. 7) aptentur. Certe ἐφῖκται pro מָצָא Symmacho tribuitur Eccles. ix. 10. [13] Syro-hex. ܐ. ܘܡܢܐ ܬܕܥ. ܥܡܝܩܝܢ ܡܢ ܫܝܘܠ. ܡܢܐ ܬܕܥ. [14] Syro-hex. Aquilae continuat: ܕܠܡܐ ܐܦ ܠܪܩܝܥܐ ܠܒܪ ܡܢ ܐܪܥܐ ܬܡܫܘܚ: ܘܦܬܝܚܐ ܡܢ ܝܡܐ. Tam lectionem ipsam quam scholium ei appositum, "*Firmamentum* terram vocat," exscribendo praeterlapsus est Norberg. Interpres, quisquis fuerit, non אֲרֻכָּה, sed הָרָקִיעַ legisse videtur. [15] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܘܦܬܝܚܐ ܡܢ ܝܡܐ. [16] Syro-hex. ※ ܣ. ܐܘ ܬܟܢܫ ܘܬܥܒܕ ܟܢܘܫܬܐ. Hujus lectionis, quae in cod. ad v. 9, ἢ μακρότερα κ.τ.έ., minus recte apposita est, particulam tantum, ※ ܣ. ܐܘ ܬܟܢܫ, quasi post πάντα inserendam affert Middeld. Verbum ܬܥܒܕ, quod nescimus an aliunde notum sit, per ἐκκλησιάζειν Graecum fecimus, secundum scholium codicis philologicum: ܟܢܘܫܬܐ ܐܘ ܡܢ ܥܕܬܐ. Hieronymi versio hexaplaris est: *Quod si everterit omnia* ※ *aut congregaverit:* unde Montef. edidit: ויקהיל. ※ ἢ συναγάγῃ. [17] Colb. "Schol. θρασύνεται."—*Nobil.* Sic Codd. 161, 248 in marg. [18] Sic Syro-hex. in textu. [19] Colb. et Reg. unus, qui ἐκπετάξεις habet. [20] Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. [21] Nobil., Orat., Reg. alter. [22] Nobil., qui quasi scholion affert. Aquilae vindicat Montef. provocans ad Cap. viii. 22. [23] Colb., Reg. unus. [24] Nobil., Polychron., Orat., Reg. unus. Colb., Reg. alter, et Cod. 255 κοιμηθῆναι habent. Theodotioni tribuit Cod. 250. [25] Sic Syro-hex., qui insuper addit: ÷ ܠܘܬܗ ܓܝܪ ܚܟܡܬܐ ܘܚܝܠܐ ↙. Neque aliter Alex.: παρʼ αὐτῷ γὰρ σοφία καὶ δύναμις. Hieron.: ※ *Oculi autem impiorum tabescent.* [26] Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Θ. οἱ ὀφθ. αὐτῶν ἐκλείψουσιν. Sic Reg. alter, ex Niceta, ut videtur. [27] Sic Syro-hex. in textu. Hieron. sine asterisco: *perditio est animae.* Montef. ex Colb. edidit: ※ ʼΑ. Σ. Θ. ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλεια; quae hodie in LXX exstant.

Cap. XII. [1] Sic Montef. ex Colb., ut videtur. Nobil. affert: ʼΑ. τελειώματα σοφίας. Syro-hex. ܐ. ܫܘܡܠܝܐ. [2] Colb. [3] Syro-hex. ܬ. ܡܝܬܐ. Middeld. vertit: Σ. Θ. νεκρὰ (ἡ σοφία). Sed ܡܝܬܐ cum puncto est participium, et pro ἀποθανεῖται ponitur. Symmachi nomen insititium videtur. [4] Reg. unus. Colb. habet φωτίσῃ et δηλώσῃ. Parsons. exscripsit e Codd. 138, 255: ʼΑ. Θ. καὶ φωτίσει σε, καὶ δηλώσει σε (σοι?).

8. אוֹ שִׂיחַ לָאָרֶץ וְתֹרֶךָּ. *Vel loquere terrae, et docebit te.* Ο΄. ἐκδιήγησαι γῇ, ἐάν σοι φράσῃ. Σ. ἢ ὁμίλησον τῇ γῇ, καὶ μηνύσει σοι.[5]

8, 9. וִיסַפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם׃ מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָֹה עָשְׂתָה זֹּאת. *Et narrabunt tibi pisces maris. Quis non scit in omnibus his, quia manus Jovae fecit haec?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐξηγήσονταί σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης. τίς οὐκ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα;[6]

10. כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ. *Omnis carnis hominis.* Ο΄. παντὸς ※ Ἀ. κρέως ◂ ἀνθρώπου.[7]

11. הֲלֹא־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן. *Nonne auris sermones probat?* Ο΄. οὖς μὲν γὰρ ῥήματα διακρίνει. Ἀ. Σ. Θ. μὴ οὐχὶ οὖς λαλιὰν δοκιμάζει;[8]

יִטְעַם־לוֹ. *Gustat sibi.* Ο΄. γεύεται ※ αὐτῷ (s. ἑαυτῷ).[9]

12. בִּישִׁישִׁים חָכְמָה. *In veteribus est sapientia.* Ο΄. ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία. Ἀ. ἐν παλαιοῖς σοφία. Σ. ἐν μακροχρονήσασι σοφία.[10]

14. עַל־אִישׁ. *Super viro.* Ο΄. κατ' ἀνθρώπων. Ἀ. ἐπ' ἄνδρα.[11]

16. וְתוּשִׁיָּה. *Et consilium.* Ο΄. καὶ ἰσχύς. Θ. καὶ σωτηρία.[12]

17. מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל. *Abducit consiliarios captivos.* Ο΄. διάγων βουλευτὰς αἰχμαλώτους. Ἀ. ἀπάγων συμβούλους λάφυρα. Σ. διάγων βουλευτικοὺς εἰς ἀβουλίαν.[13]

17. וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל. *Et judices stultos arguit.* Ο΄. κριτὰς δὲ γῆς ἐξέστησε. Σ. καὶ κριτὰς ἐξιστῶν.[14]

18. וַיֶּאְסֹר אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם. *Et obligat cingulum in lumbis eorum.* Ο΄. καὶ περιέδησε ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. Σ. καὶ περιζωννύων αὐτοὺς σχοινίῳ κατὰ λαγόνων.[15] ※ Θ. καὶ περιέδησε ◂.[16]

20. מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים. *Aufert labium fidelibus.* Ο΄. διαλλάσσων χείλη πιστῶν. Σ. περιτρέπων χείλη ἀπλανήτων.[17]

וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח. *Et sensum senum tollit.* Ο΄. σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔγνω. Ἀ... λήψεται.[18] Σ. καὶ ἐπιστήμην γερόντων ἀφαιρῶν.[19]

21. שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים. *Effundit ignominiam super principes.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐκχέων ἀτιμίαν ἐπ' ἄρχοντας ◂.[20]

23. מַשְׂגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם שֹׁטֵחַ לַגּוֹיִם וַיַּנְחֵם. *Crescere facit gentes, et perdit eas; expandit gentes, et reducit eas.* Ο΄. Vacabat. ※ Ἀ. Θ. πλανῶν ἔθνη, καὶ ἀπολλύων αὐτά· καταστρωννύων ἔθνη, καὶ καθοδηγῶν αὐτά.[21]

24. מֵסִיר. *Aufert.* Ο΄. διαλλάσσων. Ἀ. ἀφιστῶν. Σ. παρατρέπων. Θ. μεθιστῶν.[22]

עַם־הָאָרֶץ. *Populi terrae.* Ο΄. γῆς. Οἱ Γ΄. λαῶν (γῆς).[23]

---

[5] Colb., Reg. unus. [6] "Quae asteriscis notantur, ex Theodotione in textum LXX interpretum invecta sunt, ut notat Colb. his verbis: Ἐκ Θ. οἱ γ΄, i. e. tres στίχοι."—*Montef.* Sub ※ leguntur in Hieron. et sub ※ Θ. in Syro-hex. Apud Montef. καὶ in initio male abest. [7] Colb. Syro-hex. in marg. ܐ. ※ ܕܒܣܪ ◆ Hieron.: *omnis* ※ *carnis* : *hominis*. [8] Sic vertenda Syriaca: ܐ. ܣ. ܬ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܕܢܐ ܠܡܡܠܠܐ ܒܩܝܐ ◆ Apud LXX pro οὖς olim exstabat νοῦς, quae lectio est Codd. Vat. et Alex. et Syro-hex. [9] Syro-hex. in marg. ◆ ※ ܠܗ. Hieron.: ※ *sibi*. [10] Nobil., Orat., Regii duo. [11] Colb. [12] Colb., Reg. unus. [13] Nobil., Nicet. (qui Symmacho ἄγων tribuit), Orat., Regii duo. Aquilae versionem confirmat Syro-hex. ܐ. ܕܡܘܒܠ ܡܠܟܐ ܠܒܙܬܐ ◆ [14] Syro-hex. ◆ ܣ. ܘܠܕܝܢܐ ܡܥܛܐ ◆ Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. Θ. ἐξιστῶν. [15] Nobil., Olymp. et "omnes." [16] Syro-hex. in textu habet: ※ Θ. καὶ περιέδησεν (ܘܐܣܪ) ◂ αὐτοὺς ζώνῃ ὀσφύων (ܕܚܨܐ) αὐτῶν. E Cod. Alex. post Grabium incaute exscripsit Parsonsius: καὶ περιζωννύων αὐτοὺς ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. Codex exhibet ζωην οσφρυος (sic); unde fortasse colligi potest, Seniores vertisse, καὶ περιζωννύων αὐτοὺς ζώνῃ ὀσφύος αὐτῶν, et περιέδησεν ex Theodotione invectum esse. Hieron. affert: ※ *Et circumdedit balteo renes eorum* :. [17] Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus. Consentit Syro-hex. ܣ. ܕܡܗܦܟ ܣܦܘܬܐ ܕܠܐ ܛܥܝܢ ◆ [18] Colb. Pro ἔγνω Cod. 249 ἀφείλετο habet. [19] Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus. [20] Sic Syro-hex. in textu, invito Hieron. [21] Sic sub ※ Ἀ. Θ. Syro-hex. in textu. Sub ※ Θ. affert Montef. ex Colb., qui notat: Ἐκ Θ. οἱ δύο. [22] Olymp., Orat., Reg. unus. Colb. Aquilae tribuit ἀφίστησι. Nobil.: Ἀ. Θ. μεθιστῶν. [23] Syro-hex. ◆ ܓ. ܕܥܡܡܐ ◆ Hieron.: ※ *populi* : *terrae*.

24. בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ. *In vastitate* ubi *non* est *via.* Οʹ. ἐν ὁδῷ ᾗ οὐκ ᾔδεισαν. Σ. . . δι' ἀνοδίας.[24]

25. יְמַשְׁשׁוּ. *Palpant.* Οʹ. ψηλαφήσαισαν. Ἄλλος· ψηλαφῶντας.[25]

וַיַּתְעֵם. *Et errare eos facit.* Οʹ. πλανηθείησαν. Ἄλλος· πλανωμένους.[26]

Cap. XIII.

1. שָׁמְעָה אָזְנִי וַתָּבֶן לָהּ. *Audivit auris mea, et percepit illud.* Οʹ. καὶ ἀκήκοέ μου τὸ οὖς. Θ. ἀκήκοε τὸ οὖς μου, καὶ συνῆκεν αὐτά.[1]

2. כְּדַעְתְּכֶם יָדַעְתִּי גַם־אָנִי. *Secundum scientiam vestram et ego novi.* Οʹ. καὶ οἶδα ὅσα καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε. Θ. κατὰ ἐπιστήμην ὑμῶν οἶδα καὶ ἐγώ.[2]

לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם. *Non inferior* sum *ego vobis.* Οʹ. καὶ οὐκ ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν.[3] Σ. καὶ οὐ καταδεέστερός εἰμι ὑμῶν.[4] Θ. καὶ οὐχ ἥσσων (s. οὐκ ἐλάττων) ἐγώ εἰμι ὑμῶν.[5]

3. וְהוֹכֵחַ אֶל־אֵל אֶחְפָּץ. *Et arguere contra Deum volo.* Οʹ. ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, ἐὰν βούληται. Ἄλλος· ἐὰν θέλοι, ἐλέγχω ὑμᾶς.[6]

4. טֹפְלֵי־שָׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִל כֻּלְּכֶם. *Concinnatores mendacii, medici nihili omnes vos.* Οʹ. ἰατροὶ ἄδικοι, καὶ ἰαταὶ κακῶν πάντες ※ Ἀ. Θ. ὑμεῖς.[7] Ἀ. . . ἰατροὶ ἐπίπλαστοι ὑμεῖς πάντες.[8] Σ. προστίθεσθε ψεύσματι, καὶ ἰατροὶ ἐπίπλαστοί μου, [κατασκευάζοντες ἄλογα].[9]

5. וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה. *Et esset vobis ad sapientiam.* Οʹ. καὶ ἀποβήσεται ὑμῖν σοφία (alia exempl. εἰς σοφίαν). Σ. καὶ νομισθήσεσθε φρόνιμοι.[10]

6. שִׁמְעוּ־נָא. *Audite, quaeso.* Οʹ. ἀκούσατε ※ δέ.[11]

7. הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ. *Numquid Deo loquemini* (perversitatem)? Οʹ. πότερον οὐκ ἔναντι κυρίου λαλεῖτε; Σ. ἆρα ὑπὲρ τοῦ θεοῦ λαλεῖτε;[12]

8. הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן. *Num vultum ejus accipietis?* Οʹ. ἢ ὑποστελεῖσθε; Σ. ἆρα πρόσωπον αὐτοῦ ὑποστελεῖσθε;[13] Θ. ἢ πρόσωπον αὐτοῦ λαμβάνετε;[14] Ὁ Ἑβραῖος· δυσωπεῖσθε.[15] Schol. ἆρα δύνασθε κρύψαι αὐτόν;[16]

---

[24] Reg. unus. Cf. Hex. ad Psal. cvi. 40. [25] Schol. apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. [26] Iidem.

Cap. XIII. [1] Graece versa ex Syro-hex. ܬ. ܫܡܥܬ ܐܕܢܐ ܕܝܠܝ ܘܐܣܬܟܠܬ ܐܢܝܢ. [2] Ex eodem in continuatione: ܬ. ܐܝܟ ܝܕܥܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܝܕܥܬ ܐܦ ܐܢܐ. [3] Ad verba καὶ οὐκ Syro-hex. in marg. affert: νεώτερος ὑμῶν ὢν (ܟܕ ܛܠܐ ܕܛܠܝܐ ܡܢܟܘܢ ܐܝܬܝ). Pertinet ad lectionem Codd. Alex., 249: καί γε νεώτερος ὑμῶν ὢν (ὢν om. Cod. Alex.) οὐκ εἰμὶ ἀσυνετώτερος ὑμῶν. Praeterea pro εἰμὶ ὑμῶν Syro-hex. habet: ὑμῶν εἰμι ※ ἐγώ ◂. [4] Reg. unus. [5] "Versio quae fertur LXX interpretum, καὶ οὐκ ἀσ. εἰμι ὑμῶν, asterisco notatur in Ed. Latina Hieronymi, quia est forte Theodotionis."—*Montef.* Hieronymi versio est: *Et ※ quidem : ego non sum vobis insipientior;* quasi legisset, καί ※ γε ◂ οὐκ εἰμὶ κ.τ.έ. Praeterea Syro-hex. Theodotioni continuat: ܘܠܐ ܒܨܝܪ ܐܢܐ ܐܝܬܝ ܡܢܟܘܢ. [6] "Colb. sine interpretis nomine."—*Montef.* Scholium esse videtur. [7] Syro-hex. in marg. ܐ. ܬ. ※ ܐܢܬܘܢ. [8] Syro-hex. ܐ. ܐܣܘܬܐ ܡܬܛܦܠܢܐ ܐܢܬܘܢ ܟܠܟܘܢ. Graeca sunt Middeldorpfii, qui ea ad priorem clausulam, וְאוּלָם אַתֶּם טֹפְלֵי־שָׁקֶר, male retulit. Cf. Hex. ad Psal. xcv. 5. [9] "Orat., Reg. unus, Nicetas [qui Polychronium compilavit] et Drusius. Colb. haec tantum Symmacho tribuit, καὶ ἰατροὶ etc., quibus asteriscum praemittit. Drusius suspicatur illud, κατασκευάζοντες ἄλογα, esse Symmachi [immo Aquilae] vel Theodotionis: sed reclamant omnes MSS. et Editi."—*Montef.* Haec, προστίθεσθε ψεύσματι, ad Sym. pertinere nullus dubito, etsi Hebraea aliter verterit iste interpres Psal. cxviii. 69: cetera suspicione non vacant. Verba, κατασκευάζοντες ἄλογα, explicationem esse potius quam aliam versionem Hebraeorum טֹפְלֵי־שָׁקֶר crediderim. [10] Colb., Reg. unus. [11] Sic Syro-hex. In LXX hodie legitur ἀκούσατε δὲ, sed δὲ om. Cod. Alex., alii. [12] Colb. Statim pro וְלוֹ, Οʹ. ἔναντι δὲ αὐτοῦ, Montef. ex Colb. excitavit: Ἄλλος· ἐναντίον τῷ θεῷ (sic). [13] Sic Codd. 137, 255. Cod. 256 in textu legit: ἢ ὑποτελεῖσθαι (sic). ἢ πρόσωπον αὐτοῦ λαμβάνετε; ἆρα πρόσωπον αὐτοῦ ὑποτελεῖσθε (sic). ὑμεῖς δὲ κ.τ.έ. [14] Nobil. ex Olymp., Colb., Orat., Reg. unus, et Codd. 137, 255. In Cod. 137 male legitur ὑπολαμβάνετε. [15] Nobil. ex Olymp., Orat., Reg. unus. [16] [Σ.] ἆρα δύνασθε κ.τ.έ. "Colb. sine Symmachi nota; nam ex conjectura tantum Symmacho ascribitur."—*Montef.* Cod. 255 Aquilae ascribit, quod falsissimum esse nemo non videt. Scholium est ad verbum ὑποστελεῖσθε, et quidem Olympiodori in Cat. Nicet. p. 262.

9. הֲטוֹב כִּי־יַחְקֹר אֶתְכֶם. *Num bonum, ut inquirat vos?* Ο΄. καλὸν γὰρ ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς. Ἄλλος· μήτι ἀγαθόν . . . Ἄλλος· συμφέρει μοι γὰρ ἐξετασθῆναι ὑμᾶς.[17]

אִם־כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהָתֵלּוּ בוֹ. *Num sicut illuditur homini, illudetis ei?* Ο΄. εἰ γὰρ τὰ πάντα ποιοῦντες προστεθήσεσθε αὐτῷ. Ἀ. εἰ ὡς παραλογισμῷ ἐν ἀνθρώπῳ παραλογίζεσθε.[18]

10. הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם. *Arguendo arguet vos.* Ο΄. οὐδὲν ἧττον ἐλέγξει ὑμᾶς.[19]

אִם־בַּסֵּתֶר פָּנִים תִּשָּׂאוּן. *Si in occulto faciem susceperitis.* Ο΄. εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσεσθε. Σ. μὴ κρύφα πρόσωπον αὐτοῦ δυσωπηθήσεσθε;[20]

11. הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תְּבַעֵת אֶתְכֶם. *Nonne majestas ejus terrebit vos?* Ο΄. πότερον οὐχὶ δεινὰ αὐτοῦ στροβήσει ὑμᾶς;[21] Σ. μὴ οὐχὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ πτοήσει ὑμᾶς;[22] Ὁ Ἑβραῖος· ἐὰν ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ταραχθήσεσθε.[23]

12. זִכְרֹנֵיכֶם. *Memoriae vestrae.* Ο΄. ὑμῶν τὸ γαυρίαμα. Οἱ λοιποί· μνημόσυνον ὑμῶν.[24]

13. וַאֲדַבְּרָה־אָנִי. *Et loquar ego.* Ο΄. ἵνα λαλήσω ※ ἐγώ.[25]

15. הֵן־יִקְטְלֵנִי. *En! occidet me.* Ο΄. ἐάν με χειρώσηται. Ἀ. ἰδοὺ δή με . . .[26]

לֹא (לוֹ ק) אֲיַחֵל. *Non sperabo* (s. *In eo sperabo*). Ο΄. ἐπεὶ καὶ ἦρκται. Ἀ. αὐτὸν περιμενῶ (s. αὐτῷ σχολάσω).[27]

15. אַךְ. *Tantum.* Ο΄. ἦ μήν. Ἀ. πλήν.[28]

18. הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט. *Ecce! age, instruxi judicium.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ἐγγύς εἰμι τοῦ κρίματός μου. Ἀ. ἰδοὺ δὴ ἔταξα κρίμα. Θ. ἰδοὺ δὴ προσέθηκα κρίμα.[29]

19. כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע. *Quia nunc obmutescam et exspirabo.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι νῦν κωφεύσω καὶ ἐκλείψω.[30] Ὁ Ἑβραῖος· ἵνα μὴ λαλήσω.[31]

20. אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי. *Verum duo ne facias mecum.* Ο΄. δυεῖν δέ μοι χρήσῃ.[32] Ἀ. Θ. πλὴν δύο μὴ ποιήσῃς μετ' ἐμοῦ.[33] Σ. μόνα δὲ δύο μὴ ποιήσῃς ἐμοί.[34]

אָז מִפָּנֶיךָ לֹא אֶסָּתֵר. *Tunc a facie tua non abscondar.* Ο΄. ※ τότε ἀπὸ τοῦ προσώπου σου οὐ κρυβήσομαι.[35] Ὁ Ἑβραῖος· οὐκ ἐκκλινῶ.[36]

21. הַרְחֵק. *Procul amove.* Ο΄. ἀπέχου. Ἀ. Θ. μάκρυνον.[37]

22. אֲדַבֵּר וַהֲשִׁיבֵנִי. *Loquar, et responde mihi.* Ο΄. λαλήσεις, ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀνταπόκρισιν. Οἱ λοιποί· λαλήσω, καὶ ἀποκρίνῃ μοι.[38]

25. הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ. *Num folium propulsum concuties?* Ο΄. ἢ ὡς φύλλον κινούμενον ὑπὸ

---

[17] "Colb. Hoc postremum videtur esse scholion."—*Montef.* Illud, ni fallor, Aquilae est; hoc Symmachi. [18] Cod. 252. [19] Ante ἐλέγξει Syro-hex. in marg. infert ※ ὅτι, cum nota: "Hoc ὅτι ne apud unum quidem trium reliquorum (interpretum) positum est in Tetraplis." Apud Hieron. olim edebatur: *Hic nihilominus* ※ *quia* : *arguet vos.* Genuinum ※ *quia* : temere delevit Vallarsius. [20] Nobil., Nicet., Orat. [21] In Ed. Rom. est, οὐχ ἡ δῖνα αὐτοῦ, repugnante tam lingua, quae δίνη clamitat, quam ipso Cod. Vat., ubi οὐχὶ δεινὰ αὐτοῦ scriptum. Syro-hex. ܠܐ ܗܘܐ ܡܙܝܥܢܘܬܐ ܕܝܠܗ. [22] Nobil., Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. Consentit Syro-hex. ܣ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܡܙܝܥܢܘܬܐ ܕܝܠܗ ܡܙܝܥܐ ܠܟܘܢ ܀ [23] Nobil., Polychron., Colb., Orat. Mira interpretatio. [24] Colb. [25] Sic Hieron. solus. [26] Colb. [27] Syro-hex. ܐ. ܠܗ ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܀ [28] Idem: ܐ. ܒܪܡ ܀ [29] Graece versa ex Syro-hex. ܐ. ܗܐ ܗܘܝܬ ܠܡܫܬܥܝܘ ܕܝܠܗ ܀ ܬ. ܗܐ ܗܘܝܬ ܠܐܬܪܥܝܘ ܕܝܠܗ ܀ [30] Sic Syro-hex. in textu. Hieron.: ※ *ut nunc obmutescam et desinam.* Totus v. 19 sub asterisco jacet in Cod. 248. [31] Olymp., Reg. unus. [32] Pro χρήσῃ est χρεία in Codd. Alex., 249, et Syro-hex. Cf. ad Cap. ix. 33. Montef. affert: Τετρ. μοι χρεία, ex Colb. ubi Δ΄. γρ. χρεία. Vid. nos ad Cap. ii. 9. [33] Olymp., Colb., Regii duo. Adde Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܪܡ ܬܪܬܝܢ ܠܐ ܬܥܒܕ ܥܡܝ ܀ [34] Syro-hex. ܣ. ܒܠܚܘܕܝܗܝܢ ܕܝܢ ܬܪܬܝܢ ܠܐ ܬܥܒܕ ܠܝ ܀ [35] Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. In Syro-hex. et sex codd. οὐ abest. [36] Olymp., Colb., Reg. unus. [37] Colb., Reg. unus. Parsons. ex Cod. 248 affert: Ἀ. ἀπάλλαξόν με τῆς παρούσης συμφορᾶς, τὴν τιμωρίαν ἀποστήσας χεῖρα, καὶ τὴν δικαιολογίαν μὴ εἰς ἁμαρτίαν λογίσῃ. Quod merum scholium est, non illud ineptum, modo pro τιμωρίαν rescribatur τιμωρόν. [38] Olymp.

ἀνέμου εὐλαβηθήσῃ; Σ. *ἆρα φύλλον ἐκπῖπτον σὺ καταδυναστεύεις;*[39]

25. תִּרְדֹּף. *Persequeris.* Ο΄. *ἀντίκεισαί μοι.* Ἀ. *περιδιώξεις.*[40] Σ. *διώκεις.*[41]

27. וְתָשֵׂם בַּסַּד רַגְלַי. *Et ponis in cippo pedes meos.* Ο΄. *ἔθου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύματι.*[42] Ἀ. *καὶ ἔθηκας ἐν ξυλοπέδῃ τὸν πόδα μου.*[43] Σ. . . *ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς τὸν πόδα μου.*[44] Θ. . . *ἐν ταλαιπωρίᾳ τὸν πόδα μου.*[45] Ἄλλος· *ἐν ποδοκάκῃ.*[46]

עַל־שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחַקֶּה. *Circa radices pedum meorum effodisti* (s. *circumscribis*). Ο΄. *εἰς δὲ ῥίζας τῶν ποδῶν μου ἀφίκου.* Ὁ Ἑβραῖος· *τὰ δὲ ἴχνη τῶν ποδῶν μου περιχαράττεις.*[47]

28. וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה. *Et ille tanquam putredo veterascit.* Ο΄. *ὃ παλαιοῦται ἶσα ἀσκῷ.* Σ. *τοῦ ὁμοίως σηπεδόνι παλαιουμένου.*[48]

CAP. XIV.

1. שְׂבַע־רֹגֶז. *Satiatus commotione.* Ο΄. *πλήρης ὀργῆς.* Ἀ. *πλήρης κλονήσεως.*[1]

4. מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא. *Quis dabit purum ex immundo?* Ο΄. *τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου;* Ἀ. *τίς δώσει καθαρὸν ἀπὸ μεμιασμένου;*[2]

5. אִתָּךְ. *Penes te.* Ο΄. *παρ' αὐτοῦ.* Σ. *παρὰ σοί.*[3]

חֻקָּיו עָשִׂיתָ. *Determinationes ejus fecisti.* Ο΄. *εἰς χρόνον ἔθου.* Σ. *ὅρον αὐτοῦ ἔταξας.*[4]

6. שְׁעֵה. *Oculos averte.* Ο΄. *ἀπόστα.* Θ. *ἄνες.*[5]

7. וְיוֹנַקְתּוֹ. *Et surculus ejus.* Ο΄. *καὶ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ.* Ἀ. Θ. *ὁ κόρμος.* Σ. *καὶ αἱ παραφυάδες αὐτοῦ.*[6]

8. וּבֶעָפָר. *Et in pulvere.* Ο΄. *ἐν δὲ πέτρᾳ.* Ἀ. *ἐν χοΐ.* Σ. *ἐν τῇ γῇ.* Θ. *ἐν τῷ χώματι.* Ὁ Ἑβραῖος· *ἐν σποδιᾷ.*[7]

9. וְעָשָׂה קָצִיר. *Et faciet messem.* Ο΄. *ποιήσει δὲ θερισμόν.* Ὁ Ἑβραῖος· *ποιήσει καρπόν.*[8]

11. אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם. *Defecit aqua de mari.* Ο΄. *χρόνῳ γὰρ σπανίζεται θάλασσα.* Σ. *ὡς ἐκρεῖ ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης.*[9]

נָהָר. *Fluvius.* Ο΄. *ποταμός.* Ὁ Ἑβραῖος· *χειμάρρους.*[10]

12. עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם לֹא יָקִיצוּ. *Usque dum non erunt caeli, non expergiscentur.* Ο΄. *ἕως ἂν*

---

[39] Colb., Reg. unus. Etiam Syro-hex. ܣ. ܗܐ ܟܠ ܛܪܦܐ ܕܢܦܠ ܐܢܬ ܡܫܬܠܛܬ ܐܢܬ܀ [40] Cod. 252. [41] Syro-hex. ܣ. ܪܕܦ ܐܢܬ܀ [42] Pro *ἐν κωλύματι* Syro-hex. habet ܒܟܘܡܫܐ, h.e. *ἐν κοιλώματι* (cf. Cant. ii. 17 in Syro-hex.) quae conjectura est Ernestii ad *Gloss. Sacr. Hesychii*, p. 231. [43] Nobil., Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. [44] Colb., Orat., Reg. unus. [45] Colb. [46] Schol. apud Nobil. Huc fortasse pertinet versio anonyma in marg. Syro-hex. ܒܩܕܐ܀, *in cippo*. Cf. ad Cap. xxxiii. 11. "Has lectiones germanas esse non ambigimus. Aliae proponuntur, sed vitiatae et mendosae; nimirum in Ed. Rom.: Ἀ. ὡς ἀπὸ ξύλου εἱρκτῆς. Σ. ἐν ταλαιπωρίᾳ. Regii duo et Orat.: Ἀκ. δὲ καὶ Σύμ., ὁ μέν, ἐν ταλαιπωρίᾳ, ὁ δέ, ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς. Unus tamen Reg. habet: ὡς ἀπὸ ξύλου εἱρκτῆς. Nicetas vero ex Polychronio et Olympiodoro: Ἀκ. μὲν καὶ Σύμ., ὁ μέν, ἐν ταλαιπωρίᾳ, ὡς ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς· ὁ δέ, ἐν ξυλοπέδῃ, ἐξέδωκεν."—*Montef.* [47] Didymus apud Nobil., Polychron. apud Nicet., Orat., Regii duo. [48] Colb., Reg. unus. Olymp.: ἤ, κατὰ τὸν Σύμ., ὁμοίως σηπεδόνι.

CAP. XIV. [1] Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. [2] Colb., Reg. unus. [3] Colb., Reg. unus. [4] Colb., Reg. unus. [5] Colb., Reg. unus. [6] Ἀ. Θ. ὁ κόρμος. "Sic Drus. [Nobil. ex Polychronio]. Colb. autem: Οἱ λοιποί· ὁ κόρμος."—*Montef.* Codd. 137, 255: Οἱ λοιποί· ὁ κόρμος καὶ αἱ παραφυάδες. Tandem Cod. 252: Σ. καὶ παραφυάδες αὐτοῦ. [7] Polychron.: Ὁ Ἑβραῖος, ἐν σποδιᾷ, ἔχει· Ἀκ. δὲ καὶ Θεοδ., ὁ μέν, ἐν χοΐ, ὁ δέ, ἐν τῷ χώματι, εἴρηκε, συνᾴδοντες καὶ αὐτοὶ τῷ Ἑβραϊκῷ. Symmachi lectionem afferunt Codd. 137, 255, et sine nom. Cod. 138. [8] "Duo MSS." Polychron.: πάλιν δὲ ὁ μὲν Ἑλληνικός, ποιήσει θερισμὸν, ἀπὸ τοῦ τέλους εἴρηκεν· ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀπὸ τοῦ πράγματος, ποιήσει καρπόν. Haec non cepit Montef., qui τῷ Ἑβραίῳ perverse tribuit, ἀπὸ τοῦ πράγματος ποιήσει καρπὸν, pro Hebraeis, וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ־נָטַע: illum vero Ἑλληνικὸν de aliquo trium interpretum intelligit, cum manifeste indicetur ipsa versio LXXviralis. [9] "Sic [Polychron. et] omnes MSS. et Editi. Duo legunt ἐκ θαλάσσης."—*Montef.* [10] Polychron. et "omnes MSS." Nobil. quasi scholium affert.

ὁ οὐρανὸς οὐ μὴ συρραφῇ. Ἀ. ἕως ἂν κατατριβῇ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσεται. Σ. Θ. ἕως παλαιωθῇ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσονται.[11]

12. וְלֹא יֵעֹרוּ מִשְּׁנָתָם. *Et non excitabuntur e somno suo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν. ※ Θ. οὐκ ἐξυπνισθήσεται ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ.[12]

14. הֲיִחְיֶה. *Num vivet?* Ο΄. ζήσεται. Ἀ. Θ. μήτι ζήσεται;[13]

אֲיַחֵל עַד־בּוֹא חֲלִיפָתִי. *Exspectabo donec veniat mutatio mea.* Ο΄. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένωμαι. Ἀ. Θ. ἐλπιῶ ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ ἄλλαγμά μου. Σ. ... ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ ἀνάφυσίς μου.[14]

15. תִּכְסֹף. *Desiderabis.* Ο΄. μὴ ἀποποίου. Θ. ἐπιποθήσεις.[15]

16. צְעָדַי. *Gressus meos.* Ο΄. μου τὰ ἐπιτηδεύματα. Οἱ λοιποί· τὰ διαβήματά μου.[16]

17. וַתִּטְפֹּל עַל־עֲוֹנִי. *Et concinnas super iniquitatem meam* (h.e. *peccata mea falsis criminationibus auges*). Ο΄. ἐπεσημήνω δὲ, εἴ τι ἄκων παρέβην. Σ. ἐπισωρεύσεις γὰρ τὴν ἀνομίαν μου.[17]

18, 19. וְאוּלָם——הֶאֱבַדְתָּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ πλὴν——ἀπώλεσας.[18]

19. תִּשְׁטֹף סְפִיחֶיהָ עֲפַר־אָרֶץ. *Inundat effusio ejus pulverem terrae.* ※ Θ. καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὕπτια τοῦ χώματος τῆς γῆς. Σ. καὶ κατακλυσθήσονται (s. ἐπικλυσθήσονται) τὰ παραλελειμμένα τοῦ χοὸς τῆς γῆς.[19]

19, 20. וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ: תִּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ. *Et spem hominis perire facis. Praevales ei in perpetuum, et abit; immutat vultum suum, et dimittis eum.* Ο΄. ※ Θ. καὶ ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπώλεσας ◂· ὦσας αὐτὸν εἰς τέλος, καὶ ᾤχετο· ἐπέστησας αὐτῷ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐξαπέστειλας. Σ. οὕτως προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς ἀπολέσεις· *roborans semper eum qui abiit, revocans vero faciem ejus quem dimisisti.*[20]

---

[11] Montef. affert ex Colb. et Reg.: Ἀ. Θ. ἕως παλαιωθῇ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσονται. Rectius, ut videtur, Syrus Symmacho et Theod. vindicat: ἕως παλαιωθῇ ὁ οὐρανός (ܥܕܡܐ ܕܒܠܐ ܫܡܝܐ); Aquilae autem: ܥܕܡܐ ܕܐܢ ܢܬܚܒܠ ܫܡܝܐ ܠܐ ܢܬܥܝܪ, quae Graece sonant: ἕως ἂν κατατριβῇ κ.τ.ἑ. Scilicet huic interpreti Hebr. בָּלָה est κατατρίβειν Gen. xviii. 12. Psal. xxxi. 3. xlviii. 15. Jesai. li. 6. Ezech. xxiii. 43. Consentit Vulg., Aquilae haud infrequens imitator: *donec atteratur caelum, non evigilabit.* [12] Colb. Hieron.: ※ *et non suscitabitur de somno suo.* [13] Colb. [14] "Has lectiones habent omnes MSS. et Editi. Illud porro Symmachi, ἡ ἁγία φύσις, vitiatum prorsus videtur. An legendum ἡ ἄλλαξις?"—*Montef.* Semlero in *Epist. Crit.* p. 55, legendum videbatur ἡ ἀλλοίωσις, nescio an ex commentariis Olympiodori, qui ait: Ἀκ. δὲ, καὶ Θ., καὶ Συμ., οἱ μὲν, ἐλπιῶ ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ ἄλλαγμά μου· ὁ δὲ, ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ ἁγία φύσις μου. Ὁ δὲ νοῦς οὗτος· ἐὰν ἐν ᾅδου φυλαχθῶ, προσδοκῶ τὴν παλιγγενεσίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἀλλαγὴν καὶ ἀλλοίωσιν. Verum vidit Kreyssigius, qui in *Obss. Critt. in Graecos Jobi Intt.* p. 14, ἡ ἀνάφυσις, *regerminatio*, rescribendum censuit. Vocab. ἀνάφυσις deest in Lexicis, sed in Hexaplis incerto interpreti (quem Symmachum esse affirmant Codd. 139, 255) tribuitur pro Hebr. מֹצָא, Job. xxxviii. 27. Nunc de Syro nostro videndum, qui affert: Ἀ. ἔλθῃ τὸ ἄλλαγμά (ܫܘܚܠܦܐ) μου. Θ. (rectius Σ.) ἔλθῃ ܡܘܥܝܬܐ μου. Syr. ܡܘܥܝܬܐ, quod Castello est *germen*, in Syro-hex. commutatur cum βλαστὸς, βλάστημα, ῥάδαμνος, ἀνατολὴ (Jerem. xxiii. 5. Ezech. xvii. 10), ἀνάδοσις (Ezech. xlvii. 12); et hic proculdubio cum ἀνάφυσις. [15] Colb., Reg. unus. [16] Colb., Reg. unus. [17] Colb., Reg. unus, teste Montef., qui tamen haec ad priorem hujus versus clausulam refert, חָתֻם בִּצְרוֹר פִּשְׁעִי, h.e. *obsignatum in sacculo scelus meum:* minus probabiliter. Supra Cap. xiii. 4, טָפַל Symmacho est προστίθεσθαι. [18] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ ε΄, h.e. *Ex Theodotione hi quinque versiculi*, qui in hodiernis τῶν Ο΄ exemplaribus locum habent. Iidem in Ed. Lat. Hieronymi sub ※, et in Syro-hex. sub ※ Θ. leguntur. [19] Syro-hex. ܣ. ܘܢܫܬܛܦܘܢ ܡܫܒܩܬܐ ܕܥܦܪܐ ܕܐܪܥܐ. Graeca nostra sunt, si excipias τὰ παραλελειμμένα, quod ex Colb. et Reg. affert Montef. [20] "Σ. οὕτω προσδοκίαν ἀνδρὸς ἀπολέσεις. Sic Colbert. Drusius vero [post Nobil.], προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς ἀπολέσεις."—*Montef.* Olymp.: ἀνθ' οὗ Σύμμαχος οὕτω, προσδυκίαν ἑκάστου ἀνδρὺς ἀπολήσῃς (sic), ἐκδέδωκε. Plenius Syrus noster, ad codicem exactus: ܣ. ܗܟܢܐ ܣܘܟܝܐ ܕܟܠ ܓܒܪ ܬܘܒܕ. ܡܥܫܢ ܐܢܬ ܠܥܠܡ ܠܗܘ ܕܐܙܠ. ܗܦܟ ܐܢܬ ܕܝܢ ܠܦܪܨܘܦܗ ܠܗܘ ܕܫܕܪܬ. "Σ. οὕτως προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς (ita Drusius recte) ἀπολέσεις ἐν παντὶ χρόνῳ, *ut abeat; iterum vero vocas faciem ejus, quem dimiseras.*"—*Middeld.* Mirari subit, quo jure V. D. Syriaca ܡܥܫܢ ܐܢܬ, *roborans*, per ἀπολέσεις reddiderit,

21. לָמוֹ. *Eis.* O′. Vacat. ※ Σ. περὶ αὐτῶν.[21]

22. עָלָיו (in posteriore loco). *Super eo.* O′. Vacat. Ἀ. Θ. ἐπ᾽ αὐτῷ.[22]

CAP. XV.

2. הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת־רוּחַ. *Num sapiens respondebit scientiam venti?* O′. πότερον σοφὸς ἀπόκρισιν δώσει συνέσεως πνεῦμα; Ἀ. μήτι σοφὸς ἀποκρίνεται γνῶσιν πνεύματος; Σ. ἆρα σοφὸς ἀποκρίνεται περὶ γνώσεως πνεύματος;[1]

וִימַלֵּא קָדִים בִּטְנוֹ. *Et replebit euro ventrem suum?* O′. καὶ ἐνέπλησε πόνον γαστρός; Ἀ. Θ. . . καύσωνος.[2] Σ. . . πνεύματος βιαίου γαστέρα αὐτοῦ;[3]

3. לֹא יוֹעִיל בָּם. *In quibus nihil est utilitatis.* O′. οἷς οὐδὲν ὄφελος. ※ Ἀ. Θ. ἐν αὐτοῖς.[4]

4. אַף־אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה. *Immo tu irritum facis timorem* (Dei). O′. οὐ καὶ σὺ ἀπεποιήσω φόβον; Θ. οὐ γὰρ σὺ παρῃτήσω φόβον;[5]

וְתִגְרַע שִׂיחָה לִפְנֵי־אֵל. *Et diminuis meditationem coram Deo.* O′. συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἔναντι τοῦ κυρίου. Σ. καὶ ἀνέδην ὡμίλησας ἐναντία τῷ θεῷ.[6]

5. כִּי־יְאַלֵּף. *Nam docet.* O′. ※ ὅτι ◄ ἔνοχος εἶ.[7]

וְתִבְחַר לְשׁוֹן עֲרוּמִים. *Et eligis linguam versutorum.* O′. οὐδὲ διέκρινας ῥήματα δυναστῶν. Σ. καὶ ἐξελέξω γλῶσσαν πανοῦργον.[8]

7. חוֹלָלְתָּ. *Formatus es.* O′. ἐπάγης. Ὁ Ἑβραῖος· συνελήφθης.[9]

8. הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ תִּשְׁמָע. *Num arcanum Dei audisti?* O′. ἢ σύνταγμα (Ἀ. ἀπόρρητα. Σ. ὁμιλίαν. Θ. μυστήριον[10]) κυρίου ἀκήκοας; ἢ συμβούλῳ σοι ἐχρήσατο ὁ θεός;[11]

10. גַּם־שָׂב גַּם־יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים. *Etiam canus, etiam vetus inter nos* sunt, *gravior patre tuo diebus.* O′. Vacabat. ※ Θ. καίγε πρεσβύτης καίγε παλαιὸς ἐν ἡμῖν, βαρύτερος (Σ. πολυχρονιώτερος[12]) τοῦ πατρός σου ἡμέραις.[13]

12. מַה־יִּקָּחֲךָ לִבֶּךָ. *Quid capit te cor tuum?* O′. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; Σ. Θ. τί ὅτι ἐπῆρέ σε ἡ καρδία σου;[14]

וּמַה־יִּרְזְמוּן עֵינֶיךָ. *Et quid innuunt oculi tui?* O′. ἢ τί ἐπήνεγκαν οἱ ὀφθαλμοί σου; Ἄλλος· ἢ τί ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοί σου;[15]

---

ut nihil omnino habeat Syrus, quod vocabulo תִּתְקְפֵהוּ respondeat. Manifestum est verbum aliquod in Syriacis excidisse, idque in fine v. 14, non in principio v. 15, qui a ܘܐܢܫ ܣ recte incipit. Hoc suppleto, locus conjectando verti potest: Σ. οὕτως προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς (ἀπολέσεις)· ἐνισχύων διαπαντὸς τὸν ἀπελθόντα, ἀνακαλῶν δὲ τὸ πρόσωπον ᾧ ἐξαπέστειλας. [21] Sic Syro-hex. in marg. et sine nomine Colb. Hieron.: ※ *de iis.* [22] Sic Syro-hex. in marg. post ἐπένθησεν. Codd. Alex., 106, 249: ἐπ᾽ αὐτῷ ἐπένθησεν. Hieron.: *super eum luxit.*

CAP. XV. [1] Cod. 252. Montef. ex Colb. tantum affert: Σ. περὶ γνώσεως πνεύματος; unde praepositionem, quae abest a Cod. 252, assumsimus. [2] Codd. 138, 255. Cod. 137: Ἀ. καύσωνι. [3] Cod. 252. [4] Syro-hex. in textu: οἷς οὐκ ἔστιν ※ Ἀ. Θ. ἐν αὐτοῖς ◄ ὄφελος. Hieron.: *quibus nihil proderit* ※ *in eis.* [5] Nobil., Nicet., Colb., Regii duo. [6] Sic "omnes MSS. et Editi." [ἀνέδην. Sic Orat., Reg. unus. ἀναίδην Nicet., Colb. In Ed. Rom. est ἀναίδην, calamo correctum ex ἀνέδην.] [7] Syro-hex. in marg. ※ ὅτι. Sic sine aster. Cod. 249 et Hieron. [8] Sic Codd. 137 (qui habet στόμα pro γλῶσσαν), 255. Montef. juxta Colb. et Reg. unum Theodotioni tribuit. Hieron.: *et elegisti linguam malorum.* "Totum comma hoc [v. 5] cum asterisco affertur in Syro-hex. (qui legit οὐδὲν διέκρινας ῥῆμα δ.) sed abest nomen auctoris. E Theod. desumtum esse nequit, si Montef. recte ad hunc versum ex Theod. attulit fragmentum a textu Syr. diversum."—*Middeld.* [9] Olymp. et Polychron. et "omnes MSS." [10] Sic Nobil., Olymp. et "omnes." [11] Sic Ed. Rom. Haec, ἢ συμβούλῳ σοι ἐχρήσατο ὁ θεὸς, desunt in Codd. Vat., Alex., aliis; nec in suo legit Syro-hex. "Est fortasse scholion, nisi sit Hebraei interpretis, qui liberiori modo vertere solet."—*Montef.* [12] Nobil., Polychron. et "omnes." [13] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β′. Sub ※ habet Hieron. Syro-hex. in textu: ※ Θ. ἰδοὺ καίγε πρ. καίγε π. ἐν ἡμῖν, ὃς βαρύτερός ἐστιν ἡμέραις τοῦ π. σ. [14] "Hunc locum [Polychron. apud] Nicet. et Drus. [ex Nobil.] uni Symmacho tribuunt; Colb. et alter codex Theodotioni et Symmacho."—*Montef.* [15] Sic "unus codex."

14. מָה־אֱנוֹשׁ. *Quid est homo?* O′. τίς γὰρ ὢν βροτός; Θ. τί ἐστιν ἄνθρωπος;[16]

וְכִי יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה. *Et quod justus sit natus muliere.* O′. ἢ ὡς ἐσόμενος δίκαιος γεννητὸς γυναικός. Ἀ. Θ. καὶ ὅτι δικαιωθήσεται . . . Ὁ Ἑβραῖος· καὶ πῶς δικαιωθήσεται γέννημα γυναικός;[17]

15. הֵן בִּקְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא־זַכּוּ. *Ecce! in sanctis suis non credit, et caeli non sunt puri.* O′. εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει, οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρός. Σ. ἰδοὺ ἐν ἁγίοις αὐτοῦ οὐδεὶς ἄτρεπτος, οὐδὲ οὐρανὸς ἄσπιλος.[18]

16. אַף כִּי. *Quanto magis.* O′. ἔα δέ. Σ. πόσῳ μᾶλλον.[19]

18. וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם. *Et non celarunt a patribus suis.* O′. καὶ ἔκρυψαν πατέρες (alia exempl. πατέρας) αὐτῶν. Ἀ. καὶ οὐκ ἐκώλυσαν ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν. Σ. καὶ οὐκ ἠρνήσαντο ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν. Θ. καὶ οὐκ ἔκρυψαν ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν.[20]

20. הוּא. *Ipse.* O′. Vacat. Ἀ. Σ. αὐτοὶ s. αὐτός.[21]

מִתְחוֹלֵל. *Cruciatur.* O′. ἐν φροντίδι. Ἀ. ἐν ὀδύνῃ. Σ. ἀλαζονεύεται. Θ. ματαιοῦται.[22]

וּמִסְפַּר שָׁנִים נִצְפְּנוּ לֶעָרִיץ. *Et numerus annorum* qui *absconditi sunt violento.* O′. ἔτη δὲ ἀριθμητὰ δεδομένα δυνάστῃ. Σ. Θ. καὶ ἀριθμὸς ἐτῶν κεκρυμμένος ἰσχυρῷ.[23]

21. שׁוֹדֵד. *Vastator.* O′. ἡ καταστροφή. Ὁ Ἑβραῖος· ἡ σκύλευσις.[24]

22. וְצָפוּ הוּא אֱלֵי־חָרֶב. *Et prospectatus* est *ipse ad gladium.* O′. ἐντέταλται γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου. Σ. προεσκοπεύθη γὰρ εἰς μάχαιραν.[25]

23. נֹדֵד. *Vagus* est. O′. κατατέτακται δέ. ÷ καταπίπτει δὲ εἰς ἐξάλειψιν ↙, κατατέτακται δέ.[26]

25. יִתְגַּבָּר. *Roborat se.* O′. ἐτραχηλίασεν. Θ. κατισχύσατο.[27]

26. יָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר. *Currit in eum cum cervice.* O′. ἔδραμε δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ὕψει. Ἀ. Σ. Θ. ἔδραμε πρὸς αὐτὸν τραχήλῳ.[28]

26, 27. בַּעֲבִי——עֲלֵי־כָסֶל. O′. Vacabat. ※ Θ. ἐν πάχει——ἐπὶ τῶν μηρίων.[29]

26. בַּעֲבִי גַּבֵּי מָגִנָּיו. *Cum densitate dorsorum clypeorum suorum.* O′. Vacabat. ※ Θ. ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος αὐτοῦ. Ἀ. αὐχένες θυρεῶν αὐτοῦ.[30] Schol. θαρρῶν τοῖς ἀμυντηρίοις αὐτοῦ.[31]

27. כִּי־כִסָּה. *Quia texit.* ※ Θ. ὅτι ἐκάλυψε. Σ. ἐπεκαλύφθη γάρ.[32]

פָנָיו. *Faciem suam.* ※ Θ. τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ὁ Ἑβραῖος· τὴν καρδίαν αὐτοῦ.[33]

וַיַּעַשׂ פִּימָה עֲלֵי־כָסֶל. *Et fecit pinguedinem super lumbo.* ※ Θ. καὶ ἐποίησε περιστόμιον

---

[16] Nobil., Colb., Reg. unus. [17] Sic Nicet. et "omnes MSS." [18] Nobil., Nicet. et "omnes MSS." Hieron.: *Si in sanctis* ※ *ejus* : *non est fides* etc. [19] Colb., Reg. unus. [20] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܟܣܘ ܡܢ ܐܒܗܬܐ ܕܝܠܗܘܢ܀ ܣ. ܘܠܐ ܟܦܪܘ ܡܢ ܐܒܗܬܐ ܕܝܠܗܘܢ܀ ܬ. ܘܠܐ ܛܫܘ ܡܢ ܐܒܗܬܐ ܕܝܠܗܘܢ܀. Graeca Middeldorpfii non mutamus. Symmachi interpretationem ex Colb. et Reg. uno edidit Montef. [21] Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܗܢܘܢ܀. Fortasse Aquilae tribuendum αὐτοί, quod ad ἀσεβεῖς pertinet; Symmacho autem αὐτὸς sc. ἀσεβής. [22] Nobil., Nicet. et "omnes." [23] "Sic omnes: sed alii Symmacho, alii Theodotioni tribuunt."—*Montef.* Nobil. et Nicet. Symmacho adjudicant. Montef. insuper affert: Ἄλλος· ἐν ὀλίγῳ δυναστεύουσιν; sed unde exscripserit non declarat. Polychron. commentatur: πλὴν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δυναστεύσας, τέλος τιμωρίᾳ περιπίπτει. [24] Nobil., Polychron. et "tres MSS." [25] Nobil., Nicet. et "omnes." [26] Syro-hex. versum incipit: ÷ ܢܦܠ ܕܝܢ ܠܡܫܠܡܢܘܬܐ ↙, quae Graece expressit solus Cod. Alex. [27] Colb. [28] Syro-hex. affert: ܐ. ܪܗܛ ܠܘܬܗ ܒܩܕܠܐ܀. Deinde Symmacho et Theodotioni Syriaca prorsus eadem tribuit. [29] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ′. Tres versiculi asterisco notantur in Ed. Lat. Hieron., non in Syro-hex. [30] Syro-hex. ܐ. ܨܘܪܐ ܕܬܪܣܐ ܕܝܠܗ܀. Versio Graeca prioris vocab. incerta est; sed αὐχὴν pro גַּב Aquilae tribuitur Ezech. i. 18, et prob. Psal. cxxviii. 3. [31] "Colb.: Ἄλλος· θαρρῶν κ.τ.έ. Videtur esse scholion."—*Montef.* Scholium est Olympiodori. Vid. Cat. Nicet. p. 293. [32] Nobil., Nicet. et "omnes." [33] Olymp., Colb.

ἐπὶ τῶν μηρίων. Ἀ. Σ. καὶ ἐπάχυνε πιμελὴν κατὰ τῆς ψόας.[34] Ὁ Ἑβραῖος· πιμελὴν καὶ διπλοΐδα.[35]

30. תְּיַבֵּשׁ. *Exsiccabit.* Ο΄. μαράναι. Ἀ. φλογιεῖ.[36]

שַׁלְהֶבֶת. *Flamma.* Ο΄. ἄνεμος. Σ. φλόξ.[37]

32. לֹא רַעֲנָנָה. *Non virescet.* Ο΄. οὐ μὴ πυκάσῃ. Ἀ. Θ. οὐκ εὐθαλής.[38] Σ. οὐκ εὐθαλήσει.[39]

34. כִּי־עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד. *Coetus enim impii* erit *solitarius.* Ο΄. μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος. Ἀ. Θ. ὅτι συναγωγὴ ὑποκριτοῦ ἄκαρπος.[40] Σ. ἐκκλησία δὲ ἐνόχου ἄκαρπος.[41]

35. הָרֹה עָמָל וְיָלֹד אָוֶן. *Concipere laborem et parere vanitatem.* Ο΄. ἐν γαστρὶ δὲ λήψεται ὀδύνας, ἀποβήσεται δὲ αὐτῷ κενά. Ἀ. συνέλαβε (πόνον) καὶ ἔτεκεν ἀνωφελές.[42]

Cap. XVI.

2. מְנַחֲמֵי עָמָל כֻּלְּכֶם. *Consolatores molestiae* estis *vos omnes.* Ο΄. παρακλήτορες κακῶν πάντες. Ἀ. παράκλητοι πόνων . . . Σ. παρηγοροῦντες πάντες ἐπαχθεῖς ἐστε. Θ. παράκλητοι κόπων . . .[1]

3. קֵץ. *Finis.* Ο΄. τάξις. Ἀ. τέλος. Σ. Θ. πέρας.[2] [Διπλῆ (γραφή)· παράταξις.][3]

אוֹ מַה־יַּמְרִיצְךָ כִּי תַעֲנֶה. *Aut quid te irritat ut respondeas?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἢ τί παρενοχλήσει σοι ὅτι ἀποκρίνῃ;[4] Σ. . . ἵνα (ἀποκρίνῃ).[5]

4. לוּ. *Si.* Ο΄. εἰ. Ἀ. ὄφελον. Σ. εἴθε.[6]

לוּ יֵשׁ נַפְשְׁכֶם תַּחַת נַפְשִׁי אַחְבִּירָה עֲלֵיכֶם בְּמִלִּים וְאָנִיעָה עֲלֵיכֶם בְּמוֹ רֹאשִׁי. *Si esset anima vestra pro anima mea, consociarem adversus vos verbis, et motitarem super vos capite meo.* Ο΄. εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἶτ᾽ ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασι, κινήσω δὲ καθ᾽ ὑμῶν κεφαλήν. Σ. εἴθε ὑμεῖς τοῖς ἐμοῖς ὑπέκεισθε πάθεσιν, ἑτέροις προσεγενόμην ἂν ὑμῖν λόγοις, καὶ ἐκίνησα ἂν ἐφ᾽ ὑμῖν τὴν κεφαλήν.[7]

5. אֲאַמִּצְכֶם בְּמוֹ־פִי. *Roborarem vos ore meo.* Ο΄. εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν τῷ στόματί μου. Σ. καὶ ἐπέρρωσα ἂν ὑμᾶς ἐν τῷ στόματί μου.[8]

6. לֹא־יֵחָשֵׂךְ כְּאֵבִי. *Non prohibebitur dolor meus.* Ο΄. οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα ※ Ἀ. Σ. Θ. μου.[9] Σ. οὐκ ἐνδώσει ὁ πόνος μου.[10]

מַה־מִּנִּי יַהֲלֹךְ. *Quid a me abibit?* Ο΄. τί ἔλαττον τρωθήσομαι; Σ. τί μου ἀποχωρήσει;[11]

7. הֶלְאָנִי. *Fatigavit me.* Ο΄. κατάκοπόν με πεποίηκε. Σ. ἐκόπωσέ με.[12]

8. וַתִּקְמְטֵנִי לְעֵד הָיָה וַיָּקָם בִּי כַחֲשִׁי בְּפָנַי יַעֲנֶה. *Et constrinxisti* (s. *corrugasti*) *me*, quod *in testem fuit, et surrexit in me macies mea, in*

---

[34] Sic Nobil., Nicet., qui soli Symmacho tribuunt. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. καὶ ἐπάχυνε (ܐܥܒܝ) πιμελὴν (ܬܪܒܐ) κατὰ τῆς ψόας αὐτοῦ (ܥܠ ܟܣܠܘܬܗ). "Σ. καὶ ἐπάχυνε πιμελὴν κατὰ ψόας (*juxta lumbos*). Sic MSS. Unus tamen habet κατὰ ψυχῆς, male."—*Montef.* [35] Olymp. et "omnes." Olymp. enarrat: ὥστε καὶ διπλοΐδας ἔχειν ἐπὶ τῶν μηρῶν ἐκ τῆς πολυσαρκίας. [36] Syro-hex. ܐ. ܠܫܠܗܒܘ ܀ [37] Codd. 138, 252, 255. Syro-hex. ܣ. ܡܫܠܗܒܝܬܐ ܀ [38] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܐ ܦܪܘܥ ܀ Cod. 252 affert: Ἀ. οὐκ εὐθαλήσει, ut et Syriaca sonare possunt. [39] Nobil., Didym., Colb. et Reg. unus. Cod. 161: Σ. οὐ μὴ εὐθαλήσῃ. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܦܪܘܥ ܀ [40] Colb., Reg. unus. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܛܠ ܕܟܢܘܫܬܐ ܕܢܣܒ ܒܐܦܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ܀ Ubi ܕܟܢܘܫܬܐ pro ܕܟܢܘܫܬܐ est correctio Middeldorpfii a codice comprobata. [41] Syro-hex. ܣ. ܥܕܬܐ ܕܝܢ ܕܡܚܝܒܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ܀ Graeca sunt Middeldorpfii. [42] "Sic [Nobil., Nicet. et] omnes. Vox autem πόνον excidit; sed mox legitur in versione Aquilae Cap. xvi. 2."—*Montef.*

Cap. XVI. [1] Nobil., Olymp. et "omnes." [2] Montef. ex Colb. edidit: Οἱ λοιποί· πέρας. Sed Syro-hex. affert: ܐ. ܫܘܠܡܐ ܀ ܣ. ܬ. ܣܘܦܐ ܀ Cf. Hex. nostra ad Jesai. ix. 7. [3] "Colb. Δ^π. πάταξις. Sic mendose pro παράταξις, ut liquidum videtur."—*Montef.* Lectio παράταξις non est in libris. [4] Colb. Sub aster. habent Syro-hex. et Hieron. [5] Colb. Vocabulum ἵνα ad אוֹ מַה perperam refert Montef. [6] Olymp. et "omnes." [7] Chrysost. apud Nobil. [Olymp. in Cat. Nicet.]: Ἕτερος τῶν ἑρμηνευτῶν οὕτως ἐκδέδωκεν· εἰ (sic) ὑμεῖς κ.τ.ἑ. "Σ. εἴθε ὑμεῖς κ.τ.ἑ. Sic omnes MSS."—*Montef.* [8] Olymp. et "omnes." [9] Syro-hex. in textu. [10] Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. [11] Colb., Reg. unus. [12] Iidem.

faciem meam respondet. Ο΄. ※ καὶ ἐπελάβου μου, εἰς μαρτύριον ἐγενήθη, καὶ ἀνέστη ἐν ἐμοὶ τὸ ψεῦδός μου, κατὰ πρόσωπόν μου ἀνταπεκρίθη.[13] Ἀ. καὶ ἐρρυτίδωσάς με, εἰσέτι γίνεται, καὶ ἐπανέστη μοι ἄρνησίς μου, ἐν προσώπῳ μου ἀποκριθήσεται.[14] Σ. κατέδησάς με ἀδιαλείπτως ἐν ζυγῷ, καὶ ἀνέστη μοι καταψευδόμενος, κατὰ πρόσωπόν μου ἀντιλέγων μοι.[15]

9. צָרִי יִלְטוֹשׁ עֵינָיו לִי. *Hostis meus exacuit oculos suos mihi.* Ο΄. βέλη πειρατῶν αὐτοῦ ἐπ' ἐμοὶ ἔπεσαν. Ἀ. Θ. ὁ θλίβων με ὤξυνε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς ἐμέ.[16] Σ. οἱ ἐναντίον μου ὤξυναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἕκαστος εἰς ἐμέ.[17]

10. בְּחֶרְפָּה הִכּוּ לְחָיָי. *Cum probro percusserunt maxillas meas.* Ο΄. ὀξεῖ ἔπαισέ με εἰς τὰ γόνατα.[18] Ἀ. ὀνειδισμῷ ἔπαισαν εἰς σιαγόνας (μου).[19] Σ. ὀνειδίζοντες ἔπαισάν με ἐπὶ τὰς σιαγόνας μου.[20] Θ. ὀνειδισμῷ ἔπαισαν . . .

11. וְעַל־יְדֵי רְשָׁעִים יִרְטֵנִי. *Et in manus impiorum conjecit me.* Ο΄. ἐπὶ δὲ ἀσεβέσιν ἔρριψέ με. Σ. (καὶ) εἰς χεῖρας ἀσεβῶν ἐνέβαλέ με.[21]

12. וְאָחַז בְּעָרְפִּי וַיְפַצְפְּצֵנִי. *Apprehenditque cervicem meam, et me confregit.* Ο΄. λαβών με τῆς κόμης διέτιλε. Ὁ Ἑβραῖος· λαβών με τοῦ τένοντος διετίναξεν.[22]

14. יָרֻץ עָלַי כְּגִבּוֹר. *Currit contra me ut fortis.* Ο΄. ἔδραμον πρὸς μὲ δυνάμενοι. Ἀ. Θ. ἔδραμον ἐπ' ἐμὲ ὥσπερ δυνατοί. Σ. ἔδραμεν ἐπ' ἐμὲ ὥσπερ γίγας.[23]

15. תָּפַרְתִּי. *Consui.* Ο΄. ἔρραψαν. Σ. συνέρραψαν.[24]

16. צַלְמָוֶת. *Umbra mortis.* Ο΄. σκιά. Alia exempl. σκιὰ ※ θανάτου.[25]

18. אַל־תְּכַסִּי. *Ne tegas.* Ο΄. μὴ ἐπικαλύψῃς. Οἱ λοιποί· †προσέχῃ.[26]

מָקוֹם. *Locus.* Ο΄. τόπος. Σ. στάσις.[27]

21. וּבֶן־אָדָם לְרֵעֵהוּ. *Et filius hominis cum socio suo.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ υἱὸς ἀνθρώπων τῷ πλησίον αὐτοῦ.[28]

---

[13] "Quae asterisco notantur, ex alio interprete inducta fuere, puta Theodotione, ut alibi passim."—*Montef.* Sic Hieron. Paullo aliter Syro-hex.: ※ καὶ ἐπελάβου μου—— τὸ ψεῦδός μου ◄ κατὰ πρ. μου ἀνταπεκρίθη. Ad vocab. ἀνταπεκρίθη scholium est in marg. Syro-hex.: ἀπεκρίθη, τὸ ψεῦδος. [14] Cod. 252: Ἀ. ἄρνησίς μου ἐν προσώπῳ μου. Reliqua Aquilae interpretatio e Syro petenda est, qui affert: ܐ. ܘܩܡܛܬܢܝ ܥܕ ܟܠܗ ܗܘܐ. ܘܩܡ ܥܠܝ ܟܘܦܪܢܝ ܒܦܪܨܘܦܝ ܢܦܢܐ. Syriacum ܩܡܛܬ, *corrugasti*, Graece vertimus ἐρρυτίδωσας, juxta scholium a Norbergio neglectum: ܩܡܛܬܢܝ ܡܢ ܩܡܛܐ. Deinde pro scriptura Norbergiana, ܥܕ ܟܠܗ ܗܘܐ, Middeldorpfio ἔτι ὤν, in codice est, ܥܕܟܠܗ ܗܘܐ; ubi rarius compositum ܥܕܟܠܗ accurate exprimit Graecum εἰσέτι, Aquilae non ignotum pro לָעַד. Vid. Hex. ad Psal. cxliv. 2. Prov. xxix. 14. [15] Symmachi priora, κατέδησας—ζυγῷ (quae ad extrema v. 7, הֲשִׁמּוֹתָ כָּל־עֲדָתִי, *desolasti totum coetum meum*, male retulit Montef.) habent Nobil., Olymp., Orat., Regii duo; posteriora Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus. [16] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗܘ ܕܐܠܨ ܠܝ ܐܚܕ ܥܝܢܘܗܝ ܒܝ. Minus bene Middeld.: ἡ θλῖψίς μου ὤ.τ.ὀ. αὐτῆς εἰς ἐμέ. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 12. lxxvii. 66. [17] Nobil., Olymp., Regii duo. Mallemus οἱ ἐναντίοι μου, ut in locis modo laudatis. Syrus affert: Σ. ὁ ἐναντίος μου (ܒܥܠܕܒܒܝ). Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 15) ὤξυνε (ܐܒܪܩ, *fulgere fecit*, ἐξήστραψε) τοὺς ὀ. αὐτοῦ εἰς ἐμέ. [18] Pro εἰς (s. ἐπὶ) τὰ γόνατα, quae est lectio codicum Graecorum omnium, Syro-hex. in textu habet ܥܠ ܦܟܐ, ἐπὶ σιαγόνα. [19] Fragmentum compositum ex Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܚܣܕܐ ܡܚܘ, et Cod. 252, qui affert: Ἀ. εἰς σιαγόνας. [20] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܚܣܕܝܢ ܡܚܘܢܝ ܥܠ ܦܟܝ ܕܝܠܝ. Parsonsius e Cod. 138 affert: Σ. ἕλκει ὀνειδίζω; e Cod. 255 vero: Schol. ἕλκει. Σ. ὀνειδίζων. Scholiasta voluit explicare ὀξεῖ, sc. ἕλκει. [21] Nobil., Polychron. (qui habent ἔβαλε), et "omnes." [22] Olymp. et "omnes." [23] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܪܗܛܘ ܥܠܝ ܐܝܟ ܚܝܠܬܢܐ. ܣ. ܪܗܛ ܥܠܝ ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ. [24] Syro-hex. in textu habet ܚܛܘ, ἔρραψαν; in marg. autem: ܣ. ܚܛܘ. "Discrimen quomodo Graece exprimendum sit, non habeo."—*Middeld.* Forma Pael, ni fallor, συρράπτειν sonat. Sic ܕܡܚܝܛܢ ponitur pro συρράπτουσαι Ezech. xiii. 18; et ܢܬܚܝܛ pro συρραφήσεται Job. xiv. 12. [25] Sic Syro-hex. Colb. ex Olymp.: ἕτερα ἀντίγραφα σκιὰν θανάτου ἔχουσιν. [26] Colb., Reg. unus. "Versio admodum incommoda."—*Schleusner.* Immo ne Graeca quidem. Linguae satisfaceret μὴ πρόσχῃς (τῷ αἵματί μου). [27] Colb. et Reg. unus: Ἄλλος· στάσις. Syro-hex. ܣ. ܡܩܘܡܐ. [28] Sic Syro-hex. in textu, et sub aster. Hieron. In LXX hodie legitur: καὶ υἱῷ (υἱὸς Codd. III, 259) ἀνθρώπου τῷ πλ. αὐτοῦ.

22. שְׁנוֹת מִסְפָּר. *Anni numeri.* Ο΄. ἔτη ἀριθμητά. Ἄλλος· τὸ πέρας.[29]

CAP. XVII.

1. רוּחִי חֻבָּלָה. *Spiritus meus corruptus est.* Ο΄. ὀλέκομαι πνεύματι φερόμενος. Ἄλλος· φονεύομαι τοῖς λογισμοῖς.[1]

2. הֲתֻלִים. *Illusiones.* Ο΄. Versio prorsus absona. Σ. παραλελόγισμαι.[2]

3. מִי־הוּא לְיָדִי יִתָּקֵעַ. *Quis est* qui *manui meae complodetur?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. τίς ἐστιν οὗτος; τῇ χειρί μου συνδεθήτω.[3]

4, 5. כִּי־לִבָּם צָפַנְתָּ מִשָּׂכֶל עַל־כֵּן לֹא תְרֹמֵם׃ לְחֵלֶק יַגִּיד רֵעִים. *Nam cor eorum abscondidisti ab intelligentia, propterea non extolles* illos. *In praedam* qui *annunciat socios.* Ο΄. Vacabat. Ἀ. ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ ἐπιστήμης . . .[4] ※ Σ. Θ. ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ φρονήσεως, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς· τῇ μερίδι ἀναγγελεῖ κακίας.[5] Σ. . . ῥηθήσεται κακοῖς.[6]

5. וְעֵינֵי בָנָיו תִּכְלֶנָה. *Et oculi filiorum ejus consumentur.* Ο΄. ὀφθαλμοὶ δὲ ἐφ' υἱοῖς (alia exempl. add. αὐτοῦ[7]) ἐτάκησαν. Ἀ. . . υἱῶν αὐτοῦ συντελεσθήσονται.[8] Σ. Θ. ὀφθαλμοὶ δὲ τέκνων αὐτῶν ἐκλείψουσιν.[9]

6. לִמְשֹׁל. *In proverbium.* Ο΄. θρύλλημα. Ἀ. Σ. Θ. παραβολήν.[10]

7. וַתֵּכַהּ. *Et caligat.* Ο΄. πεπώρωνται. Οἱ λοιποί· ἠμαυρώθησαν.[11]

8. וְנָקִי עַל־חָנֵף יִתְעֹרָר. *Et innocens adversus impium sese excitabit.* Ο΄. δίκαιος δὲ ἐπὶ παρανόμῳ ἐπανασταίη. Διπλῆ (γραφή)· δικαίῳ παράνομος ἐπανέστη.[12]

9. וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ. *Et tenebit justus viam suam.* Ο΄. σχοίη δὲ πιστὸς τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν. Θ. καὶ ἀνθέξεται δίκαιος τῆς ἑαυτοῦ ὁδοῦ.[13]

10. תָּשֻׁבוּ וּבֹאוּ נָא. *Revertimini et venite, quaeso.* Ο΄. ἐρείδετε καὶ δεῦτε δή.[14] Ἀ. Θ. ἐπιστράφητε . . .[15]

12. לַיְלָה לְיוֹם יָשִׂימוּ. *Noctem in diem ponunt.* Ο΄. Vacabat. ※ Ἀ. Θ. νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκαν.[16] Σ. νύκτα ὡς ἡμέραν ἐποίησαν.[17]

אוֹר קָרוֹב מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ. *Lux propinqua* est *a facie tenebrarum.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. φῶς ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου σκότους.[18] Σ. φῶς ἐγγὺς προσδόκιμον ἀπὸ προσώπου σκότους.[19]

---

[29] Colb. "Est forte scholion."—*Montef.*

CAP. XVII. [1] Colb. Praemittit in textu Cod. 256. [2] Colb. [3] "Colb. habet: Ἐκ Θ. οἱ δ΄. [sc. a τίς ἐστιν usque ad κακίας, v. 5.] . . . Post illud, Ἐκ Θ. οἱ δ΄. subjicitur μ° πθ ᾱ. quo significatur, ut puto, solum Theodotionem in primo versiculo haberi, μόνος πρὸς ᾱ. Symmachum deinde indicat pro secundo, tertio et quarto, hoc modo, ※ C. ※ ※ ※."—*Montef.* Idem in Praelimin. p. 69 post C. duo tantum asteriscos habet. "Certo certius est, alterum siglum, πθ, non πρὸς, sed Θεοδοτίων significare: sic vero enodantur omnes difficultates, e quibus se non potuit expedire ill. Hexaplorum instaurator, ut ingenue fatetur in Praeliminaribus, necnon in nota ad Cap. xxi. 21 hujus libri. Cf. infra Cap. xx. 23 et xxi. 21, 28."—*Drach.* In Ed. Lat. Hieron. asterisci quatuor versiculis praemittuntur, sed versiculus quartus usque ad voc. ἐτάκησαν extenditur. Syro-hex. habet: ※ Θ. τίς ἐστιν—συνδεθήτω ↙. ὅτι καρδίαν—φρονήσεως, ※ διὰ τοῦτο—κακίας ↙. [4] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ . ܕܠܒܗܘܢ ܛܫܝܬ ܡܢ ܝܕܥܬܐ. [5] Sic Montef. ex Colb. Fortasse Symmachi nomen non nisi ad priorem versiculum, ὅτι—φρονήσεως, pertinet. [6] Syro-hex. ܣ. ܢܬܐܡܪ ܠܒܝܫܐ. [7] Sic Syro-hex. in marg. [8] Syro-hex. ܐ. ܕܒܢܘܗܝ ܢܫܬܡܠܘܢ. [9] Colb., Reg. unus. [10] "Colb. legit Ἀ. Θ. Orat., Reg. unus Σ. Θ. Drusius [ex Polychron.] Οἱ λοιποί."—*Montef.* Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܡܬܠܐ. [11] Colb., Reg. unus, et Cod. 255. Cod. 252: Ἀ. ἠμαυρώθησαν. [12] Colb., praemisso siglo Δπ. Est lectio Cod. Alex.: δικαίῳ γὰρ παράνομος ἐπανέστη. [13] Nobil., Olymp. et "MSS." [14] Syro-hex. in textu: ἐρίζετε (ܡܬܚܪܝܢ ܐܢܬܘܢ) ※ καὶ δεῦτε δή ↙. Haec, καὶ δεῦτε δή, in marg. habet Cod. 250. [15] Colb. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܬܦܢܘ. [16] Sic Syro-hex. in textu. In hodiernis exemplaribus τῶν Ο΄ legitur: νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα (ἔθηκαν Cod. Alex. solus). Colb. notat: Ἐκ Θ. οἱ β΄, h.e. hic et sequens versiculus. [17] Syro-hex. ܣ. ܠܠܝܐ ܐܝܟ ܐܝܡܡܐ ܥܒܕܘ. [18] Colb. [19] Cod. 252: Σ. φῶς ἐγγὺς προσδόκιμον. Plenius Syro-hex. ܣ. ܢܘܗܪܐ ܩܪܝܒ ܠܡܣܟܝܘ ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܐ ܕܚܫܘܟܐ. Middeld. vertit: Σ. φῶς ἐγγὺς πρὸς δοκίμιον ἀπὸ προσώπου

14. לַשַּׁחַת קָרָאתִי אָבִי אַתָּה. *Putredini acclamavi, tu es pater meus.* Ο΄. θάνατον ἐπεκαλεσάμην πατέρα μου εἶναι. Ἀ. Θ. διαφθοράν [μου] ἐπεκαλεσάμην, πατήρ μου σύ.[20]

לָרִמָּה. *Vermi.* Ο΄. σαπρίαν. Ἀ. σήπην.[21] Σ. Θ. σκωληκίασιν.[22]

15. תִּקְוָתִי. *Spes mea.* Ο΄. μου ἡ ἐλπίς. Οἱ λοιποί· ἡ ὑπομονή μου.[23]

וְתִקְוָתִי מִי יְשׁוּרֶנָּה. *Et spem meam, quis spectabit eam?* Ο΄. ἢ τὰ ἀγαθά μου ὄψομαι; Θ. καὶ τὴν ἐλπίδα μου τίς προνοήσει;[24]

16. אִם־יַחַד עַל־עָפָר נָחַת. *Si simul super pulvere quies* erit (s. *in pulverem delabemur*). Ο΄. Vacabat. ※ ἢ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ χώματος καταβησόμεθα.[25]

CAP. XVIII.

3. מַדּוּעַ. *Quare.* Ο΄. διὰ τί [δέ].[1] Ἄλλος· ἱνατί δέ.[2]

4. טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ. *O discerpens animam suam in ira sua!* Ο΄. κέχρηταί σοι ὀργή. Θ. διαρπάζων ψυχὴν αὐτοῦ ἐν θυμῷ αὐτοῦ.[3]

5. וְלֹא־יִגַּהּ שְׁבִיב אִשּׁוֹ. *Neque splendescet flamma ignis ejus.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ. Σ. μέντοιγε καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.[4] Θ. οὐ λάμψει τὸ φῶς αὐτοῦ.[5]

6. אוֹר חָשַׁךְ בְּאָהֳלוֹ. *Lux obtenebratur in tabernaculo ejus.* Ο΄. τὸ φῶς αὐτοῦ σκότος ἐν διαίτῃ. Ἄλλος· τὸ δὲ φῶς οὐ μακράν μοι σκότους.[6]

וְנֵרוֹ. *Et lucerna ejus.* Ο΄. ὁ δὲ λύχνος. Οἱ λοιποί· αὐτοῦ.[7]

7. וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ. *Et projiciet eum consilium ejus.* Ο΄. σφάλαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή. Θ. καταρράξει αὐτὸν ἡ βουλὴ αὐτοῦ.[8]

9. יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים. *Invalescet in eum laqueus* (s. *praedo*, s. *sitis*). Ο΄. ※ κατισχύσει ἐπ' αὐτὸν διψῶντας.[9]

10. וּמַלְכֻּדְתּוֹ עֲלֵי נָתִיב. *Et decipula ejus super semitam.* Ο΄. ※ καὶ ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐπὶ τρίβον (s. τρίβων).[10]

11. סָבִיב בִּעֲתֻהוּ בַלָּהוֹת וֶהֱפִיצֻהוּ לְרַגְלָיו. *Undiquaque terrent eum terrores, et dissipant eum ad pedes ejus.* Ο΄. κύκλῳ ὀλέσαισαν αὐτὸν ὀδύναι· πολλοὶ δὲ περὶ πόδα αὐτοῦ ἔλθοισαν. Ἀ. κύκλῳ ἐξέστησαν αὐτὸν ἀνυπαρξίαι, καὶ διεσκόρπισαν αὐτὸν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Θ. . . διεσκόρπισαν αὐτὸν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ.[11] Ἄλλος· πολλοὶ περὶ πόδας αὐτοῦ (ἐν λιμῷ στενῷ). Ἄλλος· πολλῶν δὲ περὶ πόδας ἔλθοι (ἐν λιμῷ στενῷ).[12]

13. בְּכוֹר מָוֶת. *Primogenitus mortis.* Ο΄. θάνατος. ※ Σ. Θ. πρώϊμος ◂ θάνατος.[13]

14. מֵאָהֳלוֹ. *A tabernaculo ejus.* Ο΄. ἐκ διαίτης αὐτοῦ. Σ. Θ. σκηνῆς.[14]

σκότους. Verum videtur, etsi superfluum, προσδόκιμον, *quod exspectatur;* quod Syrus pro duobus vocabulis cepit. [20] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܚܒܠܐ ܩܪܝܬ ܕܝܠܝ ܐܒܐ ܐܢܬ܀ Prius ܕܝܠܝ insititium videtur. [21] Colb., Reg. [22] Reg. Theodotioni, Colb. Symmacho tribuit. [23] Colb., Reg. [24] Iidem. [25] "Haec notantur asterisco in Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Etiam in Syro-hex.

CAP. XVIII. [1] Vocula abest a Comp., Cod. Vat., aliis, et Syro-hex. [2] Colb. [3] Nobil., Colb. Eadem versioni τῶν Ο΄ praemittit Cod. 106. [4] Colb., Orat. et Reg. unus, teste Montef. Potius crediderim particulam μέντοιγε ad Hebr. גַּם, *immo*, in initio commatis pertinere; reliqua autem ex versione τῶν Ο΄ male repetita fuisse. Ad ἀποβήσεται Syro-hex. in marg. affert σβεσθήσεται. [5] Colb., Orat., Reg. unus. [6] Reg. unus. [7] Colb. Montef. ad Hebr. עָלָיו, Ο΄. ἐπ' αὐτῷ, refert, quod vix credibile est. Lectio ὁ λύχνος αὐτοῦ est in solo Alex. [8] Nobil. et "omnes." [9] Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. [10] Sic sub aster. Hieron., non Syro-hex. ἐπὶ τρίβων est in Codd. Vat., Alex., aliis, et Syro-hex. [11] Syro-hex. ܐ. ܒܚܕܪܐ ܐܬܕܘܫܘܗܝ ܡܬܚܙܝܢܘܬܐ ܘܒܕܪܘܗܝ ܒܪܓܠܘܗܝ܀ ܬ. ܒܕܪܘܗܝ ܒܪܓܠܘܗܝ܀. "Vocula ἀνυπαρξίαι [Anglice, *non-entities*] usi sumus pro Syr. ܡܬܚܙܝܢܘܬܐ, *imaginationes falsae*, quippe quod Aquilae sit vulgare pro Hebr. בַּלָּהוֹת. Vid. Job. xviii. 14. xxvii. 20."—*Middeld.* Idem pro ܒܪܓܠܘܗܝ dedit, πρὸς ποσὶν αὐτοῦ; Rördamus vero ad Jud. iv. 10, κατὰ πόδας αὐτοῦ, invito, ni fallor, Syri nostri usu. [12] "Has lectiones mutuamur ex codd. et ex Niceta."—*Montef.* Prior est in Cod. 259; posteriorem habet Nicet. et Cod. Alex. [13] Colb., Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܬ. ܒܟܝܪܐ܀ Hieron.: ※ *matura* : *mors.* [14] Reg. unus Symmacho, Colb. Theodotioni tribuit.

14. וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת. *Et deducet eum ad regem terrorum.* Ο΄. σχοίη δὲ αὐτὸν ἀνάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ. Ἀ. καὶ ἐπιβήσεται αὐτῷ τοῦ βασιλέως ἀνυπαρξία.[15]

15, 16. תִּשְׁכּוֹן—קְצִירוֹ. *Habitabit in tentorio non suo, spargetur super habitaculum ejus sulphur. Inferne radices ejus arescent, et superne abscindetur ramus ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ (alia exempl. ἐν σώματι αὐτοῦ[16]), κατασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ θείῳ. ὑποκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται, καὶ ἐπάνωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ.[17]

15. תִּשְׁכּוֹן בְּאָהֳלוֹ מִבְּלִי־לוֹ. Ἄλλος· κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξία.[18] Ὁ Ἑβραῖος· κατασκηνώσει ἐν σκηναῖς οὐκ αὐτοῦ.[19]

יְזֹרֶה עַל־נָוֵהוּ גָפְרִית. Ἄλλος· λικμηθήσεται ἐπὶ ὡραιότητι αὐτοῦ θεῖον.[20]

16. קְצִירוֹ. ※ Θ. θερισμὸς αὐτοῦ. Σ. ἡ χαίτη.[21]

17. זִכְרוֹ. *Memoria ejus.* Ο΄. τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἄλλοι· οἱ παῖδες αὐτοῦ.[22]

וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל־פְּנֵי־חוּץ. *Nec nomen* erit *ei super faciem plateae.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτέρω.[23] Σ. καὶ οὐκ ἔσται ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον ἀγορᾶς.[24]

18. וּמִתֵּבֵל יְנִדֻּהוּ. *Et ex orbe fugabunt eum.* Ο΄. Vacat.[25]

19. לֹא נִין לוֹ וְלֹא־נֶכֶד בְּעַמּוֹ. *Non filius ei* erit, *nec nepos in populo suo.* Ο΄. οὐκ ἔσται ἐπίγνωστος ἐν λαῷ αὐτοῦ. Ἀ. οὐ γονεῖς αὐτῷ, καὶ οὐκ ἔγγονοι ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.[26]

20. עַל־יוֹמוֹ נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים. *Super diem ejus stupebunt posteri.* Ο΄. ἐπ᾽ αὐτῷ ἐστέναξαν ἔσχατοι. Ἀ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ ἀδημονήσουσιν ὕστεροι.[27]

Cap. XIX.

2. וּתְדַכְּאוּנַנִי בְמִלִּים. *Et contundetis me verbis.* Ο΄. καὶ καθαιρεῖτέ με λόγοις. Ἀ. καὶ ἐπιτρίβετέ με λαλιαῖς. Σ. καὶ καταθλάσετέ με λόγοις. Θ. καὶ ταπεινώσετέ με λόγοις.[1]

3. זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי. *His decem vicibus pudore affecistis me.* Ο΄. καταλαλεῖτέ μου. Σ. Θ. τοῦτο δέκατον κατῃσχύνατέ με.[2]

---

[15] Sic "omnes MSS." et Chrysost. apud Nicet., qui exponit: τουτέστι, παρὰ τοῦ βασ. ἐπέλθοι αὐτῷ ἡ τῶν ὑπαρχόντων στέρησις. [16] Sic Cod. Alex. et ἕτερα ἀντίγραφα apud Olymp. [17] Hi quatuor versiculi siglo ※ Θ. notantur in Syro-hex. Colb. notat: Ἐκ Θ. οἱ Λ^ω (οἱ λοιποί?), teste Montef., qui de *tribus* tantum versiculis intelligit. [18] Olymp., qui modo exposuerat ἐν σώματι αὐτοῦ, μετὰ τῆς ἐσχάτης πενίας, μηδὲν ἕτερον ἔχων ἢ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, pergit: ταύτῃ τῇ ἐννοίᾳ καὶ ὁ Θεοδ. συντρέχει, οὕτως εἰρηκώς· κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξία. Frustra igitur Montef. suspicabatur, illud ἀνυπαρξία translatum huc fuisse ex versione Aquilae praecedentis versus; immo magis credibile est, Theodotionis nomen pro alterius interpretis, fortasse Aquilae, nomine substitutum esse. [19] Colb., Orat., Reg. unus et Olymp. [20] Etiam hoc fragmentum Theodotioni vindicant Olymp. et Colb., repugnante Syro-hex. et ipso Colb., qui Theodotioni tribuunt versionem quae hodie LXXviralis est. Aquilam sapit ὡραιότης pro Hebr. נָוֶה positum. [21] Colb. [22] Colb. Scholium esse videtur.

[23] Sic sub ※ Θ. Colb. et Syro-hex. Hic autem habet ὑπάρχει cum Cod. Vat., aliis. [24] Polychron. et "omnes." Reg. unus, οὐκ ἔστι. [25] Mirum haec verba neque in versione LXXvirali, neque in Hexaplis versa esse. Complutensis ex ingenio, ut videtur, supplet: καὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετῴκισαν αὐτόν. Vulg. *et de orbe transferet eum.* [26] Polychron. apud Nicet. et "tres MSS." Montef. tacite edidit ἔγγονοι; Nicet., Nobil. et Drusius ἔγγονον habent. [27] Nicet., Orat. et Reg. unus. Drusii emendationem ὕστεροι recipere non dubitavimus. Nicet. habet ὕστερον, neque aliter MSS., quantum ex silentio Montefalconii conjicere licet. Idem mendose edidit αὐτῶν.

Cap. XIX. [1] Cod. 252: Ἀ. ἐπιτρίβετε. Σ. καταθλάσσατε (sic). Reliqua conversa ex Syro-hex. qui affert: ܐ. ܘܡܫܚܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܡܡܠܠܐ܀ ܣ. ܘܡܦܠܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܡܠܐ܀ ܬ. ܘܡܡܟܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܡܠܐ܀. Cf. ad Cap. v. 4. [2] "Regius unus et Nicetas [Olymp.], melius quam ceteri et Drusius, qui habent μοι."—*Montef.* Immo Drus. μου habet.

4. מְשׁוּגָתִי. *Error meus.* Ο΄. πλάνος. Οἱ λοιποί· ἀγνόημα.[3]

5. וְתוֹכִיחוּ עָלַי חֶרְפָּתִי. *Et arguitis contra me opprobrium meum.* Ο΄. ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀνείδει. Ἀ. Θ. καὶ ἐλέγχετε ἐπ᾽ ἐμὲ ὀνειδισμόν μου.[4]

6. עִוְּתָנִי. *Pervertit me.* Ο΄. ὁ ταράξας. Ὁ Ἑβραῖος· ἔπληξε.[5]

7. הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֵעָנֶה. *Ecce! clamo violentiam, nec exaudior.* Ο΄. ἰδοὺ γελῶ ὀνείδει, οὐ λαλήσω. Ἀ. ἰδοὺ βοήσω ἐπ᾽ ἐμὲ ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἐπακουσθήσομαι.[6] Σ. ἐὰν κραυγάσω ἀδικούμενος, οὐκ εἰσακουσθήσομαι.[7] Θ. ἰδοὺ κράζω (s. κεκράξομαι) ἀδίκως, καὶ οὐκ εἰσακουσθήσομαι.[8]

8. וְעַל־נְתִיבוֹתַי. *Et super calles meos.* Ο΄. ἐπὶ πρόσωπόν μου. Οἱ ἄλλοι· ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου.[9]

11. כְּצָרָיו. *Tanquam adversarios suos.* Ο΄. ὥσπερ ἐχθρόν. Σ. (vel potius Schol.) τὸν ἀεὶ θεραπεύοντα.[10]

12. יַחַד יָבֹאוּ גְדוּדָיו. *Simul venerunt turmae ejus.* Ο΄. ὁμοθυμαδὸν δὲ ἦλθον τὰ πειρατήρια αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ὁμοθυμαδὸν ἦλθον πειραταὶ αὐτοῦ.[11] Σ. ὁμοῦ ἐπελθόντες οἱ λόχοι αὐτοῦ. Θ. . . μονόζωνοι αὐτοῦ.[12]

12. וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם. *Et straverunt adversus me viam suam.* Ο΄. ἐπ᾽ ἐμοί, ταῖς ὁδοῖς μου. ※ Θ. καὶ ἡτοίμασαν (s. κατεσκεύασαν) ◂ ἐπ᾽ ἐμοὶ (τὴν ὁδὸν αὐτῶν). Σ. Θ. . . ἐπ᾽ ἐμοὶ τὴν ὁδὸν αὐτῶν.[13]

וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי. *Et castrametatae sunt circa tabernaculum meum.* Ο΄. ἐκύκλωσαν ἐγκάθετοι. Σ. Θ. καὶ παρενέβαλον κύκλῳ (s. περὶ) τῆς σκηνῆς μου.[14]

13. אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק. *Fratres meos a me elongavit.* Ο΄. ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀδελφοί μου ἀπέστησαν. Ἀ. ἀδελφοί μου ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀπέστησαν. Σ. τοὺς ἀδελφούς μου πόρρω ἐποίησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ.[15]

15. לְזָר תַּחְשְׁבֻנִי. *Pro alieno reputant me.* Ο΄. Vacat. ※ εἰς ἀλλότριον ἐλογίσαντό με.[16]

נָכְרִי. *Peregrinus.* Ο΄. ἀλλογενής. Ἀ. Θ. ξένος.[17]

17. וְחַנּוֹתִי לִבְנֵי בִטְנִי. *Et preces meae* (fastidio sunt) *filiis uteri mei.* Ο΄. προσεκαλούμην δὲ κολακεύων υἱοὺς παλλακίδων μου. Σ. . . υἱοὺς παίδων μου.[18]

18. גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ בִי. *Etiam infantes* (s. *impii*) *despexerunt me.* Ο΄. οἱ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο. Θ. καίγε ἄφρονες ἀπώσαντό με.[19]

---

[3] Olymp. et Reg. unus. [4] Nobil. et "duo MSS." Colb.: καὶ ἐλέγχεται ἐπ᾽ ἐμὲ ὀνειδισμῷ. [5] Olymp., Orat., Colb. [6] Sic Cod. 252. Superfluum videri potest ἐπ᾽ ἐμέ, sed confirmatur a Syro-hex. qui affert: ܐ. ܗܐ ܡܩܥܐ ܐܢܐ ܥܠܝ܀ [7] Olymp., Colb., Reg. unus, et Cod. 252. In Colb. est ἐπακουσθήσομαι. Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܐܩܥܐ ܟܕ ܡܬܥܠܒ ܐܢܐ ܠܐ ܡܬܥܢܐ ܐܢܐ܀ [8] Syro-hex. ܬ. ܗܐ ܩܥܐ ܐܢܐ ܒܥܘܠܐ ܘܠܐ ܡܬܥܢܐ ܐܢܐ܀ [9] Colb.: Δ″. ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου. Reliqui MSS. et Olymp., ut in textu. [10] Sic Cod. 138, et sine nomine Cod. 137. Scholium esse videtur, ad voculam με pertinens. [11] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܟܚܕܐ ܐܬܘ ܓܝܣ̈ܐ ܕܝܠܗ܀ Sed Theodotioni vindicandum est μονόζωνοι. Vid. notam seq. [12] Syro-hex. ܣ. ܐܟܚܕܐ ܟܕ ܐܬܘ ܦܠ̈ܚܐ ܕܝܠܗ܀ Montef. e Polychron. et codd. affert: Σ. λόχοι αὐτοῦ. Θ. μονόζωνοι αὐτοῦ. Quae sine causa non nisi *conjecturae* Montefalconii deberi affirmat Middeld. in *Curis Hex. ad Jobum*, p. 51.

[13] Syro-hex. in textu: ※ ܬ. ܘܐܛܝܒܘ ↙ ܥܠܝ. Idem in marg. ܣ. ܬ. ܥܠܝ ܠܐܘܪܚܐ ܕܝܠܗܘܢ܀ Hieron.: ※ *et fecerunt per me viam suam;* unde Montef. Graeca sua concinnavit: καὶ ἐποίησαν δι᾽ ἐμοῦ τὴν ὁδὸν αὐτῶν. [14] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܘܫܪܘ ܚܕܪ̈ ܡܫܟܢܐ ܕܝܠܝ܀ Hieron.: ※ *et circumdederunt tabernaculum meum;* h. e. vertente Montef., καὶ περιεκύκλωσαν τὴν σκηνήν μου. Sed multo certiora sunt ea quae ex Syro-hex. eruimus. [15] Syro-hex. ܐ. ܐܚ̈ܝ ܕܝܠܝ ܡܢܝ ܐܪܚܩܘ܀ ܣ. ܠܐܚ̈ܝ ܕܝܠܝ ܥܒܕܘ ܠܒܪܘܚܩܐ ܡܢܝ܀ Graeca sunt Middeldorpfii. [16] Syro-hex. in textu: ※ ܠܢܘܟܪܝܐ ܚܫܒܘܢܝ ↙. Hieron.: ※ *quasi alienum reputaverunt me.* Graeca nostra habent in textu sine aster. Codd. 106, 249, 261. [17] Colb., Reg. unus. [18] Polychron. Montef. e Colb. affert: Σ. καὶ προσεκαλούμην κολακεύων υἱοὺς παίδων μου. Eodem teste, Reg. unus habet: προσεποιούμην etc. (?). Hieron.: *invocabam* ÷ *blandiens* : *filios* ※ *uteri mei.* [19] Polychron. et "tres codd."

19. מְתֵי סוֹדִי. *Viri familiaritatis meae.* Ο΄. οἱ ἰδόντες με. Σ. οἱ συνόμιλοί μου.[20]

20. בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי. *Cuti meae et carni meae adhaeret os meum.* Ο΄. ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου. Ἀ. ἐν δέρματί μου καὶ ἐν κρέᾳ μου ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν μου.[21] Σ. Θ. τῷ δέρματί μου καὶ τῇ σαρκί μου ἐκολλήθη τὰ ὀστᾶ μου.[22]

וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר שִׁנָּי. *Et eripui me cum cute dentium meorum.* Ο΄. τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἐν ὀδοῦσιν ἔχεται. Ἀ. καὶ ἐσώθην (s. διεσώθην) ἐν δέρματι τῶν ὀδόντων μου.[23] Σ. καὶ ἐξέτιλλον τὸ δέρμα μου ὀδοῦσιν ἐμοῖς.[24] Θ. ἐγκατελείφθην ἀπὸ δέρματος τῶν ὀδόντων μου.[25]

21. חָנֻּנִי. *Miseremini mei.* Ο΄. ἐλεήσατέ με. Ἄλλος· ἐγγίσατέ μοι.[26]

24. בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפָרֶת. *In stylo ferreo et plumbo.* Ο΄. ※ ἐν γραφείῳ σιδηρῷ ↙ καὶ μολίβῳ. ※ Θ. ἐν πλακὶ (s. πυξίῳ) σιδηρῷ καὶ μολιβδινῷ.[27]

לָעַד בַּצּוּר יֵחָצְבוּן. *In perpetuum in saxo sculperentur.* Ο΄. ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυφῆναι. ※ Θ. εἰς μαρτύριον.[28]

25. גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם. *Redemtor meus vivit, et postremum super pulvere stabit.* Ο΄. ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων ἐπὶ γῆς. Θ. ὁ ἀγχιστεύς μου ζῇ, καὶ ἔσχατον ἐπὶ χώματος ἀναστήσει.[29]

26. עוֹרִי נִקְּפוּ־זֹאת. (*Et quum post*) *cutem meam corroserint hoc* (corpus meum). Ο΄. τὸ δέρμα (alia exempl. σῶμα) μου τὸ ἀναντλοῦν (alia exempl. ἀνατλῶν) ταῦτα.[30]

27. כָּלוּ כִלְיֹתַי בְּחֵקִי. *Consumuntur renes mei in sinu meo.* Ο΄. πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλπῳ. Θ. ἐξέλιπον οἱ νέφροι μου ἐν τῷ κόλπῳ μου.[31]

28. כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־לוֹ. *Quum dicitis, cur persequimur eum?* Ο΄. εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, τί ἐροῦμεν ἔναντι αὐτοῦ; Σ. λέγετε δέ, τί ἐστιν ᾧ διώξομεν αὐτόν;[32]

וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי. *Et radix causae inventa est in me.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ.[33] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἁμάρτημα λόγου . . .[34]

29. גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי־חֶרֶב. *Timete vobis a facie gladii.* Ο΄. εὐλαβήθητε δὴ καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος. Σ. εὐλαβεῖσθε ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν μάχαιραν.[35]

לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין. *Ut sciatis quod judicium erit.* Ο΄. καὶ τότε γνώσονται ποῦ ἔστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. Ἀ. ὅπως γνῶτε ὅτι κρίσις. Σ. Θ. ὅπως γνῶτε ὅτι ἔστι κρίσις.[36]

---

[20] Colb., Reg. unus. [21] "Sic omnes MSS. et Editi."—*Montef.* [κρέει edidit Montef., sed κρέᾳ est in Polychron.] Sic Syro-hex., nisi quod ἐκολλήθη τὰ ὀστᾶ μου (ܕܒܩܘ ܓܪ̈ܡܝ) habet. [22] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܒܡܫܟܐ ܕܝܠܝ ܘܒܒܣܪܝ ܕܒܩܘ ܓܪ̈ܡܝ. [23] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܐܬܦܨܝܬ ܒܡܫܟܐ ܕܫ̈ܢܝ. [24] Polychron. et "omnes." Syro-hex. Symmacho continuat: καὶ ἐξέτιλα (ܘܐܬܠܫ) τὸ δέρμα ὀδοῦσιν ἐμοῖς. ("Verbum ܬܠܫ, *evulsit, eradicavit, discerpsit*, apud Chaldaeos vulgare, in Lexicis Syriacis immerito omittitur. Videantur loca haec, in quibus respondet Gr. ἐκτίλλειν: Psal. li. 5. cxl. 6 in marg. Eccles. iii. 2. Jerem. xxiv. 6. etc."—*Middeld.*) Fallitur ergo Schleusner. in *Nov. Thesaur.* s. v. ἐκτίλλειν: "Videtur haec versio Aquilae potius esse." [25] Syro-hex. Theodotioni continuat: ܐܫܬܒܩܬ ܡܢ ܡܫܟܐ ܕܫ̈ܢܝ. [26] Colb., Reg. unus, teste Montef. Fortasse legendum, ἤγγισέ μοι, ut ad Hebr. נָגְעָה בִּי referatur. [27] Hieron.: ※ *in stylo ferreo : et plumbo.* Non est Theodotionis, si fides habenda sit Syro-hex., qui in textu affert: ܬ. ※. ܒܟܬܒܐ ܕܦܪܙܠܐ ܘܐܒܪܐ ↙. [28] Montef. ex Colb. et Hieron. edidit: ※ εἰς μαρτύριον. Syro-hex. in textu: ἢ (in marg. Θ. εἰς μαρτύριον) ※ ἐν πέτρᾳ ↙ ἐγγλυφῆναι. [29] Chrysost. apud Nicet., Colb., Reg. unus. [30] Lectio σῶμα est in Codd. Alex., 254; ἀνατλῶν vel ἀνατλοῦν in Comp. et sex codd. Syro-hex. in textu: τὸ δ. μου τὸ ἀνατλῶν (ܕܡܣܝܒܪ) ταῦτα; in marg. vero: τὸ σῶμά μου τὸ ἀντλῆσαν (ܕܕܠܐ) ταῦτα. [31] Polychron. et "omnes." [32] Nicet., Orat., Reg. unus. [33] Sic Syro-hex. in textu. Haec, quae hodie in LXX habentur, etiam Symmacho tribuunt Orat., Reg. unus. [34] Nicet. et "omnes." [35] Nicet., Colb., Reg. unus. Hieron.: *Timete et vos ※ a gladio.* [36] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܕܥܘܢ ܕܕܝܢܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܕܥܘܢ ܕܐܝܬ ܕܝܢܐ. Montef. ex Colb. edidit: Ἀ. Θ. ὅπως γνῶτε ὅτι ἔστι κρίσις; quod τοῖς λοιποῖς tribuit Olymp.

Cap. XX.

3, 4. מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי׃ הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד. *Castigationem ignominiae meae audio, et spiritus intelligentiae meae respondere facit me. Nonne hoc nosti a saeculo?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι;[1] Σ. . . (μὴ) τοῦτο οἶδα ἀπ᾽ αἰῶνος;[2]

5. כִּי רִנְנַת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב. *Quod jubilatio impiorum ex propinquo.* Ο΄. εὐφροσύνη δὲ ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον. Ὁ Ἑβραῖος· ἡ γὰρ ἀγαλλίασις τῶν ἀσεβῶν πρὸς βραχύ. Σ. ὅτι εὐθηνία ἀσεβῶν ἐπ᾽ ὀλίγον.[3]

וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־רָגַע. *Et laetitia hypocritae ad momentum.* Ο΄. χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἡ χαρμοσύνη αὐτῶν πρὸς ῥοπήν. Ἀ. καὶ εὐφροσύνη ὑποκριτοῦ ἕως ἀθρόου.[4]

6. שִׂיאוֹ. *Elatio ejus.* Ο΄. αὐτοῦ τὰ δῶρα. Ἀ. Σ. Θ. ἔπαρμα αὐτοῦ.[5]

וְרֹאשׁוֹ. *Et caput ejus.* Ο΄. ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ.[6]

9–13. Vid. notam.[7]

10. תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ. *Reddent opes* (s. *dolorem*, s. *iniquitatem*) *ejus.* Ο΄. πυρσεύσαισαν ὀδύνας. Ἀ. ἐπιστρέψουσιν . . . Σ. ἐποίσουσιν . . .[8]

11. עֲלוּמָיו. *Juventutis ejus.* Ο΄. νεότητος αὐτοῦ. Σ. παραβάσεως . .[9]

13. וְיִמְנָעֶנָּה. *Et cohibebit.* Ο΄. καὶ συνάξει. Ἄλλος· καὶ συνέξει.[10]

14. מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ. *Fel aspidum in interaneis ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.[11] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἐγένετο ἰὸς ἀσπίδων ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ.[12]

15. חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ. *Opes absorpsit, et revomet eas.* Ο΄. πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται. Σ. πλοῦτον κατέπιεν, ἀλλ᾽ ἐξεμέσει αὐτόν.[13]

מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל. *Ex ventre illius expellet eas Deus.* Ο΄. ἐξ οἰκίας αὐτοῦ ἐξελκύσει αὐτὸν ἄγγελος. Οἱ λοιποί· ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ.[14] Σ. ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ ἐξελεῖται αὐτὸν ὁ θεός.[15] Θ. . . ὁ ἰσχυρός.[16]

16. רֹאשׁ־פְּתָנִים יִינָק. *Venenum aspidum suget.* Ο΄. θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν. Οἱ λοιποί· χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.[17]

17. נַהֲרֵי דְבַשׁ. *Torrentes mellis.* Ο΄. νομὰς μέλιτος. Σ. ῥεῖθρα μέλιτος.[18]

18. כְּחֵיל. *Secundum vim.* Ο΄. ὥσπερ στρίφνος. Aliud exempl. ὥσπερ στρύχνον.[19]

Cap. XX. [1] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ΄. Secundum Montef. *tertius* versiculus est: μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ᾽ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς; repugnante usu annotatoris Colb. Etiam Syro-hex. cuneolum post ἔτι ponit, sed verba ἀποκρίνεταί μοι non Theodotioni, sed τοῖς Ο΄ tribuit. Idem pro ἀπὸ τοῦ ἔτι habet ܡܢ ܡܩܕܡ, *a principio*. [2] Syro-hex. ܣ. ܗܘܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܥܠܡ ܀. Montef. affert: Σ. ἀπ᾽ αἰῶνος, ut Olymp., Colb., Orat. [3] Polychron., Colb., Reg. unus. [4] Iidem. Pro χαρμοσύνη Polychron. χαρμονὴ habet. [5] Colb. Syro-hex.: Οἱ λοιποί· ἔπαρμα (ܡܪܝܡܘܬܐ) αὐτοῦ. Idem in textu ※ εἰς οὐρανὸν ◂ habet. [6] Colb., Syro-hex. [7] In asteriscis ponendis auctores in diversa abeunt. Scilicet v. 9 Syro-hex. sub ※ Θ., Hieron. et Cod. 248 sub ※ habent, invito Montef. V. 10 sub ※ habet solus Hieron. V. 11 sub ※ est in Syro-hex., Hieron., Cod. 248, et Colb., quem imitatus est Montef. Totum v. 12 sub ※ habent Hieron., Cod. 248, et Montef. ex Colb.; sed Syro-hex. non nisi versiculum posteriorem, ※ κρύψει—γλῶσσαν αὐτοῦ ◂. Tandem v. 13, ※ οὐ (οὐ om. Colb., Hieron.) φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν ◂, Cod. 248, et Montef. ex Colb. [8] "Sic omnes."—*Montef.*, qui haec ad Hebr. יְרַצּוּ, *placabunt*, Ο΄. ὀλέσαισαν, perperam refert, cum diserte testetur Chrysost. apud Nicet.: ἀντί γε μὴν τοῦ, πυρσεύσαισαν ὀδύνας, ὁ μὲν Ἀ. ἐπιστρέψουσιν, εἶπεν· ὁ δὲ Σ., ἐποίσουσιν. [9] Sic Montef., omisso auctore. [10] Colb. Lectio συνέξει est in Cod. Alex., aliis, et Olymp. [11] Colb., Syro-hex. [12] Polychron., Colb., Orat. [13] Syro-hex. ܣ. ܥܘܬܪܐ ܒܠܥ. ܐܠܐ ܢܬܦܠܛܘܗܝ ܀. [14] Olymp., Colb. [15] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܟܪܣܗ ܕܝܠܗ ܢܓܪܘܗܝ ܐܠܗܐ ܀. [16] Syro-hex. ܬ. ܚܣܝܢܐ ܀. [17] Olymp., Colb. Reg. unus: Σ. χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται. [18] Nicet., Colb., Reg. unus. [19] Sic Cod. Alex. Scholium in marg. Syro-hex., a Norbergio omissum: "In exemplari (ܡܫܠܡܢܘܬܐ. Cf. Ceriani ad

19. דַּלִּים. *Tenues.* Ο΄. *δυνατῶν.* Alia exempl. *ἀδυνάτων.*[20]

בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ. *Domum rapuit, et non aedificabit eam.* Ο΄. *δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν.* Σ. *οἰκίαν ἥρπασεν, καὶ οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.*[21] Θ. *οἰκίαν ἥρπασεν, ἀλλ' οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.*[22]

20. בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט. *Cum desiderabili suo non eripiet* sese. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.*[23] Σ. *σχὼν ἃ ἐπεθύμει οὐ διασώσει.*[24]

21. אֵין־שָׂרִיד לְאָכְלוֹ. *Nihil est superstes voracitati ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ.*[25] Σ. *οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.*[26]

23. יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ. *Erit ad implendum ventrem ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *εἴ πως πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ.*[27]

וְיַמְטֵר. *Et pluet.* Ο΄. *νίψαι.* Ἀ. *καὶ ὑετίσαι.*[28] Σ. Θ. *ἐπιβρέξει.*[29]

25. וּבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ עָלָיו. *Et fulgor* (gladii) *de felle ejus ibit; super eum.* Ο΄. *ἄστρα* (alia exempl. *ἀστραπαὶ*[30]) *δὲ ἐν διαίταις αὐτοῦ, περιπατήσαισαν ἐπ' αὐτῷ.* Ἀ. Θ. *καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου* (s. *πικρίας*) *αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.*[31]

25. עָלָיו אֵמִים. *Super eum terrores.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *ἐπ' αὐτῷ φόβοι.*[32]

26. כָּל־חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו. *Omne tenebrarum genus reconditum in thesauris ejus.* Ο΄. *πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομείναι.* Ἀ. Θ. . . *ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.*[33]

תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא־נֻפָּח. *Vorabit eum ignis* qui *non sufflatur.* Ο΄. *κατέδεται αὐτὸν πῦρ ἄκαυστον* (alia exempl. *ἄσβεστον*[34]). Ἀ. Θ. *κατέδεται αὐτὸν πῦρ μὴ φυσηθέν.*[35] Σ. . . *ἄνευ φυσήματος.*[36]

29. רָשָׁע מֵאֱלֹהִים. *Impii a Deo.* Ο΄. *ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου.* Σ. *ἀντιλογίας ἀπὸ θεοῦ.*[37]

Cap. XXI.

2. וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם. *Et sit hoc consolationes vestrae.* Ο΄. *ἵνα μὴ ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις.* Σ. *καὶ γενέσθω τοῦτο μεταβούλευμα ὑμῶν.*[1]

Gen. xlvii. 6, p. 102) *τῶν* Ο΄ ܣܛܪܝܦܢܘܣ (CΤΡΙΦΝΟC) (sic) dicitur; in exemplari vero alio ܣܛܪܘܟܢܘܣ (CΤΡΥΧΝΟΝ) (sic)." [20] Sic Syro-hex., Cod. Alex., alii. [21] Nobil. et "omnes." Syro-hex. ܣ. ܒܝܬܐ ܒܙܩ ܐܠܐ ܠܐ ܢܒܢܝܘܗܝ; h. e. Σ. *οἰκίαν ἥρπασεν, ἀλλ' οὐκ οἰκοδομήσει αὐτήν.* [22] Syro-hex. Theodotioni eadem ac Symmacho tribuit, nisi quod pro *οἰκοδομήσει*, *ἀνοικοδομήσει* (ܢܒܢܐ ܢܒܢܝܘܗܝ. Vid. Prov. xxiv. 27. Hos. ii. 6. etc. in Syro-hex.) habet. [23] Sic sub ※ Θ. Syro-hex. in textu. Hieron.: ※ *In desiderio suo non salvabitur.* [24] Polychron. et "omnes." [25] Sic Syro-hex. in textu. In Colb. et Hieron. asterisco notatur versiculus. [26] Colb., Reg. unus. Pro *ἀπελίμπανεν* Polychron. habet *ἀπολείψει.* [27] In textu *τῶν* Ο΄ juxta Ed. Rom. legitur: *εἴ πως εἰ πληρῶσαι γ. αὐτοῦ.* Vocula *εἰ* abest a libris plurimis, etiam a Syro-hex., qui habet: ※ ܕܢܡܠܐ ܢܡܠܐ ܟܪܣܐ ܕܝܠܗ ↙, h.e. *εἴ πως πληρῶσαι* (s. *πληρώσει*) *γ. αὐτοῦ.* "In Colb. notatur Θ, post sequitur ※, et consequenter *μ°* *π* *ἀντὶ τοῦ ὅπως*, quo forte significatur solum Theodotionem *εἴπως* pro *ὅπως* habere. Sed haec hariolando dicimus."—*Montef.* Cf. ad Cap. xvii. 3. [28] Cod. 252. Syro-hex. ܐ. ܘܠܡܡܛܪܘ, h.e. Ἀ. *καὶ ὑετίσαι* (infinitivum). Idem in textu *ἐπαποστεῖλαι* et *νίψαι* (infinitiva) habet. [29] Olymp. et Reg. unus Symmacho tribuunt; Colb. et Reg. alter Theodotioni. Nobil. affert: Σ. *βρέξει.* [30] Sic Syro-hex. et Cod. 253. [31] Colb., Reg. unus, qui *ἀπὸ προσώπου* habent. Olymp. uni Aquilae tribuit. "Legerunt sine dubio מִמַּרְאָתוֹ."—*Schleusner.* Sed Syro-hex. hactenus ineditus habet: ܐ. ܘܒܪܩܐ ܡܢ ܡܪܝܪܘܬܐ ܕܝܠܗ ܢܗܠܟ; quod verius videtur. [32] Sic Syro-hex. Haec, *περιπατ. ἐπ' αὐτῷ φ.*, sub ※ habent Cod. 248, Hieron. [33] Sic Colb., Reg. unus. Polychron. et Cod. 259: Ἀ. *ἀποκέκρ. τοῖς ἐγκειμένοις αὐτοῦ.* Nobil.: Ἀ. *ἐγκέκρυπται τοῖς ἐγκειμένοις αὐτῷ.* [34] Sic Cod. Alex. Syro-hex. in marg. ܕܠܐ ܕܥܟ. [35] Syro-hex. ܐ. ܐܬܐܟܠܝܘܗܝ ܢܘܪܐ ܕܠܐ ܐܬܢܦܚ. Montef. ex Olymp. et "omnibus" dedit: Ἀ. Θ. *πῦρ μὴ φυσηθέν.* [36] Olymp. et "omnes." Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܡܫܘܒܐ. [37] Colb.

Cap. XXI. [1] Olymp. et "omnes." Montef. *γινέσθω* edidit.

3. שָׂאוּנִי. *Ferte me.* Οʹ. ἄρατέ με. Σ. ἀνάσχεσθε. Θ. ὑπηνέγκατε.[2]

וְאַחַר דַּבְּרִי תַלְעִיג. *Et postquam locutus fuero subsannabis.* Οʹ. εἶτ' οὐ καταγελάσετέ μου. Σ. καὶ μετὰ τοὺς λόγους μου στήσετε.[3]

4. הֶאָנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי. *Num quod ad me attinet, ad hominem querela mea?* Οʹ. τί γάρ; μὴ ἀνθρώπου μου ἡ ἔλεγξις; Σ. μὴ πρὸς ἄνθρωπον ἡ λαλιά μου;[4]

וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר רוּחִי. *Et cur non abbreviaretur spiritus meus?* Οʹ. ἢ διὰ τί οὐ θυμωθήσομαι; 'Α. Σ. ἢ διὰ τί οὐ κολοβοῦται τὸ πνεῦμά μου;[5] Θ. εἰ μὴ . . .[6]

5. הָשַׁמּוּ. *Obstupescite.* Οʹ. θαύμασετε.[7] 'Α. ἐξαπορήθητε. Σ. ἄφθογγοι γίνεσθε.[8]

עַל־פֶּה. *Super os.* Οʹ. ἐπὶ σιαγόνι. Οἱ λοιποί· ἐπὶ στόματι.[9]

6. וְנִבְהָלְתִּי. *Et attonitus sum.* Οʹ. ἐσπούδακα. Σ. θορυβοῦμαι.[10]

8. זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם. *Semen eorum stabile est coram ipsis.* Οʹ. ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχήν. Σ. . . διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν.[11]

10. לֹא יַגְעִל. *Non respuit.* Οʹ. οὐκ ὠμοτόκησε. 'Α. οὐκ ἐξέβαλε. Σ. οὐκ ἐξέτρωσε.[12]

פָּרָתוֹ. *Juvenca ejus.* Οʹ. ἐν γαστρὶ ἔχουσα. 'Α. δάμαλις αὐτοῦ.[13]

וְלֹא תְשַׁכֵּל. *Et non abortitur.* Οʹ. καὶ οὐκ ἔσφαλε. Θ. . συνέλαβεν.[14]

11. יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֲוִילֵיהֶם. *Emittunt tanquam gregem parvulos suos.* Οʹ. μένουσι δὲ ὡς πρόβατα αἰώνια. Σ. προβάλλονται ὡς ποίμνια τὰ βρέφη αὐτῶν.[15] [Ἄλλος· ταῖς ἐπιγοναῖς.][16]

12. עוּגָב. *Organi.* Οʹ. ψαλμοῦ. 'Α. ὀργάνου. Σ. κιθάρας.[17]

13. וּבְרֶגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ. *Et in momento ad infernum descendunt.* Οʹ. ἐν δὲ ἀναπαύσει ᾅδου ἐκοιμήθησαν. Σ. καὶ ταχέως ἄνοσοι καὶ ἀβασάνιστοι εἰς ᾅδην κατέρχονται.[18]

---

[2] Colb., Reg. unus. [3] Olymp. et "omnes." [4] Syro-hex. ܣܼ. ܕܠܡܐ ܠܘܬ ܒܪܢܫܐ ܡܡܠܠܝ ܕܝܠܝ. [5] Cod. 252. Idem addit, οὐ μικροψυχήσω, quod scholium esse videtur. [6] Colb., Reg. unus. [7] Pro θαυμάσετε Comp., Ald. et codd. aut θαῦμα σχέτε, aut θαῦμα ἔχετε habent. Syro-hex., ut videtur, θαῦμα ἕξετε (ܬܕܡܘܪܬܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ). [8] Nicet. et "omnes," uno excepto Regio, qui ad Sym. habet ἄφθονοι. Parsonsii Codd. 137, 255: Σ. ἄφθονοι γίνεσθε. Cod. 138: Σ. ἄφωνοι γ. Cod. 259: Σ. ἄφθογγοι γ. Denique Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 158 ex Catena MS. Jobi in Bibl. D. Marci n. 21 affert: Σ. ἄφρονοι (sic) γίνεσθε, ἀναλογιζόμενοι τὰ κατ' ἐμέ; quae pro Hebr. פְּנוּ־אֵלַי וְהָשַׁמּוּ posita esse contendit. Sed scriba compilavit Olymp. ad loc., cujus verba sunt: κατ' ἐμὲ δὲ κριτὴν ἐκεῖνό φησιν· ἀναλογιζόμενοι τὰ κατ' ἐμὲ θαυμάσατε κ.τ.ἑ. [9] Nicet. et "omnes." [10] Olymp. et "omnes." Etiam Syro-hex. ܣܼ. ܡܬܕܠܚ ܐܢܐ. [11] Olymp. et "omnes." [12] "Colb. et Reg. unus: 'Α. οὐκ ἐξέβαλε, οὐκ ἐξέτρωσε. Palam est primam esse Aquilae, secundam Symmachi."—*Montef.* Nicetas: Σ. οὐκ ἐξέτρωσεν. Cod. 138: Σ. οὐκ ἐξέβαλεν. Cod. 255: 'Α. οὐκ ἐξέβαλεν. Σ. οὐκ ἐξέτρωσεν. Cod. 259: Σ. ἐξέτρωσεν. [13] Sic "omnes." [14] Syro-hex. ܐܼ. ܒܛܢܬ. Hieron.: *et peperit.* [15] Syro-hex. ܣܼ. ܡܬܡܫܚܝܢ ܐܝܟ ܡܪܥܝܬܐ ܥܘܠܐ ܕܝܠܗܘܢ. Ad ܡܬܡܫܚܝܢ in marg. codicis ascriptum ΠΡΒΑΛΛΟΝΤΑΙ (sic). Hieron.: ※ *Et mittunt sicut (greges) infantes suos : et permanent sicut vetustae oves eorum.* [16] Colb. Post αἰώνια Cod. 256 addit ταῖς ἐπιγοναῖς. Est autem, ut Semlerus monuit, explicatio τοῦ αἰώνια, quae in Cat. Nicet. plenior exstat: ταῖς ἐπιγοναῖς τὴν ἀθανασίαν μιμούμενοι. [17] Colb., Reg. unus. Codd. 252, 255: 'Α. ὀργάνου. Codd. 137, 138: 'Α. ὄργανα. Σ. κιθάρας. Hieron.: ※ *organi.* [18] Syro-hex. affert: ܣܼ. ܘܡܫܠܡܐܝܬ ܠܐ ܟܪܝܗܐ ܘܠܐ ܡܫܬܢܩܐ ܠܫܝܘܠ ܢܚܬܝܢ. Middeld. tentat: Σ. καὶ ταχέως (s. συντόμως, s. κούφως) οὐκ ἄρρωστοι (s. οὐ κάμνοντες) *neque excruciati* εἰς ᾅδην κατέρχονται. Kreyssigius (in Addend. ad Schleusner. *Nov. Thes.* T. V, p. 585) notam hanc e Catena Nicet. p. 365 explicandam suscepit, ubi ex Origene notatur: ἀντὶ τοῦ, μέχρι θανάτου ἀναπαυόμενοι καὶ εὐθυμοῦντες, ἀβασάνιστοι εἰς ᾅδην κατέρχονται. Itaque Syriaca nostra Graece sic restituit: καὶ ἐξαίφνης εὐθυμοῦντες καὶ ἀβασ. εἰς ᾅ. κ.; ut verba εὐθυμ. καὶ ἀβασ. ex Origene in Symmachi reliquias irrepserint. Hoc verum esse potest, modo Graeca magis ad veritatem versionis Syr. conformata fuerint; nam neque ἐξαίφνης in ܡܫܠܡܐܝܬ, neque εὐθυμοῦντες in ܠܐ ܟܪܝܗܐ ullo modo latere potest. Vertimus: καὶ ταχέως ἄνοσοι καὶ ἀβασάνιστοι κ.τ.ἑ. Parsons. e Cod. 255 exscripsit: Α. βασανιστοι εἰς ᾅ. κατέρχονται; ubi pro Α. βασανιστοι manifesto legendum ἀβασάνιστοι. Obiter noto, in v. 14 post λέγει δὲ Syro-hex. in marg. afferre ὁ ἀσεβής, quod in textum Codd. III, 254 irrepsit.

15. מַה־שַּׁדַּי——נִפְגַּע־בּוֹ. Ό. Vacabat. ※ Θ. τί ἱκανὸς—— ἀπαντήσομεν αὐτῷ.[19]

כִּי־נַעַבְדֶנּוּ. *Ut serviamus ei.* ※ Θ. ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ. Σ. ἵνα δουλεύσωμεν (αὐτῷ).[20]

כִּי נִפְגַּע. *Ut* (precibus) *occurramus.* ※ Θ. ὅτι ἀπαντήσομεν. Ἄλλος· ἐὰν (ἀπαντήσωμεν).[21]

17. אֵידָם. *Exitium eorum.* Ό. ἡ καταστροφὴ αὐτῶν. Ἀ. ἐπικλυσμὸς αὐτῶν. Σ. ἡ διαφθορὰ αὐτῶν.[22]

18. לִפְנֵי רוּחַ. *Ante ventum.* Ό. ὑπ' ἀνέμου. Alia exempl. πρὸ ἀνέμου.[23]

סוּפָה. *Turbo.* Ό. λαῖλαψ. Ἀ. συσσεισμός. Σ. καταιγίς.[24]

19. אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לְבָנָיו אוֹנוֹ. *Deus recondit filiis ejus nequitiam ejus.* Ό. ἐκλείποι υἱοὺς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Θ. ὁ θεὸς κατακρύψει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀδικίας αὐτοῦ.[25]

יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע. *Retribuet ei, et cognoscet.* Ό. Vacabat. ※ Θ. ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν, καὶ γνώσεται.[26]

20. כִּידוֹ. *Exitium suum.* Ό. τὴν ἑαυτοῦ σφαγήν. Σ. πτῶσιν.[27]

20. שַׁדָּי. *Omnipotentis.* Ό. κυρίου. Θ. τοῦ θεοῦ.[28]

21. כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו. *Nam quid desiderium ejus in domo sua post se?* Ό. Vacabat. ※ Θ. ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτόν.[29] Σ. τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μετ' αὐτόν;[30]

וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חֻצָּצוּ. *Et quod ad numerum mensium ejus, abscissi sunt.* ※ Θ. καὶ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν. Ἀ. ἡμισεύθησαν.[31]

22. הַלְאֵל יְלַמֶּד־דָּעַת. *Num Deum docebit* (quispiam) *scientiam?* Ό. πότερον οὐχὶ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην; Σ. μὴ τὸν θεὸν διδάξει τις ἐπιστήμην;[32]

וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט. *Et ipse sublimes judicat.* Ό. αὐτὸς δὲ φόνους διακρίνει. Ἀ. καὶ αὐτὸς ὑψηλοὺς κρινεῖ.[33] Οἱ λοιποί· ὑψηλούς.[34]

23. זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵיו. *Iste moritur in robore integritatis ejus, totus ipse tranquillus et quietus.* Ό. Vacabat. ※ Θ. οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἁπλοσύνης αὐτοῦ, ὅλος δὲ εὐπαθῶν καὶ εὐθηνῶν.[35]

בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ. Ἀ. ἐν ὀστεώσει ἁπλοσύνης αὐτοῦ.[36] Οἱ λοιποί· ἰσχύων ἄμωμος.[37]

---

[19] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β'. Syro-hex. praemittit ※Ἀ. Apud Hieron. versiculi asterisco notantur. [20] Colb. Marg. Cod. 248: ※ τίς ἐστιν ὁ ἱκανὸς, ἤτοι ὁ θεὸς, ἵνα δουλεύσωμεν αὐτῷ; [21] Colb. [22] Cod. 252. [23] Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܩܕܡ. [24] Cod. 252. [25] Olymp., Colb., Reg. unus. [26] Colb., Syro-hex. Hieron.: ※ *redde ei, et sciet.* [27] Olymp. et "omnes." [28] Syro-hex. [29] Syro-hex. in textu: ὅτι τὸ θ. αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ※ Θ. μετ' αὐτόν ◂. Sed Colb. praemisso asterisco, Ἐκ Θ. οἱ β'; h.e. hic et seq. versiculus. Auctoribus Syro et Cod. Alex. pro μετ' αὐτοῦ, quod in hodiernis τῶν Ό exemplaribus legitur, rescripsimus μετ' αὐτόν. Hieron.: ※ *Quia nulla voluntas ejus in domo sua post eum.* [30] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܡܢܐ ܣܢܝܩ ܠܗ ܒܝܬܗ ܕܝܠܗ ܥܡ ܒܬܪܗ ◆. Colb. sine nomine affert: τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. Etiam Cod. 256 post μετ' αὐτοῦ subjungit: τίς γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ. [31] Ἀ. Θ. ἡμισεύθησαν. "Sic omnes praeter Drusium, qui legit ἡμισευθήσεται, minus recte."—*Montef.* Lectio ἡμισευθήσεται fluxit ex Olymp., qui commentando ait: διαιρεθήσεται γὰρ ὁ χρόνος αὐτοῦ τῆς ζωῆς, ἢ κατὰ Θ. καὶ Ἀ. ἡμισευθήσεται. Syro-hex. versionem ἡμισεύθησαν soli Aquilae tribuit (◆ ܐܬܦܠܓܘ .ܐ), verius, ut videtur, si Theodotionis nomen duobus versiculis recte praeponitur. Hieron.: ※ *licet numerus mensium ejus dimidiatus sit.* [32] Olymp., Colb. [33] Cod. 252. [34] Colb. Syro-hex. ◆ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܚܟܝܡܐ. Idem in marg. σοφοὺς habet, quae lectio est Cod. Alex., aliorum. [35] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β'. Hieron. sub aster. habet; non ita Syro-hex. Pro ἁπλοσύνης Schleusner. ex Catena MS. laudat: Σ. ἀφροσύνης, quae lectio est Comp., Cod. Alex., aliorum, et Syro-hex. in marg. [36] Syro-hex. .ܐ ◆ ܒܓܪܡܘܬܐ ܕܦܫܝܛܘܬܐ ܕܝܠܗ, cum scholio: ܓܪܡܘܬܐ ܚܣܝܢܘܬܐ ܗܝ ◆. Middeld. vertit: Ἀ. ἐν ὀστῷ. Sed per formam ܓܪܡܘܬܐ, quam non agnoscunt Lexica, Syrus expressit vocab. pro re nata effictum, ὀστέωσις, quod Aquilae dubitanter vindicavit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., necnon in *Opusc. Crit.* p. 350. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xl. 29. xli. 21. [37] Colb.

24. וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה. *Et medulla ossium ejus irrigatur.* Οʹ. μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται. Ἀ. καὶ μυελῷ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ποτίσει. Σ. καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.[38]

26. רִמָּה. *Vermis.* Οʹ. σαπρία. Ἀ. σήπη.[39]

27. הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וּמְזִמּוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ. *En! novi cogitationes vestras, et machinationes* quas *adversus me violenter agitatis.* Οʹ. ὥστε οἶδα ὑμᾶς ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι. Σ. οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν, καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους τὰς κατ' ἐμοῦ.[40]

28–33. כִּי תֹאמְרוּ —— אֵין מִסְפָּר. Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ὅτι ἐρεῖτε —— ἀναρίθμητοι.[41]

30. יֵחָשֶׂךְ. *Prohibetur.* ※ Θ. κουφίζεται. Ἀ. ὑπεξαιρεθήσεται. Σ. συντηρεῖται.[42]

32. עַל־גָּדִישׁ. *Super tumulo* (sepulchrali). ※ Θ. ἐπὶ σωρῶν (alia exempl. σωρῷ s. σωροῦ: alia σορῷ s. σοροῦ[43]). Ἀ. Θ. ἐπὶ θημωνίας.[44]

34. וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הָבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל. *Quomodo igitur consolamini me vanitate, et responsiones vestras* (quod attinet) *relinquitur praevaricatio.* Οʹ. πῶς δὲ παρακαλεῖτέ με κενά; τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν. Σ. πῶς οὖν παρακαλεῖτέ με ἐν ἀτμίδι; ἀντιρρήσεις γὰρ ὑμῶν ἐλείφθησαν ἀνεπιστήμονες.[45]

CAP. XXII.

2. כִּי־יִסְכֹּן עָלֵימוֹ מַשְׂכִּיל. *Quia prodest sibi intelligens.* Οʹ. ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην. Ἀ. Θ. (ὅτι) κατασκηνώσει ἐφ' ὑμᾶς σύνεσιν.[1]

3. הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק. *Num voluptas Omnipotenti, quum justus fueris?* Οʹ. τί γὰρ μέλει τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦσθα τοῖς ἔργοις ἄμεμπτος; Σ. μὴ χρήζει ἱκανὸς ἵνα δικαιωθῇς;[2]

וְאִם־בֶּצַע כִּי־תַתֵּם דְּרָכֶיךָ. *Aut lucrum, cum integras reddideris vias tuas?* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ἡ ὠφέλεια, ὅτι ἁπλώσῃς τὴν ὁδόν σου;[3] Σ. ἢ κερδανεῖ, ἐὰν ἄμωμος ἡ ὁδός σου.[4]

4. הֲמִיִּרְאָתְךָ. *Num ex reverentia tui.* Οʹ. ἢ λόγον σου ποιούμενος. Θ. μὴ διὰ τὸν φόβον σου.[5]

יֹכִיחֶךָ. *Disputabit tecum.* Οʹ. ἐλέγξεις (alia exempl. ἐλέγξει σε). Ἄλλος· διαλεχθήσεταί (s. διελεγχθήσεται) σοι.[6]

6. כִּי־תַחְבֹּל. *Nam pignoratus es.* Οʹ. ἠνεχύρασες δέ. Ἀ. ὅτι . .[7]

חִנָּם. *Sine causa.* Οʹ. διακενῆς. Σ. ἀναιτίους.[8]

8. וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וּנְשׂוּא פָנִים יֵשֶׁב בָּהּ. *At potenti* (Hebr. *viro brachii*) *terra* (patebat),

---

[38] Syro-hex. ܐ. ܘܐ. ܘܒܡܘܚܐ ܕܓܪܡܘܗܝ ܡܫܬܩܐ ܗܘܐ. Versio Symmachi est ea quam ex Colb. et Orat. protulit Montef., et ante eum Nicet. p. 369: ἀποθνήσκει, τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων ἀρδόμενος, κατὰ Σύμμαχον. Proinde Middeld. Syriaca vertit: Ἀ. Σ. καὶ τῷ μ. τῶν ὀ. αὐτοῦ ἀρδόμενος. Accuratior, ni fallimur, interpretatio est ea quam nos Aquilae vindicavimus. Duas autem versiones, utpote sensu non dissimiles, Syrus in unam contraxit. [39] Colb. [40] Nicet., Colb., Orat., Reg. unus et Cod. 252, ex quo articulum ante κατ' ἐμοῦ assumsimus. [41] Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ ιγ'. Sic sub aster. Hieron. Syro-hex. affert: ※ Θ. ὅτι ἐρεῖτε —— ἀνταποδώσει αὐτῷ; ↙ καὶ αὐτὸς —— ἠγρύπνησεν. ※ ἐγλυκάνθησαν —— ἀναρίθμητοι.↙ Cf. ad v. 32. [42] Olymp., Orat., Reg. unus. Syro-hex. in textu pro κουφίζεται legit συντηρεῖται (ܡܬܢܛܪ). [43] In Syro-hex. pro σωρὸς s. σορὸς est ܓܕܫܐ, vocab. incertae significationis. [44] Colb., Reg. unus. [45] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܡܒܝܐܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܐܠܗܐ ܕܐܝܟ ܩܛܪܐ ܐܫܬܒܩܘ ܓܝܪ ܦܬܓܡܝܟܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬܐ. Sed haec Symmachum magis quam Aquilam referre quivis videt; et Montef. ex Colb. affert: Σ. καὶ γὰρ ἀντιρρήσεις ὑμῶν ἐλείφθησαν (ἐλήφθησαν Olymp.) ἀνεπιστημόνως. Ἀνεπιστήμονες jamdudum correxerat Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.

CAP. XXII. [1] Sic sub nomine Aq. Cod. 252. Syro-hex. vero: ܐ. ܬ. ܢܫܪܐ ܥܠܝܢ ܣܘܟܠܐ. Hieron.: ※ *et habitare facit super nos intelligentiam.* [2] Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. [3] Sic Colb. et sub aster. Syro-hex. [4] Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. Montef. edidit: ἐὰν (κἂν) ἄμωμος. [5] Sic Cod. 138. Cod. 137: ※ Θ. διὰ τὸν φ. σου. [6] Colb., Reg. unus, quorum hic διελεγχθ., ille διαλεχθ. habet. [7] Cod. 249. Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ. Hieron.: ※ *quia.* [8] Olymp. Montef. ex Orat. et Regiis duobus ἐπ' ἀναιτίους edidit.

et auctoritate praeditus (Hebr. *elatus faciei*) *in ea habitabat.* Ο΄. ἐθαύμασας δέ τινων πρόσωπον, ᾤκισας δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς.[9] Ἀ. καὶ ἀνδρὸς βραχίονος, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ ὑψηλὸς προσώποις καθίσει ἐν αὐτῇ. Σ. ἀνδρὸς γὰρ ἰσχυροῦ, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ δεδυσωπημένος προσώπῳ κατοικήσει ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ ἀνὴρ βραχίονος, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ τεθαυμασμένος προσώπῳ κατοικήσει ἐν αὐτῇ.[10]

10. וִיבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאֹם. *Et terret te pavor subito.* Ο΄. καὶ ἐσπούδασέ σε πόλεμος ἐξαίσιος. Σ. καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης.[11]

11. וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ. *Et copia aquarum cooperit te.* Ο΄. κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυψε. Ἀ. Θ. καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε.[12]

12. גֹּבַהּ. In *altitudine.* Ο΄. ναίων. Ἄλλος· οἰκῶν.[13]

13–16. וְאָמַרְתָּ——יְסוֹדָם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἶπας——οἱ θεμέλιοι αὐτῶν.[14]

14. וְחוּג שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ. *Et ambitum caeli obambulat.* ※ Θ. καὶ γῦρον οὐρανοῦ διαπορεύεται. Σ. περιγραφὴν δὲ οὐρανοῦ περιοδεύσει (s. περιελεύσεται).[15]

15. הַאֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־אָוֶן. *Num viam saeculi observas, quam calcarunt homines nequitiae?* ※ Θ. μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις, ἣν ἐπάτησαν ἄνδρες δίκαιοι;[16] Σ. ἆρα ὁδὸν τὴν ἀπ' αἰῶνος φυλάξεις, ἣν πατοῦσιν ἄνδρες ἄδικοι;[17] Ἀ. . . ἀνωφελεῖς.[18]

16. אֲשֶׁר־קֻמְּטוּ וְלֹא־עֵת. *Qui comprehensi sunt, et non erat tempus.* ※ Θ. οἳ συνελήφθησαν ἄωροι. Σ. οἳ ἁλώσονται πρὸ καιροῦ.[19]

17. מַה־יִּפְעַל. *Quid operabitur.* Ο΄. τί ἐπάξεται. Θ. τί ἐργᾶται.[20]

18. וְהוּא. *Et ipse.* Ο΄. ὃς δέ. Ἀ. Θ. καὶ αὐτός.[21]

---

[9] Syro-hex. in marg.: ἐκοίμισας (ܐܫܟܒܬ) δὲ πτωχοὺς (ܡܣܟܢܐ) ἐπὶ τῆς γῆς, quae lectio est Cod. Alex. [10] Syrus noster affert: ܐ. ܘܓܒܪܐ ܕܕܪܥܐ ܕܝܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܪܡ ܒܦܪܨܘܦܐ ܢܬܒ ܒܗ. ܣ. ܕܓܒܪܐ ܓܝܪ ܚܝܠܬܢܐ ܕܝܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܡܬܒܗܬ ܒܦܪܨܘܦܐ ܢܥܡܪ ܒܗ. ܬ. ܘܓܒܪܐ ܕܕܪܥܐ ܕܝܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܡܬܕܡܪ ܒܦܪܨܘܦܐ ܢܥܡܪ ܒܗ. "Ἀ. καὶ ἀνὴρ [ܘܓܒܪܐ. Sic Norberg.] βραχίονος, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ ὁ αἴρων πρόσωπον κατοικήσει ἐν αὐτῇ. Σ. ἀνδρὸς γὰρ ἰσχυροῦ, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ δυσωπούμενος (Montef. ad Gen. xix. 21. Job. xiii. 10) τὸ πρόσωπον οἰκήσει ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ ἀνὴρ βραχίονος, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ τεθαυμασμένος προσώπῳ [recte. Vid. 4 Reg. v. 1 apud LXX et Syro-hex.] οἰκήσει ἐν αὐτῇ."—*Middeld.* Locus Gen. xix. 21 est נָשָׂאתִי פָנֶיךָ, Ἀ. ἦρα τὸ πρόσωπόν σου. Σ. ἐδυσωπήθην τὸ πρόσωπόν σου. Sed in nostro loco נְשׂוּא פָנִים est participium passivum, *vir spectatus, qui valet auctoritate.* Quinetiam Syriaca ܪܡ ܒܦܪܨܘܦܐ nequaquam valent, ὁ αἴρων πρόσωπον, sed ὑψηλὸς προσώποις. Etiam Symmachum activum sensum δυσωπούμενος τὸ πρόσωπον posuisse non crediderim, etsi fateor me formam ܐܬܒܗܬ non expedire.—"Ad radicem ܒܗܬ referenda mihi videtur, et fortasse corrigenda ܡܒܗܬܐ, adjectivum verbale, seu participium pass. sic usurpatum. Certum exemplum formae Pael vel Afel hujus radicis est 3 Esdr. viii. 71, ubi pro ἐντέτραμμαι est ܒܗܬܬ ܐܢܐ."—*Ceriani.* Magis mihi arridet conjectura amici doctissimi R. L. Bensly, quam in vertendo secutus sum, scilicet vocem notissimam ܐܟܚܕܐ, *simul*, extrusisse formam rariorem ܐܬܒܗܬ, a ܒܗܝܬ, *pudefactus* (Castell.), cum Olaf, quod vocatur, *prosthetico*, ut ܐܬܒܗܬ pro ܒܗܬ, quod vulgare est. [11] Colb., Reg. unus. Pro ἐξαίφνης Olymp. et qui eum secuti sunt, Nobil. et Drusius, ἐξαίσιος habent. [12] Colb., Reg. unus. Olymp.: οἱ δὲ ἄλλοι· καὶ πλ. ὕ. καλύψαι σε. [13] Colb., Reg. unus. Syro-hex. in textu habet ܛܐܦ, *natans*, νέων, ut a prima m. Cod. Vat.; cui appositum est scholium: ܛܐܦ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܡܘܪ. [14] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ η΄. In Syro-hex. et Cod. 248 asteriscis notantur. [15] Syro-hex. ܣ. ܚܘܕܪܐ ܕܝܢ ܕܫܡܝܐ ܢܚܕܪ. Middeld. vertit: Σ. γῦρον δὲ οὐρανοῦ περιελεύσεται, notans: "Montef. [e Colb. et Reg. uno] habet: Σ. περιγραφήν; sed Syrus in contextu et in marg. ܚܘܕܪܐ usus est: idem igitur apud Alexandrinos et Sym. in Graeco habuit vocabulum, γῦρον." "Σ. περιστραφὴν (forsan vult περιστροφήν). Cod. 255."—*Parsons.* Proculdubio περιγραφὴν scripsit Symmachus. Vid. Hex. ad Cap. xxvi. 10. Syro fortasse tam pro περιγραφὴ quam pro γῦρος aptius vocabulum quam ܚܘܕܪܐ in promtu non erat. [16] Pro δίκαιοι Syro-hex. in textu habet ἄδικοι (ܥܘܠܐ); in marg. autem δίκαιοι, quae lectio est codicum Graecorum omnium. [17] Syro-hex. ܣ. ܟܝ ܠܐܘܪܚܐ ܗܝ ܕܡܢ ܥܠܡ ܬܛܪ. ܗܝ ܕܕܝܫܝܢ ܓܒܪܐ ܥܘܠܐ. [18] Syro-hex. ܐ. ܕܠܐ ܝܘܬܪܢ. Cf. Hex. ad Psal. v. 6. [19] Nicet. et "omnes." Syro-hex. Symmacho continuat: ܗܢܘܢ ܕܢܬܬܚܕܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ; unde οἱ, quod aberat, assumsimus. [20] Nicet. et "omnes." [21] Sic Colb., Reg. unus et Cod. 255. Reg. alter: Ἀ. Θ. καὶ αὐτὸς δέ. Paullo aliter Nicet.: Θ. αὐτὸς δέ.

19. וְנָקִי יִלְעַג־לָמוֹ. *Et innocens subsannat eos.* Ο΄. ἄμεμπτος δὲ ἐμυκτήρισεν ※ αὐτούς.[22] Θ. καὶ ἀθῷος ἐκγελάσεται αὐτούς.[23]

20. אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ. *Si non succisa est substantia nostra* (s. *adversarius noster*), *et praestantiam eorum consumit ignis.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπόστασις αὐτῶν, καὶ κατάλειμμα αὐτῶν καταφάγεται πῦρ.[24] Ἄλλος· εἰ μὴν ἠφάνισται . . .[25]

22. תּוֹרָה. *Legem.* Ο΄. ἐξηγορίαν. Ἀ. νόμον. Σ. ἐξομολόγησιν.[26]

24. וְשִׁית——אוֹפִיר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν πέτρᾳ, καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου Σωφίρ.[27]

וּבְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר. *Et in petra torrentes Ophir.* ※ Θ. καὶ ὡς πέτρα χειμάῤῥου Σωφίρ. Σ. καὶ ἐν τῷ ἀκροτόμῳ ὡς ὀχετοὺς χρυσίου πρωτείου.[28]

28. וְתִגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם לָךְ. *Et decernes sermonem, et consistet tibi.* Ο΄. ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης. Θ. καὶ ὁριεῖς ῥῆμα, καὶ σταθήσεταί σοι.[29]

29, 30. כִּי־הִשְׁפִּילוּ——כַּפֶּיךָ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι ἐταπείνωσεν——χερσί σου.[30]

29. כִּי־הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוָה. *Cum humiliatae fuerint* (viae tuae), *dices, elatio!* ※ Θ. ὅτι ἐταπείνωσας σεαυτὸν, καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. Σ. ἐὰν ταπεινοφρονήσῃ τις, ἐρεῖ ἑαυτῷ εἰς δόξαν.[31]

30. וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ. *Et eripietur propter puritatem manuum tuarum.* Ο΄. καὶ διασώθητι ἐν καθαραῖς χερσί σου. Σ. καὶ διαφεύξεται καθαρότητι χειρῶν ἕκαστος.[32]

CAP. XXIII.

3, 4. עַד־תְּכוּנָתוֹ׃ אֶעֶרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. *Usque ad stationem ejus: instruerem coram eo judicium.* Ο΄. εἰς τέλος· εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα. Σ. ἕως τῆς ἕδρας αὐτοῦ· προσθήσω ἔμπροσθεν αὐτοῦ κρίσιν.[1]

5. מִלִּים. *Verba.* Ο΄. ἰάματα. Ἀ. λαλιάς. Σ. ῥήματα. Θ. λόγους.[2]

6. הַבְרָב־כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי. *Num copia roboris contenderet mecum?* Ο΄. καὶ[3] ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελεύσεταί μοι. Ἀ. μήτι ἐν πλήθει ἰσχύος δικασθήσεταί μετ' ἐμοῦ.[4] Σ. . . διαδικάζεταί μοι.[5]

לֹא אַךְ־הוּא יָשִׂם בִּי. *Non, sed ipse poneret in me.* Ο΄. εἶτα ἐν ἀπειλῇ μοι οὐ χρήσεται. Σ. μόνον αὐτὸς μὴ ἐπιτιθέσθω μοι.[6]

---

22 Sic Syro-hex. Pronomen abest ab Ed. Rom. 23 Syro-hex. [Syriac]. Syr. [Syriac] non cum Middeld. γελάσει ἐπ' αὐτοὺς ([Syriac]) vertendum; sed aut καταγελάσει αὐτῶν (ut Job. v. 22. xxi. 3 in Syro-hex.) aut ἐκγελάσεται (s. ἐγγελάσεται) αὐτοὺς (cf. Psal. ii. 4 in Syro-hex.). Hic quidem (quod fugit Middeldorpfium) Parsonsius affert: "Θ. ἐγγελάσεται. Cod. 137. Θ. ἐκγελάσεται. Cod. 138." 24 Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Duo versiculi asteriscis notantur in Hieron., sed posterior tantum in Syro-hex. 25 Colb. 26 Olymp., Colb., Reg. unus. 27 Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Asterisco notant Syro-hex. et Hieron. 28 Olymp. et "omnes." Syro-hex. affert: Σ. χρυσίου πρωτείου ([Syriac]). 29 "Omnes." 30 Colb.: Ἐκ Θ. οἱ δ΄. Habet quatuor στίχους sub ※ Θ. Syro-hex. 31 Syro-hex. [Syriac]. "Pro [Syriac] edidi [Syriac]. Vid. Syro-hex. Psal. cxxx. 2. [ubi pro ἐταπεινόφρονν est [Syriac]]."—*Middeld.* "Codex neutrum habet, sed [Syriac]. Bernstein. in Lexico ad Chrest. Kirschii affert: [Syriac] s. [Syriac], *humilis, ignobilis, obscurus, infimus.* Pl. [Syriac], *humilis et obscura multitudo, plebs . . .* Ex his non audeo codicem errasse affirmare."—*Ceriani.* Forma [Syriac] pro [Syriac] exstat in Mus. Brit. MS. Add. 14,558, fol. 12 rect.; ubi pro Graecis, καὶ μηδὲν ταπεινὸν ὑποπτεύσῃς (S. Chrysost. Opp. T. VII. p. 21 C) interpres dedit, [Syriac]. 32 Nicet., Colb., Regii duo.

CAP. XXIII. 1 Nicet., Orat., Regii duo. Middeld. e Syro-hex. affert: Ἀ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ ([Syriac]); sed in cod. nota anonyma est. 2 Σ. ῥήματα. Sic Nicet., Orat., Regii duo. Syro-hex. affert: [Syriac]. 3 καὶ] Syro-hex. in marg. add. εἰ. 4 Cod. 252. 5 Nicet., Orat., Reg. unus. Alter Reg.: διαδικάσει με. 6 Nicet. et "omnes."

8. הֵן קֶדֶם אֶהֱלֹךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא־אָבִין לוֹ. *En! ante eo, et non adest ipse; et retro, et non animadverto eum.* Ο΄. εἰ γὰρ πρῶτος (alia exempl. εἰς γὰρ πρῶτα[7]) πορεύσομαι, καὶ οὐκέτι εἰμί· τὰ δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτοις τί οἶδα; Σ. ἰδοὺ ἐὰν προέρχωμαι αὐτὸν, ἀφανής ἐστιν· κἂν ἀκολουθῶ, οὐκ αἰσθήσομαι.[8]

9. שְׂמֹאול—אֶרְאֶה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἀριστερὰ —ὄψομαι.[9]

10. בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא. Quum *probaverit me, sicut aurum exibo.* Ο΄. διέκρινε δέ με ὥσπερ τὸ χρυσίον· ἐξελεύσομαι δέ. Ἀ. ἐδοκίμασέ με, ὡς χρυσίον ἐξελεύσομαι. Σ. ἐδοκίμασέ με, ὡς χρυσίον ἀπέβην. Θ. δοκιμάσει με, ὡς χρυσίον ἐξελεύσομαι.[10]

11. בַּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי. *Gressum ejus tenuit pes meus.* Ο΄. (ἐξελεύσομαι δὲ) ἐν ἐντάλμασιν αὐτοῦ ※ Θ. ἐκράτησεν ὁ πούς μου.[11] Ἀ. ἐν ἴχνεσιν αὐτοῦ κατέσχεν (s. ἐπελάβετο) ὁ πούς μου. Σ. ἐν εὐθύτητί μου ὑπέμεινεν (s. ἐνέμεινεν s. διέμεινεν) ὁ πούς μου. Θ. ἐν ἴχνεσιν αὐτοῦ ἐκράτησεν ὁ πούς μου.[12]

15. עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ. *Propterea ab ejus conspectu attonitus sum, perpendo et paveo ab illo.* Ο΄. διὰ τοῦτο ἐπ᾽ αὐτῷ ἐσπούδακα, νουθετούμενος δὲ ἐφρόντισα αὐτοῦ.[13] ※ Ἀ. Θ. ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατασπουδασθῶ· κατανοήσω, καὶ πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ.[14]

אֶבָּהֵל. *Attonitus sum.* Ο΄. ἐσπούδακα. Ἀ. κατασπουδασθῶ. Σ. τετάραγμαι.[15]

16. הִבְהִילָנִי. *Consternavit me.* Ο΄. ἐσπούδασέ με. Σ. ἐθορύβησέ με.[16]

Cap. XXIV.

1. עִתִּים. *Tempora.* Ο΄. ὧραι. Ἀ. Θ. καιροί.[1]

לֹא־חָזוּ יָמָיו. *Non viderunt dies ejus.* Ο΄. Vacat. ※ οὐκ εἶδον ἡμέρας αὐτοῦ.[2]

2. יַשִּׂיגוּ. *Transferunt.* Ο΄. ὑπερέβησαν. Ἀ. προσελάβοντο.[3]

---

[7] Sic Syro-hex., Comp., Ald. et codd. [8] Olymp. et "omnes." Colb. mendose habet οὐκ αἰδεσθήσομαι. [9] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Hieron. duos versiculos cum asterisco affert: posteriorem tantum cum ※ Θ. Syro-hex. [10] Syro-hex. ܐ. ܒܚܢܢܝ ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܢܦܩܬ. ܣ. ܒܚܢܢܝ ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܐܙܠܬ. ܬ. ܢܒܚܘܢܢܝ ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܢܦܩ ܐܢܐ. Montef. ex Colb. et Reg. uno edidit: Ἀ. ἐδοκίμασαν, quod ex Syro-hex. et Cod. 255 corrigendum. Cod. 138: Ἀ. ἐδοκίμασας. [11] "※ Θ. ἐκράτησεν ὁ πούς μου τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Haec asterisco notantur in Colb. Ed. Lat. Hieron.: ※ *Tenuit pes meus vias ejus.*"—*Montef.* Post αὐτοῦ add. ἐκράτησεν (ἐκρότησεν Cod. 249) ὁ πούς μου Codd. 249, 253, et Syro-hex. in marg. [12] Syro-hex. in continuatione: ܐ. ܒܥܩܒܬܗ ܐܚܕܬ ܪܓܠܝ ܀ ܣ. ܒܬܪܝܨܘܬܝ ܩܘܝܬ (ܟܐ ܩܘܝܬ ܟܐ ܐܡܪܬ) ܪܓܠܝ ܀ ܬ. ܒܥܩܒܬܗ ܐܚܕܬ ܪܓܠܝ ܀
[13] In hodiernis τῶν Ο΄ exemplaribus haec, διὰ τοῦτο—ἐφρόντισα αὐτοῦ, pro v. 14 habentur, etsi Hebraeis prorsus dissimilia: deinde illa, ἐπὶ τούτῳ—ἐξ αὐτοῦ, pro versione LXXvirali v. 15 venditantur. Alii vero cum Grabio rectius statuerunt, v. 14, qui Latine sonat: *Nam perficiet statutum meum* (id quod in me statuit), *et talia multa sunt cum eo*, tam in versione LXXvirali, quam in ceterorum interpretum reliquiis prorsus desiderari; quaeque hodie in editis leguntur pro duplici interpretatione v. 15 habenda esse. [14] "Colbertinus, praemisso asterisco, Ἐκ τῶν Ἀκύλα καὶ Θ. οἱ β΄. τετάραγμαι. Illud autem τετάραγμαι videtur item esse Aquilae et Theodotionis, loco τοῦ κατασπουδασθῶ, quod hodie in versione τῶν Ο΄ legitur. Ed. Lat. Hieron. habet *turbabor*, et hos duos versic. asterisco notat."—*Montef.* Syro-hex. in textu affert: ※ Θ. (non Ἀ. Θ.) ἐν τούτῳ (ܒܗܕܐ) ἀπὸ πρ. αὐτοῦ κατασπουδασθῶ (ܐܬܬܙܝܥ) κ.τ.έ. Cum vero κατασπουδασθῶ Aquilam prorsus referat (vid. Hex. ad 2 Reg. iv. 1. Psal. ii. 5. vi. 3, 10), magis credibile est, τετάραγμαι ad alium interpretem pertinere. Vid. not. seq. [15] "Syro-hex. ܣ. ܫܓܝܫ ܐܢܐ ܀ Σ. ταράσσω. Syriac. verbum vitiose scriptum videtur; offendit enim activa forma participii."—*Middeld.* Defendi quidem potest ܫܓܝܫ ܐܢܐ, sensu intransitivo, *tumultuabor*, θορυβήσω (cf. Hex. ad Psal. ii. 1. lviii. 15). Quoniam vero in cod. diserte scriptum esse ܫܓܝܫ ܐܢܐ certior factus sum, non dubitavi lectionem anonymam τετάραγμαι Symmacho vindicare. Praeterea notandum est, Nobilium ad ἐσπούδακα afferre: Schol. ἐθροήθην καὶ ἐταράχθην (Cod. 248 in marg. addit: ἀγνοῶν τῆς πληγῆς τὴν αἰτίαν); necnon ad illa, κατασπουδασθῶ, κατανοήσω: Schol. ἀμηχανῶ καὶ κατανοῶν πτοοῦμαι, quod et Cod. 248 in marg. habet. [16] Colb., Reg. unus, et Cod. 255.

Cap. XXIV. [1] Colb., Reg. unus. [2] Post ἀσεβεῖς δὲ Cod. 249 et Syro-hex. in marg. addunt: οὐκ εἶδον ἡμέρας αὐτοῦ. Sic Polychron. apud Nobil. Hieron. habet: ※ *nescierunt dies ejus*; unde Montef. edidit: ※ οὐκ οἴδασι τὰς ἡμέρας αὐτοῦ. [3] Montef. edidit: Ο΄. ὑπερέβησαν. Ἀ.

3. חֲמוֹר. *Asinum.* Οʹ. ὑποζύγιον. Ἄλλος· ὄνον.[4]

4. יַטּוּ אֶבְיֹנִים מִדָּרֶךְ. *Declinare faciunt inopes a via.* Οʹ. ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας. Σ. παρέτρεψαν γὰρ πενήτων ὁδόν.[5]

יַחַד חֻבְּאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ. *Simul abdunt se pauperes terrae.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς.[6] Σ. ὁμοῦ ἀφανεῖς ἐποίησαν πραεῖς γῆς.[7]

5. פְּרָאִים. *Onagri.* Οʹ. ὄνοι ※ ἄγριοι.[8]

בַּמִּדְבָּר. *In deserto.* Οʹ. ἐν ἀγρῷ ὑπὲρ ἐμοῦ. Ὁ Ἑβραῖος· ἐπ' ἐρήμου.[9]

יָצְאוּ בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף. *Egrediuntur ad opus suum, surgentes mane ad rapinam.* Οʹ. ἐξελθόντες τὴν ἑαυτοῦ τάξιν (alia exempl. πρᾶξιν). Ἀ. ἐξέρχονται ἐν κατέργῳ αὐτῶν, ὀρθρίζοντες εἰς ἅλωσιν.[10] Σ. προέρχονται εἰς ἐργασίαν αὐτῶν, ἐπορθρίζοντες θηρεύειν.[11]

עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים. *Solitudo* est *ei panis pro pueris.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ἡδύνθη αὐτῷ ἄρτος εἰς νεωτέρους.[12] Σ. ἡδὺς ἑκάστῳ αὐτῶν ἄρτος εἰς νεανίσκους.[13]

8. מִזֶּרֶם הָרִים יִרְטָבוּ. *Ab imbribus montium madefiunt.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ἀπὸ ψεκάδων ὀρέων ὑγραίνονται.[14]

9. וְעַל־עָנִי יַחְבֹּלוּ. *Et super pauperem pignus accipiunt.* Οʹ. ἐκπεπτωκότα δὲ ἐταπείνωσαν. Σ. καὶ πτωχὸν ἠνεχύραζον.[15]

12. מֵעִיר מְתִים יִנְאָקוּ. *Ex urbe homines gemunt.* Οʹ. οἳ (alia exempl. om. οἳ) ἐκ πόλεως καὶ ἰδίων οἴκων ἐξεβάλοντο. Σ. ἐκ πόλεως ἄνδρας στενάζαι ἐποίησαν. Θ. ἐκ πόλεως ἄνδρες κεκράζονται.[16]

וֶאֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה. *Et Deus non imputat* (istis) *absurditatem.* Οʹ. αὐτὸς δὲ διὰ τί τούτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται; Ἀ. καὶ θεὸς οὐ θήσει *curam.*[17] Σ. ὁ θεὸς δὲ οὐκ ἐμπνέει (s. ἐνεργεῖ) μωρίαν.[18] Θ. . . ἀφροσύνην.[19]

13. הֵמָּה הָיוּ בְּמֹרְדֵי־אוֹר. *Ipsi fuerunt inter eos qui rebellant in lucem.* Οʹ. ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν. Σ. ἀλλ' αὐτοὶ γεγόνασιν ἀποστάται φωτός.[20]

14–18. וּבַלַּיְלָה——עַל־פְּנֵי־מַיִם. Οʹ. Vacabat. ※ Θ. καὶ νυκτὸς——ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος.[21]

15. וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים. *Et velamen faciei imponet.* ※ Θ. καὶ ἀποκρυβὴν προσώπου ἔθετο. Σ. σκέπαστρον προσώπου περιτιθέμενος.[22]

16, 17. חִתְּמוּ־לָמוֹ לֹא־יָדְעוּ אוֹר: כִּי יַחְדָּו בֹּקֶר לָמוֹ צַלְמָוֶת כִּי יַכִּיר בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת. *Obsignaverunt sibi, nesciunt lucem: nam pariter mane ipsis umbra mortis, quia agnoscit* quisque eorum *terrores umbrae mortis.* ※ Θ. ἐσφράγισαν ἑαυτοὺς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς· ὅτι ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὸ πρωῒ σκιὰ θανάτου, ὅτι ἐπιγνώ-

---

προσλαμβάνοντες, notans: "Sic unus. Reg. προσελάβοντο. Colbert. προσελάβου. Nicetas, προσλαμβάνοντες." Locus Olympiodori apud Nicet. est: καὶ ὅρια ὑπερβαίνοντες, ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, προσλαμβάνοντες. Sed Cod. 256 post ἁρπάσαντες add. προσελάβοντο, quasi haec lectio non ad יַשִּׂיגוּ, sed ad יִרְעוּ, *pascunt*, aptanda sit. Et sic, ut videtur, Hieron.: *Gregem cum pastore rapientes* ※ *paraverunt.*
[4] Colb., Reg. unus. [5] Olymp., Colb., Reg. unus. [6] Sic Colb., Syro-hex., non Hieron. [7] Olymp. et "omnes." [8] Hieron.: *asini* ※ *feri.* Syro-hex. in marg. ܒܪܝܐ ※, h.e. ※ ἄγριοι. Cf. Job. vi. 5. Jerem. xlviii. 6 in LXX et Syro-hex. In cod. vero index lectionis marg. est super ܚܩܠܐ, ἐν ἀγρῷ. [9] Sic Nobil. pro Graecis, ὑπὲρ ἐμοῦ, et sic edidit Grabius. [10] Olymp. et "omnes." [11] Cod. 252, ubi προσέρχονται scriptum. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvi. 18. Colb. vero et Reg. unus habent: Σ. ἐκπορεύονται. [12] Sic Colb., Syro-hex., et sub aster. Hieron. [13] Olymp. et "omnes." [14] Sic Colb., Syro-hex., et sub aster. Hieron. [15] Polychron. et "omnes." [16] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܠܓܒܪܐ ܠܡܬܬܢܚܘ ܥܒܕܘ. ܬ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܓܒܪܐ ܩܥܝܢ. [17] Syro-hex. ܐ. ܘܐܠܗܐ ܠܐ ܢܣܝܡ ܒܛܝܠܘܬܐ. (Syr. ܒܛܝܠܘܬܐ est pro σπουδή Mar. vi. 25 in Pesch.) [18] Sic (cum ἐμπνέει, quasi a נָשַׁם) Colb. et Regii duo. Syrus vero: ܣ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܥܒܕ ܫܛܝܘܬܐ. (ἐνεργεῖ. Vid. Prov. xxi. 6. xxxi. 12. Jesai. xli. 4 in Syro-hex.) [19] Syro-hex. ܬ. ܫܛܝܘܬܐ. [20] Colb. et Regii duo. Consentit Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܗܢܘܢ ܗܘܘ ܡܣܬܪܩܢܐ ܡܢ ܢܘܗܪܐ. Ad οὐκ ἐπέγνωσαν Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 159 e Catena MS. affert: Σ. οὐ συνῆκαν, quod ad Hebr. לֹא הִכִּירוּ pertinere videtur. [21] "Hi novem versiculi asteriscis notantur in Colb., quemadmodum in Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Accedit Syro-hex., ubi ※ Θ. praemittitur. [22] Olymp. et "omnes."

σεται τάραχος (alia exempl. ταραχὰς) σκιᾶς θανάτου. Σ. ὡς ἐν σφραγῖδι κρύψουσιν ἑαυτοὺς, ἐὰν γένηται αὐτοῖς ὄρθρος σκιὰ θανάτου· φωραθεὶς γὰρ ἀνύπαρκτος ἔσται βιασθεὶς θανάτῳ.[23]

18. עַל־פְּנֵי־מַיִם. *Super faciem aquae.* ※ Θ. ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος. Σ. ἐπιπλέων ὕδατι.[24]

18, 19. לֹא־יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃ צִיָּה גַם־חֹם יִגְזְלוּ. *Non se convertit ad viam vinearum: ariditas et calor rapiunt* (aquas nivales). Ο΄. ἀναφανείη δὲ τὰ φυτὰ αὐτῶν ἐπὶ γῆς ξηρά· ἀγκαλίδα γὰρ ὀρφανῶν ἥρπασαν. Ἀ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὁδὸν ἀνεπίβατον τῶν ἀμπελώνων, καὶ εἰς θέρμην ἐκβιάσονται. Σ. οὐκ ἀναστρέψει εἰς ὁδὸν τῶν ἀμπελώνων τοῦ διψᾶν, καὶ καῦμα ἥρπασαν. Θ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὁδὸν τῶν ἀμπελώνων ἐν δίψῃ, καὶ γὰρ αὐτοὶ συλῶσι.[25]

21. אַלְמָנָה. *Viduam.* Ο΄. γύναιον. Οἱ λοιποί· χήραν.[26]

22. בְּחַיָּיו. *De vita* sua. Ο΄. κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. Σ. περὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.[27]

24. כַּכֹּל. *Sicut omnes.* Ο΄. ὥσπερ μολόχη. Ἄλλος· ὥσπερ χλόη.[28]

25. וְאִם־לֹא אֵפוֹ. *Quod si non nunc.* Ο΄. εἰ δὲ μή. Σ. ἀλλὰ νῦν.[29]

וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי. *Et rediget in nihilum sermonem meum.* Ο΄. Vacabat. ※ καὶ θήσει εἰς οὐδὲν τὰ ῥήματά μου.[30] Σ. καὶ τάξει παρὰ τῷ θεῷ τὸν λόγον ὑπὲρ ἐμοῦ.[31]

Cap. XXV.

2. הַמְשֵׁל. *Dominium.* Ο΄. τί γὰρ προοίμιον. Ἀ. Θ. ἐξουσίας.[1]

שָׁלוֹם. *Pacem.* Ο΄. τὴν σύμπασαν. Οἱ λοιποί· τὴν εἰρήνην.[2]

3. הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. *Num est numerus turmis ejus?* Ο΄. μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἐστὶ παρέλκυσις πειραταῖς; Σ. μὴ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν στρατιῶν αὐτοῦ;[3]

אוֹרֵהוּ. *Lux ejus.* Ο΄. ἔνεδρα παρ᾽ αὐτοῦ. Σ. ἐπιτάγματα.[4]

4. וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד אִשָּׁה. *Et quomodo mundus erit natus muliere?* Ο΄. ἢ τίς ἂν ἀποκαθαρίσαι αὐτὸν γεννητὸς γυναικός;[5] Σ. διὰ τίνος ἄρρυπος ἔσται τεχθεὶς ὑπὸ γυναικός;[6]

5. הֵן עַד־יָרֵחַ. *Ecce! vel lunam.* Ο΄. εἰ σελήνῃ συντάσσει. Οἱ λοιποί· ἰδοὺ σελήνη.[7]

לֹא יַאֲהִיל. *Non splendet.* Ο΄. οὐκ ἐπιφαύσκει. Ἀ. οὐ διαυγισθήσεται.[8]

---

[23] "Hunc Symmachi locum, cujus minimam partem affert Drusius, plenum ex MSS. mutuamur."—*Montef.* Integrum locum jamdudum exscripserat Olymp. apud Nicetam; sed Nobilius, qui eum expilavit, haec, ἐὰν γένηται—θανάτῳ, pro verbis commentatoris, non ipsius interpretis, cepit. Pro בַּלָּהוֹת, *terrores*, ἀνυπαρξία interpretatus est Aq. Job. xviii. 11, 14; Aq. Sym. Job. xxvii. 20. [24] Olymp. Nobil. et "aliquot MSS." ἐπιπλέον habent. [25] Syro-hex. [illegible] Insigne fragmentum, de quo Montef. οὐδὲ γρύ. Middeldorpfii annotatio haec est: "Ἀ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὁδὸν ἀνεπίβατον (Mal. i. 3) τῶν ἀμπελώνων, καὶ εἰς θέρμην (Job. vi. 17. Psal. xviii. 7) ἐκβιάσονται (Prov. xvi. 26). Σ. οὐκ ἀναστρέψει εἰς ὁδὸν τῶν ἀμπελώνων διψώδη, καὶ καῦμα ἁρπάζουσι. Θ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὁδὸν τῶν ἀμπελώνων ἐν δίψῃ (Psal. ciii. 12. cvi. 33. Jesai. xli. 17), καὶ γὰρ αὐτοὶ συλῶσι." Graeca Aquilae et Theodotionis non muto. Apud Sym. scribendum esse ἥρπασαν s. διήρπασαν pro ἁρπάζουσι quivis videt. Porro διψώδης sonaret [illegible] (Psal. cvi. 9. Jesai. xxxv. 6) vel [illegible] (Prov. ix. 12). Quod hic legitur [illegible] non potest esse nisi infinitivus, τοῦ διψᾶν s. διψῆσαι. [26] Syro-hex. [illegible] [27] Syro-hex. [illegible] [28] Ἄλλος· ὥσπερ χλόη. "Sic unus."—*Montef.* Sic ἕτερα ἀντίγραφα apud Olymp., ut hodie Cod. Alex. solus. [29] Colb. [30] Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. [31] Colb., Reg. unus.

Cap. XXV. [1] Colb., Reg. unus. [2] Colb. [3] Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. [4] Nicet., Colb. [5] Post γυναικὸς Syro-hex. addit: ÷ οὐρανὸς (ουδανος Cod. Alex.) οὐ καθαρός· ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ μὴ ἀνατέλλειν, καὶ οὐκ ἀνατέλλει ↙. Eadem leguntur in Cod. Alex. et, omisso μὴ ἀνατέλλειν, in paucis aliis. [6] Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. [7] Cod. 257. [8] Reg. unus apud Montef., qui fragmentum hoc ad לֹא־זַכּוּ, *non sunt pura*, Ο΄. οὐ καθαρὰ, refert.

6. אַף כִּי. *Quanto minus.* Ο΄. ἔα δέ. Σ. πόσῳ μᾶλλον.[9]

וּבֶן־אָדָם תּוֹלֵעָה. *Et filius hominis vermis.* ※ Θ. καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ.[10]

CAP. XXVI.

3. יָעַצְתָּ. *Consuluisti.* Ο΄. συμβεβούλευσαι. Ἀ. Σ. συνεβούλευσας.[1]

5–11. הָרְפָאִים——מִגַּעֲרָתוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. μὴ γίγαντες —— ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ.[2]

5. הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם. *Manes ipsi subtus tremunt, aquae et incolae earum.* ※ Θ. μὴ γίγαντες μαιωθήσονται ὑποκάτωθεν ὕδατος καὶ τῶν γειτόνων αὐτῶν; Ἀ. μήτι ῥαφαεὶμ ὠδίνουσιν ἀποκάτωθεν ὑδάτων, καὶ τῶν σκηνούντων αὐτά; Σ. μὴ θεομάχοι θορυβήσουσιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων, καὶ οἱ γειτνιῶντες αὐτοῖς;[3]

7. עַל־תֹּהוּ. *Super inane.* ※ Θ. ἐπ' οὐδέν. Ἀ. ἐπὶ κενώματος.[4]

8. לֹא־נִבְקַע. *Non finditur.* ※ Θ. οὐκ ἐρράγη. Ἄλλος· οὐκ ἔρρανε.[5]

9. פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ. *Expandit super eum nubem suam.* ※ Θ. ἐκπετάζων ἐπ' αὐτὸν νέφος αὐτοῦ. [Ἄλλος· ἔθετο σκότος ἀπόκρυφον αὐτοῦ.][6]

10. חֹק חָג. *Statutum velut circino definivit.* ※ Θ. πρόσταγμα ἐγύρωσεν. Σ. ὅρον περιέγραψεν.[7]

11. יְרוֹפָפוּ. *Contremiscunt.* ※ Θ. ἐπετάσθησαν. Ἀ. διεκινήθησαν. Σ. σπαίρουσιν.[8]

וְיִתְמְהוּ. *Et attoniti sunt.* ※ Θ. καὶ ἐξέστησαν. Σ. (καὶ) θαμβοῦνται.[9]

12. מָחַץ רַהַב. *Percutit superbiam.* Ο΄. ἔστρωται τὸ κῆτος. Σ. συγκλᾷ ἀλαζονείαν.[10]

13. נָחָשׁ בָּרִחַ. *Serpentem fugacem.* Ο΄. δράκοντα ἀποστάτην. Σ. τὸν ὄφιν τὸν συγκλείοντα.[11]

14. הֶן־אֵלֶּה—נִשְׁמַע־בּוֹ. ※ ἰδοὺ ταῦτα — ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ.[12]

וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע־בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן. *Et quam tenuis susurrus verbi, quod de eo audivimus; et tonitru potentiae ejus quis intelligat?* Ο΄. ※ καὶ ἐπὶ ἰκμάδα λόγου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ ◂· σθένος δὲ βροντῆς αὐτοῦ τίς οἶδεν; Σ. τί δὲ ψιθύρισμα τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκούσομεν, ὅπου βροντὴν δυναστείας αὐτοῦ οὐδεὶς ἐννοήσει;[13]

---

[9] Cod. 255. Cf. Hex. ad Job. xv. 16. [10] Sic hodie LXX. Solus Syro-hex. Theodotioni tribuit.

CAP. XXVI. [1] Colb. [2] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ ια΄. Montef. cuneolum ponit ad finem v. 10; sed Syro-hex. et Hieron. cum nobis faciunt. Neque aliter Grabius. [3] Integras versiones Aquilae et Symmachi partim ex Cod. 252, partim ex Syro-hex. concinnavimus. Montef. ex Colb. et Reg. affert tantum: Ἀ. ῥαφαείμ. Σ. θεομάχοι . . . καὶ οἱ γειτνιῶντες (γείτονες Nobil.) αὐτοῖς. Syro-hex. Aquilae vindicat: .ܐ. ܕܠܡܐ ܪ̈ܦܐܝܡ ܢܚܒܠܘܢ ܠܬܚܬ ܡܢ ܡ̈ܝܐ ܘܠܫܟ̈ܢܝܗܘܢ ܕܒܗܘܢ܀; Graece: μήτι ῥαφαεὶμ ὠδινήσουσιν (ὠδίνουσιν Cod. 252) ἀποκάτωθεν ὑδάτων, καὶ τῶν σκηνούντων αὐτά. (Middeld.: καὶ οἱ κατασκηνοῦντες ἐν αὐτοῖς; sed Cod. 252 affert: καὶ σκινούντων (sic) αὐτά.) Deinde Syro-hex. .ܣ. ܕܠܡܐ ܡܩ̈ܛܠܝ ܠܡ ܐܠܗܐ ܢܫܬܓܫܘܢ ܠܬܚܬ ܡܢ ܡ̈ܝܐ ܘܫܒ̈ܒܝܗܘܢ ܕܥܡܗܘܢ܀. Cod. 252 Symmacho tribuit ea quae in textu nostro leguntur; sed ὑπὸ τῶν ὑδάτων, quod in hoc cod. aberat, ex Syro assumsimus. [4] Cod. 255: Ἀ. ἐπὶ κενώματος, ἀντὶ τοῦ, εἰς ἀπέραντον. Sic sine nom. interp. Codd. 137, 138. Montef. edidit: Ἀ. ἐπὶ κενώματι. Ita Olymp. et, teste eodem, "omnes." [5] "Colb. Suspectum."—*Montef.* Est lectio Ald. et sex codd. [6] Colb. Est merum scholium ex Psal. xvii. 12 depromtum. [7] Olymp. et "omnes." [8] Montef. ex Nicet. et "omnibus" affert: Ἀ. διεκινήθησαν. Syrus noster: Ἀ. διεκινήθησαν (ܐܙܘܥܘ). Σ. ܡܬܢܦܨܝܢ, quod pro ἐπαίρουσιν positum esse confidenter affirmarim, nisi verbum Hebraicum sensum transitivum respuerit. Tandem in auxilium venit Cod. 252: Ἀ. διεκινήθησαν. Σ. σπαίρουσιν. Egregie! Michaelis Supplem. p. 2262: "יְרוֹפָפוּ non, ut fieri solet, ad radicem רוף referendum, sed ad רָפַף, Arab. رَفَّ, *palpitavit.*" Syrus autem pro CΠΑΙΡΟΥCΙΝ in apographo suo ЄΠΑΙΡΟΥCΙΝ invenit. [9] Nicet. et "omnes." [10] Olymp. et "omnes." [11] Nicet. et "omnes." Cf. Hex. ad Jesai. xxvii. 1. [12] Sic sub asterisco solus Syro-hex. [13] Olymp. (qui ὅταν pro ὅπου habet), Colb., Orat.

CAP. XXVII.

1. וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ. *Et addidit Job attollere parabolam suam.* Ο΄. ἔτι δὲ προσθεὶς Ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ.[1] Ἀ. καὶ προσέθηκεν Ἰὼβ ἆραι τὴν παραβολὴν αὐτοῦ.[2]

2. הֵסִיר מִשְׁפָּטִי. *Removit judicium meum.* Ο΄. ὅς οὕτω με κέκρικε. Σ. ὃς παρεῖδε τὴν κρίσιν μου.[3]

3. כִּי־כָל־עוֹד נִשְׁמָתִי בִי. *Quod omni tempore quo adhuc halitus meus in me* est. Ο΄. εἰ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης. Σ. ὅτι μέχρις οὗ ἡ ἀναπνοή μου ἐν ἐμοί.[4]

5. לֹא־אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי. *Non removebo integritatem meam a me.* Ο΄. οὐ γὰρ ἀπαλλάξω μου τὴν ἀκακίαν μου. Σ. οὐκ ἐκστήσομαι τῆς ἁπλότητός μου.[5]

6. לֹא אַרְפֶּהָ. *Non dimittam eam.* Ο΄. οὐ μὴν (alia exempl. μὴ) προῶμαι. Θ. οὐκ ἀφήσω.[6]

8. כִּי יִבְצָע. *Quod quaestum fecerit.* Ο΄. ὅτι ἐπέχει. Οἱ λοιποί· ὅτι πλεονεκτεῖ.[7]

9. כִּי־תָבוֹא. *Cum advenerit.* Ο΄. ἢ ἐπελθούσης. Οἱ λοιποί· μὴ ἐπελθούσης.[8]

13. וְנַחֲלַת עָרִיצִים מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ. *Et hereditas* quam *violenti ab Omnipotente accipient.* Ο΄. κτῆμα δὲ δυναστῶν ἐλεύσεται παρὰ παντοκράτορος ἐπ' αὐτούς. Σ. Θ. καὶ κληρονομία ἣν οἱ ἀκαμπεῖς παρὰ τοῦ ἱκανοῦ κομίζονται.[9]

17. נָקִי. *Innocens.* Ο΄. ἀληθινοί. Ἀ. Θ. ἀθῷοι. Σ. ἀναίτιοι.[10]

18. וּכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר. *Et sicut tugurium* quod *fecit custos* (ὀπωροφύλαξ). Ο΄. καὶ ὥσπερ ἀράχνη ※ Σ. ἃ συνετήρησε.[11]

21–23. יִשָּׂאֵהוּ——מִמְּקֹמוֹ. ※ Θ. ἀναλήψεται αὐτὸν——ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.[12]

21. קָדִים. *Eurus.* ※ Θ. καύσων. [Ἄλλος· ὡς κονιορτός.][13]

23. יִשְׂפֹּק עָלֵימוֹ כַפֵּימוֹ. *Complodet super illis volas suas.* ※ Θ. κροτήσει ἐπ' αὐτὸν χεῖρας αὐτῶν. Ἀ. *constipabit* ἐπ' αὐτοὺς ταρσοὺς αὐτῶν.[14] Σ. (?) ψοφήσουσιν ἐπ' αὐτοὺς ταῖς χερσὶν αὐτῶν.[15]

וְיִשְׁרֹק. *Et sibilabit.* Ο΄. καὶ συριεῖ. Σ. καὶ ἐκσυριεῖ.[16]

CAP. XXVII. [1] Syro-hex. in textu habet: ※ Θ. ἔτι δὲ προσθεὶς κ.τ.ἑ., sed omisso cuneolo qui notet quousque vis asterisci se extendat. [2] Olymp., Reg. unus. Montef. falso edidit ἄρας, a Drusio deceptus. Syro-hex. in marg. affert: Θ. ἆραι (ܠܡܫܩܠ). [3] Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. [4] Colb. [5] Nicet. et "omnes." [6] Colb., Reg. unus. Ad v. 7, Ο΄. ἀλλὰ εἴησαν οἱ ἐχθροί μου, Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 163 e Catena MS. affert: Σ. ἀπόλλυντο (ἀπόλλοιντο) οἱ ἐχθροί μου, quod scholium est Olymp. in Cat. Nicet. p. 419. [7] Nicet., Colb., Reg. unus. Cod. 248: Ἀ. καὶ Σ. πλεονεκτεῖ. [8] Colb. [9] "Sic omnes."—*Montef.* Olymp. habet κομίσονται. [10] Colb., Reg. unus. Cod. 250 in marg.: ἀθῷοι, ἀναίτιοι. [11] Post ἀράχνη Colb. in textu add. ἃ συνετήρησεν, cum Ald. et libris nonnullis; deinde in marg. notat: ※ ἐκ τῶν Σ. Syro-hex. vero in textu affert: ※ ἃ ↙ συνετήρησεν. Hieron. sine asterisco: *quae servavit.* Loco horum verborum Cod. Alex. et duo alii habent, ὁ πλοῦτος αὐτοῦ. [12] "Colbert. cum asteriscis: Ἐκ Θ. οἱ ς', id est, *Hi sex versus ex Theodotione.* Notantur item asteriscis in Ed. Lat. Hieronymi, sed asterisci quidam excidere."—*Montef.* Syro-hex. asteriscis notat versiculos 1, 2, 3, et 6, exemtis his: ἐκ χειρὸς—χεῖρας αὐτῶν. [13] Sic Montef. ex Colb. Scholium esse videtur ad ea quae sequuntur, καὶ ἀπελεύσεται. [14] Syro-hex. ܐ. ܢܥܨܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܦܣܥܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. Middeldorpfius vertit: *coarctabit* ἐπ' αὐτοὺς τὰ ἴχνη αὐτῶν. (Syr. ܦܣܥܬܐ est pro ταρσὸς Jesai. i. 6, in fragmento Aquilae, qui hac voce uti solet pro Hebr. כַּף. Verbum ܥܨ significat *coarctavit, strinxit, inculcavit, constipavit,* auctore Castello, qui exempla non attulit. In Syro-hex. Jud. iii. 23 ponitur pro Graeco ἐσφήνωσε (τὰς θύρας). Cf. Hex. ad Jesai. ii. 6. In nostro loco pro יִשְׂפֹּק fortasse Aq. interpretatus est συγκροτήσει, quod vocab. Syrus *constipandi* potius quam *complodendi* sensu cepisse videtur.) [15] Cum fragmento Aquilae Syrus nectit alius interpretis versionem, nullo intercedente spatio: ܢܩܦܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܒܐܝܕܝܗ ܕܝܠܗܘܢ ◆; h. e. ψοφήσουσιν (Ezech. vi. 11. xxv. 6 in Syro-hex.) ἐπ' αὐτοὺς ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Sic recte Middeld. [16] Colb., Reg. unus. Sic sine nom. Codd. 255, 256, et 250 in marg. Syro-hex. in textu habet ܘܢܫܪܘܩܝܘܗܝ, καὶ συριεῖ αὐτὸν, quae falsa lectio est Ald. et trium codd. Etiam Hieron.: *et trahet eum.*

CAP. XXVIII.

1. יוּצָק. *Conflant.* Ο΄. ὅθεν διηθεῖται. Οἱ λοιποί· ὅθεν χωνευθῇ.[1]

2. וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה. *Et lapis funditur* (ut fiat) *aes.* Ο΄. χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται. Ὁ Ἑβραῖος· χαλκὸς δὲ ἀπὸ λίθων χωνεύεται.[2]

3. קֵץ. *Finem.* Ο΄. τάξιν. Ἀ. τέλος. Σ. προθεσμίαν. Θ. πέρας.[3]

3, 4. וּלְכָל־תַּכְלִית—מֵעִם־גָּר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ πᾶν πέρας—ἀπὸ κονίας.[4]

3. אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת. *Lapidem caliginis et umbrae mortis.* ※ Θ. λίθος σκοτία καὶ σκιὰ θανάτου. Ἀ. λίθος σκοτομήνης καὶ σκιὰ θανάτου. Σ. λίθος ζόφος καὶ σκιὰ θανάτου.[5]

4. פָּרַץ נַחַל מֵעִם־גָּר. *Rumpit canalem ex eo ubi habitat* (a superficie terrae). ※ Θ. διακοπὴ χειμάρρου ἀπὸ κονίας. Ἀ. . . χειμάρρους ὅπου κονία. Σ. διακοπὴ φάραγγος ὅπου κονία.[6]

4. נָעוּ. *Agitantur.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐσαλεύθησαν. Σ. ἐσείσθησαν s. ἐσαλεύθησαν.[7]

4–9. נָעוּ——שָׁלַח יָדוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐσαλεύθησαν——ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ.[8]

6. וְעַפְרֹת זָהָב לוֹ. *Et glebae auri ei.* ※ Θ. καὶ χῶμα χρυσίον αὐτῷ. Ἀ. καὶ μόλιβος χρυσοῦς αὐτῷ. Σ. καὶ ὡσεὶ μόλιβος χρυσοῦς αὐτοῦ.[9]

10. בַּצּוּרוֹת יְאֹרִים בִּקֵּעַ. *In petris rivos diffindit.* Ο΄. δίνας (alia exempl. θῖνας[10]) δὲ ποταμῶν διέρρηξε. Ἀ. *In occlusis* (s. *rigidis*) ῥεῖθρα διέσχισαν. Σ. τὰ ῥεῖθρα *coarctata* τῶν ποταμῶν διέσχισαν. Θ. τὰ ὀχυρώματα . . .[11]

רָאֲתָה עֵינוֹ. *Vidit oculus ejus.* Ο΄. εἶδέ μου ὁ ὀφθαλμός. Οἱ λοιποί· εἶδεν αὐτοῦ.[12]

CAP. XXVIII. [1] Nicet. et "omnes." [2] Iidem. [3] Nicet., Orat., Reg. unus. [4] Sic Syro-hex. et sub asteriscis Hieron. [5] E Cod. 252 exscripsit Parsons.: Ἀ. λίθοις σκοτομήνης καὶ σ. θ. Σ. λίθος σοφὸς καὶ σ. θ. Apud Aquilam correximus λίθος pro λίθοις, nisi quis praetulerit λίθοις σκ. καὶ σκιᾷ θ. Symmacho autem pro σοφὸς indubitanter vindicavimus ζόφος, quod iste interpres posuit pro אֹפֶל Psal. x. 2. xc. 6, necnon pro אֲפֵלוֹת Jesai. lix. 9. [6] Syro-hex. ܐ. ܢܚܠܐ̈ ܐܝܟ ܕܟܠܣܐ. Symmachi versio debetur Cod. 252. Uterque pro גָּר, *inquilinus*, interpretatus est גִּיר, *calx*, κονία (Jesai. xxvii. 9). [7] Syro-hex. ܣ. ܐܬܬܙܝܥܘ. Middeld. refert hoc fragmentum ad Hebr. דַּלּוּ, Ο΄. ἠσθένησαν; sed codex in fine versus addi jubet. Verbum ἐσαλεύθησαν legitur in Ed. Rom., sed abest a Codd. Vat., Alex., aliis. [8] "Colbertinus ad verbum ἐσαλεύθησαν haec notat, praemisso asterisco: Ἐκ Θ. τὸ ἡμιστίχιον, ὁμοίως καὶ οἱ θ΄. . . . *Hemistichium* autem dicitur vox ἐσαλεύθησαν, cujus versio Latina, *commoti sunt*, asterisco signatur etiam in Edit. Lat. Hieronymi, ut et novem [immo *decem*, ad finem v. 9] versiculi sequentes."—*Montef.* In Syro-hex. abest vocab. ἐσαλεύθησαν, et v. 5 sine asterisco legitur; deinde pergit: ※ τόπος σαπφείρου——ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ↙. [9] Syro-hex. ܐ. ܘܐܒܪܐ ܕܕܗܒܐ ܠܗ. ܣ. ܘܐܝܟ ܐܒܪܐ ܕܕܗܒܐ ܕܝܠܗ. [10] Sic Comp., Cod. Ephrem., alii. Ald. edidit: τὰ κοιλώματα τῶν ὑδάτων τὰς σίλιγγας (ἴλιγγας), θῖνας. Sic, sed δίνας pro θῖνας, Cod. 68. Syro-hex. habet ܥܘܪ̈ܘܢܐ, *gurgites* (δίνας); Hieron. *ripas* (θῖνας). [11] Primum videamus quid ante nos Hexapla afferant. Montef. edidit: בצורות. Ο΄. δίνας (ἄλλ. θῖνας). Θ. ὀχυρώματα. יארים. Σ. ῥεῖθρα. Ο΄. ποταμῶν. Idem notat: "Θ. ὀχυρώματα. Sic Regii duo, Orat. et Drusius. Nicetas: Θ. ὀχυρώματα. Σ. ῥεῖθρα; male. Nam versio illa Symmachi ad sequentem vocem pertinet, ut in iisdem MSS. indicatur, et res ipsa docet." Scilicet Nicetas testatur: ἀντὶ δὲ τοῦ θῖνας, Θ. μὲν ὀχυρώματα, Σ. δὲ ῥεῖθρα ἐξέδωκαν. Theodotioni ὀχυρώματα vindicant Cod. 161, 255, 259. Alius Cod. 250 in marg. habet: ὀχυρώματα, ῥεῖθρα. Syrus noster affert ea quae in contextu nostro partim Graece, partim Latine pro virili repraesentavimus. Syriaca sunt: ܐ. ܒܚܩܝܩܬܐ ܪ̈ܕܝܐ ܦܠܓܘ. ܣ. ܪ̈ܕܝܐ ܡܚܒܫ̈ܬܐ. ܬ. ܚܘܣ̈ܢܐ. Quod ad singulas voces attinet, Syr. ܚܩܩ Castello est, *obturavit, obstruxit, clausit*, unde ܚܩܝܩܐ, *opertus, occlusus*. Adverbium ܚܩܝܩܐܝܬ commutatur cum Gr. στιβαρῶς Habac. ii. 6. Cum vero Hebr. צוּר Aquila decies vertit στερεὸς, non improbabile est eum in nostro loco scripsisse ἐν στιβαροῖς sive ἐν στερεοῖς, etsi στερεὸς aliis locis cum Syr. ܥܫܝܢܐ, et στιβαρὸς semel (Ezech. iii. 6) cum ܚܣܝܢ permutatur. Sed nihil definimus. Symmachus vocab. בַּצּוּרוֹת (quasi a בָּצַר, *cohibuit*) per ܪ̈ܕܝܐ ܡܚܒܫ̈ܬܐ, h.e. τὰ ῥεῖθρα τὰ συνεχόμενα (s. στενοχωρούμενα) interpretatus est; unde apparet, Montefalconium, Drusii vestigiis insistentem, immerito Symmachi ῥεῖθρα ad יְאֹרִים, quod interpres iste per τῶν ποταμῶν expressit, retulisse. [12] Sic Montef. sine nota. Lectio αὐτοῦ pro μου est in Cod. Alex. et Hieron.

11. חִבֵּשׁ. *Obstruxit.* Οʹ. ἀνεκάλυψεν. Ἀ. Θ. ἐξερεύνησεν.[13]

וְתַעֲלֻמָהּ יֹצִא אוֹר. *Et absconditum educit in lucem.* Οʹ. ἔδειξε δὲ αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς. Σ. ἀπὸ δὲ ὑπερορωμένου προῆλθε φῶς.[14]

12. תִּמָּצֵא. *Invenietur.* Οʹ. εὑρέθη. Οἱ λοιποί· εὑρεθήσεται.[15]

13. עֶרְכָּהּ. *Pretium ejus.* Οʹ. ὁδὸν αὐτῆς. Ἀ. τάξιν αὐτῆς. Σ. τίμημα αὐτῆς. Θ. σύνεσιν.[16]

14–19. תְּהוֹם אָמַר——לֹא תְסֻלֶּה. Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ἄβυσσος εἶπεν——οὐ συμβασταχθήσεται.[17]

15. לֹא־יֻתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ. *Non dabitur* (aurum) *clausum pro ea.* ※ Θ. οὐ δώσει συγκλεισμὸν ἀντ' αὐτῆς. Ἀ. οὐ δώσει ἀπόκλειστον ἀντ' αὐτῆς.[18]

16. לֹא תְסֻלֶּה בְּכֶתֶם אוֹפִיר. *Non appenditur pro auro Ophir.* ※ Θ. καὶ οὐ συμβασταχθήσεται χρυσίῳ Σωφίρ. Ἀ. οὐκ ἀναβληθήσεται ...[19] Σ. οὐκ ἀντιδοθήσεται χρυσίον πρωτεῖον αὐτῆς.[20]

בְּשֹׁהַם יָקָר. *Pro onyche pretioso.* ※ Θ. ἐν ὄνυχι τιμίῳ. Ἄλλος· σαρδονυχίῳ.[21]

17. זְכוּכִית. *Crystallus.* ※ Θ. ὕαλος. Schol. κρύσταλλος διαφανής.[22]

17. וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי־פָז. *Et permutatio ejus vas obryzi.* ※ Θ. καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτῆς σκεύη χρυσᾶ. Σ. οὐδὲ ἀντικαταλλαγήσεται σκεύεσι χρυσοῖς.[23]

18. רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר. *Corallum et beryllus non memorabuntur.* ※ Θ. μετέωρα καὶ γαβὶς οὐ μνησθήσεται. Σ. ὑψηλὰ καὶ ὑπερηρμένα οὐ μνησθήσεται.[24]

וּמֶשֶׁךְ חָכְמָה מִפְּנִינִים. *Et extractio sapientiae prae margaritis.* ※ Θ. καὶ ἕλκυσον σοφίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώτατα. Ἀ. γλυκὺ δὲ σοφία παρὰ τὰ περίβλεπτα.[25]

19. לֹא תְסֻלֶּה. *Non appenditur.* ※ Θ. οὐ συμβασταχθήσεται. Ἀ. οὐκ ἀναβληθήσεται. Σ. οὐκ ἀντισταθμηθήσεται.[26]

21. וְנֶעֶלְמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי. *Et abscondita est ab oculis omnis viventis.* Οʹ. λέληθε πάντα ἄνθρωπον. Θ. ... ἐξ ὀφθαλμῶν ...[27]

21, 22. וּמֵעוֹף——אָמְרוּ. Οʹ. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἀπὸ πετεινῶν——εἶπαν.[28]

22. שִׁמְעָהּ. *Famam ejus.* Οʹ. αὐτῆς τὸ κλέος. Σ. ἀκοὴν αὐτῆς.[29]

23. הֵבִין. *Intellexit.* Οʹ. συνέστησεν. Σ. συνῆκεν.[30]

---

[13] "Regii duo et Orat. Aquilae tribuunt; Colb. et Nicetas Theodotioni. Puto utriusque esse."—*Montef.* [14] Colb., Reg. unus. Sic, nisi ἔδειξε pro προῆλθε, codex apud Parsons. quem non nominat. [15] Nicet., Colb., Orat. et Regii. Sic, praemisso Ἀ. Θ., Codd. 137, 138. [16] Nicet. et "omnes." [17] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β'. Sic Syro-hex. et sub asteriscis Hieron. [18] Cod. 252. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 20. [19] Olymp. et "omnes." [20] Cod. 252. Olymp.: ὁ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ Σωφεὶρ, πρωτείῳ, ἐξέδωκε; unde Montef.: Σ. χρυσίῳ πρωτείῳ, ad "omnes" provocans. [21] Nobil.: Scholion, σαρδωνυχίῳ (sic). Sic Cod. 248 in marg. Drusius suspicatur Aquilam ita vertisse, coll. Hex. ad Gen. ii. 12. Olymp.: οὐδὲ τῷ λεγομένῳ ὄνυχι λίθῳ, εἴτουν σαρδόνυχι. Syro-hex. scholium affert: "Ὀνύχιον (ܐܘܢܘܟܝܘܢ) est lapillus (ܟܐܦܐ, non ܟܗܢܐ, qui error est Norbergii) pretiosus." [22] "Hanc lectionem afferunt Colb. et Reg. unus sine interpretis nomine. Putamus esse Symmachi."—*Montef.* Est merum scholium, quale affert Nicetas: ἢ τῷ διαυγεῖ κρυστάλλῳ· τοῦτον γὰρ ἐκάλεσεν ὕαλον. [23] Nicet. et "omnes." [24] Olymp. et "omnes." Syro-hex. affert: ܣ. ܪܡܐ ܘܡܫܬܥܠܝܐ ܀. Ad καὶ γαβὶς (ܘܓܒܝܣ) Syro-hex. ascribit ΓΑΒΕΙC, et in marg. ܘܡܥܡܩܐ ܀. Sic Sergii codd. apud Parsonsium: ὕψη καὶ βάθη οὐ μνησθήσονται. [25] Nicet., Colb., Orat. [26] Montef. edidit: Σ. οὐκ ἀναβληθήσεται. Ἄλλος· οὐκ ἀντισταθμισθήσεται, cum nota: "Σ. οὐκ ἀναβληθήσεται. Nicetas. Sic eandem vocem vertit Aq. supra v. 16. Ἄλλ. οὐκ ἀντισταθμισθήσεται. Colbert." De Niceta fallitur; is enim tantum affert: τὸ δὲ, οὐ συμβαστ. ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἀντισταθμηθήσεται. Parsons. e Codd. 137, 138, 161 exscripsit: Σ. (Σ. om. Cod. 137) οὐκ ἀντισταθμηθήσεται. [27] Syro-hex. ܬ. ܡܢ ܥܝܢܐ ܀. [28] Sic Syro-hex. Montef. edidit: ※ Θ. λέληθε——ἐκρύβη ◂, notans: "Colb. cum asterisco: Ἐκ Θ. οἱ β'. In Edit. Lat. secundus versiculus, *et a volucrum caeli abscondita est*, et sequens, *perditio et mors dixerunt*, asteriscis notantur: sed ibi asterisci frequenter secus quam oportebat, locantur." [29] Parsons. e Cod. 252 affert: Σ. ἀκοὴν αὐτῆς ἢ ἀκοὴ ὑπὲρ αὐτῆς (sic). [30] Nicet. et "omnes."

25. וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה. *Et* quum *aquas libraret mensura.* Ο΄. ὕδατος μέτρα. Ἀ. καὶ ὕδωρ ἐσταθμήσατο (s. ἐσταθμίσατο) ἐν καταμετρήσει. Σ. ὕδωρ δὲ ἐξίσωσε μέτρῳ.[31]

26, 27. וַיְסַפְּרָהּ—וְדֶרֶךְ. Ο΄. Vacabat. ※ καὶ ὁδὸν——καὶ ἐξηγήσατο αὐτήν.[32]

26. לַחֲזִיז קֹלוֹת. *Fulguri tonitruum.* ※ ἐν τινάγματι φωνάς (alia exempl. φωνῆς). Ἀ. Σ. εἰς κτύπον φωνῶν.[33]

27. הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ. *Aptavit eam, quin et pervestigavit eam.* Ο΄. ἑτοιμάσας ἐξιχνίασεν. Θ. διέταξεν αὐτὴν καὶ ἐξηρεύνησεν αὐτήν.[34]

CAP. XXIX.

2. מִי־יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי. *Quis ponet me secundum menses antiquitatis, juxta dies* quibus *Deus me custodiebat?* Ο΄. τίς ἄν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν; Ἀ. Σ. τίς δῴη με κατὰ τοὺς μῆνας τοὺς πρώτους, κατὰ τὰς ἡμέρας ἃς ὁ θεὸς ἐφύλασσέ με.[1]

3. בְּהִלּוֹ. *Quando splendebat.* Ο΄. ὡς ὅτε ηὔγει. Σ. ἔλαμπεν.[2]

4. כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי. *Sicut eram in diebus maturitatis meae.* Ο΄. ὅτε ἤμην ἐπιβρίθων ὁδούς.[3] Σ. ὥσπερ ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου.[4]

4. בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עֲלֵי אָהֳלִי. *Cum esset familiare consortium Dei super tabernaculo meo.* Ο΄. ὅτε ὁ θεὸς ἐπισκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου. Σ. ὁπότε περιέφρασσεν ὁ θεὸς τὴν σκηνήν μου.[5]

5. סְבִיבוֹתַי נְעָרָי. Cum *circum me pueri mei* essent. Ο΄. κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδες. [Ἄλλος· ἀγόμενοι ὑπ' ἐμοῦ.][6]

8. נְעָרִים. *Pueri.* Ο΄. νεανίσκοι. Σ. Θ. νέοι.[7]

קָמוּ עָמָדוּ. *Assurgebant* et *stabant.* Ο΄. πάντες ἔστησαν. Σ. παρίσταντο.[8]

9. שָׂרִים. *Principes.* Ο΄. ἁδροὶ δέ. Οἱ λοιποί· οἱ ἄρχοντες.[9]

10, 11. וּלְשׁוֹנָם—וַתְּאַשְּׁרֵנִי. Ο΄. Vacabat. ※ καὶ γλῶσσα αὐτῶν——καὶ ἐμακάρισέ με.[10]

11. וַתְּעִידֵנִי. *Et mihi testimonium dedit.* Ο΄. ἐξέκλινε. Ἀ. Σ. ἐμαρτύρησε περὶ ἐμοῦ.[11]

13. בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי תָּבֹא. *Benedictio pereuntis super me veniebat.* Ο΄. Vacabat. ※ Ἀ. Θ. εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἔλθοι.[12] Σ. εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ κατήντα.[13]

וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנִן. *Et cor viduae jubilare feci.* Ο΄. στόμα δὲ χήρας με εὐλόγησε. Θ. καὶ καρδίαν χήρας ηὔφρανα.[14]

---

[31] Nicet. et "omnes." [32] Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron., invito Colb. Cod. 248 habet: ※ οὕτως ἰδὼν—— ἐν τινάγματι φωνάς ◂. [33] Montef. affert e Nicet. et "omnibus:" Σ. εἰς κτύπον φωνῶν; Parsons. e Codd. 137, 138: Ἀ. εἰς κτύπον φωνῶν. Syro-hex. tam in edito quam in cod. habet: ܐ. ܠܢܩܫܐ ܕܩܠܐ. ܣ. ܡܛܪܐ ܕܩܠܐ. "Ἀ. εἰς ψόφον φωνῶν. Σ. ὑετὸς φωνῶν. Sed hoc Symmachi ὑετὸς potius ad מָטָר referendum est."—*Middeld.* Graecum ψόφος pro ܢܩܫܐ non est certum. Verbum ܢܩܫ pro κρούειν, κροτεῖν, et compositis eorum usurpatur; nomen autem cum ܐܘܟܚܐ est σύγκρουσις apud Sym. Ezech. iii. 13. In loco parallelo Job. xxxviii. 25 Hexapla dant: Ἀ. εἰς κτύπον (Syr. ܩܛܡܐ) φωνῶν. Σ. εἰς ψόφον βροντῆς. [34] Sic Olymp., Nobil., Drus. Montef. ἐρεύνησεν edidit, notans: "Sic omnes."

CAP. XXIX. [1] Sic Julian. apud Nicet. Colb. et Reg. unus priorem versiculum Aquilae et Symmacho, posteriorem Theodotioni tribuunt. [2] Cod. 139. Montef. ex Colb. et Reg. affert: Ἄλλος· ἔλαμπεν. [3] Syro-hex. ὁδοῖς habet, cum scholio: "Justitia scilicet et abundantia opum (ܙܕܝܩܘܬܐ ܠܡ ܘܣܘܓܐܐ ܕܥܘܬܪܐ)." [4] Olymp. et "omnes." Colb. et Reg. unus habent: ὥσπερ ὅτε ἤμην. [5] Olymp. et "omnes." Drusius ex Nobil. κύριος pro θεὸς habet. [6] Colb. et Reg. unus. Est scholium ex Olymp., cujus verba sunt: τοὺς δὲ παῖδας κατὰ θεῖον ἐκτρέφων βούλημα, ἀγομένους ὑπ' ἐμοῦ κ.τ.ἑ. [7] Reg. unus. Colb. autem deficit usque ad Cap. xxxi. [8] Reg. unus, pro קָמוּ an pro עָמָדוּ incertum. [9] Olymp. et Regii. [10] Sic sub aster. Syro-hex. solus. [11] Nicet., Orat., Regii. [12] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [13] Syro-hex. ܣ. ܒܘܪܟܬܐ ܕܐܒܝܕܐ ܥܠܝ ܐܬܝܐ ܗܘܬ. Montef. ex Nicet., Orat. et Regiis affert tantummodo: Σ. κατήντα. [14] Olymp., Orat. et Regii. Eadem habet Cod. 250 in marg. sine nomine.

18. וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע. *Et dixi, cum nido meo exspirabo.* Ο΄. εἶπα δὲ, ἡ ἡλικία μου γηράσει. Σ. ἔλεγον δὲ μετὰ τῆς νοσσιᾶς μου γηράσειν.[15]

19, 20. שָׁרְשִׁי——בְּיָדִי תַחֲלִיף. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἡ ῥίζα——ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύεται.[16]

20. כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי. *Gloria mea nova est mecum.* ※ Θ. ἡ δόξα μου καινὴ (Ed. Rom. κενὴ) μετ' ἐμοῦ. Σ. ἡ δόξα μου ἀνανεάσει παροῦσά μοι.[17]

21. וְיִחֵלּוּ. *Et exspectabant.* Ο΄. προσέσχον. Σ. ἐπῄνουν.[18]

24. אֶשְׂחַק אֲלֵיהֶם לֹא יַאֲמִינוּ. Si forte *arriserim eis, non credebant.* Ο΄. ἐὰν γελάσω πρὸς αὐτοὺς, οὐ μὴ πιστεύσωσι. Σ. προσεγέλων αὐτοῖς, οἱ δὲ οὐκ ἐπίστευον.[19]

24, 25. וְאוֹר פָּנַי——יְנַחֵם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ φῶς τοῦ προσώπου μου——παρακαλῶν.[20]

25. אֶבְחַר דַּרְכָּם. Si quando *eligerem viam eorum.* ※ Θ. ἐξελεξάμην ὁδὸν αὐτῶν. Σ. εἰ προειλόμην ὁδεῦσαι πρὸς αὐτούς.[21]

בַּגְּדוּד. *In turma.* ※ Θ. ἐν μονοζώνοις. Σ. ἐν στρατοπέδῳ.[22]

כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם. *Ut* qui *lugentes consolatur.* ※ Θ. ὃν τρόπον παθεινοὺς παρακαλῶν (alia exempl. παρεκάλουν). Σ. καθὼς ἀπάγει αὐτοὺς ὁδηγῶν.[23]

Cap. XXX.

1. וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים. *At nunc subsannant me minores me quoad dies.* Ο΄. νυνὶ δὲ κατεγέλασάν μου ἐλάχιστοι, νῦν νουθετοῦσί με ἐν μέρει. Ἀ. καὶ νῦν ἐγέλασαν ἐπ' ἐμοὶ βραχεῖς παρ' ἐμὲ ταῖς ἡμέραις. Σ. νῦν δὲ μυκτηρίζουσί (s. χλευάζουσί) με οἱ νεώτεροί μου τοῖς χρόνοις. Θ. καὶ νῦν κατεγέλασάν μου οἱ νεώτεροί μου ἡμέραις.[1]

אֲשֶׁר מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם. *Quorum patres spernebam.* ※ ὧν ἐξουδένουν τοὺς πατέρας αὐτῶν.[2]

עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי. *Cum canibus pecoris mei.* Ο΄. κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων. Οἱ λοιποί· μετὰ τῶν κυνῶν τῶν προβάτων μου.[3]

2. גַּם־כֹּחַ——כָּלַח. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καίγε ἰσχὺς——συντέλεια.[4]

2, 3. עָלֵימוֹ אָבַד כָּלַח׃ בְּחֶסֶר. *Quibus periit perfectio* (s. *senectus*). *In egestate.* ※ Θ. ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο συντέλεια ↙. ἐν ἐνδείᾳ. Ἀ. ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο παντελὲς ἐν ὑστερήσει.[5] Σ. ἀπώλετο αὐτοῖς πᾶν τὸ πρὸς ζωήν.[6]

---

[15] Olymp., Orat. et Regii. [16] Sic Syro-hex. Montef. asteriscum tantum praemittit, ut Hieron. et Cod. 248. [17] Olymp. et Reg. unus. Syro-hex. ܫܘܒܚܝ ܡܚܕܬ ܠܗ. ܟܕ ܥܡܝ ܐܝܬܘܗܝ. Montef. edidit ἀνανεώσει, *renovabit*, cum Nobil. et Drusio, sed Olympiodori ἀνανεάσει, *rejuvenescet*, praeferendum videtur. [18] Reg. unus. In fronte versiculi Codd. Alex. et 249 addunt πρεσβύτεροι, et sic Syro-hex. in marg. [19] Olymp., Orat., Reg. unus. [20] Sic sub ※ Θ. Syro-hex. Sub simplici aster. Montef., ut Hieron. et Cod. 248. Parsons. ad haec, καὶ φῶς κ.τ.ἑ.: "Θ. ἡ δόξα τῆς διδασκαλίας μου. Sic Cod. 139, et sine nom. Codd. 137, 138." Scholium esse quivis videt. [21] Olymp., Orat., Reg. unus. [22] Sic Olymp., Orat., Reg. unus. Syro-hex. Theodotioni pro ἐν μονοζώνοις tribuit ܒܩܪܒܬܢܐ, ἐν πολεμισταῖς (Jes. iii. 2. Jud. xx. 17 in Syro-hex.). Deinde Symmacho vindicat ܒܦܠܚܘܬܐ, quod Middeldorpfio sonat τῶν στρατιῶν; sed in locis ab eo indicatis Syriacum est ܦܠܚܘܬܐ, non ܦܠܚܐ. Secundum usum versionum N.T. vertere malim τῶν στρατιωτῶν; et in Cod. 106 στρατιῶται superscriptum est τῷ μονοζώνοις. Στρατόπεδον Nostro est ܡܫܪܝܬܐ ܕܚܝܠܐ Jerem. xxxiv. 1. xli. 12. [23] Olymp., Orat.

Cap. XXX. [1] Montef. ex Olymp., Orat. et Reg. uno affert: Ο΄. ἐλάχιστοι. Ἀ. βραχεῖς παρ' ἐμὲ ταῖς ἡμέραις. Θ. νεώτεροί μου (μου om. Syro-hex.) ἡμέραις. Integras trium interpretum versiones servavit Syrus noster: ܐ. ܘܗܫܐ ܓܚܟܘ ܥܠܝ ܙܥܘܪܐ ܡܢܝ ܒܝܘܡܬܐ. ܣ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܡܝܩܝܢ ܒܝ ܐܝܠܝܢ ܕܙܥܘܪܝܢ ܡܢܝ ܒܙܒܢܐ. ܬ. ܘܗܫܐ ܓܚܟܘ ܒܝ ܐܝܠܝܢ ܕܙܥܘܪܝܢ ܡܢܝ ܒܝܘܡܬܐ. [2] Sic sub aster. Syro-hex. [3] Olymp., Orat., Reg. unus. [4] Sic Syro-hex. Versiculum posteriorem, ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο συντέλεια, asterisco notavit Grabius, auctore Hieron. [5] Cod. 252. Syro-hex. legisse videtur: Ἀ. παντελὲς ἐν στερήσει (ܟܠ ܡܕܡ ܒܚܘܣܪܢܐ). [6] Olymp., Orat., Reg. alter.

4. הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עֲלֵי־שִׂיחַ. *Decerpentes halima* (plantas salsuginosas) *juxta virgulta.* Ο΄. οἱ περικυκλοῦντες ἅλιμα ἐπὶ ἠχοῦντι.[7] Ἀ. περικλῶντες ἄλειμμα ἐπὶ φυτοῖς.[8] Σ. ἀποκνίζοντες φλοιοὺς φυτῶν.[9]

וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים לַחְמָם. *Et radix genistarum cibus eorum* est. Ο΄. Perplexa sunt omnia. Ἀ. Θ. καὶ ῥίζας τῶν ῥαθαμὶν ἐσθίουσιν.[10] Σ. καὶ ῥίζα ξύλων ἀγρίων ἡ σίτησις αὐτῶν.[11]

7. בֵּין־שִׂיחִים יִנְהָקוּ. *Inter virgulta rudunt.* ※ ἀναμέσον εὐήχων βοήσονται.[12] Ἀ. . . φυτῶν . . .[13] Σ. μεταξὺ φυτῶν ἀγρίων ἠχοῦντες λιμῶδες (s. λιμώδεις).[14]

8. בְּלִי־שֵׁם. *Sine nomine.* Ο΄. ἀτίμων. Ἄλλοι· ἀνωνύμων.[15]

9. נְגִינָתָם. *Cantilena eorum.* Ο΄. κιθάρα αὐτῶν. Σ. μελῳδία.[16]

10. רֹק. *Sputum.* Ο΄. πτύελον. Σ. πτύοντες.[17]

11–13. וְרֶסֶן——נְתִיבָתִי. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ χαλινὸν——τρίβοι μου.[18]

11. שִׁלֵּחוּ. *Laxarunt.* ※ Θ. ἐξαπέστειλαν (alia exempl. ἐξαπέστειλεν). Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[19]

12. עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ. *Ad dextram meam pulli* (homines viles) *insurgunt.* ※ Θ. ἐπὶ δεξιῶν βλαστοῦ ἐπανέστησαν. Ἀ. ἐπὶ δεξιῶν βλαστῶντος ἀνέστησαν.[20]

12. אָרְחוֹת אֵידָם. *Semitas perniciei suae.* ※ Θ. τρίβους ἀπωλείας. Ἀ. τρίβους ἐπιβλυσμοῦ.[21]

15. תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִבָתִי. *Persequitur sicut ventus nobilitatem meam.* Ο΄. ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα. Σ. τὰ καταθύμιά μου δίκην ἀνέμου παρεληλυθότος.[22]

וּכְעָב עָבְרָה יְשֻׁעָתִי. *Et sicut nubes praeteriit salus mea.* Ο΄. καὶ ὥσπερ νέφος ἡ σωτηρία μου. Ἀ. Θ. παρῆλθεν.[23]

16. וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי. *Et nunc super me effundit se anima mea.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ νῦν ἐπ᾿ ἐμὲ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχή μου.[24]

17. לַיְלָה. *Noctu.* Ο΄. νυκτί. Ἄλλος· νυκτός.[25]

18. כְּפִי כֻתָּנְתִּי יַאַזְרֵנִי. *Sicut os tunicae meae accingit me.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὥσπερ τὸ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου περιέσχε με.[26]

20. עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֶן בִּי. *Steti, et consideras me.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἔστησαν [δὲ] καὶ κατενόησάν με.[27]

22. וּתְמֹגְגֵנִי תֻּשִׁיָּה. *Et liquefacis me* quoad *rationem.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἀπέρριψάς με ἀπὸ σωτηρίας.[28]

24. אַךְ לֹא־בְעִי יִשְׁלַח־יָד. Interpretes in diversa abeunt. L. Cappellus, quocum faciunt Angli: *Tantummodo in tumulum non mittet manum suam* (Deus). Rosenmuell. et Gesen.: *Sane*

---

[7] Sic Ed. Rom. Pro περικυκλοῦντες in Syro-hex. est ܕܡܩܦܚܝܢ (περικλῶντες, ut Comp., Codd. 161, 248, 253), et pro ἅλιμα (bis) ܠܡܠܘܚܐ, ἄλειμμα, cum scholio: "ܡܠܘܚܐ fortasse ἅλιμον (ܡܠܘܚܐ) vocat." [8] Syro-hex. ܐ. ܕܡܩܦܚܝܢ ܡܠܘܚܐ ܥܠ ܢܨܒܬܐ. (In loco Ezech. xvii. 22 pro אֶקְטֹף Aquila interpretatus est περικλάσω juxta Codd. 86, 88.) [9] Olymp., Orat., Regii duo. Hieron.: ※ *qui rodebant cortices arborum.* Syrus per errorem Aquilae continuat: ◆ ܡܢ ܦܫܝܢ ܩܠܦܐ ܕܢܨܒܬܐ. [10] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܘܥܩܪܐ ܕܪܬܡܐ ܐܟܠܝܢ. [11] Olymp. et "omnes." Syro-hex. ܣ. ܘܥܩܪܐ ܕܩܝܣܐ ܕܒܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆, h. e. καὶ ῥίζαι ξύλων ἀγρίων ἦν σ. αὐτῶν. [12] Sic sub aster. Syro-hex. Hieron.: ※ *et inter arbores clamabant.* [13] Codd. 138, 255. [14] Nicet. et "omnes." Sic Codd. 138, 139, 255; e quibus Cod. 138 habet τῶν pro φυτῶν, et Codd. 139, 255, Θ. pro Σ. Porro λιμῶδες est in Nicet. et Montefalconianis praeter Reg. unum; λιμώδεις in Reg. et tribus Parsonsianis. [15] Reg. unus. Olymp. vero ad verba, ὄνομα καὶ κλέος ἐσβεσμένον ἀπὸ γῆς, explicat: ἀνώνυμοι καὶ ἄδοξοι ἐπὶ τῆς γῆς. [16] Codd. 137, 138, 139, 255. [17] Codd. 137, 138, 255. [18] Sic Syro-hex. solus. [19] Syro-hex. [20] Cod. 252. Syro-hex. affert: Ἀ. βλαστῶντος (ܕܡܥܦܐ). [21] Olymp. et "omnes." [22] Cod. 259. Montef. ex "omnibus" [et Cod. 255] affert: Σ. τὰ καταθύμιά μου; sed ad יְשֻׁעָתִי perperam refert. [23] Syro-hex. ◆ ܥܒܪ .ܬ .ܐ. Post ἡ σωτ. μου add. παρῆλθεν Codd. III, 23, 254. Hieron.: *et sicut nubes* ※ *transiit : salus mea.* [24] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [25] Reg. unus. [26] Syro-hex. et sub aster. Hieron. Syrus solus in textu habet περιέσχισέ με (ܦܪܡܢܝ); in marg. autem περιέσχε με (ܐܚܕܢܝ). In v. 19 pro ἥγησαι idem in marg. habet ἥγηται, quae lectio est Cod. Alex. [27] Syro-hex. et sub aster. Hieron. In utroque δὲ abest. [28] Iidem.

nihil, ubi manum ille extendit, valent preces. O′. εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν χειρώσασθαι (※ χειρώσασθαι ◂ Syro-hex.). ᾿Α. πλὴν οὐκ εἰς τὸ ἐκπορθῆσαι (s. ἐξαναλῶσαι) ἐξαποστελεῖ (χεῖρα). Σ. ἀλλ' οὐκ ἐν ἰσχύϊ ἐξετείνετο χείρ. Θ. πλὴν οὐκ εἰκῆ ἐξέτεινε χεῖρα.[29]

26. כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא רָע וַאֲיַחֲלָה לְאוֹר וַיָּבֹא אֹפֶל. *Quum bonum sperarem, venit malum, et* quum *exspectarem lucem, venit caligo.* O′. ἐγὼ δὲ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνήντησάν μοι μᾶλλον ἡμέραι κακῶν. Σ. ἀγαθὰ προσεδεχόμην, ἦλθε δὲ κακά.[30]

27. מֵעַי—יְמֵי־עֹנִי. O′. Vacabat. ※ Θ. ἡ κοιλία μου — ἡμέραι πτωχείας.[31]

וְלֹא־דָמּוּ. *Et non siluerunt.* ※ Θ. καὶ οὐ σιωπήσεται. Σ. καὶ οὐκ ἐπαύσατο.[32]

28. בְּלֹא חַמָּה. *Sine sole.* (Alia exempl. בְּלֹא חֵמָה, *sine ira.*) O′. ἄνευ φιμοῦ. Σ. ἀθυμῶν.[33]

29. לִבְנוֹת יַעֲנָה. *Filiabus clamoris* (struthionibus). O′. στρουθῶν. ※ Θ. θυγατέρων στρουθῶν.[34] Σ. στρουθοκαμήλων.[35]

30. שָׁחַר מֵעָלָי. *Denigrata est desuper me.* O′. ἐσκότωται μεγάλως.[36] Οἱ λοιποί· ἐμελάνθη εἰς βάθος.[37]

וְעַצְמִי־חָרָה מִנִּי־חֹרֶב. *Et ossa mea exarserunt prae ardore.* O′. τὰ δὲ ὀστᾶ μου ※ Θ. συνεφρύγη ◂ ἀπὸ καύματος.[38]

31. לְאֵבֶל. *In luctum.* O′. εἰς πένθος. Οἱ Γ′. εἰς πένθος.[39]

Cap. XXXI.

1–4. בְּרִית——יִסְפּוֹר. O′. Vacabat. ※ Θ. διαθήκην——ἐξαριθμήσεται.[1]

1. וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל־בְּתוּלָה. *Et quid considerabo super virginem?* ※ Θ. καὶ οὐ συνήσω ἐπὶ παρθένον. ᾿Α. καὶ τί κατανοήσω ἐπὶ παρθένον; Σ. καὶ οὐδ' ἐνενόησα περὶ παρθένου.[2]

---

[29] Trium interpp. Graecorum versiones Syrus noster solus affert: ܐ. ܒܪܡ ܠܐ ܠܡܚܪܒܘ ܡܫܕܪ. ܣ. ܐܠܐ ܠܐ ܒܚܝܠܐ ܡܬܦܫܛܐ ܗܘܬ ܐܝܕܐ. ܬ. ܒܪܡ ܠܐ ܐܝܟ ܕܡܓܢ ܦܫܛ ܐܝܕܐ. Middeld., qui ad Sym. ܗܘܬ non agnoscit, tentat: ᾿Α. πλὴν μὴ εἰς τὸ ἐκπορθεῖσθαι ἀποστέλλῃ. Σ. ἀλλὰ μὴ ἐν ἰσχύϊ ἐκτείνηται ἡ χείρ. Θ. πλὴν μὴ εἰκῆ ἐκτείνῃ χεῖρα. Nos paullo emaculatiora exhibemus. [30] Chrys. apud Nicet., et Regii. Montef. edidit, ἦλθε δέ μοι κακά, invito Niceta. [31] Sic Syro-hex. Grabius asterisco notat. [32] Olymp., Orat., Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܫܠܝ. [33] Montef. edidit: לְתַנִּים (v. 29). O′. σειρήνων. Σ. ἀθυμῶν. Idem notat: "Reg. unus. Videtur autem esse vox corrupta. Forte αἰθυιῶν, *mergorum* vel *fulicarum.*" Schleusner. (qui ἀθύμων, invito codice, scribit) in *Nov. Thes.* s. v. ἄθυμος, ad בְּכִים (v. 31) referendum esse putat. Semlero videbatur esse ipsum nomen Hebr. תַּנִּים Graece scriptum. Miror neminem conjecisse, Symmachum hac voce Hebraicum בְּלֹא חֵמָה (Comp. ἄνευ θυμοῦ, Pesch. ܕܠܐ ܚܡܬܐ) exprimere voluisse. [34] Syro-hex. in textu pro στρουθῶν affert: ※ ܬ. ܕܒܢܬܐ ܕܢܥܡܝܬܐ ◂. Cf. Hex. nostra ad Jerem. l. 39. Hieron.: *filiarum struthionum.* [35] Olymp. et "omnes." Cf. Hex. ad Thren. iv. 3. [36] Pro ἐσκότωται in Codd. III, 23 est μεμελάνωται, et sic, ni fallor, Syro-hex., qui ܐܘܟܡ vertit. Vid. Epist. Jerem. 21 in Syro-hex. [37] Olymp. et "omnes." [38] Sic Syro-hex., sed cuneolo post καύματος posito. Vocab. συνεφρύγη (ܐܬܛܓܢ. Vid. Psal. ci. 4. Ezech. xxiv. 10) *ante* ἀπὸ κ. add. 17 codd., *post* ἀπὸ κ. Codd. III, 23, 249. Montef. ex "uno" edidit: Ἄλλος· τὰ δὲ ὀστᾶ μου κατεφρύγη ἀπὸ κ. [39] Syro-hex. ܓ. ܠܐܒܠܐ (non, ut Middeld., ܠ). Scilicet in quibusdam exempl. τῶν O′ legebatur εἰς πάθος, ut nunc in Codd. 55, 68, 160, 252, et, praemisso Διπ. γρ., in marg. Cod. 250.

Cap. XXXI. [1] Sic Syro-hex. et sub aster. Cod. 248. Grabius juxta Hieron. cuneolum ponit post ἀνομίαν (v. 3). [2] Cod. 252 affert: ᾿Α. καὶ τί συνήσω ἐπὶ παρθένον. Montef. autem ex tribus codd. et Niceta: Σ. καὶ οὐδὲν ἐνενόησα (ἐνόησα Nobil., Drus.) περὶ παρθένου. Paullo aliter Syrus: ܐ. ܘܡܢܐ ܐܣܬܟܠ. ܣ. ܘܠܐ ܐܬܒܝܢܬ ܥܠ ܒܬܘܠܬܐ. Middeld., qui in *Curis Hexapl.* p. 82 Aquilae καὶ τί κατανοήσω rectissime tribuerat, postea ad normam codicis Holmesiani correxit: ᾿Α. καὶ τί συνήσω. Sed verbum κατανοεῖν pro Hebr. הִתְבּוֹנֵן posuit Aquila Job. xxiii. 15. xxxvii. 14. xxxviii. 18; idemque per ܐܣܬܟܠ vertit Syro-hex. Job. xxx. 20. Psal. xciii. 9. cxli. 5, non ita, opinor, συνιέναι. Nunc de Symmacho dicendum. Quid, quaeso, significat ܐܬܒܝܢܬ? Middeld. silentio praeteriit, Syriaca vertens: Σ. καὶ οὐδὲν ἐνενόησα περὶ παρθένου. Primum indubitanter

5. עִם־שָׁוְא. *Cum vanitate.* Ο΄. μετὰ γελοιαστῶν. Σ. Θ. μετὰ ματαιότητος.[3]

6. יִשְׁקְלֵנִי בְמֹאזְנֵי־צֶדֶק. *Appendat me in bilancibus justitiae.* Ο΄. ἕσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ. Ἀ. σταθμίσει με ἐν ζυγῷ δικαίῳ.[4]

7. אִם תִּטֶּה. *Si deflexerit.* Ο΄. εἰ ἐξέκλινεν. [Σ. ἀντὶ τοῦ, καὶ γνοίη.][5]

8. וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ. *Et germina mea eradicentur.* Ο΄. ἄρριζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς. Σ. καὶ τὰ ἔκγονά μου ἐκριζωθείη.[6]

9. אָרַבְתִּי. *Insidiatus sum.* Ο΄. ἐγκάθετος ἐγενόμην. Ἀ. Σ. ἐνήδρευσα.[7]

10. תִּטְחַן. *Molat.* Ο΄. ἀρέσαι. Ὁ Ἑβραῖος· ἀλέσαι.[8]

13. אֶמְאַס. *Sprevi.* Ο΄. ἐφαύλισα. Ἀ. ἀπέρριψα. (Σ.) ὑπερεφρόνησα.[9]

בְּרִבָם עִמָּדִי. *Quum illi mecum contenderent.* Ο΄. κρινομένων αὐτῶν πρὸς μέ. Ἀ. ἐν τῷ δικάζεσθαι αὐτοὺς μετ᾽ ἐμοῦ.[10]

14. וְכִי־יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ. *Et quum visitaret, quid ei responderem?* Ο΄. ἐὰν δὲ καὶ ἐπισκοπὴν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι; Σ. ἐὰν ἐπιζητῇ, τί ἀποκρινοῦμαι αὐτῷ;[11]

15. וַיְכֻנֶנּוּ בָּרֶחֶם אֶחָד. *Et formavit nos in utero unus.* Ο΄. γεγόναμεν δὲ ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ. Σ. ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ.[12]

16. וְעֵינֵי. *Et oculos.* Ο΄. τὸν ὀφθαλμόν. [Ἄλλος· τοῖς δάκρυσιν.][13]

17. וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה. *Et non comederit pupillus ex eo.* Ο΄. καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα ※ ἐξ αὐτοῦ.[14]

18. כִּי מִנְּעוּרַי—אַנְחֶנָּה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι ἐκ νεότητός μου—ὡδήγησα.[15]

19. וְאֵין כְּסוּת לָאֶבְיוֹן. *Et* quod *non esset operimentum inopi.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠμφίασα αὐτόν. ※ μὴ ἔχοντα περιβόλαιον.[16]

20. אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חֲלָצָיו. *Si non bene precati mihi sint lumbi ejus.* Ο΄. ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ εὐλόγησάν με. Ἀ. καὶ οὐκ εὐλόγησάν με αἱ ὀσφύες αὐτοῦ.[17]

וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם. *Et ex vellere agnorum meorum calefaciebat se.* Ο΄. ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν. Θ. καὶ ἀπὸ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν.[18]

21. עַל־יָתוֹם. *Adversus pupillum.* Ο΄. ὀρφανῷ. ※Ἀ. Θ. ἐπ᾽ ◄ ὀρφανῷ.[19] Σ. κατὰ ὀρφανῶν.[20]

יָדִי. *Manum meam.* Ο΄. χεῖρα. χεῖρα ※ οἱ Γ΄. καὶ ὁ Ἑβραῖος· μου.[21]

22. מִשִּׁכְמָה. *Ab humero suo.* Ο΄. τῆς κλειδός. Σ. τοῦ ἀκρωμίου. Θ. τοῦ αὐχένος.[22]

---

corrigo, ܐܬܒܩܝܬ [" Sic codex."—*Ceriani.*] quod pro νοεῖν ponitur Job. xx. 9. Prov. i. 2, 3. xix. 5; pro ἐννοεῖν Job. i. 5. Jesai. xli. 20. et Sym. Psal. cxl. 4. Deinde verto: Σ. καὶ οὐδ᾽ ἐνενόησα περὶ παρθένου. [3] Reg. unus. Olymp. uni Symmacho tribuit. [4] Olymp. et "omnes." [5] " Sic Colb. et Reg. unus. Nescio quid sibi velint."—*Montef.* Est merum scholium, et, judice Schleusnero, ad יִשְׁקְלֵנִי (v. 6) referendum. [6] Olymp. et "omnes." Syro-hex. eandem versionem τοῖς λοιποῖς tribuit: ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܚܪ̈ܢܐ. ܘܗܠܝܢ ܕܡܢܝ ܢܬܥܩܪܘܢ. [7] Sic "omnes." Olymp.: Οἱ λοιποί· ἐνήδρευσα. [8] Schol. apud Nobil. [9] Olymp., Colb., Orat. et Reg. unus habent: Ἀ. ἀπέρριψα ἢ ὑπερεφρόνησα. Nobil.: Σ. ἀπέρριψα, perperam. Versionem ὑπερεφρόνησα Symmachi esse putat Montef. [10] Cod. 252. [11] Olymp. et "omnes." [12] Colb. et Reg. unus, teste Montef., qui ad Hebr. בַּבֶּטֶן refert. Olymp. vero: ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ γεγόναμεν, τουτέστιν, ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ, κατὰ Σύμμαχον. Cod. 255 quasi scholium affert. Hieron.: *et fuimus similiter in ventre.* [13] " Sic unus codex."—*Montef.* Cod. 249 in textu habet: χήρας δὲ τὸν ὀφθ. οὐκ ἐξέτηξα τοῖς δάκρυσιν. [14] Sic Syro-hex., Hieron. et Cod. 255, omnes sub asterisco. [15] Colb. affert: Ὁμοίως ἐκ Θ. οἱ β΄. Consentit Syro-hex., et sine nom. interp. Hieron. [16] Syro-hex. in marg. affert: ܟܕ ܠܝܬ ܠܗ ܬܟܣܝܬܐ, cum nota: "Hoc non positum erat in exemplari Origenis." Pro ἠμφίασα αὐτὸν Cod. 23 habet ημφιασαμην εχοντα περιβολλιον, mendose pro ἠμφίασα μὴ ἔχοντα περιβόλαιον. (Syriacum ܬܟܣܝܬܐ est pro περιβόλαιον Job. xxvi. 6. Jud. viii. 26.) Etiam Hieron. habet: *et non operui ※ non habentem velamen.* [17] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܒܪܟܘܢܝ ܚܨܘܗܝ ܕܝܠܗ. [18] Syro-hex. ܬ. ܘܡܢ ܓܙܬܐ ܕܐܡܪ̈ܝ ܫܚܢܘ. [19] Sic Syro-hex. in textu. Cod. 23: ἐπ᾽ ὀρφανῷ. [20] " Σ. κατὰ ὀρφανοῦ. Sic omnes MSS. ut est in Hebraeo. Nicet. et Drus. κατὰ ὀρφανῶν."—*Montef.* Pluralis est in Codd. 248, 259. [21] Sic Syro-hex. in textu. Hieron.: *manum ※ meam.* [22] Olymp. et "omnes."

22. תִּפּוֹל. *Cadat.* Ο′. ἀποσταίη. Ἀ. πεσάτω.[23]

23. וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל. *Et prae majestate ejus non valerem.* Ο′. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἀπὸ τοῦ λήμματος αὐτοῦ οὐχ ὑποίσω.[24] Σ. καὶ τὸ βάρος αὐτοῦ . . .[25]

24. אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי. *Si posui aurum robur meum.* Ο′. Vacabat. ※ Θ. εἰ ἔταξα χρυσίον εἰς χοῦν μοι.[26] Σ. εἰ ἡγησάμην χρυσίον ἀφοβίαν μου.[27]

25. כַבִּיר. *Multum.* Ο′. ἀναριθμήτοις. Σ. ἐνδόξοις.[28]

27. וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי. *Et seductum est in occulto cor meum.* Ο′. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἰ ἠπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου.[29] Ἀ. καὶ εἰ ἐθέλχθη ἐν ἀποκρυφῇ καρδία μου.[30] Σ. καὶ ἐπλατύνθη κρύφα ἡ καρδία μου.[31]

וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי. *Et osculata est manus mea os meum.* Ο′. εἰ δὲ χεῖρά μου ἐπιθεὶς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα. Σ. καὶ προσεκύνησεν ἡ χείρ μου περὶ τὸ στόμα μου.[32]

29. וְהִתְעֹרַרְתִּי כִּי־מְצָאוֹ רָע. *Et excitavi me, quia invenit eum malum.* Ο′. καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, εὖγε. Σ. καὶ ἐπανέστην ὅτε κατέλαβεν αὐτὸν κάκωσις.[33]

31. אִם־לֹא אָמְרוּ. *Si non dixerunt.* Ο′. εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον. Ἀ. εἰ μὴ εἶπον. Ἄλλος· εἰ μὴ πολλάκις εἶπον.[34]

31. מְתֵי אָהֳלִי. *Viri tabernaculi mei.* Ο′. αἱ θεράπαιναί μου. Σ. Θ. οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου.[34]

מִי־יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ לֹא נִשְׂבָּע. *Quis dabit de carne ejus? non satiabimur.* Ο′. τίς ἂν δῴη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ πλησθῆναι; Θ. τίς δῴη τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, καὶ ἐμπλησθησόμεθα;[34]

32. גֵּר. *Peregrinus.* Ο′. ξένος. Ἀ. προσήλυτος. Θ. ἑταῖρος.[35]

לָאֹרַח. *Ad viam.* Ο′. παντὶ ἐλθόντι. Ἀ. ὁδοιπόρῳ.[36]

35. מִי יִתֶּן־לִי שֹׁמֵעַ לִי. *Utinam quis me audiat!* Ο′. Vacabat. ※ Θ. τίς δῴη ἀκούοντά μου;[37]

Hebraea incerta sunt. Ο′. Vacabat. ※ Θ. χεῖρα δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδεδοίκειν.[38] Schol. μὴ ἐκτεῖναι αὐτὸν (s. αὐτὴν) κατά τινος.[39]

39. בְלִי־כָסֶף. *Sine argento.* Ο′. ἄνευ τιμῆς. Οἱ λοιποί· ἄνευ ἀργυρίου.[40]

וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ הִפָּחְתִּי. *Et animam dominorum ejus efflare feci.* Ο′. εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυρίου τῆς γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα. Ἀ. καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἐχόντων αὐτὴν *contristassem.*[41]

40. תַּחַת חִטָּה יֵצֵא חוֹחַ. *Pro tritico egrediatur spina.* Ο′. ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη. Σ. ἀντὶ σίτου βλαστησάτω ἄκανος.[42]

---

[23] Nobil. [24] Sic sub ※ Θ. Syro-hex., qui in suo habuit λήμματος (ܡܣܒܐ), ut nunc Cod. 138. Hieron.: ※ *et a pondere ejus non sustinebo.* [25] Olymp. et "omnes." Nobil.: Σ. βάρους. [26] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Pro εἰς χοῦν μου Montef. ex Nobil. affert: Ἄλλος· ἰσχύν μου, quae est lectio Comp., Ald., et quorundam codd. [27] Cod. 252. Montef. ex Nicet. et "omnibus" edidit: Σ. ἀφοβίαν μου; quod tamen ad מִבְטַחִי perperam refert. [28] Colb. [29] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [30] Cod. 252, ubi ἐν ἀποκρυφης (sic) scriptum. [31] Idem. Montef. ex Olymp. et "MSS." affert: Σ. ἐπλατύνθη, cum inutili conjectura, ἐπλανήθη. [32] "Sic [Nicet. et] omnes praeter Colb., qui habet προσεκίνησε et στόματός μου."—*Montef.* [33] Olymp. et "omnes." [34] "Has lectiones suis interpretibus ascriptas singulatim afferunt Colb. et Reg. unus. Nicetas autem et Drus. [cum Cod. 259] confertim attulerunt sic: Οἱ λοιποί· εἰ μὴ πολλάκις εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς σκ. μου, τίς δῴη τῶν σ. αὐτοῦ, καὶ ἐμπλησθησόμεθα;"—*Montef.* [35] Cod. 252. [36] Idem. "Pro לָאֹרַח veteres omnes [LXX, Hieron., Chald., Syrus] legerunt לְאֹרֵחַ, *viatori.*"—*Rosenmueller.* [37] Syro-hex. ad codicem correctus: ※ ܐ. ܡܢܘ ܢܬܠ ܗܘ ܕܫܡܥ ܠܝ. Ed. Lat. Hieron.: ※ *Quis mihi tribuat auditorem?* [38] "Hunc locum asterisco notat Colb. et Ed. Lat. Hieron. [invito Syro-hex.]. Colb. vero hanc notam habet: μ° π̄ κ ※ μὴ ἐκτεῖναι αὐτὸν κατά τινος. Haec autem quo pertineant ignoro."—*Montef.* [39] Cod. 139: Σ. μὴ ἐκτ. αὐτὸν κ. τινος. Sic, sed sine titulo, Codd. 137, 138, quorum hic αὐτὴν habet. Scholium esse videtur, sed incertae significationis. [40] Colb., Reg. unus. [41] Syro-hex. ܐ. ܘܠܢܦܫܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܐܚܝܕܝܢ ܠܗ ܐܥܝܩܬ. [42] Olymp., Orat., Reg. unus.

40. חוֹחַ. Ο΄. κνίδη. Ἀ. ἄκαν. Σ. ἄκανος. Θ. ἄκανθα.[43]

בָאְשָׁה. *Napellus.* Ο΄. βάτος. Σ. ἀτελεσφόρητα.[44]

Cap. XXXII.

1. כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו. *Quia ipse* erat *justus in oculis suis.* Ο΄. ἦν γὰρ Ἰὼβ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν. Σ. διὰ τὸ αὐτὸν δίκαιον φαίνεσθαι ἐπ' αὐτῶν.[1]

2. בֶּן־בַּרַכְאֵל. Ο΄. ὁ τοῦ Βαραχιήλ. Οἱ λοιποί· υἱὸς τοῦ Βαραχιήλ.[2]

רָם. *Ram.* Ο΄. Ῥάμ. Σ. Συρίας.[3]

3. לֹא־מָצְאוּ מַעֲנֶה. *Non invenissent responsionem.* Ο΄. οὐκ ἠδυνήθησαν ἀποκριθῆναι ἀντίθετα Ἰώβ. Σ. . . ἐναντίον.[4]

וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב. *Et condemnassent Jobum.* Ο΄. καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ.[5]

4. חִכָּה אֶת־אִיּוֹב בִּדְבָרִים. *Expectavit Jobum in sermonibus.* Ο΄. ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν Ἰώβ. Σ. ἔπληξε τὸν Ἰὼβ λόγοις.[6]

4, 5. כִּי זְקֵנִים——אַפּוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι πρεσβύτεροι——ὀργῇ αὐτοῦ.[7]

5. וַיִּחַר אַפּוֹ. *Et exarsit ira ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ αὐτοῦ.[8] Σ. . . θυμὸς αὐτοῦ.[9]

6. דֵּעִי. *Scientiam meam.* Ο΄. τὴν ἐμαυτοῦ ἐπιστήμην. Ἀ. Θ. γνῶσιν . .[10]

8. אָכֵן רוּחַ־הִיא בֶאֱנוֹשׁ. *Profecto spiritus est in homine.* Ο΄. ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς. Σ. ὄντως δὲ πνεῦμα θεοῦ ἐστιν ἐν ἀνθρώποις.[11]

תְּבִינֵם. *Intelligentes eos facit.* Ο΄. ἐστὶν ἡ ⸂διδάσκουσα ※ Ἀ. Θ. αὐτούς.[12]

11. הֵן הוֹחַלְתִּי לְדִבְרֵיכֶם. *En! exspectavi verba vestra.* Ο΄. ἐνωτίζεσθέ μου τὰ ῥήματα. Alia exempl. ἰδοὺ ἤκουσα τοὺς λόγους ὑμῶν.[13] Θ. ἰδοὺ ἐξεδεξάμην τοὺς λόγους ὑμῶν.[14] (Σ.) ἰδοὺ ὑπέμεινα τοὺς λόγους ὑμῶν.[15]

11, 12. אָזִין עַד־תְּבוּנוֹתֵיכֶם עַד־תַּחְקְרוּן מִלִּין׃ וְעָדֵיכֶם אֶתְבּוֹנָן. *Auscultabam usque ad intelligentias vestras, usque dum scrutati essetis sermones, et usque ad vos considerabam.* Ο΄. ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων (alia exempl. ἠνωτισάμην μέχρι συνέσεως ὑμῶν[13]), ※ Θ. ἄχρις οὗ ἐτάσητε λόγους, καὶ μέχρι ὑμῶν συνήσω.[16] Σ. ἠκροασάμην ἐφ' ὅσον ἐφρονεῖτε, ἐφ' ὅσον ἐξετάζετε λόγους, καὶ μέχρι τοῦ ἐφικέσθαι ὑμῶν ἐνενόουν.[17]

---

[43] Cod. 252: Ἀ. ἄκαν. Σ. ἄκανος. Theodotioni ἄκανθα tribuunt Olymp., Colb., Regius alter. Denique Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. ἄκανθαι (ܟܘ̈ܒܐ). [44] Olymp. "Orat. vero haec habet: ἕτεροι δὲ οὕτως ἡρμήνευσαν· οὐδὲ ἐπαχθής, φησί, ταῖς θεραπαινίσι γέγονα. Quae quo pertineant reperire non potui."—*Montef.* Pertinent ad v. 31. Vid. Cat. Nicet. p. 478.

Cap. XXXII. [1] Olymp. et "omnes." Montef. addit: Ἄλλ. ἑαυτῶν. Ἄλλ. ἐναντίον αὐτοῦ. Syro-hex. in textu: ἐναντίον αὐτοῦ; in marg. autem: ἐναντίον αὐτῶν. Hieron.: *in conspectu suo.* [2] Colb. [3] Colb., Reg. unus, et Cod. 255. [4] Colb., Reg. unus. Num forte scholium ad ἀντίθετα? [5] Syro-hex. in marg.: καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι εὐσεβῆ (ܣܡܘܗܝ ܕܟܐܢܐ). Sic Cod. 23. Cod. Alex. a prima m. ευσεβην (sic). [6] Sic "MSS." apud Montef. [7] Syro-hex. praeponit asteriscos quinque lineis, quarum ultima est, καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ αὐτοῦ; sed deest cuneolus in fine. [8] Sic Colb. et sub aster. Hieron. [9] Colb. [10] Idem. Τοῖς λοιποῖς tribuit Orig. apud Nicet. [11] Nicet. et "omnes." Sic Codd. 255, 257, 259. [12] Syro-hex. in textu. [13] Olymp.: Ἕτερα ἀντίγραφα μετὰ τό, ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων, ἔχει καὶ τούτους τοὺς στίχους· ἰδοὺ ἤκουσα τοὺς λόγους ὑμῶν, ἠνωτισάμην ἄχρι συνέσεως ὑμῶν. Sic Codd. III, 23, nisi quod ἐνωτισάμην μέχρι σ. ὑ. in utroque legitur, et ἰδοὺ γὰρ ἤκουσα in Cod. 23. [14] Colb., Regii duo. Olymp.: Οἱ δὲ ἕτεροι ἑρμηνευταὶ οὕτως ἐκδεδώκασιν· ἰδοὺ——ἐνενόουν. [15] Hieron.: ※ *Ecce! patiens fui in verba vestra.* Graeca conjectando fecimus, et Symmacho vindicavimus propter sequentia, ※ *et audivi* etc. Vid. not. 17. [16] Haec vulgo τοῖς Ο΄ tribuuntur; sed Syro-hex. inde ab ἄχρις οὗ ad finem v. 12 ἐξ ὑμῶν omnia Theodotioni vindicat. Idem ἐρῶ γὰρ om. in textu, sed in marg. habet: ἐρῶ γάρ. "Scholium (ܡܦܩܢܘܬܐ). In multis exemplaribus (ܣ̈ܓܝܐܐ) ante ὑμῶν ἀκουόντων positum est ἀναγγελῶ (ܡܘܕܥ ܐܢܐ) γάρ. Non positum erat in Tetraplis (ܒܐܪܒܥܐ ܦܬ̈ܐ)." Lectio ἀναγγελῶ γὰρ reperitur in Cod. 55. [17] Colb., Reg. unus. Olymp. mendose affert: ἠκροασάμην ἐφ' ὅσον ἐξητάσητε λόγους κ. τ. ἑ. Symmachum vertisse videtur Hieron., omisso in fine

11. תַּחְקְרוּן. ※ Θ. ἐτάσητε. 'Α. ἐξιχνιάσῃ.[18]

11, 12. עַד־תַּחְקְרוּן——אֲמָרָיו מִכֶּם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἄχρις οὗ ἐτάσητε——ῥήματα αὐτοῦ ἐξ ὑμῶν.[19]

13–17. אֵל יִדְּפֶנּוּ——דֵעִי אַף־אָנִי. *Deus exagitat eum, non vir.* (14) *Nec disposuit ad me verba, nec verbis vestris ei respondebo.* (15) *Consternati sunt, non responderunt ultra, abstulerunt ab eis verba.* (16) *Et exspectavi quia non locuti sunt, quia steterunt, non responderunt ultra.* (17) *Respondebo etiam ego partem meam, ostendam scientiam meam et ego.* Ο΄. κυρίῳ προσθέμενοι. (14) ἀνθρώπῳ δὲ ἐπετρέψατε λαλῆσαι τοιαῦτα ῥήματα. (15) ※ Θ. ἐπτοήθησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι, ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους. (16) ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλάλησα, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν◂. (17) ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιοὺς λέγει· πάλιν λαλήσω.[20] ※ (Σ.) ὁ ἰσχυρὸς ἀπορρίψει αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀνήρ, (14) οὐδὲ ἔταξε πρὸς μὲ λαλιὰς, καὶ ἐν ῥήμασιν ὑμῶν οὐκ ἀποκριθήσομαι αὐτῷ. (15) ἐπτοήθησαν, οὐκ ἐποιοῦντο ἀπόκρισιν ἔτι· ἀπήρθησαν (s. ἐξήρθησαν, s. ἀφῃρέθησαν) ἀπ' αὐτῶν λαλιαί· (16) καὶ ὑπέμεινα (s. ἀνέμεινα) ὅτι οὐκ ἐλάλησα, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἐποιήσαντο ἀπόκρισιν ἔτι· (17) ἀποκριθήσομαι κἀγὼ τὸ μέρος μου (Σ. τὸ μέρος μου), ἀναγγελῶ τὴν γνῶσίν μου κἀγώ◂.[21]

ἐνενόουν: ※ *et audivi vestram prudentiam, usquequo discuteretis sermones, et donec intelligerem vos.* [18] Colb., Reg. unus. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 161 legendum censet ἐξιχνιάσητε. [19] Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ δ'. Montef. vero hos quatuor versiculos a καὶ μέχρι ὑμῶν incipit, et usque ad προσθέμενοι (v. 13) continuat, invito, quem nos secuti sumus, Syro. [20] Haec, ἐπτοήθησαν——οὐκ ἀπεκρίθησαν, quae hodie in LXX leguntur, Theodotioni sub asterisco ascribunt Colb. et Syro-hex. In Colb. vero versiculus postremus sic se habet: ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν· ὅτι ἀποκριθῶ ※ Σ. τὸ μέρος μου. Post ἀπεκρίθησαν add. ὅτι ἀποκριθῶ κἀγὼ μέρος Ald. et 14 codd. [21] Nobile fragmentum interpretis nescio cujus ex margine Syro-hex., ut in apographo Norberg. exstat, versiculis tantum distinctis, exscribam. [Huic fragmento in codice, cum indice ad κυρίῳ προσθέμενοι lectorem referente, praemissa sunt verba, ܠܐ ܫܠܡܢ ❖, h.e. *absona*, quod de versione textuali praedicari videtur. In marg. autem inferiori cum eodem indice appositum est scholium: "In Tetraplis quidem legebatur ut in margine (ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܠܒܪ); in exemplari vero Eusebii et Pamphili, ut in textu (ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܠܓܘ)."]

※ ܚܣܝܢܐ ܐܚܕ ܠܗ ܘܠܐ ܓܒܪܐ.
※ ܘܠܐ ܢܓܕ ܠܘܬܝ ܡܠܬܐ.
※ ܘܒܡܠܐ ܕܝܠܟܘܢ ܠܐ ܡܩܒܠ ܐܢܐ ܠܗ ܡܠܬܐ.
※ ܕܒܘܠܐ ܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܦܘܫ ܡܠܬܐ ܠܗܘܢ.
※ ܐܬܬܪܝܡ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ.
※ ܘܣܟܝܬ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܡܠܠܘܢ.
※ ܡܛܠ ܕܩܡܘ ܠܐ ܝܗܒܘ ܦܘܫ ܡܠܬܐ ܠܗܘܢ.
※ ܡܩܒܠ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܡܢܬܐ ܕܝܠܝ.
※ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܝܕܥܬܐ ܕܝܠܝ ܐܦ ܐܢܐ܀
ܠܘܬܗ ܕܡܠܠܐ ܠܡܐܡܪ ܡܢ ܩܕܡ. ܐܠܗܐ ܗܘ ܡܠܟ ❖

Middeldorpfius haec Graece quidem exprimere non ausus est: Latina ejus, male divisa et Syriacis parum accommodata, subjungam tamen. ※ *Tyrannus occupavit illum, non homo. Neque mihi verba opposuit; verbis vestris non obstitissem illi. Sermone improbo usi sunt. Responsum iterum iis abreptum. Exspectavi ita ut nihil dicerem, propterea quod adstabant; jam non amplius oppositionem faciunt. Et ego partes meas suscipiam, proferam et ego sententiam meam*◂. *Nam verborum plenus jam ea sum prolaturus.* Tantum addidit: "De auctore hujus interpretationis nil definiri potest." Mirum profecto Criticum optimum non animadvertisse, Syriaca sua cum Latinis Hieronymi a Montef. allatis ad verbum fere convenire. Haec autem sunt: ※ *Dominus abjecit eum, et non vir.* ※ *Necdum ad me locutus est:* ※ *et in sermonibus vestris non respondebo ei.* ※ *Obstupuerunt, non responderunt ultra:* ※ *defecerunt ab eis sermones.* ※ *Quia ergo exspectavi, et non sunt loquuti,* ※ *et steterunt, et non responderunt ultra:* ※ *respondebo et ego partem meam,* ※ *et annuntiabo scientiam meam.* In versiculo primo Hebr. אֵל Syriace est ܚܣܝܢܐ, Graece ὁ ἰσχυρὸς, quod tralatitium est. Sed offendit verbum ܐܚܕ, *apprehendit*, quod neque Hebraeo נדף, *fugavit*, neque Hieronymiano *abjecit* commode aptari potest. Tentabam ܐܪܡܝ, quod Syrus noster pro ἀπέρριψε posuit Psal. l. 13. lxx. 9, et saepius, nisi hoc ab ܐܚܕ nimis remotum videretur. Ergo in medio relinquo. [Tardius certior factus sum, in codice scriptum exstare ܫܕܐ, ἀπορρίψει.] Transeamus ad v. 4, ubi Middeld. jungens ܕܒܘܠܐ cum praecedenti ܡܠܬܐ, de *sermone improbo* intellexit. Hebraica sunt, חַתּוּ לֹא עָנוּ עוֹד, quae luculenter expressit Hieron.: *obstupuerunt, non responderunt ultra;* nec deterius Theodotio: ἐπτοήθησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι. Quid multa? Pro Syriacis ܕܒܘܠܐ ܚܫܒܝܢ ܗܘܘ fidenter corrigo ܬܘܗܘ ܠܐ ܚܫܒܝܢ ܗܘܘ [sic in cod.], ἐπτοήθησαν, οὐκ ἐποιοῦντο. Ponitur ܬܘܗ pro ἐπτοήθη Job. xi. 16. xxiii. 15. Jesai. xxxi. 4, etc. Quae autem post

18. הֲצִיקַתְנִי. *Coarctat me.* Ο΄. ὀλέκει γάρ με. Σ. συγκαίει με.[22]

19. כְּיַיִן לֹא יִפָּתֵחַ. *Tanquam vinum* quod *non aperitur.* Ο΄. ὥσπερ ἀσκὸς γλεύκους ζέων δεδεμένος. Σ. ὡς οἶνος νέος ἀδιάπνευστος.[23]

20. אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה. *Aperiam labia mea, et respondebo.* Ο΄. ἀνοίξας τὰ χείλη ※ Θ. ἀποκριθῶ.[24]

CAP. XXXIII.

2. בְחִכִּי. *In palato meo.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ λάρυγγί μου.[1]

3. יֹשֶׁר. *Rectitudo.* Ο΄. καθαρά. ᾿Α. Θ. εὐθεῖα. Σ. ἁπλῆ.[2]

דַּעַת. *Scientia.* Ο΄. σύνεσις. ᾿Α. Θ. γνῶσις.[3]

4. רוּחַ־אֵל. *Spiritus Dei.* Ο΄. πνεῦμα θεῖον. Σ. πνεῦμα θεοῦ.[4]

6. הֶן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל. *Ecce! ego secundum os* (modulum) *tuum erga Deum.* Ο΄. καὶ ἐγὼ κατὰ σέ. Σ. ἄρα τοιοῦτός εἰμι οἷος σὺ, οὐκ εἰμὶ θεός.[5]

6. Ο΄. ÷ ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα ◄. Οὐ κεῖται ἐν τῷ ῾Εβραϊκῷ.[6]

7. תְבַעִתֶךָ. *Consternabit te.* Ο΄. σε στροβήσει. ᾿Α. ἐκθαμβήσει.[7]

8. אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנָי. *Profecto dixisti in aures meas.* Ο΄. Vacabat. ※ ᾿Α. Θ. πλὴν εἶπας ἐν ὠσί μου.[8]

9. וְלֹא עָוֹן לִי. *Et non* est *iniquitas mihi.* Ο΄. οὐ γὰρ ἠνόμησα. ᾿Α. καὶ οὐκ ἀνομία μοι.[9]

10. לְאוֹיֵב לוֹ. *Pro inimico sibi.* Ο΄. ὥσπερ ὑπεναντίον ※ Οἱ Γ΄. αὐτῷ.[10]

11. בַסַּד. *In cippo.* Ο΄. ἐν ξύλῳ.[11]

13. מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ (s. רִיבוֹת) כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה. *Quorsum adversus eum litigasti* (s. *lites*)? *quia de omnibus factis suis non respondebit.* Ο΄. λέγεις δὲ, διὰ τί τῆς δίκης μου οὐκ ἐπακήκοέ μου πᾶν ῥῆμα; ᾿Α. τί οὖν πρὸς αὐτὸν ἐδικάσω; ὅτι πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἀποκρινεῖται. Σ. τί οὖν αὐτῷ διαδικάζῃ; πάντες γὰρ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀναντίρρητοι.[12] Θ. ὅτι (s. τί) πρὸς αὐτὸν κρίσις, ὅτι πᾶσι τοῖς ῥήμασιν (s. λόγοις) αὐτοῦ οὐκ ἀποκρινεῖται.[13]

---

cuneolum leguntur, quaeque divinando vertit Middeld.: *nam verborum plenus jam ea sum prolaturus* (!), non sunt nisi scholium Syri interpretis: "*Ad illud*, πλήρης γάρ εἰμι ῥημάτων (v. 18), *junge haec.*" Restat quaestio, cuinam potissimum trium interpretum insigne hoc fragmentum tribuendum sit. Theodotionis esse non potest, quia hic, testibus Colbert. et Syro, post ἐπτοήθησαν pergit: οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι· ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους κ.τ.ἑ. quae hodie in versione LXXvirali leguntur. Versio tam scrupulosa est, ut Aquilae vindicari possit, si excipias locutionem ἀπόκρισιν ποιεῖσθαι pro עָנָה, quam vix admiserit istius interpretis usus. Superest igitur Symmachus, cui particulam τὸ μέρος μου diserte tribuit Colbertinus, quemque in vertendis vv. 11, 12 sectatus esse videtur Hieron. [22] Olymp., Colb., Regii duo. [23] Nicet. et "omnes." [24] Montef. ex Colb. et Reg. edidit: ※ Θ. καὶ ἀποκριθῶ. Sic sub simplici aster. Syro-hex. et Codd. 249, 253.

CAP. XXXIII. [1] Sic in textu sine aster. Cod. 23, alii. Syro-hex. ※. ܠ. ܒܓܓܪܬܐ ܕܝܠܝ ◄. Cf. Job. xxix. 9 in Syro-hex. Hieron.: ※ *in gutture meo.* [2] Colb., Reg. unus. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Sic Reg. unus, et sine nomine Colb. [6] Colb. Etiam Syrus obelo jugulat. [7] Nobil., Colb., Reg. unus. [8] Sic Syro-hex. Colb. soli Theodotioni tribuit. Hieron.: ※ *Verumtamen dixisti in auribus meis.* [9] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܠܐ ܥܘܠܐ ܠܝ ◄. [10] Hieron.: *quasi contrarium* ※ *sibi.* Huc pertinet, ni fallor, nota in marg. Syro-hex. in initio v. 11: Οἱ γ΄. αὐτῶν. [11] Syro-hex. in marg.: "Hoc est, in cippo (ܒܣܕܐ)." [12] "Lectiones Aquilae et Symmachi sic omnes habent: ad Aquilam Drusius legit ἐκδικάσω, male."—*Montef.* ᾿Εκδικάσω est error Nobilii. Aquilae Montef. tribuit πρὸς αὐτοὺς, sed αὐτὸν habent Olymp. et Syro-hex., cujus interpretatio haec est: ܐ. ܡܢܐ ܠܘܬܗ ܕܝܢ ܐܕܘܢ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܡܠܘܗܝ ܠܐ ܡܦܢܐ ◄. ܣ. ܡܛܠ ܕܘܢ ܠܗ ܡܬܕܝܢ ܐܢܬ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܡܠܘܗܝ ܕܠܐ ܡܬܚܪܝܢ ◄. "Syriacum ܐܕܘܢ proculdubio vitiosum est, ita ut legendum sit ܐܬܕܝܢ [vel ܐܬܕܢ, si forte Syrus in apographo suo mendosum δικάσω s. ἐκδικάσω invenerit]."—*Middeld.* Reapse in cod. est ܐܬܕܢ. Apud Symmachum pro τί interrogantis Syrus ὅτι s. διότι legisse videtur: Graecam autem locutionem αὐτῷ διαδικάζῃ ita vertit quasi esset πρὸς αὐτὸν δικάζῃ. [13] Syro-hex. ܬ. ܡܛܠ ܕܠܘܬܗ ܕܝܢܐ. ܡܛܠ ܕܠܟܠܗܘܢ ܡܠܘܗܝ ܠܐ ܡܦܢܐ ◄. Hic quoque ὅτι in initio fragmenti pro interrogativo falso scriptum esse videtur.

14. כִּי־בְאַחַת יְדַבֶּר־אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה. *Nam una* vice *loquitur Deus, et duabus* vicibus, *nec videt illud* (homo). Ο΄. ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ※ *non considerabit illud.*[14] Σ. ὅτι ἅπαξ λαλήσει ὁ θεὸς, ἐκ δευτέρου οὐκ ἀκυρώσει αὐτόν.[15]

15. בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה. *In somnio visionis noctis.* Ο΄. ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ. Ἀ. ἐν ἐνυπνίῳ ὁραματισμοῦ νυκτός.[16]

תַּרְדֵּמָה. *Sopor.* Ο΄. δεινὸς φόβος. Θ. ἔκστασις.[17]

16. וּבְמֹסָרָם יַחְתֹּם. *Et castigationem eorum obsignat.* Ο΄. ἐν εἴδεσι φόβου τοιούτοις αὐτοὺς ἐξεφόβησε. Ἀ. καὶ ἐν παιδείᾳ αὐτῶν πλήξει αὐτούς.[18]

19. בְּמַכְאוֹב. *Per dolorem.* Ο΄. ἐπὶ μαλακίᾳ. Σ. διὰ πόνου.[19]

וְרוֹב עֲצָמָיו אֵתָן. *Et multitudo ossium ejus robusta.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐνάρκησε.[20]

20. וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה. *Et anima ejus cibum appetentiae.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βρῶσιν ἐπιθυμήσει.[21]

21. יִכֶל. *Consumitur.* Ο΄. ἕως ἂν σαπῶσιν. Ὁ Ἑβραῖος· ἕως ἂν ἐκλείψωσιν.[22]

22. לַשַּׁחַת. *Ad foveam.* Ο΄. εἰς θάνατον. Οἱ λοιποί· εἰς διαφθοράν.[23]

23. מַלְאָךְ מֵלִיץ. *Angelus interpres.* Ο΄. ἄγγελοι θανατηφόροι.[24]

25. יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו. *Revertetur ad dies adolescentiae suae.* Ο΄. ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνδρωθέντα ἐν ἀνθρώποις. Ἀ. Θ. ἀποστρέψει εἰς ἡμέραν νεότητος αὐτοῦ.[25]

26. יֶעְתַּר אֶל־אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ. *Deprecabitur Deum, et gratum habebit eum.* Ο΄. εὐξάμενος δὲ πρὸς κύριον, καὶ δεκτὰ αὐτῷ ἔσται. Θ. δεηθήσεται τοῦ θεοῦ, καὶ εὐλογήσει αὐτόν.[26]

וַיַּרְא פָּנָיו בִּתְרוּעָה. *Et videbit faciem ejus cum jubilo.* Ο΄. εἰσελεύσεται προσώπῳ ἱλαρῷ (alia exempl. καθαρῷ[27]) σὺν ἐξηγορίᾳ. Ἀ... ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ... ἐν ὑμνολογίᾳ. Θ... μετὰ ἐξομολογήσεως.[28]

לֶאֱנוֹשׁ. *Homini.* Ο΄. ἀνθρώποις. Οἱ λοιποί· ἀνθρώπῳ.[29]

28, 29. פָּדָה נַפְשִׁי——עִם־גָּבֶר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. σῶσον ψυχήν μου——μετὰ ἀνδρός.[30]

29. יִפְעַל. *Operabitur.* ※ Θ. ἐργᾶται. Σ. πράξει.[31]

29, 30. פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם־גָּבֶר: לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ. *Bis terve cum viro: ut reducat animam ejus.* Ο΄. ※ Θ. ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός ◄. καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου. Σ. δὶς τρὶς πρὸς ἕκαστον, ὥστε μετακαλέσαι τὴν ψυχήν μου.[32]

---

[14] Hieron. [15] Sic, sed αὐτῷ pro αὐτὸν, Montef. ex Colb. et Reg. uno; sed priorem clausulam Colbertinus, posteriorem uterque sine nomine affert. Cod. 139: Σ. ὅτι ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐκ δευτέρου οὐκ ἀκυρώσει αὐτόν. Codd. 137, 138: ὅτι ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐκ δ. οὐκ ἀκ. αὐτῷ (αὐτῶν Cod. 137). [16] Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. ἐν ἐνυπνίῳ ὁράματί μου νυκτός. Legendum esse ὁραματισμοῦ, et Aquilae, non Symmacho tribuendum, acute vidit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 162, ad Hex. ad Job. iv. 13 provocans. Cod. 138 affert: Ἀ. οραματι μου νυκτος. [17] Colb. [18] Colb., Reg. unus. Statim ad verba v. 17, ἀποστρέψαι ἄνθρωπον ἀπὸ ἀδικίας, Cod. 139 affert: Ἀ. Σ. ἐπιστρέφων πρὸς (sic) τῆς τιμωρίας; Codd. 137, 138 sine titulo: ἐπιστρέφων πρὸς (πρὸ Cod. 137) τῆς τ. Est merum scholium. Olymp.: ἴσως γὰρ εἰ μὴ ἐπέστρεψε πρὸ τῆς τιμωρίας κ.τ.ἑ. [19] Colb., Reg. unus. [20] Sic Colb. et Syro-hex. [21] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [22] Colb., Reg. unus. [23] Colb. [24] Post haec verba Cod. 23 infert: οὐκ ἀποκρίνονται αὐτῷ; Hieron. vero: ※ *non respondebit ei.* [25] Colb., Reg. unus. Olymp.: Οἱ λοιποί· ἐπιστρέφει κ.τ.ἑ. [26] Olymp. et "omnes." [27] Sic Comp., Cod. Alex., alii. Olymp. in textu habet καθαρῷ, notans: Οἱ λοιποί· ἱλαρῷ. E contrario Syrus in textu affert ÷ ἱλαρῷ, et in marg. καθαρῷ. [28] Sic "omnes MSS." Olymp.: Ἀ. Θ. ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ. ἐν ὑμνολογίᾳ. Lectio μετὰ ἐξομολογήσεως quasi scholium affertur in Codd. 250, 255. [29] Colb., Reg. unus. [30] Sic Syro-hex. Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ δ΄. Asterisco notant Cod. 248, et Hieron. [31] Cod. 255. [32] Olymp., Orat. et Regii duo. Codd. 255, 256, 259: Σ. ὥστε μετακαλέσαι τὴν ψ. μου.

30. לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים. *Ut reducat animam ejus a fovea, ad illustrandum* eum *luce viventium.* Ο΄. καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ ζωή μου ἐν φωτὶ αἰνῇ αὐτόν. (Θ.) τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ διαφθορᾶς, τοῦ φωτίσαι αὐτῷ ἐν φωτὶ ζώντων.[33]

31–33. הַחֲרֵשׁ—חָכְמָה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. κώφευσον——σοφίαν.[34]

33. הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה. *Tace, et docebo te sapientiam.* ※ Θ. κώφευσον, καὶ διδάξω σε σοφίαν.[35] Σ. σίγα, καὶ διδάξω σε φρόνησιν.[36]

CAP. XXXIV.

2. מִלָּי. *Verba mea.* Ο΄. μου. ※ τὰ ῥήματα ◄ μου.[1]

3, 4. כִּי־אֹזֶן—מַה־טּוֹב. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι οὖς——ὅτι καλόν.[2]

5. הֵסִיר מִשְׁפָּטִי. *Removit jus meum.* Ο΄. ἀπήλλαξέ μου τὸ κρίμα. Ἀ. ἀπέστησεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ κρίμα. Σ. παρέτρεψεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ κρίμα.[3]

6. עַל־מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב. *Super judicium meum mentiar.* Ο΄. ἐψεύσατο δὲ τῷ κρίματί μου. Ἀ. Θ. καὶ περὶ τὴν κρίσιν μου ψεῦσμα.[4]

6, 7. אָנוּשׁ——כַּמָּיִם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. βίαιον —— ὥσπερ ὕδωρ.[5]

6. בְלִי־פֶשַׁע. *Absque scelere.* ※ Θ. ἄνευ ἀδικίας. Σ. ἀναιτίως.[6]

8. Ο΄. ÷ οὐχ ἁμαρτὼν οὐδὲ ἀσεβήσας ◄.[7]

עִם־אַנְשֵׁי־רֶשַׁע. *Cum hominibus improbis.* Ο΄. μετὰ ※ ἀνδρῶν ◄ ἀσεβῶν.[8]

9. כִּי־אָמַר לֹא יִסְכָּן־גָּבֶר בִּרְצֹתוֹ עִם־אֱלֹהִים. *Quia dixit: Non proficit vir, quando sibi placet cum Deo.* Ο΄. μὴ γὰρ εἴπῃς, ὅτι οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρὸς, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτοῦ παρὰ κυρίου. Σ. . . οὐχὶ σωθήσεται ἀνήρ; . . . Θ. ὅτι εἶπεν, οὐ κινδυνεύσει ἀνὴρ ἐν τῷ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν μετὰ θεοῦ.[9]

10. חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל. *Absit a Deo improbitas, et ab Omnipotente iniquitas.* Ο΄. μή μοι εἴη ἔναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἔναντι παντοκράτορος ταράξαι τὸ δίκαιον. Σ. ἀπείη τοῦ θεοῦ ἀνομία, καὶ τοῦ ἱκανοῦ ἀδικία.[10]

11. כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ. *Quia opus hominis reddet ei, secundum viam viri faciet invenire eum.* Ο΄. ἀλλ' ἀποδιδοῖ ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν. Σ. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξει αὐτόν.[11]

---

[33] Post αἰνῇ αὐτὸν Codd. Alex. et 23 haec addunt: ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιοὺς λέγει· ἀκούσατέ μου, σοφοὶ, ἐπιστάμενοι ἐνωτίζεσθαι τὸ καλόν· ὅτι εἴρηκεν Ἰὼβ (Ἰὼβ om. Cod. 23)· ἰδοὺ ταῦτα πάντα (πάντα ταῦτα idem) ἐργᾶται ὁ ἰσχυρὸς, ὁδοὺς τρεῖς (τρις Codd.) μετὰ ἀνδρός· τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ διαφθορᾶς, τοῦ φωτίσαι αὐτῷ ἐν φωτὶ ζώντων. Eadem habet Syro-hex. in marg. Versio, cui in Hexaplis nostris locum assignavimus, est fortasse Theodotionis. [34] Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ ε΄. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Syro-hex., et quatuor posteriores in Hieron. [35] Deest σοφίαν in Ed. Rom., sed legitur in Cod. Alex., aliis, necnon in Syro-hex. [36] Colb., Reg. unus.

CAP. XXXIV. [1] Sic Syro-hex. et sine aster. Cod. 249. [2] Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ δ΄. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [3] Colb., Reg. unus. [4] Sic Colb. Olymp. Symmacho et Aquilae tribuit. [5] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Montef. juxta Colb. priorem tantum versiculum, βίαιον—ἀδικίας Theodotioni vindicat. [6] Colb. [7] Sic Syro-hex. Montef. ex Colb. affert: Οὐχ ἁμαρτὼν, οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. [8] Sic Syro-hex. et Hieron. [9] Sic "omnes MSS." Olymp. vero monet: ἀναγνωστέον δὲ, τὸ μὲν τοῦ Θ. κατὰ ἀπόφασιν, τὸ δὲ τοῦ Σ. ἐν ἤθει, καὶ κατὰ ἐρώτησιν. [10] Olymp. et "omnes." [11] Colb., Reg. unus. Montef. edidit ἐπ' αὐτοφόρῳ, facete vertens, *in via publica* (ἐπ' αὐτῷ τῷ φόρῳ). Sed miramur neminem perspexisse, haec, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται, ad posteriorem, non ad priorem clausulam pertinere; reliqua vero, ἐπ' αὐτοφ. ἐλέγξει αὐτὸν, non Symmacho, sed scholiastae deberi. Olympiodorus: Σύμμαχος γὰρ ἐκδοὺς, ἀπείη—ἀδικία (v. 10), τοῦτό φησι· μὴ εἴποιμι τὸν θεὸν ἀκρίτως τι ποιεῖν· κατὰ γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται, καὶ ἐπ' αὐτοφόρῳ (sic) ἐλέγξει αὐτόν. E quibus verbis si quis colligat, etiam haec, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν—συμβήσεται, Symmacho abjudicanda esse, nos quidem non vehementer repugnabimus. Hieron. vertit: *Quia reddit homini ※ opus suum, et juxta viam suam unusquisque reperiet*:.

16. וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת. *Et si intelligere* (est tibi), *audi hoc.* Ο΄. εἰ δὲ (Ed. Rom. ἴδε) μὴ νουθετῇ, ἄκουε ταῦτα. Ἀ. Σ. εἰ μὴ συνιεῖς, ἄκουε.[12]

17. הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ. *Num etiam qui odio habet jus, ligabit?* Ο΄. ἴδε σὺ τὸν μισοῦντα ἄνομα, καὶ τὸν ὀλλύντα τοὺς πονηρούς. Ἀ. Σ. ἆρα ὁ μισῶν κρίσιν ἐπιδήσει;[13]

19. שָׂרִים. *Principum.* Ο΄. ἐντίμου. Οἱ λοιποί· ἀρχόντων.[14]

22. אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֶר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Non sunt tenebrae, neque umbra mortis, ut lateant ibi operantes iniquitatem.* Ο΄. οὐδὲ ἔσται (alia exempl. ἔστι) τόπος, ※ Ἀ. Θ. οὐδὲ ἔστι σκιὰ θανάτου, τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ἄνομα.[15]

23. כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד. *Quia non super virum imponet amplius.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι οὐκ ἐπ' ἄνδρα θήσει ἔτι.[16] ※ Σ. οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ κεῖται ἔτι.[17]

לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל בַּמִּשְׁפָּט. *Ut eat ad Deum in judicium.* Ο΄. ὁ γὰρ κύριος πάντας ἐφορᾷ. Θ. τοῦ προαχθῆναι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ἐν κρίματι.[18]

25. לָכֵן יַכִּיר מַעְבָּדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכָּאוּ. *Propterea quod cognoscit facta eorum, et convertet noctem, et conterentur.* Ο΄. ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα, ※ Θ. καὶ στρέψει νύκτα, καὶ ταπεινωθήσονται.[19]

26. בִּמְקוֹם רֹאִים. *In loco videntium.* Ο΄. ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον ÷ ἐχθροὶ ◂ αὐτοῦ.[20]

28–33. לְהָבִיא——דַבֵּר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. τοῦ ἐπαγαγεῖν——λάλησον.[21]

29. וְהוּא יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁעַ. *Et ipse sedabit, et quis perturbabit?* ※ Θ. καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξει, καὶ τίς καταδικάσεται; Σ. αὐτοῦ δὲ ἠρεμίαν διδόντος τίς κατακρινεῖ;[22]

וְעַל־גּוֹי. *Et super gentem.* ※ Θ. καὶ κατὰ ἔθνους. Σ. περὶ ἔθνους.[23]

31. כִּי אֶל־אֵל הֶאָמַר נָשָׂאתִי לֹא אֶחְבֹּל. *Quia* (par est) *ad Deum dici: Pertuli, non prave agam.* ※ Θ. ὅτι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἐνεχυράσω. Σ. ὅτι πρὸς θεὸν ῥῆσιν ἀνέλαβον, οὐχ ἔξω ἀκωλύτως.[24]

32. אַתָּה הֹרֵנִי. *Tu doceto me.* ※ Θ. σὺ δεῖξόν μοι. Σ. σὺ διασάφησόν μοι.[25]

---

[12] Sic "MSS." Olymp. τοῖς λοιποῖς tribuit hoc et sequens fragmentum. Idem cum MSS., ut testatur Montef., haec, εἰ μὴ συνιεῖς—ἐπιδήσει, uno tenore legit, praeteritis verbis, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημάτων. [13] Olymp. et "MSS." Iidem in fine add. εἰς ἴασιν, quod quasi scholium affert Nobil. [14] Nicet., Colb., Reg. unus. [15] Colb. et Cod. 255 notant: Ἐξ Ἀκύλα καὶ Θ. τὸ ἥμισυ καὶ ὁ ἑξῆς. Hieron.: *Neque erit locus,* ※ *et non est umbra mortis: ut latitent qui faciunt iniqua.* Syro-hex. in textu: οὐδὲ ἔστι τόπος τοῦ κρυβῆναι κ.τ.ἑ.; in marg. autem: Ἀ. Θ. οὐδὲ ἔστι σκιὰ θανάτου. Obscure Montef.: "Notat autem Colbertinus, in textu hodierno, qualem repraesentat ille, non haberi plenam lectionem, ut ab Aq. et Theod. restituta fuerat. Nam legitur ibi, οὐδὲ ἔστι (vel ἔσται) τόπος, cum certum sit Aquilam et Theod. legisse, οὐδὲ ἔστι σκιὰ θανάτου." Parsonsius e Codd. 137, 138, 139, 255, 256, scholium affert: οὐκ ἐκ τοῦ καθ' ἐν (ἕνα Cod. 255) ὄψεται τὸ (τὸν Codd. 137, 139) δίκαιον. [16] Sic Syro-hex. Hieron.: ※ *quia non in homine positum est ultra;* quae Symmachi est versio. [17] Colb. Codd. 137, 139, 248, 255: Σ. οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ (ἐπάνω Codd. 137, 139, et Olymp.) κεῖται ἔτι. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܥܠ ܒܪܢܫܐ ܣܝܡܐ ܬܘܒ܀ [18] Colb., Reg. unus. [19] Montef. juxta Colb. et Hieron. vv. 25–34, ab ὁ γνωρίζων ad μου τὸ ῥῆμα, quasi ex Theodotione in versionem LXXviralem inductos, siglo ※ Θ. notat. Neque aliter Grabius, nisi quod post λάλησον (v. 33) cuneolum ponit. Nos Syrum secuti sumus, qui vv. 26, 27 sine asterisco affert; id quod Graeca cum Hebraeis conferenti magis probabile videbitur. [20] Sic Syro-hex. Vox ἐχθροὶ abest ab Ed. Rom., sed Parsons. e Codd. 249, 252 affert: ἐναντίον ἐχθροὶ αὐτοῦ. [21] Sic Syro-hex. [22] Olymp. et "omnes." Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܝܗܒ ܗܘܐ ܫܠܝܘܬܐ ܡܢܘ ܡܚܝܒ܀ [23] Reg. unus. [24] Olymp. et "omnes." Praeterea Montef. ex Regio affert: Ἄλλοι· ὅτι μὴ τολμᾷ τις εἰπεῖν τῷ ἰσχυροτέρῳ, ὅτι ἀδίκως εἴληφα τὰ ἐμά. Est scholium Olympiodori in Cat. Nicet. p. 508, ubi εἴληφας recte legitur. Scilicet commentator ἐνεχυράσω pro secunda persona aoristi medii cepit, quod Syro quoque nostro accidit, vertenti, ܠܐ ܡܚܒܠܬ, cum scholio: "Nempe tu (ܠܡ ܐܢܬ܀)." [25] Olymp. et "omnes." Syro-hex. in scholio inedito haec habet: "Symmachus vero sic vertit: ὅτι πρὸς θεὸν ῥῆσιν ἀνέλαβεν (sic), οὐχ ἔξω ἀκωλύτως, σὺ διασά-

33. מָאַסְתָּ. *Aversatus es.* ※ Θ. ἀπώσῃ. Σ. ἀποδοκιμάσῃς.[26]

35. לֹא בְהַשְׂכֵּיל. *Non cum intellectu.* Ο΄. οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ. Σ. οὐ φρόνιμος.[27]

37. לָאֵל. *Deo.* Ο΄. ἐναντίον τοῦ κυρίου (alia exempl. τοῦ θεοῦ[28]).

CAP. XXXV.

3. כִּי־תֹאמַר מַה־יִּסְכָּן־לָךְ מָה אֹעִיל מֵחַטָּאתִי. *Quia dicis: Quid prodest tibi? quid proficiam magis quam si peccassem?* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἢ ἐρεῖς, τί ποιήσω ἁμαρτών; Alia: ἢ ἐρεῖς, τί κατευθύνει σοι; ἢ τί ποιήσω ἁμαρτών;[1] Σ. εἶπας γάρ, ὅτι οὐδὲν συμβαλεῖταί σοι . . .[2]

6. אִם־חָטָאתָ מַה־תִּפְעָל־בּוֹ. *Si peccaveris, quid facies contra eum?* Ο΄. εἰ ἥμαρτες, τί πράξεις; Σ. ἐὰν ἁμάρτῃς, τί εἰργάσω αὐτῷ;[3]

7–10. אוֹ מַה־מִּיָּדְךָ——אֱלוֹהַּ עֹשָׂי. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἢ τί ἐκ χειρός σου——ὁ θεὸς ὁ ποιήσας με;[4]

8. רִשְׁעֶךָ. *Impietas tua.* ※ Θ. ἡ ἀσέβειά σου. Σ. ἡ παρανομία σου.[5]

9. עֲשׁוּקִים. *Oppressionum.* ※ Θ. συκοφαντούμενοι. Σ. συκοφαντιῶν.[6]

9. מִזְּרוֹעַ. *Prae brachio.* ※ Θ. ἀπὸ βραχίονος. Σ. διὰ βίαν.[7]

10. נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה. *Qui dat cantica noctu.* Ο΄. ὁ κατατάσσων φυλακὰς νυκτερινάς. Ἀ. . . μελῳδίας . .[8] Σ. Θ. ὁ διδοὺς αἰνέσεις ἐν τῇ νυκτί.[9]

11. מַלְּפֵנוּ מִבַּהֲמוֹת אָרֶץ. *Qui docet nos prae bestiis terrae.* Ο΄. ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπόδων γῆς. Σ. διδάσκων ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ κτήνη τῆς γῆς.[10]

וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ. *Et prae avibus caelorum sapientes nos facit.* Ο΄. ἀπὸ δὲ πετεινῶν οὐρανοῦ ※ σοφίζει ἡμᾶς. Ἀ. Θ. καὶ σοφίζει ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ κατὰ τὸν ἀέρα διϊπτάμενα πετεινά.[11]

12. שָׁם יִצְעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐκεῖ κεκράξονται, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ.[12]

15, 16. וְעַתָּה——יַכְבִּר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ νῦν——βαρύνει.[13]

15. פָּקַד. *Visitavit.* ※ Θ. ἐπισκεπτόμενος. Σ. ἐπιλογιζόμενος.[14]

וְלֹא־יָדַע בַּפַּשׁ מְאֹד. *Et non agnoscit scelus valde.* ※ Θ. καὶ οὐκ ἔγνω παράπτωμά τι σφόδρα. Σ. μηδὲ γνωρίζων παραπτώματα σφόδρα.[15]

16. בִּבְלִי־דַעַת מִלִּין יַכְבִּר. *Sine scientia multi-*

φησόν μοι (ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܡܪ ܠܝ ܥܠ ܐܠܗܐ. ܕܥܠ ܟܘܢܫܐ. ܠܐ ܩܒܠܬ ܫܘܒܩܢܐ). Quod vero intellexit Symmachus, hoc est: quia sermonem pro Deo suscepi (ܩܒܠܬ), inquit Elihu, etc." Vid. Cat. Nicet. p. 508. [26] Colb., Reg. unus. [27] Iidem. [28] Sic Codd. 252, 254, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: τοῦ κυρίου.

CAP. XXXV. [1] Verba, ἢ ἐρεῖς, τί ποιήσω ἁμαρτών; quae desunt in Ed. Rom., supplent Ald., Codd. III, 23, alii, cum Olymp. et Syro-hex. Sic, nisi ὅτι pro ἤ, Comp. et tres codd. Etiam sic vacant Hebraea, מַה־יִּסְכָּן־לָךְ, nisi in uno Cod. 249, qui affert: ἢ ἐρεῖς, τί κατευθύνει σοι; ἢ τί π. ά. Syro-hex. in marg. supplet: ܐܘ ܡܢܐ ܡܬܩܢ ܠܟ ♦. Hieron.: ※ *Aut dicis, quid prodest tibi? aut quid faciam, si peccavi?* [2] Olymp., Colb., Reg. unus. [3] Colb., Reg. unus. [4] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ ϛ΄. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [5] Colb., Reg. unus. [6] Iidem. [7] Montef. e Colb. et Reg. affert: Σ. διὰ βίαν βραχίονος. Recte Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. βία: "Fortasse simpliciter διὰ βίαν scripsit Sym., et βραχίονος e versione Alex. huc irrepsit." In Codd. 137, 139 mendose scriptum: Σ. διάβασιν. [8] Colb., Reg. unus. [9] Symmacho tribuit Cod. 139, Theodotioni Cod. 138. In Colb., Reg. et Cod. 137 anonyma est versio, et ἐν νυκτὶ sine artic. legitur. [10] Colb., Reg. unus. Hanc versionem Olympiodorus cum sequenti, καὶ σοφίζων (sic) ὑπὲρ κ.τ.ἑ. nectit, et utramque τοῖς λοιποῖς vindicat. [11] Colb., Reg. unus. Syro-hex. affert: Ἀ. σοφίζει ἡμᾶς (ܡܚܟܡ ܠܢ ♦). Cetera, ὑπὲρ τὰ—πετεινά, solius Theodotionis esse quivis videt. Post οὐρανοῦ add. σοφίζει ἡμᾶς Codd. 23, 253. Hieron.: ※ *sapientiorem me fecit.* [12] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [13] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ΄. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [14] Colb., Reg. unus. [15] Iidem.

plicat sermones. ※ Θ. ἐν ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύνει. Σ. ὡς ἀνόητος (s. ἀναίσθητος) λόγους βαρεῖς ἐποιήσατο.[16]

Cap. XXXVI.

2. כַּתַּר. *Exspecta.* Ο΄. μεῖνον. Θ. ὑπόμεινον.[1]

3. לְמֵרָחוֹק. *A longinquo.* Ο΄. μακράν. Σ. διὰ μακροῦ.[2]

4. כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי. *Quia profecto non falsitas sermones mei.* Ο΄. ἐπ' ἀληθείας, καὶ οὐκ ἄδικα ῥήματα. Σ. ὅτι ὄντως ἀψευδεῖς οἱ λόγοι μου. Θ. ὅτι ἀληθῶς οὐκ ἄδικοι οἱ λόγοι μου.[3]

תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ. *Integer scientiis tecum* est. Ο΄. ἀδίκως συνιεῖς. Θ. ἄμωμοι γνώσεις μετὰ σοῦ.[4]

5–9. כַּבִּיר כֹּחַ——כִּי יִתְגַּבָּרוּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. δυνατὸς ἰσχύϊ——ὅτι ἰσχύσουσιν ◂.[5]

5, 6. כַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃ לֹא יְחַיֶּה רָשָׁע. *Potens robore cordis, non vivificat impium.* ※ Θ. δυνατὸς ἰσχύϊ καρδίας ἀσεβῆ οὐ μὴ ζωοποιήσῃ. Ἀ. πάμπολυς ἰσχύϊ καρδίας, οὐ μὴ ζωοποιήσῃ ἀσεβῆ.[6]

9. וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ. *Et praevaricationes eorum quod invaluerint.* ※ Θ. καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν ὅτι ἰσχύσουσιν. Ἀ. . . ὅταν δυναμωθῶσιν. Σ. ὅτι κατεδυνάστευον κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.[7]

10. וַיִּגֶל אָזְנָם לַמּוּסָר. *Et detegit aurem eorum ad correctionem.* Ο΄. ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται. Οἱ λοιποί· καὶ ἀποκαλύψει τὸ οὖς αὐτῶν εἰς παιδείας.[8]

10, 11. וַיֹּאמֶר——בַּנְּעִימִים. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἶπεν——ἐν εὐπρεπείαις.[9]

10. כִּי־יְשׁוּבוּן. *Quod revertentur.* ※ Θ. ὅτι ἐπιστραφήσονται. Σ. ἵνα μετανοήσωσιν.[10]

11. (s. יְבַלּוּ) יְכַלּוּ. *Absolvent* (s. *inveterabunt*). ※ Θ. συντελέσουσι. Σ. παλαιώσουσιν.[11]

בַּנְּעִימִים. *In jucundis.* ※ Θ. ἐν εὐπρεπείαις. ※ Σ. μετ' εὐδοξίας.[12]

13. וְחַנְפֵי־לֵב——אֲסָרָם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ὑποκριταὶ καρδίᾳ——ἔδησεν αὐτούς.[13]

יָשִׂימוּ אָף. *Apponunt* (sibi) *iram.* ※ Θ. τάξουσι θυμόν. Σ. ἐποίησαν ὀργήν.[14]

14. תָּמֹת. *Morietur.* Ο΄. ἀποθάνοι. Σ. θανατωθήσεται.[15]

וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים. *Et vita eorum inter sacerrimos* (cinaedos). Ο΄. ÷ ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη (alia exempl. add. εἴη[16]) ὑπὸ ἀγγέλων ◂. Οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις τὸ ἡμιστίχιον.[17]

16. וְאַף הֲסִיתְךָ——דֶּשֶׁן. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ προσεπιηπάτησέ σε——πιότητος.[18]

וְאַף הֲסִיתְךָ. *Et etiam removit te.* ※ Θ. καὶ προσεπιηπάτησέ σε. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ προσέτι ἠπάτησέ σε. Ἄλλος· καὶ πρὸς ἐπεὶ ἠπάτησέ σε.[19]

וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ. *Et demissio mensae tuae.* ※

---

[16] Olymp. legit ἀνόητος; Colb., Reg. unus, ἀναίσθητος.

Cap. XXXVI. [1] Colb., Reg. unus. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Sic Syro-hex. Montef. juxta Colbertini notam, Ἐκ Θ. οἱ δ', cuneolum post εἰς θρόνον (v. 7) ponit; Grabius vero ad normam Ed. Lat. Hieron. singulos versiculos a δυνατὸς ἰσχύϊ ad ἐν εὐπρεπείαις (v. 11) asteriscis notat. Sed diversitas styli Syrum hic optimum ducem esse clare ostendit. [6] Syro-hex. ܐ. ܦܡܦܘܠܘܣ ܣܓܝܐܐܝܬ ܚܝܠܐ ܕܠܒܐ ܠܐ ܢܚܐ ܠܪܫܝܥܐ. [7] Colb., Reg. unus. Olymp.: Σ. ὅτι κατεδυνάστευον. Reliqua, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, scholium esse videntur. [8] Colb., Reg. unus. Eadem leguntur in textu Cod. 147 post εἰσακούσεται, cum παιδείαν pro παιδείας. [9] Sic Syro-hex. Colb.: Ὁμοίως ἐκ Θ. οἱ δ'. [10] Colb., Reg. unus. [11] Colb. [12] Sic cum asterisco Colb. Montef. praeterea affert: Ἄλλος· ἐν εὐπραγίαις, quae lectio est Aldi et codd. [13] Sic Syro-hex. et sub aster. Cod. 248, et Hieron. De Colbertino Montef. silet. [14] Colb., Reg. unus. [15] Colb. [16] Sic Codd. III, 23. Syro-hex. in marg. ܢܗܘܘܢ. [17] Colb. Obelum non agnoscit Syro-hex. [18] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ'. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [19] Nobil. Syrus noster vertit: ܘܐܘܣܦ ܥܠ ܗܟܝܠ ܐܛܥܝܟ, h.e. ni fallor, καὶ πρὸς ἐπὶ ἠπάτησέ σε.

Θ. καὶ κατέβη τράπεζά σου. Σ. καὶ θέσις τῆς τραπέζης σου.[20]

19, 20. וְכֹל——תַּחְתָּם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ πάντας——ἀντ᾽ αὐτῶν.[21]

20. אַל־תִּשְׁאַף הַלָּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם. *Ne anheles* (cupias) *noctem, quum abeunt gentes sub se.* ※ Θ. μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα, τοῦ ἀναβῆναι λαοὺς ἀντ᾽ αὐτῶν. Σ. μὴ προθυμηθῇς νυκτὸς, ἐπαναβῆναι λαοὺς ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν.[22]

21. כִּי עַל־זֶה בָּחַרְתָּ מֵעֹנִי. *Nam hoc elegisti prae afflictione.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐπὶ τούτων γὰρ ἐξεῖλω ἀπὸ πτωχείας.[23] Ἀ. ὅτι ἐπὶ τούτων ἐξελέξω ἀπὸ θλίψεως.[24] Σ. ἵνα ταύτην προκρίνῃς πτωχείας.[25]

23. מִי־פָקַד. *Quis injunxit.* Ο΄. τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων. Σ. ὃς ἐξετάσει.[26]

וּמִי־אָמַר. *Et quis dixit.* Ο΄. ἢ τίς ὁ εἰπών. Ἀ. ἢ τίς ἐρεῖ.[27]

24, 25. אֲשֶׁר——חָזוּ־בוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὧν——εἶδεν ἐν ἑαυτῷ.[28]

25. אֱנוֹשׁ יַבִּיט מֵרָחוֹק. *Homo intuebitur e longinquo.* Ο΄. ὅσοι τιτρωσκόμενοί εἰσι βροτοί. Σ. ἕκαστος ἀποβλέπων μακρόθεν.[29]

26. הֶן־אֵל—וְלֹא־חֵקֶר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς—καὶ ἀπέραντος.[30]

26. וְלֹא נֵדָע. *Nec scimus.* ※ Θ. καὶ οὐ γνωσόμεθα. Σ. ὑπὲρ τὴν γνῶσιν ἡμῶν.[31]

שָׁנָיו. *Annorum ejus.* ※ Θ. ἐτῶν αὐτοῦ. Ἄλλος· ὁδῶν αὐτοῦ.[32]

27. יָזֹקּוּ מָטָר לְאֵדוֹ. *Liquefaciunt pluviam pro vapore ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐπιχυθήσονται ὑετῷ εἰς νεφέλην.[33]

28. אֲשֶׁר־יִזְּלוּ שְׁחָקִים. *Quam stillant nubes.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ῥυήσονται παλαιώματα. Σ. ἅτινα ῥυήσονται ἐκ τοῦ αἰθέρος.[34]

יִרְעֲפוּ עֲלֵי אָדָם רָב. *Stillant super homines multos.* Ο΄. ἐσκίασε δὲ νέφη ἐπὶ ἀμυθήτῳ βροτῷ (alia exempl. ἐπὶ ἀμυθήτων βροτῶν[35]). ※ Θ. γνοφωθήσονται ἐπ᾽ ἀνθρώπους πολλοί.[36]

Ο΄. ÷ ὥραν ἔθετο—ἡ καρδία ἀπὸ σώματος ↙. Οὗτοι οἱ δ΄ οὐ κεῖνται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, διὸ καὶ ὠβελίσθησαν.[37]

29–33. אַף אִם־יָבִין——עַל־עוֹלֶה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐὰν συνῇ——καὶ περὶ ἀδικίας.[38]

29. אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב. *Insuper num intelligat* (homo) *expansiones nubis?* ※ Θ. καὶ ἐὰν συνῇ ἀπέκτασις (alia exempl. ἀπεκτάσεις, ἐπεκτάσεις, ἀπέκτασιν, ἐπέκτασιν) νεφέλης.

---

[20] Codd. 138, 255. Eadem habent sine auctore Colb., Reg. et Cod. 250. [21] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ΄. Sic Syro-hex. Grabius vero, auctore Hieron., non hos, sed alios tres versiculos, τοῦ ἀναβῆναι——ἀπὸ πτωχείας (v. 21) asterisco notat. [22] Sic Olymp. Montef. ex "omnibus" edidit ἐπὶ τόπους αὐτῶν. [23] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [24] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܥܠ ܗܠܝܢ ܓܒܝܬ ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ♦ Graeca sunt Middeldorpfii. (Syr. ܐܘܠܨܢܐ ponitur pro θλῖψις Job. xv. 24, et Aquilae tribuitur pro θλιβῶδες Gen. xxii. 7.) [25] Sic Cod. 139, et sine nomine Codd. 137, 138. Neque aliter Syrus: ܣ. ܡܛܠ ܕܗܕܐ ܬܦܪܫ ܡܢ ܡܣܟܢܘܬܐ ♦ [26] "Σ. ἐξετάζει. Colb., Reg. unus."—*Montef.* Correximus ἐξετάσει. Nisi forte scripserit Sym. ἐπέταξε s. ἐπιτάξει. [27] Colb., Reg. unus. [28] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [29] Olymp. et "omnes." [30] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Sic Syrus. Hieron. vero affert: ※ *Ecce Deus multus——super homines plurimos*: (v. 28). [31] Sic Codd. 138, 255, et sine titulo 137, 139, 256. Est, ni fallor, scholium Olympiodori, qui ait: διὰ τοῦτο ἔφη, ὅτι πολὺς ὁ ἰσχυρὸς, καὶ ὑπὲρ τὴν γν. ἡμῶν. [32] "Sic unus."—*Montef.* Olymp.: τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων, ἀριθμὸς ὁδῶν, ἔχει. Sic Syro-hex. et quinque codd. [33] In textu Syro-hex. vv. 27, 28 sic leguntur: ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ σταγόνες ὑετοῦ· ※ Θ. καὶ ἐπιχυθήσονται ὑετῶν (sic) εἰς νεφέλην. ῥυήσονται παλαιώματα (cf. Hex. ad Cap. xxxviii. 37), γνοφωθήσονται ἐπ᾽ ἀνθρώπους πολλοί ↙. ÷ ἐσκίασε δὲ——ἀπὸ σώματος ↙. [34] Olymp., Colb., Reg. unus. [35] Sic Syro-hex., Hieron., Ald., Cod. Alex., alii. [36] Haec, γνοφωθήσονται κ.τ.ἑ., leguntur in Syro-hex. ut supra, necnon in Cod. 23 ante ἐσκίασε δέ. Syriaca sunt: ܢܬܥܪܦܠܘܢ ܥܠ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ♦ [37] Colb. Syro-hex. ut supra. Ad haec, ὥραν ἔθετο κτήνεσιν, Montef. affert: Ἄλλος· μέτρα καὶ ὅρους. Sic sine titulo Codd. 137, 138, et praefixo Σ. Cod. 139. Quasi scholium affert Cod. 255. [38] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Montef. ex Colb. affert: Ἐκ Θ. τὸ ἡμιστίχιον καὶ οἱ β΄; h. e. ※ Θ. καὶ ἐὰν συνῇ——ἤδω (v. 30).

'Α. ἐὰν συνῇ ἐκπετασμοὺς πάχους.[39] Σ. καὶ ἐννοήσῃ ἐκτεῖναι νεφέλην.[40]

29. תְּשֻׁאוֹת סֻכָּתוֹ. *Strepitus tentorii ejus.* ※ Θ. ἰσότητα σκηνῆς αὐτοῦ. Σ. ἐξ ἴσης ὡς σκηνήν.[41]

30. הֵן פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ. *En! extendit super ipsam* (nubem) *lumen suum.* ※ Θ. ἰδοὺ ἐκτενεῖ ἐπ' αὐτὸν (s. αὐτὴν) ἠδώ (אֵידוֹ).[42] 'Α. ἐκτείνει (s. ἐκτενεῖ) ἐπ' αὐτὴν φῶς αὐτοῦ.[43] Σ. ἐκπετάζει ἐπ' αὐτὴν φῶς αὐτοῦ.[44] 'Ο 'Εβραῖος ἔχει, ὠρώ.[45]

שָׁרְשֵׁי. *Radices.* ※ Θ. ῥιζώματα. 'Α. Σ. ῥίζας.[46]

31. כִּי־בָם. *Nam per illa.* ※ Θ. ἐν γὰρ αὐτοῖς. Σ. διὰ γὰρ αὐτῶν.[47]

יִתֶּן־אֹכֶל לְמַכְבִּיר. *Dat cibum ad copiam.* ※ Θ. δώσει τροφὴν τῷ ἰσχύοντι. 'Α. . . τῷ παμπληθύοντι.[48] Σ. παρέξει τροφὴν παμπόλλην.[49]

32. עַל־כַּפַּיִם. *Ab utraque manu.* ※ Θ. ἐπὶ χειρῶν. Σ. παλάμαις.[50]

וַיְצַו עָלֶיהָ בְמַפְגִּיעַ. *Et injungit ei per interveniens* quid. ※ Θ. καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐτῆς ἐν ἀπαντῶντι. Σ. καὶ ἐπιτάξει αὐτῷ ὥστε ἀπαντῆσαι.[51]

33. יַגִּיד עָלָיו רֵעוֹ. *Annuntiat super eo cogitationem suam.* Aliter: *Nuntiat ei tonitru suum.* ※ Θ. ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ κύριος. 'Α. ἀναγγελεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ ἑταίρῳ αὐτοῦ.[52] Σ. ἀπαγγελεῖ περὶ τούτου ἑταίρῳ αὐτοῦ.[53]

מִקְנֶה אַף עַל־עוֹלֶה. Super *pecude, etiam super eo quod ascendit* (e terra). ※ Θ. κτῆσις (s. κτήσεις) καὶ περὶ ἀδικίας. 'Α. κτήσεις καίπερ ἐπὶ παρανομίαις.[54] Σ. ζῆλον περὶ ἀδικίας.[55]

Cap. XXXVII.

1–5. אַף־לְזֹאת——נִפְלָאוֹת. Ο'. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἀπὸ ταύτης——θαυμάσια.[1]

1. אַף־לְזֹאת יֶחֱרַד לִבִּי. *Profecto ad hoc trepidat cor meum.* ※ Θ. καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου. 'Α. καίπερ ἐν τούτῳ . . .[2] Σ. καὶ περὶ τούτων πτήσσει ἡ καρδία μου.[3]

וְיִתַּר. *Et subsilit.* Ο'. καὶ ἀπερρύη. 'Α. καὶ ἐλύθη. Θ. καὶ κατερείπει.[4]

---

[39] Cod. 252: 'Α. ἐὰν συνῇ ἐκπετασμούς. Paullo aliter Syro-hex.: 'Α. ἐὰν συνῇς ἐκπετασμοὺς πάχους (ܐ. ܐܢ ܬܣܬܟܠ ܡܦܫܛܘܬܐ ܕܥܒܝܘܬܐ). Idem in textu habet ܡܦܫܛܘܬܐ, ἐπέκτασιν s. ἀπέκτασιν. [40] Cod. 252. [41] Idem in continuatione. [42] Syro-hex. in marg. affert: ΗΔΩ. ܩܫܬܐ (τὸ τόξον). Pro ἠδώ, τὸ τόξον habent Codd. III, 23. Middeld. excitat Hesychii glossam: ἠδώ, ἶρις, ἤγουν τόξον. [43] Syro-hex. ܐ. ܡܦܫܛ ܥܠܝܗ ܢܘܗܪܐ ܕܝܠܗ. [44] Sic "omnes." Olymp. habet: Σ. ἐκπετάζει ἐπ' αὐτὸν τὸ φῶς αὐτοῦ. [45] Schol. apud Nobil. [46] Sic Montef. sine auctore. [47] Nobil., Colb., Reg. unus. Syrus affert: ܣ. ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܓܝܪ, h.e. διὰ γὰρ αὐτῶν, non, ut Middeld., ἐν γὰρ χερσὶν αὐτῶν. [48] Cod. 252. [49] Olymp. et "omnes." [50] Colb., Reg. unus. [51] Olymp. et "omnes." Montef. addit: Ἄλλος· ἀπαιτῆσαι. [52] Cod. 252. Syro-hex. ܢܚܘܐ ܥܠܘܗܝ ܠܚܒܪܐ ܕܝܠܗ (.ܐ). [53] Olymp. et "omnes," quibus addi possunt Codd. 161, 255, 257. In Cod. 259 est ἀναγγελεῖ pro ἀπαγγελεῖ. Minus probabiliter Syrus: Σ. ἀπαγγελεῖ περὶ ἑταίρου αὐτοῦ (ܣ. ܢܚܘܐ ܡܛܠ ܚܒܪܐ ܕܝܠܗ). [54] Syro-hex. (Aquilae) continuat: ܩܢܝܢܐ ܐܦ ܟܕ ܥܠ ܥܒܪ̈ܝ ܢܡܘܣܐ. Middeld. vertit: κτίσεις σφόδρα ἐπὶ παρανόμοις. Lectio κτίσεις pro κτήσεις est mendum apographi, quo usus est Syrus noster. Deinde Syr. ܐܦ ܟܕ non est σφόδρα, sed καίπερ (e.g. Hebr. v. 8. 2 Pet. i. 12 in Pesch.). Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 1, 11. Eccles. iv. 14. Postremo quod affirmat Middeld., vocab. παρανόμοις neque Aquilae indoli, neque Hebr. עוֹלָה convenire, Syr. ܥܒܪ̈ܝ ܢܡܘܣܐ non sonat παράνομος, sed παρανομία (Prov. v. 22. x. 27), quod cum Hebr. עַוְלָה commutavit iste interpres Job. vi. 29. xi. 14. [55] Olymp. et "omnes." Syro-hex. Symmacho continuat: ܛܢܢܐ ܡܛܠ ܥܘܠܐ.

Cap. XXXVII. [1] "Hi undecim versiculi, utpote ex Theod. desumta, asteriscis notantur in Colb., itemque in Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Eosdem Theodotioni continuat Syrus noster, exceptis Graecis, καὶ ἀπερρύη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς (v. 1), quae extra asteriscos jacent, fortasse recte. Hieronymus nescio annon Symmachi versionem ante oculos habuerit. [2] Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܟܕ ܒܗܕܐ. Middeld. vertit: 'Α. σφόδρα ἀπὸ ταύτης. Sed cf. ad Cap. xxxvi. 33. [3] Olymp., Orat. [4] Cod. 252, qui κατεριπει habet.

2. שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרֹגֶז קֹלוֹ. *Audite audiendo fragorem vocis ejus.* ※ Θ. ἄκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυμοῦ κυρίου. Ἀ. ἤκουσα ἀκοὴν ἐν κλονήσει φωνῆς αὐτοῦ.[5]

וְהֶגֶה. *Et murmur.* ※ Θ. καὶ μελέτη. Ἀ. καὶ φθογγή.[6] Σ. ἦχος λόγου.[7]

3. יִשְׁרֵהוּ. *Dirigit illud.* ※ Θ. ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Ἀ. ἐφοδεύσεις αὐτοῦ.[8]

עַל־כַּנְפוֹת. *Super alas.* ※ Θ. ἐπὶ πτερύγων. Σ. ἄκρων.[9]

4. בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ. *Voce elationis suae.* ※ Θ. ἐν φωνῇ ὕβρεως αὐτοῦ. Ἀ. ἐν φωνῇ ὑπερφερείας αὐτοῦ.[10] Σ. σὺν κτύπῳ (s. ψόφῳ) ἐνδοξασμοῦ αὐτοῦ.[11]

וְלֹא יְעַקְּבֵם כִּי־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ. *Nec remoratur ea, quum auditur vox ejus.* ※ Θ. καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτοὺς, ὅτι ἀκούσει φωνὴν αὐτοῦ.[12] Σ. καὶ οὐκ ἂν ἐξιχνιασθήσεται ἀκουσθέντος τοῦ ψόφου αὐτῆς.[13]

5. עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְלֹא נֵדָע. *Faciens magna, nec scimus.* Ο΄. ἐποίησε γὰρ μεγάλα ἃ οὐκ ᾔδειμεν. Ἄλλος· ποιῶν μεγάλα, καὶ οὐ γνωσόμεθα.[14]

6. כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר. *Nam nivi dicit.* Ο΄. Ἀ. συντάσσων χιόνι. Οἱ λοιποί· χιόνι ἐρεῖ.[15]

6, 7. וְגֶשֶׁם מָטָר——יַחְתּוֹם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ χειμὼν ὑετὸς——κατασφραγίζει.[16]

6. וְגֶשֶׁם מָטָר וְגֶשֶׁם מִטְרוֹת עֻזּוֹ. *Et imbri pluviae, et imbri pluviarum roboris ejus.* ※ Θ. καὶ χειμὼν ὑετὸς, καὶ χειμὼν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ὄμβροι ὑετοῦ, καὶ ὄμβροι ὑετῶν κράτους αὐτοῦ.[17] Σ. καὶ χειμὼν ὑετοῖς χειμάσει, ὄμβροις ἰσχύος αὐτοῦ.[18]

7. בְּיַד־כָּל־אָדָם. *In manu omnis hominis.* ※ Θ. ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου. Ἄλλος· τὰ πάντα τοῦ ἀνθρώπου.[19]

9. סוּפָה. *Turbo.* Ο΄. ὀδύναι. Ἀ. συσσεισμός. Σ. Θ. καταιγίς.[20]

9, 10. וּמִמְּזָרִים——קָרָה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἀπὸ δὲ ἀκρωτηρίων——πάγος.[21]

---

[5] Cod. 252. [6] Olymp. et "omnes." Cod. 252 affert: Ἀ. φθογγή. Cod. 139: Ἀ. Σ. φθογγή. Syro-hex. ܐ. ܢܓܡܬܐ. (Radix ܢܓܡ, Lexicis ignota, ponitur pro ἐφθέγξατο Amos i. 2.) [7] Cod. 252. Similiter Jerem. ix. 10, Hebr. נְהִי, *lamentationem*, Symmachus περιφράζει per ἦχος πένθους. Sed contra assurgit Syrus, qui affert: ܣ. ܥܩܒܬܐ ܕܡܠܬܐ, h.e. ἴχνη λόγου. In Graeco cod. ἦχος fortasse corruptum in ἴχνος (ܥܩܒܐ), unde ܥܩܒܬܐ factum. Hieron.: ※ *et strepitum.* [8] Cod. 252 affert: Ἀ. ἐφοδεύσει αὐτοῦ (sic). Legendum videtur aut ἐφοδεύσεις αὐτοῦ, aut ἐφοδεύσει αὐτό. Pro שֹׁרֵר, *observator*, idem interpres ἐφοδεύων dedit Psal. v. 9. xxvi. 11. Montef. ex Colb. edidit: Ἀ. ἐφεδρεύσεις αὐτοῦ, *sessiones ejus*, monens in Regio legi, ἐφεδρεύει εἰς αὐτό. Hieron.: *circuit.* [9] Colb. Cod. 256 in textu: ἐπὶ πτερύγων ἄκρων. Hieron.: *in finibus.* Ad τὸ φῶς Cod. 248 in marg. affert: ἡ προνια (sic), fortasse pro ἡ αποροια (ἀπόρροια). [10] Montef. ex Olymp., Orat. et Regio uno affert: Ἀ. ὑπερφερείας αὐτοῦ. Plenius Syro-hex. ܐ. ܒܩܠܐ ܕܦܝܫ ܪܒܘܬܐ ܕܝܠܗ. (ubi notandum vocab. compositum ܦܝܫ ܪܒܘܬܐ pro ὑπερφέρεια, alias ܪܘܪܒܘܬܐ). [11] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܩܫܩܐ ܕܡܫܬܒܚܘܬܐ ܕܝܠܗ. (Formam rariorem ܡܫܬܒܚܘܬܐ, cujus loco in apographo Norberg. est ܡܫܬܒܗܪܘܬܐ, ὑπερηφανία, divinando vertimus ἐνδοξασμὸς (ܡܫܬܒܚܢܘܬܐ Sym. Psal. xlv. 4), quod cum eodem Hebr. commutavit Sym. Psal. xlvi. 5.) Hieron.: *in sonitu superbiae suae.* [12] Ad ἀνταλλάξει (ܢܫܚܠܦ) Syrus in marg. affert: "Alii interpretati sunt ܢܦܠܓ (διαλλάξει?)." [13] Sic "omnes." Olymp. ignorat ἄν. Hieron.: ※ *et non poterit investigari cum audita fuerit vox ejus.* [14] Reg. unus. [15] Colb. et "alius." [16] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Asteriscum post ὑετὸς ponit Montef., invitis Syro-hex. et Hieron. [17] Syro-hex. ܐ. ܘܪ̈ܣܣܐ ܕܡܛܪܐ. ܘܪ̈ܣܣܐ ܕܡ̈ܛܪܐ ܕܐܘܚܕܢܐ ܕܝܠܗ. [18] "Sic MSS. Drusius [juxta Olymp.] legit ὄμβρους, male."—*Montef.* Eadem affert Syrus: ܣ. ܘܣܬܘܐ ܒܡ̈ܛܪܐ ܢܣܬܐ ܠܪ̈ܣܣܐ ܕܚܝܠܐ ܕܝܠܗ. [19] Colb., Reg. unus. [20] "Ἀ. συσσεισμοί. Sic Drusius [Nobil.]. At Colb. et Reg. unus habent συγκλεισμός. Iidem vero codices adjiciunt: Σ. Θ. καταιγίς."—*Montef.* Monente Schleusnero scripsimus συσσεισμός. Vocabula συγκλεισμὸς et συσσεισμὸς permutantur 2 Reg. v. 24, ubi vid. Scharfenberg. Hic quidem συγκλεισμός, si genuinum est, ad קָרָה, *frigus*, pertinere videtur, ad quod vocab. Olympiodorus tam καταιγὶς quam συγκλεισμὸς refert. Ejus verba sunt: Ἤτοι γὰρ τοῦτο λέγει, ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ ψύχους ὀδύναι, ὡς ἐκ θησαυρῶν τινων, ἐξ ἀποκρύφων ἐπέρχονται· ἀπὸ δὲ τῶν περάτων καὶ τῶν ἄκρων, ὁ συγκλεισμὸς, καὶ ἡ καταιγὶς, κατὰ τοὺς λοιποὺς, ἔπεισιν. [21] Sic sub ※ Θ. Colb., invito Syro-hex. Hieron. posteriorem tantum versiculum asterisco notat.

9. וּמִמְּזָרִים. *Et e dispergentibus* (ventis borealibus). ※ Θ. ἀπὸ δὲ ἀκρωτηρίων. Ἀ. καὶ ἀπὸ Μαζούρ.[22]

10. מִנִּשְׁמַת־אֵל יִתֶּן־קָרַח. *A flatu Dei dat glaciem.* ※ Θ. καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει πάγος. Σ. ἀπὸ ἐμφυσήματος θεοῦ δοθήσεται πάγος.[23]

11, 12. אַף־בְּרִי——יְצַוֵּם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐκλεκτὸν——ἐντείληται αὐτοῖς.[24]

11. אַף־בְּרִי יַטְרִיחַ עָב. *Etiam serenitas amovet nubes.* Aliter: *Etiam in pluvia projicit nubem.* ※ Θ. καὶ ἐκλεκτὸν καταπλάσσει (ἕτερα ἀντίγραφα· καταπλήσσει[25]) νεφέλη. Ἀ. καίπερ ἐκλεκτὸν ἐνοχλήσει (s. παρενοχλήσει) πάχος.[26] Σ. ἀλλὰ καὶ καρπῷ ἐπιβρίσει νεφέλη.[27]

12. וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ. *Et illa* (nubes) *per circuitus convertit se.* ※ Θ. καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέψει. Ἀ. καὶ αὐτὴ μεταστροφαῖς περιστρέφεται.[28] Σ. αὐτὸς δὲ κυκληδὸν ἀναστρέφεται.[29]

בְּתַחְבּוּלֹתָיו לְפָעֳלָם. *Consiliis ejus ut faciant.* ※ Θ. ἐν θεεβουλαθὼθ εἰς ἔργα αὐτῶν. Ἕτερα ἀντίγραφα· ἐν τοῖς κατωτάτω θεὶς ἔργα αὐτοῦ.[30] Ἀ. ἐν οἰακώσεσιν . . .[31] Σ. ἐν τῇ κυβερνήσει αὐτοῦ εἰς τὸ ἐργάζεσθαι αὐτά.[32]

13. אִם־לְשֵׁבֶט—יַמְצִאֵהוּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐάν τε εἰς παιδείαν—εὑρήσει αὐτήν.[33]

לְשֵׁבֶט. *Ad virgam.* ※ Θ. εἰς παιδείαν. Σ. εἰς φυλήν.[34]

14. הִתְבּוֹנֵן. *Intellige.* Ο΄. νουθετούμενος. Ἀ. κατανόησον. Σ. ἐνθυμήθητι. Θ. σύνες.[35]

15. הֲתֵדַע בְּשׂוּם־אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם. *Num scis cum Deus ponit super eis?* Ο΄. οἴδαμεν ὅτι ὁ θεὸς ἔθετο ἔργα αὐτοῦ. Σ. ἆρα γνώσῃ πότε ἔταξεν ὁ θεὸς περὶ αὐτῶν;[36]

17. אֲשֶׁר־בְּגָדֶיךָ חַמִּים. *Quod* (s. *quomodo*) *vestes tuae calidae fiant.* Ο΄. σοῦ δὲ ἡ στολὴ θερμή. Ἀ. οὗ (s. ὅπου) ἱμάτιά σου θερμά.[37] Σ. ὁπότε ἱμάτιά σου θερμά.[38]

בְּהַשְׁקִט אֶרֶץ מִדָּרוֹם. *Quum tranquillam reddit terram ab austro.* Ο΄. ἡσυχάζεται δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ※ Θ. ἀπὸ νότου.[39] Ἀ. ἐν τῷ ἡσυχάσαι γῆν . . .[40]

17, 18. מִדָּרוֹם׃ תַּרְקִיעַ עִמּוֹ לִשְׁחָקִים. *Ab austro. Num diduces cum eo nubes?* Ο΄. ※ Θ.

---

[22] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܐܦ ܡܢ ܡܐܙܘܪܐ, superscripto ΜΑΖΟΡΙΜ. Cf. ad Cap. xxxviii. 32. [23] Olymp. et "omnes:" ἄνθρωπος pro πάγος mendose habent Codd. 137, 139. Cod. 138 affert: Σ. ἀπὸ δὲ ἐμφυσήσεως δοθ. πάγος. Symmachum imitatus est Hieron. vertens: ※ *et a spiritu Dei dabitur glacies.* [24] Sic Syro-hex. Montef. juxta Colb. affert: ※ Θ. καὶ αὐτὸς——ἐντείληται αὐτοῖς. [25] Olymp. et Reg. unus. Colb.: Δ. καταπλήσσει. Syro-hex. habet ܢܫܓܫ, sequente ܥܢܢܐ, quod Middeld. καταπλήσσει sonare affirmat, sine causa. Syrus Olympiodorum ante oculos habuit, cujus explicatio est: ὥστε τό, καταπλάσσει, ἀντὶ τοῦ, ἐπισκιάζει, εἴρηται. [26] Syro-hex. ܐ. ܟܕ ܓܒܝܐ ܢܥܝܩ ܥܒܝܘܬܐ. Middeld. vertit: Ἀ. σφόδρα ἐκλεκτὸν καταπλήξει πάχος. De locutione ܟܕ ܓܒܝܐ monitum ad Cap. xxxvi. 29. Syr. ܐܥܝܩ in Aphel commutatur cum παρηνώχλησε Jud. xiv. 17. xvi. 16. Jerem. xlvi. 27. Dan. vi. 18; et nomen ܥܘܩܐ cum ἐνόχλησις Ἀ. Σ. Θ. Jesai. i. 14, ubi in Hebr. est טֹרַח. [27] Olymp. et Reg. unus. Syrus affert: Σ. ἀλλὰ καρπὸν δώσει νεφέλη, modo sanum sit editum: ܣ. ܐܠܐ ܠܦܐܪܐ ܢܬܠ ܥܢܢܐ. An legendum ܢܨܠܐ, *inclinabit?* ["Codex ܢܨܠܐ, adjecto scholio: ܢܨܠܐ ܗܘ ܢܪܡܐ."—Ceriani.] [28] Cod. 252: Ἀ. καὶ αὐτὴ μετὰ στροφαῖς (sic) περιστρέφεται; ubi manifesto legendum μεταστροφαῖς. Consentit Syrus: ܐ. ܘܗܝ ܒܫܘܚܠܦ ܗܦܟܬܐ ܡܬܗܦܟܐ. [29] Olymp. et "omnes," etiam Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܝܢ ܒܚܘܕܪܐ ܡܬܗܦܟ. Hieron.: *et ipsa per circuitum vertitur.* [30] Sic Olymp., Colb. Lectionem ἐν τοῖς κατωτάτω (s. –τοις) θεὶς ἔργα αὐτῶν hodie habent Codd. III, 23, 106, 121. [31] Sic Codd. 137, 138, 139, 250, 252. Montef. ex Colb. edidit: Ἀ. ἐν οἰακώσει. Etiam Syrus in singulari: ܐ. ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ. [32] Olymp. et "omnes." Syro-hex.: Σ. ἐν τῇ κυβερνήσει αὐτοῦ (ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܝܠܗ). Hieron.: *in gubernaculis ad operanda.* [33] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [34] Colb., Reg. unus. Hieron.: *sive in tribu.* [35] Olymp. et "tres" codd. [36] Olymp. et "omnes." [37] Sic Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܐ ܕܢܚܬܝܟ ܚܡܝܡܝܢ. Montef. autem ex Nobil. affert: Ἀ. οὐχ ἱμάτιά σου θερμά. [38] Nobil. [39] Syro-hex. in textu: ※ἀπὸ νότου ↙. Hieron.: ※ *ab austro.* Montef. ex Colb. affert: ※ Θ. ἡσυχάζεται δὲ ὑπὸ (?) τῆς γῆς ἀπὸ νότου. [40] Cod. 252.

ἀπὸ νότου ◢. στερεώσεις μετ' αὐτοῦ εἰς παλαιώματα.. 'Α... αὐτὸς ἐστερέωσε τὸν οὐρανὸν εἰς τροπάς.[41] Σ. ἐξ ὕψους συνέστη αὐτῷ ἐν τῷ στερεώματι εἰς αἰθέρα.[42]

18. חֲזָקִים כִּרְאִי מוּצָק. *Firmas, ut speculum fusile.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἰσχυραὶ ὡς ὅρασις ἐπιχύσεως.[43] 'Α. ἐνισχύουσαι ὡς ὅρασις συγχύσεως.[44] Σ. ἰσχυραὶ ὀφθῆναι ἐπιχύσεσιν.[45]

20. אִם־אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע. *Si dixerit vir, sane absorbebitur.* Ο΄. ἵνα ἄνθρωπον ἑστηκὼς κατασιωπήσω. Ἄλλος· ἐὰν εἴπῃ, ἀνὴρ καταποθήσεται.[46]

21. בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים. *Splendens est in nubibus.* Ο΄. τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς παλαιώμασιν. 'Α. τηλαυγὴς.. ἐν ῥοπαῖς.[47] Σ. συννεφήσει τὸν αἰθέρα.[48]

וְרוּחַ עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם. *Et ventus transiit et mundavit eas.* Ο΄. ὥσπερ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπὶ νεφῶν. 'Α. καὶ πνεῦμα παρῆλθε καὶ ἐκαθάρισεν αὐτάς.[49]

22. זָהָב יֶאֱתֶה. *Aurum* (aureus splendor) *veniet.* Ο΄. νέφη χρυσαυγοῦντα. 'Α. Θ. χρυσίον ἥξει.[50]

עַל־אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד. *Super Deum terribilis* est *majestas.* Ο΄. ἐπὶ τούτοις μεγάλη ἡ δόξα καὶ τιμή. Σ. περὶ δὲ θεοῦ φοβερὸς αἶνος. Θ. ἐπὶ τῷ θεῷ μεγάλη ἡ δόξα.[51]

23. שַׁדַּי לֹא־מְצָאנֻהוּ. *Omnipotentem* (quod attinet), *non invenimus eum.* Ο΄. παντοκράτορος, καὶ οὐχ εὑρίσκομεν ἄλλον. Σ. τὸν ἱκανὸν οὐκ ἐξευρίσκομεν.[52]

וּמִשְׁפָּט וְרֹב־צְדָקָה לֹא יְעַנֶּה. *Et judicio et copia justitiae, non affliget.* Ο΄. ὁ τὰ δίκαια κρίνων, οὐκ οἴει ἐπακούειν αὐτόν; 'Α. καὶ κρίσιν καὶ πλῆθος δικαιοσύνης οὐ κακουχήσει.[53]

Cap. XXXVIII.

2. מַחְשִׁיךְ עֵצָה. *Obscurans consilium.* Ο΄. ὁ κρύπτων με βουλήν. Σ. σκοτεινὸς γνώμῃ.[1]

4. אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי־אָרֶץ. *Ubi eras, quum terram fundarem?* Ο΄. ποῦ ἦς ἐν τῷ θεμελιοῦν με τὴν γῆν; [Σ.] μὴ συμπαρῆς δημιουργοῦντι τῷ θεῷ τὸν κόσμον;[2]

5. קָו. *Lineam.* Ο΄. σπαρτίον. 'Α. κανόνα. Σ. σχοινίον μέτρου.[3]

6. אֲדָנֶיהָ. *Bases ejus.* Ο΄. οἱ κρίκοι. 'Α. Θ. αἱ βάσεις αὐτοῦ. Σ. οἱ καταπῆγες.[4]

7. יַחַד. *Simul.* Ο΄. Vacat. 'Α. Θ. ἅμα.[5]

כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים. *Omnes filii Dei.* Ο΄. πάντες ἄγγελοί μου. 'Α. Θ. ἅμα υἱοὶ θεοῦ.[6]

---

[41] Colb., Reg. unus. Drusius per errorem Symmacho tribuit. Lectionem alioquin suspectam diserte testatur Olympiodorus: ἀνθ' ὧν 'Ακ. ἐκδέδωκεν· αὐτὸς—εἰς τροπὰς, ἐνισχύουσαι κ.τ.έ. ὡς εἶναι τὸν νοῦν τοιοῦτον· αὐτὸς ἐκ παλαιοῦ τὸ στερέωμα κατειργάσατο ἰσχυρὸν καὶ στερεὸν ἐκ τῆς ῥευστῆς καὶ κεχυμένης φύσεως τῶν ὑδάτων. [42] Cod. 252, ubi mendose scriptum, συνέσει αὐτοῦ. Correximus ope Syri, qui affert: ܣ. ܡܢ ܪܘܡܐ ܗܘܐ ܠܗ ܥܡܗ ܒܪܩܝܥܐ ܠܐܐܪ܀ (Pro עִם σύνειμι dixit Sym. Psal. lxxii. 23. lxxxviii. 22, 25.) Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. εἰς αἰθέρα. [43] Sic Syro-hex. Etiam praecedentem versiculum asterisco notat Hieron. vertens: ※ *Firmabis cum eo caelos, qui aequaliter ad videndum fusi sunt.* [44] Sic per continuationem Olymp., Colb., Reg. unus, et, ut videtur, Orat. [45] Cod. 252, ubi επι χυσεσιν scriptum. [46] Colb. Eadem infert in textum post κατασιωπήσω Cod. 249. [47] Montef. ex Reg. uno affert: 'Α. τηλαυγής; quae versio est τῶν Ο΄ juxta Codd. 23, 110, 147. Syro-hex. vero: 'Α. ἐν ῥοπαῖς (ܒܦܢܝܬܐ܀).

[48] Syro-hex. ܣ. ܢܥܢܢ ܠܐܐܪ܀ Minus probabiliter Montef. ex Nobil.: Σ. συννεφήσει τὸν ἀέρα. (Forma Palpel ܥܢܢ, quae in Lexicis non reperitur, redonanda videtur Syro nostro Gen. ix. 14, ἐν τῷ συννεφεῖν με; ubi scripturam codicis, ܐܡܐ ܕܡܥܢܢ ܐܢܐ, fideliter, ut solet, expressit Editor.) [49] Cod. 252, qui mendosum καθαρησεν habet. Syro-hex. ܐ. ܘܪܘܚܐ ܥܒܪܬ ܘܕܟܝܬ ܐܢܝܢ܀ Hieron.: *et spiritus transiens emundabit eas.* [50] Colb. [51] Nicetas et "MSS." [52] Nobil. [53] Idem.

Cap. XXXVIII. [1] "Sic [Nicet. et] omnes praeter Reg. unum, qui habet: Σ. σκ. ἐν καρδίᾳ."—*Montef.* [2] Sic Orat. et Reg. unus. Scholiastam magis quam interpretem sapit. [3] Olymp. et "omnes." Paullo ante Hieron.: ※ *si nosti*, invito Syro. [4] Sic "omnes MSS." Olymp.: Οἱ δὲ ἄλλοι, αἱ βάσεις, οἱ καταπῆγες. [5] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܟܚܕܐ܀ [6] Sic "omnes MSS." Olymp.: Οἱ δὲ ἄλλοι, ἅμα υἱοὶ θεοῦ.

8. בְּגִיחוֹ. *In prorumpendo suo.* Ο΄. ὅτε ἐμαίμασσεν. Τινὰ τῶν ἀντιγράφων· ὅτε ἐμαιοῦτο.[7] Ἀ. ἐν τῷ παλαίειν.[8]

9. בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ. *In ponendo me nubem vestimentum ejus.* Ο΄. ἐθέμην δὲ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν. Σ. ὡς νεφέλῃ περιείλησα αὐτήν.[9]

וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ. *Et caliginem fasciam ejus.* Ο΄. ὁμίχλῃ δὲ αὐτὴν ἐσπαργάνωσα. Ἀ. Θ. καὶ γνόφον πλάνησιν (s. πλάνην) αὐτοῦ. Σ. . . εἴλημα αὐτῷ.[10]

11. וּפֹא יָשִׁית בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ. *Et hic ponat* (terminum) *contra elationem fluctuum tuorum.* Ο΄. ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντριβήσεταί σου τὰ κύματα. Σ. ἕως ὧδε τετάχθω τὸ ἔπαρμα τῶν κυμάτων σου.[11]

12. יִדַּעְתָּ הַשַּׁחַר מְקֹמוֹ. *Num scire fecisti aurorae locum suum?* Ο΄. ἑωσφόρος δὲ εἶδε τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. Ἀ. Θ. ἐγνώρισας τῷ ὄρθρῳ τόπον αὐτοῦ.[12]

13. בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ. *Alas* (extrema) *terrae.* Ο΄. πτερύγων γῆς. Σ. ἄκρων γῆς.[13]

15. וַיִּמָּנַע. *Et prohibebitur.* Ο΄. ἀφεῖλες δέ. Σ. περιαιρεθήσεται.[14]

תִּשָּׁבֵר. *Confringetur.* Ο΄. συνέτριψας. Ἀ. Σ. συντρίψεις.[15]

16. עַד־נִבְכֵי־יָם. *Usque ad fontes maris.* Ο΄. ἐπὶ πηγὴν θαλάσσης. Σ. ἕως συνοχῆς πηγῆς.[16]

וּבְחֵקֶר תְּהוֹם. *Et in pervestigatione abyssi.* Ο΄. ἐν δὲ ἴχνεσιν ἀβύσσου. Ἀ. ἐν ἐξιχνιασμῷ ἀβύσσου.[17]

18. הִתְבֹּנַנְתָּ. *Num intellexisti.* Ο΄. νενουθέτησαι δέ. Ἀ. μὴ κατενόησας. Σ. μὴ ἐνενόησας. Θ. μὴ συνῆκας.[18]

19. יִשְׁכָּן. *Habitat.* Ο΄. αὐλίζεται. Ἀ. Θ. σκηνοῖ. Σ. ἠρεμεῖ.[19]

20. נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ. *Semitas domus ejus.* Ο΄. τρίβους αὐτῶν. Σ. ἀτραποὺς οἰκήσεως.[20]

22. בָּרָד. *Grandinis.* Ο΄. χαλάζης. Σ. κρυστάλλου.[21]

24. אוֹר. *Lux.* Ο΄. πάχνη. Ἀ. Θ. φῶς.[22]

קָדִים. *Eurus.* Ο΄. νότος. Σ. ἄνεμος.[23]

25. מִי־פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה. *Quis divisit inundationi aquaeductum?* Ο΄. τίς δὲ ἡτοίμασεν ὑετῷ λάβρῳ ῥύσιν; Ἀ. τίς διεῖλεν . . . Ἀ. Θ. τίς διέστειλε τῷ κατακλυσμῷ ὑδραγωγόν;[24]

וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת. *Et viam fulgetro vocum.* Ο΄. ὁδὸν δὲ κυδοιμῶν. Ἀ. καὶ ὁδὸν εἰς κτύπον φωνῶν. Σ. . . εἰς ψόφον βροντῆς.[25]

---

[7] Olymp. Lectio ἐμαιοῦτο est in Codd. III, 23, 249. Syro-hex.: ἐμαιώθη (ܐܬܛܠܠܘܒ). [8] Nobil. [9] Sic Olymp. Colb. autem: Σ. ὡς νεφέλην π. αὐτῷ. Nobil. affert: Ἀ. περιείλησα; et sic ex "uno" edidit Montef. Sed vix credibile est Aquilam Hebraea sic vertisse. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܥܡܛܢܐ ܡܛܥܝܢܘܬܐ ܕܝܠܗ ܀ ܣ. ܦܪܣܐ ܠܗ ܀ (In fragmento Symmachi pro ܦܪܣܐ Middeld. dedit κεφαλίδα, provocans ad Zach. v. 1. Psal. xxxix. 8, quae loca ambigua sunt. E contrario ܦܪܣܐ est εἴλημα in Hex. ad Psal. xxxix. 8. Jerem. xxxvi. 2, 14. Idem monet, pro חֲתֻלָּה, *fascia*, Aq. Theod. legisse הֲתֻלָּה, cui cognata forma הֲתֻלִים, *illusiones*, reperitur Job. xvii. 2.) [11] Olymp. et "omnes." Sic sine nom. Cod. 257. [12] Sic Colb. Olymp. τοῖς λοιποῖς tribuit. [13] Cod. 257. [14] Reg. unus. [15] Reg. unus Symmacho, Colb. Aquilae tribuit. Ad haec, βραχίονα δὲ ὑπερηφάνων, Parsons. e Cod. 138 affert: Ἀ. τὸν ἀδίκως ἐκτεινόμενον, quod merum scholium esse quivis videt. [16] Colb., Reg. unus. [17] Iidem. Parsons. e Codd. 137, 138, 139, 255 affert: Ἀ. ἕως φόρου ῥημάτων, quae ad priorem versiculum potius pertinere videntur; neque sic tamen expediri possunt. [18] Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Ἀ. μὴ συνῆκας. Cod. 139: Σ. συνῆκας. [19] "Ἀ. σκηνοῖ. Θ. ἠρεμεῖ. Sic omnes MSS. Drusius [post Nicet.]: Οἱ ἄλλοι· σκηνοῖ, ἠρεμεῖ."—*Montef.* Parsons. affert: "Ἀ. Θ. σκηνοῖ. 138, 250, 255. Σ. ἠρεμεῖ. 137, 138, 139, 255." Symmacho peculiare est ἠρεμεῖν pro שָׁכַן. Cf. Hex. ad Job. xxxix. 28. Psal. xxxvi. 28. lxviii. 37. [20] Nicet. et "omnes:" etiam Cod. 259. [21] Nobil. [22] Sic "MSS." Nobil. soli Aquilae tribuit. [23] Reg. unus. [24] "Ἀ. τίς διεῖλεν. Sic Drusius [Nobil.] qui postea habet: Οἱ ἄλλοι· τίς δὲ ἔστειλεν etc. Colb. et Reg. unus: Ἀ. Θ. τίς δὲ ἔστειλεν etc."—*Montef.* Nicetas habet: Οἱ ἄλλοι· τίς δὲ κατέστειλε κ.τ.έ. Nos Schleusneri emendationem διέστειλε pro δὲ ἔστειλε recepimus. [25] Ἀ. εἰς κτ. φωνῶν. Σ. εἰς ψ. βροντῆς. Sic ex [Nobil. et] "omnibus" Montef. Cod. 250 in marg.: εἰς κτύπον φωνῶν, ψόφου βροντῶν. Syro-hex. ܐ. ܘܬܘܢܝܐ ܕܩܠܐ ܕܪܥܡܐ ܀

26, 27. לְהַמְטִיר——מֹצָא דֶשֶׁא. O′. Vacabat. ※ Θ. τοῦ ὑετίσαι——ἔξοδον χλόης.[26]

27. לְהַצְמִיחַ. *Ad germinare faciendum.* ※ Θ. τοῦ ἐκβλαστῆσαι. Ἄλλος· ἐκβλαστήσει.[27]

מֹצָא. *Egressum.* ※ Θ. ἔξοδον. Σ. ἀνάφυσιν.[28]

28. הֲיֵשׁ לַמָּטָר אָב. *Num est pluviae pater?* O′. τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ; Ἀ. μήτι ἐστὶν ὑετῷ πατήρ; Σ. ἆρά ἐστιν ὑετῷ πατήρ;[29]

29. הַקֶּרַח. *Glacies.* O′. κρύσταλλος. Ἀ. Θ. πάγος.[30]

30. וּפְנֵי תְהוֹם יִתְלַכָּדוּ. *Et facies abyssi inter se cohaeret.* O′. πρόσωπον ἀσεβοῦς τίς ἔπτηξε; Ὁ Ἑβραῖος· πρόσωπον δὲ ἀβύσσου πήγνυται.[31]

31. הַתְקַשֵּׁר מַעֲדַנּוֹת כִּימָה. *Num ligabis vincula* (s. *delicias*) *Pleiadum?* O′. συνῆκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος; Σ. ἢ συνάψεις μόρια Πλειάδος;[32]

32. הֲתֹצִיא—תַנְחֵם. O′. Vacabat. ※ Θ. διανοίξεις—ἄξεις αὐτά;[33]

הֲתֹצִיא מַזָּרוֹת בְּעִתּוֹ. *Num exire facies signa caelestia suo* quodque *tempore?* ※ Θ. διανοίξεις Μαζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ; Σ. ἢ ἀναφύσεις τὰ σκορπισθέντα κατὰ καιρὸν αὐτοῦ ἕκαστον;[34]

32. וְעַיִשׁ עַל־בָּנֶיהָ תַנְחֵם. *Et Arcturum cum filiis ejus deduces eos.* ※ Θ. καὶ ἕσπερον ἐπὶ κόμης αὐτοῦ ἄξεις αὐτά. Ἀ. καὶ ἕσπερον ἐπὶ οἰκοδομῆς αὐτοῦ καθοδηγήσεις αὐτούς.[35]

33. חֻקּוֹת. *Statuta.* O′. τροπάς. Ἀ. ἀκριβείας. Σ. διατάξεις. Θ. συντάγματα.[36]

34. וְשִׁפְעַת־מַיִם. *Et copia aquarum.* O′. καὶ τρόμῳ ὕδατος λάβρου. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὁρμὴ ὑδάτων.[37]

35. בְּרָקִים. *Fulgura.* O′. κεραυνούς. Οἱ λοιποί· ἀστραπάς.[38]

הִנֵּנוּ. *Ecce nos.* O′. τί ἐστι; Ἀ. ἰδοὺ ἡμεῖς.[39] Σ. πάρεσμεν.[40]

36. אוֹ מִי־נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה. *Aut quis dedit cordi* (s. τῷ φαινομένῳ) *intelligentiam?* O′. ἢ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην. Σ. ἢ τίς ἔδωκε μεμωραμένῳ ἔννοιαν;[41]

37. מִי־יְסַפֵּר שְׁחָקִים בְּחָכְמָה וְנִבְלֵי שָׁמַיִם מִי יַשְׁכִּיב. *Quis enumerabit nubes cum sapientia? et utres caeli quis inclinabit?* O′. τίς δὲ ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε; Ἀ. τίς ἐξηγήσεται (s. διηγήσεται) ῥοπὰς σοφίᾳ; καὶ ἀπορρέοντα οὐρανοῦ τίς κοιμήσει;[42] Σ. τίς ἀριθμήσει

---

[26] "Hi quatuor versiculi asteriscis notantur in Colb. [Cod. 248] et Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Sub ※ Θ affert Syro-hex. [27] Colb., Reg. unus. [28] Montef. ex iisdem edidit: Ἄλλος· ἀνάφυσιν. Symmacho lectionem tribuunt Codd. 139, 255. Cf. ad v. 32, et ad Cap. xiv. 14. [29] Montef. edidit: Ἀ. μήτις ἐστὶν ὑ. π. Σ. ἆρα ἐστὶν ὑ. π., notans: "Lectionem Aquilae habet Drusius; Symmachi vero MSS." Drus. post Nobil. habet: Ἀ. μήτις ἔνεστιν (non ἐστὶν) ὑ. π. Parsons. ex Cod. 255 affert: Ἀ. Θ. μήτις ἆρα. Nos Syrum secuti sumus, qui affert: ܐ. ܕܠܡܐ ܐܝܬ ܠܡܛܪܐ ܐܒܐ. Pro הֲ interrog. μήτι habet Aq. Job. xxiii. 6. Jesai. vii. 13. [30] Colb., Reg. unus. [31] "Nonnulli libri habent, τίς ἔτηξεν. [Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܡܢܘ ܩܦܐ. Hieron.: *quis tabefecit.*] Schol. Ὁ Ἑβραῖος· πρόσωπον δὲ ἀβύσσου πήγνυται; unde aliqua Ed. [Comp.] habet: πρόσωπον δὲ ἀβύσσου τίς ἔπηξεν. Sed magis Hebraeo responderet, si τίς ἔπηξεν legeretur."—*Nobil.* Ex sola Nobilii conjectura, ut videtur, Montef. edidit: Ἄλλος· πρόσωπον δὲ ἀβύσσου τίς ἔπηξεν; [32] Aquilae hoc fragmentum tribuit Nobil., Symmacho Olymp., Syro-hex. et Colb., qui legit εἰ pro ἤ. Syro-hex. ܣ. ܐܘ ܡܩܦ ܐܢܬ ܡܢܘ̈ܬܐ ܕܟܝܡܐ. Aquilae כִּימָה est Ἄρκτουρος Amos v. 8. [33] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [34] Nobil. et "omnes." Syrus affert: ܐ. ܐܘ ܥܫܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܒܕܪ̈ܐ ܕܐܬܒܕܪܘ ܟܠ ܚܕ ܒܙܒܢܐ ܕܝܠܗ, h.e., si quid video, Ἀ. ἢ ἀδικεῖτε τὰ σκορπισθέντα κ.τ.έ. Pro ܥܫܩܝܢ libenter legerim ܡܦܩܝܢ, ἀναφύσετε, et Symmacho auctori tribuerim. Idem in marg. notat: "ܡܐܙܘܪܬܐ (subscripto ΜΑΖΟΡΩΘ) quidam dicunt esse *caniculum Orionis* (ܟܠܒܐ ܕܓܢܒܪܐ); alii dicunt esse *signum zodiaci* (ܡܠܘܫܐ)." [35] Syro-hex. ܐ. ܘܡܥܪܒܐ ܥܠ ܒܢܝܢܐ ܕܝܠܗ ܬܕܒܪ ܐܢܘܢ. Montef. ex Colb. affert: Ἀ. καθοδηγήσεις. Hieron.: ※ *et vesperum super aedificationem ejus induces.* [36] Colb., Reg. unus. [37] Sic Cod. 137. Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Ἀ. Θ. καὶ ὁ. ὑ. [38] Colb., Reg. unus. [39] Iidem. Nobil. affert: Ἀ. ἰδοὺ ἐσμέν. [40] Colb., Reg. unus. [41] Olymp. et "omnes." [42] Syro-hex. ܐ. ܡܢܘ ܢܫܬܥܐ ܒܚܟܡܬܐ ܘܡܫܟ̈ܠܐ ܕܫܡܝܐ ܡܢܘ ܢܫܟܒ. (Aquilae solenne est ἀπορρέων pro Hebr. נָבָל, *stultus*, quod Syrus noster per ܕܕܐܒ vertit Jerem. xvii. 11. Syr. ܡܫܟ̈ܠܐ est

τὸν αἰθέρα σοφίᾳ; ἢ ὄργανα οὐρανοῦ τίς συνθήσει;[43] Θ. τίς ἀριθμήσει παλαιώματα σοφίᾳ; καὶ ὄργανα οὐρανοῦ τίς κοιμήσει;[44]

38. בְּצֶקֶת עָפָר לַמּוּצָק וּרְגָבִים יְדֻבָּקוּ. *Colliquescendo pulverem in massam fusilem, et* ut *glebae agglutinentur.* Ο΄. κέχυται δὲ ὥσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὥσπερ λίθῳ κύβον. Ἀ. ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι γῆν καταχύσει, καὶ χερμάδες (s. χερμάδια) κολληθήσονται.[45] Σ. ὅταν κέχυται εἰς κόνιν γῆς ἐπίχυσις, ἵνα βῶλοι γένωνται ἐν συγκολλήσει.[46] Θ. ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι γῆν καταχύσει, καὶ βῶλοι συγκολληθήσονται.[47]

39. טֶרֶף. *Praedam.* Ο΄. βοράν. Σ. Θ. θήραν.[48]

40. כִּי־יָשֹׁחוּ. *Quum subsidunt.* Ο΄. δεδοίκασι γάρ. Ἄλλος· ὅτι φωλεύουσι.[49]

בַסֻּכָּה. *In umbraculo.* Ο΄. ἐν ὕλαις. Schol. ἐν κοίταις.[50]

CAP. XXXIX.

1. הֲיָדַעְתָּ עֵת לֶדֶת יַעֲלֵי־סָלַע. *An nosti tempus parturitionis rupicaprarum?* Ο΄. Vacabat. Θ. ※ εἰ ἔγνως καιρὸν τοκετοῦ τραγελάφων πέτρας.[1] [Θ.] . . . νεβρῶν ἐν πέτρᾳ.[2]

2. תִּסְפֹּר יְרָחִים תְּמַלֶּאנָה. *Numerasne menses quas implent?* Ο΄. ἠρίθμησας δὲ μῆνας αὐτῶν πλήρεις τοκετοῦ αὐτῶν. Σ. ἠρίθμησας δὲ σελήνας πληρῶσαι αὐτάς.[3]

3. תִּכְרַעְנָה יַלְדֵיהֶן תְּפַלַּחְנָה. *Incurvant se, natos suos findere* (prorumpere) *faciunt.* Ο΄. ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου. Σ. Θ. ἐνδώσουσι τὰ παιδία αὐτῶν, διασώσεις αὐτά.[4]

3, 4. חֶבְלֵיהֶם——וְלֹא־שָׁבוּ לָמוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὠδῖνας δὲ——καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς.[5]

3. חֶבְלֵיהֶם תְּשַׁלַּחְנָה. *Dolores suos emittunt.* ※ Θ. ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς. Σ. ἃ ὠδίνησαν ἀπολείπουσι.[6]

---

fluxio aquae, fluentum, flumen, auctore Bernsteinio in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 537, qui nostrum locum non neglexit). [43] Syro-hex. ܣ. ܡܢܘ ܢܬܠ ܠܐܪܥܐ ܡܐܢ̈ܐ ܕܫܡܝܐ ܐܘ ܠܐܝܪ ܒܚܟܡܬܐ. ܘܡܐܢ̈ܐ ܕܫܡܝܐ ܡܢܘ ܢܪܡܐ. Montef. ex Colb. et Reg. uno edidit: Σ. ἢ ὄργανα οὐρανοῦ τίς συνθήσει; Sic Codd. 138, 255, et cum titulo Σ. Θ. Codd. 137, 139. Hieron.: ※ *et organa caeli in terram declinavit.* [44] Syro-hex. .ܠ. ܡܢܘ ܢܡܢܐ ܥܬܝܩܘܬ̈ܐ ܒܚܟܡܬܐ ܘܡܐܢ̈ܐ ܕܫܡܝܐ ܡܢܘ ܢܫܟܒ. Nobil. affert: Σ. (corrige Θ.) καὶ ὄργανα οὐρανοῦ τίς κοσμήσει (sic); [45] Syro-hex. in continuatione: ܡܐ ܕܡܬܐܫܕܐ ܥܦܪܐ ܠܫܘܦܥܐ ܘܟܐܦ̈ܐ ܐܝܟ ܡܕܒܩܝܢ Middeld. tentat: ὅταν ἐκχύεται γῆ καταχύσει, καὶ . . . καταλαμβάνονται; (quasi scriptum esset ܡܬܕܪܟܝܢ, cujus tamen formae exemplum non habeo.) Pro ܡܬܕܪ̈ܟܝܢ legendum videtur ܡܬܕܒܩܝܢ. Tum Syriaca ad verbum sonant: καὶ θυγατέρες χειρὸς κολληθήσονται; quae quomodo cum Hebraeis concilianda sint, non video.—Haec prius scripseram quam mihi in manus venerint literae A. Ceriani, quas nunc cum lectore communicabo. "Codex: ܘܒ̈ܢܬܐ ܐܝܕܐ ܡܬܕܒܩܢ, superscripto scholio charactere medio inter Estranghelum et Maroniticum: ܒ̈ܢܬ ܐܝܕܐ ܐܝܬܝܗܝܢ. ܟܐܦ̈ܐ ܕܡܠܝܢ ܐܝܕܐ. Locutio ܐܝܕܐ ܒܪ Nostro est ἐγχειρίδιον Jerem. l. 42. Epist. Jerem. 15; sed ipse noscis quam lata sit significatio hujus Syri idiomatis." Hujus scholii ope, incidi in vocabulum Aquilae, Homericarum formarum imitatori, bene notum, χερμὰς s. χερμάδιον, ita dictum secundum Grammaticos, *quia manum tenentis implet.* Sic Zonaras: Χερμάδιον, ὁ χειροπλήθης λίθος, παρὰ τὸ τὴν χεῖρα πληροῦν. Conjecturam meam certo certiorem facit ipsius Aquilae usus, qui ad Deut. xxi. 21 pro Hebr. רְגָמֻהוּ, Ο΄. λιθοβολήσουσιν, teste Holmesii Cod. 108, χερμαδιοῦσιν interpretatus est. [46] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܡܬܝ ܕܐܫܝܕ ܠܥܦܪܐ ܕܐܪܥܐ ܐܫܝܕܘܬܐ ܐܝܟ ܕܢܗܘܘܢ ܩܠܘܕܐ ܒܡܕܒܩܘܬܐ. Hic venit in auxilium Cod. 252: Ἀ. γῆς ἐπίχυσις ἵνα βῶλοι γένωνται συγκολληθεῖσαι; quae manifesto non Aquilae, sed Symmacho vindicanda sunt. [47] Syro-hex. in continuatione: ܡܐ ܕܡܬܐܫܕܐ ܥܦܪܐ ܠܫܘܦܥܐ ܘܩܠܘܕܐ ܢܬܕܒܩܘܢ. [48] Colb., Reg. unus. [49] Iidem. [50] Schol. apud Nobil. Sic Codd. 161, 248 in marg.

CAP. XXXIX. [1] Sic sub Θ. ※ Syro-hex. (ubi in edito ante ܐܝܠܐ supplendum ex cod. ܐ), et sub ※ Hieron. [2] "Colb. et Reg. unus, qui hoc scholium adjiciunt: ἀντὶ τοῦ, αἰγαγρῶν (αἰγάγρων)."—*Montef.* [3] Nobil. [4] Codd. 137, 138, 255: Σ. ἐνδώσουσι κ.τ.έ. Cod. 139: Σ. ἐνδώσουσι τὰ π. αὐτῶν. Ἀ. διασώσῃς αὐτά. Colb., Reg. unus: Θ. ἐνδώσουσι κ.τ.έ. Cod. 259, Reg. alter: Θ. ἐὰν δώσουσι κ.τ.έ. Orat.: Θ. ἐὰν δώσωσι κ.τ.έ. Postremo Nicetas ex Chrysost.: Σαφέστερον ὁ Θ. ἡρμήνευσεν, εἰπών· ἐὰν δώσουσι τὰ παιδία αὐτῶν, διασώσεις αὐτά; [5] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ δ΄. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [6] Sic Olymp., Cod. 138, et

4\. יַחְלְמוּ בְנֵיהֶם. *Robusti facti sunt filii earum.* ※ Θ. ἀπορρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν. Σ. ἀποβάλλονται τὰ τέκνα αὐτῶν.[7]

יִרְבּוּ בַבָּר. *Adolescunt in agro.* ※ Θ. πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι. Σ. πληθύνειν ἐν ἀγριότητι.[8]

יָצְאוּ וְלֹא־שָׁבוּ לָמוֹ. *Egrediuntur, nec redeunt ad eas.* ※ Θ. ἐξελεύσονται, καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς. Σ. ἐξελθόντα οὐχ ὑποστρέψει πρὸς αὐτάς.[9]

6\. עֲרָבָה. *Desertum.* Ο΄. ἔρημον. Ἀ. ὁμαλήν. Σ. ἀοίκητον. Θ. ἀραβά.[10]

בֵּיתוֹ. *Domum ejus.* Ο΄. δίαιταν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. οἶκον . .[11]

וּמִשְׁכְּנוֹתָיו מְלֵחָה. *Et habitacula ejus salsuginem.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἁλμυρίδα.[12] Σ. γῆν αὐτοῦ . . .[13]

7\. נוֹגֵשׂ. *Exactoris.* Ο΄. φορολόγου. Ἀ. εἰσπράκτου.[14]

8\. יְתוּר—יִדְרוֹשׁ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. κατασκέψεται—ζητεῖ.[15]

9\. רֵים. *Bubalus* (s. *oryx*). Ο΄. μονόκερως. Ἀ. ῥινόκερως.[16]

10\. אִם־יְשַׂדֵּד עֲמָקִים אַחֲרֶיךָ. *Num occabit valles post te.* Ο΄. ἢ ἑλκύσει σου αὔλακας ἐν πεδίῳ. Σ. ἢ ὁμαλίσει κοιλάδας ἀκολουθῶν σοι.[17]

11\. וְתַעֲזֹב. *Et derelinques.* Ο΄. ἐπαφήσεις δέ. Θ. μὴ ἐγκαταλείψεις.[18]

12\. הֲתַאֲמִין בּוֹ. *Num credes ei.* Ο΄. πιστεύσεις δέ. Πάντες· ※ αὐτῷ.[19]

יָשִׁיב. *Reddet.* Ο΄. ἀποδώσει. Σ. ἀποκαταστήσει.[20]

יֶאֱסֹף. *Comportabit.* Ο΄. εἰσοίσει. Σ. συλλέξει. Θ. συνάξει.[21]

13\. כְּנַף־רְנָנִים נֶעֱלָסָה. *Ala struthionum exsultat.* Ο΄. πτέρυξ τερπομένων νεέλασσα. Ἀ. πτερύγιον αἰνούντων συναναπλέκεται.[22] Σ. πτέρον ἀγλαϊσμοῦ περιφύεται.[23]

13–18\. אִם־אֶבְרָה——וּלְרֹכְבוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐὰν συλλάβῃ——καὶ τοῦ ἐπιβάτου αὐτοῦ.[24]

13\. אִם־אֶבְרָה חֲסִידָה וְנֹצָה. *An ala ciconiae et pluma.* ※ Θ. ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα καὶ νέσσα. Ἀ. *alis* ἐρωδιοῦ καὶ ἱέρακος.[25] Σ. εἰ ἐναγκαλίσεται ὁ κύκνος πτίλους αὐτοῦ.[26]

15\. וַתִּשְׁכַּח כִּי־רֶגֶל תְּזוּרֶהָ. *Et obliviscitur quod pes ea comprimet.* ※ Θ. καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς σκορπιεῖ. Ἀ. καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς λικμήσει αὐτά. Σ. καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς λικμήσει αὐτό.[27]

(cum καταλείπουσι pro ἀπολείπουσι) Codd. 137, 139. Montef. ex Regiis duobus edidit: Ἀ. Σ. ὠδίνησαν, ἀπολείπουσι. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 163: "Verba, ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς, videntur esse Theodotionis, qui ea posuerat pro verbis τῶν Ο΄, ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἔλυσας, a librariis alienum in locum (v. 2 nempe) collocatis." In v. 2 pro ἔλυσας Cod. 157 habet ἐξαποστελεῖς. [7] Sic Montef. ex Colb. et Reg. uno, sed minus probabiliter ad Hebraea תְּכָרַעְנָה יַלְדֵיהֶן (v. 3) refert. Cod. 255: Σ. ἀποβάλλονται. Codd. 137, 138, 139: Σ. ἀποβάλονται. [8] Colb., Reg. unus. Pro ἀγρώτητι, quae vox nulla est, correximus ἀγριότητι. [9] Colb., Reg. unus. [10] Nobil. Codd. 250, 255: Σ. ἀοίκητον. [11] Codd. 250, 255: Ἀ. Θ. οἶκον. Colb.: Ἀ. Σ. Θ. οἶκον ἀοίκητον. [12] Sic Colb., Syro-hex. et sub aster. Hieron. [13] Reg. unus. [14] Sic Drusius. Nobil. affert: Ἀ. ἐκπράκτου. Vid. Hex. ad Exod. v. 13. Ad vocab. ἀκούων Parsons. e Cod. 139 affert: Σ. ἀπολαβεῖν ἀφθόνως τῶν ἐπὶ γῆς; et sic sine auctore Codd. 137, 138. Est scholium manifestum. [15] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron., invito Montef. [16] Nicet., Reg. unus. Cod. 256: αρινοκερως (sic). [17] Colb., Reg. unus. [18] Iidem. [19] Syro-hex. in marg. Apud Hieron. pro his, *et credes ei* ※ *quia* etc., corrigendum: *et credes* ※ *ei* : *quia* etc. [20] Colb. [21] Idem. [22] Nobil., Orat., Reg. unus, qui omnes συναναπλέκει habent. Syro-hex. .ܐ̱. ܓܦܐ ܕܢܥܡܝܬܐ ܐܬܦܠܓܬ ܡܬܚܒܟܐ ◆. Syrus videtur Graecum συναναπλέκεται vertisse, favente forma Hebraea. Versio totius v. Hieronymiana est: ※ *Penna struthionum mixta est alis herodionis et accipitris.* [23] Nicet., Orat., Reg. unus. Paullo aliter Cod. 252: Σ. πτερύγιον ὡραϊσμοῦ περιφύεται. [24] Sic Syro-hex. Montef. juxta Colb. Theodotionis supplementum ab ὅτι ἀφήσει (v. 14) incipit; Hieron. vero a πτέρυξ (v. 13). [25] Sic Codd. 248 (qui habet ἐρωδιὸς), 252. Syro-hex. .ܐ̱. ܕܗܪܘܕܝܘܢ ܘܕܢܨܐ ◆. Supplevimus *alis* ex Hieron. modo allato. Montef. ex Reg. uno affert: Ἀ. ἐρωδιός. Polychron.: ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀσίδα πτηνὸν μέγιστον, πλὴν εὔηθες, ἣν Ἀκύλας ἐρωδιὸν καὶ ἱέρακα ἐκδέδωκεν. [26] Nobil. [27] Syro-hex. .ܐ̱. ܘܛܥܬ ܕܪܓܠܐ ܬܕܘܫ ܐܢܘܢ ◆. Eadem Symmacho tribuit, nisi ܬܕܘܫ pro ܬܕܘܫܝܢ.

16. הִקְשִׁיחַ בָּנֶיהָ. *Duriter tractat pullos suos.* ※ Θ. ἀπεσκλήρυνε τὰ τέκνα ἑαυτῆς. [Ἄλλος· καταπονήσει τῇ νεοττοτροφίᾳ.][28]

17. הִשָּׁהּ. *Oblivisci fecit eam.* ※ Θ. κατεσιώπησεν αὐτῇ. Σ. παρεῖλεν.[29]

וְלֹא־חָלַק לָהּ בַּבִּינָה. *Et non impertitus est ei intelligentiam.* ※ Θ. καὶ οὐκ ἐμέρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει. Σ. καὶ οὐκ ἔνειμεν αὐτῇ σύνεσιν.[30]

18. כָּעֵת בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא. *Quo tempore in altum sese extollit.* ※ Θ. κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει ὑψώσει. Σ. πετομένη.[31]

19. רַעְמָה. *Tonitru.* Ο΄. φόβον. Σ. κλαγγήν. Θ. χρεμετισμόν.[32]

20. אֵימָה. *Terror.* Ο΄. τόλμη. Σ. Θ. φόβος.[33]

21. בָעֵמֶק. *In valle.* Ο΄. ἐν πεδίῳ. Ἀ. Θ. ἐν κοιλάδι.[34]

לִקְרַאת־נָשֶׁק. *In occursum armorum.* Ο΄. συναντῶν βασιλεῖ (alia exempl. βέλει[35]). Ἀ. Θ. εἰς ἀπάντησιν ὅπλου. Σ. εἰς ἀπάντησιν καταφράκτων.[36]

22. מִפְּנֵי־חָרֶב. *A conspectu gladii.* Ο΄. ἀπὸ σιδήρου. Σ. Θ. . . μαχαίρας.[37]

23. לַהַב. *Flamma.* Ο΄. Vacat. Θ. φλόξ.[38]

23, 24. חֲנִית וְכִידוֹן : בְּרַעַשׁ. (Flamma) *hastae et lanceae. Cum strepitu.* Ο΄. τόξον καὶ μάχαιρα· καὶ ὀργή. ※ Θ. λόγχης καὶ ἀσπίδος σεισμῷ.[39]

24. בְּרַעַשׁ וְרֹגֶז יְגַמֶּא־אֶרֶץ. *Cum motione et concussione sorbet terram.* Ο΄. καὶ ὀργὴ ἀφανιεῖ τὴν γῆν. Σ. ἐν σάλῳ καὶ ὀργῇ ὡς καταπίνων . . .[40]

וְלֹא יַאֲמִין כִּי־קוֹל שׁוֹפָר. *Neque credit quod sonus tubae sit.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ πιστεύσει ἕως ἂν σημάνῃ σάλπιγξ. Σ. καὶ οὐ δηλωθήσεται ὑπὸ ἤχους σάλπιγγος.[41]

25. וּמֵרָחוֹק יָרִיחַ מִלְחָמָה. *Et eminus odoratur pugnam.* Ο΄. πόρρωθεν δὲ ὀσφραίνεται πολέμου. Σ. καὶ πόρρωθεν ἀλαλάξει πολεμικόν.[42]

26. לְתֵימָן. *Versus austrum.* Ο΄. ἀκίνητος ※ καθορῶν τὰ πρὸς νότον.[43]

28. סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלֹנָן. *Petram inhabitat et pernoctat.* Ο΄. καθεσθεὶς αὐλίζεται. Ἀ. Θ. ἐν πέτρᾳ . . .[44] Σ. ἐν πέτρᾳ ἠρεμῶν αὐλισθήσεται.[45]

עַל־שֶׁן־סֶלַע וּמְצוּדָה. *Super dentem rupis et arcis* (s. *arcem*). Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ.[46] Ἀ. . . καὶ ὀχυρώματος.[47]

---

[28] Sic Montef. Nobilius quasi scholium recte affert. Pertinet autem ad verba ὥστε μὴ ἑαυτήν. Olymp.: ἀποσκληρύνασα τὴν περὶ τὰ τέκνα φυσικὴν στοργήν, ἵνα μὴ ἑαυτὴν καταπονήσῃ νεοττοτροφοῦσα. [29] "Omnes." Nescio an Olympiodoro debeatur: ἐπειδή, φησίν, ἐσιώπησεν, ἀντὶ τοῦ, ἀνέσχε καὶ παρεῖλεν ἀπ' αὐτῆς ὁ θεὸς σοφίαν. [30] Olymp. et "omnes." [31] Colb., Reg. unus. Est scholium, ut videtur. [32] Colb., Reg. unus. Cod. 250 in marg.: χρεμετισμόν. κλαγγήν. Olymp. Symmacho tribuit κραυγήν. [33] Colb., Reg. unus. Montef. minus probabiliter ad הוד refert. [34] Colb., Reg. unus. Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. ἐν κοιλάδι (ܒܥܘܡܩܐ). [35] Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ܒܓܐܪܐ ⁘. Olymp. legit βέλει, notans: καθ' ἕτερα δὲ τῶν ἀντιγράφων, συναντῶν βασιλεῖ. [36] Colb., Reg. unus, quorum posterior Aquilae tribuit συνάντησιν. Olymp.: ἢ κατὰ τοὺς λοιπούς, εἰς ἀπ. ὅπλου, καὶ εἰς ἀπ. καταφράκτων. [37] Colb., Reg. Nescio quid sibi velint Codd. 161, 248, qui afferunt: Σ. ἡμιόνου. [38] Syro-hex. ⁘ ܫܠܗܒܝܬܐ .ܬ. [39] Syrus affert: ⁘ ܪܘܡܚܐ ܘܕܝܠܝܬܐ ܒܙܘܥܐ ※ .ܬ. Deinde notat: "Non positum erat apud Origenem." Pro ܕܝܠܝܬܐ Kreyssigius ingeniose conjecit ܕܬܪܣܐ, et sic reapse codex. Eodem pertinere videtur Cod. 249, qui post μάχαιραν addit: λόγχη (sic) καὶ ἀσπίδος σεισμός. Propter rationes autem grammaticas ordinem verborum mutavit Syrus. Totum v. sic vertit Hieron.: *Super ipsum autem gaudet arcus et gladius,* ※ *lanceae hastaeque tremore.* [40] Olymp. et "omnes." [41] Colb., Reg. unus. Kreyssig. tentat δειλωθήσεται. [42] "Reg. unus, qui habet ἀλαλάξω, male."—*Montef.* Chrysost. apud Nicet.: ἀκούει, φησί, σάλπιγγος, καὶ οἶδε τοῦ πολέμου τὸ σύνθημα, καὶ πόρρωθεν ἀλαλάζει πολεμικόν. [43] Hieron.: *immobilis* ※ *et respiciens ad austrum.* Copulam expunxit Vallarsius, invito Syro-hex., qui sine aster. habet: ἀκ. καὶ καθορῶν (s. καὶ ὁρῶν) κ.τ.ἑ. [44] Syro-hex. a Norbergio omissus: .ܐ .ܬ. ⁘ ܒܫܘܥܐ. [45] Colb., Reg. unus. [46] Sic Syro-hex., qui καὶ ἀποκρύφων (ܘܒܡܛܫܝܬܐ) legit. Hieron.: ※ *in summitate petrae et in caverna.* [47] Nobil., Colb., Reg. unus.

29. לְמֵרָחוֹק עֵינָיו יַבִּיטוּ. Οʹ. Vacabat. ※ Θ. πόρρωθεν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ σκοπεύουσι.[48]

30. יְעַלְעוּ־דָם. *Sorbent sanguinem.* Οʹ. φύρονται ἐν αἵματι. ʼΑ. ἐστομισμένοι . . .[49] Σ. καταρροφῶσιν αἷμα.[50]

וּבַאֲשֶׁר חֲלָלִים שָׁם הוּא. *Et ubi confossi, ibi illa* (aquila). Οʹ. οὗ δ' ἂν ὦσι τεθνεῶτες παραχρῆμα εὑρίσκονται. Σ. ὅπου δὲ σάρκες τετρωμένων πάρεισι.[51]

31, 32 (Hebr. xl. 1, 2). וַיַּעַן——יִסּוֹר. Οʹ. Vacabat. Θ. ※ καὶ ἀπεκρίθη——ἐκκλίνει;[52]

32 (xl. 2). הֲרֹב עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר מוֹכִיחַ אֱלוֹהַ יַעֲנֶנָּה. *Num contendens cum Omnipotente castigator* (ejus erit)? *arguens Deum respondeat ad illud.* Οʹ. Θ. ※ μὴ κρίσιν μετὰ ἱκανοῦ ἐκκλίνει ◂; ἐλέγχων δὲ θεὸν ἀποκριθήσεται αὐτήν. Σ. ἆρα ὁ δικαζόμενος πρὸς τὸν ἱκανὸν περιγενήσεται; διελεγχόμενος θεῷ ἀντιφθέγξεταί τι;[53]

34 (xl. 4). Οʹ. ÷ τί ἔτι—ἀκούων τοιαῦτα;[54]

הֵן קַלֹּתִי. *Ecce! vilis sum.* Οʹ. οὐθὲν ὤν. ʼΑ. ἰδοὺ ἠλαφρύνθην. Σ. ἰδοὺ κούφως ἐποίησα.[55]

35 (xl. 5). אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף. *Semel locutus sum, sed non respondebo; et bis, sed non addam.* Οʹ. ἅπαξ λελάληκα, ἐπὶ δὲ δευτέρῳ οὐ προσθήσω. Σ. ὁ μὴ ἀναφθεγξαίμην. [ἃ ἐτόλμησα ὑπὸ ἀκακίας, μεταμανθάνω ὑπὸ παιδείας.][56]

CAP. XL.

3 (Hebr. 8). הַאַף תָּפֵר מִשְׁפָּטִי תַּרְשִׁיעֵנִי לְמַעַן תִּצְדָּק. *Num etiam solves judicium meum? damnabis me ut justificeris?* Οʹ. μὴ ἀποποιοῦ μου τὸ κρίμα. οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι, ἢ ἵνα ἀναφανῇς δίκαιος; Σ. μήτι καὶ παρακυρώσεις κρίσιν μου; ἄδικον ποιήσεις με ἵνα δικαιωθῇς;[1]

4 (9). כָּאֵל לָךְ. *Tanquam Dei tibi.* Οʹ. κατὰ τοῦ κυρίου. Σ. ὡς θεοῦ ὑπάρχῃς.[2]

5 (10). וְהוֹד וְהָדָר. *Et majestatem et decorem.* Οʹ. δόξαν δὲ καὶ τιμήν. Θ. εὐπρέπειαν καὶ ὕψος (s. δόξαν).[3]

7 (12). רְאֵה כָל־גֵּאֶה. *Intuere omnem elatum.* Οʹ. ὑπερήφανον. ʼΑ. Θ. ἰδοὺ πάντα . . .[4]

וַהֲדֹךְ רְשָׁעִים תַּחְתָּם. *Et contere impios in loco suo.* Οʹ. σῆψον δὲ ἀσεβεῖς παραχρῆμα. ʼΑ. καὶ ἐπίρριψον . . .[5] Σ. καταθλῶν ἀσεβεῖς ἥττησον αὐτούς.[6]

---

[48] Sic Syrus, et sub aster. Hieron. [49] Nobil. [50] Colb., Reg. unus. [51] Iidem. Sic Cod. 255, et praefixo Σ. Θ. Cod. 256. [52] Sic sub Θ ※ Syro-hex. solus. [53] Olymp. et "omnes." Syrus bifariam affert: ܐܘ ܟܡܐ. ܐܝܠܐ ܕܡܬܕܝܢ ܥܡ ܚܝܠܬܢܐ ܗܘ ܢܙܟܐ ܘܢܦܩ. ܗܘ ܕܡܟܣ ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܦܬܓܡܐ ܢܚܙܐ. ܘܡܟܣܢܘܬܐ ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܦܬܓܡܐ ܢܚܙܐ. [54] Sic Grab. juxta Hieron. Colb. ÷ τί ἔτι ἐγὼ ἀποκρίνομαι (sic) ◂ οὐ κεῖται ἐν τῷ ʼΕβραϊκῷ. Syro-hex. ÷ τί ἔτι—πρὸς ταῦτα ◂; [55] Nobil., qui ἐλαφρύνθην scribit. [56] Montef. ex Colb. et Reg. uno edidit: Σ. μὴ ἀνεφθεγξάμην ἃ ἐτόλμησα κ.τ.ἑ. notans: "Sed haec interpretatio non consonat cum Hebraeo hodierno." Parsonsius affert: "Σ. ὁ μὴ ἀνεφθεγξάμην ἃ ἐτόλ. ὑπὸ ἀκακίας, λαβεῖν μεταμανθάνω ὑπὸ π. Cod. 139. Sic, sine λαβεῖν, Codd. 137, 138. Σ. ὁ μὴ ἀνεφθεγξαίμην [ἀναφθεγξαίμην?]. ἃ ἐτόλ. ὑπὸ ἀκ. λαλεῖν μεταμανθάνω μετὰ παίδων. Cod. 256. Cod. 255 legit cum Montef." Verba quae inclusimus scholium esse videntur.

CAP. XL. [1] Ex Nobil. et Drusio edidit Montef., sed καὶ post μήτι perperam omisit. Parsons. e Cod. 252 affert: Σ. μήτι καίπερ ἀκυρώσεις κρίσιν μου. ʼΑ. ἄδικον κ.τ.ἑ. Unde παρακυρώσεις pro —σῃς rescripsimus. [2] Montef. pro Hebraeis וְאִם־זְרוֹעַ כָּאֵל לָךְ ex Colb., Reg. affert: Σ. ἀκυρώσεις . . . ὡς θεοῦ ὑπάρχῃς. Vocab. ἀκυρώσεις ad v. 3 pertinere videtur: pro ὑπάρχῃς autem fortasse legendum ὑπάρχει σοι. Syrus noster in textu pro κατὰ τοῦ κυρίου habet ὡς θεοῦ (ܐܝܟ ܕܐܠܗܐ), apposito in marg. ܡܢ ܡܪܝܐ (ܠܘܩܒܠ), κατὰ κύριον, ut Codd. III, 23. [3] Colb., Reg. unus. Pro ὕψος, δόξαν habet Cod. 137. [4] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗܐ ܟܠܗܘܢ. Montef. ex Reg. affert: ʼΑλλ. ἀρχέκακον. "Forte scholion." [5] Montef. ad Hebr. הַכְנִיעֵהוּ, *deprime eum*, affert: ʼΑ. καὶ ἀπόρριψον (ἄλλ. ἐπίστρεψον), notans: "ʼΑ. ἀπόρριψον. Colb. et Reg. unus. Apud Drusium legitur ἐπίστρεψον." Nobil., quem imitatus est Drusius, ad σῆψον δὲ affert: ʼΑ. ἐπίστρεψον, et sic, teste Parsonsio, Cod. 248. Sed idem Parsons. ad κρύψον δὲ (v. 8) exscripsit: ʼΑ. καὶ ἐπίρριψον. Cod. 138. Σ. καὶ ἐπίρριψον. Codd. 137, 139; ubi in Hebr. est טָמְנֵם, *absconde eos.* In re incerta mediam lectionem, καὶ ἐπίρριψον, probavimus, et Hebraeo וַהֲדֹךְ propter copulam aptavimus. [6] Cod. 252.

8 (13). טָמְנֵם בֶּעָפָר יָחַד. *Absconde eos in pulvere simul.* Ο΄. κρύψον δὲ εἰς γῆν ὁμοθυμαδόν. Σ. κατάχωσον αὐτοὺς εἰς κόνιν.[7]

10 (15). בְהֵמוֹת. *Behemoth.* Ο΄. θηρία. Ἀ. Θ. κτήνη.[8]

אֲשֶׁר עָשִׂיתִי. *Quem feci.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. ἃ ἐποίησα.[9]

11 (16). בְּמָתְנָיו. *In lumbis ejus.* Ο΄. ἐπ' ὀσφύϊ. Ἀ. ἐπὶ νώτου. Σ. Θ. ἐπὶ λαγόνος.[10] ※ Πάντες· αὐτοῦ.[11]

וְאוֹנוֹ. *Et robur ejus.* Ο΄. ἡ δὲ δύναμις ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ.[12]

12 (17). כְמוֹ־אָרֶז. *Sicut cedrus.* Ο΄. ὡς κυπάρισσον. Οἱ λοιποί· ὡς κέδρος.[13]

13 (18). כִּמְטִיל בַּרְזֶל. *Sicut vectes ferreae.* Ο΄. σίδηρος χυτός. Σ. ὡς συμβλήματα σιδηρᾶ.[14]

14 (19). רֵאשִׁית דַּרְכֵי־אֵל. *Principium viarum Dei.* Ο΄. ἀρχὴ πλάσματος κυρίου. Οἱ ἄλλοι· κεφάλαιον ὁδῶν ἰσχυροῦ.[15]

הָעֹשׂוֹ יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ. *Factor ejus applicavit ei harpen* (dentes falcatos) *ejus.* Ο΄. πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Σ. ποιηθὲν προσαχθῆναι τῇ μαχαίρᾳ αὐτοῦ.[16]

16 (21). בִּצָּה. *Coeni.* Ο΄. βούτομον. Οἱ λοιποί· κάθυγρον.[17]

17 (22). יְסֻכֻּהוּ צֶאֱלִים. *Tegunt eum umbrae* (umbrosae arbores). Ο΄. σκιάζονται δὲ ἐν αὐτῷ δένδρα μεγάλα. Ἀ. σκεπάσουσιν αὐτὸν σκιαὶ αὐτοῦ. Σ. σκιᾷ σκιάζονται. Θ. σκιαὶ umbrarum αὐτοῦ.[18]

צִלְלוֹ. *Umbra sua.* Ο΄. σὺν ῥαδάμνοις. Σ. σὺν ταῖς παραφυάσιν.[19]

עַרְבֵי־נָחַל. *Salices torrentis.* Ο΄. καὶ κλῶνες ἀγροῦ (s. ἄγνου[20]). Ἀ. ἰτέαι χειμάρρου.[21]

18 (23). לֹא יַחְפּוֹז. *Non trepidabit.* Ο΄. οὐ μὴ αἰσθηθῇ. Σ. οὐ καταπλαγήσεται.[22]

18, 19 (23, 24). יִבְטַח—אַף. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. πέποιθεν——ῥῖνα.[23]

18 (23). כִּי. *Quia.* ※ Θ. ὅτι. Ἀ. ὅταν.[24]

19 (24). יִקָּחֶנּוּ. *Capiet eum.* ※ Θ. δέξεται. Ἀ. λήψεται.[25]

בְּמוֹקְשִׁים יִנְקָב־אַף. *In laqueis perforabit* quis *nasum?* ※ Θ. ἐνσκολιευόμενος τρήσει ῥῖνα; Σ. ἐν περόνῃ τρυπηθήσεται τὴν ῥῖνα;[26]

20 (25). תִּמְשֹׁךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּה. *Num trahes Leviathan hamo?* Ο΄. ἄξεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; Ἀ. ἑλκύσεις Λευιαθὰν ἐν ἀγκίστρῳ; Σ. ἑλκύσει Λευιαθὰν δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; Θ. ἑλκύσει δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ;[27]

וּבְחֶבֶל תַּשְׁקִיעַ לְשֹׁנוֹ. *Et fune demerges lin-*

---

[7] Sic Colb., Reg. unus. Nobil. et Drusius: Σ. καταχώνευσον αὐτοὺς εἰς κενὸν, mendose. [8] Cod. 257. [9] Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܬ. ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܬ ❖. Cod. 249 in textu: θηρία ἃ ἐποίησα παρὰ σοί. Hieron.: *bestia quam feci apud te.* [10] "Sic ex MSS."—*Montef.* Olymp.: ὁ δὲ τόπος ἐστὶν ἡ ὀσφὺς, ἡ κατὰ τὸν Ἀ. ὁ νῶτος, ἡ ὡς ὁ Σ. ἐκδέδωκεν, ἡ λαγών. Minus probabiliter ad ἡ ἰσχὺς Parsons. e Cod. 161 affert: Ἀ. ὁ νῶτος. Σ. ἡ λαγών. [11] Syro-hex. in marg. ※ ܟܠܗܘܢ ܕܝܠܗ ❖. Hieron.: *in lumbis* ※ *ejus.* [12] Syro-hex. in marg. ※ ܓ. ܕܝܠܗ ❖. In Cod. Vat. deest αὐτοῦ, invita Ed. Rom. Hieron.: *et potentia* ※ *ejus.* [13] Nobil., Colb. [14] Sic "omnes MSS." Olymp.: ὡς σ. σιδήρου. Paullo ante ad χάλκειαι (ܕܢܚܫܐ) Syro-hex. in marg. habet πέτριναι (ܕܟܐܦܐ). [15] Sic Olymp., Reg. alter. Colb., Reg. unus habent: Ἀ. κεφάλαιον (κεφαλὴ Colb.). Θ. Σ. ὁδῶν ἰσχυροῦ. [16] Olymp. et "omnes." [17] "Colb., qui hanc vocem ad πάπυρον versionis τῶν Ο΄ refert."—*Montef.* [18] Syro-hex. ܐ. ܢܛܠܠܘܢܗ ܛܠܠܐ ܕܝܠܗ ❖ ܣ. ܒܛܠܠܐ ܡܛܠܠܝܢ ❖ ܬ. ܛܠܠܐ ܕܛܠܠܐ ܕܝܠܗ ❖. [19] Olymp., Colb. Syrus noster: Σ. σὺν ταῖς π. αὐτῶν (ܥܡ ܢܨܒܬܗܘܢ). [20] Lectio ἄγνου, *viticis*, est in Comp., Ald., Cod. Alex., aliis. Syrus noster habet ܕܚܘܠܦܐ, apposito in marg. ΑΓΝΟΥ. Middeld. in *Curis Hex.* ad loc.: "ܚܘܠܦܐ in Lexico redditur *variatio, mutatio* [cf. Hex. nostra ad Ezech. xlv. 11]; sed perspicuum idem esse quod ܚܠܦܐ, *germen, surculus.*" Conferenda sunt vocabula Chald. חַלְפָא, *juncus*, et הִילְפָא, *salix.* [21] Olymp. et "omnes." [22] Nobil., Colb., Reg. unus. [23] Sic Syro-hex., silente Montef. Cod. 248 affert: ※ ἐὰν γένηται ——ῥῖνα; et sic edidit Grabius. [24] Colb. [25] Colb., Reg. unus. [26] Olymp. et "omnes." [27] Syro-hex. ܐ. ܬܢܓܘܕ ܠܠܘܝܬܢ ܒܚܟܬܐ. ܣ. ܢܢܓܘܕ ܠܠܘܝܬܢ ܬܢܝܢܐ ܒܚܟܬܐ ❖ ܬ. ܢܢܓܘܕ ܬܢܝܢܐ ܒܚܟܬܐ ❖. Montef. affert: Ἀ. Σ. ἑλκύσεις δὲ λευιαθάν. Idem in notis: "Colb. habet: Ἀ. Σ. λευιαθάν. Regius unus, ut nos posuimus. Drusius [juxta Nobil.] id uni Symmacho tribuit. [Olymp.], Orat., et Reg. alter: Οἱ λοιποί· λευιαθάν."

guam ejus; Ο΄. περιθήσεις δὲ φορβαίαν περὶ ῥῖνα αὐτοῦ; Ἀ. καὶ σχοινίοις συνδήσεις τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ;[28]

21 (26). הֲתָשִׂים אַגְמֹן בְּאַפּוֹ. *Num pones juncum in nare ejus?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἢ δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ;[29]

וּבְחוֹחַ תִּקֹּב לֶחֱיוֹ. *Et annulo perforabis maxillam ejus?* Ο΄. ψελλίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ; Θ. καὶ χαλινῷ τρήσεις σιαγόνα αὐτοῦ;[30]

22 (27). הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ תַּחֲנוּנִים אִם־יְדַבֵּר אֵלֶיךָ רַכּוֹת. *An multiplicabit ad te preces? num loquetur tibi mollia?* Ο΄. λαλήσει δέ σοι δεήσει, ἱκετηρίᾳ μαλακῶς; Ὁ Ἑβραῖος· ἆρα πληθυνεῖ πρὸς σὲ δεήσεις (s. ἱκετηρίας); ἆρα λαλήσει πρὸς σὲ μαλακά;[31]

רַכּוֹת. *Mollia.* Ο΄. μαλακῶς. Ἀ. Θ. ἁπαλά. Σ. πολλά.[32]

23 (28). הֲיִכְרֹת. *Numquid feriet* (pactum). Ο΄. θήσεται δέ. Θ. μὴ διαθήσεται.[33]

24 (29). הַתְשַׂחֶק. *An ludes.* Ο΄. παίξῃ δέ. Σ. μὴ ἐμπαίξεις.[34]

25 (30). יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים. *Epulabuntur super eo* (s. *insidias ei struent*) *socii?* Ο΄. ἐνσιτοῦνται δὲ ἐν αὐτῷ ἔθνη; (. .) διαγωγίσονται αὐτὸν κοινωνοί;[35]

יֶחֱצוּהוּ בֵּין כְּנַעֲנִים. *Divident eum inter Cananaeos* (negotiatores)? Ο΄. μεριτεύονται δὲ αὐτὸν Φοινίκων ἔθνη; Ἀ. ἡμισεύσουσιν αὐτὸν μεταξὺ Χαναναίων; Σ. διαμερισθήσονται (s. διαμερισθήσεται) μεταξὺ μεταβόλων; Θ. ἀγοράσουσιν αὐτόν . . .[36]

26 (31). הַתְמַלֵּא בְשֻׂכּוֹת עוֹרוֹ. *Num implebis missilibus pellem ejus?* Ο΄. πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι βύρσαν μίαν οὐρᾶς αὐτοῦ. Ἀ. μήτι πληρώσεις ἐν ἀναφορεῦσιν δέρμα αὐτοῦ; Σ. μὴ πληρώσεις ἐν σκηναῖς δέρμα αὐτοῦ;[37]

וּבְצִלְצַל דָּגִים. *Et in harpagine piscium.* Ο΄. καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων. Σ. καὶ ἐν ἰχθυοφόροις.[38]

27 (32). זְכֹר מִלְחָמָה אַל־תּוֹסַף. *Memento praelii, ne addas.* Ο΄. μνησθεὶς πόλεμον τὸν γινόμενον ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γινέσθω. Ἀ. μνήσθητι πολέμου, μὴ προσθῇς.[39]

CAP. XLI.

1. הֵן־תֹּחַלְתּוֹ נִכְזָבָה. *Ecce! spes ejus mendax est.* Ο΄. Versio absona. Ἀ. ἰδοὺ ἡ προσδοκία αὐτοῦ διαψεύσεται.[1] Θ. ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ διεψεύσατο.[2]

הֲגַם אֶל־מַרְאָיו יֻטָל. *Nonne vel ad conspectum ejus prosternetur?* Ο΄. Versio absona. Σ. ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καταβαλεῖ.[3]

2. לֹא־אַכְזָר כִּי יְעוּרֶנּוּ. *Non est quisquam ita saevus, ut excitet eum.* Ο΄. οὐ δέδοικας ὅτι

---

[28] "Hunc versiculum Latine tantum [sine auctore] affert Drusius: A. *et funibus colligabis linguam ejus.*"—*Montef.* Graeca, ut videtur, sunt ipsius Montef. [29] Sic sub ※ Θ. Syro-hex. Hieron.: ※ *Sigillabis* (*si ligabis*) etc. [30] Olymp. et "omnes." [31] Schol. apud Nobil. [32] Montef. ex Colb. affert: Ἀ. Θ. ἁπαλά. Reg. unus habet ἁπλά. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܪ̈ܟܝܟܬܐ ◆ ܣ. ܣܓܝ̈ܐܬܐ ◆. Post μαλακῶς add. πολλὰ Codd. 23, 254. [33] Colb., Reg. unus. [34] Iidem. [35] Sic Cod. 252. Aut legendum διαγωνίσονται, aut διαγωγίζεσθαι est Aquilae figmentum, a διαγωγή, *oblectamentum.* Utrumlibet eligas, αὐτῷ pro αὐτὸν corrigendum videtur. [36] Nobil. "'Α. ἕως ἡμισεύσουσιν κ.τ.ἑ. Sic Orat. et Reg. unus cum Drusio, qui non habet ἕως. Secunda versio διαμερισθήσονται κ.τ.ἑ. etiam Aquilae ascribitur a Drusio, sed est Symmachi."—*Montef.* Etiam Nicetas et Nobil. damnant ἕως. Symmachi versionem confirmat Syrus, qui cum Bosio διαμερισθήσεται habet: ܣ. ܡܬܦܠܓ ܒܝܬ ܬܓܪ̈ܐ ◆. [37] Sic Cod. 252, qui tamen Aquilae μήτε πληρώσῃς, et Symmacho μὴ πληρώσῃς tribuit. Drusius post Nobil. affert: Σ. μὴ πληρώσεις σκηναῖς τὸ δέρμα αὐτοῦ; quem expilans Montef. σῶμα pro δέρμα perperam scripsit. [38] Nobil. [39] Idem.

CAP. XLI. [1] Cod. 252. [2] "Omnes." Cod. 252: Σ. ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Olymp.: ἀντὶ γὰρ τοῦ, μηκέτι γινέσθω, ὁ Θ. ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ διεψεύσατο, ἐξέδωκεν· ὁ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ, οὐχ ἑωράκας αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς κ.τ.ἑ. [3] Olymp. et "omnes."

ἡτοίμασταί μοι. ’Α. Θ. *οὐδὲ μὴ ἀσπλαγχνήσω, ὅταν ἐξεγείρω αὐτόν.*[4]

4. לֹא־אַחֲרִישׁ—עֶרְכּוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *οὐ σιωπήσομαι—τὸν ἴσον αὐτῷ.*[5]

בַּדָּיו. *Membra ejus.* ※ Θ. *δι’ αὐτόν.* ’Α. *περὶ αὐτοῦ.*[6]

וּדְבַר גְּבוּרוֹת וְחִין עֶרְכּוֹ. *Et sermonem roborum, et gratiam structurae ejus.* ※ Θ. *καὶ λόγον* (s. *λόγος*, s. *λόγῳ*) *δυνάμεως ἐλεήσει τὸν ἴσον αὐτῷ.* ’Α. . . *καὶ δωρήσεται τάξει αὐτοῦ.*[7] Σ. *Verbum autem etiam valde potens non opponet se mihi.*[8]

5. בְּכֶפֶל רִסְנוֹ מִי יָבוֹא. *In duplicaturam freni ejus quis ingrediatur?* Ο΄. *εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ τίς ἂν εἰσέλθοι;* Σ. *εἰς ὑποδίπλωσιν φολίδος αὐτοῦ τίς ὑποδύσει;*[9]

6. דַּלְתֵי. *Valvas.* Ο΄. *πύλας.* Οἱ λοιποί· *θύρας.*[10]

סְבִיבוֹת שִׁנָּיו. *Circuitus dentium ejus.* Ο΄. *κύκλῳ ὀδόντων αὐτοῦ.* Θ. *περὶ τοὺς ὀδόντας* (*αὐτοῦ*).[11]

7. גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים. *Elatio* ejus sunt *robora scutorum.* Ο΄. *τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀσπίδες χάλκεαι.* ’Α. *σῶμα αὐτοῦ ὑπερεκχύσεις θυρεῶν.* Σ. *ὑπερφρονεῖ προερχόμενος ἐν θυρεοῖς.*[12]

סָגוּר חוֹתָם צָר. *Clausum* est *sigillo arcto.* Ο΄. *σύνδεσμος δὲ αὐτοῦ ὥσπερ σμυρίτης λίθος.* (’Α.) *ἀποκλείστου σφραγὶς στενή.*[13]

8. אֶחָד בְּאֶחָד יִגַּשׁוּ וְרוּחַ לֹא־יָבֹא בֵינֵיהֶם. *Alterum alteri juncta sunt, et ventus non veniet inter ea.* Ο΄. ※ Θ. *εἷς τοῦ ἑνὸς κολλῶνται* ◂,[14] *πνεῦμα* (’Α. *ἀναπνοὴ*[15]) *δὲ οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν.* ’Α. Σ. *εἷς τῷ ἑνὶ προσεγγίσουσι, καὶ διάστημα οὐκ ἔσται . . .*[16]

9. אִישׁ—יִתְפָּרָדוּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *ἀνὴρ—ἀποσπασθῶσιν.*[17]

אִישׁ־בְּאָחִיהוּ יְדֻבָּקוּ. *Vir fratri suo adhaerebunt.* ※ Θ. *ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσεται.* ’Α. *ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ προσκολληθήσεται.*[18]

10. עֲטִישֹׁתָיו תָּהֶל אוֹר. *Sternutationum ejus* unaquaeque *splendescere facit ignem.* Ο΄. *ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφαύσκεται φέγγος.* ’Α. *πταρμὸς αὐτοῦ φέγγος πυρός.*[19]

כְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר. *Tanquam palpebrae aurorae.* Ο΄. *εἶδος ἑωσφόρου.* Οἱ λοιποί· *ὡς εἶδος ἑωσφόρου.*[20]

11. כִּידוֹדֵי אֵשׁ. *Scintillae ignis.* Ο΄. *ἐσχάραι πυρός.* Οἱ λοιποί· *δαλοὶ πυρός.*[21]

13. נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט. *Halitus ejus carbones succendit.* Ο΄. *ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἄνθρακες.* Σ. Θ. . . (*ἄνθρακας*) *φλέξει.*[22]

14. דְּאָבָה. *Sollicitudo.* Ο΄. *ἀπώλεια.* ’Α. *ἐκλιμία.*[23]

15. יָצוּק עָלָיו בַּל־יִמּוֹט. *Compactum* est *super*

---

[4] Colb., Reg. unus. Olymp. (in Cat. Nicet. p. 584, ubi ἀσπλαγχνίσω) τοῖς λοιποῖς tribuit. [5] Colb.: ’Εκ Θ. οἱ β΄, consentiente Hieron. Syro-hex.: ※ Θ. οὐ σιωπήσομαι δι’ αὐτόν ◂. [6] Reg. unus. [7] Reg. unus Aquilae tribuit, Colbertinus Symmacho. [8] Syro-hex. ܣܡ. ܡܠܬܐ ܕܝܢ ܐܦ ܚܝܠܬܢܐ ܠܐ ܡܬܩܘܡܐ ܠܘܩܒܠܝ. Middeld. vertit: Σ. λόγον δὲ καὶ αὐτὸν πολλῆς ἰσχύος οὐκ ἀντιστήσεις μοι. Tentabam: Σ. λόγος δὲ καὶ ὁ ὑπερίσχυρος οὐκ ἀντικείσεταί μοι. Parsons. vero ex Cod. 252 affert: Σ. λόγος δὲ ἱκανοῦ ἀδιάπτωτος. Ceterum neque οὐκ ἀντικείσεταί μοι, neque ἀδιάπτωτος ad Hebraea pertinere, sed potius explicatoris esse suspicor. [9] Olymp. et "omnes." [10] Colb. Ad προσώπου Syrus noster in marg. affert: στόματος. [11] Sic Olymp. et Codd. 137, 138, 139. Colb.: Οἱ λοιποί· περὶ τοὺς ὀδόντας. [12] Olymp., Colb., Reg. unus. "Symmachi lectionem pleniorem edimus."—*Montef.* Nimirum post θυρεοῖς addidit τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, ex male intellecto Olympiodori loco. [13] Sic Schol. apud Nobil. a Montefalconio praetermissum. Est genuinum, ni fallor, Aquilae fragmentum. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 20. Job. xxviii. 15. [14] Versiculum Theodotioni vindicant Colb., Syro-hex. Grabius ex Hieron. edidit: ※ εἷς ἐκ τοῦ ἑνὸς—οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν ◂ (v. 9). [15] Colb., qui habet ἀναπνοῆς. [16] Cod. 252. Aquilae nomen delendum videtur. [17] Sic Syro-hex. Posteriorem tantum versiculum asterisco notat Colb. [18] Nobil. [19] Idem. [20] Colb. [21] Idem. Nobil. uni Aquilae ascribit. Fortasse versio erat, ὡς δαλοὶ (כְּאוּדֵי) πυρός. Vulg. *sicut tedae ignis.* [22] Syro-hex. ܣܡ. ܬܐ. ܢܓܡܘܪ. Post ἄνθρακες add. φλέξει Cod. 23. Hieron.: *anima ejus carbones accendet.* [23] Nobil.

eum ut non dimoveatur. Ο'. Vacabat. ※ Θ. καταχέει ἐπ' αὐτὸν, οὐ σαλευθήσεται.[24] Σ. περικεχυμέναι αὐτῷ ἀκλινεῖς.[25]

17. מִשֵּׂתוֹ יָגוּרוּ אֵילִים. *Ab elatione ejus formidant fortes.* Ο'. στραφέντος δὲ αὐτοῦ φόβος θηρίοις. 'Α. . . ὑποσταλήσονται ἰσχυροί.[26] Σ. ὑπὸ τῆς κινήσεως αὐτοῦ εὐλαβηθήσονται ἰσχυροί.[27]

18. מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בְּלִי תָקוּם חֲנִית מַסָּע וְשִׁרְיָה. *Aggredientis eum gladio, non consistet* (gladius), *lancea profectionis* (s. *lancea, sagitta*) *et lorica.* Ο'. ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, οὐδὲν μὴ ποιήσωσι δόρυ καὶ θώρακα.[28] Σ. καταλαβοῦσα αὐτὸν μάχαιρα οὐχ ὑποστήσεται, ※ οὐδὲ λόγχης ἄρσις καὶ θώρακος.[29]

19. לְתֶבֶן. *Pro palea.* Ο'. ἄχυρα. 'Α. Θ. εἰς ἄχυρα. Σ. ὡς ἄχυρα.[30]

20. לֹא־יַבְרִיחֶנּוּ בֶן־קָשֶׁת. *Non fugabit eum filius arcus.* Ο'. οὐ μὴ τρώσῃ αὐτὸν τόξον χάλκεον. Σ. οὐ φυγαδεύσει αὐτὸν ἀνὴρ τοξότης.[31]

אַבְנֵי־קָלַע. *Lapides fundae.* Ο'. πετροβόλον. Οἱ λοιποί· λίθους σφενδόνης.[32]

21. כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תוֹתָח. *Tanquam stipula reputatae sunt fustes.* Ο'. Vacabat. ※'Α. Θ. ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν σφῦραι.[33] Σ. ὡς καλάμη ἐλογίσθη αὐτῷ σφῦρα.[34]

21. לְרַעַשׁ כִּידוֹן. *Vibrationem jaculi.* Ο'. σεισμοῦ πυρφόρου. 'Α. . . ἀσπίδος. Σ. σειομένου θυρεοῦ.[35]

22. חַדּוּדֵי חָרֶשׂ. *Acumina testae.* Ο'. ὀβελίσκοι ὀξεῖς. 'Α. ὀξυντῆρες ὀστράκων. Σ. Θ. σιδήρια τέκτονος.[36]

23. יַרְתִּיחַ. *Fervefacit.* Ο'. ἀναζεῖ. 'Α. καγχλάσει.[37]

כַּמֶּרְקָחָה. *Sicut vas unguentarium.* Ο'. ὥσπερ ἐξάλειπτρον. 'Α. . . μυρεψητήριον. Σ. ὡς ἀναβρασσομένην ἄρτυσιν.[38]

24. יַחְשֹׁב תְּהוֹם לְשֵׂיבָה. Ο'. Vacabat. ※ Θ. ἐλογίσατο ἄβυσσον ὡς περίπατον.[39]

25. אֵין־עַל־עָפָר מָשְׁלוֹ. *Non est super terram comparatio* (s. *dominatio*) *ejus.* Ο'. οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐτῷ. Σ. οὐκ ἔστιν ἐπὶ χοὸς ἐξουσία αὐτοῦ.[40]

הֶעָשׂוּ לִבְלִי־חָת. *Qui factus est defectu terroris* (h. e. ut neminem timeret). Ο'. [※ Θ.] πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.[41]

---

[24] Sic Syro-hex., et sub aster. Cod. 248. [25] Olymp. et "omnes." Hieron.: ※ *circumfusae ei et immobiles.* [26] Nobil. [27] Olymp. (qui habet ἀπὸ τῆς κ.) et "omnes." [28] Post δορὺ add. ἐπηρμένον Comp., Ald. et codd. plerique. Syro-hex. ܘܬܘܪܐ ܕܡܬܥܠܝܐ. [29] Olymp. et "omnes." Cod. 255 habet: Σ. οὐδὲ λόγχης ἄρσις καὶ θώρακος. "Illud autem, οὐδὲ λόγχης κ.τ.ἑ. nomine Symmachi asterisco notatur in Colb., et in versionem LXX hexaplarem inductum fuerat."—*Montef.* Hieron.: *Si occurrerint ei lanceae, nihil facient ei ※ hastae elevatio et thoracis.* [30] Colb. [31] Colb., Orat., Reg. unus. [32] Olymp. (non πέτρους σφενδόνης, ut Nobil. et Drusius), Colb., Orat., Reg. unus. Pro πετροβόλον Syrus noster vertit ܡܪܡܐ ܟܐܦܐ, cum scholio: "Hoc est, σφενδόνη (ܩܠܥܐ)." [33] "Hic versiculus, qui in LXX legitur, ex 'Α. Θ. cum asterisco notatur in Colbertino."—*Montef.* Neque Syro-hex., neque Hieron. asteriscum agnoscit. Ed. Rom. legit σφυρὰ (sic): sed Colb. et Syro-hex. cum Comp., Ald. et codd. σφῦραι tuentur. [34] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܩܢܝܐ ܐܬܚܫܒ ܠܗ ܐܪܙܦܬܐ. (Juxta Syri interpretis usum ܐܬܚܫܒ sonaret ἐλογίσθη, et ܡܬܚܫܒ λελόγισται s. ἥγηται, quod posterius vocab. pro passivo perperam cepit idem vv. 20, 21, 23. Sed non crediderim Symmachum soloecum ἥγηται αὐτῷ scripsisse; altera autem versio ἐλογίσθη αὐτῷ σφῦρα in Codd. III, 23 reperitur.) [35] Nobil. et "omnes." Cf. Hex. nostra ad Jerem. vi. 23. Olymp. affert: Ἕτερος· σειομένου θυρεοῦ. [36] Olymp. affert: 'Α. ὀξ. ὀστράκων. Θ. σιδήρια τέκτονος. Montef. edidit: 'Α. ὀξ. ὀστράκων. Σ. σιδήρια τέκτονος. Θ. σιδήριον τέκτονος, notans: "Lectiones Aquilae et Theod. habent quidam cum Drusio [immo Drusius Olympiodorum ad verbum exscripsit]: Symmachi Orat. et Reg. unus." [37] Sic Nobil. et "tres MSS." Olymp.: 'Α. καγχλάζει. Pro ἀναζεῖ, ἀνακαχλάζει habet Cod. 256. [38] Olymp. et "omnes." Pro ἐξάλειπτρον Syro-hex. posuit ܡܫܘܚܬܐ, cum scholio: "Vas quoddam ex quo aliquis ungat." [39] Sic Colb., et sine nom. interp. Syro-hex. et Hieron. [40] Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. [41] "Hic versiculus Θ. cum asterisco notatur a Colbertino."—*Montef.* Non consentit Syrus, neque Hieronymus; nec Theodotionem interpretem sapit. Cf. Cap. xl. 14 in Graeco.

26. אֵת כָּל־גָּבֹהַּ יִרְאֶה. *Omne altum videt.* Ο΄. πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ. Θ. πάντα ὑπερήφανον ἐμβλέψεται.[42]

עַל־כָּל. *Super omnes.* Ο΄. πάντων. Ἀ. Θ. ἐπὶ (πάντων).[43]

כָּל־בְּנֵי־שָׁחַץ *Omnes filios elationis.* Ο΄. πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασιν. Σ. παντὸς βρομώδους.[44] Θ. . . υἱῶν βαναυσίας.[45]

Cap. XLII.

2. וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה. *Et non prohibebitur a te cogitatio.* Ο΄. ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. Οἱ ἄλλοι· καὶ οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπὸ σοῦ ἐνθύμημα.[1]

3. בְּלִי־דָעַת לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא אָבִין. *Absque scientia; propterea indicavi nec intelligebam.* Ο΄. φειδόμενος δὲ ῥημάτων, καὶ σὲ οἴεται κρύπτειν; τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ᾔδειν. Σ. . . ἔγνων, διὰ τοῦτο ἐλάλησα ἀνοήτως.[2]

5. שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ. *Audivi te, nunc autem oculus meus vidit te.* Ο΄. ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε. Οἱ λοιποί· ἤκουόν σε, νῦν δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε.[3]

6. עַל־כֵּן אֶמְאַס. *Propterea aversor* (verba mea priora). Ο΄. διὸ ἐφαύλισα ἐμαυτόν. Σ. διὰ τοῦτο κατέγνων ἐμαυτοῦ.[4]

וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר. *Et poenitentiam ago super pulvere et cinere* (sedens). Ο΄. ἥγημαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν. Ἀ. καὶ παρεκλήθην ἐπὶ χοῒ καὶ σποδῷ.[5]

7. חָרָה אַפִּי בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ. *Exarsit ira mea in te et in duos socios tuos.* Ο΄. ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου. Σ. ὠργίσθη ὁ θυμός μου σοὶ καὶ τοῖς δυσὶν ἑταίροις σου.[6] Θ. ἐθυμώθη ἡ ὀργή μου ἐν σοὶ καὶ ἐν τοῖς δυσὶ φίλοις σου.[7]

כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה. *Quoniam non locuti estis ad me rectum.* Ο΄. οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώπιόν μου ἀληθὲς οὐδέν. Σ. . . ὀρθῶς.[8] Θ. οὐ γὰρ ἐλαλήσατε εὐθύτητα.[9]

8. קְחוּ־לָכֶם. *Sumite vobis.* Ο΄. λάβετε. Σ. Θ. ※ ἑαυτοῖς.[10]

וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה. *Et offeretis holocaustum.* Ο΄. καὶ ποιήσει κάρπωσιν. Ἀ. (καὶ) ἀναβιβάσετε ὁλοκαυτώματα.[11] Ἀ. Θ. . . ὁλοκαύτωσιν. Σ. . . ἀναφοράν.[12]

עֲלֵיכֶם. *Pro vobis.* Ο΄. περὶ ὑμῶν. Ἄλλος· ὑπὲρ ὑμῶν.[13]

כִּי אִם־פָּנָיו אֶשָּׂא. *Nam faciem ejus suscipiam.* Ο΄. ※ ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι.[14] Οἱ ἄλλοι· παραδέξομαι.[15]

אֵלַי נְכוֹנָה. *Ad me rectum.* Ο΄. ἀληθές. Ἀ. Θ. πρὸς μέ. Σ. ἐπ' ἐμοῦ.[16]

כְּעַבְדִּי אִיּוֹב. *Sicut servus meus Jobus.* Ο΄. κατὰ τοῦ θεράποντός μου Ἰώβ. Θ. καθὼς ὁ δοῦλός μου Ἰώβ.[17]

---

[42] Olymp. et "omnes." [43] Syro-hex. Sic Cod. 249 in textu τῶν Ο΄. [44] Olymp. et Reg. unus. Alii habent δρομώδους, teste Montef. [45] Olymp. et "omnes." Montef. vertit· *filiorum illiberalium.* Sed βαναυσία est *mollities, socordia,* teste Olympiodoro: τουτέστιν, τῶν τὸν ὑγρὸν καὶ διαρρέοντα καὶ ἡδονικὸν μετιόντων βίον. Cf. nos ad S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 167 E.

Cap. XLII. [1] Olymp. et "omnes." [2] Nobil. "Sine dubio legendum, οὐκ ἔγνων."—*Montef.* Aliter ἀνοήτως ad בְּלִי־דַעַת referri potest, quemadmodum eadem Hebraica transtulit Sym. Job. xxxv. 16. Sed tunc legendum: ἀνοήτως; διὰ τ. ἐλάλησα ἃ οὐκ ἔγνων. [3] Olymp., Reg. unus. [4] Reg. unus. [5] Nobil. [6] Idem. [7] Olymp. et Codd. 255, 259. Symmacho ascribit (cum ἐπὶ pro ἐν in 2do loco) Cod. 138.

[8] Olymp., Colb., Reg. unus. [9] Nobil. [10] Syro-hex. ◆ ܠܟܘܢ ܐܢܬܘܢ ※ ܬ. ܣ. Hieron.: ※ *vobis.* [11] Nobil. [12] Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. [13] "Colb. habet: Δ. ὑπὲρ ὑμῶν, i.e. *Tetrapla,* ut saepe dictum."—*Montef.* Est alia lectio, quae nunc legitur in Codd. 70, 252. Cf. ad Cap. ii. 9. [14] Sic sub asterisco Syro-hex. [15] Nicet. Montef. ex Colb. et "aliis" affert: Οἱ ἄλλοι· πρόσωπον αὐτοῦ παραδέξομαι· εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν, ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. [16] Syro-hex. post ἀληθὲς in marg. addit: ◆ ܠܘܬܝ .ܬ .ܐ. ◆ ܩܕܡܝ .ܣ. Montef. e Colb. affert: Σ. ἀληθὲς ἐπ' ἐμοῦ. (Sic Syrus noster Cap. xxxviii. 12, ܩܕܡܝܟ pro ἐπὶ σοῦ dedit.) Cod. 249 in textu affert: πρὸς μὲ ἀληθές. Hieron.: ※ *ad me : verum.* [17] Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Schol. ὡς ὁ δοῦλός μου Ἰώβ.

9. הַשּׁוּחִי. *Suchita.* Ο΄. ὁ Σαυχίτης. Σ. ὁ Σωΐ. Θ. ὁ Σωΐτης.[18]

הַנַּעֲמָתִי. *Naamathita.* Ο΄. ὁ Μιναῖος. Σ. Ναμαθίτης. Θ. Νωμαθίτης.[19]

וַיִּשָּׂא יְהוָֹה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב. *Et suscepit Jova faciem Jobi.* Ο΄. καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ Ἰώβ. Σ. καὶ προσήκατο ὁ θεὸς τὸ πρόσωπον Ἰώβ.[20]

10. וַיהוָֹה שָׁב אֶת־שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ. *Et Jova reduxit captivitatem Jobi, postquam orasset pro socio suo.* Ο΄. ὁ δὲ κύριος ηὔξησε τὸν Ἰώβ· εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτοῦ. Σ. καὶ ὁ κύριος ἐπέστρεψε τὴν ἀποστροφὴν τοῦ Ἰώβ, ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν περὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ. Θ. κύριος ἐπεστράφη πρὸς μετάνοιαν τὴν διὰ τοῦ Ἰώβ, ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν περὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ.[21]

11. לְפָנִים. *Antea.* Ο΄. ἐκ πρώτου. Ἀ. εἰς πρόσωπον.[22] Σ. πρίν. Θ. ἔμπροσθεν.[23]

וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ. *Et comederunt cum eo panem in domo ejus.* Ο΄. φαγόντες δὲ καὶ πιόντες παρ' αὐτῷ. ※ ἄρτον ἕνα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.[24]

וַיָּנֻדוּ. *Et consolati sunt.* Ο΄. καὶ ἐθαύμασαν. Σ. καὶ παρεμυθήσαντο.[25]

11. עַל־כָּל־הָרָעָה. *Super omne malum.* Ο΄. ἐπὶ πᾶσιν. Σ. περὶ πάσης τῆς κακίας.[26]

אִישׁ קְשִׂיטָה אַחַת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד. *Unusquisque numum unum, et unusquisque inaurem auream unam.* Ο΄. ἕκαστος ἀμνάδα μίαν, καὶ τετράδραχμον χρυσοῦ καὶ ἀσήμου (alia exempl. καὶ τετρ. χρυσοῦν ἄσημον). Ἀ. Θ. . . ἐνώτιον χρυσοῦν ἕν.[27] Σ. ὃς μὲν νόμισμα ἕν, ὃς δὲ ἐπίρρινον ἓν χρυσοῦν.[28]

12. מֵרֵאשִׁתוֹ. *Prae principio ejus.* Ο΄. ἢ τὰ ἔμπροσθεν.[29] Σ. Θ. ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν.[30]

14. יְמִימָה. *Jemimam.* Ο΄. Ἡμέραν. Ἀ. Σ. Ἰεμιμά.[31]

קְצִיעָה. *Keziam.* Ο΄. Κασίαν. Σ. Κισίαν, s. Κεσίαν.[32]

קֶרֶן הַפּוּךְ. *Keren-happuk.* Ο΄. Ἀμαλθαίας κέρας. Ἀ. Σ. Καρναφούκ.[33]

16. Ο΄. ÷ τὰ δὲ πάντα ἔτη ἔζησεν, διακόσια τεσσαράκοντα (alia exempl. add. ὀκτώ). Οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.[34]

וַיַּרְא—דֹּרוֹת. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἶδεν—γενεάν.[35]

---

[18] Colb., Reg. unus. Codd. 250, 255: Θ. ὁ Σωΐτης. Cod. 138: Σ. ὁ Σωΐτης. [19] Colb., Reg. unus. [20] Nobil. et "omnes." [21] Syrus affert: ܣ. ܘܡܪܝܐ ܐܗܦܟ ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܗ ܕܐܝܘܒ ܟܕ ܨܠܐ ܚܠܦ ܚܒܪܘܗܝ܀ ܬ. ܡܪܝܐ ܐܬܗܦܟ (ܠ) ܠܬܝܒܘܬܐ ܗܝ ܕܒܝܕ ܐܝܘܒ ܟܕ ܨܠܐ ܚܠܦ ܚܒܪܘܗܝ܀. In Syriacis post Middeld. convertendis, praeter alias correctiones necessarias pro εὐξαμένου αὐτοῦ bis dedi ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν, propter Hexapla Montefalconii, qui ex Colb. et Regio affert: Σ. (Σ. Θ. Colb.) ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτόν; etsi hoc fortasse Syriace magis sonaret: ܟܕ ܕܨܠܐ. [22] Cod. 248. [23] Reg. unus. [24] Syro-hex. in marg. ※ ܠܚܡܐ ܚܕ ܒܒܝܬܐ ܕܝܠܗ ↙. Middeld. falso vertit: ※ ἄριστον ἕκαστος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ; notans: "Idem in uno cod. adjicitur." Nimirum post παρ' αὐτῷ Cod. 249 addit: ἄριστον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. [25] Reg. unus, qui *alii interpreti* tribuit. Est proculdubio Symmachi. Cf. Hex. ad Job. ii. 11. Jesai. lii. 9. lxvi. 12. [26] Olymp. et "omnes." [27] Olymp. [28] Codd. 248, 255, 259. Pro ἐπίρρινον Cod. 248 mendosum πυρινιον legit. Montef. ex Olymp. affert: Σ. ἐπίρρινον. Cf. Hex. ad Ezech. xvi. 12. [29] Pro ἢ Syro-hex. in textu dedit ܐܘ; in marg. autem: "ἤ, hoc est, ὑπέρ." [30] Colb. [31] Sic Nobil. Colbert. vero: Ἀ. ὑεμημά. Σ. ἱμημά. Reg. unus: Ἀ. ὑσμημά. Σ. ὑμημά. Syro-hex., qui in propriis nominibus Peschitam imitari solet, in textu habet ܐܡܝܡܐ; in marg. autem: Ἀ. ἡμέραν (ܝܘܡܐ). [32] Codd. 248, 252: Σ. Κισίαν. Nobil. affert: Schol. Κεσίαν; ubi *Schol.* scribae error est pro Σ. Syrus noster in textu ܩܪܘܥܐ (sic! Pesch. ܩܪܘܥܐ) habet. [33] "Ἀ. Σ. Καρναφούκ. Sic Drusius. Colb. autem Καρναφιρούθ; Reg. unus Καρναφφούθ."—*Montef.* Immo Drusius exscripsit Nobil., qui affert: Schol. Καρναφούκ. Codd. 137, 139 exhibent: Ἀ. Σ. καρναφούθ. Cod. 138: Ἀ. Σ. καρναφ : φούθ (sic). Cod. 252: Ἀ. καρναφουα. Syro-hex. in textu habet Καρναφούκ (ܩܪܢܦܘܟ), et in marg.: Σ. ναφούκ (ܢܦܘܟ). [34] Sic Colb., ut videtur. Reg. unus: Οὐ κεῖται παρὰ τοῖς λοιποῖς. Montef. edidit: Ο΄. τὰ δὲ πάντα ἔτη ἃ ἔζησεν ψμ΄. Οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς. [35] "Hi duo versiculi asteriscis notantur in Colb. et in Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Syrus noster habet: ※ καὶ εἶδεν——ἡμερῶν ↙.

17. שָׂבַע. *Satur.* Οʹ. πλήρης. Ἄλλος· ἐμπεπλησμένος.[36]

18. Οʹ. ÷ γέγραπται δὲ κ.τ.ἑ. Ἰστέον δὲ ὅτι μεχρὶ τοῦ, πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν, Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος ἐλθόντες, συνεπέραναν τὸ βιβλίον, ὡς δὴ τῷ Ἑβραϊκῷ ἀκολουθοῦντες· ὁ δὲ Θεοδοτίων συμπεραίνει τοῖς Οʹ.[37]

18. Ἐλιφὰζ τῶν Ἠσαῦ υἱῶν. Ὁ δὲ Θεοδοτίων, υἱὸς, ἐξέδωκεν, Ἰωσαφάτ.[38]

Βαλδάδ. Πάλιν ὁ Θ. υἱὸς Ἀμμὼν τοῦ Χωβόρ.[39]

---

[36] Nobil. affert: Schol. ἐμπεπλησμένος. [37] Sic Olymp. et Orat. Quae sequuntur usque ad finem libri obelis notantur in Ed. Lat. Hieron. Sic quoque Syrus noster, nisi quod haec, καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς—ἦρξε χώρας, sine obelis affert, casu, ut videtur. [38] Sic Nicet. Post Ἐλιφὰζ add. υἱὸς Σωφὰν (Σωφὰρ Cod. 23) Codd. III, 23. [39] Sic Nicet. Idem additamentum exstat in Codd. III, 23, ubi scriptum υἱὸς Ἀμνὼν (Ἀμμνὼν Cod. 23) τοῦ Χοβάρ.

ADDENDA.

Cap. xxii. 20. κατάλειμμα] Sic Montef., sed reponendum τὸ κατάλειμμα, ut in LXX. Syro-hex. in plurali, ܘܫܪܟܢܐ ※, teste A. C.

Cap. xxiv. 14-18. Syro-hex. affert: ※ Θ. καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς κλέπτης ◂. καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ ἐφύλαξε σκότος, ※ λέγων——ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος ◂.

Cap. xxviii. 16. Pro ἐν ὄνυχι Syro-hex. habet ܒܐܘܢܘܟܣ, et in marg. ONYXION.

Cap. xxix. 13. Syro-hex. praemittit ※ Ἀ. Θ, non ※ Θ, teste A. C.

APPENDIX A.

Praeter loca, quorum in Hexaplis nostris notitiam dedimus, haec, quae sequuntur, in Cod. Ambrosiano obelo insignita sunt.

Cap. I. 1. ÷ τις ↙. ÷ ἄμεμπτος ↙. ÷ πράγματος ↙. 3. ÷ θήλειαι ↙. 5. ÷ καὶ μόσχον —— τῶν ψυχῶν αὐτῶν ↙. 6. ἡ ἡμέρα ÷ αὕτη ↙, καὶ ÷ ἰδού ↙. 7. ÷ τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρειμι ↙. 8. ἀπὸ ÷ παντὸς ↙ πονηροῦ ÷ πράγματος ↙. 9. ÷ ἐναντίον ↙. 12. ÷ δίδωμι ↙. 14. ÷ ἰδού ↙. ÷ αὐτῷ ↙. ÷ θήλειαι ↙. 16. ÷ ἄγγελος ↙. ÷ πρὸς Ἰώβ ↙. 17. ÷ ἄγγελος ↙. ÷ πρὸς Ἰώβ ↙. 18. ÷ τῷ Ἰώβ ↙. 19. ÷ τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι ↙. 20. ÷ οὕτως ↙. 21. ÷ αὐτός (ܗܘ) ↙.

Cap. II. 1. ÷ ὡς ↙ ἡ ἡμέρα ÷ αὕτη ↙. 2. ÷ πάρειμι ↙. 3. ÷ παντός ↙. 10. ÷ ἐμβλέψας ↙. ÷ τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ ↙. ※ ἐναντίον ↙ τοῦ θεοῦ (fort. ÷ ἐναντίον τοῦ θεοῦ ↙). 11. ÷ πρὸς αὐτόν ↙. ÷ βασιλεύς ↙. ÷ τύραννος ↙. ÷ βασιλεύς ↙. 13. ÷ δεινήν ↙.

Cap. III. 6. ÷ εἰς ἡμέρας ↙ μηνῶν. 7. ÷ μηδὲ χαρμονή ↙. 10. ÷ μητρός μου ↙. 16. ÷ ἐκ μήτρας μητρός ↙.

Cap. IV. 2. ῥημάτων ÷ σου ↙.

Cap. V. 1. ÷ ἀγγέλων ↙. 4. ÷ ἡσσόνων ↙. 9. ÷ καὶ ἐξαίσια ↙. 26. ÷ κατὰ καιρὸν θεριζόμενος ↙. ÷ ἅλωνος ↙.

Cap. VII. 2. ÷ δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ ↙. 16. ÷ ἵνα μακροθυμήσω ↙.

Cap. VIII. 9. ÷ ἐστιν ↙.

Cap. IX. 10. ÷ ἔνδοξά [non, ut in textu nostro mendose exaratum est, ἐνδόξιά] τε ↙. 17. ÷ πεποίηκε ↙.

Cap. X. 1. ÷ συνεχόμενος ↙.

Cap. XI. 3. ÷ εὐλογημένος —— ὀλιγόβιος ↙. 14. ÷ ἀπὸ σοῦ ↙. 20. τακήσονται ÷ παρ' αὐτῷ γὰρ σοφία καὶ δύναμις ↙. (Sic sine obelo Cod. III solus.)

Cap. XII. 12. σοφία ÷ εὑρίσκεται ↙. (Sic sine obelo Codd. III, 106, 261, Theodoret.)

Cap. XIII. 6. ÷ τοῦ στόματός μου ↙.

Cap. XIV. 4. ÷ ἀλλ' οὐθείς ↙ (fort. ÷ ἀλλ' ↙ οὐθείς).

Cap. XV. 23. ÷ καταπίπτει δὲ εἰς ἐξάλειψιν ↙.

Cap. XIX. 4. ÷ ἐγὼ ἐπλανήθην ↙ (per errorem, ut videtur, pro ÷ λαλῆσαι —— ἐπὶ καιροῦ ↙, ut apud Hieron.).

Cap. XXI. 22. ÷ σύνεσιν καί ↙.

Cap. XXIII. 12. ∽ ἵνα ↙ μὴ ἀποθάνω (fort. ∽ ἵνα μὴ ἀποθάνω ↙, quae verba non habentur nisi in Codd. III, 249).

Cap. XXIV. 19. ÷ ἐπὶ γῆς ξηρά ↙.

Cap. XXV. 4. Vid. not. 5, ubi pro ÷ corrigendum ∽.

Cap. XXVII. 7. ÷ ἡ καταστροφή ↙.

Cap. XXIX. 17. ἐκ ÷ μέσου ↙ δὲ (sic) τῶν ὀδόντων.

Cap. XXXI. 32. ÷ παντί ↙.

Cap. XXXII. 2. ÷ τῆς Αὐσίτιδος χώρας ↙. (Pro ܕܥܘܨ in cod. est ܕܥܘܨ.) 7. ÷ ὅτι οὐχ ↙. ἔτεσιν ÷ οὐκ ↙ οἴδασι.

Cap. XXXIII. 23. ÷ *ἐὰν νοήσῃ*——*πρὸς κύριον* ↙. ÷ *τὴν δὲ ἄνοιαν αὐτοῦ δείξῃ* ↙. 27. ÷ *αὐτὸς ἑαυτῷ* (absente metobelo).

Cap. XXXIV. 15. ÷ *ὅθεν καὶ ἐπλάσθη* ↙. 18. ÷ *ἀσεβής* ↙. 20. ÷ *ἀνδρός* ↙. 34. *ἀκήκοέ* ÷ *μου τὸ ῥῆμα* ↙ (fort. *μου* ÷ *τὸ ῥῆμα* ↙).

Cap. XXXV. 2. ÷ *σὺ τίς εἶ* ↙;

Cap. XXXVI. 12. ÷ *βούλεσθαι* ↙. 22. ÷ *ἐστι* ↙.

Cap. XXXVIII. 1. ÷ *ὁ κύριος* ↙. 2. ÷ *ἐμὲ*——*κρύπτειν* ↙. 6. ÷ *ἐστιν* ↙. 17. ÷ *φόβῳ* ↙.

Cap. XLI. 11. ÷ *καιόμεναι* ↙. 25. *ὑπὸ τῶν ἀγγέλων* ÷ *μου* ↙.

Cap. XLII. 3. ÷ *μεγάλα*——*ἠπιστάμην* ↙ (fort. ÷ *μεγάλα καὶ* ↙ *θαυμάσια ἃ οὐκ ἠπιστάμην*). 4. *ἄκουσον* ÷ *δέ* ↙. 7. ÷ *οὐδέν* ↙. 10. ÷ *διπλᾶ* ↙ (ܟܦܠܐ, non, ut in edito, ܟ̈ܦܠܐ. Vid. Exod. xvi. 22 in Syro-hex.). 11. ÷ *πάντα*——*πρὸς αὐτόν* ↙. ÷ *καὶ πιόντες* ↙. 16. ÷ *τὰ δὲ πάντα ἔτη ἔζησεν* (ܫܢ̈ܝܐ, om. a Middeld.) *διακόσια τεσσαράκοντα ὀκτώ* ↙.

APPENDIX B.

In Hieronymi versione hexaplari adhibenda, non animadvertimus exemplar Vallarsianum a J. P. Migne recusum plurimis locis emendari posse ex collatione textus Martianaei cum Codice Bodleiano 2426 (NE. F. 6. 7), quam olim instituit J. E. Grabe in *Dissertatione De Vitiis* etc. pp. 104–108. Hujus codicis ope, loca a nobis allata sic emaculanda sunt:—

Cap. VII. 8, not. 9. Pro *cognoscet* in MS. est *cognoscit*.

IX. 23, not. 28. Adde: "Hieron.: *Quia nequam homines in magna morte* PEREUNT (sic in MS. pro *erunt*)."

XVI. 10, not. 18. Adde: "Hieron.: *Acriter percussit me* IN GENAS (sic in MS. pro *in genibus*)."

XXI. 11, not. 15. Pro *Et mittunt* in MS. est *Emittunt*.

19, not. 26. Pro *redde* in MS. est *reddet*.

XXIV. 5, not. 11. Adde: "Hieron.: *Suavis factus est* EI (sic in MS. pro *eis*) *panis in adolescentes*."

XXVIII. 18, not. 25. Adde: "Hieron.: *Et* TRAHE (sic in MS. pro *trahes*) *sapientiam de occultis*."

21, not. 28. Pro *volucrum* in MS. est *volucribus*.

XL. 10, not. 9. Pro *bestia quam* in MS. est *bestiae quas*.

21, not. 29. Pro *sigillabis* in MS. est *si ligabis*.

PSALMI.

IN LIBRUM PSALMORUM

MONITUM.

"In eruendis et emendandis Psalterii lectionibus hi libri tum manuscripti tum editi a nobis adhibiti sunt.

"Codex Reg. num. 1807, egregiae notae, X saeculi, cui prorsus similis in Vaticano exstat eadem manu scriptus; ita ut non modo paginae, sed etiam lineae singulae eadem voce desinant. [Vaticanus ille est, ut videtur, Parsonsii Cod. 264.]

"Codex Reg., num. 1876, X saeculi.

"Codex Reg., num. 1877, XI saeculi.

"Codex Reg., X saeculi, num. 1878, elegantissime descriptus cum depictis imaginibus.

"Codex Colbertinus, num. 646, recens.

"Codex alter Colbertinus, στιχηρῶς, sive distinctis versiculis exaratus, num. 5995, scriptus anno 1070.

"Codex Vaticanus, num. 754, X saeculi, unde sexdecim dumtaxat Psalmorum lectiones nancisci potuimus. [Ceterorum Psalmorum lectiones ex eodem codice exscripsit J. G. C. Adler, in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XIV, pp. 183–204. Codex est nitide exaratus: in mediis paginis est textus LXXviralis, literis cursivis scriptus, cui utrinque appositae sunt charactere unciali reliquorum interpretum versiones.]

"Codex Coislinianus, IX vel X saeculi.

"Codex alter Coislinianus, vetustus. [Hic est, ut conjicere licet, 'Coislin. bombycinus, XIII vel XIV saeculi,' quem Montef. alicubi memorat.]

"Codex tertius Coislinianus, X saeculi.

"Eusebius in Psalmos [i—cxviii] a nobis editus [in *Collectione Nova Patrum* etc., Tom. I, Parisiis], anno 1706.

"Hilarius in Psalmos unam tantum lectionem suppeditavit [ad Psal. lxv. 15].

"Chrysostomus in Psalmos [iii—xii, xli, xliii—xlix, cviii—cxvii, cxix—cl] editus a Savilio [Tom. I, pp. 521–910] et Frontone Ducaeo [Tom. III, pp. 8–554; postea ab ipso Montefalconio, Tom. V, pp. 1–503]; manuscriptis etiam ad lectiones asserendas usi sumus.

"Hieronymus, maxime Epistola [CVI juxta Vallarsii numerationem] ad Sunniam et

Fretelam; itemque Breviarium ejusdem nomine editum [Opp. Tom. VII, pp. 821–1270, juxta edit. J. P. Migne].

"Theodoretus in Psalmos editus a Sirmondo [Parisiis, 1642; recentius vero a J. L. Schulzio, Halae, 1769 (Opp. Tom. I, pp. 601–1586)].

"Catena a Daniele Barbaro edita Latine in L Psalmos [Venet., 1569].

"Catena [s. Expositio PP. GG.] a Corderio edita in totum Psalterium [Antverp., 1643–1646].

"Agellius in Psalmos. [Romae, 1606. Opus eruditissimum, sive interpretationem et rem criticam spectes, sive excerpta amplissima e commentariis PP. GG. tunc temporis ineditis; quae partim ex Bibliotheca Vaticana, partim ex MSto Cardinalis Sirleti libro hausisse profitetur. Etiam in fragmentis Aquilae etc. describendis, non omnem eum a Nobilio pendere, insigne documentum est lectio διεδηματίσαντο, quam ad Psal. xxi. 13 ex Aquila profert; quaeque apud Nobilium et Eusebium a Montefalconio editum in διεδειγματίσαντο depravata est.]"—MONTEF.

SS. Patrum operibus a Montefalconio adhibitis annumeranda sunt Origenis Selecta in Psalmos (Opp. Tom. II, pp. 513–849); Eusebii Demonstratio Evangelica, ad Psalmos xxi, xl, liv, xc; et Epiphanius adv. Haereses, semel ad Psal. cxix. 3 advocatus.

Hieronymi versio juxta LXX interpretum editionem, quae *Gallicani Psalterii* nomine gaudet, a Montefalconio ne memorata quidem, (nam versio tam ab eo quam a nobis sub Hieronymi nomine passim laudata est ea quae in Divina Bibliotheca, quae dicitur, includitur, juxta Hebraicam veritatem elaborata) asteriscis et obelis munita est; illis quidem rarissimis, quippe quibus in hoc libro nullus fere locus esset; horum vero amplissima segete, cujus spicilegium tantum exhibet interpres Syro-hexaplaris. Nos autem, asteriscis diligenter notatis, obelos, quasi ad propositum nostrum minus pertinentes, et, ut nostra quidem opinio fert, maximam partem ab ipso Hieronymo, non ab Origene profectos, fere neglegimus.

Nobilius in Notis ad hunc librum solito amplioribus praeter Chrysostomum et Theodoretum, scholia et interpretationum varietates in libris manuscriptis repertas affert, quae cum lectionibus Vaticani 754 supra memorati arctissimam cognationem habere videntur.

E subsidiis quae antecessori nostro defuerunt, primum locum teneant lectiones a Parsonsio in Appendice ad hunc librum repositae, de quibus ipse ait: "Horum quidem [fragmentorum et scholiorum] messis forsan exilior est quam pro mole collationum aliquis auguraretur; at satis tamen ampla pro numero codicum quibus suppeditantur; quoniam ex iis omnibus quos manu tractando nuper occupabar, vix duobus vel tribus plures eo nomine commendati venerunt, quod istiusmodi reliquiis, aut aliis quibuscunque notis criticis marginalibus fuerint instructi. Codices in quibus servantur lectiones Origenianae, sunt Vaticani 40 [Parsons. 273, olim Christinae Reginae Suecorum, charta bombycina, saeculi XIV, continens Psalmos cum Catena Patrum], 2057 [Parsons. 268, membranaceus, circa saec. XII, continens Psalmos cum Patrum expositionibus, itemque Cantica Vet. et Nov. Test.], et prae-

cipue 398 [Parsons. 264, membranaceus, continens Psalmos cum Catena Patrum, sed deficiens a Psal. liv. 15 usque ad Psal. lviii. 9]. Quodcunque igitur, vel ut antea ineditum, vel ob alias causas, notatu dignum esse videbatur, ex horum unoquoque excerptum pro more descripsi." Ceterum nescio quo casu, a Psal. xxiv usque ad Psal. xxxiv lectiones Cod. 264 tam numero quam pondere eas quae ad ceteros Psalmos universos ex eodem codice excerptae sunt, fere aequiparant.

Inter codices Psalmorum, qui versiones veterum interpretum in margine habent, Parsonsius non recensuit Cod. 13 (vel potius XIII), Bodleianum, signatum NEB. 2, 120, ex quo nonnullas lectiones in opere Montefalconiano non inclusas jampridem excerpserat P. J. Brunsius in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XIII, pp. 177–182; ubi idem V. D. e schedis Usserianis in eadem bibliotheca asservatis paucula eodem spectantia delibavit.

Specimen lectionum e duabus Catenis nuperrime in Bibliothecam Parisiensem ab oriente invectis in usum nostri operis humanissime excerpsit EMMANUEL MILLER; unde unam Symmachi antea incognitam ad Psal. lxxxviii. 18 lucrati sumus.

Commentarii Eusebiani partem deperditam (Psal. cxix—cl) aliquatenus recuperare conatus est A. Maius in *Patrum Nova Bibliotheca*, Tom. IV, pp. 65–107, ubi excerpta quaedam hujus operis, non quidem contemnenda, sed quae ad Hexapla augenda nihil aut parum novae materiae suppeditant, e tribus Catenis ineditis concinnavit. Percucurrimus quoque S. Cyrilli Alexandrini Explanationem in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. III, pp. 144–434), Theodori Mopsuestensis Commentarium in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. VII, P. I, pp. 391–393), et Didymi Alexandri Commentarium in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. VII, pp. 131–311); pari eventu.

Euthymii Zigabeni Commentarios in Psalmos e Graeco in Latinum convertit, et Veronae anno 1560 edidit P. Saulus, Episcopus Brugnatensis, cujus operis Montefalconius quoque hic illic mentionem facit. Graeci operis lectiones nonnullas a Matthaeio exscriptas, praesertim quae aliquid novi ex Aquila, reliquisque interpretibus suppeditare videbantur, Parsonsius in Appendice ad Psalmos condidit.

Versio Psalmorum Syro-hexaplaris prodiit Mediolani anno 1820, sub titulo: *Psalmi secundum Editionem LXX interpretum, quos ex Codice Syro-estranghelo Bibliothecae Ambrosianae Syriace imprimendos curavit, Latine vertit, notisque criticis illustravit Caietanus Bugatus, S. Th. I. V. et Collegii Ambrosiani Doctor.* Opus ab ipso conditore ad umbilicum perductum, quin prelo jam commissum, cum tamen non nisi post illius obitum lucem viderit, praefatione destitutum est, ita ut edendi conditiones a Versione Danielis ab eodem auctore anno 1788 edita petendae sint. Hae autem sunt: primum, ut textum Syriacum accuratissime ad codicem exprimat, retentis etiam, quae paucissima sunt, archetypi sui erratis; deinde, ut puncta tam *diacritica* quam ea quae ad membrorum interpunctionem inserviunt, exhibeat; denique, ut scholia omnia, in primis Aquilae, Symmachi et Theodotionis lectiones (quae quidem in Daniele rarius, in Psalmis vero frequentissime apparent) in ima paginarum ora subjungat. Has conditiones (si excipias scholia philologica non integra, sed cum delectu edita, et Patrum

expositiones satis frequentes penitus omissas) fideliter observavit; in annotationibus autem, paucis quidem, sed doctis et diligentibus, linguae Syriacae, pro istius aevi in his studiis profectu, haud mediocrem cognitionem ostendit*. Quod superest, praeter unum gravem errorem ad Psal. lxi. 4, nihil invenimus nisi maculas nonnullas leviores, quales in Daniele suo ipse Editor ad calcem libri in *Emendandis* recensuit, idem fortasse, si vixisset, in Psalmis quoque facturus.

Praeter codicem palmarium Ambrosianum, quem, praeeunte Ceriani, litera A. notabimus, in Museo Britannico asservantur duo codices Nitrenses in unum compacti sub indice, "Addit. MSS. 14,434," uterque charactere Estranghelo non recentius saeculo VIII exaratus. Horum prior (B.) continet Psalmorum particulas, quas nunc indicabimus: Psal. i. 6—iv. 9, vi. 1—vii. 7, viii. 7—ix. 12, xv. 4—xvii. 39, xxv. 4—xxxvi. 12, xxxix. 6—xl. 2, xlii. 1–11, li. 1—lxiii. 5, lxiv. 9—lxxi. 5, lxxi. 18—lxxiv. 3, lxxv. 10—lxxvi. 13, lxxvii. 8–25, lxxvii. 43—lxxviii. 8, lxxxiv. 12—xciv. 7, c. 5—cii. 2, ciii. 31—cv. 9, cxviii. 96–114, cxli. 4—cxliii. 9, cxliv. 21—cxlvi. 6, cxlix. 4—cli. stich. 4 (ܐܘܪܟܝܗܘܢ). Codex alter (C.) continet: Psal. ix. 34 (x. 13)—xx. 6, xvi. 29—xxxii. 16, xxxiii. 22—lviii. 16, lx. 5—lxxii. 3. Horum duorum codicum varietates, leviores quidem, sed ad textum Ambrosianum utroque accuratiorem tam confirmandum quam hic illic emaculandum haud inutiles, Ceriani noster intra hos paucos menses exscripsit; e quibus selectas lectiones Vir officiosissimus, qui amicis suis eruditis nihil non commune habet, in amplificationem nostri operis contulit.

Restat Gregorii Bar Hebraei Commentarius in Psalmos, cujus specimina tantum ad hunc diem edita sunt. Ex his nobis tractare contigit: I. P. J. Brunsii Excerpta ex Codice Bodleiano in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XIII, pp. 184–197. II. Bar Hebraei Scholia in Psalmos I, II, XXII, edidit Tullberg, Upsalae, 1842. III. Bar Hebraei Scholia in Psalmos VIII, XL, XLI, L, edidit Schroeter, Vratislaviae, 1857.

---

* Fas sit nobis specimen quoddam tam scholiorum a Bugato praeteritorum, quam eruditionis Syriacae tunc temporis parum provectae, apponere. In codice ad Psal. i. 5 scholium adest, cujus notitiam Joanni Bernardo de Rossi in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. III, p. 211, debemus: ܕܩܕܝܫܐ. ܐܬܢܐܣܝܘܣ. ܐܦܠܐ ܚܛܝܐ ܒܡܬܪܥܝܢܘܬܐ ܕܙܕܝܩܐ. ܐܚܪܢܝܬܐ ܓܝܪ ܡܬܪܥܝܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܠܙܕܝܩܐ ܓܝܪ ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܗܘ. ܠܚܛܝܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܢܬܗܦܟܘܢ ܚܛܝܐ ܠܫܝܘܠ܀. De Rossi vertit: "S. Athanasii. *Οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων. Postremo enim de iis cogitabit. Nam justis de regno suo dat* etc." Graeca S. Patris ad manum non habemus; sed non possunt longe abesse ab his: *Ἕτερα* (ܐܚܪܢܝܬܐ) *γὰρ περὶ αὐτῶν βεβούλευται. Τοῖς μὲν γὰρ δικαίοις βασιλείαν δίδωσι· τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς λέγει· ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην.* Rursus ad v. 6, *ὅτι γινώσκει κ.τ.ἑ.* Syrus affert: ܕܝܠܗ. ܕܝܕܥ ܫܘܚܠܦܗ ܕܡܝܩܪ ܣܝܡܐ܀, h.e. vertente eodem: "Ejusdem. *Quia novit immutationem ejus qui colit* (s. *honorat*) *thesaurum* (s. *pecuniam*):" nullo sensu. Pro ܫܘܚܠܦܗ ܕܡܝܩܪ proclive erat corrigere, ܫܘܚܠܦ ܗܘ ܕܡܝܩܪ; quo facto, sensus evadit: "Ejusdem. Novit *pro* honorat *positum est.*"

PSALMI.

Psalmus I.

1. אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ. *Beatitudines viri, qui non ambulat.* Ο΄. μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη. Ε΄. ς΄. τέλειος ὁ νεώτερος ὃς οὐκ ἀπῆλθεν.[1] Ἄλλος· ἄμεμπτος ὁ ἀνὴρ ὃς οὐ περιεπάτησεν (ἐν συνεδρίῳ παρανόμων).[2]

בַּעֲצַת רְשָׁעִים. *In consilio impiorum.* Ο΄. ἐν βουλῇ ἀσεβῶν. Ἀ. ἐν συνελεύσει ἀσεβῶν.[3] Ε΄. ς΄. ἐν βουλῇ ἀλλοτρίων.[4]

וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב. *Et in sede irrisorum non sedet.* Ο΄. καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν (Ἀ. Σ. Θ. χλευαστῶν[5]) οὐκ ἐκάθισεν. Ἀ. καὶ ἐν καθέδρᾳ χλευαστῶν ... Σ. καὶ ἐν καθέδρᾳ ἐπιθετῶν οὐ κεκοινώνηκε.[6] Ε΄. ς΄. καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ παρανόμων οὐχ εὑρέθη.[7]

2. כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָֹה חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. *At vero in legem Jovae est propensio ejus, et de lege ejus meditatur dies noctesque.* Ο΄. ἀλλ᾽ ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἀ. Σ. Ε΄. ς΄. ἀλλ᾽ ἐν νόμῳ κυρίου βουλήματα αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φθέγξεται ἡμέρευσιν καὶ νύκτα.[8]

3. וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל. *Et erit sicut arbor plantata.* Ο΄. καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον. Ἀ. καὶ ἔσται ὡς ξύλον μεταπεφυτευμένον.[9]

עַל־פַּלְגֵי־מָיִם. *Super rivos aquarum.* Ο΄. παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων. Ἀ. ἐπὶ διαιρέσεις ὑδάτων.[10] Σ. εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων.[11]

אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן. *Quae fructus suos reddit.* Ο΄. ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει. Ἀ. Σ. ὃ καρπὸν αὐτοῦ δῴη.[12]

וְעָלֵהוּ לֹא־יִבּוֹל. *Et folium ejus non marcescit.* Ο΄. καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται. Ἀ. καὶ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποπεσεῖται.[13]

Psalm. I. [1] Sic Vat. apud Montef. Nobilius Θ.Ε΄.ς΄. praemittit. Parsons. affert: Ε΄.ς΄. κατῆλθε. [2] Schol. apud Nobil. Vat. sine nomine affert: ἄμεμπτος ὁ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἐπεριεπάτησεν ἐν συνεδρίῳ παρανόμων. [3] "Unus" apud Montef. [4] Nobil. etiam Theodotioni tribuit, invito Euthymio, qui ait: "Vel aliter, *consilium* impiorum pro *concilio* et *conventu* intelligendum, quemadmodum Aq. et Theod. interpretati sunt." De Vat. suo silet Montef. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܡܝܩܢܐ. Cf. Hex. ad Prov. xiii. 1. xxii. 10. [6] Nobil., Vat. Hieron. in Divina Bibliotheca: *in cathedra derisorum.* [7] Nobil., Vat. [8] "Cod. Vat. sic habet: Ἀ. Σ. Ε΄. ς΄. ἐν νόμῳ κυρίου φθέγξεται ἡμέρευσιν καὶ νύκτα: ubi quae media intersunt, ob similitudinem praetermisisse videtur."—*Montef.* V. D. non dixit unde *media* illa accesserint, neque nos dicere habemus. In vocem autem rarissimam ἡμέρευσιν tot interpretes incidisse non credibile est. Syro-hex. tantummodo affert: Ἀ. φθέγξεται (ܢܡܠܠ). [9] "Sic unus Reg. ex Origene."—*Montef.* Hieron.: *transplantatum.* Syro-hex. in textu ܐܝܟ ܩܝܣܐ habet; in marg. autem: ܐ. ܐܝܟ ܩܝܣܐ ܡܫܢܝܐ. Cf. ad Psal. xci. 14. [10] Syro-hex. in continuatione: ܥܠ ܦܘܠܓܐ ܕܡܝܐ. Cf. ad Psal. xlv. 5. Origen. Selecta in Psalmos (Opp. T. II, p. 531): Πόθεν γὰρ τὸ ξύλον, περὶ οὗ ὁ λόγος, μεταπεφύτευται ἐπὶ ταῖς τῶν ὑδάτων διαιρέσεσιν; Montef. ex Vat. affert: Ἀ. ἐπὶ διεξόδους ὑδάτων, ὃ καρπὸν αὐτοῦ δῴη. Σ. εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ κ. αὐτοῦ δῴη. [11] Vat. [12] Idem. [13] Vat., et sine nomine Colb. unus.

4. לֹא־כֵן הָרְשָׁעִים. *Non sic impii.* Ο΄. οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, ÷ οὐχ οὕτως. Τὸ δεύτερον, οὐχ οὕτως, παρ᾽ οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[14]

כַּמֹּץ. *Sicut gluma.* Ο΄. ὡς ὁ χνοῦς. Ἄλλος· ὡς κονιορτός.[15]

5. בַּעֲדַת. *In coetu.* Ο΄. ἐν βουλῇ. Ἀ. ἐν συναγωγῇ. Σ. ἐν συνελεύσει. Θ. ἐν συλλόγῳ.[16]

Psalm. II.

1. לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם. *Quare tumultuantur gentes.* Ο΄. ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη. Ἀ. ἱνατί ἐθορύβησαν (s. ἐθορυβήθησαν) ἔθνη.[1] Σ. εἰς τί ἔθνη κυκᾷ.[2]

וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ־רִיק. *Et nationes moliuntur vana?* Ο΄. καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Ἀ. καὶ φῦλα φθέγξεται κενῶς;[3]

2. יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ. *Consurgunt reges terrae.* Ο΄. παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς. Σ. συνίστανται βασιλεῖς τῆς γῆς.[4]

וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ־יָחַד. *Et principes consultant pariter.* Ο΄. καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀ. καὶ *filii mysterii* ἐπαρρησιάσαντο ἅμα.[5] Σ. καὶ ὕπαρχοι συσκέπτονται ὁμοθυμαδόν.[6]

2. וְעַל־מְשִׁיחוֹ. *Et contra unctum ejus* (regem). Ο΄. καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ κατὰ τοῦ ἠλειμμένου (αὐτοῦ).[7]

Ο΄. ÷ διάψαλμα.[8] Τὸ διάψαλμα παρὰ τοῖς Ο΄ κεῖται, οὐκέτι δὲ παρὰ Θεοδοτίωνι καὶ Συμμάχῳ.[9]

3. נְנַתְּקָה. *Dirumpamus.* Ο΄. διαρρήξωμεν. Σ. διακόψωμεν.[10]

עֲבֹתֵימוֹ. *Funes eorum.* Ο΄. τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Ἀ. Σ. *laqueos eorum.*[11]

4. יוֹשֵׁב. *Qui sedet.* Ο΄. ὁ κατοικῶν. Ἀ. Θ. ὁ καθήμενος.[12]

יִלְעַג־לָמוֹ. *Subsannabit eos.* Ο΄. ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς. Ἀ. μυχθίσει αὐτούς. Σ. καταγελάσει αὐτούς.[13] Aliter: Σ. καταλαλήσει αὐτῶν.[14]

5. יְדַבֵּר. *Loquetur.* Ο΄. λαλήσει. Ἀ. ἐπιφθέγξεται.[15]

---

[14] Nobil. et Regii duo. Origen. l. c. p. 532: Οὔτε τὸ Ἑβραϊκὸν ἀνεδίπλωσε τὴν λέξιν, οὔτε τῶν ἑρμηνευτῶν οὐδείς. Syro-hex. obelum non habet. [15] Vat. sine nomine. Parsons. e Cod. 179 affert: Schol. κονιορτός. [16] Nobil. Syro-hex. ◆ ܒܟܢܘܫܬܐ .ܐ. Montef. ex Euseb., Theodoret., et "duobus MSS." edidit: Ἀ. Θ. ἐν συναγωγῇ. Σ. ἐν συνελεύσει. Praeterea Montef. ex "altero MS." affert: Σ. ἐν ὁμίλῳ; necnon ex Colb. στιχηρῶς scripto lectionem anonymam, ἐν ὁδῷ; quae nihili esse videntur.

Psalm. II. [1] Nobil., Theodoret. et Vat., qui omnes ἐθορυβήθησαν habent. Origen. l. c. p. 539: Ἀ. ἐθορυβήθησαν. Σ. κυκᾷ. Alteram formam tuentur Cod. 264 in marg.: ἱνατί ἐθορύβησαν ἔθνη, καὶ φυλαί (sic); et Origen. secundum Reg. unum. Etiam Syro-hex. affert: Ἀ. ἐθορύβησαν (ܪܓܫܘ, non ܐܬܪܓܫܘ). [2] Nobil., Theodoret., Vat. Praeterea Nobil. affert: Schol. ὑπερηφανεύσαντο. [3] Nobil., Vat. Hieron.: *tribus.* Syrus vero affert: Ἀ. Σ. καὶ φῦλα φθ. κενῶς (ܘܫܪ̈ܒܬܐ ܢܩ̈ܠܠܢ ܣܪܝܩܐܝܬ), contra Origenis effatum: Τοῦτο δὲ παρατηρητέον, ὅτι οἱ μὲν Ο΄ καὶ ὁ Θεοδ. πάντα εἰς τὸν παρεληλυθότα χρόνον, Ἀκ. δὲ ἃ μὲν εἰς τὸν παρεληλυθότα, ἃ δὲ εἰς τὸν μέλλοντα, Συμ. δὲ πάντα εἰς τὸν ἐνεστηκότα ἔταξαν. [4] Nobil., Vat. [5] Syro-hex. ܐ. ܒܢ̈ܝ ܐܪܙܐ ܐܬܦܪܣܝܘ ܐܟܚܕܐ. (Syr. ܒܢ̈ܝ ܐܪܙܐ fortasse sonat μύσται; certe ܒܪ ܐܪܙܐ est μύστις Sap. Salom. viii. 4. Hebr. נוֹסַד Aquilae est ἐπαρρησιάσατο Psal. xxx. 14.) [6] Nobil., Vat. [7] Syro-hex. ◆ ܐ. ܘܥܠ ܡܫܝܚܗ. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 25. Dan. ix. 26. [8] Διάψαλμα est in Codd. III, 21, et sub obelo in Psalt. Gall. [9] Euseb. in Psalmos, p. 13. Idem ad vv. 3, 4 notat: πρὸς τοὺς πρώτους στίχους τοὺς πρὸ τοῦ διαψάλματος ἡγούμεθα τούτους ἀποδιδόσθαι, h.e. *responsum,* ἀπόδοσιν, *continere.* Montef. vero perperam vertens, *adjectos esse,* praesentem notam hexaplarem post v. 4 rejecit. [10] Vat. [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܒ̈ܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. Fortasse βρόχους αὐτῶν. Vid. Hex. ad Psal. cxxviii. 4. Jesai. v. 18. Ezech. iii. 25. (Βρόχος Syro nostro est ܢܨܕܐ Prov. vii. 21; ܡܨܝܕܬܐ Psal. cxxviii. 4. Prov. vi. 5; et ܡܣܩܘܒܠܬܐ Prov. xxii. 25.) [12] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܕܝܬܒ. [13] Vat. Scripturam codicis μυχθήσει correxit Montef. Nomen μυχθισμὸς pro לַעַג posuit Aq. Psal. cxxii. 4. Hos. vii. 16. [14] Syro-hex. ܣ. ܢܡܠܠ ܥܠܝܗܘܢ ◆. Cf. ad Psal. lxxix. 7. Idem interp. λαλιά (ܡܡܠܠܐ) pro לַעַג adhibuit Ezech. xxii. 32. Fieri tamen potest, hanc Symmachi versionem ad v. 5, יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ, Ο΄. λαλήσει πρὸς αὐτούς, pertinere. [15] Vat.

5. יְבַהֲלֵמוֹ. *Terrebit eos.* Οʹ. ταράξει. Ἀ. καταςπουδάσει.[16]

6. וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי. *Ego autem unxi regem meum.* Οʹ. ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ. Ἀ. Εʹ. καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην βασιλέα μου.[17] Σ. κἀγὼ ἔχρισα τὸν βασιλέα μου.[18] Sʹ. κἀγὼ διέσωσα τὸν β. μου.[19]

7. אֲסַפְּרָה אֶל־חֹק. *Narrabo de decreto.* Οʹ. διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυρίου. Ἀ. ἀναγγέλλων ἰσχυροῦ ἀκριβασμόν.[20] Θ. . . ἰσχυροῦ πρόσταγμα. Sʹ. καταγγέλλων εἰς θεὸν διαθήκην.[21]

יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. *Jova dixit ad me: Filius meus* es *tu, ego hodie genui te.* Οʹ. κύριος εἶπε πρὸς μὲ, υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ἀ. κύριος εἶπε πρὸς μὲ, τέκνον μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον ἔτεκόν σε.[22]

9. תְּרֹעֵם. *Conteres eos.* Οʹ. ποιμανεῖς αὐτούς. Σ. συντρίψεις (s. συνθλάσεις) αὐτούς.[23]

תְּנַפְּצֵם. *Diffringes eos.* Οʹ. συντρίψεις αὐτούς. Ἀ. προσρήξεις αὐτούς.[24]

10. וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ. *Et nunc, reges, intelligite.* Οʹ. καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε. Ἀ. καὶ νῦν, βασιλεῖς, ἐπιστημώθητε.[25]

11. נַשְּׁקוּ־בַר פֶּן־יֶאֱנַף. *Osculamini filium, ne forte irascatur.* Οʹ. δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ. Ἀ. καταφιλήσατε ἐκλεκτῶς, μήποτε ὀργισθῇ.[26] Σ. προσκυνήσατε καθαρῶς, μήποτε ὀργισθῇ.[27] Ἄλλος· ἐπιλάβεσθε ἐπιστήμης.[28]

דֶרֶךְ. *Viam.* Οʹ. ἐξ ὁδοῦ ÷ δικαίας. Οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ πρόσκειται, οὔτε ἐν ταῖς λοιπαῖς ἑρμηνείαις τὸ δικαίας.[29]

PSALM. III.

1. מִזְמוֹר. *Canticum.* Οʹ. ψαλμός. Σ. ᾠδή.[1]

2. רַבִּים קָמִים עָלָי. *Multi* sunt *insurgentes adversum me.* Οʹ. πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ. Ἀ. πολλοὶ ἐπανίσταντο ἐπ' ἐμέ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[2]

3. בֵּאלֹהִים. *In Deo.* Οʹ. ἐν τῷ θεῷ. Ἀ. ἐν τῷ θεῷ. Σ. διὰ τοῦ θεοῦ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[3]

סֶלָה. *Selah.* Οʹ. διάψαλμα. Ἑβρ. σέλ. Ἀ. ἀεί. Σ. Θ. διάψαλμα. Εʹ. διαπαντός. Sʹ. εἰς τέλος.[4]

4. מָגֵן בַּעֲדִי. *Clypeus* es *circa me.* Οʹ. ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Ἀ. θυρεὸς περὶ ἐμέ.[5]

---

[16] Nobil., Vat. Consentit Syro-hex. ܐ. ܡܣܪܗܒ ܠܗܘܢ. [17] Nobil., Vat. "Colb. vero codex unus, καὶ ἐγὼ διεσωσάμην."—*Montef.* Unice verum est ἐδιασάμην, et sic Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܫܬܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܠܝ, cum scholio: "*Intexui* (ܫܬܝܬ), quemadmodum qui orditur telam (ܕܡܫܬܐ ܡܚܐ)." Hieron.: *orditus sum.* Cf. ad Psal. cxxxviii. 13, et, si tanti est, nos in *Otio Norvic.* p. 22. [18] Nobil., Vat. Syro-hex. ܣ. ܡܫܚܬ ܠܡܠܟܐ ܕܝܠܝ. [19] Nobil., Vat. Parsons. e Cod. 264 exscripsit: Ἀ. καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην (ἡ Sʹ. κἀγὼ διέσωσα τὸν) βασιλέα μου. [20] Sic scholium apud Nobil., et sine nomine Vat. Syro-hex. affert: Ἀ. ἀκριβασμόν (ܚܬܝܬܘܬܐ). [21] Nobil., Vat. Cod. 264: ἡ Sʹ. καταγγέλλων εἰς θεὸν διαθήκην ἰσχυροῦ πρόσταγμα. [22] Regii duo. Eusebius Aquilae ἔτεκον vindicat. [23] Syro-hex. ܣ. ܬܡܚܘܩ ܐܢܘܢ. [24] Nobil., Vat. Syro-hex. ܐ. ܬܪܥܘܥ ܐܢܘܢ. [25] Nobil., Origen., Reg. unus, et sine nomine Vat. Syro-hex. ܐ. ܐܬܝܕܥܘ. Cf. ad Psal. xxxi. 8. cxviii. 99. [26] Nobil., Vat. Syro-hex. ܐ. ܢܫܩܘ ܓܒܝܐܝܬ. Pro ܓܒܝܐܝܬ Bar Hebr. habet ܓܒܝܐ, ἐκλεκτόν. [27] Nobil., Vat. Syro-hex. ܣ. ܣܓܘܕܘ ܕܟܝܐܝܬ. Hieron.: *adorate pure.* [28] Sic sine titulo Colb. duo. Scholium esse videtur. Hesychius: Δράξασθε παιδείας· ἐπιλάβεσθε παιδείας καὶ ἐπιστήμης. Parsons. tamen ex Bar Hebr. citat: Aq. [LXX ?] *apprehendite eruditionem* (*disciplinam*), *ne quando irascatur Dominus.* [29] Origen. Opp. T. II, p. 546. Obelus non est in Syro-hex.

PSALM. III. [1] Syro-hex. in textu ܡܙܡܘܪܐ. Idem in marg.: *Canticum* (ܫܘܒܚܐ). Σ. ᾠδή (ܬܫܒܘܚܬܐ). Nobil. affert: Schol. [Σ. ?] ᾠδή, καὶ δι' ὅλης τῆς βίβλου ὁμοίως. Huc pertinet Origen. Selecta in Psalmos (Opp. T. II, p. 523): Κατὰ τὸν Ἀ. δι' ἁπάσης τῆς βίβλου, ἐν ὅσοις ἐπιγέγραπται κατὰ τοὺς Οʹ ψαλμὸς, ἐν τούτοις μελῴδημα ἐκδίδοται· κατὰ δὲ τὸν Σ., ᾠδὴ ἢ ᾆσμα. [2] Vat. [3] Idem. [4] Nobil., Vat.: Θ. καὶ Σ. διάψαλμα· ἡ δὲ πεμπτὴ ἔκδοσις, διαπαντός· καὶ δι' ὅλης δὲ τῆς βίβλου ἐπὶ τοῦ διαψάλματος ὁμοίως ἐκδεδώκασιν. Ceterorum versiones ex Origene l. c. p. 515 collegisse videtur Montef. Cf. Hex. ad Psal. lxxiv. 4. lxxv. 4, 10. Habac. iii. 3. Hieron. passim: *Semper.* [5] Syro-hex. ܐ. ܬܪܥܐ ܣܚܪܢܝ.

5. אֶקְרָא. *Clamabo.* Ο΄. ἐκέκραξα. Ἀ. καλέσω. Σ. ἐβόησα. Θ. κεκράξομαι.[6]

וַיַּעֲנֵנִי. *Et exaudivit me.* Ο΄. καὶ ἐπήκουσέ μου. Ἀ. Ε΄. Ϛ΄. καὶ ἐπακούσεταί μου.[7]

מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה. *De monte sanctitatis suae. Selah.* Ο΄. Σ. ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ. διάψαλμα. Ἀ. ἐξ ὄρους ἡγιασμένου αὐτοῦ. ἀεί.[8]

6. יִסְמְכֵנִי. *Sustentat me.* Ο΄. ἀντιλήψεταί (alia exempl. ἀντελάβετο[9]) μου. Ἀ. στηρίσει με.[10]

7. מֵרִבְבוֹת עָם. *A myriadibus populi.* Ο΄. ἀπὸ μυριάδων λαοῦ. Θ. ἀπὸ πλήθους *personarum*, s. *praefectorum*.[11]

8. כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־אֹיְבַי לֶחִי. *Quia percussisti omnes inimicos meos* in *maxilla.* Ο΄. ὅτι σὺ ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως. Ἀ. ὅτι ἐπάταξας συμπάντων ἐχθρῶν μου σιαγόνα. Σ. ὅτι ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθρούς μου κατὰ σιαγόνα.[12]

רְשָׁעִים. *Impiorum.* Ο΄. ἁμαρτωλῶν. Ἀ. ἀσεβῶν.[13]

9. סֶלָה. Ο΄. Vacat. ※ διάψαλμα.[14]

PSALM. IV.

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori in Neginoth* (instrumento pulsatili) *canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ψαλμοῖς ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος διὰ ψαλτηρίων ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. עֲנֵנִי. *Exaudi me.* Ο΄. εἰσήκουσέ μου. Οἱ πάντες· ἐπάκουσόν μου.[2]

חָנֵּנִי. *Propitius sis mihi.* Ο΄. οἰκτείρησόν με. Ἀ. Θ. δώρησαί μοι.[3]

3. בְּנֵי־אִישׁ. *Filii viri.* Ο΄. υἱοὶ ἀνθρώπων. Σ. Θ. υἱοὶ ἀνδρός.[4]

עַד־מֶה כְבוֹדִי לִכְלִמָּה. *Usquequo gloria mea in ignominiam* erit? Ο΄. ἕως πότε βαρυκάρδιοι; ἱνατί. Ἀ. ἕως πότε οἱ ἔνδοξοί μου εἰς ἐντροπήν;[5] Σ. ἕως πότε ἡ δόξα μου . . .[6]

4. וּדְעוּ כִּי־הִפְלָה יְהוָה חָסִיד לוֹ. *Sed scitote quod segregavit* (insignem fecit) *Jova pium*

---

[6] Vat. Syrus affert: Ἀ. καλέσω (ܐܩܪܐ). [7] Vat. [8] Vat. Nobil. affert: Ἀ. ἡγιασμένου. Σ. ἁγίου ἑαυτοῦ. Syro-hex. in textu habet διάψαλμα (ܙܘܥܐ ܕܡܙܡܘܪܐ); in marg. autem: ܣܠܝܣܐ ܨܗܝܘܢ .ܥܒܪ. "Hebr. *Salaisa Sion.* Hebraeus, ni fallor, hic loci est Rabbinulus Hellenista nescio quis, qui vocem Hebr. *Selah* accipiendam esse voluit de *ejulatu* (Graece σαλαὶς) *montis Sion*, ex quo Dominus exaudivit clamorem prophetae David . . . Vocem ܣܠܝܣܐ, Lexicographis prorsus ignotam, nos Graecae originis esse autumamus, nempe a verbo σαλαΐζειν, *lamentari, plangere*, et σαλαὶς [potius, σαλαϊσμὸς], *ejulatus, ploratus*, deductam: de quibus vide Hesych., Suid. et Etym. M., itemque Salmasium in notis ad Lampridium, *Historiae August. Scriptores*, p. 181."—*Bugat.* [9] Sic Cod. 210. Nobil. appellat Justinum M., Paraphrasin Chald., Psalterium Aethiop. et Arab. [10] Syro-hex. ◆ ܢܫܪܪܢܝ .ܐ. [11] Bar Hebraeus a Brunsio exscriptus in Eichhorn. *Repertorio*, T. XIII, p. 184: ܡܢ ܣܓܝܐܘܬ ܕܩܘܡܐ .ܬ. (In codice quodam Musei Brit. olim legebatur ܕܩܘܡܐ, sed nunc a seriore manu ܕܩܘܡܐ.) Lectionem incertam facit Syro-hex., qui affert: ◆ ܕܩܘܡܐ .ܬ, consentiente etiam Cod. B. Bugat. vertit, *adstantium*, s. *permanentium*, sed ܩܘܡܐ Noster commutare solet cum ἐπιστάτης, προστάτης, προεστηκώς, δεσπότης, et sim. Syr. ܩܢܘܡܐ, *substantia, persona*, ponitur pro ὑπόστασις Jerem. xxiii. 22. Ezech. xix. 5. xxvi. 11. Neutra lectio contextui Hebraeo ita accommodata est, ut altera alteri praeferatur. [12] "Lectiones Aquilae et Symmachi habet unus Regius."—*Montef.* Syrus affert: ◆ ܕܡܚܝܬ ܠܟܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒܝ ܕܠܐ ܡܓܢ .ܐ. Euseb.: Οὕτως τὸ Ἑβραϊκὸν οὐκ ἔχει, ματαίως, ἀλλὰ, σιαγόνα· οἱ δὲ Ο΄, ματαίως, ἐξέδωκαν, ἢ κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἀντίγραφα ἑτέρως ἐσχηκότα, καθά φασί τινες τῶν Ἑβραίων, ἢ τῆς λέξεως τὸ εὐτελὲς ἀποφεύγοντες. [13] Syro-hex. ◆ ܕܪܘܫܥܐ .ܐ. [14] Hieron. in Psalt. Gall., et sine aster. Cod. 23.

PSALM. IV. [1] Sic Nobil., Vat. (qui τοῦ Δ. ad omnes legit), et "alii codd." Euseb.: τοὺς δὲ τοιούτους ὕμνους ἢ ψαλμοὺς, εἰς τὸ νῖκος, Θ. ἐπέγραψεν, Σ. δὲ, ἐπινικίους. Paullo aliter Theodoret.: ἀντὶ τοῦ, εἰς τὸ τέλος, ὁ μὲν Ἀ. καὶ ὁ Θ. τῷ νικοποιῷ, ἡρμήνευσαν· ὁ δὲ Σ., ἐπινίκιος; consentiente Athanasio in *Collect. Nov. PP. GG.*, T. II, p. 76. His accedit Syro-hex. ◆ ܠܙܟܘܝܐ. ܙܟܘܬܢܝܐ. ܠܙܟܘܬܐ .ܬ .ܐ. Cf. ad Titulos Psalmorum xvii—xxi. [2] Nobil., Vat. Unus apud Montef.: Ἀ. καὶ οἱ λοιποί· ἐπάκουσόν μου. Bar Hebr. ܟܠ .ܐ. ◆ ܥܢܝܢܝ ܠܐ ܐܦ. Syro-hex. ◆ ܥܢܝܢܝ .ܟܠ .ܐ. [3] Syro-hex. ◆ ܗܒ ܠܝ .ܬ .ܐ. Cf. ad Psal. xxxvi. 26. l. 3. [4] Vat. [5] Syro-hex. ◆ ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܡܫܒܚܐ ܕܝܠܝ ܠܒܗܬܬܐ .ܐ. Ex Euseb. et Colb. Montef. affert: Ἀ. ἕως πότε οἱ ἔνδοξοί μου. "Schol. ἔνδοξοί μου, οἱ πάντες."—*Nobil.* [6] Euseb.

suum. O′. ※ καὶ ◂ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ. Ἄλλος· ἀλλὰ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ.[7]

5\. רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה. *Contremiscite, et ne peccetis; dicite in corde vestro super cubili vestro, et tacete. Selah.* O′. ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε. διάψαλμα. Ἀ. κλονεῖσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· λέγετε ἐν καρδίαις ὑμῶν ἐπὶ κοιτῶν ὑμῶν, καὶ σιωπήσατε. ἀεί. Σ. ὀργίσθητε, ἀλλὰ μὴ ἁμάρτητε· διαλέχθητε ἐν καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν ἡσυχάσατε. διάψαλμα.[8] Θ. . . σιωπᾶτε. διάψαλμα.[9]

6\. בִּטְחוּ. *Confidete.* O′. ἐλπίσατε. Ἄλλος· πεποίθατε.[10]

7\. נְסָה. *Attolle.* O′. ἐσημειώθη. Ἀ. Θ. ἔπαρον. Σ. ἐπίσημον ποίησον.[11]

8\. מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ. *A quo tempore frumentum et mustum eorum multiplicata sunt.* O′. ἀπὸ καρποῦ σίτου καὶ οἴνου ÷ καὶ ἐλαίου ◂ αὐτῶν ἐπληθύνθησαν. Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ καιροῦ χεύματος . . .[12] Θ. *In tempore uniuscujusque eorum frumenti et vini multiplicatorum.*[13]

9\. לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי. *Solus in fiducia habitare facis me.* O′. κατὰ μόνας ἐπ᾽ ἐλπίδι κατῴκισάς με. Ἀ. κατ᾽ ἰδίαν εἰς πεποίθησιν καθίσεις με.[14] Σ. . . ἐν πεποιθήσει κατοικεῖς με.[15]

PSALM. V.

1\. לַמְנַצֵּחַ אֶל־הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori ad Nehiloth* (tibias) *canticum Davidi.* O′. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἀπὸ κληροδοσιῶν ψαλμὸς τοῦ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τοῦ Δαυὶδ ἐπινίκιος ὑπὲρ κληρουχιῶν.[1]

2\. אֲמָרַי. *Verba mea.* O′. τὰ ῥήματά μου. Ἀ. τοὺς λόγους μου. Σ. Θ. τὰ ῥήματά μου.[2]

3\. שַׁוְעִי. *Clamoris mei.* O′. τῆς δεήσεώς μου. Ἀ. τῆς βοῆς μου.[3]

אֶתְפַּלָּל. *Precabor.* O′. προσεύξομαι. Οἱ λοιποί· εὔξομαι.[4]

4\. בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה. *Mane dirigam ad te* (verba mea), *et exspectabo* (auxilium). O′. τὸ πρωῒ παραστήσομαί σοι, καὶ ἐπόψομαι (alia exempl. ἐπόψει με[5]). Ἀ. Σ. τὸ πρωῒ τάξω σοι καὶ

---

[7] Ἕτερος ἑρμηνευτὴς apud Chrysost. Montef. ex uno cod. affert: Ἄλλος· ἀλλὰ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε. Apud LXX καὶ deest in Codd. 210, 288, et Theodoreto; et asterisco notatur in Psalt. Gall. [8] "Has Aquilae et Symmachi lectiones mutuamur ex duobus Codd. Regiis."—*Montef.* Nobil. affert: Ἀ. κλονεῖσθε. [Sic Euseb., et Origen. Opp. T. II, p. 561.] Σ. ὀργίσθητε, ἀλλὰ μή. Et mox: Ἀ. ἡσυχάσατε. Syrus noster, sensum magis quam voces attendens, affert: Ἀ. Σ. Θ. λαλεῖτε ἐν καρδίαις ὑμῶν ἐπὶ κοιτῶν ὑμῶν, καὶ σιωπήσατε (ܡܠܠܘ ܒܠܒܘܬܟܘܢ ܥܠ ܡܫܟܒܝܟܘܢ ܘܫܬܘܩܘ). [9] Sic Montef. sine auctore. [10] Nobil. ex Chrysost.: ἕτερός φησι, πεποίθατε (Montef. πεποίθετε, mendose). [11] Nobil., qui ἔπαρον soli Aquilae tribuit. Sed Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܪܝܡ. ܣ. ܣܝܡܐ ܥܒܕ. [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܢ ܙܒܢܐ ܕܪܕܝܐ. Vertit Bugatus: *a tempore decursus.* Cf. nos ad Hos. ii. 22, in *Otio Norv.* p. 68. Ceterum in hac versione trium interpp., vocabulum χεῦμα ad Aquilam solum pertinere manifestum est. Tres interpp. καιροῦ pro καρποῦ vertisse testatur Vat., notans: Οἱ Γ′ ὁμοίως, h.e. τοῖς Ο′, qui, teste Origene (Opp. T. II, p. 574) ἀπὸ καιροῦ posuerunt. Syro-hex. tamen in textu habet, ἀπὸ καρποῦ. [13] Syro-hex. ܬ. ܒܙܒܢܐ ܕܟܠ ܚܕ ܥܒܘܪܗܘܢ ܘܚܡܪܐ ܕܡܣܓܝܢ. Graeca fortasse erant: Θ. ἐν καιρῷ ἑκάστου αὐτῶν σίτου καὶ οἴνου πληθυνόντων. [14] Nobil., Vat. Hieron.: *specialiter securum habitare fecisti me.* Aliam lectionem habuisse videtur Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܩܝܦܐ ܐܘܬܒܬܢܝ, h.e. Ἀ. *non adhaerentem* κατοικιεῖς με. [15] Syro-hex. ܣ. ܒܬܘܟܠܢܐ ܐܘܬܒܬܢܝ.

PSALM. V. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܝ ܐܘܪܬܐ ܡܢ ܦܘܠܓܝ ܙܡܪܐ ܕܕܘܝܕ. ܣ. ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܕܘܝܕ ܥܠ ܐܚܝܕܘܬ ܝܪܬܘܬܐ. (Pro κληρουχία Noster interpretatus est ܦܠܓܐ ܐܚܝܕܘܬܐ in Hex. ad Psal. lxxvii. 62. Jerem. iii. 19.) Montef. ex Vat. affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ. Σ. ἐπινίκιος. Deinde post Drusium falso citat: Ἀ. Σ. Ο′. Θ. ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. [2] Vat. [3] Syro-hex. ܐ. ܕܩܥܬܐ ܕܝܠܝ. [4] Vat. Nobil. affert: Οἱ λ. εὔχομαι. [5] Ita testatur Chrys., consentientibus Theodoret., Cod. Alex., aliis. Syro-hex. ܘܬܚܙܝܢܝ.

σκοπεύσω (s. ἀποσκοπεύσω).[6] Θ. (τὸ πρωῒ) ἑτοιμασθήσομαι . . .[7]

5. לֹא יְגֻרְךָ רָע. *Non habitabit tecum malus.* Ο΄. οὐδὲ παροικήσει σοι πονηρευόμενος. Ἀ. οὐ προσηλυτεύσει σοι πονηρός.[8]

6. לֹא־יִתְיַצְּבוּ. *Non stabunt.* Ο΄. οὐδὲ διαμενοῦσι. Ἀ. Σ. οὐδὲ στήσονται.[9]

אָוֶן. *Nequitiam.* Ο΄. ἀνομίαν. Ἀ. ἀνωφέλειαν.[10]

7. וּמִרְמָה. *Et fraudis.* Ο΄. καὶ δόλιον. Ἀ. *et fraudulentiae.*[11]

יְתָעֵב. *Abominatur.* Ο΄. βδελύσσεται. Ἄλλος· ἀποστρέφεται.[12]

8. אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ. *Prosternam me in templo sanctitatis tuae in timore tuo.* Ο΄. προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου. Ἀ. προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἡγιασμένον σου ἐν φόβῳ σου. Σ. προσκυνήσω τῷ ναῷ τῷ ἁγίῳ σου ἐν φόβῳ σου.[13]

9. לְמַעַן שׁוֹרְרָי. *Propter inimicos meos.* Ο΄. ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου. Ἀ. διὰ τοὺς ἐφοδεύοντάς μοι. Σ. διὰ τοὺς ἀποθλίβοντάς με.[14]

9. הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ. *Dirige in conspectu meo viam tuam.* Ο΄. κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου (alia exempl. ἐνώπιόν μου τὴν ὁδόν σου[15]). Ἀ. κατεύθυνον εἰς πρόσωπόν μου ὁδόν σου. Σ. ὁμάλισον ἔμπροσθέν μου τὴν ὁδόν σου.[16]

10. נְכוֹנָה. *Sincerum.* Ο΄. ἀλήθεια. Ἀ. ἑτοιμασία.[17]

קִרְבָּם הַוּוֹת. *Intimum eorum scelera.* Ο΄. ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. Ἀ. ἔντερον αὐτῶν ἐπίβουλον.[18] Aliter: Ἀ. Θ. ἐν τοῖς ἐντέροις (s. ἐγκάτοις) αὐτοῦ ἐπιβουλή. Σ. τὰ ἔντερα αὐτῶν *perturbatores.*[19]

לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן. *Linguam eorum levem faciunt.* Ο΄. ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. Ἀ. (τὴν γλῶσσαν αὐτῶν) ῥινήσουσιν.[20]

11. הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים. *Reos perage eos, Deus.* Ο΄. κρῖνον αὐτούς, ὁ θεός. Ἀ. Σ. κατάκρινον αὐτούς, θεέ.[21]

מָרוּ בָךְ. *Rebelles sunt in te.* Ο΄. παρεπίκρανάν σε. Ἀ. προσήρισαν ἐν σοί.[22]

---

[6] Syro-hex. ܐ̣. ܘ. ܕܩܕܡ ܐܬܛܝܒ ܠܟ ܘܐܣܘܩ ⁘. Montef. ex Chrysost. affert: Ἄλλος· καὶ σκοπήσω; ex Vat. autem: Ἄλλος· καὶ ἀποσκοπεύσω. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlviii. 19. [7] Syro-hex. ܬ̣. ܐܬܛܝܒ ⁘. Codex, ut videtur, notam hanc ad Hebr. אֶצְפֶּה refert, minus probabiliter. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xl. 18. [8] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: ܐ̣. ܠܐ ܢܬܬܘܬܒ ܠܟ ⁘. (Alias ܢܬܬܘܬܒ pro παροικήσει, et ܢܬܓܝܪ s. ܢܗܘܐ ܓܝܘܪܐ pro προσηλυτεύσει ponere solet Syrus. Cf. Hex. nostra ad Psal. xiv. 1. Jerem. xlii. 15. xliv. 14.) [9] Syro-hex. ܐ̣. ܣ̣. ܘܠܐ ܢܩܘܡܘܢ ⁘. Aliter Montef.: Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. οὐδὲ διαμενοῦσι, auctore Vat., qui sic habet: Οἱ Ο΄. οἱ Γ΄. οὐδὲ διαμενοῦσι. [10] Syro-hex. ܐ̣. ܠܐ ܝܘܬܪܢ ⁘. Cf. Hex. nostra ad Jerem. iv. 14. [11] Syro-hex. ܐ̣. ܘܕܢܟܝܠܘܬܐ ⁘. (Syr. ܐܢܟܠ ponitur pro ἠπάτησε Jesai. xxxvi. 14. xxxvii. 10; semel pro ἐμυκτήρισε Prov. xv. 5. Nomen ܢܟܝܠܐ legitur in Hex. ad Prov. xiii. 1, ubi vide. Pro Hebr. מִרְמָה Aquilae usitatum est ἐπίθεσις s. ἐπιθεσία, quod Syro nostro ܢܟܠܐ sonat.) [12] Vat. [13] Idem. [14] Idem. Sic Nobil., sed apud Aq. pronomen male abest. Syro-hex. affert: ܐ̣. ܡܛܠ ܗܢܘܢ ܕܡܣܩܒܠܝܢ ܠܝ ⁘. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. [15] Ita testantur Theodoret. et Bar Hebraeus; et sic quinque codd. apud Parsons. [16] Nobil. et "tres MSS." apud Montef. qui edidit: Ο΄. Θ. κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου; nescio an ex iisdem libris, certe repugnante Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret.: "Pro quo habetur in Graeco, κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου; quod nec LXX habent, nec Aquila, nec Symmachus, nec Theodotio; sed sola κοινὴ editio." Theodoret. affert: Σ. ὁμάλισον. Syro-hex. ܣ̣. ܐܫܘܐ ⁘. [17] Syro-hex. ܐ̣. ܡܛܝܒܘܬܐ ⁘. Cf. ad Psal. l. 12. [18] "Sic unus cod." —*Montef.* [19] Syro-hex. affert: ܐ̣. ܬ̣. ܒܓܘܝܗ ܢܟܠܐ ⁘ ܣ̣. ܓܘܝܗܘܢ ܕܠܗܘܢ ܡܫܓܫܢܐ ⁘. Graeca non satis expedita sunt. Pro Hebr. הַוּוֹת Aquilae solenne est ἐπιβουλή, Syriace ܢܟܠܐ (cf. Hex. ad 4 Reg. xvii. 4. Psal. liv. 12), vel ܢܟܝܠܘܬܐ (cf. ad Psal. li. 4, 9. xc. 3); Symmacho autem ἐπήρεια, ܫܓܘܫܝܐ (cf. ad Psal. xciii. 20. xcviii. 8). Vox ܡܚܒܠܢܘܬܐ, Bugato *detrimentum*, a rad. ܚܒܠ, *nocuit*, non legitur in Syro-hex., sed aeque ac ܢܟܝܠܐ sonare potest, ἐπιβουλή, ut ܡܚܒܠܢܐ s. ܡܚܒܠܢܐ ponitur pro ἐπίβουλος 1 Reg. xxix. 4, teste Masio. Pro ܡܫܓܫܢܐ Bugatus *insidiosa* dedit. [20] Syro-hex. ܐ̣. ܢܫܝܦܘܢ ⁘. Bugatus vertit, *inungent*, s. *emollient.* Hieron.: *levificant.* Cf. nos ad Jerem. x. 5, in *Otio Norvic.* p. 40. [21] Syro-hex. ܐ̣. ܣ̣. ܚܝܒ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ⁘. [22] Vat.

12. יְרַנֵּנוּ. *Jubilabunt.* Ο΄. ἀγαλλιάσονται. Ἀ. αἰνέσουσι.[23]

וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ. *Et proteges eos.* Ο΄. καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. Ἀ. Σ. καὶ ἐπισκιάσεις αὐτούς.[24]

יַעְלְצוּ. *Exsultabunt.* Ο΄. καυχήσονται. Ἀ. γαυριάσουσιν.[25]

13. כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ. *Tanquam scuto benevolentia circumdabis eum.* Ο΄. ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς. Ἀ. Σ. ἐν θυρεῷ εὐδοκίας στεφανώσεις αὐτόν.[26]

PSALM. VI.

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת. *Praecentori in Neginoth.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς. Σ. ἐπινίκιος διὰ ψαλτηρίων. Θ. εἰς τὸ νῖκος ἐν ὕμνοις.[1]

עַל־הַשְּׁמִינִית. *Super octavam* (vocem imam et gravissimam). Ο΄. ὑπὲρ τῆς ὀγδόης. Ἀ. ἐπὶ τῆς ὀγδόης. Σ. περὶ τῆς ὀγδόης.[2]

מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[3]

2. יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי. *Jova, ne in ira tua arguas me.* Ο΄. κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με. Ἀ. κύριε, μὴ ἐν θυμῷ σου ἐλέγξῃς με. Σ. κύριε, μὴ τῇ ὀργῇ σου ἐλέγξῃς με.[4]

2. וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי. *Neque in excandescentia tua castiges me.* Ο΄. μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με. Ἀ. καὶ μὴ ἐν χόλῳ σου παιδεύσῃς με. Θ. μήτε τῷ θυμῷ σου παιδεύσῃς με.[5]

3. חָנֵּנִי. *Miserere mei.* Ο΄. ἐλέησόν με. Ἀ. δώρησαί μοι.[6]

כִּי נִבְהֲלוּ. *Quoniam trepidant.* Ο΄. ὅτι ἐταράχθη. Ἀ. ὅτι κατεσπουδάσθη.[7]

6. זִכְרֶךָ. *Memoria tui.* Ο΄. ὁ μνημονεύων σου. Ἀ. μνήμη σου. Σ. ἀνάμνησίς σου.[8]

בִּשְׁאוֹל. *In orco.* Ο΄. Θ. ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ.[9]

7. אַשְׂחֶה. *Natare facio.* Ο΄. λούσω. Ἀ. πλυνῶ.[10]

אַמְסֶה. *Dissolvo.* Ο΄. βρέξω. Ἀ. τήξω. Θ. σήψω.[11]

8. עָשְׁשָׁה מִכַּעַס. *Collapsus est* (marcuit) *prae indignatione.* Ο΄. ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ. Ἀ. ηὐχμώθη ἀπὸ παροργισμοῦ.[12] Σ. ἐφλέγμαινεν ἀπὸ πικρασμοῦ.[13]

עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי. *Insenuit in omnibus adversariis meis.* Ο΄. ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. Ἀ. μετήρθην ἐν πᾶσιν ἐνδεσμοῦσί με. Σ. ἐτριβανώθην διὰ τοὺς θλίβοντάς με.[14]

9. אָוֶן. *Nequitiam.* Ο΄. τὴν ἀνομίαν. Ἀ. ἀνωφελές.[15]

11. יִבָּהֲלוּ מְאֹד. *Conturbabuntur valde.* Ο΄. τα-

---

[23] Syro-hex. ܐ. ܢܫܒܚܘܢ. [24] Idem: ܐ. ܣ. ܘܬܛܠܠ ܥܠܝܗܘܢ. [25] Nobil., Vat. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܬܪܣܐ ܕܨܒܝܢܘܬܐ ܬܟܠܠܝܘܗܝ. Nobil. affert: Ἀ. στεφανώσεις αὐτόν; et sic Vat. et Reg. unus. Deinde Reg. unus: Σ. συμμαχίᾳ καλλίστῃ ἐτείχισας ἡμᾶς; quod, Montefalconio ipso judice, merum scholium est e Chrysostomo desumptum.

PSALM. VI. [1] Sic Montef. Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܘܝܐ ܒܙܡܪܐ. ܒܡܙܡܘܪ̈ܐ. ܣ. (ܐܦܝܢܝܩܝܘܢ ܕܙܟܘܬܐ) ܕܙܡܪܐ ܒܝܕ ܟܢܪ̈ܐ. [2] Syro-hex. Aquilae continuat: ܥܠ ܬܡܝܢܝܘܬܐ; Symmacho autem: ܡܛܠ ܬܡܝܢܝܘܬܐ. Montef. affert: Ἀ. Ο΄. ὑπὲρ τῆς ὀγδόης, non memorato auctore. [3] Sic Montef. Syro-hex. Aquilae continuat: ܡܙܡܘܪܬܐ ܠܕܘܝܕ. Idem Symmacho tribuit: ᾠδὴ τοῦ (sic) Δ. [4] Vat. [5] Vat. Pro ὄχλῳ, ut Montef. edidit, nos, praeeunte Fischero in *Clavi Verss. GG.* p. 69, correximus χόλῳ, quod pro eodem Hebr. posuit Aq. Psal. lviii. 14. Jesai. li. 22. lix. 18. Ezech. iii. 14. [6] Vat. affert: Ἄλλ. δώρησαί μοι. "Videtur omnino Aquilae esse; nam sic vertit ille Psal. ix. 14, et alibi."—*Montef.* [7] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܬܪܗܒܘ. Cf. ad v. 11. [8] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: ܐ. ܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܟ. [9] Vat. [10] Syro-hex. ܐ. ܐܫܝܓ. [11] Syro-hex. ܐ. ܐܦܫܪ. ܬ. ܐܡܣܐ. [12] Syro-hex. ܐ. ܓܡܪܬ ܡܢ ܡܪܓܙܢܘܬܐ. Montef. ex Nobil. et Vat. edidit: Ἀ. αὐχμώθη (sic). Cf. ad Psal. xxx. 10. [13] Nobil., Vat. Syrus affert: ܣ. ܐܬܓܡܪܬ; unde fortasse ἐφλέγμανεν rescribendum. [14] Nobil., Vat. Syro-hex. ܐ. ܐܬܥܫܢܬ ܒܟܠܗܘܢ ܕܐܚܝܢ ܠܝ. ܣ. ܬܚܦܝܬ ܡܛܠ ܐܠܘܨܝ. [15] Nobil.

ραχθείησαν ※ Ἀ. Σ. Θ. σφόδρα.[16] Ἀ. κατασπουδασθείησαν σφόδρα.[17]

11. רָגַע. *Subito.* Οʹ. διὰ τάχους. Ἀ. ἀθρόως. Σ. ἐξαίφνης.[18]

PSALM. VII.

1. שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי־כוּשׁ בֶּן־יְמִינִי. *Siggaion* (carmen dithyrambicum) *Davidi, quod cecinit Jovae super verba Chus Benjaminitae.* Οʹ. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ὃν ᾖσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενεί. Ἀ. ἀγνόημα τῷ Δαυὶδ, ὃς ᾖσε τῷ κυρίῳ περὶ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενεί. Σ. Θ. ὑπὲρ ἀγνοίας τοῦ Δαυὶδ, ὃς ᾖσε τῷ κυρίῳ περὶ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενεί.[1]

3. פֹּרֵק. *Dilacerans.* Οʹ. μὴ ὄντος λυτρουμένου. Σ. *dilacerans.*[2]

4. בְּכַפָּי. *In manibus meis.* Οʹ. ἐν χερσί μου. Ἀ. ἐν ταρσοῖς μου.[3]

5. וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם. *Et spoliavi* (s. *liberavi*) *adversantem mihi immerito.* Οʹ. ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. Ἀ. καὶ ἐρρυσάμην τοὺς ἐνδεσμοῦντάς με ματαίως. Σ. εἰ ἀνήρπασα τοὺς θλίβοντάς με ματαίως.[4] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[5]

6. סֶלָה. *Selah.* Οʹ. διάψαλμα. Ἑβρ. σέλ. Ἀ. ἀεί.[6]

7. הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת צוֹרְרָי. *Effer te propter indignationes adversariorum meorum.* Οʹ. ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν μου. Ἑβρ. βεγαβρώθ. Ἀ. ὑψώθητι ἐν ἀνυπερθεσίαις ἐνδεσμούντων με. Σ. . . ἐν χόλῳ τῶν θλιβόντων με. Θ. . . ἐν θυμῷ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου.[7]

מִשְׁפָּט. *Judicium.* Οʹ. ἐν προστάγματι. Σ. ἐν κρίματι.[8]

8. לְאֻמִּים. *Populorum.* Οʹ. λαῶν. Ἀ. Σ. φυλῶν.[9]

תְּסוֹבְבֶךָּ. *Circumdet te.* Οʹ. κυκλώσει σε. Σ. κυκλωσάτω σε.[10]

וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה. *Et super eam in altum revertare.* Οʹ. καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον. Ἑβρ. οὐαλέα . . . Ἀ. καὶ ἐπὶ ταύτῃ εἰς ὕψος ὑπόστρεψον. Θ. καὶ ἐπάνω αὐτῆς εἰς τὸ ὕψος ὑπόστρεψον.[11] Σ. καὶ ἐπάνω αὐτῆς . . .[12]

---

[16] "Vat. habet: Ὁμοίως καὶ οἱ Γʹ."—*Montef.* Deest σφόδρα in Comp., Ald. et codd. plurimis. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 5: "Dicitis in Graeco *vehementer* non haberi. Scio; sed hoc in editione vulgata. Ceterum in Hebraeo habet MOD, id est, *vehementer;* et omnes σφόδρα similiter transtulerunt." [17] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ κατασπουδασθείησαν (ܘܢܬܬܣܪܗܒܘܢ). [18] Vat. Nobil. affert: Ἀ. ἐξαίφνης. Schol. ἀθρόως. Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܫܠܝ. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 20.

PSALM. VII. [1] Syro-hex.: ܐ. ܠܐ ܝܕܥܬܐ ܠܕܘܝܕ ܗܘ ܕܙܡܪ ܠܡܪܝܐ ܥܠ ܡܠܐ ܕܟܘܫ ܒܪ ܝܡܝܢܝ. Idem Symmacho et Theodot. vindicat: ܡܛܠ ܠܐ ܝܕܥܬܐ ܕܕܘܝܕ; cetera ut Aquilae. Hunc manifestum testem secuti sumus, posthabito Montefalconio, qui sine idoneis auctoribus edidit: Ἀ. ψαλμὸς ὑπὲρ ἀγνοίας τῷ Δ. (hucusque ἄλλος apud Chrysost.) ὃν ᾖσε τῷ κ. ὑπὲρ τ. λ. Αἰθίοπος υἱοῦ Ἰ. Σ. ἀγνόημα τῷ Δ. (sic ἄλλος apud Chrysost.) ὃν ᾖσε τῷ κ. ὑπὲρ τ. λ. Χουσὶ υἱοῦ Ἰ. Nobil. et Cod. 264 afferunt: Schol. Αἰθίοπος. Denique valeat quantum valeat Pseudo-Hieron. in Breviario: A. *Pro ignoratione David, qui cecinit Domino pro verbis Aethiopis.* S. *Pro ignoratione David, quod cecinit Domino pro verbis Chusi filii Jemini.* Cf. Hex. ad Habac. iii. 1. [2] Syro-hex. ܣ. ܦܪܩ, Graece fortasse διασπῶν (Jud. xiv. 6 in Syro-hex.) s. διασπαράττων. [3] Syro-hex. ܐ. ܒܦܣܬܐ ܕܝܠܝ. [4] Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܚܛܦܬ ܠܐܠܝܨܝ ܣܪܝܩܐܝܬ. ܐ. ܘܦܨܝܬ ܠܗܢܘܢ ܕܐܣܪܝܢ ܠܝ ܣܪܝܩܐܝܬ. Montef., de Symmacho tacens, ex [Nobil. et] Vat. affert: Ἀ. εἰ ἀνήρπασα τοὺς θλ. με ματαίως. Sed vid. ad v. 7. [5] Vat. [6] Nobil. Cf. ad Psal. iii. 3. [7] "Hac lectiones prodeunt ex Drusio [Nobil.] et MSS. Drus. [Nobil.] et Vat. habent, Ἀ. ἐν ἀνυπερθεσίαις, quam lectionem firmat Hebr. textus. Duo legunt, ἐν ἀνυπερθεσίᾳ."—*Montef.* Nobil. ex Chrysost. affert: Ἑβρ. βεβαρώθ (s. βεβρώθ). Ἄλλος φησίν· ἐν θυμῷ κ.τ.ἑ. Ἕτερος· ἐν ἀνυπερθεσίαις κ.τ.ἑ. Ἕτερος· ἐν χόλῳ κ.τ.ἑ. Theodoret.: Σ. ἐν χόλῳ. Θ. ἐν θυμῷ. Ἀ. ἐν ἀνυπερθεσίᾳ. Tandem Syro-hex. ܐ. ܒܠܐ ܡܫܘܚܪܘܬܐ ܕܐܣܘܪܝ. Vide nos ad Thren. ii. 2, in *Otio Norvic.* p. 56. [8] Syro-hex. ܣ. ܒܕܝܢܐ. Nobil. ex Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν κρίματι. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܫܒܛܐ. Hieron.: *tribuum.* [10] Sic "unus" apud Montef. Chrysost. ἄλλῳ tribuit. [11] Chrysost. sine nominibus interpretum, quae Colbertino uni debentur. Montef. ad Aquilam edidit εἰς τὸ ὕψος, et ad Theod. ἐπάνω ταύτης, invito Chrys. [12] Syro-hex. ܣ. ܘܠܥܠ ܡܢܗ.

9. יְהוָה יָדִין עַמִּים. *Jova judicabit populos.* Ο΄. κύριος κρινεῖ λαούς. Ἄλλος· κύριος δικάσει . . .[13]

כְּצִדְקִי. *Secundum justitiam meam.* Ο΄. Σ. Θ. κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου. Ἀ. κατὰ τὸ δίκαιόν μου.[14]

וּכְתֻמִּי עָלָי. *Et secundum integritatem meam super me.* Ο΄. καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί. Ἀ. Σ. καὶ κατὰ τὴν ἁπλότητά μου τὴν ἐπ' ἐμοί.[15]

10. יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים. *Desinat tandem malum impiorum.* Ο΄. συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν. Ἀ. ἀπαρτισθήσεται (s. ἀπαρτισθήτω) . . .[16] Σ. ἀπαρτισθήτω κάκωσις κατὰ τῶν ἀσεβῶν.[17]

וּתְכוֹנֵן צַדִּיק. *Et stabilias justum.* Ο΄. καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον. Ἀ. Σ. καὶ ἑδράσεις δίκαιον.[18] Θ. καὶ κατευθύνει δίκαιος.[19]

וּבֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת. *Et explorans corda et renes.* Ο΄. ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς. Θ. ἐταστὴς καρδιῶν καὶ νεφρῶν.[20] Ἄλλος· καὶ δοκιμάζων.[21]

10, 11. אֱלֹהִים צַדִּיק: מָגִנִּי. *Deus justus. Clypeus meus.* Ο΄. ὁ θεός. δικαία ἡ βοήθειά μου. Ἀ. . . θυρεός μου.[22] Θ. ὁ θεὸς δίκαιος ὁ ὑπερασπιστής μου.[23] S΄. ὁ θεὸς δίκαιος . . .[24]

12. זֹעֵם בְּכָל־יוֹם. *Irascens in omni die.* Ο΄. μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἑβρ. ζωωνὴ (fort. ζωώμ).[25] Ἀ. ἐμβριμώμενος κατὰ πᾶσαν ἡμέραν. Ἄλλος· ἀπειλούμενος . . .[26]

13. אִם־לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ. *Nisi se convertat, gladium suum acuet.* Ο΄. ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώσει. Ἀ. τῷ μὴ μετανοοῦντι τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀκονήσει.[27] Σ. . . τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀκονήσει.[28]

דָּרַךְ. *Tetendit.* Ο΄. ἐνέτεινε. Ἄλλος· ἐκτενεῖ s. ἐντενεῖ.[29]

14. לְדֹלְקִים. *Ardentes.* Ο΄. τοῖς καιομένοις. Ἀ. τοῖς ἐμπυριζομένοις.[30] Σ. εἰς τὸ καίειν.[31]

15. יְחַבֶּל. *Peperit.* Ο΄. ὠδίνησεν. Ἑβρ. ἰεβάλ.[32]

וְהָרָה עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר. *Et concepit laborem, et peperit mendacium.* Ο΄. συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν. Ἀ. . . καὶ ἔτεκε ψεῦδος. Σ. καὶ κυήσας . . .[33]

---

[13] Chrysost. [14] Sic "tres codd." et Chrysost., qui ἄλλῳ tribuit. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 6: "*Secundum justitiam meam.* Pro quo habetur in Graeco, κατὰ τὴν δ. σου. Male, in Hebraeo enim SEDECI habet . . . Sed et omnes interpp. *justitiam meam* voce simili transtulerunt." [15] Syro-hex. ܐ̄. ܣ̄. ܘܐܝܟ ܦܫܝܛܘܬܝ ܕܥܠܝ. ܗܝ ܕܥܠܝ. Nobil. affert: Σ. ἁπλότητά μου τὴν (τὴν casu om. Montef.) ἐπ' ἐμοί. Montef. nescio quo auctore Aquilae tribuit: καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμέ. [16] Syro-hex. ܐ̄. ܢܫܬܡܠܐ. Montef. ex "MSS." Aquilae tribuit lectionem τῶν Ο΄, συντελεσθήτω κ.τ.ἑ. [17] Sic Montef. ex "MSS." Apud Nobil. praepositio aberat, invito Syro, qui affert: ܣ̄. ܢܫܬܡܠܐ ܡܚܒܠܢܘܬܐ ܥܠ ܪ̈ܫܝܥܐ. [18] Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. edidit: Ἀ. καὶ ἑδράσεις δ. Σ. καὶ κατευθυνεῖς δ. Rectius, ut videtur, Syro-hex. ܐ̄. ܣ̄. ܘܬܫܬܐܣ. [19] Nobil., qui minus bene habet: Ἀ. Σ. Θ. καὶ κατευθύνει δίκαιος· ὡσαύτως δὲ καὶ Ὠριγένης ἐν τῇ ἐξηγήσει. [20] Colb. unus. Chrysost.: Ἄλλος· ὁ ἐταστὴς κ.τ.ἑ. [21] "Coislin. bombycinus, XIII vel XIV saeculi. Est, ut videtur, lectio Aquilae, qui בָּחַן ita solet vertere."—*Montef.* Chrysost.: ὅπερ ὁ ἄλλος εἶπε· δοκιμάζων. Syrus noster in marg. sine nomine affert: καὶ δοκιμάζων (ܘܒܚܐ). [22] Syro-hex. ܐ̄. ܬܪܣܐ ܕܝܠܝ. [23] Chrysost.: Ἄλλος· ἐταστὴς κ. καὶ ν. ὁ θεὸς δίκαιος ὁ ὑ. μου. Montef. ex Colb. affert: Θ. ὁ θεὸς κριτὴς (?) δίκαιος ὁ ὑ. μου; quae tamen ad v. 12, ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς, male refert. [24] Colb. Sic ἕτερος apud Chrysost. [25] "Coislin. bomb.: Ἑβρ. ζωωνή. Lege ζωώμ."—*Montef.* Chrysost.: Ὁ δὲ Ἑβραῖος, ζωήν. [26] Chrysost.: Ἄλλος φησίν· ἐμβρ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν . . . καὶ ἄλλος· ἀπειλούμενος. Montef. post Drusium ἀπειλούμενος Aquilae tribuit, maxime propter Ezech. xxi. 31, ubi pro זַעְמִי Hexapla dant Ἀ. ἀπειλήν μου, Σ. ἐμβρίμησίν μου. E contrario Syro-hex diserte testatur: Ἀ. ἐμβριμώμενος (ܡܬܚܡܬ). Vid. Dan. xi. 30 in Syro-hex., et Joan. xi. 33 in versione utraque). [27] Syro-hex. ܐ̄. ܠܐܝܢܐ ܕܠܐ ܬܐܒ ܣܦܣܪܗ ܢܠܛܫ. Hieron.: *Non convertenti* etc. Fortasse est Symmachi. [28] Vat. Chrysost.: Ἕτερος δέ φησι· τὴν μ. αὐτοῦ ἀκονήσει. "Aliud schol.: Σ. ἀκονήσει."—*Nobil.* [29] Chrysost. [30] Syro-hex. in textu habet ܠܡܫܠܗܒܝܢ; in marg. autem: ܐ̄. ܠܡܬܓܡܪܝܢ. [31] Nobil. Syro-hex. ܣ̄. ܠܡܘܩܕܘ. [32] Chrysost., Colb. unus. [33] Chrysost. affert: Ἄλλος· καὶ κυήσας. Et mox: Ἄλλος· ψεῦδος. Montef. ex tribus MSS., ut ait, Symmacho vindicat: καὶ κυήσας καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν; quae lectio vix vera esse potest.

16. בְּשַׁחַת יִפְעָל. *In foveam* quam *fecit.* O′. εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο. Ἀ. ἐν διαφθορᾷ ἣν εἰργάσατο. Σ. εἰς διαφθορὰν ἣν εἰργάσατο.[34]

PSALM. VIII.

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית. *Praecentori super Gittith* (instrumentum pulsatile). O′. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν. Ἑβρ. λαμανασσὴ ἀλ ἀγεθθίθ.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς γετθίτιδος. Σ. ἐπινίκιος ὑπὲρ τῶν ληνῶν. Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς γετθίτιδος.[2]

מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* O′. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.[3]

2. מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ. *Quam magnificum* est *nomen tuum.* O′. ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου. Ἄλλος· τί μέγα τὸ ὄνομά σου.[4]

אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ. *Quam gloriam tuam pone.* O′. ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου. Ἀ... τὸ ὑπερμέγεθές σου.[5] Σ. ὃς ἔταξας τὸν ἔπαινόν σου.[6]

3. מִפִּי עוֹלְלִים. *Ex ore parvulorum.* O′. ἐκ στόματος νηπίων. Ἀ. ἐκ στόματος βρεφῶν.[7]

יִסַּדְתָּ עֹז. *Fundasti fortitudinem.* O′. κατηρτίσω αἶνον. Ἀ. ἐθεμελίωσας κράτος.[8] Σ. συνεστήσω κράτος.[9] S′. συνεστήσω ἰσχύν.[10]

לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ. *Propter adversarios tuos.* O′. ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου. Ἀ. Θ. διὰ τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε.[11]

לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. *Ut cessare facias inimicum et se ulciscentem.* O′. τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν. Ἀ. τοῦ ἐλαττῶσαι...[12] Σ. ὥστε παῦσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα ἑαυτῷ.[13]

4. כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ. *Ubi contemplor caelos tuos.* O′. ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανοὺς ※ Θ. σου ◂.[14] S′. ὁρῶ γὰρ τοὺς οὐρανούς (σου).[15]

כּוֹנַנְתָּה. *Formasti.* O′. ἐθεμελίωσας. Ἀ. Θ. ἡτοίμασας.[16] S′. ἥδρασας.[17]

5. מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ. *Quid* est *homo, quod recorderis ejus?* O′. τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; E′. τί ὁ κατ' ἄνδρα, ὅτι μνημονεύεις αὐτοῦ;[18]

---

[34] "Duo MSS." Nobil. affert: Ἀ. ἐν διαφθορᾷ. Chrysost.: Ἄλλος· εἰς δ. ἣν εἰργάσατο. Syro-hex. ܐ. ܠܡ. ܒܚܒܠܬܐ ܕܥܒܕ ܀

PSALM. VIII. [1] Chrysost. Colb. unus: Ὁ Ἑβρ. λαμανασσῆ. [2] "Ex Chrysost. et duobus Regiis."—*Montef.* Chrysost. Aquilae tribuit, ὑπὲρ τῆς γετθίτιδος; Syro-hex. ܥܠ ܓܬܝܬ; et Bar Hebr. ܥܠ ܡܥܨܪܬܐ ܓܬܝܬܐ. Vid. Schroeter. ad *Greg. Bar Hebr. Scholia in Psal. VIII, XL, XLI, L,* p. 23. Cf. ad Psal. lxxx. 1. lxxxiii. 1. Syro-hex. Symmacho vindicat ܕܙܟܘܬܐ, h.e. ἐπινίκιος, sive ut Chrysost. et Theodoret. habent, ἐπινίκιον. Theodoretus: Ἀ. Σ. τῷ νικοποιῷ. [3] Sic Montef. Cf. ad Psal. vi. 1. Syro-hex.: Ἀ. μελῴδημα τοῦ Δ. [4] Chrysost. [5] Montef. ex Vat. edidit: Ἀ. τὸ ὑπερμέγεθός σου, quod non Graecum est. [6] Chrysost. et Colb. unus. Syro-hex.: Σ. ὅτι ἔταξας κ.τ.έ. (ܣ. ܕܐܬܩܢܬ ܫܘܒܚܟ ܕܠܥܠ ܡܢ ܫܡܝܐ ܀). Bar Hebr. affert: ܣ. ܐܬܩܢܬ ܫܘܒܚܐ., sed ad v. 3, יִסַּדְתָּ עֹז, male refert, quod etiam Schroeterum fefellit. [7] Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐκ στόματος βρεφῶν ἐθεμελίωσας κράτος. [8] Sic ἄλλος apud Chrysost. Reg. unus: Ἀ. ἐθεμελίωσας ἰσχύν, refragantibus Syro-hex. et Bar Hebr., qui habent: ܐ. ܫܬܐܤܬ ܥܘܫܢܐ ܀ [9] Sic idem Reg. Lectio non satis certa esse videtur. [10] Nobil. Chrysost. ἄλλῳ tribuit. [11] Sic "duo MSS." Chrysost. ἑτέρῳ tribuit; Syro-hex. soli Aquilae, notans: ܐ. ܡܛܠ ܐܣܘܪܝܟ. [12] Syro-hex. Aquilae continuat: ܠܡܒܨܪܘ ܀. Montef. ex marg. Chrysost. Ed. Savil. falso edidit: Ἀ. τοῦ παῦσαι; quod Chrysost. τῷ ἑτέρῳ, h.e. ei qui interpretatus est, ὥστε παῦσαι κ.τ.έ., tribuit. [13] Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost., ubi Savil. in marg. C. appinxit. Cf. ad Psal. xliii. 17. [Nobil. vero non Symmacho, sed VItae ed. tribuit. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܬܦܪܘܥ ܒܥܠܕܒܒܐ ܐܝܟ ܕܠܗ ܀, cum scholio: ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܗ ܡܬܦܪܥ ܗܘ ܥܠ ܢܦܫܗ ܒܥܠܕܒܒܐ ܀ Syriaca sonare videntur: Σ. καὶ τιμωροῦντα εἰς ἑαυτόν (s. ἑαυτῷ)· τουτέστιν, ὅτι αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ τιμωρεῖ. (Ad ܐܝܟ ܕܠܗ cf. Hex. ad Eccles. ii. 15, necnon Ceriani ad Thren. iii. 12.) Praeterea Montef. ex Corderio affert: Ἄλλος· ὥστε καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα αὐτόν. Scilicet Corderius Chrysostomum male exscripsit. [14] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 7. [15] Nobil. Aquilae tribuit Colb. [16] Colb. Nobil. Aquilae tribuit. [17] Nobil. [18] Sic "unus codex." Chrysost. ex *alio* exscripsit.

5. תִּפְקְדֶנּוּ. *Visites eum.* Ο΄. ἐπισκέπτῃ αὐτόν. Ἄλλος· ἐπισκέψῃ αὐτόν.[19]

6. וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים. *Et deficere fecisti eum paululum a Deo.* Ο΄. ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους. Ἑβρ. οὐθασρηοὺ μὰτ μηελωείμ.[20] Οἱ Γ΄. καὶ ἐλαττώσεις αὐτὸν βραχὺ (s. ὀλίγον) παρὰ θεόν.[21]

וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. *Et gloria et decore coronas eum.* Ο΄. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν. Ἀ. (καὶ) δόξῃ καὶ ἀξιώματι στέψεις αὐτόν.[22]

7. תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ. *Dominari facies eum in operibus manuum tuarum.* Ο΄. καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Ἀ. ἐξουσιάσεις αὐτὸν ἐν ἔργῳ (fort. ἔργοις) χειρῶν σου.[23] Θ. ἐξουσιάζειν ἐποίησας αὐτὸν τῶν ἔργων τῶν χειρῶν σου.[24]

8. בַּהֲמוֹת שָׂדָי. *Bestias campi.* Ο΄. τὰ κτήνη τοῦ πεδίου. Ἀ. Σ. (τὰ κτήνη) τὰ ἄγρια.[25]

10. מָה־אַדִּיר. *Quam magnificum.* Ο΄. ὡς θαυμαστόν. Ἀ. τί ὑπερμέγεθες.[26]

PSALM. IX (Hebr. ix, x).

1. לַמְנַצֵּחַ עַלְמוּת (Masora, עַל־מוּת) לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori Almuth-labben canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἑβρ. ἀλμὼθ βέν.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ νεανιότητος τοῦ υἱοῦ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον περὶ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ ᾆσμα τοῦ Δαυίδ. Θ. Ε΄. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ ἀκμῆς τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. S΄. εἰς τὸ τέλος νεανικότης τοῦ υἱοῦ . . .[2]

2. נִפְלְאוֹתֶיךָ. *Mirabilia tua.* Ο΄. τὰ θαυμάσιά σου. Σ. τὰ τεράστιά σου.[3]

3. וְאֶעֶלְצָה. *Et exsultabo.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσομαι. Ἀ. Σ. καὶ γαυριάσω.[4]

אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן. *Canam nomen tuum, Altissime.* Ο΄. ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου, ὕψιστε. Σ. ᾄσω τῷ ὀνόματί σου, ὕψιστε.[5]

4. בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ. *Cum reversi fuerint inimici mei retrorsum, impingent et peribunt a facie tua.* Ο΄. ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι (Ἀ. προσκόψουσι[6]) καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προσώπου σου. Σ. ἀναστραφέντων (s. ἀνατραπέντων) τῶν ἐχθρῶν μου [εἰς τὰ] ὀπίσω, καὶ προσκοψάντων καὶ ἀπολομένων ἐκ προσώπου σου.[7]

5. וְדִינִי. *Et causam meam.* Ο΄. καὶ τὴν δίκην μου. Ἄλλος· ὑπερεδίκασάς μου.[8]

---

[19] Chrysost. [20] Idem. [21] Syro-hex. ܦܘܬ ܡ. ܘܐܚܣܪܬܗܝ ܩܠܝܠ ܡܢ ܐܠܗܐ. Idem subjungit: ܒܪ. ܡܢ ܐܠܗܘܬܐ. Montef. affert: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. βραχύ τι παρὰ θεόν. S΄. ὀλίγον παρὰ θεόν; monens, codices in nominibus interpretum mire variare. [22] Colb. et sine nom. Cod. 273. Syro-hex. ܐ. ܘܒܫܘܒܚܐ ܘܒܫܘܝܘܬܐ ܬܟܠܠܝܘܗܝ. [23] Syro-hex. Aquilae continuat: ܬܫܠܛܝܘܗܝ ܒܥܒܕܐ (ܒܥܒܕ̈ܐ) ܕܐܝ̈ܕܝܟ ܕܝܠܟ. (Verbum ἐξουσιάζειν transitivo sensu gaudet Eccles. v. 18. vi. 2, ubi Syrus noster ܐܫܠܛ vertit.) [24] Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost. [25] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܕܒܪܐ. Bugat. vertit, *agri*, quod Syriace sonaret ܕܕܒܪ̈ܐ. Chrysost. affert: Ἄλλος· τὰ ἄγρια. [26] Syro-hex. ܐ. ܡܐ ܡܝܬܪ ܗܘ. Cf. ad Psal. xv. 3. lxxv. 5. xcii. 4.

PSALM. IX. [1] Vat. [2] "Hasce varias tituli interpretationes afferunt quatuor MSS. cum tantillo discrimine." Sic Montef., qui tamen Nobilium ad literam exscripsit, nisi quod ad Sym. ἐπινίκιον pro ἐπινίκιος, et ad VItam ed. νεανικότης (cf. ad Psal. cix. 3) pro νεανιότης edidit. Uterque περὶ θανάτου sine artic. legit, invito Theodoreto. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐπινίκιον ὑπὲρ τοῦ θανάτου κ.τ.ἑ. Ἄλλος· νεανιότητος τοῦ υἱοῦ. Origen. (Opp. T. II, p. 518) Aquilae ὑπὲρ τῆς νεότητος, et Symmacho ὑπὲρ τοῦ θανάτου vindicat. Denique Syro-hex.: Ἀ. τῷ ν. νεανιότητος (ܕܥܠܝܡܘܬܐ) τοῦ υἱοῦ μ. τοῦ Δ. Σ. ᾆσμα (ܙܡܝܪܬܐ) τοῦ Δ. ἐπινίκιον (ܕܙܟܘܬܐ) περὶ (ܡܛܠ) τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ. Ad Θ. Ε΄. Regius unus ὑπὲρ αἰχμῆς habet. [3] Syro-hex. ܣ. ܐܬܘ̈ܬܐ ܕܝܠܟ. Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 11. [4] Nobil. Ἄλλος apud Chrysost.: καὶ γαυριάσω s. γαυριάσομαι. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ᾄσω (ܘܐܙܡܪ), quod ad אֲזַמְּרָה pertinere videtur. [5] Theodoret., Reg. unus. Chrysost.: Ἄλλος· ᾄσω τὸ ὄνομά σου. [6] Syro-hex. ܐ. ܢܬܬܩܦܘܢ. [7] Chrysost., Theodoret. et Reg. unus. Chrysost. et Theodoret. ἀνατραπέντων legunt. Mox εἰς τὰ om. Chrysost. et duo codd. Theodoreti. Copula ante προσκοψάντων (προκοψάντων Nobil., Montef.) abest a Chrysost. et Nobil. [8] Chrysost. Perperam Montef.

6. אִבַּדְתָּ. *Perdidisti.* Οʹ. ἀπώλετο. Σ. ἀπώλεσας.[9]

7. הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ. *Quod ad inimicum attinet, consummatae sunt vastitates in perpetuum, et civitates destruxisti.* Οʹ. τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι (Ἑβρ. ἀρβώθ) εἰς τέλος, καὶ πόλεις καθεῖλες. Ἀ. τοῦ ἐχθροῦ *consummata sunt* ἔρημα εἰς νῖκος, καὶ πόλεις ἐξέτιλας. Sʹ. Σ. *Consumpta sunt* ἐρείπια . . . καὶ πόλεις ἐξεῤῥίζωνται.[10]

הֵמָּה. *Ipsis.* Οʹ. μετ' ἤχου. Ἑβρ. ἐμ.[11] Ἀ. Σ. σὺν αὐτοῖς.[12]

8. יֵשֵׁב. *Sedebit.* Οʹ. μένει. Ἑβρ. ἰησήβ.[13] Ἀ. καθεδεῖται.[14]

כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ. *Paravit ad judicium solium suum.* Οʹ. ἡτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ἀ. ἥδρασεν εἰς κρίσιν τὸν θρόνον αὐτοῦ.[15] Σ. ἥδρασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ.[16]

10. מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת. *Locus editus tenui, locus editus in temporibus.* Οʹ. καταφυγὴ τῷ πένητι, βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις. Ἀ. ὑπερέπαρσις τῷ ἐπιτρίπτῳ, ὑπερέπαρσις εἰς καιρούς. Σ. ὀχύρωμα τῷ τεθλασμένῳ, (ὀχύρωμα) ἐπικαίρως.[17]

11. וְיִבְטְחוּ. *Et fiduciam ponent.* Οʹ. καὶ ἐλπισάτωσαν. Ἀ. Σ. καὶ πεποιθήσουσιν.[18]

כִּי לֹא־עָזַבְתָּ. *Quoniam non dereliquisti.* Οʹ. ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες. Ἄλλος· οὐ γὰρ ἐγκατέλιπες.[19]

12. יֹשֵׁב. *Habitanti.* Οʹ. τῷ κατοικοῦντι. Ἄλλος· τῷ καθημένῳ.[20]

בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו. *In populis facinora ejus.* Οʹ. ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ. Ἀ. . . ἐναλλαγὰς αὐτοῦ. Σ. . . μηχανὰς αὐτοῦ.[21] Ἄλλος· ἐν τοῖς λαοῖς τὰ μηχανήματα αὐτοῦ.[22]

14. חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי. *Miserere mei, Jova, vide afflictionem meam.* Οʹ. ἐλέησόν με, κύριε, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου. Ἀ. ἐδωρήσατό μοι κύριος, εἶδε κακουχίαν μου.[23]

15. תְּהִלָּתֶיךָ. *Laudem tuam.* Οʹ. τὰς αἰνέσεις σου. Σ. τὰς ὑμνήσεις σου. Θ. τοὺς ἐπαίνους σου.[24]

---

ex Regio uno Aquilae tribuit. Fortasse rescribendum ὑπερεδίκησας, et Symmacho vindicanda haec versio. Cf. ad Psal. xlii. 1. lxvii. 16. cxviii. 154. [9] Codex unus apud Montef., qui hanc lectionem ad אָבַד (v. 7) refert, invito Chrysost., qui ἄλλῳ tribuit. In fine hujus v. Syro-hex. in textu habet: καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ÷ τῶν αἰώνων. [10] Syro-hex. ܐ. ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܫܠܡܝܢ ܚܪ̈ܒܐ ܠܙܟܘܬܐ. ܘܡܕ̈ܝܢܬܐ ܠܐܒܕܬ ◆ ܣ. ܘ. ܫܠܡ ܚܪ̈ܒܐ. ܘܡܕ̈ܝܢܬܐ ܐܬܥܩܪ̈ܝ ◆. (Syriaca ܫܠܡ ܚܪ̈ܒܐ Bugatus vertit, *consumpsit solitudines.* Sed ܫܠܡ, ni fallor, est verbum singulare cum plurali nominis subjecti conjunctum, et hic intransitive ponitur, ut in Hex. ad Psal. xxx. 11 pro ἐτελέσθη, et in Syro-hex. Jesai. xxxii. 10 pro ἀνήλωται. Ad ἐρείπια cf. ad Psal. ci. 7.) Montef. affert: Ἑβρ. ἀρβώθ. Ἀ. ἔρημα. Σ. ἐρείπια. Idem notat: "Ἀρβὼθ [Chrysost. et] Colbertinus, qui postremam lectionem, in Vat. et Drusio Σ. signatam, Theodotioni tribuit." Ad לָנֶצַח Montef. e Coislin. affert: Οʹ. εἰς τὸν αἰῶνα (sic). Ἄλλος· διηνεκῶς; quae fortasse ad לְעוֹלָם (v. 8) pertinent. [11] Chrysost. Sic σὲλ pro סֶלָה. Montef. ex correctione Drusii edidit ἔμμα. [12] Syro-hex. Sic ἄλλος apud Chrysost. [13] Chrysost. [14] Colb. Syro-hex. ◆ ܢܬܒ .ܐ. [15] Colb. et Reg. unus. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἥδρασεν εἰς κρίσιν. [16] Montef. ex Regio uno edidit: Σ. ἥδρασε κρίσει. Correximus ex Syro nostro, qui affert: ◆ ܒܕܝܢܐ ܛܝܒ .ܣ .ܐ. [17] Chrysost.: Ἄλλος· τῷ ἐπιτρίπτῳ. Ἄλλος· τῷ τεθλασμένῳ. Unus Reg. has lectiones Aquilae et Symmacho tribuit. Deinde Ἀ. εἰς καιρόν. Σ. ἐπικαίρως, ex uno Reg. et Theodoreto edidit Montef. Plenius Syrus noster: Σ. ὀχύρωμα (ܚܣܢܐ) τῷ τεθλασμένῳ. (Pro ܠܡܬܕܢܝܐ corrigo ܠܡܬܕܟܝܐ. Vid. 4 Reg. xviii. 21. Jesai. xxxvi. 6 in Syro-hex. "Cod. A. reapse ܠܡܬܕܟܝܐ, licet sic scribatur ܟ, ut facile sit confundere cum ܢ. Cod. B. aperte ܠܡܬܕܟܝܐ."—*Ceriani.*) Ἀ. ὑπερέπαρσις (ܝܬܝܪ ܡܬܬܪܝܡܘܬܐ. Vid. ad Psal. xlvii. 4) τῷ ἐπιτρίπτῳ (ܠܡܫܬܚܩܐ), ὑπερέπαρσις εἰς καιρούς (ܠܙܒ̈ܢܐ). [18] Theodoret. Sic ἄλλος apud Chrysost. [19] Chrysost. "Sic unus."—*Montef.* [20] Chrysost. Aquilae vindicat Montef. [21] Theodoret. et "quidam MSS." Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. τὰς ἐναλλαγάς (ܠܫܘ̈ܚܠܦܐ). [22] Chrysost. [23] Reg. unus, et Theod. Mops. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. I, p. 391. Syro-hex. affert: Ἀ. κακουχίαν μου (ܠܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Psal. cxxxi. 1). [24] Colb. unus. Chrysost. sine nominibus interpretum affert.

16. טָבְעוּ. *Demersae sunt.* Ο΄. ἐνεπάγησαν. ῎Αλλος· ἐβαπτίσθησαν.[25]

בְּרֶשֶׁת־זוּ. *In reti isto.* Ο΄. ἐν παγίδι ταύτῃ. Ἀ. Σ. ἐν τῇ σαγήνῃ ταύτῃ.[26]

17. נוֹדַע יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה. *Notus est Jova, judicium fecit.* Ο΄. γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν. ῎Αλλος· ἐγνώσθη (κύριος) κρίμα ποιήσας.[27]

כַּפָּיו. *Manuum suarum.* Ο΄. τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ἀ. ταρσῶν αὐτοῦ.[28]

נוֹקֵשׁ רָשָׁע. *Offendit improbus.* Ο΄. συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός. Ἀ. σκωλωθήσεται (s. σκανδαλισθήσεται) ὁ ἀσεβής.[29]

הִגָּיוֹן סֶלָה. *Higgaion Selah* (signum musicum). Ο΄. ᾠδὴ διαψάλματος. Ἑβρ. ἐγγαὼν σέλ.[30] Ἀ. ᾠδὴ ἀεί. Σ. μέλος διαψάλματος. Θ. φθογγὴ ἀεί. ῎Αλλος· μελῴδημα ἀεί.[31] Ε΄. μελετῶν εἰς τοὺς αἰῶνας. ς΄. μελετῶν διαπαντός.[32]

18. יָשׁוּבוּ. *Revertentur.* Ο΄. ἀποστραφήτωσαν. Ἀ. ἀναστρέψουσιν.[33]

19. כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח. *Quia non in aeternum oblivioni tradetur.* Ο΄. ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται. ῎Αλλος· οὐ γὰρ εἰς τέλος [ἡ προσδοκία τῶν πράων] ἐπιλησθήσεται.[34]

תִּקְוַת עֲנִוִּים. *Exspectatio inopum.* Ο΄. ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων. ῎Αλλος· ἡ προσδοκία τῶν πράων.[35]

20. אַל־יָעֹז. *Ne praevaleat.* Ο΄. μὴ κραταιούσθω. ῎Αλλος· μὴ θρασυνέσθω.[36]

20. עַל־פָּנֶיךָ. *Coram facie tua.* Ο΄. ἐνώπιόν σου. ῎Αλλος· κατὰ πρόσωπόν σου.[37]

21. שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה (מוֹרָא) לָהֶם. *Constitue, Jova, doctorem* (alia exempl. *timorem*) *iis.* Ο΄. κατάστησον, κύριε, νομοθέτην ἐπ᾽ αὐτούς. Ἀ. θοῦ, κύριε, φόβημα αὐτοῖς. Σ. τάξον, κύριε, νόμον αὐτοῖς. Θ. κατάστησον, κύριε, φόβον αὐτοῖς. Ε΄. φόβημα.[38]

22 (Hebr. x. 1). לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. *Ad tempora in angustia.* Ο΄. ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψει. Ἀ. εἰς καιρὸν θλίψεως. Σ. ἐν καιροῖς θλίψεως.[39]

23 (x. 2). יִדָּלֵק. *Incenditur.* Ο΄. ἐμπυρίζεται. Ἀ. ἐκκαίεται. Σ. φλέγεται.[40]

יִתָּפְשׂוּ. *Comprehendentur.* Ο΄. συλλαμβάνονται. Ἀ. Σ. Θ. συλληφθήτωσαν, s. συλληφθήσονται.[41]

24, 25 (x. 3, 4). כִּי־הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרֵךְ נִאֵץ יְהוָה׃ רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ. *Quoniam gloriatur improbus de desiderio animae suae, et rapaci benedicit, et contemnit Jovam. Impius secundum fastum spiritus sui non requirit* (Deum). Ο΄. ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται. παρώξυνε τὸν κύριον ὁ ἁμαρτωλὸς, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει. Ἀ. ὅτι ὕμνησεν ἀσεβὴς ἐπὶ πόθῳ ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης εὐλογήσας διέσυρε κύριον. ἀσεβὴς κατὰ μετεω-

---

[25] Chrysost. "Videtur esse Symmachi, qui vocem טָבַעְתִּי, ἐβαπτίσθην vertit Psal. lxviii. 3."—*Montef.* [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܡܨܝܕܬܐ ܗܕܐ. Cf. ad v. 30. [27] Chrysost. [28] Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae. Vid. ad Psal. vii. 4. lxxvii. 72. cxviii. 108. [29] Syro-hex. ܐ. ܢܬܟܫܠ ܪܫܝܥܐ. [30] Chrysost., Colb. [31] "Aquilae et Symmachi lectiones habent Vat., Colb. et Drusius [Nobil.]. Theodotionis vero Colb., ut et sequentem μελῴδημα."—*Montef.* Chrysost.: ῎Αλλος· φθογγὴ ἀεί· ἄλλος· μελῴδημα ἀεί. Syro-hex. Aquilae tribuit: ܦܬܓܡܐ ܠܥܠܡ, quod non sonat ᾠδὴ ἀεὶ, sed potius φθογγὴ ἀεὶ, coll. Hex. ad Psal. xviii. 15. Hieron. vertit: *Sonitu semper.* [32] Syro-hex. ܗ. ܕܗܪܓܬܐ ܠܥܠܡܝܢ. ܘ. ܕܗܪܓܬܐ ܠܥܠܡ. [33] Colb., et sine nomine Chrysost.

[34] Chrysost. [35] Idem. [36] Chrysost., Euthym. Zigab. Montef. ex Corderio Aquilae vindicat, frustra. [37] Chrysost. [38] "Trium lectiones exhibent Vat., Colb. unus, atque Drusius [Nobil.]. Sed Colb. eam quae Theodotionis est Aquilae ascribit."—*Montef.* Chrysost.: ῞Ετερος· κατάστησον, κύριε, φόβημα αὐτοῖς. Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. φόβημα (ܕܘܚܠܐ). Σ. νόμον. Nobil. insuper affert: ῎Αλλος· ἐπίλαμψαι; quod nescio quo pertineat. In fine v. διάψαλμα deest in Comp., Ald., et libris plurimis, invito Syro-hex. Psalt. Gall.: ※ *Diapsalma.* [39] Vat. Nobil.: Ἀ. εἰς καιρόν. Σ. ἐν καιροῖς θλ. [40] Sic Nobil., Vat. Montef. edidit: Ἀ. καίεται. al. ἐκκάεται (sic). Scilicet hoc est scriptura Vaticani; illud error Drusii. [41] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܢܬܐܚܕܘܢ. Chrysost.: ῎Αλλος· συλληφθήτωσαν.

ρισμὸν θυμοῦ αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκζητήσῃ. Σ. ὅτι αἰνέσας ὁ παράνομος κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης εὐλογήσας παρώξυνε τὸν κύριον. (ὁ παράνομος) ὅταν ὑψωθῇ ὁ θυμὸς αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητεῖ.[42]

25 (x. 4). אֵין אֱלֹהִים כָּל־מְזִמּוֹתָיו. *Non* est *Deus omnes cogitationes ejus.* Ο΄. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀ. Σ. οὐκ ἔστι θεὸς ἐν πάσαις ἐννοίαις αὐτοῦ. Ἄλλος· δι' ὅλων τῶν ἐνθυμημάτων αὐτοῦ.[43]

26 (x. 5). יָחִילוּ. *Firmae sunt.* Ο΄. βεβηλοῦνται. Ἀ. Ε΄. ὠδινήσουσιν.[44]

מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ. *Sublimia* (remota) sunt *judicia tua.* Ο΄. ἀνταναιρεῖται τὰ κρίματά σου. Ἀ. Ε΄. ὕψωμα, s. ὕψος . . .[45] Ἄλλος· ἦρται ἡ κρίσις σου.[46] Ἄλλος· ἀφανίζεται . . .[47]

כָּל־צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם. *Omnes hostes ejus* (quod attinet) *flat in eos.* Ο΄. πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει. Ἀ. πάντας τοὺς ἐνδεσμοῦντας αὐτὸν ἐξεφάνη ἐν αὐτοῖς.[48] Σ. πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκφυσᾷ.[49]

27 (x. 6). אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא בְרָע. *Dixit in corde suo: Non movebor in generationem et generationem, qui non in malo* ero. Ο΄. εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ. Σ. λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ περιτραπήσομαι εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν, οὐ γὰρ ἔσομαι ἐν κακώσει.[50]

28 (x. 7). אָלָה פִּיהוּ מָלֵא. *Exsecratione os suum implet.* Ο΄. οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει. Ἄλλος· οὗτινος κατάρας πλῆρες τὸ στόμα.[51]

וּמִרְמוֹת וָתֹךְ. *Et fraudibus et oppressione.* Ο΄. καὶ πικρίας καὶ δόλου. Ἀ. καὶ ἐνεδρῶν καὶ περισπασμοῦ. Σ. καὶ ἐπιθέσεων καὶ ζημίας.[52]

אָוֶן. *Nequitia.* Ο΄. πόνος. Ἀ. ἀνωφελές.[53]

---

[42] "Hunc locum, ante lacerum et interpretum nominibus carentem apud Drusium [Nobil.], ex Regio uno, Colbert. uno, et Vat. restituimus. Chrysostomus vero primam lectionem Symmacho, secundam Aquilae tribuit."—*Montef.* Fallitur. Chrysostomus habet: Ἄλλος δέ φησιν· ὅτι αἰνέσας——οὐκ ἐκζητεῖ. Ἄλλος· ὅτι ὕμνησεν (om. ἀσεβὴς)——οὐ μὴ ἐκζητήσῃ. Savil., ut solet, in marg. prioris loci α΄ appinxit, posterioris autem σ΄. Ex Syro nostro mox appellando constat posteriorem lectionem Aquilae esse, lectionem *integram* dico, non ut Montefalconio placuit, qui secundam partem ejus, κατὰ μετεωρισμὸν κ.τ.έ. Symmacho, Symmachi autem secundam partem, ὅταν ὑψωθῇ κ.τ.έ. Aquilae tribuit. Syro-hex. non nisi Aquilae versionem exhibet: Ἀ. ὅτι ὕμνησεν (ܫܒܚ) ἀσεβὴς ἐν πόθῳ (ܒܪܓܬܐ) ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης (ܥܠܘܒܐ) εὐλογήσας διέσυρε (ܐܪܓܙ) κύριον. ἀσεβὴς ἐν μετεωρισμῷ (ܒܪܘܡܪܡܐ) ψυχῆς (ܢܦܫܐ, fort. ܢܦܫܗ, sed desideratur ܕܢܦܫܗ) αὐτοῦ. Nunc de singulis videamus. Apud Aquilam ἀσεβὴς post ὕμνησεν, a Chrysost. et Nobil. male omissum, supplevit Montef., concinente Syro. Mox διέσυρε τὸν κύριον Nobil. et Montef., invito Chrysost. Apud Sym. παράνομος sine artic. exhibent Nobil., Montef., repugnante eodem. Mox τῆς ψυχῆς αὐτοῦ iidem male omittunt. Deinde ὁ παράνομος, quod in omnibus deest, ex Hebr. assumtum. Paene oblitus sum monere, Eusebium ad h. l. unicum vocab. διέσυρε ex lectione Aquilae exscripsisse. [43] Montef. ex Chrysost. edidit: Ἄλλος· οὐκ ἔστι θεὸς ἐν (ἐν tacite assumsit Montef.) πάσαις ἐνν. αὐτοῦ. Ἄλλος· δι' ὅλων κ.τ.έ. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܒܟܠܗܘܢ ܬܪܥܝܬܗ ܕܝܠܗ. Sed verisimile est, Syrum utramque versionem iisdem verbis conclusisse, et Symmachum vertisse δι' ὅλων τῶν ἐνθυμημάτων αὐτοῦ. Nam ἐνθυμεῖσθαι et derivata ejus frequentat iste interpres. [44] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܢܣܬܚܦܘܢ. Bugatus vertit, *destruentur*. Sed cf. ad Psal. lxxvi. 17. [45] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܪܘܡܐ. [46] Chrysost. Huc pertinere videtur Syro-hex. ܣ. ܡܬܪܝܡ. [47] Colb. στιχηρῶς scriptus. [48] Syro-hex. ܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܐܣܘܪܝܗܘܢ ܢܒܣܐ ܒܗܘܢ. Bugatus vertit: *omnes alligantes se despiciet*, qui sensus in Syr. ܢܒܣܐ non videtur inesse. Nos ἐξεφάνη posuimus, maxime propter locum Psal. xxvi. 12, ubi vid. Hex. [49] Reg. unus, et Theod. Mops. apud Mai. ibid. Chrysost.: Ἄλλος· πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐκφυσᾷ, λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ κ.τ.έ. [50] Colb. et Reg. unus apud Montef., qui οὔτε ἔσομαι edidit. Theodoret. et Theod. Mops. habent: οὐ περιτραπήσομαι εἰς γ. καὶ γ., οὔτε ἔσομαι ἐν κ. Alteram scripturam, οὐ γὰρ ἔσομαι, tuentur Chrysost. et Syro-hex., qui affert: ܣ. ܠܐ ܐܬܗܦܟ ܠܫܪܒܐ ܘܠܫܪܒܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܗܘܐ ܒܡܒܐܫܘܬܐ. Cf. ad Psal. xlv. 7. [51] Colb. στιχηρῶς scriptus. [52] Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἐπιθέσεων (ܘܣܝܩܐ. Cf. ad Psal. xlii. 1. liv. 12) καὶ ζημίας (ܘܚܘܣܪܢܐ. Cf. ad Psal. liv. 12). Ἀ. καὶ ἐνεδρῶν (ܘܟܡܐܢܐ) καὶ περισπασμοῦ (ܘܦܘܠܚܢܐ. Vid. Eccles. i. 13 in Syro-hex.). [53] Sic ἄλλος apud Chrysost. Cf. ad Psal. v. 6. vi. 9.

29 (x. 8). יֵשֵׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי. *Sedet in insidiis villarum in latibulis, ut interficiat innocentem.* Ο΄. ἐγκάθηται ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῷον. Ἀ. . . ἐνέδρᾳ αὐλῶν . . .[54] Σ. ἐγκάθηται ἐνεδρεύων παρὰ τὰς αὐλὰς ἐν ἀποκρύφοις, ἀποκτεῖναι ἀναίτιον.[55] Ἄλλος· ἐγκρύπτεται μετὰ δόλου.[56]

עֵינָיו לְחֵלְכָה יִצְפֹּנוּ. *Oculi ejus adversus miseros insidiantur.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν. Ἀ. (οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ) τὴν εὐπορίαν σου κρύψουσιν (s. συγκρύψουσιν).[57] Σ. . . εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου . . .[58]

30 (x. 9). בְסֻכֹּה. *In lustro.* Ο΄. ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐν τῷ περιφράγματι αὐτοῦ.[59]

בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ. *In trahendo eum in rete suo.* Ο΄. ἐν τῷ ἑλκῦσαι αὐτὸν ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ. Σ. ἑλκύσας αὐτὸν ἐν τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ.[60] Ἄλλος· ἐν ἑλκυσμῷ αὐτοῦ.[61]

31 (x. 10). וְדָכָה יָשֹׁחַ וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֵלְכָּאִים. *Et contusus corruet, et incident in ungulas* (s. *catulos*, s. *fortes*) *ejus miseri.* Ο΄. ταπεινώσει αὐτὸν, κύψει καὶ πεσεῖται, ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων. Ἀ. *Et frictum* κάμψει αὐτὸν, καὶ πεσεῖται . . .[62] Σ. ὁ δὲ θλασθεὶς καμφθήσεται, ἐπιπεσόντος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ τοῖς ἀσθενέσιν.[63]

32 (x. 11). אֵל. *Deus.* Ο΄. ὁ θεός. Ἀ. Ε΄. ἰσχυρός.[64]

לָנֶצַח. *Prorsus.* Ο΄. εἰς τέλος. Ἀ. εἰς νῖκος.[65]

33 (x. 12). קוּמָה יְהוָה אֵל. *Surge, Jova Deus.* Ο΄. ἀνάστηθι, κύριε ὁ θεός. Ἀ. Σ. ἀνάστηθι, κύριε ἰσχυρός μου.[66]

נְשָׂא יָדֶךָ. *Leva manum tuam.* Ο΄. ὑψωθήτω ἡ χείρ σου. Ἄλλος· ἔπαρον τὴν χεῖρά σου.[67]

34 (x. 13). אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ. *Dicit in corde suo, non requires.* Ο΄. εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ ζητήσει. Ἄλλος· λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητήσει.[68]

35 (x. 14). רָאִתָה כִּי־אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט. *Vidisti, nam tu molestiam et iram respicis.* Ο΄. βλέπεις, ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς. Ἀ. εἶδες, ὅτι σὺ πόνον καὶ παροργισμὸν ἐπιβλέπεις. Σ. ὁρᾷς, ὅτι σὺ μόχθον καὶ παροργισμὸν ἐποπτεύεις.[69] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[70]

לָתֵת בְּיָדֶךָ. *Ad tradendum in manum tuam.* Ο΄. τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖράς σου. Ἀ. τοῦ δοῦναι ἐν χειρί σου.[71] Σ. ἵνα δοθῶσιν (s. τεθῶσιν) εἰς χεῖράς σου.[72]

עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלְכָה. *Super te relinquit* hoc *miser.* Ο΄. σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός. Ἀ. ἐπὶ σὲ καταλείπει . . .[73] Σ. σοὶ ἐγκατα-

---

[54] Vat. "Aquila et Sym. transtulerunt, αὐλάς."—*Agellius.* [55] Nobil., Reg. unus et Vat. Montef. edidit περὶ τὰς αὐλὰς, et sic Nobil., favente Reg., qui legit περὶ τὰς πύλας. Sed Chrysost. testatur: Ἄλλος· ἐνεδρεύων παρὰ τὰς αὐλὰς, accedente Vat. et Syro-hex., qui affert: Σ. παρὰ τὰς αὐλάς (ܠܘܬ ܕܪ̈ܬܐ). [56] Coislin. unus. Fortasse scholium est. [57] Syro-hex. ܐ̣. ܥܘܬܪܢܟ ܢܟܣܘܢ ܐܘ ܢܛܫܘܢ. Cf. Hex. ad Job. v. 5. Psal. xlvii. 14. [58] Vat. [59] Chrysost. [60] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܢܓܕ ܠܗ ܒܡܨܝܕܬܐ ܕܝܠܗ. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν τῇ σαγήνῃ. [61] Chrysost. [62] Syro-hex. ܐ̣. ܘܫܚܝܩܐ ܢܟܦܘܦܝܘܗܝ ܘܢܦܠ. Bugatus vertit: *et frictum incurvabit eum, et cadet.* [63] Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. juxta marginem Savilii hanc versionem Aquilae tribuit, a cujus stylo prorsus abhorret. Rectius Syro-hex. Symmacho continuat, vertens: ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܬܪܨܨ ܢܬܟܦܦ ܟܕ ܢܦܠ ܗܘ ܥܡ ܥܫܝܢܘܗܝ ܥܠ ܟܪܝܗܐ. Ergo Syrus in suo habuit, μετὰ τῶν ἰσχυροτέρων αὐτοῦ. [64] Syro-hex. ܐ̣. ܗ̣. ܚܣܝܢܐ. [65] Syro-hex. ܐ̣. ܠܙܟܘܬܐ. [66] Vat. [67] Chrysost. [68] Coislin. bombycinus. [69] "Lectiones Aquilae et Symmachi ex Vat., Regio uno, Theodoreto, Corderio et Drusio. Vat. ad Aquilam habet ἴδες."—*Montef.* Chrysost. ad Aquilam ἐπιβλέψεις habet, invitis Theodoreto et Nobil. Ad Sym. Montef. πόνον pro μόχθον edidit, repugnantibus iisdem. [70] Vat. [71] Chrysost. affert: Ἄλλος· εἶδες, ὅτι σὺ πόνον καὶ παροργισμὸν ἐπιβλέψεις, τοῦ δοῦναι ἐν χειρί σου. Lectionem nostram Montef. silentio praeteriit. [72] Nobil., Vat., quorum hic τεθῶσιν habet. Chrysost. Ἄλλος· ἵνα δοθῶσιν εἰς χ. σου. [73] Vat.

λείπει ὁ ἀσθενής σου.[74] Θ. ἐπὶ σὲ καταλείπεται . . .[75]

35 (x. 14). יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֹזֵר. *Pupillum tu fuisti adjuvans.* Ο΄. ὀρφανῷ σὺ ἦσθα βοηθός. Ἄλλος· σὺ ἐγένου. Ἄλλος· σὺ ἔσῃ.[76] Ἀ. Θ. Ε΄. Ϛ΄. βοηθῶν.[77]

36 (x. 15). תִּדְרוֹשׁ־רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא. *Si quaeras impietatem ejus, non invenies.* Ο΄. ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ. Ἀ. Σ. ἐκζητηθήσεται ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὑρεθῇ αὐτός.[78] Θ. ἐκζητηθήτω ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὑρεθῇ.[79]

38 (x. 17). תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ. *Confirmabis cor eorum, attentam reddes aurem tuam.* Ο΄. τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου. Ἀ. ἑτοιμάσεις καρδίας αὐτῶν προσέχειν οὖς σου. Σ. τὴν πρόθεσιν τῆς καρδίας αὐτῶν ἠκροάσατο τὸ οὖς σου.[80]

39 (x. 18). לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ. *Ad judicandum pupillum et tenuem.* Ο΄. κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ. Ἀ. κρῖναι ὀρφανῷ καὶ τεθλασμένῳ.[81]

PSALM. X (Hebr. xi).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד. *Praecentori Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος τοῦ Δαυίδ. Θ. τῷ νικοποιῷ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

נוּדִי הַרְכֶם צִפּוֹר. *Confuge ad montes vestros, passer.* Ο΄. μεταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον. Ἀ. ἀναστατοῦ εἰς τὸ ὄρος ὡς πετεινόν (s. ὄρνεον). Ε΄. μετακινοῦ . . .[2]

2. כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־יֶתֶר. *Aptaverunt sagittam suam super nervum.* Ο΄. ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν. Ἀ. Σ. ἥδρασαν βέλος αὐτῶν ἐπὶ τὴν νευράν.[3] Ἄλλος· εἰς βελοθήκην.[4]

לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לְיִשְׁרֵי־לֵב. *Ut jaculentur in caligine in rectos corde.* Ο΄. Θ. τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Σ. . . ὡς ἐν ζόφῳ . . . Ϛ΄. εἰς τὸ ἐπιδεῖξαι τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς.[5]

3. כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן. *Quoniam fundamenta destruentur.* Ο΄. ὅτι ἃ κατηρτίσω καθεῖλον. Ἀ. ὅτι οἱ θεμέλιοι καθαιρεθήσονται. Σ. ὅτι οἱ

---

[74] Syro-hex. [Syriac]. (Idem Graeca τῶν Ο΄ vertit: [Syriac].) Vat. affert: Σ. σοὶ ἐγκαταλείπει. [75] Vat. [76] Chrysost. [77] Vat. Parsons. e Cod. 273 affert: Ἕτερος· σὺ μόνος ὀρφανῶν καὶ πτωχῶν προστάτης. Scholium est ex Chrysost. (Opp. T. V, p. 111 E) assumptum. [78] Theodoret., Nobil. et "tres MSS.," qui omnes Symmacho uni tribuunt. Syro-hex. vero: [Syriac]. Ex his corrigendus Bar Hebraeus apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 185, exscribente Brunsio: [Syriac]; ubi vocab. [Syriac], Hebr. וָרָע, ad posteriorem versus clausulam secundum distinctionem Masoreticam, non ad priorem Aquilam traxisse notat Brunsius. [79] Vat. Sic, addito in fine καὶ αὐτός, ἄλλος apud Chrysost. In textu autem LXXvirali post εὑρεθῇ Syro-hex. et Codd. III, 55 addunt δι' αὐτήν. [80] Duas versiones ἄλλῳ et ἄλλῳ tribuit Chrysost. Priorem Symmacho, posteriorem Aquilae ex Colbertino vindicat Montef., repugnante utriusque interpretis stylo. Quin et Theodoretus diserte testatur: τὴν δὲ ἑτοιμασίαν, τὴν πρόθεσιν ὁ Σύμμαχος εἴρηκεν. Apud Aq. fortasse reponendum, προσέχεις οὖς σου, ea constructione qua quis dicatur προσέχειν τὸν νοῦν. [81] Colb., et, tacito interprete, Chrysost.

PSALM. X. [1] "Ex Colb. et Eusebio in Psalmos."—*Montef.* Pro τῷ Δ. Syro-hex. Aquilae vindicat τοῦ Δ. Cf. ad Psal. xv. 1. xvi. 1. Chrysost. et Euseb. Ἀ. τῷ νικοποιῷ, tantum afferunt. [2] Chrysost.: Ἄλλος· ἀναστατοῦ εἰς τὰ ὄρη ὡς στρουθίον. Ἄλλος· μετακινοῦ. His lectionibus Montef. tacito auctore titulos Ἀ. et Ε΄. praemisit. Ad Aquilam emaculandum adhibuimus Syro-hex., qui affert: [Syriac]. (Syr. [Syriac] tam pro μεταναστεύου quam pro ἀναστατοῦ adhibet Noster.) [3] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: [Syriac]. Aut βέλη legit, aut βέλος quasi nomen multitudinis vertit. [4] Colb. στιχηρῶς scriptus. Est scholium, ut videtur, vocis φαρέτραν. [5] Nobil., Vat. Chrysost.: Ἄλλος· ὡς ἐν ζόφῳ. Syro-hex. [Syriac]. Montef. subjungit: Ἄλλος· ἀσελήνῳ νυκτί; quod merum scholium est vocis σκοτομήνῃ. Sic Syrus noster tam hic quam ad Aq. Psal. xc. 6 σκοτομήνη vertit, [Syriac].

θεσμοὶ κατελύθησαν. S'. ὅτι αἱ διαδοχαὶ . . . Ἄλλος· ὅτι αἱ διδασκαλίαι συντριβήσονται.[6]

3. צַדִּיק מַה־פָּעָל. *Justus quid fecit?* Ο'. ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε; Ἀ. δίκαιος τί κατειργάσατο; Σ. δίκαιος τί ἔδρασεν;[7]

4. יֶחֱזוּ. *Respiciunt.* Ο'. ÷ εἰς τὸν πένητα ◄ ἀποβλέπουσι. Ἀ. ὁραματίζονται. Θ. ἐπιβλέπουσι.[8] Τὸ, εἰς τὸν πένητα, ἐν σελίδι τῶν Ο' ἔκειτο μόνον ἀμφιβόλως.[9]

עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ. *Palpebrae ejus explorant.* Ο'. τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει. Ἀ. τὰ βλέφαρα αὐτοῦ δοκιμάζει.[10]

5. יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע. *Jova justum explorat et impium.* Ο'. κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. Ἀ. κύριος δίκαιον δοκιμάζει, καὶ ἀσεβῆ.[11] Ἄλλος· κύριος δίκαιος ἐξεταστής . . .[12]

וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ. *Et eum qui violentiam amat, odit anima ejus.* Ο'. ὁ δὲ ἀγαπῶν ἀδικίαν μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Ἀ. καὶ ἀγαπῶντα ἄδικα ἐμίσησεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.[13]

6. יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים. *Pluet super impios laqueos.* Ο'. ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας. Σ. ὕσει ἐπὶ παρανόμους ἄνθρακας.[14]

7. יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ. *Rectum videt facies ejus.* Ο'. εὐθύτητα εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἄλλος· εὐθύτητας ὄψεται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.[15]

PSALM. XI (Hebr. xii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori super octavam canticum Davidi.* Ο'. Θ. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης (Ἑβρ. ἀσεμινίθ[1]) ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς ὀγδόης μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τῷ Δαυίδ . . .[2]

2. חָסִיד. *Pius.* Ο'. ὅσιος. Ἀ. ἁγνός.[3]

כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם. *Quoniam desierunt fideles a filiis hominum.* Ο'. ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἀ. ὅτι ἐπεράνθησαν πιστοὶ ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. Σ. ὅτι ἐξέλιπον αἱ πίστεις ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.[4]

3. שְׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ. *Labia blanditiarum cum corde et corde* (duplici corde) *loquuntur.* Ο'. χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησαν. Σ. χείλη λεῖα ἐν καρδίᾳ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ λαλεῖ.[5]

---

[6] "Has lectiones sinceras affert Vat. Drusius et alii mutilas habent."—*Montef.* Aquilae, Symmachi et VItae ed. lectiones affert Nobil. Chrysost.: Ἄλλος· ὅτι οἱ θεσμοὶ κ.τ.ἑ. Ἄλλος· ὅτι αἱ διδασκ. κ.τ.ἑ. Versionem, ὅτι οἱ θεσμοὶ κατελύθησαν (ܕܢܡܘܣܐ ܐܫܬܪܝܘ ܕܗܟܢ) Syro-hex. non Symmacho, sed Vtae ed. tribuit. In VIta versione pro διαδοχαὶ Schleusner. conjecit διδαχαί. Hieron. Symmachum secutus est, vertens: *quia leges dissipatae sunt.* [7] Nobil., Vat. [8] Nobil. [9] Scholium apud Nobil. et Vat. Pro εἰς τὸν πένητα (Psalt. Gall. ÷ *in pauperem*) Theodoret. et Cod. 184 legunt τὴν οἰκουμένην, Syro-hex. εἰς τὴν οἰκουμένην. [10] "Sic MSS."—*Montef.* Sic ἄλλος apud Chrysost. [11] Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost. [12] Chrysost. [13] "Agellius Vaticanis MSS. usus notat hanc interpretationem sequi post praecedentem κύριος δίκαιον δοκιμάζει κ.τ.ἑ. [Sic apud Chrysost.] Itaque haec postrema pars perinde atque superior Aquilae est."—*Montef.* [14] Sic ἄλλος apud Chrysost., ubi Montef.: "Cujus sit haec interpretatio ignoratur." Nos Symmacho auctori vindicavimus, qui solus trium interpretum, quantum sciamus, παράνομος pro רָשָׁע adhibet. Vid. Hex. nostra ad Psal. xxvii. 3. xxxi. 10. c. 8. cxxiv. 3. Prov. x. 2. Ezech. xxxiii. 11. Mox ad Hebr. רוּחַ זִלְעָפוֹת, Ο'. πνεῦμα καταιγίδος, Montef. ex Vat. affert: (Ἄλλος·) πνεῦμα καταιγίδος. Ο'. καταιγίδα; veremur ut satis certe. [15] Chrysost., qui notat: τὸ πρόσωπον αὐτῶν, τουτέστι, τῶν δικαίων, ἢ αὐτοῦ, τοῦ θεοῦ. Coislin. bombycinus, τὰ πρόσωπα αὐτοῦ.

PSALM. XI. [1] Chrysost., Colb. Coislin. ἀσμενίθ. [2] Vat. Syro-hex. affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς ὀγδόης (ܠܡܙܟܝܢܐ ܥܠ ܬܡܝܢܝܬܐ) μελῴδημα (ܡܙܡܘܪܬܐ) τοῦ Δαυίδ. [3] Nobil. et sine nom. Vat. [4] Sic Regii duo, Vat., Colb. Montef. ad Aquilam edidit οἱ πιστοὶ, invito Chrysost., necnon ad Sym. ἐξέλειπον αἱ π. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀνθρώπων. Syro-hex. affert: .ܐ̄ ܡܗܝܡܢܐ ܡܢ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ. [5] Montef. ex Nobil. et Vat. edidit: Σ. χείλη δόλια ἐν κ. ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ λ. Chrysost.: Ἄλλος· ἐν κ. ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ λ. "In Breviario Hieronymi sic legitur: *S. labia lubrica, in corde aliud est, et aliud loquitur.*"—*Montef.* Proculdubio Symmachus scripsit

5. נַגְבִּיר. *Robusti erimus.* Οʹ. *μεγαλυνοῦμεν.* ״Αλλος· *δυναστεύσομεν.*[6]

שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ. *Labia nostra nobiscum* sunt; *quis nobis dominus?* Οʹ. *τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῶν* (alia exempl. *παρ' ἡμῖν*) *ἐστι, τίς ἡμῶν κύριός ἐστι;* Ἀ. *χείλη πάρεστιν ἡμῖν, τίς δεσπότης ἡμῶν;*[7] ״Αλλος· *σὺν ἡμῖν πάρεστι.*[8] ״Αλλος· *τίς κυριεύσει ἡμῶν;*[9]

6. מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים. *Propter vastitatem afflictorum* et *propter gemitum inopum.* Οʹ. *ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων.* Ἀ. *ἀπὸ προνομῆς πενήτων, ἀπὸ οἰμωγῆς πτωχῶν.* Σ. *διὰ κακοπάθειαν πτωχῶν, διὰ οἰμωγὴν πενήτων.*[10]

אָשִׁית בְּיֵשַׁע יָפִיחַ לוֹ. *Ponam in salute, in quem sufflat* (invehitur). Οʹ. *θήσομαι ἐν σωτηρίῳ, παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ.* Σ. *τάξω σωτήριον ἐμφανές.*[11] ״Αλλος· *ἐν σωτηρίᾳ σου.*[12]

7. בַּעֲלִיל לָאָרֶץ. *In officina in terram.* Οʹ. *δοκίμιον τῇ γῇ.* Ἑβρ. *βααλὶλ λάαρς.*[13] Ἀ. *χωροῦν τῇ γῇ.*[14]

מְזֻקָּק. *Fusum.* Οʹ. *κεκαθαρισμένον.* Ἀ. *διυλισμένον.*[15]

שִׁבְעָתָיִם. *Septuplum.* Οʹ. *ἑπταπλασίως.* Ἀ. *ἑπτάκις.*[16]

8. תִּשְׁמְרֵם. *Servabis eos* (s. *ea*). Οʹ. *φυλάξεις ἡμᾶς.* Ἀ. Θ. *φυλάξεις αὐτά.*[17] ״Αλλος· *φυλάξεις αὐτούς.*[18]

8. מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם. *A generatione hac in saeculum.* Οʹ. *ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.* ״Αλλος· *ἅμα τῇ γενεᾷ τῇ αἰωνίᾳ.*[19]

9. סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן. *Circumquaque impii ambulant.* Οʹ. *κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσιν.* ״Αλλος· *περιπατήσουσιν.* ״Αλλος· *κυκλῷ ἀσεβῶν ἐμπεριπατοῦσιν.*[20]

כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם. *Quum exaltantur, vilitas* (s. *terror*) est *filiis hominum.* Οʹ. *κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.* Ἑβρ. *χαρμ ζολλῶ* (fort. *ζολλὼθ*) *λεβνὴ ἀδάμ.*[21] Ἀ. *κατὰ τὸ ὕψος εὐωνισμένοι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.* Σ. *ὅταν ὑψωθῶσιν οἱ εὐτελεῖς τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.*[22] Sʹ. *ἐξουθένησας.*[23]

PSALM. XII (Hebr. xiii).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Οʹ. *εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.* Ἀ. *τῷ νικοποιῷ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.* Σ. *ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.* Θ. *εἰς νῖκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.*[1]

2. עַד־אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח. *Usquequo, Jova, oblivisceris mei prorsus?* Οʹ. *ἕως πότε, κύριε, ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος;* Ἀ. *ἕως πότε, κύριε, ἐπιλήσῃ μου τέλεον;* Σ. *ἕως πότε, κύριε, ἐκλανθάνῃ μου εἰς τέλος;*[2]

χείλη λεῖα. Cf. Hex. ad Jos. xi. 17. Prov. v. 3. xxvi. 28. Jesai. xxx. 10. [6] Chrysost. [7] Nobil. [8] Chrysost. [9] Idem. [10] Nobil., Vat. Syrus noster tantum affert: Ἀ. *ἀπὸ προνομῆς* (ܡܢ ܒܙܬܐ). [11] Nobil., Theodoret., et sine nom. Chrysost. Apud Chrysost. et Theodoret. memoratur alia lectio *ἐκφανές*. Cf. ad Psal. ix. 26. Syrus noster affert: ܣ. ܐܣܝܡ ܦܘܪܩܢܐ ܓܠܝܐ ♦ [12] Nobil. [13] Chrysost., qui *βααλὶν* habet. In Colb. est *βααλιάρ.* Hebraea enarrat Chrysost.: *τουτέστι, τὸ χωνευόμενον, τὸ ῥέον ἐν τῇ γῇ;* unde Montef. post Drusium extudit notam hexaplarem: צָרוּף. Οʹ. *πεπυρωμένον.* ״Αλλος· *χωνευόμενον.* [14] Nobil., Vat. Sic ἄλλος apud Chrysost. Hieron.: *separatum a terra.* [15] Nobil., Vat. Hieron.: *colatum.* [16] Syro-hex. ܐ. ܫܒܥ ܙܒܢܝܢ ♦ [17] Vat. [18] Chrysost.: ״Αλλος· *φυλάξεις αὐτούς.* ״Αλλος· *φυλάξεις αὐτά.*

[19] Chrysost. Parsons. e Cod. 273 affert: ״Αλλος· *φυλάξεις αὐτοὺς καὶ φυλάξεις αὐτὰ ἅμα τῇ γενεᾷ τῇ αἰωνίᾳ.* [20] Chrysost. Vat. affert: Οἱ λοιποί· *περιπατήσουσι.* [21] Chrysost. [22] Sic sine nominibus Chrysost. Versionum auctores ex Vat. profert Montef. Quod ad Symmachum attinet, consentit Syro-hex., qui affert: ܣ. ܐܡܬܝ ܕܡܬܪܘܡܡܝܢ ܫܝܛܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ♦ [23] Nobil.

PSALM. XII. [1] Reg. unus. Syro-hex. affert: ܣ. ܙܟܘܬܢܝܬܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܕܘܝܕ ♦ Chrysost.: ״Αλλος· *ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δ.* ״Αλλος· *εἰς νῖκος.* [2] Sic Montef. ex eodem Regio. Scrupulum injicit Chrysost., qui affert: ״Αλλος· *ἐκλανθάνῃ μου τέλεον*: necnon Parsons., qui ex Cod. 273 exscripsit: ״Αλλος· *ἐπιλανθάνῃ μου τέλεον.* ״Αλλος· *εἰς νῖκος* (*ἀποστρέφεις*). Pro נֶצַח et לָנֶצַח Aquilae proprium est *εἰς νῖκος.* Vid. Hex. ad Psal. ix. 32. xliii. 24. Jerem. xv. 18.

2. עַד־אָנָה תַּסְתִּיר אֶת־פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. *Usquequo abscondis faciem tuam a me?* Ο΄. ἕως πότε ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ; Ἀ. Σ. Θ. ἕως πότε κρύψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ;[3]

3. אָשִׁית עֵצוֹת. *Ponam consilia.* Ο΄. θήσομαι βουλάς. Ἄλλος· τάξω γνώμας.[4]

יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם. *Dolorem in corde meo interdiu.* Ο΄. ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5] Σ. μέριμναν ἐν τῇ διανοίᾳ μου καθ᾽ ἡμέραν.[6]

4. הָאִירָה עֵינַי פֶּן־אִישַׁן הַמָּוֶת. *Illumina oculos meos, ne dormiam* somnum *mortis.* Ο΄. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

6. Ο΄. ÷ καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου ◄. Οὐκ ἔκειτο παρ᾽ οὐδενὶ ἐν τῷ τετρασελίδῳ, οὔτε ἐν τῷ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.[8]

Psalm. XIII (Hebr. xiv).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד. *Praecentori Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυίδ.[1]

1. אָמַר נָבָל. *Dixit insipiens.* Ο΄. εἶπεν ἄφρων. Ἀ. εἶπεν ἀπορρέων.[2] Σ. ὑπέλαβεν (s. ἐνόμισεν) . . .[3]

הִתְעִיבוּ עֲלִילָה. *Abominabile fecerunt facinus.* Ο΄. καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν. Ἀ. ἐβδελύξαντο ἐναλλαγὴν (s. ἐνάλλαγμα).[4]

2. הִשְׁקִיף. *Prospectavit.* Ο΄. διέκυψεν. Ἀ. *intuitus est.*[5]

3. הַכֹּל סָר יַחְדָּו. *Numquid omnis deflexit una?* Ο΄. πάντες ἐξέκλιναν ἅμα. Ἀ. ἕκαστος ἀπέστη ἅμα.[6]

Ο΄. ÷ τάφος ἀνεῳγμένος —— τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ◄.[7]

4. הֲלֹא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Nonne sciunt omnes operantes iniquitatem?* Ο΄. οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν; Ἀ. μὴ οὐκ ἐπέγνωσαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι ἀνωφελές; Σ. μὴ οὐ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν;[8]

אָכְלוּ לֶחֶם. *Comederunt panem.* Ο΄. βρώσει ἄρτου. (Ἀ.) ἔφαγον ἄρτον. Σ. Ε΄. ὡσεὶ ἄρτον.[9]

---

[3] Vat., Reg. Chrysost. affert: Ἄλλος· κρύπτεις. Nobil.: Ἀ. Σ. Θ. κρύψεις. [4] Chrysost. Symmachi esse videtur. [5] Nobil. [6] Nobil., Reg. unus. Sic ἄλλος apud Chrysost. Denique Syrus: ܣ. ܡܪܢܝܬܐ ܒܪܥܝܢܝ ܀ [7] Vat. [8] Scholium apud Nobil. et Vat. Hesychius monet, hunc versiculum lemnisco notandum esse, quod fecit Psalterii Gallicani conditor, invito Syro-hex.

Psalm. XIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܝ ܕܩܠܐ ܕܕܘܝܕ ܀ Montef. Hebraea sic dedit: לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד; Graeca autem trium interpretum eadem ac in titulo Psalmi praecedentis. [2] Reg. unus ad 1 Reg. xxv. 25 hanc notam habet: Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ ιγ΄ ψαλμῷ καὶ τῷ νβ΄ εἰς τὸ, εἶπεν ἄφρων, νάβαλ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, παρὰ δὲ Ἀκύλαν, ἀπορρέων. [3] Syro-hex. ܣ. ܐܣܒܪ ܀ Fortasse ὑπέλαβεν praeferendum est propter similem locum Eccles. x. 3, ubi pro אָמַר Sym. ὑπολαμβάνειν posuit. Cf. ad Psal. lxxiii. 8. [4] Syro-hex. ܐ. ܐܬܛܢܦܘ ܒܡܫܚܠܦܘܬܐ ܀ Cf. Hex. ad Psal. ix. 12. Jesai. lxvi. 4. [5] Syro-hex. ܐ. ܚܪ ܀ Fortasse ἀπέβλεψε. Vid. ad Psal. xxxiii. 6. [6] Syro-hex. ܐ. ܟܠ ܚܕ ܐܬܦܢܝ ܐܟܚܕܐ ܀ [7] "Vaticanus [h.e. Vat. 754, non πολυθρύλητος ille Vat. 1209, qui error est Brunsii in Kennicotti *Dissert. Gen.* p. 204: "Commata sublestae fidei Psal. xiv adsunt tantum in margine Codicis Vatic., teste Montfauc. in Hexaplis"] in haec verba, quae sunt ad marginem, et non in textu conscripta, haec notat: Οὐδαμοῦ κεῖνται τῶν ψαλμῶν· πόθεν δὲ ὁ ἀπόστολος εἴληφεν αὐτοὺς ζητητέον."—*Montef.* Sub obelis leguntur in Psalt. Gall.; Syro-hex. vero, quod mireris, sine nota distinctionis affert. Hieron. in Praefatione libri XVI Commentariorum in Jesaiam (Opp. T. IV, p. 668): "Denique omnes Graeciae tractatores, qui nobis eruditionis suae in Psalmos commentarios reliquerunt, hos versiculos veru annotant atque praetereunt, liquido confitentes in Hebraico non haberi, sed in editione vulgata, quae Graece κοινὴ dicitur, et in toto orbe diversa est." Fusius hanc quaestionem tractavit Jo. Theoph. Plüschke in libello cui titulus: *De Psalterii Syriaci Mediol. peculiari indole* etc. pp. 29–39. [8] Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil.: Ἀ. μὴ οὐκ ἐπέγνωσαν. Σ. μὴ γνώσονται. Parsons. e Cod. 273: Ἄλλος· μὴ οὐ (sic) ἔγνωσαν, μὴ οὐ γνώσονται. [9] Nobil. affert: Σ. ὡσεὶ ἄρτον. E contrario Syro-hex.:

5. Ο΄. ÷ οὗ οὐκ ἦν φόβος ↙. Οὐκ εἴρηται τοῖς ἄλλοις τρισί.[10]

6. תָּבִישׁוּ. *Pudefacitis.* Ο΄. κατῃσχύνατε. Alia exempl. καταισχύνετε. Ἀ. κατῃσχύνατε.[11]

PSALM. XIV (Hebr. xv).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.[1]

יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ. *Commorabitur in tabernaculo tuo.* Ο΄. παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου. Ἀ. προσηλυτεύσει ἐν σκέπῃ σου.[2]

מִי. *Quis.* Ο΄. καὶ τίς. Alia exempl. ἢ τίς.[3]

4. נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִר. *Jurat ad malefaciendum* (in damnum suum), *nec mutat.* Ο΄. ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀθετῶν. Ἀ. Θ. . . τοῦ κακῶσαι . . .[4] Σ. ὁ ὀμόσας ἑταῖρος εἶναι, καὶ μὴ ἀλλαγείς.[5]

5. לֹא יִמּוֹט. *Non movebitur.* Ο΄. οὐ σαλευθήσεται. Ἀ. Σ. οὐ σφαλῇ.[6]

PSALM. XV (Hebr. xvi).

1. מִכְתָּם לְדָוִד. *Scriptum* (carmen) *Davidi.* Ο΄. στηλογραφία τῷ Δαυίδ. Ἀ. τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἁπλοῦ τοῦ Δαυίδ. Σ. (τοῦ) ταπεινόφρονος καὶ τοῦ ἀμώμου Δαυίδ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ε΄. Ϛ΄. μαχθὰμ τοῦ Δαυίδ.[1]

1. שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ. *Custodi me, Deus, quoniam fiduciam reposui in te.* Ο΄. φύλαξόν με, κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα. Ἀ. Θ. φύλαξόν με, ἰσχυρέ . . . Σ. φύλαξόν με, ὁ θεός, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ.[2]

2. טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ. *Bonum meum non* est *super te.* Ο΄. ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις. Ἀ. ἀγαθωσύνη μου οὐ μὴ ἐπὶ σέ.[3] Σ. ἀγαθόν μοι οὐκ ἔστιν ἄνευ σου.[4]

3. לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה. *Sanctis, qui in terra sunt.* Ο΄. τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ. Σ. εἰς τοὺς ἁγίους τοὺς ἐν τῇ γῇ, εἰς αὐτούς.[5]

וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם. *Et nobilibus, omnes deliciae meae in iis.* Ο΄. ἐθαυμάστωσε, πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς. Ἀ. (καὶ) ὑπερμεγέθεσί μου πᾶν θέλημα ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ εἰς τοὺς μεγάλους, πᾶν τὸ θέλημά μου ἐν αὐτοῖς. Θ. καὶ θαυμαστόν μοι, πάντα τὰ θελήματά μου ἐν αὐτοῖς.[6]

4. יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ. *Multiplicabuntur*

Ἀ. Ε΄. ὡσεὶ ἄρτον ([Syriac]). Σ. ἔφαγον ἄρτον ([Syriac]). Posterior versio Aquilae videtur. [10] Vat. Obelo notat Psalt. Gall., invito Syro-hex. [11] Syro-hex. in textu habet καταισχύνετε ([Syriac]) cum paucis libris; in marg. autem: Ἀ. κατῃσχύνατε ([Syriac]).

PSALM. XIV. [1] Syro-hex. [Syriac]. Idem in textu: εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δ. [2] Syro-hex. [Syriac], apposito scholio: [Syriac]. Cf. ad Psal. v. 5. [3] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. [Syriac]. [4] Nobil.: Ἀ. Θ. τοῦ κακῶσαι. "Vaticanus Ἀ. Θ. τοῦ κακῶσαι, et consequenter, Ἀ. Σ. οὐ σφάλῃ. Illud autem, οὐ σφάλῃ, haec Hebraica verba proculdubio respiciunt, וְלֹא יָמִר, quae supra a Sym. sic vertuntur, καὶ μὴ ἀλλαγείς; ita ut duae Symmachi versiones eodem loco afferantur; nisi fortasse Ἀ. Σ. pro Ἀ. Θ. positum sit."—*Montef.* Proinde edidit: Ἀ. Θ. ὀμόσας τοῦ κακῶσαι, καὶ οὐ σφάλῃ, vertens: *qui jurat ut se affligat, et non fallit.* Sed talis sensus omnino requirit, καὶ οὐ σφάλλων (s. σφήλας). Praeterea forma σφάλῃ nulla est, et σφαλῇ, quae vera scriptura est, passivo sensu gaudet. Mirum profecto neque Montefalconium neque successores ejus verum vidisse, nempe notam hanc, Ἀ. Σ. οὐ σφαλῇ, ad v. 5 pertinere. [5] Nobil., Vat. Agellius: ὁ ὀμ. τοῦ ἑτ. εἶναι. Syro-hex. affert: (τῷ ἑταίρῳ) [Syriac]. [6] Vat., ut supra. Legendum videtur, οὐ μὴ σφαλῇ. Cf. Hex. ad Prov. x. 30.

PSALM. XV. [1] "Has omnes lectiones mutuamur ex Vaticano Codice."—*Montef.* Syrus tantum affert: Ἀ. Σ. τοῦ ταπεινόφρονος ([Syriac]). Euseb. ad h.l. notat, pro τῷ Δ. *reliquos interpretes* τοῦ Δ. vertisse. Hieronymus Aquilam sequitur: *Humilis et simplicis David.* [2] Sic duo Regii. Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἰσχυρέ. Vat. vero: Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [3] Nobil. et, ut videtur, Vat. [4] Nobil. Vat., Euseb., Theodoret. Consentit Syro-hex. [Syriac]. [5] Syro-hex. [Syriac]. [6] Nobil., Vat. Ad Theodot. πάντα abest a textu Montefalconii, invito Nobil. Psalt. Gall.: *mirificavit ※ omnes : voluntates meas in eis.* Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac].

idola (s. *dolores*) *eorum, qui aliorsum festinant.* Ο΄. ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. Ἀ. πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν, οἳ ἄλλους (s. ἄλλον) ἐκάκωσαν.[7] Σ. πολλαὶ αἱ κακοπάθειαι αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι ταχέως. Θ. ἐπληθύνθησαν τὰ εἴδωλα αὐτῶν, εἰς τὰ ὀπίσω ἐτάχυναν.[8] Ε΄. . . τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἄλλοι ἐξελέξαντο.[9]

4. בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם. *Non libabo libamina eorum de sanguine.* Ο΄. οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων. Ἀ. οὐ μὴ σπείσω σπονδὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων.[10] Σ. οὐ σπείσω τὰς σπονδὰς αὐτῶν . . .[11]

6. חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי. *Funes ceciderunt mihi.* Ο΄. σχοινία ἐπέπεσάν μοι. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. . . ἐνέπεσάν (μοι).[12]

בַּנְּעִמִים. *In amoenis* (locis). Ο΄. ἐν τοῖς κρατίστοις. Ἀ. ἐν τοῖς εὐπρεπέσι. Σ. ἐν τοῖς καλλίστοις.[13]

9. כְּבוֹדִי. *Gloria mea.* Ο΄. ἡ γλῶσσά μου. Πάντες· δόξα μου.[14]

11. שֹׂבַע שְׂמָחוֹת. *Saturatio gaudiorum.* Ο΄. πληρώσεις με εὐφροσύνης. Ἀ. Σ. πλησμονὴ εὐφροσυνῶν. Θ. ἑπτὰ εὐφροσύνας.[15]

אֶת־פָּנֶיךָ. *Coram facie tua.* Ο΄. μετὰ τοῦ προσώπου σου. Σ. παρὰ τῷ προσώπῳ σου.[16]

נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. *Jucunda sunt in dextera tua in perpetuum.* Ο΄. τερπνότητες (alia exempl. τερπνότης) ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος. (Ἀ.) εὐπρεπῆ ἐν δεξιᾷ σου νῖκος.[17]

PSALM. XVI (Hebr. xvii).

1. תְּפִלָּה לְדָוִד. *Oratio Davidi.* Ο΄. προσευχὴ τοῦ Δαυίδ (alia exempl. τῷ Δ.). Ἀ. Σ. . τοῦ Δαυίδ. Ε΄. Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (τῷ Δ.).[1]

שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק. *Audi, Jova, justitiam.* Ο΄. εἰσάκουσον, κύριε, τῆς δικαιοσύνης μου. Ἀ. εἰσάκουσον, κύριε, δίκαιον. Σ. Θ. . . κύριε δικαιοσύνης.[2]

הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי. *Attende clamorem meum.* Ο΄. πρόσχες τῇ δεήσει μου. Ἀ. πρόσχες τῇ αἰνέσει μου.[3]

בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה. *Non in labiis doli.* Ο΄. οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις. Σ. οὐ διὰ χειλέων δολίων.[4]

2. מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא. *A facie tua judicium meum exeat.* Ο΄. ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἐξέλθοι. Σ. ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρίσις μου ἐξελεύσεται.[5]

עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים. *Oculi tui respiciant rectitudines.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας. Ὁμοίως οἱ Γ΄.[6]

---

[7] Montef. ex Nobil. et Vat. affert: Ἀ. πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν. Syro-hex. ܐ̄. ܢܣܓܘܢ ܥܡܠܐ ܕܝܠܗܘܢ. Cf. ad Psal. cxiii. 12. Reliqua Aquilae Syro soli debentur, qui pergit: ܐܚܪܢܐ ܕܐܒܐܫܘ (corr. a pr. m. ܕܐܒܐܫ) ܠܐܚܪܢܐ. (Pro מָהָרוּ Aquila legisse videtur הֵמֵרוּ, *afflixerunt*.) [8] Nobil., Vat. "Hoc item modo legit Agellius, eodem forte Vaticano cod. usus. At duo MSS. Regii antiquissimi, itemque Daniel Barbarus ex Theodoro Antiocheno, tertiam lectionem, quae ab aliis Theodotioni tribuitur, Symmacho ascribunt; et quidem recte: is enim עַצְּבֵיהֶם vertit τὰ εἴδωλα αὐτῶν Jesai. xlvi. 1."—*Montef.* E contrario idem Sym. עִצָּבוֹן vertit κακοπάθεια Gen. iii. 17. v. 29; necnon לֶחֶם הָעֲצָבִים, ἄρτον κακοπαθουμένων Psal. cxxvi. 2. Certo certiorem rem facit Syrus noster, qui affert: ܣ. ܣܓܝܐܝܢ ܚܫܘܗܝ ܕܝܠܗܘܢ ܕܢܩܦܢ ܒܥܓܠ. [9] Syro-hex. ܗ̄. ܦܬܟܪܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܚܪܢܐ ܓܒܘ. [10] Nobil., Euseb., Reg. unus. [11] Syro-hex. Symmacho continuat: ܠܐ ܐܢܣܘܟ ܢܣܟܐ ܕܝܠܗܘܢ. [12] Vat. [13] Regii duo. Syrus affert: Ἀ. ἐν τοῖς εὐπρεπέσι (ܒܫܦܝܪܐ). [14] Vat. Cod. 273: Ἐν ἄλλοις· ἡ δόξα μου. Syrus affert: ܐ̄. ܫܘܒܚܐ ܕܝܠܝ. [15] "Sic Vaticanus, melius quam Drusius [Nobil.] qui primam versionem Aquilae et Theodotioni tribuit, secundam Symmacho."—*Montef.* [16] Nobil., Vat. [17] Syro-hex. in textu pro τερπνότης habet ܙܗܝܘܬܐ, *splendor, gloria*; in marg. autem sine auctore: ܦܐܝܬܐ ܒܝܡܝܢܟ ܙܟܘܬܐ; quae Aquilam interpretem sapiunt. Cf. ad Psal. cxxxiv. 3. cxl. 6.

PSALM. XVI. [1] Vat. Etiam Syro-hex. τοῖς Ο΄ tribuit τῷ Δαυίδ. [2] Reg. unus. Schol. apud Nobil.: Οἱ ἄλλοι τὸ, μου, οὐ προσέθηκαν· ἀλλ' ὁ μὲν Σ. καὶ Θ. κύριον δικαιοσύνης τὸν θεὸν ὠνομάκασιν· ὁ δὲ Ἀ. εἰσάκουσον δίκαιον, ἀντὶ τοῦ δικαίως. Eadem habet Theodoret. [3] Vat. Nobil. affert: Ἀ. αἰνέσει μου. [4] Theodoret. et "codd. duo." [5] Vat. Nobil.: Σ. ἐξελεύσεται. [6] Vat.

3, 4. בַּל־תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל־יַעֲבָר־פִּי ׃ לִפְעֻלּוֹת אָדָם. *Non invenies* (malum); *cogitatio mea non transiit os meum: propter opera hominum.* Ο′. καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία· ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων. Ἀ. Σ. καὶ οὐχ εὗρες τὰς συνέσεις μου, ὅτι (οὐ) διῆλθε τὸ στόμα μου κατὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων.[7]

4. אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ. *Ego observavi vias violenti.* Ο′. ἐγὼ ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς. Σ. ἐγὼ ἐφυλαξάμην ὁδοὺς παραβάτου.[8]

5. תָּמֹךְ. *Sustentando.* Ο′. κατάρτισαι. Ἀ. ἀντιλαβέσθαι. Σ. συγκράτησον. Θ. τελείωσον.[9]

7. הַפְלֵה. *Insignes fac.* Ο′. θαυμάστωσον. Σ. παραδόξασον.[10]

8. כְּאִישׁוֹן בַּת־עָיִן. *Sicut pupillam filiam oculi.* Ο′. ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Ἀ. ὡς κόρην θυγατέρα ὀφθαλμοῦ. (Ἄλλος·) ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ *quae est.*[11] Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[12]

9. זוּ שַׁדּוּנִי. *Qui violenter egerunt mecum.* Ο′. τῶν ταλαιπωρησάντων με. Ἀ. τῶν προνομευσάντων με.[13]

אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי. *Hostes mei contra animam circumdant me.* Ο′. οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυχήν μου περιέσχον. Σ. οἱ ἐχθροί μου περὶ ψυχῆς ἐκύκλωσάν με.[14]

10. חֶלְבָּמוֹ סָּגְרוּ. *Adipem suum* (cor pingue) *clauserunt.* Ο′. τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν. Σ. τῷ στέατι αὐτῶν ἀπεφράγησαν.[15]

10. פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגֵאוּת. *Ore suo loquuntur superbe.* Ο′. τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν. Σ. τῷ στόματι αὐτῶν ἐλάλησαν ὑπερηφάνως.[16]

11. אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ. *Gressus nostros* (quod attinet) *nunc circumdant nos; oculos suos ponunt ad declinandum in terra.* Ο′. ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. Ἀ. . . τοῦ ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ.[17] Σ. μακαρίζοντές με παραχρῆμα περιεκύκλουν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔταξαν ἑτεροκλινεῖν ἐν τῇ γῇ.[18]

12. דִּמְיֹנוֹ. *Similitudo ejus.* Ο′. ὑπέλαβόν με. Ἀ. ὁμοίωσις αὐτῶν.[19]

כִּכְפִיר. *Sicut leo juvenis.* Ο′. ὡσεὶ σκύμνος. Ἄλλος· σκύλαξ.[20]

13. קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ. *Praeveni faciem ejus, prosterne eum.* Ο′. πρόφθασον αὐτούς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς. Ἀ. πρόφθασον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, κάμψον αὐτόν. Σ. πρόφθασον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὄκλασον αὐτόν.[21] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[22]

13, 14. חַרְבֶּךָ ׃ מִמְתִים־יָדְךָ. *Gladio tuo: ab hominibus manus tuae.* Ο′. ῥομφαίαν σου ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. Ἀ. ῥομφαία (s. μάχαιρα) σου, ἀπὸ τεθνηκότων χειρός σου.[23] Σ. εἰς μάχαιράν σου . . .[24]

---

[7] Syro-hex. ܐ̄. ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ ܠܣܘܟܠܐ ܕܝܠܝ. ܕܥܒܪ ܦܘܡܝ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ. Particula negans in secundo loco excidisse videtur. [8] Sic Colb., Euseb. Nobil. et Regii duo: Σ. ὁδοὺς ἐφυλαξάμην παραβάτου. Syro-hex. affert: Σ. παραβάτου (ܕܥܒܪ ܢܡܘܣܐ). [9] "Trium lectiones exhibet Vaticanus."—*Montef.* Aquilae et Sym. versiones affert Nobil. [10] "Sic MSS."—*Montef.* [11] Syro-hex. ܐ̄. ܐܝܟ ܒܒܬܐ ܕܥܝܢܐ ܕܒܪܬܐ. ܐܝܟ ܒܒܬܐ ܕܥܝܢܐ ܕܐܝܬܝܗ. [12] Vat. [13] Syro-hex. ܐ̄. ܕܒܙܘ ܠܝ. Cf. ad Psal. cxxxvi. 8. [14] Sic Corder. in *Catena PP. GG.*, T. I, p. 289, ubi περὶ εὐχῆς mendose scriptum. Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 177. [15] Nobil. et "tres MSS." Syro-hex. ܣ. ܒܬܪܒܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܬܛܪܩܘ. Corderius mendose dedit ἀπεσφράγησαν. Mendosius scriba Cod. 268: τῷ ἅλατι αὐτῶν ἀπεφράγισαν. [16] Corder. l. c. [17] Nobil., Vat. [18] "Lectionem Symmachi plenam efferunt quatuor MSS., sed pro ἔταξαν unus habet ἔθεντο, alter ἐτάραξαν, male."—*Montef.* Montef. edidit περιεκύκλωσάν με, invitis Nobil., Corder., Euseb., et Syro nostro, qui affert: ܣ. ܡܛܘܒܝܢ ܠܝ ܒܪ ܫܥܬܗ ܚܕܪܝܢ ܗܘܘ ܠܝ. Pro ἔταξαν stant Corder. et Theodoret.; Eusebii autem verba, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ αὐτῶν, φησίν, ἔθεντο κατ' ἐμοῦ τοῦ παρακλῖναί με, non sunt Symmachi, sed ipsius auctoris in versionem τῶν Ο′ commentantis. [19] Syro-hex. ܐ̄. ܕܡܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. [20] Coislin. unus. [21] Nobil., Vat. [22] Vat. [23] Syro-hex. ܐ̄. ܣܦܣܪܐ ܡܢ ܡܝ̈ܬܐ ܕܐܝܕܟ. Montef. affert: Ἀ. Ο′. ῥομφαίαν. Σ. εἰς μάχαιράν σου; ex Theodoreto, ut ait, sed Theodoretus Aquilam non memorat. Aliter Theod. Mops. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. I, p. 393. Τινές, ῥομφαίᾳ σου, ἀναγινώσκουσιν, ἐπὶ τῆς δοτικῆς πτώσεως λέγοντες· ἔστιν δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ, ῥομφαίας σου· οὕτως γὰρ Ἀκ. εἶπε, μαχαίρας σου. [24] Theodoret. Cod. 268: Συμμ. εἰς μάχαιράν σου, κύριε, ἀπολύων ἀπὸ τῆς γῆς. In marg. Cod. 292 scriptum est: ῥῦσαι

14. יְהוָה מִמְתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים. *Jova, ab hominibus de mundo, quorum portio in vita.* Ο′. κύριε, ἀπολύων (alia exempl. ἀπὸ ὀλίγων[25]) ἀπὸ γῆς, διαμέρισον αὐτοὺς ἐν ζωῇ αὐτῶν. Ἀ. κύριε, ἀπὸ τεθνηκότων ἐκ καταδύσεως μέρος αὐτῶν ἐν ζωῇ.[26] Σ. κύριε, ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἀπὸ ἐνδεδυκότων ἡ μερὶς αὐτῶν ἐν ζῶσιν.[27]

וּצְפִינְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם. *Et thesauro tuo adimples ventrem eorum. Saturantur filii, et reponunt residuum suum parvulis suis.* Ο′. καὶ τῶν κεκρυμμένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. ἐχορτάσθησαν ὑείων (alia exempl. υἱῶν), καὶ ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν. Ἀ. καὶ τῶν κεκρυμμένων σου πληρώσεις γαστέρας αὐτῶν· ἐμπλησθήσονται [δὲ] υἱῶν, καὶ ἀφήσουσιν αὐτὰ περιουσίαν τοῖς βρέφεσιν αὐτῶν. Σ. καὶ τῶν ἀποθέτων σου πληρώσεις τὰς γαστέρας αὐτῶν. χορτασθήσονται υἱοὶ, καὶ ἀφήσουσι τὰ λείψανα αὐτῶν τοῖς νηπίοις αὐτῶν.[28]

15. בְּהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ. *In evigilando imagine tua.* Ο′. ἐν τῷ ὀφθῆναι τὴν δόξαν σου. Ἀ. ἐν τῷ ἐξυπνισθῆναι ὁμοιώσεώς σου. Σ. ἐξυπνισθεὶς τῆς ὁμοιώσεώς σου. Θ. ἐν τῷ ὀφθῆναι γὰρ τὴν δεξιάν σου.[29]

PSALM. XVII (Hebr. xviii).

1. לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד. *Praecentori servo Jovae Davidi.* Ο′. εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τῷ δούλῳ κυρίου τῷ Δαυίδ.[1] Σ. ἐπινίκιον τοῦ δούλου κυρίου τοῦ Δαυίδ.[2]

2. אֶרְחָמְךָ. *Diligam te.* Ο′. ἀγαπήσω σε. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[3]

3. סַלְעִי. *Petra mea.* Ο′. στερέωμά μου. Ἀ. Σ. πέτρα μου.[4]

אֵלִי צוּרִי. *Deus meus, rupes mea.* Ο′. ὁ θεός μου, βοηθός μου. Ἀ. ἰσχυρός μου, στερεός μου.[5]

מָגִנִּי. *Clypeus meus.* Ο′. ὑπερασπιστής μου. Ἀ. θυρεός μου.[6]

4. מְהֻלָּל. *Laudandum.* Ο′. αἰνῶν. Ἀ. Σ. ὑμνητὸν, s. αἰνετόν.[7]

5. חֶבְלֵי־מָוֶת. *Funes mortis.* Ο′. ὠδῖνες θανάτου. Ἀ. σχοινία θανάτου. Σ. τρώσεις . .[8]

με ἀπὸ τοῦ σατὰν, καὶ ἡ ῥομφαία σου ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς τῶν χειρῶν σου. [25] Sic Comp., Ald., et codd. Psalt. Gall.: *a paucis.* Theodoretus in textu τῶν Ο′ legit ἀπὸ ὀλίγων, sed in commentario παραπέμπων θανάτῳ, h.e. ἀπολύων, habet. Psalterium vetus, teste Nobilio, habet, *perdens*, ἀπολλύων, quod in uno codice Graeco se reperisse testatur Augustinus, quodque in apographo suo invenit Syrus noster, vertens: ܡܘܒܕ ܒ. [26] Sic Nobil., Euseb., et "omnes MSS." Syro-hex.: Ἀ. κύριε, ἀπὸ τῶν τεθνηκότων (ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܡܝܬܝܢ) ἐκ καταδύσεως (ܡܢ ܫܪܝܐ; alioquin κατάδυσις Nostro est ܡܥܪܒܐ, ܡܥܪܒܘܬܐ vel ܡܥܪܒܐ. Vid. ad Psal. xxxviii. 6. xlviii. 2. lxxxviii. 48) μέρος αὐτῶν ἐν ζωῇ. [27] Sic "omnes MSS." et Euseb., qui ἀπὸ νεκρῶν sine artic. legit. Nobil. affert: Σ. κ. ἀπὸ τῶν ν. ἐνδεδυκότων ἡ μ. ἐν ζωῇ. [28] "Lectiones Aquilae et Symmachi plenas mutuamur ex quatuor MSS. Agellius ad Sym. habet χορτασθήσονται δὲ υἱοὶ, similiterque Euseb., Theodoret. et Drusius [sed hi omnes testes, χορτασθήσονται υἱοὶ, sine particula]. Sed Reg. unus habet υἱῶν, erasis prioribus: nam prima manu videtur habuisse υἱοί. Ad finem versiculi notat Vat.: Ἀ. Σ. Θ. τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις. At duo priores longe diversam interpretationem habent, ut vides."—*Montef.* In textu τῶν Ο′ Syro-hex. legit υἱῶν, non ὑείων. In lectione Aquilae, quae Montefalconii testimonio tota inniti videtur, pro αὐτὰ περιουσίαν Fischerus in *Clavi Verss. GG.*, p. 73, tentabat τὴν περιουσίαν αὐτῶν. E Symmachi versione Euseb. affert, καὶ τῶν ἀποθέτων, et χορτασθήσονται—νηπίοις αὐτῶν; Syro-hex. autem: Σ. χορτασθήσονται υἱοὶ, καὶ ἀφήσουσιν (ܢܣܒܥܘܢ ܒܢܝܐ ܘܢܫܒܩܘܢ ܀). [29] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: ܐ. ܐܣܒܥ ܡܐ ܕܡܬܬܥܝܪ ܐܢܐ ܡܢ ܕܡܘܬܐ ܕܝܠܟ ܀, h.e. χορτασθήσομαι ἐν τῷ ἐξυπνισθῆναι κ.τ.ἑ.

PSALM. XVII. [1] Sic ex "duobus MSS." Montef., qui νικοποιῷ sine articulo affert. Paulo aliter Syrus: Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ δούλου κυρίου Δαυίδ (ܕܙܟܘܝܗ ܕܥܒܕܐ ܕܡܪܝܐ ܕܘܝܕ). [2] Euseb. [3] Vat., teste Adlero apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIV, p. 184. [4] "Cod. unus, Reg. et Euseb."—*Montef.* Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܐܦܐ ܕܝܠܝ ܀ [5] Syro-hex. ܐ. ܚܣܝܢܐ ܕܝܠܝ ܩܫܝܐ ܕܝܠܝ ܀. Cf. ad Psal. xxvi. 5. xxvii. 1. (Syr. ܩܫܝܐ pro στερεὸς adhibet Noster Psal. xxxiv. 10, et ad Aq. Jerem. xlix. 19. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xviii. 14.) [6] Syro-hex. ܐ. ܬܪܣܐ ܕܝܠܝ ܀ [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܒܚܐ ܀. Cf. 2 Reg. xxii. 4 in LXX. [8] Syro-hex. ܐ. ܚܒܠܐ ܕܡܘܬܐ ܀ ܣ. ܕܡܚܘܬܐ ܀. Ad Sym. cf. ad Psal. lxxvi. 11.

5. בְלִיַּעַל. *Nequitiae.* Ο′. ἀνομίας. Ἀ. ἀποστασίας.[9]

יְבַעֲתוּנִי. *Conturbarunt me.* Ο′. ἐξετάραξάν με. Ἀ. *obstupescere fecerunt me.* Σ. ἐπτόησάν με.[10]

6. מוֹקְשֵׁי. *Laquei.* Ο′. παγίδες. Ἀ. σκῶλα.[11]

7. מֵהֵיכָלוֹ. *E palatio suo.* Ο′. ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ. Ἁγίου αὐτοῦ, παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἐξαπλῷ.[12]

8. וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ. *Et conquassata est et contremuit terra.* Ο′. καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ. Ἀ. καὶ ἐκινήθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ.[13]

יִרְגָּזוּ. *Contremuerunt.* Ο′. ἐταράχθησαν. Ἀ. ἐκλονήθησαν. Σ. ἐσαλεύθησαν.[14]

וַיִּתְגָּעֲשׁוּ. *Et concussa sunt.* Ο′. καὶ ἐσαλεύθησαν. Σ. (καὶ) περιετράπησαν.[15]

9. וְאֵשׁ־מִפִּיו תֹּאכֵל. *Et ignis ex ore ejus consumit.* Ο′. καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατεφλόγισεν (alia exempl. καταφλεγήσεται[16]). Ἀ. καὶ πῦρ ἀπὸ στόματος αὐτοῦ φάγεται. Σ. καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἀναλίσκον.[17] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[18]

10. שָׁמַיִם. *Caelum.* Ο′. οὐρανόν. Ἀ. Σ. οὐρανούς.[19]

וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל. *Et descendit, et caligo.* Ο′. καὶ κατέβη, καὶ γνόφος. Σ. καὶ κατέβη δι' ὁμίχλης.[20]

11. עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף. *Super cherub, et volavit.* Ο′. ἐπὶ χερουβὶμ, καὶ ἐπετάσθη. Σ. ἐπὶ χεροὺβ πετομένου.[21]

וַיֵּדֶא. *Et volavit.* Ο′. καὶ ἐπετάσθη. S′. ἐβαστάχθη.[22]

12. חֶשְׁכַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים. *Caliginem aquarum, nubes nubium.* Ο′. σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων. Ἀ. σκοτασμὸς ὑδάτων ἐν παχύτητι ῥοπῶν. Σ. γνόφωσις ὑδάτων ἐν παχύτητι ἀέρος.[23]

13. מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ. *A splendore* qui *coram eo* est *nubes ejus transierunt.* Ο′. ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλθον. Σ. *Prae splendore qui est coram eo, per levitatem* (s. *velocitatem*) *nubium suarum transit.*[24]

בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ. *Grando et prunae ignis.* Ο′. χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός. Ὁ Ἑβραῖος, Ἀ. Σ. Θ. Ε′. S′. ὁμοίως.[25]

14. וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ. *Et Altissimus vocem suam edit, grandinem et prunas ignis.* Ο′. καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ, ※ Θ. χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός ◂.[26] Σ. καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκεν ἦχον ἑαυτοῦ μετὰ χαλάζης καὶ ἀνθράκων πυρός.[27]

15. וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם. *Et fulgura multa, et conturbavit eos.* Ο′. καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνετάραξεν αὐτούς. Ἀ. καὶ πλῆθος ἀστραπῶν, καὶ ἐφαγεδαίνωσεν αὐτούς.[28]

---

[9] Syro-hex. ܐ. ܕܡܥܪܩܘܬܐ. Cf. ad Psal. xl. 9. [10] Syro-hex. ܐ. ܐܬܡܗܘܢܝ ܀ ܣ. ܐܬܡܗܢܝ ܀ Aquilae fortasse vindicandum ἐθάμβησαν, s. ἐξεθάμβησαν, s. ἐξέστησάν με. [11] Syro-hex. ܐ. ܥܩ̈ܠܐ ܀ Cf. Hex. ad Prov. xii. 13. [12] "Haec nota habetur in duobus MSS. Regiis."—*Montef.* Rectius in Psalt. Gall. notatur: *de templo* ÷ *sancto* : *suo.* [13] Euseb. Parsons. vero ex Euthymio Zigab. affert: ὁ Ἀκύλας εἶπεν· ἐκινήθη καὶ ἐσαλεύθη. [14] Syro-hex. ܐ. ܐܬܥ̈ܠܥܠܘ ܀ ܣ. ܐܬܬܙܝܥܘ ܀ Cf. Hex. nostra ad Jesai. v. 25. xiv. 9. [15] Euseb. [16] Sic Syro-hex. cum Euseb., Theodoret., et codd. [17] Nobil., Vat. Syro-hex. ܐ. ܘܢܘܪܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܬܐܟܘܠ ܀ ܣ. ܘܢܘܪܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܚܒܠܐ ܀ [18] Vat. [19] Idem. [20] Syro-hex. ܣ. ܘܢܚܬ ܒܝܕ ܥܪܦܠܐ ܀ [21] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܟܪܘܒܐ ܕܦܪܚ ܀ Bugatus vertit: *super cherubim volans;* sed Vat., ab Adlero collatus, opportune affert: Σ. πετομένου. Verum vidit D. Abr. Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. p. 43. [22] Syro-hex. ܘ. ܐܬܛܥܢ ܀ [23] Graeca conjectando eruimus ex Syriacis: ܐ. ܚܫܘܟܘܬܐ ܕܡ̈ܝܐ ܒܥܒܝܘܬܐ ܕܡ̈ܛܪܐ ܀ ܣ. ܥܡܛܛܘܬܐ ܕܡ̈ܝܐ ܒܥܒܝܘܬܐ ܕܐܐܪ ܀ [24] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܙܠܝܩܐ ܗܘ ܕܩܕܡܘܗܝ. ܒܝܕ ܡܩܠܝܠܘܬܐ ܕܥܢ̈ܢܘܗܝ ܥܒܪ ܀ Latina sunt Bugati; Graeca non tam difficilia quam incerta sunt. [25] Montef. ex Regio uno affert: Ὁ Ἑβραῖος, Ἀ. Σ. Ο′. Θ. Ε′. S′. χάλαζα κ.τ.ἑ. In Syro-hex. sub asterisco legitur hic versiculus, per errorem, ut videtur, pro v. 14, ubi tam apud Syrum quam apud LXX abest. [26] Psalt. Gall.: ※ *grando et carbones ignis.* Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 9: "Et quaeritis cur Graecus istum versiculum secundo non habeat, interpositis duobus versibus. Sed sciendum, quia de Hebraico et de Theodotionis editione in LXX interpretibus sub asterisco additum sit." [27] Regii duo. [28] Syro-hex. ܐ. ܘܣܘܓܐܐ ܕܒܪ̈ܩܐ ܘܓܪܡ ܐܢܘܢ ܀ Syriacum ܓܪܡ, Lexicis fere ignotum, vertit Bugatus,

16. אֲפִקֵי מַיִם. *Alvei aquae.* Ο΄. αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων. Ἀ. ἐκχύσεις ὑδάτων.[29]

מִנִּשְׁמַת. *Prae flatu.* Ο΄. ἀπὸ ἐμπνεύσεως. Σ. ἀπὸ ἐμφυσήματος.[30]

17. יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי. *Misit* (manum suam) *de excelso, et accepit me.* Ο΄. ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους, καὶ ἔλαβέ με. Θ. . . ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σωτηρίαν μου.[31]

יַמְשֵׁנִי. *Extraxit me.* Ο΄. προσελάβετό με. Ἀ. *operuit* (s. *circumdedit*) *me.* Σ. *exsuxit me.*[32]

19. בְיוֹם־אֵידִי. *In die calamitatis meae.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου. Σ. ἐν ἡμέρᾳ ταλαιπωρίας μου.[33]

20. לַמֶּרְחָב. *In spatiosum.* Ο΄. εἰς πλατυσμόν. Σ. εἰς εὐρυχωρίαν.[34]

כִּי חָפֵץ בִּי. *Quoniam complacuit in me.* Ο΄. ὅτι ἠθέλησέ με. Ἀ. ὅτι ἐβουλήθη ἐν ἐμοί.[35]

23. חֻקֹּתָיו לֹא־אָסִיר מֶנִּי. *Statuta ejus non moveo a me.* Ο΄. τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησαν (alia exempl. ἀπέστησα[36]) ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. ἀκριβασμοὺς αὐτοῦ οὐ μετέστησα ἀπ᾽ ἐμοῦ.[37]

25. וַיָּשֶׁב־יְהוָֹה לִי. *Et rependit Jova mihi.* Ο΄. καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος. Ἀ. καὶ ἀποστρέψει (s. ἐπιστρέψει) μοι . . .[38]

לְנֶגֶד עֵינָיו. *In conspectu oculorum ejus.* Ο΄. ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Σ. τὴν ἀντικρὺ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.[39]

26. עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד. *Cum benigno benignum te praestas.* Ἀ. Ο΄. Θ. Ε΄. μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ.[40] Σ. πρὸς ὅσιον ὁσίως πράξεις.[41]

עִם־גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם. *Cum viro integro integre agis.* Ο΄. καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθῴου ἀθῷος ἔσῃ. Σ. καὶ μετὰ τοῦ κεχαριτωμένου χαριτωθήσῃ.[42]

28. עַם־עָנִי. *Populum afflictum.* Ἀ. λαὸν πένητα. Σ. λαὸν πρᾶον.[43]

30. כִּי בְךָ אָרֻץ גְּדוּד. *Nam per te incursavi in turmas.* Ο΄. ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατηρίου. Ἀ. ὅτι ἐν σοὶ δραμοῦμαι εὔζωνος. Σ. ὅτι εἰς χεῖράς σου δραμοῦμαι ἀπὸ λόχου.[44] Ε΄. . . *fortis.*[45]

---

fulgure confecit, ἐκεραύνωσεν, quod Nostro est ܒܩܐ Jesai. xxx. 30. Omnino conferendus est Jerem. li. 34, ubi pro Hebr. הֱמַמַּנִי Syrus Aquilae tribuit ܚܪܒܢܝ, h.e. vertente Norbergio, *erosit me;* quo sensu de *tinea* dixit Ephr. Opp. T. II, p. 319, l. 28, et p. 391, l. 25, indicante Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 79. Equidem nullus dubito quin utrobique Aquila dederit ἐφαγεδαίνωσε, *consumsit*, ut pro eodem Hebr. interpretatus est Deut. vii. 23. 1 Reg. vii. 10. Posterior locus est: καὶ ἐβρόντησε κύριος ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, וַיְהֻמֵּם; ubi in Hexaplis est: Ο΄. συνεχύθησαν. Ἄλλ. ἐφαγεδαίνυσαν. Ἄλλ. ἐξέστησαν. Secundum Cod. 108 ἐξέστησαν ad Theodotionem pertinet; altera lectio sic emendanda videtur: Ἀ. ἐφαγεδαίνωσεν (αὐτούς). [29] Syro-hex. ܐ. ܡܦܩܢܐ ܕܡܝܐ. Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 12. Hieron.: *effusiones aquarum.* [30] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܦܘܚܝܘܬܐ. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 10. [31] "Unus codex."—*Montef.* Glossam sapit, qualem Theodoret. affert: ἀντὶ τοῦ, πέπεικεν ἅπαντας ὡς οὐρανόθεν μοι τὴν ἐπικουρίαν παρέσχε. [32] Syrohex. ܐ. ܚܦܢܝ ܠܝ. ܣ. ܡܨܢܝ. Graeca valde incerta sunt. Varie sonat ܚܦܐ, e.g. εἵλησε, περιείλησε, ἐνετύλιξε, ἐκύκλωσε, περιεκύκλωσε, et sim., quae ab Hebr. מָשָׁה, *traxit*, aliena videntur: Symmachi autem ܡܨܐ, *suxit*, semel, ni fallor, in hac versione obviam fit. Etiam Bar Hebr. affert: ܣ. ܘܡܨܢܝ, sed, teste Bernsteinio ad *Chrestom. Syr.* p. 163, ita ut ad יִקָּחֵנִי, non ad יַמְשֵׁנִי, minus apte referatur. [33] Nobil., Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. [34] Euseb. [35] Euseb. et "codex unus." [36] Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܐ ܐܥܒܪܬ. [37] Syro-hex. ܐ. ܚܬܝܬܘܬܗ ܕܝܠܗ ܠܐ ܐܥܒܪܬ ܡܢܝ. [38] Syro-hex. ܐ. ܘܢܗܦܘܟ ܠܝ. Cf. ad Psal. lxviii. 5. [39] Euseb. et Agellius. [40] Regii duo. [41] Nobil. et iidem Regii. Eandem lectionem minus probabiliter Aquilae tribuit Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܚܣܝܐ ܚܣܝܐܝܬ ܬܣܥܘܪ. [42] Regii duo. Nobil. quasi scholium affert. [43] Euseb. et "duo MSS." Syro-hex. affert: Ἀ. πρᾶον (ܡܟܝܟܐ). [44] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܒܟ ܐܪܗܛ ܟܕ ܡܙܪܙ. ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐܝܕܝܟ ܐܪܗܛ ܡܢ ܟܡܐܢܐ. (Syriacum ܟܡܐܢܐ usitatius pro Graeco ἐνέδρα s. ἔνεδρον ponitur; quoties vero Symmacho pro Hebr. גְּדוּד tribuitur, per λόχος vertendum esse contra Middeld. ad 4 Reg. vi. 23. xxiv. 2 vehementer contendo, maxime propter locum Job. xix. 12, ubi Syrus affert: Σ. ὁμοθυμαδὸν ἐπῆλθον ܟܡܐܢܐ αὐτοῦ; Hexapla autem diserte testantur: Σ. λόχοι αὐτοῦ.) [45] Syro-hex. juxta Cod. A. affert: ܗ. ܚܣܝܢܐ, Graece ὀχύρωμα. Sed Codd. B. et C. non ܚܣܝܢܐ, sed ܚܣܝܢܐ legunt, quod verius videtur.

30. אֲדַלֶּג־שׁוּר. *Transilii murum.* Ο΄. ὑπερβήσομαι τεῖχος. Σ. ἐπιβήσομαι τείχους.[46]

31. אִמְרַת־יְהוָֹה צְרוּפָה. *Sermo Jovae igni probatus* est. Ο΄. τὰ λόγια κυρίου πεπυρωμένα. Σ. ῥῆσις τοῦ κυρίου δόκιμος.[47]

33. חָיִל. *Robore.* Ο΄. δύναμιν. Ἀ. εὐπορίαν.[48]

תָּמִים. *Perfectam.* Ο΄. ἄμωμον. Ἀ. τέλειον.[49]

34. מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת. *Ponens pedes meos tanquam cervarum.* Ο΄. ὁ καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου. Ἀ. Σ. ἐξισῶν (s. συνισῶν) τοὺς πόδας μου *cum* (pedibus) *cervarum.*[50] [Οἱ λοιποί· ὡσεὶ ἐλάφων.][51]

וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי. *Et super excelsa mea stare me facit.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με. Ἀ. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψώματά μου στήσεις με.[52] Σ. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλά μου . . .[53]

35. וְנִחֲתָה קֶשֶׁת. *Et depressit* (tetendit) *arcum.* Ο΄. καὶ ἔθου τόξον. Σ. καὶ ἑδράζει ὡς τόξον.[54]

36. מָגֵן יִשְׁעֶךָ. *Clypeum salutis tuae.* Ο΄. ὑπερασπισμὸν σωτηρίας μου.[55] Οἱ πάντες· ὑπερασπισμὸν σωτηρίας σου.[56] S΄. ὑπερασπιστῆρα τοῦ σωτῆρός σου.[57]

36. וְעַנְוָתְךָ תַרְבֵּנִי. *Et benignitas tua multiplicavit me.* Ο΄. καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος. Ἀ. Ε΄. καὶ πραότης σου ἐπλήθυνέ με.[58] Σ. καὶ τὸ ὑπακούειν σοι αὐξήσει με.[59] Θ. καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.[60]

37. תַּרְחִיב. *Dilatasti.* Ο΄. ἐπλάτυνας. Σ. εὐρυχώρησας.[61]

וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי. *Et non vacillarunt tali mei.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠσθένησαν τὰ ἴχνη μου. Σ. ἵνα μὴ σφαλῶσιν οἱ ἀστράγαλοί μου.[62]

40. תַּכְרִיעַ קָמַי. *Prostravisti eos qui adversus me insurrexerant.* Ο΄. συνεπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμέ. Ἀ. κάμψεις ἐπανεστηκότα μου.[63] Σ. σκάζειν ἐποίησας . . .[64]

41. וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף. *Et hostes meos dedisti mihi* quoad *cervicem.* Ο΄. καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον. Ἀ. Σ. καὶ τῶν ἐχθρῶν μου ἔδωκάς μοι αὐχένα.[65] Ἄλλος· ὑποχειρίους.[66]

---

[46] Syro-hex. ܣ. ܐܪܟܒ ܫܘܪܐ ♦. Cf. Hex. ad Soph. i. 9. Bar Hebr. affert: ܣ. ܐܪܟܒ ܥܠ ܫܘܪܐ ♦. [47] Nobil. [48] Syro-hex. ܐ. ܡܬܝܪܘܬܐ ♦. Cf. ad Psal. ix. 29. [49] Euseb. [50] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܘܐ ܠܪ̈ܓܠܝ ܥܡ ܕܐܝܠܐ ♦. Nescio an extrema verterit Aquila, τοῖς ἐλαφίναις, a nominativo ἐλαφίνης, *hinnulus* (vid. Hex. ad 1 Reg. xxiv. 3): Syrus autem τοῖς ἐλαφίνοις, *cervinis*, in apographo invenerit. Hieron. vertit: *coaequans pedes meos cervis.* [51] Sic Montef. ex Epist. ad Sun. et Fret., ubi tamen Hieron. tantummodo affirmat, *omnes interpretes pluralem numerum transtulisse.* [52] Nobil., Vat. [53] Vat. [54] Syro-hex. ܣ. ܘܡܫܬܪܪܐ ܐܝܟ ܩܫܬܐ ♦. Syrus alter vertit: ܘܫܪܪ ܐܝܟ ܩܫܬܐ, *et firmavit sicut arcum.*' [55] Sic Ed. Rom. et Syro-hex. In plurimis libris μου abest; in uno aut altero σου pro μου legitur. Adlerus ex Vat. affert: ὑπερασπισμὸν σωτηρίας σου, et in marg.: Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [56] "Sic duo MSS."—*Montef.* Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 9: "In Graeco vos legisse dixistis, τῆς σωτηρίας μου. Sed in Hebraeo JESACHA, *salutis tuae*, significat, non *meae;* quod et omnes interpretes transtulerunt." [57] Sic Vat., teste Adlero. Nobil. affert: Σ. ὑπερασπιστῆρα τὸν σωτῆρά μου. Montef. vero e "duobus MSS.:" Σ. ὑπερασπιστῆρα σωτηρίας σου. [58] Sic Montef. ex Agellio, consentiente Didymo Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 187. Euseb. Aquilae tribuit: καὶ πραότητός σου ἐπλήθυνέ με, invito Syro-hex., qui affert: ܐ. ܗ. ܘܡܟܝܟܘܬܟ ܐܣܓܝܬܢܝ ♦. Hujus auctoritate Quintam ed. cum Aquila consociavimus. [59] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܕܡܫܬܡܥܢܘܬܐ ܠܟ ܬܪܒܝܢܝ ♦. Cf. 2 Reg. xxii. 36 in LXX. Montef. ex Euseb. [et Did. Alex. l. c.] edidit: Σ. καὶ τὸ ὑπακούειν με αὐξήσει με. [60] In versione τῶν Ο΄ hodie legitur, καὶ ἡ π. σου ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος, καὶ ἡ π. σου αὐτή με διδάξει; et sic Syro-hex. sine nota. Nobil. vero scholium affert: τὸ, καὶ ἡ π. σου αὐτή με διδάξει, Θεοδοτίωνός ἐστιν, ἀντὶ τοῦ, καὶ ἡ π. σου ἀνώρθωσέν με εἰς τέλος, εἰρημένου τοῖς Ο΄. Psalt. Gall.: ÷ *in finem, et disciplina tua ipsa docebit* :. [61] Theodoret. [62] Syro-hex. et Bar Hebraeus: ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܬܗܦܟܘܢ ܩܘܪ̈ܣܠܝ ♦. (Pro ܢܬܗܦܟܘܢ Brunsius ad Bar Hebraeum ἐκτραπῶσιν dedit, ad locum Hebr. xii. 15 in Pesch. provocans. Haud ineptum foret περιτραπῶσιν, vocab. valde Symmachianum, et ab eo pro eodem Hebraeo positum Psal. xxv. 1. Sed in duobus locis, ubi Syrus noster ܗܦܟ exhibet, 2 Reg. xxii. 46, teste Masio in Syr. Pecul., et 1 Esdr. iv. 27, in Graeco est σφαλοῦσιν et ἐσφάλησαν.) [63] Nobil. [64] Syro-hex. ܣ. ܠܡܬܟܪܝܘ ܥܒܕܬ ♦. Cf. ad Psal. xxxvii. 18. [65] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܕܒܥܠܕܒܒ̈ܝ ܝܗܒܬ ܠܝ ܨܘܪܐ ♦. [66] Coislin. duo. Nisi forte scholium sit.

41. אַצְמִיתֵם. *Silere eos feci.* Ο΄. ἐξωλόθρευσας. Ἀ. Σ. ἀφώνους ἐποίησα.[67]

42. יְשַׁוְּעוּ. *Vociferati sunt.* Ο΄. ἐκέκραξαν. Ἀ. Σ. ἐπεκαλοῦντο.[68]

43. כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם. *Sicut lutum platearum effudi eos.* Ο΄. ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτούς. Ἀ. . . ἐξωτέρων (s. ἐξωτάτων) ἐκκενώσω αὐτούς.[69]

44. תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי. *Eripis me a contentionibus.* Ο΄. ῥῦσαί (alia exempl. ῥύσῃ) με ἐξ ἀντιλογιῶν. Ἀ. διασώσεις με ἀπὸ δικασιῶν. Σ. ῥύσῃ με ἀπὸ ἀντιλογιῶν.[70] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[71]

יַעַבְדוּנִי. *Servierunt mihi.* Ο΄. ἐδούλευσέ μοι. Ἀ. Σ. ἐδούλευσάν μοι.[72]

45. יִשָּׁמְעוּ לִי. *Obediverunt mihi.* Ἀ. Σ. Θ΄. ὑπήκουσέ μοι. Θ. Ε΄. S΄. ὑπήκουσάν μου.[73]

בְּנֵי נֵכָר. *Filii regionis peregrinae.* Ο΄. υἱοὶ ἀλλότριοι. Ἀ. υἱοὶ τοῦ ξένου μου.[74]

46. יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם. *Conciderunt, et trepidaverunt e claustris suis.* Ο΄. ἐπαλαιώθησαν, καὶ ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. Ἀ. ἐκπεσοῦνται (s. ἀπορρυήσονται), καὶ ὑποσταλήσονται ἐκ τῶν συγκλεισμῶν αὐτῶν.[75] Σ. ἀτιμωθήσονται (s. ἀτιμασθήσονται), καὶ ἐντραπήσονται . . .[76] S΄. πεσοῦνται, καὶ ἐκμαγήσονται ἀπὸ ἑδράσματος αὐτῶν.[77]

47. וּבָרוּךְ צוּרִי. *Et benedicta sit rupes mea.* Ο΄, καὶ πάντες· καὶ εὐλογητὸς ὁ θεός μου.[78]

48. הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי. *Deus, qui dat vindictas mihi.* Ο΄. ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί. Σ. ὁ θεὸς ὁ παρασχὼν τιμωρίας ἐμοί.[79]

וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי. *Et subegit gentes sub me.* Ο΄. καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ. Σ. καὶ ὑποτάσσων λαοὺς ὑπ' ἐμέ.[80]

49. מְפַלְטִי מֵאֹיְבָי. *Qui me eripit ex hostibus meis.* Ο΄. ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν ὀργίλων. Πάντες· ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου.[81]

PSALM. XVIII (Hebr. xix).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. וּמַעֲשֵׂה יָדָיו. *Et opus manuum ejus.* Ο΄. ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ποίημα χειρῶν αὐτοῦ. Σ. καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Θ. ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ.[2]

---

[67] Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἀφώνους ἐποίησας (ܘܠܐ ܡܠܐ ܥܒܕܬ) mendose, ut videtur, pro ܥܒܕܬ. Adlerus e Vat. exscripsit: Σ. ἀφώνους. Cf. ad Psal. c. 5. [68] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܪܝܢ ܗܘܘ. [69] Idem: ܐ. ܕܒܪܝܐ ܐܣܦܩ ܐܢܘܢ. Ad Graecum ἐξωτάτων cf. Hex. nostra ad Jesai. li. 20. Ezech. xxvi. 11. [70] Nobil., Vat. et "quidam MSS." Syro-hex. affert: ܐ. ܡܢ ܕܝܢܐ. [71] Vat. Coislin. unus habet: Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, ῥύσῃ με ἐξ ἀντιλογιῶν. [72] Cod. Bodl. signatus NEB. 2. 120 (Parsons. 13). Vid. Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 179. [73] Coislin. Syro-hex. in textu: ὑπήκουσάν μου (s. μοι). [74] Syro-hex. ܐ. ܒܢܝܐ ܕܢܘܟܪܝܐ. [75] Syro-hex. ܐ. ܢܦܠܘܢ. ܘܢܬܟܢܫܘܢ ܡܢ ܚܒܘܫܝܗܘܢ. Ad ܢܬܟܢܫܘܢ, ὑποσταλήσονται, cf. ad Psal. xxxii. 8. Hieron.: *defluent, et contrahentur in angustiis suis.* [76] Nobil., Reg. unus, et Theodoret. Scriptura ἀτιμασθήσονται est in S. Cyril. Alex. Explan. in Psalmos apud Mai. *P.N.B.*, T. III, p. 204. Alius Reg. et Nobil.: Σ. ἠτιμάσθησαν. [77] Syro-hex. ܘ. ܢܦܠܘܢ. ܘܢܬܡܫܚܘܢ ܡܢ ܡܫܘܬܐܣܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. (Syriacum ܡܫܚ in Pael sonat, *abstersit, abolevit, a fundamento diruit*, et cum Graeco ἐκμάσσειν commutatur Epist. Jerem. vv. 13, 24 in Syro-hex.) [78] "Duo MSS." [79] Euseb. [80] Idem. [81] "Duo MSS." Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 9: "In Hebraeo nihil aliud habet nisi hoc: *Liberator meus ab inimicis meis.* Septuaginta autem, *iracundis*, addiderunt." Immo LXX arcte jungentes מֵאֹיְבַי־אַף, verterunt ἐξ ἐχθρῶν ὀργίλων: deinde pro אַף מִן־קָמַי, *etiam ab insurgentibus*, posuerunt tantum, ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων. In Psalt. Gall. legitur: ÷ *iracundis* :, ※ *et* : *ab insurgentibus;* nec dubitari potest, interpretes praeter LXX copulam expressisse.

PSALM. XVIII. [1] "Tituli interpretationes eruuntur ex Cod. Colb., itemque ex Eusebio et Theodoreto."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. τῷ ν. μελῴδημα. Σ. ἐπ. ᾠδὴ τοῦ Δ. Theodoret. nihil habet. Syrus affert: Ἀ. Σ. τῷ νικοποιῷ *psalmus* (ܡܙܡܘܪܐ) τοῦ Δαυίδ. [2] Vat.

3. יַבִּיעַ. *Evulgavit.* Ο΄. ἐρεύγεται. Ἀ. Σ. ἀναβλύζει.[3]

יְחַוֶּה. *Indicat.* Ο΄. ἀναγγέλλει. Σ. *ostendit.*[4]

4. אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם. *Non est sermo, et non sunt verba, non auditur vox eorum.* Ο΄. οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. Ἀ. οὐκ ἔστι λόγος, καὶ οὐκ ἔστι ῥήματα, οὗ μὴ ἀκουσθῇ φωνὴ αὐτοῦ.[5] Σ. οὐ ῥήσεσιν, οὐδὲ λόγοις, ὧν οὐκ ἀκούονται αἱ φωναί.[6] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

5. בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם. *In omnem terram exivit chorda* (sonus) *eorum.* Ο΄. εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν. Ἀ. . . ὁ κανὼν αὐτῶν.[8] Σ. ἀλλ' εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ ἦχος αὐτῶν.[9]

וּבִקְצֵה. *Et in finem.* Ο΄. καὶ εἰς τὰ πέρατα. Ἀ. καὶ εἰς τέλος.[10]

לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם. *Soli posuit tabernaculum in illis.* Ο΄. ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. Ἀ. τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκήνωμα ἐν αὐτοῖς.[11] Σ. τῷ ἡλίῳ ἔταξε σκηνὴν ἐν αὐτοῖς.[12] Θ. Ε΄. τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκήνωμα ἐν αὐτοῖς.[13] Ὁ Σύρος· ἐν αὐτοῖς ἔθετο τοῦ ἡλίου τὸ σκήνωμα.[14]

6. וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח. *Ille autem, sicut sponsus qui procedit e thalamo suo, gaudet, herois instar, currere viam.* Ο΄. καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν ÷ αὐτοῦ ◄.[15] Σ. αὐτῷ δὲ ὡς νυμφίῳ ἐκπορευομένῳ ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιωμένῳ (s. ὃς ἀγαλλιᾶται) ὡς ἰσχυρὸς δραμεῖν ὁδόν.[16] Οἱ πάντες· δραμεῖν ὁδόν.[17]

7. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם. *Ab extremo caelorum egressio ejus, et circuitus ejus ad extremum illorum.* Ο΄. ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ. Ἀ. ἀπὸ τέλους τῶν οὐρανῶν ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ νῖκος αὐτοῦ ἐπὶ τέλος αὐτῶν.[18] Σ. . . ἡ προέλευσις αὐτοῦ, καὶ ἡ κύκλωσις αὐτοῦ . . .[19]

8. תְּמִימָה. *Perfecta.* Ο΄. ἄμωμος. Ἀ. τέλειος. Ἄλλος· ἄμεμπτος. Ἄλλος· καθαρός.[20]

פֶּתִי. *Simplicem.* Ο΄. νήπια. Ἀ. θελγόμενον. Σ. νήπια. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[21]

9. פִּקּוּדֵי. *Praecepta.* Ο΄. τὰ δικαιώματα. Ἄλλος· ἀκριβάσματα. Ἄλλος· προστάγματα.[22]

---

[3] Syro-hex. ܢܒܥ ܗܘܐ .ܐ. Idem Syr. aliquando pro ἐρεύγεται ponitur; hic autem in textu ܡܦܩ legitur. [4] Syro-hex. ܡܚܘܐ ܗܘܐ .ܣ. Montef. affert: Σ. Ο΄. ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν. Aliter: Σ. ἀναγγελεῖ. "Sic unus Regius." Etiam Theodoret. Symmacho tribuit: καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει (s. ἀναγγελεῖ) γνῶσιν. Syr. ܡܚܘܐ pro Graeco ἀπαγγέλλει adhibet Noster Prov. xii. 17. Dan. v. 8; nusquam, quod sciam, pro ἀναγγέλλει (ܡܚܘܐ). [5] Sic Vat., teste Adlero, nisi quod ῥῆμα pro ῥήματα habet. Montef. ex uno Regio edidit: Ἀ. οὔτε γὰρ λόγους, οὔτε ῥήματα, κ.τ.έ. [6] Sic Theodoret. in textu, necnon ex duobus Regiis Montef., omisso articulo ante φωναί. Cod. 264 habet: Σ. οὐ ῥῆσιν, οὐδὲ λόγους, ὧν οὐκ ἀκούονται αἱ φ., et sic Theodoreti codex unus. [7] Vat. [8] Theodoret. Syro-hex. ܩܢܘܢܗܘܢ .ܐ. [9] Theodoret. Syro-hex. ܩܠܗܘܢ .ܣ. [10] Syro-hex. ܘܠܫܘܠܡܐ .ܐ. [11] Nobil., Vat., Euseb. [12] Euseb. et Cod. 264, qui notat: συνῳδίᾳ δὲ καὶ Θεοδ. ἑρμήνευσε, καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις. Syro-hex. ܠܫܡܫܐ ܛܟܣ ܡܫܟܢܐ ܒܗܘܢ .ܣ. [13] Euseb. Theodotioni vindicat: τῷ ἡλίῳ κ.τ.έ., addens: ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πέμπτη ἔκδοσις ἐξέδωκεν. Vat. autem affert: Θ. τῷ ὃ (h.e. ἡλίῳ) ἔταξε σκηνὴν αὐτοῖς. [14] Drusius ex Quaestionibus quae Justini M. nomine circumferuntur, Quaest. 63. [15] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 10: "Et dicitis quod in Graeco, *suam*, non habeat: sed hoc nos sub veru additum reperimus, et in Hebraeo non esse manifestum est." Pronomen ignorant Syro-hex. et Psalt. Gall. [16] Syro-hex. ܠܗ ܕܝܢ ܐܝܟ ܚܬܢܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܓܢܘܢܗ. ܕܡܪܘܙ (ܐܘ ܕܪܘܙ) ܐܝܟ ܚܣܝܢܐ ܠܡܪܗܛ ܐܘܪܚܐ. [17] "Duo codd." [18] Syro-hex. .ܐ. ܡܢ ܫܘܠܡܐ ܕܫܡܝܐ ܡܦܩܢܗ. ܘܙܟܘܬܗ ܥܠ ܫܘܠܡܗܘܢ. [19] Syro-hex. .ܣ. ܡܦܩܢܗ ܘܚܘܕܪܗ. Cf. ad Psal. lxiv. 9. [20] Sic Montef., notans: "Ἀ. τέλειος. Unus codex et Eusebius (?)." Syrus affert: Ἀ. τέλειος (ܡܫܡܠܝܐ). [21] Sic Vat., teste Adlero. Parsons. ex marg. Cod. 264 affert: θελγόμενον νήπια (sic). Syro-hex.: Ἀ. θελγόμενον (ܕܡܬܦܚܙ). Cf. nos ad Hos. vii. 11, in *Otio Norvic.* p. 69). [22] "Coislin. unus. Videtur autem prima versio esse Aquilae, secunda Symmachi."—*Montef.* Etiam Cod. 190 in marg. sine titulo: ἀκριβάσματα, προστάγματα.

9. בָּרָה. *Pura.* Οʹ. τηλαυγής. Ἀ. ἐκλεκτή. Σ. καθαρά.[23]

10. טְהוֹרָה. *Munda.* Οʹ. ἁγνός. Ἄλλος· ὅσιος.[24]

12. נִזְהָר בָּהֶם. *Edoctus est illis.* Οʹ. φυλάσσει αὐτά. Ἀ. διακρίνει ἐν αὐτοῖς.[25]

עֵקֶב. *Merces.* Οʹ. ἀνταπόδοσις. Σ. *proventus.*[26]

13. שְׁגִיאוֹת. *Errores.* Οʹ. παραπτώματα. Ἀ. ἀγνοίας.[27] Σ. ἀγνοήματα.[28]

14. גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ. *Etiam a protervis abstrahe servum tuum.* Οʹ. καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου. Ἀ. καίγε ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησον τὸν δοῦλόν σου.[29]

מִפֶּשַׁע רָב. *A delicto magno.* Οʹ. ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης. Ἀ. ἀπὸ ἀθεότητος (s. ἀθείας) πολλῆς.[30]

15. וְהֶגְיוֹן. *Et meditatio.* Οʹ. καὶ ἡ μελέτη. Ἀ. καὶ φθογγή.[31]

יְהוָֹה צוּרִי וְגוֹאֲלִי. *Jova, rupes mea, et vindex meus.* Οʹ. κύριε, βοηθέ μου, καὶ λυτρωτά μου. Ἀ. κύριε, στερεέ μου, καὶ ἀγχιστεύων μου.[32]

PSALM. XIX (Hebr. xx).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. יְשַׂגֶּבְךָ. *Exaltet te.* Οʹ. ὑπερασπίσαι σου. Ἄλλος· προσταθείη σοι (fort. σου). Ἄλλος· σκεπάσαι σε. Ἄλλος· φυλάξαι σε.[2]

4. כָּל־מִנְחֹתֶךָ. *Omnium oblationum tuarum.* Οʹ. πάσης θυσίας σου. Ἀ. Σ. πάντων τῶν δώρων σου.[3]

וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה. *Et holocaustum tuum pingue habeat* (s. *in cinerem redigat*). Οʹ. καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω. Σ. καὶ τὴν ἀναφοράν σου πίονα ποιήσῃ.[4] Ἄλλοι· φαιδρυνάτω, στεασάτω.[5]

סֶלָה. *Selah.* Ὁ Ἑβρ. σέλ. Ἀ. ἀεί. Σ. Οʹ. Θ. διάψαλμα. Εʹ. διαπαντός. Ϛʹ. εἰς τέλος.[6]

6. נְרַנְּנָה. *Jubilabimus.* Οʹ. ἀγαλλιασόμεθα. Ἀ. αἰνέσομεν.[7]

נִדְגֹּל. *Vexilla erigemus.* Οʹ. μεγαλυνθησόμεθα. Ἀ. *erimus propinqui.*[8] Σ. τάγματα τάγματα διαστελοῦμεν.[9]

7. בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ. *Potentia salutis dexterae suae.* Οʹ. ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐν ἰσχύϊ (s. δυνάμει) τῆς σωτηρίας τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.[10]

---

[23] Syro-hex. ܐ. ܒܚܝܪܐ ♦ ܣ. ܕܟܝܐ ♦. [24] Coislin. [25] Syro-hex. ܐ. ܦܪܫ ܒܗܘܢ ♦. [26] Syro-hex. ܣ. ܡܘܬܪܐ ♦. Syriacum sonat πρόσοδος Prov. xxviii. 6. [27] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܝܕܥܬܐ ♦. [28] Coislin. unus. [29] Euseb., Colb., Reg. unus. Syro-hex.: Ἀ. ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησόν με τὸν δ. σου (ܐ. ܡܢ ܡܫܬܥܠܝܢܐ ܢܛܪ ܠܥܒܕܟ ♦). Nobil. autem et Bar Hebraeus (qui legit ܢܛܘܪ), etiam Syro-hex. juxta Cod. C., hanc versionem Symmacho, non Aquilae, tribuunt. [30] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܡܢ ܠܐ ܕܚܠܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ♦. Cum vero idem interpres alias pro פֶּשַׁע ἀθεσία (ܠܐ ܫܡܠܝܘܬܐ) posuerit (e.g. Psal. xxiv. 7. xxxi. 1. Prov. xix. 11), crediderim hoc loco Syrum in apographo suo falsam scripturam ἀθείαν pro ἀθεσίαν invenisse. Eadem confusio est 1 Macc. xv. 16, ἐποίησεν ἀθεσίαν (Cod. Alex. ἀθείαν) μεγάλην. [31] Syro-hex. ܐ. ܘܦܬܓܡܐ ♦. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 2. Jesai. lix. 11. [32] Syro-hex. et Bar Hebraeus: ܐ. ܡܪܝܐ ܩܫܝܐ ܕܝܠܝ ܘܩܪܝܒܝ ♦. Cf. ad Psal. xvii. 3.

PSALM. XIX. [1] Montef. Syrus affert: ܣ. ܠܙܟܘܬܐ ܫܘܒܚܐ ܕܕܘܝܕ ♦. [2] "Coislin. Hae vero trium lectiones videntur esse Ἀ. Σ. Θ. [seu potius glossae τοῦ ὑπερασπίσαι. Hesych.: ὑπερασπιῶ· προΐσταμαι]. Coislin. alius πιολογίσηται: est forte scholion [ad πιανάτω, v. 4? Sed vocabulum Graecitas ignorat]."—*Montef.* [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܠܗܘܢ ܩܘܪܒܢܝܟ ♦. [4] "Sic unus codex. Alter [cum Cod. 264 et Theodoreto] legit πλείονα, minus recte."—*Montef.* [5] Sic Montef. Nobilio scholium est, quod verius videtur. [6] Montef. Syrus affert: ܐ. ܗ. ܐܡܝܢܐܝܬ ♦. [7] Syro-hex. ܐ. ܢܫܒܚ ♦. [8] Syro-hex. ܐ. ܢܗܘܐ ܩܪܝܒܐ ♦. Sic Noster vertere solet Graecum παρεσόμεθα, quod ab hoc loco alienum esse videtur. [9] Syro-hex. ܣ. ܛܓܡܐ ܛܓܡܐ ܢܦܪܫ ♦. Bugat. vertit: *acies ordinatas* (ܕܡܛܓܡܬܐ) *segregabimus.* Cf. Hex. ad Cant. vi. 3. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܚܝܠܐ ܕܦܘܪܩܢܐ ܕܝܡܝܢܗ ♦. Montef. ex Coislin. uno edidit: Σ. ἐν δυναστείᾳ τῆς σωτηρίας ἡ δεξιά. Idem ex "uno cod.," seu potius ex Agellio male intellecto, exscripsit: Σ. παραδόξως. Cf. ad Psal. lxxxix. 10.

8. נַזְכִּיר. *Commemorabimus.* Ο΄. μεγαλυνθησόμεθα (alia exempl. ἐπικαλεσόμεθα[11]). Ἀ. Σ. Θ. μνησθησόμεθα.[12]

9. וַנִּתְעוֹדָד. *Et erectos nos sustinemus.* Ο΄. καὶ ἀνωρθώθημεν. Σ. καὶ ὑπομένομεν.[13]

10. יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ. *Jova, serva* (nos), *rex exaudiet nos.* Ο΄. κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν. Ἀ. Σ. κύριος σώσει ἡμᾶς, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀποκριθήσεται ἡμῖν.[14]

PSALM. XX (Hebr. xxi).[1]

3. וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל־מָנַעְתָּ סֶּלָה. *Et petitionem labiorum ejus non denegasti. Selah.* Ο΄. καὶ τὴν δέησιν (alia exempl. θέλησιν[2]) τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Διάψαλμα. Ἀ. καὶ τῷ κόπῳ τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐ μέμφῃ (s. μέμψῃ). ἀεί.[3]

5. עוֹלָם וָעֶד. *Saeculum et in perpetuum.* Ο΄. εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἀ. Θ. Ε΄. εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι. Σ. καὶ εἰς ἀπέραντον.[4] S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

7. תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת־פָּנֶיךָ. *Exhilarasti eum laetitia vultus tui.* Ο΄. εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. Σ. χαροποιήσεις αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ παρὰ τοῦ προσώπου σου.[6]

8. בַּל־יִמּוֹט. *Non commovebitur.* Ο΄. οὐ μὴ σαλευθῇ. Ἀ. (οὐ μὴ) σφαλῇ.[7]

9. תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שֹׂנְאֶיךָ. *Inveniet manus tua omnes hostes tuos; dextera tua inveniet eos qui oderunt te.* Ο΄. εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου, ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε. Σ. καταλήψεται ἡ χείρ σου πάντας τοὺς ἐχθρούς σου, ἡ δεξιά σου εὑρήσει τοὺς μισοῦντάς σε.[8]

10. יְבַלְּעֵם. *Absorbebit eos.* Ο΄. συνταράξει αὐτούς. Ἀ. Σ. καταποντιεῖ αὐτούς.[9]

12. כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה. *Quia tenderunt contra te malum.* Ο΄. ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά. Σ. ὅτι συνέφραξαν κατὰ σοῦ εἰς κακόν.[10] Ε΄. ἀνθ' ὧν ἔκλιναν . . .[11]

חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל־יוּכָלוּ. *Cogitaverunt machinationem* quam *non possunt* (perficere). Ο΄. διελογίσαντο βουλὴν, ἣν οὐ μὴ δύνωνται στῆσαι. Ἀ. . . *superbiam* . . .[12] Σ. ἐλογίσαντο ἐννοίας ἀδυνάτους.[13]

13. כִּי תְּשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל־פְּנֵיהֶם. *Quoniam pones eos in humerum: in nervis tuis aptabis* (sagittas tuas) *contra facies eorum.* Ο΄. ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον, ἐν τοῖς περιλοίποις σου ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν. Ἀ.

---

[11] Sic Comp., Ald., cum libris plurimis, Theodoreto et Syro-hex. Montef. ex Daniele Barbaro affert: Θ. ἐπικαλεσόμεθα. [12] Syro-hex. ܢܬܕܟܪ .ܠ .ܣ .ܐ ✦. [13] Syro-hex. ✦ ܘܡܣܝܒܪܝܢܢ .ܣ. [14] Bar Hebraeus: .ܐ .ܣ ܡܪܝܐ ܢܦܪܘܩ ܠܢ ܘܡܠܟܐ ܢܥܢܐ ܠܢ ✦. Syro-hex. tantummodo affert: .ܐ .ܣ ܘܡܠܟܐ ܢܥܢܐ ܠܢ ✦.

PSALM. XX. [1] In fronte Psalmi Montef. notam hexaplarem, quae ad Psal. xix. 1 legitur, ad verbum revocat. Syrus affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα (ܡܙܡܘܪܐ) τῷ Δαυίδ. [2] Nobil. Recepta lectio est in Codd. Vat., Alex., aliis. Pro altera stant Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et Psalt. Gall. [3] Syro-hex. .ܐ ܘܠܥܡܠܐ ܕܣܦܘܬܗ ܠܐ ܬܓܢܐ ✦ ܐܘ ܬܓܢܐ ܠܥܠܡ ✦. In priore clausula ad verba ἔδωκας αὐτῷ Syro-hex. in marg. affert: οὐχ ὑστέρησας αὐτῷ (ܠܐ ܒܨܪܬ ܠܗ), quae varians est pro οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Sic unus Mosq. apud Parsons. in Append. [4] Nobil., Vat. [5] Vat. [6] Sic Euseb. et Cod. 268. Montef. ex "MSS." edidit, μετὰ τοῦ προσώπου σου. Theodoret. affert: Σ. παρὰ τῷ προσώπῳ σου. Tandem Parsons. ex Euthymio citat: ὁ Συμ. ἀπὸ τοῦ προσώπου σου. [7] Syro-hex. ✦ ܢܬܚܒܛ .ܐ. Cf. ad Psal. xlv. 3, 7. [8] "Sic Theodoretus, duo MSS., et Drusius [Nobil.]. Unus codex habet πάντας τοὺς μισοῦντάς σε."—*Montef.* Apud Theodoret. πάντας edidit Schulz., notans abesse vocabulum a Cod. Aug. Cod. 268 mancam lectionem habet: Σ. καταλήψεται ἡ χ. σου πάντας τοὺς μισοῦντάς σε. [9] Syro-hex. ✦ ܢܛܒܥ ܐܢܘܢ .ܣ .ܐ. Cf. Hex. ad Job. ii. 3. [10] Euseb. et "omnes MSS." Nobil. quasi scholium affert. Parsons. ex cod. quodam (268?) exscripsit: Σ. ὅτι συνέφραξαν κατὰ σοῦ κακά. Montef. monet, Agellium ad Psal. liv. 3 Symmacho tribuere, συνεφράσαντο κατὰ σοῦ εἰς κακὸν, quod Fischero quoque in mentem venit. [11] Montef., ex MSS., ut videtur. [12] Syro-hex. .ܐ ✦ ܫܘܒܗܪܐ, Graece ὑπερηφανίαν, quod alibi respondet Hebraeis גָּאוֹן, זָדוֹן, et similibus; nusquam, ni fallor, τῷ מְזִמָּה. Cf. ad Psal. cxxxviii. 20. [13] Theodoret. et "omnes MSS."

ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὦμον, ἐν τοῖς κάλοις σου ἑδράσεις ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν.[14] Σ. ὅτι τάξεις αὐτοὺς ἀποστρόφους, τοῖς περιλειπομένοις σου ἑδράσεις κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.[15]

Psalm. XXI (Hebr. xxii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori super cervam aurorae canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς ἐλάφου τῆς ὀρθρινῆς μελῴδημα τῷ Δαυίδ.[1] Σ. ἐπινίκιος ὑπὲρ τῆς βοηθείας τῆς ὀρθρινῆς ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.[2]

2. אֵלִי אֵלִי. *Deus meus, Deus meus.* Ο΄. ὁ θεὸς ὁ θεός μου. Ἀ. ἰσχυρέ μου, ἰσχυρέ μου.[3] Σ. Θ. ὁ θεός μου, ὁ θεός μου.[4]

לָמָה עֲזַבְתָּנִי. *Quare deseruisti me?* Ο΄. ÷ πρόσχες μοι ↙, ἱνατί ἐγκατέλιπές με; Ἀ. ἱνατί ἐγκατέλιπές με;[5] Πρόσχες μοι, οὐ πρόσκειται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀλλ' ἐν μόνοις τοῖς Ο΄.[6]

2. רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי. *Longinquus es a salute mea, et a verbis rugitus mei.* Ο΄. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παραπτωμάτων μου. Ἀ. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου ῥήματα βρυχήματός μου.[7] Σ. ἀφεστήκασιν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν ὀδυρμῶν μου.[8] Θ. Ε΄. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῆς βοήσεώς μου.[9] Ϛ΄. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν δεήσεών μου.[10]

3. אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה. *Deus meus, clamo interdiu, sed non respondes.* Ο΄. ὁ θεός μου, κεκράξομαι ἡμέρας πρὸς σὲ, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ. Σ. ὁ θεός μου, βοήσω ἡμέρας, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ.[11]

וְלַיְלָה וְלֹא־דוּמִיָּה לִי. *Et noctu, neque silentium est mihi.* Ο΄. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί. Σ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ ἔστι σιγή μοι.[12] Οἱ λοιποί· καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ σιγή.[13]

---

[14] "Aquilae plenam lectionem exhibet Coislin. unus."—*Montef.* Nobil.: Ἀ. ἐν τοῖς κάλοις—αὐτῶν. Syrus affert: Ἀ. ἐν τοῖς καλοῖς (sic) σου ἑδράσεις ἐπ' ἐμὲ πρόσωπον αὐτῶν (ܒܟܘܪ̈ܣܝܐ ܕܝܠܟ ܥܠܝ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܗܘܢ); ubi pro ܥܠܝ rescribendum videtur ܥܠ. [15] Nobil., Vat. Theodoret. et Colbert. στιχηρῶς scriptus θήσεις pro τάξεις exhibent. Syro-hex. affert: Σ. ἀποστρόφους (ܡܬܗܦ̈ܟܢܐ).

Psalm. XXI. [1] "Tituli lectiones ex MSS. eruimus."—*Montef.* Paulo aliter Syrus noster: Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῦ ἐλάφου τοῦ ὀρθρινοῦ (ܥܠ ܐܝܠܐ ܕܨܦܪܐ) μελῴδημα τοῦ Δ. (Pro ܐܝܠܐ, *cervus*, Bar Hebraeus a Tullbergio editus affert ܐܝܳܠܐ, *auxilium.* Vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 46.) [2] Montef. edidit: Σ. ἐπ. ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς, credo, ex male intellecto Eusebii loco, Dem. Evang. p. 492: Καὶ πρῶτόν γε διαλάβωμεν τὴν φάσκουσαν προγραφὴν, εἰς τὸ τέλος, (ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, τῷ νικοποιῷ, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐπινίκιος) ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως; ubi lunulae in editis absunt. Idem notat, Agellium habere: Σ. ὑπὲρ τῆς βοηθείας τῆς ὀρθρινῆς. Ab utroque discedunt, sed huic propius accedunt Syrus noster et Bar Hebraeus, qui Symmacho continuant: ܥܠ ܩܥܬܐ ܕܨܦܪܐ ܀, h.e. ὑπὲρ τῆς βοῆς τῆς ὀρθρινῆς (s. ἑωθινῆς); ubi βοῆς pro βοηθείας error est, ut videtur, ex compendio scripturae ortus. Nam Homericum βοητύος nollem cum Tullbergio Symmacho attribuere.

[3] Sic "MSS.," et Euseb. Dem. Evang. p. 494, qui addit: τὸ δ' ἀκριβές ἐστιν, ἰσχύς μου, ἰσχύς μου. [4] Drus. et Montef. [5] Euseb. ibid. Obelum, quod mireris, non agnoscit Syro-hex. [6] "Hanc notam [omisso articulo τοῖς] eruimus ex duobus MSS."—*Montef.* Similia habet Euseb. ad Psalmos, p. 79. [7] Sic Euseb. Dem. Evang. p. 496. Pro ῥήματα βρ. μου Montef. edidit, οἱ λόγοι τοῦ βρ. μου. Syro-hex. tantummodo affert: Ἀ. βρυχήματός μου (ܕܢܗܡܬܐ ܕܝܠܝ ܀). Theodoret.: Ἰστέον δὲ, ὡς τῶν παραπτωμάτων οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἑρμηνευτῶν ἐμνημόνευσεν· ἀλλ' ὁ μὲν Ἀ. βρυχήματός μου, ὁ δὲ Σ. ὀδυρμῶν μου, ὁ δὲ Θ. βοήσεώς μου. Hieron.: *longe a salute mea verba rugitus mei.* [8] Euseb. ibid. Montef. post ἀφεστήκασι infert μακράν. Vat. affert: Ἀ. (sic) ἀφεστήκασι τῆς σωτηρίας μου. Syro-hex. ܗܘ. ܕܫ̈ܢܝܩܬܐ ܕܝܠܝ ܀. [9] Sic Montef. Theodoret.: Θ. βοήσεώς μου. Nobil.: Ε΄. τῆς βοήσεώς μου. [10] Sic Montef. Nobil., Vat.: Ϛ΄. τῆς δεήσεώς μου. Euseb. ibid. affert: μακρὰν——τῶν δ. μου, sed *Quintae*, non *Sextae* lectionem tribuit. [11] Euseb. ibid. Montef. Ἀ. Σ. praemittit, notans: "Sic in cod. Dem. Evang. Eusebii." [12] Euseb. in continuatione. Pronomen accessit ex Syro-hex. ܗܘ. ܘܠܝܬ ܫܠܝܐ ܠܝ ܀. Montef. edidit: Ἀ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ ἔστι σιγή. Σ. Θ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ σιγή μοι. [13] Theodoret.

E′. . . σιωπή. S′. . . σιγή μοι.[14] Ἄλλος· οὐκ εἰς ἀφροσύνην.[15]

4. וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב. *Et tu sanctus es, qui habitas.* Ο′. σὺ δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς. Σ. σὺ δὲ ἐν ἁγίοις κατοικεῖς.[16]

תְּהִלּוֹת. *Laudes.* Ο′. ὁ ἔπαινος. Οἱ λοιποί· ὕμνος.[17]

8. יַלְעִיגוּ לִי. *Subsannant me.* Ο′. ἐξεμυκτήρισάν με. Σ. ἐπεφθέγξαντό μοι.[18]

10. כִּי־אַתָּה גֹחִי. *Nam tu es qui extraxisti me.* Ο′. ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας με. Ἀ. ὅτι σὺ παλαίων ὑπὲρ ἐμοῦ (s. ὑπερπαλαίων μου).[19]

11. מִבָּטֶן. *De ventre.* Ο′. ἐκ κοιλίας. Σ. ἐξ ἐντέρων.[20]

13. פָּרִים. *Juvenci.* Ο′. μόσχοι. Ἀ. δάμαλοι.[21]

אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי. *Fortes* (tauri) *Basan circumdederunt me.* Ο′. ταῦροι πίονες περιέσχον με. Ἀ. δυνάσται Βασὰν διεδηματίσαντό με. Σ. ταῦροι σιτιστοὶ περιέστησάν μοι.[22]

14. אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג. (Tanquam) *leo dilanians et rugiens.* Ο′. ὡς λέων ὁ ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος. Ἀ. ὡς λέων ἁλίσκων καὶ βρυχώμενος. Σ. ὡς λέων θηρεύων βρυχώμενος.[23]

15. נִשְׁפַּכְתִּי. *Effusus sum.* Ο′. ἐξεχύθην. Alia exempl. ἐξεχύθη.[24]

וְהִתְפָּרְדוּ. *Et disjunxerunt se.* Ο′. καὶ διε-

---

[14] Nobil., Vat. [15] "Duo Coislin." Scholium esse videtur. [16] Syro-hex. ܣ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܩܕܝܫܐ ܥܡܪ ܐܢܬ. Montef. post Nobil. affert: Σ. ἐν ἁγίοις. [17] Theodoret. [18] Syro-hex. ܣ. ܐܬܦܠܓܘ ܥܠܝ. Cf. ad Psal. lviii. 9. [19] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܬܟܬܫ ܚܠܦܝ. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 8. [20] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܥܝܐ. [21] Vid. not. seq. [22] Montefalconius hic magnam copiam, seu potius colluviem, interpretationum praebet: Ἀ. δαμάλαιοι ταῦροι πίονες περιέσχον με. Al. ταῦροι λιπαροὶ περιέσχον με. Al. δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με. Σ. ταῦροι σιτιστοὶ περιέσχον με. Θ. δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με. Idem notat: "Hasce varias Aquilae lectiones exhibent MSS. nostri. Prima, ut jacet, non videtur Aquilae esse posse; non enim unam vocem אַבִּירֵי tribus ipse vocibus, δαμάλαιοι ταῦροι πίονες, transtulerit. Secunda lectio sincerior videtur; tertia in duobus exemplaribus Aquilae tribuitur, in aliis Theodotioni. Lectionem Symmachi sic habent duo MSS." De codicibus nihil habeo dicere, nisi quod Adlerus e Vaticano exscripsit: Ἀ. λιπαροὶ πλούσιοι. Nobil. affert: Ἀ. λιπαροί. Σ. σιτιστή (sic). Ἄλλος· δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με. Euseb. ad loc. haec habet: Ἀντὶ τοῦ, περιεκύκλωσάν με μόσχοι πολλοὶ, ὁ Ἀκύλας (Montef. corrigit Σύμμαχος) δαμάλαιοι ταῦροι πίονες οἱ σιτιστοὶ περιέσχον με, φησὶν, καὶ περιεστοιχίσαντό μοι· κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν, δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με, εἴρηται. Locus, ut videtur, corruptus est, sic fortasse restituendus: Ἀντὶ τοῦ, περιεκύκλωσάν με μόσχοι πολλοὶ, ὁ Ἀκύλας, δαμάλαιοι. Ταῦροι πίονες, ἢ σιτιστοὶ, περιέσχον με, φησὶν, καὶ περιεστοιχίσαντό μοι· κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν, δυνασταὶ Βασὰν διεδηματίσαντό με, εἴρηται. Vocabulum δαμάλαιοι (fort. δάμαλοι) pro Hebr. פָּרִים Aquilam posuisse testatur Eusebius: deinde ad alteram clausulam transit. Pro διεδειγματίσαντο, *traduxerunt*, quod non est hujus loci, Fischer. in *Clavi Verss. GG. V. T.* p. 69 reponendum censuit διεδηματίσαντο, *cinxerunt* (ut ante eum Drusius ἐδιαδηματίσαντο conjecerat; Drusio autem ipso anterior Agellius διεδηματίσαντο e libris, ut videtur, non ex ingenio ediderat); quam vocem a διάδημα (כֶּתֶר), quemadmodum ὁραματίζομαι ab ὅραμα, ἀγνοηματίζω ab ἀγνόημα (vid. ad Psal. cxviii. 10) effinxisse videtur Aquila, "contentiosus interpres," ut Hieronymus ait, "qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre conatus est." Hanc lectionem mirifice confirmat ipsius Eusebii contextus, qui sic habet: τοῦ λόγου αἰνιττομένου τὴν τοῦ Πιλάτου στρατιωτικὴν τάξιν, ἣν Βασὰν ὠνόμασεν, οἳ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν πλέξαντες, ἀντὶ ΔΙΑΔΗΜΑΤΟΣ ἐπέθηκαν αὐτῷ. Postremo Syrum nostrum appellemus, qui affert: ܐ. ܚܩܠܐ ܕܒܫܢ ܐܬܟܠܠܘ. ܣ. ܬܘܪ̈ܐ ܡܦܛܡܐ ܚܕܪܘܢܝ. Aquilae Syriaca sic sonant: δυνασταὶ Βασὰν *terrefecerunt* με; h.e. ni fallor, διεδειματίσαντο, quod pro διεδηματίσαντο in suo apographo Syrus invenisse videtur. Idem Symmacho minus plene tribuit: ταῦροι (vid. LXX ad Jesai. xxx. 24, et Sym. ad Psal. lxviii. 32, in Syro-hex.) . . . περιέστησάν μοι. Hunc autem interpretem ταῦροι σιτιστοὶ vertisse, praeter testes supra allatos, arguit locus Amos iv. 1, ubi pro Hebr. פָּרוֹת הַבָּשָׁן Hexapla praebent: Σ. αἱ βόες εὔτροφοι; Syrus autem: ܣ. ܬܘܪ̈ܬܐ ܡܦܛܡܬܐ; quod vel αἱ β. αἱ εὔτροφοι, vel αἱ β. αἱ σιτισταὶ (s. σιτευταὶ) sonare possit. Cf. Hex. ad Psal. cxliii. 14. Prov. xv. 17. Etiam Pseudo-Hieron. in Breviario: "Pro *pinguibus* Sym. *altiles* interpretatus est." Haec de primariis hujus versiculi versionibus sufficiant; ceteras Montefalconii quisquilias praeterire fas sit. [23] "Has Aquilae et Symmachi lectiones habent Colbert. et Eusebius."—*Montef.* Ad Sym. Montef. edidit: ὡς ὁ λέων κ.τ.ἑ., invito Eusebio. [24] Montef. ex Cod. Reg. antiquissimo edidit: ἐξηχύθην [?] μετὰ τοῦ η κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ παρὰ πᾶσιν· οὕτω δὲ καὶ Ἀπολινάριος καὶ Εὐσέβιος γράφει. Idem scholium Nobil. sic affert: τὸ δὲ ἐξεχύθην μετὰ τοῦ η κεῖται [h.e. ἐξεχύθη] κ.τ.ἑ. Lectio ἐξεχύθη est in Comp., Ald., et libris plurimis, invito Syro-hex.

σκορπίσθη. 'Α. *et divisa sunt.*[25] Σ. (καὶ) διέστη.[26] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[27]

16. מֻדְבָּק. *Adhaeret.* Ο'. κεκόλληται. 'Α. κεκολλημένος.[28]

17. כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים. *Quoniam cinxerunt me canes.* Ο'. ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί. 'Α. Σ. ὅτι ἐκύκλωσάν με θηραταί. Θ. . . κύνες.[29]

עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי. *Coetus maleficorum circumdederunt me.* Ο'. συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με. 'Α. . . ἐκύκλωσάν με.[30] Σ. συναγωγὴ κακούργων ἐκύκλωσάν με.[31]

כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי. *Sicut leo* (alia exempl. כָּארוּ, *foderunt*) *manus meas et pedes meos.* Ο'. ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας. 'Α. ἐπέδησαν (s. συνεπόδισαν) χεῖράς μου καὶ πόδας μου. Σ. ὡς ζητοῦντες δῆσαι χεῖράς μου καὶ πόδας μου.[32] Aliter: 'Α. ᾔσχυναν . . .[33]

18. אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי. *Numerabo omnia ossa mea; illi intuentur* et *vident me.* Ο'. ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου, αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με. 'Α. ψηφίσω . . .[34] Σ. ἀριθμοῦντος ἐμοῦ τὰ ὀστᾶ μου, αὐτοὶ κατενόουν καὶ ἐνέβλεπον εἰς ἐμέ.[35]

19. יַפִּילוּ גוֹרָל. *Sortiti sunt.* Ο'. ἔβαλον κλῆρον. Σ. ἐλάγχανον.[36]

20. חוּשָׁה. *Propera.* Ο'. πρόσχες. 'Α. Σ. Ε'. σπεῦσον.[37]

21. יְחִידָתִי. *Unicam meam.* Ο'. τὴν μονογενῆ μου. 'Α. μοναχήν (μου). Σ. τὴν μονότητά μου.[38]

22. עֲנִיתָנִי. *Exaudi me.* Ο'. τὴν ταπείνωσίν μου. 'Α. εἰσήκουσάς με. Σ. τὴν κάκωσίν μου.[39]

25. לֹא שִׁקַּץ. *Non abominatus est.* Ο'. οὐδὲ προσώχθισε. Ἄλλος· οὐκ ἀπεβδελύξατο.[40]

עֱנוּת עָנִי. *Afflictionem* (s. *clamorem*) *afflicti.* Ο'. τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ. 'Α. τὴν πραότητα τοῦ πένητος.[41]

מִמֶּנּוּ. *Ab eo.* Ο'. ἀπ' ἐμοῦ. 'Α. Ε'. ἀπ' αὐτοῦ.[42]

26. בְּקָהָל רָב. *In concione magna.* Ο'. ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ. 'Α. Σ. . . πολλῇ.[43]

27. עֲנָוִים. *Pauperes.* Ο'. πένητες. Ἄλλος· οἱ πραεῖς.[44]

יִשְׂבְּעוּ. *Saturabuntur.* Ο'. ἐμπλησθήσονται. Σ. κορεσθήσονται.[45]

לָעַד. *In perpetuum.* Ο'. εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Σ. διηνεκῶς, s. ἀεί, s. εἰς ἀεί.[46]

28. כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם. *Omnes familiae gentium.* Ο'. πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν. 'Α. Σ. πᾶσαι αἱ συγγένειαι τῶν ἐθνῶν.[47]

---

[25] Syro-hex. ◆ ܘܐܬܦܠܓܘ .ܐ, h.e. καὶ ἐμερίσθη, s. διεμερίσθη, s. διῃρέθη; non διεσκορπίσθη (ܐܬܒܕܪܘ), quod Vat. Aquilae tribuit. [26] Vat. [27] Idem. [28] Syro-hex. ◆ ܕܒܝܩ .ܐ. [29] "Sic Martianaeus, qui ad Θ. habet κύνες. Drusius vero, 'Α. Θ. κυνηγέται."—*Montef.* Vereor ne utriusque lectiones pendeant a Pseudo-Hieron., qui ait: "Pro *canibus* in Hebraeo habet CHELABIM, quod Aq. et Theod. *venatores* interpretati sunt." [30] Syro-hex. .ܐܚܕܪܘܢܢܝ .ܐ. [31] Idem: .ܣ. ܟܢܘܫܬܐ ܕܒܝܫܐ ܐܚܕܪܘܢܢܝ. [32] Syro-hex. Aquilae continuat: .ܐܝܕܝ ܘܪܓܠܝ ܦܟܪܘ; Symmacho autem: .ܐܝܟ ܕܒܥܝܢ ܠܡܐܣܪ ܐܝܕܝ ܘܪܓܠܝ. Hujus versionem affert etiam Bar Hebraeus, unde ܕܒܥܝܢ pro ܒܥܝܢ correximus. Hieron. juxta codd. antiquiores: *vinxerunt manus meas* etc. [33] Sic solus, ut videtur, Nobil. VV. DD. *foedarunt, sanguine cruentarunt*, intelligunt, et Syriacum ܛܘܫ, *pudefecit*, appellant. Si vera est lectio, ad duplicem Aquilae ἔκδοσιν confugiendum erit. Paene oblitus sum monere, Syro-hex. in textu τῶν Ο' juxta Syrum seniorem vertisse ܒܙܥܘ, quod commutatur cum Graecis ἔτρησαν, ἔτρωσαν, ἔρρηξαν, διέρρηξαν; nunquam, ni fallor, cum ὤρυξαν. [34] Syro-hex. Aquilae continuat: ◆ ܐܡܢܐ .ܐ. [35] Syro-hex. .ܣ. ܟܕ ܡܢܐ ܐܢܐ ܓܪܡܝ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܒܩܝܢ ܗܘܘ ܘܚܝܪܝܢ ܒܝ ◆. Eadem habet Bar Hebraeus. [36] Iidem: ◆ ܡܦܣܝܢ ܗܘܘ .ܣ. [37] Syro-hex. ◆ ܐܘܚܕܘܗܝ .ܐ .ܣ .ܗ. [38] Nobil. affert: 'Α. μοναχήν. Σ. μονότητα. Vaticanus: 'Α. μονομάχην. (De hac confusione cf. nos ad S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. VII, p. 410.) Syro-hex.: Σ. τὴν μονότητά μου (ܠܝܚܝܕܝܘܬܝ). Cf. ad Psal. xxxiv. 17. [39] Syro-hex. ◆ ܥܢܝܬܢܝ .ܐ ◆ ܠܡܣܟܢܘܬܝ .ܣ. [40] Colb. [41] Syro-hex. ◆ ܠܡܟܝܟܘܬܗ ܕܡܣܟܢܐ .ܐ. [42] Idem: .ܐ .ܗ ◆ ܡܢܗ. [43] Idem: ◆ ܣܓܝܐܬܐ .ܐ .ܣ. Ad versionem τῶν Ο', ὁ ἔπαινός μου, Parsons. ex Cod. 273 affert: Ἄλλος· ἐπαινεθήσεται ἡ ψυχή μου; quod non intelligo. [44] Syro-hex. in marg. sine titulo: ◆ ܡܟܝܟܐ. [45] Euseb. [46] Syro-hex. ◆ ܐܡܝܢܐܝܬ .ܣ. [47] Euseb., Colb. Nobil. affert: 'Α. Σ. αἱ συγγένειαι.

30. כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ. *Omnes opulenti terrae.* Ο′. πάντες οἱ πίονες τῆς γῆς. Ἀ. Σ. πάντες οἱ λιπαροὶ τῆς γῆς.[48]

לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר. *Coram eo incurvabunt se omnes descendentes ad pulverem.* Ο′. ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν γῆν. Ἀ. εἰς πρόσωπον αὐτοῦ κάμψουσι πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς χοῦν. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀκλάσουσι πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς κόνιν.[49]

וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה. *Et animam suam vivam non conservabit.* Ο′. καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ (לוֹ) ζῇ. Ἀ... αὐτῷ ζῇ. Σ. οὗ ἡ ψυχὴ ζήσει. Θ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ζῇ. Ε′. Ϛ′. Ζ′. ἡ ψυχή μου.[50]

31. זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ. *Posteritas serviet ei.* Ο′. καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. Σ. σπέρμα δὲ λατρεύσει αὐτῷ.[51]

יְסֻפַּר לַאדֹנָי. *Annumerabitur Domino.* Ο′. ἀναγγελήσεται τῷ κυρίῳ. Σ. ἀναγραφήσεται ἐν βιβλίῳ τῷ κυρίῳ.[52]

31, 32. לַדּוֹר׃ יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ. *Generationi. Venient et annuntiabunt.* Ο′. γενεὰ ἡ ἐρχομένη· καὶ ἀναγγελοῦσι. Ἀ. εἰς γενεὰν ἐλεύσονται καὶ ἀναγγελοῦσι.[53]

32. כִּי עָשָׂה. *Quia peregit.* Ο′. ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος. Ἀ. Θ. ὅτι ἐποίησε.[54] Σ. ἣν ἐποίησε.[55]

Psalm. XXII (Hebr. xxiii).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο′. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי. *In pascuis graminis facit me accubare.* Ο′. εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. Ἀ. ἐν ὡραιότητι πόας κατέκλινέ (s. ἀνέκλινέ) με.[2]

יְנַהֲלֵנִי. *Ducit me.* Ο′. ἐξέθρεψέ με. Ἀ. διαβαστάξεις με.[3] Σ. ἐτημέλησέ με.[4]

3. נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב. *Animam meam reducit.* Ο′. τὴν ψυχήν μου ἐπέστρεψε. Σ. ἀνεκτήσατό με.[5]

בְמַעְגְּלֵי. *In orbitis.* Ο′. ἐπὶ τρίβους. Σ. δι' ἀτραπῶν.[6]

4. בְּגֵיא צַלְמָוֶת. *Per vallem umbrae mortis.* Ο′. ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου. Σ. διὰ φάραγγος σκεπομένης θανάτῳ.[7]

---

[48] Colb. Euseb. affert: Σ. οἱ λιπαροὶ τῆς γῆς. Nobil.: Ἀ. Σ. λιπαροί. [49] "Aquilae et Symmachi lectiones sic plenas habent Colb. et Eusebius."—*Montef.* Ad Symmachum Euseb. ἅπαντες pro πάντες legit. Quod ad singulas voces attinet, Nobil. affert: Θ. κάμψουσιν. Σ. ὀκλάσουσιν; et mox: Θ. χοῦν. Σ. κόνι (sic). Vaticanus autem: Θ. κάμψουσιν. Θ. χοῦν. Tandem Syrus noster: Ἀ. εἰς χοῦν (ܠܥܦܪܐ). Σ. εἰς κόνιν (ܠܐܒܩܐ). [50] Nobil., Colb. Symmachi lectionem affert etiam Euseb. [51] Iidem. Adlerus ex Vat. exscripsit: Θ. καὶ τὸ σπέρμα μου. Ἀ. σπέρμα δουλεύσει. Σ. ut supra. [52] Nobil., Euseb. [53] Syro-hex. ܐ. ܠܕܪܐ ܢܐܬܘܢ ܘܢܚܘܘܢ ♦. [54] Nobil., Vat. [55] Vat. Cod. 264: Ἀ. Σ. τί ἐποίησεν. ἣν ἐποίησεν.

Psalm. XXII. [1] Montef. Syro-hex. affert: Ἀ. μελῴδημα τοῦ Δ. [2] Syro-hex. ܐ. ܒܫܘܦܪܐ ܕܬܕܐܐ ܐܣܡܟܢܝ ♦. Montef. ex Nobilio minus probabiliter affert: Ἀ. Σ. ἐν ὡραιότητι πόας κατεσκήνωσέ με. [3] Syro-hex. ܐ. ܬܫܩܠܢܝ ♦. Cf. ad Psal. xxx. 4. [4] Montef. edidit: Σ. ἀνεκτήσατό με; quod ad v. 3 recte refert Nobil. Syrus affert: ܣ. ܐܗܡܝܢܝ ♦, quod Bugatus vertit, *subtraxit me*, sine sensu. Pro ܐܗܡܝ Lexica praestant: *aversus est, subtraxit* (oculos), *connivit, neglexit, non curavit.* Graece ὀλιγωρεῖν, παριδεῖν, ὑπεριδεῖν, et sim. sonat verbum; nomen autem ܡܗܡܝܢܘܬܐ, ἀμέλεια (Sym. ad Psal. lxxxix. 8. Ezech. xxxix. 26), et adverbium ܡܗܡܝܢܐܝܬ, ἀμελῶς (Jerem. xlviii. 10). Collatis quidem locis Psal. xxx. 4 (ubi in Hexaplis est: תְּנַהֲלֵנִי. Ο′. διαθρέψεις με. Ἀ. διαβαστάξεις με. Σ. τημελήσεις με) et Jesai. xl. 11 (ubi pro יְנַהֵל, Ο′. παρακαλέσει, Cod. 88 affert: Σ. τημελήσει. Θ. πραέως ἕξει (fort. ἄξει)), crediderimus in nostro quoque loco Symmachum eodem modo vertisse; Syrum autem interpretem vocabulum paulo reconditius τημελεῖν cum usitatiore, sed contrariae notionis, ἀμελεῖν, imprudenter miscuisse. Nam sensum *parcendi* s. *curandi* in Syriaco ܐܗܡܝ inesse, quod nos in *Otio Norvic.* p. 13 astruere conati sumus, veremur ut probari possit. [5] Nobil. [6] Idem. [7] Syro-hex. ܣ. ܒܝܬ ܢܚܠܐ ܕܡܛܠܠ ܒܡܘܬܐ ♦. Bugatus apte confert Hex. ad Job. x. 21. Bar Hebr. affert: ܣ. ܒܝܬ ܢܚܠܐ ܕܡܛܠܠ ♦; quae minus recte verterat Brunsius, *in valle fossae;* alius autem V.D., ἐν φάραγγι σκιερᾷ.

5. נֶגֶד צֹרְרָי. *Coram adversariis meis.* Οʹ. ἐξεναντίας τῶν θλιβόντων με. Ἀ. . . ἐνδεσμούντων με.[8]

5, 6. כּוֹסִי רְוָיָה׃ אַךְ טוֹב. *Poculum meum ubertas. Profecto bonitas.* Οʹ. καὶ τὸ ποτήριόν σου[9] μεθύσκον (alia exempl. add. με) ὡς κράτιστον. Ἀ. Θ. ποτήριόν μου.[10] Σ. ποτήριον μεθύσκον πλὴν ἀγαθόν. Aliter: Σ. κρατῶν ποτήριον μεθύσκον παντὶ ἀγαθῷ.[11] Εʹ. καὶ τὸ ποτήριόν μου μεθύσκον πλὴν ἀγαθόν.[12] Sʹ. τὸ ποτήριόν μου μεθύσκον ὡς κράτιστον.[13]

6. וְשַׁבְתִּי. *Et habitatio mea.* Οʹ. καὶ τὸ κατοικεῖν με. Σ. (καὶ) ἡ κατοίκησίς μου.[14]

לְאֹרֶךְ יָמִים. *In longitudinem dierum.* Οʹ. εἰς μακρότητα ἡμερῶν. Σ. εἰς μῆκος χρόνου.[15]

Psalm. XXIII (Hebr. xxiv).

1. לְדָוִד מִזְמוֹר. *Davidi canticum.* Οʹ. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ τῆς μιᾶς σαββάτου (alia exempl. τῶν σαββάτων). Ἀ. τῷ Δαυὶδ μελῴδημα. Σ. τῷ Δαυὶδ ᾠδή.[1] Ἐν ἐνίοις μὲν ἀντιγράφοις εὗρον, τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων· ἐν δὲ τῷ ἐξαπλῷ τοῦτο οὐ πρόσκειται.[2]

2. כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ. *Nam is juxta maria fundavit eam, et juxta fluvios firmavit eam.* Οʹ. αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν. Ἀ. . . . . ἥδρασεν (αὐτήν).[3] Σ. οὗτος ἐπὶ θαλάσσας ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ σὺν ποταμοῖς ἥδρασεν αὐτήν.[4] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[5]

3. בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ. *In loco sanctitatis ejus.* Οʹ. ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ἀ. ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ.[6] Θ. . . ἁγιάσματος.[7]

4. לְמִרְמָה. *In fraudem.* Οʹ. ἐπὶ δόλῳ. Ἀ. ἐν ἐπιθέσει.[8]

6. פָּנֶיךָ יַעֲקֹב. *Faciem tuam, Jacobe.* Οʹ. τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ. Ἀ. Σ. Οʹ. Εʹ. Sʹ. πρόσωπόν σου, Ἰακώβ.[9]

7. שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. *Attollite, portae, capita vestra, et elevamini, fores aeternae.* Οʹ. ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, πύλαι αἰώνιοι. Ἀ. ἄρατε, πύλαι, κεφαλὰς ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, ἀνοίγματα αἰώνια.[10] Σ. μετάρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, ὑψωθήτωσαν δὲ αἱ πύλαι αἱ αἰώνιοι.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[12]

---

[8] Syro-hex. ܐ̄. ܕܡܫܥܒܕܝܢ ܠܝ ◆. Sic Bugatus juxta Cod. A. Aquilae probabilius tribuit Cod. C. Cf. ad Psal. vi. 8. vii. 5, 7. viii. 3. [9] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 13: "In Graeco legisse vos dicitis, *calix tuus;* sed hoc in Κοινῇ errore obtinuit. Ceterum et LXX, et Hebraicum, et omnes interpretes, *calix meus,* habent." [10] Hieron. Nobil., Vat.: Θ. ποτήριόν μου. [11] Nobil., Vat.: Σ. ποτήριον μ. πλὴν ἀγαθόν. Montef. autem, ex Colbertino, ut videtur: Σ. καὶ τὸ ποτήριόν σου (sic, invito Hieron.) μεθύσκον με διόλου ἀγαθόν. Confusionem pejorem facit Syrus noster, Symmacho tribuens: ܐܚܝܕ ܟܣܐ ܕܡܪܘܐ ܠܟܠ ܛܒܬܐ ◆, h.e. vertente Bugato, *tenens calicem inebriantem omnino bonum* (διόλου ἀγαθόν?). Nobis quidem Syriaca sonare nequeunt nisi παντὶ ἀγαθῷ. [12] Nobil., Vat. [13] Iidem. Sed pro Sʹ. Vaticanus Σ. habet. [14] Nobil. [15] Euseb., Colb. Ad vocab. κυρίου Adlerus ex Vat. exscripsit: Θ. τῷ κυρίῳ. Ἀ. Sʹ. τοῦ κυρίου.

Psalm. XXIII. [1] Montef. Syro-hex.: Ἀ. τοῦ Δ. μελῴδημα. [2] Scholium afferunt Nobil., Vat., Cod. 258, et ex Regio antiquissimo Montef., qui particulam μὲν non agnoscit. [3] Montef. ex Corderio. Syro-hex. in marg. sine titulo: ἥδρασεν αὐτήν (ܫܪܪܗ̇); sed ܐ̄. praemittit Cod. C. [4] Nobil., Vat. Eadem fere habet Cod. 264, sed θάλασσαν pro θαλάσσας, et ἐπὶ ποταμῶν pro σὺν ποταμοῖς. [5] Vat. [6] "Unus codex." Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἁγιάσματος. [7] Vat. [8] Syro-hex. ◆ ܐ̄. ܒܟܡܝܢܐ. Cf. ad Psal. ix. 28. [9] Schol. apud Nobil., qui notat: "Hoc tamen nusquam in collatis codd. et edd. repertum est." [10] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Ἀ. Εʹ. ἄρατε (ܐܪܝܡܘ), πύλαι, κεφαλὰς ὑμῶν. Hieron. in Epist. XVIII ad Damasum, p. 52, Aquilae tribuit: *attollite, portae, capita vestra.* [11] Nobil., Vat. Drusii operarum σφάλμα, μετάβατε pro μετάρατε, fideliter imitatus est Montef., etiam in Latinis *transire facite* pro *levate* corrigens. Syrus affert: Σ. μετάρατε (ܐܥܒܪܘ) πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, ὑψωθήτωσαν (ܢܬܪܘܡܡܘܢ) δέ. Articulum ante αἰώνιοι, quod facillime excidere poterat, supplevimus. [12] Vat. Nobilius notat: "Th. et Vta editio ut LXX;" invito Syro-hex.

10. צְבָאוֹת. *Exercituum.* Ο΄. τῶν δυνάμεων. Ἀ. στρατιῶν.[13]

סֶלָה. Ο΄. ※ διάψαλμα.[14]

Psalm. XXIV (Hebr. xxv).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. Σ. Ε΄. ς΄. τοῦ Δαυίδ.[1]

נַפְשִׁי אֶשָּׂא. *Animam meam levo.* Ο΄. ἦρα τὴν ψυχήν μου. Ἀ. παραπίπτω ψυχήν μου. Σ. προσπίπτω τὴν ψυχήν μου.[2]

2. אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה. *Deus meus, in te speravi, ne erubescam.* Ο΄. ὁ θεός μου, ἐπὶ σοὶ πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην. Ἀ. θεέ μου, ἐν σοὶ ἐπεποίθειν, μὴ αἰσχυνθείην.[3]

יַעַלְצוּ. *Exsultent.* Ο΄. καταγελασάτωσαν. Ἀ. γαυριασθῶσιν. Σ. ἐπιχαρείησαν.[4]

3. גַּם כָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ. *Etiam omnes qui exspectant te, non erubescent.* Ο΄. καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν. Ἀ. Ε΄. καίγε πάντες οἱ ὑπομένοντές (s. προσδοκῶντές) σε οὐ καταισχυνθήσονται. Σ. ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἀποδεχόμενοί (fort. προσδεχόμενοί) σε οὐ (μὴ) καταισχυνθῶσιν.[5]

יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם. *Erubescant qui perfide* (a Deo) *defecerunt sine causa.* Ο΄. αἰσχυνθήτωσαν (alia exempl. add. ÷ πάντες) οἱ ἀνομοῦντες διακενῆς. Ἀ. αἰσχυνθείησαν οἱ ἀθετοῦντες... Σ. καταισχυνθείησαν οἱ ἀθετοῦντες εἰκῇ. ς΄... οἱ ἀποστατοῦντες..[6]

4. אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי. *Semitas tuas doceas me.* Ο΄. καὶ τὰς τρίβους σου δίδαξόν με. Σ. καὶ τὰς πορείας σου δίδαξόν με.[7] ς΄. τὰς μεθόδους σου...[8]

5. בַאֲמִתֶּךָ. *In veritate tua.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου. Ἀ. ἐν ἀληθείᾳ σου. Σ. ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.[9]

אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם. *Te exspecto quotidie.* Ο΄. καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. σὲ ἀναμένω ὅλην τὴν ἡμέραν.[10]

7. וּפְשָׁעַי. *Et delictorum meorum.* Ο΄. καὶ ἀγνοίας μου. Ἀ. καὶ ἀθεσιῶν μου. Σ. καὶ παραπτωμάτων μου.[11] ς΄. καὶ ἀσεβείας μου.[12]

כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי־אַתָּה. *Secundum benignitatem tuam memento mei tu.* Ο΄. κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου (alia exempl. addunt σύ). Σ. κατὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου μνημόνευσόν μου σύ.[13]

לְמַעַן טוּבְךָ. *Propter bonitatem tuam.* Ο΄. ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου. Ἀ. Σ. διὰ τὴν ἀγαθοσύνην σου.[14]

8. טוֹב־וְיָשָׁר. *Bonus et rectus.* Ο΄. χρηστὸς καὶ εὐθής. Ἀ. Ε΄. ἀγαθὸς... Σ. ἀγαθὸς καὶ ἁπλοῦς.[15]

עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ. *Propterea instituet peccatores in via.* Ο΄. διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας ἐν ὁδῷ. Ἀ. διὰ τοῦτο φωτίσει ἁμαρτωλοὺς ἐν ὁδῷ. Σ. διὰ τοῦτο ὑποδείξει ἁμαρτάνουσιν ὁδόν.[16]

---

[13] Syro-hex. ◆ ܕܦܠܚܘܬܐ ‧ܐ. Hieron. l. c.: "*Dominus sabaoth*, quod interpretatur Aquila, *Dominus militiarum*." [14] Psalt. Gall.

Psalm. XXIV. [1] Sic Cod. 264, ubi Psalmus inscribitur, Διδασκαλία ἐξομολογήσεως. Ex Eusebianis, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς τοῦ Δαυὶδ προγέγραπται, male intellectis, Montef. τοῖς λοιποῖς tribuit ψαλμὸς τοῦ Δ. [2] Cod. 264. Sic diserte testatur Parsonsius, sed nescio quid erroris hic irrepsisse suspicor. [3] Cod. 264. [4] Idem. [5] Idem. Montef. vero ex uno cod. affert: Ἀ. οἱ προσδοκῶντές σε οὐ μὴ καταισχυνθῶσι. [6] Cod. 264. Ad Symmachum εἰκῇ pro ἐκεῖ emendavimus. Montef. ex Eusebio (οἱ λοιποὶ καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις, ἀποστατοῦντες, ἡρμηνεύκασιν) et Colb. edidit: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες; sed Agellius testatur tam ἀθετοῦντες quam ἀποστατοῦντες pro Hebraeo dici. In contextu τῶν Ο΄ Hieron. affirmat vocab. πάντες sub veru olim exstitisse, quod hodie non legitur nisi in Cod. Alex. et uno alio. [7] Euseb., Colb. [8] Cod. 264. [9] Idem. [10] Colb. [11] Nobil. et "alterum exemplar." [12] Cod. 264. [13] Idem, sed pro μνημόνευσον mendose μη μνημομνευσον (sic). [14] Cod. 264. [15] Syro-hex.: Ἀ. Σ. Ε΄. ἀγαθός. Symmachi lectionem pleniorem affert Cod. 264. [16] Colb. et Reg. unus. Nobil. affert: Ἀ. φωτίσει ἁμαρτωλούς; idem et Theodoret.: Σ. ὑποδείξει ἁμαρτάνουσιν ὁδόν.

9. דַּרְכּוֹ. *Viam suam.* Ο΄. ὁδοὺς αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ὁδὸν ἑαυτοῦ.[17]

10. לְנֹצְרֵי. *Iis qui servant.* Ο΄. τοῖς ἐκζητοῦσι. Ἀ. Σ. (τοῖς) διατηρήσουσι. Ε΄. ϛ΄. (τοῖς) φυλάσσουσι.[18]

בְּרִיתוֹ. *Foedus ejus.* Ο΄. τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Ἀ. Σ. τὴν συνθήκην αὐτοῦ.[19]

11. לְמַעַן־שִׁמְךָ. *Propter nomen tuum.* Ο΄. ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου. Ἀ. διὰ ὄνομά σου. Σ. διὰ τὸ ὄνομά σου.[20]

וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי. *Et condones peccatum meum.* Ο΄. καὶ ἱλάσῃ τῇ ἁμαρτίᾳ μου. Ἀ. καὶ ἱλάσθητι τὴν ἀνομίαν μου.[21]

12. יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר. *Instituet eum in via* quam *eligat.* Ο΄. νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ ᾗ ᾑρετίσατο. Ἀ. φωτίσει αὐτὸν ἐν ὁδῷ ᾗ ἐκλέξεται. Σ. ᾧ ὑποδείξει ὁδὸν ἣν ἐπιλέγεται.[22]

14. סוֹד יְהוָֹה לִירֵאָיו. *Familiaritas cum Jova* est *timentibus eum.* Ο΄. κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν. Ἀ. ἀπόρρητον κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Σ. ὁμιλία κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Θ. Ε΄. μυστήριον κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ϛ΄. κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν.[23]

וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. *Et foedus suum ad notum faciendum iis.* Ο΄. καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ τοῦ δηλῶσαι αὐτοῖς. Ἀ. καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ γνωρίσει αὐτοῖς.[24] Σ. Θ. καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.[25]

16. יָחִיד. *Solitarius.* Ο΄. μονογενής. Ἀ. μοναχός. Σ. μόνος.[26]

אָנִי. *Ego* sum. Ο΄. εἰμὶ ἐγώ. Ἀ. Θ. ἐγώ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[27]

17. הִרְחִיבוּ. *Dilata, et.* (In Masora est הִרְחִיבוּ, *dilatatae sunt.*) Ο΄. ἐπληθύνθησαν. Σ. πλατεῖαι. Ἀ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. ϛ΄. Θ. ἐπληθύνθησαν.[28]

מִמְּצוּקוֹתַי. *Ex angustiis meis.* Ο΄. ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου. Ἀ. ἐκ τῶν συνοχῶν μου.[29]

20. כִּי־חָסִיתִי בָךְ. *Nam speravi in te.* Ο΄. ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ. Σ. ὅτι πέποιθά σοι.[30]

21. תֹּם־וָיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי. *Integritas et rectitudo servabunt me.* Ο΄. ἄκακοι καὶ εὐθεῖς ἐκολλῶντό μοι. Ἀ. ἁπλοῦς καὶ εὐθὴς διατηρήσουσί με. Σ. τελειότης καὶ ἁπλότης φυλάξει με.[31]

PSALM. XXV (Hebr. xxvi).

1. שָׁפְטֵנִי. *Judica me.* Ο΄. κρῖνόν με. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

---

[17] Colb., Euseb. [18] Cod. 264. [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܝܡܗ. Cod. 264 affert: Ἀ. συνθήκην. [20] Cod. 264. [21] Idem. Syntaxis postulat τῇ ἀνομίᾳ μου. Nisi forte scripserit Aquila, καὶ ἴασαι τὴν ἀνομίαν μου. Sic Jesai. lv. 7 pro יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ Codd. 86, 88 habent: Ἀ. πληθυνεῖ τοῦ ἰάσασθαι. [22] Nobil. Syro-hex. tantummodo affert: Ἀ. φωτίσει αὐτόν (ܢܢܗܪܝܘܗܝ). [23] "Ita nomina interpretum distinguuntur in Colbert. Ad VItam editionem Corderius legit κραταίωμα κυρίου: ad Sym. vero Colbert. στιχηρῶς scriptus, Reg. unus, et Theodoret. [qui affert: Σ. Θ. μυστήριον κυρίου] μυστήριον κυρίου. Sed alii ὁμιλία κυρίου ... quae lectio confirmatur etiam ex aliis locis: e.g. Job. xv. 8. Psal. liv. 15."—*Montef.* Eusebius affert: Ἀ. ἀπόρρητον κυρίου. Σ. ὁμιλία κύριου. Θ. Ε΄. μυστήριον κυρίου. Vaticanus ad Aq. legit κύριος, ad Sym. vero ὁμιλίαι; cetera horum interpretum, ut Montef. Denique Syrus noster: Ἀ. ἀπόρρητον (ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܘܬܐ). Σ. ὁμιλία (ܡܡܠܠܐ). Ε΄. μυστήριον (ܐܪܙܐ). [24] Nobil., Vat. Pro γνωρίσει Montef. legendum censet γνωρίσαι. [25] Theodoret., Coislin. unus. "Coislin. alius ad vocem αὐτοῖς habet: Ἀ. Σ. Ε΄. αὐτοῖς. Θ. Β. αὐτῶν. Quid autem sibi velit illud Β. ignoramus."—*Montef.* Syrus noster affert: Ἀ. Σ. καὶ τὴν διαθήκην αὐτοῦ; minus probabiliter. Cf. ad v. 10. [26] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. ὅτι μόνος (ܡܛܠ ܕܒܠܚܘܕܝ). [27] Nobil., Vat. [28] Sic Vat., teste Adlero. "Ἀ. et V ut VI et VII [Nobil. VII pro LXX non raro ponit]. Θ. ἐπληθύνθησαν. Σ. πλατεῖαι. Cum autem ἐπληθύνθησαν Theodotionis interpretatio sit, dubium esse potest, idne a LXX sit editum, an aliquid aliud, ut ἐπλατύνθησαν."—*Nobil.* Psalt. Rom. et Augustinus: *dilatatae sunt;* ἐπλατύνθησαν in char. min. edidit Grabius. Idem tamen in Prolegom. Cap. IV, § 7: "Nolui juxta conjecturam Nobilii ἐπλατύνθησαν exprimere, quia LXX pro הרחיבו forte הרבו legerunt." [29] Nobil., Colb. Colb. alter et Coislin. unus συνεχῶν pro συνοχῶν habent. [30] Cod. 264. [31] Syro-hex. ܐ. ܦܫܝܛܐ ܘܬܪܝܨܐ ܢܛܪܘܢܢܝ. ܣ. ܓܡܝܪܘܬܐ ܘܦܫܝܛܘܬܐ ܢܛܪܐ ܠܝ.

PSALM. XXV. [1] Coislin. et Colb. unus. "In aliis libris est, κρῖνόν μοι. Schol.: Ἐν τῷ ἑξαπλῷ παρὰ τοῖς Ο΄ καὶ τοῖς

1. בְּתֻמִּי. *In integritate mea.* Ο΄. ἐν ἀκακίᾳ μου. Ἀ. ἐν ἁπλότητί μου. Σ. ἐν ἀμωμότητί μου.[2] Ε΄. ἐν τῇ τελειότητί μου.[3]

וּבַיהוָה בָּטַחְתִּי. *Et in Jova fiduciam posui.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων. Ἀ. ἐν IIIII πέποιθα. Σ. καὶ τῷ IIIII πέποιθα.[4]

לֹא אֶמְעָד. *Non vacillabo.* Ο΄. οὐ μὴ σαλευθῶ. Alia exempl. οὐ μὴ ἀσθενήσω.[5] Ἀ. οὐκ ἀτονήσω. Σ. οὐ περιτραπήσομαι. S΄. οὐ μὴ σαλευθῶ.[6]

3. וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ. *Et ambulavi in veritate tua.* Ο΄. καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Σ. (καὶ) ἀνεστράφην ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.[7]

4. וְעִם נַעֲלָמִים. *Et cum* hominibus *tectis* (astutis). Ο΄. καὶ μετὰ παρανομούντων. Ἀ. *et cum negligentibus,* s. *dissimulantibus.*[8]

6. בְּנִקָּיוֹן. *In innocentia.* Ο΄. ἐν ἀθῴοις. Ἀ. ἐν ἀθῳότητι.[9] Σ. ἐν καθαρότητι.[10]

7. לַשְׁמִעַ בְּקוֹל תּוֹדָה. *Ad audire faciendum voce laudis.* Ο΄. τοῦ ἀκοῦσαι φωνὴν αἰνέσεως. Σ. ἀκουστὴν ποιοῦντος ἐμοῦ τὴν μετὰ φωνῆς ἐξομολόγησιν.[11]

נִפְלְאוֹתֶיךָ. *Mirabilia tua.* Ο΄. τὰ θαυμάσιά σου. Σ. τὰ τεράστιά σου.[12]

8. מְעוֹן. *Domicilium.* Ο΄. εὐπρέπειαν. Σ. τὸ ἀνάκτορον.[13]

9. אַל־תֶּאֱסֹף. *Ne colligas.* Ο΄. μὴ συναπολέσῃς. Ἀ. μὴ συλλέξῃς.[14]

עִם־אַנְשֵׁי דָמִים. *Cum viris sanguinum.* Ο΄. μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων. Σ. μετὰ ἀνδρῶν μιαιφόνων.[15]

10. זִמָּה. *Scelus.* Ο΄. ἀνομίαι. Ἀ. ἔννοια.[16]

11. וְחָנֵּנִי. *Et miserere mei.* Ο΄. καὶ ἐλέησόν με. Ἀ. καὶ δώρησαί μοι.[17]

12. בְּמִישׁוֹר. *In rectitudine* (s. *in plano*). Ο΄. ἐν εὐθύτητι. Σ. ἐν ὁμαλῷ.[18]

PSALM. XXVI (Hebr. xxvii).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. τοῦ Δαυὶδ ÷ πρὸ τοῦ χρισθῆναι ◄. Ταύτην ἐν τῷ ἐξαπλῷ τὴν ἐπιγραφὴν οὐχ εὗρον, ἀλλ᾽ ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις.[1]

אוֹרִי וְיִשְׁעִי. *Lux mea et salus mea.* Ο΄. φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου. Ἀ. Σ. φῶς μου καὶ σωτήριόν μου.[2]

מִמִּי אִירָא. *A quo metuam?* Ο΄. τίνα φοβηθήσομαι; Ἀ. ἀπὸ τίνος φοβηθῶ;[3]

λοιποῖς πᾶσιν ἑρμηνευταῖς, κρῖνόν με, κεῖται. Ἐνταῦθα οὖν, κρῖνόν μοι, κύριε, ἀντὶ τοῦ, δίκασον ἐμοὶ καὶ τοῖς Βαβυλωνίοις· ὅτι ἐγὼ μὲν πάσῃ ἀκακίᾳ κέχρημαι εἰς αὐτούς, αὐτοὶ δὲ εἰς ἐμὲ πάσῃ πονηρίᾳ."—*Nobil.* [2] Nobil., Coislin. unus. Syro-hex.: Ἀ. ὅτι ἐγὼ ἐν ἁπλότητί (ܒܦܫܝܛܘܬܐ) μου. [3] Cod. 264 affert: Θ. ἐν ἁπλότητί μου. Ε΄. ἐν τῇ τελ. μου. [4] Cod. 264. Ad IIIII in Graecis codd. pro יהוה posito (quod redibit in Hex. ad Psal. xxvi. 4, 8. xxvii. 1. lxxi. 18) digna est quae legatur Ceriani nota ad Gen. iv. 15 (*Monum. S. et P.*, T. II, p. 106). Cf. Hex. ad Jesai. i. 2. [5] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܐ ܐܬܟܪܗ. [6] Nobil. Cod. 264 affert: Ἀ. οὐ κατανοήσω (sic). Σ. οὐ περιτραπήσομαι. [7] Syro-hex. et Bar Hebr. ܣ. ܐܬܗܦܟܬ ܒܫܪܪܟ. Oscitanter vertit Bugatus: *convertar in veritate tua.* Cf. Sym. ad Gen. v. 24 juxta Cod. Mosq. et Syro-hex. [8] Syro-hex. ܐ. ܘܥܡ ܡܬܛܫܝܢܐ. Latina sunt Bugati, praeeunte Castello, cui ܡܬܛܫܝܢܐ, *dissimulans, incuriosus,* sonat. Nescimus an scripserit Aquila, καὶ μετὰ τῶν παρορώντων, s. ὑπερορώντων. [9] Nobil. [10] Syro-hex. ܣ. ܒܕܟܝܘܬܐ. [11] Syro-hex. ܐ. ܡ ܡܫܡܥܢܐ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ ܠܬܘܕܝܬܐ ܕܥܡ ܩܠܐ. Eadem exscripsit Bar Hebraeus, rectius, ut videtur, Symmacho tribuens. [12] Syro-hex. ܣ. ܬܕܡܪܬܟ. Cf. ad Psal. ix. 2. [13] Nobil., Theodoret. Montef. ex Regio uno, Coislin. et Theodoreto, hanc notam ad v. 6. מִזְבַּחֲךָ, Ο΄. τὸ θυσιαστήριόν σου, falso refert; cum Theodoretus diserte testetur: ἀντὶ τῆς εὐπρεπείας ὁ Σύμμαχος ἀνάκτορον ἔθηκεν. Errorem detexit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 183, sed ante eum Bahrdtius. [14] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܠܩܘܛ. [15] Nobil., Theodoret. Syro-hex. affert: Σ. μιαιφόνων (ܕܡܛܘܫܝܢ ܒܕܡܐ). [16] Syro-hex. ܐ. ܡܚܫܒܬܐ. Cf. Hex. ad Prov. xxi. 27. Jerem. xiii. 27. (Pro Graeco ἔννοια Syrus noster nunc ܬܪܥܝܬܐ, nunc (Prov. v. 2. xvi. 22) ܡܚܫܒܬܐ adhibere solet.) [17] Syro-hex. ܐ. ܘܐܘܗܒ ܠܝ. Cf. ad Psal. iv. 2. [18] Nobil. et sine nom. Cod. 264. Syro-hex. ܣ. ܒܫܦܝܐ.

PSALM. XXVI. [1] Theodoret. Verba πρὸ τοῦ χρισθῆναι desunt in quinque libris, invito Syro-hex. [2] Cod. 264. [3] Idem.

1. מָעוֹז. *Munimentum.* Ο΄. ὑπερασπιστής. Ἀ. Ε΄. κραταίωμα. Σ. σθένος.[4]

מִמִּי אֶפְחָד. *A quo pavebo?* Ο΄. ἀπὸ τίνος δειλιάσω; Ἀ. (ἀπὸ τίνος) πτοηθήσομαι; Σ. τίνα πτήξω;[5]

2. בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי. *In appropinquando contra me malefactores ad devorandum carnem meam.* Ο΄. ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ᾽ ἐμὲ κακοῦντας τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου. Σ. ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ᾽ ἐμὲ κακουργοὺς εἰς τὸ καταφαγεῖν τὰς σάρκας μου.[6] Ἀ. Ε΄. . . πονηρευομένους . . .[7] Ἀ. . . τὸ κρέας μου.[8]

אֹיְבַי. *Inimici mei.* Ο΄. οἱ ἐχθροί μου. Σ. ἐναντίοι μου.[9]

כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ. *Corruerunt et ceciderunt.* Ο΄. ἠσθένησαν καὶ ἔπεσαν. Ἀ. ἐσκανδαλώθησαν καὶ ἔπεσον. Σ. σφαλέντες ἔπεσον. S΄. ἔρρευσαν καὶ πεπτώκεσαν.[10]

3. מַחֲנֶה. *Exercitus.* Ο΄. παρεμβολή. [Σ. πόλεμος ἐμπαράσκευος. Ἄλλος· στρατόπεδον, παράταξις.][11]

בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. *In hoc ego confido.* Ο΄. ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω. Σ. ἐν τούτῳ ἄφοβός εἰμι.[12]

4. שִׁבְתִּי. *Habitare me.* Ο΄. τοῦ κατοικεῖν με. Ἀ. τὸ καθῆσθαί με.[13]

לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־יְהוָֹה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. *Ad conspiciendum pulchritudinem Jovae, et ad visitandum regiam ejus.* Ο΄. τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν αὐτοῦ. Ἀ. τοῦ ὁραματίζεσθαι ἐν εὐπρεπείᾳ κυρίου . . .[14] Σ. ὥστε ὁρᾶν τὸ κάλλος ΙΙΙΙΙ, καὶ τοῦ ἐπισκοπεῖν ἐν ναῷ αὐτοῦ.[15]

5. כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּו בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּרֵנִי. *Nam abscondit me in tugurio suo in die malo, latitare me facit.* Ο΄. ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου, ἐσκέπασέ με. Ἀ. ὅτι συγκρύψει ἐν συσκιασμῷ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἀποκρύψει με. Σ. ἔκρυψαν γάρ με ἐν σκηνῇ, ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως ἐσκέπασάς με. Ε΄. ὅτι σκεπάσει με ἐν σκέπῃ αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ . . κρύψει με. S΄. . . ἐν ἡμέρᾳ πολέμου σκεπάσει με.[16]

בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי. *In latibulo tentorii sui, in petra exaltat me.* Ο΄. ἐν ἀποκρύφῳ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, ἐν πέτρᾳ ὕψωσέ με. Ἀ. ἐν ἀποκρύφῳ σκέπης αὐτοῦ ἐν στερεῷ ὑψώσει με.[17]

6. וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי. *Et nunc elevabit caput meum super hostes meos circa me.* Ο΄. καὶ νῦν ἰδοὺ ὕψωσε τὴν κεφαλήν μου ἐπ᾽ ἐχθρούς μου· ἐκύκλωσα. Ἀ. (καὶ νῦν) ὑψωθήσεται ἡ κεφαλή μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς κύκλῳ (s. περικύκλῳ) μου.[18] Σ. καὶ νῦν ἐπῆραν τὴν κεφαλήν μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς κύκλῳ μου. Ε΄. καὶ νῦν ὑψωθήτω ἡ κεφαλή μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου . . .[19]

וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ. *Et sacrificabo in tentorio ejus.*

---

[4] Cod. 264. Ad Aquilam cf. Scharfenberg. in *Animadv.* ad Jud. vi. 26. [5] Cod. 264. [6] Euseb., Colb. [7] Cod. 264. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem. [11] "Has lectiones exhibet Coislin. unus."—*Montef.* "Ex hoc loco, quo παράταξις incerto cuidam tribuitur, petita est glossa Suidae: Παράταξις· πόλεμος ἐμπαράσκευος. Sic Kreyssig. *Symb.* I, p. 11."—Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἐμπαράσκευος. Nobis quidem magis credibile est, has omnes lectiones a glossatorum prava sedulitate profectas esse. [12] Sic recte Syro-hex. ܣ. ܒܗܕܐ ܕܠܐ ܕܚܝܠ ܐܢܐ •. Cod. 264 mendose habet: Σ. οὐ φοβήσει μοι ἐν τούτῳ. [13] Cod. 264. [14] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܠܡܬܚܙܝܘ ܒܦܐܝܘܬܐ ܕܡܪܝܐ •. Cod. 264 affert: Ἀ. τοῦ ὁραματίζεσθαι ἐν εὐπρεπείᾳ. [15] Sic Cod. 264. Montef. ex Nobilio edidit: Σ. τὸ κάλλος. Syro-hex. affert: ܣ. ܐܝܟ ܕܢܚܙܐ ܫܘܦܪܗ ܕܡܪܝܐ •. [16] Lectiones quatuor interpretum juxta Cod. 264 ad literam exscripsimus. Ad Aquilam post συγκρύψει supplendum videtur με, et pro ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἀπ. με legendum ἐν ἡμέρᾳ κακοῦ ἀπ. με. [17] Cod. 264. [18] Sic Montef. ex Regio uno. Theodoret. affert: Ἀ. ὑψωθήσεται ἡ κ. μου. Nobilius: Οἱ λοιποί· τοὺς κύκλῳ μου. Syro-hex.: Ἀ. Σ. τοὺς κύκλῳ μου (ܚܕܪܝܗܘܢ ܕܝܠܝ). Distinctius Cod. 264: Ἀ. περικύκλῳ μου. [19] Lectiones Symmachi et Vtae ed. mutuamur ex Cod. 264. Montef. affert: Οἱ λοιποί· ὑψώσει τὴν κ. μου ἐπ᾽ ἐχθρούς μου τοὺς κ. μου.

Ο΄. *καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ.* Ἀ. *καὶ θυσιάσω ἐν σκέπῃ αὐτοῦ.* Σ. *θυσιάσω ἐν τῇ σκέπῃ αὐτοῦ.*[20]

6. זִבְחֵי. *Sacrificia.* Ο΄. *θυσίαν.* Ἀ. Σ. *θυσίας.*[21]

תְרוּעָה. *Clangoris* (tubae). Ο΄. *ἀλαλαγμοῦ.* Alia exempl. *αἰνέσεως*; alia, *αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ.*[22] Σ. *μετὰ σημασίας.*[23]

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה. *Canam et psallam.* Ο΄. *ᾄσομαι καὶ ψαλῶ.* Ἀ. Σ. *ᾄσω καὶ μελῳδήσω.*[24]

7. קוֹלִי אֶקְרָא. (Quum) *voce mea clamavero.* Ο΄. *τῆς φωνῆς μου ἧς ἐκέκραξα.* Ἀ. *τῆς φωνῆς μου λαλοῦντος.* Σ. *τὴν φωνήν μου βοῶντος.* Ε΄. *τῆς φωνῆς μου κεκράξομαι.*[25]

וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי. *Et miserere mei, et responde mihi.* Ο΄. *ἐλέησόν με, καὶ εἰσάκουσόν μου.* Ε΄. Ϛ΄. *δώρησαί μοι, καὶ εἰσάκουσόν μου.*[26]

לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי. *Tibi dicit cor meum, quaerite faciem meam.* Ο΄. *σοὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, ἐξεζήτησα τὸ πρόσωπόν σου.* Ἀ. . . *ἐζήτησαν πρόσωπά μου.*[27] Σ. *σοὶ προσελάλει ἡ καρδία μου, σὲ ἐζήτει τὸ πρόσωπόν μου.*[28] Ε΄. Ϛ΄. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[29]

אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ. *Faciem tuam, Jova, quaero.* Ο΄. *τὸ πρόσωπόν σου, κύριε, ζητήσω.* Ἀ. *πρόσωπόν σου, κύριε, ζητήσω.*[30] Σ. *τὸ πρόσωπόν σου, κύριε, ἐξεζήτουν.*[31] Ϛ΄. *καὶ τὴν δόξαν σου,* ΙΙΙΙΙ, *ζητήσω.*[32]

9. אַל־תַּסְתֵּר. *Ne abscondas.* Ο΄. *μὴ ἀποστρέψῃς.* Ἀ. Σ. *μὴ ἀποκρύψῃς.*[33]

אַל־תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ. *Ne declinare facias in ira servum tuum.* Ο΄. *μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου.* Ἀ. *μὴ κλίνῃς ἐν θυμῷ δοῦλόν σου.*[34]

עֶזְרָתִי הָיִיתָ. *Auxilium meum fuisti.* Ο΄. *βοηθός μου γενοῦ.* Ἀ. *βοήθειά μου ἐγένου.*[35]

אַל־תִּטְּשֵׁנִי. *Ne deseras me.* Ο΄. *μὴ ἐγκαταλίπῃς* (alia exempl. *ἀποσκορακίσῃς*[36]) *με.* Ἀ. *μὴ ἐάσῃς με.*[37] Σ. Ε΄. *μὴ ἀπορρίψῃς με.*[38]

10. יַאַסְפֵנִי. *Recipit me.* Ο΄. *προσελάβετό με.* Ἀ. Ϛ΄. *συνέλεξέ με.* Ἄλλος· *περιέλαβέ με.*[39]

11. הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ. *Doce me, Jova, viam tuam.* Ο΄. *νομοθέτησόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου.* Ἀ. *φώτισόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου.*[40] Σ. *ὑπόδειξόν μοι, κύριε, τὴν ὁδόν σου.*[41] Θ. *φώτισόν με . . .*[42]

לְמַעַן שׁוֹרְרָי. *Propter oppressores meos.* Ο΄. *ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου.* Ἀ. *διὰ τοὺς ἐφοδεύ-*

---

[20] Sic Cod. 264. Montef. ex Regio uno affert: Ἀ. *καὶ θύσω.* Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: *καὶ θύσω* (s. *θυσιάσω*) *ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ* (ܘܐܕܒܚ ܒܡܛܠܬܗ). [21] Syro-hex. in continuatione: ܕܒܚ̈ܐ. [22] Lectio *αἰνέσεως* est in Codd. 184, 210. Sic Syro-hex. ܕܬܫܒܘܚܬܐ. Alteram, *αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ*, tuentur Comp., Ald., et libri plurimi. [23] Cod. 264. Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܫܘܘܕܥܐ. Bar Hebraeus notat, Aquilam et Symmachum *θυσίας* tantummodo posuisse, non addito *αἰνέσεως*, *quia Judaicam mentem habebant.* [24] Cod. 264. [25] Idem. [26] Idem. In codice pro *μοι* est *μου.* [27] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܒܥܘ ܦܪ̈ܨܘܦܝ ܕܡܠܠ. [28] Sic Nobil. et Euseb., consentiente Syro-hex. ܣ. ܠܟ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܠܒܐ ܕܝܠܝ. ܠܟ ܒܥܐ ܗܘܐ ܦܪܨܘܦܝ. Cod. 264 minus probabiliter *παρελάλει* et *ἐζήτησε* habet. [29] "Codex unus." Nobil.: "V et VI editio, Theodotio ut VII [h.e. LXX. Cf. ad Psal. xxiv. 17]." [30] Syro-hex. Aquilae continuat: ܦܪܨܘܦܟ ܕܝܠܟ ܡܪܝܐ ܐܒܥܐ. [31] Cod. 264. Syro-hex.: Σ. *τὸ πρ. σου, κύριε, ἐζήτουν* s. *ἐξεζήτουν* (ܒܥܐ ܗܘܝܬ).

[32] Cod. 264. [33] Idem. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܛܫܐ. [34] Cod. 264. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܨܠܐ ܒܚܡܬܐ (*ἐν ὀργῇ*) ܠܥܒܕܟ. [35] Cod. 264. [36] Sic Comp., Ald. et codd. Idem in suo habuisse videtur Syro-hex., vertens: ܠܐ ܬܕܚܝܢܝ, *ne repellas me.* [37] Regii duo, Colb., Euseb. [38] Iidem et Nobil. habent: Σ. *μὴ ἀπορρίψῃς με.* Cod. 264 vero: Σ. Ε΄. *μὴ ἀπορ. με.* Sic Syro-hex. ܣ. ܗ. ܠܐ ܬܫܕܝܢܝ. Theodoretus: *τό, μὴ ἀποσκορακίσῃς με, μὴ ἀπορρίψῃς με, εἶπον οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί.* [39] Syro-hex. et Bar Hebr. afferunt: Ἀ. *συνέλεξέ με* (ܟܢܫܢܝ). Cod. 264: Ϛ΄. *συνέλεξέ με . . . περιέλαβέ με.* [40] Syro-hex. ܐ. ܐܢܗܪܢܝ ܡܪܝܐ ܒܐܘܪܚܟ. Euseb. affert: Ἀ. *φώτισον*; Nobil., Theodoret. et "quidam MSS.:" Ἀ. Θ. *φώτισόν με.* Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 184: "Aquilae versio *φώτισόν με* . . sine dubio mendosa est. Certe apud Euthym. laudatur versio Aquilae, *doce me.*" Graeca Euthymii sunt: *ἀντὶ τοῦ, νομοθέτησον, συνέτισον εἶπεν ὁ Ἀκύλας.* Sed cf. ad Psal. xxiv. 12. [41] Theodoret. et "MSS." Syro-hex. ܣ. ܚܘܐ ܠܝ ܡܪܝܐ ܐܘܪܚܟ. [42] Nobil., Theodoret.

οντάς με. Σ. διὰ τοὺς ἀποτειχίζοντάς με.[43] Ε'. S'. ἕνεκεν τῶν παραπικραινόντων με.[44]

12. אַל־תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי. *Ne des me in animam* (libidinem) *adversariorum meorum.* Ο'. μὴ παραδῷς με εἰς ψυχὰς θλιβόντων με. Σ. μὴ ἐκδῷς με τῇ ψυχῇ τῶν ἐναντίων μου.[45]

קָמוּ־בִי. *Surrexerunt in me.* Ο'. ἐπανέστησάν μοι. 'Α. ἀνέστησαν ἐν ἐμοί. Σ. ἀντέστησάν μοι.[46]

12, 13. עֵדֵי־שֶׁקֶר וִיפֵחַ חָמָס׃ לוּלֵא. *Testes falsitatis, et efflans injuriam. Nisi.* Ο'. μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. 'Α. μάρτυρες ψεύδους, καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδικία . . .[47] Σ. ψευδομάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐκφέροντες φυσήματα ἄδικα . . .[48] S'. . . ἐξεφάνη ἀδικία . . .[49]

13. הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה. *Credidi videre bonitatem Jovae.* Ο'. πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυρίου. 'Α. ἐπίστευσα τοῦ ἰδεῖν ἐν ἀγαθῷ κυρίου. Σ. ἐπίστευον ἰδεῖν τὴν ἀγαθοσύνην κυρίου.[50]

14. חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ. *Esto fortis, et roboretur cor tuum.* Ο'. ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου. 'Α. ἐνισχύου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου. Σ. κρατύνου, καὶ στερεούσθω ἡ καρδία σου.[51]

וְקַוֵּה. *Et exspecta.* Ο'. καὶ ὑπόμεινον. Σ. καὶ ἀνάμενε.[52]

Psalm. XXVII (Hebr. xxviii).

1. אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא. *Ad te, Jova, clamo.* Ο'. πρὸς σὲ, κύριε, ἐκέκραξα (alia exempl. κεκράξομαι[1]). 'Α. ἐπὶ (σὲ) ΙΙΙΙΙ καλέσω. Σ. ἐπὶ σὲ ΙΙΙΙΙ ἐβόησα.[2]

צוּרִי. *Petra mea.* Ο'. ὁ θεός μου. 'Α. Ε'. στερεέ μου. Σ. ὁ φύλαξ μου.[3]

אַל־תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי. *Ne obmutescas a me.* Ο'. μὴ παρασιωπήσῃς ἐπ' ἐμοί (alia exempl. ἀπ' ἐμοῦ). 'Α. μὴ κωφεύσῃς ἐξ ἐμοῦ.[4] Σ. μὴ σιγήσῃς ἐξ ἐμοῦ.[5]

פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר. *Ne forte taceas a me, et assimiler descendentibus in foveam.* Ο'. μήποτε παρασιωπήσῃς ἐπ' ἐμοὶ (alia exempl. ἀπ' ἐμοῦ), καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. 'Α. μήποτε σιγήσῃς ἐξ ἐμοῦ, καὶ παραβληθήσομαι μετὰ καταβαινόντων εἰς λάκκον.[6] Σ. μὴ ἡσυχάσαντός σου ἄποθέν μου, ὁμοιωθῶ τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.[7] Ἄλλος· εἰς βόθρον.[8]

2. שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי. *Audi vocem supplicationis meae.* Ο'. εἰσάκουσον τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου. 'Α. ἄκουσον φωνῆς δεήσεώς μου. Σ. εἰσάκουσον τὴν φωνὴν τῆς ἱκεσίας μου.[9]

בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ. *In vociferando me ad te.* Ο'. ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ. 'Α. ἐν τῷ ἀναβοῆσαί με πρὸς σέ. Σ. λιτανεύοντός σε. Ε'. S'. ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.[10]

---

[43] Cod. 264. Cf. ad Psal. v. 9. liii. 7. lviii. 11. Dissentit Syrus noster, qui affert: 'Α. διὰ τοὺς ἀποτειχίζοντας με (ܡܛܠ ܗܢܘܢ ܕܡܣܝܓܝܢ ܠܝ ◆). Σ. *propter includentes me* (ܡܛܠ ܚ̈ܒܘܫܝܢ ◆). Non negamus Syr. ܡܚܒܫܝܢ pro τοὺς ἀποτειχίζοντας poni posse, coll. Hex. ad Psal. xci. 12; sed tum pro ܡܣܝܓܝܢ aliud vocab. requiritur. [44] Cod. 264, ubi mendose scriptum παρεπικρενόντων. [45] Sic Cod. 264, qui Aquilae, Vtae et VItae versionem τῶν Ο' tribuit. [46] Cod. 264. Montef. ex Theodoreto affert: 'Α. ἀντέστησάν μοι. [47] Theodoret.: Ὁ δὲ 'Ακ. τοῦτο σαφέστερον εἴρηκεν· ἀντέστησάν μοι μάρτυρες ψευδεῖς (ψεύδους Codd. 1, 2) καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδ. Montef. ex Colb. στιχηρῶς scripto edidit: 'Α. μάρτυρες ψεύδους. Nobil. minus probabiliter affert: Σ. μ. ψευδεῖς, καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδ. Cf. ad Psal. ix. 26. [48] Syro-hex. affert: Σ. ψευδομάρτυρες ἄ. καὶ ἐκφέροντες φ. (ܣܗ̈ܕܐ ܕܫܘܩܪܐ ܥܘ̈ܠܐ. ܘܡܦܩܝܢ ܢܦ̈ܚܐ ◆). In fine ἄδικα supplevimus ex Cod. 264, qui mendose habet: Σ. ἄδικοι, καὶ ἐφευρόντες φ. ἄδικα. [49] Cod. 264. [50] Colb., Euseb. [51] Cod. 264. [52] Idem.

Psalm. XXVII. [1] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܐܩܥܐ. [2] Cod. 264. [3] Idem. [4] Idem. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܫܬܐܩ ܡܢܝ ◆. Nobil.: 'Α. μὴ κωφεύσῃς. [5] Euseb., Nobil. et Cod. 264. [6] Cod. 264, qui mendose habet παρακληθήσομαι. Cf. ad Psal. cxlii. 7. [7] Nobil., Colb. Cod. 264 habet: Σ. μὴ ἡσυχάσαντός σου ἐξ ἐμοῦ, ὁμοιωθῶ κ.τ.ἑ. [8] Coislin. unus. Sic Cod. 190 in marg. [9] Cod. 264. [10] Idem, qui Symmacho tribuit, λιτανευοντες (sic) σε.

2. בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ. *In elevando me manus meas ad adytum sanctitatis tuae.* Ο΄. ἐν τῷ αἴρειν με χεῖράς μου εἰς ναὸν (Ἀ. Σ. χρηματιστήριον. Θ. δαβείρ[11]) ἅγιόν σου. Ἀ. ἐν τῷ αἴρειν χεῖράς μου πρὸς χρηματιστήριον ἡγιασμένον.[12]

3. אַל־תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Ne trahas me cum impiis et cum patrantibus pravitatem.* Ο΄. μὴ συνελκύσῃς μετὰ ἁμαρτωλῶν τὴν ψυχήν μου, καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσῃς με. Ἀ. μὴ ἑλκύσῃς (με) μετὰ ἀσεβῶν, καὶ μετὰ κατεργαζομένων ἀνωφελές. Σ. . . μετὰ παρανόμων, καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν. Ε΄. Ϛ΄. . . μετὰ ἀσεβῶν, καὶ μετὰ ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.[13]

דֹּבְרֵי שָׁלוֹם. *Loquentibus pacem.* Ο΄. τῶν λαλούντων εἰρήνην. Σ. τῶν λαλούντων εἰρηνικά.[14]

עִם־רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם. *Cum proximis suis, sed malum in corde eorum.* Ο΄. μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Ἀ. μετὰ τῶν ἑταίρων αὐτῶν, καὶ κακίαν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν. Σ. παρὰ τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, ἀδικίαν δὲ ἐχόντων αὐτῶν . . .[15]

4. כְּפָעֳלָם. *Juxta factum eorum.* Ο΄. κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Σ. κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν.[16]

כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם. *Juxta opus manuum eorum.* Ο΄. κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἀ. κατὰ ποιήματα χειρῶν . .[17]

הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם. *Redde retributionem eorum ipsis.* Ο΄. ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς. Ἀ. ἐπίστρεψον ἀμοιβὴν αὐτῶν αὐτοῖς.[18] Σ. ἀνταπόδος αὐτοῖς πρὸς ὃ ἐποίησαν αὐτοί.[19]

5. כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֻלֹּת יְהוָה. *Nam non attendunt ad opera Jovae.* Ο΄. ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου. Ἀ. ὅτι οὐ συνίεσαν πρὸς κατεργασίαν . . Σ. οὐ γὰρ συνῆκαν τὰς πράξεις . .[20]

וְאֶל־מַעֲשֵׂה. *Et ad opus.* Ο΄. καὶ εἰς τὰ ἔργα. Ἀ. καὶ πρὸς ποίησιν. Σ. οὐδὲ τὰ ἔργα. Ε΄. καὶ εἰς τὰ ποιήματα.[21]

6. כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי. *Nam exaudivit vocem supplicationum mearum.* Ο΄. ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου. Θ. ἐπακούσας τῆς φωνῆς τῆς ἱκεσίας μου.[22]

7. עֻזִּי וּמָגִנִּי. *Fortitudo mea et clypeus meus.* Ο΄. βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου. Ἀ. κράτος μου (καὶ) θυρεός μου. Σ. ἰσχύς μου ὑπὲρ κεφαλῆς μου.[23]

בּוֹ בָטַח. *In eum confidit.* Ο΄. ἐπ᾽ αὐτῷ ἤλπισεν. Ἀ. ἐν αὐτῷ πέποιθεν. Σ. αὐτῷ ἐπεποίθησεν.[24]

וַיַּעֲלֹז לִבִּי. *Et exsultat cor meum.* Ο΄. καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου. Ἀ. καὶ ἠγαυριάσατο ἡ καρδία μου.[25] Σ. καὶ ἱλαρύνθη ἡ καρδία μου.[26] Θ. καὶ ἀνέθαλεν ἡ καρδία μου.[27] Ε΄. ἐκρατύνθη ἡ καρδία μου.[28]

וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ. *Et e cantico meo celebrabo eum.* Ο΄. καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ. Ἀ. καὶ ἀπὸ ᾄσματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.[29] Σ. καὶ ἐν ᾠδαῖς μου ὑμνήσω αὐτόν.[30]

9. וְנַשְּׂאֵם. *Et extolle eos.* Ο΄. καὶ ἔπαρον αὐτούς. Ἀ. καὶ ἔπαρον αὐτούς. Σ. καὶ ὕψωσον αὐτούς.[31]

---

[11] Nobil. Syro-hex. et Bar Hebraeus: ܐ. ܣ. ܠܘܬ ܒܝܬ ܡܟܢܫܢܘܬܐ. [12] Cod. 264. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem, ubi καὶ τὰ pro κατὰ mendose scriptum. [18] Idem. [19] Colb. στιχηρῶς scriptus. [20] Cod. 264. [21] Idem. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem. Codex habet ἐπεπειθησεν (sic). Cf. ad Psal. xxxii. 21. [25] Euseb., Colb. Montef. post Nobil. ἐγαυριάσατο scripsit, utrumque bene. [26] Nobil., Colb., Vat. Euseb. affert: Σ. ἀνθῆσαι (ἀνθήσει Corder.) ἡ κ. μου. Sed pro ἱλαρύνθη stat Syrus noster: ܣ. ܘܐܬܦܨܚ ܠܒܝ. [27] Euseb. Cod. 264 affert: Θ. ἡ καρδία μου. [28] Euseb. [29] Idem. Cod. 264 affert: Ἀ. Ε΄. καὶ ἀπὸ τοῦ ᾄσμ. μου ἐξομ. σοι. Nobil.: Ἀ. καὶ ἀπὸ ᾄσμ. μου. [30] Euseb., Cod. 264. Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܒܡܫܒܚܬܐ ܕܝܠܝ ܐܫܒܚܝܘܗܝ. [31] Colb. duo. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܪܘܡܡ ܐܢܘܢ.

PSALM. XXVIII (Hebr. xxix).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τοῦ Δαυίδ. Σ. ᾠδή..[1]

Ο΄. ἐξοδίου (alia exempl. ἐξόδου) σκηνῆς. Οὐδὲ ταύτην εὗρον ἐν τῷ ἐξαπλῷ τὴν ἐπιγραφὴν, ἀλλ' ἔν τισιν ἀντιγράφοις.[2]

הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים. *Tribuite Jovae, filii Deorum.* (In quibusdam libris est אֵילִים, *arietum,* s. *fortium.*) Ο΄. ÷ ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ, υἱοὶ θεοῦ ↙, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν.[3] Ε΄... υἱοὺς ἰσχυρῶν. Ϛ΄... υἱοὺς † κρατειλων (sic).[4]

וָעֹז. *Et fortitudinem.* Ο΄. καὶ τιμήν. Ἀ. καὶ κράτος. Σ. καὶ δύναμιν.[5] Ε΄. Ϛ΄. καὶ ἰσχύν.[6]

2. כְּבוֹד שְׁמוֹ. *Gloriam nominis ejus.* Ο΄. δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· εὐπρέπειαν ὀνόματος.[7]

בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ. *In decore sanctitatis.* Ο΄. ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. Ἀ. ἐν διαπρεπείᾳ ἡγιασμένῃ.[8] Σ. ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίᾳ.[9] Ε΄. ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίου. Ϛ΄. ἐν ὑπερηρμένῃ ἁγιότητι.[10]

3. אֵל־הַכָּבוֹד. *Deus gloriae.* Ο΄. ὁ θεὸς τῆς δόξης. Ἀ. Ε΄. ὁ ἰσχυρός...[11]

4. בֶּהָדָר. *In decore.* Ο΄. ἐν μεγαλοπρεπείᾳ. Ἀ. ἐν διαπρεπείᾳ. Σ. ἐν εὐπρεπείᾳ.[12]

5. שֹׁבֵר. *Frangit.* Ο΄. συντρίβοντος. Σ. συγκατεάξοντος.[13]

6. וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן. *Et subsilire faciet eas sicut vitulum, Libanum.* Ο΄. καὶ λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν μόσχον, τὸν Λίβανον. Ἀ. καὶ σκιρτώσει αὐτάς...[14] Σ. καὶ ὀρχεῖσθαι ποιήσει αὐτὰς ὡσεὶ μόσχον Λιβάνου.[15] Ε΄. καὶ σκιρτοποιήσει αὐτὰς ὡσεὶ μόσχον..[16]

וְשִׂרְיוֹן. *Et Sirionem.* Ο΄. καὶ ὁ ἠγαπημένος. Ἀ. Ε΄. Ϛ΄. καὶ Σεριών. Σ. καὶ τὸν Σαριών.[17]

7. חֹצֵב. *Diffindit.* Ο΄. διακόπτοντος. Ἀ. Ε΄. *excidentis.*[18] Σ. καταδιαιροῦντος.[19]

8. יָחִיל. *Trepidare facit.* Ο΄. συσσείοντος. Ἀ. ὠδίνοντος. Σ. ἐκτοκίζοντος.[20]

יָחִיל. *Trepidare facit.* Ο΄. συσσείσει. Ἀ. ὠδινήσει. Σ. ἐκτοκίσει.[21]

9. יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת. *Parturire facit cervas.* Ο΄. καταρτιζομένου ἐλάφους. Ἀ. ὠδίνοντος ἐλάφους. Σ. πληθύνοντος πεδία. Ε΄. μαιουμένου ἐλάφους.[22] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[23]

וַיֶּחֱשֹׂף. *Denudat.* Ο΄. ἀποκαλύψει. Ἀ. ἀνασύρει. Σ. γυμνοῦντος.[24]

כֻּלּוֹ אֹמֵר. *Unusquisque dicens.* Ο΄. πᾶς τις λέγει. Ἀ. πᾶς αὐτός.. Σ. πᾶσα ῥῆσις.[25]

PSALM. XXVIII. [1] Cod. 264 affert: Ἀ. μελῴδημα. Σ. ᾠδή. Syro-hex. ܐ. ܡܫܒܚܬܐ ܕܕܘܝܕ. [2] Theodoret., qui ἐξόδου legit, et sic fortasse Syrus noster, qui in textu habet, ܕܡܦܩܢܐ ܕܡܫܟܢܐ; in margine autem: "Hoc est, super die octava festi tentoriorum." [3] Eusebius: Καὶ ταῦτά φημι κατὰ τὴν Ἑβραίων ἀνάμνησιν, καθ' ἣν οὐκ ἐκφέρεται τὸ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ, υἱοὶ θεοῦ· διὸ καὶ ὠβέλισται παρὰ τοῖς Ο΄, ὡς μὴ κείμενον μήτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, μήτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς. [4] Cod. 264. [5] Nobil. [6] Cod. 264. [7] Schol. apud Nobil. Vat. affert: Οἱ λοιποί· ὀνόματος. [8] Euseb. et "duo MSS." [9] Sic Cod. 264. Vat. sine titulo: εὐπρεπείᾳ. Montef. ex Euseb. et "duobus MSS." edidit: Σ. ἐν διαπρεπείᾳ ἁγίᾳ, et ita quoque habet Agellius, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܒܫܘܦܪܐ ܩܕܝܫܐ. ܩܕܝܫܐ. Cf. ad v. 4. [10] Cod. 264. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. Cf. Hex. nostra ad Ezech. vi. 9. [14] Nobil. et "MSS." Syro-hex. ܐ. ܘܢܕܘܨ ܐܢܝܢ. [15] Syro-hex. ܣ. ܘܡܪܩܕܐ ܢܥܒܕ ܐܢܝܢ ܐܝܟ ܥܓܠܐ ܕܠܒܢܢ. Montef. post Nobilium affert: Σ. καὶ ὀρχεῖσθαι ἐποίησεν αὐτάς. [16] Nobil. [17] Cod. 264, qui Symmacho ascribit, καὶ τῶν Σαριών. Montef. ex Eusebio affert: Οἱ λοιποί· Σαριών. [18] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܕܦܣܩ. [19] Nobil. [20] Nobil.. Theodoret., et "unus codex." Consentit Syro-hex. ܐ. ܕܡܚܒܠ. ܣ. ܕܡܘܠܕ. [21] Nobil., et "unus." [22] "Ex Drusio [Nobil.], et uno codice."—*Montef.* Ad Vtam Montef. μαιομένου edidit, invitis antecessoribus ejus. Ad Symmachum Vat. habet παιδία pro πεδία, concinente Syro nostro, qui affert: ܣ. ܕܡܨܝܪ ܛܠܝܐ, h.e. τυποῦντος (s. ἐκτυποῦντος) παιδία. "Equidem ambigendum non puto, quin pro πεδία Syrus legerit παιδία.. An vero pro πληθύνοντος legerit πλάσσοντος, *fingentis,* s. *formantis,* aliis discutiendum relinquo."—*Bugat.* Pro πεδία stat locus Psal. xli. 2, ubi pro Hebr. אַיָּל, *cervus,* Vta aut VIta ed. vertit πεδίον. Quod ad alterum vocab. attinet, rejecto πλάσσοντος, quod Syrus noster constanter per ܨܒܬ vertit, non habeo conjecturam probabilem, qua Syriaca cum Graecis componi possint. [23] Nobil., Vat. [24] Cod. 264, ubi Σ. γυμνοῦντας (sic). [25] Cod. 264.

10. יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב. *Jova ad diluvium sedit.* Ο΄. κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ. Ἀ. κύριος εἰς κατακλυσμὸν ἐκάθισεν.[26] Σ. κύριος περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκάθισεν.[27] Ϛ΄. . εἰς τὸν κατακλυσμὸν ἐπανέλθῃ.[28]

יֵשֵׁב. *Sedet.* Ο΄. καθιεῖται. Ἀ. καθεδεῖται. Σ. καθίσει.[29]

11. בַשָּׁלוֹם. *In pace.* Ο΄. ἐν εἰρήνῃ. Σ. διὰ εἰρήνης.[30]

Psalm. XXIX (Hebr. xxx).

1. מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד. *Canticum carmen dedicationis domus Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου, τοῦ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα ᾄσματος . . . Σ. ᾆσμα ᾠδῆς ὑπὲρ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου, τοῦ Δαυίδ.[1]

2. כִּי דִלִּיתָנִי. *Nam hausisti me ex puteo* (liberasti me). Ο΄. ὅτι ὑπέλαβές με. Ἀ. (ὅτι) ἀνεβίβασάς με.[2] Σ. ὅτι ἀνιμήσω με. Ε΄. ὅτι ἐξεῖλω με. Ϛ΄. ὅτι ἀντελάβου με.[3]

4. חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי־בוֹר. *Vivificasti me, ne descenderem in foveam.* Ο΄. ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων (juxta lectionem textualem מִיּוֹרְדֵי) εἰς λάκκον. Ἀ. ἐζώωσάς με ἀπὸ τοῦ καταβῆναί με εἰς λάκκον. Σ. ἀνεζώωσάς με τοῦ μὴ κατενεχθῆναί με εἰς λάκκον.[4] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

5. זַמְּרוּ. *Canite.* Ο΄. ψάλατε. Ἀ. μελῳδήσατε. (Σ.) ᾄδετε.[6]

וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ. *Et celebrate memoriam sanctitatis ejus.* Ο΄. καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ. Ἀ. . . τῷ μνημοσύνῳ . . .[7] Σ. καὶ ἐπαινεῖτε ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἁγιασμὸν αὐτοῦ.[8]

6. כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ. *Nam momentum in ira ejus.* Ο΄. ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ. Ἀ. ὅτι ἀθροισμὸς ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.[9] Σ. ὅτι ἐπ᾽ ὀλιγοστὸν ἡ ὀργὴ αὐτοῦ.[10] Ε΄. ὅτι συντέλεια ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.[11]

חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ. *Vita in benevolentia ejus.* Ο΄. καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ. Ἀ. . . ἐν εὐδοκίᾳ αὐτοῦ.[12] Σ. ζωὴ ἐν τῇ διαλλαγῇ αὐτοῦ.[13]

וְלַבֹּקֶר רִנָּה. *Sed mane ovatio.* Ο΄. καὶ εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις. Σ. εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ἀρεταλογία.[14]

---

[26] Nobil. Syro-hex. ܥܠ ܛܘܦܢܐ ܝܬܒ ܗ̇. Pro ܝܬܒ Cod. B. ܝܬܒ, Cod. C. ܝܬܒ legit. [27] Vat. Syro-hex. ܣܘ. (Codd. B. et C. ܝܬܒ) ܝܬܒ ܡܛܠ ܛܘܦܢܐ. Montef. ex Nobilio ἐπὶ pro περὶ habet. [28] Cod. 264. [29] Idem. [30] Syro-hex. ܒܝܕ ܫܝܢܐ. ܣܘ. Cod. 264 affert: Σ. διὰ εἰρήνης καὶ μετ᾽ εἰρήνης.

Psalm. XXIX. [1] Syro-hex. ܫܘܒܚܐ ܕܙܡܝܪܬܐ. ܣܘ. ܚܠܦ ܚܘܕܬܐ ܕܒܝܬܐ ܕܕܘܝܕ. Cod. 264 affert: Ἀ. μελῴδημα ᾄσματος. Σ. ᾆσμα ᾠδῆς. Σ. ὑπὲρ ἐγκαινισμοῦ. κατ᾽ εὐχαριστίαν ὡς ἐξομολογήσει. [2] Nobil., Vat. Montef. insuper affert: Ἀ. ἀνέσωσάς με, ex Regio uno [et Origen. Opp. T. II, p. 640]; et Ἀ. ἀνενέωσάς με, ex Corderio. Posterius nihili esse videtur. [3] Cod. 264, qui ad Symmachum mendose legit: ὅτι ἀναμνήσω με. Indubitanter correximus, ἀνιμήσω, *hausisti ex puteo*, per metaph. pro *liberasti.* Sic S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 613 D: κἂν ἐν κακίᾳ διατρίβων τύχῃ, οὐ περιοφθήσεται, ἀλλὰ ταχέως αὐτὸν ἀνιμήσεται ὁ πάντα εἰδὼς θεός. Etiam Origenes l. c. in loco nostro exponendo ait: εὐχαριστεῖ τοίνυν τῷ θεῷ, ὅτι μὴ συνεχώρησε τοῖς ἐχθροῖς ἐφησθῆναι αὐτοῦ τοῖς κακοῖς, ἀνιμήσατο δὲ αὐτὸν ἀναλαβὼν τοῦ πτώματος. [4] Cod. 264, ubi mendose scriptum κατεναχθῆναι. Cf. ad v. 10. Montef. post Nobil. tantummodo affert: Σ. ἀνεζώωσάς με. [5] Nobil., Vat. [6] Cod. 264 affert: Ἀ. μελῳδήσατε, ᾄδετε (sic). [7] Nobil. [8] Syro-hex. ܘܡܫܒܚܝܢ ܟܕ ܡܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܩܘܕܫܐ ܕܝܠܗ. ܣܘ. Cod. 264 affert: Σ. ἐπαινεῖτε. Nobil. autem: Σ. ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἁγιασμόν. [9] "Sic MSS. Drusius [Nobil.], Ἀ. ὁ ἀθροισμὸς, tantum."—*Montef.* Cf. ad Psal. vi. 11. [10] Cod. 264 habet: Σ. ὅτι απολιγοστον (sic) ὀργὴ αὐτοῦ. Emendavimus ἐπ᾽ ὀλιγοστὸν, favente Syro-hex. ܣܘ. ܡܛܠ ܕܠܙܥܘܪ ܪܘܓܙܗ ܕܝܠܗ. [11] Nobil. [12] Cod. 264. [13] Syro-hex. in continuatione: ܚܝܐ ܒܡܬܪܥܝܢܘܬܗ. Nobil. affert: Σ. ἐν τῇ διαλλαγῇ. [14] Cod. 264. Pro רִנָּה Sym. usitate adhibet εὐφημία, a quo vocabulo ἀρεταλογία sensu non distare videtur. Sic in loco Sirac. xxxvi. 14 a nobis edito: πλῆσον Σιὼν ἀρεταλογίας σου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης σου τὸν λαόν σου. Vocem ἀρεταλογία aliter cepit Syro-hex., qui affert: Σ. εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ܡܩܒܠܢܘܬܐ ܕܡܡܠܐ, *acceptio eloquii.*

7. בְּשַׁלְוִי. *In tranquillitate mea.* Ο΄. ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου. Σ. ἐν τῇ ἠρεμίᾳ μου.[15]

בַּל־אֶמּוֹט. *Non nutabo.* Ο΄. οὐ μὴ σαλευθῶ. Ἀ. (οὐ μὴ) σφαλῶ. Σ. (οὐ) περιτραπήσομαι.[16]

8. יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז. *Jova, in benevolentia tua constitueras monti meo robur.* Ο΄. κύριε, ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν. Ἀ. κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ἔστησας τῷ ὄρει μου δύναμιν.[17] Σ. κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ἔστησας τῷ προπάτορί μου κράτος.[18] S΄. . . ἔστησας τῷ ὄρει μου δύναμιν.[19]

הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ. *Abscondisti faciem tuam.* Ο΄. ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου. Ἀ. ἀπέκρυψας τὸ πρόσωπόν σου.[20]

8, 9. הָיִיתִי נִבְהָל׃ אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן. *Perturbatus fui. Ad te, Jova, clamabo, et ad Jovam misericordiam implorabo.* Ο΄. καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος. πρὸς σέ, κύριε, κεκράξομαι, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι. Σ. ἐν τοῖς κακοῖς γενόμενος ἔλεγον· πρὸς σέ, κύριε, βοήσω, καὶ σὲ τὸν δεσπότην μου ἱκετεύσω.[21]

10. מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שַׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ. *Quid lucrum in sanguine meo, in descendendo me ad foveam? num celebrabit te pulvis? praedicabit veritatem tuam?* Ο΄. τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβῆναί με εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς, ἢ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου; Σ. τί κέρδος ἐν τῷ αἵματί μου, κατενεχθέντος μου εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι κόνις, ἢ ἀπαγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;[22]

11. שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי. *Exaudi, Jova, et miserere mei.* Ο΄. ἤκουσε κύριος, καὶ ἠλέησέ με. Ἀ. ἄκουσαι . . καὶ δώρησαι . . Θ. ἄκουσον . . καὶ ἐλέησον . .[23]

הֱיֵה. *Esto.* Ο΄. ἐγενήθη. Ἀ. Ε΄. S΄. γενοῦ. Σ. ἐγένου.[24]

12. לְמָחוֹל. *In choream.* Ο΄. εἰς χαράν. Ἀ. Σ. Ε΄. S΄. εἰς χορόν. Θ. (εἰς) αὐλόν.[25]

פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי. *Aperuisti* (solvisti) *saccum meum.* Ο΄. διέρρηξας τὸν σάκκον μου. Ἀ. περιέλυσας . . . Σ. ἀπέλυσας . . .[26]

13. לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. *Ut canat tibi gloria* (cor meum), *nec sileat.* Ο΄. ὅπως ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ. Ἀ. ὅπως μελῳδήσῃ σοι δόξα, καὶ μὴ σιωπήσῃ.[27] Σ. ἵνα ᾄδῃ σε δόξα, καὶ μὴ παρασιωπήσῃ.[28] Θ. ἵνα ᾄδῃ σοι δόξα, καὶ μὴ ἀποσιωπήσῃ.[29]

---

[15] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܒܫܠܝܘܬܝ. [16] Cod. 264. Syro-hex. Symmacho continuat: ܠܐ ܐܙܘܥ ܠܥܠܡ, quae verba non differunt ab iis quae in textu τῶν Ο΄ sonant, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα. Cf. ad Psal. ix. 27. [17] Syro-hex. ܐ. ܡܪܝܐ ܒܨܒܝܢܘܬܟ ܐܩܝܡܬ ܠܛܘܪܐ ܕܝܠܝ ܚܝܠܐ. Nobil. affert: Ἀ. Ε΄. τῷ ὄρει. Vat.: Ἀ. Ε΄. τῷ ὡραίει (sic). Σ. τῷ προπάτορι. Origen. Opp. T. II, p. 642: Ἀ. ἐν τῷ ὄρει μου, quod edidit Montef. Tandem Cod. 264: Ἀ. ἔστησας τῷ ὄρει μου κράτος (sic). [18] "Symmachi lectio ex Drusio [Nobil.] eruitur, et ex MSS., quorum unus habet ἔστησα."—*Montef.*, qui τὸ κράτος edidit, repugnantibus Nobil. et Theodoreto. Syro-hex. affert: Σ. ἔστησας τῷ προπ. ἡμῶν κράτος (ܐܩܝܡܬ ܠܐܒܘܢ ܩܕܡܝܐ ܥܘܫܢܐ). [19] Cod. 264. [20] Nobil. [21] Euseb., Colb. [22] Iidem. [23] Cod. 264. [24] Idem. [25] Idem. Syro-hex. et Bar Hebraeus: ܐ. ܣ. ܗ. ܠܟܘܢܫܐ. (Cf. ad Psal. xxxviii. 12. Alias pro χορὸς Noster adhibet ܓܘܕܐ et ܪܩܕܐ). [26] Cod. 264. Has lectiones ad Hebr. וַתְּאַזְּרֵנִי, *et cinxisti me*, Ο΄. καὶ περιέζωσάς με, perperam refert Parsonsius. Cf. Hex. ad Jesai. lii. 2, ubi haec, Ἀ. περίλυσαι. Σ. ἀπόλυσαι, non ad הִתְנַעֲרִי, qui error est Montefalconii, sed ad הִתְפַּתְּחִי, juxta Curterium et Drusium pertinent. [27] Cod. 264 habet: Ἀ. ὅπως μελῳδήσω σοι δόξαν, καὶ οὐ σιωπήσει. Correximus ad instar Syri nostri, qui affert: ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܙܡܪ ܠܟ ܫܘܒܚܐ ܘܠܐ ܢܫܬܘܩ. (Distinctio inter ܙܡܪ, *cecinit*, et ܙܡܪ, *psallit*, hic quidem negligitur: nam in textu est ܢܙܡܪ pro ψάλῃ; in marg. autem ܢܙܡܪ pro μελῳδήσῃ. Similem confusionem notavit Bugatus ad Psal. xii. 6.) [28] Nobil., Theodoret. (qui ἀποσιωπήσῃ habet), et "MSS." [29] Colb. στιχηρῶς scriptus. Aliter Cod. 264, qui affert: Θ. Ε΄. S΄. καὶ οὐ μὴ σιωπήσει. S΄. (sic) καὶ οὐ παύσεται. Praeterea Montef. affert: Ἄλλος· οὐ μὴ μεταμεληθῶ. Ἄλλος· οὐ μὴ μεταγνῶ; notans: "Binas postremas lectiones sine interpretum nomine affert Agellius." Verba Agellii sunt: "Quidam alius interpres vertit, καὶ οὐ μὴ μεταμεληθῶ . . . Et quidam antiquus Graecus interpres, qui inter Eusebii commentaria mixtus est, in eandem sententiam exponit, οὐ μὴ μεταγνῶ." Utramque lectionem explicatoris potius

PSALM. XXX (Hebr. xxxi).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. Ε΄. Ϛ΄. τῷ νικοποιῷ . . .[1] Σ. ἐπινίκιον ᾆσμα τοῦ Δαυίδ.[2]

Ο΄. ἐκστάσεως. Οὔτε ἐν τῇ Ἑβραίων γραφῇ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἡ προγραφὴ περιέχει, ἐκστάσεως.[3] Τὸ, ἐκστάσεως, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις, προσέθηκέ τις, ὡς ἔοικεν, διὰ τὸ λέγεσθαι, ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου.[4]

2. בְּצִדְקָתְךָ. *In justitia tua.* Ο΄. ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου. Σ. ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ σου.[5]

פַּלְּטֵנִי. *Eripe me.* Ο΄. ῥῦσαί με, καὶ ἐξελοῦ με. Ἀ. Σ. διάσωσόν με.[6]

3. מְהֵרָה הַצִּילֵנִי. *Festinanter libera me.* Ο΄. τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι με. Ἀ. ταχέως ῥῦσαί με. Σ. Ε΄. ταχὺ ἐξελοῦ με.[7]

הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹז. *Esto mihi in petram propugnaculi.* Ο΄. γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν. Σ. ἔσο μοι εἰς ἀκρότομον ἰσχυράν.[8] Θ. γενοῦ μοι εἰς φύλακα κραταίωμα.[9] Ε΄. γενοῦ (s. ἔσο) μοι κατοικητήριον ἰσχυρόν.[10]

4. סַלְעִי. *Petra mea.* Ο΄. κραταίωμά μου. Ἀ. Σ. πέτρα μου.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

וּמְצוּדָתִי אָתָּה. *Et arx mea tu es.* Ο΄. καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ἀ. καὶ ὀχύρωμά μου σύ.[13]

4. וְתַנְהֲלֵנִי. *Et ducis me.* Ο΄. καὶ διαθρέψεις με. Ἀ. (καὶ) διαβαστάξεις με.[14] Σ. καὶ τημελήσεις με.[15]

5. מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי. *E reti quod absconderunt mihi.* Ο΄. ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι. Ἀ. ἀπὸ δικτύου, τοῦτο ἔκρυψαν ἐν ἐμοί.[16]

כִּי אַתָּה מָעוּזִּי. *Quia tu es munimentum meum.* Ο΄. ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου, κύριε. Σ. ὅτι σὺ τὸ ἀήττητόν μου.[17]

Ο΄. κύριε. Τὸ, κύριε, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔκειτο.[18]

6. אֵל אֱמֶת. *Deus veritatis.* Ο΄. ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. Σ. ἰσχυρὲ ἀληθινὲ θεέ.[19]

8. אֶשְׂמְחָה בְּחַסְדְּךָ. *Laetabor de benignitate tua.* Ο΄. εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. Σ. ἱλαρεύσομαι ἐν τῇ χάριτί σου.[20]

אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי. *Quod respexeris miseriam meam.* Ο΄. ὅτι ἐπεῖδες τὴν ταπείνωσίν μου. Ἀ. ὃς εἶδες τὴν κακουχίαν μου. Σ. ὅτι εἶδες τὴν κάκωσίν μου. Ε΄. ὅτι εἶδες τὴν πτωχείαν μου.[21]

יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי. *Agnovisti in angustiis animam meam.* Ο΄. ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου. Ἀ. ἔγνως ἐν θλίψει ψυχήν μου. Σ. Ε΄. ἔγνως τὰς θλίψεις τῆς ψυχῆς μου. Θ. Ϛ΄. ἔγνωκας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου.[22]

9. וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי. *Et non conclusisti* (tradidisti) *me.* Ο΄. καὶ οὐ συνέκλεισάς με. Σ. καὶ οὐκ ἐξέκλινάς με.[23]

---

quam interpretis esse crediderim. Sic Syrus noster in marg.: "καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ; h.e. *non paeniteat me* (ܠܐ ܐܬܬܘܐ)."

PSALM. XXX. [1] Cod. 264. [2] Syro-hex. juxta Codd. B. et C. ܣ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܙܟܘܬܐ ܕܕܘܝܕ ◆. Vat. affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ. Σ. ἐπινίκιος. [3] Euseb. [4] Schol. apud Nobil. [5] Euseb. et "codex unus." [6] Cod. 264. [7] Idem, qui duplicem lectionem affert: Ἀ. ταχέως ἐξελοῦ με. [8] Sic Cod. 264. "Syrus noster: ἔσο μοι εἰς ὄρος (ܠܛܘܪܐ) ἰσχυρόν. Nisi legendum ܠܛܪܢܐ, quod pro ἀκρότομον posuit Noster Aq. Sym. Hos. ix. 13. Sym. Psal. lxx. 3."—Haec olim scripsi in *Otio Norvic.* p. 14; nunc video Bar Hebraeum in Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 191, ܛܪܢܐ legisse. Sic quoque Syro-hex. juxta Cod. C. [9] Cod. 264. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxx. 29. [10] Syro-hex. ܗ. ܗܘܝ ܠܝ ܠܒܝܬ ܡܥܡܪܐ ܚܣܝܢܐ ◆. [11] Nobil., Vat., Theodoret. [12] Vat. [13] Cod. 264, qui affert: Ἀ. καὶ ὀχ. μου σὺ, καὶ καταφυγή (sic). [14] Colb. unus. Syro-hex. sine nom. affert: ܘܬܬܓܘܢܢܝ ◆. Sed Codd. B. et C. praemittunt ܐ. [15] Nobil., Theodoret., et "omnes." Cf. ad Psal. xxii. 2. [16] Cod. 264. [17] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܠܐ ܡܙܕܟܝܢܘܬܐ ܕܝܠܝ ◆. Cf. ad Psal. lxvii. 36. lxxxviii. 8, 14, 18. Syriacum ܡܙܕܟܝܢܘܬܐ sine negatione ponitur pro ἥττημα Jesai. xxxi. 8. [18] Vat. [19] Cod. 264. [20] Idem. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܛܝܒܘܬܟ. [21] Cod. 264. Apud Aquilam εἶδες pro εἶδε correximus. [22] Cod. 264. [23] Idem.

10. חָנֵּנִי יְהוָה כִּי צַר־לִי. *Miserere mei, Jova, nam angustia* est *mihi.* Ο΄. ἐλέησόν με, κύριε, ὅτι θλίβομαι. Ἀ. δώρησαί μοι, κύριε, ὅτι στενόν μοι.[24]

עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי. *Contabuit aegritudine oculus meus.* Ο΄. ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου. Ἀ. ηὐχμώθη ἐν παροργισμῷ ὁ ὀφθαλμός μου.[25] Σ. ἐθολώθη διὰ παροργισμὸν ὁ ὀφθαλμός μου.[26]

11. כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי. *Nam consumpta est maerore vita mea.* Ο΄. ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου. Ἀ. ὅτι ἐτελέσθησαν ἐν μερίμνῃ ζωή μου.[27] Σ. ἀνηλώθη γὰρ ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου.[28]

כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹחִי. *Corruit in calamitate mea fortitudo mea.* Ο΄. ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου. Ἀ. ἐσκανδαλώθη ἐν ἀνομίᾳ μου . . .[29] Σ. . . διὰ τὴν κάκωσίν μου ἡ ἰσχύς μου.[30] Θ. ἠσθένησεν ἐν ἀνομίᾳ μου . . .[31]

וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ. *Et ossa mea contabuerunt.* Ο΄. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν. Ἀ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ηὐχμώθη. Σ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου εὐρωτίασαν.[32]

12. מִכָּל־צוֹרְרַי. *Prae omnibus hostibus meis.* Ο΄. παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου. Ἀ. ἀπὸ πάντων θλιβόντων με.[33] Σ. παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου.[34] Ε΄. παρὰ πάντας τοὺς θλίβοντάς με.[35]

בַּחוּץ. *Foris.* Ο΄. ἔξω. Σ. ἐν ἀμφόδῳ.[36]

12. נָדְדוּ מִמֶּנִּי. *Aufugiunt me.* Ο΄. ἔφυγον ἀπ' ἐμοῦ. Ἀ. μετηναστεύοντο ἐξ ἐμοῦ. Σ. ἀπεχώρουν ἀπ' ἐμοῦ.[37]

14. כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב. *Nam audivi infamiam multorum; formido circumquaque.* Ο΄. ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροικούντων (Ἀ. συστροφῆς[38]) κυκλόθεν. Σ. ἤκουον γὰρ διαβολὴν πολλῶν, *congregationem in circuitu.*[39]

בְּהִוָּסְדָם יַחַד עָלַי. *In consultando eos una contra me.* Ο΄. ἐν τῷ συναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα ἐπ' ἐμέ. Ἀ. (ἐν τῷ) παρρησιάσασθαι . . . Σ. ὅποτε συσκέπτονται ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ' ἐμέ. Ἄλλος· (ἐν τῷ) ἐπιβουλεύεσθαι.[40]

זָמָמוּ. *Machinati sunt.* Ο΄. ἐβουλεύσαντο. Ἀ. ἐνενοήθησαν. Σ. ἐνεθυμοῦντο. Ε΄. ἐκακογνωμόνουν.[41]

16. בְּיָדְךָ עִתֹּתָי. *In manu tua* sunt *tempora mea.* Ο΄. ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου. Ἀ. Σ. ἐν ταῖς χερσί σου οἱ καιροί μου.[42] Θ. Σ. Ε΄. . . καιροί μου.[43]

17. בְחַסְדֶּךָ. *In misericordia tua.* Ο΄. ἐν τῷ ἐλέει σου. S΄. τὴν χάριν σου.[44]

18. יֵבֹשׁוּ. *Erubescant.* Ο΄. αἰσχυνθείησαν. Σ. καταισχυνθήτωσαν.[45]

יִדְּמוּ לִשְׁאוֹל. *Conticescant ad infernum.* Ο΄.

---

[24] Syro-hex. ܐ. ܚܘܢ ܠܝ ܡܪܝܐ ܡܛܠ ܕܐܠܝܨ ܠܝ܀ Nobil. affert: Ἀ. ὅτι στενόν μοι. Euseb. et "MSS.:" Ἀ. ὅτι στενὸν ἐμοί. Cf. ad Psal. lxviii. 18. [25] Euseb., Nobil., Colb. Montef. post Euseb. αὐχμώθη hic et v. 11 scripsit: ηὐχμώθη bis habet Nobil. ex correctione manu facta. Cf. ad Psal. vi. 8. [26] Iidem et Theodoret. Syrus affert: ܣ. ܐܬܕܠܚܬ ܡܛܠ ܡܪܓܙܢܘܬܐ ܥܝܢܝ܀ [27] Cod. 264. Sic Syro-hex. ܐ. ܫܠܡܘ ܒܨܢܝܢܘܬܐ ܚܝܝ܀ [28] Cod. 264. Montef. ex Nobil. affert: Σ. ἀνηλώθη. [29] Cod. 264. [30] Euseb., Nobil. et "duo MSS." [31] Cod. 264. [32] Euseb., Nobil. et "duo MSS." Syro-hex. affert: Ἀ. ηὐχμώθη (ܥܡܛܘ, quod ponitur pro ἐπελίωθη Thren. v. 10). Σ. εὐρωτίασαν (ܡܥܒܕܘ. Vid. Middeld. ad Joel. i. 17; cujus exemplis adde ܡܥܒܕܘܬܐ, εὐρώς, Sym. Psal. xxxviii. 12. Hos. v. 12). [33] Cod. 264. Montef. ex Nobil. affert: Ἀ. παρὰ πάντων. [34] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒܝ܀. Huc pertinere videtur locus Athanasii Alex. T. I, p. 1049, a Schleusnero excitatus: οὕτω γὰρ λέγει καὶ Ἀκύλας· παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου ἐγενήθην ὄνειδος. [35] Cod. 264. [36] Idem. [37] Idem. [38] Nobil. [39] Syro-hex. ܣ. ܫܡܥܝܢ ܗܘܝܬ ܓܝܪ ܕܒܒܐ ܕܣܓܝܐܐ. ܟܢܘܫܝܐ ܕܒܚܕܪܐ܀ Graeca ex parte affert Cod. 264: Σ. ἄκουσον (sic) γὰρ διαβολὴν πολλῶν; cetera fortasse sic legenda: συστροφὴν (cf. ad Psal. liv. 16) περικύκλῳ. [40] Cod. 264 affert: Ἀ. παρρησιάσασθαι. Σ. (fort. S΄.) ἐπιβουλεύεσθαι. Idem tamen subjungit: Σ. ὅποτε ασκεπτομενοι (sic) ἐπιτοαυτὸ κατ' ἐμέ. Collatis Hex. ad Psal. ii. 2, Symmacho vindicavimus: ὅποτε συσκέπτονται. [41] Cod. 264. [42] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܐܝܕܝܟ ܙܒܢܐ ܕܝܠܝ܀ Montef. ex "duobus MSS." affert: Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί· ἐν τῇ χειρί σου οἱ καιροί μου. Theodoret. autem: Οἱ λοιποί· ἐν ταῖς χ. σου οἱ καιροί μου. [43] Cod. 264. [44] Idem. [45] Idem.

καὶ καταχθείησαν εἰς ᾅδου. 'Α. Σ. *σιωπησάτωσαν εἰς ᾅδου.*[46]

19. עָתָק. *Protervitatem.* Ο΄. *ἀνομίαν.* 'Α. *μέταρσιν.*[47]

20. מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ. *Quam magnum* est *bonum tuum, quod abscondisti timentibus te.* Ο΄. *ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε.* 'Α. Σ. *τί πολὺ τὸ ἀγαθόν σου, ὃ ἔκρυψας ἀπόθετον τοῖς φοβουμένοις σε.*[48] Θ. S΄. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[49]

פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. *Parasti eis qui in te fiduciam ponunt coram hominibus.* Ο΄. *ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σὲ ἐναντίον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.* Σ. *εἰργάσω τοῖς προσδοκῶσίν (σε) ἀντικρὺς . . .*[50]

21. מֵרֻכְסֵי אִישׁ. *A conjurationibus virorum.* Ο΄. *ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων.* Σ. *ἀπὸ παραδειγματισμοῦ ἀνθρώπων.*[51]

בְּסֻכָּה. *In tugurio.* Ο΄. *ἐν σκηνῇ.* Σ. *ἐν σκέπῃ.*[52]

מֵרִיב. *A contentione.* Ο΄. *ἀπὸ ἀντιλογίας.* 'Α. *ἀπὸ δικασίας.*[53]

22. בָּרוּךְ יְהוָה כִּי הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר. *Benedictus Jova, nam mirabilem fecit gratiam suam mihi in urbe munitionis.* Ο΄. *εὐλογητὸς κύριος, ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος* (Θ. *τὸ χάρισμα.* Ε΄. *ὅσιον*[54]) *αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς* ('Α. *armata*[55]). Σ. *εὐλογητὸς κύριος ὁ παραδοξάσας τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐμοὶ ὡς ἐν πόλει περιπεφραγμένῃ.*[56]

23. וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי. *Ego autem dixi in trepidando me.* Ο΄. Θ. *ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου.* 'Α. *καὶ ἐγὼ εἶπον ἐν θαμβήσει μου.* Σ. *ἐγὼ δὲ εἶπον ἐν τῇ ἐκπλήξει μου.*[57]

נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. *Excisus sum a conspectu oculorum tuorum.* Ο΄. *ἀπέρριμμαι ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν σου.* Σ. *ἐξεκόπην ἐξ ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν σου.* Ε΄. *ἐκβέβλημαι ἀπέναντι τοῦ ὀφθαλμοῦ σου.*[58]

בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ. *In vociferando me ad te.* Ο΄. *ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.* 'Α. *ἐν ἀναβοήσει μου . . .* Σ. *ἐπικαλουμένου σε.*[59]

24. אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה. *Fidelitates custodiens* est *Jova.* Ο΄. ÷ *ὅτι* ◂ *ἀληθείας ἐκζητεῖ κύριος.* 'Α. *πιστοὺς διατηρεῖ κύριος.* Σ. *πίστεις φυλάσσει κύριος.*[60]

25. חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ. *Confortamini, et roboret sese.* Ο΄. *ἀνδρίζεσθε, καὶ κραταιούσθω.* 'Α. *ἐνισχύεσθε, καὶ καρτερούσθω.* Σ. *κρατύνεσθε, καὶ στερεούσθω.*[61]

כָּל־הַמְיַחֲלִים לַיהוָה. *Omnes qui exspectatis auxilium Jovae.* Ο΄. *πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.* 'Α. *πάντες οἱ περιμένοντες τὸν κύριον.*[62] Σ. Ε΄. . . *προσδοκῶντες . .*[63]

PSALM. XXXI (Hebr. xxxii).

1. לְדָוִד מַשְׂכִּיל. *Davidi* (carmen) *didacticum.* Ο΄. *συνέσεως τῷ Δαυίδ.* 'Α. *τοῦ Δαυὶδ ἐπιστήμονος.*[1]

---

[46] Sic Nobil. Euseb. affert: 'Α. Σ. *σιωπάτωσαν εἰς ᾅδην.* Vat.: 'Α. Σ. *σιωπήτωσαν.* Cod. 264: 'Α. S΄. *σιωπηθήτωσαν εἰς ᾅδην.* [47] Syro-hex. ܐ. ܥܘܠܐ ܀ Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 18. [48] Sic Vat., Theodoret. "Duo MSS." et Nobil. Symmacho soli tribuunt. Certe illud *ἀπόθετον* Symmacho, non Aquilae, debetur. Cf. ad Psal. xvi. 14. [49] Nobil., Vat. [50] Cod. 264. [51] Idem. [52] Nobil. Syrus affert: ܣ. ܒܡܛܠܠܬܐ ܀ Cf. Job. xxiv. 8 in Syro-hex. [53] Cod. 264. [54] Idem. [55] Syro-hex. ܐ. ܡܚܣܢܬܐ ܀ [56] "Sic quatuor MSS., Theodoret. et Drusius [Nobilius]."—*Montef.* Eusebius *ὁ παραδείξας* pro *ὁ παραδοξάσας* affert, quod scribae imputandum est; nam in commentando alterum exprimit. Pro *ἐμοὶ* Agellius *ἐν ἐμοὶ* habet. [57] "Sic MSS. Drusius [Nobil.] vero Aquilae et Symmachi lectionem habet; alii etiam Theodotionis."—*Montef.* [58] Cod. 264. [59] Idem. [60] Idem. Ad Sym. *πίστεις* pro *πίστει* correximus. Cf. ad Psal. xi. 2. Syrus vero, concinentibus tribus ejus codd. ܣ. ܠܡܗܝܡܢܘܬܐ ܢܛܪ ܡܪܝܐ ܀; quod Aquilae versionem referre videtur. In textu *τῶν* Ο΄ Syro-hexaplari, metobelus post *κύριος* male rejicitur, notante Bugato. [61] Cod. 264. [62] Syro-hex. ܐ. ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܣܟܝܢ ܠܡܪܝܐ ܀ Cod. 264 affert: 'Α. *οἱ περιμένοντες.* [63] Cod. 264.

PSALM. XXXI. [1] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܕܕܘܝܕ ܡܣܬܟܠܢܐ ܀ Cf. ad Psal. xliv. 1.

1. אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע. *Beatitudines absoluti a crimine.* Ο΄. μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι. Ἀ. μακάριος ὁ ἠρμένος ἀθεσίας. Σ. μακάριος οὗ ἀφῃρέθη ἡ ἀθεσία. Ε΄. μακάριος οὗ ἀφῃρέθησαν αἱ ἀσέβειαι. Ϛ΄. μακάριος οὗ ἐπελήσθη ἡ ἁμαρτία.[2]

כְּסוּי חֲטָאָה. *Operti quoad peccata.* Ο΄. καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Ἄλλος· καὶ ὁ ἐπεσκεπασμένος ὀφλ(ήματα).[3]

2. עָוֹן. *Iniquitatem.* Ο΄. ἁμαρτίαν. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἀνομίαν.[4]

וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה. *Et non est in ejus spiritu dolus.* Ο΄. οὐδέ ἐστιν ἐν τῷ στόματι (Ο΄. Ἀ. Θ. Ε΄. Ϛ΄. πνεύματι[5]) αὐτοῦ δόλος (Ἀ. κατεπίθεσις[6]). Σ. καὶ οὐκ ἔχει ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλον.[7]

3. כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם. *Cum conticui, marcuerunt ossa mea rugitu meo toto die.* Ο΄. ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἀ. ὅτι ἐκώφευσα, κατετρίβη τὰ ὀστᾶ μου ἐν βρυχήματί μου . . .[8] Σ. ὅτι ἀπεσιώπησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαι πᾶσαν ἡμέραν.[9] Θ. ὅτι ἐκοπίασα.[10] Θ. ἐπλανήθη . . .[11]

4. נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ. *Versus est succus meus in siccitates aestatis.* Ο΄. ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγῆναι ἄκανθαν. Ἀ. ἐστράφη εἰς προνομήν μου ἐν ἐρημώσει θερείᾳ.[12] Σ. μετεστράφη μοι εἰς διαφθορὰν ὡς καῦσος θερινόν.[13] Θ. ἐστράφη [εἰς ταλαιπωρίαν] εἰς τὰ ὀπίσω ἡ ὀπώρα ἐν ἐρημίᾳ μου.[14] Ε΄. ἐστράφη εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐρημωθῆναι ὀπώραν.[15] Ϛ΄. ἐστράφη ἡ ἁμαρτία ὡς θλάσμά μου, ὡς καύσωνες καύματος πολλοῦ.[16]

5. אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָֹה. *Dixi, confitebor delicta mea Jovae.* Ο΄. εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ᾽ ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου (Ἀ. ἀθεσίαν μου[17]) τῷ κυρίῳ. Σ. *Dixi, confitebor injustitiam meam Domino.*[18]

וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי. *Et tu abstulisti iniquitatem peccati mei.* Ο΄. καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. Ἀ. καὶ σὺ ἦρας ἀνομίαν ἁμαρτίας μου.[19] Σ. ἵνα σὺ ἀφέλῃς τὴν ἄνομον ἁμαρτίαν μου.[20] Θ. καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀνομίαν τῆς ἁμαρτίας μου.[21]

6. עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ. *Propter hoc suppliciter orabit omnis pius ad te in tempore inveniendi; tantum* (quod attinet) *ad inundationem aquarum magnarum, ad eum non*

---

[2] Cod. 264. Ad VItam ed. pro ἐπλήσθη rescripsimus ἐπελήσθη, cum respectu ad Hebr. נָשָׁה, *oblitus est.* [3] Cod. 264, sine nom. interpretis, fortasse Aquilae. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ ◆ [5] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 19: "Pro quo in Graeco vos legisse dicitis, ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, quod solus Symmachus posuit. Alioquin et LXX interpretes, et Theodotion, et Quinta et Sexta editio, et Aquila, et ipsum Hebraicum, *in spiritu ejus*, habet, quod Hebraice dicitur BRUCHO. Sin autem esset, *in ore ejus*, scriberetur, BAFFIO." Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܒܪܘܚܗ ◆ [6] Cod. 264. Cf. ad Psal. cxix. 3. [7] Cod. 264. [8] Euseb., Nobil. et "MSS." Syro-hex. vero affert: ܐ. ܡܛܠ ܕܫܠܝܬ ܐܬܡܚܩܘ ܓܪܡܝ ܒܢܗܡܬܐ ܕܝܠܝ ◆, h. e. Ἀ. ὅτι ἐκοπίασα, κατετρίβη κ.τ.ἑ. [9] Euseb., Nobil. et "MSS." Colb. unus, et Euseb. in uno loco habent ἀπεσίγησα pro ἀπεσιώπησα; sed cf. ad Psal. xxix. 13. liii. 7. Deinde Montef. edidit ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαί με, invitis Nobil. et Euseb. in uno loco. Syro-hex. affert: Σ. ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαι (ܡܢ ܕܡܬܟܪܝܐ ◆), cum scholio: ܡܢ ܕܡܬܟܪܝܐ ܐܘ ܟܡܝܪܘܬܐ ◆ [10] Colb., Euseb. [11] Cod. 264. (In loco Dan. vii. 25, ubi Ed. Rom. τοὺς ἁγίους ὑψίστου παλαιώσει (יְבַלֵּא), in Comp. et aliis πλανήσει legitur.) [12] Sic Montef. ex Drusio et "MSS." Nobil. ἐστράφην scribit. [13] Nobil. et "MSS." Syro-hex. ܣ. ܐܬܗܦܟ ܠܝ ܠܚܒܠܢܘܬܐ ܐܝܟ ܫܘܒܐ ܩܝܛܝܐ ◆ [14] Cod. 264, ubi delendum videtur εἰς ταλαιπωρίαν. Montef. affert: Ο΄. Θ. ἐστράφην—ἄκανθαν. [15] Nobil. et "MSS." Syrus noster affert: ܗ. ܐܬܗܦܟ ܠܕܘܘܢܐ ܒ ܚܪܒܐ ◆ Itaque ὀπώραν non vertit. [16] Cod. 264, qui in fine habet πολλῶν. Mutavimus ex Syro-hex. ܘ. ܐܬܗܦܟܬ ܚܛܝܬܐ ܐܝܟ ܫܘܚܩܐ. ܘܐܝܟ ܫܘܒܐ ܕܚܘܡܐ ܣܓܝܐܐ ◆ [17] Cod. 264 mendose legit: Ἀ. θυσίαν μου, quod Parsonsius ad עֲוֹנִי refert. Cf. ad v. 1. [18] Agellius. [19] Nobil. et "MSS." [20] Nobil. et Cod. 264. Montef. ex Euseb. edidit, τὴν ἀσέβειαν τῆς ἁμαρτίας μου. Vat. habet, τὴν ἀνομίαν τῆς ἁμ. μου, quod et Montefalconio in mentem venit. [21] Cod. 264. Nobil. affert: Θ. καὶ σὺ ἀφῆκας ἁμαρτίαν τῆς ἀσεβείας μου.

pertingent. Ο΄. ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ (Ε΄. εὑρισκομένῳ. S΄. εὑρέσεως αὐτοῦ[22])· πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι. Ἀ. ... εἰς καιρὸν εὑρέσεως αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ κλύσαι ὕδατα πολλὰ πρὸς αὐτὸν οὐ καταντήσουσιν.[23] Σ. περὶ τούτου προσεύξεται πᾶς ὅσιός σοι καιρὸν εὑρών, ὥστε ἐπικλύζοντα ὕδατα πολλὰ πρὸς αὐτὸν μὴ ἐγγίσαι.[24]

7. אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי. *Tu latibulum mihi* es, *ab angustiis defendis me.* Ο΄. σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης με. Ἀ... ἀποκρυφή μοι, ἀπὸ θλίβοντος διατηρήσεις με. Ε΄.... ἀπὸ θλίβοντος φυλάξεις με.[25]

רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי. *Cantionibus liberationis circumdas me.* Ο΄. τὸ ἀγαλλίαμά μου, λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων με. Ἀ. αἴνεσίς μου, διασώζων περικυκλώσεις με.[26]

8. אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ. *Erudiam te, et monstrabo tibi viam qua ambules.* Ο΄. συνετιῶ σε, καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ. Ἀ. ἐπιστημώσω σε, καὶ φωτίσω σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ.[27] Σ. συνετίσω σε, καὶ ὑποδείξω σοι ὁδὸν ἣν ὁδεύσεις.[28]

אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי. *Consilium dabo* (et dirigam) *in te oculum meum.* Ο΄. ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἀ. βουλεύσομαι ἐπὶ σὲ...[29] Σ. βουλεύσομαι περὶ σοῦ τῷ ὀφθαλμῷ μου.[30]

9. אֵין הָבִין. (Quibus) *non est intellectus.* Ο΄. οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις. Σ. ἀνόητοι.[31]

בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרוֹב אֵלֶיךָ. *Cujus ornatus* (s. *maxilla*) *freno et capistro compescendus est, ne accedat ad te.* Ο΄. ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαι τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ. Ἀ. Σ. δι' ἐμβολῆς κημοῦ καὶ χαλινοῦ κατακόσμησιν αὐτοῦ περιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίσῃ πρὸς σέ.[32] Σ... περιθέσεως, ἵνα μὴ ἐγγίσῃ πρὸς σέ.[33] Ε΄. καὶ οὐκ ἐγγιεῖ . .[34]

10. רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע. *Multi dolores impio.* Ο΄. πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ἀ. (πολλὰ τὰ) ἀλγήματα τοῦ ἀσεβοῦς. Σ. (πολλαὶ) καταπονήσεις τοῖς παρανόμοις.[35]

11. וְגִילוּ. *Et exsultate.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιᾶσθε. Ε΄. καὶ ἀλαλάξατε.[36]

וְהַרְנִינוּ. *Et jubilate.* Ο΄. καὶ καυχᾶσθε. Ἀ. καὶ αἰνοποιήσατε. Σ. καὶ εὐφημεῖτε.[37]

Psalm. XXXII (Hebr. xxxiii).

1. Ο΄. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις καὶ παρὰ τοῖς τρισίν. Ε΄. S΄. τῷ Δαυίδ.[1]

רַנְּנוּ. *Jubilate.* Ο΄. ἀγαλλιᾶσθε. Ἀ. αἰνεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.[2]

---

[22] Cod. 264. [23] Idem. [24] Euseb., Theodoret., Nobil. (qui ὑπὲρ τούτου habet). In duobus posterioribus σοι abest. Syro-hex. a καιρὸν εὑρὼν incipiens, affert: ܣ. ܟܕ ܙܒܢܐ ܡܫܟܚ ܐܝܢܐ ܕܡܛܘܦ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܠܘܬܗ ܠܐ ܢܬܩܪܒܘܢ. Haec a Graecis non recedunt, sed Syrus intellexisse videtur, quasi scriptum fuisset, ὥστε τὸν ἐπικλύζοντα κ.τ.ἑ. [25] Cod. 264. Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܐܠܘܨܐ ܬܢܛܪܢܝ. [26] Cod. 264. [27] "Lectionem Aquilae mutuamur ex MSS. Apud Drusium [Nobil.] omittitur ταύτῃ."—*Montef.* Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. ἐπιστημώσω σε (ܐܣܟܠܟ). Usitate ponitur pro ἐλέγξω, s. νουθετήσω, et h.l. in textu τῶν Ο΄ pro συμβιβῶ. Sed cf. ad Psal. ii. 10) καὶ φωτίσω σε (ܘܐܢܗܪܟ). [28] Euseb., Nobil. "Unus legit συνετίσεις. Alius postea ὁδεύεις, alius ὁδεύῃς."—*Montef.* [29] Cod. 264. [30] Euseb., Nobil. et "duo MSS." Syrus affert: ܐ. ܣ. ܐܬܪܥܐ ܡܛܠܬܟ ܒܥܝܢܐ ܕܝܠܝ. [31] Cod. 264. [32] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܕ ܪܡܝܐ ܕܚܛܡܐ ܘܕܦܓܘܕܐ ܠܡܦܢܝܘ: ܠܐ ܢܬܩܪܒ ܠܘܬܟ. Quae sic conjectando verterim: Ἀ. Σ. δι' ἐμβολῆς κημοῦ καὶ χαλινοῦ ἐπιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίσῃ πρὸς σέ. Sed haec manca esse videntur, cum nihil iis insit quod τῷ עֶדְיוֹ respondeat. Hic in auxilium venit Cod. 264, qui affert: Ἀ. κατὰ κόσμησιν (fort. κατακόσμησιν) αὐτοῦ περιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίσῃ πρὸς σέ. [33] Cod. 264. Haec quoque hiulca videntur. [34] Idem. [35] Idem. In cod. est καταπονησις (sic). [36] Idem. [37] Nobil. et "MSS." Syro-hex. affert: Ἀ. *et laudate* (ܘܫܒܚܘ). Cf. ad Psal. xxxii. 1.

Psalm. XXXII. [1] Nobil., Vat. Similia habet Euseb. [2] Nobil. Regius unus et Theodoret.: πανταχοῦ τὸ, ἀγαλλιᾶσθε, ὁ μὲν Ἀκύλας, αἰνεῖτε, ὁ δὲ Σύμμαχος, εὐφημεῖτε, ἡρμήνευσεν.

1. לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה. *Rectos decet laudatio.* Ο΄. τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴνεσις. Ἀ. τοῖς εὐθέσιν ὡραιοῦται ὕμνησις.[3]

2. בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ. *In nablio decachordo psallite ei.* Ο΄. ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ. Ἀ. ἐν νάβλᾳ δεκάδος ψάλατε (αὐτῷ).[4]

3. הֵיטִיבוּ נַגֵּן. *Benefacite pulsare.* Ο΄. καλῶς ψάλατε. Ἀ. ἀγαθύνατε ψάλατε.[5] Σ. ἐπιμελῶς ψάλατε.[6]

בִּתְרוּעָה. *Cum clangore.* Ο΄. ἐν ἀλαλαγμῷ. Ἀ. Σ. μετὰ σημασίας.[7]

4. כָּל־מַעֲשֵׂהוּ. *Omne opus ejus.* Ο΄. πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἀ. πᾶν ποίημα (αὐτοῦ).[8]

5. צְדָקָה. *Justitiam.* Ο΄. ἐλεημοσύνην. Ἀ. Ε΄. δικαιοσύνην.[9]

חֶסֶד. *Gratia.* Ο΄. τοῦ ἐλέους. Ε΄. τῆς χάριτος.[10]

6. נַעֲשׂוּ. *Facti sunt.* Ο΄. ἐστερεώθησαν. Ἀ. ἐποιήθησαν. Σ. ἐγένοντο.[11]

בְּרוּחַ. *Spiritu.* Ο΄. τῷ πνεύματι. Σ. τῇ πνοῇ.[12]

כָּל־צְבָאָם. *Omnis exercitus eorum.* Ο΄. πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Ἀ. πᾶσα στρατιὰ αὐτῶν.[13] Σ. (πᾶσα) ἡ διακόσμησις αὐτῶν.[14] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[15] S΄. πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.[16]

7. כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם. *Colligit quasi cumulum aquas maris.* Ο΄. συνάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης. Ἀ. ἀπέθετο ὡς χύμα . . .[17] Σ. συνήγαγεν ὡς ἐν ἀσκῷ ὕδατα τῆς θαλάσσης.[18] Ε΄. . . ὡς σωρόν . . .[19]

8. יִירְאוּ מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ. *Timeat Jovam omnis terra.* Ο΄. φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ. Ἀ. φοβηθήσονται τὸν κύριον (s. ἀπὸ τοῦ κυρίου) πᾶσα ἡ γῆ.[20]

מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ. *Eum revereantur.* Ο΄. ἀπ᾽ αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν. Ἀ. ἀπ᾽ αὐτοῦ δὲ ὑποσταλήσονται.[21] Σ. . . εὐλαβείσθωσαν.[22]

9. הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד. *Ipse jussit, et stetit.* Ο΄. αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν. Ἀ. . . ἐνετείλατο, καὶ ἔστησαν. Σ. αὐτοῦ προστάξαντος ἕστηκεν.[23]

10. הֵפִיר. *Irritum facit.* Ο΄. διασκεδάζει. Ἀ. ἠκύρωσε.[24]

הֵנִיא. *Ad nihilum redigit.* Ο΄. ἀθετεῖ δέ. Ἀ. μετήγαγε. Σ. ἀνατρέπει δέ. Ε΄. ἀκυροῖ δέ.[25]

Ο΄. ÷ καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων. S΄. . . λογισμοὺς ἀρχόντων.[26]

11. תַּעֲמֹד. *Stabit.* Ο΄. μένει. Ἀ. Ε΄. στήσεται. Σ. διαμενεῖ.[27]

13. מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה. *De caelo intuetur Jova, et aspicit.* Ο΄. ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ

---

[3] Euseb. Montef. post Nobil. ἡ ὕμνησις edidit. [4] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܒܢܒܠܐ ܕܡܢܝܢܘܬܐ ܙܡܪܘ ܠܗ. [5] Cod. 264. [6] "Unus codex." [7] Idem cod. et Nobil.: Σ. μετὰ σημασίας. Syrus autem: Ἀ. μετὰ σημασίας (ܥܡ ܡܫܘܕܥܘܬܐ. Cf. ad Psal. xxvi. 6. xlvi. 6). [8] Cod. 264. [9] Idem. [10] Idem. [11] Nobil. [12] Cod. 264. [13] Nobil., Vat. Cod. 264 affert: Ἀ. πᾶσα ἡ σ. α. [14] Nobil., Vat., Cod. 264. Syro-hex. ܣ. ܨܒܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. [15] Nobil., Vat. [16] Cod. 264, qui praeterea affert: Ε΄. πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν, ἤτοι ἡ διακόσμησις. [17] Vat. affert: Σ. συνήγαγε. Ἀ. ἀπέθετο. Hoc rectius videtur quam quod legitur in Corderii *Cat. PP. GG.*, T. I, p. 567: Ὁ δὲ Ἀκύλας τὸ συνάγων καὶ τιθεὶς, συνήγαγε καὶ ἀπέθετο εἶπεν, ἐπὶ παρακειμένου χρόνου. Deinde Cod. 264, et Syro-hex.: Ἀ. ὡς χύμα (ܐܝܟ ܐܫܝܘܬܐ). [18] Nobil., Vat. Syrus affert: ܣ. ܐܝܟ ܕܒܙܩܐ. [19] Cod. 264. [20] Syro-hex. ܐ. ܢܕܚܠܘܢ ܡܢ ܡܪܝܐ ܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ. [21] Ἀ. ὑποσταλήσονται. Sic Theodoret. et "duo MSS." Syrus Aquilae continuat: ܡܢܗ ܕܝܢ ܢܬܦܫܩܘܢ. (Syr. ܐܬܦܫܩ, *subtraxit se metu*, apte respondet Graeco ὑποστέλλεσθαι, quod non fugit Bernsteinium in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 452. Perperam Montef. ὑποσταλήσονται, *coercebuntur*, vertit.) [22] Nobil., Euseb., Theodoret. [23] Cod. 264: Σ. αὐτοῦ προστάξαντος ἕστηκεν. Ἀ. καὶ ἔστησαν. Vat. mendose affert: Σ. αὐτοῦ προστάξοντος. Ἀ. ἐνετείχατο (sic). [24] Cod. 264. Cf. Hex. ad Job. v. 12. [25] Cod. 264. Ad Aquilam cf. ad Psal. xc. 10, ubi pro Hebr. תְּאַנֶּה, *obtinget*, a radice אָנָה, idem interpres posuit μεταχθήσεται. Syrus hic affert: ܐ. ܣ. ܡܗܦܟ ܕܝܢ; quod Symmachi magis quam Aquilae versionem exprimere videtur, siquidem ܗܦܟ cum ἀνατρέπειν commutatur Prov. x. 3. xxi. 14. Nisi forte cogitandum sit de duabus Aquilae versionibus, μετήγαγε et ἠκύρωσε, quorum posterius pro Hebr. הֵנִיא edidit Aq. Num. xxx. 9. [26] Cod. 264. [27] Idem.

κύριος, εἶδε. Σ. ἐξ οὐρανοῦ ἐποπτεύων κύριος ὁρᾷ.[28]

14. מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ. *De sede habitationis suae.* Ο΄. ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ. Ἀ. ἀπὸ ἑδράσματος καθέδρας αὐτοῦ. Σ. ἀπὸ ἑδραίας (s. ἕδρας) κατοικίας αὐτοῦ.[29]

הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. *Prospicit ad omnes incolas terrae.* Ο΄. ἐπέβλεψεν ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν. Ἀ. ἐπέκυψε παρὰ πάντας καθημένους τὴν γῆν.[30]

15. הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם. *Qui format pariter cor eorum.* Ο΄. ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν. Ἀ. ὁ πλάσσων ἅμα καρδίαν αὐτῶν.[31] Σ. ὁ πλάσσων κατὰ μόνας ἑκάστην καρδίαν αὐτῶν.[32]

16. בְּרָב־חָיִל. *In multitudine roboris.* Ο΄. διὰ πολλὴν δύναμιν. Ἀ. ἐν πλήθει εὐπορίας.[33]

גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ. *Fortis non eripitur multitudine potentiae.* Ο΄. καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. Ἀ. καὶ δυνατὸς (s. δυνάστης) οὐ ῥυσθήσεται . . .[34] Σ. οὐδὲ ἀνδρεῖος διαφεύξεται διὰ πλῆθος (fort. πλήθους) ἰσχύος αὐτοῦ.[35]

17. שֶׁקֶר. *Falsitas.* Ο΄. ψευδής. Σ. ἄπιστος.[36]

וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט. *Et multitudine roboris sui non liberabit.* Ο΄. ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Σ. διὰ γὰρ πλήθους ἰσχύος αὐτοῦ οὐ διασώσει.[37] S΄. ἐν πλήθει εὐπορίας αὐτοῦ οὐ περισώσει.[38]

18. לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. *Ad exspectantes gratiam ejus.* Ο΄. τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. S΄. τοὺς πεποιθότας τῇ χάριτι αὐτοῦ.[39]

19. וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב. *Et ad sustentandum eos in fame.* Ο΄. καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ. Ἀ. καὶ τοῦ ζωῶσαι αὐτούς . . . Σ. καὶ διασῶσαι αὐτοὺς καὶ διατρέφειν ἐν λιμῷ. Ε΄. καὶ διασῶσαι αὐτούς . . .[40]

20. חִכְּתָה. *Exspectavit.* Ο΄. ὑπομένει. Ἀ. S΄. παρεδόκησε. Σ. ἀναμένει.[41]

21. בָטָחְנוּ. *Fiduciam posuimus.* Ο΄. ἠλπίσαμεν. Ἀ. ἐπεποιθήσαμεν. Σ. ἐπεποίθαμεν.[42]

22. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ. *Quemadmodum speramus in te.* Ο΄. καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ. Ἀ. καθὰ περιεμείναμέν σε. Σ. ὃν τρόπον προσεδοκήσαμέν σε.[43]

PSALM. XXXIII (Hebr. xxxiv).

1. לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ. *Davidi, quando commutavit saporem* (rationem) *suum coram Abimelech, et expulit eum, et abiit* (David). Ο΄. τῷ Δαυὶδ, ὁπότε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν. Ἀ. Ε΄. τοῦ Δαυὶδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ γεῦμα αὐτοῦ εἰς πρόσωπον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν.[1] Σ. τοῦ Δαυὶδ, ὁπότε μετεμόρφωσε τὸν τρόπον τὸν ἑαυτοῦ ἔμπροσθεν Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐκβαλὼν αὐτὸν ἀπηλλάγη.[2]

---

[28] Cod. 264. [29] Euseb., Nobil., qui Symmacho ἀπὸ ἕδρας κατοικίας αὐτοῦ tribuunt. "Alii habent ἑδραίας, quam lectionem praeponendam putamus."—*Montef.* [30] Cod. 264. Mendum codicis ἐπέκρυψε correxit Parsonsius. [31] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܓܒܠ ܐܟܚܕܐ ܠܒܗܘܢ. [32] Euseb. et "codex unus." E contrario Nobil., Vat. habent: Ἀ. Ε΄. ἅμα. Σ. ὁμοῦ; Cod. autem 264: Ε΄. ὁ πλάσας ὁμοῦ. [33] Cod. 264. [34] Syro-hex. affert: ܐ. ܘܠܐ ܡܬܦܨܐ. Cod. 264: Ἀ. Ε΄. οὐ ῥυσθήσεται. [35] Regius unus. Nobil. affert: Σ. διὰ γὰρ πλῆθος; quod ad v. 17 pertinet. [36] Cod. 264. [37] Idem. Vat. affert: Σ. διὰ γὰρ πλήθους.

[38] Cod. 264. [39] Idem. [40] Idem. [41] Sic Cod. 264. Pro παρεδόκησε, quod vix reperitur, scribendum videtur aut προσεδόκησε, aut ἐκαραδόκησε (Aq. Psal. cxxix. 5). [42] Cod. 264. [43] Idem. In codice est περιεμείναμέν σοι.

PSALM. XXXIII. [1] Euseb., Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. τὸ γεῦμα αὐτοῦ (ܛܥܡܗ). [2] Euseb. affert: Σ. τοῦ Δαυὶδ——Ἀβιμέλεχ. Syro-hex. ܣ. ܕܕܘܝܕ ܐܡܬܝ ܕܫܚܠܦ ܕܘܒܪܗ ܕܝܠܗ. ܩܕܡ ܐܒܝܡܠܟ. ܘܟܕ ܐܦܩܗ ܐܙܠ ܠܗ. Minus probabiliter Nobil.: Σ. μεμόρφωκε τὸν τρόπον αὐτοῦ.

3. תִּתְהַלֵּל. *Gloriabitur.* Ο΄. ἐπαινεθήσεται. Ἀ. καυχήσεται.[3]

4. יַחְדָּו. *Simul.* Ο΄. ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀ. ὁμοθυμαδόν.[4]

5. וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי. *Et ex omnibus pavoribus meis eripuit me.* Ο΄. καὶ ἐκ πασῶν τῶν παροικιῶν (alia exempl. θλίψεών[5]) μου ἐρρύσατό με. Ἀ. (καὶ) ἀπὸ πασῶν συστροφῶν (μου) ἀνερρύσατό με.[6] Σ. καὶ ἐκ πασῶν τῶν περιστάσεών μου ἐξείλετό με.[7] Ε΄. . . τῶν παροικιῶν μου . . .[8]

6. הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ. *Respiciunt ad eum et exhilarantur.* Ο΄. προσέλθατε πρὸς αὐτὸν, καὶ φωτίσθητε. Ἀ. ἀποβλέψατε πρὸς αὐτὸν, καὶ φωτίσθητε.[9]

10. מַחְסוֹר. *Inopia.* Ο΄. ὑστέρημα. Σ. ἔνδεια.[10]

11. כְּפִירִים רָשׁוּ. *Leunculi egent.* Ο΄. πλούσιοι ἐπτώχευσαν. Ἀ. Ε΄. σκύμνοι ἠπορήθησαν.[11]

15. וְרָדְפֵהוּ. *Et persequere illam.* Ο΄. καὶ δίωξον αὐτήν. Σ. καὶ σπεῦσον ἐπ' αὐτήν.[12]

23. בּוֹ. *In eum.* Ο΄. ἐπ' αὐτόν. Ἀ. ἐν αὐτῷ. Σ. Θ. ἐπ' αὐτῷ.[13]

PSALM. XXXIV (Hebr. xxxv).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. τῷ Δαυίδ. Ἀ. Σ. τοῦ Δαυίδ.[1]

1. רִיבָה יְהוָה אֶת־יְרִיבַי. *Litiga, Jova, cum litigatoribus meis.* Ο΄. δίκασον, κύριε, τοὺς ἀδικοῦντάς με. Ἀ. δίκασαι, κύριε, τοῖς δικαζομένοις μοι.[2]

2. צִנָּה. *Scutum.* Ο΄. θυρεοῦ. Σ. κονταρίου.[3]

3. וְהָרֵק חֲנִית וּסְגֹר לִקְרַאת רֹדְפָי. *Et exsere lanceam, et occlude* (viam) *in occursum persecutorum meorum.* Ο΄. ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. καὶ γύμνωσον λόγχην, καὶ περίφραξον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με.[4]

5. דֹּחֶה. *Impellens.* Ο΄. ἐκθλίβων. Ἀ. προωθῶν.[5]

7. כִּי־חִנָּם טָמְנוּ־לִי שַׁחַת רִשְׁתָּם. *Quoniam immerito absconderunt mihi foveam retis sui.* Ο΄. ὅτι δωρεὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν. Σ. ὅτι ἀναιτίως κατέκρυψάν μοι διαφθορὰν δικτύων αὐτῶν.[6]

חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי. *Immerito foderunt* (foveam) *animae meae.* Ο΄. μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου. Ἀ. ἀναιτίως διέρρηξαν τὴν ψυχήν μου. Σ. ἀναιτίως ὑπώρυξαν τὴν ψυχήν μου.[7] Aliter: Ἀ. δωρεὰν ὤρυξαν τὴν ψυχήν μου.[8]

8. לֹא יֵדָע. *Non cognoscat.* Ο΄. ἣν οὐ γινώσκουσι. Ἀ. οὐ γινώσκοντι. Σ. ὃ μὴ οἶδεν.[9] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[10]

בְּשׁוֹאָה יִפָּל־בָּהּ. *Cum pernicie incidat in illud.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσοῦνται ἐν αὐτῇ. Ἀ. ἐν συντριμμῷ πεσεῖται (s. πεσέτω) ἐν αὐτῷ.[11]

---

[3] Corder. in *Catena PP. GG.*, T. I, p. 592. [4] Nobil. [5] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܐܘ̈ܠܨܢܝ. [6] "Unus codex." [7] "Alter codex, et Drusius [Nobil.]."—*Montef.* Syrus, ni fallor, affert: Σ. τῶν περισπασμῶν (ܢܘ̈ܩܦܐ) μου. Vid. Eccles. ii. 26. v. 13 in Syro-hex. [8] Syro-hex. ܗ. ܐܬܘܬܒܘ̈ܬܐ ܕܝܠܝ ܀ [9] Syro-hex. ܐ. ܚܘܪܘ ܠܘܬܗ ܘܐܬܢܗܪܘ ܀ Nobil. affert: Ἀ. ἀποβλέψατε. [10] Syro-hex. ܣ. ܣܘܢܩܢܐ ܀ [11] Idem: ܐ. ܗ. ܓܘܪ̈ܝܐ ܐܬܡܣܟܢܘ ܀ [12] Idem: ܣ. ܘܐܣܬܪܗܒ ܒܬܪܗ ܀ [13] Nobil., Vat.

PSALM. XXXIV. [1] Sic "MSS." Nobil.: Ἀ. τοῦ Δαυίδ. [2] Syro-hex. ܐ. ܕܘܢ ܡܪܝܐ ܠܗܢܘܢ ܕܕܝܢܝܢ ܠܝ ܀ [3] Cod. 190 in marg. Hujus vocabuli meminit Eustath. p. 1641, 8, quasi ὑποκοριστικῶς effictum a κοντὸς, εἶδος δόρατος, quod ipsum pro Hebr. צִנָּה posuerunt LXX Ezech. xxxix. 9. Nisi forte pro Σ. κονταρίου rescribendum σκουταρίου, quod glossema est in marg. Cod. 281. Hesych. ἀσπὶς, ὅπλον πολεμικὸν, τὸ σκουτάριον. [4] Sic Nobil., Vat., Reg. unus. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܣܓܘܪ ܠܘܩܒܠܐ ܀ [5] Syro-hex. ܐ. ܕܡܕܚܦ ܕܢܚܐ ܀ [6] Sic Euseb. Nobil. affert: Σ. ἀναιτίως ὤρυξάν μοι δ. δ. αὐτῶν. [7] "Sic Euseb. Drusius [Nobil.] vero Symmachi solum lectionem affert. Duo MSS. [necnon *aliud scholium* apud Nobil.] ad Sym. habent: ἀναιτίως διέρρηξαν κ.τ.ἑ. Nempe Symmachum pro Aquila posuerunt."—*Montef.* Cod. 268, et sine nom. Cod. 264: Σ. ἀναιτίως ὑπώρυξαν. Aquilae versio est valde suspecta; nam nec Eusebius istius interp. meminit, et Syro-hex., si quid video, affert: Ἀ. δωρεὰν ὤρυξαν (s. ὑπώρυξαν; non διώρυξαν, quod Syro nostro est ܦܚܪܘ) τὴν ψυχήν μου (ܡܓܢ ܚܦܪܘ ܠܢܦܫܝ ܀). [8] Syro-hex. [9] Nobil. Vat. affert: Ἀ. οὐ γινώσκοντι. [10] Vat. [11] Syro-hex. ܐ. ܒܬܒܪܐ ܢܦܠ ܒܗ ܀

12. תַּחַת טוֹבָה. *Pro beneficio.* Ο΄. ἀντὶ καλῶν. Ἀ. . ἀγαθοσύνης. Σ. . ἀγαθοῦ. Θ. . ἀγαθῶν.[12]

שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי. *Orbitatem animae meae.* Ο΄. καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου. Ἀ. ἀτέκνωσιν τῇ ψυχῇ μου.[13] Σ. ἀντεστραμμένα κατὰ τῆς ψυχῆς μου.[14]

13. וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק. *Et ego, cum illi male habebant, vestis mea saccus.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν μοι ἐνεδυόμην σάκκον. Ἀ. καὶ ἐγὼ ἐν ἀρρωστίᾳ αὐτῶν, ἔνδυσίς μου σάκκος. Σ. ἐμοῦ δὲ ἐν ταῖς ἀρρωστίαις αὐτῶν τὸ ἔνδυμα σάκκος.[15] Θ. Ε΄. ἐγὼ δὲ ἐν τῷ παρενοχλεῖσθαι αὐτούς . . .[16]

תָשׁוּב. *Revertebatur.* Ο΄. ἀποστραφήσεται. Σ. ὑπέστρεψεν.[17]

14. כְּרֵעַ כְּאָח לִי הִתְהַלָּכְתִּי. *Ac si proximus, ac si frater mihi* fuisset, *incessi.* Ο΄. ὡς πλησίον, ὡς ἀδελφὸν ἡμέτερον οὕτως εὐηρέστουν. Σ. ὡς πρὸς ἑταῖρον, ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἀνεστράφην.[18]

כַּאֲבֶל־אֵם קֹדֵר שַׁחוֹתִי. *Ut qui luget matrem pullatus incurvabar.* Ο΄. ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην. Ἀ. ὡς πένθος μητρός . . .[19] Σ. ὡς πενθῶν ὁμομήτριον σκυθρωπῶς ἐκύφην.[20]

15. וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ. *Sed in claudicatione mea laetati sunt et convenerunt.* Ο΄. καὶ κατ' ἐμοῦ εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν. Ἀ. καὶ ἐν σκασμῷ μου ηὐφράνθησαν καὶ συνελέγησαν. Σ. σκάζοντος δέ μου ηὐφραίνοντο καὶ ἠθροίζοντο. Ε΄. καὶ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ μου ηὐφράνθησαν . . .[21]

נֶאֶסְפוּ עָלַי נֵכִים וְלֹא יָדַעְתִּי. *Convenerunt adversus me percutientes* (lingua), *et non cognovi.* Ο΄. συνήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες, καὶ οὐκ ἔγνων. Σ. συνήγοντο κατ' ἐμοῦ πλῆκται, καὶ οὐκ ᾔδειν.[22]

קָרְעוּ וְלֹא־דָמּוּ. *Proscindunt* (dictis), *et non silent.* Ο΄. διεσχίσθησαν, καὶ οὐ κατενύγησαν. Ἀ. ἔρρηξαν, καὶ οὐκ ἐσιώπησαν.[23] Σ. ἀπορρήξαντες οὐκ ἠρέμουν.[24]

16. בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק עָלַי שִׁנֵּימוֹ. *Cum profanis sannionibus placentae* (parasitis) *frendent contra me dentibus suis.* Ο΄. ἐπείρασάν με, ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμὸν, ἔβρυξαν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. Σ. ἐν ὑποκρίσει φθέγμασι πεπλασμένοις ἔπριον κατ' ἐμοῦ ὀδόντας αὐτῶν.[25]

---

[12] Nobil., Vat. Sed in hoc scriptum: Ἀ. ἀγαθοσύνην. [13] Nobil. et "duo MSS." [14] "Σ. συνεστραμμένα, et in alio cod. ἀντεστραμμένα κατὰ τῆς ψ. μου. Eusebius autem ἀνεστραμμένα."—*Nobil.* Montef. ex Euseb. et Colb. edidit ἀνεστραμμένα. Vat. habet συνανεστραμμένα. Syro-hex., ut videtur: Σ. ἀντεστραμμένα (ܦܘܪܥܢܐ, *retributiones*) κατὰ τῆς ψ. μου. [15] Euseb. et "MSS." Aquilae lectionem affert etiam Nobil. Syro-hex. utriusque interp. versiones conjunxit: ܐ. ܣ. ܠܝ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܒܟܘܪܗܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܠܒܘܫܐ ܣܩܐ. Hinc ad Sym. copulam, quae in Hexaplis aberat, assumsimus. [16] Euseb., Nobil. [17] Nobil. [18] Idem. Cod. 264 in marg. sine nom.: ὡς πρὸς ἑταῖρον, ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἀνεστρεφόμην. Pro ἀνεστράφην stat Syrus noster, qui affert: Ἀ. Σ. ὡς πρὸς ἕτερον (ܐܚܪܢܐ), ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἀνεστράφην (ܐܬܗܦܟܬ). [19] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܐܒܠܐ ܕܐܡܐ. [20] Sic sine nom. interp. Nobil., Montef. Cod. 264 haec cum prioribus, ὡς πρὸς ἑταῖρον κ.τ.έ. conjungit. Vat. autem ea diserte Symmacho tribuit, ut et Syro-hex., qui affert: ܣ. ܐܝܟ ܐܒܝܠܐ ܕܒܪ ܐܡܐ. ܟܡܝܪܐ (σκυθρωπὸς) ܪܟܢ ܗܘܝܬ. [21] Euseb., Nobil., Colb. Posterior σκοτασμῷ pro σκασμῷ perperam scribit. Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܒܡܣܟܠܢܘܬܝ ܚܕܝܢ ܗܘܘ, h.e. καὶ ἐν σκασμῷ μου ηὐφραίνοντο. (In fine Cod. C. addit ܠܝ.) [22] Theodoret., Reg. unus. Nobil. et Syro-hex.: Σ. πλῆκται (ܡܚܘܬ̈ܐ). Bar Hebraeus: Ἀ. Σ. πλῆκται, καὶ οὐκ ᾔδειν. [23] Nobil. et "MSS." Syro-hex. ܐ. ܦܪܡܘ ܘܠܐ ܫܬܩܘ. [24] Sic Nobil., et sine nom. Cod. 264. Euseb. et Colb. habent ἀπορρήσσοντες, Vat. autem ἀπορήσαντες. Denique Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܕܪܕܪܝܢ ܠܐ ܫܠܝܢ ܗܘܘ, h.e. vertente Bugato, ἀπορρεύσαντες οὐκ ἠρέμουν. Nobis quidem Syriaca sonare videntur, ἀπὸ ῥεόντων οὐκ ἠρέμουν. [25] Euseb., Colb. Pro φθέγμασι Nobilius ῥήμασι habet, quod deterius est. Cf. Hex. ad Hos. vii. 16. Idem memorat variantem inutilem ἐπηγρίουν pro ἔπριον. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܡܣܒܘܬ ܩܪ̈ܘܦܐ ܒܩܠ̈ܐ ܡܨܛܠܚܬ̈ܐ. Ad ܡܣܒܘܬ ܩܪ̈ܘܦܐ, ὑπόκρισις, cf. Hex. nostra ad Jerem. xxiii. 15. Obscurum, nec Lexicographis notum, ܡܨܛܠܚܬ̈ܐ (in Cod. C. ܡܨܛܠܝܚܬܐ scriptum) Bugatus dubitanter vertit, *familiaribus*, a verbo

17. אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה. *Domine, quousque aspicies?* Ο΄. κύριε, πότε ἐπόψῃ; Οἱ λοιποί· κύριε, πόσα ὄψῃ;[26]

יְחִידָתִי. *Solitariam meam* (animam meam). Ο΄. τὴν μονογενῆ μου. Ἀ. τὴν μοναχήν μου. Σ. τὴν μονότητά μου.[27]

18. בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ. *In populo numeroso laudabo te.* Ο΄. ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε. Ἀ. ἐν λαῷ ὀστεΐνῳ αἰνέσω σε.[28] Σ. ἐν λαῷ παμπληθεῖ αἰνέσω σε.[29]

19. שֹׂנְאַי חִנָּם. *Qui me oderunt immerito.* Ο΄. οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Ἀ. ἐχθραίνοντές με ἀναιτίως.[30]

יִקְרְצוּ־עָיִן. (Ne) *nictent oculis.* Ο΄. καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς. Ἀ. κνίζοντες ὀφθαλμῷ.[31] Σ. *Non respicient in me.*[32]

20. כִּי לֹא שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן. *Etenim non pacem loquuntur, et contra quietos terrae verba fraudum cogitant.* Ο΄. ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ᾽ ὀργῇ δόλους διελογίζοντο (alia exempl. καὶ ἐπ᾽ ὀργὴν γῆς ἐλάλουν, δόλους δὲ διελογίζοντο[33]). Ἀ. . . καὶ ἐπὶ ἀθρόα γῆς ῥήματα ἐπιθεσιῶν λογίσονται.[34] Σ. οὐ γὰρ εἰς εἰρήνην λαλοῦσιν, ἀλλὰ περὶ συναρπαγῆς ἐν τῇ γῇ λόγους δολίους λογίζονται.[35] Ε΄. ὅτι οὐκ εἰρήνην λαλοῦσι, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ γῆς ῥήματα δόλια λογίζονται.[36]

21. הֶאָח הֶאָח. *Eja, eja.* Ο΄. εὖγε, εὖγε. Ἀ. ἀὰ, ἀά.[37]

22. אַל־תֶּחֱרַשׁ. *Ne sileas.* Ο΄. μὴ παρασιωπήσῃς. Ἀ. μὴ κωφεύσῃς.[38] Σ. μὴ ἡσυχάσῃς.[39]

23. הָעִירָה וְהָקִיצָה. *Expergiscere et evigila.* Ο΄. ἐξεγέρθητι, κύριε, καὶ πρόσχες. Ἀ. ἐξεγέρθητι καὶ ἀνάστηθι.[40]

לְרִיבִי. *Ad litem meam.* Ο΄. εἰς τὴν δίκην μου. Σ. εἰς τὴν δικαίωσίν μου.[41]

24. שָׁפְטֵנִי. *Judica me.* Ο΄. κρῖνόν με. Ἀ. δίκασόν μοι.[42]

[Syriac], s. [Syriac], *domesticum fecit, suum fecit, sibi vindicavit* (Gr. οἰκειοῦσθαι), ex quo fit verbale [Syriac], *domesticus.* Sed difficile est intelligere, si πεπλασμένοις ante oculos habuerit Syrus, cur non proprio vocab. [Syriac] verterit. Ceterum Symmachum hic imitatus est Hieron. vertens: *in simulatione verborum fictorum.* [26] Euseb. Syro-hex. [Syriac]. [27] Euseb., Theodoret., Vat. (Vat. scribit: Ἀ. μονομάχην μου. Cf. ad Psal. xxi. 21.) Syro-hex. [Syriac]. [28] "Euseb. et MSS."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. ὀστεΐνῳ, τουτέστιν, ἰσχυρῷ; et sic Nobil. et Codd. 264, 268. Syro-hex. [Syriac]. [29] "Duo codd." et Theodoret. Nobil.: Σ. παμπληθεῖ. [30] Reg. unus. Euseb.: Ἀ. ἀναιτίως. [31] "Syrus noster, vertente Bugato, affert: Ἀ. *maesti oculo* ([Syriac]). Parsonsii Cod. 268 haec habet: Ἀκύλ. καὶ νεύματι διέσυραν ὀφθαλμῶν τὰ τούτου παιδεύματα; quae non tam pro ipsissimis istius interpretis verbis, quam pro explicatione eorum habenda esse quivis videt. Etiam hoc posito, haereo in vocabulo [Syriac], quod cum [Syriac], διασύροντες (cf. ad Jerem. l. 45) permutandum esse suspicor."—Haec olim scripsi in *Otio Norvic.* p. 14. Serius me docuit Vir harum literarum peritissimus, R. L. Bensly, Syriacum [Syriac] non vertendum esse *maesti,* sed *vexantes;* Aquilam vero in locis Prov. vi. 13. xvi. 30 pro קָרַץ, κνίζειν posuisse. Suidas: κνίζων, αἰτιατικῇ, λυπῶν ἢ τέμνων. Priori sensu cepit interpres Syrus. [32] Syro-hex. [Syriac]. [33] Sic Cod. 184, quocum ad literam conspirat Syro-hex. Schol. apud Nobil. et Cod. 264: Τὸ, γῆς ἐλάλουν, ἱστόρηται παρὰ τοῖς Ο΄, ἐν δὲ τοῖς ἁπλοῖς ἀντιγράφοις οὐ κεῖται. In Psalt. Gall. habetur: *Et in iracundia* ※ *terrae loquentes* : *dolos cogitabant;* unde sua finxit Grabius: καὶ ἐπ᾽ ὀργὴν ※ γῆς λαλοῦντες ◄, δόλους διελογίζοντο; quae in nullo Graeco libro leguntur. [34] Nobil., et "unus codex," qui λογίζονται scribunt. Mutavimus e Syro nostro, qui eadem Graeca in suo habuit, sed aliter cepit, vertens: [Syriac], h.e. *et super verba repentina terrae illusionum cogitabunt.* [35] Nobil., et idem codex. Cod. 264 sine nom. interp. corrupte legit: οὐ γὰρ εἰς ῥήματα λαλοῦσιν, ἀλλὰ πρὸς συνάρπαγμα ἐν γῇ κ.τ.ἑ. Accurate Syro-hex. [Syriac]. [36] Nobil., et "unus codex." [37] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. xxxix. 16. [38] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. xxvii. 1. [39] Nobil. [40] Syro-hex. [Syriac]. [41] Nobil. Pro δικαίωσιν, quod hic non quadrat, legendum videtur δικασίαν, s. διαδικασίαν. Scilicet huc pertinere videtur lectio Cod. 264: Σ. διὰ δικασίαν (διαδικασίαν), quam ad Hebr. כְּצִדְקְךָ (v. 24) affert Parsonsius. Cf. ad Psal. liv. 10. [42] Cod. 264: Ἀ. δίκασόν μου (sic).

25. בִּלַּעֲנוּהוּ. *Absorpsimus eum.* Ο′. κατεπίομεν αὐτόν. Ἀ. κατεποντίσαμεν αὐτόν.[43]

28. כָּל־הַיּוֹם. *Omni die.* Ο′. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. πᾶσαν ἡμέραν.[44]

תְּהִלָּתֶךָ. *Laudem tuam.* Ο′. τὸν ἔπαινόν σου. Ἀ. ὑμνήσει σε.[45]

Psalm. XXXV (Hebr. xxxvi).

1. לַמְנַצֵּחַ. *Praecentori.* Ο′. εἰς τὸ τέλος. Ἀ. τῷ νικοποιῷ.[1] Οὔτε ψαλμὸς, οὔτε ᾠδὴ, οὔτε τι τοιοῦτον ἐπιγέγραπται.[2]

2. נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו. *Dictum* (afflatus) *sceleris est impio in interiore cordis sui* (alia exempl. לִבּוֹ); *non est pavor Dei in conspectu oculorum ejus.* Ο′. φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ· οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Σ. φησὶ περὶ ἀσυνθεσίας τοῦ ἀσεβοῦς ἔνδοθεν ἡ καρδία μου· οὐ πρόκειται φόβος θεοῦ ἀντικρὺς τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.[3]

3. כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא. *Nam blanditur sibi in oculis suis, ad inveniendum culpam suam ad odiendum.* Ο′. ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ, καὶ μισῆσαι. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δεδόλωκεν, τοῦ εὑρεῖν κ.τ.ἑ.[4] Σ. ὅτι ἐξολισθαίνειν τὰ περὶ αὐτοῦ δοκεῖ, τοῦ εὑρεθῆναι τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ εἰς τὸ μισηθῆναι αὐτήν.[5]

4. חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב. *Desiit intelligere ad bene agendum.* Ο′. οὐκ ἐβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι. Ἀ. ἐπαύσατο . . .[6] Σ. ἀπείχετο τοῦ ἐννοεῖν εὐπραγῆσαι.[7]

5. יִתְיַצֵּב. *Sistit se.* Ο′. παρέστη. Σ. *perstitit.*[8]

רָע לֹא יִמְאָס. *Malum non aversatur.* Ο′. τῇ δὲ κακίᾳ οὐ προσώχθισε. Ἀ. κακὸν οὐκ ἀπορρίψει. Σ. κακὸν οὐκ ἀποδοκιμάσει. Θ. κακὸν οὐκ ἀπώσατο.[9]

6. אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים. *Fides tua usque ad nubes* (pertingit). Ο′. ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν. Ἀ. . . ἕως τῶν ῥοπῶν.[10] Σ. ἡ βεβαιότης σου μέχρι τῶν αἰθέρων.[11]

7. צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל. *Justitia tua* est *quasi montes Dei.* Ο′. ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ. Ἀ. δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη ἰσχυροῦ.[12]

מִשְׁפָּטֶיךָ. *Judicia tua.* Ο′. τὰ κρίματά σου. Ἄλλος· τὰ ἀκριβάσματα. Ἄλλος· τὰ προστάγματα.[13]

8. מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ. *Quam pretiosa* est *gratia tua!* Ο′. ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου. Ἀ. Σ. Ε′. τί τίμιον τὸ ἔλεός σου.[14]

---

[43] Syro-hex. ܐ. ܒܠܥܢܝܗܝ ◆. [44] Theodoret. [45] Nobil. Montef. ad תֶּהְגֶּה, Ο′. μελέτησει, perperam refert.

Psalm. XXXV. [1] Syro-hex. [2] Euseb. [3] Euseb., Nobil. Apud Euseb. Montef. edidit ὁ φόβος θεοῦ. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܐܡܪ ܥܠ ܬܘܣܒܪܬܗ ܕܪܫܝܥܐ. ܡܢ ܠܓܘ ܠܒܐ ܕܝܠܗ ܠܐ ܣܝܡܐ ܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ◆; quasi legisset, ἔνδοθεν καρδίας αὐτοῦ οὐ πρόκειται φόβος θεοῦ. [4] Euseb.: Διὸ κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν ἀνάγνωσιν, ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἴρηται δεδολωκέναι, τοῦ εὑρεῖν κ.τ.ἑ. [5] Euseb., Nobil., Colb. Pro εἰς τὸ μισηθῆναι Nobil. habet τοῦ μισηθῆναι. [6] Syro-hex. ܐ. ܒܛܠ ◆. [7] Colb. στιχηρῶς scriptus. [8] Syro-hex. ܣ. ܩܘܝܡ ◆. [9] "Has omnes lectiones afferunt quidam MSS. et Drusius [Nobil.]. Regius autem unus [cum Theodoret.] habet ἀπεδοκίμασε."—*Montef.* Nobil. affert: Ἀ. οὐκ ἀπέρριψε. Σ. κακὸν οὐκ ἀποδοκιμάσει. Θ. οὐκ ἀπώσατο. Syro-hex. ܐ. ܒܝܫܬܐ ܠܐ ܢܫܕܐ ◆ ܣ. ܠܐ ܢܣܠܐ ◆. Hujus auctoritate ἀπορρίψει pro ἀπέρριψε Aquilae vindicavimus. [10] Syro-hex. et Bar Hebr. (qui ܠܪ̈ܘܦܐ habet): ܐ. ܥܕܡܐ ܠܪ̈ܘܦܐ ◆. "Syrus interpres vocem ῥοπὰς modo reddidit ܪ̈ܘܦܐ, uti in hoc [solo] loco, modo ܢܚ̈ܠܐ, uti Psal. xvii. 12. Jerem. li. 9 etc."—*Bugat.* Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 26. [11] Euseb., Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Σ. ἡ β. σου ἕως αἰθερίων (non, ut Montef. ait, ἕως τῶν αἰθερίων), et sic Codd. Vat. et 264. Syro-hex. ܣ. ܥܕܡܐ ܠܐܐܪ̈ ◆. [12] "Ἀ. δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη ἰσχυρέ. Legitur etiam ἰσχυροῦ."—*Nobil.* "ἰσχυροῦ. Sic aliquot MSS. Sed duo Colbert., unusque Reg. ἰσχυρά; et sic etiam legit Dan. Barbarus [et Euseb.]."—*Montef.* [13] "Coislin. [et Cod. 190] ad vocem κρίματα in marg. ponit: ἀκριβάσματα, προστάγματα."—*Montef.* Cf. ad Psal. cxviii. 23. [14] Nobil. affert: Σ. τί τίμιον. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܡܐ ܝܩܝܪܐ ܛܝܒܘܬܟ ܡܪܚܡܢ ◆.

8. וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן. *Et filii hominum in umbra alarum tuarum confident.* Ο΄. οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι. Σ. υἱοὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ σκιὰν τῶν πτερύγων σου ἀμεριμνοῦσι.[15]

9. וְנַחַל עֲדָנֶיךָ. *Et torrentem voluptatum tuarum.* Ο΄. καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς σου. Σ. καὶ τὸ ῥεῖθρον τῆς παγκαρπίας σου.[16]

תַשְׁקֵם. *Potare facies eos.* Ο΄. ποτιεῖς αὐτούς. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. Ϛ΄. αὐτούς, ὁμοίως.[17]

11. מְשֹׁךְ. *Protrahe.* Ο΄. παράτεινον. Ἀ. ἕλκυσον.[18]

וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב. *Et justitiam tuam rectis corde.* Ο΄. καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. Σ. καὶ τὴν ἐλεημοσύνην σου τοῖς ἁπλοῖς τὴν καρδίαν.[19]

13. שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא־יָכְלוּ קוּם. *Illic ceciderunt patrantes iniquitatem; impulsi sunt, et nequeunt surgere.* Ο΄. ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν· ἐξώσθησαν, καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι. Ἀ. . . (οἱ ἐργαζόμενοι) ἀνωφελές . . .[20] Σ. ὅπου πίπτουσιν οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀδικίαν· ὠθοῦνται, καὶ οὐ δυνήσονται στῆναι.[21]

PSALM. XXXVI (Hebr. xxxvii).

1. לְדָוִד. Ο΄. τῷ Δαυίδ. Ἄλλοι· τοῦ Δαυίδ.[1]

1. אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים. *Ne exardescas ob malignos.* Ο΄. μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις. Ἀ. μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομένοις.[2] Σ. μὴ φιλονείκει κακούργοις.[3] Θ. μὴ παρερεθίζου . . .[4] Ε΄. μὴ ἐρεθίζου ἐν πονηρευομένοις.[5]

2. כְּיֶרֶק. *Sicut viror.* Ο΄. ὡσεὶ λάχανα. Σ. (ὡσεὶ) χλωρά.[6]

3. וּרְעֵה אֱמוּנָה. *Et pasce* (sectare) *veritatem.* Ο΄. καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς. Ἀ. Ϛ΄. καὶ νέμου πίστιν.[7] Σ. καὶ ποιμαίνου διηνεκῶς.[8] Ε΄. καὶ ποίει (s. ποίησον) πίστιν.[9]

5. גּוֹל. *Devolve.* Ο΄. ἀποκάλυψον. Ἀ. κύλιε. Σ. ἐπικύλισον.[10]

7. דּוֹם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ. *Sile Jovae, et exspecta eum.* Ο΄. ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ, καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. Ἀ. σίγησον τῷ κυρίῳ, καὶ ἀποκαραδόκει αὐτόν. Σ. ἡσύχαζε τῷ κυρίῳ, καὶ ἱκέτευε αὐτῷ.[11]

אַל־תִּתְחַר. *Ne exardescas.* Ο΄. μὴ παραζήλου. Σ. μὴ φιλονείκει.[12]

בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת. *In virum facientem fraudes.* Ο΄. ἐν ἀνθρώπῳ ποιοῦντι παρανομίας. Σ. . . ἃ ἐνθυμεῖται.[13]

10. וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־מְקוֹמוֹ. *Et attendes locum ejus.* Ο΄. καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ. Ἀ. . .

---

[15] "Sic quidam MSS."—*Montef.* Euseb. et Nobil. habent: Σ. ὑπὸ σκιὰν κ.τ.ἑ. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܪܕܝܐ ܕܦܘܢܩܐ ܕܦܐܪ̈ܐ ܕܝܠܟ. Idem in textu habet, καὶ τοὺς χειμάρρους (ܘܡ̈ܐ ܕܢܚܠܐ); in marg. autem, τὸν χειμάρρουν (ܢܚܠܐ). [17] Schol. apud Nobil. [18] Syro-hex. ܐ. ܓܪܘܪ. [19] Euseb., Nobil. [20] Syro-hex. ܐ. ܕܠܐ ܡܘܬܪ. [21] Theodoret. et "duo MSS.," qui omnes οἱ ἐργαζ. τὴν ἀνομίαν habent. Euseb. affert: Σ. ὅπου—τὴν ἀδικίαν.

PSALM. XXXVI. [1] "Sic unus."—*Montef.* Vat. vero affert: τῷ Δαυίδ· ὁμοίως οἱ Γ΄, ἡ Ε΄, καὶ ἡ Ϛ΄. [2] Euseb. Nobil. et Syro-hex.: Ἀ. μὴ διαμάχου (ܠܐ ܬܬܟܬܫ). [3] Euseb. Nobil. affert: Ε΄. Ϛ΄. Σ. μὴ φ. κ. Theodoret.: Σ. μὴ φ. [4] Theodoret., Nobil. [5] Euseb. [6] Sic Nobil. Montef. ex MSS., ut ait, affert: Σ. ὅτι ὡσεὶ χλωρὰ, quod ad Hebraea כִּי כֶחָצִיר aptat. [7] Aquilae lectionem afferunt Euseb., Nobil. Syro-hex. ܐ. ܘ. ܘܪܥܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. [8] Euseb., Nobil. [9] Syro-hex. ܗ. ܘܥܒܕ ܗܝܡܢܘܬܐ. [10] Nobil. Syrus affert: ܣ. ܥܓܘܠ. [11] "Sic [Euseb., Nobil. et] omnes praeter unum, qui ex versione Symmachi ad Aquilam posuit, καὶ ἱκέτευε αὐτόν. Ad Sym. vero Euseb. legit αὐτῷ, Drusius [Nobil.] αὐτόν."—*Montef.* Syrus tantum affert: ܐ. ܫܠܝ ܠܡܪܝܐ. [12] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܬܚܪܐ. [13] Ad verba ἐν ἀνθρώπῳ κ.τ.ἑ. Syrus noster ascripsit: ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܪܥܝܢ. Bugati versio est, *iis qui pascuntur;* quae non uno nomine contra linguam peccat. Nimirum ܐܬܪܥܝ in conjugatione Ethpeel *pastus est*, ܐܬܪܥܝ vero in Ethpaal, *cogitavit, meditatus est*, sonat, et cum Graecis vocabulis, λογίζεσθαι, βουλεύεσθαι, φρονεῖν (Zach. ix. 2), ἐνθυμεῖσθαι (Jesai. x. 7) permutatur. Praeterea in loco Psal. xxx. 14 pro זָמָּמוּ Parsons. e Cod. 264 affert: Ο΄. ἐβουλεύσαντο. Ἀ. ἐνενοήθησαν. Σ. ἐνεθυμοῦντο. His perpensis, Syri notulam, quam non ad totam clausulam, sed ad unum vocab. מְזִמּוֹת pertinere manifestum est, sic vertendam censeo: Σ. ἃ ἐνθυμεῖται. Etiam Hieron. vertit: *adversus virum qui facit quae cogitat.*

ἐπὶ τόπον αὐτοῦ. Σ. καὶ κατανοήσεις περὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ.[14]

12. זֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו. *Machinatur impius adversus justum, et frendet contra eum dentibus suis.* Ο΄. παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ βρύξει ἐπ᾽ αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Σ. ἐννοεῖ ὁ ἀσεβὴς περὶ τοῦ δικαίου, καὶ βρύχει κατ᾽ αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.[15]

13. אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ. *Dominus ridet illum.* Ο΄. ὁ δὲ κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν. Σ. καὶ ὁ κύριος καταγελάσει αὐτοῦ.[16]

14. יִשְׁרֵי־דָרֶךְ. *Rectos viae.* Ο΄. τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. ᾽Α. Σ. . . τῇ ὁδῷ.[17]

16. רַבִּים. *Plurimorum.* Ο΄. πολύν. ᾽Α. Σ. πολλῶν.[18]

17. סוֹמֵךְ. *Sustentat.* Ο΄. ὑποστηρίζει. Σ. ἀντιλαμβάνεται.[19]

18. יוֹדֵעַ יְהוָֹה יְמֵי תְמִימִים. *Novit Jova dies integrorum.* Ο΄. γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς (᾽Α. Σ. Θ. τὰς ἡμέρας[20]) τῶν ἀμώμων. Σ. προοῖδεν ὁ κύριος τὰς ἡμέρας τῶν ἀμώμων.[21]

19. רְעָבוֹן. *Famis.* Ο΄. λιμοῦ. ᾽Α. σιτοδείας.[22]

20. כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ. *Nam impii peribunt.* ᾽Α. Σ. Ο΄. ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.[23]

וְאֹיְבֵי יְהוָֹה. *Et inimici Jovae.* Ο΄. οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου. ᾽Α. Σ. καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου.[24]

20. כִּיקַר כָּרִים. *Sicut pretiosum* (pingue) *ovium.* Aliter: *Sicut decus* (gramen) *pratorum.* Ο΄. ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι. ᾽Α. ὡς τιμὴ ἀμνῶν (s. ἀρνῶν).[25] Σ. . . ὡς μονοκέρωτες.[26]

22. מְבֹרָכָיו. *Benedicti ejus.* Ο΄. οἱ εὐλογοῦντες αὐτόν. Σ. οἱ εὐλογημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ.[27]

וּמְקֻלָּלָיו. *Et maledicti ejus.* Ο΄. οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτόν. ᾽Α. Σ. οἱ δὲ καταραθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ.[28]

23. וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ. *Et viae ejus favet.* Ο΄. καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει (alia exempl. add. σφόδρα[29]). Σ. καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εὐδοκεῖται.[30]

25. נַעַר הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי. *Puer fui, etiam senui.* Ο΄. νεώτερος ἐγενόμην, καὶ γὰρ ἐγήρασα. Σ. νέος ἐγενόμην, ἀλλὰ καὶ ἐγήρασα.[31]

26. כָּל־הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה. *Quotidie miseretur et dat mutuum.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει. ᾽Α. ὅλην τὴν ἡμέραν δωρεῖται καὶ δανείζει.[32]

27. וּשְׁכֹן לְעוֹלָם. *Et habita in saeculum.* Ο΄. καὶ κατασκήνου εἰς αἰῶνα ÷ αἰῶνος. Σ. καὶ ἠρεμήσεις εἰς αἰῶνα.[33]

28. חֲסִידָיו. *Pios suos.* Ο΄. τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. Ἄλλος· τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.[34]

נִכְרָת. *Exscindetur.* Ο΄. ἐξολοθρευθήσεται. Σ. ἐξαρθήσονται.[35]

---

[14] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܐܬܪܐ ܕܝܠܗ ✧ ܣ. ܘܬܬܒܩܐ ܡܛܠ ܐܬܪܐ ܕܝܠܗ ✧. [15] Colb. unus. [16] Colb. duo. [17] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܣ. ܒܐܘܪܚܐ ✧. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܣܓܝ̈ܐܐ ✧. [19] Nobil. [20] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܝܘ̈ܡܬܐ ✧. [21] "Sic Euseb. et MSS. Drusius [Nobil.] vero, προεῖδε κύριος."—*Montef.* [22] Syro-hex. juxta Cod. A. Aquilae tribuit ܕܟܦܢܐ, quod ipsum vocab. in textu τῶν Ο΄ pro λιμοῦ posuit. Idem habet Cod. C., sed superscripto Graeco ΔCITѠΔIAC (sic). Cum vero scriba hujus cod. saepe confundat Δ et A, vix dubium esse potest, sub hac scriptura latere notam hexaplarem: ᾽Α. σιτοδείας. [23] Reg. unus, Coislin. [24] Theodoret.: ᾽Ακ. δὲ καὶ ὁ Σύμ. ἀντὶ τοῦ, δὲ, τὸν, καὶ, σύνδεσμον τεθεικότες, τοὺς αὐτοὺς ἔδειξαν ἁμαρτωλοὺς, καὶ τοῦ κυρίου ἐχθρούς. [25] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܐܝܩܪܐ ܕܐܡܪ̈ܐ ✧. [26] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܪ̈ܝܡܐ ✧. Hieron. vertit: *gloriantes ut monocerotes.* [27] Nobil.

[28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܝܛܝܢ ܕܝܢ ܕܐܬܠܛܛܘ ܡܢܗ ✧. Nobil. affert tantummodo: Σ. ὑπ᾽ αὐτοῦ; unde Montef. post Drusium edidit: Σ. καταρώμενοι ὑπ᾽ αὐτοῦ. [29] Sic Syro-hex., Cod. Alex., alii. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 21: "In Graeco *volet nimis* vos legisse dicitis; quod additum est, nec apud quenquam habetur interpretum." [30] Nobil. "Corderius legit εὐοδοῦται."—*Montef.* Fortasse ex Euthymio, qui ait: Ὁ Σύμ. δὲ, ἀντὶ τοῦ θελήσει, εὐοδώσει εἶπεν. Sed cf. ad Psal. cxlvi. 10. [31] Euseb. Nobil. affert: Σ. ἀλλὰ καί. Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܐܦ ܣܒܬ ✧. [32] Euseb., Nobil. [33] Euseb. Nobil. affert: Σ. καὶ ἠρεμήσεις. Syro-hex. ܣ. ܐܡܝܢܐܝܬ ✧, fort. διηνεκῶς, s. εἰς τὸ διηνεκές. Montef. ex Euseb. mendose edidit: Σ. καὶ ἠρ. εἰς αἰῶνα αἰῶνος. [34] Coislin. Cf. ad Psal. xi. 2. [35] Nobil., Vat.

31. לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו. *Non nutabunt gressus ejus.* Ο΄. καὶ οὐχ ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Ἀ. οὐκ ἀτονήσει (s. ἀσθενήσει) ...[36] Σ. καὶ οὐ περιτραπήσεται τὰ ὑπορθοῦντα αὐτόν.[37]

32. צוֹפֶה. *Speculatur.* Ο΄. κατανοεῖ. Σ. περισκοπεῖ.[38]

33. וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ. *Nec impium eum declarabit, cum judicat eum.* Ο΄. οὐδὲ μὴ καταδικάσαι αὐτὸν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ. Ἀ. ... ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν.[39] Σ. οὐδὲ καταδικάσει κρινόμενον.[40]

35. רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן. *Vidi impium praepotentem, et dilatantem se sicut arbor indigena viridis.* Ο΄. εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου. Ἀ. ... κατισχυρευόμενον, καὶ *corroboratum* ὡς αὐτόχθων εὐθαλής.[41] Σ. ... καὶ ὡς ἐν δρυμῷ ὁ αὐτόματος ἀνατείλας εὐθαλής.[42] S΄. εἶδον ἀσεβῆ καὶ ἀναιδῆ ἀντιποιούμενον ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα, εἰμὶ ὡς αὐτόχθων περιπατῶν ἐν δικαιοσύνῃ.[43]

36. וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ. *Et transivit, et ecce! non fuit.* Ο΄. καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν. Σ. παρελθόντος δὲ αὐτοῦ ἐφάνη ὅτι οὐκ ἔστι.[44]

37. שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם. *Custodi integritatem, et vide rectum; nam sunt reliquiae* (posteritas) *viro pacis* (s. *nam postrema viri pax*). Ο΄. φύλασσε ἀκακίαν, καὶ ἴδε εὐθύτητα· ὅτι ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ. Ἀ. ... ὅτι ἔσχατον ἀνδρὶ εἰρήνῃ.[45] Σ. φύλασσε ἁπλότητα, καὶ ὅρα εὐθύ· ὅτι ἔστι μέλλοντα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.[46]

38. וּפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה. *Peccatores autem perdentur pariter; posteritas impiorum exscindetur.* Ο΄. οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπὶ τὸ αὐτό· τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται. Ἀ. ... καὶ ἔσχατον ἀσεβῶν ἐκκοπήσεται.[47] Σ. οἱ δὲ ἀθετοῦντες ἐξαλειφθήσονται ὁμοῦ· τὰ ἔσχατα τῶν ἀνόμων ἐκκοπήσεται.[48]

39. מָעוּזָּם. *Munimentum eorum.* Ο΄. καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. Ἀ. καὶ ἰσχὺς αὐτῶν.[49]

Psalm. XXXVII (Hebr. xxxviii).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1]

---

[36] Syro-hex. ܠܐ ܡܬܡܫܟܢ ܀ .ܐ. Cf. ad Psal. xxv. 1.
[37] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܢܬܗܦܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܪܨܝܢ ܠܗ ܀ "Vocem אֲשֻׁרִים alibi Sym. expressit per τὰ κατορθοῦντα. Cf. Psal. xxxix. 3. xliii. 19. lxxii. 2, cum in versione Syro-hex. tum apud Montef."—*Bugat.* Ad τὰ ὑπορθοῦντα αὐτὸν Syrus interpres notat: "De pedibus ejus dicit." [38] Vat. Nobil. quasi scholium affert. [39] Nobil., Colb. [40] Euseb., Colb. Ad οὐδὲ μὴ καταδικάσαι αὐτὸν Syrus noster in marg. supplet ὁ ἐχθρός. [41] Syro-hex. ܐ. ܕܡܬܚܝܠ. ܘܡܬܚܣܢ ܐܝܟ ܒܪ ܐܬܪܐ ܕܥܫܝܢ ܀ Hieron. vertit: *Vidi impium robustum, et fortissimum sicut indigenam virentem.* (Pro עָרִיץ Aquila dedit κατισχυρευόμενος Psal. lxxxv. 14, et fortasse Jerem. xx. 11. Deinde Syriacum ܒܪ ܐܬܪܐ sonat αὐτόχθων Jerem. xiv. 8, et, teste Masio, Jos. viii. 33. Ad εὐθαλής cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xvii. 10.)
[42] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܕܒܥܒܐ ܗܘ ܕܡܢ ܢܦܫܗ ܕܢܚ ܥܫܝܢ ܀ Locutio Syriaca ܗܘ ܕܡܢ ܢܦܫܗ pro Graeco αὐτόματος reperitur in Syro-hex. Job. xxiv. 24, et Philox. Mar. iv. 28. Act. Apost. xii. 10. Bugatus minus recte vertit, *qui est de ea*, h. e. *indigena*, quo sensu ponitur ܗܘ ܕܡܢܗ Exod. xii. 19 in Syro-hex. [43] Nobil. affert: Schol. ἡ S΄ ἔκδοσις οὕτως εἶχεν· εἶδον κ.τ.έ. Eadem habet Vat., nisi quod ἀσεβῆ ἀναιδῆ sine copula legit. Paulo aliter Syrus noster: S΄. εἶδον ἀναιδῆ (ܡܪܚܐ) ἀντιποιούμενον (ܡܫܬܒܗܪ, *gloriantem*) καὶ ἑστῶτα ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα, εἰμὶ ὡς αὐθέντης (ܐܚܝܕܐ) περὶ πάντων (ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ) ἐν δικαιοσύνῃ. Ubi περὶ πάντων est falsa lectio, ut videtur, pro περιπατῶν. [44] Syro-hex. in continuatione: ܟܕ ܥܒܪ ܕܝܢ ܗܘ ܐܬܚܙܝ ܕܠܝܬܘܗܝ ܀ (Pro הִנֵּה Sym. ἐφάνη adhibet Gen. xxxiii. 1. Exod. iv. 6. Amos vii. 7.)
[45] Syro-hex. ܐ. ܕܚܪܝܬܐ ܠܓܒܪܐ ܫܠܡܐ ܀ Nobil. affert: Ἀ. ἔσχατον. [46] Euseb. et "MSS." Nobil. affert: Σ. φύλασσε—μέλλοντα. "Euseb. et duo MSS. habent ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ; duo autem alii MSS. ἀνδρὶ εἰρηνικῷ."—*Montef.* Cod. 268 affert: Σ. φύλασσε ἁπλότητα, καὶ ἴδε εὐθύτητα. [47] Syro-hex. ܐ. ܘܚܪܝܬܐ ܕܪ̈ܫܝܥܐ ܬܬܦܣܩ ܀ Nobil. affert: Σ. τὰ ἔσχατα. Ἀ. καὶ ἔσχατον. [48] Theodoret. et "duo MSS." Priorem clausulam affert Nobil.
[49] Syro-hex. ܐ. ܘܚܝܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀ Cf. Hex. ad Jud. vi. 26.
Psalm. XXXVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܙܡܘܪܬܐ ܕܕܘܝܕ ܀

3. נִחֲתוּ בִי. *Demissae sunt in me.* Ο΄. ἐνεπάγησάν μοι. Ἀ. *firmatae sunt in me.*[2] Σ. καθίκοντό μου.[3]

וַתִּנְחַת. *Et descendit.* Ο΄. καὶ ἐπεστήριξας. Schol. ἐπέθηκας, ἐπεσκέπασας.[4]

4. מְתֹם. *Sanitas.* Ο΄. ἴασις. Ἀ. ὁλοκληρία.[5]

מִפְּנֵי זַעְמֶךָ. *Propter indignationem tuam.* Ο΄. ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου. Ἀ. Σ. ἀπὸ προσώπου τῆς ἐμβριμήσεώς σου.[6]

מִפְּנֵי חַטָּאתִי. *Propter peccatum meum.* Ο΄. ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. Σ. διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.[7]

6. נָמַקּוּ. *Sanie diffluunt.* Ο΄. καὶ ἐσάπησαν. Σ. καὶ ἐτάκησαν.[8]

7. קֹדֵר הִלָּכְתִּי. *Atratus incedo.* Ο΄. σκυθρωπάζων ἐπορευόμην. Σ. σκυθρωπὸς περιεπάτουν.[9]

8. כִּי־כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה. *Nam ilia mea plena sunt adustionis.* Ο΄. ὅτι ἡ ψυχή μου ἐπλήσθη ἐμπαιγμῶν. Alia exempl. ὅτι αἱ ψύαι (s. ψόαι) μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων.[10] Ἀ. ὅτι αἱ λαγόνες μου ἐπληρώθησαν ἀτιμίας.[11] Σ. ὅτι αἱ ψύαι μου ἐπλήσθησαν ἀτιμίας.[12] Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (αἱ ψύαι μου).[13]

9. נְפוּגוֹתִי וְנִדְכֵּיתִי עַד־מְאֹד. *Debilitatus et contritus sum valde.* Ο΄. ἐκακώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα. Ἀ. ἐξένηψα καὶ συνετρίβην ἕως σφόδρα.[14] Σ. ὠλιγοψύχησα (s. ἐλειποψύχησα) καὶ συνεθλάσθην ἕως σφόδρα.[15]

שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי. *Rugio prae fremitu cordis mei.* Ο΄. ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου. Ἀ. ἐβρυχώμην ἀπὸ βρυγμοῦ τῆς καρδίας μου.[16]

11. סְחַרְחַר. *Circuivit* (palpitavit). Ο΄. ἐταράχθη. Ἀ. ἐρρέμβετο.[17]

גַּם־הֵם אֵין אִתִּי. *Etiam eorum non est mecum.* Ο΄. οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ. Σ. οὐδὲ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ.[18]

12. אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ. *Amici et sodales mei stant e regione plagae meae.* Ο΄. οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν. Σ. οἱ φίλοι καὶ οἱ

---

[2] Syro-hex. ܐ. ܐܬܩܢܘ ܒܝ. [3] Drusius: "Σ. καθίκεταί (sic) μου. Transcripsi ex Basilio, Homilia in hunc Psalmum. Apud interpretem Euthymii legitur, *attigerunt* [apud ipsum Euthymium a Bongiovanni editum, καθήκοντο]." Pro καθίκεται, quod non Graecum est, scripsimus καθίκοντο. Locum S. Basilii frustra indagavimus. [4] Vat. Corder. in *Catena PP.GG.*, T. I, p. 700 affert: Ἀ. καὶ ἐπέθηκας. [5] Syro-hex. ܐ. ܡܫܡܠܝܘܬܐ. Cf. Hex. nostra ad Jesai. i. 6. [6] Euseb., Nobil. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܕܚܡܬܘܬܐ ܕܝܠܟ. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xv. 17. [7] Euseb., Drusius. [8] Syro-hex. ܣ. ܘܐܬܦܫܪܘ. [9] Drusius. Reg. unus habet περιεπάτουν, correctum ex ἐπάτουν. [10] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in textu habet, αἱ ψύαι μου (ܚܨܝ̈) ἐπλήσθησαν; in marg. autem, ܡܬܢ̈ܝ, *lumbi mei.* [11] Montef. ex "MSS." et Nobil. edidit: Ἀ. ὅτι ἐπληρ. αἱ λ. μου ἀτιμίας. Cod. 268 affert: ὅτι αἱ λ. μοι ἐπληρ. ἀνομίας. Vat.: Ἀ. λαγόνες μου. [12] Nobil. affert: Σ. ὅτι αἱ ψ. μου ἐπλήσθησαν (Montef. post Drusium edidit ἐμπλήσθησαν, et in *Corrigendis* ἐνεπλήσθησαν) ἐμπαιγμάτων, ἤτοι ἀτιμίας. "Unus Reg. ἤτοι ἀτιμίας, quod est quasi scholion ex Aquilae versione desumptum: quamobrem has voces, ἢ ἀτιμίας, ex Symmachi loco expunximus."—*Montef.* Nos ἐμπαιγμάτων expunximus, quasi ex versione τῶν Ο΄ derivatum. Etiam Vat. habet: Ἀ. Σ. ἀτιμίας. Minus probabiliter Euthym.: τὰς ψόας δὲ, λαγόνας εἶπεν ὁ Σ. [13] Vat. [14] Syro-hex. ܐ. ܐܬܬܥܝܪܬ ܘܐܬܡܟܟܬ ܥܕܡܐ ܠܚܕ. Syrus noster, monente Bugato, pro ἐξένηψα mendose legit ἐξένιψα, cui, suadente contextu, passivum sensum tribuit. Hebr. נָפַג. Aquila ἐξένηψε vertit Gen. xiv. 26, ubi recte Syro-hex. ܐ. ܐܬܥܝܪ. Hieronymus, Aquilam exprimens, vertit: *evigilavi et afflictus sum nimis.* [15] Syro-hex. ܣ. ܐܬܥܘܩܬ ܘܐܬܪܥܥܬ. Plenius Bar Hebraeus: ܣ. ܐܬܥܘܩܬ ܘܐܬܪܥܥܬ ܥܕܡܐ ܠܚܕ. Brunsius vertit: Σ. ἐλειποψύχησα καὶ συνεθλήθην (!) ἕως σφόδρα, provocans ad Gen. l. c., ubi Hexapla dant: Σ. ἐλειποψύχησε. Sed Syro-hex. ad eundem locum affert: ܣ. ܐܘܥܩ ܢܦܫܗ; et Graecum ὠλιγοψύχησε, Psal. lxxvi. 4, Nostro est ܐܬܥܘܩ. Nec tamen in nostro loco ἐλειποψύχησα plane reprobamus. [16] "Sic MSS. et Drusius [Nobil.]. Duo codd. habent ἐβρυχόμην [Euthym. ἔβρυχον]."—*Montef.* Syro-hex. affert: ܐ. ܢܗܡ ܗܘܝܬ ܡܢ ܢܗܡܬܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܝ. [17] Syro-hex. ܐ. ܦܪܚ ܗܘܐ. Hieron. *fluctuabat.* Vid. Rördam ad Jud. ix. 4, et nos ad Psal. cxviii. 110, 176. [18] Vat.

ἑταῖροί μου ἐξεναντίας ἐν τῇ πληγῇ μου ἀντέστησαν.[19]

12. וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ. *Et propinqui mei e longinquo consistunt.* Ο΄. καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρόθεν ἔστησαν. Σ. καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρὰν ἔστησαν.[20]

13. וַיְנַקְשׁוּ. *Et laqueos ponunt.* Ο΄. καὶ ἐξεβιάζοντο. Ἀ. καὶ ἐγένοντο σκῶλα. Σ. *et erant adversus.*[21]

וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת. *Et quaerentes malum meum loquuntur scelera.* Ο΄. καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι ἐλάλησαν ματαιότητας. Ἀ.... κακίαν μου...[22] Σ. (καὶ οἱ) ἐκζητοῦντες τὰ κακά μου *verba insubsistentia.*[23]

15. וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת. *Et non habenti in ore suo reprehensiones.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς. Σ... διὰ στόματος αὐτοῦ ἐλέγχειν.[24]

16. הוֹחָלְתִּי. *Exspectavi.* Ο΄. ἤλπισα. Ἀ. προσεδόκων.[25]

17. עָלַי הִגְדִּילוּ. *Contra me sese efferunt.* Ο΄. ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησαν. Σ. κατεμεγαλύνοντό μου.[26]

18. כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן. *Nam ego ad claudicationem* (lapsum) *paratus sum.* Ο΄. ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος. Ἀ. ὅτι ἐγὼ εἰς πλευρὰν παρεσκεύασμαι.[27] Σ. ὅτι ἐγὼ εἰς τὸ σκάζειν παρεσκεύασμαι.[28]

18. וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי. *Et dolor meus coram me.* Ο΄. καὶ ἡ ἀλγηδών μου ἐνώπιόν μου. Σ. καὶ ἡ καταπόνησίς μου ἐξεναντίας μου.[29]

19. מֵחַטָּאתִי. *Propter peccatum meum.* Ο΄. ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου. Ἀ. ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου.[30]

20. חַיִּים עָצֵמוּ. *Vivunt,* et *roborantur.* Ο΄. ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται ὑπὲρ ἐμέ. Σ. ζῶντες ὑπερισχύουσιν.[31]

21. יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי טוֹב. *Adversantur mihi pro eo quod consector bonum.* Ο΄. ἐνδιέβαλλόν με, ἐπεὶ κατεδίωκον δικαιοσύνην. Ἀ. Σ. ἀντέκειντό μοι, ἀντὶ τοῦ σπεῦσαι εἰς ἀγαθοσύνην μοι.[32] Οἱ λοιποί· ἀγαθοσύνην.[33]

23. חוּשָׁה. *Propera.* Ο΄. πρόσχες. Οἱ λοιποί· σπεῦσον.[34]

PSALM. XXXVIII (Hebr. xxxix).

1. לַמְנַצֵּחַ לִידוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori* τῷ *Idithun canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Ἰδιθοὺν ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ Ἰδιθοὺν μελῴδημα τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.[1]

---

[19] Theodoret. Montef. e duobus Regiis edidit: οἱ φ. μου καὶ ἑταῖροί μου κ.τ.ἑ. Nobil. affert: Σ. οἱ φ. καὶ ἑτ. μου ἐξ ἐναντίας τῇ πλ. μου ἔστησαν. [20] Reg. unus. [21] Syro-hex. [illegible] Symmacho fortasse tribuendum, καὶ ἐναντιοῦντο. [22] Nobil. affert: Ἀ. κακίαν μου, κακόν μου. "Forte, Ἀ. κακίαν μου. Σ. κακόν μου."—*Drusius.* [23] Syro-hex. [illegible] Nescio an Symmachus scripserit, ῥήματα ἀνυπόστατα. Cf. nos ad Job. iv. 11. Nomen ὑπόστασις Nostro est [illegible] Psal. xxxviii. 6. Jud. vi. 4, etc. [24] Vat. Cod. 264 Aquilae tribuit. [25] Syro-hex. [illegible] [26] "Sic Colb. unus, melius quam Drusius [Nobil.] καταμεγαλύνονται."—*Montef.* [27] Syro-hex. [illegible] [28] Nobil. affert: Σ. εἰς τὸ σκάζειν παρεσκεύασμαι. Syro-hex. [illegible] [29] Syro-hex. in continuatione: [illegible] Cf. ad Psal. xxxi. 10. De Syriaco [illegible] vid. Bugat. ad Psal. xv. 4, et Middeld. ad Thren. i. 18. [30] Syro-hex. [illegible] [31] Nobil. [32] Syro-hex. [illegible] Nobil. affert: Σ. ἀντέκειντο μοι. [33] "Sic unus codex. Coislin. vero hanc notam habet: Ὠριγένης καὶ Ο΄. Θ. Ε΄. Ϛ΄. ἀγαθοσύνην. Εὐσέβιος καὶ Δ. δικαιοσύνην."—*Montef.* In fine hujus v. Syro-hex. in textu subjungit: [illegible] Sic Parsonsii Cod. 13 in marg.: ση (σημείωσον) ἐνταῦθα προσθετέον· καὶ ἀπέρριψαν τὸν ἀγαπητὸν ὡσεὶ νεκρὸν ἐβδελυγμένον. Eadem in suo legit Theodoret., exponens: ὃν γὰρ ἀγαπᾶν ἔδει κατὰ τοὺς τῆς φύσεως νόμους, τοῦτον ὡς δυσώδη νεκρὸν ἐμυσάττετο. [34] Schol. apud Nobil.

PSALM. XXXVIII. [1] Euseb. Ad Aquilam Syro-hex.

2. אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי. *Dixi, custodiam vias meas, ne peccem lingua mea.* Ο΄. εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν ἐν γλώσσῃ μου. Σ. εἶπον, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, μὴ ἁμαρτεῖν διὰ τῆς γλώσσης μου.[2] Θ. . . τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν ἐν γλώσσῃ μου.[3]

אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם. *Servabo ori meo capistrum.* Ο΄. ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακήν. Ἀ. Σ. φυλάξω τὸ στόμα μου φιμῷ.[4]

בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי. *Dum adhuc impius coram me.* Ο΄. ἐν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου. Ἀ. Σ. ἔτι ὄντος ἀσεβοῦς ἐξεναντίας μου.[5]

3. נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב. *Obmutui silentio, conticui de bono.* Ο΄. ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν. Ἀ. ἠλαλήθην, σιωπῇ ἐσίγησα ἀπὸ ἀγαθοῦ.[6] Σ. ἄλαλος ἐγενόμην, σιγῇ ἐσιωπήθην, μὴ ὢν ἐν ἀγαθῷ.[7]

נֶעְכָּר. *Commotus est.* Ο΄. ἀνεκαινίσθη. Ἀ. Σ. ἀνεταράχθη.[8]

4. חַם־לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ. *Incaluit cor meum intra me; in fervore meo exarsit ignis.* Ο΄. ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ. Σ. ἐξεθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου· ἐν τῷ ἀναπολεῖν με ἀνεκαιόμην πυρί.[9]

6. הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמַי. *Ecce! palmos dedisti dies meos.* Ο΄. ἰδοὺ παλαιὰς (alia exempl. παλαιστὰς[10]) ἔθου τὰς ἡμέρας μου. Σ. ἰδοὺ ὡς σπιθαμὰς ἔδωκας τὰς ἡμέρας μου.[11]

וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ. *Et aevum meum tanquam nihil coram te.* Ο΄. καὶ ὑπόστασίς μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου. Ἀ. καὶ κατάδυσίς μου ὡς οὐκ ἔστιν ἐναντίον σου.[12] Σ. καὶ ἡ βίωσίς μου ὡς οὐδὲν ἀντικρύς σου.[13]

אַךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם נִצָּב. *Certe universa vanitas* est *omnis homo consistens.* Ο΄. πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. Ἀ. . . . πᾶς ἄνθρωπος ἐστηλωμένος.[14] Σ. μόνον γὰρ ἀτμὸς πᾶς ἄνθρωπος ἑστώς.[15]

סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. ἀεί. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ε΄. διαπαντός. Ϛ΄. εἰς τέλος.[16]

7. יִתְהַלֶּךְ־אִישׁ. *Ambulat homo.* Ο΄. διαπορεύεται ἄνθρωπος. Σ. ἀναστρέφεται ἄνθρωπος.[17]

---

pro ὑπὲρ Ἰδιθοὺν habet τοῦ Ἰδιθούμ. Ad Symmachum pro ἐπινίκιον, quod est in Eusebio, Vat. affert ἐπινίκιος. Schol. apud Nobil.: Οἱ λοιποί· ὑπὲρ Ἰδιθούν. [2] Euseb. [3] Vat. [4] Symmachi versionem afferunt Nobil., Euseb. Eandem Aquilae, non Symmacho, tribuit Syro-hex. ܐ. ܐܛܪ ܦܘܡܐ ܕܝܠܝ ܒܒܠܡܐ. [5] Sic sub Symmachi nomine Euseb. Syro-hex. autem: ܐ. ܣ. ܟܕ ܥܕܟܝܠ ܐܝܬܘܗܝ ܪܫܝܥܐ ܠܘܩܒܠܝ. [6] Vat.: Ἀ. ἠλαλήθην. Colb. στιχηρῶς scriptus mendose affert: Ἀ. σιοπῆς σιγῆς ἀπὸ ἀγαθοῦ. Correxit Montef. [7] Euseb. Vat. affert: Σ. ἄλαλος ἐγενόμην. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܡܠܠܐ ܗܘܝܬ. ܒܫܬܩܐ ܐܫܬܬܩܬ ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܒܛܒܬܐ. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܬܙܝܥ ܡܢ ܕܘܝ. Nobilius affert: Σ. ἀνεταράχθη. Montef. pro Hebraeis וּכְאֵבִי נֶעְכָּר, *et dolor meus commotus est*, Symmacho continuat καὶ ἀνεταράχθην, Eusebium auctorem falso appellans. [9] Theodoret. Montef. edidit ἐνεκαιόμην, notans: "Ita Symmachi lectionem efferunt MSS. Duo autem Colbertini [et unus codex Theodoreti] habent ἀναπολᾶν pro ἀναπολεῖν." Nobil. ex Chrysostomo affert: Σ. ἐν τῷ ἀναπολεῖν με ἐνεκ. πυρί. Tandem Syro-hex.: Σ. *quum recordarer* (ܡܐ ܕܡܬܕܟܪ ܗܘܝܬ. Suidas: ἀναπολεῖ, ἀναμιμνήσκεται) ἀνεκαιόμην πυρί (ܝܩܕ ܗܘܝܬ ܒܢܘܪܐ). [10] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. "In libro Vaticano utrumque est; sed prior scriptura est παλαιάς, postea additum fuit στ."—*Nobil.* De recentiore scriptura silet Maius. Syro-hex. in textu habet ܙܪ̈ܬܐ, *palmos.* [11] Euseb., Theodoret., et Chrysost. apud Nobil. Syro-hex.: Σ. ὡς σπιθαμάς (ܙܪ̈ܬܐ. Cf. Middeld. ad Thren. ii. 20). Corder. in *Catena PP. GG.*, T. I, p. 721, pro σπιθαμὰς, σπιθαμιαίας habet. [12] Euseb. (qui καὶ ἡ κατ. affert), Nobil. et "duo MSS." Consentit Syro-hex. ܐ. ܘܡܥܡܕܢܘܬܝ ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܕܡܝܟ. [13] Euseb., Theodoret., Nobil. et "duo MSS." [14] Euseb., Nobil. [15] Sic Montef. Nobil. affert: Σ. ἀτμίς. Σ. ἑστώς. Euseb.: Σ. πᾶς ἄνθρωπος ἑστώς. Tandem Syro-hex.: Ἀ. Σ. μόνον γὰρ ἀτμὸς (ܗܒܠܐ) πᾶς ἄνθρωπος ἑστώς (ܕܩܐܡ, quod etiam ἐστηλωμένος sonare potest. Cf. ad Psal. xliv. 10). [16] Sic Montef. Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat, ܟܠ ܙܒܢ, quod pro ἀεὶ ponitur Jesai. xlii. 14. [17] Vat.

7. יְהֱמָיוּן. *Strepunt.* Ο΄. ταράσσεται. Σ. συνηχήσει.[18]

יִצְבֹּר. *Cumulat.* Ο΄. θησαυρίζει. Ἀ. συνέχωσεν.[19]

מִי־אֹסְפָם. *Quis colliget ea.* Ο΄. τίνι συνάξει αὐτά. Ἀ. Θ. τίς συλλέξει αὐτά.[20] Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[21]

8. וְעַתָּה מַה־קִּוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא. *Et nunc quid exspecto, Domine? spes mea in te ipsa.* Ο΄. καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου; οὐχὶ ὁ κύριος; καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοί ἐστιν. Ἀ. . . ἡ καραδοκία μου μετὰ σοῦ.[22] Σ. νῦν οὖν τί προσδοκῶ, δέσποτα; ἡ ἀναμονή μου εἰς σέ ἐστιν.[23]

9. מִכָּל־פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל אַל־תְּשִׂימֵנִי. *Ab omnibus delictis meis libera me, opprobrium insipientis ne ponas me.* Ο΄. ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκάς με. Ἀ. . . ὄνειδος ἀπορρέοντι μὴ θῇς με.[24] Σ. ἀπὸ πασῶν τῶν ἀθεσιῶν μου ἐξελοῦ με, ἐπονείδιστον ἄφρονι μὴ τάξῃς με.[25] Ε΄. . . ὄνειδος ἄφρονι μὴ δῷς με.[26]

10. נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ. *Obmutui, non aperui os meum; tu enim fecisti.* Ο΄. ἐκωφώθην, καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ εἶ ὁ ποιήσας με. Ἀ. ἠλαλήθην . . .[27] Σ. ἄλαλος ἐγενόμην, οὐκ ἀνοίξω στόμα μου· σὺ γὰρ ἐποίησας.[28]

11. נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ. *Plagam tuam; a contentione manus tuae.* Ο΄. τὰς μάστιγάς σου· ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς χειρός σου. Ἀ. Σ. τὴν ἀφήν σου, *a contentione* τῆς χειρός σου.[29]

12. עַל־עָוֹן. *Ob iniquitatem.* Ο΄. ὑπὲρ ἀνομίας. Σ. δι' ἀδικίαν.[30]

וַתֶּמֶס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ. *Et dissolvis sicut tineam desiderabile ejus.* Ο΄. καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἔθηκας ὡς σκνῖπα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ.[31] Σ. καὶ διαλύεις ὡς εὐρῶτα τὸ ἐπιθυμητὸν αὐτοῦ.[32] Ἄλλος· ἀνήλωσας. Ἄλλος· ἐταπείνωσας.[33]

אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם. *Verumtamen vanitas est omnis homo.* Ο΄. πλὴν μάτην ÷ ταράσσεται ◄ πᾶς ἄνθρωπος.[34] Ἀ. πλὴν μάτην πᾶς ἄνθρωπος.[35] Σ. μόνον ἀτμὸς πᾶς ἄνθρωπος.[36]

סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. Ε΄. *cantilena.*[37]

13. אַל־תֶּחֱרַשׁ. *Ne sileas.* Ο΄. μὴ παρασιωπήσῃς. Ἀ. μὴ κωφεύσῃς.[38] Σ. μὴ παρακούσῃς.[39] Θ. μὴ παρασιωπήσῃς.[40]

כִּי גֵר. *Nam peregrinus.* Ο΄. ὅτι πάροικος. Ἀ. ὅτι προσήλυτος.[41]

14. הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה. *Respice a me, et exhi-*

---

[18] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܐܢܫ ܡܬܕܠܚ. Cf. ad Psal. xlv. 4.
[19] Syro-hex. ܐ. ܓܘܒ. Cf. Hex. ad Exod. viii. 14.
[20] Nobil.
[21] Vat.
[22] Sic "MSS." Theodoret.: τὴν δὲ ὑπόστασιν Ἀκύλας καραδοκίαν εἴρηκεν.
[23] Euseb. Nobil. καὶ νῦν pro νῦν οὖν habet. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἡ ἀναμονή (ܣܘܟܝܐ) μου εἰς σέ ἐστιν.
[24] Euseb., Nobil. Syro-hex.: Ἀ. Σ. (dele Σ.) ἀπορρέοντι (ܠܡܬܦܪܕ) μὴ θῇς με.
[25] Euseb., Nobil.
[26] Euseb.
[27] Vat. affert: Ἀ. ἠλαλώθην (sic). Cf. ad v. 3.
[28] Euseb., Nobil. Prior habet ἀνοίξεις. Montef. male edidit τὸ στόμα μου.
[29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܚܘܬܟ ܡܢ ܚܪܝܢܐ ܕܐܝܕܟ. Vocab. ܚܪܝܢܐ Bugatus vertit *contentio*, et sic Hieron. Castell. affert: ܡܚܪܝܢܐ, *irritatio*, Sap. xvii. 9 [ubi pro συριγμὸς nescio an Syrus συρμὸς invenerit].
[30] Nobil.
[31] Syro-hex. ܐ. ܘܣܡܬ ܐܝܟ ܩܠܡܐ ܠܪ̈ܓܝܓܬܗ. Ad ܩܠܡܐ, σκνὶψ, vid. Exod. viii. 16 in Syro-hex.
[32] Nobil. Consentit Syro-hex. ܣ. ܘܫܪܐ ܐܢܬ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܐ ܠܪ̈ܓܝܓܬܗ.
[33] Colb. στιχηρῶς scriptus.
[34] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 22: "Et dicitis vos in Graeco non invenisse, *conturbatur.* Sed et hoc in LXX sub veru additum est." Deest ταράσσεται in Comp., Ald., Cod. Alex., aliis; sed legitur in Syro-hex. sine obelo.
[35] "Sic unus codex."—*Montef.* Suspecta versio. Cf. ad v. 6.
[36] Syro-hex. Symmacho continuat: ܒܪܡ ܥܡܛܐ ܟܠ ܒܪܢܫܐ.
[37] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܙܡܝܪܬܐ. Sic Syrus noster Psal. xliii. 9. xlv. 7. xlix. 6. lxxiv. 4. lxxv. 4. Syr. ܙܡܝܪܬܐ respondet Graeco χορὸς in Hex. ad Psal. xxix. 12. Hic fortasse est ᾆσμα (Origen. Opp. T. II, p. 522: ἐν οἷς τὰ διαψάλματα φέρεται, ἐν τούτοις ὁ Ἀκ. ἀντὶ τοῦ διαψάλματος πεποίηκεν, ᾆσμα), vel etiam ὑπακοή, *responsio*, Gallice *refrain*, ab ܥܢܐ, ὑπακούειν. Sed haec nimis incerta sunt.
[38] Vat.
[39] Nobil., Vat.
[40] Vat.
[41] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܓܝܘܪܐ.

larabo (vultum). Ο΄. ἄνες μοι ἵνα ἀναψύξω. Ἀ. ἔκκλινον ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἀναπνεύσω.[42] Σ. ἀπόσχου μου ἵνα μειδιάσω.[43]

14. בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי. *Antequam abeam, et non ego.* Ο΄. πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ οὐκέτι μὴ ὑπάρξω. Σ. πρὶν ἀπελθεῖν με, καὶ μὴ ὑπάρχειν.[44]

PSALM. XXXIX (Hebr. xl).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר. *Praecentori Davidi canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ . . . Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.[1]

2. קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי. *Exspectando exspectavi Jovam, et inclinavit* (aurem) *ad me, et audivit vociferationem meam.* Ο΄. ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου. Ἀ. Σ. . . καὶ ἔκλινε πρός με . . .[2] (Σ.) ἀναμένων ἀνέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσκλιθεὶς εἰσήκουσέ μου.[3] Ε΄. . . τῆς δεήσεώς μου.[4]

3. מִבּוֹר. *E fovea.* Ο΄. ἐκ λάκκου. Ἄλλος· ἐκ βόθρου.[5]

3. שָׁאוֹן. *Strepitus* (s. *perniciei*). Ο΄. ταλαιπωρίας. Ἀ. ἤχου.[6]

כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי. *Stabilivit gressus meos.* Ο΄. καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου. Ἀ. Σ. καὶ ἥδρασε τὰ ὑπορθοῦντά με.[7]

5. וְלֹא־פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב. *Et non respicit ad fastuosos et declinantes ad mendacium.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς. Ἀ. καὶ οὐκ ἔκλινε (s. ἐκλίθη) πρὸς ὁρμήματα καὶ προσκλίσεις ψεύδους.[8] Σ. καὶ οὐκ ἐξέκλινε πρὸς ἀλαζόνας καὶ νεύοντας ψεῦδος.[9]

6. רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ. *Multa fecisti tu, Jova Deus meus, mirabilia tua, et cogitationes tuas erga nos non est ordinare ad te.* Ο΄. πολλὰ ἐποίησας σὺ, κύριε ὁ θεός μου, τὰ θαυμάσιά σου, καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσεταί σοι. Σ. πάμπολλα ἐποίησας σὺ, κύριε ὁ θεός μου, τὰ τεράστιά σου, καὶ τοὺς διαλογισμούς σου τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἐκθέσθαι ἐπὶ σοῦ.[10]

אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר. *Annuntiabo et loquar, numerosiora fuerunt quam ut narrentur.* Ο΄. ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν. Σ. ἐὰν ἀπαγγέλλων καταγγέλλω, πλείω ἐστὶ τοῦ διηγηθῆναι.[11]

---

[42] Syro-hex. ܐ. ܐܣܛܝ ܡܢܝ ܘܐܬܢܦܫ. [43] Nobil. Colb. στιχηρῶς scriptus: ἀπόσχου μοι. "Marg. Cod. 264: ἀπόσχου με ἵνα μὴ διάσω. ἄφες συγχώρησιν ἀνάπαυσιν; duplici sc. lectione."—*Parsons.* Immo corrigendum ex Nobilio: ἄφες, συγχώρησον, ἀνάπαυσον; quae sunt glossae τοῦ ἄνες. [44] Nobil.

PSALM. XXXIX. [1] Syro-hex. ܣ. ܠܙܟܘܬܐ ܙܡܝܪܬܐ ܕܕܘܝܕ. Vat. affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ. Σ. ἐπινίκιος. [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܨܠܝ ܠܘܬܝ. [3] "Sic Colbert. στιχηρῶς scriptus, sine interpretis nomine: videtur autem esse Symmachi."—*Montef.* Cf. ad Psal. xxiv. 5. xxvi. 14. Pro προκληθεὶς, quod edidit Montef., Schleusnerus perspexit legendum esse προσκλιθείς. Hieron.: *et inclinatus est ad me.* [4] Vat. [5] Coislin. Sic Cod. 190 in marg. [6] Syro-hex. ܐ. ܕܩܠܐ. Cf. ad Psal. lxiv. 8. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܫܪܪ ܠܡܩܝܡܢܝ ܠܝ. Idem ad ܠܡܩܝܡܢܝ notat: ܐܘܪܚܬܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Psal. xxxvi. 31. [8] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܐܬܪܟܢ ܠܘܬ ܥܘܫܢܐ ܘܡܣܛܝܢܘܬܐ ܕܕܓܠܘܬܐ. (Syr. ܡܣܛܝܢܘܬܐ, Castello *aberratio a recta via*, ponitur pro πρόσκλισις 1 Tim. v. 21 in Philox. In loco S. Basilii apud Bar Hebr. Prooem. in Psalmos, pro Graecis, διὰ τὸ πρὸς ἡδονὴν ἐπιρρεπὲς, Syrus interpres dedit, ܡܛܠ ܡܣܛܝܢܘܬܐ ܕܠܘܬ ܒܣܝܡܘܬܐ. Graeca πρόσκλισις et ἐπιρρέπεια tanquam synonyma jungit S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 105 A.) [9] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܐܣܛܝ ܠܘܬ ܫܒܗܪܢܐ ܘܪܡܙܝܢ ܕܓܠܘܬܐ. (Pro νεύοντας fortasse scripsit Symmachus αἰνιττομένους, quod vocab. eidem interpreti vindicaturi sumus Ezech. xvii. 2. Nomen ܪܡܙܐ in Syro-hex. tam νεῦμα quam αἴνιγμα sonat.) [10] Sic Euseb. Nobil. et Vat. habent: Σ. τοὺς διαλογισμούς σου (σου om. Vat.) τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἐκθέσθαι σοι. Sed Eusebium firmat Syro-hex., qui affert: ܣ. ܘܡܚܫܒܬܟ ܕܚܠܦܝܢ ܠܐ ܐܝܬ ܠܡܣܡ ܩܕܡܝܟ. [11] Euseb. et "duo MSS." Paulo aliter Nobil.: Σ. ἐὰν ἀπαγγείλω καὶ ἐὰν λέγω, κ.τ.έ. Vat.: Σ. ἐὰν ἀπαγγείλω καὶ ἃ λέγω, κ.τ.έ. Cod. 264 in marg. sine titulo: ἐὰν ἀπαγγέλλω καὶ λέγω, κ.τ.έ. Hic

7. אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִּי. *Aures fodisti* (aperuisti) *mihi.* Ο΄. σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. Ἀ. ὠτία δὲ ἔσκαψάς μοι. Σ. ὠτία δὲ κατεσκεύασάς μοι. Ο΄. Θ. Ε΄. Ϛ΄. ὠτία δὲ κατηρτίσω μοι.[12]

8. אָז אָמַרְתִּי. *Tunc dixi.* Ο΄. τότε εἶπον. Σ. ὅτε εἶπον.[13]

בִּמְגִלַּת־סֵפֶר. *In volumine libri.* Ο΄. ἐν κεφαλίδι βιβλίου. Ἀ. ἐν εἰλήματι βιβλίου. Σ. ἐν τῷ τεύχει τοῦ ὁρισμοῦ σου.[14] Ε΄. ἐν τόμῳ βιβλίου.[15]

9. חָפַצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. *Volui, et lex tua in medio viscerum meorum.* Ο΄. ἠβουλήθην, καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας (alia exempl. κοιλίας[16]) μου. Ἀ. Θ. . . καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. Σ. προεθυμήθην τὸν νόμον σου ἔνδοθεν τῶν ἐγκάτων μου.[17]

11. חַסְדְּךָ. *Benignitatem tuam.* Ο΄. τὸ ἔλεός σου. Σ. τὴν χάριν σου.[18]

לְקָהָל רָב. *In coetu frequenti.* Ο΄. ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς. Ἀ. Θ. ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ. Σ. ἐν πληθύϊ . . .[19]

12. חַסְדְּךָ. *Benignitas tua.* Ο΄. τὸ ἔλεός σου. Σ. ἡ χάρις σου.[20]

יִצְּרוּנִי. *Custodiunt me.* Ο΄. ἀντελάβοντό μου. Σ. περιφρασσέτω με.[21] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[22]

13. וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת. *Et non possum videre.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠδυνάσθην τοῦ βλέπειν. Θ. ὥστε μὴ δύνασθαι βλέπειν.[23]

14. רְצֵה. *Velis.* Ο΄. εὐδόκησον. Ἄλλος· θέλησον.[24]

לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. *Ad auxilium meum propera.* Ο΄. εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες. Ἀ. εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.[25]

15. יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ. *Pudefiant et erubescant.* Ο΄. καταισχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν. Σ. ἐντραπείησαν καὶ ἀσχημονήσαιεν.[26]

לִסְפּוֹתָהּ. *Auferre eam.* Ο΄. τοῦ ἐξᾶραι αὐτήν. Ἀ. τοῦ συσσῦραι αὐτήν.[27]

---

quoque lectionem Eusebianam in suo habuisse videtur Syrus noster, vertens: ܣ. ܐܦ ܒܝ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐ ܐܢܐ. ܠܡ̈ܢܬܐ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܕܟܢܘܫܬܗ. [12] Sic Montef. ex Coislin. "In commentariis Graecis legitur: ὠτία δέ μοι κατηρτίσω. Scholion: ὠτία δὲ ἔσκαψάς μοι. ὠτία δὲ κατεσκεύασάς μοι."—*Nobil.* Syro-hex. in textu: ܦܓܪܐ ܕܝܢ ܐܬܩܢܬ ܠܝ. Idem in marg. affert: ܐ. ܐܕܢ̈ܐ ܕܝܢ ܚܦܪܬ ܠܝ., notans: "Omnes interpretes (ܡܦܫܩܢ̈ܐ) *aures* dixerunt, et in Hebraeo ܐܘܣܢܝܡ, ΩΣΝΑΪΜ." [13] Nobil., Coislin. [14] Sic Montef., notans: "Hic variant MSS. et Editi. Nam tres MSS. illud ἐν εἰλήματι κ.τ.ἑ. Aquilae pariter et Symmacho tribuunt. [Etiam Theodoret. ad loc., et Didymus Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 220: τὴν κεφαλίδα, εἴλημα εἰρήκασιν Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος.]. . . Eusebius [?] autem utrique, Aquilae nempe et Symmacho, suam peculiarem versionem ascribit, qualem nos edimus; quem sequuntur aliquot MSS. etiam ex iis qui priorem lectionem attulerant." Nobil. affert: Ἀ. ἐν εἰλήματι. Σ. ἐν τῷ τεύχει κ.τ.ἑ., cui adstipulantur Syro-hex. et Bar Hebraeus: ܐ. ܒܟܪܟܐ ܕܟܬܒܐ. ܣ. ܒܡܐܢܐ ܕܐܬܚܘܡܟ ܕܝܠܟ. Ad Symmachum cf. Hex. nostra ad Ezech. ii. 9. [15] Syro-hex. et Bar Hebr. afferunt: ܗ. ܒܟܘܪܣܐ ܕܟܬܒܐ. Syriacum ܟܘܪܣܐ, *quinternio chartarum, quinque foliis constans* (cf. Ceriani in *Monum. S. et P.*, T. II, p. 115) nescio an recte τόμος (ܛܘܡܘܣ, Jesai. viii. 1, et Sym. ad Jerem. xxxvi. 2) verterim. Certe Nobil. hic affert: Ἄλλος· ἐν τόμῳ. [16] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܕܟܪܣܝ. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 23: "*In medio cordis mei.* Pro quo in Graeco reperisse vos dicitis, *in medio ventris mei*, quod et in Hebraeo sic scriptum est, BATTHOCH MEAI. Sed propter euphoniam apud Latinos, *in corde*, translatum est; et tamen non debemus subtrahere quod verum est." [17] "Lectionem Aquilae habet unus codex; Symmachi Eusebius."—*Montef.* Ad Sym. Syrus affert: Σ. προεθυμήθην (ܐܬܛܝܒܬ); Nobil. autem: Σ. τῶν ἐγκάτων μου. [18] Nobil. [19] Nobil., Theodoret. et "MSS.," quorum duo habent ἐν πλήθει. [20] Syro-hex. ܣ. ܛܝܒܘܬܟ. [21] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. περιφρασσέτωσάν με (ܢܣܬܟܪܘܢܢܝ). [22] Vat. [23] Idem. [24] Colb. στιχηρῶς scriptus. Vat. in marg. habet: θέλησον, ἐπιθύμησον. [25] "Unus codex." Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 23: "*In adjutorium meum respice.* Pro quo in Graeco reperisse vos dicitis, σπεῦσον, id est, *festina*. Sed apud LXX πρόσχες, id est, *respice*, scriptum est." Lectionem σπεῦσον videre est in Cod. Alex. et aliis, necnon in versione Syro-hex. [26] Euseb. ad loc.: Ἐντρέπονται δὲ καὶ ἀσχημονοῦσιν· οὕτως γὰρ ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος· οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ δικαίου, ἐπειδὰν κ.τ.ἑ. Dan. Barbarus ex Symmacho affert, *pudefiant.* [27] Syro-hex. ܐ. ܕܐܣܚܘܦ ܠܡܚܝܘܬܗ. Cf. Hex. ad 1 Reg. xii. 25.

15. רָעָתִי. *Malum meum.* Οʹ. μοι κακά. ʼΑ. κακίαν μου. Σ. κάκωσίν μου.[28]

16. יָשֹׁמּוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם. *Obstupescant propter pudorem suum.* Οʹ. κομισάσθωσαν παραχρῆμα αἰσχύνην αὐτῶν. ʼΑ. ἀφανισθείησαν ἐπὶ πτέρναν αἰσχύνης αὐτῶν.[29]

הָאֹמְרִים לִי הֶאָח הֶאָח. *Qui dicunt mihi: Eja, eja.* Οʹ. οἱ λέγοντές μοι, εὖγε, εὖγε. ʼΑ. ... ἀὰ, ἀά. Σ. οἱ λέγοντες περὶ ἐμοῦ, εὖγε, εὖγε.[30]

Psalm. XL (Hebr. xli).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ʼΑ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל. *Beatitudines attendentis ad tenuem.* Οʹ. μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχὸν ÷ καὶ πένητα ◄. Τὸ, πένητα, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐμφέρεται.[2]

בְּיוֹם רָעָה. *In die malo.* Οʹ. ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.[3]

3. יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ. *Jova custodiet eum, et vivificabit eum.* Οʹ. κύριος φυλάξαι αὐτὸν, καὶ ζῆσαι αὐτόν. ʼΑ. Θ. κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ ζωώσει αὐτόν. Σ. κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ περισώσει αὐτόν.[4]

3. יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ. *Beatus erit in terra.* Οʹ. καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ. Σ. μακαριστὸς ἔσται ἐν τῇ γῇ.[5]

וְאַל־תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו. *Et non trades eum animae (libidini) inimicorum ejus.* Οʹ. καὶ μὴ παραδοῖ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ. ʼΑ... ἐν ψυχῇ ἐχθροῦ (αὐτοῦ). Σ. καὶ οὐκ ἐκδώσει αὐτὸν εἰς ψυχὰς ἐχθρῶν (αὐτοῦ). Θ... εἰς ψυχήν ...[6]

4. יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ. *Jova suffulciet eum.* Οʹ. κύριος βοηθήσαι αὐτῷ. ʼΑ. Θ. κύριος βοηθήσει αὐτῷ.[7]

5. אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ. *Ego dixi, Jova, miserere mei; sana animam meam, quia peccavi in te.* Οʹ. ἐγὼ εἶπα, κύριε, ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. Σ. ἐμοῦ λέγοντος, κύριε, οἰκτειρόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, καὶ εἰ ἥμαρτόν σοι.[8]

6. אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ. *Inimici mei dicebant malum de me: Quando morietur, et peribit nomen ejus?* Οʹ. οἱ ἐχθροί μου εἶπαν κακά μοι· πότε ἀποθανεῖται, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ; Σ. οἱ ἐχθροί μου ἔλεγον περὶ ἐμοῦ κακά· πότε ἀποθάνῃ, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;[9]

7. וְאִם־בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר. *Et si venerit ad visendum (me), vanum loquetur cor ejus: colliget ini-*

---

[28] Nobil. [29] Syro-hex. ܢܬܚܒܠܘܢ ܥܠ ܥܩܒܐ ܕܒܗܬܬܗܘܢ. [30] Euseb.: Ἀνθ' ὧν ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσεν, ἀὰ, ἀὰ, αὐτῇ συγχρησάμενος οὕτως ἐχούσῃ τῇ Ἑβραϊκῇ φωνῇ ... κατὰ δὲ τοὺς Οʹ, καὶ τὸν Σύμμαχον φήσαντα· οἱ λέγοντες περὶ ἐμοῦ, εὖγε, εὖγε. Nobil. minus bene affert: Σ. ἀὰ, ἀά. Cf. ad Psal. xxxiv. 21.

Psalm. XL. [1] Sic Montef. Syro-hex. affert: ʼΑ. τῷ ν. μ. τοῦ Δ. (ܙܡܝܪܬܐ). [2] Euseb. Obelo jugulat Psalt. Gall., invito Syro-hex. Montef. ex Corderio affert: Σ. μακάριος ὁ ἐννοῶν ἃ προσήκε περὶ τῶν πενήτων. Quae scholiastae deberi quivis videt. [3] Euseb., Theodoret. et Reg. unus. [4] "Hae lectiones prodeunt ex Euthymio, Eusebio et Dan. Barbaro."—*Montef.* Integram Symmachi lectionem habet Euseb. Nobil. affert: ʼΑ. καὶ ζωῶσαι. Σ. καὶ περισώσει αὐτόν. Euthymius: Ἀκύλας δὲ καὶ Θεοδ. οὐ τὸ εὐκτικὸν εἶδος, ἀλλὰ τὸ τοῦ μέλλοντος ἐπὶ τῶν ῥηθέντων ἐκδεδώκασιν· οἷον διαφυλάξει, καὶ ζήσει, καὶ τὰ τοιαῦτα. [5] Euseb. et "MSS." Nobil. affert: Σ. μακαριστὸς ἔσται. [6] Symmachi lectionem affert Euseb. Nobil.: ʼΑ. ἐν ψυχῇ ἐχθροῦ. Θ. εἰς ψυχήν. Σ. ψυχαῖς. Cod. 264: ʼΑ. ἐν ψυχῇ. Θ. εἰς ψυχάς. Σ. ἐν ψυχαῖς. Postremo Syro-hex.: ʼΑ. Σ. Θ. ἐν ψυχῇ, s. εἰς ψυχήν (ܒܢܦܫܐ). [7] "Sic MSS. et Drusius."—*Montef.* [8] Ex Euseb. Dem. Evang. p. 446, ubi Gaisfordius edidit οἰκτείρησον, male. Cf. ad v. 11. Nobil. affert: Σ. ἐμοῦ λέγοντος. Theodoret.: ἐπισημήνασθαι δὲ προσήκει, ὡς ὁ Σ. οὐκ εἶπεν, ὅτι ἥμαρτόν σοι, ἀλλὰ, καὶ εἰ ἥμαρτόν σοι. [9] Euseb. ibid. Nobil. et Vat. habent: Σ. ἔλεγον κακὰ περὶ ἐμοῦ.

quitatem sibi, egredietur foras, loquetur. Οʹ. καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ· συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει. Ἀ. (καὶ) ἐὰν ἔλθῃ τοῦ ἰδεῖν, εἰκῇ λαλήσει . . .[10] Σ. καὶ εἰσερχόμενος ἐπισκοπῆσαι, μάταια ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, ἤθροιζεν ἀδικίαν ἑαυτῇ· ἐξερχόμενος δὲ ἔξω κατελάλει.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[12]

8. יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי. *Inter se contra me mussitabant omnes odio habentes me, contra me cogitabant malum mihi.* Οʹ. ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι. Σ. ὁμοθυμαδὸν ἐψιθύριζον κατ' ἐμοῦ πάντες οἱ μισοῦντές με, περὶ ἐμοῦ ἐννοοῦντες κακά μοι.[13]

9. דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ. *Verbum nequam infusum est ei.* Οʹ. λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ. Ἀ. Εʹ. λόγος ἀποστασίας ἐκκεχυμένος εἰς αὐτόν.[14] Σ. λόγος παράνομος ἐκκέχυτο ἔνδον αὐτῶν.[15]

וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם. *Et qui decumbit, non addet surgere.* Οʹ. μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι; Ἀ. καὶ ὃς ἂν κοιμηθῇ, οὐ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι.[16] Σ. καὶ πεσὼν οὐκέτι ἀναστήσεται.[17]

10. גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בוֹ. *Etiam vir pacis meae, cui fidebam.* Οʹ. καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου, ἐφ' ὃν ἤλπισα. Ἀ. Θ. καίγε ἀνὴρ εἰρήνης μου, ᾧ ἐπεποίθησα.[18] Σ. ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ὃς εἰρήνευέ μοι, ᾧ ἐπεποίθειν.[19]

אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב. *Comedens panem meum magnificavit contra me calcaneum.* Οʹ. ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν. Ἀ. Θ. . . κατεμεγαλύνθη μου πτέρνα.[20] Σ. συνεσθίων μοι ἄρτον ἐμὸν, κατεμεγαλύνθη μου ἀκολουθῶν.[21]

11. וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם. *Tu autem, Jova, miserere mei, et erige me, ut rependam iis.* Οʹ. σὺ δὲ, κύριε, ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς. Σ. σὺ δὲ, κύριε, οἴκτειρόν με, καὶ ἀνέγειρόν με, ἵνα ἀνταποδώσω αὐτοῖς.[22]

12. בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי. *In hoc agnovi quod faveas mihi, quia non jubilat inimicus meus de me.* Οʹ. ἐν τούτῳ ἔγνων ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ (Ἀ. ἐπ' ἐμοί. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ[23]). Σ. διὰ τοῦτο γνώσομαι ὅτι θελήσεις με, ἐὰν μὴ καταλαλάξῃ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ.[24]

---

[10] Nobil., Vat. Montef., auctore Martianaeo, edidit tantum: Ἀ. καὶ ἐὰν ἔλθῃ τοῦ ἰδεῖν. [11] Euseb. Dem. Evang. pp. 466, 469. In priore loco Euseb. ἐπισκέψασθαι pro ἐπισκοπῆσαι citat, et sic edidit Montef. Nobil., Vat. afferunt: Σ. καὶ εἰσερχόμενος ἐπισκοπῆσαι, μάταια λαλεῖ. Cod. 264: Σ. τοῦ κατασκορπῆσαι (sic). Deinde Euseb. utrobique habet, ἤθροιζεν ἀδ. ἑαυτῇ; quem negligenter exscripsit Montef., ἠθρόϊσεν (sic) ἀδ. ἑαυτῷ. Restat Syrus, qui ad καὶ ἐλάλει affert: Σ. καὶ κατελάλει (ܘܡܫܥܐ ܗܘܐ). Cf. Bugat. ad Psal. xliii. 17. [12] Vat. Montef. affert: Θ. Εʹ. Sʹ. καὶ εἰ (εἰσεπορεύετο κ.τ.ἑ.) Vocula εἰ deest in Comp., Ald., Syro-hex., et libris plurimis. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 24: "Et dicitis quod *si* in Graeco non sit positum: cum manifestissime et in Hebraeo, et in cunctis interpretibus scriptum sit, et LXX transtulerint, καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν." [13] Euseb. ibid. [14] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܡܠܬܐ ܕܡܪܘܕܘܬܐ ܕܡܬܐܫܕܐ ܒܗ. [15] Euseb. Dem. Evang. p. 466. [16] Sic Euseb. Dem. Evang. p. 469, a Montef. praetermissus. Paulo aliter Nobil., Vat., et Cod. 264: Ἀ. ὃς κοιμηθῇ κ.τ.ἑ. Syrus Aquilae et Vtae continuat: ܘܡܢ ܡܫܟܒ ܠܐ ܢܘܣܦ ܠܡܩܡ; quod Graece sonare potest, καὶ ὡς ἐκοιμήθη κ.τ.ἑ. [17] Euseb. Dem. Evang. p. 466. Pro οὐκέτι ἀναστήσεται iidem tres οὐκ ἐπαναστήσεται. Sed cum Eusebio facit Syrus noster: ܣ. ܘܡܢ ܕܢܦܠ ܠܐ ܬܘܒ ܢܩܘܡ. [18] Theodoret. Euseb. in Comment. ad loc. tantummodo affert: Ἀ. ἐπεποίθησα. [19] Euseb. in Comment., necnon in Dem. Evang. p. 466; et Theodoret. Syrus affert: Σ. ἐπεποίθειν (ܐܬܬܟܝܠ). [20] Sic Montef., quonam auctore incertum. Euseb. in Comment.: Ἀντὶ δὲ τοῦ, πτερνισμὸν, παρὰ τοῖς Οʹ εἰρημένον, ἡ Ἑβραϊκὴ ἀνάγνωσις, πτέρναν, περιέχει. Οὕτως οὖν δουλεύσας τῷ Ἑβραϊκῷ ὁ Ἀκ. ἐξέδωκεν. [21] Sic Euseb. in Comment. Idem in Dem. Evang. p. 466 ἀκολούθως scripsit. Nobil. affert: Σ. κατεμεγαλύνθη μου ἀκολουθῶν. Integram lectionem, ut nos edidimus, exscripsit Syrus noster: ܣ. ܕܐܟܠ ܥܡܝ ܠܚܡܝ ܐܬܪܘܪܒ ܥܠܝ ܡܢ ܒܬܪ. [22] Euseb. Dem. Evang. p. 466. [23] Vat. [24] Euseb. ibid., ubi tamen με et ἐπ' ἐμὲ absunt, et καταλαλήσῃ sine suspicione editum. Audiamus Schleusnerum in

13. וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם. *Et me* (quod attinet) *in integritate mea sustentabis me, et collocabis me coram te in aeternum.* Ο΄. ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν (Ἀ. διὰ τὴν ἁπλότητα[25]) ἀντελάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἁπλότητα ἀντέσχου, καὶ παραστήσεις με ἔμπροσθέν σου δι᾽ αἰῶνος.[26]

אָמֵן וְאָמֵן. *Amen et amen.* Ο΄. γένοιτο, γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Σ. ἀμὴν, ἀμήν.[27]

PSALM. XLI (Hebr. xlii).

1. לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח. *Praecentori* (carmen) *didacticum filiis Core.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς Κορέ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπιστήμονος τῶν υἱῶν Κορέ. Σ... τῶν υἱῶν Κορέ.[1]

2. כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם. *Tanquam cerva rudit* (desiderat) *super alveos aquarum.* Ο΄. ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. Ἀ. ὡς αὐλὼν πεπρασιασμένος ἐπὶ ἐκχύσεις ὑδάτων.[2] Σ. ὡς σπεύδει ἔλαφος ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων.[3] Ε΄. ὃν τρόπον πεδίον πρασιασθῇ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.[4]

כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים. *Sic anima mea rudit tibi, Deus.* Ο΄. οὕτως ἐπιποθεῖ (Σ. ἱμείρεται[5]) ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ, ὁ θεός. Ἀ. οὕτως καὶ ψυχή μου πεπρασίασται πρὸς σὲ, θεέ.[6]

3. לֵאלֹהִים לְאֵל חָי. *Ad Deum, Deum vivum.* Ο΄. πρὸς τὸν θεὸν ※ τὸν ἰσχυρὸν ◂ τὸν ζῶντα.[7]

4. לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה. *Panis die ac nocte.* Ο΄. ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός. Σ. ὡς ἄρτος συντάξεώς μου δι᾽ ἡμέρας καὶ νυκτός.[8]

Nov. Thes. s. v. καταλαλέω: "Qui jubilat et triumphat de alicujus infortunio, is καταλαλεῖ [?]. Semlerus legit καταλαλάσει [!] non male." Pro καταλαλάξῃ, quod sensus omnino postulat, testatur Syrus noster, vertens: ܐܢ ܠܐ ܐܢ .ܣ. ܢܟܠܟܠ ܥܠܝܗܘܢ ܥܠܝ ✦. Cf. Hex. nostra ad Hos. v. 8. Nobil. affert: Σ. γνώσομαι. Σ. ἐὰν μή. [25] Euseb. ad loc. [26] Idem Dem. Evang. p. 466. Nobil. affert: Σ. παραστήσεις με. Syro-hex. ✦ ܘܬܩܝܡܢܝ ܩܕܡܝܟ ܠܥܠܡ .ܣ. [27] Sic Euseb. ad loc. et Nobil., sed omissa copula uterque. E contrario Vat. affert: Σ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. ἀμὴν, ἀμήν. Σ. πεπιστωμένως (ܡܗܝܡܢܐܝܬ) καὶ πεπ. Sed cf. Hex. ad Num. v. 22. Deut. xxvii. 15. Psal. lxxi. 19. Jerem. xi. 5.

PSALM. XLI. [1] Euseb. affert: Ἀ. Σ. τῶν υἱῶν Κορέ. Syro-hex. ✦ ܕܒܢܝ ܩܘܪܚ ܕܡܣܬܟܠܢܘܬܐ ܐܘܣܦ ܠܢܨܘܚܐ .ܐ. Praeterea Montef. ex Psal. iv. (immo xliv.) huc trahit: Σ. ἐπινίκιος συνέσεως τ. υ. Κορέ. Θ. εἰς τὸ νῖκος τοῖς ἠγαπημένοις τοῖς υἱοῖς Κορέ. Saltem debuerat pro τοῖς ἠγαπημένοις, συνέσεως reponere. Vid. ad Psal. xliv. 1. [2] Montef. ex Nobil. affert: Ἀ. ὡς αὐλὼν πεπρασίασται. Plenius Syro-hex.: Ἀ. ὡς αὐλὼν πεπρασιασμένος (ܐܝܟ ܐܘܠܘܢܐ ܕܡܦܪܣܐ) ἐπὶ ἐκχύσεις (ܡܦܩܬܐ. Vid. ad Psal. xvii. 16) ὑδάτων. A nomine עֲרוּגָה, *areola in horto*, πρασιά (Aq. ad Cant. Cant. v. 13. vi. 2) Aquila more suo extudit verba πρασιάζομαι, πρασιόομαι, unde πεπρασίασται h. l., et ἐπρασιώθη Joel. i. 20, quae Schleusnerus ad unicam formam πρασιάομαι imperite refert. Syrus noster pro πρασιά (Anglice, *bed*) ܡܦܪܣܬܐ adhibet Cant. Cant. v. 13, ut hic pro πεπρασιασμένος, ܕܡܦܪܣ. Montef. notat: "Hieronymus Aquilam de more secutus, αὐλὼν vertit, *areola praeparata*." Immo Hieronymi versio est: *sicut areola praeparata ad irrigationes aquarum;* ut *praeparata* ad πεπρασιασμένος referatur. [3] Nobil. affert: Σ. ὡς σπεύδει ἔλαφος. Plenius, sed sine nom. interp., Syro-hex. ✦ ܐܝܟ ܕܡܣܪܗܒܐ ܐܝܠܐ ܥܠ ܡܦܩܢܐ ܕܡܝܐ. Cf. ad Psal. i. 3. Non audiendus est Euthym. ad loc.: τὸ δὲ ἐπιποθεῖ σημαίνει τὸ σπεύδει καὶ ἐπείγεται, κατὰ τὸν Ἀκύλαν. [4] Syro-hex. affert: .ܗ. ܐܝܟ ܕܦܩܥܬܐ ܬܬܦܪܣ ܥܠ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ. Hexapla autem inde a Nobilio VItae, non Vtae, editioni tribuunt: ὃν τρόπον πεδίον πρασιασθῇ. Etiam Vat. habet: ἡ Ϛ΄. ὁμοίως. [5] Eusebius ait: Ὡμολόγουν τε διψεῖν οὐ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς σαρξὶ τὰς τούτῳ φίλας ἡδονάς· ἀλλ᾽ αὐτὴ ἡ ψυχὴ ποθεῖν καὶ ἱμείρεσθαι, κατὰ τὸν Σύμμαχον, τῆς πρὸς τὸν θεὸν πορείας. E quibus minus intellectis Montef. notam hexaplarem condidit: Ο΄. πρὸς σὲ, ὁ θεός. Σ. τῆς πρὸς τὸν θεὸν πορείας. Verum vidit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 194. Cf. Hex. ad Psal. lxii. 1. [6] Syro-hex. Aquilae continuat: ܗܟܢܐ ܘܐܦ ܢܦܫܝ ܡܦܪܣܐ ܠܘܬܟ ✦ ܐܠܗܐ. Hieron.: *sic anima mea praeparata ad te, Deus.* [7] Sic sine aster. Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall.: *ad Deum* ※ *fortem* : *vivum.* [8] Montef. post Nobil. pro ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτὸς affert: Σ. ὡς ἄρτος συντάξεώς μου. Sed versio Symmachi est unius vocabuli לֶחֶם, ut nos docuit Syro-hex. vertens: .ܣ. ܐܝܟ ܠܚܡܐ ܕܡܣܬܝܒܪܢܘܬܝ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ ✦.

5. אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי. *Horum recordor, et effundo in me animam meam.* Ο΄. ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμὲ τὴν ψυχήν μου. Σ. ταῦτα ἀναπολῶν διέχεα ἐπ' ἐμαυτὸν (τὴν ψυχήν μου).[9]

כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים. *Nam transibam cum multitudine, incedebam iis ad aedem Dei.* Ο΄. ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. 'Α. ὅτι ἐλεύσομαι ἐν συσκίῳ, προβιβάζων αὐτοὺς ἕως οἴκου τοῦ θεοῦ.[10] Σ. ὅτι ἐξελεύσομαι εἰς τὴν σκηνήν, διαβασταχθήσομαι ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ.[11]

בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג. *Cum voce jubilationis et gratiarum actionis, turbae festum agentis.* Ο΄. ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως, ἤχου ἑορταζόντων. 'Α. ἐν φωνῇ αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας ὄχλου ἑορτάζοντος.[12] Σ. μετὰ φωνῆς εὐφημίας καὶ ἐξομολογήσεως πλήθους πανηγυριζόντων.[13]

6. מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי. *Cur depressa es, anima mea, et strepis apud me?* Ο΄. ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου; καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; 'Α. τί κατακύπτεις, ψυχή μου, καὶ ὀχλάζεις ἐπ' ἐμέ;[14] Σ. τί κατακάμπτῃ, ἡ ψυχή μου; καὶ τί θορυβῇ κατ' ἐμοῦ;[15]

6. הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו. *Spera in Deum, quia adhuc celebrabo eum, salutes faciei meae.* Ο΄. ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ※ ἔτι ◀[16] ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου. 'Α. ἀνάμεινον τὸν θεόν, ὅτι (ἔτι) ὁμολογήσομαι αὐτῷ ταῖς σωτηρίαις τοῦ προσώπου αὐτοῦ.[17] Σ. ἀνάμεινον τὸν θεόν, ὅτι διηνεκῶς ἐξομολογήσομαι αὐτῷ τὰς σωτηρίας τοῦ προσώπου αὐτοῦ.[18]

פָּנַי וֵאלֹהָי (Masora, פָּנָיו : אֱלֹהָי). *Faciei meae, et Deus meus.* Ο΄. τοῦ προσώπου μου, ὁ θεός μου. 'Α. (τοῦ) προσώπου αὐτοῦ, θεός μου. Σ. Θ. (τοῦ) προσώπου αὐτοῦ, ὁ θεός μου. Ε΄. τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ θεός μου. S΄. προσώπου αὐτοῦ, καὶ θεός μου.[19]

7. עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר. *In me anima mea dejecta est, propterea quod tui recordor de terra Jordanis et de Hermon de monte pusillo.* Ο΄. πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαί σου ἐκ γῆς Ἰορδάνου, καὶ Ἑρμωνιεὶμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ. 'Α. ... κατακύψει ...[20] Σ. ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου κατατήκεται, ὅταν ἀναμιμνήσκωμαί σου ἀπὸ γῆς Ἰορ-

---

9 "Sic MSS. et Drusius."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. ἀναπολῶν. 10 Sic Theodoret. juxta Cod. 3; nam textus ejus offert: 'Α. ἐξελεύσομαι ἐν σ. παραβιβάζων κ.τ.έ. Etiam Nobil.: 'Α. ἐν συσκίῳ παραβιβάζων κ.τ.έ. Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܒܡܛܠܠܐ ܒ ܡܥܒܪ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ. Scilicet hic interpres Symmacho tribuit, quae Aquilae propria sunt, et vice versa. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 322: "Sunt qui legant אֲדַדֵּם in Piel, *ducebam eos*, nec spernenda haec scriptura, quanquam facilior. Ita Aq. προβιβάζων." Hieron. *tacebo* (אֱדֹּם). 11 Euseb. Nobil. affert: Σ. διαβασταχθήσομαι (*gestabor per multitudinem*) ἕως τοῦ οἴκου. Mendose Cod. 264: Σ. διαβὰς σταθήσομαι ἕως τ. ο. τ. θ. Syro-hex. (ἐλεύσομαι) ܐ. ܡܛܠ ܕܐܙܠ ܐܢܐ. ܒܡܣܒܥܐ ܐܬܛܥܢ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ. 12 Euseb., Theodoret., Nobil. Syrus affert: 'Α. μετὰ φωνῆς εὐφημίας (ܥܡ ܩܠܐ ܕܬܘܒܚܐ); quod Symmachi est. Cf. ad Psal. cxxv. 2, 5. 13 Euseb., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܕܣܘܓܐܐ ܕܥܐܕܝܢ, h.e. πλήθους ἑορταζόντων, ut videtur. 14 Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܐ ܡܬܟܦܦܐ ܢܦܫܝ ܘܡܟܪܝܐ ܠܝ ܒܟܠ. Nobil. affert: 'Α. τί κατακύπτεις; Ad ὀχλάζεις cf. Hex. ad Psal. lviii. 7, 15. Jerem. iv. 19. (Syr. ܐܟܪ usitate commutatur cum Graecis ὀχλεῖν, ἐνοχλεῖν, παρενοχλεῖν; sed in loco Prov. vii. 11 pro ὀχλάζουσα Noster ܡܟܪܝܢܝܬܐ dedit.) 15 Euseb. Nobil. affert: Σ. τί κατατήκῃ; Cf. ad vv. 7, 12. Sed pro κατακάμπτῃ stat Syro-hex. ܣ. ܠܡܢܐ ܡܬܟܦܦܐ ܢܦܫܝ. ܐܝܟ ܡܬܥܝܩܐ ܘܡܬܟܪܝܐ ܢܦܫܝ ܥܠܝ. 16 Sic Psalt. Gall., invitis libris Graecis. 17 Syro-hex. Aquilae continuat: ܣܒܪ ܠܐܠܗܐ ܡܛܠ ܕܐܘܕܐ ܠܗ. Nobil. affert: 'Α. ἀνάμεινον τ. θ. ὅτι διηνεκῶς ὁμολ. αὐτῷ. Sed vix credibile est, tam Aquilam quam Symmachum עַד pro עוֹד vertisse. Reliqua, ταῖς (non, ut Montef., ταῖς δὲ) σωτηρίαις τ. π. α., Eusebio debentur. 18 Euseb. Syro-hex. Symmacho continuat: ܣܒܪ ܠܐܠܗܐ ܡܛܠ ܕܐܡܝܢܐܝܬ ܐܘܕܐ ܠܗ. ܦܘܪܩܢܐ ܕܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܗ. 19 Vat. 20 Syro-hex. ܐ. ܬܬܟܦܦ.

δάνου, καὶ ἀπὸ Ἑρμωνιεὶμ, ὄρους μικροτάτου.[21] Ε΄. . . ταπεινοῦται . . .[22]

8. תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. *Fluctus ad fluctum vocat ad vocem cataractarum tuarum.* Ο΄. ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρρακτῶν σου. Σ. ἄβυσσος ἀβύσσῳ ἀπήντα ἀπὸ ἤχου τῶν κρουνῶν σου.[23]

כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ. *Omnes fractiones* (fluctus) *tuae et undae tuae super me transierunt.* Ο΄. πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον. Ἀ. πάντες οἱ συντριμμοί σου . . .[24] Σ. πᾶσαι αἱ καταιγίδες σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπάνω μου παρῆλθον.[25]

9. יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ. *Interdiu mandabit Jova benignitatem suam.* Ο΄. ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Σ. καθ' ἡμέραν ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ.[26]

וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי. *Et noctu canticum ejus mecum* erit. Ο΄. καὶ νυκτὸς δηλώσει παρ' ἐμοί. Ἀ. καὶ ἐν νυκτὶ ᾆσμα αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ.[27] Σ. καὶ κατὰ νύκτα ᾠδὴ παρ' αὐτοῦ.[28]

10. סַלְעִי. *Petrae meae.* Ο΄. ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Ἀ. Σ. πέτρα μου.[29]

לָמָּה־קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב. *Quare atratus eo in oppressione inimici?* Ο΄. ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου; Σ. ἱνατί σκυθρωπὸς περιπατῶ θλίβοντος ἐχθροῦ;[30]

11. בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי. *Cum contritione in ossibus meis.* Ο΄. ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου. Ἀ. ἐν τῷ φονεῦσαί με ἐν ὀστέοις μου.[31] Σ. ὡς σφαγὴν διὰ τῶν ὀστέων μου.[32] Θ. ἐν τῷ συνθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου.[33]

חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי. *Probro affecerunt me inimici mei.* Ο΄. ὠνείδισάν με οἱ θλίβοντές με (alia exempl. οἱ ἐχθροί μου[34]). Ἀ. . . οἱ ἐνδεσμοῦντές με.[35] Σ. ὠνείδιζόν (με) οἱ ἐναντίοι μου.[36]

12. מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי. Ο΄ ut v. 6. Ἀ. τί κατακύπτεις . . . . Σ. τί κατατήκῃ, ἡ ψυχή μου; καὶ τί θορυβῇ κατ' ἐμοῦ;[37]

כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ. Ο΄. ὅτι ※ ἔτι ◄[38] ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.

יְשׁוּעֹת פָּנַי. Ο΄. Θ. ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου.[39] Alia exempl. σωτήριον τοῦ προσώπου μου.[40]

וֵאלֹהָי. Ο΄. ※ καὶ ◄ ὁ θεός μου.[41]

PSALM. XLII (Hebr. xliii).

1. Ο΄. ÷ ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ◄. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

---

[21] Euseb., Theodoret. Syrus affert: ܡܢ ܚܪܡܘܢ ܛܘܪܐ ܙܥܘܪܐ. [22] Syro-hex. ܡܬܡܟܟ. [23] Euseb., Theodoret., Nobil. Pro ἀπήντα Euseb. ἀπαντᾷ habet, invito Syro-hex. ܬܗܘܡܐ ܠܬܗܘܡܐ ܦܓܥ ܗܘܐ. ܡܢ ܩܠܐ ܕܢܒܘܥܝܟ. [24] Syro-hex. ܐ. ܟܠܗܘܢ ܬܒܪܝܟ. Nobil. affert: Ἀ. οἱ συντριμμοί σου. [25] Euseb., Theodoret. Nobil.: Σ. αἱ καταιγίδες σου. Syro-hex. (ἐπ' ἐμὲ) ܥܠܝ. [26] Vat. [27] Euseb. [28] Nobil., Vat. Apud LXX pro δηλώσει, ᾠδὴ αὐτοῦ (s. αὐτῷ) est in Comp., Ald., Cod. Alex., aliis; Syro-hex. ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܝܠܗ. [29] Euseb., Nobil. Syrus affert: Σ. πέτρα μου (ܫܘܥܐ ܕܝܠܝ). [30] Euseb. [31] Nobil. Syro-hex. vero: Ἀ. ἐν τῷ φονεύεσθαί με (ܟܕ ܡܬܩܛܠ ܐܢܐ) κ.τ.ἑ. (Sic Codd. A. et B. Cod. C. habet, ܟܕ ܡܬܓܡܪ ܐܢܐ, *quum consumerer*, quod scribae imputandum videtur.) Hieron. vertit: *cum me interficerent.* [32] Sic Nobil. Euseb.: Σ. ὡς σφαγὴν τῶν ὀστῶν μου. [33] Vat. [34] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܒܥܠܕܒܒܝ. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 25: "*Qui tribulant me.* Pro quo vos invenisse dixistis, οἱ ἐχθροί μου, id est, *inimici mei;* cum et apud LXX scriptum sit, οἱ θλίβοντές με, et apud Hebraeos SORORAI." [35] Syro-hex. ܐ. ܗܢܘܢ ܕܐܣܝܪܝܢ ܠܝ. Cf. ad Psal. vi. 8. Montef. Aquilae continuat: ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου; de auctore nihil certi afferens. [36] Euseb. [37] Nobil. affert: Ἀ. τί κατακύπτεις; Σ. τί κατατήκῃ; Plenius Syro-hex. ܣ. ܠܡܢܐ ܡܬܦܫܪܐ ܢܦܫܝ ܘܠܡܢܐ ܡܫܬܓܫܐ ܥܠܝ. [38] Sic Syro-hex. et Psalt. Gall., invitis libris Graecis. "Dicitis, *adhuc*, in Graeco non inveniri. Quod sub asterisco additum est."—*Hieron.* ibid. Montef. Aquilae vindicat, ὅτι ἔτι ἐξομολ. αὐτῷ, sed vereor ne sine idoneo auctore. [39] Coislin. [40] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Eandem lectionem Aquilae tribuit Montef. [41] Syro-hex. ※ ܘܐܠܗܝ ◄. Rectius, ut videtur, Psalt. Gall. ※ *et*: *Deus meus.*

PSALM. XLII. [1] Vat. Obelo notat Psalt. Gall.

Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις ὁ ψαλμὸς, διὸ οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐπιγραφὴν ἔχει.[2]

1. שָׁפְטֵנִי. *Judica me.* Ο΄. κρῖνόν με. Σ. κρῖνόν μοι.[3]

וְרִיבָה רִיבִי. *Et litiga litem meam.* Ο΄. καὶ δίκασον τὴν δίκην μου. Σ. καὶ ὑπερδίκησον τῆς δίκης μου.[4]

מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי. *A viro fraudis et iniquitatis libera me.* Ο΄. ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί με. Ἀ. ἀπὸ ἀνδρὸς ἐπιθέσεως καὶ παρανομίας διασώσεις με.[5]

2. מָעֻזִּי. *Munimenti mei.* Ο΄. κραταίωμά μου. Σ. σωτηρία μου. Ἄλλος· ἰσχύς μου.[6]

בְּלַחַץ אוֹיֵב. *In oppressione inimici.* Ο΄. ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου. Ἀ. ἐν προσθλίψει ἐχθροῦ. Θ. ἐν τῷ ἐκθλίβειν ἐχθρόν.[7]

3. שְׁלַח־אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל־הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ. *Mitte lucem tuam et veritatem tuam; illae ducant me, adducant me ad montem sanctum tuum et ad tabernacula tua.* Ο΄. ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου· αὐτά με ὡδήγησαν, καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν σου καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.[8]

4. וְאָבוֹאָה אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר. *Et introibo ad altare Dei, ad Deum laetitiae exsultationis meae; et celebrabo te cum cithara.* Ο΄. καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου· ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ. Σ. ἵνα ἔλθω πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθυμίας (s. εὐθηνίας) μου, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι μετὰ ψαλτηρίου.[9]

אֱלֹהִים אֱלֹהָי. *Deus, Deus meus.* Ο΄. ὁ θεὸς ὁ θεός μου. Ἀ. θεὲ [μου] θεέ μου. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ε΄. ὁ θεός μου ὁ θεός μου.[10]

5. מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי. Ο΄ ut Psal. xli. 6. Σ. τί καταρρέεις, ψυχή μου; καὶ τί θορυβεῖς ἐπ' ἐμέ;[11] Ε΄. (τί) ταπεινοῦσαι...[12]

הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי. Ἀ. ἀνάμεινον τὸν θεόν...[13] Σ. ἀνάμεινον τὸν θεὸν, εἰσαεὶ γὰρ ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, τῇ σωτηρίᾳ τοῦ προσώπου μου, καὶ τῷ θεῷ μου.[14]

Psalm. XLIII (Hebr. xliv).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל. *Praecentori filiis Core (carmen) didacticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν [ψαλμός].[1] Ἀ.

---

[2] Euseb., qui insuper notat: ἀλλὰ καὶ ὅτι μέρος ἔοικεν εἶναι τοῦ πρὸ αὐτοῦ, δεδήλωται ἔκ τε τῶν ὁμοίων ἐν ἀμφοτέροις λόγων, καὶ ἐκ τῆς ἐμφεροῦς διανοίας. [3] Idem. [4] Idem. Nobil. affert: Σ. καὶ ὑπερδίκησον. Agellius et Vat. ὑπερνίκησον, male. Cf. ad Psal. cxviii. 154. [5] Syro-hex. ܐ. ܡܢ [Syriac] ܀. Nobil. affert: Ἀ. ἀπὸ — παρανομίας. [6] Coislin. *Alius* fortasse est Aquila. Cf. Hex. ad Jud. vi. 26. [7] Vat. Cod. 264 affert: Ἀ. ἐν τῷ προσθλίψειν ἐχθρόν. Symmachi versionem e Psal. xli. 10 repetit Montef. [8] "Sic unus ex Colbertinis, qui tres tantum priores interpp. commemorat. Theodoretus vero ait οἱ λοιποί [immo οἱ ἄλλοι]. Agellius demum hanc versionem Vtae etiam editioni tribuit."—*Montef.* Vat. affert: Σ. ἅτινα ὁδηγήσει με καὶ ἄξει με. Ἀ. Ε΄. εἰσαξούσ με (sic). [9] Theodoret., Reg. unus, et Colb. στιχηρῶς scriptus. Syrus affert: ܣ. ܠܒܣܝܡܘܬܐ [Syriac] ܀; h.e. τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθηνίας μου. [10] Vat. [11] Euseb. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. τί κατέρρευσας ([Syriac]) ψυχή μου; καὶ τί ἐθορύβησας ([Syriac]) ἐπ' ἐμέ; Nobil. affert: Σ. καταρρεῖς. [12] Nobil. [13] Syro-hex. ܐ. ܣܟܝ ܠܐܠܗܐ ܀. [14] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. τῆς σωτηρίας (ܕܦܘܪܩܢܐ) τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ θεός μου (ܘܐܠܗܝ. Cod. C. habet ܘܕܐܠܗܝ). In textu LXXvirali Syro-hex. affert: ὅτι ※ ἔτι ◂ ἐξομολογήσομαι; Psalt. Gall. vero: *quoniam* ※ *adhuc*: *confitebor*; et mox: ※ *et*: *Deus meus*.

Psalm. XLIII. [1] Vox ψαλμὸς est in Ed. Rom. et Syro-hex., sed abest a Comp., Ald., et libris plurimis. Euseb.:

τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ ἐπιστήμης. Σ. ἐπινίκιος τῶν υἱῶν Κορὲ σύνεσις.[2]

2. בִּימֵי קֶדֶם. *In diebus antiquitatis.* Ο΄. ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις. Ἀ. ἐν ἡμέραις ταῖς ἀρχῆθεν. Ἄλλος· ἐν ἡμέραις ταῖς πρίν.[3]

3. תָּרַע לְאֻמִּים. *Male fecisti populis.* Ο΄. ἐκάκωσας λαούς. Ἀ. ἐκάκωσας φῦλα.[4]

וַתְּשַׁלְּחֵם. *Et emisisti eos.* Ο΄. καὶ ἐξέβαλες αὐτούς. Ἀ. καὶ ἐξαπέστειλας αὐτούς. Σ. καὶ ἐξήλασας αὐτούς.[5]

4. בְחַרְבָּם. *Gladio suo.* Ο΄. ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν. Ἄλλος· ἐν τῇ μαχαίρᾳ αὐτῶν.[6]

וְאוֹר. *Et lux.* Ο΄. καὶ ὁ φωτισμός. Ἄλλος· καὶ τὸ φῶς.[7]

5. אַתָּה־הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים. *Tu ipse rex meus es, Deus.* Ο΄. σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου. Ἀ. σὺ εἶ ὁ βασιλεύς μου, θεέ μου.[8] Σ. σὺ εἶ βασιλεύς μου, ὁ θεός.[9] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[10]

צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב. *Praecipe salutes Jacobi.* Ο΄. ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας Ἰακώβ. Σ. ἔντειλαι περὶ τῆς σωτηρίας Ἰακώβ.[11]

6. צָרֵינוּ. *Adversarios nostros.* Ο΄. τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν. Ἄλλος· τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.[12]

6. נָבוּס. *Conculcabimus.* Ο΄. ἐξουδενώσομεν. Ἀ. Σ. συμπατήσομεν.[13] Ἄλλος· κατακρατήσομεν.[14]

7. אֶבְטָח. *Fiduciam pono.* Ο΄. ἐλπιῶ. Ἄλλος· πέποιθα.[15]

8. כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ. *Quoniam servasti nos.* Ο΄. ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς. Ἄλλος· ὅτι ἔσωσας ἡμᾶς.[16]

9. בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ כָל־הַיּוֹם. *Deum laudabimus quotidie.* Ο΄. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἀ. ἐν τῷ θεῷ καυχησόμεθα . . . Σ. τὸν θεὸν ὑμνοῦμεν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.[17]

לְעוֹלָם. *In aeternum.* Ο΄. εἰς τὸν αἰῶνα. Θ. δι' αἰῶνος.[18]

סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. cantilena.[19]

10. אַף־זָנַחְתָּ. *Adeo repudiasti.* Ο΄. νυνὶ δὲ ἀπώσω. (Ἀ.) καίπερ ἀπώσω. (Σ.) ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἀπεβάλου. Ἄλλος· καίγε ἀπώσω.[20]

וְלֹא־תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ. *Et non egrederis in exercitibus nostris.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν. Σ. καὶ οὐ προέρχῃ ἐν τοῖς στρατεύμασιν ἡμῶν.[21]

11. תְּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר מִנִּי־צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסוּ לָמוֹ.

Ἀλλ' οὐδὲ οἱ προκείμενοι λόγοι ψαλμὸν κατὰ τὴν προγραφὴν περιέχουσιν, οὐδὲ ᾠδὴν, οὐδὲ ὕμνον, οὐδέ τι τῶν τοιούτων. [2] Vat. Syro-hex. affert: Σ. ἐπινίκιος τοῖς υἱοῖς Κορὲ συνέσεως. Cf. ad Psal. xli. 1. [3] Chrysost.: Ἄλλος ἑρμηνευτής φησιν· ἐν ἡμ. ταῖς πρίν. Ἄλλος· ταῖς ἀρχῆθεν. Proculdubio hic est Aquila. Cf. ad Psal. lxvii. 34. lxxvii. 2. cxviii. 152. [4] "Ἄλλος· ἐκάκωσας φῦλα. Sic Reg. unus."—*Montef.* Syro-hex. ܐ. ܥܡ̈ܡܐ. [5] Nobil. et Regii duo. [6] Chrysost. [7] Idem. [8] Vat. [9] S. Cyril. Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. III, p. 312. Vat. affert: Σ. Sʹ. σὺ εἶ βασιλεῦ (sic) μου ὁ θεός. Euseb.: Σ. σὺ ὁ β. μου, ὁ θ. [10] Vat. [11] Euseb., Theodoret., Cyril. Alex., Nobil. [12] Chrysost. Cf. ad Psal. vii. 5, 7. [13] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܕܘܫ. [14] Chrysost.: Ἕτερος ἑρμηνευτὴς ἔλεγε, κατακρατήσομεν· τὴν κατὰ κράτος νίκην, τὴν χωρὶς ἀγωνίας παράταξιν . . δεικνύς. Sic edebatur ante Montef., qui ex ingenio, ut videtur, καταπατήσομεν rescripsit. [15] Chrysost. [16] Idem. [17] Euseb.: Ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅ. τ. ἡμέραν· ἢ κατὰ τὸν Ἀκ., ἐν τῷ θεῷ καυχησόμεθα· ἢ κατὰ τὸν Σ., τὸν θεὸν ὑμνοῦμεν· ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι κ.τ.ἑ.; quae imperite tractat Montef. Etiam Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 196, Aquilae pariter ac Symmacho tribuit verba ὅλην τὴν ἡμέραν. Theodoretus vero Symmacho diserte vindicat κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, et Chrysost. affert: Ἄλλος· τὸν θεὸν ὑμνοῦμεν κατὰ π. ἡ. Ceterum non magni faciendum scholium Euthymii Zigab., quod mutilum edidit Parsonsius: Τὸ, ἐπαινεθησόμεθα, καυχησόμεθα, εἶπεν ὁ Σύμ. . . . τὸ δὲ, ὅλην τὴν ἡμέραν, κατὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ὁ Ἀκ. ἐκδίδωσι πανταχοῦ· ὁ δὲ Σύμ., καθ' ὅλην τὴν ζωήν. Cf. ad Psal. lv. 3, 6. lxx. 8, 15. lxxii. 14. [18] Vat. [19] Syro-hex. ܐ. ܡܘܫܚܬܐ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. (In Cod. C. pro ܡܘܫܚܬܐ habetur ܡܫܠܡܬܐ.) Chrysost. affert: Ἄλλος· ἀεί. [20] Sic sine nominibus Chrysost. Ad Aq. cf. nos ad Job. xxxvi. 33. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 15. lxxxviii. 39. cii. 12. [21] Sic ἄλλος apud Chrysost. Nobil. affert: Σ. καὶ οὐ προσέρχῃ (sic) ἐν τ. σ. ἡμῶν. Euseb.: Σ. τοῖς στρατ. ἡμῶν. Etiam Syrus noster: ܣ. ܒܚܝ̈ܠܘܬܐ ܕܝܠܢ. Minus probabiliter Euthym.: Σ. καὶ οὐ συνεξέρχῃ τ. σ. ἡ.

Reverti nos fecisti retrorsum propter hostem, et qui odio nos habent diripuerunt sibi. Ο΄. ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς. Σ. ἔταξας ἡμᾶς ἐσχάτους παντὸς ἐναντίου, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διαρπάζουσιν ἑαυτοῖς.[22]

12. תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ. *Dedisti nos ut gregem comedendam, et in gentibus dispersisti nos.* Ο΄. ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς. Σ. ἔδωκας ἡμᾶς ὡς βοσκήματα βρώσεως, καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἐλίκμησας ἡμᾶς.[23]

13. תִּמְכֹּר־עַמְּךָ בְלֹא־הוֹן וְלֹא־רִבִּיתָ בִּמְחִירֵיהֶם. *Vendidisti populum tuum sine opibus, et non multiplicasti pretia eorum.* Ο΄. ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν (alia exempl. ἀλλάγμασιν[24]) αὐτῶν. Σ. ἀπέδου τὸν λαόν σου οὐχ ὑπάρξεως, καὶ οὐ πολλὴν ἐποίησας τὴν τιμὴν αὐτῶν.[25] Θ. . . . καὶ οὐκ ἦν πλεόνασμα ἐν τῷ ἀλαλάγματι ἡμῶν.[26] Ἄλλος· πέπρακας.[27] Ἄλλος· ἐν οὐχ ὑπάρξει.[28] Ἕτερος· ἐν τῇ τιμήσει αὐτῶν.[29]

14. לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ. *Irrisionem et ludibrium iis qui circa nos sunt.* Ο΄. μυκτηρισμὸν καὶ καταγέλωτα (alia exempl. χλευασμὸν[30]) τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. Σ. προπηλακισμὸν μετὰ χλευασμοῦ τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.[31] Θ. Ε΄. χλευασμόν. ϛ΄. καταγέλωτα.[32] Ἄλλος λέγει· πομπὴν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.[33]

15. תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד־רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים. *Fecisti nos proverbium in gentibus, agitationem capitis in populis.* Ο΄. ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς. Σ. ἐποίησας ἡμᾶς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν ταῖς φυλαῖς.[34] Ἄλλος· εἰς διήγησιν.[35]

מְנוֹד. *Agitationem.* Ο΄. κίνησιν. Ἑβρ. μανούδ. Ἄλλος· μετακίνημα.[36]

16. כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי. *Quotidie verecundia mea coram me est, et pudor faciei meae operuit me.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου (Ἄλλος· ἡ ἀσχημοσύνη μου[37]) κατεναντίον μού ἐστι, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με. Σ. δι' ὅλης ἡμέρας ἡ ἀσχημόνησίς μου ἀντικρύς μου, καὶ ὁ καταισχυμμὸς τοῦ προσώπου μου καλύπτει με.[38]

17. מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. *A voce exprobrantis et contumelia afficientis, a facie hostis et ulciscentis se.* Ο΄. ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ παραλαλοῦντος (Ἀ. Σ. βλασφημοῦντος[39]), ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος. Σ. ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ βλασφημοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ τιμωροῦντος ἑαυτῷ.[40]

18. וְלֹא־שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ. *Et non mendaciter egimus in pacto tuo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν διαθήκῃ σου. Ἀ. καὶ οὐκ ἐψευσάμεθα . . .[41] Σ. οὐδὲ παρελογισάμεθα τὴν συνθήκην σου.[42]

---

[22] Euseb., Nobil. [23] Iidem. [24] Sic Comp., et Montef. in textu, invitis libris tantum non omnibus. Syro-hex. ܒܫܘܚܠܦܐ. "Aliquot libri habent ἀλλάγμασιν: sic Apolinarius legit, et S. Ambrosius, cui Arab. Psalterium consentit."—*Nobil.* [25] Euseb., Theodoret., Vat. Syrus affert: Σ. οὐχ ὑπάρξεως (ܒܠܐ ܡܩܘܝܘܬܐ). Cave vertas ἐν οὐχ ὑπάρξει; siquidem Syr. ܙܒܢ regulariter construitur cum ܒ pretii) καὶ οὐ πολλὴν ἐποίησας τὴν τιμὴν αὐτοῦ (ܣܓܝܐܬܐ ܕܡܘܗܝ). [26] Nobil., Vat. Pro ἀλαλάγματι Agellius affert ἀλλάγματι. Cod. 264 sine nom.: καὶ οὐκ ἦν πλεονασμὸς ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν αὐτῶν. [27] Colb. Cod. 281 in marg.: πέπρακας. Cod. 190 in marg.: πέπρακας, ἐπώλησας. [28] Chrysost.: Ἄλλος (Aquila, ut videtur) φησίν· ἐν οὐχ ὑπάρξει. Ἄλλος· οὐχ ὑπάρξεως. [29] Chrysost. [30] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܒܘܙܚܐ, quod pro χλευασμὸς ponitur Psal. lxxviii. 4. [31] Euseb., Nobil. [32] Nobil. affert: VI ed. ut VII (i.e. LXX), καταγέλωτα. Montef. post Drusium edidit: ϛ΄. Ζ΄. καταγέλωτα. [33] Chrysost. [34] Euseb., Nobil. [35] Sic Montef. Cod. 281 in marg.: εἰς διήγησιν, εἰς παράδειγμα. Videtur esse scholium. [36] Chrysost. [37] Idem. [38] Euseb., Nobil. [39] Euthymius: τὸ καταλαλοῦντος (sic) δὲ, βλασφημοῦντος, εἶπεν ὁ Ἀκύλας. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܕܡܓܕܦ ♦. Idem in textu καταλαλοῦντος (ܡܡܠܠ) habet, quae lectio est Comp., Cod. Alex., aliorum. [40] Euseb., Nobil. [41] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܕܓܠܢ ♦. [42] Euseb., Nobil. Sic ἄλλος apud Chrysost.

19. לֹא־נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ. *Non recessit retro cor nostrum.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν. Σ. οὐδὲ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν.[43] Ἄλλος· οὐκ ἀπεχώρησε. Ἄλλος· [καὶ] οὐκ ἀπεστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν.[44]

וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּי אָרְחֶךָ. *Nec declinavit gressus noster a semita tua.* Ο΄. καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου. Ἑβρ. οὐαθὲτ ἀσουρενοῦ μενὶ ὄραχ.[45] Σ. οὐδὲ μετεκλίθη τὰ ὑπορθοῦντα ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.[46] Aliter: Σ. καὶ ἐξέκλιναν τὰ διαβήματα (s. βήματα) ἡμῶν ἀπὸ τῶν τρίβων σου.[47] Ε΄. καὶ οὐκ ἐξέκλιναν τὰ διαβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.[48]

20. כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים. *Quoniam contrivisti nos in loco draconum.* Ο΄. ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως. Ἀ. ὅτι συνέτριψας ἡμᾶς ἐν τόπῳ σειρήνων. Σ. ὅτι συνέθλασας ἡμᾶς ἐν τόπῳ ἀοικήτῳ.[49]

וַתְּכַס עָלֵינוּ בְצַלְמָוֶת. *Et operuisti nos umbra mortis.* Ο΄. καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου. Ἀ. καὶ ἐπεκάλυψας ἡμᾶς ἐν σκιᾷ θανάτου.[50] Σ. Ε΄. καὶ ἐπεπώμασας ἡμῖν σκιὰν θανάτου.[51]

22. יַחֲקָר. *Explorabit.* Ο΄. ἐκζητήσει. Ἀ. ἐξιχνιάσει. Σ. ἐξερευνήσει.[52] Θ. ἐκζητήσει.[53]

22. תַּעֲלֻמוֹת לֵב. *Recondita cordis.* Ο΄. τὰ κρύφια τῆς καρδίας. Ἀ. τὰς παραβάσεις τῆς καρδίας.[54]

23. הֹרַגְנוּ. *Occidimur.* Ο΄. θανατούμεθα. Οἱ λοιποί· τεθνήκαμεν.[55]

כָּל־הַיּוֹם. *Quotidie.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἀ. Θ. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, πᾶσαν ἡμέραν.[56]

24. לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי. *Quare obdormis, Domine?* Ο΄. ἱνατί ὑπνοῖς, κύριε; Σ. ἱνατί ὡς ὑπνῶν εἶ, δέσποτα;[57]

הָקִיצָה אַל־תִּזְנַח לָנֶצַח. *Expergiscere, ne rejicias (nos) perpetuo.* Ο΄. ἀνάστηθι, ÷ καὶ ◂ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος.[58] Σ. ἐξύπνισον, καὶ μὴ ἀποβάλῃ εἰς τέλος.[59] Ἀ. Ε΄. ἐξεγέρθητι.[60] Ἄλλος· ἐξυπνίσθητι.[61] Ἀ. εἰς νῖκος.[62]

25. לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר. *Quare faciem tuam abscondis?* Ο΄. ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις (Ἀ. κρύπτεις[63]); Σ. ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου κρύπτεις;[64]

תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ. *Oblivisceris afflictionis nostrae et oppressionis nostrae.* Ο΄. ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν. Σ. ἐπιλανθάνῃ τῆς κακώσεως (s. κακουχίας) ἡμῶν καὶ θλίψεως.[65] Ἄλλος· τῆς κακίας ἡμῶν.[66]

---

[43] Euseb. [44] Chrysost., qui posteriori interp. continuat, καὶ οὐκ ἔκλινε βήματα ἡμῶν. [45] Chrysost. [46] Theodoret. affert: Σ. οὐ μετεκλίθη κ.τ.έ. Euseb.: Σ. οὐδὲ μετετέθη (sic) τὰ ὑπ. ἡμᾶς. Chrysost.: Ἄλλος· οὐδὲ μετεκλίθη κ.τ.έ. Cf. ad Psal. xxxvi. 31. Solus Cod. 264 Aquilae tribuit: οὐδὲ μετεκίθη (sic) τὰ ὑπ. ἡμᾶς. [47] Syro-hex. ܣ. ܘܐܨܠܝܘ ܦܣ̈ܥܬܢ ܡܢ ܫܒ̈ܝܠܝܟ. Symmachi nomen cum alio, fortasse Vtae ed., commutandum videtur. [48] Coislin. unus. Alius Regius, καὶ οὐκ ἐξέκλινας, habet. [49] Sic Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܡܚܩܬ ܠܢ ܒܕܘܟܬܐ ܕܣܝܪ̈ܢܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕܪܨܨܬ ܠܢ ܒܕܘܟܬܐ ܕܠܐ ܡܬܥܡܪܢܝܬܐ. Euseb. et Nobil., quos secutus est Montef., Aquilae vindicant: ὅτι συνέθλασας ἡμᾶς ἐν τ. ἀ.; quae illius interpretis esse jure negat Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἀοίκητος. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἀοικήτῳ. Ἄλλος· ἐν τόπῳ σειρήνων. (Ad κακώσεως in LXX Parsons. affert: "Syr. Bar Hebr. *colaphizationis* [h. e. ܕܩܘܦܠܐ]." In Syro-hex. habetur ܕܩܘܦܐ, διαπονημάτων (cf. ad Psal. xv. 4). Cum Graeco κάκωσις Noster ܡܚܠܨܘܬܐ et ܩܘܦܐ commutare solet, monente Bugat. ad loc.) [50] Nobil. Vat. affert: Ἀ. καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς ἐν σ. θ. [51] Euseb. Aquilae [Symmacho] continuat: καὶ ἐπεπώμασας ἡμῖν σ. θ. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐπώμασας (sic) ἡμᾶς. Nobil., Vat. et Cod. 264: Ε΄. καὶ ἐπεπώμασας ἡμῖν. Denique Syrus noster: ܣ. ܘܟܣܝܬ ܥܠܝܢ ܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ. Cf. Sym. ad Psal. lxviii. 16. cxxxix. 10. [52] Nobil. [53] Vat. [54] Syro-hex. ܐ. ܥܒܪ̈ܝܢܘܬܐ ܕܠܒܐ. [55] Cod. 264: Οἱ λοιποί· τεθνήκασιν (sic). [56] Vat. [57] Nobil., et sine nom. Chrysost. Eusebius ὡς ὁ ὑπνῶν legit. [58] Sic Psalt. Gall. Minus bene Syro-hex. in utroque cod.: ÷ καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος ◂. [59] Euseb. [60] Vat. [61] Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐξυπνίσθητι. Ἄλλος· ἐξύπνισον. [62] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܘܬܐ. [63] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܛܫܐ. ܐ. ܟܠ. [64] Euseb. [65] Euseb., qui κακώσεως habet. Nobil., Vat.: Σ. κακουχίας. [66] Chrysost.

26. כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ. *Nam depressa est ad pulverem anima nostra.* Ο΄. ὅτι ἐταπεινώθη (Σ. κατεκάμφθη) εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Ἀ. ὅτι κατέκυψεν ἕως τῆς γῆς ἡ ψυχὴ ἡμῶν.[67]

27. קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ. *Surge* in *auxilium nobis, et redime nos.* Ο΄. ἀνάστα, κύριε, βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς. Ἄλλος· στῆθι ἀντιλαμβανόμενος ἡμῶν, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς.[68]

לְמַעַן חַסְדֶּךָ. *Propter bonitatem tuam.* Ο΄. ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Ἀ. Σ. διὰ τὸ ἔλεός σου.[69]

PSALM. XLIV (Hebr. xlv).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת. *Praecentori super Sosannim filiis Core* (carmen) *didacticum, carmen deliciarum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν, ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ. Ἑβρ. ἀλ σωσανείμ .... ἰδιθώθ.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῖς κρίνοις τῶν υἱῶν Κορὲ ἐπιστήμονος, ᾆσμα προσφιλίας.[2] Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν τῶν υἱῶν Κορὲ, συνέσεως ᾆσμα εἰς τὸν ἀγαπητόν.[3] Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῶν κρίνων .... τοῖς ἠγαπημένοις.[4]

2. רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב. *Ebullit cor meum verbum bonum.* Ο΄. ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν. Σ. ἐκινήθη ἡ καρδία μου λόγῳ ἀγαθῷ.[5] Ἄλλος· ἐξείρπυσεν . . .[6]

אֹמֵר אָנִי מַעֲשַׂי. *Dico ego opera mea.* Ο΄. λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου. Ἀ. Σ. ἐξαγγελῶ τὰ δικαιώματά μου. Θ. . . τὰ ποιήματά μου.[7]

לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר. *Lingua mea stylus scribae expediti.* Ο΄. ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου. Ἀ. ἡ γλῶσσά μου σχοῖνος γραμματέως ταχινοῦ.[8] Σ. ἡ γλῶσσά μου ὡς γραφεῖον γραφέως ταχινοῦ.[9]

3. יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם. *Pulcher fuisti prae filiis hominum.* Ο΄. ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἀ. κάλλει ἐκαλλιώθης (s. ἐκαλλωπίσθης) ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. Σ. κάλλει καλὸς εἶ παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[10] Ε΄. κάλλει ὡραιώθης παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[11]

---

[67] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܟܦܦܬ ܥܕܡܐ ܠܐܪܥܐ ܢܦܫܢ ◆. Nobil. affert: Ἀ. κατέκυψεν. Σ. κατεκάμφθη. [68] Chrysost. [69] Nobil. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܚܢܢܟ ◆.

PSALM. XLIV. [1] Chrysost. Savilius ἀλ σωσαννὶ edidit. Pro ἰδιθὼθ Montef. ἰδιδὼθ scripsit; Hieron. IDIDOTH. [2] Nobil. Chrysost. affert: Ἄλλος· τῷ ν.—Κορέ; et mox: Ἄλλος· ἐπ. ᾆσμα πρὸς φιλίας (sic). Euseb.: Ἀ. ἐπὶ τοῖς κρίνοις. Tandem Syro-hex.: Ἀ. τῷ νικ. ἐπὶ τοῖς κρίνοις (ܥܠ ܫܘܫܢܐ) τῶν υἱῶν Κ. ἐπιστήμονος (ܕܡܣܬܟܠ) ᾆσμα πρὸς φιλίας (ܙܡܝܪܬܐ ܥܡ ܪܚܡܬܐ). Scripsimus cum Nobil. et Montef. una voce προσφιλίας, etsi puriorem Graecitatem aut προσφιλείας aut πρὸς φιλίας postulare non nescimus. [3] Sic Nobil., et sine nom. Chrysost. Euseb.: Σ. ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν. Hieron. in Epist. LXV ad Principiam: "Symmachus more suo manifestius, *triumphum pro floribus*, interpretatus est." Syro-hex.: Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀ. (ܥܠ ܗܘܒܐ) τῶν υ. Κ., συνέσεως ᾆσμα εἰς τὸν ἀ. (ܙܡܝܪܬܐ ܠܚܒܝܒܐ). [4] Montef. affert: Θ. εἰς τὸ νῖκος ᾠδὴ τοῖς ἠγαπημένοις, τοῖς υἱοῖς Κορὲ, συνέσεως ᾆσμα εἰς τὸν ἀγαπητόν; vereor ne ingenio nimis indulgens. Nam primum Theodoret. affirmat: τοὺς δὲ ἀλλοιωθησομένους ὁ μὲν Σ. ἄνθη κέκληκεν· Ἀ. δὲ καὶ ὁ Θ. κρίνα. Deinde τοῖς ἠγαπημένοις non cum עַל־שֹׁשַׁנִּים, sed cum יְדִידֹת commutandum esse diserte testatur Chrysost., qui ait: Ἄλλος· τοῖς ἠγαπημένοις· ὁ δὲ Ἑβραῖος Ἰδιθὼθ φησιν. Verum est, Montefalconium ad tituli lectiones praeter Euseb., Drus., et Hieron., etiam ad "MSS." provocare; sed, more suo, quinam sint codices, aut quid singuli afferant, ne verbo quidem monuit. [5] Euseb., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. ܣ. ܐܬܬܙܝܥ ܠܒܝ ܒܡܠܬܐ ܛܒܬܐ ◆. [6] Chrysost. [7] Euseb.: Τούτῳ γάρ, φησί, τὰ ἔργα μου διηγήσομαι· ἢ κατὰ τὸν Ἀ. καὶ τὸν Σ., τὰ δικαιώματά μου ἐξαγγελῶ. Etiam Cod. 264 affert: Ἀ. Σ. δικαιώματά μου. Θ. ποιήματά μου. In contrariam partem Vat. noster: Ἀ. Σ. τὰ ποιήματά μου; cui aliquatenus accedit Agellius: "*Opera* autem carmen hoc vocat, itaque clarius Sym. vertit, τὰ ποιήματά μου, *poemata mea;* sed idem pro verbo, *dico*, posuit ἐξαγγελῶ." Chrysost. affert: Ἄλλος· τὰ ποιήματά μου. [8] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. σχοῖνος. Syro-hex. ܐ. ܚܒܠܐ ܕܣܦܪܐ ܡܣܪܗܒܐ ◆. [9] Euseb., et sine nom. Chrysost. Apud Euseb. autem ὡς male abest. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܡܟܬܒܢܐ ܕܣܦܪܐ ܡܣܪܗܒܐ ◆. [10] Euseb., qui ad Aquilam ἐκαλλιώθης habet. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlvi. 20. Nobil. affert: Ἀ. κάλλει ἐκαλλωπίσθης ἀπὸ υ. ἀ. [sic sine nom. Chrysost.]. Σ. κάλλει καλὸς εἶ. Etiam Vat.: Ἀ. κάλλει ἐκαλλωπίσθης. Cf. Hex. ad Cant. iv. 10. [11] Colbert. unus.

3. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ. *Diffusa est gratia in labiis tuis.* Ο΄. ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου. Ἄλλος· ἀνεχύθη χάρις τοῖς χείλεσί σου.[12]

עַל־כֵּן. *Propterea.* Ο΄. διὰ τοῦτο. Ἄλλος· ἐπὶ τούτῳ.[13]

4. חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל־יָרֵךְ גִּבּוֹר. *Accinge te gladio tuo super femur, heros.* Ο΄. περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ. Σ. περίθου ὡς μάχαιράν σου ἐπὶ τοῦ μηροῦ σου ἐν ἀνδρείᾳ.[14] Ἄλλος· ζῶσαι μάχαιράν σου ἐπὶ μηρόν . . .[15]

הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. *Splendore tuo et majestate tua.* Ο΄. τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου. Ἀ. ἐπιδοξότητί σου καὶ διαπρεπείᾳ σου.[16] Σ. τὸν ἔπαινόν σου καὶ τὸ ἀξίωμά σου.[17] Ἄλλος· ἡ δόξα σου καὶ ἡ εὐπρέπειά σου.[18]

5. וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב. *Et in majestate tua felix esto, vehitor.* Ο΄. καὶ ἔντεινον, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε. Σ. καὶ ἐν τῷ ἀξιώματί σου πρόκοπτε καὶ ἀκολούθει.[19]

רְכַב עַל־דְּבַר־אֱמֶת וְעַנְוָה־צֶדֶק. *Vehitor propter veritatem et mansuetudinem justitiae.* Ο΄. βασίλευε ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραΰτητος καὶ δικαιοσύνης. Ἀ. ἐπίβηθι ἐπὶ λόγου ἀληθείας καὶ πραότητος δικαίας.[20]

5. וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ. *Et docebit te terribilia dextera tua.* Ο΄. καὶ ὁδηγήσει σε θαυμαστῶς ἡ δεξιά σου. Ἀ. καὶ φωτίσει σε (s. σοι) ἐπίφοβα ἡ δεξιά σου.[21] Σ. καὶ ὑποδείξει σοι φοβερὰ ἡ δεξιά σου.[22]

6. חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים. *Sagittae tuae acutae.* Ο΄. τὰ βέλη σου ἠκονημένα, δυνατέ.[23]

בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ. *In cor hostium regis.* Ο΄. ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως. Ἄλλος· κατὰ καρδίας οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλέως.[24] Σ. κατὰ καρδίας τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.[25]

7. כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד. *Solium tuum, Deus,* est *saeculi et aeternitatis.* Ο΄. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἀ. ὁ θρόνος σου, θεὲ, εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι.[26] Σ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, αἰώνιος καὶ ἔτι.[27] Θ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.[28]

שֵׁבֶט מִישֹׁר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ. *Sceptrum rectitudinis* est *sceptrum regni tui.* Ο΄. ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἀ. σκῆπτρον εὐθύτητος σκῆπτρον τῆς βασιλείας σου.[29]

9. אָהַבְתָּ צֶּדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ. *Dilexisti justitiam, et odisti impietatem: propterea unxit te*

---

[12] Chrysost. [13] Idem. [14] Syro-hex. [illegible] Chrysost. affert: Ἄλλος· περίθου ὡς μ. σ. ἐπὶ τοῦ μηροῦ (non, ut Montef. edidit, περίθου τὴν μ. σ. ἐπὶ μηροῦ, omissa particula ὡς, cujus ope παχύτερα ὀνόματα mitigare solet hic interpres). [15] Chrysost. [16] Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐπιδοξότητι (non, ut Nobil., Drus., Montef. perperam exscripserunt, ἐπὶ δοξότητι) κ.τ.ἑ. Tam ἐπιδοξότης quam διαπρέπεια Aquilam interpretem arguunt. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 1. Ezech. vii. 7. [17] Sic sine nomine Chrysost. Syrus Symmacho continuat: [illegible] Cf. ad Psal. xcv. 6. [18] Coislin. bombycinus. [19] Syro-hex. [illegible] Chrysost. affert: Ἄλλος· πρόκοπτε. Ad καὶ ἔντεινον Cod. A. affert: [illegible], quod in Cod. C. rectius abest. [20] Syro-hex. [illegible] [21] Syro-hex. Aquilae continuat: [illegible] Chrysost. affert: Ἄλλος· καὶ φωτίσει σε ἐπὶ φοβερὰ ἡ δεξιά σου. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., ἐπιφοβερὰ (ἐπιφόβερα), vocabulum non Graecum, corrigit. Ad ἐπίφοβα, quod nos edidimus, cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 24. Jesai. lxiv. 3. [22] Chrysost. sine nom. Syro-hex. [illegible] [23] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 27: "Pro quo in Graeco legisse vos dicitis: *acutae, potentissime.* Sed hoc male, et de superiori versiculo additum est." [24] Chrysost. Montef. ex Nobil. et Coislin. affert: Ἀ. Σ. κατὰ καρδίας κ.τ.ἑ. [25] Syro-hex.: [illegible] [26] Euseb. Hieron. in Epist. LXV ad Principiam: "Unde et Aquila ELOIM verbum Hebraicum, non nominativo casu, sed vocativo interpretatur, dicens θεέ." [27] Nobil. et "MSS." Sic ἄλλος apud Chrysost. Theodoret.: Σ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, αἰώνιος. [28] Montef. ex Martianaeo. [29] Montef. ex Drusio, qui Eusebium auctorem nominat. Locus est Dem. Evang. p. 181. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. σκῆπτρον ([illegible]).

Deus, Deus tuus, oleo laetitiae prae sodalibus tuis. Ο΄. ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς, ὁ θεός σου (Ἑβρ. Ἐλωεὶμ Ἐλωὰχ[30]) ἔλαιον ἀγαλλιάσεως (Ἑβρ. σασὼν[31]) παρὰ τοὺς μετόχους σου. Ἀ. ἠγάπησας δίκαιον, καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα· ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε ὁ θεὸς, ὁ θεός σου, ἔλαιον χαρᾶς ἀπὸ ἑταίρων σου. Σ. . . . ἐλαίῳ ἀγλαϊσμοῦ παρὰ τοὺς ἑταίρους σου.[32]

9\. מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ. *Myrrha et xylaloë et casia omnia vestimenta tua.* Ο΄. σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου. Ἀ. σμύρνα καὶ ἀλὼθ κασία πάντα τὰ ἱμάτιά σου.[33] Σ. . . . εἰς τὸν ἱματισμόν σου.[34]

מִן־הֵיכְלֵי שֵׁן. *Ex palatiis dentis* (eburneis). Ο΄. ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων. Ἀ. ἀπὸ ναῶν ὀδόντος.[35] Σ. ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων.[36]

מִנִּי שִׂמְּחוּךָ. *Fides* (concentus musici. Vid. Psal. cl. 4. "Aliorum interpretationes, quibus מִנִּי est vel *Armenia*, vel *magis quam ego*, vix memoratu dignae sunt."—*Gesen.*) *laetificant te.* Ο΄. ἐξ ὧν ηὔφρανάν σε. Ἀ. ἐξ ἐμοῦ ηὔφρανάν σε.[37] Σ. ὅθεν εὔφρανάν σε.[38]

10\. בִּיקְּרוֹתֶיךָ. *In pretiosis tuis.* Ο΄. ἐν τῇ τιμῇ σου. Σ. ἐν τῷ τιμᾶν σε.[39] Ἄλλος· ἐν τοῖς ἐνδόξοις σου.[40]

נִצְּבָה שֵׁגַל לִימִינְךָ בְּכֶתֶם אוֹפִיר. *Adstat regina ad dexteram tuam* (ornata) *auro Ophir.* Ο΄. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ ÷ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη ↙.[41] Ἀ. ἐστηλώθη σύγκοιτος [ἐκ δεξιῶν σου] ἐν βάμματι Ὠφείρ.[42] Σ. παρέστη ἡ παλλακὴ ἐκ δεξιῶν σου ἐν χρυσῷ πρωτείῳ.[43] Θ. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν διαδήματι χρυσῷ ἐκ Σουφείρ.[44] Ε΄. παλλακή.[45] Ϛ΄. βασίλισσα.[46] Ε΄. Ϛ΄. ἐν χρυσῷ Ὠφείρ.[47]

12\. וְיִתְאָו. *Et concupiscet.* Ο΄. ὅτι ἐπεθύμησεν. Ἄλλος· ἵνα ἐπιθυμήσῃ.[48]

---

[30] Chrysost., Euseb. [31] Chrysost. [32] "Lectiones Aquilae et Symmachi partim ex Eusebio in Psalmos, partim ex MSS. mutuamur."—*Montef.* Euseb. ad loc. affert: Ἀ. ἐμίσησας (sic) δικαιοσύνην (sic), καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα; et mox: Ἀ. ἐλαίῳ (s. ἔλαιον) χαρᾶς. Σ. ἐλαίῳ (s. ἔλαιον) ἀγλαϊσμοῦ; et p. p.: ἀλλ' ὁ αὐτὸς Ἀκ., ὁ νῦν θεὲ εἰρηκὼς, προϊὼν ἑξῆς δεύτερον εἰρημένου τοῦ Ἐλωεὶμ, ἐν τῷ, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς, οὐκέτι θεὲ ἡρμήνευσεν, ἀλλὰ θεὸς, εἰπών· ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε ὁ θεὸς, ὁ θεός σου. Etiam Hieron. in Epist. supradicta ait: "Quod satis miror, cur Aq. non, ut coeperat in primo versiculo, vocativo casu interpretatus sit, sed nominativo, bis nominans Deum, qui supradictum unxerit Deum." Idem tamen Eusebius in Dem. Evang. p. 181, Arianizans, ut cum Theologis loquar, diserte tradit, Aquilam juxta Hebraeam veritatem vertisse: ἠγάπησας δίκαιον, καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα· ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε, ΘΕΕ, ὁ θεός σου ἔλαιον χαρᾶς ἀπὸ ἑταίρων σου. (Sic enim ex uno cod., suadente, immo jubente loci contextu, restituit Gaisfordius.) Ad Sym. Theodoretus affert: Σ. παρὰ τοὺς ἑταίρους σου; Syro-hex. autem: ܣ. ܡܢ ܚܒܪܝܟ ♦ [33] Syro-hex. ܐ. ܡܘܪܐ ܘܐܠܘܬ ܩܨܝܥܬܐ. ܟܠܗܘܢ ܢܚܬܝܟ. Chrysost. affert: Ἄλλος· πάντα τὰ ἱμάτιά σου. [34] Syro-hex. ܣ. ܠܬܟܣܝܬܐ ܕܝܠܟ. Chrysost.: Ἄλλος· εἰς τὸν ἱματισμόν σου. [35] Euseb. et "tres MSS." Syrus Aquilae continuat: ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܫܢܐ. [36] Theodoret.: Ἀ. Σ. ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων. Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܢ ܗܝܟܠܐ ♦. Chrysost.: Ἄλλος [Σ.] φησίν· ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων, ὅθεν εὔφρανάν σε. [37] Syrus Aquilae continuat: ܡܢܝ ܚܕܝܘܟ ♦. [38] Chrysost. [39] Sic Montef. Sine nom. affert Chrysost. [40] Chrysost. [41] Euseb. ad loc.: Τὸ δὲ, περιβεβλημένη καὶ πεποικιλμένη, οὔτε ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται· διὸ ὠβέλισται. Psalt. Gall. ÷ *circumdata varietate* :. [42] Sic Montef. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐστηλώθη. Hieron. ibid., et Vat.: Ἀ. σύγκοιτος, pro quo Agellius legit σύγκοιτις. Nobil.: Ἀ. ἐν βάμματι Ὠφείρ; quod Hieronymo est, *in tinctura Ophir.* Denique lectionem integram sic vertit Syrus: ܐ. ܩܡܬ ܒܬ ܙܘܘܓܐ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܒܨܒܥܐ ܕܐܘܦܝܪ ♦. Quo auctore Aquilae restituendum videtur ἐν τῇ δεξιᾷ σου, s. εἰς τὴν δεξιάν σου. [43] Sic Montef. Hieron. et Vat. afferunt: Σ. παλλακή. Nobil.: Σ. ἐν χρυσῷ πρωτείῳ; Hieron. *in auro primo.* Cf. Hex. ad Job. xxii. 24. xxviii. 16. Tandem Syro-hex. ܣ. ܩܡܬ ܦܠܓܫܐ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܒܕܗܒܐ ܩܕܡܝܐ ♦. [44] Montef. Hieron. ibid.: "LXX, Theod. et Sexta *reginam* interpretati sunt." Nobil. affert: Θ. ἐν διαδ. χρ. ἐκ Σουφείρ; et sic ἄλλος apud Chrysost. [45] Hieron., Vat., Syro-hex. [46] Hieron., Vat. [47] Hieron.: "Aquila, Quinta et Sexta editio, *in tinctura*, vel *in auro Ophir*;" unde Montef. perperam edidit: Ε΄. Ϛ΄. ἐν βάμματι Ὠφείρ. Syrus autem, ut jam vidimus, Quintae tribuit, ἐν χρυσῷ πρωτείῳ. [48] Chrysost.

12. כִּי־הוּא אֲדֹנַיִךְ. *Ipse enim est Dominus tuus.* Ο΄. ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ κύριός σου. Σ. αὐτὸς γὰρ κύριός σου.[49]

וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ. *Tu vero adora eum.* Ο΄. καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ (θυγατέρες Τύρου). Ἀ. Θ. καὶ προσκύνησον αὐτῷ. Σ. καὶ προσκύνει αὐτῷ.[50]

13. וּבַת־צֹר בְּמִנְחָה. *Et filiam Tyri* (quod attinet) *cum munere.* Ο΄. θυγατέρες Τύρου ἐν δώροις.[51] Ἀ. (καὶ) θυγάτηρ ἰσχυροῦ ἐν δώροις. Aliter: Ἀ. καὶ θυγάτηρ Σόρ.[52] Σ. ἡ δὲ θυγάτηρ ἡ κραταιὰ δῶρα οἴσει.[53] Θ. Ε΄. θυγάτηρ Τύρου (s. Σόρ). Ϛ΄. θυγάτηρ Σόρ.[54] [Ἄλλος· θυγάτηρ κρατίστη.][55]

יְחַלּוּ. *Deprecantur.* Ο΄. λιτανεύσουσιν. Θ. τιμήσουσι.[56]

14, 15. מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ׃ לִרְקָמוֹת. *Ex ocellatis auri vestimentum ejus. Vestibus acu pictis.* Ο΄. ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. Σ. διὰ συσφιγκτήρων χρυσῶν ἠμφιεσμένη ποικίλα.[57] (Ἀ.) . . ἔνδυσις αὐτῆς εἰς ποικιλτά.[58]

15. רֵעוֹתֶיהָ. *Sociae ejus.* Ο΄. αἱ πλησίον αὐτῆς. Ε΄. αἱ φίλαι.[59]

15. מוּבָאוֹת. *Adducentur.* Ο΄. ἀπενεχθήσονται. Ἄλλος· ἀκολουθήσουσιν. Ἄλλος· ἀνενεχθήσονται.[60]

16. תְּבֹאֶינָה. *Introducentur.* Ο΄. ἀχθήσονται. Ἀ. Σ. εἰσελεύσονται.[61]

17. תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ. *Pro patribus tuis erunt filii tui.* Ο΄. ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησάν σοι υἱοί. Ἀ. ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἔσονταί σοι υἱοί. Σ. ἀντὶ πατέρων ἐγένοντο υἱοί σου.[62]

18. אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן עַמִּים יְהוֹדֻךָ לְעֹלָם וָעֶד. *Commemorabo nomen tuum in omni generatione et generatione; propterea populi laudabunt te in saeculum et perpetuum.* Ο΄. μνησθήσονται (alia exempl. μνησθήσομαι) τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἀ. Σ. Θ. ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου καθ' ἑκάστην γενεάν· διὰ τοῦτο λαοὶ ὑμνήσουσί σε εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.[63] Ἄλλος· ἐπὶ τούτῳ λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι.[64]

---

[49] Theodoret., et sine nom. Chrysost. [50] Theodoret., qui ad Sym. αὐτὸν in textu habet. Chrysost. affert: Ἄλλος· καὶ προσκύνει αὐτῷ; Nobil.: Σ. καὶ προσκύνησον αὐτῷ; Vat., Colb.: Σ. προσκύνει. Denique Syro-hex.: Σ. καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ (ܘܬܣܓܘܕ ܠܗ). [51] Syro-hex. in textu: καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ※ θυγατέρες Τύρου ἐν δώροις ↙. Alia exempl. Graeca habent: καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ. καὶ θυγάτηρ Τύρου ἐν δ. [52] Syro-hex. ܐ. ܘܒܪܬܐ ܕܨܘܪ ܒܩܘܪܒܢܐ. Aliter Nobil., Vat.: Ἀ. Θ. Ϛ΄. καὶ θυγάτηρ Σόρ. Ab utroque discedit Hieron. ibid.: "Aquila enim, et LXX, et Theod., et Quinta editio *Tyrum* interpretati sunt; Sexta verbum Hebraicum posuit SOR." [53] Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Articulum ante κραταιὰ ex Vat. et Syro-hex. assumsimus. Hieron.: "Sym. κραταιάν, id est, *fortissimam.*" Syro-hex. ܣ. ܒܪܬܐ ܕܝܢ ܗܝ ܚܣܝܢܬܐ ܩܘܪܒܢܐ ܬܝܬܐ. [54] Vid. not. 51. [55] Montef., qui ad Martianaeum lectorem remittit. Scilicet ante Martian. apud Hieron. pro κραταιὰν edebatur κρατίστην. [56] Montef. ad Hebr. בְּמִנְחָה affert: Θ. τιμήσουσι, ad Eusebium auctorem falso provocans. Rectius Drusius ad יְחַלּוּ notat: "Th. *honorabunt.* Euthym." Graeca Euthymii sunt: ἢ τιμήσουσιν, ὡς Θ. εἶπεν. Sed videtur scholium esse Chrysostomi, qui commentatur: Τί ἐστι, λιτανεύσουσι; τιμήσουσι, δοξάσουσιν οἱ μεγάλοι καὶ ὑψηλοὶ νῦν. [57] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܐܣܘܪܐ ܕܕܗܒܐ ܥܛܝܦܐ ܦܘܪܡܐ. Chrysost. affert: Ἄλλος· διὰ συσφιγκτήρων κ.τ.ἑ. Bar Hebr. eadem Syriaca affert, sed minus probabiliter Aquilae tribuit. (Pro ܐܣܘܪܐ Cod. C. ܐܣܝܪܐ exhibet. Vid. Bugat. in Annot. ad loc.) [58] Scholium apud Nobil. et Cod. 264 in marg. Est Aquilae, ni fallor, qui לְבוּשׁ per ἔνδυσις interpretatus est Psal. xxxiv. 13. lxviii. 12. [59] Nobil. [60] Chrysost. [61] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܥܠܢ. [62] Euseb. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἔσονταί σοι υἱοί σου. Syro-hex.: Σ. ἔσονται υἱοί σου (ܢܗܘܘܢ ܒܢܝܟܝ). [63] "Sic MSS. et Drusius [Nobil., qui ἀνυμνήσω dedit]. Unus autem codex ad Symmachi versionem κατὰ πᾶσαν ponit pro καθ' ἑκάστην."—*Montef.* Chrysost. ἄλλῳ tribuit, omisso εἰς αἰῶνα. Vat. affert: Ἀ. Σ. ἀναμνήσω. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Hieron. ibid.: "Quod nos interpretati sumus, *confitebuntur tibi,* Sym. transtulit, *laudabunt te.*" [64] Chrysost.

PSALM. XLV (Hebr. xlvi).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר. *Praecentori filiis Core super Alamoth canticum.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ ὑπὲρ τῶν κρυφίων ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ ἐπὶ νεανιοτήτων μελῴδημα. Σ. ἐπινίκιον τῶν υἱῶν Κορὲ ὑπὲρ τῶν αἰωνίων ᾠδή.[1]

2. בְּצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד. *In angustiis repertus est valde.* Οʹ. ἐν θλίψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα. Ἀ. Σ.... εὑρέθη σφόδρα. Ἄλλος· ἐν θλίψεσιν εὑρισκόμενος.[2]

3. בְּהָמִיר אָרֶץ. *In mutando terram.* Οʹ. ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν. Ἀ. Σ. ἐν τῷ ἀλλάσσεσθαι τὴν γῆν.[3]

וּבְמוֹט הָרִים. *Et in movendo se montes.* Οʹ. καὶ μετατίθεσθαι ὄρη. Ἀ. καὶ ἐν τῷ σφάλλεσθαι τὰ ὄρη. Σ. καὶ ἐν τῷ κλίνεσθαι τὰ ὄρη. Εʹ.. σαλεύεσθαι.[4]

4. יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ. (Etiamsi) *fremant, exaestuent aquae ejus, contremiscant montes prae elatione ejus.* Οʹ. ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν, ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι (Ἀ. Εʹ. Sʹ. ὑπερηφανίᾳ[5]) αὐτοῦ. Σ. ἠχούντων καὶ θολουμένων τῶν ὑδάτων αὐτῶν, καὶ σειομένων ὀρέων ἐν τῷ ἐνδοξασμῷ αὐτοῦ.[6]

4. סֶלָה. *Selah.* Οʹ. διάψαλμα. Ἀ. Εʹ. *cantilena.*[7]

5. נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־אֱלֹהִים. *Fluvium* (quod attinet) *rivi ejus laetificant civitatem Dei.* Οʹ. τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα (Ἑβρ. φαλαγαῦ[8]) εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ. Ἀ. Σ. τοῦ ποταμοῦ αἱ διαιρέσεις εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ.[9]

קְדֹשׁ מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן. *Sanctum habitaculorum Altissimi.* Οʹ. ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος. Σ. τὸ ἅγιον τῆς κατασκηνώσεως τοῦ ὑψίστου.[10]

6. לִפְנוֹת בֹּקֶר. *In inclinando* (appropinquando) *mane.* Οʹ. τῷ προσώπῳ. Alia exempl. τὸ πρὸς πρωῒ πρωΐ.[11] Ἀ. τῷ νεῦσαι πρωΐαν.[12] Σ. *confirmando* περὶ τὸν ὄρθρον.[13] Θ. τῷ πρωῒ πρωΐ.[14]

7. הָמוּ גוֹיִם. *Fremuerunt gentes.* Οʹ. ἐταράχθησαν ἔθνη. Ἀ. Σ. συνήχθησαν ἔθνη.[15]

מָטוּ מַמְלָכוֹת. *Mota sunt regna.* Οʹ. ἔκλιναν βασιλεῖαι. Ἀ. ἐσφάλησαν βασιλεῖαι. Σ. περιετράπησαν βασιλεῖαι.[16]

PSALM. XLV. [1] Colb. unus. [Pro ὑπὲρ τῶν ν. ex Chrysost. ἐπὶ ν. rescripsimus.] Nobil. affert: Ἀ. νεανιοτήτων. Σ. τῶν αἰωνίων. Chrysost.: Ἄλλος· τῷ νικ. τῶν υ. Κορέ. Ἄλλος· ἐπὶ νεοτήτων (unus νεανιοτήτων) ᾆσμα. Tandem Syro-hex.: Ἀ. τῷ νικ. τῶν υ. Κορέ. Σ. ἐπινίκιον (s. ἐπινίκιος) τῶν υ. Κ. ὑπὲρ τῶν αἰωνίων ᾠδή (ܚܠܦ ܕܠܥܠܡ ܬܫܒܘܚܬܐ). [2] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܐܫܬܟܚ ܛܒ. Syrus, ut videtur, mendosam lectionem εὑρέθης σφόδρα secutus est. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν θλ. εὑρισκόμενος. Nobil.: "Scholion. Οἱ λοιποί· εὑρέθη εὑρισκόμενος" (h. e. εὑρέθη vel εὑρισκόμενος). [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܕ ܡܫܬܚܠܦܐ ܐܪܥܐ. [4] Nobil. affert: Ἀ. σφάλλεσθαι. Εʹ. σαλεύεσθαι. Vat. et Cod. 264 addunt: Σ. κλίνεσθαι. Syro-hex. in continuatione: καὶ ἐν τῷ σφάλλεσθαι (ܘܟܕ ܬܩܠܝܢ) τὰ ὄρη. Cf. ad v. 7) τὰ ὄρη. [5] Nobil. [6] Sic Euseb., nisi quod pro ἐνδοξασμῷ, παραδοξασμῷ habet, calami lapsu; nam statim subjungit: ἐνδοξασμὸς δὲ ἦν τοῦ σωτῆρος κ.τ.ἑ. Chrysost. (quem secuti sunt Nobil., Montef.) omittit αὐτῶν post ὑδάτων. Syrus αὐτῶν utrobique legit, vertens: ܣ. ܕܡ ܡܝܐ ܘܡܬܬܙܝܥܝܢ ܛܘܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܡܬܬܙܝܥܝܢ ܛܘܪܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܝܠܗ ◆ [7] Syro-hex. ◆ ܐ. ܗ. ܬܫܒܘܚܬܐ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [8] Chrysost. [9] Euseb. et Colb. duo. Theodoret. et Colb. στιχηρῶς scriptus etiam Theodotioni tribuunt. Chrysost. affert: Ἄλλος· διαιρέσεις. Nobil.: Εʹ. διαιρέσεις. Syro-hex.: Ἀ. Σ. διαιρέσεις (ܦܘܠܓܐ). [10] Euseb., Nobil., et sine nom. Chrysost. Colb. unus habet τῆς σκηνώσεως. [11] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܒܨܦܪܐ ܨܦܪܐ. [12] Nobil., et sine nom. Chrysost. Syro-hex.: Ἀ. τῷ ν. πρωΐ (s. πρωΐας) (ܠܗܘ ܕܢܨܒܘ ܨܦܪܐ). [13] Syro-hex. ◆ ܣ. ܠܗܘ ܕܡܫܟܢ ܠܘܬ ܨܦܪܐ ◆ (Num forte τῷ ἀνακτᾶσθαι? Pro ἀνακτώμενος Noster ܡܫܟܢ posuit ad Sym. Thren. i. 16.) Chrysost. affert: Ἄλλος· περὶ τὸν ὄρθρον. [14] Vat. [15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܟܢܫܘ ܥܡܡܐ. Chrysost.: Ἄλλος· συνήχθησαν ἔθνη. Nobil. affert: "Schol. Ἄλλος· συνήχθησαν ἔθνη; et in alio libro, Ἄλλος· συνήχθη ἔθνη." [16] Nobil.: Ἀ. ἐσφάλησαν. Σ. περιετράπησαν. Euseb.: Σ. περιετράπησαν βασιλεῖαι. Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat: ◆ ܗܦܟܘ ܡܠܟܘܬܐ.

7. נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוּג אֶרֶץ. *Edidit vocem suam, liquefacta est terra.* Ο΄. ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ, ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Ἀ. . . *eversa est terra.*[17] (Σ.) διδόντος φωνὴν αὐτοῦ διελύθη (ἡ γῆ). Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18]

9. מִפְעֲלוֹת יְהֹוָה. *Facinora Jovae.* Ο΄. τὰ ἔργα τοῦ κυρίου. Ἀ. κατεργάσματα κυρίου. Σ. (ἃ) διεπράξατο κύριος.[19]

אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. *Quas posuerit desolationes in terra.* Ο΄. ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀ. ὅσους ἔθηκεν ἀφανισμούς . . .[20] Aliter: Ἀ. ὅσας ἔθηκεν *demonstrationes* ἐπὶ τῆς γῆς.[21] Σ. ἃς ἐποίησεν *abolitiones* ἐπὶ τῆς γῆς.[22]

10. מַשְׁבִּית. *Cessare faciens.* Ο΄. ἀνταναιρῶν. Ἀ. καταπαύων.[23] Ἄλλος· ἀφανίζων.[24]

וְקִצֵּץ. *Et praescidit.* Ο΄. καὶ συγκλάσει (alia exempl. συνθλάσει). Ἄλλος· συνέκλασε.[25]

עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ. *Currus comburit igne.* Ο΄. καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί. Ἀ. Σ. ἁμάξας ἐμπρήσει ἐν πυρί.[26] Ἄλλος· ἅρματα κατακαύσει ἐν πυρί.[27]

11. הַרְפּוּ וּדְעוּ. *Desistite et agnoscite.* Ο΄. σχολάσατε καὶ γνῶτε. Ἑβρ. οὐαρφοῦ οὐαδοῦ.[28] Ἀ. ἰάθητε καὶ γνῶτε.[29] Σ. ἐάσατε ἵνα γνῶτε.[30]

12. סֶלָה. Ο΄. Vacat. ※ διάψαλμα.[31]

PSALM. XLVI (Hebr. xlvii).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר. *Praecentori filiis Core canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ μελῴδημα. Σ. . . ᾠδῆς τῶν υἱῶν Κορὲ ᾆσμα.[1]

2. תִּקְעוּ־כָף. *Plaudite manu.* Ο΄. κροτήσατε χεῖρας. Ἄλλος· χειρί.[2]

הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה. *Acclamate Deo voce jubili.* Ο΄. ἀλαλάξατε τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Σ. σημάνατε (τῷ θεῷ) ἐν φωνῇ εὐφημίας.[3] Ἄλλος· εὐφημήσατε . . .[4]

4. עַמִּים. *Populos.* Ο΄. λαούς. Σ. βασιλεῖς.[5]

לְאֻמִּים. *Nationes.* Ο΄. ἔθνη. Ἀ. φῦλα.[6]

5. אֶת־נַחֲלָתֵנוּ. *Hereditatem nostram.* Ο΄. τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Ἀ. τὴν κληρονομίαν ἡμῶν. Σ. τὴν κληρουχίαν ἡμῶν.[7]

---

[17] Syro-hex. [Syriac]. Syriacum vocab. commutatur cum Graecis καθῃρέθη, ἀνετράπη, κατηράχθη, et sim. Hieron. juxta Aquilam vertit: *prostrata est terra.* [18] Vat. [19] Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 200: "Male omissa est a Montefalconio sequens nota hexaplaris, quam e *Catena PP. GG.*, T. I, p. 872, ἀντὶ δὲ τοῦ τέρατα, Ἀκύλας κατεργάσματα, ὁ Σύμμαχος, ἃ διεπράξατο, ita restituo: אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת. Ο΄. ἃ ἔθετο τέρατα. Ἀ. . . . κατεργάσματα. Σ. ἃ διεπράξατο." Fallitur. Nam Cod. 264 diserte affert: Ἀ. κατεργάσματα κυρίου. Σ. διεπράξατο κύριος. Praeterea Aquila pro מִפְעָלוֹת κατεργάσματα interpretatus est Prov. viii. 22. [20] Vat. Cf. Hex. ad Jerem. ii. 15. iv. 7. [21] Syro-hex. [Syriac]. Syriacum [Syriac], Bugato *ostentum* (?), ponitur pro ἔνδειξις Rom. iii. 25 in Philox., et pro ἀνάδειξις apud Lagarde *Reliq. Juris Eccles.* p. [Syriac], 15; quae vocabula Hebraeum שַׁמּוֹת, *res stupendas*, languide reddunt. [22] Syro-hex. [Syriac] (Cod. C. [Syriac]) [Syriac]. Ad [Syriac] (κατάργησις? Ponitur pro ἀθέτησις Heb. vii. 18 in Philox.) cf. Hex. nostra ad Thren. i. 7. [23] Syro-hex. [Syriac]. [24] Colb. στιχηρῶς scriptus. [25] Chrysost. [26] Syro-hex. (Cod. C. [Syriac]) [Syriac]. [27] Coislin. bombycinus. [28] Chrysost. [29] Syro-hex. [Syriac]. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἰάθητε καὶ γνῶτε. [30] Sic ἄλλος apud Chrysost. Syrus affert: [Syriac]; pro ἐάσατε, ut videtur, mendosam scripturam ᾄσατε vertens. Montef. addit: Ἄλλος· ἱλάσθητε; quae est var. lect. pro ἰάθητε in exemplaribus Chrysostomi. [31] Psalt. Gall. Sic sine aster. Codd. 27, 262.

PSALM. XLVI. [1] Syrus affert: [Syriac]. Euseb. ad loc.: Δοκεῖ μοι τὰ τῆς προγραφῆς ἐσφαλμένως ἔχειν· οὐ γὰρ ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ, ἀλλὰ τοῖς υἱοῖς Κορὲ, ἢ τῶν υἱῶν Κορὲ ἐχρῆν ἐπιγεγράφθαι κατὰ τὰς ἔμπροσθεν ἐπιγραφάς. Οἱ γὰρ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν ὁμοίως ἔχουσι τοῖς ἔμπροσθεν . . . Ψαλμὸς δὲ ἁπλῶς εἴρηται, ἢ μελῴδημα, ἢ ᾆσμα κατὰ τοὺς λοιπούς. [2] Chrysost. [3] Chrysost.: Ἕτερός φησι· σημάνατε ἐν φωνῇ εὐφημίας. Est proculdubio Symmachi. [4] Nobil. et Reg. unus. [5] Theodoret. Versio suspecta. [6] Syro-hex. [Syriac]. Syrus ad עַמִּים refert; sed cf. ad Psal. xliii. 3. [7] "MSS. et Euseb."—*Montef.* Euseb.: Οἱ λοιποὶ, τὴν κληρονομίαν ἡμῶν, ἢ τὴν κληρουχίαν ἡμῶν, ἐκδεδώκασι.

5. אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־אָהֵב סֶלָה. *Decus Jacobi, quem diligit. Selah.* Ο΄. τὴν καλλονὴν Ἰακὼβ, ἣν ἠγάπησεν. διάψαλμα. Ἀ. τὸ ὑπερφερὲς Ἰακὼβ, ὃ ἠγάπησεν ἀεί. Σ. τὸν ἐνδοξασμὸν Ἰακώβ . . . Ε΄. τὸ καύχημα Ἰακώβ . . .[8]

6. בִּתְרוּעָה. *Cum jubilo.* Ο΄. ἐν ἀλαλαγμῷ. Ἀ. διὰ σημασίας.[9]

7. זַמְּרוּ. *Canite.* Ο΄. ψάλατε. Σ. ᾄσατε.[10]

8. זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל. *Canite* (carmen) *didacticum.* Ο΄. ψάλατε συνετῶς. Ἀ. S΄. ψάλατε ἐπιστημόνως.[11]

9. עַל־גּוֹיִם. *Super gentes.* Ο΄. ἐπὶ τὰ ἔθνη. Ἄλλος· ἐπάνω τῶν ἐθνῶν.[12]

10. נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. *Principes populorum adjungunt se populo Dei Abrahami.* Ο΄. ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ. Ἑβρ. ἐμ Ἐλωΐ Ἀβραάμ.[13] Ἀ. ἑκουσιαζόμενοι . . .[14] Σ. ἄρχοντες λαῶν ἠθροίσθησαν, λαὸς τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ. Θ. ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν, λαὸς τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ.[15]

כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה. *Nam Dei sunt clypei terrae, plurimum exaltatus est.* Ο΄. ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν. Ἀ. ὅτι τοῦ θεοῦ θυρεοὶ γῆς σφόδρα ἀνεβιβάσθησαν. Σ. Θ. ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς. Ε΄. ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς.[16]

PSALM. XLVII (Hebr. xlviii).

1. שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח. *Canticum psalmi filiis Core.* Ο΄. ψαλμὸς ᾠδῆς (alia exempl. ᾠδὴ ψαλμοῦ) τοῖς υἱοῖς Κορὲ ÷ δευτέρᾳ σαββάτου ◄.[1] Σ. ᾆσμα ψαλμῶν τῶν υἱῶν Κορέ.[2]

2. מְהֻלָּל. *Laudatus.* Ο΄. αἰνετός. Οἱ λοιποί· ὑμνητός.[3]

3. יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ. *Pulcher elatione, gaudium totius terrae.* Ο΄. εὐρίζων (alia exempl. εὐρίζῳ[4]) ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς. Ἀ. καλῷ βλαστήματι, χάρματι πάσης τῆς γῆς.[5] Σ. ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀφωρισμένῳ ἀγλαΐσματι πάσης τῆς γῆς.[6] Θ. εὐρίζῳ. Ε΄. εὐκλάδῳ.[7]

הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. *Mons Sionis, latera septentrionis.* Ο΄. ὄρη Σιὼν τὰ πλευρὰ (Ἀ. Σ. Ε΄. οἱ μηροὶ[8]) τοῦ βορρᾶ. Ἑβρ. ἀρ σιὼν ἰερχθὴ σαφούν.[9]

4. אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב. *Deus in palatiis ejus notus est pro refugio.* Ο΄. ὁ θεὸς

---

[8] Syro-hex. ܐ. ܠܡܝܬܪ ܡܫܬܒܗܪܘܬܐ ܕܝܥܩܘܒ ܗܘ ܕܐܚܒ ܐܡܝܢ ܠܫ. ܠܡܫܬܒܗܪܢܘܬܐ ◆. Euseb. affert: Ἀ. τὸ ὑπερφερὲς Ἰ. Σ. τὸν ἐνδοξασμὸν Ἰ. Ε΄. τὸ καύχημα Ἰ. "Theodoret.: Ἀ. τὸ ὑπερήφανον Ἰακώβ."—*Montef.* Sed idem Theodoret. paulo post τὸ ὑπερφερὲς bis habet. Parsons. ad τὴν καλλονὴν ex Cod. 264 affert: Ἀ. καὶ ἡ S΄. ἡμῶν τὰς αἰνέσεις (?). [9] Syro-hex. ܐ. ܒܝܕ ܫܘܕܥܐ ◆. Cf. ad Psal. xxxii. 3. [10] Syro-hex. ܣ. ܙܡܪܘ ◆. [11] Syro-hex. ܐ. ܫ. ܙܡܪܘ ܝܕܘܥܬܢܐܝܬ ◆. Cod. 264 affert: Ἀ. S΄. ἐπιστημόνως. Vat.: Ἀ. Σ. ἐπιστημόνως. [12] Chrysost. et Cod. 273. Cod. 264: Σ. ἐπὶ τῶν ἐθνῶν ἐκάθησεν. Vat.: Ἀ. Θ. ἐκλάθησεν (sic). [13] Chrysost. [14] Syro-hex. ܐ. ܨܒܝܢܐ ◆. Cf. Hex. ad Cant. Cant. vi. 11. vii. 1. [15] Euseb. Idem subjungit: Διὰ τί δὲ οἱ Ο΄, μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραὰμ, εἰρήκασιν; Ἐπειδὴ ἡ Ἑβραϊκὴ φωνὴ τοῖς αὐτοῖς στοιχείοις γράφει τὸ, μετὰ, καὶ τὸ, λαός· εἴρηται γὰρ, ἂμ ἐλωΐμ. [16] "Has interpretationes exhibent duo MSS."—*Montef.* Theodoret. affert: Ἀ. θυρεοί. Σ. Θ. ὑπερασπισμοί. Nobil., Vat.: Ἀ. θυρεοί. Ε΄. ὑπερασπισμοί (οἱ περασμοὶ mendose Vat.). Denique Syrus noster: ܐ. ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܬܪܣܐ ܕܐܪܥܐ ܣ. ܬ. ܡܛܠܬܐ ◆ (ܣ. ܬܠܐ). Idem affert: Σ. ὑπερασπισμοί (ܡܛܠܬܐ). Cf. ad Psal. lxxxiii. 12).

PSALM. XLVII. [1] Sic cum obelo Syro-hex. et Psalt. Gall., qui ᾠδὴ ψαλμοῦ legunt. [2] Syro-hex. ܣ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܡܙܡܘܪܐ ܕܒܢܝܐ ܕܩܘܪܚ ◆. [3] Euseb. [4] Sic Comp., Ald., cum libris plurimis, invito Syro-hex., qui ܕܡܦܬܐ, *dilatans*, habet. Chrysost.: εὖ ῥιζῶν, τουτέστι, καλῶς ῥιζῶν, καλῶς πηγνὺς κ.τ.έ. Psalt. Gall. *fundatur*. [5] Nobil., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. ܐ. ܒܫܘܒܚܐ ܫܦܝܪܐ. ܚܕܘܬܐ ◆. Aquilam imitatus est Hieron.: *specioso germini, gaudio* etc. [6] Nobil., et sine nom. Chrysost., qui in marg. ἀπαρχὴ habet. Syro-hex. (ἐπ᾽ ἀρχῆς) ܣ. ܡܢ ܕܪܫܐ ܕܦܪܝܫܐ ܒܫܘܒܗܪܐ ◆. (Ad ܕܦܪܝܫܐ (sic in Cod. A.; in Cod. C. ܕܦܪܝܫܐ) ἀφωρισμένος, quo sensu usui magis consentaneum foret ܕܦܪܝܫܐ, cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 9. Alio loco, quem mihi indicavit Ceriani, Hos. iv. 14 in marg., in Cod. Ambrosiano est ܦܪܝܫܐ, non, ut Norberg. edidit, ܦܪܝܫܐ; sed Cod. Mus. Brit., Add. 14,668, cum edito facit.) [7] Nobil., Vat. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܨܐ ◆. Nobil. affert: Ε΄. οἱ μηροί. Chrysost. cum Coislin. bombycino: Ἄλλος· ὄρη Σιὼν οἱ μηροὶ τοῦ β. Integram Symmachi lectionem affert Cod. Bodl. NEB. 2. 120: Σ. ὄρη Σιὼν οἱ μηροὶ τοῦ β., μητρόπολις τοῦ βασ. τοῦ μ. [9] Chrysost.

ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς. Ἀ. . . . εἰς ὑπερέπαρσιν.[10] Σ. ὁ θεὸς ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτῆς γνωσθήσεται εἰς ὀχύρωμα.[11] Ἄλλος· ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς ἐγνώσθη εἰς τὸ ἐξελέσθαι αὐτήν.[12]

5. כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו. *Nam ecce! reges convenerunt, transierunt una.* Ο΄. ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς συνήχθησαν, ἤλθοσαν (alia exempl. διήλθοσαν[13]) ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ἰδοὺ γὰρ οἱ βασιλεῖς συνετάξαντο, ἦλθον ὁμοῦ.[14] Ἀ. Σ. . . συνετάξαντο, διῆλθον ὁμοῦ.[15]

6. הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ. *Illi viderunt, tunc obstupuerunt, conturbati sunt, trepide fugerunt.* Ο΄. αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν. Ἀ. . . . ἐθαμβήθησαν.[16] Σ. αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐξεπλάγησαν.[17]

7. רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה. *Tremor apprehendit eos ibi, dolor tanquam parturientis.* Ο΄. τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν· ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης. Σ. φρίκη κατέσχεν αὐτοὺς, ὠδῖνες ὡς τικτούσης.[18]

8. בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ. *Vento orientali conteres naves Tharsis.* Ο΄. ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις (Ἑβρ. θεσσαβέρ[19]) πλοῖα Θαρσείς. Ἀ. ἐν πνεύματι καύσωνος συντρίβεις νῆας Θαρσείς. Σ. δι' ἀνέμου βιαίου κατεάξεις ναῦς Θαρσείς.[20]

10. דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ. *Assimilavimus* (recordati sumus), *Deus, bonitatem tuam.* Ο΄. ὑπελάβομεν, ὁ θεὸς, τὸ ἔλεός σου. Ἑβρ. δεμμηνοῦ.[21] Ἀ. ὡμοιώσαμεν . . .[22] Σ. εἰκάσαμεν, ὁ θεὸς, τὸ ἔλεός σου.[23]

בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ. *In medio templi tui.* Ο΄. ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου. Ἑβρ. ἠχαλάχ.[24] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.[25]

11. עַל־קַצְוֵי. *Super fines.* Ο΄. ἐπὶ τὰ πέρατα. Ἄλλος· ἐπὶ τὰ τέλη.[26]

12. יִשְׂמַח הַר־צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה. *Laetatur mons Sionis, exsultant filiae Judae.* Ο΄. εὐφρανθήτω τὸ ὄρος Σιὼν, ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας. Σ. Θ. εὐφραίνεται τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ ἀγαλλιῶσιν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας.[27]

לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ. *Propter judicia tua.* Ο΄. ἕνεκα τῶν κριμάτων σου, ÷ κύριε. Ἄλλος· διὰ κρίσεις σου.[28]

13. וְהַקִּיפוּהָ. *Et circumite eam.* Ο΄. καὶ περιλάβετε αὐτήν. Σ. καὶ περιτειχίσατε αὐτήν.[29] Ἄλλος· καὶ περιέλθετε.[30]

---

[10] Nobil., Vat. Cf. ad Psal. ix. 10. [11] Chrysost.: Ἄλλος· (Nobil.: ἡ Ε΄.) ὁ θεὸς—ὀχύρωμα. Euseb. affert: Σ. ὁ θ. ἐν τοῖς β. αὐτῆς γνωσθήσεται. Syrus noster: Σ. ἐν τοῖς β. αὐτῆς (ܒܒܝܬ ܡܠܟܘܬܗ ܢܬܝܕܥ). Idem rursus: ܠܡ. ܠܡܥܫܢܐ ♦, quod Graece εἰς σκέπην, s. ὑπερασπισμὸν, non εἰς ὀχύρωμα, sonat. Cf. ad Psal. ix. 10. Cod. 273 affert: Ἄλλος φησί· μητρόπολις (cf. ad v. 3)· καὶ ἄλλος· ἐν τοῖς βασιλείοις. [12] Chrysost. [13] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܥܒܪܘ. [14] Euseb. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἰδοὺ οἱ β. συνέταξαντο. [15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܛܟܣܘ ܥܒܪܘ ܐܟܚܕܐ ♦. [16] Nobil. affert: Ο΄. ἐθαύμασαν [immo, ἐσαλεύθησαν]. Ἀ. ἐθαμβήθησαν. Σ. ἐξεπλάγησαν. Etiam Montef. ad תָּמָהוּ male refert. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 26. Psal. cxv. 2. [17] Euseb. [18] Idem. [19] Chrysost. [20] Euseb. Chrysost. affert: Ἄλλος· δι' ἀνέμου βιαίου. Ἄλλος· καύσωνος. Et paulo post: Ἄλλος· κατεάξεις. Syro-hex. ܐ. ܒܪܘܚܐ ܕܫܘܒܐ ♦ ܣ. ܒܝܕ ܪܘܚܐ ܥܫܝܢܬܐ ܬܬܒܪ ♦. Minus recte Bar Hebr. apud Parsonsium: Ἀ. Σ. *uredinis.* [21] Chrysost. [22] Syro-hex. ܐ. ܐܬܕܡܝܢ ♦. [23] Coislin. unus antiquissimus. Sic ἄλλος apud Chrysost. Mendose Cod. 264: Σ. ἠκούσαμεν. [24] Chrysost. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 28: "Pro eo quod nos de Hebraico et de LXX interpretibus vertimus, *templi tui*, in Graeco vos legisse dicitis, *populi tui*, quod superfluum est. In Hebraico scriptum est ECHALACH, id est, τοῦ ναοῦ σου, et non AMMACH, quod *populum tuum* significat." Etiam in Syro-hex. est τοῦ λαοῦ σου. [25] Nobil., Vat. [26] Coislin. idem. [27] Nobil. affert: Schol. Ο΄. Σ. Θ. εὐφραίνεται κ.τ.ἑ. [28] Chrysost. Obelus est in Psalt. Gall. [29] Euseb., Reg. unus, et S. Cyril. Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. III, p. 340. Paene suspicor Symmachum scripsisse περιστοιχίσατε; certe Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. *et circumite eam* (Cod. A. ܘܐܬܟܪܟܘܗ̇; Cod. C. ܘܐܬܟܪܟܘܗ̇). Syr. ܐܬܟܪܟ commutatur cum Graecis περιελθεῖν, περιοδεῦσαι, κυκλῶσαι, περικυκλῶσαι, et sim.). [30] Chrysost.

13. סַפְּרוּ מִגְדָּלֶיהָ. *Numerate turres ejus.* Ο΄. διηγήσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς. Ἀ. ψηφίσατε πύργους αὐτῆς. Σ. ἀριθμήσατε τοὺς πύργους αὐτῆς.[31] ״Ἄλλος· ἐπαινέσατε . . .[32]

14. שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָהּ. *Ponite cor vestrum ad antemurale ejus.* Ο΄. θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς. Ἀ. . . εἰς εὐπορίαν αὐτῆς.[33] Σ. τάξατε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸν περίβολον αὐτῆς.[34]

פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Dissecate* (perambulate) *palatia ejus.* Ο΄. καὶ καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς. Σ. διαμετρήσατε τὰ βασίλεια αὐτῆς.[35]

לְדוֹר אַחֲרוֹן. *Generationi posterae.* Ο΄. εἰς γενεὰν ἑτέραν. Σ. γενεᾷ μεταγενεστέρᾳ.[36]

15. הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוּת. *Ipse ducet nos usque ad mortem.* Ο΄. αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας (עָלְמוּת). Ἀ. αὐτὸς ὁδηγήσει ἡμᾶς, *et super mortem renovabit.* Aliter: Ἀ. . . ἀθανασία.[37] Σ. . . εἰς τὸ διηνεκές.[38]

PSALM. XLVIII (Hebr. xlix).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר. *Praecentori filiis Core canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ μελῴδημα. Σ. ἐπινίκιος τῶν υἱῶν Κορὲ ᾠδή. Θ. εἰς τὸ νῖκος . . .[1]

2. שִׁמְעוּ־זֹאת. *Audite hoc.* Ο΄. ἀκούσατε ταῦτα. ״Ἄλλος· ἀκούσατε τοῦτο.[2]

יֹשְׁבֵי חָלֶד. *Qui habitatis mundum.* Ο΄. οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην (Ἑβρ. ὀλδ). Ἀ. Σ. οἱ κατοικοῦντες τὴν κατάδυσιν.[3] ״Ἄλλος· τὴν ἐγκατάδυσιν. ״Ἄλλος· τὴν κατάδυτον.[4]

3. גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד. *Etiam filii hominis, etiam filii viri, simul.* Ο΄. οἵ τε γηγενεῖς καὶ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ἥ τε ἀνθρωπότης, προσέτι δὲ καὶ οἱ υἱοὶ ἑκάστου ἀνδρὸς, ὁμοῦ.[5]

4. וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת. *Et meditatio cordis mei* (proferet) *intelligentias.* Ο΄. καὶ ἡ μελέτη (Ἑβρ. οὐαγίθ[6]) τῆς καρδίας μου σύνεσιν (Ἀ. φρόνησιν. Σ. Θ. σύνεσιν[7]). ״Ἄλλος· καὶ μινυρίσει ἡ καρδία μου σύνεσιν.[8]

5. אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי. *Inclinabo ad parabolam aurem meam.* Ο΄. κλινῶ εἰς παραβολὴν (Ἑβρ.

---

[31] Euseb. Syro-hex. utramque interpretationem conjunxit: Ἀ. Σ. *numerate* (ܡܢܘ) *turres ejus.* [32] Chrysost. [33] Nobil. affert: Ἀ. εἰς εὐπορίαν. Syro-hex. ܐ. ܠܡܫܟܚܢܘܬܐ ܕܝܠܗ ܀. Cf. ad Psal. ix. 29. [34] Euseb. Nobil. affert: Σ. εἰς τὸν περίβολον. Syro-hex. ܣ. ܠܚܕܪܐ ܕܝܠܗ. [35] Euseb., Nobil. Agellius tentat διαμερίσατε, invito Syro-hex., qui Symmacho continuat: ܡܫܘܚܘ ܠܗܝܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܝܠܗ ܀. [36] Nobil., et sine nom. Chrysost. (non, ut Montef., ἐν γ. μ.). Syrus affert: Σ. *novissimae* (ܐܚܪܝܐ). Huc pertinere videtur Parsonsii nota ad ἐν τοῖς πύργοις (v. 13): "Sym. *ultima.* Syr. Bar Hebr." [37] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܢܕܒܪܢ ܠܢ ܘܥܠ ܡܘܬܐ ܢܚܕܬ ܀ ܐܠܐ ܠܐ ܡܝܘܬܘܬܐ. Mira interpretatio, seu potius enarratio, quaeque a stylo istius interp. plane abhorret. Rem per se satis obscuram perplexiorem facit altera interpretatio, quam primus, ut videtur, protulit Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 250, et post eum Lightfoot. in *Hor. Hebr. et Talmud. ad Act. Apost.* etc. p. 280. Exstat in Talm. Hieros. Moed katon fol. 83, 2: תרגם עקילס אתנסיאה עולם שאין בו מות, h. e. "Aquila interpretatus est (nempe vocem Hebraeam עָלְמוּת, Psal. xlviii. 15) ἀθανασία, hoc est, *mundus in quo non est mors.*" Quod si sumamus Aquilam dedisse, αὐτὸς ὁδηγήσει ἡμᾶς εἰς ἀθανασίαν (s. ἐπιφωνηματικῶς, ἀθανασία!), tunc tenendum, Syrum nostrum aut per periphrasin, eamque satis incommodam, contra morem suum vertisse, aut diversam Aquilae interpretationem, καὶ ἐπὶ θάνατον ἀνανεώσει (s. ἀνακαινίσει) ante oculos habuisse. Unum addam; in duobus aliis locis (Psal. ix. 1. xlv. 1) ubi in Hebraeo est עַלְמוּת, Aquila νεανιότης interpretatus est. [38] Nobil. Cf. ad Psal. xxxvi. 27.

PSALM. XLVIII. [1] "Ex duobus Regiis."—*Montef.* Vat. habet: Θ. Σ. τῶν υἱῶν. Aquilae versionem affert Syro-hex. [2] Chrysost. [3] Euseb. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܡܥܪܒܐ. Cf. ad Psal. xvi. 14. [4] Chrysost., qui et Hebraeam vocem Graecis literis affert. [5] Euseb., Theodoret., quorum ille καὶ προσέτι καὶ υἱοί, hic autem καὶ προσέτι υἱοὶ legit. Nobiscum faciunt Chrysost. et Syrus noster, qui minus probabiliter tam Aquilae quam Symmacho continuat: ܘܐܢܫܘܬܐ. ܬܘܒ ܕܝܢ ܘܒܢܝ ܟܠ ܓܒܪ ܐܟܚܕܐ ܀ [6] Chrysost. [7] Vat. Montef. e Coislin. edidit: Ἀ. Ο΄. Ε΄. Ϛ΄. συνέσεις. Σ. Θ. σύνεσιν. [8] Chrysost. Edita S. Patris exemplaria inter μινυρίσει et μηνύσει fluctuant, sed μινυρίσει ipse enarrat, ᾄσεται, ψαλμόν τινα ἐρεῖ πνευματικόν.

λαμασάλ[9]) τὸ οὖς μου. Ἄλλος· κλινῶ παραβολῇ τὸ οὖς μου.[10]

5. בְּכִנּוֹר. *Cum cithara.* Οʹ. ἐν ψαλτηρίῳ. Ἄλλος· ἐν κιθάρᾳ. Ἄλλος· διὰ ψαλτηρίου.[11]

חִידָתִי. *Aenigma meum.* Οʹ. τὸ πρόβλημά μου. Ἑβρ. ἰδαθεί.[12] Ἀ. αἴνιγμά μου.[13]

6. לָמָּה אִירָא. *Quare timeam.* Οʹ. ἱνατί φοβοῦμαι. Ἀ. εἰς τί φοβηθήσομαι.[14]

בִּימֵי רָע. *In diebus mali.* Οʹ. ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.[15] Ἄλλος· ἐν ἡμέραις πονηροῦ. Ἄλλος· κακοῦ. Ὁ δὲ Σύρος· ῥᾶ.[16]

עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי. *Iniquitas insidiantium mihi circumdat me.* Οʹ. ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με. Ἑβρ. ἀὼν ἀκουββαεὶ ἰσουββουνεί.[17] Σ. ἡ ἀνομία τῶν ἰχνέων μου . . .[18]

7. יִתְהַלָּלוּ. *Gloriantur.* Οʹ. καυχώμενοι. Ἄλλος· ἀλαζονευόμενοι.[19]

8. אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ. *Fratrem non redimendo redimit vir.* Οʹ. ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος; Σ. ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, ἵνα (s. ὅπως) λυτρώσηται ἀνήρ.[20]

9. וְיֵקַר פִּדְיוֹן. *Et pretiosum est redemptionis pretium.* Οʹ. καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως. [Ἄλλος· καὶ ἀντίλυτρον.][21]

9, 10. וְחָדַל לְעוֹלָם׃ וִיחִי־עוֹד לָנֶצַח. *Et cessabit in saeculum, et vivet adhuc in perpetuum.* Οʹ. καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς τέλος. Ἀ. καὶ ἐπαύσατο εἰς αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς νῖκος.[22] Σ. ἀλλὰ πανσάμενος τῷ αἰῶνι τούτῳ, ζῶν εἰς αἰῶνα διατελέσει.[23] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[24] Εʹ. καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς νῖκος.[25]

10, 11. לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃ כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ. *Non videbit foveam* (sepulcrum). *Nam videt sapientes morientes.* Οʹ. ὅτι οὐκ ὄψεται καταφθοράν. ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας. Σ. οὐκ ὄψεται τὴν διαφθοράν. ὅταν βλέπῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας.[26]

11. יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ. *Simul stultus et brutus pereunt.* Οʹ. ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται. Σ. ὁμοῦ ἀνόητος καὶ ἀμαθὴς ἀπολοῦνται.[27]

חֵילָם. *Opes suas.* Οʹ. τὸν πλοῦτον αὐτῶν. Θ. (τὴν) ἰσχὺν (αὐτῶν).[28]

12. קִרְבָּם (s. קִבְרָם) בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר וָדֹר. *Intimum* (s. *sepulcrum*) *eorum domus eorum in saeculum, habitationes eorum in generationem et generationem.* Οʹ. ÷ καὶ ↙ οἱ τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα, σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Ἀ. τὸ ἐντὸς αὐτῶν οἰκίαι (s. οἰκίας) αὐτῶν εἰς αἰῶνα, . . . εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.[29] Σ. τὰ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν εἰς αἰῶνα, τὰς κατασκηνώσεις αὐτῶν εἰς γενεὰν . . .[30]

---

[9] Chrysost. [10] Idem. [11] Coislin. [12] Chrysost. [13] Syro-hex. ܐ. ܦܠܐܬܐ ܕܝܠܝ. Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 2. Chrysost.: Ἄλλος· αἴνιγμά μου. [14] Vat., qui φοβηθήσωμαι habet. [15] Agellius. Vat.: Σ. κακώσεως. Syro-hex. affert: Σ. ἐν ἡμέραις πονηροῦ (ܕܒܝܫܐ). Fortasse Aquilae est versio. [16] Chrysost. [17] Idem. [18] "Sic duo Regii ex Origene [Opp. T. II, p. 719]."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. τῶν ἰχνέων μου. Syro-hex. ܣ. ܕܥܩܒܬܐ ܕܝܠܝ. [19] Chrysost. [20] Syro-hex. ܣ. ܐܚܐ ܠܐ ܦܪܩ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܦܪܘܩ ܓܒܪܐ. [21] "Coislin. unus, qui addit ἀνακλητικόν."—*Montef.* Lectio suspecta. Cod. 281 ad voc. ἐξίλασμα (v. 8) in marg. affert, ἀντίλυτρον. [22] Nobil., Cyril. Alex. (Mai. *P. N. B.*, T. III, p. 343), et sine nom. Chrysost. Origen. l. c.: Ἀ. καὶ ἀνεπαύσατο εἰς τὸν αἰῶνα, κ.τ.έ. [23] Cyril. Alex. Sic Montef., sed cum Nobilio solo ἀεὶ pro εἰς αἰῶνα edidit. Pro ἀλλὰ πανσάμενος Chrysost. et Origen. l. c. ἀναπαυσάμενος habent. Paulo aliter Euseb.: Σ. ἀλλὰ π. τῷ αἰῶνι, ζῶν εἰς αἰῶνα διατελέσει (ὁ τοιοῦτος); cui aliquatenus accedit Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܟܕ ܫܠܐ ܡܢ ܕܠܥܠܡ. ܠܥܠܡܐ. ܗܘ ܚܝܐ ܠܥܠܡ ܢܗܘܐ, h. e. ἀλλὰ π. ζῶν (s. τοῦ ζῆν) τῷ αἰῶνι, οὗτος εἰς αἰῶνα διατελέσει. Sed legendum videtur, ܠܥܠܡܐ ܗܢܐ, τῷ αἰῶνι τούτῳ. [24] Vat. [25] Cyril. Alex. [26] Idem. [27] "Theodoret. et codex unus."—*Montef.* Mendose Cod. 264: Σ. ὁ μὲν ἀνόητος κ. τ. έ. [28] Vat. [29] Syro-hex. ܐ. ܓܘܐ ܕܝܠܗܘܢ ܒܬܝܗܘܢ ܠܥܠܡ. ܠܕܪ ܘܕܪ. Post εἰς αἰῶνα excidisse videtur σκηνώσεις (s. σκηνώματα) αὐτῶν. Hieron.: *Interiora sua domos suas in saeculo,* etc. [30] Syro-hex. ܣ. ܓܘ ܒܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܠܥܠܡ ܡܫܪܝܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. Chrysost. affert: Ἄλλος φησί· τὰ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν εἰς αἰῶνα. Ἄλλος· τὰς κατασκηνώσεις αὐτῶν εἰς γενεάν, ὀνομάσαντες κ.τ.έ.; quorum utrumque ad Sym. pertinere videtur.

12. קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת. *Vocaverunt nominibus suis super terras.* Ο΄. ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν (Ἑβρ. ἀληαδαμῶθ[31]). Ἀ. ἐκάλεσαν ἐν ὀνόμασιν αὐτῶν ἐπὶ χθόνας.[32] Σ. ὀνομάσαντες ἐπ' ὀνομασίαν αὐτῶν τὰς γαίας.[33] Θ. ἐπεκάλεσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ γαιῶν αὐτῶν.[34]

13. בַּל־יָלִין. *Non pernoctabit.* Ο΄. οὐ συνῆκε. Σ. οὐκ αὐλισθήσεται.[35]

14. זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ. *Haec via eorum spes eis.* Ο΄. αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς. Ἀ. τοῦτο ὁδὸς ἀνοησίας αὐτοῖς.[36] Σ. αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν ἀνοίας αὐτοῖς.[37]

וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה. *Et posteri eorum os eorum approbant. Selah.* Ο΄. καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐλογήσουσιν. διάψαλμα. Ἀ. . . δραμοῦνται ἀεί.[38] Σ. οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς λόγον αὐτῶν εὐδοκήσουσιν . .[39] Ἄλλος· θελήσουσιν.[40]

15. כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ. *Sicut oves in inferno positi sunt.* Ο΄. ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθεντο. Σ. ὡς βοσκήματα ᾅδου ἔταξαν ἑαυτούς.[41] Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἔθεντο).[42]

מָוֶת יִרְעֵם. *Mors pascet* (s. *depascet*) *eos.* Ο΄. θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς. Σ. θάνατος νεμήσει αὐτούς.[43]

וַיִּרְדּוּ בָם. *Et dominabuntur in eos.* Ο΄. καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν. Ἀ. (καὶ) ἐπικρατήσουσιν (αὐτῶν). Σ. (καὶ) ὑποτάξουσιν αὐτούς.[44] Θ. καταχθήσονται.[45]

15. וְצִירָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ. *Et figura eorum consumetur in orco ab habitaculo* quod *sibi.* Ο΄. καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν. Ἀ. καὶ χαρακτὴρ αὐτῶν κατατρῖψαι ᾅδην ἐκ κατοικητηρίου αὐτῶν. Σ. τὸ δὲ κρατερὸν αὐτῶν παλαιώσει ᾅδης ἀπὸ τῆς οἰκήσεως τῆς ἐντίμου αὐτῶν.[46]

18. לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ. *Non descendet post eum gloria ejus.* Ο΄. οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ἀ. οὐδὲ συγκαταβήσεται ὀπίσω αὐτοῦ δόξα αὐτοῦ. Σ. οὐδὲ συγκαταβήσεται ἀκολουθοῦσα αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ.[47] Ἀ. Θ. Ε΄. Σ. ἀκολουθοῦσα.[48]

19. כִּי־נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי־תֵיטִיב לָךְ. *Nam* (quamvis) *animae suae in vita sua benedixerit, et laudaverint te* (alii) *quando tibi benefeceris.* Ο΄. ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ. Ἀ. Ε΄. ὅτι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογήσει . . .[49] Σ. ἀλλὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ζῆν αὐτὸν εὐλογήσει, λέγων ἐν ἑαυτῷ, ἐπαινέσουσί σε ἐὰν καλῶς ποιήσῃς σεαυτῷ.[50]

---

[31] Chrysost. [32] Nobil. affert: Ἀ. ἐκάλεσαν ἐν ὀνόματι κ.τ.ἑ. Correximus ὀνόμασιν ex Syro-hex., qui Aquilae continuat: καλοῦσιν (s. καλέσουσιν, ܩܪܝܢ) ἐν ὀνόμασιν αὐτῶν ἐπὶ χθόνας (ܥܠ ܐܪ̈ܥܬܐ). [33] Sic Montef. ex Agellio. Cf. ad Psal. lxvii. 5. Chrysost. in continuatione: ὀνομάσαντες ἐπ' ὀνόμασιν αὐτῶν τὰς γ. [34] Nobil. [35] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܒܘܬ ◆. [36] Coislin. unus. [37] Reg. unus. Nobil. affert: Σ. ἄγνοια; unde fortasse corrigendum ἄνοια αὐτοῖς. [38] Syro-hex. ܐ. ܢܪ̈ܗܛܘܢ ܐܡܝܢܐܝܬ ◆. Hieron.: *et post eos juxta os eorum current.* Semper. [39] Reg. in continuatione. Syrus legisse videtur: Σ. οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς κατὰ λ. α. εὐδ. (ܐܝܟ ܡܠܬܗܘܢ ܢܨܛܒܘܢ). [40] Montef. ex Regio, ut videtur. [41] Euseb., Theodoret., quorum hic πρόβατα pro βοσκήματα affert. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܒܥܝܪܐ ܕܫܝܘܠ ܣܕܪܘ ܗܢܘܢ ܠܗܘܢ ◆. Idem in textu pro πρόβατα ܒܥܝܪܐ habet. [42] Vat. affert: Θ. καταχθήσονται. Σ. ἔταξαν ἑαυτούς. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Sed Theodotionis lectio ad Hebr. וַיִּרְדּוּ pertinet. [43] Theodoret. [44] Euseb., qui Aquilae tribuit ἐνὶ κρατήσουσιν. "Suspicor illud ἐνὶ invectum esse pro καὶ vel ἔτι."—*Montef.* Correximus ἐπικρατήσουσιν. Cf. Hex. ad Gen. i. 26. Psal. lxvii. 28. Deinde apud Euseb. edebatur: Σ. ὑποτάξουσιν αὐτοῖς. Syro-hex. affert: ܣ. ܢܫܬܥܒܕܘܢ ◆. [45] Nobil. [46] Euseb., qui ad Sym. in fine αὐτοῦ habet. Nobil. affert: Ἀ. χαρακτὴρ κ.τ.ἑ. Σ. τὸ κραταιὸν αὐτῶν παλαιώσει ᾅδης. Euseb. et "tres MSS." κρατερὸν tuentur. Syro-hex. ܣ. ܚܣܝܢܘܬܐ ܕܝܢ ܕܝܠܗܘܢ ܬܒܠܐ ܫܝܘܠ. ܡܢ ܥܡܪܐ ܡܝܩܪܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [47] Regii duo. [48] Vat. [49] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܡܛܠ ܕܠܢܦܫܗ ܒܚܝܘܗܝ ܢܒܪܟ ◆. Montef. e Regiis duobus edidit: Ἀ. ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογητός. Altera lectio Hebraeo propior. [50] Regii duo, quorum unus ἐπαινέσει habet. Theodoret. affert:

20. תָּבוֹא עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו. *Venies* (tamen) *ad generationem patrum ejus.* Ο΄. εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ. Σ. ἐλεύσῃ ἕως γενεᾶς πατέρων. Ἀ. Σ. Θ. ἐλεύσῃ.[51] S΄. ἥξεις.[52]

עַד־נֵצַח. *Usque in perpetuum.* Ο΄. ἕως αἰῶνος. Ἄλλος· ἕως τέλους.[53]

לֹא יִרְאוּ. *Non videbunt.* Ε΄. οὐκ ὄψεται. Ἀ. Θ. S΄. Ο΄. οὐκ ὄψονται. Σ. οὐ βλέποντες.[54]

Psalm. XLIX (Hebr. l).

1. מִזְמוֹר לְאָסָף. *Canticum* τῷ *Asaph.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Σ. ᾆσμα τοῦ Ἀσάφ.[1] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως Ἀσάφ.[2]

אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא־אָרֶץ. *Deus Deorum, Jova locutus est, et convocavit terram.* Ο΄. θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν. Ἀ. Σ. Θ. ἰσχυρὸς θεὸς (κύριος) λαλήσας ἐκάλεσε τὴν γῆν.[3]

עַד־מְבֹאוֹ. *Usque ad ingressum* (occasum) *ejus.* Ο΄. μέχρι δυσμῶν. Ἀ. μέχρι (s. ἕως) εἰσόδου αὐτοῦ.[4]

2. מִצִּיּוֹן מִכְלַל־יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. *De Sione, perfectione pulcritudinis, Deus splenduit.* Ο΄. ἐκ Σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ. ὁ θεὸς ἐμφανῶς (ἥξει). Ἀ. ἐκ Σιὼν τετελεσμένης κάλλει ὁ θεὸς ἐπεφάνη.[5]

3. וְאַל־יֶחֱרַשׁ. *Et non silebit.* Ο΄. καὶ οὐ παρασιωπήσεται. Ἀ. καὶ οὐ κωφεύσει.[6]

לְפָנָיו. *Coram eo.* Ο΄. ἐναντίον αὐτοῦ. Ἀ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Σ. εἰς πρόσωπον αὐτοῦ.[7]

נִשְׂעֲרָה מְאֹד. *Procellosum erit valde.* Ο΄. καταιγὶς σφοδρά. Ἀ. ἐλαιλαπίσθη σφόδρα. Θ. Ζ΄ (?). καταιγίσθη σφόδρα.[8] Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[9]

4. יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ. *Convocabit caelum desuper, et terram ad judicandum populum suum.* Ο΄. προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ τὴν γῆν διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ἀ. καλέσει πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν, καὶ πρὸς τὴν γῆν κρῖναι . . Σ. συγκαλέσει τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν . . .[10]

5. אִסְפוּ־לִי חֲסִידָי. *Colligite mihi pios meos.* Ο΄. συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί· συναγάγετέ μοι τοὺς ὁσίους μου.[11] Ἀ. συλλέξατέ μοι τοὺς ὁσίους μου.[12] Σ. συναθροίσατέ μοι . . . Θ. συναγάγετέ μοι . . .[13] Ἄλλος· τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.[14]

כֹּרְתֵי בְרִיתִי. *Pangentes foedus meum.* Ο΄. τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐτοῦ (Οἱ λοιποί· τὴν διαθήκην μου[15]). Ἀ. κόπτοντας συνθήκην μου.[16]

6. סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[17]

7. וְאָעִידָה בָּךְ. *Et testificabor in te.* Ο΄. καὶ διαμαρτύρομαί σοι. Σ. (καὶ) μαρτύρομαί σοι.[18]

ἐπαινέσει (duo codd. ἐπαινέσουσι) σε ἐὰν κ. π. αὐτοῖς (unus ἑαυτῷ). Nobiscum facit Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܠܡܫܒܚܘ ܒ ܣ ܢܚܙܘܢ. ܒ ܐܦܢ ܠܡܫܒܚܘ ܡܫܠܡܝܢ ܠܗ. ܐ. ܡܫܢ ܠܕܪܐ ܐܠܐ ܠܥܠܡ ✧. [51] Regii iidem. [52] Cod. 264. Vat. affert: Σ. ἐλεύσῃ. S΄. ἥξεις. [53] Coislin. unus. [54] Nobil., Vat. Apud LXX hodie legitur οὐκ ὄψεται.

Psalm. XLIX. [1] Syro-hex. (Cod. C. ܙܡܝܪܬܐ) ܙܡܝܪ̈ܬܐ ܣ. ܕܐܣܦ ✧. [2] Vat. [3] "Eusebius, Drusius [Nobil.] et MSS. Theodoretus vero: Οἱ τρεῖς· ἰσχυρὸς θεός."—*Montef.* Apud Euseb. et Nobil. κύριος abest. Syro-hex. affert: Ἀ. ἰσχυρὸς θεός. [4] Syro-hex. ܐ. ܥܕܡܐ ܠܡܥܠܢܐ ܕܝܠܗ ✧. Cf. ad Psal. cxii. 3. [5] Coislin. bombycinus. Hieron.: *De Sion perfecta decore Deus apparuit.* [6] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܢܚܪܫ ✧. Cf. ad Psal. xxvii. 1. [7] Cod. 264. [8] "Drusius et MSS."—*Montef.* Nobil. affert: Aq. ἐλαιλαπίσθη. Th. et VII (LXX ?), καταιγίσθη. Syro-hex. ܐ. ܐܬܥܠܥܠ ܛܒ ✧. [9] Vat. [10] Syro-hex. ܐ. ܢܩܪܐ ܠܘܬ ܫܡܝܐ ܡܢ ܠܥܠ. ܘܠܘܬ ܐܪܥܐ ܠܡܕܢ ✧ ܣ. ܢܩܪܐ ܐܢܫܐ ܠܫܡܝܐ ܡܢ ܠܥܠ ✧. Ad Sym. Cod. C. rectius, ut videtur, ܠܫܡܝܐ affert, omisso tamen ܐܢܫܐ. [11] Euseb., Nobil. [12] Syro-hex. ܐ. ܟܢܫܘ (fort. ܟܢܫܘܢ) ܠܝ ܚܣܝ̈ܕܐ ܕܝܠܝ. Cod. 264 affert: Ἀ. συλλέξατέ μοι. [13] Cod. 264. [14] "Coislin. unus. Sic vocem חָסִיד vertit Aq. Psal. xi. 2."—*Montef.* Repugnat Syrus, ut supra. [15] Reg. unus. [16] Syrus Aquilae continuat: ܕܦܣܩܝܢ ܩܝܡܝ ✧. Cf. Hex. nostra ad Jesai. lv. 3. Jerem. xi. 10. xxxi. 31. [17] Syro-hex. ܐ. ܙܡܘܪܬܐ ✧. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [18] Coislin. unus.

8. וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד. *Et holocausta tua quae sunt coram me jugiter.* Ο΄. τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. Σ. οὐδὲ αἱ ἀναφοραὶ πρόκεινταί μοι ἐνδελεχεῖς.[19]

9. עַתּוּדִים. *Hircos.* Ο΄. χιμάρους. Alia exempl. τράγους.[20] Ἀ. Σ. Ε΄. κερεϊνούς.[21]

10. כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אָלֶף. *Mihi enim est omnis bestia silvae, jumenta in montibus mille.* Ο΄. ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ (alia exempl. τοῦ ἀγροῦ[22]), κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες. Ἀ. ὅτι ἐμοὶ πᾶν ζῶον τοῦ δρυμοῦ, κτήνη ἐν ὄρεσι χιλίων.[23]

11. וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי. *Et fera agri mecum.* Ο΄. καὶ ὡραιότης ἀγροῦ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν. Ἀ. καὶ παντοδαπὰ (fort. παντοδαπία) χώρας μετ᾽ ἐμοῦ. Σ. (καὶ) πλῆθος . . . Ε΄. καὶ ὄναγρος ἄγριος μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν.[24]

13. אַבִּירִים. *Taurorum.* Ο΄. ταύρων. Ἀ. δυναστῶν.[25]

14. זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה. *Sacrifica Deo gratiarum actionem.* Ο΄. θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως. Ἀ. θῦσον τῷ θεῷ εὐχαριστίαν.[26]

16. חֻקָּי. *Statuta mea.* Ο΄. τὰ δικαιώματά μου. Ἄλλος· τὰ προστάγματά μου.[27]

17. וַתַּשְׁלֵךְ. *Et abjecisti.* Ο΄. καὶ ἐξέβαλες. Ἀ. Σ. καὶ ἔρριψας.[28]

19. שָׁלַחְתָּ בְרָעָה. *Misisti in malum.* Ο΄. ἐπλεόνασε κακίαν. Ἀ. ἀπέστειλας (s. ἐξαπέστειλας) ἐν κακίᾳ.[29]

20. תִּתֶּן־דֹּפִי. *Dedisti perniciem* (s. *infamiam*). Ο΄. ἐτίθεις σκάνδαλον. Ἀ. Ε΄. ἐδίδως ψόγον.[30]

21. דִּמִּיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה כָמוֹךָ. *Existimasti me esse tui similem.* Ο΄. ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαι σοὶ ὅμοιος. Ἀ. ὑπέλαβες ἐσόμενος ἔσομαι ὅμοιος σοί. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[31] Σ. ἐνόμισας ἔσεσθαί με ὡς σέ.[32] [Ἄλλος· ἄνομε.][33]

וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ. *Et ordinabo* (scelera tua) *ante oculos tuos.* Ο΄. καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου. Ἀ. *et demittam te in oculos tuos.*[34] Θ. καὶ στοιβάσω . . .[35]

22. בִּינוּ־נָא. *Intelligite, quaeso.* Ο΄. σύνετε δή. Ἄλλος· νοήσατε δή.[36]

פֶּן־אֶטְרֹף. *Ne discerpam.* Ο΄. μήποτε ἁρπάσῃ. Ἀ. Σ. μήποτε θηρεύσω (s. ἀγρεύσω).[37]

23. זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי. *Sacrificans laudem honorabit me.* Ο΄. θυσία αἰνέσεως δοξάσει με. Ἀ. Σ. θυσιάζων ὑπὲρ αἰνέσεως δοξάσει με.[38]

---

[19] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܩܘܪܒܢܐ ܣܝܡܝܢ ܠܝ ܐܡܝܢܐܝܬ. (Ad πρόκεινται cf. ad Psal. xxxv. 2. Ad ἐνδελεχεῖς cf. ad Psal. l. 5.) [20] "Sic MSS. [et Schol. apud Nobil.] Ed. autem Rom. χιμάρους."—*Montef.* Lectionem τράγους non affert Parsonsius, nisi ex Chrysost. Opp. T. VI, p. 9 B; sed ita legisse videtur Syrus noster, vertens, ܬܝܫܐ. [21] Nobil. affert: Ἀ. Σ. Ε΄. κερεινούς. Cod. 264: Ἀ. Σ. Ε΄. κριούς. Cf. nos ad Psal. lxv. 15. Jerem. l. 8. [22] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii, invito Syro-hex. Cod. 264 affert: Οἱ Γ΄. ἀγροῦ. Rectius Vat.: Οἱ Γ΄, καὶ οἱ Ο΄. δρυμοῦ. [23] Syro-hex. ܐ. ܕܠܝ ܟܠܗ ܚܝܘܬܐ ܕܚܘܪܫܐ. ܒܥܝܪܐ ܒܛܘܪ̈ܐ ܕܐܠܦܐ. Bugatus vertit, *in montibus mille;* sed nobiscum facit Hieron., qui Hebraea vertit, *in montibus millium.* [24] Agellius ad loc.: "Non longe diversus est ab hac interpretatione (ὡραιότης ἀγροῦ) Aquila, cum dixerit, παντοδαπὰ χώρας, *varium agri proventum,* quem B. Hieron. imitatus edidit, *et universitas agri mecum est;* neque item Sym., qui vertit πλῆθος, *copiam agri;* itaque eleganter Apolinarius, ἀνθοφόρον ὄλβον ἀρούρης." Pro παντοδαπὰ reponendum videtur παντοδαπία, quod cum eodem Hebraeo permutavit Aq. Jesai. lxvi. 11; vel παντοδαπὸν, quod eidem tribuitur in Hex. ad Psal. lxxix. 14. Conjecturam nostram confirmat Syrus, cujus nota est: ܫܘܚܠܦܐ (*varietas*) ܕܐܬܪܐ ܥܡܝ. ܐ. ܥܡܝ ܗܘ. ܚܝܘܬܐ ܕܚܩܠܐ. ܥܡܝ. Ad Vtam ed. Bar Hebr. habet ܚܝܘܬ ܕܚܩܠܐ, quod eodem redit. [25] Syro-hex. ܐ. ܕܚܝܠܬܢܐ. Cf. ad Psal. xxi. 13. [26] Agell. affert: Ἀ. εὐχαριστίαν. Coislin. bombycinus: Ἀ. θῦσον τ. θ. εὐχαριστίας. [27] Montef. [28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܫܕܝܬ. [29] Syro-hex. ܐ. ܫܕܪܬ ܒܒܝܫܘܬܐ. [30] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܝܗܒ ܗܘܝܬ ܡܘܡܐ. [31] Vat. Nobil. notat: "Th. ut VII (h.e. LXX). Ἀ. ὑπέλαβες ἐσόμενος κ.τ.ἑ." Unde perperam Montef.: Ἀ. Θ. Ζ΄. ὑπέλαβες ἐσόμενος κ.τ.ἑ. Cf. ad Psal. l. 1. [32] Nobil., Colb. unus. Syro-hex. ܣ. ܐܣܒܪܬ ܕܗܘܐ ܐܢܐ ܐܝܟ ܕܠܘܬܟ. [33] Sic Montef., tacito auctore. [34] Syro-hex. ܐ. ܘܐܚܬܟ ܠܥܝ̈ܢܝܟ. Bugatus vertit: *et ordinabo te in oculos tuos;* invita, ni fallor, lingua. Syr. ܐܚܬ, κατάξω, καταβιβάσω, καθελῶ, et sim., qua ratione cum Hebraeo conciliandum sit, non constat. [35] Nobil. [36] Coislin. unus. [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܠܡܐ ܐܨܘܕ (Cod. C. ܐܨܝܕ) ܐܨܘܕ. [38] Theodoret. et Reg. unus: Σ. θυσιάζων——σωτήριον θεοῦ. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܕܒܚ ܥܠ ܬܫܒܘܚܬܐ.

23. וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים. *Et qui ponit* (curat) *viam, ostendam ei salutem Dei.* Ο΄. καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ᾗ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριον θεοῦ. Σ. καὶ τῷ εὐτάκτως ὁδεύοντι δείξω σωτήριον θεοῦ.[39]

PSALM. L (Hebr. li).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1]

2. בַּת־שָׁבַע. *Bathseba.* Ο΄. Βηρσαβεέ. 'Α. Θ. Βεθσαβέθ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

3. חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ. *Miserere mei, Deus, secundum bonitatem tuam.* Ο΄. ἐλέησόν με, ὁ θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. 'Α. δώρησαί μοι, θεὲ, κατὰ τὸ ἔλεόν σου. Σ. οἴκτειρόν με, ὁ θεὸς, κατὰ τὸ ἔλεός σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

4. הַרְבֵּה כַּבְּסֵנִי. *Multiplicando* (multum) *lava me.* Ο΄. ἐπιπλεῖον πλῦνόν με. Σ. πολλάκις πλῦνόν με.[4]

5. תָמִיד. *Semper.* Ο΄. διαπαντός. Σ. ἐνδελεχῶς.[5]

6. לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ. *Ut justus sis in loquendo te.* Ο΄. ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου. Σ. ἕνεκεν τοῦ δικαιωθῆναί σε ἐν τοῖς λόγοις σου.[6]

תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ. *Purus sis in judicando te.* Ο΄. καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 'Α. ὑπερκριθῇς . .[7] Σ. νικᾶν κρίνοντα.[8] Θ. νικήσῃς . .[9] "Αλλος· νικήσαις . .[10]

7. הֵן־בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי. *En! in iniquitate genitus sum, et in peccato concepit me mater mea.* Ο΄. ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου. Σ. (ἰδοὺ) εἰς ἀδικίαν ὠδινήθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκύησέ με ἡ μήτηρ μου.[11] "Αλλος· ἐγέννησεν.[12]

8. חָפַצְתָּ. *Desideras.* Ο΄. ἠγάπησας. 'Α. ἐβουλήθης. Σ. θέλεις.[13] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

בְסָתֻם. *In occulto.* Ο΄. τὰ κρύφια. "Αλλος· τὰ ἄγνωστα.[15]

תוֹדִיעֵנִי. *Scire facies me.* Ο΄. ἐδήλωσάς μοι. "Αλλος· ἐφανέρωσάς μοι.[16]

10. תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ. *Audire facies me gaudium et laetitiam; exsultabunt ossa* quae *confregisti.* Ο΄. ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστᾶ τεταπεινωμένα. Σ. ἀκουστήν ποίησόν μοι εὐθυμίαν καὶ εὐφροσύνην, ἱλαρυνθήτω ὀστᾶ ἃ συνέθλασας.[17]

11. הַסְתֵּר. *Absconde.* Ο΄. ἀπόστρεψον. Σ. κρύψον.[18]

12. בְּרָא. *Crea.* Ο΄. κτίσον. 'Α. ἀνάκτισον.[19]

וְרוּחַ נָכוֹן. *Et spiritum firmum.* Ο΄. καὶ πνεῦμα εὐθές ('Α. Ε΄. ἕτοιμον, s. ἡτοιμασμένον. Σ. ἑδραῖον[20]). "Αλλος· καὶ πνεῦμα ἀληθές.[21]

---

[39] Theodoret., Reg. unus. Syrus minus probabiliter Aquilae tribuit, vertens: ܐ. ܘܠܐܠܘ ܕܡܬܕܒܪܢܐܝܬ ܡܗܠܟ ܐܚܘܝܘܗܝ ܦܘܪܩܢܗ ܕܐܠܗܐ.

PSALM. L. [1] Syro-hex. [2] Vat. Nobil.: "Symmachus ut VII (LXX). Aquila, Theodotio, Βεθσαβέθ." Nobilium non ceperunt Drus., Montef., qui notant: 'Α. Σ. Θ. Ζ΄. Βηθσαβέθ (Montef. ex ingenio Βηθσαβεέ). [3] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܒ ܠܝ ܐܠܗܐ. [4] Syro-hex. ܣ. ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܐܚܠܠܢܝ. [5] "Ita MSS."—*Montef.* [6] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܬܙܕܕܩ ܒܡܠܝܟ. (Praetulimus ἕνεκεν τοῦ δ. σε, non ὅτι δικαιωθήσῃ, vel ἵνα δικαιωθῇς, propter alteram clausulam, νικᾶν κρίνοντα. Sic Dan. ii. 30 juxta LXX, pro Graecis, ἕνεκεν τοῦ δηλωθῆναι τῷ βασιλεῖ, Noster dedit, ܡܛܠ ܕܢܬܝܕܥ ܠܡܠܟܐ.) [7] Nobil. Versio suspecta. Drusius: 'Α. ὑπερηριθῇς; quod merum mendum esse videtur. [8] Nobil. Syro-hex. Symmacho continuat: ܠܙܟܘܬܐ ܐܝܟ ܕܕܐܢ. [9] Nobil. [10] Coislin. unus. [11] Euseb. et Colb. unus. Theodoret. affert: Σ. ἐκύησε. Syro-hex. ܣ. ܗܐ ܒܥܘܠܐ ܐܬܚܒܠܬ ܘܒܚܛܝܬܐ (ἐν ἁμαρτίᾳ) ܒܛܢܬܢܝ. Minus probabiliter Euthym.: τὸ γὰρ ἐκίσσησεν, ἐγέννησεν εἶπεν ὁ Σύμμαχος. [12] Colb. στιχηρῶς scriptus, et Coislin. unus. [13] Nobil., Vat. [14] Vat. [15] Coislin. unus. Fortasse est scholium. [16] Idem Coislin. [17] "Primam versus partem ex Colb. uno mutuamur; alteram vero ex altero στιχηρῶς scripto."—*Montef.* Correximus συνέθλασας pro συνέθλασεν ex Hebr. et Syro-hex., qui affert: ܣ. ܗܠܝܢ ܕܪܥܥܬ. [18] Syro-hex. ܣ. ܛܫܝ. Cf. ad Psal. xii. 2. [19] Coislin. unus. [20] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܗ. ܡܛܝܒܐ. ܣ. ܡܫܪܪܐ. Cf. ad Psal. lvi. 8. [21] Alter Coislin.

13. אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי. *Ne auferas a me.* Ο′. μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ. 'Α. μὴ λάβῃς ἐξ ἐμοῦ. Σ. μὴ ἄρῃς ἀπ' ἐμοῦ. Θ. μὴ ἀφέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.[22]

14. וְרוּחַ נְדִיבָה. *Et spiritus spontaneus.* Ο′. καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ. 'Α. (καὶ πνεῦμα) εὐδόκητον.[23]

16. תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ. *Celebrabit lingua mea justitiam tuam.* Ο′. ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου. Σ. διαλαλήσει ἡ γλῶσσά μου τὴν ἐλεημοσύνην σου.[24]

19. רוּחַ נִשְׁבָּרָה. *Spiritus confractus.* Ο′. πνεῦμα συντετριμμένον. Σ. (πνεῦμα) συντεθλασμένον.[25]

לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה. *Cor confractum et contritum.* Ο′. καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην. Σ. (καρδίαν) κατεαγυῖαν καὶ συντεθλασμένην.[26]

לֹא תִבְזֶה. *Non aspernaberis.* Ο′. οὐκ ἐξουδενώσει. 'Α. Σ. Ε′. οὐκ ἐξουδενώσεις.[27]

20. הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן. *Benigne fac ex benevolentia tua Sioni.* Ο′. ἀγάθυνον, κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών. 'Α. ἀγάθυνον εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών. Σ. εὐεργέτησον . . .[28] "Αλλος· ἐν τῇ θελήσει σου.[29]

21. אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל. *Tunc delectaberis sacrificiis justitiae, holocausto et integro.* Ο′. τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα. 'Α. . . . ὁλοκαύτωμα καὶ ὁλοτελές.[30] Σ. τότε προσδέξῃ θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα.[31]

Psalm. LI (Hebr. lii).

1. לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד. *Praecentori* (carmen) *didacticum Davidi.* Ο′. εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ ἐπιστήμονος Δαυίδ.[1]

2. אֲחִימֶלֶךְ. *Ahimelech.* Ο′. Ἀβιμέλεχ. 'Α. Ἀειμέλεχ. Σ. Θ. Ἀχιμέλεχ.[2]

3. חֶסֶד. *Bonitas.* Ο′. ἀνομίαν. 'Α. Ε′. ὄνειδος.[3]

כָּל־הַיּוֹם. *Omni die.* Ο′. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. καθ' ἑκάστην ἡμέραν.[4]

4. הַוּוֹת תַּחְשֹׁב. *Injurias meditatur.* Ο′. ἀδικίαν ἐλογίσατο. 'Α. ἐπιβουλὰς λογίζεται.[5] Θ. . . ἐφθέγξατο.[6]

5. שֶׁקֶר. *Mendacium.* Ο′. ἀδικίαν. 'Α. ψεῦδος.[7]

6. אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי־בָלַע. *Diligis omnia verba de-*

---

[22] Aquilae lectionem habet Colb. unus: ceteras invenimus in schedis Usserianis apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 181. [23] Syro-hex. ܐ. ܡܬܪܥܝܢܐ ܀. (Pro נָדִיב Aquila ἑκουσιαζόμενος (ܕܨܒܝܢܐ) adhibet Psal. xlvi. 10. Cant. Cant. vi. 11.) [24] "Sic omnes MSS., Theodoret. et Drusius."—*Montef.* Etiam Syro-hex. affert: ܣ. ܬܫܒܚ ܠܫܢܝ ܙܕܩܬܐ ܕܝܠܟ ܀. [25] Montef. ex Euseb. affert: Σ. συντετριμμένον πνεῦμα; et ex Coislin. uno: "Αλλος· συντεθλασμένον. Eusebius ait: καὶ ἀντὶ τοῦ συντετριμμένου πνεύματος, κατὰ Σύμμαχον, ἔλεγον· καὶ πνεῦμα εὐθὲς κ.τ.έ. Ubi συντετριμμένου, ni fallor, est calami lapsus pro συντεθλασμένου. Vid. not. seq. [26] "Euseb. et tres MSS.: Σ. κατεαγυῖα γέγονεν ἡ καρδία μου."—*Montef.* Nobil. tantummodo affert: Σ. κατεαγυῖαν; quod et in tribus istis codd. exstitisse suspicor. Eusebii enarratio est: Ἐπειδὴ κατεαγυῖα γέγονεν ἡ κ. μου, κατὰ Σύμμαχον, εἰκότως εὐξάμην, καρδίαν καθαρὰν (κτίσον) ἐν ἐμοί, ὁ θεός, ἀντὶ τῆς κατεαγυίας· καὶ ἀντὶ τοῦ συντετριμμένου, cetera ut supra. Deinde Syro-hex. affert: ܣ. ܘܡܫܚܩܐ ܀. Montef. ex Coislin. edidit: "Αλλος· συντεθλασμένην. [27] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܠܐ ܬܫܘܛ ܀. [28] Nobil. [29] Coislin. unus. [30] Syro-hex. ܐ. ܝܩܕܐ ܡܓܡܪܐ ܘܡܫܡܠܝܘܬܐ ܕܟܠܝܠܐ ܀. Idem interpres pro כָּלִיל adhibet ὁλοτελῶς Deut. xiii. 16. Etiam Lev. vi. 23, ubi Hesych. ait Aquilam vertisse *integrum*, credibile est Graece exstitisse non ὁλόκληρον, quae Montefalconii est conjectura, sed ὁλοτελές. [31] "Ex Colbert. uno et ex Dan. Barbaro. Coislin. unus: τότε θελήσεις ὁλόκληρα καθαγιαζόμενα πυρί; quae videntur scholion esse."—*Montef.* Euseb. affert: Σ. προσδέξῃ.

Psalm. LI. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܕܝܕܘܥܬܢܐ ܕܕܘܝܕ ܀. Cf. ad Psal. xli. 1. [2] Nobil. Syro-hex. in marg. affert Ἀχιμέλεχ (ܐܚܝܡܠܟ). [3] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܚܣܕܐ ܀. [4] Theodoret., Nobil. "Euthymius Aquilae tribuit."—*Drusius.* Immo Euthym. ait: "Quod vero ait, *tota die*, Sym. dixit, *per singulos dies.*" Neque aliter in Graeco. [5] Syro-hex. ܐ. ܢܟܠܐ ܡܬܚܫܒ ܀. Cf. ad Psal. li. 9. xc. 3. [6] Montef. post Drusium edidit: Θ. ἐλάλησε; Drusius autem ita vertit Latina Euthymii: "Pro *cogitavit*, Theodotio reddidit, *locuta est.*" In Graeco est ἐφθέγξατο, quod et ipsum suspectum. Theodoret. enarrat: Ψευδέσι, φησὶ, λόγοις μολύνεις τὴν γλῶτταν· τὸ γὰρ ἐλογίσατο, ἀντὶ τοῦ, ἐφθέγξατο, τέθεικεν. [7] Syro-hex. ܐ. ܕܓܠܘܬܐ ܀.

vorationis (exitii). Ο΄. ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ. Σ. ἠγάπησας πάντας λόγους εἰς τὸ καταπιεῖν.[8]

7. לָנֶצַח. *In perpetuum.* Ο΄. εἰς τέλος. Ἀ. εἰς νῖκος.[9]

יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל וְשֵׁרֶשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה. *Terrebit te, et evellet te e tentorio, et eradicabit te e terra viventium. Selah.* Ο΄. ἐκτίλαι σε καὶ μεταναστεύσαι σε ἀπὸ σκηνώματος, καὶ τὸ ῥίζωμά σου ἐκ γῆς ζώντων. διάψαλμα. Ἀ. πτοήσει σε, καὶ ἐκτιλεῖ σε ἀπὸ σκέπης, καὶ ἐκριζώσει σε ἐκ γῆς ζώντων, ἀεί.[10] Σ. καθελεῖ σε, καὶ ἀποξύσει σε ἀπὸ τῆς σκηνῆς σου, καὶ ἐκριζώσει σε ἐκ γῆς ζώντων εἰς ἀεί.[11]

8. וְעָלָיו יִשְׂחָקוּ. *Et de illo irridebunt.* Ο΄. καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν γελάσονται. Ἀ. καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν γελάσουσιν. Σ. καὶ ταῦτα γελάσουσιν. Ε΄. καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐπιγελάσουσιν.[12]

9. הִנֵּה הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים. *En! vir* qui *non posuit.* Ο΄. ἰδοὺ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἔθετο. Ἀ. ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ οὐκ ἔθετο. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[13]

יָעֹז. *Roboravit se.* Ο΄. καὶ ἐνεδυναμώθη. Ἀ. ἐκραταιώθη. Σ. ἐνισχυρίσατο.[14] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[15]

בְּהַוָּתוֹ. *In injuria sua.* Ο΄. ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐν τῇ ἐπιβουλῇ αὐτοῦ.[16]

10. וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים. *At ego sicut olea virens in domo Dei.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ. Σ. ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία εὐθαλὴς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ.[17]

11. שִׁמְךָ כִּי־טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ. *Nomen tuum, quia bonum* est *coram piis tuis.* Ο΄. τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὁσίων σου. Σ. ὅτι ἀγαθὸν τὸ ὄνομά σου ἀντικρὺς τῶν ὁσίων σου.[18] Ἄλλος· τῶν ἁγνῶν σου.[19]

PSALM. LII (Hebr. liii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד. *Praecentori super citharam* (carmen) *didacticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Μαελὲθ συνέσεως τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ χορείᾳ ἐπιστήμονος Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ χοροῦ περὶ συνέσεως τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς χορείας συνέσεως τοῦ Δαυίδ. Ε΄. ὑπὲρ τῆς χορείας.[1]

2. הִשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ עָוֶל. *Corruperunt, et abominabilem fecerunt iniquitatem.* Ο΄. διέφθειραν, καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις. Σ. διεφθάρησαν, καὶ βδελυρίαν ἐπετήδευσαν μετὰ ἀδικίας.[2] Ε΄. ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (διέφθειραν).[3]

4. כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ. *Unusquisque eorum deflexit, una corrupti sunt.* Ο΄. πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν. Ἀ. πᾶς αὐτὸς ἀπεστράφη, ἅμα συνεπλάκησαν (s. περιεπλάκησαν).[4]

5. אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ. *Comedentes populum meum,* sicut *comedunt panem, Deum non invocant.* Ο΄. οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου βρώσει ἄρτου, τὸν θεὸν οὐκ ἐπεκαλέσαντο. Ἀ. Θ. κατεσθίοντες (s. ἐσθίοντες) τὸν λαόν μου ἔφαγον ἄρτον, τὸν θεὸν οὐκ ἐπικαλούμενοι.[5]

---

[8] Colb. unus. Syrus noster affert: Σ. εἰς τὸ καταπιεῖν (ܒܥܘܬ ܕܠܡܒܠܥܘ). [9] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܘܬܐ ܀ [10] Syro-hex. ܐ. ܢܪܬܝ ܘܢܫܠܚܟ ܡܢ ܡܛܠܬܐ. ܘܢܥܩܪܟ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܚܝܐ ܠܥܠܡܝܢ ܀ [11] Montef. ex Chrysostomo, ut ait, loco non memorato. [12] Cod. 264. [13] Vat. [14] Nobil. [15] Vat. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܢܟܝܠܘܬܐ ܕܝܠܗ ܀ [17] Euseb. [18] Idem. [19] Coislin. unus.

PSALM. LII. [1] Sic Montef., ex Eusebio, ut ait. Ad Aquilam Δαυὶδ pro τοῦ Δ. juxta Syro-hex., et ad Theod. τοῦ Δ. pro τῷ Δ. rescripsimus. Euseb. affert: ὁ μὲν Ἀ. ἐπὶ χορείᾳ ἡρμήνευσεν· ὁ δὲ Σ. διὰ χοροῦ· ὁ δὲ Θ. ὑπὲρ τῆς χορείας, καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις ὡσαύτως. Et mox: διὸ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, τοῦ Δ. ἐπιγέγραπται. Theodoret.: Σ. διὰ χοροῦ. Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܥܠ ܚܘܓܐ ܡܣܬܟܠܢܐ ܕܕܘܝܕ ܀ ܣ. ܙܟܘܬܐ ܒܝܕ ܚܘܓܐ ܡܛܠ ܣܘܟܠܐ ܕܕܘܝܕ ܀ [2] Euseb. Vat. affert: Σ. διεφθάρησαν. [3] Nobil., Vat. [4] Syro-hex. ܐ. ܟܠ ܗܘ ܗܦܟ ܐܟܚܕܐ ܐܬܚܠܛܘ ܀ [5] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܐܟܠܝܢ ܠܥܡܐ ܕܝܠܝ ܐܟܠܘ ܠܚܡܐ. ܠܐܠܗܐ ܠܐ ܩܪܝܢ ܀

6. שָׁם פָּחֲדוּ־פַחַד לֹא־הָיָה פָחַד. *Illic timuerunt timore, ubi non fuit timor.* Οʹ. ἐκεῖ ἐφοβήθησαν (Ἀ. ἐπτοήθησαν. Σ. φοβηθήσονται[6]) φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. Θ. . ἐθαμβήθησαν θάμβῳ, οὗ οὐκ ἦν θάμβος.[7]

כִּי־אֱלֹהִים פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנָךְ הֱבִשֹׁתָה כִּי־אֱלֹהִים מְאָסָם. *Quoniam Deus dispersit ossa obsidentium te; pudore affecisti, quia Deus sprevit eos.* Οʹ. ὅτι ὁ θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων· κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς. Ἀ. ὅτι ὁ θεὸς ἐσκόρπισεν ὀστᾶ παρεμβεβληκότων σου· ᾔσχυνας, ὅτι ὁ θεὸς ἀπέρριψεν αὐτούς. Σ. ὁ γὰρ θεὸς διασκορπίσει ὀστᾶ τῶν παρεμβαλλόντων περὶ σέ· καταισχυνθήσῃ, ὅτι ὁ θεὸς ἀπεδοκίμασεν αὐτούς.[8]

PSALM. LIII (Hebr. liv).

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד. *Praecentori in Neginoth* (carmen) *didacticum Davidi.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων περὶ συνέσεως τοῦ Δαυίδ.[1]

3. תְדִינֵנִי. *Judica me.* Οʹ. κρῖνόν με. Ἀ. Εʹ. κρινεῖς με. Σ. δικάσεις (μοι). Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[2]

5. וְעָרִיצִים. *Et praepotentes.* Οʹ. καὶ κραταιοί. Σ. καὶ ἀκαταμάχητοι.[3]

6. בְּסֹמְכֵי. *In sustentantibus.* Οʹ. ἀντιλήπτωρ. Σ. ὑπέρεισμα.[4]

7. יָשִׁיב הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם. *Rependet malum oppressoribus meis, in veritate tua exscinde eos.* Οʹ. ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου· ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐξολόθρευσον αὐτούς. Σ. ἀνταποδώσει κακὰ τοῖς ἀποτειχίζουσί με· ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἀποσιώπησον αὐτούς.[5]

8. בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ. *Prompta voluntate sacrificabo tibi.* Οʹ. ἑκουσίως θύσω σοι. Ἀ. ἐν ἑκουσιασμῷ θυσιάσω σοι.[6]

PSALM. LIV (Hebr. lv).

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד. *Praecentori in Neginoth* (carmen) *didacticum Davidi.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων [περὶ] συνέσεως τοῦ Δαυίδ.[1]

3. אָרִיד בְּשִׂיחִי. *Vagor in querela mea.* Οʹ. ἐλυ-

---

[6] Nobil. [7] Idem. Drusius casu omisit θάμβῳ, Montefalconium in errorem inducens. [8] Euseb. "Theodoretus vero: Ἀ. Σ. ὁ γὰρ θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ παρεμβαλόντων περὶ σέ. Ambas scilicet simul posuit, quia parum erat inter utramque discriminis."—*Montef.* Etiam Cod. 268: Ἀ. καὶ Σ. παρεμβαλόντων περὶ σέ. Syro-hex. affert: ◆ ܕܡܫܪܝܢ ܥܠܝܟ ܐ., h. e. παρεμβεβληκότων (ut ܡܫܪܝܢ, παρεμβεβληκυῖα, Gen. xxxii. 1) *adversum te;* unde in Graecis fortasse legendum, παρεμβεβληκότων κατὰ σοῦ, aut saltem παρεμβεβληκότων σοι.

PSALM. LIII. [1] Euseb. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܙܟܘܬܐ ܒܡܙܡܘܪܐ ܐܡܪ ܕܣܘܟܠܐ ܕܕܘܝܕ ◆ (Cod. B. ܐܡܪ) "Quid autem Syrus legerit pro περὶ, quod verterit ܐܡܪ, *dicens*, vel *dicit*, incompertum mihi est; nisi forte error sit librarii, qui scripserit ܐܡܪ pro ܡܛܠ, quod habetur in titulo Psalmi superioris ejusdem Symmachi."—*Bugat.* Vocab. ܐܡܪ, quod testantur etiam Codd. B. et C., jungendum videtur cum nomine interpretis, *Symmachus dicit*, quod in Commentariis Bar Hebraei non raro est videre. Praepositio περὶ abest in Syro-hex. etiam Psal. liv. 1, ubi vide. [2] Sic Nobil. Vat. affert: Ἀ. Εʹ. κρινεῖς με. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Euseb.: Οἱ λοιποί· δικάσεις μοι. Montef. ex "duobus MSS." edidit: Ἀ. Σ. δικάσεις μοι. Εʹ. κρινεῖς μοι. Idem ex Coislin. affert: Ἀ. Σ. μοι. Εʹ. κρινεῖς με. [3] Syro-hex. ◆ ܣ. ܘܠܐ ܡܬܟܬܫܢܐ. Cf. Hex. nostra ad Cant. Cant. viii. 6. Ezech. xxviii. 7. xxx. 11. [4] Euseb. [5] Idem. Syrus affert: Σ. τοῖς ἀποτειχίζουσί με (ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܫܘܪܝܢ ܠܝ); et Σ. ἀποσιώπησον αὐτούς (ܫܬܩ ܐܢܘܢ). [6] Euseb.

PSALM. LIV. [1] Sic Montef. Euseb. affert: Ἀ. ἐν ψαλμοῖς. Σ. διὰ ψαλτηρίων. Syro-hex. ut Montef., nisi quod ad Sym. περὶ non agnoscit. Cf. ad Psal. liii. 1.

πήθην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου. Ἀ. . . ἐν ὁμιλίᾳ μου. Σ. κατηνέχθην προσλαλῶν ἐμαυτῷ.[2] Ἄλλος· ἐν τῇ μερίμνῃ μου.[3]

3, 4. מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע׃ וְאָהִימָה. *Et perstrepo, ob vocem inimici, ob pressuram improbi.* Ο΄. καὶ ἐταράχθην. ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ. Ἀ. καὶ ἤχησα ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, ἀπὸ προσώπου ἀνάγκης ἀσεβοῦς.[4] Σ. καὶ συνεχύθην ὑπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, ὑπὸ ἐνοχλήσεως ἀσεβοῦς.[5]

4. כִּי־יָמִיטוּ עָלַי אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי. *Nam declinare faciunt super me iniquitatem, et in ira odio me persequuntur.* Ο΄. ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν (Ἀ. ἀνωφελές. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[6]), καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι. Σ. ὅτι ἐπέρριψαν κατ' ἐμοῦ [εἰς] ἀσέβειαν, καὶ μετ' ὀργῆς ἠναντιώθησάν μοι.[7]

5. לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי. *Cor meum contremiscit in medio mei.* Ο΄. ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί. Ἀ. ἡ καρδία μου ὠδίνησεν ἐν ἐγκάτῳ μου. Σ. ἡ καρδία μου διεστροφᾶτο ἔνδον μου.[8]

וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי. *Et formidines mortis ceciderunt super me.* Ο΄. καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ. Σ. καὶ μέριμναι φοβεραὶ (s. ἐπίφοβοι) θανάτου ἐπέπιπτον ἐπ' ἐμέ.[9]

6. פַּלָּצוּת. *Tremor.* Ο΄. σκότος. Ἀ. εἰλίνδησις. Σ. φρίκη.[10]

7, 8. וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה וְאֶשְׁכֹּנָה׃ הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר. *Et dixi: Quis dabit mihi pennas instar columbae? avolarem et conquiescerem. En! elongarem fugere, commorarer in deserto.* Ο΄. καὶ εἶπα· τίς δώσει μοι πτέρυγας (Ἀ. μετάφρενα[11]) ὡσεὶ περιστερᾶς; καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω. ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ. Σ. καὶ εἶπον· τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, πετασθῆναι καὶ ἑδρασθῆναι; πόρρω ἂν ἐποίησα τὴν ἀναχώρησίν μου, ηὐλιζόμην ἂν ἐν τῇ ἐρήμῳ.[12]

9. אָחִישָׁה מִפְלָט לִי מֵרוּחַ סֹעָה מִסָּעַר. *Accelerarem evasionem mihi a vento currente* (rapido), *a turbine.* Ο΄. προσεδεχόμην τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταιγίδος. Ἀ. Θ. σπεύσω διασωσμὸν ἐμοὶ ἀπὸ πνεύματος λαιλαπώδους, ἀπὸ λαίλαπος. Σ. ἐξαίφνης ἐποίησα ἂν τὴν ἔκφευξίν μου ἀπὸ πνεύματος ἐπαίροντος λαίλαπος.[13]

---

[2] Nobil. Symmachi lectionem etiam Theodoret. affert. Syro-hex. tam Aquilae quam Symmacho tribuit, κατηνέχθην προσλαλῶν ἐμαυτῷ (ܐܬܬܚܬܬ ܟܕ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡ ܢܦܫܝ).
[3] Coislin. unus.
[4] Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: ܘܐܬܬܙܝܥܬ ܡܢ ܩܠܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ. ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܐܘܠܨܢܐ ܕܪܘܫܥܐ. Sed ut prior pars lectionis solius Symmachi est, sic posteriorem hanc ad Aquilam solum pertinere manifestum est.
[5] Theodoret., Nobil. et Reg. unus, qui postremus habet ἀπὸ ἐνοχλήσεως, ut edidit Montef.
[6] Nobil.
[7] Theodoret., Nobil. Deest εἰς in uno cod. Theodoreti. Euseb. affert: Σ. ὅτι ἐπέγραψαν κατ' ἐμοῦ ἀσέβειαν κ. τ. ἑ. Syro-hex. in marg. sine nom.: ἠναντιώθησάν μοι (ܡܬܚܪܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠܝ). Ad ἐνεκότουν Nobil. affert: Schol. ἐμνησικάκουν, ἐμηνίαζον; quorum prius est in marg. Cod. 281.
[8] Euseb. Ad Aquilam Montef. ἐν ἐγκάτοις μου edidit, invito Euseb. Syro-hex.: Σ. διεστροφᾶτο ἔνδον μου (ܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܠܓܘ ܡܢܝ.).
[9] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܨܦܝܢܘܬܐ ܕܚܝܠܬܢܝܬܐ ܕܡܘܬܐ ܢܦܠܢ ܗܘܝ ܥܠܝ.
[10] Euseb. Athanasius in *Catena PP. GG.*, Tom. II, p. 51 Aquilae tribuit δείνησις (δίνησις), probante Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 206.
[11] Syro-hex. ܐ. ܚܨܐ. (Cod. C. ܚܨܐ). Syr. ܚܨܘܗܝ pro μετάφρενα ponitur Psal. lxvii. 14. xc. 4. Pro אֵבֶר autem Aquila τὰ μετάφρενα interpretatus est Ezech. xvii. 3.
[12] Euseb. ad loc. Idem ad Psal. lv. 1 (Comment. p. 240) Symmacho tribuit, καὶ πετασθήσομαι ἢ καὶ ἑδρασθήσομαι. Priorem lectionem tuetur Syro-hex.: ܣ. ܠܡܦܪܚ ܘܠܡܫܟܢ ܘܠܡܬܩܢܘ ܗܘܐ ܪܚܝܩܐܝܬ ܥܒܕܬ. (Graecum ἡδράσθη alias Syriace sonat ܐܬܬܩܢ; hic autem liberius, sed ad rem aptius, vertit Syrus noster per ܩܢܐ, quod de *avibus insidentibus* ponitur Epist. Jerem. 70, ἐφ' ἧς πᾶν ὄρνεον ἐπικάθηται (ܩܢܝܐ); necnon 2 Reg. xxi. 10, καὶ οὐκ ἔδωκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καταπαῦσαι (ܠܡܩܢܢܘ, teste Masio in *Syr. Pecul.* p. 49) ἐπ' αὐτούς.)
[13] "Ἀ. Θ. σπεύσω κ.τ.ἑ. Sic unus Regius, optime. Theodoretus [?] hanc interpretationem Symmacho etiam tribuit, cui tamen tota competere nequit, ut arguitur ex serie. In hoc tamen consentit Sym. cum aliis, quod מֵרוּחַ verterit ἀπὸ πνεύματος; in ceteris autem in sensu tantum convenit

10. בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי־רָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר. *Degluti, Domine, divide linguam eorum; vidi enim violentiam et rixam in urbe.* Ο΄. καταπόντισον, κύριε, καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει. Σ. καταποθῆναι ποίησον, δέσποτα, [καὶ] ἀσύμφωνον ποίησον τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ὅτι ἐθεώρησα βίαιον ἀδικίαν καὶ διαδικασίαν ἐν τῇ πόλει.[14]

11. יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ. *Dies noctesque circumeunt eam super muris ejus, et iniquitas ac molestia* sunt *in medio ejus.* Ο΄. ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει ('Α. κυκλοῦντα[15]) αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς, ἀνομία καὶ πόνος ('Α. καὶ ἀνωφέλεια (s. ἀνωφελὲς) καὶ κόπος[16]) ἐν μέσῳ αὐτῆς. Σ. ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλοῦντα αὐτῆς τὰ τείχη, ὀδύνην καὶ ταλαιπωρίαν ἔνδον αὐτῆς.[17]

12. הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ וְלֹא־יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ וּמִרְמָה. *Pravitates in medio ejus, nec recedit a platea ejus oppressio et dolus.* Ο΄. καὶ ἀδικία ('Α. ἐπιβουλή[18]), καὶ οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος ('Α. ὄφλημα καὶ ἐπίθεσις[19]). Σ. ἐπηρείας ἔνδον αὐτῆς, ἀχώριστον ἀπὸ τῶν πλατειῶν αὐτῆς ζημίαν καὶ ἐπίθεσιν.[20]

[Ἄλλος· κόπος καὶ δόλος.][21]

13. כִּי לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא לֹא־מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ. *Non enim hostis probris affecit me, et sustinuissem; non odio habens me sese extulit contra me, et abscondissem me ab eo.* Ο΄. ὅτι εἰ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με, ὑπήνεγκα ἄν· καὶ εἰ ὁ μισῶν ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ. Σ. οὐ γὰρ ἐχθρὸς προεπηλάκισέ με, ἵνα βαστάξω· οὐδὲ διὰ μίσους μοι (f. μου) ἐπ' ἐμὲ ἐμεγάλυνε πτερνισμὸν, ἵνα κρύβωμαι αὐτόν.[22]

14. וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי. *At tu, homo secundum aestimationem mei* (quem mihi ipsi aequiparabam), *familiaris meus et notus meus.* Ο΄. σὺ δὲ, ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου. Σ. ἀλλὰ σὺ, ἄνθρωπε ὁμότροπός μοι, συνήθης καὶ γνώριμός μοι.[23]

15. אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ. *Qui una dulce reddebamus colloquium, in domo Dei ambulabamus in turba.* Ο΄. ὃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐγλύκανας ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ. 'Α. οἱ ὁμοῦ ἐγλυκάναμεν ἀπόρρητον . . .[24] Σ. οἵτινες ἐκοινολογούμεθα γλυκεῖαν ὁμιλίαν, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἀνεστρεφόμεθα συνδιαιτούμενοι.[25]

---

cum illis, dum vertit ex eodem Reg., ἐξαίφνης ἐποίησα ἂν τὴν ἔκφυξιν [sic edidit Montef.] κ.τ.ἑ. Et ita intelligendus est Hieron., ubi ait in Epist. ad Sun. et Fret. [31]: 'Sed sciendum quod pro ὀλιγοψυχία Aq. et Sym. et Theod. et Quinta ed. interpretati sunt, ἀπὸ πνεύματος, id est, *a spiritu*, et in Hebraeo scriptum sit MERUA; omnisque sensus ita apud eos legatur: *Festinabo ut salver a spiritu tempestatis et turbinis.*'"—*Montef.* Euseb. affert: Σ. ἐξαίφνης ἂν ἐποίησα τὴν ἔκφευξίν μου ἀπὸ πνεύματος ἐπαίροντος. [14] Ex Eusebio, qui καταποντισθῆναι et ἀδικασίαν habet. "Colbert. unus καταπονθῆναι, perperam; alter στιχηρῶς scriptus, καταποθῆναι; quae lectio non spernenda."—*Montef.* Etiam Syro-hex. καταποθῆναι in suo habuit, vertens: ܣ. ܠܡܬܒܠܥܘ ܥܒܕ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܫܠܡܐ ܥܒܕ ܠܫܢܗܘܢ ܕܝܠܗܘܢ. Cf. Hex. nostra ad Thren. ii. 8. Deinde pro ἀδικασίαν, quae vox non alibi fertur, ex *Catena PP.GG.*, Tom. II, p. 49 διαδικασίαν assumsimus. Cf. ad Psal. xxxiv. 23. [15] Syro-hex. in textu habet κυκλώσουσιν (ܢܚܕܪܘܢ); in marg. autem: 'Α. κυκλοῦντα (ܟܕ ܡܚܕܪܝܢ). [16] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܝܘܬܪܢܐ. ܘܥܡܠܐ. Cf. ad Psal. v. 6. lv. 8. [17] Euseb. Nobil. affert: Σ. ὀδύνη καὶ ταλαιπωρία. [18] Syro-hex. ܐ. ܢܟܠܐ. [19] Euseb., Colb. unus. Syro-hex. ܐ. ܚܘܒܬܐ ܘܣܘܪܚܢܐ. [20] Euseb. [21] Coislin. Est falsa lectio Cod. Vat., teste Maio. [22] Euseb. Vox πτερνισμὸν nescio an ex Psal. xl. 10 huc advectum sit. [23] Euseb. in Comment. p. 236, ubi ὁμοιότροπος editum. Idem vero ibid. p. 229: οὔτε γὰρ Σαοὺλ ἰσόψυχος αὐτοῦ ἢ φίλος, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, ὁμότροπος ἦν; et in Dem. Evang. p. 472: σὺ δέ, ἄνθρωπε ὁμότροπέ μοι. Nobil. affert: Σ. ἀλλὰ σὺ ἄνθρωπος ὁμότροπος, καὶ συνήθης μου καὶ γνώριμος. Denique Syro-hex. ܣ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܪܢܫܐ ܕܚܕ ܕܘܒܪܐ ܥܡܝ: ܝܕܝܥܐ ܘܡܫܬܘܕܥܐ ܠܝ:; ubi locutio ܚܕ ܕܘܒܪܐ ὁμότροπος, non ὁμοιότροπος (ܕܐܝܟ ܕܘܒܪܐ) sonat. Vid. Masium in *Syr. Pecul.* p. 48. [24] Nobil., Vat. [25] Euseb., ubi male ἀναστρεφόμεθα editum. Nobil. affert: Σ. οἵτινες ἐκοιν. γλ. ὁμιλίαν. Syro-hex. in continuatione: ܗܢܘܢ ܕܡܫܬܘܬܦܝܢ ܗܘܝܢ ܡܠܬܐ ܒܣܝܡܬܐ ܡܡܠܠܐ. ܒܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܝܢ. ܟܕ ܥܡ ܚܕܕܐ ܡܕܒܪܝܢ ܗܘܝܢ.

16. יַשִּׁימָוֶת (יַשִּׁיא מָוֶת ק׳) עָלֵימוֹ. *Vastationes super eos* (irruant). Aliter: *Mors decipiat* (subito opprimat) *eos.* Ο΄. ἐλθέτω θάνατος ἐπ᾽ αὐτούς. Ἀ. ἐπάξει θάνατον ἐπ᾽ αὐτούς.[26] Σ. αἰφνιδίως θάνατος ἐπέλθοι αὐτοῖς.[27]

כִּי־רָעוֹת בִּמְגוּרָם. *Quia mala in habitaculo eorum.* Ο΄. ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν. Ἀ. ὅτι πονηρίαι ἐν συστροφῇ αὐτῶν.[28] Σ. ὅτι πονηρία ἐν συστροφῇ αὐτῶν.[29]

17. אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי. *Ego ad Deum clamabo, et Jova servabit me.* Ο΄. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν ἐκέκραξα, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου. Ἀ. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν καλέσω, καὶ κύριος σώσει με. Θ. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν κεκράξομαι, καὶ κύριος σώσει με.[30] Ἀ. Θ. Σ. Ε΄. σώσει με. Ο΄. S΄. ἔσωσέν με.[31]

19. מִקְּרָב־לִי. *A bello* quod *mihi.* Ο΄. ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι. Σ. (ἀπὸ) τῶν ἐγγύθεν (μου).[32]

כִּי־בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי. *Quoniam in multis erant mecum.* Ο΄. ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί. Σ. πολλοστοὶ γὰρ ἐγένοντο πρὸς ἐμέ.[33]

20. וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה. *Quippe qui sedet ab antiquo. Selah.* Ο΄. ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. διάψαλμα. Σ. καθήμενος ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἀεί.[34]

אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים. *Quibus non sunt mutationes, nec timent Deum.* Ο΄. οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν. Ἀ. οἷς οὐκ εἰσὶν ἀλλαγαὶ αὐτοῖς . . .[35] Σ. οὐ γὰρ ἀλλάσσονται, οὐδὲ φοβοῦνται τὸν θεόν.[36] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[37] [Ἄλλος· ὅτι ὁ δόλος ἀντάλλαγμα αὐτοῖς.][38]

21. שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ. *Misit manus suas in pacificos suos, profanavit foedus suum.* Ο΄. ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι· ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Ἀ. ἀπέστειλε χεῖρα αὐτοῦ ἐν εἰρηνικοῖς αὐτοῦ . . .[39] Σ. ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τοὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν· παρέβησαν συνθήκην.[40]

22. חָלְקוּ מַחֲמָאֹת פִּיו וּקְרָב־לִבּוֹ רַכּוּ דְבָרָיו מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְתִחוֹת. *Leviora sunt butyro ora ejus, et bellum cor ejus: mollia sunt verba ejus prae oleo, et ipsa evaginati* (gladii). Ο΄. διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἤγγισεν ἡ καρδία αὐτοῦ· ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτοῦ ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες (Ἀ. λόγχαι [41]). Σ. λειότερα βουτύρου τὰ στόματα αὐτῶν, πολεμεῖ δὲ ἡ καρδία ἑκάστου αὐτῶν· ἁπαλώτεροι οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐλαίου, ὄντες ἀνατμητικοί.[42]

23. הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה יְהָבְךָ. *Conjice super Jovam* quod *dedit tibi* (sortem tuam). Ο΄. ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου. Σ. ἄνες ἐπὶ κύριον τὸ ἀγαπῆσαί σε.[43] Ἀ. Σ. Ε΄. S΄. . . ἀγαπήσει σε.[44]

---

[26] Euseb. et Colb. unus. [27] "Sequentem Symmachi lectionem duo Colbertini Aquilae perperam ascribunt."—*Montef.* [28] Euseb. et Colb. unus. [29] Colb. duo. Syro-hex. affert: Σ. ἐν συστροφαῖς αὐτῶν (ܒܟܢ̈ܘܫܝܐ ܕܝܠܗܘܢ). Cf. ad Psal. xxx. 14. [30] Euseb. [31] Vat. Syrus affert: Ἀ. Σ. Θ. ἔσωσέ με (ܦܪܩܢܝ). [32] Syro-hex. ܣ. ܕܡܢ ܩܘܪܒܐ܀ [33] Euseb. Theodoret. et Nobil.: Σ. πολ. γὰρ ἐγένοντο πρὸς μέ. Syro-hex. ܣ. ܣܓܝ̈ܐܐ ܓܝܪ ܗܘܘ ܠܘܬܝ܀ [34] Syro-hex. ܣ. ܕܝܬܒ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܐܡܝܢܐܝܬ܀ Montefalconii ad hunc locum oscitantiam, Symmacho tribuentis quae manifesto sunt ipsius Eusebii verba, merito castigavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 208. [35] Nobil., Vat. Montef. addit: καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν. [36] Theodoret. Nobil. affert: Σ. οὐ γὰρ ἀλλάσσονται. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܬܚܠܦܝܢ. ܘܠܐ ܕܚܠܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ܀ [37] Vat. [38] Montef., ex "MSS.," ut videtur. Nescio an legendum, ὅτι οὐδ᾽ ὅλως ἀντάλλαγμα αὐτοῖς. [39] Euseb., Nobil. [40] Euseb. Theodoret. et Cod. 264: Οἱ τρεῖς· ἐξέτεινε—πρὸς αὐτόν. Syro-hex. affert: Σ. εἰς τοὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν (ܠܒܢ̈ܝ ܕܡܫܠܡܝܢ ܠܘܬܗ). Nobil.: Σ. παρέβησαν συνθήκην. [41] Theodoret. Hieron. *lanceae.* [42] Euseb., cujus Cod. Colb. ἀποτμητικοὶ habet. Theodoret. affert: Σ. λειότερα—ἑκάστου αὐτῶν. Syrus noster accurate vertit: ܣ. ܢܐܡܝܢ ܫܦܝܪ̈ܢ ܡܢ ܚܐܘܬܐ ܦܘܡܝ̈ܗܘܢ. ܡܩܪܒ ܕܝܢ ܠܒܐ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ܀ ܣ. ܢܐܡܝܢ ܦ̈ܬܓܡܘܗܝ ܡܢ ܡܫܚܐ. ܟܕ ܐܝܬܝܗܘܢ ܡܦܣ̈ܩܢܝܬܐ܀ Minus probabiliter Nobil.: Σ. λειότερα β. τὰ στ. αὐτῶν, καὶ ἡ καρδία αὐτῶν πολεμεῖ. Idem affert: Schol. καὶ συνεκλείσθησαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. [43] Syro-hex. ܣ. ܐܪܡܐ ܥܠ ܡܪܝܐ ܗܘ ܕܢܚܒܟ܀ (Cod. C. ܕܢܚܒܟ). [44] Colbert. unus. Pertinet ad יְהָבְךָ, non ut Montefalconio videbatur, ad יְכַלְכְּלֶךָ. Hieron. *charitatem tuam.*

23. לֹא־יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. *Non dabit in aeternum vacillare justo.* Ο΄. οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ. Σ. οὐκ ἐκδώσει εἰς αἰῶνα κλεισθῆναι (fort. κλιθῆναι) δίκαιον.[45] [῎Αλλος· εἰς μετακίνησιν εἴς τε ταραχήν.][46]

24. וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת. *Tu vero, Deus, descendere facies eos in puteum sepulcri.* Ο΄. σὺ δὲ, ὁ θεὸς, κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς. Σ. σὺ δὲ, ὁ θεὸς, κατενέγκεις αὐτοὺς εἰς λάκκον διαφθορᾶς.[47]

אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם. *Viri sanguinum et fraudis non dimidiabunt dies suos.* Ο΄. ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν. ᾿Α. ἄνδρες αἱμάτων καὶ ἐπιθέσεως οὐχ ἡμισεύσουσιν ἡμέρας αὐτῶν. Σ. μιαίφονοι καὶ δόλιοι οὐχ ἡμισεύσουσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν.[48]

PSALM. LV (Hebr. lvi).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת. *Praecentori super columbam obmutescentiae remotorum* (locorum), *Davidi scriptum* (carmen), *quando tenebant eum Philistaei in Gath.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ. ᾿Α. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ περιστερᾶς ἀλάλου μακρυσμῶν τοῦ Δαυὶδ ταπεινοῦ τελείου, ἐν τῷ κρατῆσαι αὐτὸν Φυλιστιαίους ἐν Γέθ.[1] Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς, ὑπὸ τοῦ φύλου αὐτοῦ ἀπωσμένου τοῦ Δαυὶδ τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου, ὅτε κατέσχον αὐτὸν οἱ Φυλιστιαῖοι ἐν Γέθ.[2] Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς . . . .[3] Ε΄. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς τῆς μογγιλάλου κεκρυμμένων τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὅποτε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ.[4]

3. שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם. *Absorbuerunt me inimici mei quotidie.* Ο΄. κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐπέτριβον οἱ θλίβοντές με κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.[5]

3, 4. כִּי־רַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם׃ יוֹם. *Quia multi* sunt *bellantes mihi, Excelse. Die.* Ο΄. ἀπὸ ὕψους ἡμέρας, ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με. Alia exempl. ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους. ἡμέρας. ᾿Α. ὅτι πολλοὶ πολεμοῦσί με, ὕψιστε . . Σ. ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ὑψηλότεροι (s. ὑψηλότερε) . .[6]

---

[45] Euseb. Pro κλεισθῆναι, quod ab Hebraeo nimis recedit, Semlerus conjecit κλιθῆναι, coll. Psal. xlv. 7 juxta LXX. Majoris momenti est testimonium ipsius Sym. ad Psal. xlv. 3. Jesai. liv. 10. [46] Colb. στιχηρῶς scriptus. Est merum scholium. [47] Euseb. Syro-hex.: Σ. εἰς λάκκον (ܠܓܘܒܐ). [48] Euseb., qui οὐχ ἡμισεύσωσιν bis habet. Montef. ad Aquilam negligenter edidit, οὐ μὴ ἡμισεύσουσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν. Syro-hex. affert: Σ. μιαίφονοι (ܩܛܘܠܐ ܕܡܐ).

PSALM. LV. [1] Euseb., Nobil., quorum hic κρατῆσαι αὐτοῦ, uterque autem Φυλιστιαίους habet. Cum Graecis omni ex parte consentit Syrus noster: ܠܢܨܘܚܐ ܕܥܠ ܝܘܢܐ ܠܐ ܡܡܠܠܬܐ ܕܐܪܚܩܘܬܐ ܕܕܘܝܕ ܡܟܝܟܐ ܡܫܠܡܢܐ. ܟܕ ܐܚܕܘܗܝ ܦܠܫܬܝܐ ܒܓܬ. Hieron. vertit: *Victori pro columba muta, eo quod procul abierit David humilis et simplex*, etc. [2] Euseb., Nobil. Montef. juxta Euseb. edidit, ὑπὲρ τοῦ φύλου ἀπωσμένου τοῦ Δ., vertens, *pro tribu repulsa ipsius David.* Pro his Syrus affert: ܟܕ ܡܢ ܫܪܒܬܗ ܕܚܝܩ ܗܘܐ ܕܘܝܕ (Cod. C. ܕܚܝܩ), *quum a tribu sua repulsus esset David;* Graece, ὑπὸ τοῦ φύλου αὐτοῦ ἀπωσμένου τοῦ Δ., quae Eusebianis emendatiora videntur. Ab utroque recedit Nobil.: ὁ δὲ Συμ. ἐπινίκιος (sic) ὑπὲρ τῆς π. ὑπὲρ τοῦ ἀλλοφύλου ἀπωσαμένου τοῦ Δ., probante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 209, qui notat: "Montef. edidit φύλου, quae est lectio aperte vitiosa. Davides h. l. ἀλλόφυλος appellatur, quia tunc temporis inter exteros, Philistaeos nempe, versabatur . . . . An autem אֵלֶם hanc significationem habere possit, aliis dijudicandum relinquo." Non sollicitandum φύλου, quod, teste Syro nostro, Symmachus pro אֵלֶם dixit Psal. lvii. 2. Quod ad nostrum locum attinet, integra Syri versio haec est: ܣ. ܙܟܘܬܐ ܥܠ ܝܘܢܐ ܟܕ ܡܢ ܫܪܒܬܗ ܕܚܝܩ ܗܘܐ ܕܘܝܕ ܡܟܝܟܐ ܘܠܐ ܡܘܡ. ܟܕ ܐܚܕܘܗܝ ܦܠܫܬܝܐ. [3] Euseb.: ὁ δὲ Θ. ἀντὶ τοῦ, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ—μεμακρυμμένου, ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἐξέδωκεν. Montef. male edidit ἐπὶ τῆς π. [4] Euseb. Nobil. affert: Ε΄. τῷ ν. ὑπὲρ τῆς π. τῆς μογιλάλου κεκρυμμένῳ τῷ Δ. εἰς στ. [5] Euseb. et Colb. unus. Theodoret., Nobil.: Σ. πᾶσαν ἡμέραν. [6] Nobil. Syro-hex.

4. יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח. *Die* quo *timebo, ego in te fiduciam ponam.* Ο′. φοβηθήσονται (alia exempl. ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι), ἐγὼ δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σοί. Ἀ. ἡμέρας φοβηθήσομαι ἐγὼ, πρὸς σὲ πεποιθήσω.[7] Σ. [ἐν] ᾗ ἂν ἡμέρᾳ φοβηθῶ, σοὶ πέποιθα.[8] Θ. ἡμέρας φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐπὶ σὲ ἐλπιῶ.[9]

5. בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ. *In Deo laudabo verbum ejus.* Ο′. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου. Ἀ. ἐν τῷ θεῷ ὑμνήσω ῥῆμα αὐτοῦ. Σ. διὰ τοῦ θεοῦ ὑμνήσω τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε′. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τὸν λόγον αὐτοῦ.[10]

6. כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ. *Quotidie res meas affligunt.* Ο′. ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐβδελύσσοντο. Σ. διὰ πάσης ἡμέρας λόγους περὶ ἐμοῦ ἐφρόντιζον.[11]

עָלַי כָּל־מַחְשְׁבֹתָם לָרָע. *Contra me omnia eorum consilia in malum.* Ο′. κατ' ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν. Σ. κατ' ἐμοῦ πᾶς διαλογισμὸς αὐτῶν εἰς κακόν.[12]

7. יָגוּרוּ יִצְפּוֹנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי. *Commorantur, delitescunt, ipsi calcaneos meos observant, quandoquidem exspectant animam meam.* Ο′. παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν αὐτοὶ, τὴν πτέρναν μου φυλάξουσι, καθάπερ ὑπέμεινα τῇ ψυχῇ (alia exempl. ὑπέμειναν τὴν ψυχήν) μου. Σ. συνήγοντο λάθρα, καὶ τὰ ἴχνη μου παρετήρουν, προσδοκῶντες τὴν ψυχήν μου.[13]

8. עַל־אָוֶן פַּלֶּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד אֱלֹהִים. *Propter nequitiam liberatio illis; in ira gentes deturba, Deus.* Ο′. ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις (alia exempl. ὤσεις[14]) αὐτούς· ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις, ὁ θεός. Ἀ. ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσεν αὐτούς· ἐν ὀργῇ λαοὺς καταβίβασον, (θεέ.)[15] Σ. διὰ τὴν ἀδικίαν· ῥῦσαι ἀπ' αὐτῶν, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάγαγε, ὁ θεός.[16] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′ (ὤσεις αὐτούς).[17] Ε′. ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶναι διασεσωσμένον αὐτοῖς . . .[18]

9. נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ. *Vagationes meas numerasti tu, pone lacrymas meas in utre tuo; nonne in libro tuo?* Ο′. τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. Σ. τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμησας σὺ, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἔνδον σου· μὴ οὐχὶ ὅταν ἐξαριθμῇς, (τότε κ.τ.ἑ.)[19]

ܐ. ܗ. ܡܣܬܒܪܢܐ܀ ܣ. ܠܚܘܕ ܕܚܠܐ܀ (Sic Bugat.; sed pro ܕܚܠܐ in Cod. A. habetur ܕܚܠܐ (sic), favente Cod. B. In tertio autem cod. est ܕܚܠܐ, sine puncto diacritico.) [7] Nobil., Vat., Reg. unus, et Colb. unus. [8] Euseb., Theodoret., Nobil., Vat., Reg., Colb. Apud Theodoret., Nobil., Vat. ἐν abest. Cf. ad v. 10. Colb. habet, ἐν σοὶ πέποιθα. Syro-hex. ܣ. ܗ. ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܕܐܬܪܚܒ ܒܟ݂ ܥܠܝܟ ܬܟܠܬ܀ [9] Nobil., Vat. Lectio a Montef. praeterita. [10] Euseb. et unus Regius. Ad Aquilam correximus ῥῆμα pro ῥήματα, et ad Vtam αὐτοῦ pro μου, utrumque juxta Syro-hex., qui affert: ܐ. ܣ. ܗ. ܡܠܬܐ ܕܝܠܗ܀ [11] "Euseb. [Nobil.], et Colbert. unus, qui sic habet: οὕτω διὰ πάσης κ.τ.ἑ."—*Montef.* Syro-hex. affert: ܣ. ܒܟܠܗ ܝܘܡܐ ܥܠ ܡ̈ܠܝ ܡܪܢܝܢ ܗܘܘ܀ Schleusner. ex *Catena PP.GG.*, T. II, p. 84 affert: Θ. ἐζήτησαν, τουτέστι, παρετήρουν, τοὺς λόγους μου; quae versio parum fida esse videtur. [12] Euseb., Colb. [13] Euseb., Theodoret., Nobil. et Regii duo, quorum unus παρετηροῦντο. Syrus affert: ܣ. ܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܒܛܘܫܝܐ ܘܥܩܒ̈ܬܝ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܡܣܟܝܢ ܠܢܦܫܐ ܕܝܠܝ. [14] Sic Ald. cum libris plurimis et Theodoreto. Syro-hex. ܬܕܚܘܐ. [15] "Aquilae lectionem mutilam affert Euseb., itemque Coislin. unus."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. καταβίβασον. Coislin. et sine nom. Nobil.: Ἀ. ἐπὶ ἀνωφελὲς δ. αὐτούς. Difficile est dicere quid in suo habuerit Syrus, notans: Ἀ. ἐπὶ ἀνωφελὲς *direxit* αὐτούς (ܥܠ ܠܐ ܡܘܬܪ ܕܪܝ ܐܢܘܢ). Certe pro פַּלֶּט Aquilae proprium est διέσωσεν. [16] Euseb. et Regii duo. Nobil. affert: Σ. διὰ τὴν ἀδικίαν ῥύσῃ ἀπ' αὐτῶν. Syro-hex. Symmacho continuat: (ܒܥܘܠܐ ܕܝܠܗܘܢ) ܡܛܠ ܥܘܠܐ. ܦܪܘܩ (ῥῦσαι) ܡܢܗܘܢ܀ Hieron. in Ep. ad Sun. et Fret. 32: "Et apud Latinos pro eo quod est, *dejicies*, id est, κατάξεις, male error obtinuit κατεάξεις, id est, *confringes;* nam et in Hebraeo HORED habet, id est, καταβίβασον, quod nos possumus dicere, *depone;* et Symmachus interpretatus est, κατασεῖσαι." Sed pro κατασεῖσαι unus liber apud Vallarsium κατάγαγε habet. [17] Coislin. idem. Praeterea Montef. ex Martianaeo edidit: Θ. καταβαλεῖς. [18] Nobil. Huic proxime accedit Hieron.: *qui nullus est salvus in eis.* [19] Euseb., Reg. unus. In medio membro edebatur ἐνώπιόν σου pro ἔνδον σου, quod ex

10. אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא. *Tunc convertentur retrorsum hostes mei, die* quo *invocavero.* Ο΄. ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε. Σ. τότε ἀποστραφήσονται οἱ ἐχθροί μου ὀπίσω, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε.[20] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. τότε (ἐπιστρέψουσιν).[21]

זֶה־יָדַעְתִּי כִּי־אֱלֹהִים לִי. *Hoc scio, quia Deus* est *mihi.* Ο΄. ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ. Σ. οἶδα ὅτι ἔστι θεός μοι.[22] Ὁ Ἑβραῖος, Ε΄. ὅτι θεός μοι ἐστί.[23]

11. בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר. *In Deo laudabo verbum, in Jova laudabo verbum.* Ο΄. ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον. Ἀ. ἐν θεῷ καυχήσομαι ῥῆμα, ἐν κυρίῳ ὑμνήσω λόγον.[24] Σ. τὸν θεὸν ὑμνολογήσω, διὰ τοῦ θεοῦ ὑμνοποιήσομαι λόγον.[25]

12. בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי. *In Deo confisus sum, non timebo quid faciat homo mihi.* Ο΄. ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. Σ. τῷ θεῷ πέποιθα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.[26]

13. עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדֹת לָךְ. *Super me, Deus, vota tua, reddam gratiarum actiones tibi.* Ο΄. ἐν ἐμοὶ, ὁ θεὸς, αἱ εὐχαὶ, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου. Σ. ἀναδέχομαι, θεὲ, ἃ ηὐξάμην, ἀποδώσω αἰνέσεις σοι.[27]

14. לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים. *Ad ambulandum coram Deo in luce viventium.* Ο΄. τοῦ εὐαρεστῆσαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν φωτὶ ζώντων. Σ. ὥστε ὁδεύειν ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ διὰ φωτὸς τῆς ζωῆς.[28] Ἄλλος· εὐαρεστήσω.[29]

PSALM. LVI (Hebr. lvii).

1. לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה. *Praecentori, Ne perdas, Davidi scriptum* (carmen), *quando fugit a facie Sauli in speluncam.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον. Σ. ἐπινίκιον περὶ τοῦ, μὴ διαφθείρῃς, τοῦ Δαυὶδ τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου (Ἀ. ταπεινοῦ τελείου), ἡνίκα ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον.[1]

2. חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי. *Miserere mei, Deus, miserere mei.* Ο΄. ἐλέησόν με, ὁ θεὸς, ἐλέησόν με. Ἀ. δώρησαί μοι, θεὲ, δώρησαί μοι.[2]

אֶחְסֶה. *Confugiam.* Ο΄. ἐλπιῶ. Σ. εὐθαρσήσω.[3]

עַד־יַעֲבֹר הַוּוֹת. *Donec transierit pernicies.* Ο΄. ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ἀνομία. Ἀ. ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ἐπιβουλή. Σ. ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ ἐπηρεαστής.[4]

Nobil. et Syro-hex. (ܣ. ܚܘܫܒܢܝ ❖) correximus. Idem paulo ante: ܣ. ܩܕܡܝ ܓܘܝ ܡܢܝܬ ܐܢܬ ❖, h.e. τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμησας σύ; non, ut Nobil., Theodoret., et Cod. 268: Σ. τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμηταί σοι. Et mox: ܣ. ܕܠܡܐ ܠܐ. ܐܡܬܝ ܕܡܬܡܢܐ ܐܢܬ:, h. e. μὴ οὐχὶ ὅταν ἐξαριθμῇς. Nobil. affert: Σ. ἔθου—ἐξαριθμῇς. [20] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܐܝܟ ܢܘܡܘܣܗ ܕܡܬܬܡܠܝܢ ܠܡܫܡܠܝܘܬܐ ❖. [21] Nobil. [22] Euseb., Reg. unus. [23] Syro-hex. ܥ. ܗ. ܕܐܠܗܐ ܠܝ ܐܢܬ ❖. [24] Euseb. Montef. qui Regium quoque unum appellat, edidit: Ἀ. ἐν τῷ θ. κ. ῥ., ἐν τῷ θεῷ ὑμ. λόγον; invito Euseb. [25] Euseb., Reg. unus. [26] Iidem. [27] Iidem. [28] Euseb.: Σ. ὡς τὸ ὁδεύειν κ.τ.έ. Correximus ope Syri nostri, qui affert: ܣ. ܐܝܟ ܕܐܗܠܟ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܒܢܘܗܪܐ ܕܚܝ̈ܐ ❖.

[29] "Colbert. στιχηρῶς scriptus."—*Montef.* Est lectio Comp., Ald., et librorum plurimorum pro Vaticana, τοῦ εὐαρεστῆσαι.

PSALM. LVI. [1] Syro-hex. ܣ. ܕܙܟܘܬܐ ܡܛܠ ܗܘ ܕܠܐ ܬܚܒܠ. ܕܕܘܝܕ ܡܟܝܟ ܪܘܚܐ ܘܕܠܐ ܡܘܡܐ. ܐܡܬܝ ܕܥܪܩ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܫܐܘܠ ܠܡܥܪܬܐ ❖. Euseb. affert: Ἀ. ταπεινοῦ τελείου. Σ. τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου. [2] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܚܢܢ ܠܝ ܐܠܗܐ ܚܢܢ ܠܝ ❖. [3] Syro-hex. ܣ. ܡܬܠܒܒ ܐܢܐ ❖. Cf. ad Psal. lx. 5. [4] Euseb., Theodoret. Ad Aquilam Theodoret. legit, ἕως οὗ παρέλθῃ; ad Sym. Euseb. ἐπηρεαστὴς sine artic. Nobil. affert: Ἀ. ἡ ἐπιβουλή. Σ. ὁ ἐπηρεαστής. Syro-hex. ܣ. ܥܠܘܒܐ ❖. (Interpres Philox. Matth. v. 44 pro ἐπηρεάζοντες habet ܕܥܠܒܝܢ.)

3. גֹּמֵר עָלָי. *Qui perficiet pro me* (causam meam aget). Ο΄. τὸν εὐεργετήσαντά με. Ἀ. τὸν ἀπηρτισμένον (s. συντετελεσμένον) ἐπ' ἐμέ.[5] Σ. τὸν ἐπιτιμήσαντα ὑπὲρ ἐμοῦ.[6]

Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. Ε΄. *cantilena.*[7]

4. סֶלָה. Ο΄. Vacat. Ἀ. Ε΄. *cantilena.*[7]

5. (נַפְשִׁי) בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים. (*Anima mea*) *in medio leonum: cubo* (inter) *homines flammas spirantes.* Ο΄. (καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου) ἐκ μέσου σκύμνων· ἐκοιμήθην τεταραγμένος. Ἀ. ἐν μέσῳ λεαινῶν κοιμηθήσομαι λάβρων.[8] Σ. ἐν μέσῳ λεόντων εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην μεταξὺ φλεγόντων.[9] Θ. (s. Ε΄.) . . . ἐκοιμήθην μετὰ ἀναλισκόντων.[10]

חֲנִית. *Lancea.* Ο΄. ὅπλον. Ἀ. δόρυ. Σ. δόρατα. Θ. τόξον. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11]

7. שִׁיחָה. *Foveam.* Ο΄. βόθρον. Ἄλλος· λάκκον.[12]

בְּתוֹכָהּ סֶלָה. *In medium ejus. Selah.* Ο΄. εἰς αὐτόν. διάψαλμα. Ἀ. ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ἀεί.[13]

8. נָכוֹן לִבִּי. *Firmum est cor meum.* Ο΄. ἑτοίμη ἡ καρδία μου. Σ. ἑδραία ἡ καρδία μου.[14]

9. הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר. *Nablium et cithara.* Ο΄. ψαλτήριον καὶ κιθάρα. Ἀ. Σ. νάβλα καὶ κιθάρα.[15]

11. וְעַד־שְׁחָקִים. *Et usque ad nubes.* Ο΄. καὶ ἕως τῶν νεφελῶν. Σ. καὶ ἕως (s. μέχρι) τοῦ αἰθέρος.[16]

PSALM. LVII (Hebr. lviii).

1. לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם. *Praecentori, Ne perdas, Davidi scriptum* (carmen). Ο΄. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν. Ἀ. τῷ νικοποιῷ, μὴ διαφθείρῃς, (τοῦ Δαυὶδ) ταπεινοῦ τελείου.[1]

2. הַאֻמְנָם אֵלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן. *An revera silentium justitiae* (justitiam quae tam diu siluit) *proloquimini?* Ο΄. εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε; Ἀ. οὐκ ἀληθῶς ἀλαλίᾳ δικαιοσύνην ἐλάλησαν;[2] Σ. ἆρα ἀληθῶς, φῦλον, δίκαια λαλεῖτε;[3]

3. חֲמַס יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן. *Violentiam manuum vestrarum appenditis.* Ο΄. ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν (Ἀ. διασταθμίζετε. Θ. Ε΄. διασταθμίζουσιν[4]). Σ. ἀδικίαν ἐν χερσὶν ὑμῶν ἐρευνᾶτε.[5]

---

[5] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. vii. 10. Eadem fere Hebraica, יִגְמֹר בַּעֲדִי, rectius vertit idem interp. ad Psal. cxxxvii. 8, ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ, ut in nostro quoque loco Bugatus dedit, *perficientem super me*, repugnante participii passivi usu. Quod vero testatur Heidenheim (*Deutsche Vierteljahrschrift* etc. T. I, p. 275) in specimine lectionum Cod. Mus. Brit., nobis B., describendo, in isto cod. pro [Syriac] haberi [Syriac], egregie fallitur; nam legit omnino ut Cod. A. Etiam ceteras lectiones ab eodem V. D. ex dicto cod. excerptas, aut oscitanter descriptas, aut, quod verius videtur, operarum incuriae imputandas esse, pro certo affirmare possumus. [6] Syro-hex. [Syriac]. Pro נֹּמֵר Sym. videtur legisse גֹּעֵר. [7] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [8] Euseb. Theodoret. affert: Ἀ. μετὰ λάβρων (Cod. 2, ut Nobil., λαύρων). [9] Euseb. affert: Σ. ἐν μέσῳ λεόντων εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην. Sic Colb. unus, sed εὐθαρσὴς ὢν pro εὐθαρσῶν. Nobil., Vat.: Σ. εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην μεταξὺ φλεγόντων. Theodoret.: Σ. μετὰ φλεγόντων. Tandem Syro-hex.: Σ. ἐκοιμήθην μεταξὺ φλεγόντων ([Syriac]). Haec inter se conciliari possunt, si sumatur Symmachum, verbosiorem interpretem, εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην pro uno vocab. אֶשְׁכְּבָה posuisse, et ante לֹהֲטִים, quod etiam interpretes hodierni fecerunt, ellipsin τοῦ μετὰ s. μεταξὺ statuisse. Montefalconius Symmachi lectionem ex conjectura sic restituit: Σ. μεταξὺ λεόντων ἐκοιμήθην φλεγόντων. [10] Theodoret., qui Theodotioni tribuit. Syrus affert: [Syriac]. [11] Nobil., Vat. Montef. ex Agellio, ut falso affirmat, edidit: Ἀ. δόρυ. Σ. δόρατα. Ο΄. Θ. Ε΄. S΄. ὅπλον. Aliter Syrus noster: Σ. τόξον ([Syriac]). [12] "Unus codex." [13] Syro-hex. [Syriac]. [14] Theodoret. Syro-hex.: Σ. ἑδραία ([Syriac]). [15] Syro-hex. [Syriac]. [16] Syro-hex. et Bar Hebr. [Syriac].

PSALM. LVII. [1] Syro-hex. [Syriac]. [2] Idem: [Syriac]. [3] Idem: [Syriac]. [4] "Sic unus Reg. ex Origene."—*Montef.* Pro διασταθμίζονται, quod edidit Montef., Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 211, ex Origen. Opp. T. II, p. 734, διασταθμίζουσι legendum monuit. [5] Syro-hex. [Syriac].

4. דֹּבְרֵי כָזָב. *Qui loquuntur mendacium.* Ο΄. ἐλάλησαν ψευδῆ. Σ. οἱ λαλοῦντες ψευδῆ.[6]

5. כְּמוֹ־פֶתֶן חֵרֵשׁ יַאְטֵם אָזְנוֹ. *Instar aspidis surdae,* quae *obturat aurem suam.* Ο΄. ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς, καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς. Σ. ὡς ἀσπίδι κωφῇ, βυούσῃ ὠτίον αὐτῆς.[7]

6. אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחֲשִׁים. *Quae non audit vocem incantantium.* Ο΄. ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνὴν ἐπᾳδόντων (Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ψιθυριζόντων[8]). Σ. ἵνα μὴ ἀκούσῃ φωνὴν ψιθυριζόντων.[9] Ἄλλος· ἐπαοιδῶν. Ἄλλος· φαρμακῶν.[10]

חוֹבֵר חֲבָרִים מְחֻכָּם. *Fascinatoris fascinationum periti.* Ο΄. φαρμάκου τε (alia exempl. φαρμακοῦται[11]) φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ. Ἀ. ἐπαείδειν ἐπαοιδὴν σεσοφισμένου.[12] Σ. ἐπᾳστοῦ ἐπῳδὰς σεσοφισμένου.[13] Θ. φαρμάκου φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ. Ε΄. φαρμακεύουσα φαρμακούς ... ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

7. נְתוֹץ יְהוָֹה. *Comminue, Jova.* Ο΄. συνέθλασεν ὁ κύριος. Ἀ. ἐκρίζωσον, κύριε.[15]

8. יִמָּאֲסוּ כְמוֹ־מַיִם יִתְהַלְּכוּ־לָמוֹ. *Liquescent sicut aquae* quae *decurrunt sibi ipsis.* Ο΄. ἐξουδενωθήσονται ὡς ὕδωρ διαπορευόμενον. Σ. διαλυθήτωσαν ὡς ὕδωρ παρερχόμενον ἑαυτῷ.[16]

יִדְרֹךְ חִצָּו כְּמוֹ יִתְמֹלָלוּ. *Intendat sagittas suas quasi praecisae* (sine cuspide) *sint.* Ο΄. ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν. Σ. ὁ τείνων τὸ τόξον αὐτοῦ θορυβηθήτω ὡς τὰ θρυπτόμενα.[17]

9. כְּמוֹ שַׁבְּלוּל תֶּמֶס יַהֲלֹךְ נֵפֶל אֵשֶׁת בַּל־חָזוּ שָׁמֶשׁ. *Sicut limax liquefactione abit, abortivum mulieris, non vident solem.* Ο΄. ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται, ἔπεσε πῦρ, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον. Ἀ. ὁμοίως γῆς ἐντέρῳ τακὲν πορεύεται, ἔκτρωμα γυναικὸς οὐ μὴ ὁραματισθῶσιν ἥλιον.[18] Σ. ὡσπερεὶ χόριον διαλυθὲν διαφωνεῖ, ἢ ἔκτρωμα γυναικὸς, ἵνα μὴ ἴδωσιν ἥλιον.[19] Θ. ὡσεὶ κηρὸς τακεὶς ἀνταναιρεθήσεται, ὡς ἔκτρωμα γυναικὸς οὐκ εἶδεν ἥλιον.[20]

10. בְּטֶרֶם יָבִינוּ סִּירֹתֵיכֶם אָטָד כְּמוֹ־חַי כְּמוֹ־חָרוֹן יִשְׂעָרֶנּוּ. *Priusquam persentiscant ollae vestrae rhamnum, sic vivum, sic ardorem* (ardentem) *turbine rapiet eum.* Ο΄. πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας, ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται (Ἀ. λαιλαπίσει. Θ. καταπίεται[21]) ὑμᾶς. Σ. πρὶν ἢ αὐξηθῶσιν αἱ ἄκανθαι ὑμῶν, ὥστε γενέσθαι ῥάμνος, ἔτι ζῶντα ὡς ὀλόξηρον λαῖλαψ ἀρεῖ.[22]

11. יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי־חָזָה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם הָרָשָׁע. *Laetabitur justus, cum viderit ultionem; gressus suos lavabit in sanguine im-*

---

[6] Nobil. Syrus affert: ܗ̇ܘ. ܗܢܘܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܕܓܠܘܬܐ (ψεῦδος). [7] Euseb. [8] Nobil. Syrus vero: Ἀ. Σ. ψιθυριζόντων (ܕܡܠܚܫܝܢ). [9] Euseb. [10] Coislin. unus. [11] Sic a 2da manu Cod. Vat., alii. Syro-hex. ܡܚܪܫܐ ܡܚܪܫܢܝܬܐ, *fascinando fascinata.* [12] Nobil. [13] Idem. Euseb. affert: Σ. ἑκάστου (sic) ἐπῳδαῖς σεσοφισμένου. Theodoret.: Σ. ἐπαστοῦται (sic) ἐπῳδαῖς σεσοφισμένου. Duo Colbert. habent ἐπᾳστοῦ τε ἐπῳδαῖς σεσ. Vat. ἐπαστοῦνται (sic) ἐπῳδὰς σεσ. Postremo Syro-hex. ܗ̇ܘ. ܡܚܪܫܢܐ ܡܚܪܫܬܐ ܡܚܟܡܬܐ, h. e. ut videtur, ἐπᾳστοῦ ἐπῳδὰς σεσοφισμένας, juxta Hieronymi versionem, *nec incantatoris incantationes callidas.* (Justin. M. in Apol. II. 6 jungit, ἐπορκιστῶν καὶ ἐπᾳστῶν καὶ φαρμακευτῶν.) [14] Nobil., Vat. [15] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܥܩܘܪ ܡܪܝܐ. [16] Euseb. "Regius unus habet διαλυθήσονται."—*Montef.* Syro-hex. ܗ̇ܘ. ܢܫܬܪܘܢ ܐܝܟ ܡܝܐ ܕܡܬܥܒܪܝܢ ܠܗܘܢ ܒܢܦܫܗܘܢ.

[17] Euseb. Syro-hex. ܗ̇ܘ. ܗ̇ܘ ܕܡܬܚ ܩܫܬܗ ܢܬܕܠܚ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܡܬܦܪܟܢ. [18] Nobil. [19] Idem. Mendose Euseb.: ὡς περιχωρίου διαλυθὲν διαφωνείη ἔκτρωμα κ.τ.ἑ. Syro-hex. ܗ̇ܘ. ܐܝܟ ܕܗܘܐ ܫܠܝܐ ܕܐܫܬܪܝ. ܡܫܬܠܚܐ ܐܘ ܝܚܛܐ ܕܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܫܡܫܐ., h. e. ὡσπερεὶ χωρίον διαλυθὲν, διαφωνείη ἔκτρωμα κ.τ.ἑ. [20] Nobil. Montef. edidit: ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς κ.τ.ἑ. [21] Nobil. Pro λαιλαπήσει, quod edebatur, correximus λαιλαπίσει. Cf. Hex. ad Psal. xlix. 4. Jesai. liv. 11. [22] Euseb., Theodoret., Nobil. Euseb. affert: πρὶν ἢ αὐξήσωσιν κ.τ.ἑ. Theodoret.: ὥστε γ. ῥάμνον (hoc Nobil.) ἔτι ζῶντας (sic Reg. unus) κ.τ.ἑ. Vat.: πρὶν αὐξήσουσιν κ.τ.ἑ. Idem Regius: πρὶν ἢ αὐξήσουσιν. Alius Reg. αἴρει pro ἀρεῖ habet. Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܪܒܘܢ ܟܘܒܝܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܢܗܘܘܢ ܚܘܚܐ. ܥܕ ܟܕ ܚܝܝܢ ܐܝܟ ܕܝܒܝܫܐ ܥܠܥܠܐ ܢܫܩܘܠ ܠܗܘܢ. (In fine pro λαῖλαψ ἀρεῖ Syrus legisse videtur ἔλαπτε.)

piorum. Ο΄. εὐφρανθήσεται δίκαιος, ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν [ἀσεβῶν], τὰς χεῖρας (Οἱ λοιποί· τοὺς πόδας[23]) αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Σ. χαρήσεται δίκαιος ἰδὼν ἐκδίκησιν, τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψεται αἵματι ἀσεβοῦς.[24]

12. אַךְ־פְּרִי לַצַּדִּיק אַךְ יֵשׁ־אֱלֹהִים שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ. *Utique fructus* est *justo; utique est Deus judex in terra.* Ο΄. εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ, ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ. Ἀ. πλὴν καρπὸς τῷ δικαίῳ...[25] Σ. ἀληθῶς ἔστι καρπὸς τῷ δικαίῳ, ἀληθῶς εἰσὶ θεοὶ κρίνοντες ἐν τῇ γῇ.[26] Θ. πλὴν ἔστι καρπὸς τῷ δικαίῳ...[27]

Psalm. LVIII (Hebr. lix).

1. לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם. *Praecentori, Ne perdas, Davidi scriptum* (carmen). Ο΄. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν. Ἀ. τῷ νικοποιῷ, μὴ διαφθείρῃς, τοῦ Δαυὶδ ταπεινοῦ τελείου.[1]

4, 5. לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה׃ בְּלִי־עָוֹן יְרֻצוּן וְיִכּוֹנָנוּ. *Non* ob *delictum meum, neque peccatum meum, Jova: absque culpa* mea *currunt et praeparant* (mala). Ο΄. οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου, κύριε· ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα. Σ. ἐμοῦ τοῦ ἀναιτίου καὶ ἀναμαρτήτου, κύριε, μὴ οὔσης ἁμαρτίας ἐπιτρέχουσί μοι ἵνα πατάξωσί με.[2]

5. לִקְרָאתִי. *In occursum meum.* Ο΄. εἰς συνάντησίν μου. Σ. ἐξ ἐναντίας ὑπὲρ ἐμοῦ.[3]

7. יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר. *Revertentur ad vesperam, frement sicut canis, et circuibunt civitatem.* Ο΄. ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Ἀ.... καὶ ὀχλασάτωσαν ὡς κύων...[4] Σ. ἀνακάμψουσιν ἑσπέρας, καὶ συνηχήσουσιν ὡς κύνες κυκλοῦντες πόλιν.[5] Θ. ... καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύων... Ε΄.... καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύνες...[6]

8. הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שֹׁמֵעַ. *Ecce! eructant ore suo, gladii* sunt *in labiis eorum; nam quis* est *audiens?* Ο΄. ἰδοὺ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς ἤκουσε; Σ. αὐτοὶ μὲν ἀποβλύζουσι τοῖς στόμασιν αὐτῶν, ὡς μαχαίρας τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος [ἐβόων].[7]

---

[23] Euseb. Pro ἀσεβῶν, quod abest a Comp., Ald., Psalt. Gall., Codd. 13, 21, etc., in Syro-hex. est ἀσεβοῦς sine obelo. [24] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܒܬܘܠܡܘܗܝ ܢܥܫܝ. [25] Vat. [26] Syro-hex. ܣ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬ ܦܐܪܐ ܠܙܕܝܩܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬ ܗܘ ܐܠܗ̈ܐ ܕܕܝܢܝܢ ܒܐܪܥܐ. (Pro ܐܝܬ ܗܘ ܐܠܗ̈ܐ Cod. C. male affert ܐܝܬ ܐܠܗܐ.) [27] Vat.

Psalm. LVIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ. ܠܐ ܬܚܒܠ. ܕܕܘܝܕ ܡܟܝܟܐ ܡܫܡܠܝܐ. [2] Euseb. affert: Σ. μὴ οὔσης ἁμαρτίας ἐπιτρέχουσιν ἵνα ἑλκύσωσί με. Theodoret. et Cod. 268: Σ. μὴ οὔσης ἁμαρτίας οὕτω τρέχουσιν ἵνα πατάξωσιν. Nobilius: Σ. μὴ οὔσης ἀνομίας ἐπιτρέχουσιν ἵνα πατάξωσί με. Syrus noster haec habet: ܣ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܚܛܗܐ ܕܝܠܝ ܕܗܘ ܕܠܐ ܡܕܒܚܐ ܘܕܠܐ ܚܘܣܝܐ ܡܪܝܐ. ܪܗܛܝܢ ܠܘܩܒܠܝ ܐܝܟ ܕܢܩܛܠܘܢܢܝ. Bugatus vertit: S. *quum non sit peccatum meum, quod sit absque altari et absque expiatione, Domine: incurrunt adversum me ut interficiant me.* Notandus est error optimi Doctoris, qui discrimen inter ܡܕܒܚܐ, *altare*, βωμός, et ܥܠܬܐ, *causa*, αἰτία, non satis attendens, *absque altari et absque expiatione*, pro his, *absque causa et absque peccato*, interpretatus est. Meis quidem auribus Syriaca sic sonant: Σ. μὴ οὔσης ἁμαρτίας ἐμοῦ τοῦ ἀναιτίου (cf. Hex. ad Job. xxxiv. 6, ubi בְּלִי־פֶשַׁע Symmacho est ἀναιτίως) καὶ ἀναμαρτήτου, κύριε, ἐπιτρέχουσί μοι ἵνα πατάξωσί (cf. Exod. ii. 12. Jud. xv. 15. 4 Reg. iii. 23. Jerem. xxxiii. 5 in Syro-hex.) με. Etiam Nobil. scholium affert, a Montefalconio silentio praeteritum: ἀναιτίου καὶ ἀναμαρτήτου. Haec si recte habent, Syrus verba, μὴ οὔσης ἁμαρτίας, perspicuitatis causa transposuisse censendus est. [3] Nobil., Reg. unus. [4] Euseb. Cf. ad v. 15. [5] Nobil., Vat., quorum hic ἀνακάμπτουσιν legit. Euseb. affert: Σ. καὶ συνηχήσουσιν ὡς κύνες. Syro-hex. ܣ. ܗܦܟܝܢ ܒܪܡܫܐ. ܘܢܗܡܘܢ (ἠχήσουσιν) ܐܝܟ ܟܠܒܐ ܕܦܢܝܢ ܠܡܕܝܢܬܐ. [6] Euseb. [7] "Ex duobus MSS., Agellio, Drusio, et Eusebio."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. αὐτοὶ μὲν — ἀκούοντος. Sic Vat., Agell., sed τοῖς δὲ χ. pro τοῖς χ. Praeterea Agell. ὡς μαχαίραις habet. Euseb.: Σ. ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος ἐβόων. Theodoret.: Σ. ὡς μηδενὸς ἀκούοντος. Syro-hex.: Σ. ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος (ܐܝܟ ܕܐܢܫ ܠܐ ܫܡܥ). Tandem Euthym. Zigab.: ἀντὶ γὰρ, τίς, οὐδεὶς ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος.

9. וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם. *Et tu, Jova, deridebis eos, subsannabis omnes gentes.* Ο΄. καὶ σὺ, κύριε, ἐκγελάσῃ αὐτοὺς, ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη. Σ. σὺ δὲ, κύριε, καταγελάσεις αὐτῶν, ἐπιφθέγξῃ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.[8]

11. אֱלֹהֵי חַסְדּוֹ יְקַדְּמֵנִי. *Deum meum* (quod attinet), *benignitas ejus praeveniet me.* Ο΄. ὁ θεός μου, τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με. Ἄλλος· ὁ ἔφορός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ σκεπάσει με.[9]

יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי. *Videre me faciet* (interitum) *oppressorum meorum.* Ο΄. δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου. Σ. ἐπιδεῖν ποιήσει με τοῖς ἀποτειχίζουσί με.[10]

12. פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי. *Ne obliviscantur populares mei.* Ο΄. μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου σου (Ἀ. Θ. λαοῦ μου). Σ. μήποτε ἐπιλάθωνται ὁ λαός μου.[11]

הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי. *Commove eos in fortitudine tua, et deturba eos, clypeus noster, Domine.* Ο΄. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς, ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε. Σ. ἀναστάτωσον αὐτοὺς τῇ δυνάμει σου, καὶ κάθελε αὐτοὺς, ὑπερασπιστὰ ἡμῶν κύριε.[12]

13. חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ. *Peccatum oris eorum, verbum labiorum eorum.* Ο΄. ἁμαρτίαν στόματος αὐτῶν, λόγον χειλέων αὐτῶν. Σ. τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ στόματος αὐτῶν, τῷ λόγῳ τῶν χειλέων αὐτῶν.[13]

וְיִלָּכְדוּ בִגְאוֹנָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ. *Et capiantur in fastu suo, et propter maledictiones et propter mendacia* quae *enarrant.* Ο΄. καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ ψεύδους διαγγελήσονται. Σ. συλληφθήτωσαν μετὰ τῆς ὑπερηφανίας αὐτῶν, ἀρὰν καὶ ψεῦδος λαλοῦντες.[14]

14. כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ. *Consume in furore, consume, ut non sint.* Ο΄. συντέλειαι, ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξουσι. Ἀ. τέλεσον ἐν χόλῳ, τέλεσον, καὶ οὐχ ὑπάρξουσιν.[15] Σ. συντέλεσον ἐν θυμῷ, ἀνάλωσον, ἵνα μὴ ὦσιν.[16]

לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה. *Usque ad fines terrae. Selah.* Ο΄. Θ. τῶν περάτων τῆς γῆς. διάψαλμα. Ἀ. εἰς πέρατα τῆς γῆς ἀεί. Σ. εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς . .[17]

15. וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר. *Et revertentur ad vesperam, frement sicut canis, et circuibunt civitatem.* Ο΄. ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Ἀ. . . ὀχλάσουσιν ὡς κύων . . .[18]

---

[8] Euseb., qui pro ἐπιφθέγξῃ, ἐπιφράξει habet. Mendum, quod suspicabatur Montef. in vocab. ἐπιφράξεις (sic), ex *Catena PP.GG.*, T. II, p. 160 correxit Bahrdtius, rescribendo ἐπιφθέγξῃ. Consentit Syrus noster: [illegible]. Cf. Hex. ad Hos. vii. 16, ubi pro ὁ ἐφθέγξαντο Syrus habet [illegible]. [9] "Sic unus Regius, qui interpretem tacet. Videtur esse Vtae, vel VItae, vel VIImae, quae liberiori interpretandi genere concinnatae sunt."—*Montef.* [10] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. [illegible]. [11] Montef. e duobus MSS. edidit: Ἀ. Θ. μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ λαοῦ σου. Σ. μήποτε ἐπιλάθωνται ὁ λαός μου τοῦ νόμου σου. Nobil. affert: Ἀ. Θ. λαοῦ μου. Σ. ἐπιλάθωνται ὁ λ. σου τοῦ ν. σου. Cod. 264: Ἀ. Θ. ἀντιλαμβανόμενος (?) λαοῦ μου. Σ. ἐπιλάβονται (sic) ὁ λαός μου. Syro-hex. in textu habet, μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ ὀνόματός σου; in marg. autem: Ὁ Ἑβρ. Ε΄. *utique populum meum* ([illegible]). Σ. μήποτε ἐπιλάθηται ([illegible]) ὁ λαός μου. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 33: "*Ne occidas eos, ne quando obliviscantur populi tui.* Pro quo in Graeco scriptum est, *legis tuae;* sed in LXX et in Hebraeo non habet, *populi tui*, sed, *populi mei*, et a nobis ita versum est." [12] Theodoret., Nobil. Colb. unus pro κάθελε habet κατάγαγε, male. Euseb. affert: Σ. ἀναστάτωσον αὐτοὺς τῇ δ. σου. Syro-hex.: Σ. ἀναστάτωσον ([illegible]) αὐτοὺς, καὶ κάθελε ([illegible]) αὐτοὺς τῇ δυνάμει σου. [13] Theodoret. Euseb. affert: Σ. ἁμαρτίᾳ τ. σ. αὐτῶν, καὶ τῷ λόγῳ κ.τ.ἑ. Syro-hex. [illegible]. [14] Euseb., Theodoret., Nobil. et Cod. 268; e quibus Theodoret. et Cod. 268 legunt et distinguunt: λαλοῦντας συντέλεσον· ἐν θυμῷ κ.τ.ἑ. Syrus affert: Σ. ἀρὰν καὶ ψεῦδος λαλοῦντες ([illegible]). [15] Euseb., a Montef. praetermissus. [16] Euseb., Theodoret., Nobil. et Cod. 268. Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible]. [17] Nobil., Vat. [18] Euseb. Montef. nescio unde, edidit: Ἀ. ἀνακαμπτέτωσαν ἑσπέρας, ὀχλάσουσιν ὡς κύων, περιερχόμενοι

Σ. ἀνακαμπτέτωσαν ἑσπέρας, θορυβείτωσαν ὡς κύνες, περιερχόμενοι πόλιν.[19] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[20]

16. הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ. *Ipsi vagabuntur ad edendum, si non saturati fuerint, et* (famelici) *pernoctaverint* (s. *et murmurabunt*). Ο΄. αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι, καὶ γογγύσουσιν. Ἀ. αὐτοὶ σαλευθήσονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν μὴ ἐμπλησθῶσι, καὶ γογγύσωσι.[21] Σ. ῥεμβόμενοι, ἵνα μὴ ἀχόρταστοι αὐλισθῶσιν.[22]

17. וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ. *Et praedicabo in mane benignitatem tuam.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου. Σ. καὶ ὑμνήσω κατ᾽ ὄρθρον τὸ ἔλεός σου.[23]

PSALM. LIX (Hebr. lx).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד. *Praecentori super Susan testimonii, scriptum* (carmen) *Davidi ad docendum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις ἔτι εἰς στηλογραφίαν τῷ Δαυὶδ εἰς διδαχήν. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ κρίνων μαρτυρίας ταπεινοῦ τελείου τοῦ Δαυίδ . . .[1] Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν μαρτυρία τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου τοῦ Δαυὶδ εἰς διδαχήν.[2]

2. בְּהַצּוֹתוֹ אֶת־אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת־אֲרַם צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־מֶלַח שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף. *Quum bellum gereret cum Mesopotamia et cum Syria Soba; et reversus est Joab, et percussit Idumaeos in valle salis duodecim millia.* Ο΄. ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν Μεσοποταμίαν Συρίας, καὶ τὴν Συρίαν Σοβάλ· καὶ ἐπέστρεψεν Ἰωὰβ, καὶ ἐπάταξε τὴν φάραγγα (alia exempl. τὸν Ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι) τῶν ἁλῶν, δώδεκα χιλιάδας. Σ. ὁπότε ἐμπρήσας τὴν Συρίαν τῆς Μεσοποταμίας, καὶ τὴν Συρίαν Σωβὰλ, [καὶ] ἀνέστρεψεν, καὶ ἐπάταξε τὸν Ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι τοῦ ἁλὸς, δώδεκα χιλιάδας.[3]

3. אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ. *Deus, rejecisti nos, dirupisti nos.* Ο΄. ὁ θεὸς, ἀπώσω ἡμᾶς, καὶ καθεῖλες ἡμᾶς. Σ. ὁ θεὸς, ἀπεβάλου ἡμᾶς, καὶ διέκοψας ἡμᾶς.[4]

אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב לָנוּ. *Iratus es, reficies nos.* Ο΄. ὠργίσθης, καὶ ᾠκτείρησας ἡμᾶς. Ἀ. θυμωθεὶς μετέστρεψας ἡμᾶς.[5] Σ. ὠργίσθης, καὶ περιήγαγες ἡμᾶς.[6] Ε΄. . . καὶ περιεκύκλωσας ἡμᾶς.[7]

4. הִרְעַשְׁתָּה. *Concussisti.* Ο΄. συνέσεισας. Σ. *discerpsisti.*[8]

כִּי־מָטָה. *Nam vacillat.* Ο΄. ὅτι ἐσαλεύθη. Ἀ. ὅτι ἤρθη (s. ἐπήρθη).[9]

πόλιν (ῥεμβόμενοι). Quae ex Symmacho interpolata esse quivis videt. [19] Euseb. (qui pro ἑσπέρας, εἰς ἡμέραν habet), Theodoret., Nobil., Vat. Montef. nullo, ut videtur, auctore εἰς ἑσπέραν edidit. Syrus affert: ܣ. ܢܗܦܟܘܢ ܠܪܡܫܐ. ܢܒܚܘܢ ܐܝܟ ܟܠܒܐ ܘܢܬܟܪܟܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܀ [20] Nobil., Vat. [21] Cod. 264. Nobil., Vat. tantum afferunt: Ἀ. ἐὰν μὴ ἐμπλησθῶσι. [22] Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܦܗܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܟܕ ܠܐ ܡܣܒܥܝܢ ܢܒܘܬܘܢ ܀ Mendose Cod. 268: Σ. ἵνα μὴ ἀχόρταστοι εὑρεθῶσιν. [23] Euseb. Syro-hex.: Σ. ὑμνήσω κατ᾽ ὄρθρον (ܐܫܒܚ ܒܨܦܪܐ).

PSALM. LIX. [1] Montef. ex Euseb. et ex uno Regio edidit: Ἀ. τῷ νικ. τοῖς ἀλλοτριωθησομένοις ἐπὶ κρίνων ταπεινοῦ κ.τ.ἑ., omisso μαρτυρίας, quod Euseb. diserte agnoscit, et assumto, nescio quo auctore, τοῖς ἀλλοτριωθησομένοις, quod ex versione LXXvirali τοῖς ἀλλοιωθησομένοις huc migrasse videtur. Cf. ad Psal. lxxix. 1. [2] Euseb., qui εἰς διαδοχὴν perperam scribit. Hic quoque Montef. post Nobil. et Drusium μαρτυρία omisit. [3] Euseb. Pro ἐμπρήσας Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 215 ἐνέπρησας corrigit, incuria, opinor, pro ἐνέπρησε. Cum vero Joabi nomen, casu an ex proposito, tacuerit Sym., potius delendum videtur καὶ ante ἀνέστρεψεν, ut Davidi ipsi Idumaeorum clades vindicetur, juxta narrationem sacram, 2 Reg. viii. 13. [4] Euseb., et Origen. Opp. T. II, p. 737. "Sic Colbert. unus; alter vero Colbert. ἔκοψας."—*Montef.* [5] Euseb., Origen., Nobil. et duo Regii. [6] Euseb., Nobil. [7] Euseb. affert: Ε΄. καὶ περιεκύκλωσαν (sic) ἡμᾶς; sed paulo post, καὶ περιήγαγες ἡμᾶς. Correximus περιεκύκλωσας. [8] Syro-hex. ܣ. ܠܚܠܚܬܗ̇ ܀ Vox Syriaca commutatur cum ἔρρηξε, ἔσχισε, et sim. Vid. Job. xxxi. 37. Jesai. xxxvi. 22. Ezech. xxxviii. 20 in Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܪܝܡܬ ܀

5. הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה. *Potare fecisti nos vinum titubationis.* Οʹ. ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως. Ἀ. ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον καρώσεως.[10] Σ. . . οἶνον σάλου.[11]

6. נָתַתָּה לִּירֵאֶיךָ נֵּס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֹשֶׁט. *Dedisti timentibus te vexillum ad elevandum se* (s. *ad conjiciendum se in fugam*) *propter veritatem.* Οʹ. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. Ἀ. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σύσσημον, τοῦ σημειοῦσθαι ἀπὸ προσώπου βεβαιότητος. Σ. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημεῖον, εἰς τὸ ἐκφυγεῖν ἀπὸ προσώπου τοξεύματος.[12]

8. אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ. *Deus locutus est in sanctitate sua.* Οʹ. ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ἀ. ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἡγιασμένῳ αὐτοῦ.[13]

אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם. *Exsultabo, dividam Sichem.* Οʹ. ἀγαλλιάσομαι, καὶ διαμεριῶ Σίκιμα. Ἀ. γαυριάσομαι . . . Σ. γαυριάσω, καὶ διανεμήσω Σίκιμα.[14]

וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד. *Et vallem Succoth dimetiar.* Οʹ. καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω. Ἀ. (καὶ) κοιλάδα συσκιασμῶν καταμετρήσω.[15]

9. מָעוֹז רֹאשִׁי. *Robur capitis mei.* Οʹ. κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου. Σ. ἰσχὺς τῆς ἀρχῆς μου.[16]

9. יְהוּדָה מְחֹקְקִי. *Judas est legislator meus.* Οʹ. Ἰούδας βασιλεύς μου. Ἀ. Ἰούδας ἀκριβαστής μου.[17] Σ. Ἰούδας προτάσσων ὁ ἐμός.[18] Θ. Ἰούδας ἀκριβαζόμενός μου.[19]

10. מוֹאָב סִיר רַחְצִי. *Moab olla lotionis meae.* Οʹ. Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. Ἀ. Μωὰβ λέβης λουτροῦ μου.[20] Σ. Μωὰβ λέβης ἀμεριμνίας μου.[21] Ὁ Σύρος· κάδος τῆς πλύσεώς μου.[22] Aliter: Ὁ Σύρος· λεκάνη τῆς καταπατήσεώς μου.[23]

עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי. *Super Edom projiciam calceum meum.* Οʹ. ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου. Σ. ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐπιβήσομαι τῷ ὑποδήματί μου.[24]

עָלַי פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי. *De me, O Philistaea, clamorem ede.* Οʹ. ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν. Ἀ. ἐπ' ἐμὲ Φυλιστιαία ἡταιρήσατο. Θ. ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ἐφιλίασαν.[25]

11. עִיר מָצוֹר. In *urbem munitam.* Οʹ. εἰς πόλιν περιοχῆς. Ἀ. . . πολιορκίας.[26] Σ. εἰς πόλιν πεφραγμένην (s. περιπεφραγμένην).[27]

12. הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ. *Nonne tu, Deus, rejecisti nos? et non egredieris, Deus, cum exercitibus nos-*

---

[10] Theodoret. et unus Regius. Apud S. Athanas. Opp. T. I, p. 1101 pro οἶνον legitur οἴνῳ. Euseb. affert: Ἀ. οἶνον καρώσεως. Nobil.: Ἀ. καρώσεως. Syro-hex. .ܐ. ܕܪܘܕܪܐ ◆. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 67. [11] Euseb. Nobil. et Syro-hex.: Σ. σάλου (ܕܙܘܥܐ). [12] Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. βεβαιότητος (ܕܫܪܪܐ). Σ. τοξεύματος (ܕܓܐܪܐ). [13] Euseb. [14] Idem. [15] Idem. Syrus affert: Ἀ. συσκιασμῶν (ܕܡ̈ܛܠܠܐ). [16] Euseb., Colb. unus. Syro-hex. .ܣ. ܚܝܠܐ ܕܪܝܫܘܬܐ ܕܝܠܝ ◆. Parsons. e Cod. 268 affert: Σύμ. ὁ πρόμαχός μου, ex interpretatione, ut videtur. Sic Theodoret.: ἀντὶ δὲ τῆς κεφαλῆς μου, ὁ Σύμ. ἀρχῆς μου τέθεικε· ἀντὶ τοῦ, πρόμαχον αὐτὸν ὡς πάλαι καταστήσω. [17] Euseb., Nobil., Vat. [18] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Σ. ἀκριβής (ܚܬܝܬܐ) μου. Est Theodotionis, ut videtur. [19] Nobil., Vat. Nobil. subjungit: "Ceteri, ut LXX." Rectius Vat.: (Θ.) τὰ ἑξῆς ὁμοίως τοῖς Οʹ.

[20] Euseb., Theodoret. (qui τοῦ λουτροῦ habet), Nobil. Syro-hex.: Ἀ. Εʹ. λουτροῦ (ܕܣܚܝܬܐ) μου. [21] Euseb., Nobil. Syro-hex.: Σ. ἀμεριμνία μου (ܠܐ ܡܪܢܝܬܐ ܕܝܠܝ). Cf. ad Psal. cvii. 10. [22] Theodoret. Nobil. affert: Ὁ Σύρος· κάδος πλήσεώς (sic) μου. [23] Sic Montef., ex Agellio, ut videtur, qui Theodoretum auctorem falso appellat. Nobil. tantum affert: Aliud schol. ὁ Σύρος· λεκάνη. [24] Euseb. Syro-hex. sine titulo: ܥܠ ܐܕܘܡ ܐܕܪܘܟ ܒܡܣܐܢܐ ܕܝܠܝ ◆. Hieron.: *super Idumaeam incedam calceamento meo.* [25] Euseb., et "duo codd." Syrus affert: .ܐ. ܥܠܝ ܦܠܫܬ ܗܘܬ ܫܝܢܐ ◆ (Cod. B. ܥܠܝ). Hieron.: *mihi Palaestina foederata est.* [26] Syro-hex. .ܐ. ܕܟܪܘܟܝܐ ܟܪܟܐ ◆. Cf. Jerem. xix. 9 in Syro-hex. [27] Euseb. et Theodoret.: Σ. πεφραγμένην. Nobil.: Σ. πόλιν περιπεφραγμένην. Syro-hex. .ܣ. ܡܣܝܓܬܐ ◆.

tris? Ο΄. οὐχὶ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ, ὁ θεὸς, ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; Σ. εἰ μὴ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀποβαλλόμενος ἡμᾶς, καὶ μὴ προσελθὼν ἐν ταῖς στρατεύσεσιν ἡμῶν;[28]

13. הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם. *Da nobis auxilium ex angustiis, nam vana* est *salus hominis.* Ο΄. δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως (Ἀ. ἀπὸ θλίβοντος[29]), καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. Σ. δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, ματαία γὰρ σωτηρία ἀνθρώπου.[30]

14. יָבוּס. *Conculcabit.* Ο΄. ἐξουδενώσει. Ἀ. Σ. συμπατήσει.[31]

PSALM. LX (Hebr. lxi).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד. *Praecentori super Neginah Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων τοῦ Δαυίδ.[1]

3. מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא. *A fine terrae ad te clamabo.* Ο΄. ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα. Ἀ. ἀπὸ τελευταίου τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐπικαλέσομαι. Σ. ἀπὸ περάτων τῆς γῆς σὲ ἐπικαλοῦμαι. Ε΄. ἀπὸ περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ κεκράξομαι.[2]

בַּעֲטֹף לִבִּי. *Dum languescit cor meum.* Ο΄. ἐν τῷ ἀκηδιᾶσαι τὴν καρδίαν μου. Σ. ἐν τῷ ἀδημονεῖν τὴν καρδίαν μου.[3]

3, 4. בְּצוּר־יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃ כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב. *In rupem* quae *elevatur prae me, duces me; quia fuisti refugium mihi, turris fortitudinis a facie inimici.* Ο΄. ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με, ὡδήγησάς με, ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ. Ἀ. ἐν στερεῷ ὑψώθητι παρ' ἐμὲ, καθοδηγήσεις με . . . πύργος κράτους . . . Σ. ὅταν στερεὸς κατεπαίρεταί μου, ὁδηγήσεις με· ἐγένου γὰρ ἀφοβία μου, πύργος ὑψηλὸς (s. ὀχυρὸς) ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.[4]

5. אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים. *Commorabor in tentorio tuo perpetuo.* Ο΄. παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου (Ἀ. ἐν σκέπῃ σου[5]) εἰς τοὺς αἰῶνας. Σ. παροικήσω ἐν τῇ σκηνῇ σου δι' αἰῶνος.[6]

אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ. *Confugiam in latibulo alarum tuarum.* Ο΄. σκεπασθήσομαι ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου. Ἀ. ἐλπίσω ἐν ἀποκρύφῳ πτερύγων σου.[7] Σ. εὐθαρσήσω ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου.[8]

6. כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי. *Nam tu, Deus, exaudisti vota mea.* Ο΄. ὅτι σὺ, ὁ θεὸς, εἰσήκουσας τῶν προσευχῶν μου. Ἀ. ὅτι σὺ, ὦ θεὲ, ἤκουσας τῶν εὐχῶν μου. Σ. σὺ γὰρ, ὦ θεὸς, εἰσήκουσας τῶν προσευχῶν μου.[9]

7, 8. יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר וָדֹר׃ יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים. *Dies diebus regis adjicies; anni ejus* erunt *secundum generationem et generationem: sedebit perpetuo coram Deo.* Ο΄. ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας βασιλέως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς· διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Σ. ἡμέρας ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως προσθήσεις, ἔτη αὐτοῦ ἐφ' ὅσον γενεὰ καὶ γενεά· οἰκήσει αἰωνίως ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ.[10]

---

[28] Euseb. Syrus affert: Σ. καὶ μὴ προσελθών (ܘܠܐ ܬܩܪܘܒ). [29] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܕܐܠܨ ܠܢ. Bugatus vertit, *de angustia;* sed cf. ad Psal. xxxi. 7. [30] Theodoret., et "MSS." Nobil. affert: Σ. ματαία γάρ. Aliter Euthym.: Σ. σὺ δὸς ἡμῖν β., ματαία γὰρ ἡ παρὰ ἀνθρώπου σ. [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܕܘܫ. Cf. ad Psal. xliii. 6.

PSALM. LX. [1] Syro-hex. ܣ. ܙܟܘܬܐ ܒܝܕ ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ. [2] Euseb. [3] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐν τῷ ἀδημονεῖν τὴν κ. μου (ܟܕ ܐܬܥܝܩ ܠܒܝ). [4] Euseb., qui Symmachi versionem bis adducit, prima vice ὑψηλὸς, altera vero ὀχυρὸς legendo. Syro-hex. tam Aquilae quam Symmacho continuat: ὅταν στερεὸς κατεπαίρεταί (s. κατεπαίρηταί) μου, ὁδηγήσεις με· ἐγένου γὰρ ἀφοβία μοι. Syriace: ܐܡܬܝ ܕܬܩܝܦܐ ܡܬܥܠܐ ܥܠܝ ܬܕܒܪܢܝ. ܗܘܝܬ ܓܝܪ ܠܝ ܠܐ ܕܚܠܬܐ ܠܝ. [5] Syro-hex. ܐ. ܒܛܠܠܟ. [6] Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 197. [7] Cod. 264. [8] Heracleota in continuatione. Cod. 264 affert: Σ. εὐθαρρήσω τῇ σκέπῃ τῶν πτ. σου. [9] Euseb. [10] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: Σ. ἐφ' ὅσον γενεὰ καὶ γενεὰ οἰκήσει (ܥܕܡܐ ܠܕܪܐ ܘܕܪܐ ܢܥܡܪ).

8. חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ. *Gratiam et veritatem fac eum tueantur.* Ο΄. ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει αὐτῶν; Ἀ. ἔλεος καὶ ἀλήθεια διατηρήσουσιν αὐτόν.[11] Σ. ἔλεος καὶ ἀλήθεια περιφράξει αὐτόν.[12] Ε΄. S΄. ἔλεος καὶ ἀλήθεια ἀπὸ σοῦ φυλάξουσιν αὐτόν.[13]

9. לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם. *Ut reddam vota mea per singulos dies.* Ο΄. τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. Σ. ἀποδιδοὺς τὰς εὐχάς μου καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν.[14]

PSALM. LXI (Hebr. lxii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori super Idithun canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ περὶ τοῦ Ἰδιθοὺμ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1] Σ. ἐπινίκιος διὰ Ἰδιθοὺμ, ᾠδὴ εἰς Δαυίδ.[2]

2. אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוּמִיָּה נַפְשִׁי. *Profecto ad Deum* (dirigitur) *silentium* (exspectatio) *animae meae.* Ο΄. οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; Σ. πλὴν πρὸς τὸν θεὸν ἠρεμεῖ ἡ ψυχή μου.[3]

3. אַךְ־הוּא צוּרִי. *Profecto ipse petra mea.* Ο΄. καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου. Σ. μόνος γὰρ αὐτὸς κραταίωμά (μου).[4]

3. לֹא־אֶמּוֹט רַבָּה. *Non movebor multum.* Ο΄. Ε΄. οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπὶ πλεῖον. Ἀ. (οὐ) σφαλήσομαι πολλήν.[5]

4. עַד־אָנָה תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ. *Quousque irruitis in virum?* Ο΄. ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ᾽ ἄνθρωπον; Ἀ. ἕως τίνος ἐπιβουλεύετε . . .[6] Σ. ἕως τίνος ματαιοπονήσετε ἐπ᾽ (s. κατ᾽) ἀνδρός;[7]

כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הַדְּחוּיָה. *Quasi paries inclinans* et *murus subversus.* Ο΄. ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ. Σ. ὡς τοῖχος ἐσφαλμένος, καὶ ὡς φραγμὸς ὠσθείς.[8]

5. אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב. *Utique ex dignitate ejus deliberant depellere* eum, *diligunt mendacium.* Ο΄. πλὴν (Ἄλλος· ὅμως[9]) τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδραμον ἐν δίψει. Σ. πλὴν (s. ὅμως) ἀπάραντες ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι συνευδόκησιν ἐν ψεύσματι.[10] Ἄλλος· πλὴν (s. ὅμως) ἀπὸ ἐπάρσεώς (s. ἐπάρματός) μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι . . .[11]

כָזָב. *Mendacium.* Ο΄. ἐν δίψει.[12] Ἀ. ἐν διαψεύσματι. Σ. ἐν ψεύσματι. Ε΄. ἐν ψεύδει. Ἑτέρα ἔκδοσις· ἐν δόλῳ.[13]

6. דּוֹמִּי. *Sile.* Ο΄. ὑποτάγηθι. Ἀ. σίγησον.[14]

---

[11] Euseb. Syro-hex. ܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܪܪܐ ܢܢܛܪܘܢܝܗܝ ܀ Symmacho, non Aquilae, tribuunt S. Athanas. (Opp. T. I, p. 1254), et Cod. 268. [12] Euseb., Reg. unus, et Cod. 264; itemque Colb. unus, qui habet περιφράξουσιν. [13] Euseb. [14] Euseb., Reg. unus. Montef. edidit, καθ᾽ ἡμέραν.

PSALM. LXI. [1] "Duo MSS. et Eusebius."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. περὶ τοῦ Ἰδιθαύμ. Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܝܐ. ܙܘܕܝܬܐ ܥܠ ܐܝܕܝܬܘܡ ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ ܀ Montef. bis edidit Ἰδιθοὺν, invito Euseb. [2] Euseb., Theodoret., Nobil. (qui Ἰδιθοὺν habet), Vat. [3] Syro-hex. ܣ. ܒܪܡ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܫܠܝܐ ܢܦܫܝ ܀ [4] Syro-hex. ܣ. ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܓܝܪ ܗܘ ܬܘܩܦܐ ܀ Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlviii. 1. [5] Euseb. [6] Idem. Hieron. *insidiamini.* [7] Syro-hex. ܣ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܡܬܥܡܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܀ Euseb. affert: Σ. ἕως τίνος ματαιοπονήσετε; [8] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܫܘܪܐ ܕܡܣܬܚܦ ܘܐܝܟ ܣܝܓܐ ܕܐܬܕܚܝ ܀ Sic oscitantius edidit Bugatus, vertens: *Sicut paries effossus* etc. Sed pro ܕܡܣܬܚܦ, quae, ni fallor, vox nulla est, tres codd. ܕܡܣܬܚܦ habent (Pesch. ܕܡܣܬܚܦ), a ܣܚܦ, *declinavit*, quod cum Graeco σφάλλειν commutavit Noster Job. xviii. 7. [9] Coislin. unus. [10] Syro-hex. ܣ. ܒܪܡ ܟܕ ܐܥܠܝܘ ܐܬܪܥܝܘ ܠܡܕܚܝܘ ܡܫܬܘܝܢܘܬܐ ܕܐܟܚܕܐ ܒܕܓܠܘܬܐ ܀ Bugat. vertit: *Verumtamen quum sublevarent, cogitaverunt repellere beneplacitum, quia* (vel *ut*) *simul in mendacio.* Sed arcte jungendum ܡܫܬܘܝܢܘܬܐ ܕܐܟܚܕܐ, Graece fortasse συνευδόκησις, ut apud Sym. ad Psal. lxiii. 2 σύσκεψις sonat ܡܠܟܐ ܕܐܟܚܕܐ. [11] Syro-hex. sine nom. interp.: ܒܪܡ ܡܢ ܡܪܡܘܬܐ ܕܝܠܝ ܐܬܪܥܝܘ ܠܡܕܚܝܘ ܀ [12] Euseb. notat: Σφάλμα τι γραφικὸν γεγονέναι ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα συνέβη χρόνοις, ὥστε ἀντὶ τοῦ, ἐν ψεύδει, ἐν δίψει γεγραφέναι. Solus Syro-hex. ἐν ψεύδει (ܒܕܓܠܘܬܐ) legit. [13] Euseb. [14] Syro-hex. ܐ. ܫܬܘܩ ܀ Cf. ad Psal. xxxvi. 7.

7. לֹא אֶמּוֹט. *Non movebor.* Ο΄. οὐ μὴ μεταναστεύσω. Ἀ. Σ. οὐ σφαλήσομαι.[15]

8. עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי בֵּאלֹהִים. *Super Deo salus mea et gloria mea; petra fortitudinis meae, spes mea in Deo.* Ο΄. ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου· ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ. Ἀ. ἐπὶ θεῷ σωτήριόν μου καὶ δόξα μου· στερεὸς κράτους μου, ἐλπίς μου ἐν θεῷ.[16]

9. בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת עָם. *Confidete in eo in omni tempore, populus.* Ο΄. ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν, πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ. Ἀ. Σ. ἀμεριμνεῖτε ἐν αὐτῷ ἐν παντὶ καιρῷ, λαός.[17]

מַחֲסֶה־לָּנוּ. *Refugium nobis.* Ο΄. βοηθὸς ἡμῶν. Σ. ἀφοβίαι ἡμῶν.[18]

10. אַךְ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי־אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת. *Utique vanitas* sunt *filii hominis* (ignobiles), *mendacium filii viri* (nobiles), *ita ut in bilance ascendant.* Ο΄. πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων (Ἀ. τοῦ ἀνθρώπου[19]), ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι. Σ. (πλὴν) ἀτμὸς . . . ψευδεῖς υἱοὶ ἀνδρὸς διὰ ζυγῶν *deficientium.*[20] Θ. πλὴν ἀτμὶς υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς υἱοὶ ἀνδρὸς ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ.[21]

הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד. *Ipsi prae vanitate pariter.* Ο΄. αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. αὐτοὶ ματαιοῦνται ὁμοῦ.[22]

11. אַל־תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק. *Ne confidatis in oppressione.* Ο΄. μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν. Σ. μὴ πεποίθατε ἐπὶ πλεονεξίᾳ ἀδίκῳ.[23]

11. וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבָּלוּ. *Et in rapina spem vanam ne collocetis.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ἁρπάγματα μὴ ἐπιποθεῖτε. Ἀ. καὶ ἐν βίᾳ μὴ ματαιοῦσθε.[24] Σ. καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ γίνεσθε ἀτμίς.[25] Θ. καὶ ἐπὶ ἁρπάγματι μὴ ματαιοῦσθε.[26]

חַיִל כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב. *Divitiae si creverint, ne apponatis cor.* Ο΄. πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προστίθεσθε καρδίαν. Σ. πλοῦτος ἐὰν καρποφορῇ, μὴ τάσσετε τὴν καρδίαν.[27]

12. אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים. *Semel locutus est Deus, bis hoc audivi, quod fortitudo* est *Deo.* Ο΄. ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεὸς, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος τοῦ θεοῦ. Ἀ. (ἐν) ἐλάλησεν ὁ θεὸς, καὶ δεύτερον ἐπήκουσα, ὅτι ἡ ἰσχὺς τοῦ θεοῦ.[28] Σ. ἓν ἐλάλησεν ὁ θεὸς, καὶ δεύτερον ἤκουσα . . .[29]

13. וּלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ. *Et tibi, Domine, benignitas, quia tu reddis unicuique secundum opus suum.* Ο΄. καὶ σοῦ, κύριε, τὸ ἔλεος, ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἀ. καὶ σοὶ, δέσποτα, τὸ ἔλεος· σὺ δὲ ἀπόδος κατὰ ἄνδρα ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.[30] Σ. καὶ σοῦ, δέσποτα, ἐλεεῖν . . .[31]

PSALM. LXII (Hebr. lxiii).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. *Canticum Davidi, dum esset in deserto Judae.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυῒδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ

---

[15] Euseb. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܐܙܘܥ. [16] Euseb. [17] Euseb., qui soli Aquilae tribuit. Syro-hex. vero: ܐ. ܣ. ܕܠܐ ܡܪܢܝܢܐ ܗܘܘ ܒܗ ܒܟܠ ܙܒܢ ܥܡܐ. [18] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܕܚܠܬܐ ܕܝܠܢ. Cf. ad Psal. lx. 4. [19] Syro-hex. ܐ. ܕܒܪܢܫܐ. [20] Euseb. affert: Σ. ἀτμός. Syro-hex.: Σ. ψευδεῖς κ.τ.ἑ. (ܕܓܠܐ ܒܢܝܐ ܕܓܒܪܐ ܒܝܕ ܡܣܐܬܐ ܕܚܣܪܝܢ). [21] Theodoret., qui ψευδεῖς legit, non ψεῦδος, ut edidit Montef. Nobil. affert: Θ. πλὴν ἀτμίς. Θ. ῥοπὴ ζυγοῦ. "Hanc interpretationem, πλὴν ἀτμὶς κ.τ.ἑ. non sine scrupulo Symmacho [et Theodotioni] tribuimus: nam Theodoretus et tres MSS. eam Theodotioni [soli] ascribunt, ac Eusebius ex Symmacho unam vocem ἀτμὸς affert."—*Montef.* [22] Theodoret., Nobil. Syrus Symmacho continuat: ܗܢܘܢ ܡܬܒܛܠܝܢ ܐܟܚܕܐ. [23] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܬܬܟܠܘܢ ܥܠ ܡܥܠܘܒܘܬܐ ܕܥܘܠܐ. [24] Nobil., Vat. [25] Iidem. Pro ἀτμὶς Vat. mendose scribit ἄτιμοι. Syrus Symmacho continuat: καὶ περὶ ἁρπάγματος κ.τ.ἑ. (ܘܥܠ ܚܛܘܦܝܐ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܠܗܒܐ). [26] Nobil., Vat. [27] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἐὰν καρποφορῇ (ܐܢ ܢܥܒܕ ܦܐܪܐ). [28] Euseb. [29] Colb. unus. [30] Euseb. [31] Syro-hex. ܣ. ܘܠܟ ܡܪܝ ܠܡܪܚܡܘ.

τῆς Ἰδουμαίας (alia exempl. Ἰουδαίας). Σ. ᾠδὴ τοῦ Δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἰούδα.[1] Ἀ. Σ. Ἰούδα. Θ. Ἰδουμαίας.[2]

2. אֱלֹהִים אֵלִי. *Deus, Deus meus.* Ο΄. ὁ θεὸς, ὁ θεός μου. Ἀ. Σ. θεὲ ἰσχυρέ μου.[3]

צָמְאָה לְךָ. *Sitivit te.* Ο΄, καὶ οἱ λοιποί· ἐδίψησέ σοι. Alia exempl. ἐδίψησέ σε.[4]

כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי. *Desiderio confecta est in te caro mea.* Ο΄. ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου. Ἀ. ἐπετάθη σοι ἡ σάρξ μου.[5] Σ. ἱμείρεταί σου ἡ σάρξ μου.[6] Θ. ποσαχῶς (σοι) ἡ σάρξ μου.[7] Ε΄. πολλαχῶς.[8]

בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם. *In terra sicca et languescente absque aqua.* Ο΄. ἐν ※ γῇ ◂[9] ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ. Σ. ὡς ἐν γῇ διψάδι καὶ ἐκλύσει, μὴ ὑπάρχοντος ὕδατος.[10]

3. כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ. *Sic in sanctuario spectavi te, ad videndum potentiam tuam.* Ο΄. οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου. Σ. οὕτως ἐν τῷ ἁγιάσματι τὸ ὅραμα (s. ἡ ὅρασις), τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου.[11]

6. תִּשְׂבַּע. *Satiabitur.* Ο΄. ἐμπλησθείη. Σ. ἐμπίπλαται.[12]

וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֶּל־פִּי. *Et labiis jubilorum laudabit os meum.* Ο΄. καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ ὄνομά σου (alia exempl. τὸ στόμα μου[13]). Σ. καὶ διὰ χειλέων εὐφήμων ὑμνήσει σε τὸ στόμα μου.[14]

7. אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי. *Dum recordor tui super stratum meum.* Ο΄. εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου. Σ. ἀναμιμνησκόμενός σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου.[15]

בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־בָּךְ. *In vigiliis meditor de te.* Ο΄. ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ. Ἀ. ἐν φυλακαῖς φθέγγομαι ἐν σοί.[16] Σ. καθ' ἑκάστην φυλακὴν ἐμελέτων σε.[17]

8. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן. *Et in umbra alarum tuarum jubilabo.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσομαι. Σ. καὶ σκεπόμενος ἐν ταῖς πτέρυξίν σου ἀνευφήμουν.[18]

10. לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי. *Ad perniciem quaerunt animam meam.* Ο΄. εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου. Σ. ἁρπάσαι (s. διαρπάσαι) ἠθέλησαν.[19]

12. יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע בּוֹ. *Laudabitur omnis qui jurat per eum.* Ο΄. ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ. Ἀ. καυχήσεται (πᾶς) ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ.[20]

שָׁקֶר. *Mendacium.* Ο΄. ἄδικα. Ἀ. Σ. ψευδῆ.[21]

PSALM. LXIII (Hebr. lxiv).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum*

PSALM. LXII. [1] Syro-hex. ܣ. ܠܡܕܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܟܕ ܗܘܐ ܒܡܕܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ. [illegible] [2] Vat. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܠܗܐ ܚܣܝܢܐ ܕܝܠܝ. [4] Sic Comp., Ald., et codd. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 37: "*Sitivit tibi anima mea.* Pro quo in Graeco sit: *Sitivit* [*in*] *te anima mea.* Sed in Hebraeo non habet ATTHA, quod significat, *te;* sed LACH, quod ostenditur, *tibi:* quod et omnes interpretes transtulerunt." Vat. affert: Θ. ἐδίψησεν $\bar{\mu}$ [?] Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [5] Euseb. Theodoret., Nobil.: Ἀ. ἐπετάθη. [6] Vat. Montef. ex Eusebio edidit: Σ. ἱμείρεταί σε ἡ σ. μ. Theodoret., Nobil.: Σ. ἱμείρεται. Syro-hex. ܣ. ܪܓܝܓ ܠܟ ܒܣܪܝ. [7] Vat. affert: Θ. πῶς ἁπλῶς (ποσαπλῶς) ἡ σ. μ. Theodoret., Nobil. et Cod. 268: Θ. ποσαχῶς. Cod. 264: Θ. πολλαχῶς. Diserte Euthym.: τὸ ποσαπλῶς, ποσαχῶς ἐξέδωκεν ὁ Θ. [8] Syro-hex. ܗ. ܒܣܓܝܐܐ ܦܘܪܫܢܝܢ. [9] Sic cum aster. Psalt. Gall. [10] Euseb. Pro eo quod edebatur διψάδει, διψάδι vel διψώδει rescribendum esse monuit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܝܟ ܕܒܐܪܥܐ ܨܗܝܐ ܘܒܡܫܪܝܘܬܐ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܡܝܐ. [11] Syro-hex. ܣ. ܗܟܢܐ ܒܩܘܕܫܐ ܚܙܘܐ ܠܡܚܙܐ ܚܝܠܟ (ܚܙܝܐ). [12] Syro-hex. ܣ. ܡܬܡܠܐ. [13] Sic Comp., Ald., cum libris plurimis. Syro-hex. ܦܘܡܝ. [14] Euseb., ubi σε abest. Syro-hex. ܣ. ܘܒܣܦܘܬܐ ܡܫܒܚܢܝܬܐ ܢܫܒܚܟ ܦܘܡܝ. [15] Euseb., Reg. unus. Theodoret., Nobil., et "duo MSS." habent ἀναμιμνήσκομαι, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܟܕ ܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܠܟ. [16] Euseb. [17] Euseb., Theodoret. Colb. unus, ἐμελέτων εἰς σέ. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. καθ' ἑκάστην φ. ἐμελέτων σε (ܒܟܠ ܡܛܪܬܐ ܡܪܢܐ ܗܘܝܬ ܒܟ). [18] Euseb., Theodoret., Nobil., quorum duo posteriores εὐφήμουν legunt. [19] Syro-hex. ܣ. ܠܡܚܛܦ ܨܒܘ. [20] Euseb. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܓܠܘܬܐ.

Davidi. Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1]

2. שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי. *Audi, Deus, vocem meam in loquela mea, a terrore hostis serves vitam meam.* Ο΄. εἰσάκουσον, ὁ θεὸς, τῆς προσευχῆς (alia exempl. φωνῆς[2]) μου ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σὲ, ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου (Ἀ. διατηρήσεις τὴν ψυχήν μου). Σ. εἰσάκουσον, ὁ θεὸς, τῆς φωνῆς μου προσλαλοῦντος, ἀπὸ ἐκπλήξεως ἐχθροῦ περιφράξεις τὴν ζωήν μου.[3]

3. תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Occultes me a secreto malignorum, a turba operantium iniquitatem.* Ο΄. ἐσκέπασάς (alia exempl. σκέπασόν[4]) με ἀπὸ συστροφῆς (Ἀ. ἀπορρήτου. Σ. σκέψεως[5]) πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν. Σ. κρύψεις με ἀπὸ συσκέψεως κακούργων, ἀπὸ κυκήσεως ἐργαζομένων ἀδικίαν.[6]

4. כַּחֶרֶב. *Sicut gladium.* Ο΄. ὡς ῥομφαίαν. Οἱ λοιποί· ὡς μάχαιραν.[7]

דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר. *Tendunt sagittam suam, verbum amarum.* Ο΄. ἐνέτειναν τόξον πρᾶγμα πικρόν. Ἀ. . . . ῥῆμα πικρόν.[8] Σ. ἐπλήρωσαν τὸ τόξον αὐτῶν λόγῳ πικρῷ.[9] Θ. . . . λόγον πικρόν.[10]

5. בַּמִּסְתָּרִים. *In absconditis.* Ο΄. ἐν ἀποκρύφοις. Σ. κρυφῇ.[11]

תָּם. *Integrum.* Ο΄. ἄμωμον. Ἀ. ἁπλοῦν.[12]

פִּתְאֹם. *Subito.* Ο΄. ἐξάπινα. Ἀ. παραχρῆμα.[13]

6. יְחַזְּקוּ־לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים. *Obfirmant sibi verbum malum, consultant ad occultandum laqueos.* Ο΄. ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρὸν, διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας. Σ. ἐκράτυναν (ἑαυτοῖς) λόγον πονηρὸν, εἰσηγήσαντο κρύψαι παγίδας.[14]

7. יַחְפְּשׂוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב אִישׁ וְלֵב עָמֹק. *Excogitant pravitates; consummavimus* (inquiunt) *inventum excogitatum, et intimum viri, et cor profundum.* Ο΄. ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσει· προσελεύσεται ἄνθρωπος, καὶ καρδία βαθεῖα. Ἀ. . . . σκαλεύσει σκαλευόμενοι, (καὶ) ἔγκατον ἀνδρὸς καὶ καρδία βαθεῖα.[15] Σ. ἐξηρεύνησαν ἐξευρήματα σύμπαντες ἐξερευνήσει· ἐξερευνήσει μὲν ἐξ ἐγκάτων αὐτοῦ ἕκαστος καὶ καρδίας βαθείας.[16] Θ. . . . ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσει . .[17] διάνοια ἀνδρὸς καὶ καρδία βαθεῖα.[18]

8. וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאוֹם הָיוּ מַכּוֹתָם. *Sed jaculabitur in eos Deus; sagitta subitanea erunt plagae eorum.* Ο΄. καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός· βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.

PSALM. LXIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܩܝܢܬܐ ܕܕܘܝܕ. [2] Sic Comp., Ald., Syro-hex., et codd. Vat. in textu habet φωνῆς μου, cum nota: Οἱ Ο΄. προσευχῆς μου. [3] Symmachi lectionem affert Euseb. notans: Οὐ γὰρ ὡς περὶ παρῳχηκότων, ἀλλ᾽ ὡς περὶ μελλόντων τὰ ὅλα εἴρηται· καὶ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς ὁμοίως. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. διατηρήσεις τὴν ψυχήν μου (ܬܛܪ ܢܦܫܝ). [4] Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. ܛܫܝܬܢܝ. [5] Origen. Opp. T. II, p. 744. [6] Euseb., qui συσκέψεων habet. Lectionem συσκέψεως, non σκέψεως, diserte testatur Syrus: ܣ. ܡܢ ܡܡܠܟܢܘܬܐ ܕܒܝܫܐ܂ ܘܡܢ ܫܓܘܫܝܐ ܕܥܒܕܝ ܥܘܠܐ. [7] Euseb. [8] Theodoret., Nobil. [9] Euseb., Nobil. (qui τόξον sine artic. habet). Theodoret.: Σ. ἐπλήρωσαν τόξον ἑαυτῶν λόγον πικρὸν (Codd. 1 et 2, λόγων πικρῶν). Syrus affert: Σ. λόγῳ πικρῷ (ܒܡܠܬܐ ܡܪܝܪܬܐ). [10] Theodoret., Nobil. [11] Iidem, et "cod. unus." [12] Origen. l. c., Euseb. [13] Syro-hex. ܐ. ܡܚܕܐ. [14] Theodoret. et "MSS." Nobil., Euthym.: Σ. εἰσηγήσαντο. [15] Nobil. affert: Ἀ. σκαλεύσει σκαλευόμενοι; et mox: Ἀ. ἔγκ. ἀνδρὸς καὶ κ. β. Montef. post Drusium σκαλευόμενος edidit; et mox, tacito auctore, καρδίαν βαθεῖαν. Vat. vero: Ἀ. σκαλεύσει ἐσκαλευμένη (sic). [16] Graeca ad literam fecimus Syriaca: ܣ. ܒܨܘ ܡܒܨܝܢܘܬܐ ܟܠܗܘܢ ܒܒܨܝܐ܂ ܒܨܝܐ ܕܝܢ ܡܢ ܓܘܐ ܕܝܠܗ ܟܠ ܚܕ ܘܡܢ ܠܒܐ ܥܡܝܩܐ. Montef. membratim attulit: Σ. ἐξερεύνησαν ἀνομίας σύμπαντες, ex Eusebio. Deinde: Σ. ἐξερευνῶν (ex emendatione Drusii pro ἐξερευνῶντες) ἐξερευνήσει, quam versionem non Symmacho, sed Theodotioni vindicat Nobil. Postremo: Σ. ἐξ ἐγκάτων ἕκαστος καὶ καρδίας βαθείας, ex Nobilio, apud quem copula male abest. Vat. mendose affert: Σ. σύμπαντος ἐξερευνησάμενος. [17] Nobil., Vat. [18] Nobil. Montef. ex Colb. edidit: Θ. καὶ διάνοιαν ἀνδρὸς καὶ καρδίαν βαθεῖαν (κατατοξεύσει ὁ θεός).

'A. καὶ ῥοίζησει αὐτοὺς ὁ θεὸς, βέλη παραχρῆμα ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.[19] Σ. ἀκοντίσει οὖν αὐτοὺς ὁ θεός· βέλος αἰφνίδιον ἔσονται αἱ πληγαὶ αὐτῶν.[20] Θ. κατατοξεύσει αὐτοὺς ὁ θεός . . .[21]

9. וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם. *Et impingere facient in semetipsos linguam suam.* O'. καὶ ἐξουθένησαν αὐτὸν (alia exempl. καὶ ἐξησθένησαν ἐπ' αὐτοὺς[22]) αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. 'A. καὶ ἐσκανδάλισαν αὐτὴν ἐπ' αὐτοὺς αἱ γλῶσσαι αὐτῶν.[23] Σ. καὶ πταίσουσι καθ' ἑαυτῶν ταῖς γλώσσαις αὐτῶν.[24] Θ. ὁμοίως τοῖς O', καὶ ἐξησθένησαν αὐτόν.[25]

9, 10. יִתְנֹדְדוּ כָּל־רֹאֵה בָם׃ וַיִּירְאוּ כָּל־אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים. *In fugam se conjicient omnes qui viderint eos; et timebunt omnes homines, et annuntiabunt opus Dei.* O'. ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς· καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ. Σ. τακήσονται (s. κατατακήσονται) πάντες οἱ ὁρῶντες αὐτούς· καὶ ὁρῶντες πάντες ἄνθρωποι ἀναγγελοῦσι τὰς πράξεις τοῦ θεοῦ.[26]

PSALM. LXIV (Hebr. lxv).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר. *Praecentori canticum Davidi carmen.* O'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ※ ᾠδή. Σ. ἐπινίκιον ᾆσμα *cantici* τοῦ Δαυίδ.[1] Ἐν ἐνίοις δὲ ἀντιγράφοις πρόσκειται· ᾠδὴ Ἱερεμίου καὶ Ἰεζεκιὴλ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. Ταῦτα οὔτε τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, οὔτε οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί, οὔτε οἱ O' ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[2]

2. לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן. *Tibi* (debetur) *exspectatio, laus, Deus, in Sione.* O'. σοὶ πρέπει ὕμνος, ὁ θεὸς, ἐν Σιών. 'A. σοὶ σιωπῶσα αἴνεσις, θεέ, ἐν Σιών.[3]

3. שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ. *Qui audis orationem, ad te omnis caro veniet.* O'. εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ ἥξει. 'A. E'. ὁ εἰσακούων προσευχῆς ἕως πάσης σαρκὸς ἥξει.[4]

4. דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מֶנִּי. *Verba iniquitatum praevaluerunt mihi.* O'. λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς. 'A. λόγοι ἀνομιῶν ἐδυναμώθησαν παρ' ἐμέ. Σ. λόγοι ἀνομιῶν κατεδυνάστευσάν μου. E'. . . ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.[5] S'. ὁμοίως τοῖς O'.[6]

5. יִשְׁכֹּן. *Habitabit.* O'. κατασκηνώσει. 'A. σκηνώσει. Σ. κατασκηνώσει γάρ. Θ. κατοικήσει.[7]

קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ. *Templi tui sancti.* O'. ἅγιος ὁ ναός σου. 'A. ναοῦ ἁγίου σου.[8]

7. מֵכִין הָרִים בְּכֹחוֹ. *Stabiliens montes robore suo.* O'. ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ σου. Σ. ὃς ἥδρασας ὄρη τῇ δυνάμει ἑαυτοῦ.[9]

---

[19] Nobil. [20] Idem. Syro-hex. affert: 'A. Σ. ἀκοντίσει οὖν αὐτοὺς ὁ θεὸς βέλος· αἰφνίδιοι κ.τ.έ. (ܢܫܘܛ ܗܟܝܠ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܓܐܪܐ. ܡܢ ܫܠܝ ܢܗܘܝܢ ܡܚܘܬܗܘܢ). [21] Nobil. [22] Sic Comp., Ald., Syro-hex., Psalt. Gall., cum libris plurimis. [23] Nobil., Vat. [24] Nobil., Vat., quorum uterque πταίουσι habet; hic autem καθ' ἑαυτούς. Syrus Aquilae et Symmacho continuat: ܘܢܣܟܠܘܢ (πταίσουσι) ܗܘܝܢ ܒܗܘܢ ܒܠܫ̈ܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. [25] Vat. [26] Syro-hex. ܣ. ܢܬܦܫܪܘܢ ܒܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܚܙܝܢ ܠܗܘܢ. ܘܟܠ ܚܙܝܢ ܒܢ̈ܝܢܫܐ. ܢܫܬܥܘܢ ܥܒ̈ܕܐ ܕܐܠܗܐ.

PSALM. LXIV. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܙܟܘܬܐ ܙܡܝܪܬܐ ܕܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ. Symmachi, non Aquilae, esse quivis videt. In textu LXXvirali Psalt. Gall. habet ※ *canticum;* Syro-hex. ※ ᾠδῆς (ܕܬܫܒܘܚܬܐ). [2] Theodoret. [3] Syro-hex. ܐ. ܠܟ ܫܬܝܩܘܬܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܐܠܗܐ ܒܨܗܝܘܢ. Bugat. vertit: *Tibi laus silet* etc. Hieron.: *Tibi silet* (s. *silens*) *laus* etc. [4] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܗܘ ܕܫܡܥ ܨܠܘܬܐ ܥܕܡܐ ܠܟܠܗ ܒܣܪ ܢܐܬܐ. [5] Sic Montef., notans: "Lectionem Aquilae habent MSS. et Drusius; Symmachi Eusebius, Theodoret. et Drusius. Sed ipsi legunt ἀνόμων. Coislin. autem unus ἀνομιῶν, recte." Drusius post Nobil. affert: 'A. ἐδυναμώθησαν παρ' ἐμέ. Σ. κατεδυνάστευσάν μου (με Vat.). E'. ἐκρατ. ὑπὲρ ἐμέ. Eadem habet Vat. Theodoret.: Σ. λόγοι ἀνόμων κατεδυνάστευσάν με. Euseb. tantummodo affert: Σ. κατεδυνάστευσαν. [6] Vat. [7] Idem. [8] Syro-hex. ܐ. ܕܗܝܟܠܐ ܩܕܝܫܐ ܕܝܠܟ. [9] Nobil., Vat. "Sic Regius unus ex Didymo, Agellius et Drusius [Nobil.]. Theodoret. vero habet ἑδράζων; cujus lectionem confirmare videtur Euthym., qui sic vertit: *Quod vero ait, praeparans, Sym. dixit stabiliens. Subintelligitur autem*

8. מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן לְאֻמִּים. *Compescens strepitum marium, strepitum fluctuum eorum, et turbam gentium.* Ο΄. ὁ συνταράσσων τὸ κῦτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς, ταραχθήσονται τὰ ἔθνη. Ἀ. καταστέλλων ἦχον θαλάσσης, θόρυβον κυμάτων αὐτῆς, καὶ ὄχλον φυλῶν.[10] Σ... καὶ πλῆθος φυλῶν.[11] Θ. καταπραΰνων ...[12] Ε΄. ὁ καταπραΰνων ...[13]

9. מוֹצָאֵי בֹקֶר וָעֶרֶב תַּרְנִין. *Ortus mane et vesperae jubilare facis.* Ο΄. ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις. Ἀ.... αἰνοποιήσεις.[14] Σ. τὰς προελεύσεις τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς ἑσπέρας ὑμνολογούσας ποιήσεις.[15]

10. פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ. *Visitas terram, et irrigas eam.* Ο΄. ἐπεσκέψω τὴν γῆν, καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. Σ. ἐπίσκεψαι τὴν γῆν, καὶ πότιζε αὐτήν.[16]

רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה. *Copiose ditas eam.* Ο΄. ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν. Σ. πολυκαρπίᾳ πλουτίσεις αὐτήν.[17]

פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם. *Rivus Dei plenus est aquae.* Ο΄. ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων. Ἀ. διαιρέσεις θεοῦ πλήρεις ὑδάτων.[18] Σ. ὀχετοῖς θεοῦ μεστοῖς ὑδάτων.[19]

10. תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ. *Paras frumentum eorum, quia sic fundasti eam.* Ο΄. ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία. Σ. τελεσφορήσεις τὴν πανσπερμίαν αὐτῆς, ὅτι οὕτως ἥδρασας αὐτήν.[20]

11. תְּלָמֶיהָ רַוֵּה. *Sulcos ejus irriga.* Ο΄. τοὺς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. Σ. τοὺς βουνοὺς αὐτῆς μεθύσεις.[21] Ε΄. τοὺς λόφους αὐτῆς μεθύσεις.[22]

נַחֵת גְּדוּדֶהָ בִּרְבִיבִים תְּמֹגְגֶנָּה. *Deprimendo sulcos ejus, guttis liquefacis eam.* Ο΄. πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται. Σ. ὑπὸ τῶν ῥείθρων αὐτῆς, ταῖς ψεκάσιν χαυνώσεις αὐτήν.[23] Ὁ Σύρος· τοῖς δρόσοις.[24]

11, 12. צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃ עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוֹבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן. *Germini ejus benedicis: coronas annum bonitate tua, et orbitae* (viae) *tuae stillant pinguedinem.* Ο΄. ἀνατέλλουσα. εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πιότητος (Ἀ. πιότητος[25]). Σ. τὸ βλάστημα αὐτῆς εὐλογήσεις· στεφανώσεις τὸν ἐνιαυτὸν τοῖς ἀγαθοῖς σου, *et ex densitate nubium tuarum* ὁμιχλωθήσονται· λίπος.[26]

---

substantivum verbum, est."—*Montef.* Graeca Euthymii sunt: Τὸ δὲ, ἑτοιμάζων, ἑδράζων ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος· συνεξακούεται δὲ τὸ, ἐστίν. Sed Euseb. quoque affert: Σ. ἥδρασας ὄρη; et loca Theodoreti et Euthymii nihil definiunt. [10] Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. καταστέλλων ἦχον θαλασσῶν (ܡܫܟܟ ܩܠܐ ܕܝܡܐ ܘܫܓܘܫܝܐ). [11] Syro-hex. ܣ. ܘܣܘܓܐܐ ܕܫܪܒܬܐ. [12] Euseb., Nobil. et Cod. 268. Inepte Cod. 264: Θ. κινῶν. [13] Euseb. [14] "Sic Euseb. qui, ut videtur, putavit esse nomen plurale; sed, ni fallor, est verbum, *laudabis.*"—*Montef.* Etiam Syrus affert: Ἀ. *laudifactiones* (ܠܡܥܒܕ ܬܫܒܘܚܬܐ). Singularis est idem, in textu legens: ἔξοδοι πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψις (ܦܘܨܚܐ). [15] Sic ex Colb. στιχηρῶς scripto et Agellio edidit Montef. Consentit Syro-hex. ܣ. ܠܡܦܩܢܐ ܕܨܦܪܐ ܘܕܪܡܫܐ ܬܥܒܕ ܠܡܫܒܚܢܘܬܐ. Euseb. affert: Σ. τὰς πρ. τοῦ ὄ. καὶ τῆς ἑ. τὰς ὑμνολογίας. Theodoret., Reg. unus, alii, quos memorat Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 221: τὰς πρ. τοῦ ὄ. καὶ τῆς ἑ. (τὴν ἑσπέραν Theodoret.) ὑμνολογοῦσι. [16] Theodoret. [17] Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. hanc versionem Aquilae tribuit: ܐ. ܒܣܘܓܐܐ ܕܦܐܪܐ ܬܥܬܪܝܗ. [18] Colb. στιχηρῶς scriptus. [19] Idem, et Theodoret. Syro-hex. ܣ. ܒܦܨܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܠܝܢ ܡܝܐ. [20] Sic Theodoret., Nobil. (sed hic πανσπερμίαν sine artic. legit), quibuscum facit Syro-hex., Symmacho continuans: ܬܡܠܐ ܠܟܠܗ ܙܪܥܐ ܕܝܠܗ. ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܫܬܐܣܬܗ. Pro πανσπερμίαν Euseb. et idem Colb. σπερματίαν legunt. [21] Syro-hex. ܣ. ܠܪܡܬܗ ܬܪܘܐ. (Syr. ܪܡܬܐ ponitur pro βουνοὶ Luc. iii. 5. xxiii. 30 in Pesch., et semel (Ep. Jerem. 63 in marg.) a Syro nostro pro usitatiore ܬܠܐ. Praeterea ἐπὶ βουνῶν pro עַל־תַּלְמֵי interpretatus est Sym. Hos. xii. 11, ubi vide.) [22] Colb. [23] Syrus in continuatione: ܡܢ ܪܕܝܬܗ ܕܝܠܗ ܒܪܣܣܐ ܬܪܦܝܗ. Euseb. affert: Σ. ταῖς ψεκάσιν [αὐτῆς] χαυνώσεις αὐτὴν (καὶ τὸ βλάστημα αὐτῆς). [24] "Reg. unus ex Theodoro."—*Montef.* [25] Syro-hex. ܐ. ܕܘܫܢܐ. (Cod. A. ad ἀνατέλλουσα (v. 11) ascribit, invitis Codd. B. et C.) [26] Syro-hex. ܣ. ܠܡܕܢܚܢܘܬܐ ܕܝܠܗ ܬܒܪܟ. ܬܟܠܠ ܠܫܢܬܐ ܒܛܒܬܟ. ܘܡܢ ܥܘܫܢܐ ܕܥܢܢܝܟ ܢܬܥܪܦܠܘܢ. ܫܘܡܢܐ. (Pro vocab. com-

13. יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר. *Stillant pascua deserti.* Ο΄. πιανθήσεται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου. Ἀ. γνοφωθήσονται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου. Σ. ὁμιχλωθήσονται αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου.[27]

14. לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ־בָר יִתְרוֹעֲעוּ אַף־יָשִׁירוּ. *Vestita sunt pascua gregibus, et valles opertae sunt frumento, conclamant et cantant.* Ο΄. ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πληθυνοῦσι σῖτον (Σ. τὴν τροφήν. Θ. σῖτον[28]), κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν. Ἀ. ἐνδύσεται ἀμνοὺς (s. ἄρνας) ποιμνία, καὶ κοιλάδες δευτερογονήσουσιν ἐκλεκτὸν, ἑταιρισθήσονται καὶ συμφωνήσουσιν.[29]

PSALM. LXV (Hebr. lxvi).

1. לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר. *Praecentori carmen cantici.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ᾠδὴ ψαλμοῦ ÷ ἀναστάσεως ◄. Οὐδὲ ταύτην τὴν προσθήκην τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, οὐδὲ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, οὐδὲ οἱ Ο΄ ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ ᾆσμα μελῳδήματος.[2]

הָרִיעוּ. *Acclamate.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Ἄλλος· σημάνατε. Ἄλλος· κροτήσατε.[3]

2. שִׁמוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ. *Ponite gloriam laudem ejus.* Ο΄. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ. Ἀ. θέτε δόξαν ὑμνήσει αὐτοῦ. Σ. τάξατε εἰς τιμὴν τὸν ὕμνον αὐτοῦ.[4] Θ. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

3. יְכַחֲשׁוּ לְךָ. *Mentientur* (simulabunt) *tibi.* Ο΄. ψεύσονταί σε. Ἀ. ἠρνήσαντό (σε).[6]

4. כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ וִיזַמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שִׁמְךָ. *Omnis terra prosternet se tibi, et canet tibi, canet nomen tuum.* Ο΄. πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν τῷ ὀνόματί σου. Σ. πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνήσουσί σοι, μελῳδοῦντές σοι ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου.[7] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. σοί.[8]

5. לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם. *Venite et videte opera Dei, formidabilis actione super filios hominis.* Ο΄. δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ· φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Σ. ἔλθετε καὶ ἴδετε πράξεις τοῦ θεοῦ, φοβερὰ μηχανήματα ὑπὲρ υἱῶν ἀνθρώπων.[9] Θ. . . φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[10]

6. הָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בְרָגֶל. *Convertit mare in aridam; per fluvium transierunt pede.* Ο΄. ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν, ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί. Σ. μετέβαλε τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν, ποταμὸν διέβησαν ποδί.[11]

---

posito, ܥܡܛܐ ܕܥܢܢܐ, fortasse Graece dicas πυκνονέφεια, quae tamen notio ab Hebraeo aliena esse videtur. Deinde ܐܬܥܡܛܘ, cujus loco Lexica dant ܐܬܥܡܛ, derivatur ab ܥܡܛܐ, ὁμίχλη, Job. xxxviii. 9. Amos iv. 13. Joel. ii. 2.) [27] Montef. post Nobil. affert: Σ. γνοφωθήσεται (-σονται Nobil.) κ.τ.έ. Ἄλλος· ("Aliud scholium."—*Nobil.*) ὁμιχλωθήσονται κ.τ.έ. Sed Agellius habet: Ἀ. γνοφωθήσονται. Σ. ὁμιχλωθήσονται; et Heracleota in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 264: Ἀ. γνοφωθήσονται. Σ. ὁμιχλωθήσονται αἱ ν. τῆς ἐρήμου. Etiam Syro-hex. affert: Ἀ. γνοφωθήσονται (ܢܬܥܡܛܘܢ). [28] Nobil. affert: Ἀ. ἐκλεκτόν. Θ. σῖτον. Σ. τροφήν (τὴν τροφήν Euseb.). [29] Syro-hex. (Cod. B. ܢܬܥܛܦܘܢ) ܐ. ܢܬܥܛܦܘܢ ܥܢܐ ܐܡܪܐ. ܘܥܘܡܩܐ ܢܬܠܕܘܢ ܬܘܒ ܓܒܝܐ (Cod. C. ܢܬܥܛܦܘܢ) ܢܬܚܒܪܘܢ ܘܢܫܬܘܘܢ. (Pro ܢܬܠܕܘܢ ܬܘܒ, Bugato *regenerabunt*, tentavimus δευτερογονήσουσιν, a δευτερόγονος, quod cum Hebr. עָטוּף commutavit Sym. Gen. xxx. 42. Ad ἑταιρισθήσονται cf. ad Psal. cvii. 10, ubi pro Hebr. אֶתְרוֹעָע, *acclamabo*, Aquila dedit συνεταιρισθήσομαι, quod Syro nostro est ܐܬܚܒܪ ܐܢܐ.) Aquilam hic imitatus est Hieron.: *Vestientur agnis greges, et valles plenae erunt frumento, coaequabuntur, et canent.*

PSALM. LXV. [1] Theodoret. [2] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܙܡܪܐ ܕܩܝܢܬܐ (Cod. C. ܕܡܙܡܘܪܐ). [3] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xcvii. 4. xcix. 1. Prior interpres, ni fallor, est Symmachus. Vid. ad Psal. lxxx. 2. [4] Euseb., Vat. Ad Aquilam Euseb. δότε affert, invito Vat. [5] Vat. [6] Montef. ex Corderio. [7] "Sic MSS., quorum unus habet τῷ ὀνόματί σου. Ita quoque [sc. ut MSS.] Theodoret. et Coislin. unus, qui non habet [habent] σοι post μελῳδοῦντες."—*Montef.* Euseb. et Euthym. afferunt: Σ. πάντες οἱ ἐπὶ γῆς. Nobil.: Σ. πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ πρ. σοι, μελ. σοι ᾄσουσι τὸ ὄν. σου. [8] Vat. [9] Euseb. Theodoret. et Nobil. habent: Σ. φοβερὰ μ. ὑπὲρ υἱῶν ἀνθρώπων. Minus probabiliter Heracleota in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 285: Σ. φοβερὰ μηχανώμενος ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀ.; necnon Euthymius: ἐν μηχαναῖς ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος. [10] Theodoret., cujus codices pro ὑπὲρ, παρὰ et ἐπὶ exhibent. [11] Euseb., S. Athanas. (Opp. T. I, p. 1111), Theodoret. (qui

7. מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם. *Dominans fortitudine sua in aeternum.* Ο΄. τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. Ἀ. τῷ ἐξουσιάζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ δι᾽ αἰῶνος.[12]

עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה הַסּוֹרְרִים אַל־יָרוּמוּ לָמוֹ. *Oculi ejus gentes observant, contumaces ne efferantur sibi.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν· οἱ παραπικραίνοντες (Ἀ. ἀφιστάμενοι. Θ. ἐκκλίνοντες[13]) μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. Σ. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὰ ἔθνη ἐπισκοπεύουσιν· οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούτωσαν ἑαυτούς.[14]

8. וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ. *Et auditam facite vocem laudis ejus.* Ο΄. καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ. Σ. (καὶ) ἀκουστὴν ποιεῖτε τὴν φωνὴν τοῦ ὕμνου αὐτοῦ.[15]

9. הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ. *Qui posuit animam nostram in vita, et non dedit in vacillationem pedes nostros.* Ο΄. τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωὴν, καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου. Σ. τάξαντος τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς ζωὴν, καὶ μὴ δόντος σφαλῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν.[16] Οἱ λοιποὶ πάντες· τὴν ψυχὴν ἡμῶν . . . τοὺς πόδας ἡμῶν.[17] Ἄλλος· εἰς μετακίνησιν τοὺς πόδας ἡμῶν.[18]

11. הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה. *Induxisti nos in rete.* Ο΄. εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. Ἀ. εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐν ὀχυρώματι. Σ. εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐντὸς πολιορκίας. Ε΄. εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς περιοχήν.[19]

שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ. *Posuisti pressionem* (onus grave) *in lumbis nostris.* Ο΄. ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν. Ἀ. ἔθηκας τρισμὸν ἐν τῷ νώτῳ ἡμῶν. Σ. ἔθηκας κύκλωσιν τῇ ὀσφύϊ ἡμῶν.[20]

12. לָרְוָיָה. *In abundantiam.* Ο΄. εἰς ἀναψυχήν. Σ. εἰς εὐρυχωρίαν.[21] Ἄλλος· εἰς ἀνάπαυσιν. Ἄλλος· εἰς παραμυθίαν.[22]

14. אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי. *Quae aperuerunt* (prolocuta sunt) *labia mea.* Ο΄. ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου. Σ. ἃς ἤνοιξε τὰ χείλη μου.[23]

15. אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה. *Sacrificabo boves cum hircis. Selah.* Ο΄. ποιήσω σοι βόας μετὰ χιμάρων. διάψαλμα. Ἀ. Σ. ποιήσω βόας (s. μόσχους) μετὰ ἐρίφων ἀεί.[24] Οἱ λοιποί· τράγων καιρίων.[25]

θάλασσαν sine artic. habet). Euthym.: Ὁ μέντοι Σύμ. ἐτήρησε τὸν χρόνον· ἐξέδωκε γὰρ, ὁ μεταβαλὼν τ. θ., καὶ πάλιν, ποταμὸν διέβησαν. [12] Euseb. [13] Theodoret., Nobil. [14] Euseb., Origen. Theodoret. affert: Σ. οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. [15] Euseb. affert: Σ. ἐξάκουστον ποιεῖτε κ.τ.ἑ. Nobil.: Σ. ἀκουστὴν ποιεῖτε. Theodoret.: Σ. ἀκουτιστὴν (ἀκουστὴν Cod. 1) ποιήσατε. Codd. 264, 268: Σ. ἀκουστὴν ποιήσατε. Tandem Syro-hex. ܣ. ܫܡܝܥܬܐ ܥܒܕܘ (Codd. B. et C. ܫܡܘܥܬܐ). Cf. ad Psal. l. 10. [16] Euseb. [17] Idem. [18] Colb. στιχηρῶς scriptus. [19] Euseb. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܚܘܣܢܐ. ܣ. ܠܓܘ ܡܢ ܡܚܨܪܘܬܐ. ܐܝܬܝܬܢ ܗܡ. Hieron. vertit: *Introduxisti nos in obsidionem.* [20] Euseb. Symmachi versionem confirmat Syro-hex. ܣ. ܣܡܬ ܚܘܕܪܐ ܠܚܨܢ. ܐ. ܓܘܪܣܐ. Aquilam secutus est Hieron., vertens: *posuisti stridorem in dorso nostro.* [21] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܠܪܘܝܚܘܬܐ. [22] Coislin. unus. [23] Colb. στιχηρῶς scriptus. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܥܒܕ ܬܘܪܐ ܥܡ ܓܕܝܐ ܐܡܝܢܐܝܬ. [25] "Hilarius in Psalmos, p. 185: *Confirmat autem spiritalis intelligentiae sensum aliorum consonans sibi et concors translatio, qui pro* χειμάρρους (sic), τράγους καιρίους *transtulerunt.* Τράγοι καίριοι *autem significantur, qui ex ipso tempore editi sunt:* χείμαρροι *autem, quos hiems genuit.* Mirum sane videatur, si omnes reliqui interpretes τράγοι καίριοι verterint. Quid enim affinitatis habeat vox illa καίριοι cum Hebraica אֵילִים? [Immo vox Hebr. est עַתּוּדִים, cui affinis est עָתִיד (s. עָתוּד), *promptus, paratus, futurus,* qui sensus a Graeco καίριος non longe diversus est. Certe pro עֲתִדֹת, *futura,* Aq. καιρίως posuit Deut. xxxii. 35.] Eusebius vero legit καὶ ἔρημοι, quae versio corrupta haud dubie est. Aquila, Sym. et Quinta Psal. xlix. 9 *hircum* [עַתּוּד] κερεῖνον vocant, unde fortassis suspicio oriatur, καίριοι et καὶ ἔρημοι substitutos fuisse pro κερεῖνοι; immo vix aliam lectionem admittam."—*Montef.* Verba Eusebii sunt: Χίμαροι δὲ οἱ ἀρτιγενεῖς, καὶ τῷ καιρῷ τοῦ χειμῶνος γεγενημένοι εἶεν ἄν· διὸ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς, καὶ ἔρημοι, ὡς τὸν τοῦ διωγμοῦ καιρὸν ἐκφυγόντες, ὠνομάσθησαν: ubi pro vitiosa lectione καὶ ἔρημοι, non κερεῖνοι, sed καίριοι, vel, si mavis, καίριμοι (cf. Hex. ad Levit. xvi. 21, ubi pro Hebr. אִישׁ עִתִּי, Ο΄. ἀνθρώπου ἑτοίμου, in marg. Codd.

17. אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמַם תַּחַת לְשׁוֹנִי. *Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltatus fuit sub lingua mea.* Ο΄. πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου. Σ. αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐπεκαλεσάμην, καὶ ὑψώθη παραχρῆμα ἡ γλῶσσά μου.[26]

18. אָוֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי. *Iniquitatem si intuitus sum* (cum delectatione) *in corde meo, non exaudiet Dominus.* Ο΄. ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω κύριος. Ἀ. ἀνωφελὲς ἰδὼν (fort. εἰ εἶδον) ἐν καρδίᾳ μου, οὐκ εἰσακούσεται κύριος.[27] Σ. ἀδικίαν εἰ προεῖδον ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακούσῃ κύριος.[28]

19. אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים. *Sed profecto exaudit Deus.* Ο΄. διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός. Ἀ. ἄρα εἰσήκουσε θεός. Θ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[29]

PSALM. LXVI (Hebr. lxvii).

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר. *Praecentori in Neginoth canticum carminis.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαυίδ (alia exempl. ψαλμὸς ᾠδῆς[1]). Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίου *cantici* ᾄσματος.[2]

2. יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ. *Illustret faciem suam nobiscum.* Ο΄. ἐπιφάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς. Alia exempl. add. καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς.[3] Τὸ ἐπιλεγόμενον ἑξῆς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς, μὴ κείμενον μήτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, μήτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, ἀναγκαίως ὠβέλισται.[4]

5. וִירַנְּנוּ. *Et jubilabunt.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσθωσαν. Ἀ. καὶ αἰνέσουσι. Σ. καὶ εὐφημείτωσαν.[5]

7. אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ. *Terra dedit proventum suum.* Ο΄. γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Σ. γῆ δώσει τὴν φορὰν αὐτῆς.[6]

8. אַפְסֵי. *Fines.* Ο΄. τὰ πέρατα. Ἄλλος· τὰ τέλη.[7]

PSALM. LXVII (Hebr. lxviii).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר. *Praecentori Davidi canticum carminis.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ ψαλμὸς ᾠδῆς. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυὶδ μελῴδημα ᾄσματος.[1]

3. רְשָׁעִים. *Impii.* Ο΄. οἱ ἁμαρτωλοί. Οἱ ἄλλοι πάντες ἑρμηνευταὶ, καὶ ὁ Ἑβραῖος, καὶ ὁ Σύρος· ἀσεβεῖς.[2]

5. סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת. *Complanate* (viam) *ei qui vehitur per deserta.* Ο΄. ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν. Ἀ. ἀποσκολοπίσατε . . .[3] Σ. καταστρώσατε [ὁδὸν] τῷ ἐποχουμένῳ ἐν τῇ ἀοικήτῳ.[4]

Coislin. et Lips. est καιρίμου, πλανητεύοντος) sensum postulare quivis videt. Praeterea in loco Deut. xxxii. 14, ubi Montef. ex Coislin. κερεΐνῶν edidit, in cod. est Ἀ. ριμων, quae scriptura si una syllaba augenda est, facilius foret καιρίμων quam κερεΐνῶν reponere. His perpensis, erunt fortasse qui a Schleusneri sententia, etiam in Hex. ad Psal. xlix. 9 pro κερεινοὺς (sic apud Nobil.), vocabulo vix aliunde noto, rescribendum esse καιρίους [s. καιρίμους], non abhorrebunt. In alteram tamen partem restat locus difficilis Jerem. l. 8, posthac, Deo favente, a nobis expendendus. [26] Euseb., Theodoret., Nobil. et "tres MSS." Syro-hex. ܣ. ܠܗ ܒܦܘܡܝ ܩܪܝܬ ܘܐܬܪܝܡܬ ܡܚܕܐ ܠܫܢܝ. [27] Colb. unus. Pro ἰδὼν Schleusner. legendum censuit εἰ ἴδον. [28] Colb. στιχηρῶς scriptus, Theodoret., et S. Cyril. Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. III, p. 379 (ubi ὑπακούσῃ editum). (Theodoret. in textu ἐν τῇ κ. μου legit; sed τῇ abest a Cod. 1. Deinde μὴ εἰσακούσῃ μου Cod. 2; μὴ εἰσακουσάτω μου Cod. 1.) Syro-hex. affert: Σ. εἰ προεῖδον (ܐܢ ܩܕܡ ܚܙܝܬ). [29] Vat., qui, teste Adlero, habet: Ἀ. ἄρα εἰσήκουσεν θεὸς φωνῇ.

PSALM. LXVI. [1] Syro-hex. in textu: ܡܙܡܘܪܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ. [2] Syro-hex. ܣ. ܕܙܟܘܬܐ ܒܝܕ ܟܢܪܐ (Cod. B. ܟܢܪܐ) ܕܙܡܪܐ ܕܙܡܝܪܬܐ. Ad ܙܡܪܐ (quod commutatur cum ψαλμὸς Zach. vi. 14) cf. ad Psal. lxxxii. 1. xcvii. 5. [3] Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Psalt. Gall. + *et misereatur nostri.* Sic sine obelo Syro-hex. [4] Euseb. [5] Idem. [6] Idem. [7] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xcvii. 3.

PSALM. LXVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܨܚܢܐ ܕܕܘܝܕ ܡܙܡܘܪܐ ܕܙܡܝܪܬܐ. [2] Theodoret. Syro-hex. in textu: ÷ οὕτως ἀπόλοιντο — θεοῦ ◄; male pro ÷ οὕτως ◄ ἀπόλοιντο κ.τ.έ., ut in Psalt. Gall. [3] Euseb., Nobil. Cf. Hex. nostra ad Jesai. lvii. 14. [4] "Sic ex MSS., Theodoreto, Eusebio et Drusio [Nobil.], qui postremus omittit ὁδόν."

5. בְּיָהּ שְׁמוֹ. *In Jah est nomen ejus.* Ο΄. κύριος ὄνομα αὐτῷ. Σ. διὰ τοῦ 'ΙΑ' ἡ ὀνομασία αὐτοῦ.[5] Ε΄. ἐν τῷ 'ΙΑ' τὸ ὄνομα αὐτοῦ.[6]

וְעִלְזוּ לְפָנָיו. *Et exsultate coram eo.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ. Σ. καὶ γαυριᾶσθε εἰς πρόσωπον αὐτοῦ.[7]

6. וְדַיַּן אַלְמָנוֹת. *Et vindex viduarum.* Ο΄. καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν. 'Α. (καὶ) δικαστοῦ χηρῶν. Σ. καὶ ὑπερδικοῦντος χηρῶν.[8]

בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ. *In habitaculo sanctitatis suae.* Ο΄. ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. 'Α. ἐν οἰκητηρίῳ ἡγιασμένῳ αὐτοῦ. Σ. ἐν βασιλείοις ἁγίοις αὐτοῦ.[9]

7. מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה. *Habitare facit solitarios domum.* Ο΄. κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ. 'Α. καθίζει μονογενεῖς οἰκόνδε.[10] Σ. δίδωσιν οἰκεῖν μοναχοῖς οἰκίαν.[11] Θ. κατοικίζει μοναχοὺς ἐν οἴκῳ.[12] Ε΄. κατοικίζει μονοζώνους (s. μονοζώους) ἐν οἴκῳ.[13]

מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת. *Educens vinctos in prosperitatibus.* Ο΄. ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ. Σ. ἐξάγει δεδεμένους εἰς ἀπόλυσιν.[14] Θ. ἐξάγων πεπεδημένους ἐν εὐθύτησιν.[15]

7. אַךְ־סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה. *Contumaces autem habitant regionem aridam.* Ο΄. ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις. 'Α. πλὴν ἀφιστάμενοι ἐσκήνωσαν λεωπετρίανδε.[16] Σ. οἱ δὲ ἀπειθεῖς κατοικήσουσι καύσωνος ξηρότητα.[17] Θ. πλὴν ἐκκλίνοντες κατεσκήνωσαν πεποιθότες.[18]

8. אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן. *Deus, in egrediendo te coram populo tuo, in incedendo te in deserto.* Ο΄. ὁ θεὸς, ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε τὴν ἔρημον ('Α. ἠφανισμένην[19]). Σ. ὁ θεὸς, προερχομένου σου πρὸ τοῦ λαοῦ σου, βαίνοντος διὰ τῆς ἀοικήτου.[20]

9. אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Terra contremuit, etiam caeli stillaverunt a facie Dei, hic* (mons) *Sinai a facie Dei, Dei Israel.* Ο΄. γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ τοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ 'Ισραήλ. Σ. γῆ ἐσείετο, οὐρανὸς δὲ ἀπέσταξεν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ τούτου τοῦ Σιναΐ, καὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, θεοῦ 'Ισραήλ.[21]

—*Montef.* Euseb. quoque ὁδὸν non videtur legisse. Statim τῷ ἐπερχομένῳ male legitur in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 323. Syrus affert: Σ. ἐν τῇ ἀοικήτῳ (ܒܠܐ ܡܬܥܡܪܢܘܬܐ). [5] Euseb., Vat., Nobil., quorum hic ὀνομασία sine artic. habet. [6] Euseb. Nobil. affert: Ε΄. ἐν τῷ ἰά. Vat.: Ε΄. ἐν τῷ ἰὰ ἡ ὀνομασία αὐτοῦ. Apud Nobil. et Vat. affertur scholium: Τὸ μὲν (add. κύριος Nobil.) σύνηθες παρ' 'Εβραίοις ἀδωναΐ· ἐνταῦθα δὲ λέγεται παρ' 'Εβραίοις ἰὰ σεμώ. [7] Euseb. [8] Idem. [9] Sic Euseb. Nobil. vero: Σ. ἐν ἡγιασμένῳ οἰκητηρίῳ αὐτοῦ. 'Α. ἐν βασιλείοις ἁγίοις αὐτοῦ. Cum Eusebio facit Syro-hex., qui affert: Σ. ἐν βασιλείοις (ܒܝܬ ܡ̈ܠܟܐ). [10] Sic Euseb., secundum usum Aquilae, quem indicavimus in *Otio Norvic.* p. 2. Cf. Hex. nostra ad 3 Reg. xxii. 49. 4 Reg. xvi. 9. Pro οἰκόνδε Montef. post Nobil. ἐν οἴκῳ edidit. [11] Euseb. Nobil.: Σ. δίδωσι μοναχοῖς οἰκεῖν οἰκίαν. Syrus affert: ܗ. ܝ̈ܚܝܕܝܐ ܀, cum scholio: ܝ̈ܚܝܕܝܐ ܡܛܠ ܕܝܪ̈ܝܐ ܝ̈ܚܝܕܝܐ ܐܡܪ ܀. Masius in *Syrorum Pecul.* p. 21: "ܝܺܚܺܝܕܳܝܳܐ. Syri sic vocant μοναχὸν, quia solitarius est." [12] Colb. στιχηρῶς scriptus. [13] Euseb. Nobil. duplicem scripturam, μονοζώους et μονοζώνους, affert. [14] Euseb. "Alter codex habet εἰς ἀπόλαυσιν, male."—*Montef.* Syro-hex.: Σ. εἰς ἀπόλυσιν (ܠܡܫܪܝܘܬܐ). [15] "Codd." [16] Euseb., qui λεοπετρίανδε scribit. Nobil. affert: 'Α. οἱ ἀφ. ἐσκήνωσαν λεοπετρίαν; ubi enclitica perperam abest. Syro-hex. ܐ. ܦܪ̈ܝܫܐ ܐܫܬܪܝܘ ܡܢ ܟܐܦܐ ܓܠܝܙܬܐ ܀ [17] Euseb., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܐ ܕܝܢ ܢܥܡܪܘܢ ܒܨܗܝܘܬܐ ܕܝܘܩܕܐ ܀. [18] Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. affert: Θ. ἐκκλίνοντες. [19] Sic Montef., ex Hex. ad 1 Reg. xxiii. 19, ut videtur. [20] Theodoret. Montef. ex Regio δι' ἀοικήτου edidit. Nobil. affert: Σ. ὁ θεὸς — λαοῦ σου. [21] Euseb. Theodoret. affert: Σ. γῆ ἐσείσθη, οὐρανὸς δὲ ἔσταξεν. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 223: "Versionem hanc, verba Hebraica pede prementem, . . rectius Aquilae vindicavit Anon. in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 346." Vat. affert: 'Α. Σιναΐ. (In textu LXXvirali pro τοῦ Σινᾶ solus Cod. 55, qui cum Vat. 1209 in singularibus lectionibus saepe conspirat, τοῦτο Σινᾶ habet. De ipso Vaticano Maius prorsus silet; Agellius vero notat: "In vetustissimo Cod. Vat. manifesta sunt signa lectionis alterius antiquioris, τοῦτο Σινᾶ." Ibidem Psalt. Gall. affert: ※ *a facie Dei Israel* :.)

10. גֶּשֶׁם נְדָבוֹת. *Pluviam largitatum* (largam). Ο΄. βροχὴν ἑκούσιον. Ἀ. ὄμβρον ἑκούσιον. Σ. ὑετὸν ἑκούσιον.[22]

תָּנִיף. *Spargebas.* Ο΄. ἀφοριεῖς. Ἀ. Θ. ἀφοριεῖς.[23]

נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ. *Possessionem tuam, eamque fessam, tu stabilisti eam.* Ο΄. τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε, σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν. Ἀ. τὴν κληροδοσίαν σου καὶ μεμοχθηκυῖαν, σὺ ἥδρασας αὐτήν.[24] Σ. . . ἣν ἐξεπόνησας καὶ ἥδρασας.[25]

11. בְּטוֹבָתְךָ. *Per bonitatem tuam.* Ο΄. ἐν τῇ χρηστότητί σου. Οἱ λοιποί· διὰ τῆς ἀγαθωσύνης σου.[26]

12. אֲדֹנָי יִתֶּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב. *Dominus dedit carmen* (epinicium), *laeta nuntiantes* (mulieres) *exercitui magno.* Ο΄. κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ. Σ. κύριος ἔδωκε ῥήσεις εὐαγγελιζομένῃ στρατιᾷ πολλῇ.[27]

13. מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן. *Reges exercituum fugerunt, fugerunt.* Ο΄. ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, ※ τοῦ ἀγαπητοῦ. Σ. βασιλεῖς τῶν στρατιῶν ἠγαπήθησαν, ἀγαπητοὶ ἐγένοντο.[28]

13. וּנְוַת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל. *Et habitatrix domus* (materfamilias) *partitur spolia.* Ο΄. καὶ ὡραιότητι τοῦ οἴκου διελέσθαι σκῦλα. Ἀ. καὶ ὡραιότης οἴκου μερίζεται (s. μερίσεται) λάφυρα.[29] Σ. καὶ ἡ δίαιτα τοῦ οἴκου διανέμει λάφυρα.[30]

14. אִם־תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם. *Si recubueritis inter caulas* (s. *canales*, s. *chytropodas*). Ο΄. ἐὰν κοιμηθῆτε ἀναμέσον τῶν κλήρων. Ἀ. Σ. . . μεταξὺ τῶν ὁρίων.[31] Σ. ἐὰν ἀναπέσητε μεταξὺ τῶν κλήρων.[32]

וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ. *Et pennae ejus pallore auri.* Ο΄. καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου. Σ. τὰ δὲ μέλη αὐτῆς χλωρίζοντα χρυσίῳ πρωτείῳ.[33]

15. בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן. *Cum dispersisset Omnipotens reges in ea, albescebat ut nix in Salmone.* Ο΄. ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ※ Θ. ἐπ' αὐτῆς ◂,[34] χιονωθήσονται ἐν Σελμών (Θ. ἐν σκιᾷ[35]). Ἀ. ἐν τῷ ἀνοίγειν (s. διανοίγειν) τὸν ἱκανὸν βασιλεῖς ἐν αὐτῇ, χιονώσει ἐν Σελμών.[36] Σ. ὁπότε κατεμέριζεν ὁ ἱκανὸς βασιλεύειν αὐτὴν, ὡς χιονισθεῖσα ἦν Σελμών.[37]

---

[22] Suidas s. v. ἑκούσια, indicante J. C. G. Ernesti in *Gloss. Sacr.* p. 40. [23] Vat. [24] Euseb., qui τὴν (pro καὶ) μεμοχθ. legit. Theodoret. affert: Ἀ. καὶ μεμοχθ. σὺ ἥδρασας. [25] Euseb. Montef. post Theodoret. ἣν ἐξεποίησας καὶ ἥδρασας edidit. Syro-hex. affert: Σ. ἣν ἐξεπόνησας, ἥδρασας (ܗܘ̇ ܕܦܫܛܬ ܫܬܐܣܬ). (Ad ܡܦܫ conferendum est ܡܘܦܫܐ, διαπόνημα, in Hex. ad Psal. xv. 4.) [26] Montef., qui Drusium testem falso appellat. [27] Euseb. Theodoret. et Nobil. pro εὐαγγελιζομένῃ, τοῖς εὐαγγελιζομένοις habent. [28] Montef. edidit: Σ. β. τῶν στρατιωτῶν κ.τ.ἑ. notans: "Sic Euseb., Theodoret., [Nobil.] et duo MSS. Euseb. habet, ἡ ἀγαπητοὶ ἐγένοντο." Immo Euseb. legit στρατειῶν; Theodoret. autem in textu στρατιῶν, cum var. lect. στρατιωτῶν. Syrus juxta Cod. A. habet ܕܚܝ̈ܠܘܬܐ, τῶν δυνάμεων, quae versio est LXXviralis; sed Codd. B. et C. ܕܦܠ̈ܚܘܬܐ, τῶν στρατιῶν, exhibent. Propter Eusebii lectionem, ἡ ἀγ. ἐγένοντο, Schleusner. suspicatur haec verba non a Symmacho profluxisse, sed meram interpretationem praecedentis ἠγαπήθησαν continere. Sed agnoscit ea Syrus, cujus nota mox exscribenda est. (In textu τῶν Ο΄, τοῦ ἀγαπητοῦ semel tantum habent Comp., Ald., et pars codicum. Psalt. Gall. affert: *Rex virtutum* ※ *dilecti* :.) [29] "Reg. unus ex Theodoro."—*Montef.* Theodorus in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 349 affert: Ἀ. καὶ ὡραιότητος οἴκου μερίσεται λάφυρα. Hieron.: *et pulcritudo domus dividet spolia.* [30] Reg. unus, Theodoret., Nobil., quorum duo posteriores διανεμεῖ legunt. Symmachi versionem v. 13 integram affert Syro-hex. (Cod. C. ܡ̈ܠܟܐ) ܡܠܟܐ .ܣ. ܕܦܠ̈ܚܘܬܐ (ܕܦܠ̈ܚܘܬܐ) ܐܬܚܒܒܘ. ܡܚܒ̈ܒܐ. ܗܘܘ. ܘܡܥܡܪܢܝ̈ ܒܝܬܐ ܡܦܠܓܝܢ ܒܙ̈ܐ. [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܢܬ ܬܚܘ̈ܡܐ. Hieron.: *inter medios terminos.* Cf. Hex. ad Gen. xlix. 14. [32] "Euseb., et Reg. unus ex Theodoro, qui legit ἀναμέσον pro μεταξύ."—*Montef.* [33] Reg. unus affert: Σ. καὶ τὰ μέλη αὐτῆς. Plenius Syro-hex. ܣ. ܗܕ̈ܡܝܗ̇ ܕܝܢ ܕܝܠܗ̇ ܡܙܪܩܝܢ ܒܕܗܒܐ ܕܪܫܝܬܐ. Cf. Hex. ad Job. xxii. 24. Psal. xliv. 11. [34] Coislin. unus, et Vat. Deest ἐπ' αὐτῆς in Cod. 279. [35] Nobil., Vat. [36] Syro-hex. ܐ. ܟܕ ܦܬܚ ܗܘ ܕܣܦܩ ܡܠܟܐ ܒܗ̇ ܢܬܠܓ ܒܨܠܡܘܢ. [37] Euseb.

16. הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר־גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן. *Mons Dei, mons Basan, mons gibborum* (cacuminibus abundans), *mons Basan.* O′. ὄρος τοῦ θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον. Σ. ὄρος θεοῦ ὄρος εὐτροφίας, ὄρος ὑψηλότατον, ὄρος εὐτροφίας.[38]

17. לָמָּה תְּרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח. *Quare invidiose observatis, montes gibborum, montem* quem *desideravit Deus ut habitaret in eo; etiam Jova habitabit in aeternum.* O′. ἱνατί ὑπολαμβάνετε, ὄρη τετυρωμένα, τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ; καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος (Ἀ. Ε′. εἰς νῖκος[39]). Ἀ. εἰς τί ἐρίζετε, ὄρη ὠφρυωμένα; τὸ ὄρος ὃ ἐπεθύμησεν ὁ θεὸς τοῦ καθίσαι αὐτό . . .[40] Σ. εἰς τί περισπουδάζετε τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά; τὸ ὄρος ὅπερ ἐπόθησεν ὁ θεὸς εἰς τὸ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.[41] Θ. ἱνατί δικάζεσθε (s. ἐρίζετε) . . . περὶ τούτου τοῦ ὄρους . . .[42]

18. רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן. *Currus Dei sunt duae myriades, millia iterationis.* O′. τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων. Ἀ. . . . *vociferantium.*[43] Σ. ὄχησις τοῦ θεοῦ μυριάδων, χιλιάδες ἠχούντων.[44]

19. לָקַחְתָּ. *Accepisti.* O′. ἔλαβες. S′. ἠγόρασας.[45]

19. וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן. *Et contumaces quoque ad habitandum.* O′. καὶ γὰρ ἀπειθοῦντες τοῦ κατασκηνῶσαι. Ἀ. καίπερ ἀπειθεῖς τοῦ κατασκηνῶσαι.[46] Σ. ἔτι καὶ ἐν ἀπειθοῦσι κατασκηνῶσαι.[47]

20. יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה. (Si quis) *onus imponit nobis, Deus salus nostra. Selah.* O′. καὶ κατευοδώσει ἡμῖν ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν. διάψαλμα. Ἀ. βαστάσει ἡμᾶς ἰσχυρὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἀεί.[48] Σ. βαστάσει ἡμᾶς θεὸς ὁ τῆς σωτηρίας ἡμῶν . .[49]

21. הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת וְלֵיהוִֹה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת. *Deus nobis* est *Deus ad salutes, et Jovae Domino* sunt *mortis exitus* (liberationes). O′. ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου ※ κυρίου ◂ αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου. Σ. ὁ θεὸς ἡμῶν θεὸς εἰς σωτηρίαν, καὶ τοῦ κυρίου τοῦ δεσπότου αἱ εἰς θάνατον ἔξοδοι.[50]

22. קָדְקֹד שֵׂעָר מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו. *Verticem pilorum ambulantis in delictis suis.* O′. κορυφὴν τριχὸς διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν. Σ. κορυφὴν ἔντριχον ἀναστρεφομένην ἐν ταῖς πλημμελείαις αὐτῆς.[51]

23. אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת יָם. *Dixit Dominus: Ex Basan reducam, reducam ex profundis maris.* O′. εἶπε κύριος· ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω, ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς θαλάσσης.

---

[38] Euseb. Syrus affert: Σ. εὐτροφίας κ.τ.ἑ. (ܕܬܘܪܣܝܐ ܠܛܘܪܣܝܐ. ܛܘܪܐ ܪܡ ܛܒ. ܛܘܪܐ ܕܬܘܪܣܝܐ ܠܛܘܪܣܝܐ). [39] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܠܙܟܘܬܐ ⁘. [40] Montef. edidit ὀφρυωμένα et mox καθῆσαι αὐτῷ pro τοῦ καθίσαι αὐτὸ, notans: "Lectionem Aquilae sic exhibent Drusius et Reg. unus [et Vat.]. Duo alii habent καθῆσαι ἐπ' αὐτό." Drusius post Nobil. tantummodo habet: Ἀ. εἰς τί ἐρίζετε, ὄρη ὀφρυωμένα; Theodoret. affert: Ἀ. εἰς τί ἐρίζετε, ὄρη ὠφρυωμένα; τὸ ὄρος ὃ ἐπ. ὁ θ. τοῦ καθίσαι ἐπ' αὐτό. Lectionem τοῦ καθίσαι αὐτὸ assumsimus ex Catena in Bibliothecam Parisiensem nuper invecta, quae στηρίζετε pro εἰς τί ἐρίζετε mendose legit. Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܐ ܡܬܚܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܘܪܐ ܡܬܓܒܢܢܐ ⁘. [41] Euseb., ubi περισπουδάζεται scriptum. Nobil., Vat.: Σ. εἰς τί περισπουδάζετε; [42] Montef. edidit: Θ. ἱνατί ἐρίζετε περὶ τ. τ. ὄρους, ad Theodoret. ad Ezech. xxxiv. 13 provocans. At Theodoret. l. c. diserte legit δικάζεσθε. Vat. tamen affert: Θ. ἱνατί ἐρίζετε; [43] Syro-hex. ܐ. ܕܡܙܡܪܝܢ ⁘. Graece verterim ἠχούντων, nisi hoc ad Symmachum per aliam formam, ܕܡܙܡܪܢܐ, expressisset Noster. [44] Euseb. Syrus affert: Σ. μυριάδων χιλιάδες ἠχούντων (ܐܠܦܐ ܕܪ̈ܒܘܬܐ ܕܡܙܡܪܢܐ). [45] Syro-hex. ܣ. ܙܒܢܬ ⁘. [46] Theodoret., Reg. unus, et Nobil. [47] Euseb. [48] Syro-hex. ܐ. ܫܩܠ ܠܢ ܚܝܠܬܢܐ ܕܦܘܪܩܢܐ ܕܝܠܢ ܐܡܝܢܐܝܬ ⁘. [49] Syro-hex. ܣ. ܫܩܠ ܠܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܦܘܪܩܢܐ ܕܝܠܢ ⁘. Euseb. vero: Σ. τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. Hieron.: *portabit nos Deus salutis nostrae.* [50] Euseb. In textu LXXvirali alterum κυρίου est in Comp., Ald., et codd., invito Syro nostro. Psalt. Gall.: *et Domini* ※ *Domini: exitus mortis.* [51] Euseb., Nobil. "Duo MSS. διαπορευομένην pro ἀναστρεφομένην."—*Montef.* Syrus affert: Σ. ἔντριχον (ܡܣܥܪܬܐ).

Σ. εἶπε κύριος· ἀπὸ Βασὰν ἐπιστρέψαι ποιήσω, ἀναστρέψαι ποιήσω ἀπὸ βυθῶν θαλάσσης.[52]

24. לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֹיְבִים מִנֵּהוּ. *Ut agites pedem tuum in sanguine; lingua canum tuorum ex hostibus ex unoquoque eorum* (bibet). Ο΄. ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν αἵματι, ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ' αὐτοῦ. Σ. ὅπως συγκατεάξῃ ὁ πούς σου μετὰ αἵματος, καὶ λάψῃ ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἀπὸ ἑκάστου τῶν ἐχθρῶν σου.[53]

25. רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ. *Viderunt incessus tuos, Deus, incessus Dei mei regis mei in sanctuario.* Ο΄. ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου, ὁ θεὸς, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ. Οἱ λοιποί· ἐθεώρησαν τὰς πορείας σου, ὁ θεὸς, (τὰς) πορείας τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως μου . . .[54] Σ. ἐθεώρουν τὰς ὁδούς σου, ὁ θεὸς, τὰς ὁδοὺς τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἁγίου.[55]

26. קִדְּמוּ שָׁרִים אַחַר נֹגְנִים. *Praecesserunt cantores, post eos fidicines.* Ο΄. προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενοι ψαλλόντων. Σ. προέφθασαν οἱ ᾠδοὶ ὀπίσω ψάλλοντες.[56] Ἄλλος· ἀκόλουθα ταῖς μελῳδοῖς.[57]

28. שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם. *Ibi est Benjamin pusillus dominans in eos.* Ο΄. ἐκεῖ Βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει. Ἀ. ἐκεῖ Βενιαμὶν βραχὺς ἐπικρατῶν αὐτῶν.[58] Σ. ὅπου Βενιαμὶν ὁ μικρότατος . . .[59] Θ. . . . παιδευτὴς αὐτῶν.[60] Ε΄. παιδεύων ἢ διδάσκων.[61]

שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם. *Principes Judae et caterva eorum.* Ο΄. ἄρχοντες Ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν. Σ. . . . προμαχοῦντες αὐτῶν.[62] Ε΄. καὶ ἄρχοντες Ἰούδα κρατοῦντες τὰ διαδήματα τῆς βασιλείας.[63]

29. צִוָּה אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ. *Praecepit Deus tuus, robur tuum; confirma,*

---

[52] "Sic [εἶπε κ. ἀπὸ Β. ἐπιστρέψω, καὶ ἀναστρέψαι κ.τ.ἑ.] Euseb. et quidam MSS., quorum unus habet, ἀπὸ Β. ἐπιστρέψαι ποιήσω, ἀναστρέψαι ποιήσω."—*Montef.* Theodoret. hiulce: Σ. εἶπε κύριος· ἀπὸ Β. ἐπιστρέψω, ἀπὸ βυθῶν θαλάσσης; sed Codd. 1 et 2 pro ἐπιστρέψω habent ἐπιστρέψαι ποιήσω, omissa, ut videtur, propter homoeoteleuton altera clausula, ἀναστρέψαι ποιήσω. Ceterum Euseb., qui hic εἶπε κύριος Symmacho tribuit, paulo ante dixerat: Οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα ἤδη τρίτον [vv. 20, 21, 23] ὁ μέχρις ᾅδου καταβὰς, καὶ διεξόδους θανάτου πεποιημένος κύριος, διὰ τῶν παρ' Ἑβραίοις κοινῶς γραφομένων στοιχείων [אֲדֹנָי] ὠνόμασται· διόπερ ὁ Σύμμαχος δεσπότην ἡρμήνευσεν αὐτόν. Hoc parum caute dictum ne quis ad alios locos trahat (quod Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 250 accidit), tenendum est non nisi in v. 21, ubi conjunctim ponitur יְהוָה אֲדֹנָי, Symmachum Hebr. אֲדֹנָי per δεσπότην extulisse, probari posse. Certe in vv. 12, 23 hujus Psalmi, ipso Eusebio teste, κύριος, non δεσπότης, interpretatus est. [53] Euseb., Theodoret., Nobil. Duo posteriores ὅπως ἂν συγκ. habent; Vat. et Coislin. unus, ὅπως κατάξῃ; alius apud Montef., ἕως ἂν συγκ. Syro-hex. juxta Codd. B. et C.: ܣ. (Cod. A. ܐ) ܐܝܟܢܐ ܕܐܬܚܒܫ ܠܐܘܬܗ ܪܓܠܟ ܥܡ ܕܡܐ. ܘܢܠܚܟ ܠܫܢܐ ܕܟܠܒܝܟ ܡܢ ܟܠ ܚܕ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܝܟ܀ [54] "Sic unus. [Symmacho aliam versionem vindicat Syro-hex.] Vide et Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. [41]."—*Montef.* Hieron. ait: "*Viderunt ingressus tui, Deus;* pro quo in Graeco scriptum sit: *Visi sunt ingressus tui, Deus.* In Hebraeo ita habet, RAU ALICHOTHACH; quod Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt: *Viderunt itinera tua, Deus* . . . licet et in LXX et in Ἑξαπλοῖς ita repererim, ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου, ὁ θεός; et pro eo quod est ἐθεώρησαν, h. e. *viderunt*, in multis codd. habet ἐθεωρήθησαν; quod et obtinuit consuetudo." Ex hodie exsistentibus libris Graecis ne unus quidem ἐθεώρησαν habet, uti nec versio Syro-hex. [55] Syro-hex. ܣ. ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܘܪܚܬܟ ܐܠܗܐ. ܐܘܪܚܬܗ ܕܐܠܗܝ ܡܠܟܐ ܩܕܝܫܐ (Cod. C. ܕܩܕܝܫܐ)܀ Montef. ex Coislin. affert: Ἄλλος· αἱ ὁδοί. [56] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡܘ ܡܫܡܫܢܐ (Graece οἱ ᾠδοὶ, 4 Reg. xi. 14) ܒܬܪ ܒܟܢܪܐ ܡܙܡܪܝܢ܀ [57] Montef. affert: Ἀ. ὀπίσω ψαλλόντων. Σ. ἀκόλουθα ταῖς μελῳδοῖς; notans: "Ἀ. ὀπίσω ψαλλόντων. Sic Regius unus ex Theodoro, qui haec *Symmacho* tribuit." Ergo Aquilae nomen praemisit Montef. propter Nobil., qui affert: Σ. ἀκόλουθα ταῖς μελῳδοῖς. Pro Σ., aut S΄. aut Schol. reseribendum videtur. [58] Euseb. (qui ὁ βραχὺς habet), Theodoret. Syro-hex. ܐ. ܙܥܘܪܐ ܫܠܝܛ ܒܗܘܢ܀ (ܒܗܘܢ). Nobil. falso affert: Ἀ. νεώτερος κρατῶν αὐτῶν. [59] Euseb. Montef. pro ὅπου edidit ἐκεῖ. [60] Euseb., Theodoret., Nobil. [61] Euseb. [62] Syro-hex. ܣ. ܡܩܪܒܝܢ ܩܕܡܝܗܘܢ܀ Cf. ad Psal. lxxiii. 22. (In loco Sap. Salom. xviii. 21 pro προεμάχησε in Pesch. est ܩܕܡ ܐܬܟܬܫ.) Bugat. male vertit, *primi proeliantes in eos* (ܩܕܡܝܗܘܢ, s. ܩܕܡܝܗܘܢ). [63] Syro-hex. ܗ. ܘܫܠܝܛܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܐܚܝܕܝܢ ܬܐܓܐ ܕܡܠܟܘܬܐ܀ Conferri potest Hieronymi versio, *in purpura sua.*

Deus, id quod fecisti nobis. Ο΄. ἔντειλαι, ὁ θεὸς, τῇ δυνάμει σου· δυνάμωσον, ὁ θεὸς, τοῦτο ὃ κατηρτίσω ἐν ἡμῖν. Σ. πρόσταξον, ὁ θεὸς, περὶ ἰσχύος σου· ἐνίσχυσον, ὁ θεὸς, τοῦτο ὃ ἐποίησας ἡμῖν.[64]

30. מֵהֵיכָלֶךָ עַל־יְרוּשָׁלָםִ לְךָ יוֹבִילוּ מְלָכִים שָׁי. *De templo tuo* quod est *in Jerusalem: tibi afferent reges munera.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα. Σ. διὰ τὸν ναόν σου τὸν ἐπάνω τῆς Ἱερουσαλὴμ σοὶ προσοίσουσι βασιλεῖς φόρον.[65]

31. גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס בְּרַצֵּי־כָסֶף. *Increpa bestiam arundinis* (crocodilum), *coetum taurorum cum vitulis populorum, prosternentem se cum frustis argenti.* Ο΄. ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου· ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν, τοῦ μὴ ἀποκλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ. Σ. ἐπιτίμησον τῷ θηρίῳ *in ponderibus* ζυγοῦ, συνόδῳ παμμεγεθῶν μετὰ συστροφῶν λαῶν, τοῖς διαλακτίζουσι τοὺς εὐδοκήτους, ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου.[66] Ἀ. . . ἐν τροχοῖς ἀργυρίου.[67]

32. יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִצְרָיִם. *Venient magnates ex Aegypto.* Ο΄. ἥξουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου. Ἀ. οἴσουσιν ἐσπευσμένως ἐξ Αἰγύπτου. Σ. ἐλθέτωσαν ἐκφανέντες οἱ ἐξ Αἰγύπτου.[68]

32. כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים. *Aethiopia festinare faciet manus suas ad Deum.* Ο΄. Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ. Ἀ. Αἰθίοψ δρομώσει χεῖρα αὐτοῦ τῷ θεῷ. Σ. Αἰθιοπία σπευσάτω διδοῦσα χεῖρα τῷ θεῷ.[69]

34. לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי שְׁמֵי־קֶדֶם. *Ei qui vehitur in caelis caelorum aeternis.* Ο΄. τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς. Ἀ. τῷ ἐπιβεβηκότι ἐν οὐρανῷ οὐρανοῦ ἀρχῆθεν. Σ. τῷ ἐποχουμένῳ ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ πρώτης.[70]

35. בַּשְּׁחָקִים. *In caelo.* Ο΄. ἐν ταῖς νεφέλαις. Σ. ἐν τῷ αἰθέρι.[71]

36. נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ. *Formidabilis* es, *Deus, e sanctuario tuo.* Ο΄. θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ. Σ. φοβερὲ θεὲ ἐν ἁγιάσματί σου.[72]

וְתַעֲצֻמוֹת. *Et vires.* Ο΄. καὶ κραταίωσιν. Σ. καὶ τὸ ἀήττητον.[73]

PSALM. LXVIII (Hebr. lxix).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד. *Praecentori super Sosannim Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ κρίνων τοῦ Δαυίδ. Σ. . . ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν . .[1]

---

[64] Theodoret., Nobil., et duo Regii. Cod. 268 mutile affert: Σ. πρόσταξον, ὁ θεὸς, τοῦτο ὃ ἐποίησας ἡμῖν. [65] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܗܝܟܠܟ ܗܘ ܕܠܥܠ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܠܟ ܢܩܪܒܘܢ ܡܠܟܐ ܡܕܐܬܐ܀ Nobil. et "tres MSS." habent: Σ. διὰ — Ἱερουσαλήμ. [66] Syro-hex. affert: ܣ. ܟܐܐ ܠܚܝܘܬܐ. ܒܡܬܩܠܐ ܕܡܣܐܬܐ (Codd. B. et C. ܒܡܣܐܬܐ) ܟܢܘܫܬܐ ܕܪܒܪܒܢܐ ܥܡ ܥܨܘܪܐ ܕܥܡܡܐ. ܠܗܢܘܢ ܕܡܦܣܩܝܢ ܠܡܬܪܥܝܢܐ܀ Idem subjungit: ܐܝܟ (.ܣ). ܒܘܚܪܢܐ ܕܟܣܦܐ܀ ܐ. ܒܓܝܓܠܐ ܕܟܣܦܐ܀ In primo versiculo, quem solus affert Syrus, haec, ܒܡܬܩܠܐ ܕܡܣܐܬܐ, *in ponderibus* ζυγοῦ (cf. Jesai. xlvi. 6 in Hebr., LXX, et Syro-hex.) nescio an uno vocabulo ἐν ζυγοστάθμοις vertenda sint. Quae sequuntur, συνόδῳ — ἀργυρίου, in Hexaplis editis cum varietate quadam leguntur. Scilicet Nobil. affert τοὺς εὐδοκίμους pro τοὺς εὐδοκήτους (quod tamen in alio codice legi testatur), et ὡς ἀδόκιμον ἀργύριον (cum Heracleota et Theodoro in *Catena PP. GG.*, T. II, pp. 333, 368) pro ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου. Montef. ex uno Regio et Euseb. edidit: τοῖς διαλ. τούτους αὐτοὺς εὐδοκήτους ὄντας, ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου. Semel quidem τούτους αὐτοὺς εὐδ. ὄντας habet Euseb., sed alio loco tantummodo τοὺς εὐδοκήτους. Syrus, ut vidimus, τοὺς εὐδοκήτους ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου confirmat. [67] Syro-hex., ut supra. Hieron. vertit: *calcitrantium contra rotas argenteas.* [68] Euseb., qui ad Symmachum ἐκφανάντες legit. Correximus ex Syro-hex. ܣ. ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܡܬܓܠܝܢ. ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܡܨܪܝܢ. Aquilam imitatus est Hieron.: *Offerant velociter ex Aegypto.* [69] Euseb. Syro-hex. Symmacho continuat: (χεῖρας) ܟܘܫ ܠܢܬܪܗܒ ܟܕ ܝܗܒ ܐܝܕܐ ܠܐܠܗܐ܀ [70] Euseb. Syrus affert: Ἀ. ἀρχῆθεν (ܡܢ ܠܘܩܕܡ). [71] Syro-hex. ܣ. ܒܐܐܪ܀ [72] Colb. στιχηρῶς scriptus. [73] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܡܬܙܟܝܢܘܬܐ܀ Cf. ad Psal. xxx. 5.

PSALM. LXVIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܥܠ ܫܘܫܢܐ ܕܕܘܝܕ܀ ܣ. ܥܠ ܗܘܒܐ܀ Euseb. affert: Ἀ. ἐπὶ

2. כִּי בָאוּ מַיִם עַד־נָפֶשׁ. *Nam venerunt aquae usque ad animam.* Ο΄. ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου. Σ. ὅτι ἐπῆλθεν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου.[2]

3. טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי. *Demersus sum in coeno profundi, et non est statio; veni in profunda aquarum, et flumen obruit me.* Ο΄. ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις· ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με. Σ. ἐβαπτίσθην εἰς ἀπεράντους καταδύσεις, καὶ οὐκ ἔστι στάσις· εἰσῆλθον εἰς τὰ βάθη τῶν ὑδάτων, καὶ ῥεῖθρον ἐπέκλυσέ με.[3] Ἀ. . . καὶ ῥοῦς ἐπέκλυσέ με.[4]

4. נִחַר גְּרוֹנִי. *Arefactum est guttur meum.* Ο΄. ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου. Ἀ. ἐξηράνθη φάρυγξ μου.[5]

כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי. *Tabescunt oculi mei, dum exspecto Deum meum.* Ο΄. ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν θεόν μου. Ἀ. ἐτελέσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου περιμένοντες τὸν θεόν (μου).[6] Σ. . . προσδοκῶντες τὸν θεόν μου.[7]

5. שֹׂנְאַי חִנָּם. *Qui oderunt me immerito.* Ο΄. οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Σ. οἱ μισοῦντές με ἀναιτίως.[8]

אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב. *Quae non rapueram, tunc reddebam.* Ο΄. ἃ οὐχ ἥρπασα, τότε ἀπετίννυον. Ἀ. ἃ (s. ὅσα) οὐκ ἐβιασάμην, τότε ἐπέστρεφον.[9]

6. אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי. *Deus, tu nosti stultitiam meam.* Ο΄. ὁ θεὸς, σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου. Σ. ὁ θεὸς, σὺ οἶδας τὴν ἀπειρίαν μου.[10]

7. אַל־יֵבֹשׁוּ בִי קֹוֶיךָ. *Ne pudefiant per me qui sperant in te.* Ο΄. μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε. Σ. μὴ καταισχυνθείησαν ἐπ' ἐμοὶ οἱ προσδοκῶντές σε.[11]

אֲדֹנָי יְהוִֹה צְבָאוֹת. *Domine Jova exercituum.* Ο΄. κύριε (alia exempl. κύριε, κύριε) τῶν δυνάμεων. Ἀ. κύριος ὁ θεὸς στρατιῶν. Σ. κύριε θεὲ τῶν δυνάμεων. Θ. κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων.[12]

אַל־יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Ne pudore afficiantur per me qui quaerunt te, Deus Israelis.* Ο΄. μὴ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Σ. μὴ ἀσχημονήσαιεν ἐπ' ἐμὲ οἱ ἐκζητοῦντές σε, θεὲ τοῦ Ἰσραήλ.[13]

8. כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי. *Operuit ignominia faciem meam.* Ο΄. ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου. Σ. ἐκάλυψεν ἀσχημόνησις τὸ πρόσωπόν μου.[14]

10. אֲכָלָתְנִי. *Consumpsit me.* Ο΄. κατέφαγέ με. Σ. κατηνάλωσέ με.[15]

11. וָאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי. *Et flevi, in jejunio erat anima mea; et factum est in opprobria mihi.* Ο΄. καὶ συνέκαμψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί. Ἀ. καὶ ἔκλαυσα ἐν νηστείᾳ

κρίνων. Σ. ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν. [2] Euseb. Montef. edidit ἕως τῆς ψ. μ. [3] Euseb., et Regii duo. Theodoret. affert: Σ. ἐβαπτίσθην—στάσις. Syro-hex. ܣ. ܥܡܪܬ ܒܥܘܡ̈ܩܐ ܕܠܐ ܡܣܘܟܐ ܘܠܐ ܐܝܬ ܡܩܘܡܐ. (Pro ܥܡܪܬ, *habitavi* (Cod. C. primo ܡܥܡܕ vel ܥܡܕܬ; deinde a 1ma manu ܥܡܕܬ), Bugatus legendum vidit ܥܡܕܬ, ἐβαπτίσθην.) Idem affert: ܣ. ܘܪܕܝܐ ܐܫܛܦ ܠܝ. [4] Euseb. [5] Syro-hex. ܐ. ܐܬܝܒܫ ܚܠܐ ܕܝܠܝ. [6] Euseb. [7] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܣܟܝܢ ܠܐܠܗܝ. Cf. ad Psal. xxx. 25. [8] Euseb. Pro ἀναιτίως Montef. ἀναξίως oscitanter edidit. [9] Montef. dedit: ἃ οὐκ ἐβ. τότε ἀπέστρεφον, notans: "Sic Euseb., Drus., et Colb. unus." Immo Euseb. ἐπέστρεφον, non ἀπέστρεφον legit; Drusius autem, praeeunte Nobil., ὅσα οὐκ ἐβ. τότε ἐπέστρεφον. Cf. ad Psal. xxvii. 4. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܢܣܒܬ ܒܛܘܠܨܢܐ ܦܢܝܬ ܗܘܝܬ, omisso τότε. [10] Euseb. Nobil. affert: Σ. ἀπειρίαν. [11] Euseb. Montef. ἐπ' ἐμὲ edidit. [12] Nobil. Symmachi lectionem affert Euseb. [13] Euseb. [14] Idem, qui τὸ πρόσωπον αὐτοῦ perperam legit. "Unus codex habet ἀσχημοσύνη."—*Montef.* Sic Nobil., necnon Heracleota in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 391. [15] Theodoret., Origen. Opp. T. II, p. 756.

ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί. Σ. καὶ κλαίοντι μετὰ νηστείας τὴν ψυχήν μου ἐγένετο εἰς ὄνειδος ἐμοί.[16]

12. וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל. *Et feci vestimentum meum saccum, et factus sum eis in proverbium.* Ο΄. καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Ἀ. καὶ ἔδωκα ἔνδυσίν μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Σ. καὶ τάσσων τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.[17]

13. יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר. *Confabulantur de me qui sedent ad portam, et cantilena* (factus sum) *potantium temetum.* Ο΄. κατ᾽ ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες τὸν οἶνον. Ἀ. ὡμίλουν ἐν ἐμοὶ καθήμενοι πύλην, καὶ ψαλμοὶ πινόντων μέθυσμα. Σ. διηγοῦντό με καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ ἔψαλλόν με οἱ πίνοντες μέθυσμα.[18]

14. וַאֲנִי תְפִלָּתִי־לְךָ יְהוָֹה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים. *Ego autem, oratio mea* est *ad te, Jova; sit tempus benevolentiae, Deus.* Ο΄. ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σὲ, κύριε, καιρὸς εὐδοκίας, ὁ θεός. Ἀ. καὶ ἐγὼ προσευχή μου σοὶ, κύριε . . .[19] Σ. ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ σοὶ, κύριε, καιρὸς διαλλαγῆς, ὁ θεός.[20] Θ. ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ πρὸς σὲ, κύριε . . .[21]

15. וְאַל־אֶטְבָּעָה. *Neque demersus sim.* Ο΄. ἵνα μὴ ἐμπαγῶ. Σ. *ut non submergar.*[22]

16. וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיהָ. *Neque claudat super me puteus os suum.* Ο΄. μηδὲ συσχέτω ἐπ᾽ ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἀ. μηδὲ στεφανωσάτω . . .[23] Σ. μηδὲ ἐπιπωμάσαι μοι φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.[24]

18. כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי. *Quia angustiae* sunt *mihi, cito exaudi me.* Ο΄. ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Ἀ. ὅτι στενόν μοι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.[25]

20. צוֹרְרָי. *Inimici mei.* Ο΄. οἱ θλίβοντές με. Ἀ. ἐνδεσμοῦντές με.[26]

21. חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה. *Opprobrium fregit cor meum, et male affectus sum.* Ο΄. ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου, καὶ ταλαιπωρίαν. Ἀ. ὀνειδισμὸς συνέτριψε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἀπεγνώσθην. Σ. ὀνειδισμὸς κατέαξε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἠνιώμην.[27]

וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי. *Et exspectavi ad commiserandum, et non erat; et consolantes, et non inveni.* Ο΄. καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξε, καὶ παρακαλοῦντα, καὶ οὐχ εὗρον. Ἀ. . . εἰς σαλεύοντα, καὶ οὐκ ἔστιν . . .[28] Σ. καὶ ἀνέμενον συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξε, καὶ παρηγοροῦντα, καὶ οὐχ ηὕρισκον.[29]

22. וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ. *Et dederunt in cibum meum herbam amaram, et in siti mea potum dederunt mihi acetum.* Ο΄. καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Σ. καὶ

---

[16] Euseb. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܘܠܡܒܟܐ ܒܨܘܡܐ ܠܢܦܫܝ ܗܘܐ ܠܚܣܕܐ. [17] Euseb., qui ad Aquilam ἔδωκεν, manifesto errore, legit. [18] Euseb. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝ ܝܬܒܝ ܬܪܥܐ ܘܙܡܪܝܢ ܠܝ ܫܬܝ ܚܡܪܐ. [19] Nobil., qui προσευχῇ scribit. Montef. edidit ἡ προσευχή. [20] Theodoret., Nobil. Euseb. affert: Σ. καιρὸς διαλλαγῆς. [21] Nobil. [22] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܐܛܒܥ. Fortasse, ἵνα μὴ καταδύσωμαι. Nomen ܛܒܥܐ Graece sonat κατάδυσις in Hex. ad Psal. xxxviii. 6. lxviii. 3. [23] Syro-hex. ad μηδὲ καταπιέτω affert: ܐ. ܘܠܐ ܬܟܠܘܠ. "Haec lectio non ad verba, *neque absorbeat*, referenda est, sed ad sequentia, *neque claudat* [sic Codd. B. et C.], docente Hieronymo, qui ita vertit ex Aquila postremum hoc hemistichium: *neque coronet* [quasi legisset תְּעַטֵּר] *super me puteus os suum.*" —*Bugat.* [24] Euseb. [25] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 15. Psal. xxx. 10. Syrus affert: Ἀ. Σ. ὅτι στενά μοι (ܡܛܠ ܕܐܠܝܨܢ ܠܝ). [26] Syro-hex. ܐ. ܐܣܘܪܝ ܠܝ. Cf. ad Psal. vi. 8. [27] Euseb. Utramque versionem coalescere fecit Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܣܕܐ ܬܒܪ ܠܒܝ ܘܡܬܟܪܝܐ ܗܘܝܬ. (Pro ܠܒܝ Bugat. conj. ܠܠܒܝ, et sic Cod. C.) [28] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܢܝܕ ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ. [29] Euseb. Montef. ἀνέμεινον mendose exscripsit.

ἐνέβαλον εἰς τὴν τροφήν μου χολὴν, καὶ ἐν τῇ δίψει μου ἐπότισάν με ὄξος.[30]

23. יְהִי־שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים לְמוֹקֵשׁ. *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et securis in tendiculam.* Ο΄. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν, καὶ εἰς σκάνδαλον. Ἀ. . . . εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταποδόσεις, εἰς σκῶλον.[31] Σ. γένοιτο ἡ τράπεζα αὐτῶν ἔμπροσθεν αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς τιμωρίαν, ὥστε συλληφθῆναι.[32] Θ. εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταποδόσεις, καὶ εἰς σκάνδαλον.[33]

24. וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד הַמְעַד. *Et lumbos eorum perpetuo fac vacillare.* Ο΄. καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον. Ἀ. καὶ τοὺς νώτους αὐτῶν ἐνδελεχῶς ἀτόνωσον. Σ. καὶ τὰς ὀσφῦς αὐτῶν διαπαντὸς ἐξάρθρωσον.[34]

26. נְשַׁמָּה. *Vastata.* Ο΄. ἠρημωμένη. Ἀ. ἠφανισμένη. Σ. ἀοίκητος.[35]

בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יֹשֵׁב. *In tentoriis eorum non sit habitans.* Ο΄. καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Σ. ἐν ταῖς σκήναις αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.[36]

27. וְאֶל־מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ. *Et de dolore vulneratorum tuorum narrant.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν. Ἀ. . . τετραυματισμένων σου διηγήσονται. Σ. (καὶ) περὶ καταπονήσεως τραυματιῶν σου ἐξηγοῦντο.[37]

31. בְתוֹדָה. *In gratiarum actione.* Ο΄. ἐν αἰνέσει. Ἀ. ἐν εὐχαριστίᾳ.[38]

32. וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס. *Et placebit Jovae prae bove juveni cornua et ungulas habente.* Ο΄. καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς. Σ. καὶ ἀρέσει τῷ κυρίῳ μᾶλλον ἢ βοῦς ταῦρος, διχηλῶν, κεράστης.[39]

33. וִיחִי לְבַבְכֶם. *Et vivet cor vestrum.* Ο΄. καὶ ζήσεσθε. Alia exempl. καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν.[40]

34. וְאֶת־אֲסִירָיו לֹא בָזָה. *Et captivos suos non despicit.* Ο΄. καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν. Ἀ. καὶ δεσμίους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.[41] Σ. καὶ τοὺς δεσμώτας τοὺς ἑαυτοῦ οὐκ ἐξευτελίσει.[42]

35. יַמִּים וְכָל־רֹמֵשׂ בָּם. *Maria et omne quod reptat in eis.* Ο΄. θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτοῖς. Ἀ. . . καὶ πᾶν κινούμενον ἐν αὐτοῖς.[43] Σ. θάλασσα καὶ πᾶν ἑρπετὸν ἐν αὐτοῖς.[44] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[45]

37. יִשְׁכְּנוּ־בָהּ. *Habitabunt in ea.* Ο΄. κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ. Σ. ἠρεμήσουσιν ἐν αὐτῇ.[46]

---

[30] Euseb. Pro ἐνέβαλλον, ἐνέβαλον rescripsimus. [31] Vat. Montef. ex Nobilio edidit: Ἀ. εἰς σκῶλον. [32] "Sic Regii duo ex Theodoro, [Vat.] et Theodoretus. Colb. vero στιχηρῶς scriptus pro συλληφθῆναι habet συληθῆναι."—*Montef.* Euseb. affert: Σ. καὶ εἰς τιμωρίαν. Nobil.: Σ. εἰς παγίδα — συλληφθῆναι. Aliam lectionem, sed minus probabilem, indicat Syro-hex.: Σ. καὶ εἰς τιμωρίαν ὥστε συναφθῆναι (ܘܠܬܫܠܘܡܬܐ ܐܝܟ ܕܢܬܚܒܫܘܢ). [33] Vat. [34] Euseb. Symmachi versionem affert Syro-hex. .ܣ (Codd. B. et C. ܘܠܚܨܝܗܘܢ) ܘܠܚܨܝܗܘܢ ܫܪܝ ܡܫܪܝܐ. Cf. Ceriani ad Exod. xii. 11. [35] Euseb. [36] Idem. [37] Syrus affert: Ἀ. περὶ καταπονήσεως τραυματιῶν (cf. Psal. lxxxvii. 5. Soph. ii. 12 in Syro-hex.) σου ἐξηγοῦντο (ܥܠ ܫܘܢܩܐ ܕܩܛܝܠܝܟ ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ). Σ. τετραυματισμένων σου διηγήσονται (ܕܡܚܝ̈ܐ ܕܝܠܟ ܢܫܬܥܘܢ). Nomina interpretum invertimus propter Eusebium, qui habet: Ἀ. διηγήσονται. Σ. ἐξηγοῦντο. Ad καταπόνησις cf. Sym. ad Psal. xxxi. 10. (Syr. ܫܘܢܩܐ commutatur cum διαπόνημα Aq. ad Psal. xv. 4. cxiii. 12; et ܫܢܩ cum ἐξεπόνησε Sym. ad Psal. lxvii. 10.) [38] Euseb. [39] Idem. Haec, μᾶλλον ἢ κ.τ.ἑ., confirmat Syro-hex. .ܣ. ܝܬܝܪ ܐܘ ܬܘܪܐ ܬܘܪܐ ܕܡܦܪܣ ܦܪ̈ܣܬܐ ܩܪܢܢܐ. [40] Sic Comp., Ald., cum libris plurimis et Syro-hex. In aliis est, καὶ ζ. ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Montef. affert: Οἱ λοιποί· καὶ ζήσεται ἡ καρδία ὑμῶν, incertum quo auctore. [41] Syro-hex. .ܐ. ܘܐܣܝܪ̈ܘܗܝ ܠܐ ܫܛ. [42] Euseb. [43] Vat. Cf. Hex. ad Gen. i. 30. [44] Vat. et Cod. 264, rectius quam Montef., qui ex Agellio edidit: Ἀ. Σ. θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ ἐν αὐτοῖς. Sed Agellius tantummodo ait: "*Et omnia reptilia in eis*, maribus nempe, quae in Hebraico plurium numero sunt h. l. posita. Sed Aq. et Sym. quia singulari numero dixerunt θάλασσαν, et postea subjunxerunt ἐν αὐτοῖς, non modo maris, verum etiam terrae intellexerunt reptilia." [45] Vat. [46] Syro-hex. .ܣ. ܢܫܠܝܘܢ ܒܗ. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19.

PSALM. LXIX (Hebr. lxx).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר. *Praecentori Davidi ad revocandam memoriam.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν, ÷ εἰς τὸ σῶσαί με κύριον ◄. Τοῦτο ἐν ἐνίοις μὲν ἀντιγράφοις εὗρον, ἐν ἐνίοις δὲ οὔ· πλὴν οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὑρίσκεται.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυὶδ τοῦ ἀναμιμνήσκειν.[2]

2. אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. *Deus, ad liberandum me, Jova, ad auxilium meum festina.* Ο΄. ὁ θεὸς, εἰς τὴν βοήθειάν μου ÷ πρόσχες ◄. Alia exempl. add. κύριε, εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.[3]

3. מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי. *Quaerentes animam meam.* Ο΄. οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. Ἀ. οἱ ζητοῦντες ψυχήν μου. Σ. Θ. οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου.[4]

יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ. *Cedant retro, et pudore afficiantur.* Ο΄. ἀποστραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθείησαν. Σ. ἀποστραφήτωσαν, ἵνα ἀκολουθήσῃ ἡ αἰσχύνη αὐτῶν.[5]

4. הֶאָח הֶאָח. *Eja, eja.* Ο΄. εὖγε, εὖγε. Ἀ. ἀὰ, ἀά.[6]

6. אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי. *Deus, succurre mihi cito.* Ο΄. ὁ θεὸς, βοήθησόν μοι. Σ. *Deus, subito effundere pro me.*[7]

אַל־תְּאַחַר. *Ne cuncteris.* Ο΄. μὴ χρονίσῃς. Σ. μὴ βραδύνῃς.[8]

PSALM. LXX (Hebr. lxxi).

1. Ο΄. ÷ τῷ Δαυὶδ (alia exempl. add. ψαλμὸς[1]) υἱῶν Ἰωναδὰβ, καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων ◄ (alia exempl. add. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις[2]).

3. לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי. *In petram domicilii ad veniendum* (confugiendum) *semper; mandasti servare me.* Ο΄. εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με. Σ. εἰς ἀκρότομον ἰσχυρὰν, ὥστε προσφυγεῖν ἐνδελεχῶς· ἐνετείλω τοῦ σωθῆναί με.[3]

כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה. *Quoniam rupes mea et arx mea* es *tu.* Ο΄. ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ἀ. ὅτι πέτρα μου καὶ ὀχύρωμά μου (σύ). Σ. ὅτι πέτρα μου καὶ καταφυγή μου σὺ εἶ.[4]

4. וְחוֹמֵץ. *Et violenter agentis.* Ο΄. καὶ ἀδικοῦντος. Σ. *et nocentis.*[5]

5. תִּקְוָתִי. *Spes mea.* Ο΄. ἡ ὑπομονή μου. Σ. ἡ προσδοκία μου.[6]

6. עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד. *Tibi innixus sum ab utero, e visceribus matris meae tu eductor* (s. *benefactor*) *meus; in te laus mea semper.* Ο΄. ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής· ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός. Σ. σοὶ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἀπὸ τῶν ἐνδοσθίων τῆς μητρός μου

PSALM. LXIX. [1] Nobil. ex Theodoreto. Psalt. Gall.: ※ (sic) *eo quod salvum me fecit Dominus* :. Sine obelo affert Syro-hex. [2] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܕܕܘܝܕ ܕܢܥܗܕ. [3] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. fere omnes. Psalt. Gall.: ÷ *intende* : *Domine, ad adjuvandum me festina.* [4] Sic Vat., qui addit: Ο΄. οἱ ζητοῦντές μου τὴν ψυχήν. [5] Syro-hex. ܣ. ܢܬܗܦܟܘܢ ܕܬܐܙܠ ܒܬܪܗܘܢ ܒܗܬܬܐ (Cod. C. ܒܗܬܬܗܘܢ). Cf. Sym. ad Job. xxiii. 8. Ezech. xxix. 6. [6] Syro-hex. ܐ. ܐܗ ܐܗ. Cf. ad Psal. xxxix. 16. [7] Syro-hex. ܣ. ܐܠܗܐ ܡܚܝ ܐܬܐܕܝܩ ܚܠܦܝ. Latina sunt Bugati. Forma ܐܬܐܕܝܩ, quantum sciamus, non fertur in Lexicis. [8] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܬܡܗܠ.

PSALM. LXX. [1] Sic Comp., Ald., Theodoret., cum libris plurimis. Syro-hex.: εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δ. Psalt. Gall.: ÷ *Psalmus David, filiorum Jonadab, et priorum captivorum* :. [2] Sic Comp., Ald., Theodoret., alii, invito Syro-hex. [3] Syro-hex. ܣ. ܠܟܐܦܐ ܚܣܝܢܬܐ ܐܝܟ ܕܢܥܪܘܩ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܦܩܕܬ ܕܐܬܦܪܩ. Cf. ad Psal. xxx. 3, ubi in Hebraeo est לְצוּר מָעוֹז, *in petram propugnaculi*, quod hic quoque in quibusdam exemplaribus reperitur. [4] Euseb. [5] Syro-hex. ܣ. ܘܕܡܣܪܗܒܢܐ. Graeca vox incerta est. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 46. [6] "Ex duobus MSS. Regiis."—*Montef.* Idem ex iisdem affert: Ἄλλος· ὁ ὑπερασπιστής; quod ab hoc loco alienum esse videtur.

σὺ ἐπεῖδές με· εἰς σὲ ἡ ἀναμονή μου ἐνδελεχῶς.[7]

7. כְּמוֹפֵת הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי־עֹז. *Quasi prodigium fui multis; tu vero refugium meum robustum.* Ο΄. ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθὸς κραταιός. Σ. ὡσεὶ τέρας ἐγενόμην τοῖς πολλοῖς, σὺ δὲ πεποίθησίς μου ἰσχυρά.[8]

8, 9. יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה. *Impleatur os meum laude tua, quotidie splendore tuo. Ne projicias me in tempore senectutis.* Ο΄. πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ÷ ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν ⸔ σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου. μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρους. Σ. πλησθείη τὸ στόμα μου αἴνου σου κατὰ πᾶσαν ἡμέραν· ἐν τῇ εὐπρεπείᾳ σου μὴ ἀποβάλῃς με καιρῷ γήρως.[9]

9. אַל־תַּעַזְבֵנִי. *Ne derelinquas me.* Ο΄. μὴ ἐγκαταλίπῃς με. Σ. μὴ καλύψῃς (s. κατακαλύψῃς, s. συγκαλύψῃς) με.[10]

10. לִי. *De me.* Ο΄. ἐμοί. Σ. περὶ ἐμοῦ.[11]

וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי. *Et insidiantes animae meae.* Ο΄. καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου. Ἀ. (καὶ) οἱ παρατηροῦντες . . .[12] Σ. καὶ οἱ ἐπιτηροῦντες τὴν ψυχήν μου.[13]

13. יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי. *Pudore afficiantur, consumentur adversarii animae meae.* Ο΄. αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου. Σ. καταισχυνθήτωσαν, ἀναλωθήτωσαν οἱ ἀντικείμενοι τῇ ψυχῇ μου.[14]

14. וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ. *Et augebo omnem laudem tuam.* Ο΄. καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου. Ἀ. καὶ προσθήσω ἐπὶ πάσας ὑμνήσεις σου. Σ. καὶ προσθήσω τοῖς ὕμνοις σου.[15]

15. יְסַפֵּר. *Narrabit.* Ο΄. ἐξαγγελεῖ. Σ. διηγήσεται.[16]

כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ. *Quotidie salutem tuam.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. Σ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου.[17]

כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת. *Quia non novi numerationes.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἔγνων πραγματείας (alia exempl. γραμματείας[18]). Σ. οὐ γὰρ οἶδα ἐξαριθμῆσαι.[19]

16. אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי. *Introibo in* (recensebo) *facinora Domini.* Ο΄. εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου. Σ. ἐλεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου.[20]

יֱהוִֹה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ. (Domini) *Jovae; commemorabo justitiam tuam solius.* Ο΄. κύριε, μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου. Ἀ. Σ. κύριε, ἀναμνήσω τὰ δικαιώματά σου μόνου.[21]

17. אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי. *Deus, docuisti me.* Ο΄. ἐδίδαξάς με, ὁ θεός. Alia exempl. ὁ θεός μου, ἃ ἐδίδαξάς με.[22] Ἀ. θεὲ, ἐδίδαξάς με. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[23]

אַגִּיד. *Annunciabo.* Ο΄. ἀπαγγελῶ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[24]

19. אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת. *Deus,*

---

[7] Euseb. [8] Idem. [9] Idem. Theodoret. affert: Σ. καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν. Euthym.: καὶ οὐχ ἅπαξ ὑμνήσω, ἀλλὰ διαπαντὸς τὴν μ. σου· οὕτω γὰρ τὸ, ὅλην τ. ἡ., ἡρμήνευσεν ὁ Σ. Sed cf. ad Psal. xliii. 9. [10] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܛܫܝܢܝ ◆. [11] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠܬܝ ◆. [12] Syro-hex. ܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ◆. Cf. ad Psal. lv. 9. [13] Euseb. [14] Theodoret., Nobil., qui καὶ ἀναλωθήτωσαν habent, et sic edidit Montef. In duobus Theodoreti codd. καὶ abest. Euseb. affert: Σ. οἱ ἀντικείμενοι τ. ψ. μ. Syro-hex. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܩܘܡܝܢ ܠܘܩܒܠ ܢܦܫܝ ◆ (Cod. C. ܕܩܝܡܝܢ). [15] Euseb.

[16] "MSS." [17] Euseb. [18] Sic Comp., Ald., Theodoret. et codd. Syro-hex. γραμματείαν (ܣܦܪܘܬܐ). Psalt. Gall. *litteraturam.* [19] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܡܡܢܝܘ. [20] Theodoret. Montef. edidit, ἐν δυνάμει κυρίου, ex MSS., ut videtur. Syrus Symmacho continuat: ἐλεύσομαι (ܐܬܐ). [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܪܝܐ ܐܬܕܟܪ ܠܬܪܘܨܘܬܐ ܕܝܠܟ ܒܠܚܘܕܝܟ ◆. [22] Sic Comp., Ald., Syro-hex., et codd. In Theodoreto ἃ abest. [23] Nobil. [24] Vat.

usque in excelsum, quae fecisti magna. Ο΄. ὁ θεὸς, ἕως ὑψίστων, ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα. Ἀ. Σ. S΄. ὁ θεὸς, ἕως ὕψους, ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα.[25]

19. אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ. *Deus, quis sicut tu?* Ο΄. ὁ θεὸς, τίς ὅμοιός σοι; Ἄλλος· ὁ θεὸς, τίς ὡς σύ;[26]

20. אֲשֶׁר הִרְאִיתַנִי צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת. *Qui ostendisti mihi angustias magnas et malas.* Ο΄. ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς. Ἀ. ὅσας ἔδειξας ἡμῖν θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς.[27] Σ. ὃς δείξας μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακώσεις.[28] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[29]

21. תֶּרֶב גְּדֻלָּתִי. *Augebis magnitudinem meam.* Ο΄. ἐπλεόνασας τὴν δικαιοσύνην σου. Alia exempl. ἐπλεόνασας ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγαλωσύνην σου.[30] Ἀ. πληθυνεῖς μεγαλειότητά μου.[31] Σ. αὐξήσεις τὴν μεγαλειότητά μου.[32] (Θ.) πληθυνεῖς τὴν μεγαλωσύνην μου.[33]

וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי. *Et circuibis* (versa vice) *consolaberis me.* Ο΄. καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με. Σ. καὶ περικυκλώσεις με παραμυθίᾳ.[34] Aliter: Σ. καὶ περικυκλώσας παραμυθήσῃ με.[35]

22. גַּם־אֲנִי אוֹדְךָ בִכְלִי־נֶבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי. *Etiam ego celebrabo te instrumentis nablii, veritatem tuam, Deus meus.* Ο΄. καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν σκεύει ψαλμοῦ, τὴν ἀλήθειάν σου, ὁ θεός. Σ. κἀγὼ οὖν ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ὀργάνοις ψαλμοῦ· ἡ ἀλήθειά σου, ὁ θεός.[36]

22. אֲזַמְּרָה לְךָ בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *Psallam tibi cithara, sancte Israelis.* Ο΄. ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ, ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ. Ἀ. μελῳδήσω σοι ἐν κιθάρᾳ, ἅγιε Ἰσραήλ.[37]

23. תְּרַנֵּנָּה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה־לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ. *Jubilabunt labia mea, cum cantavero tibi, et anima mea quam redemisti.* Ο΄. ἀγαλλιάσονται τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω. Σ. εὐφημήσει τὰ χείλη μου ὅταν μελῳδήσω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω.[38]

24. כִּי־בֹשׁוּ כִי־חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי. *Quia pudore affecti sunt, quia erubuerunt qui quaerunt malum meum.* Ο΄. ὅταν αἰσχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι. Ἀ. ὅτι κατῃσχύνθησαν . . . οἱ ζητοῦντες κακίαν μου. Σ. ὅτι κατῃσχύνθησαν, ὅτι κατωρύγησαν οἱ ζητοῦντες τὴν κάκωσίν μου.[39]

---

[25] Theodoret. Aquilae et Sym. tribuit; Colb. autem unus VItam ed. adjicit. Euthym. notat: Τινὲς δὲ μετὰ τὸ, καὶ τὴν δικ. σου, στίζοντες τελείαν, τὸ, ἕως τῶν ὑψ., τοῦ (τῷ), ἃ ἐποίησας μ., συνάπτουσιν, Ἀκύλᾳ πειθόμενοι. [26] Colb. στιχηρῶς scriptus affert: Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. Ε΄. S΄. ὁ θεὸς, τίς ὅμοιός σοι; ὁ θεὸς, τίς ὡς σύ; indicans, ut Montef. putat, omnes interpp. alterutram versionem habere. [27] Vat., juxta lectionem textualem הִרְאִיתָנוּ. [28] Vat., Cod. 264, quorum hic ὅσον pro ὃς habet. Nobil. affert: Σ. καὶ κακώσεις. [29] Vat. [30] Sic Comp., Ald., Theodoret., cum libris plurimis et Syro-hex. [31] Agellius. Nobil. affert: Ἀ. Θ. πληθυνεῖς. [32] Nobil., Reg. unus. [33] Sic sine nom. interp. Vat. Agellius tam Theodotioni quam LXX vindicat, μεγαλωσύνην σου. [34] Nobil. et idem Reg., qui παρακυκλώσεις habet. [35] Syro-hex. ܣܐ. ܘܬܚܕܪ ܬܒܝܐܝܢܝ ܀ Syrus hanc lectionem ad v. 20, תָּשׁוּב תְּחַיֵּינִי, refert, minus probabiliter. Cf. ad Psal. xvi. 11. [36] Syro-hex. ܣܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܐܘܕܐ ܠܟ ܒܡܐܢܐ ܕܙܡܪܐ. ܫܪܪܟ ܐܠܗܐ ܀ Reg. unus ex Theodoro: Σ. κἀγὼ οὖν ἐξομολογήσομαί σοι. [37] Euseb. [38] Idem. [39] Lectiones Aquilae et Sym. sic exhibet Euseb.: Ἀ. ὅτι κατῃσχύνθησαν οἱ ζ. κακίαν μου. Σ. ὅτι κατῃσχύνθησαν καὶ ὅτι ἀπωρύγησαν οἱ ζ. τὴν κάκωσίν μου. Duas versiones in unam contraxit Syro-hex. ܐ. ܣܐ. ܡܛܠ ܕܒܗܬܘ ܡܛܠ ܕܐܬܚܦܪܘ. ܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܡܣܟܠܘܬܐ (κάκωσιν) ܕܝܠܝ ܀ (Ad κατωρύγησαν vid. Jerem. xiii. 7. Ezech. xxxix. 11. Amos ix. 2, et Sym. ad Job. iii. 16 in Syro-hex. In exemplari Eusebiano vocab. ἀπωρύγησαν, quod vulgo vertunt *effossi sunt*, mihi quidem valde suspectum est. Si Graecum est ἀπορύττειν, nihil aliud significare potest nisi *canales* (ἀπώρυγας) *ducere*, quod hic prorsus absonum est. Praeter hunc locum Montef. ad Jerem. xvi. 6 e Cod. Jes. exscripsit, οὐκ ἀπορυγήσονται, etsi diserte testatur Parsonsius, in dicto libro legi, οὐ κατορυγήσονται. Denique in loco Jerem. l. 12, ubi Hebr. חָפְרָה, Ο΄. ἐνετράπη, incertus interpres, a Theodoreto expressus, κατωρύγη legit.)

PSALM. LXXI (Hebr. lxxii).

1. לִשְׁלֹמֹה. *Salomoni.* Ο΄. εἰς Σαλωμών. Οἱ λοιποί· τοῦ Σολομῶντος.[1]

4. וִידַכֵּא עוֹשֵׁק. *Et conteret oppressorem.* Ο΄. καὶ ταπεινώσει συκοφάντην. Σ. καὶ συνθλάσει συκοφάντην.[2]

5. יִירָאוּךָ עִם־שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ. *Venerabuntur te cum sole et coram luna.* Ο΄. καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τῆς σελήνης. Ἀ. . . σὺν ἡλίῳ, καὶ εἰς πρόσωπον τῆς σελήνης.[3] Σ. φοβηθήσονταί σε ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος, καὶ ἔμπροσθεν τῆς σελήνης.[4] Ε΄. . . ὁ λαὸς τοῦ ἡλίου . . .[5]

6. יֵרֵד כְּמָטָר עַל־גֵּז. *Descendet quasi pluvia super detonsum* (pratum). Ο΄. καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον. Ἀ. [καὶ] καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ κουράν. Σ. καταβήσεται ὡς δρόσος ἐπὶ πόκον. Οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ὁμοίως.[6]

כִּרְבִיבִים זַרְזִיף אָרֶץ. *Sicut guttae, irrigationes terrae.* Ο΄. καὶ ὡσεὶ σταγόνες στάζουσαι (alia exempl. καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἡ στάζουσα[7]) ἐπὶ τὴν γῆν. Οἱ λοιποί· ψεκάδες.[8]

7. יִפְרַח־בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם. *Florebit in diebus ejus justus, et multitudo pacis.* Ο΄. ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης. Ἀ. βλαστήσει ἐν ἡμέραις αὐτοῦ δίκαιος, καὶ πλῆθος εἰρήνης. Σ. ἀνθήσει ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δίκαιος . . .[9]

7. עַד־בְּלִי יָרֵחַ. *Usquedum non sit luna.* Ο΄. ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη. Ἀ. ἕως οὗ μὴ ᾖ σελήνη.[10] Σ. ἕως παλαιώσεως τῆς σελήνης.[11]

8. מִנָּהָר. *A fluvio.* Ο΄. ἀπὸ ποταμοῦ. Alia exempl. ἀπὸ ποταμῶν. Ἀ. Οἱ Ο΄. ἀπὸ ποταμοῦ.[12]

9. לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים. *Coram eo incurvabunt se deserticolae.* Ο΄. ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται Αἰθίοπες. Ἀ. εἰς πρόσωπον αὐτοῦ κάμψουσιν Αἰθίοπες. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀκλάσουσιν Αἰθίοπες.[13]

10. מַלְכֵי שְׁבָא וּסְבָא. *Reges Sabaeorum et Aethiopum.* Ο΄. βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβά. Ἀ. Σ. βασιλεῖς Σαβὰ καὶ Σαβά.[14]

אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ. *Dona afferent.* Ο΄. δῶρα προσάξουσι. Σ. φόρον προσοίσουσιν.[15]

12. כִּי־יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוֵּעַ. *Quia servabit pauperem clamantem.* Ο΄. ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου. Σ. ὅτι ἐξελεῖται πένητα οἰμώζοντα.[16]

14. מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם. *Ex oppressione et violentia redimet animam eorum.* Ο΄. ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Ἀ. ἐξ ὀφλήματος καὶ ἀδικίας ἀγχιστεύσει τὴν ψυχὴν αὐτῶν.[17]

וְיֵיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו. *Et pretiosus erit sanguis eorum in oculis ejus.* Ο΄. καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀ. καὶ τιμηθήσεται (s. τιμιωθήσεται) τὸ αἷμα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς

PSALM. LXXI. [1] Euseb. [2] Syro-hex. ܘܢܫܪܓ ܐܠܕ. ܠܡܣܟܠܢܐ. [3] Syro-hex. affert: Ἀ. σὺν ἡλίῳ (ܥܡ ܫܡܫܐ). Euseb. autem: Ἀ. καὶ εἰς πρ. τῆς σ. [4] Nobil. Montef. addit διαμενεῖ, ad Euseb. provocans, qui affert: Σ. καὶ ἔμπροσθεν τῆς σ. διαμενεῖ. Sed διαμενεῖ ad commentatorem, non ad interpretem pertinet. Syro-hex. sine nom. interpretis: ܢܕܚܠܘܢ ܡܢܟ ܟܡܐ ܕܫܡܫܐ ܘܩܕܡ ܣܗܪܐ, h. e. φοβηθήσονταί σε ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος. [5] Syro-hex. ܗ. ܥܡܐ ܕܫܡܫܐ. [6] Euseb. [7] Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. in textu: ܘܐܝܟ ܢܛܦܬܐ ܗܝ ܕܢܛܦܐ. Idem in marg.: σταγόνες στάζουσαι. [8] Euseb. [9] Idem. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܢܦܪܥ (βλαστήσει) ܒܝܘܡܬܗ ܙܕܝܩܐ. [10] Apud Euseb. legitur: ἕως οὗ ἡ (sic) σελήνη; unde Montef. soloece edidit: ἕως οὗ (sic) ἡ σελήνη, provocans ad Hieronymi versionem, *donec non sit luna.* Etiam Syrus affert: ܐ. ܥܕܡܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܣܗܪܐ. Tandem in schedis Usserianis apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 181 reperimus: Ἀ. ἕως οὗ μὴ ᾖ σ. [11] Euseb. Sic Syro-hex. ܣ. ܥܕܡܐ ܠܡܥܬܩܘܬܗ ܕܣܗܪܐ. Bar Hebr. affert: Σ. παλαιωθήσεται s. παλαιωθῇ (ܢܬܥܬܩ), quocum conspirat Cod. Bodl. NEB. 2. 120, qui affert: Σ. ἕως παλαιωθήσεται ἡ σ. [12] Nobil. [13] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ὀκλάσουσιν (ܢܒܪܟܘܢ). [14] Euseb. [15] Syro-hex. ܣ. ܡܕܐܬܐ ܢܩܪܒܘܢ. Cf. ad Psal. lxvii. 30. [16] Euseb. Syrus ad πτωχὸν affert: Σ. οἰμώζοντα (ܠܡܬܐܢܚܢܐ). [17] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܚܘܒܬܐ ܘܥܘܠܐ ܢܦܪܘܩ ܢܦܫܗܘܢ. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 47.

αὐτοῦ.[18] Σ. καὶ τίμιον ἔσται τὸ αἷμα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ.[19] Θ. καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[20]

15. שְׁבָא. Ο΄. τῆς Ἀραβίας. Σ. τοῦ ἀπὸ Σαβά. Οἱ λοιποί· Σαβά.[21]

16. יְהִי פִסַּת־בַּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים. *Erit abundantia* (s. *manipulus*) *frumenti in terra in cacumine montium.* Ο΄. ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ᾽ ἄκρων τῶν ὀρέων. Σ. ἔσται ἴχνος τροφῆς ἐν τῇ γῇ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων.[22]

יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ. *Perstrepet sicut Libanus fructus ejus.* Ο΄. ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν Λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ. Σ. διαπρέψει ὡς Λίβανος καρπὸς αὐτοῦ.[23]

17. יְהִי שְׁמוֹ. *Erit nomen ejus.* Ο΄. ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ÷ εὐλογημένον ◄. Ἀ. Σ. ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ο΄. Θ. ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ.[24] Τὸ, εὐλογημένον, παρ᾽ οὐδενὶ κεῖται, οὔτε ἐν τῷ ἑξαπλῷ, οὔτε παρ᾽ Ἑβραίοις.[25]

לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ. *In conspectu solis sobolescet nomen ejus.* Ο΄. πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀ. Σ. εἰς πρόσωπον ἡλίου γεννηθήσεται ὄνομα αὐτοῦ.[26]

18. בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Benedictus Jova Deus, Deus Israelis.* Ο΄. εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Ἑβρ. βαρούχ ΙΙΙΙΙ ἐλωεὶμ ἐλωεὶ Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. Ε΄. Ϛ΄. εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς (ὁ θεὸς) Ἰσραήλ.[27]

19. אָמֵן וְאָמֵן. *Amen et amen.* Ο΄. γένοιτο, γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Σ. ἀμὴν καὶ ἀμήν.[28]

20. כָּלּוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשָׁי. *Consummatae sunt orationes Davidis filii Isai.* Ο΄. ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί. Ἀ. ἐτελέσθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.[29] Σ. ἐπετελέσθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί. Θ. Ε΄. ἀνεκεφαλαιώθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.[30]

PSALM. LXXII (Hebr. lxxiii).

1. מִזְמוֹר לְאָסָף. *Canticum τῷ Asaph.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Ἀ. μελῴδημα τοῦ Ἀσάφ.[1]

אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב. *Profecto bonus* est *Israeli Deus, mundis corde.* Ο΄. ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς εὐθέσι καρδίᾳ. Σ. πλὴν ὄντως ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς καθαροῖς τὴν καρδίαν.[2]

2. כִּמְעַט שֻׁפְּכוּ אֲשֻׁרָי. *Propemodum effusi* (lapsi) *sunt gressus mei.* Ο΄. παρ᾽ ὀλίγον ἐξεχύθη

---

[18] Euseb. Nobil., Vat. afferunt: Ἀ. καὶ τιμιωθήσεται κ. τ. ἑ., quod ab Aquilae indole non alienum videtur. Syro-hex. eidem continuat: ܘܢܗܘܐ ܝܩܝܪ ܕܡܗܘܢ ܩܕܡܘܗܝ. [19] Euseb. Vat. affert: Σ. καὶ τιμιωθήσεται κ.τ.ἑ. Cod. 264: Σ. καὶ τιμηθήσεται τὸ αἷμα ἐνώπιον αὐτοῦ. [20] Vat. et Cod. 264, quorum hic τὸ ὄνομα αὐτοῦ legit. [21] Euseb. affert: Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ Ἀ. Σ. Θ. Σαβά. Theodoret.: Ἀντὶ τῆς Ἀραβίας Σαββὰ τεθείκασιν οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί. Montef. edidit: Τὸ Ἑβρ. καὶ Ἀ. Σ. Θ. δοθήσεται αὐτῷ ἀπὸ (sic) τοῦ χρυσίου τῆς Σαβά, ex Drusio et Euseb., ut ait; sed Drusius tantummodo habet: Ἀ. Σ. Θ. δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρ. τῆς Σαβά; quae lectio est τῶν Ο΄, substituendo Σαβὰ pro Ἀραβίας. Syro-hex. affert: ܣ. ܗܘ ܕܡܢ ܫܒܐ. [22] Syro-hex. ܣ. ܢܗܘܐ ܥܩܒܐ ܕܬܘܪܣܝܐ ܒܐܪܥܐ ܥܠ ܪܝܫܝ ܛܘܪܐ. [23] "Sic unus codex."—*Montef.* [24] Coislin. unus. [25] Theodoret., Nobil. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܦܪܨܘܦܐ ܕܫܡܫܐ ܢܬܝܠܕ ܫܡܗ. [27] Colb. στιχηρῶς scriptus, ubi ὁ θεὸς excidisse videtur. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 43: "Dicitis in Graeco bis *Deus* non haberi; cum in Hebraeo sit, et apud LXX." [28] Syro-hex. ܐ. ܡܗܝܡܢܐܝܬ ܘܡܗܝܡܢܐܝܬ. ܣ. ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ. Euseb., Theodoret.: Ἀ. πεπιστωμένως, πεπιστωμένως. Nobil.: Ἀ. πεπιστευμένως, πεπιστευμένως. Deinde Euseb.: Σ. ἀμὴν καὶ ἀμήν. Cf. ad Psal. xl. 13. [29] Catena ab Usserio descripta apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 182. Syro-hex. ܐ. ܐܫܬܠܡܝ ܨܠܘܬܗ ܕܕܘܝܕ ܒܪ ܐܝܫܝ. Bar Hebr. pro ܐܫܬܠܡܝ habet ܐܫܬܠܡܘ, quod eodem redit. Etiam Origen. Op. T. II, p. 521 affert: Ἀ. ἐτελέσθησαν προσευχαὶ Δ. [30] Euseb. Origen. l. c. affert: Σ. ἐπετελέσθησαν πρ. Δ. Ε΄. ἀνεκεφαλαιώθησαν πρ. Δ. Catena Usserii ad Symmachi lectionem notat: ὅπερ οἱ ἄπειροι ἔξωθεν παραγεγράφθαι νομίζουσι· τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ἑρμηνεῖαι σαφῶς δηλοῦσιν ὅτι μέρος ἐστὶ τοῦ ψαλμοῦ.

PSALM. LXXII. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܙܡܘܪܐ ܕܐܣܦ. [2] Euseb. Syrus affert: ܣ. ܠܕܟܝܐ ܒܠܒܐ.

τὰ διαβήματά μου. Σ. παρ' οὐδὲν ἐλύθη τὰ ὑπορθοῦντά με.[3]

4. כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם. *Nam non sunt vincula* (dolores) *in morte eorum.* Ο'. ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν. 'Α. (ὅτι) οὐκ εἰσὶ δυσπάθειαι τῷ θανάτῳ αὐτῶν.[4] Σ. ὅτι οὐκ ἐνεθυμοῦντο περὶ θανάτου αὐτῶν.[5]

וּבָרִיא אוּלָם. *Et pingue* est *corpus eorum.* Ο'. καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν. Σ. στερεὰ γὰρ ἦν τὰ πρόπυλα αὐτῶν.[6]

5. בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינֵמוֹ וְעִם־אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ. *In aerumna hominis non sunt illi, et cum hominibus non percutiuntur.* Ο'. ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται. 'Α. ἐν πόνῳ ἀνθρώπων . . .[7] Σ. ἐν ταλαιπωρίᾳ ἀνδρὸς οὐκ ἐγένοντο, οὐδὲ μετὰ ἀνθρώπων ἐπλήσσοντο.[8] Θ. ἐν μέσῳ ἀνθρώπων . . .[9]

6. לָכֵן עֲנָקַתְמוֹ גַאֲוָה יַעֲטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ. *Ideo cingit eos torquis instar superbia, tegit* (quasi) *veste violentia eos.* Ο'. διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία, περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν αὐτῶν. Σ. διὰ τοῦτο ἐν θησαυροῖς αὐτῶν ὑπερηφανίαν ἠμφιάσαντο, ἀποθήκας ἐξ ἀδικίας ἔχοντες.[10]

7. יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ. *Prodit ex adipe oculus eorum.* Aliter: *Prodit e corde scelus eorum* (עֲוֹנֵימוֹ). Ο'. ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν. 'Α. ἐξῆλθον ἀπὸ στέατος ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.[11] Σ. προέπιπτον ἀπὸ λιπαρότητος οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. Aliter: Σ. ἐξῄεσαν ἀπὸ λίπους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.[12]

עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב. *Transgrediuntur cogitationes cordis.* Ο'. διῆλθον εἰς διάθεσιν καρδίας. 'Α. παρῆλθον σκοπιὰς καρδίας.[13] Σ. παρέβαινον τὰ φαινόμενα τῇ καρδίᾳ.[14]

8. יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ בְרָע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ. *Subsannant, et loquuntur in malitia oppressionem, ex alto loquuntur.* Ο'. διενοήθησαν, καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν. 'Α. . . . συκοφαντίαν ἐξ ὕψους λαλοῦντες.[15] Σ. καταμωκώμενοι ἐλάλουν ἐν πολλῇ συκοφαντίᾳ, τοῦ ὕψους κατελάλουν.[16]

9. שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ. *Ponunt in caelo os suum, et lingua eorum ambulat per terram.* Ο'. ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. ἔτασσον εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα

---

[3] Theodoret., Nobil. "Reg. unus ex Anonymo ad Sym. legit, παρ' ὀλίγον."—*Montef.* Alterum tuetur Syrus: ܣ. ܒܪܡ ܘܠܐ ܡܕܡ ܐܬܬܪܝܨܘ ܣܡܟܝܗܘܢ ܕܐܠܨܝܢ ܠܗ ܀ Cf. ad Psal. xxxvi. 31. [4] Theodoret., Nobil. In *Catena PP. GG.*, T. II, pp. 490, 499 Aquilae tribuitur, ὅτι οὐκ ἔστι δυσπάθεια. [5] Euseb., Theodoret., quorum hic αὐτῶν, ab Eusebio non lectum, supplet. Consentit Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܡܛܠ ܡܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. [6] Euseb., Nobil. "Colbert. et Reg. unus, στέαρ γὰρ ἦν τὰ πρ. αὐτῶν, minus recte."—*Montef.* Etiam Syrus στερεὰ agnoscit, Symmacho continuans: ܡܫܡܢܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܦܪܘܦܘܠܝܗܘܢ ܀ Symmachum imitatus est Hieron.: *Quod non recogitaverint de morte sua, et firma sunt vestibula eorum.* [7] Vat. [8] Euseb. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἐν ταλαιπωρίᾳ κ.τ.ἑ. (ܒܥܘܡܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܗܘܘ. ܐܦܠܐ ܥܡ ܒܢܝܢܫܐ ܡܬܢܓܦܝܢ ܗܘܘ.). [9] Nobil., Vat. [10] Euseb. affert: Σ. ὑπερηφανίαν κ.τ.ἑ. Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat: ܡܬܓܐܝܘܬܐ ܥܛܦܘ ܕܝܠܗܘܢ ܡܫܡܠܝܬܐ ܠܒܥܠܐ. ܕ ܒܝܬ ܓܙܐ ܡܢ ܥܘܠܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܀ [11] Euseb., Colb. unus. [12] Euseb. et "MSS.": Σ. προέπιπτον κ.τ.ἑ. Nobil. vero: Σ. προέπιπτον ἀπὸ λ. ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Prorsus aliter Origen. Opp. T. II, p. 763: ἐξίεσαν ἀπὸ λίπους οἱ ὀφθαλμοὶ, κατὰ Σύμμαχον (ubi ἐξίεσαν est mendum scribae usitatissimum pro ἐξῄεσαν, non pro ἐξίασιν, qui error est Schleusneri in *Opusc. Crit.* p. 232). Syrus noster, qui Symmachi versionem vv. 7, 8 uno tenore exscripsit, affert: ܣ. ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܡܫܡܢܘܬܐ ܥܝܢܝܗܘܢ.; ubi ܡܫܡܢܘܬܐ Graecum λιπαρότης, non λίπος (ܡܫܡܢܐ? Cf. Sym. ad Psal. lxiv. 12), et ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ, *evadebant* (ἐκδύνει Prov. xi. 8; ἀπέδρα Jud. ix. 21) προέπιπτον potius quam ἐξῄεσαν, referre videtur. Nihil moramur Euthymii dictum: ἐξελεύσεται, ἀντὶ τοῦ ἐξῆλθεν· οὕτω γὰρ ὁ Σύμ. εἶπεν. [13] Sic Montef., qui Eusebium auctorem falso appellat. [14] Euseb., Nobil. Syro-hex. ܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܗܠܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ ܒܠܒܐ. [15] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܥܠܘܒܘܬܐ ܡܢ ܪܘܡܐ ܡܡܠܠܝܢ ܀ [16] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܡܬܡܟܟܝܢ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ. ܒܥܠܘܒܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܡܢ ܪܘܡܐ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܀ Syrus ἐξ ὕψους, s. ἐκ τοῦ ὕψους legisse videtur, quod paene necessarium est.

αὐτῶν, ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν περιεπάτει ἐν τῇ γῇ.[17] Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[18]

10. וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ לָמוֹ. *Et aquae plenitudinis sorbentur ab iis.* Ο΄. *καὶ ἡμέραι πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς.* Σ. *καὶ διαδοχὴ πλήρης εὑρεθήσεται ἐν αὐτοῖς.*[19]

11. וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע־אֵל. *Et dicunt: Quomodo sciret Deus?* Ο΄. *καὶ εἶπαν· πῶς ἔγνω ὁ θεός;* Ἀ. *καὶ εἶπαν· πῶς ἔγνω ἰσχυρός;*[20] Σ. *οἱ δὲ ἔλεγον· πῶς ἔγνω ὁ θεός;*[21] Θ. *καὶ ἐροῦσι· πῶς ἔγνω ἰσχυρός;*[22]

וְיֵשׁ דֵּעָה בְעֶלְיוֹן. *Et esset scientia in Altissimo?* Ο΄. *καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψίστῳ;* Σ. (*καὶ*) *εἰ ἔστιν ἐπίγνωσις τῷ ὑψίστῳ;*[23]

13. אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לְבָבִי. *Profecto frustra mundavi cor meum.* Ο΄. ÷ *καὶ εἶπα* ◄ *ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου.* Ἀ. *πλὴν κενῶς ἐκαθάρισα τὴν καρδίαν μου.*[24] Σ. *ἴσως οὖν κἀγὼ μάτην ἐκάθαρα τὴν ψυχήν μου.*[25] Θ. *πλὴν εἰς κενὸν ἐδικαίωσα τὴν ψυχήν μου.*[26]

וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי. *Et lavi in innocentia manus meas.* Ο΄. *καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου.* Σ. *καὶ ἐνιπτόμην ἐν ἀναμαρτησίᾳ τὰς χεῖράς μου.*[27]

14. וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים. *Et tamen sum percussus omni die, et castigatio mea singulis matutinis* erat. Ο΄. *καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας.* Σ. *καὶ διετέλεσα μυκτηριζόμενος καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἐλεγχόμενος καθ' ἕκαστον ὄρθρον.*[28]

15. אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְמוֹ הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ בָגָדְתִּי. *Si dicerem: Loquar ita, en! generationem filiorum tuorum perfide desererem.* Ο΄. *εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσυνθέτηκα* (alia exempl. *ἠσυνθέτηκας*[29]). Ἀ. (fort. Σ.) Θ. *εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι τοιαῦτα, ἰδοὺ τὴν γενεὰν τῶν υἱῶν σου ἐγκατέλιπον.*[30]

16. וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל הוּא בְעֵינָי. *Et meditabar ut hoc intelligerem, labor erat in oculis meis.* Ο΄. *καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι τοῦτο, κόπος ἐστὶν ἐναντίον μου.* Ἀ. (fort. Σ.) Θ. *καὶ εἰ ἐλογιζόμην ἐπιγνῶναι, τοῦτο μόχθος ἐφαίνετό μοι.* Σ. (fort. Ἀ.) *καὶ ἐλογιζόμην γνῶναι τοῦτο . . .*[31]

17. עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם. *Donec ingressus sum sanctuaria Dei, animum adverti ad exitum eorum.* Ο΄. *ἕως εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ, συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα.* Σ. *ἕως εἰσέλθω εἰς τὰ ἁγιάσματα τοῦ θεοῦ, συνετισθῶ τὰ ἔσχατα αὐτῶν.*[32]

---

17 Euseb., qui περιπατήματα pro περιεπάτει legit. Quod nos edidimus, habent Agell., Vat. Etiam Syrus affert: Ἀ. Σ. περιεπάτει (ܡܗܠܟܐ ܗܘܬ) ἐν τῇ γῇ. 18 Vat. 19 Syro-hex. ܣ. ܘܝܘܒܠܐ ܡܠܝܐ ܢܫܬܟܚ ܒܗܘܢ ܀ Ad vocab. ܝܘܒܠܐ idem notat: ܐܝܟ ܕܢܣܒ ܐܢܫ ܝܪܬܘܬܐ ܐܘ ܫܘܠܛܢܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܕܡܘܗܝ ܀, h.c. "Quemadmodum quum quis accipit hereditatem vel dominationem ab antecessoribus suis." Quae explanatio ad Graecum διαδοχή optime quadrat. Porro in versione Philox. Act. vii. 45 pro διαδεξάμενοι interpres dedit ܡܢ ܡܩܒܠܘ ܒܝܘܒܠܐ. 20 Vat., Cod. 264. 21 Theodoret. Vat. pro ἔγνω, οἶδεν affert. 22 Vat., Cod. 264. 23 Theodoret., cujus codex unus ἐν τῷ ὑψίστῳ legit. 24 Vat. et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil.: Ἀ. ἐκαθάρισα. 25 Euseb. Nobil. affert: Σ. ἴσως οὖν. Θ. πλήν. Vat.: Σ. ἴσως οὖν ἐγὼ μ. ἐκ. τὴν καρδίαν μου. *Catena PP. GG.*, T. II, p. 503: Σ. ἴσως οὖν μ. ἐκάθηρα τὴν κ. μου. Tandem Syro-hex. ܣ. ܕܢܦܫܝ ܀. 26 Vat. 27 Euseb. 28 Idem. Syrus affert: ܣ. ܘܫܡܠܝܬ ܟܕ ܡܬܡܣܚܪ ܐܢܐ ܟܠܗ ܝܘܡܐ ܀ (ὅλην τὴν ἡμ.). Idem sine nom. interp. ܟܠ ܨܦܪ ܀. 29 Sic Ald., Theodoret., et codd. Alii vitiose ἠσυντέθηκας, vel ἢ συντέθηκας, ut Syro-hex., qui in textu habet ܗܘܝܬ ܣܝܡܬ, et in marg. ΣΥΝΤΕΘΗΚΑΣ. 30 Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܢ ܐܡܪܬ ܗܘܝܬ ܕܐܫܬܥܐ ܗܟܢܐ. ܗܐ ܠܫܪܒܬܐ ܕܒܢܝܟ ܫܒܩܬ ܀. 31 Syro-hex. iisdem continuat: ܘܡܬܚܫܒ ܗܘܝܬ ܠܡܕܥ ܗܕܐ. ܗܘ ܕܥܡܠܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܝ ܀. Haec cum Graecis Symmachi, quae apud Euseb. et Nobil. leguntur, accuratissime conspirant. Deinde idem affert: Σ. καὶ ἐλογιζόμην γνῶναι τοῦτο (ܘܡܬܚܫܒ ܗܘܝܬ ܠܡܕܥ ܗܕܐ). Itaque tantum non certum est, Aquilae et Symmachi nomina a Syro invicem permutata esse. 32 Euseb. Auctor apud *Catenam PP. GG.*, T. II, p. 505 ἕως οὗ et εἰς τὰ ἔσχ. αὐτῶν habet.

18, 19, 20. אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת: אֵיךְ הָיוּ לְשַׁמָּה כְרָגַע סָפוּ תַמּוּ מִן־בַּלָּהוֹת: כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ. *Profecto in lubricis* (locis) *ponis eos, praecipitas eos in ruinas. Quomodo facti sunt in desolationem subito! defecerunt, consumti sunt subita pernicie! Sicut somnium post evigilandum.* Οʹ. πλὴν διὰ τὰς δολιότητας ἔθου αὐτοῖς, κατέβαλες[33] αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν· ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου. Σ. ὄντως ἐν ὀλίσθῳ ἔταξας αὐτοὺς, κατέβαλες αὐτοὺς εἰς ἀφανισμούς. . . . ἐξαίφνης ἐξέλιπον, ἀνηλώθησαν ὡς οὐχ ὑπάρξαντες. ὡς ὄνειρον ἐξυπνίσαντι.[34]

21. כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן. *Nam exacerbatum est cor meum, et* in *renibus meis confossus sum.* Οʹ. ὅτι ηὐφράνθη (alia exempl. ἐξεκαύθη[35]) ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου ἠλλοιώθησαν. Ἀ. ὅτι ἐτυροῦτο καρδία μου, καὶ νεφροί μου παρωξύνοντο.[36] Σ. συνεστέλλετο δὲ ἡ καρδία μου, καὶ ἐντὸς τῶν νεφρῶν μου διελεγόμην ἀντιλέγων.[37]

22, 23. וַאֲנִי־בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ: וַאֲנִי תָּמִיד עִמָּךְ. *Et ego bardus, et non intelligebam;* (instar) *bestiarum fui tecum. Ego tamen semper tecum.* Οʹ. κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων· κτηνώδης ἐγενόμην παρὰ σοί. κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ σοῦ. Ἀ. κἀγὼ ἀσύνετος, καὶ οὐ γνώσομαι . . .[38] Σ. ἤμην δὲ ἀνεπιστήμων, καὶ μὴ εἰδώς· κτηνώδης διετέλεσα παρὰ σοί. καὶ συνήμην σοι διαπαντός.[39]

24. בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי. *Consilio tuo duces me, et postea* cum *gloria suscipies me.* Οʹ. ἐν τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με. Σ. τῇ συμβουλίᾳ σου ὡδήγησάς με, καὶ ὕστερον τιμῇ διεδέξατό με.[40]

25. מִי־לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ. *Quis mihi* est *in caelo? et sicut te non delector* (ulla re) *in terra.* Οʹ. τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς; Ἀ. τίς μοι ἐν τῷ οὐρανῷ; καὶ μετὰ σοῦ οὐκ ἐβουλήθην ἐν τῇ γῇ.[41] Σ. τίς μοι ἐστὶν ἐν τῷ οὐρανῷ; καὶ μετὰ σοῦ οὐκ ἠθέλησα ἐν τῇ γῇ.[42]

28. כָּל־מַלְאֲכוֹתֶיךָ. *Omnia opera tua.* Οʹ. πάσας τὰς αἰνέσεις σου ÷ ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς Σιών ↙.[43] Ἀ. πάσας τὰς ἀγγελίας σου.[44]

---

[33] Schol. apud Nobil. et Vat.: Ἐν τῷ τετρασελίδῳ, κατέλαβες, εἶχεν ἀντὶ τοῦ, κατέβαλες· ἀλλὰ μήποτε σφάλμα ἐστίν· οἱ γὰρ λοιποὶ, κατέβαλες, λέγουσιν. In versione Syro-hex. pro ܐܪܝܡܬ, *sustulisti*, corrigendum videtur ܐܪܡܝܬ, *dejecisti*, κατέβαλες. [34] Euseb., et Reg. unus apud Montef., qui ὄνειρος edidit. Idem V. D. non animadvertit, in versione Symmachi excidisse vocabula, πῶς ἐγένοντο εἰς ἀφανισμὸν, vel similia, propter homoeoteleuton, ut videtur. Syrus tantummodo affert: Σ. εἰς ἀφανισμούς (ܠܚܘܣܪ̈ܢܐ). [35] Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. ܐܬܚܡܡ. [36] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܡܬܚܡܛ ܗܘܐ ܠܒܝ. ܘܟܘܠܝ̈ܬܝ ܡܫܬܚܠܦ̈ܢ ܗܘܝ. Ad posterius vocab. varietas notatur: ܐ. ܢܘܪܐ ܕܡܬܬܢܢܐ, h.e. Ἀ. πῦρ καπνιζόμενον; quae diversam scripturam אֵשׁ תּוֹנֵן repraesentat. Etiam Hieron. vertit: *et lumbi mei velut ignis fumigans.* [37] Euseb. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܬܟܢܫ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܒܝ. ܘܠܓܘ ܡܢ ܟܘܠܝ̈ܬܝ ܡܬܟܢܫ ܗܘܝܬ ܟܕ ܡܬܚܪܝܢܐ ܐܢܐ. Ubi pro ܡܬܟܢܫ ܗܘܐ, *infirmabatur*, fortasse reponendum ܡܬܢܟܫ ܗܘܐ, *contrahebatur* (περιεστέλλετο Ezech. xxix. 5). Cf. Hex. ad Psal. ciii. 22. [38] Colb. στιχηρῶς scriptus. Cf. Hex. ad Prov. xxx. 2. Parsonsii Cod. 13 in marg. habet: καὶ ἐγὼ ἀσύνετος, καὶ οὐ γνωμαι (sic). [39] Euseb., qui κτηνωδῶς legit. Theodoret., Nobil.: Σ. ἤμην δὲ ἀνεπιστήμων, καὶ μὴ εἰδώς. Syro-hex. Symmacho continuant: ܐܝܬܝ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܠܐ ܡܣܬܟܠܢܐ ܘܠܐ ܝܕܥ. ܣ. ܒܥܝܪܐ (κτηνώδης) ܗܘܝܬ ܓܡܪܬ ܠܘܬܟ. ܘܐܝܬܝ ܗܘܝܬ ܥܡܟ (διετέλεσα Jerem. xx. 18). [40] Euseb. Copula accessit ex Syro-hex. ܣ. ܘܒܐܝܩܪܐ ܐܚܪܢܐ ܡܩܒܠܬܢܝ. [41] Nobil. [42] Reg. unus. Syro-hex. affert: Σ. καὶ μετὰ σοῦ κ.τ.έ. (ܘܥܡܟ ܠܐ ܨܒܝܬ ܒܐܪܥܐ). [43] Euseb.: Μὴ κείμενον δὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, μηδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, τὸ, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θ. Σιών, παρὰ μόνοις δὲ τοῖς Οʹ φερόμενον, ὠβέλισται διὰ τὸ καὶ περιττὸν εἶναι. [44] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 45: "*Ut annuntiem omnes praedicationes tuas.* Pro quo vos in Graeco legisse dixistis, τὰς αἰνέσεις σου, id est, *laudes tuas.* Et sciendum quod in Hebraeo MALOCHOCHAH (MALOCHOTHACH) scriptum habet, quod Aq. ἀγγελίας σου, id est, *nuntios tuos;* LXX, τὰς ἐπαγγελίας σου, id est, *praedicationes tuas*, vel *promissa*,

PSALM. LXXIII (Hebr. lxxiv).

1. מַשְׂכִּיל לְאָסָף. (Carmen) *didacticum* τῷ *Asaph.* Οʹ. συνέσεως τῷ Ἀσάφ. Ἀ. ἐπιστημοσύνης τοῦ Ἀσάφ.[1]

לָמָה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח. *Quare, Deus, rejecisti* (nos) *in perpetuum?* Οʹ. ἱνατί ἀπώσω, ὁ θεὸς, εἰς τέλος; Ἀ. εἰς τί, θεὲ, ἀπώσω εἰς νῖκος;[2] Σ. ἱνατί, ὁ θεὸς, ἀπεβάλου ...[3] Θ. ἱνατί ... ἀπώσω εἰς τέλος;[4]

יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ. *Fumat ira tua contra gregem pascui tui?* Οʹ. ὠργίσθη ὁ θυμός σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου; Ἀ. Σ. καπνίζεται (s. καπνισθήσεται) ὁ θυμός σου ἐν ποιμνίοις ...[5]

2. גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ. *Redemisti virgam hereditatis tuae.* Οʹ. Ἀ. ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου.[6] Σ. ἐλυτρώσω σκῆπτρον κληρουχίας σου.[7] Εʹ. σαβάτ. φυλήν.[8]

הַר־צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ. *Montis Sionis hujus in quo habitasti.* Οʹ. ὄρος Σιὼν τοῦτο ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ. Σ. καὶ ἤγαγες εἰς τὸ Σιὼν ὄρος τὸ ἅγιόν σου τοῦτο.[9]

3. הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשֻּׁאוֹת נֶצַח. *Attolle gressus tuos ad vastationes continuas.* Οʹ. ἔπαρον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος. Σ. τὸ ὕψωμα τῶν ποδῶν σου ἠφανίσθη εἰς νῖκος.[10]

3. בַּקֹּדֶשׁ. *In sancto.* Οʹ. ἐν τοῖς ἁγίοις σου. Ἀ. ἐν ἡγιασμένῳ. Σ. Θ. ἐν τῷ ἁγίῳ.[11] Εʹ. ἐν τῷ ἁγίῳ ὡς ἐν Ἱερουσαλήμ.[12]

4. שָׁאֲגוּ צֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ. *Rugierunt adversarii tui in medio* (loci) *conventus tui.* Οʹ. καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Ἀ. ἐβρυχήσαντο οἱ πολέμιοί σου ἐν μέσῳ τῆς συνταγῆς σου.[13] Σ. ἐμυκήσαντο οἱ ἐνδεσμοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς συναγωγῆς σου.[14]

4, 5. שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת: יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמָעְלָה. *Posuerunt signa sua in signa: videbatur quasi qui tollit sursum* (secures). Οʹ. ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν εἴσοδον ὑπεράνω. Ἀ. ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα· ἐγνώσθη ὡς εἴσοδος εἰς ἄνω.[15] Σ. ἔθηκαν τὰ σημεῖα αὐτῶν ἐπισήμως γνώριμα κατὰ τὴν εἴσοδον ἐπάνω.[16] Θ. ἔθηκαν τὰ σημεῖα σημεῖα, καὶ γνωσθήτω ὡς εἴσοδος ὑπεράνω.[17]

5, 6. בִּסְבָךְ־עֵץ קַרְדֻּמּוֹת: וְעַתָּ פִּתּוּחֶיהָ יָּחַד בְּכַשִּׁיל וְכֵילַפּוֹת יַהֲלֹמוּן. *In densis arborum*

---

interpretati sunt: licet et *laus*, et *praedicatio* unum utrumque significat." Hodie quidem in universis τῶν Οʹ exemplaribus habetur πάσας τὰς αἰνέσεις σου. Solus Grabius τὰ ἀπαγγέλματά σου edidit, Agellii, ut videtur, auctoritate fretus, qui diserte affirmat, *in Vaticano probatissimo cod. legi* ἀπαγγέλματα.

PSALM. LXXIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܝܕܥܬܐ ܕܐܣܦ܀ Cf. ad Psal. lxxvii. 1. Pro ἐπιστήμων Syrus noster ܡܝܕܥܢܐ posuit in titulis Psal. xxxi, xliv, etc. juxta versionem Aquilae. [2] Vat. Montef. post Nobil. edidit: Ἀ. τί, θεὲ, κ.τ.ἑ. In *Catena PP.GG.*, T. II, p. 522 male affertur: Ἀ. εἰς τί, ὁ θεὸς, ἀπεβάλου εἰς νῖκος; [3] Vat. Cf. ad Psal. xliii. 10. [4] Vat. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܬܢܢ ܚܡܬܟ ܒܡܪܥܝܬܐ܀ [6] Sic Vat. Nobil. affert: Ἀ. ῥάβδον κλ. σου. Euseb. vero: Ἀ. σκῆπτρον κληρονομίας. Montef. ex Corderio dubitanter edidit: Ἀ. μνήσθητι τῆς σ. σου, ἣν ἐλυτρώσω ἀπ' ἀρχῆς, ἐκτήσω σκ. κλ. σου. [7] Nobil., Vat. Euseb. affert: Σ. σκ. κληρουχίας σου. [8] Nobil., Vat. [9] Nobil. "Si autem sincera sit lectio, paraphrasten egit Sym."—*Montef.* [10] Euseb. Accurate Syrus: ܣ. ܪܘܡܐ ܕܪܓܠܝܟ ܐܬܚܒܠ ܠܙܟܘܬܐ܀ Symmachum imitatus est Hieron.: *Sublimitas pedum tuorum dissipata est usque ad finem.* [11] Vat. Nobil. affert: Ἀ. ἐν ἡγιασμένῳ. Theodoret.: Ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ οἱ λοιποὶ, ἐν τῷ ἁγίῳ σου. [12] Cod. 264. [13] Euseb. Montef. post Corderium Aquilae et Symmacho lectionem tribuit. Idem pro συνταγῆς, quae Eusebii est lectio, perperam συναγωγῆς edidit. Cf. ad Psal. lxxiv. 3. [14] Syro-hex. ܣ. ܓܥܘ ܗܢܘܢ ܕܐܣܪܝܢ ܠܟ ܒܓܘ ܟܢܘܫܬܐ ܕܝܠܟ܀ (Syr. ܓܥܐ reperitur in Hex. ad Psal. ciii. 21. Jerem. ii. 15, ubi Graecum non fertur. In Apoc. x. 3 ponitur pro μυκᾶσθαι, quo vocab. usus est Sym. Job. vi. 5.) [15] Vat. Nobil. affert: Ἀ. ἐγνώσθη — ἄνω. [16] Euseb., Vat. Pro γνώριμα Nobil. γνώρισμα habet, invito Hieron., qui vertit: *manifesta in introitu desuper.* Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 234. Syro-hex. ܣ. ܣܡܘ ܐܬܘܬܗܘܢ ܠܡܫܘܕܥܘ ܝܕܝܥܐ (γνώριμα) ܒܡܥܠܬܐ ܡܢ ܠܥܠ. [17] Vat., ut ex Martianaeo edidit Montef. Nobil.: Θ. καὶ γνωσθήτω — ὑπεράνω.

secures. Et nunc sculpturas ejus pariter ascia et malleis contundunt. Ο΄. ὡς ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν. Σ. ἐν ἀρμένοις ξυλίνοις ἀξίναις. νῦν δὲ καὶ τὰς πύλας αὐτῆς ὁμοῦ ἐν μοχλοῖς καὶ δικράνοις κατέρριψαν.[18]

7. שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ. *Miserunt in ignem sanctuarium tuum.* Ο΄. ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου. Ἀ. ἐξαπέστειλαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν (s. ἁγίασμά) σου.[19]

8. אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָם יָחַד. *Dixerunt in corde suo: Saeviamus in eos pariter.* Ο΄. εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· ἡ συγγένεια αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ὑπέλαβον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὁμοῦ.[20]

שָׂרְפוּ כָל־מוֹעֲדֵי־אֵל בָּאָרֶץ. *Combusserunt omnia loca sacra Dei in terra.* Ο΄. δεῦτε, καταπαύσωμεν (πάσας) τὰς ἑορτὰς κυρίου ἀπὸ τῆς γῆς. Ἀ. ἐνέπρησαν πάσας τὰς συναγωγὰς ἰσχυροῦ ἐπὶ τῆς γῆς.[21] Σ. ἐνεπύρισαν (s. ἐνέπρησαν) πάσας τὰς συνταγὰς τοῦ θεοῦ ἐν τῇ γῇ (s. εἰς τὴν γῆν).[22] Θ. ἐνεπύρισαν (s. ἐμπυρίσωμεν) πάντας καιροὺς ἰσχυροῦ ἐν τῇ γῇ.[23] Ε΄. κατέκαυσαν. Σ. κατακαύσωμεν.[24]

9. אוֹתֹתֵינוּ. *Signa nostra.* Ο΄. τὰ σημεῖα ἡμῶν (alia exempl. αὐτῶν[25]). Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. τὰ σημεῖα ἡμῶν.[26]

9. וְלֹא־אִתָּנוּ יֹדֵעַ עַד־מָה. *Nec est apud nos qui sciat quousque.* Ο΄. καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι. Σ. οὐδὲ ἐν ἡμῖν γινώσκων ἕως τίνος;[27]

10. יְנָאֵץ. *Spernet.* Ο΄. παροξυνεῖ. Σ. προπηλακίσει.[28]

לָנֶצַח. *In perpetuum.* Ο΄. εἰς τέλος. Ἀ. Σ. εἰς νῖκος.[29]

11. מִקֶּרֶב חֵיקְךָ כַלֵּה. *E medio sinus tui consume.* Ο΄. ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος. Σ. Ε΄. ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου συντέλεσον αὐτούς.[30]

13. אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם. *Tu fidisti fortitudine tua mare.* Ο΄. σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν. Σ. σὺ διεσκέδασας τῇ ἰσχύϊ σου τὴν θάλασσαν. Θ. σὺ διέστησας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν.[31]

שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם. *Fregisti capita monstrorum marinorum in aquis.* Ο΄. σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Ἀ. συνέτριψας κεφαλὰς κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων.[32]

14. אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן. *Tu confregisti capita Leviathan.* Ο΄. σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς

---

18 Euseb. Montef. ex eodem edidit, ἀξίναις τῶνδε, καὶ τὰς πύλας αὐτῶν (oscitanter pro αὐτῆς). "Loco τὴν δὲ [immo τῶνδε] conjicio legendum esse νῦν δέ."—*Schleusner.* Accedit Syro-hex., qui Symmacho continuat: [Syriac] ; deinde affert: [Syriac] (νῦν δέ) [Syriac]. Nobil., Vat.: Σ. ἐν ἀρμένοις (sic) ξυλίνοις. 19 Syro-hex. [Syriac]. 20 Idem: [Syriac]. Cf. ad Psal. xiii. 1. 21 Nobil. Eadem habet Vat., excepto ἀπὸ pro ἐπί. Mendose Cod. 264: Ἀ. ἐνέπρισαν (sic) πάσας ἰσχυρὰς ἀπὸ τῆς γῆς. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 46: "In Hebraeo scriptum est, SARPHU CHOL MOEDAU EL BAARES, quod Aq. et Sym. verterunt, ἐνεπύρισαν [Erasmus et Victor. ἐνέπρησαν] πάσας τὰς συναγωγὰς [iidem ἑορτὰς] τοῦ θεοῦ, id est, *incenderunt omnes solemnitates Dei in terra.*" 22 Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac] (συνταγὰς) [Syriac]. Cf. ad Psal. lxxiv. 3. Vat. et Cod. 264: Σ. (Ε΄. pro Σ. Cod. 264) ἐνέπρησαν πάσας τὰς συναγωγὰς τοῦ θεοῦ εἰς γῆν. 23 Nobil., Vat. Hieron. ibid.: "Theodotion quoque ἐμπυρίσωμεν [alii ἐνεπυρίσαμεν, unus ἐνεπύρισαν] vertit, id est, *succendamus.*" 24 Hieron., Nobil., Vat. 25 Sic Ald., Syro-hex., et codd. 26 Nobil. Coislin. unus Vtam ed. addit. 27 Syro-hex. [Syriac] (ἕως τινός) [Syriac]. 28 Nobil. Reg. unus προπηλακίζει. 29 Syro-hex. [Syriac]. 30 Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. lviii. 14. 31 Euseb. Syro-hex. affert: Σ. σὺ διεσκέδασας ([Syriac]). 32 Montef. ex "Euseb. et MSS." affert: Ἀ. συνέτριψας τὰς κ. τῶν δρακόντων ἐπὶ τῶν ὑδ. Σ. συνέτριψας τὰς κ. τῶν κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδ. Eusebius in Comment. ad loc. prorsus silet. Nobil. affert: Σ. κητῶν. Vat.: Σ. σὺ συνέτριψας κεφαλὰς κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδ. Sed praeter absentiam articulorum κῆτος pro תַּנִּין Aquilam magis quam Sym. interpretem refert. Vid. Hex. ad Jesai. xxvii. 1. li. 9. Quin et Syrus affert: Ἀ. κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ([Syriac]).

τοῦ δράκοντος. Ἀ. σὺ συνέθλασας κεφαλὰς Λευιαθάν.[33]

14. לְעָם לְצִיִּים. *Populo deserticolis.* Ο΄. λαοῖς τοῖς Αἰθίοψιν. Ἀ. λαῷ τοῖς ἐξελευσομένοις. Θ. (λαῷ) τῷ ἐσχάτῳ. Ε΄. (λαῷ) τῷ ἐξεληλυθότι.[34]

15. מַעְיָן וָנָחַל. *Fontem et torrentem.* Ο΄. πηγὰς καὶ χειμάρρους. Ἀ. Σ. Θ. πηγὴν καὶ χείμαρρον.[35] Ο΄. Ε΄. πηγήν . . .[36]

אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת אֵיתָן. *Tu exsiccasti fluvios perennitatis.* Ο΄. ※ σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς Ἠθάμ ◄. Ἀ. . . ποταμοὺς στερεούς.[37] Σ. σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς ἀρχαίους.[38]

16. אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ. *Tu parasti lumen et solem.* Ο΄. σὺ κατηρτίσω ἥλιον καὶ σελήνην (alia exempl. φαῦσιν καὶ ἥλιον[39]). Ἀ. σὺ ἡτοίμασας φωστῆρα καὶ ἥλιον. Σ. σὺ διέταξας φωστῆρα καὶ ἥλιον. Θ. σὺ ἡτοίμασας φῶς καὶ ἥλιον. Ε΄. σὺ κατηρτίσω φῶτα καὶ ἥλιον. Ϛ΄. σὺ κατηρτίσω σελήνην καὶ ἥλιον.[40]

17. הִצַּבְתָּ. *Constituisti.* Ο΄. ἐποίησας. Ἀ. Θ. ἐστήλωσας. Σ. ἔστησας.[41]

קַיִץ וָחֹרֶף. *Aestatem et hiemem.* Ο΄. θέρος καὶ ἔαρ. Ἀ. Σ. θέρος καὶ ψῦχος. Ε΄. τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα.[42]

18. זְכָר־זֹאת. *Memento hujus.* Ο΄. μνήσθητι ταύτης [τῆς κτίσεώς σου]. Σ. . . ταῦτα. Ε΄. μνήσθητι τούτων (s. ταῦτα).[43]

19. נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ. *Animam turturis tui.* Ο΄. ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι. Σ. (ψυχὴν) ἣν ἐδίδαξας τὸν νόμον.[44]

חַיַּת עֲנִיֶּיךָ אַל־תִּשְׁכַּח. *Vitae miserorum tuorum ne obliviscaris.* Ο΄. τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ. Σ. τῆς ζωῆς ἣν ἐκάκωσας μὴ ἐπιλάθῃ.[45]

20. כִּי־מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ נְאוֹת חָמָס. *Nam plena sunt tenebricosa terrae habitaculis violentiae.* Ο΄. ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ ἐσκοτωμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν. Ἀ. ὅτι ἐπλήσθησαν ἐσκοτισμένα γῆς ὡραιοτήτων ἀδικίας. Σ. ὅτι ἐπλήσθησαν τοῦ σκοτασμοῦ τῆς γῆς αἱ δίαιται (s. κατοικήσεις) ἐν αἷς ἀδικεῖ.[46]

22. קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־נָבָל כָּל־הַיּוֹם. *Surge, Deus, litiga litem tuam; memento probri tui ab insipiente quotidie.* Ο΄. ἀνάστα, ὁ θεὸς, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τῶν ὀνειδισμῶν σου τῶν ὑπὸ

---

[33] Sic Symmacho (Aquilae) continuat Vat. Nobil. affert: Schol. Λευιαθάν. Syro-hex. autem: ܐ. ܪܫܝ̈ ܕܬܢܝܢܐ ܀ [34] Syro-hex. ܐ. ܠܥܡܐ ܠܗܢܘܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܕܢܦܩܘܢ ܀ Euseb. affert: Ἀ. τοῖς ἐξελευσομένοις. Θ. τῷ ἐσχάτῳ. Ε΄. τῷ ἐξεληλυθότι. [35] Drusius. Euthym.: Πληθυντικῶς δὲ ἄμφω, κατὰ συνήθειαν τῆς Ἑβραΐδος διαλέκτου· ὁ γὰρ Σ. καὶ Ἀ. ἑνικῶς ἐξέδωκαν. [36] Nobil., Vat.: Οἱ Ο΄. ἡ Ε΄. πηγήν. Syro-hex. in textu habet πηγὴν καὶ χειμάρρους; in marg. autem: πηγάς. [37] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. στερρούς (sic). Syro-hex. ܐ. ܥܫܝܢܐ ܀ [38] Theodoret. Euseb., Nobil.: Σ. ἀρχαίους. Syro-hex. ܣ. ܥܬܝܩܐ ܀ Theodotionis versio videtur esse ea quae hodie in Ed. Rom. legitur, sed, teste Maio, a Vaticano archetypo abest; quamque asterisco notant Psalt. Gall., et Syro-hex. juxta Cod. B. [39] Sic Comp., Ald., Theodoret. et codd. Syro-hex. ܢܘܗܪܐ ܘܫܡܫܐ. Psalt. Gall.: *auroram et solem.* [40] Sic Vat., plenius quam Hexapla edita. Nobil. affert: Ϛ΄. σελήνην καὶ ἥλιον. Ἀ. φωστῆρα καὶ ἥλιον. Θ. φῶς καὶ ἥλιον. Euseb.: Ἀ. σὺ ἡτοίμασας κ.τ.ἑ. Syro-hex.: Ἀ. σὺ διέταξας (ܛܟܣܬ) φωστῆρας (ܢܗܝܪܐ) καὶ ἥλιον; quae Symmachi est versio. Montef. Vtae ed. tribuit lectionem quam VItae esse affirmant Nobil., Vat. [41] Theodoret., Nobil. [42] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܝܛܐ ܘܩܘܪܫܐ ܀ ܗ. ܠܩܝܛܐ ܘܠܣܬܘܐ. [43] Euseb.: ἀντὶ δὲ τοῦ, ταύτης, ταῦτα ὁ Σ. ἡρμήνευσεν. Syro-hex. Vtae ed. continuat: ܐܬܕܟܪ ܗܠܝܢ ܀ [44] Syro-hex. ܣ. ܕܐܠܦܬ ܢܡܘܣܐ ܀ Hieron. vertit: *animam eruditam lege tua.* [45] Syro-hex. ܣ. ܠܚܝܐ ܕܐܒܐܫܬ ܠܐ ܬܛܥܐ ܀ [46] Syro-hex. affert: ܐ. ܕܐܬܡܠܝܘ ܚܫܘܟܐ ܕܐܪܥܐ ܫܘܦܪܐ ܕܥܘܠܐ (ἀνομιῶν) ܀ ܣ. ܕܐܬܡܠܝܘ (σκοτασμοῦ. Cf. ad Psal. lxxxvii. 19) ܕܐܬܚܫܟܘ ܕܐܪܥܐ ܡܥܡܪ̈ܐ ܕܡܥܘܠ ܒܗܘܢ ܀ Montef. post Nobil. tantummodo affert: Σ. ὅτι ἐπλήσθησαν ἐσκοτισμένα γῆς (non τῆς γῆς, ut Montef.) ὡραιοτήτων ἀδικίας. Ex hac versione, quae ad Aquilam proculdubio pertinet, ἀδικίας pro ἀνομιῶν, quae Syri lectio est, assumsimus. (Pro נָוֶה, in plur. נְאוֹת, Aq. interpretatus est ὡραιότης Job. v. 24. Psal. xxii. 2. lxvii. 3. Prov. xxiv. 15; Sym. vero aut δίαιτα, ut in duobus posterioribus locis, aut κατοίκησις, ut Jerem. x. 25. l. 19.)

ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. στῆθι, ὁ θεὸς, προμάχησον τῆς μάχης σου, καὶ μνημόνευσον τοῦ ὀνείδους σου παρὰ ἄφρονος τοῦ διὰ πάσης ἡμέρας.[47]

23. אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ עֹלֶה תָמִיד. *Ne obliviscaris vocis hostium tuorum; strepitus insurgentium contra te ascendit jugiter.* Ο΄. μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν σου (Ἀ. τῶν ἐνδεσμούντων σε.[48] S΄. τῶν ἐχθρῶν σου[49]). ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούντων σε ἀναβαίη (Ἀ. ἀνέβη. Θ. ἀναβήτω[50]) διαπαντὸς πρὸς σέ. Σ. μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν πολεμίων σου, ἤχου τῶν ἀνθεστηκότων σοι μέχρι σου ἀναβαίνοντος ἀδιαλείπτως.[51]

PSALM. LXXIV (Hebr. lxxv).

1. לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר. *Praecentori, Ne perdas, canticum τῷ Asaph carmen.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Ἀσάφ. Σ. ἐπινίκιος περὶ ἀφθαρσίας ψαλμὸς τοῦ Ἀσάφ.[1]

2. וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ. *Et propinquum est nomen tuum; enarrant* (homines) *mirifica tua.* Ο΄. καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου· διηγήσομαι [πάντα] τὰ θαυμάσιά σου.[2] Σ. ὅτι ἐγγὺς τὸ ὄνομά σου τοῦ ἐξηγεῖσθαι αὐτὸ ἕνεκα (s. περὶ) τῶν τεραστίων σου.[3]

3. כִּי אֶקַּח מוֹעֵד. *Cum accepero tempus constitutum.* Ο΄. ὅταν λάβω καιρόν. Ἀ. ὅταν λάβω συνταγήν. Σ. ὅταν λάβω τὴν συναγωγήν.[4]

אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט. *Ego recta judicabo.* Ο΄. ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ. Σ. ἐγὼ τοὺς εὐθεῖς κρινῶ.[5]

4. נְמֹגִים־אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ. *Diffluunt* (metu) *terra et omnes incolae ejus.* Ο΄. ἐτάκη ἡ γῆ, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. Σ. συσταθήσεται ἡ γῆ σὺν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν.[6]

אָנֹכִי תִכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶּלָה. *Ego ad libellam disposui columnas ejus. Selah.* Ο΄. ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς. διάψαλμα (Ἑβρ. ἀμουδᾶ σέλ). Ἀ. ἐγὼ ἐσταθμισάμην τοὺς στύλους αὐτῆς ἀεί. Σ. ἐγὼ ἥδρασα τοὺς στύλους αὐτῆς. διάψαλμα. Θ... διάψαλμα. Ε΄. ἐγώ εἰμι ὃς ἡτοίμασα τοὺς στύλους αὐτῆς ἀεί. S΄. ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς διαπαντός.[7]

5. אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים אַל־

---

[47] Euseb. Syrus affert: Σ. προμάχησον τῆς μάχης σου (ܐܬܟܬܫ ܩܪܒܐ ܕܝܠܟ). [48] Syro-hex. ./ ܕܐܣܪܝܢ ܠܟ ❖. Cf. Hex. ad Psal. vi. 8. vii. 5. etc. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 46: "*Inimicorum tuorum;* pro quo in Graeco τῶν ἱκετῶν σου, id est, *deprecantium te,* scriptum dicitis. In Hebraeo autem SORARACH legitur, quod Aquila, *hostium tuorum,* Symmachus, *bellantium contra te,* LXX et Sexta ed., *inimicorum tuorum,* interpretati sunt." Hieronymi, ut videtur, solius auctoritate, Montef. post Martianaeum lectionem recepit: Ἀ. μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἐχθρῶν σου. [49] Hieron. [50] Agellius. [51] Euseb. Pro ἤγουν ex marg. Eusebii ἤχου recepimus. Deinde ante nos edebatur, μέχρις οὗ ἀναβαίνοντος, nulla syntaxi, pro quo μέχρις οὗ ἀναβαίνωνται imperite conjecit Montef. Syro-hex. affert: Σ. τῶν πολεμίων σου (ܕܩܪܒܬܢܝܟ).

PSALM. LXXIV. [1] Euseb., Theodoret. "Theodoret., Agellius et Reg. unus, τῷ Ἀσάφ."—*Montef.* Syrus affert: ܣ. ܕܙܟܘܬܐ ܥܠ ܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ❖. [2] Vox πάντα abest a Syro-hex., Psalt. Gall., et Codd. 210, 282. [3] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܫܡܟ ܠܡܫܬܥܝܘ ܥܠ ܬܕܡܪܬܟ ❖.

[4] Syro-hex. ܣ. ܐܡܬܝ ܕܐܣܒ † ܟܢܘܫܬܐ. subjungens: ❖ ܠܟܢܘܫܐ ./ † Euseb. affert: Ἀ. ὅταν λάβω συνταγάς. Σ. ὅταν λάβω τὴν συναγωγήν. Nobil., et Graecus anonymus ab Agellio laudatus: Ἀ. συνταγάς. Σ. συνταγήν. Denique Theodoret. et Cod. 268: Ἀ. Σ. ὅταν λάβω συναγωγήν. Similis est confusio in Hex. ad Psal. lxxiii. 3, 8. [5] Syro-hex. Symmacho continuat: ❖ ܐܢܐ ܠܬܪܝܨܐ ܐܕܘܢ. Bugatus vertit, *ego recta judicabo,* contra linguam. [6] Euseb., et Reg. unus ex Theodoro. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.: "Montef. male reddidit, *constabilietur terra;* potius, *concitabitur, una insurget*... Aliquando opinabar, συσταλήσεται legendum esse." Si sincerum est συσταθήσεται, nihil nisi *coagmentabitur, firmiter constituetur,* significare potest; qui sensus, etsi Hebraeo fere contrarius, cum iis quae sequuntur apte cohaeret. Non male tamen haberet συσταλήσεται, *metu se contrahet.* Cf. ad Psal. lxxii. 21. [7] Symmachi versio Eusebio debetur; ceteras exhibet Origen. Opp. T. II, p. 515. Ad vocab. διάψαλμα Syro-hex. affert: Ἀ. *cantilena* (ܙܡܝܪܬܐ). S΄. διαπαντός (ܡܢ ܟܠܙܒܢ).

אַל־תָּרִימוּ קָרֶן. *Dixi insolentibus: Ne gloriemini; et impiis: Ne exaltetis cornu.* Ο΄. εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖν· καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι, μὴ ὑψοῦτε κέρας. Σ. εἶπα τοῖς στασιάζουσι, μὴ στασιάζετε· καὶ τοῖς παρανόμοις, μὴ ἐπαίρετε κέρας.[8]

6. אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק. *Ne exaltetis in excelsum cornu vestrum,* (ne) *loquamini cum collo* (erecto) *protervum.* Ο΄. μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. Ἀ. Ε΄. . . . λαλοῦντες ἐν τραχήλῳ παλαιῷ.[9] Σ. μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, λαλοῦντες τραχήλῳ ἀνομίαν.[10]

7. כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים. *Quia non ab oriente, neque ab occidente, neque a deserto montium.* Ο΄. ὅτι οὔτε ἀπὸ ἐξόδων (Ε΄. ἀπ' ἐξόδου[11]), οὔτε ἀπὸ δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων. Σ. οὐ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῆς, οὐδὲ ἀπὸ δύσεως, οὐδὲ ἀπὸ ἐρήμου ὀρέων.[12]

8. כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. *Quia Deus* est *judex; hunc deprimit, et illum elevat.* Ο΄. ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστι· τοῦτον ταπεινοῖ, καὶ τοῦτον ὑψοῖ. Σ. ἀλλ' ὁ θεὸς κριτὴς τοῦτον μὲν ταπεινοῖ, τοῦτον δὲ ὑψοῖ.[13]

9. כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָֹה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וַיַּגֵּר מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ. *Nam calix* est *in manu Jovae, et vinum rubet; plenus* est *mistione, et effundit ex hoc: profecto faeces ejus exsugent* et *bibent omnes impii terrae.* Ο΄. ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου, οἴνου ἀκράτου (Ἀ. αὐστηροῦ[14]) πλῆρες κεράσματος· καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου ÷ εἰς τοῦτο ↲, πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς. Σ. ποτήριον γὰρ ἐν χειρὶ κυρίου, καὶ οἶνος ἄκρατος πληρῶν ἐκχυθεὶς, ὥστε ἕλκειν ἀπ' αὐτοῦ· πλὴν τὰς τρυγίας αὐτοῦ ἐκστραγγιοῦσι πίνοντες οἱ φαῦλοι τῆς γῆς.[15] Ε΄. πλήρης εὐρυχωρίας.[16]

10. אַגִּיד. *Annunciabo.* Ο΄. ἀγαλλιάσομαι. Ε΄. ἀπαγγελῶ.[17]

11. אֲגַדֵּעַ. *Succidam.* Ο΄. Θ. συγκλάσω. Ἀ. περικόψω. Σ. μετακλάσω.[18]

קַרְנוֹת צַדִּיק. *Cornua justi.* Ο΄. τὰ κέρατα τοῦ δικαίου. Ἀ. Σ. κέρατα δικαίου. Θ. κέρας δικαίων.[19]

PSALM. LXXV (Hebr. lxxvi).

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר. *Praecentori in Neginoth canticum* τῷ *Asaph carmen.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Ἀσὰφ, ᾠδὴ ÷ πρὸς τὸν Ἀσσύριον ↲. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς μελῴδημα τοῦ Ἀσὰφ ᾠδῆς.[1] Τὸ, πρὸς τὸν Ἀσσύριον, οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς, οὔτε ἐν τῷ

---

[8] Euseb. [9] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܒ ܡܡܠܠܝܢ ܐܠܗܘܢ ܒܨܘܪܐ ܥܬܝܩܐ. Hieron.: *loquentes in cervice veteri.* Vat. affert: Ε΄. μηδὲ λάβητε (sic). [10] Euseb. [11] Codex unus apud Montef., qui praeterea ex Colb. στιχηρῶς scripto affert: Ε΄. ἀνατολῶν ἔρημα, ὄρη τε νότια καὶ βόρεια τμήματα; notans: "Haec lectio nescio quid peregrini habet; eam tamen repraesentare visum est." Est revera Theodoreti enarratio mire depravata, quae in editis sic habet: Ἐξόδους τὰς ἀνατολικὰς εἴρηκεν· οὕτω δὲ καὶ ἡ πέμπτη ἔκδοσις· ἔρημα δὲ ὄρη, τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια τμήματα· ταῦτα γὰρ δι' ἄκραν ψυχρότητα καὶ θερμότητα, ἀοίκητα μεμένηκε παντελῶς. [12] Euseb. Syrus affert: Σ. ἄρα οὐ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῆς (ܐܦ ܠܐ ܓܝܪ ܡܢ ܡܕܢܚܐ). [13] Euseb. Syro-hex.: Σ. ἀλλ' ὁ θεός. [14] Syro-hex. ܐ. ܩܫܝܐ. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 14. [15] Euseb. Nobil. affert: Σ. ὥστε ἕλκειν ἀπ' αὐτοῦ. Idem: Σ. πλὴν τὰς τρυγίας——τῆς γῆς. Paulo aliter Syro-hex. ܣ. ܘܚܡܪܐ ܠܐ ܡܙܝܓܐ ܕ ܡܠܝܢ ܡܬܐܫܕ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܓܕܘܢ ܡܢܗ. ܒܪܡ ܠܫܡܪ̈ܘܗܝ ܢܡܨܘܢ ܟܕ ܫܬܝܢ ܟܠܗܘܢ ܥܘܠ̈ܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ; h. e. Σ. καὶ οἶνος ἄκρατος . . ἐκχυθεὶς, ὥστε —— πίνοντες οἱ παράνομοι. (Junximus ܡܬܐܫܕ ܕ, ἐκχυθεὶς, non, ut Bugatus, ܡܠܝܢ ܕ, *replentes.* Illud autem ܡܠܝܢ quomodo Graece efferendum ignoramus; nisi forte legendum ܡܠܝ̈ܢ, *plenorum*, ut Syrus πληρῶν non ad πληρόω, sed ad πλήρης referendum putaverit.) [16] Colb. στιχηρῶς scriptus. Lectio suspecta. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Nobil., Vat. Iidem: Οἱ Ο΄. τὰ κέρατα τῶν δικαίων.

PSALM. LXXV. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܒܡܙܡܘܪ̈ܐ. ܡܫܡܥܢܘܬܐ ܕܐܣܦ ܕܬܫܒܘܚܬܐ. Cf. ad Psal. iv. 1.

βιβλίῳ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, οὔτε ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ.[2]

3. בְשָׁלֵם. *In Salem.* Ο΄. ἐν εἰρήνῃ. Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις καὶ οἱ λοιποί· ἐν Σαλήμ.[3]

4. שָׁמָּה שִׁבַּר רִשְׁפֵי־קָשֶׁת. *Ibi confregit fulmina* (sagittas) *arcus.* Ο΄. ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων. Σ. ἐκεῖ συντρίψει τοὺς οἰωνούς, τὰ τοξεύματα.[4]

מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה סֶלָה. *Scutum et gladium et bellum. Selah.* Ο΄. Θ. ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον. διάψαλμα (Ἑβρ. οὐμαλαμὰ σέλ). Ἀ. θυρεὸν καὶ μάχαιραν καὶ πόλεμον, ἀεί. Σ. ἀσπίδα καὶ μάχαιραν καὶ πόλεμον. διάψαλμα. Ε΄. ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, ἀεί. S΄. ὅπλον καὶ ῥομφαίαν (s. μάχαιραν) καὶ πόλεμον, εἰς τέλος.[5]

5. נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף. *Illustris tu* es, *magnificus prae montibus praedae* (latronum). Ο΄. φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων. Ἀ. φωτισμὸς σὺ ὑπερμεγέθης ἀπὸ ὀρέων ἀλώσεως.[6] Σ. ἐπιφανὴς εἶ, ὑπερμεγέθης ἀπὸ ὀρέων θήρας.[7] Θ. φοβερὸς εἶ, θαυμαστὸς ἀπὸ ὀρέων καρπίμων.[8]

6. אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב. *Spoliati sunt fortes corde.* Ο΄. ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. Σ. ἐσκυλεύθησαν οἱ ὑπερήφανοι τὴν καρδίαν.[9]

6. כָּל־אַנְשֵׁי־חַיִל יְדֵיהֶם. *Omnes viri strenui manus suas.* Ο΄. πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλούτου (Ἀ. Σ. οἱ ἰσχυροί[10]) ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Σ. πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ἰσχυροὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν.[11]

7. מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב וָסוּס. *Ab increpatione tua, Deus Jacob, sopitus* (attonitus) *fuit et currus et equus.* Ο΄. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου, ὁ θεὸς Ἰακὼβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες τοὺς ἵππους. Ἀ. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου, θεὲ Ἰακὼβ, κατεφέρετο καὶ ἅρμα καὶ ἵππος.[12] Σ. ἀπὸ ἐμβριμήσεώς σου, θεὲ Ἰακὼβ, ἐκαρώθη καὶ ἅρμα καὶ ἵππος.[13]

8. אַתָּה נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז אַפֶּךָ. *Tu terribilis* es, *tu, et quis stabit coram te ex tempore irae tuae?* Ο΄. σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι ἀπὸ τῆς ὀργῆς σου (alia exempl. σοι; ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου[14]); Σ. σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ὑποστήσεται τὸ πρόσωπόν σου ὅτε ἐθυμώθης;[15]

9. הִשְׁמַעְתָּ דִּין. *Fecisti ut audiretur judicium.* Ο΄. ἠκούτισας κρίσιν. Σ. ἀκουστὴν ποιήσεις τὴν κρίσιν.[16]

10. כָּל־עַנְוֵי־אֶרֶץ סֶלָה. *Omnes mansuetos terrae. Selah.* Ο΄. πάντας τοὺς πραεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα. Ἑβρ. ἀνίη ἆρς σέλ. Ἀ. πάντας

---

[2] Schol. apud Nobil. Theodoret.: τὴν δὲ Ἀσσυρίου προσθήκην οὐχ εὗρον ἐν τῷ ἑξαπλῷ, ἀλλ' ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις. [3] Euseb. [4] Syro-hex. ܣ. ܬܡܢ ܬܒܪ ܦܪܚܬܐ ܓܐܪ̈ܐ. Cf. ad Psal. lxxvii. 48. Idem ad ὅπλον κ.τ.ἑ. notat: Σ. τὰ τοξεύματα, τὴν ἀσπίδα, καὶ τὸν τόξον (ܓܐܪ̈ܐ. ܠܩܒܝܬܐ ܘܠܩܫܬܐ). [5] Origen. Opp. T. II, p. 515, quem compilavit Hieron. in Epist. XXVIII ad Marcellam. Aliam Symmachi lectionem affert Syrus modo laudatus, qui pro ἀεὶ Aquilae vindicat ܠܥܠܡ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [6] Nobil., Vat. [7] Theodoret. Pro ἐπιφανὴς εἶ codex unus ἐπιφανήσει habet, quod et Syrus legisse videtur, vertens: ܣ. ܬܬܓܠܐ ܡܫܬܡܚ ܒܪܒܘܬܐ ܡܢ ܛܘܪ̈ܐ ܕܨܝܕܐ. (Vox ὑπερμεγέθης hic Syriace effertur, ܡܫܬܡܚ ܒܪܒܘܬܐ, *elatior in magnitudine*; sed in Hex. ad Psal. viii. 10. xcii. 4, ܪܡ ܛܒ, s. ܛܒ ܪܘܪܒ.) Parum probabiliter Nobil., Vat.: Σ. φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀ. θ. [8] Nobil., Vat. [9] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܬܒܙܙܘ ܡܫܬܥܠܝܢ ܒܠܒܗܘܢ. Euseb. affert: Σ. ὑπερήφανοι τὴν κ. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܝܠܬܢ̈ܐ. [11] Theodoret., Nobil., et S. Athanas. Opp. T. I, p. 1137, indicante Schleusnero. [12] Montef. edidit: Ἀ. ἀπὸ ἐμβριμήσεως (om. σου) κ.τ.ἑ. notans: "Sic MSS. Duo tamen ad Aquilam habent, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως κ.τ.ἑ." Sic etiam Vat., et *Catena PP. GG.*, T. II, p. 565. Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 20. Nobil. affert: Ἀ. κατεφέρετο. [13] Nobil., Vat., sed hic pro θεέ, ὁ θεὸς legit. Euseb. Symmacho vindicat ἀπὸ ἐμβριμήσεως, et ἐκαρώθησαν (s. ἐκαρώθη). Syro-hex. ܣ. ܐܬܕܘܕܘ ܡܪ̈ܟܒܬܐ ܘܪ̈ܟܫܐ, h. e. ἐκαρώθησαν (vid. Jerem. li. 39 in Syro-hex.) καὶ ἅρμα καὶ ἵππος (non ἵπποι. Vid. Schaaf. *Lex. Syr.* p. 551). [14] Sic Comp., Ald., et codd. Singularis est Syro-hex. legendo, σοι πρὸ προσώπου σου; ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου. [15] Syro-hex. ܣ. ܐܢܬ ܕܚܝܠ ܐܢܬ ܘܡܢܘ ܢܩܘܡ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ ܡܐ ܕܐܬܚܡܬ. [16] Vat. Nobil. affert: Σ. ἀκουστὴν ποιήσεις.

τοὺς πραεῖς τῆς γῆς ἀεί. Σ. πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς. διάψαλμα. Ε΄. πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς ἀεί. S΄. τοὺς πραεῖς τῆς γῆς εἰς τέλος.[17]

11. כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֵמֹת תַּחְגֹּר. *Nam ira hominum laudabit te; residuo irarum* (extrema ira tua) *cinges te.* Ο΄. ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι. Ἀ. ὅτι ὀργὴ ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ κατάλειμμα θυμοῦ περιζωσθῆναι.[18] Σ. θυμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ λείψανον θυμῶν περιζώσει.[19] Ε΄. . . . *adduces.*[20]

12, 13. לַמּוֹרָא׃ יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ. *Terribili. Abscindit* (frangit) *spiritum principum, terribilis regibus terrae.* Ο΄. τῷ φοβερῷ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων, φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς. Σ. τῷ νομοδότῃ, ἀφαιροῦντι μὲν πνεῦμα ἡγεμόνων, φοβερῷ δὲ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.[21]

Psalm. LXXVI (Hebr. lxxvii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדִיתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר. *Praecentori super Idithun τῷ Asaph canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ Ἰδιθοὺμ μελῴδημα τῷ Ἀσάφ. Σ. ἐπινίκιον διὰ Ἰδιθοὺμ ᾠδὴ τοῦ Ἀσάφ.[1]

2. קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי. *Vox mea ad Deum* (dirigitur), *et clamo; vox mea ad Deum, et aures advertet ad me.* Ο΄. φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἡ φωνή μου πρὸς τὸν θεὸν, καὶ προσέσχε μοι. Σ. φωνή μου πρὸς τὸν θεὸν, καὶ βοήσαντός μου πρὸς τὸν θεὸν, παρέσχε τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ.[2] Ἀ. Θ. πρὸς κύριον. Σ. Ε΄. S΄. πρὸς τὸν θεόν.[3]

3. יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא תָפוּג. *Manus mea nocte expansa est, et non cessat.* Ο΄. ταῖς χερσί μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην. Σ. ἡ χείρ μου νυκτὸς ἐκτέτατο διηνεκῶς.[4]

מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי. *Renuit consolationem admittere anima mea.* Ο΄. ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου. Ἀ. ἀνένευσε παρηγορεῖσθαι ἡ ψυχή μου.[5] Σ. οὐκ ἐπείθετο παρηγορεῖσθαι ἡ ψυχή μου.[6]

4. אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה. *Recordor Dei, et ingemisco.* Ο΄. ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ, καὶ εὐφράνθην. Σ. ἐν τῷ ἀναμιμνήσκεσθαί με (s. ὅταν ἀναμιμνήσκωμαι) τοῦ θεοῦ ἐθορυβούμην.[7]

אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה. *Meditor, et deficit spiritus meus. Selah.* Ο΄. ἠδολέσχησα, καὶ ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου. διάψαλμα. Ἀ. . . *contristabatur* τὸ πνεῦμά μου . . .[8] Σ.

---

[17] Origen. Opp. T. II, p. 516. [18] Syro-hex. [illegible] [19] Montef. edidit: Σ. θυμὸς γὰρ ἀ. ἐξομολογήσει, λείψανον θυμοῦ περιζωσθέν; notans: "Sic unus Reg. et Drusius [Nobil.], qui omittit γάρ." Correximus ex Syro nostro, qui affert: [illegible] [20] Syro-hex. [illegible] Bugatus vertit, *oppugnabis.* "Ex usu punctorum diacriticorum codicis potius quam Afel puto esse Pael, et tunc vertendum esset, *adduces.*"—*Ceriani.* [21] Euseb. Syrus bifariam affert: [illegible]

Psalm. LXXVI. [1] "Partim ex Eusebio, partim ex MSS."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. ἐπὶ Ἰδιθούμ. Σ. διὰ Ἰδιθούμ. Syro-hex. [illegible] [2] Euseb. [3] Nobil. [4] Euseb., Theodoret., Nobil. Pro ἐκτέτατο Theodoret. ἐκτέτακται (sic, sed ἐκτέτατο Cod. 2), Nobil. ἐκτεταμένη habet. Syro-hex. affert: Σ. ἡ χείρ μου νυκτὸς ἐκτέτατο ([illegible]), διηνεκῶς οὐκ ἐπείθετο ([illegible]). [5] Sic Montef. sine teste. In *Catena PP. GG.*, T. II, p. 582 legitur: Ὁ δὲ Ἀκύλας· ἀνένευσε, τουτέστι, παρηγορεῖσθαι ἀπηρνήσατο ἡ ψ. μ. [6] Euseb. [7] Syro-hex. [illegible] [8] Syro-hex. affert: Ἀ. *contristabatur* ([illegible]) τὸ πνεῦμά μου. Cum vero prorsus eadem locutio Hebraica תִּתְעַטֵּף רוּחִי exstet Psal. cxli. 4. cxlii. 4, in quibus locis Noster Aquilae vindicat [illegible], *involvebatur*, suspicio oritur, idem hic quoque apud Syrum, etiam invitis codd., legendum esse, Graece autem περιειλεῖτο, quod in posteriore loco Symmacho minus probabiliter tribuit Montef.

διελάλουν ἐν ἐμαυτῷ, καὶ ἐλειποθύμουν διηνεκῶς.[9]

5. אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי. *Tenes custodias oculorum meorum* (palpebras meas). Ο΄. προκατελάβοντο φυλακὰς [πάντες] οἱ ἐχθροί μου (alia exempl. οἱ ὀφθαλμοί μου[10]). Ἀ. κατέσχες φυλακὰς ὀφθαλμῶν μου.[11] Σ. ἐκώλυον τὰς ἀναβλέψεις τῶν ὀφθαλμῶν μου.[12] Θ. ἐκράτησας φυλακὰς ὀφθαλμῶν μου.[13]

נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר. *Turbatus sum, et non loquor.* Ο΄. ἐταράχθην, καὶ οὐκ ἐλάλησα. Σ. διηπόρουν, καὶ οὐκ ἐλάλουν.[14]

6, 7. חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃ אֶזְכְּרָה. *Reputo dies prisci temporis, annos saeculorum; recordor.* Ο΄. διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνήσθην. Σ. ἀνελογιζόμην τὰς ἡμέρας τὰς πρώτας, τὰ ἔτη τὰ ἀπ᾽ αἰῶνος ἀνεμιμνησκόμην.[15]

7. נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה. *Psalmi mei in nocte, cum corde meo meditor.* Ο΄. καὶ ἐμελέτησα, νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν. Σ. [ἀλλὰ] ψαλμούς μου νυκτὸς πρὸς τὴν καρδίαν μου διελάλουν.[16]

7. וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי. *Et scrutatur spiritus meus.* Ο΄. καὶ ἔσκαλλον (alia exempl. ἔσκαλλεν[17]) τὸ πνεῦμά μου. Ἀ. καὶ σκαλεύσει τὸ πνεῦμά μου.[18] Σ. καὶ ἀνηρεύνων τὸ πνεῦμά μου.[19] Θ. (καὶ) ἔσκαλλον τὸ πνεῦμά μου.[20]

9. הֶאָפֵס. *Num desiit.* Ο΄. ἦ .. ἀποκόψει. Σ. ἆρα ..[21]

גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר. *Defecit verbum ad generationem et generationem.* Ο΄. ἀπὸ γενεᾶς καὶ γενεᾶς. Alia exempl. συνετέλεσε ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς καὶ γενεᾶς.[22] Σ. συνετέλεσε ῥῆσιν περὶ γενεᾶς ἑκάστης.[23]

10. הֲשָׁכַח. *Num obliviscetur.* Ο΄. ἦ (alia exempl. μὴ) ἐπιλήσεται. Ο΄. Ἀ. μὴ ἐπιλήσεται. Οἱ λοιποί· εἰ ἐπιλήσεται.[24]

11. וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן. *Et dixi: Hoc aegrum me facit;* sed *mutatio* est *in dextera Altissimi.* Ο΄. καὶ εἶπα· νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου. Ἀ. καὶ εἶπα· ἀρρωστία μου αὕτη, ἀλλοίωσις δεξιᾶς ὑψίστου.[25] Σ. ἵνα εἴπω, τρῶσίς μου ἐστὶν, ἐπὶ δευτέρωσιν δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου.[26] Θ. καὶ

---

[9] Σ. διελάλουν—ἐλειποθύμουν. "Sic Euseb. et Reg. unus [necnon Syro-hex.]. Drusius legit, διελάλουν ἐμαυτῷ, atque ita etiam Coislin. unus."—*Montef.* Nobil.: Σ. διελάλουν ἐμαυτῷ, καὶ ἐλιποθύμουν (sic). Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܡܠܠ ܗܘܝܬ ܒܝ ܒܢܦܫܝ. ܘܡܫܬܪܐ ܗܘܐ ܠܒܝ ܐܡܝܢܐܝܬ ⁘ [10] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. [11] Nobil., Vat. Syro-hex. (ܐܚܕܬ) ܐܚܕܬ .ܐ. ܡܛܪܬܐ ܕܥܝܢܝ ⁘ [12] Nobil. Euseb. vero: Σ. ἐκώλυον τὰς ἀ. οἱ ὀφθαλμοί μου; invito Syro-hex., qui affert: .ܣ. ܟܠܐ ܗܘܝܬ ܚܝܪܬܐ (Cod. B. ܚܝܪܘܬܐ) ܕܥܝܢܝ. Symmachum imitatus est Hieron.: *Prohibebam suspectum oculorum meorum.* [13] Nobil., Vat. Montef. falso edidit, τὰς φ. τῶν ὀ. μ. [14] Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܬܦܢܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܝܬ ⁘ Montef. ex Eusebio edidit: Σ. διηπόρουν, καὶ οὐκ ἐλάλησα. [15] Euseb. Syrus affert: .ܣ. ܐܬܚܫܒܬ ܝܘܡܬܐ ܩܕܡܝܐ ܫܢܝܐ ܕܡܢ ܥܠܡ ܡܥܗܕ ܗܘܝܬ. [16] Euseb. Particulam adversativam non agnoscit Syrus noster, continuando: ܡܙܡܘܪܝ ܒܠܠܝܐ ܠܘܬ ܠܒܝ ܡܡܠܠ ܗܘܝܬ. [17] Sic Comp., Ald., Theodoret., Euthym., et codd. Vat., a Maio descriptus, ἔσκαλον (sic) a 1ma manu, ἔσκαλλεν a 2da habet. In Syro-hex. est ܐܬܝܩܪ, *gravatus est,* fortasse pro ἤσχαλε, quae lectio est paucorum codd. [18] Nobil., Vat. Montef. male edidit: Ἀ. καὶ ἐσκάλευσε τὸ πν. μ., juxta Theodoretum, qui notat: τὸ δὲ ἔσκαλλεν, ὁ μὲν Θ. ἐξηρεύνησεν, ὁ δὲ Ἀ. ἐσκάλευσεν εἴρηκε. [19] Nobil., Vat. Apud Euseb. corrupte legitur: καὶ ἀνὴρ συνὼν τὸ πν. μ. Syro-hex. in continuatione: ܘܒܨܐ ܗܘܐ ܪܘܚܝ ܗܘ ⁘ (ἆρα) [20] Nobil., Vat. Montef. ex Theodoreto edidit: Θ. καὶ ἐξηρεύνησε τὸ πν. μ. Euthym. vero: ἔσκαλλεν, ἀνώρυττεν, ἀνηρεύνα· οὕτω γὰρ ἐξέδωκεν ὁ Θ. [21] Syro-hex. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 49: "Pro eo quod nos diximus, *scopebam*, LXX posuerunt, ἔσκαλλον; quod Sym. transtulit, ἀνηρεύνων, id est, *perscrutabam*, sive *quaerebam*; et Quinta similiter ... Et sciendum quod ἔσκαλλον non semel, sed frequenter significat." [22] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. [23] Nobil., Theodoret. et Reg. unus. [24] Coislin. [25] Euseb., qui jungit αὕτη ἀλλοίωσις. Nobil. affert: Ἀ. ἀρρωστία μοι αὕτη. Syro-hex. ⁘ .ܐ. ܟܘܪܗܢܝ ܗܘ ܗܢܐ [26] Montef. ex Eusebio dedit: Σ. καὶ εἶπα· (καὶ εἶπα de suo assumsit Montef.) τρῶσίς μου ἐστὶν, ἐπιδευτέρωσις δεξιᾶς τοῦ ὑ. Nobil. affert: Σ. ἐπιδευτερώσεις. Syro-hex. .ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܕܚܘܠܡܢܝ ܗܘ ܥܠ ܬܢܝܢܘܬܐ ܕܝܡܝܢܐ ܕܡܪܝܡܐ ⁘ Cum vocab. ἐπιδευτέρωσις non alibi repertum sit, praetu-

εἶπα· ὠδῖνές εἰσιν, ἀλλοίωσις δεξιᾶς ὑψίστου.[27] Ε΄. καὶ εἶπα· ὠδῖνές μου εἰσὶν, ἀλλοίωσις δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου.[28]

12. אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ. *Recordor operum Jah, immo recordor a prisco tempore mirabilium tuorum.* Ο΄. ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου, ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου. Σ. ἀνεμιμνησκόμην τὰς περινοίας κυρίου, ἀναπολῶν τὰ ἀρχαῖα τεράστιά σου.[29]

13. וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה. *Et cogito de omnibus operibus tuis, et de facinoribus tuis meditor.* Ο΄. καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω. Σ. καὶ διεμελέτων πάσας τὰς πράξεις σου, καὶ τὰ μηχανήματά σου διηγούμην.[30]

14. אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ. *Deus, in sanctitate* est *via tua.* Ο΄. ὁ θεὸς, ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου. Ἀ. (θεὲ,) ἐν ἡγιασμένῳ ... Σ. ὁ θεὸς, ἐν ἁγιασμῷ ἡ ὁδός σου.[31]

15. הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ. *Notam fecisti in populis fortitudinem tuam.* Ο΄. ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου. Σ. γνωστὴν ἐποίησας ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν ἰσχύν σου.[32]

17. יָחִילוּ. *Tremuerunt.* Ο΄. καὶ ἐφοβήθησαν. Ἀ. Ε΄. καὶ ὠδίνησαν.[33]

אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת. *Etiam trepidaverunt abyssi.* Ο΄. καὶ ἐταράχθησαν ἄβυσσοι. Ἀ. καὶ γὰρ ἐκλονήθησαν ἄβυσσοι.[34]

18. זֹרְמוּ מַיִם עָבוֹת. *Effuderunt aquas nubes.* Ο΄. πλῆθος ἤχους ὑδάτων. Ἀ. ἐρράντισαν ὕδατα πάχη.[35]

קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים. *Vocem dederunt aethera.* Ο΄. φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι. Σ. ἦχον ἔδωκεν αἰθήρ.[36]

19. קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל. *Vox tonitrui tui* (audita est) *in turbine.* Ο΄. φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ. Ἀ. Θ. φωνὴ βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ. Σ. ἦχος βροντῆς σου ἐν τοῖς τροχοῖς.[37]

וַתִּרְעַשׁ. *Et contremuit.* Ο΄. καὶ ἔντρομος ἐγενήθη. Πάντες· καὶ ἐσείσθη.[38]

Psalm. LXXVII (Hebr. lxxviii).

1. מַשְׂכִּיל לְאָסָף. (Carmen) *didacticum* τῷ *Asaph.* Ο΄. συνέσεως τῷ Ἀσάφ. Ἀ. ἐπιστημοσύνης τοῦ Ἀσάφ.[1]

הַאֲזִינָה. *Ausculta.* Ο΄. προσέχετε. Ἀ. Σ. ἐνωτίζου.[2]

2. בְמָשָׁל. *In carmine.* Ο΄. ἐν παραβολαῖς. Ο΄. Ἀ. ἐν παραβολῇ. Σ. διὰ παροιμίας.[3]

אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם. *Evulgabo aenigmata a prisco tempore.* Ο΄. φθέγξομαι προβλήματα ἀπ᾽ ἀρχῆς. Ἀ. ὀμβρήσω αἰνίγματα ἐξ ἀρχῆθεν. Σ. ἀναβλύσω προβλήματα ἀρχαῖα.[4]

---

limus cum Syro legere ἐπὶ δευτέρωσιν, quo infinitivum שְׁנוֹת apte exprimitur. [27] Reg. unus. Nobil. affert: Θ. ὠδῖνές εἰσιν. [28] Euseb. [29] Euseb. et Regii duo, quorum unus mendose ἀναπλῶν habet. Pro περινοίας (cf. ad Psal. lxxvii. 7) Nobil. προνοίας affert. Hieron. vertit: *Recordabor cogitationum Domini, reminiscens antiqua mirabilia tua.* [30] Euseb., Nobil. Syro-hex. affert: Σ. καὶ τὰ μ. σου διηγούμην ([Syriac]). [31] Theodoret. Nobil. affert: Σ. ἐν ἁγιασμῷ. Aliter Euthym.: ὁ δὲ Σύμ. ἀντὶ τοῦ, ἐν τῷ ἁγίῳ, ἐν ἁγιότητι ἐξέδωκε. [32] Euseb., Colb. [33] Syro-hex. ❖ [Syriac]. Cf. ad Psal. xcv. 9. [34] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. nostra ad Jesai. v. 25. xiv. 16. [35] Syro-hex. Aquilae continuat: ❖ [Syriac], cum nota marginali: ❖ [Syriac], *in tempestate vehementi.* Ad πάχη cf. Hex. ad Job. xxxvi. 29. xxxvii. 11. (Pro ἐρράντισε Noster ponere solet [Syriac], uti et interpres Philox.; semel vero, 4 Reg. ix. 33, pro ἐρραντίσθη in Syro-hex. est [Syriac].) [36] Theodoret., Nobil., Colb. unus, et Cod. 248. Cod. 268 affert: Σ. φωνὴν ἔδωκεν αἰθήρ. [37] Euseb., qui Symmacho tribuit, ἦχος β. σ. ἐν τῷ τροχῷ. Nobil. affert: Σ. ἐν τοῖς τροχοῖς; et sic *Catena PP. GG.*, T. II, p. 586. [38] Euseb.

Psalm. LXXVII. [1] Syro-hex. Cf. ad Psal. lxxiii. 1. [2] Syro-hex. ❖ [Syriac]. [3] Vat. Montef. ex uno cod. affert: Ο΄. Θ. ἐν παραβολῇ. [4] Euseb. "Aquilae

4. לְדוֹר אַחֲרוֹן. *Generationi posterae.* Ο'. εἰς γενεὰν ἑτέραν. Ἄλλος· ἀκολουθοῦσαν.[5]

5. וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב. *Et constituit praeceptum in Jacobo.* Ο'. καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ἰακώβ. Σ. καὶ ἔστησε διαμαρτυρίαν τῷ Ἰακώβ.[6]

6. דּוֹר אַחֲרוֹן. *Generatio postera.* Ο'. γενεὰ ἑτέρα. Σ. (γενεὰ) ἐσχάτη.[7]

וִיסַפְּרוּ. *Et narrabunt.* Ο'. καὶ ἀπαγγελοῦσι. Ἀ. Σ. καὶ διηγήσονται.[8]

7. מַעַלְלֵי. *Operum.* Ο'. τῶν ἔργων. Σ. τῶν περινοιῶν.[9]

8. דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה. *Generatio contumax et rebellis.* Ο'. γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα. Σ. γενεὰ ἀπειθὴς καὶ προσερίζουσα.[10]

דּוֹר לֹא־הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֶמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ. *Generatio* quae *non direxit cor suum, nec fidus erat Deo spiritus ejus.* Ο'. γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Σ. γενεὰ ἀπροαίρετος τῇ καρδίᾳ, καὶ ἀβέβαιος πρὸς τὸν θεὸν τῷ πνεύματι τῷ ἑαυτῆς.[11]

13. וַיַּצֶּב. *Et consistere fecit.* Ο'. ἔστησεν. Ἀ. Σ. στήσας (s. στηλώσας).[12]

כְּמוֹ־נֵד. *Tanquam cumulum.* Ο'. ὡσεὶ ἀσκόν. Ε'. *sicut molem quadratam.*[13]

15. יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר. *Fidit petras in deserto.* Ο'. διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ. Ἀ. ἔσχισε πέτρας ἐν ἐρήμῳ.[14]

17. לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה. *Ad resistendum Altissimo in deserto.* Ο'. παρεπίκραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ. Ἀ. τοῦ προσερίσαι ὑψίστῳ ἐν ἀβάτῳ. Σ. φιλονεικεῖν τῷ ὑψίστῳ ἐν δίψει.[15]

20. שְׁאֵר. *Carnem.* Ο'. τράπεζαν. Ἀ. Σ. κρέα.[16]

21. וַיִּתְעַבָּר. *Et iratus est.* Ο'. καὶ ἀνεβάλετο. Ἀ. καὶ ἀνυπερθέτησεν. Σ. καὶ ἐχολώθη.[17]

24. וּדְגַן־שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ. *Et frumentum caeli dedit iis.* Ο'. καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. Σ. καὶ πυρὸν οὐράνιον παρέσχεν αὐτοῖς.[18]

25. לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ. *Cibum principum comedit unusquisque.* Ο'. ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Ἀ. ἄρτον δυναστῶν ἔφαγεν ἀνήρ. Σ. ἄρτον μεγάλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Θ. Ε'. ἄρτον δυναστῶν . . .[19]

26. יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן. *Proficisci jussit eurum in caelis, et adduxit in fortitudine sua austrum.* Ο'. ἀπῆρε νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ (alia exempl. δυνάμει) αὐτοῦ λίβα. (Ἀ.) ὥρμησε καύσωνα . . .[20]

---

pariter ac Symmacho ἀνομβρήσω tribuitur in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 632 . . . In eadem Catena praepositio ἐξ ante ἀρχῆθεν, et, ut equidem opinor, recte, prorsus omittitur."—*Schleusner.* Fallitur. Nimirum apud istum interpretem τῷ קֶדֶם constanter respondet ἀρχῆθεν; hic autem, ubi in Hebraeo est מִנִּי קֶדֶם, pro sua ἀκριβολογίᾳ et Homericarum formarum affectatione ἐξ ἀρχῆθεν posuit. [5] Syro-hex. in marg. sine nom. ܕܢܩܦܐ. [6] Euseb. Pro ἔστησε Nobil. et *Catena PP. GG.*, T. II, p. 619 ἀνέστησε habent. Ambigue Syro-hex. ܣ. ܘܐܩܝܡ ܣܗܕܘܬܐ. Praeterea Schleusner. ex Corderio l. c. affert: Ἀ. μαρτύριον ἀνεστήσατο τῷ Ἰακώβ; quae lectio vix genuina videtur. [7] Syro-hex. ܣ. ܐܚܪܝܐ. [8] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Aquila et Sym. *narrabunt*, transtulerunt." [9] Syro-hex. ܣ. ܕܬܪܥܝܬܐ. Cf. ad Psal. lxxvi. 12. [10] Colb. στιχηρῶς scriptus. [11] Euseb. [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܕ ܐܩܝܡ. [13] Sic Bugat. Syro-hex. ܗ. ܐܝܟ ܠܒܢܬܐ. Vocab. Syriacum non recurrit nisi 4 Reg. xxiii. 17, ubi pro σκόπελον, *petra excelsa, cippus sepulcralis*, ponitur. Hic fortasse est σωρός. Cf. ad Psal. xxxii. 7. [14] Euseb., qui πέτρους legit. Alterum Corderio debetur. [15] Nobil. Euseb. affert: Σ. φ. τῷ ὑψίστῳ ἐν δίψει ἐν ἀβάτῳ; quem tacite imitatus est Montef. [16] Regii duo. [17] Euseb. Nobil., Euthym.: Σ. ἐχολώθη. Syro-hex. ܣ. ܘܐܬܚܡܬ. Pro καὶ ἀνεβάλετο idem in textu habet ܘܐܘܚܪ, *et distulit*; in marg. autem: ܘܐܬܥܛܦ. *et amictus est*, notans: "*Distulit*, hoc est, de adjutorio eorum; *amictus est*, hoc est, accinxit seipsum adversus eos." Priorem sensum Graecus quidam apud Agellium sic explanat: ἀντὶ τοῦ, ὑπερέθετο μικρὸν, καὶ οἱονεὶ ἀνέκοψε τὴν εὐεργετικὴν χεῖρα. Aquilam secutus est Hieron.: *et non distulit.* [18] Euseb. [19] Idem. Syrus affert: Ἀ. δυναστῶν (ܕܚܝܠܬܢܐ). [20] Nobil. affert: Scholium, ὥρμησε καύσωνα. Montef. ex Coislin.: Ἄλλος· ὥρμησε καύσωνα. Aquilae interpretis esse probabile

Σ. ὃς ἦρεν εὖρον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ νότον.[21]

27. וּכְחוֹל יַמִּים עוֹף כָּנָף. *Et sicut arenam marium volatile alatum.* Οʹ. Σ. καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.[22]

28. וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו. *Et cadere fecit in medio castrorum ejus, circa habitacula ejus.* Οʹ. καὶ ἐπέπεσον εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν. Σ. καὶ ἐπέβαλεν ἔνδον εἰς τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνῶν (αὐτῶν).[23]

29. וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם. *Et comederunt, et saturati sunt valde, et desiderium eorum attulit iis.* Οʹ. καὶ ἐφάγοσαν, καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς. Σ. καὶ φαγόντες ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς.[24]

30. לֹא־זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם. *Non recesserant a desiderio suo, adhuc esca eorum* erat *in ore eorum.* Οʹ. οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Σ. οὐκ ἀπέστησαν τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὔσης ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν.[25]

31. וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם. *Et ira Dei ascendit in eos.* Οʹ. καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτούς. Σ. ὀργὴ οὖν θεοῦ ἐπῆλθεν αὐτοῖς.[26]

31. וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם. *Et occidit pinguedines* (nitidos et robustos) *eorum.* Οʹ. καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πίοσιν (alia exempl. πλείοσιν[27]) αὐτῶν. 'Α... ἐν λιπαροῖς αὐτῶν.[28] Σ. καὶ ἀπέκτεινε τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν.[29] Οʹ. Θ. Εʹ... ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν.[30] Sʹ... τὸ πλῆθος αὐτῶν.[31]

וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ. *Et delectos Israelis prostravit.* Οʹ. καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν. Σ. καὶ τοὺς νεανίσκους τοῦ Ἰσραὴλ ὤκλασεν.[32]

33. וַיְכַל־בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה. *Et consumpsit in vanitate dies eorum, et annos eorum in terrore.* Οʹ. καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς. 'Α. καὶ συνετέλεσεν ὡς ἀτμὸν τὰς ἡμέρας αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν κατέσπευσεν.[33]

35. וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם. *Et Deus altissimus redemptor eorum.* Οʹ. καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι. 'Α... ἀγχιστεὺς αὐτῶν.[34] Σ... ὁ ὕψιστος ὑπερεμάχησεν αὐτῶν.[35]

36. וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם. *Et lactaverunt eum ore eorum.* Οʹ. καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Σ. καὶ ὡς παραλογιζόμενοι αὐτὸν ὑπελάμβανον (s. ᾤοντο) ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.[36]

---

facit Syro-hex., qui affert: 'Α. καύσωνα (ܫܘܒܐ). Cf. Hex. ad Job. xv. 2. Psal. xlvii. 8. Etiam ὥρμησε usu transitivo, et, ut ita dicam, Pielico, eundem interpretem sapit. [21] Euseb. Syro-hex. ad Hebr. קָדִים affert: ܣ. ܠܬܝܡܢܝܬܐ ܀, h. e. Σ. (ventum) *australem* (νότιον?), quod ad תֵּימָן potius pertinere videtur. [22] Euseb. [23] Idem. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd.; etiam Vat., teste Maio. [28] Nobil. [29] Euseb. Nobil.: Σ. τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν. Syro-hex. male affert: 'Α. τοὺς λιπαρωτέρους (ܠܗܘܢ ܕܐܝܬ ܡܫܡܢܐ). Nec magis Euthymio credendum: τὸ δέ, ἐν τοῖς πλείοσιν, ὁ μὲν Σ., ἐν τοῖς πίοσιν, ἐξέδωκεν· ὁ δὲ 'Α., ἐν τοῖς λιπαροῖς. [30] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "*Et occidit pingues eorum.* Sic habet et in Hebraeo, hoc est, BAMASMNEHEM, quod Aquila interpretatus est, ἐν λιπαροῖς αὐτῶν; Sym., τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν; LXX, et Theod., et Quinta, ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν. Quod quidam non intelligentes, pro πίοσιν putaverunt scriptum πλείοσιν." [31] Cod. 264. [32] Euseb. [33] Idem. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. καὶ συνετέλεσαν ὡς ἀ. τ. ἡ. αὐτῶν (ܘܫܠܡܘ ܐܝܟ ܠܗܓܐ ܝܘܡܬܗܘܢ). [34] Syro-hex. ad צוּרָם affert: Σ. ὁ ἀγχιστεύς (ܦܪܘܩܐ ܠܗܘܢ. Cf. Ruth iv. 3, 6 in Syro-hex.) αὐτῶν. Lectio Aquilae, non Symmacho, tribuenda videtur pro Hebraeo גֹּאֲלָם. [35] Reg. unus, et Nobil., qui ὕψιστος sine artic. habet. [36] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܡܛܥܝܢܐ ܠܗ ܡܣܬܒܪܝܢ ܗܘܘ ܒܠܒܗܘܢ ܀. Versio liberior quam vel Symmacho moris est, nisi sumatur, hunc interpretem a notione Dei ἀνθρωποπαθοῦς, v. c., qui fraude circumveniri posset, quam longissime abhorrere. Vid. D. Abr. Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. p. 45.

37. לֹא־נָכוֹן. *Non firmum* erat. Ο΄. οὐκ εὐθεῖα. Ἀ. οὐχ ἡδρασμένη.[37]

38. וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֺן וְלֹא־יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ. *Ipse vero misericors condonavit iniquitatem, et non perdidit; et multum remisit iram suam, nec suscitavit omnem furorem suum.* Ο΄. αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων, καὶ ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ· καὶ πληθυνεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. Σ. (καὶ) αὐτὸς ἐλεήμων, ἐξιλάσκων ἁμαρτίας, καὶ μὴ διαφθείρων· καὶ ἐπὶ πολὺ ἀπέστρεψε τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, καὶ οὐ διήγειρεν ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ.[38]

39. הוֹלֵךְ. *Abiens.* Ο΄. πορευόμενον. Σ. ἀπαλλαττόμενον.[39]

40. יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר. *Restiterunt ei in deserto.* Ο΄. παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. προσήρισαν αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ.[40]

41. הִתְווּ. *Irritaverunt.* Ο΄. παρώξυναν. Ἀ. *transire fecerunt.*[41]

42. לֹא־זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי־צָר. *Non recordati sunt manum ejus, diem quo redemit eos ab adversario.* Ο΄. οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβοντος. Σ. οὐκ ἀνεμιμνήσκοντο τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τοῦ θλίβοντος.[42]

43. אֲשֶׁר־שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־צֹעַן. *Qui fecit in Aegypto signa sua, et prodigia sua in agro Zoan.* Ο΄. ὡς ἔθετο ἐν Αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως. Σ. τοῦ ποιήσαντος τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν πεδίῳ Τάνεως.[43]

44. וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתָּיוּן. *Et convertit in sanguinem rivos eorum, et fluenta eorum ne biberent.* Ο΄. καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. Ἀ. . . καὶ τὰς καταρροίας αὐτῶν ἵνα μὴ πίωσιν.[44] Σ. τοῦ μεταβαλόντος εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ῥεῖθρα αὐτῶν ἵνα μὴ πίωσιν.[45]

45. יְשַׁלַּח בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם. *Immisit in eos muscam caninam* (s. *muscarum mixturam*), *et comedit eos, et ranam, et perdidit eos.* Ο΄. ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν (Ἀ. πάμμικτον. Ε΄. *mixturam*[46]), καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ βάτραχον, καὶ διέφθειρεν αὐτούς. Σ. τοῦ ἐπιπέμψαντος αὐτοῖς κυνό-

---

[37] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܡܬܕܪܫܐ ܗܘܬ ◆ [38] Euseb. Theodoret., Nobil. afferunt: Σ. καὶ ἐπὶ πολὺ—τὸν θυμὸν αὐτοῦ. [39] Syro-hex. ܣ. ܕܡܬܚܠܦ ◆ Cf. ad Psal. xxxiii. 1. (Sic ܡܬܚܠܦܝܢ ܗܘܘ, ἀπηλλάττοντο, Act. Apost. xix. 12 in Philox.) [40] Syro-hex. ܐ. ܐܬܚܪܝܘ ܠܗ ܒܡܕܒܪܐ ◆ [41] Idem: ܐ. ܐܥܒܪܘ ◆ [42] Euseb. [43] Idem. [44] Syro-hex. ܐ. ܘܡܪܕܝܬܗܘܢ ܕܠܐ ܢܫܬܘܢ ◆ Euseb.: ὅθεν καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν, ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, αἱ κατάρροιαι αὐτῶν, ἢ κατὰ τὸν Σ., τὰ ῥεῖθρα αὐτῶν, μετεβάλλετο εἰς αἷμα. [45] Euseb. [46] Montef. ex Drusio affert: Ἀ. πάμμυιαν. Idem ad Exod. viii. 21 edidit: Ἀ. παμμυῖαν (sic). Fons hujus lectionis est Hieronymi dictum in Epist. ad Sun. et Fret. 86: "Κυνόμυια, non ut Latini interpretati sunt, *musca canina* dicitur per ῠ Graecam literam; sed juxta Hebraicam intelligentiam per δίφθογγον debet scribi οι, ut sit κοινόμυιαν, id est, *omne muscarum genus.* [Immo κοινόμυια, sicubi inciderit, est vulgaris scribae lapsus pro κυνομυια. Vid. Scharfenberg. in *Animadv.* ad Exod. viii. 21.] Aquila παμμυῖαν [sic edebatur ab Erasmo usque ad Martianaeum], id est, *omnimodam muscam*, interpretatus est." Pro παμμυῖαν, seu potius πάμμυιαν, (quod non ex codicum lectione, sed ex Erasmi ingenio, Graeca vocabula, more suo, ad Hieronymi Latina temere aptantis, profluxisse credibile est) Martianaeus edendum curavit πάμμικτον, *omnimodam mixturam*, quod de *muscis* intellexit Hieron. (In MS. Bodl., Canon. Lat. Pat. lxxxviii, invenimus πάνμικτον.) Ad nostrum locum Syrus commode affert: ܐ. ܟܠ ܕܒܒܐ ◆ ܣ. ܕܒܒܐ ◆ Bugatus vertit: A. *omnigenam muscam.* Vta, *muscam;* sed haec notio vocis Syriacae non nisi conjecturis incertis inniti videtur; et idem V. D. ad Psal. civ. 31, ubi Aquilae tribuitur ܚܠܛܐ ܟܠ ܕܒܒܐ, rectius interpretatus est, *omnigena mixtura*, h. e. πάμμικτον. Restat locus archetypus Exod. viii. 21, ad quem pro κυνόμυια (ܕܒܒܐ ܕܟܠܒܐ), Syrus noster in marg. affert: ܐ. ܚܠܛܐ ◆ ܐ. ܐܝܟ ܡܚܠܛܐ ◆ ܗ. ܚܠܛܐ ◆ ; ubi ad Aquilam olim exstitisse ܟܠ ܚܠܛܐ probabiliter conjecit Ceriani.

μυιαν φαγεῖν αὐτοὺς, καὶ βάτραχον διαφθεῖραι αὐτούς.[47]

46. וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה. *Et dedit brucho proventum eorum, et laborem* (fruges) *eorum locustae.* Ο΄. καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ ('Α. τῷ βρούχῳ[48]) τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι. Σ. τοῦ δόντος τῷ μυζήτῃ τὰ γεννήματα αὐτῶν, καὶ τοὺς κόπους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.[49]

47. יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל. *Occidit grandine vites eorum, et sycomoros eorum pruina* (s. *formicis*). Ο΄. ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. 'Α... τὰς συκομόρους αὐτῶν ἐν κρύει. Σ. τοῦ ἀποκτείναντος ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκομόρους αὐτῶν ἐν σκώληκι.[50]

48. וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים. *Et tradidit grandini jumenta eorum, et pecus eorum fulguribus.* Ο΄. καὶ παρέδωκεν ἐν χαλάζῃ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί ('Α. τοῖς πετεινοῖς[51]). Σ. τοῦ ἐκδόντος λοιμῷ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν οἰωνοῖς.[52]

49. מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים. *Legationem angelorum malorum.* Ο΄. ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. Σ. ἐπαποστολὴν ἀγγέλων κακούντων.[53]

50. יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ. *Complanavit semitam irae suae.* Ο΄. ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ. 'Α. ὡδοποίησεν ἀτραπὸν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.[54] Σ. διέστρωσεν ἀτραπὸν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ.[55]

50. וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר. *Et vitam eorum pesti tradidit.* Ο΄. καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θάνατον συνέκλεισε. Σ. ἀλλὰ τὴν ζωὴν αὐτῶν λοιμῷ ἐξέδωκεν.[56]

51. רֵאשִׁית אוֹנִים בְּאָהֳלֵי־חָם. *Primitias virium in tabernaculis Cham.* Ο΄. ἀπαρχὴν πόνων αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώμασι Χάμ. 'Α. κεφάλαιον λυπῶν ἐν ταῖς σκέπαις Χάμ.[57] Σ. πρωτεῖον δυνάμεως αὐτῶν ἐν ταῖς σκηνώσεσι Χάμ.[58]

52. וַיְנַהֲגֵם. *Et duxit eos.* Ο΄. ἤγαγεν αὐτούς. 'Α. καὶ ἤλασεν αὐτούς.[59]

53. וַיַּנְחֵם לָבֶטַח וְלֹא פָחָדוּ. *Et duxit eos secure, et non timuerunt.* Ο΄. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν. 'Α. καὶ καθωδήγησεν αὐτοὺς εἰς πεποίθησιν, καὶ οὐκ ἐπτοήθησαν. Σ. ὡδήγησεν αὐτοὺς ἀφόβους καὶ ἀπτοήτους.[60]

54. הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ. *Ad montem hunc* quem *acquisivit dextera ejus.* Ο΄. ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. Σ. ὄρος ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.[61]

56. וַיַּמְרוּ. *Et restiterunt.* Ο΄. καὶ παρεπίκραναν. 'Α. καὶ προσήρισαν.[62]

57. וַיִּבְגְּדוּ. *Et perfide egerunt.* Ο΄. καὶ ἠσυνθέ-

[47] Euseb. [48] Idem. Syro-hex. ܐ. ܒܚܣܝܠܐ. [49] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܠܦܪܣܬܐ. Idem scholium affert: "ܦܪܣܬܐ scarabaeo (ܚܡܘܫܘܫܬܐ) parvo similis est, et exsugit [unde nomen *μυζήτης*, a *μυζάω*, *sugo*] spicam, et non producit fructum." [50] Euseb. affert: Σ. τοῦ—— ἐν σκώληκι; et mox: Σ. τῷ σκώληκι. 'Α. ἐν κρύει. Nobil.: Σ. τῷ σκώληκι (hoc male pro τῇ ἀκρίδι v. 46). 'Α. ἐν κρύει. Theodoret. testatur: τὰς μέντοι συκαμίνους οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ συκομόρους ἡρμήνευσαν. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬܘܠܥܘܢ. ܐ. ܒܓܠܝܕܐ. † ܒܬܘܠܥܐ †. [51] Syro-hex. ܐ. ܦܪ̈ܚܬܐ. [52] Euseb., Theodoret., Nobil., et Codd. 264, 268. "Duo MSS. Regii [et Cod. 268] habent λιμῷ."—*Montef.* Pro κτήματα Cod. 264 σκηνώματα legit. Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܐܫܠܡ ܠܡܘܬܢܐ ܒܥܝܪܗܘܢ. ܘܩܢܝܢܗܘܢ ܠܦܪ̈ܚܬܐ. [53] Euseb. Theodoret., Nobil.: Σ. ἀγγέλων κακούντων. Syro-hex.: Σ. κακούντων (ܕܡܒܐܫܝܢ). [54] Sic Montef., non memorato auctore. [55] Euseb. [56] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܚܝ̈ܝܗܘܢ ܠܡܘܬܢܐ ܐܫܠܡ. [57] Euseb.: 'Α. ἐν ταῖς σκέπαις Χάμ. Versionem supplet Syro-hex. ܐ. ܪܫܐ ܕܟܐܒ̈ܐ. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 3. [58] Euseb., qui habet δυνάμεων. Syro-hex. affert: ܣ. ܪܫܝܬܐ ܕܚܝܠܗܘܢ. [59] Syro-hex. ܐ. ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ. [60] Euseb. [61] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Pro quo apud LXX legitur, ὄρος τοῦτο ἐκτήσατο ἡ δ. αὐτοῦ, et non, ut vos putatis, ὃ ἐκτήσατο, hoc est, *quem acquisivit dextera ejus.* Melius ergo secundum Hebraicam proprietatem interpretatus est Sym., *montem quem acquisivit dextera ejus.*" [62] Syro-hex. ܐ. ܘܡܪܝܘ. Cf. ad Psal. civ. 28.

τησαν (alia exempl. ἠθέτησαν[63]). Οἱ πάντες· καὶ ἠσυνθέτησαν.[64]

57. כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה. *Ut arcus deceptionis.* Ο΄. εἰς τόξον στρεβλόν. Ἀ. ὡς τόξον ἐπιθέσεως. Σ. ὡς τόξον ἀσθενές.[65]

58. בְּבָמוֹתָם. *In sacellis suis.* Ο΄. ἐπὶ τοῖς βουνοῖς αὐτῶν. Ἀ. ἐν τοῖς ὑψηλοῖς αὐτῶν.[66]

59. וַיִּתְעַבָּר. *Et iratus est.* Ο΄. καὶ ὑπερεῖδε. Ἀ. καὶ ἀνυπερθέτησεν.[67] Σ. καὶ ἐχολώθη.[68]

וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל. *Et reprobavit valde Israelem.* Ο΄. καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ. Σ. καὶ ἀπεδοκίμασε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ.[69]

60. וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ. *Et repudiavit tabernaculum Silo.* Ο΄. καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν Σηλώμ. Σ. καὶ ἀπέρριψε τὴν σκήνωσιν τὴν Σηλώμ.[70]

אֹהֶל שִׁכֵּן בָּאָדָם. *Tentorium* quod *collocavit inter homines.* Ο΄. Θ. σκήνωμα ÷ αὐτοῦ ◂ οὗ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.[71] Σ. καὶ τὴν σκήνωσιν τὴν ἱδρυθεῖσαν ἐν ἀνθρώποις.[72]

61. עֻזּוֹ. *Robur ejus.* Ο΄. τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. Ἀ. τὸ κράτος αὐτῶν.[73]

תִּפְאַרְתּוֹ. *Splendorem ejus.* Ο΄. τὴν καλλονὴν αὐτῶν. Ἀ. Ε΄. τὸ καύχημα (s. τὴν καύχησιν) αὐτῶν.[74]

62. וַיַּסְגֵּר לַחֶרֶב עַמּוֹ. *Et tradidit gladio populum suum.* Ο΄. καὶ συνέκλεισεν εἰς ῥομφαίαν τὸν λαὸν αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐξέδωκεν εἰς μάχαιραν τὸν λαὸν αὐτοῦ.[75]

וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר. *Et in hereditatem suam iratus est.* Ο΄. καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε. Σ. καὶ κατὰ τῆς κληρουχίας αὐτοῦ ἐχολώθη.[76]

63. לֹא הוּלָּלוּ. *Non celebratae sunt* (epithalamiis). Aliter: *Non lamentatae sunt.* Ο΄. οὐκ ἐπένθησαν (alia exempl. ἐπενθήθησαν[77]). Ἀ. οὐχ ὑμνήθησαν. Σ. Θ. Ε΄. οὐκ ἐπῃνέθησαν. Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[78]

64. וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה. *Et viduae ejus non fleverunt.* Ο΄. καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυσθήσονται. Σ. καὶ αἱ χηρευθεῖσαι αὐτῶν οὐκ ἔκλαυσαν.[79]

65. כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן. *Tanquam heros victus a vino.* Ο΄. Ἀ. ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκὼς (alia exempl. καὶ κεκραιπαληκὼς[80]) ἐξ οἴνου. Σ. ὡς δυνατὸς διαλαλῶν ἐξ οἴνου.[81]

66. וַיַּךְ צָרָיו אָחוֹר. *Et percussit hostes suos retrorsum.* Ο΄. καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω. Ἀ. καὶ ἔπληξε θλίβοντας αὐτὸν ὀπίσω. Σ. καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐναντίους αὐτῶν ὀπίσω. Θ. καὶ ἐπάταξε τοὺς θλίβοντας αὐτὸν ὀπίσω.[82]

---

[63] Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. ܘܐܬܟܠܨܘ. [64] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "*Et non servaverunt pactum.* Scio quod *pactum* non habeat in Hebraeo; sed quando omnes voce simili transtulerunt, ἠσυνθέτησαν, et apud Graecos συνθήκη *pactum* dicitur, ex uno verbo significatur, *non servaverunt pactum*; licet LXX ἠθέτησαν posuerint." [65] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܩܫܬܐ ܕܪܡܝܘܬܐ ✠ ܣ. ܐܝܟ ܩܫܬܐ ܡܚܝܠܬܐ ✠ [66] "In libro, De locis Hebraicis, *Bama* Aquila semper ὑψηλὸς reddit."—*Drusius.* [67] Euseb. [68] Colb. στιχηρῶς scriptus. Syro-hex. ܣ. ܘܪܓܙ. Cf. ad v. 21. [69] Euseb. Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܐܣܠܝ ܣܓܝ ܠܐܝܣܪܝܠ ✠ [70] Euseb. [71] Reg. unus. [72] Euseb. [73] Idem. [74] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܫܘܒܗܪܗܘܢ ✠ [75] Euseb. [76] Syro-hex. ܣ. ܘܥܠ ܐܚܣܢܬܗ ܪܓܙ ܗܘܐ ✠ Montef. ex Eusebio male intellecto Symmacho tribuit versionem quae est τῶν Ο΄. [77] Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. ܠܐ ܐܬܩܠܣܘ. [78] Nobil. (qui ὑμνήσθησαν habet), Vat. Euseb. affert: Ἀ. οὐχ ὑπεμνήσθησαν (sic). Σ. οὐκ ἐπῃνέθησαν. Idem vero enarrat: Οὐκέτι γὰρ μετὰ ὕμνων καὶ ἐπαίνων συνήθως ταῖς γαμουμέναις παρεδίδοντο ἀνδράσι, κατὰ τὴν τῶν λοιπῶν ἑρμηνείαν, κ.τ.ἑ. Denique Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܐܬܩܠܣܘ ✠ [79] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: Σ. οὐ κλαύσονται (ܠܐ ܒܟܝܢ). [80] Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. ܘܕܪܘܝܙ, cum nota marginali, ΚΑΙ ΚΕΚΡΕΠΑΛΗΚΩϹ (sic). Mire Parsonsius: "Syr. Bar Hebr. *tanquam potens caupo* (!)." [81] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܕܪܢ ܡܢ ܚܡܪܐ ✠ (Notandus est hic usus verbi ܪܢ de *intempestiva loquacitate*, unde nomen ܪܢܝܐ, λέσχη, Prov. xxiii. 29; ἀδολεσχία, Hex. ad Job. vii. 13. Locus noster Lexicographos fugit, praeter Bernsteinium, qui *desipuit*, ad Graecum διαλαλῶν non satis accommodate vertit.) [82] Cod. 264.

69. וַיִּבֶן כְּמוֹ־רָמִים מִקְדָּשׁוֹ. *Et aedificavit sicut excelsa* (caeli) *sanctuarium suum.* Οʹ. καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ᾠκοδόμησεν ὁμοίως ὑψηλοῖς ἁγίασμα αὐτοῦ. Σ. καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς τὰ ὑψηλὰ τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.[83] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[84]

כְּאֶרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם. *Instar terrae*, quam *fundavit in aeternum.* Οʹ. ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὡς τὴν γῆν ἣν ἐθεμελίωσεν εἰς τὸν αἰῶνα.[85]

70. וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן. *Et arcessivit eum de caulis ovium.* Οʹ. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων. Ἀ. καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐξ ἀγελῶν ποιμνίου. Σ. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ἐπαύλεων (s. μανδρῶν) τῶν βοσκημάτων.[86]

71. מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ. *A tergo lactantium adduxit eum.* Οʹ. ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν. Ἀ. ἀπὸ ὄπισθεν τῶν ἐν γαστρὶ ἐχόντων ἔλαβεν αὐτόν.[87] Σ. ἀκολουθοῦντα ἐγκύμοσιν ἤγαγεν αὐτόν.[88]

72. כְּתֹם לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם. *Secundum integritatem cordis sui, et in intelligentiis manuum suarum duxit eos.* Οʹ. ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει (alia exempl. ἐν ταῖς συνέσεσι[89]) τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς. Ἀ. κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν φρονήσεσι ταρσῶν αὐτοῦ καθωδήγησεν αὐτούς.[90] Σ. κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ φρονήσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.[91] Θ. . . καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν (αὐτοῦ) ὡδήγησεν αὐτούς.[92]

PSALM. LXXVIII (Hebr. lxxix).

1. מִזְמוֹר לְאָסָף. *Canticum* τῷ *Asaph.* Οʹ. ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Σ. ᾠδὴ τοῦ Ἀσάφ.[1]

אֱלֹהִים בָּאוּ. *Deus, ingressi sunt.* Οʹ. Θ. ὁ θεός, ἤλθοσαν. Ἀ. Σ. Sʹ. ὁ θεός, ἦλθον.[2]

לְעִיִּים. *In rudera.* Οʹ. εἰς ὀπωροφυλάκιον. Ἀ. εἰς λιθολογίαν (s. λιθόριον). Σ. εἰς δρυμούς.[3]

2. אֶת־נִבְלַת. *Cadavera.* Οʹ. τὰ θνησιμαῖα. Σ. τοὺς πεπτωκότας.[4]

חֲסִידֶיךָ. *Piorum tuorum.* Οʹ. τῶν ὁσίων σου. Ἄλλος· τῶν ἁγνῶν σου.[5]

4. לַעַג. *Subsannatio.* Οʹ. μυκτηρισμός. Σ. ψιθυρισμός.[6]

5. לָנֶצַח. *Perpetuo.* Οʹ. εἰς τέλος. Ἀ. εἰς νῖκος.[7]

7. אֶת־נָוֵהוּ. *Habitationem ejus.* Οʹ. τὸν τόπον

---

[83] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. ὑψηλῶς. Σ. ὡς τὰ ὑψηλά. Cod. 264: Ἀ. ὑψηλῶς. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ὡς τὰ ὑψηλά (ܐܝܟ ܪ̈ܡܐ). [84] Nobil. [85] Euseb., Theodoret., Nobil., Reg. unus. [86] Syro-hex. ./ ܘܢܣܒܗ ܡܢ ܥܢܐ ܕܡܪܥܝܬܐ. .ܣ. ܘܢܣܒܗ ܡܢ ܛܝܪ̈ܐ ܕܒܥܝܪܐ. [87] Montef. edidit: Ἀ. ἀπὸ ὄπισθεν λοχευομένων ἤγαγεν αὐτόν. Σ. ἀκολουθοῦντα κ.τ.έ., notans: "Sic MSS. Regii et Drusius." Sed Drusius post Nobil. affert: Σ. ἀκολουθοῦντα κ.τ.έ. Ἀ. τῶν ἐν γαστρὶ ἐχόντων. Etiam Vat.: Σ. τῶν ἐγκυμόνων. Ἀ. τῶν ἐν γ. ἐχόντων. [88] Theodoret., Nobil. Syro-hex. .ܣ. ܟܕ ܢܩܦ ܠܡܚܒ̈ܠܬܐ ܐܝܬܝܗ. [89] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Non habet, ἐν τῇ συνέσει, ut scribitis, numero singulari, sed ἐν ταῖς συνέσεσι, quod *intelligentias* sonat, sicut habetur in Hebraeo BATHABUNOTH." [90] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. καὶ ἐν φρονήσει. Coislin. unus: Ἀ. Σ. ἐν τῇ φρονήσει. Coislin. alius: Ἀ. Sʹ. Σ. ἐν τῇ φρονήσει. [91] Montef. ex Eusebio edidit: Σ. κατὰ τὴν ἁπ. τῆς κ. αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χ. αὐτοῦ ὡδ. αὐτούς. Sed locutio, κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χ. αὐτοῦ, ex alio loco, Psal. xvii. 21, adscita esse videtur. Correximus ex Coislinianis modo laudatis. [92] Nobil. Minus probabiliter Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 630: Ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν συνέσει, Ἀκ., εὐφρόνησει (ἐν φρονήσει)· Σύμ., ἐν ταῖς συνέσεσι· Θεοδ., ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας αὐτοῦ.

PSALM. LXXVIII. [1] Syro-hex. .ܣ. ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܣܦ. [2] "Coisliniani duo, quorum unus Ἀ. Σ. tantum habet."—*Montef.* [3] Euseb. Hieron. vero in Epist. ad Sun. et Fret. 51: "Ceterum in Hebraeo LIIN scriptum habet, quod Aquila vertit λιθόριον [in MSS. etiam λιθύριον], id est, *acervum* et *cumulum lapidum*, quibus vineae et agri purgari solent." Syro-hex. habet: Ἀ. *in acervum* (ܠܓܘܪܐ). Σ. εἰς δρυμούς (ܠܥܒ̈ܐ). Cf. Hex. nostra ad Jerem. xxvi. 18. Mich. i. 6. iii. 12. [4] Syro-hex. .ܣ. ܢܦ̈ܠܐ. [5] "Codex unus." Cf. ad Psal. xi. 2. [6] Syro-hex. .ܣ. ܠܘܚܫܐ. [7] Idem: ./ ܠܙܟܘܬܐ.

αὐτοῦ. Ἀ. (τὸ) ὡραῖον αὐτοῦ. Σ. (τὴν) καλλονὴν αὐτοῦ. Θ. (τὴν) εὐπρέπειαν αὐτοῦ.[8]

8. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד. *Cito praeveniant nos misericordiae tuae, nam attenuati sumus valde.* Ο΄. ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα. Σ. τάχυνον, προκαταλαβέτω ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου, ὅτι ἠτονήσαμεν σφόδρα.[9]

9. עַל־דְּבַר כְּבוֹד. *Propter gloriam.* Ο΄. ἕνεκα τῆς δόξης. Ἀ. Ε΄. διὰ τὸν λόγον (τῆς δόξης).[10]

10. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם. *Quare dicunt gentes?* Ο΄. μήποτε εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι. Οἱ ἄλλοι· εἰς τί λέγει τὰ ἔθνη;[11]

PSALM. LXXIX (Hebr. lxxx).

1. לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר. *Praecentori super Sosannim testimonii τῷ Asaph canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρτύριον τῷ Ἀσὰφ, ψαλμὸς [ὑπὲρ τοῦ Ἀσσυρίου]. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῶν κρίνων μαρτυρίας τοῦ Ἀσὰφ μελῴδημα.[1] Σ. . . . ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν μαρτυρία . .[2]

2. הַאֲזִינָה. *Ausculta.* Ο΄. πρόσχες. Ἀ. Σ. ἐνωτίζου.[3]

נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף. *Qui ducis tanquam gregem Josephum.* Ο΄. ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατα τὸν Ἰωσήφ. Ἀ. . . ὡς ποίμνιον Ἰωσήφ. Σ. . . ὡς ποίμνια τὸν Ἰωσήφ.[4] Θ. ὁ καθοδηγῶν ὡσεὶ πρόβατον τὸν Ἰωσήφ.[5]

2, 3. יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים הוֹפִיעָה: לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה. *Qui insides cherubim, splende. Coram Ephraim et Benjamin et Manasse.* Ο΄. ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι, ἐναντίον Ἐφραῒμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ. Ἀ. καθήμενε τοῖς χερουβὶμ, ἐπιφάνηθι εἰς πρόσωπον Ἐφραῒμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ.[6]

5. עָשַׁנְתָּ. *Fumabis* (irasceris). Ο΄. ὀργίζῃ. Ἀ. Σ. καπνίσεις.[7]

עַמֶּךָ. *Populi tui.* Ο΄. τοῦ δούλου σου. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ λαοῦ σου.[8]

6. הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ. *Cibas eos pane lacrymarum, et rigas eos lacrymis modiatim* (largissime). Ο΄. ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ (Ἀ. τρισσὸς, s. τρισσόν[9]). Σ. ἐψώμισας ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ἐπότισας ἡμᾶς μετὰ δακρύων μέτρῳ.[10]

7. מָדוֹן. *Contentionem.* Ο΄. εἰς ἀντιλογίαν. Σ. διὰ μάχης.[11]

וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ. *Et hostes nostri subsannant sibi.* Ο΄. καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς. Σ. καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς καταλαλοῦσιν ἀκωλύτως.[12]

10. פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ. *Purgasti* (terram) *coram ea.* Ο΄. ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς. Σ. ἀπεσκεύασας ἔμπροσθεν αὐτῆς.[13]

וַתַּשְׁרֵשׁ שָׁרָשֶׁיהָ. *Et egit radices suas.* Ο΄. καὶ κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς. Σ. καὶ ἐρριζοβόλησας τὰς ῥίζας αὐτῆς.[14]

---

[8] Theodoret., Nobil., Regii duo. Syro-hex. ܣ. ܫܘܦܪܗ. [9] Euseb. Syrus affert: Σ. ὅτι ἠτονήσαμεν (ܡܟܝܟ ܐܬܡܣܟܢܢ). [10] Syro-hex. ./. ܗ. ܡܛܠ ܡܠܬܐ ܕܫܘܒܚܐ. [11] Nobil., Reg. unus. Theodoret.: Οἱ δὲ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ ὡς γεγενημένον τοῦτο εἰρήκασιν· εἰς τί λέγει τὰ ἔθνη; Syrus affert: Ἀ. Σ. Ε΄. εἰς τί ἐρεῖ (ܠܡܢܐ ܢܐܡܪܘܢ).

PSALM. LXXIX. [1] Syro-hex. ./. ܠܡܙܟܝܢܐ ܥܠ ܫܘܫܢ ܣܗܕܘܬܐ ܕܐܣܦ ܩܝܢܬܐ. Euseb. affert: Ἀ. ὑπὲρ τῶν κρίνων (non ἐπὶ κρίνων, ut Montef. edidit) μαρτυρία. Cf. ad Psal. lix. 1. In textu τῶν Ο΄ haec, ὑπὲρ τοῦ Ἀσσυρίου, desunt in Syro-hex. et Psalt. Gall. [2] Euseb. [3] Syro-hex. ./. ܣ. ܨܘܬ. [4] Nobil., Vat. [5] Euseb. Nobil., Vat.: Θ. ὡσεὶ πρόβατον Ἰωσήφ. [6] Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. εἰς πρόσωπον (ܠܦܪܨܘܦܐ). [7] Syro-hex. ./. ܣ. ܬܬܢܢ ܐܢܬ. [8] Euseb. [9] Syro-hex. ./. ܬܠܝܬܝܐ. Cf. Hex. ad Exod. xiv. 7 in Syro-hex. [10] Euseb. Theodoret.: Οἱ ἄλλοι· ἐψώμισας κ.τ.έ., quod ad verba praeterita ἐψώμισας et ἐπότισας pertinere videtur. Etiam Euthym.: Ἀκύλας δὲ καὶ Σ. ἐψώμισας καὶ ἐπότισας εἶπον. [11] Nobil. "Sic Reg. unus ex Theodoreto, Theodoretus editus, et Drusius."—*Montef.* Theodoretus editus nil habet. [12] Syro-hex. ܣ. ܘܣܢܝܢ ܡܦܠܝܢ ܕܠܐ ܟܠܝܐ. [13] Euseb. [14] Idem.

11. וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי־אֵל. *Et rami ejus* (facti sunt instar) *cedrorum Dei.* Ο΄. καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ. Ἀ. καὶ παραφυάδες αὐτῆς κέδροι ἰσχυροῦ. Σ. οἱ δὲ κλάδοι αὐτῆς ὡς οἱ κέδροι τοῦ θεοῦ.[15]

12. תְּשַׁלַּח קְצִירֶיהָ. *Emisit palmites suos.* Ο΄. ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς. Ἀ. ἀποστελεῖ θερισμὸν αὐτῆς. Σ. S΄. ἐξέτεινε τὰς χαίτας αὐτῆς. Θ. Ε΄. ἐξαπέστειλε τὰ κλήματα αὐτῆς.[16]

14. יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה. *Arrosit eam porcus de silva, et fera agri depavit eam.* Ο΄. ἐλυμήνατο αὐτὴν σῦς (alia exempl. ὗς) ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν. Σ. κατενεμήσατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατεβοσκήσατο αὐτήν.[17] Ἄλλος· κατεβοσκήθη αὐτῆς χοῖρος.[18]

וְזִיז שָׂדַי. *Et fera agri.* Ο΄. καὶ μονιὸς ἄγριος. Ἀ. καὶ παντοδαπὸν χώρας. Aliter: Ἀ. καὶ ζῶα χώρας.[19] Σ. (καὶ) ζῶα ἐρημίας.[20] Ε΄. (καὶ) ὄναγρος.[21]

17. כְּסוּחָה. *Succisa.* Ο΄. καὶ ἀνεσκαμμένη. Ἀ. *succisa.* Σ. τετμημένη.[22]

19. תְּחַיֵּינוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא. *Refocilles nos, et nomen tuum invocabimus.* Ο΄. ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα. Σ. ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τῷ ὀνόματί σου κληθησόμεθα.[23]

Psalm. LXXX (Hebr. lxxxi).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף. *Praecentori super Gittith τῷ Asaph.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῦ ληνοῦ τοῦ Ἀσάφ.[1]

2. הַרְנִינוּ. *Jubilate.* Ο΄. ἀγαλλιᾶσθε. Ἀ. αἰνοποιεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.[2]

הָרִיעוּ. *Vociferamini.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε.[3]

3. שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל. *Proferte cantum, et date tympanum, citharam suavem cum nablio.* Ο΄. λάβετε ψαλμὸν, καὶ δότε τύμπανον, ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. Ἀ. ἄρατε μελῳδίαν, καὶ δότε τύμπανον, κιθάραν εὐπρεπῆ μετὰ νάβλης. Σ. ἀναλάβετε ᾠδὴν, καὶ διάδοτε τύμπανον, λύραν ἡδεῖαν μετὰ νάβλης.[4]

4. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. *Clangite in novilunio buccina, in plenilunio die festi nostri.* Ο΄. σαλπίσατε ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. Ἀ. Σ. ἠχήσατε ἐν πάσῃ νεομηνίᾳ κερατίνῃ, ἐν πανσελήνῳ ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν.[5]

5. כִּי חֹק. *Quia statutum.* Ο΄. ὅτι πρόσταγμα. Ἀ. ὅτι ἀκρίβασμα.[6]

---

[15] Haec lectio ad hunc diem in contextu Eusebiano delituit. Locus est: Ἀντὶ δὲ τοῦ, ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, ὁ Σύμμαχος, ἀπεσκεύασας ἔμπροσθεν αὐτῆς, ἡρμήνευσεν· εἶτ' ἐπήγαγεν· καὶ ἐριζοβόλησας τὰς ῥίζας αὐτῆς. [15] Syro-hex. ܐ. ܘܫܒܘܩܐ ܕܝܠܗ ܐܝܟ ܐܪ̈ܙܐ ܕܥܫܝܢܐ. ܣ. ܣܘ̈ܟܐ ܕܝܠܗ ܐܝܟ ܐܪ̈ܙܐ ܕܐܠܗܐ. [16] Nobil., Vat. Euseb.: Ὁ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ, τὰ κλήματα, τὰς χαίτας αὐτῆς, φησὶν, ἐξέτεινεν ἕως θαλάσσης. Hieron.: *expandit comas suas.* [17] Euseb. Ad vocab. μονιὸς Syro-hex. scholium affert: "Μονιὸς (ܡܘܢܝܘܣ) est fera ferocissima; sola enim incedit: exinde vocata est μονιὸς, quod interpretatur *solitaria.*" Theodoretus: Μονιὸν δὲ ἄγριον καλεῖ τὸν καθ' ἑαυτὸν διάγοντα σῦν, ὃς τῶν ἄλλων ἐστὶν ἀγριώτερος, ἅτε δὴ καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς κοινωνίαν ἀποστρεφόμενος. [18] Colb. [19] Euseb.: Ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος, ὁ Ἀκύλας, καὶ παντοδαπὸν χώραν, ἡρμηνεύσατο. Leviter discrepat Hieron. ad Jesai. lxvi. 10: "In Psal. lxxix, ubi in nostris et Graecis codicibus legitur μονιὸς ἄγριος, in Hebraico scriptum est ZIZ SADAI, quod Aquila transtulit, παντοδαπὸν χώρας, hoc est, *omnimodum regionis.*" Cf. ad Psal. xlix. 11. Alteram lectionem affert Syrus noster: ܐ. ܘܚܝܘ̈ܬܐ ܕܐܬܪܐ. Hieron. vertit: *et omnes bestiae agri.* [20] Nobil. affert: σῦς ἐκ δρυμοῦ] Σ. ζῶα ἐρημίας. Hanc lectionem ad וְזִיז שָׂדַי potius quam ad חֲזִיר מִיָּעַר pertinere probabiliter opinatur Montef. [21] Syro-hex. sine nom. interp. affert: ܥܪܕܐ. Cf. ad Psal. xlix. 11. [22] Syro-hex. ܐ. ܕܦܣܝܩܐ. ܣ. ܡܦܣܩܬܐ. [23] Euseb.

Psalm. LXXX. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܥܠ ܡܥܨܪܬܐ ܕܐܣܦ. Cf. ad Psal. viii. 1. lxxxiii. 1. [2] Theodoret., Nobil. [3] Syro-hex. ܣ. ܐܫܡܥܘ. Cf. Hex. nostra ad Joel ii. 1. [4] Euseb. Ad Symmachum pro δίδοτε, aoristum διάδοτε assumsimus ex Syro-hex., qui affert: ܣ. ܫܩܘܠܘ ܙܡܪܐ ܘܦܠܓܘ ܛܒܠܐ. ܟܢܪܐ ܒܣܝܡܐ ܥܡ ܢܒܠܐ. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܙܥܩܘ ܒܟܠ ܪܝܫ ܝܪܚܐ. ܒܩܪܢܐ ܒܡܠܝܘܬ ܣܗܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܥܐܕܟܘܢ. Cf. Hex. ad Prov. vii. 20. [6] Idem: ܐ. ܡܛܠ ܕܚܬܝܬܘܬܐ.

6. עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. *Praeceptum in Josepho posuit illud.* Ο΄. μαρτύριον ἐν τῷ Ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν. Σ. μαρτυρίαν διὰ τοῦ Ἰωσὴφ ἔταξεν αὐτό.[7]

בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם. *Quum exiret* (Deus) *contra terram Aegypti.* Ο΄. ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Ἀ. Σ. ἡνίκα ἐξῆλθεν εἰς γῆν Αἰγύπτου.[8]

7. הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה. *Removi ab onere humerum ejus, manus ejus a corbe* (bajulatorio) *discesserunt.* Ο΄. ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ, αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν. Ἀ. ἀπέστησα ἀπὸ βαστάγματος ὦμον αὐτοῦ ...[9] Σ. παρεῖλον ἀπὸ βασταγμοῦ τὸν ὦμον αὐτοῦ, αἱ χεῖρες αὐτοῦ κοφίνου ἀπηλλάγησαν.[10]

8. אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם. *Exaudivi te in latibulo tonitrui.* Ο΄. ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος. Ἀ. ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ βροντῆς.[11] Σ. ἐπήκουσά σου διὰ κρυφαίας βροντῆς.[12]

עַל־מֵי מְרִיבָה. *Ad aquas contentionis.* Ο΄. ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας. Σ. ἐπὶ ὕδατος τῆς Μεῤῥᾶς. Aliter: Σ. τῆς μάχης.[13]

10. לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר. *Non erit in te Deus alienus.* Ο΄. οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος. Ἀ. οὐκ ἔσται ἐν σοὶ ἰσχυρὸς ἀλλότριος. Σ. μὴ ἔστω ἐν σοὶ θεὸς ξένος.[14]

וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. *Et non adorabis Deum peregrinum.* Ο΄. οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ. Σ. μηδὲ προσκυνήσῃς θεῷ ψευδεῖ.[15]

12. וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי. *Et non audivit populus meus vocem meam, et Israel non obtemperavit mihi.* Ο΄. καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσέσχε μοι. Σ. οὐχ ὑπήκουσε δὲ ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπείσθη μοι.[16]

13. וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם. *Et dimisi eum in pervicacia cordis sui, ut sequerentur consilia sua.* Ο΄. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτὸν ἐν σκολιότητι καρδίας αὐτοῦ, πορεύσονται ἐν βουλεύμασιν αὐτῶν.[17] Σ. ἀφῆκα οὖν αὐτοὺς τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν, ὁδεύειν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν.[18]

14. לוּ. *Utinam.* Ο΄. εἰ. Ἀ. Σ. ὄφελον (s. εἴθε).[19]

15. כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי. *Brevi inimicos eorum depressissem, et adversus hostes eorum vertissem manum meam.* Ο΄. ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα, καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου (Ἀ. χεῖράς μου. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[20]). Σ. ἐν ὀλιγίστῳ ἂν ἐχθροὺς αὐτῶν ἥττησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους αὐτῶν ἀνέστρεψα ἂν τὴν χεῖρά μου.[21]

---

[7] Euseb. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܡܬܝ ܕܢܦܩ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ⁘. [9] Idem: ܐ. ܐܪܚܩܬ ܡܢ ܛܥܘܢܬܐ ܟܬܦܗ ܕܝܠܗ ⁘. Cf. Hex. ad Exod. i. 11. [10] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. κοφίνου ἀπηλλάγησαν (ܡܢ ܩܘܦܝܢܐ ܐܬܦܨܝܘ). [11] Euseb., qui notat: καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις ὁμοίως. [12] Theodoret. affert: Σ. ἐπ. σε διὰ κρ. βροντῆς· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ τὴν βρόντησιν ὁμοίως τεθείκασιν. In Catena Parisiensi invenimus: Σ. ἐπ. σου διὰ κρυφίας βρ. Syrus affert: Ἀ. Σ. διὰ βροντῆς κρυφαίας (s. ἀποκρύφου) (ܒܝܕ ܪܥܡܐ ܡܛܫܝܐ). [13] "Sic Colbert. στιχηρῶς scriptus. Cur autem Symmachus מְרִיבָה expresserit Μεῤῥᾶς, non difficile est augurari: nempe illam aquam habuit pro ea quae מָרָה vocatur Exod. xv. 23."—*Montef.* Lectio τῆς Μεῤῥᾶς valde suspecta est, praesertim cum Syrus noster afferat: ܣ. ܕܚܪܝܢܘܬܐ ⁘. Idem ad Ezech. xlviii. 28 Symmacho tribuit ܕܚܪܝܢܘܬܐ, ἀντιλογίας. [14] Euseb. Dissentire videtur Syro-hex., qui habet: Ἀ. ξένος (ܐܟܣܢܝܐ). [15] Colb. στιχηρῶς scriptus: Σ. μηδὲ πρ. θεῷ ἀλλοτρίῳ. Correximus ex Syro-hex., qui affert: Σ. ψευδεῖ (ܕܓܠܐ). [16] Euseb. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܐ ܐܬܛܦܝܣ ܠܝ ⁘. [17] Nobil. Theodoret. affert: Ἀ. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐν σκ. κ. αὐτῶν, κ. τ. ἑ. Codd. 264, 268: Ἀ. ἐξαπέστειλα αὐτὸν (αὐτοὺς Cod. 268) ἐν σκ. καρδίας. [18] Euseb., Theodoret., Nobil. Syrus affert: Σ. ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ (ܒܨܒܘ ܕܠܒܐ). [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܠܘܦ ⁘. Cf. Hex. ad Job. xvi. 4. [20] Vat. [21] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܒܙܥܘܪ ܠܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ ܡܟܟܬ ...

16. מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ. *Osores Jovae simulassent ei.* Ο΄. οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ. ᾿Α. μισοποιοῦντες κύριον ἀρνήσονται αὐτόν.[22] Σ. μισοποιοὶ κυρίου· οἱ ψευσάμενοι αὐτῷ.[23]

וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם. *Et fuisset tempus* (felicitas) *eorum in aeternum.* Ο΄. καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ἀλλ᾿ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.[24]

PSALM. LXXXI (Hebr. lxxxii).

1. אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. *Deus surrexit in concilio Dei, in medio deorum* (regum) *judicat.* Ο΄. ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ. ᾿Α. θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ ἰσχυρῶν, ἐν ἐγκάτῳ κύριος κρινεῖ. Σ. ὁ θεὸς κατέστη ἐν συνόδῳ θεοῦ, ἐν μέσοις θεὸς (fort. θεοῖς) κρίνων.[1]

3. דַּל וְיָתוֹם, *Pauperem et pupillum.* Ο΄. ὀρφανὸν καὶ πτωχόν. ᾿Α. ἀραιῷ καὶ ὀρφανῷ. Σ. ἀτόνῳ καὶ ὀρφανῷ. Θ. πτωχὸν καὶ ὀρφανόν.[2]

5. יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ. *Vacillant omnia fundamenta terrae.* Ο΄. σαλευθήσονται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Σ. περιτραπήσεται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.[3]

7. אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ. *Profecto sicut homo* (vulgaris) *moriemini, et sicut unus principum cadetis.* Ο΄. ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πίπτετε. Σ. οὕτως δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθανεῖσθε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πεσεῖσθε.[4]

8. קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם. *Surge, Deus, judica terram, quoniam tu possessionem habes in omnibus gentibus.* Ο΄. ἀνάστα, ὁ θεὸς, κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Σ. στῆθι, ὁ θεὸς, κρίνων τὴν γῆν· σὺ γὰρ κληρουχήσεις πάντα τὰ ἔθνη.[5]

PSALM. LXXXII (Hebr. lxxxiii).

1. שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף. *Carmen cantici* τῷ *Asaph.* Ο΄. ᾠδὴ ψαλμοῦ τῷ ᾿Ασάφ. Σ. ᾆσμα *cantici* τοῦ ᾿Ασάφ.[1]

2. וְאַל־תִּשְׁקֹט. *Neque quiescas.* Ο΄. μηδὲ καταπραΰνῃς. ᾿Α. (καὶ) μὴ καθησυχάσῃς.[2] Σ. (καὶ) μὴ ἠρεμήσῃς.[3]

3. כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ. *Quia ecce! inimici tui tumultuantur, et osores tui extollunt caput.* Ο΄. ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν κεφαλήν. ᾿Α. ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ὤκλασαν, καὶ μισοποιοῦντές σε ἦραν κεφαλήν. Σ. ἰδοὺ γὰρ οἱ ἐχθροί σου συνηχοῦσιν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἐπαίρουσι κεφαλήν.[4]

4. עַל־עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ. *Contra populum tuum callidum faciunt consilium, et consultant contra absconditos tuos.* Ο΄. ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο γνώμην, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου. Σ. κατὰ τοῦ λαοῦ σου πανούργως ὁμιλοῦσι, καὶ συμβουλεύονται κατὰ τοῦ ἀποκρύφου σου. ᾿Α. . . κατὰ τοῦ συγκεκρυμμένου σου.[5]

◆ ܗܘܬ. Scilicet vitiosam scripturam ἤτησα pro ἥττησα interpretatus est. [22] Nobil., et sine pronom. Theodoret. [23] Euseb., Theodoret. [24] Theodoret.

PSALM. LXXXI. [1] Euseb. Syro-hex. affert: ᾿Α. ἰσχυροῦ (ܕܚܣܝܢܐ). Nobil.: ᾿Α. ἐν ἐγκάτῳ. [2] Nobil., qui ad Sym. cum Cod. 264 mendose legit ἀγόνῳ. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἀτόνῳ (ܘܠܡܣܟܢܐ. Cf. ad Psal. lxxviii. 8). [3] Montef. ex Corderio. Cf. ad Psal. ix. 27. xxix. 7. Absurde Euthym.: τοῦτο ὁ Σ. οὕτως ἐξέδωκεν· ταράξω τὴν γῆν διὰ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ. [4] Theodoret. affert: Σ. ὑμεῖς δὲ ὡς κ.τ.ἑ. Nobil.: Σ. ὡς ἄνθρωποι κ.τ.ἑ. Correximus e Catena Paris. modo laudata. [5] Montef. ex Corderio.

PSALM. LXXXII. [1] Syro-hex. ܣ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܣܦ ◆. [2] Euseb. [3] Theodoret., Nobil. Euseb. mendose affert: μὴ ἐρημήσῃς. [4] Euseb. Nobil. affert: Σ. συνηχοῦσιν· ἀντὶ τοῦ, συμφωνοῦσιν. [5] Nobil. Theodoret. affert: Σ. κατὰ τοῦ ἀποκρύφου σου. ᾿Α. κατὰ τοῦ συγκεκρυμμένου σου. Οὕτω καὶ ὁ Θεοδοτίων. Syro-hex. ܣ. ܠܘܬ.

5. אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי. *Dicunt: Venite et deleamus eos, ne sint gens.* Ο΄. εἶπαν· δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους. Σ. λέγουσι· συνέλθετε, ἀφανεῖς ποιήσωμεν, μὴ ὦσιν ἔθνος.[6]

7. וְהַגְרִים. *Et Agareni.* Ο΄. καὶ οἱ Ἀγαρηνοί. Σ. καὶ οἱ ἐξ Ἄγαρ.[7]

8. פְּלֶשֶׁת. *Philistaea.* Ο΄. καὶ ἀλλόφυλοι. Ἀ. Σ. Φυλιστιαία.[8]

9. גַּם־אַשּׁוּר. *Etiam Assyria.* Ο΄. καὶ γὰρ καὶ Ἀσσούρ. Ἀ. Θ. καίγε Ἀσσούρ. Σ. ἔτι καὶ Ἀσσούρ.[9]

נִלְוָה עִמָּם. *Adjunxit se illis.* Ο΄. συμπαρεγένετο μετ᾽ αὐτῶν. Ἀ. συνετέθειτο (s. συνέκειτο) αὐτοῖς.[10]

הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט. *Fuerunt auxilio filiis Lot.* Ο΄. ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς Λώτ. Ἀ. ἐγένοντο βραχίων τοῖς υἱοῖς Λώτ.[11] Σ. ἐγένοντο σύμμαχοι τοῖς υἱοῖς Λώτ.[12]

11. נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר הָיוּ דֹּמֶן לָאֲדָמָה. *Deleti sunt in En-Dor, fuerunt stercus terrae.* Ο΄. ἐξωλοθρεύθησαν ἐν Ἀενδὼρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ. Ἀ. ἐξετρίβησαν ἐν Ἀενδὼρ, ἐγενήθησαν κόπριον τῆς χθονός.[13]

13. אֵת נְאוֹת. *Domicilia.* Ο΄. τὸ θυσιαστήριον. Alia exempl. τὸ ἁγιαστήριον.[14] Σ. (τὴν) δίαιταν.[15]

16. וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם. *Et turbine tuo perterrefacies eos.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ταράξεις αὐτούς. Σ. καὶ ἐν τῇ λαίλαπί σου ἐπείξεις αὐτούς.[16]

17. פְּנֵיהֶם. *Facies eorum.* Ο΄. τὰ πρόσωπα αὐτῶν. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. πρόσωπα.[17]

18. יֶחְפְּרוּ. *Erubescant.* Ο΄. ἐντραπήτωσαν. Σ. κατορυγήσονται.[18]

19. כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָֹה. *Quod nomen tuum ipsius, Jova.* Ο΄. ὅτι ὄνομά σοι κύριος. Ἀ. Σ. Θ. (ὅτι) σοὶ ὄνομα, κύριε.[19]

Psalm. LXXXIII (Hebr. lxxxiv).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר. *Praecentori super Gittith filiis Core canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῦ ληνοῦ τῶν υἱῶν Κορὲ μελῴδημα.[1]

4. גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ. *Etiam passer invenit domum, et hirundo nidum sibi, ubi ponat pullos suos.* Ο΄. καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ÷ ἑαυτῷ ◂ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. Ἀ. καίγε ὄρνεον εὗρεν οἶκον, καὶ στρουθὸς νοσσιὰν αὐτῷ, οὗ ἔθετο νεοσσοὺς αὐτῆς.[2]

אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ. *Altaria tua.* Ο΄. τὰ θυσιαστήριά σου. Ἀ. σὺν τοῖς θυσιαστηρίοις σου.[3]

6. אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־לוֹ בָךְ. *Beatus homo cujus robur in te.* Ο΄. μακάριος ἀνὴρ οὗ ἐστιν ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ παρὰ σοῦ. Σ. μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἰσχύων ἐν σοί.[4]

ܥܡܐ ܕܝܠܟ ܚܫܒܘ ܨܢܝܥܘܬܐ. ܘܐܬܡܠܟܘ ܥܠ ܛܡܝܪܐ ܕܝܠܟ ◆. Idem subjungit: Ἀ. κατὰ τῶν συγκεκρυμμένων σου (ܥܠ ܛܡܝܪܐ ܕܝܠܟ), Hebraeo propius. [6] Colb. στιχηρῶς scriptus. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܗܢܘܢ ܕܡܢ ܗܓܪ ◆. [8] Euseb., qui Φυλιστaία scribit. Syrus affert: Ἀ. Φυλιστιαῖοι (ܦܠܣܛܝ̈ܐ). [9] Nobil. [10] Syro-hex. ܐ. ܡܣܝܡܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗܘܢ ◆. [11] Euseb. Montef. mendose edidit βράχιον. [12] Euseb. Colb. στιχηρῶς scriptus pro σύμμαχοι praefert συμμέτοχοι. [13] Nobil. [14] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܡܩܕܫܐ. [15] Theodoret., Nobil. Cf. ad Psal. lxxiii. 20. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܒܥܠܥܠܐ ܕܝܠܟ ܬܚܘܐ ܐܢܘܢ ◆. [17] Nobil., Vat. [18] Syro-hex. ܣ. ܢܣܬܟܠܘܢ ◆. Cf. ad Psal. lxx. 24. [19] Nobil. affert: Schol. Οἱ Ο΄, οἱ Γ΄. σοὶ ὄνομα, κύριε. In textu LXXvirali pro κύριος in quibusdam libris est κύριε.

Psalm. LXXXIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܝܐ ܕܥܒܕ ܙܟܘܬܐ ܥܠ ܡܥܨܪܬܐ. ܕܒܢ̈ܝܐ ܕܩܘܪܚ ܡܙܡܘܪܐ ◆. [2] Regio duo, Nobil. Hic autem οἶκον casu omisit. Theodoret. affert: Ἀ. καίγε ὄρνεον εὗρεν ἑαυτῷ οἶκον, καὶ στρουθίον νοσσιὰν αὐτῷ. [3] Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܡܕܒܚ̈ܐ ܕܝܠܟ ◆. [4] Idem: ܣ. ܛܘܒܘܗܝ ܗܘ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܕܥܫܝܢ ܚܝܠܐ ܒܟ ◆.

6. מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם. *Viae* (ad sanctuarium) *in corde eorum.* Ο΄. ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Σ. τῆς τρίβου σου οὔσης αὐτοῖς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.[5]

7. עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ. *Transeuntes per vallem fletus, fontem ponunt eam.* Ο΄. διέθετο εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔθετο.[6] Ἀ. παρερχόμενοι ἐν κοιλάδι τοῦ κλαυθμοῦ πηγὴν θήσονται αὐτήν.[7] Σ. ἣν παροδεύων κοιλάδα ἔκλαιεν, πηγὴ τάξεται.[8]

גַּם־בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. *Etiam beneficiis teget* (eam) *pluvia prima.* Ο΄. καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν (Ἀ. πρώϊμος. Σ. ὁ ὑποδείκτης. Ε΄. ὁ φωτίζων. S΄. ὁ διδάσκων[9]). Σ. ἀλλὰ καὶ εὐλογίαις περιβαλεῖ ὁ ὑποδείκτης.[10]

8. יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל. *Eunt a robore ad robur.* Ο΄. πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν. Σ. ὁδεύσουσιν ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν.[11]

יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן. *Sistit se* (unusquisque) *Deo in Sione.* Ο΄. ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν Σιών. Ἀ. ὀφθήσεται ἰσχυρὸς θεὸς ἐν Σιών.[12] Σ. . . πρὸς τὸν θεὸν ἐν Σιών.[13]

9. סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[14]

10. מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ. *Clypeus noster, vide, Deus, et intuere faciem uncti tui.* Ο΄. ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε, ὁ θεὸς, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. Ἀ. θυρεὲ ἡμῶν, ἴδε, θεὲ, καὶ ἐπίστρεψον πρόσωπον ἠλειμμένον σου. Σ. ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε, ὁ θεὸς, καὶ πρόσβλεψον τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.[15]

12. כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים. *Quia sol et clypeus* est *Jova Deus.* Ο΄. ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεός. Ἀ. ὅτι ἥλιος καὶ θυρεὸς κύριος ὁ θεός.[16] Σ. ἥλιον γὰρ καὶ ὑπερασπισμὸν κύριος ὁ θεός.[17] Θ. ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος ὁ θεός.[18] Ε΄. ὅτι ἥλιος καὶ σκεπαστὴς κύριος ὁ θεός.[19]

לַהֹלְכִים בְּתָמִים. *Ambulantibus in integritate.* Ο΄. τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ (Ἀ. Σ. Ε΄. ἐν τελειότητι[20]). Σ. τοῖς ὁδεύουσιν ἐν τελειότητι.[21]

13. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριε τῶν δυνάμεων. Ἀ. κύριε στρατιῶν.[22]

Psalm. LXXXIV (Hebr. lxxxv).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר. *Praecentori filiis Core canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. Σ. ἐπινίκιος τῶν υἱῶν Κορὲ ᾠδή.[1]

3. סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[2]

4. אָסַפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ. *Abstulisti omnem indignationem tuam.* Ο΄. κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου. Ἀ. συνέλεξας πᾶσαν ἀνυπερθεσίαν σου.[3]

5. וְהָפֵר. *Et irritam fac.* Ο΄. καὶ ἀπόστρεψον. Σ. καὶ διάλυσον.[4]

---

[5] Syro-hex. ܣܡ. ܕܫܒܝܠܟ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܒܠܒܐ ܕܝܠܗܘܢ.
[6] Sic Syro-hex., Theodoret., et Schol. apud Nobil. Vulgo interpungunt: ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο. εἰς τὴν κοιλάδα κ.τ.έ.
[7] Euseb. Syro-hex. ܐ. ܟܕ ܥܒܪܝܢ ܒܥܘܡܩܐ ܕܒܟܝܐ ܡܒܘܥܐ ܢܣܝܡܘܢܝܗ.
[8] Euseb. affert: Σ. προοδεύων κ.τ.έ. Nos Kreyssigii conjecturam, παροδεύων, recepimus, consentiente Syro nostro, qui Symmacho continuat: ܗܘ ܕܥܒܪ ܒܥܘܡܩܐ (?) ܗܘ ܕܥܒܪ ܒܟܐ ܗܘܐ. ܡܒܘܥܐ ܠܡܬܛܟܣܘ. Syriaca ad verbum sonant, κοιλὰς ἐν ᾗ παροδεύων ἔκλαιεν, πηγὴ τάξεται; vel etiam, ἣν παροδεύων κοιλάδα ἔκλαιεν, π. τ.
[9] Euseb. Hieron. *doctor.*
[10] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܠܐ ܘܒܒܘܪܟܬܐ ܢܥܛܦ ܡܚܘܝܢܐ.
[11] Euseb.
[12] Idem.
[13] Syro-hex. ܣܡ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܒܨܗܝܘܢ.
[14] Idem: ܐ. ܬܫܒܘܚܬܐ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12.
[15] Euseb.
[16] Nobil. affert: Ἀ. ἥλιος κ.τ.έ. Euseb.: Ἀ. ὅτι ἔλεος καὶ θυρεὸς κ.τ.έ. Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܫܐ ܘܬܘܪܣܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ.
[17] Nobil. Syro-hex.: Σ. ἥλιον γὰρ καὶ ὑπερασπισμόν (ܠܡܬܚܦܝܢܘܬܐ ܘܠܡܣܝܥܢܘܬܐ). Euseb. tantummodo affert: Σ. ὅτι ἥλιον.
[18] Nobil., Vat.
[19] Euseb.
[20] Syro-hex. ܐ. ܣܡ. ܗ. ܒܓܡܝܪܘܬܐ.
[21] Euseb.
[22] Montef. post Drusium contra Aquilae usum nominativum pro vocativo edidit. Cf. Hex. ad Psal. xxiii. 10. Jesai. i. 9.

Psalm. LXXXIV. [1] Syro-hex. ܣܡ. ܙܟܘܬܐ ܕܒܢܝ ܩܘܪܚ ܙܡܝܪܬܐ.
[2] Idem: ܐ. ܬܫܒܘܚܬܐ.
[3] Idem: ܐ. ܟܢܫܬ ܟܠܗ ܠܐ ܡܬܡܫܚܢܘܬܟ. Sic in Cod. A., qui hic unicus est; sed pro ܠܐ ܡܬܡܫܚܢܘܬܐ, proculdubio legendum ܠܐ ܡܬܘܚܪܢܘܬܐ, monente etiam Bugato, quem exscripsimus in *Otio Norvic.* p. 56. Cf. ad Psal. vii. 7.
[4] Syro-hex. ܣܡ. ܘܫܪܝ.

9. אֶשְׁמְעָה מַה־יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה. *Audiam quid loquatur Deus Jova.* Ο΄. ἀκούσομαι τί λαλήσει ÷ ἐν ἐμοὶ ◄ κύριος ὁ θεός. Ἀ. ἀκούσομαι τί λαλήσει ὁ ἰσχυρὸς κύριος. Σ. ἀκούσω τί λαλήσει ὁ θεὸς κύριος. Θ. ἀκούσομαι τί λαλήσει ὁ θεὸς κύριος.[5]

וְאֶל־חֲסִידָיו. *Et ad pios suos.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ ἐπὶ τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.[6]

וְאַל־יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה. *Et ne revertantur ad stultitiam.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτὸν καρδίαν. Ἀ. Σ. ἵνα μὴ ἀποστραφῶσιν (s. ἐπιστρέψωσιν) εἰς ἀφροσύνην.[7]

13. הַטּוֹב. *Bonum.* Ο΄. χρηστότητα. Σ. τὸν ἀγαθόν.[8]

14. צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. *Justitia ante eum ibit, et ponet in via gressus ejus.* Ο΄. δικαιοσύνη ἐναντίον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Σ. δικαιοσύνη ἑκάστου προελεύσεται αὐτὸν, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τοὺς πόδας αὐτοῦ.[9] Aliter: Σ. . . . τὰς καταβάσεις αὐτοῦ.[10]

PSALM. LXXXV (Hebr. lxxxvi).

1. תְּפִלָּה לְדָוִד. *Oratio Davidi.* Ο΄. προσευχὴ τῷ Δαυίδ. Ἀ. Σ. προσευχὴ τοῦ Δαυίδ.[1]

2. חָסִיד אָנִי. *Pius ego sum.* Ο΄. ὅσιός εἰμι. Ἄλλος· ἁγνὸς ἐγώ.[2]

3. כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם. *Nam ad te clamo quotidie.* Ο΄. ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ὅτι πρὸς σὲ βοῶ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν.[3]

5. טוֹב וְסַלָּח. *Bonus et condonans.* Ο΄. χρηστὸς καὶ ἐπιεικής. Ἀ. Θ. ἀγαθὸς καὶ ἱλαστής. Σ. . . . καὶ ἀφίων.[4]

7. אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי. *Invocabo te, quia exaudies me.* Ο΄. ἐκέκραξα πρὸς σὲ, ὅτι εἰσήκουσάς μου. Ἀ. ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι εἰσακούσεις μου.[5] Σ. ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι εἰσακούσῃ μου.[6]

11. הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ. *Doce me, Jova, viam tuam, ambulabo in veritate tua.* Ο΄. ὁδήγησόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Ἀ. φώτισόν με, κύριε, τῇ ὁδῷ σου, περιπατήσω ἐν ἀληθείᾳ σου. Σ. ὑπόδειξόν μοι, κύριε, τὴν ὁδόν σου, ἵνα ὁδεύσω τῇ ἀληθείᾳ σου.[7]

יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. *Unum fac cor meum, ut revereatur nomen tuum.* Ο΄. εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου, τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου.[8] Ἀ. μονάχωσον τὴν καρδίαν μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. Σ. ἕνωσον τὴν καρδίαν μου εἰς φόβον τοῦ ὀνόματός σου.[9]

---

[5] Nobil., Vat. Ad Theodotionem Montef. perperam edidit κύριος ὁ θεός. [6] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xxxvi. 28. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܠܫܛܝܘܬܐ ◆ [8] Euthym. Zigab. ad loc.: Ὅρα πῶς ὁ Δαυὶδ προαγορεύει ὅτι ὁ μὲν πατὴρ δώσει τοῖς ἀνθρώποις τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὅς ἐστι χρηστότης· οὐδεὶς γὰρ ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός· καὶ γὰρ ὁ Σύμ. τὸν ἀγαθὸν εἶπεν. [9] Euseb. [10] Syro-hex. ܣ. ܡܚܬܢܘܬܐ ܕܪܓܠܗ ◆. Nisi forte vertendum καθόδους αὐτοῦ, quod vocab. Aquilae, non Symmacho, solenne est pro Hebr. פְּעָמִים.

PSALM. LXXXV. [1] Euseb., Reg. unus. [2] Coislin. (?) "Est forte Aquilae, ut supra Psal. xi. 2."—*Montef.* [3] "Σ. ὅτι πρὸς σὲ βοήσω κ.τ.έ. Sic Eusebius. Reg. autem unus ex Hesychio sic habet: ὅτι πρὸς σὲ βοῶ κ.τ.έ."—*Montef.* Euseb. non βοήσω, sed βοῶν habet. Deinde Theodoret., Nobil.: Σ. καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν. Syro-hex. ܣ. ܟܠ ܝܘܡ ◆. Contra horum consensum non est audiendus Euthym., qui ait: τὸ, ὅλην τ. ἡ., ἀεὶ ὁ Σύμ. ἑρμηνεύων λέγει. [4] Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἀγαθὸς (ܛܒܐ) καὶ ἱλαστής (s. ἵλεως, ܡܚܣܝܢܐ). Pro Σ. correximus Θ. juxta Eusebium, qui habet: Ἀ. Θ. καὶ ἱλαστής. Σ. καὶ ἀφίων. Consentiunt Theodoret., Nobil., quorum ille: Ἀ. Θ. καὶ ἱλαστής; hic autem: Ἀ. Θ. ἱλαστής. Σ. ἀφιείς. Aliter Euthym.: τὸ ἐπιεικὴς, ἵλεως ἐξέδωκεν ὁ Ἀκ., ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σύμ. [5] Euseb., Reg. unus. [6] Nobil. [7] Euseb. Ad Aquilam Montef. ἐν τῇ ὁδῷ σου, et ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου falso exscripsit. [8] Syro-hex. in textu habet, εὐφρανθήτω ἡ κ. μου; in marg. autem sine auctore, ἑνωθήτω (s. ἑνωθήσεται) ἡ κ. μου (ܢܬܚܝܕ ܠܒܝ). [9] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. μοναχῶς (sic). Σ. ἕνωσον. Hieron.: *unicum fac.*

14. זֵדִים. *Superbi.* Ο΄. παράνομοι. Οἱ λοιποὶ πάντες· ὑπερήφανοι.[10]

וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי. *Et coetus violentorum quaerunt animam meam.* Ο΄. καὶ συναγωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου. Ἀ. καὶ συναγωγὴ κατισχυρευομένων ... Σ. καὶ συναγωγὴ ἀνυποστάτων ἐζήτησε τὴν ψυχήν μου.[11]

16. תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ. *Da robur tuum servo tuo.* Ο΄. δὸς τὸ κράτος σου τῷ παιδί σου. Σ. δὸς ἰσχὺν παρὰ σοῦ τῷ δούλῳ σου.[12]

PSALM. LXXXVI (Hebr. lxxxvii).

1. לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר. *Filiis Core canticum carminis.* Ο΄. τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. Ἀ. Σ. τῶν υἱῶν Κορέ ...[1] Σ. τῶν υἱῶν Κορὲ ψαλμὸς ᾄσματος.[2]

יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי־קֹדֶשׁ. *Fundamentum ejus est in montibus sanctitatis.* Ο΄. οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις. Ἀ. θεμελίωσις αὐτοῦ ἐν ὄρεσιν ἡγιασμένου.[3]

2. מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת. *Prae omnibus tabernaculis.* Ο΄. ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα. Ἀ. ἀπὸ πασῶν σκηνῶν (s. σκηνώσεων).[4]

3. בָּךְ. *De te.* Ο΄. περὶ σοῦ. Ἀ. ἐν σοί.[5]

4. אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי. *Annumerabo Rahab (Aegyptum) et Babylonem cultoribus meis.* Ο΄. μνησθήσομαι Ῥαὰβ καὶ Βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί με. Ἀ. ἀναμνήσω ὁρμήματος καὶ Βαβυλῶνος τοὺς γινώσκοντάς με. Σ. ἀναμνήσω ὑπερηφανίαν καὶ Βαβυλῶνα τοῖς εἰδόσι με.[6]

הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־כּוּשׁ זֶה יֻלַּד־שָׁם. *Ecce! Philistaea et Tyrus cum Aethiopia; iste natus est ibi.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος ÷ καὶ ◂ λαὸς Αἰθιόπων, οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκεῖ. Ἀ. ἰδοὺ Φυλιστιαία καὶ Τύρος μετὰ Αἰθιοπίας, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ. Σ. ἰδοὺ Φυλιστιαῖοι καὶ Τύρος μετὰ Αἰθιοπίας, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.[7]

5. וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד־בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן. *Et Sioni dicetur: Vir et vir* (quilibet) *natus est in ea, et ipse stabiliet eam Altissimus.* Ο΄. μήτηρ Σιὼν (alia exempl. μὴ τῇ Σιών[8]) ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγενήθη (ἐγεννήθη) ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος. Ἀ. καὶ τῇ Σιὼν λεχθήσεται, ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἔτεχθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἑδράσει αὐτήν ..[9] Σ. περί τε Σιὼν λεχθήσεται καθ' ἕκαστον, ἄνθρωπος οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἥδρασεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.[10]

---

[10] Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ὑπερήφανοι (ܫܒܗܪ̈ܐ). [11] Euseb. Syrus affert: Σ. ἀνυποστάτων (ܕܠܐ ܡܣܬܝܒܪ̈ܢܐ = ἀνυπομονήτων Exod. xviii. 18 in Syro-hex.). [12] Euseb., Nobil.

PSALM. LXXXVI. [1] Euseb., Nobil. [2] Syro-hex. ܣ. (Cod. B. ܐ.) ܕܒ̈ܢܝܐ ܕܩܘܪܚ ܡܙܡܘܪܐ ܕܙܡܝܪܬܐ. [3] "MSS. et Drusius [Nobil.]."—*Montef.* Minus probabiliter *Catena PP. GG.*, T. II, p. 769: Ἀ. ἐν ὄρεσιν ἡγιασμένοις. Ab utroque discedit Syro-hex.: Ἀ. θ. αὐτοῦ ἐν ὄρει αὐτοῦ ἡγιασμένῳ (ܫܘܬܐܣܘܗܝ ܒܛܘܪܗ ܩܕܝܫܐ). [4] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܡܫܟ̈ܢܐ. [5] Idem: ܐ. ܒܟܝ. [6] Colb. στιχηρῶς scriptus. Euseb. affert: Ἀ. ἀναμνήσω ὁρ. καὶ Β. Σ. ἀναμνήσω ὑπ. καὶ Β. Syro-hex. ܣ. ܐܥܗܕ ܫܘܒܗܪܐ ܘܠܒܒܠ ܠܝܕܘܥܝ ܠܝ. Symmachum imitatus est Hieron.: *Commemorabo superbiae et Babylonis scientibus me.* [7] Euseb. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܗܐ ܦܠܫܬܝ̈ܐ (Φυλιστιαῖοι) ܘܨܘܪ ܥܡ ܟܘܫ. ܗܢܐ ܐܬܝܠܕ ܬܡܢ. Euthym.: τὸ δὲ ἐγεννήθησαν, ἐτάχθησαν (ἐτέχθησαν) ἐξέδωκεν ὁ Ἀκ., ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σύμ. [8] In omnibus libris Graecis est μήτηρ Σιὼν, sed Coislin. apud Montef., Nobil., Vat. hanc notam habent: Μήτηρ Σιών· τὸ ρ̄ κατὰ προσθήκην ἔκειτο εἰς τὴν τῶν Ο΄ ἐν τῷ τετρασελίδῳ· ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ, μὴ τῇ (Nobil. μήτηρ) Σιὼν, ἤγουν δίχα τοῦ ῥῶ. Syro-hex. in textu habet μήτηρ Σιών; sed in marg. ܫܒܥܝܢ.. ܕܠܡܐ: ܠܨܗܝܘܢ, h.e. Οἱ Ο΄. μὴ τῇ Σιών; Etiam Psalt. Gall.: *Numquid Sion.* [9] Euseb. Nobil., Vat.: Ἀ. καὶ τῇ Σιών. [10] Sic Euseb. in Comment. p. 541, omisso tantum δὲ post αὐτός. Idem p. 538 minus probabiliter affert: Σ. περὶ δὲ Σ. λ. καθ' ἕκαστον ἄνθρωπον, αὐτὸς ἐτέχθη ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἥδρασεν αὐτήν. Longius a via aberravit Nobil.: Σ. περὶ δὲ Σ. λ. ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐτέχθη (etiam Vat.: Σ. λ. ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐτέχθη) ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἥδρασεν αὐτὴν ὁ ὕ. Tandem Syro-hex. (ܣ.) ܥܠ ܨܗܝܘܢ ܕܝܢ ܢܬܐܡܪ ܟܠ ܚܕ. ܒܪܢܫܐ ܗܢܐ ܐܬܝܠܕ ܬܡܢ, h.e. λεχθήσεται καθ' ἕκαστον, ἄνθρωπος οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.

Θ. καὶ τῇ Σιὼν ῥηθήσεται, ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐγεννήθη (Θ. Ε΄. S΄. ἐγενήθη) ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς [ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ] ἡτοίμασεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.[11]

6. יְהוָה יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶלָה. *Jova numerabit conscribendo populos: Iste natus est ibi. Selah.* Ο΄. κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν καὶ ἀρχόντων τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ. διάψαλμα. Ἀ. κύριος διηγήσεται ἐν τῷ γράφειν λαοὺς, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ ἀεί.[12] Σ. κύριος ἀριθμήσει γράφων λαοὺς, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.[13] Θ. κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, οὗτος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ (s. ἐκεῖ).[14] Ε΄. . . ἐν ἀπογραφῇ λαῶν, οὗτος γεννηθήσεται ἐκεῖ.[15]

7. וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי בָּךְ. *Et cantores pariter atque tibicines: omnes fontes mei sunt in te.* Ο΄. ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί. Ἀ. καὶ ᾄδοντες ὡς χοροὶ, πᾶσαι πηγαί μου ἐν σοί.[16] Σ. καὶ αἰνέσουσιν ὡς ἐν αὐλοῖς πᾶσαι αἱ πηγαὶ ἐν σοί.[17]

PSALM. LXXXVII (Hebr. lxxxviii).

1. שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת לְעַנּוֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי. *Carmen cantici filiis Core, praecentori super citharam ad respondendum,* (carmen) *didacticum* τῷ *Heman Esrachitae.* Ο΄. ᾠδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς Κορὲ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως Αἱμὰν τῷ Ἰσραηλίτῃ. Ἀ. ᾆσμα μελῳδήματος τῶν υἱῶν Κορὲ, τῷ νικοποιῷ τῷ ἐπὶ χορείᾳ τοῦ ἐξάρχειν, ἐπιστημοσύνης τῷ Αἱμὰν τῷ Ἰσραηλίτῃ. Σ. . . διὰ χοροῦ . . .[1]

4. וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ. *Et vita mea ad infernum pervenit.* Ο΄. καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε. Ἀ. καὶ ἡ ζωή μου εἰς ᾅδην κατήντηκεν. Σ. καὶ ἡ ζωή μου ᾅδῃ ἥψατο.[2]

5. נֶחְשַׁבְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר. *Annumeratus sum descendentibus in foveam.* Ο΄. προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον. Σ. ἐλογίσθην μετὰ τῶν καταγομένων εἰς λάκκον.[3]

אֵין־אֱיָל. *Sine robore.* Ο΄. ἀβοήθητος. Σ. οὐκ ἰσχύων.[4]

6. בַּמֵּתִים חָפְשִׁי. *Inter mortuos prostratus* (s. *liber*). Ο΄. ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. Ἀ. ἐν τεθνηκόσιν ἐλεύθερος. Σ. ἐντὸς νεκρῶν ἀφεθεὶς ἐλεύθερος.[5]

כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא־זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ. *Sicut interfecti qui cubant in sepulcro, quorum non meministi amplius, hique e manu tua exclusi sunt.* Ο΄. ὡσεὶ τραυματίαι [ἐρριμμένοι] καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν. Ἀ. ὁμοίως ἀνῃρημένοις . . . ὧν οὐκ ἐμνήσθης αὐτῶν ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπετμήθησαν.[6] Σ. ὡς οἱ τετρωμένοι

---

[11] Euseb., cujus in textum verba a nobis inclusa e versione LXXvirali irrepsisse videntur. Syrus affert: ܐ. ܘܗܘܝܘ ܥܒܕܗ ܠܗ ܥܠܝܐ. ܒܡܐ: ܗܘ ܐܬܝܠܕ ܒܗ ܡܢ. Nobil.: Schol. Θ. Ε΄. S΄. ἐγενήθη. [12] Euseb. Vocab. ἀεὶ accessit ex Nobil., Vat., qui habent: Ἀ. οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ ἀεί. Syrus affert: Ἀ. Σ. κύριος διηγήσεται ἐν τῷ γράφειν λαοὺς (ܡܪܝܐ ܢܫܬܥܐ ܒܡܟܬܒܢܘܬܐ), οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ. Idem ad διάψαλμα in marg. notat: ܫܘܚܠܦܐ. [13] Euseb., Theodoret., Nobil. [14] Euseb., qui nunc ἐν αὐτῇ, nunc ἐκεῖ habet. [15] Euseb. Nobil. ad Psal. lxxxvii. 1 affert: Scholion. Ὁ μὲν πρὸ τούτου ψαλμὸς τὴν γένεσιν αἰνίττεται τοῦ Χριστοῦ, ἧς τὸν καιρὸν ἡ Ε΄ δεδήλωκεν ἔκδοσις, ἐν ἀπογραφῇ τεχθήσεσθαι λέγουσα. [16] Euseb. Pronomen accessit ex Syro-hex., qui affert: ܐ. ܘܡܫܒܚܝܢ. ܐܝܟ ܓܘܕܐ ܟܠܗܝܢ ܡܒܘܥܝܢ ܕܝܠܝ ܒܟܝ. [17] Euseb.

PSALM. LXXXVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܡܙܡܘܪܐ ܕܒܢܝ ܩܘܪܚ ܠܡܢܨܚܢܐ ܕܥܠ ܟܢܪܐ ܠܡܥܢܝܘ. ܕܝܘܠܦܢܐ ܠܐܝܡܢ ܐܝܣܪܝܠܝܐ. Euseb. affert: Ἀ. ἐπὶ χορείας. Σ. διὰ χοροῦ. Theodoret.: Ἀ. ἐπὶ χορείᾳ. Σ. διὰ χοροῦ. Cf. ad Psal. lii. 1. (In textu Psalt. Gall. affert: ※ *Eman Ezraitae* :.) [2] Euseb. [3] Idem. "In illud εἰς λάκκον Coislin. unus in marg. notat, εἰς βόθρον; et infra ad illud ἐν λάκκῳ, notat idem, ἐν βόθρῳ."—*Montef.* Cf. ad Psal. xxvii. 1. [4] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܚܝܠܐ. [5] Euseb., qui ἀφεὶς habet. Syro-hex. ܣ. ܓܘ ܡܝܬܐ ܟܕ ܫܒܝܩ ܚܐܪܐ. [6] Euseb., qui affert: Ἀ. ὅμοιος κ.τ.ἑ. Correxit Schleusner. e *Catena PP. GG.*, T. II, p. 782. Etiam Nobil. habet: Ἀ. ὁμοίως ἀνῃρημένοις. Montef. in exscribendo Eusebio negligenter dedit ἀπεώσθησαν

οἱ κείμενοι ἐν τάφῳ, ὧν οὐ μνημονεύεις οὐκέτι, οἵτινες ὑπὸ τῆς χειρός σου ἐξεκόπησαν.[7]

7. שַׁתַּנִי. *Posuisti me.* Ο΄. ἔθεντό με. Ἀ. ἔθου με. Σ. ἔταξάς με.[8]

בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת. *In locis tenebricosis et profundis.* Ο΄. ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. Ἀ. ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν βυθοῖς. Σ. ἐν σκοτεινοῖς ἐσκεπασμένον. Ε΄. ἐν σκοτεινοῖς, ἐν καταδύτοις.[9]

8. עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶּלָה. *Super me incubuit ira tua, et omnibus fluctibus tuis opprimis* me. *Selah.* Ο΄. ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. διάψαλμα. Ἀ. . . . καὶ πᾶσι συντριμμοῖς σου ἐκακούχησας ἀεί.[10] Σ. ἐμοὶ ἐπέβρισεν ὁ θυμός σου, καὶ ταῖς καταιγίσι σου ἐκάκωσάς με . .[11]

9. הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֻא וְלֹא אֵצֵא. *Amovisti notos meos a me, posuisti me abominationem iis; clausus* sum, *et non evadam.* Ο΄. ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ (Ἀ. ἐξ ἐμοῦ. Σ. Θ. ἀπ' ἐμοῦ[12]), ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς· παρεδόθην, καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην. Σ. μακρὰν ἐποίησας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ· ἔταξάς με βδελυκτὸν αὐτοῖς, φρουρούμενον καὶ μὴ προερχόμενον.[13]

10. עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי־עֹנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל־יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי. *Oculus meus contabescit prae afflictione; invoco te, Jova, quotidie; expando ad te volas meas.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας· καὶ ἐκέκραξα πρὸς σέ, κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν· διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου. Ἀ. ὀφθαλμός μου *contabuit* ἀπὸ κακουχίας . . .[14] Σ. ὁ ὀφθαλμός μου ἐξέρρευσεν ἀπὸ τῆς κακώσεως· ἐπεκαλεσάμην σε καθ' ἑκάστην ἡμέραν· διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου.[15]

11. הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה־פֶּלֶא. *Num mortuis facies mirabilia?* Ο΄. μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια; Σ. ἆρα νεκροῖς ποιήσεις τεράστια;[16]

אִם־רְפָאִים יָקוּמוּ יוֹדוּךָ. *Num manes resurgent* et *celebrabunt te?* Ο΄. ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονταί σοι; Σ. θεομάχοι ἀνιστάμενοι ἐξομολογήσονταί σοι;[17]

12. הַיְסֻפַּר. *Num narrabitur.* Ο΄. μὴ διηγήσεται. Σ. ἢ διηγήσεται.[18]

---

pro ἀπετμήθησαν, omisso quoque αὐτῶν. Syro-hex. affert: ※ (ἀπετμήθησαν) ܐ. ܐܘ ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܐܝܕܟ ܐܬܦܣܩܘ. (In textu LXXvirali duplex versio ἐρριμμένοι abest a Comp., Ald., Syro-hex., Cod. Alex., aliis.) [7] Sic Theodoret., Nobil., quorum prior οὐ μνημονεύσῃ οὐκέτι habet. Euseb. affert: Σ. ὡσεὶ τετρωμένοι . . . ὧν οὐ μνημονεύσεις ἔτι κ.τ.ἑ. Parum accurate Euthym.: ὁ δὲ Σ. ἐξέδωκεν· ὡσεὶ τραυματισμένοι (sic) κείμενοι ἐν τάφοις. [8] Euseb. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἔθου με (ܣܡܬܢܝ). Idem in textu ἔθετο, in marg. ἔθεντο affert. [9] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἐσκεπασμένον (ܡܢ ܡܟܣܝܐ). [10] Syro-hex. ܐ. ܘܒܟܠܗܘܢ ܬܒܪܝܟ ܐܒܐܫܬ ܬܡܝܕܐܝܬ. [11] Euseb., Theodoret., Nobil. Pro ἐπέβρισεν Theodoret. ἐπείσφρησεν, Euthym. ἐπεβάρησεν, Reg. unus ἐνεβρίμησεν legit; frustra. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 11. Colb. στιχηρῶς scriptus affert: Σ. ὄντως ἐμοὶ ἐπέβρισεν. [12] Vat., cum scholio: ἐπ' ἐμοῦ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρὰ τοῖς Ο΄, μήποτε σφάλμα ἦν· ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ, ἀπ' ἐμοῦ. Eadem affert Nobil., perperam distinguendo, μήποτε σφ. ἦν ἐν τῷ ὀκτ. [13] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἔταξας κ.τ.ἑ. (ܣܡܬܢܝ ܛܢܦܐ ܠܗܘܢ. ܕܡܬܢܛܪ ܘܠܐ ܢܦܩ ܠܩܕܡ). [14] Syro-hex. ܐ. ܥܝܢܝ ܕܐܬܡܣܝܬ ܡܢ ܘܝܐ ※ ܡܢ, h.e. Bugato vertente, *oculus meus infirmatus est* etc. Idem ad Psal. cv. 15 Syriacum ܡܣܝܘܬܐ, ab Aquila pro Hebr. רָזוֹן, *macies*, positum, *infirmitatem* Latine reddidit. Lexica, quae nobis ad manum sunt, tantummodo dant ܡܣܝܐ, *infirmi, imbecilles*, ex Bar Bahlul. Verbum ܡܣܝ cum Graeco συνεψήσθη, *corrasus, abreptus est*, permutatur Jerem. xlvi. 15. l. 45. Vid. nos in *Otio Norvic.* p. 51. [15] Euseb. Priora, ὁ ὀφθ. μου — κακώσεως, confirmant Theodoret., Nobil. Parsons. e Codd. 264, 268 exscripsit: Σ. ὁ ὀφθ. μου ἐξηρεύνησεν (ἐξένευσεν Cod. 268) ἐπὶ (ἀπὸ idem) τῆς κακώσεως. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܝܢܝ ܕܒܪ ※ ܡܢ ܡܟܐܒܘܬܐ (ἐξέρρευσεν). [16] Euseb., Reg. unus. Syrus affert: Σ. τεράστιον (ܬܕܡܪܬܐ). [17] Idem Symmacho continuat: ܓܢܒܪܐ ܡܬܟܬܫܝܢ ܥܡ ܐܠܗܐ. ܕܡ ܡܢ ܢܘܕܘܢ ܠܟ ※. Quatuor verba priora Bugatus vertit: *gigantes pugnabunt cum Deo.* Sed videntur esse mera periphrasis vocabuli θεομάχοι, quod hic interpres cum Hebr. רְפָאִים commutare solet. Si quis tamen h. l. γίγαντες θεομάχοι praetulerit, non refragabimur. Cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. [18] Euseb., Reg. unus.

13. הֲיִוָּדַע. *Num cognoscetur.* Ο΄. μὴ γνωσθήσεται. Σ. ἢ γνωσθήσεται.[19]

14. וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָּ. *Ego autem ad te, Jova, clamavi, et mane precatio mea praeveniet te.* Ο΄. κἀγὼ πρὸς σὲ, κύριε, ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσευχή μου προφθάσει σε. Σ. ἐμοῦ δὲ πρὸς σὲ, κύριε, ἡ οἰμωγὴ, καὶ κατ' ὄρθρον ἡ προσευχή μου προφθάνει σε.[20]

15. לָמָה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי. *Quare, Jova, rejicis animam meam?* Ο΄. Θ. ἱνατί, κύριε, ἀπωθεῖς τὴν προσευχήν μου; Ἀ. εἰς τί, κύριε, ἀπώσῃ ψυχήν μου; Σ. ἱνατί, κύριε, ἀποβάλλῃ τὴν ψυχήν μου;[21]

16. עָנִי אֲנִי וְגֹוֵעַ מִנֹּעַר נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ. *Miser ego* sum, *et moriens a juventute, pertuli terrores tuos.* Ο΄. πτωχός εἰμι ἐγὼ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην. Σ. πτωχὸς ὢν καὶ ἐκλείπων ἀπὸ νεότητος, ἀνέλαβον τὸν φόβον σου.[22]

16, 17. אָפוּנָה׃ עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ בִּעוּתֶיךָ צִמְּתֻתוּנִי. *Consilii inops sum. Super me transierunt irae tuae, terrores tui exsciderunt me.* Ο΄. καὶ ἐξηπορήθην. ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, καὶ οἱ φοβερισμοί σου ἐξετάραξάν με. Ἀ. . . ἐπ' ἐμὲ παρῆλθον αἱ ὀργαί σου . . . Σ. πρὸς τούτοις δι' ἐμοῦ παρώδευσαν αἱ ὀργαί σου, αἱ ἐκπλήξεις σου κατεσιώπησάν με.[23]

18. סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד. *Circumdant me sicut aqua tota die, cingunt me simul.* Ο΄. ἐκύκλωσάν με ὡς ὕδωρ, ὅλην τὴν ἡμέραν περιέσχον με ἅμα. Σ. περιῆλθόν με ὡς ὕδατα, πᾶσαν τὴν ἡμέραν περιεκύκλωσάν με . .[24]

19. הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ מְיֻדָּעַי מַחְשָׁךְ. *Amovisti a me amicum et socium, noti mei* sunt *tenebrae.* Ο΄. ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον (alia exempl. add. καὶ πλησίον[25]), καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας. Σ. μακρὰν ἐποίησας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ ἑταῖρον, καὶ τοὺς γνωστούς μου σκοτασμόν.[26]

PSALM. LXXXVIII (Hebr. lxxxix).

1. לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. Τῷ *Ethan Esrachitae.* Ο΄. Αἰθὰμ τῷ Ἰσραηλίτῃ. Ἄλλος· Αἰθὰμ τῷ Ζαραΐτῃ.[1] Ἄλλος· Αἰθὰν τῷ Ἐζραΐτῃ.[2]

2. חַסְדֵי יְהוָה עוֹלָם אָשִׁירָה. *Beneficia Jovae perpetuo canam.* Ο΄. τὰ ἐλέη σου, κύριε, εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι. Ἀ. ἔλεος κυρίου αἰῶνα ᾄσομαι. Σ. τὰ ἐλέη κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσω. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

3. כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם. *Nam dixi: In perpetuum.* Ο΄. ὅτι εἶπας, εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀ. Ε΄. ὅτι εἶπα . . Σ. Θ. ὅτι εἶπον . .[4]

שָׁמַיִם תָּכִן אֱמוּנָתְךָ בָהֶם. *Caelos* (quod attinet) *confirmabis veritatem tuam in illis.* Ο΄. ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου. Σ. ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑδρασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου.[5]

4. לִבְחִירִי. *Electo meo.* Ο΄. τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. Οἱ λοιποὶ πάντες· τῷ ἐπιλέκτῳ μου.[6]

---

[19] Euseb., Reg. unus. [20] Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. affert: Σ. ἐμοῦ δὲ——οἰμωγή. [21] Nobil. [22] Euseb. Post ἐκλείπων interpungit Syro-hex. ܗ̇. ܡܢ ܛܠܝܐ. ܐ̇ܠܐ ܘܡܬܡܟܟܐ. ܡܢ ܛܠܝܘܬܐ ܢܣܒܬ ܕܚܠܬܟ ♦ [23] Euseb. Syrus affert: Σ. κατεσιώπησάν με (ܫܬܩܘܢܝ). [24] Euseb. [25] "Alii libri [Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii] habent φίλον καὶ πλησίον. Schol. τὸ πλησίον οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ Θ."—*Nobil.* Ex hoc scholio, quod etiam Vat. habet, Drusius notam hexaplarem fecit: Ἀ. Σ. φίλον καὶ πλησίον. Montef. vero exhibet: Ἀ. φίλον καὶ πλησίον. [26] Colb. στιχηρῶς scriptus. Syrus affert: Σ. καὶ ἑταῖρον, κ.τ.έ. (ܘܚܒܪܐ. ܘܝܕ̈ܘܥܝ ܚܫܘܟܐ).

PSALM. LXXXVIII. [1] Scholium apud Nobil. [2] Euseb. [3] Nobil., Vat. [4] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. ܐ̇. ܗ̇. ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܕܠܥܠܡ ♦ [5] Euseb. Theodoret., Euthym.: Σ. ἑδρασθήσεται. In fine lectionis LXXviralis Psalt. Gall. affert: ÷ (corrige ※) *in eis.* [6] Euseb. Syro-hex. ܐ̇. ܠܓܒܝܐ ܕܝܠܝ ♦

5. עַד־עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ וּבָנִיתִי לְדֹר־וָדוֹר כִּסְאֲךָ. *Usque in aeternum confirmabo semen tuum, et aedificabo in generationem et generationem thronum tuum.* Ο΄. ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου. Σ. ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς ἑκάστην γενεὰν τὸν θρόνον σου.[7]

6. אַף־אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדשִׁים. *Etiam fidem tuam in coetu sanctorum.* Ο΄. καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων. Ἀ. Σ. καίγε τὴν πίστιν σου . . .[8] Θ. καίγε τὴν πίστιν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.[9]

7. כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה יִדְמֶה לַיהוָה בִּבְנֵי אֵלִים. *Nam quis in caelo comparabit se Jovae? similis est Jovae in filiis deorum?* Ο΄. ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ; καὶ τίς ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ; Σ. τίς γὰρ ἐν αἰθέρι ἀντιπαραθήσει τῷ κυρίῳ; ἐξισάσει τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεῶν;[10]

8. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד־קְדשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל־כָּל־סְבִיבָיו. *Deus terribilis in consessu sanctorum magno, et venerandus super omnes* qui sunt *circa eum.* Ο΄. ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ[11] ἁγίων, μέγας καὶ φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ. Ἀ. ἰσχυρὸς κατισχυρευόμενος ἐν ἀπορρήτῳ ἁγίων, πλῆθος [πλῆθος] καὶ ἐπίφοβος ἐπὶ πάντας κύκλῳ αὐτοῦ. Σ. θεὲ ἀήττητε ἐν ὁμιλίᾳ ἁγίων πολλῇ, καὶ ἐπίφοβος ἐν πᾶσι τοῖς περὶ σεαυτόν.[12]

10. אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם. *Tu dominaris superbiae maris; ubi attollunt se fluctus ejus, tu eos compescis.* Ο΄. σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις. Σ. σὺ ἐξουσιάζεις τῆς ὑπερηφανίας τῆς θαλάσσης, ἐν τῇ ἐπάρσει τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταστέλλεις αὐτήν.[13]

13. צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם. *Septentrionem et austrum, tu creasti illos.* Ο΄. τὸν βορρᾶν καὶ θάλασσαν σὺ ἔκτισας. Ἀ. βορρᾶν καὶ δεξιὰν σὺ ἔκτισας αὐτά.[14] Σ. εἰς βορρᾶν καὶ δεξιὰν σὺ ἔκτισας.[15] Θ. Ε΄. βορρᾶν καὶ νότον σὺ ἔκτισας.[16]

תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ. *Tabor et Hermon de nomine tuo jubilabunt.* Ο΄. Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται. Ἀ. Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου αἰνέσουσι. Σ. Θαβὼρ καὶ τὸ Ἑρμὼν τὸ ὄνομά σου εὐφημήσουσι.[17]

14. לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה. *Tibi* est *brachium cum robore.* Ο΄. σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας. Ἀ. . . μετὰ δυνάμεως.[18] Σ. σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας.[19]

תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ. *Robusta est manus tua, alta est dextera tua.* Ο΄. κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου. Σ. ἀήττητος ἡ χείρ σου, ὑψηλὴ ἡ δεξιά σου.[20]

15. צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. *Justitia et jus* sunt *basis throni tui.* Ο΄. δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου. Ἀ. δικαιοσύνη καὶ κρίμα τὸ ἕδρασμα τοῦ θρόνου σου. Σ. δικαιοσύνη καὶ κρίμα βάσις τοῦ θρόνου σου.[21]

---

[7] Euseb. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܦ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܟ. [9] Theodoret. [10] Theodoret., Colb., quorum hic θεοῦ habet. Apud Euseb. et Nobil. mutila est lectio: Σ. τίς γὰρ ἐν α. ἀντ. τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ (θεῶν Nobil.). Tandem Syrus affert: Σ. θεῶν (ܕܐܠܗܐ). (In textu LXXvirali καὶ τίς deest in Comp., Ald., Theodoret., Psalt. Gall., Cod. Alex., aliis. Syro-hex. in textu habet καὶ τίς; in marg. ἢ τίς.) [11] Syro-hex. in textu juxta Cod. A. (invito Cod. B.) ἐν βουλαῖς (ܒܡܠܟܘܬܐ). Idem in marg.: *in coetu* (ܒܟܢܘܫܐ). [12] Euseb. Syro-hex. affert: ܣ. ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܬܙܟܐ ܒܟܢܘܫܐ ܕܩܕܝܫܐ ܣܓܝܐܐ; quasi in suo habuisset: Σ. θεὲ ἀήττητε (s. θεὸς ἀήττητος) ἐν ὁμιλίᾳ ἁγίων, πολύς. Nisi legendum cum Cod. B. ܕܩܕܝܫܐ ܣܓܝܐܐ, ἁγίων πολλῶν. [13] Syro-hex. ܣ. ܐܢܬ ܡܫܠܛ ܐܢܬ ܒܫܘܒܗܪܗ ܕܝܡܐ. ܒܡܬܬܪܝܡܘܬܐ ܕܓܠܠܘܗܝ ܐܢܬ ܡܟܠܐ ܐܢܬ ܠܗ. [14] Euseb. In fine αὐτὰ assumsimus ex *Catena PP. GG.*, T. II, p. 827, et Syro-hex., qui affert: ܐ. ܠܓܪܒܝܐ ܘܠܝܡܝܢܐ ܐܢܬ ܒܪܝܬ ܐܢܘܢ. [15] Euseb. [16] Euseb., Theodoret. Nobil. affert: Ἀ. βορρᾶν καὶ δεξιάν. Σ. εἰς β. καὶ εἰς δ. Θ. τὸν β. καὶ νότον. [17] Euseb. Theodoret. affert: Ἀ. αἰνέσουσι. Σ. εὐφημήσουσι. Syro-hex. ܣ. ܢܫܒܚܘܢ. [18] Theodoret. [19] Euseb. [20] Euseb., Theodoret., Nobil., Reg. unus. Syrus affert: Σ. *invincibilitas* (ܠܐ ܡܬܙܟܝܢܘܬܐ). Cf. ad Psal. xxx. 5. [21] Euseb.

16. יֹדְעֵי תְרוּעָה. *Qui noverunt clangorem.* Ο΄. ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν. Σ. ὁ γινώσκων σημασίαν.[22]

17. כָּל־הַיּוֹם. *Quotidie.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. πᾶσαν ἡμέραν.[23]

18. כִּי־תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה. *Quia gloria roboris eorum tu es.* Ο΄. ὅτι τὸ καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ. Σ. ὅτι ἀγλάϊσμα ἀήττητον αὐτῶν εἶ σύ.[24]

20. בְחָזוֹן. *In visione.* Ο΄. ἐν ὁράσει. Ἀ. Σ. δι' ὁράσεως.[25]

לַחֲסִידֶיךָ. *Pio tuo.* Ο΄. τοῖς υἱοῖς σου. Πάντες· τοῖς ὁσίοις σου. S΄. τοῖς προφήταις σου.[26]

שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם. *Posui auxilium super heroa, exaltavi electum e populo.* Ο΄. ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνατὸν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐπέθηκα ἀντίληψιν ἀνδρείῳ, ὕψωσα ἐπίλεκτον ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου.[27]

22–25. אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ׃ לֹא־יַשִּׁא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ׃ וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף׃ וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ. *Cum quo manus mea firma erit, etiam brachium meum roborabit eum. Non exactorem aget inimicus in eum, et filius iniquitatis non affliget eum. Sed profligabo a facie ejus hostes ejus, et osores ejus percutiam. Et veritas mea et favor meus* erit *cum eo.* Ο΄. ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν. οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι (Ο΄. Σ. οὐ κακώσει. Θ. οὐ κακουχήσει[28]) αὐτόν. καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ. Σ. ἡ δεξιά μου βεβαίως συνέσται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου στερεώσει αὐτόν. οὐκ ἐξαπατήσει αὐτὸν ἐχθρὸς, οὐδὲ υἱὸς ἀδικίας κακώσει αὐτόν. ἀλλὰ καὶ συγκόψω ἀπὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν, καὶ τοὺς κακοποιοῦντας αὐτὸν πατάξω. ἡ δὲ βεβαίωσις καὶ ἡ χάρις μου συνέσται αὐτῷ.[29]

28. עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ. *Supremum regibus terrae.* Ο΄. ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς. Ἀ. ὕψιστον τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.[30] Σ. ἀνώτατον τῶν βασιλέων τῆς γῆς.[31]

30. וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם. *Et ponam in perpetuum semen ejus, et thronum ejus sicut dies caelorum.* Ο΄. καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα ÷ τοῦ αἰῶνος ◂ τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.

Aliter Euthym.: ὁ μὲν Ἀ. ἐξέδωκε· δ. καὶ κρίσις βάσις τοῦ θ. σου, ὁ δὲ Σ., ἕδρασμα. Sed cum Eusebio consentit Syro-hex.: Ἀ. ἕδρασμα (ܡܣܡܟܢܘܬܐ). Σ. βάσις (ܣܡܟܐ). Cf. ad Psal. xxxii. 14. xcvi. 2. [22] Euseb. Syrus affert: Σ. σημασίαν (ܫܘܕܥܐ). [23] Euseb. [24] Catena Parisiensis, ubi ἀήττητον τὸν αὐτῶν scriptum. Cf. Hex. ad Prov. xix. 11. [25] Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܒܝܕ ܚܙܘܐ. Theodoret. affert: Σ. τότε ἐλάλησας δι' ὁράσεως τοῖς υἱοῖς σου. [26] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 57: "*Sanctis tuis.* Pro quo in Graeco, *filiis tuis*, invenisse vos dicitis. Sed sciendum quod in Hebraeo LAASIDACH habet, quod omnes τοῖς ὁσίοις σου, id est, *sanctis tuis*, transtulerunt; et sola Sexta editio, *prophetis tuis*, interpretata est, sensum magis quam verbum exprimens. Et in Κοινῇ tantum pro *sanctis*, *filios* reperi." Ubi Vallarsius: "Hexapla et veteres [Hieronymi] edd. ἁγίοις pro ὁσίοις habent, quod verius videtur." Immo ἅγιος pro Hebr. חָסִיד ne unus quidem interpres Graecus dixit, sed omnes constanter ὅσιος. Error veterum edd. fraudi fuit Montefalconio, qui "ex MSS. et Hieron." notam hexaplarem sic constituit: Ἀ. Ο΄. τότε ἐλάλησας ἐν ὁράσει τοῖς ἁγίοις σου (Ο΄. υἱοῖς σου). Σ. τότε ἐλάλησας δι' ὁράσεως τοῖς ἁγίοις σου. S΄. τοῖς προφήταις σου. In apparatu Parsonsiano nullus codex τοῖς ἁγίοις σου, unus (Cod. 175) τοῖς ὁσίοις σου, alius (Cod. 264) in marg. affert: γρ. τοῖς ὁσίοις σου. Ἀ. Σ. Ε΄. οὕτως καὶ (καὶ compendiose scriptum vix differt a siglo S΄) τοῖς προφήταις σου. [27] Euseb. Pro ἀνδρῶν, ut in Euseb. legitur, Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 242 certissime correxit ἀνδρείῳ. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 16. Jesai. iii. 2. Ezech. xxxii. 12. Amos ii. 16. (In textu LXXvirali Syro-hex. habet ܥܠ ܚܝܠܬܢܐ, h. e. ἐπὶ δυνατοῦ, ut videtur, invitis libris Graecis: idem in marg. ♦ܓܢܒܪܐ.) [28] Nobil., Vat. [29] Euseb. [30] Theodoret., Nobil. Apud Theodoret. παρὰ ante τοῖς β. ex uno cod. perperam assumsit Schulzius. [31] Euseb., Theodoret., Nobil.

Σ. *καὶ ποιήσω διηνεκὲς τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ.*[32]

32. חֻקֹּתַי. *Statuta mea.* Ο΄. τὰ δικαιώματά μου. Ἄλλος· ἀκριβάσματα. Ἄλλος· προστάγματα.[33]

33. וּבִנְגָעִים. *Et plagis.* Ο΄. καὶ ἐν μάστιξι. Ἀ. Σ. καὶ ἐν ἁφαῖς.[34]

34. וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי. *Nec mentiar in fide mea.* Ο΄. οὐδὲ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου. Ἀ. (καὶ) οὐ ψεύσομαι ... Σ. (καὶ) οὐ παραβήσομαι ...[35]

36. בְקָדְשִׁי. *Per sanctitatem meam.* Ο΄. ἐν τῷ ἁγίῳ μου. Ε΄. κατὰ τοῦ ἁγιασμοῦ μου.[36]

38. כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם. *Sicut luna stabilis erit in perpetuum.* Ο΄. καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὡς ἡ μήνη ἑδραία αἰωνίως μενεῖ.[37]

וְעֵד. *Et testis.* Ο΄. καὶ ὁ μάρτυς. Σ. (καὶ) ὁ διαμαρτυρόμενος.[38]

39. וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס. *Tu vero rejecisti et sprevisti.* Ο΄. σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας. Σ. σὺ δὲ αὐτὸς ἀπεβάλου καὶ ἀπεδοκίμασας.[39]

הִתְעַבַּרְתָּ עִם־מְשִׁיחֶךָ. *Iratus es uncto tuo.* Ο΄. ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου. Ἀ. ἀνυπερθέτησας μετὰ ἠλειμμένου σου.[40] Σ. ἐχολώθης πρὸς τὸν χριστόν σου.[41]

40. נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ. *Detestatus es pactum servi tui.* Ο΄. κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου. Σ. εἰς καταρὰν ἔδωκας τὴν συνθήκην τοῦ δούλου σου.[42]

41. מְחִתָּה. *Ruinas.* Ο΄. δειλίαν. Σ. ἥττημα.[43]

43. צָרָיו. *Hostium ejus.* Ο΄. τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Ἀ. θλιβόντων αὐτόν. Σ. τῶν θλιβόντων αὐτόν. Ἡ Ϛ΄ μόνη· τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.[44]

45. הִשְׁבַּתָּ מִטְּהָרוֹ. *Cessare fecisti splendorem ejus.* Ο΄. κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτόν. Ἀ. *dimisisti* καθαρισμὸν αὐτοῦ.[45] Σ. ἀπέπαυσας τὴν καθαρότητα αὐτοῦ.[46]

46. יְמֵי עֲלוּמָיו. *Dies juventutis ejus.* Ο΄. τὰς ἡμέρας τοῦ θρόνου (alia exempl. χρόνου[47]) αὐτοῦ. Ἀ. ἡμέρας νεοτήτων αὐτοῦ.[48] Σ. .. νεότητος αὐτοῦ.[49] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[50]

הֶעֱטִיתָ עָלָיו. *Operuisti eum.* Ο΄. κατέχεας αὐτοῦ. Σ. περιέβαλες αὐτόν.[51]

47. עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח. *Quousque, Jova, abscondes te penitus?* Ο΄. ἕως πότε, κύριε, ἀποστρέφῃ εἰς τέλος; Ἀ. ἕως πότε, κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς νῖκος;[52] Σ. ἕως τίνος, κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς τέλος;[53]

תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ חֲמָתֶךָ. *Exardescet sicut ignis ira tua?* Ο΄. ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου; Σ. φλεγήσεται ὡς πῦρ ὁ θυμός σου;[54]

48. זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד. *Memento, quod ad me*

---

[32] Euseb., Regii duo. Syro-hex. affert: Σ. *ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ* (ܟܡܐ ܕܝܘ̈ܡܬܐ ܕܫܡܝܐ). [33] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xxxv. 7. [34] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܒܡܓܘ̈ܫܬܐ ܀ [35] Theodoret., Nobil. Montef. edidit: Ἀ. *οὐ ψεύσομαι τὰς ἐπαγγελίας*, notans: "Unus codex. Sed haec interpretatio non videtur Aquilae esse; immo potius scholion aliquid incerti." Scholium plenius affert Cod. 264: Ἀ. *οὐ ψεύσομαι τὰς ἐπαγγελίας μου, οὐ παραβήσομαι τὰς συνθήκας, ἀλλὰ δείξω τῶν ὑποσχέσεων τὴν ἀλήθειαν.* [36] "Reg. unus ex Apolinario."—*Montef.* [37] Euseb. [38] Theodoret., Nobil. et "duo codd.," quorum unus *διαμαρτυράμενος* habet. [39] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܗܘ. ܕܝܢ ܐܢܬ ܕܫܕܝܬ ܘܐܣܠܝܬ. [40] Euseb., ubi mendose legitur *ὑπερηθέτησας*. Cf. ad Psal. lxxvii. 21, 59. [41] Euseb., Theodoret., Nobil. Syrus Symmacho continuat: ܚܒܠܐ ܠܘܬ ܡܫܝܚܟ ܀ [42] Theodoret., Nobil. Montef. *διαθήκην* pro *συνθήκην* negligenter exscripsit. Cod. 268: Σ. *τὴν συνθήκην.* [43] Syro-hex. ܣ. ܡܬܒܪܢܘܬܐ ܀ Vox Syriaca commutatur cum *ἥττημα* Jesai. xxxi. 8. Cf. ad v. 14. [44] Vat. Idem notat: Ἐν *τῷ τετρασελίδῳ οὕτως* (sc. *τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ*)· *ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ, θλιβόντων αὐτόν.* [45] Syro-hex. ܐ. ܫܒܩܬ ܠܕܘܟܝܘܬܐ ܕܝܠܗ ܀ [46] Theodoret., Nobil., Reg. unus. "Duo Regii habent *κατέλυσας*."—*Montef.* [47] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii. [48] Nobil., Vat. [49] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܕܛܠܝܘܬܗ ܀ [50] Vat. [51] Syro-hex. ܣ. ܐܥܛܦܬܝܗܝ ܀ [52] Euseb. [53] Euseb., Theodoret., Nobil. [54] Theodoret., Nobil.

attinet, quae (quam fluxa) *sit vita.* Ο΄. μνήσθητι τίς ἡ ὑπόστασίς μου. Ἀ. μνήσθητί μου ἐκ καταδύσεως.[55] Σ. μνήσθητι τί εἰμι ζῶν· πρὸς ἡμέραν (s. ἐφήμερος) εἰμί.[56]

48. כָּל־בְּנֵי־אָדָם. *Omnes filios hominum.* Ο΄. ※ πάντας ◀ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[57]

49. סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[58]

50. אַיֵּה. *Ubi.* Ο΄. Ἀ. Σ. ποῦ ἐστι. Θ. ποῦ εἰσί.[59]

51. שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים עַמִּים. *Porto in sinu meo omnes multos populos.* Ο΄. οὗ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἐθνῶν. Ἀ. αἴροντός μου ἐν κόλπῳ πάσας ἀδικίας λαῶν.[60] Σ. ἐβάστασα ἐν τῷ κόλπῳ μου παμπολλῶν ἐθνῶν.[61]

52. אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת מְשִׁיחֶךָ. (Convicia) *quibus conviciati sunt vestigia uncti tui.* Ο΄. οὗ ὠνείδισαν τὸ ἀντάλλαγμα (Ἀ. Θ. Ε΄. τὰ ἴχνη) τοῦ χριστοῦ σου. Σ. οὗ ὠνείδισαν τὰ ἴχνη τοῦ χριστοῦ σου.[62] Aliter: Σ. Θ. ὃν ὠνείδισαν . . .[63]

53. אָמֵן וְאָמֵן. *Amen et amen.* Ο΄. γένοιτο, γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως.[64] Σ. ἀμὴν καὶ ἀμήν.[65]

PSALM. LXXXIX (Hebr. xc).

1. אַתָּה הָיִיתָ. *Tu factus es.* Ο΄. ※ σὺ ◀ ἐγενήθης.[1]

בְּדֹר וָדֹר. *In generatione et generatione.* Ο΄. ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Σ. ἐν ἑκάστῃ γενεᾷ.[2]

2. בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל. *Priusquam montes nati sint, et creaveris terram et orbem.* Ο΄. πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι (alia exempl. ἑδρασθῆναι[3]), καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην. Ἀ. Σ. πρὶν ὄρη τεχθῆναι, καὶ ὠδινηθῆναι γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην.[4]

אַתָּה אֵל. *Tu es Deus.* Ο΄. σὺ εἶ. μὴ (ἀποστρέψῃς). Οἱ πάντες· σὺ εἶ, ὁ θεός.[5]

3. תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא. *Redigis hominem in pulverem.* Ο΄. (μὴ) ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν. Σ. ἀναπέμψεις ἄνθρωπον ἕκαστον εἰς κατάκρισιν *contritionis.*[6]

---

[55] Syro-hex. ܐ. ܐܬܕܟܪܝܢܝ ܡܢ ܡܥܠܢܐ. Cf. ad Psal. xvi. 14. (Syr. ܡܥܠܢܐ, *fissura*, ponitur pro κατάδυσις 3 Reg. xv. [13], teste Masio in *Syrorum Pecul.* s. v.) Hieron.: *memento mei de profundo.* [56] Syro-hex. ܣ. ܐܬܕܟܪ ܡܢܐ ܐܝܬܝ ܚܝ. ܠܘܬ ܝܘܡܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝ. [57] Sic cum aster. Psalt. Gall. Deest πάντας in Psalt. Rom. et quinque codd. Solus Syro-hex. habet, τοὺς υἱοὺς πάντων τῶν ἀνθρώπων. [58] Syro-hex. ܐ. ܙܡܝܪܬܐ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [59] Coislin. unus. [60] Euseb. Hieron.: *omnes iniquitates populorum.* [61] Theodoret., Nobil. Minus probabiliter Euseb.: Σ. ἐβάστασα ἐν τῷ κ. μου πάντων τῶν ἐθνῶν. Euthym. notat: τὸ ὑπέσχον ὁ μὲν Ἀ. ἦρα, ὁ δὲ Σ. ἐβάστασα, ἐξέδωκεν. Tandem Syro-hex. ܣ. ܕܫܩܠܬ ܒܥܘܒܝ ܟܠܗܘܢ ܥܘܠܐ ܕܥܡܡܐ ܗܢܘܢ, h. e. Σ. ὅτι ἦρα ἐν τῷ κόλπῳ μου πάσας ἀδικίας λαῶν [τούτων]. Est, ut videtur, Aquilae versio, cui pronomen ܗܢܘܢ e versu sequenti male adhaeret. [62] Montef. edidit: Ἀ. Σ. Θ. οὗ ὠνείδισαν κ.τ.ἑ., notans: "Hanc lectionem Eusebius uni Symmacho tribuit; Theodoretus [omisso οὗ] Aquilae et Theodotioni; unus Regius Symmacho et Theodotioni."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. τὰ ἴχνη. Syro-hex.: Σ. Ε΄. τὰ ἴχνη (ܥܩܒܬܐ) τοῦ χριστοῦ σου. [63] Cod. 268. Aquila fortasse bis interpretatus est, οἳ ὠνείδισαν. [64] Sic Euseb., omissa copula. Theodoret. affert: Ἀ. πεπιστωμένος καὶ πεπιστευμένος. Cf. ad Psal. xl. 13. [65] Euseb. Copulam omisit Montef. Syro-hex. ܣ. ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ.

PSALM. LXXXIX. [1] Sic Psalt. Gall. Pronomen abest a libris omnibus et Syro-hex. [2] Euseb., Nobil. et "MSS." Euthym. notat: ἀντὶ τοῦ, ἐν πάσῃ γ., οὕτως γὰρ καὶ ὁ Σ. ἐξέδωκεν. [3] Sic Origen. et Cyril. Alex. apud Parsonsium. Hieron. in Epist. CXL ad Cyprian. 6: "LXX: *Antequam montes firmarentur.*" Etiam Syro-hex. ܢܫܬܪܪܘܢ (Cod. B. emendatius ܢܫܬܬܣܘܢ). [4] Euseb. "Hieron. vero ad Cyprianum et Codex Graecus Colbert. haec omnibus aliis interpretibus tribuere videntur."—*Montef.* Hieronymi verba sunt: "Illud autem quod et Hebraicum habet, et omnes alii interpretes: *Antequam montes nascerentur, et parturiretur terra.*" [5] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 58: "*Tu es Deus.* Et dicitis quod in Graeco non sit Deus. Quod apud eos esse manifestum est. Nam et Hebraicum habet, et omnes alii interpretes, et LXX similiter transtulerunt: ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ, ὁ θεός." [6] Syro-hex. ܣ. ܬܫܕܪ ܠܒܪܢܫܐ ܟܠ ܚܕ ܠܚܘܝܒܐ ܕܡܪܩܘܬܐ. Bugatus vertit: *rejicies hominem unumquemque ad condemnationem contritionis.*

3. וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם. *Et dicis: Revertimini, filii hominum.* Ο΄. καὶ εἶπας, ἐπιστρέψατε, υἱοὶ ἀνθρώπων. Ἀ. καὶ ἐρεῖς, ἐπιστράφητε, υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.[7]

4. וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה. *Et vigilia in nocte.* Ο΄. καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί. Σ. καὶ ὡς φυλακὴ νυκτερινή.[8]

5. זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ. *Inundas* (abripis) *eos, somnus sunt.* Ο΄. τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται. Σ. ὡς καταιγὶς ἐξετίναξας αὐτούς, κοιμώμενοι ἔσονται.[9]

5, 6. בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב. *Mane instar graminis transit* (s. *viret*); *mane floret et transit* (s. *viret*), *vespere.* Ο΄. τὸ πρωῒ ὡσεὶ χλόη παρέλθοι· τὸ πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, τὸ ἑσπέρας. Σ. ὥσπερ πρωῒ χόρτος ἀνατέλλει, πρωῒ βλαστήσας καὶ παρελεύσεται ἑσπέρας.[10]

6. יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ. *Succidunt* eum, *et arescit.* Ο΄. ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη. Σ. διαθρυβήσεται ξηρανθείς.[11]

7. כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ. *Quia consumpti sumus in ira tua.* Ο΄. ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου. Σ. ὅτι ἀνηλώθημεν ἐν τῇ ὀργῇ σου.[12]

נִבְהָלְנוּ. *Conturbati sumus.* Ο΄. ἐταράχθημεν. Ἀ. Σ. ἐσπεύσαμεν.[13]

8. שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ. *Posuisti iniquitates nostras coram te.* Ο΄. ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐνώπιόν σου. Σ. προέθηκας τὰς ἀδικίας ἡμῶν ἀντικρύς σου.[14]

עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ. *Occulta* (peccata) *nostra in lumine vultus tui.* Ο΄. ὁ αἰὼν (Ἀ. παροράσεις. Ε΄. νεότητα[15]) ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. Σ. τὰς ἀμελείας ἡμῶν φαίνεσθαι τῷ προσώπῳ σου.[16]

9. כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ. *Omnes enim dies nostri inclinant in ira tua; consumpsimus.* Ο΄. ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν. Σ. πᾶσαι γὰρ αἱ ἡμέραι ἡμῶν διέδρασαν, ἐν τῷ χόλῳ σου ἀνηλώθημεν.[17]

10. בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת. *In iis* sunt *septuaginta anni; si autem robore* (valemus). Ο΄. ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη· ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις. Σ. ὁλόκληροι ἑβδομήκοντα ἔτη· εἰ δὲ παραδόξως (s. ἐν παραδόξῳ).[18]

כִּי־גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה. *Nam transit cito, et avolamus.* Ο΄. ὅτι ἐπῆλθε πραΰτης ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ παιδευθησόμεθα. Ἀ. ὅτι διεπέλασεν ἀνήρ, καὶ

---

[7] Theodoret. [8] Regius unus. Deterius Syro-hex.: Ἀ. καὶ ὡς φ. νυκτερινή (ܐ. ܘܐܝܟ ܢܛܘܪܬܐ ܕܒܠܠܝܐ ܀). [9] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ ܢܦܨܬ ܐܢܘܢ. ܕܡܟܝܢ ܢܗܘܘܢ ܀ Minus recte, si quid video, vertit Bugatus: *sicut procella excutit dormientes.* [10] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܨܦܪܐ ܥܣܒܐ ܕܢܚ. ܨܦܪܐ ܟܕ ܦܪܥ. ܘܥܒܪ ܒܪܡܫܐ ܀ [11] Idem: ܣ. ܢܬܪܥܥ ܟܕ ܝܒܝܫ ܀ Cf. ad Psal. cxvii. 10. (Syriacum ܐܬܪܥܥ commutatur cum Graeco διεθρύβη Nah. i. 6.) [12] Euseb. [13] Sic Montef. ex "MSS.," ut ait, nisi forte auctorem habuerit, quem non nominat, Hieronymum in Epist. ad Cyprian. 10: "Pro eo quod nos diximus, *turbati sumus*, Sym. et Aq. transtulerunt, *acceleravimus.*" Certe Syrus noster affert: Ἀ. Σ. κατεσπουδάσθημεν (ܐܬܥܨܒܢ). Cf. ad Psal. vi. 3, 11), non ἐσπεύσαμεν (ܐܣܬܪܗܒܢ). [14] Sic Nobil., Codd. 264, 268. Montef. ex Euseb. et Theodoreto edidit: Σ. προσέθηκας τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀ. σ. [15] Hieron. ibid. 11: "Ubi nos juxta Hebraicum et Sym. posuimus, *negligentias nostras*, pro quo LXX *saeculum nostrum* transtulerunt, in Hebraico scriptum est ALOMENU, quod Quinta ed. interpretatur, *adolescentiam*, Aquila παροράσεις." [16] Euseb., Theodoret., Nobil. Accurate Syro-hex. ܣ. ܡܫܘܚܠܦܘܬܢ. ܕܢܬܚܙܝܢ ܠܘܩܒܠ ܦܪܨܘܦܟ ܀ [17] Euseb. [18] Hieron. ibid. 13: "Pro eo quod nos posuimus, *in ipsis*, et in Hebraeo habetur BAEM, Symmachus significantius transtulit, ὁλόκληροι . . . *Sin autem multum*, et, ut interpretatus est Sym., *contra opinionem*, octoginta sunt anni." Unde Montef. post Martianaeum effecit: Σ. ὁλόκληροι ὀ΄ ἔτη· ἐὰν δὲ παρὰ προσδοκίαν. Sed hic opportune adest Syrus noster, qui affert: ܣ. ܡܫܡܠܝܐ ܫܒܥܝܢ ܫܢܝܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܀ Postremum vocab. verti potest ἐν παραδόξῳ (cf. Luc. v. 26 in Pesch.), et diserte testatur Agellius: "Sym. dixit παραδόξως, *si praeter opinionem crescant.*" Idem ad Psal. xix. 7 ait: "Hanc loquendi formam Psal. lxxxix. 10, *si autem in potentatibus*, Sym. transtulit παραδόξως."

ἐπετάσθη.[19] Σ. τμηθέντες γὰρ ἄφνω ἐκπεταννύμεθα.[20] Θ. ὅτι ἐπῆλθε πραΰτης, καὶ παιδευθησόμεθα.[21] Ε΄. ὅτι ἐπῆλθε σπουδὴ, καὶ ἀνηλώθημεν (s. ἐξελίπομεν).[22]

11. מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ. *Quis novit potentiam irae tuae? et secundum timorem tuum indignationem tuam?* Ο΄. τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου τοῦ θυμοῦ σου (ἐξαριθμήσασθαι); Σ. τίς οἶδε τὴν ἰσχὺν τοῦ θυμοῦ σου, καὶ κατὰ τὸν φόβον σου τὴν ὀργήν σου;[23]

12. לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה. *Numerare dies nostros sic ostende* nobis, *ut inferamus cor sapiens.* Ο΄. ἐξαριθμήσασθαι. τὴν δεξιάν σου οὕτως γνώρισον, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ. Ἀ. ἀριθμῆσαι ἡμέρας ἡμῶν οὕτως σήμανον (s. γνώρισον), καὶ οἴσομεν καρδίαν σοφίας.[24] Ἀ. Σ. Ε΄. *dies nostros sic ostende, ut veniamus corde sapienti.*[25]

13. שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ. *Converte te, Jova, usquequo? et misereat te servorum tuorum.* Ο΄. ἐπίστρεψον, κύριε, ἕως πότε; καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς δούλοις σου. Σ. ἐπιστράφηθι, κύριε, ἕως πότε; παρακλήθητι ὑπὲρ τῶν δούλων σου.[26]

14. שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ. *Satia nos mane favore tuo, et jubilabimus et laetabimur omnibus diebus nostris.* Ο΄. ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου, καὶ ἠγαλλιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν. ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν (εὐφρανθείημεν). Ἀ. καὶ οἱ ἄλλοι· ἔμπλησον ἡμᾶς ἐν πρωΐᾳ ἐλέους σου, καὶ αἰνέσομεν καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐν πάσαις ἡμέραις ἡμῶν.[27] Σ. χόρτασον ἡμᾶς ὀρθρινοῦ ἐλέους σου, ἵνα ὑμνήσωμεν καὶ εὐφρανώμεθα ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.[28]

15. שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה. *Laetifica nos secundum dies* quibus *afflixisti nos, annos* in quibus *vidimus malum.* Ο΄. εὐφρανθείημεν (alia exempl. εὐφράνθημεν[29]) ἀνθ᾽ ὧν ἡμερῶν ἐταπείνωσας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἴδομεν κακά. Σ. εὔφρανον ἡμᾶς πάσας ἡμέρας ἃς ἐκάκωσας ἡμᾶς, ἔτη ἐν οἷς εἴδομεν κακά.[30]

16. יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם. *Conspicuum fiat servis tuis opus tuum, et splendor tuus filiis eorum.* Ο΄. καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Σ. φανήτω παρὰ τοῖς δούλοις σου τὰ ἔργα σου, καὶ τὸ ἀξιοπρεπές σου ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῶν.[31]

17. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ

---

[19] Nobil., Vat. (Rarius vocab. διεπέλασεν, q. d. *transpropinquavit,* non opus est cum διεπέρασεν commutare.) Aliter Hieron. ibid. 14: "Satisque miramur quid voluerint verbum Hebraicum AIS LXX, Theod., et Sexta ed. transferre *mansuetudinem;* cum Aq., Sym., et Quinta ed. *festinationem,* et *repente, celeriter*que transtulerint." Ubi *festinatio* (σπουδὴ) fortasse ad posteriorem et accuratiorem Aquilae recensionem referenda est. In priore enim אִישׁ, non חִישׁ, interpretatus est. [20] Euseb., Nobil., Vat. Hieron. ibid.: Σ. *succidimus* (fort. *succidimur*) *enim repente, et avolamus.* Syro-hex. ܣ. ܕ ܓܙܝܪ̈ܝ ܐܬܦܣܩܢ ܡܢ ܡܚܕܐ ܦܪܚܢܢ ܀. Ubi notandum est, tam Syrum quam Latinum interpretem ἐκπεταννύμεθα eodem sensu quo ἐκπετάμεθα cepisse. [21] Nobil., Vat. [22] Syro-hex. ܗ. ܡܛܠ ܕܥܒܪ ܡܟܝܟܘܬܐ ܘܐܬܕܪܢܢ ܀. Graeca nostra non sunt certa, sed Syriaca nullo modo conciliari possunt cum Hieronymo, qui affert: Ε΄. *quoniam transivimus celeriter, et dissolvimur.* [23] Theodoret., Nobil. et "MSS." [24] Syro-hex. ܐ. ܠܡܡܢܐ ܝܘ̈ܡܬܢ ܗܟܢܐ ܗܘܕܥ. ܘܢܝܬܐ ܠܒܐ ܕܚܟܡܬܐ ܀. [25] Hieron. ibid. 16. [26] Euseb. [27] Theodoret. notat: Ὁ χρόνος ἐνήλλακται παρὰ τοῖς Ο΄. ὁ γὰρ Ἀκύλας καὶ οἱ ἄλλοι οὕτως εἰρήκασιν (Nobil. οἱ γὰρ λοιποὶ εἰρήκασιν)· ἔμπλησον κ.τ.ἑ. Nobil. legit ἐν τῇ πρωΐᾳ, et mox ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ αἰνέσομεν (ܘܢܫܒܚ). [28] Euseb., apud quem ἵνα ὑπνώσωμεν sine sensu editum. Semlerus ὑμνώσωμεν reponere jussit, invita lingua. Cf. ad Psal. lviii. 17. [29] Sic Syro-hex., Cod. Alex., alii. In Ed. Rom. legitur εὐφρανθείημεν, sed calamo confossum; nec agnoscit Cod. Vat. a Maio descriptus. [30] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܚܕܝ ܠܢ ܐܠܗܐ ܟܡܐ ܝܘ̈ܡܬܐ ܕܐܒܐܫܬ ܠܢ. ܫܢ̈ܝܐ ܕܒܗܝܢ ܚܙܝܢ ܒܝ̈ܫܬܐ ܀. Quasi in Graeco legisset: Σ. εὔφρανον ἡμᾶς, ὁ θεὸς, ὅσας (s. πόσας) ἡμέρας ἐκάκωσας κ. τ. ἑ. [31] Euseb. Post τὸ ἀξιοπρεπὲς supplevimus σου, et in fine αὐτῶν pro ἡμῶν correximus, auctore Syro-hex., qui affert: ܣ. ܢܬܚܙܘܢ ܠܘܬ ܥܒ̈ܕܝܟ ܥܒ̈ܕܝܟ. ܘܫܘܦܪܟ ܕܫܘܐ ܥܠ ܒ̈ܢܝܗܘܢ ܀.

כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ. *Et sit gratia Jovae Dei nostri super nos, et opus manuum nostrarum stabili super nos, et opus manuum nostrarum stabili illud.* Ο΄. καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ᾽ ἡμᾶς (alia exempl. addunt: καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον[32]). Σ. καὶ ἔστω τὸ κάλλος κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπάνω ἡμῶν, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν ἑδραῖα ποίησον ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὴν πρᾶξιν τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐπιτέλεσον.[33]

PSALM. XC (Hebr. xci).

1. Ο΄. ÷ αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ ◀. ἀνεπίγραφος ὁ ψαλμός.[1]

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. *Qui sedet in latibulo Altissimi.* Ο΄. ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου. Ἀ. Ε΄. ὁ καθήμενος ἐν ἀποκρύφῳ ὑψίστου. Σ. ὁ κατοικῶν ὑπὸ σκέπην τοῦ ὑψίστου.[2]

בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן. *In umbra Omnipotentis commorabitur.* Ο΄. ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ ÷ τοῦ οὐρανοῦ ◀ αὐλισθήσεται. Ἀ. ἐν σκιᾷ ἱκανοῦ αὐλισθήσεται.[3] Σ. ὑπὸ σκιὰν τοῦ ἱκανοῦ νυκτερεύων.[4]

2. אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ. *Deus meus, confidam in eo.* Ο΄. ὁ θεός μου, ἐλπιῶ ἐπ᾽ αὐτόν. Ἀ. ὁ θεός (fort. θεέ) μου, πεποιθήσω ἐν αὐτῷ. Σ. ὁ θεός μου, καὶ εὐθαρσήσω ἐν αὐτῷ.[5]

3. מִדֶּבֶר הַוּוֹת. *A peste perniciei.* Ο΄. καὶ ἀπὸ λόγου ταραχώδους. Ἀ. ἀπὸ θανάτου ἐπιβουλῆς.[6] Σ. ἀπὸ λόγου ἐπηρείας.[7]

4. בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ. *Pennis suis proteget te.* Ο΄. ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι. Σ. ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι.[8]

תֶּחְסֶה. *Confugies.* Ο΄. ἐλπιεῖς. Σ. ἀμεριμνήσεις.[9]

צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ. *Scutum et clypeus* est *veritas ejus.* Ο΄. ὅπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ. Ἀ. (fort. Σ.) ὡς πανοπλία καὶ περιφέρεια ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.[10]

5. מִפַּחַד לָיְלָה. *A pavore noctis.* Ο΄. ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ. Ἀ. ἀπὸ πτοήσεως νυκτός.[11]

6. מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. *A peste* quae *in caligine incedit.* Ο΄. ἀπὸ πράγματος διαπορευομένου ἐν σκότει. Ἀ. ἀπὸ ῥήματος ἐν σκοτομήνῃ περιπατοῦντος. Σ. οὐδὲ λοιμὸν ζόφῳ ὁδεύοντα.[12]

---

[32] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii, invito Syro-hex. [33] Euseb. Syrus affert: Σ. ἑδραῖα ποίησον ὑπὲρ ἡμῶν (ܡܫܪܪܬܐ ܥܒܕ ܚܠܦܝܢ).

PSALM. XC. [1] Euseb. Hic et sequens obelus est in Psalt. Gall., non in Syro-hex. [2] Euseb. Syro-hex. affert: ܐ. ܗ. ܕܝܬܒ ܒܡܛܠܠܬܐ ◆, Graece, ni fallor, ὁ καθήμενος ἐν σκέπῃ; nam ἀπόκρυφον constanter sonat ܟܣܝܐ. Etiam Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 874: Ἀ. Σ. ὑπὸ σκέπην τοῦ ὑψίστου. Nihilominus Aquilam ἐν ἀποκρύφῳ vertisse certo certius est. Cf. ad Psal. lx. 5. [3] Euseb. affert: Ἀ. ἐν σκέπῃ ἱκανοῦ αὐλισθήσεται. Sed Heracleota l. c. testatur Aquilam ἐν σκιᾷ, non ἐν σκέπῃ scripsisse. Neque aliter Cod. 264: Ἀ. ἐν σκιᾷ δὲ τοῦ ἱκανοῦ. [4] Euseb. [5] Idem. [6] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܚܒܠܐ ܕܡܘܬܐ ◆, h. e. vertente Bugato, *a detrimento mortis.* Non tamen crediderim, Syrum in Graeco legisse ἀπὸ ἐπιβουλῆς θανάτου, sed inversionem, quae ei videbatur, verborum Graecorum imitari noluisse. Agellius, nescio quo auctore: "Symmachus λόγον ἐπηρείας, *verbum insultationis;* Aquila λόγον ἐπιβουλῆς, *sermonem insidiosum,* transtulit." Cf. ad Psal. li. 4. lvi. 2. xciii. 20. [7] Nobil. affert: Σ. ἐπηρείας. Theodoret.: τὸν δὲ ταραχώδη λόγον, ἐπηρείας λόγον ὁ Σ. εἴρηκεν. Euthym.: τὸν δὲ ταραχώδη λ. ἐπηρεαστικὸν λ. ἐξέδωκεν ὁ Σ., τουτέστι, συκοφαντικόν. Denique S. Ambros. Offic. I, 4: "Sym. *irritationis verbum* dixit, alii *perturbationis.*" [8] Syro-hex. ܣ. ܒܗܕܡܘܗܝ ܢܛܠܠ ܥܠܝܟ ◆. Cf. ad Psal. lxvii. 14. [9] Agellius. Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܨܦܬܐ ܬܗܘܐ ◆. Cf. ad Psal. xxxv. 8. [10] Colb. στιχηρῶς scriptus. Montef. περιφορεία (sic) tacite edidit. Particula mitigandi ὡς Symmachum potius quam Aquilam auctorem prodit. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܡܦܘܠܬܐ ܕܠܠܝܐ ◆, h. e. ἀπὸ πτώσεως νυκτός. Sed non credibile est Aquilam Hebraicum פַּחַד per πτῶσις vertisse. Syrum hic, ni fallor, falsa lectio, πτώσεως pro πτοήσεως, in errorem induxit. Graecum πτοεῖσθαι pro פָּחַד posuit idem interpres Psal. xxvi. 1. lii. 6. lxxvii. 53. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xxx. 5. [12] Euseb. Syro-hex. vero: ܐ. ܡܢ ܡܚܒܠܢܐ ܒܚܫܘܟܐ ܕܠܐ ܣܗܪܐ ◆, h. e. *ab exterminatore* ἐν σκοτομήνῃ (cf. ad

6. מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם. *A lue quae vastat meridie.* Ο΄. ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ. Ἀ. ἀπὸ δηγμοῦ δαιμονίζοντος μεσημβρίας.[13] Σ. οὐ συγκύρημα δαιμονιῶδες μεσημβρίας.[14]

7. מִצִּדְּךָ. *A latere tuo.* Ο΄. ἐκ τοῦ κλίτους σου. Ἀ. Σ. ἐκ τοῦ πλαγίου σου.[15]

9. כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ. *Quoniam tu, Jova, refugium meum es, Altissimum posuisti habitaculum tuum.* Ο΄. ὅτι σὺ, κύριε, ἡ ἐλπίς μου, τὸν ὕψιστον (Ἑβρ. ἐλιὼν[16]) ἔθου καταφυγήν σου. Ἀ. ὅτι σὺ, κύριε, ἐλπίς μου, ὕψιστον ἔθηκας οἰκητήριόν σου.[17] Σ. σὺ γὰρ, κύριε, ἀφοβία μου, ὑψίστην ἔθου τὴν οἴκησίν σου.[18] Ε΄. ὅτι σὺ, κύριε, ἐλπίς μου, τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου.[19]

10. לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. *Non obtinget tibi malum, et plaga non appropinquabit tabernaculo tuo.* Ο΄. οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακὰ, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου. Ἀ. οὐ μεταχθήσεται πρὸς σὲ κακία, καὶ ἁφὴ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν σκέπῃ σου.[20] Σ. οὐ κατισχύσει σου κακὸν, οὐδὲ ἁφὴ ἐγγίσει τῇ σκηνῇ σου.[21]

11. כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ. *Quia angelis suis mandabit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Ο΄. ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. Ἀ. ὅτι ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται τοῦ φυλάξαι σε ἐν πάσαις ὁδοῖς σου.[22] Σ. ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, φυλάσσειν σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου.[23]

12. עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ. *Super manibus portabunt te, ne offendat in lapidem pes tuus.* Ο΄. ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἀ. ἐπὶ ταρσῶν ἀροῦσί (σε), μήποτε προσκόψῃ ἐν λίθῳ ὁ πούς σου. Σ. ἐπὶ χειρῶν βαστάσουσί σε, ἵνα μὴ προσπαίσῃ (fort. προσπταίσῃς) ἐν λίθῳ ποδί σου.[24]

13. עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין. *Super leone et aspide incedes, conculcabis leonem juvenem et draconem.* Ο΄. ἐπ᾿ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. Σ. ἐπὶ *suffodientem arenam* καὶ ἀσπίδα πατήσεις, ἕρψεις ἐπὶ λέοντα ὀλοθρεύοντα καὶ δράκοντα.[25]

14. כִּי בִי חָשַׁק. *Quoniam mihi adhaesit.* Ο΄. ὅτι ἐπ᾿ ἐμὲ ἤλπισε. Σ. ὅτι πρὸς μὲ ὥρμησε.[26]

Psal. x. 2) περιπατοῦντος. Syr. ܡܣܚܦܢܐ ponitur pro ὀλοθρευτὴς 1 Cor. x. 10 in utraque versione; pro διαφθείρων, ut videtur, in Hex. ad Jerem. vi. 28; etiam pro λοιμὸς, *corruptor*, Hos. vii. 5. Hic quidem crediderim Aquilam vertisse ἀπὸ λοιμοῦ, *a peste*, quod Syrus de *homine pestilenti* cepisse videtur. [13] Nobil. Hieron.: *a morsu insanientis meridie.* Cf. Hex. nostra ad Hos. xiii. 14. [14] Sic Vat., teste Adlero, qui particulam οὐ delendam censet; et Nobil., qui sine negatione affert; male uterque. Magis culpandus est Montef., qui ex Corderio edidit: Σ. ἀπὸ συγκυρήματος δαιμονιώδους μεσημβρίας. [15] Euseb. Theodoret., Nobil.: Ἀ. Σ. ἐκ πλαγίου σου. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܓܒܟ. Cf. Gen. vi. 17 in Syro-hex. [16] Euseb. [17] Euseb., qui in Comment. p. 597 habet ἔθηκα κατοικητήριόν (s. οἰκητήριόν) σου; sed in Dem. Evang. p. 436, ἔθηκας οἰκητήριόν σου. [18] Euseb. in Comment.: Σ. σὺ γὰρ, θεὲ (bis κύριε), ἀφοβία μου, ὑψ. ἔθου τὴν κατοίκησίν (bis οἴκησίν) σου. Idem in Dem. Evang. l. c.: Σ. σὺ γὰρ, κύριε, ἀφοβία μου, ὑψ. ἔθου τὴν οἴκησίν σου. Syrus affert: ܣ. ܐܢܬ ܓܝܪ ܡܪܝܐ (κύριε) ܠܐ ܕܚܠܬܝ. ܪܡܐ ܣܡܬ ܡܥܡܪܟ. [19] Euseb. [20] Idem, qui in Dem. Evang. l. c. pro κακία, κακὰ male affert. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܬܚܝܠ ܣܢܝܬܐ ܥܠܝܟ, h. e. Ἀ. οὐ κατισχύσει σου κακόν; quae Symmachi est lectio. [21] Euseb. utrobique. [22] Idem. Pro τοῦ φυλάξαι σε in Comment. legitur σε φυλάξαι. Deinde in Dem. Evang. ταῖς ὁδοῖς cum articulo scriptum. [23] Idem. In Comment. αὐτοῦ abest; in altero opere pro φυλάσσειν citatur τοῦ διαφυλάξαι. [24] Euseb. in Comment. p. 597, qui locus Montefalconium fugit. Pro προσπαίσῃ legendum videtur προσπταίσῃς, aut certe προσπαίσῃς. [25] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܚܦܪ ܚܠܐ ܘܥܠ ܐܣܦܣ. ܬܕܘܫ. ܬܪܚܫ ܥܠ ܐܪܝܐ ܕܡܚܒܠ ܘܬܢܝܢܐ. Ad λέων ὀλοθρεύων, hic et Psal. ciii. 21, cf. Jerem. ii. 30 in LXX et Syro-hex. Serpens *qui arenam suffodit* (cf. Deut. xxxii. 24 in Pesch.) est fortasse ψαμμοδύτης, s. ἀμμοδύτης. [26] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܠܘܬܝ ܐܬܪܗܒ.

PSALM. XCI (Hebr. xcii).

1. מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. *Canticum carminis in die sabbati.* Ο΄. ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. Σ. ᾆσμα ψαλμοῦ εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου.[1]

4. עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר. *Super decachordo et super nablio, super Higgaion cum cithara* (s. *ad strepitum citharae*). Ο΄. ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ μετ᾽ ᾠδῆς ἐν κιθάρᾳ. Σ. διὰ δεκαχόρδου καὶ ναύλας, διὰ μελῳδίας ἐν κιθάρᾳ.[2]

6. מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ. *Valde profunda sunt consilia tua.* Ο΄. σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου. Ἀ. Θ. . . ἐβαθύνθησαν . . . Σ. σφόδρα βαθεῖς οἱ διαλογισμοί σου.[3]

7. אִישׁ־בַּעַר. *Vir stupidus.* Ο΄. ἀνὴρ ἄφρων. Σ. ἀνὴρ ἀνόητος.[4]

8. בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב. *Cum germinant impii instar herbae.* Ο΄. ἐν τῷ ἀνατεῖλαι τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρτον. Σ. ἐν τῷ βλαστῆσαι ἀσεβεῖς ὅμοια χόρτῳ.[5]

וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Et florent omnes facientes iniquitatem.* Ο΄. καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Ἀ. Σ. καὶ ἤνθησαν . . .[6] Σ. καὶ ἐν τῷ ἀνθῆσαι πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀδικίαν.[7]

11. בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן. *Perfusus sum oleo recente.* Ο΄. καὶ τὸ γῆράς μου ἐν ἐλέῳ (alia exempl. ἐλαίῳ[8]) πίονι. Σ. ἡ παλαίωσίς μου ὡς ἐλαία εὐθαλής.[9]

12. וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי. *Et intuebitur* (cum voluptate) *oculus meus insidiatores meos.* Ο΄. καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου. Τὸ Ἑβρ. Σ. Θ. καὶ ἐπόψεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με.[10]

14. שְׁתוּלִים. *Plantati.* Ο΄. πεφυτευμένοι. Οἱ ἕτεροι· μεταφυτευθέντες.[11]

15. עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ. *Adhuc pullulabunt in senectute, pingues et virides erunt.* Ο΄. τότε πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται. Ἀ. ἔτι γεννηματίζοντες ἐν πολιᾷ πίονες . . .[12] Σ. ἔτι καρποφορήσουσι γηρῶντες, πίονες καὶ εὐθαλεῖς ἔσονται.[13] Θ. ἔτι καρποφορήσουσι γηρῶντες πίονες . . .[14] Ε΄. ἔτι γεννηματίσουσι . . . S΄. ἔτι πληθυνθήσονται . . .[15]

16. לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַלְתָה בּוֹ. *Ad indicandum quod justus* est *Jova petra mea, et non* est *iniquitas in eo.* Ο΄. τοῦ ἀναγγεῖλαι ὅτι εὐθὴς κύριος ὁ θεός μου, καὶ οὐκ ἔστιν

PSALM. XCI. [1] Syro-hex. ܙܡܪܐ ܕܡܙܡܘܪܐ ܠܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. [2] Cod. 264. [3] Theodoret., Nobil. [4] Cod. 264. [5] Cod. Bodl. N E B. 2. 120, a Brunsio exscriptus, in margine, a bibliopega misere truncato, affert: Συμ . . . . εντω . . . . στησ . . . . σεβο . . . . μοια . . . . τωκαι . . . . σει . . . . τεσ . . . . τερ . . . . μεν . . . . φει . . . . Brunsius notat: "Lacunas, posito quod in apographo meo nonnullae literae male delineatae sint, sic expleo: Συμμάχου· ἐν τῷ βλαστῆσαι ἀσεβεῖς ὁμοίως τῷ χόρτῳ, καὶ ἤνθησαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι ἀνωφέλειαν." Codicem nos denuo inspiciendum curavimus; quo facto, apparet Brunsii apographum accuratissime descriptum esse, nisi quod syllaba secunda in σεβο, et siglum και post τω, pro certo explicari non possunt. In priore clausula Brunsium fere secuti sumus; in posteriore, reprobata ejus lectione, aliam substituere non ausi sumus; praesertim cum Symmachi versionem satis probabilem suppeditet Syrus noster. [6] Theodoret., Reg. unus, et Cod. 264. Nobil. affert: Ἀ. ἤνθησαν. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܟܕ ܢܦܪܥܘܢ ܟܠܗܘܢ ܦܠܚܝ ܥܘܠܐ. [8] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. [9] Theodoret., Nobil. Montef. male praemittit καί. Syro-hex. ܣ. ܥܬܝܩܘܬܝ ܐܝܟ ܙܝܬܐ ܕܫܦܝܪ. [10] Colb. στιχηρῶς scriptus. Theodoret. affert: Τὸ, ἐπεῖδε, καὶ ὁ Σ. καὶ ὁ Θ. καὶ αὐτὸς ὁ Ἑβραῖος ἐπόψεται εἴρηκεν. Syro-hex.: Σ. καὶ ἐπόψεται (ܘܬܚܙܐ); et Σ. ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με (ܒܐܝܠܝܢ ܕܣܝܓܝܢ ܠܝ). Cf. ad Psal. xxvi. 11. liii. 7. lviii. 11. [11] Nobil. Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. μεταπεφυτευμένοι (ܡܫܢܝܐ ܢܨܝܒܐ). Hieron. *transplantati*. Cf. ad Psal. i. 3. [12] Nobil., Vat. Pro πίονες Montef. falso edidit πίονι. [13] Theodoret., qui pergit ἀπαγγέλλοντες κ.τ.ἑ. E contrario Nobil., Vat. et Cod. 264 habent: Σ. ἔτι πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονες. Litem quodammodo dirimit Syro-hex., qui affert: Ἀ. Σ. ἔτι καρποφορήσουσι (ܥܘܕ ܢܬܠܘܢ ܦܐܪܐ). Cf. ad Psal. lxi. 11. [14] Nobil., Vat. [15] Iidem.

ἀδικία ἐν αὐτῷ. Σ. ἀπαγγέλλοντες ὅτι ὀρθὸς κύριος ὁ περιφράσσων με, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.[16]

PSALM. XCII (Hebr. xciii).

1. Ο΄. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. Τὸ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ἑξαπλῷ, οὐδὲ παρ' Εὐσεβίῳ.[1]

2. נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה. *Firmum* est *solium tuum inde a longo tempore, ab aeterno* es *tu.* Ο΄. ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. Σ. ἑδραῖος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπ' αἰῶνος σὺ εἶ.[2]

3. קוֹלָם. *Vocem suam.* Ο΄. φωνὰς αὐτῶν. Οἱ Ο΄. Ἀ. φωνήν. Θ. Οἱ λοιποί· φωνάς.[3]

יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם. *Tollunt flumina collisionem* (fragorem) *suam.* Ο΄. ※ ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν ◄.[4] Ἀ. ἐπήρθη ποταμῶν βάθη αὐτῶν.[5]

4. אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם. *Magnifici* sunt *fluctus maris.* Ο΄. θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης. Ἀ. ὑπερμεγέθεις συντριμμοὶ θαλάσσης.[6]

אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָֹה. *Magnificus* est *in excelso Jova.* Ο΄. θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος. Ἀ. ὑπερμεγέθης ἐν ὕψει κύριος.[7]

5. עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד. *Testimonia tua fida sunt valde.* Ο΄. τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα. Σ. αἱ μαρτυρίαι σου *praestantes sunt* σφόδρα.[8]

PSALM. XCIII (Hebr. xciv).

1. Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ τετράδι σαββάτου. Ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ΄, καὶ Ε΄, καὶ S΄.[1]

הוֹפִיעַ. *Cum splendore appareas.* Ο΄. ἐπαρρησιάσατο. Ἀ. καὶ οἱ ἄλλοι· ἐπιφάνηθι.[2]

4. יִתְאַמְּרוּ. *Efferunt se.* Ο΄. ※ λαλήσουσι.[3]

6. אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ. *Viduam et peregrinum interficiunt, et pupillos occidunt.* Ο΄. χήραν καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν, καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν. Θ. χήραν καὶ ὀρφανοὺς ἐφόνευσαν, καὶ προσήλυτον ἐκάκωσαν.[4]

8. בִּינוּ בֹּעֲרִים. *Intelligite, bruti.* Ο΄. σύνετε δὴ, ἄφρονες. Ο΄. Θ. σύνετε δὴ, ἀνόητοι.[5]

תַּשְׂכִּילוּ. *Prudenter agetis.* Ο΄. φρονήσατε. Ἀ. ἐπιστημωθήσεσθε.[6]

9. יַבִּיט. *Intuebitur.* Ο΄. κατανοεῖ. Σ. ὄψεται.[7]

13. שָׁחַת. *Fovea.* Ο΄. βόθρος. Ἀ. Σ. διαφθορά.[8]

15. כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב. *Quia ad justitiam convertet se judicium, et post illud omnes recti corde.* Ο΄. ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψῃ εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ἀ. Θ. . . καὶ ὀπίσω

---

[16] Theodoret. Syrus affert: ܣ. ܡܚܘܝܢ ܕܬܪܝܨ ܗܘ ܡܪܝܐ ܕܡܦܩ ܠܝ ܀.

PSALM. XCII. [1] Theodoret. [2] Colb. στιχηρῶς scriptus. Syro-hex. affert: Σ. ἑδραῖος (ܡܫܪܪܐ). Cf. ad Psal. lvi. 8. [3] Nobil., Vat. [4] Sic sine aster. Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall.: ※ *elevaverunt flumina fluctus suos* :. Syro-hex. in textu affert: ※ ܢܪܝܡܘܢ ܢܗܪܘܬܐ ܫܚܩܐ ܕܝܠܗܘܢ ◄, h. e. ※ ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ *attritiones* αὐτῶν ◄; cum scholio: "*Attritiones* dicuntur ab eo quod *atterunt* aquae (ܡܢ ܗܘ ܕܫܚܩܝܢ ܡܝܐ)." (Masius in *Syrorum Pecul.* affert: "ܫܚܩ, *excavare, atterere,* ut gutta perpetua lapidem.") [5] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. ἐπήρθη κ.τ.έ. (ܣ. ܐܬܬܪܝܡܘ ܕܢܗܪܘܬܐ ܥܘܡܩܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀). [6] Syro-hex. ܐ. ܪܘܪܒܝܢ ܬܒܪܐ ܕܝܡܐ ܀. [7] Theodoret. [8] Syro-hex. ܣ. ܣܗܕܘܬܟ ܡܝܬܪ̈ܢ ܛܒ ܀. Montef. ex uno cod. affert: Σ. αἱ μαρτυρίαι σου.

PSALM. XCIII. [1] Schol. apud Nobil. In textu LXXvirali post σαββάτου add. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις Theodoret., Syro-hex., cum libris paucis. [2] Theodoret. Montef. ex duobus codd. affert: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. ἐπιφάνηθι. Syro-hex. ܐ. ܐܬܓܠܝ ܀, cum scholio: "ἐπιφάνηθι, nempe *tu.*" [3] Sic cum aster. Psalt. Gall. [4] Nobil. [5] "Coislin., qui indicare videtur LXX ex Theodotionis editione sic emendatos fuisse in Hexaplis."—*Montef.* [6] "Ἄλλος· ἐπιστημωθήσεσθε. Idem Coislin. Videtur esse Aquilae, qui הִשְׂכִּיל, ἐπιστημοῦν [Psal. xxxi. 8, sed ἐπιστημοῦσθαι, ut h. l., Psal. ii. 10. cxviii. 99] vertere solet."—*Montef.* [7] Syro-hex. ܣ. ܢܚܙܐ ܀. [8] Idem: ܐ. ܣ. ܡܚܒܠܢܘܬܐ ܀.

αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.[9] Σ. ὅτι ἕως τοῦ δικαίου ἐπιστρέψει, καὶ κρίσις ὀπίσω αὐτοῦ . . .[10]

16. מִי־יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Quis auxiliabitur mihi* (pugnanti) *cum improbis? quis adstabit mihi cum facientibus iniquitatem?* Ο΄. τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ πονηρευομένους; ἢ τίς συμπαραστήσεταί μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν; Ἀ.Θ. τίς ἀναστήσεταί μοι . . .[11] Σ. τίς ἀναστήσεται ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς κακούργους; τίς ἐνστήσεται ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς ἐργάτας ἀδικίας;[12]

18. יִסְעָדֵנִי. *Fulcit me.* Ο΄. ἐβοήθει μοι. Σ. *dimisit me.*[13]

19. בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי. *In multitudine cogitationum mearum in animo meo, consolationes tuae demulcent animam meam.* Ο΄. κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις σου ἠγάπησαν (alia exempl. εὔφραναν[14]) τὴν ψυχήν μου. Σ. ἐν τῷ πλήθει τῶν διαλογισμῶν (s. ἐνθυμήσεων) τῶν ἐντός μου, αἱ παρακλήσεις σου ἔτερπον τὴν ψυχήν μου.[15]

20. הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עֲלֵי־חֹק. *Num consociabitur tibi solium perditionum, machinans aerumnas contra legem?* Ο΄. μὴ συμπροσέσται σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ πρόσταγμα; Ἀ. μὴ μεθέξει σου θρόνος ἐπιβουλῆς, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ ἀκριβασμόν;[16] Σ. μὴ συναφθήσεταί σοι θρόνος ἐπηρείας, ὁ πλάσσων ταλαιπωρίαν κατὰ προστάγματος;[17] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18] Ε΄. μὴ συνισωθήσεταί σοι . . .[19]

21. יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ. *Conglobantur* (s. *irruunt*) *adversus animam justi, et sanguinem innocentem damnant.* Ο΄. θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικάσονται. Σ. οἱ ἐνεδρεύοντες ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον κατακρίνοντες.[20]

22. לְצוּר מַחְסִי. *Pro petra refugii mei.* Ο΄. εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. Σ. ὡς πέτρα εἰς ἀφοβίαν μου.[21]

23. אֶת־אוֹנָם. *Iniquitatem eorum.* Ο΄. τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Ε΄.S΄. τὰς ὀδύνας αὐτῶν.[22]

וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם. *Et in malitia eorum exscindet eos.* Ο΄. καὶ (alia exempl. add. κατὰ[23]) τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφανιεῖ αὐτούς. Τὸ Ἑβρ. καὶ οἱ πάντες· ἐν τῇ πονηρίᾳ αὐτῶν . . .[24]

יַצְמִיתֵם (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. ※ ἀφανιεῖ αὐτούς.[25]

---

[9] Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. affert: Ἀ. Θ. καὶ ὀπίσω μου. *Catena PP. GG.*, T. II, p. 929: Ἀ. Θ. καὶ ὀπίσω αὐτοῦ. Non magni facienda est lectio Cod. 264: Ἀ. καὶ Θ. οἱ ἐγγίζοντες αὐτὸν (sic) οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ κ. [10] Syro-hex. ܣ. ܕܥܕܡܐ ܠܘܬ ܙܕܝܩܐ ܢܗܦܘܟ. ܘܕܝܢܐ ܒܬܪܗ܀ [11] Nobil. [12] "Regii duo [et Nobil.], quorum unus habet ἀντιστήσεται; et Theodoretus, qui pro ἐργάτας habet ἐργαζομένους, ut et Coislin. unus."—*Montef.* Syrus affert: Σ. ὑπὲρ ἐμοῦ (ܚܠܦܝ). [13] Syro-hex. ܣ. ܫܒܩܢܝ܀ [14] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall. *laetificaverunt*. Syro-hex. ܡܒܣܡܝܢ ܗܘܘ (εὔφραινον). [15] Syro-hex. ܣ. ܒܣܘܓܐ ܕܡܚܫܒܬܐ ܕܠܓܘ ܡܢܝ. ܒܘܝܐܐ ܕܝܠܟ ܡܒܣܡܝܢ ܗܘܘ ܠܢܦܫܝ. Ad ἔτερπον cf. Sym. ad Psal. cxviii. 143. [16] Nobil., Vat. "Duo Regii, Drusius ac Theodoretus, qui ad Sym. legit προστάγματα."—*Montef.* Immo Theodoret. non modo legit κατὰ προστάγματος, sed enarrat, οἱ ἐναντίαν τοῖς ὑπὸ σοῦ προστεταγμένοις τὴν ψῆφον ἐκφέροντες, κ.τ.ἑ. [17] Theodoret., Nobil., Vat. Catena Paris. altera legit, πλάσσων (sine artic.) τ. κατὰ πρόσταγμα. Syro-hex. Symmacho continuat: ܕܠܡܐ ܡܫܬܘܬܦ ܠܟ ܟܘܪܣܝܐ ܕܨܥܪܐ. ܗܘ ܕܓܒܠ ܥܡܠܐ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ. Unde apparet eum mendosam scripturam συνοφθήσεται in suo invenisse. Cf. ad Psal. cxviii. 63. Cod. 268 affert: Σ. μὴ συνοφθήσεταί σοι. Cod. 264: Σ. μὴ συναφθήτω σοι. [18] Nobil., Vat. [19] Cod. 264. [20] Syro-hex. in continuatione: ܗܢܘܢ ܕܟܡܢܝܢ ܥܠ ܢܦܫܐ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܕܡܐ ܙܟܝܐ ܡܚܝܒܝܢ܀ [21] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܟܐܦܐ ܠܠܐ ܕܚܠܬܐ ܕܝܠܝ܀ [22] Montef. ex Corderio. [23] Sic Comp., Ald., Syro-hex., Cod. Alex., alii. [24] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 60: "In Graeco dicitis non esse praepositionem *in;* sed legi, *malitiam eorum disperdet*. Sciendum autem, quod in Hebraeo et in cunctis interpretibus positum sit: *in malitia eorum disperdet eos.* Si autem voluerimus legere, *malitiam eorum disperdet*, id quod in LXX sequitur in fine versiculi, *eos*, et superfluum erit, et vitiosum." [25] Psalt. Gall.: ※ *disperdet illos* :.

PSALM. XCIV (Hebr. xcv).

2. בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ. *In canticis vociferemus ei.* Ο΄. καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Σ. μετ' ᾠδῶν σημάνωμεν αὐτῷ.[1] Ἄλλος· σημάνωμεν. Ἄλλος· κροτήσωμεν.[2]

3. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים. *Et rex magnus super omnes deos.* Ο΄. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.[3] Ο΄. (Ἀ.) Θ. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.[4] Σ. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπάνω πάντων τῶν θεῶν.[5]

4. אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ. *Cujus in manu sunt abscondita terrae.* Ο΄. ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς. (Ἀ.) οὗ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐξιχνιασμοὶ γῆς. Σ. οὗ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κατώτατα γῆς.[6]

לוֹ. *Ejus* sunt. Ο΄. Θ. αὐτοῦ ἐστιν. Ε΄. Ϛ΄. αὐτοῦ εἰσιν.[7]

10. אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט. *Quadraginta annis fastidio habui.* Ο΄. τεσσαράκοντα ἔτη προσώχθισα. Ἀ. Σ. τεσσαράκοντα ἔτη δυσηρεστήθην.[8]

11. אֶל־מְנוּחָתִי. *In requiem meam.* Ο΄. εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Οἱ ἄλλοι· ἀνάπαυσιν.[9]

PSALM. XCV (Hebr. xcvi).

1. Ο΄. ÷ ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδόμηται (alia exempl. ᾠκοδομεῖτο) μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ◄, ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ΄, καὶ Ε΄, καὶ Ϛ΄.[1]

4. עַל־כָּל־אֱלֹהִים. *Super omnes deos.* Ο΄. ἐπὶ (alia exempl. ὑπὲρ[2]) πάντας τοὺς θεούς. Ο΄. Οἱ Γ΄. Ε΄. Ϛ΄. ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.[3]

5. אֱלִילִים. *Res nihili* (idola). Ο΄. δαιμόνια. Ἀ. ἐπίπλαστοι. Σ. ἀνύπαρκτοι.[4]

6. הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת. *Splendor et majestas* sunt *coram eo, robur et decus.* Ο΄. ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια. Σ. δόξα καὶ ἀξίωμα ἔμπροσθεν αὐτοῦ, δύναμις καὶ εὐπρέπεια.[5]

7. מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים. *Gentes populorum.* Ο΄. αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν. Οἱ λοιποὶ καὶ τὸ Ἑβρ. αἱ συγγένειαι τῶν λαῶν.[6]

8. כְּבוֹד שְׁמוֹ. *Gloriam nominis ejus.* Ο΄. δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· δόξαν ὀνόματος αὐτοῦ.[7]

9. בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ. *In ornamento sanctitatis.* Ο΄. ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. Σ. ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦ ἁγίου.[8]

חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ. *Contremiscite a facie ejus, omnis terra.* Ο΄. σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. Ἀ. Σ. ὠδινήσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πᾶσα ἡ γῆ.[9]

PSALM. XCIV. [1] Syro-hex. ܗܘ. ܥܡ ܬܫܒܚܬܐ ܢܥܢܐ ܠܗ. Vox ܬܫܒܚܬܐ, *in tuba*, definitioni tantum inservit. Cf. ad Psal. lxxx. 2. xcvii. 4. [2] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xcvii. 4. xcix. 1. [3] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. tantum habet: καὶ β. μ. ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. [4] Nobil. [5] Idem. Euseb. affert: Σ. ἐπάνω πάντων τῶν θεῶν. [6] Nobil. Hieron.: *in cujus manu fundamenta terrae.* [7] Vat. [8] Nobil. Theodoret. affert: Ἀ. Σ. δυσηρεστήθην. "Aliqui verterunt ἐβδελυξάμην."—*Agell.* Est enarratio Theodoreti. [9] Theodoret., Nobil.

PSALM. XCV. [1] Schol. apud Nobil. Obelus est in Psalt. Gall. (Scripturam ᾠκοδομεῖτο tuentur Syro-hex., Cod. Alex., alii; sicque, teste Agellio, Vat. codex veteri scriptura, quamvis recentiore manu sit factum ᾠκοδόμηται. Contrarie Maius edidit οἰκοδομεῖται, notans: "Secunda manus το pro ται.") [2] Sic Comp., Ald., et codd. [3] Cod. Bodl. N E B. 2. 120. [4] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܡܓܒܠܐ. ܣ. ܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. Ad Aq. cf. Hex. ad Jesai. xxxi. 7. [5] Syro-hex. ܣ. ܫܘܒܚܐ ܘܫܘܦܪܐ ܩܕܡܘܗܝ. ܚܝܠܐ ܘܦܐܝܘܬܐ. Ad ܫܘܦܪܐ, ἀξίωμα, cf. ad Psal. xliv. 4, 5. [6] Euseb. in Comment. p. 107. Montef. ex Colb. edidit: αἱ σ. τῶν ἐθνῶν. [7] *Catena PP. GG.*, T. II, pp. 958, 966, monente Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 246. [8] Syro-hex. ܣ. ܒܫܘܦܪܗ ܕܩܘܕܫܐ. [9] Theodoret. et duo Regii. Nobil. affert: Ἀ. ὠδινήσατε. Syro-hex. ΩΔΙΝΗϹΑΙ (sic) ܐ. ܣ. ܚܒܠܘ. Idem notat: "ܚܒܠܘ (dicitur) a doloribus partus."

10. יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט. *Jova regnat, etiam firmus stat orbis, non vacillabit.* Ο΄. ὁ κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. Σ. κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ ἥδρασε τὴν οἰκουμένην ἀπερίτρεπτον.[10]

11. יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ. *Fremat mare et plenitudo ejus.* Ο΄. σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Ἀ. βροντήσει ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.[11] Σ. Θ. ἠχήσει ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς.[12]

12. יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ. *Exsultet ager, et omne quod in eo* est. Ο΄. χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. Σ. γαυριάσει ἀγρὸς, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.[13]

אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר. *Tunc jubilabunt omnes arbores silvae.* Ο΄. τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ. Ἀ. τότε αἰνέσουσι πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ.[14]

PSALM. XCVI (Hebr. xcvii).

1. Ο΄. ÷ τῷ Δαυὶδ, ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται ◃. Οὔτε ψαλμὸς, οὔτε ᾠδὴ ἐπιγέγραπται παρ' Ἑβραίοις.[1]

2. מְכוֹן. *Basis.* Ο΄. κατόρθωσις. Ἀ. ἕδρασμα.[2]

4. וַתָּחֵל הָאָרֶץ. *Et contremuit terra.* Ο΄. καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Ἀ. καὶ ὠδίνησεν ἡ γῆ. Σ. καὶ ἐτρώθη ἡ γῆ.[3]

7. בָּאֱלִילִים. *In rebus nihili* (idolis). Ο΄. ἐν τοῖς εἰδώλοις ÷ αὐτῶν. Σ. (ἐν) ἀλάλοις.[4]

10. רָע. *Malum.* Ο΄. πονηρόν. Ἀ. Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. κακόν.[5]

חֲסִידָיו. *Piorum suorum.* Ο΄. τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ἄλλος· τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ.[6]

מִיַּד רְשָׁעִים. *De manu impiorum.* Ο΄. ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλῶν. Ἀ. ἐκ χειρὸς ἀσεβῶν. Σ. ἐκ χειρὸς παρανόμων. Θ. ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ.[7]

11. זָרֻעַ. *Sparsa* (parata) *est.* Ο΄. ἀνέτειλε. Ἀ. Σ. ἔσπαρται.[8]

שִׂמְחָה. *Laetitia.* Ο΄. εὐφροσύνη. Ἀ. Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. χαρά.[9]

12. וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ. *Et celebrate memoriam sanctitatis ejus.* Ο΄. καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐξομολογεῖσθε μνημονεύοντες τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.[10]

PSALM. XCVII (Hebr. xcviii).

1. מִזְמוֹר. *Canticum.* Ο΄. ψαλμὸς ÷ τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδή.[1]

שִׁיר חָדָשׁ. *Canticum novum.* Ο΄. ᾆσμα καινόν. Ἄλλος· ᾆσμα νέον.[2]

נִפְלָאוֹת. *Mirabilia.* Ο΄. θαυμαστά. Σ. τεράστια.[3]

הוֹשִׁיעָה־לּוֹ. *Sibi opem tulit.* Ο΄. ἔσωσεν αὐτῷ (alia exempl. αὐτόν[4]). Θ. ἔσωσεν αὐτῷ.[5]

2. לְעֵינֵי. *In oculis.* Ο΄. ἐναντίον. Ἀ. ἐν ὀφθαλμοῖς.[6]

---

[10] Theodoret., Nobil. Particula γὰρ accessit e Syro-hex., qui affert: ܣ. ܐܦ ܓܝܪ ܫܪܪܗ̇ ◆. [11] "MSS." Euseb. affert: Ἀ. βροντήσει. Σ. ἠχήσει. [12] Theodoret., Nobil. (qui ἤχησεν, invitis omnibus, habet). Cod. 268 affert: Θ. καὶ Σ. ἠχήσει ἡ θ. συμπληρώματα (sic) αὐτῆς. Syro-hex.: Σ. ἠχήσει (ܢܗܡ). Montef., a Drusio deceptus, edidit: Σ. (sic) ἤχησεν ἡ θ. σὺν τῷ πλ. αὐτῆς. [13] Theodoret. Nobil. affert: Σ. γαυριάσει ἀγρός. Syro-hex. ܣ. ܢܕܘܨ ܚܩܠܐ ◆. [14] Theodoret. Nobil.: Ἀ. αἰνέσουσιν.

PSALM. XCVI. [1] Euseb. Obelus est in Psalt. Gall. [2] Syro-hex. ܐ. ܣܘܡܬܐ ◆. Cf. ad Psal. lxxxviii. 15. [3] Syro-hex. ܐ. ܘܚܒܠܬܗ̇ ܐܪܥܐ ◆ ܣ. ܘܐܬܪܥܠܬ ܐܪܥܐ ◆. Ad Sym. cf. ad Psal. lxxvi. 16. [4] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܡܠܠܐ ◆. [5] Nobil. [6] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xi. 2. [7] Nobil. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܙܪܝܥ ◆. [9] Vat. [10] Agellius.

PSALM. XCVII. [1] Syro-hex. ܣ. ܬܫܒܘܚܬܐ ◆. [2] Coislin. unus. [3] "Reg. unus ex Hesychio."—*Montef.* [4] Sic Comp., Ald. et codd. Syro-hex. ܦܪܩܗ ܠܗ. [5] Coislin. unus. [6] Syro-hex. ܐ. ܒܥܝܢܐ ◆.

3. אַפְסֵי. *Fines.* Ο΄. τὰ πέρατα. Ἄλλος· τὰ τέλη.[7]

4. הָרִיעוּ. *Vociferamini.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε. Ἄλλος· κροτήσατε.[8]

פִּצְחוּ. *Erumpite.* Ο΄. ᾄσατε. Ἀ. ἱλαρύνθητε.[9]

רַנְּנוּ. *Jubilate.* Ο΄. ἀγαλλιᾶσθε. Ἀ. αἰνεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.[10]

5. בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה. *Cithara et voce cantus.* Ο΄. ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ. Ἀ. Σ. διὰ κιθάρας καὶ φωνῆς *cantici*.[11]

7. יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ. *Fremat mare et plenitudo ejus, orbis et qui habitant in eo.* Ο΄. σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. Σ. ἠχείτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.[12]

8, 9. יְרַנֵּנוּ: לִפְנֵי־יְהוָה כִּי־בָא. *Jubilent coram Jova, quia venit.* Ο΄. ἀγαλλιάσονται, ὅτι ἥκει. Alia exempl. ἀγαλλιάσονται ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἥκει.[13] Σ. εὐφημήσουσιν ἔμπροσθεν κυρίου . . .[14]

Psalm. XCVIII (Hebr. xcix).

1. Ο΄. ÷ ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ◂. Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις.[1]

יִרְגְּזוּ. *Contremiscant.* Ο΄. ὀργιζέσθωσαν. Ἀ. κλονείσθωσαν. Σ. φοβείσθωσαν.[2]

3. יוֹדוּ. *Celebrent.* Ο΄. ἐξομολογησάσθωσαν. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, ἐξομολογήσασθωσαν. Σ. ὁμολογήτωσαν.[3]

4. וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב. *Et gloriam regis* (celebrent) *qui jus diligit.* Ο΄. καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. Ἀ. καὶ κράτος βασιλέως κρίσιν ἠγάπησεν. Σ. ἰσχὺν (ὁ) βασιλεὺς τοῦ κρίματος ἀγαπᾷ.[4]

6. יַעֲנֵם. *Exaudivit eos.* Ο΄. εἰσήκουεν (alia exempl. add. αὐτῶν[5]). Σ. Θ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ἀ. ἐπακούσεται αὐτῶν. S΄. ἐπήκουσεν . .[6]

8. וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם. *Et ulciscens facinora eorum.* Ο΄. καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ ÷ πάντα ◂ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. Σ. καὶ ἔκδικος ἐπὶ ταῖς ἐπηρείαις αὐτῶν.[7]

Psalm. XCIX (Hebr. c).

1. מִזְמוֹר לְתוֹדָה. *Canticum in gratiarum actionem.* Ο΄. ψαλμὸς εἰς ἐξομολόγησιν. Ἀ. μελῴδημα εἰς εὐχαριστίαν.[1]

הָרִיעוּ. *Vociferamini.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε. Ἄλλος· κροτήσατε.[2]

2. בִּרְנָנָה. *Cum jubilo.* Ο΄. ἐν ἀγαλλιάσει. Ἀ. ἐν αἰνέσει. Σ. μετ' εὐφημίας.[3]

3. הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא (וְלוֹ ק׳) אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ. *Ipse fecit nos, et non* (*et ipsius* sumus) *nos; populus ejus, et grex pascuae ejus.* Ο΄. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς, λαὸς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα τῆς νομῆς αὐτοῦ.

---

[7] Coislin. unus. Cf. ad Psal. lxvi. 8. [8] Syro-hex. ܣ. ܗܘܪܒܘ ܒܫܘܦܪܐ ♦. Montef. ex Coislin. affert: Ἄλλος· σημάνατε. Ἄλλος· κροτήσατε. Cf. ad Psal. xciv. 2. [9] Syro-hex. ܐ. ܐܬܦܨܚܘ ♦. Symmachi, non Aquilae, esse videtur, coll. Hex. ad Jesai. xlix. 13. lii. 9. lv. 12. [10] "Sic unus codex."—*Montef.* Cf. ad Psal. xxxii. 1. [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܕ ܟܢܪܐ ܘܩܠܐ ܕܙܡܪܐ ♦. Fortasse Aquilae μελῳδίας, Symmacho ᾠδῆς tribuendum. Cf. ad Psal. lxiv. 1. lxvi. 1. lxxx. 3. [12] Theodoret. Nobil. affert: Σ. ἠχείτω—αὐτῆς. Colb. στιχηρῶς scriptus habet ἠχησάτω. [13] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. Pro ὅτι ἥκει, Montef. ex Drusio affert: Οἱ λοιποί· ὅτι ἔρχεται. [14] Syro-hex. ܣ. ܢܫܒܚܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ♦. Cf. ad Psal. xxxii. 1.

Psalm. XCVIII. [1] Euseb. [2] Syro-hex. ܐ. ܢܬܬܙܝܥܘܢ ♦. ܣ. ܢܕܚܠܘܢ ♦. Ad Aquilam cf. ad Psal. lxxvi. 17. [3] Vat. [4] Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. κράτος (ܐܘܚܣܝܢܐ). [5] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. [6] Nobil. [7] Theodoret., Reg. unus. Nobil. quasi scholium affert. Syro-hex.: Σ. ἐπὶ ταῖς ἐπηρείαις αὐτῶν (ܥܠ ܒܨܝܪܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ).

Psalm. XCIX. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܙܡܘܪܐ ܒܫܘܒܚܐ ܠܛܝܒܘܬܐ ♦. [2] Idem: ܣ. ܗܘܪܒܘ ܒܫܘܦܪܐ ♦. Coislin. affert: Ἄλλος· κροτήσατε. Ἄλλος· σημάνατε. Cf. ad Psal. xcvii. 4. [3] Theodoret., Nobil. et Regii duo.

'A. . . καὶ αὐτῷ ἡμεῖς ἐσμεν . . .[4] Σ. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας, λαὸς αὐτοῦ . . .[5]

4. אֱמוּנָתוֹ. *Fides ejus.* Ο΄. ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ. Σ. ἡ πίστις αὐτοῦ.[6]

Psalm. C (Hebr. ci).

1. לְדָוִד מִזְמוֹר. *Davidi canticum.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ※Ἔνια τῶν ἀντιγράφων ἔχει, τετράδι σαββάτου· πλὴν οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄ εὕρηται.[1]

1, 2. אֲזַמֵּרָה׃ אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים. *Psallam. Attendam ad viam integram.* Ο΄. ψαλῶ καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ. Σ. μελῳδήσω, ἐννοήσω ὁδὸν ἄμωμον.[2] ※Ἄλλος· ἀμέμπτῳ.[3]

4. לֵבָב עִקֵּשׁ. *Cor perversum.* Ο΄. καρδία σκαμβή. [※Ἄλλος· καρδία στρεβλή. ※Ἄλλος· καρδία διεστραμμένη.][4]

5. אַצְמִית. *Ad silentium redigam* (exscindam). Ο΄. ἐξεδίωκον. Σ. κατεσιώπων (s. ἀπεσιώπων).[5]

5. גְּבַהּ־עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל. *Elatum oculis et latum* (tumidum) *corde, eum non possum* (ferre). Ο΄. ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον. Σ. ὑψηλὸν ὀφθαλμοὺς καὶ . . . καρδίᾳ, τοῦτον οὐκ ἠνειχόμην.[6]

8. לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ. *Singulis matutinis exscindam omnes impios terrae.* Ο΄. εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτενον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς. Σ. πρωῒ (s. πρωΐας) ἀφώνους ἐποίουν πάντας τοὺς παρανόμους . . .[7]

Psalm. CI (Hebr. cii).

1. תְּפִלָּה לְעָנִי כִי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. *Precatio afflicti, quando languescit, et coram Jova effundit querelam suam.* Ο΄. προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐναντίον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. Σ. προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ἐν τῷ ἀθυμεῖν αὐτὸν, καὶ ἔμπροσθεν κυρίου ἐκχέειν τὴν λογοποιΐαν αὐτοῦ.[1]

---

[4] Syro-hex. ܐ. ܘܠܗ ܚܢܢ ܐܝܬܝܢ. [5] Theodoret., Nobil.: Σ. αὐτὸς — οὐκ ὄντας. Syro-hex. affert: Σ. οὐκ ὄντας λαὸς αὐτοῦ (ܟܕ ܠܐ ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܥܡܗ ܕܝܠܗ). Montef. ex Eusebio edidit: Σ. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας· ἡμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ; notans: "Sed haec interpretatio non mendi suspicione vacat. Coislin. unus habet: Ἐν ἄλλῳ· καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ." In textu τῶν Ο΄ pro λαὸς αὐτοῦ alia exemplaria (Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii) habent, ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ. Haec autem, ἡμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ π. χειρὸς αὐτοῦ, non esse Symmachi, sed ex Psal. xciv. 7 perperam huc traducta manifestum est. Cum genuinis Symmachi, αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας, conferri potest Jarchii enarratio: *Ipse Deus nos fecit, dum adhuc non eramus.* [6] Syro-hex. ܣ. ܗܝܡܢܘܬܗ.

Psalm. C. [1] Schol. apud Nobil. Similia habet Theodoretus. [2] Theodoret., Nobil. et "duo MSS." [3] Montef., fortasse ex Coislin. Cf. ad Psal. cxviii. 1. [4] Montef. ex Coislin. uno. Non sunt aliorum interpretum, sed mera interpretamenta vocis rarioris σκαμβή. Vat. affert: σκαμβή· στρεβλή, διεστραμμένη. [5] Syro-hex. ܣ. ܡܫܬܩܝܢ ܗܘܝܬ. Cf. ad Psal. liii. 7. lxxxvii. 17. [6] Idem: ܣ. ܪܡ ܥܝܢܐ ܘܠܒܐ ܡܬܚܒܠܐ. ܠܗ ܠܐ ܡܣܝܒܪ ܗܘܝܬ. "Inter exteras voces incertae significationis recensendum puto vocab. ܐܣܛܣܝܢܐ, quod semel occurrit in hoc Psalterio, cum in Codice nostro, tum apud Abulpharagium, teste Brunsio, quodque a Graeco στάσις (Syr. ܐܣܛܣܝܣ), *seditio*, derivatum conjicio, et *seditiosum* verto, donec alii meliora protulerint."—*Bugat.* In *Otio Norvic.* p. 20 tentabam ܐܣܛܣܝܢܐ, στασιώδη. [7] Syro-hex. ܣ. ܒܨܦܪܐ ܕܠܐ ܩܠܐ ܥܒܕ ܗܘܝܬ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒܪܝ ܢܡܘܣܐ. Montef. affert: Σ. ἀφώνους ἐποίουν, notans: "Ita Reg. unus ex Hesychio. Forte ἀφανεῖς ἐποίουν." Conjecturam inutilem refellit tam primaria vocis Hebr. notio, quam versio Syri nostri hic et Psal. xvii. 41.

Psalm. CI. [1] Syro-hex. ܣ. ܨܠܘܬܐ ܠܡܣܟܢܐ ܟܕ ܡܬܥܩ. ܘܩܕܡ ܡܪܝܐ ܢܫܘܕ ܠܡܡܠܠܘܬܗ. Montef. ex Chrysostomo affert: Σ. ἀθυμεῖ, notans: "Aliter ἀθυμίᾳ [ἀθυμίᾳ?]. Sic lectionem Symmachi exhibet Eusebius." Idem ex Eusebio edidit: Σ. τὴν λογοποιΐαν αὐτοῦ. De Chrysostomo nihil habeo compertum; Eusebii autem commentatio haec est: Πᾶς τοιγαροῦν τῷ θεῷ ἀνακείμενος, πτωχεύων ἐν τοῖς τοῦ βίου πράγμασι, παρὰ δὲ θεῷ πλουτῶν, ἀκηδιᾷ λυπούμενος, ἢ ἀθυμίᾳ, κατὰ τὴν τοῦ Συμμάχου ἑρμηνείαν, κατέχεται, ἐπὶ τῇ τῶν πολλῶν κακίᾳ καὶ ἀπωλείᾳ. Ubi ἀθυμίᾳ perperam pro verbo cepisse videtur Montef. Symmachum vero ad h. l. ἀθυμεῖν posuisse, diserte testatur Agellius, notans: "Graecus auctor, ὅταν ἀκηδιάσῃ, *quum anxius fuerit*, sic exponit, ὅταν εἰς ἀπό-

2. וְשַׁוְעָתִי. *Et clamor meus.* •Ο΄. καὶ ἡ κραυγή μου. Σ. καὶ ἡ οἰμωγή μου.[2]

4. וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחָרוּ. *Et ossa mea tanquam cremia* (sarmenta) *arefacta sunt.* Ο΄. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν. Ἀ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡς καῦσις ἐψαθυρώθη.[3] Σ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡς ἀπόκαυμα αὖα γέγονεν. Θ. . . ὡς φρύγιον . . .[4]

7. לִקְאַת מִדְבָּר. *Pelecano deserti.* Ο΄. πελεκᾶνι ἐρημικῷ. Σ. νυκτικόρακι ἐν τῇ ἐρήμῳ.[5]

הָיִיתִי כְּכוֹס חֳרָבוֹת. *Factus sum sicut onocrotalus ruinarum.* Ο΄. ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ (Ἀ. Θ. Ε΄. νυκτικόραξ. S΄. γλαύξ[6]) ἐν οἰκοπέδῳ. Σ. (ἐγενήθην) ὡς ἔποψ ἐν ἐρειπίοις.[7]

9. מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ. *Insanientes in me per me jurabant.* Ο΄. καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ᾿ ἐμοῦ ὤμνυον. Σ. καὶ οἱ καταστασιάζοντές μου ἐμὲ ὅρκον ἐποίουν.[8]

14. כִּי־בָא מוֹעֵד. *Quoniam venit tempus constitutum.* Ο΄. ὅτι ἥκει καιρός. Ἀ. Σ. ὅτι ἥκει (s. παρεγένετο) ἐπαγγελία.[9]

15. כִּי־רָצוּ. *Nam amant.* Ο΄. ὅτι εὐδόκησαν. Σ. ὅτι εὐδοκίας ἐποίησαν.[10]

15. וְאֶת־עֲפָרָהּ. *Et pulverem ejus.* Οἱ πάντες· καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς.[11]

18. הָעַרְעָר. *Inopis.* Ο΄. τῶν ταπεινῶν. Ἀ. Σ. τοῦ ἐκκεκενωμένου.[12]

19. לְדוֹר אַחֲרוֹן. *Generationi posterae.* Ο΄. εἰς γενεὰν ἑτέραν (Ἀ. ἐσχάτην. Σ. ἀκολουθοῦσαν[13]).

21. בְּנֵי תְמוּתָה. *Filios mortis.* Ο΄. τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων (Ἀ. θανατώσεως[14]).

22. לְסַפֵּר. *Ad enarrandum.* Ο΄. τοῦ ἀναγγεῖλαι. Ἀ. τοῦ διηγεῖσθαι. Σ. τοῦ διηγήσασθαι.[15]

24. עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי. *Depressit in via vires meas.* Ο΄. ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ. Σ. ἐκάκωσεν ἐν ὁδῷ τὴν ἰσχύν μου.[16]

קִצַּר יָמָי. *Decurtavit dies meos.* Ο΄. τὴν ὀλιγότητα τῶν ἡμερῶν μου (ἀνάγγειλόν μοι). Σ. ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας μου.[17]

25. אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי. *Dico: Deus meus, ne tollas me in dimidio dierum meorum.* Ο΄. ἀνάγγειλόν μοι, μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου. Σ. ἐρῶ, ὁ θεός μου, μὴ ἁρπάσῃς (s. ἀναρπάσῃς) με ἐν τῷ ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου.[18]

γνῶσιν ἔλθῃ ἑαυτοῦ, *quum de se desperarit;* quod a Symmacho accepit, qui vertit ἀθυμεῖν." Ceterum ut hic ܡܚܐ ܠܒܐ sonat ἀθυμεῖ, sic ܡܚܘܬܐ commutatur cum ἀθυμία in lectione ejusdem interp. ad Ezech. vii. 25. [2] Theodoret., Euthym., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܐܠܝܬܐ ܕܝܠܝ ◆ [3] Theodoret., Nobil., Vat. et Cod. 264. Pro ἐψαθυρώθη Schleusner. ex *Catena PP. GG.*, T. III, p. 7 ἐπυρώθη affert, sed recte pro interpretamento habet. Suidas: Ψαθυρὸς, ξηρός. Καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡσεὶ καῦσις ἐψαθυρώθη. Syrus non male vertit: Ἀ. ὡς καῦσις (ܐܬܦܪܟ) *contrita, confricta sunt* (ܐܬܦܪܟܘ=διεθρύβησαν, Sym. ad Psal. lxxxix. 6). Nam ψαθυρὸς primaria notione est *friabilis*. Cf. Hex. ad Jos. ix. 5. [4] Nobil., Vat. Non audiendus est Euthym.: ἀντὶ τοῦ φρυγίου δαλὸν ὁ Σύμ. ἐξέδωκεν. Theodoretus quidem in enarratione hujus loci ait: καί φησιν . . . ἐξ ἀθυμίας δαλὸν ξηρὸν γεγενῆσθαι τὸ σῶμα; sed Symmachum non nominat. [5] Syro-hex. ◆ ܣ. ܠܥܘܪܒܐ ܕܠܠܝܐ ܒܡܕܒܪܐ. Syr. ܥܘܪܒܐ ܕܠܠܝܐ pro νυκτικόραξ ponitur in versione Syro-hex. 1 Reg. xxvi. 20, teste Masio in *Syrorum Pecul.* s. v. [6] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 63: "In Hebraeo pro nycticorace verbum BOS [immo COS] scriptum est, quod Aquila, et LXX, et Theodotion, et Quinta editio *nycticoracem* interpretati sunt; Symmachus *upupam*, Sexta editio *noctuam*, quod et nos magis sequimur." [7] Syro-hex. affert: ܣ. ܐܝܟ ܩܢܘܦܐ ܒܚܘܪܒܐ ◆ (ἔποψ Zach. v. 9 in Syro-hex.) ܩܢܘܦܐ. Theodoret.: τὰ γὰρ οἰκόπεδα ἐρείπια ὁ Σ. εἴρηκεν. Cf. ad Psal. ix. 7. cviii. 10. Montef. edidit: Σ. ἐγενήθην ὡς ἔποψ ἐν ἐρειπίῳ. [8] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܓܫܝܢ ܠܝ ܗܘܘ ܠܝ ܡܘܡܬܐ (ὅρκον, non ὅρκους. Vid. Jud. xxi. 5 in Syro-hex.) ܡܘܡܬܐ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ◆. Nobil. affert: Schol. καὶ οἱ καταστασιάζοντες κ.τ.ἑ. Cf. ad Psal. lxxiv. 5. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܬܐ ܫܘܘܕܝܐ ◆. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlvi. 17 (= *Otium Norvic.* p. 52). [10] Idem: ܣ. ܡܛܠ ܕܨܒܝܢܐ ܥܒܕܘ ◆. [11] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 63: "Pro *terra* in Hebraeo AFAR positum est, quod omnes χοῦν transtulerunt." [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܡܣܪܩܐ ◆. Cf. Hex. nostra ad Jerem. li. 58. (Ad vocab. Syriacum cf. Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. ܟܒ, 18; Cureton *De Mart. Palaest.* p. ܣܘ, 9.) [13] Idem: ܐ. ܐܚܪܝܐ ◆ ܣ. ܢܩܦܐ ◆. [14] Idem: ܐ. ܕܡܡܝܬܘܬܐ ◆. [15] Cod. 264. [16] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܡܟܟ ܒܐܘܪܚܐ ܚܝܠܝ. [17] Idem in continuatione: ܣ. ܟܪܝ ܝܘܡܬܝ. [18] Idem in continua-

26. לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם. *Olim terram fundasti, et opus manuum tuarum* sunt *caeli.* Ο΄. κατ᾽ ἀρχὰς τὴν γῆν ÷ σύ, κύριε ◄, ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού ÷ εἰσιν ◄ οἱ οὐρανοί. Σ. ἐν προσώποις τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργον τῶν χειρῶν σου οἱ οὐρανοί.[19]

27. הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד. *Ipsi interibunt, tu autem perstas.* Ο΄. αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις (Ἀ. στήσῃ. Σ. Θ. διαμενεῖς[20]). Σ. τὰ ἐν αὐτοῖς ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμενεῖς.[21]

וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ. *Et ii omnes sicut vestis veterascent, sicut vestimentum mutabis eos, et mutabuntur.* Ο΄. καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται. Σ. καὶ πάντα ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡς ἔνδυμα ἀλλάξεις αὐτά, καὶ ἀλλαγήσονται.[22]

28. וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ. *Et anni tui finem non habebunt.* Ο΄. καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. Σ. καὶ ἔτη σου οὐ τελειώσουσιν.[23]

29. יִשְׁכּוֹנוּ. *Habitabunt* (secure). Ο΄. κατασκηνώσουσι. Σ. ἱλαρυνθήσονται.[24]

לְפָנֶיךָ יִכּוֹן. *Coram te permanebit.* Ο΄. εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται. Ἀ. εἰς πρόσωπόν σου ἑτοιμασθήσεται.[25] Σ. . . διαμενεῖ.[26]

PSALM. CII (Hebr. ciii).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. τῷ Δαυίδ. Ἀ. τοῦ Δαυίδ.[1]

קְרָבַי. *Interiora mea.* Ο΄. τὰ ἐντός μου. Σ. τὰ ἔγκατά μου.[2]

2. כָּל־גְּמוּלָיו. *Omnia beneficia ejus.* Ο΄. πάσας τὰς αἰνέσεις (alia exempl. ἀνταποδόσεις[3]) αὐτοῦ. Σ. πάσας τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ.[4]

3. הַסֹּלֵחַ. *Qui condonat.* Ο΄. τὸν εὐιλατεύοντα. Ἀ. τὸν ἱλασκόμενον. Σ. τὸν ἀφιέντα. Θ. τὸν ἱλατεύοντα.[5]

4. הַגּוֹאֵל. *Qui redimit.* Ο΄. τὸν λυτρούμενον. Ἀ. τὸν ἀγχιστεύοντα.[6]

רַחֲמִים. *Misericordia.* Ο΄. οἰκτιρμοῖς. Ἀ. Σ. οἰκτιρμοῖς. Ο΄. Θ. οἰκτιρμῷ.[7]

5. הַמַּשְׂבִּיעַ. *Qui satiat.* Ο΄. τὸν ἐμπιπλῶντα. Ἄλλος· κορεννύντα.[8]

עֶדְיֵךְ. *Aetatem tuam* (s. *os tuum*, s. *animum tuum*). Ο΄. τὴν ἐπιθυμίαν σου. Ἀ. Ε΄. τὸν κόσμον σου.[9] Σ. τὴν ἐπιμονήν σου.[10]

6. עֲשׁוּקִים. *Oppressis.* Ο΄. τοῖς ἀδικουμένοις. Ἀ. Σ. τοῖς συκοφαντουμένοις.[11]

7. עֲלִילוֹתָיו. *Facinora sua.* Ο΄. τὰ θελήματα αὐτοῦ. Ἀ. ἐναλλαγὰς αὐτοῦ.[12] Σ. τὰς βουλὰς (s. ἐνθυμήσεις) αὐτοῦ.[13]

14. זָכוּר. *Recordatus.* Ο΄. μνήσθητι. Alia exempl. ἐμνήσθη.[14] Ο΄. Θ. μνήσθητι. Σ. μνημονεύων.[15]

16. כִּי רוּחַ עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ. *Quia ventus pertransiit eum, et non est.* Ο΄. ὅτι πνεῦμα διῆλθεν (Ἀ. παρῆλθεν[16]) ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ

---

tione: ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܕܝܢ ܠܐ ܬܫܬܢܐ ܘܫܢܝܟ ܠܐ ܢܫܠܡܘܢ. [19] Syro-hex. ܣ. ܒܦܪܨܘܦܐ ܠܐܪܥܐ ܫܬܬܐܣܬ. ܘܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝܟ ܫܡܝܐ. [20] Vat. [21] Syro-hex. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܒܗܘܢ ܢܐܒܕܘܢ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܬܩܘܐ. Bugatus minus recte vertit: *qui in semetipsis peribunt*, etc. [22] Idem: ܣ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܠܒܘܫܐ ܢܒܠܘܢ. ܘܐܝܟ ܟܣܘܝܐ ܬܫܚܠܦ ܐܢܘܢ. Theodoret. affert: Σ. καὶ πάντες (Cod. Aug. πάντα) ὡσεὶ (Cod. bis ὡς) ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον (Cod. ἔνδυμα) ἀλλάξεις αὐτοὺς (Cod. αὐτὰ), καὶ ἀλλαγήσονται. [23] Vat. [24] Syro-hex. ܣ. ܢܬܦܨܚܘܢ. [25] Idem: ܐ. ܠܦܪܨܘܦܟ ܢܬܛܝܒ. [26] Theodoret., Nobil.

PSALM. CII. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܕܘܝܕ. [2] Idem: ܣ. ܓܘܝܬܐ ܕܝܠܝ. Hieron. *viscera mea.* [3] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܦܘܪܥܢܘܗܝ. [4] Theodoret., Euthym., Nobil., Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܟܠܗܝܢ ܛܝܒܘܬܗ ܕܝܠܗ. [5] Vat. [6] Syro-hex. [7] Nobil., Vat. [8] Colb. στιχηρῶς scriptus. [9] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܠܨܒܬܟ. Graeca potius vertenda erant ܠܨܒܬܐ ܕܝܠܟ; Hieron. *ornamentum tuum.* [10] Syro-hex. ܣ. ܠܡܩܘܝܘܬܐ ܕܝܠܟ. Bugatus vertit, *exspectationem tuam.* Dubitanter admisimus τὴν ἐπιμονήν σου, *perseverantiam tuam*, ut עֶדְיֵךְ ad עַד, *perpetuitas*, referatur. Syro nostro ἐπίμονος est ܡܩܘܝܢܐ apud Sym. ad Deut. xxviii. 59, teste Masio in *Syrorum Pecul.* [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܬܥܫܩܢܐ. [12] Idem: ܐ. ܠܫܘܚܠܦܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad Psal. ix. 12. [13] Idem: ܣ. ܠܡܬܪܥܝܢܘܬܗ. [14] Sic Comp., Ald., Theodoret., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii. Ambigue Syro-hex. ܐܬܕܟܪ. [15] Nobil. [16] Montef. ex Regio uno affert: Ἀ. τότε οὐχ ὑπάρξει, quae lectio valde suspecta est. Equidem credi-

ὑπάρξει. Σ. *ὅτι πνεῦμα διέρχεται αὐτὸν, εἶτα οὐχ ὑπάρχει.*[17]

17. וְצִדְקָתוֹ. *Et justitia ejus.* Ο΄. *καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ.* [Σ. *ἀνταπόδοσις.*][18]

PSALM. CIII (Hebr. civ).

1. Ο΄. ÷ *τῷ Δαυΐδ.* 'Α. *τοῦ Δαυΐδ.*[1]

יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד. *Jova Deus meus, magnus factus es valde.* Ο΄. *κύριε ὁ θεός μου, ἐμεγαλύνθης σφόδρα.* Σ. *κύριε ὁ θεός μου, μέγας εἶ σφόδρα.*[2]

הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. *Splendorem et majestatem induisti.* Ο΄. *ἐξομολόγησιν καὶ εὐπρέπειαν* (alia exempl. *μεγαλοπρέπειαν*[3]) *ἐνεδύσω.* 'Α. *ἐπιδοξότητα καὶ διαπρέπειαν . .* Σ. *ὕμνον καὶ εὐδοξίαν ἠμφιάσω.* Θ. . . *μεγαλοπρέπειαν . .*[4]

2. יְרִיעָה. *Aulaeum.* Ο΄. *δέρριν.* Ἄλλος· *δέρμα.*[5]

4. אֵשׁ לֹהֵט. *Ignem flammantem.* Ο΄. *πῦρ φλέγον.* 'Α. *πῦρ λάβρον.* Σ. *πυρίνην φλόγα.*[6] Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[7]

5. עַל־מְכוֹנֶיהָ. *Super bases ejus.* Ο΄. *ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς.* 'Α. Σ. Ϛ΄. *ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτῆς.*[8]

6. תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ. *Abysso tanquam vestimento operuisti eam.* Ο΄. *ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ.* 'Α. Θ. *ἄβυσσον ὡσεὶ ἔνδυμα περιέβαλες αὐτήν.*[9]

11. יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם. *Frangunt* (sedant) *onagri sitim suam.* Ο΄. *προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν.* Σ. *ἀνακτήσεται ὄναγρος δίψαν αὐτοῦ.*[10]

12. מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ־קוֹל. *E medio frondium edunt vocem.* Ο΄. *ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν.* 'Α. *ἀπὸ μεταξὺ τῶν κλάδων δώσουσι φωνήν.*[11]

14. מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ. *Germinare faciens gramen pecori, et olus in usum hominis, ad educendum panem de terra.* Ο΄. *ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς.* Σ. *ἐκβλαστῶν χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὸ ἐκφῦσαι τροφὴν ἀπὸ γῆς.*[12]

15. וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד. *Et vinum* quod *laetificat cor hominis, ad splendere faciendum faciem* ejus *magis quam oleum, et panem* qui *cor hominis fulcit.* Ο΄. *καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου, τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.* Σ. *καὶ οἶνον εὐφραίνειν καρδίαν ἀνθρώπου, στίλβειν πρόσωπον τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἄρτον καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζειν.*[13]

---

derim Montefalconium in Regio suo invenisse, sed non intellexisse, scholium quod ex Graeco anonymo protulit Agellius: Ἐν αὐτῷ, τίνι; δηλονότι τῷ σώματι· τούτῳ γὰρ καὶ τὸν χόρτον ἀπείκασεν. Ὅταν τοίνυν τὸ ἐν αὐτῷ πνεῦμα διέλθῃ, τουτέστι, παρέλθῃ καὶ ἀποπτῇ, οὕτω γὰρ ὁ Ἀκύλας ἐκδέδωκεν, τότε οὐχ ὑπάρξει. [17] Theodoret., Colb. unus. [18] Montef. ex Eusebio [Euthymio?]. Drusius ex Euthymio affert: "*Justitiam* dixit pro *retributione bonorum operum* [Graece, ἀμοιβὴ τῶν κατορθωμάτων]; ad hunc enim sensum Sym. transtulit."

PSALM. CIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܕܘܝܕ܀. Idem in textu habet: Τῷ Δαυῒδ ἐπὶ τῆς κοσμοποιΐας (ܥܠ ܥܒܝܕܘܬܐ ܕܥܠܡܐ), ὅτι ταῦτα ὑμῖν ἐποίησα (ܡܛܠ ܕܗܠܝܢ ܠܟܘܢ ܥܒܕܬ). ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. Huic proxime accedit lectio Cod. 156: ἐπὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ὅτι ταῦτα ἡμῖν ἐποίησεν τῷ Δαυΐδ. [2] Theodoret., Reg. unus. Nobil.: Σ. μέγας εἶ. [3] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii, invito Syro-hex. [4] Nobil. Symmachi lectionem agnoscit Theodoret. [5] Colb. στιχηρῶς scriptus. [6] Nobil., Vat. [7] Vat. [8] Theodoret., Colb. στιχηρῶς scriptus. [9] Theodoret. Reg. unus apud Montef. αὐτὸν habet. Syro-hex. affert: 'Α. ὡσεὶ ἔνδυμα περιέβαλες αὐτήν (ܐܝܟ ܠܒܘܫܐ ܥܛܦܬܝܗ). [10] Theodoret., Nobil. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܒܝܬ ܣܘܟܐ ܢܬܠܘܢ ܩܠܐ܀. [12] Theodoret., Reg. unus. Montef. edidit ἐκβλαστάνων, fortasse ex Agellio. [13] "Unus Reg. et Theodoret., qui postremus legit πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ. Regius vero postea habet ἄρτῳ."—*Montef.*

16. עֲצֵי יְהוָה. *Arbores Jovae.* Ο′. τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί· ξύλα τοῦ κυρίου.[14]

17. אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ. *Ubi aves nidificant; ciconiam* (quod attinet) *cupressi* sunt *domus ejus.* Ο′. ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. Ἀ. ἐκεῖ ὄρνεα νοσσεύσουσιν, ἐρωδιῷ ἐλάται οἶκος αὐτῷ.[15] Σ. ὅπου στρουθία ἐννοσσεύσει, τῷ ἰκτῖνι βόρατον οἴκησις.[16] Ε′. ἐρωδιοῦ ἡ ἄρκευθος οἶκος αὐτοῦ.[17] S′. . . τῷ ἰκτῖνι αἱ κυπάρισσοι *ad nidificandum.*[18]

18. לַשְׁפַנִּים. *Muribus montanis.* Ο′. τοῖς χοιρογρυλλίοις. Alia exempl. τοῖς λαγωοῖς.[19] Ἀ. χοιρογρυλλίοις. Σ. Ε′. τοῖς χοιρογρυλλίοις. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′, λαγωοῖς.[20]

19. יָדַע מְבוֹאוֹ. *Novit occasum suum.* Ο′. ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐγνώρισε τὴν εἴσοδον αὐτοῦ.[21]

20. תִּרְמֹשׂ. *Prorepit.* Ο′. διελεύσονται. Ἀ. κινηθήσονται.[22]

21. הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף. *Leones juvenes rugientes ad praedam.* Ο′. σκύμνοι ὠρυόμενοι ἁρπάσαι. Σ. λέοντες ὀλοθρεύοντες βρυχώμενοι περὶ θήρας.[23]

22. תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן. *Oritur sol, evanescunt.* Ο′. ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, καὶ συναχθήσονται (Σ. ὑποχωρήσουσι[24]). Σ. ἐν ἀνατολαῖς ἡλίου συσταλήσονται.[25]

24. קִנְיָנֶךָ. *Possessionibus tuis.* Ο′. τῆς κτίσεώς σου. Οἱ ἄλλοι· τῆς κτήσεώς σου.[26]

25. גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם. *Magnum et spatiosum duabus manibus* (in utramque partem). Ο′. ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος ※ χερσίν. Ἀ. (ἡ μεγάλη) καὶ πλατεῖα χερσίν. Οἱ λοιποί· ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.[27]

26. יְהַלֵּכוּן. *Eunt.* Ο′. διαπορεύονται. Ἀ. περιπατεῖ.[28]

---

[14] Euseb., Theodoret. Nobil. affert: V et VI edit. et Σ. τοῦ κυρίου. Θ. Ἀ. τοῦ πεδίου κυρίου. "Nescio quid sibi velit Coislin., qui ad vocem τοῦ πεδίου notat in margine: Ο′. Ἀ. Σ. Θ. Ε′. S′. τοῦ ἰσχυροῦ."—*Montef.* Proculdubio legendum τοῦ κυρίου. [15] Euseb., Theodoret., et, omisso ἐκεῖ, Nobil. Syrus affert: Ἀ. ἐρωδιοῦ ἐλάται οἶκος αὐτοῦ (ܠܗܪܘܕܝܘܢ ܐܠܘܬܐ ܒܝܬܗ). Idem notat: "Ἐλάται arbores sunt excelsae." [16] Theodoret., Nobil. (qui βόρατ exhibet). Cf. Hex. ad Cant. Cant. i. 17. Jesai. lx. 13. Montef. pro ὅπου edidit ἐκεῖ, nescio an ex duobus quos appellat Regiis. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 65: "Pro *herodio,* quod in Hebraeo dicitur ASIDA, Symmachus ἰκτῖνα [al. ἰκτῖνον] id est, *milvum* interpretatus est . . . Unde et Sexta editio manifestius interpretata est: *milvo cupressi ad nidificandum.* Pro *abietibus* autem et *cupressis* in Hebraeo ponitur BARUSIM, quod magis *abietes* quam *cupressos* significat." [17] Syro-hex. ܗ. ܕܗܪܘܕܝܘܢ ܒܪܬܐ ܒܝܬܗ ◆. Ad ܒܪܬܐ cf. ad Psal. cxix. 4. Montef. affert: Ἄλλος· ἡ ἄρκευθος. [18] Hieron. ut supra. Montef. affert: Ἄλλος· αἱ κυπάρισσοι. [19] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. τοῖς χ. καὶ τοῖς λ. (ܠܚܙܝܪ̈ܝ ܒܪܐ ܘܠܐܪ̈ܢܒܐ), ut apud S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 727 D ante nos edebatur. [20] Vat. Hieron. vero ibid.: "*Petra refugium herinaceis.* Pro quo in Hebraeo positum est SPHANNIM, et omnes χοιρογρυλλίοις voce simili transtulerunt, exceptis LXX, qui *lepores* interpretati sunt." [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܘܕܥ ܡܥܠܢܗ ◆. [22] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܡܬܬܙܝܥܝܢ ◆. Hieron. *moventur.* [23] Syro-hex. ܣ. ܐܪ̈ܝܘܬܐ ܕܡܚܒܠܢ ܒܢܗܡܬܗܘܢ ܥܠ ܨܝܕܐ ◆. Cf. ad Psal. xc. 13. [24] Nobil. [25] Syro-hex. ܣ. ܒܡܕܢܚܐ ܕܫܡܫܐ ܢܬܟܢܫܘܢ ◆. Ad vocab. ܢܬܟܢܫܘܢ, quod Bugatus *congregabuntur,* nos συσταλήσονται, de feris metu se ad lustra sua subtrahentibus, vertimus, cf. quae ad Psal. lxxii. 21 disputavimus. Nam illud pro ὑποχωρήσουσι Syrum posuisse non facile crediderimus. [26] "Apud Theodoret. in textu legitur κτήσεως, in explanatione autem, οἱ δὲ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ κτίσεως τεθείκασιν; et videtur altero loco legendum κτίσεως, altero κτήσεως."—*Nobil.* [27] Hieron. ibid.: "Dicitis in Graeco *manibus* non haberi, et ego novi; sed ex Hebraico et Theodotionis editione in LXX sub asterisco additum est. Denique et in Hebraeo ita scriptum, ZE HAIAM GADOL VARAB IDAIM, quod Aquila sic interpretatus est, αὐλὴ καὶ πλατεῖα χερσίν; et omnes interpp. αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν." Sic edidit Vallarsius, notans vocem αὐλὴν pro amplo et spatioso loco apud Graecos bonae notae scriptores usurpatam inveniri. Quod nobis quidem non satisfacit; immo potius crediderimus αὐλὴ ex μεγάλη, quod pro גָּדוֹל non potuit non ponere hic interpres, ortum esse. [28] Nobil., Vat.

26. לִוְיָתָן. *Leviathan.* Ο΄. δράκων. Ἀ. Λευιαθάν.[29]

לְשַׂחֶק־בּוֹ. *Ludere in eo* (mari). Ο΄. ἐμπαίζειν αὐτῷ (Ἀ. Σ. αὐτῇ[30]).

28. תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב. *Aperis manum tuam, saturantur bono.* Ο΄. ἀνοίξαντος δέ σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος. Ἀ. ἀνοίξεις χεῖρά σου, ἐμπλησθήσονται ἀγαθοῦ. Σ. ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρά σου, χορτασθήσονται ἀγαθῶν. Θ. ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, πλησθήσονται ἀγαθοσύνης. Ἡ Ϛ΄ μόνη καὶ οἱ Ο΄. τὰ σύμπαντα.[31]

34. שִׂיחִי. *Carmen meum.* Ο΄. ἡ διαλογή μου. Ἀ. ὁμιλία μου. Σ. ἡ διάλεξίς μου.[32]

PSALM. CIV (Hebr. cv).

1. קִרְאוּ בִשְׁמוֹ. *Invocate nomen ejus.* Ο΄. καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Σ. κηρύσσετε ...[1] Ἕτερος ἑρμηνευτής· καὶ ἐπικαλεῖσθε ἐν ὀνόματι αὐτοῦ.[2]

3. הִתְהַלְלוּ. *Gloriamini.* Ο΄. ἐπαινεῖσθε. Ἀ. καυχᾶσθε.[3]

5. מִשְׁפְּטֵי. *Judicia.* Ο΄. τὰ κρίματα. Ἄλλος· ἀκριβάσματα. Ἄλλος· προστάγματα.[4]

6. עַבְדּוֹ. *Servi ejus.* Ο΄. δοῦλοι αὐτοῦ. Ἀ. Σ. δοῦλον αὐτοῦ.[5]

8. לְאֶלֶף דּוֹר. *Ad mille generationes.* Ο΄. εἰς χιλίας γενεάς. Ἀ. εἰς χιλιάδα γενεῶν.[6]

16. כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם. *Omnem baculum* (fulturam) *panis.* Ο΄. πᾶν στήριγμα ἄρτου. Ἀ. Σ. πᾶσαν βακτηρίαν ἄρτου.[7]

18. בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ. *In ferrum ingressa est anima ejus.* Ο΄. σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Σ. εἰς σίδηρον ἦλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.[8]

20. מֹשֵׁל עַמִּים. *Dominator populorum.* Ο΄. ἄρχων λαῶν (alia exempl. λαοῦ[9]). Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. λαοῦ.[10]

22. לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ. *Ad vinciendum principes ejus pro anima* (libidine) *sua.* Ο΄. τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν. Ἀ. τοῦ δῆσαι ἄρχοντας αὐτοῦ κατὰ ψυχὴν αὐτοῦ.[11]

27. שָׂמוּ־בָם. *Fecerunt inter eos.* Ο΄. ἔθετο ἐν αὐτοῖς. Ἀ. Σ. ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς.[12]

28. וְלֹא מָרוּ אֶת־דְּבָרָיו. *Et non restiterunt verbis ejus.* Ο΄. καὶ (alia exempl. ὅτι) παρεπίκραναν τοὺς λόγους αὐτοῦ.[13] Ἀ. καὶ οὐ προσήρισαν τοῖς λόγοις αὐτοῦ.[14] Σ. καὶ οὐκ ἠπείθησαν ... Θ. Ε΄. καὶ οὐ παρεπίκραναν ... Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[15]

29. וַיָּמֶת. *Et occidit.* Ο΄. καὶ ἀπέκτεινε. Ἀ. Σ. καὶ ἐθανάτωσε. Θ. Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[16]

31. עָרֹב. *Musca canina.* Ο΄. κυνόμυια. Ἀ. πάμμικτος.[17]

34. וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר. *Et locusta, et non erat*

---

[29] Syro-hex. ܐ. ܠܘܝܬܢ ◆. [30] Agellius. [31] Nobil., Vat. Montef. perperam exscripsit: Σ. Θ. ἀνοίξαντός σου τὴν χ. πλησθήσονται ἀγαθοσύνης. [32] Sic Theodoret., non, ut Montef. negligenter exscripsit: Ἀ. ὁμιλία μου. Σ. διαλογή μου. Syrus affert: ܐ. ܡܡܠܠܝ ◆ ܣ. ܗܪܓܝ ◆. Cf. ad Psal. cxli. 3. (Syr. ܗܪܓܝ ponitur pro μελέτη Psal. xviii. 13. xxxviii. 4; pro ἀδολεσχία Psal. liv. 2; nusquam alias, quod sciamus, pro διάλεξις.)

PSALM. CIV. [1] Euseb., Theodoret., Nobil. [2] Euseb. [3] Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܐ. ܐܫܬܒܗܪܘ ◆. [4] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xxxv. 7. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܒܕܐ ܕܝܠܗ ◆. [6] Idem: ܐ. ܠܐܠܦܐ ܕܕܪ̈ܐ ◆. [7] Idem: ܐ. ܣ. ܟܠ ܫܒܛܐ ܕܠܚܡܐ ◆. Idem ܫܒܛܐ explicat ܚܘܛܪܐ, quod pro βακτηρία ponitur 4 Reg. iv. 29. Montef. ex uno affert: Ἄλλος· βακτηρίαν. [8] "Reg. unus, Theodoretus, et Drusius [Nobil.]."—*Montef.* In textu Theodoreti legitur διῆλθεν. [9] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., alii. [10] Nobil. [11] Syro-hex. ܐ. ܠܡܐܣܪ ܪ̈ܫܢܐ ܕܝܠܗ ܐܝܟ ܢܦܫܗ ◆. [12] Idem: ܐ. ܣ. ܥܒܕ ܒܗܘܢ ◆. [13] Syro-hex. in textu, καὶ οὐ παρεπίκραναν. Idem in marg. sine titulo: καὶ οὐ παρεπίκραναν (ܘܐܡܪܡܪܘ ܠܡ̈ܠܘܗܝ) τοὺς λ. αὐτοῦ. [14] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܐܚܪܘ ܠܡ̈ܠܘܗܝ ◆. Cf. ad Psal. lxxvii. 56. Nobil. et Coislin. habent: Ἀ. καὶ οὐ προσήρισαν. [15] Nobil., Coislin. [16] Nobil. [17] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 86. Syro-hex. ܐ. ܦܡܡܝܩܛܘܣ ܡܚܠܛܐ ◆. Cf. ad Psal. lxxvii. 45, ubi ܟܠ ܡܚܠܛܐ, πᾶν μικτὸν, deteriorem scripturam πάνμικτον sistit.

numerus. Ο΄. καὶ βροῦχος οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός. Σ. καὶ κάμπη ἧς οὐκ ἦν ἀριθμός.[18]

35. וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם. *Et comedit fructum terrae eorum.* Ο΄. καὶ κατέφαγε (alia exempl. add. πάντα[19]) τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἔφαγον καρποὺς χθονὸς αὐτῶν. Σ. καὶ ἐξέφαγον πᾶν γέννημα τῆς χώρας αὐτῶν. Θ. καὶ κατέφαγον τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν.[20]

36. רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם. *Primitias omnis roboris eorum.* Ο΄. ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν. Σ. πρωτεῖον πάσης δυνάμεως αὐτῶν.[21]

40. וַיָּבֵא. *Et adduxit.* Ο΄. καὶ ἦλθεν. Ἀ. (καὶ) ἤγαγεν. Σ. (καὶ) ἤνεγκεν.[22]

45. חֻקָּיו. *Statuta ejus.* Ο΄. τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. Ἄλλος· τὰ προστάγματα αὐτοῦ.[23]

PSALM. CV (Hebr. cvi).

1. כִּי־טוֹב. *Quia bonus.* Ο΄. ὅτι χρηστός. Οἱ πάντες· ὅτι ἀγαθός.[1]

3. עֹשֵׂה צְדָקָה. *Qui facit justitiam.* Ο΄. καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην. Ἄλλος· ποιοῦντες ἐλεημοσύνην.[2]

4. זָכְרֵנִי. *Memento mei.* Ο΄. μνήσθητι ἡμῶν. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

בִּישׁוּעָתֶךָ. *Cum auxilio tuo.* Ο΄. ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. Σ. Θ. ἐν τῇ σωτηρίᾳ σου.[4]

7. חֲסָדֶיךָ. *Beneficiorum tuorum.* Ο΄. τοῦ ἐλέους σου. Ἀ. χάριτός σου.[5]

וַיַּמְרוּ עַל־יָם בְּיַם־סוּף. *Et contumaces fuerunt ad mare, in mari algoso.* Ο΄. καὶ παρεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. Ἀ. (καὶ) προσήρισαν ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. Σ. καὶ παρώργισαν ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ ἐρυθρᾷ. Ε΄. καὶ παρεπίκραναν ἐπὶ θαλάσσης, θαλάσσῃ ἐρυθρᾷ.[6]

11. וַיְכַסּוּ. *Et operuerunt.* Ο΄. ἐκάλυψεν. Ἄλλος· ἐσκέπασεν. Ἄλλος· κατεπόντισεν.[7]

14. בִּישִׁימוֹן. *In deserto.* Ο΄. ἐν ἀνύδρῳ. Σ. ἐν τῇ ἀοικήτῳ.[8]

15. רָזוֹן. *Maciem.* Ο΄. πλησμονήν. Ἀ. *infirmitatem.*[9] Σ. ἀτροφίαν.[10]

16. וַיְקַנְאוּ. *Et inviderunt.* Ο΄. καὶ παρώργισαν. Ἀ. Σ. Ε΄. καὶ παρεζήλωσαν.[11]

19. לְמַסֵּכָה. *Simulacro fuso.* Ο΄. τῷ γλυπτῷ. Ἀ. Σ. τῷ χωνευτῷ.[12]

23. בַּפֶּרֶץ. *In ruptura* (muri). Ο΄. ἐν τῇ θραύσει. Ἀ. Σ. ἐν τῇ διακοπῇ.[13]

29. בְּמַעַלְלֵיהֶם. *In facinoribus suis.* Ο΄. ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐν ταῖς καταφρονήσεσιν αὐτῶν.[14]

30. וַיְפַלֵּל. *Et judicium exercuit.* Ο΄. καὶ ἐξιλάσατο. Ἀ. καὶ διέστειλεν.[15] Ἄλλος· καὶ ἐξευμενίσατο.[16]

---

[18] Syro-hex. ܣ. ܘܟܡܣܬܐ ܗܘ ܕܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܀. [19] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall. habet: ※ *et comedit* : ÷ *omnem* : *fructum terrae eorum.* [20] Nobil. [21] Syro-hex. ܣ. ܪܫܝܬܐ ܕܟܠܗ ܚܝܠܘܬܗܘܢ ܀. Cf. ad Psal. lxxvii. 51. [22] Reg. unus. [23] Coislin. unus. Cf. ad v. 5.

PSALM. CV. [1] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 67: "In Hebraeo ita scriptum est, CHI TOB, quod omnes voce simili transtulerunt, *quia bonus.* Ex quo perspicuum est, quod χρηστὸς, *bonus* [non *suavis*] intelligitur." Unde Montef. perverse edidit: Οἱ πάντες· ὅτι χρηστός. Cf. ad Psal. cxviii. 68. [2] "Reg. unus ex Chrysostomo."—*Montef.* Cf. ad Psal. xxx. 2. [3] Nobil. [4] Vat. [5] Syro-hex. ܐ. ܛܝܒܘܬܟ. [6] Cod. 264, quem ad literam exscripsimus, nisi quod ad Aquilam προσήρικαν habet. Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܡܪܝܘ ܀. Cf. ad Psal. civ. 28. Montef. ex Coislin. affert: Ἄλλος· καὶ προσήρισαν. Ἄλλος· καὶ ἐφιλονείκησαν [cf. ad Psal. lxxvii. 17]; itemque vv. 33, 43. In Psalt. Gall. legitur: *Et irritaverunt ascendentes* ※ *in mare* : *mare rubrum.* [7] Coislin. idem. [8] Syro-hex. ܣ. ܒܠܐ ܡܬܕܒܪܢܘܬܐ ܀. Cf. ad Psal. lxvii. 8. [9] Syro-hex. ܐ. ܟܪܝܗܘܬܐ ܀. Cf. nos ad Psal. lxxxvii. 10. [10] Idem: ܣ. ܠܐ ܬܘܪܣܝܐ ܀. [11] Idem: ܐ. ܣ. ܗ. ܘܐܛܢܘ ܀. [12] Idem: ܐ. ܣ. ܒܢܣܝܟܐ ܀. [13] Idem: ܐ. ܣ. ܒܬܘܪܥܬܐ ܀. [14] Idem: ܐ. ܣ. ܒܡܒܣܪܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀. Pro מַעֲלָל, *opus*, interpretes vertisse videntur מַעַל, *praevaricatio.* Cf. Hex. nostra ad Ezech. xiv. 13. [15] Syro-hex. ܐ. ܘܦܪܫ ܀, cum scholio: "Hoc est, *divisus est, haesitavit* (ܐܬܦܠܓ)." Idem scholium repetitur ad v. 33, ubi pro Graeco, καὶ διέστειλεν, in Syro-hex. est ܘܦܪܫ. [16] Montef.

30. הַמַּגֵּפָה. *Plaga.* Ο΄. ἡ θραῦσις. Σ. ἡ πληγή.[17]

33. וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו. *Et temere locutus est labiis suis.* Ο΄. καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. Ἀ. (καὶ) διέκρινεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.[18] Σ. . . διαστολὴν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.[19] Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[20]

38. וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים. *Et polluta est terra sanguine.* Ο΄. καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασιν. Ἀ. καὶ *incidit in furorem* ἡ γῆ ἐν αἵμασιν.[21]

PSALM. CVI (Hebr. cvii).

2. גְּאוּלֵי יְהוָה. *Redempti a Jova.* Ο΄. οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου. Ἀ. οἱ ἀγχιστευθέντες τῷ κυρίῳ.[1]

4. בִּישִׁימוֹן. *In deserto.* Ο΄. ἐν ἀνύδρῳ. Ἀ. Σ. ἐν ἀβάτῳ.[2]

8. וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם. *Et mirabilia ejus in filios hominum.* Ο΄. καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Σ. καὶ τὰ τεράστια αὐτοῦ τὰ εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[3]

9. נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה. *Animam avidam.* Ο΄. ψυχὴν κενήν. Σ. (ψυχὴν) διψῶσαν.[4]

10. וְצַלְמָוֶת. *Et umbra mortis.* Ο΄. καὶ σκιᾷ θανάτου. Ἀ. Σ. Θ. S΄. καὶ σκιᾶς . . . Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

11. נִאֵצוּ. *Spreverunt.* Ο΄. παρώξυναν. Ἀ. διέσυραν.[6]

12. כָּשְׁלוּ. *Corruerunt.* Ο΄. ἠσθένησαν. Ἀ. ἐσκανδαλώθησαν.[7]

15. וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם. *Et mirabilia ejus in filios hominum.* Ο΄. καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Σ. καὶ τὰ τεράστια αὐτοῦ τὰ εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[8]

17. אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ. *Stulti propter viam improbitatis eorum, et propter pravitates eorum afflicti sunt.* Ο΄. ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας αὐτῶν· διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν. Ἀ. Ε΄. ἄφρονες ἐξ ὁδοῦ ἀθεσίας αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀνομίας αὐτῶν ἐκακουχήθησαν.[9]

22. וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה. *Et sacrificent sacrificia gratiarum actionis.* Ο΄. καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως. Ἀ. καὶ θυσάτωσαν θυσίαν εὐχαριστίας.[10]

23. הַיָּם. *In mare.* Ἀ. Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄, εἰς θάλασσαν.[11]

29. יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה. *Subsistere fecit procellam in silentium.* Ο΄. καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν. Ὁ Ἑβραῖος· ἔστησε τὴν καταιγίδα αὐτοῦ . . .[12] Ἀ. ἀναστήσει λαίλαπα εἰς αὔραν. Σ. στήσαντος αὐτοῦ τὴν καταιγίδα εἰς γαλήνην. Θ. καὶ ἔστησε τὴν καταιγίδα αὐτῶν εἰς αὔραν.[13]

32. וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם. *Et extollant eum in coetu populi.* Ο΄. ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ. Σ. ὑψωσάτωσαν αὐτὸν διὰ λόγων . . .[14]

---

ex Corderio edidit: Ἀ. ἐξευμενίσατο. Sed eandem lectionem Colb. στιχηρῶς scriptus sine nomine affert. [17] Theodoret., Nobil., Regii duo. [18] Reg. unus. Nobil., Vat.: Ἀ. διέκρινεν. [19] Montef. ex eodem Regio edidit: Σ. διαστολὴν κ.τ.ἑ. "Scripserat sine dubio διέστειλεν, ut LXX habent, aut ἔδωκε [potius ἐποίησε] διαστολήν."—*Schleusner.* [20] Vat. [21] Syro-hex. ܐ. ܘܢܦܠܬ ܒܚܡܬܐ ܐܪܥܐ ܒܕ̈ܡܐ. Cf. Hex. ad Mic. iv. 11, ubi pro Hebr. תֶּחֱנָף Syrus noster Aquilae tribuit ܬܦܠ ܒܚܡܬܐ. Innui videtur Graeca vox θυμοπετεῖν, vel simile monstrum.

PSALM. CVI. [1] Syro-hex. ܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܦܪܩܝܢ ܠܡܪܝܐ. [2] Idem: ܐ. ܣ. ܒܠܐ ܡܬܕܒܪܢܘܬܐ. [3] Theodoret., Reg. unus. Nobil. affert: Σ. καὶ τὰ τεράστια.

[4] Syro-hex. ܣ. ܨܗܝܬܐ. [5] Vat. [6] Syro-hex. ܐ. ܐܣܠܝܘ. Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. Prov. i. 30. [7] Idem: ܐ. ܐܬܬܩܠܘ. Cf. ad Psal. xxvi. 2. [8] Idem: ܐ. ܘܬܕܡܪ̈ܬܗ ܐܝܠܝܢ ܕܒܢ̈ܝܢܫܐ ܕܐܢܫܐ. Symmachi, non Aquilae, est lectio. Cf. ad v. 8. [9] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܣܟ̈ܠܐ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܠܐ ܐܠܗܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܡܢ ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܬܒܨܪܘ. [10] Didymus Alex. apud Montef., et Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 281. Theodoret. affert: Ἀ. θυσίαν εὐχαριστίας. Nobil.: Ἀ. εὐχαριστίας. [11] Vat. [12] Syro-hex. ܥܒ. ܐܩܝܡ ܠܥܠܥܠܐ ܕܝܠܗ. [13] Nobil. Syrus affert: Σ. εἰς γαλήνην (ܠܫܠܝܘܬܐ). [14] Syro-hex. ܣ. ܢܪܝܡܘܢܝܗ̇ ܒܝܕ ܡ̈ܠܐ.

34. לִמְלֵחָה. *In terram salsam.* Οʹ. εἰς ἅλμην. ᾿Α. Σ. εἰς ἁλμυρίδα.[15]

36. וַיְכוֹנְנוּ. *Et fundaverunt.* Οʹ. καὶ συνεστήσαντο. Σ. καὶ ᾠκοδόμησαν.[16]

עִיר. *Urbem.* Οʹ. πόλεις. ᾿Α. Σ. Οʹ. πόλιν.[17]

38. לֹא יַמְעִיט. *Non minuet.* Οʹ. οὐκ ἐσμίκρυνε. Alia exempl. οὐκ ἐσμικρύνθη.[18] ᾿Α. οὐκ ὀλιγώσει. Σ. οὐκ ὀλίγα ἐποίησεν. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[19]

39. וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן. *Et minuti sunt et depressi propter vexationem malam et maerorem.* Οʹ. καὶ ὠλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης. Σ. (καὶ) ὠλιγώθησαν καὶ κατεφθάρησαν ἀπὸ συνοχῆς κακῆς καὶ ταλαιπωρίας.[20]

40. וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ. *Et oberrare fecit eos in vastitate* ubi *non* est *via.* Οʹ. καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ. ᾿Α. Σ. καὶ πλανήσει αὐτούς . . .[21] Σ. καὶ πλανήσει αὐτοὺς ἐν ματαιότητι δι᾿ ἀνοδίας.[22]

41. וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי. *Et tutum praestitit miserum ab afflictione.* Οʹ. καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας. ᾿Α. καὶ ὑπερεπαρεῖ πτωχὸν ἐκ πενίας.[23] Σ. καὶ ὀχυρώσει πένητα ἀπὸ κακώσεως.[24]

41. וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת. *Et fecit sicut gregem familias.* Οʹ. καὶ ἔθετο ὡς πρόβατα πατριάς. ᾿Α. καὶ θήσει ὡς ποίμνιον συγγενείας.[25] Σ. καὶ τάξει ὡς ποίμνην συγγενείας.[26]

Psalm. CVII (Hebr. cviii).

1. שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד. *Carmen cantici Davidi.* Οʹ. ᾠδὴ ψαλμοῦ τῷ Δαυίδ. ᾿Α. Σ. Θ. ᾆσμα ψαλμοῦ (᾿Α. μελῳδήματος) τῷ Δαυίδ.[1]

9. מְחֹקְקִי. *Legislator meus.* Οʹ. βασιλεύς μου. ᾿Α. *definitor meus.*[2]

10. מוֹאָב סִיר רַחְצִי. *Moab olla lotionis meae.* Οʹ. Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ᾿Α. Εʹ. Μωὰβ λέβης τοῦ λουτροῦ μου. Σ. ἔσται ὁ Μωὰβ λέβης ἀμεριμνίας μου.[3] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[4]

עֲלֵי פְלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע. *Super Philistaeam jubilabo.* Οʹ. ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.[5] ᾿Α. ἐπὶ Φυλιστιαίους συνεταιρισθήσομαι. Εʹ. ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐντιμωθήσομαι.[6]

---

[15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܠܝܚܘܬܐ. Vid. Job. xxxix. 6 in Syro-hex. [16] Idem: ܣ. ܘܒܢܘ. [17] Nobil. Lectionem πόλιν quasi ex LXX affert Origen. Opp. T. IV, p. 400. [18] Sic Cod. 142. Syro-hex. ܠܐ ܐܙܥܪ. Psalt. Rom.: *non sunt minorata.* [19] Nobil. [20] Idem. [21] Idem. [22] Montef. ex duobus Regiis [et Theodoreto] affert: Σ. καὶ πλανήσει αὐτοὺς ἐν ματαιότητι διανοίας. In voce διανοίας mendum latet, quod tam ipsum Theodoretum quam editores ejus fugisse videtur. Collato tamen loco Job. xii. 24, ubi pro לֹא־דָרֶךְ Hexapla Symmacho tribuunt δι᾿ ἀνοδίας, etiam h. l. reponendum esse ἐν ματαιότητι δι᾿ ἀνοδίας quivis videt. Neque aliter in suo apographo invenit Syrus, qui affert: ܣ. ܒܣܪܝܩܘܬܐ ܒܝܕ ܠܐ ܐܘܪܚܐ. [23] Theodoret., Nobil. Montef. ex "MSS." minus probabiliter affert: ᾿Α. καὶ ὑπεραίρει κ.τ.έ. Cf. Hex. ad Psal. ix. 10. cxxxviii. 6. [24] Euseb., Nobil. [25] Euseb., Theodoret. [26] Euseb. Nobil. affert: Σ. καὶ τάξει ὡς ποίμνια τὰς συγγενείας.

Psalm. CVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܙܡܪܬܐ ܕܡܙܡܘܪܐ ܠܕܘܝܕ. [2] Idem: ܐ. ܡܬܚܡܢܐ ܕܝܠܝ. In loco parallelo Psal. lix. 9, necnon Jud. v. 14, pro eodem Hebraeo Aquila ἀκριβαστὴς adhibet, quod cum Syr. ܡܬܚܡܢܐ, *definitor,* (ὁριστής?) vereor ut commutari possit. [3] Euseb. Nobil. affert: ᾿Α. λουτροῦ μου. Σ. ἀμεριμνησίας μου. Syro-hex.: ᾿Α. Θ. (sic) τοῦ λουτροῦ μου (ܕܚܣܝܐ ܕܝܠܝ). Σ. ἀμεριμνία μου (ܠܐ ܡܪܢܝܬܐ ܕܝܠܝ). Cf. ad Psal. lix. 10. [4] Nobil. [5] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 69: "*Mihi alienigenae amici facti sunt.* Pro quo in Graeco invenisse vos dicitis, ὑπετάγησαν, hoc est, *subditi sunt.* Sed hoc in quinquagesimo nono scriptum est; in praesenti autem ita apud omnes invenimus translatores, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ἐφιλίασαν [Nobil. notat: "S. vero Hieron. in Epist. ad Sun. legit, ἐφιλιώθησαν. Atque in libro quodam manuscripto ad ὑπετάγησαν adjunctum est ἐφιλίασαν." In quatuor edd. Erasmi habetur ἐφίλωσαν; in tribus Mariani ἐφιλιώθησαν. Tandem Martianaeus ἐφιλίασαν edidit. In MS. Bodl. Canon. Pat. Lat. lxxxviii, scriba indoctus exaravit, εμοι αλλοφυλοις φαιασαν], id est, *amici facti sunt;* quod Hebraice dicitur ETHROE." Cf. ad Psal. lix. 10. [6] Euseb., Colb. unus. Syrus vero affert: ᾿Α. συνηταιρίσθησαν (ܐܬܚܒܪܘ ܐܚܝܢ). Pro ܐܬܚܒܪܘ legendum videtur

11. עִיר מִבְצָר. *In urbem munitam.* Ο΄. εἰς πόλιν περιοχῆς. Σ. . . περιπεφραγμένην.[7]

12. הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ. *Nonne, Deus, rejecisti nos?* Ο΄. οὐχὶ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; Σ. εἰ μὴ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀποβαλόμενος ἡμᾶς.[8]

וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ. *Et non egredieris, Deus, cum exercitibus nostris?* Ο΄. καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ, ὁ θεὸς, ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; Σ. καὶ οὐ προελθὼν, θεὲ, ἐν ταῖς στρατεύσεσιν ἡμῶν.[9]

Psalm. CVIII (Hebr. cix).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר. *Praecentori Davidi canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυὶδ μελῴδημα.[1]

אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ. *Deus laudationis meae, ne sileas.* Ο΄. Θ. ὁ θεὸς, τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς. Ἀ. θεὲ ὑμνήσεώς μου, μὴ κωφεύσῃς. Σ. ὁ θεὸς ὑμνήσεώς μου, μὴ σιγήσῃς.[2]

4. תַּחַת־אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה. *Pro amore meo adversantur mihi; ego tamen preces* (totus in precibus) sum. Ο΄. ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλλόν με· ἐγὼ δὲ προσηυχόμην. Ἀ. Σ. ἀντὶ τῆς ἀγάπης μου ἀντίκειταί μοι, καὶ ἐγὼ εἰμι προσευχή.[3]

6. וְשָׂטָן. *Et adversarius.* Ο΄. καὶ διάβολος. Ἀ. καὶ ἀντικείμενος.[4]

10. מֵחָרְבוֹתֵיהֶם. *E vastatis locis suis.* Ο΄. ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. Οἱ λοιποί· ἐκ τῶν ἐρειπίων (αὐτῶν).[5]

11. יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ. *Laqueos injiciat fenerator omnibus opibus ejus.* Ο΄. ἐξερευνησάτω δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ. Σ. συγκρούσαι πράκτωρ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ.[6]

12. אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד. *Non sit ei qui protrahat favorem.* Ο΄. μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ ἀντιλήπτωρ. Ἄλλος· μὴ ἔστω αὐτῷ τηρῶν (s. διατηρῶν) χάριν.[7]

13. אַחֵר. *Altera.* Ο΄. μιᾷ. Ἀ. Σ. ἑτέρᾳ.[8]

14. אֶל־יְהוָה. *Apud Jovam.* Ο΄. ἔναντι κυρίου. Ἀ. Σ. ἀπὸ (s. ὑπὸ) κυρίου.[9]

16. וְנִכְאֵה לֵבָב. *Et dejectum corde.* Ο΄. καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ. Ἀ. Σ. καὶ πεπληγμένον τῇ καρδίᾳ.[10]

18. כְּמַדּוֹ. *Sicut vestem suam.* Ο΄. ὡς ἱμάτιον. Σ. ὡς ἔνδυμα πρὸς τὸ μέτρον αὐτοῦ.[11]

20. זֹאת פְּעֻלַּת שֹׂטְנַי. *Haec merces* erit *adversariorum meorum.* Ο΄. τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόντων με. Σ. τοῦτο τὸ ἀνταπόδομα (s. αὕτη ἡ ἀνταπόδοσις) τῶν ἀντικειμένων μοι.[12] Οἱ λοιποί· τῶν ἀντικειμένων.[13]

ܐܬܠܚܡܘ, aut certe ܐܬܠܚܡܘܢ. Cf. ad Psal. lxiv. 14). Idem subjungit: Ὁ Ἑβρ. *facti sunt amici* (ܗܘܘ ܪ̈ܚܡܐ). [7] Nobil. [8] Didymus Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 283. Montef. ἀποβαλλόμενος pro ὁ ἀποβαλόμενος edidit, notans: "Sic Regii duo ex Didymo." Nobil. affert: Σ. εἰ μὴ σὺ, ὁ θεός. [9] Nobil. Montef. post Drusium προσελθὼν edidit, invito Syro. Theodoret. affert: Σ. καὶ μὴ προσελθὼν, θεὲ, ἐν τοῖς στρατεύμασιν (ταῖς στρατεύσεσιν Cod. 1) ἡμῶν. Syro-hex. ܣ. ܘܟܕ ܠܐ ܢܦܩܬ ܐܠܗܐ ܒܡܫܪ̈ܝܬܐ ܕܝܠܢ.

Psalm. CVIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܕܘܝܕ ܙܡܝܪܬܐ. Eusebius affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ. Σ. ἐπινίκιον. [2] Chrysost. affert: Ἄλλος· θεὲ——κωφεύσῃς. Ἄλλος· μὴ σιγήσῃς. Nobil.: Ἀ. θεὲ ὑμνήσεώς μου. Σ. ὁ θεὸς ὑμνήσεώς μου. Θ. ut LXX. Cod. 264 sine nom. interp.: ὁ θεὸς ὑμνητός μου. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܠܦ ܚܘܒܐ ܕܝܠܝ ܣܩܘܒܠܝܢ ܠܝ. ܘܐܢܐ ܐܝܬܝ ܕܨܠܘܬܐ. Cf. ad Psal. xxxvii. 21. [4] Idem: ܐ. ܘܣܩܘܒܠܐ. [5] Nobil. [6] Euseb., Theodoret. Nobil. affert: Σ. συγκρούσαι πράκτωρ. In sequenti versiculo Grabius ex Psalt. Gall. scripsit: ※ καὶ ◄ διαρπασάτωσαν; et copula deest in Cod. 55. [7] Syro-hex. in marg. sine titulo: ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܕܢܛܪ ܛܝܒܘܬܐ. [8] Idem: ܐ. ܣ. ܐܚܪܬܐ. [9] Idem: ܐ. ܣ. ܡܢ ܡܪܝܐ. [10] Idem: ܐ. ܣ. ܘܡܬܒܙܥܐ ܒܠܒܐ. Cf. Hex. ad Prov. xvii. 22. [11] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܠܒܘܫܐ ܠܘܬ ܡܫܘܚܬܐ ܕܝܠܗ. [12] Idem: ܣ. ܗܢܐ ܦܘܪܥܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܠܘܩܒܠܝ. [13] Theodoret., Nobil.

22. חָלַל. *Vulneratum est.* Ο΄. τετάρακται. Ἀ. τέτρωται (s. ἐκκεκέντηται).[14]

24. וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן. *Et caro mea deficit a pinguedine.* Ο΄. καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι᾽ ἔλαιον. Σ. καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη ἀπὸ (s. ὑπὸ) ἀνηλειψίας.[15]

31. מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ. *A damnantibus animam ejus.* Ο΄. ἐκ τῶν καταδιωκόντων (Ἀ. ἀπὸ κρινόντων. Σ. ἀπὸ τῶν κρινόντων. Θ. ἐκ διωκόντων. Ε΄. ἐκ τῶν δικαζομένων. Ϛ΄. ἐκ τῶν διωκόντων[16]) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἀπὸ τῶν κρινόντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.[17]

PSALM. CIX (Hebr. cx).

1. לַאדֹנִי. *Domino meo.* Ο΄. τῷ κυρίῳ μου. Σ. τῷ δεσπότῃ μου.[1]

שֵׁב לִימִינִי. *Sede ad dextram meam.* Ο΄. κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Σ. προσδόκησον τὴν δεξιάν μου.[2]

2. רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ. *Dominare in medio inimicorum tuorum.* Ο΄. κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου. Ἀ. ἐπικράτει ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου. Σ. σὺ δὲ παίδευε ἔνδον τοὺς ἐχθρούς σου. Ε΄. κατακυρίευσον ... Ϛ΄. κατακυριεύσεις ...[3] Θ. κατακυριεύσεις ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.[4]

3. עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ. *Populus tuus* erit *promptitudines* (promptissimus) *in die militiae tuae.* Ο΄. μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου. Ἀ. μετὰ σοῦ ἑκουσιασμοὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐπορίας σου.[5] Σ. ὁ λαός σου ἡγεμονικοὶ ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἰσχύος σου.[6] Ε΄. μετὰ σοῦ ἑκουσιασμοὶ ἐν ἡμέρᾳ δυνάμεώς σου.[7]

בְּהַדְרֵי (s. בְּהַרְרֵי)־קֹדֶשׁ. *In ornamentis* (s. *montibus*) *sanctitatis.* Ο΄. ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. Ἀ. ἐν διαπρεπείαις ἡγιασμέναις.[8] Σ. ἐν ὄρεσιν ἁγίοις.[9] Θ. ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίου.[10] Ε΄. ἐν δόξῃ ἁγίων.[11]

מֵרֶחֶם מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶךָ. *Ex utero aurorae tibi* (procedit) *ros juventutis tuae.* Ο΄. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. Ἑβρ. μηρὲμ μεσσαὰρ λακτὰλ ἰελεδεχέθ (ἰελεδεθέχ).[12] Ἀ. ἀπὸ μήτρας ἐξωρθρισμένης σοι δρόσος παιδιότητός σου.[13] Σ... ὡς κατ᾽ ὄρθρον σοι δρόσος ἡ νεότης σου.[14] Θ. ἐκ μήτρας ἀπὸ πρωΐ (σοι δρόσος) νεότητός σου.[15] Ε΄. ἐκ μήτρας ἀπὸ ὄρθρου σοι δρόσος ἡ νεότης σου.[16] Ϛ΄. ἐκ γαστρὸς ζητήσουσί σε, δρόσος νεανικότητός σου.[17]

4. נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם. *Juravit Jova, et non*

---

[14] Syro-hex. ܐ. ܕܐܬܕܩܪ. [15] Theodoret. (qui ἀναλειψίας minus legitimam scripturam habet), Nobil. Hic autem ὑπὸ habet, quemadmodum Theodoret. juxta Cod. I. Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܠܐ ܡܫܚܘܬܐ. [16] Nobil. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܕܝܢܝܢ ܠܢܦܫܗ.

PSALM. CIX. [1] Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 250: "Nota hac, quae est ex Eusebii Comment. p. 357 desumpta, augenda sunt Hexapla." Locus Eusebii ambiguus est, et Symmachi lectio incerta. Cf. ad Psal. lxvii. 23. [2] Syro-hex. ܣ. ܣܟܝ ܠܝܡܝܢܝ. Cf. Hex. nostra ad Jerem. iii. 2. Hos. iii. 3. [3] Nobil., Vat. Syrus affert: Ἀ. Σ. σὺ δὲ——ἐχθρούς σου (ܐܢܬ ܕܝܢ ܪܕܐ ܠܓܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟ). [4] Vat. [5] Cod. 264, qui εὐπολίας habet. [6] Idem. Consentit Syro-hex. ܣ. ܥܡܟ ܪܫܢܐ ܒܝܘܡܐ ܕܚܝܠܟ. [7] Cod. 264. [8] Reg. unus, et Cod. 264, qui ἡγιασμένος habet. [9] Reg. idem, qui, teste Montefalconio, duplicem Symmachi versionem habet, ἐν ὄρεσιν ἁγίοις, et ἐν δόξῃ ἁγίων. Sed Cod. 264 affert: Σ. ἐνόρες (sic) ἁγίοις. Ε΄. ἐν δόξῃ ἁγίων. Denique Syro-hex. Symmacho continuat: (ܒ)ܛܘܪܐ ܩܕܝܫܐ. [10] Montef. ex Regio suo affert: Θ. Ε΄. ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίου. Chrysost.: Ἕτερος· ἐν ἁγίου εὐπρεπείᾳ. [11] Cod. 264. Sic ἄλλος apud Chrysost. [12] Epiphan. adv. Haeres. Lib. II (Opp. T. II, p. 611). [13] Epiphan., Euseb., Nobil., qui posterior legit ἐξωρθρισμένου. Agellius autem ex Eusebio nondum edito ἐξ ὠρθρισμένου exscripsit. [14] Euseb., Nobil. Epiphan. vero: Σ. ὡς κατ᾽ ὄρθρον δρόσου ἡ ν. σ. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܝܟ ܕܒܨܦܪܐ ܠܟ. ܛܠܐ ܛܠܝܘܬܟ. [15] Epiphan. [16] Epiphan., Euseb., Nobil. (qui ἐπὶ ὄρθρου habet), Agell. (qui Septimae ascribit) ex Eusebio. Pro ἡ νεότης σου Euseb. editus habet νεότητός σου; Epiphanius, ἐν νεότητί σου. [17] Epiphan., ex quo Montef. male exscripsit νεανιότητος. Cf. ad Psal. ix. 1.

penitebit eum. O′. ὤμοσε κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. Σ. διωμόσατο κύριος, καὶ οὐ μεταμέλει.[18]

4. עַל־דִּבְרָתִי. *Secundum rationem.* O′. κατὰ τὴν τάξιν. 'Α. Σ. κατὰ λόγον.[19]

6. מָלֵא גְוִיּוֹת. *Implebit* (gentes) *cadaveribus.* O′. πληρώσει πτώματα. 'Α. Σ. . . ὡς φάραγγες.[20]

PSALM. CX (Hebr. cxi).

1. הַלְלוּ יָהּ. *Laudate Jah.* O′. ἀλληλούϊα. Aliud exempl. ἀλληλούϊα ÷ τῆς ἐπιστροφῆς 'Αγγαίου καὶ Ζαχαρίου ◄.[1]

בְּסוֹד. *In consessu.* O′. ἐν βουλῇ. 'Α. *in supplicatione.*[2] Σ. ἐν ὁμιλίᾳ.[3]

2. דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם. *Quaesita ab omnibus diligentibus ea* (s. *secundum omnia desideria eorum*). O′. ἐξεζητημένα (Ἄλλος· ἐξηκριβωμένα, s. ἠκριβωμένα[4]) εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ. 'Α. [*et*] *scrutata ab omnibus qui complacuerunt sibi in iis.*[5] Σ. *scrutata* ἐν πάσῃ τῇ χρείᾳ αὐτῶν.[6]

3. הוֹד־וְהָדָר פָּעֳלוֹ. *Splendor et majestas est opus ejus.* O′. ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ. Σ. ἔπαινος καὶ ἀξίωμα ἡ ἐργασία αὐτοῦ.[7]

5. טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו. *Cibum dedit timentibus eum.* O′. τροφὴν ('Α. Θ. θήραν[8]) ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Σ. θήραν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.[9]

יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. *Memor erit in aeternum foederis ejus.* O′. μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ. Σ. μνημονεύων αἰωνίου συνθήκης αὐτοῦ.[10]

PSALM. CXI (Hebr. cxii).

1. הַלְלוּ יָהּ. O′. ἀλληλούϊα. Alia exempl. ἀλληλούϊα ÷ τῆς ἐπιστροφῆς 'Αγγαίου καὶ Ζαχαρίου ◄.[1]

בְּמִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד. *Praeceptis ejus delectatur valde.* O′. ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. Σ. ὃς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ θέλει σφόδρα.[2]

3. הוֹן. *Opes.* O′. δόξα. 'Α. Σ. ὕπαρξις.[3]

צִדְקָתוֹ. *Justitia ejus.* O′. ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ. Ἕτερος· ἡ ἐλεημοσύνη αὐτοῦ.[4]

---

[18] "Sic MSS. duo."—*Montef.* Aut scribendum, καὶ οὐ μεταμελεῖ, quam formam Sym. admisisse videtur ad Hos. xiv. 1; aut, quod magis placet, utroque loco supplendum αὐτῷ. [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܡܠܬܐ ◆ [20] Idem: ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܢܚܠܐ ◆ Hieron. vertit: *implevit valles.* "Quidam auctor Graecus pro *ruinas* videtur *valles* legisse, puto quia sic aliquis interpres verterat, πληρώσει φάραγγας."—*Agell.*

PSALM. CX. [1] Sic Syro-hex. solus. Cf. ad Psal. cxi. 1. [2] Syro-hex. ܐ. ܒܡܬܟܫܦܢܘܬܐ ◆ (Fortasse ἐν ἱκετείᾳ. Syr. ܡܬܟܫܦܢܐ ponitur pro ἱκέτης Psal. lxxiii. 23. Mal. iii. 14. Pro ἱκεσία (Prov. xviii. 23) et ἱκετηρία (Job. xl. 22) aliam formam ܬܟܫܦܬܐ adhibet Noster.) [3] Syro-hex. ܣ. ܒܥܢܝܢܐ ◆ Cf. ad Psal. liv. 15. lxxxviii. 8. Brunsius ex Bar Hebr. falsam scripturam ܒܡܢܝܢܐ, *in numero*, affert. [4] Chrysost.: Ἄλλος· ἐξηκριβωμένα; et paulo post: Τί δέ ἐστιν, ἐξεζητημένα κ.τ.ἑ.; Ἠκριβωμένα, φησὶ, καθάπερ καὶ ἕτερος ἑρμηνευτὴς εἶπε, παρεσκευασμένα, ἀπηρτισμένα, κ.τ.ἑ. Ex quibus male intellectis Montef. post Nobil. et Agell. affert: Ἄλλος· ἐξηκριβωμένα. Ἄλλος· παρεσκευασμένα. [5] Bar Hebraeus apud Parsons. in Append. Brunsius ex eodem affert: ܐ. ܘܡܬܚܫܒܝܢ, parum probabiliter vertens, καὶ ἠκριβωμένα. [6] Syro-hex. ܣ. ܕܒܥܝܢ ܒܟܠܗ ܣܘܢܩܢܗܘܢ ◆ [7] Sic ἕτερος apud Chrysost. Non dubitanter Symmacho tribuimus, coll. Hex. ad Psal. xliv. 4. [8] Sic Montef. ex Drusio et "MSS." [9] Theodoret. Nobil. affert: Σ. θήραν. Syro-hex. et Bar Hebr.: 'Α. Σ. θήραν (ܨܝܕܐ). [10] Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. αἰώνιον mendose legit.

PSALM. CXI. [1] Sic Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom., et codd., quorum nonnulli ἐπιγραφῆς pro ἐπιστροφῆς habent. [2] Syro-hex. ܣ. ܕܠܦܘܩܕܢܘܗܝ ܨܒܐ ܛܒ ◆ [3] Idem: ܐ. ܣ. ܩܢܝܢܐ ◆ [4] Chrysost. Opp. T. V, p. 280 D: Ἕτερός φησιν· ἡ ἐλεημοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἤτοι τὴν ἀρετὴν τὴν καθόλου φησὶν ἐνταῦθα . . . ἤ, ὡς ἕτερος ἑρμηνευτὴς ἔφη, τὴν φιλανθρωπίαν, τὸν ἔλεον λέγει. Haec non

5. טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. *Felix* est *vir qui miseretur et mutuum dat, tuetur causas suas in judicio.* Οʹ. χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει. Σ. ἀγαθὸς ἄνθρωπος χαριστικὸς καὶ κιχρῶν, οἰκονομῶν τὰ πράγματα αὐτοῦ μετὰ κρίσεως.[5]

7. מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא. *Nuntium tristem non timebit.* Οʹ. ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[6] Ἄλλος· ἀγγελίαν κακὴν οὐ φοβηθήσεται.[7]

נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ בַּיהוָֹה. *Firmum* est *cor ejus, confidens Jovae.* Οʹ. ἑτοίμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον. Σ. ἑδραία ἡ καρδία αὐτοῦ, ἀμέριμνος ἐν κυρίῳ.[8]

Psalm. CXII (Hebr. cxiii).

1. הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָֹה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָֹה. *Laudate, servi Jovae, laudate nomen Jovae.* Οʹ. αἰνεῖτε, παῖδες (Ἑβρ. ἀβδή. Ἀ. Σ. Θ. δοῦλοι. Ὁ Σύρος ὁμοίως[1]), κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου. Ἀ. Σ. ὑμνεῖτε, δοῦλοι, κύριον, ὑμνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.[2]

3. עַד־מְבוֹאוֹ. *Usque ad occasum ejus.* Οʹ. μέχρι δυσμῶν. Ἀ. Σ. καὶ μέχρι (s. ἕως) εἰσόδου αὐτοῦ.[3]

Psalm. CXIII (Hebr. cxiv, cxv).

1. מֵעַם לֹעֵז. *Ex populo barbare loquenti.* Οʹ. ἐκ λαοῦ βαρβάρου. Ἀ. ἀπὸ λαοῦ ἑτερογλώσσου. Σ. ἐκ λαοῦ ἀλλοφώνου.[1]

2. הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ. *Factus est Juda sanctitas ejus.* Οʹ. ἐγενήθη Ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ. Σ. ἐγενήθη Ἰουδαία εἰς ἁγίασμα αὐτοῦ.[2]

5. מַה־לְּךָ. *Quid tibi* est. Οʹ. τί ※ σοι ◂ ἐστί.[3]

7. מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ. *A facie Domini contremisce, terra.* Οʹ. ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη (Ἀ. Σ. ὠδίνησεν) ἡ γῆ. Ἀ. ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου ὠδίνησεν ἡ γῆ.[4]

8. הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם. *Qui convertit rupem in stagnum aquarum.* Οʹ. τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων. Σ. τοῦ μεταβαλόντος τὴν πέτραν εἰς ἕλος ὑδάτων.[5]

9 (Hebr. cxv. 1). Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Παρὰ δὲ τοῖς λοίποις μόνοις διήρηται ὁ ψαλμὸς, καὶ ἐπεγέγραπτο ριδʹ.[6]

עַל־חַסְדְּךָ. *Propter gratiam tuam.* Οʹ. ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. Ἄλλος· διὰ τὸ ἔλεός σου.[7]

12 (cxv. 4). עֲצַבֵּיהֶם. *Simulacra idolorum eorum.* Οʹ. τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν. Ἀ. διαπονήματα αὐτῶν.[8]

---

intellexit Montef., qui post Nobilium et Drusium affert: Ἄλλος· ἐλεημοσύνη αὐτοῦ. Ἄλλος· φιλανθρωπία αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Psal. cv. 3. [5] Reg. unus. Theodoret.: Σ. ἀγαθὸς χαριστικὸς κ.τ.ἑ., omisso ἄνθρωπος. Nobil.: Σ. ἀγαθὸς ἀνὴρ χαριστικὸς κ.τ.ἑ. Chrysost. affert: Ἕτερος· οἰκονομῶν κ.τ.ἑ. Etiam Cod. 264: Σ. μετὰ κρίσεως. Non audiendus igitur Euthym. ad loc.: Ἢ εὖ διαθήσει τὰ κατ' αὐτὸν πράγματα μετὰ διακρίσεως· οὕτω γὰρ ὁ Σύμ. ἐξέδωκεν. [6] "Unus." [7] Chrysost. [8] Euseb., Nobil. Theodoret.: Σ. ἑδραία.

Psalm. CXII. [1] Theodoret. [2] Euseb. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܥܕܡܐ ܠܡܥܠܢܗ. Cf. ad Psal. xlix. 1.

Psalm. CXIII. [1] Euseb. Syrus affert: Ἀ. Σ. ἑτερογλώσσου (ܐܚܪ̈ܢܝ ܠܫܢܐ). Pro ἀλλοφώνου minus probabiliter ἀλλοφύλου Symmacho tribuunt Agell., et Catena Parisiensis altera. [2] Syro-hex. ܣ. ܗܘܬ ܝܗܘܕܐ ܠܡܩܕܫܐ ܕܝܠܗ. [3] Asteriscus est in Psalt. Gall., qui affert: *Quid est ※ tibi* :. Mox pro καὶ σὺ (s. σοὶ) Syrus in marg. affert: ἡ σοί. [4] Montef. affert: Ἀ. ὠδινησάτω, notans: "Euseb. et codex unus habent ὠδινησάτω. Drusius [Nobil.] ὠδινήσατο. Alius mendose ὀδυνησάτω." Parsons.: "Ἀ. ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ [leg. τοῦ κυρίου, s. κυρίου] ὠδίνησεν ἡ γῆ. Sic Cod. 264. Cod. 268 cum Hexaplis ὠδινήσατο." Soloecum ὠδινήσατο nihil moramur. Eusebii locus est: Νῦν δὲ τὸ πᾶν στοιχεῖον τῆς γῆς κινείσθω καὶ σαλευέσθω, μᾶλλον δὲ, κατὰ τὸν Ἀκύλαν, ὠδινησάτω. Unde utrum commentator iste ad Aquilam ὠδινησάτω an ὠδίνησεν legerit, pro certo affirmari non potest. Nos quidem ὠδίνησεν praetulimus propter Syro-hex., qui affert: ܐ. ܣ. ܚܒܠܬ. [5] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܫܚܠܦ ܟܐܦܐ ܠܐܓܡܐ ܕܡ̈ܝܐ (cf. Exod. ii. 3. vii. 19 in Syro-hex.) ܠܐܓܡܐ. Nobil. affert: Σ. τοῦ μεταβάλλοντος. [6] Vat. Pro scriptura codicis διείρεται, διήρηται correximus. [7] Chrysost. [8] Montef., qui Theodoretum testem falso appellat. Auctor est Drusius, qui ad Hieron. in Epist. XXXIV ad

22 (cxv. 14). עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם. *Super vos, super vos.* Ο΄. ἐφ' ὑμᾶς, ※ ἐφ' ὑμᾶς.[9]

24 (cxv. 16). הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה. *Caeli caelorum sunt Jovae.* Ο΄. ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ. Σ. ὁ οὐρανὸς τοῦ κυρίου.[10]

PSALM. CXIV (Hebr. cxvi. 1–9).

4. אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי. *Obsecro, Jova, eripe animam meam.* Ο΄. ὦ, κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. Ἀ. ὦ δή, κύριε, περίσωσον τὴν ψυχήν μου. Σ. ἀξιῶ, κύριε, ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.[1]

6. דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. *Languidus eram, et me salvavit.* Ο΄. ἐταπεινώθην, καὶ ἔσωσέ με. Σ. ἠτόνησα, καὶ ἔσωσέ με.[2]

9. אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה. *Ambulabo coram Jova.* Ο΄. εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου. Ἀ. Σ. ἐμπεριπατήσω (s. περιπατήσω) πρὸ προσώπου κυρίου. Ἄλλος· ἔμπροσθεν κυρίου.[3]

PSALM. CXV (Hebr. cxvi. 10–19).[1]

1 (cxvi. 10). הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר. *Credidi, etiamsi dicerem.* Ο΄. ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα. Ἀ. Ε΄. ἐπίστευσα ὅτι λαλήσω.[2]

1 (cxvi. 10). אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד. *Ego afflictus sum valde.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφόδρα. Σ. ἐγὼ μέντοι ἐκακώθην σφόδρα.[3]

2 (cxvi. 11). אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב. *Ego dixi in trepidando me: Omnis homo mentitur.* Ο΄. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης. Ἀ. ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ θαμβεῖσθαί με, πᾶς ἄνθρωπος διάψευσμα.[4] Σ. καὶ εἶπον ἀδημονῶν, πᾶς ἄνθρωπος διαψεύδεται.[5] Θ. . . πᾶς ἄνθρωπος ἐκλείπει.[6] Ε΄. . . ἐκλείπει.[7]

4 (cxvi. 13). כּוֹס־יְשׁוּעוֹת. *Calicem salutis.* Ο΄. ποτήριον σωτηρίου. Σ. . . ὑπὲρ σωτηρίας.[8]

5 (cxvi. 14). נְדָרַי——לְכָל־עַמּוֹ. Ο΄. ※ τὰς εὐχάς μου——παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ◂.[9]

6 (cxvi. 15). יָקָר. *Pretiosa.* Ο΄. τίμιος. Ἕτερος· ἔντιμος.[10]

לַחֲסִידָיו. *Piis ejus.* Ο΄. τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ἄλλος· τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ.[11]

7 (cxvi. 16). כִּי־אֲנִי. *Quia ego.* Ο΄. ※ ὅτι ◂ ἐγώ.[12]

Marcellam provocat: "Nam et in eo loco, ubi legimus, *Idola gentium* etc., in Hebraeo habetur ASABEEM, quod Aquila interpretatur, *elaborationes eorum.*" Consentit Syro-hex., qui affert: ܐ. ܡܥܒܕܢܘܬܗܘܢ ܕܥܡܡܐ. Cf. ad Psal. xv. 4. cxxvi. 2. [9] Sic cum aster. Psalt. Gall. Alterutrum ἐφ' ὑμᾶς deest in sex libris. [10] Syro-hex. ܣ. ܫܡܝܐ ܕܡܪܝܐ.

PSALM. CXIV. [1] Chrysost: Ἕτερος ἑρμηνευτής· ἀξιῶ δὴ (δὴ om. Nobil.) κύριε, κ. τ. ἑ. Ἄλλος· ὦ δή, κύριε, κ. τ. ἑ. Hieron. in Epist. XX ad Damasum: "Symmachus igitur, qui in Psalmo cxvii cum omnium interpretatione consenserat... in Psalmo cxiv, ubi dicitur: *O Domine, libera animam meam,* interpretatus est: *Obsecro, Domine, libera animam meam.* Ubi autem LXX ὦ, et ille, *obsecro*, transtulerunt, Aquila et ceteris editionibus ὦ δὴ interpretantibus, in Hebraeo scribitur, ANNA." Syrus affert: Σ. ἀξιῶ, κύριε (ܡܒܥܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ). [2] Theodoret. Syro-hex.: Σ. ἠτόνησα (ܐܬܡܚܠܬ). Cf. ad Psal. lxxviii. 8. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܗܠܟ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܝܐ. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἔμπροσθεν κυρίου. Ἄλλος· ἐμπεριπατήσω.

PSALM. CXV. [1] Theodoret.: Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί, καὶ μέντοι καὶ ὁ Σύρος, τοῦτον τοῖς προτεταγμένοις συνάπτουσιν· καὶ γὰρ τῆς αὐτῆς ἔχεται διανοίας· καὶ τὸν ἔννατον διχῇ διελόντες, τῇ τῶνδε τῶν ψαλμῶν συναφῇ τὸν ἴσον ψαλμῶν φυλάττουσιν ἀριθμόν. "In Breviario autem, quod Hieronymi nomine circumfertur, aliud habetur: *Hunc Psalmum Vta et VIta editio cum superioribus copulant; Symmachus vero et LXX interpretes dividunt.*"—*Montef.* [2] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܗܝܡܢܬ ܕܐܡܠܠ. [3] Sic ἕτερος apud Chrysost. Euseb. et Reg. unus: Σ. ἐκακώθην σφόδρα. Nobil.: Σ. ἐκακώθην. [4] Theodoret. Montef. post Nobil. om. με. Syro-hex. bifariam affert: ܐ. ܒܡܬܕܡܪܘ ܠܝ. ܐ. ܕܓܠܬܐ. [5] Nobil. Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex.: Σ. ἀδημονῶν (ܟܕ ܡܥܩ ܐܢܐ). [6] Nobil. [7] Syro-hex. ܗ. ܡܚܣܪ. Montef. ad integram notam hexaplarem monet: "Has lectiones afferunt Reg. unus, et Theodoret., et Coislin. unus." [8] Syro-hex. ad haec, ܟܣܐ ܕܦܘܪܩܢܐ, notat: ܣ. ܡܛܠ ܦܘܪܩܢܐ. [9] Sic sub aster. Psalt. Gall. Integer versus deest in Psalt. Rom., et Codd. III, 55, aliis; et posterior pars, ἐναντίον—αὐτοῦ, etiam in Syro-hex. [10] Chrysost. [11] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xi. 2. [12] Psalt. Gall. Vocula ὅτι deest

PSALM. CXVII (Hebr. cxviii).

5. עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ. *Exaudivit me in amplo spatio Jah.* Ο΄. καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς πλατυσμόν. Σ. καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς εὐρυχωρίαν.[1]

10. כִּי אֲמִילַם. *Quia excidam eos.* Ο΄. ※ ὅτι ◂ ἠμυνάμην αὐτούς.[2] ᾿Α. ὅτι ἠμυνάμην αὐτούς.[3] Σ.. διέθρυψα αὐτούς.[4]

11. סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי. *Circumdederunt me, etiam circumdederunt me.* Ο΄. κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν με. Σ. ἐκύκλωσάν με, καὶ πάλιν περιεκύκλωσάν με.[5]

12. דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים. *Exstincti sunt sicut ignis spinarum.* Ο΄. καὶ ἐξεκαύθησαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις. ᾿Α. Σ. καὶ ἀπεσβέσθησαν ὡς πῦρ ἀκανθῶν.[6]

14. עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ. *Robur meum et carmen* est *Jah.* Ο΄. ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ κύριος. Σ. κραταίωμά μου καὶ αἴνεσίς (s. εὐφημία) μου ὁ κύριος.[7]

15. יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל. *Dextera Jovae facit fortitudinem.* Ο΄. ※ δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν ◂.[8]

16. רוֹמֵמָה. *Exaltata.* Ο΄. ὕψωσέ με. ῎Αλλος· ὑψίστη.[9]

22. לְרֹאשׁ פִּנָּה. *In caput anguli.* Ο΄. εἰς κεφαλὴν γωνίας. Σ. ἀκρογωνιαῖος.[10]

23. מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ. *A Jova factum est hoc, ipsum est mirabile in oculis nostris.* Ο΄. παρὰ κυρίου ἐγένετο ※ αὕτη ◂,[11] καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. ᾿Α... αὕτη ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Σ. παρὰ κυρίου ἐγένετο τοῦτο, αὐτὸ παράδοξον ἐφάνη ἡμῖν.[12]

25. אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא. *Obsecro, Jova, salva nunc; obsecro, Jova, prospera nunc.* Ο΄. ὦ, κύριε, σῶσον δή· ὦ, κύριε, εὐόδωσον δή. ῾Εβρ. ἀννὰ ἀδωναῒ ὡσιεννά· ἀννὰ ἀδωναῒ ἀσλιαννά.[13] ᾿Α. Σ. Θ. Ε΄. ὦ δή, κύριε, σῶσον δή· ὦ δή, κύριε, εὐόδωσον δή. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

26. בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה. *Benedictus qui venit in nomine Jovae.* Ο΄. ᾿Α. Σ. Θ. Ε΄. S΄. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.[15] ῾Εβρ. βαροὺχ ἀββὰ βσαὶμ ἀδωναΐ.[16]

27. אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. *Ligate festum* (victimam) *funibus usque ad cornua altaris.* Ο΄. συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. ῾Εβρ. ἀσροὺ ἀγ βααβεθθίμ ...[17] ᾿Α. δήσατε ἑορτὴν ἐν πιμελέσιν ...[18] Σ. συνδήσατε ἐν

---

in libris omnibus. Idem ad v. 8 sub asterisco affert clausulam, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐπικαλέσομαι, quae in omnibus testibus legitur, excepto Psalt. Rom.

PSALM. CXVII. [1] "Sic Reg. unus ex anonymo [fortasse ex Didymo. Vid. Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 290]."—*Montef.* Cf. ad Psal. xvii. 20. In fine versiculi Psalt. Gall. addit: ※ *Dominus* :, invitis libris Graecis. [2] Psalt. Gall. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 74: "Dicitis, *quia*, in Graecis codd. non inveniri; sed in Latinis sub asterisco legendum est." [3] Catena Paris. [4] Nobil., Reg. unus. [5] Nobil. ex Theodoreto. [6] Nobil. Syro-hex. affert: ᾿Α. καὶ ἐσβέσθησαν, s. ἀπεσβέσθησαν (ܘܐܬܕܥܟܘ). [7] Syro-hex. ܣ. ܥܘܫܢܝ ܘܬܫܒܘܚܬܝ ܕܝܠܝ ܡܪܝܐ ܀ [8] Sic sub aster. Psalt. Gall. [9] Syro-hex. sine titulo: ܪܡܬ ܀ [10] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܪܝܫ ܙܘܝܬܐ ܀ [11] Sic sub aster. Psalt. Gall. [12] Nobil. affert: ᾿Α. παρὰ κυρίου — ἐφάνη ἡμῖν. Σ. αὕτη ἐστὶ — ἡμῶν. Nos nomina interpretum invertimus, suadente, seu potius jubente utriusque scriptoris indole. Nunc autem videmus, Didymum Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 293 afferre: Σ. παρὰ κυρίου κ.τ.ἑ., omisso tamen in fine ἐφάνη. Ad ἐφάνη ἡμῖν cf. Hex. ad Psal. lxxii. 16. [13] Sic Montef. ex Origene in Matth. (Opp. T. III, p. 747). [14] Hieron. in Epist. XX ad Damasum: "In Hebraeo legitur, ANNA ADONAI OSIANNA, ANNA ADONAI ASLIANNA... Quod Aquila, Symmachus, Theodotio et Quinta editio, ne quid in Latino mutare videamur, ita exprimunt: ὦ δή, κύριε κ.τ.ἑ. Sola Sexta editio cum interpretibus LXX ita congruit, ut ubi ceteri posuerunt ὦ δή, illi scripserint ὦ." [15] Hieron. ibid. [16] Origen. ibid. Hieron.: "BARUCH ABBA BASEM ADONAI." [17] Sic Montef. ex Corderio. Chrysost. affert: ἐσροὺ ἀγ βαὰδ ὀθθίμ. [18] Euseb., Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. affert: ܐ. ܐܣܘܪܘ ܥܐܕܐ ܒܫܚܡܐ ܀ ܒܚܒ̈ܠܐ, h. e. *ligate festum in funibus;* cum nota: "*Funes* appellat intestina pinguedine (ܒܬܪܒܐ) vincta, et non habentia fimum."

πανηγύρει πυκάσματα ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.[19] Θ. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.[20]

28. Ο'. ÷ ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν ◂. Οὗτοι οἱ β' στίχοι οὐκ ἔκειντο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρ' οὐδενὶ, οὔτε παρὰ τοῖς Ο', οὔτε εἰς τὸ Εὐσεβίου.[21]

PSALM. CXVIII (Hebr. cxix).

1. תְמִימֵי. *Integri.* Ο'. ἄμωμοι. Ἄλλος· ἀμεμπτοι.[1]

2. נֹצְרֵי עֵדֹתָיו. *Qui observant praecepta ejus.* Ο'. οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Ε'. οἱ διατηροῦντες διαμαρτυρίας αὐτοῦ.[2]

יִדְרְשׁוּהוּ. *Quaerunt eum.* Ο'. ἐκζητήσουσιν αὐτόν. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Σ. ἐκζητοῦντες..[3]

5. אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכָי. *Utinam dirigantur viae meae.* Ο'. ὄφελον κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου. Σ. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μου κατηυθύνθησαν αἱ ὁδοί μου.[4]

7. אוֹדְךָ. *Gratias agam tibi.* Ο'. ἐξομολογήσομαί σοι. Σ. εὐχαριστήσω σοι.[5]

8. אֶת־חֻקֶּיךָ. *Statuta tua.* Ο'. τὰ δικαιώματά σου. Ἀ. τὰ προστάγματά σου.[6]

9. בַּמֶּה יְזַכֶּה־נַּעַר אֶת־אָרְחוֹ. *Quomodo puram conservabit adolescens viam suam?* Ο'. ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; Σ. ἐν τίνι λαμπρυνεῖ νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;[7]

10. אַל־תַּשְׁגֵּנִי. *Ne aberrare facias me.* Ο'. μὴ ἀπώσῃ με. Ἀ. μὴ ἀγνοηματίσῃς με.[8]

15. בְּפִקֻּדֶיךָ אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אֹרְחֹתֶיךָ. *In mandatis tuis meditabor, et respiciam vias tuas.* Ο'. ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω, καὶ κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. Σ. ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου διηγούμην, καὶ ἐξηγούμην τὰς ὁδούς σου.[9]

17. גְּמֹל עַל־עַבְדְּךָ. *Benefacias servo tuo.* Ο'. ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου. Σ. εὐεργέτησόν με τὸν δοῦλόν σου.[10]

18. נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. *Mirabilia ex lege tua.* Ο'. τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. Σ. τεράστια ἐκ τοῦ νόμου σου.[11] Ἀ. Θ. Ε'. Ϛ'. θαυμάσια ...[12]

19. גֵּר. *Peregrinus.* Ο'. πάροικος. Ἀ. προσήλυτος.[13]

20. גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה. *Comminuta est anima mea desiderio.* Ο'. ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι. Σ. τελεία ἦν ἡ ψυχή μου θέλουσα.[14] Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο', ἐπεπόθησεν. Θ. Ε'. Ϛ'. ἐπεποίθησεν.[15]

21. הַשֹּׁגִים. *Qui aberrant.* Ο'. οἱ ἐκκλίνοντες. Σ. οἱ ῥεμβόμενοι.[16]

---

[19] Euseb., et sine nom. Chrysost. Montef. insuper affert: Ἄλλος· θύσατε θυσίαν. Ἄλλος· στεφανώματα καὶ κλάδους ἀνάψατε τῷ ναῷ; ex male intellecta Chrysostomi enarratione: Τί δέ ἐστι, συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσι; Κατὰ μὲν τὸν ἕνα ἑρμηνευτὴν (Aquilam), θύσατε θυσίας λιπαράς· κατὰ δὲ τὸν ἕτερον (Symmachum), στεφανώματα καὶ κλάδους ἀνάψατε τῷ ναῷ. Ubi itidem Montef.: "Hae interpretationes Quintae fortassis et Sextae editionum sunt [!]." Veram loci Chrysostomici rationem jampridem perspexerat Drusius, et ante eum Agellius. [20] Vat. [21] Nobil., Vat., et, omisso παρ' οὐδενὶ, Cod. 264.

PSALM. CXVIII. [1] Coislin. unus. Cf. ad Psal. c. 2. [2] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ܠܡܣܗܕܢܘܬܗ ◆. Ad Syr. ܡܣܗܕܢܘܬܐ cf. ad Psal. lxxvii. 5. [3] Vat. [4] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܝܠܝ ܐܬܬܪܝܨܘ ܐܘܪܚܬܝ ◆. [5] Idem: ܣ. ܐܘܕܐ ܛܝܒܘܬܟ ◆. [6] Idem: ܐ. ܦܘܩܕܢܝܟ ◆. Cf. ad v. 54. [7] Nobil., Coislin. unus. Reg. unus διὰ τίνος pro ἐν τίνι habet. [8] Syro-hex. in marg. sine nom.: *Ne facias me ignarum* (ܠܐ [ܠܐ] ܬܥܒܕܝܢܝ ܠܐ ܝܕܘܥܐ); quibus, deficientibus Hexaplis, neque auctorem, neque Graeca pro certo aliquis aptare potuisset. Sed feliciter evenit, quod Parsonsius ex Cod. 268 exscripserit: Ἀ. μὴ ἀγνωηματήσῃς (sic) με. Corrigendum ἀγνοηματίσῃς, et vocabulum ἀγνοηματίζω (quod non magis prodigiosum quam ὁραματίζω, διαδηματίζω, ἐπιστημονίζω, reliqua ejusdem farraginis, quae istius interpretis κακοζηλίᾳ debentur) Lexicis addendum. [9] Syro-hex. ܣ. ܒܦܘܩܕܢܝܟ ܡܫܬܥܐ ܗܘܝܬ. ܘܡܦܫܩ ܗܘܝܬ ܐܘܪܚܬܟ ◆. Cf. ad vv. 23, 27. (Pro הַבִּיט Symmachus interpretatus est ἐποπτεύειν Psal. ix. 35. xxxii. 13, quod cum Syriaco ܦܫܩ, ἐξηγεῖσθαι, φράζειν, ἑρμήνευειν, et sim., conciliari nequit.) [10] Idem: ܣ. ܕܥܒܕ ܛܒ ܠܗ ܠܥܒܕܟ ◆. [11] Idem: ܣ. ܬܕܡܪܬܐ ܡܢ ܢܡܘܣܟ ◆. Nobil. affert: Σ. τεράστια. Vat.: Σ. τεράτιστα (sic). [12] Vat. [13] Syro-hex. ܐ. ܓܝܘܪܐ ◆. [14] Idem: ܣ. ܡܫܡܠܝܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܢܦܫܝ ܕܨܒܝܐ ◆. Nobil., Vat.: Σ. τελεία ἦν. [15] Nobil., Vat. [16] Syro-

22. נָצַרְתִּי. *Observavi.* Ο΄. ἐξεζήτησα. Ἀ. Σ. διετήρησα.[17]

23. עַבְדְּךָ יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ. *Servus tuus meditabitur in statutis tuis.* Ο΄. ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. Ἀ. δοῦλός σου ὁμιλήσει ἐν ἀκριβασμοῖς σου. Σ. ὁ δοῦλός σου διηγούμενος τὰ προστάγματά σου. Ε΄. ὁ δοῦλός σου ἀδολεσχήσει ἐν τοῖς ἀκριβάσμασί σου.[18]

24. שַׁעֲשֻׁעָי. *Oblectatio mea.* Ο΄. μελέτη μού ἐστι. Σ. τέρψις μου.[19]

אַנְשֵׁי עֲצָתִי. *Viri consilii mei.* Ο΄. καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου. Ἀ. ἄνδρες βουλῆς μου. Σ. ὡς ἄνδρες ὁμογνώμονές μοι. Ε΄. ἄνδρες τῆς βουλῆς μου.[20]

25. חַיֵּנִי. *Refocilla me.* Ο΄. ζῆσόν με. Ἀ. σῶσόν με.[21]

26. דְּרָכַי סִפַּרְתִּי. *Vias meas narravi.* Ο΄. τὰς ὁδούς μου ἐξήγγειλα. Σ. τὰ διαβήματά μου ἐξηρίθμουν.[22]

27. וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ. *Et meditor in mirabilibus tuis.* Ο΄. καὶ ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου. Σ. ἵνα διηγήσωμαι τὰ παράδοξά σου.[23] Ἄλλος· καὶ μεριμνήσω . . .[24]

28. דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה. *Stillat anima mea prae maerore.* Ο΄. ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας. Ἀ. . . *a sollicitudine.*[25] Σ. κατέσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ μελέτης.[26] Ε΄. S΄. ἔσταξεν ἡ ψυχή μου . . .[27]

29. דֶּרֶךְ־שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי. *Viam mendacii amove a me.* Ο΄. ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. ὁδὸν ψεύδους ἀπόστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ. Σ. ὁδὸν ψευδῆ περίελε ἀπ᾽ ἐμοῦ.[28]

וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי. *Et legem tuam gratificare mihi.* Ο΄. καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν με. Ἀ. Σ. τὸν δὲ νόμον σου δώρησαί μοι.[29]

30. אֱמוּנָה. *Fidei.* Ο΄. ἀληθείας. Ἀ. Σ. Ε΄. πίστεως.[30]

שִׁוִּיתִי. *Propono* (mihi). Ο΄. οὐκ ἐπελαθόμην. Σ. προέταξα.[31]

32. כִּי תַרְחִיב. *Quum dilataveris.* Ο΄. ὅταν ἐπλάτυνας. Σ. ὅτι εὐρυχώρησας.[32]

33. הוֹרֵנִי. *Doce me.* Ο΄. νομοθέτησόν με. Ἀ. Θ. φώτισόν (με). Σ. ὑπόδειξόν (μοι).[33]

35. כִּי־בוֹ חָפָצְתִּי. *Nam ea delector.* Ο΄. ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. Ἀ. ὅτι ἐν αὐτῇ ἐβουλήθην. Θ. S΄. ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. Ε΄. ὅτι ἐν αὐτῇ . . Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[34]

39. אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי. *Quod metui.* Ο΄. ὃν ὑπώπτευσα. Ἀ. Θ. ὃν ὑπεστάλην. Σ. ὃν εὐλαβοῦμαι.[35]

40. הִנֵּה תָּאַבְתִּי. *Ecce! desidero.* Ο΄. ἰδοὺ ἐπεθύμησα. Σ. ἰδοὺ ὑπερεπεθύμησα.[36]

---

hex. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܦܘܩܕܢ ❖. Cf. ad Psal. lviii. 16. cxviii. 118. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܛܪܬ ❖. [18] "Haec prodeunt ex Coisliniano IX vel X saeculi. Notandum autem est, ubi vox חֹק vel etiam מִשְׁפָּט occurrit, in altero Coisliniano notari in margine, ἀκρίβασμα, πρόσταγμα; si in plurali, ἀκριβάσματα, προστάγματα."—*Montef.* Montef. edidit: Ἀ. ὁ δὲ δοῦλός σου κ.τ.ἑ., invita Catena Parisiensi. [19] Syro-hex. ܣ. ܦܨܝܚܘܬܐ ܕܝܠܝ. (Syr. ܦܨܝܚܘܬܐ (ܦܨܝܚܘܬܐ) ponitur pro τέρψις 3 Reg. viii. 28, teste Masio in *Syrorum Peculio;* pro ἱλαρότης Prov. xviii. 22; pro χαρμονὴ Job. iii. 7. xx. 5. Cf. ad vv. 70, 92, 143.) [20] Aquilae lectionem exhibet Catena Paris.; ceteras Coislin. supra dictus. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܝܟ ܓܒܪ̈ܐ ܡܫܘܝܢ ܒܪܥܝܢܐ ❖. [21] Idem: ܐ. ܐܚܝܢܝ ❖. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 18. Nisi forte in utroque loco Symmacho tribuenda sit lectio. Cf. ad vv. 88, 149. [22] Syro-hex. ܣ. ܗ̈ܠܟܬܝ ܡܢܝܢܐ ܗܘܝܬ ❖. [23] Idem: ܣ. ܐܫܬܥܐ [illegible] ❖. [24] Colb. στιχηρῶς scriptus. [25] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܚܫܐ ❖. [26] Idem: ܣ. ܢܛܦܬ ܢܦܫܝ ܡܢ ܗܘܓܝܐ ❖. Reg. unus ex Origene affert: Σ. κατέσταξεν ἡ ψυχή μου, quod ab Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 416 Aquilae quoque tribuitur. [27] Idem Reg. ex Origene. [28] Euseb. [29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܢܡܘܣܟ ܕܝܢ ܗܒ ܠܝ ❖. Cf. ad Psal. iv. 2. [30] Idem: ܐ. ܣ. ܗ. ܕܗܝܡܢܘܬܐ ❖. [31] Idem: ܣ. ܩܕܡܬ ܛܟܣܬ ❖. [32] Idem: ܣ. ܡܛܠ ܕܐܪܘܚܬ ❖. Cf. ad Psal. xvii. 37. [33] Theodoret., Euthym., Nobil. et "codex unus." [34] Nobil., Vat. Montef. minus accurate exscripsit: Θ. Ε΄. S΄. ὅτι ἐν αὐτῇ ἠθέλησα. [35] Theodoret., Nobil. et Reg. unus. *Catena PP. GG.*, T. III, p. 403 affert: Σ. ὃν ηὐλαβήθην. Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. (sic) ὃν ὑπεστάλην (ܡܢ ܗܘ ܕܐܬܟܠܝܬ). Vid. Act. Apost. xx. 20, 27 in Philox. [36] Syro-hex. ܣ. ܗܐ ܝܬܝܪ ܪܓܬ ❖. Cf. ad v. 174.

41. כְּאִמְרָתֶךָ. *Secundum verbum tuum.* Οʹ. κατὰ τὸν λόγον σου. ʼΑ. Θ. κατὰ τὸ λόγιόν σου. Σ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[37]

49. זְכָר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי. *Memento promissi erga servum tuum, propterea quod spem mihi fecisti.* Οʹ. μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου, ὧν ἐπήλπισάς με. ʼΑ. μνήσθητι ῥήματος τῶν δούλων σου, ἐφʼ ὧν περιέμεινάς με. Σ. μνημόνευσον λόγων ἐμῶν τοῦ δούλου σου, ἀφʼ οὗ ἐπήλπισάς με. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[38]

51. הֱלִיצֻנִי. *Irrident mihi.* Οʹ. παρηνόμουν. ʼΑ. *effutiebant.*[39]

53. זַלְעָפָה. *Aestus* (ira) *vehemens.* Οʹ. ἀθυμία. ʼΑ. λαῖλαψ. Σ. φρίκη (s. τρόμος).[40]

54. זְמִרוֹת הָיוּ־לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי. *Cantus sunt mihi statuta tua in loco peregrinationum mearum.* Οʹ. ψαλτὰ ἦσάν μοι τὰ δικαιώματά σου ἐν τόπῳ παροικίας μου. ʼΑ. Σ. Θ. ᾄσματα ἦν μοι τὰ προστάγματά σου ἐν τόπῳ τῆς παροικίας μου.[41]

56. זֹאת הָיְתָה־לִּי. *Hoc fuit mihi.* Οʹ. αὕτη ἐγενήθη μοι. Σ. τοῦτο περιεγένετό μοι.[42]

כִּי פִקֻּדֶיךָ. *Quia praecepta tua.* Οʹ. ὅτι τὰ δικαιώματά σου. ʼΑ. Εʹ. ὅτι τὰ προστάγματά σου. Σ. ὅτι τὰς παραινέσεις σου.[43]

57. דְּבָרֶיךָ. *Verba tua.* Οʹ. τὸν νόμον σου. ʼΑ. ῥήματά σου. Σ. τοὺς λόγους σου.[44]

59. דְרָכָי. *Vias meas.* Οʹ. τὰς ὁδούς σου. Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ ἄλλοι· τὰς ὁδούς μου.[45]

וָאָשִׁיבָה. *Et converti.* Οʹ. καὶ ἐπέστρεψα. Σ. καὶ ἐπέστρεφον. ʼΑ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[46]

60. חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי. *Festinavi, et non cunctatus sum.* Οʹ. ἡτοιμάσθην, καὶ οὐκ ἐταράχθην. ʼΑ. ἔσπευσα, καὶ οὐχ ὑπερεθέμην (s. ἀνεβαλόμην).[47] Σ. ἔσπευσα, καὶ οὐκ ἐβράδυνα.[48]

63. חָבֵר אָנִי לְכָל־אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ. *Socius ego* sum *omnium qui timent te.* Οʹ. μέτοχος (Ὁ Σύρος· φίλος. ʼΑ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ) ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε. Σ. συνημμένος ἐγενόμην τοῖς φοβουμένοις σε.[49]

65. טוֹב עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ. *Bonum fecisti servo tuo.* Οʹ. χρηστότητα (ʼΑ. ἀγαθοσύνην[50]) ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου. Σ. εὐηργέτησας τὸν δοῦλόν σου.[51]

66. טוּב טַעַם. *Bonum saporem* (judicium). Οʹ. χρηστότητα καὶ παιδείαν. ʼΑ. Εʹ. ἀγαθὸν γεῦμα.[52]

67. טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי.

---

[37] Nobil. [38] "Hae lectiones prodeunt ex Corderio [T. III, p. 416]."—*Montef.* Lectiones mutilas exhibet Montef., quas ex eodem Corderio supplevit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 251. [39] Syro-hex. ܐ. [illegible] ܗܘܘ. (Syriacum commutatur cum βαττολογεῖν Matth. vi. 7 in Pesch., et cum κενολογεῖν Jesai. viii. 19 in Syro-hex.). [40] Idem: ܐ. [illegible] ܣ. ܐܬܪܬܝܬܐ. [41] "Sic Colbert. unus, et [οἱ λοιποὶ apud] Theodoret. Suspicor autem in eorum [immo Aquilae tantum] interpretatione legendum esse ἐν οἴκῳ, non ἐν τόπῳ."—*Montef.* Syro-hex. affert: ʼΑ. ᾄσματα — σου (ܙܡܝܪܬܐ ܗܘܘ ܠܝ ܦܘܩܕܢܝܟ). [42] Syro-hex. ܣ. ܗܕܐ ܙܕܩܬ ܠܝ, h. e. vertente Bugato, *haec justa fuit mihi*, vel *haec purificavit, justificavit me.* Immo Symmachus, ni fallor, interpretatus est: τοῦτο περιεγένετό (s. περιγέγονέ) μοι, *hoc mihi superfuit*, locutione optime Graeca. Sic Eccles. ii. 22 Hebraea, כִּי מֶה־הֹוֶה לָאָדָם, idem interpres vertit, ὅτι γὰρ περιγέγονεν ἀνθρώπῳ. Syrus autem noster in alio Symmachi fragmento Job. xxxix. 32 Graecum περιγενήσεται per ܙܕܩ a ܙܕܩ, *vicit*, expressit. Diversi generis est Pael, ܙܕܩ, *justificavit*, unde ܙܕܩܬ derivari nequit. [43] Coislin. 48. Cf. ad v. 100. [44] "Ex Coislin. 48. Suspectum."—*Montef.*, qui hanc lectionem ad תּוֹרָתְךָ v. 55 perperam refert. [45] Theodoret.: Ὁ Ἑβραῖος, τὰς ὁδούς μου, ἔχει, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἡρμήνευσαν ἑρμηνευταί, καὶ οἱ Οʹ ἐν τῷ ἑξαπλῷ. Sic Syro-hex. in textu. Montef. ex Coislin. affert: ʼΑ. Θ. Οʹ. τὰς ὁδούς σου. Σ. Εʹ. Ϛʹ. τὰς ὁδούς μου. [46] Vat. Nobil. affert: Σ. ἐπέστρεφον. [47] Syro-hex. ܐ. ܐܣܬܪܗܒܬ ܘܠܐ ܐܬܡܠܟܬ. (Aquilae vocab. solenne est ἀντιπερθεσία, *non-cunctatio*, Syriace ܠܐ ܡܬܡܠܟܢܘܬܐ. Cf. ad Psal. vii. 7.) [48] Idem: ܣ. ܐܣܬܪܗܒܬ ܘܠܐ ܐܬܡܘܬܢܬ. [49] "Has lectiones mutuamur ex duobus Regiis, et ex Theodoreto."—*Montef.* Theodoret. affert: Σ. συνημμένος. Ὁ Σύρος· φίλος. Sic Nobil., addens: ʼΑ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Syro-hex. ܣ. ܢܩܝܦܐ ܗܘܝܬ ܠܕܚܠܝܟ. [50] Idem: ʼΑ. Σ. ἀγαθοσύνην (ܛܒܘܬܐ). Pro ʼΑ. Σ. fortasse legendum ʼΑ. Εʹ. [51] Euseb., Euthym., Nobil. [52] Syro-hex. ܐ. ܗ. [illegible] ܛܥܡܐ. Cf. ad Psal. xxxiii. 1.

Antequam afflictus essem, ego errabam; nunc autem verbum tuum servavi. Οʹ. πρὸ τοῦ με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα· διὰ τοῦτο τὸ λόγιόν σου ἐφύλαξα. Ἀ. πρὸ τοῦ με ἀποκριθῆναι, ἐγὼ ἠγνόουν· καὶ νῦν λόγιόν σου ἐφύλαξα. Σ. πρότερον ὑπήκουον, ἔτι ἀγνοῶν· νῦν δὲ τοὺς λόγους σου ἐφύλαξα.[53]

68. טוֹב־אַתָּה. *Bonus* es *tu.* Οʹ. χρηστὸς εἶ σύ. Οἱ λοιποί· ἀγαθὸς εἶ σύ.[54]

69. טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים. *Assuunt* (concinnant) *contra me mendacium superbi.* Οʹ. ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων. Σ. ἀφῆπτόν μου ψεῦσμα ὑπερήφανοι.[55]

70. טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם. *Pingue est instar adipis cor eorum.* Οʹ. ἐτυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν. Ἀ. ἐλιπάνθη ὡς στέαρ ἡ καρδία αὐτῶν. Σ. ἐμυαλώθη ὡς στέαρ ἡ καρδία αὐτῶν.[56]

אֲנִי תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי. *Ego lege tua oblectavi me.* Οʹ. ἐγὼ δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα. Ἀ. Σ. ἐμοὶ δὲ ὁ νόμος σου τέρψις ἦν.[57]

71. טוֹב־לִי כִי־עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ. *Bonum* est *mihi quod afflictus sum, ut discam statuta tua.* Οʹ. ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου. Σ. συνήνεγκέ μοι ὅτι ἐκακώθην ὑπὲρ τοῦ μαθεῖν τὰ προστάγματά σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[58]

73. יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי. *Manus tuae fecerunt me, et creaverunt me.* Οʹ. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἔπλασάν με. Ἀ. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἥδρασάν με. Σ. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἀπήρτισάν με.[59]

75. וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי. *Et cum fide afflixisti me.* Οʹ. καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με. Ἀ. καὶ πίστει ἐκακούχησάς με. Σ. . . ἐκάκωσάς με.[60]

78. אָשִׂיחַ. *Meditor.* Οʹ. ἀδολεσχήσω. Σ. ὁμιλήσω.[61]

79. יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ. *Convertantur ad me qui timent te.* Οʹ. ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε. Σ. Θ. ἀναστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε.[62]

81. כָּלְתָה. *Consumpta est* (desiderio). Οʹ. ἐκλείπει. Ἀ. *consumebatur.* Σ. *consummata erat.*[63]

82. כָּלוּ. *Consumpti sunt.* Οʹ. ἐξέλιπον. Ἀ. *consumebantur.* Σ. ἀνηλώθησαν.[64]

83. בְּקִיטוֹר. *In fumo.* Οʹ. ἐν πάχνῃ. Ἀ. ἐν ἀτμῷ. Σ. *in frigore vehementi.* Εʹ. ἐν καπνῷ.[65]

85. כָּרוּ־לִי זֵדִים שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ. *Foderunt mihi superbi foveas, quae non* sunt *juxta legem tuam.* Οʹ. διηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νόμος σου.

---

[53] Syro-hex. ܐ. ܩܕܡ ܕܐܬܦܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ. ܘܗܫܐ ܡܡܠܠܟ ܢܛܪܬ. ܣ. ܡܢ ܩܕܝܡ ܡܫܬܡܥ ܗܘܝܬ. ܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܠܡܠܝܟ ܢܛܪܬ. Hieron.: *Antequam audirem, ego ignoravi;* etc. [54] Euseb., Colb. unus. [55] Syro-hex. ܣ. ܡܩܦܣܝܢ ܗܘܘ ܒܝ ܕܓܠܘܬܐ ܡܫܥܒܕܢܐ. Bugatus vertit: *Compingebant in me mendacium superbi,* duce Castello, qui τῷ ܩܦܣ *compingendi* sensum sine exemplo tribuit. A Syro nostro in Peal commutatur cum Graeco ἅπτεσθαι, et construitur cum ܒ; Aphel vero conjugationis nullam mentionem faciunt Lexicographi, neque nobis exemplum ad manum est, praeter Prov. iii. 3. vi. 21 in Syro-hex.: ἄφαψαι (ܐܩܦܣ) δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ. Si recte vertimus, ἀφῆπτόν μου ψεῦσμα, Symmachum imitatus esse videtur Hieronymus, cujus versio est: *Applicabant mihi mendacium superbi.* Ceterum cum nostro loco omnino conferendus est Job. xiii. 4, ibique Hex. [56] Euseb., Reg. unus, et Colb. unus. Syro-hex. vero: Ἀ. ἐλιπάνθη (ܐܬܦܛܡ). Εʹ. ἐλιπάνθη ὡς στέαρ (ܐܬܦܛܡ ܐܝܟ ܬܪܒܐ). Praeterea Nobil. et Cod. 264 ad ἐτυρώθη scholium afferunt: ἐσκληρύνθη, ἀπελιθώθη; unde Montef. lectiones finxit: Ἄλλος· ἐσκληρύνθη. Ἄλλος· ἀπελιθώθη. [57] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܝ ܕܝܢ ܢܡܘܣܟ ܒܘܣܡܐ ܗܘܐ. Cf. ad v. 24. [58] Nobil. Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: ܘܐܘܕܝܘܢ ܕܐܬܛܠܡܬ ܕܐܠܦ. ܦܘܩܕܢܝܟ. [59] Sic Montef. ex Regio uno, nisi quod ad Symmachum συναπήρτισαν edidit. Nobil. affert: Σ. ἀπήρτισαν. Syro-hex.: Ἀ. καὶ ἥδρασάν με (ܘܫܬܐܣܘܢܝ). Σ. καὶ ἀπήρτισάν με (ܘܓܡܪܘܢܝ). Hieron. vertit: *et firmaverunt me.* [60] Coislin. 48. [61] Syro-hex. ܣ. ܐܡܠܠ. [62] "Sic Reg. unus, et Theodoret."—*Montef.* Theodoret. uni Symmacho tribuit. [63] Syro-hex. ܐ. ܡܫܬܠܡܐ. ܗܘܬ. ܣ. ܡܫܬܡܠܝܐ ܗܘܬ. [64] Idem: ܐ. ܡܫܬܠܡܝܢ. ܗܘܘ. ܣ. ܐܬܚܒܠܘ. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11. Thren. ii. 11. [65] Idem: ܐ. ܒܠܓܘܢ. ܣ. ܒܩܪܝܫܐ. ܗ. ܒܬܢܢܐ. (Syr. ܩܪܝܫܐ ponitur pro πάχνη Dan. vii. 30, et Sym. ad Exod. xvi. 14.) Montef. ex Corderio affert tantummodo: Ἄλλος· ἐν καπνῷ.

'A. ἔσκαλλόν μοι ὑπερήφανοι βρόχους . . . Σ. ὑπώρυξάν μοι ὑπερήφανοι ὑπόγεια, ἃ οὐ κατὰ τὸν νόμον σου. E'. ὤρυξάν μοι ὑπερήφανοι βοθύνους . . .[66]

86. אֱמוּנָה. *Fides.* O'. ἀλήθεια. Σ. διαμένοντα.[67]

88. חַיֵּנִי. *Refocilla me.* O'. ζῆσόν με. Σ. σῶσόν με.[68]

90. אֱמוּנָתְךָ. *Fides tua.* O'. ἡ ἀλήθειά σου. 'A. Σ. ἡ πίστις σου.[69]

91. עֲבָדֶיךָ. *Servi tui.* O'. δοῦλα σά (alia exempl. σου[70]). 'A. δοῦλα σά. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.[71]

92. שַׁעֲשֻׁעָי. *Oblectatio mea.* O'. μελέτη μού ἐστι. 'A. Σ. τέρψις μού ἐστι.[72]

93. לֹא־אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ. *Non obliviscar praeceptorum tuorum.* O'. οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου. 'A. οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν προσταγμάτων σου. Σ. οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν ἐντολῶν σου.[73]

95. קִוּוּ. *Insidiati sunt.* O'. ὑπέμειναν. Σ. Θ. προσεδόκησαν.[74]

96. לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד. *Omnis perfectionis vidi finem; latum* est *mandatum tuum valde.* O'. πάσης συντελείας εἶδον πέρας· πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα. 'A. τῇ πάσῃ τελέσει εἶδον πέρας . . .[75] Σ. πάσης κατασκευῆς εἶδον πέρας· εὐρύχωρος ἡ ἐντολή σου σφόδρα.[76]

98. כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי. *Nam in aeternum ipsum* est *mihi.* O'. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐμή ἐστιν. 'A. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα αὕτη μοι. Σ. διὸ εἰς τὸν αἰῶνα αὕτη μοι. Θ. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνά μοι.[77]

99. מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי. *Prae omnibus docentibus me prudens factus sum.* O'. ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συνῆκα. 'A. ἀπὸ πάντων τῶν διδασκόντων ἐπεστημώθην.[78]

100. מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי. *Prae senibus sapio, quia praecepta tua servo.* O'. ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. 'A. ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου διετήρησα.[79] Σ. γερόντων συνετώτερος ἐγενόμην, ὅτι τὰς παραινέσεις σου διετήρησα.[80] Θ. ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰ προστάγματά σου ἐφύλαξα.[81] E'. ἀπὸ πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου ἐφύλαξα.[82]

101. כָּלִאתִי רַגְלָי. *Retineo pedes meos.* O'. ἐκώλυσα (alia exempl. ἐκώλυσας[83]) τοὺς πόδας μου. 'A. εἶρξα πόδας μου. Θ. E'. S'. ἐκώλυσα . . . Σ. ὁμοίως τοῖς O'.[84]

103. מִדְּבַשׁ. *Prae melle.* O'. ὑπὲρ μέλι. Σ. ὡς μέλι.[85]

105. דְּבָרֶךָ. *Verbum tuum.* O'. ὁ νόμος (alia exempl. λόγος[86]) σου. 'A. ῥῆμά σου. Σ. νόμος σου. Θ. E'. ὁμοίως τοῖς O'.[87]

106. נִשְׁבַּעְתִּי. *Juravi.* O'. ὤμοσα. 'A. Σ. ὤμοσα. Θ. ὀμώμεκα.[88]

109. נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד. *Anima mea in manu mea* est *perpetuo.* O'. ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί

[66] Nobil. Codd. 264, 268: Σ. ὑπώρυξάν μοι ὑπερήφανοι ὑπόγειαν (ἀδολεσχίαν Cod. 264). Symmachi lectionem pleniorem affert Syro-hex. ܣ. ܚܦܪܘ ܠܝ ܡܫܬܥܠܝܢܐ ܓܘܡܨܐ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܐܝܟ ܢܡܘܣܟ (*foveas*). Ad Vtam ed. Cod. 268 habet βοθύνους, sed Cod. 264 βόθρους. [67] Syro-hex. ܣ. ܡܩܘܝܢܐ. [68] Idem: ܣ. ܐܚܝܢܝ. Cf. ad v. 25. [69] Idem: ܐ. ܣ. ܗܝܡܢܘܬܟ. [70] Sic Codd. 55, 156, 183. [71] Nobil. [72] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܦܘܨܚܐ ܕܝܠܝ ܐܝܬܘܗܝ. Cf. ad v. 70. [73] Coislin. 48. [74] "Theodoret. [Nobil.], et duo Regii. Corderius etiam Aquilae ascribit."—*Montef.* Paulo ante ad v. 94, σός εἰμι ἐγώ, Parsons. e Cod. 268 affert: Σ. σῆς ἐλπίδος (fort. σὰς ἐλπίδας) προσδοκῶν εὑρεθῶ; quae scholium esse videntur. [75] Vat. Nobil. affert: 'A. τῇ πάσῃ τελέσει. Montef. tacite edidit: 'A. τῇ πάσῃ συντελέσει. [76] Theodoret., Vat., Regii duo. Nobil. affert: Σ. πάσης κατασκευῆς. Syro-hex. ܣ. ܕܟܠ ܬܘܩܢܐ ܚܙܝܬ ܣܘܟܐ. [77] Nobil. [78] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܡܠܦܝܢ ܐܣܬܟܠܬ. Cf. ad Psal. ii. 10. [79] Coislin. 48. [80] Reg. unus. [81] Coislin. 48, ut videtur. Montef. Θ. E'. ἀλλ. (sic) praemittit. [82] Sic sub titulo Θ. E'. Reg. unus, ut videtur. [83] Sic Cod. 55. Vet. Lat. *prohibuisti.* [84] Nobil., Vat. [85] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܒܫܐ. [86] Sic Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom. [87] Vat. [88] Idem.

σου (alia exempl. μου[89]) διαπαντός. Ἀ. ψυχή μου ἐν ταρσῷ μου ἐνδελεχῶς. Σ. ἡ ψυχή μου μετὰ χεῖράς μου διαπαντός.[90] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ, ἐν ταῖς χερσί μου. Εʹ... ἐν χειρί μου.[91]

109. וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי. *Et legis tuae non oblitus sum.* Οʹ. καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην. Ἀ. καὶ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.[92]

110. לֹא תָעִיתִי. *Non aberro.* Οʹ. οὐκ ἐπλανήθην. Ἀ. οὐκ ἐρρεμβόμην.[93]

112. לְעוֹלָם עֵקֶב. *In aeternum usque ad finem.* Οʹ. εἰς τὸν αἰῶνα δι' ἀντάμειψιν. Σ. εἰς μισθαποδοσίαν αἰώνιον.[94]

113. סֵעֲפִים. *Dubitatores.* Οʹ. παρανόμους. Ἀ. διαφόρους.[95] Σ. παραβάτας.[96]

116. כְאִמְרָתְךָ. *Secundum verbum tuum.* Οʹ. κατὰ τὸ λόγιόν σου. Ἀ. τῷ ῥήματί σου. Σ. Θ. (κατὰ) τὸν λόγον σου.[97]

118. סָלִיתָ כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם. *Contemnis omnes aberrantes a statutis tuis, quia vanus est dolus eorum.* Οʹ. ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. Ἀ. ἀπεσκολόπισας πάντας τοὺς ἀποστρεφομένους ἀπὸ ἀκριβασμῶν σου, ὅτι ψευδεῖς συνεπιθέσεις αὐτῶν. Σ. ἀπήλεγξας (fort. ἀπέλεξας) πάντας τοὺς ῥεμβομένους ἀπὸ τῶν προσταγμάτων σου, ματαία γὰρ πᾶσα ἡ δολιότης αὐτῶν. Θ. Εʹ. ἐξουδένωσας πάντας τοὺς πλανωμένους ἀπὸ τῶν ἀκριβασμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐπιθύμημα αὐτῶν.[98]

119. סִגִים הִשְׁבַּתָּ (s. חָשַׁבְתָּ) כָל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ. *(Quasi) scorias amoves (s. reputas) omnes improbos terrae.* Οʹ. παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς. Ἀ. στέμφυλα διελογίσω πάντας ἀσεβεῖς τῆς γῆς. Σ. σκωρίαν ἐλογίσω πάντας παρανόμους (τῆς γῆς). Θ. Εʹ. εἰς οὐδὲν διέκοψας (πάντας) τοὺς ἀσεβεῖς τῆς γῆς.[99]

120. סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי. *Horret prae timore tuo caro mea.* Οʹ. καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου. Ἀ. ἡλώθη ἀπὸ πτοήσεώς

---

[89] Sic Codd. III, 140, 156, et Syro-hex. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 75: "In Graeco legisse vos dicitis, *Anima mea in manibus tuis semper.* Sed sciendum, et apud Hebraeos, et apud LXX, et omnes alios interpretes scriptum esse, *in manibus meis* ... quod Hebraice dicitur BACHAFFI."

[90] "Drusius [Nobil.]. Vocem ἐνδελεχῶς ad Aquilam, et διαπαντὸς ad Symmachum adjicit Coislin. 48."—*Montef.* Praeterea ex Origene Opp. T. II, p. 809 correximus ad Aquilam ψυχή μου pro ἡ ψ. μ., et ad Symmachum μετὰ χεῖρας pro μετὰ χεῖρα, praeeunte Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 252.

[91] Nobil. Syro-hex.: Ἀ. Σ. Εʹ. ἐν χειρί μου. Origen. l. c. affert: Εʹ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.

[92] Origen. ibid.

[93] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܛܥܝܬ ܀ Cf. ad Psal. xxxvii. 11.

[94] Idem: ܣ. ܠܦܘܪܥܢܘܬܐ ܕܐܓܪܐ ܕܠܥܠܡ ܀ Bugatus vertit: *in retributionem mercedis aeternam,* quasi scriptum esset ܠܡܦܪܥܢܘܬܐ ܐܓܪܐ, quod verum puto. Pro μισθαποδοσία Hebr. ii. 2 etc. interpres Philox. posuit ܦܘܪܥܢ ܐܓܪܐ. Montef. quidem ex uno cod. affert: Σ. δι' ἀνταπόδοσιν, quod sine titulo legitur in marg. Cod. 268, et merum scholium esse videtur.

[95] Syro-hex. ܐ. ܡܫܚܠܦܢܐ ܀ Bugatus vertit, *immutantes* (μεταβάλλοντας), sed tunc, ni fallor, scribendum erat, puncto superimposito, ܡܫܚ̈ܠܦܢܐ.

[96] Idem: ܣ. ܡܥܒܪܢܐ ܀

[97] Nobil.

[98] Idem, qui ἀπεσκολόπησας perperam scribit. Cf. ad Psal. lxvii. 5. "Has omnes lectiones mutuamur ex Drusio et ex Regio uno, qui postremus extremam partem versionis Aquilae Quintae tribuit, sic: Εʹ. ὅτι ψευδεῖς συνεπιθέσεις αὐτῶν."—*Montef.* Pro ἀπὸ ἀκριβασμοῦ, ut ante nos edebatur, Aquilae suum tribuimus, ἀπὸ ἀκριβασμῶν σου. Pro ἀπήλεγξας Agellius putat Symmachum scripsisse ἀπέλεξας, *elegisti tanquam lapides e via, et abjecisti.* Favet huic conjecturae Syrus noster, qui hoc vocabulum ex Symmachi versione excerpsit, vertens, ܓܒܝܬ, *elegisti.* Scilicet Graecum ἀπολέγειν interdum *eligendi* notione gaudet, uti hic cepisse videtur Syrus: usitatius autem *rejiciendi* et *repudiandi,* quo sensu a Symmacho positum est. Idem affert: Σ. ματαία — αὐτῶν (ܣܪܝܩܐ ܗܝ ܓܝܪ ܟܠܗ ܢܟܠܘܬܗܘܢ).

[99] Nobil., qui σκορίαν scribit, notans in alio cod. legi σκαιωρίαν, *malum consilium.* "Drusius, Regii duo, et Theodoretus."—*Montef.* Theodoret. affert tantum: Σ. σκωρίαν. Θ. εἰς οὐδέν. Syro-hex. ܣ. ܩܘܕܪܐ ܚܫܒܬ (ܚܫܒܬ) ܀ Hieron. vertit: *Quasi scoriam computasti* etc.

σου ἡ σάρξ μου.[100] Aliter: Ἀ. ἔφριξεν . . .[101] Σ. ὀρθοτριχεῖ ὑπὸ φόβου σου ἡ σάρξ μου.[102] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[103]

121. עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט. *Feci judicium.* Ο΄. ἐποίησα κρίμα. Ἀ. Ε΄. Ϛ΄. ἐποίησα κρίσιν. Σ. ἐποίησα τὰ κρίματά σου.[104]

בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי. *Ne committas me opprimentibus me.* Ο΄. μὴ παραδῷς με τοῖς ἀδικοῦσί με. Ἀ. μὴ ἀφῇς με τοῖς συκοφαντοῦσί με.[105]

122. עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב. *Sponde pro servo tuo in bonum.* Ο΄. ἔνδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀγαθόν. Ἀ. Θ. ἐγγύησαι . . . Σ. ἀνάδεξαί με εἰς ἀγαθὸν τὸν δοῦλόν σου.[106]

123. כָּלוּ. *Consumpti sunt.* Ο΄. ἐξέλιπον. Σ. *consummati sunt.*[107]

126. עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה. *Tempus* est *agendi Jovae.* Ο΄. καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυρίῳ. Σ. καιρὸς πρᾶξαι τῷ κυρίῳ.[108] Ἄλλος· καιρὸς κατορθώσεως, κύριε.[109]

הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. *Fregerunt legem tuam.* Ο΄. διεσκέδασαν τὸν νόμον σου. Ἀ. ἠκύρωσαν τὸν νόμον σου. Σ. ὅταν διασκεδαννύουσι τὸν νόμον σου. Ε΄. Ϛ΄. διεσκέδασαν . .[110]

127. וּמִפָּז. *Et prae auro purgato.* Ο΄. καὶ τοπάζιον. Σ. καὶ χρυσίον πρωτεῖον.[111]

129. נְצָרָתַם. *Observat ea.* Ο΄. ἐξηρεύνησεν αὐτά. Σ. συνεφώνησεν ἐπ᾽ αὐτοῖς.[112]

130. פֵּתַח. *Declaratio.* Ο΄. ἡ δήλωσις. Σ. ἡ πύλη (s. θύρα).[113]

136. פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי. *Rivos aquarum* (demittendo) *defluunt oculi mei.* Ο΄. διεξόδους ὑδάτων κατέβησαν (Ε΄. ἔρρευσαν, s. ἐρρύησαν[114]) οἱ ὀφθαλμοί μου. Σ. διαιρέσεις ὑδάτων κατέδυναν οἱ ὀφθαλμοί μου.[115]

עַל לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ. *Propter eos qui non servant legem tuam.* Ο΄. ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου. Σ. περὶ τῶν μὴ φυλασσόντων τὸν νόμον σου.[116]

139. צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי. *Conficit me zelus meus.* Ο΄. ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός σου. Ἀ. ἐξώλεσέ με ὁ ζῆλός σου (fort. μου). Σ. ἀπεσιώπησέ με ἡ ζήλωσίς μου.[117]

141. צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה. *Parvus ego* sum *et contemptus.* Ο΄. νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξουδενωμένος. Σ. μικρὸς ἐγώ εἰμι καὶ εὐκαταφρόνητος.[118]

143. צַר־וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי. *Tribulatio et angustiae invenerunt me; mandata tua* sunt *delectatio mea.* Ο΄. θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με· ἐντολαί σου μελέτη μου. Ἀ. θλιμμὸς καὶ συνοχὴ εὗρόν με· αἱ

---

[100] Nobil., Vat. [101] Syro-hex. ܐܦ ܐܝܢ ܕ ., quod ad repetitam Aquilae editionem pertinere videtur. [102] Nobil. Vat. habet: Σ. ὠρθοτρίχει ὑπὸ φόβου ἡ σ. μ., invito Syro nostro, qui affert: ܣ. ܡܫܥܪܐ ܒܣܪܝ ܡܢ ܕܚܠܬܟ. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 63. [103] Nobil., Vat. Montef. post Drusium perperam edidit: Θ. καθήλωσεν ἐκ τοῦ φ. σου ἡ σάρξ μου. [104] Nobil. [105] Euseb. et duo Regii. In *Catena PP. GG.*, T. III, p. 478 Symmacho quoque tribuitur. [106] Theodoret. et Reg. unus. Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἐγγύησαι. Σ. ἀνάδεξαι. Syro-hex. ܣ. ܩܒܠܢܝ ܐ. ܥܪܘܒ ܠܗ. [107] Idem: ܣ. ܐܫܬܡܠܝܘ. Cf. ad v. 81. [108] Sic Montef., notans: "Male Drusius [Nobil.] κράξαι." Syro-hex. affert: ܣ. ܙܒܢܐ ܗܘ ܠܡܩܥܐ ܠܡܪܝܐ, ubi Bugatus: "Sym.: *Tempus est quaerendi Dominum. Quaerendi*, inquam, seu *clamandi ad Dominum*, Gr. κράξαι, uti edidit Drusius, non πρᾶξαι, uti placuit Montefalconio." At ܩܥܐ cum sensu *clamandi* Nostrum posuisse prorsus incredibile est. Si κράξαι in archetypo invenerit, pro ܠܡܩܥܐ omnino rescribendum ܠܡܥܒܕ. Emendatam lectionem πρᾶξαι agnoscit Origen. Opp. T. II, p. 811. [109] Montef. e Corderio. [110] Nobil. affert: Σ. ὅταν διασκεδαννύουσι τ. ν. σ. Ἀ. ἠκύρωσαν· τὰ δὲ ἄλλα ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ε΄. καὶ Ϛ΄. διεσκέδασαν. Origen. l. c. Symmacho tribuit, ὅτι σκεδαννύουσι τ. ν. σ., invito Syro nostro, qui eidem continuat: ܟܕ ܡܒܕܪܝܢ. Praeterea Montef. affert: Ἄλλος· ὅτι διεσκόρπισαν, tacito auctore. [111] Syro-hex. ܣ. ܘܕܗܒܐ ܩܕܡܝܐ. Cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 2. [112] Idem: ܣ. ܐܫܬܘܝ ܥܠܝܗܘܢ. [113] Idem: ܣ. ܬܪܥܐ. [114] Idem: ܗ. ܐܫܬܦܥܘ. [115] Origen. Opp. T. II, p. 812. [116] Reg. unus, et Origen. l. c. [117] Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. (corrige Σ.) ἀπεσιώπησέ με (ܐܫܬܩܢܝ). Cf. ad Psal. liii. 7. cxlii. 12. [118] Syro-hex. ܣ. ܙܥܘܪܐ ܐܢܐ ܘܡܫܬܒܩܢܐ. Cf. Jerem. xlix. 15 in Syro-hex.

ἐντολαί σου ἀπόλαυσίς μου.[119] Σ. θλίψεις καὶ ἐγκακήσεις κατέλαβόν με· αἱ δὲ ἐντολαί σου ἔτερπόν με.[120] Θ. θλῖψις καὶ στενοχωρία εὗρόν με· αἱ ἐντολαί σου τερπνότης μου.[121]

147. קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי. *Mane surgo in diluculo, et vociferor; exspecto promissa tua.* Ο΄. προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ καὶ ἐκέκραξα, εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. Σ. ὤρθριζον ἐγειρόμενος ὡς ἔτι σκότος, καὶ ηὐχόμην, τοὺς λόγους σου ἀναμένων (s. προσδοκῶν).[122]

148. אַשְׁמֻרוֹת. *Vigilias.* Ο΄. πρὸς ὄρθρον. Σ. ἐν φυλακῇ.[123]

149. חַיֵּנִי. *Refocilla me.* Ο΄. ζῆσόν με. Ἀ. ζώωσόν με. Σ. ἀναζώωσόν με. Θ. ζῆσόν με.[124]

150. קָרְבוּ רֹדְפֵי. *Appropinquant qui sectantur* (scelus). Ο΄. προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με. Σ. ἔσπευσαν οἱ διώκοντές με.[125]

152. קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדֹתֶיךָ. *A prisco tempore novi de praeceptis tuis.* Ο΄. κατ' ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρτυρίων σου. Ἀ. ἀρχῆθεν ἔγνων ἀπὸ τῶν μαρτυριῶν σου. Σ. τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἔγνων ἀπὸ τῶν μαρτυριῶν σου.[126]

154. רִיבָה רִיבִי. *Litiga litem meam.* Ο΄. κρῖνον τὴν κρίσιν μου. Ἀ. δίκασαι δικασίαν μου. Σ. ὑπερδίκησον τῆς δίκης μου. Θ. δίκασον τὴν δίκην μου.[127]

154. גְּאָלֵנִי. *Redime me.* Ο΄. λύτρωσαί με. Ἀ. ἀγχίστευσόν με.[128]

156. כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי. *Secundum judicia tua refocilla me.* Ο΄. κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με. Ἀ. κατὰ κρίσεις σου ζώωσόν με.[129] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[130]

158. בֹּגְדִים. *Perfide agentes* (in Deum). Ο΄. ἀσυνετοῦντας. Ἀ. Θ. Ϛ΄. ἀσυνθετοῦντας. Σ. Ε΄. ἀθετοῦντας.[131]

וָאֶתְקוֹטָטָה. *Et fastidio afficior.* Ο΄. καὶ ἐξετηκόμην. Ἀ. *et vexabar.*[132]

163. שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי. *Mendacium odi.* Ο΄. ἀδικίαν ἐμίσησα. Ἀ. Σ. ψεῦδος ἐμίσησα.[133]

אָהָבְתִּי. *Diligo.* Ο΄. Ε΄. ἠγάπησα.[134]

164. שֶׁבַע. *Septies.* Ο΄. ἑπτάκις. [Ἄλλοι· πλειστάκις.][135]

הִלַּלְתִּיךָ. *Laudo te.* Ο΄. ᾔνεσά σε. Ἀ. Σ. ὕμνησά σε.[136] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[137]

165. תּוֹרָתְךָ. *Legem tuam.* Ο΄. Θ. τὸν νόμον σου.[138]

166. עָשִׂיתִי. *Facio.* Ο΄. ἠγάπησα. Ἀ. Σ. ἐποίησα.[139]

---

[119] Origen. Opp. T. II, p. 814. Montef. ex Coislin. 48 affert tantum: Ἀ. θλιμμὸς——εὗρόν με. [120] Euseb., ubi male abest σου. Origen. l. c. affert: Σ. θλίψεις καὶ κακώσεις κ.τ.έ. *Catena PP. GG.*, T. III, p. 491: Σ. θλίψεις καὶ ἐκκακώσεις. Tandem Syro-hex. ܣ. ܘܡܥܩܢܘܬܐ ◆. (Syr. ܡܥܩܢܘܬܐ commutatur cum ἀκηδία Psal. cxviii. 28. Jesai. lxi. 3; necnon cum ἀθυμία 1 Reg. i. 6, teste Masio in *Syrorum Peculio;* ܐܬܥܩܬ autem cum ἀκηδιᾶν, ὀλιγοψυχεῖν etc., etiam cum ἀποκακεῖν Jerem. xv. 9. Tandem in loco Prov. iii. 11 pro nota hexaplari, Θ. μὴ ἐγκακήσῃς, Syrus noster affert: ܣ. ܠܐ ܬܬܥܩ, quae eadem lectio esse videtur.) [121] Sic Montef., ex Colbertino, ut videtur. [122] Syro-hex. ܣ. ܡܩܕܡ ܗܘܝܬ ܟܕ ܡܬܬܥܝܪ ܐܢܐ ܐܝܟ ܕܥܕܟܝܠ ܚܫܘܟܐ. ܘܡܨܠܐ ܗܘܝܬ ܠܡܠܝܟ ܡܣܟܐ ܗܘܝܬ ◆. In Graecis nostris quaedam non satis explorata sunt; sed firmiter tenemus ὡς ἔτι σκότος, eleganter dictum, ut ὡς ἔτι καιρὸς, et similia. Cf. nos ad S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 458 D. [123] Syro-hex. ܣ. ܒܡܛܪܬܐ ◆. [124] Nobil.

[125] Idem. Syro-hex. affert: Σ. ἔσπευσαν (ܐܣܬܪܗܒܘ). [126] Coislin. 48. [127] Idem. Cf. ad Psal. xlii. 1. [128] Montef. e Corderio. [129] Nobil., Vat. [130] Vat. [131] Nobil. [132] Syro-hex. ܐ. ܘܡܬܥܣܩ ܗܘܝܬ ◆. Cf. ad Psal. cxxxviii. 21. (Vox Syriaca significat, *difficilem se praebuit, gravatus est, aegre tulit,* ab ܥܣܩܐ, *difficilis,* δύσκολος; et cum Graecis δυσκολαίνειν, δυσχεραίνειν optime consonaret; nec male cum ἀσχάλλειν, quocum commutatam eam vidimus ad Psal. lxxvi. 7.) [133] Coislin. unus. [134] "Coislin. alter."—*Montef.* Nisi forte ad v. 166 pertineat. [135] Montef. ex Theodoreto. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 253: "Verba Theodoreti sunt haec: τινὲς τὸ ἑπτάκις πλειστάκις ἡρμήνευσαν; ubi per τινὰς non auctores versionum Graecarum V. T., sed interpretes Psalmorum, quibus Theodoretus in commentario suo conscribendo usus est, intellexisse mihi videtur." [136] Nobil., Vat. [137] Vat. [138] Idem. [139] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܒܕܬ ◆.

170. תְּחִנָּתִי. *Supplicatio mea.* Ο΄. τὸ ἀξίωμά μου. Ἀ. δέησίς μου. Σ. ἱκεσία μου.[140]

171. תַּבַּעְנָה. *Ebulliunt.* Ο΄. ἐξερεύξαιντο. Σ. ἐξερεύγονται (s. ἐξερεύξονται).[141]

173. בְחַרְתִּי. *Elegi.* Ο΄. ᾑρετισάμην. Ἀ. Θ. ἐξελεξάμην. Σ. εἱλόμην.[142]

174. תָּאַבְתִּי. *Desidero.* Ο΄. ἐπεπόθησα. Ἀ. ἐξειχόμην. Σ. ὑπερεπεθύμησα.[143] Θ. Ε΄. S΄. ἐπεπόθησα.[144]

176. תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד. *Oberro sicut ovis perdita.* Ο΄. ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός. Ἀ. ἐρρεμβόμην *sicut pecus expulsum.*[145]

Psalm. CXIX (Hebr. cxx).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum* (s. *graduum*). Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Ἀ. Σ. εἰς τὰς ἀναβάσεις.[1] Θ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων.[2]

2. מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר. *A labio mendaci.* Ο΄. ἀπὸ χειλέων ἀδίκων. Ἀ. Σ. ἀπὸ χείλους ψευδοῦς.[3]

3. מַה־יִּתֵּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה. *Quid dat tibi, et quid auget tibi lingua dolosa?* Ο΄. τί δοθείη σοι, καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν; Ἀ. τί δῴη σοι, καὶ τί προσθείη σοι γλῶσσα κατεπιθέσεως;[4] Σ. τί παρέξει σοι, ἢ τί προσθήσει σοι γλῶσσα δολία;[5]

4. חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים. *Sagittae herois acutae cum carbonibus genistarum.* Ο΄. τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς. Ἀ. . . . σὺν ἀνθρακιαῖς ἀρκευθίναις.[6] Σ. (τὰ) βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκόνηται μετὰ ἀνθράκων ἐστοιβασμένων.[7]

5. אוֹיָה־לִי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ. *Vae mihi! quod commoror apud Mesech.* Ο΄. οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη. Ἀ. ὢ ἐμοὶ ὅτι προσηλύτευσα

---

[140] Origen. (Opp. T. II, p. 817), Euthym. Cf. ad Psal. xxvii. 2. Colb. unus affert: Ἄλλος· δέησις. [141] Syro-hex. ܣ. ܢܬܒܥܘܢ ܀ [142] Theodoret., Nobil., Regii duo. [143] Nobil., Vat. Cf. ad v. 40. Syro-hex. in textu habet, ܢܦܫܝ (ܫܘܚܕܬ) ܐܬܪܓܝܬ, *dilexit anima mea;* in marg. autem: Σ. ἐπεπόθησεν (ܐܬܝܩܪܬ), quod pro varia lectione, potius quam pro Symmachi versione habendum esse videtur. [144] Sic Montef. Nobil. affert: Θ. Ε΄. S΄. ἐπεποίθησα (sic). Vat.: Ε΄. Θ΄. ἐπεποίθησα (sic). S΄. ἐπεπόθασα (sic). [145] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܗܘܝܬ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܥܢܐ ܢܕܝܕܬܐ ܀ Ad ἐρρεμβόμην cf. ad v. 110. Reliqua fortasse sonant, ὡς βόσκημα ἐκδιωκόμενον (s. ἐξελαυνόμενον); sed formae ܢܕܝܕܐ exempla desidero.

Psalm. CXIX. [1] Theodoret., Nobil. Syro-hex. vero: Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων (ܫܘܒܚܐ ܕܡܣܩܬܐ). [2] Theodoret., Nobil. Montef. addit: Ἄλλος· ᾠδὴ τῆς ἀναβάσεως, notans: "Has lectiones mutuamur ex duobus Regiis et Theodoreto." [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܣܦܘܬܐ ܕܕܓܠܘܬܐ ܀ Chrysost.: Ἕτερος· ἀπὸ χείλους ψευδοῦς. [4] Sic ὁ ἕτερος apud Chrysost., cujus in editis exemplaribus κατ' ἐπιθέσεως scriptum, invitis tam Chrysostomi codd. quam Nobilio ad h. l. Etiam Syrus affert: Ἀ. γλῶσσα κατ' ἐπιθέσεως (ܠܫܢܐ ܕܢܟܠܐ). Ad κατεπίθεσις cf. Hex. ad Psal. xxxi. 2. [5] Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex. affert: Σ. τί παρέξει (ܢܫܠܡ. Vid. Job. xxxiv. 29. Jesai. vii. 13 in Syro-hex.) σοι, καὶ τί προσθήσει σοι; [6] Sic ἕτερος apud Chrysost. Nobil. Aquilae tribuit, consentiente Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܓܘܡܪܐ ܕܡܫܪܘܬܐ ܀ Cf. ad Psal. ciii. 17. (Vox ܡܫܪܘܬܐ, a Lexicographis praetermissa, ponitur pro ἐσχάρα Job. xli. 10 in Syro-hex. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxiv. 9.) [7] Chrysost., qui ἑτέρῳ tribuit. Nobil. ex eodem affert: Ἕτερος· βέλη τοῦ δυνάστου κ.τ.ἑ. Hunc secutus est Montef., qui, auctore Martianaeo, Σ. Θ. praemittit. Tandem Syrus noster: ܣ. ܥܡ ܓܘܡܪܐ ܡܥܡܪܬܐ ܀ Bugatus vertit, *cum carbonibus stipatis*, vel *aggestis*, credo, non tam ex vi Syriaci vocabuli, quod ei pariter ac Lexicographis ignotum fuisse videtur, quam secundum lectionem in Hexaplis Graecis eidem interpreti attributam. Perquam commode igitur Ceriani noster per literas monet: "Forma ܡܥܡܪܬܐ sana est, et refert etiam Bar Hebraeus ad h. l. scribens ܡܥܡܪܬܐ, quin tamen explicet; sed in Commentario suo ad Ruth [iii. 2] haec habet: ܐܕܪܐ ܕܣܥܪܐ ܗܘ ܡܥܡܪܬܐ; quae ut vocem firmant, sic sensum declarant." Quod ad synonymum ܥܡܪ, *congessit, coacervavit*, attinet, Syrus noster ad locum Jos. ii. 6, καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐστοιβασμένῃ αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος, habet ܕܡܥܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ, teste Masio in *Syrorum Peculio*, qui tamen Graece vertit, τὰ ἡτοιμασμένα αὐτῇ, deceptus, ut videtur, a Complutensi, qui τῇ ἑτοιμασμένῃ legit. (Locus Josuae sic legitur in Cod. Mus. Brit. MSS. Addit. 12,133: ܘܛܫܬ ܐܢܘܢ ܒܩܢܝܐ ܕܟܬܢܐ ܗܢܘܢ ܕܡܥܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܐܓܪܐ ܀)

ἐν μακρυσμῷ.[8] Σ. οἴμοι ὅτι παροικῶν παρεῖλκυσα.[9]

6. רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם. *Satis diu habitavit sibi anima mea cum iis qui oderunt pacem.* Ο΄. πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου· μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην (ἤμην εἰρηνικός). Σ. ἐπὶ πολὺ ἐγένετο γειτνιῶσα ἡ ψυχή μου τοῖς μισοῦσιν εἰρήνην.[10]

7. אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה. *Ego pax* (vir pacis) sum; *sed quaecunque dixero, illi ad bellum* (vertunt). Ο΄. ἤμην εἰρηνικός· ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν. Ἀ. . . ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς εἰς πόλεμον.[11] Σ. ἐγὼ μὲν εἰρηνικὸς, ἡνίκα ἂν ἐλάλουν, αὐτοὶ δὲ πολεμικῶς.[12] Θ. ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολεμοῦσαν με.[13]

PSALM. CXX (Hebr. cxxi).

1. שִׁיר לַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum.* Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων.[1] Ἄλλος· ᾆσμα εἰς τὰς ἀναβάσεις.[2]

אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי. *Tollo oculos meos ad montes, unde venit auxilium meum.* Ο΄. ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου. Ἄλλος· αἴρω ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη· πόθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου;[3]

3. אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ. *Non dabit in vacillationem pedem tuum.* Ο΄. μὴ δῴης εἰς σάλον τὸν πόδα σου. Ἀ. μὴ δῴης εἰς σφαλμὸν πόδα σου. Σ. μὴ δῴης περιτραπῆναι . . . Θ. μὴ δῴης εἰς σάλον . . .[4]

5. עַל־יַד יְמִינֶךָ. *Ad manum dexteram tuam.* Ο΄. ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. Ἕτερος· παρὰ τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν σου.[5]

6. יַכֶּכָּה. *Percutiet te.* Ο΄. συγκαύσει σε. Ἀ. Σ. πλήξει (s. πατάξει) σε.[6]

8. יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ. *Jova custodiet egressum tuum et ingressum tuum.* Ο΄. κύριος φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου. Ἀ. κύριος φυλάξαι ἔξοδόν σου καὶ εἴσοδόν σου. Σ. κύριος φυλάξει τὴν προέλευσίν σου καὶ τὴν εἴσοδόν σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

PSALM. CXXI (Hebr. cxxii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. *Carmen ascensionum Davidi.* Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (τοῦ Δαυίδ[1]). Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων τοῦ Δαυίδ.[2]

שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְהוָה נֵלֵךְ. *Laetor*

---

[8] Ἄλλος apud Chrysost. Aquilae lectionem esse perspexit Drusius. Cf. ad Psal. v. 5. xiv. 1. lv. 1. [9] Chrysost. ἑτέρῳ, Drusius probabiliter Symmacho tribuit. (Pro ὢ ἐμοὶ (cf. Hex. nostra ad Jesai. xxiv. 16) et οἴμοι Savilius bis ᾤμοι edidit.) [10] Syro-hex. ܣ. ܣܓܝ ܗܘܬ ܡܫܒܒܢܐ ܢܦܫܝ ܠܣܢܝܐ ܕܫܠܡܐ. Ad ܡܫܒܒܢܐ, γειτνιῶσα, cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. [11] Nobil. [12] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܢܐ ܡܢ ܫܠܡܢܐ ܐܝܟ ܕܡܡܠܠ ܗܘܝܬ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܪܒܬܢܐܝܬ. Nobil. mendose affert: Σ. ὅτε (ὅτε ex ingenio supplevit Montef.) ἐλάλουν αὐτοῖς πολεμικῶς. [13] Nobil. Ex ἐπολεμοῦσαν Montef. male fecit ἐπολέμησαν. Praeter has lectiones aliam incerti interp. affert Chrysost.: καὶ ὅτε ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν.

PSALM. CXX. [1] Syro-hex. ܣ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܡܣܩܢܘܬܐ. [2] Chrysost. [3] Idem. [4] Nobil., qui ad Aquilam πόδας σου habet. Syro-hex. affert: Σ. περιτραπῆναι (ܠܡܬܗܦܟܘ). Cf. ad Psal. lxv. 9. [5] Chrysost. Montef. ex Corderio, ut videtur, affert: Ἄλλος· παρὰ τὴν χ. τὴν δ. σου παραστήσεταί σοι. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 254: "In versione incerti interp. in Hexaplis Montef. post παραστήσεταί σοι addenda sunt, vel ex *Catena PP. GG.*, T. III, p. 530 verba, συμμαχία βοηθείας; vel σύμμαχος βοηθὸς e Commentario Didymi ibid. p. 533." Haec omnia e Chrysostomi enarratione derivata esse videntur, qui post lectionem, παρὰ τὴν χ. τὴν δ. σου, pergit: παραστάτης, φησὶν, ἔσται σου, σύμμαχος, βοηθός. Eandem, ni fallor, originem habet Montefalconii nota hexaplaris: "צִלְּךָ. Ο΄. σκέπη σου. Σ. βοηθός σου. Reg. unus ex Chrysostomo." [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܡܚܝܟ. [7] Vat. Montef. ex Drusio [Chrysost.] et duobus Regiis affert tantummodo: Ἄλλος· τὴν προσέλευσίν (sic) σου. Cf. ad Psal. xviii. 7. lxiv. 9.

PSALM. CXXI. [1] Sic Syro-hex. solus. [2] Idem: ܐ. ܣ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܡܣܩܢܘܬܐ ܕܕܘܝܕ.

quum dicunt mihi: Domum Jovae eamus. Ο΄. εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι· εἰς οἶκον κυρίου πορευσόμεθα. Ἕτερος· εὐφράνθην εἰπόντων μοι· εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἤλθομεν.[3]

2. עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָםִ. *Stantes erant pedes nostri in portis tuis, Jerusalem.* Ο΄. ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου (Ἀ. Σ. ἐν ταῖς πύλαις σου[4]), Ἱερουσαλήμ. Ἕτερος· ἔστησαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, Ἱερουσαλήμ.[5]

3. יְרוּשָׁלַםִ הַבְּנוּיָה כְּעִיר. *Jerusalem, quae restituta es ut civitas.* Ο΄. Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις. Ἀ. Σ. Ἱερουσαλὴμ τὴν οἰκοδομουμένην ὡς πόλιν.[6]

שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו. *Quae juncta sibi est invicem.* Ο΄. ἧς ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. συνάφειαν ἔχουσαν ὁμοῦ.[7]

4. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים. *Quorsum ascendunt tribus.* Ο΄. ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί. Ἀ. ἐκεῖ [γὰρ] ἀνέβησαν σκῆπτρα.[8]

עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. *Ex praecepto Israeli* (dato). Ο΄. μαρτύριον τῷ Ἰσραήλ. Σ. ἐκκλησία τῷ Ἰσραήλ.[9]

5. לְבֵית דָּוִד. *Domus Davidis.* Ο΄. ἐπὶ οἶκον Δαυίδ. Ἕτερος· τοῦ οἴκου Δαυίδ.[10]

6. שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָםִ. *Salutem apprecamini Jerusalem.* Ο΄. ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν Ἱερουσαλήμ. Σ. ἀσπάσασθε τὴν Ἱερουσαλήμ.[11]

6. יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ. *Salvi sint qui diligunt te.* Ο΄. καὶ εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσί σε. (Ἀ.) εὐπαθήσαισαν ἀγαπῶντές σε.[12] Σ. ἠρεμήσουσιν οἱ ἀγαπῶντές σε.[13]

7. יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ. *Sit salus in antemurali tuo.* Ο΄. γενέσθω δὴ εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου. Ἀ. . . ἐν προτειχίσματί σου.[14] Σ. εἴη εἰρήνη ἐν τῷ περιβόλῳ σου.[15] Ἄλλος· γένοιτο, ἢ γενήσεται.[16]

שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ. *Tranquillitas in palatiis tuis.* Ο΄. καὶ εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβάρεσί σου. Σ. ἡσυχία ἐν τοῖς βασιλείοις σου.[17] Ἄλλος· εὐπάθεια. Ἄλλος· ἠρεμία.[18]

8. אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ. *Age! apprecabor salutem tibi.* Ο΄. ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ. Σ. λαλήσω δὴ εἰρήνην ἐν σοί.[19]

9. אֲבַקְשָׁה. *Quaeram.* Ο΄. ἐξεζήτησα. Σ. ἐκζητήσω.[20]

PSALM. CXXII (Hebr. cxxiii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum.* Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων.[1]

2. עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ. *Donec misereatur nostri.* Ο΄. ἕως

---

[3] Chrysost. [4] Syro-hex. ◆ ܒܬܪܥܝܟܝ .ܣ .ܐ. Deinde Grabius juxta Psalt. Gall. pingit ※Ἱερουσαλήμ. [5] Chrysost. priori interpreti continuat. [6] Syro-hex. .ܣ .ܐ. ◆ ܐܘܪܫܠܡ ܗܝ ܕܡܬܒܢܝܐ ܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ. Chrysost. affert: Ἕτερος· τὴν οἰκοδ. ὡς πόλιν. Theodoret., Nobil.: Σ. Ἱερουσαλὴμ τὴν οἰκοδ. ὡς πόλιν. [7] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ◆ ܠܫܘܬܦܘܬܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܟܚܕܐ .ܣ. Parsons. ex Euthymio affert: Schol. καθ' ἕτερον ἑρμηνευτήν· ἧς ἡ συνάφεια ὁμοῦ. [8] "Unus codex." Chrysost.: Ἕτερος· ἐκεῖ ἀνέβησαν σκῆπτρα. [9] Syro-hex. ◆ ܟܢܘܫܬܐ ܠܐܝܣܪܝܠ .ܣ. [10] Chrysost. a Montefalconio praetermissus. [11] Theodoret. Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex. .ܣ. ܫܐܠܘ ܫܠܡܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. [12] Sic ἕτερος apud Chrysost. juxta ed. Savil. Montef. ad Chrysost. εὐπαθήσαιεν edidit; in Hexaplis vero εὐπαθήσειαν, male praemisso καί. Cf. Hex. ad Job. iii. 26.

[13] Theodoret. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἠρεμήσουσιν. Syro-hex. Symmacho continuat: ◆ ܢܫܠܝܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܚܒܝܢ ܠܟܝ. [14] Vat. Syro-hex. ◆ ܒܩܕܡ ܫܘܪܟܝ .ܐ. Montef. ex Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν τῷ προτ. σου. [15] Theodoret. Vat.: Σ. ἐν τῷ π. σου. Syro-hex. ◆ ܒܚܘܕܪܟܝ .ܣ. Chrysost.: Ἄλλος· ἐν τῷ π. σου. [16] Euthym. [17] Theodoret. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἐν τοῖς β. σου. Syro-hex. .ܣ. ◆ ܒܒܝܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܝܠܟܝ. [18] Chrysost. Suspectae fidei est Montefalconii lectio: Ἄλλος· ἐν ταῖς βασιλείαις σου; necnon Euthymii testimonium: Ἕτερος δέ φησιν· καὶ πλοῦτος ἐν τοῖς βασιλείοις σου· ἄλλος δέ· ἐν τοῖς περιβόλοις σου. [19] Syro-hex. ◆ ܐܡܠܠ ܗܟܝܠ ܫܠܡܐ ܒܟܝ .ܣ. Chrysost. affert: Ἄλλος· λαλήσω εἰρήνην ἐν σοί. [20] Syro-hex. ◆ ܐܒܥܐ .ܣ.

PSALM. CXXII. [1] Syro-hex. ◆ ܫܘܒܚܐ ܕܡܣܩܬܐ .ܣ .ܐ.

οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς. Ἀ. Σ. ἕως οὗ δωρήσηται ἡμῖν.[2]

3. כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז. *Quia multum saturati sumus contemptu.* Ο΄. ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως. Σ. ὅτι πολὺν ἐχορτάσθημεν ἐξευτελισμόν.[3]

4. רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים. *Multum saturata est sibi anima nostra subsannatione fastuosorum, contemptu superborum.* Ο΄. ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι, καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις. Ἀ. πολλὰ ἐνεπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν τοῦ μυχθισμοῦ τῶν εὐθηνούντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων (s. ὑπερφερῶν).[4] Σ. πολλῶν ἐχορτάσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐπιλαλούντων τῶν εὐθηνούντων, ἐξευτελιζόντων τῶν ὑπερηφάνων.[5]

PSALM. CXXIII (Hebr. cxxiv).

1. לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ. *Nisi Jova fuisset pro nobis.* Ο΄. εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν. Ἀ. εἰ μὴ κύριος ὃς ἐγένετο ἡμῖν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

4. אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ. *Tunc aquae obruissent nos, torrens superasset animam nostram.* Ο΄. ἄρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς, χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Ἀ. . . χείμαρρος διῆλθεν ἐπὶ ψυχῆς ἡμῶν.[2] Ἕτερος· τότε ἂν τὰ ὕδατα παρέκλυσεν ἡμᾶς, ὡς φάραγξ παρελθόντα κατὰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.[3] Σ. . . ὡς χείμαρροι παρελθόντα κατὰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.[4]

5. אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים. *Tunc superassent animam nostram aquae exaestuantes.* Ο΄. ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. Ἕτερος· τότε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι.[5]

PSALM. CXXIV (Hebr. cxxv).

1, 2. כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃ יְרוּשָׁלַםִ. *Sicut mons Sionis,* qui *non vacillat,* sed *in aeternum perstat. Jerusalem.* Ο΄. ὡς ὄρος Σιὼν,

---

[2] Syro-hex. ܐ̈. ܣ. ܥܕܡܐ ܕܢܫܡܚ ܠܢ ◆ [3] Origen. Opp. T. II, p. 822, ex schedis Grabii. [4] Reg. unus, et Origen. ut ante, quorum uterque τοῦ μυχθισμοῦ τῶν ὀνειδιζόντων habet. Chrysost. affert: Ἄλλος· τοῦ μυκτηρισμοῦ (μοχθισμοῦ Sav.) τῶν ὑπερφερῶν. Ἄλλος· ἐξουδενώσεως αὐτῶν εὐθηνούντων. Sed Montef. ad loc. notat: "Duo MSS.: Ἄλλος δέ· τοῦ μοχθισμοῦ τῶν ὀνειδιζόντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων." Summae suspicioni obnoxia est lectio ὀνειδιζόντων, quam nullus unquam interpres Graecus cum Hebr. שַׁאֲנָן commutavit. Commode igitur in auxilium venit Syrus noster, qui affert: Ἀ. τοῦ μυχθισμοῦ (cf. ad Psal. ii. 4) τῶν εὐθηνούντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων (ܕܫܝܢܐ. ܕܡܘܣܪܩܘܬܐ ܕܡܫܬܥܠܝܢܐ). Nobil. tantummodo habet: Ἀ. πολλὰ ἐνεπλήσθη. [5] Origen., Theodoret., Nobil. Sic ἕτερος apud Chrysost. Horum testium primus et tertius καὶ ἐξευτελιζόντων legit, repugnante Syro nostro, qui affert: ܣ. ܡܢ ܡܡܠܠܢܐ ܥܠܝܢ ܕܫܝܢܐ. ܡܢ ܡܫܝܛܝܢ ܡܫܬܥܠܝܢܐ ◆.

PSALM. CXXIII. [1] Sic Vat., accuratius quam Nobil., qui affert: Σ. εἰ μὴ κύριος ὃς ἐγένετο ἡμῖν (ἐν ἡμῖν mendose Montef.). [2] Syro-hex. ܐ̈. ܢܚܠܐ ܥܒܪ ܥܠ ܢܦܫܢ ◆ Hieron. in Comment. in Ezech. xlvii. 5: "Et quomodo scriptum est . . . *Torrentem pertransivit anima nostra?* Sed facile solvitur, si sciamus pro hoc scriptum esse in Hebraeo: *Torrens pertransiit animam meam.*" [3] Chrysost. Symmachi manum prodere videtur mitigatio per particulam ὡς. [4] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܢܚ̈ܠܐ ܕܥܒܪܘ ܥܠ ܢܦܫܢ. (Antecedens τοῦ ܕܥܒܪ, *quod transiit,* est, ni fallor, ܡ̈ܝܐ, quod interdum cum verbo singulari construitur. Vid. Hoffmanni *Gram. Syr.* p. 351. Minus recte vertit Bugatus: *quasi torrentes pertransientes* (ܕܥܒܪ̈ܝܢ) *animam nostram.*) [5] Chrysost. Syro-hex. Symmacho continuat: ܗܝܕܝܢ ܥܒܪܘ ܥܠ ܢܦܫܢ ܐܝܟ ܡ̈ܝܐ ܡܫܬܥܠܝܢܐ ◆; Graece, ὅτε παρῆλθον τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι (s. τὰ ὑπερήφανα, ut vertit Bugat.). Montef. affert: Ἀ. τότε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι. Σ. Θ. τότε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὰ ὕδατα τὰ ὑπερήφανα; tantum notans: "Has lectiones sic exhibet Martianaeus." Pro τὰ ὑπερήφανα stat Pseudo-Hieron. in Breviario: "Verbum ἀνυπόστατον apud Graecos ambiguum est, et potest sonare, *quod (non) subsistat,* et *quod intolerabile sit* . . . Pro quo et Aq. et Sym. et Theod. et omnes interpretes pari voce consentiunt, *superbas aquas,* et *arrogantes,* pro ἀνυπόστατον transferentes."

οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλήμ. Σ. ὡς τὸ ὄρος Σιὼν ἀπερίτρεπτον, εἰς τὸν αἰῶνα οἰκούμενον περὶ Ἱερουσαλήμ.[1]

2. וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ. *Et Jova circum populum suum.* Ο΄. καὶ ὁ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἄλλος· κύριος δὲ περὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.[2]

3. כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע. *Nam non residebit sceptrum improbitatis.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἀφήσει [κύριος] τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν. Σ. ὅτι οὐκ ἀναπαύσεται (s. ἐπαναπαύσεται) ἡ ῥάβδος τοῦ παρανόμου.[3]

לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם. *Ne extendant justi ad iniquitatem manus suas.* Ο΄. ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν. Ἄλλος· διὰ τοῦτο οὐκ ἐκτείνουσιν οἱ δίκαιοι εἰς ἀνομίαν χεῖρας αὐτῶν.[4]

4. הֵיטִיבָה. *Benefac.* Ο΄. ἀγάθυνον. Ἄλλος· ἀγαθοποίησον.[5]

5. עֲקַלְקַלּוֹתָם. *Ad vias tortuosas suas.* Ο΄. εἰς τὰς στραγγαλιάς. Ἀ. διαπλοκάς. Σ. εἰς τὰς σκολιότητας αὐτῶν. Θ. διεστραμμένα.[6]

PSALM. CXXV (Hebr. cxxvi).

1. בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים. *Cum reduceret Jova captivitatem Sionis, fuimus sicut somniantes.* Ο΄. ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι (Ἑβρ. χαωλεμίμ. Οἱ ἄλλοι· ὡσεὶ ἐνυπνιαζόμενοι[1]). Ἄλλος· ὅταν ἐπιστρέψῃ κύριος τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, ἐσόμεθα παρακεκλημένοι.[2]

2. שְׂחוֹק. *Risu.* Ο΄. χαρᾶς. Ἀ. Σ. γέλωτος.[3]

רִנָּה. *Jubilatione.* Ο΄. ἀγαλλιάσεως. Ἀ. Ε΄. αἰνέσεως. Σ. εὐφημίας.[4]

הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה. *Praeclare egit Jova cum illis.* Ο΄. ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ᾽ αὐτῶν (Ἀ. Ο΄. Θ. μετὰ τούτων[5]). Σ. μεγάλα ἐποίησε κύριος εἰς αὐτούς. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6]

4. כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב. *Sicut torrentes in austro.* Ο΄. ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ. Ἀ. ὡς καταρροίας ... Σ. ὡς ὀχετοὺς ἐν τῷ νότῳ. Ε΄. ὡς ἀφέσεις ...[7]

5. הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ. *Qui serunt in lacrymis, in jubilo metent.* Ο΄. οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. Σ. ὅπου (s. οὗ) οἱ σπείροντες μετὰ δακρύων, μετ᾽ εὐφημίας θεριοῦσι.[8]

6. הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו. *Eundo it et flendo, portans tractionem* (sparsionem) *seminis; veniendo veniet cum jubilo, portans manipulos suos.* Ο΄. πορευόμενοι ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον, βάλλοντες (alia exempl. αἴροντες[9]) τὰ σπέρματα αὐτῶν· ἐρχόμενοι δὲ ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει,

---

PSALM. CXXIV. [1] Chrysost. affert: Ἕτερος· ἀπερίτρεπτον κ.τ.ἑ. Pleniorem lectionem sub nomine Symmachi ex Agellio assumpsit Montef. Cf. ad Psal. xcv. 10. cxx. 3. [2] Chrysost. [3] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܬܢܝܚ ܫܒܛܐ ܕܡܣܪܒ ܢܡܘܣܐ ♦. In textu LXXvirali κύριος abest a Cod. Alex. et Syro-hex. [4] Chrysost., Reg. unus. [5] Iidem. [6] Theodoret., Pseudo-Hieron. in Breviario, Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܡܥܩܡܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦. Cod. 281 in marg. scholium affert: εἰς τὰς πλοκὰς δυσαλύτους (δυσλύτους).

PSALM. CXXV. [1] Chrysost. Cod. 268 corrupte: Ἕτεροι ἑρμηνευταί· ὥσπερ οι πριαζομενοι (sic). Syro-hex.: Ἀ. Σ. Ε΄. ὡσεὶ ἐνυπνιαζόμενοι (ܐܝܟ ܚܠܡܝܢ ܚܠܡܐ). [2] Chrysost. "Suspicor hic παρακεκλημένοι ex LXX mendose desumptum esse pro ἐνυπνιαζόμενοι. Nam Pseudo-Hieron. ait: *Pro consolati, omnes pariter editiones,* somniantes, *transtulerunt.*"—*Montef.* Eleganter Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 71: Συμφώνως οἱ πάντες φασίν· ἐγενήθημεν ὡς ἐνυπνιαζόμενοι, ἀλλ᾽ (fort. ὄναρ ἀλλ᾽) οὐχ ὕπαρ τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν φανταζόμενοι. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܓܘܚܟܐ ♦. [4] Theodoret., Nobil.: Ἀ. αἰνέσεως. Σ. εὐφημίας. Syro-hex. ܣ. ܬܫܒܘܚܬܐ ♦ ܐ. ܗ. ܠܡܫܒܚܘܬܐ ♦. [5] "Sic unus codex."—*Montef.* [6] Vat., Agell. Montef. ex Agellio falso affert: Σ. μ. ἐποίησεν ὁ κύριος ἐπ᾽ αὐτούς. [7] Nobil. affert: Ἀ. καταρροίας. Σ. ὀχετούς. Ε΄. ἀφέσεις. Chrysost.: Ἄλλος· ὡς καταρροίας. Ἄλλος· ὡς ὀχετούς. Ἄλλος· ὡς ἀφέσεις. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܐܦܩܐ ܒܬܝܡܢܐ ♦. [8] Idem: ܣ. ܐܝܟܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܙܪܥܝܢ ܥܡ ܕܡܥܐ. ܥܡ ܬܫܒܘܚܬܐ ܚܨܕܝܢ. [9] Sic Codd. III, 55, et Syro-hex.

αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν. Σ. ὁ πορευόμενος ἐπορεύετο κλαίων, φέρων ἑλκυσμὸν σπέρματος, ἐρχόμενος ἥξει ἐν αἰνέσει (s. ᾠδῇ), αἴρων τὰ δράγματα αὐτοῦ.[10] Ε′. πορευόμενος πορεύσεται καὶ κλαίων, βαστάζων ἐπαγγελίαν σπέρματος . . .[11]

PSALM. CXXVI (Hebr. cxxvii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה. *Carmen ascensionum Salomoni.* Ο′. *ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν* (alia exempl. add. *τοῦ Σολομών*[1]). 'Α. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων *Salomonis.*[2]

2. שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת. *Vanum vobis* est, *bene mane surgentibus, tarde sedentibus.* Ο′. *εἰς μάτην ὑμῖν ἐστι τὸ ὀρθρίζειν· ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι.* 'Α. *εἰκῇ ὑμῖν ὀρθρίζουσιν ἀνίστασθαι, βραδύνουσι καθῆσθαι.*[3] Σ. *μάταιον ὑμῖν ἐξ ὄρθρου ἀνίστασθαι* μετὰ τὸ *οἰκῆσαι.*[4] Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο′.[5] Ε′. εἰκῇ ὑμῖν ἐστι τοῖς ὀρθρίζουσιν (s. οἱ ὀρθρίζοντες) ἀνίστασθαι, βραδύνουσι (s. βραδύνοντες) καθῆσθαι.[6]

2. לֶחֶם הָעֲצָבִים. *Panem laborum.* Ο′. *ἄρτον ὀδύνης* ('Εβρ. *ἀσεβεῖν*[7]). 'Α. *ἄρτον διαπονημάτων.* Σ. *ἄρτον κακοπαθούμενον.* Θ. Ε′. *ἄρτον εἰδώλων.* S′. *ἄρτον πλάνης.*[8]

כֵּן יִתֵּן. *Ita dat.* Ο′. *ὅταν δῷ.* 'Α. Σ. Ε′. οὕτως δώσει.[9]

3. שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן. *Praemium* est *fructus uteri.* Ο′. *ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.* ῞Ετερος· *μισθὸς ὁ καρπὸς τῆς γαστρός.*[10]

4. כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים. *Ita* sunt *filii juventutis.* Ο′. *οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων.* 'Α. οὕτως υἱοὶ ἐφηβειῶν.[11] Σ. οὕτως οἱ υἱοὶ *τῆς νεότητος.*[12] Θ. (*ὡς βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ*) *οὕτως υἱοὶ νεότητος.*[13] S′. . . υἱοί μου ἠκονημένοι.[14] ῞Ετερος·

---

[10] Syro-hex. Symmacho continuat: ܗܘ ܕܐܙܠ ܐܙܠ ܗܘܐ ܟܕ ܒܟܐ. ܟܕ ܫܩܠ ܢܓܕܐ ܕܙܪܥܐ. ܡܐܬܐ ܐܬܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ. ܟܕ ܫܩܠ ܩ̈ܦܐ ܕܝܠܗ ܀ [11] Idem: ܗ. ܡܐܙܠ ܐܙܠ ܘܟܕ ܒܟܐ. ܟܕ ܛܥܝܢ ܡܘܠܟܢܐ ܕܙܪܥܐ ܀

PSALM. CXXVI. [1] Sic Syro-hex. cum Theodoreto et paucis libris. [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܡܣܩ̈ܬܐ ܕܫܠܝܡܘܢ ܀ [3] Nobil., Vat. Chrysost. affert: ῞Ετερος· βραδύνουσι καθῆσθαι. Syro-hex. ܐ. ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܝ ܠܟܘܢ ܕܡܩܕܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܩܡ. ܕܡܘܚܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܬܒ ܀ [4] Nobil., et Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 73. Nobil. in fine habet εἰς τὸ οἰκῆσαι; Euseb. autem, εἰς τὸ οἰκῆσαι ἢ εἰς τὸ ὑμνῆσαι (ὑπνῆσαι?). Correximus e Syro-hex., qui affert: ܣ. ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܝ ܠܟܘܢ ܡܢ ܨܦܪܐ ܠܡܩܡ. ܒܬܪ ܕܠܡܬܒ ܀ [5] Vat. [6] Syro-hex. ܗ. ܣܪܝܩܐܝܬ ܠܟܘܢ ܐܝܬܝܗ. ܗܢܘܢ ܕܡܩܕܡܝܢ ܠܡܩܡ. ܕܡܘܚܪܝܢ ܠܡܬܒ ܀ Postrema verti possunt, χρονίζουσι τοῦ καθῆσθαι, quam lectionem anonymo interpreti tribuit Chrysost. [7] Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 73: Τὸ 'Εβραϊκὸν τὸ ἀσεβεῖν (sic) ἔχει, ὅπερ καὶ ἐν ἑτέροις εἴδωλον ἑρμηνεύεται. [8] Hieron. in Epist. XXXIV ad Marcellam: "Unde ad Hebraeum recurrens, inveni pro *pane doloris* scriptum, LEEM AASABIM, quod Aq. interpretatus est, ἄρτον τῶν διαπονημάτων, id est, *panem elaborationum;* Sym. ἄρτον κακοπαθούμενον, quod exponitur, *panem aerumnosum;* Quinta ed. et Theod., qui in ceteris cum LXX translatoribus facit, *panem idolorum;* Sexta, πλάνης, id est, *erroris.*" Nobil., Vat. afferunt: Θ. Σ. εἰδώλων. S′. πλάνης; ubi pro Σ. corrigendum Ε′. Syro-hex.: Σ. κακοπαθούμενον (ܕܡܬܚܫܐ). S′. πλάνης (ܕܛܘܥܝܝܐ). Ε′. εἰδώλων (ܕܦܬܟܪܐ). Cf. nos ad Psal. xv. 4, ubi κακοπαθουμένων oscitanter scripsimus. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܗܟܢܐ ܢܬܠ ܀ [10] Chrysost. [11] Montef. edidit: 'Α. ὥσπερ υἱοὶ ἐφηβίων. Graeca sunt sui ipsius, ut videtur, pro Latinis Hieronymi, qui l. c. ait: "Ubi nos habemus, *sicut filii excussorum,* ibi legitur, CHEN BNE ANNAURIM, quod Aquila interpretatus est, *sicut filii pubertatum,* Sym. et Theod., *sicut filii juventutis,* Sexta, ἠκόνεος νοῦ, quod nos dicere possumus, *exacuti sensus.*" Ubi manifestum est, particulam *sicut* non ὥσπερ, sed οὕτως sonare. Pro ἐφηβίων vero, aut ἐφηβειῶν, aut saltem ἐφηβιῶν scribendum esse, quivis videt. [12] Montef. de suo, ut videtur: Σ. ὥσπερ υἱοὶ νεότητος. Nobil., Vat. afferunt: Σ. τῆς νεότητος. Syro-hex. ܣ. ܕܛܠܝܘܬܐ ܀ In *Catena* autem *PP. GG.*, T. III, p. 578 tam Symmacho quam Theodotioni tribuitur νεανιότητος. [13] Theodoret., qui addit: κατὰ ταύτην δὲ καὶ ὁ 'Ακ. καὶ ὁ Σύμ. ἡρμήνευσαν. [14] Versio Sextae ad hunc diem ex incerta lectione Hieronymi tota pendebat. Montef. affert: S′. ἀκόνεως νοῦ (al. ἠκονηθέντος νοῦ); utrumque barbare. Posteriorem scripturam ex Drusio mutuatus est, qui veteres Hieronymi editiones exscripsit. Tandem Martianaeus, ex MS. Regio, ut ait, ἀκόνεος νοῦ edidit. Codices, ut videtur, inter ακονεος, εκονεως, εκονεος, εκονηος fluctuant, unde Veronenses editores ἠκόνεος νοῦ, ex adjectivo ἠκονής (!) ejusdem formae ac νεηκονής (=νεωστὶ ἠκονημένος), *novo conatu,* ut eorum verbis utamur, *expiscati sunt.* At νεηκονής non ex νέος et ἠκονής, sed ex νέος et ἀκόνη formari, nemo ignorat. Praeterea codices, qui in priore vocabulo tantum fluctuant, in posteriore νοῦ (quod ad Hieronymi *sensus* reddendum extusum esse non

υἱοὶ τῶν πεδητῶν.[15]

5. אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם. *Beatus vir, qui impleverit pharetram suam iis.* Ο΄. μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. Ἀ. Σ. μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐπλήρωσε τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. Θ. μακάριος ἀνὴρ ὃς πληρώσει τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.[16]

בַּשַּׁעַר. *In porta.* Ο΄. ἐν πύλαις. Ϛ΄. ἐν κρίσει.[17]

PSALM. CXXVII (Hebr. cxxviii).

1. אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא. *Beatus omnis qui timet.* Ο΄. μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι. Ἀ. Σ. μακάριος πᾶς ὁ φοβούμενος.[1]

הַהֹלֵךְ. *Qui ambulat.* Ο΄. οἱ πορευόμενοι. Ἀ. ὁδεύων.[2]

2. יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. *Laborem volarum tuarum quia comedes, beatus tu, et bonum* erit *tibi.* Ο΄. τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι, μακάριος εἶ, καὶ καλῶς σοι ἔσται. Ἀ. κόπον ταρσῶν σου ὅτι φάγεσαι, μακάριος εἶ, καὶ ἀγαθόν σοι.[3] Σ. κόπον χειρῶν σου ἐσθίων, μακάριος ἔσῃ, καὶ καλῶς σοι ἔσται.[4] Θ. κόπον χειρῶν σου ὅτι φάγεσαι, μακάριος εἶ . . .[5]

3. פֹּרִיָּה. *Fructifera.* Ο΄. εὐθηνοῦσα. Σ. εὔκαρπος.[6]

בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ. *In penetralibus domus tuae.* Ο΄. ἐν ταῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου. Σ. ἐν τοῖς ταμείοις τοῦ οἴκου σου.[7] Ἀ. ἐν τοῖς μηροῖς . . . Ἄλλος· ἐν τοῖς ἐσωτάτοις . . .[8]

5. וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָ͏ִם. *Et videas in prosperitate Jerusalem.* Ο΄. καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ. Ἄλλος· καὶ ὅρα ἐν ἀγαθοῖς Ἱερουσαλήμ.[9]

6. וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל. *Et videas filios filiorum tuorum, et salutem super Israelem.* Ο΄. καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου· εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Ἄλλος· καὶ ἴδε τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν σου, εἰρήνην ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.[10]

PSALM. CXXVIII (Hebr. cxxix).

1. רַבַּת. *Multum.* Ο΄. πλεονάκις. Σ. παμπληθεῖς.[1]

2. גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי. *Sed non praevaluerunt mihi.* Ο΄. καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. Ἕτερος·

---

immerito suspiceris) omnes consentire, non facile crediderimus. Certe in unico quem nobis inspicere contigerit libro (Bodl., Canon. Pat. Lat. cxx), uno vocabulo exaratum est, εκωννωσνωῦ (sic). Dum igitur hae lites componantur, nihil commodius videbatur, quam Syri nostri vestigiis insistere, qui peropportune affert: ܘ. ܒܢ̈ܝܐ ܕܝܠܝ ܡܫܚܠܐ, h. e. Ϛ΄. υἱοί μου ἠκονημένοι; quod, *filii mei exacuti sensus*, vertere nil vetat. [15] Chrysost. Schleusner. infeliciter tentat, υἱοὶ τῶν παιδευτῶν. [16] Montef. ex Regio uno. Nobil. affert: Ἀ. Σ. ἀνήρ. Chrysost.: Ἕτερος· μακάριος ὃς πληρώσει τὴν φ. αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. Hieron. l. c.: "In sequenti versu, exceptis LXX, qui aliter transtulerunt, et in Hebraeo, et in cunctis editionibus ita reperi: *Beatus vir, qui replevit pharetram suam ex ipsis.*" Denique Syro-hex. Ἀ. Σ. Ε΄. τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν (ܠܒܝܬ ܓܐܪܘܗܝ ܡܢܗܘܢ). [17] Syro-hex. ܘ. ܒܕܝܢܐ.

PSALM. CXXVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܛܘܒܘܗܝ ܠܟܠ ܗܘ ܕܕܚܠ. [2] Idem: ܐ. ܕܪܕܝܢ. [3] Sic Montef. ex Regio uno, ut videtur. Nobil.: Ἀ. κόπον ταρσῶν σου. Σ. κόπον χειρῶν σου. Syro-hex. affert: Ἀ. κόπον χειρῶν σου εἰ φάγεσαι (ܠܐܘܬܐ ܕܐܝ̈ܕܝܟ ܐܢ ܬܐܟܘܠ), quae versio ad Theodotionem pertinere videtur. Psalt. Gall.: *Labores manuum tuarum* ※*quia*: *manducabis.* [4] Sic Montef., qui ὁ ἐσθίων perperam dedit. Theodoret. affert: Σ. κόπον χειρῶν σου ἐσθίων. Syro-hex.: Σ. Ε΄. χειρῶν σου. Hieron. in Epist. XXXIV ad Marcellam: "Symmachus, Quintaque ed. transtulerunt, *manuum tuarum.*" Euthym.: Τινὲς μὲν οὖν καρποὺς τὰς χεῖρας ἐνόησαν . . . ἑρμηνεύοντες ὅτι τοὺς πόνους τῶν χειρῶν σου δρέψῃ, κερδανεῖς, μηδενὸς κωλύοντος· οὕτω γὰρ Ἀκ. καὶ Σύμ. ἐξεδεδώκεισαν. Denique Parsons. e Cod. 268 exscripsit: Σ. κόπον χ. σου ἐσθίοντας εἶναι. δηλονότι καὶ οἱ Ο΄ καρποὺς κ.τ.έ. (Corrige ex Theodoreto: ἐσθίων· ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι καὶ οἱ Ο΄ καρποὺς κ.τ.έ.) [5] Montef. Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 74: Οἱ λοιποί· κόπον χειρῶν. [6] Syro-hex. ܣ. ܥܒܕܢܝܬ ܦܐܪ̈ܐ. Idem interpres גֶּפֶן פֹּרִיָּה, ἄμπελος πολυφόρος vertit Jesai. xxxii. 12. [7] Syro-hex. Symmacho continuat: ܒܬܘܢ̈ܐ ܕܒܝܬܟ. [8] Idem: Ἀ. ἐν τοῖς μηροῖς (ܒܥ̈ܛܡܬܐ). Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν τοῖς μηροῖς. Ἄλλος· ἐν τοῖς ἐσωτάτοις. [9] Chrysost. Syro-hex. in textu: καὶ ἴδοις ἐν ἀγαθοῖς Ἱερ. [10] Chrysost.

PSALM. CXXVIII. [1] Syro-hex. ܣ. ܒܟܠ ܣܘ̈ܓܐܐ.

ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. "Ετερος· ἀλλ' οὐχ ὑπερίσχυσάν μου.[2] "Αλλος· καίγε ..[3]

3. עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים. *In dorso meo araverunt aratores.* Ο'. ἐπὶ τοῦ νώτου μου ἐτέκταινον ('Α. Θ. ἠροτρίασαν[4]) οἱ ἁμαρτωλοί. 'Α. ἐπὶ τὸν αὐχένα (μου) ἠροτρίασαν ἀροτριῶντες.[5] Σ. συνεχεῖς τεκταίνοντες ἐπὶ τοὺς τεκταίνοντας.[6]

הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנוֹתָם (s. לְמַעֲנִיתָם). *Longos fecerunt sulcos suos* (s. *sulcum suum*). Ο'. ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. 'Α. ἐμήκυναν πλέθρον αὐτῶν.[7] Σ. παρέτειναν κακοῦντες.[8] Ε'. . . . τοὺς αὔλακας αὐτῶν.[9]

4. קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים. *Concidit funes impiorum.* Ο'. συνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν. 'Α. κατέκοψε βρόχους ἀσεβῶν. Σ. κατέκοψε βρόχους παρανόμων.[10] Θ. κλοιούς.[11] Ε'. κλοιοὺς ἀνόμων.[12]

5. וְיִסֹּגוּ אָחוֹר. *Et recedant retrorsum.* Ο'. καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω. "Αλλος· ἀνατραπήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω.[13]

6. שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ. *Quod priusquam evellat* (aliquis), *arescit.* Ο'. ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι (alia exempl. ἐξανθῆσαι[14]) ἐξηράνθη. 'Α. ὃ ἀρχῆθεν ἀνέθαλεν ἐξηράνθη.[15] Σ. ὃς πρὸ τοῦ ἐκκαυλῆσαι ἐξηράνθη.[16] Θ. Ε'. ἐκσπασθῆναι. S'. ἐκστερεῶσαι.[17]

7. כַּפּוֹ. *Volam suam.* Ο'. τὴν χεῖρα αὐτοῦ. "Αλλος· τὴν δράκα αὐτοῦ.[18]

חִצְנוֹ. *Sinum suum.* Ο'. τὸν κόλπον αὐτοῦ. 'Α. Ε'. *complexionem brachii sui.*[19]

PSALM. CXXIX (Hebr. cxxx).

1. מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה. *De locis profundis invoco te, Jova.* Ο'. ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι, κύριε. 'Α. ἐκ βαθέων ἐπεκαλεσάμην σε, κύριε. Σ. ἐκ βαθυτάτων ἐκάλεσά σε, κύριε. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ἐκέκραξά σε, κύριε. Ε'. S'. ἐκέκραξά σε, κύριε.[1]

4, 5. לְמַעַן תִּוָּרֵא׃ קִוִּיתִי יְהוָה. *Ut timearis. Exspecto Jovam.* Ο'. ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὑπέμεινά σε, κύριε. 'Α. ἕνεκεν φόβου ὑπέμεινα κύριον.[2] (Σ.) ἕνεκεν νόμου διέμεινα κύριον. (Θ.) ἕνεκεν τοῦ νόμου σου . . .[3] Ε'.

---

[2] Chrysost. [3] *Catena PP. GG.*, T. III, p. 591. [4] Theodoret. [5] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܩܕܠܐ ܕܝܠܝ ܕܒܪܘ ܕܒܘܪܐ. [6] Idem: ܣ. ܡܚܬܡܐ ܕܡ ܩܕܝܫܝܢ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܩܕܝܫܝܢ. Ad ܡܚܬܡܐ, Bugato *conjuncti*, cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xix. 24. [7] Syro-hex. Aquilae continuat: ܐܘܪܟܘ ܦܠܛܪܘܢ ܕܝܠܗܘܢ. Pro ܐܘܪܒܘ, *magnificaverunt*, olim in *Otio Norvic.* p. 22 correximus ܐܘܪܟܘ, *prolongaverunt*, juxta lectionem Theodoreti: 'Α. ἐμήκυναν. "Codex ܐܘܪܒܘ, licet corrigendum certo sit ܐܘܪܟܘ."—*Ceriani.* [8] Syro-hex. Symmacho continuat: ܣ. ܡܬܚܝܢ ܟܕ ܡܒܐܫܝܢ. Theodoret.: Σ. παρέτεινον (sic) κακοῦντες. [9] Syro-hex. ܗ. ܠܣܝܩܘܬܗܘܢ. [10] Sic Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 75. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. βρόχους παρανόμων (ܡܗܡܣܢܘܬܐ ܕܥܒܪܝ ܥܠ ܢܡܘܣܐ). Theodoret.: 'Α. Σ. βρόχους. "Unus Reg. habet βρόχον."—*Montef.* [11] Theodoret. [12] Euseb. ibid. Nobil., Syro-hex.: Ε'. κλοιοὺς (ܩܘܠܪܐ, *collaria*). [13] Chrysost. Cod. 268 affert: "Αλλος· ἀνατραπήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω οἱ τὴν Σιὼν πολεμοῦντες. Ubi haec, οἱ τὴν Σ. πολεμοῦντες, ad enarrationem Theodoreti pertinent. [14] Sic Codd. 111, 190, 271, in marg. omnes. Syro-hex. in textu: ܢܦܪܘܥ. Theodoret. apud Nobil.: "Ενια τῶν ἀντιγράφων οὐκ ἐξανθῆσαι ἔχει, ἀλλὰ ἐκσπασθῆναι. [15] Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. ὃ (s. ὅς) ἀρχῆθεν ἀνέθαλλεν ἐξηράνθη (ܗܘ ܕܡܢ ܪܫܝܬ ܦܪܥ ܗܘܐ ܝܒܫ). [16] Idem: ܣ. ܗܘ ܕܩܕܡ ܕܢܩܒܠ ܝܒܫ, cum scholio: "ܢܩܒܠ, *faciat caulem* (ܩܒܠܐ)." Hinc Lexica Syriaca augeri possunt. Nobil. affert: Σ. ἐκκαυλῆσαι. [17] Nobil. [18] Chrysost. [19] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܥܘܦܝܗ. Fortasse τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Jesai. xlix. 22.

PSALM. CXXIX. [1] Nobil. [2] Sic ἄλλος apud Chrysost. Theodoret.: ἀντὶ τοῦ ὀνόματος, ὁ μὲν 'Α. καὶ ὁ Θ. φόβον ἡρμήνευσαν, ὁ δὲ Σ. νόμον. Aliter Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 78: "Dicitis vos in Graeco invenisse, *propter nomen tuum;* et nos confitemur plura exemplaria [hodierna ad unum omnia cum Syro-hex.] sic reperiri. Sed quia veritati studemus, quid in Hebraeo sit, simpliciter debemus dicere. Pro *nomine*, sive *lege*, apud eos legitur THIRA, quod Aquila interpretatus est φόβον, *timorem;* Sym. et Theod. νόμον, id est, *legem*, putantes THORA, propter literarum similitudinem *Jod* et *Vau*, quae tantum magnitudine distinguuntur. Quinta editio, *terrorem*, interpretata est; Sexta, *verbum*." [3] Praeter Theodoret. et Hieron. Chrysostomus affert: "Αλλος· ἕνεκεν τοῦ νόμου σου; et post intervallum: "Αλλος· ἕνεκεν νόμου ὑπέμεινα (s. διέμεινα) κύριον; quarum lectionum illam Theodotioni, hanc Symmacho ex conjectura vindicavimus. Syro-hex. affert:

ὅπως ἐπίφοβος ἔσῃ. προσεδόκησα τὸν κύριον.[4] (S'.) ἕνεκεν τοῦ γνωσθῆναι τὸν λόγον σου . . .[5]

5. קִוִּיתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי. *Exspectat anima mea, et verbum ejus praestolor.* Ο'. ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν λόγον σου. ἤλπισεν. Ἀ. ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ἐκαραδόκησα.[6] (Ε'.) προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου τῷ ῥήματι αὐτοῦ . . .[7]

6. נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר. *Anima mea Dominum* (exspectat) *plus quam vigiles* (exspectant) *tempus matutinum, vigilantes usque ad tempus matutinum.* Ο'. (ἤλπισεν) ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός. Ἀ. ψυχή μου εἰς κύριον ἀπὸ φυλασσόντων τὴν πρωΐαν . . .[8] Σ. . . ἀπὸ φυλακῆς πρωϊνῆς ἕως φυλακῆς πρωϊνῆς.[9]

7. עִם־יְהוָה. *Apud Jovam.* Ο'. παρὰ τῷ κυρίῳ. Alia exempl. παρὰ τοῦ κυρίου.[10]

PSALM. CXXX (Hebr. cxxxi).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. *Carmen ascensionum Davidi.* Ο'. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (τοῦ Δαυίδ[1]). Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων τοῦ Δαυίδ.[2]

וְלֹא־רָמוּ. *Neque efferunt se.* Ο'. οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν. Ἄλλος· οὐδὲ ὑψώθησαν.[3]

בִּגְדֹלוֹת. *In magnis.* Ο'. ἐν μεγάλοις. Ἀ. Θ. ἐν μεγαλωσύναις.[4] Σ. ἐν μεγαλειότησιν.[5]

1. וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי. *Et in mirabilibus prae me.* Ο'. οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. Σ. Θ. οὐδὲ ἐν ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ.[6]

2. אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי. *Sed composui et compescui animam meam, sicut ablactatus apud matrem suam; sicut ablactatus* est *in me anima mea.* Ο'. εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχήν μου, ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταποδώσεις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. Ἀ. εἰ μὴ προσέθηκα καὶ κατεσιώπησα ψυχήν μου, ὡς ἀπογεγαλακτισμένος ἐπὶ μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀπογεγαλακτισμένου ψυχή μου ἐπ' ἐμέ.[7] Σ. εἰ μὴ ἐξίσωσα καὶ ὡμοίωσα τὴν ψυχήν μου ἀπογαλακτισθέντι πρὸς μητέρα αὐτοῦ, οὕτως ἀνταποδοθείη τῇ ψυχῇ μου.[8]

PSALM. CXXXI (Hebr. cxxxii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum.* Ο'. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων.[1]

עֻנּוֹתוֹ. *Molestiae ejus.* Ο'. τῆς πραότητος (Ἀ. κακουχίας. Σ. κακώσεως. Ε'. ταπεινώσεως[2]) αὐτοῦ.

2. לַאֲבִיר. *Potenti.* Ο'. τῷ θεῷ. Ἀ. τῷ δυνάστῃ. Σ. τῷ ὡραίῳ.[3]

ܣ. ܡܣܬܟܝܢ ܗܘܝܬ.

[4] Sic ἄλλος apud Chrysost. Nobil. affert: Ε'. ὅπως ἐπίφοβος ἔσῃ. Cf. Hieron., ut supra. Montef. sine auctore affert: Ε'. ἐπὶ φόβου. [5] Ἕτερος apud Chrysost. Videtur esse Sextus interpres. [6] Nobil., et sine nom. Chrysost. [7] Ἄλλος apud Chrysost. Quintae editionis continuatio esse videtur. [8] Nobil. [9] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܛܪܬܐ ܕܨܦܪܐ ܥܕܡܐ ܠܡܛܪܬܐ ܕܨܦܪܐ. [10] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: παρὰ τῷ κυρίῳ.

PSALM. CXXX. [1] Sic Syro-hex., et sub obelo Psalt. Gall., invitis libris Graecis. [2] Syro-hex. [3] Chrysost. [4] Theodoret. Aquilae, Nobil. Theodotioni lectionem ascribit. [5] Theodoret., Nobil. [6] Theodoret., qui Symmacho tantum tribuit. Chrysost.: Ἄλλος· ἐν μεγαλειότησιν, οὐδὲ ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ. Nobil. Theodotioni continuat: οὐδὲ ὑπερβ. ὑπὲρ ἐμέ. [7] Syro-hex. ܐ. ܐܠܐ ܐܘܣܦܬ ܘܫܬܩܬ ܢܦܫܝ ܐܝܟ ܕܡܚܣܠܐ ܠܘܬ ܐܡܗ ܐܝܟ ܕܡܚܣܠܐ ܢܦܫܝ ܥܠܝ. (Pro שִׁוִּיתִי nescio an Aquila legerit שָׁנִיתִי.) [8] Theodoret., Nobil., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. male ἠξίωσα pro ἐξίσωσα legit, ut apud Theodoret. quoque olim edebatur. In *Catena PP. GG.*, T. III, p. 604 legitur: Σ. εἰ μὴ ἐξίσωσα καὶ ἐξωμοίωσα —— πρὸς μητρὸς αὐτοῦ, κ.τ.ἑ. Tandem Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܐܫܘܝܬ (ἐξίσωσα) ܘܕܡܝܬ ܢܦܫܝ ܠܡܚܣܠܐ ܠܘܬ (πρὸς μητέρα) ܐܡܗ. ܗܟܢܐ ܢܬܦܪܥ ܠܢܦܫܝ. Praeter has lectiones Montef. affert: Ἄλλος· ἀνταποδοθῇ ἡ ψυχή μου, ex Colb. στιχηρῶς scripto, ut videtur.

PSALM. CXXXI. [1] Syro-hex. in textu: Τῷ Δαυὶδ συνετῷ (ܡܣܟܠܢܐ); in marg. autem: Ὁ Ἑβραῖος· ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων. [2] Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. τῆς κακουχίας αὐτοῦ (ܕܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܗ). [3] Idem: ܐ. ܠܚܝܠܬܢܐ. ܣ. ܠܫܦܝܪܐ.

4. לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה. *Palpebris meis dormitationem.* Ο'. καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμὸν, ÷ καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου ◄. Οὗτος ὁ στίχος οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ. Παρὰ τῷ Θεοδοτίωνι μόνῳ ἀντὶ τοῦ, τοῖς βλεφάροις μου, ἔκειτο, τοῖς κροτάφοις μου νυσταγμόν· ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ παρὰ μόνοις τοῖς Ο' ἔκειτο ὠβελισμένον.[4]

6. בִּשְׂדֵי. *In agris.* Ο'. ἐν τοῖς πεδίοις. 'Α. Σ. ἐν χώρᾳ. Ε'. ἐν ἀγρῷ.[5]

7. לְמִשְׁכְּנוֹתָיו. *In habitacula ejus.* Ο'. εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. Σ. εἰς τὴν σκήνωσιν αὐτοῦ.[6]

לַהֲדֹם רַגְלָיו. *Ad scabellum pedum ejus.* Ο'. εἰς τὸν τόπον οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. 'Α. Σ. τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ.[7]

8. עֻזֶּךָ. *Roboris tui.* Ο'. τοῦ ἁγιάσματός σου. 'Α. Σ. τοῦ κράτους σου.[8] "Ετερος· τῆς ἰσχύος σου. "Αλλος· τοῦ κράτους σου.[9]

9. יִלְבְּשׁוּ. *Induant.* Ο'. ἐνδύσονται. "Ετερος· ἀμφιεσθήτωσαν. "Αλλος· ἐνδυσάσθωσαν.[10]

10. אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ. *Ne repellas faciem uncti tui.* Ο'. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. 'Α. μὴ ἐπιστρέψῃς πρόσωπον χριστοῦ σου. Σ. μὴ ἀποστραφῇς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. Θ. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον χριστοῦ σου.[11]

15. צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ. *Cibum ejus benedicendo benedicam.* Ο'. τὴν θήραν (alia exempl. χήραν[12]) αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω. 'Α. ἐπισιτισμὸν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.[13] Σ. τὴν σίτησιν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.[14] Θ. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.[15]

16. רַנֵּן יְרַנֵּנוּ. *Jubilando jubilabunt.* Ο'. ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται. 'Α. αἰνέσει αἰνέσουσιν. Σ. εὐφημοῦντες εὐφημήσουσι.[16]

18. נִזְרוֹ. *Diadema ejus.* Ο'. τὸ ἁγίασμά μου. 'Α. ἀφόρισμα αὐτοῦ.[17] Σ. ὁ ἁγιασμὸς αὐτοῦ.[18] "Αλλος· τὸ ἀφωρισμένον αὐτοῦ.[19]

Psalm. CXXXII (Hebr. cxxxiii).

1. לְדָוִד. Ο'. ※ τῷ Δαυίδ.[1]

הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים. *Ecce! quam bonum et quam jucundum.* Ο'. ἰδοὺ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνόν. "Αλλος· ἰδοὺ τί ἀγαθὸν, καὶ τί καλόν.[2]

2. כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו. *Sicut oleum eximium super caput, descendens super barbam, barbam Aaronis, quod* (s. *quae*[3]) *descendit super oram vestium ejus.* Ο'. ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν 'Ααρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ. 'Α. ὡς ἔλαιον ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς κεφα-

---

[4] Nobil., Vat. Syro-hex. sine obelo affert: ἢ ἀνάπαυσιν κ.τ.ἑ. [5] Nobil. E contrario Syrus affert: 'Α. ἐν ἀγρῷ (ܒܚܩܠܐ). [6] Syro-hex. ܣ. ܠܡܫܟܢܗ ◆. [7] Idem: ܐ. ܣ. ܠܟܘܒܫܐ ܕܪ̈ܓܠܘܗܝ ◆. Cf. Psal. xcviii. 5 in Syro-hex. [8] Idem: ܐ. ܣ. ܕܐܘܚܕܢܟ ◆. [9] Chrysost. [10] Idem. [11] Nobil., Vat. Ad Aquilam Nobil. habet τὸ πρ. τοῦ χρ. σου, ut recens manus correxit in Vat. Ad Theodotionem Nobil. affert τοῦ χρ. σου, et sic ex corr. Vat. [12] Lectio χήραν (Psalt. Gall. et Rom. *viduam*) hodie legitur in Cod. Alex., et paucis aliis, invito Syro-hex. Hieron. in Quaest. Hebr. in Genes. (Opp. T. III, p. 369): "Verbum SEDA, quod hic (Gen. xlv. 21) omnes ore consono ἐπισιτισμὸν, id est, *cibaria*, vel *sitarcia* interpretati sunt, in Psalterio quoque habetur. Ubi enim nostri legunt, *Viduam ejus benedicens benedicam . . .* in Hebraeo habet SEDA, id est, *cibaria ejus.*" [13] Nobil. Chrysost.: "Ετερος· τὸν ἐπισιτισμόν. [14] Theodoret., Nobil. [15] Nobil. [16] Idem. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. αἰνέσει αἰνέσουσιν (ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܢܫܒܚܘܢ). [17] Syro-hex. ܐ. ܦܘܪܫܢܗ ܕܝܠܗ ◆. Chrysost.: "Αλλος· ἀφόρισμα αὐτοῦ. [18] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܩܘܕܫܐ ܕܝܠܗ ◆. [19] Chrysost. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 255: "Si fides habenda est anonymo commentatori in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 616, Hebraicum נִזְרוֹ ab incerto interp. per τὸ κέρας αὐτοῦ translatum est." Commentator est Chrysost., qui ait: τὸ ἁγίασμα ἕτερος τὸ κέρας εἶπεν; ubi legendum videtur ἑτέρως, *aliter*. Cf. v. 17.

Psalm. CXXXII. [1] Psalt. Gall. ※ *David* :. Sic sine aster. Cod. Alex. et Syro-hex. [2] Chrysost. Interpres est Aquila, ut videtur. [3] Sic Rosenmueller., alii, invito Syro-hex., qui scholium habet: "De unguento dicit, et non de barba."

λῆς, καταβαῖνον ἐπὶ τὸν πώγωνα, τὸν πώγωνα Ἀαρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ στόμα ἐνδυμάτων αὐτοῦ.[4] Σ. ὡς τὸ μύρον τὸ κάλλιστον ἐπὶ κεφαλὴν, καταρρέον ἐπὶ πώγωνα τὸν Ἀαρὼν, τὸ καταρρεῦσαν ἐπὶ τὴν ᾤαν τῶν περιμέτρων ἐνδυμάτων αὐτοῦ.[5] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6]

Psalm. CXXXIII (Hebr. cxxxiv).

2. קֹדֶשׁ. *Ad sacrarium.* Ο΄. εἰς τὰ ἅγια. Σ. ἁγίως. Ἄλλος· ἡγιασμένως. Ἄλλος· ἡγιασμένα.[1]

Psalm. CXXXIV (Hebr. cxxxv).

3. כִּי־טוֹב. *Quia bonus* est. Ο΄. ὅτι ἀγαθός. Ἄλλος· ὅτι χρηστός.[1]

כִּי נָעִים. *Quia jucundum* est. Ο΄. ὅτι καλόν. Ἀ. ὅτι εὐπρεπές. Θ. ὅτι ἡδύ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

4. יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ. *Israelem in peculium suum.* Ο΄. Ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ. Σ. καὶ τὸν Ἰσραὴλ εἰς ἐξαίρετον ἑαυτῷ.[3]

5. כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה. *Quia ego novi quod magnus* est *Jova.* Ο΄. ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα ὅτι μέγας ὁ κύριος. Ἄλλος· οἶδα γὰρ ὅτι μέγας ὁ κύριος.[4]

7. מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ. *Qui ascendere facit nubes ab extremitate terrae.* Ο΄. ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς. Ἄλλος· ἀναβιβάζων. Ἄλλος· ἀνασπᾷ ἀπ' ἄκρων. Ἄλλος· ἐκ τελέσματος.[5]

7. מוֹצֵא. *Educens.* Ο΄. ὁ ἐξάγων. Ἀ. Ε΄. Ϛ΄. ἐξάγων. Σ. προφέρων. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6]

מֵאוֹצְרוֹתָיו. *E thesauris suis.* Ο΄. ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Οἱ Γ΄. Ε΄. Ϛ΄. αὐτῶν.[7]

12. לְיִשְׂרָאֵל. *Israeli.* Ο΄. Ἰσραήλ. Ο΄. Οἱ Γ΄. τῷ Ἰσραήλ.[8]

13. זִכְרְךָ. *Memoria tua.* Ο΄. καὶ τὸ μνημόσυνόν σου. Ἄλλος· ἡ ἀνάμνησίς σου.[9]

18. כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם. *Similes iis sunt qui faciunt ea.* Ο΄. ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά. Σ. ὡς αὐτὰ γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, (καὶ πᾶς ὁ πεποιθὼς αὐτοῖς).[10]

כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם. *Omnis qui confidit eis.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Ἀ. πᾶς ὃς πέποιθεν ἐπ' αὐτοῖς. Σ. πᾶς ὁ πεποιθὼς αὐτοῖς. Θ. καὶ πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτά. Ε΄. πᾶς ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτοῖς. Ϛ΄. πᾶς ὁ ἐλπίζων ἐπ' αὐτά.[11]

Psalm. CXXXV (Hebr. cxxxvi).

6. לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם. *Expandenti terram super aquas.* Ο΄. τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἄλλος· τῷ πιλήσαντι τὴν γῆν παρ' ὕδασι.[1]

---

[4] Nobil., Vat. Theodoret. affert: Ἀ. στόμα ἐνδυμάτων. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ὡς ἔλαιον ἀγαθόν (ܐܝܟ ܡܫܚܐ ܛܒܐ). Idem: Ἀ. ἐπὶ στόμα ἐνδυμάτων αὐτοῦ (ܥܠ ܦܘܡܐ ܕܠܒܘܫܘܗܝ). [5] Nobil., Vat. In fine Vat. habet, τῶν περιμέτρων αὐτοῦ ἐνδ. αὐτοῦ; Nobil. vero, τῶν περιμέτρων αὐτοῦ, notans: Alius, ἐνδυμάτων αὐτοῦ. Verba ἐνδυμάτων αὐτοῦ ne pro mera glossa habeamus, vetat Syrus noster, qui affert: Σ. τῶν περιμέτρων ἐνδυμάτων αὐτοῦ (ܕܡܫܘܚܬܐ ܕܠܒܘܫܘܗܝ). [6] Nobil.

Psalm. CXXXIII. [1] Syro-hex. ܣ. ܡܩܕܫܐܝܬ. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἁγίως. Ἄλλος· ἡγιασμένως. Montef. addit: Ἀλλ. ἡγιασμένα, ex Regio, ut videtur.

Psalm. CXXXIV. [1] Chrysost. [2] Nobil., Vat. Chrysost.: Ἄλλος· ὅτι εὐπρεπές. Ἄλλος· ὅτι ἡδύ. Montef. Aquilae tantum lectionem habet. Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. ὅτι εὐπρεπές (ܡܛܠ ܕܝܐܐ). Cf. ad Psal. xv. 6, 11. [3] Theodoret. [4] Reg. unus. [5] Chrysost. Pro ἀνασπᾷ scribi potest ἀνασπῶν ex *Catena PP. GG.*, T. III, p. 635. Praeterea Montef. ex MSS., ut videtur, affert: Ἀλλ. τελματος; quam lectionem a praecedenti, Ἄλλος· ἐκ τελέσματος, fluxisse recte opinatur Kreyssigius. [6] Sic Nobil., quem male exscripsit Montef.: Ἀ. Ο΄. Θ. Ε΄. Ϛ΄. ὁ ἐξάγων. [7] Nobil. [8] Nobil., Vat. [9] Chrysost. Est fortasse Symmachi. Cf. ad Psal. vi. 6. [10] Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 81. [11] Nobil.

Psalm. CXXXV. [1] Chrysost. "Reg. autem unus ex Chrysost. habet τῷ πελήσαντι. Coislin. 48 hanc lectionem Symmacho tribuit."—*Montef.* Cod. 268 et duo Chry-

7. אוֹרִים גְּדֹלִים. *Lumina magna.* Ο΄. φῶτα μεγάλα. Θ. τὰ ἄστρα. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

8. לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם. *Ad dominium in die.* Ο΄. εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας. Σ. ἐπικρατεῖν τῆς ἡμέρας.[3]

12. נְטוּיָה. *Extenso.* Ο΄. ὑψηλῷ. Ἀ. Σ. ἐκτεταμένῳ.[4]

13. לִגְזָרִים. *In segmenta.* Ο΄. εἰς διαιρέσεις. Ἀ. εἰς ἀποτμήματα. Σ. εἰς τομάς.[5] Ἄλλος· εἰς τμήματα.[6]

14. בְּתוֹכוֹ. *In medio ejus.* Ο΄. διὰ μέσου αὐτῆς. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν μέσῳ αὐτῆς.[7]

25. נֹתֵן לֶחֶם. *Qui dat panem.* Ο΄. ὁ διδοὺς τροφήν. Ἄλλος· ὃς δίδωσιν ἄρτον. Ἄλλος· διδοὺς ἄρτον.[8]

27. ÷ *Confitemini Domino dominorum; quoniam in aeternum misericordia ejus* ⁚.[9]

Psalm. CXXXVI (Hebr. cxxxvii).

1. ÷ Ο΄. τῷ Δαυὶδ Ἱερεμίου ⁚.[1]

2. עַל־עֲרָבִים. *Super salices.* Ο΄. ἐπὶ ταῖς ἰτέαις. Ἀ. ἐπὶ τῶν ὁμαλῶν.[2]

תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ. *Suspendimus citharas nostras.* Ο΄. ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν. Ἀ. ἐκρεμάσαμεν κιθάρας ἡμῶν. Σ. ἐκρεμάσαμεν τὰς λύρας ἡμῶν.[3]

3. וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה. *Et vexatores nostri laetitiam.* Ο΄. καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον. Σ. καὶ οἱ καταλαζονευόμενοι ἡμῶν εὐφροσύνην.[4]

6. אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַםִ עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי. *Si non evexero Jerusalem supra summum gaudium meum.* Ο΄. ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλὴμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου. Ἀ. . . ἐπὶ κεφαλὴν εὐφροσύνης μου. Σ. . . ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης (μου). Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5] Aliter: Ἀ. ἐὰν μὴ ἀναγάγω Ἱερουσαλὴμ ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης μου.[6]

7. לִבְנֵי אֱדוֹם. *In damnum filiorum Edom.* Ο΄. τῶν υἱῶν Ἐδώμ. Ἕτερος· τοῖς υἱοῖς Ἐδώμ.[7]

עַד הַיְסוֹד בָּהּ. *Usque ad fundamentum in ea.* Ο΄. ἕως τῶν θεμελίων αὐτῆς. Aliud exempl. ἕως οὗ ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ.[8] Σ. ἕως τοῦ θεμελίου αὐτῆς.[9]

8. הַשְּׁדוּדָה. *Vastata.* Ο΄. ἡ ταλαίπωρος. Ἀ. ἡ προνενομευμένη. Σ. ἡ λῃστρίς. Θ. ἡ διαρπασθησομένη.[10]

שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ. *Quod intulisti nobis.* Ο΄. ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν. Ἄλλος· ὃ προεποίησας ἡμῖν.[11]

---

sostomi codd. habent τῷ πεδήσαντι. [2] Nobil. [3] Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex.: Σ. ἐπικρατεῖν (ܠܡܫܠܛܘ). [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܡܬܚܐ ✦. Cf. Hex. ad Deut. iv. 34. [5] Nobil. [6] Chrysost. Videtur esse mera varietas lectionis Aquilae. [7] Syro-hex. ܥ. ܒܓܘܗ̇ ✦. [8] Chrysost. Montef. ex duobus Regiis priorem lectionem Aquilae, posteriorem Symmacho tribuit. Syro-hex. affert: Ἀ. ἄρτον (ܠܚܡܐ). [9] Sic Psalt. Gall., invitis libris Graecis. Psalt. Rom. affert: *Confitemini Domino dominorum, quoniam bonus; quoniam* etc. Syro-hex. sine obelo: *Confitemini Domino, quoniam bonus; quoniam* etc.

Psalm. CXXXVI. [1] Obelus est in Psalt. Gall. Syro-hex.: Τῷ Δαυὶδ ἀλληλούϊα διὰ Ἱερεμίου, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. Nobil. scholium affert: Εἰς τὸ Εὐσεβίου, τῷ Δαυὶδ, μόνον ἐπεγέγραπτο· καὶ ἔξω, ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ΄. ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ ὁμοίως, τῷ Δαυὶδ, ἐπεγέγραπτο παρὰ μόνοις τοῖς Ο΄. Theodoret.: Οὗτος ὁ ψαλμὸς ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις· θρασὺ δέ τινες πρᾶγμα τετολμηκότες ἐπέγραψαν, τῷ Δαυὶδ διὰ Ἱερεμίου. [2] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܥܪ̈ܒܐ ✦. [3] Reg. unus. Chrysost. κιθάρας et λύρας sine nominibus affert. Syro-hex.: Ἀ. κιθάρας (ܟܢܪ̈ܐ) ἡμῶν. [4] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܦܚܙܝܢ ܥܠܝܢ ܚܕܘܬܐ ✦. Chrysost. affert: Ἄλλος· οἱ καταλαζονευόμενοι ἡμῶν. [5] Nobil. [6] Syro-hex. ܐ. ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܪܝܫܐ ܕܚܕܘܬܐ ܕܝܠܝ ✦. Pars posterior lectionis, si non tota, Symmachi esse videtur. [7] Chrysost. [8] Haec est lectio singularis Codicis Alex., quae Aquilam magnopere sapit. [9] Syro-hex. ܣ. ܥܕܡܐ ܠܫܬܐܣܬܗ̇ ✦. [10] Nobil. Aquilae lectionem Theodoret. affert; Aquilae et Theodotionis sine nominibus Chrysost. Syro-hex. ܐ. ܡܬܒܙܙܢܝܬܐ ✦ ܣ. ܓܝܣܝܬܐ ✦. [11] Chrysost. "Ἄλλ. ὅπερ ἐποίησας ἡμῖν. Sic unus Regius ex Chrysost. Drusius, ὁ [ὃ Nobil.] προεποίησας ἡμῖν. Forte mendum."—*Montef.* Immo mendum est in Regio. Cf. Herod. I, 41: ὀφείλεις γὰρ, ἐμεῦ προποιήσαντος χρηστὰ ἐς σὲ, χρηστοῖσί με ἀμείβεσθαι.

9. וְנִפֵּץ. *Et diffringet.* Ο΄. καὶ ἐδαφιεῖ. Σ. *et mactabit.*[12]

PSALM. CXXXVII (Hebr. cxxxviii).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. Θ. τῷ Δαυίδ. Παρὰ Ἀ. καὶ S΄ ἀνεπίγραφος.[1]

נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ. *In conspectu Dei* (s. *angelorum*) *canam tibi.* Ο΄. καὶ ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι. Ἀ. Ε΄. ἔναντι θεῶν μελῳδήσω σοι.[2] Σ. ἐναντίον θεῶν ᾄσω σοι.[3] Ἄλλος· παρρησίᾳ, ὁ θεὸς, ᾄσω σε.[4]

2. עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ. *Propter gratiam tuam et propter veritatem tuam.* Ο΄. ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. Σ. περὶ τοῦ ἐλέους σου καὶ τῆς ἀληθείας σου.[5]

כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ. *Quoniam magnum fecisti super omnem famam tuam verbum tuum.* Ο΄. ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου. Σ. ἐμεγάλυνας γὰρ ὑπὲρ πάντα τὰ ὀνόματά σου τὴν ῥῆσίν σου.[6] Ἀ. Ε΄. . . τὸ ὄνομά σου τὸ λόγιόν σου.[7]

3. בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי. *Die* quo *invocavi* (te), *tunc exaudisti me.* Ο΄. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Σ. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπεκαλεσάμην σε, ἐπήκουσάς μου.[8] Θ. . . εἰσάκουσόν μου.[9]

3. תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז. *Alacrem fecisti me in anima mea robore.* Ο΄. πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου. Ἀ. πλατυνεῖς . . .[10] Σ. συνέστης (s. συνέστησας) τῇ ψυχῇ μου δυνάμει (s. δυνάμεις).[11]

5. וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי יְהוָֹה. *Et cantent in viis Jovae.* Ο΄. καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου. Ἄλλος· καὶ ᾀδέτωσαν τὰς ὁδοὺς κυρίου.[12]

6. וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע. *Et fastuosum e longinquo agnoscit.* Ο΄. καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει. Ἀ. καὶ ἐπηρμένον μακρόθεν γινώσκει.[13] Σ. καὶ τοὺς ὑψηλούς. . .[14] Ἄλλος· καὶ μετέωρον.[15]

7. אִם־אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ. *Si ambulavero in medio angustiarum, refocillabis me; adversus iram inimicorum meorum extendes manum tuam, et servabit me dextera tua.* Ο΄. ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζήσεις με· ἐπ᾽ ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου. Σ. ἐὰν πορευθῶ διὰ μέσου θλίψεως, περισώσεις με· κατὰ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ἐχθρῶν μου ἐκτενεῖς χεῖρά σου, καὶ σώσει με ἡ δεξιά σου.[16]

---

[12] Syro-hex. ◆ ܢܣܚܘܦ .ܣ. Lectio non sollicitanda videtur, etsi multo aptius foret ܢܣܚܘܦ, προσρήξει. Cf. Hex. nostra ad Psal. ii. 9. Jerem. xlviii. 12. li. 20.

PSALM. CXXXVII. [1] Nobil. [2] Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. ex uno Regio Aquilae vindicat. Syro-hex. ◆ ܐ. ܗ. ܩܕܡ ܐܠܗ̈ܐ ܐܙܡܪ ܠܟ. [3] Montef. ex eodem Regio. Nobil. affert: Schol. Ἕτερος· ἐναντίον θ. ᾄσω σοι. [4] Chrysost. juxta ed. Bened. Savil. θεὲ pro ὁ θεὸς legit. Praeterea Montef. ex Nobil. affert: Ἄλλος· παρρησιάσω σε, quae falsa est lectio pro παρρησίᾳ ᾄσω σε; et, Ἄλλος· ἔναντι ἱερέων, juxta scholium Chrysostomi a Nobilio exscriptum: κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ἔκδοσιν (sc. ἔναντι θεῶν) θεοὺς τοὺς ἱερέας καλεῖ. [5] Cod. 268, et Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 84. [6] Sic ἕτερος apud Chrysost. Est Symmachi, teste Syro-hex., qui affert: Σ. ὑπὲρ πάντα (ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ). [7] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܫܡܟ ܡܐܡܪܐ ܕܡܠܬܟ ◆. Chrysost. affert: Ἄλλος· τὸ λόγιόν σου. [8] Sic ἄλλος apud Chrysost. Vat. affert: Σ. ἐπήκουσάς μου. [9] Vat. [10] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܦܬܬ. Hieron. *dilatabis.* [11] Theodoret. affert: Σ. συνέστης τῆς ψυχῆς μου δυνάμει· πολλῆς με, φησὶν, ἐπικουρίας καὶ προνοίας ἠξίωσας. Chrysost.: Ἄλλος· συνέστης (Nobil. συνέστησας) τῇ ψυχῇ μου δυνάμεις. Montef. ex Regio uno edidit: Σ. συνέστησας τῇ ψυχῇ μου δυνάμεις μου, monens Regium alterum ex Chrysost. habere, συνίστη τὴν ψυχήν μου δυνάμει. Cod. 268 habet: Σ. σύνες τῇ ψυχῇ μου δυνάμει; cui non absimilis est lectio Cod. Aug. Theodoreti a Schulzio commendata: σύνες τῇ τῆς ψυχῆς μου δυνάμει. [12] Chrysost. (Ad οἱ βασιλεῖς, v. 4, Parsons. ex Bar Hebraeo affert: Aq. *Dii;* quae lectio ad v. 1 pertinere videtur.) [13] Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. Aquilae tribuit. [14] Syro-hex. ◆ ܣ. ܘܠܪ̈ܡܐ. [15] Chrysost. [16] Nobil., qui ἐχθρῶν μου sine artic. habet; et Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 85, qui διὰ μέσης θλίψεως legit. Chrysost. affert: Ἕτερος· κατὰ τῆς ἀναπνοῆς

8. יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי. *Jova perficiet pro me.* Ο΄. κύριε, ἀνταποδώσεις ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἀ. Σ. κύριος ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἄλλος· συντελέσει.[17]

אַל־תֶּרֶף. *Ne deseras.* Ο΄. μὴ παρίδῃς. Σ. μὴ ἀφῇς. Ε΄. μὴ ἀνῇς. Ἀ. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18]

PSALM. CXXXVIII (Hebr. cxxxix).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר. *Praecentori Davidi canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις πρόσκειται· Ζαχαρίου εἰς τὴν διασποράν. Τοῦτο οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὗρον ἑρμηνευταῖς.[1] Σ. ἐπινίκιος τοῦ Δαυὶδ *canticum*.[2]

2. לְרֵעִי. *Cogitationem meam.* Ο΄. τοὺς διαλογισμούς μου. Σ. τὴν γνώμην (s. βουλήν) μου.[3]

3. אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ. *Semitam meam et cubationem meam eventilasti* (explorasti). Ο΄. τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου ἐξιχνίασας. Σ. τὴν πορείαν μου καὶ τὴν κοίμησίν μου ἐξιχνίασας.[4] Aliter: Σ. τὴν ὁδόν μου ...[5] Θ. τὴν τρίβον μου καὶ τὴν ὁδόν μου ἐξιχνίασας.[6]

דְּרָכַי. *Vias meas.* Ο΄. Ἀ. Σ. Ε΄. S΄. ὁδούς μου. Θ. τρίβους μου.[7]

4. מִלָּה. *Verbum.* Ο΄. λόγος ἄδικος. Alia exempl. δόλος.[8] Ἀ. λαλιά. Σ. ἑτερολογία. Θ. δόλος. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[9] S΄. δόλος.[10]

5. אָחוֹר וָקֶדֶם. *A tergo et ante.* Ο΄. τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. Ἀ. Σ. τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν.[11]

צַרְתָּנִי. *Obsides me.* Ο΄. ἔπλασάς με. Σ. ἐτύπωσάς (s. ἐξετύπωσάς) με.[12]

6. פְּלִאיָה דַעַת מִמֶּנִּי. *Mirabilis* est *scientia prae me.* Ο΄. ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου ἐξ ἐμοῦ. Σ. ὑπερβάλλει με ἡ γνῶσίς σου.[13] Ἕτερος· τὸ γνῶναί σε ἐμεγαλύνθη ὑπὲρ ἐμοῦ.[14]

נִשְׂגְּבָה. *Sublimis est.* Ο΄. ἐκραταιώθη. Ἀ. ὑπερεπήρθη.[15]

לֹא־אוּכַל לָהּ. *Non praevaleo ei.* Ο΄. οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν. Ἀ. οὐ δυνήσομαι αὐτήν. Σ. πρὸς ἣν οὐ δύνωμαι. Θ. Ε΄. S΄... πρὸς αὐτήν.[16]

8. אַצִּיעָה. Si *stravero.* Ο΄. ἐὰν καταβῶ. Ἀ. Σ. Ἑβρ. Ε΄. ἐὰν στρώσω.[17]

9. אֶשָּׂא כַנְפֵי־שָׁחַר. Si *sumpsero pennas aurorae.* Ο΄. ἐὰν ἀναλάβω τὰς πτέρυγάς μου κατ᾽ ὀρθόν (alia exempl. κατ᾽ ὄρθρον[18]). Ἀ. ἐὰν λάβω πτέρυγας ὀρθρινάς.[19]

אֶשְׁכְּנָה. *Habitavero.* Ο΄. καὶ κατασκηνώσω.

τῶν ἐχθρῶν μου ἐκτενεῖς; et mox: Ἄλλος· καὶ σώσει με ἡ δ. σου. Cod. 268: Ἄλλος· ἐκτενεῖς. [17] Syro-hex. [illegible] Nobil. Symmacho continuat: κύριος ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἐπιτελέσει. Ἄλλος· συντελέσει. Cf. ad Psal. lvi. 3. [18] Vat.

PSALM. CXXXVIII. [1] Theodoret. Haec, Ζαχαρίου ἐν τῇ διασπορᾷ (sic), habentur in Cod. Alex., aliis, invito Syro-hex. [2] Syro-hex. [illegible] [3] Idem: [illegible] [4] Idem: [illegible] (Ad πορείαν cf. Sym. ad Psal. xxiv. 4. Syriacum [illegible] pro Graeco ἐκοιμήθη satis notum est; sed nomen [illegible] exemplis caret.) [5] Nobil. Vat. affert: Σ. καὶ τὴν ὁδόν μου. Ad Theodotionis lectionem pertinere videtur. [6] Theodoret. [7] Nobil. Syro-hex. in textu habet τρίβους. [8] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., cum libris plurimis. [9] Nobil., Vat. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἑτερολογία. Syro-hex. [illegible] [10] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 82: "*Quia non est sermo in lingua mea.* Pro quo in Graeco legisse vos dicitis, *Quia non est dolus in lingua mea;* quod solum Sexta editio interpretata est. Ceterum et apud LXX, et apud omnes interpretes, et ipsum Hebraicum, vel λαλιὰν, vel λόγον, id est, *eloquium*, et *verbum*, scriptum habet." Quo auctore Montef. Theodotioni λόγος, non δόλος, vindicavit. [11] Syro-hex. [illegible] [12] Idem: [illegible] [13] Nobil., Reg. unus. Chrysost. affert: Ἄλλος· ὑπερβάλλει με. Syro-hex.: Σ. ὑπερβάλλει με ἡ γνῶσις ([illegible]). Pseudo-Hieron. in Breviario: Sym. *praetergreditur me scientia tua.* [14] Euthym. [15] Sic ἕτερος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae. Cf. ad Psal. ix. 10. cvi. 41. [16] Nobil. [17] Syro-hex. [illegible] [18] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. [illegible] [19] Syro-hex. [illegible]

Ἀ. σκηνώσω. Σ. καταμείνω. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[20]

10. גַּם־שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ. *Etiam ibi manus tua ducit me, et prehendit me dextera tua.* Ο΄. καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου. Σ. ἔτι ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.[21]

11. וָאֹמַר אַךְ־חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי. *Quod* si *dixero: Certe tenebrae conterent* (s. *obscurabunt*) *me.* Ο΄. καὶ εἶπα· ἄρα σκότος καταπατήσει με. Σ. ἐὰν δὲ εἴπω· ἴσως σκότος ἐπισκεπάσει με.[22] Ἄλλος· σκότος καλύψει με.[23]

וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי. *Etiam nox* est *lux circa me.* Ο΄. καὶ νὺξ φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου. Ἀ. καὶ νὺξ φῶς περὶ ἐμέ.[24] Σ. ἀλλὰ καὶ νὺξ φωτεινὴ περὶ ἐμέ.[25]

12. גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר. *Etiam tenebrae non obscurae sunt a te, sed nox sicut dies lucet.* Ο΄. ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται. Σ. οὔτε σκότος σκοτεινὸν ἔσται ὑπὲρ σὲ, ἀλλὰ καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φανεῖ.[26] Ἕτερος· παρὰ σοί.[27]

12. כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה. *Tenebrae et lux similes sunt.* Ο΄. ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς. Σ. ὅμοιον τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς αὐτῆς.[28]

13. תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי. *Texuisti me in utero matris meae.* Ο΄. ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρός μου. Ἀ. ἐδιάσω με ἐν γαστρὶ μητρός μου.[29] Σ. ἀπήρτισάς με ἐν γαστρὶ μητρός μου.[30] Ε΄. ἐχώνευσάς με ἐκ γαστρὸς μητρός μου.[31]

14. נִפְלָאִים. *Mirabilia.* Ο΄. θαυμάσια. Σ. παράδοξα. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[32]

15. לֹא־נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר־עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ. *Non absconditum fuit corpus meum a te, quando factus sum in occulto,* et *variegatus sum in inferioribus terrae.* Ο΄. οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ, ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτω τῆς γῆς. Ἀ. οὐκ ἐπεκαλύφθη ὀστᾶ μου ἀπὸ σοῦ, οἷς ἐποιήθην ἐν ἀποκρύφῳ, ἐποικίλθην ὡς ἐν κατωτάτῳ τῆς γῆς.[33] Σ. οὐκ ἔλαθέ σε ἡ κραταίωσίς μου, ἣν ἐποιήθην ἐν τῷ κρυπτῷ, ἐποικίλθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.[34] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[35] Ἄλλος· οὐκ

---

[20] Nobil., qui καταμενῶ habet. Chrysost.: Ἄλλος· καταμείνω.
[21] Duo Regii. Chrysost.: Ἄλλος· ἔτι ἐκεῖ.
[22] Nobil., Theodoret. (qui περισκεπάσει in textu habet), et sine nom. Chrysost. Particulam δὲ e Syro-hex. assumpsimus, qui affert: ܣ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܟܒܪ ܚܫܘܟܐ ܢܛܠܠܢܝ. Prorsus aliter Cod. 268: Σ. ἐὰν εἴπω· σκότος εἰκότως ἐπισκιάσει με. (In textu LXXvirali Syro-hex. habet σκότος καταπατήσω (ܐܕܘܫ), altera lectione ܢܕܘܫܢܝ in marginem ablegata.)
[23] Chrysost.
[24] Nobil.
[25] Theodoret., Nobil. Chrysost. affert: Ἕτερος· νὺξ φωτεινὴ περὶ ἐμέ. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܠܐ ܘܠܠܝܐ ܢܗܝܪ ܗܘ ܚܕܪܝ. Denique Pseudo-Hieron. in Breviario: Sym. *et nox lux circum me sedet.* (Dele *sedet*, natum e proximis, *Sed et sequentes* etc.)
[26] Theodoret., Nobil., quorum hic σκότος per incuriam omittit; ille autem in textu φανεῖται, ut edidit Montef., legit. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἀλλὰ καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φανεῖ. Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܠܐ ܚܫܘܟܐ ܚܫܘܟܐ ܢܗܘܐ ܥܠܝܟ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܠܝܐ ܐܝܟ ܐܝܡܡܐ ܢܢܗܪ (φανεῖ).
[27] Chrysost.
[28] Sic ἕτερος apud Chrysost., a Montefalconio praetermissus. Syro-hex. Symmacho continuat: ܕܐܝܟ ܗܘ ܚܫܘܟܐ ܘܢܘܗܪܐ, omisso αὐτῆς.
[29] Syro-hex. ܐ. ܚܫܠܬܢܝ ܒܟܪܣܐ ܕܐܡܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Psal. ii. 6. Hieron.: *orsusque es me* etc.
[30] Syro-hex. ܣ. ܡܫܟܠܬܢܝ ܒܟܪܣܐ ܕܐܡܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Psal. cxviii. 73.
[31] Pseudo-Hieron. in Breviario: "Quinta editio ita transtulit: *conflasti me de ventre matris meae.*" Syro-hex. affert: Ε΄. ἐχώνευσάς με (ܢܬܟܬܢܝ).
[32] Nobil.
[33] Theodoret. Pro ὡς ἐν κατωτάτῳ Montef. edidit ἐν τοῖς κατωτάτοις, notans: "Ita MSS. et Drusius, qui Graeca Symmacho, eorundemque versionem Latinam Aquilae tribuit, lapsu, ut videtur, graphico." Scilicet Drusius affert: "Sym. ἐποικίλθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς. Aq. *effictus fui sicut in infima parte terrae.*" Ubi Latina versio est Theodoreti, cujus Graeca tunc temporis non ferebantur. Nec tamen dissimulandum est, lectionem ἐν τοῖς κατωτάτοις Aquilam, alteram vero Symmachum magis sapere. Chrysost. affert: Ἕτερος· οὐκ ἐπεκαλύφθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ σοῦ, οἷς ἐποιήθην ἐν ἀποκρύφῳ.
[34] Nobil. Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. οὐκ ἔλαθέ σε ἡ κραταίωσίς μου, ἣν ἐποιήθην (ܠܐ ܛܥܝܬ ܚܝܠܬܢܘܬܝ ܠܟ ܗܘ ܕܗܘܝܬ ܒܡܛܫܝܬܐ); item: Ἀ. Σ. ἐποικίλθην ἐν τοῖς κ. τῆς γῆς (ܐܬܨܒܬ ܒܬܚܬܝܬܗ ܕܐܪܥܐ).
[35] Nobil.

ἔλαθέ σε ἡ δύναμίς μου, ἢ τὰ ὀστᾶ μου, ἀπὸ σοῦ, ὅτι καὶ ἐποιήθην ἐν κρυφῇ, ἐξεικονίσθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.[36]

16. גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ. *Massam informem meam viderunt oculi tui.* Ο΄. ἀκατέργαστόν μου (alia exempl. τὸ ἀκατέργαστόν σου[37]) εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου (μου). Ἀ. ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου.[38] Σ. ἀμόρφωτόν με προεῖδον οἱ ὀφθαλμοί σου.[39]

וְעַל־סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ. *Et in libro tuo omnes* (dies mei) *scripti sunt.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται. Ἀ. καὶ ἐπὶ βιβλίον σου πᾶσι γεγραμμένοις.[40] Σ. σὺν τοῖς ἐν τῇ βίβλῳ σου πᾶσι γεγραμμένοις.[41]

יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם. *Dies* qui *praefiniti sunt, quum nondum unus eorum* (exstitisset). Ο΄. ἡμέρας πλασθήσονται, καὶ οὐθεὶς ἐν αὐτοῖς. Ἀ. ἡμέραι κτίζονται, καὶ οὐ μία ἐν αὐταῖς.[42] Σ. ἡμέρας πλασσομένοις οὐκ ἐνδεούσης οὐδεμιᾶς.[43] Θ. ἡμέρας πλασθήσονται, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς.[44]

17. וְלִי מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ. *Mihi autem quam pretiosae sunt cogitationes tuae!* Ο΄. ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου. Ἄλλος· τίμιοι ἐγένοντο οἱ ἑταῖροί σου.[45] Ἄλλος· καὶ ἐμοὶ τί ἐτιμήθησαν . . .[46]

מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם. *Quam numerosa est summa earum!* Ο΄. λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ (Ἀ. Ε΄. οἱ πένητες[47]) αὐτῶν. Ἀ. . . αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν ἐκραταιώθησαν.[48] Σ. τί παμπληθεῖς αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν.[49] Θ. ἐκραταιώθησαν οἱ πένητες αὐτῶν.[50]

18. הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ. *Expergiscor, et adhuc ego tecum.* Ο΄. ἐξηγέρθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ. Σ. ἐξυπνώσω, καὶ εἰς ἀεὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ.[51] Ἄλλος· ἐξυπνώσω (s. ἐξυπνίσω), καὶ εἰς ἀεὶ ἔσομαι παρὰ σοί.[52]

19. אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע. *Si occideris, Deus, impios.* Ο΄. ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλούς, ὁ θεός. Ἀ. ἐὰν κτείνῃς, θεὸς (fort. θεέ), ἀσεβῆ. Σ. ἐὰν κτείνῃς, ὁ θεὸς, παραβάτην (s. παραβάτας).[53]

---

[36] Chrysost. juxta ed. Bened. Apud Sav. ἢ abest. Ex his, ἐξεικονίσθην κ.τ.ἑ., quae penitus neglexit Montef., conjecerimus Quintae editionis integram lectionem esse. Nam Syrus noster diserte testatur: Ε΄. ἐξεικονίσθην (ܐܬܕܡܝܬ). Cf. Exod. xxi. 22 in LXX. Hieronymi versio est: *Non sunt operta ossa mea a te, quibus factus sum in abscondito, imaginatus sum in novissimis terrae.* [37] Sic Codd. Vat., Alex., Euseb. in Praep. Evan. p. 774, et Vet. Lat. [38] Nobil., Reg. unus. [39] Theodoret. Nobil. affert: Σ. ἀμόρφωτόν μου εἶδον κ.τ.ἑ. Chrysost.: Ἕτερος· ἀμόρφωτόν με εἶδον (sed mox προεῖδον) κ.τ.ἑ. Cum Theodoreto facit Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܠܝ ܕܡܘܬܐ. ܩܕܡ ܚܙܝܢܝ ܥܝܢ̈ܝܟ ✠. [40] "Reg. unus." Lectio suspecta. [41] Theodoret., Nobil., Chrysost. Syro-hex. affert: Σ. πάντες οἱ ἐν τῇ βίβλῳ σου γεγραμμένοι (ܟܠܗܘܢ ܕܒܟܬܒܟ ܟܬܝܒܝܢ). Montef. ex Regio, ut videtur, πᾶσιν ἐγγεγραμμένοις edidit. [42] Syro-hex. ܐ. ܝܘ̈ܡܬܐ ܡܬܒܪܝܢ ܘܠܐ ܚܕ ܒܗܘܢ ✠. Nobil. affert: Ἀ. καὶ οὐ μία ἐν αὐταῖς (non αὐτοῖς, ut Drus. et Montef.). Hieron.: *Dies formati sunt, et non est una in eis.* [43] Theodoret., Chrysost. Montef. ex Nobilio πλασθησομένοις edidit. Idem post ἐνδεούσης, αὐτοῖς inseruit, fortasse ex MSS.; ita enim in marg. Savilius. Pseudo-Hieron. in Breviario affert: Sym. *dies quibus formati sunt, ne una quidem ex eis deest.* Tandem Syro-hex. ܣ. ܒܝܘ̈ܡܬܐ. ܡܬܓܒܠܝܢ ܟܕ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܘܠܐ ܚܕ ✠. Ergo ἡμέρας pro μεθ' ἡμέρας sumpsit Syrus interpres, post πλασσομένοις interpungens. Integram Symmachi lectionem sic enarrat Chrysost.: Ἀμόρφωτόν με εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, τουτέστι, μηδέπω λαβόντα τύπον, ἔτι πλαττόμενον, ἔτι ὑφαινόμενον· καὶ οὕτω με εἶδον σαφῶς, ὡς ἐκεῖνον τὸν μεμορφωμένον, ὡς ἐκεῖνον τὸν τετυπωμένον, ὡς ἐκεῖνον τὸν πεπληρωμένον, καὶ οὐδεμιᾶς ἡμέρας ἔτι δεόμενον πρὸς τὴν ἀπάρτισιν. [44] Nobil. [45] Chrysost. [46] Nobil. *Catena PP. GG.*, T. III, p. 697 supplet οἱ ἑταῖροί σου. Pro hac lectione Montef. affert: Ἄλλος· καὶ ἐμοὶ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου; fortasse ex MSS. [47] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܡܣ̈ܟܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ✠. [48] Montef. ex Regio uno, ut videtur. Lectio valde suspecta. [49] Sic ἄλλος apud Chrysost. Minus probabiliter Montef.: Σ. παμπληθεῖς μοι ἦσαν αἱ κ. αὐτῶν. Syro-hex. affert: Σ. αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν (ܪ̈ܫܐ ܕܝܠܗܘܢ). [50] Theodoret. [51] Nobil., Vat. [52] Chrysost. Haec lectio non diversa esse videtur a praecedenti, in qua παρὰ σοὶ pro μετὰ σοῦ rescribendum. Theodoret. affert: Σ. ἐξυπνίσω, καὶ ἀεὶ ἔσομαι παρὰ σοί. [53] "Sic Reg. unus."—*Montef.* Chrysost. affert: Ἕτερος· παραβάτην.

19. וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי. *Et viri sanguinum, recedite a me.* Ο΄. ἄνδρες αἱμάτων, ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ. Σ. ἄνδρες μιαιφόνοι, ἀπονεύσατε ἀπ' ἐμοῦ.[54]

20. אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לִמְזִמָּה נָשֻׂא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ. *Qui dicunt te* (nomen tuum) *ad scelus; efferunt* (nomen tuum) *ad mendacium hostes tui.* Ο΄. ὅτι ἐρεῖς (s. ἔρεις) εἰς διαλογισμὸν (alia exempl. ὅτι ἐρισταί ἐστε εἰς διαλογισμοὺς[55]), λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου. Ἀ. ὅτι ἀντιλέξουσί σοι εἰς ἀπέννοιαν, ἦραν εἰς εἰκῆ ἀντίζηλοί σου.[56] Σ. οἵτινες ἀντελάλησάν σοι διαλογισμῷ, ἐπήρθησαν ματαίως οἱ ἐναντίοι σου.[57] Θ. ὅτι ἐρίσουσί σοι εἰς διαλογισμόν . . .[58] Ε΄. ὅτι παρεπίκρανάν σε ἐν κακοβουλίᾳ . . .[59]

21. אֶתְקוֹטָט. *Fastidio afficior.* Ο΄. ἐξετηκόμην. Ἀ. ἐλυπούμην. Σ. *vexabar.*[60]

23. שַׂרְעַפָּי. *Cogitationes meas.* Ο΄. τὰς τρίβους μου. Σ. τὰς ὁρμάς (s. τὰ ὁρμήματά) μου.[61]

Psalm. CXXXIX (Hebr. cxl).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1]

3. כָּל־יוֹם. *Omni die.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.[2]

4. חֲמַת עַכְשׁוּב. *Venenum aspidis.* Ο΄. ἰὸς ἀσπίδων. Ἀ. ἰὸς βασιλίσκου.[3]

8. עֹז. *Robur.* Ο΄. δύναμις. Ἄλλος· κράτος.[4]

בְּיוֹם נָשֶׁק. *In die telorum* (pugnae). Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. Σ. (*in die*) *aggressionis.*[5]

9. אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוַיֵּי רָשָׁע. *Ne concedas, Jova, desideria impiorum.* Ο΄. μὴ παραδῷς με, κύριε, ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ. Ἀ. . . ἐπιποθήματα ἀσεβοῦς.[6] Σ. μὴ δῷς, κύριε, τὰς ἐπιθυμίας τοῦ παρανόμου.[7]

זְמָמוֹ אַל־תָּפֵק יָרוּמוּ. *Propositum ejus ne evenire facias,* (ne) *efferentur.* Ο΄. διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μήποτε ὑψωθῶσιν. Σ. ἐβουλεύσαντο, μὴ ἀποβαίνῃς, ἵνα μὴ ἐπαρθῶσι.[8] Ἄλλος· μὴ ἀποβαίη, μήποτε ὑψωθῶσι.[9]

10. רֹאשׁ מְסִבָּי עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסּוּמוֹ. (Quod attinet ad) *agmen circumdantium me, calamitas labiorum suorum operiat eos.* Ο΄. ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων

---

[54] Nobil. [55] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., cum libris plurimis. Syro-hex. ܡܛܠ ܕܚܪ̈ܝܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܡܚܫ̈ܒܬܐ. [56] Nobil., Vat., Reg. unus. Alter Reg. pro ἦραν εἰς εἰκῆ Aquilae tribuit ἐπήρθησαν ματαίως, quod ad Symmachi lectionem pertinet. (Vox ἀπέννοια (q. d. ἀπ-έννοια, מְ-זִמָּה, a מִן et זִמָּה, ἔννοια, Aq. ad Prov. xxi. 27), nullo modo sollicitanda est. Immo fortasse restituenda haec vox eidem interpreti ad Psal. xx. 12, ubi pro מְזִמָּה Syrus noster *superbiam* (ܡܬܡܪܡܪܢܘܬܐ) Aquilae tribuit, fortean pro Graeco ἀπόνοιαν, quod in locum rarioris ἀπέννοιαν irrepserat.) [57] Nobil., Vat. Pro οἱ ἐναντίοι σου alter Reg. οἱ ἐχθροί σου habet, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܗܢܘܢ ܕܡܠܠܘ ܠܘܩܒܠܟ ܒܡܚܫ̈ܒܬܐ. ܐܬܪ̈ܥܝܘ ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܢܘܢ ܕܠܘܩܒܠܟ. Chrysost.: Ἄλλος· οἵτινες ἀντελάλησάν σοι διαλογισμόν (sic). [58] Nobil. Paulo aliter Vat., teste Adlero, et Agellius: Θ. ὅτι ἐρίσει εἰς διαλογισμὸν, λήψεται καὶ τὰ ἑξῆς ὁμοίως τοῖς Ο΄. [59] Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Alter Regius hanc versionem Symmacho tribuit, ex confusione siglorum Є et C. Euthym.: Ὅτι ἐρισταί ἐστε εἰς διαλογισμούς· ὅτι μάχιμοί ἐστε καὶ φιλόνεικοι ἐν διαλογισμοῖς, ἐν κακοβουλίαις, ὡς ἕτερος ἐξέδωκε. [60] Syro-hex. ܐ. ܡܬܐܟܠ ܗܘܝܬ. ܣ. ܡܬܥܩܬ ܗܘܝܬ. Cf. ad Psal. cxviii. 158. [61] Idem: ܣ. ܡ̈ܘܙܠܐ ܕܝܠܝ.

Psalm. CXXXIX. [1] Syro-hex. [2] Theodoret. [3] Syro-hex. ܐ. ܚܡܬܐ ܕܒܣܝܠܝܣܩܐ. [4] Chrysost. [5] Syro-hex. ܣ. ܕܣܘܚܦܐ. Cf. Hex. nostra ad Thren. v. 10. (Verbum ܣܚܦ commutatur cum Graecis ἐπέρχεσθαι, ἐφοδεύειν, ἐπιβαίνειν, ἐπιχειρεῖν etc. Nomen ܣܘܚܦܐ ponitur pro ἐπιχείρησις in marg. Philox. ad Act. xii. 2.) [6] Nobil. Montef. affert: Ἀ. μὴ δὸς (sic), κύριε, τὰ ἐπιπ. ἀσεβοῦς, ex Regiis duobus, ut ait. [7] Theodoret., qui addit: ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Θ. καὶ ὁ Ἀκύλας. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܬܠ ܡܪܝܐ ܪ̈ܓܝܓܬܗ ܕܥܒܪ ܢܡܘܣܐ. [8] Reg. unus. Vid. not. seq. [9] Sic Nobil. ex Chrysostomo, ubi hodie in libris impressis legitur aut ἀποβαίην, aut ἀποβαίης. Montef. vero in Hexaplis tam apud Symmachum, quam apud incertum interpretem μὴ ἀποβαίνῃς edidit. Nobis quidem μὴ ἀποβαίνῃς vix Graecum esse videtur; et apud utrumque interpretem μὴ ἀποβαίη (nempe τὸ βούλευμα αὐτῶν) legendum.

αὐτῶν καλύψει αὐτούς. Ἀ. κεφαλὴν καταστρεφόντων με ...[10] Σ. ὁ πικρασμὸς τῶν κυκλούντων με, ὁ μόχθος τῶν χειλέων αὐτῶν πωμασάτω αὐτούς.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

11. יַפִּלֵם בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל־יָקוּמוּ. *Ruere ipsos faciat in gurgites aquarum, ut non resurgant.* Ο΄. καὶ καταβαλεῖς αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, οὐ μὴ ὑποστῶσιν. Ἀ. πτωματίσει αὐτοὺς ἐν πτώματι, οὐ μὴ ἀναστῶσιν.[13] Σ. καταβληθήτωσαν εἰς βοθύνους, ὧν μήποτε ἀναστῶσιν.[14] Θ. Ε΄. Ϛ΄. καταβαλεῖς αὐτούς ...[15] Ἄλλος· πεσοῦνται εἰς βοθύνους, μήποτε ἀναστῶσιν.[16] Ἄλλος· .. ἐσπευσμένως, καὶ οὐ μὴ ἀνασταῖεν.[17]

12. בַּל־יִכּוֹן. *Non permanebit.* Ο΄. οὐ κατευθυνθήσεται. Ἄλλος· οὐχ ἑδρασθήσεται.[18]

אִישׁ־חָמָס רָע יְצוּדֶנּוּ. *Virum violentum malum persequetur eum.* Ο΄. ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει. [Σ. παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύσουσιν.][19]

לְמַדְחֵפֹת. *Usque ad ruinam.* Ο΄. εἰς καταφθοράν. Σ. εἰς ἀπωσμούς.[20]

13. יָדַעְתִּי. *Scio.* Ο΄. ἔγνων. Ἄλλος· οἶδα.[21]

עָנִי. *Afflicti.* Ο΄. τοῦ πτωχοῦ. Alia exempl. τῶν πτωχῶν.[22]

14. יֵשְׁבוּ. *Habitabunt.* Ο΄. κατοικήσουσιν. Ἀ. [καὶ] καθεδοῦνται. Σ. καὶ διαμενοῦσιν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[23]

14. אֶת־פָּנֶיךָ. *In conspectu tuo.* Ο΄. σὺν τῷ προσώπῳ σου. Σ. παρὰ τῷ προσώπῳ σου.[24]

Psalm. CXL (Hebr. cxli).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1]

2. תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ. *Disponatur precatio mea* (sicut) *suffimentum coram te.* Ο΄. κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου. Ἄλλος· ταχθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἔμπροσθέν σου. Ἄλλος· ἑτοιμασθήτω.[2]

מִנְחַת־עָרֶב. *Sacrificium vespertinum.* Ο΄. θυσία ἑσπερινή. (Ἀ.) δῶρον ἑσπέρας. Σ. προσφορὰ ἑσπερινή.[3]

3. נִצְּרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי. *Custodi valvam labiorum meorum.* Ο΄. καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου. Ο΄. Ἀ. Θ. ... ἐπὶ τὰ χείλη μου.[4] Σ. καὶ φραγμὸν (s. περίβολον) ταπεινώσεως ἐπὶ τοῖς χείλεσί μου.[5]

4. אַל־תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת בְּרֶשַׁע. *Ne flectas cor meum ad rem malam, ad perpetrandum facinora in impietate.* Ο΄. μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Σ. μὴ παρατρέψῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρούς, ἐννοεῖν ἐννοίας παρανόμους.[6]

---

[10] Nobil., Vat. [11] Theodoret. Sic ἄλλος apud Chrysost. Mendose Nobil.: Σ. ὁ πειρασμὸς (sic Vat.) ... ἀλωσάτωσαν αὐτούς. [12] Nobil., Vat. [13] Agellius. Nobil. vero: Ἀ. πτωματίσῃς αὐτούς. Reliqua Syro nostro debentur, qui affert: ܐ. ܡܦܠ ܒܡܦܘܠܬܐ ܠܐ ܢܩܘܡܘܢ ◆. [14] Nobil. [15] Idem. [16] Chrysost. Nobil. πεσούντων pro πεσοῦνται exscripsit. Lectionem Chrysostomi non admisit Montef., sed ejus loco habet: Θ. καταβαλεῖς αὐτοὺς εἰς βοθύνους οὐ μήποτε ἀναστῶσιν. [17] Chrysost. [18] Idem. [19] Sic Montef. post Nobilium, qui S. pro Ἄλλος per errorem praemisisse videtur. Sed ne incerti quidem interpretis est lectio, ut vel ex Chrysostomi verbis patebit; qui post allatam Psalmi sententiam, ἄνδρα ἄδικον κ.τ.ἑ., pergit: Οὕτω καὶ ἄλλος σοφὸς λέγει· παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσιν. Locus est Prov. v. 22, quod omnes editores fugit. [20] Syro-hex. ܣ. ܠܡܣܩܘܡܐ ◆. [21] Chrysost. [22] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret. et codd. Syro-hex. in marg. ܕܡܣ̈ܟܢܐ ◆. [23] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Σ. καὶ διαμενοῦσιν (ܘܡܟܬܪܝܢ). [24] Nobil., Origen. (Opp. T. II, p. 838), et sine nom. Chrysost. Aliter Syro-hex.: Σ. καὶ διαμενοῦσιν εὐθεῖς πρὸ προσώπου σου (ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ).

Psalm. CXL. [1] Syro-hex. Idem in textu affert: πρόσχες τῇ φωνῇ ÷ τῆς δεήσεώς μου ↙. [2] Chrysost. Prior interpretatio Symmachi esse videtur. [3] Chrysost.: Ἄλλος· δ. ἑσπέρας. Ἕτερος· πρ. ἑσπερινή. Prior est Aquilae, ut videtur; altera Symmachi, teste Syro-hex., qui affert: ܣ. ܩܘܪܒܢܐ ܕܪܡܫܐ ◆. [4] Nobil. [5] Syro-hex. ܣ. ܘܣܝܓܐ ܕܡܘܟܟܐ ◆. Nobil. affert: Σ. ἐπὶ τοῖς χείλεσί μου. [6] Reg. unus, et sine nom. Chrysost. Theodoret. affert: Σ. ἐννοίας παρανόμους. Euseb. apud Mai.

4. אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן. *Cum hominibus operantibus iniquitatem.* Ο΄. σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν. Σ. σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις ἀδικίαν.[7]

וּבַל־אֶלְחַם בְּמַנְעַמֵּיהֶם. *Et ne* (sinas ut) *comedam cupedias eorum.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ συνδοιάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν. Σ. μηδὲ συμφάγοιμι τὰ ἡδέα αὐτῶν.[8] Ἄλλος· μὴ συναλισθῶ ἐν ταῖς τερπνότησιν αὐτῶν.[9]

5. יֶהֶלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי. *Percutiat me justus, beneficium* erit, *et castiget me.* Ο΄. παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει, καὶ ἐλέγξει με. Ἀ. κατελασάτω με δίκαιος ἐλέους, καὶ ἐλεγξάτω.[10] Σ. *erigat me.*[11]

כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם. *Quoniam adhuc et precatio mea* erit *adversus mala eorum.* Ο΄. ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν. Ἀ. ὅτι ἔτι καὶ προσευχή μου ἐν κακίαις αὐτῶν.[12] Σ. ἔτι γὰρ καὶ ἡ προσευχή μου ἐντὸς τῶν κακιῶν αὐτῶν.[13] Θ. . . ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν.[14] Ἄλλος· ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς πονηρίαις αὐτῶν.[15]

6. נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שֹׁפְטֵיהֶם. *Dejecti sunt per latera petrae judices eorum.* Ο΄. κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κραταιοὶ (alia exempl. κριταὶ[16]) αὐτῶν. Ἀ. ὑπεσπάσθησαν ἐν χειρὶ πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.[17] Σ. ἐκτιλήσονται ἐν χερσὶ πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.[18]

וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי נָעֵמוּ. *Et audient verba mea, quod jucunda sint.* Ο΄. ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου ὅτι ἡδύνθησαν. Ἀ. . . ὅτι εὐπρεπίσθησαν.[19] Σ. ἀκούσονται ῥήσεις μου ἥδιστας.[20] Ἄλλος· ὅτι ἐδορυφορήθησαν. Ἄλλος· ὅτι εὐπροσωπίσθησαν.[21] Θ. ὅτι ἡδυνάσθησαν.[22]

7. כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל. *Sicut sulcans et findens in terra, dispersa sunt ossa nostra in ore sepulcri.* Ο΄. ὡσεὶ πάχος γῆς διερράγη ἐπὶ τῆς γῆς, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν παρὰ τὸν ᾅδην. Ἀ. ὁμοίως ἀποκλῶντι καὶ διασχίζοντι ἐν τῇ γῇ, ἐσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν εἰς στόμα ᾅδου.[23] Σ. ὥσπερ γεωργὸς ὅταν ῥήσσῃ τὴν γῆν, οὕτως ἐσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν εἰς στόμα ᾅδου.[24] Ε΄. ὡς καλ-

---

P.N.B., T. IV, p. 88: Σ. ἐννοεῖν ἐννοίας παρανόμους. Syro-hex. ⁎ (παρανόμου) ܣ. ܠܡܬܪܥܝܘ ܬܪܥܝܬܐ ܕܥܒܪ ܢܡܘܣܐ.
[7] Euseb. ibid. [8] Euseb. ibid., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. ⁎ ܣ. ܘܠܐ ܐܟܘܠ ܥܡܗܘܢ ܚܓܝܓܬܗܘܢ. Nobil. affert: Σ. μὴ συμφάγοιμι κ.τ.ἑ. Vat.: Σ. συμφάγοιμι κ.τ.ἑ. [9] Nobil. ex Chrysostomo. In editis Chrysostomi hodie legitur μὴ συναυλισθῶ, probante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 258, ubi ad *Catenam PP. GG.*, T. III, p. 730 provocat. [10] Ἄλλος· κατελασάτω κ.τ.ἑ. "Sic unus Reg. optime, secundum Hebraicam vocem. Drusius vero [ex Chrysost.], κατελεησάτω κ.τ.ἑ."—*Montef.* Syro-hex. affert: ⁎ ܐ. ܢܪܕܝܢܝ. Ergo in suo invenit κατελασάτω, quod cum sensu *abigendi* (ut ܐܪܕܐ, ἀπελάσω, Ezech. xxxiv. 12 in marg. Syro-hex.) non *contundendi*, cepisse videtur. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxviii. 1. [11] Syro-hex. ⁎ ܣ. ܢܩܝܡܢܝ. Nescio an de Hebraeo יַחֲלִימֵנִי, *convalescere faciat me*, ἀναστησάτω με, interpres cogitaverit. [12] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐν κακίαις αὐτῶν (ܒܒܝܫܘܬܗܘܢ). [13] Nobil., Vat., Euseb. apud Mai. l. c., et sine nom. Chrysost. Theodoret.: Σ. ἔτι δὲ καὶ κ.τ.ἑ., consentiente Didymo Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 306, qui κακῶν pro κακιῶν habet. [14] Nobil., Vat. [15] Chrysost. [16] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., et codd. [17] Reg. unus. Nobil. affert: Ἄλλος· ὑπεσπάσθησαν. Cf. Hex. ad Deut. xv. 1. [18] Vat., Euseb., Didym. Alex., et sine nom. Chrysost. Montef. post Nobil. ἐν χειρὶ edidit, repugnante Syro-hex., qui affert: ܣ. ܢܬܬܠܫܘܢ ܒܐܝܕܝܐ ܕܟܐܦܐ ܕܝܢܝܗܘܢ. [19] Nobil. affert: Ἀ. ὅτι εὐτρεπίσθησαν. Drusii conjecturam εὐπρεπίσθησαν, a Montef. praetermissam, haud cunctanter recepimus, coll. Hex. ad Prov. ii. 10. Hieron.: *quoniam decora sunt.* [20] Nobil., Euseb., Didym. Alex., Euthym. Syro-hex. Symmacho continuat: ⁎ ܟܕ ܫܡܥܝܢ ܡܠܝ ܒܣܝܡܬܐ, h.e. ἀκούσαντες ῥήσεις μου ἡδίστας. [21] Chrysost. Nobil. *in alio libro* invenit: Σ. ὅτι εὐπροσώπησαν. Schol. ὅτι ἐδορυφορήθησαν. [22] Nobil. affert: "Schol. Οἱ Ο΄. Θ. ἡδυνάσθησαν. Nonnulli libri habent, ἡδυνήθησαν [sic a prima m. Cod. Vat.], et editiones Latinae [Psalt. Gall. et Rom.], *potuerunt.* Vetus quidem Psalterium et S. Augustinus, *praevaluerunt.*" [23] Sic Nobil., nisi quod cum Chrysost. εἰς τὸν ᾅδην habet. Montef. ex Regio uno εἰς στόμα ᾅδου correxit. Duo Regii et Chrysost.: ὁμοίως εἰ ἀποκλῶντι κ.τ.ἑ. [24] Nobil., et sine nom. Chrysost., quos accurate expressit Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܐܟܪܐ ܐܡܬܝ ܕܕܪܐ ܠܐܪܥܐ. ܗܟܢܐ ܐܬܒܕܪܘ ܓܪܡܝܢ ܠܦܘܡܐ ܕܫܝܘܠ⁎. Reg. unus habet εἰς ᾅδου; Euseb. et Didym. Alex.: ὡς ἐσκ. ἡμῶν τὰ ὀ. παρὰ τὸν ᾅδην.

λιεργῶν καὶ σκάπτων ἐν τῇ γῇ, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν παρὰ τὸν ᾅδην.[25]

8. אַל־תְּעַר. *Ne effundas.* Ο΄. *μὴ ἀντανέλῃς.* Ἀ. *μὴ ἐκκενώσῃς.* Σ. Θ. *μὴ ἀποκενώσῃς.*[26]

10. יִפְּלוּ בְמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים. *Cadant in retia ejus impii.* Ο΄. *πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ ἁμαρτωλοί.* Σ. *ἐμπέσοιεν εἰς τὰ δίκτυα ἑαυτῶν οἱ παράνομοι.*[27]

יַחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר. *Simul, ego donec transiero.* Ο΄. *καταμόνας εἰμὶ ἐγὼ ἕως οὗ ἂν παρέλθω.* Ἀ. *ἅμα ἐγώ εἰμι ἕως οὗ παρέλθω.*[28] Σ. (οἱ ἀσεβεῖς) ὁμοῦ, ἐγὼ δὲ παρελεύσομαι.[29] Θ. Ε΄. *ἐπὶ τὸ αὐτό . . .*[30]

PSALM. CXLI (Hebr. cxlii).

1. מַשְׂכִּיל לְדָוִד. (Carmen) *didacticum Davidi.* Ο΄. *συνέσεως τῷ Δαυίδ.* Ἀ. ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ.[1]

3. שִׂיחִי. *Querelam meam.* Ο΄. *τὴν δέησίν μου.* Σ. τὴν διάλεξίν μου.[2]

4. בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי. *Quum languescit apud me spiritus meus.* Ο΄. *ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου.* Ἀ. ἐν τῷ περιειλεῖσθαι . . .[3] Σ. ὅταν θορυβῆται (s. ἐν τῷ θορυβεῖσθαι) . . .[4] Ε΄. ἐν τῷ ἀκηδιᾶσαι ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.[5]

4. וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי. *Tu vero nosti semitam meam.* Ο΄. *καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.* Ἀ. *ὅτι σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.* Σ. *σὺ γὰρ οἶδας τὴν τρίβον μου.*[6]

5. וְאֵין־לִי מַכִּיר. *Et non est mihi qui me curet.* Ο΄. *καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με.* Σ. καὶ οὐδεὶς ἦν ἐμοὶ βοηθός.[7]

7. הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד. *Attende ad vagitum meum, quia languidus sum valde.* Ο΄. *πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα.* Σ. *ἀκρόασαι τὰς λαλιάς μου, ὅτι ἠτόνησα σφόδρα.*[8]

8. הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי. *Educ de claustro animam meam.* Ο΄. *ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου.* Ἀ. *ἐξάγαγε ἐξ ἀποκλεισμοῦ τὴν ψυχήν μου.*[9] Σ. *ἔξω ποίησον ἀπὸ συγκλεισμοῦ τὴν ψυχήν μου.*[10]

אֶת־שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי. *Nomen tuum. Ad me confluent justi, quum benefeceris mihi.* Ο΄. *τῷ ὀνόματί σου, κύριε· ἐμὲ ὑπομένουσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι.* Ἀ. . . *ἐμὲ περιμενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀμείψῃ με.*[11] Σ. *τὸ ὄνομά σου στεφανώσονται δίκαιοι,*

---

[25] Nobil., et sine nom. Chrysost. Unus Regius habet πάντα τὰ ὀστᾶ ἡμῶν. [26] Nobil.: Ἀ. μὴ ἐκκενώσῃς. Θ. μὴ ἀποκενώσῃς. Euseb. affert: Σ. μὴ ἀποκενώσῃς. Chrysost.: Ἄλλος· μὴ ἐκκενώσῃς. Syro-hex.: Ἀ. Σ. *ne evacues* (ܠܐ ܬܣܪܩ). [27] Nobil. Montef. ἁμαρτωλοὶ pro παράνομοι edidit, ex Regio, ut videtur. Sed cf. ad Psal. x. 6. Syro-hex. affert: Σ. οἱ ἀσεβεῖς (ܪ̈ܫܝܥܐ). [28] Chrysost. affert: Ἕτερος· ἅμα κ. τ. ἑ. Reg. unus: Ἀ. ἅμα. [29] Syro-hex. ܣ. ܪ̈ܫܝܥܐ ܐܟܚܕܐ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܥܒܪ. Montef. ex eodem Regio: Σ. ὁμοίως vel ὁμοῦ. [30] Idem Regius. Chrysost.: Ἄλλος· ἐπὶ τὸ αὐτό.

PSALM. CXLI. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܝܕܘܥܬܢܐ ܕܕܘܝܕ. Cf. ad Psal. xliv. 1. liii. 1. [2] Idem: ܣ. ܠܡܠܠܘܬܝ. Cf. ad Psal. ciii. 34. [3] Idem: ܐ. ܟܕ ܡܬܟܪܟ . . Cf. ad Psal. lxxvi. 4. [4] Idem: ܣ. ܟܕ ܡܫܬܓܫ. [5] Idem: ܗ. ܟܕ ܐܬܟܡܪܬ ܥܠܝ ܪܘܚܝ. Cf. Psal. cxlii. 4 in Syro-hex. [6] "Regius unus."—*Montef.* Lectio Aquilae suspicione non vacat. Chrysost. affert: Ἕτερος· σὺ γὰρ οἶδας. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܝ ܡܥܕܪܢܐ. [8] Theodoret., Nobil. Ad ἐταπεινώθην Syro-hex. in marg. habet: ܐܬܦܫܪܬ, h. e. *quia deferbui, refrigeratus, restinctus sum;* fortasse ἐξελύθην. Cf. ad Psal. cxlii. 6. [9] Theodoret., Didym. Alex., Reg. unus. Nobil. affert: Ἀ. ἐξ ἀποκλεισμοῦ. [10] Didym. Alex., Nobil. [11] Montef. affert: Ἀ. ἐμὲ καραδοκήσουσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι, ex ingenio, ut videtur; nam ipse ait: "Lectionem Aquilae affert ex Euthymio Drusius, sed Latine tantum." Drusius notat: "Aquila, ut est apud Euthymium; *me exspectabunt justi, donec remuneratus fueris me.* Sed ambigo. Nam sic Graeci [LXX] reddunt: ἐμὲ ὑπομενοῦσι κ.τ.ἑ." Euthymii Graeca sunt: Ὁ δὲ Ἀκύλας· ἐμὲ περιμενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀμείψομαι (fort. ἀμείψῃ με). Ἀναμενοῦσί με, φησὶ, προσδοκῶντες ἀπαλλαγῆναι μὲν (Parsons. με) τῶν δεινῶν· καὶ τοῦτο ποιήσουσιν, ἕως οὗ ἀμείψῃ με χάριν τῆς τοιαύτης κακοπαθείας. Huc pertinet locus Chrysostomi, a Montefalconio praetermissus: Ὁ μὲν ἕτερός (Symmachus) φησιν· ὅταν εὐεργετήσῃς με· οἱ δὲ ἄλλοι· ἀνταποδῷς καὶ ἀμείψῃ με.

ὅταν εὐεργετήσῃς με.[12] Ἄλλος· ὅτι εὐεργέτησάς με.[13]

Psalm. CXLII (Hebr. cxliii).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ÷ ὅτε αὐτὸν ὁ υἱὸς κατεδίωκεν ⁒. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις εὗρον, ὅτε αὐτὸν ἐδίωκεν Ἀβεσαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· οὔτε δὲ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς ταύτην εὕρηκα τὴν προσθήκην.[1]

בֶּאֱמֻנָתְךָ. *In fide tua.* Ο΄. ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Ἀ. ἐν τῇ βεβαιότητί σου. Σ. ἐν τῇ πίστει σου.[2]

4. וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי. *Et languescit apud me spiritus meus.* Ο΄. καὶ ἠκηδίασεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου. Ἀ. καὶ περιειλεῖτο ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ ψυχή μου.[3]

5. הָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ. *Meditor omnia opera tua.* Ο΄. καὶ ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου. Ἀ. καὶ ἐμελέτησα πάσας τὰς πράξεις σου.[4]

בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ. *De opere manuum tuarum commentor.* Ο΄. ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων. Σ. τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου διελάλουν.[5]

6. כְּאֶרֶץ־עֲיֵפָה לְךָ. *Sicut terra sitiens ad te.* Ο΄. ὡς γῆ ἄνυδρός σοι. Ἀ. ὡς γῆ διψῶσα πρὸς σέ.[6] Σ. ὡς γῆ ἐκλυομένη.[7]

7. אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. *Ne abscondas faciem tuam a me.* Ο΄. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἄλλος· μὴ κρύψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ.[8]

וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יֹרְדֵי בוֹר. *Ne assimiler descendentibus in foveam.* Ο΄. καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. Ἀ. καὶ παραβληθήσομαι μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.[9]

8. בַבֹּקֶר. *Mane.* Ο΄. τὸ πρωΐ. Ἄλλος· ἐξ ὄρθρου.[10]

10. בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר. *In terram planam.* Ο΄. ἐν τῇ (s. γῇ) εὐθείᾳ. Σ. διὰ γῆς ὁμαλῆς.[11]

11. בְּצִדְקָתְךָ. *In justitia tua.* Ο΄. ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου. Σ. ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ σου.[12]

12. תַּצְמִית. *Exscindes.* Ο΄. ἐξολοθρεύσεις. Ἀ. ἐξολέσεις. Σ. σιωπήσεις (s. ἀποσιωπήσεις).[13]

Psalm. CXLIII (Hebr. cxliv).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. Τῷ Δαυὶδ ÷ πρὸς τὸν Γολιάδ ⁒. Ἐν ἐνίοις τῶν ἀντιγράφων τῇ ἐπι-

---

[12] Theodoret., Nobil. Chrysost.: Ἕτερος· στεφανώσονται κ.τ.ἑ. Vat. affert: Σ. στεφανωθήσονται δίκαιοι, ὅτι εὐεργέτησάς με· ὅταν εὐεργετήσεις με; ubi duae lectiones coaluerunt. [13] Nobil.

Psalm. CXLII. [1] Theodoret. In textu LXXvirali κατεδιώκει soloece habet Ed. Rom., καταδιώκει Cod. Vat. a Maio descriptus, κατεδίωξεν Cod. Alex. Psalt. Gall. affert: ÷ *quando persequebatur eum filius ejus* :. Syro-hex. sine obelo: ܟܕ ܐܒܫܠܘܡ ܒܪܗ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܗ. [2] Sic Montef. ex Regio uno. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἐν τῇ π. σου. Ἄλλος· ἐν τῇ β. σου. Posterior est Symmachi ad Psal. xxxv. 6. [3] Sic ἕτερος apud Chrysost. Montef. ex Regio Symmacho tribuit, repugnante Syro-hex., qui affert: ܐ. ܘܡܬܟܪܟܐ ܗܘܬ. Cf. ad Psal. cxli. 4. Sed suspecta est lectio ἡ ψυχή μου. [4] Reg. unus, et sine nom. Chrysost. Nostro quidem judicio lectio Symmachum magis sapit. [5] "Regius unus, qui habet ἐμελέτων pro διελάλουν. Drusius, qui nomen interpretis tacet, habet διελάλουν."—*Montef.* Fallitur; Drusius enim post Nobil. tantum affert: Ἄλλος· τὰ ἔργα τῶν χ. σου. Etiam Chrysost. ἐμελέτων habet. Non tamen mutavimus propter Psal. lxxvi. 4, ubi vide. [6] Sic sine nom. Chrysost. Montef. ex Regio edidit: Σ. ἡ ψ. μου ὡς γῆ διψῶσα πρὸς σέ. At Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܐܪܥܐ ܕܨܗܝܐ. [7] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܐܪܥܐ ܡܫܪܚܦܬܐ. (Bugatus vertit: *sicut terra ardens*, qui sensus valde incertus est. Pro עֲיֵפָה Sym. interpretatus est ἐκλυόμενος (Syro-hex. ܕܡܫܪܚܦ) Prov. xxv. 25; et ἔκλυσις (ܫܪܚܦܘܬܐ) Psal. lxii. 2. Quod vero ad vocem Syriacam attinet, pro Graecis, καὶ ἐκλύουσί σε, Jerem. xii. 5, Noster ܡܫܪܚܦܝܢ ܠܟ dedit.) [8] Chrysost. [9] "Unus codex." Cf. ad Psal. xxvii. 1. [10] Chrysost. [11] Sic ἄλλος apud Chrysost. "Hanc interpretationem Symmacho tribuit Reg. unus, sed est Aquilae."—*Montef.* Non crediderim. Cf. Hex. ad Deut. iii. 10. Psal. xxv. 12. Aquilae ἡ ὁμαλή est עֲרָבָה, non מִישׁוֹר. [12] Reg. unus, et sine nom. Chrysost. [13] Reg. unus. Syrus affert: Σ. ἀποσιωπήσεις (ܬܫܠܐ). Cf. ad Psal. liii. 7. cxviii. 139.

γραφῇ προσκείμενον εὗρον, πρὸς τὸν Γολιάθ· οὔτε δὲ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς, οὔτε μὴν παρὰ τοῖς Ο′ εὗρον ἐν τῷ ἐξαπλῷ.[1]

2. הָרֹדֵד עַמִּי תַחְתָּי. *Qui conculcat populos sub me.* Ο′. ὁ ὑποτάσσων τὸν λαόν μου ὑπ᾽ ἐμέ. Ἀ. ὁ στρώσας τοὺς λαοὺς ὑπ᾽ ἐμέ.[2]

3. מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ. *Quid* est *homo, quod animum advertis ad eum?* Ο′. τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ; Ἀ. τί ἄνθρωπος, καὶ γνώσῃ αὐτόν;[3] Σ. τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι γνωρίζῃ αὐτῷ; Aliter: Σ. ὅτι γνωρίζεις αὐτόν.[4]

4. אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה. *Homo halitui* (s. *vanitati*) *similis est.* Ο′. ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη. Θ. ἄνθρωπος ἀτμίδι ὡμοιώθη. Σ. ἀτμῷ.[5]

5. הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ. *Inclina caelos tuos, et descende; tange montes, et fumigabunt.* Ο′. κλῖνον οὐρανούς σου, καὶ κατάβηθι· ἅψαι τῶν ὀρέων, καὶ καπνισθήσονται. Ἄλλος· κλίναντός σου οὐρανοὺς, καὶ καταβάντος, καὶ ἁψαμένου τῶν ὀρέων, ἐκαπνίσθησαν.[6]

7. בְּנֵי־נֵכָר. *Filiorum regionis peregrinae.* Ο′. υἱῶν ἀλλοτρίων. Ἀ. . . ἀπηλλοτριωμένων.[7]

12. אֲשֶׁר בָּנֵינוּ. *Ut* sint *filii nostri.* Ο′. ὧν οἱ υἱοί. Ἀ. Σ. Ε′. ἵνα ὦσιν οἱ υἱοὶ ἡμῶν.[8]

מְגֻדָּלִים. *Educati.* Ο′. ἱδρυμένα (alia exempl. ἡδρυμμένα[9]). Ἀ. μεμεγαλυμμένα. Σ. ηὐξημένα.[10] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[11]

12. בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת. *Filiae nostrae sicut columnae angulares* (pulcre) *excisae.* Ο′. αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περικεκοσμημέναι. Ἀ. . . . ὡς ἐπιγώνια διεσκεδασμένα.[12] Σ. αἱ θυγατέρες ἡμῶν ὡς γωνίαι κεκοσμημέναι.[13] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[14]

13. מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן. *Promptuaria nostra plena, suppeditantia a specie ad speciem* (cujusvis speciei). Ο′. τὰ ταμεῖα αὐτῶν πλήρη, ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο. Ἀ. αἱ ἀποθῆκαι ἡμῶν (πλήρεις) ὑπερεκχεόμεναι ἐκ τούτου εἰς τοῦτο.[15] Σ. τὰ ταμεῖα ἡμῶν. . .[16]

צֹאנֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ. *Oves nostrae millia parientes,* (immo) *in myriadas auctae in vicis nostris.* Ο′. τὰ πρόβατα αὐτῶν πολυτόκα, πληθύνοντα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν. Ἀ. Σ. τὰ ποίμνια ἡμῶν γινόμενα ἐν χιλιάσι καὶ μυριάσιν ἐν τοῖς ἀμφόδοις ἡμῶν.[17]

14. אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים. *Boves nostrae gravidae.* Ο′. οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς. Ἀ. Σ. (οἱ βόες) ἡμῶν σιτευτοί (s. σιτιστοί).[18]

אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ. *Nulla clades, et nulla emigratio, et nullus clamor in plateis nostris.* Ο′. οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν (alia exempl. πλατείαις[19]) αὐτῶν.

Psalm. CXLIII. [1] Theodoret. [2] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܫܘܝ ܠܥܡܡܐ ܬܚܬܝ ܀ [3] Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae, sed minus bene Montef. e duobus Regiis edidit: Ἀ. τί ἐστιν ἄνθρωπος κ.τ.ἑ. [4] Montef. ex iisdem Regiis edidit: Σ. τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι γνωρίσεις αὐτόν; Nobil. affert: Σ. γνωρίζεις αὐτόν. Chrysost.: Ἕτερος· ὅτι γνωρίζεις αὐτόν. "Rectius, si quid video, legitur apud Heracleotam in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 767: ὅτι γνωρίζῃ αὐτῷ."—*Schleusner.* Praeterea Theodoretus diserte testatur: ἀντὶ τοῦ ἐγνώσθης, γνωρίζῃ ὁ Σύμμαχος ἡρμήνευσεν. [5] Theodoret. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἀτμῷ. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἀτμῷ (ܠܠܓܡܐ). [6] Chrysost. et Reg. unus, qui habet ἐκαπνίσθη. [7] Syro-hex. ܐ. ܕܡܬܢܟܪܝܢ ܀ Cf. Hex. ad Mal. ii. 11. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܐܝܟ ܕܢܗܘܘܢ ܒܢܝܢ ܀ [9] Sic Codd. Vat. (teste Maio), Alex., alii, invito Syro-hex., qui ܕܡܫܬܩܠܝܢ vertit. [10] Nobil., Vat. [11] Vat. [12] Nobil., Vat. Scriptura ἐπαγώνια est mendum Drusii, quem secuti sunt Montef., Bahrdt. Syro-hex. affert: Ἀ. ὡς ἐπὶ γωνίαν (ܐܝܟ ܕܥܠ ܙܘܝܬܐ). Pro διεσκεδασμένα Schleusnerus reponendum censet διεσκευασμένα, confusione satis frequenti. [13] Syro-hex. ܣ. ܒܢܬܢ ܐܝܟ ܙܘܝܬܐ ܡܨܒܬܢ ܀ Cf. Hex. nostra ad Zach. ix. 15. Nobil., Vat.: Σ. κεκοσμημένα. [14] Vat. [15] Syro-hex. ܐ. ܒܝܬ ܓܙܝܢ ܕܝܠܢ ܡܫܬܦܥܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܠܗܢܐ ܀ [16] Idem: ܣ. ܓܙܐ ܕܝܠܢ ܀ [17] Idem: ܐ. ܣ. ܡܪܥܝܬܐ ܕܝܠܢ ܗܘܝܢ ܒܐܠܦܐ ܘܪܒܘܬܐ ܒܫܘܩܐ ܀ [18] Idem: ܐ. ܣ. ܕܝܠܢ ܡܦܛܡܐ ܀ [19] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Psalt. Gall. et Rom., et codd., invito Syro-hex. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν ταῖς ἐπ. αὐτῶν. Euthym.: καθ᾽ ἕτερον ἑρμηνευτὴν, ἐν ταῖς ἐπ. αὐτῶν.

Σ. οὐκ ἔστι διακοπὴ, οὔτε ἐκφορὰ, οὔτε κωκυτὸς ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν.[20]

15. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. *Beatitudines populi, cujus talia sunt.* Οʹ. ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι. Ἀ. Σ. μακάριος ὁ λαὸς ᾧ ἐστι τοιαῦτα.[21]

PSALM. CXLIV (Hebr. cxlv).

1. תְּהִלָּה לְדָוִד. *Hymnus Davidi.* Οʹ. αἴνεσις τοῦ Δαυΐδ. Alia exempl. αἰνέσεως τῷ Δαυΐδ.[1] Ἀ. ὕμνησις τοῦ Δαυΐδ. Σ. ὕμνος τοῦ Δαυΐδ. Θ. αἰνέσεως τῷ Δαυΐδ.[2]

לְעוֹלָם וָעֶד. *In aeternum et perpetuo.* Οʹ. εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄλλος· εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.[3] Ἀ. εἰς ἔτι. Σ. διηνεκῶς.[4]

3. חֵקֶר. *Investigatio.* Οʹ. πέρας. Σ. ἐξιχνιασμός.[5] Ἄλλος· ἐξεύρεσις.[6]

4. דּוֹר לְדוֹר. *Generatio generationi.* Οʹ. γενεὰ καὶ γενεά. Σ. γενεὰ πρὸς γενεάν.[7]

5. הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה. *Majestatem gloriae splendoris tui, et verba mirabilium tuorum meditabor.* Οʹ. καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται. Ἄλλος· ὡραιότητα τοῦ ἐπαίνου σου, καὶ τοὺς λόγους τῶν παραδόξων σου διηγήσονται.[8] Ἄλλος· τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τοῦ ἐπαίνου σου . . .[9]

6. וּגְדֻלּוֹתֶיךָ אֲסַפְּרֶנָּה. *Et magna facinora tua narrabo.* Οʹ. καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται. Ἀ. καὶ μεγαλωσύνας σου διηγήσομαι αὐτάς. Θ. καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσομαι αὐτήν. Σ. . . καταλέξω αὐτήν. Εʹ. . . διηγησόμεθα. Sʹ. . . ἀριθμήσομεν.[10]

7. טוּבְךָ. *Bonitatis tuae.* Οʹ. τῆς χρηστότητός σου. Ἄλλος· ἀγαθωσύνης σου.[11]

וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ. *Et justitiam tuam celebrabunt* Οʹ. καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται. Σ. καὶ τὰς ἐλεημοσύνας σου εὐφημήσουσιν.[12]

9. לַכֹּל. *Universis.* Οʹ. τοῖς ὑπομένουσι. Οἱ λοιποί· τοῖς σύμπασι.[13]

13. Οʹ. ÷ πιστὸς κύριος ἐν (alia exempl. add. πᾶσι) τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ◄. Ὠβέλισται δὲ τὸ, πιστὸς κύριος, δι' ὅλου τοῦ στίχου, μήτε παρ' Ἑβραίοις φερομένου, μήτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς.[14]

14. הַכְּפוּפִים. *Incurvatos.* Οʹ. τοὺς κατερραγμένους. Σ. *incurvatos.*[15]

16. לְכָל־חַי רָצוֹן. *Omne quod vivit beneficio.* Οʹ. πᾶν ζῶον εὐδοκίας. Σ. πάντα ζῶντα *bonitatis.*[16]

---

[20] Nobil. Theodoret. affert: Σ. οὔτε διακοπὴ, κ.τ.ἑ. Cod. 268: Σ. οὔτε διακοπὴ, κ.τ.ἑ. οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ εἶπον. Tandem Syro-hex. (διακοπή) ܦܣܩܐ ܠܐ ܐܝܬ .ܣ .ܠ. (ἔξοδος?) ܡܦܩܢܐ ܘܠܐ. (ὀλολυγμός?) ܩܠܐ ܘܠܐ ܒܫܘܩܐ ܕܝܠܢ. [21] Idem in continuatione: ܛܘܒܘܗܝ ܕܥܡܐ ܗܘ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܝܬ ܠܗ.

PSALM. CXLIV. [1] Sic Ald., Cod. Alex., alii, et Syro-hex. [2] Vat. Nobil. affert tantum: Ἀ. ὕμνησις τοῦ Δ. Syro-hex.: Ἀ. ὑμνήσεως (ܕܬܫܒܘܚܬܐ) τοῦ Δ. Agellius vero: Σ. ὕμνος τῷ Δ. [3] Chrysost. Cf. ad Psal. xliv. 18. [4] Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 96. [5] Syro-hex. ܣ. ܥܘܩܒܐ. [6] Chrysost., Reg. unus. [7] Syro-hex. ܣ. ܕܪܐ ܠܘܬ ܕܪܐ. [8] Chrysost. Pro τοῦ ἐπαίνου, τῶν ἐπαίνων affert Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 783. [9] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 268, qui addit: καὶ τοὺς λόγους τῶν παραδόξων σου διηγήσονται. [10] Nobil.
[11] Chrysost. Est Aquilae, ut videtur. Montef. post Nobil. articulum praemittit, invito Chrysost. [12] Sic sine nom. Chrysost. Montef. recte Symmacho tribuit. [13] Sic in textu τῶν Οʹ Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom., et codd. "Τοῖς ὑπομένουσι. Sic quoque est in Psalterio Aethiopico: ceteri vero libri habent τοῖς σύμπασιν; *ceterae item translationes.*"—*Nobil.* [14] Scholium apud Nobil. Obelus est in Psalt. Gall., non in Syro-hex. [15] Syro-hex. ܣ. ܠܟܠܗܘܢ ܕܟܦܝܦܝܢ. Graece posuissem τοὺς κατακαμφθέντας, nisi hoc potius sonaret, ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܬܟܦܦܘ. Desideratur participium praeteriti, fortasse τοὺς κατακεκυφότας, s. συγκεκυφότας. [16] Syro-hex. ܣ. ܠܟܠ ܚܝܐ ܕܛܝܒܘܬܐ. Ad vocab. ܕܛܝܒܘܬܐ, Graece fortasse ἀρεσκείας, scholium subjungitur: τουτέστι, τῆς πρὸς τὸν θεόν (ܗܘ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ).

18. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ. *Omnibus qui invocant eum.* O′. ※ πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν ◂.[17]

Psalm. CXLV (Hebr. cxlvi).

1. הַלְלוּ יָהּ. *Laudate Jah.* O′. Ἀλληλούϊα. ÷ Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου ◂. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις πρόσκειται, Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου· τοῦτο δὲ οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς O′ εὗρον ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[1]

3. שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה. *In quo non est auxilium.* O′. οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. Ἄλλος· τῷ οὐκ ἔχοντι σῶσαι.[2] Ἄλλος· οὐκ ἔχοντι σωτηρίαν.[3]

4. יָשֻׁב. *Redit.* O′. καὶ ἐπιστρέψει. Ἀ. Θ. ἀποστρέψει.[4]

אָבְדוּ. *Pereunt.* O′. ἀπολοῦνται. Ἀ. Σ. Ε′. Ϛ′. O′. ἀπώλοντο.[5]

עֶשְׁתֹּנֹתָיו. *Cogitationes ejus.* O′. οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν. Ἄλλος· αἱ προθέσεις αὐτοῦ.[6]

7. לֶחֶם. *Panem.* O′. τροφήν. Ἀ. ἄρτον.[7]

8. פֹּקֵחַ. *Aperit* (caecos). O′. σοφοῖ. Ἀ. ἀνοίγει. Ε′. φωτίζει.[8]

9. יְעוֹדֵד. *Confirmat.* O′. ἀναλήψεται. Ἀ. ἀνακτᾶται.[9]

Psalm. CXLVI (Hebr. cxlvii. 1–11).

1. הַלְלוּ יָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה. *Laudate Jah, quoniam bonum est psallere.* O′. Ἀλληλούϊα. ÷ Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου ◂. αἰνεῖτε τὸν κύριον, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός. Ἀ... ἀγαθὸν ἐγκώμιον.[1] Σ. ἀλληλούϊα, ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός. Θ. αἰνεῖτε τὸν ΙΑ′...[2] Ἄλλος· ἀλληλούϊα, ὅτι καλὸν ᾠδὴ (τῷ θεῷ).[3]

כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה. *Quia jucundum* est; *decens* est *hymnus.* O′. (τῷ θεῷ ἡμῶν) ἡδυνθείη ※ πρέπει ◂ αἴνεσις.[4]

2. בּוֹנֵה. *Aedificans.* O′. οἰκοδομῶν. Σ. οἰκοδομήσει.[5]

נִדְחֵי. *Expulsos.* O′. τὰς διασποράς. Ἀ. Σ. τοὺς ἐξωσμένους.[6]

3. לִשְׁבוּרֵי. *Contritos.* O′. τοὺς συντετριμμένους. Σ. τοὺς κεκλασμένους.[7]

וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם. *Et fasciis obligans dolores eorum.* O′. καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν. Ἀ. καὶ μοτῶν ὀδύνας αὐτῶν.[8] Σ. καὶ ἐπιδεσμῶν τὰ κατάγματα αὐτῶν.[9] Ἄλλος· τὰ κατεαγμένα αὐτῶν.[10]

4. לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא. *Omnibus eis nomina vocat.* O′. καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. Ἄλλος· τοῖς πᾶσιν ὀνόματα καλῶν. Ἕτερος (Σ.)· πάντας αὐτοὺς ὀνομαστὶ καλέσει (s. καλῶν).[11]

---

[17] Sic cum asterisco Psalt. Gall. Clausula deest in Psalt. Rom. et paucis testibus.

Psalm. CXLV. [1] Theodoret. [2] Chrysost. [3] "Reg. unus ex Chrysostomo (?)."—*Montef.* [4] Nobil. Montef. edidit: Ἀ. Θ. ἀποστρέφει, qui error est Drusii. [5] Schol. apud Nobil. [6] Chrysost. [7] Syro-hex. ⁘ ܠܚܡܐ .ܐ. [8] Idem: ⁘ ܡܦܬܚ ܗ. ⁘ ܡܢܗܪ .ܐ. Chrysost. affert: Ἄλλος· φωτίζει. [9] Syro-hex. ⁘ ܡܣܡܟ .ܐ. "Puto hic Aquilam pro Symmacho positum fuisse."—*Bugat.* Cf. ad Psal. cxlvi. 6. Cod. B. ab Ambrosiano non discedit.

Psalm. CXLVI. [1] Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 101. Syro-hex. affert: ⁘ ܫܘܒܚܐ .ܐ. Cf. Hex. nostra ad Jesai. li. 3. [2] Theodoret. Aliter Euthym., et Euseb. ibid.: Σ. ἀλληλούϊα, ὅτι ἀγαθὸν ᾠδή. Praeterea Euseb. affert: Ε′. αἰνεῖτε τὸν ἰά. [3] Chrysost. [4] Syro-hex. in marg. ⁘ ܦܐܐ ※. Psalt. Gall.: *Deo nostro sit jucunda* ※ *decoraque: laudatio.* [5] Nobil., Reg. unus. [6] Syro-hex. ⁘ ܠܡܛܪ̈ܕܐ .ܣ .ܐ. Nobil. affert: Σ. τοὺς ἐξωσμένους. Chrysost.: Ἕτερος δὲ ἑρμηνευτής, ἀντὶ τοῦ, οἰκοδομῶν, οἰκοδομήσει, τὰς δὲ διασπορὰς, τοὺς ἐξωσμένους, εἶπε. [7] Nobil. [8] Syro-hex. ⁘ ܘܡܪܟܟ ܟܐܒܝܗܘܢ .ܐ. Cf. Hex. ad Job. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. 1. [9] Euseb. ibid.: Σ. ὁ ἰώμενος τοὺς ἐκλασμένους (sic) τὴν καρδίαν, καὶ ἐπιδεσμῶν κατάγματα αὐτῶν. Montef. ex Regio uno affert: Ἄλλος· τὰ κατάγματα αὐτῶν. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxi. 6. [10] Chrysost. [11] "Sic Drusius [ex Chrysost.] et Reg. unus, qui in postrema etiam lectione habet καλῶν."—*Montef.* Posterior lectio est Symmachi, teste Syro nostro, qui affert: Σ. καὶ πάντας αὐτοὺς ὀνόματι (s. ὀνομαστὶ) καλεῖ (s. καλέσει) (ܘܠܟܠܗܘܢ ܒܫܡܐ ܩܪܐ).

6. מְעוֹדֵד. *Confirmans.* Ο΄. ἀναλαμβάνων. Σ. ἀνακτώμενος.[12]

7. עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר. *Canite Jovae in gratiarum actione, psallite Deo nostro in cithara.* Ο΄. ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει, ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ. Ἀ. καταλέξατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐχαριστίᾳ, μελῳδήσατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ.[13] Σ. καταλέξατε τῷ κυρίῳ ἐξομολόγησιν, μελῳδήσατε τῷ θεῷ ἡμῶν διὰ λύρας.[14]

8. חָצִיר. *Gramen.* Ο΄. χόρτον. Ἀ. βοτάνην.[15]
Ο΄. ÷ καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων ◄.[16]

10. יַחְפֹּץ. *Delectatur.* Ο΄. θελήσει. Ἀ. βούλεται. Σ. εὐδοκεῖται. Θ. Ε΄. Ϛ΄. θελήσει.[17]

11. אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. *Iis qui exspectant misericordiam ejus.* Ο΄. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἄλλος· τοῖς ἀναμένουσι τὸ ἔλεος αὐτοῦ.[18]

PSALM. CXLVII (Hebr. cxlvii. 12–20).

1 (12). הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ. *Lauda Deum tuum.* Ο΄. αἴνει τὸν θεόν σου. Ἀ. ὕμνει θεόν σου. Σ. αἴνει τὸν θεόν σου. Θ. ὕμνει τὸν θεόν σου.[1]

2 (13). בְּרִיחֵי. *Repagula.* Ο΄. Σ. τοὺς μοχλούς. Ἀ. Θ. . .[2]

2 (13). בְּקִרְבֵּךְ. *In medio tui.* Ο΄. ἐν σοί. Σ. ἐντός σου.[3]

5 (16). כְּפוֹר כָּאֵפֶר. *Pruinam quasi cinerem.* Ο΄. ὁμίχλην ὡσεὶ σποδόν. Ἑβρ. χεφὸρ χαέφηρ.[4] Ἀ. πάχνην . . .[5] Σ. δρόσον πεπηγμένον . . .[6]

6 (17). לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד. *Coram frigore ejus quis consistet?* Ο΄. κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; Ἀ. εἰς πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς στήσεται; Σ. κατὰ πρόσωπον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται;[7]

8 (19). דְּבָרוֹ. *Verbum ejus.* Ο΄. τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἀ. ῥῆμα αὐτοῦ. Θ. Ϛ΄. τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε΄. λόγον αὐτοῦ.[8]

חֻקָּיו. *Statuta ejus.* Ο΄. δικαιώματα. Ἀ. ἀκριβασμούς. Σ. προστάγματα.[9]

9 (20). לֹא־עָשָׂה כֵן. *Non fecit sic.* Ο΄. οὐκ ἐποίησεν οὕτως. Ἄλλος· ὅμοια.[10]

PSALM. CXLVIII.

2. כָּל־צְבָאָיו. *Omnes exercitus ejus.* Ο΄. πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. Ἀ. Σ. πᾶσαι αἱ στρατιαὶ αὐτοῦ.[1]

3. הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר. *Laudate eum, omnes stellae lucidae.* Ο΄. αἰνεῖτε αὐτὸν, πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς. Σ. ὑμνεῖτε αὐτὸν πάντες ἀστέρες φωτός.[2]

---

[12] Theodoret., Nobil. Syrus affert: ܣܡ. ܕܡܬܩܢܐ ♦. Cf. ad Psal. cxlv. 9. Chrysost.: Τί ἐστιν, ἀναλαμβάνων; Ἀνακτώμενος, φέρων, διαβαστάζων. [13] Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 102. Montef. e duobus Regiis affert: Ἀ. καταλαλάξατε . . . ψάλατε τῷ θ. ἡμῶν ἐν κ. Ad καταλέξατε cf. Hex. ad Num. xxi. 17. Jerem. xxv. 30. li. 14. [14] Euseb. ibid., et Regii duo. Chrysost. affert: Ἄλλος· καταλέξατε. Ἄλλος· διὰ λύρας. Syro-hex.: Σ. μελῳδήσατε κ.τ.ἑ. (ܙܡܪܘ ܠܐܠܗܢ ܒܟܢܪܐ). Praeterea Montef. ex iisdem Regiis affert: Ἄλλος· προκατάρξασθε, quae non nisi interpretatio τοῦ ἐξάρξατε videtur. [15] Syro-hex. ♦ ܥܣܒܐ .ܐ. [16] Psalt. Gall. Obelum non agnoscit Syro-hex. [17] Nobil. Ad Symmachum cf. ad Psal. xxxvi. 23. [18] Chrysost.

PSALM. CXLVII. [1] Nobil. [2] Ex Vat. exscripsit Adlerus: Παρὰ τοῖς Ο΄ καὶ Σ. τοὺς μοχλοὺς ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ· παρὰ δὲ Ἀ. καὶ Θ. τοὺς μοχλούς (sic). [3] Syro-hex. ♦ ܓܘ ܡܢܟܝ .ܣܡ. [4] Chrysost. juxta ed. Bened. (Savil. χεφὸρ χαύφηρ. Morell. καφφὶρ χαέφηρ). Montef. ex duobus Regiis affert: Τὸ Ἑβρ. χαφείρ. [5] Syro-hex. ♦ ܓܠܝܕܐ .ܐ. [6] Regii duo, et sine nom. Chrysost. Syro-hex. ♦ ܛܠܐ ܕܩܪܝܫ .ܣܡ. [7] "Lectiones Aquilae et Symmachi exhibent duo Regii."—*Montef.* Chrysost.: Ἕτερος δέ φησι· κατὰ πρ. καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; Nobil. quasi ex Chrysost. affert: Ἕτερος· εἰς πρ. ψύχους τίς στήσεται; [8] Nobil., qui insuper notat: "In aliquibus libris est, τὸ λόγιον αὐτοῦ." Hoc de v. 8 verum est; non ita de v. 7, ad quem lectiones Aquilae et ceterorum vulgo referunt. [9] Reg. unus. Chrysost.: Ἕτερος· ἀκριβασμούς. Ἄλλος· προστάγματα. [10] Chrysost.

PSALM. CXLVIII. [1] Sic ἕτερος apud Chrysost. Symmacho tribuunt Nobil. et duo Regii. Syrus affert: Ἀ. στρατιαὶ αὐτοῦ (ܚܝܠܘܬܗ). [2] Theodoret. Montef. negligenter exscripsit: αἰνεῖτε αὐτὸν π. οἱ ἀστέρες φ. Chrysost.: Ἕτερος· ἀστέρες φωτός. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἀστέρες φωτός (ܟܘܟܒܐ ܕܢܘܗܪܐ).

5. Ο΄. ÷ αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν ◄.[3]

6. וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם. *Et stare fecit ea perpetuo in aeternum.* Ο΄. ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Σ. ἔστησεν αὐτὰ διαμένειν αἰωνίως.[4]

8. רוּחַ סְעָרָה. *Ventus procellae.* Ο΄. πνεῦμα καταιγίδος. Ἀ. (πνεῦμα) λαῖλαψ.[5] Ἄλλος· ἄνεμος τυφῶνος.[6]

10. הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ. *Ferae et omne pecus, reptilia.* Ο΄. τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη, ἑρπετά. Ἀ. ζῶον καὶ πᾶν κτῆνος κινούμενον.[7]

11. וְכָל־לְאֻמִּים. *Et omnes populi.* Ο΄. καὶ πάντες λαοί. Ἀ. καὶ πάντα φῦλα.[8]

12. בַּחוּרִים. *Juvenes.* Ο΄. νεανίσκοι. Ἄλλος· ἐκλεκτοί.[9]

עִם־נְעָרִים. *Cum pueris.* Ο΄. μετὰ νεωτέρων. Ἄλλος· μετὰ νέων.[10] Ἄλλος· μετὰ παίδων.[11]

13. כִּי־נִשְׂגָּב. *Quia excelsum est.* Ο΄. ὅτι ὑψώθη. Ἄλλος· ὅτι ὑπερέχον.[12]

הוֹדוֹ. *Splendor ejus.* Ο΄. ἡ ἐξομολόγησις αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ ὁ ὕμνος αὐτοῦ.[13]

14. תְּהִלָּה. *Laus.* Ο΄. ὕμνος. Ἀ. ἔπαινος.[14]

Psalm. CXLIX.

3. וְכִנּוֹר. *Et cithara.* Ο΄. καὶ ψαλτηρίῳ. Ἀ. καὶ κιθάρᾳ.[1]

5. יְרַנְּנוּ. *Jubilabunt.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσονται. Ἀ. καὶ αἰνέσουσιν.[2]

6. רוֹמְמוֹת. *Elationes.* Ο΄. αἱ ὑψώσεις. Σ. αἱ ὑμνολογίαι.[3]

וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. *Et gladius duas acies habens in manu eorum.* Ο΄. καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Ἀ. καὶ μάχαιρα στομάτων ἐν χερσὶν αὐτῶν.[4]

9. מִשְׁפָּט כָּתוּב. *Judicium praescriptum.* Ο΄. κρίμα ἔγγραπτον. Ἀ. κρίμα γεγραμμένον. Σ. κρίσιν γεγραμμένην. (Θ.) ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

Psalm. CL.

1. בְּקָדְשׁוֹ. *In sanctuario ejus.* Ο΄. ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. Ἀ. ἐν ἡγιασμένῳ αὐτοῦ. Σ. ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ.[1]

הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ. *Laudate eum in firmamento roboris ejus.* Ο΄. αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ. Ἀ. . . ἐν στερεώματι κράτους αὐτοῦ.[2] Σ. ὑμνεῖτε αὐτὸν ἐν τῷ στερεώματι τῷ ἀκαθαιρέτῳ αὐτοῦ.[3]

2. בִּגְבוּרֹתָיו. *In facinoribus ejus.* Ο΄. ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ. Ἑβρ. βεγεβουροθαῦ.[4] Ἄλλος· διὰ τῶν δυναστειῶν αὐτοῦ.[5]

3. בְּתֵקַע שׁוֹפָר. *In clangore buccinae.* Ο΄. ἐν ἤχῳ

---

[3] Psalt. Gall. [4] Sic sine nom. Chrysost. Symmacho indubitanter vindicavimus. [5] Syro-hex. ܐ. ܥܠܥܠܐ ܀ Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 16. Ezech. i. 4. [6] Chrysost. editus. Nobil. quasi ex eodem affert: Ἕτερος· ἄνεμος. Ἄλλος· τυφῶνες. Pro Hebr. קִיטוֹר, *vapor*, Ο΄. κρύσταλλος, Montef. affert: Ἄλλος· τυφῶνες, notans: "Unus Reg. ex Chrysostomo." [7] Syro-hex. ܐ. ܚܝܘܬܐ ܘܟܠ ܒܥܝܪܐ ܕܡܬܪܚܫܐ ܀ Cf. Hex. ad Gen. i. 28. [8] Idem: ܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ ܀ Chrysost. affert: Ἄλλος· πάντα φῦλα. Cf. ad Psal. xliii. 3. [9] Chrysost. Est Aquilae, ut videtur. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xviii. 21. [10] Chrysost. [11] Reg. unus. [12] Chrysost. [13] Idem. [14] Syro-hex. ܐ. ܫܘܒܚܐ ܀ Chrysost.: Ἄλλος· ἔπαινος.

Psalm. CXLIX. [1] Syro-hex. ܐ. ܘܒܟܢܪܐ ܀ [2] Idem: ܐ. ܘܢܫܒܚܘܢ ܀ [3] Chrysost.: Ἕτερος τὰς ὑψώσεις ὑμνολογίας εἶπεν. Symmacho proprium est vocabulum. Cf. ad Psal. lxiv. 9. [4] Montef. ex Corderio. Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 104: Παραδόξως δὲ Ἀκύλας τὴν ἀποδοθεῖσαν διάνοιαν παρέστησε, δουλεύσας τῇ τῶν Ἑβραίων φωνῇ, εἰπών· μάχαιρα στομάτων ἐν χερσὶν αὐτῶν. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 15. [5] Nobil., qui in fine habet: "Ut LXX." Ubi Theodotionis nomen excidisse videtur.

Psalm. CL. [1] Nobil., Reg. unus. Chrysost. [et Cod. 268]: Ἄλλος· ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐν τῷ ἡγιασμένῳ αὐτοῦ. [2] Nobil., Regii duo, et sine nom. Chrysost. [3] Colb. στιχηρῶς scriptus. Theodoret. affert: Σ. αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι κ.τ.ἑ. Regii duo ex enarratione Chrysostomi habent: Σ. οἱ ὄντες ἐν τῷ στ. τοῦ οὐρανοῦ ἄγγελοι, ὑμνεῖτε αὐτὸν κ.τ.ἑ. Minus probabiliter Chrysost.: Ἕτερος δὲ ἀντὶ τοῦ, ἐν στερεώματι, τῷ ἀκαθαιρέτῳ εἶπε. Tandem Syro-hex.: Σ. τῷ ἀκαθαιρέτῳ (ܠܐ ܡܬܗܦܟܢܐ) αὐτοῦ; cum scholio philologico: ܠܐ ܡܬܗܦܟܢܐ ܀, *quod everti non potest.* [4] Chrysost., ad quem Montef.: "Sic legendum, non ὀτεβουροφαῦ, ut habet Morell." [5] Chrysost.

σάλπιγγος. Ἀ. ἐν ἀλαλαγμῷ κερατίνης.[6] Σ. δι' ἤχου κερατίνης.[7]

3. בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר. *In nablio et cithara.* Ο΄. ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ. Ἀ. ἐν ναύλῳ καὶ λύρᾳ.[8] Σ. διὰ ναύλας (s. νάβλας) καὶ λύρας.[9]

4. בְּמִנִּים וְעֻגָב. *In chordis et organo.* Ο΄. ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. Ἀ. ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις.[10] Σ. διὰ χορδῶν καὶ κιθάρας.[11] Ἀ. Θ. Ε΄. Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

5. בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה. *In cymbalis clangoris.* Ο΄. ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ. Σ. ἐν κυμβάλοις σημασίας.[13]

6. כֹּל הַנְּשָׁמָה. *Omnis anima.* Ο΄. πᾶσα πνοή. Ἄλλος· πᾶσα ἀναπνοή.[14]

---

[6] Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἐν ἀλαλαγμῷ κερατίνης (ܒܩܠܐ ܕܩܪܢܐ). [7] Nobil., Regii duo, et sine nom. Chrysost. [8] Nobil. "Legendum νάβλῳ. Duo Regii habent ἐν αὐλῷ, alius Reg. ἐν αὐλῇ (l. ἐν ναύλῃ)."—*Montef.* [9] Sic sine nom. Chrysost. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܢܒܠܐ ܘܟܢܪܐ. Cf. ad Psal. lxxx. 3. xci. 4. cxlvi. 7. [10] Regii duo. [11] Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Symmachi. [12] Vat. [13] Nobil.: Σ. σημασίας. Chrysost.: Ἄλλος· ἐν κυμβ. σημασίας. Fortasse Symmachus scripsit: διὰ κυμβάλων σημασίας. Montef. ex duobus Regiis affert: Σ. ἐν σημασίαις. [14] Chrysost.

ADDENDA.

MONITUM in Psalmos, p. 85. Praeter versionem Euthymii Zigabeni Latinam, usi sumus ipso opere Graeco, a Bongiovanni in Tomo IV Operum Theophylacti (Venet. 1754–1763) typis (quod nos aeque ac Parsonsium et alios VV. DD. fugerat) evulgato.

Psal. i. 1. Origen. Opp. T. I, p. 25: Ἰς δὲ τὸν ἄνδρα, ὡς φανερὸν ἐκ τοῦ, ἐσρὴ ἄϊς, ὅπερ ἐστὶ, μακάριος ἀνήρ. Immo, μακάριος ὁ ἀνήρ, testante Eusebio in Eclog. Prophet. p. 68: Τὸ δὲ ἐπιδεδεγμένον τῆς ἐκδοχῆς παρίστησιν ἡ κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔντευξις ἐπιτετηρημένως οὕτως ἔχουσα, μακάριος ὁ ἀνήρ, μετὰ τῆς ἄρθρου προσθήκης.

Psal. v. 10, not. 19. Exemplis adde ܐܬܢܟܠ, ἐπιβουλεύειν, Prov. xvii. 26 in Syro-hex., ubi mendose editum ܐܬܢܟܠ.

Psal. ix. 1. Aquilae et Symmachi lectiones testatur Euseb. in Eclog. Prophet. p. 75, qui et lectionem Hebraicam pleniorem affert: λαμανασσὴ ἀλμαὺθ βὲν μασμωρὰ Δαυίδ.

Psal. xv. 6. Cod. Nanianus XXIII affert: Ἀ. σχοινία ἐπέπεσόν μοι ἐν τοῖς εὐπρεπέσιν. Σ. σχοινίσματα ἐνέπεσόν μοι ἐν τοῖς καλλίστοις. Vid. *Graeci Codd. MSS. apud Nanios Patricios Venetos*, Bonon. 1784.

Psal. xxi. 17, not. 33. Aquilae lectionem a nobis leviter suspectam testatur etiam Euseb. in Eclog. Prophet. p. 86: Οὗτοι δὲ καὶ ὤρυξαν οὐ μόνον τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς πόδας· ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, ᾔσχυναν, φήσαντα, ᾔσχυναν χεῖράς μου καὶ πόδας μου.

Psal. xxi. 19. Nota hexaplaris nostra ex eodem Eusebio ibid. p. 87 sic refingenda est: יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל. *Distribuerunt vestimenta mea inter se, et de veste mea sortiti sunt.* Ο΄. διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Ἀ. μερίσουσιν ἱμάτιόν μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ ἔνδυσίν μου βαλοῦσι κλῆρον. Σ. διενέμοντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ περὶ ἐσθῆτός μου ἐλάγχανον.

Psal. xxxiv. 26. שְׂמֵחֵי רָעָתִי. *Qui laetantur de malo meo.* Ο΄. οἱ ἐπιχαίροντες τοῖς κακοῖς μου. Σ. οἱ εὐφραινόμενοι τῇ κακώσει μου. Sic Cod. Bodl. N E B. 2. 120.

Psal. xliv. 3. Lectio ἐπὶ τούτῳ Aquilae est. Cf. Hex. ad Job. vi. 3. xxiii. 15. Cant. Cant. i. 3.

Psal. lxxxvii. 19. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. σκοτασμός: "Hieronymus e Symmacho vertit: *Notos meos abstulisti.*" Verisimilius est Hieronymum Aquilam imitatum esse, qui pro Hebr. חָשַׂךְ (sic) ὑπεξαιρεῖσθαι posuit Job. xxi. 30.

Psal. cxv. 4. כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. Ἑβρ. χῶς ἰσουὼθ ἐσσά. Sic Origen. Opp. T. I, p. 25.

PROVERBIA.

IN LIBRUM PROVERBIORUM

MONITUM.

"MULTO majorem in Proverbia lectionum silvam, a Petro Morino collectam, edidit Flaminius Nobilius, quam in ceteros Scripturae Sacrae libros, quia videlicet praestantiores codices in hanc Scripturae partem, quam in ceteras, Romae suppetebant. Iis vero lectionibus augendis et emendandis sequentes codices et libri nobis usui fuere.

"Codex Regius, num. 1890, XI saeculi.

"Codex Regius, num. 2435, XII circiter saeculi.

"Codex Regius, num. 2436, bombycinus, X vel XI saeculi. Est Procopii sophistae Christiani opus.

"Hieronymi locus Comment. in Epist. ad Ephesios [Tom. IV], p. 381 [allatus ad Cap. xi. 16].

"Codex Regius, num. 2940, bombycinus, recens. Ejusdem Procopii.

"Codex Regius, num. 199$^{\circ}_{2}$, X circiter saeculi. Est similiter Procopii."—MONTEF.

Regiorum suorum in amplificando aut emendando apparatu hexaplari vix ullum usum fecit Montefalconius; sed tantummodo ad primam cujusque capitis lectionem hujusmodi notulam appinxit: "Haec, aliaeque omnes hujus capitis lectiones, ex Ed. Romana [Nobilio] et ex Drusio prodeunt."

Parsonsius in Appendice ad hunc librum sic praefatus est: "Continet aliorum interpretum reliquias, ex codicum marginibus compilatas, necnon scholia identidem adjecta. Harum lectionum fontes praecipui sunt Codex Dresdensis iii, Vaticanus 346, et Mediceus xxvii, plut. viii, in catalogo nostro 161, 248, et 252; quarum vero cum ampla messis apud Montefalconium exstitit, non mirum est si pauca hic inveniuntur, quae, vel ob novitatem, vel ob alias causas, denuo edenda putabam." Praeter codices memoratos, quorum notitiam

dedimus in Monito ad Jobum, p. 2, non praetereundus est insignis codex hexaplaris, a Parsonsio in Praefatione ad Jobum sub numero 23 (vel potius XXIII, nam ex uncialibus est) descriptus, qui, quamvis lectionibus Aquilae et ceterorum destitutus sit, ad textum Syro-hexaplarem confirmandum et illustrandum maximum momentum habet. Ejus autem descriptio est:—

> 23. Codex Bibliothecae S. Marci Ducalis Venetae, signatus numero 1, antiquissimus, literis uncialibus descriptus. Continet Jobum a Cap. xxx. 9 ad finem, Proverbia, Ecclesiastam, Cant. Cant., Sapientiam Salomonis et Siracidae, Hoseam cum reliquis Prophetis minoribus, et Jesaiam, cum asteriscis, qui, quoties recurrunt, in annotatione nostra memorantur.

Quod igitur ad testes Graecos attinet, post Nobilii segetem solito uberiorem, tenuissimum spicilegium nobis relictum fuisset, nisi peropportunam opem tulisset versionis Syro-hexaplaris conditor, qui, more suo, plurima Aquilae, Symmachi, Theodotionis, et Quintae editionis fragmenta margini suo allevit; quorum alia lectiones prius cognitas confirmant aut emaculant; alia vero Hexaplorum studiosis prorsus nova et inedita se offerent, nisi quis ea in Middeldorpfii textu et commentariis, debita accuratione neque descripta neque Graecitate donata, indaganda suscipiat. Nos autem in hoc libro, ut in antecedentibus, Ceriani nostri studio et sudori debemus, quod quantum ad lectiones marginales, et, ubi occasio erat, ad ipsum Syri interpretis contextum attinet, veram codicis scripturam etiam ad minutissimum apicem exhibere potuerimus. Praeterea cum satis constet Proverbiorum versionem LXXviralem tam transpositionibus distractam, quam interpolationibus e duplici interpretatione ortis infectam esse, operae pretium videbatur, in hac parte nostri operis non modo asteriscos, quos semper diligenter notavimus, verum etiam obelos, qui verba a reliquis interpretibus non allata expungunt, ad unum omnes prout in codice exarati sunt repraesentare. Atque hoc quidem ante nos praestandum suscepit Middeldorpfius; sed praeterea quod hic illic invitus peccaverit, illud in universum male ei successit, quod pro duabus obeli formis (÷) et (∽), unam tantum (⁜), quae in codice non est obelus, sed merus index ad lectionem marginalem ablegans, pingendam curaverit. Hujus autem discriminis observationem ad controversiam de usu et valore signorum Origenianorum dirimendam in primis pertinere quivis videt.

PROVERBIA.

Caput I.

1. מִשְׁלֵי. *Proverbia.* Οʹ. παροιμίαι. Ἀ. παραβολαί.[1]

2. לָדַעַת אָמְרֵי בִינָה. *Ad intelligendum verba intelligentiae.* Οʹ. νοῆσαί τε λόγους φρονήσεως. (Οἱ λοιποί· συνέσεως[2]). Σ. ἐννοεῖν ῥήσεις συνετάς.[3]

3. לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל. *Ad accipiendum institutionem prudentiae.* Οʹ. δέξασθαί τε στροφὰς λόγων, νοῆσαί τε. Ἀ. τοῦ λαβεῖν παιδείαν ἐπιστήμης. Σ. . . παιδείαν φρονήσεως.[4]

   צֶדֶק. *Justitiam.* Οʹ. δικαιοσύνην ÷ ἀληθῆ ↙. Κατὰ δὴ τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ τοὺς λοιποὺς οὐ κεῖται τὸ ἀληθῆ.[5]

   וּמִשְׁפָּט וּמֵשָׁרִים. *Et judicium et rectitudines.* Οʹ. καὶ κρίμα κατευθύνειν. Οἱ λοιποί· κρίσιν καὶ εὐθύτητας.[6]

4. לִפְתָאיִם. *Stolidis.* Οʹ. ἀκάκοις. Ἀ. θελγομένοις. Σ. νηπίοις. Θ. ἠπατημένοις.[7]

   מְזִמָּה. *Consilium.* Οʹ. ἔννοιαν. Σ. αἴσθησιν. Θ. συλλογισμόν.[8]

5. תַּחְבֻּלוֹת. *Consilia callida.* Οʹ. κυβέρνησιν. Ἀ. Σ. Θ. *gubernationes.*[9]

6. מְלִיצָה. *Dictum argutum.* Οʹ. σκοτεινὸν λόγον. Ἀ. Θ. ἑρμηνείαν. Σ. πρόβλημα.[10]

7. יִרְאַת יְהוָה. *Timor Jovae.* Οʹ. φόβος κυρίου. Ἄλλος· θεοῦ.[11]

   אֱוִילִים. *Stulti.* Οʹ. ἀσεβεῖς. Ἀ. Σ. Θ. ἄφρονες.[12]

8. אַל־תִּטֹּשׁ. *Ne rejicias.* Οʹ. μὴ ἀπώσῃ. Σ. (μὴ) ἀπωθοῦ.[13]

9. כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ. *Nam corolla* (s. ac-

Cap. I. [1] Nobil. [2] Reg. unus ex Procopio: τοῦτο καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ σαφηνίζουσιν ἐκδεδωκότες οὐ φρονήσεως, ἀλλὰ συνέσεως λόγους. [3] Nobil. [4] Idem. [5] Regii duo. Obelus est in Syro-hex. [6] "Sic Reg. unus ex Origene. Illi autem *reliqui* legisse videntur מֵישָׁרִים, vel ob vocis affinitatem ita verterunt, ut saepe contingit."—*Montef.* Immo מֵשָׁרִים et מֵישָׁרִים idem sunt vocabulum. [7] Nobil. Syro-hex. in textu pro ἀκάκοις (ܠܡܟܝܟܐ) legit νηπίοις (ܠܫܒܪܐ). [8] Nobil. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܕܒܪܢܘܬܐ ◆. "Ἀ. Σ. Θ. *consilium*, Gr. ut videtur, ἐννόημα. [Cf. ad Cap. xii. 5.] Sed ܡܕܒܪܢܘܬܐ [sic in apographo Norbergiano] mutare debebam in ܡܕܒܪܢܘܬܐ."—*Middeldorpf.* Nullo modo sollicitandum erat ܡܕܒܪܢܘܬܐ, *gubernatio*, a ܡܕܒܪܢܐ, πηδάλιον, Act. Apost. xxvii. 40. Cf. Lagarde *Anmerkungen zur Griech. Uebers. der Proverbien*, p. 76. Praeterea Syrus noster scholium philologicum habet: ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܐܠܗܘܡܪܘܣ ܡܦܩܢܘܬܐ ܕܣܘܟܢܐ ܐܘ ܟܢܐ ܕܪܓܠܐ ܕܐܠܦܐ. (Locutionem ܪܓܠܐ ܕܐܠܦܐ notent ii qui ad Hom. Od. X, 32, et Pind. Nem. VI, 94 πόδα νηὸς de *gubernaculo* intelligunt. Schol. Pind. l. c.: Ποὺς μὲν νεὼς τὸ πηδάλιον· τὸ δὲ κῦμα τὸ παρὰ τῷ πηδαλίῳ ἑλισσόμενον δοκεῖ (fort. δονεῖ) καὶ ταράσσει τὸν ἑκάστου θυμόν.) Graecum vocabulum οἰακώσεις posuissem, quod pro eodem Hebraeo interpretatus est Aq. Job. xxxvii. 12, nisi hoc per ܡܚܫܒܢܘܬܐ loco dicto vertisset Noster. [10] Regii tres et Nobil., qui uni Aquilae ascribit ἑρμηνείαν. [11] Nobil., qui quasi scholium affert. [12] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܣܟܠܐ ◆. [13] Codd. 161, 248.

cessio) gratiae sunt capiti tuo. Ο΄. στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σῇ κορυφῇ. Ἀ. ὅτι προσθήκη χάριτός εἰσι τῇ κεφαλῇ σου.[14]

9. עֲנָקִים. *Torques.* Ο΄. κλοιὸν χρύσεον. Ἀ. περιτραχήλια.[15] Ἄλλος· περίθεμα.[16]

11. נֶאֶרְבָה לְדָם. *Insidiemur sanguini.* Ο΄. κοινώνησον αἵματος. Ἀ. Σ. Θ. ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.[17]

לְנָקִי. *Innocenti.* Ο΄. ἄνδρα δίκαιον. Ἀ. ἀθῷον.[18]

13. הוֹן. *Opes.* Ο΄. κτῆσιν. Ἀ. Θ. ὕπαρξιν. Σ. πλοῦτον.[19]

יָקָר. *Pretiosas.* Ο΄. πολυτελῆ. Ἀ. Θ. τιμίαν. Σ. τίμιον.[20]

שָׁלָל. *Spoliis.* Ο΄. σκύλων. Ἀ. λαφύρων.[21]

14. גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ. *Sortem tuam jacias in medio nostrum.* Ο΄. τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν. Ἄλλος· κλῆρός σου πεσέτω ἐν μέσῳ ἡμῶν.[22]

כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ. *Marsupium unum sit omnibus nobis.* Ο΄. κοινὸν δὲ βαλάντιον κτησώμεθα πάντες, καὶ μαρσίππιον ἓν γενηθήτω ἡμῖν.[23]

15. בְּנִי אַל־תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ. *Fili mi, ne ambules in via.* Ο΄. μὴ πορευθῇς ἐν ὁδῷ. Ἄλλος· υἱὲ, μὴ πορευθῇς ἐν ὁδῷ.[24]

15. מְנַע. *Prohibe.* Ο΄. ἔκκλινον δέ. Ἀ. Θ. κώλυσον. Σ. ἀπόστρεψον.[25]

16. כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפָּךְ־דָּם. *Nam pedes eorum ad malum currunt, et festinant ut effundant sanguinem.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσι, καὶ ταχινοί εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα. Τοῦτο ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν οὐ κεῖται· ἔστι δὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἐξ οὗ παρέθετο τὴν λέξιν ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ.[26]

19. כָּל־בֹּצֵעַ בָּצַע. *Omnis inhiantis lucrum.* Ο΄. πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα. Ἀ. Σ. Θ. παντὸς πλεονεκτοῦντος πλεονεξίαν.[27]

אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח. *Animam dominorum illius aufert.* Ο΄. τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται. Σ. τὴν ψυχὴν αὐτῶν παρ' αὐτῶν λήψεται.[28]

20. בַּחוּץ. *In platea.* Ο΄. ἐν ἐξόδοις. (Σ.) ἐν ἀμφόδοις.[29]

תִּתֵּן קוֹלָהּ. *Edit vocem suam.* Ο΄. παρρησίαν ἄγει. Ἀ. Σ. Θ. δώσει φωνὴν αὐτῆς.[30]

---

[14] Nobil. [15] Idem. [16] Nobil. et Cod. 248: Schol. περίθεμα. Cf. Hex. ad Jud. viii. 26. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Idem. [20] "Ed. Rom. [Nobil.]: Ἀ. Σ. Θ. τιμίαν. Ceterum non dubito quin Sym. τίμιον ediderit, cum prius הוֹן πλοῦτον exposuerit."—*Drusius.* [21] Nobil. [22] Nobil. tanquam scholia affert: κλῆρός σου πεσέτω, et μέσῳ ἡμῶν, quod posterius ad verba γενηθήτω ἡμῖν male refert. Est haud dubie alicujus interpretis, fortasse Aquilae. Parsons. e Cod. 248 affert: Schol. κλῆρός σου πεσέτω. Pro ἐν ἡμῖν in textu habent ἐν μέσῳ ἡμῶν Codd. 23, 252; et sic fortasse Syrus noster, qui ܒܝܢܬܢ vertit. Vid. Job. viii. 17 in Syro-hex. [23] Versio duplex, cujus posteriorem partem ab ipsis Alexandrinis profectam esse putat Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 262, quia כִּיס fere semper μαρσίππιον vertere solent; priorem vero alius interp., fortasse Symmachi, esse. Quod ad usum Alexandrinorum attinet, interpres hujus libri neque μαρσίππιον, neque ab Atticistis unice probatum βαλάντιον, nisi hoc unico loco usurpavit: priorem vero versionem stylum ejus magis redolere recte sensit Jaegerus. Accedit, quod posterior versio desit in Cod. 23; et Syrus noster pinxerit: ※ καὶ μαρσίππιον ◂ ἓν γενηθήτω ἡμῖν; ubi cuneolus post ἡμῖν retrahendus videtur. [24] Schol. apud Nobil. Syro-hex. praemittit υἱέ μου, accedentibus Cod. 23, aliis. [25] Nobil. [26] "Hanc lectionem, et subjunctam notam ex Procopio in Codd. Regiis reperimus."—*Montef.* Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Eandem lectionem in textu sine asterisco habet Syro-hex., sed om. εἰσι cum Codd. III, 23, aliis. [27] Nobil. Sic in textu Cod. 248. [28] Nobil., Cod. 161 (qui παρ' αὐτῆς habet). Siglum Ἀ. Σ. Θ. praemittit Cod. 268. [29] "Procopius sic habet: εἰς δὲ τῶν ἑρμηνευτῶν, ἐν ἀμφόδοις. Sic in Regiis supra dictis."—*Montef.* "Videtur Symmachus esse. Cf. Hex. ad 1 Reg. i. 20. Amos v. 6."—*Schleusner.* Adde Hex. nostra ad Psal. xxx. 12. Jesai. li. 20. Jerem. xi. 6, 13. li. 4. Ezech. xxvi. 11. [30] Nobil., Cod. 248. Bahrdtius oscitanter αὐτοῖς pro αὐτῆς dedit, quod Parsonsio fraudi fuit.

22. עַד־מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶתִי. *Quousque, stolidi, diligetis stoliditatem?* Οʹ. ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι ἔχωνται τῆς δικαιοσύνης, οὐκ αἰσχυνθήσονται. Ἀ. ἕως πότε, νήπιοι, ἀγαπᾶτε νηπιότητα;[31]

וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת. *Et stulti odio habebunt scientiam.* Οʹ. ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴσθησιν. Ἀ. καὶ ἀσύνετοι . . γνῶσιν.[32] Σ. καὶ ἀνόητοι μισήσουσι γνῶσιν.[33]

23. תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי. *Convertimini ad reprehensionem meam.* Οʹ. καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχοις. Σ. ἐπιστράφητε ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου.[34]

אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי. *Effundam in vos spiritum meum.* Οʹ. προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. Ἀ. Θ. ἀναβλύσω ὑμῖν πνεῦμά μου.[35]

24. יָדִי. *Manum meam.* Οʹ. λόγους. Ἀ. Σ. Θ. χεῖρά μου.[36]

25. וַתִּפְרְעוּ. *Et sprevistis.* Οʹ. ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε (Ἄλλος· ἐποιήσατε[37]). Σ. Θ. καὶ διεσκεδάσατε.[38]

לֹא אֲבִיתֶם. *Noluistis.* Οʹ. ἠπειθήσατε. Alia exempl. οὐ προσείχετε.[39]

26. בְּאֵידְכֶם. *In exitio vestro.* Οʹ. τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ. Ἀ. ἐπιβλυσμῷ. Σ. συνταγῇ.[40]

אֶלְעַג. *Subsannabo.* Οʹ. καταχαροῦμαι δέ. Ἀ. Σ. Θ. μυκτηριῶ.[41]

27. כְּסוּפָה. *Sicut turbo.* Οʹ. ὁμοίως καταιγίδι. Ἀ. . . συσσεισμῷ.[42]

27. וְצוּקָה. *Et angustiae.* Οʹ. καὶ πολιορκία. Ἀ. ἐπίχυσις. Θ. κατάσπευσις.[43]

28. אָז יִקְרָאֻנְנִי. *Tunc invocabunt me.* Οʹ. ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με. Ἄλλος· τότε ἐπικαλέσονταί με.[44]

29. תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ. *Eo quod oderunt.* Οʹ. ἐμίσησαν γάρ. Σ. Θ. ἀνθ' ὧν ἐμίσησαν.[45]

וְיִרְאַת יְהוָֹה. *Et timorem Jovae.* Οʹ. τὸν δὲ λόγον τοῦ κυρίου. Alia exempl. τὸν δὲ φόβον κυρίου.[46] Ἄλλος· τὴν δὲ θεοσέβειαν.[47]

30. לֹא־אָבוּ. *Noluerunt.* Οʹ. οὐδὲ ἤθελον. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἐξεδέξαντο.[48]

נָאֲצוּ. *Spreverunt.* Οʹ. ἐμυκτήριζον δέ. Ἀ. διέσυραν. Σ. Θ. παρώξυναν.[49]

31. וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם. *Et consiliis suis.* Οʹ. καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας. Ἀ. βουλευμάτων. Σ. Θ. διαβουλιῶν.[50]

32. כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם. *Nam defectio stolidorum interficiet eos.* Οʹ. ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται.[51] Σ. ὅτι ἀποστροφὴ νηπίων ἀνελεῖ αὐτούς.[52]

וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם. *Et securitas stultorum perdet eos.* Οʹ. καὶ ἐξετασμὸς ἀσεβεῖς ὀλεῖ. Ἀ. Σ. καὶ εὐθηνία ἀφρόνων ἀπολεῖ αὐτούς.[53]

33. יִשְׁכָּן־בֶּטַח. *Habitabit tuto.* Οʹ. κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. Ἄλλος· ἀναπαύσεται ἐν εἰρήνῃ πεποιθώς.[54]

Cap. I. 4. ÷ νέῳ ◂. 7. ÷ ἀρχὴ σοφίας —— εὐσέβεια δὲ εἰς θεόν ◂. 12. ÷ δὲ ◂. ibid. ÷ ἐκ γῆς ◂.

---

[31] Nobil. [32] "Unus codex." [33] Nobil. [34] Idem. [35] Idem. [36] Idem. [37] Idem, qui tanquam scholium affert. [38] Idem. [39] Idem. Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܐ ܐܫܬܡܥܬܘܢ, οὐχ ὑπηκούσατε, quae lectio est Cod. 23. [40] Nobil. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxx. 12. Jerem. xlvi. 21. Symmachi συνταγὴν, si sana est lectio, Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. de *constitutione* Dei, vel *interitu a Deo decreto* intelligit. [41] Nobil. [42] Idem. [43] Idem. [44] Eidem est scholium. [45] Idem. [46] Sic Comp., Ald., Cod. 23, alii, cum Syro-hex. [47] Schol. apud Nobil. [48] Nobil. [49] Idem, qui Aquilae διέσυρον tribuit. Syro-hex. affert: Ἀ. διέσυραν (ܐܬܠܥܒܘ). Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. cvi. 11. [50] Nobil. [51] Syro-hex. in marg. habet: ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν κ.τ.ἑ.; in textu autem: ܚܠܦ ܕܡܫܩܠܝܢ ܗܘܘ, h. e. vertente Middeld., διότι καθεῖλον (immo καθῄρουν, vel etiam κατελάλουν, ἐνδιέβαλλον). Lectio est aliunde ignota. [52] Nobil. [53] Idem. Correximus ἀπολεῖ pro ἀνελεῖ, qui manifestus error est typothetae Romani, ad superiorem lineam oculum deflectentis. [54] Schol. apud Nobil. Idem est in marg. Cod. 248. Citat Clem. Alex. p. 449: ἀναπαύσεται ἐπ' εἰρήνης (ἐπ' εἰρήνῃ p. 632) πεποιθώς. Cf. ad Cap. iii. 23.

13. ÷ δὲ ↙. 17. ÷ δίκτυα πτερωτοῖς ↙. 18. ∽ ἡ δὲ καταστροφὴ —— κακὴ ↙.[55]

CAP. II.

2. לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה. *Ut attendere facias ad sapientiam* (aurem tuam). Ο΄. ὑπακούσεται σοφίας. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ.[1]

תַּטֶּה. *Inclines.* Ο΄. καὶ παραβαλεῖς. Ἀ. ἀνακλινεῖς.[2]

3. לַבִּינָה. *Intelligentiae.* Ο΄. τὴν σοφίαν. (Ἀ.) σύνεσιν. (Σ.) φρόνησιν.[3]

לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ. Et *prudentiae dederis vocem tuam.* Ο΄. καὶ τῇ συνέσει δῷς (Σ. ὑψώσεις[4]) φωνήν σου, ※ τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγάλῃ τῇ φωνῇ ↙.[5]

4. וְכַמַּטְמוֹנִים. *Et sicut thesauros* (subterraneos). Ο΄. καὶ ὡς θησαυρούς. Σ. Θ. τὰ ἀπόκρυφα.[6]

6. מִפִּיו. *Ex ore suo.* Ο΄. καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἀπὸ στόματος (αὐτοῦ).[7]

8. דֶּרֶךְ. *Viam.* Ο΄. ὁδούς. Alia exempl. ὁδόν.[8]

9. מַעְגָּל. *Orbitam* (viam). Ο΄. ἄξονας. Ἀ. καμπτούς. Σ. ἐπικυλισμούς.[9]

10. בְלִבֶּךָ. *In cor tuum.* Ο΄. εἰς σὴν διάνοιαν. Ἀ. Σ. Θ. καρδίαν.[10]

יִנְעָם. *Jucunda fuerit.* Ο΄. καλὴ εἶναι δόξῃ. Ἀ. εὐπρεπήσει.[11]

11. תְּבוּנָה. *Prudentia.* Ο΄. ἔννοια δὲ ὁσία. Ἀ. Σ. Θ. φρόνησις.[12]

12. תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitates.* Ο΄. μηδὲν πιστόν. Ἄλλος· διεστραμμένα.[13]

15. עִקְּשִׁים. *Tortuosae.* Ο΄. σκολιαί. Σ. σκαμβαί. Θ. στρεβλαί.[14]

וּנְלוֹזִים בְּמַעְגְּלוֹתָם. *Et perversi in orbitis suis.* Ο΄. καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν. Ἀ. καὶ θρυλοῦσιν ἐν καμπαῖς αὐτῶν. Θ. καὶ μυκτηρίζουσιν ἐν τοῖς ἐπικυλισμοῖς αὐτῶν.[15]

16. מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה. *A muliere aliena, ab extranea quae leves facit sermones suos.* Ο΄. ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. Σ. ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας, ἀπὸ ξένης ἧς οἱ λόγοι ὀλισθηροί.[16]

17. אַלּוּף. *Amicum.* Ο΄. διδασκαλίαν. Ἀ. ἡγεμόνα. Σ. μάθησιν. Θ. ἡγούμενον.[17]

אֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ. *Pacti Dei sui.* Ο΄. διαθήκην θείαν. Ἀ. Σ. Θ. . . θεοῦ.[18]

18. כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ. *Nam inclinata est ad mortem domus ejus.* Ο΄. ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς. Σ. ὥρισεν . . . Ἄλλος· ἔκυψε γὰρ εἰς θάνατον οἶκος αὐτῆς.[19]

וְאֶל־רְפָאִים. *Et ad manes.* Ο΄. καὶ παρὰ τῷ ᾅδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν. Ἀ. Σ. (μετὰ) ῥαφαείν. Θ. Ε΄. (μετὰ) τῶν γιγάντων.[20]

מַעְגְּלֹתֶיהָ. *Orbitae ejus.* Ο΄. τοὺς ἄξονας αὐτῆς. Ἀ. καμπάς. Σ. ὁδούς. Θ. κυλισμούς.[21] Ἄλλος· αἱ τροχιαὶ αὐτῆς.[22]

---

[55] Syro-hex.

CAP. II. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Nobil. affert: Scholion. σύνεσιν, φρόνησιν. Cf. ad Cap. iv. 1. [4] Codd. 161, 248. [5] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Jaegero judice, est genuina interpr. LXXviralis versio, qui locutionem διδόναι φωνὴν bis (Cap. i. 20. viii. 1) quasi consulto declinavit. [6] Nobil. [7] Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܬ. ܗ. ܡܢ ܦܘܡܗ ◆ Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. στόματος. [8] "In aliis libris est ὁδὸν [sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii], et scholion ὁδούς."—*Nobil.* [9] Nobil. Hebr. מַעְגָּל Aquilae est καμπὴ Cap. ii. 18. iv. 11, 26. v. 6. [10] Nobil. [11] Sic post Drusium Montef. Nobil. scribit: Ἀ. εὐπρεπώσει. Legi possit etiam εὐπρεπίσει, coll. Hex. ad Psal. cxl. 6. [12] Nobil. [13] Syro-hex. in marg. habet μηδὲν πιστόν; in textu autem ܡܬܗܦܟܢܘܬܐ, διεστραμμένα, quae lectio est Cod. 23. [14] Nobil. [15] Idem. Aquilam fortasse respexit Hieron. vertens: *et infames gressus eorum.* Nam θρύλημα est *malus rumor* Job. xvii. 6. [16] Nobil. [17] Idem. Lectio Symmachi est in textu Cod. 23, et fortasse in Syro-hex., qui ܝܘܠܦܢܐ habet. [18] Nobil. [19] Idem. Hic quoque lectionem Symmachi in textu habent Syro-hex., et Cod. 23. [20] Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܪܦܐܝܢ ◆ ܬ. ܗ. ܓܢܒܪܐ ◆ Cf. ad Cap. ix. 18. [21] Nobil. [22] Idem quasi scholium affert. Syro-hex. in textu habet ܫܒܝܠܐ ܕܝܠܗ, αἱ τροχιαὶ αὐτῆς, quae est lectio Codd. 23, 109, 252; in marg. autem: ܘܣܪܢܐ ܕܝܠܗ ◆, καὶ τοὺς ἄξονας αὐτῆς.

19. יְשׁוּבוּן. *Revertentur.* Οʹ. ἀναστρέψουσιν. Ἀ. Σ. Θ. ἐπιστρέψουσιν.[23]

20. אָרְחוֹת צַדִּיקִים. *Semitas justorum.* Οʹ. τρίβους δικαιοσύνης. Ἄλλος· ὁδοὺς δικαίων.[24]

21. כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ. *Quia probi habitabunt terram, et integri reliqui erunt in ea.* Οʹ. ÷ χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ ↙.[25] ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι (Σ. κατακληρονομήσουσι[26]) γῆν, καὶ ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ.

22. וּרְשָׁעִים. *Impii vero.* Οʹ. ὁδοὶ ἀσεβῶν. Ἀ. Σ. Θ. ἀσεβεῖς.[27]

Cap. II. 2. ÷ παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν —— τῷ υἱῷ σου ↙. 19. τρίβους ζωῆς (sic). ÷ οὐ γὰρ —— ζωῆς ↙.[28]

Cap. III.

1. אַל־תִּשְׁכָּח. *Ne obliviscaris.* Οʹ. μὴ ἐπιλανθάνου. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, μὴ ἐπιλανθάνου.[1]

3. חֶסֶד וֶאֱמֶת. *Gratia et veritas.* Οʹ. ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις. Οἱ λοιποί· ἔλεος καὶ ἀλήθεια.[2]

קָשְׁרֵם. *Alliga eas.* Οʹ. ἄφαψαι δὲ αὐτάς. Ἀ. σύνδησον.[3]

כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ. *Inscribe eas in tabulam cordis tui.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. γράψον αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς καρδίας σου ↙.[4] Σ. . . ἐπὶ τοῦ στήθους.[5]

4. שֵׂכֶל. *Prosperum successum.* Οʹ. προνοοῦ. Ἀ. Σ. Θ. περινοῆσαι.[6]

בְּעֵינֵי. *In oculis.* Οʹ. ἐνώπιον. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ὀφθαλμοῖς.[7]

5. בְּטַח אֶל־יְהוָֹה. *Confide Jovae.* Οʹ. ἴσθι πεποιθὼς . . ἐπὶ θεῷ. Σ. ἔλπισον κυρίῳ.[8]

אַל־תִּשָּׁעֵן. *Ne innitaris.* Οʹ. μὴ ἐπαίρου. Σ. μὴ ἴσθι πεποιθώς. Θ. μὴ ἐπερείδου.[9]

6. דָעֵהוּ. *Cura eum.* Οʹ. γνώριζε αὐτήν. Οἱ λοιποί· γνώριζε αὐτόν.[10]

יְיַשֵּׁר. *Diriget.* Οʹ. ὀρθοτομῇ. Σ. εὐθεῖς ποιήσῃ.[11] Οʹ. ÷ ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκόψῃ ↙.[12]

7. חָכָם. *Sapiens.* Οʹ. φρόνιμος. Ἀ. Σ. Θ. σοφός.[13]

8. שִׁקּוּי. *Irrigatio* (recreatio). Οʹ. ἐπιμέλεια. Ἀ. ποτισμός. Σ. πιότης. Θ. καταβροχή.[14]

9. כָּל־תְּבוּאָתֶךָ. *Omnis proventus tui.* Οʹ. ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης. Ἀ. Σ. Θ. παντὸς γεννήματός σου.[15]

10. אֲסָמֶיךָ. *Horrea tua.* Οʹ. τὰ ταμιεῖά σου. Ἀ. αἱ ἀποθῆκαι. Σ. θησαυροί.[16]

שָׂבָע. *Abundantia.* Οʹ. πλησμονῆς σίτῳ (alia exempl. σίτου[17]).

---

[23] Nobil. [24] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu: ܐܘܪ̈ܚܬܐ ܕܙܕܝ̈ܩܐ. [25] Haec, χρηστοὶ — ὑπολειφθ. ἐν αὐτῇ, desunt in Ed. Rom. et Cod. Vat.; sed leguntur in Comp., Ald., Codd. III, 23, aliis; et sub obelo in Syro-hex. Schol. apud Nobil. et Cod. 248: Οὗτοι οἱ δύο στίχοι οὔτε ἐν ταῖς λοιπαῖς κεῖνται, οὔτε ἐν πᾶσι τοῖς τῆς κοινῆς ἀντιγράφοις. [26] Nobil. [27] Idem, qui ad οἱ δὲ παράνομοι, Hebr. וּבוֹגְדִים, perperam refert. [28] Syro-hex.

Cap. III. [1] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܢܡܘܣܐ ܒܗ ܒܡܘܡܬܐ ܠܐ ܬܬܛܥܐ. [2] Idem: ܗܢܘܢ ܕܢܡܘܣܐ. ܛܝ̈ܒܘܬܐ ܘܫܪܪܐ ܀ Nobil. affert: Ἀ. ἔλεος καὶ ἀλήθεια. [3] Nobil. [4] Syro-hex. in textu: ※ ܬ. ܟܬܘܒ ܐܢܝܢ ܥܠ ܠܘܚܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܟ ↙. Sic sine aster. Comp. (qui τῆς κ. σου habet), Ald., Codd. 68, 161. Montef. affert: Ἄλλος· ἐπὶ τὸ πλάτος. Cod. Alex.: γράψον δὲ αὐτὰς ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς κ. σ. [5] Nobil. Cf. Hex. ad Prov. vii. 3. Jerem. xvii. 1. [6] Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. περινοήσαι (sic). Montef. περινόησαι pingit, quasi a περινοεῖσθαι, quod vix in usu est. [7] Nobil. [8] Idem. [9] Idem. [10] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܢܡܘܣܐ ܕܥܡܘܗܝ ܀ [11] Nobil. [12] Syro-hex. in textu: ÷ ܪܓܠܟ ܕܝܠܟ ܠܐ ܬܬܬܩܠ ↙. Graeca habentur post τὰς ὁδούς σου in sex libris, qui μὴ προσκόπτει, s. οὐ μὴ προσκόπτῃ legunt. Eadem est varietas ad v. 23. [13] Nobil. Syro-hex. in textu habet σοφός. [14] Nobil. [15] Idem. [16] Idem. [17] Syro-hex. in textu πλησμονῆς tantum habet; in marg. autem: Ἐν τισιν ἀντιγράφοις (ܨܚ̈ܚܐ) κεῖται πλησμονὴ σίτου· οὐ κεῖται δὲ οὔτε εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν, οὔτε παρὰ τοῖς Οʹ τὸ σίτου. (Graeca exstant in Origenis Schol. in Proverbia apud Tischendorf. *Notit. Cod. Sin.* p. 80.)

10. יִפָּרֵצוּ. *Rumpent se.* Οʹ. ἐκβλύζωσιν. ˟Ἄλλος· ὑπερεκβλύζωσιν.[18]

11. אַל־תִּמְאָס. *Ne rejicias.* Οʹ. μὴ ὀλιγώρει. Σ. μὴ ἀποδοκιμάσῃς. (Θ.) μὴ ἀπωθήσῃς.[19]

וְאַל־תָּקֹץ. *Et ne taedio afficiaris.* Οʹ. μηδὲ ἐκλύου. Ἀ. μὴ γογγύσῃς.[20] Σ. μὴ ἐγκακήσῃς.[21]

12. יוֹכִיחַ. *Castigat.* Οʹ. ἐλέγχει. Alia exempl. παιδεύει.[22]

וּכְאָב. *Et sicut pater.* Οʹ. μαστιγοῖ δέ. Οἱ λοιποί· ἐλέγξει.[23]

13. יָפִיק. (Qui) *impetrat.* Οʹ. ὃς εἶδε. ˟Ἄλλος· ἔσχεν.[24]

15. Οʹ. τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῇ. Alia exempl. τοῖς ἐφαπτομένοις αὐτῇ.[25]

17. כָּל־נְתִיבוֹתֶיהָ. *Omnes semitae ejus.* Οʹ. πᾶσαι αἱ τρίβοι αὐτῆς. ˟Ἄλλος· πάντες οἱ ἄξονες αὐτῆς.[26]

19. יְהוָֹה. *Jova.* Οʹ. ὁ θεός. ˟Ἄλλος· ὁ κύριος.[27]

20. בְּדַעְתּוֹ. *Scientia ejus.* Οʹ. ἐν αἰσθήσει. ˟Ἄλλος· ἐν γνώσει.[28]

טָל. *Rorem.* Οʹ. δρόσους. ˟Ἄλλος· δρόσῳ.[29]

22. וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ. *Et erit vita animae tuae.* Οʹ. ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου. ˟Ἄλλος· ἵνα ὦσι ζωὴ τῇ ψυχῇ σου.[30]

23. לָבֶטַח. *Secure.* Οʹ. πεποιθὼς ἐν εἰρήνῃ. Alia exempl. πεποιθώς.[31]

25. אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם. *Ne timeas terriculum repentinum.* Οʹ. καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν. Οἱ λοιποί· ἐὰν πτοηθῇς, οὐ φοβηθήσῃ.[32]

26. וְשָׁמַר. *Et custodiet.* Οʹ. καὶ ἐρείσει. ˟Ἄλλος· καὶ τηρήσει.[33]

מִלָּכֶד. *A captura.* Οʹ. ἵνα μὴ σαλευθῇς. ˟Ἄλλος· ἵνα μὴ ἀγρευθῇς.[34]

28. אַל־תֹּאמַר לְרֵעֲךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ. *Ne dicas socio tuo: Vade et revertere, et cras dabo; quum sit penes te.* Οʹ. μὴ εἴπῃς· ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, αὔριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν. ˟Ἄλλος· μὴ εἴπῃς· πορεύου καὶ ἐπάνηκε, καὶ αὔριον δώσω, ὅτε δύνασαι εὖ ποιεῖν.[35]

30. אַל־תָּרִיב. *Ne contendas.* Οʹ. μὴ φιλεχθρήσῃς. Ἀ. μὴ δικάζου.[36]

31. וְאַל־תִּבְחַר. *Neque eligas.* Οʹ. μηδὲ ζηλώσῃς. ˟Ἄλλος· μηδὲ ζήλου.[37]

Cap. III. 7. ÷ παντός ⁴. 15. ÷ οὐκ ἀντιτάξεται —— τοῖς ἐφαπτομένοις (marg. ἐγγίζουσιν) αὐτῇ ⁴. 16. ÷ ἐκ τοῦ στόματος —— ἐπὶ γλώσσης αὐτῆς (sic) φορεῖ ⁴. 22. ÷ ἔσται δὲ —— ὀστέοις ⁴.[38]

---

[18] Nobil., qui tanquam scholium affert. [19] Nobil. affert: Ἀ. μὴ ἀποδοκίμασον. Σ. μὴ ἀπωθῇς; utrumque soloece. Praeterea pro Hebr. מָאַס Aquilae solenne est ἀπορρίπτειν, Symmacho ἀποδοκιμάζειν, Theodotioni ἀπωθεῖσθαι. Cum igitur Syrus praebeat: Σ. μὴ ἀποδοκιμάσῃς (ܠܐ ܬܣܠܐ), hoc indubitanter Symmacho vindicavimus. De Theodotione non ita certa res est; nam et Parsons. affert: Σ. μὴ ἀποθήσῃς Cod. 161. Σ. μὴ αποθης (sic) Cod. 248; quorum neutrum Graecum est. Tandem revocavimus formam ἀπωθήσῃς, rariorem quidem, sed non plane rejectitiam, quam Theodotioni interpreti assignavimus. [20] Syro-hex. .ܐ. ܠܐ ܬܪܛܢ ܀ [21] Idem: .ܣ. ܠܐ ܬܬܡܓܢ ܀ Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 143. Nobil. affert: Θ. μηδὲ ἐγκακήσῃς; sed ἐγκακεῖν pro Hebr. קוּץ ter reperitur in Hexaplis (Gen. xxvii. 46. Num. xxi. 5. Jesai. vii. 16), et ubique Symmachi est. [22] Nobil. Syro-hex. in textu παιδεύει (ܪܕܐ), in marg. ἐλέγχει (ܡܟܣ) affert. [23] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ. ܢܟܣܘܢ ܀ [24] Nobilio scholium est. Syro-hex. in textu habet ἔσχεν (ܩܢܐ). [25] Sic Cod. 23, et Syro-hex. in textu (ܠܕܡܬܩܪܒܝܢ ܠܗ). Idem in marg. ܠܕܩܪܝܒܝܢ ܠܗ ܀ [26] Sic Cod. 23 in textu. Nobil. affert: Schol. οἱ ἄξονες. [27] Sic Syro-hex. in textu; idem in marg. ὁ θεός. Lectio ὁ κύριος est in marg. Cod. 161. [28] Schol. apud Nobil. [29] Idem. Quatuor codd. habent δρόσῳ; tres alii cum Syro-hex. δρόσον. [30] Sic Syro-hex. in textu. Cod. 23: ινα η ζωη η ψυχη σου (sic). [31] Sic Syro-hex., et Cod. 23. [32] Nobil. affert: Schol. Οἱ λοιποί· ἐὰν κ.τ.ἑ.; sed vix potest esse interpretatio. [33] Schol. apud Nobil. Est lectio Codd. 23, 297, et Syro-hex. [34] Schol. apud Nobil. Sic in textu Syro-hex., et Cod. 23. [35] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܠܐ ܬܐܡܪ ܠܗ ܕܙܠ ܘܗܦܘܟ ܘܠܡܚܪ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟ. ܟܕ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ ܀ Quae sensum declarandi causa adjecta esse opinatur Middeld. (In textu pro δυνατοῦ σου ὄντος Syrus habet .ܟܕ ܐܝܬ ܕܡܫܟܚ, non, ut Middeld. edidit, ܟܕ ܐܝܬ ܕܡܫܟܚ.) [36] Nobil. [37] Schol. apud Nobil. Sic in textu Codd. 23, 252. [38] Syro-hex.

CAP. IV.

1. בִּינָה. *Intelligentiam.* O'. ἔννοιαν. 'A. σύνεσιν. Σ. φρόνησιν.[1]

3. יָחִיד. *Unicus.* O'. ἀγαπώμενος. 'A. Σ. Θ. μονογενής.[2]

4. וַיֹּרֵנִי. *Et docebat me.* O'. καὶ ἐδίδασκόν με. 'A. (καὶ) ἐφώτιζόν με.[3]

יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ. *Teneat verba mea cor tuum.* O'. ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν καρδίαν. Σ. κατεχέτω λόγους μου (καρδία σου).[4]

שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה. *Observa praecepta mea, et vive.* O'. φύλασσε ἐντολάς. 'A. Σ. Θ. καὶ ζῆθι.[5]

5. קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח. *Acquire sapientiam, acquire intelligentiam, ne obliviscaris.* O'. ※ κτῆσαι σοφίαν, κτῆσαι σύνεσιν ◄, μὴ ἐπιλάθῃ.[6]

וְאַל־תֵּט מֵאִמְרֵי־פִי. *Neque declines a verbis oris mei.* O'. μηδὲ παρίδῃς ('A. Σ. Θ. ἐκκλίνῃς[7]) ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος. ※ μηδὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων στόματός μου ◄.[8]

6. וְתִשְׁמְרֶךָּ. *Et custodiet te.* O'. καὶ ἀνθέξεταί σου. 'A. Σ. Θ. καὶ φυλάξει σε.[9]

7. רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה. *Principium sapientiae* (est hoc): *acquire sapientiam, et in omni acquisitione tua acquire intelligentiam.* O'. Vacat. Πάντες ※ ἀρχὴ σοφίας, κτῆσαι σοφίαν, καὶ ἐν πάσῃ κτήσει σου κτῆσαι σύνεσιν ◄.[10]

8. סַלְסְלֶהָ. *Effer eam.* O'. περιχαράκωσον αὐτήν. 'A. ἀνάλαβε αὐτήν. Σ. βάσταζε αὐτήν.[11]

9. תִּפְאֶרֶת. *Decoris.* O'. τρυφῆς. 'A. αὐχήσεως. Σ. δόξης. Θ. ὡραιότητος.[12]

11. הֹרֵתִיךָ. *Docui te.* O'. διδάσκω σε. 'A. ὡδήγησά σε.[13]

בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר. *In orbitis recti.* O'. τροχιαῖς ὀρθαῖς. 'A. ἐν καμπαῖς εὐθύτητος. Σ. ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ.[14]

12. לֹא־יֵצַר. *Non coarctabitur.* O'. οὐ συγκλεισθήσεται. 'A. (οὐ) στενωθήσεται.[15] Σ. μὴ θλιβήσεται.[16]

לֹא תִכָּשֵׁל. *Non offendes.* O'. οὐ κοπιάσεις. 'A. (οὐ) σκανδαλισθήσῃ.[17]

14. וְאַל־תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים. *Et ne incedas in via malorum.* O'. μηδὲ ζηλώσῃς ὁδοὺς παρανόμων. 'A. Θ. (μηδὲ) μακαρίσῃς ὁδοὺς πονηρῶν.[18]

15. וַעֲבֹר. *Et praeteri.* O'. καὶ παράλλαξον. 'A. Σ. Θ. (καὶ) πάρελθε.[19]

16. וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם. *Et raptus est somnus eorum.* O'. ἀφῄρηται ὁ ὕπνος αὐτῶν (alia exempl. ὁ ὕπνος ἀπ' αὐτῶν). Οἱ λοιποί· ὁ ὕπνος αὐτῶν.[20]

CAP. IV. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. Syro-hex. in textu: ※ φύλασσε ἐντολάς μου, καὶ ζῆθι (sine cuneolo). Post ἐντολὰς add. μου καὶ ζῆθει (sic) Cod. 23; μου καὶ ζήσῃ (ἐξήσῃ Cod. 297) Codd. 295, 297. Post εἰς σὴν καρδίαν add. καὶ ζῆθι Cod. 254. [6] Sic Syro-hex., nisi quod cuneolum post μὴ ἐπιλάθῃ habet. Sed verba μὴ ἐπιλάθῃ in hodiernis τῶν O' exemplaribus leguntur. Cum Syro-hex., absentibus, ut passim fit, signis Origenianis, consentiunt Codd. 23, 295, 297. Post μὴ ἐπιλάθῃ add. κτῆσαι σοφίαν, κτ. σύνεσιν, μὴ ἐπιλάθῃ Comp., Codd. 68, 106, 252, 254. Eadem post ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος infert Cod. Alex., et sub aster. Codd. 161, 248. Hieron. in Epist. LII ad Nepotianum: *Posside sapientiam, posside intelligentiam; ne obliviscaris, et ne declinaveris a verbis oris mei.* [7] Nobil. Syrus ad ἐκκλίνῃς in marg. ascribit: Πάντες. [8] Sic Cod. 101, et sine aster. Cod. 248. Syrus habet: ÷ μηδὲ παρίδῃς ῥ. ἐμοῦ στόματος ◄, ※ μηδὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥ. στ. μου ◄. [9] Nobil. [10] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: Πάντες. Eadem habent Codd. 161 (sed post περιλάβῃ v. 8), 248, et sine aster. Codd. III, 23, alii. [11] Nobil. [12] Idem. Pro αὐχήσεως Montef. in Lexico Graeco καυχήσεως reponendum censet, coll. Hex. ad Prov. xix. 11. Sed in loco Jesai. lii. 1 pro Hebr. בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ Codd. 86, 88 afferunt: 'A. τὰ ἱμάτια τῆς αὐξήσεώς (αὐλήσεως Cod. 88) σου; mendose uterque pro αὐχήσεως. [13] Nobil. [14] Idem. [15] Codd. 161, 248. Nobil. affert: Schol. στενωθήσεται. [16] Nobil. Codd. 161, 248: Σ. τριβήσεται, minus probabiliter. [17] Nobil. [18] Idem. Theodotionis nomen incaute omisit Montef. [19] Nobil. [20] Syrus noster in textu: ἀφῄρηται γὰρ (sic Cod. 109) ὁ

17. לֶחֶם. *Panem.* Οʹ. σῖτα. Ἀ. ἄρτον.[21]

וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ. *Et vinum iniquitatum bibunt.* Οʹ. οἴνῳ δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται. Ἀ. Σ. καὶ οἶνον ἀδικιῶν πίονται.[22]

18. כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר. *Quasi lux splendoris, magis magisque lucens.* Οʹ. ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν. Θ. ὡς φῶς φέγγους, πορευόμενον καὶ φωτίζον.[23]

עַד־נְכוֹן הַיּוֹם. *Usque ad stabile diei* (tempus meridianum, σταθερὰ μεσημβρία). Οʹ. ἕως κατορθώσῃ ἡ ἡμέρα. Ἀ. (ἕως) ἑτοίμης ἡμέρας. Σ. (ἕως) ἑδραίας ἡμέρας. Θ. ἕως ἑτοιμασίας ἡμέρας.[24] Εʹ. ἑτοιμασίας.[25]

19. בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. *In quid offendant.* Οʹ. πῶς προσκόπτουσιν. Σ. ἐν τίνι ἀσθενήσουσιν.[26]

20. הַט. *Inclina.* Οʹ. παράβαλλε. Ἀ. Σ. Θ. κλῖνον.[27]

21. אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ. *Ne recedant ab oculis tuis.* Οʹ. ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου.[28] Σ. μὴ παραρρυησάτωσαν ἐξ ὀφθαλμῶν σου. Θ. μὴ χλευασθήτωσαν ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.[29]

23. מִכָּל־מִשְׁמָר. *Prae omni custodia.* Οʹ. πάσῃ φυλακῇ. Ἀ. Θ. ἀπὸ παντὸς φυλάγματος.[30]

תּוֹצְאוֹת חַיִּים. *Exitus* (fontes) *vitae.* Οʹ. ἔξοδοι ζωῆς. Σ. προελεύσεις (ζωῆς).[31]

24. הָסֵר. *Remove.* Οʹ. περίελε. Ἀ. ἀπόστησον.[32]

עִקְּשׁוּת פֶּה. *Perversitatem oris.* Οʹ. σκολιὸν στόμα. Ἀ. Θ. στρεβλότητα στόματος.[33]

24. הַרְחֵק מִמְּךָ. *Amove a te.* Οʹ. μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. Ἀ. Σ. Θ. μάκρυνον (ἀπὸ σοῦ).[34]

25. לְנֹכַח יַבִּיטוּ. *Recta ante se spectent.* Οʹ. ὀρθὰ βλεπέτωσαν. Ἀ. Θ. εὐθυνέτωσαν κατεναντίον. Σ. εἰς τὸ εὐθύ . . .[35]

26. פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ. *Complana orbitam pedis tui.* Οʹ. ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς ποσί. Ἀ. ὁδοποίει καμπὴν ποδῶν σου. Σ. διατήρησον . . τοῖς ποσί σου.[36]

יִכֹּנוּ. *Stabiles sint.* Οʹ. κατεύθυνε. Ἀ. Σ. Θ. ἑτοίμαζε.[37]

27. מֵרָע. *A malo.* Οʹ. ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. Οἱ λοιποί· ἀπὸ κακῶν.[38]

Cap. IV. 10. ÷ ἵνα σοι —— βίου ↙. 21. αἱ πηγαὶ ※ τῆς ζωῆς σου ↙, φύλασσε. 27. σὸν πόδα ἀπὸ κακῶν (sic). ÷ ὁδοὺς γὰρ —— προάξει ↙.[39]

Cap. V.

1. לִתְבוּנָתִי הַט אָזְנֶךָ. *Prudentiae meae inclina aurem tuam.* Οʹ. ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς. Θ. τῇ φρονήσει μου κλῖνον τὸ οὖς σου.[1]

2. וְדַעַת. *Et scientiam.* Οʹ. αἴσθησις δέ. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) γνῶσιν.[2]

3. זָרָה. *Alienae.* Οʹ. γυναικὸς πόρνης. Ἀ. Σ. Θ. ἀλλοτρίας.[3]

וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ. *Et levius est oleo palatum ejus.* Οʹ. ἣ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. Σ. Θ. καὶ λεῖος ὑπὲρ ἔλαιον φάρυγξ αὐτῆς.[4]

ὕπνος ἀπ' αὐτῶν (sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii); in marg. autem: Οἱ λοιποί· ὁ ὕπνος αὐτῶν. [21] Nobil. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem. Syro-hex. affert: Ἀ. ἑτοίμης (ܕܡܛܝܒ). Σ. ἑδραίας ἡμέρας (ܕܝܘܡܐ ܡܫܪܪܬܐ). Θ. Εʹ. ἑτοιμασίας (ܕܡܛܝܒܘܬܐ). [25] Syro-hex. [26] Nobil. Syro-hex. in textu, πῶς προκόπτουσιν (ܡܬܬܩܠܝܢ), et in marg. ἐν τίνι προσκόπτουσιν, quae lectio est Codd. 23, 106, 252. [27] Nobil. [28] Syro-hex. αἱ πηγαὶ ※ τῆς ζωῆς σου ↙. Est lectio Codd. 23, 252, 254, 297. [29] Nobil. [30] Idem. [31] Nobil. affert: Σ. προσέλευσις. Cod. 252 in marg.: προελευσης (sic). Cf. Hex. ad Exod. xxi. 8. Psal. lxiv. 9. cxx. 8. [32] Nobil. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem. [36] Idem. Ad Symmachum supplendum videtur τρίβον. Vid. ad v. 11. [37] Nobil. [38] Syro-hex. in textu, ἀπὸ κακῶν (ܡܢ ܒܝܫܬܐ); in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, ἀπὸ κακῶν. [39] Syro-hex.

Cap. V. [1] Nobil. Syro-hex. in textu habet: ※ ἐμοῖς δὲ λ. (s. τοῖς δὲ ἐμοῖς λ.) παράβαλλε σὸν οὖς ↙, τῇ φρ. μου κλῖνον τὸ οὖς σου. Pro ἐμοῖς δὲ λ. π. σ. οὖς Codd. 23, 252 habent: τῇ δὲ φρ. μ. κλῖνον τὸ οὖς σου. [2] Nobil. [3] Idem. [4] Idem. Ad ἣ πρὸς καιρὸν Syro-hex. in marg. scholium affert: ἡ εἰς χάριν ἐπαινοῦσα (ܗܝ ܕܐܝܟ ܕܠܛܝܒܘܬܐ ܡܫܒܚܐ). Similem explanationem dedit Clem. Alex. Paed. III, 11: ἡ πρὸς χάριν λαλοῦσα λιπαίνει σὸν φάρυγγα; ex quo loco male

4. מָרָה כַלַּעֲנָה. *Amarum sicut absinthium.* Οʹ. πικρότερον χολῆς. Ἀ. . . ὡς ἀψίνθιον.[5]

5. מָוֶת. *Ad mortem.* Οʹ. μετὰ θανάτου. [Ἄλλος· μετ' ὀδύνης.][6]

6. מַעְגְּלֹתֶיהָ. *Orbitae ejus.* Οʹ. αἱ τροχιαὶ (Ἀ. καμπαί. Σ. ἐπικυλισμοί[7]) αὐτῆς.

7. אַל־תָּסוּרוּ. *Ne recedatis.* Οʹ. μὴ ἀκύρους ποιήσῃς. Ἀ. μὴ ἀπόστητε.[8]

9. פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ. *Ne des aliis vigorem tuum.* Οʹ. ἵνα μὴ πρόῃ ἄλλοις ζωήν σου. Σ. μήποτε δῷ ἑτέρῳ τὴν δόξαν σου.[9]

וּשְׁנֹתֶיךָ. *Et annos tuos.* Οʹ. καὶ σὸν βίον. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) τὰ ἔτη σου.[10]

10. נָכְרִי. *Alieni.* Οʹ. ἀλλοτρίων. Θ. ξένου.[11]

11. וְנָהַמְתָּ. *Et gemas.* Οʹ. καὶ μεταμεληθήσῃ. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) στενάξεις.[12]

בִּכְלוֹת. *Postquam contabuerint.* Οʹ. ἡνίκα ἂν κατατριβῶσι. Σ. ἐν τῷ ἐκλείπειν.[13]

12. נָאַץ. *Sprevit.* Οʹ. ἐξέκλινεν. Θ. παρώξυνεν.[14]

13. וְלֹא. *Neque.* Οʹ. οὐκ. Οἱ λοιποί· οὐδέ.[15]

מוֹרָי. *Instituentium me.* Οʹ. παιδεύοντός με. Ἀ. Σ. Θ. φωτιζόντων (με).[16]

וְלִמְלַמְּדַי. *Et docentibus me.* Οʹ. καὶ διδάσκοντός με. Alia exempl. καὶ διδάσκοντί με.[17] Οἱ λοιποί· καὶ τοῖς διδάσκουσί με.[18]

הִטִּיתִי. *Inclinavi.* Οʹ. παρέβαλλον. Ἀ. Σ. Θ. ἔκλινα.[19]

14. כִּמְעַט הָיִיתִי. *Parum abfuit quin fuerim.* Οʹ. παρ' ὀλίγον ἐγενόμην. Ἀ. ὡς ὀλίγον ἐγενόμην. Schol. ἐν βραχυτάτῳ.[20]

15. מִבּוֹרֶךָ. *E cisterna tua.* Οʹ. ἀπὸ σῶν ἀγγείων. Ἀ. Σ. Θ. ἐκ λάκκου σου.[21]

16. יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה. *Redundent fontes tui foras.* Οʹ. μὴ (alia exempl. om. μὴ[22]) ὑπερεκχείσθω ÷ σοι ◁ ὕδατα (alia exempl. add. ἔξω[23]) ἐκ τῆς σῆς πηγῆς. Ἀ. [μὴ] διασκορπιζέσθωσαν αἱ πηγαί σου ἔξω.[24]

18. בָרוּךְ. *Benedicta.* Οʹ. σοὶ ἰδία. Ἀ. Σ. Θ. εὐλογημένη.[25]

19. אֲהָבִים. *Deliciarum.* Οʹ. φιλίας. Σ. ἀγάπης.[26]

וְיַעֲלַת־חֵן. *Et ibex femina gratiae.* Οʹ. καὶ πῶλος σῶν χαρίτων. Σ. Θ. καὶ ἔλαφος χάριτος.[27]

דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךָ. *Mammae ejus inebrient te.* Οʹ. ἡ δὲ ἰδία (alia exempl. φιλία[28]) ÷ ἡγείσθω σου καὶ ◁ συνέστω σοι. Ἀ. τιτθοὶ αὐτῆς μεθυσκέτωσάν (σε).[29] Σ. μαστοὶ δὲ αὐτῆς . . .[30]

21. נֹכַח. *Coram.* Οʹ. ἐνώπιον. Σ. Θ. κατέναντι.[31]

מַעְגְּלֹתָיו. *Orbitas ejus.* Οʹ. τὰς τροχιὰς (Ἀ. καμπάς. Σ. ἐπικυλισμούς[32]) αὐτοῦ.

22. עֲוֹנוֹתָיו. *Iniquitates ejus.* Οʹ. παρανομίαι. Ἀ. Σ. Θ. ἀνομίαι.[33]

---

intellecto χάριν pro καιρὸν temere in textum intulit Grabius. [5] Nobil. [6] Sic Montef. Nobil. quasi scholium affert; et sic Cod. 248. "Hoc, cum aliis non paucis codicum scholiis, in Hexaplis τῷ ἄλλῳ ascribitur."—*Parsons.* [7] Nobil. [8] Idem. [9] Nobil. et Cod. 248. Drusius tacite edidit δῷς pro δῷ, quem imitatus est Montef. [10] Nobil. Syro-hex. in textu habet, καὶ τὰ ἔτη σου; in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, καὶ τὰ ἔτη σου. [11] Syro-hex. ܠ. ܕܐܟܣܢܝܐ ⁘ [12] Nobil. [13] Idem. [14] Idem. Cf. ad Cap. i. 30. [15] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܐܦܠܐ ⁘ [16] Nobil. [17] Sic Cod. 23, alii. Syro-hex. ܘܡܠܦܢܘ ܕܡܠܦ ܗܘܐ ܠܝ. [18] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܘܠܡܠܦܢܐ ܕܡܠܦܝܢ ܗܘܘ ܠܝ ⁘ [19] Nobil. [20] Nobil., Cod. 248. Parsons. e Codd. 161, 252 affert: Ἀ. ὡς ὀλίγον ἐγενόμην. ἐν (ὡς ἐν Cod. 252) βραχυτάτῳ. [21] Nobil. Mox ad ἀπὸ σῶν φρεάτων idem affert: Schol. ὑδάτων. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, alii, invito Syro-hex. Origen. Opp. T. II, p. 311: "*Et non supereffundantur tibi aquae extra tuum fontem.* Quamvis in aliis exemplaribus legerimus: *et effundantur tibi* etc." [23] Sic Syro-hex., Cod. 23, alii, ex Aquila, ut videtur. [24] Nobil. Particulam negantem a librariis e textu LXXvirali additam esse recte opinatur Drusius. [25] Nobil. [26] Syro-hex. ܣ. ܕܚܘܒܐ ⁘ [27] Nobil. [28] Sic Cod. 23. Nobil. affert: Schol. φιλία. Syro-hex. in textu: ἡ δὲ φιλία (ܪܚܡܘܬܐ ܕܝܠܟ) ÷ ἡγείσθω σου καὶ ◁ συνέστω σοι; in marg. autem: ἡ δὲ ἰδία σου (ܗܝ ܕܝܠܢܝܬܐ ܕܡܠܟ ܕܝܠܟ). [29] Nobil. [30] Syro-hex. ܣ. ܬܕܝ̈ܐ ܕܝܢ ܕܝܠܗ̇ ⁘ [31] Nobil. [32] Idem. [33] Idem.

22. וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ. *Et funibus peccati sui tenebitur.* Ο΄. σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. Ἀ. καὶ ἐν σχοινίοις ἁμαρτίας αὐτοῦ ... Σ. ... συλληφθήσεται.[34]

23. בְּאֵין מוּסָר. *In defectu castigationis.* Ο΄. μετὰ ἀπαιδεύτων. Σ. διὰ ἀπαιδευσίαν.[35] Θ. ἐν τῷ μὴ εἶναι παιδείαν.[36]

וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה. *Et in multitudine stultitiae suae errabit.* Ο΄. ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερρίφη, καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην. Σ. ... ἀφροσύνης αὐτοῦ πλανηθήσεται.[37]

Cap. V. 2. ※ ἀγαθὴν ◄. 3. ÷ μὴ —— γυναικί ◄. 16. εἰς δὲ ÷ σὰς ◄ πλατείας. 19. ÷ ὁμιλείτω σοι ◄.[38]

Cap. VI.

1. לְרֵעֶךָ. *Pro amico tuo.* Ο΄. σὸν φίλον. Ἀ. ἑταῖρον. Σ. Θ. πλησίον.[1]

תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ. Si *comploseris pro peregrino manus tuas.* Ο΄. παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. Ἄλλος· ἐνέπηξας εἰς ἄλυσιν χεῖρά σου.[2]

נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ. *Illaqueatus es verbis oris tui, captus es verbis oris tui.* Ο΄. παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκεται χείλεσιν (alia exempl. ῥήμασιν[3]) ἰδίου στόματος. Σ. ἐπαγιδεύθης ἐν ῥήμασι στόματός σου, καὶ ἑάλως ἐν ῥήμασιν ...[4]

3. לֵךְ. *Vade.* Ο΄. ἴσθι. Ἀ. Σ. Θ. πορεύου.[5]

רְהַב. *Urge.* Ο΄. παρόξυνε. Σ. Θ. παρόρμησον.[6]

רֵעֶיךָ. *Amicum tuum.* Ο΄. τὸν φίλον σου. Ἄλλος· πολίτην.[7]

4. וּתְנוּמָה. *Et dormitationem.* Ο΄. μηδὲ ἐπινυστάξῃς. Ἀ. Σ. Θ. νυσταγμόν.[8] Schol. καὶ ἐξεγέρθητι.[9]

5. מִיַּד יָקוּשׁ. *E manu aucupis.* Ο΄. ἐκ παγίδος. Σ. ἐκ χειρὸς ἰξευτοῦ.[10]

6. לֵךְ. *Vade.* Ο΄. ἴθι. Ἀ. Σ. Θ. πορεύου. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11]

וַחֲכָם. *Et sape.* Ο΄. καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος. Οἱ λοιποί· καὶ σοφίσθητι.[12]

7. שֹׁטֵר. *Inspector.* Ο΄. τὸν ἀναγκάζοντα. Ἀ. Θ. ἐκβιαστήν. Σ. γραμματέα.[13]

וּמֹשֵׁל. *Dominator.* Ο΄. μηδὲ ὑπὸ δεσπότην (aliud exempl. ἐπιστάτην[14]) ὤν.

8. אָגְרָה בַקָּצִיר מַאֲכָלָהּ. *Colligit in messe cibum suum.* Ο΄. πολλήν τε ἐν τῷ ἀμητῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. Ἀ. συστρέφει ἐν θερισμῷ βρώματα αὐτοῦ.[15] Σ. συνάγει ἐν ἀμητῷ τὰ δέοντα αὐτοῦ.[16]

Ο΄. ÷ ἢ πορεύθητι —— προήχθη ◄.[17]

---

[34] Nobil. [35] Idem. [36] Nobil. ad verba, καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην, affert: Σ. Θ. ἐν τῷ μὴ εἰδέναι παιδείαν, quae Montefalconio merum scholium continere, Drusio autem ad priorem clausulam referenda esse videntur. Hoc verius, ut tamen soli Theodotioni tribuatur lectio. Praeterea pro εἰδέναι, εἶναι correximus, quae vulgaris est confusio. [37] Nobil. [38] Syro-hex.

Cap. VI. [1] Nobil. [2] Nobil. quasi scholium affert; sed proculdubio est alius interpretis, fortasse Symmachi. Hebr. תָּקַע, ἐνέπηξε interpretati sunt LXX Jud. iii. 21. [3] Sic Comp., Codd. 147, 252, 297, et Syro-hex., qui in marg. notat: Οἱ λοιποί· χείλεσιν. [4] Nobil. [5] Idem. [6] Idem. Syrus vero: Ἀ. Θ. *incita* (ܫܓܫ). [7] Schol. apud Nobil. [8] Nobil., qui ad שֵׁנָה, ὕπνον, minus probabiliter refert. Syro-hex. in textu habet ܢܘܡܐ, νυσταγμούς; nisi forte ἐπινυστάξεις, quae est Schleusneri conjectura, in suo invenerit. [9] Nobil. [10] Idem. [11] Syro-hex. Nobil. affert: Ἀ. Θ. πορεύου. [12] Syro-hex. ܘܐܬܚܟܡ ܗܘ ܕܝܢ ܣܓܝ. [13] Nobil. [14] Syro-hex. in textu ἐπιστάτην (ܡܣܥܪܢܐ), in marg. δεσπότην (ܡܪܐ) habet. [15] Scholium apud Nobil. Aquilae nomen praemittunt Codd. 161, 248. [16] Nobil. [17] Sic sub obelo Syro-hex. (Pro ἐργασίαν σεμνὴν (Ambros. *venerabilem*, Hieron. *castum*) Syrus affert ܦܘܠܚܢܐ ܪܚܝܡܐ (non, ut Middeld. ait, omisso ὡς), h. e. ἐργασίαν *amabilem* (ποθεινὴν Prov. vi. 8, αἱρετὴν Prov. xvi. 16, ἐρωμένην 1 Esdr. iv. 24, ἐπιπόθητον Philip. iv. 1 in utraque versione); non σεμνὴν (ܡܝܩܪܐ, Prov. viii. 6. xv. 26). Deinde pro ποιεῖται Syro-hex. et Codd. 23, 252 habent ἐμπορεύεται (ܡܬܬܓܪ). Mox ad προσφέρονται, *vescuntur* (cf. nos ad S. Chrysost. in Matth. T. III, p. 120) Lagarde apposite indicavit locum Athenaei II, 26: Καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τροφὴ ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὥς φησιν Ἀριστόξενος, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστῳ λέγων ἀνόσους διατελεῖν. Locis SS. Patrum a Schleusnero aliisque appellatis tandem addo S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 498 A: Οὐχ ὁρᾶτε τὴν μέλισσαν, ὅτι ἐναποθνήσκει τῷ κέντρῳ;

9. עַד־מָתַי. *Usquequo.* Ο΄. ἕως τίνος. Οἱ λοιποί· ἕως πότε.[18]

תִּשְׁכָּב. *Cubabis.* Ο΄. κατάκεισαι. Ἀ. Σ. Θ. κοιμηθήσῃ.[19]

תָּקוּם. *Surges.* Ο΄. ἐγερθήσῃ. Ἀ. Σ. Θ. ἀναστήσῃ.[20]

10. חִבֻּק. *Complicationis.* Ο΄. ἐναγκαλίζῃ. Ἀ. περιλαμβάνεις.[21]

11. וּבָא. *Et veniet.* Ο΄. εἶτ' ἐμπαραγίνεταί ÷ σοι ↙.[22] Ἀ. καὶ ἐλεύσεται. Σ. Θ. καὶ ἥξει.[23]

כְּאִישׁ־מָגֵן. *Quasi vir clypei* (armatus). Ο΄. ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Ἀ. Ε΄. ὡς ἀνὴρ ἀσπίδος. Σ. (ὡς) ἀνὴρ καθωπλισμένος. Θ. ὡς ἀνὴρ δορυφόρος.[24]

12. עִקְּשׁוּת פֶּה. *Perversitate oris.* Ο΄. ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς. Σ. στρεβλεύμασι στόματος.[25]

13. קֹרֵץ. *Nictans.* Ο΄. ἐννεύει. Ἀ. Θ. κνίζει.[26]

מֹלֵל. *Loquens.* Ο΄. σημαίνει. Ἀ. τρίβων. Σ. προστρίβων.[27]

מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו. *Docens digitis suis.* Ο΄. διδάσκει δὲ ἐννεύμασι δακτύλων. Σ. δακτυλοδεικτῶν.[28] Ἄλλος· συμβιβάζει δὲ τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ.[29]

14. תַּהְפֻּכוֹת בְּלִבּוֹ. *Perversitates* sunt *in corde ejus.* Ο΄. διεστραμμένη καρδία. Ἄλλος· στρεβλότητες ...[30]

14. מְדָנִים. *Lites.* Ο΄. ταραχάς. Ἄλλος· ἀντιδικίας.[31]

15. פִּתְאֹם. *Subito.* Ο΄. ἐξαπίνης. Ἀ. παραχρῆμα. Σ. ἄφνω.[32]

16. יְהוָֹה. Ο΄. ὁ θεός. Alia exempl. ὁ κύριος.[33]

וְשֶׁבַע תּוֹעֲבוֹת (תּוֹעֲבַת ק') נַפְשׁוֹ. *Et septem* sunt *abominationes* (*abominatio*) *animae ejus.* Ο΄. συντρίβεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. Ἀ. Θ. Ε΄. καὶ ἑπτὰ βδελύγματα ψυχῆς αὐτοῦ.[34] Σ. καὶ ἑπτὰς βδέλυγμα (s. προσόχθισμα) αὐτοῦ.[35]

17. עֵינַיִם רָמוֹת. *Oculi elati.* Ο΄. ὀφθαλμὸς ὑβριστοῦ (Ἀ. Σ. ὑψηλός). Σ. ὀφθαλμοὶ ὑψηλοί (s. μετέωροι). Θ. Ε΄. μετέωροι (s. ὑψηλοί).[36]

דָּם־נָקִי. *Sanguinem innocentem.* Ο΄. αἷμα δικαίου (Ἀ. ἀθῷον. Σ. ἀναίτιον).[37]

18. מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה. *Festinantes currendo ad malum.* Ο΄. ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν. Ἀ. Σ. Θ. ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κακίαν.[38]

19. יָפִיחַ. *Efflat.* Ο΄. ἐκκαίει. Σ. Θ. ἐκφαίνει.[39]

מְדָנִים. *Lites.* Ο΄. κρίσεις. Ἄλλος· ἀντιδικίας.[40]

21. קָשְׁרֵם. *Alliga ea.* Ο΄. ἄφαψαι δὲ αὐτούς. Ἀ. Θ. σύνδησον.[41]

עַל־לִבְּךָ. *Cordi tuo.* Ο΄. ἐπὶ σῇ ψυχῇ. Ἄλλος· καρδίᾳ.[42]

. . . καίτοιγε ἐπαινεῖ αὐτὸ (τὸ ζῶον) ἡ γραφὴ λέγουσα· Ὡς ἐργάτις ἐστίν· ἧς τὴν ἐργασίαν βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγίειαν προσφέρονται.) [18] Syro-hex. in textu: ἕως πότε (ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ); in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως. Nobil. affert: Schol. πότε. [19] Nobil. [20] Idem. [21] Idem. [22] Sic Syro-hex., qui εἶτα παραγίνεται cum Cod. 23, aliis, habet. [23] Nobil. [24] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܬܪܣܐ ܀ ܣ. ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܡܙܝܢܐ ܀ ܬ. ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܢܛܘܪ ܦܓܪܐ ܀ Minus probabiliter post Nobilium Montef. edidit: Σ. ὡς ἀνὴρ ἀσπίδος. Θ. ὡς ἀνὴρ δορυφόρος. [25] Nobil. Pro οὐκ ἀγαθὰς, σκολιὰς habent Cod. 23, et Codd. 161, 252 in marg. [26] Nobil. [27] Idem. Hieron. *terit.* Consonat Chald. מְלַל, *fricuit.* [28] Nobil. [29] Nobil. quasi scholium affert, sed videtur esse alius interpretis, fortasse Theodotionis. [30] Schol. apud Nobil. (In textu LXXvirali scribendum διεστραμμένῃ καρδίᾳ, ut a nobis olim editum est. Hieron.: *Pravo corde machinatur malum.*) [31] Nobil. Est alius interpretis, et, ut videtur, Aquilae. Cf. ad Cap. xvi. 28. [32] Nobil. [33] "In aliis libris [Comp., Ald., Cod. Alex., aliis, et Syro-hex.] est ὁ κύριος, et Schol. ὁ θεός."—*Nobil.* [34] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܘܫܒܥ ܢܕܘ̈ܬܐ ܕܢܦܫܗ ܀ Eadem affert Nobil. sub titulo Ἀ. Σ. Θ. [35] Syro-hex. ܀ ܣ. ܘܫܒܥܝܬܐ ܢܕܐ ܕܢܦܫܗ ܀ Lectio anonyma, καὶ ἕβδομον βδελυκτὸν αὐτοῦ, affertur a Tischendorfio in *Notit. Cod. Sin.* p. 86. [36] Syro-hex. affert: ܣ. ܥܝ̈ܢܐ ܪ̈ܡܬܐ ܀ ܬ. ܗ. ܪ̈ܡܬܐ ܀ Eidem interpreti Jesai. v. 15 οἱ ὀφθ. οἱ μετέωροι sunt ܥܝ̈ܢܐ ܪ̈ܡܬܐ. Nobil. affert: Ἀ. Σ. ὑψηλός. [37] Nobil. [38] Idem. (Post κακοποιεῖν Ald., Codd. 23, 68, alii, add. ἐξολοθρευθήσονται. Syro-hex. ÷ ܢܬܚܒܠܘܢ ↙). [39] Nobil. [40] Schol. apud Nobil. Cf. ad v. 14. [41] Nobil. [42] Schol. apud Nobil. Est lectio Codd. 23, 252, et Syro-hex., qui alteram in marg. affert.

21. עָנְדֵם. *Alliga ea.* Ο΄. καὶ ἐγκλοίωσαι. Σ. σφίγξον.[43]

22. תַּנְחֶה אֹתָךְ. *Deducet te.* Ο΄. ἐπάγου αὐτὴν, καὶ μετὰ σοῦ ἔστω. Ἀ. Σ. Θ. ὁδηγείτω σε.[44]

וַהֲקִיצוֹתָ. *Et* cum *expergefactus fueris.* Ο΄. ἵνα ἐγειρομένῳ. Ἄλλος· ὡς δ᾽ ἂν διεγερθῇς.[45]

23. וְתוֹרָה אוֹר. *Et lex* est *lux.* Ο΄. νόμου καὶ φῶς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ νόμος φῶς.[46]

תוֹכְחוֹת מוּסָר. *Redargutiones disciplinae.* Ο΄. καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία. Ἀ. Σ. Θ. ἔλεγχοι παιδείας.[47]

24. מֵאֵשֶׁת רָע. *A muliere mali* (mala). Ο΄. ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου. Ἀ... ἑταίρου σου. Θ... πόρνης.[48] Ἄλλος· τοῦ φίλου σου.[49]

מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה. *A blanditie linguae peregrinae.* Ο΄. καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας. Σ. Θ. ἀπὸ λειογλώσσου ξένης.[50]

25. אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ. *Ne concupiscas pulcritudinem ejus in corde tuo.* Ο΄. μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία. Ἀ. Σ. Θ. μὴ ἐπιθυμήσῃς κάλλους αὐτῆς ἐν καρδίᾳ σου.[51]

וְאַל־תִּקָּחֲךָ. *Neque capiat te.* Ο΄. μηδὲ ἀγρευθῇς. Ἄλλος· μηδὲ ἕλῃ σε.[52]

27. הֲיַחְתֶּה אִישׁ. *Num auferat quis.* Ο΄. ἀποδήσει τις. Ἀ. Σ. Θ. μὴ ὑποθύψει ἀνήρ.[53]

28. עַל־הַגֶּחָלִים. *Super prunas.* Ο΄. ἐπ᾽ ἀνθράκων πυρός. Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως.[54]

29. הַבָּא. *Qui venit.* Ο΄. ὁ εἰσελθὼν (aliud exempl. ὁ εἰσερχόμενος). Θ. Ε΄. ὁ εἰσελθών.[55]

אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ. *Ad uxorem socii sui.* Ο΄. πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον. Ἀ. Θ... ἑταίρου αὐτοῦ. Σ. Ε΄... τοῦ πλησίον αὐτοῦ.[56]

30. לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב. *Non despiciunt furem.* Ο΄. οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἁλῷ τις κλέπτων. Ἀ. οὐκ ἐξουδενώσουσι τὸν κλέπτην. Σ. οὐκ ἐξευτελίσουσιν ...[57]

נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב. *Animam suam, cum esurierit.* Ο΄. τὴν ψυχὴν πεινῶν. Alia exempl. ψυχὴν πεινῶσαν.[58] Ἄλλος· ψυχὴν αὐτοῦ, ὅταν πεινάσῃ.[59]

32. נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב. *Qui adulterium facit cum muliere* est *carens corde.* Ο΄. ὁ δὲ μοιχὸς δι᾽ ἔνδειαν φρενῶν. Ἀ... γυναῖκα στερεῖται καρδίας.[60]

33. נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא. *Verbera et dedecus inveniet.* Ο΄. ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει. Σ. μάστιγα καὶ ὕβριν εὑρήσει.[61]

34. בְּיוֹם נָקָם. *In die vindictae.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως (Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἐκδικήσεως[62]).

35. לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר. *Non respiciet ullum pretium redemptionis.* Ο΄. οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἔχθραν. Θ. οὐ λήψεται πρόσωπον πάσης λυτρώσεως.[63]

---

[43] Nobil. [44] Idem. [45] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu habet, ἵνα ὡς ἂν ἐγερθῇς, s. ἵνα ὡς ἐγερθῇς (ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܝܪܬ ܐܢܬ). Posterior lectio est Cod. 252. [46] Nobil. [47] Idem. [48] Idem. [49] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu habet, ἀπὸ γυναικὸς τοῦ φίλου σου; in marg. autem: γυναικὸς ὑπάνδρου (ܐܢܬܬܐ ܕܒܥܠܐ). Cf. ad v. 29. [50] Nobil. [51] Idem. [52] Schol. apud Nobil. Syro-hex. pingit: ※ μηδὲ ἀγρευθῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς ◂, quae desunt in Codd. 23, 252. [53] Nobil. Pro vitiosa scriptura ὑποτύψει, ὑποθύψει primus edidit Drache. [54] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܗܟܘܬ ♦. [55] Syro-hex. in textu habet, ὁ εἰσερχόμενος (ܗܘ ܕܥܐܠ); in marg. autem: Θ. Ε΄. ὁ εἰσελθών (ܗܘ ܕܥܠ). [56] Nobil., qui de Vta ed. tacet. Syrus in textu habet, πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ; in marg. autem: γυναῖκα ὕπανδρον (ܐܢܬܬܐ ܕܒܥܠܐ). Idem affert: Ἀ. Θ. ἑταίρου αὐτοῦ (ܕܪܚܡܐ ܕܝܠܗ). Σ. Ε΄. ὡς οἱ Ο΄. (Secundum usum Syri nostri ܪܚܡܐ est φίλος, et ܚܒܪܐ, ἑταῖρος; sed praeter hunc locum ܪܚܡܐ pro ἑταῖρος ponitur Cap. xxii. 24; et ܪܚܡܬܐ pro ἑταίρα Cap. xix. 13.) [57] Nobil. [58] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. In aliis libris est τὴν ψ. πεινῶσαν; in aliis, τὴν ψ. αὐτοῦ πεινῶσαν. Syro-hex. ܢܦܫܗ ܕܟܦܢܐ. [59] Schol. apud Nobil. [60] Nobil. [61] Idem. [62] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ♦ ܕܬܒܥܬܐ. Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἐκδικήσεως. [63] Nobil. Pro τὴν ἔχθραν Syro-hex. in textu habet ܫܘܒܚܐ, τὴν δόξαν; in marg. autem: τὴν ἔχθραν.

35. כִּי תַרְבֶּה־שֹׁחַד. *Etiamsi multiplicaveris dona.* Ο΄. πολλῶν δώρων. Ἀ. . . δωροκοπίᾳ.[64]

Cap. VI. 3. ÷ ὃν ἐνεγυήσω ↙. 11. ÷ ἡ δὲ ἔνδεια ὥσπερ ἀνὴρ (marg. δρομεὺς) κακὸς ἀπαυτομολήσει ↙. 33. ⁓ εἰς τὸν αἰῶνα ↙.[65]

CAP. VII.

1. וּמִצְוֹתַי. *Et praecepta mea.* Ο΄. τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολάς (aliud exempl. γνώμας). Πάντες· τὰς ἐντολάς.[1]

2. וֶחְיֵה. *Et vive.* Ο΄. καὶ βιώσεις. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ζῆθι.[2]

כְּאִישׁוֹן. *Tanquam pupillam.* Ο΄. ὥσπερ κόρας. Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως.[3]

3. קָשְׁרֵם. *Alliga ea.* Ο΄. περίθου δὲ αὐτούς. Ἀ. σύνδησον. Σ. Θ. ἄφαψαι.[4]

כָּתְבֵם. *Inscribe ea.* Ο΄. ἐπίγραψον. Ἄλλος· ἀπόγραψαι.[5]

עַל־לוּחַ. *In tabulam.* Ο΄. ἐπὶ τὸ πλάτος. Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ πλακός.[6] Ε΄. ἐπὶ τοῦ στήθους.[7]

לִבֶּךָ. *Cordis tui.* Ο΄. τῆς καρδίας σου. Σ. τοῦ στήθους.[8]

4. אֲחֹתִי אָתְּ. *Soror mea es tu.* Ο΄. σὴν ἀδελφὴν εἶναι. Ἀ. Σ. Θ. ἀδελφή μου εἶ σύ.[9]

וּמֹדָע לַבִּינָה תִקְרָא. *Et familiarem* tuam *intelligentiam voca.* Ο΄. τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ. Ἀ. Θ. καὶ γνωστὴν τὴν σύνεσιν καλέσεις.[10]

5. אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה. *Quae verba sua blanda facit.* Ο΄. ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται. Θ. ἧς ῥήματα αὐτῆς ὀλισθηρά.[11]

8. עֹבֵר בַּשּׁוּק. *Transeuntem per plateam.* Ο΄. παραπορευόμενον ※ Ἀ. Θ. ἐν ἀγορᾷ ↙.[12]

אֵצֶל פִּנָּהּ. *Juxta angulum ejus.* Ο΄. παρὰ γωνίαν. Alia exempl. ἐν γωνίᾳ.[13]

10. שִׁית זוֹנָה. *Habitu meretricis.* Ο΄. εἶδος ἔχουσα πορνικόν. Ἀ. θέσιν πόρνης. Σ. τάξιν πόρνης.[14]

11. הֹמִיָּה הִיא וְסֹרָרֶת. *Strepera* est *ea et refractaria.* Ο΄. ἀνεπτερωμένη δέ ἐστι καὶ ἄσωτος. Ἀ. ὀχλάζουσά ἐστι καὶ ἀφισταμένη. Σ. φλύαρός ἐστι καὶ ἀφεστηκυῖα.[15]

13. הֵעֵזָה פָנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ. *Obfirmavit faciem suam, et dixit ei.* Ο΄. ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ. Σ. ἐτόλμησε πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἶπε. Θ. ἠναιδεύσατο ἐν προσώπῳ αὐτῆς . . .[16]

15. לִקְרָאתֶךָ. *In occursum tui.* Ο΄. εἰς συνάντησίν σοι. Ἀ. Θ. εἰς ἀπάντησίν σου.[17]

16. מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי. *Stragulis stravi.* Ο΄. κειρίαις τέτακα. Ἀ. Θ. περιστρώμασι περιέστρωσα.[18]

חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם. *Striatas filo Aegypti.* Ο΄. ἀμφιτάποις (Ἀ. Θ. *pictis*[19]) δὲ ἔστρωκα

[64] Nobil. Cf. Hex. ad Deut. x. 17. [65] Syro-hex.

CAP. VII. [1] Solus Syro-hex. in textu habet, τὰς ἐμὰς γνώμας (ܠܦܘܩ̈ܕܢܐ ܕܝܠܝ). Vid. Prov. ii. 16. Psal. lxxxii. 3 in Syro-hex.). Idem in marg. ܟܠܗܘܢ. ܠܦܘܩ̈ܕܢܐ ⁘ [2] Nobil. [3] Syro-hex. ܗ. ܐܝܟ ܕܒܒܬܐ ܗܟܢܐ ⁘ [4] Nobil. [5] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [6] Syro-hex. in textu habet, ἐπὶ πλακός; in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. ὡσαύτως, ἐπὶ πλακός. [7] Syro-hex. ܗ. ܥܠ ܚܕܝܐ ⁘ Idem affert anonymam lectionem, ἐπὶ τὸ πλάτος (ܥܠ ܦܬܝܐ). [8] Nobil. Cf. ad Cap. iii. 3. [9] Idem. [10] Idem. [11] Nobil., Cod. 248. [12] Syro-hex. in textu: ※ ܐ. ܬ. ܒܫܘܩܐ ↙. Sic sine aster. Codd. 103, 253. [13] Nobil. Sic Comp., Ald., Cod. 68, alii. Nobil. addit: Schol. παρὰ γωνίαν. [14] Nobil. [15] Syro-hex. ܐ. ܡܫܓܫܢܝܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܘܡܬܪܚܩܢܝܬܐ ⁘ ܣ. ܦܗܝܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܘܡܪܚܩܢܝܬܐ ⁘ Nobil. affert: Ἀ. σχολάζουσα. Ἀ. ἀφισταμένη. Σ. ἀφεστηκυῖα. (Pro σχολάζουσα, ὀχλάζουσα certissime correxit Drusius ad Jerem. iv. 19, et sic lectio anonyma apud Tischendorf. in *Notit. Cod. Sin.* p. 87. Cf. nos in Hex. ad Psal. xli. 6, ubi de Syriaco quoque vocab. monuimus. Symmachi ܦܗܝܐ Middeld. dubitanter vertit, *delirans*, a ܦܗܐ, *evagatus est mente, effutivit.* Interpres vero Philox. ad 1 Tim. v. 13 pro φλύαροι ܦܗ̈ܝܐ dedit. Hieron. vertit: *garrula et vaga.*) [16] Nobil. [17] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܐܘܪܥܐ ܕܝܠܟܝ ⁘ Cod. 161 in marg.: εἰς ἀπ. σου. [18] Nobil. [19] Syro-hex. ad ܦܣܩ̈ܘܪܝܢ (in marg.

τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου. Θ. *διαγεγραμμέναι* (fort. *διαγεγραμμένοις*) *ζωγραφίαν Αἰγύπτου.*[20]

17. נַפְתִּי. *Aspersi.* Ο΄. *διέρραγκα.* Θ. *ἐκαλλώπισα.*[21]

18. נִרְוֶה דֹדִים. *Inebriemur blanditiis amatoriis.* Ο΄. *ἀπολαύσωμεν φιλίας.* 'Α. Σ. Θ. *μεθυσθῶμεν τιτθῶν.*[22]

נִתְעַלְּסָה בָּאֳהָבִים. *Fruamur amoribus.* Ο΄. *δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι.* 'Α. Θ. *συμπεριπλακῶμεν ἐν ἀγάπαις.*[23]

20. צְרוֹר הַכֶּסֶף. *Fasciculum argenti.* Ο΄. *ἔνδεσμον* (alia exempl. *βαλάντιον*) ※'Α. Θ. *ἀργυρίου* ◂. 'Α. Θ. *ἔνδεσμον.*[24]

לְיוֹם הַכֶּסֶא. *Die plenilunii.* Ο΄. *δι' ἡμερῶν πολλῶν.* 'Α. *εἰς ἡμέραν πανσελήνου.* Ἄλλος· *ἐν ἡμέρᾳ εὐσήμου.*[25]

21. הִטַּתּוּ. *Pellexit eum.* Ο΄. *ἀπεπλάνησε δὲ αὐτόν.* 'Α. *ἤγξεν.* Σ. *ἐξέκλινε.*[26]

בְּרֹב לִקְחָהּ. *Multitudine sermonis sui.* Ο΄. *πολλῇ ὁμιλίᾳ.* Θ. *ἐν πλήθει δομάτων.*[27]

תַּדִּיחֶנּוּ. *Seduxit eum.* Ο΄. *ἐξώκειλεν.* 'Α. Σ. Θ. *ἔξωσεν.*[28]

22. פִּתְאֹם. *Subito.* Ο΄. *κεπφωθείς.* 'Α. *παραχρῆμα.* Σ. Ε΄. *ἐξαίφνης.*[29]

וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל. *Et sicut compes* (maleficus compeditus) *ad castigationem stulti.* Ο΄. *καὶ ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς· ἢ ὡς ἔλαφος.* Σ. (*καὶ ὡς*) *σκιρτῶν ἐπὶ δεσμῶν ἄφρων.*[30]

23. עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ. *Donec findat sagitta jecur ejus.* Ο΄. *τοξεύματι πεπληγὼς εἰς τὸ ἧπαρ.* Θ. *ἕως διαπαρῇ βέλος ἥπατι αὐτοῦ.*[31]

וְלֹא יָדַע. *Et nescit.* Ο΄. *οὐκ εἰδώς.* 'Α. Θ. *καὶ οὐκ ἔγνω.* Σ. Ε΄. *ὡς οἱ* Ο΄.[32]

25. אַל־תֵּתַע בִּנְתִיבוֹתֶיהָ. *Ne oberres in semitis ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς* ◂.[33]

26. וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרֻגֶיהָ. *Et numerosi* sunt *omnes occisi ejus.* Ο΄. *καὶ ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκεν.* Σ. Θ. *ἰσχυροὶ πάντες . . .*[34]

Cap. VII. 2. ÷ *υἱέ, τίμα——ἄλλον* ◂. 19. ÷ *ἐν οἴκῳ μου* (sic) ◂.[35]

CAP. VIII.

1. הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ. *Nonne sapientia clamat, et prudentia edit vocem suam?* Ο΄. *σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακούσῃ.* Θ. *ἰδοὺ ἡ σοφία κεκράξεται, καὶ ἡ σύνεσις δώσει φωνὴν αὐτῆς.*[1] Οἱ λοιποί· *δώσει φωνὴν αὐτῆς.*[2]

3. מְבוֹא פְתָחִים. Ad *introitum ostiorum.* Ο΄. *ἐν δὲ εἰσόδοις.* Θ. *εἴσοδον θυρῶν.*[3]

ΑΜΦΙΤΑΠΟΙΣ) affert: ܐ. ܠ. ܡܨܝܪܬܐ ◆. Middeld. minus probabiliter vertit: 'Α. Θ. *ζωγράφοις*, provocans ad Ezech. xxiii. 14, ubi pro *ἐζωγραφημένοι* Noster interpretatus est ܕܨܝܪܝܢ. Equidem conferre malim ܦܪܚܬܐ ܡܨܝܪܬܐ, *avis picta*, Jerem. xii. 9 in Pesch., ubi ܡܨܰܝܪܬܐ (non ܡܨܝܪܬܐ), Bernsteinio auctore, est participium pass. formae Pael, Graece fortasse *διαγεγραμμένη*. [20] Nobil., qui *διαγέγραμμαι* scribit. Montef. post Drusium tacite *διαγεγραμμέναι* edidit. [21] Nobil. [22] Idem. [23] Idem. Post *μακρὰν* (v. 19) Cod. 260 infert: *συμπλακῶμεν ἐν ἀγαπήσεσιν.* [24] Nobil. ad *ἔνδεσμον* affert: Schol. *βαλάντιον.* Idem est in marg. Cod. 161. Hodie legitur in textu LXXvirali *ἔνδεσμον ἀργυρίου*; sed Syro-hex. habet, *βαλάντιον* (ܟܝܣܐ) ※'Α. Θ. *ἀργυρίου* ◂; et in marg.: 'Α. Θ. *ἔνδεσμον* (ܨܪܪܐ). [25] Nobil. Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 4. [26] Idem. [27] Idem. [28] Idem. [29] Idem. Consentit Syrus noster, cui debetur lectio Vtae ed.: ܐ. ܡܢ ܫܠܝܐ ◆ ܣ. ܗ. ܡܢ ܫܠܝܐ ◆. [30] Nobil. [31] Idem, qui *διασπαρῇ* habet. Montef. *διαπαρῇ* tacite edidit. Sed ne sic quidem lectio sana esse videtur. [32] Syro-hex. in textu *καὶ οὐκ οἶδεν* ([Syriac]) habet; in marg. autem: ܐ. ܬ. ܘܠܐ ܝܕܥ ◆ ܣ. ܗ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ◆. [33] Syro-hex. in textu: ※ܬ. ܘܠܐ ܬܛܥܐ ܒܫܒܝܠܝܗ̇ ◂. "In ceteris libris sequitur, *καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς.*"—*Nobil.* Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Lectionem satis insignem silentio praeterierunt Drusius, et qui in hac parte operis totus ab eo pendet, Montef. [34] Nobil. Montef. per incuriam edidit: Σ. Θ. *ἀναρ. εἰσιν.* Ο΄. *ἰσχυροὶ πάντες.* [35] Syro-hex.

CAP. VIII. [1] Nobil. [2] Syro-hex., qui in textu pro *ὑπακούσῃ* habet ܬܫܡܠ, *ἐπακολουθήσῃ*, ut Cod. 161 in marg. [3] Nobil.

5. הָבִינוּ לֵב. *Facite percipere cor.* Ο΄. ἔνθεσθε καρδίαν. Σ. νοήσατε τῇ καρδίᾳ.[4]

6. נְגִידִים. *Nobilia.* Ο΄. σεμνά. Σ. Θ. ἡγεμονικά.[5]

מִפְתַּח. *Apertio.* Ο΄. ἀνοίσω. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἄνοιγμα.[6]

7. חִכִּי. *Palatum meum.* Ο΄. ὁ φάρυγξ μου. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[7]

8. נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ. *Contortum et perversum.* Ο΄. σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Ἀ. . . διεστραμμένον. Θ. περιπεπλεγμένον καὶ διεστραμμένον.[8]

9. כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין. *Omnes illi* (sermones) *recti sunt intelligenti.* Ο΄. πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι. Alia exempl. πάντα εὐθέα ἐστὶ τοῖς νοοῦσιν.[9] Ἀ. Θ. . . φανερὰ (s. ἐμφανῆ) τῷ συνιόντι.[10] Σ. ἐλεγξώμεθα (s. ἐκλεξώμεθα).[11]

10. מוּסָרִי. *Disciplinam meam.* Ο΄. παιδείαν ※ Ἀ. Σ. μου ◀.[12]

וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר. *Et scientiam prae auro praestantissimo.* Ο΄. καὶ γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. Ἄλλος· ἀνθαιρεῖσθε δὲ αἴσθησιν χρυσίου καθαροῦ.[13]

11. מִפְּנִינִים. *Prae margaritis.* Ο΄. λίθων πολυτελῶν. Σ. τῶν ἐσωτάτων.[14]

12. שָׁכַנְתִּי. *Habito.* Ο΄. κατεσκήνωσα. Σ. κατῴκησα.[15]

12. עָרְמָה. *Sollertiam.* Ο΄. βουλήν. Σ. πανουργίαν.[16]

וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא. *Et scientiam cogitationum invenio.* Ο΄. καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Θ. . . διαβουλιῶν εὑρήσω.[17]

13. רָע. *Malum.* Ο΄. ἀδικίαν. Alia exempl. κακίαν.[18] Ἀ. Σ. Θ. τὸ κακόν (s. πονηρόν).[19] Ε΄. ὡς οἱ Ο΄.[20]

וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי. *Et os perversitatum odi.* Ο΄. μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. Σ. Θ. καὶ στόμα στρεβλὸν ἐμίσησα.[21] Ἄλλος· καὶ στόμα ἄπιστον ἐμίσησα ἐγώ.[22]

14. תוּשִׁיָּה. *Consilium.* Ο΄. ἀσφάλεια. Ἀ. εὐνομία.[23]

גְּבוּרָה. *Fortitudo.* Ο΄. ἰσχύς. Σ. κράτος.[24]

15. יְחֹקְקוּ צֶדֶק. *Decernunt justitiam.* Ο΄. γράφουσι δικαιοσύνην. Ἀ. Σ. Θ. ἀκριβάσονται δίκαιον.[25]

16. שָׂרִים יָשֹׂרוּ. *Principes principatum tenent.* Ο΄. μεγιστᾶνες μεγαλύνονται. Ἀ. Σ. ἄρχοντες ἄρξουσιν.[26]

נְדִיבִים. *Nobiles.* Ο΄. τύραννοι. Ἀ. Θ. ἑκουσιαζόμενοι.[27]

17. יִמְצָאֻנְנִי. *Invenient me.* Ο΄. εὑρήσουσιν. Alia exempl. εὑρήσουσι χάριν.[28]

18. אִתִּי. *Mecum* sunt. Ο΄. ἐμοὶ ὑπάρχει. Ἀ. σὺν ἐμοί. Σ. παρ᾽ ἐμοῦ. Θ. μετ᾽ ἐμοῦ.[29]

---

[4] Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Σ. ἐννοήθητε τῇ κ. [5] Nobil. [6] Syro-hex. in textu habet ἀνοίξω (ܐܦܬܚ ܐܢܐ), quae lectio est Cod. 23; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܦܬܚܘܬܐ. Praeterea ad ܐܦܬܚ appingitur ΑΝΥΓΜΑ, quod ad ܦܬܚܘܬܐ potius pertinere quivis videt. "Omnia susque deque versa in Middeldorpf."—*Ceriani.* [7] Syro-hex. [8] Nobil. Montef. a Drusio deceptus, edidit: Ἀ. περιπεπλεγμένον. [9] Sic Cod. 23 (qui εὐθεῖα habet), et Syro-hex. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܬܚܙܝܢܐ ܠܗܘ ܕܡܣܬܟܠ. Vix fieri potest, ut ܡܬܚܙܝܢܐ pro εὔσκοπα positum sit. Vid. not. seq. [11] Nobil. ad ἐνώπια affert: "Θ. εὐθεῖα. Schol. εὔκοπα, s. εὔσκοπα. Σ. ἐκλεξώμεθα, s. ἐλεγξώμεθα." Schleusnerus opinatur, Symmachum נְכֹחִים a radice יָכַח, *arguit*, deduxisse; sed tum rescribendum foret ἐλέγξωμεν. [12] Syro-hex. in textu, et sine aster. Cod. 23. [13] Sic Cod. 253 in textu post receptam lectionem, καὶ γνῶσιν ὑπὲρ χρ. δ. Comp., Ald., Codd. 68, 161 (hic sub asterisco) habent: ἀντερεῖσθε (ἀνταιρεῖσθε Comp.) δὲ αἰσθήσεις χρ. κ. Alii aliter. Videtur esse genuina interpretis LXXviralis manus. [14] Nobil. [15] Cod. 252. [16] Nobil. [17] Idem. [18] Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg. Syro-hex. ܒܝܫܘܬܐ. Nobil. affert: Schol. κακίαν. [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܝܫܬܐ. [20] Idem. [21] Nobil. [22] Sic in textu post πονηρῶν Codd. 23, 106, 252. Cf. ad Cap. ii. 12. [23] Nobil. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem. [28] εὑρήσουσιν. "Sic quoque est in uno alio libro: in ceteris [Comp., Ald., Cod. Alex., aliis] εὑρήσουσι χάριν."—*Nobil.* In Syro-hex. et Cod. 23 est εὑρήσουσί με. [29] Nobil.

18. הוֹן עָתֵק. *Opes vetustae.* Ο΄. καὶ κτῆσις πολλῶν. Ἀ. ὕπαρξις μετ' εἰρήνης. Σ. βίος παλαιός. Θ. ὕπαρξις παλαιά.[30]

19. טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמִפָּז. *Melior* est *fructus meus auro et obryzo.* Ο΄. βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον. Ἀ. ἀγαθὸς καρπός μου παρὰ χρυσίον καὶ παρὰ κιρρόν.[31] Σ. κρείσσων καρπός μου χρυσίου Ὠφάζ.[32]

20. צְדָקָה. *Justitiae.* Ο΄. δικαιοσύνης. Ἄλλος· δικαιώματος.[33]

מִשְׁפָּט. *Juris.* Ο΄. δικαιώματος. Οἱ λοιποί· κρίματος (s. κρίσεως).[34]

21. לְהַנְחִיל. *Ut hereditare faciam.* Ο΄. ἵνα μερίσω. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ κληροδοτῆσαι.[35]

22. יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז. *Jova me creavit primitias viae suae, ante opera sua inde a longo tempore.* Ο΄. κύριος ἔκτισέ με (Ἑβρ. ἀδωναΐ κανανὶ[36]) ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ. Ἀ. κύριος ἐκτήσατό με κεφάλαιον ὁδοῦ αὐτοῦ, ἀρχῆθεν κατεργασμάτων αὐτοῦ ἀπὸ τότε. Σ. κύριος ἐκτήσατό με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀπὸ τότε. Θ. κύριος ἐκτήσατό με ἀρχὴν ὁδοῦ αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀπὸ τότε.[37] Ε΄... πρὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀπὸ τότε.[38]

23. מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי. *Ab aeterno uncta sum* (tanquam regina). Ο΄. πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με. Ἀ. ἀπ' αἰῶνος κατεστάθην. Σ. ἀπ' αἰῶνος προκεχείρισμαι. Θ. Ε΄. ἀπ' αἰῶνος ἡτοίμασέ με. Aliter: Θ. πρὸ αἰῶνος προκεχείρισμαι. Ἄλλος· ἐδιάσθην.[39]

25. לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי. *Ante colles genita sum.* Ο΄. πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με. Ἀ. Θ. πρὸ βουνῶν ὠδινήθην. Σ. πρὸ βουνῶν ἐμαιώθην.[40]

26. עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת. *Dum nondum fecerat terram et campos.* Ο΄. κύριος ἐποίησε

---

[30] Nobil., ubi Aquilae versio ceteris postponitur, et scholiastam sapere videtur. [31] Idem. Cf. Hex. ad Jesai. xiii. 12. [32] Idem. "Legit, ut apparet, inversis literis, מוּפָז, ut 3 Reg. x. 18, זָהָב מוּפָז, quod Hieron. interpretatur *aurum fulvum*, i.e. χρυσίον κιρρὸν, Aquilam aut Symmachum aemulatus."—*Drusius.* [33] Schol. apud Nobil. [34] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܡܪܢܐ. ܕܕܝܢܐ ܀ In textu ejusdem a Middeld. edito supplendum ex codice ܕܕܝܢܐ. [35] Nobil. [36] "Sic Epiphanius, p. 749."—*Montef.* Hieron. in Epist. CXL ad Cyprian. 6: "Ita enim scriptum est: ADONAI CANANI BRESITH DERCHO." [37] "Aquilae, Symmachi et Theodotionis lectiones mutuamur ex Eusebio contra Marcellum."—*Montef.* Nobil. affert: Ἀ. κύριος ἐκτ. με ἀρχῆθεν κατ. αὐτοῦ. Σ. ἀρχὴν—ἐργασίας αὐτοῦ. Θ. πρὸ τῆς ἐργ. αὐτοῦ ἀπὸ τότε καὶ ἐκ τότε πρὸ αἰῶνος προκεχείρισμαι. Ad Aquilam ἀπὸ τότε, quod aberat, assumpsimus, et pro τῶν ὁδῶν scripsimus ὁδοῦ, utrumque ex Syro-hex., qui affert: ܐ. ܡܪܝܐ ܩܢܢܝ ܪܫܐ ܕܐܘܪܚܗ ܕܝܠܗ ܡܢ ܩܕܡ ܦܘܠܚܢܐ ܕܝܠܗ ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܀ ܗܠܝܢ ܕܡܪܢܐ. ܡܪܝܐ ܩܢܢܝ ܡܫܘܚܬܐ ܕܐܘܪܚܬܐ ܕܝܠܗ ܡܢ ܩܕܡ. ܦܘܠܚܢܐ ܕܝܠܗ ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܀ Ubi notandum est, Syrum τοῖς λοιποῖς, h. e. Aquilae et Theodotioni, tribuere versionem, quam testes Graeci uni Aquilae vindicant. Tandem Tischendorf. in *Notit. Cod. Sin.* p. 88 duas lectiones anonymas affert; unam, quae Symmachi est: κύριος ἐκτίσατό (sic) με ἀρχὴν ὁδῶν ἑαυτοῦ πρὸ τῆς ἐργ. αὐτοῦ ἔκτοτε; alteram, quae Aquilae est: κύριος ἐκτίσατό με κεφ. ὁδοῦ αὐτοῦ ἀρχῆθεν κατ. αὐτοῦ ἀπὸ τότε. [38] Syro-hex. ܗ. ܩܕܡ ܥܒܕ̈ܐ ܕܝܠܗ ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܀ Tischendorf. l. c. affert: πρὸ τῶν ὄντων (sic) αὐτοῦ ἀπὸ τότε. [39] Montef. post Nobilium affert tantum: Θ. πρὸ αἰῶνος προκεχείρισμαι. Plenius Syrus noster: Ἀ. ἀπ' αἰῶνος κατεστάθην (ܐܬܩܝܡܬ). Σ. ἀπ' αἰῶνος ܐܬܦܪܫܬ. Θ. Ε΄. ἀπ' αἰῶνος ܐܛܝܒܢܝ (fort. ἡτοίμασέ με). "Symmachi ܐܬܦܪܫܬ Graece fortasse erat προκεχείρισμαι, quod Montef. ad Theod. retulit... Alibi ܦܪܫ in Ethp. et Ettaph. [?] plerumque ponitur pro ἀφανίζεσθαι. Quid si Norbergius vitiose scripsisset ܐܬܦܪܫܬ pro ܐܬܦܪܣܬ? Nam ܦܪܣ apud Aq. Psal. ii. 6 exstat pro Gr. διάζομαι, *telam exordior*, quo loco in Hebr. est נָסַךְ. Hinc Symmachi fragmentum ita se haberet: ἀπ' αἰῶνος ἐδιασάμην. [Immo ἐδιάσθην.]"—*Middeld.* Ingeniosam V. D. conjecturam magni fecissem, nisi in locum Dan. iii. 22 incidissem, ubi οἱ προχειρισθέντες Syriace sonat ܗܢܘܢ ܕܐܬܦܪܫܘ. [Etiam Exod. iv. 13 ܐܦܪܫ cum προχείρισαι commutavit Noster.] Itaque in nostro loco firmo pede stat: Σ. ἀπ' αἰῶνος προκεχείρισμαι.—Haec olim scripseram in *Otio Norvic.* p. 24. Nunc addo in Cod. Ambrosiano ad ἐθεμελίωσέ με in marg. adscriptam esse lectionem anonymam: ܐܬܡܬܚܬ ܀, h. e. ἐδιάσθην, cum scholio philologico: ܐܬܡܬܚܬ. ܡܢ ܡܬܚܬܐ., h. e. ἐδιάσθην, ἀπὸ διάσματος. Cf. Judic. xvi. 13, 14 in Syro-hex. [40] Sic Montef. Nobil. tantum affert: Ἀ. Θ. ὠδινήθην. Σ. ἐμαιώθην.

χώρας (Οἱ λοιποί· γῆν[41]) καὶ ἀοικήτους. Ἀ. Σ. πρὶν ἢ ἐποίησε γῆν καὶ ἐξόδους.[42]

27. בַּהֲכִינוֹ. *Quum fundaret.* Ο΄. ἡνίκα ἡτοίμαζε. Σ. (ἡνίκα) ἥδραζε. Ε΄. ὡς οἱ Ο΄.[43]

בְּחֻקוֹ חוּג עַל־פְּנֵי תְהוֹם. *Quum describeret circulum super faciem abyssi.* Ο΄. καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἀκριβάζειν γῦρον ἐπὶ πρόσωπον ἀβύσσου.[44] Σ. Ε΄. ἡνίκα...[45]

28. שְׁחָקִים. *Nubes.* Ο΄. νέφη. Ἀ. ῥοπάς. Σ. αἰθέρα.[46]

תְהוֹם. *Abyssi.* Ο΄. τῆς ὑπ' οὐρανόν. Ἀ. Σ. ἀβύσσου.[47]

29. בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־פִיו. *Quum poneret mari terminum suum, ut aquae non transgrederentur jussum ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ τιθέναι αὐτὸν τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν αὐτοῦ, καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσεται στόμα αὐτοῦ ◄.[48] Σ. . . τὸν λόγον αὐτοῦ.[49]

30. אָמוֹן. *Opifex.* Ο΄. ἁρμόζουσα. Ἀ. τιθηνουμένη. Σ. Θ. ἐστηριγμένη.[50]

מְשַׂחֶקֶת. *Ludens.* Ο΄. εὐφραινόμην. Ἀ. Σ. Θ. παίζουσα.[51]

לְפָנָיו. *Coram eo.* Ο΄. ἐν προσώπῳ αὐτοῦ. Σ. Θ. ἐνώπιον αὐτοῦ. Ε΄. ὡς οἱ Ο΄.[52]

31. וְשַׁעֲשֻׁעַי. *Et deliciae meae.* Ο΄. καὶ ἐνευφραίνετο. Ε΄. καὶ ἐν τῇ ἱλαρότητι αὐτοῦ.[53]

32, 33. וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃ שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ. *Et felices sunt qui vias meas custodiunt. Audite disciplinam, et sapite, et ne rejiciatis eam.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ μακάριοι οἳ ὁδούς μου φυλάξουσιν (s. οἱ ὁδούς μου φυλάσσοντες). ἀκούσατε παιδείαν (s. σοφίαν), καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε ◄.[54]

34. מְזוּזֹת פְּתָחָי. *Postes ostiorum meorum.* Ο΄. σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων. Θ. φλιὰς θυρῶν μου.[55]

35. כִּי מֹצְאִי מָצָא חַיִּים. *Nam qui invenit me, invenit vitam.* Ο΄. αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς. Ἀ. Σ. Θ. ὁ γὰρ εὑρών με, εὑρήσει ζωήν.[56]

וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָֹה. *Et impetrat favorem a Jova.* Ο΄. καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου. Σ. καὶ ἀρύεται εὐδοκίαν παρὰ κυρίου.[57]

36. חֹמֵס נַפְשׁוֹ. *Injuriam facit animae suae.* Ο΄. ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχάς. Ἀ. Σ. ἀδικεῖ ψυχὴν αὐτοῦ.[58]

Cap. VIII. 21. ÷ ἀγαθῶν. ἐὰν —— ἀριθμῆσαι ◄.
34. ÷ καὶ ἄνθρωπος —— φυλάξει ◄.[59]

CAP. IX.

1. חָצְבָה. *Excidit.* Ο΄. καὶ ὑπήρεισε. Ἀ. Σ. ἐλατόμησε.[1]

2. עָרְכָה. *Instruxit.* Ο΄. ἡτοιμάσατο. Ἀ. παρέταξεν. Σ. προσέθηκεν. Θ. ἐστοίβασεν.[2]

3. נַעֲרֹתֶיהָ. *Ancillas suas.* Ο΄. τοὺς ἑαυτῆς δού-

---

[41] Syro-hex. [42] Nobil. [43] Syro-hex. ܣ. ܡܫܬܐܣܐ ܗܘܐ. ܗ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Lectio ἡνίκα ἥδραζε est in marg. Cod. 252. [44] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܟܕ ܦܣܠܐ ܗܘܐ ܣܘܓܠܬܐ ܥܠ ܦܪܨܘܦܐ ܕܬܗܘܡܐ. Ad θρόνον Nobil. et Cod. 248 notant: Ἀ. Σ. πύργον, ex errore, ut videtur pro γῦρον. [45] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܐܡܬܝ ܕ. Cod. 23 in textu affert: ἡνίκα ἀφώριζε. [46] Nobil. Montef. Aquilae vindicat τροπὰς propter Job. xxxviii. 18. Sed vid. Hex. ad Job. xxxvii. 21. xxxviii. 37. [47] Cod. 252, ubi scriptum ἀβύσσους. [48] Sic sub simplici aster. Cod. 23, et cum levi discrepantia Comp., Ald., alii. Syrus in textum infert: ※ ܬ. ܟܕ ܣܐܡ ܗܘܐ ܠܝܡܐ ܚܘܩܐ ܠܬܚܘܡܗ ܘܡܝܐ ܠܐ ܢܥܒܪܘܢ ܠܡܠܬܗ ܕܦܘܡܗ. [49] Syro-hex. ܣ. ܠܡܠܬܐ ܕܦܘܡܗ. Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 14.

[50] Nobil. Syrus affert: ܐ. ܡܬܪܒܝܢܝܬܐ. ܬ. ܗ. ܡܫܬܪܪܬܐ. (Ad Aquilam fortasse scribendum ܡܬܪܒܝܢܝܬܐ, ut ܡܬܪܒܝܢ, τιθηνούμενοι, Thren. iv. 5.) [51] Nobil. [52] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܩܕܡܘܗܝ. ܗ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [53] Idem: ܗ. ܘܒܦܨܝܚܘܬܐ ܕܝܠܗ. [54] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 23, 252, alii. Lectio lunulis inclusa est in Comp., Cod. Alex., aliis. Ad φυλάξουσιν Syrus in marg. notat: Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως, φυλάξουσιν (ܢܛܪܝܢ); et ad παιδείαν: Οἱ λοιποί· παιδείαν. [55] Nobil. [56] Idem. [57] Idem. [58] Idem. [59] Syro-hex.

CAP. IX. [1] Nobil. Syro-hex. ad ᾠκοδόμησεν affert: Ἀ. Σ. ἐλατόμησε (ܦܣܠܬ); deinde ad ὑπήρεισε: Οἱ λοιποί· ἐλατόμησε (ܦܣܠܬ). [2] Nobil.

λους. Ἀ. παιδίσκας. Σ. κοράσια. Θ. νεάνιδας.[3]

3. עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת. *Super dorsa excelsorum* (locorum) *urbis*. Ο΄. μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος ÷ ἐπὶ κρατῆρα, λέγουσα ◂. Ἀ. ἐπὶ ὕψεων ... Σ. Θ. ... πόλεως.[4]

4. פֶּתִי. *Stolidus*. Ο΄. ἄφρων. Σ. νήπιος.[5]

לוֹ. *Ei*. Ο΄. Vacat. ※ αὐτοῖς ◂.[6]

6. עִזְבוּ פְתָאיִם וִחְיוּ. *Relinquite stoliditatem, et vivete*. Ο΄. ἀπολείπετε ἀφροσύνην, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε. Ἀ. Σ. Θ. καταλίπετε ἀφροσύνην, καὶ ζήσεσθε.[7]

וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה. *Et incedite in via intelligentiae*. Ο΄. καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν. Ἀ. Σ. καὶ κατευθύνθητε ἐν ὁδῷ συνέσεως.[8]

7. לֵץ. *Irrisorem*. Ο΄. κακούς. Σ. Ε΄. λοιμόν. Θ. χλευαστήν.[9]

וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ. *Et qui arguit impium, macula ejus* (maculam sibi parat). Ο΄. ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν. ∽ οἱ γὰρ ἔλεγχοι τῷ ἀσεβεῖ μώλωπες αὐτῷ ◂.[10]

8. וְיֶאֱהָבֶךָּ. *Et amabit te*. Ο΄. καὶ ἀγαπήσει σε, ∽ ἄφρονα, καὶ προσθήσει τοῦ μισῆσαί σε ◂.[11]

12. וְלַצְתָּ. *Si vero irriseris*. Ο΄. ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς. Σ. κἂν λοιμὸς γένῃ.[12]

לְבַדְּךָ תִשָּׂא. *Tu solus feres*. Ο΄. μόνος [ἂν] ἀντλήσεις ÷ κακά ◂. Σ. Θ. μόνος βαστάξεις.[13]

Ο΄. ÷ ὃς ἐρείδεται —— ἀκαρπίαν ◂. Ὡς οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ λοιποί.[14]

13. מָה —— אֵשֶׁת. Ο΄. γυνὴ —— αἰσχύνην. Ὡς οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ λοιποί.[15]

16. מִי־פֶתִי. *Quisquis stolidus* est. Ο΄. ὅς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος. Σ. Ε΄. τίς νήπιος.[16]

18. רְפָאִים. *Manes*. Ο΄. γηγενεῖς. Ἀ. Ε΄. ῥαφαείν. Σ. θεομάχοι. Θ. γίγαντες.[17]

בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ. *In profundis orci* sunt *convivae ejus*. Ο΄. καὶ ἐπὶ πέταυρον ᾅδου συναντᾷ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ᾅδου οἱ κλητοὶ αὐτῆς.[18]

Ο΄. οὕτως γὰρ διαβήσῃ ὕδωρ ἀλλότριον. Alia exempl. add. καὶ ὑπερβήσῃ ποταμὸν ἀλλότριον.[19]

Cap. IX. 2. ÷ εἰς κρατῆρα ◂. 10. ÷ τὸ δὲ (sic) γνῶναι —— ἀγαθῆς ◂. 12. ÷ καὶ τοῖς πλησίον ◂. 18. ÷ ἀλλὰ ἀποπήδησον, μηδὲ (sic) χρονίσῃς ἐν τῷ τόπῳ αὐτῆς (sic), μηδὲ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα (sic) πρὸς αὐτήν· οὕτω γὰρ διαβήσῃ ὕδωρ ἀλλότριον, καὶ ὑπερβήσῃ ποταμὸν ἀλλότριον. ἀπὸ δὲ —— ἔτη ◂.[20]

---

[3] Nobil. [4] Idem. Obelus est in Syro-hex. [5] Idem. [6] Syro-hex. in textu. [7] Cod. 248. Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. καταλίπετε. Pro ἵνα — βασιλεύσητε Syro-hex. habet, καὶ ζήσατε (ܘܚܝܘ), pergens: ÷ καὶ ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε (ܠܒܝܘܣܝܛܐ, ΒΙΩCΗΤЄ), καὶ κατορθώσατε ἐν γν. σύνεσιν ◂. Haec autem, ἵνα βιώσητε, post φρόνησιν inferunt Comp., Ald., Codd. III, 23, alii. [8] Nobil. Post σύνεσιν duplex versio, καὶ ὀρθῇ ὁδῷ φρονήσατε παιδείαν, legitur in Cod. 248, et in marg. Cod. 161. [9] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܠܡܡܝܩܢܐ ◆ ܬ. ܠܡܒܙܚܢܐ ◆. Cf. Hex. ad Psal. i. 1. [10] Sic sub ∽ Syro-hex. "In plerisque libris [Ald., Codd. 23, 68, aliis] haec sequuntur: οἱ γὰρ κ.τ.έ. Scholion: Οὗτος ὁ στίχος οὐ κεῖται οὔτε ἐν τοῖς λοιποῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄."—*Nobil.* [11] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 254. Cod. Alex., alii: καὶ ἀγαπήσει σε, ἄσοφον, καὶ μισήσει σε. [12] Nobil. [13] Idem. Post ÷ κακὰ ◂ (sic) Syro-hex. in marg. affert: υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται, τῷ δὲ (καὶ τῷ Syro-hex.) ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. Eadem habent Cod. 23, alii, ex Cap. x. 4, ubi itidem Hebraea vacant, huc relata. [14] Syro-hex. in marg. ܐܝܟ ܥܒܪ̈ܝܐ ܘܗܢܘܢ ܫܪܟܐ ◆. Idem in textu ποιμανεῖ pro ποιμαίνει habet, et sub asteriscis, non sub obelis, verba quae in Hebraeo desiderantur, repraesentat. Aliae difficultates, e quibus Middeldorpfius expedire se non posse fatetur, revera nullae sunt. Nam siglum ܫ (in cod. ܫ̈) tam in textu quam in margine, non *Tres interpretes* significat, sed, uti nos certiores fecit Ceriani noster, ex usu codicis est merus index, ut ܫ̈ (sic) in initio v. seq., ubi nota marginalis prorsus eadem est. [15] Syro-hex. [16] Idem: ܣ. ܗ. ܡܢܘ ܫܒܪܐ ◆. [17] Nobil., qui Ἀ. pro Ἀ. Ε΄. affert. Syro-hex. ܐ. ܗ. ܪ̈ܦܐܝܡ ◆ ܣ. ܡܩ̈ܛܠܝ ܐܠܗܐ ◆ ܬ. ܓܢܒܪ̈ܐ ◆. Cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. Psal. lxxxvii. 11. [18] Nobil. Syrus affert: Οἱ λοιποί· καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι (ܘܥܠ ܥܘܡ̈ܩܐ). Regius unus apud Montef. ex Procopio: τὸ δὲ, ἐπὶ πέταυρον ᾅδου, οἱ λοιποὶ, ἐν βαθέσιν, εἶπον. [19] "In nonnullis libris [Cod. Alex., aliis, et Syro-hex.] haec sequuntur, quae in uno libro sunt sub asterisco."—*Nobil.* [20] Syro-hex.

CAP. X.

1. מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה. *Proverbia Salomonis.* Ο΄. Vacat. Aliud exempl. αἰνίγματα Σαλομῶνος.[1]

2. רֶשַׁע. *Impietatis.* Ο΄. ἀνόμους. Ἀ. ἀσεβεῖς. Σ. παρανόμων. Θ. Ε΄. ἀσεβείας.[2]

3. לֹא־יַרְעִיב. *Non sinit esurire.* Ο΄. οὐ λιμοκτονήσει. Σ. Θ. οὐ λιμαγχονήσει.[3]

נֶפֶשׁ צַדִּיק. *Animam justi.* Ο΄. ψυχὴν δικαίαν. Οἱ λοιποί· δικαίου.[4]

4. ※ υἱὸς πεπαιδευμένος —— χρήσεται ◂. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ ὡς οἱ λοιποί.[5]

5. אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל. *Qui colligit in aestate filius prudens* est. Ο΄. διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[6] Σ. συνάξας ἐν ἀμητῷ υἱὸς φρόνιμος.[7]

בֵּן מֵבִישׁ. *Filius pudefaciens.* Ο΄. υἱὸς παράνομος. Ἀ. (υἱὸς) αἰσχύνης.[8]

6. חָמָס. *Violentia.* Ο΄. πένθος ἄωρον. Ἀ. Σ. ἀδικίαν. Θ. ἁρπαγήν.[9]

7. צַדִּיק. *Justi.* Ο΄. δικαίων. Οἱ λοιποί· δικαίου.[10]

לִבְרָכָה. *Benedictioni.* Ο΄. μετ᾽ ἐγκωμίων. Ἀ. εἰς εὐλογίαν.[11]

יִרְקָב. *Putrescet.* Ο΄. σβέννυται. Ἀ. Σ. σαπήσεται.[12]

8. יִלָּבֵט. *Praeceps ruit.* Ο΄. ὑποσκελισθήσεται. Ἀ. δαρήσεται. Σ. βασανισθήσεται. Θ. φυρήσεται.[13]

9. בַּתֹּם. *In integritate.* Ο΄. ἁπλῶς. Ἀ. Σ. (ἐν) ἁπλότητι.[14]

9. בֶּטַח. *Tuto.* Ο΄. πεποιθώς. Ἀ. ἀμερίμνως (s. ἀμέριμνος). Ε΄. ὡσαύτως, πεποιθώς.[15]

וּמְעַקֵּשׁ. *Qui autem pervertit.* Ο΄. ὁ δὲ διαστρέφων. Σ. (ὁ δὲ) στρεβλῶν.[16]

11. פִּי צַדִּיק. *Os justi.* Ο΄. ἐν χειρὶ δικαίου. Ἀ. Σ. στόμα (δικαίου).[17]

12. מְדָנִים. *Rixas.* Ο΄. νεῖκος. Σ. Θ. μάχας.[18]

וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה. *Sed super omnia delicta operit amor.* Ο΄. πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας (alia exempl. ἀδικοῦντας[19]) καλύπτει φιλία (Ἀ. Σ. ἀγάπη[20]). Ἀ. Θ. καὶ ἐπὶ πάσας ἀθεσίας (Σ. ἀδικίαν. Ε΄. ἀδικίας) καλύψει ἀγάπη.[21]

13. בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה. *In labiis intelligentis invenitur sapientia.* Ο΄. ὃς ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν. Ἀ. Σ. Θ. ἐν χείλεσι σοφοῦ εὑρεθήσεται σοφία.[22]

וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר־לֵב. *Sed virga* erit *dorso insipientis.* Ο΄. ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον. Θ. καὶ ῥάβδος ἐν νώτῳ ὑστερουμένῳ καρδίας.[23]

14. חֲכָמִים יִצְפְּנוּ־דָעַת. *Sapientes abscondunt scientiam.* Ο΄. σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν. Ἀ. . . συγκρύψουσι γνῶσιν.[24]

אֱוִיל. *Stulti.* Ο΄. προπετοῦς. Ἀ. Θ. Ε΄. ἄφρονος. Σ. ἀσεβοῦς.[25]

15. קִרְיַת עֻזּוֹ. *Urbs roboris sui.* Ο΄. πόλις ὀχυρὰ ※ Πάντες· αὐτῷ ◂.[26] Θ. (πόλις) κράτους αὐτοῦ.[27]

מְחִתַּת. *Pavor.* Ο΄. συντριβὴ δέ. Σ. δειλία.[28]

דַּלִּים. *Pauperum.* Ο΄. ἀσεβῶν. Alia exempl. ἀσθενῶν.[29] Ἀ. Θ. ἀραιῶν. Σ. Ε΄. πτωχῶν.[30]

CAP. X. [1] Syro-hex. in textu: ܐܘܚܕ̈ܬܐ ܕܫܠܝܡܘܢ. [2] Idem: ܐ. ܠܪ̈ܫܝܥܐ. ܣ. ܕܥܒ̈ܪܝ ܢܡܘܣܐ. ܬ. ܗ. ܕܪܘܫܥܐ. [3] Nobil. [4] Syro-hex. [5] Sic sub asterisco (non, ut Middeld. edidit, sub ※ ܐ.; nam ܐ, cum una lineola perpendiculari super ܒܪܐ, est index ad marginem lectorem ablegans) Syro-hex., qui in marg. notat: ܐ. ܐܝܟ ܥܒܪܝܐ ܘܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ. [6] Syro-hex. (In textu Middeld. dedit ܕܐܬܦܨܝ; sed ܕ, cum quatuor lineolis super ܐܬܦܨܝ, indici tantum inservit.) [7] Nobil. [8] Idem. [9] Idem. [10] Syro-hex. [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Syro-hex. ܐ. ܕܠܐ ܡܪܢܝܬܐ. ܗ. ܗܟܘܬ ܠܬܘܟܠܢܐ. [16] Nobil. [17] Idem.

[18] Idem. "Unus Reg. ex Procopio habet: ἀντὶ τοῦ νείκους οἱ λοιποὶ, ἀντιδικίας. Qui ἀντιδικίας vertit est fortasse Aquila, ut infra Cap. xix. 13."—*Montef.* [19] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in marg. ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܥܘܠܝܢ. Est lectio Cod. 23. [20] Nobil. [21] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܥܠ ܟܠܗܝܢ ܥܘ̈ܠܐ ܢܟܣܐ ܚܘܒܐ. ܣ. ܥܘܠܐ. ܗ. ܥܘ̈ܠܐ. [22] Nobil. [23] Idem. [24] Idem. [25] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܕܣܟܠܐ. ܣ. ܕܪܘܫܥܐ. [26] Syro-hex. in textu: ※ ܠܗ ◂; in marg. autem: ܟܠܗܘܢ. [27] Nobil. [28] Nobil. affert: Schol. δειλία ἀσεβῶν. Est Symmachi, ut videtur. Cf. ad v. 29. [29] Sic Cod. 23. Syro-hex. ܕܡܚܝ̈ܠܐ. [30] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܕܒ̈ܝܠܐ. ܣ. ܗ. ܕܡܣܟ̈ܢܐ.

16. תְּבוּאַת. *Quaestus.* Οʹ. καρποί. Ἀ. Σ. Θ. γενήματα. Εʹ. γεννήματα.[31]

17. אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר. *Semita ad vitam est qui custodit disciplinam.* Οʹ. ὁδοὺς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παιδεία. Σ. τρίβος εἰς ζωὴν φυλασσόντων παιδείαν.[32] Θ. τρίβοι εἰς ζωὴν τοῖς φυλάσσουσι παιδείαν.[33] Ἄλλος· ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει ἀκάκους.[34]

וְעֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה. *Qui autem deserit reprehensionem errat.* Οʹ. παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται. Ἀ. Σ. Θ. ὁ δὲ ἐγκαταλιμπάνων ἐλέγχους ...[35] Θ. καὶ ὁ ἀφιεὶς ἐλέγχους πλανᾶται.[36]

18. שִׂפְתֵי־שָׁקֶר. *Labia mendacii.* Οʹ. χείλη δίκαια. Ἀ. Θ. (χείλη) ψεύδους. Σ. (χείλη) ἄδικα.[37]

דִּבָּה. *Infamiam.* Οʹ. λοιδορίας. Ἀ. Θ. ψόγον. Σ. Εʹ. ἔχθραν.[38]

19. פֶּשַׁע. *Delictum.* Οʹ. ἁμαρτίαν. Σ. παράπτωμα.[39]

20. נִבְחָר. *Praestantissimum.* Οʹ. πεπυρωμένος. Ἀ. Σ. ἐκλεκτός.[40]

כִּמְעָט. *Perpaucum.* Οʹ. ἐκλείψει. Ἀ. ὡς ὀλίγον. Σ. εὐτελής. Θ. ὡς μικρόν.[41]

21. יִרְעוּ רַבִּים. *Pascunt* (erudiunt) *multos.* Οʹ. ἐπίσταται ὑψηλά. Ἀ. ποιμαίνουσι πολλούς.[42]

בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ. *Per insipientiam moriuntur.* Οʹ. ἐν ἐνδείᾳ τελευτῶσιν. Ἀ. ἐν ἐνδείᾳ καρδίας ἀποθανοῦνται.[43]

22. הִיא תַעֲשִׁיר. *Illa ditat.* Οʹ. ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου αὕτη πλουτίζει.[44] Ἀ. Σ. Θ. αὐτὴ πλουτίσει.[45]

22. וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ. *Nec addit molestiam cum ea.* Οʹ. καὶ οὐ μὴ προστεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ. Θ. καὶ οὐ προσθήσει κόπον (s. πόνον) μετʼ αὐτῆς.[46]

23. כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה. *Quasi jocus* est *stulto patrare scelus.* Οʹ. ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά (Ἀ. Θ. Εʹ. ἀνομίαν. Σ. κηλῖδα[47]). Ἀ. ὡς γέλως τῷ ἀνοήτῳ ποιῆσαι ἀνομίαν.[48]

25. רָשָׁע. *Impius.* Οʹ. ἀσεβής. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Οʹ.[49]

וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. *Et justus* est *fundamentum sempiternum.* Οʹ. δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀ. Σ. Θ. ὁ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.[50]

28. תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים. *Spes justorum.* Οʹ. ἐγχρονίζει δικαίοις. Ἀ. καραδοκία .. Σ. ὑπομονή .. Θ. προσδοκία δικαίων.[51]

29. מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָֹה. *Munimentum* est *integro via Jovae.* Οʹ. ὀχύρωμα ὁσίου φόβος (Οἱ λοιποί· ὁδὸς[52]) κυρίου. Ἀ. δικαίωμα (fort. κραταίωμα) τῷ ἁπλῷ ὁδὸς κυρίου.[53] Σ. Θ. κραταίωμα τῷ τελείῳ (ὁδὸς κυρίου).[54] Ἄλλος· τῷ ἀκάκῳ.[55]

מְחִתָּה. *Pavor.* Οʹ. συντριβή. Σ. δειλία.[56]

30. בַּל־יִמּוֹט. *Non vacillabit.* Οʹ. οὐκ ἐνδώσει. Ἀ. οὐ μὴ σφαλῇ. Σ. Θ. οὐ σαλευθήσεται.[57]

31. צַדִּיק. *Justi.* Οʹ. δικαίου. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, δικαίου.[58]

Ad ܐܪ̈ܥܐ in codice apposita est Graeca vox ΑΡЄѠΝ (sic). Cf. Hex. nostra ad Psal. lxxxi. 3. Jerem. xxxix. 10.

[31] Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. γενήματα (sic). Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܠܠܬܐ. ܗ. ܥܠܠܬܐ.

[32] Nobil.

[33] Syro-hex. ܬ. ܫܒܝܠܐ ܕܚܝܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ܡܪܕܘܬܐ.

[34] Schol. apud Nobil. Est lectio Syri nostri, et Cod. 161 in marg.

[35] Nobil.

[36] Syro-hex. Theodotioni continuat: ܘܗܘ ܕܫܒܩ ܡܟܣܢܘܬܐ ܛܥܐ.

[37] Nobil.

[38] Nobil. affert: Ἀ. Θ. ψόγον. Plenius Syro-hex. ܐ. ܬ. ܨܥܪܐ. ܣ. ܗ. ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ.

[39] Nobil.

[40] Idem.

[41] Idem.

[42] Idem.

[43] Idem.

[44] Verba, ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, quae a v. 6 petita sunt, absunt a Cod. 23 et Syro-hex. In Cod. Alex. αὕτη πλουτίζει non habetur.

[45] Syro-hex. in textu: ܗܝ (αὐτὴ) ܡܥܬܪܐ; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܗܝ ܬܥܬܪ.

[46] Syro-hex. ܬ. ܘܠܐ ܢܘܣܦ ܥܡܠܐ ܥܡܗ.

[47] Idem: ܐ. ܬ. ܗ. ܠܐ ܢܡܘܣܝܘܬܐ. ܣ. ܠܟܘܡܐ.

In textu pro κακά Cod. 23 et Syro-hex. ἀσεβήματα (ܥܘܠܐ) habent.

[48] Nobil.

[49] Syro-hex.

[50] Nobil.

[51] Idem.

[52] Pro φόβος solus Syro-hex. in textu offert ὁδὸς (ܐܘܪܚܗ), cum nota: Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως.

[53] Cod. 248. Nobil. affert: Ἀ. τῷ ἁπλῷ.

[54] Nobil.

[55] "Alius interpres."—*Nobil.*

[56] Nobil.

[57] Idem.

[58] Syro-hex. in marg. affert: δικαίων. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, δικαίου.

31. תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitatum.* Ο΄. ἀδίκου. ᾽Α. Θ. *perversi.* Σ. Ε΄. στρεβλῶν.[59]

32. יֵדְעוּן. *Norunt.* Ο΄. ἀποστάζει. Alia exempl. ἐπίσταται.[60] ᾽Α. Θ. Ε΄. γνώσονται.[61]

תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitates.* Ο΄. ἀποστρέφεται. Alia exempl. καταστρέφεται.[62] ᾽Α. Θ. στρεβλά.[63]

Cap. X. 8. ÷ σκολιάζων ◂. 26. ÷ βλαβερόν ◂. 32. ÷ ἀνδρῶν ◂.[64]

CAP. XI.

1. מֹאזְנֵי מִרְמָה. *Bilances fraudis.* Ο΄. ζυγοὶ δόλιοι. ᾽Α. Σ. ζυγία ἐπιθέσεως.[1]

שְׁלֵמָה. *Integrum.* Ο΄. δίκαιον. ᾽Α. τέλειον. Σ. πλῆρες.[2]

2. וְאֶת־צְנוּעִים חָכְמָה. *Sed cum modestis sapientia.* Ο΄. στόμα δὲ ÷ ταπεινῶν ◂ μελετᾷ σοφίαν. Σ. παρὰ δὲ τοῖς ἐπιμελέσι σοφία.[3] Θ. καὶ μετὰ ἐπιεικῶν σοφία.[4]

3. תֻּמַּת יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף בֹּגְדִים יְשָׁדֵּם. *Integritas rectorum ducit eos; sed pravitas perfidorum perdit eos.* Ο΄. ἀποθανὼν δίκαιος ἔλιπε μετάμελον, ÷ πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια ◂.[5] ※ Θ. τελειότης εὐθέων ὁδηγήσει αὐτοὺς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων προνομεύσει αὐτούς ◂.[6]

4. לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. *Non prosunt opes in die irae; sed justitia liberat a morte.* Ο΄. Vacat. ※ οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἀπὸ θανάτου.[7]

5. וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע. *Sed per improbitatem suam cadit improbus.* Ο΄. ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ. ᾽Α. Σ. Θ. καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.[8]

6. יְשָׁרִים. *Rectorum.* Ο΄. ἀνδρῶν ὀρθῶν. ᾽Α. Σ. Θ. εὐθέων.[9]

וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ. *Sed in nequitia perfidorum capiuntur* (ipsi). Ο΄. τῇ δὲ ἀπωλείᾳ (alia exempl. ἀβουλίᾳ; alia, ἀσεβείᾳ[10]) αὐτῶν ἁλίσκονται παράνομοι. ᾽Α. Σ. Θ. ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικοῦντες συλληφθήσονται.[11]

7. תּוֹחֶלֶת. *Spes.* Ο΄. καύχημα. Θ. προσδοκία.[12]

8. מִצָּרָה נֶחֱלָץ. *Ex angustia liberatur.* Ο΄. ἐκ θήρας ἐκδύνει. Σ. ἐκ θλίψεως ἐρρύσθη.[13]

רָשָׁע. *Improbus.* Ο΄. ὁ ἀσεβής. Καὶ οἱ λοιποί· ὁ ἀσεβής.[14]

9. בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחִת רֵעֵהוּ. *Ore impius perdit amicum suum.* Ο΄. ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις. ᾽Α. Σ. Θ. ἐν στόματι ὑποκριτὴς διαφθείρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.[15]

וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ. *Scientia autem justi liberantur.* Ο΄. αἴσθησις δὲ δικαίων εὔοδος. ᾽Α. καὶ ἐν γνώσει δίκαιοι ῥυσθήσονται.[16]

---

[59] Syro-hex. (qui in textu habet ἀδίκων): ܐ. ܬ. ܕܥܘܝܐ ܀ ܣ. ܗ. ܕܡܥܩܡܐ ܀ (Ad ܥܘܝܐ cf. Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* p. 42.) [60] Sic Codd. 23, 252. Syro-hex. ܝܕܥ. Nobil. quasi scholium affert. [61] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܢܕܥܘܢ ܀ Nobil.: ᾽Α. Θ. γνώσονται. [62] Sic Codd. 103, 106, alii. Nobilio est scholium. Syro-hex. in marg. ܡܬܗܦܟ ܀ [63] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܥܩܡܬܐ ܀ [64] Syro-hex.

CAP. XI. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem. Obelus est in Syro-hex. [4] Nobil., Cod. 248, et (cum Σ. pro Θ.) Cod. 161. Syrus affert: ܬ. ܘܥܡ ܡܟܝܟܐ ܚܟܡܬܐ ܀ [5] Obelus est in Syro-hex., qui hunc et sequentes versiculos sic disponit: ※ Θ. τελειότης—προνομεύσει αὐτούς ◂. οὐκ ὠφελήσει—ἀπὸ θανάτου. ἀποθανὼν——ἀπώλεια ◂. [6] Syro-hex. in textu. Sic sub simplici aster. Codd. 23, 248, 252, et sine aster. Cod. Alex., alii. Pro εὐθείων, quod ediderunt Nobil. et Montef., Codd. 106, 157, 297 εὐθέων habent. Cf. ad v. 11. [7] Sic sub aster. iidem tres codd. Syrus sine aster. affert, et καὶ δικ. pro δικ. δέ. [8] Nobil. Syro-hex. affert: Θ. καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται; et ad ἀδικίᾳ (in lectione, ἀσεβείᾳ δὲ π. ἀδικίᾳ): Οἱ λοιποί· ὁ ἀσεβής. [9] Nobil., ubi εὐθείων scriptum. [10] "In aliis libris [Comp., Ald., Cod. Alex., aliis] est ἀβουλίᾳ. Procopius legit ἀσεβείᾳ, et Schol. ἀσεβείᾳ αὐτῶν."—*Nobil.* Syro-hex. in textu habet ἀβουλίᾳ (ܒܠܐ ܡܠܟܐ); in marg. autem, ἀσεβείᾳ (ܒܪܘܫܥܐ). [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Syro-hex. [15] Nobil., qui ὑποκριτῶν habet. Drusii emendatio est ὑποκριτής. [16] Nobil.

10. תַּעֲלֹץ קִרְיָה. *Exsultat civitas.* Οʹ. κατώρθωσε πόλις. Σ. ἀγαλλιάσονται πόλεις. Θ. εὐφρανθήσονται . .[17]

וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. *Et in perditione improborum* est *jubilum.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα.[18]

11. בְּבִרְכַּת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת. *Per benedictionem rectorum exaltatur civitas.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὑψωθήσεται πόλις ◄.[19]

תֵּהָרֵס. *Diruitur.* Οʹ. κατεσκάφη. ʼΑ. Σ. Θ. καθαιρεθήσεται.[20]

12. בָּז. *Qui despicit.* Οʹ. μυκτηρίζει. ʼΑ. Σ. Θ. ἐξουδενεῖ.[21]

13. הוֹלֵךְ רָכִיל. *Obtrectator.* Οʹ. ἀνὴρ δίγλωσσος. ʼΑ. . . διάβολος. Σ. . . δόλιος.[22]

סוֹד. *Arcanum.* Οʹ. βουλάς. ʼΑ. ἀπόρρητον. Σ. μυστήριον.[23]

וְנֶאֱמַן־רוּחַ. *Qui autem fidelis animi est.* Οʹ. πιστὸς δὲ πνοῇ. ʼΑ. Σ. . . πνεύματι.[24]

מְכַסֶּה דָבָר. *Celat rem.* Οʹ. κρύπτει πράγματα. Σ. σκέπει λόγους.[25]

14. בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפָּל־עָם. *In defectu gubernationum corruit populus.* Οʹ. οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα. Θ. ἐν ἀνοησίᾳ πεσεῖται λαός.[26]

בְּרֹב יוֹעֵץ. *In multitudine consiliariorum.* Οʹ. ἐν πολλῇ βουλῇ. Σ. Θ. (ἐν) πολυβούλῳ.[27]

15. וְשֹׂנֵא תוֹקְעִים בּוֹטֵחַ. *Qui autem odit spondentes, securus* (vivit). Οʹ. μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. Σ. ὁ δὲ μισῶν ἐμπαγὰς πέποιθεν. Θ. καὶ μισῶν παγιδευθῆναι πεποιθήσει.[28]

16. אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד. *Mulier gratiae* (gratiosa) *assequitur gloriam.* Οʹ. γυνὴ εὐχάριστος (ʼΑ. Σ. Θ. χάριτος[29]) ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν. Σ. (γυνὴ) ἀγαθὴ ἀνθέξεται δόξης.[30]

וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר. *Et potentes assequuntur divitias.* Οʹ. οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται πλούτῳ. Θ. διακόπτοντες ἐπιλήψονται πλοῦτον.[31]

17. גֹּמֵל נַפְשׁוֹ. *Benefacit sibi ipsi.* Οʹ. τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ. ʼΑ. Θ. ἀμείβεται . . . Σ. εὐεργετεῖ ψυχὴν αὐτοῦ.[32]

וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ. *Qui autem affligit carnem suam.* Οʹ. ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα. Σ. ταράσσει δὲ οἴκους ἑαυτοῦ.[33]

19. וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ. *Et qui sectatur malitiam, ad mortem suam* (tendit). Οʹ. διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον. ʼΑ. Σ. Θ. καὶ καταδιώκων κακίαν εἰς θάνατον αὐτοῦ.[34]

20. עִקְּשֵׁי־לֵב. *Perversi corde.* Οʹ. διεστραμμέναι ὁδοί. ʼΑ. Σ. Θ. στρεβλοκάρδιοι.[35]

וּרְצוֹנוֹ. *Sed deliciae ejus.* Οʹ. προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ. ʼΑ. Θ. εὐδοκία . . Σ. θέλημα δὲ αὐτοῦ.[36]

21. לֹא־יִנָּקֶה רָע. *Non impunis erit malus.* Οʹ. οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται (alia exempl. add. κακῶν[37]). ʼΑ. ὡς οἱ Οʹ, κακῶν.[38]

---

[17] Nobil. [18] Sic sub aster. Cod. 23, et *alius liber* apud Nobil. Theodotionis nomen e Syro-hex. accessit, qui in textu affert: ※ Θ. ἐν ἀγαθοῖς——ὑψωθήσεται πόλις ◄. [19] Iidem. [20] Nobil. Syro-hex. in textu κατασκαφήσεται; in marg.: Οἱ λοιποί· καθαιρεθήσεται (ܡܬܣܚܦ ܢܬܣܚܦ). [21] Nobil. [22] Idem. Ad Aquilam cf. Hex. nostra ad Jerem. vi. 28. [23] Nobil. [24] Idem. [25] Nobil. affert: Σ. σκοπεῖ λόγους. Montef. probabiliter conjecit σκέπει. Cf. ad Cap. xii. 16. [26] Nobil. [27] Idem. [28] Idem. Pro Hebraeo תּוֹקְעִים, *infigentes*, Sym. vocabulum formae insolentis posuit ἐμπαγὰς, quod ab ἐμπήξεις, *infixiones*, sensu non distare videtur. Vulgo vertunt *laqueos* (πάγας). [29] Hieron. in Comment. ad Ephes. (Opp. T. VII, p. 641): "Unde et in Proverbiis puto ita scriptum: γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, *mulier grata suscitat viro gloriam*, pro eo quod est *gratiosa*. Videremur vim facere Scripturae, et *gratias agentem* mulierem pro *gratiosa* audacter accipere, nisi et ceterae editiones nostrae opinioni congruerent. Aquila enim et Theod. et Sym. ita posuerunt, γυνὴ χάριτος, id est, *mulier gratiosa*, et non εὐχάριστος, quod ad actionem pertinet gratiarum." [30] Nobil. Propius ab Hieron. abest Syrus noster, qui Symmacho tribuit ܐܢܬܬܐ ܛܝܒܘܬܐ, quod non cum Middeld. εὐχάριστος (ܡܘܕܝܢܝܬܐ ܛܝܒܘܬܐ), sed εὔχαρις sonare putarim. [31] Nobil. [32] Idem. [33] Idem. Pro οἴκους Schleusner. tentat οἰκείους, non male. [34] Nobil. [35] Idem. [36] Idem. [37] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 68, alii, et Syro-hex. [38] Syro-hex.

21. וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט. *Sed posteritas justorum servabitur.* Ο΄. ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν. Ἀ. καὶ σπέρμα δικαίων περισωθήσεται.[39]

22. נֶזֶם זָהָב. *Annulus aureus.* Ο΄. ὥσπερ ἐνώτιον ※ χρυσοῦν ◄.[40]

אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם. *Mulier pulcra, a qua recessit sapor.* Ο΄. οὕτως γυναικὶ κακόφρονι κάλλος. Σ. Θ. γυνὴ καλὴ καὶ κακόφρων.[41]

23. עֶבְרָה. *Ira.* Ο΄. ἀπολεῖται. Ἄλλος· ἀπόλλυται. Ἄλλος· ἀπέρχεται.[42]

24. יֵשׁ מְפַזֵּר. *Est qui largiter dat.* Ο΄. εἰσὶν οἳ τὰ ἴδια σπείροντες. Ἀ. Σ. ἔστι σκορπίζων.[43] Ἀ. Σ. Θ. . . σκορπίζοντες.[44]

וְחוֹשֵׂךְ. *Et qui parcit* (pecuniae). Ο΄. εἰσὶ δὲ καὶ οἳ συνάγοντες.[45] Ἀ. Σ. ὁ δὲ φειδόμενος.[46]

מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר. *Plus justo, tantummodo ad egestatem.* Ο΄. ἐλαττονοῦνται. Θ. ἀπὸ εὐθύτητος εἰς ὑστέρημα.[47]

25. תְדֻשָּׁן. *Pinguefiet.* Ο΄. πᾶσα ἁπλῆ. Ἀ. Σ. Θ. πιανθήσεται.[48]

וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא. *Et qui rigat, etiam ipse rigabitur.* Ο΄. ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων. Σ. ὁ δὲ μέθυσος καίγε αὐτὸς πρωϊνός.[49]

26. מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם. *Qui prohibet frumentum, maledicit ei populus.* Ο΄. ⁓ ὁ συνέχων (alia exempl. συνάγων[50]) σῖτον, ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι ◄. Ἀ. . . . καταράσονται αὐτὸν φυλαί.[51] Σ. ὁ κωλύων (σῖτον) λαοκατάρατος. Θ. ὁ κωλύων (σῖτον) δημοκατάρατος.[52]

26. מַשְׁבִּיר. *Vendentis.* Ο΄. τοῦ μεταδιδόντος. Ἀ. Θ. πιπράσκοντος. Σ. πωλοῦντος.[53]

27. שֹׁחֵר טוֹב יְבַקֵּשׁ רָצוֹן. *Qui sectatur bonum, quaerit gratiam.* Ο΄. τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθήν. Ἀ. ὀρθρισμὸς ἀγαθοῦ ζητεῖ εὐδοκίαν.[54] Ἄλλος· ζητεῖ δεκτόν.[55]

28. בְּעָשְׁרוֹ. *Divitiis suis.* Ο΄. ἐπὶ πλούτῳ ※ Πάντες· αὐτοῦ ◄.[56]

וְכֶעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ. *Sed tanquam folium virens justi florebunt.* Ο΄. ὁ δὲ ἀντιλαμβανόμενος δικαίων οὗτος ἀνατελεῖ. Σ. ὡς θαλλὸς δίκαιοι βλαστήσουσιν.[57]

29. עֹכֵר בֵּיתוֹ. *Qui conturbat domum suam.* Ο΄. ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ. Ἀ. Σ. Θ. ταράσσων οἶκον (αὐτοῦ).[58]

30. פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים. *Fructus justi* est *arbor vitae.* Ο΄. ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς. Ἀ. Σ. Θ. καρποὶ δικαίου ξύλον ζωῆς.[59]

Cap. XI. 16. ÷ πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται ◄.[60]

Cap. XII.

1. אֹהֵב דַּעַת. *Diligit scientiam.* Ο΄. ἀγαπᾷ

---

[39] Nobil. [40] Syro-hex., superscripto in rasura a prima m. ܟܠܗܘܢ, h. e. Πάντες. "In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. 23, 68, aliis] est ἐνώτιον χρυσοῦν."—*Nobil.* [41] Nobil. [42] Montef. Nobil. affert: Schol. ἀπόλλυται, ἀπέρχεται. Syro-hex. in marg. ܐܙܠ (ἀπέρχεται). [43] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܬ ܐܝܠ ܕܡܒܕܪ. [44] Nobil. [45] "In plerisque libris est, οἱ συνάγοντες τὰ ἀλλότρια."—*Nobil.* Syro-hex. in textu: οἳ συνάγοντες ⁓ τὰ ἀλλότρια ◄. [46] Nobil. [47] Idem. [48] Idem. [49] Idem. [50] Sic Codd. 103, 253, 254. Syro-hex. ܕܡܟܢܫ. Hanc clausulam obelo inflexo transfixit Syrus noster, pergens: ܗܘ ܕܐܚܕ ܣܥܪܐ ܠܝܬ ܡܢ ܟܢܫܐ ܗܘ, h. e. Middeldorpfio interprete, ὁ συνέχων σῖτον οὐκ ἔστιν ἐξ ὄχλου. Absurde! Pro ܠܝܬ certissima correctio est ܠܝܛ, *maledictus* [et sic reapse codex], unde evadit sententia, ὁ συνέχων σῖτον δημοκατάρατος. Hujusmodi additamentum exstat in Codd. 23, 161, 252, (in posteriore sub ※), ὁ τιμιουλκῶν σῖτον δημοκατάρατος; quin et Theodotionis versio laudatur, ὁ κωλύων σῖτον δημοκατάρατος; neque tamen κωλύων neque τιμιουλκῶν Syrus habuisse videtur, sed συνέχων. [51] Syro-hex. ܐ. ܢܠܘܛܘܢܝܗܝ ܫܪܒ̈ܬܐ. Nobil. affert: Ἀ. καταράσονται αὐτόν. [52] Nobil. affert: Σ. Θ. ὁ κωλύων. Σ. λαοκατάρατος. Θ. δημοκατάρατος. Syro-hex., ni fallor: Σ. λαοκατάκριτος (ܚܝܒ ܥܡ ܠܝܛ ܗܘ). [53] Nobil. [54] Idem. [55] Syro-hex. in marg. sine nom. ܛܒܐ †ܡܩܒܠܐ. † ΔΕΚΤΟΝ. [56] Syro-hex. Pronomen ἑαυτοῦ (s. αὐτοῦ) est in Comp., Cod. 23, aliis. [57] Nobil. [58] Idem. [59] Idem. [60] Syro-hex.

αἴσθησιν (Ἀ. Σ. Θ. γνῶσιν[1]). Ἄλλος· ἀγαπηθήσεται.[2]

2. טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה. *Bonus impetrat favorem a Jova.* Οʹ. κρείσσων ὁ εὑρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ. Ἀ. ἀγαθὸς ὑπερεκχέει εὐδοκίαν παρὰ κυρίου.[3]

מְזִמּוֹת. *Machinationum.* Οʹ. παράνομος. Ἄλλος· φρόνιμος.[4]

3. לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע. *Non consistet homo per impietatem.* Οʹ. οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου. Ἀ. Σ. (οὐχ) ἑτοιμασθήσεται ἄνθρωπος ἐν ἀσεβείᾳ.[5]

וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט. *Radix autem justorum non movebitur.* Οʹ. αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. Σ. . . οὐ σαλευθήσεται.[6]

4. אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. *Mulier strenua* est *corona mariti sui.* Οʹ. γυνὴ ἀνδρεία (Σ. εὐπορίας. Θ. ἰσχύος[7]) στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Σ. Εʹ. γυνὴ . . . τῷ ἀνδρὶ στέφανος.[8]

5. תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים. *Consilia impiorum.* Οʹ. κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς. Θ. καὶ ἐννοήματα ἀσεβῶν.[9]

6. אֱרָב־דָּם. *Insidiari sanguini.* Οʹ. δόλιοι ※ Σ. εἰς αἷμα ◂.[10] Ἀ. Θ. ἐνεδρεύσουσιν εἰς αἷμα.[11]

יְשָׁרִים. *Rectorum.* Οʹ. ὀρθῶν. Ἀ. Σ. Θ. εὐθέων.[12]

8. לְפִי שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ. *Pro ratione intelligentiae suae laudabitur vir.* Οʹ. στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός. Σ. κατὰ τὴν φρόνησιν αὐτοῦ ἐπαινεθήσεται ἀνήρ.[13]

8. יִהְיֶה לָבוּז. *Erit contemptui.* Οʹ. μυκτηρίζεται. Ἀ. ἔσται εἰς ἐξουδένωσιν. Σ. (ἔσται) εἰς καταφρόνησιν.[14]

9. נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ. *Vilis, sed cui* est *servus.* Οʹ. ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ. Σ. ἄτιμος καὶ δουλεύων ἑαυτῷ.[15]

מִמְּתַכַּבֵּד. *Quam qui se ipsum honorat.* Οʹ. ἢ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθείς. Σ. ἢ δοξαζόμενος.[16]

10. יוֹדֵעַ. *Novit.* Οʹ. οἰκτείρει. Ἀ. Σ. Θ. γινώσκει.[17]

וְרַחֲמֵי. *Sed viscera.* Οʹ. τὰ δὲ σπλάγχνα. Ἀ. καὶ οἱ οἰκτιρμοί.[18]

11. וּמְרַדֵּף רֵיקִים. *Qui autem sectatur levia.* Οʹ. οἱ δὲ διώκοντες μάταια. Ἀ. Θ. . . κενά. Σ. ὁ δὲ ἐπισπεύδων εἰς ἀπραγίαν.[19]

12. צַדִּיקִים. *Justorum.* Οʹ. τῶν εὐσεβῶν. Οἱ λοιποί· τῶν δικαίων.[20]

13. בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע. *In improbitate labiorum* est *laqueus malus.* Οʹ. δι' ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπίπτει εἰς παγίδας. Ἀ. δι' ἀθεσίαν χειλέων σκῶλον κακόν.[21]

וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק. *Egreditur autem ex angustia justus.* Οʹ. ἐκφεύγει (alia exempl. ἐξολισθάνει[22]) δὲ ἐξ αὐτῶν δίκαιος. Ἀ. Εʹ. καὶ ἐξελεύσεται ἐκ θλίψεως δίκαιος. Σ. καὶ ἐκφεύξεται . . .[23]

14. וּגְמוּל יְדֵי־אָדָם. *Et actio manuum hominis.* Οʹ. ἀνταπόδομα δὲ χειλέων (alia exempl. χει-

Cap. XII. [1] Nobil. [2] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [3] Nobil. [4] Cod. 161 in marg. [5] Nobil. [6] Codd. 161, 248. Cod. 161 in marg. habet: αἱ δὲ ῥίζαι τῶν ἀσεβῶν (εὐσεβῶν) ἐν ὀχυρώμασι; quae a v. 12 huc translata sunt. Nobil. tamen ad δικαίων notat: Schol. εὐσεβῶν; necnon ad ἐν ξύλῳ (v. 4): Schol. ἐν ὀχυρώμασι. Easdem lectiones quasi ex alio interp. affert Montef. [7] Nobil. Lectio εὐπορίας Aquilam magis quam Symmachum refert. [8] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܐܢܬܬܐ | ܟܠܝܠܐ ܠܒܥܠܗ̇ ܀. Ubi in fine lineae excidit, ut videtur, vocabulum quod τῷ חַיִל respondeat. [9] Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. [10] Syro-hex. in textu. "Plerique libri [Comp., Codd. 23, 68, alii] habent δόλιοι εἰς αἷμα."—*Nobil.* [11] Nobil. [12] Idem. Edebatur εὐθείων. Syro-hex. in textu habet εὐθέων (ܕܬܪ̈ܝܨܐ), cum nota: Καὶ οἱ λοιποί· εὐθέων. [13] Nobil. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem. Syrus in textu ποιμαίνει (ܪܥܐ) habet; in marg. autem, οἰκτείρει (ܡܪܚܡ), cum nota hexaplari: Πάντες· γινώσκει. [18] Nobil. [19] Idem. [20] Syro-hex. "Schol. τῶν δικαίων, quod est in nonnullis libris."—*Nobil.* [21] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܡܬܚܡܣܢܘܬܐ ܕܣܦܘ̈ܬܐ ܡܥܫܠܐ ܒܝܫܐ ܀ [22] Sic Codd. 23, 68, 252. Ald. ἐξολισθαίνει. Syro-hex. ܥܪܩ. [23] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܘܢܦܘܩ ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܙܕܝܩܐ ܀ ܣ. ܘܢܬܦܠܛ ܀

ρῶν[24]) αὐτοῦ. Ἀ. Σ. καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.[25]

14. יָשׁוּב. *Redibit.* Οʹ. δοθήσεται. Alia exempl. ἀνταποδοθήσεται. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, ἀνταποδοθήσεται.[26]

15. וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה. *Sed qui obtemperat consilio.* Οʹ. εἰσακούει δὲ συμβουλίας. Σ. ὁ δὲ ἀκούων βουλῆς.[27]

16. יִוָּדַע כַּעְסוֹ. *Cognoscitur iracundia ejus.* Οʹ. ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ. Σ. δηλώσει θυμὸν αὐτοῦ.[28] Θ. γνωρίσει . . .[29]

וְכֹסֶה קָלוֹן. *Sed qui tegit ignominiam.* Οʹ. κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν. Σ. ὁ δὲ σκέπων ἀτιμίαν αὐτοῦ. Θ. καὶ καλύπτων ὕβριν.[30]

17. יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק. *Qui proloquitur veritatem indicat justitiam.* Οʹ. ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος. Σ. ἐκφαίνων πίστιν ἀπαγγέλλει δικαιοσύνην.[31]

וְעֵד שְׁקָרִים מִרְמָה. *Sed testis mendaciorum dolum* (indicat). Οʹ. ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος. Ἀ. . . ἐπίθεσις. Σ. μάρτυς ψευδὴς δόλος.[32]

18. יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב. *Est qui effutit quasi confossiones gladii.* Οʹ. εἰσὶν οἳ λέγοντες τιτρώσκουσι μάχαιραι. Σ. . . ὥσπερ κέντημα . . Θ. ἔστι πεποιθὼς ἐν κεντήματι μαχαίρας.[33]

19. תִּכּוֹן לָעַד. *Consistet in perpetuum.* Οʹ. κατορθοῖ μαρτυρίαν. Ἀ. Σ. Θ. ἑτοιμασθήσεται εἰς ἔτι.[34]

וְעַד־אַרְגִּיעָה. *Sed dum innuo* (ad unum momentum). Οʹ. μάρτυς δὲ ταχύς. Schol. θυμώδης.[35]

20. חֹרְשֵׁי־רָע. *Machinantium malum.* Οʹ. τεκταινομένου κακά. Ἀ. Σ. Θ. τεκταινόντων . .[36]

וּלְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה. *Sed suadentibus pacem laetitia* (evenit). Οʹ. οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται (Σ. εὐφραίνονται[37]). Ἀ. Θ. (τοῖς) συμβουλεύουσιν . . .[38] Ἄλλος· τοῖς δὲ συμβουλεύουσιν εἰρήνην εὐφροσύνη.[39]

22. אֱמוּנָה. *Veritatem.* Οʹ. πίστεις. Ἀ. Θ. Εʹ. πίστιν.[40]

רְצוֹנוֹ. *Delectatio ejus.* Οʹ. δεκτὸς παρ' αὐτῷ. Ἀ. Σ. Θ. εὐδοκία (αὐτοῦ).[41]

23. עָרוּם. *Callidus.* Οʹ. συνετός. Ἄλλος· πανοῦργος.[42]

כֹּסֶה דָּעַת. *Tegit scientiam.* Οʹ. θρόνος αἰσθήσεως. Σ. καλύψει γνῶσιν.[43]

יִקְרָא אִוֶּלֶת. *Praedicat stultitiam.* Οʹ. συναντήσεται ἀραῖς. Ἀ. Θ. καλέσει ἀφροσύνην.[44]

24. יַד־חָרוּצִים תִּמְשׁוֹל. *Manus sedulorum imperabit.* Οʹ. χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσει εὐχερῶς. Ἀ. (χεὶρ) συντεμνόντων . . . Σ. (χεὶρ) πλουσίων ἐξουσιάσει. Θ. (χεὶρ) ἀνδρείων κυριεύσει.[45]

לָמַס. *Ad tributum* (operam servam). Οʹ. ἐν προνομῇ. Ἀ. Σ. εἰς φόρον.[46]

25. דְּאָגָה בְלֶב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה. *Sollicitudo in corde viri deprimit illud.* Οʹ. φοβερὸς λόγος καρδίαν ταράσσει ἀνδρὸς δικαίου (alia exempl. καρδίαν ἀνδρὸς ταράσσει[47]). Θ. μέριμνα ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς κατίσχει αὐτόν.[48]

---

[24] Sic Codd. 23, 157, et Syro-hex. [25] Nobil. Montef. pro Ἀ. Σ. incaute edidit Ἀ. Σ. Θ. [26] Syro-hex. in textu (ut Codd. 23, 106) ἀνταποδοθήσεται (ܢܬܦܪܥ). Idem in marg.: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως. [27] Nobil. [28] Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. [29] Nobil. [30] Idem. [31] Idem. [32] Idem. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem. Montef. alii interp. tribuit. [36] Nobil. [37] Idem. [38] Nobil. affert: Ἀ. Θ. συμβουλεύσουσιν (sic). Pertinet fortasse ad versionem anonymam statim exhibendam. [39] Syro-hex. sine auctore affert: ܠܡܡܠܟܢܐ ܕܝܢ ܕܫܠܡܐ ܚܕܘܬܐ. Est Aquilae aut Theodotionis, ut videtur. (Pro βουλόμενοι Cod. 23 habet βουλευόμενοι, quod Syriace sonaret ܕܡܬܡܠܟܝܢ, non ܕܡܠܟܝܢ.) [40] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܗܝܡܢܘܬܐ. [41] Nobil. [42] Schol. apud Nobil., et Cod. 248 in marg. Sic Syro-hex. in textu (ܢܟܝܠܐ). [43] Nobil. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem. [47] Sic Codd. 23, 252, et Syro-hex., qui in marg. notat: Πάντες ὁμοίως. Hoc significat, ut videtur, omnes interpretes vocab. δικαίου abesse jubere. [48] Nobil. Pro κατισχεῖ, quod ante nos edebatur, scripsimus κατίσχει, quod saltem Graecum est, etsi poeticum. Schleusnerus in *Nov. Thes.* s. v. praefert κατισχύει αὐτόν, quod aliquando *depri-*

26. יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק. *Ducit socium suum justus.* Aliter: *Praestantior* est *socio suo justus.* Ο΄. ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται.[49] Ἀ. περισσεύων τὸν πλησίον αὐτοῦ δίκαιος.[50]

Ο΄. ÷ ἁμαρτάνοντας δὲ καταδιώξεται κακά ◂.[51] Τοῦτον τὸν στίχον ὅλως οὐ μέμνηται Ὠριγένης, εὑρέθη δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις· οὔτε γὰρ παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς κεῖται.[52]

Cap. XII. 11. ÷ ὅς ἐστιν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβῇ (ܒܡܫܬܝܐ) —— ἀτιμίαν ◂. 13. ÷ ὁ βλέπων —— ψυχάς ◂.[53]

Cap. XIII.

1. בֵּן חָכָם. *Filius sapiens.* Ο΄. υἱὸς πανοῦργος (Ἀ. Σ. Θ. σοφός[1]).

וְלֵץ. *Irrisor autem.* Ο΄. υἱὸς δέ. Ἀ. Θ. καὶ ἐπιθέτης.[2]

2. חָמָס. *Injuriam.* Ο΄. ὀλοῦνται ἄωροι. Θ. ἁρπαγήσονται.[3]

3. מְחִתָּה־לוֹ. *Ruina* erit *ei.* Ο΄. πτοήσει ἑαυτόν. Θ. αἰσχύνη αὐτοῦ.[4]

4. מִתְאַוָּה וָאַיִן נַפְשׁוֹ עָצֵל. *Cupit, et non* (satiatur) *anima ejus, piger.* Ο΄. ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός. Σ. ἐπιθυμεῖ, καὶ οὐ θέλει ὀκνηρός.[5]

תְּדֻשָּׁן. *Pinguefiet.* Ο΄. ἐν ἐπιμελείᾳ. Σ. πιανθήσονται.[6]

5. דְּבַר־שֶׁקֶר. *Verbum mendax.* Ο΄. λόγον ἄδικον. Ἀ. Σ. Θ. (λόγον) ψευδῆ.[7]

וְיַחְפִּיר. *Et turpiter agit.* Ο΄. καὶ οὐχ ἕξει παρρησίαν. Ἄλλος· καὶ ἀτιμασθήσεται.[8]

6. צְדָקָה תִּצֹּר תָּם־דָּרֶךְ. *Justitia tuetur integritatem viae.* Ο΄. Vacat. ※ δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῷ (s. ἐν ὁδῷ).[9]

וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת. *Sed improbitas dejicit peccatum* (peccatores). Ο΄. Vacat. ※ τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία ◂. Σ. ἀδικία δὲ ἐπισπάσεται ἁμαρτίαν.[10]

7. מִתְרוֹשֵׁשׁ. *Pauperem se simulans.* Ο΄. καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτούς. Σ. πτωχευόμενοι. Θ. πτωχοφανής.[11]

8. כֹּפֶר. *Pretium redemptionis.* Ο΄. λύτρον. Ἀ. Σ. Θ. ἐξίλασμα.[12]

לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה. *Non audit increpationem.* Ο΄. οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν (Ἀ. Σ. Θ. ἐπιτίμησιν[13]).

10. רַק־בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה. *Tantum per fastum gignit* quis *rixam.* Ο΄. κακὸς μεθ᾽ ὕβρεως πράσσει κακά. Ἀ. Σ. Θ. . ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.[14]

וְאֶת־נוֹעָצִים חָכְמָה. *Sed cum iis qui consilium admittunt* est *sapientia.* Ο΄. οἱ δὲ ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί. Θ. καὶ ἐν συμβουλευομένοις σοφία.[15]

11. הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט. *Opes ex vanitate minuuntur.*

---

mere sonare sibi suasit. Nobis quidem non displiceret κατισχνεῖ, *emaciat*, vel etiam κατισχεῖ (ut ἰσχναίνω et ἰσχαίνω, ἰσχναλέος et ἰσχαλέος), modo de usu harum formarum satis constaret. [49] Post ἔσται (quae vox abest a Syro-hex. et Cod. 23) add. αἱ δὲ γνῶμαι τῶν ἀσεβῶν ἀνεπιεικεῖς Ald., Codd. III, 68, alii, et sub asterisco Cod. 252, invito Syro-hex. [50] Nobil. [51] Syro-hex. sub asterisco affert, per errorem, ut videtur, pro obelo. [52] Schol. apud Nobil., et Cod. 248 in marg. In Origen. Opp. T. III, p. 9 idem scholium ad verba ἑαυτοῦ φίλος ἔσται adjungitur. [53] Syro-hex.

Cap. XIII. [1] Nobil. [2] Syro-hex. ◆ ܘܡܣܩܘܒܠܢܐ .ܐ .ܐ. (Middeld. vertit, καὶ χλευαστής, quod alias Syro nostro est ܡܡܝܩܢܐ (e. g. Hex. ad Psal. i. 1. Prov. ix. 7). Pro לֵץ semel reperitur ἐπιθέτης in Hex. ad Psal. i. 1, quae lectio Syriace non exstat; sed ܠܡܝܩ pro ἐπίθεσις frequentat Noster.) [3] Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. [4] Nobil. [5] Idem. [6] Nobil., Cod. 248. [7] Syro-hex. ◆ ܕܓܠܐ .ܐ .ܣ .ܬ. [8] Schol. apud Nobil. [9] "In plerisque libris post παρρησίαν haec sequuntur: δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους [alia exempl. add. ὁδῷ, s. ἐν ὁδῷ], τοὺς δὲ —— ἁμαρτία, quae in uno libro [Codd. 161, 248] sub asterisco habentur."—*Nobil.* Syrus affert: δικαιοσύνη φυλάξει ἀκάκους ※ ὁδῷ (s. ἐν ὁδῷ) ◂, τοὺς δὲ —— ἁμαρτία. [10] Nobil. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. Ad οὐχ ὑφίσταται idem (et Cod. 161 in marg.) affert: Schol. οὐ φέρει, quod Montef. alii interpreti tribuit. [14] Nobil. [15] Idem.

Aliter: *Opes halitu citius evanescunt.* Οʹ. ὕπαρξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας ἐλάσσων γίνεται. Ἀ. ὕπαρξις ἀπὸ ματαιότητος ὀλιγωθήσεται. Σ. Εʹ. ὕπαρξις ὑπερσπουδαζομένη ἐλάσσων γίνεται. Θ. πλοῦτος ἀπὸ ἀτμοῦ (s. ἀτμίδος) ἐλαττωθήσεται.[16]

12. תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב. *Spes dilata aegrum facit cor.* Οʹ. κρείσσων ἐναρχόμενος βοηθῶν καρδίᾳ. Ἀ. ἐλπὶς ἐκτεταμένη ἀρρωστία καρδίας.[17]

תַּאֲוָה בָאָה. *Desiderium eveniens.* Οʹ. ἐπιθυμία ἀγαθή. Ἀ. πόθος ἐρχόμενος. Σ. Θ. Εʹ. ὡς οἱ Οʹ.[18]

13. בָּז לְדָבָר יֵחָבֶל לוֹ. *Qui spernit verbum* (admonitionem) *perdetur sibi.* Οʹ. ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται (alia exempl. καταφθαρήσεται[19]) ὑπ' αὐτοῦ. Σ. ὁ καταφρονῶν λόγου διαφθείρει (s. διαφθερεῖ) ἑαυτόν.[20]

יְשֻׁלָּם. *Rependetur.* Οʹ. ὑγιαίνει. Ἀ. Σ. Εʹ. εἰρηνεύει.[21]

14. לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת. *Ad effugiendum laqueos mortis.* Οʹ. ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος θανεῖται. Σ. Θ. τοῦ ἐκκλῖναι ἀπὸ σκανδάλων θανάτου.[22]

16. יִפְרֹשׂ. *Expandit.* Οʹ. ἐξεπέτασεν. Ἀ. Σ. ἀναπτύξει.[23]

16. אִוֶּלֶת. *Stultitiam.* Οʹ. κακίαν. Ἀ. Σ. Θ. ἀφροσύνην.[24]

17. מַלְאָךְ רָשָׁע. *Nuntius improbus.* Οʹ. βασιλεὺς θρασύς. Ἀ. Σ. Θ. ἄγγελος ἀσεβής.[25]

וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא. *Sed legatus fidelis* est *recreatio.* Οʹ. ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. Ἀ. καὶ ὅμηρος πίστεως ἴασις.[26] Σ. ἀπόστολος δὲ πιστὸς ἴασις.[27] Θ. καὶ φύλαξ πιστὸς ἴασις.[28] Εʹ. ὅμηρος δὲ πίστεως ἴασις.[29] Ἄλλος· ἄγγελος δὲ πίστεως ἰώμενος.[30]

18. רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר. *Paupertas et ignominia* erunt ei *qui respuit disciplinam.* Οʹ. πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία. Σ. πενία καὶ ἀτιμία διαλύει παιδείαν.[31]

יְכֻבָּד. *Honorabitur.* Οʹ. δοξασθήσεται. Ἄλλοι· εὐφρανθήσεται, σοφισθήσεται.[32]

19. וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע. *Sed abominatio stultorum* est *recedere a malo.* Οʹ. ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως. Ἀ. βδέλυγμα δὲ ἀνοήτων ἀποστῆναι ἀπὸ κακοῦ.[33] Εʹ. βδέλυγμα δὲ ἀσυνέτῳ ἀποστῆναι ἀπὸ κακοῦ. Ἀ. Θ. ὁμοίως, βδέλυγμα.[34]

20. חֲכָמִים. *Sapientibus.* Οʹ. σοφοῖς. Πάντες ὡσαύτως, σοφοῖς.[35]

---

[16] Syro-hex. ܐ. ܡܣܪܗܒܘܬܐ ܕܡܢ ܣܪܝܩܘܬܐ ܢܙܥܘܪ ܀ ܣ. ܗ. ܡܣܪܗܒܘܬܐ ܕܝܬܝܪ ܡܬܡܪܗܒܐ (=ἐπισπουδαζομένη in textu) ܒܨܝܪܐ ܗܘܝܐ ܀ ܬ. ܥܘܬܪܐ ܕܡܢ ܠܓܘܬܐ ܢܒܨܪ܀ Nobil. tantummodo affert: Ἀ. ἀπὸ ματαιότητος; reliqua Graeca satis explorata sunt, si excipias rarius vocabulum ὑπερσπουδαζομένη, cujus loco Middeld. dedit μᾶλλον (ܝܬܝܪ ܐܘ) ἐπισπουδαζομένη. [17] Syro-hex. ܐ. ܣܒܪܐ ܡܬܡܬܚܐ ܟܘܪܗܢܐ ܕܠܒܐ ܀ Middeld. ex apographo suo male edidit ܡܬܡܬܚܐ, vertens, ἐκτενοῦσα (sic). In textu Syrus legisse videtur: κρείσσων ἐναρχομένοις (Cod. Vat. ἐν ἀρχομένοις) βοηθεῖν καρδίᾳ (ܡܝܬܪ ܗܘ ܕܠܡܫܪܝܢ ܕܢܥܕܪܘܢ ܒܠܒܐ). [18] Syro-hex. ܐ. ܪܓܬܐ ܕܐܬܝܐ ܀ ܣ. ܬ. ܗ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ܀ Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. Idem ad ἀγαθὴ in marg. habet ἐρχομένη (ܕܐܬܝܐ). [19] Nobil. affert: Schol. καταφθαρήσεται. Est lectio Cod. 23, et Syro-hex., qui ܢܬܚܒܠ habet. [20] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܫܐܛ ܠܡܠܬܐ ܡܚܒܠ ܗܘ ܠܗ ܀ [21] Idem: ܐ. ܣ. ܗ. ܡܫܝܢ ܀ Nobil. affert: Ἀ. Σ. εἰρηνεύει.

[22] Nobil. Montef. post Drusium falso edidit σκανδάλου. Syro-hex. ad θανεῖται in marg. affert πεσεῖται (ܢܦܠ), quae lectio est Cod. 147. [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܦܫܛ ܀ Parsons. e Cod. 252 affert: Ἀ. Σ. ἀνέπτυξεν. Cf. 4 Reg. xix. 15. Ezech. xli. 21 in Syro-hex. [24] Nobil. [25] Idem. [26] Syro-hex. ܐ. ܘܫܪܪܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܐܣܝܘܬܐ ܀ Nobil. affert: Ἀ. Σ. ὅμηρος πίστεως ἴασις. [27] Syro-hex. ܣ. ܫܠܝܚܐ ܕܝܢ ܡܗܝܡܢܐ ܐܣܝܘܬܐ ܀ Ad ἀπόστολος cf. Hex. ad Jesai. xviii. 2. [28] Nobil. Syro-hex. ܬ. ܘܢܛܘܪܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܣܝܘܬܐ ܀ [29] Syro-hex. [30] Sic Montef. Nobil. affert: Schol. πίστεως ἰώμενος. Sic Syrus noster in textu, ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܐܣܐ; in marg. autem: σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. [31] Nobil. [32] Cod. 161 in marg. Prior lectio est in textu Cod. 252. [33] Nobil. [34] Syro-hex. ܗ. ܢܕܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܠܡܦܪܩ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܀ ܐ. ܬ. ܒܗ ܒܕܡܘܬܐ. ܢܕܘܬܐ ܀ Idem in textu affert: βδέλυγμα δὲ ἀσεβῶν. [35] Syro-hex.

20. יֶחְכָּם. *Sapiens erit.* Ο΄. σοφὸς ἔσῃ (alia exempl. ἔσται). ״Αλλος· σοφισθήσεται.[36]

רֹעֶה. *Qui delectatur.* Ο΄. ὁ δὲ συμπορευόμενος. ״Αλλος· ὁ δὲ συρρεμβόμενος.[37]

יֵרוֹעַ. *Depravabitur.* Ο΄. γνωσθήσεται. Ἀ. Θ. κακωθήσεται. Σ. κακουργηθήσεται.[38]

22. יַנְחִיל. *Hereditare facit.* Ο΄. κληρονομήσει. ״Αλλος· κληροδοτήσει.[39]

צָפוּן. *Recondita est.* Ο΄. θησαυρίζεται. Σ. πεφύλακται.[40]

חוֹטֵא. *Peccatoris.* Ο΄. ἀσεβῶν. Ἀ. τοῦ ἁμαρτάνοντος. Σ. Θ. Ε΄. ἁμαρτωλοῦ.[41]

23. רָב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים. *Multitudo cibi* est *novale pauperum.* Ο΄. δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ ἔτη πολλά.[42] Θ. μέγας ἐσθίει νέωμα ἐνδεῶν. Ε΄. πτωχῶν.[43]

24. שִׁחֲרוֹ מוּסָר. *Studiose quaerit ipsam castigationem.* Ο΄. ἐπιμελῶς παιδεύει. ״Αλλος· ὀρθρίζει αὐτῷ παιδείαν.[44]

לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ. *Ad satietatem animae suae.* Ο΄. ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. ״Αλλος· ἐμπίπλησι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ.[45]

וּבֶטֶן. *Venter autem.* Ο΄. ψυχαὶ δέ. ״Αλλος· κοιλίαι.[46] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. κοιλία.[47]

Cap. XIII. 2. φάγεται ※ υἱὸς ◄ ἀγαθός. 9. ÷ ψυχαὶ —— ἐλεοῦσι ◄. 12. ÷ τοῦ ἐπαγγελλομένου —— ἄγοντος ◄. ※ δίκαιος οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ ◄. δένδρον (om. γάρ). 13. ÷ υἱῷ δολίῳ —— ἡ ὁδὸς αὐτοῦ ◄. 15. ※ τὸ δὲ ἐπιγνῶναι (ܘܠܡܕܥܗ ܕܝܢ) —— ἀγαθῆς ◄. 22. ※ ἀνήρ ◄.[48]

CAP. XIV.

2. בְּיָשְׁרוֹ. *In officio suo.* Ο΄. ὀρθῶς. Ἀ. Σ. Θ. ἐν εὐθύτητι (αὐτοῦ).[1]

3. חֹטֶר גַּאֲוָה. *Virga superbiae.* Ο΄. βακτηρία ὕβρεως. Θ. ῥαβδίον ὑπερηφανίας.[2]

תִּשְׁמוּרֵם. *Custodit eos.* Ο΄. φυλάσσει αὐτούς. ״Αλλος· ἴαται (αὐτούς).[3]

4. בְּאֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרָב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר. *Ubi non sunt boves, praesepe* est *vacuum; sed copia proventuum* est *in robore bovis.* Ο΄. οὗ μὴ εἰσὶ βόες, φάτναι καθαραί· οὗ δὲ πολλὰ γεννήματα, φανερὰ βοὸς ἰσχύς. Ἀ. ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας φατνιάζεται [γέννημα] ἐκλεκτόν ... Σ. ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας φάτνης γέννημα, καὶ πλῆθος γεννημάτων ἐν ἰσχύϊ μόσχου. Θ. ἐν ἰσχύϊ βοῶν φατνευθήσεται γέννημα, καὶ πλῆθος γεννημάτων ἐν δυνάμει ταύρου.[4]

5. וְיָפִיחַ. *Efflat autem.* Ο΄. ἐκκαίει δέ. Ἀ. Σ. Θ. ἐκφαίνει.[5]

6. בִּקֶּשׁ־לֵץ חָכְמָה וָאָיִן. *Quaerit irrisor sapientiam, et non est.* Ο΄. ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς, καὶ οὐχ εὑρήσεις. Ἀ. ἐζήτησε χλευαστὴς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστιν. Σ. ἐζήτησε λοιμὸς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστιν.[6]

וְדַעַת. *Sed scientia.* Ο΄. αἴσθησις δέ. Ἀ. Σ. Θ. γνῶσις.[7]

---

[36] Schol. apud Nobil. Sic Comp., Codd. 68, 161. Lectio σοφὸς ἔσται est in Ald., Cod. Alex., aliis, et Syro-hex. [37] "In nonnullis libris [Comp., Cod. Alex., aliis] est συρρεμβόμενος, et Schol. συμπλανώμενος."—*Nobil.* [38] Nobil. [39] Sic Syro-hex. in textu, et Cod. 161 in marg. Nobilio est scholium. [40] Nobil. [41] Syro-hex. in textu habet τῶν ἁμαρτανόντων (ܕܚܛܝܢ ܕܝܢ); in marg. autem: ܐ. ܕܚܛܝܐ ◆ ܣ. ܬ. ܗ. ܕܚܛܝܐ ◆. [42] Pro δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ Syrus noster habet: (in marg. ܙܕܝܩܐ) ܥܒܕܝܢ ܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܥܘܬܪܐ, h. e. ἁδροὶ ἀπολαύσουσιν ἐν πλούτῳ (ut Cod. 161 in marg.), s. ἁδροὶ ἀπολαύσουσι πλούτου. (Cf. Prov. vii. 18 in Syro-hex.) [43] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܪܒܐ ܐܟܠ ◆ ܕܡܣܟܢܐ ◆ ܗ. ܕܡܣܟܢܐ ◆. Graeca sunt Middeldorpfii, et certissima. In sequenti versiculo Syro-hex. in textu habet ἔνιοι δὲ (ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ), ut Cod. 161 in marg.; in marg. autem, ἄδικοι δέ. [44] Schol. apud Nobil. [45] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [46] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 161 in marg., et Syro-hex. in textu (in marg. ψυχαί). [47] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܟܪܣܐ ◆.
[48] Syro-hex.

CAP. XIV. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Schol. apud Nobil., et Codd. 161, 252 in marg. [4] Nobil., qui γένημα ubique scribit, ut in textu LXXvirali Codd. Vat., Alex. In lectione Aquilae γέννημα e reliquis interpp. irrepsisse probabiliter colligit Schleusnerus. [5] Nobil. [6] Idem. [7] Idem.

6. לְנָבוֹן. *Intelligenti.* Ο΄. παρὰ φρονίμοις. Πάντες· παρὰ συνετοῖς.[8]

נָקָל. *Levis est.* Ο΄. εὐχερής. Θ. κούφη.[9]

7. וּבַל־יָדַעְתָּ. *Et* in quo *non novisti.* Ο΄. ὅπλα δὲ αἰσθήσεως. Ἀ. Θ. καὶ οὐ μὴ γνῷς.[10]

8. מִרְמָה. *Dolus.* Ο΄. ἐν πλάνῃ. Ἀ. Θ. ἐπίθεσις. Σ. δόλος.[11]

9. אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם. *Stultorum* (quisque) *irridet culpam.* Ο΄. οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμόν. Ἀ. Θ. ἄφρονας χλευάζει πλημμέλεια. Σ. ἄφρονες ἐκχλευάζουσι πλημμέλειαν.[12]

וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן. *Sed inter rectos* est *benevolentia.* Ο΄. οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί. Σ. καὶ ἀναμέσον εὐθέων εὐδοκία.[13]

10. לֵב יוֹדֵעַ מָרַּת נַפְשׁוֹ. *Cor novit amaritudinem animae suae.* Ο΄. καρδία [ἀνδρὸς] αἰσθητική, λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.[14] Ἀ. Θ. καρδία γινώσκει πικρίαν ψυχῆς αὐτοῦ.[15]

וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרַב זָר. *Et in laetitia ejus non immiscebit se alienus.* Ο΄. ὅταν δὲ εὐφραίνηται, οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει. Σ. καὶ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῆς οὐ συμμιγήσεται ἀλλοτρίοις.[16]

12. וְאַחֲרִיתָהּ. *Sed exitus ejus.* Ο΄. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς. Ἀ. Θ. ἔσχατα αὐτῆς.[17]

דַּרְכֵי־מָוֶת. *Viae mortis.* Ο΄. ἔρχεται εἰς πυθμένα ᾅδου. Ἀ. Σ. Θ. ὁδόν . .[18]

13. גַּם־בִּשְׂחוֹק יִכְאַב־לֵב. *Etiam in risu dolet cor.* Ο΄. ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη.[19] Ἀ. Θ. καίγε ἐν γέλωτι ὀδυνηθήσεται καρδία.[20] Σ. ἀλλὰ καίγε ἐν γέλωτι πονέσει καρδία.[21]

13. וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה. *Et exitus ejus, laetitiae, est maestitia.* Ο΄. τελευταῖα δὲ χαρὰ (alia exempl. χαρᾶς) εἰς πένθος ἔρχεται. Θ. καὶ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ χαρμονὴ ἀνόητος.[22] Ἄλλος· τὰ δὲ ἔσχατα αὐτῆς εὐφροσύνη κακή.[23]

14. סוּג לֵב. *Aversus corde.* Ο΄. θρασυκάρδιος. Σ. βαρυμωροκάρδιος (?).[24]

15. פֶּתִי. *Stolidus.* Ο΄. ἄκακος. Ἀ. θελγόμενος. Σ. νήπιος.[25]

יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ. *Attendit ad gressum suum.* Ο΄. ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. Ἀ. συνήσει τὸ βῆμα αὐτοῦ.[26]

16. מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ. *Superbit et securus est.* Ο΄. ἑαυτῷ πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ. Θ. ἀναβάλλεται καὶ πέποιθε.[27] Ε΄. διαβαίνει καὶ ἐλπίζει.[28]

17. קְצַר־אַפַּיִם. *Brevis narium* (praeceps ad iram). Ο΄. ὀξύθυμος. Ἀ. Σ. ἄφρων.[29]

וְאִישׁ מְזִמּוֹת יִשָּׂנֵא. *At vir machinationum odio habetur.* Ο΄. ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει. Σ. (ἀνὴρ δὲ) συμβουλευτικός . . . Θ. (ἀνὴρ δὲ) διαβουλιῶν μισηθήσεται.[30]

18. נָחֲלוּ. *Nanciscuntur.* Ο΄. μεριοῦνται. Ἀ. Σ. Θ. ἐκληρονόμησαν.[31]

אִוֶּלֶת. *Stultitiam.* Ο΄. κακίαν. Ἄλλος· ἀφροσύνην.[32]

יַכְתִּרוּ דָעַת. *Coronantur scientia.* Ο΄. κρατήσουσιν αἰσθήσεως. Ἀ. ἀναμενοῦσι γνῶσιν. Θ. στεφθήσονται γνῶσιν.[33]

20. גַּם־לְרֵעֵהוּ. *Etiam amico suo.* Ο΄. φίλοι. Ἀ. Θ. καίγε ἑταίρῳ αὐτοῦ.[34]

---

[8] Syro-hex. ܒܟܠܗܘܢ. ܠܘܬ ܣܘܟܠܬܢܐ܀ [9] Nobil. [10] Idem. [11] Idem. Symmachi versionem non affert Montef. [12] Nobil. [13] Idem, qui εὐθείων habet. [14] Vox ἀνδρὸς abest a Cod. 23. Syrus legisse videtur: καρδίας αἰσθητικῆς (ܕܠܒܐ ܡܪܓܫܢܝܬܐ) κ.τ.ἑ. [15] Nobil. affert: Ἀ. Θ. γινώσκει κ.τ.ἑ. Syro-hex.: Ἀ. Θ. καρδία γινώσκει (ܠܒܐ ܝܕܥ). [16] Nobil. [17] Idem. [18] Idem. [19] Particulam negantem non agnoscit Syro-hex. [20] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܦ ܒܓܘܚܟܐ ܢܬܟܐܒ ܠܒܐ܀ [21] Nobil. [22] Syro-hex. ܬ. ܘܚܪܬܐ ܕܝܠܗ ܦܘܨܚܐ ܕܠܐ ܗܘܢܐ܀ In textu χαρᾶς habent Comp., Ald., Codd. III, 23, alii, et Syro-hex. [23] Schol. apud Nobil. [24] Codd. 161, 248. Pro θρασυκάρδιος, βαρυκάρδιος habent Cod. 297, et Cod. 252 in marg. [25] Nobil. [26] Montef. ex Reg. uno sine suspicione exscripsit: Ἀ. συνήσει τὸ βοήθημα αὐτοῦ. "Inepte legit לְעֶזְרוֹ."—*Schleusner.* Correxi βῆμα in *Otio Norvic.* p. 33. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxvi. 6. [27] Syro-hex. ܬ. ܡܬܐܠܬ ܘܬܟܝܠ܀ (Syr. ܐܬܐܠܬ commutatur cum ἀνεβάλετο Psal. lxxvii. 21, ubi idem est Hebr.) [28] Syro-hex. ܗ. ܥܒܪ ܘܣܒܪ܀ [29] Nobil. "Locus suspectus."—*Drus.* [30] Nobil. [31] Idem. [32] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [33] Nobil. [34] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܦ ܠܚܒܪܐ ܕܝܠܗ܀

22. הֲלוֹא יִתְעוּ. *Nonne errant.* Ο΄. πλανώμενοι. Ἀ. μήτι οὐ πλανηθήσονται. Θ. ἰδοὺ πλανηθήσονται.[35]

23. בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר. *In omni labore est quaestus.* Ο΄. ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι περισσόν. Ἀ. . . πόνῳ ἐστὶ περισσόν.[36]

24. עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם. *Corona sapientum* sunt *divitiae eorum.* Ο΄. στέφανος σοφῶν πανοῦργος. Ἀ. Θ. (στέφανος σοφῶν) πλοῦτος αὐτῶν.[37]

אִוֶּלֶת כְּסִילִים אִוֶּלֶת. *Stultitia stultorum* est *stultitia.* Ο΄. ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακή. Σ. ἡ δὲ ἀμαθία ἀνόητων ἀφροσύνη.[38]

25. מִרְמָה. *Dolus.* Ο΄. ※ μάρτυς ◂ δόλιος.[39]

27. יִרְאַת יְהוָה. *Timor Jovae.* Ο΄. πρόσταγμα κυρίου. Πάντες· φόβος.[40]

מִמּוֹקְשֵׁי. *A laqueis.* Ο΄. ἐκ παγίδος. Σ. Θ. Ε΄. ἐκ σκανδάλων.[41]

28. בְּרָב־עָם. *In multitudine populi.* Ο΄. ἐν πολλῷ ἔθνει. Ἀ. Σ. Θ. ἐν πλήθει λαοῦ.[42]

וּבְאֶפֶס. *Sed in defectu.* Ο΄. ἐν δὲ ἐκλείψει. Σ. (ἐν δὲ) σπάνει.[43]

29. וּקְצַר־רוּחַ. *Sed brevis spiritu* (impatiens). Ο΄. ὁ δὲ ὀλιγόψυχος. Ἄλλος· μικρόψυχος.[44]

30. קִנְאָה. *Invidia.* Ο΄. καρδία αἰσθητική. Ἀ. Σ. Θ. ζῆλος.[45]

31. חֵרֵף. *Probro afficit.* Ο΄. παροξύνει. Ἀ. Σ. ὠνείδισε. Θ. ἐβλασφήμησε.[46]

וּמְכַבְּדוֹ חֹנֵן אֶבְיוֹן. *Sed honorat eum qui miseretur pauperis.* Ο΄. ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν. Σ. δοξάζει δὲ αὐτὸν ὁ ἐλεῶν πένητα.[47]

32. יִדָּחֶה. *Detruditur.* Ο΄. ἀπωσθήσεται. Ἄλλος· ἀπολεῖται. Ἄλλος· ἐξωσθήσεται.[48]

וְחֹסֶה בְמוֹתוֹ צַדִּיק. *Confidit autem* (Deo) *in morte sua justus.* Ο΄. ὁ δὲ πεποιθὼς τῇ ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος. Ἀ. Σ. Θ. πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ ἑαυτοῦ δίκαιος.[49] Ἄλλος· ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον τῇ ὁσιότητι αὐτοῦ δίκαιος.[50]

33. בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה. *In corde intelligentis residet sapientia.* Ο΄. ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς σοφία. Ἀ. Θ. (ἐν καρδίᾳ) συνετοῦ ἀναπαύσεται (σοφία).[51]

תִּוָּדֵעַ. *Nota fit.* Ο΄. οὐ διαγινώσκεται. Ἀ. Θ. οὐ γινώσκεται.[52]

34. וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת. *Sed probrum nationum* est *peccatum.* Ο΄. ἐλασσονοῦσι δὲ φυλὰς ἁμαρτίαι. Σ. ὄνειδος δὲ λαοῖς ἁμαρτίαι.[53]

35. רְצוֹן. *Delectatio.* Ο΄. δεκτός. Ἀ. Σ. Θ. εὐδοκία.[54]

וְעֶבְרָתוֹ תִּהְיֶה מֵבִישׁ. *Sed ira ejus erit* in *turpiter agentem.* Ο΄. τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν. Θ. καὶ θυμὸς αὐτοῦ καταισχύνων.[55]

Cap. XIV. 14. αὐτοῦ ÷ κατορθώσει ◂ ἀνὴρ ἀγαθός. 22. ÷ οὐκ ἐπίστανται —— ἀγαθοῖς ◂.[56]

Cap. XV.

1. מַעֲנֶה־רַּךְ. *Responsio lenis.* Ο΄. ἀπόκρισις δὲ

---

[35] Cod. 161. Theodotionis lectionem affert Nobil. [36] Syro-hex. ܀ ܐ̇. ܒܥܡܠܐ ܐܝܬ ܝܬܝܪܘܬܐ ܀ Pro ܒܥܡܠܐ libenter legerimus ܒܟܠ ܥܡܠܐ. [37] "In plerisque libris est, στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐτῶν. Schol. Ἀ. Θ. πλοῦτος αὐτῶν."—*Nobil.* Syro-hex. in textu habet πλοῦτος αὐτῶν; in marg. autem: Πάντες ὁμοίως. [38] Nobil. [39] Sic Syro-hex. In libris Graecis non legitur μάρτυς. [40] "In aliquibus libris est φόβος."—*Nobil.* Sic Syro-hex. in textu, cum nota: Πάντες ὡσαύτως. [41] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܬ̇. ܡܢ ܬܘܩܠܬܐ ܀ Nobil. affert: Σ. Θ. σκανδάλων. [42] Nobil. [43] Idem. [44] Schol. apud Nobil. [45] Nobil. [46] Idem. [47] Idem. [48] Sic Montef. Nobil. affert: Schol. ἀπολεῖται. ἐξωσθήσεται. Syro-hex.: Πάντες· ἀπωσθήσεται (ܢܬܕܚܐ). Lectio ἀπολεῖται est in Cod. 23, aliis. [49] Nobil. [50] Syro-hex. in marg. (non praemisso ܐ̇ܚ, ut Middeld. edidit) ܗܘ ܕܝܢ ܕܬܟܝܠ ܥܠ ܡܪܝܐ ܒܚܣܝܘܬܐ ܕܝܠܗ ܙܕܝܩܐ ܗܘ ܀ "Ex ratione qua codex scribit scholia, et ratione indicis, est lectio varians, puto, non scholium; vel etiam lectio anonyma."—*Ceriani.* Post πεποιθὼς add. ἐπὶ κύριον Ald., Cod. 23, alii. [51] Nobil. Syro-hex. in textu: ἐν κ. ἀγαθῇ ἀναπαύσεται (ܡܬܢܝܚܐ) σοφία; in marg. autem: Πάντες ὁμοίως. [52] Nobil. [53] Idem. [54] Idem. [55] Idem. [56] Syro-hex.

ὑποπίπτουσα. Σ. (ἀπόκρισις) ἁπαλή. Θ. ἀποκρινόμενοι τρυφερῶς.[1]

1. וּדְבַר־עֶצֶב. *Sed verbum doloris.* Ο΄. λόγος δὲ λυπηρός (Ἀ. σκληρός. Σ. θρασύς. Θ. πονικός[2]).

2. יֵבִּיעַ. *Ebullit.* Ο΄. ἀναγγέλλει. Ἀ. Σ. ἀναβλύει.[3]

4. מַרְפֵּא לָשׁוֹן. *Mansuetudo linguae.* Ο΄. ἴασις γλώσσης. Ἀ. προσηνὴς γλῶσσα.[4]

5. יִנְאַץ. *Spernit.* Ο΄. μυκτηρίζει. (Ἀ.) διασύρει.[5]

תּוֹכַחַת. *Correptionem.* Ο΄. ἐντολάς. Ἀ. ἐλέγχους.[6]

6. Ο΄. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὁλόρριζοι ἐκ γῆς ἀπολοῦνται. Ἄλλος· λογισμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκριζωθήσονται.[7]

7. יְזָרוּ דָעַת. *Dispergunt scientiam.* Ο΄. δέδεται αἰσθήσει. Σ. φυλάσσουσι γνῶσιν.[8]

לֹא־כֵן. *Non ita.* Ο΄. οὐκ ἀσφαλεῖς. Ἄλλος· οὐχ οὕτως.[9]

8. יְשָׁרִים. *Rectorum.* Ο΄. κατευθυνόντων. Ἀ. Σ. Θ. εὐθέων.[10]

רְצוֹנוֹ. *Deliciae ejus.* Ο΄. δεκταὶ παρ' αὐτῷ. Ἄλλος· στήσονται.[11]

10. מוּסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח. *Castigatio mala* erit *relinquenti semitam.* Ο΄. παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων. Ἄλλος· (παιδεία) πονηρὸν τῷ καταλιπόντι ὁδόν.[12]

11. שְׁאוֹל. *Orcus.* Ο΄. ᾅδης. Πάντες ὁμοίως.[13]

נֶגֶד יְהוָֹה. *Coram Jova.* Ο΄. φανερὰ παρὰ τῷ κυρίῳ. Σ. ἐνώπιον (κυρίου). Θ. ἐναντίον (κυρίου).[14]

אַף כִּי. *Quanto magis.* Ο΄. πῶς οὐχὶ καί. Πάντες ὁμοίως.[15]

12. לֵץ. *Irrisor.* Ο΄. ἀπαίδευτος. Σ. λοιμός.[16]

13. רוּחַ נְכֵאָה. *Spiritus* est *afflictus.* Ο΄. ※ πνεῦμα ◂ σκυθρωπάζει.[17]

14. יִרְעֶה אִוֶּלֶת. *Delectatur stultitia.* Ο΄. γνώσεται κακά. Σ. ποιμαίνει ἀνομίαν.[18]

15. כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים וְטוֹב־לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד. *Omnes dies miseri* sunt *mali; sed bonus* (hilaris) *corde* est *convivium perpetuum.* Ο΄. πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακά· οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός. Σ. πᾶσαι αἱ ἡμέραι τοῦ πτωχοῦ πονηραί· ὁ δὲ εὔθυμῶν ὡς ἐν πότῳ διαπαντός.[19]

16. בְּיִרְאַת. *Cum timore.* Ο΄. μετὰ φόβου. Πάντες· ἐν φόβῳ.[20]

מֵאוֹצָר רָב וּמְהוּמָה בוֹ. *Quam thesaurus magnus et perturbatio in eo.* Ο΄. ἢ θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας (alia exempl. ἀσεβείας[21]). Θ. ὑπὲρ θησαυρὸν μέγαν καὶ ἀχορτασίαν (s. ἀπληστίαν).[22]

17. אֲרֻחַת יָרָק. *Portio oleris.* Ο΄. ξενισμὸς μετὰ λαχάνων. Alia exempl. ξενισμὸς λαχάνων.[23] Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[24]

CAP. XV. [1] Nobil. Pro ὑποπίπτουσα Syrus interpretatus est ܡܟܝܟܐ, *mitis, lenis,* notans: Πάντες ὁμοίως. [2] Nobil. [3] Idem. Syro-hex. affert: ܐ̇. ܣ. ܢܒܥ. Cf. ad v. 28. [4] Nobil. [5] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Est Aquilae, ut videtur, coll. Hex. ad Psal. ix. 24. cvi. 11. Prov. i. 30. Jesai. lii. 5. [6] Nobil. Syro-hex. in textu habet ἐλέγχους (ܡܟܣܢܘܬܐ), notans: Πάντες ὁμοίως. [7] Schol. apud Nobil., et Cod. 23 in textu. Vet. Lat. apud Parsons.: *Cogitationes impiorum eradicabuntur.* Syro-hex. in textu: ÷ ἐν πλ. δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή· λογισμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκριζωθήσονται ◂. Idem in marg. habet: οἱ δὲ ἀσεβεῖς — ἀπολοῦνται. [8] Nobil. [9] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [10] Nobil., qui εὐθείων scribit. [11] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [12] Schol. apud Nobil. [13] Syro-hex. [14] Nobil. [15] Syro-hex. [16] Nobil. [17] Sic Syro-hex., Cod. 23, et sine aster. Codd. 103, 252, 253. [18] Nobil. (Ad αἴσθησιν Syro-hex. in marg. affert, ἀγαθά (ܛܒܬܐ); et ad γνώσεται, ζητήσει (ܢܒܥܐ). Lectio ζητεῖ est in Cod. 23, aliis.) [19] Nobil. [20] Syro-hex. [21] Sic Codd. 23, 252, et Syro-hex. [22] Syro-hex. ܬ. ܚܠܦ ܣܝܡܬܐ ܪܒܬܐ ܘܠܐ ܣܒܥܘܬܐ. (Pro Hebr. מְהוּמָה Amos iii. 9 Symmacho vindicat Syrus noster ܥܠܘܒܘܬܐ, h. e. φαγεδαίνας, s. ἀχορτασίας, judice Middeld. Illud Aquilae est Deut. xxviii. 10. Ezech. vii. 7; hoc Symmachi Deut. xxviii. 10. Syr. ܥܠܘܒܘܬܐ usitatius sonat πλεονεξία, sed hoc cum בֶּצַע, non cum מְהוּמָה commutari solet.) [23] Nobil. Est lectio Cod. Alex., aliorum. [24] Syro-hex.

17. וְאַהֲבָה־שָׁם. *Et amor ibi.* Ο΄. πρὸς φιλίαν καὶ χάριν. Οἱ λοιποί· (καὶ) ἀγάπη (ἐκεῖ).[25]

מִשּׁוֹר אָבוּס. *Quam bos saginatus.* Ο΄. ἡ παράθεσις μόσχων. Alia exempl. ἡ μόσχος ἀπὸ φάτνης.[26] Ἀ. Θ. ὑπὲρ βοῦν σιτευτόν. Ε΄. ἡ βοῦς σιτευτός.[27]

18. יְגָרֶה. *Concitat.* Ο΄. παρασκευάζει. Ἀ. ἐρεθίζει. Σ. ἀγγρίζει.[28]

19. דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק. *Via pigri* est *instar sepis spinae.* Ο΄. ὁδοὶ ἀεργῶν (Ἀ. Θ. ὀκνηρῶν[29]) ἐστρωμέναι ἀκάνθαις. Σ. ὁδοὶ ὀκνηροῦ ὥσπερ φραγμὸς ἐξ ἀκάνθης.[30]

יְשָׁרִים. *Rectorum.* Ο΄. ἀνδρείων. Ἀ. Σ. Θ. εὐθέων.[31]

20. בּוֹזֶה. *Despicit.* Ο΄. μυκτηρίζει. Σ. ἐκφαυλίζει.[32]

21. אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב. *Stultitia* est *voluptas carenti corde.* Ο΄. ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν. Σ. ἀφροσύνη χαρὰ τῷ ἐνδεεῖ καρδίας.[33]

22. הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד. *Irrita sunt consilia sine deliberatione.* Ο΄. ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ τιμῶντες συνέδρια. Θ. διασκεδάζονται λογισμοὶ μὴ ὄντος συμβουλίου.[34]

וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם. *Sed in multitudine consiliariorum persistit.* Ο΄. ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βουλή. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων στήσεται.[35]

26. טְהֹרִים. *Munda.* Ο΄. ἁγνῶν. Σ. ἁγναί. Θ. καθαραί.[36]

27. עֹכֵר בֵּיתוֹ. *Conturbat domum suam.* Ο΄. ἐξόλλυσιν ἑαυτόν. Ἄλλος· ταράσσει οἶκον αὐτοῦ.[37]

בּוֹצֵעַ בָּצַע. *Qui sectatur lucrum iniquum.* Ο΄. ὁ δωρολήπτης. Σ. ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν.[38]

יִחְיֶה. *Vivet.* Ο΄. σώζεται. Alia exempl. ζήσεται.[39] Ἀ. Θ. Ε΄. ὁμοίως (ζήσεται).[40]

28. יַבִּיעַ. *Ebullit.* Ο΄. ἀποκρίνεται. Ἀ. Σ. Θ. ἀναβλύζει.[41]

29. יִשְׁמָע. *Audit.* Ο΄. ἐπακούει. ※ κρείσσων ὀλίγη λῆψις ——— τὰ διαβήματα αὐτοῦ ↙.[42]

30. מְאוֹר־עֵינַיִם. *Lumen oculorum.* Ο΄. θεωρῶν ὀφθαλμὸς ÷ καλά ↙. Ἀ. φωστὴρ ὀφθαλμῶν. Σ. φωτισμὸς (ὀφθαλμῶν).[43] Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[44]

תְּדַשֶּׁן. *Pinguefacit.* Ο΄. πιαίνει. Ἄλλος· λιπαίνει.[45]

31. אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין. *Auris audiens correptionem vitae in medio sapientum commorabitur.* Ο΄. Vacat. ※ οὖς ἀκοῦον ἐλέγχους ζωῆς, ἐν μέσῳ σοφῶν αὐλισθήσεται ↙.[46] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ὁμοίως.[47]

32. קוֹנֶה לֵּב. *Acquirit cor* (intellectum). Ο΄. ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ. Ἄλλος· κτᾶται φρόνησιν.[48] Πάντες· καρδίαν.[49]

33. וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה. *Et ante honorem* est *modestia.* Ο΄. ※ καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ.[50] Σ. Θ. καὶ ἔμπροσθεν δόξης πραΰτης.[51] Ἄλλος· προπορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.[52]

---

[25] Reg. unus. [26] Sic Codd. 23 (ubi ἡ μόσχον), 252, 295. Syro-hex. ܐܘ ܬܘܪܐ ܡܢ ܐܘܪܝܐ. [27] Syro-hex. ܐ. ܚܠܦ ܬܘܪܐ ܡܦܛܡܐ܀ ܗ. ܐܘ ܬܘܪܐ ܡܦܛܡܐ܀ Nobil. affert: Θ. ὑπὲρ βοῦν σιτευτόν. [28] Nobil., qui ἀγρίζει scribit. [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem. [32] Idem. [33] Cod. 248. Pro καρδίας legebatur φρενῶν, auctore Nobilio. [34] Nobil. [35] Idem. [36] Idem. [37] Schol. apud Nobil. Videtur esse Symmachi, coll. Hex. ad Cap. xi. 17. [38] Nobil. [39] Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. [40] Syro-hex. [41] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܢܒܥ܀ Cf. ad v. 2. [42] Idem, qui ad κρείσσων in marg. notat: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί. [43] Nobil. [44] Syro-hex., qui in textu καλὰ obelo jugulat. [45] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Cod. 23 in textu: λειπενι (sic). Ambigue Syro-hex. ܦܛܡ. [46] Nobil. e nonnullis libris [et Ald.] affert: ὁ εἰσακούων κ.τ.ἑ., quem secure imitatus est Montef. Pro ὁ εἰσακούων Cod. 253 recte habet οὖς ἀκοῦον (Syro-hex. ܐܕܢܐ ܕܫܡܥܐ); mendose autem Codd. 23, 103 οὖς ἀκούων. Asteriscum e Syro-hex. assumsimus. [47] Syro-hex. [48] Syro-hex. in textu: ܩܢܐ ܣܘܟܠܐ. Cod. 297 ante ἀγαπᾷ infert κτᾶται φρόνησιν; cujus loco Cod. 161 in marg. male scribit καταφρονησιν. [49] Syro-hex. [50] Sic Syro-hex. sub asterisco, cujus vis usque ad finem Cap. xvi. 1 extenditur. Pro αὐτῇ, ut in Ed. Rom. legitur, αὐτῷ est in Syro-hex., Cod. Alex., aliis. [51] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܡܩܕܡ ܠܡܟܝܟܘܬܐ ܫܘܒܚܐ (καὶ προάγει δόξαν) ◆ ܐ. ܘܩܕܡ ܠܡܟܝܟܘܬܐ ܫܘܒܚܐ ◆. [52] Sic in textu post αὐτῇ (s. αὐτῷ) Cod. Alex., alii, et sub aster. Codd. 161, 248.

Cap. XV. 1. ÷ ὀργὴ —— φρονίμους ⸔. 18. ÷ μακρόθυμος ἀνὴρ —— μᾶλλον ⸔. 27. σώζεται. ÷ ἐλεημοσύνῃ (sic) —— ἀπὸ κακοῦ ⸔. 28. κακά. ÷ δεκταὶ —— γίνονται ⸔.[53]

CAP. XVI.

1. לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן. *Homini sunt dispositiones cordis; sed a Jova responsio linguae.* Ο΄. Vacat. ※ τῷ ἀνθρώπῳ πρόθεσις καρδίας, καὶ παρὰ κυρίου ἀπόκρισις γλώσσης ⸔.[1] ∽ ὅσῳ μέγας εἶ, ταπεινοῦ σεαυτὸν, καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν ⸔.[2]

2. כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו. *Omnes viae viri purae sunt in oculis suis.* Ο΄. πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ θεῷ. Ἄλλος· πᾶσαι ὁδοὶ ἀνδρός . . .[3] Ἀ. . . διαυγεῖς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[4]

וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה. *Sed qui examinat spiritus est Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἑδράζων πνεύματα κύριος.[5]

3. גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ. *Devolve in Jovam opera tua, et consistent consilia tua.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. κύλισον ἐπὶ κύριον τὰ ἔργα σου, καὶ ἑδρασθήσονται λογισμοί σου.[6]

4. כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה. *Omnia fecit Jova in finem suum, et etiam improbum ad diem mali.* Ο΄. ÷ παντὰ τὰ ἔργα τοῦ κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακὴν ⸔. ※ Θ. πάντα εἰργάσατο ὁ κύριος δι' ἑαυτὸν ⸔, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται.[7]

8. בְּלֹא מִשְׁפָּט. *Absque jure.* Ο΄. μετὰ ἀδικίας. Σ. (μετὰ) ἀσεβείας.[8]

10. קֶסֶם. *Oraculum.* Ο΄. μαντεῖον. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[9]

עַל־שְׂפָתֵי. *Super labiis.* Ο΄. ἐπὶ χείλεσι. [Ἀ. ἐν χειρί.][10]

לֹא יִמְעַל. *Non praevaricabitur.* Ο΄. οὐ μὴ πλανηθῇ. Ἀ. Θ. (οὐ) παραβήσεται. Σ. οὐκ ἀδικήσει.[11]

11. פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט. *Libra et bilances juris.* Ο΄. ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη. Ἀ. σταθμὸς καὶ ζύγια δίκαια.[12]

כָּל־אַבְנֵי־כִיס. *Omnes lapides* (pondera) *crumenae.* Ο΄. στάθμια δίκαια. Θ. πάντα στάθμια μαρσίππου.[13]

12. תּוֹעֲבַת מְלָכִים. *Abominatio regum.* Ο΄. βδέλυγμα βασιλεῖ (alia exempl. βασιλεῦσιν[14]). Ἀ. Θ. . βασιλέων. Σ. Ε΄. . βασιλέως.[15]

כִּי בִצְדָקָה יִכּוֹן. *Quia per justitiam consistit.* Ο΄. μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἑτοιμάζεται (Σ. Θ. ἑδρασθήσεται[16]). Σ. ἐν γὰρ δικαιοσύνῃ ἑδρασθήσεται.[17]

13. רְצוֹן מְלָכִים. *Deliciae regum.* Ο΄. δεκτὰ βασιλεῖ. Ἀ. Θ. εὐδοκία (βασιλέων). Σ. θέλημα (βασιλέων).[18]

---

[53] Syro-hex.

CAP. XVI. [1] Sic Syro-hex. et codd., quorum pars παρὰ κυρίῳ habent. Cod. 23 προσθέσεις (sic) et ἀποκρίσεις dat. Hexapla prorsus silent. [2] Syro-hex. et codd., qui omnes praeter Syrum et Cod. 23 τοσούτῳ, s. τοσοῦτον, post εἶ habent. Pro κυρίου Syrus solus habet θεοῦ; ceteri inter κυρίου et κυρίου τοῦ θεοῦ dividuntur. Cf. Sirac. iii. 18: ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπεινοῦ σεαυτὸν, καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν. [3] Schol. apud Nobil. Fortasse est versionis Aquilae pars prior. [4] Nobil. [5] Sic sine titulo Cod. 23, alii. Syro-hex. ※ .ܬ. ܘܡܫܪܪ ܪܘܚܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ◆. [6] Sic Syro-hex., et sine titulo Cod. 23, alii. Pro ἐπὶ κύριον Syrus ܠܘܬ ܡܪܝܐ habet. [7] Syro-hex., et sine aster. codd. Tandem ad LXX pertinet versiculus, οἱ δὲ ἀσεβεῖς — ὀλοῦνται, qui quasi posterior pars v. 2 vulgo legitur. [8] Nobil. Montef. hanc lectionem ad Cap. xv. 29, מֵרְשָׁעִים, Ο΄. ἀπὸ ἀσεβῶν, perperam refert. [9] Syro-hex., de trajectione versuum in LXX monens. (Siglum ܗ(ܗ) v. 10 praepositum, quod Middeldorpfium tantopere exercuit, est merus index. Cf. ad Cap. ix. 12.) Ad μαντεῖον Cod. 252 affert: Σ. πάντες. "Forsan μάντις."—*Parsons.* [10] Codd. 161, 248. Lectio falsa, nisi forte ad לְיַד (v. 5) pertineat. [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Sic Syro-hex., Codd. 23, 149, 260. [15] Syro-hex. [16] Idem: .ܬ. ܢܫܬܪܪ ◆. [17] Nobil. [18] Idem.

15. בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים. *In luce* (serenitate) *vultus regis* est *vita.* Ο΄. ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως ζωή.[19] Ἄλλος· υἱοῦ βασιλέως ζωή.[20]

וּרְצוֹנוֹ. *Et gratia ejus.* Ο΄. οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ. Ἀ. καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ. Σ. καὶ ἡ εὐμένεια αὐτοῦ.[21]

17. שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ. *Custodit animam suam qui diligenter observat viam suam.* Ο΄. ὃς φυλάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Θ. τηρεῖ ψυχὴν αὐτοῦ φυλάσσων ὁδοὺς αὐτοῦ.[22]

18. לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן. *Ante ruinam* est *superbia.* Ο΄. πρὸ συντριβῆς ἡγεῖται ὕβρις. Ἀ. εἰς πρόσωπον συντριβῆς ὑπερφέρεια.[23] Ἀ. Σ. Θ. *elatio.*[24]

19. אֶת־גֵּאִים. *Cum superbis.* Ο΄. μετὰ ὑβριστῶν. Ἄλλος· μετὰ ὑπερηφάνων.[25]

21. לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן. *Sapiens corde appellatur intelligens.* Ο΄. ÷ τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς (alia exempl. φρονίμους[26]) φαύλους καλοῦσιν ◄. Ἀ. Θ. Ε΄. τῷ σοφῷ τῇ καρδίᾳ κληθήσεται συνετός.[27]

וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יֹסִיף לֶקַח. *Et suavitas labiorum auget doctrinam.* Ο΄. οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται. Ἀ. Θ. καὶ γλυκαίνων χείλεσιν αὐτοῦ προσθήσει λῆψιν.[28]

22. שֵׂכֶל. *Intellectus.* Ο΄. ἔννοια. Ἀ. ἐπιστήμη. Σ. φρόνησις.[29]

22. מוּסַר. *Institutio.* Ο΄. παιδεία. Σ. ἔννοια.[30]

23. לֵב חָכָם. *Cor sapiens.* Ο΄. καρδία σοφοῦ. Οἱ λοιποί· σοφοῦ.[31]

לֶקַח. *Doctrinam.* Ο΄. ἐπιγνωμοσύνην. Ἀ. λῆψιν. Σ. Θ. ἐπιδοχήν.[32]

24. מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם. *Dulcis animae et recreatio ossi.* Ο΄. γλύκασμα δὲ αὐτοῦ ἴασις ψυχῆς. Σ. Θ. γλυκύτης ψυχῆς καὶ ἴαμα ὀστέων.[33]

26. נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה לּוֹ. *Anima laborantis laborat sibi.* Ο΄. ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ. Ἀ. ψυχὴ πονοῦντος ἐπόνεσεν ἑαυτῷ. Σ. ψυχὴ κοπιάσαντος ἐκοπίασεν ἑαυτῷ. Θ. ὁ ἐν πόνοις πονῶν ἀμέτρως ἐπισπᾶται θάνατον.[34]

27. אִישׁ בְּלִיַּעַל. *Vir nequam.* Ο΄. ἀνὴρ ἄφρων. Ἑβρ. βελίαλ. Ἀ. (ἀνὴρ) ἀποστασίας. Σ. (ἀνὴρ) ἀνυπόστατος.[35]

כְּאֵשׁ צָרָבֶת. *Velut ignis urens.* Ο΄. θησαυρίζει πῦρ. Θ. ὡς πῦρ καῖον.[36]

28. יְשַׁלַּח מָדוֹן. *Excitat contentionem.* Ο΄. διαπέμπεται κακά. Σ. . . μάχας.[37] Ἄλλος· ἀποστέλλει ἀντιδικίαν.[38]

וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. *Et susurro separat amicum.* Ο΄. καὶ λαμπτῆρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ διαχωρίζει φίλους. Ἀ. (καὶ) τονθρυστής . . . Σ. ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει ἡγούμενον. Θ. (καὶ) γόγγυσος . . .[39]

---

[19] Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. προσώπου βασ. ζωή. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܢܘܗܪܐ ܕܦܪܨܘܦܗ ܕܡܠܟܐ ܚܝܐ. [20] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg., cujus scriba totum v. 15 sic παραφράζει: Ἐπὶ προσώπου υἱοῦ βασιλέως εὐχερὴς ἡ ζωή· οἱ δὲ τιμώμενοι ὑπ᾽ αὐτοῦ πᾶσιν ἐπέρασται καὶ ἀξιάγαστοι. [21] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܗܢܝܐܘܬܐ ܕܝܠܗ. ܣ. ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܝܠܗ. Symmachi lectionem non edidit Middeld. [22] Nobil. [23] Idem. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܪܡܘܬܐ. Aquila proculdubio ὑπερφέρεια, vocabulum ei proprium, posuit; Symmachum autem et Theod. ὑπερηφανία vel ἔπαρμα praetulisse credibile est. [25] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [26] Sic Syro-hex. in textu, Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [27] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܠܚܟܝܡܐ ܒܠܒܐ ܢܬܩܪܐ ܣܟܘܠܬܢܐ. [28] Idem: ܐ. ܬ. ܘܡܚܠܐ ܒܣܦܘܬܗ ܢܘܣܦ ܢܣܒܘܬܐ.

[29] Nobil. [30] Idem. [31] Syro-hex. [32] Nobil. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxix. 24. [33] Nobil. [34] Idem. Theodotionis versionem, omisso ἐν πόνοις, Symmacho potius vindicandam esse judicavit Kreyssigius apud Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 314; Theodotioni autem, quae hic Symmacho tribuitur. Nobis quidem lectio, ὁ ἐν πόνοις πονῶν κ.τ.ἑ. scholiastae potius quam interpretis esse videtur. [35] Nobil. Parsons. ex Cod. 248 affert: Ἀ. ἀποστασίας. Σ. ἀνυπόστατος; quae tamen ad ἀνὴρ παράνομος (v. 29) perperam refert. Pro ἀνυπόστατος Bielius tentat ἀνυπότακτος, provocans ad Hex. ad 1 Reg. ii. 12. [36] Nobil. [37] Idem. [38] Schol. apud Nobil. et Cod. 248 (ubi ἀδικίαν male scriptum). "Videtur omnino Aquilae esse. Cf. Hex. ad Prov. xix. 13 [xxviii. 25]."—*Montef.* [39] Nobil., qui Symmacho tribuit διαγγέλλει ἡγούμενον. Drusius διαχωρίζει

29. יְפַתֶּה רֵעֵהוּ. *Pellicit amicum suum.* Ο΄. ἀποπειρᾶται φίλων. Ἀ. Σ. ἀπατήσει ἑταῖρον ἑαυτοῦ.[40]

30. עֹצֶה. *Qui claudit.* Ο΄. στηρίζων δέ. Ἀ. Θ. στερεῶν.[41]

לַחְשֹׁב. *Ad excogitandum.* Ο΄. διαλογίζεται. Ε΄. ὁμοίως.[42]

תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitates.* Ο΄. διεστραμμένα. Ἄλλος· κακά.[43]

קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה רָעָה. *Mordens labia sua molitur malum.* Ο΄. ὁρίζει (Ἀ. Σ. Θ. κνίζων[44]) δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάντα τὰ κακά. Alia exempl. ἐπιδάκνων δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ ὁρίζει πάντα τὰ κακά.[45]

33. כָּל־מִשְׁפָּטוֹ. *Omne judicium ejus.* Ο΄. πάντα (alia exempl. πᾶσιν[46]) τὰ δίκαια. Οἱ λοιποί· πᾶσα ἡ κρίσις αὐτοῦ.[47]

Cap. XVI. 5. ※ οἱ ◂ δὲ ὀρθῶς. 12. ÷ ἀρχῆς ◂. 17. ÷ ὁ δεχόμενος —— σοφισθήσεται ◂. ÷ ὁ δὲ ἀγαπῶν ζωὴν φείσεται στόματος αὐτοῦ ◂. 26. ÷ καὶ —— ἑαυτοῦ ◂. 30. ÷ οὗτος —— κακίας ◂. 32. πόλιν ※ ὀχυράν (ܚܣܝܢܬܐ) ◂. 33. ÷ παρὰ —— δίκαια ◂.[48]

CAP. XVII.

1. טוֹב. *Bonum.* Ο΄. κρείσσων. Θ. ἀγαθός.[1]

חֲרֵבָה. (Frustum panis) *siccum.* Ο΄. μεθ᾽ ἡδονῆς. Ἀ. ἀνεξηραμμένος. Θ. καθ᾽ ἑαυτόν.[2]

2. בְּבֵן־מֵבִישׁ. *Filio turpiter agenti.* Ο΄. δεσποτῶν ἀφρόνων. Σ. Θ. υἱοῦ καταισχύνοντος.[3]

2. יַחֲלֹק נַחֲלָה. *Partietur hereditatem.* Ο΄. διελεῖται μέρη. Ἀ. Σ. Θ. μεριεῖται κληρονομίαν.[4]

3. וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה. *Ita probat corda Jova.* Ο΄. οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ κυρίῳ. Alia exempl. οὕτως ἐκλέγεται καρδίας ὁ κύριος.[5] Ἀ. Σ. Θ. καὶ δοκιμάζων καρδίας κύριος.[6]

4. שֶׁקֶר מֵזִין עַל־לְשׁוֹן הַוֹּת. *Mendax aurem advertit linguae scelerum.* Ο΄. δίκαιος δὲ οὐ προσέχει χείλεσι ψευδέσιν. Ἄλλος· ἄδικος δὲ προσέχει χείλεσι ψευδέσιν.[7]

5. חֵרֵף. *Probro afficit.* Ο΄. παροξύνει. Ἀ. Σ. Θ. ὠνείδισεν.[8]

6. וְתִפְאֶרֶת בָּנִים. *Et decus filiorum.* Ο΄. καύχημα δὲ τέκνων. Σ. καὶ δόξα υἱῶν.[9]

7. לֹא־נָאוָה. *Non convenit.* Ο΄. οὐχ ἁρμόσει. Σ. οὐ πρέπει.[10]

לְנָדִיב. *Nobili.* Ο΄. δικαίῳ. Θ. ἡγουμένῳ.[11]

שְׂפַת. *Labium.* Ο΄. χείλη. Ἀ. χεῖλος.[12]

8. אֶבֶן־חֵן. *Lapis gratiae* (pretiosus). Ο΄. μισθὸς χαρίτων. Σ. στάθμιον . . Θ. λίθος . .[13]

9. וְשֹׁנֶה בְדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף. *Qui autem repetit in re separat amicum.* Ο΄. ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν, διΐστησι φίλους καὶ οἰκείους. Σ. ὁ δὲ δευτερῶν λόγον διαχωρίζει συνήθειαν. Θ. καὶ δευτερῶν ἐν λόγῳ διορίζει ἡγούμενον.[14]

10. תֵּחַת גְּעָרָה בְמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה. *Descendit increpatio in* (animum) *intelligentis plus quam percutere stultum centies.* Ο΄. συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μαστιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται. Ἀ. πλῆξις ἐπιτιμήσεως

---

desiderat; sed longe facilior est Montefalconii conjectura, διαστέλλει. Cf. ad Cap. xviii. 18. [40] Sic Cod. 252. Nobil. vero, et Cod. 248 afferunt: Ἀ. Θ. ἀπατήσει φίλον. [41] Nobil. [42] Syro-hex. [43] Schol. apud Nobil. [44] Nobil. [45] "Sic in quibusdam libris [Ald., Codd. 23, 106, aliis] est."—*Nobil.* Syro-hex. in textu habet: ܡܥܩܨ (κνίζει?) ܕܝܢ ܒܣܦܘܬܗ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ; in marg. autem: ἐπιδάκνων δὲ κ.τ.ἑ. (ܢܟܬ ܕܝܢ ܒܣܦܘܬܗ ܡܬܚܡ (ܡܬܚܡ) ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ). [46] Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. [47] Syro-hex. Cf. ad Cap. viii. 20.

[48] Syro-hex.

CAP. XVII. [1] Syro-hex. ܛܒ ܗܘ .ܠ. [2] Nobil. Theodotionis καθ᾽ ἑαυτὸν, *per se solum, sine condimento,* ad seqq. וְשַׁלְוָה בָהּ pertinere sine causa suspicatur Montef. [3] Nobil. [4] Idem. [5] Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. Schol. apud Nobil.: ἐκλέγεται καρδίας κύριος. [6] Nobil. [7] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: δίκαιος δὲ οὐ προσέχει χ. ψ. [8] Nobil. Cf. ad Cap. xiv. 31. [9] Nobil. [10] Idem. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem.

ἐπὶ συνιόντι . . . Θ. ἥξει ἐπιτίμησις εἰς τὸν συνετὸν ὑπὲρ τὸ πλῆξαι ἄφρονα . .[15]

11. מְרִי. *Contumax.* Ο΄. ἀντιλογίας. Σ. ἐρεθισμούς. Θ. παραπικρασμόν.[16]

אַכְזָרִי. *Dirus.* Ο΄. ἀνελεήμονα. Σ. ἄσπλαγχνον.[17] ″Αλλος· ὠμόν.[18]

12. פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ. *Occurrat ursa orbata* (catulis) *viro, potius quam stultus in stultitia sua.* Ο΄. ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κακά. Θ. συναντῆσαι ἄρκτῳ ἠτεκνωμένῃ ἄνδρα, καὶ μὴ ἀσυνέτῳ ἐν ἀφροσύνῃ αὐτοῦ.[19]

13. רָעָה (in priore loco). *Malum.* Ο΄. κακά. Ε΄. ὁμοίως.[20]

14. פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן. *Ac si quis dimittat aquam est initium contentionis.* Ο΄. ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης. Θ. ἀπολύων ὕδωρ ἀρχὴ μάχης.[21]

15. תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם. *Abominatio Jovae* est *uterque eorum.* Ο΄. ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. Alia exempl. βδελυκτοὶ παρὰ κυρίῳ καὶ ἀμφότεροι.[22]

16. לָמָּה־זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל. *Cur tandem* est *pretium in manu stulti?* Ο΄. ἱνατί ὑπῆρξε χρήματα ἄφρονι; Ἀ. Σ. ἱνατί τοῦτο ἀντάλλαγμα ἐν χειρὶ ἀνοήτου;[23]

Ο΄. ἐμπεσεῖται. ″Αλλος· ἐμπηδήσεται.[24]

17. בְּכָל־עֵת. *Omni tempore.* Ο΄. εἰς πάντα καιρόν. ″Αλλος· χρόνον.[25]

18. תֹּקֵעַ כָּף. *Complodit manum* (suam). Ο΄. ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ. Θ. ἐπικροτήσει χεῖρα.[26]

19. מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֶּשׁ־שָׁבֶר. *Qui altiorem facit portam suam, quaerit ruinam.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. ὑψῶν θύραν αὐτοῦ ζητεῖ συντριβήν.[27]

20. עִקֶּשׁ־לֵב. *Perversus corde.* Ο΄. ὁ δὲ σκληροκάρδιος. Σ. Θ. στρεβλοκάρδιος.[28]

נֶהְפָּךְ. *Versutus.* Ο΄. ἀνὴρ εὐμετάβολος. Ἀ. Σ. Θ. στρεφόμενος.[29]

21. נָבָל. *Stulti.* Ο΄. ἐφ᾽ υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. Ἀ. ἀπορρέοντι. Σ. μωρῷ. Θ. ἀναισθήτῳ.[30]

22. יֵיטִב גֵּהָה. *Felicem dat sanationem.* Ο΄. εὐεκτεῖν ποιεῖ. Σ. ἀγαθύνει ἡλικίαν.[31]

וְרוּחַ נְכֵאָה. *Sed spiritus afflictus.* Ο΄. ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ. Ἀ. καὶ πνεῦμα πεπληγμένον. Σ. . . τεταπεινωμένον. Θ. . . κατανενυγμένον.[32]

גָּרֶם. *Os.* Ο΄. τὰ ὀστᾶ. Οἱ λοιποί· τὸ ὀστοῦν.[33]

23. שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקָּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט. *Munus e sinu* (alterius) *impius accipit, ad flectendum vias judicii.* Ο΄. λαμβάνοντος δῶρα ἀδίκως ἐν κόλποις οὐ κατευοδοῦνται ὁδοὶ, ἀσεβὴς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. Σ. δῶρον ἐν κόλπῳ ἀσεβὴς λαμβάνει, ὥστε ἐκκλίνειν ὁδοὺς κρίσεως.[34]

24. אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה. *In conspectu intelligentis* est *sapientia.* Ο΄. πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ. Σ. κατὰ πρόσωπον συνετοῦ σοφία.[35]

25. וּמֶמֶר. *Et maeror.* Ο΄. καὶ ὀδύνη. Ἀ. Σ. πικραίνων. Θ. πικρασμός.[36]

26. נְדִיבִים. *Nobiles.* Ο΄. δυνάσταις. Σ. ἑκουσιαζόμενον.[37]

---

[15] Nobil. Ad Theodotionem Montef. scripsit τὸν ἄφρονα, invito archetypo. [16] Nobil. [17] Idem. [18] Schol. apud Nobil. [19] Nobil. [20] Syro-hex. [21] Nobil. Sic Syro-hex. ܐ. ܕܡܫܒܩ ܡܝܐ ܪܫܐ ܕܚܪܝܢܐ ◆ [22] Sic Cod. 23, et sine copula Cod. 106. Syro-hex. in textu: ܛܢܦܐ ܘܡܣܠܝܐ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܦ ܬܪܝܗܘܢ ◆ [23] Nobil. [24] Schol. apud Nobil. [25] Idem. [26] Nobil. [27] "Sym. et Theod. haec addunt ex Hebraico."—*Nobil.* Sic sub aster. Cod. 23, et sine aster. alii. Syro-hex. in textu: ※ Θ. Ε΄. ὑψῶν θ. αὐτοῦ ζ. συντριβὴν, ὁ δὲ σκλ. οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς ◂. [28] Cod. 248. Nobil. ad ἀνὴρ εὐμετάβολος minus probabiliter refert. [29] Cod. 161. Cod. 248: Ἀ. στρεφόμενος. [30] Nobil. [31] Idem. [32] Idem. [33] Syro-hex. [34] Syro-hex. in textu: λαμβάνων (ܢܣܒ) δῶρα ἐν κόλπῳ ἀσεβὴς (ܥܘܠܐ ܗܘ), τοῦ ἐκκλίνειν (ܠܡܣܛܝܘ) ὁδοὺς δικαιοσύνης. Idem in marg. ܣ. ܡܘܗܒܬܐ ܒܥܘܒܐ ܥܘܠܐ ܢܣܒ ܐܝܟ ܕܢܣܛܐ ܐܘܪܚܬܐ ܕܕܝܢܐ ◆ Montef. juxta scholium Nobilii affert tantummodo: Ο΄. ἀδίκως. ″Αλλος· ἀσεβής. [35] Nobil. Sic Codd. 161, 248, qui scholium addunt: τὸν μετέωρον καὶ ὑψηλὸν συναινεῖ. [36] Nobil. [37] Idem.

26. עַל־יֹשֶׁר. *Propter rectitudinem.* Ο΄. δικαίοις. Ἀ. ἐπὶ εὐθύτητι.[38]

27. חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת. *Qui cohibet verba sua est sciens scientiam.* Ο΄. ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρὸν, ἐπιγνώμων. Ἀ. . . ἐπιστήμων. Σ. ὁ κρύπτων ῥήσεις (s. ῥήματα) αὐτοῦ γινώσκει γνῶσιν.[39]

28. גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב. *Etiam stultus, cum tacet, sapiens reputatur.* Ο΄. ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται. Ἀ. Σ. καίγε ἄφρων κωφεύων σοφὸς λογισθήσεται.[40] Θ. Ε΄. . ἄφρων κωφεύων, σοφία λογισθήσεται αὐτῷ.[41]

אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן. *Qui obturat labia sua, intelligens* est. Ο΄. ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι. Ἀ. Θ. βύων . . .[42] Ε΄. φιμῶν χεῖλη αὐτοῦ συνετός.[43]

Cap. XVII. 4. ψευδέσιν. τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος (ܕܒܠܐ legendum pro ܕܦܠܐ) τῶν χρημάτων, ÷ τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός ↙. 16. ÷ ὃς ὑψηλὸν —— κακά ↙. 17. ÷ τούτου —— γεννῶνται ↙. 21. ※ υἱὸς δὲ —— αὐτοῦ ↙.[44]

Cap. XVIII.

1. לְתַאֲוָה. *Ad desiderium.* Ο΄. προφάσεις. Ἀ. Σ. εἰς ἐπιθυμίαν.[1]

2. לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה. *Non delectatur stolidus intelligentia.* Ο΄. οὐ χρείαν ἔχει σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν. Ἀ. οὐ βουλήσεται ἀνόητος ἐν φρονήσει.[2]

3. בְּבוֹא רָשָׁע בָּא גַם־בּוּז. *Cum venit impius, venit etiam contemptus.* Ο΄. ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσις.[3]

4. דִּבְרֵי פִי. *Verba oris.* Ο΄. λόγος ἐν καρδίᾳ. Ἄλλος· λόγος (ἐν) στόματι.[4]

נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה. *Rivus scaturiens* est *fons sapientiae.* Ο΄. ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ (alia exempl. ἀναπηδῶν[5]) πηγὴ ζωῆς (Ἀ. φλὲψ σοφίας. Σ. Θ. πηγὴ σοφίας[6]). Ἀ. Σ. . . ἀναβλύζων . . Θ. Ε΄. χείμαρρος ἀνομβρῶν πηγὴ σοφίας.[7]

5. שְׂאֵת פְּנֵי. *Excipere personam* (temere favere). Ο΄. θαυμάσαι πρόσωπον. Ἀ. Σ. Θ. λαβεῖν (πρόσωπον).[8]

6. בְרִיב. *In litem.* Ο΄. εἰς κακά. Ἀ. ἐν δικασίᾳ. Σ. εἰς μάχην.[9]

7. מְחִתָּה. *Ruina.* Ο΄. συντριβή. Ἀ. Σ. Θ. πτῆξις.[10]

מוֹקֵשׁ. *Laqueus.* Ο΄. παγίς. Ἀ. Σ. Θ. σκῶλον.[11]

8. דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן. *Verba susurronis* sunt *sicut buccellae quae avide deglutiuntur; illa autem descendunt in penetralia ventris.* Ο΄. ὀκνηροὺς καταβάλλει φόβος, ψυχαὶ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. Σ. λόγοι γογγυστοῦ ὡς ἀκέραιοι, αὐτοὶ δὲ φθάνουσιν ἔσω τῆς κοιλίας.[12]

9. מִתְרַפֶּה. *Qui remissum se praebet.* Ο΄. ὁ μὴ ἰώμενος αὐτόν (s. ἑαυτόν). Ἀ. νωχελευόμενος. Σ. στραγγευόμενος. Θ. ἀνειμένος.[13]

---

[38] Nobil. [39] "Ἀ. ἐπιστήμων. Alius interpres: γινώσκει γνῶσιν."—*Nobil.* Parsons. e Codd. 161, 248 affert: Ἀ. ἐπιστήμων γινώσκει γνῶσιν. Tandem Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܟܣܐ ܡ̈ܠܐ ܕܝܠܗ ܝܕܥ ܝܕܥܬܐ ◆. [40] Nobil. [41] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܣܟܠܐ ܕܫܬܩ ܚܟܝܡܐ ܡܬܚܫܒܐ ܠܗ ◆. Aquilae lectio accuratior est ea quam ex Nobilio exscripsimus. [42] Nobil. [43] Nobil. *alii interpreti* tribuit. Syrus vero: ܗ. ܕܟܠܡ ܣܦܘ̈ܬܐ ܕܝܠܗ ܣܘܟܠܬܢ ◆. [44] Syro-hex.

Cap. XVIII. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem. [4] Nobil. affert: Schol. λόγος στόματι. Syro-hex. in textu: ܡܠܬܐ ܒܦܘܡܗ. [5] Sic Ald., Cod. 23, alii. Syro-hex. ܕܡܪܬܚ. [6] Nobil. [7] Nobil. affert: Ἀ. Σ. ἀναβλύζων. Θ. ἀνομβρῶν. Syro-hex. ܬ. ܗ. ܢܚܠܐ ܕܢܒܥ ܡܒܘܥܐ ܕܚܟܡܬܐ ◆. Ubi Syr. ܕܢܒܥ etiam ἀναβλύζων sonare potest. Vid. ad Cap. xv. 3. [8] Nobil. [9] Idem. [10] Idem. [11] Idem. [12] Syro-hex. ܣ. ܡ̈ܠܘܗܝ ܕܪܛܢܢܐ ܐܝܟ ܬܡܝܡ̈ܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܕܡܝܢ ܠܓܘ ܡܢ ܟܪܣܐ ◆. Middeld. vertit: Σ. λόγοι γογγυστοῦ ὥσπερ ἄκακοι, αὐτοὶ δὲ κατέβησαν εἰς μέσον τῆς κοιλίας. Cf. ad Cap. xxvi. 22. [13] Nobil. Cf. ad Cap. xxiv. 10.

10. מִגְדַּל־עֹז. *Turris roboris.* Οʹ. ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος. Ἀ. Θ. πύργος κράτους.[14] Ἄλλος· ἐκ μεγέθους ἔργων.[15]

שֵׁם. *Nomen.* Οʹ. ※ φανερὸν ◄ ὄνομα.[16]

בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. *In eam confugit justus, et in alto* (tutus) *est.* Οʹ. αὐτῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. Ἀ. Σ. Θ. ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.[17]

11. הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ. *Opes divitis* sunt *urbs roboris sui.* Οʹ. ὕπαρξις πλουσίου ἀνδρὸς πόλις ὀχυρά. Ἀ. Θ. ὕπαρξις πλουσίου πόλις μακρά.[18] Σ. . . ἰσχύος αὐτοῦ.[19]

12. וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה. *Et ante honorem* est *modestia.* Οʹ. καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦται. Σ. Θ. καὶ ἔμπροσθεν δόξης πραότης.[20]

14. רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ. *Spiritus viri sustinet morbum ejus.* Οʹ. θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει θεράπων ※ φρόνιμος ◄. Ἀ. Θ. πνεῦμα ἀνδρὸς διοικήσει ἀρρωστίαν αὐτοῦ.[21]

וְרוּחַ נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה. *Sed spiritum afflictum quis feret eum?* Οʹ. ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει; Θ. καὶ πνεῦμα πεπληγμένον τίς βαστάσει αὐτό;[22]

15. יִקְנֶה־דָּעַת. *Acquirit scientiam.* Οʹ. κτᾶται αἴσθησιν. Σ. κτήσεται γνῶσιν.[23]

דָּעַת (in fine). Οʹ. ἔννοιαν. Ἀ. Σ. Θ. γνῶσιν.[24]

17. בְּרִיבוֹ. *In lite sua.* Οʹ. ἐν πρωτολογίᾳ. Σ. ἐν κρίσει αὐτοῦ.[25]

18. יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל. *Cessare facit sors.* Οʹ. παύει σιγηρός (alia exempl. κλῆρος[26]).

18. וּבֵין עֲצוּמִים. *Et inter fortes.* Οʹ. ἐν δὲ δυναστείαις (alia exempl. δυνάσταις[27]).

יַפְרִיד. *Dirimit* (litem). Οʹ. ὁρίζει. Ἀ. διαλείψει. Σ. Θ. διαστελεῖ.[28]

19. אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת־עֹז וּמִדְוָנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן. *Fratres qui defecerunt unus ab altero, prae urbe munita* (obfirmantur); *et contentiones* (inter fratres) sunt *veluti vectis arcis.* Οʹ. ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον (alia exempl. μεμοχλευμένον[29]) βασίλειον. Ἀ. ἀδελφὸς ἀθετούμενος ἀπὸ πόλεως κράτους, καὶ δικασία ὡς μοχλὸς βάρεως.[30]

20. תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע. *Proventu labiorum suorum satiabitur.* Οʹ. ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. Σ. τὰ γεννήματα τῶν χειλέων αὐτοῦ [ἐμπλησθήσεται].[31]

21. וְאֹהֲבֶיהָ. *Et amantes eam.* Οʹ. οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς. Ἀ. Σ. ἀγαπῶντες.[32]

22. אִשָּׁה. *Mulierem.* Οʹ. γυναῖκα ἀγαθήν. Ἄλλος· χρηστήν.[33]

טוֹב. *Bonum.* Οʹ. χάριτας. Ἄλλος· ἀγαθόν.[34]

רָצוֹן. *Gratiam.* Οʹ. ἱλαρότητα. Ἀ. Σ. Θ. εὐδοκίαν.[35]

23. תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת. *Supplicationes loquitur pauper; dives autem respondet dura.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἱκεσίας λαλήσει ἄπορος, καὶ πλούσιος ἀποκριθήσεται θρασέα.[36]

---

[14] Nobil. [15] *Alius interpres* apud Nobil. [16] Syro-hex. ※ܓܠܝܐ ܫܡܗ. Pro ὄνομα in Cod. 23, aliis, est φανερὸν τὸ ὄνομα. [17] Nobil. [18] Syro-hex. .ܐ .ܠ. ܩܢܝܢܐ ܕܥܬܝܪܐ ܡܕܝܢܬܐ ܢܓܝܪܬܐ. "Syr. ܢܓܝܪܬܐ vitiose scriptum esse videtur; ad Hebr. עֻזּוֹ omnino pertinere nequit."—*Middeld.* Codex tamen tuetur ܢܓܝܪܬܐ. [19] Nobil. [20] Idem. [21] Idem. In textu asteriscum exhibet Syro-hex. [22] Nobil. Pro βαστάσει Montef. per incuriam scripsit ὑποίσει. Etiam Cod. 248 affert: Θ. βαστάσει αὐτό. [23] Nobil. Cod. 248: Σ. γνώσεται γνῶσιν; et sic sine auctore Cod. 161 in marg. [24] Nobil.

[25] Idem. [26] Idem. Sic Ald., Cod. 23, alii. Syro-hex. ܦܣܐ. [27] Nobil. Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. [28] Nobil. [29] Schol. apud Nobil. Sic in textu Cod. 23, alii. Syro-hex. ܕܡܚܫܠ. [30] Nobil. [31] Idem, qui γενήματα scribit. Pro ἐμπλησθήσεται Symmacho vindicandum videtur χορτασθήσεται. Cf. Hex. ad Psal. cxxii. 3. [32] Nobil. [33] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in priore loco, γυναῖκα ÷ χρηστήν ◄; in posteriore autem in textu γυναῖκα χρηστήν, in marg. ἀγαθήν affert. [34] Schol. apud Nobil. [35] Nobil. [36] Sic sub simplici aster. Cod. 23 (qui λαλεῖ pro λαλήσει habet), et sine aster. Codd. 103, 106,

24. אִישׁ רֵעִים לְהִתְרֹעֵעַ וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח. *Vir* (multorum) *amicorum ad pereundum* (ruit); *sed amicus firmius adhaeret quam frater.* Ο′. Vacat. ※ ἀνὴρ ἑταιριῶν τοῦ ἑταιρεύσασθαι, καὶ ἔστι φίλος κολλώμενος ὑπὲρ ἀδελφόν.[37]

Cap. XVIII. 2. ÷ μᾶλλον —— ἀφροσύνῃ ◄. 22. ÷ ὃς ἐκβάλλει —— ἀσεβής ◄.[38]

Cap. XIX.

1. טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא כְסִיל. *Melior* est *pauper qui vivit in integritate sua, quam perversus labiis, idemque stultus.* Ο′. Vacat. ※ κρείσσων ἄπορος πορευόμενος ἐν ἁπλότητι αὐτοῦ ὑπὲρ στρεβλόχειλον ἄφρονα.[1]

2. גַּם בְּלֹא־דַעַת נֶפֶשׁ לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא. *Etiam ut non* sit *scientia animae, non bonum; et qui festinat pedibus labitur.* Ο′. Vacat. ※ καίγε ἐν οὐ γνώσει ψυχῆς οὐκ ἀγαθὸν, καὶ ἐπείγων τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἁμαρτάνει ◄.[2]

3. תְּסַלֵּף. *Subvertit.* Ο′. λυμαίνεται. Ἀ. Σ. διασκεδάσει. Θ. σκελίσει.[3]

וְעַל־יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ. *Et contra Jovam saevit cor ejus.* Ο′. τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Σ. καὶ κατὰ κυρίου ὀργισθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ.[4]

4. יִפָּרֵד. *Separatur.* Ο′. λείπεται. Σ. χωρίζεται. Ε′. ὁμοίως τοῖς Ο′.[5]

5. לֹא יִנָּקֶה. *Non erit impunis.* Ο′. οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἀθῳωθήσεται.[6]

לֹא יִמָּלֵט. *Non evadet.* Ο′. οὐ διαφεύξεται. Ἀ. Σ. οὐ περισωθήσεται.[7]

6. וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן. *Et quivis* est *amicus viro doni* (liberali). Ο′. πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ὄνειδος ἀνδρί (alia exempl. γίνεται ἐν δόσει ἀνδρός[8]). Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρὸς δομάτων.[9]

7. מֵרֵעֵהוּ רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ. *Socii ejus longe recedunt ab eo.* Ο′. φιλίας μακρὰν ἔσται. Ἄλλος· ※ ἀπὸ γνώσεως πόρρω (s. μακρὰν) ἔσται.[10]

מְרַדֵּף אֲמָרִים לֹא־הֵמָּה. *Sectatur verba* quae *non sunt.* Ο′. ὃς δὲ ἐρεθίζει (alia exempl. περικεντεῖ[11]) λόγους οὐ σωθήσεται. Σ. ὁ ἐπισπεύδων ῥήσεσιν ἀνύπαρκτος (fort. ἀνυπάρκτοις).[12] ※ Θ. καταδιώκων ῥήσεις οὐκ αὐτῷ.[13]

8. לֵב. *Cor* (intelligentiam). Ο′. φρόνησιν. Ἄλλος· καρδίαν.[14]

9. וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד. *Et qui efflat mendacia peribit.* Ο′. ὃς δ᾽ ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν, ἀπολεῖται (Πάντες ὁμοίως[15]) ὑπ᾽ αὐτῆς. Alia exempl. praemittunt: ∽ ἐκκαίει δὲ κακίαν πολίταις ◄.[16]

10. לֹא־נָאוֶה. *Non convenit.* Ο′. οὐ συμφέρει. Σ. οὐ πρέπει.[17]

---

253. Syro-hex. in textu: ※ Θ. ἱκεσίᾳ λαλήσει (ܒܒܥܘܬܐ ܢܡܠܠ) κ.τ.ἑ. [37] Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 103 (qui habet ἑταιρεύεσθαι), 253. Syro-hex. in continuatione: ※ܓܒܪܐ ܕܚܒܪ̈ܐ ܕܢܬܚܒܪ. ܘܐܝܬ ܪܚܡܐ ܕܢܩܦ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܚܐ; quae cum lectione codicum hexaplarium aptavit Middeld. Sed, ut Syr. ܕܢܬܚܒܪ pro τοῦ ἑταιρεύσασθαι bene habeat, non videmus quomodo ܓܒܪܐ ܕܚܒܪ̈ܐ cum Graecis ἀνὴρ ἑταιριῶν conciliari possit. [38] Syro-hex.

Cap. XIX. [1] Sic in continuatione Codd. 23, 103, 253, et Syro-hex. [2] Iidem. Syro-hex. aut legit aut correxit, καίγε τὸ ἐν οὐ γνώσει (ܐܦ ܗܘ ܕܒܠܐ ܝܕܥܬܐ). Idem ad ἁμαρτάνει (ܚܛܐ) in marg. notat: ܦܥܕ, h. e. *titubat* (περιτρέπεται). [3] Nobil. Montef. post Drusium σκελίζει edidit. [4] Nobil. [5] Nobil. affert: Σ. χωρίζεται, et sic in textu Codd. 295, 297. Syro-hex. in textu habet χωρισθήσεται (ܢܬܦܪܫ), ut Codd. 23, 106; in marg. autem: Ε′. ὁμοίως τοῖς Ο′. [6] Nobil. [7] Idem. [8] Sic Syro-hex. et Cod. 23. [9] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρός. Codd. 161, 248: Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρὸς δόμα (sic) πρὸς τιμωρίαν ἐκδίδοται δόμα. [10] Syro-hex. in marg. sine nom. ※ ܡܢ ܝܕܥܬܐ ܪܚܝܩܐ ܬܗܘܐ. [11] "In nonnullis libris est περικεντεῖ."—*Nobil.* Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg.; etiam Syro-hex. in textu (ܡܥܩܐ), sed in marg.: ὃς ἐρεθίζει (ܡܓܪܓ) λόγους. [12] Cod. 252. [13] Syro-hex. in textu post σωθήσεται addit: ※ Θ. ܪܕܘܦ ܡ̈ܠܐ ܕܠܐ ܗܘܘ ܠܗ. Sic sine titulo sex codd., quorum duo (Codd. 23, 149) αὐτῶν pro αὐτῷ habent. [14] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in textu. [15] Syro-hex., qui cum Cod. 23 ὑπ᾽ αὐτῆς delet. [16] Sic Syro-hex., Codd. 23, 106. [17] Nobil.

10. אַף כִּי־לְעֶבֶד מְשֹׁל בְּשָׂרִים. *Quanto minus servo dominari in principes.* Ο΄. καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξηται μεθ᾽ ὕβρεως δυναστεύειν. Θ. οὐδὲ δούλῳ ἐξουσιάζειν ἀρχόντων.[18] Οἱ λοιποί· δεσπότου, δυνάστου.[19]

11. שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ. *Intelligentia hominis differt iram ejus.* Ο΄. ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ. Ἀ. Θ. φρόνησις ἀνθρώπου μακροθυμία αὐτοῦ.[20]

וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־פָּשַׁע. *Et gloria ejus* est *praeterire delictum.* Ο΄. τὸ δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. Ἀ. καὶ αὔχησις αὐτοῦ παρέρχεσθαι ἐπὶ ἀθεσίᾳ.[21] Σ. καὶ ἀγλάϊσμα αὐτοῦ ὑπερβαίνειν ἀδίκημα.[22] Schol. δικαίου καύχημα τιμωρήσασθαι παρανόμους.[23]

12. נַהַם. *Fremitus.* Ο΄. βρυγμῷ. Ἄλλος· στεναγμῷ.[24]

רְצוֹנוֹ. *Favor ejus.* Ο΄. τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. εὐδοκία.[25]

13. הַוֹּת. *Calamitates.* Ο΄. αἰσχύνη. Ἀ. Θ. ἐπιβουλή. Σ. ὀδύνη.[26]

וְדֶלֶף טֹרֵד מִדְיְנֵי אִשָּׁה. *Et stillicidium trudens* (continuum) sunt *rixae mulieris.* Ο΄. οὐχ ἁγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. Ἀ. καὶ σταγετὸς σύντομος ἀντιδικίαι γυναικός[27]. Σ. καὶ σταγόνες κατασπεύδουσαι μάχαι γυναικός.[28]

14. אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת. *Mulier intelligens.* Ο΄. ÷ ἁρμόζεται ◄ γυνὴ ἀνδρί. Ἀ. Θ. (γυνὴ) ἐπιστήμων. Σ. (γυνὴ) συνετή.[29]

15. עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה. *Pigritia injicit soporem.* Ο΄. δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον. Ἀ. . . καταφοράν. Σ. Θ. ὀκνηρία ἐπιβάλλει ἔκστασιν.[30]

16. יָמוּת. *Morietur.* Ο΄. ἀπολεῖται. Alia exempl. θανεῖται.[31]

17. וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ. *Et retributionem ejus rependet ei.* Ο΄. κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. Σ. Θ. κατὰ τὸ ἀνταπόδομα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.[32]

18. וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ. *Et ad necandum eum ne attollas animum tuum* (ne appetas). Ο΄. εἰς δὲ ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ σου. Ἀ. καὶ πρὸς τὸ θανατῶσαι αὐτὸν μὴ ἄρῃς ψυχήν σου.[33]

19. גְּדָל־חֵמָה. *Qui magnae iracundiae est.* Ο΄. κακόφρων ἀνήρ. Θ. μεγαλόθυμος.[34]

כִּי אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסִף. *Nam si* (poenae) *subtraxeris, etiam amplius addes.* Ο΄. ἐὰν δὲ λοιμεύηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει. Ἀ. Θ. ὅτι ἐὰν ἀφέλῃς (Ἄλλος· ῥύσῃ), καὶ ἔτι προσθήσει.[35]

20. שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר. *Audi consilium, et accipe disciplinam.* Ο΄. ἄκουε, υἱὲ, παιδείαν πατρός σου. Σ. ἀκούων βουλῆς ἐπιδέξεται παιδείαν.[36]

בְּאַחֲרִיתֶךָ. *In postero tempore tuo.* Ο΄. ἐπ᾽ ἐσχάτων σου. Alia exempl. ἐπὶ γήρως σου.[37]

23. וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֶד רָע. *Et satur commorabitur, non afficietur malo.* Ο΄. ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται

---

[18] Cod. 248. Montef. post Nobil. ἄρχοντι edidit. Syro-hex. ܐ̄. ܐܘ ܠܥܒܕܐ ܠܡܫܬܠܛܘ ܥܠ ܫ̈ܠܝܛܢܐ. [19] Nobil. Syro-hex. in textu habet: καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξῃ μεθ᾽ ὕβρεως δεσπότου αὐτοῦ. Sic, sed om. αὐτοῦ, Cod. 23, alii. [20] Nobil. [21] Nobil., qui κἀύχησις (sic) scribit. Montef.: καὶ καύχησις. Cf. ad Cap. iv. 9. Cod. 252 in marg. sine auctore: καύχησις — ἐπὶ ἀθεσίαν. "Cod. 248 legit cum Hexaplis."—*Parsons.* Tandem Syro-hex. ܐ̄. ܘܫܘܒܗܪܗ ܕܢܥܒܪ ܥܠ (παρέρχεται) ܥܠ ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ. [22] Nobil. Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 18. Cod. 252 in marg. continuat: καὶ ἀγλάϊσις αὐτοῦ κ. τ. ἑ. [23] Nobil. [24] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu, ܒܬܢܚܬܐ. [25] Nobil. [26] Idem. [27] Idem. Pro σύντομος N. Fullero in *Miscell. SS.*, III, 9 Aquila scripsisse videtur σύντονος. [28] Nobil. [29] Idem. Obelus est in Syro-hex. [30] Nobil. [31] Sic Syro-hex., Cod. 23, et Cod. 161 in marg. Cod. 252 in marg.: ἀποθανεῖται. [32] Nobil. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem affert: Ἀ. Θ. ὅτι ἐὰν ἀφέλῃς ῥύσῃ καὶ ἔτι πρ., notans: "Illud autem ῥύσῃ altera est interpretatio." [36] Idem. [37] Sic Cod. 23, alii. Syro-hex. in textu, ܒܚܪܬܟ; in marg. autem: ܒܣܝܒܘܬܐ ܕܝܠܟ.

γνῶσις. ῎Αλλος· [πλανώμενος] καὶ ἐμπλησθεὶς αὐλισθήσεται ἄνευ ἐπισκοπῆς πονηρᾶς.[38]

24. יָדוֹ בַּצַּלַּחַת. *Manum ejus in patina.* Ο΄. εἰς τὸν κόλπον (Ἀ. μασχάλην. Σ. μάλην[39]) αὐτοῦ χεῖρας.

יְשִׁיבֶנָּה. *Retrahit eam.* Ο΄. προσενείκῃ (s. προσενέγκῃ[40]). Alia exempl. προσαγάγῃ.[41]

25. פֶּתִי. *Stolidus.* Ο΄. ἄφρων. Ἀ. θελγόμενος.[42]

דָּעַת. *Scientiam.* Ο΄. αἴσθησιν. Ἀ. Σ. Θ. γνῶσιν.[43]

26. יַבְרִיחַ. *Expellit.* Ο΄. ἀπωθούμενος. Ἀ. ἀποδιδράσκων.[44]

27. חֲדַל־בְּנִי. *Desine, mi fili.* Ο΄. υἱὸς ἀπολειπόμενος. Οἱ λοιποί· σχόλασον, υἱέ μου.[45]

28. עֵד בְּלִיַּעַל. *Testis nequam.* Ο΄. ὁ ἐγγυώμενος παῖδα ἄφρονα. Ἀ. Θ. μάρτυς παράνομος.[46]

יָלִיץ מִשְׁפָּט. *Deridet jus.* Ο΄. καθυβρίσει δικαίωμα (alia exempl. νόμον[47]). Ἀ. Θ. χλευάσει κρίσιν.[48]

יְבַלַּע. *Deglutit.* Ο΄. καταπίεται. Ἀ. Θ. καταποντιεῖ.[49]

אָוֶן. *Iniquitatem.* Ο΄. κρίσεις. Σ. ἀνομίαν.[50]

29. לַלֵּצִים. *Irrisoribus.* Ο΄. ἀκολάστοις. Ἀ. χλευασταῖς. Σ. λοιμοῖς.[51]

וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים. *Et percussiones dorso stultorum.* Ο΄. καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν. Σ. σφυροκοπίαι . . . Θ. (καὶ) συγκλάσεις νώτῳ ἀνοήτων.[52]

Cap. XIX. 7. ÷ ἀνὴρ δὲ —— σωθήσεται ◄. 14. ÷ παισί ◄. 21. ἡ δὲ βουλὴ τοῦ θεοῦ (sic) κρατήσει (sic) ⁓ εἰς τὸν αἰῶνα ◄.[53]

Cap. XX.

1. לֵץ הַיַּיִן. *Irrisor est vinum.* Ο΄. ἀκόλαστον οἶνος. Ἀ. Θ. χλευαστὴς (οἶνος). Σ. λοιμὸς (οἶνος).[1] ῎Αλλος· ἀπαιδευσία οἶνος.[2]

וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם. *Et quisque titubans ex eo non sapit.* Ο΄. πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται. Alia exempl. πᾶς δὲ ὁ λυμαινόμενος οὐκ ἔσται σοφός.[3] Θ. καὶ πᾶς ὁ πλανώμενος ἐν αὐτῷ οὐ σοφισθήσεται.[4]

2. נַהַם. *Rugitus.* Ο΄. θυμοῦ. ῎Αλλος· βρυγμοῦ.[5]

מִתְעַבְּרוֹ. *Qui irascitur in eum.* Ο΄. ὁ δὲ παροξύνων αὐτόν (alia exempl. add. καὶ ἐπιμιγνύμενος[6]). Ἀ. Σ. Θ. ὑπερβαίνων.[7]

3. שֶׁבֶת מֵרִיב. *Abstinentia a rixa.* Ο΄. ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας. Ἀ. καθίσαι ἀπὸ ἀντιδικασίας. Σ. ἀποχωρῆσαι ἀπὸ ἀηδίας.[8]

יִתְגַּלָּע. *Exacerbatur.* Ο΄. συμπλέκεται. Ἀ. ἐξυβρισθήσεται. Σ. ἀποκαλυφθήσεται.[9]

4. מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא יַחֲרֹשׁ יִשְׁאַל בַּקָּצִיר וָאָיִן. *Propter hiemem piger non arat; rogabit in*

---

[38] Schol. apud Nobil. "Est Aquilae aut Theodotionis, ut quidem videtur."—*Montef.* Inclusimus πλανώμενος, quae alia lectio est. Syro-hex. in textu: ὁ δὲ πλανώμενος (marg. ὁ δὲ ἄφοβος) αὐλισθήσεται ἐν τόποις οἷς οὐκ ἐπισκοπεῖ ὁ αἰώνιος (ܗܘ ܕܝܢ ܕܛܥܐ ܢܫܪܐ ܒܕܘܟܝܬܐ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܣܥܪ ܗܘ ܕܥܠܡ). Vet. Lat. ex MS. Sangerm.: *Nam qui sine timore est habitat in locis quae non visitat aeternus.* [39] Nobil. Syro-hex. in textu: ※ χεῖρας αὐτοῦ ◄ εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ. [40] Sic Cod. Vat., teste Maio. [41] Nobil. Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. [42] Nobil. [43] Idem. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem. [47] Sic Syro-hex. in marg., Cod. 23, et Cod. 161 in marg. [48] Nobil. [49] Idem affert: Ο΄. καταπίεται κρίσεις. Ἀ. Θ. νόμον καταπίεται. καταποντιεῖ (sic). "Vox νόμον haud dubie corrupta est pro ἀνόμων [Hebr. רְשָׁעִים]. Reliqua vero sic intelligenda, ut Aq. καταπίεται, Theod. autem καταποντιεῖ verterit."—*Montef.* Lectio νόμον ad Hebr. מִשְׁפָּט pertinere videtur. [50] Nobil. [51] Idem. [52] Idem. [53] Syro-hex.

Cap. XX. [1] Nobil. [2] Schol. apud Nobil. [3] Nobil. Sic Comp., Ald., Codd. 68, 161, 248, 253. Syro-hex. et Cod. 23: πᾶς δὲ ὁ συμμιγνύμενος (ܕܡܬܚܠܛ) τούτοις (τοιούτοις Cod. 23) οὐκ ἔσται (ἔστι Cod. 23) σοφός. Denique Codd. III, 252 (sub aster.), 254, 296: πᾶς δὲ ὁ συμμαινόμενος (συμμενόμενος Codd. III, 296; συμμαιν. τούτοις Cod. 254) οὐκ ἔσται σοφός. [4] Syro-hex. ܬ. ܘܟܠ ܕܛܥܐ ܒܗ ܠܐ ܢܬܚܟܡ܀ [5] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 254, et Cod. 161 in marg. "Videtur esse Aquilae, qui ita vertit Psal. xxxvii. 9."—*Montef.* [6] Nobil. Sic Comp., Ald., Codd. 68, 161, 248. Ambrosius: *Sed qui stimulat illum et admiscetur.* [7] Nobil. [8] Idem. [9] Idem.

messe, at non erit. Οʹ. ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς (aliud exempl. ἄφρων[10]) οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. Σ. διὰ ψῦχος ὀκνηρὸς οὐκ ἀροτριάσει, καὶ αἰτήσει ἐν ἀμητῷ, καὶ οὐχ εὑρήσει.[11]

6. מִי יִמְצָא. *Quis inveniat?* Οʹ. ἔργον εὑρεῖν. Ἀ. Σ. Θ. τίς εὑρήσει;[12]

8. מְזָרֶה. *Dispergit.* Οʹ. οὐκ ἐναντιοῦται. Θ. λικμᾷ.[13]

9. מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי. *Quis dicet: Purgavi cor meum, mundus sum a peccato meo?* Οʹ. τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν; Σ. τίς ἐρεῖ, ἐλάμπρυνα τὴν καρδίαν μου, κεκαθάρισμαι ἀπὸ ἁμαρτίας μου;[14]

10. תּוֹעֲבַת. *Abominatio.* Οʹ. ἀκάθαρτα. Πάντες· βδελύγματα.[15]

11. גַּם בְּמַעֲלָלָיו. *Etiam in operibus suis.* Οʹ. καὶ ὁ ποιῶν αὐτά. ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ. Alia exempl. ÷ καὶ οἱ ποιοῦντες αὐτὰ ἐν αὐτοῖς συμποδισθήσονται ◂. καίγε ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ.[16]

יִתְנַכֶּר־נָעַר. *Agnoscendum se praebet puer.* Οʹ. συμποδισθήσεται νεανίσκος. Σ. ἐπιγνωρισθήσεται νέος.[17]

11. אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ. *An purum et an rectum* sit *opus ejus.* Οʹ. μετὰ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. Θ. εἰ λαμπρὰ καὶ εὐθὺς ἐργασία αὐτοῦ.[18]

13. שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ. (Ne ames) *somnum, ne pauper fias.* Οʹ. καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. Σ. ὕπνον, ἵνα μὴ ἀπορηθῇς.[19]

14–19. רַע רַע——לֹא תִתְעָרָב. Οʹ. Vacat. ※ Θ. πονηρὸν, πονηρὸν, ἐρεῖ ὁ κτώμενος, καὶ πορευθεὶς τότε καυχήσεται. (15) ἔστι χρυσὸς καὶ πλῆθος ἐσωτάτων, καὶ σκεῦος τίμιον χείλη γνώσεως. (16) λάβε τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ὅτι ἐνεγυήσατο ἀλλότριον, καὶ περὶ ξένης ἐνεχύρασον αὐτόν. (17) ἡδύνθη ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ μετὰ τοῦτο πληρωθήσεται τὸ στόμα αὐτοῦ ψηφῖδος. (18) λογισμοὶ ἐν βουλῇ ἑτοιμασθήσονται, καὶ ἐν κυβερνήσεσι ποίει πόλεμον. (19) ἀποκαλύπτων μυστήριον πορεύεται δόλῳ, καὶ ἀπατῶντι χείλη αὐτοῦ μὴ συναναμίσγου ◂.[20]

20. בְּאִישׁוֹן חֹשֶׁךְ. *In pupilla tenebrarum* (in mediis tenebris). Οʹ. αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος. Σ. ἐν σκοτομήνῃ.[21]

21. נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת בָּרִאשֹׁנָה. *Opes festinanter comparatae in principio.* Οʹ. μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις. Σ. Θ. κληρονομία σπουδαζομένη γνωσθήσεται στερρῶς.[22]

---

[10] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: ὀκνηρός. [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. Sic codex quidam (fort. 161) apud Parsons. cum scholio: ταῦτα οὐχ ὡς ἀδυνάτου ὄντος, ἀλλὰ σπανίου τοῦ τοιούτου εὑρίσκεσθαι. Post v. 9 in Syro-hex. sequuntur vv. 20, 21, 22, ut in exemplaribus Graecis, sed praemisso signo ※ ÷, cum nota marginali: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί; quae nota repetitur ad initium v. 10. [15] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ ܣܢܝܬܐ ܀. [16] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 23. [17] Nobil. In textu LXXvirali Maius affert: συμποδισθήσεται. νεανίσκος μετὰ ὁσίου κ.τ.έ. Syro-hex.: συμποδισθήσεται ÷ νεανίσκος ◂. νεανίσκος μετὰ ὁσίου κ.τ.έ. Cod. 23: συμποδισθήσεται ἀνήρ. νεανίσκος μετὰ ὁσίου κ.τ.έ. [18] Nobil. Ad μετὰ ὁσίου Syro-hex. in marg. notat: Σ. Θ. Εʹ. ὁμοίως. [19] Nobil. [20] Haec, quae silentio praeterierunt Hexaplorum conditores, leguntur in Codd. 23, 149, 253, 260, et sub ※ Θ. in Syro-hex. (Ad v. 15 pro ἐσωτάτων in Syro-hex. est ܝܩܝܪ̈ܐ; sed pro ܓܘܗ̈ܪܐ legendum videtur aut ܓܘܗ̈ܪܐ, coll. Job. xxviii. 18 in Syro-hex., aut ܓܘܗ̈ܪܐ, ut pro plurali habet Assemani in *Bibl. Orient.* p. 361, monente Ceriani. Ad v. 16 Middeld. dedit ἐνεχύρασεν, ut Cod. 23; sed Syrus juxta Hebraeam veritatem et Codd. 253, 260 imperativum ܡܫܟܢܝܗܝ venditat. Ad v. 17 Codd. 149, 253, 260 pro μετὰ τοῦτο πληρωθήσεται vitiosum μεταπληρωθήσεται habent, invitis Syro-hex. et Cod. 23. Ad v. 18 Cod. 23 minus probabiliter affert λογισμὸς et ἑτοιμασθήσεται; sed κυβερνήσεσι pro κυβερνήσει juxta Hebr. תַּחְבֻּלוֹת ex hoc cod. assumpsimus. In textu Syro-hex. Middeld. edidit ܘܒܡܕܒܪܢܘܬܐ. "Uno puncto addito," inquit Lagarde ad h. l., "fit pluralis." Codex reapse ܘܒܡܕܒܪܢܘ̈ܬܐ.) [21] Nobil. [22] Codd. 161, 248, qui στερως scribunt. Nobil. tantum affert: Σ. Θ. κληρονομία σπουδαζομένη. Fortasse haec, γνωσθήσεται στερρῶς, aliunde invecta sunt.

23. תּוֹעֲבַת. *Abominatio.* Ο΄. βδέλυγμα. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[23]

24. גֶּבֶר. *Viri.* Ο΄. ἀνδρί. Πάντες· ἀνδρός.[24]

25. מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ. *Laqueus hominis* est, si *temere proloquitur sacrum* (votum). Ο΄. παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἁγιάσαι. Ἀ. σκῶλον ἀνθρώπου καταπίεται ἡγιασμένος.[25]

27. נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם. *Lucerna Jovae* est *spiritus hominis.* Ο΄. φῶς (Ἀ. Σ. Θ. λύχνος. Ἄλλος· λαμπτὴρ[26]) κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων. Θ. λύχνος κυρίου πνοὴ ἀνδρός.[27]

28. יִצְּרוּ־מֶלֶךְ. *Custodiunt regem.* Ο΄. φυλακὴ βασιλεῖ. Ἀ. Σ. διατηρήσουσι (βασιλέα).[28]

29. כֹּחָם. *Robur eorum.* Ο΄. σοφία. Ἀ. Σ. Θ. ἰσχὺς αὐτῶν.[29]

הֲדַר. *Ornatus.* Ο΄. δόξα. Θ. εὐπρέπεια.[30]

שֵׂיבָה. *Canities.* Ο΄. πολιαί. Ἀ. Σ. Θ. πολιά.[31]

30. חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע. *Vibices vulneris* sunt *abstersio* (emendatio) *in malo homine.* Ο΄. ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς. Ἀ. Θ. μώλωπες τραυμάτων . . .[32] Σ. τραῦμα μώλωπος ἀποσμήξει κακίαν.[33]

Cap. XX. 10. ÷ καὶ μέτρα δισσά ◂.[34]

Cap. XXI.

1. פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה. (Sicut) *rivi aquarum* est *cor regis in manu Jovae.* Ο΄. ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ. Ἀ. Σ. Θ. διαιρέσεις ὑδάτων καρδία βασιλέως ἐν χερσὶ κυρίου.[1] Ε΄. ὑδραγωγοί . . .[2]

1. עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ. *Ad omne quod vult inclinat illud.* Ο΄. οὗ ἐὰν θέλων νεῦσαι, ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν. Ε΄. ἐφ᾽ ὃ ἐὰν θέλῃ κλίνει αὐτήν.[3]

2. תֹּכֵן. *Examinat.* Ο΄. κατευθύνει. Σ. Θ. ἑτοιμάζει.[4]

3. נִבְחָר. *Eligendum est.* Ο΄. ἀρεστά. Ἀ. Θ. ἐκλεκτόν.[5]

4. נֵר רְשָׁעִים. *Lucerna impiorum.* Ο΄. λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν. Πάντες· λύχνος ἀσεβῶν.[6]

5. מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר. *Consilia seduli nonnisi ad quaestum* (tendunt); *omnis vero festinus nonnisi ad egestatem.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. λογισμοὶ συντέμνοντος πλὴν εἰς περισσείαν, καὶ πᾶς ἐπισπουδάζων πλὴν εἰς ὑστέρημα ◂.[7]

6. פֹּעַל אוֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת (s. מוֹקְשֵׁי). *Opus* (congerendorum) *thesaurorum cum lingua fallaci* est *halitus evanescens quaerentium mortem* (s. *laqueorum mortis*). Ο΄. ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψεύδει, μάταια διώκει (alia exempl. add. καὶ ἔρχεται[8]) ἐπὶ παγίδας θανάτου. Σ. . . ζητῶν ψυχῆς ἀποσμήχοντας, vertit: ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܡܣܚܝܢ ܢܚܬܐ ܐܠܐ ܕܣܚܝܢ ܠܢܦܫܐ.)[34] Syro-hex.

---

[23] Syro-hex. (Siglum ܥ (in cod. ܥ) est index lectionis. Cf. ad Cap. ix. 12.) [24] Sic in marg. Syrus, qui in textu legit ἀνθρώπου. [25] Nobil. [26] Nobil., qui *ceteris* λαμπτὴρ tribuit. Syro-hex. ad φῶς in marg. notat: λύχνος. Deinde ad πνοὴ Nobil. affert: Schol. πνεῦμα. [27] Syro-hex. ◆ ܫܪܓܐ ܕܡܪܝܐ ܢܫܡܬܐ ܕܓܒܪܐ .ܠ. [28] Nobil. [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem. Syrus, qui in textu ܣܝܒܘܬܐ habet, in marg. notat: Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως. Sed ܣܝܒܘܬܐ est pro sing. πολιὰ Jud. viii. 32, et sic in textu Cod. 23, alii. [32] Nobil., qui ad συναντᾷ affert: Schol. ἀπαντᾷ; et sic Cod. 161 in marg. [33] Syro-hex. .ܣ. ◆ ܡܚܘܬܐ ܕܫܘܡܬܐ ܡܕܟܝܐ ܠܒܝܫܬܐ. (Locutio Graeca, κακίαν ἀποσμήξει, reperitur in S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 485 A. Ejusdem Homiliae II in S. Matth. (Opp. T. VII, p. 19 A) interpres Syrus (Mus. Brit. MSS. Addit. 14,588) haec, οὐχ ἱμάτια ἀποπλύνοντας, ἀλλὰ τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς ἀποσμήχοντας, vertit: ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܡܣܚܝܢ ܢܚܬܐ ܐܠܐ ܕܣܚܝܢ ܠܢܦܫܐ.) [34] Syro-hex.

Cap. XXI. [1] Syro-hex. ܦܘܠܓܐ ܕܡܝܐ ܠܒܐ ܕܡܠܟܐ .ܠ .ܣ .ܐ ◆ ܒܐܝܕܝܐ ܕܡܪܝܐ. (In cod. est ܦܘܠܓܐ, sed rasura est super ܦܘ.) Cf. Hex. ad Psal. i. 3. xlv. 5. [2] Idem: ◆ ܡܫܩܝܢܐ ܕܡܝܐ .ܗ. (Graecum ὑδραγωγοὶ Syriace sonat ܐܩܘܓܐ ܕܡܝܐ 4 Reg. xviii. 17.) [3] Idem: .ܗ. ◆ ܠܗ ܕܐܢ ܢܨܒܐ ܗܘ ܡܨܠܐ ܠܗ. [4] Nobil. [5] Syro-hex. ◆ ܓܒܝܐ .ܠ .ܐ. Cf. ad Cap. xxii. 1. [6] Idem: ◆ ܫܪܓܐ ܕܪܫܝܥܐ .ܟܠܗܘܢ. (In textu Syro-hex. affert: ⁒ ἀνὴρ ◂ θρασυκάρδιος; et sic sine obelo Codd. 252, 254, 297.) [7] "In quibusdam libris haec sequuntur: λογισμοὶ συντέμνοντες κ.τ.ἑ."—*Nobil.* Sic sub aster. Cod. 23. Alii συντέμνοντος habent, et sic sub ※ Θ. Syro-hex. Deinde major pars testium πᾶς μὴ (s. ὁ μὴ) ἐπισπουδάζων habet, invitis Nobil., Cod. 23, et Syro-hex. [8] Nobil. Sic

θάνατον. Θ. *ὁ ἐργαζόμενος θησαυροὺς ἐν γλώσσῃ ψεύδει ἀτμὸς φερόμενος . . .*[9]

7. שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם. *Injuria impiorum abripit eos.* Ο΄. *ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται.* Ἀ. *προνομὴ ἀσεβῶν κατασπάσει αὐτούς.*[10]

9. גָּג. *Tecti.* Ο΄. *ὑπαίθρου.* Ἀ. Σ. Θ. *δώματος.*[11]

מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וּבֵית חָבֶר. *Prae muliere rixarum et domo societatis.* Ο΄. *ἢ ἐν κεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.* Σ. Θ. *ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμης καὶ οἴκου ἑταιρικοῦ.*[12]

10. נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ. *Animus impii desiderat malum; non invenit gratiam in oculis ejus amicus ejus.* Ο΄. *ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων.* Σ. *ψυχὴ ἀνόμου ἐπόθησε πονηρόν· οὐκ ἐλεήσει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸν πλησίον αὐτοῦ.*[13]

11. יֶחְכַּם־פֶּתִי. *Sapiens fit stolidus.* Ο΄. *πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος.* Σ. *σοφισθήσεται ὁ νήπιος.*[14]

12. מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע. *Dejicit* (Jova) *impios in malum.* Ο΄. *καὶ φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς.* Σ. *ὑποσκελίζει ἀσεβεῖς εἰς κακόν.*[15]

14. יִכְפֶּה־אָף. *Subigit iram.* Ο΄. *ἀνατρέπει ὀργάς.* Σ. *σβέσει ὀργήν.*[16]

15. וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן. *Sed consternatio* erit *operantibus iniquitatem.* Ο΄. *ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργοις.* Σ. Θ. *καὶ δειλία τοῖς ἐργαζομένοις ἀνομίαν.*[17]

16. רְפָאִים. *Manium.* Ο΄. *γιγάντων.* Ἀ. *ῥαφαείν.* Σ. *θεομάχων.*[18]

17. אִישׁ מַחְסוֹר. *Vir egenus.* Ο΄. *ἀνὴρ ἐνδεής.* Σ. *ἐνδεήσεται ἀγαθῶν.*[19]

אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר. *Qui diligit vinum et oleum non dives fiet.* Ο΄. *φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον.* Ἀ. Σ. Θ. *ἀγαπῶν οἶνον καὶ ἔλαιον οὐ πλουτήσει.*[20]

18. כֹּפֶר. *Pretium redemptionis.* Ο΄. *περικάθαρμα.* Ἀ. Σ. Θ. *ἐξίλασμα.*[21]

רָשָׁע. *Impius.* Ο΄. *ἄνομος.* Ἀ. Σ. Θ. *ἀσεβής.* Ἄλλος· *ἄδικος.*[22]

וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד. *Et loco rectorum* erit *praevaricator.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· *καὶ ἀντὶ εὐθέων ἀσύνθετος.*[23] Σ. Ε΄. *ἄδικος.*[24]

19. מִדְוָנִים וָכָעַס. *Rixarum et iracundiae.* Ο΄. *μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου* (Σ. *θυμώδους*[25]). Aliud exempl. *θυμώδους καὶ μαχίμου.*[26] Σ. *μαχίμης καὶ ὀργίλου.*[27]

20. וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ. *At stultus homo devorat illud.* Ο΄. *ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται* (alia

---

Codd. III, 23, alii, et Syro-hex. [9] Nobil. [10] Idem. Pro *κατασπάσει*, *ἐπισπάσει* per incuriam edidit Montef. [11] Nobil. [12] Idem. Syro-hex. affert: ܐ. ܐܘ ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܚܪܝܢܬܐ ܘܒܝܬܐ ܫܘܬܦܢܝܐ. Idem in textu cum Codd. 23, 252 *ἀηδίας* (ܠܐ ܢܝܚܘܬܐ) pro *ἀδικίας* legit. [13] Nobil. Syro-hex. in textu affert: *ψυχὴ ἀσεβοῦς* ※ Σ. *ἐπιθυμήσει* (ܐܪܓܓ) *πονηρόν*↙ *οὐκ ἐλεηθήσεται δὲ ὑπ' οὐδενὸς τῶν παριόντων ἀνθρώπων;* fere ut sine nota hexaplari Codd. 23, 106. [14] Nobil. Codex quidam apud Parsons. minus probabiliter Aquilae tribuit. [15] Nobil. Idem ad *καρδίας* affert: Schol. *ψυχάς;* quae lectio est Codd. 23, 106, 260, et Syro-hex. [16] Nobil. [17] Idem. [18] Idem. Syro-hex. affert: ܐ. ܪܦܐܝܢ. ܣ. ܕܠܩܘܒܠ ܐܠܗܐ. Cf. ad Cap. ix. 18. Nescio unde ediderit Montef.: Σ. *παρὰ θεομάχου.* [19] Nobil. [20] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܪܚܡ ܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ ܠܐ ܢܥܬܪ. Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. *οὐ πλουτήσει.* [21] Nobil. (Syro-hex. in textu habet ܚܘܠܦܐ (*ἄλλαγμα, ἀντάλλαγμα*, semel *ἐξίλασμα* Psal. xlviii. 7); in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. *λύτρον* (ܦܘܪܩܢܐ). Nec tamen Syri nostri usus tam certus est, ut non ܦܘܪܩܢܐ in hoc loco pro *ἐξίλασμα* stare possit, et ܚܘܠܦܐ pro *περικάθαρμα* (ut ܚܘܠܦܐ ܢܦܫܐ pro cognato *περίψημα* Tobit v. 19); praesertim cum ad ܚܘܠܦܐ in marg. pingatur Graeca vox ΠΕΡΙΚΑΘΑΡΜΑ, cui supponitur Syriaca ܫܛܝܘܬܐ, *stultitia*, nescio an errore proclivi pro ܫܝܛܘܬܐ, *contemptibilitas.* Cf. Interpp. ad 1 Cor. iv. 13.) [22] Nobil. Syro-hex. in textu pro *ἄνομος* habet *παράνομος*, ut Cod. 23, alii. [23] Sic in textu Cod. 23, alii, quorum duo *ἀσύνετος*, omnes *εὐθείων* habent. Etiam Syro-hex. in textu sine aster. ܘܚܠܦ ܬܪܝܨܐ ܢܟܝܠܐ, *καὶ ἀντὶ εὐθοῦς perfidus*, h. e. ut videtur, *ἀσύνθετος*, quod tamen usitatius ܠܐ ܡܬܚܒܪܢܐ sonat. [24] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܥܘܠܐ. [25] Nobil. [26] Syro-hex. in textu. Idem in marg. affert: *μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου.* [27] Syro-hex. ܣ. ܚܪܝܢܝܬܐ ܘܪܓܝܙܬܐ. Hanc autem lectionem in textu exhibent Codd. 23, 149, 252, 260.

exempl. καταποντιοῦσιν[28]) αὐτόν. Ἀ. Θ. ἄφρων δὲ ἀνὴρ καταποντιεῖ αὐτόν.[29]

21. רֹדֵף צְדָקָה. *Qui sectatur justitiam.* Ο΄. ὁδὸς δικαιοσύνης. Ἀ. Σ. Θ. διώκων δικαιοσύνην.[30]

יִמְצָא. *Inveniet.* Ο΄. εὑρήσει. Ἄλλος· θησαυρίζει.[31]

22. עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם. *Urbem fortium scandit sapiens.* Ο΄. πόλεις ὀχυρὰς (alia exempl. πόλεως ὀχυρᾶς[32]) ἐπέβη σοφός. Ἀ. Σ. Θ. πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.[33] Πάντες· δυνατῶν.[34]

24. זֵד יָהִיר. *Superbus* et *inflatus.* Ο΄. θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζών. Ἀ. Σ. ὑπερήφανος ἀλαζών.[35]

עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן. *Qui agit cum redundantia superbiae.* Ο΄. ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος. Σ. πράσσων ἐν ὀργῇ ὑπερήφανος.[36]

25. תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ. *Desiderium pigri occidit eum.* Ο΄. ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν (Ἄλλος· καταβάλλουσιν[37]). Σ. Θ. ἐπιθυμία ὀκνηροῦ θανατώσει αὐτόν.[38]

27. אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ. *Quanto magis si cum consilio pravo offerat illud.* Ο΄. καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς. Ἀ. καίπερ ὅτι ἐννοίᾳ οἴσει αὐτόν.[39]

28. לָנֶצַח יְדַבֵּר. *In perpetuum loquetur.* Ο΄. φυλασσόμενος λαλήσει. Ἀ. Σ. Θ. εἰς νῖκος πορεύσεται.[40]

29. הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו. *Obfirmat vir impius vultum suum.* Ο΄. ἀσεβὴς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ. Θ. ἐκραταίωσεν ἀνὴρ ἀσεβὴς πρόσωπον αὐτοῦ.[41]

29. יָכִין (יָבִין ק׳). *Dirigit* (s. *intelligit*). Ο΄. συνιεῖ. Ἀ. Σ. ἑτοιμάσει.[42]

30. לְנֶגֶד יְהוָֹה. *Contra Jovam.* Ο΄. πρὸς τὸν ἀσεβῆ. Ἀ. Σ. Θ. κατέναντι κυρίου.[43]

Cap. XXI. 14. ÷ ἐγείρει ἰσχυρόν ◁.[44]

Cap. XXII.

1. נִבְחָר. *Eligendum est.* Ο΄. αἱρετώτερον. Ἀ. Θ. ἐκλεκτόν.[1]

2. וָרָשׁ. *Et pauper.* Ο΄. καὶ πτωχός. Alia exempl. καὶ πένης.[2]

נִפְגָּשׁוּ. *Occurrunt sibi invicem.* Ο΄. συνήντησαν (alia exempl. ἀπήντησαν[3]) ἀλλήλοις. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.[4]

3. רָאָה רָעָה וְיִסָּתֵר. *Videt malum, et abscondit se.* Ο΄. ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται. Ἀ. Θ. εἶδε κακίαν, καὶ ἐνεκρύβη.[5]

4. עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָֹה. *Merces modestiae* et *timoris Jovae.* Ο΄. γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου. Σ. ὕστερον πραΰτητος φόβος κυρίου.[6]

5. יִרְחַק. *Longe recedit.* Ο΄. ἀφέξεται. Ἀ. Σ. Θ. μακρυνθήσεται.[7]

6. חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה. *Imbue puerum secundum viam ejus; etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐγκαινισμὸς νέου κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καίγε ὅταν γηράσῃ, οὐκ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ ◁.[8]

7. וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה. *Et servus est qui*

---

[28] Schol. apud Nobil., et sic in textu Syro-hex. [29] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܣܟܠܐ ܕܝܢ ܓܒܪܐ ܢܛܒܥܝܘܗܝ܀ [30] Nobil. [31] Schol. apud Nobil. [32] Sic Ald., Cod. 23, alii, et Syro-hex. [33] Nobil. [34] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܕܚܝܠܬܢܐ܀ Mox οἱ ἀσεβεῖς abest a Syro-hex., et Cod. 23. [35] Syro-hex. (qui in textu om. καὶ αὐθάδης): ܐ. ܣ. ܡܫܬܥܠܢܐ ܫܒܗܪܢܐ܀ [36] Nobil. Cod. 252 in marg. affert: πράσσων ἐν γῇ (sic) ὑπερήφανος. [37] *Alius interpres* apud Nobil. Sic Cod. 161 in marg. [38] Nobil. [39] Idem. Pro ἔννοια, quod edebatur, scripsimus ἐννοίᾳ. [40] Nobil. [41] Idem.

[42] Idem. [43] Idem. Sic in textu Cod. 23, alii. Syro-hex. affert: ܠ. ܩܕܡ܀ [44] Syro-hex.

Cap. XXII. [1] Nobil. [2] Sic Codd. 109, 253, 297. Syro-hex. in marg. ܘܡܣܟܢܐ܀ [3] Sic Codd. 23, 252, et Cod. 161 in marg. Syro-hex. ܦܓܥܘ ܚܕܕܐ. [4] Syro-hex. [5] Nobil. [6] Idem. [7] Idem. [8] Sic sine aster. Codd. 23, 149, 253, 260. Syro-hex. in textu: ※ .ܠ ܚܘܕܬܐ ܕܛܠܝܐ ܐܝܟ ܐܘܪܚܗ. ܘܐܦ ܐܡܬܝ ܕܢܣܐܒ ܠܐ ܢܦܪܘܩ ܡܢܗ܀

mutuum accipit viro qui mutuum dat. Ο'. καὶ οἰκέται ἰδίοις δεσπόταις δανειοῦσιν. Σ. Θ. καὶ δοῦλος δανειζόμενος ἀνδρὶ δανείζοντι.[9]

8. זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָר־אָוֶן. *Qui serit improbitatem metet aerumnam.* Ο'. ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά. 'Α. . . ἀνωφελές. Σ. ὁ σπείρων ἀνομίαν θερίσει ἀδικίαν. Θ. ὁ σπείρων ἀδικίαν θερίσει ἀνομίαν.[10]

וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה. *Et virga irae ejus parata est* (imminet ei). Ο'. πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. Σ. καὶ ῥάβδος μνησικακοῦντος ἑαυτῷ ἐκλείψει.[11]

9. הוּא יְבֹרָךְ. *Is benedicetur.* Ο'. εὐλογεῖ ὁ θεός. Alia exempl. ἀγαπᾷ ὁ θεός.[12]

10. לֵץ. *Irrisorem.* Ο'. λοιμόν. 'Α. Σ. Θ. χλευαστήν.[13]

מָדוֹן. *Contentio.* Ο'. νεῖκος. Σ. Θ. μάχη.[14]

11. טְהָר־לֵב. *Munditiam cordis.* Ο'. ὁσίας καρδίας. 'Α. Θ. καθαράς. Σ. ἁγνάς.[15]

חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ. (Propter) *gratiam labiorum ejus amicus ejus* est *rex.* Ο'. χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. Ἄλλος· χάρις χειλέων, ἑταῖρος αὐτοῦ βασιλεύς.[16]

12. דָעַת. *Scientiam.* Ο'. αἴσθησιν. 'Α. Σ. Θ. γνῶσιν.[17]

13. אֵרָצֵחַ. *Occidar.* Ο'. φονευταί. 'Α. Σ. Θ. φονευθήσομαι.[18]

14. פִּי זָרוֹת. *Os alienarum mulierum.* Ο'. στόμα παρανόμου ('Α. Θ. ἀλλοτρίας[19]).

14. שָׁם. *In eo.* Ο'. εἰς αὐτόν. 'Α. Σ. Θ. ἐκεῖ.[20]

Ο'. εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ—σκολιᾶς καὶ κακῆς. Alia exempl. ※ εἰσὶν ὁδοὶ ὀρθαὶ πορεύεσθαι ἀνδρὶ, ὁ δὲ ἀσεβὴς ὁδοὺς θανάτου καὶ ἀπωλείας φιλεῖ ↙. ÷ εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ—σκολιᾶς καὶ κακῆς ↙.[21]

15. קְשׁוּרָה בְלֶב. *Affixa est cordi.* Ο'. ἐξῆπται καρδίας. Σ. ἐνδέδεται . . 'Α. Σ. Θ. . ἐν καρδίᾳ.[22]

16. לְהַרְבּוֹת לוֹ. *Ad multiplicandum sibi* (ut rem suam augeat). Ο'. πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτοῦ (alia exempl. add. κακά[23]). Σ. τοῦ πληθῦναι ἑαυτῷ.[24]

נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר. *Dabit diviti tantummodo ad egestatem.* Ο'. δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι. Σ. δώσει πλουσίῳ διόλου ὑστέρημα.[25] Θ. Ε'. δίδωσι (s. δώσει) πλουσίῳ πλὴν εἰς ὑστέρημα.[26]

18. יִכֹּנוּ. *Parata erunt.* Ο'. εὐφρανοῦσί (alia exempl. εὐθυνοῦσί[27]) σε. 'Α. Σ. Θ. ἑτοιμασθήσονται.[28]

19. הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־אָתָּה. *Ostendi tibi hodie, etiam tibi.* Ο'. καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν ὁδόν σου (alia exempl. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; alia, τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ[29]). 'Α. Σ. γνωστὴν ἐποίησά σοι ζωήν . . .[30]

20, 21. בְּמֹעֵצוֹת וָדָעַת׃ לְהוֹדִיעֲךָ קֹשְׁטְ. *In consiliis et scientia, ut ostenderem tibi veritatem.* Ο'. εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν ἐπὶ τὸ

---

[9] Nobil. [10] Idem. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܚܘܛܪܐ ܕܢܛܪ ܠܗ ܐܟܬܐ ܠܢܦܫܗ ܢܫܠܡ܀ Syriaca, ܕܢܛܪ ܠܗ ܐܟܬܐ, Middeldorpfio τοῦ μνησικάκου, nescio an recte verterim, μνησικακοῦντος ἑαυτῷ. Supra Cap. xxi. 24 pro Graecis, ὃς δὲ μνησικακεῖ, Syrus dedit, ܗܘ ܕܝܢ ܕܢܛܪ ܐܟܬܐ. [12] "εὐλογεῖ ὁ θεός. Sic in uno alio libro margini adscriptum est; in ceteris libris est, ἀγαπᾷ ὁ θεός."—*Nobil.* Sic Comp., Ald., Codd. 68, 106, alii. Haec, ἄνδρα—συντελέσει, absunt a Syro-hex., et Cod. 23. [13] Nobil. [14] Idem. [15] Idem. [16] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Est certe alius interpretis, fortasse Aquilae. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܢܘܟܪܝܬܐ܀ Libenter legerimus ܕܢܘܟܪ̈ܝܐ, ἀλλοτρίων. [20] Nobil. [21] Sic Syro-hex., et sine notis Origenianis Codd. 23, 254. In fine Syrus non agnoscit καὶ κακῆς. [22] Nobil. [23] "In plerisque libris [Comp., Ald., Codd. III, 23, aliis] est τὰ ἑαυτοῦ κακά."—*Nobil.* Sic Syro-hex. [24] Syro-hex. ܣ. ܠܡܣܓܝܘ ܗܘ ܠܗ܀ [25] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܢܬܠ ܠܥܬܝܪܐ ܒܝܕ ܟܠܗ ܠܚܣܝܪܘܬܐ܀ Parsons. e Codd. 161, 248 exscripsit: Σ. δώσει πλουσίῳ διόλου ὑστέρημα· κατὰ τοῦ ἐλάττονος δίδωσιν ἀφορμὰς κακοποιΐας. Posteriora quasi scholium recte affert Nobil. [26] Syro-hex. ܬ. ܗ. ܢܬܠ ܠܥܬܝܪܐ ܒܪܡ ܠܚܣܝܪܘܬܐ܀ [27] Sic Syro-hex., et Cod. 23. [28] Nobil. [29] "In nonnullis libris [et Syro-hex.] est τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Procopius vero legit τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ."—*Nobil.* [30] Nobil.

πλάτος τῆς καρδίας σου.[31] διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον. Ἀ. Θ. εἰς βουλὰς καὶ εἰς γνῶσιν, τοῦ γνωρίσαι σοι ἀλήθειαν.[32]

21. קֹשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת. *Veritatem verborum veritatis.* Ο'. ἀληθῆ λόγον, καὶ γνῶσιν ἀγαθὴν ὑπακούειν. Ἀ. . . λόγους ἀληθείας.[33]

לְשֹׁלְחֶיךָ. *Iis qui miserunt te.* Ο'. τοῖς προβαλλομένοις σοι. Ἀ. Θ. τῷ ἀποστείλαντί (σε).[34]

22. אַל־תִּגְזָל־דָּל. *Ne diripias tenuem.* Ο'. μὴ ἀποβιάζου πένητα. Σ. μὴ ἁρπάσῃς πτωχόν.[35]

23. כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ. *Quia Jova aget causam eorum, et spoliabit spoliantes eos anima.* Ο'. ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν κρίσιν, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον ψυχήν. Ἀ. ὅτι κύριος δικάσει (s. δικάσεται) τὴν δίκην αὐτοῦ, καὶ καθηλώσει τοὺς καθηλώσαντας αὐτόν . .[36] Σ. . . καὶ κολάσεται τοὺς κολαζομένους ψυχὴν αὐτοῦ.[37]

24. אַל־תִּתְרַע. *Ne contrahas amicitiam.* Ο'. μὴ ἴσθι ἑταῖρος. Σ. μὴ φιλιάσῃς.[38]

לֹא תָבוֹא. *Ne verseris.* Ο'. μὴ συναυλίζου. Ἄλλος· μὴ εἰσέλθῃς.[39]

25. מוֹקֵשׁ. *Laqueum.* Ο'. βρόχους. Ἀ. σκῶλον. Σ. σκάνδαλον.[40]

29. חֲשֻׁכִּים. *Ignobilibus.* Ο'. ἀνδράσι νωθροῖς. Θ. σκοτεινοῖς.[41]

Cap. XXII. 9. ÷ τὴν μέντοι ψυχὴν τῶν κεκτημένων ἀφαιρεῖται ↙. 17. ※ καὶ ἄκουε ἐμῶν λόγων (sic) ↙.[42]

CAP. XXIII.

2. וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ. *Et pone cultrum ad guttur tuum.* Ο'. καὶ ἐπίβαλλε τὴν χεῖρά σου. Ἀ. καὶ θήσεις μάχαιραν ἐν καταπόσει σου. Θ. (καὶ) θήσεις μάχαιραν τῷ λάρυγγί σου.[1]

3. וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים. *Nam est panis fraudum.* Ο'. ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς. Ἀ. Θ. καὶ αὐτὸς ἄρτος ψευσμάτων.[2]

4. אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל. *Ne labores ut dives fias, ab intelligentia tua desiste.* Ο'. μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλουσίῳ, τῇ δὲ σῇ ἐννοίᾳ ἀπόσχου. Ἀ. μὴ κοπία τοῦ πλουτῆσαι, ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου παῦσαι.[3] Θ. . . ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου παῦσαι.[4]

5. יָעוּף הַשָּׁמַיִם. *Volabit in caelum.* Ο'. καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.[5]

6. רַע עָיִן. *Ejus qui mali oculi est* (invidi). Ο'. ἀνδρὶ βασκάνῳ. Ἄλλος· πονηροφθάλμῳ.[6]

לְמַטְעַמֹּתָיו. *Cupedias ejus.* Ο'. τῶν βρωμάτων αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐδεσμάτων.[7]

7. כִּי כְּמוֹ־שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ. *Nam sicut aestimat* (cogitat) *in animo suo.* Ο'. ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα. Σ. . . εἰκάζων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.[8]

10. אַל־תַּסֵּג. *Ne transferas.* Ο'. μὴ μεταθῇς. Σ. μὴ μετακινήσῃς.[9]

11. כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא־יָרִיב. *Nam vindex eorum est fortis, ille aget.* Ο'. ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύριος κραταιός ἐστι, καὶ κρινεῖ. Ἀ. Σ. Θ. ἀγχιστεὺς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάσεται.[10]

12. דַּעַת. *Scientiae.* Ο'. αἰσθήσεως. Ἀ. Σ. Θ. γνώσεως.[11]

---

[31] Haec, ἐπὶ τὸ πλάτος τ. κ. σου, om. Codd. 23, 106, et Syro-hex. in textu. [32] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܡܠ̈ܟܘܬܐ ܘܠܝܕܥܬܐ ܠܡܘܕܥܘ ܠܟ ܫܪܪܐ܀ [33] Idem: ܐ. ܡ̈ܠܐ ܕܫܪܪܐ܀. Idem in textu om. καὶ γνῶσιν ἀ. ὑπακούειν. [34] Nobil. [35] Idem. [36] Idem. Copula ante καθηλώσει assumpta ex Cod. 252, qui δικάσεται habet. Hieron. vertit: *et configet eos qui confixerunt animam ejus.* [37] Nobil., Cod. 248. Sic, sed Ε'. pro Σ., Cod. 252. [38] Nobil. [39] Cod. 161 in marg. [40] Nobil. [41] Idem. [42] Syro-hex.

CAP. XXIII. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Nobil., Codd. 248, 252. In fine παῦσαι, quod aberat, assumptum ex Cod. 252. [4] Nobil. [5] Nobil., Cod. 248. Cod. 252 mendose affert: Σ. Θ. καὶ σκεπασθήσεται εἰς τ. οὐρ. [6] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [7] Nobil., Cod. 252. [8] Nobil. [9] Sic Cod. 161. Nobil., Cod. 248: (μὴ) μετανικήσῃς. "Scripsi μετακινήσῃς, sensu ita postulante, cum in Ed. Rom. reperissem μετανικήσῃς."—*Drusius.* Cf. Deut. xix. 14 in LXX. Montef. incredibili negligentia μὴ μετανοήσῃς edidit. [10] Nobil. [11] Idem.

13. לֹא יָמוּת. *Non morietur.* O′. οὐ μὴ ἀποθάνῃ. Πάντες ὁμοίως.[12]

16. וְתַעֲלֹזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים. *Et exsultabunt renes mei, cum loquentur labia tua recta.* O′. καὶ ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χείλη πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη, ἐὰν ὀρθὰ ('Α. εὐθέα[13]) ὦσι. Σ. καὶ γαυριάσουσιν οἱ νεφροί μου ἐν τῷ λαλεῖν τὰ χείλη σου εὐθῆ.[14]

18. לֹא תִכָּרֵת. *Non succidetur.* O′. οὐκ ἀποστήσεται. 'Α. Σ. οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.[15]

19. שְׁמַע־אַתָּה בְנִי. *Audi tu, fili mi.* O′. ἄκουε ※ σὺ ◂, υἱέ ※ μου ◂.[16]

וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ. *Et dirige in via.* O′. καὶ κατεύθυνε ἐννοίας. 'Α. Σ. Θ. . . ἐν ὁδῷ.[17]

20. בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ. *Inter eos qui prodigi sunt carnis sibi.* O′. μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορασμοῖς. Θ. ἐν συμβολοκοποῦσι κρέας ἐν ἑαυτοῖς.[18]

21. זוֹלֵל. *Prodigus.* O′. πορνοκόπος. 'Α. Σ. Θ. συμβολοκόπος.[19]

וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה. *Et pannos induere facit dormitatio.* O′. καὶ ἐνδύσεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης. 'Α. καὶ ῥήγματα ἐνδύσει (s. ἀμφιάσει) νυσταγμός.[20]

23. אֱמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה וּמוּסָר וּבִינָה. *Veritatem eme, et ne vendas, sapientiam et doctrinam et intelligentiam.* O′. Vacat. ※ Θ. ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ἀποδῷ, σοφίαν καὶ παιδείαν καὶ σύνεσιν ◂.[21]

24. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׂמַח בּוֹ. *Et qui genuit sapientem, laetabitur in eo.* O′. ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Ε′. ὁ γεννῶν σοφὸν καὶ εὐφρανθήσεται (s. χαρήσεται) ἐν αὐτῷ.[22]

26. תִּרְצֶנָה (תִּצֹּרְנָה ק). *Delectentur* (s. *observent*). O′. τηρείτωσαν. Σ. θελησάτωσαν.[23]

27. כִּי־שׁוּחָה עֲמוּקָה זוֹנָה. *Nam fovea profunda* est *meretrix.* O′. πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος. Σ. ὅτι ὄρυγμα βαθὺ πόρνη.[24]

נָכְרִיָּה. *Aliena.* O′. ἀλλότριον. Σ. ἀλλοτρία. Θ. ξένη.[25]

28. וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִף. *Et impios inter homines auget.* O′. καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται. Θ. καὶ ἀσυνθετοῦντας ἐν ἀνθρώποις ἀπαλλάξει.[26]

29. חִנָּם. *Sine causa.* O′. διακενῆς. 'Α. Σ. Θ. δωρεάν.[27]

חַכְלִלוּת. *Caligatio* (s. *rubor*). O′. πελιδνοί. 'Α. κατάκοροι. Σ. χαροποί.[28]

30. לַבָּאִים לַחְקוֹר מִמְסָךְ. *Iis qui veniunt ad explorandum mixtum* (vinum). O′. οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ πότοι γίνονται; Θ. οὐ τοῖς ἐξερχομένοις τοῦ ἐξερευνῆσαι κεράσματα;[29]

33. תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitates.* O′. σκολιά. Σ. στρεβλά.[30]

34. וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב. *Et eris sicut dormiens.* O′. καὶ κατακείσῃ. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἔσῃ ὥσπερ κοιμώμενος.[31]

---

[12] Syro-hex., qui in textu legit ܠܐ ܢܡܘܬ, fortasse οὐκ ἀποθανεῖται, quae lectio est Cod. 23. [13] Nobil., qui εὐθεία habet. [14] Nobil., Codd. 248, 252; e quibus Cod. 248 habet ἀγαυριάσουσιν, quod tantundem est; Cod. 252 autem mendose μετριάσουσιν. [15] Nobil. [16] Sic Syro-hex., et sine asteriscis Cod. 23. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Idem. [20] Syro-hex. ܐ. ܘܨܘܪܝܐ ܢܠܒܫ ܢܘܡܐ. (Pro ܨܘܪܝܐ, ut in cod. pingitur, scribendum videtur ܨܘܪܝܐ, quod cum ῥήγματα commutavit Noster Amos vi. 11.) Idem in textu tantum habet, ܘܨܘܪܝܐ ܢܠܒܫ ܟܠ ܕܡܕܡܟ, absente, ut in Codd. 23, 252, 254, καὶ ῥακώδη. [21] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Cod. 23, et alii decem; qui tamen omnes, praeeunte Nobilio, καὶ μὴ ἀπώσῃ legunt, uno excepto Cod. 253, ubi καὶ μὴ αποδως (sic) scriptum. Syro-hex. ܘܠܐ ܬܙܒܢ, *et ne vendas*, Graece, καὶ μὴ ἀποδῷ. Lagarde tentat, καὶ μὴ πωλήσῃς; Middeld. sine suspicione lectionem codicum, καὶ μὴ ἀπώσῃ, accipit. [22] Syro-hex. ܗ. ܗܘ ܕܡܘܠܕ ܚܟܝܡܐ ܐܦ ܢܚܕܐ ܒܗ. [23] Nobil. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem. [28] Nobil. affert: 'Α. καθαροί. Σ. χαροποί. Pro καθαροὶ indubitanter emendavimus κατάκοροι, *nigri* (cf. Villoison ad *Novam Vers. Gr.* etc. p. 95). Vid. Hex. nostra ad Gen. xlix. 12. [29] Nobil. Montef. τοῦ ἐρευνῆσαι tacite edidit, invitis antecessoribus ejus. [30] Nobil. [31] Idem.

35. הִכּוּנִי בַל־חָלִיתִי. *Percutiunt me, nec doleo.* Οʹ. ἐρεῖς δὲ, τύπτουσί με, καὶ οὐκ ἐπόνεσα. Σ. Εʹ. ἔπληξάν με, ἀλλ' οὐκ ἐπόνεσα.[32]

הֲלָמוּנִי. *Contundunt me.* Οʹ. ἐνέπαιξάν μοι. Θ. ἀνεκρότησάν με.[33]

אָקִיץ. *Expergiscar.* Οʹ. ὄρθρος ἔσται. Ἀ. Σ. Θ. ἐξυπνισθήσομαι.[34]

Cap. XXIII. 31. ÷ ἀλλὰ ὁμιλεῖτε ἀνθρώποις (om. δικαίοις), καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις ↙.[35]

Cap. XXIV.

4. וּבְדַעַת. *Et scientia.* Οʹ. μετὰ αἰσθήσεως. Ἀ. Σ. (καὶ) ἐν γνώσει.[1]

5. מְאַמֶּץ־כֹּחַ. *Corroborat vim* (suam). Οʹ. γεωργίου μεγάλου. Σ. ὥσπερ κράτος ἰσχύος.[2] Ἄλλος· ὑπὲρ κραταιὸν ἰσχύϊ.[3]

6. וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ. *Et salus* est *in multitudine consiliariorum.* Οʹ. βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς. Σ. Θ. καὶ σωτηρία ἐν πολυβούλῳ.[4]

7. רָאמוֹת לֶאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח־פִּיהוּ. *Ardua* est *stulto sapientia, in porta non aperit os suum.* Οʹ. σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν· σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ στόματος κυρίου. Εʹ. *Oblectatio* ἄφρονι σοφία, ἐν πύλῃ οὐκ ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ.[5]

9. זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת. *Consilium stultitiae* est *peccatum.* Οʹ. ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις. Ἀ. Θ. ἔννοια ἀφροσύνης ἁμαρτία.[6]

9. וְתוֹעֲבַת לְאָדָם לֵץ. *Sed abominatio homini est irrisor.* Οʹ. ἀκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῷ. Σ. καὶ βδέλυγμα ἀνθρώποις λοιμός.[7]

10. הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה. Si *animum abjeceris in die angustiae.* Οʹ. ἐμμολυνθήσεται ἐν ἡμέρᾳ κακῇ. Ἀ. νωχελευόμενος ... Σ. στραγγεύεσθαι ἐν ὥρᾳ θλίψεως. Θ. ἐξελύθη ...[8]

11. הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת. *Liberare eos qui ducuntur ad mortem.* Οʹ. ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον. Σ. σῶσον εἰλημμένους εἰς θάνατον.[9]

12. לֹא־יָדַעְנוּ זֶה. *Non novimus hunc.* Οʹ. οὐκ οἶδα τοῦτον. Alia exempl. οὐκ οἶδα τοῦτον, ※ καὶ αὐτός με οὐ γινώσκει ↙.[10]

הֲלֹא־תֹכֵן לִבּוֹת הוּא־יָבִין. *Nonne qui examinat corda ipse intelliget?* Οʹ. γίνωσκε ὅτι κύριος καρδίας πάντων γινώσκει. Ἀ. μήτι οὐχὶ ὁ σταθμίζων καρδίας αὐτὸς συνήσει;[11]

נֹצֵר נַפְשְׁךָ. *Qui custodit animam tuam.* Οʹ. ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν. Ἀ. Θ. διατηρῶν ψυχήν σου.[12]

15. אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע לִנְוֵה צַדִּיק. *Ne insidieris, improbe, habitationi justi.* Οʹ. μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων. Ἀ. Θ. ... εἰς ὡραιότητα δικαίου. Σ. μὴ ἐνεδρεύσῃς ἀσέβειαν εἰς δίαιταν δικαίου.[13]

17. בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ. *Cum ceciderit inimicus tuus.* Οʹ. ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου. Σ. Εʹ. ὁμοίως.[14]

אַל־יָגֵל לִבֶּךָ. *Ne exsultet cor tuum.* Οʹ. μὴ ἐπαίρου. Ἀ. Σ. Θ. (μὴ) ἀγαλλιάσθω ἡ καρδία σου.[15]

---

[32] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܡܚܐܘܢܝ ܐܠܐ ܠܐ ܟܐܒ ܠܝ ܀ [33] Nobil. [34] Idem. Montef. post Drusium ἐξυπνιασθήσομαι edidit. [35] Syro-hex.

Cap. XXIV. [1] "Schol. ἐν γνώσει."—*Nobil.* Cod. 248 affert: Σ. ἐν γνώσει. Praeterea ex Cod. 252 Parsons. exscripsit: Ἀ. ἐν γνώσει, quod ad בִּתְבוּנָה (v. 3) perperam refert; ad בְּדַעַת vero: Σ. ἐν σωφροσύνῃ, quod nescio an ad בְּעוֹז (v. 5) pertineat. [2] Nobil., Cod. 248. [3] Cod. 252 affert: Σ. ὑπὲρ κραταιὸν ἰσχύει (sic). [4] Nobil. [5] Syro-hex. ܗ. ܦܘܪܓܝܐ ܠܣܟܠܐ ܚܟܡܬܐ ܒܬܪܥܐ ܠܐ ܦܬܚ ܦܘܡܗ ܀ [6] Nobil. [7] Idem. [8] Idem. Cf. ad Cap. xviii. 9. (Ad Symmachum Nobil. στραγεύεσθαι habet, quae scriptura non plane rejectitia est; quin recepit eam Rördam ad Jud. xix. 8. Cf. nos in *Collatione ad V. T. juxta LXX Interpp.*, p. 163.) [9] Nobil. [10] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 23, 106 (qui οὗτος habet). [11] Nobil., Codd. 161 (qui μαστίζων pro σταθμίζων mendose habet), 248. "Reg. unus ex Procopio hanc lectionem affert: μήτι ὁ σταθμίζων καρδίας οὐ γινώσκει."—*Montef.* Paulo aliter Didym. Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 57: Ἀ. Θ. μήτι ὁ στ. καρδίας αὐτὸς οὐ συνήσει; Σ. (immo Schol.) ὅτι οὐδὲ δημοσία ἐπιτίμησις σωφρονίζει τὸν ἄφρονα. [12] Nobil. [13] Idem. [14] Syro-hex. [15] Nobil.

18. פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו. *Ne videat Jova, et displiceat ei.* Ο'. ὅτι ὄψεται κύριος, καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ. Σ. μήποτε ἴδῃ κύριος, καὶ μὴ ἀρέσῃ ἐνώπιον αὐτοῦ.[16]

וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ. *Et convertat ab eo iram suam* (in te). Ο'. καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σ. . . ἀπάνωθεν αὐτοῦ ὀργὴν αὐτοῦ.[17]

19. אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים. *Ne exardescas propter maleficos.* Ο'. μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς. 'Α. Θ. μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομένοις.[18]

אַל־תְּקַנֵּא. *Ne invideas.* Ο'. μηδὲ ζήλου. Σ. μὴ παρερεθίζου.[19]

20. נֵר. *Lucerna.* Ο'. λαμπτήρ. 'Α. Σ. Θ. λύχνος.[20]

21. אֶת־יְהוָה בְּנִי. *Jovam, mi fili.* Ο'. τὸν θεὸν, υἱέ. Aliud exempl. τὸν κύριον, υἱέ ※ μου ◂.[21]

אַל־תִּתְעָרָב. *Ne societatem ineas.* Ο'. (μὴ) ἀπειθήσῃς. "Ἄλλος· (μὴ) ἐπιμίγνυσο.[22]

22. שְׁנֵיהֶם. *Utriusque eorum.* Ο'. ἀμφοτέρων. Πάντες ὁμοίως.[23]

Ο'. ÷ ※ λόγον φυλασσόμενος ——— ἐξ ἀνθρώπων ◂.[24]

23. גַּם־אֵלֶּה. *Etiam haec.* Ο'. ταῦτα δέ. 'Ως ὁ 'Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[25]

לַחֲכָמִים הַכֵּר־פָּנִים. *Sapientibus; intueri personam.* Ο'. τοῖς σοφοῖς ἐπιγινώσκειν, ÷ αἰδεῖσθαι ◂ πρόσωπον. "Ἄλλος· αἰσχύνεσθαι.[26] 'Α. Σ. Θ. ἐπιγινώσκειν.[27]

26. שְׂפָתַיִם יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים. *Labia osculatur qui respondet verba recta.* Ο'. χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθούς. Θ. χείλεσι καταφιληθήσεται ἀποκρινόμενος ὀρθὰ ῥήματα.[28]

27. וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ. *Et para illud in agro tibi.* Ο'. καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν. Σ. Ε'. καὶ φρόντισον ἐν ἀγρῷ σου.[29]

28. אַל־תְּהִי. *Ne sis.* Ο'. μὴ ἴσθι. 'Α. Σ. Θ. μὴ γίνου.[30]

וַהֲפִתִּיתָ. *Et num decipies.* Ο'. μηδὲ πλατύνου. "Ἄλλος· ἀπατῶν.[31]

32. לָקַחְתִּי מוּסָר. *Accepi institutionem.* Ο'. τοῦ ἐκλέξασθαι (alia exempl. καὶ ἐξελεξάμην[32]) παιδείαν. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἔλαβον . .[33]

33. מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב. *Paulum somnorum, paulum dormitationum, paulum complicationis manuum ad cubandum.* Ο'. ὀλίγον νυστάζω (alia exempl. νυστάζεις[34]), ὀλίγον δὲ καθυπνῶ (s. καθυπνοῖς, s. καθεύδεις[35]), ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι (s. ἐναγκαλίζῃ[36]) χερσὶ στήθη. 'Α. ὀλίγον ὕπνοις, ὀλίγον δὲ νυσταγμοῖς, ὀλίγον περιλήψονται (s. ἐναγκαλί-

---

[16] Syro-hex. ܣܡ. ܕܠܡܐ ܢܚܙܐ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܢܫܦܪ ܩܕܡܘܗܝ. Nobil. affert: Schol. ἵνα μὴ ἴδῃ; et sic Syro-hex. in textu, et Cod. 161 in marg. Montef. oscitanter edidit: Σ. ἵνα μὴ ἴδῃ κύριος. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Idem. [20] Idem. [21] Sic Syro-hex. in textu. Idem in marg.: τὸν θεόν. Pronomen est in Codd. 23, 253. [22] Schol. apud Nobil. Sic in textu Cod. 23, et Syro-hex. (ܬܬܚܠܛ). [23] Syro-hex. [24] Schol. apud Nobil.: Ἐντεῦθεν ἐξήλλακται ἡ θέσις τῶν μεταξὺ, καὶ μετὰ τὰ πρὸς τῷ τέλει πρὸ τοῦ, γυναῖκα ἀνδρείαν (Cap. xxxi. 10), ταῦτα ἐφέρετο. In Syro-hex. haec, λόγον φυλασσόμενος — ἐξ ἀνθρώπων, quae vulgo notantur Cap. xxix. 27. xxx. 1–14, hoc loco sub obelo et asterisco leguntur, praeposito indice ܐܝܟ, cui in margine respondet nota hexaplaris: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ ὡς οἱ λοιποί. Cf. ad Cap. ix. 12. xx. 23. Mox ad ἐξ ἀνθρώπων (Cap. xxx. 14) Nobil. et Syro-hex. scholium habent: Ἕως ὧδε τὰ ἐξηλλαγμένα, καὶ (καὶ om. Syro-hex.) ἐντεῦθεν δὲ τοῖς προάγουσιν ἠκολούθει (Syro-hex. ܠܡܩܦܘ, ἀκολουθεῖν). [25] Syro-hex., praeposito indice ⸓ cum una lineola. [26] "Alius interp. αἰσχύνεσθαι."—*Nobil.* Montef. perperam exscripsit αἰσχυνεῖσθαι. Syro-hex. in textu habet ÷ ܠܡܬܟܚܫܘ ◂, pro αἰσχύνεσθαι an αἰδεῖσθαι incertum. [27] Nobil. [28] Idem. [29] Syro-hex. ܣܡ. ܗ. ܘܐܬܒܛܠ ܒܚܩܠܐ ܕܝܠܟ. Nobil. affert: Σ. καὶ φρ. ἐν ἀγρῷ. [30] Nobil., Cod. 248. [31] Schol. apud Nobil. Parsons. e Cod. 161 affert: 'Α. Σ. Θ. μὴ γίνου ἀπατῶν. [32] Schol. apud Nobil. Sic in textu Cod. 23, Syro-hex., et in marg. Cod. 161. [33] Syro-hex. ܐ. ܣܡ. ܬ. ܘܢܣܒܬ. [34] Schol. apud Nobil. Sic Codd. 23, 253, 296, et Syro-hex. [35] Nobil. affert: Schol. καθυπνοῖς. Altera lectio καθεύδεις est in Codd. 23, 296. Syro-hex. ܕܡܟܬ. [36] Sic Codd. 23, 253. Syro-hex.: ἐναγκαλίσῃ (ܬܬܚܒܩ).

σονται) χερσὶ τοῦ κοιμηθῆναι.[37] Ἀ. Σ. Θ. τοῦ κοιμηθῆναι.[38]

34. מִתְהַלֵּךְ. *Grassator.* Ο΄. προπορευομένη. Alia exempl. προσπορευομένη.[39] Θ. ὁδοιπόρος.[40]

כְּאִישׁ מָגֵן. *Quasi vir clypei* (armatus). Ο΄. ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Πάντες· ἀνήρ.[41] Ἀ. Σ. ἀσπίδος.[42]

Cap. XXIV. 27. ÷ καὶ πορεύου κατόπισθέν μου ◄.[43]

Cap. XXV.

1. גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי חִזְקִיָּה. *Etiam haec* sunt *proverbia Salomonis, quae transcripserunt viri Hezechiae.* Ο΄. αὗται αἱ παιδεῖαι (Ἀ. Θ. παραβολαί. Σ. Ε΄. παροιμίαι[1]) Σαλωμῶντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο (Σ. Θ. ἐπαλαίωσαν[2]) οἱ φίλοι Ἐζεκίου. Ἀ. καίγε αὗται παραβολαὶ (Σαλωμῶντος), ἃς μετῆραν ἄνδρες Ἐζεκίου. Σ. καὶ ἔτι αὗται παραβολαί . . .[3]

מֶלֶךְ־יְהוּדָה. *Regis Judae.* Ο΄. τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας. Οἱ λοιποί· τοῦ βασιλέως Ἰούδα.[4]

2. חֵקֶר דָּבָר. *Investigare rem.* Ο΄. τιμᾷ πράγματα (alia exempl. πρόσταγμα, s. προστάγματα[5]). Ἀ. Σ. ἐξιχνιάσει ῥῆμα.[6] Σ. Θ. ῥῆμα.[7]

3. לָעֹמֶק. *Quoad profunditatem.* Ο΄. βαθεῖα. Ἀ. εἰς βάθος.[8]

אֵין חֵקֶר. *Impervestigabile est.* Ο΄. ἀνεξέλεγκτος. Ἀ. ἀνεξέταστος. Σ. ἀνεξερεύνητος.[9]

4. הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף. *Separa scorias ab argento.* Ο΄. τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον. Σ. κάθαιρε γίγαρτα ἐξ ἀργυρίου.[10]

5. הָגוֹ. *Tolle.* Ο΄. κτεῖνε. Ἀ. Θ. ἀπέλασον.[11]

וְיִכּוֹן. *Et confirmabitur.* Ο΄. καὶ κατορθώσει. Ἀ. Σ. καὶ ἑδρασθήσεται. Θ. (καὶ) ἑτοιμασθήσεται.[12]

6. אַל־תִּתְהַדַּר. *Ne stes.* Ο΄. μηδὲ . . . ὑφίστασο. Ἀ. Σ. Θ. (μὴ) ἐπιστῇς.[13]

7. מֵהַשְׁפִּילְךָ. *Quam ut deprimant te.* Ο΄. ἢ ταπεινῶσαί σε. Ἀ. τοῦ ταπεινωθῆναι. Σ. ἢ ἵνα καταβῇς. Θ. ὑπὲρ τοῦ ταπεινωθῆναι. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

7, 8. אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃ אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר. (Coram principe) *quem viderunt oculi tui. Ne prodeas ad litigandum cito.* Ο΄. ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε. μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως. Σ. ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, μὴ ἐξενέγκῃς εἰς πλῆθος ταχύ.[15] Ἀ. Θ. . . μὴ ἐξέλθῃς εἰς δικασίαν ταχέως.[16]

9. רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ. *Litem tuam age cum amico tuo.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. δικασίαν σου δίκαζε ἐν ἑταίρῳ σου.[17]

10. וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב. *Et infamia tua non recedat.* Ο΄. ἡ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται. Θ. καὶ ὁ ψόγος σου οὐκ ἀποστραφήσεται.[18]

11. בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף. *Figuris argenteis* (ornata).

---

[37] Syro-hex. ܐ. ܠܡܫܟܒ ܠܡܫܟܒ ܕܢܐܡ ܐܝܕܝܐ ܠܡܫܟܒ. ܠܡܫܟܒ ܢܚܡܝܢ ܕܐܝܕܝܐ ܠܡܫܟܒ. Cf. Hex. ad Cap. vi. 10. [38] Nobil. [39] Sic Cod. 23. Syro-hex. ܡܩܕܡ ܐܙܠ. [40] Syro-hex. (qui ad מָגֵן minus probabiliter lectionem refert) ܬ. ܙܝܢ ܐܪܚܐ ܗܠܘܝ. [41] Idem: ܟܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ. [42] Idem: ܐ. ܣ. ܕܬܪܣܐ. [43] Syro-hex. Est duplex interpretatio Hebraei לֵךְ אַחַר (לֵךְ אַחֲרַי), monente Jaegero. Post v. 34 in Syro-hex. sequitur Cap. xxx. 15–33. xxxi. 1–9, ut in LXX, sub ※ ÷.

Cap. XXV. [1] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܦܠܐܬܐ. ܣ. ܗ. ܡܬܠܐ. Ad ܦܠܐܬܐ appicta est Graeca vox ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ. [2] Codd. 161, 248: Σ. Θ. ἐπαλαίωσα (sic). [3] Nobil. (In textu ad αὗται αἱ παιδεῖαι sub indice ܥܒ Syrus notat: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί; scilicet quod ad ordinem textus Hebraei attinet.) [4] Syro-hex., cui Ἰουδαία est ܝܗܘܕ, et Ἰούδα ܝܗܘܕܐ. Idem scholium affert: ܒܝܬ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܗܢܘ ܕܝܢ ܫܘܠܡܐ, h. e. ἕως ὧδε· εἶτα τὸ τέλος (Nobil. addit παροιμίας). [5] Lectio πρόσταγμα est in Ald., Syro-hex. in marg., aliis. Alteram tuentur Cod. Alex., et a 2[da] m. Vat., necnon Procop. apud Nobil. [6] Nobil., qui ῥήματα habet. [7] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܠܬܐ. [8] Nobil. [9] Idem. [10] Idem. Parsons. e Codd. 161, 248 affert: Σ. κάθαιρε γὰρ τὰ (sic) ἐξ ἀργυρίου. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxii. 18 (= *Otium Norvic.* p. 61). [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Syro-hex. ܐ. ܕܢܬܡܟܟ ܡܢ ܕܢܬܡܟܟ. ܣ. ܐܘ ܕܬܚܘܬ. ܬ. ܚܠܦ ܕܢܬܡܟܟ. ܗ. ܐܟܘܬ ܫܒܥܝܢ. [15] Nobil. [16] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܐ ܬܦܘܩ ܠܕܝܢܐ ܒܥܓܠ. [17] Nobil. [18] Idem.

Aliter: *In calathis argenteis.* Ο΄. ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου. Σ. Θ. ἐν περιβλέπτοις ἀργυρίου.[19]

11. דָּבָר דָּבֻר עַל־אָפְנָיו. *Verbum dictum in temporibus suis* (s. *super rotis suis*). Ο΄. οὕτως εἰπεῖν λόγον. Ἀ. Θ. λαλῶν ῥῆμα ἐπὶ ἁρμόζουσιν αὐτῷ. Σ. λαλῶν λόγον ἐν καιρῷ αὐτοῦ.[20]

12. נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כָתֶם. *Inauris aurea et monile obryzi.* Ο΄. εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν καὶ σάρδιον πολυτελὲς δέδεται. Ἄλλος· ἐνώτιον χρύσεον καὶ πίνωσις χρυσῆ.[21]

13. כְּצִנַּת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר. *Sicut frigus nivis in die messis.* Ο΄. ὥσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμητῷ κατὰ καῦμα ὠφελεῖ. Ἀ. ὡς ψῦχος χιόνος ἐν ἡμέρᾳ ἀμητοῦ.[22]

צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו. *Nuntius fidelis mittentibus eum.* Ο΄. οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν. Πάντες ὁμοίως· ὅμηρος πιστὸς τῷ ἀποστείλαντι αὐτόν.[23]

14. בְּמַתַּת־שָׁקֶר. *De dono mendacii.* Ο΄. ἐπὶ δόσει ψευδεῖ. Σ. . . ἀδίκῳ.[24]

15. לָשׁוֹן רַכָּה. *Lingua mollis.* Ο΄. γλῶσσα δὲ μαλακή. Ἀ. (γλῶσσα) ἁπαλή.[25]

16. דְּבַשׁ מָצָאתָ. *Mel invenisti.* Ο΄. μέλι εὑρών. Alia exempl. add. υἱέ μου.[26]

17. הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ. *Rarum fac pedem tuum* (eumque cohibe) *a domo amici tui.* Ο΄. σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς σεαυτοῦ φίλον. Σ. ὑπόστειλον [φίμωσον] πόδα σου ἀπὸ οἴκου ἑταίρου σου.[27]

פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ. *Ne fastidiat te.* Ο΄. μήποτε πλησθείς σου. Ἀ. Θ. . ἐμπλησθῇ σου.[28]

18. מֵפִיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן. *Malleus et gladius et sagitta acuta.* Ο΄. ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδωτόν (alia exempl. ἀκηλίδωτον[29]). Θ. ἀκοντισμὸς καὶ μάχαιρα καὶ βέλος ἠκονημένον.[30] Οἱ λοιποί· ἠκονημένον.[31]

19. שֵׁן. *Dens.* Ο΄. ὁδός. Alia exempl. ὀδούς.[32] Πάντες ὡς ὁ Ἑβραῖος, ὀδούς.[33]

---

[19] Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. Ε΄. ἐν περιβλέπτοις ἀργυρίου (ܒܡܬܚܙܝܢܘܬܐ ܕܣܐܡܐ). Cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 7, ubi in cod. est ܡܬܚܙܝܢܘܬܐ. [20] Nobil. Syro-hex. in textu pro his, οὕτως εἰπεῖν λόγον, habet: ※ ὁ λαλῶν ῥήματα ἐπὶ ἁρμόζουσιν αὐτῷ ◂ (ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܡܠܐ ܥܠ ܕܡܫܬܘܝܢ ܠܗ). Sic, sed λαλῶν ῥῆμα pro ὁ λ. ῥήματα, sine aster. Cod. 23. [21] Schol. apud Nobil. Vox πίνωσις incertae explicationis est. Bochart. in *Hieroz.* II, 45, p. 489, de *pinnae vellere* intelligit, quasi interpres pro חלי scriptum invenisset חלך, idque cum voce Talmudica similis soni כָּלָךְ commutasset; hoc autem nomine Hebraeos τὸ πίννινον ἔριον designare affirmat, h. e. *pinnae*, conchae margaritiferae generis, *lanam*, quam aurei coloris esse testatur S. Basil. in Hexaëm. VII (Opp. T. I, p. 68 E): Πόθεν τὸ χρυσοῦν ἔριον αἱ πίνναι τρέφουσιν, ὅπερ οὐδεὶς τῶν ἀνθοβάφων μέχρι νῦν ἐμιμήσατο; Bocharti vestigiis aliquatenus insistit Letronne in Diario *Journal des Savans*, m. Augusti 1833, p. 512, qui in papyro temp. Euergetae II, inter res pretiosas a servo fugitivo ablatas, legisse sibi visus est literarum ductus ΠΙΝΑΣ Ι, h. e. *pinnas decem*, quas non de ipsis conchis, sed de *margaritis pinninis* exponit, in auxilium vocans interpretem nostrum anonymum, apud quem πίνωσιν χρυσῆν nihil nisi *annulum aureum in quo margarita includitur* designare contendit. Sed haec omnia vereor ne procul absint a vero. Nam ut concedamus πίνναν de ipsa gemma interdum poni, et scripturam πίναν habere quo se tueatur (e.g. Etym. M. p. 672, 43: Πινοτήρης· ὁ τὴν πίναν τηρῶν, ἤγουν ΤΟΝ ΛΙΘΟΝ), ipsa vocis nostrae forma derivationem ejus quasi digito indicat, nempe a πίνος, πινόω, πίνωσις. Πίνος autem cum derivativis constat non semper de *sordibus* dici, sed modo de prunorum et uvarum recenter carptarum *florido colore*, modo de *robigine* illa antiquitatis, quae veterum artificum opera non tam deturpare quam commendare putabatur. Tum vero πίνωσις χρυσῆ ad literam sonaret *robiginatio* (venia sit voci) *aurea;* quomodo quisquis חֲלִי verterit (quem quidni credamus Aquilam esse, more suo non tam ad loci sensum, quam ad singularum vocum proprietatem attendentem), eum cognatam vocem חֶלְאָה, *aerugo* (Ezech. xxiv. 6) respexisse credibile est. [22] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܩܪܝܪܘܬܐ ܕܬܠܓܐ ܒܝܘܡܐ ܕܚܨܕܐ. [23] Idem: ܟܠܗܘܢ ܗܟܘܬ. ܡܫܟܢܐ ܡܗܝܡܢܐ ܠܗܘ ܕܫܕܪܗ. [24] Nobil. [25] Nobil. affert: Ἀ. ἁπλῆ, sive ἁπαλή. [26] Syro-hex. in marg. ܒܪܐ ܕܝܠܝ. Post εὑρών add. υἱέ Codd. 23, 254. [27] Nobil. Vocab. φίμωσον nescio an alii interpreti tribuendum. [28] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܢܬܡܠܐ ܡܢܟ. [29] Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܕܠܐ ܡܘܡܐ. [30] Cod. 252. [31] Nobil. Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܡܫܚܠܐ. (In codice male exaratum est ܡܫܚܠܐ.) [32] Sic Syro-hex., Cod. Alex., et Cod. 161 in marg. [33] Syro-hex.

20. מַעֲדֶה־בֶּגֶד בְּיוֹם קָרָה. Ut *is qui detrahit vestem in die frigoris*. Ο′. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. περιαιρῶν ἱμάτιον ἐν ἡμέρᾳ ψύχους ◂.[34]

חֹמֶץ עַל־נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים עַל לֶב־רָע. Et *acetum super nitrum, ita* est *is qui canit cantica cordi tristi*. Ο′. ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον, οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. Σ. ὥσπερ ὄξος ἐπὶ νίτρῳ, καὶ ᾄδων ἐν ᾄσμασιν ἐπὶ καρδίαν λυπηράν.[35]

22. גֶּחָלִים אַתָּה. *Prunas tu*. Ο′. ἄνθρακας ÷ πυρός ◂. Πάντες· ※ σύ.[36]

וַיהוָה יְשַׁלֶּם־לָךְ. *Et Jova rependet tibi*. Ο′. ὁ δὲ κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά. Ἀ. Θ. Ε′. κύριος ἀνταποδώσει σοι.[37]

23. תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם. *Gignit pluviam*. Ο′. ἐξεγείρει νέφη. Ἀ. ὠδίνει ὄμβρον. Σ. διαλύει βροχήν.[38]

24. וּבֵית חָבֶר. *Et domus societatis*. Ο′. ἐν οἰκίᾳ κοινῇ. Σ. (*et domus*) *conjuncta per amicitiam*.[39]

25. מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. Ut *aqua frigida animae languescenti, ita* est *nuntium bonum e terra longinqua*. Ο′. ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνὲς, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν. Σ. Ε′. ὕδωρ ψυχρὸν ἐπὶ ψυχῆς ἐκλυομένης, καὶ ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν (s. μακρᾶς). Ε′. πόρρωθεν (s. μακρόθεν).[40]

26. לִפְנֵי. *Coram*. Ο′. ἐνώπιον. Alia exempl. ἔναντι. Ἀ. Θ. Ε′. ἐνώπιον.[41]

27. וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד. *Et investigatio eorum quorum est* (quibus inest) *gravitas*, est *gravitas*. Aliter (legendo כָּבֵד מִכָּבוֹד): *Et investigatio* (studium nimium) *honoris* (non) est *honor*. Ο′. τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους. Σ. ἐξερευνᾶν δὲ τιμὴν ἑαυτῷ δόξαν. Θ. καὶ ἐξερευνῶντι δεδοξασμένα δόξαν.[42]

Cap. XXV. 10. χάρις καὶ φιλία ἐλευθεροῖ, ÷ ταύτας ◂ τήρησον σεαυτῷ.[43]

CAP. XXVI.

1. בַּקַּיִץ . . . בַּקָּצִיר. *In aestate . . . in messe*. Ο′. ἐν ἀμητῷ . . . ἐν θέρει. Ἀ. Σ. Θ. Ε′. ἐν θέρει . . . ἐν ἀμητῷ.[1]

לֹא־נָאוֶה. *Non decet*. Ο′. οὐκ ἔστιν. Σ. Θ. οὐκ ἔπρεψεν.[2]

2. קִלְלַת חִנָּם. *Maledictio sine causa*. Ο′. ἀρὰ ματαία. Ἀ. Σ. Θ. κατάρα δωρεάν.[3]

3. שׁוֹט. *Flagellum*. Ο′. ὥσπερ μάστιξ. Aliud exempl. μάστιξ. Ἀ. Σ. Ε′. ὁμοίως.[4]

מֶתֶג. *Frenum*. Ο′. κέντρον. Ἀ. Θ. κημός. Σ. φιμός.[5]

וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים. *Et virga dorso stultorum*. Ο′. οὕτως ῥάβδος ἔθνει παρανόμῳ. Σ. ῥάβδος δὲ ἔθνει ἀσυνέτῳ. Θ. . . σώματι ἀνοήτου. Ε′. καὶ ῥάβδος ἔθνει ἀσυνέτῳ.[6]

---

[34] Syro-hex. in textu: ※ ܐ. ܣ. ܬ. ܕܡܦܫܛ ܡܐܢܐ ܒܝܘܡܐ ܕܩܘܪܐ ◂. Graeca afferunt Codd. 23 (sub aster.), 149, 253, 260. Alii tres, οὕτως ὁ περιελὼν ἱμάτιον κ.τ.έ., unde Syro nostro ὁ περιελὼν falso tribuit Middeld. [35] Nobil. [36] Syro-hex. in marg. Idem obelo confodit πυρὸς, silente Middeldorpfio. [37] Idem (qui in textu om. ἀγαθά): ܐ. ܬ. ܗ. ܡܪܝܐ ܢܦܪܘܥ ܠܟ. [38] Nobil. [39] Syro-hex. ܣ. ܕܒܝܬܐ ܡܫܘܬܦܢܝܬܐ. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 27, ubi Graece vertimus, συνημμένος φιλίᾳ. Hodie vero, collatis Hex. ad locum parallelum Cap. xxi. 9, propendemus in sententiam, Syriaca, ܕܒܝܬܐ ܡܫܘܬܦܢܝܬܐ, meram circumscriptionem Graecae vocis ἑταιρικὸς continere. [40] Syro-hex. in textu habet: ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ (προσηνὲς om. etiam Cod. 23), ἀγγ. δὲ ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν (ܡܢ ܪܘܚܩܐ). Idem in marg. ܣ. ܗ. ܡܝܐ ܩܪܝܪܐ ܥܠ ܢܦܫܐ ܕܡܫܬܪܝܐ. ܘܣܒܪܬܐ ܛܒܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ. ܗ. ܡܢ ܪܘܚܩܐ. "Syr. ܕܡܫܬܪܝܐ correctione eget. Incidi in ܕܡܫܬܪܐ, ἐκλυομένης."—*Middeld.* Pro ܕܡܫܬܪܐ scribendum erat ܕܡܫܬܪܝܐ, monente Bernsteinio (*Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. IV, p. 218), et sic reapse codex, sed sine puncto diacritico. In Thren. ii. 12, 19 pro ἐκλυόμενοι Middeld. bis edidit [illegible], sed codex [illegible] habet. Cf. Hex. ad Psal. cxlii. 6. [41] Lectio ἔναντι est in Cod. 23, et Syro-hex. (ܩܕܡ). Hic autem in marg. ܐ. ܬ. ܗ. ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ. [42] Nobil. [43] Syro-hex.

CAP. XXVI. [1] Syro-hex. pro ἐν θέρει affert: Ἀ. Σ. Θ. Ε′. ἐν ἀμητῷ (ܒܚܨܕܐ); unde apparet eosdem interpretes pro ἐν ἀμητῷ, ἐν θέρει legisse. [2] Nobil. [3] Idem. [4] Syro-hex., qui in textu μάστιξ (ܡܚܘܛܐ), absente ὥσπερ, habet. [5] Nobil. [6] Syro-hex. in textu, ῥάβδος δὲ ἔθνει ἄφρονι (ܣܟܠܐ); in marg. autem: ܣ. ܚܘܛܪܐ ܕܝܢ ܠܥܡܐ ܕܠܐ ܣܘܟܠܐ. ܗ. ܘܚܘܛܪܐ ܠܥܡܐ ܕܠܐ ܣܘܟܠܐ. Theodotionis lectionem

4. גַּם־אַתָּה. *Etiam tu.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. Ε΄. καὶ σύ.[7]

5. כְּאִוַּלְתּוֹ. *Secundum stultitiam ejus.* Ο΄. κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ. Πάντες ὁμοίως (πρὸς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ).[8]

6. מְקַצֶּה רַגְלַיִם. *Qui abscidit pedes.* Ο΄. ἐκ τῶν ὁδῶν ἑαυτοῦ. Alia exempl. ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ποδῶν. Σ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ποδῶν).[9]

7. דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים. *Dependent* (quasi inutile pondus) *crura a claudo; ita* est *proverbium in ore stultorum.* Aliter: *Auferte crura . . et proverbium . . .* Ο΄. ἀφελοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παρανομίαν (alia exempl. παροιμίαν[10]) ἐκ στόματος ἀφρόνων. Σ. ἐξέλιπον κνῆμαι ἀπὸ χωλοῦ, καὶ παραβολὴ ἐν στόματι . . .[11] Πάντες· παραβολὴ ἢ παροιμία.[12]

9. חוֹחַ עָלָה. *Spina* quae *sublata est.* Ο΄. ἄκανθαι φύονται. Ἀ. Θ. ἄκανθα ἀνέβη.[13]

10. וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים. *Qui autem conducit stultum, et qui conducit praetereuntes* (paria faciunt). Ο΄. (πᾶσα) σὰρξ ἀφρόνων· συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν. Σ. καὶ ὁ φράσσων ἄφρονα, ἐμφράσσει ὀργὰς αὐτοῦ. Θ. καὶ φιμῶν ἄφρονα, φιμοῖ χόλους.[14]

11. כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ. *Stultus qui iterat* (pergit) *in stultitia sua.* Ο΄. οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ÷ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτίαν. Ἀ. Θ. ἀνόητος δευτερῶν ἐπὶ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ.[15]

14. עַל־צִירָהּ. *Super cardinem suum.* Ο΄. ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος. Ἀ. ἐπὶ στροφέα αὐτῆς.[16]

15. בַּצַּלַּחַת. *In patina.* Ο΄. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῇ μάλῃ.[17]

נִלְאָה. *Piget eum.* Ο΄. οὐ δυνήσεται. Ἀ. Θ. ἐμόχθησεν. Σ. ἀπενάρκησεν.[18]

אֶל־פִּיו. *Ad os suum.* Ο΄. ἐπὶ στόμα. Alia exempl. εἰς τὸ στόμα. Ἀ. Θ. Ε΄. εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ.[19]

16. מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם. *Quam septem respondentes rationem* (prudenter). Ο΄. τοῦ ἐν πλησμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. Σ. ὑπὲρ ἑπτὰ ἀποκρινομένους γνώμην.[20] Θ. ὑπὲρ ἑπτὰ ἀποκρινομένους γεῦμα.[21]

17. מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי־כָלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל־רִיב לֹא־לוֹ. Sicut *prehendens aures canis,* ita est *praeteriens qui ira exardet de rixa non sua.* Ο΄. ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκου (Σ. ὠτίου. Θ. ὤτων[22]) κυνὸς, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως. Ε΄. παραπορεύεται καὶ ἐπιλαμβάνεται ὠτίου κυνὸς ὁ παραβαίνων κρίσιν τὴν οὐχ ἑαυτοῦ.[23]

18. כְּמִתְלַהְלֵהַּ. *Sicut insanus.* Ο΄. ὥσπερ οἱ ἰώμενοι. Ἀ. κακοηθιζόμενος. Σ. πειρώμενοι.[24]

19. אִישׁ רִמָּה. *Vir* qui *decipit.* Ο΄. πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες. Σ. ἀνὴρ δολιῶν.[25]

Ο΄. ὅταν δὲ ὁραθῶσι (alia exempl. φωραθῶσι[26]).

---

affert Nobil. [7] Syro-hex. [8] Idem, qui in textu ܠܦܘܬ, *pro ratione* (κατὰ, Gen. xlvii. 12; ἀνάλογον, Sym. Eccles. vii. 15), non, ut Middeld. edidit, ܠܘܬ habet. Crediderim tamen eum πρὸς, non κατὰ, vertisse, cum haec sit lectio Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, aliorum; qui omnes in v. 4 vicissim κατὰ pro πρὸς legunt, ut Syrus noster ܐܝܟ. [9] "Procopius legit ποδῶν."—*Nobil.* Sic Codd. 106, 252, 253, 261, et Syro-hex., qui in marg. affert: Σ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [10] Sic Cod. 253, et Syro-hex. (ܦܠܐܬܐ). [11] Nobil. [12] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܡܬܠܐ ܐܘ ܦܠܐܬܐ. Vid. Hex. ad Cap. xxv. 1. [13] Idem: ܐ. ܬ. ܟܘܒܐ ܣܠܩ. [14] Nobil. "Non difficile est ad divinandum, Symmachum legisse: סֹכֵר כְּסִיל סֹכֵר עֶבְרֹתָם. Sic enim סֹכֵר legitur Psal. lxiii (lxii). 12, ubi tamen additum est פֶּה."—*Dathius.* Hieron. vertit: *et qui imponit silentium stulto, iras mitigat.* [15] Nobil. [16] Idem. [17] Idem. [18] Idem. [19] Syro-hex. in textu, ܠܦܘܡܗ ܕܝܠܗ; in marg. autem: ܐ. ܬ. ܗ. ܠܦܘܡܗ ܕܝܠܗ. [20] Nobil. [21] Syro-hex. ܬ. ܠܥܠ ܡܢ ܫܒܥܐ ܕܡܦܢܝܢ ܛܥܡܐ, appictis Graecis, ΑΠΟΚΡΙΝΟΜЄΝΟΥ (sic) ΓЄΥΜΑ. [22] Nobil. [23] Syro-hex. ܗ. ܥܒܪ ܘܐܚܕ ܐܕܢܗ ܕܟܠܒܐ ܗܘ ܕܥܒܪ ܕܝܢܐ ܕܠܐ ܕܝܠܗ. [24] Nobil. affert: Ἀ. κακοηθιζόμενοι (sic). Σ. πειρώμενοι, notans: "Nonnulli libri habent πειρώμενοι." Sic Ald., Cod. 23, alii. Syro-hex. ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܡܢܣܝܢ. Idem affert: Ἀ. κακοηθιζόμενος (ܡܢ ܕܡܬܒܫܢ ܒܝܫܬܐ). [25] Nobil. [26] Procop. apud Nobil. Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܡܬܓܠܝܢ.

20. בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה־אֵשׁ. *Ubi ligna non amplius suppetunt, exstinguitur ignis.* Ο΄. ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ. Σ. μὴ ὄντων ξύλων ἀποσβεσθήσεται πῦρ.[27]

נִרְגָּן. *Susurro.* Ο΄. δίθυμος. Ἀ. τονθρυστής. Σ. δόλιος. Θ. γογγυστής.[28]

21. לְחַרְחַר־רִיב. *Ad accendendum litem.* Ο΄. εἰς ταραχὴν μάχης. Ἀ. Θ. ἀναξᾶναι δικασίαν.[29]

22. דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים. *Verba susurronis* sunt *sicut buccellae quae avide deglutiuntur.* Ο΄. λόγοι κερκώπων μαλακοί. Ἀ. λόγοι (s. ῥήματα) τονθρυστοῦ γοητικοί (s. γοητικά). Σ. λόγοι γογγυστοῦ ἐν παρέργῳ. Θ. λόγοι ἐνθυμίου ὡς ἐξαπλούμενοι.[30] Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[31]

יָרְדוּ. *Descendunt.* Ο΄. τύπτουσιν. Ἀ. Σ. Θ. κατέβησαν.[32]

חַדְרֵי. *In penetralia.* Ο΄. εἰς ταμιεῖα. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[33]

בָטֶן. *Ventris.* Ο΄. σπλάγχνων. Ἄλλος· κοιλίας.[34]

23. שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים. *Labia ardentia* (affectu). Ο΄. χείλη λεῖα (Ἀ. Θ. καιόμενα. Σ. φλεγόμενα[35]).

רָע. *Malum.* Ο΄. λυπηράν. Alia exempl. πονηράν.[36]

24. בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֵר שׂוֹנֵא. *Labiis suis dissimulat osor.* Ο΄. χείλεσι πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος ἐχθρός. Ἀ. Σ. Θ. ἐν χείλεσιν αὐτοῦ ἐπιγνωσθήσεται μισῶν.[37]

מִרְמָה. *Fraudem.* Ο΄. δόλους. Ἀ. ἐπίθεσιν.[38]

25. בְּלִבּוֹ. *In corde ejus.* Ο΄. ἐν τῇ ψυχῇ (alia exempl. καρδίᾳ[39]) αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ).[40]

26. תִּכַּסֶּה שִׂנְאָה בְּמַשָּׁאוֹן תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בְקָהָל. *Tegitur odium simulatione;* sed *manifesta fiet malitia ejus in coetu.* Ο΄. ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας εὔγνωστος ἐν συνεδρίοις. Σ. καλύπτων μῖσος διὰ λήμματα, ἀποκαλυφθήσεται κακία αὐτοῦ ἐν ἐκκλησίᾳ.[41]

27. כֹּרֶה שַׁחַת בָּהּ יִפֹּל. *Qui fodit foveam in eam cadet.* Ο΄. ὁ ὀρύσσων βόθρον (Ἀ. Σ. διαφθορὰν[42]) τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. Θ. ὁ ἐξορύσσων (s. ἀνασκάπτων) βόθρον εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται.[43]

28. חָלָק. *Blandum.* Ο΄. ἄστεγον. Ἀ. Σ. Θ. λεῖον.[44]

מִדְחֶה. *Lapsum.* Ο΄. ἀκαταστασίας. Σ. ὀλίσθημα.[45]

Cap. XXVI. 11. ÷ ἀναστρέψας —— χάρις ⸔. 25. ἐάν σου δέηται ÷ ὁ ἐχθρὸς ἱκετεύων (sic) μεγάλῃ ⸔ τῇ φωνῇ.[46]

CAP. XXVII.

1. יוֹם. *Dies.* Ο΄. ἡ ἐπιοῦσα. Ἀ. Σ. Θ. ἡμέρα.[1]

2. נָכְרִי. *Alienus.* Ο΄. ἀλλότριος. Ἀ. Σ. ξένος.[2]

4. אַכְזְרִיּוּת חֵמָה. *Crudelitas* est *ira.* Ο΄. ἀνελεήμων θυμός. Σ. κατακνίζων θυμός.[3]

וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה. *Sed quis consistat coram zelotypia?* Ο΄. ἀλλ᾽ οὐδὲν ὑφίσταται ζῆλος. Θ. καὶ τίς στήσεται κατὰ πρόσωπον ζηλωτοῦ;[4] Ἄλλος·

---

[27] Nobil. [28] Idem. Paulo aliter Syro-hex.: Θ. γογγυστοῦ (ܕܪܛܢܐ). Ε΄. δόλιος (ܢܟܝܠܐ). [29] Nobil. [30] Nobil., qui ad Theodotionem duplicem scripturam ἐνθυμίου et ἐνδυμίου habet. Syro-hex. affert: ܬ. ܡܠܐ ܕܡܬܚܫܒܢܐ. ܕܐܚܝܕܝܢ (ΓΟΗΤΙΚΑ) ܗ. ܕܪܛܢܐ ܚܪܫܝܐ. [31] Syro-hex. [32] Nobil. [33] Syro-hex. [34] Schol. apud Nobil. Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. [35] Nobil. [36] Idem. Sic Ald., Syro-hex. [37] Nobil. [38] Idem, a Montef. praetermissus, et Cod. 248. [39] Sic Comp., Cod. Alex., alii, et Syro-hex. [40] Syro-hex. [41] Nobil. [42] Idem. [43] Syro-hex. ܬ. ܗܘ ܕܚܦܪ ܓܘܡܨܐ ܒܗ ܢܦܠ. (Ad Syriacum ܚܦܪ, *effodit*, cf. Psal. vii. 16. Prov. xxix. 22 in Syro-hex.) [44] Nobil. [45] Idem. [46] Syro-hex. CAP. XXVII. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem. Suspecta lectio. Schleusnerus tentat κατακλύζων, ut ad sequens שֶׁטֶף, *inundatio*, referatur, non male. [4] Syro-hex. ܬ. ܘܡܢܘ ܢܩܘܡ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܛܢܢܐ.

τίς δὲ ὑποστήσεται κατὰ πρόσωπον ...[5] Ἄλλος· ζῆλος τῶν ἀμφοτέρων χαλεπώτερος.[6]

5. מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת. *Quam amor absconditus.* Ο΄. κρυπτομένης φιλίας. Σ. ἡ φιλία κεκρυμμένη.[7]

6. וְנַעְתָּרוֹת. *Sed crebra* (Hieron. *fraudulenta*). Ο΄. ἑκούσια. Ἀ. ἱκετικά. Σ. Θ. τεταραγμένα.[8]

7. וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה. *Sed animam famelicam* (quod attinet). Ο΄. ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ. Οἱ λοιποί· πεινώσῃ.[9]

8. נוֹדֵד. *Qui vagatur.* Ο΄. ὅταν ἀποξενωθῇ. Σ. μετακινούμενος.[10]

9. וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־נָפֶשׁ. *Et suavitas amici ejus prae ligno odoris.* Ο΄. καταρρήγνυνται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυχή. Ἀ. καὶ γλυκαίνει ἑταῖρον αὐτοῦ βουλῇ ψυχῆς.[11]

10. בְּיוֹם אֵידֶךָ. *In die calamitatis tuae.* Ο΄. ἀτυχῶν. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς σου. Θ. . . ἐπαγωγῆς (σου).[12]

שָׁכֵן. *Vicinus.* Ο΄. φίλος. Οἱ λοιποί· γείτων.[13]

11. וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָבָר. *Et respondebo ei qui me probris afficit.* Ο΄. καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους. Σ. καὶ ἀποκριθήσομαι τῷ ὀνειδίσαντί με ῥῆμα.[14]

13. כִּי־עָרַב זָר. *Cum spoponderit* quis *pro alieno.* Ο΄. παρῆλθε γὰρ ὑβριστής. Ἀ. Σ. καὶ οἱ λοιποί· ὅτι ἐνεγυήσατο ἀλλότριον.[15]

וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ. *Et* (cum quis spoponderit) *pro muliere extranea, pignus exige ab eo.* Ο΄. ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται. Ἀ. Θ. καὶ περὶ ξένης ἐνεχυράσατε αὐτόν.[16]

15. אֵשֶׁת מִדְוָנִים. *Mulier rixarum.* Ο΄. γυνὴ λοίδορος. Σ. (γυνὴ) μαχίμη.[17]

16. צֹפְנֶיהָ צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא. *Abscondentium* (cohibentium) *eam* (unusquisque) *abscondit ventum, et unguentum dexterae ejus clamat* (odore se prodit). Ο΄. βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται. Ἀ. Σ. καὶ οἱ λοιποί· κεκρυμμένος βορέας ἄνεμος, καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.[18]

18. נֹצֵר. *Qui custodit.* Ο΄. ὃς φυτεύει. Ἀ. Σ. διατηρῶν. Θ. φυλάττων.[19]

21. כּוּר. *Fornax.* Ο΄. πύρωσις. Ἄλλος· χωνευτήριον.[20]

22. אִם־תִּכְתּוֹשׁ אֶת־הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בַּעֱלִי. *Si contuderis stultum in mortario in medio contusorum granorum pistillo.* Ο΄. ἐὰν μαστιγοῖς ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίου ἀτιμάζων. Ἀ. Θ. ἐὰν κόπτῃς τὸν ἄφρονα ἐν ὅλμῳ ἐν μέσῳ ἐμπτισσομένων ἐν ὑπέρῳ.[21]

23. פְּנֵי. *Aspectum.* Ο΄. ψυχάς. Ἀ. Σ. Θ. πρόσωπα.[22]

שִׁית. *Adverte.* Ο΄. καὶ ἐπιστήσεις. Ἀ. Θ. θοῦ. Σ. τάξον.[23]

27. לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ. *Ad cibum domus tuae.* Ο΄. καὶ εἰς τὴν ζωὴν σῶν θεραπόντων. Ἀ. εἰς ἄρτον οἴκου σου. Σ. Θ. εἰς τὰ δέοντα τοῦ οἴκου σου.[24]

---

[5] Nobil. [6] Est scholium, ut videtur, et sic Nobil. [7] Nobil. [8] Idem. [9] Idem. Syro-hex. in textu habet ψυχῇ δὲ ἐν ἐνδείᾳ, cum Ald., Cod. 23, aliis; in margine autem: Πάντες· πεινώσῃ (ܟܦܢܐ). [10] Nobil. [11] Idem. [12] Idem. Praeterea Martianaeus ex Hieron. exhibet: Ἀ. (μὴ εἰσέλθῃς) ὁ ἄγροικος; quae lectio Montefalconio merito suspecta fuit. [13] Nobil. [14] Idem. Mendose Cod. 161: Σ. καὶ ἀποθήσομαι τῷ ὀνειδίσαντι μέριμνα. [15] Nobil. Syro-hex. ✦ ܒܢܘܟܪܝܐ ܕܥܪܒ ܡܛܠ ܕ. ܠ. ܣ. ܐ. Ceterum ἐνεγυήσατο pro ἐνεγγυήσατο rescripsimus juxta monitum Lobeckii ad Phryn. p. 155. Cf. Hex. ad Gen. xliv. 32. Prov. xx. 16. [16] "Aq. et Theod. addunt ex Hebraico: καὶ περὶ ξένης κ.τ.ἑ."—*Nobil.* Sinceram lectionem corrupit Montef. legens ἐνεχυράσατο. [17] Nobil. [18] Nobil., qui ἔλεον pro ἔλαιον scribit. Syro-hex. ad priorem versiculum affert: ✦ ܓܢܝܙܐ ܕܓܪܒܝܐ ܪܘܚܐ ܗܘ. ܠ. ܣ.; ad posteriorem vero: ✦ ܢܩܪܐ ܕܝܡܝܢܗ ܘܡܫܚܐ (ΕΛΕΟϹ) ܘܫܪܟܐ. ܠ. ܐ. In fine versus Syrus addit: ✦ ܥܢܢܐ ܡܕܟܐ ܓܪܒܝܐ ܐܣܬܢܐ ܪܘܚܐ ܗܘ. Middeld. notat: "ὁ ἄνεμος βόρειος ἐξεγείρει (nam pro ܡܕܟܐ legendum ܡܥܝܪ) νέφη ✦; quae e Cap. xxv. 23 huc translata sunt." Scilicet non animadvertit V. D., in Codd. 23, 254 post καλεῖται legi: βορέας ἄνεμος ἐκκαθαίρει νέφη; unde evadit longe facilior correctio, ܡܕܟܐ. [Sic codex.] [19] Nobil. [20] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [21] Nobil., qui ὀλμῷ pingit. Ad הָרִיפוֹת cf. Hex. ad 2 Reg. xvii. 19. [22] Nobil. [23] Idem. [24] Idem. Montef.

27. וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ. *Et ad victum puellis tuis.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ζωὴν τοῖς κορασίοις σου ◂.[25] Σ. . . τῶν κορασίων σου.[26]

Cap. XXVII. 8. ÷ δουλοῦται ◂. 11. ἵνα εὐφραίνηταί μου (sic) ἡ καρδία, καὶ ἀπόστρεψον ἐπονειδίστους λόγους ∽ ἀπ' ἐμοῦ ◂. 14. μεγάλῃ τῇ φωνῇ τὸ πρωῒ ∽ πρὸς χάριν (ܠܡܓܕܦܘܬܐ) ◂, καταρωμένου. 20. ÷ βδέλυγμα κυρίῳ στηρίζων (ܕܫܪܝܪ) ὀφθαλμὸν —— γλώσσῃ ◂. 21. ÷ καρδία —— γνῶσιν ◂.[27]

CAP. XXVIII.

2. רַבִּים שָׂרֶיהָ. *Multi* sunt *principes ejus.* Ο΄. κρίσεις ἐγείρονται. Ἀ. Θ. πολλοὶ ἄρχοντες αὐτῶν.[1]

3. גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים. *Vir pauper et opprimens tenues.* Ο΄. ἀνδρεῖος (Ἀ. Θ. Ε΄. ἀνὴρ) ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς. Ἀ. Θ. ἀνὴρ ἄπορος καὶ συκοφαντῶν πτωχούς.[2]

מָטָר סֹחֵף וְאֵין לָחֶם. Est *pluvia radens, et deficit panis.* Ο΄. ὥσπερ ὑετὸς λάβρος καὶ ἀνωφελής. Ἀ. Σ. Θ. . . ἀνεσχηκὼς καὶ οὐκ ἔστιν ἄρτος.[3]

5. יָבִינוּ כֹל. *Intelligunt omnia.* Ο΄. συνήσουσιν ἐν παντί. Οἱ λοιποί· πάντα.[4]

6. הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ. *Qui vivit in integritate sua.* Ο΄. πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ. Ἀ. Σ. Θ. περιπατῶν ἐν ἁπλότητι αὐτοῦ.[5]

7. נוֹצֵר. *Qui observat.* Ο΄. φυλάσσει. Σ. ὁ φυλάσσων.[6]

7. וְרֹעֶה זוֹלְלִים. *Sed qui delectatur prodigis.* Ο΄. ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν. Ἀ. Θ. καὶ νέμων συμβολοκόπους.[7]

9. תוֹרָה. *Legem.* Ο΄. νόμον. Σ. νόμον.[8]

גַּם־תְּפִלָּתוֹ תוֹעֵבָה. *Etiam precatio ejus* est *abominatio.* Ο΄. καὶ αὐτὸς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδέλυκται. Ἀ. Σ. Θ. καίγε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.[9]

10. וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־טוֹב. *Sed integri possidebunt bonum.* Ο΄. οἱ δὲ ἄνομοι διελεύσονται ἀγαθὰ, καὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς αὐτά. Ἀ. Θ. (καὶ) οἱ ἄμωμοι κληροδοτηθήσονται ἀγαθόν.[10] Σ. καὶ οἱ τέλειοι κληρονομήσουσιν ἀγαθόν.[11] Ἄλλος· οἱ δὲ ἄμωμοι διελοῦνται ἀγαθά.[12]

11. בְּעֵינָיו. *In oculis suis.* Ο΄. παρ' ἑαυτῷ. Ἄλλος· ἐν ὀφθαλμοῖς ἑαυτοῦ.[13]

יַחְקְרֶנּוּ. *Perspicit eum.* Ο΄. καταγνώσεται αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ἐξιχνιάσει (αὐτόν).[14]

13. וּמוֹדֶה. *Qui vero confitetur.* Ο΄. ὁ δὲ ἐξηγούμενος. Ἀ. Θ. ὁμολογῶν. Σ. ἐξαγορεύων.[15]

יְרֻחָם. *Misericordiam consequetur.* Ο΄. ἀγαπηθήσεται. Σ. εὐοδωθήσεται.[16]

14. וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ. *Sed qui obfirmat cor suum.* Ο΄. ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν. Θ. καὶ ὁ σκληρύνων τὴν καρδίαν αὐτοῦ.[17]

16. נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת. *Princeps qui caret intelligentia.* Ο΄. βασιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων. Σ. ἡγούμενος [ἢ δυνάστης] ἐνδεὴς συνέσεων.[18]

---

ex Nobilio male intellecto edidit: Σ. εἰς τὰ δέοντα τῶν κορασίων σου. Θ. εἰς τὰ δέοντα τοῦ οἴκου σου. [25] Syro-hex., et sine aster. Codd. 149, 253. [26] Nobil. [27] Syro-hex.

CAP. XXVIII. [1] Nobil. [2] Idem. Pro ἀνδρεῖος Syro-hex. in textu affert ἀνήρ; in marg. autem: Ἀ. Θ. Ε΄. ὁμοίως. [3] Nobil. In principio supplendum videtur ὑετόν. Cf. Amos iv. 7 in LXX. [4] Nobil. [5] Idem. [6] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܢܛܪ ◆. [7] Nobil. affert: Ἀ. καὶ νέμει σ. Syro-hex. vero: ܐ. ܘܪܥܐ ܠܦܣܩܝ ܣܘ̈ܟܠܐ ◆. (In loco Deut. xxi. 20 συμβολοκοπῶν Nostro est ܪܥܐ ܣܘ̈ܟܠܐ, teste Masio.) [8] Syro-hex. ܣ. ܢܡܘܣܐ ◆, omnino ut in textu. [9] Nobil. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܘܡܐ ܢܐܪܬܘܢ ܛܒܬܐ ◆. Nobil. affert: Ἀ. Θ. κληροδοθήσονται, διελοῦνται; unde Montef. effecit: Ἀ. κληροδοθήσονται. Θ. διελοῦνται, invito Syro nostro. (Pro κληροδοθήσονται, quae vox nulla est, scribendum videtur κληροδοτηθήσονται, tam hic quam ad Jesai. lvii. 13, ubi pro Hebr. יִנְחַל Cod. 88 affert: Ἀ. κληροδοθήσονται. Σ. Θ. κληρονομήσει. Nisi forte futurum med. κληροδοτήσονται in usu fuisse sumamus. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xii. 13.) [11] Syro-hex. ܣ. ܘܡܫܡܠܝܐ ܢܐܪܬܘܢ ܛܒܬܐ ◆. [12] Syro-hex. in textu: οἱ δὲ ἄμωμοι διελοῦνται (ܢܦܠܓܘܢ) ἀγαθά· ∽ οἱ δὲ ἄνομοι — εἰς αὐτά ◂. Sic sine obelo Cod. 23 cum quinque aliis, quorum tres ἄμεμπτοι habent. [13] Syro-hex. in textu habet ܒܥܝ̈ܢܝ ܢܦܫܗ, invitis libris Graecis. [14] Nobil. [15] Idem. [16] Idem. [17] Syro-hex. ܬ. ܘܡܩܫܝܢܐ ܠܠܒܐ ܕܝܠܗ ◆. [18] Nobil. Cod. 161 affert: Σ. ἡγούμενος ἢ δυνάστης ἐνδεὴς συνέσεως (sic) καὶ πολύστρεβλον βιώσεται βίον. "Et sic fere

16. וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת. *Et multus* est *oppressionibus.* Ο΄. μέγας συκοφάντης. ˟Ἄλλος· καὶ πολύστρεβλον.[19]

יַאֲרִיךְ יָמִים. *Prolongabit dies.* Ο΄. μακρὸν χρόνον ζήσεται. ˟Ἄλλος· (μακρὸν) βιώσεται βίον.[20] Σ. Ε΄. μακρυνθήσονται αἱ ἡμέραι αὐτοῦ.[21]

17. Ο΄. ἀγαπήσει σε. Alia exempl. ἀναπαύσει σε.[22]

Ο΄. ἔθνει παρανόμῳ. Alia exempl. add. ὃς φράσσει τὰ ὦτα μὴ εἰσακοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων.[23]

18. תָּמִים. *Integer.* Ο΄. δικαίως. Ἀ. Θ. τέλειος.[24]

יִוָּשֵׁעַ. *Salvus erit.* Ο΄. βεβοήθηται. Alia exempl. βοηθηθήσεται.[25] Πάντες· σωθήσεται.[26]

19. רֵיקִים. *Vana.* Ο΄. σχολήν. Ἀ. Θ. κενά. (Σ.) ἀπραγίαν.[27]

20. אִישׁ אֱמוּנוֹת. *Vir fidelis.* Ο΄. ἀνὴρ ἀξιόπιστος (Ἀ. πιστεύων. Σ. ἀληθής[28]).

וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה. *Sed qui festinat dives fieri, non impunis erit.* Ο΄. ÷ ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται ↙.[29] ˟Ἄλλος· ὁ δὲ σπεύδων τοῦ πλουτεῖν οὐκ ἀθῳωθήσεται.[30]

21. הַכֵּר־פָּנִים לֹא־טוֹב. *Rationem habere personarum non* est *bonum.* Ο΄. ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός.[31] Ἀ. Θ. Ε΄. ἐπιγινώσκειν πρόσωπον οὐκ ἀγαθόν.[32]

22. רַע עָיִן. (Vir) *mali oculi* (invidus). Ο΄. βάσκανος. ˟Ἄλλος· φθονερός.[33]

22. כִּי־חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ. *Quod inopia accidet ei.* Ο΄. ὅτι ἐλεήμων κρατήσει αὐτοῦ. Σ. (ὅτι) ἔνδεια ἐπελεύσεται αὐτῷ.[34]

23. מִמַּחֲלִיק לָשׁוֹן. *Magis quam qui levem facit linguam* (suam). Ο΄. μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος. Ἀ. παρὰ λειοῦντα γλῶσσαν.[35]

24. גּוֹזֵל. *Qui spoliat.* Ο΄. ὃς ἀποβάλλεται. Ἀ. Θ. ἁρπάζων. Σ. ἀδικῶν.[36] ˟Ἄλλος· ἀποβιάζεται, ἀτιμάζει.[37]

וְאֹמֵר. *Et dicit.* Ο΄. καὶ δοκεῖ. Alia exempl. καὶ λογίζεται.[38]

חָבֵר. *Socius* est. Ο΄. κοινωνός ἐστιν. Ἀ. Σ. Θ. μέτοχος.[39]

25. רְחַב־נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן. *Latus* (tumidus) *animo excitat litem.* Ο΄. ἄπιστος (alia exempl. ἄπληστος[40]) ἀνὴρ κρίνει εἰκῇ (alia exempl. νεῖκος[41]). Ἀ. πλατὺς ψυχῇ ἐρεθίσει ἀντιδικίαν. Σ. πλατύψυχος παροξύνει κρίσιν.[42]

יְדֻשָּׁן. *Pinguefiet.* Ο΄. ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται. Ἀ. Σ. Θ. πιανθήσεται.[43]

27. רַב־מְאֵרוֹת. *Multus* erit *maledictionibus.* Ο΄. ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται. ˟Ἄλλος· οὐκ εὐοδωθήσεται.[44]

28. יִסָּתֵר. *Abscondit se.* Ο΄. στένουσι. Ἀ. Σ. Θ. κρυβήσονται.[45]

Cod. 248."—*Parsons.* [19] Schol. apud Nobil. [20] Idem. Sic in textu Cod. 23. [21] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܢܓܪܘܢ ܝܘܡܘܗܝ. [22] Sic Codd. 23, 297, et 161 in marg. Nobil. quasi scholium affert. Syro-hex. in marg. ܢܢܝܚܟ. [23] E *nonnullis libris* excitavit Nobil. Sic Cod. 23 solus. Est Cap. xxi. 13. [24] Nobil. [25] Sic Codd. 23, 106, et Syro-hex. [26] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܢܬܦܪܩ. [27] Nobil., qui *alii interp.* ἀπραγίαν tribuit. Cf. ad Cap. xii. 11. [28] Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܫܪܝܪܐ. [29] Sic sub obelo Syro-hex. [30] Schol. apud Nobil. [31] Syro-hex. in textu: ὃς (οὐκ om. etiam Codd. 23, 106, 261) αἰσχύνεται πρόσωπα ἀδίκων (ܗܘ ܕܒܗܬ ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܥܘܠܐ) οὐκ ἀγαθός; in marg. autem: ὃς οὐκ αἰσχ. πρόσωπον δικαίου, οὐκ ἀγαθός. [32] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܠܡܫܬܘܕܥܘ ܦܪܨܘܦܐ ܠܐ ܛܒ. Cf. ad Cap. xxiv. 23. [33] Schol. apud Nobil., et Cod. 252 in marg. [34] Nobil. [35] Idem. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܘܬ ܡܫܥܐ ܠܫܢܐ. Ubi pronomen αὐτοῦ de suo assumpsisse videtur Syrus. Idem ad ܡܫܥܐ scholium habet: λαλοῦντα ἁπαλὰ πρὸς χάριν (ܕܡܡܠܠ ܪܟܝܟܬܐ ܠܡܣܒ ܛܝܒܘܬܐ). [36] Nobil. [37] Schol. apud Nobil. Lectio ἀποβιάζεται est in Cod. Alex., aliis, et Syro-hex. (ܗܘ ܕܡܛܠܡ ܒܩܛܝܪܐ). Cod. 161 in textu habet ἀποβιάζεται; in marg. autem: βάλλεται, ἀτιμάζει. [38] Sic Codd. 23, 106. Syro-hex. ܡܬܚܫܒ (non ܡܣܬܒܪ, δοκεῖ). [39] Nobil. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, alii. Syro-hex. ܣܒܥܐ. Huc fortasse pertinet Nobilii nota: "In aliis libris ἁπλός." [41] Falsa scriptura νῖκος pro νεῖκος est in Cod. 23, et Syro-hex. (ܙܟܘܬܐ). [42] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܦܬܝܐ ܒܢܦܫܐ ܡܓܪܓ ܕܝܢܐ. ܣ. ܦܬܝܚ ܢܦܫܐ ܡܚܡܬ ܕܝܢܐ. Unde ἐρεθίσει pro ἐρεθίζει scripsimus. [43] Codd. 161, 248. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܢܬܕܗܢ. [44] Schol. apud Nobil. [45] Nobil. Syro-

28. וּבְאָבְדָם. *Cum vero pereunt.* Ο΄. ἐν δὲ τῇ ἐκείνων (Θ. αὐτῶν) ἀπωλείᾳ. Σ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[46]

Cap. XXVIII. 17. ※ (fort. ÷) παίδευε——παρανόμῳ ◂.[47]

CAP. XXIX.

1. יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא. *Perdetur, et non erit sanatio.* Ο΄. φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἴασις. Ἀ. Θ. συντριβήσεται, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ※ αὐτοῦ ◂.[1]

2. בִּרְבוֹת צַדִּיקִים. *Cum magni fiunt justi.* Ο΄. ἐγκωμιαζομένων δικαίων. Ἀ. ἐν τῷ πληθῦναι δικαίους.[2]

3. רֹעֶה זוֹנוֹת. *Qui delectatur scortis.* Ο΄. ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνας. Ἀ. νέμων πόρνας.[3]

4. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת. *Sed vir munerum* (munera amans). Ο΄. ἀνὴρ δὲ παράνομος. Ἀ. Θ. . . ἀφαιρεμάτων.[4]

5. גֶּבֶר מַחֲלִיק. *Vir qui levem facit* (linguam suam). Ο΄. ὃς παρασκευάζεται. Ἀ. καὶ οἱ λοιποί· ἀνὴρ λειαίνων.[5]

עַל־פְּעָמָיו. *Contra pedes ejus.* Ο΄. τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν. Σ. πρὸς τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Ε΄. ἐπὶ τὰ διαβήματα αὐτοῦ.[6]

6. בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ. *In defectione viri mali est laqueus.* Ο΄. ἁμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς. Ἀ. ἐν ἁμαρτίᾳ ἀνδρὸς παρανόμου πρόσκρουσις. Σ. ἐν ἀδικίᾳ ἀνδρὸς πονηρὸν (fort. πονηροῦ) σκάνδαλον.[7]

8. אַנְשֵׁי לָצוֹן. *Viri irrisionis.* Ο΄. ἄνδρες ἄνομοι. Alia exempl. ἄνδρες λοιμοί.[8]

יָפִיחוּ. *Sufflant* (incendunt). Ο΄. ἐξέκαυσαν. Σ. ἐθυμίασαν.[9]

10. אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ־תָם. *Viri sanguinum oderunt integrum.* Ο΄. ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισοῦσιν ὅσιον. Ἀ. Θ. Ε΄. ἄνδρες αἱμάτων μισήσουσιν ἁπλοῦν.[10]

יְבַקְשׁוּ. *Quaerunt.* Ο΄. ἐκζητήσουσι. Σ. ἐπιζητήσουσι.[11]

11. בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה. *Retrorsum compescit eum* (spiritum). Ο΄. ταμιεύεται κατὰ μέρος. Σ. ἐπ' ἐσχάτων καταπραΰνει αὐτόν.[12]

12. כָּל־מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים. *Omnes ministri ejus* sunt *improbi.* Ο΄. πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν (alia exempl. οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ[13]) παράνομοι. Πάντες· (πάντες) οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ ἀσεβεῖς.[14]

13. רָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ. *Pauper et vir oppressionum sibi invicem occurrunt.* Ο΄. δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων. Ἄλλος· ἐλθόντων ἐπὶ τὸ αὐτό.[15] Σ. Ε΄. πτωχὸς καὶ ἀνὴρ ὀφειλέτης (s. χρεωφειλέτης) συνήντησαν.[16]

מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָֹה. *Illustrat* (exhilarat) *oculos amborum illorum Jova.* Ο΄. ἐπισκοπὴν ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ κύριος. Ἀ. Σ. Θ. φωτίζων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρων ὁ κύριος.[17]

14. לָעַד. *In perpetuum.* Ο΄. εἰς μαρτύριον. Ἀ. εἰς ἔτι. Σ. εἰς ἀεί. Ἄλλος· εἰς αἰῶνα.[18]

יִכּוֹן. *Firmabitur.* Ο΄. κατασταθήσεται. Ἀ. Θ. Ε΄. ἑτοιμασθήσεται. Σ. ἑδρασθήσεται.[19]

---

hex. in textu ad ܡܬܚܠܠܝܢ (non, ut Middeld., ܡܬܚܠܢܝܢ) appingit CTENAZOYCIN. [46] Syro-hex. [47] Idem.

CAP. XXIX. [1] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܢܬܬܒܪ ܘܠܐ ܐܝܬ ܐܣܝܘܬܐ ※ܕܝܠܗ ◂. Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. συντριβήσεται. [2] Nobil. [3] Idem. [4] Nobil., Cod. 248. [5] Sic e Cod. 252 exscripsit Parsons., sed ad ἀνὴρ παράνομος (v. 4) perperam retulit. Syro-hex.: Οἱ λοιποί· ἀνὴρ λειαίνων (ܓܒܪܐ ܕܡܫܥܥ). Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 7. [6] Syro-hex. ܣ. ܠܘܬ ܗܠܟܬܐ ܕܝܠܗ ◂ ܗ. ܥܠ ܗܠܟܬܐ ܕܝܠܗ ◂. [7] Nobil. [8] "In nonnullis libris [Comp., Codd. III, 23, aliis, et Syro-hex.] est λοιμοί, et Schol. ἄνομοι."—*Nobil.* [9] Nobil. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܓܒܪܐ ܕܕܡܐ ܢܣܢܘܢ ܠܦܫܝܛܐ ◂. [11] Nobil. [12] Idem. [13] Syro-hex. ܡܫܡܫܢܐ ܕܝܠܗ. Cod. 23: οἱ ὑπηρέται οἱ ὑπ' αὐτόν. Nobil. affert: Schol. ὑπηρέται. [14] Syro-hex. in marg. affert: ܟܠܗܘܢ ܡܫܡܫܢܐ ܕܝܠܗ ܪܫܝܥܐ ◂, sine puncto post ܟܠܗܘܢ; sed super hanc lectionem habetur scholium: ܟܠܗܘܢ ܡܫܡܫܢܐ ܕܡܬܦܫܩ ◂ (ἑρμηνευταὶ). Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. λειτουργοὶ αὐτοῦ. [15] Schol. apud Nobil. Ambigue Syro-hex. ܥܠ ܐܦ ܚܕܐ. [16] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܡܣܟܢܐ ܘܓܒܪܐ ܚܝܒܐ ܦܓܥܘ ◂. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܢܬܛܝܒ ◂ ܣ. ܢܫܬܪܪ ◂. Cf. ad Cap. xxv. 5.

15. וְנַעַר מְשֻׁלָּח. *Sed puer dimissus* (sibi relictus). Ο΄. παῖς δὲ πλανώμενος. Ἀ. . . ἐξαποστελλόμενος. Σ. νέος δὲ ἀφειμένος.[20]

אִמּוֹ. *Matrem suam.* Ο΄. γονεῖς αὐτοῦ. Ἄλλος· μητέρα αὐτοῦ.[21]

17. מַעֲדַנִּים. *Delicias.* Ο΄. κόσμον. Σ. Θ. τρυφάς.[22]

18. בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם. *Ubi non est visio* (revelatio divina), *dissolutus fit populus.* Ο΄. οὐ μὴ ὑπάρξῃ ἐξηγητὴς ἔθνει παρανόμῳ. Ἀ. οὐκ ὄντος ὁραματισμοῦ ἀποσκεδασθήσεται λαός.[23]

21. יִהְיֶה מָנוֹן. *Erit conditio filii* (s. *gemitus*). Ο΄. ὀδυνηθήσεται ἐφ᾿ ἑαυτῷ. Σ. ἔσται γογγυσμός.[24]

22. יְגָרֶה מָדוֹן. *Excitat litem.* Ο΄. ἐγείρει (alia exempl. ὀρύσσει[25]) νεῖκος. Σ. ἐρεθίζει μάχην.[26] (Ἀ.) ἐρεθίσει ἀντιδικίαν.[27]

וּבַעַל חֵמָה רַב־פָּשַׁע. *Et dominus irae* (homo praefervidus) *multus* est *sceleris.* Ο΄. ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώρυξεν ἁμαρτίαν. Alia exempl. praemittunt: ∽ ἀνὴρ δὲ ἐπιεικὴς ἐκοίμησεν ἁμαρτίαν ↙.[28] Θ. καὶ ὀξύθυμος πολὺς ἐν ἀθεσίᾳ.[29]

23. גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ. *Fastus hominis deprimet eum.* Ο΄. ὕβρις ἄνδρα ταπεινοῖ. Οἱ λοιποί· ὑπερηφανία ἀνδρὸς (s. ἀνθρώπου) ταπεινώσει αὐτόν.[30]

וּשְׁפַל־רוּחַ יִתְמֹךְ כָּבוֹד. *Sed demissus spiritu assequetur honorem.* Ο΄. τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ κύριος. Alia exempl. τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐγείρει δόξα.[31] Σ. Θ. ὁ ταπεινὸς τῷ πνεύματι . . .[32] Ἄλλος· καὶ ταπεινόφρων ἀντιλήψεται δόξης.[33]

24. עִם־גַּנָּב. *Cum fure.* Ο΄. κλέπτῃ. Ἀ. μετὰ κλέπτου.[34]

25. חֶרְדַּת אָדָם. *Timor hominum.* Ο΄. φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἀνθρώπους. Ἀ. θάμβος ἀνθρώπου.[35]

Cap. XXIX. 25. φοβηθέντες ἀνθρώπους ※ (fort. ÷) καὶ αἰσχυνθέντες ↙ ὑπεσκελίσθησαν —— εὐφρανθήσεται. ÷ ἀσέβεια —— σωθήσεται ↙.[36]

Cap. XXX.

1–14. Ο΄. ÷ ※ τάδε λέγει —— ἐξ ἀνθρώπων ↙.[1]

1. הַגֶּבֶר. (Dictum) *illius viri.* Ο΄. (τάδε λέγει) ὁ ἀνήρ. Πάντες ὁμοίως.[2]

לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל. *Ithieli et Ucalo.* Ο΄. τοῖς πιστεύουσι θεῷ, καὶ παύομαι. Ἀ. τῷ Ἐθιὴλ, καὶ τέλεσον. Θ. τῷ Ἐθιὴλ, καὶ δυνήσομαι.[3]

2. כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ. *Sane bardus ego sum prae viro.* Ο΄. ἀφρονέστατος γάρ εἰμι ἁπάντων ἀνθρώπων. Ἀ. ἀσύνετος ἐγώ εἰμι παρὰ ἄνδρα.[4]

4. וַיֵּרַד. *Et descendit.* Ο΄. καὶ κατέβη. Ἀ. Σ. (καὶ) κατήνεγκεν.[5]

מִי אָסַף־רוּחַ בְּחָפְנָיו. *Quis collegit ventum in pugnis suis?* Ο΄. τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; Ἀ. τίς συνέλεξε πνεῦμα ἐν θενάροις; Σ. τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν τοῖς δραξίν;[6]

צָרַר. *Colligavit.* Ο΄. συνέστρεψεν. Θ. ἐνέδησεν.[7]

---

[20] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܡܫܬܕܪܢܐ. ܕܡܫܬܒܩܐ. [21] Schol. apud Nobil. Sic Syro-hex. in textu. [22] Nobil. [23] Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Ἀ. Ε΄. οὐκ ὄντος κ.τ.ἑ. [24] Nobil. [25] Idem. Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ὀρύξει (ܢܚܦܘܪ). [26] Nobil. [27] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܢܓܪܓ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܕܕܝܢܐ. "Quae verba scholium sapiunt."—*Middeld.* Immo alius interpretis sunt, et quidem Aquilae, ut videtur. Cf. ad Cap. xvi. 28. xxviii. 25. [28] Syro-hex. in textu: ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܡܟܝܟܐ ܕܡܟܗ ܠܚܛܝܬܐ. Cod. 23 praemittit: ἐπιεικὴς ἐκοίμησεν ἁμαρτίας. [29] Syro-hex. ܬ. ܘܚܡܝܡܐ ܣܓܝܐ ܗܘ ܒܪܘܫܥܘܬܐ. [30] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܡܫܬܒܗܪܢܘܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܬܡܟܟܝܘܗܝ. [31] Sic Cod. 23, et Syro-hex. [32] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܟܝܟܐ ܒܪܘܚܐ. [33] Scholium apud Nobil. [34] Nobil. [35] Syro-hex. ܐ. ܬܗܪܐ ܕܒܪܢܫܐ. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xxx. 5. [36] Syro-hex.

Cap. XXX. [1] Syro-hex. Cf. ad Cap. xxiv. 22. [2] Syro-hex. [3] Nobil. [4] Idem. Cf. Hex. ad Psal. lxxii. 22. [5] Nobil. [6] Idem. (Vox θέναρ, *vola manus*, nota vel ex Homero Il. V, 339; sed θέναρον nescio an alibi legatur.) [7] Nobil.

4. מִי הֵקִים כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ. *Quis constituit omnes fines terrae?* Ο΄. τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς; Ἀ. καὶ οἱ λοιποί· τίς ἔστησε πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς;[8]

מַה־שְּׁמוֹ וּמַה־שֶּׁם־בְּנוֹ. *Quodnam* est *nomen ejus, et quodnam nomen filii ejus?* Ο΄. τί ὄνομα αὐτῷ, ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; Ἀ. Θ. τί ὄνομα αὐτῷ, καὶ τί ὄνομα τῷ υἱῷ αὐτοῦ;[9] Ἀ. Σ. Θ. καὶ οἱ λοιποί· τῷ υἱῷ αὐτοῦ.[10]

כִּי תֵדָע. *Si nosti.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἵνα γνῷς.[11] Ἄλλος· ὅτι γνώσῃ.[12]

5. מָגֵן הוּא. *Clypeus est.* Ο΄. ὑπερασπίζει. Ἄλλος· ὑπερασπιεῖ.[13]

לַחֹסִים בּוֹ. *Confidentibus ei.* Ο΄. τῶν εὐλαβουμένων. Ἄλλος· φοβουμένων.[14]

7. אַל־תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת. *Ne deneges ea mihi antequam moriar.* Ο΄. μὴ ἀφέλῃς μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. Σ. καὶ οἱ λοιποί· μὴ κωλύσῃς ἀπ' ἐμοῦ πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με.[15]

8. שָׁוְא. *Vanitatem.* Ο΄. μάταιον λόγον. Ἀ. εἰκαιότητα.[16]

הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי. *Comedere fac me panem demensi mei.* Ο΄. σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη. Ἀ. . . ἄρτον ἀκριβασμῶν μου. Σ. διάταξόν μοι δίαιταν ἱκανήν.[17]

9. וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָֹה. *Et abnegem* (Deum), *et dicam: Quis est Jova?* Ο΄. ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω, τίς με ὁρᾷ; Ἀ. Σ. καὶ ἀρνήσωμαι, καὶ εἴπω, τίς ἐστι κύριος;[18]

9. וּפֶן־אִוָּרֵשׁ. *Et ne pauper fiam.* Ο΄. ἢ πενηθείς. Alia exempl. ἢ πενόμενος; alia, ἢ πένης γενηθείς.[19]

אֱלֹהָי. *Dei mei.* Ο΄. τοῦ θεοῦ. Πάντες· τοῦ θεοῦ μου.[20]

10. אַל־תַּלְשֵׁן. *Noli calumniari.* Ο΄. μὴ παραδῷς. Σ. μὴ διαβάλῃς. Θ. μὴ καταλαλήσῃς.[21]

וְאָשָׁמְתָּ. *Et poenas des.* Ο΄. καὶ ἀφανισθῇς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ πλημμελήσῃς.[22]

12. וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רֻחָץ. *Sed a sordibus suis non lota est.* Ο΄. τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν. Θ. καὶ ἀπὸ ῥύπου οὐκ ἀπελούσατο.[23]

14. מַאֲכָלוֹת. *Cultri.* Ο΄. τομίδας. Ἀ. Σ. Θ. κατεσθιούσας.[24]

עֲנִיִּים. *Miseros.* Ο΄. τοὺς ταπεινούς. Alia exempl. τοὺς ἀσθενεῖς.[25]

15–XXXI. 9. Ο΄. ÷ ※ τῇ βδέλλῃ —— πένητα καὶ ἀσθενῆ ↲. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[26]

15. שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. *Duae filiae* (clamantes): *Da! da!* Ο΄. τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι. Σ. δύο θυγατέρες, φέρε, φέρε.[27]

שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה. *Tria sunt quae non satiantur.* Ο΄. καὶ αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν. Ἀ. Σ. Θ. τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται.[28]

לֹא־אָמְרוּ הוֹן. *Non dicunt: Satis!* Ο΄. οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἱκανόν. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ εἶπαν, ἀρκεῖ.[29]

---

8 Nobil. 9 Euseb. in Comment. in Psalmos, p. 403. 10 Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 11 "In plerisque libris post τοῖς τέκνοις αὐτοῦ sequitur ἵνα γνῷς."—*Nobil.* Sic Comp., Cod. Ephraem., alii, et Syro-hex. 12 Schol. apud Nobil. Cod. 161 in marg.: ὅτι γνώσει. 13 Schol. apud Nobil. 14 Idem. Sic Codd. 23, 296, et Syro-hex. 15 Nobil. Cod. 161 affert: Σ. μὴ κωλύσῃς ἀπ' ἐμοῦ. Cod. 248: Σ. καὶ οἱ λοιποί· μὴ κ. ἀπ' ἐμοῦ. Syro-hex. in textu, μὴ ἀφέλῃς ἀπ' ἐμοῦ (om. χάριν), et sic Cod. 23. Idem in marg.: Πάντες· μὴ κωλύσῃς (ܠܐ ܬܟܠܐ). 16 Nobil. 17 Idem. 18 Idem. 19 Idem. Prior lectio est in Codd. 23, 106; posterior in Ald., aliis. 20 Syro-hex. in textu, τοῦ θεοῦ μου; in marg. autem: Πάντες ὁμοίως. 21 Nobil. 22 Idem. 23 Codex (161 an 248?) apud Parsons. Nobil. quasi scholium affert. Montefalconio videbatur Aquilae esse, coll. Hex. ad Exod. xxxii. 25. Cf. etiam Hex. nostra ad Jesai. xxviii. 8. xxx. 22. 24 Nobil. 25 Idem. Sic Comp., Ald., Cod. Ephraem., alii, et Syro-hex. 26 Sic Syro-hex., interpositis, ut in textu LXXvirali Graeco, Cap. xxiv. 23–34. Idem ad τῇ βδέλλῃ indicem ↗ cum quatuor lineolis appingit; in marg. autem sub eodem indice: Ὡς ὁ Ἑβρ. καὶ οἱ λοιποί. 27 Nobil. 28 Idem. Syro-hex. in textu affert: καὶ αἱ τρεῖς αὗται ἐνεπίμπλασαν αὐτήν. ⁘ τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται ↲. 29 Nobil.

16. וְעֹצֶר רָחַם. *Et conclusio uteri.* Ο΄. καὶ ἔρως γυναικός. Ἀ. καὶ ἐποχὴ μήτρας. Σ. καὶ συνοχὴ μήτρας.[30]

אֶרֶץ לֹא־שָׂבְעָה מַּיִם וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה הוֹן. *Terra* quae *non satiatur aqua, et ignis* qui *non dicit: Satis!* Ο΄. καὶ γῆ οὐκ ἐμπιπλαμένη ὕδατος, καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν, ἀρκεῖ. Θ. γῆ οὐκ ἐνεπλήσθη ὕδατος, καὶ πῦρ οὐκ εἶπεν, ἀρκεῖ.[31]

17. נַחַל. *Torrentis.* Ο΄. ἐκ τῶν φαράγγων. Ἀ. Θ. χειμάρρου.[32]

18. נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי. *Ardua* (intellectu) *sunt prae me.* Ο΄. ἀδύνατά μοι νοῆσαι. Ἀ. ἐθαυμαστώθησαν ...[33] Σ. ἀδυνατοῦντα ...[34]

19. בַּשָּׁמַיִם. *In caelis.* Ο΄. πετομένου. Ἄλλος· ἐν οὐρανῷ.[35]

דֶּרֶךְ נָחָשׁ. *Via serpentis.* Ο΄. ὁδοὺς ὄφεως. Ἀ. Σ. Θ. ὁδόν ..[36]

דֶּרֶךְ גֶּבֶר בְּעַלְמָה. *Via viri in virgine.* Ο΄. ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι. Ἀ. Θ. ὁδόν ... Σ. ... ἐν νεάνιδι.[37]

20. אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ. *Comedit, et tergit os suum.* Ο΄. ἣ ὅταν πράξῃ, ἀπονιψαμένη. Ἀ. Σ. Θ. καὶ οἱ λοιποί· ὡσεὶ φαγούσης καὶ ἀπονιψαμένης στόμα αὐτῆς.[38]

21. וְתַחַת אַרְבַּע. *Immo sub quatuor.* Ο΄. τὸ δὲ τέταρτον. Σ. τὰ δὲ τέσσαρα.[39]

23. תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל. *Sub exosa* (muliere) *quando fit uxor.* Ο΄. καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Σ. καὶ γυνὴ μισουμένη ὅταν συνοικήσῃ.[40]

23. כִּי־תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. *Quando expulerit dominam suam.* Ο΄. ἐὰν ἐκβάλῃ (Ἀ. Σ. Θ. κληρονομήσῃ[41]) τὴν ἑαυτῆς κυρίαν.

24. חֲכָמִים מְחֻכָּמִים. *Sapientia sapientiam edocta.* Ο΄. σοφώτερα τῶν σοφῶν. Θ. σοφίᾳ σεσοφισμένα.[42]

26. וַיָּשִׂימוּ. *Et tamen collocant.* Ο΄. οἳ ἐποιήσαντο. Σ. ἔταξαν.[43]

27. חֹצֵץ כֻּלּוֹ. *Divisi* (agmine partito) *omnes ii.* Ο΄. ἀφ᾽ ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. Σ. ὡς ψηφὶς πᾶσα.[44]

28. תְּתַפֵּשׂ. *Prehendit.* Ο΄. ἐρειδόμενος. Θ. ἐλλαμβανόμενος.[45]

בְּהֵיכְלֵי. *In palatiis.* Ο΄. ἐν ὀχυρώμασι. Ἀ. Σ. Θ. (ἐν) ναοῖς.[46]

29. מֵיטִבֵי לָכֶת. *Quae pulcre incedunt.* Ο΄. ὃ καλῶς διαβαίνει. Ἀ. Θ. ἀγαθύνοντα πορείαν.[47]

30. וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל. *Nec avertit se a facie cujuscunque.* Ο΄. ὃς οὐκ ἀποστρέφεται, οὐδὲ καταπτήσσει κτῆνος. Ἀ. Σ. Θ. ... ἀπὸ προσώπου παντός.[48]

31. זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תָיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ. *Succinctus lumbis* (bellator equus (Bochart.); gallus (Hieron.); canis leporarius, λαγωοκύων (Kimchi, Gr. Venet.)) *aut hircus, et rex quocum* est *populus* (populo suo stipatus). Ο΄. καὶ

---

[30] Nobil. [31] Syro-hex. in textu post ὕδατος legit: καὶ πῦρ ὃ οὐκ εἶπεν, ἀρκεῖ. Idem in marg. affert: ܠ. ܐܪܥܐ ܠܐ ܣܒܥܬ ܡ̈ܝܐ. ܘܢܘܪܐ ܠܐ ܐܡܪܐ ܣܦܩ. ܗܘ ܡܐ ܕܠܐ ܐܡܪܘ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ. Middeld. vertit: Θ. γῆ οὐκ ἐμπίπλαται [immo ἐνεπλήσθη] ὕδατος, καὶ πῦρ οὐκ εἶπεν, ἀρκεῖ [ὃ οὐκ ἔλεγον οὐδὲ λέξουσιν]. Idem notat: "Ultima haec verba Theodotionis esse nequeunt: a glossatore quodam originem duxisse videntur, ideoque cancellis circumscribenda duxi." Si Graece vertenda essent haec verba, praetulerim: ὃ οὐκ εἶπον, οὐκ ἐροῦσιν. Scholium videtur esse causam indicans, curnam verba praeterita οὐκ ἐνεπλήσθη et οὐκ εἶπεν pro futuris posuerit ὁ παροιμιαστής. Ad haec, οὐ μὴ εἴπωσιν, Nobil. affert: Schol. οὐκ εἶπεν. [32] Nobil. [33] Idem.

[34] Codd. 161, 248. Nobil. *alii interpreti* tribuit. [35] Schol. apud Nobil. [36] Nobil. [37] Idem. [38] Cod. 252. Eadem habent, absente στόμα αὐτῆς, Nobil., Cod. 248. Syro-hex. in textu affert: ܗܝ ܕܐܟܠܐ ܕܐܟܠܬ ܘܐܫܝܓܬ; hoc est, ni fallor, ἧς φαγούσης καὶ ἀπονιψαμένης. Idem in marg. totidem verbis Syriacis, sed addito in fine ܦܘܡܗ̇: Ἀ. Θ. ἧς φαγούσης καὶ ἀπονιψαμένης στόμα αὐτῆς. [39] Nobil. [40] Idem. [41] Codd. 161, 248, 252. [42] Nobil. [43] Idem. Ad vocab. χοιρογρύλλιοι Montef. affert: Ἄλλ. εἶδος ἰχθύος, ἤτοι οἱ λαγωοὶ, ἢ οἱ καλούμενοι οἶστροι. Est scholium apud Nobil. [44] Nobil. Cf. ad Cap. xx. 17, ubi in Hebraeo est חָצָץ, *glarea.* [45] Nobil. [46] Idem. [47] Idem. [48] Idem.

ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν θηλείαις εὔψυχος, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου[49], καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. Ἀ. Θ. ἀλέκτωρ (s. ἀλεκτρυὼν) νώτου, ἢ τράγος, καὶ βασιλεύς . . . Ε΄. ἀλέκτωρ ὀσφύος, ἢ τράγος, καὶ βασιλεὺς ἀναστὰς (s. ὃς ἀνέστη) ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.[50] Σ. περιεσφιγμένος τὴν ὀσφύν.[51]

32. אִם־נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא. *Si stulte egisti efferendo te.* Ο΄. ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ. Θ. εἰ ἠφρόνησας ἐν τῷ ἐπαίρεσθαι.[52]

וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה. *Et si mala meditatus es* (in aliquem), *manum ad os* (tace). Ο΄. καὶ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης, ἀτιμασθήσῃ. Ἀ. Θ. καὶ ἐὰν ἐννοηθῇς χεῖρα εἰς στόμα.[53]

33. וּמִיץ־אַף יוֹצִיא דָם וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב. *Et compressio nasi elicit sanguinem, et compressio irae elicit rixam.* Ο΄. ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆρας, ἐξελεύσεται αἷμα· ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται κρίσεις καὶ μάχαι. Ἀ. Θ. καὶ ἐκμύζησις μυκτήρων ἐξοίσει αἷμα, καὶ ἐκμύζησις θυμοῦ ἐξοίσει κρίσιν.[54]

Cap. XXXI.

1. דִּבְרֵי לְמוּאֵל. *Verba Lemuelis.* Ο΄. οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ. Ἀ. ῥητὰ Λαμμοῦν. Σ. λόγοι Ἰαμουήλ. Θ. ῥήματα Ῥεβουήλ.[1]

1. מַשָּׂא. *Effatum.* Ο΄. χρηματισμός. Ἀ. ἄρμα. Σ. καὶ οἱ λοιποί· λῆμμα.[2]

2. מַה־בְּרִי. *Quid, mi fili?* Ο΄. τί, τέκνον, τηρήσεις; τί ῥήσεις θεοῦ; Alia exempl. τί, τέκνον; ÷ τί ῥήσεις θεοῦ ◂;[3]

3. חֵילֶךָ. *Robur tuum.* Ο΄. σὸν πλοῦτον. Σ. τὴν ἰσχύν σου.[4]

וּדְרָכֶיךָ. *Et vias tuas.* Ο΄. καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον. [Ἀ. Σ. Θ. τὰ σὰ χρήματα.][5]

לַמְחוֹת מְלָכִין. *Corruptricibus regum.* Ο΄. εἰς ὑστεροβουλίαν. Θ. εἰς μεταμέλειαν.[6]

5. וִישַׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי. *Et mutet causam omnium filiorum afflictionis.* Ο΄. καὶ ὀρθὰ κρῖναι οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς. Ἀ. Θ. Ε΄. καὶ ἀλλοιώσει κρίσιν πάντων υἱῶν πένητος.[7]

6. תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ. *Date temetum pereunti, et vinum amaris animo.* Ο΄. δίδοτε μέθην τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις. Ἀ. Θ. δίδου μέθην τῷ ἀπολλυμένῳ, καὶ οἶνον τοῖς πικροῖς ψυχήν.[8] Σ. τῷ ἀπολλυμένῳ.[9]

7. יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ. *Bibat, et obliviscatur paupertatis suae.* Ο΄. ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας. Ἀ. Θ. πιέτω, καὶ ἐπιλήσεται τῆς ἐνδείας αὐτῶν.[10]

---

[49] Origen. Opp. T. III, p. 10: Τρίτος ὁ τράγος, κατὰ μόνους τοὺς Ο΄, ἡγούμενος αἰπολίου. [50] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܐܠܩܛܪܘܢ (ΑΛΕΚΤΩΡ ΝΟΤΟΥ (sic)) ܕܚܨܐ. ܐܘ ܬܝܫܐ܇ ܘܡܠܟܐ܇ ܗ. ܐܠܩܛܪܘܢ ܕܚܨܐ (ΑΛΕΚΤΩΡ ΟCΦΥΟC) ܐܘ ܬܝܫܐ܇ ܘܡܠܟܐ ܕܩܡ ܒܥܡܗ܇. Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἀλεκτρυὼν νώτῳ (sic). [51] Nobil. affert: Σ. περιεσφραγισμένος τὴν ὀσφύν. "Forte melius περιεσφιγμένος."—*Montef.* Parsons. e marg. Cod. 252 exscripsit: περιεσφιγμένος τὴν ὀσφὺν, sine nomine interp. [52] Nobil. [53] Syro-hex. in textu pro μετὰ μάχης, εἰς τὸ στόμα σου (ܠܦܘܡܟ) habet. Idem in marg. ܐ. ܠ. ܘܐܢ ܐܬܚܫܒܬ ܐܝܕܐ ܠܦܘܡܐ܇. Nobil. affert: Θ. καὶ ἐνενοήθης χεῖρα εἰς στόμα. [54] Syro-hex. in textu post αἷμα pergit: ἔξελκε (ܓܪܘܪ) λόγους, καὶ ἐξελεύσονται κρίσεις (om. καὶ μάχαι), invitis libris Graecis. Idem in marg. affert: ܐ. ܠ. ܘܡܨܝܨܘܬܐ ܕܢܚܝܪܐ ܬܦܩ ܕܡܐ܇ ܘܡܨܝܨܘܬܐ ܕܚܡܬܐ ܬܦܩ ܕܝܢܐ܇. Middeld. vertit: *Compressio* καὶ ἐκμύζησις κ.τ.ἑ. Equidem crediderim vocab. ܚܡܬܐ ad praecedentem vocem Hebraeam חֵמָה pertinere; sed quid significet, plane ignoro. Ceteram lectionem, sed mutilam, sic exhibet Nobil.: Ἀ. καὶ ἐκμύζησις θυμοῦ ἐξοίσει αἷμα.

Cap. XXXI. [1] Nobil. [2] Nobil., ubi ἅρμα pro ἄρμα scriptum. [3] Sic Syro-hex.; τηρήσεις om. etiam Cod. 23. [4] Nobil. [5] Idem. Drusius opinatur lectionem ad חֵילֶךָ pertinere, certe non ad דְּרָכֶיךָ. Fortasse est mera interpretatio vocis βίον. Cf. ad v. 14. (In textu καὶ τὸν σὸν βίον tantummodo vertit Syro-hex.) [6] Nobil. Scholiastae, non interpretis, esse videtur. Lex. Cyril. MS. Brem.: Ὑστεροβουλίαν· μεταμέλειαν, μετάνοιαν. Syro-hex. in textu habet ܠܬܘܝܬܐ, quod cum μεταμέλεια et μετάνοια commutatur. [7] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܘܢܫܚܠܦ ܕܝܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܡܣܟܢܐ܇. Nobil. affert: Ἀ. Θ. καὶ ἀλλοιώσει κρίσιν υἱῶν πένητος. [8] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܗܒ ܪܘܝܘܬܐ ܠܡܢ ܕܐܒܕ܇ ܘܚܡܪܐ ܠܡܪܝܪܝ ܢܦܫܐ܇. [9] Nobil. [10] Syro-hex. in continuatione: ܢܫܬܐ ܘܢܛܥܐ ܣܢܝܩܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ܇.

7. וַעֲמָלוֹ. *Et aerumnae suae.* Ο΄. καὶ τῶν πόνων. Σ. (καὶ τῶν) κόπων αὐτῶν.[11]

8. לְאִלֵּם. *Muto.* Ο΄. λόγῳ θεοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἀλάλῳ.[12]

אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף. *Ad* (agendum) *causam omnium filiorum derelictionis* (orphanorum). Ο΄. καὶ κρῖνε πάντας ὑγιῶς. Σ. εἰς κρίσιν πάντων υἱῶν ἀποιχομένων.[13]

9. עָנִי. *Miserum.* Ο΄. πένητα. Ἄλλος· πτωχόν.[14]

10. Ο΄. γυναῖκα κ.τ.ἑ. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[15]

11. וְשָׁלָל. *Et lucro.* Ο΄. ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων. Ἄλλος· λαφύρων.[16]

12. כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ. *Omnes dies vitae ejus.* Ο΄. πάντα τὸν βίον (alia exempl. χρόνον). Ἀ. Σ. Θ. πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς.[17]

13. דָּרְשָׁה. *Tractat.* Ο΄. μηρυομένη. Alia exempl. εὑραμένη.[18] Ἀ. Σ. Θ. ἐζήτησεν.[19]

בְּחֵפֶץ. *Cum oblectatione.* Ο΄. εὔχρηστον. Ἀ. Θ. ἐν βουλῇ. Σ. ἐν θελήματι.[20]

14. הָיְתָה. *Est.* Ο΄. ἐγένετο. Ἀ. Ε΄. ὁμοίως.[21]

תָּבִיא לַחְמָהּ. *Adducit panem suum.* Ο΄. συνάγει δὲ αὕτη τὸν βίον. Alia exempl. συνάγει [δὲ] αὐτῆς τὸν πλοῦτον.[22]

15. בְּעוֹד לַיְלָה. *Dum adhuc nox est.* Ο΄. ἐκ νυκτῶν. Ἀ. Σ. Θ. ἔτι οὔσης νυκτός.[23]

חֹק. *Pensum.* Ο΄. ἔργα. Θ. σύνταξιν. Σ. πρόσταγμα.[24]

17. מָתְנֶיהָ. *Lumbos suos.* Ο΄. τὴν ὀσφὺν αὐτῆς. Ἀ. Θ. τὸν νῶτον.[25]

וַתְּאַמֵּץ. *Et roborat.* Ο΄. ἤρεισε. Ἀ. Θ. (καὶ) ἐκαρτέρωσε. Σ. (καὶ) ἐκραταίωσε.[26]

18. סַחְרָהּ. *Quaestus suus.* Ο΄. τὸ ἐργάζεσθαι. Ἀ. Σ. Θ. ἐμπορία (αὐτῆς).[27]

לֹא־יִכְבֶּה. *Non exstinguitur.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀποσβέννυται. Οἱ λοιποί· οὐκ ἀποσβεσθήσεται (s. οὐ σβεσθήσεται).[28]

19. יָדֶיהָ...וְכַפֶּיהָ. *Manus suas . . . et volas suas.* Ο΄. τοὺς πήχεις αὐτῆς . . . τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς. Alia exempl. τὰς χεῖρας αὐτῆς . . . τοὺς δὲ πήχεις αὐτῆς.[29] Πάντες ὁμοίως.[30]

בַכִּישׁוֹר. *Ad verticillum fusi* (Gr. Venet. εἰς σφόνδυλον). Ο΄. ἐπὶ τὰ συμφέροντα. Ἀ. Σ. Θ. ἀνδρείᾳ.[31]

תָּמְכוּ. *Prehendunt.* Ο΄. ἐρείδει. Ἄλλος· ἐκράτησε.[32]

20. וְיָדֶיהָ. *Et manus suas.* Ο΄. καρπὸν δέ. Πάντες· τὸν καρπὸν τῆς χειρός.[33]

21, 22. כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים׃ מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ. *Quia omnis domus ejus vestita est coccineis* (Hieron. *duplicibus*, h. e. שְׁנַיִם). *Stragulas facit sibi, byssus et purpura* sunt *vestimentum ejus.* Ο΄. πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰσί (alia exempl. ἐνδιδύσκονται[34]). δισσὰς χλαίνας (Ἀ. Θ. περιστρώματα. Σ. ἀμφιτάπους[35]) ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύ-

---

[11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Schol. apud Nobil. [15] Sic Syro-hex. cum indice ⁘, superimpositis quinque lineolis, ut non cum Middeldorpfio de Quinto interprete cogitandum sit. Abhinc autem Syrus cuique versui praeponit alphabeti literam minio pictam, ut in Threnis a Ceriani editis. [16] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. "Videtur esse Aquilae, qui sic solet vertere."—*Montef.* [17] Nobil. Syro-hex. .ܐ .ܠ .ܣ .ܐ. ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܝܗ̇. (In textu lectio χρόνον, quae Nobilio est scholium, est in Codd. 106, 252, et Syro-hex.) [18] *Alius interp.* apud Nobil. Sic Cod. 23, et Syro-hex. (ܟܕ ܐܫܟܚܬ). [19] Nobil. Syro-hex. ܒܥܬ ܟܠܗܘܢ.. [20] Nobil. [21] Syro-hex. [22] "Nonnulli libri [Cod. Alex.] habent, συνάγει δὲ αὐτῆς τὸν πλοῦτον; et Schol. βίον."—*Nobil.* In Comp., Codd. 23 (qui βίον habet?), 68, 106, aliis, et Syro-hex. legitur, (μακρόθεν) συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον. [23] Nobil. [24] Idem, qui haec ad Hebr. טֶרֶף, Ο΄. βρώματα, perperam refert. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem. [28] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܕܥܟ. [29] Sic Codd. III, 23, 106, alii, et Syro-hex. [30] Syro-hex. [31] Nobil., qui ἀνδρεία habet. [32] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [33] Syro-hex. in textu habet ܦܐܪܐ ܕܝܢ; in marg. autem: ܟܠܗܘܢ. ܦܐܪܐ ܕܐܝܕܐ. [34] Schol. apud Nobil. Sic in textu Codd. Vat., Alex., alii. [35] Nobil.

ματα. Ἀ. Θ. (ὅτι πᾶς) ὁ οἶκος αὐτῆς ἐνδέδυται δισσὰ περιστρώματα. ἐποίησεν αὐτῇ βύσσον, καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐτῆς.[36]

23. נוֹדָע. *Notus* est. Ο΄. περίβλεπτος δὲ γίνεται. Σ. γνωστός.[37]

עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ. *Cum senioribus terrae.* Ο΄. μετὰ τῶν γερόντων κατοίκων τῆς γῆς. Alia exempl. μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς.[38]

24. וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי. *Venditque, et cingulum tradit mercatori.* Ο΄. καὶ ἀπέδοτο περιζώματα (Ἀ. Θ. ζώνην[39]) τοῖς Χαναναίοις. Alia exempl. καὶ ἀπέδοτο ※ τοῖς Φοίνιξιν ◄, περιζώματα δὲ τοῖς Χαναναίοις.[40]

25. וַתִּשְׂחַק. *Et ridet.* Ο΄. καὶ εὐφράνθη. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) γελάσεται.[41]

26. בְחָכְמָה. *Cum sapientia.* Ο΄. προσεχόντως καὶ ἐννόμως. Ἄλλος· ἐν σοφίᾳ.[42]

וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ. *Et institutio benevolentiae* est *in lingua ejus.* Ο΄. καὶ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Σ. καὶ νόμος ἐπίχαρις τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Θ. (καὶ νόμος) χάριτος ἐπὶ γλώσσῃ αὐτῆς.[43]

27. צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת. *Accurate observat vias.* Ο΄. στεγναὶ διατριβαί. Σ. σκοπεύει πορείας.[44]

27. וְלֶחֶם עַצְלוּת. *Et panem pigritiae.* Ο΄. σῖτα δὲ ὀκνηρά. Ἄλλος· ἄρτον ὀκνηρίας.[45]

28. קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ. *Surgent filii ejus, et beatam praedicabunt eam; maritus ejus, et laudabit eam.* Ο΄. (ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς) ἀνέστησε τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐπλούτησαν (Ἀ. Σ. Θ. ἐμακάρισαν αὐτὴν[46]), καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ᾔνεσεν αὐτήν. Σ. ἀναστάντες οἱ υἱοὶ αὐτῆς...[47] Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄. (ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς).[48] Ε΄. ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐμακάρισεν αὐτήν· ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ᾔνεσεν αὐτήν.[49]

29. עָשׂוּ חָיִל. *Egerunt strenue.* Aliter: *Comparaverunt sibi opes.* Ο΄. ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλαὶ ἐποίησαν δύναμιν. Alia exempl. ἐποίησαν δύναμιν, ※ πολλαὶ δὲ ἐκτήσαντο πλοῦτον ◄.[50] Ἄλλος· δυνατά.[51]

30. אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָֹה הִיא תִתְהַלָּל. *Mulier timens Jovam, haec laudabitur.* Ο΄. γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ κυρίου αὕτη αἰνείτω. Ἀ. (γυνὴ) φοβουμένη κύριον, αὕτη ὑμνηθήσεται.[52]

31. מִפְּרִי יָדֶיהָ. *De fructu manuum suarum.* Ο΄.

---

[36] Syro-hex. in textu: ... ἐνδεδυμένοι εἰσὶ δισσὰς (marg. δισσῶς) στολάς. χλαινίδια (ܟܠܡܝܕܐ) ἐποίησε κ. τ. ἑ. Idem in marg. ܐ. ܬ. ܒܝܬܐ ܕܝܠܗ ܠܒܝܫ ܫܘܝܐ ܬܪ̈ܝܢܐ. ܥܒܕܬ ܠܗ ܒܘܨܐ ܘܐܪܓܘܢܐ ܠܒܘܫܐ ܕܝܠܗ. Middeld. notat: "Ἀ. Θ. ὁ οἶκος αὐτῆς ἐνδεδυμένος στρωμνὰς δισσάς... ἐποίησεν ἑαυτῇ βύσσον, καὶ πορφύρα ἔνδυμα ἑαυτῆς. Ita Syriaca per se spectata vertenda sunt. Sed apparet in hac interpretatione desiderari Hebr. מַרְבַדִּים, quod Aq. et Theod. περιστρώματα interpretatos esse Montef. docet. Hinc textus Syr. mancus esse videtur, ita ut vox una exciderit, quod punctis indicavi. Quae si recte conjeci, textus Graecus post δισσὰς ita est constituendus: περιστρώματα ἐποίησεν ἑαυτῇ, βύσσος καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐτῆς." Pro στρωμνὰς δισσὰς in Syriaco est ܫܘܝܐ ܬܪ̈ܝܢܐ, quod pro uno vocab. שָׁנִים (s. שְׁנַיִם) Syrum interpretem posuisse existimat V. D.; quo concesso, necessario desideratur vocabulum quod Hebraico מַרְבַדִּים respondeat. Verumtamen Syr. ܫܘܝܐ non solum pro στρωμνή, sed etiam pro ὑπόστρωμα (Symm. ad Ezech. xiii. 18) et h. l. pro περίστρωμα, quod etiam Nobilius Aquilae et Theodotioni vindicat, interpres noster adhibet. Itaque ܫܘܝܐ ܬܪ̈ܝܢܐ est περιστρώματα δισσά, quod idioma est Syrorum pro δισσὰ περιστρώματα. [37] Nobil. [38] Sic Codd. III, 106, et Syro-hex. Nobil. affert: Schol. πρεσβυτέρων. [39] Cod. 161. Est scholium apud Nobil. et Cod. 248. [40] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 23, 106, alii. [41] Nobil. [42] Schol. apud Nobil. (In textu LXXvirali καὶ ἐννόμως deest in Codd. 68, 161, 248, et Syro-hex., qui ܡܨܝܬܐܝܬ (non, ut Middeld. edidit, ܡܨܝܬܐܝܬ) tantum habet.) [43] Nobil. [44] Idem. Syro-hex. in textu lectionem Aldinam στεναὶ (ܐܠܝܨܢ) habet; in marg. autem στεγναὶ (ܡܛܫܝܢ). [45] Schol. apud Nobil. [46] Nobil. [47] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܩܡܘ ܒܢ̈ܝܗ ܕܝܠܗ. [48] Syro-hex. In textu τῶν Ο΄ pro his, τὸ στόμα δὲ ἀνοίγει —— τὰ τέκνα αὐτῆς, Syro-hex. et Cod. 23 habent tantummodo, ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς. [49] Syro-hex. ܗ. ܩܡܘ ܒܢ̈ܝܗ ܕܝܠܗ ܘܛܘܒܘܗ ܠܗ ܒܥܠܗ ܕܝܠܗ ܘܫܒܚܗ. [50] Syro-hex. Sic sine obelo, et om. δὲ, Codd. 23, 68, alii. [51] *Alius interpres* apud Nobil. Sic, pro δύναμιν, Ald., Cod. Alex., alii. [52] Nobil.

ἀπὸ καρπῶν χειλέων ('Α. Σ. Θ. *χειρῶν*[53]) *αὐτῆς.*

31. וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ. *Et laudent eam in portis* (in foro) *opera ejus.* Ο'. *καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.* 'Α. *καὶ ὑμνήσουσιν αὐτὴν ἐν πύλαις ποιήματα αὐτῆς.* Σ. *αἰνείτω τὰ ἔργα αὐτῆς . . .*[54]

Cap. XXXI. 30. ÷ *γυναικός* ⸔.[55]

---

[53] Nobil. Syro-hex. in textu habet, *ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς*; in marg. autem: *Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.* [54] Nobil. In fine libri Codd. 23, 106, 253, 254 addunt: *ὅτι ὁδοὶ ἀνδρὸς πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσονται, καὶ κατορθώσουσιν αὐτῷ τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων.* Sic sub obelo inflexo Syro-hex. [55] Syro-hex.

ADDENDA.

Cap. xv. 18. Lexica V. T. praebent: *'Αγρίζω, irrito, concito;* nullo alio exemplo. Sed vera scriptura est *ἀγγρίζω*, vocabulum bene Graecum, ad stylum fortasse familiarem pertinens, a Passovio et imitatoribus ejus penitus omissum. Glossae dant: *'Αγγρίζω, irrito; ἀγγρισμὸς, irritatio; ἀγγριστής, irritator.* Etym. M.: *'Αγγρίζειν· ἐρεθίζειν, ὑφαιρεῖσθαι* (?). Idem: *'Αγγρίας· τοὺς ἐρεθισμούς· οἱ δὲ τὰς ἀνίας· οἱ δὲ συνήθως ἀπὸ τοῦ ἀγγρίζεσθαι.*

Cap. xviii. 21. In Vajikra rabba Sect. 33 init. legitur: מות וחיים ביד לשון תרגום עקילס מיצטרא מכירין; h. e. "*Mors et vita sunt in manu linguae,* interpretatus est Aquila *μύστρα μάχαιραι;*" *cochlearia* scilicet, quia cochleari sumimus cibum, quo vita nostra conservatur; *cultri*, quia culter, sive gladius, est instrumentum occidendi. Vid. Wolf. in *Biblioth. Hebr.* T. III, p. 893; Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 1241. Argute inventum! sed Aquilam Hebraea ita vertisse quis sanus crediderit?

Cap. xxv. 11. In Beres. rabba Sect. 93 legitur, Aquilam proselytum Hebraea תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף transtulisse חיזורין דדהב בגו דיסקרין דכסף; h.e. *Poma aurea in scutellis* (*δισκαρίοις*) *argenteis.* Vid. Wolf. ibid.; Buxtorf. ibid. p. 560.

ECCLESIASTES.

IN LIBRUM ECCLESIASTAE

MONITUM.

"COLLIGENDIS restaurandisque Ecclesiastae lectionibus, hi maxime libri cum manuscripti tum editi subsidio fuere.

"Codex Regius, num. 1890, XI saeculi.

"Codex Regius, num. 199^{0}_{2}, membranaceus, X saeculi. Est Olympiodori.

"Codex Regius, num. 2435.

"Codex Regius, num. 2436, bombycinus, XI saeculi, qui est Procopii.

"Codex item alius Olympiodori.

"Hieronymi Commentarius in Ecclesiasten [Opp. Tom. III, pp. 381–498. Auctor in Praefatione ad Commentarium ait: *Hoc breviter admonens, quod nullius auctoritatem secutus sum; sed de Hebraeo transferens, magis me LXX interpretum consuetudini coaptavi: in his dumtaxat, quae non multum ab Hebraicis discrepabant. Interdum Aquilae quoque, et Symmachi, et Theodotionis recordatus sum, ut nec novitate nimia lectoris studium deterrerem, nec rursum contra conscientiam meam, fonte veritatis omisso, opinionum rivulos consectarer.*]"—MONTEF.

Codices, e quibus Parsonsius ad librum Ecclesiastae lectiones nonnullas adhuc ineditas exscripsit, sunt iidem tres, quorum in Monito ad Proverbia mentionem fecimus.

Versio demum Syro-hexaplaris, a Middeldorpfio ad apographum Norbergianum elaborata, deinde in nostri operis gratiam ad ipsum archetypum summa accuratione exacta, lectionum, quibus nobis apparatum hujus libelli hexaplarem ampliare contigit, praecipuam partem suppeditavit.

ECCLESIASTES.

Caput I.

1. קֹהֶלֶת. *Concionatoris.* Ο΄. ἐκκλησιαστοῦ. Ἀ. κωλέθ.[1]

2. הֲבֵל הֲבָלִים. *Vanitas vanitatum.* Ο΄. ματαιότης ματαιοτήτων. Οἱ λοιποί· ἀτμὸς ἀτμίδων (s. ἀτμῶν).[2]

הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל. *Vanitas vanitatum, omnia* sunt *vanitas.* Ο΄. ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. Ἀ. Θ. ἀτμὶς ἀτμίδων (s. ἀτμὸς ἀτμῶν), τὰ πάντα ἀτμίς (s. ἀτμός).[3]

3. מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם. *Quid lucri* est *homini?* Ο΄. τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ; Ἀ. Σ. τί πλέον ἀνθρώπῳ;[4]

עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל. *Labore suo quo laborat.* Ο΄. μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ. Ἀ. κόπῳ ᾧ ἐκοπίασεν.[5]

4. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת. *Terra autem in perpetuum stat.* Ο΄. καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἕστηκε. Σ. γῆ αἰώνιος ἕστηκε.[6]

5. וְזָרַח. *Et oritur.* Ο΄. καὶ ἀνατέλλει. Ἀ. καὶ ἀνέτειλε. Σ. καὶ ἀνατέλλει.[7]

שׁוֹאֵף. *Anhelat* (festinat). Ο΄. ἕλκει. Ἀ. εἰσπνεῖ. Σ. Θ. ἐπαναστρέφει.[8]

6. הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ. *It ad austrum, et circuit ad septentrionem; circuit, circuit, it ventus, et ad circuitus suos redit ventus.* Ο΄. πορεύεται πρὸς νότον, καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν· κυκλοῖ κυκλῶν (Ἀ. κυκλῶν κύκλον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[9]), πορεύεται τὸ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦμα. Σ. *Vadit* (καταντᾷ) *ad meridiem, et circumit ad boream; perambulans vadit ventus, et per quae circumierat, revertitur ventus.*[10]

Cap. I. [1] Codd. 161, 248. Knobel. in *Comment. ad Eccles.* p. 3 nescio quo errore קֹהֶלֶת ab Aquila συναθροιστὴν reddi affirmat. [2] Hieron.: "In Hebraeo pro *vanitate vanitatum* ABAL ABALIM scriptum est, quod, exceptis LXX interpretibus, omnes similiter transtulerunt, ἀτμὸς ἀτμίδων, sive ἀτμῶν." Nobil. affert: Scholion. Οἱ λοιποί· ἀτμὸς ἀτμῶν. Montef. distinxit: Ἀ. ἀτμὶς ἀτμίδων. Σ. ἀτμὸς ἀτμῶν; quod probari nequit. Tandem Syro-hex. ad ματαιότης notat: Ἀ. Σ. Θ. ἀτμὸς, s. ἀτμίς (ܗܒܠܐ); et ad ματαιοτήτων: Σ. ἀτμοῦ, s. ἀτμῖδος (ܕܗܒܠܐ). [3] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܗܒܠܐ ܕܗܒܠܐ ܟܠܡܕܡ ܗܒܠܐ ܀ [4] Nobil. [5] Idem. [6] "Unus codex."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. αἰώνιος. [7] Syro-hex. in textu legit, καὶ ἀνέτειλε (ܘܕܢܚ); in marg. autem: ܐ. ܘܕܢܚ ܀ ܣ. ܘܕܢܚ ܀ [8] Hieron.: "Pro eo autem, quod Vulgatam ed. sequentes posuimus, *ad locum suum ducit*, in Hebraeo habet SOEPH, quod Aq. interpretatur εἰσπνεῖ, id est, *aspirat;* Sym. vero et Theod., *recurrit.*" Nobil. affert: Ἀ. εἰσπνεῖ, non ex Hieronymo edito; nam ante Martianaeum contra auctoritatem omnium MSS. legebatur προσέπνευσε. Symmachi lectio Graeca ἐπαναστρέφει veremur ne conjecturalis sit; certe auctorem ejus nescimus. [9] Syro-hex. ܐ. ܒ ܡܚܕܪ ܒܚܘܕܪܐ ܀ ܬ. ܒܚܘܕܪܐ ܗܘܢ ܡܟܬܪ ܀ Codd. 161, 248 habent: Ἀ. κύκλου κύκλον, quibus ducibus Middeld. Syriaca vertit, κυκλοῖ κύκλον, quasi abesset ܒ. [10] Hieron. Nobil. affert: Σ. καταντᾷ.

7. אֵינֶנּוּ מָלֵא. *Non est plenum.* Ο΄. οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη. Σ. οὐ πλημμυρεῖ.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת. *Ad locum quo flumina eunt, illuc ea redeunt ad eundum.* Ο΄. εἰς τὸν τόπον οὗ οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέφουσι τοῦ πορευθῆναι. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[13] Σ. εἰς τὸν τόπον ἀφ᾽ οὗ οἱ ποταμοὶ πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἀναστρέφουσιν.[14]

8. יְגֵעִים. *Fatigantur.* Ο΄. ἔγκοποι. Ἀ. κοπιῶσιν. Σ. κοπώδεις.[15]

לֹא־יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר. *Non potest vir loqui.* Ο΄. οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν. Σ. ἀδύνατόν ἐστιν ἄνθρωπον ἐκνικῆσαι λέγοντα.[16]

מִשְּׁמֹעַ. *Audiendo.* Ο΄. ἀπὸ ἀκροάσεως. Alia exempl. τοῦ ἀκοῦσαι.[17]

9. מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה. *Quod fuit, id* est *quod futurum est; et quod factum est, id* est *quod fiet.* Ο΄. τί τὸ γεγονὸς, αὐτὸ τὸ γενησόμενον· καὶ τί τὸ πεποιημένον, αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον. Σ. ὃ προάγον ἐστὶν, αὐτὸ τὸ ἐσόμενον· καὶ ὃ προσεγένετο, αὐτό ἐστι τὸ μέλλον ἔσεσθαι.[18] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[19]

חָדָשׁ. *Novum.* Ο΄. πρόσφατον. Ἀ. Σ. καινόν.[20]

10. יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה־זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵינוּ. *Esto aliquid de quo dicat* (aliquis): *Vide hoc, novum est; jamdudum fuit in saeculis quae fuerunt ante nos.* Ο΄. ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν· ἤδη ÷ αὐτὸ ◂[21] γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμπροσθεν ἡμῶν. Σ. ἆρα ἔστι τι ὃ ἐρεῖ τις, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστι· καὶ ἤδη ἐγένετο ἐν τῷ αἰῶνι τῷ πρὸ ἡμῶν.[22]

11. עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה. *Apud eos qui erunt in posterum.* Ο΄. μετὰ τῶν γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην. Σ. παρὰ τοῖς ἐσομένοις μετὰ ταῦτα.[23]

13. וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי. *Et applicui cor meum.* Ο΄. καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου. Σ. καὶ προεθέμην (ἐν τῇ καρδίᾳ μου).[24]

לָתוּר. *Ad explorandum.* Ο΄. τοῦ κατασκέψασθαι. Ἀ. ἐξερευνῆσαι.[25]

הוּא עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ. *Hoc* est *negotium molestum* quod *dedit Deus hominibus ad exercendum se in eo.* Ο΄. ὅτι περισπασμὸν (Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ἀσχολίαν[26]) πονηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Σ. τὴν ἀσχολίαν τὴν πονηρὰν ἣν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἀσχολεῖσθαι πρὸς αὐτήν.[27] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[28]

14. הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. *Vanitas et captatio venti.*

---

[11] Nobil. [12] Syro-hex. [13] Idem. [14] Nobil., qui καὶ ἐκεῖ legit, invito Syro-hex. qui affert: ܣ. ܠܕܘܟܬܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܢܗܪܘܬܐ ܐܙܠܝܢ ܠܬܡܢ ܗܢܘܢ ܦܢܝܢ. [15] Nobil. [16] Idem. Sic sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. affert: Σ. ἀδύνατόν ἐστιν ἄνδρα ἐκνικῆσαι (ܠܐ ܡܬܡܨܝܢܘܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܕܓܒܪܐ ܢܙܟܐ). [17] Cod. 252: Οἱ Ο΄. τοῦ ἀκοῦσαι. Sic in textu Cod. 23. [18] Syro-hex. ܣ. ܗܿܘ ܕܩܕܝܡ ܐܝܬܘܗܝ ܗܿܘ ܗܢܘܢ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܘܗܿܘ ܕܐܬܬܘܣܦ ܗܘܐ ܗ̣ܘ ܐܝܬܘܗܝ ܗܿܘ ܕܥܬܝܕ ܠܡܗܘܐ. Nobil. affert: Σ. τὸ ἐσόμενον [sic Cod. 248]; et in fine: Σ. τὸ μέλλον ἔσεσθαι. Reliqua Graeca ex conjectura constituimus. (In textu scripsimus τί τὸ γεγονὸς, sine interrogatione; et sic Syro-hex. ܗܿܘ ܡܐ ܕܗܘܐ. Cf. nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. xxv.) [19] Syro-hex. [20] Nobil. [21] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 23. [22] Nobil. affert: Σ. ἆρα ἔστι τι ὃ ἐρεῖ τις; et in fine: Σ. πρὸ ἡμῶν. Hieron.: "Apertius hoc Sym. transtulit: *Putasne est qui possit dicere: vide, hoc novum est? et jam factum est in saeculo quod fuit ante nos.*" Quasi legisset, ἆρα ἔστι τις ὃς ἐρεῖ, ἴδε κ.τ.ἑ. [23] Nobil. [24] Idem. Hieron. vertit: *Et proposui in animo meo.* [25] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܠܡܒܨܐ. [26] Hieron.: "Verbum ANIAN Aq., LXX et Theod. περισπασμὸν similiter transtulerunt, quod in *distentionem* Latinus interpres expressit ..... Sym. vero ἀσχολίαν, id est, *occupationem*, transtulit." [27] Syro-hex. ܣ. ܠܥܢܝܢܐ ܗܘ (sic) ܒܝܫܐ ܗܿܘ ܕܝܗܒ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܢܬܥܢܘܢ ܠܘܬܗ̇. Ad ܥܢܝܢܐ (ὁμιλία Prov. vii. 21. Sym. ad Psal. liv. 14. lxxxviii. 8) cf. ad Cap. v. 13. Nobil. affert: Σ. ἀσχολίαν; et mox: Σ. ἀσχολεῖσθαι. Cod. 252 in marg. habet ὅτι ἀσχολίαν, et τοῦ ἀσχολεῖσθαι. [28] Syro-hex.

Ο΄. ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. Ἀ. Θ. ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου. Σ. ἀτμὸς καὶ βόσκησις ἀνέμου.[29]

15. וְחֶסְרוֹן לֹא־יוּכַל לְהִמָּנוֹת. *Et defectus non potest numerari.* Ο΄. καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται ἀριθμηθῆναι. Σ. (καὶ) ὑστέρημα μὴ δυνάμενον ἀναπληρῶσαι ἀριθμόν.[30] Θ. καὶ τὰ ὑστεροῦντα οὐ δύνανται *numerari calculo.*[31]

16. דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם־לִבִּי לֵאמֹר. *Locutus sum ego cum corde meo, dicendo.* Ο΄. ἐλάλησα ἐγὼ ἐν (τῇ) καρδίᾳ μου (Ἀ. Σ. μετὰ τῆς διανοίας μου[32]) τῷ λέγειν. Ἀ. ἐλάλησα ἐγὼ μετὰ τῆς καρδίας μου, λέγων.[33]

וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה. *Et amplam mihi comparavi sapientiam.* Ο΄. καὶ προσέθηκα σοφίαν. Σ. καὶ ὑπερέβαλον σοφίᾳ.[34]

עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה. *Super omnem qui fuit.* Ο΄. ἐπὶ πᾶσιν οἳ ἐγένοντο. Ἄλλος· ἐπὶ παντὶ τῷ γενομένῳ.[35]

17. וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת. *Et applicui cor meum ad sciendum sapientiam et scientiam.* Ο΄. ※ καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γνῶναι σοφίαν καὶ γνῶσιν ◄.[36]

הֹלֵלוֹת. *Insaniam.* Ο΄. παραβολάς. Ἀ. πλάνας. Θ. παραφοράς (s. περιφοράς).[37]

17. שֶׁגַּם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ. *Quod etiam hoc est captatio venti.* Ο΄. ὅτι καίγε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος. (Σ.) ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι νομὴ ἀνέμου.[38]

18. רָב־כָּעַס. *Multum aegritudinis.* Ο΄. πλῆθος γνώσεως. Ἀ. Θ. (πλῆθος) θυμοῦ. Σ. (πολλὴ) ὀργή.[39]

מַכְאוֹב. *Dolorem.* Ο΄. ἄλγημα. Ἀ. βάσανον.[40]

Cap. II.

1. הֶבֶל. *Vanitas.* Ο΄. ματαιότης. Ἀ. ἀτμός.[1]

2. לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל. *Risui dixi: Insanus* es. Ο΄. τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν. Ἀ... πλάνησις. Σ. τὸν γέλωτα εἶπον θόρυβον. Θ... περιφοράν.[2]

מַה־זֹּה עֹשָׂה. *Quid hoc facis?* Ο΄. τί τοῦτο ποιεῖς; Σ. τί αὐτὴ ποιεῖ; Θ... ποιεῖ.[3]

3. תַּרְתִּי בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת־בְּשָׂרִי. *Indagavi in corde meo, ut protraherem* (curarem) *vino carnem meam.* Ο΄. καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου ἑλκύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου. Ἀ. Σ. καὶ ἐνοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου.[4] Ἀ.

---

[29] Nobil. affert: Ἀ. ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου. Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. νομὴ ἀνέμου (ܪܥܝܐ ܕܪܘܚܐ). His accessit Hieron.: "Rooth Aq. et Theod. νομήν, Sym. βόσκησιν transtulerunt. LXX autem interpretes non Hebraeum sermonem expressere, sed Syrum, dicentes προαίρεσιν." Interpres Graeco-Venetus non male ἔφεσις ἀνέμου vertit. [30] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. μὴ δυνάμενον κ. τ. ἑ. (ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܫܡܠܝܘ ܡܢܝܢܐ). [31] Syro-hex. ܬ. ܘܡܫܬܚܪܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܬܡܢܝܘ ܒܚܘܫܒܢܐ. Graeca expleri possunt, ἀριθμηθῆναι ψήφῳ, vel uno vocabulo ψηφισθῆναι. [32] Nobil. [33] Syro-hex. ܐ. ܡܠܠܬ ܐܢܐ ܥܡ ܠܒܝ ܟܕ ܐܡܪ ܐܢܐ. [34] Nobil., qui ὑπερέβαλλον scribit. [35] Syro-hex. in marg. ܥܠ ܟܠ ܡܐ ܕܗܘܐ. [36] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. II, III, 23, 252, 254. In Ed. Rom. haec leguntur post ἐν Ἱερουσαλήμ (v. 16), invito Cod. Vat. [37] Nobil., qui παραφορὰς habet. Syro-hex. affert: ܐ. ܛܘܥܝܬܐ. ܬ. ܦܘܪܐ. (Syr. ܦܘܪܐ ponitur pro περιφορὰ Cap. ii. 2, 12. vii. 26. Cf. ad Cap. ii. 2. [38] Nobil. affert: Schol. ὅτι πρὸς, [*insuper*. Cf. ad Cap. vii. 23. ix. 1] τοῦτό ἐστι ν. ἀ. Montef. a Drusio deceptus edidit: Ἄλλος· ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος. [39] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܣܘܓܐ ܕܚܡܬܐ. ܣ. ܣܓܝܐܐ ܪܘܓܙܐ. [40] Nobil. Syro-hex. in marg. sine nom. ܫܢܕܐ.

Cap. II. [1] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܠܗܓܐ. [2] Aquilae et Sym. lectiones testatur Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܓܘܚܟܐ ܐܡܪܬ ܫܓܘܫܝܐ; et ad περιφοράν: ܐ. ܛܘܥܝܐ. ܬ. ܦܘܪܐ. Hieron.: "Ubi nos *amentiam* legimus, in Hebraeo habet MOLAL, quod Aq. πλάνησιν, id est, *errorem*, Sym. θόρυβον, hoc est, *tumultum*, interpretati sunt. LXX vero, et Theod., sicut in pluribus locis, ita et in hoc quoque concordant, et transtulerunt περιφοράν." [3] Montef. ex Nobil. edidit: Σ. τί αὐτὴ ποιεῖς; Syro-hex. in textu habet ποιεῖς (ܥܒܕܐ ܐܢܬܝ); in marg. autem: Σ. Θ. ποιεῖ (ܥܒܕܐ). [4] Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Σ. διενοήθην ἐν τῇ κ. μ.

ἑλκῦσαι . . .[5] Θ. καὶ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἑλκῦσαι ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου.[6]

3. וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה. *Et cor meum agebat cum sapientia.* Ο΄. καὶ καρδία μου ὡδήγησεν ἐν σοφίᾳ. Σ. ἵνα τὴν καρδίαν μου μεταγάγω εἰς σοφίαν.[7]

טוֹב. *Bonum.* Ο΄. τὸ ἀγαθόν. Σ. τὸ σύμφορον.[8]

לִבְנֵי הָאָדָם. *Filiis hominum.* Ο΄. τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Alia exempl. τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου.[9] Ἀ. Σ. τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Θ. τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου.[10]

4. הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי. *Magnifica feci opera mea.* Ο΄. ἐμεγάλυνα ποίημά μου. Σ. μεγάλα ἐποίησά μοι ἔργα.[11]

5. כָּל־פֶּרִי. *Omnis fructus.* Ο΄. πᾶν καρποῦ. Ἀ. (πᾶν) κάρπιμον.[12]

6. בְּרֵכוֹת. *Piscinas.* Ο΄. κολυμβήθρας. Ἀ. λίμνας. Σ. δεξαμενάς.[13]

7. בָּקָר וָצֹאן. *Armenti et pecoris minoris.* Ο΄. βουκολίου καὶ ποιμνίου. Σ. καὶ βουκόλια . . . Θ. βουκολίου καὶ ποιμνίου.[14]

8. כָּנַסְתִּי לִי. *Collegi mihi.* Ο΄. συνήγαγόν μοι. Σ. ἤθροισα ἐμαυτῷ.[15]

סְגֻלַּת. *Peculium.* Ο΄. περιουσιασμούς. Ἀ. οὐσίας. Σ. πεκούλια.[16]

8. תַּעֲנֻגוֹת. *Delicias.* Ο΄. ἐντρυφήματα. Ἀ. τρυφάς. Σ. σπατάλας.[17]

שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת. *Uxorem et uxores* (pellices). Alii aliter. Ο΄. οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας. Ἀ. κυλίκιον καὶ κυλίκια. Σ. *mensurarum* (s. *mensarum*) *species et appositiones.*[18] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[19]

9. גָּדַלְתִּי. *Magnus factus sum.* Ο΄. ἐμεγαλύνθην. Σ. μεγέθει ὑπερέβαλον.[20]

לְפָנַי. *Ante me.* Ο΄. ἀπὸ ἔμπροσθέν μου. Alia exempl. ἔμπροσθέν μου.[21] Σ. ἀπὸ ἔμπροσθεν ἐμοῦ.[22]

10. שָׁאֲלוּ. *Desideraverunt.* Ο΄. ᾔτησαν. Σ. ἐπεθύμησαν.[23]

מִכָּל־עֲמָלִי. *Ex omni labore meo.* Ο΄. ἐν παντὶ μόχθῳ μου. Σ. ἐκ πάσης φιλοπονίας μου.[24]

11. וּבֶעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת. *Et in laborem quem laboravi facere.* Ο΄. καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (τοῦ ποιεῖν).[25] Σ. καὶ τὸν πόνον ὃν ἐπόνησα διαπρασσόμενος.[26]

הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. *Vanitas et captatio venti.* Ο΄. ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. Ἀ. Θ. ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου.[27]

12. הוֹלֵלוֹת. *Insaniam.* Ο΄. παραφοράν. Ἀ. Θ. πλάνας. Σ. πλάνην.[28]

וְסִכְלוּת. *Et stultitiam.* Ο΄. καὶ ἀφροσύνην. Ἀ. καὶ ἀφροσύνας.[29]

---

[5] Syro-hex. ܐ. ܠܡܓܕ ◆ [6] Idem: ܬ. ܘܐܬܪܥܝܬ ܒܠܒܐ ܕܝܠܝ ܠܡܓܕ ܐܝܟ ܚܡܪܐ ܠܒܣܪܐ ܕܝܠܝ ◆ Cod. 161 affert: Θ. ἑλκῦσαι· ὡς γὰρ οἶνος μεθύσκει τὴν καρδίαν, οὕτω καὶ σὰρξ τὴν ψυχήν. [7] Nobil. [8] Idem. [9] Syro-hex. in marg. Sic Codd. III, 23, alii. [10] Syro-hex. [11] Schol. apud Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܒ̈ܕܐ ܪܘܪ̈ܒܐ ܥܒܕܬ ܠܝ ◆ [12] Cod. 252. [13] Nobil. [14] Syro-hex. ܣ. ܘܒܩܪ̈ܐ ◆ ܬ. ܕܒܩܪܐ ܘܕܥܢܐ ◆ [15] Nobil. [16] Idem. [17] Idem. [18] Nobil. affert: Ἀ. κυλίκιον καὶ κύλικας. Syro-hex. ܐ. ܟܣܐ ܘܟܣ̈ܐ ◆ Hieron.: "Nam de *vini fusoribus*, et *vini fusitricibus* . . . aliud multo, quam in promptu est, Aquila interpretatur. Non enim homines, viros videlicet et feminas, sed vasculorum species nominavit, κυλίκιον et κυλίκια vocans, quod Hebraice dicitur SADDA et SADDOTH. Denique Symmachus, licet verbum non potuerit exprimere de verbo, ab hac opinione non longe est, dicens: *mensurarum species et appositiones.* Sive igitur urceos, sive scyphos, sive crateras, qui in ministeriis ordinantur, auro gemmisque distinctos, Salomonem habuisse credendum est; et quod ex uno κυλικίῳ, id est, *cratere*, aliis κυλικίοις, minoribus scilicet vasculis, hauriretur." Montef. ex conjectura Martianaei edendum curavit: Σ. [μέτρων σχήματα καὶ ἐπιθήματα]. Pro *mensurarum* Vallarsius, ad fidem Vaticani MS. et alterius Palatini prima manu, *mensarum* edidit. [19] Syro-hex. [20] Nobil. [21] Sic Comp., Ald., Cod. III, 23, alii, et Syro-hex. [22] Nobil. [23] Idem. Sic in textu Cod. 253. [24] Nobil. Syro-hex. in marg. sine nom.: φιλοπονία μου (ܪܚܡܬ ܥܡܠܐ ܕܝܠܝ). [25] Syro-hex. [26] Nobil. [27] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗܒܠܐ ܘܪܥܝܐ ܕܪܘܚܐ ◆ Nobil. affert: Ἀ. ἀτμὸς καὶ ν. ἀ. [28] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܛܥܝܘ̈ܬܐ ◆ Nobil. vero: Ἀ. Σ. πλάνην. [29] Syro-hex. ܐ. ܘܣܟܠܘ̈ܬܐ ◆

12. כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ. *Quid enim* (faciet) *homo, qui venturus est post* (me) *regem?* Ο΄. ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐπελεύσεται ὀπίσω τῆς βουλῆς; Ἀ. . . ὃς εἰσελεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλέως;[30] Σ. τί δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἵνα παρακολουθήσῃ βουλῇ;[31] Θ. . . ὃς ἐλεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλέως;[32]

אֵת אֲשֶׁר־כְּבָר עָשׂוּהוּ. *Id quod jam fecerunt.* Ο΄. τὰ ὅσα ἐποίησεν αὐτήν. Θ. σὺν τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτήν.[33]

13. מִן־הַסִּכְלוּת. *Prae stultitia.* Ο΄. ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην (Σ. ἀμαθίαν[34]). Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[35]

14. הוֹלֵךְ. *Ambulat.* Ο΄. πορεύεται. Θ. πορεύεται.[36]

שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם. *Quod sors una accidet omnibus illis.* Ο΄. ὅτι συνάντημα ἓν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. Σ. ἀπάντημα τὸ αὐτὸ ὁμοίως ἓν ἀπαντήσει πᾶσιν αὐτοῖς.[37]

15. וְלָמָּה חָכַמְתִּי. *Cur ergo sapiens factus sum?* Ο΄. καὶ ἱνατί ἐσοφισάμην; Σ. καὶ εἰς τί μοι ἡ σοφία μου;[38] Θ. καὶ εἰς τί. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[39]

16. זִכְרוֹן. *Memoria.* Ο΄. ἡ μνήμη. Σ. μνημόσυνον (s. μνεία). Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[40]

17. וְשָׂנֵאתִי. *Itaque odio habui.* Ο΄. καὶ ἐμίσησα ※ ἐγώ ◂.[41]

כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה. *Quia displicebat mihi opus quod fit.* Ο΄. ὅτι πονηρὸν ἐπ᾿ ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον. Σ. κακὸν γάρ μοι ἐφάνη τὸ ἔργον τὸ γινόμενον.[42]

18. שֶׁאֲנִי עָמֵל. *Quem ego laboro.* Ο΄. ὃν ἐγὼ κοπιῶ (alia exempl. μοχθῶ[43]). Ἀ. Θ. ὃν κοπιῶ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[44]

שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי. *Qui erit post me.* Ο΄. τῷ γινομένῳ (alia exempl. γενησομένῳ[45]) μετ᾿ ἐμέ. Θ. τῷ γινομένῳ μετ᾿ ἐμέ.[46]

19. וְיִשְׁלַט. *Et dominabitur.* Ο΄. καὶ εἰ ἐξουσιάζεται. Ἀ. (καὶ) κυριεύσει.[47] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[48]

שֶׁעָמַלְתִּי. *In quo laboravi.* Ο΄. ᾧ ἐμόχθησα. Σ. εἰς ὃν ἐμόχθησα.[49]

וְשֶׁחָכַמְתִּי. *Et in quo sapiens fui.* Ο΄. καὶ ᾧ ἐσοφισάμην. Ἀ. Θ. ὁμοίως.[50]

20. וְסַבּוֹתִי. *Et converti me.* Ο΄. καὶ ἐπέστρεψα. Σ. (καὶ) περιήχθην.[51]

לְיַאֵשׁ. *Ad desperare faciendum.* Ο΄. τοῦ ἀποτάξασθαι. Ἄλλος· τοῦ ἀποκαμεῖν.[52]

---

[30] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܢܐܙܠ ܒܬܪ ܡܠܟܐ܀ [31] Montef. post Nobilium Aquilae tribuit lectionem, τί δὲ ὁ ἄνθρωπος κ.τ.ἑ., quam nos rectius, ni fallimur, Symmacho vindicavimus. Praeterea Nobil. notat: "S. Hieronymus: *qui possit ire post regem;*" unde Montef. oscitanter effecit: Σ. *qui possit ire post regem.* [32] Syro-hex. ܬ. ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܡܠܟܐ. "Dubium est, utrum Syr. habuerit in textu βασιλέως (ܡܠܟܐ) an βουλῆς (ܡܠܟܐ); nam abest punctum diacriticum."—*Middeld.* Codex habet ܡܠܟܐ, apposita Graeca voce ΒΑCΙΛΕΥC (sic). [33] Syro-hex. Theodotioni continuat: ܥܡ ܗܠܝܢ ܟܡܐ ܕܥܒܕܘܗ܀. Prior pars lectionis, σὺν τὰ ὅσα, est in Comp., Codd. 68, 161, 248, 252; posterior in Comp., Codd. III, 248. Ceterum hic quoque Montef. ex male intellecta Nobilii nota quasi ex Hieron. affert: Σ. *ante factorem suum.* [34] Nobil. [35] Syro-hex. [36] Idem in marg. ܬ. ܐܙܠ܀; in textu autem: πορεύσεται (ܐܙܠ). [37] Cod. 252. [38] Nobil. [39] Syro-hex., qui Theodotioni tribuit: ܘܐܝܟ ܕܠܡܢܐ. Minus recte Middeld.: Θ. καὶ ὡς τί. Cf. Hex. ad Psal. viii. 3. (In fine v. 15 Syro-hex. solus addit: ※ καίγε τοῦτο ματαιότης ◂.) [40] Syro-hex., qui affert: ܡܘ. ܥܘܗܕܢܐ܀ [41] Syro-hex. Pronomen est in Codd. 106, 261. [42] Nobil. [43] Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܐܝ ܐܢܐ. [44] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܠܥܐ ܐܢܐ܀ [45] Sic Comp., Codd. Alex., Ephraem., 23, alii. [46] Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܬܪܝ; in marg. autem: ܬ. ܠܗܘ ܕܗܘܐ ܒܬܪܝ܀ [47] Nobil. Syro-hex. in textu habet ܘܡܫܬܠܛ, καὶ ἐξουσιάζεται, s. ἐξουσιάσεται; in marg. autem: Ἀ. καὶ ἔσται κύριος (ܘܢܗܘܐ ܡܪܐ). [48] Syro-hex. [49] Nobil. affert: Σ. εἰς ὅν. Cod. 161 in marg. sine nom.: εἰς ὃν ἐμόχθησα. [50] Syro-hex. [51] Nobil. [52] Sic Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. (Syro-hex. in textu pro ἀποτάξασθαι τὴν καρδίαν (s. τῇ καρδίᾳ) μου habet, ܠܡܬܐܡܐ ܡܢ ܠܒܐ ܕܝܠܝ. "ܠܡܬܐܡܐ mendosum puto."—*Middeld.* Sic tamen codex. Tentabam ܠܡܬܐܡܠܘ ܠܒܐ ܕܝܠܝ, τοῦ ἀποκαμεῖν τὴν καρδίαν μου, a radice ܡܠ, *taeduit* (transposito Olaf, ut ܐܬܐܡܠ pro ܐܬܡܠ Hebr. xii. 3); sed vereor ne forma Ethpe. vel Ethpa. hujus verbi auctoritate destituta sit.)

21. וּבְכִשְׁרוֹן. *Et in successu prospero.* Ο΄. καὶ ἐν ἀνδρείᾳ (Σ. γοργότητι[53]).

שֶׁלֹּא עָמַל־בּוֹ. *Qui non laboravit in eo.* Ο΄. ᾧ οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ. Ἀ. ὃς οὐ μοχθεῖ ἐν αὐτῇ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[54]

יִתְּנֶנּוּ. *Dabit eum.* Ο΄. δώσει αὐτῷ. Πάντες· δώσει αὐτόν.[55]

רָעָה. *Malum.* Ο΄. πονηρία. Σ. κάκωσις.[56]

22. כִּי מֶה־הֹוֶה. *Quid enim superest.* Ο΄. ὅτι γίνεται. Σ. ὅτι γὰρ περιγέγονεν.[57]

23. מַכְאֹבִים וָכַעַס. *Dolores, et aegritudo.* Ο΄. ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ. (Ἀ.) βάσανος, καὶ θυμός.[58]

24. אֵין־טוֹב בָּאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה. *Non est bonum in homine, quod comedat et bibat.* Ο΄. οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, ὃ (alia exempl. πλὴν ὃ[59]) φάγεται καὶ ὃ πίεται. Σ. φαγεῖν (s. τοῦ φαγεῖν). Θ. ὃ ἐσθίει.[60]

וְהֶרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ. *Et frui faciat animam suam.* Ο΄. καὶ ὃ (alia exempl. om. ὃ[61]) δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ὃ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.[62]

בַּעֲמָלוֹ. *In labore suo.* Ο΄. ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. Σ. ἀπὸ κόπου αὐτοῦ.[63]

25. יָחוּשׁ. *Festinet* (genio indulgeat?). Ο΄. πίεται. Alia exempl. φείσεται.[64] Ἀ. Σ. ὡσαύτως, φείσεται. Θ. πίεται.[65]

26. שֶׁטּוֹב לְפָנָיו. *Qui bonus est coram eo.* Ο΄. τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. (τῷ) ἀρέσαντι αὐτῷ.[66]

26. עִנְיָן. *Negotium.* Ο΄. περισπασμόν. Σ. ἀσχολίαν.[67]

לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס. *Ad colligendum et coacervandum.* Ο΄. τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν. Ἀ. τοῦ συλλέγειν καὶ τοῦ συναγαγεῖν. Σ. ἀθροῖσαι καὶ ἀποθέσθαι.[68]

לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. *Ut tradat ei qui bonus est coram Deo.* Ο΄. τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. Σ. ἵνα δοθῇ ἐκείνῳ ᾧ ἀρέσει τῷ θεῷ.[69]

CAP. III.

1. לַכֹּל זְמָן. *Cuique rei est tempus certum.* Ο΄. τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος. Σ. παντὸς ὥρα.[1]

לְכָל־חֵפֶץ. *Cuique negotio.* Ο΄. τῷ παντὶ πράγματι. Σ. πάσης χρείας.[2]

2. לַעֲקוֹר. *Evellendi.* Ο΄. τοῦ ἐκτῖλαι. Σ. ἐκριζῶσαι.[3]

5. לְהַשְׁלִיךְ. *Abjiciendi.* Ο΄. τοῦ βαλεῖν. Ἄλλος· ῥῖψαι.[4]

8. לֶאֱהֹב. *Amandi.* Ο΄. τοῦ φιλῆσαι. Ἀ. ἀγαπᾶν.[5]

10. הָאָדָם. *Hominum.* Ο΄. τῶν ἀνθρώπων. Alia exempl. τοῦ ἀνθρώπου.[6] Ἀ. Θ. τῶν ἀνθρώπων. Σ. ὡς οἱ Ο΄.[7]

11. יָפֶה בְעִתּוֹ. *Pulcrum in tempore suo.* Ο΄. καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. Σ. καλὸν ἕκαστον ἐν καιρῷ ἰδίῳ.[8]

---

[53] Schol. apud Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. "Est haud dubie Symmachi, ut Cap. iv. 4."—*Montef.* [54] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܠܐܝ ܒܗ. [55] Idem: ܟܠܗܘܢ. ܢܬܠܝܘܗܝ. Sic Codd. III, Ephraem., alii. [56] Reg. unus. [57] Nobil. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 56. [58] Sic sine nom. interp. Nobil. Cf. ad Cap. i. 18. Idem ad θυμοῦ affert: Schol. μόχθου. [59] Sic Codd. 23, 106, 254. In Comp., Ald., Codd. 147, 154, aliis est εἰ μὴ ὅ. Hieron.: *nisi quod comedat.* Syro-hex. in marg. ܐܠܐ ܐܝܢܐ ܕܢܐܟܘܠ. (ἐν ἀνθρώπῳ Cod. 23) ܒܒܪܢܫܐ. ܣ. ܡܕܡ ܗܘ ܕܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ. [60] Syro-hex. ܗ. ܠܟܡܐܟܠ. ܬ. ܗܘ ܕܐܟܠ. [61] Sic Ald., Codd. 23, 147, alii, et Syro-hex. [62] Syro-hex. ܐ. ܘܗܘ ܕܢܚܘܐ ܠܢܦܫܗ. [63] Nobil.

[64] Syro-hex. in textu ܢܚܘܣ. Hieron. *parcet.* [65] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܟܢܐ ܢܚܘܣ. ܬ. ܢܫܬܐ. Nobil. affert: Ἀ. φείσεται. Σ. ἀναλώσει; quorum posterius ad Hebr. יאכל pertinere videtur. [66] Nobil. [67] Idem. Syro-hex. in marg. sine nom. affert: ܡܫܬܥܝܢܘܬܐ, quod pro Graeco διατριβή ponitur Prov. xii. 11. [68] Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܡܟܢܫܘ ܘܠܡܣܐܡ. [69] Nobil.

CAP. III. [1] Nobil. [2] Idem. Pro πράγματι in marg. Cod. 252 est βοσκήματι. [3] Nobil. [4] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [5] Nobil. [6] Sic Codd. III, 106, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܒܢܝܢܫܐ. ܣ. ܐܝܟ ܕܫܒܥܝܢ. Cf. ad Cap. ii. 3. [8] Nobil. Syro-hex. in textu habet, καλὸν ἐν καιρῷ αὐτοῦ; in marg. autem: καλὰ

11. גַּם אֶת־הָעֹלָם. *Etiam mundum.* Ο΄. καίγε σύμπαντα τὸν αἰῶνα. Alia exempl. καίγε σὺν τὸν αἰῶνα.[9]

מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא הָאָדָם. *Ita ut non inveniat homo.* Ο΄. ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἀ. ὡς οὐχ εὑρήσει ἄνθρωπος.[10]

14. יִהְיֶה. *Erit.* Ο΄. ἔσται. Σ. διαμενεῖ.[11]

עָלָיו ... וּמִמֶּנּוּ. *Super illud ... et ab illo.* Ο΄. ἐπ᾽ αὐτῷ ... καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ. Alia exempl. ἐπ᾽ αὐτῶν ... καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν.[12] Ἀ. Θ. ἐπ᾽ αὐτοῦ ... καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ.[13]

15. וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת־נִרְדָּף. *Et Deus requirit quod propulsum est* (quod abiit). Ο΄. καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν διωκόμενον. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14] Σ. ὁ δὲ θεὸς ἐπιζητήσει (s. ἐκζητήσει) ὑπὲρ τῶν ἐκδιωκομένων.[15]

16. מְקוֹם הַצֶּדֶק. *Locum justitiae.* Ο΄. τόπον τοῦ δικαίου (Ἀ. δικαιοσύνης[16]).

17. לְכָל־חֵפֶץ. *Cuique negotio.* Ο΄. τῷ παντὶ πράγματι. Σ. πάσης χρείας.[17]

18. לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת. *Ut exploret eos Deus, et videat.* Ο΄. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ τοῦ δεῖξαι. Ἄλλος· τοῦ ἐλέγξαι αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ τοῦ δεῖξαι αὐτοῖς.[18]

19. מִקְרֶה. *Sors.* Ο΄. συνάντημα. Σ. σύμβαμα.[19]

וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל. *Et spiritus unus omnibus.* Ο΄. καὶ πνεῦμα ἐν τοῖς πᾶσιν. Σ. καὶ ἀναπνοὴ ὁμοία πᾶσιν.[20]

19. וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן. *Et praestantia hominis prae bestia nulla est.* Ο΄. καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆνος; οὐδέν. Σ. καὶ τί πλέον ἄνθρωπος κτήνους;[21] Θ. καὶ τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ ..[22]

20. הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד. *Omnia eunt ad locum unum.* Ο΄. τὰ πάντα (alia exempl. add. πορεύεται[23]) εἰς τόπον (Ἀ. πρὸς τόπον. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[24]) ἕνα.

מִן־הֶעָפָר. *Ex pulvere.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ χοός. Σ. (ἀπὸ) τῆς γῆς.[25]

22. כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו. *Nam quis adducat eum, ut videat id quod futurum est post eum?* Ο΄. ὅτι τίς ἄξει (Θ. ἔξει[26]) αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἐὰν γένηται μετ᾽ αὐτόν; Σ. τί γὰρ αὐτὸν ἄξει θεάσασθαι τὰ ἐσόμενα μετὰ ταῦτα;[27]

Cap. IV.

1. אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים. *Omnes oppressiones.* Ο΄. συμπάσας τὰς συκοφαντίας. Σ. (πάντας) τοὺς συκοφαντουμένους.[1]

דִּמְעַת. *Lacrymas.* Ο΄. δάκρυον. Σ. δάκρυα.[2]

מְנַחֵם. *Qui consoletur.* Ο΄. παρακαλῶν. Σ. παρηγορῶν. Ἄλλος· παραμυθούμενος.[3]

ἐν καιρῷ αὐτῶν, cum notula: Πάντες ὡσαύτως. "Ex ratione indicis putarem secundam notam indicare *omnes* legisse ut in textu, non ut in marg."—*Ceriani.* [9] Sic Comp., Codd. III, 147, 154, alii. Syro-hex. ܐܦ ܥܡ ܥܠܡܐ, et in marg. CYN TON AIWNA. Montef. edidit: Ἀ. καίγε σὺν τὸν αἰῶνα, ex male intellecto Olympiodori scholio: καίγε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν. τὸ σὺν ἰδίωμά ἐστιν Ἑβραϊκὸν, παρερριμμένως κείμενον ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ φωνῇ. [10] Nobil. Sic Syro-hex. in marg. sine nom. interpretis: ܐܝܟ ܠܐ ܡܫܟܚ ܒܪܢܫܐ. [11] Nobil. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23 (qui ἐπ᾽ αὐτοῖς habet), 106, 147, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. [14] Idem. [15] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܢܬܒܥ ܚܠܦ ܗܢܘܢ ܕܡܬܪܕܦܝܢ. Ubi Syr. ܢܬܒܥ, *vindicabit*, non tam ἐπιζητήσει, quam ἐκζητήσει sonare videtur. Cf. Gen. ix. 5. Ezech. xxxiii. 6, 8 in Syro-hex. [16] Nobil., qui lectionem ad מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט minus probabiliter refert. [17] Idem, qui Aquilae tribuit. Sed cf. ad v. 1. [18] Schol. apud Nobil. et Cod. 248. "In Cod. 252 e regione horum in marg. scriptum est: οὐ κεῖται παρ᾽ Ἑβραίοις—τοῦ ἐλέγξαι αὐτοὺς ὁ θεός. Σ. καὶ τοῦ δεῖξαι αὐτοῖς."—*Parsons.* [19] Nobil., Codd. 161, 248. Syro-hex. ܣ. ܓܕܫܐ. Mendose Cod. 252: Σ. σύμβολα. [20] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܢܫܡܬܐ ܫܘܝܐ ܠܟܠܗܘܢ. [21] Nobil. [22] Idem. Sic Codd. 23, 253 in textu. [23] Sic Comp., Codd. III, 106, alii, et Syro-hex., qui in marg. notat: Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [24] Syro-hex. [25] Nobil. [26] Syro-hex.: Θ. ἕξει αὐτόν (ܢܝܬܝܘܗܝ). [27] Nobil. Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, *Ut videat id quod futurum est post ipsum,* apertius interpretatus est Symmachus, dicens: *Ut videat ea quae futura sunt post haec.*"

Cap. IV. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem: Σ. παρηγορῶν, παραμυθούμενος.

2. וְשַׁבֵּחַ אֲנִי. *Et felices praedico.* Ο′. καὶ ἐπῄνεσα ἐγώ. Σ. καὶ ἐμακάρισα . .[4]

אֲשֶׁר הֵמָּה. *Qui.* Ο′. ὅσοι αὐτοί. Σ. ὅτι (αὐτοί). Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[5]

3. הָיָה. *Fuit.* Ο′. ἐγένετο. Σ. ἐγεννήθη.[6]

אֲשֶׁר לֹא־רָאָה אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה. *Qui non vidit opus malum quod fit.* Ο′. ὃς οὐκ εἶδε σὺν πᾶν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον. Σ. ὃς οὐχ ὁρᾷ τὰ κακὰ ἔργα τὰ γινόμενα. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[7]

4. וְאֵת כָּל־כִּשְׁרוֹן. *Et omnem successum prosperum.* Ο′. καὶ σύμπασαν ἀνδρείαν. Σ. (καὶ) σύμπασαν γοργότητα.[8] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[9]

5. הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת־יָדָיו. *Stultus complicat manus suas.* Ο′. ὁ ἄφρων περιέβαλε (alia exempl. περιέλαβε[10]) τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ἄφρων . . .[11] Σ. ὁ ἀνόητος περιπλέκεται ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.[12]

6. נַחַת. *In quiete.* Ο′. ἀναπαύσεως. Σ. μετὰ ἀναπαύσεως.[13]

מְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל וּרְעוּת רוּחַ. *Quam plenitudo utriusque pugni cum labore et captatione venti.* Ο′. ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος. Σ. . . πληρώματα ἀμφοτέρων χειρῶν (κόπου) καὶ κακώσεως πνεύματος.[14]

7. וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה. *Et rursus vidi.* Ο′. καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ, καὶ εἶδον. Σ. καὶ πάλιν ἀναστρέψας κατέμαθον.[15]

8. וְאֵין שֵׁנִי. *Nec est secundus.* Ο′. καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος. Σ. οὗ μὴ ἔσται δεύτερος.[16] Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[17]

קֵץ. *Finis.* Ο′. περασμός. Ἀ. τέλος.[18]

מִטּוֹבָה. *A bono.* Ο′. ἀπὸ ἀγαθωσύνης. Σ. ἀγαθοῦ.[19]

עִנְיָן. *Negotium.* Ο′. περισπασμός. Σ. ἀσχολία.[20]

9. טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן־הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ־לָהֶם שָׂכָר טוֹב. *Praestant duo uni, quia est iis merces bona.* Ο′. ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα, οἷς ἐστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθός. Σ. εἰσὶν ἀμείνους δύο ἑνός· ἔχουσι γὰρ κέρδος ἀγαθόν.[21] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[22]

10. יִפֹּלוּ. *Cadant.* Ο′. πέσωσιν. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως, πέσωσιν.[23]

אֶת־חֲבֵרוֹ. *Socium suum.* Ο′. τὸν μέτοχον (Ἀ. φίλον. Σ. ἑταῖρον[24]) αὐτοῦ.

וְאֵין שֵׁנִי. *Et non est secundus.* Ο′. καὶ μὴ ᾖ δεύτερος. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἔστι . . .[25]

11. וּלְאֶחָד. *Sed uni.* Ο′. καὶ ὁ εἷς. Ἀ. Θ. καὶ τῷ ἑνί.[26]

12. וְאִם־יִתְקְפוֹ הָאֶחָד. *Et si invadat eum unus.* Ο′. καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς. Σ. . . ὑπερισχύσῃ τις ἑνός.[27]

הַמְשֻׁלָּשׁ. *Triplex.* Ο′. τὸ ἔντριτον. Σ. τετριπλωμένον [ἢ τριπλοῦν].[28]

לֹא בִמְהֵרָה. *Non celeriter.* Ο′. οὐ ταχέως. Σ. οὐκ εὐχερῶς. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[29]

---

[4] Nobil. [5] Syro-hex. [6] Nobil. [7] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܠܐ ܚܙܐ ܠܒܝ̈ܫܬܐ ܥܒ̈ܕܐ ܕܡܬܥܒܕܝܢ ܀ ܐ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ܀. Nobil. affert: Σ. τὰ κακὰ ἔργα τὰ γινόμενα. [8] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܟܠܗ̇ ܡܟܠܟܠܘܬܗ ܀. [9] Syro-hex. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, alii. Syro-hex. ܚܒܩ (=περιέλαβε Psal. xlvii. 13. Prov. iv. 8. Eccles. iii. 5). [11] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܣܟܠܐ ܀. [12] Nobil. affert: Σ. περιπλέκεται τ. χ. αὐτοῦ. Syro-hex.: Σ. ὁ ἀνόητος περιπλέκεται (ܗܘ ܕܠܐ ܗܘܢܐ ܡܬܟܪܟ). [13] Nobil. Syro-hex. in textu: ※Σ. μετὰ ↙ ἀναπαύσεως. Sic sine aster. Codd. 248, 298. [14] Nobil. affert: Σ. πληρώματα ἀ. χειρῶν. καὶ κακώσεως πνεύματος. Cf. ad Cap. vi. 9. [15] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܬܘܒ ܟܕ ܗܦܟܬ ܐܬܒܩܝܬ ܀. [16] Nobil. affert: Σ. οὐ μὴ ἔσται δ. Montef. male exscripsit: Σ. καὶ οὐ μὴ ἔσται δ. Pro οὐ correximus οὗ propter Syro-hex., qui habet: Σ. *cui non est secundus* (ܠܗܘ ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܬܪܝܢܐ). [17] Syro-hex. [18] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܫܘܠܡܐ ܀. [19] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܛܒܬܐ ܀. [20] Nobil. [21] Idem. Syro-hex.: Σ. ἔχουσι γὰρ κ. ἀ. (ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܝܘܬܪܢܐ ܛܒܐ). Sic sine nom. Cod. 252 in marg. [22] Syro-hex. [23] Idem. Pro πέσωσιν, πέσῃ est in Ald., Codd. 106, 147, aliis. [24] Nobil. [25] Nobil. affert: Schol. οὐκ ἔστιν. Syro-hex. in marg. sine nom. ܘܠܐ ܐܝܬ ܀. [26] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܠܚܕ ܀. Idem in marg. sine nom. affert: ܘܠܚܕ ܐܝܟܢܐ ܢܫܚܢ ܀, h. e. καὶ τῷ ἑνὶ πῶς θερμανθῇ (s. θερμανθήσεται); Cod. 23 in textu habet: καὶ τῷ ἑνὶ πῶς θέρμη; [27] Nobil. [28] Idem. [29] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܦܫܝܛܐܝܬ ܀ ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ܀. Cf. Prov. xii. 24 in Syro-hex.

13. טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. *Melior* est *puer pauper et sapiens, rege sene eoque stolido.* O′. ἀγαθὸς παῖς πένης καὶ σοφὸς ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύτερον καὶ ἄφρονα. Σ. *Melior est puer pauper cum sapientia rege sene et insipiente* (fort. ἀνοήτου).[30]

אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד. *Qui nescit admonitionem admittere amplius.* O′. ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν (Ἀ. Σ. Θ. τοῦ φυλάξασθαι[31]) ἔτι. Ἀ. ὃς οὐ γνώσεται τοῦ φυλάξασθαι . .[32] Σ. *qui nescit praecavere vicissitudinem.*[33]

14. כִּי־מִבֵּית הָסוּרִים יָצָא לִמְלֹךְ כִּי גַּם בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רָשׁ. *Nam e domo captivorum exit ad regnandum, etiamsi in regno suo natus est pauper.* O′. ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται τοῦ βασιλεῦσαι, ὅτι καίγε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγενήθη (alia exempl. ἐγεννήθη[34]) πένης. Σ. ὁ μὲν γὰρ ἐκ φυλακῆς ἐξῆλθε βασιλεῦσαι· ὁ δὲ καίπερ βασιλεὺς γεννηθεὶς ἠπορήθη.[35]

15. רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים הַמְהַלְּכִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו. *Vidi omnes vivos qui degunt sub sole adhaerere puero secundo, qui succedet ei.* O′. εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου (Σ. παιδὸς[36]) τοῦ δευτέρου, ὃς στήσεται ἀντ᾽ αὐτοῦ. Σ. *Vidi omnes viventes qui gradiuntur sub sole cum adolescente secundo, qui surrexerit pro eo.*[37]

16. אֵין־קֵץ לְכָל־הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵיהֶם גַּם הָאַחֲרוֹנִים לֹא יִשְׂמְחוּ־בוֹ. *Non est finis omni populo, omnibus ante quos erat* (ille puer secundus rex constitutus); *etiam posteri non laetabuntur in eo.* O′. οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ λαῷ, τοῖς πᾶσιν οἳ ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν· καίγε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθήσονται ἐπ᾽ αὐτῷ. Ἀ. οὐκ ἔστι τέλος τῷ παντὶ λαῷ . . .[38] Σ. *Infinitus omnis populus, qui fuit ante utrumque; et posteri non laetabuntur in eo.*[39]

כִּי־גַם־זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן רוּחַ. *Nimirum et hoc vanitas* est, *et captatio venti.* O′. ὅτι καίγε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. Σ. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀτμὸς καὶ βόσκησις ἀνέμου.[40]

17. כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ. *Quando ibis.* O′. ἐν ᾧ ἐὰν πορεύῃ. Alia exempl. ἐν τῷ πορεύεσθαι.[41] Θ. ὁμοίως (ἐν τῷ πορεύεσθαι).[42]

וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ. *Et accede ad audiendum.* O′. καὶ ἐγγὺς τοῦ ἀκούειν. Ἀ. καὶ ἔγγιζε ὥστε ἀκούειν.[43]

מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח. *Magis quam ad offerendum stultorum sacrificium.* O′. ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία σου. Ἀ. Θ. δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία.[44] Ἄλλος· (ὑπὲρ) τὸ δοῦναι ἀφροσύναις θυσίαν.[45]

---

[30] Hieron. Priora Graece sic exhibet Montef.: κρείσσων παῖς πένης μετὰ σοφίας; ex ingenio, ut videtur. (Syro-hex. in textu habet ὑπὲρ πρεσβύτερον (s. πρεσβύτην); in marg. autem: ܡܠܟܐ ܩܫܝܫܐ ܘܣܟܠܐ.) [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܡܬܚܦܛܘ. [32] Nobil. [33] Hieron. [34] Sic Cod. 157, et Syro-hex., qui in marg. affert: ἐγεννήθη ἐνδεής (ܡܣܟܢܐ). [35] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Hieron.: *Alter enim exit* (s. *exivit*) *de carcere ad regnandum; alter vero, cum esset rex natus, paupertate oppressus est.* Syro-hex. affert: ܣ. ܗܘ ܡܢ ܓܝܪ ܡܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܢܦܩ ܠܡܡܠܟܘ. ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܡܠܟܐ ܐܬܝܠܕ ܗܘܐ ܡܣܟܢܐ. Vid. nos in Hex. ad Job. xxxvi. 33. In fine ܗܘܐ ܡܣܟܢܐ Middeld. vertit ἐστὶν ἐνδεής, notans: "Syr. ܡܣܟܢܐ [sic in apographo Norberg.] putem mutandum esse in ܡܣܟܢܐ, quod pro Gr. ἐνδεής exstat Job. xxx. 4. Prov. xi. 16. xxi. 17. Allatum est hoc fragmentum Sym. apud Montef. et in marg. Cod. Holm. Sed ibi est ἠπορήθη pro ἐστὶν ἐνδεής. Sed Graeco ἀπορέομαι respondet ܦܣܩ Jesai. viii. 22. Jerem. viii. 18." Syr. ܦܣܩ respondet τῷ ἀπορεῖσθαι cum sensu *dubitandi*, non, ut hic, *indigendi*. Tum ܡܣܟܢܐ est participium passivum verbi inusitati ܣܟܢ, in Ethpeel ܐܣܬܟܢ, quod ἠπορήθη dubitanter vertimus in Hex. ad Psal. xxxiii. 11. Hic autem ad ܡܣܟܢܐ Syrus ipse appinxit ΗΠΟΡΗΘΗ. [36] Nobil. [37] Hieron. [38] Nobil. Ad περασμὸς (ܣܘܦܐ) Syrus in marg. affert τέλος (ܫܘܠܡܐ). [39] Hieron. Montef. tentat: Σ. ἄπειρος πᾶς ὁ λαός . . . [40] Hieron.: *Sed et hoc aura et pastio venti.* Graeca sumpsimus ex lectione ejusdem interp. ad Cap. i. 14. [41] Sic Codd. 23, 253. Syro-hex. ܒܡܐܙܠܟ. Cf. Exod. xvi. 8 in Syro-hex. [42] Syro-hex. [43] Nobil. [44] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܘܗܒܬܐ ܕܣܟܠܐ ܕܒܚܐ. Pro מִתֵּת, *prae dare*, legerunt מַתַּת, *donum*. Sic Hieron.: *donum enim insipientium sacrificium.* [45] Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܡܬܠ ܠܣܟܠܘܬܐ ܕܒܚܐ. Codd. 23, 253 in textu: ὑπὲρ τὸ δοῦναι ἄφρονας θυσίαν (Cod. 253 add. σου).

17. לַעֲשׂוֹת רָע. *Facere malum.* Ο΄. τοῦ ποιῆσαι κακόν. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[46]

Cap. V.

1. אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ. *Ne festines ore tuo.* Ο΄. μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου. Σ. μὴ προπετὴς γίνου τῷ στόματί σου.[1]

לְהוֹצִיא. *Proferre.* Ο΄. τοῦ ἐξενέγκαι. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[2]

עַל־כֵּן. *Propterea.* Ο΄. διὰ τοῦτο. Ἄλλος· ἐπὶ τούτῳ.[3]

2. כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן. *Nam venit somnium in multitudine negotii.* Ο΄. ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐν πλήθει πειρασμοῦ. Σ. ἀποβήσεται ὄνειρος διὰ πλῆθος ἀνομίας.[4]

3. כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים. *Quia non delectatur* (Deus) *stultis.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἄφροσι. Σ. οὐ γάρ ἐστι χρεία ἀφρόνων.[5]

אֵת אֲשֶׁר־תִּדֹּר. *Quodcunque voveris.* Ο΄. σὺ οὖν ὅσα ἐὰν εὔξῃ. Ἀ. σὺ ὅσα εὔξῃ. Σ. ἐὰν εὔξῃ. Θ. ὅσα εὔξῃ.[6]

4. טוֹב. *Melius* est. Ο΄. ἀγαθόν. Σ. βέλτιον.[7]

5. לַחֲטִיא. *Peccati ream facere.* Ο΄. τοῦ ἐξαμαρτῆσαι (s. ἐξαμαρτεῖν). Σ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν.[8]

הַמַּלְאָךְ. *Sacerdote.* Ο΄. τοῦ θεοῦ. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ ἀγγέλου.[9]

כִּי שְׁגָגָה הִיא. *Quod error sit.* Ο΄. ὅτι ἄγνοιά ἐστιν. Ἀ. ὅτι ἀκούσιον . .[10]

5. וְחִבֵּל. *Et perdat.* Ο΄. καὶ διαφθείρῃ. Ἀ. (καὶ) διαλύσῃ.[11]

6. כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה. *Nam in multitudine somniorum* sunt *et vanitates et verborum multiplicatio.* Ο΄. ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων πολλῶν. Σ. διὰ γὰρ πλήθους ὀνείρων ματαιότητες καὶ λόγοι πολλοί.[12]

כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא. *Nam Deum time.* Ο΄. ὅτι σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ. Σ. ἀλλὰ τὸν θεόν . .[13]

7. וְגֵזֶל. *Et rapinam.* Ο΄. καὶ ἁρπαγήν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

בַּמְּדִינָה. *In regione.* Ο΄. ἐν χώρᾳ. Alia exempl. ἐν πόλει.[15]

וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. *Et altiores* sunt *super illos.* Ο΄. καὶ ὑψηλοὶ ἐπ' αὐτοῖς. Ἀ. Θ. . . μετ' αὐτούς.[16] Σ. καὶ ὑψηλότεροι ἐπάνω αὐτῶν.[17]

8. בַּכֹּל הִיא (הוּא ק׳) מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד. *Omnino est, rex qui agro* (agriculturae) *addictus est.* Ο΄. ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου. Σ. ἐπὶ παντὶ αὐτός ἐστι βασιλεὺς τῇ χώρᾳ εἰργασμένῃ.[18] Θ. ἐν παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου.[19]

10. וּמַה־כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאוּת עֵינָיו. *Quid ergo commodi* (redundat) *in possessorem ejus, praeter aspectum oculorum ejus?* Ο΄. καὶ τί ἀνδρεία τῷ παρ' αὐτῆς; ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὁρᾶν

---

[46] Syro-hex.

Cap. V. [1] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܣܪܗܒܐ ܗܘܐ ܒܦܘܡܟ. (Idem Syr. προπετὴς sonat Act. Apost. xix. 36. 2 Tim. iii. 4 in Philox.) [2] Syro-hex. [3] "Quidam libri [Comp., Ald., Codd. III, 155, 157, alii] habent ἐπὶ τούτῳ, et Schol. διὰ τοῦτο [ut Cod. 161]."—*Nobil.* [4] Nobil. [5] Sic Cod. 252. Pro γάρ ἐστι Nobil. et Cod. 248 πάρεστι habent, invito Syro nostro, qui affert: ܣ. ܠܐ ܐܝܬ ܓܝܪ ܣܢܝܩܘܬܐ ܠܘܬ ܣܟܠܐ. [6] Syro-hex. in textu habet, σὺ ὅσα ἐὰν εὔξῃ (ܐܢܬ ܟܡܐ ܕܡܐ ܕܐܢ ܬܬܢܕܪ); in marg. autem: ܐ. ܐܢܬ ܟܡܐ ܕܡܐ ܕܢܕܪ ܐܢܬ. ܣ. ܐܢ ܬܬܢܕܪ. ܬ. ܟܡܐ ܕܢܕܪ ܐܢܬ. [7] Nobil. [8] Nobil. et Cod. 248: Σ. ὥστε. Cod. 161: Σ. ὥς τι. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܬܚܛܐ. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܡܠܐܟܐ.

[10] Hieron.: "Aquila interpretans verbum Hebraicum SEGAGA, pro *ignorantia*, ἀκούσιον transtulit, id est, *non spontaneum.*" Syro-hex. ܐ. ܕܠܐ ܨܒܝܢܐ. [11] Nobil. [12] Idem. Syro-hex. affert: Σ. διὰ πλῆθος ὀ. ματαιότης κ.τ.έ. (ܡܛܠ ܣܓܝܐܘܬܐ ܕܚ̈ܠܡܐ. ܣܪܝܩܘܬܐ ܘܡ̈ܠܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ). [13] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܠܐܠܗܐ. [14] Syro-hex. Idem in textu καὶ δικαιοσύνην legit, ut Cod. 23. [15] Sic Cod. 253. Syro-hex. in marg.: ἢ ἐν πόλει. [16] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܥܡܗܘܢ. [17] Codd. 161, 252. Pro ὑψηλότεροι, ὑψηλότερος habent Nobil. et Cod. 248, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܘܥܠܝ̈ܢ ܝܬܝܪ ܠܥܠ ܡܢܗܘܢ. [18] Nobil. [19] Syro-hex. in textu: ἐν παντὶ αὐτός ἐστι β. τῇ χώρᾳ εἰργασμένῃ (ܠܐܪܥܐ ܕܦܠܝܚܐ); in marg. autem: ܬ. ܒܟܠ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܟܐ ܕܚܩܠܐ ܕܦܠܝܚܐ.

ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Σ. τί γὰρ ἀνδραγάθημα τῷ ἔχοντι αὐτήν, εἰ μὴ μόνον θεωρία ὀφθαλμῶν αὐτοῦ;[20] Θ. . . εἰ μὴ τοῦ ὁρᾷν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[21]

11. הָעֹבֵד. *Laborantis.* Ο΄. τοῦ δούλου. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[22]

וְהַשָּׂבָע לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן. *Sed satietas divitis non concedit quietem ei ad dormiendum.* Ο΄. καὶ τῷ ἐμπλησθέντι τοῦ πλουτῆσαι οὐκ ἔστιν ἀφιῶν αὐτὸν τοῦ ὑπνῶσαι. Σ. ἡ δὲ πλησμονὴ τοῦ πλουσίου οὐκ ἐᾷ καθεύδειν.[23]

12. רָעָה חוֹלָה. *Malum aegrum.* Ο΄. ἀρρωστία. Σ. νόσος κακή.[24]

לְרָעָתוֹ. *Ad damnum ejus.* Ο΄. εἰς κακίαν αὐτῷ. Ἀ. εἰς πονηρὸν αὐτῷ.[25] Σ. κακία αὐτοῦ. Θ. εἰς κάκωσιν αὐτοῦ.[26]

13. בְּעִנְיַן רָע. *Per negotium malum.* Ο΄. ἐν περισπασμῷ πονηρῷ. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[27] Σ. ἐπὶ ἀσχολίαν κακήν.[28]

14. שֶׁיֹּלֵךְ. *Quod ire faciat* (abducat). Ο΄. ἵνα πορευθῇ. Σ. ὃ συναπελεύσεται.[29]

15. וּמַה־יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל. *Ecquid ergo emolumenti* ei est *quod laboraverit?* Ο΄. καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ; Σ. τί οὖν περισσὸν αὐτῷ μοχθήσαντι;[30]

17. הִנֵּה אֲשֶׁר־רָאִיתִי אָנִי. *Ecce! quod vidi ego.* Ο΄. ἰδοὺ (alia exempl. add. ὃ[31]) εἶδον ἐγώ. Σ. ἐμοὶ οὖν ἐφάνη.[32]

מִסְפַּר. *Numero.* Ο΄. ἀριθμόν. Σ. ψήφῳ.[33]

18. גַּם. *Etiam.* Ο΄. καίγε. Ἀ. ἀλλὰ καί.[34]

וְלָשֵׂאת אֶת־חֶלְקוֹ. *Et ad reportandum partem suam.* Ο΄. καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ. Σ. καὶ ἀπολαῦσαι τῆς μερίδος αὐτῶν.[35]

19. כִּי לֹא הַרְבֵּה. *Quia non multum.* Ο΄. ὅτι οὐ πολλά. Ἀ. Θ. ὁμοίως.[36]

Cap. VI.

1. עַל־הָאָדָם. *Super homine.* Ο΄. ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον. Σ. παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.[1]

2. וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִתְאַוֶּה וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. *Nec est ille indigens pro anima sua ulla re quam desiderat, sed non potestatem dedit ei Deus fruendi illis.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσει, καὶ οὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ. Σ. καὶ οὐκ ἀναλίσκει εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ πάντων ὧν ἂν ἐπιθυμήσῃ, καὶ οὐ δίδωσιν αὐτῷ ἐξουσίαν ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ.[2]

יֹאכְלֶנּוּ. *Fruitur illis.* Ο΄. φάγεται αὐτόν. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[3]

3. לֹא־תִשְׂבַּע. *Non saturata fuerit.* Ο΄. οὐ πλησθήσεται. Θ. οὐ χορτασθήσεται.[4]

5. וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה. *Nec novit; quies* est *huic prae illo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔγνω ἀναπαύσεις (Ἀ. Σ. Θ. ἀνάπαυσιν[5]) τούτῳ ὑπὲρ τοῦτον. Σ. καὶ οὐκ ἐπειράθη διαφορᾶς ἑτέρου πράγματος πρὸς ἕτερον.[6]

---

[20] "Sic duo Regii ex Olympiodoro."—*Montef.* In textu pro τῷ παρ᾽ αὐτῆς Cod. 253 habet τῷ ἔχοντι αὐτήν. Nobil. et Syro-hex.: Σ. εἰ μὴ μόνον——αὐτοῦ, et sic in textu Cod. 252. Praeterea Syro-hex. ex Olympiodoro affert: [Syriac]. [21] Syro-hex. [Syriac]. [22] Idem. In textu τοῦ δουλεύοντος habent Codd. 23, 253. [23] Nobil. [24] Idem. [25] Idem. Syro-hex. [Syriac]. [26] Syro-hex. [Syriac]. [27] Idem. [28] Nobil. Syro-hex. minus probabiliter affert: Σ. εἰς ἀσχολίαν αὐτοῦ ([Syriac]). Cf. ad Cap. i. 13. [29] Nobil. [30] Idem. [31] Sic Comp., Codd. III, 23, 106, alii. Singularis est lectio Syri nostri, [Syriac], h. e. ἰδὼν εἶδον ἐγώ, non ut Middeld. vertit, εἶδος εἶδον ἐγώ. [32] Nobil. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem. [36] Syro-hex.

Cap. VI. [1] Nobil. [2] Syro-hex. [Syriac]. Nobil. affert tantummodo: Σ. δίδωσιν. Sed Cod. 253 post τῇ ψυχῇ αὐτοῦ in textum infert: καὶ οὐκ ἀναλίσκει εἰς ἑαυτόν, quae Syriacis nostris respondere nemo non videt. Cf. ad v. 5. [3] Syro-hex. [4] Nobil. [5] Syro-hex. [Syriac]. [6] Idem: [Syriac].

7. לֹא תִמָּלֵא. *Non expletur.* Ο΄. οὐ πληρωθήσεται. Θ. οὐ χορτασθήσεται.[7]

8. כִּי מַה־יּוֹתֵר. *Quid enim est emolumenti.* Ο΄. ὅτι ※ Ἀ. Θ. τίς ◄ περισσεία.[8] Σ. τί οὖν περισσόν.[9]

מַה־לֶּעָנִי. *Quid pauperi.* Ο΄. διότι (alia exempl. διὰ τί[10]) ὁ πένης. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11] Σ. τί δὲ τῷ πτωχῷ.[12]

9. טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלָךְ־נָפֶשׁ. *Melior est aspectus oculorum quam divagatio animae.* Ο΄. ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῇ. Σ. βέλτιον προβλέπειν ἢ ὁδεύειν αὐταρεσκείᾳ.[13] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

וּרְעוּת רוּחַ. *Et captatio venti.* Ο΄. καὶ προαίρεσις πνεύματος. Ἀ. Θ. καὶ νομὴ ἀνέμου. Σ. καὶ κάκωσις πνεύματος.[15]

10. עִם שֶׁהַתַּקִּיף מִמֶּנּוּ. *Cum eo qui fortior est quam ille.* Ο΄. μετὰ τοῦ ἰσχυροτέρου (alia exempl. ἰσχυροῦ[16]) ὑπὲρ αὐτόν.

CAP. VII.

1 (Hebr. vi. 11, 12). מַה־יּוֹתֵר לָאָדָם׃ כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. *Quid emolumenti est homini? Nam quis scit, quid bonum sit homini in vita, numero dierum vitae vanae ejus, et quos transigit sicut umbram? quia quis indicabit homini, quid futurum sit post eum sub sole?* Ο΄. τί περισσὸν (alia exempl. τίς περισσεία) τῷ ἀνθρώπῳ; ὅτι τίς οἶδεν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ, ἀριθμὸν ζωῆς ἡμερῶν ματαιότητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν αὐτὰ ἐν σκιᾷ· ὅτι τίς ἀναγγελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον; Σ. τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ; τίς γὰρ οἶδεν ὃ συμφέρει τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ ἀριθμοῦ ἡμερῶν ζωῆς ματαιότητος αὐτοῦ, ἵνα ποιήσῃ αὐτὸν (σκέπην); ὅτι οὐδὲ εἷς ἐρεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον.[1]

2 (vii. 1). טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב. *Melius est nomen* (bonum) *oleo bono.* Ο΄. ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν. Σ. βέλτιον ὄνομα ἀγαθὸν ὑπὲρ μύρον εὐῶδες.[2]

הִוָּלְדוֹ. (Die) *quo quis natus est.* Ο΄. γεννήσεως ※ Ἀ. αὐτοῦ ◄.[3]

3 (2). כָּל־הָאָדָם. *Omnis hominis.* Ο΄. παντὸς ἀνθρώπου. Ἀ. . . ἀνθρώπων. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[4]

יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ. *Immittet in cor suum.* Ο΄. δώσει [ἀγαθὸν] εἰς καρδίαν αὐτοῦ.[5] Σ. προσέξει τῇ διανοίᾳ.[6]

Graeca nostra in textu post ἀναπαύσεις addit Cod. 254. Codd. 23, 253 post ὑπὲρ τοῦτον inferunt: οὐδὲ ἐπειράθη κ.τ.ἑ. Ad ἐπειράθη cf. Sym. ad Cap. viii. 5. Hieron.: *neque cognovit distantiam boni et mali.* [7] Codd. 248, 252, quorum hic scholium addit: οἵγε εἰς τόπον ἕνα πορεύσονται. [8] Syro-hex. in textu: [illegible] ※ ./ .l [illegible] Sic sine aster. Comp., Codd. III, 106, 161, alii. [9] Nobil. [10] Sic Cod. 157, et Syro-hex. [11] Syro-hex. [12] Idem: [illegible] [13] Nobil., ubi αὐταρεσκίᾳ scriptum. Hieron.: "Dilucide hoc interpretatus est Sym., dicens: *Melius est providere quam ambulare ut libet.*" Syro-hex. vertit: [illegible] [14] Syro-hex. [15] Hieron.: "Rursum et hic *praesumptionem spiritus* Aq. et Theod., *pastionem venti,* interpretati sunt; Sym. vero, *afflictionem spiritus.*" Cf. ad Cap. iv. 6. [16] "In quibusdam libris [Comp., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex.] est ἰσχυροῦ, et Schol. ἰσχυροτέρου [ut Cod. 161]."—*Nobil.*

CAP. VII. [1] Syro-hex. [illegible] Nobil. tantummodo affert: Σ. τίς γὰρ οἶδεν ὃ συμφέρει; cetera conjectando Graeca fecimus, post [illegible] supplendo [illegible], σκέπην (cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 3), quod propter sequens [illegible] excidisse videtur. (In textu LXXvirali lectio τίς περισσεία est in Codd. 106, 253, 261, et Syro-hex.) [2] Nobil. affert: Σ. ὑπὲρ μύρον εὐῶδες. Hieron.: "Quod perspicue interpretatus est Sym., dicens: *Melius est nomen bonum, quam unguentum bene olens.* Tandem Syro-hex. [illegible] [3] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. III, 23, 106, alii. [4] Syro-hex. [5] Deest ἀγαθὸν in Syro-hex. Hieron.: *dabit ad cor suum.* [6] Nobil., Codd. 248, 252. Syro-hex. [illegible] Hieron.: "Apertius interpretatus est Sym., dicens: *Et qui vivit respiciet ad mentem.*" ("Lectio Ed. Romanae Symmacho adjudicatur

3 (2). כִּי־בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב. *Nam per tristitiam faciei hilare fit cor.* Οʹ. ὅτι ἐν κακίᾳ (Ἀ. Θ. κακώσει[7]) προσώπου ἀγαθυνθήσεται ※ Ἀ. Θ. καρδία ◂.[8] Σ. *Per tristitiam vultus melior fiet animus.*[9]

5 (4). וְלֵב. *Sed cor.* Οʹ. καὶ καρδία. ※ Οἱ Γ. καὶ ◂ καρδία δέ.[10]

7 (6). כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל. *Nam sicut sonitus spinarum sub olla, sic* est *risus stulti.* Οʹ. ※ ὅτι ◂[11] ὡς φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕτως ※ Σ. καὶ ◂[12] γέλως τῶν ἀφρόνων (Σ. ἀπαιδεύτων[13]). Σ. διὰ γὰρ φωνῶν ἀπαιδεύτων ἐν δεσμωτηρίῳ γίνεταί τις.[14]

8 (7). יְהוֹלֵל. *Stultum reddit.* Οʹ. περιφέρει. Ἀ. πλάνησει. Σ. θορυβήσει.[15]

וִיאַבֵּד אֶת־לֵב מַתָּנָה. *Et perdit cor* (intellectum) *donum.* Οʹ. καὶ ἀπόλλυσι τὴν καρδίαν εὐγενείας (alia exempl. εὐτονίας[16]) αὐτοῦ. Ἀ. Θ. . . . εὐτονίας αὐτοῦ. Σ. . . . μάτθανα, τουτέστι, δῶρον.[17]

9 (8). טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ. *Melior* est *finis rei quam initium ejus.* Οʹ. ἀγαθὴ (Σ. βέλτιον. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ[18]) ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ. Σ. βέλτιον τέλος λόγου τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ.[19]

9 (8). מִגְּבַהּ רוּחַ. *Quam elatus spiritu.* Οʹ. ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύματι. Σ. . . ὑψηλοκάρδιον.[20]

10 (9). בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס. *Spiritu tuo ad irascendum.* Οʹ. ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι. Σ. διὰ λόγων σου παροργίσαι.[21]

כַּעַס. *Ira.* Οʹ. θυμός. Σ. ὀργή.[22]

11 (10). מֶה הָיָה. *Quid est.* Οʹ. τί ἐγένετο. Ἀ. διὰ τί.[23]

כִּי לֹא מֵחָכְמָה. *Neque enim cum sapientia.* Οʹ. ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ. Σ. οὐ γὰρ φρονίμως.[24]

13 (12). כִּי בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף. *Nam in tutela sapientiae* (sumus) *in tutela argenti.* Οʹ. ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία, ὡς σκιὰ ἀργυρίου. Σ. ὅτι ὡς σκέπει σοφία, ὁμοίως σκέπει τὸ ἀργύριον.[25]

וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ. *Et praestantia scientiae* est, (quod) *sapientia bene valere facit possessores suos.* Οʹ. καὶ περισσεία γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει τὸν παρ' αὐτῆς. (Σ.) ἡ σοφία διασώσει τοὺς ἔχοντας αὐτήν.[26]

---

in Hexaplis."—*Parsons.* Fallitur. Error est Bahrdtii, cui nimium fidere solet Parsonsius.) [7] Nobil. affert: Ἀ. κακώσει. Syro-hex.: Θ. κάκωσις (ܡܟܐܒܘܬܐ). [8] Sic Syro-hex. Deest καρδία in Cod. Vat., teste Maio, sed casu, ut videtur. [9] Hieron. [10] Syro-hex. Lectio καρδία δὲ est in Cod. 23; καὶ καρδία δὲ in Cod. 252. [11] Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 23, 106, alii. [12] Syro-hex., qui ad οὕτως in marg. notat: Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. [13] Syro-hex. ◆ ܗ. ܕܠܐ ܪܕܝܐ. [14] Nobil. affert: Schol. διὰ γὰρ φωνῶν ἀπ. (non τῶν ἀπ. ut Montef. post Drusium edidit) κ.τ.ἑ. Contenderimus scholium esse hujus aut praecedentis versus, nisi diserte affirmarit Hieron.: "Symmachus pro eo quod nos posuimus, *Quia sicut vox spinarum sub olla, sic risus stulti,* . . . ait: *Per vocem enim imperitorum vinculis quispiam colligatur.*" Etiam sic vix credibile est, Symmachum Hebraea tam clara adeo perverse interpretatum esse, praesertim cum juxta Syrum nostrum idem interpres posteriorem clausulam sic verterit: οὕτως καὶ γέλως τῶν ἀπαιδεύτων. In contrariam partem Schleusnerus monet, vocem סִיר in lingua Chald. et Syr. de *vinculis* et *carcere* adhiberi. [15] Nobil. Paulo aliter Syro-hex.: Ἀ. Σ. πλανήσει (ܢܛܥܐ). Θ. θορυβήσει (ܢܫܓܘܫ). [16] Sic Codd. III, 161, 248, alii. Syro-hex. ܕܥܫܢܘܬܗ ܕܝܠܗ. [17] Hieron.: "Pro eo quod LXX et Aq. et Theod. interpretati sunt, *perdit cor* εὐτονίας αὐτοῦ, id est, *fortitudinis,* sive *vigoris ejus,* Sym. ait, *et perdit cor* MATTHANA, *id est, donum,* tam verbum Hebraicum quam interpretationem ejus copulans." [18] Syro-hex. Idem mox ad ἀγαθὸν notat: Ἀ. Θ. ὁμοίως. [19] Nobil. [20] Idem. [21] Idem, qui addit: Schol. ἐπὶ στόματί σου. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem. [25] Sic Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܝܟܢܐ ܕܡܛܠܠܐ ܚܟܡܬܐ ܗܟܢܐ ܡܛܠܠܐ ܟܣܦܐ ◆. Paulo aliter Nobil. et Cod. 252 in marg.: Σ. ὅτι σκέπει σοφία ὡς σκέπει τὸ ἀργύριον. Cum Syro tamen facit Hieron.: "Sym. more suo manifestius interpretatus est, dicens: *Quomodo protegit sapientia, similiter protegit pecunia.* [26] Quasi scholium affert Nobil. Cf. ad Cap. v. 10. Pro חַיָּה Sym. interpretatus est διέσωσε

14 (13). רְאֵה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ. *Respice opus Dei; nam quis potest rectum facere quod ille incurvavit?* Ο΄. ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅτι τίς δυνήσεται κοσμῆσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν; Σ. *Disce* (fort. κατάμαθε) *opera Dei, quia nemo poterit corrigere, quod ille imminuit* (fort. ἐκόλασεν).[27]

15 (14). בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה. *In die bono esto in bono* (animo), *sed in die malo respice* (hoc). Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι (Σ. ἔσο. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[28]) ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ κακίας. Σ. *In die bono esto in bono; diem vero malum intuere.*[29]

גַּם אֶת־זֶה לְעֻמַּת־זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה. *Etiam hunc juxta illum facit Deus, ideo ut ne inveniat homo post se quidquam.* Ο΄. [ἴδε] καίγε σὺν τούτῳ συμφώνως τοῦτο (alia exempl. καίγε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ[30]) ἐποίησεν ὁ θεὸς περὶ λαλιᾶς, ἵνα μὴ εὕρῃ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ οὐδέν. Σ. καὶ γὰρ τοῦτο ἀνάλογον τούτου ἐποίησεν ὁ θεὸς, τοῦ μὴ εὑρεῖν ἄνθρωπον κατ᾽ αὐτοῦ μέμψιν.[31]

16 (15). הֶבְלִי. *Vanitatis meae.* Ο΄. ματαιότητός μου. Ἀ. ἀτμοῦ μου.[32]

בְּצִדְקוֹ. *Per justitiam suam.* Ο΄. ἐν δικαίῳ αὐτοῦ. Ἀ. ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Σ. τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ.[33]

16 (15). וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ. *Et est improbus qui diu vivit in malitia sua.* Ο΄. καὶ ἔστιν ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. Ἀ. . . μακρύνων ἐν πονηρίᾳ αὐτοῦ.[34] Σ. καὶ ἔστιν ἄδικος μακρόβιος διὰ τὴν κακίαν (s. πονηρίαν) αὐτοῦ.[35]

17 (16). הַרְבֵּה. *Multum.* Ο΄. πολύ. Σ. πλέον.[36]

לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם. *Quare te ipsum perderes?* Ο΄. μήποτε ἐκπλαγῇς. Σ. ἵνα μὴ ἀδημονῇς περισσῶς.[37]

18 (17). בְּלֹא עִתֶּךָ. *Non tuo tempore.* Ο΄. ἐν οὐ καιρῷ σου. Ἀ. πρὸ τοῦ καιροῦ σου.[38]

19 (18). אַל־תַּנַּח. *Ne remittas.* Ο΄. μὴ μιάνῃς. Ἀ. Σ. μὴ ἀφῇς. Θ. μὴ ἀνῇς.[39]

כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם. *Nam qui timet Deum evadet ex his omnibus.* Ο΄. ὅτι φοβουμένοις (alia exempl. ὅτι φοβούμενος, s. ὅτι ὁ φ.[40]) τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ πάντα. Σ. ὁ γὰρ φοβούμενος τὸν θεὸν διεξελεύσεται τὰ πάντα.[41] Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ὅτι ὁ φοβούμενος κ. τ. ἑ.)[42]

20 (19). תָּעֹז לֶחָכָם. *Roborat sapientem.* Ο΄. βοηθήσει τῷ σοφῷ. Ἀ. ἐνισχύσει τὸν σοφόν.[43]

22 (21). גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן לִבֶּךָ. *Etiam ad omnia verba quae dicuntur ne applices cor tuum.* Ο΄. καίγε εἰς πάντας λόγους οὓς λαλήσουσιν [ἀσεβεῖς][44] μὴ θῇς

Psal. xxxii. 19. Jerem. xlix. 11. [27] Hieron. Pro ὃν ἂν ὁ θ. διαστρέψῃ Cod. 252 in marg. affert: ὃν (fort. ὃ) ἐκόλασεν. [28] Syro-hex. Nobil. affert: Σ. ἔσο. [29] Hieron. [30] Sic Comp., Codd. III (qui τοῦτο bis habet), 147, 157, alii. Deest ἴδε in Codd. 23, 106, 261. Syro-hex.: καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακίας ἴδε. καίγε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ τοῦτο (Codd. 23, 253: κ. τοῦτο τούτῳ σ. τοῦτο) ἐποίησε κ.τ.ἑ. [31] Nobil. Hieron. Symmacho continuat: *Siquidem hoc simile huic fecit Deus, ut non inveniret homo quod contra eum quereretur.* Tertius testis adest Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܓܝܪ ܠܘܩܒܠ ܗܕܐ ܗܘ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܡܛܠ ܗܘ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܒܪܢܫܐ ܠܘܩܒܠܗ ܥܕܠܝܐ ◆ (Falsus est Middeld. vertens: καὶ γὰρ τούτῳ ἀνάλογον τοῦτο κ.τ.ἑ. Deinde Syrus ὑπὲρ τοῦ μὴ εὑρεῖν perspicuitatis causa expressisse videtur.) [32] Cod. 252. [33] Syro-hex. ܐ. ܒܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆ Nobil. affert: Σ. τῇ δ. αὐτοῦ. [34] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. ܐ. ܕܡܘܪܟ ܒܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆ [35] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܬ ܥܘܠܐ ܐܪܝܟ ܚܝܐ ܡܛܠ ܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆ Nobil. affert: Alius interpres μακρόβιος. [36] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܝܬܝܪ ◆ [37] Nobil. [38] Sic sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. ܐ. ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܝܠܟ ◆ [39] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܪܦܐ ◆ ܬ. ܠܐ ܬܢܝܚ ◆ Nobil. affert: Schol. μὴ ἀνῇς. Cod. 253 in textu habet, μὴ ἀφῇς; et Cod. 161 in marg. μὴ ἀνῇς. Hieron.: *ne dimittas.* [40] Sic Codd. III, 23, 147, alii, et Syro-hex. Hieron.: *quoniam qui timet Deum egredietur ad omnia.* [41] Nobil. Cod. 252 in marg.: ὁ γὰρ φ. τ. θ. διελεύσεται τὰ π. [42] Syro-hex. [43] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. [44] Deest ἀσεβεῖς in Comp., Codd. III, 23, aliis, et Syro-hex.

καρδίαν σου. Σ. ἀλλὰ μηδὲ πᾶσι τοῖς λαλουμένοις παράσχῃς τῇ καρδίᾳ σου.[45]

22 (21). מְקַלְלֶךָ. *Maledicentem tibi.* Ο΄. καταρωμένου σε. Σ. λοιδοροῦντός (σε).[46]

23 (22). כִּי גַּם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ. *Nam etiam vicibus multis novit cor tuum.* Ο΄. ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεταί σε, καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίαν σου.[47] (Σ.) ὅτι πρὸς πλεονάκις καιροῦ πονηρεύσεται καρδία σου.[48]

אֲשֶׁר גַּם־אַתְּ קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים. *Quod tu quoque maledixeris aliis.* Ο΄. ὅτι ὡς καίγε σὺ κατηράσω ἑτέρους. Σ. . καὶ σὺ ἐλοιδόρησας ἄλλους.[49]

24 (23). כָּל־זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה. *Omne hoc tentavi per sapientiam.* Ο΄. πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν σοφίᾳ. Σ. . τούτων ἐπειράθην ἐν σοφίᾳ.[50]

אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה. *Dixi: Sapiens ero.* Ο΄. εἶπα, σοφισθήσομαι. Σ. ὑπέλαβον σοφὸς γενέσθαι.[51]

25 (24). מִי יִמְצָאֶנּוּ. *Quis inveniet illud?* Ο΄. τίς εὑρήσει αὐτό (alia exempl. αὐτήν[52]); Ἀ. Θ. (τίς) εὑρήσει αὐτό;[53] Σ. οὐδεὶς . . .[54]

26 (25). סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ. *Converti me ego et cor meum, ad sciendum et ad explorandum et ad quaerendum.* Ο΄. ἐκύκλωσα (Ἀ. περιώδευσα[55]) ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου, τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι (Σ. καὶ διαθρῆσαι[56]) καὶ τοῦ ζητῆσαι. Σ. *Pertransivi universa sensu meo, scire et discere et investigare.*[57]

26 (25). וְחֶשְׁבּוֹן. *Et rationem.* Ο΄. καὶ ψῆφον. Ἀ. Σ. καὶ λογισμόν.[58]

הוֹלֵלוֹת. *Insaniam.* Ο΄. καὶ περιφοράν. Ἀ. πλάνας.[59] Σ. ἔννοιαν θορυβώδη.[60]

27 (26). וּמוֹצֶא אֲנִי. *Et invenio.* Ο΄. καὶ εὑρίσκω ἐγὼ αὐτήν, καὶ ἐρῶ. Alia exempl. καὶ εὑρίσκω ÷ αὐτήν ↙.[61]

מַר. *Amarum.* Ο΄. πικρότερον. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[62]

מְצוֹדִים. *Retia.* Ο΄. θήρευμα. Ἀ. παγίδες (s. παγιδεύματα).[63] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[64]

אֲסוּרִים יָדֶיהָ. *Vincula* sunt *manus ejus.* Ο΄. δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς. Ἀ. *Vinctae sunt manus ejus.*[65] Σ. . . αἱ χεῖρες (αὐτῆς).[66]

טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. *Qui Deo placet.* Ο΄. ἀγαθὸς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. Σ. ἀρεστὸς τῷ θεῷ.[67]

וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ. *Sed qui peccat capitur ea.* Ο΄. καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ. Σ. ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς ἁλώσεται . . .[68]

28, 29 (27, 28). אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן: אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי. *Unum ad alterum* (ponendo) *ad inveniendum rationem. Quod adhuc quaerit anima mea, neque inveni.* Ο΄. μία τῇ μιᾷ τοῦ εὑρεῖν λογισμόν (Πάντες· λογισμόν[69])· ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου, καὶ

---

[45] Nobil. [46] Idem. [47] "Hic duae versiones simul junctae repraesentantur: prima, quae est τῶν Ο΄, ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεταί σε [σὲ om. Syro-hex.] καρδία σου; altera vero, ὅτι καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίαν σου. Hanc vero postremam Aquilae esse putamus; nam ea quae ex Ed. Rom. profertur, suspecta prorsus est, nec Aquilam sapit. Haec contra secundum Aquilae morem concinnata est, siquidem ille פַּעַם perpetuo vertit κάθοδος; et alioquin multa ex Aquila in textum Ecclesiastis τῶν Ο΄ invecta sunt."—*Montef.* Post πλειστάκις, καιροῦ inferunt Codd. 23, 253, 254. [48] Nobil. affert: Ἀ. ὅτι πρὸς κ.τ.ἑ. Videtur potius Symmachi esse, qui πρὸς, *insuper*, cum גַּם commutare solet. Cf. ad Cap. i. 17. [49] Nobil. [50] Idem, qui ἐπειράσθην scribit. Cf. ad Cap. viii. 5. [51] Idem.

[52] Sic Ald., Codd. 147, 157, alii. Syro-hex. ܢܫܟܚܝܗ̇. [53] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܢܫܟܚܝܘܗܝ. [54] Nobil. [55] Idem. [56] Idem. [57] Hieron. Pro *discere* Palat. alter cum Vaticano legunt *disserere*. Ad Graecum διαθρῆσαι aptius haberet *dispicere*. [58] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܚܘܫܒܢܐ. Nobil. affert: Ἀ. λογισμόν. Cf. ad v. 28. [59] Syro-hex. ܐ. ܛܘܥܝܬܐ. Cod. 252 affert: Ἀ. πλάνην. Cf. ad Cap. i. 17. [60] Nobil., Cod. 248. [61] Syro-hex. ܘܡܫܟܚ ܐܢܐ ÷ ܠܗ̇ ↙. (Super ܠܗ̇ minio pictum ܘܐܡܪ, quod in fine v. 26 exhibet Middeld.) Haec, καὶ ἐρῶ, desunt in Comp., Ald., Codd. III, 106, 147, aliis. [62] Syro-hex. [63] Idem: ܐ. ܦܚ̈ܐ. Cod. 252 in marg. sine nom.: παγιδεύματα. [64] Syro-hex. [65] Hieron. [66] Nobil. [67] Idem. [68] Idem. [69] Hieron.: "Esebon quippe, quod omnes

οὐχ εὗρον. Σ. *ἓν πρὸς ἓν εὑρεῖν λογισμὸν ἐπιζητεῖ ἡ ψυχή μου, καὶ οὐχ εὗρον.*[70]

30 (29). לְבַד רְאֵה. *Tantummodo vide.* Ο΄. πλὴν ἴδε. Ἀ. μόνον ἴδε.[71]

בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים. *Quaesiverunt rationes multas.* Ο΄. ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς. Σ. περιειργάσαντο πολυπραγμοσύνην.[72]

(viii. 1). מִי כְּהֶחָכָם. *Quis est sicut sapiens?* Ο΄. τίς οἶδε σοφούς; Ἀ. τίς ὧδε σοφός; Σ. τίς οὕτως σοφός;[73]

פֵּשֶׁר דָּבָר. *Explicationem rei.* Ο΄. λύσιν ῥήματος. Ἄλλος· ἐπίλυσιν ῥημάτων.[74]

CAP. VIII.

2, 3. וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃ אַל־תִּבָּהֵל. *Et propter jusjurandum Dei. Ne attonitus sis.* Ο΄. καὶ περὶ λόγου ὅρκου θεοῦ μὴ σπουδάσῃς. Σ. καὶ παραβῆναι ὅρκον θεοῦ μὴ σπεύσῃς.[1]

4. בַּאֲשֶׁר־דְּבַר־מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן. *Propterea quod verbum regis est potens.* Ο΄. καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων. Σ. διὰ τὸ λόγον βασιλέως ἐξουσιαστικὸν εἶναι.[2]

דְּבַר. *Verbum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. λαλεῖ.[3] Ἀ. ἐλάλησε. Σ. λόγον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (λαλεῖ).[4]

5. שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע. *Qui servat praeceptum, non experietur rem malam.* Ο΄. ὁ φυλάσσων ἐντολὴν οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρόν. Σ. ὁ φυλάσσων ἐντολὴν οὐ πειραθήσεται πράγματος πονηροῦ.[5]

6. עֵת וּמִשְׁפָּט. *Tempus et ratio.* Ο΄. καιρὸς καὶ κρίσις. Σ. καιρὸς καὶ τρόπος. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6]

כִּי־רָעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו. *Nam malum hominis multum est super eum.* Ο΄. Θ. ὅτι γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν.[7] Σ. ἡ γὰρ κάκωσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ κατ' αὐτοῦ.[8]

7. כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ. *Quia nescit.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἔστι γινώσκων. Σ. ὅτι οὐκ ἐπίσταται.[9]

כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ. *Nam quomodo futurum sit, quis indicabit ei?* Ο΄. ὅτι καθὼς ἔσται, τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ; Σ. τίς γὰρ τὰ ἐσόμενα ἀναγγελεῖ αὐτῷ;[10]

8. בָּרוּחַ. *In spiritum.* Ο΄. ἐν πνεύματι. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11]

וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה. *Nec est dimissio in bello.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. Σ. οὐδὲ ἔστι παρατάξασθαι εἰς πόλεμον.[12]

אֶת־בְּעָלָיו. *Possessores ejus.* Ο΄. τὸν παρ' αὐτῆς. Σ. ἔχοντα αὐτήν.[13]

---

voce consona λογισμὸν transtulerunt, secundum Hebraei sermonis ambiguitatem, et *numerum* possumus, et *summam*, et *rationem*, et *cogitationem* dicere." [70] Syro-hex. ܣ. ܚܕ ܠܘܬ ܚܕ ܠܡܫܟܚܘ ܚܘܫܒܢܐ ܒܥܬ ܢܦܫܝ ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ܀. Nobil. affert: Ἀ. (non Σ.) ἓν πρὸς ἓν—καὶ οὐχ εὗρον. Cod. 248: Ἀ. ἓν πρὸς ἓν εὑρεῖν λογισμόν. Cod. 252: Σ. ἔμπροσθεν (sic) εὑρεῖν λογισμόν. Denique Hieron.: "Apertius interpretatus est Symmachus, *unam ad unam* [Martianaeus, *unum ad unum*, sed invitis, ut videtur, libris] *invenire rationem.*" Ceterum vix crediderimus Aquilam ἓν πρὸς ἓν neutro genere posuisse, nedum Hebraea אַחַת לְאַחַת in vertendo praeteriisse. [71] Nobil. [72] Idem. [73] Cod. 252. Ad Sym. οὕτως pro οὗτος correximus. Nobil. autem minus probabiliter affert: Ἀ. τίς οἶδε σοφόν; [74] Sic in textu Codd. 23, 253. Fortasse est Symmachi.

CAP. VIII. [1] Nobil. [2] Idem, qui τὸν λόγον pro τὸ λόγον, s. τὸ τὸν λόγον mendose affert. [3] Sic Codd. 253, 254, et Syro-hex. Codd. III, 106, 161, alii, λαλεῖ post ἐξουσιάζων inferunt. Syro-hex. in marg. notat: Ὠριγένης τοῦ, λαλεῖ, οὐκ ἐμνήσθη ἐν τοῖς εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν (ܒܩܘܗܠܬ ܕܡܩܗܠܢܘܬܐ). [4] Syro-hex. ܐ. ܡܠܠ܀ ܣ. ܡܠܬܐ܀ ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ܀ [5] Nobil., Codd. 248, 252 afferunt: Σ. οὐ πειραθήσεται πρ. π. Hieron.: "Pro *verbo* quoque Sym. *rem* interpretatus est, dicens: *Qui custodit mandatum, non experietur rem malam.*" [6] Syro-hex. ܣ. ܙܒܢܐ ܘܐܘܪܚܐ܀ ܐ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ܀ Minus probabiliter Nobil.: Σ. (ὅτι παντὶ πράγματί ἐστι) καιρὸς χρείας καὶ τρόπος. [7] Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretes et Theod. dixerunt: *Quia scientia hominis multa super eum*, in Hebraeo *malitiam* habet, non *scientiam*." [8] Nobil., Cod. 248. Cod. 252 sine nom.: ἡ γὰρ γνῶσις τοῦ ἀ. πολλὴ κατ' αὐτοῦ. [9] Nobil. [10] Idem. Syro-hex. ܣ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܠܗܠܝܢ ܕܥܬܝܕܢ ܢܚܘܐ ܠܗ܀ [11] Syro-hex. [12] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. [13] Iidem.

9. עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. *Tempus est quo dominatur homo homini in malum ei.* O′. τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν. Ἀ. καιρὸς ὡς ἐκυρίευσεν ὁ ἄνθρωπος . . . Σ. ἔστιν ὅτε ἐξουσίασεν ἄνθρωπος ἀνθρώπου εἰς κακὸν ἑαυτοῦ.[14] Θ. ὁμοίως τοῖς O′ (ὁ ἄνθρωπος —— αὐτόν).[15]

10. וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָעִיר (s. וְיִשְׁתַּבְּחוּ). *Et venerunt, et e loco sancto abierunt, et oblivioni traduntur* (s. *laudantur*) *in urbe.* O′. (εἰς τάφους) εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου· καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει. Ἀ. καὶ ἦλθον ἐκ τόπου ἁγίου . . .[16] Ἀ. Θ. . . καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐκαυχήσαντο ἐν τῇ πόλει.[17] Σ. καὶ ὅποτε περιῆσαν, ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνέστρεφον, ἐπαινούμενοι ἐν τῇ πόλει.[18]

אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ. *Qui recte fecerunt.* O′. ὅτι οὕτως ἐποίησαν. Σ. ὡς δίκαια πράξαντες.[19]

11. אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם. *Quia non efficitur decretum.* O′. ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις. Σ. διὰ γὰρ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν ἀπόφασιν.[20]

מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע. *Impletur* (audacia) *cor filiorum hominum in ipsis ad faciendum malum.* O′. ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν. Ἀ. ἐτόλμησαν (οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου) . . .[21] Σ. ἀφόβῳ καρδίᾳ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων κακουργοῦσιν.[22]

12. אֲשֶׁר חֹטֶא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ. *Quamvis peccator faciat malum centies, et producat sibi* (dies). O′. ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν. Σ. ἁμαρτὼν γὰρ ὁ κακοῦργος ἀπέθανεν (Ἀ. Σ. Θ. ἀπέθανεν[23]), μακροθυμίας γενομένης αὐτῷ.[24]

כִּי גַּם־יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ מִלְּפָנָיו. *Tamen scio ego, quod bene erit timentibus Deum, qui timent e conspectu ejus.* O′. ὅτι καί γινώσκω ἐγὼ, ὅτι ἐστὶν ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις τὸν θεὸν, ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. *Porro ego scio, quia erit bene timentibus Deum, qui timuerunt a facie ejus.*[25]

13. וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים. *Bene autem non erit improbo, nec producet dies sicut umbra, qui non timet e conspectu Dei.* O′. καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ, καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔστι φοβούμενος ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. Σ. *Bonum vero non erit iniquo, neque longo supererit tempore, quia non timuit a facie Dei.*[26]

14. יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ. *Est vanitas, quae fit super terram.* O′. ἔστι ματαιότης (Σ. ἄπορον[27]) ἣ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. *Est difficile cognitu quod fit super terram.*[28]

---

[14] Nobil. [15] Syro-hex. [16] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. [17] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܐܙܠܘ ܘܐܫܬܒܗܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ. [18] Symmachi lectionem partim ex Nobilio, qui affert: Σ. καὶ ὅποτε περιῆσαν ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνέστρεφον, partim ex Syro-hex. concinnavimus. Hic autem totum locum sic exhibet: ܣ. ܗܢܘܢ ܕܐܦ ܐܡܬܝ ܕܗܘܘ ܘܒܐܬܪܐ ܩܕܝܫܐ ܗܘܘ ܡܬܗܦܟܝܢ ܟܕ ܡܫܬܒܚܝܢ ܒܡܕܝܢܬܐ. Middeld. secundum Hexapla Graeca vertit: Σ. αὐτοὶ καὶ ὅποτε περιῆσαν καὶ ἐν τόπῳ—πόλει. Frustra: nam Syriaca nil sonare possunt nisi: Σ. οἳ καὶ ποτὲ ἦσαν, καὶ ἐν τόπῳ—πόλει. Utra vero lectio alteri praeferenda sit, difficile est dicere. (Ad ἐν τῇ πόλει in versione LXXvirali nescio quid sibi velit Syrus noster, in marg. notans: ܒܡܩܒܪܘܬܐ.) [19] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܟܐܢܬܐ ܣܥܪܘ. [20] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܓܝܪ ܗܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܦܣܩܐ. [21] Nobil. affert: Ἀ. ἐτόλμησαν. Syro-hex. ܐ. ܐܡܪܚܘ. Pro Hebraeo מָלֵא לֵב LXX interpretati sunt ἐτόλμησεν Esth. vii. 5. [22] Nobil. [23] Hieron.: "Verbum Hebraicum MAATH, quod LXX *ex tunc*, transtulerunt, et nos *centies* posuimus, Aq. et Sym. et Theod. *mortuus est*, interpretati sunt." [24] Nobil. Hieron.: "Sym. transtulit: *Peccans enim malus mortuus est, longanimitate concessa ei.*" Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܓܝܪ ܒܝܫܐ ܚܛܐ. ܡܬܒܐܫܢܐ ܡܝܬ. ܗܘ ܡܢ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܗܘܬ ܠܗ. (In lectione τῶν O′ Syro-hex. in textu ματαιότητος, in marg. autem μακρότητος habet.) [25] Hieron. [26] Idem. [27] Nobil. [28] Hieron.

14. אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים. *Quibus advenit secundum opus improborum.* Ο΄. ὅτι φθάνει ἐπ' αὐτοὺς (Ἀ. εἰς αὐτοὺς[29]) ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν. Σ. οἷς συμβαίνει κατὰ τὰ ἔργα τῶν παρανόμων.[30]

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים. *Et sunt improbi, quibus advenit secundum opus justorum.* Ο΄. καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. Σ. καὶ εἰσὶ παράνομοι, οἷς συμβαίνει ὡς πράξασι κατὰ τὰ ἔργα τῶν δικαίων.[31] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[32]

הֶבֶל. *Vanitas.* Ο΄. ματαιότης. Σ. ἄπορον.[33]

15. וְהוּא יִלְוֶנּוּ. *Nam hoc adhaerebit ei.* Ο΄. καὶ αὐτὸ συμπροσέσται αὐτῷ. Ἀ. . . συνεισέρχεται αὐτῷ.[34] Σ. ὁ μόνον συμπροσέσται αὐτῷ.[35] Θ. . . . συμπορεύεται αὐτῷ.[36]

16. כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי. *Postquam applicuissem.* Ο΄. ἐν οἷς ἔδωκα. Σ. διὸ ἔταξα.[37]

הָעִנְיָן. *Negotium.* Ο΄. περισπασμόν. Σ. ἀσχολίαν.[38]

17. וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה. *Et vidi omne opus Dei, quod non possit homo invenire opus quod peragitur.* Ο΄. καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὑρεῖν σὺν τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον. Σ. καὶ κατέμαθον ὅτι πάντων τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ οὐ δύναται ὁ ἄνθρωπος ἐξευρεῖν οὐδὲ ἓν ἔργον πρασσόμενον.[39]

וְגַם. *Quinetiam.* Ο΄. καίγε. Θ. ὁμοίως.[40]

17. (Hebr. ix. 1). כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי וְלָבוּר אֶת־כָּל־זֶה. *Nam haec omnia immisi in cor meum, et ad explorandum haec omnia.* Ο΄. ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ καρδία μου σύμπαν εἶδε τοῦτο. Σ. *Omnia haec statui* (fort. ἔταξα) *in corde meo, ut ventilarem universa.*[41]

CAP. IX.

1. אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד הָאֱלֹהִים. *Quod justi et sapientes et opera eorum in manu Dei* sunt. Ο΄. ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ θεοῦ. Σ. *Quia et justi et sapientes* (Ἀ. Σ. ὅτι οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ[1]) *et opera eorum in manu* (Ἀ. Σ. ὁμοίως, ἐν χειρὶ[2]) *Dei sunt.*[3]

1, 2. גַּם־אַהֲבָה גַם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃ הַכֹּל. *Tam amorem quam odium ignorat homo; omnia* sunt *ante faciem eorum. Omnia.* Ο΄. καίγε ἀγάπην καίγε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ※ Ἀ. ὁ ἄνθρωπος ◂.[4] τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν, ματαιότης. Σ. πρός τε δὲ οὐ φιλίαν οὐδὲ ἔχθραν ἐπίσταται ὁ ἄνθρωπος, τὰ πάντα ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἄδηλα.[5]

2. הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע. *Omnia sicut omnibus* (eveniunt); *eventus unus* est *justo et improbo.* Ο΄. ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσι· συνάντημα ἓν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ.

---

[29] Syro-hex. in textu, πρὸς αὐτούς; in marg. autem: ܐ. ܠܘܬܗܘܢ. [30] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Ex hoc autem cod. παρανόμων pro ἀσεβῶν assumpsimus, consentiente Syro-hex., qui affert: ܣ. ܠܗܠܝܢ ܕܓܕܫ. ܐܝܟ ܥܒ̈ܕܐ ܕܥܒ̈ܕܝ ܥܘܠܐ. [31] Nobil., Cod. 252. Syro-hex. in continuatione: ܘܐܝܬ ܥܒ̈ܕܝ ܥܘܠܐ ܕܓܕܫ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܥܒܕܘ ܐܘ ܥܒ̈ܕܐ ܕܙܕܝ̈ܩܐ. [32] Syro-hex. [33] Nobil. [34] Syro-hex. ܐ. ܥܐܠ ܥܡܗ. [35] Nobil., Codd. 161, 248, 252 (qui μόνῳ habet). Drusii errorem, οὐ μόνον pro ὁ μόνον, fideliter expressit Montef. Syro-hex. affert: Σ. προσέσται αὐτῷ (ܢܗܘܐ ܥܡܗ). [36] Syro-hex. ܬ. ܐܙܠ ܥܡܗ. [37] Nobil. [38] Idem. [39] Idem.

[40] Syro-hex. [41] Hieron.

CAP. IX. [1] Syro-hex., qui in textu habet, ὅτι ὡς οἱ δ. καὶ οἱ σ. [2] Syro-hex. Idem in textu, ܩܕܡ ܐܠܗܐ (ἐνώπιον τοῦ θεοῦ Cod. 253); in marg. autem: ἐν χειρί. [3] Hieron. [4] Syro-hex. In textu τῶν Ο΄ hodierno legitur ὁ ἄνθρωπος; sed Ald. et duo codd. ὁ ἄνθ. (s. ἄνθ.) ante εἰδὼς habent. [5] "Haec prodeunt ex Ed. Rom. et ex MSS. duobus Regiis, qui Olympiodorum referunt."—*Montef.* Nobil. et Codd. 161, 248, 252 afferunt: Σ. πρός τε (πρός τι Cod. 161, προσέτι Cod. 252. Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 3) δὲ—ὁ ἄνθρωπος. Hieron. Symmacho continuat: *Et insuper neque amicitias neque inimicitias scit homo; sed omnia coram eis incerta.*

Σ. (ἄδηλα), *propterea quod omnibus eveniunt similia* (Σ. ἅπαντα ὅμοια[6]) *justo et injusto.*[7]

3. בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה. *In omnibus quae fiunt.* Ο΄. ἐν παντὶ πεποιημένῳ. Σ. ἐν πᾶσι τοῖς συμβαίνουσι.[8]

וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם. *Quinetiam cor filiorum hominum impletur malitia, et insania* est *in corde eorum in vita eorum.* Ο΄. καίγε καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ, καὶ περιφέρεια (Ἀ. πλάνη. Σ. αὐθάδεια[9]) ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν. Σ. *Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate juxta cor eorum in vita sua.*[10]

וְאַחֲרָיו אֶל־הַמֵּתִים. *Et post illud ad mortuos* (abeunt). Ο΄. καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς. Σ. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῶν εἰς νεκρούς.[11]

4. כִּי־מִי אֲשֶׁר יְבֻחַר אֶל כָּל־הַחַיִּים. *Nam quis est qui electus* (exemptus a morte) *sit? Omnibus viventibus.* Ο΄. ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ (juxta lectionem marginalem יְחֻבַּר) πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας; Σ. τίς γὰρ εἰς ἀεὶ διατελέσει ζῶν;[12]

כִּי־לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה הַמֵּת. *Nam cani vivo melius est quam leoni mortuo.* Ο΄. ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν. Σ. (ὅτι) κυνὶ ζῶντι βέλτιόν ἐστιν ἢ λέοντι τεθνηκότι.[13]

5. שָׂכָר. *Merces.* Ο΄. μισθός. Σ. ἐπικαρπία.[14]

7. בְּשִׂמְחָה. *Cum laetitia.* Ο΄. ἐν εὐφροσύνῃ. Σ. μετ' εὐφροσύνης.[15]

כְּבָר. *Jam.* Ο΄. ἤδη. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[16]

רָצָה. *Delectatur.* Ο΄. εὐδόκησεν. Σ. ἐξήτασεν.[17]

8. לְבָנִים. *Candida.* Ο΄. λευκά. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18]

אַל־יֶחְסָר. *Ne deficiat.* Ο΄. μὴ ὑστερησάτω. Σ. οὐ μὴ διαλιπέτω.[19]

9. רְאֵה חַיִּים. *Vide* (fruere) *vitam.* Ο΄. καὶ ἴδε ζωήν. Σ. ἀπόλαυσον ζωῆς.[20]

כָּל יְמֵי הֶבְלֶךָ. *Omnibus diebus vanitatis tuae.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. πάσας τὰς ἡμέρας ματαιότητός σου.[21] Ἀ. πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἀτμοῦ σου.[22]

10. תִּמְצָא. *Invenerit.* Ο΄. ἂν εὕρῃ. Σ. ἐφῖκται.[23]

11. הַמֵּרוֹץ. *Cursus.* Ο΄. ὁ δρόμος. Σ. τὸ φθάσαι δρόμον.[24]

הַמִּלְחָמָה. *Bellum.* Ο΄. ὁ πόλεμος. Σ. τὸ κρατῆσαι πολέμου (s. πολέμῳ).[25]

לַחֲכָמִים. *Sapientibus.* Ο΄. τῷ σοφῷ. Alia exempl. τοῖς σοφοῖς.[26] Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[27]

לֶחֶם. *Panis.* Ο΄. ἄρτος. Σ. πορίσαι τροφήν.[28]

וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן. *Neque etiam scientibus*

---

[6] Nobil. (a Montef. praetermissus), Codd. 248, 252. [7] Hieron. [8] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. [9] Nobil. [10] Hieron. [11] Syro-hex. ܣ. ܐܚܪ̈ܝܬܐ ܕܝܢ ܕܝܠܗܘܢ ܠܡܝ̈ܬܐ ܀. Graeca affert Nobil. sine αὐτῶν. Hieron. in continuatione: *Novissima autem eorum veniunt ad mortuos.* [12] Nobil., Cod. 252, et Cod. 253 in marg. Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܓܝܪ ܐܡܝܢܐܝܬ ܢܗܘܐ ܟܕ ܚܝ ܀. Hieron. in continuatione: *Quis enim potest in sempiternum perseverare vivens?* [13] Nobil. [14] Cod. 252. [15] Nobil., qui ad verba ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ lectionem refert. [16] Syro-hex. Vox ἤδη abest a Codd. III, 106, 155, aliis. [17] Nobil. Montef. tentat ἐζήτησεν. [18] Syro-hex. [19] Nobil. [20] Idem. [21] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 157, alii, et Syro-hex. [22] Nobil. [23] Idem. Syro-hex. affert: Σ. *compos est* (ܡܦܣܐ). [24] Montef. post Nobilium Symmachi lectionem ad verba, οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, refert. Syro-hex. ad haec, τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, notat: ܣ. ܠܡܩܕܡܘ ܒܪܗܛܐ ܀. [25] Nobil., Cod. 248. Montef., ut ante, ad haec, οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, refert. Rectius Syro-hex. ad unicam vocem, ὁ πόλεμος, affert: ܣ. ܠܡܚܝܠܘ ܒܩܪܒܐ ܀. [26] Sic Comp., Codd. III, 23, 106, 157, alii, et Syro-hex. [27] Syro-hex. [28] Nobil. Montef. ad verba, οὐ τῷ σοφῷ ἄρτος, male refert. Syro-hex. ܣ. ܠܡܦܪܢܣܘ ܬܘܪܣܝܐ ܀. "Σ. περιποιῆσαι [soloece pro περιποιήσασθαι] τροφήν. Montef. male πορίσαι edidit. Cf. Prov. vii. 4. xxii. 9 in Syro-hex."—*Middeld.* Fallitur. Verbum πορίσαι non legitur in Bibliis Graecis; sed incidimus in πορίζειν in Synopsi Exodi (S. Chrysost. Opp. T. VI, p. 327 B), cujus loco Syrus noster ܢܦܪܢܣܘܢ dedit. Vid. Ceriani *Monum. S. et P.*, T. II, p. 119.

favor. Ο′. καίγε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις. Σ. οὐδὲ ταῖς τέχναις εὐμορφία.[29]

11. יִקְרֶה. *Accidit.* Ο′. συναντήσεται. Σ. συγκυρήσει.[30]

12. אֶת־עִתּוֹ. *Tempus suum.* Ο′. τὸν καιρὸν αὐτοῦ. Σ. τὴν εὐκαιρίαν αὐτοῦ.[31]

רָעָה (in priore loco). *Malo.* Ο′. κακῷ. Ἀ. πονηρῷ.[32] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[33]

הָאֲחֻזוֹת. *Quae capiuntur.* Ο′. τὰ θηρευόμενα. Ἄλλος· τὰ συλλαμβανόμενα.[34]

עֲלֵיהֶם. *Super eos.* Ο′. ἐπ' αὐτούς. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[35]

13. וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי. *Et magna erat apud me.* Ο′. καὶ μεγάλη ἐστὶ πρὸς μέ. Ἀ... παρ' ἐμοί. Σ. καὶ μεγάλη δοκεῖ μοι.[36] Aliter: Ἀ. Θ. δοκεῖ μοι.[37]

14. (fort. מְצוּרִים) מְצוֹדִים. *Munitiones.* Ο′. χάρακας. Σ. ἀποτείχισμα.[38]

16. בְּזוּיָה. *Contempta.* Ο′. ἐξουδενωμένη. Σ. κατεφρονήθη.[39]

17. בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים. *Cum quiete audiuntur magis quam clamor imperantis inter stultos.* Ο′. ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις. Σ. μετὰ προσηνείας.. μᾶλλον ἢ κραυγὴ ἐξουσιάζοντος ἐν ἀνοήτοις.[40]

18. כְּלֵי קְרָב. *Instrumentis belli.* Ο′. σκεύη πολέμου. Ἀ. (σκεύη) πολεμικά.[41]

18. טוֹבָה הַרְבֵּה. *Bona multa.* Ο′. ἀγαθωσύνην πολλήν. Σ. ἀγαθὰ πολλά.[42]

Cap. X.

1. זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ. *Muscae mortuae foetere* et *putrescere faciunt unguentum pigmentarii.* Ο′. μυῖαι θανατοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος. Σ. μυιῶν θάνατος σήψει ἔλαιον εὐῶδες μυρεψοῦ.[1] Ἀ. μύρον.[2]

מְעָט. *Parva.* Ο′. μεγάλην. Σ. κἂν μικρά. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[3]

3. וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר. *Quinetiam in via cum stultus incedit, corde suo caret.* Ο′. καίγε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται, καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει. Σ. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ὁδῷ ὁ ἄφρων περιπατῶν ἀνόητος.[4]

וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא. *Et dicit omnibus* quod *sit stultus.* Ο′. καὶ ἃ λογιεῖται (Σ. ἃ ὑπολαμβάνει[5]) πάντα ἀφροσύνη ἐστίν. Σ. *suspicatur* (ὑπολαμβάνει) *de omnibus quia stulti sunt.*[6]

4. אִם־רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח. *Si spiritus* (ira) *imperantis exarduerit contra te, locum tuum ne deseras.* Ο′. ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τόπον σου μὴ ἀφῇς. Σ. (ἐὰν πνεῦμα) ἀρχοντικὸν ἐπέλθῃ σοι, τοῦ τόπου σου μὴ ἐκστῇς.[7]

---

[29] Syro-hex. .ܣ ܘܠܐ ܠܐܘܡܢܘܬܐ ܫܘܦܪܐ ܡܠܝܘܬܐ ◆. [30] Nobil. [31] Idem. Syro-hex. .ܣ ܫܦܝܪܘܬܐ ܕܙܒܢܐ ܕܝܠܗ ◆. [32] Nobil. [33] Syro-hex. [34] Sic in textu τῶν Ο′ Cod. 253. Cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 15. [35] Syro-hex. [36] Nobil. [37] Syro-hex. .ܐ. ܬ. ܡܬܚܙܝܐ ܠܝ ◆. [38] Nobil. Syro-hex. .ܣ ܫܘܪܐ ◆. [39] Nobil. [40] Sic Codd. 161, 248, nullo hiatu. Nobil. quasi scholium affert; Montef. incerto interpreti tribuit. (In omnibus προσηνίας scriptum.) Syro-hex. affert: .ܣ ܥܡ ܫܠܝܘܬܐ ◆. [41] Nobil. [42] Idem.

Cap. X. [1] "Sic Ed. Rom. et Drusius [Nobil.], qui hunc locum quasi scholion afferunt. Sed non dubito esse Symmachi. Vid. supra Cap. vii. 2."—*Montef.* Sic sine nom. Cod. 253, qui μυρεψοῦ εὐῶδες inverse habet. Montefalconii conjecturam confirmat Syro-hex., qui affert: .ܣ ܡܘܬܐ ܕܕܒܒ̈ܐ ܡܣܪܚܐ ܠܡܫܚܐ ܒܣܝܡܐ ܕܒܣܘܡܐ ◆. [2] "Reg. unus ex Olympiodoro haec notat: ἔλαιον σκευαστὸν τὸ μύρον, ὡς καὶ Ἀκύλας ἐξέδωκεν."—*Montef.* [3] Syro-hex. solus in textu habet μικράν; in marg. autem: .ܣ ܐܦ ܙܥܘܪܬܐ ◆. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ◆. [4] Cod. 252. Hieron.: "Denique Sym. ita interpretatus est: *Sed et in via stultus cum ambulat, ipse insipiens suspicatur de omnibus quia stulti sunt.*" [5] Nobil., Codd. 248, 252. Delendum videtur pronomen, a textu LXXvirali male repetitum. Montef. oscitanter dedit: Σ. ἃ ὑπολαμβάνεται. [6] Hieron. [7] Nobil. affert: Σ. ἄρχοντος ἐπέλθῃ σοι—ἁμαρτήματα πολλά. Cod. 248: Σ. ἄρχοντος ἐπέλθῃ σοι. Codd. 252, et, ut videtur, 161: Σ. ἀρχοντικὸν ἐπέλθῃ σοι, quod sincerius videtur. Cf. Hex. ad Jesai. xxxii. 8. Hieron. Symmacho tribuit: *Si spiritus principis irruerit tibi, de loco tuo ne recedas.*

4. כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים. *Nam mansuetudo sedat* (prohibet) *peccata magna.* Ο΄. ὅτι ἴαμα (Σ. σωφροσύνη. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[8]) καταπαύσει ἁμαρτίας μεγάλας. Σ. ὅτι σωφροσύνη παύσει ἁμαρτήματα πολλά.[9]

5. יֵשׁ רָעָה. *Est malum.* Ο΄. ἔστι πονηρία. Σ. ἔστι τι κακόν.[10]

כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט. *Sicut error qui procedit a facie dominatoris.* Ο΄. ὡς ἀκούσιον (Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[11]) ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου ἐξουσιάζοντος. Σ. ἐν ἀγνοίᾳ ἐξελθὸν ἐξ ἔμπροσθεν τοῦ ἐξουσιάζοντος.[12]

6. נִתַּן הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים. *Ponitur stultitia in sublimitatibus magnis.* Ο΄. ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις. Ἀ. ἔδωκε τὸν ἄφρονα ἐν ὑψώμασι μεγάλοις.[13] Σ. κείμενον ἄφρονα ἐν ὕψει μεγάλῳ.[14]

וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ. *Divites vero in humili sedent.* Ο΄. καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσονται. Σ. πλουσίους δὲ ταπεινοὺς καθημένους.[15]

8. גּוּמָּץ. *Foveam.* Ο΄. βόθρον. Θ. βόθυνον.[16]

9. מַסִּיעַ אֲבָנִים יֵעָצֵב. *Qui excidit lapides dolore afficietur.* Ο΄. ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται. Ἀ. μετατιθῶν λίθους σπασθήσεται. Σ. μετεωρῶν λίθους κακωθήσεται.[17]

10. וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה. *Sed emolumentum prosperandi* (praebet) *sapientia.* Ο΄. καὶ περισσεία τῷ ἀνδρὶ [οὐ] σοφία.[18] Σ. προέχει δὲ ὁ γοργευσάμενος εἰς σοφίαν.[19]

11. הַנָּחָשׁ. *Serpens.* Ο΄. ὄφις. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[20]

בְּלוֹא־לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן. *Sine incantatione, tum nullum est emolumentum.* Ο΄. ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι περισσεία. Σ. ἀπούσης ἐπῳδῆς, καὶ οὐδέν ἐστιν ὄφελος. Θ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ . . .[21]

13. הוֹלֵלוּת רָעָה. *Insania mala.* Ο΄. περιφέρεια ※ πονηρά ◂.[22] Σ. θόρυβος . .[23]

14. וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְבָרִים. *Et stultus multiplicat verba.* Ο΄. καὶ ὁ ἄφρων πληθύνει λόγους. Σ. καὶ ἀνόητος πολλὰ λαλήσει.[24]

מַה־שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה. *Id quod futurum est,*

---

[8] Syro-hex. ܣ. ܕܢܩܘܦܬܐ ܀. Hieron.: "Symmachus verbum Hebraicum MARPHE, quod omnes ἴαμα, hoc est, *sanitatem*, vel *curationem* similiter transtulerunt, interpretatus est ad sensum . . . *pudicitiam*." Hoc uno, ut videtur, auctore, Montef. edidit: Ἀ. ὅτι ἴαμα παύσεις (sic) ἁμαρτίας μεγάλας. Θ. ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁ. μ. [9] Nobil. Hieron. in continuatione: *Quia pudicitia comprimit peccata magna.* [10] Sic sine nom. Cod. 252 in marg. Nobil. affert: Σ. ἔστι κακόν. [11] Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, *Quasi ignorantia egrediens a facie potentis*, Aq. et Theod. et LXX interpretati sunt: *Quasi non spontaneum*, id est, ὡς ἀκούσιον, *a facie principis*." [12] Nobil., et sine nom. Codd. 248, 252, quorum posterior in fine addit ἄρχοντος. [13] Nobil., Cod. 252, et sine nom. Cod. 248. [14] Cod. 252. Hieron.: "Cui subnectens Sym. ait: *Positum stultum in sublimitate magna.*" Montef. Symmacho vindicat: *Positus stultus* etc., notans Hieronymum Symmachi versionem ad seriem suam aptare; quod falsum esse ex cod. Graeco nostro constat. Intellige εἶδον. [15] Nobil. Hieron. Symmacho continuat: *Divites autem sedere humiles.* [16] Nobil. [17] Idem. Codd. 161, 248 afferunt: Σ. μετεωρῶν; sed Cod. 252: Σ. μεταίρων, quae lectio non spernenda. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܡܫܩܠ ܟܐܦܐ ܢܬܡܟܟ ܀, h. e. vertente Middeldorpfio, Ἀ. μετατιθεὶς λίθους *humiliabitur.* Sed primum, Syriacum ܕܡܫܩܠ non valet μετατιθεὶς, sed *portans, sublevans*, Graece ὑπέχων, ὑποφέρων, et hic fortasse μετεωρῶν. Deinde ܢܬܡܟܟ commutari posse videtur cum κακωθήσεται, ut ܡܟܟ cum ἐκάκωσε Exod. i. 11. Psal. xciii. 5 in Syro-hex. Tum vero apud Syrum nostrum pro ܐ. reponendum ܣ. Hieron. tam Symmacho quam Aquilae tribuit: *Qui transfert lapides dilacerabitur in eis.* [18] "In plerisque libris est περισσεία τοῦ ἀνδρείου σοφία."—*Nobil.* Pro τῷ ἀνδρὶ (Syro-hex. in marg. ܓܢܒܪܐ ܀) τοῦ ἀνδρείου (s. ἀνδρίου) est in Codd. III, 23, 155, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *Et reliquum fortitudinis sapientia est.* Deinde οὐ abest ab Ald., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex. [19] Nobil. Cf. ad Cap. ii. 21. iv. 4. [20] Syro-hex. [21] Syro-hex. ܬ. ܚܠܐ ܒܠܚܫܐ ܀ ܣ. ܠܡܫܡܥ ܠܚܫܐ ܘܠܐ ܐܝܬ ܡܢ ܡܘܬܪܢܐ ܀; h. e. Θ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ (cf. Jesai. xlvii. 9. Dan. ii. 2 in Syro-hex.). Σ. ἀκούσης (sic male legit Syrus pro ἀπούσης) ἐπῳδῆς κ. τ. ἑ. Aliter, sed minus probabiliter Nobil.: Ἀ. ἀπούσης ἐπῳδῆς. Σ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ. In textu τῶν Ο΄ Codd. 106, 261 post ψιθυρισμῷ add. ἀπούσης ἐπῳδῆς; et Cod. 253 pro περισσεία, ὄφελος habet. [22] Syro-hex. solus asterisco notat. [23] Hieron.: "*Error pessimus*, sive, ut Sym. transtulit, *tumultus.*" Cf. ad Cap. ii. 2. [24] Nobil.

et quid eventurum sit. Ο΄. τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσόμενον. Σ. τὰ προγενόμενα, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὰ ἐσόμενα.[25]

14. מֵאַחֲרָיו. *Post eum.* Ο΄. ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· τὰ μετ᾽ αὐτόν.[26]

15. תְּיַגְּעֶנּוּ. *Defatigat eum.* Ο΄. κακώσει αὐτούς.[27] Σ. *debilitabit.* ᾿Α. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[28]

אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר. *Quia non curat ire ad urbem.* Ο΄. ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν. Σ. οὐ γὰρ ἐπίσταται ἀπελθεῖν εἰς πόλιν.[29]

16. אֶרֶץ. *O terra.* Ο΄. πόλις. Σ. γῆ.[30]

17. בִּגְבוּרָה. *Ad robur.* Ο΄. ἐν δυνάμει. Σ. μετὰ ἀνδραγαθίας.[31]

18. בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ. *Pigritia corruit.* Ο΄. ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται. Σ. δι᾽ ὀκνηρίαν κατενεχθήσεται.[32]

19. וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים. *Et vinum exhilarat vitam.* Ο΄. καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον τοῦ εὐφρανθῆναι ζῶντας. Alia exempl. καὶ οἶνος εὐφραίνει τοὺς ζῶντας.[33] Θ. καὶ οἶνος τοῦ εὐφρανθῆναι τοὺς ζῶντας.[34]

וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל. *Et pecunia exaudit* (suppeditat) *omnia.* Ο΄. καὶ τοῦ ἀργυρίου [ταπεινώσει][35] ἐπακούσεται τὰ πάντα. Σ. ἀργύριον δὲ εὐχρηστήσει εἰς πάντα.[36]

20. אַל־תְּקַלֵּל עָשִׁיר. *Ne maledicas diviti.* Ο΄. μὴ καταράσῃ πλούσιον. Σ. μὴ λοιδορήσῃς . .[37]

אֶת־הַקּוֹל. *Hanc vocem.* Ο΄. τὴν φωνήν σου. Σ. Θ. ὁμοίως.[38]

וּבַעַל הַכְּנָפַיִם. *Et dominus alarum.* Ο΄. καὶ ὁ [ἔχων] τὰς πτέρυγας.[39] ᾿Α. καὶ ὁ κυριεύων πτέρυγος. Σ. καὶ τὸ πτερωτόν. Θ. καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας.[40]

Cap. XI.

1. הַמָּיִם. *Aquarum.* Ο΄. τοῦ ὕδατος. ᾿Α. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

2. לְשִׁבְעָה. *Septem* (hominibus). Ο΄. τοῖς ἑπτά. Σ. πρώτοις.[2]

3. יָרִיקוּ. *Effundunt.* Ο΄. ἐκχέουσιν. ᾿Α. ἐκκενώσουσιν.[3]

עֵץ. *Arbor.* Ο΄. ξύλον. Σ. δένδρα.[4]

שֶׁיִּפּוֹל. *Ubi ceciderit.* Ο΄. οὗ πεσεῖται. Σ. (οὗ) παρατεύξονται.[5]

---

[25] Sic Codd. 161, 248, et sine nom. Cod. 252 (qui προσγ. habet); cum scholio: τὰ πρὸ τοῦ κόσμου καὶ τὰ (τὰ om. Cod. 161) μετὰ τοῦ κόσμου (sic) οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος. Nobil. quidem affert: Σ. τὰ γενόμενα κ.τ.ἑ. Sed προγενόμενα diserte agnoscit Syrus, vertens: ܣ. ܗܠܝܢ ܕܩܕܡ ܗܘܘ ܐܠܐ ܐܦܠܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘܝܢ ♦. [26] Cod. 252. [27] Parsons. in Var. Lect. affert: "κακώσει αὐτοὺς] σκοτώσει αὐτὸν III. κοπώσει αὐτὸν 23, 147, 157, 159, Ald., Alex. [Grabe]. κακώσει αὐτὸν 155, 261, 296. κοπώσει αὐτοὺς 161 (marg. κακώσει), 248, 252, 253, Comp." Syro-hex. in textu habet κακώσει αὐτὸν (ܢܒܐܫ ܠܗ), et in marg. αὐτούς. (In edito ܢܒܐܫ excidit, et lectio marginis non memoratur.) [28] Syro-hex. ♦ܣ. ܢܡܟܟ. Vox Syriaca commutatur cum Graecis κακώσει (cf. ad v. 9), σαθρώσει (Jud. x. 8), δαμάσει (Dan. ii. 40). [29] Nobil. Syro-hex.: Σ. οὐ γὰρ ἐπίστανται (ܡܬܒܣܡܝܢ) κ.τ.ἑ. [30] Nobil. [31] Idem. Nescio quorsum spectet sive scholium, sive alia interpretatio in marg. Syro-hex. ♦ ܥܡ ܢܣܝܣܢܘܬܐ, h. e. *cum venatione.* [32] Cod. 252. [33] Sic Comp., Codd. III, 155, 161, alii. Syro-hex. ܘܚܡܪܐ ܡܒܣܡ ܠܗܠܝܢ ܕܚܝܝܢ. [34] Syro-hex. ܬ. ܘܚܡܪܐ ܕܢܒܣܡ ܗܠܝܢ ܕܚܝܝܢ ♦. [35] Est duplex versio τοῦ יַעֲנֶה, et abest a Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *Et argento obediunt omnia.* [36] Nobil. Cod. 252 in marg. sine nom.: καὶ ἀργ. εὐχρηστήσει εἰς πάντα. Syro-hex. ♦ ܣ. ܟܣܦܐ ܕܝܢ ܢܦܫ ܠܟܠܡܕܡ. [37] Nobil. [38] Syro-hex. [39] Codd. 23, 253 transp. ἔχων post πτέρυγας; in Vaticano autem, teste Maio, plane abest ἔχων. Interpres LXXviralis scripsit, opinamur, καὶ ὁ τὰς πτέρυγας, quod loquendi genus tetigimus ad S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. I, p. 553. Illato extrinsecus verbo ἔχων, delendus erat articulus, quod factum est in Comp., Codd. III, 106, 147, aliis. Conjecturae nostrae favet Syro-hex., vertens: ܘܗܘ ܕܦܪ̈ܘܚܝܢ. [40] Syro-hex. ܐ. ܘܡܪܐ ܕܟܢܦܐ ♦ ܣ. ܘܦܪܚܬܐ ♦ ܬ. ܘܗܘ ܕܦܪ̈ܘܚܐ ܐܝܬ ܠܗ ♦. Minus probabiliter Nobil.: ᾿Α. πτερωτά. Cod. 252 in marg. affert: καὶ τὰ πτερωτὰ ἀναγγελεῖ.

Cap. XI. [1] Syro-hex. [2] Cod. 252. Fortasse est scholium. [3] Nobil. [4] Idem. Syro-hex. affert: Σ. δένδρον (ܐܝܠܢܐ). [5] Nobil. ad ἐκεῖ ἔσται affert: Σ. παρατεύξονται. Rectius, ut videtur, Cod. 252 ad οὗ πεσεῖται in marg. habet παρατεύξονται, *ubi forte interfuerint* (sc. τὰ δένδρα).

4. לֹא יִזְרָע. *Non serit.* Ο΄. οὐ σπείρει. Alia exempl. οὐ σπερεῖ.[6] Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως (οὐ σπερεῖ).[7]

5. כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ. *Quemadmodum nescis quaenam sit via venti.* Ο΄. ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. Ἀ. ἐν ᾧ οὐκ εἶ σὺ εἰδὼς . . .[8] Σ. ἐπεὶ μὴ οἶδας πότε παρέσται ὁ ἄνεμος.[9]

6. בַּבֹּקֶר. *Mane.* Ο΄. ἐν τῷ πρωΐ. Σ. πρώϊμον.[10]

וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ. *Et vespere ne remittas manum tuam.* Ο΄. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφέτω ἡ χείρ σου. Σ. ἀλλὰ καὶ ὄψιμον, [καὶ] μὴ καταλιμπανέτω ἡ χείρ σου.[11]

יִכְשַׁר. *Bene cedet.* Ο΄. στοιχήσει. Ἀ. εὐθετήσει. Σ. εὑρήσει.[12]

8. כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמָח. *Nam si multos annos vixerit homo, in illis omnibus laetetur.* Ο΄. ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται. Σ. *Si annis multis vixerit homo, et in omnibus his laetatus fuerit* (καὶ διὰ πάντων εὐφρανθήσεται).[13]

וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־הַרְבֵּה יִהְיוּ. *Sed recordetur dierum tenebrarum, quod multi erunt.* Ο΄. καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλαὶ ἔσονται. Ἀ. (καὶ) μεμνήσθω τῶν ἡμερῶν . . .[14] Σ. *Recordari debet et dies* (καὶ ἀναμνησθήτω τῶν ἡμερῶν) *tenebrarum, quia multae erunt.*[15]

8. כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל. *Omne quod venit est vanitas.* Ο΄. πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης. Σ. ἐν αἷς ἁπάσαις ἐλεύσεται τὸ μὴ εἶναι.[16] Θ. πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἀτμίς (s. ἀτμός).[17]

9. וִיטִיבְךָ. *Et benefaciat tibi.* Ο΄. καὶ ἀγαθυνάτω σε. Σ. καὶ ἐν ἀγαθῷ ἔστω.[18]

לִבְּךָ. *Cordis tui.* Ο΄. καρδίας σου (Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως[19]) ∽ ἄμωμος ◂.[20]

10. כַּעַס. *Aegritudinem.* Ο΄. θυμόν. Ἄλλος· παροργισμόν.[21]

Cap. XII.

1. עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה. *Antequam veniant dies mali.* Ο΄. ἕως ὅτου μὴ ἔλθωσιν αἱ ἡμέραι τῆς κακίας. Σ. πρὶν ἐλθεῖν τὰς ἡμέρας τῆς κακώσεώς σου.[1]

אֵין־לִי בָהֶם חֵפֶץ. *Non est mihi in iis oblectatio.* Ο΄. οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα. Ἀ. οὐκ ἔστιν (μοι) ἐν αὐτοῖς πρᾶγμα. Σ. οὐ χρῄζω αὐτῶν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

2. עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ. *Antequam obscuretur.* Ο΄. ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ. Ἀ. . . σκοτάσῃ.[3] Σ. πρὶν σκοτάσαι.[4] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם. *Et redeant nubes post pluviam.* Ο΄. καὶ ἐπιστρέψουσι τὰ νέφη

---

[6] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 106, 147, alii, et, ut videtur, Syro-hex. [7] Syro-hex. [8] Nobil. [9] Sic Cod. 161, et Syro-hex., qui affert: ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܐܝܡܬܝ ܐܬܐ ܪܘܚܐ. Pro πότε παρέσται Cod. 252 legit, πότε ἔστιν; et Cod. 248, πότερον ἔσται. Tandem Nobil.: Σ. μὴ οἶδας πότερον παρέσται ὁ ἄνεμος. [10] Nobil. [11] Idem. Cod. 252 in marg. uno tenore legit: πρώϊμον ἀλλὰ καὶ ὄψιμον μὴ καταλιμπανέτω. [12] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܢܬܬܪܨ. Pro στοιχήσει Codd. 106, 261 εὐθετήσει, Codd. 23, 253 εὐθετεῖ in textu habent. [13] Latina sunt Hieronymi, Graeca Nobilii. Syro-hex. affert: ܐ. (immo ܣ.) ܘܒܟܠܗܘܢ ܢܚܕܐ. [14] Nobil. [15] Hieron. Cod. 252 affert: Σ. ἐμνήσθη τῶν ἡμερῶν. Syro-hex.: Ἀ. Σ. καὶ ἀναμνησθήτω (ܘܢܬܥܗܕ. In textu pro μνησθήσεται est ܢܬܕܟܪ) τῶν ἡμερῶν. [16] Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܕܒܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ ܐܬܐ ܗܘ ܕܠܐ ܠܡܗܘܐ. Hieron. Symmacho continuat: *et in quibus omnibus veniet esse desinere.* [17] Syro-hex. ܬ. ܟܠܗ ܗܘ ܡܐ ܕܐܬܐ ܠܗܒܠܐ. [18] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܒܛܒܬܐ ܢܗܘܐ. [19] Syro-hex. in marg. [20] Sic cum obelo inflexo Syro-hex. Deest καρδίας σου in Codd. II, 68. [21] Sic in textu Cod. 253. Videtur esse Aquilae aut Symmachi lectio.

Cap. XII. [1] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܕܢܐܬܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܡܒܐܫܢܘܬܐ ܕܝܠܟ. [2] Idem. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܗܘܢ ܨܒܘܬܐ. ܣ. ܠܐ ܚܫܚ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܬ. ܐܟܘܬ ܕܫܒܥܝܢ. Cod. 252 in marg. sine nom. affert: οὐ χρῄζω αὐτῶν. [3] Syro-hex. ܐ. ܢܚܫܟ. [4] Nobil. affert: Σ. πρίν. Cod. 252: Σ. πρὶν σκοτάσει. Correximus σκοτάσαι, postulantibus infinitivis ἐλθεῖν et ἀναστρέψαι. [5] Syro-hex.

ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ. Σ. *καὶ πάλιν ἀναστρέψαι τὰς νεφέλας μετὰ τὸν ὑετόν.*[6]

3. וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל. *Et incurvabuntur viri roboris.* Οʹ. *καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως.* Ἀ. *καὶ πλανηθήσονται . . .*[7] Σ. *καὶ διαφθαρῶσιν οἱ ἄνδρες οἱ ἰσχυροί.*[8]

וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת. *Et cessabunt molitrices.* Οʹ. *καὶ ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι.* Σ. *καὶ ἀργηθῶσιν* (s. *καταργηθῶσιν*) *αἱ μύλαι.*[9]

הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת. *Spectantes per fenestras.* Οʹ. *αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς.* Σ. *αἱ ὁράσεις διὰ τῶν ὀπῶν.*[10]

4. בִּשְׁפַל קוֹל. *Cum submissior erit sonus.* Οʹ. *ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς.* Σ. *ἀχρειωθείσης τῆς φωνῆς.*[11]

וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר. *Et surget ad vocem passeris.* Οʹ. *καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου.* Σ. *καὶ παύσεται φωνὴ τοῦ στρουθίου.*[12]

4. וְיִשַּׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר. *Et deprimentur omnes filiae cantionis.* Οʹ. *καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος.* Ἀ. *καὶ κλιθήσονται πάντα τὰ τῆς ᾠδῆς.*[13]

5. גַּם מִגָּבֹהַּ יִרָאוּ וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד. *Etiam quod altum est timebunt, et terrores in via* erunt, *et florebit* (s. *spernetur*) *amygdala.* Οʹ. *καί γε ἀπὸ ὕψους*[14]) *ὄψονται, καὶ θάμβοι* (Ἀ. *τρόμῳ τρομήσουσιν*[15]) *ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον.* Σ. *Super haec etiam de excelso videbunt, et error erit in via, et obdormiet vigilans.*[16]

Note: the Οʹ reading above is printed as: Οʹ. *καὶ εἰς τὸ ὕψος* (alia exempl. *καίγε ἀπὸ ὕψους*[14]) *ὄψονται* …

וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה. *Et irrita fiet capparis* (cujus bacca et appetitum cibi provocare, et ad Venerem instigare dicitur). Οʹ. *καὶ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις.* Ἀ. *καὶ καρπεύσει ἡ κάππαρις.*[17] Σ. *καὶ διαλυθῇ ἡ ἐπίπονος.*[18]

כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק

---

[6] Cod. 252. [7] Hieron.: "*Peribunt*, sive, ut Aq. transtulit, *errabunt*." [8] Nobil. Hieron.: "*Viri* vero *fortitudinis*, sive *fortes*, ut interpretatus est Sym." Syrus tamen affert: Σ. *καὶ διαφθ. οἱ ἄνδρες τῆς ἰσχύος* (ܘܢܬܚܒܠܘܢ ܓܒܪܐ ܕܚܝܠܐ). [9] Nobil. et Cod. 248 afferunt: Σ. *καὶ ἀργηθῶσιν οἱ μύλοι.* Cod. 252: Σ. *καὶ καταργηθῶσιν αἱ μύλαι.* Pro *αἱ μύλαι*, *dentes molares*, stat Syro-hex., vertens: .ܣ. ܘܢܬܒܛܠܘܢ ܛܚܢܐ. Cf. Job. xxix. 17. Psal. lvii. 7 in Syro-hex. [10] Nobil. [11] Idem. [12] Cod. 252. [13] Nobil. Codd. 161, 248 minus bene habent: Ἀ. *καὶ κλεισθήσονται κ.τ.ἑ.* [14] Sic Comp., Codd. III, 23, 106, alii, et Syro-hex. [15] Nobil. [16] Hieron.: "Symmachus nescio quid in hoc loco sentiens, multo aliter interpretatus est. Ait enim: *Super haec etiam de excelso videbunt, et error erit in via, et obdormiet vigilans, et dissolvetur spiritus fortitudo. Ibit enim homo in domum aeternitatis suae, et circumibunt in platea plangentes.* Cujus interpretationem [Apolinarius] Laodicenus secutus, nec Judaeis placere potest, nec Christianis: dum et ab Hebraeis procul est, et sequi LXX interpretes dedignatur." (Pro *error*, veterem lectionem *terror* revocavit Vallarsius, ut ipse fatetur, contra fidem omnium codd., tam suorum, quam Martianaei.) [17] Cod. 248. [18] Nobil., Codd. 248, 252. Nunc de Syro nostro videndum, cujus notam, .ܣ. ܘܬܫܬܪܐ ܝܠܕܐ, Middeld. vertit: Σ. *καὶ διαλυθῇ ἡ ἐπιγονὴ* (*proles*), provocans ad Amos vii. 1, ubi *ἐπιγονὴ ἀκρίδων* Syrus vertit, ܝܠܕܐ ܕܩܡܨܐ. Sed formam ܝܠܕܐ libentius verterim *ἡ ἐπίγονος*, ac si Syrus pro ΕΠΙΠΟΝΟΣ in suo apographo mendosum ΕΠΙΓΟΝΟΣ invenerit. [Reapse in codice ad Syriaca Symmachi appicta sunt Graeca, ΚΑΙ ΔΙΑΛΥΕΤΑΙ Η ΕΠΙΓΟΝΟC.] Vox *ἐπίπονος* in hoc loco Criticos valde exercuit, quorum conjectationes, ne dicam hallucinationes, exscribere supersedeo. Equidem non video cur tantopere offendat *ἡ ἐπίπονος*, si sumatur Symmachum non *τὸ ἅπαξ λεγόμενον*, הָאֲבִיּוֹנָה, sive *concupiscentiam*, sive *capparin*, sed הָאֶבְיוֹנָה, *miseram*, hic legisse. Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 13. Unum addam, hoc vocabulum semel tantum in Bibliis Graecis reperiri, nempe in fragmento ejusdem interp. ad locum illustrem Jesai. liii. 3, *ἀνὴρ ἐπίπονος καὶ γνωστὸς νόσῳ.* (Aliis fortasse magis arridebit sententia D. Abr. Geigeri, qui in Diario *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 57 ait: "In Eccles. xii. 5 וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה vertit Symmachus, *καὶ διαλυθῇ ἡ ἐπιγονή*, ut recte interpretatus est Syro-hex. ܘܬܫܬܪܐ ܝܠܕܐ . . . Hanc significationem vocis Hebraeae, *concupiscentiam Veneris*, sive *vim genitalem*, praebet etiam Midrasch. ad loc.: זו התאוה המטלת שלום בין איש לאשתו, h. e. *concupiscentia quae pacem inter virum et uxorem ejus injiciat.*" Idem V. D. in literis ad me datis hodie commendat *ἡ ἐπίγονος*, eodem sensu, qui tamen vereor ut cum usu linguae ullo modo conciliari possit. Nam *ἐπίγονος*, ut vel accentus docet, *passivam* vim habet, et nihil sonare potest nisi,

הַסּוֹפְדִים. *Nam abit homo ad domum sempiternam suam, et circumeunt in platea plangentes.* Ο΄. ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι. Σ. *Ibit enim homo in domum aeternitatis suae, et circumibunt in platea plangentes.*[19]

6. עַד אֲשֶׁר לֹא־יֵרָחֵק (יֵרָתֵק ק׳) חֶבֶל הַכֶּסֶף. *Antequam auferatur* (s. *rumpatur*) *funiculus argenteus.* Ο΄. ἕως ὅτου μὴ ἀνατραπῇ τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου. Σ. καὶ πρὶν ἢ κοπῆναι ἀπὸ σχοινίου τοῦ ἀργυρίου.[20]

וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֶר. *Et conteratur lampas aurea, et confringatur.* Ο΄. καὶ συντριβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσίου, καὶ συντριβῇ. Ἀ. καὶ δράμῃ λύτρωσις τοῦ χρυσίου . . .[21] Σ. καὶ θλασθῇ τὸ περιφερὲς (τὸ χρυσοῦν), καὶ συνθραυσθῇ.[22] Θ. καὶ δράμῃ ἡ χελώνη ἡ χρυσῆ . . .[23]

7. וְיָשֹׁב. *Et redeat.* Ο΄. καὶ ἐπιστρέψῃ. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[24]

8. הֲבֵל הֲבָלִים. *Vanitas vanitatum.* Ο΄. ματαιότης ματαιοτήτων. Ἀ. ἀτμὸς ἀτμίδων.[25]

9. וְיֹתֵר. *Et praeterquam.* Ο΄. καὶ περισσόν. Σ. (καὶ) ὑπερβάλλον.[26]

לִמַּד. *Docuit.* Ο΄. ἐδίδαξε. Ἀ. Σ. ἐδίδαξε.[27]

אֶת־הָעָם. *Populum.* Ο΄. σὺν τὸν ἄνθρωπον (Ἀ. Σ. λαόν[28]).

9. וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים. *Et perpendit, et scrutatus est, recte disposuit proverbia.* Ο΄. καὶ οὖς ἐξιχνιάσεται κόσμιον παραβολῶν. Ἀ. καὶ ἠνωτίσατο, καὶ ἠρεύνησε, καὶ κατεσκεύασε παροιμίας.[29]

10. בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת. *Quaesivit concionator.* Ο΄. ἐζήτησεν ἐκκλησιαστής. [Σ. κατεσκεύασε παροιμιαστής.][30]

דִּבְרֵי־חֵפֶץ. *Verba delectationis.* Ο΄. λόγους θελήματος. Ἀ. λόγους χρείας. Σ. (λόγους) χρειώδεις.[31]

וְכָתוּב יֹשֶׁר. *Et scripta sunt recte.* Ο΄. καὶ γεγραμμένον εὐθύτητος. Ἀ. καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς.[32]

11. כַּדָּרְבֹנוֹת. *Sicut stimuli.* Ο΄. ὡς τὰ βούκεντρα. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[33]

נְטוּעִים. *Alte infixi.* Ο΄. πεφυτευμένοι. Alia exempl. πεπυρωμένοι.[34] Ἀ. πεφυτευμένοι. Σ. Θ. πεπηγότες.[35]

בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת. (Verba) *dominorum congregationum.* Ο΄. παρὰ τῶν συνθεμάτων. Ἀ. παρὰ τῶν συνταγμάτων. Σ. παρὰ τῶν συναχθέντων. Ἄλλος· συναντημάτων.[36]

---

is qui posterius natus est.) Restat Hieronymus, qui post verba, *et obdormiet vigilans*, praeterita clausula, καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρὶς, Symmacho continuat: *et dissolvetur spiritus fortitudo;* quae neque cum Hebraeis, neque cum Symmachi Graecis convenire videntur. [19] Hieron. [20] Nobil. [21] Cod. 252. Syro-hex. ܐ. ܘܢܪܗܛ ܦܘܪܩܢܐ ܕܕܗܒܐ ⁘. "Syr. ܦܘܪܩܢܐ, *fremitus*, ex errore scribae ortum est, et in ܦܘܪܩܢܐ [sic codex] mutandum. Nam Graecum λύτρωσις LXX Jud. i. 15 pro גֻּלָּה habent."—*Middeld.* [22] Nobil. affert: Σ. καὶ ἐλαθῇ τὸ περιφερὲς [hucusque Cod. 248] καὶ συνθραυσθῇ. Emendatius Cod. 252: Σ. καὶ θλασθῇ τὸ π., accedente etiam Syro-hex. ܣ. ܢܬܪܥܥ ܗܘ ܕܚܕܪܢܝܐ ⁘. [23] Syro-hex. ܬ. ܘܢܪܗܛ ܡܥܒܪܬܐ ܕܕܗܒܐ ⁘. Vox ܡܥܒܪܬܐ, *navis*, hic non quadrare videtur. "Sub lectione Theodotionis sine ullo indice ΧΕΛΩΝΗ, quod referrem ad ܡܥܒܪܬܐ, sed nescio qua ratione utrumque conciliem."—*Ceriani.* [24] Syro-hex. [25] Nobil. [26] Idem. [27] Syro-hex. in textu habet ܡܠܦ, διδάσκει; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܐܠܦ. [28] Cod. 252. Codd. 23, 253 in textu: καὶ ἐδίδασκε γνῶσιν σὺν τὸν λαόν. [29] Nobil. affert: Ἀ. ἠνωτίσατο καὶ ἠρεύνησε. Cod. 252: Ἀ. καὶ ἠρεύνησεν καὶ κατεσκεύασε παροιμίας. Codd. 106, 261 in textu habent: καὶ ἐνωτίσατο καὶ ἠρεύνησε καὶ κατεσκεύασε παραβολὰς, καὶ οὖς κ.τ.ἑ. [30] Nobil., Cod. 248. Lectio valde suspecta, immo plane inepta, a praecedenti Aquilae versione perperam repetita. [31] Nobil. et Cod. 248 afferunt: Ἀ. χρείας. Schol. χρειώδεις. Cod. 252 Symmacho tribuit χρειώδεις. Tandem Syro-hex. ܐ. ܡܠܐ ܕܣܘܢܩܢܐ (ܕܣܘܢܩܢܐ) ⁘ ܣ. ܡܣܢܩܢܐ ⁘. [32] Nobil. Sic in textu Codd. 23, 253. Syro-hex. autem: Σ. συνέγραψεν ὀρθῶς (ܐ. ܟܬܒ ܬܪܝܨܐܝܬ). [33] Syro-hex. [34] Sic Ald., Codd. III, 106, 147, alii, invito Syro-hex., qui ܢܨܝܒܐ habet. [35] Nobil. affert: Ἀ. καὶ Θ. πεφυτευμένοι. πεπηγότες. Syrus autem: Σ. πεπηγότες (ܡܩܒܥܝܢ). [36] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܡܣܕܪܘܬܐ ⁘ ܣ. ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܐܬܟܢܫܘ ⁘. Nobil. et Cod. 248 afferunt: Schol. συνταγμάτων, συναντημάτων. Cod. 161: Ἀ. συνταγμά-

12. עֲשׂוֹת. *Conficere.* Ο΄. τοῦ ποιῆσαι. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[37]

13. סוֹף. *Finem.* Ο΄. τέλος. Σ. Θ. περασμόν.[38]

נִשְׁמָע. *Audiamus.* Ο΄. ἄκουε. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἀκούετε).[39]

שְׁמוֹר. *Observa.* Ο΄. φύλασσε. Ἄλλος· φύλαξαι.[40]

כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם. *Nam hoc est omnis homo.* Ο΄. ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος. Σ. . . πᾶς ὁ ἄνθρωπος.[41] Ἄλλος· τοῦτο γὰρ ὅλος ὁ ἄνθρωπος.[42]

14. כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה. *Quia omne opus.* Ο΄. ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα. Σ. πᾶσαν γὰρ πρᾶξιν.[43] Θ. (ὅτι) πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου.[44]

עַל כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע. *Propter omne occultum, sive bonum sive malum.* Ο΄. ἐν παντὶ παρεωραμένῳ, ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν. Σ. περὶ παντὸς παροραθέντος, ἐάν τε ἀγαθὸν, ἐάν τε κακόν.[45]

των. συναντημάτων. Cod. 252: Ἀ. συνταγμάτων. Syro-hex. insuper affert: Θ. ἀόρατοι (ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ); quod quo pertineat incertum est. Middeld. ad παρεωραμένῳ (v. 14) refert.

[37] Syro-hex.

[38] Idem: ܣ. ܬ. ܣܘܟܐ.

[39] Syro-hex. in textu habet ἀκούετε (ἀκούεται Codd. 23, 253); in marg. autem: Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.

[40] Schol. apud Nobil. Sic in textu Codd. 106, 147, alii.

[41] Syro-hex. ܣ. ܟܠܗ ܒܪܢܫܐ, omnino ut in textu.

[42] Schol. apud Nobil.

[43] Nobil., qui minus probabiliter Aquilae tribuit. Syro-hex.: Σ. πᾶσαν πρᾶξιν (ܟܠܗ̇ ܡܣܥܘܪܘܬܐ).

[44] Syro-hex. ܬ. ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܕܒܪܢܫܐ.

[45] Nobil. Codd. 161, 248: Σ. ἐν παντὶ περὶ παντὸς παροραθέντος. Cod. 252 sine nom.: περὶ παντὸς παροραθέντος. Hieron.: "Symmachus et LXX interpretati sunt. *de omni contempto*, vel certe *de omni ignorato*, quod etiam de otioso verbo, et non voluntate, sed ignoratione prolato, reddituri simus rationem in die judicii."

CANTICUM CANTICORUM.

IN CANTICUM CANTICORUM

MONITUM.

"HIS libris manuscriptis atque editis usi sumus in variis Hexaplorum lectionibus colligendis et emendandis.

"Codice Regio, num. 1890, X saeculi, membranaceo.

"Cod. Reg., num. 199^{0}_{2}, X saeculi, membranaceo. Est Procopii, fuitque olim Archiepiscopi Rhemensis, Caroli Mauritii Tellerii.

"Cod. Reg., num. 2435.

"Cod. Reg., num. 2436, bombycino, XI saeculi.

"Cod. Reg., num. 2940, bombycino, recente, qui continet Procopium in Cantica. [Procopii opus tandem publici juris fecit A. Maius in *Classicis Auctoribus*, Tom. IX, pp. 257–430, sub titulo: *Προκοπίου Χριστιανοῦ σοφιστοῦ εἰς τὰ ᾄσματα τῶν ᾀσμάτων ἐξηγητικῶν ἐκλογῶν ἐπιτομὴ ἀπὸ φωνῆς Γρηγορίου Νύσσης καὶ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ὠριγένους τε καὶ Φίλωνος τοῦ Καρπαθίου, Ἀπολιναρίου, Εὐσεβίου Καισαρείας, καὶ ἑτέρων διαφόρων, ἤγουν Διδύμου, τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, Θεοδωρήτου καὶ Θεοφίλου.*]

"Origene in Cantica, et Ejusdem Philocalia. [Canticum Canticorum explanare bis aggressus est Origenes: primum in *Parvo*, qui dicitur, *tomo*, cujus segmentum etiamnum fertur Philocaliae capite septimo (Opp. Tom. III, p. 11), ubi tamen Hexaplorum nulla mentio; deinde in prolixiore commentario, in decem tomos distributo, in quo, teste Hieronymo, *primum LXX interpretes, deinde Aquilam et Symmachum et Theodotionem, et ad extremum Quintam editionem, magnifice aperteque disseruit.* Hujus quidem operis prologus et tres priores tomi cum particula quarti Latine exstant, Rufino interprete, (Opp. Tom. III, pp. 23–94), sed ita recocti et coarctati, ut lectiones veterum interpretum Graecorum ab Hieronymo commendatas frustra in eis requiras; immo a Rufino consulto omissas esse nullus dubito. Graeci archetypi selectas portiones, quae Aquilae et ceterorum lectiones nonnullas exhibent, in opere suo supra memorato servavit Procopius; ex quo ea quae ad Origenem pertinent recudenda suscepit J. P. Migne in *Supplemento ad Origenis Exegetica* (Opp. Tom. VII, pp. 253–288), praemonens: 'Haec scholia, qualia ab illustrissimo Maio

exscripta sunt, ipsi nos protulimus, mendis scilicet non semel insanabilibus deturpata.' Scilicet nesciebat V. D., haec ipsa scholia a seipso post Ruaeum jamdudum edita esse in Tomo suo tertio, partim in notis ad Rufini versionem, partim ad calcem ejusdem; *idque multo emendatius quam in exemplari Maiano leguntur**.]

"Hieronymi Editione postrema [Martianaei] in Cantica [Opp. Tom. III, pp. 499–532, juxta edit. Vallarsii].

"Theodoreto in Cantica [Opp. Tom. II, pp. 1–164].

"Lectionibus Romanae Editionis et Drusii."—MONTEF.

Parsonsius in Appendice ad hunc libellum lectiones pauculas adhuc ineditas e Codd. 161, 248, 252 exscripsit. Alias ex codice quodam celeb. Matthaei excerptas edidit Vir doctus anonymus in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XVI, pp. 249–257; quae cum iis quas Flaminius Nobilius jampridem collegerat, magna ex parte consentiunt.

Subsidiorum agmen claudit Versio Syro-hexaplaris, post Middeldorpfii curas ad ipsum codicem denuo exacta, emendata, et novis lectionibus non parvi momenti amplificata, studio Ceriani nostri, qui partes suas ad ceteros quoque V. T. libros emaculandos et explendos humanissime pollicitus est.

* E. g. ad Cap. iv. 2 Maius dedit: Διδυμεύουσαι δὲ ἄλλως, διὰ τὸ διττὸν τῆς νοήσεως τῆς τερητῆς καὶ πνευματικῆς. "Forte τῆς τηρητῆς."—*Migne*. Immo τῆς τε ῥητῆς, ut jam a Ruaeo editum.—Ad Cap. ii. 3: Υἱοὺς δὲ, ἢ τοὺς ἑταίρους λέγει, οὓς παραθέει τοῦ νυμφίου ξύλοις ἀκάρποις παρείκασεν, ἢ τοὺς ἀλλοτρίους αὐτοῦ. Sic Maius. Pro παραθέει Ruaei textus offert παρὰ θέας. Sed fortasse verior lectio est παραθέσει, *in comparatione*.

CANTICUM CANTICORUM.

Caput I.

2. כִּי־טוֹבִים. *Quia bona.* Ο΄. ὅτι ἀγαθοί. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

3. שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. *Unguentum effusum est nomen tuum; propterea puellae amant te.* Ο΄. μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε. Ἀ. ἔλαιον ἐκχεόμενον ὄνομά σου· ἐπὶ τούτῳ νεάνιδες ἠγάπησάν σε. Ε΄. ἔλαιον ἐκχεόμενον . . . ὄνομά σου· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε.[2]

4. מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה. *Trahe me; post te curremus.* Ο΄. εἵλκυσάν σε· ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν. Ἀ. ἕλκυσόν με, ὀπίσω σου τρέχομεν. Ε΄. εἵλκυσάς με ὀπίσω σου· εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμαι.[3] Σ. ἕλκε με . . .[4] Θ. . . τρέχομεν.[5]

הֱבִיאַנִי. *Introduxit me.* Ο΄. εἰσήνεγκέ με. Σ. εἰσαγαγέτω με.[6] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

4. חֲדָרָיו. *In conclavia sua.* Ο΄. εἰς τὸ ταμεῖον αὐτοῦ. Ἀ. εἰς τὰ ταμεῖα . .[8] Ε΄. εἰς τοὺς κοιτῶνας . .[9] Σ. εἰς τὰ ἀπόκρυφα τὰ ἐσώτερα . .[10]

נָגִילָה. *Exsultabimus.* Ο΄. ἀγαλλιασώμεθα. Σ. ἱλαρευσώμεθα.[11]

נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן. *Praedicabimus amores tuos prae vino.* Ο΄. ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον. Ε΄. μνησθήσομαι ὁμιλίας σου ἀληθοῦς.[12]

מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ. *Recti* (s. *sincere*) *diligunt te.* Ο΄. εὐθύτης ἠγάπησέ σε. Ἀ. εὐθεῖαι ἠγάπησάν σε. Σ. εὐθεῖς εἰσιν οἱ ἀγαπῶντές σε. Ε΄. ἀληθὴς ἡ σοφία σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[13]

5. שְׁחוֹרָה. *Nigra.* Ο΄. μέλαινα. Schol. εὐπρεπής.[14]

יְרוּשָׁלָם. Ο΄. Ἱερουσαλήμ. Alia exempl. Ἰσραήλ.[15]

Cap. I. [1] Syro-hex. [2] Idem: ܐ. ܡܫܚܐ ܕܡܬܐܫܕ ܫܡܟ ܕܝܠܟ. ܥܠ ܗܢܐ ܥܠܝܡܬܐ ܐܚܒܘܟܝ. ܗ. ܡܫܚܐ ܕܡܬܐܫܕ ܟܠܗ̇ ܡܦܪܫܘܬܐ ܫܡܟ ܕܝܠܟ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܥܠܝܡܬܐ ܐܚܒܘܟܝ. (In lectione Vtae ed. hactenus inedita, verba superflua, ܟܠܗ̇ ܡܦܪܫܘܬܐ, quomodo Graece sonent, non habeo dicere.) [3] Syro-hex. Aquilae continuat: ܢܪܗܛ ܒܬܪܟ ܠܪܝܚܐ ܕܒܣܡܝܟ; Quinto autem interp.: ܢܓܕܬܢܝ ܒܬܪܟ. ܒܪܝܚܐ ܕܒܣܡܝܟ ܐܪܗܛ (ܒܪܝܚܐ). (Middeld. tacite scribit ܒܪܝܚܐ, quod verius esse videtur; sed in cod. est ܒܪܝܡܐ.) [4] Nobil., Mat.: Ἀ. ἕλκυσόν με. Σ. ἕλκε με. [5] Syro-hex. affert: Θ. ἀντὶ τοῦ δραμοῦμεν, τρέχομεν (ܗܢܘ ܕܢܪܗܛ ܪܗܛܝܢܢ)· τὰ δὲ ἕτερα (ܐܝܟ ܕܫܒܥܝܢ ܐܚܪܢܝܬܐ), et charactere medio ab alto ad intra ad latus marginalium: ܗܠܝܢ ܐܚܪܢܝܬܐ ܩܠܐ, quibus cavit ne ܐܚܪܢܝܬܐ ad subintellectum ܡܦܩܢܘܬܐ, ἐκδόσεις, traheretur) ὁμοίως τοῖς Ο΄. [6] Nobil., Mat. [7] Syro-hex. [8] Idem: Ἀ. ἀντὶ τοῦ, τὸ ταμεῖον, τὰ ταμεῖα (ܗܘ ܕܬܘܢܐ ܬܘܢܐ)· τὰ δὲ ἕτερα ὁμοίως τοῖς ἔσω (ܗܠܝܢ ܕܠܓܘ). [9] Idem: Ε΄. εἰς τοὺς κοιτῶνας (ܠܡܫܟܒܘܢܐ)· τὰ ἕτερα ὁμοίως τοῖς Ο΄. [10] Idem: ܣ. ܠܡܛܫܝܬܐ ܓܘܝܬܐ. [11] Nobil., et sine nom. Mat. [12] Syro-hex. ܗ. ܐܬܕܟܪ ܡܠܠܟ ܕܫܪܪܐ. [13] Idem: ܐ. ܬܪܝܨܬܐ ܐܚܒܘܟ. ܣ. ܬܪܝܨܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟ. ܗ. ܫܪܝܪܐ ܚܟܡܬܐ ܕܝܠܟ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ܠܟ. Nobil., Mat. tantummodo habent: Σ. οἱ εὐθεῖς οἱ ἀγαπῶντές σε. [14] Nobil., Mat., Cod. 248. Cod. 252 affert: Ἀ. εὐπρεπής. Fortasse ad נָאוָה, Ο΄. καλή, lectio pertinet. [15] Sic Cod. 68, et Syro-hex. in marg., qui addit: Οἱ λοιποί· Ἱερουσαλήμ.

5. קֵדָר. *Kedar.* Ο΄. Κηδάρ. Σ. *σκοτασμός.*[16]

כִּירִיעוֹת. *Sicut aulaea.* Ο΄. ὡς δέρρεις. Ἀ. Σ. (ὡς) *σκηναί.*[17]

6. שֶׁשְּׁזָפַתְנִי. *Quia adussit me.* Ο΄. ὅτι παρέβλεψέ με. Ἀ. ὅτι συνέκαυσέ με. Σ. (ὅτι) παρενέβλεψέ με. Θ. (ὅτι) περιέφρυξέ με.[18] Aliter: Σ. ὅτι καθήψατό μου.[19] Ε΄. (ὅτι) ἔφρυξέ (s. συνέφρυξέ) με.[20] Ϛ΄. (ὅτι) παρέβλεψέ με.[21]

בְּנֵי אִמִּי. *Filii matris meae.* Ο΄. υἱοὶ μητρός μου. Θ. υἱὸς μητρός μου. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[22]

נִחֲרוּ־בִי. *Ira exarserunt in me.* Ο΄. ἐμαχέσαντο ((Θ.) ἐμαχέσατο) ἐν ἐμοί. Σ. διεμαχέσαντό μοι.[23]

שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים. *Constituerunt me custodem vinearum.* Ο΄. ἔθεντό ((Θ.) ἔθετό) με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν. Σ. κατεστάθην φύλαξ ἀμπελώνων.[24]

7. כְּעֹטְיָה. *Sicut velata* (meretrix). Ο΄. ὡς περιβαλλομένη. Ἀ. (ὡς) ἐκβεβλημένη (s. ἀπολελυμένη).[25] Σ. (ὡς) ῥεμβομένη.[26]

8. צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן. *Egredere tibi in vestigiis ovium.* Ο΄. ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων. Ἀ. ἔξελθε σεαυτῇ . .[27] Σ. ἐξελθοῦσα πορεύου σὺ κατὰ τὰ ἴχνη τῶν ποιμνίων.[28] Ε΄. ἔξελθέ σοι ὄπισθεν τῶν ποιμνίων σου. Θ. ἔξελθε σύ . .[29]

8. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים. *Juxta tabernacula pastorum.* Ο΄. ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων. Σ. παρὰ τὰς σκηνὰς τῶν ποιμένων.[30]

9. רַעְיָתִי. *Amica mea.* Ο΄. ἡ πλησίον μου. Ἀ. φίλη μου. Σ. ἑταίρα μου.[31]

10. נָאווּ. *Pulcrae sunt.* Ο΄. τί ὡραιώθησαν. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[32]

בַּתֹּרִים. *In ordinibus* (gemmarum). Ο΄. ὡς τρυγόνος. Σ. ἐν κοσμήμασιν.[33]

11. תּוֹרֵי זָהָב. *Ordines aureos.* Ο΄. ὁμοιώματα χρυσίου. Σ. περίβλεπτα χρυσία. Ε΄. στρεπτοῦ (fort. στρεπτοὺς) χρυσίου.[34]

עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף. *Cum punctis argenteis.* Ο΄. μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου. Σ. (μετὰ) ποικιλμάτων . .[35] Ε΄. ἐν κέγχροις . .[36] Ϛ΄. μετὰ ῥαντῶν . .[37]

12. עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ. *Dum rex* est *in triclinio suo.* Ο΄. ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει

---

[16] Cod. 252. Theodoret.: Κηδὰρ, ὁ ἑρμηνεύεται σκοτασμός. S. Hilar. in Psal. cxix. 5: "Cedar enim, secundum Hebraicam linguam, id est quod nobiscum pronuntiatur, *obscuratio.*" [17] Nobil., Mat. [18] Iidem. Syro-hex. affert: Ἀ. συνέκαυσέ με (ܐܘܩܕܬܢܝ). [19] Theodoret. [20] Syro-hex. ܗ. ܚܡܬܢܝ ܀ [21] Idem: ܘ. ܐܘܣܦ ܚܙܬܢܝ ܀ (Syriaca eadem sunt ac in textu τῶν Ο΄. Hic fortasse sonant παρενέβλεψέ με, quae lectio in Hexaplis Graecis Symmacho tribuitur.) [22] Syro-hex. [23] Nobil., Mat. Apolinarius in Catena apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 266: Ἑνικῶς γὰρ ἐξέδωκεν ὁ Σ. εἰπών· υἱὸς μητρός μου ἐμαχέσατο ἐν ἐμοί· ἔθετό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσι. Ubi pro Σ. reponendum videtur Θ. [24] Nobil., Mat. [25] Syro-hex. ܐ. ܡܫܬܒܩܬܐ ܀ Cf. Ezech. xliv. 22 in Syro-hex., et Matth. v. 32 in utraque versione. [26] Nobil., Mat. (qui ῥεμβόμενοι habet), Theodoret. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܗܕܝܬܐ ܀ [27] Nobil., Mat. Syro-hex. ܐ. ܦܘܩܝ ܠܢܦܫܟܝ ܠܟܝ ܀ [28] Nobil., Mat. Pronomen assumpsimus ex Syro-hex., qui affert: ܣ. ܟܕ ܢܦܩܬܝ ܗܠܟܝ ܐܢܬܝ ܐܝܟ ܥܩܒܬܐ ܕܡܪ̈ܥܝܬܐ ܀ [29] Syro-hex. ܗ. ܦܘܩܝ ܠܟܝ ܒܬܪ ܡܪ̈ܥܝܬܐ ܕܝܠܟܝ ܀ ܬ. ܦܘܩܝ ܐܢܬܝ ܀ Nobil. affert: Alius interpres: ἔξελθε σὺ ὄπισθεν; et sic sine titulo Mat. Mox ad τῶν ποιμένων Nobil. affert: Schol. ποιμνίων σου, quod huc potius pertinere videtur. [30] Nobil., Mat. [31] Syro-hex.: Ἀ. ἀντὶ τῆς πλησίον μου, φίλη μου (ܪܚܡܬܝ ܕܝܠܝ)· τὰ δὲ ἕτερα (cf. ad v. 4. Perperam Middeld. *Aliae versiones*) ὡς οἱ Ο΄. Σ. ἑταίρα μου (ܚܒܪܬܐ ܕܝܠܝ). Cf. ad v. 15. [32] Syro-hex. [33] Cod. 252. Nisi forte referenda sit haec lectio ad בַּחֲרוּזִים, *in torquibus*, Ο΄. ὡς ὁρμίσκοι. (In textu τρυγόνες pro τρυγόνος habent Codd. II, III, 68, 252, invito Syro-hex.) [34] Nobil., Mat. [35] Iidem, et Cod. 248. Cod. 252 affert: Σ. ποικιλμάτων. ἐν κέγχροις. μετὰ ῥαντῶν. Syro-hex. ܣ. ܕܨܘܪ̈ܬܐ ܀ [36] Nobil., Cod. 248. Syro-hex. affert: Ε΄. *guttae* (σταγόνες, ψεκάδες) *argenti* (ܢܛܦ̈ܐ ܕܣܐܡܐ). [37] Nobil. affert: Alius interpres: μετὰ ῥαντῶν. Sic sine titulo Codd. 248, 252. Syro-hex. ܘ. ܕܪܣ̈ܝܣܐ ܀ h.e. Ϛ΄. *laminarum*, auctore Castello, qui provocat ad hunc ipsum locum, ubi Pesch. ܥܡ ܪ̈ܣܝܣܐ ܕܣܐܡܐ. Sed ܪܣܝܣܐ est quoque participium passivum verbi ܪܣ, *aspersit;* ideoque lectioni incerti interpretis, μετὰ ῥαντῶν, satis apte respondet.

αὐτοῦ. Ἀ. ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ. Σ... ἐν ἀναπαύσεσιν..[38]

12. נָתַן רֵיחוֹ. *Dat odorem suum.* Ο΄. ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ. Ἀ. ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτῆς. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[39]

13. צְרוֹר הַמֹּר. *Fasciculus myrrhae.* Ο΄. ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς. Ἀ. Σ. ἀπόδεσμος (s. δεσμὸς, s. ἔνδεσμος) σμύρνης.[40]

דּוֹדִי לִי. *Dilectus meus mihi.* Ο΄. ἀδελφιδός μου ἐμοί. Ἀ. πατράδελφός μου ἐμοί.[41] Σ. ὁ ἀγαπητός μου ἐμοί.[42] Ε΄. ὁ ἑταῖρός μου..[43]

יָלִין. *Pernoctabit.* Ο΄. αὐλισθήσεται. Σ. αὐλιζόμενος.[44]

14. הַכֹּפֶר. *Cypri.* Ο΄. τῆς κύπρου. Ε΄. κύπρινος.[45]

עֵין גֶּדִי. *En-gedi.* Ο΄. Ἐνγαδδί. Σ. τοῖς Ἐνγαδδί.[46]

15. הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים. *En! tu formosa es, amica mea, en! tu formosa es, oculi tui* (sicut oculi) *columbarum.* Ο΄. ἰδοὺ εἶ καλὴ, ἡ πλησίον μου (Ἀ. φίλη μου. Σ. ἑταίρα μου[47]), ἰδοὺ εἶ καλή· ὀφθαλμοί σου περιστεραί. Ἀ. ἰδοὺ σὺ καλὴ, φίλη μου, ἰδοὺ εἶ καλή· ὀφθαλμοί σου περιστερῶν.[48] Θ. ἰδοὺ εἶ καλὴ, ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή· ὀφθαλμοί σου ἀσθενέστεροι.[49]

16. אַף נָעִים. *Etiam suavis.* Ο΄. καίγε ὡραῖος. S΄. καίγε τερπνός.[50]

רַעֲנָנָה. *Virens* est. Ο΄. σύσκιος. Ἀ. εὐθαλής.[51]

17. רָהִיטֵנוּ. *Laquearia nostra.* Ο΄. φατνώματα ἡμῶν. Σ. αἱ φατνώσεις..[52] Ε΄. οἱ στρωτῆρες..[53]

בְּרוֹתִים. *Cupressi.* Ο΄. κυπάρισσοι. Ἀ. βοράτιναι.[54] Σ. βόρατα.[55]

CAP. II.

1. חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן. *Rosa* (aliis *lilium;* aliis *narcissus;* aliis *colchicum autumnale*) *Saronis.* Ο΄. ἄνθος τοῦ πεδίου. Ἀ. καλύκωσις τοῦ Σαρών.[1]

הָעֲמָקִים. *Convallium.* Ο΄. τῶν κοιλάδων. Ε΄. τοῦ πεδίου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

---

[38] Nobil., Mat. [39] Syro-hex. ܐ. ܝܗܒ ܪܝܚܗ̇ ܕܝܠܗ̇ ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܢܐ ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ܀ [40] Nobil. affert: Ἀ. ἀπόδεκτος σμύρνης. Mat.: Σ. ἀπόδεκτος σμύρνης. Ad Aquilam Montef. tentat ἀπόδετος, quod non est Graecum. Syro-hex. tam Aquilae quam Symmacho tribuit: ܨܪܪܐ ܕܡܘܪܐ. Theodoret.: Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ Σ. καὶ ὁ Ἀ. σμύρναν τὴν στακτὴν ὠνομάκασιν. [41] "Sic MSS."—*Montef.* Origen. Scholia in Cant. Cant. (Opp. T. VII, p. 260 ed. Migne): τοῦ δὲ Ἀκύλα ἐκδεδωκότος πατράδελφον, λεκτέον πατέρα εἶναι τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας τὸν πάλαι λαόν. Syro-hex. in marg. notat: "Pro ἀδελφιδός μου (Aquila vertit) πατράδελφός (ܕܕܐ) μου ἐμοί." [42] Nobil. affert: Σ. ['A. pro Σ. Mat.] ὁ ἀγαπητός μου. Syro-hex. ܣ. ܨܪܪܐ ܕܡܘܪܐ ܡܚܒܒܐ ܕܝܠܝ ܠܝ ܀ [43] Nobil., Mat. [44] Iidem. [45] Iidem. [46] Iidem. [47] Iidem. [48] Syro-hex. ܐ. ܗܐ ܐܢܬܝ ܫܦܝܪܬܐ ܪܚܡܬܐ ܕܝܠܝ ܗܐ ܐܢܬܝ ܫܦܝܪܬܐ. ܥܝ̈ܢܝܟܝ ܕܝܠܟܝ ܕܝܘ̈ܢܐ ܀ [49] Idem: ܬ. ܗܐ ܐܢܬܝ ܫܦܝܪܬܐ. ܩܪܝܒܬܐ ܕܝܠܝ ܗܐ ܐܢܬܝ ܫܦܝܪܬܐ. ܥܝ̈ܢܝܟܝ ܕܝܠܟܝ ܡܚܝ̈ܠܢ ܀ [50] Nobil., Mat. [51] Iidem. [52] Iidem, et Cod. 252. [53] Syro-hex. affert: ܗ. ܪ̈ܗܛܐ ܀ Vox Lexicographis ignota. "Ita reapse et codex. Occurrit vox in Adleri *Vers. Syr.* p. 122, ad Luc. xxii. 52, ubi ܡܛܠܠܐ textus explicatur: ܡܛܠܠܐ: ܦܫܝ̈ܛܐ ܪ̈ܗܛܐ ܕܟܘܠܐ. Vox ܦܫܝܛܐ occurrit Jesai. xxx. 17, ὡς ἱστὸς (ܦܫܝܛܐ) ἐπ' ὄρους, ubi in marg. scholium: ܦܫܝܛܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܪܗܛܐ ܀ Cf. et White in *Vers. Philox.* T. I, p. 620, ubi ܡܛܠܠܐ explicatur per ܪ̈ܗܛܐ ܦܫܝ̈ܛܐ. Addo in codice Rich Musei Brit. fol. 128 vel 129, in explicatione locorum Peschito haberi: ܩܘ̈ܪܝܐ ܕܡܛ̈ܠܠܢ (Cant. Cant. i. 17) : ܪ̈ܗܛܐ ܕܡܩ̈ܪܘܝܐ."—*Ceriani.* Haec satis superque voculam defendunt contra Middeldorpfium, qui ait: "Videtur Hebr. בְּרוֹתִים esse, omisso ב, quod male praefixum esse putavit interpres." Quod vero ad Graecam vocem attinet, Parsonsius e Cod. 252 exscripsit: Σ. αἱ φατνώσεις. οἱ στρωτερες (sic). βόρατα; quorum postremum ad Hebr. בְּרוֹתִים manifesto referendum. Restat lectio, οἱ στρωτῆρες, qui, interprete Suida, sunt τὰ μικρὰ δοκίδια τὰ ἐπάνω τῶν δοκῶν τιθέμενα. Cf. Vales. ad Harpocrat. p. 176. Quidni igitur credamus, hanc lectionem quasi in medio jacentem Quintae editioni vindicandam esse, eandemque sub Syriaco vocabulo cognatae significationis ܪ̈ܗܛܐ latere? [54] Nobil., Mat., Codd. 161, 248. [55] Sic sine nom. Cod. 252 modo laudatus. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 17.

CAP. II. [1] Nobil., Mat. [2] Syro-hex. ܗ. ܕܦܩܥܬܐ ܀

2. הַחוֹחִים. *Spinas.* Ο΄. ἀκανθῶν. Ἀ. ἀκάνων.[3]

רַעְיָתִי. *Amica mea.* Ο΄. ἡ πλησίον μου. Ἀ. φίλη .. Ε΄. ἀγαπητή ..[4]

3. דּוֹדִי. *Dilectus meus.* Ο΄. ἀδελφιδός μου. Σ. ὁ ἀγαπητός μου.[5]

בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי. *In umbra ejus cupivi.* Ο΄. ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα. Σ. ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐπεθύμησα.[6]

וּפִרְיוֹ. *Et fructus ejus.* Ο΄. καὶ καρπὸς αὐτοῦ. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

לְחִכִּי. *Palato meo.* Ο΄. ἐν λάρυγγί μου. Σ. τῷ φάρυγγί μου.[8]

4. אֶל־בֵּית הַיָּיִן. *Ad domum vini* (convivii). Ο΄. εἰς οἶκον τοῦ οἴνου. Σ. εἰς τὸν οἰνῶνα.[9]

וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה. *Et vexillum ejus super me* est *amor.* Ο΄. τάξατε ἐπ᾽ ἐμὲ ἀγάπην. Ἀ. ἔταξεν ἐπ᾽ ἐμὲ ἀγάπην.[10] Σ. ἐπισωρεύσατέ μοι ἀγάπην.[11]

5. סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת. *Fulcite me libis.* Ο΄. στηρίσατέ με ἐν μύροις. Σ. ἐπανακλίνατέ με οἰνάνθῃ.[12] Ἀ. Θ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[13]

רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים. *Recreate me malis.* Ο΄. στοιβάσατέ με ἐν μήλοις. Σ. περικυκλώσατέ (s. περικυλίσατέ) με μῆλα.[14]

כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי. *Nam aegra amore ego* sum. Ο΄. ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ. Σ. τέτρωμαι γὰρ φίλτρῳ.[15]

6. תְּחַבְּקֵנִי. *Amplectitur me.* Ο΄. περιλήψεταί με. Σ. περιπλεκέσθω μοι.[16]

7. הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה. *Obtestor vos, filiae Jerusalem, per capreas aut per cervas campi.* Ο΄. ὥρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, ἐν δυνάμεσι καὶ ἐν ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. Ἀ. Σ. Ε΄. ὥρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας (Σ. τοῦ ἀγροῦ).[17] Aliter: Ε΄. ἐν δυνάμει καὶ ἐν ἰσχύϊ.[18]

אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ. *Ne excitetis, neve expergefaciatis.* Ο΄. ἐὰν ἐγείρητε (S΄. ἐὰν ἐξυπνίσητε[19]) καὶ ἐξεγείρητε. Ἄλλος· μὴ ἐγείρητε μηδὲ ἐξεγείρητε.[20]

עַד שֶׁתֶּחְפָּץ. *Donec ei libuerit.* Ο΄. ἕως οὗ θελήσῃ. Ἄλλος· ἕως ἂν ..[21]

8. דּוֹדִי. *Dilecti mei.* Ο΄. ἀδελφιδοῦ μου. Ἀ. πατραδέλφου μου. Σ. ἀγαπητοῦ μου. Θ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[22]

הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת. *Ecce! iste venit saliens super montes, subsiliens super colles.* Ο΄. ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη, διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς. Σ. ἰδοὺ οὗτος ἔρχεται βαίνων κατὰ τῶν ὀρέων, διαπηδῶν κατὰ τῶν βουνῶν.[23]

---

[3] Mat. Cf. Hex. nostra ad Job. xxxi. 40. Jesai. xxxiv. 13. [4] Nobil. Mat. affert: Ἀ. φίλη. Σ. ἀγαπητοί (sic). [5] Nobil., Mat. Cf. ad Cap. i. 13. [6] Nobil., Mat., quorum hic ἐπιθυμία (μου ?) pro ἐπεθύμησα legit. Syro-hex. ܣ. ܠܬܚܝܬ ܡܛܠܠܗ ܪܓܬ ܀ [7] Syro-hex. [8] Nobil., Mat. [9] Nobil. [10] "Unus Regius, qui est Procopii."—*Montef.* Sic Apolinarius apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 290. [11] Nobil., Mat. [12] Nobil. affert: Σ. ἐπανακλίνετέ με ἐν ἄνθει. Mat.: Σ. ἐπανακλίνατέ με ἐν ἄνθῃ (sic). "Unus Procopii codex Reg. versionem Symmachi sic effert: ἐπανακλίνατέ με οἰνάνθῃ [sic Origen. apud Mai. ibid. p. 292], similiterque alter Regius codex."—*Montef.* Pro οἰνάνθῃ stat Syrus noster, qui affert: Σ. *germinibus vitis* (ܒܢܨܒܐ ܕܓܦܬܐ); οἰνάνθην vero esse ferunt τὴν πρώτην ἔκφυσιν τῆς ἀμπέλου. [13] Syro-hex. [14] Reg. unus affert: Σ. περικυκλώσατέ με μῆλα. Nobil.: Schol. περικυκλώσατέ με. Mat.: Σ. περικυκλώσατέ με. Syro-hex. ܣ. ܐܚܕܪܘܢܝ ܚܙܘܪ̈ܐ ܀ In contrariam partem Reg. unus et Mai. l. c., uterque ex Origene: Σ. περικυλίσατέ με μῆλα. [15] Sic Regii duo Procopii codd. Syro-hex. ܣ. ܡܚܒܠܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܪܚܡܬܐ ܀ Origen. apud Mai. l. c.: τέτρωμαι γὰρ φίλτρῳ, φησὶ, κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἀπὸ τοῦ ἐκλεκτοῦ βέλους, κατὰ τὸν Ἡσαΐαν (xlix. 2). Mendose Nobil., Mat.: Σ. τετρωμένη γὰρ φ. [16] Nobil., Mat. [17] Reg. unus Procopii, Cod. 252 (qui Ἀ. Σ. Οἱ λοιποὶ, praemittit), et Philo apud Mai. ibid. p. 295. Syro-hex. affert: Σ. ἐν δορκάσι καὶ ἐν ἐλάφοις τοῦ ἀγροῦ (ܒܛܒܝܐ ܘܒܐܝܠܐ ܕܚܩܠܐ). Ἀ. τῆς χώρας (ܕܐܪܥܐ). [18] Syro-hex. ܗ. ܒܚܝܠܐ ܘܒܚܣܝܢܘܬܐ ܀ [19] Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܬܥܝܪܘܢ ܀ Nobil. ad ἐξεγείρητε affert: Schol. ἐξυπνίσητε. [20] Reg. unus ex Procopio. [21] Schol. apud Nobil. [22] Syro-hex. Nobil., Mat.: Σ. ἀγαπητοῦ μου. Οἱ λοιποί· πατραδέλφου μου. [23] Theodoret.

9. לִעֹפֶר הָאַיָּלִים. *Hinnulo cervorum.* O′. νεβρῷ ἐλάφων. ᾿Α. τῷ πώλῳ τῶν ἐλάφων.[24]

מִן־הַחֲרַכִּים. *E cancellis.* O′. διὰ τῶν δικτύων. ᾿Α.. δικτυωτῶν. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς O′.[25]

10. עָנָה. *Respondit.* O′. ἀποκρίνεται. Σ. φθεγξάλενος.[26]

וְאָמַר לִי. *Et dixit mihi.* O′. καὶ λέγει μοι. Σ. εἰπὼν μοι.[27]

11. עָבָר. *Praeteriit.* O′. παρῆλθεν. Σ. διεπέρασεν.[28]

12. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ. *Tempus putationis* (s. *cantillationis*) *advenit.* O′. καιρὸς τῆς τομῆς (᾿Α. κλαδεύσεως) ἔφθακεν. Σ. (καιρὸς) τῆς κλαδεύσεως ἤγγικεν.[29]

13. חָנְטָה. *Maturavit.* O′. ἐξήνεγκεν. ᾿Α. προέβαλεν. Σ. ἐξέθηλεν.[30]

וְהַגְּפָנִים סְמָדַר. *Et vites* sunt *flores* (in flore). O′. αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσιν. Σ. καὶ τῶν ἀμπέλων ἡ οἰνάνθη.[31]

14. בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע. *In refugiis petrarum.* O′. ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας. Σ. ἔσω τῆς ἐξοχῆς τῆς πέτρας.[32]

בְּסֵתֶר. *In latebris.* O′. ἐχόμενα. ᾿Α. ἐν ἀποκρύφοις.[33]

אֶת־קוֹלֵךְ. *Vocem tuam.* O′. τὴν φωνήν σου. ῎Αλλος· τοὺς λόγους σου.[34]

15. אֶחֱזוּ־לָנוּ. *Capite nobis.* O′. πιάσατε ἡμῖν. Σ. συλλάβετε ἡμῖν.[35]

שׁוּעָלִים שֻׁעָלִים. *Vulpes, vulpes.* O′. ἀλώπεκας. O′, καὶ πάντες οἱ λοιποί· ἀλώπεκας, ἀλώπεκας.[36]

קְטַנִּים מְחַבְּלִים. *Parvas quae vastant.* O′. μικροὺς ἀφανίζοντας (Σ. Ε′. διαφθείροντας[37]). ᾿Α. μικροὺς ἀφανίζοντας. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ O′.[38]

סְמָדַר. *In flore* sunt. O′. κυπρίζουσαι. Σ. ἐξανθοῦσι.[39]

16. וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. *Et ego illius, qui pascit inter lilia.* O′. κἀγὼ αὐτῷ· ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Σ. κἀγὼ αὐτοῦ, τοῦ ποιμαίνοντος τὰ ἄνθη.[40] ῎Αλλος (S′.)· ὁ νεμόμενος ἐν τοῖς κρίνοις.[41]

17. עַד שֶׁיָּפוּחַ. *Donec spiret.* O′. ἕως οὗ διαπνεύσῃ. ᾿Α. ἕως κοπάσῃ.[42]

וְנָסוּ הַצְּלָלִים. *Et fugiant umbrae.* O′. καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. Σ. καὶ κλιθῶσιν αἱ σκιαί.[43]

עַל־הָרֵי בָתֶר. *Super montes dissectionis* (abruptos). O′. ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. ᾿Α... Βαθήρ. Σ... τοῦ Βαιθήρ.[44] Θ. ἐπὶ τὰ ὄρη θυμιαμάτων.[45] Ε′... διχοτομημάτων.[46] S′... μαλα(βά)θρ(ου).[47]

---

[24] Nobil., Mat. Syro-hex. ◆ ܕܐܝܠܐ ܠܥܠܐ .ܐ. [25] Syro-hex. ◆ ܡܨܝܕܬܐ .ܐ. Middeld. falso vertit: ᾿Α. δικτύων (ܡܨܝܕܬܐ). Cf. Ezech. xli. 16 in Syro-hex. [26] Nobil., Mat. [27] Syro-hex. ◆ ܟܕ ܐܡܪ ܠܝ .ܣ. [28] Nobil., Mat. [29] Iidem. Theodoret.: ᾿Α. Σ. κλαδεύσεως. [30] Cod. 252. Nobil. affert: ᾿Α. προέβαλεν. Mat., Codd. 161, 248: ᾿Α. προέλαβεν. [31] Nobil., Mat. Cf. ad v. 5. [32] Syro-hex. ◆ ܠܓܘ ܡܢ ܒܘܠܛܐ ܕܟܐܦܐ .ܣ. (Syr. ܒܘܠܛܐ commutatur cum ἐξοχή Job. xxxix. 28, et ܒܠܛ cum ἐξέχεσθαι 3 Reg. vii. [29], teste Masio in *Syrorum Pecul.*) [33] Regii duo, et Apolin. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 308. [34] Schol. apud Nobil., et sine titulo Mat. [35] Cod. 252, et sine nom. Nobil., Mat., et Cod. 248. [36] Sic Cod. 253, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. notat: "Secundum Origenem, et LXX, et omnes reliquos similiter bis ἀλώπεκας." [37] Mat. Nobil.: Σ. διαφθείροντας. [38] Syro-hex., qui etiam in textu ἀφανίζοντας (ܕܡܥܒܪܝܢ) habet. [39] Syro-hex. ◆ ܡܢܒܥܢ .ܣ. Cf. Jesai. xxvii. 6. Nah. i. 4 in Syro-hex. [40] Nobil., Mat. (sine τοῦ), et Regius unus. Nilus apud Mai. ibid. p. 314: ῾Ο δὲ Σύμμαχος πεποιηκώς, ὁ ποιμαίνων τὰ ἄνθη, ἔδειξεν κ. τ. ἑ. Cf. ad Cap. vi. 2. Minus probabiliter Theodoret.: ῾Ο δὲ Σ. φησὶν, οἱ ποιμαίνοντες ἄνθη, ὡς εἶναι δηλονότι αὐτοὺς τοὺς ποιμαίνοντας ἄνθη. [41] Schol. apud Nobil., et sine nom. Mat. Cf. ad Cap. vi. 2. [42] Nobil., et sine nom. Cod. 252. Mendose Mat.: ᾿Α. ἕως κοπιάσῃ. Cf. ad Cap. iv. 6. [43] Nobil., Mat., qui subjungit ἡμέρᾳ. Cod. 252 in marg. κληθῶσιν habet. [44] Syro-hex. ◆ ܕܒܝܬܐܪ .ܣ ◆ ܒܬܐܪ .ܐ. Mat. affert: ᾿Α. ἀββαθάρ. [45] Regii duo, et Origen. apud Mai. ibid. p. 316. Syro-hex. affert: ◆ ܕܒܣܡܐ .ܬ. [46] Syro-hex. ◆ ܕܦܘܠܓܐ .ܗ. "Fortasse legendum ܕܦܘܠܓܐ, *eversionum*."—*Middeld.* "Lectionem codicis falso sollicitat Middeld. Verbum ܦܠܓ est pro διχοτομέω Exod. xxix. 17 in Syro-hex.; et ܦܘܠܓܐ ibidem pro διχοτομήματα, qua voce eandem Hebr. ac in Cant. reddit Anon. [et Aq.] in Hex. ad Jerem. xxxiv. 19."—*Ceriani.* [47] Syro-hex. affert: ΜΑΛΑΘΡωC

Cap. III.

3. הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים. *Custodes qui circumeunt.* Ο΄. οἱ τηροῦντες οἱ κυκλοῦντες. Ἀ. οἱ φυλάσσοντες ... Σ. οἱ φύλακες οἱ περιοδεύοντες.[1]

4. וְלֹא אַרְפֶּנּוּ. *Nec dimisi eum.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀφῆκα (alia exempl. ἀφήσω[2]) αὐτόν. Ἀ. Ε΄. καὶ οὐκ ἀνῆκα (s. εἴασα) αὐτόν.[3] Σ. οὐκ ἀνήσω (αὐτόν).[4]

5. בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה. *Per capreas aut per cervas campi.* Ο΄. ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. Οἱ λοιποί· κατὰ τῶν δορκάδων καὶ κατὰ τῶν ἐλάφων τοῦ ἀγροῦ.[5] Ε΄. ἐν δορκάσι καὶ ἐν ἐλάφοις . .[6]

6. כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת. *Sicut columnae fumi suffumigata.* Ο΄. ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη. Ἀ. ὡς ὁμοίωσις καπνοῦ ἀπὸ θυμιάματος.[7] Σ. ὡς ἀναθυμίασις καπνοῦ . .[8]

אַבְקַת. *Pulvere.* Ο΄. κονιορτῶν. Ἄλλος· χνοός.[9]

8. אִישׁ חַרְבּוֹ. *Unusquisque (habet) gladium suum.* Ο΄. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ. Ἀ. ἀνδρὸς μάχαιρα αὐτοῦ.[10]

מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. *Propter terrorem in noctibus.* Ο΄. ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί. Ἀ. ἀπὸ πτοήσεως ἐν νυξίν.[11] Σ. διὰ φόβους νυκτερινούς.[12] Ε΄. ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ.[13]

10. מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן. *Sedile ejus (fecit) purpuram.* Ο΄. ἐπίβασις αὐτοῦ πορφυρᾶ. Σ. παραπέτασμα αὐτῷ ... Ε΄. ἐπιβάσεις αὐτοῦ πορφύρας.[14]

תּוֹכוֹ רָצוּף. *Medium ejus tessellatum.* Ο΄. ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον. Ε΄. τὸ μέσον αὐτοῦ ἐψηφολόγησεν.[15]

11. צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן. *Egredimini et spectate, filiae Sionis.* Ο΄. θυγατέρες Σιών, ἐξέλθατε καὶ ἴδετε. Alia exempl. ἐξέλθατε καὶ ἴδετε, ※ θυγατέρες Σιών ◂.[16]

Cap. III. 1. ÷ ἐκάλεσα αὐτὸν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου.[17]

.ܘ. Ubi litera ܘ, ut solet, Sextum interpretem indicat, cujus lectio Syriace non ponitur. Nunc de Graeco videndum. Fertur quidem vox μάραθρον, *foeniculum*, quam et μάλαθρον interdum scriptam reperias, quae tamen ab hoc loco aliena esse videtur. Sed ex μάλαθρον, una syllaba ejusdem vocalis auctiore, fit μαλάΒΑθρον, *malobathrum*, sive *arbor* (Plin. Nat. Hist. XII, 1: *Dat et malobathron Syria, arborem folio convoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleum ad unguenta*), sive *calamus* (Arrian. Peripl. Maris Erythr. 16: ἐξινιάσαντες καλάμους τοὺς λεγομένους ΠΕΤΡΟΥΣ), sive *folium* tantum (Dioscor. I, 11: Μαλάβαθρον ἔνιοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τῆς Ἰνδικῆς νάρδου φύλλον, πλανώμενοι ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ὀσμὴν ἐμφερείας ... ἴδιον γάρ ἐστι γένος φυόμενον ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς τέλμασι, φύλλον ὂν ἐπινηχόμενον ὕδατι). De origine nominis ambigitur; sed quicquid de priore vocis parte statuendum sit, tantum non certum est βάθρον esse nomen plantae Indicum, ab Arriano πέτρος, ab hodiernis rerum orientalium descriptoribus *betel*, *betle*, *betre*, diversimode scriptum. Haec autem nomina cum Hebraeo בֶּתֶר fere consona esse, non est quod moneamus. Videant igitur eruditi, num anonymus interpres noster, modo lectio ejus recte a nobis posita sit, veram vocis Hebraeae significationem unus omnium perspexerit. Certe interpretatio vulgaris, quae Bocharti est, *montes scissionis*, ita dicti propter ῥωχμοὺς et χάσματα, h. e. *terrae scissuras*, quae fiunt imbrium violentia, nec per se valde probabilis est, nec cum loco parallelo Cap. viii. 14, ubi diserte memorantur הָרֵי בְשָׂמִים, *montes aromatum feraces*, debitam cognationem habet. Quod vero ad codicis scripturam attinet, admissa falsa lectione, ἐπὶ τὰ ὄρη μαλάθρου, facile accidere potuit, ut Syrus interpres in casu recto ponendo, ut in vocabulo ei prorsus ignoto, μαλαθρος potius quam μαλαθρον eligeret, pro quo μαλαθρως est calami lapsus omnium notissimus.

Cap. III. [1] Nobil., Mat. [2] Sic Codd. III, 161, alii, et Syro-hex. [3] Syro-hex. ♦ ܐ. ܘ. ܘܠܐ ܐܪܦܝܬܗ ♦ [4] Cod. 252. Apud Nobil. et Cod. 248 scholium est. [5] Nobil., Mat. [6] Syro-hex. ♦ ܘ. ܒܛܒܝܬܐ ܘܒܐܝܠܐ ♦ [7] Theodoret., qui eandem lectionem Symmacho tribuit. [8] Syro-hex. ♦ ܣ. ܐܝܟ ܣܠܩܐ ܕܬܢܢܐ ♦ Nobil., Mat.: Σ. ὡς ἀναθυμίασις. [9] Schol. apud Nobil. et Mat. De forma secundi casus χνοὸς vid. Lobeck. ad Phryn. p. 453. (Ad κονιορτῶν Middeld. notat: "Syr. ܐܒܩܐ. Alibi est ܐܒܩܐ; fortasse h. l. ita legendum." In codice est ܐܒܩܐ, et in marg. ΚΟΝΙΟΡΤΩΝ.) [10] Nobil., Mat., Cod. 248. Cod. 252 affert: Σ. ἀνδρὸς μ. αὐτοῦ. [11] Sic Mat. Codd. 248, 252: Ἀ. ἀπὸ πτ. ἐν νυκτί. Nobil.: Ἀ. ἀπὸ πτοήσεως. [12] Nobil., Mat., Cod. 252. Syro-hex. ♦ ܣ. ܡܛܠ ܕܚܠܬܐ ܕܠܠܝܐ ♦ [13] Syro-hex. ♦ ܘ. ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܠܠܝܐ ♦ [14] Idem: ♦ ܣ. ܦܪܣܐ ܠܗ ♦ ܘ. ܡܪܟܒܬܗ ܕܐܪܓܘܢܐ ♦ [15] Nobil., Mat. Syro-hex. ♦ ܘ. ܡܨܥܬܗ ܕܝܠܗ ܐܬܟܐܦ ♦ [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 106, 155, alii. [17] Syro-hex.

CAP. IV.

1. יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. (Instar) *columbarum pone velum tuum.* Ο'. περιστεραὶ, ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. 'Α. Σ. περιστερῶν . . .[1] Ε'. ὡς περιστεραὶ, ἀπὸ πλήθους τοῦ κάλλους σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[2]

מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. Ο'. ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. 'Α. *implicatio impositionis tuae.* Σ. *impositio capitis tegit te.*[3]

שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד. *Quae discumbunt ad montem Gilead.* Ο'. αἳ ἀπεκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ Γαλαάδ. Σ. οἳ ἀνεφάνησαν ἐξ ὄρους τοῦ Γαλαάδ.[4]

2. הַקְּצוּבוֹת. *Tonsarum.* Ο'. τῶν κεκαρμένων. Σ. ὁλοκλήρων.[5] Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο'.[6]

מַתְאִימוֹת. *Gemellos parientes.* Ο'. διδυμεύουσαι. 'Α. διδυμοτόκοι.[7]

3. הַשָּׁנִי. *Cocci.* Ο'. τὸ κόκκινον. 'Α. ἐκ κόκκου.[8]

כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ. *Tanquam segmentum mali punici est gena tua.* Ο'. ὡς λέπυρον (Ε'. *sicut acinus.* 'Α. Θ. ὡς οἱ Ο'[9]) ῥοᾶς μῆλόν σου. Σ. ὡς βαλαύστιον ῥοᾶς αἱ παρειαί σου.[10]

3. רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. *Gena tua pone velum tuum.* Ο'. μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. Σ. αἱ παρειαί σου σκεπόμεναι καλύμματι.[11]

4. לְתַלְפִּיּוֹת. *Pro armis* (s. *armamentariis*). Ο'. εἰς θαλπιώθ. 'Α. εἰς ἐπάλξεις.[12] Σ. εἰς ὕψη.[13] Ε'. εἰς ἐντολάς.[14]

5. הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים. *Qui pascuntur inter lilia.* Ο'. οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις. Σ. οἱ νέμοντες (s. ποιμαίνοντες) τὰ ἄνθη.[15]

6. עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ. *Donec spiret dies, et fugiant.* Ο'. ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡμέρα, καὶ κινηθῶσιν. 'Α. (ἕως) κοπάσῃ ἡμέρα, καὶ κλιθῶσιν.[16]

אֵלֶךְ לִי אֶל־הַר הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה. *Ibo mihi ad montem myrrhae et ad collem thuris.* Ο'. Vacabat. ※'Α. πορεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιβάνου ◂.[17] Σ. . . . (καὶ) εἰς τὴν νάπην . .[18]

8. מִלְּבָנוֹן. *E Libano.* Ο'. ἀπὸ Λιβάνου. Σ. ἀπὸ τοῦ (Λιβάνου).[19]

CAP. IV. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܝܘ̈ܢܐ ◆. [2] Idem: ܗ. ܐܝܟ ܝܘ̈ܢܐ ܡܢ ܣܓܝܐܘܬܐ ܕܫܘܦܪܐ ܕܝܠܟܝ ◆ ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ◆. Nobil., Mat.: Ε'. ἀπὸ πλ. τοῦ κ. σου. [3] Syro-hex. ad verba, τρίχωμά σου κ.τ.έ., haec affert: ܐ. ܓܕܘܠܐ ܕܣܝܡܬܟܝ ◆ ܣ. ܣܝܡ ܪܝܫܐ ܡܟܣܐ ܠܟܝ ◆. Middeld. in Commentariis: "'Α. πλόκαμον *impositum* σου. Σ. *Pone caput insons* [ܡܟܣܐ, ut in apographo Norberg. male descriptum] *tibi.* Sed haec omnia maximam dubitandi materiam praebent, cum Syriaca valde obscura sint, neque satis appareat ad quaenam verba textus Hebr. pertineant." Syriaca, ut a nobis ad codicem emaculatius edita sunt, divinando magis quam conjectando verti possunt: 'Α. πλόκαμος (cf. ad v. 9. Alia Graeca sunt βόστρυχος, πλέγμα, πλόκιον, ἐμπλόκιον, ἐμπλοκή) θέματός (cf. ad v. 9) σου. Σ. θέμα (ἐπίθεμα, ἐπίθεσις) κεφαλῆς σκέπει (σκεπάζει) σε. Cum vero צַמָּה Jarchio sit *vitta quae capillos contineat,* Kimchio autem, *cincinnus capillorum;* cumque Sym. pro iisdem מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ bis (Cap. iv. 4. vi. 6) interpretatus sit, σκεπόμεναι καλύμματι, vix dubium esse potest, cum his Hebraeis, non cum iis quae sequuntur, lectiones Syriacas quoquo modo conciliandas esse. [4] Codd. 161, 248, 252. Mat. ἁ pro οἱ scribit. Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܐܬܓܠܝܘ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܓܠܥܕ ◆. Cf. ad Cap. vi. 4. [5] Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܕܡܫܡܠܝܬܐ ◆. [6] Syro-hex. [7] Nobil., Mat. [8] Iidem. Cf. ad Cap. vi. 5. [9] Syro-hex. ܗ. ܐܝܟ ܦܪܕܬܐ ◆ ܐ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ◆. [10] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܦܩܥܐ ܕܪܘܡܢܐ ܦܟܘ̈ܟܝܟܝ ◆. Ad Syr. ܦܩܥܐ, βαλαύστιον (=ἄνθος ἀγρίας ῥοᾶς Dioscor. I, 155) cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 759. [11] Nobil., Mat. (qui αἱ σκεπόμεναι cum articulo legit). [12] Nobil., Mat., Reg. unus, Theodoret. Syro-hex. ܐ. ܠܡܛܟܣ̈ܬܐ ◆. Tres alii Regii habent: 'Α. ἐπάνω ἐπάλξεων. [13] Nobil., Mat., Regii tres, Theodoret. Syro-hex. ܣ. ܠܪܘܡܐ ◆. Reg. unus: Σ. εἰς ὕψος. [14] Regii duo, et Origen. apud Mai. *C.A.*, T. IX, p. 344. [15] Theodoret.: κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον, ἄνθη νέμειν φησί. Cf. ad Cap. ii. 16. [16] Nobil. Mat. affert: 'Α. κοπάσῃ. Σ. κλιθῶσιν, fortasse recte. Cf. ad Cap. ii. 17. [17] Syro-hex. in textu: ※ πορεύσομαι —— λιβάνου ◂. Idem in marg. notat: "※ Ne apud Theodotionem quidem ponebantur hi duo versiculi (ܦܬܓ̈ܡܐ)." Deinde codex unus Reg. apud Montef. notam habet: Οὗτοι οἱ δύο στίχοι ἐκ τῶν 'Ακύλα προσετέθησαν. Falso autem affirmat Montef., hos versiculos non legisse *Theodoretum.* [18] Nobil., Mat. [19] Nobil.

8. אֲמָנָה. *Amanae.* Ο΄. πίστεως. Ἀ. Ἀμανά.[20]

מִמְּעֹנוֹת. *E lustris.* Ο΄. ἀπὸ μανδρῶν. Ἀ. (ἀπὸ) κατοικητηρίου.[21]

9. לִבַּבְתִּנִי ... לִבַּבְתִּנִי. *Vulnerasti cor meum ... vulnerasti cor meum.* Ο΄. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ... ἐκαρδίωσας ἡμᾶς. Σ. ἐθάρσυνάς με ... ἐθάρσυνάς με.[22] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ε΄. ὁμοίως τούτοις.[23]

בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ. *Una catenula de collulo tuo* (dependente). Ο΄. ἐν μιᾷ ἐνθέματι τραχήλων σου.[24] Ἀ. ἐν ἑνὶ πλοκάμῳ ἀπὸ τραχήλου σου.[25] Σ. δι᾽ ἑνὸς τῶν ὁρμίσκων τοῦ τραχήλου σου.[26] Ἀ. Σ. Ε΄. τραχήλου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[27]

10. יָּפוּ. *Pulcri sunt.* Ο΄. ἐκαλλιώθησαν. Ἀ. ἐκαλλωπίσθησαν. Σ. ὡραιώθησαν.[28]

מִיַּיִן. *Prae vino.* Ο΄. ἀπὸ οἴνου. Σ. ὑπὲρ οἶνον.[29]

11. נֹפֶת. *Favum.* Ο΄. κηρίον. Ἀ. γλυκασμόν. Σ. μέλι.[30]

13. פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים. *Paradisus malorum punicarum.* Ο΄. παράδεισος ※ Πάντες· ῥοῶν ◂.[31]

מְגָדִים. (Cum fructibus) *praestantissimis.* Ο΄. ἀκροδρύων. Σ. ὀπωρῶν.[32]

14. וַאֲהָלוֹת. *Et xylaloë.* Ο΄. ἀλώθ. Ἀ. καὶ ἀλόη.[33] Σ. καὶ θυμίαμα.[34]

15. נֹזְלִים. *Fluenta.* Ο΄. ῥοιζοῦντος. Ε΄. ῥεόντων.[35]

16. יִזְּלוּ. *Fluant.* Ο΄. ῥευσάτωσαν. Ἀ. ῥυήτωσαν.[36]

CAP. V.

1 (Hebr. iv. 16). מְגָדָיו. (Fructus) *praestantissimos ejus.* Ο΄. ἀκροδρύων αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ὀπωρῶν.[1]

(v. 1). אָכַלְתִּי יַעְרִי. *Comedi mel* (e favo sponte defluens) *meum.* Ο΄. ἔφαγον ἄρτον μου. Σ. ἐνεμήθην τὸν δρυμόν μου.[2]

רֵעִים. *Socii.* Ο΄. πλησίοι (alia exempl. οἱ πλησίον). Ἀ. Σ. ἑταῖροι.[3]

דּוֹדִים. *Dilecti.* Ο΄. ἀδελφοί. Ἄλλος· ἀδελφιδοί.[4]

2. תַמָּתִי. *Integra mea.* Ο΄. τελεία μου. Σ. ἡ ἀκεραία μου.[5]

רְסִיסֵי לָיְלָה. *Guttis noctis.* Ο΄. ψεκάδων νυκτός. Ἀ. Σ... νυκτερινῶν.[6]

4. וּמֵעַי הָמוּ. *Et viscera mea fremuerunt.* Ο΄. καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη. Σ. (καὶ) τὰ ἔντερά μου ἐταράχθη.[7] Θ... ἐθερμάνθη.[8]

5. עַל כַּפּוֹת. *Super manubria.* Ο΄. ἐπὶ χεῖρας. Ἄλλος· ἐπὶ θύρας.[9]

6. חָמַק עָבָר. *Vertit se, praeteriit.* Ο΄. παρῆλθε. Ἀ. ἔκλινεν, παρῆλθεν. Σ. ἀπονεύσας παρῆλθεν.[10]

---

[20] Nobil., Mat. [21] Iidem. [22] Theodoret. affert: Σ. ἐθάρσυνας. Mat.: Σ. ἐθάρσυνάς με. ἐθάρσυνάς με. "Vta editio: ἐθάρσυνάς με. ἐθάρσυνας."—*Nobil.* [23] Syro-hex. ܐ. ܒܕܡܘܬܐ ܗܠܝܢ ܡܫܡܠܝܢ܀ ܗ. ܐܦ ܒܕܡܘܬܐ ܗܠܝܢ ܡܫܡܠܝܢ܀ [24] Idem in textu: ἐν μιᾷ, ἐν θέματι (ܒܣܝܡܬܐ) τραχήλου (sic Comp., Codd. III, 106, alii) σου. [25] Nobil., Mat. Syro-hex. ܐ. ܒܚܕ ܓܕܘܠܐ ܡܢ ܨܘܪܐ ܕܝܠܟܝ܀ [26] Nobil., Mat. Syro-hex. ܣ. ܒܚܕ ܚܕ ܡܢ ܚܢܩܐ ܕܨܘܪܐ ܕܝܠܟܝ܀ [27] Syro-hex. [28] Nobil., Mat., et sine nominibus Cod. 252. [29] Nobil., Mat. [30] Iidem. [31] Syro-hex. in textu: παράδεισοι (sic Ald., Codd. 147, 157) πάντες ※ ῥοῶν ◂. Vox ῥοῶν deest in Codd. III, 68, 106, aliis, necnon in Latinis Origenis. Montef. ad h. l. affert: Ἑβρ. ἐκ στόματός σου παράδεισος ῥοῶν, notans: "Sic Reg. unus Procopii codex. Ubi interpres ille in voce שְׁלָחַיִךְ, *emissiones tuae*, literam שׁ pro particula habet ... לָחַיִךְ vero quasi significet, *maxilla tua*, vel *os tuum.*" [32] Nobil., Mat. [33] Nobil. affert: Ἀ. καὶ ἀλωή (sic). Mat., Codd. 61, 248: Ἀ. καὶ χλόη (sic). Cf. Hex. ad Psal. xliv. 9. [34] Nobil., Mat. Montef. subjungit: Ἄλλος· κιννάμωμον, nescio quo auctore. [35] Nobil., Mat. (qui Σ. pro Ε΄. habet). [36] Iidem.

CAP. V. [1] Nobil., Mat. [2] Iidem. [3] Iidem ad ἀδελφοὶ afferunt: Ἀ. Σ. ἑταῖροι. ἀδελφιδοί (sic). [4] Iidem sine nom., ut supra. Est lectio Comp., Codd. 157, 252. Cod. 297, et Syro-hex.: ἀδελφιδοί μου. [5] Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܫܠܡܘܬܐ ܕܝܠܝ܀ Cf. ad Cap. vi. 8. [6] Nobil., Mat. Syro-hex. ܣ. ܠܠܝܢܝܬܐ܀ [7] Nobil., Mat. [8] Theodoret. [9] Schol. apud Nobil., Mat., et Cod. 248. [10] Nobil., Mat. (qui ad Sym. ἀπονεύσαντι legit).

6. נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ. *Anima mea exiit, dum loqueretur.* Ο΄. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. Σ. ψυχή μου ἐξήρχετο λαλοῦντος αὐτοῦ.[11]

7. פְּצָעוּנִי. *Vulneraverunt me.* Ο΄. ἐτραυμάτισάν με. Ἀ. ἐμωλώπισάν με.[12]

אֶת־רְדִידִי. *Velum meum.* Ο΄. τὸ θέριστρόν μου. Ἄλλος· τὸ κάλυμμά μου.[13]

10. צַח. *Candidus.* Ο΄. λευκός. Σ. λαμπρός.[14]

דָּגוּל. *Vexillatus* (instar vexilli eminens). Ο΄. ἐκλελοχισμένος. Ἀ. ἐκλελεγμένος. Σ. ἐπίλεκτος.[15]

מֵרְבָבָה. *E myriade.* Ο΄. ἀπὸ μυριάδων. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἀπὸ μυριάδος). Ε΄. ἀπὸ μυριάδων.[16]

11. כֶּתֶם פָּז. *Aurum purgatum.* Ο΄. χρυσίον Κεφάζ. Ἀ. λιθέα τοῦ χρυσίου.[17] Σ. ὡς λίθος τίμιος.[18] Aliter: Σ. χρυσίον.[19] Aliter: Σ. ἐπίσημος λίθοις χρυσίου (s. χρυσολίθοις).[20] Θ. ἐπίσημος ἐν χρυσίῳ.[21] Ε΄. ἐπίσημος χρυσῷ.[22] Ϛ΄. λιθίδια (s. λιθάρια) καὶ χρυσίον.[23]

תַּלְתַּלִּים. *Spathae palmarum.* Ο΄. ἐλάται. Ἄλλος· ὡς ἐλάται.[24]

12. אֲפִיקֵי מָיִם. *Rivos aquarum.* Ο΄. πληρώματα ὑδάτων. Ἀ. ἐκχύσεις . .[25]

13. כַּעֲרוּגַת. *Sicut areola.* Ο΄. ὡς φιάλαι. Ἀ. Σ. (ὡς) πρασιαί.[26]

13. מוֹר עֹבֵר. *Myrrham destillantem.* Ο΄. σμύρναν πλήρη. Ἀ. . ἐκλεκτήν (s. ἐπίλεκτον). Σ. . πρωτείαν.[27]

14. מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ. *Impleti chrysolitho.* Ο΄. πεπληρωμέναι Θαρσίς. Σ. πλήρεις ὑακίνθων.[28] Ε΄. Ϛ΄. . χρυσολίθων.[29]

15. שֵׁשׁ. *Marmoris.* Ο΄. μαρμάρινοι. Ἀ. Θ. πάρινοι.[30]

בָּחוּר כָּאֲרָזִים. *Praestans sicut cedri.* Ο΄. ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι. Σ. νεανίσκος ὡς κέδρος.[31]

17 (Hebr. vi. 1). הָלַךְ. *Abiit.* Ο΄. ἀπῆλθεν. Ἀ. ἐπορεύθη. Σ. ἀνεχώρησεν.[32]

Cap. V. 8. ÷ ἐν ταῖς δυνάμεσι —— τοῦ ἀγροῦ ◂. 12. ἐπὶ πληρώματα ÷ ὑδάτων ◂, λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καὶ καθήμεναι ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων (sic).[33]

Cap. VI.

1 (2). לַעֲרוּגוֹת. *Ad areolas.* Ο΄. εἰς φιάλας. Ἀ. Σ. εἰς πρασιάς.[1]

לִרְעוֹת. *Ad pascendum.* Ο΄. ποιμαίνειν. Ἀ. Σ. Ϛ΄. τοῦ νέμεσθαι.[2]

2 (3). הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. *Qui pascit inter lilia.* Ο΄. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Σ. ὁ ποιμαίνων τὰ ἄνθη.[3] Ϛ΄. τῷ νεμομένῳ ἐν τοῖς κρίνοις.[4]

---

[11] Nobil., Mat. [12] Nobil. (qui non Graecum ἐμωλώπησαν affert), Mat. [13] Schol. apud Nobil., Mat. [14] Nobil., Mat., et sine nom. Cod. 252. [15] Iidem. Syro-hex. in textu ܓܒܝܐ, *electus.* [16] Syro-hex., qui in textu ἀπὸ μυριάδος habet. [17] Nobil., Mat. Suidas: Λιθείας πολυτέλειαν (Diod. Sic. I, 46)· τὰς λιθέας λεγομένας. Syro-hex. affert: ܐ. ܟܐܦܐ ܕܕܗܒܐ. [18] Theodoret. [19] Nobil., Mat. [20] Syro-hex. ܣ. ܡܫܝܚܐ ܒܟܐܦܐ ܕܕܗܒܐ. Cf. ad v. 14. [21] Nobil., Mat., quorum prior minus probabiliter ἐπίσημοι habet. [22] Theodoret. [23] Syro-hex. ܘ. ܟܐܦܘܢܝܬܐ ܘܕܗܒܐ. [24] Mat. in marg. sine nom. Fortasse est Symmachi, qui particulam mitigativam assumere amat. [25] Nobil., Mat. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܩܒܬܐ. Nobil., Mat. afferunt: Ἀ. πρασιαί. Cf. ad Cap. vi. 1. [27] Nobil., Mat., quorum hic ἐκλεκτήν, ille ἐπιλεκτήν (sic) legit. Syro-hex. ܐ. ܓܒܝܐ. ܣ. ܪܫܝܬܐ. [28] Nobil., Mat. (qui ὑακινθίνων legit). Syro-hex. affert: Σ. πλήρεις (ܕܣܘܡܩܐ). Idem in marg. ad τορευταὶ sine nom. affert: ܐܘܩܝܢܬܘܢ, cum scholio: ܟܐܦܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ. ܛܘܦܙܝܢ. ܘܐܝܬ ܗܘ ܒܗ ܓܘܢܐ ܕܣܡܩܐ. [29] Syro-hex. ܗ. ܘ. ܟܐܦܐ ܕܕܗܒܐ, cum scholio: ܟܐܦܐ ܝܘܩܢܐ ܕܕܡܐ ܠܕܗܒܐ. Cf. Hex. nostra ad Dan. x. 6. Nobil. affert: Ϛ΄. χρυσολίθων. Mat.: Ϛ΄. χρυσολίθῳ. [30] Nobil., Mat. [31] Cod. 252. [32] Nobil., Mat. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܢܕ. [33] Syro-hex. In v. 12 obelo jugulandum erat non prius ὑδάτων, sed posterius, quod legitur in Ald., Codd. 23, 147, aliis, invito Hebraeo.

Cap. VI. [1] Nobil., Mat. Syro-hex. ܣ. ܠܡܫܩܒܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. xli. 2. [2] Nobil., Mat. [3] Theodoret. [4] Nobil., Mat.

3 (4). כְּתִרְצָה. *Sicut Thirza* (delectatio). Ο΄. ὡς εὐδοκία. Ἀ. κατ᾽ εὐδοκίαν.[5] Σ. (ὡς) εὐδοκήτη.[6] Θ. (ὡς) εὐδοκῶ.[7] Ε΄. ἕως εὐδοκῶ.[8]

אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת. *Terribilis sicut vexillatae* (cohortes). Ο΄. θάμβος ὡς τεταγμέναι. Σ. ἐπίφοβος ὡς τάγματα παρεμβολῶν.[9]

4 (5). מִנֶּגְדִּי. *A conspectu meo.* Ο΄. ἀπεναντίον μου. Ἀ. ἀπὸ κατέναντί μου.[10]

שֶׁגָּלְשׁוּ. *Quae discumbunt.* Ο΄. αἳ ἀνεφάνησαν. Alia exempl. αἳ ἀνέβησαν.[11]

5 (6). שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים. *Dentes tui* sunt *sicut grex ovium.* Ο΄. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων. Ἀ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν προβάτων. Σ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν ἀμνάδων.[12]

Ο΄. ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον. Ἀ. . . τῆς κόκκου. Ἄλλος· ὡς νῆμα κόκκινον.[13]

Ο΄. καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία. Σ. (καὶ) διάλεξίς σου καλή.[14]

6 (7). מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. *Pone velum tuum.* Ο΄. ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. Σ. σκεπόμεναι καλύμματι.[15]

8 (9). תַּמָּתִי. *Integra mea.* Ο΄. τελεία μου. Σ. ἡ ἀκεραία μου.[16]

וַיְהַלְלוּהָ. *Et laudaverunt eam.* Ο΄. καὶ αἰνέσουσιν αὐτήν. Ἀ. Σ. καὶ ἐπῄνεσαν (αὐτήν).[17]

9 (10). הַנִּשְׁקָפָה. *Quae prospectat.* Ο΄. ἡ ἐκκύπτουσα. Ἄλλος· (ἡ) ἀναβαίνουσα.[18]

בָּרָה. *Pura.* Ο΄. ἐκλεκτή. Σ. καθαρά.[19]

אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת. *Terribilis sicut vexillatae* (cohortes). Ο΄. θάμβος ὡς τεταγμέναι. Σ. ἐπίφοβος μετὰ στίφους.[20] Ε΄. ἐπιφανὴς ὡς μεγαλυνόμεναι.[21] S΄. καταπληκτικὴ ἐν μεμεγαλυμμέναις.[22] Ἄλλος· ὡς ἐπιφάνεια.[23]

10 (11). לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל. *Ad intuendum virores vallis.* Ο΄. ἰδεῖν ἐν γεννήμασι τοῦ χειμάρρου. Σ. καταμαθεῖν τὰς ὀπώρας τῆς φάραγγος.[24] Ἄλλος· ἰδεῖν τὸν καρπὸν τῶν χειμάρρων.[25]

11 (12). לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי. *Nescio* (quomodo) *anima mea reddiderit me.* Ο΄. οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου, ἔθετό με. Ἀ. οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου . . Σ. οὐκ οἶδα, ἡ ψυχή μου ἠπόρησέ με.[26]

---

[5] Nobil., Mat., Cod. 248. [6] Iidem. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܡܨܛܒܝܢܐ. [7] Syro-hex. ܬ. ܐܝܟ ܕܨܒܝܬ. Cod. 252 affert: Θ. ὃς εὐδοκῶ. [8] Nobil., Mat., Cod. 248. [9] Nobil., Mat. Montef. παρεμβολῆς negligenter exscripsit, notans: "Duo Regii alteram lectionem Symmacho tribuunt, nempe: θάμβος ὡς τεταγμέναι παρατάξεις." Origen. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 391: Ὁ δὲ Σύμ., οὐ (corrige ὡς ex Origen. Opp. T. III, p. 99) τεταγμέναι παρατάξεις· θάμβος γάρ εἰσιν ὡς τάγμα (corr. τάγματα) παρεμβολῶν τοὺς πολεμίους ἐκπλήττοντα. Sed cum Nobilio amice conspirat Syrus noster: ܣ. ܕܚܝܠܬܐ ܐܝܟ ܛܟܣܐ ܕܡܫܪܝܬܐ. Cf. ad v. 9. [10] Nobil., Mat. [11] "In quibusdam libris [Comp., Ald., Codd. 147, 157, aliis, invito Syro-hex.] est αἳ ἀνέβησαν, et Schol. ἀνεφάνησαν."—*Nobil.* [12] "Duo Regii."—*Montef.* Nobil., Mat.: Σ. τῶν ἀμνάδων. Origen. apud Mai. ibid. p. 394: κατὰ δὲ τὸν Ἀκ. καὶ Σ., ὀδόντες σου ὡς ἀ. τῶν πρ., ἤ, τῶν ἀμνάδων. [13] Nobil. affert: Schol. ὡς νῆμα κ. Ἀ. τῆς κόκκου. Deterius Mat.: Ἀ. ὡς ν. κ. Σ. τῆς κ. Cf. ad Cap. iv. 3, ubi Hebraea leguntur. Graeca exstant in libris omnibus, et in Syro-hex. sine obelo. [14] Nobil., Mat., Codd. 248, 252. [15] Nobil., Mat. Cf. ad Cap. iv. 3.

[16] Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܬܚܒܠܢܝܬܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Cap. v. 2. [17] Nobil., Mat., qui minus probabiliter ad וַיְאַשְּׁרוּהָ, Ο΄. καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν, lectionem referunt. [18] Schol. apud Nobil. [19] Syro-hex. ܣ. ܕܟܝܐ. [20] Nobil. Mat. affert: Σ. ἐπίφοβος μετὰ στυφῆς (sic) ὡς ἐπιφάνεια. Syro-hex.: Σ. ἐπίφοβος (ܕܚܝܠܬܐ). "Unus Reg. habet: Σ. ὡς τεταγμέναι παρατάξεις, ut supra."—*Montef.* [21] Nobil., Mat., quorum hic μεγαλυνομένη habet, invito Syro-hex., qui affert: ܗ. ܓܠܝܬܐ ܐܝܟ ܡܬܪܘܪܒܢܝܬܐ. [22] Nobil., Mat. Syro-hex. affert: ܘ. ܡܬܗܝܢܝܬܐ ܒܡܬܪܘܪܒܢܝܬܐ. Ubi pro ܡܬܗܘܢܝܬܐ, νοητή (cf. Mar Jacob. *Scholia* etc. p. ܢ, 27, qui jungit, ܡܬܪܓܫܢܐ ܘܡܬܗܘܢܐ (ἐχθροὶ) αἰσθητοὶ καὶ νοητοὶ) legendum videtur ܡܬܗܝܢܝܬܐ, ab ܐܬܗܝ, *stupere fecit.* [23] Nobil. [24] Nobil., Mat. Montef. ex Regio uno edidit: Σ. κατέβη (Ο΄. κατέβην) καταμαθεῖν κ.τ.ἑ., invito Hebraeo. Origen. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 404 enarrat: ἡ κατὰ Σύμ., κατέβη μαθεῖν (καταμαθεῖν Opp. T. III, p. 100) εἰ ἡ φάρυγξ (φάραγξ ibid.) τοῦ βίου ὀπώρας ἔχει. [25] Nobil., et sine titulo Mat. [26] Nobil., Mat. Theodoret.: Σ. ἡ ψυχή μου ἠπόρησέ με. Syro-hex. affert: Σ. οὐκ οἶδα, ἡ ψυχή μου (ܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܢܦܫܝ ܕܡܦܢܝܐ).

11 (12). שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב. *Reddiderit me* (tanquam) *currus comitum principis.* Ο΄. ἔθετό με ἅρματα Ἀμιναδάβ. Ἀ... ἅρματα λαοῦ ἑκουσιαζομένου [ἄρχοντος].[27] Σ. ἠπόρησέ με ἀπὸ ἁρμάτων λαοῦ ἡγουμένου.[28] Ε΄. ἔθου με εἰς ἅρματα λαοῦ ἡγουμένου.[29] Θ... λαοῦ μου ἑκουσιαζομένου.[30]

12 (vii. 1). שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית. *Revertere, revertere, Sulammitis.* Ο΄. ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε, ἡ Σουναμῖτις. Ἀ. ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε, εἰρηνεύουσα.[31] Σ... ἡ ἐσκυλευμένη.[32] Ε΄... εἰρηνεύουσα.[33]

נֶחֱזֶה־בָּךְ. *Spectemus te.* Ο΄. ὀψόμεθα ἐν σοί. (Ἀ.) ὁραματισθησόμεθα..[34]

CAP. VII.

1 (2). מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית. *Cur spectetis Sulammitidem?* Ο΄. τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουναμίτιδι; Ἀ. τί ὁραματισθήσεσθε ἐν εἰρηνευούσῃ;[1] Σ... τὴν ἐσκυλευμένην.[2]

כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם. *Tanquam choream duorum* (saltantium) *agminum.* Ο΄. ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν. Σ. ἐν τρώσεσι τῶν παρεμβολῶν.[3] Ἄλλος· διερχομένην ὡς χορὸν τῶν παρεμβολῶν.[4]

1 (2). נָדִיב. *Principis.* Ο΄. Ναδάβ. Ἀ. ἄρχοντος.[5] Aliter: Ἀ. ἑκουσιαζομένου.[6] Σ. ἡγεμόνος.[7]

חַמּוּקֵי. *Ambitus.* Ο΄. ῥυθμοί. Ἀ. (s. Σ.) σύνδεσμοι.[8]

מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן. *Opus manuum artificis.* Ο΄. ἔργον ※ Πάντες· χειρῶν ◂ τεχνίτου.[9]

2 (3). עֲרֵמַת. *Acervus.* Ο΄. θημωνία. Σ. ὡς σωρός.[10]

4 (5). בְּרֵכוֹת. *Piscinae.* Ο΄. ὡς λίμναι. Σ. (ὡς) κολυμβῆθραι.[11]

בְּחֶשְׁבּוֹן. *In Hesbon.* Ο΄. ἐν Ἐσεβών. Ἀ. ἐν ἐπιλογισμῷ.[12]

בַּת־רַבִּים. *Bath-rabbim.* Ο΄. θυγατρὸς πολλῶν. Σ. θυγατέρων πλήθους.[13]

דַּמָּשֶׂק. *Damasci.* Ο΄. Δαμασκοῦ. Ἀ. ἀποβλήτων.[14]

5 (6). וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים. *Et coma capitis tui est tanquam purpura: rex captus est in canalibus* (cincinnis). Ο΄. καὶ πλόκιον (Ἀ. Σ. ἐμπλόκιον[15]) κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα· βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. Ἀ... ὡς πορφύρα βασιλέως δεδεμένου βερατείμ.[16] Σ. καὶ ἡ διακόσμησίς σου ὡς πορφύρα βασιλέως περιδεδεμένη εἰλήμασι.[17]

6 (7). אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים. *O amor, in deliciis.* Ο΄.

---

[27] Theodoret. Opp. T. II, p. 134: Διδάσκει δὲ ὡς ἐν τῷ ταῦτα ποιεῖν, καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῖς ἄλλοις προσφέρειν ἀνθρώποις, ἅρμασιν Ἀμιναδὰβ περιέπεσαν, ἢ ὡς ὁ Σ. ἡρμήνευσεν, ἅρμασι λαοῦ τοῦ ἡγουμένου, ἢ ὡς ὁ Ἀ., ἅρμασι λαοῦ ἑκουσ. ἄρχοντος. Ubi casus tertius ἅρμασι ad nexum orationis pertinet, non ad ipsas interpretum lectiones. Montef. tamen dedit: Ἀ. ἅρμασι κ.τ.ἑ. [28] Theodoret. Opp. T. II, p. 136. Montef. ex altero Theodoreti loco edidit: Σ. ἅρμασι λαοῦ τοῦ ἡγ. [29] Nobil. (qui ἅρμα legit), Mat. Syro-hex. affert: Σ. [immo Ε΄.] ἔθου με εἰς ἅρματα λ. ἡγ. (ܣܡܬܢܝ ܠܡܪܟܒܬܐ ܕܥܡܐ ܕܡܕܒܪܢܐ). [30] Syro-hex. ◆ܠ. ܕܥܡܐ ܕܝܠܝ ܕܨܒܝܢܐ. [31] Theodoret., Reg. unus. Nobil., Mat.: Ἀ. ἡ εἰρηνεύουσα. Origen. apud Mai. ibid. p. 405: Ἀκ. καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις τὸ Σουλαβῖτις (sic) ἐξέδωκαν, εἰρηνεύουσα γάρ. [32] Nobil., Mat., Origen. [33] Reg. unus ex Procopio. [34] Schol. apud Nobil., Mat. Cf. ad Cap. vii. 1.

CAP. VII. [1] Nobil., Mat. Syro-hex., qui solus in textu habet ὀψόμεθα, in marg. affert: Ἀ. τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σιλουμίτιδι (ܡܢܐ ܚܙܝܬܘܢ ܒܫܠܘܡܝܬܐ); ubi aut Ἀ. delendum, ut sit alia lectio, aut pro eo scribendum Θ. [2] Nobil., Mat. [3] Iidem in continuatione. [4] Iidem quasi scholium afferunt. [5] Theodoret. Cf. ad Cap. vi. 11. [6] Cod. 252. Syro-hex. ◆ܐ. ܕܨܒܝܢܐ. Nobil. quasi scholium affert. [7] Nobil., Mat., Theodoret. Cod. 252 affert: Σ. ἡγεμόνος Ἐνάδ (sic). Syro-hex. ◆ܣ. ܕܡܕܒܪܢܐ. [8] Cod. 252 affert: Ἀ. σύνδεσμοι. Syro-hex. autem: ◆ܣ. ܚܘܙܩܐ. Cf. Job. xli. 6 in Syro-hex. [9] Sic Syro-hex. in textu. Vox χειρῶν habetur in Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, 147, aliis. [10] Nobil., Mat. [11] Iidem. [12] Theodoret.: ὁ Ἀκ. ἀντὶ τοῦ Ἐσεβὼν ἐπιλογισμὸν τέθεικε. [13] Nobil., Mat. [14] Mat., Codd. 161, 248. [15] Cod. 252. Sic sine nom. Mat., Cod. 161. [16] Cod. 252, et sine nom. Mat., Cod. 248. Nobil. affert: Schol. δεδεμένη βερατείμ. [17] Cod. 252. Nobil., Mat. (qui βασιλικὴ pro βασιλέως legit), et Cod. 248 (qui περιδεδεμένου habet) quasi scholium afferunt. Fortasse verba, καὶ ἡ διακόσμησίς σου, ad explicationem

ἀγάπη, ἐν τρυφαῖς σου. 'A.. *θυγάτηρ τρυφῶν.* "Ἄλλος· *ἀγαπητὴ ἐν σπατάλαις.*[18]

7 (8). זֹאת קוֹמָתֵךְ. *Haec statura tua.* O'. *τοῦτο μέγεθός σου.* 'A. *αὔτη ἀνάστασίς σου.* Σ. *αὕτη ἡλικία σου.*[19]

8 (9). אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו. *Prehendam ramos ejus.* O'. *κρατήσω τῶν ὕψεων αὐτοῦ.* 'A. *κρατήσω τῶν ἐλατῶν αὐτοῦ.*[20] Σ.. *τῶν βαΐων (αὐτοῦ).*[21]

9 (10). הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. *Quod defluit dilecto meo recta* (blande). O'. *πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα.* Σ. *ἁρμόζων τῷ ἀγαπητῷ μου εἰς εὐθύτητα.*[22]

דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. *Perreptans labia dormientium.* O'. *ἱκανούμενος χείλεσί μου καὶ ὀδοῦσιν.* 'A... *χείλεσι καὶ ὀδοῦσι.* Σ. *προστιθέμενος χείλεσι* ...[23]

12 (13). אִם־פָּרְחָה. *Si pullulaverit.* O'. *εἰ ἤνθησεν.* 'A. S'. *εἰ ἐβλάστησεν.*[24]

הֵנֵצוּ. *Floruerint.* O'. *ἤνθησαν.* 'A. *ἤνοιξαν.*[25]

13 (14). חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים. *Tam recentes quam veteres.* O'. *νέα πρὸς παλαιά,* ※ Σ. *ὅσα ἔδωκέ μοι ἡ μήτηρ μου* ◂.[26]

צָפַנְתִּי לָךְ. *Recondidi tibi.* O'. *ἐτήρησά σοι.* 'A. Σ. *ἀπέκρυψά σοι.*[27]

CAP. VIII.

1. מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי. *Quis dabit te sicut fratrem mihi?* O'. *τίς δῴη σε, ἀδελφιδέ μου;* 'A. *τίς δώσει σε ὡς ἀδελφὸν ἐμοί;*[1]

1. אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ. *Ut inveniam te foris, et deosculer te.* O'. *εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε.* Σ. *ἵνα εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε.*[2] E'. *εὑρήσω σε ἐν ἀγρῷ, φιλήσω σε.*[3] "Ἄλλος· *εὑρήσω σε ἐν ἀγορᾷ, φιλήσω σε.*[4]

גַּם לֹא־יָבֻזוּ לִי. *Et non despiciant me.* O'. *καίγε οὐκ ἐξουδενώσουσί μοι.* Σ. *καὶ μηδεὶς ἐξευτελίσῃ με.* E'. *καὶ οὐκέτι μυκτηρίσουσί με.*[5]

2. תְּלַמְּדֵנִי. *Docebis me.* O'. ÷ *καὶ εἰς ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με* ◂ ※ *διδάξεις με* ◂.[6]

מִיַּיִן הָרֶקַח. *De vino conditurae.* O'. *ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ.* Σ... *ἠρτυμένου.*[7]

4. O'. *ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ.* Alia exempl. *ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ.*[8] "Ἄλλος· *ἐν ταῖς δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.*[9]

5. מִן־הַמִּדְבָּר. *E deserto.* O'. *λελευκανθισμένη.* Oἱ λοιποί· *ἐκ τῆς ἐρήμου.*[10]

מִתְרַפֶּקֶת. *Innixa.* O'. *ἐπιστηριζομένη.* S'. *ἐπερειδομένη.*[11]

תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ. *Sub illa malo incitavi te.* O'. *ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε.* 'A. *ὑποκάτω τοῦ μήλου ἐξήγειρά σε.* Σ. *ὑπὸ τὴν μηλέαν* ...[12]

---

pertinent, ut Symmachi lectio sit: *καὶ τὸ ἐμπλόκιον τῆς κεφ. σου ὡς πορφύρα κ.τ.ἑ.* [18] Nobil., Mat. Lectio anonyma est Symmachi, ut videtur, coll. Hex. ad Eccles. ii. 8. [19] Nobil., Mat., Cod. 248. Duo posteriores *ἀνάπαυσις* pro *ἀνάστασις* legunt. [20] Theodoret. [21] Nobil., Mat. [22] Iidem. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܚܢܩ ܠܣܦܘܬܐ ܕܡܟܢ ◆ [23] Nobil., Mat. [24] Iidem. [25] Iidem. [26] Sic Syro-hex. in textu, invitis Hebraeo et Graeco edito. Eadem tamen leguntur in Codd. 23, 253, absente nota hexaplari. [27] Nobil., Mat.

CAP. VIII. [1] Nobil., Mat. Syro-hex. ܐ. ܡܢܘ ܢܬܠܟ ܐܝܟ ܐܚܐ ܠܝ ◆ [2] Nobil., qui addit: Alius interp. *ἐν ἀγρῷ.* Mat. affert: Σ. *ἵνα εὑροῦσά σε φιλήσω σε ἐν ἀγρῷ.* Ab utroque discedit Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܐ ܕܐܢ ܐܫܟܚܟ ܒܚܩܠܐ ܐܢܫܩܟ ◆; h. e. ni fallor: Σ. *ὅπου εὑροῦσά σε ἐν ἀγρῷ καταφιλήσω σε.* [3] Syro-hex. ܗ. ܐܫܟܚܟ ܒܚܩܠܐ ܐܢܫܩܟ ◆ [4] Nobil., et sine titulo Mat. [5] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܫܝܛܢܝ ◆ ܗ. ܘܠܐ ܬܘܒ ܢܡܚܟܘܢ ܒܝ ◆ Ad Symmachum cf. Hex. nostra ad Psal. cxxii. 4. Zech. iv. 10. Minus probabiliter Nobil., Mat.: 'A. *οὐκέτι μυκτηρίσουσί* (s. *μυκτηριοῦσί*) *με.* S'. *καὶ μηδεὶς ἐξευτελίζῃ με.* [6] Sic Syro-hex. Ed. Rom. tantummodo habet, *καὶ εἰς ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με;* sed Ald., Codd. 23, 147, 157, 159 addunt, *διδάξεις με.* [7] Nobil., Mat. [8] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, alii tantum non omnes, et sine obelo Syro-hex. [9] Schol. apud Nobil., Mat., et Cod. 248. Cf. ad Cap. ii. 7. [10] Syro-hex. ܗ. ܠܡܚܪܐ ܕܣܠܩܐ ܡܢ ܡܕܒܪܐ ◆ "Schol. adjungit *ἐκ τῆς ἐρήμου.*"—*Nobil.* Sic Mat. in marg. Solus Comp. pro *λελευκανθισμένη, ἀπὸ ἐρήμου* legit, ex ingenio, ut videtur. [11] Nobil., Mat. [12] Iidem. Ad

5. שָׁמָּה חִבְּלָתְךָ. *Ibi enixa est te.* Οʹ. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε. Ἀ. ἐκεῖ διεφθάρη. Σ. ὅπου ...[13]

6. שִׂימֵנִי. *Pone me.* Οʹ. θές με. Ἄλλος· περίθου με.[14]

כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה. *Nam fortis* est *ut mors amor.* Οʹ. ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἀγάπη. Σ. ὅτι ἀκαταμάχητος ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη.[15]

רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ. *Flammae ejus* sunt *flammae ignis.* Οʹ. περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυρός. Ἀ. λαμπάδες αὐτῆς λαμπάδες πυρός.[16] Σ. αἱ ὁρμαὶ αὐτῆς ὁρμαὶ πύρινοι.[17] Sʹ. σπίνθρακες αὐτῆς σπίνθρακες πυρός.[18]

7. אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ. *Omnes facultates domus suae.* Οʹ. πάντα τὸν βίον αὐτοῦ. Ἀ. σύμπασαν ὕπαρξιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ.[19]

בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ. *Pro amore, contemnendo contemnent eum.* Οʹ. ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν. Σ. ὑπὲρ τῆς ἀγάπης, ἐξευτελιζόμενος ἐξευτελισθήσεται.[20]

8. אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ. *Soror nobis* est *parvula, et mammae non* sunt *ei.* Οʹ. ἀδελφὴ ἡμῶν μικρὰ, καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. Εʹ. ἀδελφὴ ἡμῶν, εἶ μικρὰ, καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχεις.[21]

9. טִירַת כָּסֶף. *Arcem argenteam.* Οʹ. ἐπάλξεις ※ ἀργυρᾶς ◂.[22]

9. נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז. *Coarctabimus eam valvis cedrinis.* Οʹ. διαγράψωμεν ἐπʼ αὐτὴν (Εʹ. ἐπάνω αὐτῆς[23]) σανίδα κεδρίνην. Σ. περισφίγξωμεν αὐτὴν σανίσι κεδρίναις.[24]

10. אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם. *Tunc ero in oculis ejus tanquam quae invenerit gratiam.* Οʹ. ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν (s. αὐτοῦ) ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην. Ἀ. τότε ἐγενόμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εὑρίσκουσα εἰρήνην.[25]

11. בְּבַעַל הָמוֹן. *In Baal-hamon.* Οʹ. ἐν Βεελαμών. Ἀ. ἐν ἔχοντι πλήθη. Σ. ἐν κατοχῇ ὄχλου.[26]

אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף. *Ut quisque afferat pro fructu ejus mille* (siclos) *argenti.* Οʹ. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου. Σ. .. ἐνέγκῃ ὑπὲρ καρποῦ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου.[27]

12. כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי. *Vinea mea, quae mihi* est, *coram me* est. Οʹ. ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου. Σ. ἀμπελὼν ἐμὸς εἰς πρόσωπόν μου.[28]

הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. *Mille tibi, Salomo.* Οʹ. οἱ χίλιοι ※ Ἀ. Σ. σοὶ ◂, Σαλωμών.[29]

וּמָאתַיִם. *Et ducenti.* Οʹ. καὶ οἱ διακόσιοι. Ἄλλος· (καὶ) δισχίλιοι.[30]

13. הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים. *O quae habitas in hortis.* Οʹ. ὁ καθήμενος ἐν κήποις. Ἀ. (ἡ) καθημένη ἐν κήποις. Σ. (ἡ) κατοικοῦσα ἐν κήποις. Θ. Εʹ. ὁ καθήμενος ἐν κήποις.[31]

Aquilam Mat. mendose legit ἐξήγειράς με. [13] Nobil., Mat. Hieron.: *ibi corrupta est.* [14] Schol. apud Nobil., Mat. (qui περιέθου με habet), et Cod. 248. [15] Nobil., Mat. Syro-hex. affert: Σ. ἀκαταμάχητος (ܠܐ ܡܬܟܬܫܢܐ). [16] Syro-hex. ܐ. ܠܡܦܐܕܐ ܕܝܠܗ̇ (αὐτοῦ) ܠܡܦܐܕܐ ܕܢܘܪܐ܀ Nobil., Mat. (qui αὐτοῦ legit) quasi scholium afferunt. Hieron. vertit: *Lampades ejus lampades ignis.* [17] Nobil., Mat. [18] Iidem. Syro-hex.: Sʹ. καὶ σπίνθρακες αὐτοῦ (ܘܦܪ̈ܘܣܢܘܬܐ ܕܝܠܗ) κ.τ.έ. [19] Nobil., Mat. Syro-hex. ܐ. ܠܟܠܗ ܩܢܝܢܐ ܕܒܝܬܐ ܕܝܠܗ܀ [20] Nobil., Mat. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܛܠ ܚܘܒܐ܀ [21] Nobil., Mat. [22] Syro-hex. in marg. ※ ܕܣܐܡܐ܀ Vox hodie legitur in libris omnibus, excepto Syro-hex. [23] Nobil., Cod. 248. Mat.: Σ. ἐπάνω αὐτῆς. Montef. per incuriam dedit: Ἄλλος· ἐπάνω αὐτῆς. [24] Nobil. (qui κεδρίνοις), Mat. (qui περισφίγξομεν habet). Syro-hex. ܣ. ܢܚܕܘܩܝܗ̇ ܒܕ̈ܦܐ ܕܐܪ̈ܙܘܗܝ܀ [25] Nobil., Mat. [26] Theodoret. affert: Ἀ. ἐν ἔχοντι πλήθει (sic). Σ. ἐν κατοχῇ λαοῦ. Nobil., Mat. sine nominibus: ἐν ἔχοντι πλῆθος. ἐν κατοχῇ ὄχλου. Nos Syrum secuti sumus, qui affert: ܐ. ܒܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܣܓ̈ܝܐܐ (ΠΛΗΘΗ)܀ ܣ. ܒܐܚܝܕܘܬܐ (ΕΝ ΚΑΤΟΧΗ) ܕܟܢܫܐ܀ [27] Schol. apud Nobil., Mat. Syro-hex. affert: Σ. ἐνέγκῃ ὑπὲρ κ. αὐτοῦ (ܢܝܬܐ ܡܛܠ ܦܐܪܐ ܕܝܠܗ). [28] Mat., Cod. 248. Nobil. quasi scholium affert. [29] Sic Syro-hex. in textu. Pronomen est in Codd. 23, 157, 253, non in editis. [30] Schol. apud Nobil., Mat. [31] "Has lectiones afferunt duo Regii codices."—*Montef.* Origen. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 429: Καὶ ταῦτα κατὰ τοὺς Οʹ καὶ Θ. καὶ τὴν Εʹ ἔκδοσιν· ὁ μέντοι Ἀ., ὁ καθήμενος (corr. ἡ καθημένη) ἐν κήποις, ἐξέδωκεν· ὁ δὲ Σ., ἡ κατοικοῦσα (ὁ δὲ Σ.,

13. מַקְשִׁיבִים. *Attendunt.* Ο΄. προσέχοντες. Σ. ἀκροώμενοι.[32]

14. בְשָׂמִים. *Aromatum.* Ο΄. [τῶν] ἀρωμάτων. Σ. ἡδυσμάτων.[33]

καθημένη Opp. T. III, p. 104)· ὡς λέγεσθαι τὰ πρῶτα πρὸς τὴν νύμφην καθημένην παρὰ τοῖς ἰδίοις καρποῖς. Minus probabiliter Nobil., Mat.: Σ. οἱ καθήμενοι. [33] Syro-hex. ܣ. ܒܣܡ ܛܥܡܐ. Nobil., Mat. sine nom. afferunt: ἀκροῶνται. [33] Schol. apud Nobil., Mat.

JESAIAS.

IN LIBRUM JESAIAE

MONITUM.

" VETERUM interpretum lectiones in Jesaiam bene multas nondum observatas repraesentamus ; prius editas passim restituimus, ope MSS. et Edd. quorum catalogus subjicitur.

" Codex RR. PP. Jesuitarum [Collegii Ludovici Magni ; olim Renati Marchali, nunc Romae in Vaticano, teste Parsonsio, cujus est Cod. XII], VIII circiter saeculi, cujus specimen dedimus in *Palaeographia Graeca* [p. 224] ; estque egregiae notae, unciali charactere descriptus cum accentibus et spiritibus a prima manu ['a posteriore, ut videtur, manu.'—*Parsons.*]. Qui complectitur omnes Prophetas, nempe duodecim minores primum, deinde quatuor majores, cum variis lectionibus veterum interpretum in margine, et notis Hexaplorum in textu, praecipue autem in Jesaia, Jeremia, et Ezechiele ; nam in reliquis paucula observantur. Eo olim usus est Joannes Curterius, qui Procopii in Jesaiam Commentarium passim mutilum edidit, et Graecum Jesaiae textum ad hujus MS. fidem publicavit, additis etiam notis marginalibus et variis interpretum lectionibus, ut in eodem codice exprimebantur. Verum in lectione saepe lapsus est, ut monetur in Notis infra. Ejusdem codicis, rogante Eminentissimo Card. d'Estrées, nobis ad dies quatuor dumtaxat copiam fecerunt RR. PP. Jesuitae ; indeque multa ad Jeremiam et Ezechielem excerpsimus. Lapsus Curterii non paucos sarcivimus, majorem in eo operam posituri, si per tempus licuisset. [Cf. Montefalconii *Palaeogr. Gr.* p. 225 ; Blanchini *Vindiciae Script. Canon.* p. cclviii ; Stroth in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VIII, p. 189.]

" Codex Reg., num. 1935, olim 1891, X saeculi, membranaceus, initio mutilus ; incipit enim a Cap. xxvi. 12. Est Catena in Jesaiam.

" Codex Reg., num. 2437, X saeculi, membranaceus. Est item Catena.

" Codex Reg., num. 1892, bombycinus, XII saeculi. Est Catena in omnes Prophetas.

" Codex alius Reg., XIII saeculi, qui incipit a Cap. xxv, desinit in Cap. xli.

" Lectiones Codicis Barberini [Parsons. Cod. 86] ad Capp. xxvii, xxviii Jesaiae, a Briano Waltono cusae [in Bibl. Polygl. Tom. VI, p. 131].

" Codex vetustissimus Sangermanensis Commentariorum Hieronymi in Jesaiam. [Montef. ad Cap. i. 22 ait: 'Codex noster VIII vel IX saeculi, Langobardicis literis scriptus, qui Graeca ut plurimum accurate repraesentat.']

" Eusebii Commentarii in Jesaiam [in *Collectione Nova Patrum* etc., Tom. II, pp. 347–593], et Ejusdem Demonstratio Evangelica [Parisiis, 1628].

" Basilius in Jesaiam, cujus Commentarius ad Cap. xvi tantum pertingit [Opp. Tom. I, pp. 378–617].

" Hieronymus in Jesaiam [Opp. Tom. IV, pp. 1–832], et Ejusdem Epistola ad Damasum [XVIII juxta Vallarsium, Opp. Tom. I, pp. 45–64, ubi exponit visionem Cap. vi. 1–8].

" Theodoretus in Jesaiam [Opp. Tom. II, pp. 165–402].

" Procopius in Jesaiam, editus a Joanne Curterio [Parisiis, 1580, ex unico exemplari, eoque multis in locis mutilo et corrupto].

" Augustinus de Doctrina Christiana, Cyrillus Alexandrinus, Philastrius Brixiensis, [Epiphanius], in aliquot locis."—MONTEF.

Parsonsius hunc librum duplici Appendice instruxit. Prior continet lectiones veterum interpretum, maxime e Cod. XII supra memorato, aut ineditas, aut minus emendate editas, pauculas e Cod. 93 (Mus. Brit. i. D. ii), plures et majoris momenti inde a Cap. xxviii e Cod. 86, qui est notissimus Cardinalis Barberini, a Waltono in *Prolegom. ad Bibl. Polygl.* IX, 42 descriptus. Continet Jesaiam, Jeremiam, Ezechielem, et Prophetas minores, scriptus charactere antiquo, sed ligato, cum lectionibus marginalibus ex Aquila, Symmacho, et Theodotione.—Altera Parsonsii Appendix pro titulo habet: " Collatio Codicis Chisiani III (Holmes. 88) cum Ed. Rom. ad librum Jesaiae. Notandum est lectiones eas, quibus cum Cod. Chisiano II (Holmes. 87) consentit, necnon quae in Montefalconii Hexaplis inveniuntur, esse omissas." Codex est membranaceus, transcriptus, ut videtur, anno 880, characteribus non uncialibus, sed majusculis et minusculis. Continet quatuor Prophetas majores cum Baruch et Habacuc. Margini adscriptas habet versiones Aquilae et ceterorum, quas quidem in priore operis parte (Capp. i—xxvii) rariores exhibet Parsonsius; a Cap. xxviii vero ad finem libri adeo ampla est horum fragmentorum ex uno codice collectio, ut omnes undequaque prius corrasas lectiones tam numero quam pondere facile exsuperet. Tantam autem materiam, ad hunc diem in vasto et paucis parabili thesauro Oxoniensi infructuose reconditam, in lucem protraxisse, et in usus studiosorum hominum quotidianos cogisse, nostri operis non contemnendum meritum erit.

Praeter codices memoratos alii fere undecim sunt, si non hexaplares, certe recensionem a textu LXXvirali genuino recedentem, et partim quidem ad Hebraeum archetypum accommodatam, partim vero perspicuitatis, vel etiam merae concinnitatis causa mutatam, miro consensu prae se ferentes. In catalogo Holmes-Parsonsiano numerantur 22, 36, 48, 51, 62,

90, 93, 144, 147, 233, 308; quibus ad summam aggregant se Chrysostomus, Theodoretus, et lectiones anonymae hic illic in margine versionis Syro-hexaplaris, charactere medio inter Estranghelum et Maroniticum (cf. Ceriani in *Monum. S. et P.*, Tom. I, p. vii) exaratae. Hanc recensionem cum Lucianea unam eandemque esse opinatur Ceriani, quam quidem in Prophetis exhibent Codd. 22, 36, ceteri supra memorati; in Pentateucho autem et libris historicis Codd. 19, 82, 93, 108, cum Chrysostomo et Complutensi in quibusdam locis. Ejusdem recensionis sunt fragmenta Jesaiae Syra hactenus inedita (Cap. xxviii. 3–17. xlii. 17—xlix. 18. lxvi. 11–23), quae exstant in foliis 74–87 Codicis Mus. Brit., "Addit. MSS. 17,106;" quaeque versioni cura Philoxeni episcopi Mabugensis confectae* tribuit Ceriani, qui proximo anno, ut per literas nos certiores fecit, tam ea quam alia paris materiae fragmenta publici juris facturus est.

De Codice Syro-hexaplari Ambrosiano (nobis A.), qui in hoc libro lectionibus marginalibus multo paucioribus quam in ceteris tam editis quam edendis instructus est, hoc tantum monendum: unius folii 188 (Cap. xlix. 1—l. 4) marginem esse truncatum, ut tamen reliquiae ejus hic illic supersint. Quae autem desiderantur optime supplet alter codex (C.), qui est Viri honorabilis Roberti Curzon. Hujus collationem fecit anno proxime praeterito, dum in Anglia commoraretur, Ceriani noster; quem de eo propriis verbis audire disserentem, lectoribus nostris haud ingratum fore pro certo habemus. Sic igitur ille per literas 30 Julii 1867 datas:—

"C. Codex Hon. Roberti Curzon, charactere Estranghelo, membranaceus. Altus est ex *metrica* mensura centim. 27, latus 18. Novem quinternionibus constabat, sed nunc deest primus quinternio, complectens Capitula, et Cap. i. 1—iv. 4 ܒܪܘܚܐ inclusive. Est saeculi VIII, atque manu diversa ab ea ceterorum codicum Syro-hexaplarium Bibliothecae Ambrosianae, Musei Britannici, et Bibliothecae Imperialis Parisiensis, licet in litera P scribenda in Graecis vocibus cum Codice 4 Regum Parisiensi conveniat, ut ductum addat P. Codex vix cedit correctione Codici Ambrosiano, sed quod opportunum maxime accidit, ex ejus conditione apparet independentem esse ab immediato archetypo Codicis Ambrosiani. Cum vero vix discrepet ab eo, et solum in rebus secundariis, magni momenti testimonium praebet pro fide qua textus Pauli Telensis conservatus fuerit in utroque libro. Uterque tamen, nisi erro, ex Jacobi Edesseni tractatione de erroneo ܦܝܦܝ pro Graeco ΠΙΠΙ, hujus correctionem recepit, ut utique mutaret in ܝܗܝܗ, cui saepe C. addidit Graecum ΗΕΗΕ, quod illi uni proprium . . . Ceterum gratiae maximae agendae Hon. Roberto Curzon, qui intercedente Doctore Antonio Panizzi, emerito Directori Musei Britannici, mihi liberaliter concessit codicem conferendum cum meo apographo Codicis Ambrosiani; quam collationem ut perficerem officia sua contulerunt etiam Doctores Carolus Rieu et Guilelmus Wright, uterque a MSS. Musei Britannici."

* Hujus versionis mentionem facit Syrus noster in scholio ad Jesai. ix. 7, a Brunsio in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. III, p. 175 sq. parum fideliter descripto, a Middeldorpfio vero penitus omisso. Vide nos ad loc.

Gregorii Bar Hebraei Scholia in Jesaiam edidit Otto F. Tullberg, Upsalae, 1842; quae tamen lectiones hexaplares nullas suppeditant.

Quod reliquum est, de opere Montefalconiano a P. L. B. Drach Parisiis 1857–1863 cum accessionibus quibusdam repetito unum hic incidit monendum. Scilicet Vir doctus ad Jesaiam, Jeremiam, ceterosque prophetas, lectiones nonnullas ex annotatione critica Lamberti Bosii ad *V. T. ex Versione LXX Interpretum*, Franeq., 1709, excerptas, pro genuinis Aquilae et ceterorum reliquiis sine suspicione venditavit. Et primum quidem eas in notas tantum recondidit; postea vero audacior factus inde a Cap. lvii in textum inferre non dubitavit, ad v. 13 istius cap. monens: "Graeca Symmachi hujus stichi et proxime sequentis, quae ignorabant Drusius et Montef., nobis suppeditavit L. Bos; et hic adjecimus." Ignorabant sane, et ignorare debebant; nam dictae lectiones non sunt nisi Hieronymi Latinae a viro quodam docto Graecitate donatae; quod cuivis unum tantummodo locum, Cap. xl. 14, adeunti sponte patebit. Falsarius autem iste non Bosius erat, qui linguam magis callebat quam ut ἀνέχων pro ἀνεχόμενος, Cap. i. 14, poneret; sed, ni fallimur, Editor anonymus Bibliorum Graecorum Francofurti anno 1597 excusorum, cujus scholia a se compilata esse Bosius profitetur.

JESAIAS.

Caput I.

1. עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם. *De Juda et Jerusalem.* Ο΄. κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ Ἱερουσαλήμ. Σ. περὶ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ. Θ. κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ.[1]

בִּימֵי. *In diebus.* Ο΄. ἐν βασιλείᾳ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἡμέραις.[2]

2. יְהוָֹה. *Jova.* Ο΄. κύριος. ΠΙΠΙ.[3]

גִּדַּלְתִּי. *Educavi.* Ο΄. ἐγέννησα. Σ. Θ. ἐξέθρεψα.[4]

3. עַמִּי. *Populus meus.* Ο΄. καὶ ὁ λαός με. Ἀ. Θ. (ὁ λαός) μου.[5]

4. כֶּבֶד. *Onustus.* Ο΄. πλήρης. Σ. βεβαρημένον.[6]

זֶרַע מְרֵעִים. *Genus maleficorum.* Ο΄. σπέρμα πονηρόν. Οἱ Γ΄. (σπέρμα) πονηρευομένων.[7]

בָּנִים מַשְׁחִיתִים. *Filii perdite agentes.* Ο΄. υἱοὶ ἄνομοι. Οἱ λοιποί· υἱοὶ διαφθείροντες.[8]

Cap. I. [1] Hieron.: "Pro eo quod nos ex Hebraeo vertimus, *super Judam et Jerusalem*, LXX et Theod. interpretati sunt, *contra Judaeam et Jerusalem*. Sym. more suo manifestius, *de Juda et Jerusalem*, ut nec prospera, nec adversa velit titulo demonstrari." Eusebii lectio, Σ. ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας κ.τ.ἑ. a Montef. huc temere relata, pertinet ad Cap. ii. 1. [2] Sic tacite Montef. Syro-hex. ܐ݀. ܣ. ܠ. ܒܝܘ̈ܡܬܐ ◆ [3] "Sic ad vocem κύριος annotare ad marginem solet MS. RR. PP. Jesuitarum, quando scilicet יהוה in Hebraico legitur. Hoc modo nominis τετραγράμμου literae Hebraicae figurantur."—*Montef.* Syrus noster Graecum ΠΙΠΙ passim in hoc libro per ܦܝܦܝ effert, sed in aliis extra Jesaiam locis (de quibus vid. Ceriani in *Monum. S. et P.*, T. II, p. 110) per ܦܝܦܝ, semel (Exod. xxix. 11) appicto Graeco, interdum praeposito ܠ vel ܠܗ. Error duplicis I pro diversis literis Hebraicis inde ortus esse videtur, quod in MSS. litera Yod interdum ita producatur, ut τῷ Vav fere aequalis sit. Syrus igitur interpres, qui ܦܝܦܝ posuerit, Graecam scripturam fideliter imitatus est; qui autem in ܝܗܝܗ mutaverit, is literas Hebraeas callebat quidem, sed aut veram nominis יהוה scripturam ignorabat (quae Ceriani est sententia), aut errorem archetypi sui corrigere noluit.—"Codex C. hic mutilus est, sed ipse quoque semper habet ܝܗܝܗ, excepto Cap. lv. 7, ubi Cod. A. in marg. primo ◆ ܠܗܐ ◆, deinde ◆ ܝܗܝܗ ◆, Cod. C. in marg. ◆ ܦܝܦܝ .ܠܗܐ; ut appareat alibi correxisse, cum seorsim ܦܝܦܝ occurrebat, hic vero, ubi in unam lectionem coalescebat cum voce praecedenti, intactum reliquisse. Ceterum saepissime hic codex lectioni ܝܗܝܗ subjicit Graecas literas HEHE (sic) H pro I sumpto, ut factum etiam in systemate vocalium Syrarum ex Graeco, propter obtinentem Graeci H pronuntiationem."—*Ceriani.* Ut chartae parcamus, usum constantem tam Codicis Jes. quam interpretis Syro-hex. hic semel monuisse sufficiat. [4] Curter. e Cod. Jes. Hieron.: "*Filios genui et exaltavi.* Pro quo Sym. et Theod. ita verterunt: *Filios enutrivi et exaltavi.*" [5] Curter., qui per incuriam ad με in verbis, Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, refert. Hinc Montef. perverse affert: Ἀ. Θ. Ἰσραὴλ δέ μου οὐκ ἔγνω. Hieron.: "*Israel non cognovit, populus meus non intellexit.* Pro quo soli LXX transtulerunt: *Israel autem me non cognovit, et populus me non intellexit.*" [6] Syro-hex. ◆ ܝܩܝܪܐ .ܣ. "Οἱ λοιποί· βεβαρημένον, supple ἔθνος. Ex Curterio."—*Montef.* Immo Curter. βεβαρημένον sine titulo affert. [7] Hic quoque Curter. e Cod. Jes. πονηρευομένων sine indice affert; sed diserte testatur Montef. ipsum codicem Οἱ Γ΄. praefixum habere. Hieron.: "LXX pro *semine nequam, semen pessimum;* quod ceteri sequentes, Hebraicum MEREIM interpretati sunt, *pessimorum.*" [8] Hieron.: "Reliqui consona voce dixerunt, *filii corrumpentes,* id

4. עָזְבוּ אֶת־יְהוָֹה נִאֲצוּ אֶת־קְדוֹשׁ. *Dereliquerunt Jovam, spreverunt Sanctum.* Ο΄. ἐγκατελίπατε τὸν κύριον, καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον. Σ. κατέλιπον τὸν κύριον, διέσυρον (fort. διέσυραν) τὸν ἅγιον.[9]

נָזֹרוּ אָחוֹר. *Recesserunt retrorsum.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπίσω ◂.[10]

5. סָרָה. *Defectionem.* Ο΄. ἀνομίαν. Θ. ἔκκλισιν.[11]

לָחֳלִי. *In aegritudine.* Ο΄. εἰς πόνον. Ἀ. (εἰς) ἀρρώστημα. Σ. (εἰς) νόσον.[12]

6. מִכַּף־רֶגֶל. *A planta pedis.* Ο΄. ἀπὸ ποδῶν. Ἀ. ἀπὸ ταρσοῦ ποδός. Σ. Θ. ἀπὸ ἴχνους ποδῶν.[13]

אֵין־בּוֹ מְתֹם. *Non est in eo sanitas.* Ο΄. Vacabat. ※Ἀ. οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁλοκληρία ◂.[14] Σ. οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὑγιές.[15]

פֶּצַע וְחַבּוּרָה וּמַכָּה טְרִיָּה לֹא־זֹרוּ וְלֹא חֻבָּשׁוּ וְלֹא רֻכְּכָה בַּשָּׁמֶן. *Vulnus et vibex et plaga recens; non sunt expressa, nec obligata, nec emollitum est* (vulnus) *oleo.* Ο΄. οὔτε τραῦμα, οὔτε μώλωψ, οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα· οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε καταδέσμους. Ἀ. . . μότωσιν . . .[16] Σ. ἀλλὰ τραῦμα καὶ μώλωψ καὶ πληγὴ κρούσματος, οὔτε σφιγγομένη, οὔτε ἐπιδεννομένη, οὔτε ἀπαλυνομένη ἐλαίῳ.[17]

9. צְבָאוֹת. Ο΄. σαβαώθ. Ἀ. στρατιῶν. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων.[18]

10. תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ. *Legem Dei nostri.* Ο΄. νόμον θεοῦ. Οἱ Γ΄. νόμον θεοῦ ἡμῶν.[19]

11. שָׂבַעְתִּי. *Satur sum.* Ο΄. πλήρης εἰμί. Ἀ. Σ. ἐμπέπλησμαι.[20]

13. קְרֹא מִקְרָא לֹא־אוּכַל. *Convocationem concionis non possum ferre.* Ο΄. καὶ ἡμέραν μεγάλην (Ἀ. κλητὴν) οὐκ ἀνέχομαι. Σ. κλητὴν ἐπίκλησιν οὐκ ἀνέξομαι. Θ. κλητὴν ἐπίκλητον οὐκ ἀνέχομαι.[21]

14. לָטֹרַח. *In molestiam.* Ο΄. εἰς πλησμονήν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς ἐνόχλησιν.[22]

נִלְאֵיתִי נְשֹׂא. *Taedet me tolerare.* Ο΄. οὐκέτι ἀνήσω τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. Ἀ. *laboravi sustinens.*[23] Σ. ἐκοπώθην ἱλασκόμενος.[24]

---

est, διαφθείροντες, qui naturae bonum suo vitio perdiderunt." [9] Theodoret. [10] Curter. affert: ※Ἀ. ἀπηλλοτρ. εἰς τὰ ὀπίσω. S. Basil. et Theodoret. Theodotioni lectionem tribuunt. Denique Syro-hex. ܐ̄ . ܣ̄ . ܐܬܢܘܟܪܝܘ ܠܒܣܬܪܐ ◂. Eadem sub aster. habent Codd. 22, 48, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 36, 51, alii. [11] "Ἔκκλισιν ex Latino factum; nam Hieron. ait Theodotionem vertisse, *declinationem*."—*Montef.* Recte. Cf. Hex. ad Jerem. xxviii. 16. [12] Curter. Huc referenda videtur lectio Syri nostri: ܐ̄ . ܟܘܪܗܢܐ . ܣ̄ . ܡܪܥܐ ◂, quae ad vocab. ܕܡܚܡܐ, φλεγμαίνουσα (v. 6) in codice appicta est. Verum vidit (ante nos in *Otio Norvic.* p. 31) Bernstein. in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. IV, p. 200. [13] Syro-hex. ܐ̄ . ܣ̄ . ܡܢ ܦܣܬܐ ܕܪܓܠܐ ◂. ܐ̄ . ܡܢ ܥܩܒܬܐ ܕܪܓܠܐ ◂. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxvii. 23. Curter. post ἀπὸ in marg. affert: Σ. Θ. ἴχνους. Praeterea Parsons. e Cod. 93 exscripsit: Θ. Σ. ἀπὸ ἴχνους ποδῶν. [14] Syro-hex. in marg. ܐ̄ . ܠܝܬ ܒܗ ܡܫܡܠܝܘܬܐ ◂. Cf. Hex. ad Psal. xxxvii. 4. Clausula legitur in Ed. Rom., sed deest in Codd. III, 26, 49, aliis, et Syro-hex. Habet in marg. Cod. XII, et in textu sub aster. Cod. 48. [15] Theodoret., Procop. [16] Hebraea וְלֹא חֻבָּשׁוּ Hieron. vertit, *nec curata medicamine*, notans: "Quod Aq. interpretatus est μότωσιν, linteola videlicet, quae ad exsiccandam saniem, et purulentias extrahendas injiciuntur vulneribus." Cf. Hex. ad Job. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. 1. [17] Theodoret. Procop. affert: Σ. ἀλλὰ τρ. καὶ μ. καὶ πληγὴ, τραύματος οὐ σφιγγομένου, οὐδὲ ἐπιδεννομένου, οὐδὲ ἀπαλυνομένου ἐλαίῳ. Unde haec, οὔτε ἐπιδεννομένη, quae aberant, in lectione Theodoreti supplevimus. (Formam insolentiorem ἐπιδέννομαι pro ἐπιδέομαι ne scribae imputemus, prohibet Philoxeni Glossa: Ὑποδέννομαι, *calceor.*) [18] Curter., qui στρατειῶν habet. [19] Idem. Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. νόμον θεοῦ ὑμῶν (sic). [20] Curter. Syro-hex. ܐ̄ . ܣ̄ . ܣܒܥܬ ◂. [21] S. Basil. Opp. T. I, p. 404 A. Ad vocab. μεγάλην Curter. affert: Ἀ. κλητήν. Θ. ἐπίκλητον; Syro-hex. vero: Ἀ. κλητήν (ܩܪܝܐ). Σ. ἐπίκλησιν (ܩܪܝܬܐ). [22] Curter. Syro-hex. affert: ܐ̄ . ܣ̄ . ܬ̄ . ܠܐܘܠܨܢܐ ◂. [23] Hieron. Montef. tentat: Ἀ. ἐκοπίασα ὑπομένων. "Aquilae Graeca genuina exhibet L. Bos: κεκοπίακα ἀνέχων."—*P. L. B. Drach.* Vide nos in Monito. Aquila, ni fallor, interpretatus est, ἐκοπίασα φέρειν (s. ὑποφέρειν). Cf. Hex. ad Jerem. xv. 6. xx. 9. [24] Curter. Hieron.: "Sym. ἐκοπώθην ἱλασκόμενος, quod est, *defeci miserans*." Syro-hex. ܣ̄ . ܠܐܝܬ ܡܢ ܕܡܚܣܢܐ ◂.

16. חִדְלוּ הָרֵעַ. *Desinite male agere.* Οʹ. παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. Σ. παύσασθε πονηρευόμενοι.[25]

18. לְכוּ־נָא. *Agite, quaeso.* Οʹ. καὶ δεῦτε ※ Οἱ Γʹ. δή ◂.[26]

אִם־יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע. *Si fuerint rubra tanquam coccus.* Οʹ. ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον. Σ. ἐὰν δὲ πυρραὶ ὦσιν ὡς κόκκινον.[27]

21. יָלִין. *Commorabatur.* Οʹ. ἐκοιμήθη. Σ. ηὐλίζετο.[28] Ἀ. Θ. αὐλισθήσεται.[29]

22. כַּסְפֵּךְ. *Argentum tuum.* Οʹ. τὸ ἀργύριον ὑμῶν. Ἀ. Σ. Θ. τὸ ἀργύριόν σου.[30]

סָבְאֵךְ מָהוּל בַּמָּיִם. *Vinum tuum dilutum* est *aqua.* Οʹ. οἱ κάπηλοί σου μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι. Ἀ. συμπόσιόν σου . . .[31] Σ. *Vinum tuum mixtum est aqua.*[32]

23. סוֹרְרִים. *Contumaces.* Οʹ. ἀπειθοῦσι. Ἀ. ἀφιστάμενοι.[33] Σ. ἀπειθεῖς. Θ. ἐκκλίνοντες.[34]

כֻּלּוֹ אֹהֵב. *Ii omnes amantes.* Οʹ. ἀγαπῶντες. Ἀ. πᾶς αὐτὸς ἀγαπῶν. Σ. ἅπας ἀγαπᾷ. Θ. πᾶς τις ἀγαπᾷ.[35]

שַׁלְמֹנִים. *Remunerationes.* Οʹ. ἀνταπόδομα. Σ. ἀμοιβάς.[36]

23. אַלְמָנָה. *Viduae.* Οʹ. χηρῶν. Ἀ. Σ. Θ. χήρας.[37]

24. יְהוָה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος σαβαώθ. Ἀ. κύριος στρατιῶν. Σ. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων.[38]

אֲבִיר יִשְׂרָאֵל. *Fortis Israelis.* Οʹ. οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες Ἰσραήλ. Οἱ λοιποί· ὁ δυνάστης τοῦ Ἰσραήλ.[39]

25. וְאֶצְרֹף כַּבֹּר סִגָיִךְ. *Et eliquabo tanquam chrysocolla scorias tuas.* Οʹ. καὶ πυρώσω (alia exempl. add. σε[40]) εἰς καθαρὸν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω. Ἀ. καὶ πυρώσω ὡς ἐκλεκτὸν στέμφυλά σου.[41] Σ. καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τὴν σκωρίαν σου. Θ. καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τὸ γιγαρτῶδές σου.[42]

בְּדִילָיִךְ. *Stanna tua.* Οʹ. ἀνόμους ἀπὸ σοῦ. Οἱ λοιποί· κασσίτερόν (σου).[43]

26. אָשִׁיבָה. *Restituam.* Οʹ. ἐπιστήσω. Ἀ. ἐπαναστήσω. Σ. Θ. ἀποκαταστήσω.[44]

27. וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה. *Et* (cives) *ejus ad frugem reversi per justitiam.* Οʹ. ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς, καὶ (alia exempl. add. ※ ἡ ἀποστροφὴ αὐτῆς ◂[45]) μετὰ ἐλεημοσύνης (Οἱ λοιποί· δικαιοσύνης[46]).

29. יֵבֹשׁוּ. *Pudore afficientur.* Οʹ. αἰσχυνθήσονται. Θ. καταισχυνθήσονται. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[47]

---

[25] Syro-hex. .ܣ. ܢܘܚܘ ܡܢ ܕܡܒܐܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ◆ Curter. affert: Σ. πονηρευόμενοι. [26] Curter. [27] Idem, ubi πυραὶ scriptum. [28] Sic Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. Mendose Curter.: Σ. κυλίζετο. Praeterea Parsons. e Cod. 24 affert: Σ. ηὐλίσθη. [29] Hieron.: "Verbum Hebraicum JALIN, pro quo LXX transtulerunt *dormivit*, et *requievit* et *requiescet*.. significat; unde et Aq. et Theod. quasi de futuro dicunt." [30] Syro-hex. .ܐ. .ܣ. .ܬ. ܟܣܦܐ ܕܝܠܟܝ ◆ [31] Hieron. Cf. Hex. ad Deut. xxi. 20. Hos. iv. 18. [32] Hieron. [33] Idem: "Pro *inobedientibus* Aq. *recedentes*, Sym. *declinantes* interpretatus est." Pro *recedentes* Graece posuimus ἀφιστάμενοι, coll. Hex. ad Psal. lxv. 7. lxvii. 7. [34] Curter. [35] Idem. [36] Montef. ex Hieron., qui ait: "Pro *retributionibus* Symmachus *vicissitudines* vel *ultiones* interpretatus est." [37] Syro-hex. .ܐ. .ܣ. .ܬ. ܕܐܪܡܠܬܐ ◆ Curter. affert: Σ. Θ. χήρας. Sic in textu Codd. III, XII, 23, 26, alii. [38] Theodoret. [39] Hieron.: "Pro *fortis Israel*, quod omnes similiter transtulerunt, soli LXX nescio quid volentes posuerunt: *Vae fortes Israel.*" Montef. indubitanter edidit: Οἱ λοιποί· ἰσχυρὸς Ἰσραήλ. Sed pro אֲבִיר Aquilam saltem magis sapit δυνάστης; et post σαβαώθ Codd. 36, 48, alii, cum Theodoreto inferunt: ὁ δυνάστης τοῦ Ἰσραήλ. [40] Sic Comp., Codd. III, XII (teste Curterio), 22, 24, 26, 36, alii, et Syro-hex. [41] Curter. affert: Ἀ. καὶ πυρώσω εἰς ἐκλεκτὸν στ. σου, quod ex Syro-hex. .ܐ. ܐܝܟ ܓܒܝܐ ◆, correximus. Ad ἐκλεκτὸν cf. Hex. ad Psal. lxiv. 14. Prov. xiv. 4. Hieron.: "Pro *scoria*, quod interpretatus est Sym., Aq. στέμφυλα, id est, *vinacia*, Theod. γιγαρτῶδες, id est, *acinum uvae*, interpretatus est." Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 119. Ezech. xxii. 18. Minus probabiliter Euseb. in Comment. ad loc. Aquilae vindicat lectionem quae Theodotionis est, concinente aliquatenus Procopio, cujus verba sunt: Ὁ Σ. μὲν εἶπεν, εἰς καθαρὸν τὴν σκωρίαν σου· ὁ δὲ Ἀ., τὸ γιγαρτῶδές σου. [42] Curter., Nobil. Syro-hex. affert: Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ (εἰς καθαρόν). [43] Procop. [44] Syro-hex. .ܐ. ܐܩܝܡ ܐܩܝܡ ◆ .ܣ. .ܬ. ܐܦܢܐ ܐܩܝܡ ◆ Curter. affert: Σ. Θ. ἀποκαταστήσω. [45] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 23, 301, invito Syro-hex. [46] Procop. [47] Curter.

29. מֵאֵילִים. *Propter quercus* (s. *terebinthos*). Ο΄. ἀπὸ τῶν εἰδώλων (alia exempl. ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις[48]) αὐτῶν. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τῶν εἰδώλων.[49]

מֵהַגַּנּוֹת אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם. *Propter hortos quos dilexistis.* Ο΄. ἐπὶ τοῖς κήποις (Οἱ Γ΄. ἀπὸ τῶν κήπων[50]) ἃ ἐπεθύμησαν. Ἄλλος· (ἐπὶ τοῖς) γλυπτοῖς αὐτῶν ἐφ' οἷς αὐτοὶ ἐποίησαν.[51]

30. כְּאֵלָה. *Sicut terebinthus.* Ο΄. ὡς τερέβινθος. Οἱ λοιποί· ὥσπερ δρῦς.[52]

31. לִנְעֹרֶת. *Sicut stupa.* Ο΄. ὡς καλάμη στιππύου. Σ. (εἰς) ἀποτίναγμα.[53]

לְנִיצוֹץ וּבָעֲרוּ. *Sicut scintilla; et comburentur.* Ο΄. ὡς σπινθῆρες, καὶ κατακαυθήσονται. Ἀ. Σ. εἰς σπινθῆρα, καὶ ἀναφθήσονται.[54]

שְׁנֵיהֶם. *Ambo eorum.* Ο΄. οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοί. Ἀ. δύο αὐτοί. Σ. ἀμφότερα. Θ. ἀμφότεροι.[55]

Cap. II.

1. עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ. *De Juda et Jerusalem.* Ο΄. περὶ τῆς Ἰουδαίας καὶ περὶ Ἱερουσαλήμ. Σ. ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας καὶ ὑπὲρ Ἱερουσαλήμ.[1]

2. נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית־יְהוָֹה. *Statutus erit mons domus Jovae.* Ο΄. ἐμφανὲς τὸ ὄρος κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ. Ἀ. (ἕτοιμον ἔσται) ὄρος οἴκου κυρίου. Σ. Θ. ἕτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου.[2]

3. עַמִּים רַבִּים. *Populi multi.* Ο΄. ἔθνη πολλά. Ἀ. Σ. Θ. λαοὶ πολλοί.[3]

אֶל־הַר. *Ad montem.* Ο΄. εἰς τὸ ὄρος. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[4]

4. לֹא־יִשָּׂא. *Non tollet.* Ο΄. καὶ οὐ λήψεται. Θ. καὶ οὐ μὴ ἄρῃ.[5]

וְלֹא־יִלְמְדוּ. *Neque discent.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ μάθωσιν. Σ. οὐδέ . .[6]

5. Ο΄. καὶ νῦν. Alia exempl. καὶ νῦν σύ.[7]

6. נָטַשְׁתָּה. *Rejecisti.* Ο΄. ἀνῆκε. Ἀ. εἴασας. Σ. ἀπέρριψας. Θ. ἀνῆκας.[8]

וּבְיַלְדֵי נָכְרִים יַשְׂפִּיקוּ. *Et cum filiis alienorum manus complodunt.* Ο΄. καὶ τέκνα πολλὰ ἀλλόφυλα ἐγενήθη αὐτοῖς. Σ. *Et cum filiis alienis applauserunt.*[9]

9. וְאַל־תִּשָּׂא לָהֶם. *Et non ignosces iis.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς. Ἀ. (καὶ) οὐ μὴ ἀνῇς αὐτοῖς. Σ. καὶ μὴ ἀφῇς αὐτοῖς.[10] Θ. . . αὐτοῖς.[11]

12. וְשָׁפֵל. *Et deprimetur.* Ο΄. καὶ ταπεινωθήσον-

---

[48] Sic Codd. III, 22, 24, 26, alii, et Syro-hex. Curter. in textu: ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. [49] Curter. [50] Cod. Jes., teste Montef. Praetermiserat Curterius. [51] Curter. in marg. sine titulo. Syro-hex. in marg. char. medio: γλυπτοῖς αὐτῶν ἃ αὐτοὶ ἐποίησαν (ܒܓܠܝܦܐ ܕܝܠܗܘܢ ܗ̇ܢܘܢ ܕܗܢܘܢ ܥܒܕܘ). In Codd. 22, 36, aliis, duplex est lectio: καὶ αἰσχυνθήσονται ἐπὶ τοῖς γλ. αὐτῶν, ἐφ' οἷς αὐτοὶ ἐποίησαν, καὶ αἰσχυνθήσονται ἐπὶ τοῖς κήποις κ. τ. ἑ. [52] Procop. [53] Hieron.: "Pro *favilla*, ἀποτίναγμα interpretatus est Sym.; quando stupa pectitur, et quicquid sordium habet, projicitur." Cf. Hex. ad Jud. xvi. 9. [54] Curter. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. εἰς σπινθῆρα καὶ ἀνάφθησιν, silente Parsonsio. Pro ἀνάφθησιν, quae vox nulla est, fidenter emendavimus ἀναφθήσονται. [55] Curter., qui ΔΥC pro ΔΥΟ legit.

Cap. II. [1] Euseb. in Dem. Evang. pp. 66, 68. Hieron. ait Symmachum transtulisse, *pro Juda et Jerusalem.* [2] "Sic habet Cod. Jes.: Θ. Σ. ἕτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου θεοῦ. Ἀ. ὄρος οἴκου κυρίου. Curter. vero sic legerat: Ἀ. Σ. ἕτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου."—*Montef.* "Cod. XII: Θ. Σ. τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου. Proculdubio igitur lapsus est, non Curterius, sed ipse Montefalconius, qui Codicem Jes. τοῦ οἴκου θεοῦ legere affirmat."—*Parsons.* Idem e Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. ἕτοιμον ἔσται τῷ ὄρει κυρίου. [3] Curter., Codd. XII, 93. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܥܡ̈ܡܐ ܣܓܝܐ̈ܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [4] Curter., Cod. 88. [5] Curter. Sic in textu Codd. 24, 49, 239, 306, et Syro-hex. (ܘܠܐ ܢܣܒ). [6] Curter. [7] Pronomen est in marg. Cod. Jes., et Syro-hex. Idem in textu habent Codd. 22, 36, alii. [8] Procop. [9] Hieron.: "Sym.: *Et cum filiis alienis applauserunt* [συνεκρότησαν? Cf. Hex. ad Job. xxvii. 23]. Pro quo scriptum est in Hebraeo, IESPHICU, quod Hebraei interpretantur, ἐσφηνώθησαν, et nos vertimus, *adhaeserunt.*" [10] Procop. [11] Ad αὐτούς (ܐܢܘܢ) Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܠܗܘܢ. Lectio αὐτοῖς est in Codd. 26, 36, aliis, et, teste Parsonsio, Cod. XII in marg. Curter. ad αὐτοῖς (sic) affert: Ἀ. Σ. Θ. αὐτούς.

ται. 'Α. Σ. καὶ ταπεινωθήσεται. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[12]

13. וְעַל כָּל־אַלּוֹנֵי. *Et super omnes quercus.* Ο'. καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου. 'Α. (καὶ ἐπὶ πάσας) δρύας. Σ. Θ. (καὶ ἐπὶ πάσας) βαλάνους.[13]

14. וְעַל כָּל־הֶהָרִים הָרָמִים. *Et super omnes montes excelsos.* Ο'. καὶ ἐπὶ πᾶν ※ Οἱ Γ'. ὑψηλὸν ◄ ὄρος.[14]

16. תַּרְשִׁישׁ. *Tarsis.* Ο'. θαλάσσης. Οἱ λοιποί· Θαρσίς.[15]

17. רוּם. *Fastus.* Ο'. ὕβρις. Ἄλλος· ὕψος (s. τὸ ὕψος).[16]

20. בַּיּוֹם. *In die.* Ο'. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ.[17]

לַחְפַּרְפֵּרוֹת. *Talpis.* (Masora legi jubet, לַחְפֹּר פֵּרוֹת, *in foramina murium.*) Ο'. τοῖς ματαίοις. 'Α. ὀρυκτοῖς (s. ὀρύκταις). Σ. τοῖς ἀκάρποις. Θ. φαρφαρώθ.[18]

22. חִדְלוּ לָכֶם מִן־הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי־בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא. *Desistite vobis ab homine, in cujus naso spiritus* est; *nam cuinam rei aequiparandus est ille?* Ο'. Vacat. ※ 'Α. (s. Οἱ λοιποί·) παύσασθε ὑμῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ἀναπνοὴ ἐν μυκτῆρι αὐτοῦ, ὅτι ἐν τίνι ἐλογίσθη αὐτός ◄;[19]

Cap. II. 10. ÷ καὶ νῦν ◄. ÷ ὅταν—τὴν γῆν ◄.[20]

CAP. III.

1. מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה. *Fulcrum et fulturam.* Ο'. ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσαν. 'Α. ἔρεισμα καὶ ἐρεισμόν. Σ. στήριγμα καὶ στηριγμόν.[1]

2. גִּבּוֹר. *Heroa.* Ο'. γίγαντα ÷ καὶ ἰσχύοντα ◄.[2] 'Α. δυνατόν. Σ. ἀνδρεῖον. Θ. δυνάστην.[3]

קֹסֵם. *Hariolum.* Ο'. στοχαστήν. Οἱ λοιποί· μάντιν.[4]

3. וַחֲכַם חֲרָשִׁים. *Et callidum artium mechanicarum* (s. *magicarum*). Ο'. καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα. 'Α. *et sapientissimum artificum* (τεχνιτῶν).[5]

וּנְבוֹן לָחַשׁ. *Et peritum incantationis.* Ο'. καὶ συνετὸν ἀκροατήν. 'Α. καὶ συνετὸν ψιθυρισμῷ. Σ. (καὶ συνετὸν) ὁμιλίᾳ μυστικῇ. Θ. (καὶ συνετὸν) ἐπῳδῇ.[6]

4. תַּעֲלוּלִים. *Puerilia* (ludibria.) Ο'. Θ. ἐμπαῖκται. 'Α. ἐναλλάκται.[7]

---

[12] Cod. Jes., teste Montef. Mendose Curter.: 'Α.Σ.Θ. ὅμως τε οἱ Ο'. ταπεινωθήσεται. (Idem pro ὁμοίως τοῖς Ο' semper male scribit ΟΜΩΣ ΤΕ Ο'. Vide Montef. ad Cap. i. 29.) [13] Hieron. [14] Curter. Sic sine nota hexaplari Ed. Rom., sed ὑψηλὸν om. Codd. III, XII, 26, 106, alii, et Syro-hex. In Comp., Codd. 22, 36, aliis legitur: καὶ ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλόν. [15] Hieron.: "Pro *Tharsis*, quod omnes similiter transtulerunt, soli LXX *mare* interpretati sunt." Cf. Hex. ad Dan. x. 6. [16] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܪܘܡܐ. [17] Curter. [18] Hieron.: "Pro *talpis*, quas nos interpretati sumus, LXX *vana*, Aq. ὀρυκτὰ [al. ὀρύκτας], Sym. *infructuosa*, Theod. ipsum verbum Hebraicum PHARPHAROTH." (Veteres Hieronymi edd. ὀρυγὰς habent, Martianaeus ὀρυκτάς. Montefalconii Sangerm., et Reg. 3756, ὀρυκτά; Sangerm. alius, ορυκσα; Colbert. 2628, *oricta;* unus tantum Colbert., *orictas.*) [19] Curter. Hieron.: "Hoc praetermisere LXX, et in Graecis exemplaribus ab Origene sub asterisco de editione Aquilae additum est, quod in Hebraeo ita legitur: HEDALU LACHEM MEN AADAM ASER NASAMA BAAPHPHO CHI BAMA NESAB HU. Ubi nos diximus, *excelsus reputatus est ipse*, Aq. interpretatus est, *in quo reputatus est iste.*" Scholium in marg. Syro-hex.: "Haec verba asterisco signata (ܡܟܘܟܒܝܢ) posita sunt in Hebraeo et apud reliquos, haud vero etiam apud LXX (ܠܘܬ ܫܒܥܝܢ)." Similiter S. Basil. Opp. T. I, p. 447 D: Ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῆς κοινῆς ἐκδόσεως οὐ κεῖται τοῦτο, ἀλλ' ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κείμενον, ἐκ τῶν λοιπῶν μετεκομίσθη. [20] Syro-hex.

CAP. III. [1] Euseb., Procop. [2] Obelus est in Syro-hex. [3] Curter., Procop. Syro-hex. affert: ܠ. ܚܣܝܢܐ. [4] Hieron.: "Omnes interpretati sunt *divinum*, exceptis LXX, qui pro hoc *conjectorem* transtulerunt." [5] Hieron. Cf. Hex. ad Hos. viii. 6. [6] Curter., qui μυστικαὶ pro μυστικῇ scribit. Liberius, ut solet, Hieron.: "Pro quo LXX interpretati sunt, *prudentem auditorem;* Theod. *prudentem incantatorem;* Aq. *prudentem susurratorem;* Sym. *prudentem eloquii mystici.*" [7] Idem: "LXX et Theod. *illusores* interpretati sunt; Aq. ἐναλλάκτας, qui se mutent, et turpitudinis exerceant vices." Cf. ad Cap. lxvi. 4.

6. הַמַּכְשֵׁלָה. *Ruina.* Ο΄. τὸ βρῶμα. Σ. Θ. ἀσθένεια.[8]

7. חֹבֵשׁ. *Medicus.* Ο΄. Σ. ἀρχηγός. Θ. ἐπιδεσμεύων.[9]

8. לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם. *Lingua eorum et facinora eorum.* Ο΄. αἱ γλῶσσαι αὐτῶν μετὰ ἀνομίας. Ἀ. ἡ γλῶσσα αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.[10]

אֶל־יְהוָֹה לַמְרוֹת. *Contra Jovam ad resistendum.* Ο΄. τὰ πρὸς κύριον ἀπειθοῦντες. [Ἀ. κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν ...] Σ. κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτόν.[11]

9. הִגִּידוּ. *Palam fecerunt.* Ο΄. ἀνήγγειλαν. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ἀπήγγειλαν.[12]

אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי־גָמְלוּ לָהֶם רָעָה. *Vae vitae eorum, quia inferunt sibi ipsis mala.* Ο΄. οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι βεβούλευνται βουλὴν πονηρὰν καθ᾽ ἑαυτῶν. Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί· *Vae illis, quia sua scelera receperunt.*[13]

12. נָשִׁים. *Mulieres.* Ο΄. Ἀ. ἀπαιτοῦντες. Σ. γυναῖκες. Θ. δανεισταί.[14]

15. נְאֻם־אֲדֹנָי יֱהוִֹה צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ (Ἀ.) φησὶ κύριος κύριος τῶν στρατιῶν◀. Σ. Θ. λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.[15]

17. יְעָרֶה. *Nudabit.* Ο΄. ἀνακαλύψει. Alia exempl. ἀποκαλύψει.[16]

18. הַשְּׁבִיסִים. *Reticula.* Ο΄. τοὺς κοσύμβους. Ἀ. τελαμῶνας.[17]

הַשַּׂהֲרֹנִים. *Lunulas.* Ο΄. τοὺς μηνίσκους. Σ. μανιάκας.[18]

19. הַנְּטִפוֹת. *Inaures.* Ο΄. τὸ κάθεμα. Ἀ. κροκυφάντους. Σ. χαλαστά. Θ. τὰ καθέματα.[19]

20. הַצְּעָדוֹת. *Catenulae pedum* (ne passus nimis magni essent). Ο΄. τοὺς χλιδῶνας. Θ. τὰ βραχιάρια.[20]

הַקִּשֻּׁרִים. *Cingula.* Ο΄. τὰ ψέλια. Θ. τὰ ἐγκομβώματα.[21]

---

[8] Idem: "Pro *ruina* Sym. et Theod. *infirmitatem* transtulerunt." [9] Idem. [10] Euseb. Montef. post Nobilium edidit: Ἀ. αἱ γλῶσσαι αὐτῶν κ.τ.ἑ. Falsus est Procop., qui ait: ἀντὶ δὲ τοῦ, αἱ γλ. αὐτῶν, Ἀκύλας φησὶ, τὰ ἐπιτηδεύματα. [11] Sic Montef., notans: "Ex Eusebio et ex MS. Regio uno." Nobil. affert: Σ. κατὰ——αὐτόν. Procop.: Σ. εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτόν. Eusebii verba sunt: Τότε γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ γλ. αὐτῶν καὶ τὰ ἐπ. αὐτῶν, κατὰ τὸν Ἀκύλαν, κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν, εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτὸν, κατὰ Σύμμαχον. Unde nullo modo colligi potest, haec, κατὰ τοῦ κ. γέγονεν, ad Aquilam pertinere, ne dicam ad Symmachum. [12] Sic Cod. XII, teste Parsonsio. Ex Curterii nota: Ἀ. Σ. Θ. ομως τε Ο΄, ἀπήγγειλαν, Montef. edidit: Ἀ. Σ. Θ. ἀπήγγειλαν. [13] Hieron.: "Juxta Hebraicum et ceteros interpretes hunc sensum habet: *Vae illis, quia* etc." [14] Idem: "Pro *mulieribus*, quas solus interpretatus est Sym., et Hebraice dicuntur NASIM, Aq. et LXX transtulerunt ἀπαιτοῦντας, qui significant *exactores*; Theod. δανειστὰς, id est, *feneratores*." [15] Curter. Syro-hex. in textu sine aster. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ܕܚܝܠܘܬܐ; in marg. autem, cum indice ad utrumque ܡܪܝܐ referente, ܣܘܣ. [16] Sic Codd. III, XII, 49, 106, 144. Cod. XII, teste Curterio, in textu habet ἀποκαλύψει; in marg. autem: Οἱ Ο΄. ἀνακαλύψει. [17] Curter. Theodoret.: Ὁ Ἀκύλας τελαμῶνας (*fascias*) τοὺς κοσσύμβους καλεῖ· αἰνίττεται δὲ τὰ κρήδεμνα (*velamenta capitis muliebria, quae ad humeros usque demittebantur*). Syro-hex. affert: ܐ. ܘܡܚܙܩܢܘܬܐ. quam lectionem Middeld. sine nomine interpretis affert, et *pileos*, vertens. (Post τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν Syrus pergit: ܘܩܘܣܘܡܒܘܣ ܕܝܠܗܘܢ ܘܨܒܬܐ ܘܡܚܙܩܢܝܬܐ ܘܨܒܬܐ ܕܦܪܩܘܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. "Syr. ܘܩܘܣܘܡܒܘܣ ad καὶ τὰ ἐμπλόκια αὐτῶν pertinere, docet v. 20. Jam vero ܘܡܚܙܩܢܝܬܐ in Graecis nihil habet, cui respondeat. Possit cuidam in mentem venire, Syr. ܘܡܚܙܩܢܝܬܐ pertinere ad καὶ τοὺς κοσύμβους; sed obstat huic sententiae locus, quem verba, καὶ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια, in textu Syro-hex. obtinent. Nullo enim in cod. Graeco reperitur verborum ordo hic: ἱματισμοῦ αὐτῶν, καὶ τοὺς κοσύμβους, καὶ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια αὐτῶν, καὶ τοὺς μηνίσκους κ.τ.ἑ. Itaque difficultates textus dirimere non habeo."—*Middeld.* Immo hic ipse est ordo Cod. 88, qui Syri nostri affinis est. Praeterea Syrus interpres ad ܦܬܝܠܐ ipsam Graecam vocem ΚΟϹΥΜΒΟΥϹ in marg. appinxit, cum scholio: ܦܬܝܠܐ ܐܝܟ ܕܒܥܠܡܐ ܕܩܕܡܝܐ ܕܢܫܐ. Cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 696.) [18] Curter., Theodoret. S. Basil. Opp. T. I, p. 466 E: Σαφέστερον δὲ τοὺς μηνίσκους ἕτερος ἐξέδωκεν, εἰπὼν, καὶ τοὺς μανιάκας· καὶ ἀντὶ τοῦ καθέματος εἰπὼν, χαλαστά. [19] Procop. [20] Ad τοὺς χλιδῶνας Curter. in marg. affert: Θ. τὰ βραχιάρια, τὰ ἐγκομβώματα. Codd. 239, 306 ante καὶ τοὺς χλιδῶνας in textum inferunt καὶ τὰ βραχιδρια (sic ?). Vox βραχιάριον (s. βραχιάλιον) commutatur cum Hebr. אֶצְעָדָה, *armilla*, Ο΄. χλιδών, in Hex. ad 2 Reg. i. 10. [21] Curter., ut supra.

20. בָּתֵּי הַנֶּפֶשׁ. *Olfactoriola.* Ο΄. Lectio incerta. Ἀ.....[22]

22. הַמַּעֲטָפוֹת. *Pallia.* Ο΄. μεσοπόρφυρα. Σ. ἀναβόλαια.[23]

23. הָרְדִידִים. *Vela tenuia.* Ο΄. θέριστρα ÷ κατάκλιτα ◄.[24] Σ. σπαθαρικά.[25]

24. פְּתִיגִיל. *Fascia pectorali.* Aliter: *Veste variegata* (פְּתִיד) *et festiva* (גִּיל). Ο΄. τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου. Ἀ. ζώνης ἀγαλλιάσεως. Σ. στηθοδεσμίδος. Θ. φθιγίλ.[26]

24, 25. כִּי־תַחַת יֹפִי׃ מְתַיִךְ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ. *Stigma inustum* (כִּי pro כְּוִי) *loco pulcritudinis. Viri tui gladio cadent.* Ο΄. καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος, ὃν ἀγαπᾷς, μαχαίρᾳ πεσεῖται. Ἀ. ὅτι ἀντὶ κάλλους ἄνδρες σου ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται.[27] Ἄλλος· ταῦτά σοι ἀντὶ καλλωπισμοῦ σου.[28]

25. בַּמִּלְחָמָה. *In praelio.* Ο΄. μαχαίρᾳ πεσοῦνται. Οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ.[29]

Cap. III. 6. ÷ λέγων ◄. 10. ÷ δήσωμεν ◄. 13. ἀλλὰ νῦν ÷ καταστήσεται εἰς κρίσιν κύριος ◄ (fort. ÷ ἀλλὰ νῦν ◄ καταστήσεται κ.τ.ἑ.).[30]

CAP. IV.

1. בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illa.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[1]

2. לִצְבִי וּלְכָבוֹד. *In decus et gloriam.* Ο΄. ἐν βουλῇ μετὰ δόξης. Ἀ. Θ. εἰς δύναμιν καὶ δόξαν.[2]

4. וְאֶת־דְּמֵי יְרוּשָׁלַםִ. *Et culpam profusi sanguinis Jerusalem.* Ο΄. καὶ τὸ αἷμα ※ Οἱ Γ΄. Ἱερουσαλὴμ ◄.[3]

5. וְעָשָׁן וְנֹגַהּ. *Et fumum, et splendorem.* Ο΄. καὶ ὡς καπνοῦ καὶ φωτός. Ἀ. Σ. Θ. καὶ καπνὸν καὶ φέγγος.[4]

---

[22] Lightfoot. in Append. ad *Hor. Hebr. in Epist. I ad Corinth.* p. 280: "[Talmud Hieros.] Schabb. fol. 8, 2: תרגם עקילס אסטומוכריאה, Aquila reddit (בתי נפש, Jesai. i. 20) στομοκήρια." Rectius, si quid video, Vir eruditus P. L. B. Drach vocabulum אסטומוכריאה ad אסטומכא, στόμαχος, refert, etsi vix crediderim pro *estomukiria* (sic) Aquilae vindicandum esse στομάχου κειρίαι, quae Drachii est conjectura secundum expositionem Aruch ad loc.: דבר שניתן על בית הנפש, *res quae datur super thoracem.* Aliam scripturam אסטומכיא citat Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 160, Graece periclitans στομαχεῖα. [23] Hieron.: "*Mutatoria* autem et *pallia*, quae significantius Symmachus transtulit ἀναβόλαια." [24] S. Basil. Opp. T. I, p. 469 C: τὸ, κατάκλιτα, οὐδὲ ἐκδεδώκασιν οἱ λοιποί· διὸ καὶ ὠβέλισται. Syro-hex. in textu: ܘܡܪ̈ܕܝܐ — ܘܡܣܡܟ̈ܐ ⁝. (Epitheton κατάκλιτα ambiguum est. S. Basil. l. c. enarrat: ἃ δὲ νῦν διαβάλλει ὁ λόγος, θέριστρα λέγεται, τὰ ἐν τῷ κατακλίνεσθαι δι' ὑπερβολὴν τρυφῆς ταῖς κλίναις ἐπιβαλλόμενα. Syrus noster, ni fallor, de vestibus *mollibus* s. *impudicis* intellexit; quo sensu Syrus interpres (Mus. Brit. Addit. MSS. 14,558) S. Chrysostomi in Matth. Hom. II (Opp. T. VII, p. 27 C) pro αἰσχρολογία dixit ܡܡܠܠܐ ܨܥܝܪܐ; et (p. 29 C) locutionem, μέλη πορνικὰ καὶ κατακεκλασμένα, per ܗ̈ܕܡܐ ܙܢܝܐ ܘܡܬܦܢܩܐ circumscripsit.) [25] Curter. Vocabulum ignoratur aeque ac σπαθαρίσκος, quod legitur in Hex. ad Gen. xxxviii. 14 pro Hebr. צָעִיף, Ο΄. θέριστρον. Syro-hex. affert: ܣܦ. ܡܪ̈ܕܝܐ ܕܩܝܛܐ ⁝, h. e. vertente Middeldorpfio, *vestes aestivas geminas* (θέριστρα δίδυμα), quod vereor ne potius Syriace sonet, ܡܪ̈ܕܝܐ ܩܛܝ̈ܢܐ. Non tamen dissimulandum est, etiam Hebr. צָעִיף de *velo duplicato*, duabus scilicet ex partibus, *antica* et *postica*, constante, a Lexicographis interpretatum esse. [26] Hieron.: "Pro *fascia pectorali*, quam interpretatus est Sym., LXX *tunicam* μεσοπορφύραν, id est, *clavatam purpura*, transtulerunt; quod Aq. *cingulum exsultationis* expressit; Theod. ipsum verbum Hebraicum PHITHIGIL posuit." Graecum στηθοδεσμὶς, quod nos Symmacho vindicavimus, pro eodem Hebraeo posuerunt LXX Jerem. ii. 24. [27] Curter. ad καὶ ὁ υἱός σου e Cod. Jes. affert: Οἱ γ' στίχοι οἱ ὑποκείμενοι οὐκ ἔκειντο ἐν τῷ πενταστελίδῳ, οὐδὲ Ὠριγένης ἐξηγούμενος τούτων ἐμνήσθη. Ἀ. ὅτι ἀντὶ κάλλους ἄνδρες σου ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται. Montef., qui Curterii menda, στοίχοι et ΝΑ. ΟΤΙ ΑΥΤΙ ΚΑΜΟΥΣ (sic), exemit, alia de suo induxit, Aquilae tribuens, ὅτι ἀντὶ κάλλους σου οἱ ἄνδρες σου ἐν μ. π. Accurate, ut solet, Syrus noster: ܐ. ܡܛܠ ܕܚܠܦ ܫܘܦܪܐ ܓܒܪ̈ܝܟܝ ܒܣܝܦܐ ܢܦܠܘܢ ⁝. [28] Haec, quae alius interpretis, fortasse Theodotionis, esse videntur, leguntur post σάκκον (v. 24) in Cod. Jes., et, absente σου, in Codd. 22, 36, aliis, et Chrysost. (Opp. T. VI, p. 46 A). Syro-hex. in marg. sine nom. ܗܠܝܢ ܠܟܝ ܚܠܦ ܨܒܬܟܝ ⁝. [29] Syro-hex. in marg. [30] Syro-hex.

CAP. IV. [1] Sic post γυναῖκες inferunt Codd. 22, 36, 48, alii, invito Syro-hex. [2] Euseb. in Dem. Evang. p. 69. [3] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 24, 36, alii, et Syro-hex. [4] Curter.

6. יוֹמָם. *Interdiu.* O′. Vacat. Alia exempl. ἡμέρας.[5]

Cap. V.

1. אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ. *Cantabo nunc dilecto meo canticum dilecti mei de vinea ejus.* O′. ᾄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου ('Α. πατραδέλφου μου[1]) τῷ ἀμπελῶνί μου ('Α. Θ. ἀμπελῶνι αὐτοῦ. Σ. εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ[2]). Σ. ᾄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ μου ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.[3]

כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן־שָׁמֶן. *Vinea erat dilecto meo in cornu* (vertice collis) *filio pinguitudinis* (fertilissimo). O′. ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημένῳ ἐν κέρατι (Οἱ Γ′. ὁμοίως[4]) ἐν τόπῳ πίονι. Σ. ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημένῳ μου ἐν κέρατι ἐν μέσῳ ἐλαιῶν.[5]

2. שֹׂרֵק. *Vite generosiori.* O′. σωρήκ. Σ. ἐκλεκτήν.[6] 'Α. Θ. ὁμοίως τοῖς O′.[7]

וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים. *Et produxit uvas labruscas.* O′. καὶ ἐποίησεν ἀκάνθας. 'Α. καὶ ἐποίησε σαπρίας. Σ. ἐποίησε δὲ ἀτελῆ. Θ. ἐποίησε δὲ ἀκάνθας.[8]

3. שִׁפְטוּ־נָא. *Judicate, quaeso.* O′. κρίνατε ※ Οἱ Γ′. δή ◄.[9]

4. מַדּוּעַ. *Quare.* O′. διότι. 'Α. τί οὖν. Σ. Θ. τί ὅτι.[10]

5. אוֹדִיעָה־נָּא. *Indicabo utique.* O′. ἀναγγελῶ ※ Οἱ Γ′. δή ◄.[11]

אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה. *Quid ego faciam.* O′. τί ※ ἐγὼ ◄ ποιήσω.[12]

6. שָׁיִת. *Spinae.* O′. ἄκανθαι. Οἱ πάντες ὁμοίως.[13]

7. צְבָאוֹת. O′. σαβαώθ. 'Α. Σ. στρατιῶν. Θ. τῶν δυνάμεων.[14]

מִשְׂפָּח. *Effusio* (sanguinis). O′. ἀνομίαν. 'Α. *dissipatio*.[15]

8. עַד אֶפֶס מָקוֹם. *Donec non amplius locus sit.* O′. ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνταί τι. 'Α. ἕως πέρατος τόπου. Σ. ἕως τοῦ μὴ εἶναι τόπον. Θ. ἕως τοῦ μὴ ὑπάρχειν τόπον.[16]

וְהוּשַׁבְתֶּם לְבַדְּכֶם בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. *Et habitare facti estis vos soli in medio terrae.* O′. μὴ οἰκήσετε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς; Σ. ἆρα κατοικήσεσθε μόνοι ὑμεῖς ἐν τῇ γῇ;[17]

10. בַּת. *Batum.* O′. κεράμιον. Οἱ λοιποί· βάτον.[18]

11. מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר. *Surgentibus multo mane.* O′. οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρωΐ. Θ. μόνος ὁμοίως.[19]

---

[5] Sic Codd. 22, 36, 48, alii.

Cap. V. [1] Hieron. Vid. Hex. ad Cant. Cant. i. 13. [2] Curter. Syro-hex. in marg. ܡܠܬܐ ܥܒܪܝܬܐ ܘܐܩܘܠܐ. ܠܟܪܡܐ ܕܝܠܗ ܐܦܩܘܗ ܀. Middeld. vertit: "Vocabulum Hebraicum . . . et Aquila τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ interpretati sunt;" quasi excidisset nomen alius interpretis. Sed Cod. C. cum Ambrosiano conspirat, et Syriacum ܐܦܩܘܗ non sonat, *interpretati sunt*, sed *ediderunt*, ἐξέδωκαν. Cf. Bugat. ad Dan. p. 167. Equidem verterim: Τὸ ῥητὸν τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ Ἀκύλας κ.τ.ἑ. [3] Theodoret. [4] Curter. [5] Hieron.: "*Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei.* Hoc juxta Hebraicum Theod. et Aq. transtulerunt; Sym. autem more suo manifestius: *Vinea facta est dilecto meo in cornu in medio olivarum.*" [6] Curter., Nobil. Hieron.: "Vineam *Sorec*, quam solus Sym. *electam* interpretatus est." Idem affirmat, *Sorec* a quibusdam καλλίκαρπον interpretari. [7] Curter., Syro-hex. [8] Curter. affert: Σ. Θ. ἐποίησε δέ. Hieron. vero: 'Α. σαπρίας. Σ. ἀτελῆ. O′. Θ. ἀκάνθας. [9] Curter. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 88, alii. Syro-hex. in marg. ܬ. ܕܝܢ ܗܟܝܠ ܀ [10] Curter. [11] Idem. Sic in textu Cod. 48, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Curter. Syro-hex. ܣ. ܬ. ܐܢܐ ܀ Pronomen est in Ed. Rom., sed abest a Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [13] Hieron.: "Omnes voce simili *spinas* interpretati sunt." Hoc significat, opinor, omnes aut ἄκανθαι, aut ἄκανθα, quod legitur in Comp., Ald., Codd. III, XII, aliis, posuisse. [14] Curter., qui στρατειῶν habet. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܦܠܚܘܬܐ ܀ ܬ. ܕܚܝܠܘܬܐ ܀ Mox post οἶκος Ἰσραὴλ add. ἐστιν Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 41, alii, et sub obelo Syro-hex. [15] Hieron. Drusius tentat διασκέδασις; Bielius διασκεδασμός. Non male haberet διασκορπισμός. [16] Curter. Post ἀφέλωνταί τι Codd. 22, 36, 48, 51 in textum inferunt, ἕως τοῦ μὴ ὑπ. τόπον. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *usque ad terminum loci*, LXX transtulerunt, *ut auferatis proximo;* Sym. et Theod., *donec deficiat*, vel *non sit locus*." [17] Theodoret. Aut κατοικίσεσθε, aut κατοικήσετε legendum videtur. [18] Hieron. [19] Curter., qui ad τὸ πρωΐ notam refert. Ad ἐγειρόμενοι potius pertinere videtur, cujus loco ceteros interpretes ὀρθρίζοντες edidisse credibile est.

11. שֵׁכָר. *Temetum.* Οʹ. σίκερα. Ἀ. Σ. μέθυσμα.[20]

12. וְהָיָה כִנּוֹר וָנֶבֶל תֹּף וְחָלִיל וָיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם. *Et erit cithara et nablium, tympanum et tibia et vinum convivia eorum.* Οʹ. μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσι. Ἄλλος· καὶ ἐγένετο κιθάρα καὶ νάβλα καὶ τύμπανον καὶ αὐλὸς καὶ οἶνος πότοι αὐτῶν.[21]

14. פִּיהָ לִבְלִי־חֹק. *Os suum sine termino.* Οʹ. τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ διαλιπεῖν. Οἱ Γʹ. τὸ στόμα αὐτοῦ . . .[22]

וְיָרַד. *Et descendet.* Οʹ. καὶ καταβήσονται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ καταβήσεται.[23]

וְעָלֵז בָּהּ. *Et exsultans in ea.* Οʹ. καὶ οἱ λοιποὶ αὐτῆς, ※ Σ. Θ. καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ ◂.[24]

16. בַּמִּשְׁפָּט. *In judicio.* Οʹ. ἐν κρίματι. Ἀ. Οʹ. ἐν κρίσει. Σ. Θ. ἐν κρίματι.[25]

17. וְרָעוּ כְבָשִׂים כְּדָבְרָם וְחָרְבוֹת מֵחִים גָּרִים יֹאכֵלוּ. *Et pascentur agni sicut in pascuo suo, et terras vastatas medullosorum* (divitum) *peregrini comedent.* Οʹ. καὶ βοσκηθήσονται οἱ διηρπασμένοι ὡς ταῦροι, καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φάγονται. Σ. καὶ νεμηθήσονται οἱ ἀμνοὶ . . . . αὐτῶν· τὰ δὲ ἔρημα τῶν παρανόμων πάροικοι φάγονται.[26]

18. הוֹי מֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. *Vae trahentibus iniquitatem funiculis nequitiae, et velut funibus plaustri peccatum.* Οʹ. οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἁμαρτίας (Σ. (τὰς) ἀνομίας. Ἀ. Θ. τὴν ἀνομίαν[27]) ὡς σχοινίῳ μακρῷ (Οἱ λοιποί· ματαιότητος[28]), καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλεως τὰς ἀνομίας. Σ. οὐαὶ οἱ ἕλκοντες τὰς ἀνομίας ὡς σχοινίῳ ματαιότητος, καὶ ὡς βρόχῳ τῆς ἁμάξης τὴν ἁμαρτίαν.[29]

19. מַעֲשֵׂהוּ. *Opus ejus.* Οʹ. ἃ ποιήσει ÷ ὁ θεός ◂.[30]

20. הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע. *Vae dicentibus malum bonum, et bonum malum.* Οʹ. οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρόν. Ἀ. *Vae qui dicit* (fort. *dicunt*) *malo: Bonus es; et bono: Malus es.*[31]

23. מִמֶּנּוּ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἀπ' αὐτοῦ.[32]

25. עַל־כֵּן. *Propterea.* Οʹ. καί. Σ. Θ. διὰ τοῦτο.[33]

וַיִּרְגְּזוּ. *Et contremuerunt.* Οʹ. καὶ παρωξύνθη. Ἀ. καὶ ἐκλονήθησαν.[34] Σ. Θ. καὶ ἐταράχθη.[35]

אַפּוֹ. *Ira ejus.* Οʹ. ὁ θυμὸς αὐτοῦ. Οἱ Γʹ. ὁμοίως· αὐτοῦ.[36]

יָדוֹ. *Manus ejus.* Οʹ. ἡ χεὶρ ※ Οἱ Γʹ. αὐτοῦ ◂.[37] Ἀ. ἡ χεὶρ αὐτοῦ.[38]

---

[20] Theodoret. Hieron. affert: Ἀ. Σ. *ebrietatem.* Schol. apud Nobil.: Τὸ σίκερα οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ μέθυσμα ὠνόμασαν. Verba sunt Eusebii in Comment. ad v. 22. [21] Sic sine nom. Curter. Est, ut videtur, Aquilae, vel Aquilae et Symmachi. Cf. Hex. ad Psal. lvi. 9. lxxx. 3. [22] Curter. affert: Οἱ Γʹ. τὸ στόμα αὐτοῦ. Οἱ Οʹ. τὸ στόμα τοῦ. Scilicet αὐτοῦ olim aberat a textu τῶν Οʹ, ut nunc abest a Codd. 109, 302. [23] Syro-hex. ◆ ܘܢܚܘܬ .ܬ .ܣ .ܐ. (Post καταβήσονται add. εἰς αὐτὸν Codd. 22, 36, alii.) [24] Curter. in marg. post αὐτῆς inferri jubet: ※ Σ. Θ. καὶ ὁ ἀγ. ἐν αὐτῇ. Syro-hex. in marg. ◆ ܒܗ ܘܕܪܘܙ ※. Duplex lectio est in libris plurimis; Comp. solus pro καὶ οἱ λ. αὐτῆς habet καὶ ὁ ἀγ. ἐν αὐτῇ. Cod. 22 affert: Σ. Θ. λοιμοὶ αὐτῆς καὶ ὁ ἀγαλλιάμενος (sic) ἐν αὐτῇ. Procop. enarrat: Λοιμοί τε, πάντες οἱ διδάσκοντες πονηρὰ λόγοις, ἢ τῷ πρὸς ἁμαρτίαν ἐρεθισμῷ· ἀγαλλιᾶται δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ τῇ γηΐνῃ ὁ κατὰ σάρκα ζῶν Ἰουδαῖος. [25] Sic Curter. Hodie apud LXX ἐν κρίματι legitur in libris omnibus, excepto Cod. 88, et fortasse Syro-hex. [26] Procop. "Curter. in marg. scribit, [ἴσ.] κατὰ τάξιν, nec monet an lectio haec in cod. suo dubie jaceat, an vero ex conjectura restituatur."—*Montef.* [27] Curter. Lectionem Aquilae et Theodotionis ad חַטָּאָה refert Montef., invito Curterio. Etiam Syro-hex. pro חַטָּאָה in textu habet τὴν ἁμαρτίαν; in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. τὰς ἀνομίας (ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ). [28] Hieron.: "Juxta Hebraicum et omnes alios interpretes appellantur, *funiculi vanitatis.*" [29] Procop. Syro-hex. in textu duplicem versionem habet οἱ ἐπισπώμενοι καὶ ἕλκοντες (ܗܢܘܢ ܕܓܪܫܝܢ ܘܢܓܕܝܢ). [30] Syro-hex. juxta Cod. A. (In Cod. C. deest ÷ ὁ θεός ◂.) Sic sine obelo Codd. 22, 62, alii. Plenior lectio, κύριος ὁ θεὸς, est in Codd. 36, 51. [31] Hieron. [32] Sic Codd. 22, 48, alii. [33] Curter. affert: Θ. διὰ τοῦτο. Syro-hex.: Σ. διὰ τοῦτο. [34] Curter., Procop. Hieron.: Ἀ. *commoti sunt.* Syro-hex. ◆ ܘܐܬܬܙܝܥܘ .ܐ. [35] Procop. affert: Σ. ἐταράχθη. Hieron.: Θ. Σ. *turbati sunt.* [36] Curter. Pronomen abest a Codd. III, XII, aliis. [37] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 22, 23, alii. [38] Cod. 88.

26. וְשָׁרַק. *Et sibilabit.* Ο΄. καὶ συριεῖ. Ἀ. Σ. (καὶ) συρίσει. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[39]

לוֹ. *Ei.* Ο΄. αὐτούς (s. αὐτοῖς). Οἱ Γ΄. αὐτῷ.[40]

27. אֵין־עָיֵף. *Non* erit *languescens.* Ο΄. οὐ πεινάσουσιν. Σ. οὐκ ἐκλυθήσονται.[41]

וְאֵין־כּוֹשֵׁל. *Nec labans.* Ο΄. οὐδὲ κοπιάσουσιν. Σ. οὐ προσκόψουσιν.[42]

נְעָלָיו. *Calceorum ejus.* Ο΄. τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν. Ἀ. Σ. ὑποδήματος . . Θ. τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ.[43]

28. פַּרְסוֹת. *Ungulae.* Ο΄. οἱ πόδες. Οἱ λοιποί· αἱ ὁπλαί.[44]

כַּסּוּפָה. *Sicut turbo.* Ο΄. ὡς καταιγίς. Ἀ. ὡς συσσεισμός.[45]

29. שְׁאָגָה לוֹ. *Rugitus ei.* Ο΄. ὀργιῶσιν. Alia exempl. ὁρμῶσιν.[46] Ἀ. βρύχημα αὐτῷ. Σ. Θ. ὤρυγμα αὐτοῦ.[47]

30. וְיִנְהֹם עָלָיו. *Et fremet super eum.* Ο΄. καὶ βοήσει δι' αὐτούς. Σ. (καὶ) ἠχήσει ἐπ' αὐτοῦ. Θ. καὶ βοήσεται ἐπ' αὐτόν.[48] Aliter: Σ. καὶ καλέσει αὐτούς.[49]

Cap. V. 13. ÷ τὸν κύριον ⸓. 30. ÷ κυμαινούσης ⸓.[50]

Cap. VI.

1. וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא. *Et vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elatum.* Ο΄. Σ. εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου.[1]

1. וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת־הַהֵיכָל. *Et laciniae ejus implebant templum.* Ο΄. καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἐπλήρουν τὸν ναόν.[2]

2. שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. *Seraphim stabant juxta eum.* Ο΄. καὶ σεραφὶμ εἱστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ (Ἄλλοι· ἐπάνω αὐτοῦ[3]). Σ. σεραφεὶν ἑστῶτα ἐπάνωθεν (αὐτοῦ).[4]

יְכַסֶּה. *Velabat.* Ο΄. κατεκάλυπτον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

פָנָיו. *Faciem suam.* Ο΄. τὸ πρόσωπον. Σ. τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ.[6]

5. אוֹי־לִי כִּי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא־שְׂפָתַיִם אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יוֹשֵׁב. *Vae mihi! nam pereo; quia vir immundus labiis ego* sum, *et in medio populi immundi labiis ego habito.* Ο΄. ὦ τάλας ἐγώ, ὅτι κατανένυγμαι (Οἱ λοιποί· ἐσιώπησα[7])· ὅτι ἄνθρωπος ὤν, καὶ ἀκάθαρτα χείλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χείλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ. Σ. οἴμοι ὅτι ἐσιώπησα· ἀνὴρ γὰρ ἀκάθαρτος χείλεσιν ἐγώ, καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκαθάρτου χείλεσιν ἐγὼ οἰκῶ.[8]

6. וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן־הַשְּׂרָפִים. *Et volavit ad me*

---

[39] Curter., qui οὐρίσει habet. [40] Idem. [41] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܬܪܦܘܢ. Cf. Hex. ad Psal. lxii. 2. Prov. xxv. 25. [42] Idem: ܣ. ܠܐ ܢܬܬܩܠܘܢ. [43] Curter. [44] "Curterius: Οἱ Ο΄. αἱ ὁπλαί. Notat scilicet lectionem τῶν Ο΄ hexaplarem diversam ab ea quae ἐν τῇ κοινῇ legebatur."—*Montef.* Potius crediderimus pro Ο΄ legendum esse $\overset{\Lambda}{o}$ (λοιποί). Cf. ad Cap. vi. 5. ix. 3. lxii. 1. Syro-hex., qui in textu καὶ οἱ πόδες habet, in marg. affert: Οἱ λοιποί· καὶ αἱ ὁπλαί (ܘܦܪܣܬܐ). [45] Curter. Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܙܘܥܐ. [46] Sic Comp., Codd. III, VII, XII, 23, 24, 26, alii. Syro-hex. in utroque cod. ܪܓܫܝܢ, a radice ܪܓܫ, cujus forma Pael ܪܓܫ ponitur pro ἀλεῖται Jesai. xxxv. 6 in Syro-hex. [47] Curter. [48] Idem. [49] Syro-hex. ܣ. ܘܢܩܪܐ ܠܗܘܢ. "Σ. καὶ ἠχήσει αὐτούς. De verbo ܩܪܐ [potius ܩܪܐ] vid. Jesai. xvi. 11. 4 Reg. xxi. 12. Jerem. xix. 3."—*Middeld.* In priore loco est ܢܩܠܐ, ἠχήσει (ἡ καρδία); in posterioribus ܢܩܠܢ, ἠχήσει (τὰ ὦτα); quae cum ܢܩܪܐ a ܩܪܐ, *invitavit* (cf. 2 Sam. xiii. 23 in Pesch.), nihil commune habent. Si Symmachi est lectio, pro Σ. apud Curterium legi potest Ἀ. [50] Syro-hex.

Cap. VI. [1] Procop. [2] Curter. affert: Θ. καὶ τὰ πρὸς π. αὐτοῦ ἐπλήρουν τ. ν. Procop.: Σ. καὶ τὰ πρὸς π. αὐτοῦ ἐπλήρου (sic) τ. ν. Hieron.: Θ. Σ. *Et ea quae sub pedibus ejus erant, implebant templum.* Tandem Syro-hex.: Οἱ λοιποί· καὶ τὰ πρὸ ποδῶν (ܕܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ) αὐτοῦ ἐπλήρουν τ. ν. Ad τὰ πρὸς ποδῶν cf. Ruth iii. 4 in LXX. [3] Hieron. [4] Procop. [5] Syro-hex. [6] Procop. [7] Syro-hex. ܠ. ܕܫܬܩܬ ܫܬܩܬ. "Curterius notat ex Cod. Jes.: Οἱ Ο΄. ἐσιώπησα; scilicet in edit. τῶν Ο΄ hexaplari."—*Montef.* Cf. ad Cap. v. 28. [8] Theodoret. Procop. affert: Σ. οἴμοι ὅτι ἐσιώπησα.

unus de seraphim. Ο΄. καὶ ἀπεστάλη πρὸς μὲ ἓν τῶν σεραφίμ. Ἀ. Θ. καὶ ἐπετάσθη πρὸς μὲ ἓν τῶν σεραφίμ. Σ. καὶ ἐπετάσθη πρὸς μὲ εἷς τῶν σεραφίμ.[9]

6. וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקַחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ. *Et in manu ejus lapis candens,* quem *forcipibus sumpserat de altari.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ χειρὶ ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂[10] εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀ. Σ. καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ψῆφος ἐν λαβίσι, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. Θ. καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ψῆφος ἐν λαβίδι, ὃν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου.[11]

7. וַיַּגַּע עַל־פִּי. *Et tetigit os meum.* Ο΄. Ἀ. Θ. καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου. Σ. *et detulit ad os meum.*[12]

הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר. *Ecce tetigit hoc labia tua, et recedet iniquitas tua, et peccatum tuum expiabitur.* Ο΄. ἰδοὺ ἥψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ. Ἀ. ἰδοὺ ἥψατο οὗτος τῶν χειλέων σου, καὶ ἀποστήσεται ἡ ἀνομία σου, καὶ ἡ ἁμαρτία σου ἐξιλασθήσεται. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.[13]

8. אֶת־מִי אֶשְׁלַח. *Quem mittam?* Ο΄. τίνα ἀποστείλω; Ἀ. Σ. Θ. τὸν τίνα (ἀποστείλω);[14]

וּמִי יֵלֶךְ־לָנוּ. *Et quis ibit nobis?* Ο΄. καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; Ἀ. Σ. Θ. καὶ τίς πορεύσεται ἡμῖν;[15]

הִנְנִי שְׁלָחֵנִי. *Ecce! ego, mitte me.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι· ἀπόστειλόν με. Ἀ. Θ. ἰδοὺ πάρειμι, ἀπόστειλόν με. Σ. ἰδοὺ ἀπόστειλόν με.[16]

10. הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן־יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ. *Populi hujus, et aures ejus hebeta, et oculos ejus oblinе; ne videat oculis, et auribus audiat, et corde intelligat, et resipiscat, et* (quis) *medeatur ei.* Ο΄. τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. Σ. ὁ λαὸς οὗτος τὰ ὦτα ἐβάρυνε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἔμυσε, μήπως ἴδῃ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ὠσὶν ἀκούῃ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ συνῇ, καὶ ἐπιστραφῇ, καὶ ἰαθῇ.[17]

12. וְרִחַק יְהוָה אֶת־הָאָדָם. *Et procul amoverit Jova homines.* Ο΄. καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους. Σ. (καὶ) μακρὰν ποιήσει κύριος τοὺς ἀνθρώπους.[18]

13. וְהָיְתָה לְבָעֵר כָּאֵלָה וְכָאַלּוֹן אֲשֶׁר בְּשַׁלֶּכֶת מַצֶּבֶת בָּם. *Et erit ad exterminandum, sicut terebinthus et sicut quercus, quarum in caesione truncus in eis* (superstes est). Ο΄. καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομήν, ὡς τερέβινθος (Οἱ ἄλλοι· ὡς δρῦς[19]) καὶ ὡς βάλανος, ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς. Σ. καὶ πάλιν ἔσται εἰς κατα-

---

[9] Hieron. in Epist. XVIII ad Damasum, 17: "Aq. et Theod.: *Et volavit ad me unum de seraphim;* Sym.: *Et volavit ad me unus de seraphim.*" [10] Sic Syro-hex. in textu. Pronomen est in Codd. 24, 36, 48, aliis. [11] Hieron. ibid. 18: "Aq. et Theod.: *Et in manu ejus calculus in forcipe, quem acceperat de altari;* Sym.: *Et in manu ejus calculus in forcipibus, quem sumpserat de altari.*" Idem vero in Comment. ad loc.: "Et in manu sua tenet calculum, quem juxta LXX et Theod. *forcipe,* juxta Aq. et Sym., qui Hebraicum sunt secuti, *forcipibus* apprehendit." Et hoc verius videtur. (In Graecis Montefalconii ψῆφος pro ἄνθραξ correximus, auctore Hieron., qui ait: "*Calculus* iste, qui a solis LXX ἄνθραξ, id est, *carbunculus,* interpretatur.") Ad verba τῶν Ο΄, ὃν τῇ λαβίδι, Curter. notat: Οἱ Γ΄. ὁμοίως. [12] Hieron. in Epist. ad Dam. 18. [13] Hieron. ibid. 19: "Aq.: *Ecce tetigit hic labia tua, et recedet iniquitas tua, et peccatum tuum propitiabitur.* Ceteri interpretes in Aquilae verba consentiunt." Graeca nostra sunt. [14] Syro-hex. in textu habet ܡܢܘ; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܠܐܝܢܐ. Lectio τὸν τίνα ἀποστείλω est in Codd. 48, 62. Silente Curterio, Parsons. e marg. Cod. XII affert: τὸν ἀποστείλω. [15] Hieron. ibid. 20: "Aq., Theod. et Sym.: *Et audivi vocem Domini dicentis: Quem mittam? et quis ibit nobis?*" [16] Hieron. ibid. 21: "Aq. et Theod.: *Ecce! adsum, mitte me;* Sym. *Ecce! mitte me.*" Graeca sunt Montefalconii. [17] Theodoret. [18] Euseb., Procop., Nobil., et Reg. unus apud Montef., qui solus ὁ κύριος legit. [19] Procop.

βόσκησιν, ὡς δρῦς καὶ ὡς βάλανος, ἥτις ἀποβαλοῦσα [*τὰ φύλλα*] *ἵσταται μόνη.*[20]

13. זֶרַע קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ. *Semen sanctum* est *truncus ejus.* Ο΄. Vacat. Ἀ. *σπέρμα ἅγιον στήλωσις αὐτῆς.* Σ. *σπέρμα ἅγιον ἡ στάσις αὐτῆς.* ※ Θ. *σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς* ◂.[21]

Cap. VII.

1. אֲרָם. *Syriae.* Ο΄. Ἀράμ. Ἀ. Σ. Συρίας.[1]

2. כְּנוֹעַ עֲצֵי־יַעַר מִפְּנֵי־רוּחַ. *Sicut agitantur arbores silvae a vento.* Ο΄. *ὃν τρόπον ἐν δρυμῷ ξύλον ὑπὸ πνεύματος σαλευθῇ.* Ἀ. *ὡς σαλεύεται ξύλα δρυμοῦ ἐκ προσώπου ἀνέμου.*[2]

3. כּוֹבֵס. *Fullonis.* Ο΄. *τοῦ κναφέως.* Οἱ Γ΄. *ὁμοίως.*[3]

4. הִשָּׁמֵר וְהַשְׁקֵט. *Cave tibi et quiesce.* Ο΄. *φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι.* Ἀ. *φύλαξαι καὶ ἡσύχαζε.*[4] Σ. *φύλαξαι καὶ ἡσύχασον.*[5] Θ. *πρόσχες καὶ ἡσύχασον.*[6]

5. יַעַן כִּי־יָעַץ עָלֶיךָ אֲרָם רָעָה אֶפְרַיִם וּבֶן־רְמַלְיָהוּ לֵאמֹר. *Eo quod consilium inierit contra te Syria malum, Ephraim et filius Romeliae, dicentes.* Ο΄. *ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηρὰν* ※ Θ. *Ἐφραῒμ καὶ ὁ υἱὸς Ῥωμελίου* ◂[7] *περὶ σοῦ, λέγοντες.*

6. וּנְבַקְעֶנָּה. *Et expugnemus eam.* Ο΄. *ἀποστρέψομεν αὐτούς.* Ἀ. (*καὶ*) *ἀποσχίσωμεν αὐτήν.*[8]

8. אֲרָם. *Syriae.* Ο΄. Ἀράμ. Ἀ. Σ. Συρίας.[9]

9. שֹׁמְרוֹן. *Samaria.* Ο΄. Σομόρων. Ἀ. Σ. Σαμάρεια.[10]

אִם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי לֹא תֵאָמֵנוּ. *Si fidem non habebitis, certe stabiles non eritis.* Ο΄. *ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε.* Σ. *ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐ διαμενεῖτε.* Θ. *ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδ᾽ οὐ μὴ πιστευθείητε.*[11]

11. שְׁאַל־לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַעְמֵק שְׁאָלָה (s. שְׁאֹלָה) אוֹ הַגְבֵּהַּ לְמָעְלָה. *Pete tibi signum a Jova Deo tuo; profundum fac* et *pete* (s. *ad orcum*), *vel altum fac sursum.* Ο΄. *αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος.* Ἀ. *ἐπερώτησον σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ᾅδην, μετεώρισον εἰς ὕψος.*[12] Σ. *αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου* (*τοῦ*) *θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ᾅδην, καὶ ὕψωσον ἄνω.*[13] Θ. *αἴτησαι σεαυτῷ* (*σημεῖον*) *παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ᾅδην, ὕψωσον ἄνω.*[14]

12. וְלֹא־אֲנַסֶּה אֶת־יְהוָה. *Et non tentabo Jovam.* Ο΄. *οὐδὲ μὴ πειράσω* ※ *τὸν* ◂ *κύριον.* Πάντες *ὁμοίως.*[15]

13. שִׁמְעוּ־נָא בֵּית דָּוִד. *Audite quaeso, domus*

---

[20] Procop. (qui *τὰ φύλλα* non agnoscit), Theodoret. [21] Curter. affert: ※ Θ. *σπέρμα κ.τ.ἑ.* Procop.: Θ. *μὲν γὰρ ἔφη, τὸ* (sic) *σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς· ὁ δὲ* Ἀ. *στήλωσις ἔφησεν· ὁ δὲ* Σ., *ἡ στάσις αὐτῆς.* Hieron.: "Quod diximus, *Semen sanctum erit quod steterit in ea*, vel juxta Aquilam, *Semen sanctum erit germen ejus*, in LXX interpretibus non habetur, sed de Hebraico et Theodotionis editione ab Origene additum." Idem testantur S. Basil. et Procop. Theodotionis lectionem in textu habent Comp., Ald., Codd. 22, 23 (sub aster.), 36, 48, alii. Mendose Cod. 88: Θ. *σπέρμα ἅγιον τὸ πλήρωμα αὐτῆς.* Syro-hex. in marg. sine nom. affert: ܙܪܥܐ ܩܕܝܫܐ ܢܨܒܬܐ ܕܝܠܗ ◆; sed pro ܢܨܒܬܐ, *φυτὸν*, s. *φύτευμα*, Cod. C. habet ܩܘܡܬܐ, quod cum Graeco *ὑπόστασις* commutatur.

Cap. VII. [1] Curter. Syro-hex. affert: ܣܘ. ܕܣܘܪܝܐ ◆. [2] Sic Parsons. e Cod. XII. Curterio anonyma est lectio. [3] Curter. [4] Theodoret. [5] Theodoret., Procop. [6] Procop. Paulo aliter Theodoret.: Θ. *πρόσεχε καὶ ἡσύχαζε.* [7] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, alii. Syro-hex. in marg. ※ ܐܦܪܝܡ ܘܒܪܗ ܕܪܘܡܠܝܐ ◆. Sequentia, *περὶ* (alii *κατὰ*) *σοῦ λέγοντες*, desunt in Ed. Rom. et Cod. Vat., sed leguntur in Comp., Ald., Syro-hex., et libris fere omnibus. [8] Curter. [9] Curter., Syro-hex. [10] Iidem. [11] Theodoret. Hieron. affert: "Sym.: *Si non credideritis, non permanebitis.*" [12] Euseb. Procop. et Nobil. afferunt: Ἀ. *β. εἰς ᾅδην, μ. εἰς ὕψος.* Ante *μετεώρισον*, copulam *ἢ* desiderat Montef., repugnantibus testibus. [13] Euseb., qui *τοῦ* omittit, et in fine cum Nobil. *ἢ εἰς ὕψος ἄνω* legit. Procop. vero: Σ. *β. εἰς ᾅδην, καὶ ὕψωσον ἄνω.* [14] Euseb. Procop., Nobil.: Θ. *βάθυνον κ.τ.ἑ.* [15] Hieron.: "Omnes similiter transtulerunt, *non tentabo Dominum.*" Articulus cum asterisco accessit ex marg. Curterii.

Davidis. Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. ἀκούσατε δή, οἶκος Δαυΐδ.[16]

13. הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי׃ *Num parum vobis* est *taedio afficere homines, quod taedio afficietis etiam Deum meum?* Ο΄. μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; Ἀ. μήτι ὀλίγον ἀπὸ ὑμῶν μοχθοῦν ἄνδρας, ὅτι μοχθοῦτε καίγε τὸν [κύριον] θεόν μου;[17] Σ. μὴ οὐκ αὔταρκες ὑμῖν κοποῦν ἀνθρώπους, ὅτι κοποῦτε ἔτι καὶ τὸν θεόν μου;[18] Θ. μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἄνδρασιν, ὅτι ἀγῶνα παρέχετε καίγε τῷ θεῷ μου;[19]

14. לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל׃ *Propterea dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce! virgo gravida* erit, *et pariet filium; et vocabis* (s. *vocabit*) *nomen ejus, Emmanuel.* Ο΄. διὰ τοῦτο δώσει κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος (Ἀ. Σ. Θ. ἡ νεᾶνις[20]) ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσεις (Οἱ Γ΄. καλέσεις, ὁμοίως[21]) τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ. Ἀ. διὰ τοῦτο δώσει (κύριος) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱὸν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ. Σ. διὰ τοῦτο δώσει (κύριος) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεᾶνις συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱὸν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ.[22]

15. לְדַעְתּוֹ מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב׃ *Quando noverit repudiare malum, et eligere bonum.* Ο΄. πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προελέσθαι πονηρὰ, ἐκλέξασθαι (alia exempl. ἐκλέξεται) τὸ ἀγαθόν. Ἀ. τοῦ γνῶναι αὐτὸν ἀπορρῖψαι ἐν κακῷ, καὶ ἐκλέξασθαι ἐν ἀγαθῷ. Σ. εἰς τὸ γνῶναι αὐτὸν ἀποδοκιμάσαι τὸ κακὸν, καὶ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.[23]

16. כִּי בְּטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב׃ *Nam priusquam noverit puer repudiare malum, et eligere bonum.* Ο΄. διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρίᾳ, ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. Ἀ. . . πρὶν γνῶναι τὸ παιδίον ἀπορρῖψαι ἐν κακῷ, καὶ ἐκλέξασθαι ἐν ἀγαθῷ. Σ. πρὶν γὰρ γνῶναι τὸ παιδίον ἀποδοκιμάσαι τὸ κακὸν, καὶ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.[24]

תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי מְלָכֶיהָ׃ *Derelinquetur terra, cujus duos reges tu fastidis.* Ο΄. καὶ καταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἣν σὺ φοβῇ, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων. Ἀ. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ χθὼν, ἣν σὺ σικχαί-

---

[16] Euseb. [17] Sic Euseb. in Dem. Evang. p. 316. Idem in Comment. ad loc. cum Procop. et Nobil.: Ἀ. μήτι ὀλίγον μοχθοῦν (μοχθεῖν Procop.) ἄνδρας (ἄνδρα Procop., Nobil.) ὅτι μοχθεῖτε κ. τ. ἑ. Curter. et Cod. 88: Ἀ. μήτι ὀλίγον ἀπομοχθοῦν ἄνδρας, ὅτι μοχθεῖτε κ. τ. ἑ. Tandem Syro-hex. ܐ. ܕܒܨܝܪ ܕܐܢܫܐ ܡܫܢܩܘܢ (ἀπὸ ὑμῶν) ܠܡܫܢܩܘ ܓܒܪ̈ܐ (ἄνδρα) ܕܡܫܢܩܝܢ (Cod. C. add. ܐܢܬܘܢ) ܐܦ ܠܐܠܗܐ ܕܝܠܝ. [18] Curter., Nobil., et Euseb. in Comment. In Dem. Evang. ibid. ἔτι καὶ abest, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܕܒܨܝܪ ܠܐ ܣܦܩܐ ܠܟܘܢ ܠܡܠܐܘ ܐܢܫ̈ܐ ܕܡܠܐܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܘܒ ܘܠܐܠܗܐ ܕܝܠܝ. [19] Euseb. in Comment. (qui ὑμῖν omittit), Nobil. Hieron.: "Pro *labore* et *molestia*, quod Aq. et Sym. transtulerunt, LXX et Theod. *agonem* interpretati sunt." [20] Irenaeus apud Euseb. Hist. Eccles. V, 8: Ἀλλ' οὐχ ὡς ἔνιοί φασι τῶν νῦν τολμώντων μεθερμηνεύειν τὴν γραφήν, ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, ὡς Θεοδοτίων ἡρμήνευσεν ὁ Ἐφέσιος, καὶ Ἀκύλας ὁ Ποντικός. Hieron.: "Virgo Hebraice BETHULA appellatur, quae in praesenti loco non scribitur; sed pro hoc verbo positum est ALMA, quod praeter LXX omnes *adolescentulam* transtulerunt. Porro ALMA apud eos verbum ambiguum est; dicitur enim et *adolescentula*, et *abscondita*, id est, ἀπόκρυφος . . . Ergo ALMA non solum *puella* vel *virgo*, sed cum ἐπιτάσει *virgo abscondita* dicitur et *secreta*, quae nunquam virorum patuerit aspectibus, sed magna parentum diligentia custodita sit." Cf. Hex. ad Gen. xxiv. 43. [21] Curter. Omnes interpretes juxta Hebraeum vertisse καλέσεις, non καλέσουσιν, affirmant Euseb. in Comment., Procop., et Hieron. [22] Euseb. in Dem. Evang. ibid. "Philastrius Brixiensis ait, Aquilam עִמָּנוּאֵל vertisse, *potens cum hominibus;* vel auctoris, vel librariorum lapsu."—*Montef.* [23] Curter. (In textu LXXvirali pro ἐκλέξεται stant Codd. III, XII (teste Curterio), 22, 24, 36, alii, invito Syro-hex.) [24] Syro-hex. ܐ. ܩܕܡ ܕܢܕܥ ܛܠܝܐ ܠܡܣܠܐ ܒܒܝܫܬܐ ܘܠܡܓܒܐ ܒܛܒܬܐ. ܣ. ܩܕܡ ܓܝܪ ܕܢܕܥ ܛܠܝܐ ܠܡܣܠܝܘ ܒܝܫܬܐ ܘܠܡܓܒܐ ܛܒܬܐ. Quae cum lectionibus Aquilae et Symmachi ad v. 15 amice conspirant.

νεις, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς. Σ. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἀφ' ἧς σὺ ἐγκακεῖς, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς. Θ. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἣν σὺ βδελύσσῃ, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.[25]

17. לְמִיּוֹם סוּר־אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה. *Ex quo die recessit Ephraim a Juda.* Ο'. ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφεῖλεν Ἐφραῒμ ἀπὸ Ἰούδα. Ἀ. Σ. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀπέστη Ἐφραῒμ ἀπὸ Ἰούδα.[26]

18. יִשְׁרֹק. *Sibilabit.* Ο'. συριεῖ. Ἀ. συρίσει.[27]

אֲשֶׁר בִּקְצֵה יְאֹרֵי מִצְרָיִם. *Quae* sunt *in extremitate fluviorum Aegypti.* Ο'. ὃ κυριεύσει μέρος ποταμοῦ Αἰγύπτου. Σ. Θ. ὅ ἐστιν ἐν μέρει ποταμοῦ Αἰγύπτου.[28]

לַדְּבוֹרָה. *Api.* Ο'. τῇ μελίσσῃ. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· σφηκί.[29]

19. וּבָאוּ. *Et venient.* Ο'. καὶ ἐλεύσονται. Ἀ. Θ. ὁμοίως. Σ. καὶ ἥξουσιν.[30]

וְנָחוּ. *Et considebunt.* Ο'. Vacat. Ἄλλος· καὶ ἀναπαύσονται.[31]

19. וּבְכֹל הַנַּעֲצוּצִים. *Et in omnibus vepretis.* Ο'. καὶ εἰς τὰ σπήλαια. Ἄλλος· καὶ ἐν παντὶ ξύλῳ.[32]

20. בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה בְּעֶבְרֵי נָהָר. *Novacula conductionis* (conductitia) *in regionibus transfluvialibus.* Ο'. ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ (alia exempl. τῷ μεμεθυσμένῳ[33] (הַשְּׁכִירָה); alia aliter[34]) πέραν τοῦ ποταμοῦ. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο' (μεμεθυσμένῳ). Θ. μεμισθωμένῳ.[35] Σ. τοὺς μεμισθωμένους τοὺς ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ.[36]

בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר. *Rege Assyriae.* Ο'. βασιλέως Ἀσσυρίων. Ἀ. ἐν βασιλείᾳ Ἀσσυρίων. Θ. ἐν τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων.[37]

וְגַם אֶת־הַזָּקָן. *Et etiam barbam.* Ο'. ※ ἔτι ◄ καὶ τὸν πώγωνα.[38]

22. יֹאכַל חֶמְאָה כִּי. *Comedet butyrum, quia.* Ο'. Vacat. ※ Πάντες· φάγεται βούτυρον, ὅτι ◄.[39]

---

[25] Euseb. in Dem. Evang. p. 318. Curter. affert: Ἀ. σιγχανεις (sic). Θ. βδελύσσῃ. Syro-hex.: Ἀ. Θ. βδελύσσῃ (ܡܣܠܐ ܐܢܬ). Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 46. Num. xxi. 5.

[26] Theodoret., et "unus codex."

[27] Curter.

[28] Theodoret.: Ἀντὶ τοῦ, αἳ κυριεύσουσι μέρους [quae lectio est in Comp., Codd. 22, 24, aliis, et Euseb.] ποταμοῦ Αἰγύπτου, αἳ κυριεύσουσιν ὅ ἐστιν ἐν μέρει π. Αἰγ., ὁ Θεοδοτίων εἴρηκεν· οὕτω δὲ καὶ ὁ Σύμμαχος. Ubi verba male repetita, αἳ κυριεύσουσιν, exsulare jussimus. Praeterea desideramus ἥ ἐστιν, sc. μυίᾳ, ut in Cod. 23 pro μυίαις scriptum.

[29] "Sic unus."—*Montef.* Ex Chrysost., ut videtur, qui ait (Opp. T. VI, p. 86 A): Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, ὥς φασιν, οὐ λέγουσι, μελίσσας, ἀλλά, σφῆκας.

[30] Curter.

[31] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 24, 36, alii, et Syro-hex. Eadem post πάντες inferunt Codd. III, XII, alii.

[32] Haec, καὶ ἐν παντὶ ξύλῳ, in fine v. 19 inferunt Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 24, alii, et Syro-hex.

[33] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, alii.

[34] E. g.: τῷ μεγάλῳ καὶ μεμεθυσμένῳ Codd. III, 24, 36, alii; τῷ μεγ. τῷ μεμεθυσμένῳ Cod. XII; τῷ μεγ. τῷ μεμισθωμένῳ Euseb. in Dem. Evang. p. 320. Syro-hex. in textu habet, τῷ μεμισθωμένῳ (ܗܘ ܕܡܣܬܓܪ); in marg. autem char. med.: (τῷ) μεγάλῳ καὶ μεμεθυσμένῳ (ܪܒܐ ܘܪܘܝܐ). Euseb. in Comment. ad loc.: τῷ ξυρῷ τῷ μεγ. καὶ μεμεθυσμένῳ . . . παρ' ἑτέρῳ δὲ ἀντὶ τοῦ, μεμεθυσμένῳ ξυρῷ, μεμισθωμένῳ εὕρηται. Procop.: Μεμεθυσμένῳ δὲ λέγει ξυρῷ, τῇ μαχαίρᾳ ἀφειδῶς τε κειρούσῃ, καὶ πληρουμένῃ τῶν πιπτόντων τοῦ αἵματος. Τινὲς δέ, ὡς τοῦ ῥητοῦ, φασί, μεμισθωμένῳ ἔχοντος, δύναμίν τινα μισθοφορικὴν ἀποδείκνυσι, τὴν μέλλουσαν (τὴν) τῶν Ἀσσυρίων βασιλείαν ψιλοῦν.

[35] Curter., qui in textu μεμεθυσμένῳ habet, in marg. affert: Ἀ. ὁμοίως. Θ. μεμισθωμένῳ. Sed contra assurgit Syrus noster, qui in marg. notans: Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο', in textu, ut vidimus, τοῖς Ο' tribuit μεμισθωμένῳ. Equidem crediderim *similitudinem,* quam Aquilae Syrus vindicat, non in uno vocabulo μεμισθωμένῳ positam esse, sed in totius clausulae structura, quam ad versionem τῶν Ο' potius quam Symmachi, quam statim subjungit, accedere affirmat. Scilicet integra ejus nota est: Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Σ. τοὺς μεμισθωμένους (τοὺς) ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ.

[36] Curter. Alterum τοὺς assumpsimus ex Syro-hex. ܣ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܬܐܓܪܘ ܕܒܥܒܪܐ ܕܢܗܪܐ.

[37] Nobil. Euseb. in Dem. Evang. p. 322 affert: Θ. ἐν τῷ β. Ἀσσυρίων (sic)· ὁμοίως δὲ καὶ Σύμμαχος.

[38] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 26, alii, invito Syro-hex.

[39] Curter. affert: ※ Π. φάγεται βούτυρον. Codd. 22, 48 in textu habent ※ φάγεται β. ὅτι, et sic sine aster. Syro-hex., et Euseb. in Dem. Evang. p. 321. Paulo ante, ubi in Ed. Rom. excusum πιεῖν γάλα, testibus a Parsonsio pro ποιεῖν γάλα allatis addendi sunt Syro-hex., et Cod. Vat. a Maio descriptus.

23. יִהְיֶה כָל־מָקוֹם. *Erit omnis locus.* Ο΄. ※ Πάντες· ἔσται ◄ πᾶς τόπος.[40]

24. בַּחִצִּים וּבַקֶּשֶׁת. *Instructi sagittis et arcu.* Ο΄. μετὰ βέλους καὶ τοξεύματος. Ἀ. ἐν βέλεσι καὶ ἐν τόξῳ.[41]

Cap. VII. 4. ÷ ὅταν γὰρ —— ἰάσομαι ◄.[42]

CAP. VIII.

1. גִּלָּיוֹן גָּדוֹל. *Tabulam magnam.* Ο΄. τόμον ÷ καινοῦ μεγάλου ◄ (alia exempl. τόμον καινὸν μέγαν[1]). Ἀ. κεφαλίδα μεγάλην. Σ. τεῦχος μέγα.[2] (Θ.) διφθέρωμα (μέγα).[3]

2. אֵת אוּרִיָּה הַכֹּהֵן. *Uriam sacerdotem.* Ο΄. τὸν Οὐρίαν ※ Οἱ Γ΄. τὸν ἱερέα ◄.[4]

4. אֶת־חֵיל. *Opes.* Ο΄. ※ τὴν ◄ δύναμιν.[5]

לִפְנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר. *Coram rege Assyriae.* Ο΄. ἔναντι βασιλέως Ἀσσυρίων. Ἀ. εἰς πρόσωπον βασιλέως Ἀσσυρίων.[6]

5. עוֹד לֵאמֹר. *Iterum, dicens.* Ο΄. ἔτι ※ Σ. Θ. λέγων ◄.[7]

6. מָאַס. *Reprobavit.* Ο΄. μὴ βούλεσθαι. Σ. ἀπεδοκίμασεν.[8]

הַשִּׁלֹחַ. *Siloa.* Ο΄. τοῦ Σιλωάμ. Οἱ Γ΄. ὁμοίως, Σιλωά.[9]

6. רְצִין. *Rezin.* Ο΄. Ῥασσίν. Οἱ Γ΄. Ῥασίν.[10]

7, 8. וְהָלַךְ——יַגִּיעַ. Ο΄. ÷ καὶ περιπατήσει —— συντελέσασθαί τι ◄.[11]

8. רֹחַב. *Latitudinis.* Ο΄. τὸ πλάτος. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[12]

9. רֹעוּ עַמִּים וָחֹתּוּ וְהַאֲזִינוּ כֹּל מֶרְחַקֵּי־אָרֶץ הִתְאַזְּרוּ וָחֹתּוּ הִתְאַזְּרוּ וָחֹתּוּ. *Irascimini, populi, et confringimini, et auribus percipite, omnes longinqui terrae; accingite vos, et confringimini; accingite vos, et confringimini.* Ο΄. γνῶτε (Ἄλλος· ἀσθενήσατε. Ἄλλος· *confringimini*[13]), ἔθνη, καὶ ἡττᾶσθε, ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, ἰσχυκότες ἡττᾶσθε· ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν ἡττηθήσεσθε. Οἱ Γ΄. συναθροίσθητε, λαοί, καὶ ἡττᾶσθε, καὶ ἐνωτίσασθε, πάντα τὰ πόρρωθεν τῆς γῆς· περιζώννυσθε καὶ ἡττᾶσθε, καὶ πάλιν ζώννυσθε καὶ ἡττᾶσθε.[14]

10. עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל. *Consulite consilium, et irritum fiet; loquimini verbum, et non stabit: quia nobiscum Deus.* Ο΄. καὶ ἣν ἂν βουλεύσησθε βουλήν, διασκεδάσει ÷ κύριος ◄· καὶ λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμείνῃ ἐν ὑμῖν· ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός (Ἀ. Θ. ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν ὁ ἰσχυρός[15]). Οἱ Γ΄. βουλεύσεσθε βουλήν, καὶ διασκεδασθήσεται· λαλή-

---

[40] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22 (sub aster.), 36, 48, alii. [41] Curter. Cod. 88 affert: Ἀ. ἐν βέλει καὶ ἐν τόξῳ. [42] Syro-hex.

CAP. VIII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 22, 36, alii, necnon Euseb. in Comment., et in Dem. Evang. p. 328, ubi Gaisfordius e Cod. P. καινοῦ μεγάλου temere suffecit. Cf. ibid. pp. 331, 334. Hieron.: "LXX interpretati sunt, *librum novum et magnum*." (Obelus est in Syro-hex. in utroque codice, cum cuneolo post μεγάλου.) [2] Curter. [3] Euseb. in Comment.: λαβεῖν ἑαυτῷ τόμον καινὸν μέγαν, ἢ τεῦχος, ἢ διφθέρωμα, ἢ κεφαλίδα, κατὰ τοὺς λοιπούς. [4] Curter. in marg. Syro-hex. in textu: ܠܐܘܪܝܐ ※ܠܗ. ܟܗܢܐ↙. [5] Curter. [6] Euseb. in Dem. Evang. p. 331. [7] Curter. in marg. affert: ※λέγων. Syro-hex. juxta Cod. A. ܣ. ܬ. ܟܕ ܐܡܪ ↙. Sic cum aster. Cod. C. [8] Procop. [9] Curter. [10] Idem, qui in textu habet Ῥαασσών, quae lectio est Cod. Alex. In Vaticano est Ῥασσών. [11] Hieron.: "Hoc quod in LXX legitur: *Et ambulabit super omnem murum vestrum, et auferet de Judaea hominem, qui possit caput levare, aut forte aliquid facere*, in Hebraico non habetur, et in Graecis codicibus veru jugulante confossum est." Obelus non est in Syro-hex. Revera Graeca τῶν Ο΄ non tam superflua quam absona sunt. [12] Curter. [13] Hieron.: "Pro *congregamini*, (sive *infirmamini* [cf. Hex. nostra ad Jerem. xi. 16] et *confringimini*, ut interpretati sunt alii), LXX posuerunt, *scitote* . . . propter RES et DALETH similitudinem." [14] Theodoret.: Σαφέστερον δὲ οἱ τρεῖς ἡρμήνευσαν τὸ χωρίον τοῦτο· συναθροίσθητε κ. τ. ἑ. "Dicendum erit, Theodoretum hic trium simul interpretationem afferre, neglecta quarundam vocum discrepantia, quod saepissime contigisse jam passim vidimus."—*Montef.* Versio est, ut videtur, Symmachi. Vid. ad v. 10. [15] Curter. (In textu LXXvirali obelus est in Syro-hex.)

σετε λόγον, καὶ οὐ στήσεται· μεθ' ἡμῶν γὰρ ὁ θεός.[16]

11. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי בְּחֶזְקַת הַיָּד וְיִסְּרֵנִי מִלֶּכֶת בְּדֶרֶךְ הָעָם־הַזֶּה לֵאמֹר. *Quia sic dixit Jova ad me, quum invalesceret manus* (Dei super me), *et hortaretur me, ne ambularem in via populi hujus, dicens.* Ο΄. *οὕτω λέγει κύριος· τῇ ἰσχυρᾷ χειρὶ ἀπειθοῦσι τῇ πορείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγοντες.* Σ. *εἶπε κύριος πρὸς μὲ ὡς ἐν κράτει τῆς χειρὸς, καὶ ἀπέστησέ με μὴ πορεύεσθαι τῇ ὁδῷ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγων.*[17]

12. לֹא־תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אֲשֶׁר־יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קָשֶׁר. *Ne vocetis conjurationem omne quod vocat populus iste conjurationem.* Ο΄. *μήποτε εἴπωσι σκληρόν· πᾶν γὰρ ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ λαὸς οὗτος, σκληρόν ἐστι.* Σ. *οὐκ ἐρεῖτε, ἄντarσις, πᾶν ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ λαὸς οὗτος, ἄνταρσις.*[18]

13. אֶת־יְהוָה. Ο΄. ※ Ἀ. Θ. *τὸν* ◄ *κύριον.*[19]

צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. *τῶν δυνάμεων* ◄.[20]

14. וּלְאֶבֶן נֶגֶף וּלְצוּר מִכְשׁוֹל לִשְׁנֵי בָתֵּי יִשְׂרָאֵל לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלָם. *Et in lapidem percussionis et in petram offensionis duabus domibus Israelis, in rete et in laqueum habitanti Jerusalem.* Ο΄. *καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδὲ ὡς πέτρας πτώματι· οἱ δὲ οἶκοι Ἰακὼβ ἐν παγίδι, καὶ ἐν κοιλάσματι* (Ἀ. *εἰς σκῶλον.* Σ. Θ. *εἰς σκάνδαλον*[21]) *ἐγκαθήμενοι ἐν Ἱερουσαλήμ.* Ἀ. *καὶ εἰς λίθον προσκόμματος, καὶ εἰς στερεὸν σκανδάλου τοῖς δυσὶν οἴκοις Ἰσραὴλ* . . .[22] Σ. *εἰς λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν πτώματος τοῖς δύο οἴκοις Ἰσραὴλ, εἰς παγίδα καὶ εἰς σκάνδαλον τῶν οἰκούντων Ἱερουσαλήμ.*[23] Θ. *καὶ εἰς λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν πτώματος τοῖς δυσὶν οἴκοις* . . .[24]

15. כָּשְׁלוּ. *Offendent.* Ο΄. *ἀδυνατήσουσι.* Ἀ. *σκανδαλωθήσονται.* Σ. *προσκόψουσιν.*[25]

וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ. *Et irretientur, et capientur.* Ο΄. *καὶ ἐγγιοῦσι, καὶ ἁλώσονται* ÷ *ἄνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ* ◄. Σ. *καὶ παγιδευθήσονται, καὶ συλληφθήσονται.*[26]

16, 17. צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי׃ וְחִכִּיתִי לַיהוָה הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוֵּיתִי לוֹ. *Colliga oraculum, obsigna legem in discipulis meis. Et praestolabor Jovam qui abscondit faciem suam a domo Jacobi, et exspectabo eum.* Ο΄. *τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ μὴ μαθεῖν. καὶ ἐρεῖ· μενῶ* (Θ. *ὑπομενῶ*[27]) *τὸν θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακὼβ, καὶ πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ.* Ἀ. *ἔνδησον μαρτύριον, σφράγισον νόμον ἐν διδακτοῖς μου. καὶ προσδέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἀποκρύβοντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακὼβ, καὶ ὑπομενῶ αὐτόν.* Σ. *δῆσον μαρτύριον, σφράγισον νόμον ἐν τοῖς διατάγμασί μου. καὶ προσδοκήσω τὸν κύριον τὸν κρύβοντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακὼβ, καὶ ἀναμενῶ αὐτόν.*[28]

18. הִנֵּה אָנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן־לִי יְהוָה לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת הַשֹּׁכֵן בְּהַר צִיּוֹן. *Ecce! ego, et nati*

---

[16] Theodoret. in continuatione. [17] Procop. [18] Idem. Apud Montef. οὗτος casu excidit. Hieron. affert: Σ. ἄνταρσις. [19] Curter. [20] Idem. Syro-hex. in textu: τὸν κύριον τῶν δυνάμεων. [21] Theodoret.: ἐν κοιλώματι, ἢ σκώλῳ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, ἢ σκανδάλῳ κατὰ τοὺς ἄλλους. Curter. affert: Ἀ. εἰς σκῶλον. [22] Cod. XII a Parsonsio exscriptus. Curter. affert: Ἀ. καὶ εἰς στερεὸν —— Ἰσραήλ. [23] Procop. Curter. affert: Ἀ. Σ. Θ. τοῖς δυσὶν οἴκοις. [24] Curter. Parsons. ex eodem cod. affert: Θ. καὶ εἰς πέτρας πτώματος. [25] Theodoret. Montef. per incuriam edidit: Ἀ. σκανδαλισθήσονται. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 2. xxx. 11.

[26] Procop. Idem subjungit: τὸ δὲ, ἄνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ, περιττὸν, καὶ ὠβέλισται. Obelo jugulat Syro-hex. [27] Syro-hex. ♦ ܠܗ ܡܣܝܒܪܢܐ .ܐ. [28] Euseb. in Dem. Evang. p. 450. Curter. affert: Ἀ. ἔνδησον μ., σφράγισαι ν. ἐν διδακτοῖς μου. Procop.: Τὸν πρῶτον στίχον ὁ Σ. οὕτως ἐξέδωκεν· δῆσον μ., σφράγισαι τὸν ν. ἐν τοῖς διδακτοῖς μου· οἷς καὶ τὰ Ἀκύλου συνᾴδει. Theodoret.: Σαφέστερον δὲ οἱ τρεῖς ἡρμηνεύκασι· δῆσον τὸ μ., σφράγισον ν. ἐν διδακτοῖς μου. Unde suspicetur aliquis, Symmachum διδάγμασι, non διατάγμασι, dedisse.

quos dedit mihi Jova, in signa et in typos in Israele a Jova exercituum, qui habitat in monte Sionis. Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός· καὶ ἔσται σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ παρὰ κυρίου σαβαὼθ, ὃς κατοικεῖ ἐν τῷ ὄρει Σιών. Οἱ λοιποί· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ δέδωκέ μοι ὁ κύριος, εἰς σημεῖα καὶ εἰς τέρατα ἐν Ἰσραὴλ παρὰ κυρίου τῶν δυνάμεων τοῦ κατοικοῦντος ἐν ὄρει Σιών.[29]

19. יִדְרֹשׁ. *Implorabit.* Ο΄. ἐκζητήσουσι. Ἀ. Θ. ἐκζητήσει.[30]

21. וְעָבַר בָּהּ נִקְשֶׁה וְרָעֵב וְהָיָה כִי־יִרְעַב וְהִתְקַצַּף. *Et transibit per eam* (terram) *duriter tractatus et esuriens; et fiet, cum esurierit, graviter irascetur.* Ο΄. καὶ ἥξει ἐφ᾽ ὑμᾶς σκληρὰ λιμὸς, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε, λυπηθήσεσθε. Σ. καὶ παρελεύσεται ἐξ αὐτοῦ ἐσκανδαλισμένος, καὶ πεινάσει· ἔσται δὲ ὅταν πεινάσῃ καὶ παροξυνθῇ.[31]

וְקִלֵּל בְּמַלְכּוֹ. *Et exsecrabitur regem suum.* Ο΄. καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα. Ἀ. Θ. καὶ καταρὰ ἔσται ἐν τῷ βασιλεῖ αὐτοῦ.[32] Σ. καὶ καταράσεται βασιλέα ἑαυτοῦ.[33]

וּבֵאלֹהָיו. *Et deum suum.* Ο΄. καὶ τὰ πάτρια (alia exempl. πάταχρα. Ἑβρ. βελοαῦ[34]). Ἀ. Θ. καὶ ἐν θεοῖς αὐτοῦ.[35] Σ. (καὶ) πάτραρχα εἴδωλα.[36]

Cap. VIII. 2. ÷ πιστοὺς ἀνθρώπους ◄. 6. ÷ ἐφ᾽ ὑμῶν ◄.[37]

CAP. IX.

1 (Hebr. viii. 23). הָרִאשׁוֹן הֵקַל אַרְצָה זְבֻלוּן וְאַרְצָה נַפְתָּלִי וְהָאַחֲרוֹן הִכְבִּיד דֶּרֶךְ הַיָּם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן. (In tempore) *priore ignominia affecit terram Zabulon et terram Naphtali, et in postero illustrabit viam maris trans Jordanem.* Ο΄. τοῦτο πρῶτον πίε· ταχὺ ÷ ποίει ◄ χώρα Ζαβουλὼν ἡ γῆ Νεφθαλὶμ, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν (Ἀ. Θ. ὁδὸν θαλάσσης[1]) καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Σ. καὶ οἱ λοιποί· ὁ πρῶτος ἐτάχυνε γῆν Ζαβουλὼν καὶ γῆν Νεφθαλεὶμ, καὶ ὁ ἔσχατος ἐβάρυνεν ὁδὸν τὴν κατὰ θάλασσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου.[2]

גְּלִיל הַגּוֹיִם. *Circulum* (regionem) *gentium.* Ο΄. Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν. Ἀ. θῖνες τῶν ἐθνῶν. Σ. ὅριον τῶν ἐθνῶν.[3]

3 (ix. 2). הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לֹא (לוֹ ק׳) הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה. *Multam facis gentem, non* (s. *ei*) *magnam facis laetitiam.* Ο΄. τὸ πλεῖστον (Θ. πλῆθος[4]) τοῦ λαοῦ ὃ κατήγαγες (Οἱ λοιποί· οὐκ ἐμεγάλυνας[5]) ἐν εὐφροσύνῃ σου. Σ.

---

[29] Procop. affert: Οἱ λοιποί· ἰδοὺ — ἐν Ἰσραήλ. Theodoret.: Οἱ Γ΄. ἰδοὺ — Σιών: sed pro his, ἃ δέδωκέ μοι ὁ κ., hic habet, ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. Curter. affert: Θ. Ἀ. ἔδωκέ μοι. Σ. Ἀ. (sic) ὁμοίως τοῖς Ο΄. [30] Curter. [31] Procop. [32] Curter. Montef. ex eodem falso exscripsit καταράσεται pro καταρὰ ἔσται, repugnante, quod ad Theodotionem attinet, Syro-hex., qui affert: ܐ̇. ܘܠܘܛܬܐ ܬܗܘܐ ܒܡܠܟܐ ܕܝܠܗ. Minus probabiliter Theodoret. (non Curter., qui error est Montefalconii): Οἱ Γ΄. καὶ καταρᾶται ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ. [33] Procop. in continuatione. [34] Theodoret.: Ἔνια δὲ τῶν ἀντιγράφων [Cod. 93] πάταχρα ἔχει· καὶ αὕτη ἡ διάνοια καὶ τῷ Ἑβραίῳ σύμφωνος, καὶ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς· τὰ γὰρ παταχρῆ [ܦܬܟܪܐ] Σύρων μὲν ἔστιν ὄνομα· σημαίνει δὲ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ τὰ εἴδωλα· ταῦτα δὲ ὁ Ἑβραῖος βελοαῦ καλεῖ. [35] Idem: Οἱ Γ΄. καταρᾶται ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν θεοῖς αὐτοῦ. Syro-hex. Theodotioni continuat: ◆ ܘܒܐܠܗܘܗܝ. [36] Curter. Ab hac lectione non discedere videtur Syro-hex., qui affert: ◆ ܣ. ܦܛܪܟܪܐ ܐܠܗ̈ܐ, vel juxta Cod. C. ܣ. ܦܛܪܟܪܐ ◆ ܐܠܗ̈ܐ, si sumatur eum πάτραρχα quasi synonymum cum πάτρια habuisse. Alio quidem loco (Cap. xxxvii. 38) idem verba, τὸν πάτραρχον αὐτοῦ, dilucidius interpretatus est, ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܝܠܗ. [37] Syro-hex.

CAP. IX. [1] Syro-hex. in textu ÷ ܥܒܕ ◄; in marg. autem: ◆ ܐ. ܐܘܪܚܐ ܕܝܡܐ. "Cod. unus notat Aquilam et Theod. habuisse ὁδὸν θαλάσσης."—*Montef.* Post Νεφθαλὶμ verba ὁδὸν θαλάσσης in textum inferunt Codd. III, XII, 24, 26, alii. [2] Procop. p. 153: κατὰ δὲ Σύμμαχον, ᾧ ἠκολούθησαν οἱ λοιποί· ὁ πρῶτος κ.τ.ἑ. [3] Idem. Hieron.: "Pro *Galilaea gentium* Aq. θῖνας *gentium*, Sym. *terminos gentium*, interpretati sunt." [4] Curter. Syro-hex. ܬ. ◆ ܣܘܓܐܐ. [5] Curter. affert: Οἱ Ο΄. [immo Οἱ λοιποί (${}^{A}_{o}$), teste Parsonsio] οὐκ ἐμεγάλυνας. Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ. ܠܐ ܐܘܪܒܬ ◆. Hieron.: "Pro eo quod LXX dixerunt, *deduxisti in laetitia*, alii interpretati sunt, *magnificasti*."

ἐπλήθυνας τὸ ἔθνος, ὃ οὐκ ἐμεγάλυνας· εὐφροσύνη.[6]

3 (2). שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר. *Laetantur coram te secundum laetitiam in messe.* Ο΄. καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου, ὡς οἱ εὐφραινόμενοι ἐν ἀμήτῳ. Σ. (εὐφροσύνη) εὐφράνθησαν ἐνώπιόν σου, ὡς εὐφροσύνην ἐν θερισμῷ.[7]

4 (3). הַנֹּגֵשׂ. *Exactoris.* Ο΄. τῶν ἀπαιτούντων. Θ. (τοῦ) ἀπαιτοῦντος. Ἕτερος· τῶν ἀπειθούντων.[8]

5 (4). כִּי כָל־סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂמְלָה מְגוֹלָלָה בְדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֹלֶת אֵשׁ. *Quia omnis caliga caligati in strepitu* (pugnae), *et vestis volutata in sanguine, erit in combustionem, pabulum ignis.* Ο΄. ὅτι πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλῳ, καὶ ἱμάτιον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτίσουσι, καὶ θελήσουσιν, εἰ ἐγένοντο πυρίκαυστοι. Σ. (ὅτι) πᾶσα βία ἐβιάσθη ἐν σεισμῷ, καὶ περιβόλαιον ἐφύρη ἐν αἵματι, καὶ ἔσται εἰς καῦσιν, καὶ κατάβρωμα πυρός.[9]

6 (5). כִּי־יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַד שַׂר־שָׁלוֹם. *Quia puer natus est nobis, filius datus est nobis; et erit imperium super humerum ejus; et vocabitur nomen ejus: Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater perpetuus, Princeps pacis.* Ο΄. ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ÷ ἄγγελος ◂, ※ θαυμαστὸς, σύμβουλος, θεὸς ἰσχυρὸς (Ἑβρ. ἠλ γιββώρ[10]), ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ◂·[11] ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, (alia exempl. add. εἰρήνην[12]) καὶ ὑγίειαν αὐτῷ. Ἀ. ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν· καὶ ἐγένετο τὸ μέτρον ἐπ᾽ ὤμου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσεν ὄνομα αὐτοῦ, θαυμαστὸς σύμβουλος, ἰσχυρὸς δυνατὸς, πατὴρ ἔτι, ἄρχων εἰρήνης.[13] Σ. νεανίας γὰρ ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν· καὶ ἔσται ἡ

---

[6] Procop. affert: Σ. ἐπλήθυνας — ἐμεγάλυνας. Euseb. in Comment. ad loc.: Σ. εὐφροσύνη εὐφράνθησαν κ.τ.ἑ. [7] Euseb. ibid. [8] Idem. Lectio τῶν ἀπειθούντων est in Codd. 36, 51, aliis. (Pro ἀφήρηται (v. 4), et ἐγένοντο (v. 5) Curter. in textu habet ἀφαιρεθήσεται et ἐγενήθησαν; in marg. autem: Ἀ. ἀφήρηται, et Ἀ. ἐγένοντο; sed delendum videtur Aquilae nomen.) [9] Procop. Montef. negligenter exscripsit, καὶ εἰς κατάβρωμα. [10] Procop. Theodoret.: Εἶτα τῶν ὀνομάτων τὸ μεῖζον, θεὸς ἰσχυρός· τοῦτο δὲ κακουργήσαντες οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν, ἰσχυρὸς δυνατὸς, ἡρμήνευσαν· κεῖται δὲ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, ἠλγεβώρ. [11] Sic Codd. 22, 48, et sine aster. Comp., Ald., Theodoret., Euseb. in Dem. Evang. p. 336 C, Codd. 23, 36, 51, alii, et, omisso θεὸς, Codd. III, 26. Euseb. ibid. p. 336 D: κατὰ μὲν τοὺς Ο΄, μεγάλης β. ἄγγελος, καὶ ὥς τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει, θαυμαστὸς —— αἰῶνος· κατὰ δὲ τὸ Ἑβραϊκὸν, ὡς ὁ μὲν Ἀκ. φησὶν, κ.τ.ἑ. Idem in Comment. ad Psalmos, p. 492, memoriter, ut videtur, affert: μεγάλης β. ἄγγελος, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς, θεὸς δυνατὸς, ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ αἰώνιος. Syro-hex. in textu habet: μεγάλης βουλῆς ÷ ἄγγελος ◂· ἄξω γὰρ κ.τ.ἑ.; in marg. autem: "Ex editione (ܡܦܩܬܐ, ἔκδοσις) alia, quae versa est Syriace (ܠܣܘܪܝܐ) cura sancti Philoxeni episcopi Mabugensis: καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς, σύμβουλος (ܬܕܡܘܪܐ. ܡܠܟܐ.), θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς (ܫܠܝܛ ܥܠ ܟܠ), ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μ. αἰῶνος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, εἰρήνην καὶ ὑ. αὐτῷ. μεγάλη ἡ ἐξουσία (ܫܘܠܛܢܗ) αὐτοῦ, καὶ τῇ εἰρήνῃ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὅριον." (Scholium non legitur in Cod. C. In v. 7 neque ἐξουσία (ܫܘܠܛܢܗ) pro ἀρχὴ, neque τῇ εἰρήνῃ pro τῆς εἰρήνης in libris Graecis reperitur, sed a versione Syra vulgari retenta esse videntur.) De hac insigni interpolatione, quam, etsi in nonnullis libris asteriscos appositos habet, Origene antiquiorem esse ex testimoniis Irenaei et Clementis Alex. probari potest, vid. Grabe *De Vitiis* etc. pp. 29–31; F. A. Stroth in Eichhorn. *Repertorium* etc. T. III, p. 252. Breviorem lectionem, quae est Codicis Vat. et Ed. Rom., in suo habuit Hieron. notans: "Qua nominum majestate perterritos LXX reor non esse ausos de puero dicere, quod aperte Deus appellandus sit, etc.; sed pro his sex nominibus posuisse, quod in Hebraico non habetur, *Magni consilii Angelum, et adducam pacem super principes, et sanitatem ejus.*" [12] Sic Codd. III, XII, 22, 24, 26, 36, alii, et Syro-hex. in scholio modo allato. [13] Curter., Euseb. in Dem. Evang. p. 337 (qui μέτρον sine artic., et ἐκλήθη (ἐκάλεσε Cod. P.) τὸ ὄν. αὐτοῦ legit). Idem in Eclog. Prophet. p. 183 affert: ※ Ἀ. θαυμαστὸς —— εἰρήνης. ※ Σ. κληθήσεται —— εἰρήνης. Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܛܠܝܐ ܐܬܝܠܕ ܠܢ. ܒܪܐ ܐܬܝܗܒ ܠܢ. ܘܗܘܐ ܡܫܘܚܬܐ ܥܠ ܟܬܦܗ ܘܩܪܐ (ἐκάλεσεν) ܫܡܗ ܕܝܠܗ ܬܡܝܗܐ ܡܠܟܐ. ܚܝܠܬܢܐ ܓܢܒܪܐ ◆. Ergo Syrus in suo habuit θαυμαστὸς σύμβουλος,

παιδεία ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, παραδοξασμὸς, βουλευτικὸς, ἰσχυρὸς, δυνατὸς, πατὴρ αἰῶνος, ἄρχων εἰρήνης.[14] Θ. . . θαυμαστῶς βουλεύων, ἰσχυρὸς, δυνάστης, πατὴρ, ἄρχων εἰρήνης.[15]

7 (6). לְמַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה. *Ad amplificationem imperii.* Ο΄. μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Ἀ. πολλῆς τῷ μέτρῳ.[16] Σ. ἐπληθύνθη παιδεία.[17] Θ. τῷ πληθύνειν τὴν παιδείαν.[18]

וּלְשָׁלוֹם אֵין־קֵץ. *Et ad pacem sine fine.* Ο΄. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὅριον. Ἀ. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι τέλος.[19] Σ. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.[20] Θ. οὗ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔσται πέρας.[21]

וְעַד־עוֹלָם. *Et usque in aeternum.* Ο΄. καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀ. καὶ ἕως αἰῶνος.[22]

8 (7). דָּבָר. *Verbum.* Ο΄. θάνατον. Ἀ. ῥῆμα. Οἱ λοιποί· λόγον.[23]

10 (9). שִׁקְמִים. *Sycomori.* Ο΄. συκαμίνους. Οἱ λοιποί· συκομόρους.[24]

11 (10). וְאֶת־אֹיְבָיו. *Et inimicos ejus.* Ο΄. καὶ τοὺς ἐχθροὺς ※ Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ ↙.[25]

12 (11). פְּלִשְׁתִּים. *Philistaeos.* Ο΄. τοὺς Ἕλληνας. Οἱ λοιποί· τοὺς Φιλιστιείμ.[26]

13 (12). וְאֶת־יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. καὶ τὸν κύριον ※ Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ↙.[27]

14 (13). וַיַּכְרֵת. *Et rescindet.* Ο΄. καὶ ἀφεῖλε. Ἀ. (καὶ) ὀλοθρεύσει. Σ. (καὶ) ἐξολοθρεύσει. Θ. (καὶ) ἀφελεῖ.[28]

15 (14.) וּנְשׂוּא־פָנִים. *Et* (vir) *spectatus.* Ο΄. καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας. Σ. καὶ αἰδέσιμον.[29]

הוּא הָרֹאשׁ. *Ille* est *caput.* Ο΄. αὕτη ἡ ἀρχή. Οἱ λοιποί· αὐτὸς κεφαλή.[30]

17 (16). וְאֶת־יְתֹמָיו וְאֶת־אַלְמְנוֹתָיו. *Et pupillos ejus, et viduas ejus.* Ο΄. καὶ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς χήρας αὐτῶν. Οἱ Γ΄. (καὶ τοὺς ὀρφανοὺς) αὐτοῦ, (καὶ τὰς χήρας) αὐτοῦ.[31]

---

et ἰσχυρὸς δυνατὸς, repugnante Hieron., qui ait: "Non enim, ut plerique putant, bina jungenda sunt nomina, ut legamus, *admirabilis consiliarius*, et rursum, *Deus fortis.*" Idem paulo post: "Scire debemus, quod verbum Hebraicum, MESRA, et hic et supra LXX ἀρχὴν, id est, *principatum*, interpretati sunt . . . Aq. autem, verbi ambiguitate deceptus, μέτρον, id est, *mensuram*, interpretatus est." [14] Curter. Euseb. ibid. male citat ἐδόθη pro ἐγεννήθη, et mox ἡ παιδεία αὐτοῦ, invito Syro-hex., qui affert: .ܣ. ܡܛܠ ܕܛܠܝܐ ܐܬܝܠܕ ܠܢ. ܒܪܐ ܐܬܝܗܒ ܠܢ. [ܐܒܐ ܥܘܕ ܪܫܐ ܕܫܠܡܐ]. ܘܗܘܬ ܪܕܘܬܐ ܥܠ ܟܬܦܗ ܕܝܠܗ. ܘܢܬܩܪܐ ܫܡܗ ܕܝܠܗ. ܬܕܡܘܪܐ. ܡܠܘܟܐ. ܚܣܝܢܐ. ܚܝܠܬܢܐ. ܐܒܐ ܕܥܠܡܐ. ܪܫܐ ܕܫܠܡܐ܀. Ubi verba inclusa, Graece [πατὴρ ἔτι, ἄρχων εἰρήνης], quae in utroque cod. habentur, ad finem lectionis Aquilae pertinere manifestum est. [15] Euseb. ibid. Curter., Cod. 88: Θ. θαυμαστὸς β., ἰσχυρὸς, δυνατὸς (sic), πατὴρ, ἄρχων εἰρήνης. Procop. tantum affert: Θ. θαυμαστὸς, συμβουλεύων, ἰσχυρός. Cum Eusebio facit Syro-hex.: .ܬ. ܕܐܬܕܡܪܘܬ ܡܠܟܐ. ܚܣܝܢܐ. ܚܝܠܬܢܐ. ܐܒܐ. ܪܫܐ ܕܫܠܡܐ. Montef. pro πατὴρ Theodotioni πατὴρ αἰῶνος, invitis testibus, tribuit. [16] Curter. [17] Idem affert: Θ. ἐπληνθήθη (sic) παιδεία. Sed, teste Parsonsio, Cod. XII in marg. sine nom. habet: πληθύνθη (sic) π. αὐτοῦ. Symmachi autem lectionem esse diserte testatur Syrus noster: .ܣ. ܣܓܝ ܪܕܘܬܐ܀. [18] Curter., Euseb. ibid., et Codd. XII, 88. Montef. edidit τοῦ πληθύνειν, favente Syro-hex., qui Theodotioni continuat: ܕܡܣܓܝܘ ܪܕܘܬܐ܀. [19] Euseb. ibid. Aquilae tribuit: καὶ τῆς εἰρ. αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας, sed per incuriam, ut videtur, pro τελος. Nam Curter. affert: Ἀ. τέλος. Σ. Θ. πέρας; et Syro-hex. .ܐ. ܫܘܠܡܐ܀ .ܣ. .ܬ. ܣܘܦܐ܀. Cf. Hex. ad Job. xvi. 2. [20] Euseb. ibid. [21] Idem, qui in Comment. sine οὗ affert. Aliter, sed falso, Montef. [22] Curter. [23] Idem: Οἱ Ο΄. λόγον. Ἀ. ῥῆμα. Correximus juxta Procopium, qui habet: Οἱ δὲ λοιποὶ, λόγον, ἐξέδωκαν, Aquila non memorato. Etiam Syro-hex. affert: .ܣ. ܡܠܬܐ܀. [24] Euseb. in Comment., et Theodoret. [25] Curter. Syro-hex. in textu: ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ↙. Idem paulo ante pro ἐπὶ αὐτὸν in marg. char. med. affert: ἐπ' αὐτοὺς, quae est lectio Codd. III, 24, 26, 36, aliorum. [26] Theodoret. [27] Syro-hex. in textu. Curter. in marg.: ※ τῶν δυνάμεων. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. [28] Euseb., Procop. Nobil. affert: Θ. ἀφελεῖ. Ἀ. ὀλοθρεύσει. Syro-hex. .ܬ. ܡܦܣܩ܀. [29] Euseb., Procop., Nobil. [30] Curter. affert: Οἱ Δ. αὐτὸς κεφαλή. Montef. in *Praelimin.* p. 67: "Hic autem Οἱ Δ non dubito quin significent quatuor Graecos interpretes, qui in Hexaplis erant, nempe Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. Altera vero lectio, αὕτη ἡ ἀρχή, erat τῆς κοινῆς, seu vulgatae editionis." Sed, teste Parsonsio, Cod. Jes. legit: Οἱ λοιποί· αὐτὸς κεφαλή; ut pro Δ legendum sit $\overset{\Lambda}{o}$. Syro-hex. affert: .ܐ. ܗܘ ܪܫܐ܀. [31] Curter.

21 (20). אַפּוֹ. *Ira ejus.* Ο΄. ὁ θυμὸς ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂.[32]

Cap. X.

2. וְלִגְזֹל. *Et ad rapiendum.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. καὶ ◂ ἁρπάζοντες.[1]

מִשְׁפַּט. *Judicium.* Ο΄. κρίμα. Οἱ Γ΄. κρίσιν.[2]

4. בִּלְתִּי כָרַע תַּחַת אַסִּיר. (Nil reliquum est) *nisi quod procumbant sub vinctos.* Aliter: *Sine me corruent sub vinctos.* Ο΄. τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἀπαγωγήν (Σ. αἰχμαλωσίαν· καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως[3]). Θ. τοῦ μὴ κάμψαι ὑπὸ δεσμόν.[4]

וְתַחַת הֲרוּגִים יִפֹּלוּ. *Et sub occisos cadant.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ὑποκάτω ἀνῃρημένων πεσοῦνται ◂.[5]

אַפּוֹ. *Ira ejus.* Ο΄. ἡ ὀργή. Ἄλλος· θυμός.[6]

6. לִשְׁלֹל שָׁלָל. *Ad agendum spolium.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. τοῦ ◂ ποιῆσαι σκῦλα.[7]

7. גּוֹיִם לֹא מְעָט. *Gentes non paucas.* Ο΄. ἔθνη . . οὐκ ὀλίγα. Ἀ. ἔθνη οὐκ ὀλίγως. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[8]

10. כַּאֲשֶׁר מָצְאָה יָדִי לְמַמְלְכֹת הָאֱלִיל. *Quemadmodum attigit manus mea regna idolorum.* Ο΄. ὃν τρόπον ταύτας ἔλαβον, καὶ πάσας τὰς ἀρχὰς (alia exempl. χώρας) λήψομαι. ὀλολύξατε. Θ. καθάπερ εὗρεν ἡ χείρ μου τὰς βασιλείας τοῦ εἰδώλου.[9]

11. לִירוּשָׁלַ͏ִם. Ο΄. καὶ Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. καὶ Ἱερουσαλήμ.[10]

13. בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי. *Per fortitudinem manus mei feci.* Ο΄. ἐν τῇ ἰσχύϊ ποιήσω. Σ. ἐν τῇ δυνάμει τῆς χειρός μου ἐποίησα.[11]

14. יָדִי. *Manus mea.* Ο΄. τῇ χειρὶ ※ Πάντες· μου ◂.[12]

וּפֹצֶה פֶה וּמְצַפְצֵף. *Et qui aperiret os, et pipiret.* Ο΄. ἡ ἀντείπῃ μοι, ※ Θ. καὶ ἀνοίγων τὸ στόμα, καὶ στρουθίζων ◂.[13]

15. כְּהָרִים. *Quasi tolleret.* Ο΄. ὡς (alia exempl. ὡσαύτως[14]) ἄν. Ο΄. ὡσ ÷ αύτως ◂ ἄν.[15]

17. וּקְדוֹשׁוֹ לְלֶהָבָה. *Et Sanctus ejus in flammam.* Ο΄. καὶ ἁγιάσει αὐτὸν ἐν πυρί. Σ. καὶ ὁ ἅγιος αὐτοῦ εἰς φλόγα.[16]

וְאָכְלָה שִׁיתוֹ וּשְׁמִירוֹ בְּיוֹם אֶחָד. *Et devorabit spinas ejus et sentes ejus in die una.* Ο΄. καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην· τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Σ. (καὶ) καταφάγεται τὰ ἀποκείμενα αὐτοῦ καὶ τὰ πεφυλαγμένα αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.[17]

---

[32] Syro-hex.

Cap. X. [1] Curter. Syro-hex. in textu: ◂ ܘܐ̈ ※ ܢܚܛܦܘܢ. Deinde pro his: Ο΄. ἐκκλίνοντες —— εἰς προνομήν, Montef. "ex MS. quodam S. Basilii in Jesaiam" edidit: Ἄλλ. διαστρέφοντες τὸ δίκαιον κρίμα ἐπὶ τῶν πτωχῶν, καὶ διαρπάζοντες τὰ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς κατάβρωμα, καὶ ὀρφανὸν εἰς κέρδος. Locus est Opp. T. I, p. 556 C, et verba sunt non alius interpretis, sed ipsius S. Patris in loco declarando, ut recte perspexit Garnier. [2] Curter., qui in textu habet χρήματα pro κρίματα, quae lectio est Codd. XII, 22, 36, aliorum. [3] Theodoret. [4] Curter. Parsons. e Slav. Mosq. affert: *ne incurvemini sub vinculo.* [5] Curter. Sic Syro-hex. in textu, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, 36, alii. [6] Curter. in textu habet θυμός; in marg. autem: Οἱ Ο΄. ἡ ὀργή. Lectio θυμὸς, s. ὁ θυμὸς, s. ὁ θυμὸς αὐτοῦ, est in libris plurimis, invito Syro-hex. [7] Curter. Parsons. e Codd. XII, 93 affert: Ἀ. Θ. τοῦ ποιῆσαι. Sed ποιῆσαι Aquilae saltem abjudicandum esse quivis videt. [8] Curter., a Montef. correctus.

[9] Idem. (In textu χώρας habent Codd. III, XII, 22, 24, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܐܬܪ̈ܘܬܐ ܘܠܟܠܗܘܢ.) [10] Sic Syro-hex., qui in textu edito et utroque cod. habet ܘܠܐܘܪܫܠܡ, pro quo Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 201 tentat ܘܠܝܒܘܣ, καὶ τῇ Ἰεβούς. In codd. Hebraeis et Graecis nihil est auxilii. [11] Euseb. Pronomen, quod aberat, assumptum e Codd. 22, 48, 51, aliis, qui τῆς χ. μου post ἰσχύϊ supplent. [12] Curter. Cod. A. in textu: ◂ ܕܝܠܝ ※ ܒܐܝܕܐ; in marg. autem: ◆ ܟܠܗܘܢ, quod Middeld. male intellexit de voce πάντα textui inferenda. Dilucidius Cod. C. in marg. (◂)ܕܝܠܝ ※ ܒܐܝܕܐ ܟܠܗܘܢ ◆ ܐܡܪܘ. [13] Curter. Cf. ad Cap. xxxviii. 14. Syro-hex. post ἀντείπῃ μοι in marg. affert: ܬ. ܘܦܬܚ ܦܘܡܗ ◆ ܘܡܨܦܨܦ. Eadem sine aster. leguntur in Comp., Ald., Codd. 22, 36, aliis, quorum major pars στόμα sine artic. habet. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, alii. [15] Cod. 88 (cum ※ pro ÷). Syro-hex. ◂ ܗܟܘܬ ÷ ܐܝܟ ܗܘ ܐܢ. [16] Euseb., Procop. [17] Procop.

18. וּכְבוֹד יַעְרוֹ וְכַרְמִלּוֹ מִנֶּפֶשׁ וְעַד־בָּשָׂר יְכַלֶּה וְהָיָה כִּמְסֹס נֹסֵס. *Et gloria silvae ejus et hortuli ejus ab anima usque ad carnem consumetur, et erit sicut cum contabescit aeger.* Οʹ. ἀποσβεσθήσεται τὰ ὄρη, καὶ οἱ βουνοὶ, καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ καταφάγεται ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν· καὶ ἔσται ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύγων ἀπὸ φλογὸς καιομένης. Σ. καὶ ἡ δόξα τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ Καρμήλου αὐτοῦ, ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκὸς ἀναλωθήσεται· καὶ ἔσται ὡς τετμημένος φεύγων.[18]

19. וּשְׁאָר עֵץ יַעְרוֹ מִסְפָּר יִהְיוּ וְנַעַר יִכְתְּבֵם. *Et residuum arborum silvae ejus numerus* (parvus) *erit, et puer conscribet eas.* Οʹ. καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀπ' αὐτῶν ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ παιδίον (Ἀ. παῖς. Σ. παιδίον. Θ. παιδάριον[19]) γράψει αὐτούς. Σ. τὰ δὲ ἐπίλοιπα τῶν ξύλων τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ ἀριθμῷ ἔσονται, καὶ παιδίον γράψει αὐτά.[20]

21. יָשׁוּב. *Revertetur.* Οʹ. καὶ ἔσται. Alia exempl. καὶ ἀναστρέψει.[21]

22. עַמְּךָ. *Populus tuus.* Οʹ. ὁ λαός. Θ. ὁ λαός σου.[22]

23. אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος. Alia exempl. ὁ θεός.[23] Οἱ Γʹ. ※ κύριος (κύριος) τῶν δυνάμεων ⁎. Ἀ. στρατιῶν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[24]

בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ. *In medio universae terrae.* Οʹ. ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ. Σ. Θ. ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς.[25]

24. אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος ※ Οἱ Γʹ. κύριος ⁎ σαβαώθ.[26]

בַּשֵּׁבֶט יַכֶּכָּה וּמַטֵּהוּ יִשָּׂא־עָלֶיךָ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם. *Virga percutiet te, et baculum suum levabit super te in via Aegypti.* Οʹ. ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε· πληγὴν γὰρ ἐπάγω (Ἀ. ἀρεῖ. Σ. Θ. ἐπαρεῖ[27]) ἐπὶ σὲ, τοῦ ἰδεῖν ὁδὸν Αἰγύπτου. Σ. ἐν ῥάβδῳ πλήξει σε, καὶ τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ ἐπαρεῖ ἐπὶ σὲ διὰ τὴν ὁδὸν Αἰγύπτου.[28]

26. יְהוָה צְבָאוֹת. Οʹ. ὁ θεός. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων.[29]

בְּצוּר עוֹרֵב. *In petra Oreb.* Οʹ. ἐν τόπῳ θλίψεως. Ἀ. ἐν πέτρᾳ Ὠρήβ. Σ. ἐν σοὺρ Χωρήβ. Θ. ἐν σοὺρ Ὠρήβ.[30]

27. וְחֻבַּל עֹל. *Et excutietur jugum.* Οʹ. καὶ καταφθαρήσεται ὁ ζυγός. Θ. (καὶ) διαφθαρήσεται κλοιός.[31]

28. בְּמִגְרוֹן. *Per Migron.* Οʹ. εἰς Μαγγεδώ. Ἀ. Σ. κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν, Μαγρών. Θ. Μαγγεδών.[32]

29. גֶּבַע מָלוֹן לָנוּ. *Geba* est *diversorium* ubi *pernoctant.* Οʹ. καὶ ἥξει εἰς Ἀγγαί. Ἀ. . αὐλιστήριον . . Σ. . αὐλισμός . . Θ. . κατάλυμα . .[33]

30. צַהֲלִי קוֹלֵךְ. *Acutam fac vocem tuam.* Οʹ. Vacat. ※ χρεμέτισον φωνήν σου ⁎.[34]

לַיְשָׁה. *Laisa.* Οʹ. Λαϊσά. Alia exempl. ἐν

---

[18] Procop. Euseb. affert: Σ. Καρμήλου. [19] Curter., qui in textu habet, παιδίον μικρὸν, cum Comp., Ald., Codd. 22, 24, 36, aliis. Syro-hex. affert: Ἀ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. [20] Procop. Parsons. e Cod. 88 affert: Σ. παιδίον μικρὸν γράψει. [21] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܘܢܗܦܘܟ. [22] Curter. Syro-hex. ut ante: ◆ ܥܡܟ. [23] Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. [24] Curter., qui στρατειῶν habet. Cf. ad Cap. iii. 15. Syro-hex. in textu habet, κύριος τῶν δυνάμεων; in marg. autem ad κύριος, ܦܝܦܝ, et (ante κύριος inferendum) ※ κύριος. [25] "Unus codex." [26] Syro-hex. in marg. ◆ ܡܪܝܐ ※ ܟ. [27] "Curter.: Ἀ. ἀρεῖ. Οʹ. Σ. ἐπαρεῖ. Scilicet LXX sic habuerunt in edit. hexaplari."—*Montef.* Immo pro Οʹ. Σ. Cod. XII habet Θ. Σ., teste Parsonsio. [28] Procop., Theodoret., quorum prior om. σε, et posterior πατάξει pro πλήξει, et ἐπάγει pro ἐπαρεῖ legit. [29] Syro-hex. Cod. Jes. in textu habet, κύριος ὁ θεός; et in marg. ※ Θ. τῶν δυνάμεων. [30] Symmachi lectionem testatur Procop. Hieron.: "Pro *petra*, quod juxta Hebraicum interpretatus est Aq., Sym. et Theod. ipsum verbum posuerunt Hebraicum, SUR OREB." [31] Curter. [32] Idem. "Cod. 88: εἰς Μαγὼν, ut videtur."—*Parsons.* [33] Curter. [34] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 62, alii. Sic, sed φωνῇ pro φωνήν, Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

Σά.[35] Θ. Λεΐς. 'Α. (fort. Σ.) Λαΐς. 'Α. καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν ὁμοίως τοῖς Ο'.[36]

33. פֻּארָה. *Frondem.* Ο'. τοὺς ἐνδόξους. 'Α. κεράμιον. Σ. Θ. ληνόν.[37]

וְהַגְּבֹהִים יִשְׁפָּלוּ. *Et elati dejicientur.* Ο'. καὶ οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται. 'Α. Σ. καὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[38]

Cap. XI.

1. חֹטֶר. *Surculus.* Ο'. ῥάβδος. 'Α. ῥαβδίον.[1]

מִגֵּזַע. *E stirpe.* Ο'. ἐκ τῆς ῥίζης. Οἱ λοιποί· ἀπὸ κορμοῦ.[2]

נֵצֶר. *Germen.* Ο'. ἄνθος. 'Α. ἀκρέμων. Σ. Θ. βλαστός.[3]

3. וְלֹא־לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ. *Neque secundum visionem oculorum suorum judicabit, neque secundum auditum aurium suarum jus dicet.* Ο'. οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει. Σ. οὐ τῇ ὁράσει τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κρινεῖ, οὐδὲ τῇ ἀκοῇ τῶν ὤτων αὐτοῦ ἐλέγξει.[4]

4. וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי־אָרֶץ. *Et jus dicet in rectitudine miseris* (s. *mansuetis*) *terrae.* Ο'. καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς. 'Α. καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοῖς πραέσι τῆς γῆς. Σ. καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς πτωχοὺς τῆς γῆς. Θ. καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς.[5]

5. וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו. *Et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides cingulum renum ejus.* Ο'. καὶ ἔσται δικαιοσύνῃ ἐζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἀληθείᾳ εἰλημένος τὰς πλευράς. Σ. καὶ ἔσται δικαιοσύνη περίζωμα τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις περίζωμα τῶν λαγόνων αὐτοῦ.[6]

7. וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן. *Et vacca et ursa pascentur, simul recubabunt catuli eorum.* Ο'. καὶ βοῦς καὶ ἄρκος ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ ἅμα τὰ παιδία αὐτῶν ἔσονται. 'Α. Θ. καὶ δάμαλις (καὶ ἄρκος) νεμεθήσονται ὁμοῦ, κατακλιθήσονται παιδία αὐτῶν. Σ. καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος βοσκηθήσονται ὁμοθυμαδὸν, κατακλιθήσονται τὰ παιδία αὐτῶν.[7]

כַּבָּקָר. *Sicut bos.* Ο'. ὡς βοῦς. 'Α. ὡς βουκόλιον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[8]

10. אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס עַמִּים. *Quae stabit in vexillum populorum.* Ο'. καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν. 'Α. ὃς ἀνίσταται εἰς σύσσημον λαῶν. Σ. ὃς ἀνίσταται (εἰς) σύσσημον τῶν ἐθνῶν.[9]

מְנֻחָתוֹ. *Requies ejus.* Πάντες· ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.[10]

כָּבוֹד. *Gloria.* Ο'. τιμή. 'Α. Σ. δόξα.[11]

11. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי שֵׁנִית יָדוֹ

---

[35] Sic Codd. II, III, XII (qui in marg. Λαΐ habet), alii. (Pro ἐπακούσεται in priore loco Syro-hex. in marg. char. med.: ἐπάκουσον (ܐܦܩܘܣܘܢ), quae lectio est Codd. 22, 36, 48, aliorum.) [36] Curter. [37] Hieron.: "Verbum Hebraicum PHURA, quod Aquila κεραμεῖον (Vat. κεραμίδιον) interpretatus est, Theod. Symmachusque verterunt ληνόν . . . LXX autem pro *torculari*, novum sensum inferentes, *gloriosos* interpretati sunt." [38] Cod. 88. Mendose Curter.: 'Α. Σ. Θ. καὶ οἱ μ. τ. ὅμως τε Ο'; quod fraudi fuit Montefalconio.

Cap. XI. [1] Procop. [2] Euseb., Procop., Hieron. [3] Hieron. ad loc.: "Pro *flore*, qui Hebraice dicitur NESER, Aq., Sym. et Theod. *germen* transtulerunt." Idem ad Cap. xiv. 19: "Quanquam hoc ipsum verbum supra Cap. xi. 1. . . LXX *florem*, Theod. *germen*, Aq. ἀκρέμονα, id est, *virgultum*, interpretati sunt." Cf. ad Cap. lx. 21. [4] Procop. [5] Curter. Procop. affert: Σ. ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι πτωχοὺς γῆς. (In Codd. 22, 36, 48, aliis, v. 4 sic legitur: ἀλλὰ κρινεῖ ἐν δικαιοσύνῃ ταπεινῷ κρίσιν, καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ἐνδόξους τῆς γῆς; ubi Cod. 22 ※ἐν δικαιοσύνῃ cum aster. habet, teste Grabio *De Vitiis* etc. p. 119.) [6] Procop. [7] Curter. mendose affert: 'Α. Θ. καὶ δαμαλια (sic) νεμηθ. ὅμως κατακλειθήσονται π. αὐτῶν. Θ (sic). καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος βοσκηθήσονται (non βοσκήσονται, ut Montef.) ὁμοθ. κατακλειθήσονται τ. π. αὐτῶν. Pro δαμαλια Montef. correxit δάμαλις καὶ ἄρκος, sed ὅμως intactum reliquit, et κατακλεισθήσονται, *claudentur*, in utroque loco perperam rescripsit. [8] Curter. affert: 'Α. Θ. ὡς βουκόλιον ὅμως τε Ο'. Correximus ex Parsonsio, qui e Cod. XII exscripsit: Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. [9] Procop. Ad Symmachum εἰς tacite supplevit Montef. [10] Hieron. [11] Procop.

לִקְנוֹת אֶת־שְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר־יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר. *Et fiet in die illa, iterum extendet Dominus secunda vice manum suam ad redimendum residuum populi sui, quod superstes erit ab Assyria.* Ο΄. καὶ ἔσται τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, προσθήσει ὁ κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλῶσαι τὸ καταλειφθὲν ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ, ὃ ἂν καταλειφθῇ ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων. Ἀ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, προσθήσει κύριος δεύτερον τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ὑπολειφθήσεται ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων.[12] Σ... προσθήσει κύριος ἐκ δευτέρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ...[13] Θ... τοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ [ὃ ἂν καταλιπῇ ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων].[14]

11. וּמֵאִיֵּי הַיָּם. *Et ab insulis maris.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἀπὸ τῶν νήσων τῆς θαλάσσης ◂.[15]

14. אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ יָדָם. *Edom et Moab missio* (praeda) *manus eorum.* Ο΄. καὶ Ἰδουμαίαν, καὶ ἐπὶ Μωὰβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦσιν. Ἀ. Ἰδουμαία καὶ Μωὰβ ἀποστολὴ χειρὸς αὐτῶν. Σ. Ἐδὼμ καὶ Μωὰβ ἔκτασις χειρὸς αὐτῶν. Θ. Ἰδουμαία (καὶ Μωὰβ) ἔκτασις χειρὸς αὐτῶν.[16]

15. וְהֶחֱרִים יְהוָה אֵת לְשׁוֹן יָם־מִצְרַיִם. *Et devovebit Jova linguam* (sinum) *maris Aegypti.* Ο΄. καὶ ἐρημώσει κύριος τὴν θάλασσαν Αἰγύπτου. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀναθεματίσει κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.[17]

Cap. XI. 6. ἅμα ÷ βοσκηθήσονται ◂.[18]

Cap. XII.

1. אוֹדְךָ. *Celebrabo te.* Ο΄. εὐλογῶ σε. Ἀ. Σ. Θ. ἐξομολογήσομαί σοι.[1]

2. יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח. *Salus mea, confidam.* Ο΄. σωτήρ μου, πεποιθὼς ἔσομαι. Θ. σωτήρ μου, ἐλπιῶ.[2]

יָהּ יְהוָה. *Jah Jova.* Ο΄. ※ Πάντες· ἸΑ ◂ κύριος.[3]

Cap. XIII.

2. עַל הַר־נִשְׁפֶּה. *Super montem levem* (nudum). Ο΄. ἐπ᾽ ὄρους πεδινοῦ. Ἄλλος· ἐπ᾽ ὄρους νεφώδους.[1]

קוֹל לָהֶם. *Vocem iis.* Ο΄. τὴν φωνὴν αὐτοῖς (alia exempl. add. μὴ φοβεῖσθε). Οἱ Γ΄. (τὴν) φωνὴν αὐτῶν.[2]

הָנִיפוּ יָד וְיָבֹאוּ פִּתְחֵי נְדִיבִים. *Agitate manum, ut ingrediantur ostia procerum.* Ο΄. παρακαλεῖτε τῇ χειρὶ, ἀνοίξατε, οἱ ἄρχοντες. Ἀ. ἐξάρατε χεῖρα, (καὶ) εἰσελθέτωσαν ἀνοίγματα ἑκουσιαζομένων.[3] Σ. κινήσατε χεῖρα, καὶ ἐξελθέτωσαν θύρας..[4] Θ. ἀφορίσατε χειρί...[5]

---

[12] Euseb. in Dem. Evang. p. 75. Procop. affert: Ἀ. προσθήσει — τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; et sic Euseb. in Comment., cum ζηλῶσαι pro κτήσασθαι. Pro τοῦ κτ. τὸ ὑπ. Nobil. κτήσασθαι ὑπόλειμμα habet. [13] Euseb. in Comment., et Nobil. (qui τοῦ ζηλῶσαι pro κτήσασθαι legit). Procop. affert: Σ. ἐκ δευτέρου. [14] Euseb. in Dem. Evang. p. 76: Ἀνθ᾽ οὗ συμφώνως ὁ Ἀκ. καὶ Θεοδ., τοῦ κτήσασθαι, φησὶ, τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ἂν καταλίπῃ (sic) ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων, καὶ ἀπὸ τῶν λοίπων πολεμίων ἐθνῶν. Ubi omnia post τοῦ λ. αὐτοῦ ad Eusebii seriem pertinere crediderim. [15] Sic Cod. 23 (absente τῶν), et sine aster. Codd. 36, 48 (sub ÷), alii. [16] Curter., qui ἔκστασις bis legit. Correxit Drusius. [17] Euseb. in Comment. Hieron.: "*Desolabit* igitur, sive interficiet, hoc est ἀναθεματίσει, ut Theod., Aq. et Sym. transtulerunt." [18] Syro-hex.

Cap. XII. [1] Curter. Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܝܗ ܡܪܝܐ. [2] Curter. [3] Idem: ※ $\frac{\text{II.}}{\text{IA}}$ (sic). Cf. Hex. ad Psal. lxvii. 5.

Cap. XIII. [1] S. Basil. Opp. T. I, p. 575 A: Ἐπειδὴ δὲ καθ᾽ ἑτέραν ἔκδοσιν ἀναγινώσκομεν, ἐπ᾽ ὄρους νεφώδους, δῆλον ὅτι τὸ ὕψος ἑτέρῳ λόγῳ παρίστησι. [2] Sic ex Curterio edidit Montef. Scilicet Curter. in textu τὴν φ. αὐτοῖς. μὴ φοβεῖσθε habet; in marg. autem: Οἱ Γ΄. φωνυν αυτον (sic). Minus probabiliter Parsons. e textu Cod. XII exscripsit τὴν φωνὴν ἑαυτῶν; e marg. autem: Οἱ Γ΄. μὴ φοβεῖσθε. Verba superflua, μὴ φοβεῖσθε, tuentur Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. [3] Curter. e Cod. Jes. affert: Ἀ. ἐξάρετε (sic) χεῖρα, καὶ εἰσελθωσαν (sic) ἀ. ἑ. Parsons. ex eodem sine nom.: ἐξάρατε χειρὶ, εἰσελθέτωσαν ἀ. ἑ. [4] Procop., Nobil., quorum prior ἐξελευθέτωσαν legit. Drusius mavult εἰσελθέτωσαν. [5] Curter., Parsons.

3. אֲנִי צִוֵּיתִי לִמְקֻדָּשָׁי גַּם קָרָאתִי גִבּוֹרַי לְאַפִּי עַלִּיזֵי גַּאֲוָתִי. *Ego mandata dedi sanctificatis meis, etiam vocavi heroas meos ad iram meam, exsultantes fastus mei.* Ο΄. *ἐγὼ συντάσσω, καὶ ἐγὼ* (alia exempl. add. *ἄγω αὐτούς· ἡγιασμένοι εἰσὶ, καὶ ἐγὼ*[6]) *ἄγω αὐτούς· γίγαντες* (Ἀ. Σ. *δυνατοὺς*[7]) *ἔρχονται πληρῶσαι τὸν θυμόν μου, χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες.* Ἀ. *ἐγὼ ἐνετειλάμην τοῖς ἡγιασμένοις μου, καίγε ἐκάλεσα δυνατούς μου τῷ θυμῷ μου ἀγαυριωμένους ὑπερηφανείας μου.*[8] Σ. . . *ἐν τῷ δοξασμῷ μου.* Aliter: Σ. . . *χαίροντας τῇ ὕβρει μου.*[9] Θ. *καίγε ἐκάλεσα τοὺς γίγαντάς μου . . .*[10]

4. מַמְלָכוֹת. *Regnorum.* Ο΄. *βασιλέων.* Οἱ Γ΄. *βασιλειῶν.*[11]

5. יְהוָה וּכְלֵי זַעְמוֹ. *Jova et instrumenta irae ejus.* Ο΄. *κύριος καὶ οἱ ὁπλομάχοι αὐτοῦ.* Σ. *κύριος καὶ σκεύη ὀργῆς αὐτοῦ.*[12]

8. וְנִבְהָלוּ צִירִים. *Et terrebuntur, tormenta.* Ο΄. *ταραχθήσονται οἱ πρέσβεις.* Θ. *ταραχθήσονται, περιοχαί.*[13]

8. יְחִילוּן. *Doloribus torquebuntur.* Ο΄. *συμφοράσουσιν.* Οἱ Γ΄. *ὠδινήσουσιν.*[14]

9. וְעֶבְרָה וַחֲרוֹן אַף. *Et iracundia et aestus irae.* Ο΄. *θυμοῦ καὶ ὀργῆς.* Θ. *μήνιδος καὶ ὀργῆς καὶ θυμοῦ.*[15]

10. כְסִילֵיהֶם. *Oriones eorum.* Ο΄. *καὶ ὁ Ὠρίων* ÷ *καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ* ⁴. Ἀ. Θ. *χισιλεέμ.* Σ. *τὰ ἄστρα αὐτῶν.*[16]

אוֹרָם. *Lucem suam.* Ο΄. *τὸ φῶς* ※ *αὐτῶν* ⁴.[17]

הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ. *Sol in egrediendo ejus.* Ο΄. *τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος.* Σ. Θ. (ὁ) *ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ.*[18]

11. גְּאוֹן. *Superbiam.* Ο΄. Θ. *ὕβριν.*[19]

12. פָּז. *Obryzum.* Ο΄. *τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον.* Ἀ. *κίρρον.*[20]

כֶּתֶם אוֹפִיר. *Aurum Ophir.* Ο΄. *ὁ λίθος ὁ ἐν Σουφίρ.* Ἀ. *σπίλωμα Ὠφείρ.*[21]

---

[6] "Haec supplentur in marg. Cod. Vat. a 2da manu."—*Mai.* Sic Codd. III, XII, 24, 26, 49, et Syro-hex. Post *συντάσσω* add. *ἡγιασμένοι εἰσὶ* Codd. 22, 36, 48, alii. [7] Euseb., Procop., Theodoret. [8] Curter. et Parsons. e Cod. Jes. Pro *ἐγὼ ἐνετειλάμην*, quod ex conjectura Montefalconii recepimus, teste utroque, in codice est (*ἐκουσιαζομένων*) *σιων ἐνετειλάμην*, et in fine sub alio indice *ὑπερφανείας* (sic) *μου*; sed *καὶ ἐκάλεσα* est mendum Curterii. [9] Duas lectiones affert Curterius. Posteriorem Theodotioni tribuendam censet Montef. Parsons. e Cod. XII affert: Σ. *ἐν τῷ δοξασμῷ μου*; sed e Cod. 88: Σ. *χαίρονται* (sic) *τῇ ὕβρει μου.* Ἄλλος· *τῆς ὑπερηφανείας μου.* [10] Euseb., Nobil. Hieron. p. 236: "Nomen autem *gigantum*, pro quo in Hebraeo GEBORIM, id est, *fortium*, positum est, LXX et Theod. in similitudinem fabularum vertere gentilium, sicut et Sirenas, et Titanas, et Arcturum, Hyadas, et Orionem nominant, quae apud Hebraeos aliis appellantur vocabulis." [11] Curter. [12] Curter., et Parsons. e Codd. XII, 88, qui omnes mendose habent: *κύριος κύριος σκεύη ὀργῆς αὐτοῦ.* Sed *ὁρμῆς* pro *ὀργῆς* Montefalconii negligentiae imputandum. [13] Theodoret. [14] Curter. affert: Οἱ Γ΄. *ὀδικήσουσιν* (sic). Cod. 88: Οἱ Γ΄. *ἀδικήσουσιν.* Correxit Montef. [15] Curter. Syro-hex. in textu: (*καὶ* praemittunt Codd. 87, 91, 104) *μήνιδος* (ܘܕܚܡܬܐ) *θυμοῦ καὶ ὀργῆς.* [16] Hieron. p. 239: "Pro eo quod nos interpretati sumus, *splendor earum*, haud dubium quin stellarum, Aq. et Theod. ipsum verbum posuerunt Hebraicum CHISILEEM; pro quo LXX *Orionem* transtulerunt, addentes de suo, *et omnis ornatus caeli*, quod obelo [sic in Syro-hex.] praenotandus est." Idem p. 172: "Verbum Hebraicum CHISILE LXX *Ὠρίωνα* transtulerunt; Hebraeus, quo ego praeceptore usus sum, *Arcturum* interpretatus est. Nos generaliter sequentes Symmachum *stellam* (al. *stellas*) diximus." Cf. Hex. ad Amos v. 8. [17] Curter., Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [18] Curter. Syro-hex. ܣ. ܬ. ܫܡܫܐ ܒܡܦܩܬܗ. Citat Chrysost. Opp. T. I, p. 17 E: *καὶ σκοτισθήσεται ὁ ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ.* [19] Hieron. p. 241: "Verbum Hebraicum GAON, quod perspicue *arrogantiam* et *superbiam* sonat, Theod. et LXX semper *injuriam* transtulerunt, sensum magis quam verbum exprimentes." [20] Idem ibid.: "Tunc pretiosior erit vir auro, quod Hebraice dicitur PHAZ, et Aq. interpretatus est *κίρρον* [h. e. *coloris rufi in pallidum inclinantis*], quod coloris optimi atque sanguinei est." Cf. Hex. ad Prov. viii. 19. [21] Hieron. ibid., ubi *σπήλωμα* editum. (Ad *σπίλωμα*, *macula*, adsciscendum est Syriacum ܟܬܡ, *maculavit*, quod cum Graeco *ἐσπίλωσε* commutavit uterque interpres Jac. iii. 6. Jud. 23. Ad Ὠφείρ cf. Hex. ad Psal. xliv. 10, et nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. xvii.)

13. שָׁמַיִם אַרְגִּיז. *Caelos contremiscere faciam.* Ο΄. ὁ γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται. Ἀ. οὐρανοὺς κλονήσω. Σ. οὐρανὸν ταράξω. Θ. οὐρανὸν θυμώσω.[22]

14. וְאֵין מְקַבֵּץ אִישׁ אֶל־עַמּוֹ יִפְנוּ וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ יָנוּסוּ. *Et non erit qui congreget; unusquisque ad populum suum convertent se, et unusquisque ad terram suam fugient.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων· ὥστε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι, καὶ ἄνθρωπος εἰς τὴν χώραν ἑαυτοῦ διώξεται. Ἀ. καὶ οὐκ ἔστιν ἀθροίζων· ἀνὴρ πρὸς λαὸν αὐτοῦ νεύσουσι, καὶ ἀνὴρ πρὸς γῆν αὐτοῦ φεύξονται.[23]

15. יִדָּקֵר. *Confodietur.* Ο΄. ἡττηθήσεται. Οἱ Γ΄. ἐκκεντηθήσεται.[24]

17. אֲשֶׁר־כֶּסֶף לֹא יַחְשֹׁבוּ וְזָהָב לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ. *Qui argentum non aestimant, et auro non delectantur.* Ο΄. οἳ ἀργύριον οὐ λογίζονται, οὐδὲ χρυσίου χρείαν ἔχουσι. Ἀ. οἳ ἀργύριον οὐ λογίζονται (fort. λογίσονται), καὶ χρυσίον οὐκ εὐδοκήσουσιν (ἐν αὐτῷ).[25]

20. וְלֹא־יַהֵל שָׁם עֲרָבִי. *Neque tentorium figet ibi Arabs.* Ο΄. οὐδὲ μὴ διέλθωσιν αὐτὴν Ἄραβες. Σ. οὐδὲ σκηνοποιήσει ἐκεῖ Ἄραψ.[26]

21. צִיִּים. *Zijjim* (bestiae deserticolae). Ο΄. θηρία. Οἱ λοιποί· σιείν.[27]

וּמָלְאוּ בָתֵּיהֶם אֹחִים. *Et implebunt domus eorum ululae* (s. *ululatibus.* Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1164). Ο΄. καὶ ἐμπλησθήσονται αἱ οἰκίαι ἤχου (Ἀ. φωνῶν. Σ. ὠχείμ. Θ. ἤχων[28]).

בְּנוֹת יַעֲנָה. *Struthiones.* Ο΄. σειρῆνες. Ἀ. Σ. στρουθοκάμηλοι. Θ. θυγατέρες στρουθῶν.[29]

שְׂעִירִים. *Daemones silvestres.* Ο΄. Σ. δαιμόνια. Ἀ. τριχιῶντες. Θ. ὀρθοτριχοῦντες.[30]

22. אִיִּים. *Canes aurei* (Schakals). Ο΄. ὀνοκένταυροι. Οἱ λοιποί· ἰείν.[31]

תַּנִּים. *Canes feri.* Ο΄. ἐχῖνοι. Πάντες· σειρῆνες.[32]

בְּהֵיכְלֵי עֹנֶג. *In palatiis deliciarum.* Ο΄. ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Ἄλλος· ἐν τοῖς ναοῖς τῆς σπατάλης αὐτῆς.[33]

---

[22] Curter. (Pro θυμωθήσεται in Codd. 22, 36, aliis, est σαλευθήσεται.) [23] Curter., Cod. 88. Pro ἀθροίζων Curter. αυροιζων, Cod. 88 λυριζων mendose scribunt. [24] Curter., Procop. Sic in textu Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ⁘ ܢܬܕܓܪ. [25] Curter. [26] Procop. [27] Procop.: διά τε τῶν θηρίων τὸ ἄγνωστον, τὴν Ἑβραϊκὴν θέντες λέξιν, σιείν, οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν. Euseb. σειεὶν habet. Hieron. p. 174: "Siim, quod soli LXX *bestias* transtulerunt." Idem p. 245: "Pro quibus Aq. et Sym. et Theod. ipsum verbum Hebraicum posuerunt siim." Cf. ad Cap. xxxiv. 14. [28] Hieron. p. 174: "*Et replebuntur*, inquit, *domus*, ut nos diximus, *draconibus;* ut Aq. transtulit, *typhonibus*, ut Sym. ohim, ipsum verbum Hebraicum exprimens; LXX vero et Theod. *clamores*, vel *sonitus* interpretati sunt." Idem p. 245 similia habet, quibus confisus Montef. Aquilae vindicat τυφώνων, notans: "Curterius φώνων, perperam." Sed τύφωνες inter bestias deserticolas improprie recensentur; et praeter Curterium a Parsonsio confirmatum, Cod. 88 affert: Ἀ. φωνῶν; et Syro-hex.: Ἀ. *clamores*, s. *strepitus* (ܩܠܐ). Hieronymo igitur, ut videtur, non libris Graecis, error imputandus est. [29] Syro-hex. ⁘ ܒܢܬ ܢܥܡܝܬܐ. ܐ. ܣ. ܓܡܠܐ ܕܢܥܡܝܬܐ ⁘. Curter. affert: Ἀ. Σ. στρουθοκάμηλοι. Procop., Euseb., Theodoret.: Οἱ λοιποί· στρουθοκάμηλοι. Cf. ad Cap. xliii. 20. [30] Montef. post Curterium edidit: Ἀ. τριχιῶνται. Θ. ὀρθοτριχοῦνται. Sed utrumque vocabulum Graecitas ignorat. Proculdubio legendum: Ἀ. τριχιῶντας. Θ. ὀρθοτριχοῦντας; vel potius τριχιῶντες, ὀρθοτριχοῦντες. Procop.: τούτους δέ, φασί, τριχιῶντας Ἀκύλας ὠνόμασε. Est qui praeferat τριχιῶνες, a nomine τριχιών; sed hoc quoque rejectitium videtur. Nominativus est τριχιῶν a verbo τριχιάω, quod legitur in Hex. ad Deut. xxxii. 17. Sic Levit. xvii. 7 pro Hebr. לַשְּׂעִירִם in Hexaplis affertur: Ἀ. Σ. τοῖς τριχιῶσι. Θ. τοῖς σειρείμ. Infra Cap. xxxiv. 14 Hexapla dant: Ἀ. Σ. τριχιῶν. Θ. ὀρθοτριχῶν. In praesenti loco Syrus habet: Ἀ. τριχιῶντες (ܣܥܪܢܐ). Θ. ὀρθοτριχοῦντες (ܐܝܠܝܢ ܕܙܩܝܦ ܣܥܪܗܘܢ, *erecti pilum*. Cf. Hex. ad Ezech. xxxii. 10). Tandem Hieron. p. 245: "*Pilosos* autem, qui dicuntur Hebraice sirim, Theod. *erectis et stantibus pilis* interpretatus est; Sym. et LXX *daemonas* transtulerunt." [31] Hieron. p. 175: "Pro *ululis* omnes ipsum verbum Hebraicum iim, soli LXX *onocentauros* transtulerunt." Euseb. et Procop. σιεὶν mendose scribunt. Cf. ad Cap. xxxiv. 14. [32] Curter., Euseb. Syro-hex. ܣܝܪܢܘ. ⁘ (Cod. C. ܣܝܪܝܢܘܣ) ܣܝܪܢܘܣ. [33] Codd. 22 (sub ※, ut videtur), 36, 48, alii, in textu: ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς ναοῖς τῆς σπατάλης αὐτῆς. Proculdubio ex alio interprete,

22. וְקָרוֹב לָבוֹא עִתָּהּ וְיָמֶיהָ לֹא יִמָּשֵׁכוּ. *Et prope est ut veniat tempus ejus, et dies ejus non protrahentur.* Ο΄. ταχὺ ἔρχεται καὶ οὐ χρονιεῖ, ※ Θ. καὶ ἡμέραι αὐτῆς οὐ μὴ ἐφελκυσθῶσι ◂.[34]

Cap. XIII. 5. ÷ θεμελίου ◂. 14. ÷ οἱ καταλελειμμένοι ◂. ÷ πλανώμενον ◂.[35]

Cap. XIV.

1. הַגֵּר. *Peregrinus.* Ο΄. ὁ γειώρας. Οἱ λοιποί· ὁ προσήλυτος.[1]

2. וְהִתְנַחֲלוּם בֵּית־יִשְׂרָאֵל. *Et possidebunt eos domus Israelis.* Ο΄. καὶ κατακληρονομήσουσι, καὶ πληθυνθήσονται. Ἄλλος· καὶ καταδιελοῦνται αὐτοὺς οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ.[2]

4. הַמָּשָׁל. *Carmen irrisorium.* Ο΄. τὸν θρῆνον. Ἀ. Σ. Θ. τὴν παραβολήν.[3]

וְאָמַרְתָּ. *Et dices.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐρεῖς ÷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[4]

מַדְהֵבָה. *Aurum faciens* (exigens).[5] Ο΄. ὁ ἐπισπουδαστής. Ἀ. λιμός.[6]

6. מַכַּה. *Percutiens.* Ο΄. πατάξας. Ὠριγένης· ἐπάταξε.[7]

8. בְּרוֹשִׁים. *Cupressi.* Ο΄. τὰ ξύλα ÷ τοῦ Λιβάνου ◂. Σ. αἱ πίτυες.[8]

9. רָגְזָה. *Commotus est.* Ο΄. ἐπικράνθη. Ἀ. ἐκλονήθη. Σ. ἐσαλεύθη.[9]

לִקְרַאת בּוֹאֶךָ. *In occursum adventus tui.* Ο΄. συναντήσας σοι, ※ ἐρχομένου σου ◂.[10]

עוֹרֵר לְךָ רְפָאִים. *Excitat tibi manes.* Ο΄. συνηγέρθησάν σοι πάντες οἱ γίγαντες. Ἀ. Θ. ἐξήγειρέν σοι ῥαφαείμ.[11]

11. וּמְכַסֶּיךָ. *Et tegumenta tua.* Ο΄. καὶ τὸ κατακάλυμμα ※ Οἱ πάντες· σου ◂.[12]

12. הֵילֵל בֶּן־שָׁחַר. *Lucifer, fili aurorae.* Ο΄. ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωῒ ἀνατέλλων. Ἀ. ὀλολύζων υἱὸς ὄρθρου.[13]

15. אֶל־יַרְכְּתֵי־בוֹר. *Ad latera foveae.* Ο΄. καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Ἀ. Θ. (εἰς) μηροὺς λάκκου.[14]

16. מַרְגִּיז הָאָרֶץ. *Tremefaciens terram.* Ο΄. ὁ παροξύνων τὴν γῆν. Ἀ. ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ. ὁ ταράξας (τὴν γῆν). Θ. ὁ παροργίζων (τὴν γῆν).[15]

---

fortasse Symmacho. Cf. Hex. ad Eccles. ii. 8. [34] Sic Cod. XII, teste Parsonsio, qui asteriscum non praemittit. Curter. affert: ※ Θ. καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῶν κ.τ.ἑ. Cod. 88: Θ. ※ καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῶν κ.τ.ἑ. Tandem Syro-hex. ܘܝܘܡܬܐ .ܬ. ܕܝܠܗ ܠܐ ܢܬܢܓܕܘܢ ◆ Etiam in Comp., Ald., et codd. inter ἡμέραι et αἱ ἡμέραι, αὐτῆς et αὐτῶν variatur. Hieron. p. 244: "Quod sequitur, *et dies ejus non protrahentur*, asteriscis notandum est, quia de Theodotione addita sunt." [35] Syro-hex.

Cap. XIV. [1] Euseb., Procop. Curter. affert: Οἱ Ο΄. προσήλυτος. Cf. ad v. 17. [2] Haec in textum post πληθυνθήσονται inferunt Codd. 22, 36, alii. [3] Hieron. p. 247. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. Obelus (÷) est in Codd. 22, 48. [5] Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 322: "Nonnullae versiones antiquae ... legisse videntur מַרְהֵבָה, *oppressio*, quod ipsum exstat in edit. Thessalon. 1600; eaque lectio et facilitate sua et parallelismo (cf. Jesai. iii. 5, ubi verba רָהַב et נָגַשׂ similiter sibi respondent) ita commendatur, ut nescio an alteri praeferenda sit." [6] Hieron. p. 249: "Pro *tributo* Aq. *famem* interpretatus est." [7] Curter. [8] Euseb. Obelus est in Syro-hex. [9] Curter. Syro-hex. ◆ܐܬܬܙܝܥ .ܐ. ◆ܐܬܬܙܝܥ .ܣ. [10] Sic Cod. 22, et sine aster. Codd. 36, 48 (sub obelo), alii. [11] Curter. Parsons. ex eodem cod. sine nom. affert: ἐξήγειρέ σοι ῥαφαείμ; e Cod. 88 autem: Ἀ. Σ. Θ. εξηγερ. εν σοι ρομφαια (sic). Euseb.: οἱ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς ῥαφαείμ. Syro-hex. ◆ ܐܥܝܪܬ ܠܟ ܪܦܐܝܡ .ܐ. [12] "Cod. Jes. sic habet ad marg.: Οἱ Π. κατα ☧ σου; id est, *Omnes secundum Origenem habent* σου. Ibi Curterius κατὰ Φ habet, et in hac nota passim labitur."—*Montef.* Pronomen in nullo cod. deest; sed pro κατακάλυμμα Theodoret. et sex codd. κάλυμμα habent, Cod. Jes. κατάλειμμα, Codd. 93, 106, (quibus accedit Syro-hex. ܫܘܪܟܐ ܕܡܢܟ ܚܣܝܐ) κατάλυμα. [13] Hieron. p. 251: "Pro *Lucifero*, qui Hebraice dicitur ELIL, Aq. transtulit, *ululantem aurorae filium*." [14] Curter. Syro-hex. affert: ܠܡܢܬܐ .ܬ. .ܐ. ◆ܕܓܘܒܐ. Ergo Syrus in apographo suo μέρους pro μηροὺς reperit. Idem mendum occupavit Comp. et libros plurimos 4 Reg. ix. 23, ubi LXX: μηροὺς (יַרְכְּתֵי) τοῦ Λιβάνου. [15] Curter. Theodoret. affert: Ἀ. ὁ κλονήσας τ. γ. Σ. ὁ ταράξας τ. γ.

17. כַּמִּדְבָּר. *Sicut desertum.* Ο΄. ἔρημον. Πάντες· ὡς ἔρημον.[16]

וְעָרָיו. *Et urbes ejus.* Ο΄. καὶ τὰς πόλεις ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◄.[17]

אֲסִירָיו. *Captivos ejus.* Ο΄. τοὺς ἐν ἐπαγωγῇ. Οἱ λοιποί· δεσμίους. Οἱ Γ΄. ※ αὐτοῦ ◄.[18]

בָּיְתָה. *Domum.* Ο΄. Vacat. ※ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν (s. ἑαυτῶν) ◄.[19]

18. אִישׁ. *Unusquisque.* Ο΄. ἄνθρωπος. Ἀ. Θ. ἀνήρ. Σ. ἕκαστος.[20]

19. כְּנֵצֶר. *Quasi surculus.* Ο΄. ὡς νεκρός. Ἀ. ὡς ἰχώρ. Σ. ὡς ἔκτρωμα. Θ. ὡς βλαστός.[21]

אֶל־אַבְנֵי־בוֹר. *In lapides foveae.* Ο΄. εἰς ᾅδου. Σ. εἰς θεμέλια λάκκου.[22]

19, 20. כְּפֶגֶר מוּבָס׃ לֹא־תֵחַד אִתָּם בִּקְבוּרָה. *Sicut cadaver conculcatum: non conjunctus eris cum iis in sepultura.* Ο΄. ὃν τρόπον ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρὸν, οὕτως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός. Ἀ. ὡς πτῶμα συμπεπατημένον ...[23] Σ. *Etiam cum his qui occiduntur in bello, non mereberis habere consortium sepulturae.*[24]

20. זֶרַע מְרֵעִים. *Genus maleficorum.* Ο΄. σπέρμα πονηρόν. Οἱ λοιποί· σπέρμα πονηρευομένων.[25]

21. אֲבֹתָם. *Patrum eorum.* Ο΄. τοῦ πατρὸς αὐτῶν (alia exempl. σου[26]). Ἀ. Σ. (τῶν) πατέρων αὐτῶν. Θ. (τοῦ) πατρὸς αὐτοῦ.[27]

21. וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל עָרִים. *Et impleant faciem orbis urbibus.* Ο΄. καὶ ἐμπλήσωσι τὴν γῆν πολέμων (alia exempl. πόλεων[28]). Ἀ. καὶ πληρώσουσι πρόσωπον οἰκουμένης πόλεων. Σ. καὶ πληρώσουσι τὸ πρόσωπον τῆς οἰκουμένης πόλεων. Θ. καὶ πληρώσωσι πρόσωπον τῆς οἰκουμένης πόλεων.[29]

22. וְהִכְרַתִּי לְבָבֶל שֵׁם. *Et exscindam Babylonis nomen.* Ο΄. καὶ ἀπολῶ αὐτῶν (Ἀ. Σ. τῆς Βαβυλῶνος[30]) ὄνομα.

25. בְּאַרְצִי. *In terra mea.* Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς. Ἀ. ἐν γῇ μου. Σ. Θ. ἐν τῇ γῇ μου.[31]

מֵעַל שִׁכְמוֹ. *Ab humero ejus.* Ο΄. ἀπὸ τῶν ὤμων (alia exempl. add. αὐτῶν[32]).

28. הַמֶּלֶךְ. *Rex.* Ο΄. ὁ βασιλεύς. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[33]

29. נָחָשׁ. *Serpentis.* Ο΄. ὄφεως. Alia exempl. ὄφεων.[34] Οἱ Γ΄. ὁμοίως (ὄφεως).[35]

31. מִצָּפוֹן. *Ab aquilone.* Ο΄. ἀπὸ βορρᾶ. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[36]

בְּמוֹעָדָיו. *In agminibus ejus.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τοῖς συντεταγμένοις αὐτοῦ.[37]

32. מַלְאֲכֵי. *Nuntiis.* Ο΄. βασιλεῖς. Ἀ. Θ. βα-

---

[16] Hieron. p. 254: "Juxta Hebraicum praeter LXX omnes alii transtulerunt, *quasi desertum.*" [17] Ed. Rom.: καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ. Sed αὐτοῦ deest in Codd. XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ. [18] Curter. affert: Οἱ Γ΄. ※ αὐτοῦ. Οἱ Ο΄. δεσμίους; ubi Montef. suspicatur mendum. Scilicet in codice est Οἱ $\overset{\Lambda}{\circ}$, ut exscripsit Parsonsius. Cf. ad Cap. v. 28. Notula autem, Οἱ Γ΄. ※ αὐτοῦ, fortasse ad lectionem praecedentem spectat. Syro-hex. affert: Οἱ λοιποί· δεσμίους (ܠܐܣܝܪ̈ܐ), sine αὐτοῦ. [19] Sic Codd. 23, 88, et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [20] Curter. Syro-hex. ܣ. ܟܠ ܚܕ. [21] Hieron. p. 255: "Projectus est autem quasi *sanies*, quae Hebraice dicitur NESER, quam Aq. ἰχῶρα interpretatus est, *tabem* videlicet et *paedorem;* quem Sym. ἔκτρωμα, id est, *abortivum*, LXX *mortuum*, Theod. *germen*." Idem p. 179 pro כְּנֵצֶר נִתְעָב Aquilae tribuit, *quasi sanies polluta.* [22] Idem p. 256: "*Fundamenta* autem *laci*, pro *lapidibus laci* interpretatus est Sym." [23] Idem ibid.: "*Sicut cadaver putridum*, sive, ut Aq. transtulit, *conculcatum.*" [24] Idem p. 179. Priora, *Etiam cum his* etc. pro Hebraeis מְטֹעֲנֵי חֶרֶב, *transfossi gladio* (v. 19), posita esse videntur. [25] Idem p. 258: "Pro *semine pessimo*, quod LXX transtulerunt . . ceteri *semen pessimorum* interpretati sunt." Cf. ad Cap. i. 4. [26] Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. in textu. [27] Curter. [28] Sic Codd. 23, 109, alii, et Hieron. Syro-hex. in textu habet πολέμων (ܩܪ̈ܒܐ); sed in marg.: Οἱ Γ΄. ὁμοίως, quod manifesto ad alteram lectionem πόλεων spectat. [29] Curter. Ad Theodotionem mendosum πληρωθῶσι correximus. [30] Idem. Syro-hex. in marg. ܐ. ܣ. ܕܒܒܠ. [31] Curter. In textu pro ἐπὶ, ἀπὸ bis habent Codd. III, XII, 24, 26, alii, et Syro-hex. in marg. [32] Sic Comp., Codd. 22, 23, 24, alii, et Syro-hex. [33] Curter. "Hoc comma integrum habet sub ※ Cod. 22."—*Parsons.* [34] Sic Comp., Codd. III, XII, 51, alii. [35] Curter. [36] Idem. [37] Sic Codd. 22, 36, 48 (sub obelo), alii.

σιλεῖς (s. βασιλεῦσι). Σ. ἄγγελοι (s. ἀγγέλοις).[38]

Cap. XIV. 4. πῶς ÷ ἀναπέπαυται ◂ (per errorem, ut videtur, pro ÷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂). 17. ÷ ὅλην ◂. 20. ÷ χρόνον ◂. 26. ÷ κύριος ◂. 31. ÷ πόλεων ◂.[39]

Cap. XV.

1. מַשָּׂא מוֹאָב. *Vaticinium in Moab.* Ο΄. τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ τῆς Μωαβίτιδος. Ἀ. ἄρμα Μωάβ. Σ. Θ. λῆμμα Μωάβ.[1]

עָר מוֹאָב. *Ar Moab.* Ο΄. ἡ Μωαβῖτις. Ἀ. Σ. πόλις (Μωάβ). Θ. Ἄρ (Μωάβ).[2]

3. וּבִרְחֹבֹתֶיהָ. *Et in plateis ejus.* Ο΄. καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.[3]

4. אֶלְעָלֵה. *Eleale.* Ο΄. Ἐλεαλή. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[4]

חֲלֻצֵי. *Accincti.* Ο΄. ἡ ὀσφύς. Ἀ. ἔξωμοι. Σ. εὔζωνοι.[5]

5. כִּי מַעֲלֵה הַלּוּחִית בִּבְכִי יַעֲלֶה־בּוֹ כִּי דֶּרֶךְ חוֹרֹנַיִם זַעֲקַת־שֶׁבֶר יְעֹעֵרוּ. *Quia clivum Luhith cum fletu ascendet; quia per viam Horonaim clamorem interitus suscitabunt.* Ο΄. ἐπὶ δὲ τῆς ἀναβάσεως Λουεὶθ, πρὸς σὲ κλαίοντες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ Ἀρωνιείμ (Ἀ. Ὡρωναείμ. Σ. Ὡραννείμ[6])· βοᾷ σύντριμμα καὶ σεισμός. (Ἀ.) ὅτι ἀναβάσει (s. ἀναβάσεως) τῆς Λουεὶθ ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται ἐν αὐτῷ· ὅτι ὁδῷ Ὡρωναεὶμ κραυγὴν συντριμμὸν (fort. συντριμμοῦ) ἐξανεγεροῦσιν.[7]

6. כִּי־יָבֵשׁ חָצִיר כָּלָה. *Quia aruit gramen, consumpta est.* Ο΄. καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς ἐκλείψει. Alia exempl. καὶ ξηρανθήσεται, καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς πᾶς ἐκλείψει.[8]

8. הַזְּעָקָה. *Clamor.* Ο΄. ἡ βοή. Οἱ Γ΄. ἡ κραυγή.[9]

יִלְלָתָהּ (in fine). *Ululatus ejus.* Ο΄. Vacat. ※ ὀλολυγμὸς αὐτῆς ◂.[10]

9. דִּימוֹן. *Dimon.* Ο΄. Δειμών. Διμὼν ὁμοίως οἱ Γ΄, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν.[11]

אֲדָמָה. *Regionis.* Ο΄. Ἀδαμά. Ἀ. Σ. χθονός. Θ. τῆς γῆς.[12]

Cap. XV. 3. ÷ καὶ κόπτεσθε ◂.[13]

Cap. XVI.

1. הַר בַּת־צִיּוֹן. *Montem filiae Sionis.* Ο΄. τὸ ὄρος ※ θυγατρὸς ◂ Σιών.[1]

2. וְהָיָה כְעוֹף־נוֹדֵד קֵן מְשֻׁלָּח תִּהְיֶינָה בְּנוֹת מוֹאָב. *Et fiet, sicut avis vaga, nidus excussus, erunt filiae Moab.* Ο΄. ἔσῃ γὰρ ὡς

---

[38] Hieron. p. 263: "Pro *nuntiis*, id est, *angelis*, quos solus Sym. transtulit, omnes *reges* interpretati sunt, verbi ambiguitate decepti." [39] Syro-hex.

Cap. XV. [1] Drusius. Hieron. p. 265: Σ. Θ. *Assumptio Moab.* Cf. ad Cap. xxx. 6. [2] Hieron. ibid.: "Pro AR, quod solus Theod. ita posuit, ut legitur in Hebraeo, Aq. et Sym. *urbem* interpretati sunt, non considerantes quod inter AIN et RES, elementa Hebraica, JOD literam non haberet." [3] Curter. In textu LXXvirali hodie legitur, καὶ ἐν ταῖς πλ. αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥ. αὐτῆς; sed prior clausula abest a Codd. II (a 1ma manu), 23, 36, 48, aliis, et Syro-hex. [4] Curter., qui in textu habet ἐλάλησεν cum Codd. III, XII, aliis, in marg. affert: Ἐλεαλή. Οἱ Γ΄. ὁμοίως. [5] Hieron. p. 186: "Verbum Hebraicum ELUSE, pro quo Aq. ἐξώμους, id est, *expeditos*, et *exsertis humeris*, Sym. *accinctos* interpretatus est." [6] Hieron. De locis Hebraicis (Opp. T. III, p. 162): "Aroniim, juxta Isaiam, viae nomen est, in visione contra Moab; pro quo Aq. *Oronaim* posuit, et Sym. *Orannim*." [7] Cod. Jes. sine nomine, exscribentibus Curterio et Parsonsio, quorum posterior ἀναβάσεως habet. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 5. Pro συντριμμὸν Montef. συντριμμοῦ conjecit, duce Hieronymo, qui Hebraea vertens, *clamorem contritionis* interpretatus est. [8] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [9] Curter. [10] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald. (qui ὀλολύγματος habet), Codd. XII, 22, 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: ὀλολυγμοῦ αὐτῆς (ܕܝܠܠܬܐ ܕܝܠܗ̇). [11] Curter., qui in textu Ῥεμμὼν habet. Syro-hex. in textu ܕܪܡܘܢ; in marg. autem: ܕܕܝܡܘܢ ◆. [12] Euseb. De locis Hebr. affert: Ἀδαμά. Ἀ. Σ. Θ. χθονὸς τῆς γῆς. Rectius Hieron. (Opp. T. III, p. 162): "Adama in Isaia, pro quo Aq. et Sym. *humum*, Theod. *terram* interpretantur." [13] Syro-hex., et sub ÷ Cod. 48.

Cap. XVI. [1] Deest θυγατρὸς in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Curter. affert: θυγατρός· ὁμοίως οἱ Γ΄. Asteriscum de nostro appinximus.

πετεινοῦ ἀνιπταμένου νοσσὸς ἀφῃρημένος ἔσῃ, θυγάτηρ Μωάβ. Ἀ. καὶ ἔσται ὡς πετεινὸν μεταναστεῦον, (νοσσιὰ) ἐξαπεσταλμένη ἔσονται θυγατέρες Μωάβ.[2]

2, 3. מַעְבָּרוֹת לְאַרְנוֹן׃ הָבִיאוּ עֵצָה. *Ad transitus Arnon. Afferte consilium.* Ο΄. ἔπειτα δὲ, Ἀρνῶν, πλείονα βουλεύου. Ἀ. διαβάσεις τοῦ Ἀρνῶν, φέρετε βουλήν. Θ. αἱ διαβάσεις Ἀρνῶν, φέρετε βουλήν.[3]

3. נֹדֵד אַל־תְּגַלִּי. *Vagantem ne prodas.* Ο΄. ἐξέστησαν, μὴ ἀχθῇς. Σ. ἀνάστατον μὴ ἀποδιώξῃς. Θ. μεταναστεύοντα μὴ ἀποκαλύψῃς.[4]

4. הֱוִי־סֵתֶר לָמוֹ. *Esto latibulum iis.* Ο΄. ἔσονται σκέπη ὑμῖν. Ἀ. γίνου ἀποκρυβὴ αὐτοῖς.[5]

כָּלָה שֹׁד. *Peracta est vastatio.* Ο΄. Lectio incerta. Ἄλλος· συνετελέσθη ταλαιπωρία.[6]

מִן־הָאָרֶץ. *E terra.* Ο΄. ἀπὸ τῆς γῆς. Σ. Θ. ἐκ τῆς γῆς. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

5. וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. *Et stabilietur per gratiam solium.* Ο΄. καὶ διορθωθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος. Ἀ. καὶ ἑτοιμασθήσεται ἐν ἐλέῳ θρόνος. Θ. καὶ ἑτοιμασθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος.[8]

6. גֵּא מְאֹד גַּאֲוָתוֹ וּגְאוֹנוֹ וְעֶבְרָתוֹ. *Superbus est valde: superbiam ejus, et fastum ejus, et iracundiam ejus.* Ο΄. ὑβριστὴς σφόδρα τὴν ὑπερηφανίαν ἐξῆρα, ※ Θ. καὶ ἡ ὕβρις αὐτοῦ καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ ◀.[9] Σ. ὑπερήφανος σφόδρα κατὰ τὸ ἔπαρμα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.[10]

6. לֹא־כֵן בַּדָּיו. *Vanitatem magniloquentiae ejus.* Ο΄. οὐχ οὕτως ἡ μαντεία σου. Σ. οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ.[11]

7. לַאֲשִׁישֵׁי קִיר־חֲרֶשֶׂת תֶּהְגּוּ. *Propter fundamenta* (ruinas) *Kir-hareseth gemetis.* Ο΄. τοῖς κατοικοῦσι δὲ Σὲθ (alia exempl. Δεσὲθ[12]) μελετήσεις. Ἀ. τοῖς πολυχρονίοις μου τοίχῳ ὀστράκου μελετήσατε. Σ. τοῖς εὐφραινομένοις ἐν τῷ τείχει τῷ ὀστρακίνῳ φθέγξασθε. Θ. τοῖς αὐχμώδεσιν . . .[13]

אַךְ־נְכָאִים. *Prorsus afflicti.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐντραπήσῃ. Alia exempl. ἠχοῦσιν ὀδυνηρὸν μέλος. ἐντραπήσεται (τὰ πεδία).[14]

8. שַׁדְמוֹת. *Arva.* Ο΄. τὰ πεδία. Ἀ. ἄρουραι. Σ. κλήματα. Θ. ἀγροὶ θανάτου.[15]

שְׁלֻחוֹתֶיהָ. *Propagines ejus.* Ο΄. οἱ ἀπεσταλμένοι ※ Ἀ. Σ. ἀπ' αὐτῆς ◀.[16]

עָבְרוּ יָם. *Transierunt mare.* Ο΄. διέβησαν γὰρ

---

[2] "Curter. ex Cod. Jes. Sed in edito Curterii vox νοσσιὰ desideratur."—*Montef.* [3] Curter., qui ad Aquilam τῶν ἀρνῶν habet. [4] Theodoret. Curter., qui in textu μὴ ἀπ' ἀρχῆς cum Codd. III, XII, 24, 26, aliis, legit, in marg. affert: μὴ ἀχθῇς. Θ. μὴ ἀποκαλύψῃς. Σ. μὴ ἀποδιώξῃς. Syro-hex. in textu cum Codd. 88, 93, μὴ ἀχθεσθῇς (ܠܐ ܬܬܟܪܐ); in marg. autem: μὴ ταραχθῇς (ܠܐ ܬܬܥܟܪ). [5] "Sic Curter. sine interpretis nomine. Suspicor esse Aquilae."—*Montef.* Syro-hex. affert: ܐ. ܗܘܝ ܠܗܘܢ ܡܛܫܝܐ. [6] Sic in textu post ἡ συμμαχία σου Codd. III, 49, 106. Fortasse est Symmachi. Cf. Hex. ad Jesai. li. 19. Jerem. xx. 8. [7] Curter. [8] Euseb., Procop., Nobil. [9] Curter. in marg. post ἐξῆρα affert: ※ καὶ ἡ ὕβρις κ.τ.ἑ. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, 48, alii. Ad ἐξῆρα Syro-hex. in marg. habet: ܘܨܥܪܗ ܕܝܠܗ .(Cod. C. ܠ ※) ܠ. ܘܚܡܬܐ ܕܝܠܗ. Hieron.: "LXX: *Contumeliosus est valde; superbia ejus, et injuria ejus, et furor, non sicut divinatio tua.*" [10] Curter. [11] Procop. [12] Sic Codd. 41, 49, alii. Syro-hex. ܕܐܣܝܬ. "Putem legisse LXX interpretes הַדֶּשֶׁת, et Graece vertisse Δεσέθ. Arabs: *Et incolis Hadeseth contritio.*"—*L. Bos.* Pro Σὲθ, τοῖχον ὀστράκινον legunt Codd. 22, 36, 48, alii. Hieron.: "Quod autem in LXX positum est, *habitatoribus Deseth*, in Hebraico non habetur; sed pro hoc legitur ARES, quod *testam*, sive *coctum laterem* significat." [13] Curter. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 31. (Pro לַאֲשִׁישֵׁי Theodotio videtur legisse לַעֲשִׁישֵׁי. Cf. Hex. ad Psal. vi. 8. xxx. 10.) [14] Sic Codd. 22 (expuncto ὀδυνηρὸν), 36, 48, alii. Scholium esse videtur ad μελετήσεις (*exercitationes?*). [15] Curter. Ad Sym. non sollicitandum κλήματα, quod Schleusnero mendosum videbatur pro κλίματα. Cf. Deut. xxxii. 32 in LXX. [16] Curter. affert: ※ Ἀ. Μ. (sic) ἀπ' αὐτῆς. "Ἀ. μο. [cf. Hex. ad Job. xvii. 3] ἀπ' αὐτῆς. XII. Eadem Symmacho quoque adscribit Cod. 22."—*Parsons.* Pro Ἀ. Μ. Montef. tacite edidit Ἀ. Σ. Syro-hex. in marg. ܡܢܗ .(Cod. C. ܐ ※) ܐ. Lectio, οἱ ἀπ. ἀπ' αὐτῆς, est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, aliis.

[πρὸς][17] τὴν θάλασσαν (alia exempl. τὴν ἔρημον[18]). Οἱ Γʹ, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν· τὴν θάλασσαν.[19]

9. חֶשְׁבּוֹן. *Hesbon.* Οʹ. Ἐσεβών. Σ. Ἐσβών.[20]

וְאֶלְעָלֵה. *Et Eleale.* Οʹ. καὶ Ἐλεαλή. Οἱ Γʹ. ὁμοίως· Ἐλεαλή.[21]

הֵידָד נָפָל. *Jubilatio* (vindemiatorum et torculariorum) *incidit.* Οʹ. καταπατήσω, καὶ πάντα πεσοῦνται. Ἄλλος· κατάλεγμα καταπατούντων ἔπεσε.[22]

10. מִן־הַכַּרְמֶל. *Ab hortulo.* Οʹ. ἐκ τῶν ἀμπελώνων. Ἀ. ἀπὸ τοῦ Καρμήλου. Σ. Θ. ἐκ τοῦ Καρμήλου.[23]

וּבַכְּרָמִים לֹא־יְרֻנָּן. *Et in vineis non jubilabit.* Οʹ. καὶ ἐν τοῖς ἀμπελῶσί σου οὐ μὴ εὐφρανθήσονται. Ἀ. καὶ ἐν ἀμπελῶσιν οὐκ αἰνέσει.[24]

הֵידָד הִשְׁבַּתִּי. *Jubilationem cessare feci.* Οʹ. πέπαυται γὰρ (alia exempl. add. κέλευσμα).[25]

11. מֵעַי לְמוֹאָב כַּכִּנּוֹר יֶהֱמוּ וְקִרְבִּי לְקִיר חֶרֶשׂ. *Viscera mea propter Moab tanquam cithara perstrepunt, et intestina mea propter Kir-heres.* Οʹ. ἡ κοιλία μου ἐπὶ Μωὰβ ὡς κιθάρα ἠχήσει, καὶ τὰ ἐντός μου ὡς τεῖχος ἐνεκαίνισας. Σ. ἡ κοιλία μου τῷ Μωὰβ ὡς ψαλτήριον ἠχήσει, καὶ τὰ ἐντός μου τῷ τείχει τῷ ὀστρακίνῳ.[26] Θ... *ad murum dissipatum.*[27]

12. עַל־הַבָּמָה. *Super locum editum.* Οʹ. ἐπὶ τοῖς βωμοῖς (aliud exempl. βουνοῖς[28]).

13, 14. מֵאָז : וְעַתָּה דִּבֶּר יְהוָֹה לֵאמֹר בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים כִּשְׁנֵי שָׂכִיר. *Olim: nunc autem locutus est Jova, dicens: In tribus annis tanquam annis mercenarii.* Οʹ. ὁπότε ἐλάλησε· καὶ νῦν λέγω, ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθωτοῦ. Ἀ... ἐν τρισὶν ἔτεσιν (ὡς ἔτεσιν) μισθωτοῦ. Σ. ἔκτοτε καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐπὶ μισθωτοῦ. Θ. ἀπὸ τότε καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐνιαυτοῖς μισθωτοῦ.[29]

14. וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאָב בְּכֹל הֶהָמוֹן הָרָב. *Et vilis facta erit gloria Moab cum omni illa multitudine magna.* Οʹ. ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωὰβ παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ. Οἱ λοιποί· καὶ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωὰβ σὺν παντὶ τῷ πλήθει τῷ πολλῷ.[30]

CAP. XVII.

1. מַשָּׂא דַּמָּשֶׂק. *Vaticinium in Damascum.* Οʹ. τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ Δαμασκοῦ. Σ. Θ. λῆμμα Δαμασκοῦ.[1]

מוּסָר מֵעִיר. *Remota* erit, *ut non sit urbs.* Οʹ. ἀρθήσεται ἀπὸ πόλεων. Θ. μετασταθήσεται ἐκ πόλεως.[2]

2. עֲזֻבוֹת עָרֵי. *Derelictae* sunt *urbes.* Οʹ. καταλελειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα. Οἱ Γʹ. καταλελειμμέναι πόλεις.[3]

5. וּזְרֹעוֹ. *Et brachium ejus.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ βραχίονι αὐτοῦ.[4]

---

[17] Praepositio abest a Comp., Ald., Codd. II, III, XII, aliis fere omnibus, et Syro-hex. [18] Sic Codd. III, XII, 26, alii. [19] Curter. [20] Idem. [21] Curter., qui in textu habet ἐλάλησεν. Cf. ad Cap. xv. 4. [22] Sic (pro καταπατήσω) Codd. 22, 36, 48, alii (cum varia scriptura, κατάλεγμα, κατάλειμα, κατάλλαγμα, κατάπλεγμα). Est fortasse Symmachi, coll. Hex. ad Jerem. xxv. 30. [23] Curter. [24] Idem. [25] Sic Codd. 22, 36, 48 (sub ⸓), alii. [26] Theodoret. Ad ἐνεκαίνισας Curter. affert: Σ. τῷ ὀστρακίνῳ; Syro-hex. ܗ. ܚܨܦܝܐ ◆. [27] Hieron. p. 274. Cf. Hex. ad 4 Reg. iii. 25. [28] Syro-hex. in textu ܐ̈ܠܗܐ; in marg. autem char. med. ܪ̈ܡܬܐ ◆. [29] Euseb. Ad Aquilam excidisse videtur ὡς ἔτεσιν propter homoeoteleuton. Ad Sym. pro ὡς ἐπὶ μ. Drusius tentat ὡς ἔτη μ., sine necessitate. Montef. insuper affert: Ἄλλως Θ. ὡς ἐπὶ μισθωτῶν ἐνιαυτοῖς, nescimus quo auctore. (In textu pro καὶ νῦν λέγω, in Comp., Ald., Codd. 36, 48, aliis, est καὶ νῦν ἐλάλησε κ. λέγων. Mox pro ἐτῶν Syro-hex. in marg. char. med. ἡμερῶν, invitis libris Graecis.) [30] Euseb., qui notat: ὁ γάρ, καί, σύνδεσμος μέσος παρεμβληθεὶς ἑτέραν διάνοιαν παρέστησε.

CAP. XVII. [1] Hieron. p. 277: Σ. Θ. *Assumptio Damasci.* Cf. ad Cap. xx. 1. [2] Nobil. Euseb.: κατὰ δὲ τὸν Θεοδοτίωνα, μεταστήσεσθαί φησιν ἐκ πόλεων. [3] Curter. Euseb.: τό, εἰς τὸν αἰῶνα, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται. [4] Sic post ἑστηκότα Codd. 22, 36, alii. Eadem post σταχύων inferunt Codd. III, 49.

9. כַּעֲזוּבַת הַחֹרֶשׁ וְהָאָמִיר. *Ut rudera in silvis et cacuminibus.* Ο΄. ὃν τρόπον κατέλιπον οἱ Ἀμορραῖοι καὶ οἱ Εὐαῖοι. Ἀ. . . ὄστρακον καὶ ἐμίρ. Σ. . . δρυμὸς καὶ ἀμίρ. Θ. . . ἆρς καὶ ἐμίρ . .[5]

10. נִטְעֵי נַעֲמָנִים. *Plantationes amoenas.* Ο΄. φύτευμα ἄπιστον. Ἀ. Θ. φυτείας καλάς. Σ. φυτείας ἀγαθάς.[6]

11. (s. נַחֲלָה) בְּיוֹם נַחֲלָה. *In die occupationis.* Aliter: *In die aegri* (vulneris). Ο΄. ᾗ ἂν ἡμέρᾳ κληρώσῃ. Ἀ. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας.[7]

וּכְאֵב אָנוּשׁ. *Et doloris insanabilis.* Ο΄. καὶ ὡς πατὴρ ἀνθρώπου. Ἀ. Θ. καὶ ἀλγήσει ἄνθρωπος.[8]

13. כִּשְׁאוֹן מַיִם רַבִּים. *Sicut strepitus aquarum multarum.* Ο΄. ὡς (alia exempl. add. ἦχος[9]) ὕδατος πολλοῦ.

וְגָעַר בּוֹ וְנָס מִמֶּרְחָק. *Sed increpabit eum, et fugiet procul.* Ο΄. καὶ ἀποσκορακιεῖ αὐτὸν, καὶ πόρρω αὐτὸν διώξεται. Ἀ. καὶ ἐπιτιμήσει ἐν αὐτῷ, καὶ φεύξεται μακράν. Σ. καὶ ἐμβριμήσεται αὐτῷ, καὶ φεύξεται πόρρω.[10]

הָרִים. *Montium.* Ο΄. λικμώντων. Σ. Θ. ὀρέων.[11]

14. לְעֵת עֶרֶב. *In tempore vespertino.* Ο΄. πρὸς ἑσπέραν. Σ. Θ. τὸ πρὸς ἑσπέραν.[12]

14. אֵינֶנּוּ. *Non est.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔσται ※ ἔτι ◂.[13]

CAP. XVIII.

1. הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־כוּשׁ. *Heus! terra stridoris alarum, quae est trans flumina Aethiopiae.* Ο΄. οὐαὶ γῆς πλοίων πτέρυγες (Ἀ. σκιὰ σκιὰ πτερύγων. Θ. *naves*[1]) ἐπέκεινα ποταμῶν Αἰθιοπίας. Σ. οὐαὶ γῆς ὁ ἦχος πτερωτὸς, ἡ πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας.[2]

2. הַשֹּׁלֵחַ בַּיָּם צִירִים וּבִכְלֵי־גֹמֶא. *Quae mittis per mare legatos, et in vasis* (navigiis) *papyri.* Ο΄. ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ ὅμηρα, καὶ ἐπιστολὰς βιβλίνας. Ἀ. ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ πρεσβευτὰς, καὶ ἐν σκεύεσι βιβλίου.[3] Σ. ἀποστέλλων ἀποστόλους ἐν θαλάσσῃ, καὶ διὰ σκευῶν παπυρίνων.[4] Θ. . . ὅμηρα, καὶ ἐν σκεύεσι παπύρου.[5]

לְכוּ. *Ite.* Ο΄. πορεύσονται γάρ. Οἱ λοιποί· πορεύεσθε.[6]

מִן־הוּא וָהָלְאָה. *Ab eo et ultra.* Ο΄. τίς αὐτοῦ ἐπέκεινα; Σ. μεθ᾽ ὃν οὐκ ἔστιν ἐπέκεινα.[7]

אֲשֶׁר־בָּזְאוּ נְהָרִים. *Cujus flumina diripiunt.* Ο΄. νῦν οἱ ποταμοί. Alia exempl. οὗ διήρπασαν οἱ ποταμοί.[8]

---

[5] Hieron. p. 196: "Miror pro *aratris et acervis frugum* voluisse Aquilam interpretari, *testam et Emir;* Symmachum, *silvam et Amir;* LXX, *Amorrhaeos et Evaeos.* Solus Theod. Hebraicum verbum posuit, *Ars et Emir,* quod apud eos emendatius legitur, HORES *et* AMIR, id est, *vomeres et acervi segetum.*" Ad Sym. cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 15. [6] Hieron. p. 282: "*Plantationem fidelem,* sive, ut Aq. et Theod. interpretati sunt, *pulcram;* aut, ut Sym., *bonam.*" Idem p. 283: "Miretur quispiam, cur pro *plantationibus pulcris* et *bonis,* quod Aq. et Theod. ac Sym. interpretati sunt, nos *fidelem plantationem* dixerimus. Verbum Hebr. NEEMANIM, si per ALEPH literam scribatur, πιστοὺς, id est, *fideles,* sonat; si vero per AIN, et dicatur *neamenim, pulcram* significat." [7] Idem p. 282: "Pro eo quod nos juxta Aq. et Sym. et LXX interpretati sumus, *in die hereditatis* . . . legi potest in Hebraico, *in die pessima.*" [8] Idem ibid.: "Pro eo quod Aq. et Theod. interpretati sunt, *et dolebit homo,* nos, docti ab Hebraeis, pro *homine,* qui lingua eorum dicitur ENOS, interpretati sumus ANUS, id est, *graviter.*" [9] Sic Codd. 22, 36, alii. [10] Euseb., Nobil. Procop. affert: Ἀ. ἐπιτιμήσει ἐν αὐτῷ. Σ. ἐμβριμήσεται. [11] Curter. [12] Idem. [13] Cod. 88, et sine aster. Codd. 49, 90, 144. Codd. 62, 147: καὶ οὐκ ἔτι ἔσται.

CAP. XVIII. [1] Hieron. p. 285: "Aquila pro *cymbalo, umbram alarum* interpretatus est." Idem p. 197: "Verbum Hebraicum SELSEL, quod Sym. *sonitum,* Theod. *naves* interpretati sunt, et nos in *cymbalum* vertimus, Aq. bis *umbram* transtulit." [2] Euseb. (qui πτέρυγος pro πτερωτὸς habet), Procop. Nobil. affert: Σ. ἦχος πτερωτός. [3] Euseb., qui πρεσβύτας scribit. Curter. affert: Ἀ. πρεσβευτὰς καὶ ἐν σκ. β. Nobil.: Σ. (sic) ὁ ἀποστέλλων ἐν θ. πρεσβύτας. Tandem Syro-hex.: Ἀ. πρεσβευτάς (ܐܝܓܕ̈ܐ). Ἀ. Σ. ἐν σκεύεσι βιβλίου (ܒܡܐܢ̈ܐ ܕܟܬܒܐ). [4] Euseb. affert: Σ. ἀποστέλλων ἀποστόλους ἐν θ. Curter.: Σ. ἀποστόλους, καὶ διὰ σκ. παπ. [5] Curter. [6] Procop. Praeterea Montef. affert: Θ. πορεύονται, tacito auctore. [7] Euseb., Procop., Nobil. [8] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Cf. ad v. 7.

3. תִּרְאוּ. *Videbitis.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. ὄψεσθε.[9]

4. בִּמְכוֹנִי. *In habitatione mea.* Ο΄. ἐν τῇ ἐμῇ πόλει. Ἀ. ἐν στερεώματί μου.[10]

5. הֵתַז. *Abscindet.* Ο΄. καὶ ἀποκόψει. Ἄλλος· καὶ ἀποκνίσει.[11]

7. נוֹרָא. *Terribili.* Ο΄. μεγάλου. Οἱ λοιποί· φοβεροῦ.[12]

גּוֹי קַו־קָו וּמְבוּסָה. (A) *gente roboris roboris* (robustissima) *et conculcationis.* Ο΄. ἔθνος ἐλπίζον καὶ καταπεπατημένον. Ἀ. . ὑπομένοντος καὶ συμπεπατημένου.[13]

אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ. *Cujus terram diripiunt flumina.* Ο΄. ὅ ἐστιν ἐν μέρει ποταμοῦ τῆς χώρας αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· οὗ διήρπασαν ποταμοὶ τὴν γῆν.[14]

Cap. XVIII. 6. τὰ πετεινὰ ÷ τοῦ οὐρανοῦ ↲. 7. ÷ εἰς (sic) ὄρος Σιών ↲ (immo ÷ εἰς ↲ ὄρος Σιών).[15]

Cap. XIX.

1. מַשָּׂא. *Vaticinium.* Ο΄. ὅρασις. Ἀ. ἄρμα. Σ. Θ. λῆμμα.[1]

הִנֵּה יְהוָה רֹכֵב עַל־עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. *Ecce! Jova vectus super nube levi, et ingredietur Aegyptum.* Ο΄. ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἥξει εἰς Αἴγυπτον. Ἀ. ἰδοὺ κύριος ἐπιβαίνει ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ, καὶ ἔρχεται ἐπ' Αἴγυπτον.[2]

1. וּלְבַב. *Et cor.* Ο΄. καὶ ἡ καρδία. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[3]

יִמַּס. *Liquefiet.* Ο΄. ἡττηθήσεται. Οἱ λοιποί· τακήσεται.[4]

2. וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. *Et concitabo Aegyptios contra Aegyptios.* Ο΄. καὶ ἐπεγερθήσονται Αἰγύπτιοι ἐπ' Αἰγυπτίους. Ἀ. καὶ στασιάσω Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις. Σ. καὶ συμβαλῶ Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις.[5]

אִישׁ. *Unusquisque.* Ο΄. καὶ ἄνθρωπος. Οἱ Γ΄. καὶ ἀνήρ.[6]

3. וְנָבְקָה רוּחַ־מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ. *Et evacuabitur spiritus Aegypti in medio ejus.* Ο΄. καὶ ταραχθήσεται τὸ πνεῦμα τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς. Ἀ. καὶ πλαδαρωθήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν ἐγκάτῳ αὐτῆς. Σ. καὶ ῥαγήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ σχισθήσεται τὸ πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ.[7]

וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים. *Et hariolos.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· καὶ τοὺς γνώστας.[8]

4. אֶת־מִצְרַיִם. Ο΄. τὴν Αἴγυπτον. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[9]

וּמֶלֶךְ עַז יִמְשָׁל־בָּם. *Et rex saevus dominabitur*

---

[9] Curter. Syro-hex. ÷ [illegible]. Uterque ad ἀρθῇ refert, quod ad Hebraeum כִּנְשֹׂא potius pertinere videtur. [10] Hieron. p. 287: "Quiescit et contemplatur Deus *in loco suo*, sive juxta Aq. *in firmamento.*" [11] In Codd. 209, 306 duplex est versio, καὶ ἀποκνίσῃ καὶ κατακόψῃ (s. -ψει), quarum prior alius interpretis esse videtur. [12] Sic Parsons. e Cod. XII. Syro-hex. ÷ (ΦΟΒΕΡΟΥ) [illegible]. Curter. affert: Οἱ Ο΄. φοβεροῦ. Cf. ad Cap. v. 28. (Syro-hex. in contextu om. καὶ τετιλμένον; sed in marg. affert: ÷ [illegible].) [13] Curter., Procop. Syro-hex. [illegible]. ÷ [illegible]. [14] Procop. [15] Syro-hex.

Cap. XIX. [1] Hieron. p. 288. [2] "Ex Euseb. Dem. Evang. [p. 296], ubi in editis legitur ἐπὶ πάχος ἐλαφρόν; in MSS. vero [et ed. Gaisford.] ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ."—*Montef.* Curter. affert: Ἀ. ἰδοὺ κ. ἐ. ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ. Cod. 88 vero: Ἀ. ἰδοὺ κ. ἐ. ἐπὶ πάχος ἐλαφρόν. Euseb. ibid. p. 414: Τοῦ κυρίου παρουσία εἰς Αἴγυπτον οὐκ ἀσώματος ἀποβησομένη, ἀλλὰ διὰ νεφέλης κούφης, ἢ καὶ μᾶλλον διὰ πάχους ἐλαφροῦ· οὕτως γὰρ τὸ Ἑβραϊκὸν περιέχει. [3] Curter. [4] Procop. [5] Euseb. in Comment., et Procop. (qui ad Aquilam semel στασιάσω, semel mendose ἡττήσω legit). [6] Curter. Syro-hex. in marg. siue nom. ÷ [illegible]. [7] Euseb., Nobil., quorum hic ad Theod. πνεῦμα sine artic. habet; ille autem ad Aq. παραδοθήσεται mendose legit. Procop. affert: Ἀ. πλαδαρωθήσεται. Σ. ῥαγήσεται. Θ. σχισθήσεται. [8] Sic in textu Codd. III, 22 (a 2da m.), 36, 41, 49, 106. (Ad הַיִּדְּעֹנִים vulgo aptant τοὺς ἐγγαστριμύθους, quod ad הָאֹבוֹת potius pertinet. Pro הָאֱלִילִים in LXX hodie fertur versio duplex, τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν.) [9] Curter. Nota respicit articulum τήν, qui abest a Codd. II, III, XII (teste Parsonsio), 22, 23, 26, aliis, necnon apud Euseb. in Dem. Evang. p. 299. Montef. ad καὶ παραδώσω indicem trahit, videlicet quia circa vocem אֶת־מִצְרַיִם nulla potuit esse interpretationum varietas. Sed vid. ad v. 14.

in eos. Ο΄. καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐτῶν. Ἀ. καὶ βασιλεὺς κεκραταιωμένος βασιλεύσει ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ βασιλεὺς σκληρὸς ἐξουσιάσει αὐτῶν.[10] Θ. καὶ βασιλεὺς ἰσχυρὸς κυριεύσει αὐτῶν.[11]

4. הָאָדוֹן. *Dominus.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὁ δεσπότης.[12]

5. וְנִשְּׁתוּ־מַיִם מֵהַיָּם. *Et arescet aqua de mari* (Nilo). Ο΄. καὶ πίονται οἱ Αἰγύπτιοι ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν. Ἀ. καὶ ἀναποθήσεται ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης. Σ. καὶ ἀφανισθήσεται . . .[13]

7. נִדָּף. *Dispulsum.* Ο΄. ἀνεμόφθορον. Alia exempl. ἐν ἀνεμοφθορίᾳ.[14]

9. פִּשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת. *Lina pectinata.* Ο΄. τὸ λίνον τὸ σχιστόν (Σ. κτενιστόν[15]).

10. וְהָיוּ שָׁתֹתֶיהָ מְדֻכָּאִים. *Et erunt columnae* (nobiles) *ejus confractae.* Ο΄. καὶ ἔσονται οἱ ἐργαζόμενοι (alia exempl. διαλογιζόμενοι; alia, διαζόμενοι[16]) αὐτὰ ἐν ὀδύνῃ. Ἀ. . . αἱ ἀποθῆκαι αὐτῆς τεταπεινωμέναι. Θ. . . ταπεινὰ αὐτῆς τεταπεινωμένα.[17]

13. וְהִתְעוּ. *Et errare fecerunt.* Ο΄. καὶ πλανήσουσιν. Οἱ Γ΄. ἐπλάνησαν.[18]

14. אֶת־מִצְרַיִם. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. τὴν ◂ Αἴγυπτον.[19]

בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ. *In omni opere ejus.* Ο΄. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν (Οἱ Γ΄. αὐτῆς[20]).

15. כִּפָּה וְאַגְמוֹן. *Palma et juncus.* Ο΄. [καὶ] ἀρχὴν καὶ τέλος. Ἀ. συγκύπτοντα καὶ στρεβλοῦντα. Σ. ἀρχὴν καὶ τέλος. Θ. κεφφὰ καὶ ἀγμόν.[21]

17. לְחָגָּא. *In terrorem.* Ο΄. εἰς φόβητρον. Ἀ. εἰς γύρωσιν.[22]

יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ σαβαὼθ ◂.[23]

עָלָיו. *Contra eum.* Ο΄. ἐπ᾽ αὐτήν. Ἄλλος· ※ ἐπ᾽ αὐτούς ◂.[24]

18. בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. Ο΄. ἐν τῇ Αἰγύπτῳ. Οἱ Γ΄. ἐν γῇ . . .[25]

וְנִשְׁבָּעוֹת. *Et jurantes.* Ο΄. καὶ ὀμνύντες. Οἱ Γ΄. καὶ ὀμνύουσαι.[26]

לַיהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κυρίου ※ σαβαὼθ ◂.[27]

עִיר הַהֶרֶס. *Urbs eversionis.* (Sic Masora, sed praestare videtur lectio הַחֶרֶס, *solis.*) Ο΄. πόλις ἀσεδέκ. Ἀ. Θ. (πόλις) Ἀρές. Σ. (πόλις) ἡλίου.[28]

---

[10] Euseb. in Comment. (quocum facit Nobil.), necnon in Dem. Evang. p. 299. Ad Aquilam in priore loco legitur βασιλεύσει αὐτῶν, in posteriore ἐξουσιάσει ἐν αὐτοῖς. Idem in posteriore loco Symmacho tribuit βασιλεὺς ἰσχυρός. [11] Euseb. in Comment., Nobil. [12] Sic Codd. 22, 48, 51, alii. [13] Euseb., Procop., Nobil. [14] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii, et Cyril. Alex. Opp. T. II, p. 209. Syro-hex. in textu habet ܫܘܦܐ, appicto Graeco ΑΝЄΜΟΦΘΟΡΟΝ; in marg. autem char. med. ◆ܫܘܦܐ. [15] Curter. [16] Lectio διαλογιζόμενοι, quae in Codd. Alex. et Jes. reperitur, non est, ut videtur, nisi falsa scriptura alterius διαζόμενοι, quam prae se ferunt Codd. 26, 49, 106, 301, cujusque glossa esse videtur ἐργαζόμενοι. Rosenmueller. ad loc., de lectione διαζόμενοι ne somnians quidem: "Ego, auctore Koppio, שֹׁתְתֶיהָ, *textores ejus*, Aegypti, legere mallem, a שָׁתַת, quod conferendum cum Syriaco ܐܫܬܝ, *texuit* [ἐδιάσατο, Jud. xvi. 13], Chald. [et Hebr.] שְׁתִי, *stamen* . . . Hunc sensum jam perspexerunt Alexandrini, dum verterunt: καὶ ἔσονται οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὰ (sc. λίνον καὶ βύσσον) ἐν ὀδύνῃ." [17] Curter. [18] Idem. [19] Idem. [20] Idem. [21] Hieron. p. 294: "Pro *principio et fine*, quod et Sym. et LXX transtulerunt, Theod. more suo ipsa verba Hebraica posuit, CHEPHPHA *et* AGMON, quod Aq. interpretatus est *incurvum* [fort. συγκύπτοντα, s. συγκεκυφότα, Syriace ܟܦܝܦܐ, Luc. xiii. 11] *atque perversum*; in *incurvo* senes intelligi volens, in *perverso* lascivientes pueros." Idem p. 205: "AGMON Aq. transtulit στρεβλοῦντα, id est, qui nihil recte agit, sed omne perversum, ut puerum significaret." [22] Idem p. 206: "Pro *festivitate* in Hebraico legitur AGGA . . . quod significantius Aq. transtulit γύρωσιν, cum aliquis pavidus et tremens circumfert oculos." [23] Curter. Deest σαβαὼθ in Codd. III, XII, aliis. [24] Cod. 88. Cod. Jes. in textu ἐπ᾽ αὐτοὺς habet. [25] Cod. XII, a Curterio praetermissus. Syro-hex. affert: .(Cod. C. ※ ܒܗ) ܒܗ. ◆ ܒܐܪܥܐ. [26] Syro-hex. in textu habet, καὶ ὀμνύντες, s. ὀμνύοντες (ܘܕܝܡܝܢ); in marg. autem: Οἱ Γ΄. καὶ ὀμνύουσαι (ܘܕܝܡ̈ܝܢ). Pro ὀμνύντες Codd. III, XII, 22, 24, 26, alii, habent ὀμνύουσαι (non ὀμνύουσι, qui error est Parsonsii). Minus probabiliter Curter. in marg. affert: Οἱ Γ΄. ὀμνύοντες. [27] Curter. Deest σαβαὼθ in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Syro-hex. in marg. ◆ ܨܒܐܘܬ. (In v. 19 post κυρίῳ (Syro-hex. κύριος) Codd. 22, 36 alii add. σαβαώθ.) [28] Curter., Cod. 88. Euseb. affert: Σ. ἡλίου. Syro-hex. ◆ ܗܪܣ .ܠ .ܐ. ◆ ܕܫܡܫܐ .ܣ.

20. מוֹשִׁיעַ. *Servatorem.* Οʹ. ἄνθρωπον ὃς σώσει αὐτούς. Ἀ. Σ. Θ. σωτῆρα [ὅπερ ἑρμηνεύεται Ἰησοῦς].[29]

21. וְעָבְדוּ זֶבַח. *Et offerent sacrificium.* Aliter: *Et colent* (Deum) *sacrificio.* Οʹ. καὶ ποιήσουσι θυσίας (Ἀ. θυσίᾳ. Σ. θυσίαν[30]).

וּמִנְחָה. *Et fertum* (s. *ferto*). Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. καὶ δώρῳ ◂.[31]

22. נָגֹף וְרָפוֹא. *Percutiendo et sanando.* Οʹ. πληγῇ, καὶ ἰάσεται αὐτοὺς ἰάσει. Θ. θραύσει καὶ ἰάσει.[32]

24. וּלְאַשּׁוּר. *Et Assyriis.* Οʹ. καὶ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις. Οἱ λοιποί· καὶ Ἀσσούρ.[33]

25. וּמַעֲשֵׂה יָדַי אַשּׁוּר. *Et opus manuum mearum Assyrii.* Οʹ. καὶ ὁ ἐν Ἀσσυρίοις. Alia exempl. καὶ ἔργον χειρός μου ἐν Ἀσσυρίοις.[34]

Cap. XIX. 4. ÷ ἀνθρώπων ◂. 17. ἦν κύριος σαβαὼθ ÷ βεβούλευται ἐπ' αὐτήν ◂ (Cod. C. ÷ βεβούλευται ◂ ἐπ' αὐτήν). 18. ἡ μία ÷ πόλις ◂.[35]

CAP. XX.

1. תַּרְתָּן. *Tartan.* Οʹ. Ταναθὰν. Alia exempl. Θαρθάν.[1]

סַרְגוֹן. *Sargon.* Οʹ. Ἀρνᾶ. Ἀ. Θ. Σαραγών. Σ. Σαργών.[2]

2. וְנַעַלְךָ. *Et calceamentum tuum.* Οʹ. καὶ τὰ σανδάλιά (Ἀ. Σ. ὑποδήματά[3]) σου.

2. וַיַּעַשׂ. *Et fecit.* Οʹ. καὶ ποίησον. Ἀ. καὶ ἐποίησεν.[4]

4. וְאֶת־גָּלוּת כּוּשׁ. *Et deportatos Aethiopiae.* Οʹ. καὶ Αἰθιόπων. Σ. καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν..[5]

5. וְחַתּוּ וָבֹשׁוּ מִכּוּשׁ מַבָּטָם. *Et consternati erunt et erubescent propter Aethiopiam spem eorum.* Οʹ. καὶ αἰσχυνθήσονται ἡττηθέντες ἐπὶ τοῖς Αἰθίοψιν, ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες. Θ. (καὶ ἡττηθήσονται) καὶ καταισχυνθήσονται ἀπὸ Αἰθιοπίας ἐλπίδος αὐτῶν.[6]

6. בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illa.* Οʹ. Vacabat. ※ Οἱ Γʹ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[7]

CAP. XXI.

1. מִדְבַּר־יָם. *Deserti maris.* Οʹ. τῆς ἐρήμου ※ Οἱ Γʹ. θαλάσσης ◂.[1]

2. הַבּוֹגֵד בּוֹגֵד וְהַשּׁוֹדֵד שׁוֹדֵד. *Raptor rapit, et vastator vastat.* Οʹ. ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ, ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ. Σ. ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖται, καὶ ὁ ταλαιπωρίζων ταλαιπωρεῖ.[2]

עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדַי. *Ascende, Elam; obside, Media.* Οʹ. ἐπ' ἐμοὶ οἱ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Περσῶν (Οἱ λοιποὶ, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν· Μῆδοι[3]). Σ. ἀνάστηθι, Ἐλάμ· πολιορκεῖτε, Μῆδοι.[4]

3. נַעֲוֵיתִי. *Distortus sum.* Οʹ. ἠδίκησα. Aliud exempl. ἠκηδίασα.[5]

---

[29] Curter., Cod. 88. Etiam Syro-hex. affert: [illegible]. Euseb. in Dem. Evang. p. 415: Τοῦτον δὴ οὖν αὐτὸν προϊὼν ἑξῆς ὁ λόγος ἄνθρωπον σωτῆρα ἀπεκάλεσε, φήσας· καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς κύριος ἄνθρωπον ὃς σώσει αὐτούς. Πάλιν γοῦν κἀνταῦθα τὸ Ἑβραϊκὸν, καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς κύριος σωτῆρα, ὃς σώσει αὐτοὺς, ἔχει. [30] Curter. Ad Aquilam supplendum, καὶ λατρεύσουσι. [31] Curter. Minus bene Cod. 88: Ἀ. καὶ δῶρα. Ad θυσίαν (sic) Syro-hex. in marg. char. med. [illegible], (καὶ) δῶρον, quae lectio est Codd. 24, 36, 48, aliorum. [32] Curter. (In textu ἰάσει in priore loco om. Comp., Ald., Codd. 24, 91, alii; in posteriore Codd. III, XII, 22, 24, 36, alii, et Syro-hex.) [33] Procop. [34] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [35] Syro-hex.

CAP. XX. [1] Sic Curter. in marg., et Cod. 88. Syro-hex. in textu habet [illegible], et in marg. [illegible]. [2] Curter. Cod. 88 affert: Ἀ. Θ. Συραγών. [3] Curter. [4] Idem. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 24, alii. [5] Syro-hex. [illegible]. Sic sine nom. Cod. XII in marg. [6] "Θ. καὶ καταισχυνθήσονται κ.τ.ἑ. Sic MS. Jes. Curterius legit, καὶ αἰσχυνθήσονται."—*Montef.* In textu LXXvirali Cod. 41 affert: καὶ ἡττηθήσονται αἰσχυνθέντες. Cf. ad Cap. viii. 9. xxxi. 4. [7] Sic sine aster. Curter. Syro-hex. [illegible]. Haec desunt in Comp., Codd. III, XII, 24, 26, 41, aliis, et Syro-hex.; et sub aster. leguntur in Cod. 48.

CAP. XXI. [1] Syro-hex. in marg. [illegible]. Curter. in marg.: ※ θαλάσσης. Procop.: τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ τὸ, θαλάσσης, προσέθηκαν. Theodoret.: ἔρημον θάλασσαν τὴν Βαβυλῶνα καλεῖ. [2] Theodoret., Nobil. Cf. ad Cap. xxxiii. 1. [3] Procop. [4] Idem. [5] Sic Cod. 93. Est fortasse alius interpretis.

4. אֵת נֶשֶׁף. *Crepusculum.* Ο΄. ἡ ψυχή μου. Ἀ. Θ. σκότος (s. σκοτομήνην[6]).

5. צָפֹה הַצָּפִית. *Speculantur speculationem.* Ο΄. Vacat. ※ σκόπευσον τὴν σκοπιάν ◄.[7]

מִשְׁחוּ מָגֵן. *Ungite clypeos.* Ο΄. ἑτοιμάσατε (alia exempl. ἀνασπάσατε[8]) θυρεούς.

6, 7. אֲשֶׁר יִרְאֶה יַגִּיד: וְרָאָה. *Quod viderit, indicet. Et vidit.* Ο΄. καὶ ὃ ἂν ἴδῃς, ἀνάγγειλον. καὶ εἶδον. Ἀ. [καὶ] ὅσα ὄψεται, ἀναγγελεῖ. καὶ ὄψεται. Σ. ὃ ἂν ἴδῃ, ἀναγγειλάτω. καὶ εἶδεν. Θ. ὃ ἐὰν ἴδῃ, ἀπαγγελεῖ. καὶ ὄψεται.[9]

7. רֶכֶב צֶמֶד פָּרָשִׁים. *Vecturam, par equitum.* Ο΄. ἀναβάτας ἱππεῖς δύο. Σ. ἅρμα ζεῦγος ἵππων.[10]

רַב־קָשֶׁב. *Magnam attentionem.* Ο΄. πολλὴν ※ Σ. Θ. ἀκρόασιν ◄.[11]

8. אַרְיֵה. (Tanquam) *leo.* Ο΄. Οὐρίαν. Ἀ. λέοντα. Σ. λέαιναν. Θ. Ἀριήλ.[12]

9. נָפְלָה נָפְלָה בָּבֶל. *Cecidit, cecidit Babylon.* Ο΄. πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[13]

10. לָכֶם. *Vobis.* Ο΄. ἡμῖν. Alia exempl. ὑμῖν.[14]

11. דּוּמָה. *In Dumam.* Ο΄. τῆς Ἰδουμαίας. Ἀ. Δουμα.[15]

אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר. *Ad me clamat* quis *ex Seir.* Ο΄. πρὸς ἐμὲ κάλει παρὰ τοῦ Σηείρ. Οἱ λοιποί· πρὸς ἐμὲ κάλει τοὺς φεύγοντας παρὰ τοῦ Σηείρ.[16]

11. שֹׁמֵר מַה־מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה־מִּלֵּיל. *Custos, quae pars noctis* (agitur)? *custos, quae pars noctis?* Ο΄. φυλάσσετε ἐπάλξεις. Alia exempl. addunt: τί ὀλολύζεις, φυλάσσων; τί ἀπὸ νυκτός;[17]

12. אָמַר שֹׁמֵר אָתָא בֹקֶר. *Dixit custos: Venit mane.* Ο΄. φυλάσσω τὸ πρωΐ. Alia exempl. εἶπε φυλάσσων· ἦλθε τὸ πρωΐ.[18]

אִם־תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֵתָיוּ. *Si quaeretis, quaerite; revertimini, venite.* Ο΄. ἐὰν ζητῇς, ζήτει, καὶ παρ' ἐμοὶ οἴκει. Ἀ. Σ. ἐὰν ἐπιζητῆτε, ἐπιζητεῖτε· ἐπιστράφητε, ἥκατε.[19]

13. מַשָּׂא בַּעְרָב. *Vaticinium in Arabiam.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ἅρμα ἐν Ἀραβίᾳ. Σ. λῆμμα Ἀραβίας. Θ. λῆμμα ἐν τῇ Ἀραβίᾳ.[20]

דְּדָנִים. *Dedanim.* Ο΄. Δαιδάν. Ἀ. Σ. Δωδανίμ. Θ. Δαιδάν.[21]

15. חֲרָבוֹת. *Gladiorum.* Ο΄. πεφονευμένων. Alia exempl. φευγόντων.[22] Οἱ Γ΄. μαχαιρῶν.[23]

17. כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר. *Nam Jova Deus Israelis locutus est.* Ο΄. ὅτι κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε. Οἱ Γ΄. ὁμοίως· ὅτι κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε.[24]

---

[6] Hieron. p. 303: "Illa enim *Babylon*, pro qua Aq. et Theod. *tenebras* interpretati sunt." Scilicet Hebraica אֵת נֶשֶׁף חִשְׁקִי, *crepusculum desiderii mei*, Hieron. vertit, *Babylon dilecta mea*, propter locum Jesai. xiii. 2. [7] Curter. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 48, alii. Parsons. e marg. Cod. XII affert: σκόπευσον σκοπιάν. [8] Sic Comp., Ald., Codd. 24, 41, alii. [9] Curter. (quem oscitanter exscripsit Montef.), Parsons. [10] Procop. [11] Curter. "Quae vox asterisco notatur, quia olim deerat in LXX."—*Montef.* Deest etiam nunc, nisi in Codd. 22, 23, 48, 90, 144, 308. [12] Curter., Procop., Euseb., qui subjungit: οὐδεὶς τοίνυν Οὐρίαν ὠνόμασεν, ἐπεὶ οὐδὲ ἡ Ἑβραϊκὴ φωνὴ ἐμνημόνευσε τοῦ Οὐρία. [13] Curter., qui in textu πέπτωκε bis habet. In aliis libris (Ald., Codd. III, XII (teste Parsonsio), 22, 24, 26, aliis) semel tantum legitur. [14] Sic Comp., et Syro-hex., qui in marg. affert ἡμῖν. [15] Hieron. p. 307: "Juxta Aquilam, qui *Duma*, hoc est, *silentium*, posuit, vel *similitudinem*." [16] Procop., Euseb. [17] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Cod. 88 et Syro-hex. tantummodo habent: τί ὀλολύζεις, εἰπόν· (ܡܢܐ ܡܝܠܠ ܐܢܬ. ܐܡܪ) φυλάσσω κ.τ.έ. [18] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [19] Curter., qui Aquilae soli tribuit. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܐܢ ܬܒܥܘܢ ܒܥܘ ܐܬܦܢܘ ܬܘ܀. Codices modo dicti post ἐὰν ζητῆτε, ζητεῖτε (sic) duplicem habent versionem: ἐπιστρέψατε, ἔλθετε, καὶ παρ' ἐμοὶ οἰκεῖτε. [20] Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: λῆμμα ἐν τῇ Ἀρ. λῆμμα Ἀραβίας. ἅρμα ἐν Ἀρ., pro iis quae Curter. in marg. affert: Θ. λῆμμα ἐν τῇ Ἀρ. Σ. λῆμμα Ἀραβίας. Ἀ. ἅρμα Ἀραβίας (sic). Syro-hex. in textu habet, λῆμμα (ܡܫܩܠܐ) ἐν τῇ Ἀρ.; in marg. autem char. med.: ὅραμα (ܚܙܘܐ) ἐν τῇ Ἀρ. [21] Curter., qui addit: Φ. (mendose pro ℘, h. e. Ὠριγένης) Δαιλάν (sic). Syro-hex., qui in textu ܕܕܐܕܢܝܡ habet, in marg. affert: ܐ. ܣ. ܕܕܐܕܢܝܡ܀ ܬ. ܕܕܐܢ܀. [22] Sic Codd. III, XII, 22, 26, alii. [23] Curter. affert: Οἱ Ο΄. πεφονευμένων. Οἱ Γ΄. μαχαιρῶν. Φ. (sic) κατὰ τοὺς Ο΄. [24] Curter., qui in textu legit: διότι κύριος ἐλάλησεν ὁ θ. Ἰσραήλ. Sic Comp., Ald.,

Cap. XXI. 9. τὰ ἀγάλματα ÷ αὐτῆς ↙.[25]

Cap. XXII.

1. מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן. *Vaticinium in vallem visionis.* Ο΄. τὸ ῥῆμα τῆς φάραγγος Σιών. Ἀ... ὁραματισμοῦ.[1] Σ. Θ. λῆμμα φάραγγος ὁράσεως.[2]

אֵפוֹא. *Tandem.* Ο΄. νῦν. Ἀ. καίπερτοι.[3]

2. קִרְיָה עַלִּיזָה. *Civitas superbiens.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἡ πόλις ἡ γαυριῶσα ↙.[4]

מֵתֵי מִלְחָמָה. *Mortui in bello.* Ο΄. νεκροὶ πολέμων (alia exempl. πολέμου). Ἀ. Θ. πολέμων. Οἱ Ο΄. πολέμῳ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

3. נָדְדוּ. *Fugerunt.* Ο΄. πεφεύγασι. Σ. ἀνεστατώθησαν. Θ. μετεκινήθησαν.[6]

יַחַד מִקֶּשֶׁת. *Simul a sagittariis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἅμα ὑπὸ τόξου.[7]

אֻסְּרוּ יַחְדָּו. *Vincti sunt simul.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐδέθησαν ὁμοθυμαδόν ↙.[8]

6. בְּרֶכֶב אָדָם פָּרָשִׁים. *Cum curribus hominum* et *equitibus.* Ο΄. καὶ ἀναβάται ἄνθρωποι ἐφ' ἵππους. Ἀ. ἐν ἅρματι ἀνθρώπων ἱππέων.[9] Θ. σὺν ἀναβάταις ἀνθρώπων ἱππεῦσι.[10]

7. מִבְחַר־עֲמָקַיִךְ. *Lectissimae valles tuae.* Ο΄. αἱ ἐκλεκταὶ φάραγγές σου. Ἀ. ἐκλογαὶ κοιλάδων σου. Σ. Θ. αἱ ἐκλεκταὶ κοιλάδες σου.[11]

9. וְאֵת בְּקִיעֵי עִיר־דָּוִד רְאִיתֶם כִּי־רָבּוּ. *Et rupturas urbis Davidis vidistis quod multae sunt.* Ο΄. καὶ ἀνακαλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων τῆς ἄκρας Δαυίδ, καὶ εἴδοσαν ὅτι πλείους εἰσί. Σ. καὶ τὰ ῥήγματα οἴκου Δαυὶδ ὄψεσθε ὅτι ἐπληθύνθη.[12]

10. וְאֶת־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַםִ סְפַרְתֶּם. *Et domos Jerusalem numerastis.* Ο΄. καὶ ὅτι καθεῖλοσαν τοὺς οἴκους Ἱερουσαλήμ. Σ. καὶ τοὺς οἴκους Ἱερουσαλὴμ ἠριθμήσατε.[13]

11. עֲשִׂיתֶם. *Fecistis.* Ο΄. καὶ ἐποιήσατε. Σ. Θ. καὶ ἐποιήσατε.[14]

מֵרָחוֹק. *A longinquo tempore.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. πόρρωθεν ↙.[15]

14. אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. εἶπεν κύριος κύριος τῶν δυνάμεων ↙.[16]

Codd. III, XII, 24, 26, alii, et fortasse Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. ὅτι κύριος ὁ θ. Ἰσρ. ἐλάλησεν. [25] Syro-hex.

Cap. XXII. [1] Parsons. e Cod. XII affert: Ἀ. ὅραμα τισπιρίου (sic); in qua lectione, a Curterio non memorata, latere videtur vocab. ὁραματισμοῦ, quod pro חִזָּיוֹן Aquilae solenne est. Cf. Hex. ad Job. xxxiii. 15. [2] Curter. Syro-hex. affert: .ܠ. ܡܫܩܠܐ ܕܢܚܠܐ ܕܚܙܘܐ. [3] Hieron. p. 310: "In Hebraeo habet APHPHO, quod nos interpretati sumus, *nunc quoque*, et Aquila, volens Hebraicum servare idioma, posuit καίπερτοι." [4] Curter. e marg. Cod. Jes. affert: ※ ἡ π. γαυριῶσα (Parsons. ἀγαυριῶσα). Codd. 22, 23, 36, 48, alii, in textum inferunt: ἡ π. ἡ (ἡ om. Cod. 22) γαυριῶσα. Hieron.: *urbs exsultans.* Tandem Syro-hex. .ܠ. ܡܕܝܢܬܐ ܡܫܬܒܗܪܬܐ. [5] Sic Cod. XII (qui in textu habet πολέμου), teste Parsonsio. Curter. affert: Ἀ. Θ. πόλεμος; cetera ut Parsons. Syro-hex. in textu, πολέμῳ (ܠܩܪܒܐ. Sic Cod. C.; Cod. A., ut Middeld., ܠܩܪܒܐ); in marg. autem: Ἀ. Θ. πολέμου (ܕܩܪܒܐ). Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [6] Procop. [7] Sic Codd. 48, 62, alii. Hieron. p. 311: "*Cuncti principes tui fugerunt simul, dureque ligati sunt.* In hoc loco LXX interpretes secuti sumus, quia non multum ab Hebraico distat in sensu. Ceterum ut verbum ex verbo de Hebraeo transferam, ita apud eos legitur: *Omnes primates tui migraverunt simul, ab arcu ligati sunt;* quam editionem et alii interpretes secuti sunt." [8] Curter. Eadem post πεφεύγασι add. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. .(Cod. C. ܠ ※) ܠ. ܐܬܐܣܪܘ ܐܟܚܕܐ. [9] Curter. [10] Sic Parsons. e Cod. XII, emendatius quam Curter., qui exscripsit: Θ. συνεπιβάται ἀνθρώπων ἱππέων. [11] Curter. [12] "Sic unus codex sine interpretis nomine."—*Montef.* Procopius, qui ῥήματα mendose legit, Symmachum auctorem nominat, monente Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 342. [13] Procop.: Ἐπειδὴ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ὕδωρ μὴ νομίσαντες ἀρκέσειν αὐτοῖς ὡς δὴ πλείοσιν ὑπάρχουσιν Ἰουδαῖοι, ἐστοχάσαντο δὲ τὰς οἰκίας κατὰ Σύμμαχον ἀριθμήσαντες, τὸ τῆς ἀρχαίας κολυμβήθρας ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν μετοχετεύσαντες, κ.τ.ἑ. Unde Montef. post Drusium imperite effecit: Σ. καὶ οἰκίας Ἱερ. ἀριθμήσαντες. Quod nos edidimus inseritur in Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, aliis, ante lectionem LXXviralem, καὶ καθεῖλον (sic) τοὺς οἴκους Ἱερ. [14] Curter. Deinde Montef. post Drusium Symmacho tribuit ipsius Procopii verba, καὶ τὸ τῆς ἀρχαίας — μετοχετεύσαντες. [15] Syro-hex. ※ .ܠ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. Curter. affert: ※ πόρρωθε (sic). Cod. 48 in textu: ※ πόρρωθεν; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [16] Curter. Montef. edidit: Σ. Θ., quia Aquila semper στρατιῶν praefert.

15. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה צְבָאוֹת. Ο΄. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. Alia exempl. καὶ εἶπε κύριος σαβαὼθ πρὸς μέ.[17] Θ. . . λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.[18]

בֹּא. *Ingredere.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. εἴσελθε ↙.[19]

אֶל־הַסֹּכֵן הַזֶּה. *Ad ministrum* (regis) *istum.* Ο΄. εἰς τὸ παστοφόριον. Ἀ. πρὸς τὸν σκηνοῦντα . . Σ. (πρὸς) τὸν σκηνοποιοῦντα . .[20] Θ. *ad Socen istum.*[21]

שֶׁבְנָא. *Sebna.* Ο΄. Σομνᾶν. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[22]

17. גָּבֶר. *Viri.* Ο΄. ἄνδρα. Πάντες ὁμοίως.[23]

19. וּמִמַּעֲמָדְךָ. *Et de statione tua.* Ο΄. καὶ ἐκ τῆς στάσεώς (Ἄλλος· τάξεώς[24]) σου.

יֶהֶרְסֶךָ. *Deturbabit te.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καθελεῖ σε.[25]

21. וְאַבְנֵטְךָ. *Et balteum tuum.* Ο΄. καὶ τὸν στέφανον ※ Οἱ Γ΄. σου ↙.[26]

אֲחַזְּקֶנּוּ. *Adstringam ei.* Ο΄. κατὰ κράτος. Alia exempl. καὶ τὸ κράτος.[27] Θ. καὶ κραταιώσω αὐτόν.[28]

22. וְנָתַתִּי מַפְתֵּחַ בֵּית־דָּוִד עַל־שִׁכְמוֹ וּפָתַח וְאֵין סֹגֵר וְסָגַר וְאֵין פֹּתֵחַ. *Et imponam clavem domus Davidis humero ejus; et aperiet, et non erit qui claudat; et claudet, et non erit qui aperiat.* Ο΄. καὶ δώσω τὴν δόξαν Δαυὶδ αὐτῷ, καὶ ἄρξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀντιλέγων.[29] ※ Ἀ. Θ. καὶ δώσω τὴν κλεῖδα οἴκου Δαβὶδ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων· καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων ↙.[30] Σ. καὶ ἐπιθήσω . . .[31]

23. יָתֵד. *Paxillum.* Ο΄. ἄρχοντα. Πάντες· πάσσαλον.[32]

24. הַצֶּאֱצָאִים וְהַצְּפִעוֹת. *Germina et propagines viliores.* Ο΄. ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. Ἀ. σασαῒμ καὶ σεφώθ. Σ. τὰ ἔκγονα καὶ τοὺς συμμικτούς.[33]

כֹּל כְּלֵי הַקָּטָן מִכְּלֵי הָאַגָּנוֹת. *Omnia vasa parva a vasis labrorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. πᾶν τὸ σκεῦος τὸ μικρὸν ἀπὸ σκεύους τῶν ἀγανώθ ↙.[34]

25. הַיָּתֵד. *Paxillus.* Ο΄. ὁ ἄνθρωπος. Πάντες· ὁ πάσσαλος.[35]

וְנִגְדְּעָה. *Et delebitur.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐξολοθρευθήσεται ↙.[36]

---

[17] Sic Cod. 26, et Syro-hex. in marg. char. medio. [18] Syro-hex. [19] Curter. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܥܘܠ ◆. [20] Euseb., Procop., Nobil. Quae autem Montef. quasi ex Hieronymo affert: "Aq. *ad degentem in tabernaculo;* Sym. *tabernaculorum opificem;*" non sunt Hieronymi, sed mera Eusebii Latina. [21] Hieron. p. 224: "Pro quo sequens Hebraicam veritatem Theod. ait: *Ingredere ad Socen istum,* quod interpretari potest, *aequum* et *rectum,* ut scilicet κατὰ ἀντίφρασιν, *iniquus* intelligatur et *pravus.*" [22] Curter., Syro-hex. [23] Hieron. p. 318: "Sicut transferri solet GEBER, quod omnes *virum* interpretati sunt." [24] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܠܛܟܣܟ. [25] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex., ut ante: ◆ ܢܣܚܦܟ (Cod. A. ◆ ܢܣܚܦܟ). [26] Curter. Pronomen est in libris omnibus. [27] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, alii. [28] Curter. [29] Haec est, ut videtur, vera lectio LXXviralis, quam intemeratam servant Codd. XII, 24, 198, 306, et Syro-hex. In editis subjungitur: καὶ δώσω αὐτῷ τὴν κλ. οἴκου Δ. ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων· καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων. Sic Ed. Rom., sed in archetypo ejus, teste Maio, haec, καὶ δώσω — ὁ ἀποκλείων, non habentur. Praeterea in Comp., Ald., Codd. 41, 87, aliis, prior clausula, καὶ δώσω τὴν δόξαν — ὁ ἀντιλέγων, posteriori postponitur. Postremo in Codd. 22, 48, 51, aliis, v. 22 sic legitur: καὶ δώσω τὴν δόξαν — ὁ ἀντιλέγων· ※ (sic Cod. 22) καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐδεὶς κλείσει· καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων. [30] Curter. Syro-hex. tantum affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων (ܘܢܐܚܘܕ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܕܦܬܚ). [31] Curter. In ceteris, ut videtur, cum Aq. et Theod. consentit Sym. [32] Hieron. Vid. ad v. 25. [33] Hieron. p. 319: "*Vasorum diversa genera,* pro quibus Aq. interpretatus est *sasaim et sephoth,* quod Sym. vertit, *nepotes atque commixtos.*" [34] Curter. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 24, alii. Syro-hex. mendose affert: Θ. πᾶν τὸ σ. τὸ μ. ἀπὸ σκευῶν τῶν ἀγαθῶν (ܟܠ ܡܐܢܐ ܙܥܘܪܐ ܡܢ ܡܐܢܐ ܕܛܒܬܐ). Hieron. ibid.: "*A vasis craterarum,* pro quibus Theod. *aganoth* posuit." [35] Hieron. p. 320: "Pro *paxillo,* qui Hebraice dicitur JATHED, et ab omnibus similiter effertur, soli LXX supra *principem,* hic *hominem* interpretati sunt." [36] Curter. Haec, καὶ ἐξολοθρευθήσεται, leguntur in Ed. Rom., sed absunt a Codd. III, XII (teste Curterio), 24, 26, aliis. In Comp. est καὶ ἀπολύσεται (soloece pro ἀπολεῖται? Hieron.

25. כִּי יְהוָה דִּבֵּר. *Quia Jova locutus est.* Ο΄. ὅτι κύριος ἐλάλησεν. Θ. ὅτι κυρίου στόμα ἐλάλησεν.[37]

Cap. XXII. 13. ÷ λέγοντες ◄. 16. ÷ ἐστιν ◄. 17. ÷ σαβαώθ ◄.[38]

Cap. XXIII.

1. מַשָּׂא צֹר. *Vaticinium in Tyrum.* Ο΄. τὸ ῥῆμα Τύρου. Ἀ. τὸ ἄρμα .. Σ. Θ. τὸ λῆμμα ..[1]

תַּרְשִׁישׁ. *Tarsis.* Ο΄. Καρχηδόνος. Οἱ Γ΄. Θαρσείς.[2]

כִּתִּים. *Chittim.* Ο΄. Κιτιαίων. Οἱ λοιποί· Χετιείμ.[3]

2. דֹּמּוּ יֹשְׁבֵי אִי. *Obstupescite, incolae orae maris.* Ο΄. ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ. Ἀ. σιωπήσατε, κατοικοῦντες τὴν νῆσον. Σ. σιγήσατε, κατοικοῦντες τὴν νῆσον.[4]

6. תַּרְשִׁישָׁה. *In Tarsis.* Ο΄. εἰς Καρχηδόνα. Οἱ Γ΄. (εἰς) Θαρσείς.[5]

7. קַדְמָתָהּ יֹבִלוּהָ רַגְלֶיהָ מֵרָחוֹק לָגוּר. *Origo ejus; ducent eam pedes ejus e longinquo ad commorandum.* Ο΄. πρὶν ἢ παραδοθῆναι αὐτήν, ※ Θ. ἀπάξουσιν αὐτὴν οἱ πόδες αὐτῆς πόρρωθεν εἰς παροικίαν ◄.[6]

8. כִּנְעָנֶיהָ. *Mercatores ejus.* Ο΄. Vacat. Ἀ. μετάβολοι (αὐτῆς). ※ Θ. Χανaάν ◄.[7]

10. אֵין מֵזַח עוֹד. *Non est cingulum amplius.* Ο΄. οὐκέτι ἔρχεται. Σ. *non poteris ultra resistere.*[8]

11. הִרְגִּיז. *Commovit.* Ο΄. ἡ παροξύνουσα. Σ. συνετάραξε.[9]

12. בְּתוּלַת בַּת. *Virgo filia.* Ο΄. τὴν ※ Ἀ. Σ. Θ. παρθένον ◄ θυγατέρα.[10]

צִידוֹן. *Sidonis.* Ο΄. Σιδῶνος. Alia exempl. Σιών.[11] Οἱ Γ΄. Σιδῶνος.[12]

13. יְסָדָהּ לְצִיִּים הֵקִימוּ בַחוּנָיו עֹרְרוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Fundavit eam deserticolis, erexerunt speculas ejus, funditus everterunt arces ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς σηείμ, ἔστησαν ἐπάλξεις αὐτοῦ, ἐξήγειραν βάρεις αὐτῆς ◄.[13]

---

peribit). Syrus in marg. affert: ◆ ܘܬܐܬܐ ܠܐ ※. (Sic Cod. C. Edebatur e Cod. A. ◆ ܘܬܐܬܝܢ ܠܐ ※. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 33.) [37] Sic in textu sine nom. Cod. 23. Syro-hex. in marg. affert: ◆ ܦܘܡܗ ܠ. [38] Syro-hex.

Cap. XXIII. [1] Curter. Syro-hex.: Ἀ. ἄρμα (sic: ܡܪܟܒܬܐ). Σ. λῆμμα (ܡܫܩܠܐ). Cod. 88 affert: Ἀ. τὸ ὅραμα Τύρου, quod in textu habent Comp., Ald., Codd. III, XII (teste Curterio), 24, 26, alii. [2] Curter. Hieron. p. 320: "Pro *Carthagine* in Hebraeo scribitur Tharsis, quod omnes similiter transtulerunt." [3] Procop. (Pro ἧκται Middeld. edidit ܐܬܝܬܐ, pro quo in cod. utroque est ܐܬܝܐ, participium Peil fem. verbi ܐܬܐ. Scilicet Syrus noster formam paulo insolentiorem ἧκται non ad ἄγω, sed ad ἥκω incaute retulisse videtur.) [4] Procop. [5] Curter. [6] Idem. Sic sine aster. Codd. 23, 109, 302. Pro παροικίαν Montef. edidit ἀποικίαν, quae lectio est Nobil. et Codd. 22, 36, aliorum. Syro-hex. in marg. ܢܕܒܪܘܢܗ ܪܓܠܝܗ̈ ܕܝܠܗ ※. ◆ (παροικίαν) ܬܘܬܒܘܬܐ ܠܡܪܚܘܩ ܡܢ. [7] Curter. affert: ※ Χαναάν. Syro-hex. in marg. ◆ ܟܢܥܢ. Hieron. p. 323: "Verbum *Chanaan* de Theodotionis editione additum est, pro quo Aquila *negotiatores* transtulit." Montef. affert: Ἀ. Ο΄. ἔμποροι. Θ. Χαναάν. Sed vox ἔμποροι apud LXX respondet Hebraico סֹחֲרֶיהָ; et Aquilam non ἔμποροι, sed μετάβολοι interpretatum esse, ex collatione Hexaplorum nostrorum ad Zach. xiv. 21 conjicere licet. Adde quod Codd. 22, 36, 48, alii, in textu supplent οἱ μετάβολοι αὐτῆς, transpositis quoque juxta Hebraeam veritatem ἔνδοξοι et ἄρχοντες. [8] Hieron. p. 230: "Quodque infert, *non est cingulum ultra tibi*, quem sensum habeat, apertius Sym. docet, *non poteris ultra resistere;* id est, non habebis vires, nec accinctos ad pugnandum lumbos tuos." [9] Idem p. 324: "Quae prius in mari *provocabat* reges, sive juxta Sym. *conturbabat.*" [10] Curter., qui παρθένον ante τὴν θ. inserere jubet, quem secutus est Grabius. Nobiscum faciunt Codd. 22, 36, 48, alii, uno excepto, qui τὴν π. τὴν θ. habet. Syro-hex. ◆ ܒܬܘܠܬܐ ܠ .ܣ .ܐ ※. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, alii. [12] Curter. [13] Idem, qui pergit: τούτων τῶν ἠστερισμένων Ὡρ. ὡς τῶν Ο΄ μέμνηται ἐν τῷ κε΄ τόμῳ τῶν εἰς Ἡσαΐαν. Hieron. p. 325: "Quodque sequitur de Theodotionis editione sub asteriscis additum est: *Fundavit eam* [εἰς om. cum Codd. 23, 109, aliis] *Siim, statuerunt propugnacula ejus, suscitaverunt turrim ejus.*" Syro-hex. in marg. habet: ※ Θ. ἐθεμελίωσεν αὐτὴν (Cod. A. ܫܬܐܣܗ̇; ubi amanuensis, quia index in textu est super ܐܩܝܡܘ, ἔστησαν, pro ܫܬܐܣܗ̇ oscitanter ܫܬܐܣܝܗ̇, *fundamenta ejus*, exarasse videtur. Simili lapsu scriba alterius cod. ܫܬܐܣܘܗ̇, ἐθεμελίωσαν αὐτήν, dedit. Obiter notanda est in hoc verbo triplex forma,

14. תַּרְשִׁישׁ. *Tarsis.* O′. Καρχηδόνος. Οἱ λοιποί· Θαρσεῖς.[14]

15. מֶלֶךְ אֶחָד. *Regis unius.* O′. βασιλέως. Οἱ Γ′. ἑνός.[15]

לְצֹר. *Tyro.* O′. Τύρος. Οἱ Γ′. Τύρῳ.[16]

17. עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה. *Super faciem humi.* O′. Vacabat. ※ Θ. ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς ◂.[17]

18. וְהָיָה סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַיהוָה. *Et erit quaestus ejus et merces ejus res sacra Jovae.* O′. καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἅγιον κυρίῳ. Ἀ. καὶ ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς καὶ μίσθωμα ἡγιασμένον τῷ κυρίῳ.[18]

לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָסֵן. *Non recondetur, et non coacervabitur.* O′. οὐκ αὐτοῖς συναχθήσεται. Alia exempl. add. οὐδὲ ἀποτεθήσεται εἰς ἐνθήκην.[19]

כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי יְהוָה יִהְיֶה סַחְרָהּ לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק. *Sed habitantibus coram Jova erit quaestus ejus, ad comedendum ad satietatem, et in vestimentum splendidum.* O′. ἀλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου πᾶσα ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἐμπλησθῆναι, καὶ εἰς συμβολὴν μνημόσυνον ἔναντι κυρίου. Ἀ. . τοῖς καθημένοις εἰς τὸ πρόσωπον κυρίου ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς, τοῦ φαγεῖν εἰς πλησμονὴν (καὶ) εἰς ἔσθησιν μετάρσεως. Σ. τοῖς γὰρ κατοικοῦσιν ἐνώπιον κυρίου ἔσται ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν εἰς πλησμονὴν, καὶ περιβαλέσθαι εἰς τὸ παλαιῶσαι. Θ. . . καὶ περιβαλέσθαι εἰς παλαίωσιν.[20]

Cap. XXIV.

1. פָנֶיהָ. *Faciem ejus.* O′. τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἄλλος· τὰ ὅρια αὐτῆς.[1]

וְהֵפִיץ. *Et disperget.* O′. καὶ διασπερεῖ. Ἀ. Θ. καὶ διασκορπίσει.[2]

2. כַּעֶבֶד כַּאדֹנָיו. *Ut servus, sic dominus ejus.* O′. καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος. Ἀ. ὡς ὁ δοῦλος, ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.[3]

כַּנֹּשֶׁה כַּאֲשֶׁר נֹשֶׁא בוֹ. *Ut fenerator, sic is cui fenori dat.* O′. καὶ ὁ ὀφείλων ὡς ᾧ ὀφείλει. Σ. ὡς ὁ ἀπαιτῶν, οὕτως ὁ ἀπαιτούμενος.[4]

3. אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה. *Verbum hoc.* O′. ταῦτα. Θ. τὸ ῥῆμα τοῦτο.[5]

4. נָבְלָה (bis). *Marcet.* O′. Vacat. ※ Σ. Θ. κατερρίφη ◂.[6]

5. וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ. *Et terra polluta est sub incolis suis.* O′. ἡ δὲ (γῆ) ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν. Σ. ἡ γῆ ἐφονοκτονήθη ὑπὸ τῶν κατοικούντων αὐτήν.[7]

עָבְרוּ. *Transgressi sunt.* O′. παρήλθοσαν. Alia exempl. παρέβησαν.[8]

הֵפֵרוּ. *Ruperunt.* O′. Vacat. Οἱ O′. ※ διεσκέδασαν ◂. Ἀ. ἠκύρωσαν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς O′.[9]

ܠܣܝܡܗ, ܠܣܝܡܬܐ, et ܠܣܝܡܗ) εἰς σειίμ (Cod. A. ܠܣܝܡ, apposito Graeco, CHMA. Cod. C. ܠܣܝܡܐ); deinde in textu quasi ex versione LXXvirali, ἔστησαν ἐπάλξεις αὐτῆς (sic); postremo in marg. sine nom. et char. medio: ※ἐξήγειραν βάρεις αὐτῆς. [14] Hieron. in Comment. ad Ezech. xxvii. 12. [15] Curter. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [16] Curter. Sic in textu Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. [17] Curter., Syro-hex. in marg. Deest in Comp., Codd. III, 24, 26, 49, aliis, et Syro-hex. [18] Procop. [19] Sic Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, 48 (sub ÷), alii. Vox ἐνθήκη est Symmachi ad Gen. xli. 36. [20] Procop. Ad Symmachum Montef. negligenter exscripsit, ἐνώπιον κυρίῳ ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς. (In textu Syro-hex. pro ܒܡܢܝܢܐ (in Graeco εἰς συμβολὴν) reponendum ex utroque cod. ܒܡܢܝܢܐ.)

Cap. XXIV. [1] Curter. E contrario Parsons. affert: "τὰ ὅρια αὐτῆς (marg. ut in Ed.) XII." [2] Nobil. Euseb.: Ἀ. Θ. καὶ διασκορπίζει. [3] Curter. [4] Idem. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. ὁ ἀπαιτῶν ὡς ὁ ἀπαιτούμενος (ܐܝܟ ܕܬܒܥ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܬܬܒܥ). [5] Curter., Syro-hex. [6] Curter. (bis). Ad priorem locum Syro-hex. in marg. (sub ※ in Cod. C.) ܐܬܪܡܝܬ ⁘. Codd. 22, 36, alii, bis in textu, καὶ κατερρίφη. [7] Procop. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 41, alii. Curter. in textu παρέβησαν, in marg. παρῆλθον (ut Codd. 22, 36, alii) habet. [9] Curter. Vox διεσκέδασαν sine aster. legitur in Codd. 22, 36, 48, aliis, et Syro-hex.

6. עַל־כֵּן חָרוּ. *Idcirco exusti sunt.* Ο΄. διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται. Σ. διὰ τοῦτο ἐκτρυχωθήσονται.[10]

וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ מִזְעָר. *Et relicti sunt homines pauci.* Ο΄. καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι. Ἀ. καὶ ὑπολειφθήσεται ἄνθρωπος ἐλάχιστος. Σ. . . ἄνθρωπος ὀλίγος. Θ. . . ἄνθρωποι ὀλίγοι.[11]

7. אָבַל תִּירוֹשׁ. *Luget mustum.* Ο΄. πενθήσει οἶνος. Ἀ. ἐπένθησεν ὀπωρισμός.[12]

8. חָדַל שְׁאוֹן עַלִּיזִים. *Cessavit strepitus superbientium.* Ο΄. Vacat in Ed. Rom. Alia exempl. πέπαυται αὐθάδεια καὶ πλοῦτος ἀσεβῶν.[13]

11. עָרְבָה כָּל־שִׂמְחָה גָּלָה מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ. *Occidit omnis laetitia, migravit gaudium terrae.* Ο΄. πέπαυται πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς, ἀπῆλθε πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς.[14] Aliter: Ο΄. πέπαυται πᾶσα εὐφροσύνη, ※ Θ. ἀπεσχίσθη χαρὰ ◄ τῆς γῆς.[15]

13. כְּעוֹלֵלֹת אִם־כָּלָה בָצִיר. *Sicut racemationes, cum peracta fuerit vindemia.* Ο΄. καὶ ἐὰν παύσηται ὁ τρυγητός. Σ. ὡς ἐπιφυλλίδες, ἐὰν συντελεσθῇ τρυγητός.[16]

14. הֵמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם. *Hi elevabunt vocem suam.* Ο΄. οὗτοι βοῇ φωνήσουσιν (s. φωνῇ βοήσονται). Σ. οὗτοι ἐπαροῦσι φωνὴν αὐτῶν.[17]

14. יָרֹנּוּ בִּגְאוֹן יְהוָֹה. *Jubilabunt; propter majestatem Jovae.* Ο΄. εὐφρανθήσονται ἅμα τῇ δόξῃ κυρίου. Ἄλλος· ὑμνοῦντες τὸν ἐνδοξασμὸν τοῦ κυρίου.[18]

צָהֲלוּ מִיָּם. *Laetum clamorem tollent a mari.* Ο΄. ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης. Θ. ἤχησαν ὕδατα θαλάσσης.[19]

16. מִכְּנַף הָאָרֶץ. *Ab ora terrae.* Ο΄. ἀπὸ τῶν πτερύγων τῆς γῆς. Ἄλλος· ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς.[20]

זְמִרֹת. *Cantica.* Ο΄. τέρατα. Ἀ. μελῳδίας. Σ. Θ. ψαλμούς.[21]

וָאֹמַר. *Et dixi.* Ο΄. καὶ ἐροῦσι. Ἀ. Θ. καὶ ἐρεῖ.[22] Σ. καὶ εἶπεν.[23]

רָזִי־לִי רָזִי־לִי. *Pernicies mihi! pernicies mihi!* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. τὸ μυστήριόν μου ἐμοί, τὸ μυστήριόν μου ἐμοί ◄.[24]

אוֹי לִי בֹּגְדִים בָּגָדוּ. *Vae mihi! raptores rapiunt.* Ο΄. οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν. Ἀ. ὦ ἐμοὶ ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.[25] Σ. οἴμοι ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.[26]

וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ. *Et rapinam rapiunt rap-*

---

[10] Procop. [11] Curter. [12] Procop. affert: Ἀ. ἐπένθησεν ὁ παρωρισμός; in marg. autem: γρ. παρωραϊσμὸς, vocabula non aliunde nota. Pro ὁ παρωρισμὸς fidenter reposuimus ὀπωρισμὸς, quod cum eodem Hebraeo commutavit Aq. ad Deut. vii. 13. Jesai. lxii. 8. lxv. 8. Hos. ii. 22. Emendationem nostram certo certiorem facit ipsius Procopii enarratio: σημαίνων διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς ΟΠΩΡΑΣ τὸ πρόσκαιρον τοῦ τῶν σωμάτων ὡραϊσμοῦ. [13] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, ceteri tantum non omnes. Syro-hex. ܦܣܩܬ ܡܪܚܘܬܐ ܘܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܫܝܥܐ. (Syr. ܡܪܚܘܬܐ commutatur cum αὐθάδης in Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. ܟ, 20.) Clausulae omissio est merus lapsus editoris Romani, ex repetitione vocis πέπαυται natus. [14] Sic ex duplici versione Ed. Rom., invito Cod. Vat., qui non habet nisi πεπ. πᾶσα εὐφροσύνη. Posterior clausula abest a Codd. III, 41, 49, 106, 198, 301, et Syro-hex. Pro ea aliam, ἀπεσχίσθη χαρὰ τῆς γῆς, habent Codd. 22, 23, 36, 48, alii. [15] Curter. affert: ※ Θ. ἀπεσχίσθη χαρά. [16] Procop. [17] Idem. (Lectio φωνῇ βοήσονται est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis, et Syro-hex.) [18] Syro-hex. in marg. char. med. ⁜ ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ. Post εὐφρανθήσονται add. ὑμνοῦντες τὸν ἐνδ. τοῦ κυρίου Codd. 22, 36, 48, alii, ex Symmacho, ut conjicere licet. [19] Euseb., Procop. [20] Sic in textu Codd. 87, 91. Syro-hex. in marg. char. med. ⁜ (μέλος) ܡܫܠܡܐ ܕܐܪܥܐ ܚܕ̈ܘܕܝܗ (ܡܢ). [21] Euseb., Procop. [22] Curter. [23] Procop. [24] Sic sine nom. Curter. Procop. Symmacho soli tribuit. Syro-hex. in marg.: ※ Σ. Θ. τὸ μυστήριόν μου ἐμοί (semel). Hieron.: "Hoc quod dicitur, *mysterium meum mihi*, in LXX non habetur, sed de Theodotionis translatione in Graeco additum est." Codd. 22, 36, 48, alii, post τὸ μ. μου ἐμοὶ, sive semel, sive bis positum, addunt καὶ τοῖς ἐμοῖς; et sic Chrysost. Opp. T. X, p. 52 A; Theodoret. (qui τὰ μυστήρια habet) Opp. T. I, pp. 761, 1049, 1062. [25] Euseb., Procop., Nobil. Pro ὦ οἴμοι, s. ὦ εἴμοι, emendavimus ὦ ἐμοὶ, coll. Hex. ad Psal. cxix. 5. [26] Nobil. Minus probabiliter Procop.: Σ. οὐαί μοι ἀθετοῦντες ἠθέτηνται.

tores. O′. οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον. ※ Θ. καὶ ἀθεσίαν ἀθετούντων ◂.[27]

19. רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ מוֹט הִתְמוֹטְטָה אֶרֶץ. *Fractione fracta est terra, contritione contrita est terra, commotione commota est terra.* O′. ταραχῇ ταραχθήσεται ἡ γῆ, καὶ ἀπορίᾳ ἀπορηθήσεται ἡ γῆ. Θ. θραύσει θραυσθήσεται ἡ γῆ, καὶ διασκεδάσει διασκεδασθήσεται (ἡ) γῆ, κλινομένη κλιθήσεται ἡ γῆ.[28]

20. נוֹעַ תָּנוּעַ אֶרֶץ כַּשִּׁכּוֹר וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְּלוּנָה וְכָבַד עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ וְנָפְלָה וְלֹא־תֹסִיף קוּם. *Titubatione titubabit terra sicut ebrius, et vacillabit sicut lectus pensilis; et grave erit super eam delictum ejus, et cadet, et non resurget.* O′. ἔκλινεν ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ· κατίσχυσε γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς ἡ ἀνομία, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι. Θ. σάλῳ σαλευθήσεται ἡ γῆ ὡς ὁ μεθύων, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον· καὶ καταβαρυνθήσεται ἐπ᾽ αὐτῆς ἡ ἀνομία αὐτῆς, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ προσθήσει ἀναστῆναι.[29]

21. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד. *Et fiet in die illa, puniet.* O′. καὶ ἐπάξει. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂ (ἐπάξει).[30]

21. בַּמָּרוֹם. *In alto.* O′. Vacat. ※ ἐν τῷ ὕψει ◂.[31]

עַל־הָאֲדָמָה. *Super terram.* O′. Vacat. Σ. Θ. ἐπὶ τῆς γῆς.[32]

22. וְאֻסְּפוּ אֲסֵפָה אַסִּיר עַל־בּוֹר וְסֻגְּרוּ עַל־מַסְגֵּר. *Et congregabuntur congregatione vinctorum in fovea, et claudentur in claustro.* O′. καὶ συνάξουσι ※ συναγωγὴν αὐτῆς ◂[33] εἰς δεσμωτήριον, καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα. Σ. καὶ ἀθροισθήσονται ἀθροισμὸν δεσμίου εἰς λάκκον, καὶ συγκλεισθήσονται εἰς συγκλεισμόν.[34]

יָמִים. *Dierum.* O′. γενεῶν. Ἄλλος· ἐτῶν.[35]

23. וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה. *Et erubescet luna, et pudore afficietur sol.* O′. καὶ τακήσεται ἡ πλίνθος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος. Σ. καὶ ἐντραπήσεται ἡ σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος.[36]

בְּהַר צִיּוֹן. *In monte Sionis.* O′. ἐκ Σιών. Alia exempl. ἐν ※ τῷ ὄρει ◂ Σιών.[37]

CAP. XXV.

1. אֹמֶן. *Veritas.* O′. γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως. Σ. πίστει. Θ. ὁμοίως τοῖς O′.[1]

3. יְכַבְּדוּךָ. *Honorabunt te.* O′. εὐλογήσει σε. Οἱ λοιποί· δοξάσουσί σε.[2]

5. כְּחֹרֶב בְּצָיוֹן שְׁאוֹן זָרִים תַּכְנִיעַ חֹרֶב בְּצֵל עָב

---

[27] Curter., qui post ἀθετοῦντες inserere jubet. Sic in textu Codd. 23, 109, 302, 305, et sine copula Codd. 22, 36, 48, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܘܠܐܢܡܘܣܘܬܐ ܕܠܐܢܡܘܣܝܐ .ܬ.
[28] Curter. Clausulam, κλινομένη κλιθ. ἡ γῆ, in textum incerto loco inferunt Codd. 22, 51, alii.
[29] Curter. in continuatione. Haec, σάλῳ σαλευθ. ἡ γῆ (ܙܘܥ ܬܙܘܥ ܐܪܥܐ), in textu post ἔκλινεν sine aster. habet Syro-hex., accedentibus Codd. XII, 23, 88, 109, 302, 305, et, praemisso καί, Codd. 22, 36, aliis.
[30] Curter. Syro-hex. in marg. ◆ ܗܘ ܒܝܘܡܐ ܘܢܗܘܐ ※. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 41, 87, alii. Solus Cod. 88 καὶ ante ἐπάξει repetit.
[31] Sic Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, 48 (sub ÷), alii.
[32] Syro-hex. in marg. Sic in textu Codd. 23, 48, 62, alii.
[33] Haec, συναγωγὴν αὐτῆς, desunt in Comp., Codd. III, 41, 49, aliis, et Syro-hex., qui in marg. affert: ◆ ܕܝܠܗ (Cod. A. ܟܢܘܫܬܐ) ܟܢܘܫܬܐ ※.
[34] Procop.
[35] Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܫܢܝܐ.
[36] Procop., qui subjungit: καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τὰ ὅμοια· ἅπερ οἱ O′ συνεκάλυψαν, ὡς Ἕλλησιν ἐκδιδόντες τὴν γραφήν, διὰ τὸ ἀπεμφαῖνον (*incongruentiam*) τῆς λέξεως. Verius Hieron.: "Pro *labana*, id est, *luna*, LXX interpretati sunt *laterem*, qui Hebraice dicitur LEBENA [לְבֵנָה], verbi ambiguitate decepti. Rursum pro HAMMA, id est, *calore*, per quem intelligitur *sol*, posuerunt *murum*, qui Hebraice dicitur HOMA [חוֹמָה]." Haec autem, καὶ ἐντραπήσεται κ.τ.ἑ., Curter. in marg. sine nom. affert, quasi post τὸ τεῖχος inserenda, ut in Comp., Ald., Codd. 36, 48, 51, aliis, leguntur. Tandem Syro-hex. ad καὶ τακήσεται (ܘܬܬܡܣܐ) in marg. habet: ※ܘܬܒܗܬ ܣܗܪܐ ◆ ܫܡܫܐ ܘܢܒܗܬ, praemisso scholio: "Haec pro iis quae posthac scripta sunt apud LXX."
[37] Curter. Sic sine aster. Syro-hex. Lectio ἐν Σιών est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, 26, aliis.

CAP. XXV. [1] Curter. [2] Euseb., Procop.

זְמִיר עָרִיצִים. *Sicut aestus in loco arido, strepitum alienorum deprimes;* (sicut) *aestus per umbram nubis cantus triumphalis violentorum.* Οʹ. *διψῶντες ἐν Σιὼν, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν, οἷς ἡμᾶς παρέδωκας.*[3] ※ Θ. . . *sonum ἀλλογενῶν καταισχυνεῖς, καύσωνα ἐν σκέπῃ νέφους, κληματίδα ἰσχυρῶν.*[4]

5. יַעֲנֶה. *Deprimetur.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. *ταπεινώσεις* ◄.[5]

6. מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים. *Epulum pinguium, epulum faecum.* Οʹ. *πίονται* (Οἱ λοιποί· *πότον*[6]) *εὐφροσύνην, πίονται οἶνον.* ※ (Θ.) *πότον λιπασμάτων, πότον τρυγιῶν.*[7]

6, 7. שְׁמָרִים מְזֻקָּקִים׃ וּבִלַּע. *Faecum defaecatarum: et e medio tollet.* Οʹ. Versio absona. ※ Θ. *τρυγιῶν διυλισμένων· καὶ καταπίεται.*[8]

7. וּבִלַּע בָּהָר הַזֶּה פְּנֵי־הַלּוֹט הַלּוֹט עַל־כָּל־הָעַמִּים וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם. *Et e medio tollet in monte hoc faciem velaminis obvelantis omnes populos, et tegumentum obductum super omnes gentes.* Οʹ. *χρίσονται μύρον* (alia exempl. add. *καὶ παραδόσει παραδοθήσονται*[9]) *ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, παράδος ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν.* Σ. (*καὶ*) *καταποντιεῖ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ πρόσωπον τοῦ ἐξουσιαστοῦ τοῦ ἐξουσιάζοντος πάντων τῶν ἐθνῶν· καὶ ἡ κρίσις ἡ κεκριμένη κατὰ πάντων τῶν ἐθνῶν* (*καταποθῆναι ποιήσει κ.τ.ἑ.*).[10] Ἀ. (*καὶ καταποντίσει ἐν τῷ ὄρει τούτῳ*) *τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας, τῆς σκοτίας ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς . . .* Θ. *καὶ καταπίεται* (*ἐν τῷ ὄρει τούτῳ*) *τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς . . .*[11]

8. בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי יֱהֹוִה דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי יְהֹוָה דִּבֵּר. *E medio tollet mortem in perpetuum; et absterget Dominus Jova lacrymas ab omnibus faciebus; et opprobrium populi sui removebit ab omni terra: quia Jova locutus est.* Οʹ. *κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας, καὶ πάλιν ἀφεῖλε κύριος ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου, τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ ἀφεῖλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς· τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε.* Ἀ. *καταποντίσει τὸν θάνατον εἰς νῖκος . . .*[12] Σ. *καταποθῆναι ποιήσει τὸν θάνατον εἰς τέλος· καὶ ἐξαλείψει κύριος ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου πᾶν δάκρυον, καὶ τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ περιελεῖ ἀπὸ πάσης τῆς γῆς· ὅτι κύριος ἐλάλησεν.*[13] Θ. *κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος . . .*[14]

---

[3] Initium hujus v. juxta versionem LXXviralem, *ὡς ἄνθρωποι ὀλιγόψυχοι*, non posuimus, quia ad extrema v. 4, כְּזֶרֶם קִיר, potius pertinere videtur. Hic omnino audiendus est Hieron.: "Juxta LXX interpretes, non dico sensum, sed verborum ordinem et consequentiam, in hoc loco reperire non potui." [4] Post *παρέδωκας* Curter. in marg. affert: ※ ** *γενῶν καταισχυνεῖς κ.τ.ἑ.* Primum vocabulum *ἀλλογενῶν* fuisse perspexit Drusius, confirmatus a Syro-hex., qui insuper praemittit vocem, quae Hebraeo שְׁאוֹן respondeat, Graece fortasse *φθόγγον*. Syriaca sunt: .ܠ. ܩܠܐ ܕܢܘܟܪܝܐ ܡܒܗܬ ܐܢܬ ܫܘܒܐ ܒܛܠܠܐ ܕܥܢܢܐ ܫܒܘܫܬܐ (Cod. C. ܫܒܘܫܬܐ) ܕܚܝܠܬܢܐ ܐܡܟܟ܀. Codd. 22, 23, 36, alii, in textum post *παρέδωκας* inferunt: *καύσωνα* (s. *καύσων*) — *ταπεινώσεις* (s. *ταπεινώσει*). [5] Curter. in marg.: ※ *ταπεινώσεις*. Syro-hex., ut supra, ܐܡܟܟ. Secunda persona est in Codd. 22, 93; ceteri omnes *ταπεινώσει* legunt. Montef. perperam edidit: תַּכְנִיעַ. ※ *ταπεινώσεις*. [6] Euseb., Procop. [7] Haec, *πότον* — *τρυγιῶν*, in textum post *ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο* inferunt Codd. 22 (sub ※), 36, 48 (sub ÷), alii. Montef. ex male intellectis Curterii et Drusii notis falsas lectiones venditat: Ἀ. *πότον λιπασμάτων,* (*πότον*) *διυλισμένον.* Σ. *πότον τρυγιῶν,* (*πότον*) *διυλισμένων.* [8] Syro-hex. ※ .ܠ. ܕܡܢ ܫܡܪܐ ܡܨܠܠܐ ܘܢܒܠܘܥ܀. Minus probabiliter Curter. affert: ※ Σ. (sic) *τρυγιῶν* — *καταπίεται.* [9] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܡܫܠܡܢܘܬܐ ܢܫܬܠܡܘܢ ܒܛܘܪܐ ܗܢܐ܀. [10] Procop. Hieron.: "Pro quo Symmachus transtulit, *faciem dominatoris qui dominatur super omnes populos.* [11] Procop.: *ἀντὶ δὲ τοῦ προσώπου τοῦ ἐξουσιαστοῦ, τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας Σύμμαχος* (immo *Ἀκύλας*) *τε καὶ Θεοδοτίων ἐξέδωκαν.* Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *faciem vinculi colligati super omnes populos,* Aq. interpretatus est, *faciem tenebrarum,* (*tenebrarum*) *super omnes populos.*" Repetitionem vocis *tenebrarum* postulat tam Hebraea veritas quam ipsius Hieronymi verba quae sequuntur: "Cumque Aq. bis *tenebras* dixerit, Theod. semel *tenebras* nominavit, cetera similiter." Quod reliquum est, Aquilae *καὶ καταποντίσει* tribuimus propter v. 8. [12] Curter. [13] Procop. in continuatione, in fine notans: *οἷς Ἀκ. καὶ Θεοδ. συμφώνως ἐξέδωκαν.* [14] Curter. Aliter Syro-hex.: Θ. *κατέπιεν ὁ θ. εἰς νῖκος* (ܠܙܟܘ

9. וַיּוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ. *Et servabit nos; hic est Jova, confisi sumus in eo.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. καὶ σώσει ἡμᾶς· οὗτος κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ ◄.[15]

וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. *Et laetabimur in salute ejus.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. καὶ εὐφρανθησόμεθα ◄ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν.[16]

10. וְנָדוֹשׁ מוֹאָב תַּחְתָּיו כְּהִדּוֹשׁ מַתְבֵּן בְּמֵי (בְּמוֹ ק׳) מַדְמֵנָה. *Et conculcabitur Moab in loco suo, sicut conculcatur stramen in aqua fimeti* (s. *in fimeto*). Ο΄. καὶ καταπατηθήσεται ἡ Μωαβῖτις ※ ἐν τῷ τόπῳ αὐτῆς ◄[17], ὃν τρόπον πατοῦσιν ἅλωνα ἐν ἁμάξαις (alia exempl. ἐν ἀμητῷ[18]). Σ. καὶ ἀλοήσομεν τὴν Μωὰβ ὑποκάτω αὐτῆς, ὡς ἀλοητὸν ἀχύρου, ὡς πηλόν.[19]

11. וּפֵרַשׂ יָדָיו בְּקִרְבּוֹ כַּאֲשֶׁר יְפָרֵשׂ הַשֹּׂחֶה לִשְׂחוֹת. *Et expandet manus suas in medio ejus, quemadmodum expandit natans ad natandum.* Ο΄. καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὃν τρόπον καὶ αὐτὸς ἐταπείνωσε τοῦ ἀπολέσαι. Ἄλλος· (καὶ) ἐξαπλώσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καθὼς ἀναπλώσαι ὁ λουόμενος εἰς τὸ κολυμβῆσαι.[20]

12. וּמִבְצַר מִשְׂגַּב חוֹמֹתֶיךָ הֵשַׁח. *Et munitionem altam murorum tuorum deprimet.* Ο΄. καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς τοῦ τοίχου ταπεινώσει. Σ. καὶ τὸ ὀχύρωμα τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν σου κύψει.[21]

12. לָאָרֶץ עַד־עָפָר. *In terram usque ad pulverem.* Ο΄. ἕως τοῦ ἐδάφους. Alia exempl. add. ἕως κόνεως.[22]

Cap. XXVI.

1. בַּיּוֹם הַהוּא יוּשַׁר הַשִּׁיר־הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה עִיר עַז־לָנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חוֹמוֹת וָחֵל. *In die illa cantabitur canticum hoc in terra Judae: Urbs valida nobis est, salutem ponet* (Deus) *muros et antemurale.* Ο΄. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσονται τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐπὶ γῆς τῆς Ἰουδαίας· ἰδοὺ πόλις ἰσχυρὰ, καὶ σωτήριον ÷ ἡμῶν ◄[1] θήσει τὸ τεῖχος καὶ περίτειχος. Ἀ. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾀσθήσεται τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐν γῇ Ἰούδα· πόλις κράτους ἡμῖν, σωτήριον . . .[2] Σ. . . πόλιν ἰσχυρὰν ἔχομεν . . . καὶ στερέωμα.[3]

2. פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי־צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים. *Aperite portas, ut ingrediatur gens justa, servans fidelitates.* Ο΄. ἀνοίξατε πύλας, εἰσελθέτω λαὸς φυλάσσων δικαιοσύνην, καὶ φυλάσσων ἀλήθειαν. Ἑβρ. φθόου σααρεὶμ, οὐϊαβὼ γωῒ σαδὶκ, σωμὴρ ἐμμουνείμ.[4] Ἀ. ἀνοίξατε πύλας, (καὶ) εἰσελθέτω ἔθνος δίκαιον, φύλαττον πίστιν.[5]

3. יֵצֶר סָמוּךְ תִּצֹּר שָׁלוֹם שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָּטוּחַ.

[syriac] [syriac]). [15] Curter. Haec, καὶ σώσει — αὐτῷ, desunt in Comp., Codd. III, 26, 49, aliis. Syro-hex. in textu habet, καὶ σώσει ἡμᾶς; in marg. autem: [syriac] .Ι. .⁄ ※. ♦ [syriac] [syriac] [syriac]. [16] Haec absunt a Cod. Jes., qui in marg. habet: ※ καὶ εὐφρ. ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν. In Comp., Codd. 87, 91, aliis, locus sic legitur: ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν καὶ εὐφρανθησόμεθα. Syro-hex. in textu habet, ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν; in marg. autem: ♦ [syriac] .Ι. .⁄ ※. [17] Sic Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, 48 (sub ⟶), alii. [18] Sic Cod. 88. Syro-hex. [syriac]. [19] Nobil. Procop. affert: Σ. ἀλοήσομεν. [20] Curter. sine nom. Montef. tacite edidit: Σ. καὶ ἐξαπλώσει . . . καθὼς ἀναπλώσει (sic) κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii, post τὰς χεῖρας αὐτοῦ in textu LXXvirali addunt: ὡς ἁπλοῖ ὁ λουόμενος εἰς τὸ κολυμβῆσαι. [21] Procop. [22] Sic Codd. 22, 36, alii. Ex alio interp., ut videtur, non Theodotione, qui χῶμα pro עָפָר ponere solet.

Cap. XXVI. [1] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Idem in marg. ὀχυρὰ ([syriac]) pro ἰσχυρὰ, cum Comp., Codd. III, XII, 41, 49, aliis. [2] Curter. sine nom. affert: τῇ ἡμ. ἐκείνῃ ἀστίσεται (sic) τὸ ᾆσμα τ. ἐν γῇ Ἰούδα· πόλιν κράτους αὐτοῦ. Emendatius Euseb., Nobil.: κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν (Euseb. Σύμμαχον)· πόλις κράτους ἡμῖν σωτήριον. [3] Euseb., Nobil. (qui Eusebium Emisenum auctorem nominat): κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον, ἐροῦσιν οἱ ᾄδοντες (sic Nobil.; Euseb. ἐροῦσι δὲ ᾄδοντες) τὸ ᾆσμα· πόλιν ἰσχυρὰν ἔχομεν. Perperam vero tam Nobil. quam Montef. Eusebii verba, ἐροῦσιν οἱ ᾄδοντες τὸ ᾆσμα, Symmacho vindicant. Deinde Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *antemurale*, Sym. *firmamentum* interpretatus est." [4] Epiphan. adv. Haeres. Lib. III (Opp. T. I, p. 919). Sphalmata manifesta, οὐναβωτῶν pro οὐϊαβὼ γωῒ, et ἐμμουνείω pro ἐμμουνεὶμ (Hieron. EMMUNIM) post Dion. Petavium correxit Montef. [5] Epiphan.

(Hominem) *animi suffulti* (immoti) *servabis in multa pace, quia in te confidit.* Ο'. ἀντιλαμβανόμενος ἀληθείας, καὶ φυλάσσων εἰρήνην ※ Ἀ. Θ. εἰρήνην ◄,[6] ὅτι ἐπὶ σοὶ ἐλπίδι (ἤλπισαν). Ἑβρ. ἰεσρὸ σμοὼχ, θεσὰρ σαλὼμ σαλὼμ, χιβὰχ βατόου.[7] Ἀ. πλάσμα ἐστηριγμένον, φύλαξις εἰρήνης (εἰρήνης), ὅτι ἐπ' αὐτῷ πεποίθασι.[8] Σ. πλάσμα ἐπηρεισμένον . . .[9]

4. בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי־עַד כִּי בְּיָהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים. *Confidite in Jova in aeternum, nam in Jah Jova* est *rupes* (refugium) *saeculorum.* Ο'. ἤλπισαν, κύριε, ἕως τοῦ αἰῶνος, ὁ θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος. Ἑβρ. βετοὺ βαδωναΐ ἀδδὼδ, χιβαϊὰ ἀδωναΐ σὼρ ὠλεμείμ.[10] Ἀ. πεποίθατε ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἕως αἰῶνος, ὅτι ἐν τῷ κυρίῳ κύριος ὁ στερεώσας τοὺς αἰῶνας.[11]

5. קִרְיָה. *Civitatem.* Ο'. πόλεις. Ἀ. πολίχνην.[12]

עַד־עָפָר. *Usque ad pulverem.* Ο'. ἕως ἐδάφους. (Θ.) ἕως χώματος.[13]

6. פַּעֲמֵי דַלִּים. *Gressus egenorum.* Ο'. καὶ ταπεινῶν. Θ. βήματα πενήτων.[14]

7. מֵישָׁרִים יָשָׁר. *Rectitudines; recte.* Ο'. εὐθεῖα ἐγένετο· ※ εὐθεῖα ◄.[15]

8, 9. תַּאֲוַת־נָפֶשׁ : נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ. *Desiderium animi. Ipse ego desideravi te.* Ο'. ※ ἐπιθυμία ψυχῆς ◄, ἣ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ ἡμῶν.[16]

10. יֻחַן רָשָׁע. *Gratia fiat impio.* Ο'. πέπαυται γὰρ ὁ ἀσεβής. Ἀ. Θ. ἠλεήθη ἀσεβής. Σ. ἐδωρήθη ἀσεβής.[17]

בַּל־לָמַד צֶדֶק. *Non discit justitiam.* Ο'. [πᾶς ὃς] οὐ μὴ μάθῃ δικαιοσύνην.[18] Ἀ. οὐ μὴ μάθῃ (s. οὐ μὴν ἔμαθε) . . Σ. Θ. οὐκ ἔμαθε . .[19]

11. וְיֵבֹשׁוּ. *Et pudefient.* Ο'. αἰσχυνθήσονται. Ἀ. αἰσχυνθείησαν. Σ. Θ. αἰσχυνθήτωσαν.[20]

12. תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם לָנוּ. *Constitues pacem nobis.* Ο'. εἰρήνην δὸς ἡμῖν. Ἄλλος· θήσεις εἰρήνην ἡμῖν.[21]

כִּי גַּם־כָּל־מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ. *Omnia enim opera nostra fecisti nobis.* Ο'. πάντα γὰρ ※ τὰ ἔργα ἡμῶν ◄ ἀπέδωκας ἡμῖν.[22]

14. מֵתִים בַּל־יִחְיוּ רְפָאִים בַּל־יָקֻמוּ לָכֵן פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם וַתְּאַבֵּד כָּל־זֵכֶר לָמוֹ. *Mortui non vivunt, manes non resurgunt; propterea puniisti et delevisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum.* Ο'. οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν, οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσουσι· διὰ τοῦτο ἐπήγαγες καὶ ἀπώλεσας, καὶ ἦρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν. Ἀ. ἀποθνήσκοντες οὐ μὴ ζήσωσιν, ῥαφαῒν οὐ μὴ ἀναστῶσιν . . . πᾶν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.[23] Σ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν, οἱ

---

[6] Curter. Pro duplici שָׁלוֹם, εἰρήνην τελείαν venditant Codd. 22, 36, alii. [7] Epiphan. [8] Idem. "Pro φύλαξις εἰρήνης forte scribendum φυλάξεις εἰρήνην."—*Dion. Petav.* [9] Hieron.: "Hebraice, JESER SAMUCH, quod Aq. et Sym. similiter transtulerunt, πλάσμα ἐπηρεισμένον, hoc est, *error noster ablatus est*, sive, *cogitatio nostra firmata est,* quae prius inter te et idola fluctuabat... Pro quo nos, ut sensus manifestior fieret, transtulimus, *vetus error abiit.*" Montef. edidit: Σ. τὸ πλ. ἡμῶν ἐπηρμένον, ἤτοι ἐπηρεισμένον, ex duplici, ut videtur, Hieronymi explanatione. [10] Epiphan., qui βετοὺβ βαλδωναῒ ἀδδὼθ, et in fine σωδωλεμεὶμ mendose affert. [11] Idem. [12] Hieron.: "Nec vocatur civitas, quae Hebraice dicitur IR, sed CARIA, quam Aq. πολίχνην interpretatus est, quam nos vel *civitatulam*, vel *viculum*, vel *oppidulum* possumus dicere." [13] Sic sine nom. Curter. Cf. Hex. ad Job. xix. 25. Jesai. xxxiv. 7. [14] Syro-hex. ܠ. ܗܘܠܟܐ ܕܡܣܟܢܐ. Curter. affert: Θ. πενήτων. Post καὶ ταπεινῶν Comp., Ald., Codd. 24, 87, alii, βήματα inferunt; Codd. 22, 36, alii, ἴχνη; Codd. 109, 302, 305 βοηθήματα (sic; cf. nos ad Prov. xiv. 15) πενήτων. [15] Ad ἐγένετο Syro-hex. in marg. notat: ※ ܐܬܬܪܝܨܬ. Codd. 109, 302, 305 habent: εὐθεῖα εὐθεῖα ἐγένετο. Codd. 22, 36, alii: εὐθεῖα, τρίβος εὐσεβῶν εὐθεῖα, εὐθεῖα ἐγένετο; ubi haec, τρίβος εὐσ. εὐθεῖα, sunt duplex lectio pro ὁδὸς εὐσ. εὐθεῖα. [16] Sic sine aster. Codd. 23, 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. affert: ※ ܢܦܫܐ ܕܝܠܢ. [17] Nobil. et, ut videtur, Reg. apud Montef. Hieron.: "*Misereamur impio*, quod, exceptis LXX, omnes similiter transtulerunt." [18] Verba πᾶς ὃς desunt in Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, necnon in Syro-hex. [19] Curter. affert: Θ. Σ. οὐκ ἔμαθε. Ἀ. οὐ μὴ μάθῃ. οὐ μὴν ἔμαθε (sic). Montef. post Drusium soloece edidit: Ἀ. οὐ μὴ ἔμαθε. [20] Curter. Lectio αἰσχυνθήτωσαν est in Codd. 22, 23, 62, aliis. [21] Curter. in marg. sine nom. [22] Idem. Sic in textu sine aster. Cod. 23, invito Syro-hex. Post ἡμῖν add. τὰ ἔργα ἡμῶν Codd. 62, 147. [23] Cur-

γίγαντες οὐ μὴ ἀναστήσωσι· διὰ τοῦτο ἐπεσκέψω καὶ συνέτριψας αὐτοὺς, καὶ ἐξωλόθρευσας πᾶσαν τὴν μνήμην αὐτῶν.[24] Θ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν . . . πᾶν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.[25]

15. יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבָּדְתָּ. *Addidisti populo, illustrem te praestitisti.* Οʹ. πρόσθες κακὰ τοῖς ἐνδόξοις. Οἱ λοιποί· προσέθηκας τῷ ἔθνει ἐν ᾧ ἐδοξάσθης.[26]

רִחַקְתָּ כָּל־קַצְוֵי־אָרֶץ. *Elongasti omnes terminos terrae.* Οʹ. ※ Θ. ἐμάκρυνας πάντα τὰ πέρατα ◄ τῆς γῆς.[27]

17. מִפָּנֶיךָ יְהוָה. *Coram te, Jova.* Οʹ. ÷ τῷ ἀγαπητῷ σου ◄, διὰ τὸν φόβον σου, κύριε. Οἱ λοιποί· ἀπὸ προσώπου σου, κύριε.[28]

18. בַּל־נַעֲשֶׂה. *Non fecimus.* Οʹ. ἐποιήσαμεν. Alia exempl. ὃ ἐποίησας.[29]

וּבַל־יִפְּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל. *Et non ceciderunt* (partu in lucem editi sunt) *habitatores orbis.* Οʹ. [οὐ πεσούμεθα], ἀλλὰ πεσοῦνται [πάντες] οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς.[30]

19. יִחְיוּ מֵתֶיךָ. *Vivent mortui tui.* Οʹ. ἀναστήσονται οἱ νεκροί ※ σου ◄. Ἀ. ζήσονται οἱ τεθνεῶτές σου. Σ. Θ. ζήσονται οἱ νεκροί σου.[31]

הָקִיצוּ. *Expergiscimini.* Οʹ. καὶ ἐγερθήσονται. Οἱ λοιποί· ἐξυπνισθήσονται.[32]

וְרַנְּנוּ. *Et jubilate.* Οʹ. καὶ εὐφρανθήσονται. Ἀ. καὶ αἰνέσουσιν. Σ. καὶ ἀγαλλιάσονται. Θ. καὶ ἀλαλάξουσιν.[33]

שֹׁכְנֵי עָפָר. *Habitantes in pulvere.* Οʹ. οἱ ἐν τῇ γῇ. Ἄλλος· οἱ ἡσυχάζοντες . . .[34]

רְפָאִים. *Manes.* Οʹ. τῶν ἀσεβῶν. Ἀ. ῥαφαείμ. Σ. γίγαντας (s. γιγάντων).[35]

21. יְהוָה. Οʹ. ※ κύριος ◄.[36]

מִמְּקוֹמוֹ. *De loco suo.* Οʹ. ἀπὸ τοῦ ἁγίου. Οἱ Γʹ. ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.[37]

לִפְקֹד עֲוֹן יֹשֵׁב־הָאָרֶץ עָלָיו. *Ad puniendum iniquitatem habitatoris terrae in eo.* Οʹ. ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆς

---

ter. affert: Ἀ. ἀποθνήσκοντες — ῥαφαΐν. Θ. οὐ μὴ ἀναστῶσιν οἱ νεκροὶ κ.τ.ἑ., ubi Θ. post ἀναστῶσιν legendum. Deinde Euseb., Theodoret., Nobil.: Ἀ. Θ. πᾶν τὸ μν. αὐτῶν. [24] Hieron.: "Symmachus more suo manifestius: *Mortui non vivificabunt, gigantes non suscitabunt: propterea visitasti et contrivisti eos, et disperdidisti omnem memoriam eorum.*" Graeca nostra sunt, exceptis extremis, quae testantur Euseb., Theodoret., Curter., Nobil. Syro-hex. ܡ. ܟܠܗ ܕܘܟܪܢܗ ܕܝܠܗܘܢ. [25] Curter., ut supra: Θ. οὐ μὴ ἀναστῶσιν οἱ νεκροὶ, οὐ μὴ ζωοποιήσωσι. Οἱ Δ. ομως τε Οʹ. Parsons. vero ex eodem cod. descripsit: Θ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Οʹ. [26] "Drusius [Nobil.] et MSS. nostri."—*Montef.* Nobil. ex Eusebio [Emiseno?] affert: τὰ μὲν κακὰ οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, οὔτε ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει εὕρομεν· κατὰ δὲ τοὺς ἑρμηνευτὰς, προσέθηκας — ἐδοξάσθης, εἴρηται. [27] Curter. in marg.: ※ ἐμάκρυνας πάντα τὰ πέρατα. Syro-hex. ܐܘܪܟܬ .ܠ. ܠܟܠܗܘܢ ܣܘܦܐ ܕܐܪܥܐ. Post τῆς γῆς add. ἐμάκρυνας — τῆς γῆς Codd. 23, 109, 302, 305, quos secutus est Hieron. [28] Hieron.: "Hoc quod LXX addiderunt, *sic facti sumus dilecto tuo*, pro quo ceteri transtulerunt, *sic facti sumus a facie tua, Domine*, obelo praenotandum est." [29] Sic Comp., Ald., Codd. 48, 51, alii. Syro-hex. in textu habet ἐποιήσαμεν; in marg. autem: ὃ ἐποίησας, cum scholio: "Non positum erat apud Origenem." [30] Haec, οὐ πεσούμεθα, desunt in Codd. II, III, 23, 198, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܠܐ ܢܦܠ. Deinde πάντες abest a Comp., Codd. III, XII, 22, 24, 26, aliis. [31] Euseb., Procop., Nobil., et "omnes MSS." In textu ※ σου assumptum ex Curterio. [32] Euseb.: ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐγερθήσονται, οἱ λοιποὶ (excidit vox) ἡρμήνευσαν, ὡς κοιμηθέντων αὐτῶν, οὐχὶ δὲ τεθνεώτων . . . διὸ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς ἐξυπνισθήσεσθαι (Nobil. ἐξυπνισθήσονται) οἱ ἐν τοῖς μνημείοις . . . εἴρηται. [33] Euseb. et Procop.: ἀγαλλιάσονται, ἢ αἰνέσουσι κατὰ τὸν Ἀ., ἢ ἀλαλάξουσι κατὰ τὸν Θ. Montef. ex Reg. uno, Euseb. et Procopio, ut ait, perperam edidit: Ἀ. καὶ αἰνέσουσιν οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Σ. καὶ ἀγαλλ. οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Θ. καὶ ἀλαλ. οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Ceterum tam in hac quam in praecedenti lectione tribus interpretibus formas imperativas tribuere nil vetat. [34] Codd. 62, 93 in textu: οἱ ἡσυχάζοντες ἐν τῇ γῇ; et sic Constit. Apost. V, 7. Symmachi fortasse est lectio. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19. [35] Cf. ad v. 14. Hieron.: "Pro RAPHAIM soli LXX *impios* transtulerunt." [36] Sic sub aster. Cod. 23. Deest vox in Syro-hex. juxta Codd. A., B., tam in textu quam in scholio apposito. [37] "Ἀ. Σ. Οʹ. Θ. ※ ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ex Curterio et MSS."—*Montef.* Curter. tantummodo affert: Οἱ Γʹ ὁμοίως, ἀπό. Post ἁγίου add. τόπου Codd. 22, 51, alii.

γῆς. ※ (Σ.) *ἐπισκέψασθαι τὴν ἀνομίαν τῶν κατοικούντων τὴν γῆν κατ' αὐτῶν.*[38]

21. וְלֹא־תְכַסֶּה עוֹד. *Et non operiet amplius.* Ο΄. *καὶ οὐ κατακαλύψει.* 'Α. Θ. *ἔτι.*[39]

Cap. XXVII.

1. בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה. *Gladio suo duro.* Ο΄. *τὴν μάχαιραν τὴν ἁγίαν.* Οἱ λοιποί· *σκληράν.*[1]

עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ וְעַל לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת־הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם. *In Leviathan serpentem fugacem, atque in Leviathan serpentem tortuosum, et interficiet draconem marinum.* Ο΄. *ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν φεύγοντα, ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκολιὸν, (καὶ) ἀνελεῖ τὸν δράκοντα.* 'Α. *ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν μόχλον, καὶ ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν ἐσκιρρωμένον, καὶ ἀποκτενεῖ σὺν τὸ κῆτος τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ.*[2] Σ. *κατὰ Λευιαθὰν τοῦ ὄφεως τοῦ συγκλείοντος, καὶ κατὰ Λευιαθὰν τοῦ ὄφεως τοῦ σκολιοῦ, καὶ ἀποκτενεῖ τὸν δράκοντα τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ.*[3] Θ. *(ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν) ἰσχυρὸν,*[4] *(καὶ) ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν ἐνεσκιρρωμένον, καὶ ἀποκτενεῖ τὸ κῆτος ἐν θαλάσσῃ.*[5]

2. בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illo.* Ο΄. *τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.* 'Α. Σ. *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.*[6]

לָהּ. *Ei.* Ο΄. *κατ' αὐτῆς.* 'Α. Σ. Θ. *αὐτῷ.*[7]

4. שָׁמִיר שַׁיִת. *Sentes et spinas.* Ο΄. *φυλάσσειν καλάμην.* 'Α. *spinam et veprem.*[8]

5, 6. שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה־לִּי: הַבָּאִים. *Pacem faciet mihi. Temporibus futuris.* Ο΄. *ποιήσωμεν εἰρήνην οἱ ἐρχόμενοι.* Οἱ ἄλλοι· *εἰρηνοποιήσει μοι τοὺς ἐρχομένους.*[9]

6. יַשְׁרֵשׁ. *Radices aget.* Ο΄. *τέκνα.* 'Α. Σ. Θ. *ῥιζώσει.*[10]

8. בְּסַאסְּאָה. *Ad mensuram mensuram* (modice). Ο΄. *μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων.* 'Α. Σ. *ἐν σάτῳ σάτον.* Θ. *ἐν μέτρῳ μέτρον.*[11]

בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים. *Dimittendo eum puniisti eum; abducit* illos *turbine vehemente in die euri.* Ο΄. *ἐξαποστελεῖ αὐτούς· οὐ σὺ ἦσθα μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ, ἀνελεῖν αὐτοὺς πνεύματι θυμοῦ;* Θ. *ἐν τῇ ἐξαποστολῇ αὐτῆς κρινεῖς*

---

[38] Syro-hex. in marg. ܠܡܣܥܪܘ ܥܘܠܐ ܕܥܡܘܪܐ ※ ܕܐܪܥܐ ܥܠܝܗܘܢ, h.e. ※ *ἐπισκέψασθαι — τὴν γῆν.* Eadem, addito in fine *κατ' αὐτῶν*, in textum inferunt Codd. 22 (sub ※), 36, alii. Montef. vero ex Curterio edidit: Σ. *ἐπισκέψασθαι τὴν ἀν. τῶν κατοικούντων αὐτήν* (sic). [39] Syro-hex. in marg. ܐ. ܬ. ܬܘܒ ܀, cum scholio: "Non positum erat apud Origenem." Sic in textu Comp., Codd. III, 23. Codd. 22, 36, alii, *ἔτι* post *ἀνῃρημένους* addunt.

Cap. XXVII. [1] Procop. Hieron.: "*Gladius sanctus* ... sive juxta Hebraicum et reliquos interpretes, *gladius durus*. Non enim, ut LXX arbitrati sunt, cadesa dicitur ... sed casa." [2] Curter. affert: 'Α. *ἐπὶ Λ. ὄφιν μόχλον.* Procop. autem: *ἐπὶ Λ. ὄφιν ἐσκιρωμένον* (sic) *ἢ ἐπειρωμένον, καὶ ἀποκτενεῖ σὺν τὸ κ. τὸ ἐν τῇ θ.* (Pro ЄΠειρωμένον R. L. Bensly ingeniose tentavit CΠειρώμενον, *in spiram se colligentem*, ut duplex sit versio Hebraei עֲקַלָּתוֹן. Sed praestare videtur Bosii emendata lectio *ἐπερρωμένον*, *corroboratum*, ab ipso enarratore ad vocem obscuriorem *ἐσκιρρωμένον* explicandam interposita.) Consentit fere Syrus noster, qui a repetito עַל לִוְיָתָן incipiens, affert: 'Α. *ἐπὶ Λ. ὄφιν ἐσκιρρωμένον* (ܩܫܝܐ, *durum*, *σκληρὸν*), *καὶ ἀποκτενεῖ καὶ* (ܐܦ) *τὸ κ. τὸ ἐν τῇ θ.* (ܩܫܝܐ, non, ut Middeld., ܩܫܝܐ). Posterius *ἐπὶ Λ.* casu omisit Montef. [3] Curter. Posterius *Λευιαθὰν* ex Procopio assumpsimus. Syro-hex., ut ante, a secunda clausula exscribens: ܘ. ܥܠ ܠܘܝܬܢ ܚܘܝܐ ܥܩܠܬܢܐ ܘܢܩܛܘܠ ܠܬܢܝܢܐ ܕܒܝܡܐ ܀. Middeld. vertit: Σ. *ἐπὶ Λ. ὄφιν σκολιὸν, καὶ ἀποκτενεῖ τὸν δ.* (*τὸν δ.* incaute omisit Middeld.) *τὸν ἐν τῇ θ.*, notans: "Symmachianum fragmentum apud Montef. omnino recedit ab eo quod Syrus praebet." Immo prorsus accedit, modo Syriaca vertas, *κατὰ Λ. τοῦ ὄφ. τοῦ σκολιοῦ.* [4] Hieron.: "Iste autem Leviathan coluber *fugiens* in Hebraico dicitur bari, quod Aq. interpretatus est *vectem*, Sym. *concludentem*, Theod. *robustum*." Cf. ad Cap. xliii. 14. [5] Curter. affert: 'Α. *ἐπὶ Λ. ὄφιν μόχλον.* Θ. *ἐπὶ Λ. ὄφιν ἐνεσκιρωμένον* (sic) *κ.τ.ἑ.* Sed fortasse pro Θ. legendum *καὶ*, ut integra lectio Aquilae tribuatur. [6] Procop., cum praecedentibus arcte copulans. [7] Syro-hex. [8] Hieron. Syro-hex. in textu *καλάμας* habet, cum scholio: *καλάμας, σταχύων.* [9] Procop.: *ἀντὶ δὲ τοῦ, εἰρήνην ποιήσωμεν αὐτῷ οἱ ἐρχόμενοι, παρέθεντό τινες κατὰ τοὺς ἄλλους ἑρμηνευτὰς, εἰρηνοποιήσει κ.τ.ἑ.* [10] "Codex Barberinus, ubi errore librarii sequenti *τῶν* Ο΄ voci *βλαστήσει* applicatur."—*Montef.* [11] Cod. Barber.

αὐτήν· ἐμελέτησεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τῷ σκληρῷ ἐν ἡμέρᾳ καύσωνος.[12]

9. יְכֻפַּר. *Expiabitur.* Οʹ. ἀφαιρεθήσεται. Ἀ. Σ. Θ. ἐξιλασθήσεται.[13]

כָּל־פְּרִי הָסִר חַטָּאתוֹ. *Omnis fructus removendi peccatum ejus.* Οʹ. ἡ εὐλογία αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωμαι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. πᾶς ὁ καρπὸς, τοῦ περιαιρεθῆναι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.[14]

מְנֻפָּצוֹת. *Disjectos.* Οʹ. κατακεκομμένους. Ἀ. προσερραγμένους. Σ. λελεπτοκοπημένους. Θ. ἐκτετιναγμένους.[15]

אֲשֵׁרִים. *Astartes simulacra.* Οʹ. δένδρα. Ἀ. Σ. Θ. ἄλση.[16]

חַמָּנִים. *Solis simulacra.* Οʹ. εἴδωλα. Ἀ. Σ. Θ. τεμένη.[17]

10. כִּי עִיר בְּצוּרָה בָּדָד נָוֶה מְשֻׁלָּח וְנֶעֱזָב כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִלָּה סְעִפֶיהָ. *Civitas enim munita solitaria erit, domicilium dimissum et derelictum instar deserti; ibi pascetur vitulus, ibique recubabit, et consumet ramos ejus.* Οʹ. τὸ κατοικούμενον ποίμνιον ἀνειμένον ἔσται, ὡς ποίμνιον καταλελειμμένον· καὶ ἔσται πολὺν χρόνον εἰς βόσκημα, καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται [ποίμνια]. Σ. πόλις γὰρ ὠχυρωμένη μόνη καλὴ ἀφεῖται, καὶ ἐγκαταλέλειπται ὡς ἔρημος· ἐκεῖ νεμεθήσεται μόσχος, καὶ ἐκεῖ κοιτασθήσεται, καὶ ἀναλώσει τοὺς κλάδους αὐτῆς.[18]

11. בִּיבֹשׁ קְצִירָהּ תִּשָּׁבַרְנָה. *Arefactae frondes ejus confringentur.* Οʹ. καὶ μετὰ χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ πᾶν χλωρὸν διὰ τὸ ξηρανθῆναι. Σ. ἐν τῷ ξηρανθῆναι τὸν θερισμὸν αὐτῆς συντριβήσονται.[19]

11. נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ. *Mulieres venientes accendent eas.* Οʹ. γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε. Ἀ. γυναῖκες ἐρχόμεναι φωτίζουσιν αὐτήν. Σ. γυναῖκες ἐρχόμεναι καὶ δηλοῦσαι αὐτήν.[20] Θ. (γυναῖκες ἐρχόμεναι) δηλοῦσαι αὐτῇ.[21]

12. יַחְבֹּט. *Fuste excutiet.* Οʹ. συμφράξει. Alia exempl. συρράξει.[22] Ἀ. Σ. Θ. ῥαβδίσει.[23]

מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר עַד־נַחַל מִצְרָיִם. *A fluento fluminis* (Euphratis) *usque ad torrentem Aegypti.* Οʹ. ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως Ῥινοκορούρων (Οἱ λοιποί· ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου[24]). Σ. ἀπὸ τοῦ ῥείθρου ποταμοῦ ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.[25]

13. בְּשׁוֹפָר. *Tuba.* Οʹ. τῇ σάλπιγγι. Ἀ. Σ. Θ. ἐν κερατίνῃ.[26]

CAP. XXVIII.

1. הוֹי עֲטֶרֶת גֵּאוּת. *Vae coronae superbiae.* Οʹ. οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὕβρεως. Οἱ λοιποί· οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὑπερηφανίας.[1]

שִׁכֹּרֵי. *Ebriorum.* Οʹ. οἱ μισθωτοί. Ἀ. Σ. Θ. (οἱ) μεθύοντες.[2]

צִיץ. *Flori.* Οʹ. τὸ ἄνθος. Ἄλλος· τὸ ὡραῖον.[3]

צְבִי תִפְאַרְתּוֹ. *Splendoris gloriae ejus.* Οʹ. ἐκ τῆς δόξης. Ἄλλος· ※ δύναμις δόξης αὐτοῦ ◁.[4]

עַל־רֹאשׁ. *Super caput.* Οʹ. ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Ἄλλος· κεφαλῆς.[5]

---

[12] Cod. Barber. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem. [18] Procop. In textu ποίμνια abest a Comp., Codd. II, III, XII, 22 (a 1ma manu), 23, 26, aliis. [19] Idem in continuatione, subjungens: οἷς καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν συμφωνεῖ. [20] Euseb., Procop., Nobil., et "duo MSS." apud Montef., qui ad Aquilam φωτίσουσι male edidit. [21] Cod. Barber. affert: Ἀ. φωτίζουσιν αὐτήν. Θ. δηλοῦσαι αὐτῇ. [22] Sic Cod. 23, et "AA. LL." apud Nobil. [23] Curter., Cod. Barber. Cf. ad Cap. xxviii. 27. Procop. vero: συμφράξει, ὅπερ πατάξει ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. [24] Euseb. affert: Οἱ λοιποί· ἔσω (mendose pro ἕως) τοῦ χ. Αἰγ. Cod. Barber.: Ἀ. Σ. Θ. τοῦ χ. Αἰγ. [25] Procop., qui subjungit: ᾧπερ ἰσοδυναμοῦσι καὶ οἱ λοιποί. [26] Cod. Barber.

CAP. XXVIII. [1] Euseb., Regii duo. [2] Cod. Barber. Hieron.: "Ceteri, *ebrios;* soli LXX *mercenarios* transtulerunt." [3] Cod. Barber., et Cod. 309 in marg. [4] Curter., et Parsons. ex marg. Cod. XII. Montef. ex Curterio affert: ※ αὐτοῦ. [5] Cod. Barber.

1. גֵּיא־שְׁמָנִים. *Vallis pinguitudinum.* Ο΄. τοῦ ὄρους τοῦ παχέος. Ἀ. φάραγγος λιπαρῶν. Σ. φάραγγος πιοτήτων. Θ. φάραγγος πιόνων.[6]

הֲלוּמֵי יָיִן. *Percussorum vino.* Ο΄. οἱ μεθύοντες ἄνευ οἴνου. Ἀ. οἱ κατηλασμένοι οἴνῳ. Σ. οἱ πεπλανημένοι ὑπὸ οἴνου. Θ. οἱ κατανενυγμένοι οἴνῳ.[7]

2. לַאדֹנָי. Ο΄. κυρίου. Ἄλλος· παρὰ κυρίου.[8]

כְּזֶרֶם בָּרָד. *Sicut imber grandinis.* Ο΄. ὡς χάλαζα καταφερομένη. Ἄλλος· ὡς ἐντίναγμα χαλάζης.[9]

שַׂעַר קָטֶב. *Procella exitiosa.* Ο΄. οὐκ ἔχουσα σκέπην, βίᾳ καταφερομένη. Ἄλλος· καταιγὶς κυκλῶσα.[10]

3. תֵּרָמַסְנָה. *Conculcabuntur.* Ο΄. καταπατηθήσεται. Ἀ. Θ. ὁμοίως.[11]

גֵּאוּת. *Superbiae.* Ο΄. τῆς ὕβρεως. Ἀ. Σ. τῆς ὑπερηφανίας.[12]

שִׁכּוֹרֵי. *Ebriorum.* Ο΄. οἱ μισθωτοί. Θ. (οἱ) μεθύοντες.[13]

4. כְּבִכּוּרָהּ. *Sicut ficus praecox.* Ο΄. ὡς πρόδρομος σύκου. Ἀ. ὡς πρωτογέννημα. Θ. ὥσπερ πρώϊμος.[14]

בְּטֶרֶם קַיִץ. *Ante messem.* Ο΄. Vacat. Σ. πρὸ τοῦ θέρους.[15]

5. וְלִצְפִירַת תִּפְאָרָה. *Et in diadema splendoris.* Ο΄. ὁ πλεκεὶς τῆς δόξης. Ἀ. Θ. καὶ εἰς πλέγμα τῆς δόξης. Σ. καὶ εἰς κίδαριν δοξάσματος.[16]

6. וּלְרוּחַ מִשְׁפָּט. *Et in spiritum judicii.* Ο΄. καταλειφθήσονται ἐπὶ πνεύματι κρίσεως. Οἱ Γ΄. καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως.[17]

לַיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט. *Sedenti ad judicium.* Ο΄. ἐπὶ κρίσιν. Ἀ. Σ. Θ. ※ τῷ καθημένῳ ◂ ἐπὶ τῆς κρίσεως.[18]

וְלִגְבוּרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שָׁעְרָה. *Et in fortitudinem iis qui reducunt bellum in portam.* Ο΄. καὶ ἰσχὺν κωλυόντων (alia exempl. κωλύων) ἀνελεῖν. Σ. (καὶ) εἰς δύναμιν ἀποστρέφουσιν ἀπὸ πολέμου . . . Θ. καὶ εἰς κράτος ἀποστρέφουσι πόλεμον ἀπὸ πύλης.[19]

7. וּבַשֵּׁכָר. *Et per temetum.* Ο΄. διὰ τὸ σίκερα. Οἱ λοιποί· μέθυσμα.[20]

שָׁגוּ (in secundo loco). *Titubant.* Ο΄. ἐξέστησαν. Ἀ. ἠγνόησαν. Σ. ἐταράχθησαν.[21]

מִן־הַשֵּׁכָר. *Prae temeto.* Ο΄. ἀπὸ τῆς μέθης. Ἀ. (ἀπὸ) τοῦ μεθύσματος.[22]

בָּרֹאֶה פָּקוּ פְּלִילִיָּה. *In visione, vacillant in (sella) judiciali.* Ο΄. τουτέστι φάσμα. Σ. ἐν ὁράσει διέλυσαν κρίσιν. Θ. ἐν τῇ μέθῃ ἠσωτεύθησαν ὑπερόγκως.[23]

---

[6] Euseb., Nobil., Reg. unus, et Cod. Barber., qui solus ad Aquilam λιπαρῶν habet; in ceteris est ῥυπαριῶν. Montef. per incuriam λιπαριῶν edidit. [7] Cod. Barber. Non opus est cum Clerico Aquilae formam Atticam κατεληλαμένοι vindicare, multo minus κεκλασμένοι. Cf. Hex. ad Psal. cxl. 5. [8] Cod. 88. In Codd. 36, 48, aliis, duplex exstat lectio, παρὰ κυρίου ὁ θυμὸς κυρίου. [9] Cod. Barber. (non ἐκτίναγμα, ut male exscripsit Montef.). Aquilae esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xxxii. 2. [10] Idem. [11] Curter. [12] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܕܫܘܒܗܪܐ. Cod. Jes. in marg.: ὑπερηφανίας. [13] Cod. Barber. [14] Idem. [15] Idem, qui ad Hebr. כְּבִכּוּרָה male refert. [16] Sic Montef., non memorato auctore. Cod. Barber. affert: Ἀ. ὡς πλέγμα. Σ. καὶ εἰς κ. δ. [17] Curter. [18] Cod. Barber.: Ἀ. Σ. Θ. καὶ εἰς πν. κρ. τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς κρ. Curter. in marg. affert: ※ τῷ καθημένῳ. [19] Cod. 88. Montef. e Cod. Barber. edidit: Σ. ὡς (εἰς Cod.) δύναμιν ἀποστρέψουσαν (–ψουσιν Cod.) ἀπὸ π. Θ. καὶ ὡς (εἰς Cod.) κράτος ἀποστρέψουσι (–φουσι Cod.) π. ἀπὸ πύλης. (In textu κωλύων est in Codd. II, III, 41, 49, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *et fortitudinem vetans interficere.*) [20] Euseb. Cod. Barber. uni Aquilae tribuit. Hieron.: "Aquila *ebrietatem* transtulit." Cf. ad Cap. v. 11. [21] Cod. Barber. [22] Idem. Post μέθης Syro-hex. add. τοῦ σίκερα, ut Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. Hieron.: *propter ebrietatem sicerae.* [23] Cod. Barber. "Hic Theodotio vel ex רוה vocem ראה derivavit, vel omnino metaphorice interpretatus est."—*Montef.* Schleusnero quidem lectio ἐν τῇ μέθῃ ad בַּשֵּׁכָר, et ἠσωτεύθησαν ad תָּעוּ vel שָׁגוּ pertinere videtur, ὑπερόγκως exornandi causa assumpto. Sed ὑπέρογκος commutatur cum derivativis a פָּלָא Deut. xxx. 11. Thren. i. 10. Dan. xi. 36; et in nostro loco ὑπερόγκως cum פְּלִילִיָּה diserte nectit Hieron., Hebraea vertens: "(*Nescierunt*) *videntem, ignoraverunt judicium,* sive MIRABILITER."

8. כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם. *Quia omnes mensae repletae sunt vomitu sordium* (sordido), *ut non sit locus.* Ο΄. Versio prorsus absona: ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλὴν, αὕτη γὰρ ἡ βουλὴ ἕνεκα πλεονεξίας. Ἀ. Σ. Θ. ὅτι πᾶσαι αἱ τράπεζαι ἐπληρώθησαν ἐμετοῦ, ὥστε μὴ ὑπάρχειν τόπον.[24]

קִיא צֹאָה. Ἀ. ἐμετοῦ ῥύπου. Σ. ἐμετοῦ. Θ. ἐμετοῦ δεισαλίας.[25]

9. דֵּעָה. *Scientiam.* Ο΄. κακά. Οἱ λοιποί· ἐπιστήμην.[26]

11. כִּי בְּלַעֲגֵי שָׂפָה וּבְלָשׁוֹן אַחֶרֶת יְדַבֵּר אֶל־הָעָם הַזֶּה. *Nam per* (populos) *barbari sermonis et per linguam alienam loquetur ad populum hunc.* Ο΄. διὰ φαυλισμὸν χειλέων, διὰ γλώσσης ἑτέρας, ὅτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτῳ. Aquilae versio sensu non differt ab ea quam protulit Apostolus, 1 Cor. xiv. 21: ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ.[27] Σ. . . (διὰ) γλώσσης ἀλλοίας . . .[28]

12. וְזֹאת הַמַּרְגֵּעָה. *Et haec est requies.* Ο΄. καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα. Ἀ. καὶ αὕτη ἡ ἀνάψυξις. Σ. καὶ αὕτη ἡ ἠρεμία. Θ. καὶ οὗτος ὁ ἁγνισμός.[29]

13. צַו לָצָו צַו לָצָו. *Mandatum ad mandatum, mandatum ad mandatum.* Ο΄. θλῖψις ἐπὶ θλῖψιν. Ἑβρ. σαυλασαῦ σαυλασαῦ.[30] Σ. ἐντολὴ οὐκ ἐντολή . . . Θ. δεισαλία εἰς δεισαλίαν . . .[31]

קַו לָקָו קַו לָקָו. *Regula ad regulam, regula ad regulam.* Ο΄. ※ προσδέχου, προσδέχου ◂,

---

[24] Cod. Barber. [25] Hieron.: "Miror autem quid voluerit Theodotio, ut pro verbo Hebraico quod dicitur CISOA, pro quo Aq. interpretatus est, *vomitum sordium* [cf. ad Cap. xxx. 22], et Sym. tantum *vomitum*, ille diceret ἐμετὸν δυσαλίας, id est, *vomitum dysaliae*, quod verbum ubi apud Graecos lectum sit, invenire non potui, nisi forte novae rei novum finxerit nomen. Siquidem et apud Hebraeos compositum est, quia *vomitus* dicitur CI, et SOA, *sordes*. Quicquid igitur nauseam facit et vomitum, δυσαλία appellari potest." Scripsimus δεισαλίας, Bosio obsequentes, quem vide ad v. 13. [26] Hieron.: "Quod autem verbum Hebraicum DEA, quod omnes verterunt, *scientiam*, soli LXX *mala* interpretati sunt, error perspicuus est." [27] Origen. in Philocalia p. 35: Ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ Ἡσαΐου προφητεία νόμος παρὰ τῷ ἀποστόλῳ λέγεται, φάσκοντι· Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται· ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ᾽ οὕτως εἰσακούσεταί μου, λέγει κύριος. Εὗρον γὰρ τὰ ἰσοδυναμοῦντα τῇ λέξει ταύτῃ ἐν τῇ τοῦ Ἀκύλου ἑρμηνείᾳ κείμενα. Hieron.: "Legimus in Apostolo: *In aliis linguis, et in labiis aliis loquar populo huic, et nec sic exaudient me, dicit Dominus.* Quod mihi videtur juxta Hebraicum de praesenti sumptum capitulo." Idem in sequentibus, de Aquila prorsus silens, tantummodo ait, Symmachum, Theodotionem et LXX de hoc loco diversa sensisse. [28] Cod. 88. In fine hujus v. Syro-hex. in textum infert, ἐν γλώσσῃ ἑτέρᾳ, fortasse ex alio interprete. [29] Cod. Barber., ubi ἐρημία et ἁγνὸς exaratum. Ad ἠρεμία cf. Sym. ad Cap. xxxiv. 14. Pro ἁγνὸς Semlerus correxit ἁγνισμός, quod cum Hebr. מַרְגּוֹעַ commutatur Jerem. vi. 16 in LXX. (Pro σύντριμμα Codd. 22, 36, alii, σύνταγμα venditant.) [30] Epiphan. adv. Haeres. Lib. III (Opp. T. I, pp. 78, 79): Ἄλλοι δὲ τὸν Καυλαυκαὺχ ὡσαύτως δοξάζουσιν, ἄρχοντά τινα τοῦτον οὕτω καλοῦντες, φαντασιάζειν φιλοτιμούμενοι τοὺς ἀπείρους διὰ τῆς τῶν ὀνομάτων ἐκπλήξεως, καὶ ἐπιπλάστου τῆς τοῦ ὀνόματος βαρβαρωνυμίας . . . Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ Καυλαυκαὺχ τίς τῶν γινωσκόντων οὐ καταγελάσειεν; . . . Καυλαυκαὺχ γὰρ ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ γέγραπται, λέξις τις οὖσα ἐν τῇ δωδεκάτῃ ὁράσει, ἔνθα λέγει· Θλῖψιν ἐπὶ θλίψει, ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν προσδέχου. Ὡς καὶ αὐτὰ τὰ Ἑβραϊκὰ ῥήματα τελειότατα ἐνταῦθα παραθήσομαι αὐταῖς λέξεσιν, ὡς ἔστι γεγραμμένον. Τὸ γὰρ σαυλασαῦ σαυλασαῦ ἑρμηνεύεται, θλῖψις ἐπὶ θλῖψιν, καυλακαὺκ (sic) καυλακαὺκ, ἐλπὶς ἐπ᾽ ἐλπίδι, ζηιρσὰμ ζηιρσὰμ, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν προσδέχου. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus: *Manda, remanda; manda, remanda; exspecta, reexspecta; exspecta, reexspecta; modicum ibi, modicum ibi*, in Hebraeo sic scriptum est: SAU LASAU, SAU LASAU; CAU LACAU, CAU LACAU; ZER SAM, ZER SAM. [31] "Symmachi et Theodotionis lectiones habet idem Barberinus, ubi [pro δυσαλία] legitur δεισαλία, mendose."—*Montef.* Sed audiamus Bosium in Proleg. Cap. III, quem expilavit Vallarsius ad Hieron. in Comment. ad loc.: "Theodotio vertit, δεισαλία εἰς δεισαλίαν. Sic enim legendum est, uti etiam exhibuimus. Apud Hesychium est: Δίσαλα, ἀκαθαρσία; sed recte monuit Martinius, legendum esse δισαλία. Est a δεῖσα, quod Suidae est ἡ κόπρος, cui item δεισαλέα sunt κοπρώδη. In versione Theodotionis corrupte olim legebatur δυσαλία, quod crucem fixit Hieronymo . . . Sed deceptus fuit doctissimus Pater prava lectione, legens δυσαλία pro δισαλία." Scriptura deterior δυσαλία redibit ad Cap. xxx. 22.

ἐλπὶς ἐπὶ ἐλπίδι.[32] Ἑβρ. καυλακαῦ, καυλακαῦ.[33] Θ. ἐμετὸς εἰς ἐμετόν . . .[34]

13. זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם. *Paululum hic, paululum illic.* Ο΄. ἔτι μικρὸν, ἔτι μικρόν. Ἑβρ. ζιηρσὰμ ζιηρσάμ.[35]

14. אַנְשֵׁי לָצוֹן. *Homines irrisionis.* Ο΄. ἄνδρες τεθλιμμένοι. Ἀ. .χλευασμοῦ. Σ. Θ. .χλευασταί.[36]

15. בְּרִית. *Foedus.* Ο΄. διαθήκην. Σ. συνθήκην.[37]

חֹזֶה. *Pactum.* Ο΄. συνθήκας. Ἄλλος· καταφυγήν.[38]

שׁוֹט שׁוֹטֵף. *Flagellum inundans.* Ο΄. καταιγὶς φερομένη. Ἀ. Σ. μάστιξ κλύζουσα. Θ. κατακλυσμὸς φερόμενος.[39]

כָּזָב. *Mendacium.* Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. ψεῦδος.[40]

16. יִסַּד. *Fundans.* Ο΄. ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια. Ἀ. Σ. Θ. θεμελιῶν.[41]

אֶבֶן בֹּחַן. *Lapidem probationis.* Ο΄. λίθον πολυτελῆ. Ἀ. Σ. Θ. λίθον δόκιμον.[42]

מוּסָד מוּסָּד. *Fundationis fundatae.* Ο΄. εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς ※ τεθεμελιωμένον ◂.[43]

הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ. (Cui) *qui confisus fuerit, non trepide fugiet.* Ο΄. καὶ ὁ πιστεύων (alia exempl. add. ἐπ᾽ αὐτῷ[44]) οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Οἱ λοιποί· ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.[45]

17. לְקָו. *In regulam.* Ο΄. εἰς ἐλπίδα. Ἀ. Θ. εἰς μέτρον.[46] Σ. εἰς σπάρτον.[47]

וּצְדָקָה לְמִשְׁקָלֶת. *Et justitiam in perpendiculum.* Ο΄. ἡ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ δικαιοσύνη εἰς στάθμιον (Σ. εἰς διάβητον. Θ. εἰς σήκωμα).[48]

17. וְיָעָה בָרָד מַחְסֵה כָזָב וְסֵתֶר מַיִם יִשְׁטֹפוּ. *Et auferet grando perfugium mendacii, et latibulum aquae inundabunt.* Ο΄. καὶ οἱ πεποιθότες μάτην ψεύδει· ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ὑμᾶς καταιγίς. Θ. καὶ ταράξει χάλαζα ἐλπίδα ψεύδους, καὶ σκέπη (fort. σκέπην) ὕδατος κατακλύσαι (fort. κατακλύσει).[49]

18. וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם. *Et abolebitur foedus vestrum.* Ο΄. μὴ καὶ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην. Σ. καὶ ἐξαλειφθήσεται ἡ συνθήκη ὑμῶν.[50]

שׁוֹט. *Flagellum.* Ο΄. καταιγίς. Ἀ. μάστιγες.[51]

19. כִּי־בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. *Quia singulis matutinis.* Ο΄. ※ Σ. ὅτι κατὰ ◂ πρωῒ πρωΐ.[52]

וּבַלָּיְלָה. *Et in nocte.* Ο΄. καὶ ἐν νυκτί. Ἀ. Θ. ὁμοίως. Σ. (καὶ) νυκτός.[53]

רַק־זְוָעָה. *Tantum terrori* est. Ο΄. ἐλπὶς πονηρά. Ἀ. ἐκτὸς βρασμός. Σ. μόνον σεισμός. Θ. πλὴν κίνημα.[54]

19, 20. הָבִין שְׁמוּעָה׃ כִּי־קָצַר הַמַּצָּע מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס. *Intelligere doctrinam. Quia brevius est stratum quam ut* quis *se extendat, et tegumentum angustius quam ut* quis *se involvat.* Ο΄. μάθετε ἀκούειν στενοχωρούμενοι. οὐ δυνάμεθα μάχεσθαι (Ἄλλος· ἀνελέσθαι[55]), αὐτοὶ δὲ ἀσθενοῦμεν τοῦ ὑμᾶς

---

[32] Sic Codd. XII, 23, et sine aster. Codd. 36, 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. char. med. ※ ܣܒܪܐ ܣܒܪܐ ◆. Fortasse est Symmachi, qui pro קִוִּיתִי, Job. xxx. 26, προσεδεχόμην habet. [33] Epiphan., Hieron. [34] Cod. Barber. Cum Theodotione facit Peschita, pro צָו, *stercus* (ܐܟܠܐ), et pro קָו, *vomitus* (ܐܘܟܠܐ) vertens. [35] Epiphan. [36] Cod. Barber. [37] Idem. Sic in textu Cod. 24. [38] Cod. Barber. [39] Idem. Hieron.: "Verbum Hebraicum SOT Aq. et Sym. *flagellum*, LXX *tempestatem* interpretati sunt." [40] Hieron.: "CHASAB omnes *mendacium* transtulerunt." [41] Cod. Barber., ubi θεμελίων pictum. [42] Idem. [43] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Codd. 22, 48, alii: θεμέλιον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς. [44] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܒܗ. ◆. [45] Euseb., Curter. [46] Cod. Barber. Cod. 88 affert: Ἀ. Θ. εἰς μέτρα. Cf. ad Cap. xxxiv. 11, 17. [47] Cod. 88. Ad σπάρτον, notum vel ex adagio, πρὸς τὴν σπάρτον τὸν λίθον ἄγειν, Parsons. frustra tentat σπαρτίον. [48] Cod. Barber. [49] "Idem, qui male habet ὕδατος pro ψεύδους."—*Montef.* Pro κατακλύσαι (non καταλύσαι, ut male exscripsit Montef.) idem probabiliter corrigit κατακλύσει. Cf. ad v. 15. [50] Cod. Barber. [51] Idem. [52] Curter., et sub simplici aster. Cod. 88. Syro-hex. in marg.: (Cod. C. ※) Ἀ. Σ. ὅτι. In textu praemittunt ὅτι Codd. 22, 23, 36, alii. [53] Curter. [54] Cod. Barber. [55] Cod. 88. Hieron.: "Porro quod in LXX legitur: *Discite audire qui tribulati estis: non possumus pugnare, ipsi autem infirmi sumus, ut congregemur* [τοῦ ἡμᾶς σ., ut Comp., Codd. II, III, 24, 49, alii], quem sensum habeat, et quomodo cum superioribus copuletur, penitus ignoro."

συναχθῆναι. Σ. σύνεσις ἀκοῆς· ἐκολοβώθη γὰρ ἡ στρωμνὴ ὥστε μὴ ἀναπεσεῖν, καὶ ἡ σκηνὴ (στενὴ) ἐγένετο εἰς τὸ μὴ εἰσελθεῖν.[56] Θ. συνῆκεν ἀκοή· ὅτι ἐκολοβώθη τὸ ὑπόστρωμα τοῦ διαλυθῆναι, καὶ ἡ δίασις στενὴ τοῦ μὴ συναχθῆναι (s. συναφθῆναι).[57]

21. כִּי כְהַר־פְּרָצִים יָקוּם יְהוָֹה. *Nam sicut in monte Perazim* (dispersionum) *surget Jova.* Ο΄. ὥσπερ ὄρος ἀσεβῶν ἀναστήσεται κύριος. Ἀ.. ὡς ὄρει διακοπῶν ... Σ. Θ.. (ὥσπερ) ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπῶν ἀναστήσεται κύριος.[58]

וְלַעֲבֹד עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ. *Et ad operandum opus suum, inauditum* est *opus ejus.* Ο΄. ὁ δὲ θυμὸς αὐτοῦ ἀλλοτρίως χρήσεται, καὶ ἡ σαπρία (alia exempl. πικρία[59]) αὐτοῦ ἀλλοτρία. Ἀ. καὶ τοῦ δουλεῦσαι δουλείαν αὐτοῦ, ξένη ἡ δουλεία αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ ἐργάσασθαι τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ἁμαρτία (fort. ἀλλοτρία) ἡ ἐργασία αὐτοῦ.[60]

22. אַל־תִּתְלוֹצָצוּ. *Nolite irrisores agere.* Ο΄. μὴ εὐφρανθείητε. Ἀ. (μὴ) χλευάζετε.[61]

מוֹסְרֵיכֶם. *Vincula vestra.* Ο΄. ὑμῶν οἱ δεσμοί. Ἀ. Θ. πέδαι ...[62]

כִּי־כָלָה וְנֶחֱרָצָה. *Excidium enim et* (poenam) *decretam.* Ο΄. διότι συντετελεσμένα καὶ συντετμημένα πράγματα. Ἀ. συντέλειαν γὰρ καὶ συντομήν.[63]

22. מֵאֵת אֲדֹנָי יְהוִֹה צְבָאוֹת. Ο΄. παρὰ κυρίου ※ Οἱ Γ΄. κυρίου ◀ σαβαώθ.[64]

24. הֲכֹל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ הַחֹרֵשׁ. *Num tota die arat arator.* Ο΄. μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν (alia exempl. μέλλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν[65]); Ἀ. Σ. Θ. μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν;[66]

לִזְרֹעַ יְפַתַּח וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ. *Ad serendum? aperit et occat humum suam.* Ο΄. ἢ σπόρον προετοιμάσει πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν; Σ. εἰς τὸ σπεῖραι ὑποσχίσει καὶ βωλοκοπήσει;[67]

25. וְהֵפִיץ קֶצַח. *Tunc spargit nigellam.* Ο΄. τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον. Ἀ. καὶ διασκορπίσει μελάνθιον.[68]

נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת. *Designatum* (in loco designato), *et speltam.* Ο΄. ※ καὶ κέγχρον ◀, καὶ ζέαν. Ἀ. Θ. ὁμοίως.[69]

26. וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו. *Et instituit eum ad rectam rationem, Deus ejus.* Ο΄. καὶ παιδευθήσῃ κρίματι (Ἀ. τῷ κρίματι. Σ. Θ. εἰς κρίμα[70]) θεοῦ σου. Σ. καὶ παιδεύσει αὐτὸν εἰς κρίμα ὁ θεὸς αὐτοῦ.[71]

27. כִּי לֹא בֶחָרוּץ יוּדַשׁ קֶצַח. *Non enim tribulo trituratur nigella.* Ο΄. οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται τὸ μελάνθιον. Ἀ. (ὅτι) οὐκ

---

[56] Cod. Barber. Montef. pro ὥστε μὴ ἀναπεσεῖν negligenter exscripsit εἰς τὸ μὴ ἀναπεσεῖν, perperam vertens, *ut non decidat*, pro, *ut non accumbat.* Deinde post σκηνὴ vox στενὴ casu excidisse videtur. [57] Cod. Barber., qui συναφθῆναι (sic) habet. Praeterea edebatur κηδίασις, quae vox nulla est. Lexica quidem V. T. afferunt verbum κηδιάω, *curam gero*, e Sirac. xxii. 13, καὶ μὴ κηδιάσῃς ἐν τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ; sed falsa est lectio pro ἀκηδιάσῃς. Pro κηδίασις levissima mutatione ϏΗΔΙΑCIC, h. e. καὶ ἡ δίασις, *et orditio*, edidimus, secundum conjecturam nostram in *Otio Norvic.* p. 23 propositam. Cf. ad Cap. xxx. 1. [58] Curter., qui pro διακοπῶν in utraque lectione mendose habet διακοπτων. Montef. vero Aquilae διακοπῶν, Symmacho et Theod. διακοπτόντων tribuit, etsi fatetur in Cod. Barber. plane legi: Ἀ. Σ. Θ. διακοπῶν. Etiam Syro-hex. affert: ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܛܘܪܐ ܕܡܦܣܩܢܘܬܐ ◆. Praeterea in textu LXXvirali Codd. 22, 36, alii, post ἀσεβῶν inferunt: ὥσπερ ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπῶν; unde ὥσπερ, quod aberat, assumpsimus. [59] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron. *amaritudo.* [60] Cod. Barber. Pro ἁμαρτία Semlerus non male tentat ἀλλοτρία. [61] Cod. Barber. [62] Idem. [63] Idem. [64] Curter. Syro-hex. in marg. ܠܘ. ※ ܡܪܝܐ ◆. [65] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, 26, alii. Alia lectio est in Codd. 36, 48, aliis: μέλλει ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν. Prior videtur esse vera manus LXXviralis, in cujus locum irrepsit versio Aquilae et ceterorum, tam in exemplari Vaticano, quam, quod mireris, in Syro-hex. [66] Curter. [67] Cod. Barber., qui habet ὑποσχέσει et βολοκοπήσει. [68] Curter. In textu μικρὸν abest a Cod. 88, et Syro-hex. [69] Curter. Hieron.: *et milium, et viciam.* In textu deest καὶ (καὶ om. Cod. Vat.) κέγχρον in Comp., Codd. III, 26, 41, aliis, necnon in Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: ※ ܘܦܢܝܐ ◆. [70] Curter. [71] Procop.

ἐν συντέμνοντι ἀλοηθήσεται μελάνθιον. Θ. οὐ γὰρ τριβόλῳ . . .[72]

27. יְחֻבַּט. *Excutietur.* Οʹ. τινάσσεται (s. ἐκτινάσσεται). Ἄλλος· ῥαβδισθήσεται.[73]

27, 28. וְכַמֹּן בַּשָּׁבֶט׃ לֶחֶם יוּדָק. *Et cuminum baculo. Panis* (triticum) *trituratur.* Οʹ. τὸ δὲ κύμινον (alia exempl. add. βακτηρίᾳ[74]) μετὰ ἄρτου βρωθήσεται. Ἀ. Σ. Θ. . . ἐν σκήπτρῳ ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται.[75] Aliter: Σ. κύμινον δὲ ἐν βακτηρίᾳ· ἄρτος δὲ λεπτοκοπηθήσεται.[76]

28. כִּי לֹא לָנֶצַח אָדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ וְהָמַם גִּלְגַּל עֶגְלָתוֹ וּפָרָשָׁיו לֹא יְדֻקֶּנּוּ. *Quia non in perpetuum triturando triturat eum, nec impellit rotas currus sui, nec equis ejus comminuit eum.* Οʹ. οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ [εἰμι] ὑμῖν ὀργισθήσομαι, οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς. Σ. Θ. ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος (Σ. εἰς τὸν αἰῶνα) ἀλοῶν ἀλοήσει αὐτὸν, οὐδὲ ταράξει τροχὸς ἁμάξης αὐτοῦ, οὐδὲ ταῖς ὁπλαῖς αὐτοῦ λεπτυνεῖ αὐτόν.[77]

29. גַּם־זֹאת מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת יָצָאָה הִפְלִא עֵצָה הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה. *Etiam hoc a Jova exercituum exit; mirabile facit consilium, magnam facit sapientiam.* Οʹ. καὶ ταῦτα παρὰ κυρίου σαβαὼθ ἐξῆλθε τὰ τέρατα, βουλεύσασθε, ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν. Ἀ. . . θαυμαστῶσαι βουλὴν, μεγαλῦναι εὐνομίαν.[78] Σ. καίγε τοῦτο παρὰ κυρίου δυνάμεων ἐξῆλθε· παρεδόξασε βουλὴν, ἐμεγάλυνε σωτηρίαν.[79] Θ. . . ἐξῆλθε τὸ θαυμάσιον, ἐμεγάλυνεν ἰσχύν.[80]

CAP. XXIX.

1. אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל. Οʹ. Ἀριὴλ, ※Ἀ. Σ. Θ. Ἀριὴλ ◂.[1]

קִרְיַת חָנָה דָוִד. *Civitas* ubi *tentorium posuit David.* Οʹ. πόλις ἣν ἐπολέμησε Δαυίδ. Ἀ. πολίχνη βιοτεύσεως (s. παρεμβλήσεως) Δαυίδ.[2] Σ. πόλις παρεμβολῆς Δαυίδ. Θ. πόλις περιχαρακώσεως Δαυίδ.[3]

סְפוּ. *Addite.* Οʹ. συναγάγετε γεννήματα. Ἀ. *subtractus est.*[4]

חַגִּים יִנְקֹפוּ. *Festa in orbem eant.* Οʹ. φάγεσθε, φάγεσθε γὰρ σὺν Μωάβ. Ἄλλος· ἑορταὶ συγκρουσθήσονται.[5]

2. וַהֲצִיקוֹתִי לַאֲרִיאֵל וְהָיְתָה תַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה וְהָיְתָה לִּי כַּאֲרִיאֵל. *Attamen obsidione premam Ariel, et erit tristitia et maeror; sed erit mihi instar Ariel.* Οʹ. ἐκθλίψω γὰρ Ἀριὴλ, καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος ἐμοί.

---

[72] Cod. Barber. (non, ut Montef., οὐκ ἐν τῷ συντέμνοντι). [73] Idem. Cf. ad Cap. xxvii. 12. [74] Sic Codd. 22 (ubi ἐν β.), 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܒܚܘܛܪܐ. [75] Waltonus e Cod. Barber. exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. βακτηρία ἐν σκ. ἄρτου λεπτῷ κοπηθήσεται. Rectius Parsons. ex eodem cod. affert: Ἀ. Σ. Θ. ἐν σκ. ἄρτου λεπτῷ κοπ. Tandem Montef. ex Procopio restituit λεπτοκοπ. Cf. ad Cap. xxvii. 9. [76] Procop., qui subjungit: τὸ ἄρτος ἀντὶ τοῦ σῖτος εἰπών. [77] Procop. Cod. Barber. et Cod. 88 afferunt: Σ. ἀλλ' οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀλοῶν κ. τ. ἑ. In fine pro λεπτυνεῖ in Cod. Barber. est οὐ λ. [78] Cod. Barber. (qui θαυματῶσαι habet), et Cod. 88. E priore Montef. oscitanter exscripsit: Ἀ. ἐθαυμαστῶσε βουλὴν, μεγαλῦναι σωτηρίαν. Ad εὐνομίαν cf. Hex. ad Prov. viii. 14. [79] Procop., qui pro ἐξῆλθε παρεδόξασε mendose affert ἐξῆλθε πάλαι, ἐδόξασε. Codd. 86, 88: Σ. παρεδόξασε κ.τ.ἑ. [80] Codd. 86, 88, quorum posterior ἐμεγάλυνον habet. Ante ἐμεγάλυνεν excidisse videtur βουλή.

CAP. XXIX. [1] Syro-hex. in marg. ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ※ ܐܪܝܐܝܠ. Cod. XII, teste Parsonsio: Οἱ Γʹ. Ἀριήλ. Cod. 86: Σ. Ἀριὴλ, Ἀριὴλ πόλις. Minus probabiliter Montef., auctore Hieronymo (Opp. T. III, p. 162), affert: Ἀ. Σ. λέων θεοῦ. Euseb. tantum ait: ἑρμηνεύεσθαι δέ φασι τὸ Ἀριὴλ, λέων θεοῦ. [2] Euseb.: Τὸ δὲ, πόλις ἣν ἐπολέμησε Δ., οὔ φασιν εἰρῆσθαι ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸν Ἀκύλαν, πολίχνη βιοτεύσεως Δ., ἤτοι παρεμβλήσεως. Sic, sed supposito παρεμβλήσεως pro βιοτεύσεως, Procop., et duo MSS. Regii. Hieron.: "Pro *civitate* . . . Aq. interpretatus est πολίχνην, h. e. *oppidulum*, s. *viculum.*" Cf. ad Cap. xxvi. 5. [3] Hieron.: "Quodque sequitur, *quam expugnavit David*, pro quo interpretatus est Sym., *castrum David*, et Theod., *circumvallatio David*, in Hebraeo legitur HANA, quod eruditissimus Hebraeorum *habitaculum* significare voluit." [4] Idem: "*Additus est annus ad annum*, sive *subtractus* [fort. ὑφηρέθη, s. ἀφηρέθη], ut interpretatus est Aquila." Scilicet Aquila vertit סָפוּ, *defecerunt.* [5] Cod. 88. Eadem post ἐνιαυτὸν inferunt Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, alii. Procop.: Φασὶ δὲ τὸ, φάγεσθε γὰρ σὺν Μ., μὴ κεῖσθαι κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν, μηδὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς.

Σ. στενοχωρήσω τὴν Ἀριὴλ, καὶ ἔσται κατώδυνος καὶ ὀδυνωμένη, καὶ ἔσται μοι (ὡς Ἀριήλ).[6]

3. וְחָנִיתִי כַדּוּר עָלָיִךְ. *Et castrametabor velut orbis* (circumcirca) *adversum te.* Ο΄. καὶ κυκλώσω ὡς Δαυὶδ ἐπὶ σέ. Ἀ. Θ. καὶ παρεμβαλῶ σφαῖραν ἐπὶ σέ.[7] Σ. . . ὡς κύκλον κατὰ σοῦ.[8]

וְצַרְתִּי עָלַיִךְ מֻצָּב וַהֲקִימֹתִי עָלַיִךְ מְצֻרֹת. *Et propellam contra te stationes* (militum), *et erigam contra te aggeres.* Ο΄. καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα, καὶ θήσω περὶ σὲ πύργους. Σ. καὶ χαρακώσω κατὰ σοῦ στάσιν, καὶ ἀναστήσω κατὰ σοῦ πολιορκίαν.[9]

4. וְשָׁפַלְתְּ מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי וּמֵעָפָר תִּשַּׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה כְּאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף. *Et humilis facta eris, de terra loqueris, et ex pulvere depressum erit eloquium tuum; et erit sicut mortui* (evocati) *e terra vox tua, et ex pulvere eloquium tuum stridebit.* Ο΄. καὶ ταπεινωθήσονται εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου, καὶ εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύσονται· καὶ ἔσονται (alia exempl. ἔσται) ὡς οἱ φωνοῦντες ἐκ τῆς γῆς ἡ φωνή σου (Ἀ. ὡς μάγου ἀπὸ τῆς γῆς φωνή σου[10]), καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος ἡ φωνή σου ἀσθενήσει. Σ. καὶ ταπεινωθήσῃ, ἀπὸ τῆς γῆς λαλήσεις, καὶ ὑπὸ γῆν ἐδαφισθήσεται ἡ λαλιά σου· καὶ ἔσται ὡς ἐγγαστρίμυθος (fort. ἐγγαστριμύθου) ἀπὸ τῆς γῆς ἡ φωνή σου, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἡ λαλιά σου ῥοίσεται.[11]

5. דָּק. *Tenuis.* Ο΄. ἀπὸ τροχοῦ. Ἀ. Σ. Θ. λεπτός.[12]

הֲמוֹן עָרִיצִים. *Turba praepotentium.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. τὸ πλῆθος τῶν καταδυναστευόντων σε ◂.[13]

פִּתְאֹם. *Subito.* Ο΄. παραχρῆμα. Ἀ. Σ. ἐξαίφνης.[14]

7. כַּחֲלוֹם חֲזוֹן לַיְלָה הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם. *Sicut somnium visionis noctis* erit *turba omnium gentium.* Ο΄. ὡς ἐνυπνιαζόμενος καθ᾽ ὕπνους (alia exempl. ἐν ὕπνῳ[15]) ※ νυκτὸς ◂[16] ὁ πλοῦτος ἁπάντων τῶν ἐθνῶν. Ἀ. ὡς ἐνύπνιον ὁραματισμοῦ νυκτὸς ὄχλος πάντων τῶν ἐθνῶν.[17]

אֲרִיאֵל. Ο΄. Ἀριήλ. Alia exempl. Ἰσραήλ; alia, Ἱερουσαλήμ.[18] Οἱ Γ΄. Ἀριήλ.[19]

וְכָל־צֹבֶיהָ. *Et omnes qui oppugnaverint eam.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ στρατευόμενοι ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. Σ. καὶ πᾶσαι πολιορκίαι.[20]

8. וְהֵקִיץ וְרֵקָה נַפְשׁוֹ. *Sed cum fuerit experrectus, vacua est anima ejus.* Ο΄. καὶ ἐξαναστάντων, μάταιον τὸ ἐνύπνιον. Ἀ. Σ. καὶ ἐξυπνίσθη, καὶ κενὴ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.[21]

וְהִנֵּה שֹׁתֶה. *Et ecce! bibit.* Ο΄. ὡς ὁ πίνων. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἰδοὺ πίνει.[22]

וְנַפְשׁוֹ שׁוֹקֵקָה. *Et anima ejus avida est.* Ο΄.

---

[6] Cod. 88, ubi κατέκδυνος καὶ ὀδυνομένη mendose scriptum. Procop. affert: Σ. καὶ ἔσται κατώδυνος καὶ ὀδυνωμένη (non, ut Montef. perperam exscripsit, κατόδυνος καὶ ὠδυνωμένη). [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 88. Hanc et praecedentem lectionem ad clausulam, καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα, male refert Parsonsius, notans: "Dissimiliter admodum in Hexaplis." [9] Procop. [10] Cod. 86, qui φωνης σου habet. Hieron.: "Pro *pythone* Aquila *magum* interpretatus est, qui Hebraice dicitur CHEB." [11] Procop. Curter. affert: ※ καὶ ταπεινωθήσῃ, ἐκ γῆς λαλήσεις. Post οἱ λόγοι σου in priore loco add. κάτω, καὶ ταπεινωθήσῃ εἰς τὴν γῆν, λαλήσεις Codd. 22 (qui ταπεινωθήσονται habet), 36, 48, alii. [12] Cod. 88. (In textu ἀπὸ τοίχου habent Codd. II, 22, 23, 48, alii, et, quod fugit Middeld., Syro-hex.) [13] Curter. Haec, quae in textu τῶν Ο΄ hodie leguntur, desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, necnon in Syro-hex., qui in marg. habet: ※ ܗܘ. ܠ. ܗܡܘܢܝܬܐ ܕܥܫܝܢܐ ܕܡܟܬܫܝܢ ◆, omisso σε. (Cod. C. praemittit ܠ. ܐ., sine asterisco.) [14] Cod. 88. [15] Sic Comp., Ald., Codd. XII (qui alteram lectionem in marg. habet), 24, 26, alii. Syro-hex. ܒܚܠܡܐ. [16] Curter. affert: ※ Ἀ. νυκτός. Syro-hex. in marg. char. med. ※ ܒܠܠܝܐ ◆. Vox deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [17] Cod. 88, ubi scriptura ἐχθρῶν pro ἐθνῶν scribae imputanda est. [18] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis; posterior in Codd. II, 22, 23, 36, aliis, et Cod. XII in marg. [19] Curter. Syro-hex., qui in textu Ἀριὴλ habet, in marg. char. med. affert: ܓ. ܐܪܝܐܠ ܠܐܡܩܡ ◆. Ubi vocab. ܠܐܡܩܡ, quod in utroque cod. legitur, quid significet, prorsus incertum est. [20] Cod. 88. [21] Codd. 86, 88, quorum hic καινὴ habet. [22] Cod. 88.

ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κενὸν ἤλπισεν. Θ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ κατάξηρος.[23]

8. הֲמוֹן. *Turba.* Ο΄. ὁ πλοῦτος. Ἀ. ὁ ὄχλος. Θ. τὸ πλῆθος.[24]

9. הִשְׁתַּעַשְׁעוּ וָשֹׁעוּ. *Oblectate vos, et caeci estote.* Aliter: *Caecos agite, et excaecamini.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀπατήθητε καὶ ὑπεραπατήθητε.[25] ※ Σ. ἐξαπατήθητε καὶ ἀπατᾶσθε ↙.[26]

שָׁכְרוּ וְלֹא־יַיִן נָעוּ וְלֹא שֵׁכָר. *Inebriantur, sed non vino; titubant, sed non temeto.* Ο΄. καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα, οὐδὲ ἀπὸ οἴνου. Alia exempl. καὶ μεθύσθητε οὐκ ἀπὸ οἴνου, καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα.[27] ※ Θ... κινούμενοι, καὶ οὐ σικέρᾳ ↙.[28]

10. תַּרְדֵּמָה. *Soporis.* Ο΄. κατανύξεως. Ἀ. καταφορᾶς. Σ. καρώσεως. Θ. ἐκστάσεως.[29]

הַחֹזִים כִּסָּה. *Vates operuit.* Ο΄. οἱ ὁρῶντες τὰ κρυπτά. Ἀ. τοὺς ὁρῶντας ἐκάλυψεν.[30]

11. הַסֵּפֶר הֶחָתוּם. *Libelli sigillati.* Ο΄. τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[31]

קְרָא נָא. *Lege, quaeso.* Ο΄. ἀναγνῶθι ※ Οἱ Γ΄. δή ↙.[32]

13. בְּפִיו. *Ore suo.* Ο΄. Vacabat. ※ Οἱ Γ΄. ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ↙.[33]

כִּבְּדוּנִי. *Honorant me.* Ο΄. τιμῶσί με. Ἀ. Σ. Θ. ἐδόξασάν με.[34]

13. וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה. *Estque pietas eorum erga me praeceptum hominum doctrina traditum.* Ο΄. μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐγένετο τοῦ (fort. τὸ) φοβεῖσθαι αὐτοὺς ἐμὲ ἐντολὴ ἀνθρώπων διδακτή.[35]

14. לְהַפְלִיא אֶת־הָעָם־הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא. *Mirifice agere cum hoc populo, mirabiliter valde.* Ο΄. τοῦ μεταθεῖναι τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ μεταθήσω αὐτούς (alia exempl. add. μεταθέσει[36]). Σ. παραδοξάσαι τὸν λαὸν τοῦτον παραδοξασμῷ καὶ παραδόξως.[37]

16. הַפְכְּכֶם. *O perversitatem vestram.* Ο΄. ἢ ἃ ἡμεῖς ποιοῦμεν. Θ. τὰς στροφὰς ὑμῶν.[38]

17. מְעַט מִזְעָר. *Parum modicum.* Ο΄. μικρὸν ※ Θ. βραχὺ ↙.[39]

לַכַּרְמֶל. *In hortulum.* Ο΄. ὡς τὸ ὄρος τὸ Χέρμελ. Ἀ. Σ. εἰς Κάρμηλον.[40]

18. וּמֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ עֵינֵי עִוְרִים תִּרְאֶינָה. *Et e caligine et tenebris oculi caecorum videbunt.* Ο΄. καὶ οἱ ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἐν τῇ ὀμίχλῃ· ὀφθαλμοὶ τυφλῶν ὄψονται. Ἀ. Σ. Θ. *Tenebras et caliginem oculi caecorum videbunt.*[41]

19. וְיָסְפוּ עֲנָוִים. *Et augebunt afflicti.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσονται πτωχοί. Ἀ. Σ. Θ. καὶ προσθήσουσι πραεῖς.[42]

אֶבְיוֹנֵי. *Egeni.* Ο΄. οἱ ἀπηλπισμένοι. Ἀ. πτωχοί. Θ. ἐνδεεῖς.[43]

---

[23] Cod. 88. Cf. Num. xi. 6 in LXX. [24] Codd. 86, 88. [25] Sic Codd. 22, 36, alii. [26] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ※ ܐܬܛܥܝܘ ܘܛܥܘ ܀. Cf. ad Cap. lxvi. 12. [27] Sic Codd. 22, 36, alii, qui insuper addunt: οὐδὲ ἀπὸ οἴνου κινούμενοι. [28] Curter. Syro-hex. char. med. ܬ. ܡܬܬܙܝܥܝܢ ܘܠܐ ܫܟܪܐ ܀. Fortasse lectio Theodotionis integra erat: κραιπαλῶντες (s. μεθυσθέντες) καὶ οὐκ οἴνῳ, κινούμενοι κ. τ. ἑ. [29] Nobil. affert: Θ. ἐκστήσεως (sic). Ἀ. καταφορᾶς. Hieron.: "Pro *soporis* spiritu, LXX *compunctionem*, Theod. *mentis excessum*, Aq. καταφορὰν, id est, *gravem somnum*, interpretatus est." Aliter Codd. 86, 88: Ἀ. καταφορᾶς. Θ. καρώσεως. Σ. ἐκστάσεως. Sed נִרְדָּם cum ἐκαρώθη commutavit Sym. Jud. iv. 21. Psal. lxxv. 7; et תַּרְדֵּמָה cum κάρος Gen. ii. 21. xv. 12. [30] Cod. 88. [31] Curter. Pronomen τούτου deest in Codd. II, 22, 36, aliis, et Syro-hex. [32] Curter. Sic sine aster. Syro-hex., Cod. 88. [33] Curter., et Syro-hex. in marg. In LXX hodie legitur, ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στ. αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν; sed haec, ἐν τῷ στ. αὐτοῦ καὶ ἐν, non leguntur in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. In Syro-hex. et Cod. 301 verba, ἐν τῷ στ. αὐτοῦ, desunt. [34] Cod. 88. [35] Idem. [36] Sic Codd. 22 (in marg. a 1ma m.), 36, 48, alii. [37] Codd. 86, 88, quorum prior παραδοξασμῷ καὶ παραδόξῳ, posterior autem παραδοξασμοῦ καὶ παραδόξως habet. [38] Cod. 88, qui ἡμῶν habet. [39] Curter. affert: ※ Ο΄. Θ. βραχύ. [40] Cod. 88. [41] Hieron. Legerunt מַאֹפֶל וּמַחֹשֶׁךְ. [42] Cod. 88. [43] Idem.

19. בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ. *In Sancto Israelis exsultabunt.* Ο΄. ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἁγίῳ Ἰσραὴλ ἀγαλλιάσονται.[44]

20. עָרִיץ. *Praepotens.* Ο΄. ἄνομος. Ἀ. Σ. Θ. καταδυναστεύων.[45]

וְכָלָה לֵץ וְנִכְרְתוּ כָּל־שֹׁקְדֵי אָוֶן. *Et confectus est irrisor, et deleti sunt omnes invigilantes iniquitati.* Ο΄. καὶ ἀπώλετο ὑπερήφανος (Ἀ. Σ. Θ. χλευαστὴς[46]), καὶ ἐξωλοθρεύθησαν ※ Οἱ Γ΄. πάντες ◄[47] οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ. Σ. καὶ ἀνηλώθησαν χλευάζοντες, καὶ ἐξεκόπησαν πάντες οἱ (ἀγρυπνοῦντες) εἰς ἀδικίαν.[48]

21. מַחֲטִיאֵי אָדָם בְּדָבָר. *Reum agentes hominem propter verbum.* Ο΄. καὶ οἱ ποιοῦντες ἁμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ. Σ. ἐξαμαρτάνοντες ἀνθρώπους ἐν λόγῳ.[49]

וַיַּטּוּ בַתֹּהוּ צַדִּיק. *Et detrudunt mendaciis justum.* Ο΄. ὅτι ἐπλαγίασαν ἐπ' ἀδίκοις δίκαιον. Οἱ Γ΄. ὁμοίως, δίκαιον.[50] Σ. καὶ ἐκκλίνοντες ματαίοις τὸ δίκαιον.[51]

22. אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אַבְרָהָם. *Qui redemit Abrahamum.* Ο΄. ὃν ἀφώρισεν ἐξ Ἀβραάμ. Σ. ὁ λυτρωσάμενος τὸν Ἀβραάμ.[52]

וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. *Nec jam facies ejus pallescet.* Ο΄. οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ. Σ. . . διατραπήσεται. Θ. οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐντραπήσεται.[53]

23. כִּי בִרְאֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ. *Nam cum viderit natos suos, opera manuum mearum, in medio sui, sanctificabunt nomen meum; et sanctificabunt Sanctum Jacobi, et Deum Israelis timebunt.* Ο΄. ἀλλ' ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου, δι' ἐμὲ (Ἀ. Σ. ἐν μέσῳ αὐτοῦ[54]) ἁγιάσουσι τὸ ὄνομά μου, καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγιον Ἰακὼβ, καὶ τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ φοβηθήσονται (Ἀ. κατισχύσουσιν. Σ. Θ. κραταιώσουσιν[55]). Σ. ἀλλ' ὅταν ἴδῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἔργα χειρῶν μου, ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ἁγιάζοντα τὸ ὄνομά μου, καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγιον Ἰακὼβ, καὶ τὸν θεὸν Ἰσραὴλ κραταιώσουσι.[56] Θ. ὅτι ἐν τῷ ἰδεῖν . . .[57]

24. וְיָדְעוּ תֹעֵי־רוּחַ בִּינָה וְרוֹגְנִים יִלְמְדוּ־לֶקַח. *Et scient errantes spiritu intelligentiam, et murmurantes discent doctrinam.* Ο΄. καὶ γνώσονται οἱ πλανώμενοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, οἱ δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν (Ἀ. λῆψιν. Σ. παιδείαν. Θ. ἐπιδοχήν[58]). Σ. καὶ μαθήσονται (fort. γνώσονται) οἱ πεπλανημένοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, καὶ γογγυσταὶ μαθήσονται παιδείαν.[59]

Cap. XXIX. 11, 12. ÷ ἀναγνῶναι —— εἰς χεῖρας ἀνθρώπου ◄ (per errorem pro: 11. ÷ ἀναγνῶναι ◄. 12. ÷ εἰς χεῖρας ἀνθρώπου ◄). 24. ÷ καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι (Cod. C. τῶν ψελλιζόντων) —— εἰρήνην ◄.[60]

CAP. XXX.

1. הוֹי בָּנִים סוֹרְרִים נְאֻם־יְהוָֹה. *Vae filiis contumacibus, inquit Jova.* Ο΄. οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, λέγει κύριος. (Ἀ.) ὦ υἱοὶ ἀφιστάμενοι, φησὶ κύριος.[1]

---

[44] Cod. 88, sed mendose scriptum: Ἀ. Σ. Θ. ἔναντι τῷ Ἰσρ. ἀγαλλ. Ad ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης Cod. Jes. in marg. affert: ※ εὐφρανθήσονται. Deinde post εὐφροσύνης idem in marg. addit: ※ καὶ Ἰσραήλ; unde Grabius textum sic constituit: καὶ οἱ ἀπηλπ. τῶν ἀνθρ. ※ καὶ Ἰσραὴλ ◄ ἐμπλησθ. εὐφροσύνης; invitis libris. [45] Cod. 88. [46] Idem. [47] Curter. [48] Procop. affert: Σ. καὶ ἀνηλώθησαν — πάντες οἱ εἰς ἀδικίαν ἐξαμαρτάνοντες κ. τ. ἑ.; ubi excidisse videtur ἀγρυπνοῦντες. [49] Procop. [50] Curter. [51] Cod. 88. [52] Procop. [53] Theodotionis lectionem affert Curter. Cod. 88: Σ. διατραπήσεται. Θ. ἐντραπήσεται. [54] Cod. 88. [55] Idem. [56] Procop. Pro ἁγιάζοντα (τὸ ὄν. μου), ut apud Procopium legitur (operarum, ni fallor, culpa; nam in Latinis est *sanctificantes*), Montef. post Drusium tacite edidit ἁγιάσονται, invita lingua. [57] Curter. [58] Cod. 88, qui Aquilae λῆμψιν tribuit. Cf. Hex. ad Prov. xvi. 23. [59] Procop. [60] Syro-hex. Ad v. 24 Hieron. ait: "Quodque sequitur, *et linguae balbutientes discent loqui pacem*, obelo praenotandum est."

CAP. XXX. [1] Curter. sine nom. affert. Cf. ad Cap. i. 23.

1. לִנְסֹךְ מַסֵּכָה. *Fundere fusionem* (foedus inire). Ο΄. καὶ συνθήκας. Ἀ. Θ. τοῦ διάσασθαι δίασμα.[2]

2. וְלַחְסוֹת בְּצֵל מִצְרָיִם. *Et ad confugiendum in umbram* (tutelam) *Aegypti.* Ο΄. καὶ σκεπασθῆναι ὑπὸ Αἰγυπτίων. Ἀ. Σ. καὶ τοῦ ἐλπίσαι ἐν σκιᾷ.. Θ. καὶ τοῦ ἐλπίσαι ἐν σκέπῃ..[3]

4. שָׂרָיו. *Principes ejus.* Ο΄. ἀρχηγοὶ ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◄.[4]

מַלְאָכָיו. *Nuntii ejus.* Ο΄. ἄγγελοι ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◄.[5]

4, 5. חָנֵס יַגִּיעוּ׃ כֹּל. *Ad Hanes pervenerunt. Omnes.* Ο΄. μάτην ※ Οἱ Γ΄. πάντες ◄ κοπιάσουσι.[6]

6. מַשָּׂא בַּהֲמוֹת נֶגֶב. *Vaticinium in jumenta* (s. *hippopotamos*) *austri.* Ο΄. ἡ ὅρασις τῶν τετραπόδων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. ὅραμα κτηνῶν λιβός. Σ. λῆμμα κτηνῶν νότου. Θ... κτηνῶν νότου.[7]

בְּאֶרֶץ צָרָה וְצוּקָה. *In terra afflictionis et angustiarum.* Ο΄. ἐν τῇ θλίψει καὶ τῇ στενοχωρίᾳ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν γῇ θλίψεως καὶ στενοχωρίας.[8]

6. וְשָׂרָף מְעוֹפֵף. *Et draco* (serpens urens, πρηστὴρ) *volans.* Ο΄. καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετομένων. Ἀ. (καὶ) ἐμπρηστὴς ἐκπετάμενος.[9] Σ. καὶ βασιλίσκος ἐκλύων.[10] Θ. καὶ † ἐκ κρύφων πετόμενος.[11]

עֲיָרִים. *Pullorum asinorum.* Ο΄. ὄνων. Πάντες· πώλων.[12]

חֵילֵיהֶם. *Opes suas.* Ο΄. Vacat. ※ θησαυροὺς αὐτῶν ◄.[13]

וְעַל־דַּבֶּשֶׁת גְּמַלִּים. *Et super gibbum camelorum.* Ο΄. καὶ καμήλων. Θ. καὶ ἐπ᾽ ὤμων (καμήλων).[14]

עַל־עַם לֹא־יוֹעִילוּ. *Ad populum qui non proderit eis.* Ο΄. πρὸς ἔθνος ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐτούς. Alia exempl. add. εἰς βοήθειαν, ἀλλὰ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος.[15] Θ. ἐπὶ λαὸν μὴ ὠφελοῦντα.[16]

7. וּמִצְרַיִם הֶבֶל וָרִיק יַעְזֹרוּ. *Et Aegyptus frustra et vane auxiliabitur.* Ο΄. Αἰγύπτιοι μάταια

---

[2] Cod. 88. Hieron. Hebraea vertit: *et ordiremini telam.* Cf. Hex. ad Jud. xvi. 13. Psal. ii. 6. Jesai. xxviii. 20. [3] Cod. 88. [4] Curter., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [5] Iidem. [6] Curter. [7] Cod. 88 affert: Ἀ. ὅραμα (fort. ἅρμα, coll. Hex. ad Jesai. xv. 1. Mal. i. 1) κτηνῶν λιβός. Euseb.: Σ. λῆμμα κτηνῶν νότου. Procop.: Ἀντὶ τοῦ, ἡ ὅρασις, λῆμμα Σύμμαχός φησιν· ἀντὶ δὲ, τῶν τετραπόδων κ.τ.έ., κτηνῶν νότου, πάντες ἐξέδωκαν. Montef. "ex Euseb. et Procop." edidit: Ἀ. ἅρμα κτ. ν. Σ. Θ. λῆμμα κτ. ν. [8] Cod. 88. [9] Idem. In cod. est ἐκπρηστής, non male; sed ἐμπρηστὴς pro שָׂרָף Aquilae tribuitur Deut. viii. 15. Hieron.: "Pro *regulo volante,* quem LXX *genimina aspidum volantium* transtulerunt, in Hebraico ἐμπρηστὴς dicitur *et volans* (fort. *evolans*), quem nos appellare possumus *comburentem,* et Hebraice vocatur SARAPH." [10] Idem. Si vera est lectio, interpres מְעוֹפֵף non ad עוּף, *volare,* sed ad עָיֵף, *languere,* retulisse videtur. [11] Idem. Pro ἐκ κρυφων, quod manifesto vitiosum est, paene affirmarim interpretem dedisse ἐκροφῶν. Nam primum, in loco Jesai. xiv. 29 pro Hebraeis, וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף, Hieron. in versione habet, *et semen ejus absorbens volucrem;* in commentario autem: "De aspidibus exibunt *serpentes volantes* [quae versio est τῶν Ο΄, ὄφεις πετάμεναι], sive, *qui absorbeant volucres.*" Deinde, quicquid de usu biblico statuatur, certum est tam Talmudicum שָׂרַף (vid. Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 2531) quam Syriacum ܣܪܦ (vid. Hex. ad Job. v. 5) *sorbendi* vim habere. Quod reliquum est, respecto Hieronymi loco, erit fortasse qui praeferat, καὶ ἐκροφῶν πετόμενον. [12] Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, *portantes super humeros jumentorum,* pro *jumentis* omnes similiter transtulerunt πώλους, id est, *pullos asinorum.*" [13] Curter., qui in textum post ἔφερον inferre jubet. Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii: οἳ ἔφερον ἐπὶ ὄνων θησαυροὺς αὐτῶν. Syro-hex. autem ad Hebr. אוֹצְרוֹתָם lectionem refert, post καμήλων in marg. notans: ※ ܣܝܡܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [14] Curter. inter ἐπὶ et ὄνων in marg. infert: ※ Θ. ὤμων; quo auctore Grabius edidit, ἐπ᾽ ※ ὤμων ◄ ὄνων, pro Hebraeis עַל־כֶּתֶף עֲיָרִים. Sed Syrus noster ad καὶ ἐπὶ καμήλων in marg. affert: Θ. καὶ ἐπ᾽ ὤμων (ܘܥܠ ܟܬܦܐ ܕܓܡܠܐ), quocum conspirant Codd. 23, 109, 302, 305, qui diserte legunt, καὶ ἐπ᾽ ὤμων καμήλων. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, VIII, XII, 26, 41, alii. Eadem habet Syro-hex. in marg. char. med., e v. 5 male repetita. [16] Curter.

καὶ κενὰ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς. Θ. καὶ Αἴγυπτος μάταια καὶ κενὰ βοηθήσουσιν.[17]

7. רַהַב הֵם שָׁבֶת. *Insolentia, hi* (hoc est) *desidia.* Ο΄. ὅτι ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν αὕτη. Ἀ. ὅρμημα . . . Σ. ταραχαί (s. ταραχή) εἰσι κατοικεῖν. Θ. πλάτος . . .[18]

8. עַל־לוּחַ. *Super tabulam.* Ο΄. ἐπὶ πυξίον. Σ. ἐπὶ πτυχί (s. πτυχῆς).[19]

חֻקָּהּ. *Insculpe illud.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐγχάραξον αὐτά.[20] Ἀ. ※ ἀκρίβωσον . . Θ. ※ διάγραψον . .[21]

לְיוֹם אַחֲרוֹן לָעַד. *In tempus posterum in perpetuum.* Ο΄. εἰς ἡμέρας ταῦτα καιρῷ. Ἀ. Σ. Θ. εἰς ἡμέραν ἐσχάτην εἰς μαρτύριον.[22]

9. מְרִי. *Contumax.* Ο΄. ἀπειθής. Ἀ. προσεριστής. Θ. παραπικραίνων.[23]

כֶּחָשִׁים. *Mendaces.* Ο΄. ψευδεῖς. Ἀ. ἀρνηταί.[24]

10. לָרֹאִים. *Videntibus.* Ο΄. τοῖς προφήταις. Ἀ. (τοῖς) ὁρῶσι. Σ. Θ. (τοῖς) βλέπουσι.[25]

וְלַחֹזִים לֹא־תֶחֱזוּ־לָנוּ נְכֹחוֹת. *Et vatibus: Nolite vaticinari nobis ea quae recta sunt.* Ο΄. καὶ τοῖς τὰ ὁράματα ὁρῶσι, μὴ λαλεῖτε ἡμῖν (alia exempl. add. ὀρθῶς[26]). Σ. καὶ τοῖς ὁρῶσι, μὴ ὁρᾶτε ἡμῖν ὀρθῶς.[27]

דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלּוֹת. *Loquimini nobis blanditias, vaticinamini illusiones.* Ο΄. ἀλλὰ ἡμῖν λαλεῖτε καὶ ἀναγγέλλετε ἡμῖν ἑτέραν πλάνησιν. Ἀ. Θ. λαλήσατε ἡμῖν ὀλισθηρὰ (Θ. ὀλισθήματα), ὁραματίσθητε παραλογισμούς.[28] Σ. λαλήσατε ἡμῖν λεῖα, ὁρᾶτε ἡμῖν πλάνας.[29]

11. סוּרוּ מִנֵּי־דֶרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי־אֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *Recedite de via, declinate de semita; amovete e conspectu nostro Sanctum Israelis.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸν τρίβον τοῦτον, καὶ ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ Ἰσραήλ. Σ. ἀπόστητε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ τρίβον, παύσατε ἐκ προσώπου ἡμῶν τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ.[30]

12. לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ ◂.[31]

בְּעֹשֶׁק וְנָלוֹז. *In oppressione et perversitate.* Ο΄. ἐπὶ ψεύδει, καὶ ὅτι ἐγόγγυσας. Σ. Θ. *Super contradictione et superbia.*[32]

13. כְּפֶרֶץ. *Sicut ruptura.* Ο΄. ὡς τεῖχος. Ἀ. Σ. Θ. ὡς διακοπή.[33]

14. מִיָּקוּד. *De foco.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀπὸ καύστρας.[34]

וְלַחְשֹׂף מַיִם מִגֶּבֶא. *Et ad hauriendum aquam de cisterna.* Ο΄. καὶ ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς (alia exempl. ἀποσυρεῖς[35]) ὕδωρ μικρόν. Ἀ. τοῦ ἀνασῦραι ὕδωρ ἀπὸ βοθύνου.[36]

15. כִּי. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◂.[37]

---

[17] Curter. in continuatione. [18] Hieron.: "*Superbia tantum est; quiesce.* Pro quo nescio quid volentes LXX interpretes transtulerunt . . *quoniam vana est consolatio vestra haec.* Porro Sym. interpretatus est, ταραχαί (Vat. ταραχή) εἰσι κατοικεῖν, id est, *tumultus sunt ut habitent.* Verbum Hebr. REEB Aquila ὅρμημα, id est, *impetum* et *superbiam*, Sym. *turbationem*, LXX *vanitatem*, Theod. *latitudinem* interpretati sunt." [19] Hieron. In Vat. est ἐπὶ πτυχῆς. [20] Sic Codd. 22 (qui εἰσχάραξον habet), 36, alii. [21] Cod. 88. [22] Idem. [23] Idem. Parsons. exscripsit: "Θ. παραπικρασ., ut videtur." Est proculdubio compendium scribendi pro παραπικραίνων. Cf. Hex. nostra ad Ezech. ii. 5, 7. xii. 2. [24] Cod. 88. [25] Idem. [26] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [27] Procop. [28] Cod. 88. Sic Cod. 86, nisi quod Aquilae ὀλίσθημα ascribit. [29] Procop. in continuatione. [30] Idem. [31] Curter. Haec hodie leguntur in exemplaribus omnibus, exceptis Cod. 147, et Syro-hex., qui posterior ea in marg. char. med. habet. [32] Hieron. [33] Cod. 88. [34] Sic Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, alii. Cf. Theodoret. Opp. T. II, p. 663. [35] Sic (s. ἀποσύρεις) Comp., Codd. 104, 106, alii. Syro-hex. ܐܬܟܘܦ. "Verbum simplex ܟܘܦ desideratur in Lexicis, etsi derivata adsint."—*Middeld.* "In Cod. Vat., de quo Wiseman in *Horis Syr.* p. 255, ad Jesaiae locum in textu est ܠܡܣܚܦ [=σύρειν Jesai. xxviii. 3. xxx. 28; κατασύρειν Dan. xi. 10 in Syro-hex.], in marg. ܠܡܣܟܦ ܗ̄."—*Ceriani.* [36] Curter. Cod. 88 affert: Ἀ. ἀνασῦραι, ἀντμῆσαι (ἀντλῆσαι). [37] Curter., Syro-hex.

15. בְּשׁוּבָה וָנַחַת תִּוָּשֵׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם. *In conversione et requie salvi eritis, in quiete et fiducia erit fortitudo vestra.* Ο΄. ὅταν ἀποστραφεὶς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα· ὅτε ἐπεποίθεις ÷ ἐπὶ τοῖς ματαίοις ♦, ματαία ἡ ἰσχὺς ὑμῶν ἐγενήθη. Σ. ἐν μετανοίᾳ καὶ ἀναπαύσει σωθήσεσθε· καὶ ἐν ἠρεμίᾳ καὶ ἐν ἐλπίδι ἔσται ἡ δύναμις ὑμῶν.[38]

17. אֶלֶף אֶחָד מִפְּנֵי גַּעֲרַת אֶחָד. *Mille unum coram increpatione unius* (fugiet). Ο΄. χίλιοι διὰ φωνὴν ἑνὸς φεύξονται. Οἱ Γ΄. χιλιὰς μία ἀπὸ προσώπου ἐπιτιμήσεως ἑνός.[39]

כַּתֹּרֶן עַל־רֹאשׁ הָהָר וְכַנֵּס עַל־הַגִּבְעָה. *Sicut pertica in vertice montis, et sicut vexillum in colle.* Ο΄. ὡς ἱστὸς ἐπ᾽ ὄρους, καὶ ὡς σημαίαν φέρων ἐπὶ βουνοῦ. Ἀ. Θ. . . ὡς σημεῖον ἐπὶ βουνόν.[40] Σ. ὡς ἱστὸς ἐπάνω ὄρους, καὶ ὡς ἱστίον ἐπὶ βουνοῦ.[41]

18. לַחֲנַנְכֶם. *Ut propitius sit vobis.* Ο΄. τοῦ οἰκτειρῆσαι ὑμᾶς. Ἀ. δωρήσασθαι ὑμῖν.[42]

כָּל־חוֹכֵי לוֹ. *Omnes qui exspectant eum.* Ο΄. οἱ ἐμμένοντες ἐπ᾽ αὐτῷ. Σ. (πάντες) οἱ ὑπομένοντες αὐτόν.[43]

19. עַם בְּצִיּוֹן. *Populus in Sione.* Ο΄. λαὸς ÷ ἅγιος ♦ ἐν Σιών.[44]

בִּירוּשָׁלִַם בָּכוֹ לֹא־תִבְכֶּה. *In Jerusalem; flendo non flebis.* Ο΄. καὶ Ἱερουσαλὴμ κλαυθμῷ ※ οὐκ ♦ ἔκλαυσεν.[45] Ἀ. Σ. . . οὐ κλαύσεις.[46] Σ. Ἱερουσαλὴμ, κλαυθμὸν οὐ κλαύσεις. Θ. ἐν Ἱερουσαλὴμ κλαυθμὸν οὐ κλαυθήσεται.[47]

19. חָנוֹן יָחְנְךָ. *Miserans miserabitur tui.* Ο΄. ἐλέησόν με· (alia exempl. add. ἐλεῶν[48]) ἐλεήσει σε.

לְקוֹל זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעָתוֹ עָנָךְ. *Ad vocem clamoris tui; simulac audierit, respondebit tibi.* Ο΄. τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου ἡνίκα εἶδεν, ἐπήκουσέ σου. Σ. πρὸς τὴν φωνὴν τῆς βοῆς σου, καθὼς ἂν ἀκουσθῇ, ἀκούει σου.[49]

20. מַיִם לָחַץ. *Aquam vexationis.* Ο΄. ὕδωρ στενόν. Ἀ. Σ. Θ. ὕδωρ στενοχωρίας.[50]

22. וְטִמֵּאתֶם. *Et profanabitis.* Ο΄. καὶ μιανεῖς. Alia exempl. καὶ ἐξαρεῖς.[51]

כְּמוֹ דָוָה צֵא. *Sicut menstruatum* (vestimentum); *apage!* Ο΄. ὡς ὕδωρ ἀποκαθημένης, καὶ ὡς κόπρον. Ἀ. ὁμοίως ταλαιπώρου ῥύπου. Σ. (ὡς) ἄφεδρον . . Θ. (ὡς) ὀδυνηρὰν δεισαλίαν.[52]

23. דָשֵׁן. *Pinguis.* Ο΄. πλησμονή. Ἀ. Σ. Θ. πίων.[53]

מִקְנֶיךָ. *Pecus tuum.* Ο΄. σου τὰ κτήνη. Ἀ. Σ. Θ. ἡ κτῆσίς σου.[54]

24. בְּלִיל חָמִיץ. *Farraginem salsam.* Ο΄. ἄχυρα ἀναπεποιημένα. Ἀ. Σ. Θ. . ἀλίκμητα.[55]

25. וְעַל כָּל־גִּבְעָה נִשָּׂאָה פְּלָגִים יִבְלֵי־מָיִם. *Et*

---

[38] Procop., qui καὶ ἐν ἠρεμίᾳ casu omisit. Supplevimus e Cod. 88, ubi καὶ ἐν ἐρημίᾳ communi errore scriptum. Praeterea hic codex μεθήσεσθε pro σωθήσεσθε, et in fine αὐτῶν pro ὑμῶν minus bene exhibet. (In textu obelus est in Syro-hex.) [39] Curter. [40] Cod. 88. [41] Procop., qui ἱστία pro ἱστίον habet. Cod. 88 affert: Σ. ἱστίον. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvii. 7. [42] Cod. 88, ubi ἡμῖν scriptum. [43] Euseb., Procop. Codd. 22, 36, alii: πάντες οἱ ὑπ. αὐτόν. [44] Sic Syro-hex. Procop.: τὸ δὲ, ἅγιος, οὐ πρόσκειται παρ᾽ Ἑβραίοις, οὔτε κατὰ τὰς ἐκδόσεις τῶν ἄλλων. [45] Curter. Sic sine aster. Codd. 23, 24, 88, alii, et Syro-hex., qui in marg. notat: "Τὸ, οὐκ, non est in aliis exemplaribus." Procop.: τὸ Ἑβραϊκὸν, οὐκ ἔκλαυσεν, ἔχει. [46] Curter. [47] Euseb. Procop. affert: Σ. οὐ κλαύσεις. Θ. οὐ κλαυθήσεται. Curter. vero: Θ. οὐ κλαύσετε. Montef. post Nobil. pro κλαυθμὸν bis edidit κλαυθμῷ, invito Euseb. [48] Sic Codd. 22, 36, alii, ex alio interprete, ut videtur. [49] Procop. In Euseb. et "MSS." non legitur πρὸς, quod in textum τῶν Ο΄ inferunt Codd. 22, 36, alii. [50] Cod. 88. [51] Sic Comp., Codd. III, XII (qui μιανεῖς in marg. habet), 26, 41, alii. Syro-hex. ܘܬܫܚܦܘܢ, quod Middeldorpfio καὶ ἐξαρεῖς sonat. Sed rectius, ut videtur, Cod. C. ܘܬܛܢܦܘܢ, καὶ μιανεῖς. [52] Cod. 88, qui ad Theod. scripturam δυσαλίαν tuetur. Cf. ad Cap. xxviii. 13. Pro צֵא, *egredere*, LXX צֹאָה, *excrementa*, Aq. et Theod. צֹאָה, *sordes*, interpretati sunt. Cf. ad Cap. xxviii. 8. Symmachi ἄφεδρος est *purgatio menstrua mulierum*, et in LXX ponitur pro דְּוֹת Levit. xii. 2. [53] Cod. 88. [54] Idem, ubi mendose scriptum κτίσις. [55] Idem. Pro ἀναπεποιημένα Syro-hex. habet ܕܚܠܝܛ, *mixtum*.

super omnem collem editum rivi, ductus aquarum. O′. καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδωρ διαπορευόμενον. Σ. καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ ἐπηρμένου διαιρέσεις ἀγωγῶν ὑδάτων.[56]

25. בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפֹל מִגְדָּלִים. *In die occisionis magnae, cum ruent turres.* O′. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ἀπόλωνται πολλοὶ, καὶ ὅταν πέσωσι πύργοι. Ἀ. ἐν ἡμέρᾳ ἀποκταμένου πολλοῦ, ἐν τῷ πεσεῖν μεγαλυνομένους.[57] Σ. ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς πολλῆς, ἐν τῷ πεσεῖν μεγάλους.[58]

26. אוֹר־הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. *Lux lunae sicut lux solis.* O′. τὸ φῶς τῆς σελήνης (Ἀ. λευκῆς) ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου (Ἀ. θέρμης).[59]

כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. *Sicut lux septem dierum.* O′. Vacat. ※ ὡς τὸ φῶς τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν ◄.[60]

חֲבֹשׁ. *Alligaverit.* O′. ἰάσηται. Ἀ. μοτώσει. Σ. Θ. ἐπιδήσει.[61]

27. בָּא מִמֶּרְחָק. *Venit de longinquo.* O′. ἔρχεται διὰ χρόνου. Οἱ Γ′. ἔρχεται μακρόθεν.[62]

בֹּעֵר אַפּוֹ. *Ardens furor ejus.* O′. καιόμενος θυμός. Σ. φλεγόμενος θυμὸς αὐτοῦ.[63]

וְכֹבֶד מַשָּׂאָה שְׂפָתָיו מָלְאוּ זַעַם וּלְשׁוֹנוֹ כְּאֵשׁ אֹכָלֶת. *Et vehementia incendii; labia ejus plena sunt indignationis, et lingua ejus quasi ignis devorans.* O′. μετὰ δόξης τὸ λόγιον τῶν χειλέων αὐτοῦ, λόγιον ὀργῆς πλῆρες, καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ (αὐτοῦ) ὡς πῦρ ἔδεται. Θ. καὶ βαρὺ τὸ λῆμμα αὐτοῦ· τὰ χείλη αὐτοῦ ἐνεπλήσθη ἐμβριμήσεως, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ὡς πῦρ ἐσθίον.[64]

28. כְּנַחַל. *Velut torrens.* O′. ὡς ὕδωρ ἐν φάραγγι. Ἀ. Σ. Θ. ὡς χειμάρρους.[65]

יֶחֱצֶה לַהֲנָפָה גוֹיִם. *Dividet, ad huc illuc agitandum gentes.* O′. καὶ διαιρεθήσεται, τοῦ ταράξαι ἔθνη. Σ. φθάνον, ἀφορίσαι ἔθνη.[66]

29. הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ־חָג. *Canticum erit vobis, sicut nocte in qua celebratur festum.* O′. μὴ διαπαντὸς δεῖ ὑμᾶς εὐφραίνεσθαι, καὶ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὰ ἅγιά μου διαπαντὸς, ὡσεὶ ἑορτάζοντας. Ἀ. Σ. τὸ ᾆσμα ἔσται ὑμῖν ὡς νὺξ ἁγιαζομένης ἑορτῆς.[67] Θ. ἀφεῖλεν, καὶ ἔσται ὑμῖν ὡς νὺξ τοῦ ἁγιασθῆναι ἑορτήν.[68]

צוּר. *Rupem.* O′. τὸν θεόν. Ἀ. στερεόν. Σ. κραταιόν. Θ. φύλακα.[69]

30. וְלַהַב אֵשׁ. *Et in flamma ignis.* O′. καὶ φλογὸς ※ πυρός ◄.[70]

31. כִּי־מִקּוֹל. *Nam per vocem.* O′. διὰ γὰρ τῆς φωνῆς. Ἀ. Θ. ὅτι ἀπὸ φωνῆς. Σ. ἀπὸ γὰρ φωνῆς.[71]

יֵחַת. *Consternabitur.* O′. ἡττηθήσονται. Alia exempl. πτοηθήσονται.[72]

32. וּבְכִנֹּרוֹת. *Et cum citharis.* O′. καὶ κιθάρας. Σ.. ψαλτηρίου.[73]

וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה. *Et cum praeliis tumultus.* O′. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐν πολέμοις ἀφορισμοῦ ◄.[74]

33. כִּי־עָרוּךְ מֵאֶתְמוּל תָּפְתֶּה. *Nam paratum est dudum Tophet* (locus sacrificiorum detestabilium). O′. σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπαιτηθήσῃ (alia exempl. ἀπατηθήσῃ[75]). Ἀ. ὅτι

---

[56] Procop. [57] Idem. [58] Euseb., Procop. [59] Hieron.: "Miror quomodo in praesenti loco verba Hebraica LABANA et HAMMA, quae Aq. interpretatur *albam* et *calorem* ... supra [Cap. xxiv. 23] idem LXX *laterem* et *murum* transtulerint." [60] Curter. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, invito Syro-hex. [61] Cod. 88. Montef. ex Procopio minus intellecto affert: Ἀ. O′. ὅταν ἰάσηται κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. [62] Curter., Euseb., et "tres MSS." [63] Curter. [64] Cod. 88. [65] Idem. [66] Idem. [67] Idem, qui νῦν pro νὺξ habet. [68] Idem. Scilicet pro הַשִּׁיר יִהְיֶה Theod. interpretatus est הֵסִיר וְהָיָה. [69] Idem. Ad Theodotionem cf. Hex. ad Psal. xxx. 3. [70] Syro-hex. in marg. char. med. ※ ܕܢܘܪܐ ◆. Ad φλογὸς Curter. in marg. affert πυρός. Codd. 109, 302 in textu: καὶ φλ. πυρός. [71] Curter. Cod. 24 in textu: ἀπὸ γὰρ φ. [72] Sic Codd. 109, 302, fortasse ex alio interprete. [73] Cod. 88. [74] Curter. Syro-hex. in marg. ܬ. ܘܒܩܪ̈ܒܐ ܕܦܘܪܫܢܐ ◆. Sic in textu Codd. 22, 23 (uterque sub ※), 36, alii. [75] "Ceteri autem libri partim ἀπατηθήσῃ [sic Comp., Codd. 40, 308. Cf. Jerem. xx. 7, 10] habent, quod

τεταγμένη ἀπὸ χθὲς Θόφθ.[76] Σ. προητοίμασται γὰρ ἀπὸ χθὲς ὁ Θαφὲθ αὐτῆς.[77] (Θ.) ὅτι ἡτοίμασται πρὸ ἡμερῶν ὁ Θαφὲθ αὐτῆς.[78]

33. גַּם־הִיא לַמֶּלֶךְ הוּכָן הֶעְמִיק הִרְחִב מְדֻרָתָהּ. *Idque etiam regi instructum est; longum latumque fecit illud; rogus ejus.* Ο΄. μὴ καὶ σοὶ ἡτοιμάσθη βασιλεύειν; φάραγγα βαθεῖαν, ξύλα κείμενα. Θ. καίγε αὕτη τῷ βασιλεῖ ἡτοιμάσθη· ἐβάθυνεν, ἐπλάτυνεν τὴν πυρὰν αὐτῆς.[79]

נִשְׁמַת. *Flatus.* Ο΄. ὁ θυμός. Ἀ. Σ. Θ. ἡ πνοή.[80]

Cap. XXXI.

1. וְעַל פָּרָשִׁים. *Et in equitibus.* Ο΄. καὶ ἐφ᾽ ἵπποις. Σ. Θ. καὶ ἱππεῦσιν.[1]

2. פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Operantium iniquitatem.* Ο΄. αὐτῶν τὴν ματαίαν. Σ. ἐργαζομένων ἀνομίαν.[2]

3. וְסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וְלֹא־רוּחַ. *Et equi eorum caro, et non spiritus.* Ο΄. ἵππων σάρκας, καὶ οὐκ ἔστι βοήθεια. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὅτι ἵπποι σάρκες, καὶ οὐ πνεῦμα.[3]

וְכָשַׁל עוֹזֵר. *Et corruet adjutor.* Ο΄. καὶ κοπιάσουσιν οἱ βοηθοῦντες. Σ. Θ. καὶ ἀσθενήσει ὁ βοηθός.[4]

וְנָפַל עָזֻר. *Et cadet adjutus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ πεσεῖται ὁ βοηθούμενος ◂.[5]

4. מְלֹא רֹעִים מִקּוֹלָם לֹא יֵחָת וּמֵהֲמוֹנָם לֹא יַעֲנֶה. *Multitudo pastorum; a voce eorum non consternatur, et a strepitu eorum non deprimitur.* Ο΄. ἕως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἡττήθησαν, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θυμοῦ ἐπτοήθησαν. Σ. πληρώματος ποιμένων· ἀπὸ φωνῆς αὐτῶν οὐχ ἡττηθήσεται, οὐδὲ ἀπὸ πλήθους αὐτῶν οὐχ ὑποταγήσεται.[6] Θ. πλήρη ποιμένων· καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῶν οὐ μὴ ἡττηθῇ, καὶ ἀπὸ πλήθους αὐτῶν οὐ μὴ ὑποταγῇ.[7]

לִצְבֹּא. *Ad militandum.* Ο΄. ἐπιστρατεῦσαι. Σ. παρατάξασθαι.[8]

5. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת. *Sicut aves volantes.* Ο΄. ὡς ὄρνεα πετόμενα. Σ. ὡς στρουθίων πετομένων.[9]

גָּנוֹן. *Protegendo.* Ο΄. ὑπερασπιεῖ. In aliis exempl. vacat.[10] Ἀ. θυρεῶν. Σ. Θ. ὑπερασπίζων.[11]

פָּסֹחַ. *Parcendo.* Ο΄. καὶ περιποιήσεται. Alia exempl. καὶ ὑπερβήσεται.[12] Ἀ. Σ. Θ. ὑπερβαίνων.[13]

6. שׁוּבוּ לַאֲשֶׁר הֶעְמִיקוּ סָרָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. *Convertimini ad eum, a quo tam profunde defecerunt filii Israelis.* Ο΄. ἐπιστράφητε, οἱ τὴν βαθεῖαν βουλὴν βουλευόμενοι καὶ ἄνομον ※ Οἱ Γ΄. υἱοὶ Ἰσραήλ ◂.[14] Σ. μετανοήσατε, ὡς ἐβαθύνατε παραβῆναι, οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ.[15]

---

confirmatur auctoritate S. Hieronymi [*decipieris*], partim ἀθετηθήσῃ."—*Nobil.* Posteriorem lectionem ignorat Parsons. [76] Cod. 88: Ἀ. ὅτι ταγμένη (sic) αὐτῷ Χθεεθόφθ. Pro αὐτῷ correximus ἀπό. [77] Parsons. e Cod. 88 sine suspicione exscripsit: Σ. πρ. γὰρ ἀπὸ Χθεσοθαφὲθ αὐτῆς. [78] Vid. not. seq. [79] Cod. 88. Codd. 22 (sub ※), 36, alii, post βαθεῖαν inferunt: ὅτι ἡτοίμασται πρὸ ἡμερῶν ὁ Θαφὲθ αὐτῆς· καίγε αὕτη —— τὴν πυρὰν αὐτῆς. [80] Cod. 88.

Cap. XXXI. [1] Cod. 88. [2] Idem. [3] Idem, qui σάρκας habet. [4] Idem. Cod. 86 mendose affert: Σ. Θ. ἀσθενεῖ ὁ βοηθεῖς (sic). [5] Curter., et sine aster. Cod. 23. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܢܦܠ (Cod. C. ܘܢܦܠ ※) ܘܢܦܠ ܡܥܕܪܢܐ ◂. Codd. 22, 36, alii: καὶ πεσοῦνται οἱ βοηθούμενοι. [6] Procop. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. [ἕως ἂν] πληρώματος ποιμένων. [7] Curter., qui υπεταγη (sic) mendose habet.

[8] Cod. 88. (In fine hujus v. Syro-hex. ἐπὶ τὰ ὄρη αὐτῆς in marg. habet; in textu autem ἐπὶ τὰ ὅρια αὐτῆς, ut Codd. 88, 106.) [9] Cod. 88. [10] Sic Comp., Codd. III, VIII, XII (in textu), 26, aliis. [11] Curter. Ad Aquilam cf. ad Cap. xxxviii. 6. [12] Sic Codd. 22 (qui περιβήσεται habet), 36, alii. [13] Hieron.: "Pro *transeunte* in Hebraico PHASE, in tribus praeter LXX interpretibus ὑπερβαίνων ponitur." [14] Curter. In textu τῶν Ο΄ hodierno υἱοὶ Ἰσραήλ om. Codd. III, VIII, 24, 26, alii. Cod. 88 post ἐπιστράφητε infert ※ υἱοὶ Ἰσραήλ, et sic Syro-hex. in marg. char. med. [15] Procop. Hieron.: "*Convertimini, O filii Israel; sive, ut Sym. transtulit: Agite poenitentiam, qui profundo consilio atque peccato a Domino recessistis.*"

7. יְמָאֵסוּן. *Rejicient.* Οʹ. ἀπαρνήσονται. Alia exempl. ἀφαιροῦνται, s. ἀφελοῦνται.[16] Ἀ. ἀποῤῥίψουσι. (Aliter: Ἀ. ἀρνήσονται.) Σ. ἀποβαλοῦνται.[17]

יִמְאָסוּן אִישׁ אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וֶאֱלִילֵי זְהָבוֹ. *Rejicient unusquisque idola sua argenti, et idola sua auri.* Οʹ. ἀπαρνήσονται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητα (Ἀ. τὰ ἐπίπλαστα. Σ. τὰ εἴδωλα[18]) αὐτῶν τὰ ἀργυρᾶ, καὶ ※ τὰ χειροποίητα ↙[19] τὰ χρυσᾶ. Θ. ἀπώσονται ἀνὴρ τὰ εἴδωλα τοῦ ἀργυρίου αὐτοῦ, καὶ τὰ εἴδωλα τοῦ χρυσοῦ αὐτοῦ.[20]

חֵטְא. In *peccatum.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἁμαρτίαν.[21] ※ Ἀ. ἁμάρτημα ↙.[22]

8. לָמַס. *In angariam.* Οʹ. εἰς ἥττημα. Ἀ. Σ. Θ. εἰς φόρον.[23]

9. וְסַלְעוֹ מִמָּגוֹר יַעֲבוֹר וְחַתּוּ מִנֵּס שָׂרָיו נְאֻם־יְהוָֹה. *Et rupem* (arcem) *ejus prae timore praeteribit, et consternabuntur a vexillo principes ejus, inquit Jova.* Οʹ. πέτρᾳ γὰρ περιληφθήσονται ὡς χάρακι, καὶ ἡττηθήσονται· ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται. τάδε λέγει κύριος. Σ. πέτρα αὐτοῦ ἡ φοβερὰ παρελεύσεται, καὶ ἡττηθήσονται (φυγῇ) οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ, φησὶ κύριος.[24]

אֲשֶׁר־אוּר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לוֹ בִּירוּשָׁלָםִ. *Cui ignis est in Sione, et furnus ei in Jerusalem.* Οʹ. μακάριος ὃς ἔχει ἐν Σιὼν σπέρμα, καὶ οἰκείους ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Θ. φῶς αὐτῷ ἐν Σιὼν, καὶ κλίβανος αὐτῷ ἐν Ἱερουσαλήμ. Σ. ἔχει πῦρ ἐν Σιὼν, καὶ κλίβανον ἐν Ἱερουσαλήμ.[25]

Cap. XXXII.

1. הֵן לְצֶדֶק יִמְלָךְ־מֶלֶךְ. *Ecce! secundum justitiam regnabit rex.* Οʹ. ἰδοὺ γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει. Σ. συμφώνως τοῖς ἄλλοις· ἰδοὺ εἰς δικαιοσύνην βασιλεύσει βασιλεύς.[1]

וּלְשָׂרִים לְמִשְׁפָּט יָשֹׂרוּ. *Et ad principes* (quod attinet) *secundum judicium principatum tenebunt.* Οʹ. καὶ ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσι. Οἱ λοιποί· καὶ ἄρχοντες εἰς κρίμα ἄρξουσιν.[2]

2. וְהָיָה־אִישׁ כְּמַחֲבֵא־רוּחַ וְסֵתֶר זָרֶם. *Et erit vir sicut latibulum a vento, et receptaculum ab imbre inundante.* Οʹ. καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρύπτων τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ κρυβήσεται ὡς ἀφʼ ὕδατος φερομένου. Ἀ. καὶ ἔσται ἀνὴρ ὡς κρύπτων πνεῦμα, καὶ ἀποκρυφὴ ἐντινάγματος.[3] Σ. καὶ ἔσται ἀνὴρ ὡς ἀποκρυφὴ ἀπὸ πνεύματος καὶ λαίλαπος.[4]

בְּצָיוֹן. *In loco arido.* Οʹ. ἐν Σιών. Ἀ. ἐν διψαλέῳ. Σ. ἐν ἀνυδρίᾳ.[5] Θ. ἐν Σιών.[6]

כְּצֵל סֶלַע־כָּבֵד. *Sicut umbra petrae magnae.*

---

[16] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, necnon in marg. Cod. Jes.; posterior in Codd. 41, 51, 109, 302, et Syro-hex. [17] Curter. affert: Ἀ. ἀποκρύψουσι. Σ. ἀποβαλοῦνται. (Perperam Montef.: Σ. ἀποκαλοῦνται, et in Latinis: S. *revocantur.*) Pro ἀποκρύψουσι Kreyssigius probabiliter correxit ἀποῤῥίψουσι, coll. Hex. ad Job. xxxi. 13. Psal. xxxv. 5. lii. 6. Deinde Cod. 88, qui in textu ἀφαιροῦνται habet, in marg. affert: Ἀ. ἀρνήσονται. Σ. ἀποβαλοῦνται. [18] Cod. 88. Cf. Hex. ad Psal. xcv. 5. [19] Deest τὰ χ. in Comp., Codd. III, VIII, XII, 24, 26, aliis. Curter. in marg. affert: ※ χειροποίητα. [20] Curter. affert: Θ. απωσοντε (sic; non, ut Montef. exscripsit, ἀπῶσο νῦν) ἀνὴρ τὰ εἴδωλα αὐτοῦ (leg. τοῦ) ἀργυρίου αὐτοῦ κ.τ.έ. Nescio quid sibi velit Cod. 88: Θ. ἀπώσονται Ἀσσύριοι. [21] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ [illegible] ※. [22] Curter., et in textu sine aster. Cod. 23. [23] Cod. 88.

[24] Procop. Voculam φυγῇ, quae apud Procopium casu exciderat, assumpsimus e Codd. 22, 36, aliis, qui in textu pro his, καὶ ἡττηθήσονται — κύριος, habent: ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται, καὶ ἡττηθ. φυγῇ οἱ ἄρχ. αὐτοῦ, λέγει κύριος. [25] Euseb., Procop., Nobil. Iidem codd. in continuatione: ὁ ἔχων πῦρ ἐν Σ., καὶ κλίβανος αὐτῷ ἐν Ἰ., ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται· τάδε λέγει κύριος. Hieron.: "Pro *igne*, quem solus interpretatus est Sym., Aq. et Theod. *lumen* transtulerunt."

Cap. XXXII. [1] Procop. [2] Euseb., Procop., Nobil. [3] Procop., et "tres MSS." [4] Euseb., Procop., et "tres MSS.," quorum unus legit ἀποκρυβῇ. [5] Cod. 88. [6] Hieron.: "Verbum Hebraicum ... BASAION, quod dicitur *in siti*, sive *in siccitate*, et *in invio*, LXX et Theod. *in Sion* interpretati sunt; pro SAION, id est, *siti*, legentes SION."

Ο'. ὡς ποταμὸς φερόμενος ἔνδοξος. Σ. ὡς σκιὰ πέτρας ἰσχυρᾶς.[7]

3. וְלֹא תִשְׁעֶינָה עֵינֵי רֹאִים. *Et non illiti* (excaecati) *erunt oculi videntium.* Ο'. καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ' ἀνθρώποις. Σ. καὶ οὐκ ἀμαυρωθήσονται οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ὁρώντων.[8]

4. וּלְבַב נִמְהָרִים יָבִין לָדָעַת. *Et cor temerariorum intelliget ad sciendum.* Ο'. καὶ ἡ καρδία τῶν ἀσθενούντων (Ἀ. Θ. ταχυνόντων. Σ. ἀνοήτων[9]) προσέξει τῷ ἀκούειν (alia exempl. τῷ (s. τοῦ) νοεῖν[10]). Σ. καὶ ἡ καρδία τῶν ἀνοήτων προσέξει τοῦ ἀκούειν.[11]

לְדַבֵּר צַחוֹת. *Loqui perspicua.* Ο'. λαλεῖν εἰρήνην. Σ. λαλεῖν τρανά.[12]

5. וּלְכִילַי לֹא יֵאָמֵר שׁוֹעַ. *Et fraudulento non dicetur liberalis.* Ο'. καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσιν οἱ ὑπηρέται σου, σίγα. Ἀ. καὶ τῷ σκευαστῇ οὐ κληθήσεται μεγιστάν.[13] Σ. οὐδὲ τῷ δολίῳ ῥηθήσεται σωτήρ.[14] Θ. καὶ τῇ χήρᾳ οὐ ῥηθήσεται ἔπαρσις.[15]

6. יַעֲשֶׂה־אָוֶן. *Faciet iniquitatem.* Ο'. μάταια νοήσει. Σ. Θ. ποιήσει ἀδικίαν.[16]

לַעֲשׂוֹת חֹנֶף. *Facere impietatem.* Ο'. τοῦ συντελεῖν ἄνομα. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ ποιῆσαι ὑπόκρισιν.[17]

לְהָרִיק. *Vacuam facere.* Ο'. τοῦ διασπεῖραι. Alia exempl. τοῦ διαστρέψαι.[18]

יַחְסִיר. *Faciet ut desit.* Ο'. κενὰς ποιήσει. Ἀ. ὑστέρησας. Σ. Θ. ἐλάττωσας.[19]

7. יָעָץ. *Consilia capit.* Ο'. βουλεύσεται. Οἱ Γ'. ἐβουλεύσατο.[20]

8. וְנָדִיב נְדִיבוֹת יָעָץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם. *Sed nobilis nobilia consilia capit, et ipse in nobilibus persistit.* Ο'. οἱ δὲ εὐσεβεῖς συνετὰ ἐβουλεύσαντο, καὶ αὕτη ἡ βουλὴ μενεῖ. Σ. ἄρχων δὲ ἀρχοντικὰ βουλεύσεται, καὶ αὐτὸς ἐπὶ ἡγεμόνων ἀναστήσεται.[21]

9. שַׁאֲנַנּוֹת. *Secure viventes.* Ο'. πλούσιαι. Οἱ λοιποί· εὐθηνοῦσαι.[22]

קֹמְנָה. *Surgite.* Ο'. ἀνάστητε ※ Οἱ Γ'. δή ◂.[23]

בֹּטְחוֹת. *Confidentes.* Ο'. ἐν ἐλπίδι. Οἱ λοιποί· πεποιθυῖαι.[24]

אִמְרָתִי. *Eloquium meum.* Ο'. λόγους μου. Ἀ. λόγιόν μου. Σ. τὰς ῥήσεις μου. Θ. τὰ ῥήματά μου.[25]

10. אֹסֶף בְּלִי יָבוֹא. *Collectio* (pomorum) *non veniet.* Ο'. πέπαυται, οὐκέτι μὴ ἔλθῃ. Ἀ. συλλογὴ οὐ μὴ ἔλθῃ. Σ. ἐκωλύθη ἵνα μὴ ἔλθῃ.[26]

11. שַׁאֲנַנּוֹת. Ο'. Vacat. Οἱ Γ'. αἱ εὐθηνοῦσαι.[27]

רְגָזָה בֹּטְחוֹת. *Contremiscite, confidentes.* Ο'. λυπήθητε, αἱ πεποιθυῖαι. Ἀ. κλονηθήσονται πεποιθυῖαι. Σ. ταραχθήσεσθε, ἀμέριμνοι. Θ. ταραχθήσονται αἱ πεποιθυῖαι.[28]

וְעֹרָה. *Et nudate vos.* Ο'. γυμναὶ γένεσθε. Σ. *nudamini.*[29]

---

[7] Cod. 88. [8] Procop. affert: Σ. οὐκ ἀμ. οἱ ὀφθ. αὐτῶν. Emendavimus e Codd. 62, 147, qui post ἀνθρώποις addunt: καὶ οὐκ ἀμ. οἱ ὀφθ. τῶν (τῶν om. Cod. 62) ὁρώντων. [9] Cod. 88. [10] Sic Codd. 22, 36, alii. [11] Procop., qui pro ἀνοήτων lapsu scribae, ut videtur, ἀκονόντων habet. Cf. ad Cap. xxxv. 4. [12] Procop. [13] Codd. 86, 88, quorum posterior pro μεγιστὰν, μαστιγων habet. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 197. [14] Iidem. [15] Iidem. Mendosum χειρὶ pro χήρᾳ est in Cod. 86, et ῥυθήσεται pro ῥηθήσεται in Cod. 88. Pro שׁוֹעַ Theodotio vertisse videtur שׁוֹא, coll. Hex. ad Psal. lxxxviii. 10; sed χήρα pro כִּילַי expedire nequeo. [16] Cod. 88. [17] Idem. [18] "Syro-hex. ܠܡܥܪܩܠܘ, *perturbare*, in quo fortasse latet lectio Comp., Alex., et duorum codd., διαφθεῖραι."—*Middeld.* Immo Syrus vertit διαστρέψαι, quae lectio est Codd. 26, 88. Sic Ezech. xiii. 18 pro τοῦ διαστρέφειν ψυχὰς in Syro-hex. est ܠܡܥܪܩܠܘ ܢܦܫܬܐ. [19] Cod. 88. [20] Curter. [21] Procop. affert: Σ. ἄρχων δὲ ἀρχοντικὰ β., καὶ ἡγεμὼν ἀναστήσεται. Cod. 86 vero: Σ. ἄρχων δὲ ἄρχοντι καὶ β., καὶ αὐτοὶ ἐπὶ ἡγεμόνων. Montef. priorem imitatus est; nos lectionem ex utroque conflatam recepimus. Etiam Procop. pluralem ἡγεμόνων agnoscere videtur, enarrans: ὁ γὰρ δίκαιος βασιλεὺς ἡγεμόνας ἡμῖν τοὺς ἀποστόλους δεδώρηται. [22] Procop. [23] Curter. Sic sine aster. Codd. 24, 88, et Syro-hex. [24] Procop. [25] Curter. [26] Idem. [27] Syro-hex. in marg. .ܠ. ܗܠܝܢ ܕܫܝ̈ܢܢ ♦. Ante ἔκστητε Codd. 22, 23, 36, alii, εὐθηνοῦσαι (s. εὐθυνοῦσαι) inferunt. [28] Cod. 88, qui Symmacho tribuit ταραχθήσεσθαι ἀνέριμνοι (sic). [29] Hieron.: "*Et confundimini*, pro quo Sym. interpretatus est, *nudamini.*"

11. וְחַגְּרָה עַל־חֲלָצָיִם. *Et accingite vos* (sacco) *super lumbos.* Ο΄. περιζώσασθε τὰς ὀσφύας. Ἀ. καὶ ζώσασθε ἐπὶ ὀσφύας.[30]

12. עַל־שְׁדֵי. *Propter agros.* Ο΄. ἀπὸ ἀγροῦ. Ἀ. ἐπί.. Σ. Θ. περί..[31]

עַל־גֶּפֶן פֹּרִיָּה. *Propter vitem fructiferam.* Ο΄. καὶ ἀμπέλου γεννήματος. Ἀ. ἐπὶ ἀμπέλῳ αὐξητικῇ. Σ. περὶ ἀμπέλου πολυφόρου.[32]

13. עַל אַדְמַת עַמִּי. *Super humum populi mei.* Ο΄. ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ λαοῦ μου.[33]

קִרְיָה עַלִּיזָה. *Civitatis superbientis.* Ο΄. πόλις πλουσία. Σ. πόλις γαυριῶσα.[34]

14. הֲמוֹן. *Tumultus.* Ο΄. πλοῦτον. Ἀ. ὄχλος. Σ. Θ. πλῆθος.[35]

עֹפֶל וָבַחַן. *Clivus* (s. *Ophel*) *et turris speculatoria.* Ο΄. οἴκους ἐπιθυμήματος. Σ. σκότος καὶ ἐξερεύνησιν.[36]

מִרְעֵה עֲדָרִים. *Pascuum gregum.* Ο΄. βοσκήματα ποιμένων. Ἀ. νομὴ ἀγελῶν.[37]

15. רוּחַ מִמָּרוֹם. *Spiritus de excelso.* Ο΄. πνεῦμα ἀφ᾽ ὑψηλοῦ. Σ. ἀνάψυξις ἐξ ὕψους.[38]

וְהָיָה מִדְבָּר לַכַּרְמֶל. *Et erit* (mutabitur) *desertum in hortulum.* Ο΄. καὶ ἔσται ἔρημος ὁ Χέρμελ. Σ. καὶ ἔσται ἡ ἔρημος εἰς Κάρμηλον.[39]

16. וְשָׁכַן. *Et habitabit.* Ο΄. καὶ ἀναπαύσεται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ κατασκηνώσει.[40]

17. מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט וָבֶטַח עַד־עוֹלָם. *Et opus* (fructus) *justitiae* erit *quies et securitas usque in saeculum.* Ο΄. καὶ κρατήσει ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν, καὶ πεποιθότες ἕως τοῦ αἰῶνος. Ἀ. καὶ δουλεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ πεποίθησις ἕως αἰῶνος. Σ. καὶ ἡ λατρεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ πεποίθησις ἕως αἰῶνος. Θ. καὶ ἡ δουλεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ ἐλπὶς ἕως (αἰῶνος).[41]

18. וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטַחִים. *Et in habitaculis securis.* Ο΄. καὶ ἐνοικήσει πεποιθώς. Ἄλλος· καὶ ἐν πόλεσιν ἀμεριμνίας.[42]

19. וּבָרַד בְּרֶדֶת הַיָּעַר וּבַשִּׁפְלָה תִּשְׁפַּל הָעִיר. *Et grandinabit in descensu* (ruina) *silvae, et dejectione dejecta erit urbs.* Ο΄. ἡ δὲ χάλαζα ἐὰν καταβῇ, οὐκ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἥξει· καὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τοῖς δρυμοῖς πεποιθότες, ὡς οἱ ἐν τῇ πεδινῇ. Ἀ. Σ. καὶ χάλαζα ἐν τῇ καταβάσει τοῦ δρυμοῦ, καὶ ἐν τῇ ταπεινώσει ταπεινωθήσεται ἡ πόλις.[43]

CAP. XXXIII.

1. הוֹי שׁוֹדֵד וְאַתָּה לֹא שָׁדוּד וּבוֹגֵד וְלֹא־בָגְדוּ בָךְ כַּהֲתִמְךָ שׁוֹדֵד תּוּשַּׁד כְּנַלֹּתְךָ לִבְגֹּד יִבְגְּדוּ־בָךְ. *Vae vastatori, et tu non es vastatus; et raptori, et non raptionem egerunt in te! Ubi desieris esse vastator, vastaberis; ubi perfeceris rapere, raptionem agent in te.* Ο΄. οὐαὶ τοῖς ταλαιπωροῦσιν ὑμᾶς, ὑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποιεῖ

[30] Curter. [31] Idem. Prior lectio est in Codd. 22, 41; posterior in Comp., Codd. III, 24, 49, aliis. [32] Procop. [33] Idem. [34] Idem; sed quonam casu πόλις efferatur incertum. [35] Cod. 88. [36] Cod. 88, qui scripturam Alexandrinam ἐξεραύνησιν habet. Hieron.: "Quod in Hebraico dicitur OPHEL et BEEN, quas Hebraei duas turres in Jerusalem fuisse arbitrantur... quarum prior interpretatur *tenebrae*, sive *nubilum*, quod usque ad nubes erigeret caput; altera *probamentum* et *firmitas*, sive ut Sym. vertit, *inquisitio*, eo quod in contemplando culmine ejus oculi fallerentur." [37] Cod. 88. Procop. affert: Ἀ. ἀγελῶν. [38] Procop. [39] Euseb., Nobil. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσται ἡ ἔρημος ὡς ὁ Χέρμελ. [40] Cod. 88.

[41] Codd. 86, 88, excepta clausula ἕως αἰῶνος. Curter. affert: Ἀ. Σ. καὶ πεποιθήσεις ἕως αἰῶνος. Θ. καὶ ελπισεως (ἐλπὶς ἕως). Unde Montef. Theodotioni imperite tribuit: καὶ ἐλπίσεως ἕως αἰῶνος. [42] Codd. 22 (sub ※), 36, alii, post εἰρήνης addunt: καὶ ἐν π. ἀμεριμνίας. Est, ni fallor, alius interpretis, fortasse Symmachi. Cf. ad v. 11. [43] Cod. 86. Eadem habet Cod. 88, sed male inserto Θ. ante ταπεινωθήσεται ἡ π. Montef. affert: Ἀ. ἐν πεδινῇ. Σ. ἐν κοιλάδι, appellans Euseb. De locis Hebraicis: Σεφηλὰ ἐν Ἡσαΐᾳ. Ἀ. πεδινή. Σ. κοιλάς. καὶ εἰσέτι νῦν Σεφηλὰ καλεῖται· αὕτη ἐστὶ πᾶσα ἡ περὶ τὴν Ἐλευθερόπολιν χώρα πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμάς. Cum vero nomen Σεφηλὰ (שְׁפֵלָה) apud Jesaiam non legatur, fortasse pro Ἡσαΐᾳ corrigendum Ἰησοῖ.

ταλαιπώρους, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς οὐκ ἀθετεῖ· ἁλώσονται οἱ ἀθετοῦντες, καὶ παραδοθήσονται, καὶ ὡς σὴς ἐφ' ἱματίου, οὕτως ἡττηθήσονται. Σ. οὐαὶ ὁ ταλαιπωρίζων, αὐτὸς δὲ μὴ ταλαιπωρηθεὶς, καὶ ὁ ἀθετῶν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἀθετηθείς· ὅταν συντελέσῃς ταλαιπωρίζων, ταλαιπωρηθήσῃ, καὶ ὅταν κοπιάσῃς ἀθετῶν, ἀθετήσουσί σε.[1]

1. שׁוֹדֵד. 'Α. προνομεύων. Σ. Θ. ταλαιπωρίζων.[2]

2. חָנֵּנוּ. *Propitius sis nobis.* Ο'. ἐλέησον ἡμᾶς. 'Α. δώρησαι ἡμῖν. Σ. οἰκτείρησον (ἡμᾶς).[3]

הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים. *Esto brachium eorum singulis matutinis.* Ο'. ἐγενήθη τὸ σπέρμα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀπώλειαν. 'Α. γίνου βραχίων αὐτῶν ἐκ πρωΐας. Θ. ἐγένοντο τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὰς πρωΐας.[4]

3. מִקּוֹל הָמוֹן נָדְדוּ עַמִּים. *A strepitu multitudinis fugerunt populi.* Ο'. διὰ φωνὴν τοῦ φόβου ('Α. ὄχλου. Σ. ἀμών. Θ. πλήθους[5]) ἐξέστησαν λαοί. 'Α. Θ. ἀπὸ φωνῆς ὄχλου (Θ. πλήθους) ἀνεχώρησαν λαοί.[6]

מֵרֹמְמֻתֶךָ נָפְצוּ גּוֹיִם. *Ab elatione tua dispersae sunt gentes.* Ο'. ἀπὸ τοῦ φόβου σου, καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη. Σ. ἀπὸ τοῦ ὑψωθῆναί (σε) διεσπάρησαν (τὰ ἔθνη).[7]

4. כְּמַשַּׁק גֵּבִים. *Ad instar discursitationis locustarum.* Ο'. Vacat. ※ Θ. ὡς ἀπὸ τῶν βοθύνων ◢.[8]

6. וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת יְהוָה הִיא אוֹצָרוֹ. *Et erit securitas temporum tuorum abundantia salutis, sapientiae et scientiae; timor Jovae ipse* erit *thesaurus ejus.* Ο'. ἐν νόμῳ παραδοθήσονται, ἐν θησαυροῖς ἡ σωτηρία ὑμῶν, ἐκεῖ (alia exempl. ἥκει) σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια πρὸς τὸν κύριον· οὗτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης. Σ. ἡ πίστις τοῦ καιροῦ σου, πλοῦτος σωτηρίας, σοφία καὶ γνῶσις· φόβος κυρίου αὐτὸς ὁ θησαυρός σου.[9]

7. הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה. *Ecce! heroes eorum clamant foris.* Ο'. ἰδοὺ δὴ ἐν τῷ φόβῳ ὑμῶν οὗτοι φοβηθήσονται· ÷ οὓς ἐφοβεῖσθε βοήσονται ἀφ' ὑμῶν ◢.[10] 'Α. ἰδοὺ ὁραθήσομαι αὐτοῖς, βοήσω (fort. ἐβόησαν) ἐκτενῶς. Σ. ἰδοὺ ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἔκραξαν ἐκτενῶς. Θ. ἰδοὺ ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἐβόησαν ἐκτενῶς.[11]

מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. *Nuntii pacis amare flent.* Ο'. ἄγγελοι ἀποσταλήσονται, πικρῶς κλαίοντες, παρακαλοῦντες εἰρήνην (alia exempl. ἀξιοῦντες εἰρήνην, πικρῶς κλαίοντες[12]). 'Α. Θ. ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται.[13] Σ. ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς ἔκλαυσαν.[14]

9. אָבַל אֻמְלְלָה. *Luget, languet.* Ο'. ἐπένθησεν. Alia exempl. ἐπένθησεν, ἠσθένησεν.[15]

קָמַל הָיָה. *Emarcuit; factus est.* Ο'. ἕλη ἐγένετο. 'Α. † ἐλυδεώθη . . Σ. Θ. ἀχρεῖος . .[16]

CAP. XXXIII. [1] Procopii lectionem ad literam exhibemus, nisi quod κοπιάσῃς pro manifesto errore κοπιάσῃ emendavimus. Montef. vero, eundem exscribens, non modo ταλαιπωρηθῇς pro ταλαιπωρηθεὶς, sed ἀθετήσεις (sic), cum inutili conjectura ἀθετηθῇς, pro ἀθετηθεὶς edidit. [2] Cod. 88. [3] Idem. [4] Idem, qui ad Theod. affert: ἐγένοντο ἐγενήθη τὸ σπέρμα κ.τ.ἑ. [5] Cod. 86. Cod. XII affert: Σ. καὶ τὸ Ἑβρ. ἀμ. 'Α. ὄχλου. Θ. πλήθους. Hieron.: "*A voce* enim *angeli*, quem Sym. ita ut in Hebraeo scriptum est, transtulit AMUN, quem Hebraei Gabrielem autumant, et habere etymologiam *populi*, fugit Assyrius." [6] Procop. [7] Idem. Codd. 22, 36, alii, post ἐξέστησαν λαοὶ pergunt: καὶ (※ Cod. 88) ἀπὸ τῆς ὑψώσεώς σου διεσπάρησαν τὰ ἔθνη. [8] Curter., et sine aster. Codd. 23 (22?), 36, 48, alii. Deterius Syro-hex.: ※ Θ. ὡς ἀπὸ τῶν βουνῶν (ܐܝܟ ܕܡܢ ܪ̈ܡܬܐ), quae lectio est Codd. 62, 147. [9] Procop., qui in textu ἥκει habet, ut Codd. II, 23, 109, 302, et Hieron. [10] Sic sub obelo Syro-hex. Pro βοήσονται, φοβηθήσονται legunt Comp., Codd. III, XII (in textu), 22, 24, 36, alii, invito Syro-hex. [11] Procop., a Montefalconio oscitanter exscriptus. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. Θ. ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἐβόησαν ἐκτενῶς. Hieron.: "Verbum Hebraicum ARELLAM, pro quo Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt, *apparebo eis*, extremam syllabam dividentes, et legentes, ARE LAHEM, Hebraei significare *angelos* arbitrantur." [12] Sic Codd. 22, 24, 26, alii. [13] Curter., Procop., quorum hic Theodotioni, ille Aquilae tribuit. [14] Procop. Cod. 88 in continuatione: ('Α. Σ. Θ.) ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται. [15] Sic sine aster. Syro-hex., et Cod. 88. Ad ἐπένθησεν Curter. affert: Ὁμοίως οἱ Γ'. [16] Cod. 88. Pro vitioso

9. נֹעֵר בָּשָׁן. *Decutit* (folia) *Basan.* Ο΄. φανερὰ ἔσται ἡ Γαλιλαία. Ἀ. Σ. Θ. ἐξετινάχθη Βασάν.[17]

11. תַּהֲרוּ חֲשַׁשׁ תֵּלְדוּ קַשׁ רוּחֲכֶם. *Concipietis foenum, parietis stipulam; spiritus vester.* Ο΄. νῦν ὄψεσθε, νῦν αἰσθηθήσεσθε (alia exempl. αἰσχυνθήσεσθε[18]), ματαία ἔσται ἡ ἰσχὺς τοῦ πνεύματος ὑμῶν. Ἀ. συλλήψεσθε αἰθάλην ... Σ. κυήσεσθε φλόγα ... Θ. γαστρὶ λήψεσθε· σπουδῇ τέξεσθε καλάμην, τὸ πνεῦμα ὑμῶν.[19]

12. עַמִּים. *Populi.* Ο΄. ἔθνη. Πάντες· λαοί.[20]

14. חֲנֵפִים. *Impios.* Ο΄. τοὺς ἀσεβεῖς. Ἀ. Σ. Θ. τοὺς ὑποκριτάς.[21]

15. דֹּבֵר. *Loquens.* Ο΄. λαλῶν. Οἱ Γ΄. λαλεῖ.[22]

בְּבֶצַע מַעֲשַׁקּוֹת. *Lucrum oppressionum.* Ο΄. ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν. Ἀ. Σ. Θ. πλεονεξίαν καὶ συκοφαντίαν.[23]

אֹטֵם. *Obturans.* Ο΄. βαρύνων. Ἀ. Σ. Θ. βύων.[24]

עֵינָיו. *Oculos ejus.* Ο΄. ὀφθαλμοὺς ※ αὐτοῦ ◂.[25]

בְּרָע. *Malum.* Ο΄. ἀδικίαν. Σ. κακόν.[26]

16. הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן מְצָדוֹת סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ. *Ipse excelsa habitabit, arces petrarum* erunt *refugium ejus.* Ο΄. οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ἰσχυρᾶς. Ἀ... ὀχυρώματα (πετρῶν) .. Σ. Θ. ... περιοχαὶ πετρῶν τὸ ὕψωμα αὐτοῦ.[27] Σ. αὐτὸς ἐν ὑψηλοῖς κατασκηνώσει, ὡς περιοχαὶ πετρῶν τὸ ὕψος αὐτοῦ.[28]

17. בְּיָפְיוֹ. *In decore ejus.* Ο΄. μετὰ δόξης. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῷ κάλλει αὐτοῦ.[29]

18. אַיֵּה סֹפֵר. *Ubi est scriba?* Ο΄. ποῦ εἰσὶν οἱ γραμματικοί; Ἀ. Σ. .. ὁ γραμματεύς;[30]

שֹׁקֵל. *Ponderans* (collector tributorum). Ο΄. οἱ συμβουλεύοντες. Ἀ. ὁ σταθμίζων. Σ. Θ. ὁ διασταθμίζων.[31]

סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים. *Numerans turres.* Ο΄. ὁ ἀριθμῶν τοὺς τρεφομένους (alia exempl. συστρεφομένους[32]). Ἀ. ὁ ψηφίζων τοὺς μεγαλυνομένους (Ἀ. Θ. μεμεγαλυμμένους).[33] Σ. ὁ ἀριθμῶν τοὺς ἐκτετραμμένους.[34]

19. אֶת־עַם נוֹעָז לֹא תִרְאֶה עַם עִמְקֵי שָׂפָה מִשְּׁמוֹעַ נִלְעַג לָשׁוֹן. *Populum durum non videbis, populum profundi labii, ne audias, barbare loquentem lingua.* Ο΄. μικρὸν καὶ μέγαν λαὸν, ᾧ οὐ συνεβουλεύσατο, οὐδὲ ᾔδει βαθύφωνον, ὥστε μὴ ἀκοῦσαι λαὸς πεφαυλισμένος. Σ. τὸν λαὸν τὸν ἀναιδῆ, οὐκ ὄψει λαὸν βαρὺν χείλεσιν, ὥστε μὴ ἀκούειν διάλεκτον γλώσσης.[35] Ἀ. .. ἑτερόγλωσσον.[36]

20. חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ. *Respice Sionem, civitatem solemnitatis nostrae.* Ο΄. ἰδοὺ Σιὼν ἡ πόλις, τὸ σωτήριον ἡμῶν. Ἀ. ὁραματίσθητι Σιὼν, πόλις ἑορτῶν .. Σ. Θ. ἴδε Σιὼν, πόλις

ἐλυδεώθη olim tentabam ἐλιμνώθη, *in paludem cessit* (cf. ad Cap. xxxv. 7); nunc autem propendeo in sententiam, par lectionum non ad קָמַל, sed ad אֻמְלְלָה pertinere, et Aquilae restituendum esse ὠλιώθη, quod cum eodem Hebraeo ipse commutavit Jerem. xiv. 2. Non tamen dissimulandum est, Procopium lectionem ἀχρεῖος ad ἕλη ἐγένετο diserte retulisse in loco corrupto, qui sic legendus est: ὁ Σαρὼν εἰς ἕλη, φησὶν, ἐγένετο, ἡ ἀχρεῖος, τῆς ἐξ ἀκανθῶν ἐμπλησθεῖσα θρασύτητος. [17] Cod. 88. [18] Sic Comp., Codd. III, 23, 62, alii. Syro-hex. ܬܬܒܗܬܘܢ. [19] Cod. 88. Ad Aquilam pro αιθμην ex ingenio rescripsimus αἰθάλην. Hieron. Hebraea vertit: *concipietis ardorem.* [20] Procop. [21] Cod. 88. [22] Curter. [23] Codd. 86, 88. [24] Cod. 88. Origen. Opp. T. III, p. 120: *obturans.* [25] Cod. 88. Sic sine aster. Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [26] Cod. 88. [27] Idem. [28] Euseb., Procop., Nobil. [29] Cod. 88. [30] Idem. [31] Idem. [32] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. Syro-hex. in marg. ܠܡܬܗܦܟܢܐ. ܐܝܟ ܕܡܬܗܦܟܝܢ ܐܢܫܐ. [33] Prior lectio est in Cod. 88, posterior in Curter. [34] Procop. Curter. affert: Σ. ἐκτετραμμένους. [35] Procop. Idem enarrat: ἀναιδεῖς καλῶν τοὺς ταῖς αὐτῶν διδασκαλίαις ἐκτεθραμμένους (fort. ἐντεθ.), οἳ οὐκ ὄψονται τὸν βαρὺν λαὸν τοῖς χείλεσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούσουσιν, ἀσύνετοι ὄντες διαλέκτου γλώττης. Curter. affert: Σ. οὐκ ὄψῃ λ. β. ἐν χ. Mendose Cod. 88: Ἀ (sic). τὸν ἀναιδῆ τῇ ὄψει λαὸν βραχὺν χείλεσιν. [36] Cod. 88 affert: Ἀ. διάλεκτον γλώσσης. Σ. ἑτερόγλωσσον. Sed ἑτερόγλωσσος cum לַעֲגֵי שָׂפָה commutavit Aquila Jesai. xxviii. 11, et cum cognato לֹעֵז Psal. cxiii. 1.

τῶν ἁγίων ἡμῶν.[37] Aliter: 'A... *τῶν συνταγῶν ἡμῶν.* Σ... *τῶν ἑορτῶν* ..[38]

20. נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל־יִצְעָן. *Habitationem tranquillam, tentorium* quod *non migrat.* Ο'. *πόλις πλουσία, σκηναὶ αἳ οὐ μὴ σεισθῶσιν.* Σ. Θ. *κατοίκησιν εὐθηνίας, σκηνὴν ἀμετάθετον.*[39]

לָנֶצַח. *In sempiternum.* Ο'. *εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.* 'A. Θ. *εἰς νῖκος.* Σ. *εἰς τέλος.*[40]

21. כִּי אִם־שָׁם אַדִּיר יְהוָה לָנוּ מְקוֹם־נְהָרִים יְאֹרִים רַחֲבֵי יָדָיִם בַּל־תֵּלֶךְ בּוֹ אֳנִי־שַׁיִט וְצִי אַדִּיר לֹא יַעַבְרֶנּוּ. *Quin immo ibi magnificus* erit *Jova nobis, locus fluviorum* et *canalium latorum utrinque; non intrabit eum navis actuaria, et triremis magna non transibit eum.* Ο'. *ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου μέγα ὑμῖν, τόπος ὑμῖν ἔσται, ποταμοὶ καὶ διώρυχες πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι· οὐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδὸν, οὐδὲ πορεύσεται πλοῖον ἐλαῦνον.* 'A... *οὐ μὴ πορευθῇ ἐν αὐτῇ ναῦς κώπης, καὶ τριήρης ὑπερμεγέθης οὐ διαβήσεται αὐτό.* Σ. *ἐκεῖ κραταιὸς ἡμῖν κύριος, τόπος ποταμῶν, διώρυγες εὐρύχωροι, ὅπου μὴ πορευθῇ πλοῖον κωπηλάτου, οὐδὲ ἐντολὴ κραταιοῦ διαπεράσει αὐτόν.*[41]

22. מְחֹקְקֵנוּ. *Legislator noster.* Ο'. *ἄρχων* ('A. Θ. *ἀκριβαστὴς*[42]) *ἡμῶν.*

23. נִטְּשׁוּ חֲבָלָיִךְ בַּל־יְחַזְּקוּ כֵן־תָּרְנָם בַּל־פָּרְשׂוּ נֵס אָז חֻלַּק עַד־שָׁלָל מַרְבֶּה. *Laxati sunt funiculi tui, non firmant receptaculum mali sui, non expandunt vexillum: tum dividetur praeda spolii multi.* Ο'. *ἐρράγησαν τὰ σχοινία σου, ὅτι οὐκ ἐνίσχυσαν·* ※ Οἱ Γ'. *οὕτως* ◂[43] *ὁ ἱστός σου ἔκλινεν, οὐ χαλάσει τὰ ἱστία, οὐκ ἀρεῖ σημεῖον* ('A. Σ. Θ. *σύσσημον*[44]), *ἕως οὗ παραδοθῇ εἰς προνομήν· τοίνυν πολλοί.* 'A... *τότε ἐμερίσθη σκῦλα λαφύρων πολλῶν.*[45] Σ. *ἐξερρίφη τὰ σχοινία σου, ὥστε μὴ κρατεῖν· οὕτως ὁ ἱστὸς αὐτῶν, ὥστε μὴ ἁπλῶσαι ἱστίον· τότε διένειμεν ἕως σκύλων πολλῶν.*[46]

23. פִּסְחִים בָּזְזוּ בַז. *Claudi diripient praedam.* Ο'. *χωλοὶ προνομὴν ποιήσουσι.* 'A. *χωλοὶ διήρπασαν διάρπασμα.*[47]

24. וּבַל־יֹאמַר. *Nec dicet.* Ο'. *καὶ οὐ μὴ εἴπωσι.* Alia exempl. *καὶ οὐ μὴ εἴπῃ.*[48]

נְשֻׂא. *Ablata est.* Ο'. *ἀφέθη.* Σ. *ἤρθη.*[49]

Cap. XXXIII. 4. ÷ *μικροῦ καὶ μεγάλου* ◂. 19. ÷ *τῷ ἀκούοντι* ◂. 21. ÷ *οὐδὲ πορεύσεται* ◂.[50]

CAP. XXXIV.

1. לְאֻמִּים. *Populi.* Ο'. *ἄρχοντες.* 'A. Θ. *φυλαί.* Σ. *λαοί.*[1]

הַקְשִׁיבוּ. *Attendite.* Ο'. Vacat. ※ *προσέχετε* ◂.[2]

2. עַל־כָּל־צְבָאָם. *Super omnem exercitum eorum.* Ο'. *ἐπὶ* ※ 'A. Σ. *πάντα* ◂[3] *τὸν ἀριθμὸν* ('A. *στρατιάν.* Σ. Θ. *δύναμιν*[4]) *αὐτῶν.*

הֶחֱרִימָם. *Devovit eos.* Ο'. *τοῦ ἀπολέσαι αὐτούς.* 'A. Σ. Θ. *ἀναθεματίσαι* ...[5]

3. יַעֲלֶה בָאְשָׁם. *Ascendet foetor eorum.* Ο'. *καὶ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὀσμή.* Σ. *ἀναβήσεται ἡ δυσωδία* ..[6]

---

[37] Procop. Curter. edidit: *ὅρα, ματίσθητι*, errore manifesto. [38] Cod. 88 affert: 'A. *ὁραματιστήριον τῶν συνταγῶν ἡμῶν.* Σ. *τῶν ἑορτῶν.* Θ. *ἑορταστήριον.* Verum videtur *τῶν συνταγῶν*, coll. Hex. ad Psal. lxxiii. 4, 8. lxxiv. 3; de ceteris quid statuendum sit non liquet. [39] Cod. 88, ubi mendose scriptum, *κατοικησαι ευθυνιας.* Ad *κατοίκησις* cf. Hex. ad Jerem. x. 25. l. 19. [40] Cod. 88. [41] Procop. Ad Aquilam pro *αὐτὸ* Montef. tacite edidit *αὐτόν.* [42] Cod. 88. [43] Curter. affert: 'A. ※ Οἱ Γ'. *οὕτως.* Syro-hex. in marg. ܗܢܘܢ ܓ. ܗܟܢܐ ◆. [44] Cod. 88 mendose affert: 'A. Σ. Θ. *συσσεισμόν.* Cf. ad Cap. xi. 10. [45] Cod. 88, qui *μερίσθη* habet. [46] Procop. [47] Cod. 88, ubi *διάσπασμα* scriptum. [48] Syro-hex. in marg. ܒܨܚܚ̈ܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܘܠܐ ܢܐܡܪ ܐܢܫ ◆. Sic Comp., Codd. III, XII (in textu), 24, 49, alii. [49] Cod. 88. [50] Syro-hex.

CAP. XXXIV. [1] Cod. 88, qui Symmacho *λαὸς* tribuit. [2] Curter. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Post *ἄρχοντες* Syro-hex. in marg. affert: 'A. *προσέρχεται* (ܡܬܩܪܒܐ), vitiose pro *προσέχετε.* [3] Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܣ. ܟܠܗ ◆. Codd. 22, 36, alii: *ἐπὶ πάντα τὸν ἀ. αὐτῶν.* [4] Cod. 88. [5] Idem. [6] Nobil. Euseb. affert: Σ. *καὶ ἀναβ. ἡ δ.* In textu *τῶν* Ο' *δυσωδία* pro *ὀσμὴ* habet Cod. 24.

3. וְנָמַסּוּ. *Et liquescent.* Ο΄. καὶ βραχήσεται. Ἀ. Θ. (καὶ) τακήσεται. Σ. (καὶ) ἀπαλυνθήσεται.[7]

4. וְנָמַקּוּ כָּל־צְבָא הַשָּׁמַיִם. *Et contabescet omnis exercitus caelorum.* Ο΄. Vacabat. ※ Οἱ Γ΄. καὶ τακήσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ◂.[8] Ἀ. Σ. Θ... αἱ στρατιαὶ τοῦ οὐρανοῦ.[9]

וְכָל־צְבָאָם יִבּוֹל כִּנְבֹל עָלֶה מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת מִתְּאֵנָה. *Et omnis exercitus eorum decidet, ut decidit folium de vite, et ut* (folium) *decidens de ficu.* Ο΄. καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς. Ἀ. καὶ πᾶσα στρατιὰ αὐτῶν ἀπορρεύσει, ὡς ἀπορρεῖ φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς. Σ. καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ πεσεῖται, ὡς πίπτει φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς.[10]

5. כִּי. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◂.[11]

6. מִדַּם כָּרִים וְעַתּוּדִים. *De sanguine agnorum et hircorum.* Ο΄. ※ ἀπὸ αἵματος τράγων καὶ ἀμνῶν ◂.[12] ※ Σ. ἀπὸ αἵματος ἀρνῶν καὶ τράγων ◂.[13]

כִּלְיוֹת אֵילִים. *Renum arietum.* Ο΄. τράγων καὶ κριῶν. Ἀ. Σ. Θ. νεφρῶν κριῶν.[14]

7. רְאֵמִים. *Bubali.* Ο΄. οἱ ἁδροί. Ἀ. ῥιμείμ. Σ. μονοκέρωτες.[15]

7. וּפָרִים עִם־אַבִּירִים. *Et juvenci cum tauris.* Ο΄. καὶ οἱ κριοὶ καὶ οἱ ταῦροι. Ἀ. καὶ δαμάλεις μετὰ δυναστῶν. Σ. καὶ μόσχοι μετὰ κραταιῶν. Θ. καὶ ταῦροι μετὰ ἰσχυρῶν.[16]

עֲפָרָם. *Pulvis eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. τὸ χῶμα αὐτῶν ◂.[17]

יְדֻשָּׁן. *Impinguabitur.* Ο΄. ἐμπλησθήσεται. Ἀ. πιανθήσεται. Θ. λιπανθήσεται.[18]

8. לְרִיב. *Ad causam agendam.* Ο΄. κρίσεως. Ἀ. τῆς δικασίας. Ἄλλος· τῆς ἐκδικήσεως.[19]

9. נְחָלֶיהָ. *Torrentes ejus.* Ο΄. αἱ φάραγγες αὐτῆς. Ἀ. χείμαρροι . .[20]

10. מִדּוֹר לָדוֹר תֶּחֱרָב. *A generatione in generationem vasta erit.* Ο΄. εἰς γενεὰς αὐτῆς ἐρημωθήσεται. Οἱ Γ΄. (ἀπὸ γενεᾶς) εἰς γενεὰν ἐρημωθήσεται.[21]

לְנֵצַח נְצָחִים. *In perpetuitatem perpetuitatum.* Ο΄. καὶ εἰς χρόνον πολύν. Ἀ. εἰς νῖκος νικέων. (Θ.) εἰς ἔσχατα ἐσχάτων.[22]

אֵין עֹבֵר בָּהּ. *Non est qui transeat per eam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὐκ ἔστιν ὁ παραπορευόμενος ἐν αὐτῇ ◂.[23]

11. וִירֵשׁוּהָ. *Et possidebunt eam.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.[24] Ἀ. Σ. Θ. καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν.[25]

---

[7] Cod. 88. [8] Curter. Haec, quae hodie in LXX leguntur, desunt in Comp., Codd. III, XII, 24, 26, aliis. Syro-hex. in marg. affert: ※ ܐ. ܣ. ܬ. ܘܢܬܡܣܘܢ ܟܠܗܘܢ ܚܝ̈ܠܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ◂. Euseb.: μὴ κείμενον δὲ ἐν τῇ τῶν Ο΄ ἑρμηνείᾳ τὸ, τακήσονται κ.τ.ἑ., μετὰ ἀστερίσκων ἐκ τῆς τῶν λοιπῶν ἑρμηνείας προσετέθη. [9] Cod. 88. [10] Euseb., et ex eo Nobil. Cod. 88 affert: Ἀ. πᾶσα ἡ (sic) στρατιὰ αὐτῶν. Σ. Θ. πᾶσα ἡ δύναμις. [11] Curter. Syro-hex. in marg. ܦ. ※ ܡܛܠ ◂. Particula est in Comp., Cod. 23. [12] Sic Syro-hex. in textu. Clausula deest in Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis, qui post ἐπαχύνθη ἀπὸ στέατος tantummodo ἀρνῶν inferunt. Euseb.: τῶν μὲν ἀμνῶν, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς, ἀρνῶν, σημαινόντων κ.τ.ἑ. [13] Curter. [14] Cod. 88. [15] Idem. [16] Idem, qui δάμαλις, μόσχος et ταῦρος habet. Cf. Hex. ad Psal. xxi. 13. [17] Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܥܦܪܐ ܕܝܠܗܘܢ ◂. Inter καὶ et ἀπὸ τοῦ στέατος Codd. 22, 36, alii, inferunt ὁ χοῦς, Cod. 23 τὸ χῶμα, Codd. 109, 302, 305 τὸ χῶμα αὐτῶν. Duplicem, vel potius triplicem lectionem venditat Cod. 88: ÷ ὁ χοῦς, καὶ τὸ χῶμα αὐτῶν λιπανθήσεται, καὶ ἀπὸ τοῦ στ. αὐτῶν ἐμπλησθήσεται. [18] Cod. 88. [19] Cod. 88 affert: Ἀ. τῆς δικασίας. τῆς ἐκδικήσεως. [20] Cod. 88. [21] Curter. affert: Οἱ Γ΄. εἰς γ. ἐρημωθήσεται. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπὸ γ. εἰς γ. ἐρημωθήσεται. [22] "Ἀ. Θ. εἰς νῖκος ν. καὶ εἰς ἔσχατα ἐ. Sic MS. Jes., quod omissum fuerat a Curterio. Suspicor autem illud, εἰς ν. ν., esse Aquilae, et εἰς ἔ. ἐ. Theodotionis."—*Montef.* Verba, καὶ εἰς χρόνον πολὺν (μακρὸν Cod. 88), non leguntur in Codd. III, XII (in textu), 24, 26, 106. [23] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܗܘ ܕܥܒܪ ܒܗ ◂. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἔστιν (s. ἔσται) ὁ παραπ. (s. πορευόμενος) δι' αὐτῆς. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III (qui κατοικήσονται habet), XII, 23, 24, 26, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ κατοικήσει ἐν αὐτῇ. [25] Cod. 88.

11. קָאַת. *Pelecanus.* Ο΄. ὄρνεα. Ἀ. Σ. Θ. πελεκάνοι.[26]

יִשְׁכְּנוּ־בָהּ. *Habitabunt in ea.* Ο΄. κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.[27] Θ. καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.[28]

וְנָטָה. *Et extendet.* Ο΄. καὶ ἐπιβληθήσεται. Σ. Θ. (καὶ) ἐκταθήσεται.[29]

קַו־תֹהוּ וְאַבְנֵי־בֹהוּ. *Lineam vastitatis et pondera* (perpendiculum) *vacuitatis.* Ο΄. σπαρτίον γεωμετρίας ἐρήμου. Ἀ. μέτρον κενοῦ καὶ λίθοι οὐδενός. Σ. μέτρον ἀφανισμοῦ καὶ λίθοι συγχύσεως. Θ. μέτρον κενώσεως καὶ λίθοι οὐδενώσεως.[30]

12. חֹרֶיהָ. *Nobiles ejus.* Ο΄. οἱ ἄρχοντες αὐτῆς. Ἀ. Σ. Θ. οἱ ἐλεύθεροι . .[31]

יִקְרָאוּ. *Vocabunt.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. καλέσουσι ◄.[32]

וְכָל־שָׂרֶיהָ. *Et omnes principes ejus.* Ο΄. καὶ ※ Οἱ Γ΄. πάντες ◄[33] οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς.

אֶפֶס. *Non amplius.* Ο΄. εἰς ἀπώλειαν. Ἀ. εἰς πέρας. Θ. ὀλίγοι.[34]

13. סִירִים קִמּוֹשׂ וָחוֹחַ. *Spinae, urtica et spina.* Ο΄. ἀκάνθινα ξύλα, ※ καὶ κνίδαι, καὶ ἄκανοι ◄.[35] Ἀ. Σ. Θ. ἄκανθαι, καὶ κνίδες, καὶ ἄκανες.[36]

בְּמִבְצָרֶיהָ. *In munitionibus ejus.* Ο΄. καὶ εἰς τὰ ὀχυρώματα αὐτῆς. Ἀ. ἐν διάρμασιν (αὐτῆς).[37]

13. תַּנִּים. *Canum ferorum.* Ο΄. σειρήνων. Σ. δρακόντων.[38]

לִבְנוֹת יַעֲנָה. *Struthionibus.* Ο΄. στρουθῶν. Ἀ. Σ. στρουθοκαμήλοις.[39]

14. צִיִּים אֶת־אִיִּים וְשָׂעִיר עַל־רֵעֵהוּ יִקְרָא. *Zijjim* (occurrent) *canibus aureis, et daemon silvestris ad socium suum clamabit.* Ο΄. δαιμόνια ὀνοκενταύροις, καὶ βοήσονται ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον. Ἀ. Σ. Θ. σιεὶμ τοῖς ἰεὶμ, καὶ τριχιῶν πρὸς ἑταῖρον αὐτοῦ (Θ. καὶ ὀρθοτριχῶν ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ[40]) καλέσει.[41]

אַךְ־שָׁם הִרְגִּיעָה לִּילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ. *Quin ibi quietem aget lamia, et inveniet sibi requiem.* Ο΄. ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὀνοκένταυροι, εὑρόντες αὐτοῖς ἀνάπαυσιν. Ἀ. ἐκεῖ ἀνέψυξεν λιλὶθ, καὶ εὗρεν ἑαυτῇ ἀνάπαυσιν.[42] Σ. ἐκεῖ ἠρέμησεν λαμία . . .[43]

15, 16. אַךְ־שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת אִשָּׁה רְעוּתָהּ׃ דִּרְשׁוּ מֵעַל־סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נֶעְדָּרָה. *Quin ibi congregabuntur vultures, unaquaeque cum socia sua. Quaerite in libro Jovae, et legite; ne una ex illis desiderabitur.* Ο΄. ἐκεῖ συνήντησαν ἔλαφοι, καὶ εἶδον τὰ πρόσωπα ἀλλήλων· (alia exempl. add. ὡς ἐκ βιβλίου κυρίου ἀνακαλέσουσιν, καὶ εἷς αὐτῶν οὐ διαφωνήσει[44]) ἀριθμῷ παρῆλθον, καὶ μία αὐτῶν

---

[26] Cod. 88 in continuatione. [27] Haec desunt in Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 49, aliis. [28] Curter. Syro-hex. ܠ. ܘܢܫܟܢܘܢ ܒܗ ◆ [29] Cod. 88. [30] Idem, qui ad Aquilam καινοῦ habet. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. [31] Idem. [32] Curter. Syro-hex. in marg. ܠ. ܐ. ※. ܢܩܪܘܢ ◆. [33] Post οἱ γὰρ βασιλεῖς αὐτῆς (sic) Curter. in textu edidit: καὶ (※πάντες in marg.) οἱ ἄρχοντες (καὶ add. Parsons.) μεγιστᾶνες αὐτῆς. Syro-hex. in textu, καὶ οἱ μεγ. (ܘܪ̈ܘܪܒܢܐ) αὐτῆς; in marg. autem: ※Οἱ Γ΄. καὶ πάντες. [34] Cod. 88. [35] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 62, 147. In aliis ejusdem recensionis libris est κνίδες pro κνίδαι, et ἄχανοι (s. ἄγχανοι) pro ἄκανοι. [36] Cod. 88, ubi pro ἄκανες vitiose scriptum ἄκανθες. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 40. [37] Cod. 88. [38] Idem. [39] Idem affert: Ἀ. Σ. στρουθοκαμηλοι (sic). Cf. ad Cap. xiii. 21. xliii. 20. [40] Curter. Cf. ad Cap. xiii. 21. [41] Cod. 88 mendose affert: Ἀ. Σ. Θ. σιὶμ τοῖς σιεὶμ (sic; sed cf. ad Cap. xiii. 22), καὶ τοις χιων (sic) πρὸς ἕτερον αὐτοῦ κάλεσει. Correximus cum ex loco parallelo, tum ex Curterio, qui affert: Ἀ. Σ. καὶ τριχιῶν. Ἀ. πρὸς ἕτερον (ἑταῖρον) αὐτοῦ. Hieron.: "Et occurrent sibi in ea, juxta LXX diversa daemonum phantasmata, sive, ut omnes alii juxta Hebraicum transtulerunt, SIIM et IIM, *onocentauri*, et *pilosi*, et *lamia*, quae gentilium fabulae et poetarum figmenta describunt." [42] Curter., qui ἑαυτὴν habet. Syro-hex. ܐ. ܬܡܢ ܐܬܢܦܫܬ ܠܠܝܠܝܬ ܘܐܫܟܚܬ ܠܗ ܢܝܚܐ ◆. [43] Curter., qui ἠρέμησαν scribit. Syro-hex. ܣ. ܬܡܢ ܫܠܝܬ ܠܡܝܐ ◆. Ad ܠܡܝܐ vid. Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 220. Hieron.: "Et *lamiam*, quae Hebraice dicitur LILITH, et a solo Symmacho translata est *lamia*, quam quidam Hebraeorum ἐριννὺν, id est, *furiam*, suspicantur." [44] Sic Codd. 22, 36, alii. Pro נֶעְדָּר LXX verterunt διεφώνησεν, *desideratus est* (cf. Wesseling. ad Diod. Sic. III, 41), 1 Reg. xxx. 19.

οὐκ ἀπώλετο. Ἀ. ἐκεῖ ἰκτῖνες ἠθροίσθησαν, γυνὴ ἑταίραν αὐτῆς ἐκζητήσατε ἀπὸ βιβλίου κυρίου, καὶ ἀνάγνωτε· μία ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἐνεποδίσθη. Σ. ἐκεῖ ἰκτῖνες ἠθροίσθησαν, ἑκάστη τὴν ἑταίραν αὐτῆς ἐπεζήτησαν ἐκ βιβλίου κυρίου, καὶ καλέσουσι· μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν. Θ. ἐκεῖ ἰκτῖνες ἠθροίσθησαν, ἑτέρα τὴν ἑτέραν ἐζητήσατε (fort. ἐκζητήσατε) ἀπὸ βιβλίου κυρίου, καὶ ἀνάγνωτε· μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν.[45]

17. לָהֶם בַּקָּו. *Iis linea.* Ο΄. βόσκεσθαι. Ἀ. Σ. Θ. αὐταῖς ἐν μέτρῳ.[46]

יִשְׁכְּנוּ. *Habitabunt.* Ο΄. ἀναπαύσονται. Ἀ. Σ. Θ. κατασκηνώσουσιν.[47]

CAP. XXXV.

1. עֲרָבָה. *Desertum.* Ο΄. ἔρημος. Σ. ἄβατος.[1]

חֲבַצָּלֶת. *Rosa.* Ο΄. κρίνον. Ἀ. καλύκωσις.[2]

2. פָּרֹחַ תִּפְרַח. *Pullulando pullulabit.* Ο΄. καὶ ἐξανθήσει, ※ καὶ ὑλοχαρήσει ◄.[3]

אַף גִּילַת וְרַנֵּן. *Etiam cum exsultatione et jubilo.* Ο΄. τὰ ἔρημα τοῦ Ἰορδάνου. Σ. καίγε ἀγαλλιωμένη καὶ αἰνοῦσα.[4]

הֲדַר הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן הֵמָּה יִרְאוּ כְבוֹד־יְהוָֹה. *Decor Carmeli et Saronis; ipsi videbunt gloriam Jovae.* Ο΄. καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου, καὶ ὁ λαός μου ὄψεται τὴν δόξαν κυρίου. Ἀ. διαπρέπεια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρών· αὐτοὶ ὄψονται δόξαν κυρίου. Σ. εὐπρέπεια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ πεδίου· αὐτοὶ ὄψονται τὴν δόξαν κυρίου. Θ. ὡραιότης τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρών· αὐτοὶ (s. οὗτοι) ὄψονται τὴν δόξαν Κυρίου.[5]

3. אַמְּצוּ. *Roborate.* Ο΄. Vacat. Ἀ. καρτερώσατε. Σ. κρατύνατε. Θ. κραταιώθητε.[6]

4. אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי־לֵב. *Dicite timidis corde.* Ο΄. παρακαλέσατε, οἱ ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ. Ἀ. εἴπατε τοῖς ταπεινοῖς τῇ καρδίᾳ. Σ. εἴπατε τοῖς ἀνοήτοις. Θ. εἴπατε τοῖς ταχυκαρδίοις.[7]

נָקָם יָבוֹא. *Ultio veniet.* Ο΄. κρίσιν ἀνταποδίδωσι. Θ. ἐκδίκησιν . .[8]

5. תִּפָּקַחְנָה. *Aperientur.* Ο΄. ἀκούσονται. Ἀ. Σ. Θ. ἀνοιχθήσονται.[9]

6. וְתָרֹן. *Et jubilabit.* Ο΄. τρανὴ δὲ ἔσται. Ἀ. (καὶ) αἰνέσει.[10]

בָּעֲרָבָה. *In deserto.* Ο΄. ἐν γῇ διψώσῃ. Ἀ. (ἐν) ὁμαλῇ. Σ. (ἐν) ἀβάτῳ.[11]

7. לַאֲגַם. *In lacum.* Ο΄. εἰς ἕλη. Ἀ. εἰς λίμνην.[12]

תַּנִּים. *Canum ferorum.* Ο΄. ὀρνέων. Ἀ. Σ. σειρήνων.[13]

חָצִיר לְקָנֶה. *Gramen cum canna.* Ο΄. ἐπαύλεις καλάμου. Οἱ Γ΄. κάλαμον.[14]

8. וֶאֱוִילִים לֹא יִתְעוּ. *Et stulti non errabunt.* Ο΄. οἱ δὲ διεσπαρμένοι πορεύσονται ἐπ' αὐτῆς, καὶ

---

[45] Cod. 88, a Parsonsio sine interpunctione descriptus. Idem ad Aq. εταιρων pro ἑταίραν, et ad Theod. αυτης αυτων (sic) pro αὐτῶν affert. Ad ἐνεποδίσθη (נֶעְבְּרָה? Sic ἐμποδοστάτης pro עֹכֵר 1 Paral. ii. 7 in LXX) cf. ad Cap. xl. 26. [46] Cod. 88. [47] Idem.

CAP. XXXV. [1] Cod. 88. Cf. ad v. 6. Montef. e Lexicis affert: Ἀ. ὁμαλή. Σ. πεδινή (al. πεδιάς). [2] Cod. 88 mendose affert: Ἀ. καὶ λύκωσις. Cf. ad Cant. Cant. ii. 1. Hieron.: "Quae nunc florebit in *lilium*, sive, ut significantius expressit Aquila, καλύκωσις, quam nos tumentem rosam, et needum foliis dilatatis possumus dicere." [3] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 88: ※ καὶ ὑποχαρήσει (sic). Ad καὶ ἐξανθήσει Nobil. affert: "Severus, καὶ ὑλοχαρήσει;" quam notulam Montef. ad καὶ ἀνθείτω (v. 1) male traxit. [4] Cod. 88. [5] Euseb. in Dem. Evang. p. 301. Symmachi lectionem integram, et Theodotionis partem priorem affert Nobil. Curter. notam habet: Κάρμηλος καὶ Σαρὼν τόπος (corrige ex Euseb. l. c. τόποι) τῶν ἀλλοφύλων. ὡραιότης τοῦ Κ. καὶ τοῦ Σ. οὗτοι (sic) ὄψονται τὴν δ. τοῦ (sic) κ. Hieron.: "Loca uberrima atque campestria, quae appellantur *Saron*, pro quibus Sym. interpretatus est *campos*." [6] Codd. 86, 88. [7] Cod. 88. Minus probabiliter Cod. 86: Ἀ. εἴπατε τοῖς ἀνοήτοις τῇ καρδίᾳ. Σ. Θ. εἴπατε τοῖς ταχυ καρδιας (sic). Cf. ad Cap. xxxii. 4. [8] Cod. 88. [9] Idem. [10] Idem. [11] Idem, qui ad Aq. ομαλει habet. Cf. ad Cap. xli. 19. li. 3. [12] Idem. [13] Idem. [14] Curter., qui in textu legit, ἐπαύλεις καλάμου ποιμνίου. Syro-hex. in textu ἐπαύλεις ποιμνίων, in marg. καλάμου habet. Hieron. τοῖς Ο΄ tribuit: *et caulae gregum.*

οὐ μὴ πλανηθῶσι. Ἀ. Σ. Θ. *καὶ ἄφρονες οὐ πλανηθήσονται.*[15]

9. וּפְרִיץ חַיּוֹת. *Et ferocissima bestiarum.* Οʹ. *οὐδὲ τῶν πονηρῶν θηρίων.* Ἀ. *καὶ ἄφετος ζώων.* Σ. *κακὸν θηρίον.* Θ. *καὶ λοιμὸς θηρίων.*[16]

גְּאוּלִים. *Redempti.* Οʹ. *λελυτρωμένοι.* Ἀ. Σ. *ἠγχιστευμένοι.* Θ. *ἐρρυσμένοι.*[17]

10. יְשֻׁבוּן. *Revertentur.* Οʹ. *καὶ ἀποστραφήσονται.* Ἀ. Σ. Θ. *ἐπανακάμψουσιν.*[18]

שִׂמְחָה. *Laetitia.* Οʹ. *εὐφροσύνη.* Aliud exempl. *σωτηρία.*[19]

Cap. XXXV. 10. ∽ *ἐπὶ γὰρ* —— *καταλήψεται αὐτούς* ◂.[20]

Cap. XXXVI.

2. בְּחֵיל כָּבֵד. *Cum copia magna.* Οʹ. *μετὰ δυνάμεως πολλῆς.* Ἀ. *ἐν εὐπορίᾳ βαρείᾳ.*[1]

הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה בִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס. *Piscinae superioris in via publica agri fullonis.* Οʹ. *τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κναφέως.* Ἀ. Σ. . . *ὑψηλῆς ἐν ἀνεσκολοπισμένῃ χώρας γναφέως.*[2]

3. הַמַּזְכִּיר. *Historiographus.* Οʹ. *ὁ ὑπομνηματογράφος.* Ἄλλος· *ὁ ἀναμιμνήσκων.*[3]

4. אִמְרוּ־נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ. *Dicite, quaeso, Hezechiae.* Οʹ. *εἴπατε Ἐζεκίᾳ.* Ἀ. Σ. Θ. (*εἴπατε*) *δὴ πρὸς* (*Ἐζεκίαν*).[4]

5. אַךְ־דְּבַר־שְׂפָתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה. *Tantummodo sermo labiorum* (stolidus) est: *Consilium et robur ad bellum* (est mihi). Οʹ. *μὴ ἐν βουλῇ καὶ λόγοις χειλέων παράταξις γίνεται;* Ἀ. Σ. Θ. *πλὴν* (s. *πλήν γε*) *λόγος χειλέων* (*βουλὴ*) *καὶ δύναμις εἰς πόλεμον.*[5]

6. אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו. *Cui si innixus fuerit homo.* Οʹ. *ὡς ἂν ἐπιστηρισθῇ* ※ *ἀνὴρ* ◂ *ἐπ' αὐτήν.*[6]

וּנְקָבָהּ. *Et perforabit eam.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. *καὶ τρήσει αὐτήν* ◂.[7]

לְכָל־הַבֹּטְחִים. *Omnibus qui confidunt.* Οʹ. *καὶ πάντες οἱ πεποιθότες.* Ἀ. Σ. Θ. *πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν.*[8]

7. אֵלַי. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. *πρὸς μέ* ◂.[9]

הֲלוֹא הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַםִ לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ. *Nonne ipse* est *cujus abstulit Hezechias sacella et altaria, et dixit Judae et Jerusalem: Ante altare hoc adorabitis?* Οʹ. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. ※ *οὐκ αὐτός ἐστιν οὗ ἀφεῖλεν Ἐζεκίας τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπεν τῷ Ἰούδᾳ καὶ τῇ Ἱερουσαλήμ· ἔμπροσθεν* (s. *κατὰ πρόσωπον*) *τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσατε;*[10]

---

[15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 88, qui affert: Σ. *κακὸν θηρίον. καὶ λοιμὸς θηρίων* (sic). Pro פָּרִיץ *λοιμὸς* adhibet Theod. Ezech. vii. 22, testibus Codd. 86, 88. [17] Cod. 88, qui *ἐρυσμένοι* scribit. Cf. ad Cap. li. 10. [18] Cod. 88. [19] Sic Cod. Jes. in textu, teste Curterio, et *εὐφροσύνη* in marg. Minus probabiliter Parsons. ad *εὐφροσύνη αἰώνιος* notat: "*σωτηρία αἰώνιος* (marg. ut in Ed.) XII." [20] Syro-hex. Collatis Hebraeis, locus sic fortasse pingendus: ∽ *ἐπὶ γὰρ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν αἴνεσις καὶ* ◂ *ἀγαλλίαμα κ.τ.ἑ.*

Cap. XXXVI. [1] Cod. 88. [2] Idem, qui *ἀνεσκολοπισμένης* habet. [3] Sic sine nom. Curter. Syro-hex. in marg. ◆ ܡܥܗܕܢܐ. Sic LXX in loco parallelo 4 Reg. xviii. 18, necnon Aq. ad 2 Reg. viii. 16. [4] Syro-hex. ܐ̄. ܣ̄. ܬ̄. ܗܟܝܠ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ ◆. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. [5] Cod. 88 vitiose affert: Ἀ. Σ. Θ. *πλὴν γέλως χείλεσιν καὶ δ. εἰς π.* In loco 4 Reg. xviii. 20 LXX verterunt: *πλὴν λόγοι χειλέων β. καὶ δ. εἰς π.* [6] Sic sine aster. Ed. Rom. Cod. XII, teste Parsonsio: *ὡς ἂν ἐπ' αὐτὴν ἐπιστηρισθῇ*, cum ※ *ἀνὴρ* in marg. Syro-hex. in textu: *ὃς ἂν* (ܕܐܢ ܐܢܫ ܗܘ) *ἐπ. ἐπ' αὐτήν*; in marg. autem char. med. post ܗܘ infertur: ◆ ܓܒܪܐ ※. Deest *ἀνὴρ* in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [7] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܘܢܢܩܒܝܗ ※. Haec, *καὶ τρήσει* (alia exempl. *τρυπήσει*) *αὐτήν*, desunt in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [8] Cod. 88. [9] Curter., et sine aster. Syro-hex. Sic in textu Ald., Codd. 22, 36, alii. [10] Cod. 88. Sic sub simplici aster. Syro-hex. in marg. char. med., cum *κατὰ πρόσωπον* (ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ) pro *ἔμπροσθεν*, et *προσκυνήσετε* pro *προσκυνήσατε*. Eandem lectionem in textum inferunt Codd. XII (teste Curterio), 23, 41, alii, qui omnes

8. הִתְעָרֶב נָא. *Sponsione contende, quaeso.* Ο΄. μίχθητε ※ Ἀ. Σ. Θ. δή ◄.[11]

9. וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֵת פְּנֵי פַּחַת אַחַד עַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים. *Et quomodo repelles praefectum provinciae* vel *unum e servis domini mei minimis?* Ο΄. καὶ πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν ※ ἑνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν μικρῶν ◄;[12] Σ. καὶ ὑποστήσῃ τὸ πρόσωπον ἄρχοντος ἑνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν μικρῶν.[13]

10. לְהַשְׁחִיתָהּ. *Ad vastandum eam.* Ο΄. πολεμῆσαι αὐτήν. Ἀ. Σ. Θ. διαφθεῖραι (αὐτήν).[14]

יְהוָה אָמַר אֵלַי עֲלֵה אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ. *Jova dixit ad me: Ascende in terram hanc, et vasta eam.* Ο΄. Vacabat. ※ Οἱ Γ΄. κύριος εἶπε πρὸς μέ· ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν ◄.[15]

11. וַיֹּאמֶר... אֶל־רַבְשָׁקֵה. Ο΄. καὶ εἶπε ÷ πρὸς αὐτόν ◄... Οἱ Γ΄. ※ πρὸς Ῥαβσάκην ◄.[16]

דַּבֶּר־נָא. *Loquere, quaeso.* Ο΄. λάλησον ※ Ἀ. Σ. Θ. δή ◄.[17]

הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה. *Populi qui est super murum.* Ο΄. τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῷ τείχει. Alia exempl. ÷ τῶν ἀνθρώπων ◄ τῶν ἑστηκότων ἐπὶ τῷ τείχει.[18]

12. לֶאֱכֹל אֶת־חֲרֵאֵיהֶם וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם. *Ut comedant stercora sua, et bibant urinam suam.* Ο΄. ἵνα φάγωσι ※ Ἀ. Σ. Θ. τὴν ◄[19] κόπρον, καὶ πίωσιν οὖρον ※ Ἀ. Σ. Θ. αὐτῶν ◄.[20] Ἀ. Σ. τοῦ φαγεῖν τὰ ἀφοδεύματα αὐτῶν (Marg. צוֹאָתָם), καὶ πιεῖν τὸ ὕδωρ τῶν ποδῶν αὐτῶν (Marg. מֵימֵי רַגְלֵיהֶם).[21]

13. שִׁמְעוּ. *Audite.* Ο΄. ἀκούσατε ※ δή ◄.[22]

17. כְּאַרְצְכֶם. *Similem terrae vestrae.* Ο΄. ὡς ἡ γῆ ὑμῶν. Σ. κατὰ τὴν γῆν (ὑμῶν).[23]

אֶרֶץ לֶחֶם. *Terram panum.* Ο΄. καὶ ἄρτων. ※ Σ. γῆν (ἄρτων).[24]

18. יַסִּית. *Seducat.* Ο΄. ἀπατάτω. Ἀ. Σ. ἀνασείσει.[25]

21. כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא. *Quia mandatum regis erat.* Ο΄. διὰ τὸ προστάξαι τὸν βασιλέα. Ἀ. Σ. Θ. ἐντολὴ γὰρ τοῦ βασιλέως ἦν.[26]

לֹא תַעֲנֻהוּ. *Ne respondeatis ei.* Ο΄. μηδένα ἀποκριθῆναι (alia exempl. add. αὐτῷ[27]).

22. קְרוּעֵי בְגָדִים. *Scissis vestibus.* Ο΄. ἐσχισμένοι τοὺς χιτῶνας. Ἀ. Σ. Θ. διερρηχότες τὰ ἱμάτια.[28]

Cap. XXXVI. 22. ÷ τῆς δυνάμεως ◄.[29]

Cap. XXXVII.

2. אֶת־אֶלְיָקִים. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. τὸν ◄ Ἐλιακείμ.[1]

אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת. *Qui* erat *super domum.* Ο΄. τὸν οἰκονόμον. Ἀ. Θ. τὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου.[2]

κατὰ πρόσωπον tuentur. Alia lectio est Codd. 22 (sub ※), 36, aliorum: καὶ μὴν οὗτός ἐστιν ὃς (s. οὗ) περιεῖλεν Ἐζ.—τῇ Ἱερ., κατὰ πρόσωπον τοῦ θ. τ. προσκυνεῖτε (προσκυνήσετε Cod. 22). [11] Curter. Syro-hex. in marg. ܗܘܝܬܐ. [12] Cod. 88 (qui κυρίου sine artic. habet), et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [13] Procop., qui ὑποστήσει habet. Cod. 88 in textu: καὶ πῶς υποστη (sic) εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν ※ ἑνὸς κ.τ.ἑ. [14] Cod. 88. [15] Curter., quem negligenter exscribens Montef. πρὸς τὴν γῆν edidit. Syro-hex. in marg.: ※ Ἀ. Σ. Θ. κύριος εἶπε — αὐτήν. Clausula deest in Codd. III, XII, 26, 86, 88, 106. [16] Syro-hex. ܠܘܬ ※ ܪܒܫܩܐ ◄. Sic sine aster. Comp., Ald., et codd., qui inter πρὸς Ῥαβσ., πρὸς Ῥαψ., et πρὸς τὸν Ῥαψ. fluctuant. In textu obelus est in Syro-hex. [17] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ܗܘܝܬܐ. Lectio λάλησον δή est in Comp., Ald., Codd. 24, 87, aliis. [18] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. XII, 22 (ubi ἑστηκ. sine artic.), 23, 36, alii. Pro τῶν ἑστηκ., τῶν καθημένων est in Codd. III, 24, 26, aliis. [19] Curter. [20] Idem. Syro-hex. in marg.: Σ. Θ. (Cod. C. ※ Ἀ. Σ. Θ.) αὐτῶν. [21] Codd. 86, 88, quorum prior mendose habet ἀφεδεύματα. [22] Sic Cod. XII in marg., invito Hebraeo. Syro-hex. in marg.: Οἱ Γ΄. δή. [23] Cod. 88. [24] Syro-hex. in marg. ※ .ܣ ܐܪܥܐ ◄. Post οἴνου Cod. XII in marg. infert γῆν. [25] Cod. 88. Cf. Hex. ad Job. ii. 3. [26] Cod. 88. [27] Sic Codd. VIII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [28] Cod. 88. Sic LXX in loco parallelo, 4 Reg. xviii. 37. [29] Syro-hex.

Cap. XXXVII. [1] Curter. Sic Comp., Codd. 86, 87, alii. [2] Cod. 88.

2. וְזִקְנֵי. *Seniores.* Ο΄. πρεσβυτέρους. Ἀ. γέροντας.[3]

4. אוּלַי יִשְׁמַע. *Fortasse audiet.* Ο΄. εἰσακούσαι. Alia exempl. εἴπως εἰσακούσεται.[4]

אֲדֹנָיו. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. ὁ κύριος αὐτοῦ.[5]

וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים. *Et puniet* eum *propter verba.* Ο΄. καὶ ὀνειδίζειν λόγους. Σ. . διὰ τῶν λόγων. Θ. . ἐν λόγοις.[6]

בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה. *Pro parte residua quae superest.* Ο΄. περὶ τῶν καταλελειμμένων τούτων. Σ. Θ. περὶ τοῦ λείμματος τοῦ εὑρεθέντος.[7]

6. אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אוֹתִי. *Quibus conviciati sunt pueri regis Assyriae me.* Ο΄. οὓς ὠνείδισάν με οἱ πρέσβεις βασιλέως Ἀσσυρίων. Ἀ. Σ. Θ. οὓς ἐβλασφήμησαν τὰ παιδάρια βασιλέως Ἀσσυρίων (ἐμέ).[8]

7. נוֹתֵן. *Dabo.* Ο΄. ἐμβάλλω. Ἀ. Σ. Θ. δίδωμι.[9]

שְׁמוּעָה. *Rumorem.* Ο΄. ἀγγελίαν. Ἀ. Σ. Θ. ἀκοήν.[10]

וְשָׁב. *Et revertetur.* Ο΄. ἀποστραφήσεται. Σ. (καὶ) ὑποστρέψει.[11]

8. אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר. Ο΄. τὸν βασιλέα ※Ἀ. Θ. Ἀσσυρίων ◂.[12]

8. לִבְנָה. Ο΄. Λοβνάν. Οἱ Γ΄. Λαβανά.[13]

כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ. *Quod castra moverat de Lachis.* Ο΄. ὅτι ※Ἀ. Σ. Θ. ἀπῆρεν ἀπὸ Λαχείς· καὶ ◂ (ἐξῆλθε).[14]

9. וַיִּשְׁמַע. *Et audivit.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἤκουσε.[15]

לְהִלָּחֵם. *Ut pugnet.* Ο΄. πολιορκῆσαι. Ἀ. Σ. Θ. πολεμῆσαι.[16]

10. אַתָּה. *Tu.* Ο΄. Vacat. ※σύ ◂.[17]

11. הִנֵּה אַתָּה. *Ecce! tu.* Ο΄. σύ. ※Ἀ. Σ. Θ. ἰδοὺ ◂ σύ.[18]

לְכָל־הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם. *Omnibus terris ad delendum eas.* Ο΄. πᾶσαν τὴν γῆν ὡς ἀπώλεσαν. Ἀ. πάσαις ταῖς γαίαις τοῦ ἀναθεματίσαι αὐτάς.[19]

וְאַתָּה תִּנָּצֵל. *Et tu eripiaris?* Ο΄. Vacabat. ※Ἀ. Σ. Θ. καὶ σὺ ῥυσθήσῃ ◂;[20]

12. וּבְנֵי־עֶדֶן אֲשֶׁר בִּתְלַשָּׂר. *Et filios Eden, qui* erant *in Telassar.* Ο΄. αἵ εἰσιν ἐν χώρᾳ Θεεμάθ. Σ. Θ. καὶ υἱοὺς Ἐδὲμ τοὺς ἐν Θαλασσάρ.[21]

13. הֵנַע וְעִוָּה. *Ena et Iva.* Ο΄. Ἀναγουγάνα. Ἀ. Ἀνὲ καὶ Γαυά. Σ. ἀνεστάτωσε καὶ ἐταπείνωσε.[22]

---

[3] Cod. 88. [4] Sic Ald., Codd. 22, 36, alii. Cf. 4 Reg. xix. 4 in LXX. Est alius interpretis, ut videtur, fortasse Aquilae. [5] Syro-hex. in marg. Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg. sub ※), 22, 23, 36, alii. [6] Cod. 88. [7] Idem. [8] Codd. 86, 88, quorum prior τοῦ βασιλέως habet. [9] Cod. 88. [10] Idem. [11] Idem. [12] In LXX hodie legitur, τὸν β. Ἀσσυρίων πολιορκοῦντα; sed Codd. XII, 24, 49, 86, 106, 198, 306 πολιορκοῦντα τὸν β., omisso Ἀσσυρίων, habent. Syro-hex. in textu, τὸν β. πολιορκοῦντα; in marg. autem: Ἀ. Θ. Ἀσσυρίων. Curter. e Cod. Jes. affert: τὸν (marg. ※Ἀ. Θ. βασιλέα) Ἀσσυρίων πολιορκοῦντα, repugnante Parsonsio. [13] Curter. [14] Idem. Haec hodie leguntur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. Syro-hex. in textu, καὶ ἤκουσεν (v. 9) ὅτι ἐξῆλθε (ܕܢܦܩ, non, ut Middeld., ܘܢܦܩ); in marg. autem: Οἱ Γ΄. ※ὅτι ἀπῆρεν ἀπὸ Λ. [15] "Unus" apud Montef., qui ad וַיִּשְׁמַע וַיִּשְׁלַח, Ο΄. καὶ ἀκούσας ÷ ἀπέστρεψε ◂ (sic sub obelo Syro-hex.) καὶ ἀπέστειλεν, lectionem refert. [16] Cod. 88. [17] Curter. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [18] Curter. Syro-hex. ◆ ܗܐ ※ ܐܢܬ. (Inter ἃ et ἐποίησαν Curter. in marg. infert: ※Ἀ. σύν; unde Montef. post Drusium improbabiliter edidit: Ἀ. Σ. Θ. ἃ συνεποίησαν. Pertinet fortasse ad אֶת־גּוֹזָן (v. 12).) [19] Codd. 86, 88, quorum hic γαις (sic?) pro γαίαις, uterque autem αὐταῖς pro αὐτὰς habet. [20] Curter. Syro-hex. in marg. ܐܦ ܐܢܬ ܬܬܦܨܐ ◆. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. [21] Cod. 86. Ad Θεεμὰθ (ܕܬܐܡܐܬ) Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܕܬܠܣܪ. [22] Montef. in Hex. ad 4 Reg. xviii. 34: "Euseb. De locis Hebraicis, ubi sic legitur: Ἀναθουσαῦ, ἐν Ἡσαΐᾳ. Ἀ. ἀνεστάτωσεν καὶ ἐταπείνωσεν· καὶ ἐν Βασιλείαις. Ubi legendum: Ἀναγουγάνα [vel Ἀναγουγαύα, ut apud Jesaiam Cod. Vat., teste Maio] ἐν Ἡσαΐᾳ. Ἀ. Ἀνὲ καὶ Γανά. Σ. ἀνεστάτωσεν κ.τ.ἑ.; ut quadret ad versionem Hieronymi [Opp. T. III, p. 163], quae sic habet: '*Aneugava:* et hujus Isaias meminit, quam Aq. transtulit, *Ane et Gava* . . . Sym. vero, *sollicitavit et humiliavit.*'"

14. וַיִּקְרָאֵהוּ וַיַּעַל בֵּית יְהוָה. *Et legit eum, et ascendit in domum Jovae.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. *καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου* ◄.[23]

חִזְקִיָּהוּ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. Ἐζεκίας ◄.[24]

17. הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ. *Inclina, Jova, aurem tuam.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *κλῖνον, κύριε, τὸ οὖς σου* ◄.[25]

פְּקַח יְהוָה עֵינְךָ. *Aperi, Jova, oculos tuos.* Ο΄. Vacabat. ※ *ἄνοιξον, κύριε, τοὺς ὀφθαλμούς σου* ◄.[26]

וּשְׁמַע אֵת כָּל־דִּבְרֵי. *Et audi omnia verba.* Ο΄. ※ *καὶ ἄκουσον σύμπαντας* ◄ *τοὺς λόγους*.[27]

19. אֶת־אֱלֹהֵיהֶם. *Deos eorum.* Ο΄. *τὰ εἴδωλα αὐτῶν.* Ἀ. Σ. Θ. *τοὺς θεοὺς αὐτῶν.*[28]

וַיְאַבְּדוּם. *Et perdiderunt eos.* Ο΄. *καὶ ἀπώσαντο* (alia exempl. *ἀπώλεσαν*[29]) *αὐτούς.*

22. לָעֲגָה. *Subsannavit.* Ο΄. *ἐμυκτήρισε.* Σ. *ἐχλεύασε.*[30]

אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הֵנִיעָה. *A tergo tuo caput motitavit.* Ο΄. *ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε.* Σ. *ὄπισθέν σου κεφαλὴν ἐκίνησε.*[31]

23. אֶת־מִי. *Quem.* Ο΄. *τίνα.* Alia exempl. *τὸν τίνα.*[32]

וְגִדַּפְתָּ. *Et conviciatus es.* Ο΄. *καὶ παρώξυνας.* Οἱ λοιποί· *καὶ ἐβλασφήμησας.*[33]

24. בְּיַד עֲבָדֶיךָ. *Per servos tuos.* Ο΄. *ὅτι δι᾽ ἀγγέλων.* Ἀ. Σ. Θ. . . *δούλων σου.*[34]

24. קוֹמַת. *Proceritatem.* Ο΄. *τὸ ὕψος.* Ἀ. *τὸ ἀνάστεμα.* Σ. Θ. *τὸ μέγεθος.*[35]

מִבְחַר בְּרוֹשָׁיו. *Lectissimas abietes ejus.* Ο΄. *καὶ τὸ κάλλος τῆς κυπαρίσσου.* Ἀ. *τὰ ἐκλεκτὰ τῶν ἐλατῶν.* Σ. *τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρκεύθων.* Θ. *τὴν ἐκλογὴν τῶν βραθέων.*[36]

קִצּוֹ יַעַר כַּרְמִלּוֹ. *Extremitatis ejus, silvam hortuli ejus.* Ο΄. *μέρους τοῦ δρυμοῦ.* Ἀ. *τοῦ τελευταίου αὐτοῦ . . .* Σ. Θ. *τοῦ ἄκρου αὐτοῦ, εἰς τὸν δρυμὸν τοῦ* Καρμήλου (*αὐτοῦ*).[37]

25. אֲנִי קַרְתִּי וְשָׁתִיתִי מָיִם וְאַחְרִב בְּכַף־פְּעָמַי כֹּל יְאֹרֵי מָצוֹר. *Ego fodi, et bibi aquam; et siccabo planta pedum meorum omnes canales Aegypti.* Ο΄. *καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἠρήμωσα ὕδατα καὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος.* Σ. *ἐγὼ ὤρυξα, καὶ ἔπιον ὕδωρ, καὶ ἠρήμωσα ἐν ἴχνει ποδός μου πάντας ποταμοὺς συνεχομένους.*[38]

26. נִצִּים. (Rudera) *disjecta.* Ο΄. *καὶ οἰκοῦντας.* Ἄλλ. *ὑψηλά.*[39]

27. קִצְרֵי־יָד. *Breves manu* (impotentes). Ο΄. *ἀνῆκα τὰς χεῖρας.* Ἀ. Σ. *κόλοβοι χερσίν.* Θ. *ἀσθενεῖς χερσίν.*[40]

עֵשֶׂב שָׂדֶה. *Herba agri.* Ο΄. Vacat. Ἀ. *χλόη χώρας.* Σ. Θ. *χόρτος ἀγροῦ.*[41]

וִירַק דֶּשֶׁא חֲצִיר גַּגּוֹת וּשְׁדֵמָה לִפְנֵי קָמָה. *Et viror graminis, herba tectorum, et uredo ante culmos.* Ο΄. *ὡς χόρτος ξηρὸς ἐπὶ δωμάτων, καὶ ὡς ἄγρωστις* ※ *ἀφανιζομένη πρὸ τοῦ τελε-*

---

[23] Curter. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Syro-hex. in marg.: ܣܡ. (Cod. C. ※) ܘܐܬܩܪܝܘܗܝ (ܘܩܪܝܘܗܝ?). ܘܣܠܩ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ◆. [24] Curter., et Syro-hex. in marg. [25] Sic Syro-hex. in marg., et sub aster. Cod. XII in marg. Clausula deest in Codd. III, XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis. [26] Sic Cod. XII in marg. Haec desunt in Codd. III, XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis, et Syro-hex. [27] Cod. XII in marg., teste Parsonsio: ※ *καὶ ἄκουσον σύμπαντας.* Curter. in textu habet, *καὶ ἄκουσον πάντας τοὺς λ.*, et sic Comp., Ald., Codd. 23, 24, alii, et Syro-hex. [28] Cod. 88. [29] Sic Comp., Ald., Codd. III, VIII, XII, 22, 23, 24, alii. [30] Cod. 88.

[31] Procop. [32] Sic Comp., Codd. 22, 48, 51, alii. Cf. ad Cap. vi. 8. [33] Procop. [34] Cod. 88. [35] Idem. Cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xix. 23. Ad scripturam *ἀνάστεμα* cf. nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.*, p. xxii. [36] Codd. 86, 88. Procop.: *τὰς δὲ κυπαρίττους ὁ μὲν Ἀκ. ἐλάτας, ὁ δὲ Σύμ. ἀρκεύθους ἐξέδωκεν*; unde Montef. lectiones extudit: Ἀ. *ἐλάτας.* Σ. *ἀρκεύθους.* Ο΄. *τῆς κυπαρίσσου αὐτοῦ* (sic). Ἀλλ. *κυπαρίσσους.* Cf. ad Cap. xli. 19. [37] Codd. 86, 88. Procop. affert: Σ. *εἰς ὕψος τοῦ ἄκρου αὐτοῦ, εἰς τὸν δ. τοῦ Καρ. αὐτοῦ.* [38] Procop. [39] Cod. 88. Parsonsii notula satis obscura haec est: "*ἔθνη*] Ἄλλ. *ὑψηλά.* Ο΄. *ἐνοικοῦντας.*" [40] Cod. 88. [41] Curter.

σφορηθῆναι ◂.[42] Σ. καὶ χλωρὰ βοτάνη, χλόη δωμάτων, ἥτις ἠφάνισε πρὸ τοῦ τελεσφορηθῆναι.[43]

28. שִׁבְתְּךָ. *Sessionem tuam.* Ο΄. τὴν ἀνάπαυσίν σου. Ἀ. Σ. Θ. καθέδραν (σου).[44]

29. וְשַׁאֲנַנְךָ. *Et insolentia tua.* Ο΄. καὶ ἡ πικρία σου. Ἀ. Θ. καὶ ἡ εὐθηνία σου. Σ. καὶ ἡ ἀλαζονεία σου.[45]

בְאָזְנָי. *In aures meas.* Ο΄. πρός μέ. Σ. εἰς τὰ ὦτά μου.[46]

וְשַׂמְתִּי חַחִי בְּאַפֶּךָ. *Ponam ergo annulum meum in nares tuas.* Ο΄. καὶ ἐμβαλῶ φιμὸν (Ἀ. Θ. ψέλλιον. Σ. κρίκον[47]) εἰς τὴν ῥῖνά σου. Σ. καὶ δώσω κρίκον εἰς τὸν μυκτῆρά σου.[48]

30. סָפִיחַ. *Frumentum ex superioris anni granis effusis proveniens.* Ο΄. ἃ ἔσπαρκας. Οἱ λοιποί· αὐτόματα.[49]

שָׁחִיס. *Id quod anno tertio sponte provenit.* Ο΄. τὸ κατάλειμμα. Ἀ. Θ. αὐτοφυῆ. Σ. ἀπὸ δένδρων.[50]

31. פְּלֵיטַת בֵּית־יְהוּדָה. *Residuum domus Judae.* Ο΄. ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Alia exempl. add. εἰς διάφευξιν.[51]

32. פְּלֵיטָה. *Qui evaserunt.* Ο΄. οἱ σωζόμενοι. Θ. σωτηρία.[52]

33. וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם חֵץ. *Et non jaciet ibi sagittam.* Ο΄. οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ' αὐτὴν βέλος. Ἀ. καὶ οὐ μὴ ῥοιζήσῃ ἐκεῖ βέλος. Σ. Θ. οὐδ' οὐ μὴ τοξεύσει ἐκεῖ βέλος.[53]

33. וְלֹא־יְקַדְּמֶנָּה מָגֵן. *Et non occurret ei clypeus.* Ο΄. οὐδὲ μὴ ἐπιβάλῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεόν. Ἀ. Σ. Θ. (οὐδὲ μὴ) προφθάσῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεός.[54]

וְלֹא־יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ סֹלְלָה. *Et non aggeret contra eam aggerem.* Ο΄. οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ' αὐτὴν χάρακα. Ἀ. Σ. Θ. καὶ οὐκ ἐκχεεῖ ἐπ' αὐτὴν πρόσχωμα.[55]

34. וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבוֹא. *Et in urbem hanc non ingredietur.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐ μὴ εἰσέλθῃ ◂.[56]

35. וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. *Et propter Davidem servum meum.* Ο΄. καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν παῖδά μου. Οἱ λοιποί· καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου.[57]

37. וַיָּשָׁב. *Et reversus est.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀπέστρεψε ◂.[58]

וַיֵּשֶׁב. *Et habitavit.* Ο΄. καὶ ᾤκησεν. Ἀ. καὶ ἐκάθισεν. Σ. καὶ ἔμενεν.[59]

38. אֱלֹהָיו. *Dei sui.* Ο΄. τὸν πάτραρχον αὐτοῦ. Alia exempl. θεοῦ (s. τοῦ θεοῦ) αὐτοῦ.[60]

הִכֻּהוּ. *Percusserunt eum.* Ο΄. ἐπάταξαν αὐτόν. Ἀ. ἔπληξαν (αὐτόν).[61]

אֶרֶץ אֲרָרָט. *In terram Ararat.* Ο΄. εἰς Ἀρμενίαν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς γῆν Ἀραρέθ.[62]

Cap. XXXVII. 3. ÷ καὶ ὀνειδισμοῦ ◂. 18. ÷ ὅλην ◂. 21. ÷ ἤκουσα ◂.[63]

Cap. XXXVIII.

1. לָמוּת. *Ad moriendum.* Ο΄. ἕως θανάτου. Ἀ. τοῦ ἀποθανεῖν. Σ. Θ. εἰς θάνατον.[1]

---

[42] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [43] Codd. 86, 88, quorum prior mendose habet, ἠφάνησε πρὸ τοῦ τελεσφορῆναι. (Pro שְׁדֵמָה, *uredo*, Symmachus legisse videtur שֶׁדָּמָה, *quae destruxit*. Cf. Hex. ad Jerem. xlvii. 5.) [44] Cod. 88. [45] Idem. Procop. affert: Σ. ἡ ἀλαζονεία σου εἰς τὰ ὦτά μου. [46] Procop. [47] Cod. 88. [48] Procop. [49] Idem. [50] Idem. Hieron.: "Anno autem secundo, juxta Sym., *pomis vescere.*" [51] Sic Codd. 22, 36, alii. Pro פְּלֵיטָה Symmachus διάφευξις adhibet Jerem. xxv. 35. [52] Cod. 88, qui affert: Θ. σωτηρα (sic). [53] Idem. [54] Idem. Hieron. Hebraea vertit: *nec occupabit eam clypeus.* [55] Cod. 88, ubi προσχοσμα (sic). [56] Curter. Haec desunt in Codd. III, XII, 24, 26, aliis, necnon in Syro-hex. Notam Curterii ad verba, οὐ μὴ εἰσέλθῃ — ταύτην (v. 33), incaute refert Montef. [57] Procop. [58] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Curter. edidit: καὶ ἀπῆλθεν ἀποστραφεὶς καὶ ἀπέστρεψε κ.τ.ἑ., quae lectio est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, aliis, et Syro-hex. [59] Cod. 88. [60] Sic Comp., Ald. (adscripto πάτραρχον αὐτοῦ), Codd. 87, 91, alii. Syro-hex.: θεοῦ αὐτοῦ ÷ τὸν πάτραρχον αὐτοῦ ◂. [61] Cod. 88. [62] Idem. [63] Syro-hex.

Cap. XXXVIII. [1] "Euseb. et tres MSS., qui habent: Οἱ λοιποί· εἰς θάνατον."—*Montef.*

1. צַו לְבֵיתֶךָ. *Manda familiae tuae.* Οʹ. τάξαι περὶ τοῦ οἴκου σου. Ἀ. Θ. ἔντειλαι τῷ οἴκῳ σου.[2]

לֹא תִחְיֶה. *Non vives.* Οʹ. οὐ ζήσῃ. Ἀ. οὐχ ὑγιάζῃ.[3]

3. אָנָּה יְהוָה. *Obsecro, Jova.* Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. ὦ δὴ κύριε ◁.[4]

זְכָר־נָא. *Memento, quaeso.* Οʹ. μνήσθητι ※ δή ◁.[5]

בְּלֵב שָׁלֵם. *Corde integro.* Οʹ. ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ (alia exempl. τελείᾳ[6]).

הַטּוֹב. *Quod bonum est.* Οʹ. τὰ ἀρεστά. Ἀ. Σ. Θ. τὸ ἀγαθόν.[7]

5. אֶת־תְּפִלָּתֶךָ. *Orationem tuam.* Οʹ. τῆς προσευχῆς σου. Ἄλλος· τὴν δέησίν σου.[8]

עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. *Super dies tuos quindecim annos.* Οʹ. πρὸς τὸν χρόνον σου δεκαπέντε ἔτη. Ἀ. ἐπὶ ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτος. Σ. ταῖς ἡμέραις σου πεντεκαίδεκα ἔτη. Θ. ἐπὶ τὰς ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτη.[9]

6. אַצִּילְךָ. *Eruam te.* Οʹ. ῥύσομαί σε. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Σ. ἐξελοῦμαί σε.[10] Θ. σώσω σε.[11]

וְגַנּוֹתִי. *Et protegam.* Οʹ. καὶ ὑπερασπιῶ. Ἀ. (καὶ) θυρεώσω.[12]

7. אֲשֶׁר דִּבֵּר. *Quod locutus est.* Οʹ. Vacat. ※ ὃ ἐλάλησεν ◁.[13]

8. הִנְנִי מֵשִׁיב. *Ecce! ego redire faciam.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ἰδοὺ ἐγὼ στρέψω ◁.[14]

אֶת־צֵל הַמַּעֲלוֹת. *Umbram graduum* (gnomonis). Οʹ. τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν. Σ. *umbram linearum.*[15]

בְּמַעֲלוֹת אָחָז. *In gnomone Ahaz.* Οʹ. τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου (alia exempl. add. Ἄχαζ[16]) τοῦ πατρός σου. Σ. ἐν ὡρολογίῳ Ἄχαζ.[17]

אֲחֹרַנִּית. *Retrorsum.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. εἰς τὰ ὀπίσω.[18]

וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרָדָה. *Et rediit sol decem gradus in gnomone, quos descenderat.* Οʹ. καὶ ἀνέβη ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμούς, οὓς κατέβη ἡ σκιά. Ἀ. Θ. καὶ ἀπεστράφη ὁ ἥλιος . . .[19] Σ. καὶ ὑπέστρεψεν ὁ ἥλιος δέκα ὥρας διὰ τῶν βαθμῶν ὧν κατέβη.[20]

9. מִכְתָּב. *Scriptum.* Οʹ. προσευχή. Οἱ λοιποί· γραφή.[21]

יְהוּדָה. Οʹ. τῆς Ἰουδαίας. Οἱ Γʹ. Ἰούδα.[22]

בַּחֲלֹתוֹ. *Cum aegrotaverat.* Οʹ. ἡνίκα ἐμαλακίσθη. Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἀρρωστῆσαι αὐτόν.[23]

וַיְחִי. *Et convaluerat.* Οʹ. καὶ ἀνέστη. Ἀ. Θ. (καὶ) ἔζησεν. Σ. καὶ ὑγίανεν.[24]

מֵחָלְיוֹ. *Ex aegritudine sua.* Οʹ. ἐκ τῆς μαλακίας αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ τῆς ἀρρωστίας (αὐτοῦ).[25]

---

[2] Cod. 88. [3] Idem. [4] Curter., et sine aster. Comp., Codd. 91, 97, alii. Cf. Hex. ad Psal. cxvii. 25. [5] Curter. Sic sine aster. Syro-hex. [6] Sic Codd. 22, 36, alii. [7] Cod. 88. [8] Idem. [9] Idem. [10] Curter. [11] Syro-hex. ◆ ܐܦܨܝܟ .ܬ. Cod. 88 affert: Ἀλλ. σώσω σε, quae lectio est in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [12] Cod. 88: Ἀ. θυραιώσω (sic). Cf. ad Cap. xxxi. 5. [13] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [14] Syro-hex. in marg. Haec hodie leguntur in libris omnibus, excepto Cod. 88. [15] Hieron.: "Datur autem signum, ut sol decem *gradibus* revertatur, quos nos juxta Sym. in *lineas* et *horologium* vertimus." [16] Sic Codd. 22 (ubi Ἄχαβ scriptum), 36, alii. [17] Cod. 86. "Symmachi integram lectionem ita affert L. Bos: στρέψω τὴν σκιὰν τῶν γραμμῶν, ἣ κατέβη ἐν ὡρολογίῳ Ἄχαζ."—*Drach.* Vide nos in Monito. [18] Sic in textu post ἀποστρέψω Codd. 22, 48, alii. [19] Cod. 88, qui ἐπεστράφη habet. Rectius in textu Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπεστράφη ὁ ἥλιος. [20] Codd. 86, 88, quorum uterque mendose habet, διὰ τὸν βαθμὸν ὃν κατέβη. Hieron. Hebraea vertit: *Et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat.* [21] Hieron.: "Miror quomodo soli LXX pro *scriptura*, *orationem* posuerint, cum oratio THEPHELLATH dicatur, et non MACHTHAB, quae in praesenti loco scribitur." [22] Syro-hex. ◆ ܕܝܗܘܕܐ .ܓ. [23] Cod. 88. [24] Idem, qui ὑγίαινεν scribit. [25] Idem. Pro μαλακίας Codd. 22, 36, alii, ἀρρωστίας habent.

10. בִּדְמִי יָמַי. *In quiete* (s. *excisione*, s. *meridie*) *dierum meorum.* Ο΄. ἐν τῷ ὕψει (Ἀ. Σ. Θ. *in infirmitate*, s. *silentio*[26]) τῶν ἡμερῶν μου. Σ. ἐν τῷ κατασιγηθῆναι τὰς ἡμέρας μου.[27] Οἱ ἕτεροι· ἐν ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου.[28]

אֵלֵכָה. *Vadam.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. πορεύσομαι (ἐν πύλαις ᾅδου).[29]

11. לֹא־אֶרְאֶה יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. *Non videbo Jah Jah in terra viventium.* Ο΄. οὐκέτι οὐ μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἐπὶ γῆς ※ Ἀ. ζώντων ◂.[30] Ἀ. Θ. οὐκ ὄψομαι ἸΑ ἸΑ ἐν γῇ ζώντων. Σ. οὐκ ὄψομαι κύριον . . .[31]

לֹא־אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם־יוֹשְׁבֵי חָדֶל. *Non aspiciam hominem amplius inter habitatores orci.* Ο΄. οὐκέτι μὴ ἴδω ἄνθρωπον ※ Θ. ἔτι μετὰ κατοικούντων ◂.[32] ἐξέλιπεν. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἐμβλέψω ἄνθρωπον ἔτι μετὰ κατοικούντων . .[33]

11, 12. חָדֶל׃ דּוֹרִי. *Orci. Habitatio mea.* Ο΄. ἐξέλιπεν ἐκ τῆς συγγενείας μου. Ἀ. ἐπαύσατο γενεά μου. Θ. ἐξέλιπεν ἡ γενεά μου.[34]

12. כְּאֹהֶל רֹעִי קִפַּדְתִּי. *Quasi tentorium pastorale; convolvi.* Ο΄. ὥσπερ ὁ σκηνὴν καταλύων πήξας. Ἀ. ὡς σκέπη ἑταῖροί μου † συνέπησαν. Σ. ὡς σκηνὴ ποιμένων † συνεπέσθη. Θ. ὡς σκηνὴ οἱ φίλοι μου, ἐστενώθη.[35]

12. כָּאֹרֵג חַיַּי מִדַּלָּה יְבַצְּעֵנִי. *Ut textor, vitam meam, a licio me abscindet.* Ο΄. ὡς ἱστὸς τὸ πνεῦμά μου παρ᾽ ἐμοὶ ἐγένετο, ἐρίθου ἐγγιζούσης ἐκτεμεῖν. Ἀ. ὡς ὑφαίνων ζωήν μου, ἀπὸ ἀντίου αὐτῆς ἐκτέμνει με. Σ. ὡς ὑφάντης τὴν ζωήν μου, ἀπὸ καταρτισμοῦ ἐξέτεμέν με. Θ. ὡς ὑφαίνων ἡ ζωή μου, ἀπὸ συνεργῶν αὐτῆς ἐξέτεινεν.[36]

מִיּוֹם עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי. *De mane usque ad vesperam conficis me.* Ο΄. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρεδόθην. Ἀ. Σ. Θ. ἀφ᾽ ἡμέρας ἕως νυκτὸς ἐπλήρωσέ με.[37]

13. שִׁוִּיתִי עַד־בֹּקֶר כָּאֲרִי. *Composui* (animum meum) *usque ad mane; sicut leo.* Aliter: *Assimilavi me usque ad mane leoni.* Ο΄. . . ἕως πρωῒ ὡς λέοντι. Θ. ἐτέθην ἕως πρωῒ ὡς λέων.[38]

14. כְּסוּס עָגוּר. *Sicut hirundo garriens.* Aliter: *Sicut hirundo* et *grus.* Ο΄. ὡς χελιδών. Ἀ. ὡς ἵππος ἀγούρ. Σ. ὡς χελιδὼν ἐγκεκλεισμένη. Θ. (ὡς) σὶς ἀγούρ.[39]

---

[26] Hieron.: "*In dimidio dierum meorum*, sive, ut Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt, *in infirmitate* et *silentio dierum meorum*, pro quo LXX *excelsum* interpretati sunt, ob literae similitudinem RAME pro DAME legentes." [27] Cod. 88. [28] Regius unus ex Cyrillo: Οἵ γε μὴν ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν, ἐν ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου, ἐκδεδώκασιν. Quinam sint οἱ ἕτεροι ambigitur, quandoquidem Aq. Sym. Theod. aliter interpretati sunt, et Vtae, VItae aut VIImae ed. apud Jesaiam nullum vestigium exstat. [29] Sic in textu Cod. XII, teste Curterio. E contrario Parsons. affert: ἐν πύλαις ᾅδου καταβήσομαι (marg. πορεύσομαι) XII. [30] Curter. Syro-hex. in marg. ܐ̣. ܕܚ̈ܝܐ ܕܩܝܡܝܢ ◆. Vox legitur in Ed. Rom., sed deest in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. Subjungitur in LXX versio duplex, οὐκέτι μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ γῆς, quam ignorant Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii, cum Hieron. et Syro-hex. [31] Cod. 86. Pro ἰὰ ἰὰ in cod. mendose scriptum ιαμα. [32] Curter. Syro-hex. in marg. affert: ※ ܬܘܒ ܥܡ ܗܢܘܢ ܕܡܬܥܡܪܝܢ ◆. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [33] Codd. 86, 88. [34] Curter., qui Theodotioni ἐξέλειπεν tribuit. Hieron. Hebraea vertit: *Non aspiciam hominem ultra et habitatorem quietis* (חָדֶל). *Cessavit* (חָדַל) *generatio mea.* Idem in Commentario: "*Quietis.* Quod nos olim propter verbi ambiguitatem sequenti versiculo junxeramus; sermo enim Hebraicus HOLED, si legatur aut scribatur, EDEL, *requiem;* si ELED, *occidentem* sonat." Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 2. [35] Sic Cod. 88 a Parsonsio exscriptus, nisi quod ἑταῖροί μου pro ετεροι μοι correximus. Varie tentari possunt συνέπησαν et συνεπέσθη, quae τῷ ἅπαξ λεγομένῳ קִפַּד, *convolvit*, s. *convolutus est*, respondent. Ad scripturam quidem proxime accedunt συνέπαισαν et συνεπαίσθη, a συμπαίω; ad notionem vero radicis Hebraeae קָפַד, *contractus est*, magis apposita sunt συνέσπασαν (s. συνέσπασα), et συνεσπάσθη, quorum posterius cum Syr. ܩܦܣ commutatur Thren. v. 10. Sed ne sic quidem haec Symmachi lectio cum sequenti recte componitur. Theodotionis ἐστενώθη non sollicitandum videtur. [36] Cod. 86, qui ad Aquilam ὡς υφμενων (pro quo Parsons. minus probabiliter ὡς ὑφασμένων tentat) et εκτεμνημαι habet. Etiam Theodotionis lectio vix sana esse videtur. [37] Codd. 86, 88. [38] Cod. 88. [39] Hieron.: "Pro *pullo hirundinis*, sive *hirundine*, ut LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est, SUS AGOR, quod

14. אֲצַפְצֵף. *Pipiebam.* Ο΄. φωνήσω. Ἀ. ὀρνίσω. Σ. τρίσω. Θ. στρουθίσω.[40]

דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם יְהוָֹה. *Languebant oculi mei sursum, Jova.* Ο΄. ἐξέλιπον γάρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βλέπειν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν κύριον. Ἀ. ἠραιώθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς ὕψος, κύριε.[41]

15. מָה־אֲדַבֵּר וְאָמַר־לִי וְהוּא עָשָׂה אֶדַּדֶּה כָל־שְׁנוֹתַי עַל־מַר נַפְשִׁי. *Quid dicam? Et dixit mihi, et ipse praestitit. Lente incedam omnes annos meos propter amaritudinem animae meae.* Ο΄. Vacat. ... ※ Θ. αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἐποίησε καθοδήγησιν πάντας ἐνιαυτούς μου ἐπὶ πικρίαν ψυχῆς μου ◂.[42]

16. אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל־בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי. *Domine, super illis* (beneficiis) *vivitur, et in singulis istorum* est *vita spiritus mei.* Ο΄. κύριε, περὶ αὐτῆς γὰρ ἀνηγγέλη σοι, καὶ ἐξήγειράς μου τὴν πνοήν. Ἀ. κύριε, ἐπ' αὐτοῖς ζήσονται, καὶ εἰς πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ζωὴ πνεύματός μου.[43]

וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵינִי. *Et convalescere et vivere facies me.* Ο΄. καὶ παρακληθεὶς ἔζησα. Ἀ. καὶ σωφρονίσεις με, καὶ ζωώσεις με. Σ. Θ. καὶ ἀνέθαλάς με, καὶ ζωώσεις με.[44]

17. הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר־לִי מָר. *Ecce! in salutem* (versa est) *amaritudo mihi, amaritudo.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἰδοὺ εἰς εἰρήνην πικρία μοι . . .[45] Ἀ. Σ. Θ. ἰδοὺ περὶ τῆς εἰρήνης μου πικρὸν ἐμοί, πικρόν.[46]

17. וְאַתָּה חָשַׁקְתָּ נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי. *Et tu summo amore amplexus es animam meam* (et extraxisti eam) *ex fovea perditionis.* Ο΄. εἵλου γάρ μου τὴν ψυχήν, ἵνα μὴ ἀπόληται. Σ. σὺ δὲ εὐδόκησας τὴν ψυχήν μου μὴ διαφθεῖραι.[47]

18. כִּי־לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָּ מָוֶת יְהַלְלֶךָּ. *Quia non orcus celebrat te, mors laudat te.* Ο΄. οὐ γὰρ οἱ ἐν ᾅδου αἰνέσουσί σε, οὐδὲ οἱ ἀποθανόντες εὐλογήσουσί σε. Ἄλλος· οὐδὲ γὰρ ὁ ᾅδης αἰνέσει σε, οὐδὲ ὁ θάνατος εὐλογήσει σε.[48]

לֹא־יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי־בוֹר אֶל־אֲמִתֶּךָ. *Non exspectant descendentes in foveam veritatem tuam.* Ο΄. οὐδὲ ἐλπιοῦσιν οἱ ἐν ᾅδου τὴν ἐλεημοσύνην σου. Ἀ. οὐ προσδοκήσουσιν οἱ καταβαίνοντες εἰς λάκκον . . .[49] Σ. . . οἱ καταβαίνοντες εἰς λάκκον τὴν ἀλήθειάν σου.[50]

19. הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל־אֲמִתֶּךָ. *Hodie; pater filiis notam faciet veritatem tuam.* Ο΄. ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω, ἃ ἀναγγελοῦσι (alia exempl. τοῦ ἀναγγεῖλαι[51]) τὴν δικαιοσύνην σου. Σ. σήμερον πατὴρ υἱοῖς γνωρίσει περὶ τῆς ἀληθείας σου.[52]

20. יְהוָֹה לְהוֹשִׁיעֵנִי. *Jova ad servandum me* (promptus est). Ο΄. θεὲ τῆς σωτηρίας μου. Σ. κύριε, σῶσόν με.[53]

וּנְגִינוֹתַי נְנַגֵּן. *Et cantus fidium meos pulsa-*

---

interpretatus est Aq. *equus Agor,* Theod. SIS AGOR . . . Sym. autem ita transtulit, *sicut hirundo inclusa* [ἐγκλεισθεῖσα nonnemo] *sic cantabo.*" Cod. 88 notulam affert: Ἀ. Σ. Θ. ἀγροῦ ἐγκεκλεισμένη; quae Hieronymi ope sic legi potest: Ἀ. Θ. ἀγούρ. Σ. ἐγκεκλεισμένη. (Ad Sym. conferri potest Targ.: *sicut hirundo capta* (דַּאֲחִיד) *et pipiens.*) Cf. Hex. ad Jerem. viii. 7. [40] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. x. 14. [41] Codd. 86, 88: Ἀ. ωραιωθησαν (sic) οἱ ὀφθ. μου (μου om. Cod. 88) κ.τ.έ. Correximus ἠραιώθησαν in *Otio Norvic.* p. 49. Cf. Hex. ad Jerem. xxxix. 10. [42] Curter. Cod. 23 affert: καὶ εἶπα αὐτῷ, καὶ αὐτὸς—ψυχῆς μου. Syro-hex. in marg.: ※ οὕτως (ܗܟܢܐ) καὶ αὐτὸς ἐποίησε καθοδηγήσει (ܡܕܒܪܢܘܬܐ) κ.τ.έ. Hieron. tantum affert: *et ipse fecit.* [43] Codd. 86, 88, quorum prior σου pro μου habet. [44] Iidem. Ad Aquilam Cod. 86 σωφρονεῖς legit, Cod. 88 σωφρονήσεις. Ad Sym. prius με abest a Cod. 88. [45] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܗܐ ܒܫܝܢܐ ܡܪܝܪܐ ܠܝ ◆. [46] Cod. 88, qui εἰμὶ pro ἐμοὶ habet. Cod. 86 affert: Θ. ἰδοὺ περὶ τ. εἰρ. μου π. ἐμοί, π. [47] Cod. 88. Cod. 86 affert: Σ. οὐδὲ εὐδ. τὴν ψ. μ. μὴ διαφθεῖραι. [48] Curter. sine nom. interp. Syro-hex. eandem lectionem in marg. affert, praemittens: "In aliis editionibus (ܡܫܠܡ̈ܢܘܬܐ)." [49] Cod. 88. [50] Curter. Sic in textu Codd. 62, 147, 308. Syro-hex. sine nom. ܗܢܘܢ ܕܢܚܬܝܢ ܠܓܘܒܐ ܫܪܪܐ ܕܝܠܟ ◆. [51] Syro-hex. in marg. ܠܡܬܢܝܘ ◆. Cod. XII in marg.: καὶ τοῦ (Curter. τοῦτο) ἀναγγεῖλαι. [52] Cod. 88. Minus emendate Cod. 86: Σ. σήμ. παρ' υἱοῖς γνωρισθήσεται περὶ ἀλ. σου. [53] Codd. 86, 88.

bimus. Ο΄. καὶ οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε μετὰ ψαλτηρίου. Σ. καὶ ψαλμοὺς ἡμῶν ψαλοῦμεν.[54]

20. עַל־בֵּית. *In domo.* Ο΄. κατέναντι τοῦ οἴκου. Σ. ἐν τῷ οἴκῳ.[55]

21. עַל־הַשְּׁחִין. *Super ulcus.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ τὸ ἕλκος ◂.[56]

Cap. XXXVIII. 12. ÷ κατέλιπον——ζωῆς μου ◂. 21. ÷ πρὸς Ἐζεκίαν ◂.[57]

Cap. XXXIX.

1. כִּי חָלָה. *Quod aegrotasset.* Ο΄. ὅτι ἐμαλακίσθη. Ἀ. ὅτι ἠρρώστησεν. Σ. ὅτι ἠσθένησε.[1]

וַיֶּחֱזָק. *Et convaluisset.* Ο΄. καὶ ἀνέστη (alia exempl. add. ἐκ τῆς μαλακίας[2]). Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐνίσχυσεν.[3]

2. אֶת־בֵּית נְכֹתֹה. *Domum aromatum* (s. *gazophylacium*). Ο΄. τὸν οἶκον τοῦ νεχωθᾶ. Ἀ. Σ. τὸν οἶκον τῶν ἀρωμάτων.[4]

וְאֶת־הַבְּשָׂמִים. *Et aromata.* Ο΄. καὶ τῆς στακτῆς. Ἀ. Σ. καὶ τὰ ἡδύσματα.[5]

וְאֵת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב. *Et unguentum optimum.* Ο΄. καὶ τῶν θυμιαμάτων, καὶ τοῦ μύρου. Ἀ. καὶ σὺν τῷ ἐλαίῳ τῷ ἀγαθῷ.[6]

כֵּלָיו. *Armorum ejus.* Ο΄. τῶν σκευῶν τῆς γάζης. Ἀ. Σ. Θ. (τῶν σκευῶν) αὐτοῦ.[7]

לֹא־הָיָה דָבָר. *Non erat res.* Ο΄. καὶ οὐκ ἦν οὐθέν. Ἀ. οὐκ ἦν ῥῆμα. Σ. οὐκ ἦν ῥητόν.[8]

2. וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ. *Et in omni principatu suo.* Ο΄. Vacabat. ※ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ ◂.[9]

4. לֹא־הָיָה דָבָר. Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν. Ἀ. Θ. . . ῥῆμα. Σ. . . πρᾶγμα.[10]

6. בָּאִים. *Veniunt.* Ο΄. ἔρχονται. Alia exempl. add. λέγει κύριος.[11]

7. אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ. *Qui prodibunt ex te.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οἵτινες ἐξελεύσονται ἐκ σοῦ ◂.[12] Alia exempl. τῶν ἐξερχομένων ἀπὸ σοῦ.[13]

וְהָיוּ סָרִיסִים. *Et erunt eunuchi.* Ο΄. καὶ ποιήσουσι σπάδοντας. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔσονται εὐνοῦχοι.[14]

8. וֶאֱמֶת. *Et veritas.* Ο΄. καὶ δικαιοσύνη. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀλήθεια.[15]

Cap. XL.

1, 2. נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם׃ דַּבְּרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלַם. *Consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus vester. Benigne alloquimini Jerusalem.* Ο΄. παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ θεός· ÷ ἱερεῖς ◂, λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ. Σ. παρηγορεῖτε, παρηγορεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ θεὸς ὑμῶν· παραμυθήσασθε τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ.[1]

---

[54] Mendose Cod. 88: Σ. καὶ ψ. ὑμῶν ψαλοῦμαι. [55] Idem. [56] Curter. affert: ※ ἐπὶ τὸ ἕλκος, et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "Nam et Aquila, Symmachusque et Theod. ἕλκος interpretati sunt." In fine hujus v. pro καὶ ὑγιὴς ἔσῃ solus Syro-hex. καὶ ὑγιάσει σε (ܘܢܚܠܡܟ) habet, silente Middeldorpfio. [57] Syro-hex.

Cap. XXXIX. [1] Cod. 88. [2] Sic Codd. 22, 36, alii. [3] Cod. 88. [4] Curter., Procop. Syro-hex. in textu: ܒܝܬ ܢܟܘܬܐ. Hieron.: "Ostenditque eis juxta LXX *domum nechotha*, pro qua Sym. transtulit *aromatum suorum*." [5] Cod. 88. [6] Idem. [7] Idem. [8] Idem. [9] Curter., et sine aster. Syro-hex. in marg. Deest clausula in Comp., Codd. II, III, XII, 26, 41, aliis. [10] Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἔστιν πρᾶγμα. [11] Sic Comp., Codd. III, 26, 36, 49, alii, invito Hebraeo. Cod. 88 affert: Ἄλλ. λέγει κύριος. [12] Curter. (non ἐλεύσονται, ut Montef.), et sine aster. Codd. 23, 109, 302, 305. [13] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢܟ. [14] Cod. 88. Cf. 4 Reg. xx. 18 in LXX. Historici, non prophetae, locum exscripsit Cosmas Indicopleusta apud Schleusnerum in *Opusc. Crit.* p. 347, cujus "insignis lectionis diversitas" omnino nulla est. [15] Codd. 86, 88.

Cap. XL. [1] Procop.: Τὸ δὲ, ἱερεῖς, ὡς μὴ κείμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις, ὠβέλισται παρὰ τοῖς Ο΄. [Sic Syro-hex., Hieron., Codd. 24, 48.] Ὁ γοῦν Σύμ. φησι· παρηγορεῖτε — Ἱερουσαλήμ· ᾧ καὶ συνεφώνησαν οἱ λοιποί. Hieron., qui עַמִּי, *populus meus*, interpretatus est, notat: "Juxta interpretes ceteros

2. צְבָאָהּ. *Militia* (calamitas) *ejus*. Ο'. ἡ ταπείνωσις ('Α. στρατεία. Σ. Θ. δύναμις[2]) αὐτῆς.

כִּי נִרְצָה. *Quod soluta est.* Ο'. λέλυται. Σ. ὅτι ἐξιλάσθη.[3]

3. קוֹרֵא. *Clamantis.* Ο'. βοῶντος. 'Α. καλοῦντος.[4]

פַּנּוּ. *Purgate.* Ο'. ἑτοιμάσατε. 'Α. Θ. ἀποσκευάσατε. Σ. εὐτρεπίσατε.[5]

יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ. *Rectam facite in deserto viam aggestam Deo nostro.* Ο'. εὐθείας ποιεῖτε (alia exempl. add. διὰ τῆς ἀβάτου[6]) τὰς τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Σ. ὁμαλίσατε ἐν ἀβάτῳ ὁδὸν τῷ θεῷ ἡμῶν.[7]

4. יִנָּשֵׂא. *Efferetur.* Ο'. πληρωθήσεται. 'Α. ἐπαρθήσεται. Σ. ὑψωθήτω.[8]

הֶעָקֹב. *Loca clivosa.* Ο'. ÷ πάντα ↙ τὰ σκολιά. 'Α. τὸ περικαμπές.[9]

לְבִקְעָה. *In vallem.* Ο'. εἰς πεδία. Alia exempl. εἰς ὁδοὺς λείας.[10] 'Α. Σ. Θ. εἰς πεδίον, ὁμοίως τοῖς Ο'.[11]

5. נִגְלָה. *Revelabitur.* Ο'. ὀφθήσεται. 'Α. Σ. Θ. ἀποκαλυφθήσεται.[12]

6. וְכָל־חַסְדּוֹ. *Et omnis decor ejus.* Ο'. καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου. 'Α. Σ. Θ. καὶ πᾶν τὸ ἔλεος αὐτῆς.[13]

7, 8. כִּי רוּחַ יְהוָה נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם׃ יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ. *Quia spiritus Jovae flavit in eum; profecto gramen est populus. Exarescit gramen, emarcescit flos.* Ο'. Vacat. ※ Σ. Θ. ὅτι πνεῦμα κυρίου ἔπνευσεν εἰς αὐτό· ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος ↙.[14] 'Α. . . πράσον ὁ λαός. ἐξηράνθη πράσον, ἀπέρρευσεν ἄνθος.[15]

8. וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם. *Verbum autem Dei nostri stabit in aeternum.* Ο'. τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἡμῶν στήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.[16]

9. עַל הַר־גָּבֹהַ עֲלִי־לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָםִ. *Super montem excelsum ascende tibi, quae laeta annuntias, Sion* (s. *Sioni*); *attolle potenter vocem tuam, quae laeta annuntias, Jerusalem* (s. τῇ *Jerusalem*). Ο'. ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι, ὁ εὐαγγελιζόμενος (Οἱ λοιποί· ἡ εὐαγγελιζομένη[17]) Σιών· ὕψωσον τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου, ὁ εὐαγγελιζόμενος (Οἱ λοιποί· ἡ εὐαγγελιζομένη) Ἱερουσαλήμ. 'Α. ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι σεαυτῇ, εὐαγγελιζομένη Σιών· καὶ ἔπαρον ἰσχυρῶς τὴν φωνήν (σου), εὐαγγελιζομένη Ἱερουσαλήμ.[18]

---

jubentur alii, ut populum Dei et Jerusalem pariter consolentur; juxta Hebraicum ipsi praecipitur populo, ut consoletur." [2] Cod. 88. [3] Idem. [4] Procop. [5] Cod. 88, qui εὐτρεπήσατε scribit. [6] Sic Codd. XII (in marg.), 62, 144, 147, 308. Curter. in marg. affert: διὰ τῆς σαββάτου (sic). [7] Procop. [8] Cod. 88, qui Aquilae ἐπαρθήσατε tribuit. [9] Cod. 88. Cf. Hex. ad Hos. vi. 8. Syro-hex. in textu: πάντα ÷ τὰ σκολιὰ ↙, obelo male posito. [10] Sic Ald., Codd. III, XII (in textu, πεδία in marg.), 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܠܐܘܪ̈ܚܬܐ ܦܫܝܩܬܐ. Cod. 88: Ἄλλ. εἰς ὁδοὺς λ. [11] Curter. [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Curter., qui ἐξηράνθη χόρτος sine artic. habet, invitis testibus ceteris. Codd. 86, 88 exhibent: 'Α. Σ. Θ. ※ὅτι πν. (om. κυρίου) ἔπνευσεν εἰς (ἐπ' Cod. 88) αὐτόν· ἀληθῶς κ.τ.ἑ. Eadem fere in textu habent Codd. 23, 109, 302, 305; necnon, cum ὅμοιος χόρτῳ pro χόρτος in priore loco, Codd. 22, 36, alii. Euseb. in Comment. ad Psalmos, p. 275, allata lectione τῶν Ο', pergit: οἷς ὁ προφήτης κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς προστίθησι λέγων· ἀληθῶς χ. ὁ λαός· ἐξηράνθη ὁ χ., ἐξέπεσε τὸ ἄνθος. Tandem Hieron.: "Hoc quod asteriscis notatur: *Quia spiritus Dei flavit in eo; vere foenum est populus: aruit foenum, cecidit flos*, ex Hebraico et Theodotionis editione additum est. Ex quo manifestum est, vel a LXX praetermissum, vel paulatim scriptorum vitio abolitum; dum et prior et sequens versus finitur in *flore*." Syro-hex., quod mireris, lectionem hiulcam tacite imitatus est. [15] Procop., ubi πρὸς ὃν pro πράσον bis editum. Correxit Drusius, notans: "חָצִיר autem *porrum* significare docet locus qui est Num. xi. 5, ubi Graeci πράσον reddunt... Noli dubitare de emendatione mea. Res est, non conjectura. Non Apollo unquam melius divinavit." Minus ingenue Montef. notat: "'Α. πράσον ὁ λαός. Procopius." [16] Procop. [17] Hieron.: "Porro Hebraicum et ceteri interpretes ponunt genere feminino, ut dicant, *quae evangelizas Sion*, et, *quae evangelizas Jerusalem*, quod verbum juxta Graecos ambiguum est, ut possimus accipere, vel eam quae nuntiat, vel eam cui nuntiatur." [18] Procop., qui addit: καὶ οἱ λοιποὶ

10. וּזְרֹעוֹ. *Et brachium ejus.* Ο΄. καὶ ὁ βραχίων ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◄.[19]

מֹשְׁלָה לוֹ. *Dominans sibi.* Ο΄. μετὰ κυρίας. Ἀ. ἐξουσιάζων αὐτῷ. Σ. ἐξουσιάσει αὐτός. Θ. ἐκυρίευσεν αὐτῷ.[20]

אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו. *Cum eo, et merces ejus coram eo.* Ο΄. μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον ἐναντίον αὐτοῦ. Ἀ. σὺν αὐτῷ, καὶ κατεργασίαν αὐτοῦ εἰς πρόσωπον (αὐτοῦ).[21]

11. עֶדְרוֹ יִרְעֶה. *Gregem suam pascet.* Ο΄. ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. Σ. τὴν ἀγέλην αὐτοῦ ἔβοσκε.[22]

בִּזְרֹעוֹ. *In brachio suo.* Ο΄. καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ. Θ. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ.[23]

טְלָאִים. *Agnellos.* Ο΄. ἄρνας. Ἀ. ἀρνία.[24]

וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא. *Et in sinu suo portabit.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. Σ. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βαστάσει ◄.[25]

יְנַהֵל. *Ducet.* Ο΄. παρακαλέσει. Σ. τημελήσει. Θ. πραέως ἕξει (fort. ἄξει).[26]

12. מִי־מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם. *Quis mensuravit in vola sua aquas?* Ο΄. τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◄[27] τὸ ὕδωρ; Ἀ. τίς ἐμέτρησε λιχάδι αὐτοῦ ὕδατα;[28]

וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ. *Et caelum spithama examinavit, et mensus est trientali pulverem terrae?* Ο΄. καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί; Ἀ. Σ. Θ. (καὶ τὸν οὐρανὸν) ἐν σπιθαμῇ ἡτοίμασε, καὶ ἐμέτρησεν ἐν τρίτῳ (Ἀ. ἐν τρισσῷ. Σ. ἐν τρίτῳ[29]) τὴν γῆν;[30]

12. בַּפֶּלֶס. *In libra.* Ο΄. σταθμῷ. Σ. ἐν ῥοπῇ. Θ. ἐν διαστάσει.[31]

גְּבָעוֹת. *Colles.* Ο΄. τὰς νάπας. Ἀ. Σ. Θ. βουνούς.[32]

13. מִי־תִכֵּן אֶת־רוּחַ יְהוָֹה. *Quis examinavit spiritum Jovae?* Ο΄. τίς ἔγνω νοῦν κυρίου; Ἀ. (τίς) ἐσταθμήσατο πνεῦμα κυρίου;[33] Σ. τίς ἡτοίμασε πνεῦμα κυρίου;[34]

וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ. *Et* (quis erat) *vir consilii ejus,* qui *ei indicaret?* Ο΄. καὶ τίς αὐτοῦ σύμβουλος ἐγένετο, ὃς συμβιβᾷ αὐτόν; Σ. *et virum consilii ejus quis ostendit ei?*[35] Θ. καὶ ἀνὴρ βουλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐγνώρισεν αὐτόν;[36]

14. אֶת־מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח מִשְׁפָּט וַיְלַמְּדֵהוּ דַעַת וְדֶרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ. *Cum quo deliberavit,* et (quis) *intelligere fecit eum, et docuit eum in semita judicii? et docuit eum scientiam, et viam intelligentiae ostendit ei?* Ο΄. ἢ πρὸς τίνα συνεβουλεύσατο, καὶ συνεβίβασεν αὐτόν; ἢ τίς ἔδειξεν αὐτῷ κρίσιν; ἢ ὁδὸν συνέσεως τίς ἔδειξεν αὐτῷ; Σ. μετὰ

δὲ συμφώνως ὡς πρὸς ἔμψυχον τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Σιὼν ἀποτείνονται. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: Σ. ἰσχυρός; quam lectionem ad ὁ εὐαγγελιζόμενος perperam refert. [19] Curter. Pronomen est in Codd. 22, 36, aliis. [20] Cod. 88, qui ad Theod. αὐτὸ scribit. [21] Idem. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 5. [22] Euseb., Reg. unus. [23] Syro-hex. ܬ. ܘܒܥܘܒܐ ܕܝܠܗ ܀ Sic Cod. A., et sine copula Cod. C. Pro ܘܒܥܘܒܐ edebatur ܘܒܥܘܒܠ. [24] Procop. [25] Curter. Sic in textu Codd. 22 (sub aster.), 36, alii. [26] Cod. 88. [27] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܕܝܠܗ ܀. Sic sine aster. Codd. 36, 48, alii. [28] Hieron.: "Aq. transtulit: *Quis mensus est minimo digito aquas?* Hoc enim λιχὰς sonat; ut scilicet non tota manu, sed parvo digito, quem vulgo *gustatorem* vocant, omnis aquarum vastitas ponderetur." Ad quem locum Vallarsius: "Maluit Montef., quod et vulgati ante Martianaeum praeferebant, λιχανός; sic enim *gustator,* sive index digitus appellatur. Verum MSS. omnes, quos et nos et laudati Benedictini consuluerunt, pari consensu habent λιχὰς, quae vox minimam manus mensuram notat, pollice atque indice explicatis." [29] Hieron.: "Pro *pugillo,* quem in comprehensione terrae LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est SALIS, quem Sym. τρίτον, Aquila τρίσωμον interpretati sunt; et nos, ut manifestius faceremus, in *tres digitos* vertimus." Vallars. ad loc.: "In Vatic. ΤΡΙΣΩΜΑ; in Sangerm. autem MS. [et Bodl. Laud. 455] ΤΡΙΣΣΩΜ, teste Montef., qui merito suspicatur vocem τρίσωμον cubare in mendo." Ex ΤΡΙΣΣΩΜ facile emergit ΤΡΙΣΣΟΝ, quod pro שָׁלִישׁ posuit Aq. Psal. lxxix. 6. [30] Cod. 88, qui pro καὶ ἐμέτρησεν mendose legit κύριος ἐμέτρησεν. [31] Idem. [32] Idem. [33] Idem. Cf. Hex. ad Job. xxviii. 25. [34] Hieron.: "Pro quibus Sym. interpretatus est: *Quis paravit spiritum Domini, et virum* etc." Graeca sunt Montefalconii. [35] Hieron. [36] Cod. 88.

τίνος ἐβουλεύσατο, καὶ συνέτισεν αὐτὸν, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν ὁδὸν κρίσεως; ('Α. Σ. Θ.) καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν γνῶσιν, καὶ ὁδὸν φρονήσεως ἐγνώρισεν αὐτόν;[37]

15. הֵן אִיִּים כַּדַּק יִטּוֹל. *Ecce! insulas quasi pulvisculum tollit.* Aliter: *Ecce! insulae* sunt *quasi pulvisculus* qui *attollitur.* Ο΄. ὡς σίελος λογισθήσονται. 'Α. . . ὡς λεπτὸν βαλλόμενον. Σ. Θ. . . *sicut doc quod decidit.*[38] Aliter: 'Α. Σ. Θ. ἰδοὺ νῆσοι ὡς λεπτὸν ἀποπίπτουσιν.[39]

17. נֶחְשְׁבוּ־לוֹ. *Reputantur ei.* Ο΄. ἐλογίσθησαν ※ Οἱ Γ΄. αὐτῷ ◂.[40]

18. וּמַה־דְּמוּת תַּעַרְכוּ־לוֹ. *Et quam similitudinem comparabitis ei?* Ο΄. καὶ τίνι ὁμοιώματι ὡμοιώσατε αὐτόν; 'Α. καὶ τί ὁμοίωμα τάξετε αὐτῷ; Σ. καὶ τί ὁμοίωμα παρασκευάσετε . . Θ. καὶ τί ὁμοίωμα ἑτοιμάσετε . .[41]

19. הַפֶּסֶל נָסַךְ. *Simulacrum sculptile fundit.* Ο΄. μὴ εἰκόνα ἐποίησε. 'Α. μὴ γλυπτὸν ἐχώνευσε.[42]

21. מֵרֹאשׁ. *Ab initio.* Ο΄. ἐξ ἀρχῆς. Σ. ἀπὸ κεφαλῆς.[43]

22. הַיֹּשֵׁב עַל־חוּג. *Qui sedet super orbem.* Ο΄. ὁ κατέχων τὸν γῦρον. 'Α. Σ. Θ. ὁ καθήμενος ἐπὶ τὸν γῦρον.[44]

הַנּוֹטֶה כַדֹּק שָׁמַיִם. *Qui extendit sicut pannum tenuem caelos.* Ο΄. ὁ στήσας ὡς καμάραν τὸν οὐρανόν. 'Α. Σ. Θ. ὁ ἐκτείνας ὡς λεπτὸν οὐρανόν.[45]

22. כָּאֹהֶל. *Sicut tentorium.* Ο΄. ὡς σκηνήν. 'Α. ὡς σκέπην.[46]

23. שֹׁפְטֵי אֶרֶץ כַּתֹּהוּ עָשָׂה. *Judices terrae quasi inanitatem facit.* Ο΄. ἄρχειν, τὴν δὲ γῆν ὡς οὐδὲν ἐποίησεν. 'Α. καὶ κριτὰς γῆς εἰς κένωμα (ἐποίησεν).[47]

24. נָשַׁף בָּהֶם. *Sufflat in eos.* Ο΄. ἔπνευσεν ἐπ' αὐτούς. 'Α. ἐφύσησεν ἐπ' αὐτοὺς [ἄνεμος].[48]

כַּקַּשׁ. *Quasi stipulam.* Ο΄. ὡς φρύγανα. 'Α. Θ. ὡς καλάμην.[49]

25. וְאֶשְׁוֶה. *Et par ero.* Ο΄. καὶ ὑψωθήσομαι. 'Α. (καὶ) ἐξισωθήσομαι. Σ. Θ. καὶ ἰσωθήσομαι.[50]

26. בָרָא. *Creavit.* Ο΄. κατέδειξε. 'Α. Σ. Θ. ἔκτισε.[51]

בְּמִסְפָּר צְבָאָם. *Per numerum exercitum eorum.* Ο΄. κατ' ἀριθμὸν τὸν κόσμον αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. ἐν ψήφῳ τὴν στρατιὰν αὐτῶν.[52]

מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר. *Prae magnitudine virium, et* (quia est) *fortis robore; quisque non desideratur.* Ο΄. ἀπὸ πολλῆς δόξης, καὶ ἐν κράτει ἰσχύος [αὐτοῦ], οὐδέν σε ἔλαθε. Σ. Θ. (ἀπὸ) πλήθους δυνάμεως καὶ κράτους ἰσχύος, ἀνὴρ οὐκ ἐνεποδίσθη.[53]

27. לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל. *Curnam*

---

[37] Cod. 86 affert: Σ. μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήντησεν αὐτὸν, καὶ ἐδ. αὐτὸν ὁδὸν κρίσεως; 'Α. Σ. Θ. ὁδὸν φρ. ἐγνώρισεν αὐτόν. Cod. 88: Σ. μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήντησεν αὐτὸν ὁδὸν κρίσεως; 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐδ. αὐτὸν γνῶσιν. Pro συνήντησεν indubitanter correximus συνέτισεν, adstipulante Hieron., qui Symmacho continuat: *Cum quo iniit consilium, deditque ei intelligentiam, et docuit eum viam judicii, et instruxit eum scientia, et iter prudentiae monstravit ei?* (In loco Dan. x. 14 pro συνετίσαι Ald. habet συναντῆσαι.) "Symmachi versionem Graece v. 13 addidimus ex Lamberto Bos, qui etiam exhibet ejusdem versionem v. 14 his verbis: σὺν τίνι ἐβουλεύσατο, καὶ ἔννοιαν ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν ὁδὸν κρίσεως;"—*Drach.* Vide nos in Monito. [38] Hieron.: "Insulae quoque *quasi saliva reputantur;* sive ut Sym. et Theod. ipsum ponentes Hebraicum, *sicut* DOC *quod decidit;* pro quo Aq. λεπτὸν βαλλόμενον transtulit. Aiunt autem Hebraei hoc verbo significari *tenuissimum pulverem.*" [39] Cod. 88. [40] Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [41] Cod. 88, qui Theodotioni tribuit ἑτοιμάσατε. [42] Idem. [43] Idem. [44] Idem. [45] Codd. 86, 88. [46] Cod. 88. [47] Idem, qui pro κένωμα vitiosum σκήνωμα habet. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. Job. xxvi. 7. [48] Cod. 88. In textu LXXvirali post ἐπ' αὐτοὺς add. ἄνεμος Codd. 22, 36, alii. [49] Cod. 88, ubi καλάμη scriptum. [50] Curter., qui σωθήσομαι pro ἰσωθήσομαι edidit. Hieron. *exaequabor.* Syro-hex. et Cod. 88 in textu habent, καὶ ἰσωθήσομαι (ܘܐܫܬܘܐ); prior autem in marg. char. med.: ὑψωθήσομαι. [51] Cod. 88. [52] Idem. [53] Codd. 86, 88, quorum posterior πλῆθος habet. Ad ἐνεποδίσθη cf. ad Cap. xxxiv. 16.

dicis, Jacobe, et loqueris, Israel? Οʹ. μὴ γὰρ εἴπῃς, Ἰακὼβ, καὶ τί ἐλάλησας, Ἰσραήλ; Σ. διὰ τί λέγεις, Ἰακὼβ, καὶ λαλεῖς, Ἰσραήλ;[54]

28. הֲלוֹא יָדַעְתָּ אִם־לֹא שָׁמַעְתָּ. *Annon nosti, annon audivisti?* Οʹ. καὶ νῦν οὐκ ἔγνως; εἰ μὴ ἤκουσας; Σ. μὴ οὐκ ἔγνως; ἢ οὐκ ἤκουσας;[55]

לֹא יִיעַף. *Non defatigatur.* Οʹ. οὐ πεινάσει. Οἱ λοιποί· οὐκ ἐξελύθη.[56]

29. וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה. *Et cui nullae sunt vires, robur auget.* Οʹ. καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις λύπην. Ἀ. καὶ οἷς οὐκ εἰσὶ λῦπαι, ὀστέωσιν πληθύνων. Σ. καὶ τοῖς ἀδυνάτοις κράτος πληθύνων.[57]

30. כָּשׁוֹל יִכָּשֵׁלוּ. *Corruendo corruent.* Οʹ. ἀνίσχυες ἔσονται. Ἀ... σκανδαλισθήσονται. Σ. Θ... ἀσθενήσουσι.[58]

Cap. XLI.

1. הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אִיִּים. *Tacete mihi, insulae.* Οʹ. ἐγκαινίζεσθε πρός μὲ, νῆσοι. Ἀ. Θ. κωφεύσατε πρὸς μὲ, νῆσοι. Σ. δουλεύσατε ἐπ᾽ ἐμοῦ, νῆσοι.[1] Aliter: Ἀ. Θ. κωφεύσατε ... Σ. σιωπήσατε ...[2]

וּלְאֻמִּים. *Et nationes.* Οʹ. οἱ γὰρ ἄρχοντες. Σ. (καὶ) ἔθνη.[3]

לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה. *Ad judicium appropinquemus.* Οʹ. τότε κρίσιν ἀναγγειλάτωσαν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς κρίσιν ἐγγίσωμεν.[4]

2. יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם. *Tradidit coram eo gentes?* Οʹ. δώσει ἐναντίον ἐθνῶν. Ἀ. Σ. Θ. ἔδωκε κατὰ πρόσωπον (Σ. ἔμπροσθεν) αὐτοῦ ἔθνη.[5]

יַרְדְּ. *Subigere fecit.* Οʹ. ἐκστήσει. Θ. παιδεύσει.[6]

כֶּעָפָר. *Quasi pulverem.* Οʹ. εἰς γῆν. Οἱ Γʹ. ὡς χοῦν.[7]

נִדָּף. *Propulsam* (vento). Οʹ. ἐξωσμένα. Θ. ἐξωθούμενα.[8]

3. לֹא יָבוֹא. *Non incessit.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. οὐχ ἥξει ◂.[9]

4. פָּעַל. *Operatus est.* Οʹ. ἐνήργησε. Ἀ. Σ. Θ. εἰργάσατο.[10]

קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ. *Qui vocat generationes a principio.* Οʹ. ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς. Θ. ὁ καλῶν τὰς γενεὰς ἐξ ἀρχῆς.[11]

וְאֶת־אַחֲרֹנִים. *Et cum posteris.* Οʹ. καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα. Θ. (καὶ) τοῖς ἐσχάτοις.[12]

5. קְצוֹת. *Extremitates.* Οʹ. τὰ ἄκρα. Ἀ. τὰ τελευταῖα.[13]

יֶחֱרָדוּ. *Contremuerunt.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἐξέστησαν ◂.[14]

קָרְבוּ וַיֶּאֱתָיוּן. *Appropinquaverunt et venerunt.* Οʹ. ἤγγισαν καὶ ἦλθον ἅμα. Ἀ. ἤγγισαν καὶ ἥκασιν.[15]

6. אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר. *Unusquisque socium suum adjuvit, et fratri suo dixit.* Οʹ. κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον, καὶ τῷ ἀδελφῷ βοηθῆσαι, καὶ ἐρεῖ. Ἀ. ἀνὴρ σὺν

---

[54] Procop., qui addit: καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܝܥܩܘܒ ܀ [55] Cod. 88. [56] Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ, οὐ κοπιάσει, οὐκ ἐξελύθη, φασὶν οἱ λοιποί. Lectionem non ad οὐδὲ κοπιάσει, sed ad οὐ πεινάσει pertinere jure suspicatus est Drusius. Cf. Hex. ad Jerem. li. 58. [57] Cod. 88, qui ad Aq. πληθύνω exhibet. Ad ὀστέωσιν cf. Hex. ad Job. xxi. 23. [58] Curter.

Cap. XLI. [1] Procop. Euseb. enarrat: παρακελεύεται δῆτα ταῖς νήσοις, κατὰ Θεοδοτίωνα, κωφεύειν καὶ σιγᾶν; unde Montef. perperam distinxit: Ἀ. κωφεύσατε ... Θ. σιγήσατε ... [2] Codd. 86, 88. [3] Procop.: ἄνω δὲ τοὺς ὑπομένοντας κύριον τὴν ἰσχὺν ἀλλάξειν εἰπὼν, ἐνταῦθα λέγει, ἄρχοντες, ἤγουν ἔθνη, ἀλλαξάτωσαν ἰσχὺν, κατὰ Σύμμαχον. [4] Codd. 86, 88. [5] Cod. 88: Ἀ. Σ. Θ. ἔδωκε — ἔθνη. Curter. affert: Θ. κατὰ πρ. αὐτοῦ. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. [6] Cod. 88. [7] Curter. [8] Idem. [9] Idem. Sic in textu sine aster. Codd. 23, 36, alii. [10] Cod. 88. [11] Curter. (Syro-hex. in marg. affert: ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς (ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܕܪ̈ܐ); in textu autem, ܡܢ ܪܫܐ ܕܒܪ̈ܝܬܐ, *a principio factorum.*) [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Curter. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܬܘܗܘ ܀. Hieron. *obstupuerunt.* Pro ἐξέστησαν Codd. 109, 302, 305 ἐξεπλάγησαν (καὶ ἤγγισαν) habent, quae Aquilae aut Symmachi lectio esse potest. Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 33. [15] Curter.

ἑταίρῳ αὐτοῦ βοηθήσουσι, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἶπεν.[16]

6. חֲזָק. *Forti sis animo.* Ο΄. Vacat. Ἀ. *ἐνισχύου.* Σ. *ἴσχυε.* Θ. *ἀνδρίζου.*[17]

7. וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת־צֹרֵף מַחֲלִיק פַּטִּישׁ אֶת־הוֹלֶם פָּעַם אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב הוּא. *Et confortavit faber* (lignarius) *aurificem, is qui levigat malleo eum qui tundit incudem, dicens de ferruminatione: Bona est.* Ο΄. *ἴσχυσεν ἀνὴρ τέκτων, καὶ χαλκεὺς τύπτων σφύρῃ, ἅμα ἐλαύνων. ποτὲ μὲν ἐρεῖ· σύμβλημα καλόν ἐστιν.* Ἀ. *καὶ ἐνίσχυσε τέκτων σὺν πυρωτῇ, λειαίνων σφύρῃ σὺν κατελαύνοντι κάθοδον, λέγων· τῇ κόλλῃ ἀγαθόν ἐστιν.*[18] Σ. *καὶ ἐνίσχυσεν ὁ τέκτων τὸν πυρωτὴν, λεαίνων σφύρῃ τὸν ἀκμονευτὴν, λέγων· εἰς κόλλησιν καλόν ἐστιν.*[19] Θ. *καὶ ἐνίσχυσε τέκτων τὸν χαλκέα, λεαίνων ἄκμονι τὸν σφυροκόπον, λέγων· τῇ κόλλῃ ἀγαθόν ἐστιν.*[20]

וַיְחַזְּקֵהוּ. *Et firmavit illud.* Ο΄. *ἰσχύρωσαν αὐτά.* Θ. *καὶ ἐνίσχυσεν αὐτό.*[21]

8. וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי. *Tu vero, Israel, mi serve.* Ο΄. *σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, παῖς μου.* Οἱ λοιποί· *σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, δοῦλέ μου.*[22]

זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. *Semen Abrahami amici mei.* Ο΄. *σπέρμα Ἀβραὰμ, ὃν ἠγάπησα.* Ἀ. *σπέρμα Ἀβραὰμ ἀγαπητοῦ μου.* Σ. *σπέρμα Ἀβραὰμ τοῦ φίλου μου.*[23]

9. מִקְצוֹת. *Ab extremitatibus.* Ο΄. *ἀπ' ἄκρων.* Ἀ. . *τελευταίου.* Σ. . *περάτων.*[24]

9. וּמֵאֲצִילֶיהָ. *Et a lateribus ejus.* Ο΄. *καὶ ἐκ τῶν σκοπιῶν* (Ἀ. *ἀπεσπασμένων.* Σ. *ἀγκώνων.* Θ. *πλευρῶν*[25]) *αὐτῆς.*

עַבְדִּי־אַתָּה. *Servus meus tu* es. Ο΄. *παῖς μου εἶ.* Οἱ λοιποί· *δοῦλε.*[26]

מְאַסְתִּיךָ. *Abjeci te.* Ο΄. *ἐγκατέλιπόν* (Σ. *ἀπεδοκίμασα.* Θ. *ἀπωσάμην*[27]) *σε.*

10. תְּמַכְתִּיךָ. *Sustentabo te.* Ο΄. *ἠσφαλισάμην σε.* Ἀ. Σ. Θ. *ἀντελαβόμην σου.*[28]

צִדְקִי. *Justitiae meae.* Ο΄. *τῇ δικαίᾳ μου.* Σ. *τῆς δικαιοσύνης μου.*[29]

11. אַנְשֵׁי רִיבֶךָ. *Viri litis tuae.* Ο΄. *πάντες οἱ ἀντίδικοί σου.* Ἀ. Σ. Θ. *οἱ ἄνδρες ἀντίδικοί σου.*[30]

12. מַצֻּתֶךָ. *Rixae tuae.* Ο΄. *οἳ παροινήσουσιν εἰς σέ.* Ἀ. *τῆς ἀηδίας σου.*[31] Θ. *τῆς μάχης σου.*[32]

13. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. Ο΄. *ἐγὼ* ※ Οἱ Γ΄. *κύριος* ↙ *ὁ θεός σου.*[33]

13, 14. אַל־תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ׃ אַל־תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב. *Noli timere, ego adjuvabo te: noli timere, vermis Jacobe.* Ο΄. *μὴ φοβοῦ,* ※ Οἱ Γ΄. *ἐγὼ ἐβοήθησά σοι· μὴ φοβοῦ, σκώληξ* ↙ *Ἰακώβ.*[34]

14. מְתֵי יִשְׂרָאֵל. *Viri Israelis.* Ο΄. *ὀλιγοστὸς Ἰσραήλ.* Ἀ. *τεθνεῶτες Ἰσραήλ.* Σ. *ἀριθμὸς Ἰσραήλ.* Θ. *νεκροὶ Ἰσραήλ.*[35]

קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. *ἅγιος* ↙ *Ἰσραήλ.*[36]

---

[16] Curter., qui *σὺν ἑτέρῳ αὐτοῦ* habet. [17] Cod. 88. [18] Idem, qui *συγκατελαύνοντι* pro *σὺν κατ.* habet. Cf. ad Cap. xxviii. 1. Ad *πυρωτῇ* cf. Hex. ad Jerem. vi. 29. Ad formam Homericam *λειαίνων* cf. Hex. ad Prov. xxix. 5. Pro פַּעַם, *incus, gressus, vicis*, Aquilae solenne est *κάθοδος*. Vid. Hex. ad Exod. xxxiv. 24. 1 Reg. iii. 10. 3 Reg. xxii. 16. [19] Cod. 88. Vox *ἀκμονευτὴς* Lexicographis commendanda. [20] Cod. 88 affert: Θ. *καὶ ἐνίσχυσε τέκτων το χαλκον και αλεαινων ακμονιτον* (sic) *σφ. κ.τ.ἑ.* Si quid video, ad *χαλ*KON corrector appinxit KEA s. KAIA, unde postea effictum *και α(λεαινων)*. Curter. affert: Θ. Σ. (in cod. Ἀ. Θ.) *τῇ κόλλῃ ἀγαθόν ἐστιν.* Σ. *εἰς κολλησίν ἐστιν* (sic). Theodoret. vero: Οἱ Γ΄. *εἰς κόλλησιν καλόν ἐστιν.* [21] Cod. 88. (In fine v. 7 Syro-hex. in marg. affert: ※*μὴ φοβοῦ, σκώληξ Ἰακὼβ, ὀλιγοστὸς Ἰσραὴλ, ἐγὼ ἐβοήθησά σοι*; quae ad v. 14 pertinere manifestum est.) [22] Procop. [23] Euseb., qui lectionem Aquilae mutilam citat: *σπέρμα ἀγαπητόν μου.* Nobil. affert: Σ. *σπ. Ἀβραὰμ τοῦ φ. μου.* Ἀ. *σπέρμα ἀγαπητοῦ μου.* [24] Cod. 88. [25] Idem. Procop. affert: Σ. *τῶν ἀγκώνων.* [26] Procop. [27] Cod. 88. [28] Idem. [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem, qui bis habet *μου* pro *σου.* [32] Idem. [33] Curter. [34] Curter., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ※ܠܟ. ܐܢܐ ܥܕܪܬ ܠܐ ܬܕܚܠ ܬܘܠܥܬܐ ◆. Hieron.: "Hoc quod posuimus, *ego adjuvi te: noli timere, vermis Jacob*, in LXX non habetur." Procop.: *τὸ δὲ, ἐγὼ — Ἰακὼβ, οὐ κεῖται παρὰ τοῖς Ο΄.* [35] Procop. [36] Curter. Syro-hex. in marg. ※ܠܟ. ܩܕܝܫܐ ◆. Codd. 22, 36, alii:

15. בַּעַל פִּיפִיּוֹת. *Duas acies habens.* Ο΄. πριστηροειδεῖς. Ἀ. ἔχοντα στόμα στομάτων.[37] Σ. ἐστομωμένον. Θ. ἀμφήκη.[38]

16. תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם. *Ventilabis eos, et ventus tollet eos.* Ο΄. καὶ λικμήσεις, καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς. Ἀ. λικμήσεις αὐτοὺς, καὶ ἄνεμος ἀρεῖ αὐτούς. Σ. Θ. λικμήσεις αὐτοὺς, καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς.[39]

סְעָרָה. *Turbo.* Ο΄. καταιγίς. Ἀ. λαῖλαψ.[40]

תָּגִיל בַּיהוָה בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *Exsultabis in Jova, in Sancto Israelis.* Ο΄. εὐφρανθήσῃ ※ ἐν κυρίῳ ◂,[41] ἐν τοῖς ἁγίοις Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. ἀγαλλιάσῃ ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ἰσραήλ.[42]

תִּתְהַלָּל. *Gloriaberis.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσονται. Ἀ. Θ. καυχήσῃ. Σ. ἐπαινεθήσῃ.[43]

17. הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מְבַקְשִׁים מַיִם וָאַיִן. *Miseri et pauperes quaerunt aquam, et non est.* Ο΄. (καὶ ἀγαλλιάσονται) οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς· ζητήσουσι γὰρ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται. Οἱ λοιποί· οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς ζητήσουσιν (Θ. ζητοῦντες) ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται (Θ. ἔστιν).[44]

18. לַאֲגַם־מַיִם. *In stagnum aquarum.* Ο΄. εἰς ἕλη ※ Οἱ Γ΄. ὑδάτων ◂.[45]

אֶרֶץ צִיָּה לְמוֹצָאֵי מָיִם. *Terram aridam in scaturigines aquarum.* Ο΄. τὴν διψῶσαν γῆν ἐν ὑδραγωγοῖς. Ἀ. (γῆν) ἄβατον εἰς διεξόδους (ὑδάτων). Σ. . . εἰς ἐκβολὰς (ὑδάτων).[46]

19. בַּמִּדְבָּר. *In deserto.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῇ ἐρήμῳ.[47]

שִׁטָּה. *Acaciam.* Ο΄. καὶ πύξον (?). Σ. ἄκαρπον ξύλον. Θ. ἄκανθαν.[48]

וְעֵץ שָׁמֶן. *Oleastrum.* Ο΄. Lectio incerta. Σ. καὶ ξύλον ἐλαίου.[49]

אָשִׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו. *Ponam in deserto cupressum* (Hieron. *abietem*), *ilicem* (Hieron. *ulmum*), *et cedrum procerum* (Hieron. *buxum*) *simul.* Ο΄. θήσω εἰς τὴν ἄνυδρον γῆν κέδρον καὶ πύξον, μυρσίνην καὶ κυπάρισσον καὶ λεύκην. Ἀ. θήσω ἐν ὁμαλῇ ἐλάτην, θαδαὰρ καὶ θαασοὺρ ὁμοῦ. Σ. . ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπάρισσον, πτελέαν καὶ πύξον ἐπὶ τὸ αὐτό. Θ. θήσω ἐν τῇ ἀραβὰ βραθὺ, δαὰρ καὶ θαασοὺρ ἅμα.[50]

ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσρ. [37] Cod. 88, a Parsonsio exscriptus: Ἀ. εχοντας τομας τοματων (sic). Cf. Hex. ad Psal. cxlix. 6. [38] Cod. 88 affert: Σ. Θ. ἐστομωμένον ἀμφήκη (sic). [39] Curter. affert: Θ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. λικμήσεις κ.τ.ἑ. Ἀ. λικμήσεις κ.τ.ἑ. [40] Idem. Syro-hex. ⁘ ܥܠܥܠܐ .ܐ/. [41] Sic Syro-hex., Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [42] Curter. [43] Idem, qui ἐπαινεσθήσῃ scribit. [44] Procop.: ὠβέλισται δὲ τὸ, ἀγαλλιάσονται [invito Syro-hex.]· παρὰ γὰρ τοῖς λοιποῖς εἴρηται· οἱ πτωχοὶ—ἔσται. Curter. affert: Θ. οἱ πτ. καὶ οἱ ἐνδ. ζητοῦντες ὕ. καὶ οὐκ ἔστιν. [45] Curter. Syro-hex. in marg. ⁘ ܕܡܝܐ .ܓ. Hodie vox legitur in LXX, sed abest a Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [46] Cod. 88. [47] Idem. [48] Idem. Hieron.: "SETTA . . . quam *spinam* Theodotio transtulit." Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xvii. 6. [49] Idem. [50] Curter. e Cod. Jes. exscripsit: Ἀ. Σ. ἐν τη ἀβάτῳ κυπάρισσον, πτελαίαν (sic) καὶ πύξον. Ἀ. ἐλάτην; unde Montef. perperam effecit: Ἀ. ἐν τῇ ἀβάτῳ ἐλάτην καὶ πτελέαν καὶ πύξον. Σ. ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπάρισσον, πτ. καὶ πύξον. Rectius Syrus noster Symmacho soli ascribit: ἐν τῇ ἀβάτῳ (ܒܠܐ ܡܣܬܟܠܢܘܬܐ) κυπάρισσον (ܩܘܦܪܝܣܐ), πτελέαν (ܦܛܠܝܐ, ΠΤΕΛΕΑϹ (sic)) καὶ πύξον (ܐܫܟܪܥܐ). Idem testatur Cod. 86, afferens: Σ. θήσω ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπ., πτελαίαν καὶ πύξον ἐπὶ τὸ αὐτό. Pro Hebr. עֲרָבָה Aquila constanter adhibet ἡ ὁμαλή; e.g. Psal. cxxxvi. 2. Jesai. li. 3. Jerem. xvii. 6. xxxix. 4. lii. 7, praeter loca in Lexicis citata. Porro hujus loci versionem ejus integram nobis servavit idem Cod. 86: Ἀ. θήσω ἐν ὁμαλῇ ἐλάτην, θαδαὰρ καὶ θαασοὺρ ὁμοῦ; quocum conspirat Hieron. ad Jesai. lx. 13: "Aut juxta Aquilam, *abietem, thadaar et thaassur.*" Restat Theodotio, de quo Hexapla prorsus silent. Cod. 86 affert: Θ. θήσω ἐν τῇ ἀραβὰ βραθυδαὰρ καὶ θαασοὺρ ἅμα; Syrus autem, vertente Middeld.: ※ Θ. θήσω εἰς τὴν γῆν (ܠܥܪܒܐ) βραθὺ δαὰρ (ܒܪܬܘ ܕܐܪ, Codd. A., B.; sed delendum esse alterum ܘ recte vidit Middeld.) καὶ θαασοὺρ (in codd. est ܬܐܠܣܘܪ, ex confusione scripturarum ΘΑΑ et ΘΑΛ) ἅμα. Theodotionem Hebr. עֲרָבָה per γῆ reddidisse, etiam absente teste Graeco, non facile crediderim. Hujus vero auctoritate nemo dubitabit in Syriacis ܠܥܪܒܐ pro ܠܥܪܒܐ corrigere. Vid. Theod. ad Job. xxxix. 6. Jesai. li. 3. Amos vi. 14. [Reapse ܠܥܪܒܐ, non ܠܥܪܒܐ habet codex uterque.] Theodotionis lectionem in textum post λεύκην inferunt Codd. 22, 23, 36, alii, qui inter βραθυδαάρ, βραυδαάρ, βραδαάρ, et θαασούρ, θασσούρ, θλασούρ, vacillant.

20. בְּרָאָהוּ. *Creavit illud.* Ο΄. κατέδειξεν. Ἀ. Σ. Θ. ἔκτισεν αὐτό.[51]

21. קָרְבוּ רִיבְכֶם. *Admovete causam vestram.* Ο΄. ἐγγίζει ἡ κρίσις ὑμῶν. Ἀ. Θ. ἐγγίσατε τὴν δικασίαν ὑμῶν. Σ. προσαγάγετε τὴν κρίσιν ὑμῶν.[52]

הַגִּישׁוּ עֲצֻמוֹתֵיכֶם. *Adducite robora* (argumenta gravissima) *vestra.* Ο΄. ἤγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν. Ἀ.. ὀστεώσεις (ὑμῶν). Σ. ἐγγίσατε τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν. Θ.. τὰ κραταιώματα ὑμῶν.[53]

22. לָנוּ. Ο΄. ὑμῖν. Οἱ Γ΄. ἡμῖν.[54]

הָרִאשֹׁנוֹת. *Priora.* Ο΄. ἢ τὰ πρότερον. Σ. τὰ πρῶτα. Θ. τὰ ἀρχαῖα.[55]

לִבֵּנוּ. *Cor nostrum.* Ο΄. τὸν νοῦν. Ἀ. Σ. Θ. τὴν καρδίαν ἡμῶν.[56]

25. הַעִירוֹתִי. *Excitavi.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ἤγειρα. Σ. *suscitabo.*[57]

29. הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וָתֹהוּ נִסְכֵּיהֶם. *En! omnes illi* sunt *vanitas, nihili opera eorum, ventus et inane conflatilia eorum.* Ο΄. εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς ※ ἄδικοι ◄,[58] καὶ μάτην οἱ πλανῶντες ὑμᾶς (alia exempl. καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς[59]). Θ. ἰδοὺ πάντες αὐτοὶ ἄδικοι, οὐδὲν τὰ ἔργα αὐτῶν, ἄνεμος καὶ κενὸν τὸ χώνευμα αὐτῶν.[60]

Cap. XLI. 7. ÷ θήσουσιν αὐτά ◄. 17. ÷ ἐγὼ ◄ ἐπακούσομαι ὁ θεὸς Ἰσραήλ, ÷ καὶ ◄ οὐκ (Cod. A. ܘܠܐ ÷). 25. ÷ οὕτω καταπατηθήσεσθε ◄. 26. ἀληθῆ ÷ ἐστιν ◄.[61]

CAP. XLII.

1. הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי. *En! servus meus, sustentabo eum; electus meus,* in quo *delectatur anima mea.* Ο΄. ÷ Ἰακὼβ ◄ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ ÷ Ἰσραὴλ ◄ ὁ ἐκλεκτός μου, προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου.[1] Θ. ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ ὁ ἐκλεκτός μου, ὃν ηὐδόκησεν ἡ ψυχή μου.[2]

2. וְלֹא יִשָּׂא. *Nec tollet* (vocem). Ο΄. οὐδὲ ἀνήσει.[3] Σ. οὐδὲ ἐξαπατηθήσεται.[4]

3. כֵּהָה. *Caligans.* Ο΄. καπνιζόμενον. Ἀ. Σ. Θ. ἀμαυρόν.[5]

4. לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט. *Non hebetabitur, neque viribus frangetur, donec*

---

[51] Cod. 88. [52] Codd. 86, 88. [53] Procop., cujus in marg. ad ὀστεώσεις notatur: γρ. στερώσεις (sic); unde Montef. edidit: Ἀ. (ἐγγίσατε) τὰς στερεώσεις ὑμῶν, merito improbante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 350. Cf. ad Cap. xl. 29. Theodoret. affert: φέρετε εἰς μέσον τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν, ἢ κατὰ τὸν Θεοδ., τὰ κρ. ὑμῶν; quo auctore Montef. Symmacho vindicat: φέρετε εἰς μ. τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν, repugnante Procopio. [54] Curter. Syro-hex. ἡμῖν in textu, ὑμῖν in marg. habet. [55] Curter. [56] Cod. 88. [57] Hieron.: "Haec quae ego juxta consuetudinem prophetalem fecisse me dico . . . vel juxta Symmachum, *futura* polliceor." [58] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [59] Sic Codd. 22, 48, alii. Cod. Jes. in marg., testibus Curterio et Parsonsio: ἄοικοι (sic), καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς. "Est, ut videtur, Symmachi, qui ματαιότης pro תֹּהוּ ponit Psal. cvi. 40."—*Montef.* Syro-hex. editus: ܐ. ܒܝܫܬܐ. ܘܣܪܝܩܘܬܐ ܗܢܘܢ ܕܓܒܠܝܢ ܠܟܘܢ. Middeld. notat: "In ܒܝܫܬܐ interpretem lapsum esse conjicio, confundentem κακὸν et κενόν. Id enim [κενὸν] in fragmentis Graecis saepius occurrit pro Hebr. רוּחַ. [Fallitur.] Praeterea scribam errasse puto in exarando nomine Aquilae, a cujus genio et indole interpretatio, quam Syrus illi assignasse videtur, quam maxime abhorret." Codex uterque non ܒܝܫܬܐ, sed ܒܝܬܐ habet. Equidem crediderim pro ܐ. ܒܝܬܐ legendum esse ܕܠܐ ܒܝܬܐ, unde evadit lectio anonyma vitiosa: ἄοικοι κ.τ.έ. [60] Curter. [61] Syro-hex.

Cap. XLII. [1] Euseb. in Dem. Evang. p. 452: Ὅθεν, ὡς μηδὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τῆς προφητείας κειμένης, παρὰ μὲν τοῖς Ο΄ ὠβέλισται τὸ τοῦ Ἰακὼβ καὶ τὸ τοῦ Ἰσραὴλ ὄνομα· καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς δὲ ἑρμηνευταῖς παρασεσιώπηται, ἐπεὶ μηδ᾽ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ φέρεται. Syro-hex. sine obelis affert, sed scholium in marg. habet: ܒܥܒܪܝܐ. ܠܐ ܕܝܥܩܘܒ ܫܡܐ ܘܠܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܡܬܝܬܐ; h. e. Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ οὔτε τὸ Ἰακὼβ ὄνομα, οὔτε (τὸ) Ἰσραὴλ φέρεται. (Graeca affert Curter.) [2] Curter., qui pro ἀντιλήψομαι αὐτοῦ, ἀντιλήψεται αὐτὸ (in cod. αὐτοῦ) affert. Syro-hex. ܬ. ܗܐ ܛܠܝܐ ܕܝܠܝ ܐܣܬܥܕ ܒܗ. ܓܒܝܐ ܕܝܠܝ ܗܘ ܕܐܨܛܒܝܬ ܢܦܫܝ ܒܗ. [3] Syro-hex. in textu, ܘܠܐ ܢܢܒܚ, quod οὐδὲ ἠχήσει sonare videtur. Cod. 308: οὐδὲ βοήσει. [4] Hieron.: "Vel juxta Symmachum, *non decipietur* [quasi a נָשָׁא, *deceptus est*]; omnes insidias diaboli intelligens." [5] Curter. Syro-hex. ܟܠ. ܥܡܛܢܐ. Hieron.: "Linum *fumigans*, sive ut ceteri transtulerunt, *obscurum* atque *tenebrosum*."

constituerit in terra judicium. Ο΄. ἀναλάμψει, καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἂν θῇ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν. Ἀ. Θ. οὐκ ἀμαυρώσει, καὶ οὐ δραμεῖται, ἕως ἂν θῇ ἐν τῇ γῇ κρίσιν.[6]

4. וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ. *Et doctrinam ejus insulae exspectabunt.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί· καὶ τῷ νόμῳ αὐτοῦ νῆσοι ἐλπιοῦσιν.[7]

5. וְצֶאֱצָאֶיהָ. *Et propagines ejus.* Ο΄. καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. Σ. καὶ τὰ πορευόμενα ἐπ᾽ αὐτῆς.[8]

6. לִבְרִית. *In foedus.* Ο΄. εἰς διαθήκην. Οἱ λοιποί· εἰς συνθήκην.[9]

8. תְּהִלָּתִי. *Laudem meam.* Ο΄. τὰς ἀρετάς μου. Ἀ. τὴν ὕμνησίν μου. Σ. τὸν ἔπαινόν μου.[10]

9. וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. *Et nova ego annuntio.* Ο΄. καὶ καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω. Ἀ. καὶ καινὰς ἐγὼ ἀναγγέλλω. Σ. καὶ καινὰ ἰδοὺ ἀπαγγέλλω. Θ. καινὰ δὲ ἀπαγγέλλω.[11]

בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם. *Antequam germinaverint, audire faciam vos.* Ο΄. καὶ πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι (alia exempl. ἀνατεῖλαι[12]) ἐδηλώθη ὑμῖν. Ἀ. (πρὸ τοῦ) ἀναφυῆναι . . . Θ. (πρὸ τοῦ) βλαστῆσαι . . .[13] Σ. πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι αὐτὰ ἀκουστὰ ποιήσω ὑμῖν.[14]

10. שִׁיר. *Canticum.* Ο΄. ὕμνον. Οἱ λοιποί· ᾆσμα.[15]

11. יִשְׂאוּ. *Tollant* (vocem). Ο΄. εὐφράνθητι. Ἀ. ἀράτωσαν. Σ. Θ. ἐπαράτωσαν.[16]

וְעָרָיו. *Et civitates ejus.* Ο΄. καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς. Οἱ λοιποί· καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς.[17]

13. יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. *Jova sicut heros egredietur, sicut vir bellorum.* Ο΄. κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται, καὶ συντρίψει πόλεμον. Σ. κύριος ὡς δυνατὸς ἐξελεύσεται, ὡς ἀνὴρ πολεμιστής.[18]

יָרִיעַ. *Vociferabitur.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· σημανεῖ.[19]

14. הֶחֱשֵׁיתִי. *Tacui.* Ο΄. ἐσιώπησα. Ἀ. ἐσίγησα.[20]

מֵעוֹלָם. *A longo tempore.* Ο΄. ※ ἀπ᾽ αἰῶνος ◂.[21]

אֶפְעֶה. *Clamabo.* Ο΄. ἐκαρτέρησα. Alia exempl. ἐκφανῶ.[22]

15. אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל־עֶשְׂבָּם אוֹבִישׁ. *Vastabo montes et colles, et omne gramen eorum exsiccabo.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. ἐρημώσω ὄρη καὶ βουνούς, καὶ πάντα χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ ◂.[23]

16. עֲשִׂיתִם. *Faciam eis.* Ο΄. ποιήσω ※ αὐτοῖς ◂.[24]

17. יֵבֹשׁוּ בֹשֶׁת הַבֹּטְחִים בַּפָּסֶל. *Confundentur con-*

---

[6] Hieron.: "Pro quo Aq. et Theod. interpretati sunt: *Non obscurabit, et non curret, donec ponat in terra judicium.*" [7] Euseb. in Comment. ad Psalmos, p. 41 (coll. p. 463): τὸ δὲ Ἑβρ. καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἑρμηνευταὶ, καὶ τῷ νόμῳ αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν, ἐξέδωκαν. Rectius Procop.: τὸ Ἑβρ. δὲ, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀντὶ τοῦ, ἔθνη, νῆσοί φασιν· καὶ ἀντὶ τοῦ, ὀνόματι, νόμῳ. Montef. edidit, καὶ ἐν τῷ νόμῳ, repugnante Eusebio. [8] Procop. Montef. ex eodem affert: לַהֹלְכִים בָּהּ. Ο΄. τοῖς πατοῦσιν αὐτήν. Σ. καὶ τὰ πορ. ἐπ᾽ αὐτῆς. Sed Procopius diserte affirmat: ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ πορ. ἐπ᾽ αὐτῆς, ὁ Σύμ. εἴρηκεν. [9] "Theodoret. in Psal. xcvii. 3, de hoc loco agens dicit: τὴν γὰρ διαθήκην οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ συνθήκην εἰρήκασι."—*Montef.* [10] Procop. Ad לְאַחֵר Hieron. notat, omnes interpretes voce consona transtulisse *alteri*. [11] Curter. [12] Sic Codd. III, XII, 26, invito Syro-hex. Curter. e Cod. Jes. in textu ἀνατεῖλαι, in marg. autem, Οἱ Γ΄. (in cod. Οἱ Ō.) ἀναγγεῖλαι habet. [13] Curter. [14] Procop., qui ἀναγγεῖλαι habet. Idem enarrat: καὶ πρὶν ἀναγγεῖλαι (τὰ καινὰ) καὶ πρὸς τὸ φανερὸν ἐλθεῖν, ἀκουστὰ ὑμῖν διὰ τῆς παρούσης προφητείας ἐποίησα. Utrobique ἀνατεῖλαι legendum nullus dubito. [15] Procop. [16] Curter., qui ad εὐφρανθήσονται (יְרַנְּנוּ) male refert, monente Montef. [17] Procop., et sine artic. Euseb. [18] Procop. [19] Sic in textu Codd. 22 (qui σημαίνει habet), 48, alii. Videtur esse Symmachi, coll. Hex. ad Psal. xlvi. 2. lxxx. 2. [20] Curter. [21] Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ※ ܡܢ ܥܠܡ ◆. [22] Sic Codd. 22, 36, alii, quasi a forma cognata יָפַע, *splenduit.* [23] Curter. Syro-hex. in marg. ܣ. ܬ. (Cod. C. ※). ܐܚܪܒ ܛܘܪܐ ܘܪ̈ܡܬܐ. ܘܟܠܗ ܥܣܒܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܘܒܫ ◆. Haec, quae hodie in LXX habentur, desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [24] Sic Cod. XII in marg., et in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.

fusione qui fidunt sculptilibus. Ο΄. αἰσχύνθητε αἰσχύνην, οἱ πεποιθότες ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς. Σ. αἰσχυνθήσονται (Ἀ. αἰσχυνθήτωσαν. Θ. καταισχυνθήτωσαν) αἰσχύνην οἱ πεποιθότες τοῖς γλυπτοῖς.[25]

19. מִי עִוֵּר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם וְעִוֵּר כְּעֶבֶד יְהוָה. *Quis est caecus, nisi servus meus? et surdus sicut nuntius meus* quem *misi? quis caecus sicut* (Deo) *pacatus? et caecus sicut servus Jovae?* Ο΄. καὶ τίς τυφλὸς ἀλλ᾽ ἢ οἱ παῖδές μου, καὶ κωφοὶ ἀλλ᾽ ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν; ※ Θ. τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπεσχηκώς ↙;[26] καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ. Σ. καὶ τίς τυφλὸς εἰ μὴ ὁ δοῦλός μου, καὶ κωφὸς ὡς ὁ ἄγγελός μου; τίς τυφλὸς ὡς ὁ τέλειος, καὶ κωφὸς ὡς ὁ δοῦλος κυρίου;[27]

20. רָאִיתָ רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקוֹחַ אָזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע. *Vidisti multa, sed non attendis* (ad ea); *aperiendo aures, sed non audiet.* Ο΄. εἴδετε πλεονάκις, καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε· ἠνοιγμένα τὰ ὦτα, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Σ. εἶδες πολλὰ, καὶ οὐ φυλάξεις· ἀνεῳγμένα τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀκούσεις.[28]

21. יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר. *Jova voluit propter justitiam suam; magnificavit legem, et illustrem reddidit.* Ο΄. κύριος ὁ θεὸς ἐβουλεύσατο ἵνα δικαιωθῇ, καὶ μεγαλύνῃ αἴνεσιν. Σ. κύριος ἠθέλησεν ἵνα δικαιώσῃ αὐτὸν, μεγαλῦναι νόμον καὶ θαυμάσαι.[29]

23. יַקְשִׁיב וְיִשְׁמַע. *Attendet et audiet.* Ο΄. εἰσακούσατε. Alia exempl. προσέξει καὶ εἰσακούσεται.[30]

25. וֶעֱזוּז מִלְחָמָה. *Et robur belli.* Ο΄. καὶ κατίσχυσεν αὐτοὺς πόλεμος. Ἀ. καὶ κραταίωσιν πολέμου. Σ. Θ. καὶ κράτος πολέμου.[31]

וַתְּלַהֲטֵהוּ. *Et succendit eum.* Ο΄. καὶ οἱ συμφλέγοντες αὐτούς. Θ. καὶ συνεφλόγισεν αὐτούς.[32]

וַתִּבְעַר־בּוֹ. *Et combussit eum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνήφθη ἐν αὐτοῖς.[33]

Cap. XLII. 10. ÷ δοξάζετε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ↙. 16. ποιήσω ÷ αὐτοῖς ↙ τὸ σκότος. 21. κύριος ÷ ὁ θεὸς ↙ ἐβούλετο (sic). 24. τοῖς προνομεύουσιν ÷ αὐτόν ↙.[34]

CAP. XLIII.

2. לֹא תִכָּוֶה. *Non adureris.* Ο΄. οὐ μὴ κατακαυθῇς. Ἀ. οὐ καύσουσί σε. Σ. οὐ κατακαύ(σουσί σε).[1] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

3. וּסְבָא. *Et Sabam.* Ο΄. καὶ Σοήνην. Οἱ λοιποί· καὶ Σαβά.[3]

7. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. *Et in gloriam meam creavi eum.* Ο΄. ἐν γὰρ τῇ δόξῃ μου κατεσκεύασα αὐτόν. Οἱ λοιποί· (καὶ) εἰς τὴν δόξαν μου ἔκτισα αὐτόν.[4]

---

[25] Procop. [26] Syro-hex. in textu: ※. ܐ̇ܢ ܡܢܘ ܣܡܝܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܬܦܪܫ ↙. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 36, 48, alii. Cod. XII, edente Curterio, in textu habet, τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπεσχηκώς; Parsonsius vero e marg. ejus exscripsit: ※ τίς τυφλὸς ὡς ἀφεστηκώς (sic); cui accedit Cod. 90: τίς τ. ὡς ὁ ἀφεστηκώς; (Syr. ܗܘ ܕܐܬܦܪܫ, *qui removit se*, tam ὁ ἀπεσχηκὼς quam ὁ ἀφεστηκὼς sonare posse videtur, modo illud ad intransitivum ἀπέχειν, *distare, abesse*, referas, aliter ac Hieron., qui clausulam vertit: *quis caecus nisi qui recepit?*) [27] Procop. In fine κυρίου pro μου est emendatio Schleusneri in *Opusc. Crit.* p. 351. [28] Procop. Pro αὐτοῦ Montef. post Drusium corrigit σου. Equidem praetulerim, καὶ οὐ μὴ ἀκούσει (s. ἀκούσῃ). [29] Procop.

[30] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. εἰσακούσεται tantum habet. [31] Curter. [32] Idem. [33] Haec in fine v. post ψυχὴν inferunt Codd. 36, 48, alii. Cod. 86 in marg.: καὶ ἀνήφθη ἐν αὐτῷ. Additamentum non agnoscunt Syro-hex., Hieron. [34] Syro-hex. In v. 21 obelus est in Cod. C., invito Cod. A.

CAP. XLIII. [1] Curter. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܠܐ ܢܘܩܕܘܢܟ. Drusius has lectiones ad Hebr. לֹא תִבְעַר־בָּךְ applicat, fortasse recte, sed invitis testibus. [2] Syro-hex. Curter. autem paulo ante ad μετὰ σοῦ εἰμι notat: Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [3] Procop., Hieron. Syro-hex. in marg. char. med. ܣܒܐ. [4] Procop.

9. יַשְׁמִיעֻנוּ. *Audire facient nos.* Ο΄. τίς ἀναγγελεῖ (alia exempl. ἀκουστὰ ποιήσει[5]) ὑμῖν; Σ. Θ. ἀκουτισάτωσαν ἡμᾶς.[6]

וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ אֱמֶת. *Et justificentur, et audiant, et dicant: Vere.* Ο΄. καὶ δικαιωθήτωσαν, ※ καὶ ἀκουσάτωσαν ◂, καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ.[7]

11. אָנֹכִי אָנֹכִי. *Ego* sum, *ego* sum. Ο΄. ἐγώ. Alia exempl. ἐγώ εἰμι, ἐγώ εἰμι.[8]

12. אָנֹכִי הִגַּדְתִּי. *Ego annuntiavi.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ἐγὼ ◂ ἀνήγγειλα.[9]

וְהִשְׁמַעְתִּי. *Et audire feci.* Ο΄. ὠνείδισα. Οἱ λοιποί· καὶ ἠκούτισα.[10]

13. אֲנִי הוּא. *Ego ipse* sum. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐγώ εἰμι.[11]

14. בָרִיחִים. *Fugitivos.* Ο΄. φεύγοντας. Θ. ἰσχυρούς.[12]

בָּאֳנִיּוֹת. *In navibus.* Ο΄. ἐν πλοίοις. Ἄλλος· ἐν ναυσί.[13]

15. אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם. *Ego* sum *Jova Sanctus vester, creator Israelis, rex vester.* Ο΄. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ὑμῶν, ὁ καταδείξας Ἰσραὴλ βασιλέα ὑμῶν. Σ. ἐγὼ κύριος ὁ ἅγιος ὑμῶν, κτιστὴς Ἰσραήλ, βασιλεὺς ὑμῶν.[14]

16. כֹּה. *Sic.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◂ οὕτως.[15]

18. אַל־תִּתְבֹּנָנוּ. *Ne consideretis.* Ο΄. μὴ συλλογίζεσθε. Σ. μὴ ἐννοεῖσθε.[16]

19. הִנְנִי. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◂ ἰδοὺ ἐγώ.[17]

תֵדָעוּהָ. *Cognoscetis eam.* Ο΄. γνώσεσθε ※ Σ. αὐτά ◂.[18]

20. תַּנִּים. *Canes feri.* Ο΄. Ἀ. Σ. σειρῆνες. Θ. θεννίν.[19]

וּבְנוֹת יַעֲנָה. *Et struthiones.* Ο΄. καὶ θυγατέρες στρουθῶν. Οἱ λοιποί· καὶ στρουθοκάμηλοι.[20]

21. תְּהִלָּתִי. *Laudem meam.* Ο΄. τὰς ἀρετάς μου. Σ. τὸν ὕμνον μου.[21]

22. וְלֹא־אֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב. *Et non me invocasti, Jacobe.* Ο΄. οὐ νῦν ἐκάλεσά σε, Ἰακώβ. Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.[22] Σ. οὐδὲ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.[23]

כִּי־יָגַעְתָּ בִּי. *Adeo ut laborasses in me* (colendo). Ο΄. οὐδὲ κοπιᾶσαί σε ἐποίησα. Σ. ἐκοπιάθης δὲ εἰς ἐμέ.[24] Οἱ ἄλλοι· ὅτι ἐκοπίασας ἐν ἐμοί.[25]

23. לֹא־הֵבֵיאתָ לִּי. *Non adduxisti mihi.* Ο΄. οὐκ ※ Οἱ Γ΄. ἤνεγκάς ◂ μοι.[26]

לֹא הֶעֱבַדְתִּיךָ. *Non fatigavi te.* Ο΄. Ἀ. οὐκ ἐδούλωσά σε. Σ. Θ. οὐ κατεδουλωσάμην σε.[27]

---

[5] Sic Codd. 22, 36, alii. [6] Curter. Syro-hex. in marg. char. med.: ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς ἀκουτισάτωσαν ἡμᾶς (ܢܫܡܥܘܢ ܠܢ). [7] Syro-hex. in textu: ※ καὶ ἀκουσάτωσαν ◂, δικαιωθήτωσαν, καὶ εἰπ. ἀληθῆ. In LXX hodie habetur lectio quam posuimus, absente asterisco; sed verba καὶ ἀκουσάτωσαν desunt in Comp., Codd. XII, 97; et post ἀληθῆ leguntur in Codd. III, 26, 41, aliis. [8] Sic Codd. 22 (ubi semel ἐγώ εἰμι), 36, 48, alii. [9] Curter., Syro-hex. in marg. Pronomen deest in Codd. III, XII, 23, 26, aliis. [10] Euseb., Procop. [11] Sic Codd. 22, 48, alii. [12] Hieron.: "*Et detraxi omnes vectes ejus,* qui Hebraice appellantur BARIHIM, et quos Theod. *fortes* interpretatus est." Theod. vertisse videtur בְּרִיאִים, *pingues,* qui ab eo ἰσχυροὶ audiunt Dan. i. 15. Cf. ad Cap. xxvii. 1. [13] Curter. sine nom. affert. Ad ἐν πλοίοις (vel juxta codd. ad καὶ ἐπεγερῶ) Syro-hex. in marg. duplicem lectionem habet: ἐν ὅπλοις ἐν πλοίοις (ܒܙܝܢܐ ܒܐܠܦܐ), invitis libris Graecis. Idem paulo ante ad ἕνεκεν ὑμῶν in marg. affert: καὶ τοῦτο (ܐܦ ܗܕܐ), quod quo pertineat obscurum. [14] Procop., a Montef. oscitanter exscriptus: ἐγὼ κ. ὑμῶν ὁ ἅγιος, καὶ κτιστὴς κ.τ.ἑ. [15] Curter. Syro-hex. in textu: ※ ܐ. ܣ. ܬ. ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ. Sic sine aster. Codd. 109, 302, 305, et Hieron. [16] Procop. [17] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕ. Particula est in Codd. 109, 302, 305. [18] Syro-hex. in marg. ※ ܣ. ܐܢܝܢ. In LXX hodie habetur, γνώσεσθε αὐτά; sed pronomen deest in Cod. 88, et Syro-hex. [19] Hieron.: "Pro *draconibus,* quos solus Theod., ut in Hebraico scriptum est, appellavit THANNIM, reliqui *sirenas* interpretati sunt." Curter. affert: Θ. θεννίν. Cf. ad Cap. xiii. 22. [20] Euseb., Theodoret., Procop., Reg. unus. Curter. et Syro-hex.: Ἀ. στρουθοκάμηλοι (ܢܥܡܝܐ). Cf. ad Cap. xiii. 21. [21] Procop. [22] Curter. [23] Procop. [24] Euseb., Procop., Nobil. (qui ἐκοπιάσθης scribit). [25] Procop. [26] Syro-hex. in marg. ܐܝܬܝܬ ܠܝ. Praeter Syrum nostrum ἤνεγκας deest in Codd. II, III, 26, 49, aliis. [27] Curter.

24. הוֹגַעְתַּנִי. *Defatigasti me.* Ο΄. προέστης μου. ᾿Α. Σ. ἐκόπωσάς με. Θ. ἔκκοπόν με ἐποίησας.[28]

25. אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא. *Ego, ego ipse.* Ο΄. ἐγώ εἰμι, ἐγώ εἰμι ※ Οἱ Γ΄. αὐτός ◄.[29]

לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ. *Propter me, et peccata tua.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἕνεκεν ἐμοῦ, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου ◄.[30]

26. נִשָּׁפְטָה יָחַד. *Litigemus una.* Ο΄. καὶ κριθῶμεν ※ ᾿Α. Σ. ἅμα ◄.[31]

27. חָטָא. *Peccavit.* Ο΄. Vacat. ※ ἥμαρτον ◄.[32]

וּמְלִיצֶיךָ. *Et interpretes tui.* Ο΄. καὶ οἱ ἄρχοντες (᾿Α. Σ. ἑρμηνεῖς[33]) ὑμῶν.

28. לְגִדּוּפִים. *In convicia.* Ο΄. εἰς ὀνειδισμόν. Οἱ λοιποί· εἰς βλασφημίαν.[34]

Cap. XLIII. 10. ÷ καὶ ἐγὼ μάρτυς, λέγει κύριος ὁ θεός ◄. (Corrige: ÷ καὶ ἐγὼ μάρτυς ◄, λέγει κύριος ÷ ὁ θεός ◄.)[35]

Cap. XLIV.

2. וִישֻׁרוּן. *Et Jesurun.* Ο΄. καὶ (ὁ) ἠγαπημένος ᾿Ισραήλ. Οἱ λοιποί· εὐθύτατος, s. εὐθής.[1]

3. כִּי. Ο΄. ὅτι. Alia exempl. ἔτι.[2] ᾿Α. Σ. ὅτι.[3]

וּבִרְכָתִי. *Et benedictionem meam.* Ο΄. καὶ τὰς εὐλογίας μου. ᾿Α. (καὶ) εὐλογίαν μου. Σ. Θ. καὶ τὴν εὐλογίαν μου.[4]

5. יִקְרָא. *Invocabit.* Ο΄. βοήσεται. Σ. κληθήσεται.[5]

יָדוֹ. *Manui suae* (s. *manu sua*). Ο΄. Vacabat. ※ ᾿Α. Σ. χειρὶ αὐτοῦ ◄.[6]

7. וְיַגִּידֶהָ. *Et annuntiet illud.* Ο΄. Vacabat. ※ καὶ ἀναγγειλάτω ◄.[7]

מִשּׂוּמִי. *Ex quo constitui.* Ο΄. ἀφ᾿ οὗ ἐποίησα (alia exempl. ἔταξα[8]). Σ. . . ἐποίησα.[9]

8. אַל־תִּפְחֲדוּ. *Ne paveatis.* Ο΄. μὴ παρακαλύπτεσθε. Θ. μὴ θαμβεῖσθε.[10]

וְאַל־תִּרְהוּ. *Neve stupeatis.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. μηδὲ πλανᾶσθε ◄.[11]

9. וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַּל־יִרְאוּ וּבַל־יֵדְעוּ לְמַעַן יֵבֹשׁוּ. *Et testes eorum ipsi non vident nec sciunt, ut confundantur.* Ο΄. ἀλλὰ αἰσχυνθήσονται. ※ Θ. καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν, οὐκ ὄψονται καὶ οὐ γνώσονται, ἵνα αἰσχυνθῶσι.[12]

10. מִי־יָצַר אֵל וּפֶסֶל נָסָךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל. *Quis finxit Deum, et sculptile conflavit, quod nihil adhuc.*

---

[28] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Mendose Curter.: ᾿Α. Σ. Θ. ἐκόπωσάς με. Σ. ᾿Α. ἔκκ. ἐποίησάς με. Procop. affert: ἐν γὰρ ταῖς σαῖς ἁμαρτίαις προέστης μου, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς, ἐν ἁμαρτίαις σου ἐκάλεσάς (sic) με. [29] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܗܘ ※. [30] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܡܛܠܬܝ ܘܚܛܗܝܟ̈ܝ (Cod. C. ※). Haec hodie in LXX habentur, nisi in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [31] Cod. XII in marg.: ※ ἅμα. Syro-hex. ܐ. ܣ. ◆ ܐܟܚܕܐ. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [32] Cod. XII in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Hieron. *peccaverunt*. [33] Procop. [34] Idem. [35] Syro-hex.

Cap. XLIV. [1] Hieron.: "Alio nomine Israelem vocat; ISURUN enim verbum Hebraicum ceteri εὐθύτατον, sive εὐθῆ, id est, *rectissimum* et *rectum* interpretati sunt: soli LXX *dilectissimum*, jungentes de suo, *Israel*." In LXX ὁ ἠγαπημένος abest a Codd. 88, 90, 144. [2] Sic Cod. Jes., teste Curterio, et Syro-hex. in marg. char. med. Hieron. *adhuc*. [3] Curter. [4] Idem. [5] Procop. Sic in textu Codd. 239, 306. [6] Curter. affert: ※᾿Α. Σ. χεῖρα αὐτοῦ; sed Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ※ χειρὶ αὐτοῦ, concinente Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܒܐܝܕܗ. In LXX hodie legitur χειρὶ αὐτοῦ, sed invitis Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex. [7] Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Clausula deest in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [8] Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex. [9] Syro-hex. ܣ. ◆ ܥܒܕܬ. Cf. Hex. ad Deut. vii. 15. [10] Curter. Syro-hex. ◆ ܬ. ܠܐ ܬܬܡܗܘܢ. Cf. Hex. ad Psal. lii. 6. Pro μὴ παρακαλύπτεσθε Codd. 239, 306 habent: μὴ θαμβεῖσθε, μηδὲ παρακ. (s. κατακ.). [11] Curter. affert: ※ Θ. μὴ πλανᾶσθε; sed Parsons. e marg. Cod. XII excitat: ※ μηδὲ πλανᾶσθε. Neque aliter Syro-hex. ◆ ܬ. ܐܦ ܠܐ ܬܛܥܘܢ (Cod. C. ※). In textu LXXvirali hodie habetur μηδὲ πλανᾶσθε, repugnantibus Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [12] Curter. Haec, καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν — πάντες οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ αἰσχυνθήσονται, in textum post ὠφελήσει αὐτοὺς inferunt Comp. (om. εἰσιν), Ald. (om. πάντες), Codd. 22, 23, 36, alii.

prosit? Ο΄. οἱ πλάσσοντες θεὸν, καὶ γλύφοντες ÷ πάντες ↙[13] ἀνωφελῆ. ※ Θ. τίς πλάσσει ἰσχυρὸν, καὶ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς ἀνωφελῆ;[14]

11. הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יֵבֹשׁוּ. *Ecce! omnes socii ejus confundentur.* Ο΄. καὶ πάντες ὅθεν ἐγένοντο ἐξηράνθησαν. ※ Θ. ἰδοὺ πάντες οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ αἰσχυνθήσονται ↙.[15]

וְחָרָשִׁים הֵמָּה מֵאָדָם. *Et fabri ipsi sunt ex hominibus.* Ο΄. καὶ κωφοὶ ἀπὸ ἀνθρώπων. ῎Αλλος· τέκτονες γάρ εἰσιν ἀπὸ ἀνθρώπων.[16]

12. בַּפֶּחָם. *In prunis ardentibus.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ἐν ἄνθραξι ↙.[17]

וּבַמַּקָּבוֹת יִצְּרֵהוּ. *Et malleis fingit illud.* Ο΄. καὶ ἐν τερέτρῳ ἔστησεν αὐτό. ᾽Α. καὶ ἐν σφύραις ἔπλασεν αὐτό. Σ. καὶ ἐν τερέτρῳ ἐρρύθμωσεν αὐτό. Θ. . . ῥυθμιεῖ αὐτό.[18]

13. יְתָאֳרֵהוּ בַשֶּׂרֶד יַעֲשֵׂהוּ בַּמַּקְצֻעוֹת. *Delineat illud stilo* (s. *rubrica*), *parat scalpris* (s. *runcinis*). Ο΄. ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέτρῳ, καὶ ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτό. ※ ᾽Α. καὶ ἐμόρφωσεν αὐτὸ ἐν παραγραφίδι, ἐποίησεν αὐτὸ ἐν περιγωνίοις ↙.[19]

14. לִכְרָת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלּוֹן וַיְאַמֶּץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר. *Caedit sibi cedros, et sumit ilicem et quercum, et deligit sibi inter arbores silvae.* Ο΄. ἔκοψεν ※ ᾽Α. Θ. ἑαυτῷ κέδρους (Οἱ Γ΄. κέδρους[20]), καὶ ἔλαβεν ἀγριοβάλανον καὶ δρῦν, καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτῷ ↙[21] ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ.

אֹרֶן. *Pinum.* Ο΄. ※ πίτυν ↙.[22]

15. עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגָּד־לָמוֹ. *Facit illud sculptile, et procumbit ei.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐποίησεν αὐτὸ γλυπτὸν, καὶ κάμπτει αὐτοῖς ↙.[23]

16. יִצְלֶה צָלִי. *Assat assatum.* Ο΄. ὀπτήσας. ※ Οἱ Γ΄. ὤπτησεν ὀπτόν ↙.[24]

17. יִסְגָּד־לוֹ. *Procumbit ei.* Ο΄. Vacat. ※ κάμπτει αὐτῷ ↙.[25]

---

[13] Sic cum obelo Syro-hex. Vox deest in Codd. III, XII (in textu), 26, 49, aliis. [14] Curter., qui πλάσσει habet. Alterum e marg. Cod. XII exscripsit Parsons. [15] Curter. Theodotioni continuat: ἰδοὺ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ. Casu omissum πάντες e Parsonsio restituimus; in fine autem αἰσχυνθήσονται (αἰσθήσονται Codd. 86, 88) e Codd. 22, 36, aliis, assumptum. [16] Haec in fine v. post αἰσχυνθήτωσαν ἅμα inferunt Codd. 22, 36, alii. [17] Curter., et in textu post εἰργάσατο αὐτὸ sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 48, alii. Syro-hex. in marg. ܒܓܘܡܪܐ ↙ .ܠ ※. [18] Curter., qui ad Sym. ἐρύθμωσεν habet. Post τερέτρῳ Codd. 22, 36, alii, in textum inferunt, ἐρύθμισεν (s. ἐρύθμησεν) αὐτὸ καί. [19] Curter. Eadem in textu post μέτρῳ addunt Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii; sed pro περιγωνίοις aut περιγωνίσκοις aut παραγωνίσκοις habent. Syro-hex. in textu post μέτρῳ infert, καὶ ἐμόρφωσεν αὐτό (ܘܨܪܗ); deinde in marg. affert: ※ ᾽Α. ἐν παραγραφίδι (ܒܡܟܬܒܢܝܬܐ) ἐποίησεν αὐτὸ, ܒܙܘܝܬܐ; cum scholio ad ܙܘܝܬܐ (=γωνίαι Hex. ad Psal. cxliii. 12. Zach. ix. 15): ܙܘܝܬܐ ܐܡܪ. ܠܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܗ ܙܘܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ↙. [20] Syro-hex. ↙ ܐܪܙܐ ※ .ܠ. Cf. Jud. ix. 15 in Syro-hex. [21] Curter., qui in textu ὃ ἔκοψε habet. Sic sine nota hexaplari Comp., Ald., Codd. 23, 87, alii, quorum plerique αὐτὸ pro αὐτῷ habent. Syro-hex. in textu: ὃ ἔκοψε ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ; in marg. autem: ※ ᾽Α. Θ. κέδρους (ܐܪܙܐ), καὶ ἔλαβεν ܡܫܝܫܐ καὶ δρῦν (ܒܠܘܛܐ), καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτό (ܘܐܚܣܢܗ). In Codd. 22, 36, aliis, locus sic habet: ὃ (ὃ om. Cod. 22) ἔκοψεν ἑαυτῷ κέδρον, ξύλον ἐκ τοῦ δρ., καὶ ἔλαβε πρῖνον καὶ δρῦν, καὶ ἐκαρτέρωσεν ἑαυτῷ ξύλον ἐκ τοῦ δρ. (Arborem Syriacam ܡܫܝܫܐ, a Lexicographis neglectam, eandem esse quam Graeci πρῖνον appellabant, diserte testatur Scholiasta ineditus ad Susan. 54, 58 (Mus. Brit. Addit. MSS. 14,536, fol. 43 b) quem nobis indicavit Ceriani. Cf. Bugat. ad Dan. p. 159, ubi seriore, ut videtur, forma ܡܫܝܐ scriptum. In nostro autem loco, collata Curterii lectione, crediderimus interpretem Syrum non πρῖνον, sed arborem congenerem ἀγριοβάλανον per idem nomen expressisse.) [22] Curter. affert: ※ Οἱ Ο΄. (fort. $\frac{\text{A}}{\text{o}}$) πίτυν. Deest vox in Codd. II, III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex. [23] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 87, alii. In altera recensione, quae est Codd. 22, 36, aliorum, legitur: ἐποίησεν αὐτὸ γλ., καὶ προσπίπτει αὐτῷ. Syro-hex. affert: ※ Θ. ἐποίησεν αὐτὸ γλ., καὶ κάμπτει αὐτῷ (ܘܟܐܦ ܩܕܡܘܗܝ), quae ad literam sonant, καὶ κύπτει ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Thren. iii. 34). [24] Curter. Syro-hex. ↙ ܛܘܝ ܛܘܝܐ ※ .ܠ. Haec, ἔπεψεν ἐν τοῖς ἄνθραξιν ἄρτους, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ, quibus in Hebraeo nihil simile est, desunt in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex., qui tamen in marg. char. med. affert: ἔπεψεν (ܐܦܐ) ἐπὶ τοῖς ἄνθραξιν αὐτοῦ ἄρτους, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ (ܘܥܠܘܗܝ), quae lectio est Codd. 239, 306. [25] Sic sine aster. Comp., Ald.,

23. הָרִיעוּ. *Jubilate.* Ο'. σαλπίσατε. Οἱ λοιποί· ἀλαλάξατε.[26]

וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר. *Et in Israele gloriosum se exhibet.* Ο'. καὶ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται. Οἱ λοιποί· καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται.[27]

24. עֹשֶׂה. *Qui facit.* Ο'. ὁ συντελῶν. Οἱ λοιποί· ὁ ποιήσας.[28]

28. הָאֹמֵר לְכוֹרֶשׁ רֹעִי. *Qui dicit de Cyro: Pastor meus.* Ο'. ὁ λέγων Κύρῳ φρονεῖν. Σ. ὁ λέγων Κύρῳ, ποιμήν μου.[29]

וְהֵיכָל תִּוָּסֵד. *Et templum fundabitur.* Ο'. καὶ τὸν οἶκον τὸν ἅγιόν μου θεμελιώσω. Σ. ὁ δὲ ναὸς θεμελιωθήσεται.[30]

Cap. XLIV. 11. ÷ καὶ κωφοί ↙. καὶ στησάτωσαν ÷ ἅμα ↙. 14. ὃ ἐφύτευσε ÷ κύριος, καὶ ↙ ὑετός. 23. ÷ τὸν Ἰσραήλ ↙.[31]

CAP. XLV.

4. בִּשְׁמֶךָ. *Nomine tuo.* Ο'. τῷ ὀνόματί σου (alia exempl. μου[1]). Οἱ Γ'. σου.[2]

5. זוּלָתִי אֵין אֱלֹהִים. *Praeter me non est Deus.* Ο'. πλὴν ἐμοῦ ※ οὐκ ἔστι ↙ θεός.[3]

אֲאַזֶּרְךָ. *Accinxi te.* Ο'. Vacabat. ※ Σ. Θ. ἐνίσχυσά σε ↙.[4]

6. וּמִמַּעֲרָבָה. *Et ab occidente.* Ο'. καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν ※ Σ. Θ. αὐτοῦ ↙.[5]

9. הוֹי רָב אֶת־יֹצְרוֹ. *Vae contendenti cum fictore suo.* Ο'. ποῖον βέλτιον κατεσκεύασα ὡς πηλὸν κεραμέως; Ἀ. ὦ δικαζόμενος σὺν πλάσσοντι αὐτόν.[6] Σ. οὐαὶ ὁ ἀντιλέγων πρὸς τὸν πλάσαντα αὐτόν.[7] Θ. οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσσοντος αὐτόν.[8]

חֶרֶשׂ אֶת־חַרְשֵׂי אֲדָמָה. *Testa inter testas terrae.* Ο'. μὴ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριάσει τὴν γῆν; Θ. ἀροτριῶν τοὺς ἀροτριῶντας τὴν γῆν.[9]

10. הוֹי אֹמֵר. *Vae dicenti.* Ο'. ※ οὐαὶ ↙ ὁ λέγων.[10]

מַה־תּוֹלִיד. *Quid gignis?* Ο'. τί γεννήσεις; Σ. τί ἐγέννησας;[11]

11. וְעַל־פֹּעַל. *Et de opere.* Ο'. καὶ περὶ τῶν ἔργων. Θ. (καὶ) περὶ τῆς ἐργασίας.[12]

13. וְכָל־דְּרָכָיו אֲיַשֵּׁר הוּא־יִבְנֶה עִירִי. *Et omnes vias ejus complanabo; ille aedificabit civitatem meam.* Ο'. καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι· οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου. Σ. καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ εὐθυνῶ, καὶ οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου.[13]

14. יְגִיעַ מִצְרַיִם. *Quaestus Aegypti.* Ο'. ἐκοπίασεν Αἴγυπτος. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί· κόπος Αἰγύπτου.[14]

יַעֲבֹרוּ וְאֵלַיִךְ. *Transibunt, et coram te.* Ο'. Vacabat. ※ Θ. καὶ διαβήσονται πρὸς σέ ↙.[15]

Codd. 23, 87, alii. Codd. 22, 36, alii, supplent, καὶ προσπίπτει αὐτῷ. Syro-hex. in marg. char. med.: ※ *procidit ei* (ܢܦܠ ܠܗ). [26] Procop. Montef. ad רָנּוּ perperam refert, monente Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 352. [27] Procop. [28] Idem. [29] Idem. Hieron.: "*Pastor meus es*, sive, ut LXX transtulerunt, *ut sapiat*. ... Verbum enim Hebraicum ROI, si per RES literam legamus, intelligitur *pastor meus;* si per DALETH, *sciens*, vel *intelligens meus.*" [30] Procop. [31] Syro-hex.

CAP. XLV. [1] Sic Codd. II, III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. [2] Curter. [3] Sic Cod. XII in marg., et sine aster. Comp., Codd. 91, 309, et Syro-hex. [4] Syro-hex. in marg. ܐܫܪܪܬܟ ܣ. ܬ. ※. Curter. mendose affert: ※ Θ. ἐνίσχυσας. Haec, ἐνίσχυσά σε, hodie habentur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [5] Curter., qui post ἡλίου loco alieno inferri jubet. Syro-hex. post δυσμῶν in marg. affert: ܕܝܠܗ ܣ. ܬ. ※. Sic sine aster. Codd. 22, 51, alii. [6] Curter. affert: Ἀ. μὴ δικαζόμενος κ. τ. ἑ. Correximus ex Parsonsii MSS. [7] Procop. [8] Curter. Hieron.: "Quid sibi autem velint LXX, qui .. transtulerunt: *Quid melius feci quam lutum figuli?* scire non valeo; nisi forte Theodotionis sequar editionem, qui pro hoc posuit: *Vae ei qui contendit contra factorem suum.*" Ante μὴ ἐρεῖ ὁ πηλὸς Ald., Codd. 36, 62, alii, inferunt: οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσαντος αὐτόν. [9] Procop. Hieron. Theodotioni continuat: *arans arantes terram.* [10] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Hieron.: *Vae qui dicit.* [11] Procop. [12] Curter. [13] Euseb., Reg. unus. Nobil. affert: Σ. καὶ πάσας — εὐθυνῶ. [14] Euseb. in Dem. Evang. p. 228. [15] Curter. Syro-hex. in marg. ܘܢܥܒܪܘܢ ܬ. ܠܘܬܟܝ.. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex.

14, 15. אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין עוֹד אֶפֶס אֱלֹהִים׃ אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ. *Sane in te est Deus, et nemo est amplius, non est praeterea Deus. Profecto tu es Deus occultans se, Deus Israelis, salvator.* Ο΄. ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σοῦ· σὺ γὰρ εἶ θεὸς, καὶ οὐκ ᾔδειμεν, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ. Ἀ. πλὴν ἐν σοὶ ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι παρὰ σοί· θεὸς ἄρα ἰσχυρὸς ἀποκρυπτόμενος, θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. Σ. μόνον ἐν σοὶ θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι, οὐδ᾽ ὑπάρχει θεός· ὄντως σὺ θεὸς κρυφαῖος, θεὸς Ἰσραὴλ σώζων.[16] Θ. πλὴν ἐν σοὶ ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος, θεὸς (Ἰσραὴλ) σώζων.[17]

16. חָרָשֵׁי צִירִים. *Artifices idolorum.* Ο΄. ÷ ἐγκαινίζεσθε πρὸς μὲ, νῆσοι ↙.[18]

18. יְצָרָהּ. *Finxit eam.* Ο΄. ※ ἔπλασεν αὐτήν ↙.[19]

19. תֹּהוּ בַקְּשׁוּנִי. *Frustra quaerite me.* Ο΄. μάταιον ζητήσατε. Σ. ματαίως ζητήσατέ με. Οἱ ἄλλοι· κενῶς ζητήσατέ με.[20]

20. הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו פְּלִיטֵי הַגּוֹיִם. *Accedite simul, superstites gentium.* Ο΄. βουλεύσασθε ἅμα, οἱ σωζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. Σ. προσεγγίσατέ μοι, οἱ διαπεφευγότες τῶν ἐθνῶν.[21]

23. בִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא. *Per me juravi, exiit.* Ο΄. κατ᾽ ἐμαυτοῦ ὀμνύω, εἰ μὴ (alia exempl. εἰ μήν; alia, ἦ μὴν[22]) ἐξελεύσεται. Ἀ. Θ. ὁμοίως (εἰ μήν).[23]

24. וָעֹז. *Et robur.* Ο΄. καὶ δόξα. Σ. καὶ ἰσχύς.[24]

Cap. XLV. 1. ÷ ὁ θεός ↙. 5. ÷ ὁ θεός ↙. 6. ÷ ὁ θεός ↙. 7. ÷ ὁ ↙ ποιῶν. ÷ ὁ θεός ↙. 11. ὅτι ÷ οὕτω ↙ λέγει κύριος ÷ ὁ θεός ↙. 13. ÷ βασιλέα ↙. 14. ÷ σαβαώθ ↙. 21. ἐγὼ κύριος (sic) ÷ ὁ θεός ↙. 26. ÷ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ ↙ (fort. ÷ τῶν υἱῶν ↙ Ἰσραήλ[25]).

CAP. XLVI.

1. נְבוֹ. *Nebo.* Ο΄. Ναβώ. Alia exempl. Δαγών.[1] Ἀ. Θ. Ναβώ. Σ. Νεβούς.[2]

הָיוּ עֲצַבֵּיהֶם לַחַיָּה. *Fuerunt simulacra eorum bestiis* (imposita). Ο΄. ἐγένετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία. Σ. ἐγένετο τὰ εἴδωλα αὐτῶν ζώοις ἔκδοτα.[3]

6. אֵל. *Deum.* Ο΄. χειροποίητα. Ἀ. Θ. ἰσχυρόν. Σ. θεόν.[4]

11. קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתִי. *Vocans ex oriente avem rapacem, e terra longinqua virum consilii mei.* Ο΄. καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν πετεινὸν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περὶ ὧν βεβούλευμαι. Οἱ λοιποί· καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ὄρνιν, ἀπὸ γῆς πόρρωθεν ἄνδρα βουλῆς μου.[5]

אַף־דִּבַּרְתִּי. *Et locutus sum.* Ο΄. ※ Σ. καίγε ↙ ἐλάλησα.[6]

אַף־אֲבִיאֶנָּה. *Et adducam illud.* Ο΄. καὶ ἤγαγον. ※ Σ. καίγε ↙ (ἤγαγον).[7]

---

[16] Euseb. in Dem. Evang. p. 226. Procop. affert: Ἀ. ἰσχυρός; et paulo post: Ο΄. οὐκ ᾔδειμεν. Ἀ. ἀποκρυπτόμενος. Σ. Θ. κρυφαῖος. [17] Procop.: Θ. πλὴν ἐν σοὶ — πλὴν αὐτοῦ. Euseb. ibid.: Ὁ δὲ Θ., διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος θεὸς σώζων. Idem paulo post: ἀντὶ δὲ τοῦ, πλὴν σοῦ, πλὴν αὐτοῦ ὁ Θ. πεποίηκεν. [18] Hieron.: ÷ *Innovamini ad me, insulae* :. Obelus non est in Syro-hex. [19] Sic Cod. XII in marg. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, invito Syro-hex. [20] Procop. [21] Idem. [22] Prior lectio est in Codd. III, XII (teste Parsonsio), 62, 86; posterior in Codd. 26, 36, aliis, et Euseb. in Dem. Evang. p. 58. [23] Curter. [24] Procop. [25] Syro-hex.

CAP. XLVI. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii; quam lectionem enarrant Euseb., Procop. Syro-hex. in textu habet Ναβώ; in marg. autem char. med. Δαγών. Hieron.: "Sive juxta LXX *Dagon*, qui tamen in Hebraico non habetur." [2] Curter. Syro-hex. affert: Σ. Νεβούρ (ܢܒܘܪ). Ἀ. Θ. ὁμοίως, Ναβώ. [3] Procop. [4] Curter. [5] Procop. [6] Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 91, alii. [7] Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 87, 91, alii. Syro-hex. juxta Cod. A. in marg. affert: ※ Σ. καίγε, cum notula quae in Cod. C. rectius ad ÷ ἤγαγον αὐτὸν κ.τ.ἑ. appingitur: "Non positum est in Hebraeo, neque in LXX."

11. Ο΄. ÷ ἤγαγον αὐτὸν, καὶ εὐώδωσα (alia exempl. ἐποίησα) τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ◄.[8]

12. אַבִּירֵי לֵב. *Contumaces corde.* Ο΄. οἱ ἀπολωλεκότες τὴν καρδίαν. Σ. οἱ σκληροκάρδιοι.[9]

13. לֹא תִרְחָק. *Non procul abest.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὐ μὴ μακρυνθῇ ◄.[10]

וּתְשׁוּעָתִי. *Et salus mea.* Ο΄. καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ. Ἀ. καὶ σωτηρία μου. Σ. ἡ σωτηρία μου. Θ. τὸ σωτήριον . .[11]

וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי. *Et dabo in Sione salutem, Israeli gloriam meam.* Ο΄. δέδωκα ἐν Σιὼν σωτηρίαν τῷ Ἰσραὴλ εἰς δόξασμα. Σ. δώσω ἐν Σιὼν σωτήριον, καὶ τῷ Ἰσραὴλ δόξαν.[12]

Cap. XLVI. 1. ÷ κοπιῶντι ◄. 6. ÷ οἱ συμβαλλόμενοι ◄ (ܡܣܬܟܠܝܢ ܕܡܫܬܩܠܝܢ ... ÷). 10. ÷ πρὶν γενέσθαι ◄.[13]

Cap. XLVII.

1. שְׁבִי־לָאָרֶץ אֵין־כִּסֵּא. *Sede in terra, non est solium.* Ο΄. κάθισον εἰς τὴν γῆν. Alia exempl. εἴσελθε εἰς τὸ σκότος.[1] ※ Ἀ. Θ. κάθισον εἰς τὴν γῆν, οὐκ ἔστι θρόνος ◄.[2]

2. גַּלִּי צַמָּתֵךְ. *Retege velum tuum.* Ο΄. ἀποκάλυψαι τὸ κατακάλυμμά σου. Ἀ. . σεμμαθέχ. Σ. . τὸ σιωπηλόν σου. Θ. . σαμθέχ.[3] Aliter: Σ. κάλυψαι τὰ ὦτά (σου).[4]

3. נָקָם אֶקָּח וְלֹא אֶפְגַּע אָדָם. *Ultionem sumam, et non parcam homini.* Ο΄. τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι, οὐκέτι μὴ παραδῶ ἀνθρώποις. Ἀ. . . καὶ οὐκ ἀπαντήσω ἀνθρώπῳ.[5] Σ. ἐκδίκησίν σου λήψομαι, καὶ οὐκ ἀντιστήσεταί μοι ἄνθρωπος.[6]

4. גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה. *Redemptor noster Jova.* Ο΄. (Alia exempl. praemittunt εἶπεν, alia λέγει[7]) ὁ ῥυσάμενός σε κύριος. Ἀ. ἀγχιστεύων ἡμῶν κύριος.[8]

5. דּוּמָם. *Tacens.* Ο΄. κατανενυγμένη. Σ. σιωπῶσα.[9]

גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת. *Dominam regnorum.* Ο΄. ἰσχὺς βασιλείας. Σ. δέσποιναν βασιλειῶν.[10]

6. חִלַּלְתִּי נַחֲלָתִי. *Profanavi hereditatem meam.* Ο΄. ἐμίανας (alia exempl. ἐμίανα[11]) τὴν κληρονομίαν μου. Ἀ. Σ. ἐβεβήλωσα . . . Θ. ἐβεβήλωσαν τὸν κλῆρον . .[12]

10. חָכְמָתֵךְ וְדַעְתֵּךְ הִיא שׁוֹבְבָתֶךְ. *Sapientia tua et scientia tua ipsa seduxit te.* Ο΄. γνῶθι, ἡ

---

[8] Haec, quae e Cap. xlviii. 15 male illata sunt, desunt in Comp., Codd. 36, 48, aliis, et Hieron. Obelo notantur in Syro-hex., qui ἐποίησα habet, ut solus Cod. 88. [9] Procop. Ad ἀκούσατέ μου κ. τ. ἑ. Curter. notat: Θ. ὁμοίως. [10] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, invito Syro-hex. [11] Curter. [12] Procop. [13] Syro-hex., qui ad v. 10 notat: "Hic obelus non positus est apud Hebraeos, neque apud LXX."

Cap. XLVII. [1] Sic Codd. III, XII, 26, 106, alii. Syro-hex. in textu vacat, sed in marg. char. med. habet: κάθισον εἰς τὸ σκότος. [2] Curter. affert: ※ κάθισον εἰς τὴν γῆν, κ.τ.ἑ. Syro-hex. ※ ܐ. ܬ. ܬܒܝ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܥܘܠܝ ܠܚܫܘܟܐ ... ܘܠܝܬ ܟܘܪܣܝܐ ◄; h. e. ※Ἀ. Θ. κάθισον, εἴσελθε εἰς τὴν γῆν, κ.τ.ἑ. Lectio Codd. 22, 36, aliorum, sic habet: κάθισον (Cod. 36 add. εἴσελθε) εἰς τ. γ., οὐκ ἔστι θρ., εἴσελθε εἰς τὸ σκ. [3] Hieron.: "In eo ubi nos interpretati sumus, *denuda turpitudinem tuam*, pro quo LXX transtulerunt, *revela operimentum*, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *samthech;* Aq. *semmathech;* Sym. τὸ σιωπηλόν σου, quod nos exprimere possumus, *taciturnitatem tuam.* Quod quidem et in Cant. Cant. legimus, ubi sponsae pulcritudo describitur; ad extremum infert, *absque taciturnitate tua;* nolentibus qui interpretati sunt transferre nomen, quod in sancta Scriptura sonaret turpitudinem." Sponte apparet, Symmachum hanc vocem a צָמַת, *siluit*, deduxisse, quod Senioribus quoque accidit ad Cant. Cant. iv. 1, 3. vi. 6. [4] Procop. "Haec Symmachi versio nec cum Hebraeo, nec cum Hieronymi loco quadrare potest."—*Montef.* Pro τὰ ὦτα Semlerus tentat τὰ νῶτα, Doederleinius τὴν ὤαν, infeliciter uterque. [5] Curter. [6] Procop., qui ἐν ἐμοὶ pro μοι habet. Curter. affert: Σ. καὶ οὐκ ἀντιστήσεταί μοι ἄνθρωπος. [7] Prior lectio est in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Hieron.; posterior in Syro-hex., et Cod. XII in marg. [8] Procop. [9] Idem. [10] Idem. [11] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 41, 91, 104. Syro-hex. in textu ἐμίανα, in marg. ἐμίανας habet. [12] Curter., qui Theodotioni την κληρον (sic) tribuit.

συνεσις τούτων ἔσται, καὶ ἡ πορνεία σού σοι αἰσχύνη. Σ. . . καὶ ἡ γνῶσίς σου αὐτὴ ἐξηπάτησέ σε.[13]

12. אוּלַי תַּעֲרוֹצִי. *Fortasse terrorem incuties.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. εἴ πως δυνήσῃ ἰσχῦσαι ◂.[14]

13. יַעַמְדוּ־נָא וְיוֹשִׁיעֻךְ הֹבְרֵי שָׁמַיִם. *Stent modo, et salvent te, qui caelum dissecant* (astrologi). Ο΄. στήτωσαν δὴ, καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ. Σ. Θ. στήτωσαν δὴ, καὶ σωσάτωσάν σε οἱ οἰωνοσκόποι τοῦ οὐρανοῦ.[15]

15. סֹחֲרַיִךְ מִנְּעוּרַיִךְ אִישׁ לְעֶבְרוֹ תָּעוּ אֵין מוֹשִׁיעֵךְ. *Negotiatores tui inde a pueritia tua unusquisque recta ante se erraverunt, non est qui salvet te.* Ο΄. ἐν τῇ μεταβολῇ ἐκ νεότητος, ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη, σοὶ δὲ οὐκ ἔσται σωτηρία. Οἱ λοιποί· οἱ ἔμποροί σου ἀπὸ νεότητός σου, ἕκαστος εἰς τὸ πέραν ἑαυτοῦ ἐπλανήθησαν, ἐξ ὧν οὐδεὶς εὕρηταί σοι σωτήρ. Σ. . . διὸ οὐκ ἔστιν ὁ σώζων σε.[16]

CAP. XLVIII.

1. וּמִמֵּי יְהוּדָה. *Et ex aquis Judae.* Ο΄. καὶ ἐξ ※ Σ. Θ. ὕδατος ◂ Ἰούδα.[1]

4. מִדַּעְתִּי. *Cum scirem.* Ο΄. γινώσκω. Σ. Θ. διὰ τὸ γνῶναί (με).[2]

6. הִשְׁמַעְתִּיךָ חֲדָשׁוֹת. *Audire feci te nova.* Ο΄. ἀλλὰ ἀκουστά σοι ἐποίησα τὰ καινά. Ἀ. Θ. ἠκούτισά σε καινά.[3]

7. וְלֹא שְׁמַעְתָּם. *Et non audisti ea.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. καὶ οὐκ ◂ ἤκουσας αὐτά.[4]

12. מְקֹרָאִי. *Vocatus meus.* Ο΄. ὃν ἐγὼ καλῶ. Ἀ. κλητέ μου. Σ. ὁ κλητός μου.[5]

אֲנִי־הוּא. *Ego ipse* sum. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐγώ εἰμι ◂.[6]

אֲנִי רִאשׁוֹן אַף אֲנִי אַחֲרוֹן. *Ego primus, etiam ego novissimus.* Ο΄. ἐγώ εἰμι πρῶτος, καὶ ἐγώ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα. Οἱ λοιποί· ἐγὼ πρῶτος, καὶ ἐγὼ ἔσχατος.[7]

13. שָׁמָיִם. *Caelos.* Ο΄. τὸν οὐρανόν. Οἱ ἄλλοι· τοὺς οὐρανούς.[8]

קֹרֵא אֲנִי. *Voco ego.* Ο΄. καλέσω ※ Οἱ Γ΄. ἐγώ ◂.[9]

14. מִי בָהֶם הִגִּיד אֶת־אֵלֶּה יְהוָֹה אֲהֵבוֹ יַעֲשֶׂה חֶפְצוֹ. *Quis inter eos annuntiavit haec? Jova amat eum, faciet voluntatem ejus.* Ο΄. τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε ταῦτα; ※ Οἱ Γ΄. κύριος ◂[10] ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου. Ἀ. τίς ἐν αὐτοῖς ἀπήγγειλε ταῦτα; κύριος ἠγάπησεν αὐτόν . . . Σ. τίς αὐτῷ ἀπήγγειλε ταῦτα; ὃν κύριος ἠγάπησεν, ποιήσει τὸ θέλημα αὐτοῦ.[11]

15. אֲנִי אֲנִי. *Ego, ego.* Ο΄. ἐγὼ ※ Οἱ Γ΄. ἐγώ ◂.[12]

---

[13] Procop. [14] Curter. Sic sine aster. Ald., Codd. 23, 87, alii; et, praemisso καὶ, Codd. 36, 48, alii. Syro-hex. affert: ܐܢ (sic). ܕܟܡܐ ܡܫܟܚܐ ܐܢܬ ܠܡܬܚܝܠܘ ◊. [15] Hieron.: "Pro eo quoque quod nos juxta Sym. et Theod. interpretati sumus: *Stent et salvent te augures caeli*, LXX manifestius transtulerunt: *Stent et salvam te faciant astrologi caeli.*" [16] Procop. Pro εὕρηται Montef. post Drusium εὑρήθη male exscripsit.

CAP. XLVIII. [1] Curter. affert: ※ Θ. ὕδατος. Syro-hex. in marg.: ※ Σ. Θ. καὶ ἐξ ὕδατος. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "*Et de aquis*, inquit, *Juda existis*, σεμνοπρεπῶς [Martianaeus, quem secuti sunt recentiores, σεμνοτερῶς (sic) edidit, notans: "Hoc modo legi oportet ex MSS. exemplaribus, non σωματικώτερον cum editis libris . . . Codices MSS. corrupte (?) legunt CEMNOTIPETIΩC (sic)"] *aquas* vocans pro *semine*." [2] Curter. [3] Idem. [4] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [5] Procop. [6] Syro-hex. in marg., indice super πρῶτος posito. [7] Procop. [8] Idem. [9] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܠ. ܐܢܐ ◊. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 91, alii. [10] Syro-hex. in marg. ※ ܥ. ܡܪܝܐ ◊. Sic sub aster. Euseb. in Eclog. Prophet. p. 205, et sine aster. Codd. 22, 36, 48, alii. [11] "Sic unus Reg. ex Apolinario, et Procopius."—*Montef.* Apolinarii lectio exstat in Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 129. Ad Aquilam pro ἐν ἀνθρώποις, ut in Procopio et Apolinario legitur, Nobil. et Cod. 88 recte exhibent ἐν αὐτοῖς. Ad Sym. Montef. juxta Apolinarium correxit αὐτῷ pro αὐτοῖς, et ἠγάπησεν pro ἀγαπήσει, ut apud Procopium exstat. Hieron.: "Juxta Symmachum, qui interpretatus est: *Quis ei annuntiavit haec? quem Dominus dilexit, qui facit voluntatem ejus in Babylone.*" [12] Syro-hex. in marg. ※ ܥ. ܐܢܐ ◊.

17. מְלַמֶּדְךָ לְהוֹעִיל. *Docens te proficere.* Ο΄. δέδειχά σοι. Alia exempl. add. εἰς ὠφέλειαν.[13]

19. כִּמְעֹתָיו. *Ut lapilli ejus.* Aliter: *Ut* (propagines) *viscerum ejus.* Ο΄. ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς. Οἱ Γ΄. ὡς αἱ κέγχροι αὐτῆς.[14]

22. אֵין שָׁלוֹם אָמַר יְהוָה לָרְשָׁעִים. *Non est pax, dicit Jova, impiis.* Ο΄. οὐκ ἔστι χαίρειν, λέγει κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν. Οἱ Γ΄. οὐκ ἔστιν εἰρήνη, εἶπε κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν.[15]

Cap. XLVIII. 17. ἐγώ ÷ εἰμι ◁ κύριος (sic) ὁ θεός σου. 21. ÷ καὶ πίεται ◁ ὁ λαός μου (fort. ÷ καὶ πίεται ὁ λαός μου ◁).[16]

CAP. XLIX.

1. שִׁמְעוּ אִיִּים אֵלַי וְהַקְשִׁיבוּ לְאֻמִּים מֵרָחוֹק. *Audite, insulae, me, et attendite, populi remoti.* Ο΄. ἀκούσατέ μου, νῆσοι, καὶ προσέχετε, ἔθνη· διὰ χρόνου πολλοῦ (Οἱ λοιποί· ἔθνη μακρόθεν[1]). Σ. ἀκούσατέ μου, νῆσοι, καὶ ἀκροάσασθε, ἔθνη, μακρόθεν.[2]

מִבֶּטֶן קְרָאָנִי. *Ab utero vocavit me.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐκ γαστρὸς ἐκάλεσέ με.[3]

2. הִסְתִּירָנִי. *Abscondidit me.* Ο΄. ἔκρυψέ με. Alia exempl. ἐσκέπασέ με.[4]

5. וְיִשְׂרָאֵל לֹא (לוֹ ק׳) יֵאָסֵף. *Et Israel non* (s. *ei*) *congregabitur.* Ο΄. καὶ Ἰσραὴλ· συναχθήσομαι. Ἀ. καὶ Ἰσραὴλ αὐτῷ συναχθήσεται. Σ. Θ. καὶ Ἰσραὴλ οὐ συναχθήσεται.[5]

6. לִי עֶבֶד. *Mihi servus.* Ο΄. παῖδά μου. Οἱ λοιποί· δοῦλόν μου.[6]

וּנְתַתִּיךָ לְאוֹר גּוֹיִם. *Et dedi te in lucem gentium.* Ο΄. ἰδοὺ δέδωκά σε εἰς διαθήκην γένους εἰς φῶς ἐθνῶν. Οἱ λοιποί· ἰδοὺ τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν.[7]

7. לִבְזֹה־נֶפֶשׁ לִמְתָעֵב גּוֹי לְעֶבֶד מֹשְׁלִים. *Ad contemptum ab hominibus* (s. *quoad animum*), *ad eum qui abominationi est genti, ad servum dominantium.* Ο΄. τὸν φαυλίζοντα (Οἱ Γ΄. ἐξουθενημένον[8]) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν δούλων τῶν ἀρχόντων. Θ. *Ei qui despicit animam, qui abominationi est genti, qui servus est principum.*[9]

וַיִּבְחָרֶךָּ. *Ut eligat te.* Ο΄. καὶ ἐξελεξάμην σε. Σ. ὃς ἐξελέξατό σε.[10]

8. וְאֶצָּרְךָ. *Et formavi te.* Ο΄. ※ καὶ ἔπλασά σε ◁.[11]

לְהָקִים אֶרֶץ לְהַנְחִיל נְחָלוֹת שֹׁמֵמוֹת. *Ad instaurandum terram, ad distribuendum possessiones desolatas.* Ο΄. τοῦ καταστῆσαι τὴν γῆν, καὶ κληρονομῆσαι κληρονομίας ἐρήμους (Οἱ Γ΄. ἠφανισμένας[12]). Σ. ἀνεγεῖραι τὴν γῆν, καὶ κληροδοτῆσαι κληροδοσίας ἠφανισμένας.[13]

---

[13] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [14] Curter. (non, ut Montef., οἱ κέγχροι). Procop.: τὸ δὲ, χοῦς τῆς γῆς, κέγχροι γῆς ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. [15] Cod. XII, teste Parsonsio. [16] Syro-hex.

CAP. XLIX. [1] Procop. [2] Idem, qui ἀκροᾶσθε habet. Euseb. vero: Σ. ἀκούσατέ μου, ν., καὶ ἀκροάσασθε, ἔθνη. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: Θ. ἀκροάσατε (sic?). [3] Sic Procop., Codd. 86, 88. Eadem, subjuncto καὶ, habent Codd. 22, 36, alii. Hieron.: *De ventre vocavit me.* [4] Sic Codd. III, XII (in textu), 41, alii, necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 52. [5] Hieron.: "*Et Israel non congregabitur,* id est, non revertetur ad Dominum. Satisque miror quomodo vulgata editio [LXX] fortissimum contra Judaeorum perfidiam testimonium alia interpretatione subverterit, dicens: *Congregabor, et glorificabor coram Domino;* cum Theod. et Sym. nostrae interpretationi congruant. De Aquila autem non miror, quod homo eruditissimus linguae Hebraicae, et verbum de verbo exprimens, in hoc loco aut simularit imperitiam, aut Pharisaeorum perversa expositione deceptus sit, qui interpretari voluit, *et Israel ei congregabitur,* hoc est, Deo." [6] Procop. [7] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 49, alii. Textus vulgaris interpolatus est ex v. 8. (In textu τέθεικα pro δέδωκα habent Comp., Codd. III, XII (cum δέδωκα in marg.), 23, 26, 41, alii, et Syro-hex.) [8] Theodoret. [9] Hieron., qui notat: "Quod manifeste Christi personae convenit . . . Cui interpretationi Aquila consensit, et ex parte LXX, licet in eo mutaverint sensum, et extenuaverint, quod pro *gente, gentes,* et pro *servo, servos* interpretati sunt." [10] Procop. [11] Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Clausula abest a Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [12] Curter. [13] Procop.

9. הִגָּלוּ. *Ostendite vos.* Οʹ. ἀνακαλυφθῆναι. Alia exempl. ἀνακαλύφθητε.[14]

10. יִצְמָאוּ. *Sitient.* Οʹ. διψήσουσιν. Alia exempl. διψάσουσιν. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Οʹ, διψάσουσιν. Σ. Θ. διψήσουσιν.[15]

12. סִינִים. *Sinensium.* Οʹ. Περσῶν. Οἱ λοιποί· Σινείμ.[16]

13. וְגִילִי אֶרֶץ. *Et exsulta, terra.* Οʹ. καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ. Ἀ. ἀγαλλιῶ, γῆ. Σ. Θ. εὐφραίνου, γῆ.[17]

יִפְצְחוּ הָרִים רִנָּה. *Erumpant montes in jubilum.* Οʹ. ῥηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην. Ἀ. κελαδήσατε, ὄρη, αἴνεσιν. Σ. ἱλαρευθήσεται ὄρη ἐπὶ πᾶσιν.[18]

15. מֵרַחֵם. *Ut non misereatur.* Οʹ. τοῦ μὴ ἐλεῆσαι. Σ. ὥστε μὴ οἰκτειρῆσαι. Θ. τοῦ μὴ οἰκτεῖραι.[19]

16. הֵן עַל־כַּפַּיִם חַקֹּתִיךְ. *Ecce! super volis delineavi te.* Οʹ. ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφηκα. Ἀ. ἰδοὺ ἐπὶ τῶν ταρσῶν ἠκρίβωσά σε. Σ. . . ἐστήριξά σε. Θ. . . διεχάραξά σε.[20]

18. כַּעֲדִי. *Tanquam ornamentum.* Οʹ. ※ ὡς κόσμον ↙.[21]

19. כִּי עַתָּה. *Quia nunc.* Οʹ. ※ ὅτι ↙ νῦν.[22]

21. גֹּלָה וְסוּרָה. *Exsul et expulsa.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. πάροικος καὶ ἐκκεκλεισμένη ↙.[23]

22. בְּחֹצֶן. *In sinu.* Οʹ. ἐν κόλπῳ. Οἱ λοιποί· ἐν ἀγκάλαις.[24]

23. וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתַיִךְ. *Et feminae principes eorum lactatrices tuae.* Οʹ. αἱ δὲ ἄρχουσαι αὐτῶν τροφοί σου. Σ. καὶ ἄρχουσαι αὐτῶν γαλουχήσουσί (σε).[25]

אֲשֶׁר לֹא־יֵבֹשׁוּ קֹוָי. *Cui qui confidunt non pudefient.* Οʹ. καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ ὑπομένοντές με. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Σ. καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ προσδοκῶντές με.[26]

24. הֲיֻקַּח מִגִּבּוֹר מַלְקוֹחַ וְאִם־שְׁבִי צַדִּיק יִמָּלֵט. *Num tolletur a forti praeda? aut captivi justi evadent?* Οʹ. μὴ λήψεταί τις παρὰ γίγαντος σκῦλα; καὶ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως (Τὸ Ἑβραϊκόν· δικαίως[27]), σωθήσεται; Ἀ. Θ. . . καὶ εἰ αἰχμαλωτίζων δίκαιον περισωθήσεται;[28] Σ. μὴ ληφθήσεται παρὰ δυνατοῦ λῆψις; ἢ αἰχμαλωσία δικαίου διασωθήσεται;[29]

25. כִּי־כֹה. *Quia sic.* Οʹ. ※ Οἱ Γʹ. ὅτι ↙ οὕτως.[30]

גַּם־שְׁבִי גִבּוֹר יֻקָּח וּמַלְקוֹחַ עָרִיץ יִמָּלֵט. *Etiam captivi fortis tollentur, et praeda praepotentis evadet.* Οʹ. ἐάν τις αἰχμαλωτεύσῃ γίγαντα, λήψεται σκῦλα· λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύοντος σωθήσεται. Σ. *Sed et captivitas fortis auferetur, et rapina horribilis salva erit.*[31]

---

[14] Sic Codd. 22, 36, 41, alii, et Hieron. Syro-hex. in marg. ܐܬܓܠܘ. (Sic Cod. C. In Cod. A. a Cap. xlix. 1 ad Cap. l. 4 membrana abscissa lectiones marginales tantum non perierunt.) [15] Curter., qui Aquilae tribuit διψάουσιν (sic). Lectio διψάσουσιν est in Cod. Vat., teste Maio, fortasse aliis. [16] Hieron.: "In Hebraeo legitur SINIM, quod LXX *Persarum* interpretati sunt. Ceteri ita ut in Hebraeo legitur expresserunt *Sinim.*" [17] Curter. [18] Procop. Ad Sym. Montef. oscitanter exscripsit ἱλαρεύσηται. [19] Curter. [20] Procop. [21] Sic Cod. XII in marg. Syro-hex. in textu, ܐܝܟ ܨܒܬܐ ÷, obelo pro asterisco male picto. Deest ὡς κόσμον in Codd. III, 26, 49, aliis. Pro ὡς κόσμον ἐνδύσῃ Codd. 22, 36, alii, ἐνδύσῃ ὡς στολὴν venditant. [22] Sic Cod. XII in marg. Deest ὅτι in Comp., Codd. II, III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. [23] Curter., qui ἐγκεκλ. scribit. Pro ἐκκεκλ. stant Codd. XII (in marg. sub aster., teste Parsonsio), 22, 23, 36, alii. Scriptura ἐγκεκλ. est in Comp., Ald., Codd. 62, 90, aliis. Syro-hex. in marg.: Θ. ἐγὼ δὲ πάροικος καὶ ἐγκεκλεισμένη (ܐܢܐ ܕܝܢ ܬܘܬܒܐ ܘܡܚܒܫܬܐ). [24] Procop. [25] "Reg. unus, Eusebius et Drusius [Nobil.]."—*Montef.* Eusebii locus est: Διὸ τροφὴ (fort. τροφοὶ) αὐτῆς ὠνομάσθησαν, ἤ κατὰ τὸν Σύμμαχον, γαλοῦχοι, φήσαντα, καὶ ἄρχουσαι αὐτῶν γαλουχήσουσι (sine σε). Unde suspicetur aliquis, Symmachum dedisse γαλοῦχοί σου; sed nihil mutandum. [26] Curter. In textu οἱ ὑπομ. με deest in Codd. III, XII (in textu), 26, 49, aliis. Hieron.: *qui exspectant me.* [27] Euseb., Procop. [28] Cod. XII, teste Parsonsio. Curter. affert: Ἀ. Θ. καὶ ὁ αἰχμ. δ. περισωθήσεται (non, ut Montef., σωθήσεται). [29] Curter. [30] Idem. Particula deest in Codd. III, XII, 22, 26, 36, aliis, et Hieron. Syro-hex. in marg. ܐ. ܬܠ. ܡܛܠ ܕ. [31] Hieron. Symmacho עָרִיץ est ἀκαταμάχητος Ezech. xxviii. 7. xxx. 11; ἀνυπόστατος Job. xxvii. 13. Psal. lxxxv. 14.

26. וְיָדְעוּ. *Et scient.* Ο΄. καὶ αἰσθανθήσεται. Alia exempl. καὶ γνώσεται.[32]

Cap. XLIX. 12. ἥξουσιν ÷ ἔρχονται ◄ (sic). 18. περιθήσεις αὐτοὺς ÷ ὡς κόσμον ◄ νύμφης (sic). 19. ÷ ἀπὸ σοῦ ◄.[33]

Cap. L.

1. אֵי זֶה סֵפֶר. *Ubi* est *hic libellus?* Ο΄. ποῖον τὸ βιβλίον; Alia exempl. ποῖον τοῦτο βιβλίον;[1] Σ. ποῖον τὸ βιβλίον; Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ποῖον τοῦτο βιβλίον).[2]

אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר־מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ. *Aut quis creditorum meorum* est, *cui vos vendidi?* Ο΄. ἢ τίνι ὑπόχρεῳ ※ Θ. τῶν πρασσόντων με, ᾧ ◄ πέπρακα ὑμᾶς ※ Θ. αὐτῷ ◄;[3] Ἀ. . τίνι ὑπόχρεως ὢν . . . αὐτῷ;[4]

2. מַדּוּעַ בָּאתִי. *Quare veni?* Ο΄. τί ὅτι ἦλθον; Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (διότι ἦλθον). Θ. τί ὅτι ἦλθον;[5]

הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר. *Ecce! increpatione mea exsicco mare, reddo flumina desertum.* Ο΄. ἰδοὺ τῷ ἐλεγμῷ (alia exempl. τῇ ἀπειλῇ[6]) μου ἐξερημώσω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους. Σ. ἰδοὺ ἐν τῇ ἐπιτιμήσει μου ἐξήρανα θάλασσαν, ἐποίησα ποταμοὺς ἔρημον.[7]

4. לָדַעַת לָעוּת אֶת־יָעֵף דָּבָר. *Ut sciam subvenire fesso verbis.* Ο΄. τοῦ γνῶναι (alia exempl. add. ἐν καιρῷ[8]) ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. Ἀ. τοῦ γνῶναι τοῦ ὑποστηρίσαι . . . Σ. τοῦ γνῶναι ὁμιλίαν . . .[9]

יָעִיר בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. *Excitat singulis matutinis.* Ο΄. ἔθηκέ μοι (s. με) πρωΐ (alia exempl. πρωῒ πρωΐ[10]). Σ. ἔθηκέ μοι πρωῒ †γυρω.[11]

בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ. *Mane excitat mihi aurem ut audiam.* Ο΄. . . προσέθηκέ μοι ὠτίον ἀκούειν. Ἀ. ἐν πρωῒ ἐξεγερεῖ μοι ὠτίον τοῦ ἀκούειν.[12]

9. יַעֲזָר־לִי. *Auxiliabitur mihi.* Ο΄. βοηθήσει μοι. Ἀ. Σ. Θ. βοηθεῖ μοι.[13]

עָשׁ יֹאכְלֵם. *Tinea comedet eos.* Ο΄. καὶ (alia exempl. add. ὡς[14]) σὴς καταφάγεται ὑμᾶς. Ἀ. βρωτὴρ . . .[15] Σ. εὐρὼς καταφάγεται . . Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[16]

11. לְמַעֲצֵבָה תִּשְׁכָּבוּן. *In dolore cubabitis.* Ο΄. ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε. Ἀ. εἰς διαπόνησιν . .[17] Σ. ἐν ὀδύνῃ κοιμηθήσεσθε.[18]

Cap. LI.

1. חֻצַּבְתֶּם. Ex qua *excisi estis.* Ο΄. ἣν ἐλατομήσατε. Σ. ὅθεν ἐλατομήθητε.[1] Θ. ἐξ ἧς ἐλατομήθητε.[2]

---

[32] Sic Codd. 22, 48, alii. Hieron.: *et sciet.* Haec desunt in Ald. et Syro-hex. [33] Syro-hex.

Cap. L. [1] Sic Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 36, 41, alii, et Syro-hex. [2] Curter. [3] Idem. Sic sine asteriscis Comp. (qui om. ᾧ), Ald. (cum αὐτὸ pro αὐτῷ), 87 (idem), 91 (idem), alii. Syro-hex. affert: Θ. τῶν πρασσόντων (ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܬܒܥܝܢ). Hieron.: *aut cui creditori et exactori meo vendidi vos?* [4] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܘ ܕܝ ܚܝܒ ܐܢܐ ; et sub alio indice: ܐ. ܠܗ. Codd. 22, 36, alii: ἢ τίνι ὑπόχρεως ὢν πέπρακα ὑμᾶς; [5] Curter. Lectio διότι ἦλθον est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *quia veni.* [6] Sic Codd. III, XII (in textu), 26, 49, alii. Hieron.: *comminatione mea.* [7] Procop. [8] Sic Codd. III, 26, 86, alii. Cod. 88: τοῦ γνῶναι ※ καιρὸν ◄ ἡνίκα κ.τ.ἑ. [9] Curter. Hieron. Hebraea vertit: *ut sciam sustentare* etc. [10] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 51, 67, 82, alii, et Syro-hex. Cod. 88 affert: ※ ἔθηκέ με πρωῒ νοεῖν πρωΐ. [11] Procop.: Ὁ δὲ Σύμμαχος, ἔθηκέ μοι πρωῒ γυρω (sic), φησίν· ὁ δὲ Ἀκύλας, ἐν πρωῒ ἐξεγερεῖ κ.τ.ἑ. Ad γυρω in marg. scriptum: γρ. γνῶσιν, probante Schleusnero, qui lectionem ad Hebraea, בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ, parum probabiliter refert. Pro γυρω reponendum videtur πρωΐ. [12] Procop. [13] Curter. e Cod. Jes., qui in textu habet βοηθεῖ μοι, ut Codd. III, 22, 26, 36, alii; in marg. autem: Οἱ Ο΄. βοηθήσει μοι. Σ. Ἀ. Θ. βοηθεῖ. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 36, alii, Syro-hex., Hieron. [15] Procop. [16] Curter. Hieron.: "Pro *tinea* in praesenti loco Sym. *rubiginem*, Aq. *vermem* interpretati sunt." Cf. Hex. nostra ad Hos. v. 12. [17] Procop. [18] Euseb. Procop.: Σ. ἐν ὀδύνῃ.

Cap. LI. [1] Cod. 88. [2] Sic in textu sine nom. Codd. 22, 36, alii. Curter. affert: Θ. ἐξ ἧς ἐλατομήθητε, καὶ

1. וְאֶל־מַקֶּבֶת בּוֹר. *Et ad cavernam foveae.* Ο΄. καὶ εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου. Ἀ. (καὶ) πρὸς ἐκκοπήν .. Σ. (καὶ) εἰς τὴν τρυμαλιάν ..[3] Θ. καὶ εἰς τὴν ὀπὴν τοῦ λάκκου.[4]

נֻקַּרְתֶּם. Ex qua *effossi estis.* Ο΄. ὃν ὠρύξατε. Σ. ὅθεν ἐξεκολάφθητε.[5] Θ. ὅθεν ἐξεκόπητε.[6]

3. כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְהוָה. *Sicut Eden, et desertum ejus sicut hortum Jovae.* Ο΄. ὡς παράδεισον, καὶ τὰ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ὡς παράδεισον κυρίου. Ἀ. ὡς τρυφερὰν, καὶ ὁμαλὴν αὐτῆς ὡς κῆπον (κυρίου). Σ. .. καὶ τὴν ἄβατον αὐτῆς ὡς παράδεισον (κυρίου). Θ. ὡς κῆπον τρυφῆς, καὶ τὴν ἀραβὰ αὐτῆς ὡς κῆπον (κυρίου).[7]

זִמְרָה. *Cantus.* Ο΄. αἰνέσεως. Ἀ. ἐγκωμίου. Σ. ψαλμοῦ. Θ. ᾠδῆς.[8]

4. לְאוּמִּי. *Populus meus.* Ο΄. οἱ βασιλεῖς. Ἀ. Σ. φῦλόν μου. Θ. γένος μου.[9]

5. וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ. *Et brachia mea populum judicabunt.* Ο΄. καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ἀ. Σ. καὶ βραχίονί μου ἔθνη κρινοῦσιν. Θ. καὶ τῷ βραχίονί μου λαοὶ κριθήσονται.[10]

6. נִמְלָחוּ. *Discutientur.* Ο΄. ἐστερεώθη. Ἀ. ἡλίσθησαν. Σ. ἁλίσουσιν.[11]

6. תִּבְלֶה. *Veterascet.* Ο΄. παλαιωθήσεται. Ἀ. κατατριβήσεται.[12]

7. וּמִגִּדֻּפֹתָם. *Et propter convicia eorum.* Ο΄. καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀπὸ τῶν βλασφημιῶν αὐτῶν.[13]

9. עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי־עֹז זְרוֹעַ יְהוָה. *Expergiscere, expergiscere, indue fortitudinem, brachium Jovae!* Ο΄. ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, ÷ Ἱερουσαλὴμ ↙, καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου. Οἱ λοιποί· ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, ἔνδυσαι κράτος, βραχίων κυρίου.[14]

כִּימֵי קֶדֶם דּוֹרוֹת עוֹלָמִים. *Sicut in diebus antiquitatis, generationibus temporum remotissimorum.* Ο΄. ὡς ἐν ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. Σ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν, εἰς γενεὰς αἰώνων.[15]

9, 10. הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחְצֶבֶת רַהַב מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין: הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחֲרֶבֶת. *Nonne tu illud es quod cecidit monstrum marinum* (Aegyptum), *quod confodit draconem? Nonne tu illud quod exsiccavit.* Ο΄. οὐ σὺ εἶ ※ Θ. ἡ λατομήσασα πλάτος, διαλύσασα δράκοντα; οὐ σὺ εἶ ↙[16] ἡ ἐρημοῦσα (Ἄλλος· ξηρά-

---

εἰς τὴν ὀπὴν τοῦ λάκκου ὅθεν ἐξεκόπητε. Ἀ. Σ. ὁμοίως τὰ τούτων ἐχόμενα. [3] Procop. [4] Curter. [5] Cod. 88, ubi mendose scriptum ἐξεπολάσθητε. [6] Curter. Cod. 88 affert: Ἄλλος· ἐξ οὗ ὠρύχθητε; quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis. [7] Codd. 86, 88, qui ad Aquilam αὐτῇ scribunt. [8] Cod. 88. [9] Idem affert: Ἀ. Σ. φυλων μου. Θ. γενος εμου. Parsons. corrigit γένους, et ad Hebr. עַמִּים, Ο΄. ἐθνῶν, refert. Nobiscum facere videtur Hieron.: "Pro *tribu*, quam nos interpretati sumus, Theod. *genus*, Sym. *gentem*, LXX *reges* transtulerunt." Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. ii. 1. xliii. 3. cxlviii. 11. [10] Cod. 88. [11] Hieron.: "Et in Hebraico dicitur: *Caeli sicut fumus liquescent*, sive juxta Aquilam et Sym., *comminuentur*, in nihili et in salis modum conterentur et evanescent; quorum prior dixit ἡλίσθησαν [HAICΘHCAN. Sic expresse Cod. Ambros. a Vallarsio advocatus. Vetus lectio, μειωθήσεται, non libris, sed Erasmi ingenio debetur. Montef. vero e Cod. Sangermanensi, qui NNCCNCAN, et duobus Regiis, qui NHCHCAN et NECHCAN habent, Aquilae vindicavit ἠλοήθησαν, *triturati sunt*, quod cum *sale* nihil commune habet. Quin-etiam Sangermanensem scripturam ab ἡλίσθησαν vix hilum distare manifestum est], alter ἁλίσουσιν [Erasmus divinando edidit ἀλιώσονται. Idem Ambrosianus AAAAHCOYCIN, Sangerm. et Regii ANCOYCIN; unde Montef. et Vallarsius Symmacho ἁλίσουσιν concorditer tribuerunt: quam tamen formam *salis morem imitari*, ut Montef. autumat, vel *in modum salis evanescere*, ut Vallarsius, sonare posse, equidem non facile crediderim]; quod a comminutione et deliquio salis ἐτυμολογίαν trahere manifestum est. Pro quo miror quid dicere voluerint LXX, *caelum sicut fumus firmatum est:* si enim firmitas pro robore accipitur, quomodo fumo quod firmum est comparatur?" [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Euseb. a Nobilio excitatus: Ἡ προσθήκη τοῦ Ἱερουσαλὴμ οὔτε ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει, οὔτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται, ἀλλὰ πάντες οὕτως ἐξέδωκαν· ἐξεγείρου — κυρίου. Hieron.: "Nomen *Jerusalem*, quod hic a LXX additum est, nec in Hebraeo habetur, nec ullus trium interpretum posuit; unde obelo praenotandum est." [15] Codd. 86, 88, quorum prior habet: κατὰ τ. ἡμέρας ἔμπροσθεν γενεᾶς αἰώνων. [16] Curter., qui διαρρήξασα pro διαλύσασα habet,

νασα[17]). Ἀ. οὐχὶ σὺ εἶ ὁ λατομήσας ὅρμημα, ὡς (fort. ὁ) δινοποιήσας κῆτος; . . .[18] Σ. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα ἀλαζονείαν, τραυματίσασα δράκοντα; . . .[19]

10. גְּאוּלִים. *Redempti.* Ο΄. ῥυομένοις. Alia exempl. ἐρρυσμένοις.[20]

11. יְשׁוּבוּן. *Revertentur.* Ο΄. ἀποστραφήσονται. Ἀ. ἐπιστραφήσονται.[21]

שָׂשׂוֹן. *Gaudium.* Ο΄. αἴνεσις. Ἄλλος· ἀγαλλίασις.[22]

שִׂמְחָה. *Laetitiam.* Ο΄. εὐφροσύνη. Ἀ. Θ. χαρά. Σ. ἀγαλλίαμα.[23]

נָסוּ. *Fugient.* Ο΄. ἀπέδρα. Ἀ. Σ. φεύξονται.[24]

12. הוּא. Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· αὐτός ◄.[25]

מְנַחֶמְכֶם. *Consolans vos.* Ο΄. ὁ παρακαλῶν σε. Σ. ὁ παρηγορῶν σε.[26]

מִי־אַתְּ. *Quae* es *tu.* Ο΄. τίς οὖσα. Alia exempl. τίνα εὐλαβηθεῖσα.[27] Ἀ. τίς σύ. Σ. τίς εἶ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[28]

13. נֹטֶה שָׁמַיִם. *Qui extendit caelum.* Ο΄. τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανόν. Ἀ. Σ. Θ. τὸν ἐκτείναντα . . .[29]

מִפְּנֵי. *A facie.* Ο΄. τὸ πρόσωπον. Ἀ. Θ. ἀπὸ προσώπου.[30]

13. כּוֹנֵן לְהַשְׁחִית. *Dirigit* (sagittam) *ad perdendum.* Ο΄. ἐβουλεύσατο τοῦ ἆραί σε. Ἀ. ἐτάχυνεν . . . Σ. Θ. ἡτοιμάσθη τοῦ διαφθεῖραι.[31]

14. מִהַר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ וְלֹא־יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר לַחְמוֹ. *Festinat incurvatus* (vinctus) *solvi, nec morietur in fovea* (s. *ad sepulcrum*), *nec deficiet panis ejus.* Ο΄. ἐν γὰρ τῷ σώζεσθαί σε οὐ στήσεται, οὐδὲ χρονιεῖ, ※ Θ. καὶ οὐ θανατώσει εἰς διαφθορὰν, καὶ οὐ μὴ ὑστερήσῃ ὁ ἄρτος αὐτοῦ ◄.[32] Σ. ταχὺ (s. ταχέως) ᾅδης ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐ θανεῖται εἰς διαφθοράν . . .[33]

16. וָאָשִׂם דְּבָרַי בְּפִיךְ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. *Et posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meae texi te, ad figendum caelos, et ad fundandum terram, et ad dicendum Sioni: Populus meus* es *tu.* Ο΄. θήσω τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου, καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς χειρός μου σκεπάσω σε, ἐν ᾗ ἔστησα τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐθεμελίωσα τὴν γῆν, καὶ ἐρεῖ Σιών (alia exempl. καὶ ἐρῶ τῇ Σιών[34])· λαός μου εἶ σύ. Ἀ. *Posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meae protexi te, ut plantes caelos, et fundes terram,* καὶ τοῦ εἰπεῖν τῇ Σιών· λαός μου (σύ). Σ. *Ponam verba mea in ore tuo, et*

---

accedentibus Comp., Codd. 91, 97, 104, 228, 309. In contrariam partem, praeter Codd. 23, 87, 109, 302, 305, Parsonsius e Cod. XII exscripsit: Θ. ※ ἡ λατ. πλάτος, διαλύσασα δρ. οὐ σὺ εἶ. Consentit Syro-hex., qui in marg. affert: ܫܪܝܬ (καὶ διαλύσασα) ܬܢܝܢܐ ܘ ܦܬܝܐ ܕܦܣܩܬ ܗܝ ܐܢܬܝ .※ ܠܐ ܐܢܬܝ ܐܢܬܝ ܗܝ. Hieron. tanquam e LXX affert: *Nonne tu es quae excidisti latitudinem, dissolvisti draconem?* [17] Cod. 88. [18] Codd. 86, 88, quorum hic ὡς δεινοποιῆσαι, ille ὡς δινοποιήσας habet. Cum neutra vox alibi legatur in Bibliis Graecis, praetulimus δινοποιήσας, ut מְחוֹלֶלֶת non a חָלַל, sed a חול, *torqueri, circumagi,* interpres derivasse censeatur. Ad ὅρμημα cf. ad Cap. xxx. 7. [19] Codd. 86, 88. Ad ἀλαζονείαν cf. Hex. ad Job. ix. 13. xxvi. 12. Praeterea Montef. affert: Ἄλλος· οὐ σὺ εἶ ἡ κατακόψασα ἀλαζονείαν, (ἡ) καταστρώσασα δράκοντα, quae lectio est Codd. 36, 62, aliorum, etiam a Nobilio memorata. [20] Sic Codd. 22, 48, alii. Cf. ad Cap. xxxv. 9. [21] Cod. 88. [22] Idem. Pro αἴνεσις, lectio duplex, ἀγαλλίασις καὶ αἴνεσις, est in Codd. XII, 26, 36, aliis. [23] Idem. [24] Idem. [25] Curter., et sine aster. Syro-hex. in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 62, 87, alii. [26] Cod. 88. [27] Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii. [28] Curter. in marg. affert: Ἀ. τίς σύ. Σ. τίς εἶ. Ο΄. τίς οὖσα. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [29] Cod. 88. [30] Idem. [31] Idem. [32] Curter. Eadem sine aster. in textu habent Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, e quibus ὑστερήσῃ ὁ ἄρτος pro ὑστερήσει ἄρτος emaculavimus. Syro-hex. in marg. ※. ܘܠܐ ܢܚܣܪ ܠܚܡܗ ܘܠܐ ܢܡܘܬ ܠܚܒܠܐ. ܘܠܐ ܢܡܝܬ ܠܚܒܠܐ ܘܠܐ ܢܚܣܪ ܠܚܡܗ. Hieron.: "Illud autem quod supra dicitur: *Et non occidet in corruptionem, et non deficiet panis ejus,* de Theodotionis editione ex Hebraico additum est." [33] Hieron.: "Symmachus in eo loco, ubi nos diximus, *Cito veniet gradiens ad aperiendum, et non interficiet usque ad internecionem,* ita interpretatus est: *Cito infernus aperietur, et non morietur in corruptionem.*" [34] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.

in umbra manus meae protegam te, in qua plantavi caelum, et fundavi terram, καὶ εἰς τὸ εἰπεῖν τῇ Σιών· λαός μου εἶ.[35]

17. אֶת־כּוֹס הַתַּרְעֵלָה שָׁתִית מָצִית. *Poculum irae ejus, calicem poculi titubationis bibisti, exsuxisti.* Ο΄. τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ· τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως, τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας (Οἱ Γ΄. ἐξεστράγγισας[36]). Σ. τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, τὸν κρατῆρα τοῦ σπαραγμοῦ . . καὶ ἐξεστράγγισε.[37]

קֻבַּעַת כּוֹס. Ἀ. ἔκπωμα . . Σ. κρατῆρα ποτήριον. Θ. κόνδυ ποτήριον.[38]

הַתַּרְעֵלָה. Ο΄. τῆς πτώσεως. Ἀ. καρώσεως. Σ. τοῦ σπαραγμοῦ. Θ. (τοῦ) σάλου.[39]

18. אֵין־מְנַהֵל לָהּ. *Non est qui leniter ducat eam.* Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν (Ἀ. διαβαστάζων. Σ. παρηγορῶν[40]) σε. Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ παρηγορῶν αὐτήν.[41]

מַחֲזִיק. *Qui prehendat.* Ο΄. ὁ ἀντιλαμβανόμενος. Ἀ. Σ. Θ. (ὁ) ἐπικρατῶν.[42]

גִּדֵּלָה. *Educavit.* Ο΄. ὕψωσας. Ἀ. ἐμεγάλυνας. Σ. Θ. ἐξέθρεψας.[43]

19. קֹרְאֹתַיִךְ. *Contigerunt tibi.* Ο΄. ἀντικείμενά σοι. Ἀ. Σ. τὰ συναντήσαντά σοι.[44]

הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר. *Vastatio et destructio.* Ο΄. πτῶμα καὶ σύντριμμα. Σ. ἡ ταλαιπωρία καὶ ἡ συντριβή.[45]

20. בָּנַיִךְ עֻלְּפוּ שָׁכְבוּ. *Filii tui deliquium passi sunt, occubuerunt.* Ο΄. οἱ υἱοί σου οἱ ἀπορούμενοι (Ἀ. ἐρριπτάσθησαν[46]) οἱ καθεύδοντες. Σ. οἱ υἱοί σου ἐπορεύθησαν ἀγόμενοι.[47]

בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת. *In compitis omnium platearum.* Ο΄. ἐπ' ἄκρου πάσης ἐξόδου. Ἀ. ἐν κεφαλῇ πάντων ἐξωτάτων.[48] Σ. ἐπ' ἀρχῆς πάντων ἀμφόδων.[49]

כְּתוֹא מִכְמָר. *Sicut oryx* (s. *bubalus*) *irretitus.* Ο΄. ὡς σευτλίον ἡμίεφθον. Ἀ. ὡς ὄρυξ ἠμφιβληστρευμένος. Σ. ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιβλήστρῳ. Θ. ὡς ὄρυξ συνειλημμένος.[50]

גַּעֲרַת אֱלֹהָיִךְ. *Increpatione Dei tui.* Ο΄. ἐκλελυμένοι διὰ κυρίου τοῦ θεοῦ. Θ. ἐπιτιμήσεως θεοῦ σου.[51]

21. שִׁמְעִי־נָא זֹאת. *Audi, quaeso, hoc.* Ο΄. ἄκουε ※ Σ. Θ. τοῦτο ◂.[52]

22. וֵאלֹהַיִךְ. Ο΄. ὁ θεὸς ※ Οἱ Γ΄. σου ◂.[53]

יָרִיב עַמּוֹ. *Causam aget populi sui.* Ο΄. ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ἀ. δικάσεται λαῷ (s. τὸν λαὸν) αὐτοῦ.[54] Σ. ὑπερμαχήσει τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.[55]

לָקַחְתִּי. *Sustuli.* Ο΄. εἴληφα. Ἀ. ἔλαβον. Σ. ἦρα.[56]

---

[35] Hieron.: "In eo quoque loco, ubi nos juxta Hebraicum et Aquilam vertimus: *Posui verba mea . . . et dicas ad Sion: Populus meus es tu,* ille (Sym.) sic transtulit: *Ponam verba mea . . . et ut dicam Sion: Populus meus es tu.*" Graeca mutila affert Curter. [36] Hieron.: "Quod tres uno indicavere sermone, ἐξεστράγγισας." [37] Procop., ubi post σπαραγμοῦ excidisse videtur ἔπιε. Hieron.: "De κόνδυ ejus, quem Sym. *craterem* interpretatus est." [38] Parsons. e Cod. 88 exscripsit: Ἀ. εκπτωμα (sic). Σ. κρατηραποτηριον. Θ. κονδοποτηριον. Cf. ad v. 22. Compositum κονδοποτήριον nescio an retinendum sit. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1191: "קֻבַּעַת כּוֹס, *calix poculi,* q. d. *Becherkelch,* calix potatorius." [39] Cod. 88 affert: Θ. σάλου. Hieron. ad v. 22: "Calicem *soporis* et *ruinae,* sive juxta Sym. et Theod., *lacerationis* et *commotionis.*" Versionem, *soporis,* καρώσεως, ad Aquilam pertinere, recte vidit Montef. Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. [40] Cod. 88.

[41] Procop. in continuatione. [42] Cod. 88. [43] Idem. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem. [47] Procop. [48] Cod. 88. Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. ἐν κ. πάντων τῶν ἐξωτάτων ἀμφόδων. [49] Procop., apud quem ἀμφιβλήστρων pro ἀμφόδων mendose editum. Cod. 88 affert: Σ. ἐμφόδων (sic). [50] Curter., Procop. Syro-hex. affert: (ΟΡΥΞ) ܐ. ܐܝܟ ܐܪܘܟܣ ܕܠܒܝܟ ܒܡܨܝܕܬܐ. Hieron.: "Pro *beta semicocta* reliqui interpretes, *orygem captum* et *illaqueatum* transtulerunt, qui Hebraice dicitur THO . . . pro quo LXX Syra lingua opinati sunt THORETH [ܬܪܘܕܐ?], quae dicitur *beta.*" [51] Cod. 88. [52] Curter. Syro-hex. in marg. ܣ. ܬ. ※ ܗܕܐ. Solus Cod. 23 in textu: ἄκουε τοῦτο. [53] Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [54] Codd. 86, 88, quorum prior λαῷ, posterior τὸν λαὸν habet. [55] Procop., Cod. 88. Pro τοῦ λαοῦ Cod. 86 ὑπὲρ τοῦ λαοῦ habet. [56] Cod. 88.

22. אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס חֲמָתִי. *Calicem poculi irae meae.* Ο΄. τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ μου. Ἀ. ἔκπωμα ποτήριον χόλου μου. Σ. κρατῆρα ποτήριον . . .[57]

23. וְשַׂמְתִּיהָ בְּיַד מוֹגַיִךְ. *Et ponam eum in manum affligentium te.* Ο΄. καὶ δώσω (Ἀ. Σ. Θ. θήσω[58]) αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας ÷ τῶν ἀδικησάντων σε ↙,[59] καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε (Ἀ. τῶν ἐδαφιζόντων σε. Σ. (τῶν) ἀποικισάντων σε[60]). Σ. καὶ θήσω αὐτὸ εἰς χεῖρας τῶν ἀποικισάντων σε.[61]

גֵּוֵךְ. *Dorsum tuum.* Ο΄. τὰ μέσα σου. Alia exempl. τὰ μετάφρενά σου.[62] Ἀ. σῶμά σου. Σ. τὸν νῶτόν σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, τὰ μέσα σου.[63]

וְכַחוּץ. *Et quasi plateam.* Ο΄. ἔξω. Σ. (καὶ) ὡς πάροδον.[64]

Cap. LI. 4. ἀκούσατέ μου, ÷ ἀκούσατε ↙, λαός μου. 5. ÷ ὡς φῶς ↙. 11. ÷ καὶ λύπη ↙.[65]

Cap. LII.

1. בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ. *Vestes decoris tui.* Ο΄. τὴν δόξαν σου. Ἀ. τὰ ἱμάτια τῆς αὐχήσεώς σου.[1] Σ. Θ. τὰ ἱμάτια τῆς δόξης σου.[2]

עָרֵל וְטָמֵא. *Praeputiatus et immundus.* Ο΄. ἀπερίτμητος καὶ ἀκάθαρτος. Ἀ. ἀκρόβυστος καὶ μεμιασμένος.[3]

2. הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר. *Excute te de pulvere.* Ο΄. ἐκτίναξαι τὸν χοῦν. Ἀ. ἐκτινάχθητι ἀπὸ χοός.[4]

הִתְפַּתְּחִי. *Solve tibi.* Ο΄. ἔκδυσαι. Alia exempl. ἔκλυσαι, s. ἔκλυσον.[5] Ἀ. περίλυσαι. Σ. ἀπόλυσαι. Θ. διάλυσον.[6]

3. תִּגָּאֵלוּ. *Redimemini.* Ο΄. λυτρωθήσεσθε. Ἀ. ἀγχιστευθήσεσθε.[7]

4. כִּי כֹה. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ↙ οὕτως.[8]

אֲדֹנָי יְהוִֹה. Ο΄. κύριος ※ Οἱ Γ΄. θεός σου ↙.[9]

בָרִאשֹׁנָה. *In principio.* Ο΄. τὸ πρότερον. Σ. ἐν ἀρχῇ.[10]

וְאַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׁקוֹ. *Et Assyria sine causa oppressit eum.* Ο΄. καὶ εἰς Ἀσσυρίους βίᾳ ἤχθησαν. Σ. καὶ Ἀσσοὺρ ἕνεκεν οὐδενὸς ἐσυκοφάντησεν αὐτόν.[11]

5. וְעַתָּה מַה־לִּי־פֹה נְאֻם־יְהוָֹה. *Et nunc quid mihi* est *hic? inquit Jova.* Ο΄. καὶ νῦν τί ἐστε ὧδε; τάδε λέγει κύριος. Ἀ. καὶ νῦν τί μοι ὧδε; φησὶ (κύριος). Σ. Θ. καὶ νῦν τί μοι ὧδε; λέγει κύριος.[12]

מֹשְׁלָיו יְהֵילִילוּ. *Dominatores ejus ululant* (triumphant). Ο΄. θαυμάζετε καὶ ὀλολύζετε. Ἀ. οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ παρανομοῦσιν (Aliter: Ἀ. *flebunt*).[13] Σ. οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ ὀλολύζουσιν.[14] Θ. οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ὀλολύζουσιν.[15]

---

[57] Cod. 88 affert: Ἀ. ἔκπομα (sic) κ.τ.ἑ. Σ. κρατῆρα. ποτήριον (sic). Hieron.: "Et *condy*, pro quo et in hoc loco Sym. *craterem* interpretatus est." Cf. ad v. 17. [58] Cod. 88. Alia lectio, καὶ ἐμβαλῶ αὐτὸ, est in Codd. III, XII, 26, aliis, et Syro-hex. in marg. [59] Sic Syro-hex. Clausula, καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε, deest in Codd. 87, 97, aliis. Cod. Vat. pingit: ÷ καὶ δώσω — τῶν ἀδ. σε ↙, teste Maio. [60] Cod. 88. [61] Procop. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 355. [62] Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii, invito Syro-hex. [63] Curter. [64] Cod. 88. [65] Syro-hex.

Cap. LII. [1] Codd. 86, 88, quorum hic αὐλήσεως, ille αὐξήσεως habet, mendose uterque. Cf. Hex. ad Prov. iv. 9. [2] Cod. 86. [3] Cod. 88. [4] Idem. [5] Lectio ἔκλυσαι est in Codd. II, 88, 109, 302, 305, et in marg. Cod. XII. Alteram ἔκλυσον habent Codd. 22, 36, alii. Hieron. *solve.* [6] Curter. Montef. ad הִתְנַעֲרִי oscitanter refert. Cf. Hex. ad Psal. xxix. 12. [7] Cod. 88, ubi mendose scriptum ἀχηστευθήσεσθε. [8] Syro-hex. in marg., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 41, alii. [9] Curter. Bis κύριος habent Comp., Ald., Codd. 23, 109, alii, et Syro-hex. Idem in marg. ܡܪܝܐ bis. [10] Cod. 88. [11] Codd. 86, 88. [12] Curter. [13] Procop. affert: Ἀ. ἐξουσιάζοντες. Codd. 86 (qui Ἀ. Σ. praemittit), 88: Ἀ. οἱ ἐξ. αὐτοῦ παρανομοῦσιν. Hieron., qui Hebraea vertit, *dominatores ejus inique agunt*, enarrat: "Ut autem ista paterentur, dominatores eorum ac magistri *inique egerunt;* qui juxta Sym. et Theod. *ululabunt*, juxta Aq. *flebunt*, cum tormentis traditi fuerint." (Pro Hebr. הוֹלֵל, *insolens*, LXX παράνομος et παρανομῶν transtulerunt Psal. v. 6. lxxiv. 5.) [14] Procop. [15] Codd. 86, 88. Procop. affert: Θ. ἄρχοντες.

5. וְתָמִיד כָּל־הַיּוֹם שְׁמִי מִנֹּאָץ. *Et perpetuo tota die nomen meum spernitur.* Ο΄. δι᾽ ὑμᾶς διαπαντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ÷ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ◂.[16] Ἀ. (καὶ) ἐνδελεχῶς πᾶσαν ὥραν τὸ ὄνομά μου διασύρεται.[17] Σ. διαπαντὸς ὅλην τὴν ἡμέραν τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται.[18]

6. לָכֵן בַּיּוֹם הַהוּא. *Propterea in die illa.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. διὰ τοῦτο ◂ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[19]

7. מַה־נָּאווּ עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ. *Quam pulcri sunt super montes pedes laeta nuntiantis, proclamantis pacem, nuntiantis bonum, proclamantis salutem, dicentis ad Sionem: Regnat Deus tuus!* Ο΄. ὡς ὥρα (alia exempl. ὡραῖοι[20]) ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὡς πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοὴν εἰρήνης, ὡς εὐαγγελιζόμενος ἀγαθά, ὅτι ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου, λέγων· Σιών, βασιλεύσει σου ὁ θεός. Ἀ. τί ὡραιώθησαν ἐπὶ τὰ ὄρη πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουτίζοντος εἰρήνην, εὐαγγελιζομένου ἀγαθόν, ἀκουτίζοντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών· ἐβασίλευσεν ὁ θεός σου.[21] Σ. τί εὐπρεπεῖς ἐπὶ τῶν ὀρέων πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουστὴν ποιοῦντος εἰρήνην, εὐαγγελιζομένου ἀγαθά, ἀκουστὴν ποιοῦντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών· ἐβασίλευσεν ὁ θεός σου.[22] Θ. ὡς εὐπρεπεῖς . . .[23]

8. קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ. *Vox speculatorum tuorum! tollunt vocem simul, jubilant, quia oculo ad oculum vident.* Ο΄. ὅτι φωνὴ τῶν φυλασσόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσονται, ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄψονται. Ἀ. (φωνὴ) σκοπευτῶν σου . . .[24] Σ. φωνὴ τῶν σκοπῶν σου, ἐπῆραν φωνήν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰνέσουσιν, ὀφθαλμοφανῶς γὰρ ὄψονται.[25] Θ. φωνὴ τῶν σκοπῶν σου ἐπῆρε φωνήν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀγαλλιάσονται, ὅτι ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὄψονται.[26]

בְּשׁוּב יְהוָֹה צִיּוֹן. *Cum reduxerit Jova Sionem.* Ο΄. ἡνίκα ἂν ἐλεήσῃ κύριος τὴν Σιών. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον (τὴν Σιών).[27]

9. פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת יְרוּשָׁלָם. *Erumpite, jubilate simul, loca vastata Jerusalem.* Ο΄. ῥηξάτω εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ. Ἀ. κελαδήσατε, αἰνέσατε . . .[28] Σ. ἱλαρύνθητε καὶ ἀγαλλιᾶσθε ὁμοῦ, τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ.[29]

נִחַם. *Consolatus est.* Ο΄. ἠλέησε. Ἀ. παρεκάλεσεν. Σ. παρεμυθήσατο.[30]

עַמּוֹ. *Populum suum.* Ο΄. αὐτήν. Alia exempl. τὸν λαὸν αὐτοῦ.[31]

10. חָשַׂף. *Nudavit.* Ο΄. καὶ ἀποκαλύψει. Σ. Θ. ἀπεκάλυψεν.[32]

אַפְסֵי. *Fines.* Ο΄. ἄκρα. Ἀ. πέρατα.[33]

---

[16] Sic cum obelo Syro-hex. Procop.: κατὰ τοὺς λοιποὺς οὐ πρόσκειται τῷ, τὸ ὄ. μου βλασφημεῖται, τό, ἐν τοῖς ἔθνεσιν. [17] Cod. 88. Pro ὥραν fortasse legendum ἡμέραν. [18] Procop. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 356. [19] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 91, alii. Montef., qui Curterium non inspexit, ad לָכֵן in initio v. perperam refert. [20] Sic Codd. 22 (corr. ex ωραι), 36, alii. Syro-hex. in textu: ÷ (sic) ὡς ὡραῖοι (ܐܝܟ ܫܦܝܪܐ; non, ut Middeld. vertit, τί ὡραιώθησαν. Cf. Cant. Cant. i. 10 in Syro-hex.) ἐπὶ τῶν ὀρέων πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοὴν εἰρήνης ◂. ὡς ὥρα (ܐܕܪܐ, *ver*, apposito scholio: "*Ver* hoc loco tempus Nisan vocat") ἐπὶ τῶν ὀρέων, κ.τ.ἑ. (cum ποιήσει in textu, et ποιήσω in marg.). Idem ad ÷ ὡς ὡραῖοι in marg. notat: "Non positum est in Hebraeo, neque in LXX." [21] Euseb. in Dem. Evang. p. 304. Curter. mutile affert: Ἀ. τί ὡρ. ἐπὶ τ. ὄ. πόδες εὐαγγελιζομένου ἀγαθόν, ἀκουτ. σωτηρίαν. Pro τῇ Σιὼν Montef. per incuriam exscripsit ἐν Σιών. [22] Euseb. ibid. Procop. affert: Σ. τί εὐπρεπεῖς — σωτηρίαν, sed pro ἀκουστὴν in priore loco ἀκοὴν habet. Mendose Curter.: Σ. τί εὐτρεπίζεις. [23] Curter., Procop. Hieron.: "Ὥρα autem, id est, *hora*, juxta LXX, et ambiguitatem sermonis Graeci, aut *tempus* significat, aut *pulcritudinem* . . . Sed haec superflua sunt; et *speciosi* magis *pedes* Christi vel Apostolorum accipiendi, quod, praeter LXX, omnes similiter transtulerunt, Paulo [Rom. x. 15] eorum interpretationem probante." [24] Curter. [25] Euseb. ibid., et Procop., qui ἐπῆρεν (sic), omisso φωνήν, habet. Curter. affert: Σ. Θ. τῶν σκοπῶν σου. [26] Euseb. in Comment., et Nobil. Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ ὀφθαλμοφανῶς, οἱ λοιποί φασιν, ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμῷ ὄψονται. [27] Cod. 88. Procop. affert: Σ. ἐν τῷ — Σιών. [28] Cod. 88, qui mendose scribit ανεσετε (sic). [29] Procop. [30] Cod. 88. [31] Sic Codd. 22, 36, alii. [32] Curter. [33] Cod. 88.

10. אֱלֹהֵינוּ. Ο΄. τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Οἱ Γ΄. ἡμῶν.[34]

11. הִבָּרוּ. *Purgate vos.* Ο΄. ἀφορίσθητε. Ἀ. ἐκλεκτώθητε.[35]

12. כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן. *Non enim in trepidatione.* Ο΄. ὅτι οὐ μετὰ ταραχῆς. Ἀ. ὅτι οὐκ ἐν θαμβήσει.[36] Σ. † ἐκθαμβεῖτε. Θ. † θορυβεῖτε.[37]

תֵלֵכוּן. *Abibitis.* Ο΄. πορεύσεσθε. Σ. ἀπελεύσεσθε. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[38]

מְאַסִּפְכֶם. *Qui agmen vobis claudit.* Ο΄. ὁ ἐπισυνάγων (Ἀ. συλλέγων[39]) ὑμᾶς.

13. יַשְׂכִּיל עַבְדִּי. *Prospere aget servus meus.* Ο΄. συνήσει ὁ παῖς μου. Ἀ. ἐπιστημονισθήσεται δοῦλός μου. Σ. . δοῦλός μου.[40]

וְנִשָּׂא וְגָבַהּ. *Et efferetur, et sublimis erit.* Ο΄. καὶ δοξασθήσεται, ※ Οἱ Γ΄. καὶ μετεωρισθήσεται ↙.[41] Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἐπαρθήσεται, καὶ μετεωρισθήσεται.[42]

14. כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ. *Quemadmodum obstupuerunt.* Ο΄. ὃν τρόπον ἐκστήσονται. Θ. ὃν τρόπον ἐθαύμασαν.[43]

מַרְאֵהוּ וְתֹאֲרוֹ. *Aspectus ejus, et forma ejus.* Ο΄. τὸ εἶδός σου, καὶ ἡ δόξα σου. Ἀ. ὅρασις αὐτοῦ, καὶ μορφὴ αὐτοῦ.[44]

מִבְּנֵי אָדָם. *Prae filiis hominum.* Ο΄. ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. Σ. παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[45]

15. יַזֶּה. *Asperget* (expiabit). Aliter: *Exsilire* (prae admiratione) *faciet.* Ο΄. θαυμάσονται. Ἀ. Θ. ῥαντίσει. Σ. ἀποβαλεῖ.[46]

15. יִקְפְּצוּ. *Occludent.* Ο΄. συνέξουσιν. Ἀ. συντελέσουσιν.[47]

Cap. LII. 1. ἐξεγείρου ÷ Σιών ↙.[48]

Cap. LIII.

1. עַל־מִי. *Super quem.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. ἐπὶ ↙ τίνι.[1]

2. וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה. *Et succrevit sicut surculus coram eo, et sicut radix de terra ariditatis.* Ο΄. ἀνηγγείλαμεν ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ. Ἀ. καὶ ἀναβήσεται (s. ἀναρρηθήσεται) ὡς τιθηνιζόμενον (s. τιθιζόμενον, s. τιτθιζόμενον) εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς ἀβάτου.[2] Σ. (καὶ) ἀνέβη ὡς κλάδος ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς διψώσης.[3] Θ. καὶ ἀναβήσεται ὡς θηλάζον ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ.[4]

לֹא־תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא־מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ. *Non* erat *forma ei, nec decus; et vidimus eum, et non* erat *aspectus, ut desideraremus eum.* Ο΄. οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα (Ἀ. διαπρέπεια[5])· καὶ εἴδομεν αὐτὸν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος. Σ. οὐκ εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ ἀξίωμα, ἵνα εἰδῶμεν αὐτὸν, οὐδὲ θεωρία, ἵνα ἐπιθυμήσωμεν αὐτόν.[6]

3. נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים. *Despectus est, et destitutus ab hominibus.* Ο΄. ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, καὶ ἐκλεῖπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Σ. ἐξουδενωμένος καὶ ἐλάχιστος ἀνδρῶν.[7]

---

[34] Syro-hex. in marg. Idem in textu ὑμῶν habet, invitis libris Graecis. Pronomen deest in Codd. III, 26, 49, aliis. [35] Cod. 88 affert: Ἀ. ἐκλεκτόθητε (sic). Cf. Hex. ad Psal. ii. 11. lxiv. 14. [36] Cod. 88. Pro ἐκθαμβήσει scripsimus ἐν θαμβήσει, coll. Hex. ad Exod. xii. 11. Deut. xvi. 3. [37] Idem. Lectiones non expedio. [38] Curter. in marg., qui in textu habet πορεύεσθε. [39] Cod. 88. [40] Procop. [41] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [42] Cod. 88. [43] Procop. [44] Cod. 88. [45] Idem. [46] Idem. Pro ῥαντίσει in cod. ῥατησει scriptum. [47] Idem. [48] Hieron.: "Rursum et in hoc loco nomen *Sion*, ut superius, a LXX additum est, et idcirco jugulatum veru."

Cap. LIII. [1] Curter. Paulo aliter Syro-hex. in marg.: ※ Ἀ. Σ. ἐπί. [2] Procop., et Euseb. in Dem. Evang. p. 97, qui posterior ἀναρρηθήσεται (= ἀνακηρυχθήσεται, *renuntiabitur*, quod non videtur hujus loci), et τιθιζόμενον habet. Curter. affert: Ἀ. ὡς τιτθιζόμενον. Hieron.: "Pro *sitienti* Aq. interpretatus est *invia*." [3] Procop. Hieron.: "Pro *virgulto* Sym. *ramum* interpretatus est." [4] Euseb. ibid. Procop. affert: Θ. ἀναβ. ὡς θηλάζον; Curter.: Θ. ὡς θηλάζον. [5] Cod. 88. [6] Procop., qui αὐτὸ post εἰδῶμεν habet, non male. Pro ἐπιθυμήσωμεν Montef. post Drusium ἐπιθυμηθῶμεν negligenter exscripsit. [7] Procop. in continuatione.

3. אִישׁ מַכְאֹבוֹת וִידוּעַ חֹלִי. *Vir dolorum, et notus* (familiaris) *morbo.* O'. ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὤν, καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν. 'A. (ἄνδρα) ἀλγηδόνων, καὶ γνωστὸν ἀρρωστίᾳ.[8] Σ. ἀνὴρ ἐπίπονος, καὶ γνωστὸς νόσῳ.[9] Θ. (ἀνὴρ) ἀλγηδόνων, καὶ γνωστὸς μαλακίᾳ.[10]

וּכְמַסְתֵּר פָּנִים מִמֶּנּוּ. *Et sicut qui obvelat faciem a nobis.* Aliter: *Et sicut a quo faciem occultant.* O'. ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. 'A. ὡς ἀποκεκρυμμένον πρόσωπον αὐτοῦ.[11]

נִבְזֶה וְלֹא חֲשַׁבְנֻהוּ. *Despectus est, et non magni fecimus eum.* O'. ἠτιμάσθη, καὶ οὐκ ἐλογίσθη. Θ... οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτόν. Οἱ λοιποί· ἐξουδενωμένος, διὸ οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτόν.[12]

4. אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים וּמְעֻנֶּה. *Sane morbos nostros ipse tulit, et dolores nostros portavit; nos autem putavimus eum plaga affectum, percussum a Deo, et afflictum.* O'. οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται· καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ ('A. ἀφημένον. Σ. ἐν ἀφῇ ὄντα. Θ. μεμαστιγωμένον[13]), καὶ ἐν πληγῇ ※ 'A. Σ. Θ. ὑπὸ θεοῦ ◂,[14] καὶ ἐν κακώσει. Σ. ὄντως τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνέλαβε, καὶ τοὺς πόνους ὑπέμεινεν· ἡμεῖς δὲ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ἐν ἀφῇ ὄντα, πεπληγότα ὑπὸ θεοῦ, καὶ τεταπεινωμένον.[15]

5. וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא. *Ipse autem vulneratus est propter delicta nostra, contusus.* O'. αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισται. 'A. αὐτὸς βεβηλωμένος ἀπὸ ἀθεσιῶν ἡμῶν, συντετριμμένος.[16]

6. פָּנִינוּ. *Convertimus nos.* O'. ἐπλανήθη. 'A. ἐνεύσαμεν. Σ. ἐτράπημεν. Θ. ἐξεκλίναμεν.[17]

וַיהוָה הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ. *Et Jova incidere fecit in eum culpam nostrum omnium.* O'. καὶ κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Σ. κύριος δὲ καταντῆσαι ἐποίησεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν.[18]

7. נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה. *Vexatus* est, *et ipse submisit se.* O'. καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι. Σ. προσηνέχθη, καὶ αὐτὸς ὑπήκουσε.[19]

לַטֶּבַח. *Ad mactationem.* O'. ἐπὶ σφαγήν. Σ. εἰς θυσίαν.[20]

8. כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ. *Quia abscissus est a terra viventium, propter delictum populi mei plaga* (contigit) *ei.* O'. ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον. Σ. ἀπετμήθη γὰρ ἐκ γῆς ζώντων, καὶ διὰ τὴν

---

[8] Codd. 86, 88, quorum prior ἀρρωστίαν habet. [9] Procop. in continuatione, et sine ἀνὴρ Codd. 86, 88. [10] Codd. 86, 88. [11] Procop. Drusius corrigit ἀπ' αὐτοῦ. [12] Procop. Cod. 86 affert: 'A. ἐξουδενωμένος. [13] Hieron.: "*Et nos putavimus eum esse immundum,* sive *in dolore,* ut LXX transtulerunt, pro quo Aq. et Sym. posuerunt *leprosum,* Theod. *flagellatum.*" Idem paulo post: "Pro eo quod Sym. transtulit, ἐν ἀφῇ ὄντα, hoc est, *in lepra,* Aq. posuit ἀφημένον, id est, *leprosum;* quod multi non intelligentes, putant *relictum* [ἀφειμένον], et alii legunt καθήμενον, id est, *sedentem.*" Scilicet ab ἀφή, *tactus, plaga,* sp. leprae (Lev. xiii. 2) Aquila pro more suo verbum non Graecum ἀφάομαι commentus est, unde ἀφημένος (Ionum more pro ἡφημένος), *plaga affectus;* ut non opus sit ad Homericum ἀφήμενος (= ἄποθεν καθήμενος Hesych.) cum nupero Hieronymi Editore confugere, multo minus cum Erasmo ἀφῇ et ἀφημένον in voces nullas ἀλφῇ et ἀλφημένον mutare. [14] Curter. affert: ※'A. Θ. ὑπὸ θεοῦ. Syro-hex. ※ ܣ. ܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ◂. Lectio, ἐν πλ. ὑπὸ θεοῦ, est in Comp., Ald., Codd. 23, 62, aliis. [15] Procop., qui ad ἀφῇ in marg. scripsit: γρ. ἀλφῇ. ('Αλφὸς est *vitiligo* (Lev. xiii. 39), sed ἀλφή, ut diximus, vox nulla est.) Idem subjungit: ᾧ συμφώνως ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. [16] Procop. affert: 'A. αὐτὸς — ἡμῶν. Euseb. ad v. 5 commentatus est: τότε γοῦν καὶ συνετρίβη, καὶ ἐβεβηλώθη, κατὰ τὸν 'Ακύλαν, καὶ πάντα τὰ χείριστα ὑπέμεινε. Unde Montef. pro מְדֻכָּא Aquilae συνετρίβη vindicavit, nos vero concinnius συντετριμμένος. [17] Cod. 88. [18] Procop. [19] Euseb., Procop. Hieron.: "Sive juxta LXX, *afflictus non aperuit os;* aut juxta Sym. et Theod., *audiens non aperuit os suum;*" unde Montef. temere edidit: Σ. Θ. ὑπακούων οὐκ ἤνοιξε τὸ στ. αὐτοῦ. [20] Cod. 88. Montef. ex Drusio edidit: Σ. ὡς πρ. ἐπὶ σφαγὴν προσηνέχθη. Sed Nobil., quem auctorem habuit Drusius, ad haec, ὡς πρ. — ἤχθη, tantummodo affert: Σ. προσηνέχθη, fortasse ex loco Procopii modo laudato.

ἀδικίαν τοῦ λαοῦ μου πληγὴ αὐτοῖς. Θ. ὅτι ἀπετμήθη ἀπὸ γῆς ζώντων, ἀπὸ ἀθεσίας τοῦ λαοῦ μου ἥψατο αὐτῶν.[21]

9. וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים. *Et destinavit* (destinatum erat) *cum impiis.* Ο΄. καὶ δώσω (Οἱ Γ΄. δώσει[22]) τοὺς πονηρούς. Σ. καὶ δώσει τοὺς ἀσεβεῖς.[23]

10. דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי. *Contundere eum, aegrum fecit eum.* Ο΄. καθαρίσαι αὐτὸν τῆς πληγῆς. Σ. † ἐλεῆσαι αὐτὸν ἐν τῷ τραυματισμῷ.[24]

נַפְשׁוֹ. *Anima ejus.* Ο΄. ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Ἀ. Σ. Θ. (ἡ) ψυχὴ αὐτοῦ.[25]

וְחֵפֶץ יְהוָֹה בְּיָדוֹ יִצְלָח. *Et voluntas Jovae in manu ejus feliciter procedet.* Ο΄. καὶ βούλεται κύριος ※ Οἱ Γ΄. ἐν χειρὶ αὐτοῦ ◂[26] ἀφελεῖν. Σ. καὶ θέλημα κυρίου ἐν χειρὶ αὐτοῦ εὐοδωθήσεται.[27]

11. יִרְאֶה יִשְׂבָּע בְּדַעְתּוֹ. *Videbit,* et *satiabitur; per scientiam suam.* Ο΄. δεῖξαι αὐτῷ φῶς, καὶ πλάσαι τῇ συνέσει. Ἀ. Σ. Θ. ὄψεται, ἐμπλησθήσεται (Σ. χορτασθήσεται[28]) ἐν τῇ γνώσει αὐτοῦ.[29]

עַבְדִּי. *Servus meus.* Ο΄. εὖ δουλεύοντα. Σ. λατρεύοντα.[30]

וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל. *Et iniquitates eorum ipse portabit.* Ο΄. καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει (Ἀ. βαστάσει. Θ. ὑπήνεγκεν[31]). Σ. καὶ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν αὐτὸς ὑπενέγκει.[32]

12. שָׁלָל. *Praedam.* Ο΄. σκῦλα. Ἀ. λάφυρα.[33]

12. תַּחַת אֲשֶׁר. *Eo quod.* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν. Ἀ. ὅτι.[34]

וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה. *Et cum delinquentibus numeratus est.* Ο΄. καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη (Ἀ. Σ. ἠριθμήθη[35]). Θ. καὶ τῶν ἀσεβῶν ἀπέσχετο.[36]

נָשָׂא. *Tulit.* Ο΄. ἀνήνεγκε. Ἀ. ἦρεν. Σ. Θ. ἀνελάβετο.[37]

וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ. *Et pro delinquentibus intercessit.* Ο΄. καὶ διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν παρεδόθη (Ἄλλος· κατέδραμεν[38]). Σ. (καὶ) τοῖς ἀθετοῦσιν ἀντέστη.[39]

CAP. LIV.

1. רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה. *Jubila, sterilis* quae *non peperit.* Ο΄. εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα. Σ. *Laetare, sterilis quae non peperisti.*[1]

פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי. *Erumpe* in *jubilum, et hinni* (clama). Ο΄. ῥῆξον καὶ βόησον ※ καὶ τέρπου ◂.[2] Ἀ. κελάδει αἴνεσιν, καὶ χρεμέτισον.[3] Σ. ἱλάρυνον ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ χρεμέτισον.[4] Θ. ῥῆξον εὐφροσύνην, καὶ τέρπου.[5]

בְּנֵי־שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה. *Filii solitariae prae filiis maritatae.* Ο΄. τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Σ. Θ. (οἱ υἱοὶ τῆς) ἠφανισμένης ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῆς ὑπάνδρου.[6]

---

[21] Procop. Nescio an verius Cod. 88: Ἀ. ὅτι ἀπετμ. ἀπὸ γ. ζ., ἀπὸ ἀθεσίας λαοῦ μου ἥψατο αὐτῶν. Σ. Θ. ἀπετμ. ἐκ γ. ζ., διὰ τὴν ἀθεσίαν τ. λ. πληγὴ αὐτός (sic). (In textu LXXvirali pro ἤχθη, ἥκει est in Codd. 62, 90, aliis, et Syro-hex. in marg.) [22] Theodoret. [23] Procop. [24] Codd. 86, 88. Pro ἐλεῆσαι, quod plane absonum est, nescio an scripserit Sym. ἀλοῆσαι. [25] Cod. 88. [26] Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [27] Procop. [28] Curter. [29] Codd. 86, 88. Curter. affert: Ἀ. Θ. ἐμπλ. ἐν τῇ γν. αὐτοῦ. [30] Cod. 88. [31] Idem. [32] Procop. Ad formam ὑπενέγκω cf. Hex. ad Psal. liv. 24. [33] Cod. 88. [34] Idem. [35] Idem. [36] Idem. [37] Idem. [38] Idem. [39] Idem. Cf. ad Cap. xlvii. 3.

CAP. LIV. [1] Hieron.: "Sym. hunc locum ita interpretatus est: *Laetare, sterilis quae non peperisti; gaude in exsultatione, et hinni, quae non parturisti: plures enim filii dissipatae, magis quam ejus quae erat sub viro.* A quo Theod. et Aq. praeter pauca verba non discrepant." [2] Curter. (Parsons. e marg. Cod. XII affert: ※ τέρπου.) Sic sine aster. Codd. 23, 36, 48, alii. [3] Curter., qui χρεμέτισιν male exaravit. [4] Procop., qui Aquilae tribuit; Symmacho vero, κελάδει αἴνεσιν, probante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 358. Sed praeter Latina Hieronymi cf. ad Cap. xlix. 13. lii. 9. lv. 12. [5] Procop., Curter. [6] Cod. 88, ubi mendose scriptum ὑπεράνδρου. Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ ἐρήμου, ἠφανισμένης ἔφησε Σύμμαχος.

2. אָהֳלֵךְ. *Tentorii tui.* Ο'. τῆς σκηνῆς σου. 'Α. σκέπης (σου).[7]

וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ. *Et aulaea tabernaculorum tuorum extendant.* Ο'. καὶ τῶν αὐλαιῶν σου· πῆξον. 'Α. Σ. Θ. καὶ τὰς δέρρεις τῆς σκηνῆς σου· ἐκταθήτωσαν.[8]

מֵיתָרַיִךְ. *Funiculos tuos.* Ο'. τὰ σχοινίσματά σου. 'Α. Σ. τοὺς κάλους σου. Θ. τὰ περισσά σου.[9]

חַזֵּקִי. *Firma.* Ο'. κατίσχυσον. Σ. ἀσφάλισαι.[10]

3. תִּפְרֹצִי. *Diffundes te.* Ο'. ἐκπέτασον. Σ. διακόψεις. Θ. λυθήσῃ.[11]

נְשַׁמּוֹת. *Desolatas.* Ο'. ἠρημωμένας. 'Α. Σ. ἠφανισμένας.[12]

4. לֹא תִזְכְּרִי־עוֹד. *Non recordaberis amplius.* Ο'. οὐ μὴ μνησθήσῃ ※ Οἱ Γ'. ἔτι ◂.[13]

5. בֹּעֲלַיִךְ. *Maritus tuus.* Ο'. κύριος. 'Α. ἔχει σε. Σ. κυριεύσει σου.[14]

וְגֹאֲלֵךְ. *Et redemptor tuus.* Ο'. καὶ ὁ ῥυσάμενός σε. 'Α. (καὶ) ἀγχιστεύσων . .[15]

6. כִּי־כְאִשָּׁה. *Quia ut mulierem.* Ο'. οὐχ ὡς γυναῖκα. 'Α. ὅτι ὡς (γυναῖκα). Σ. ὡς γὰρ (γυναῖκα).[16]

וַעֲצוּבַת רוּחַ. *Et afflictam spiritu.* Ο'. καὶ ὀλιγόψυχον. 'Α. Σ. Θ. (καὶ) κατώδυνον πνεύματι.[17]

7. אֲקַבְּצֵךְ. *Congregabo te.* Ο'. ἐλεήσω σε. 'Α. Σ. ἀθροίσω σε. Θ. συνάξω (σε).[18]

8. בְּשֶׁצֶף קֶצֶף. *In effusione irae.* Ο'. ἐν θυμῷ μικρῷ. Σ. ἐν ἀτόμῳ ὀργῆς. Θ. πρὸς ὀλίγον.[19]

9. כִּי־מֵי (s. כִּימֵי) נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי־נֹחַ עוֹד עַל־הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר־בָּךְ. *Quia aquae* (s. *Sicut dies*) *Noachi hoc est mihi; sicut juravi ne inundent aquae Noachi amplius terram, sic juravi ne irascar tibi, neve increpem te.* Ο'. ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε τοῦτό μοι ἐστί· καθότι ὤμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ τῇ γῇ, μὴ θυμωθήσεσθαι ἐπὶ σοὶ ἔτι, μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου. 'Α. ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε αὕτη μοι, ᾧ ὤμοσα ἀπὸ τοῦ παραγαγεῖν ὕδατα (Νῶε ἔτι) ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα ἀπὸ (τοῦ) παροξυνθῆναι ἐπὶ σοὶ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί.[20] Σ. ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε τοῦτό μοι, ὡς ὤμοσα μὴ ἐπελθεῖν ὕδωρ Νῶε ἔτι ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα μὴ ὀργισθῆναί σοι, μηδὲ ἐπιτιμῆσαί σοι.[21] Θ. κατὰ τὰς ἡμέρας Νῶε τοῦτό μοι, ὅτι ὤμοσα μὴ ἐπαγαγεῖν ὕδωρ Νῶε (ἔτι) ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα τοῦ μὴ ὀργισθῆναι ἐπὶ σὲ, καὶ τοῦ μὴ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί.[22]

10. כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָֹה. *Montes enim recedent, et colles nutabunt; sed gratia mea a te non recedet, et foedus pacis meae non nutabit, dixit qui tui miseretur Jova.* Ο'. τὰ ὄρη μεταστήσεσθαι, οὐδ' οἱ βουνοί σου μετακινηθήσονται· οὕτως οὐδὲ τὸ παρ' ἐμοῦ σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης σου (alia exempl. μου) οὐ μὴ μεταστῇ· εἶπε γὰρ ἵλεώς σοι, κύριε (Οἱ Γ'. εἶπεν (ὁ) οἰκτείρας σε κύριος[23]). 'Α. ὅτι τὰ ὄρη ἀναχωρήσουσιν, καὶ οἱ βουνοὶ σφα-

---

[7] Cod. 88. [8] Idem, nulla post σου distinctione facta. Codd. 36, 41, alii: καὶ τὰς δέρρεις τῶν αὐλαιῶν σου πῆξον. Sic, nisi τῶν αὐλέων, Comp., Ald. Hieron.: *et pelles aulaeorum tuorum fige.* [9] Cod. 88. [10] Idem. [11] Idem, qui Theodotioni λυθήσει tribuit. [12] Idem. Procop. affert: Σ. ἠφανισμένας, non, ut Montef. exscripsit, Σ. καὶ πόλεις ἠφ. κατοικιοῦσι. [13] Syro-hex. in marg. Vocula, quae hodie legitur in LXX, abest a Codd. III, XII, 26, 49, aliis, Hieron., Syro-hex. [14] Cod. 88. [15] Idem, ubi αγχιστευσον scriptum. [16] Idem. [17] Idem, qui scripturam deteriorem κατόδυνον tuetur. [18] Idem.

[19] Idem. Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *in momento indignationis.* Theodotionis lectio non ad שֶׁצֶף, sed ad רֶגַע, *momentum*, a LXX non versum, pertinere videtur. Cf. Hex. ad Psal. xxix. 6. [20] Codd. 86, 88, qui exhibent lacunas a nobis expletas. [21] Procop. Pro ὤμοσα in secundo loco edebatur ὠμοσάμην, contra linguam. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. Θ. κατὰ τὰς ἡμέρας Ν. τοῦτό μοι, καθότι ὤμοσα μὴ ἐπελθεῖν ὕδωρ Ν. ἔτι ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα μὴ ὀργισθῆναί σοι, μηδὲ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί. [22] Curter. [23] Idem.

λήσονται· καὶ ἔλεός μου παρὰ σοῦ οὐκ ἀναχωρήσει...[24] Σ. τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται, καὶ οἱ βουνοὶ ταραχθήσονται· τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀποστραφήσεται, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης μου ἀνακληθήσεται, εἶπεν ὁ οἰκτείρων σε κύριος.[25] Θ. τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται... τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐ σαλευθήσεται...[26]

11. סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה. *Tempestate jactata, solatio destituta.* Ο΄. ἀκατάστατος οὐ παρεκλήθης. Ἀ. λαιλαπισμένη... Σ. καταιγισθησομένη... Θ... παρηγορημένη.[27]

הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ. *Ecce! ego ponam in stibio* (ceu calce) *lapides tuos.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα τὸν λίθον σου. Ἀ. ἰδοὺ (ἐγὼ) κατακλίνω ἐν στίμμει τοὺς λίθους σου.[28] Σ. ἰδοὺ ἐγὼ συντίθημι στίμμει τοὺς λίθους σου.[29] Θ. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ἐμβάλλω ἐν στίμμει τοὺς λίθους σου.[30]

12. כַּדְכֹּד. *Rubinum.* Ο΄. ἴασπιν. Σ. καρχηδόνιον.[31]

וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח. *Et portas tuas lapides carbunculi.* Ο΄. καὶ τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλου. Ἀ... λίθους τρυπανισμοῦ. Σ. (καὶ) τὰς πύλας σου λίθους γλυφῆς.[32] Θ... γλυφῆς.[33]

16, 17. חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם וּמוֹצִיא כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל: כָּל־כְּלִי יוּצַר. *Fabrum qui sufflat ignem prunarum, et producit telum in opus suum; et ego creavi vastatorem ad perdendum. Omne telum quod formatum est.* Ο΄. οὐχ ὡς χαλκεὺς φυσῶν (※ Οἱ Γ΄. ἐν πυρὶ[34]) ἄνθρακας, καὶ ἐκφέρων σκεῦος εἰς ἔργον, ἐγὼ δὲ ἔκτισά σε οὐκ εἰς ἀπώλειαν φθεῖραι. πᾶν σκεῦος σκευαστόν (Ἀ. πλασσόμενον. Σ. πεπλασμένον. Θ. κεραμέως[35]). Ἀ. Σ. Θ. τέκτονα φυσῶντα ἐν πυρὶ ἄνθρακας, καὶ ἐκφέροντα (σκεῦος εἰς) ἔργον (αὐτοῦ)· καὶ ἐγὼ ἔκτισά [σε] διαφθείροντα τοῦ ἐκφθεῖραι(.) πᾶν σκεῦος πλασσόμενον.[36]

17. וְכָל־לָשׁוֹן תָּקוּם־אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט. *Et omnem linguam,* quae *surrexerit contra te in judicio.* Ο΄. καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ (Σ. ἀνθισταμένη σοι[37]) εἰς κρίσιν. Θ. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἀναστήσεται μετὰ σοῦ εἰς κρίσιν.[38]

תַּרְשִׁיעִי. *Reum declarabis.* Ο΄. πάντας αὐτοὺς ἡττήσεις. Ἀ. καταδικάσεις.[39]

עַבְדֵי יְהוָה. *Servorum Jovae.* Ο΄. τοῖς θεραπεύουσι κύριον. Ἀ. Σ. Θ. τοῖς δούλοις (κυρίου).[40]

וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי. *Et justitia eorum a me* (instituta). Ο΄. καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι δίκαιοι. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτῶν παρ' ἐμοί.[41]

---

[24] Codd. 86, 88 in continuatione. [25] Procop. in continuatione. Codd. 86, 88 Symmacho et Theodotioni continuant: τὰ γὰρ ὄ. σαλευθήσονται, καὶ οἱ β. κλιθήσονται (cf. Hex. ad Psal. liv. 23)· τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐπι-(fort. οὐ μετα-)κινηθήσεται. [26] Curter. in continuatione. [27] Cod. 88 affert: Ἀ. λελαπισμένη (sic). Σ. καταιγισθησαμένη (sic). Θ. παρηγορημένη. Has tres lectiones Parsonsius ad ἵλεώς σοι (v. 10) perperam applicat. [28] Procop., qui ter στίμει scribit. [29] Euseb., Procop., Nobil., quorum prior στιμμίᾳ, postremus στίμμιας (sic) habet. [30] Euseb.: Θ. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ἐμβαλὼν στιμμῇ τοὺς λ. σ. Correximus ad Procopium, qui affert: Θ. ἐμβάλλω ἐν στίμει. Nobil. ex Theodoreto affert: Θ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ ἐν στίμμι τ. λ. σ. Hieron.: "Ubi nos diximus, *sternam per ordinem lapides tuos,* in Hebraico scriptum est BAPHPHUCH, quod omnes praeter LXX similiter transtulerunt, *sternam in stibio lapides tuos,* in similitudinem comptae mulieris, quae oculos pingit stibio, ut pulcritudinem significet civitatis." [31] Procop. Hieron.: "Et ubi nos *jaspidem,* sequentes LXX, diximus, in Hebraico scriptum est CHODCHOD [cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 16], quod solus Sym. χαλκηδόνιον transtulit." [32] Procop. Falsus est Montef., qui ait: "Procopius ad Sym. habet γλύφους, Hieron. γλυφῆς." [33] Hieron.: "Pro crystallo quoque, in cujus loco apud Hebraeos ECDA legitur, Sym. et Theod. *scalpturae,* id est, γλυφῆς, Aq. τρυπανισμοῦ posuit; quod verbum foratarum caelatarumque gemmarum sensum sonat." [34] Curter., Syro-hex. in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [35] Curter. [36] Cod. 88, ubi φυσοῦντα mendose scriptum. Porro quaedam excidisse videntur, quae a nobis restituta sunt. [37] Cod. 88. [38] Curter. Pro εἰς τὰ σοῦ, quod ante nos edebatur, ex Parsonsii MSS. rescripsimus μετὰ σοῦ. [39] Cod. 88. [40] Idem. [41] Idem.

Cap. LIV. 17. ÷ οἱ δὲ ἔνοχοί σου ἔσονται ἐν αὐτῇ ⁝.[42]

Cap. LV.

1. הוֹי. *Heus!* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. οὐαί ⁝.[1]

וֶאֱכֹלוּ. *Et comedite.* Ο΄. καὶ φάγετε. Alia exempl. καὶ πίετε.[2] Ἀ. Σ. Θ. καὶ φάγετε.[3]

וּלְכוּ שִׁבְרוּ. *Et venite, emite annonam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ πορεύεσθε, καὶ ἀγοράσατε ⁝.[4] Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐλθόντες ἀγοράσατε.[5]

בְּלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר. *Sine argento et sine pretio.* Ο΄. ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς. Ἀ. Σ. Θ. ἄνευ ἀργυρίου καὶ (ἄνευ) ἀλλάγματος.[6]

יַיִן וְחָלָב. *Vinum et lac.* Ο΄. οἶνον καὶ στέαρ. Ἀ. Σ. οἶνον καὶ γάλα.[7] Aliter: Ο΄. οἴνου. ※ Οἱ Γ΄. οἶνον ⁝.[8]

2. לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם בְּלוֹא לְשָׂבְעָה. *Quare appenditis argentum pro non pane, et quaestus vestros pro non in satietatem?* Ο΄. ἱνατί τιμᾶσθε ἀργυρίου ※ Θ. ἐν οὐκ ἄρτοις ⁝,[9] καὶ τὸν μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν; Ἀ. (ἱνατί) σταθμίσετε ἀργύριον . . . καὶ κόπον ὑμῶν . . .[10] Σ. τί ἵστατε ἀργύριον οὐχ ὑπὲρ ἄρτων, καὶ τοὺς κόπους ὑμῶν οὐχ ὑπὲρ πλησμονῆς;[11]

2. שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי. *Audite audiendo me.* Ο΄. ἀκούσατέ μου. Alia exempl. ἀκούσατε ※ Θ. ἀκοὴν πρός μέ ⁝.[12] Οἱ λοιποί· ἀκούσατε ἀκούοντες . .[13]

בַּדֶּשֶׁן. *In pinguedine.* Ο΄. ἐν ἀγαθοῖς. Ἀ. Σ. (ἐν) πιότητι. Θ. (ἐν) ἁπλότητι (fort. ἁπαλότητι).[14]

3. אֵלַי. *Ad me.* Ο΄. ταῖς ὁδοῖς μου. Ἀ. Σ. Θ. πρός μέ.[15]

וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית עוֹלָם. *Et pangam vobiscum foedus perpetuum.* Ο΄. καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον. Ἀ. καὶ κόψω ὑμῖν συνθήκην αἰώνιον.[16]

חַסְדֵי. *Beneficia.* Ο΄. τὰ ὅσια. Σ. τὰ ἐλέη.[17]

4. עֵד. *Testem.* Ο΄. μαρτύριον. Ἀ. Σ. μάρτυρα.[18] Θ. συμβιβάζοντα.[19]

5. הֵן. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ἰδού ⁝.[20]

גּוֹי לֹא־תֵדַע. *Gentem* quam *nescis.* Ο΄. ἔθνη ἃ οὐκ οἴδασί σε. Σ. Θ. ἔθνος ὃ οὐ γνώσῃ.[21]

כִּי פֵאֲרָךְ. *Quia illustravit te.* Ο΄. ὅτι ἐδόξασέ σε. Σ. ὅτι ἐποίησέ σε καύχημα.[22]

6. קְרָאֻהוּ. *Invocate eum.* Ο΄. ἐπικαλέσασθε. Σ. αἰνεῖτε καὶ καλέσατε.[23]

7. וְיָשֹׁב. *Et revertatur.* Ο΄. καὶ ἐπιστραφήτω. Σ. (καὶ) μετανοησάτω.[24]

---

[42] Syro-hex. Hieron.: ÷ *et obnoxii tui erunt in ea* ⁝. Etiam Cod. Vat. obelo jugulat, teste Maio. (Pro ἐν αὐτῇ Codd. 62, 147, 233 ἐν λύπῃ habent, et sic Syro-hex. in marg. char. med.)

Cap. LV. [1] Syro-hex. in marg. ✦ ܘܝ .ܠ .ܣ. Parsons. e Cod. XII exscripsit: Σ. Θ. ※ οὐαὶ οἱ διψῶντες; et sic sine aster. Comp., Codd. 62, 87, alii. [2] Sic Codd. III, XII (in textu), 26, 36, 49, alii. Hieron.: "Quod in quibusdam exemplaribus legitur, *emite, et bibite*, ab imperitis scriptoribus immutatum est." [3] Cod. 88. [4] Curter. Syro-hex. in marg. ✦ ܘܙܠܘ ܘܙܒܢܘ .ܠ .※. Sic sine aster. Comp., Codd. 23, 36, alii. [5] Cod. 88 in continuatione. [6] Idem, qui mendose habet ἀγάλματος. Procop.: Ἀκ. δὲ καὶ Σύμ., ἄνευ ἀλλάγματος οἶνον καὶ γάλα, φασίν. [7] Procop. Parsons. e Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. γάλα; sed notulam ad ἐν ἀγαθοῖς (v. 3) perperam refert. [8] Curter. in textu οἶνον omittit, in marg. notans: ※ Οἱ Γ΄. οἶνον. E contrario Parsons. affirmat, Codd. XII, 49, 106, 198 οἴνου pro οἶνον legere, quibus annumerandi sunt Codd. II, III (testibus Maio et Babero), et Syro-hex. [9] Curter. Syro-hex. in marg. ✦ ܒܠܐ ܠܚܡܐ .ܠ .※. Lectio ἐν οὐκ ἄρτοις est in Ald., Codd. 87, 91, aliis; οὐκ ἐν ἄρτοις praeferunt Comp., Codd. 22, 36, alii. [10] Cod. 88 affert: Ἀ. σταθμήσατε (sic) ἀργύριον καὶ κόπον ὑμῶν. [11] Procop. Pro διΐστατε (*separate*, non *appendite*), ut apud Procopium legitur, Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. dubitanter corrigit τί ἵστατε, favente Cod. 88, qui affert: Σ. Θ. ἵσταται (sic) — κόπους ὑμῶν. [12] Curter., Syro-hex. in marg. In textu LXXvirali pronomen abest a Codd. XII, 26, 41, et Syro-hex. Cod. 23: ἀκούσατε ακοη (sic) πρός μέ. [13] Procop. [14] Cod. 88. [15] Idem. [16] Idem. [17] Procop. [18] Theodoret., Reg. unus. [19] Cod. 88. Nisi ad מְצַוֵּה, Ο΄. προστάσσοντα, potius pertineat. [20] Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [21] Curter., qui γνώσῃς edidit. [22] Procop. [23] Idem. Lectio dubiae est fidei. [24] Cod. 88. (Statim

7. וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ. *Et ad Deum nostrum.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν ◄.[25]

כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ. *Quia multum condonabit.* Ο΄. ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. Ἀ. ὅτι πληθυνεῖ τοῦ ἰάσασθαι (fort. ἱλάσασθαι). Σ. πολὺς γάρ ἐστιν ἀφιέναι.[26]

8. מַחְשְׁבוֹתַי. *Consilia mea.* Ο΄. αἱ βουλαί μου. Ἀ. Σ. Θ. οἱ διαλογισμοί μου.[27]

9. גָּבְהוּ. *Alti sunt.* Ο΄. ἀπέχει. Ἀ. ἐμετεωρίσθη. Σ. Θ. ὑψώθη.[28]

10. וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב. *Et illuc non redit.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ. Σ. . . ὑποστρέψῃ.[29]

וְהִצְמִיחָהּ. *Et germinare facit eam.* Ο΄. καὶ ἐκβλαστήσῃ. Ἀ. (καὶ) γεννηματίσει αὐτήν. Σ. καὶ βλαστῆσαι αὐτὴν ποιήσει.[30]

לָאֹכֵל. *Comedenti.* Ο΄. εἰς βρῶσιν. Ἀ. Σ. Θ. τῷ ἐσθίοντι.[31]

11. לֹא־יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם. *Non redibit ad me re infecta.* Ο΄. οὐ μὴ ἀποστραφῇ ※ Σ. Θ. πρὸς μὲ κενόν ◄.[32]

עָשָׂה. *Faciet.* Ο΄. τελεσθῇ. Ἀ. Σ. Θ. ποιήσει.[33]

וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו. *Et prospere perficiet* id ad *quod misi illud.* Ο΄. καὶ εὐοδώσω τὰς ὁδούς σου, καὶ τὰ ἐντάλματά μου. Ἀ. (καὶ) κατευθύνῃ . . . Σ. Θ. (καὶ) κατορθώσει ὅσα ἀπέστειλα αὐτόν.[34]

12. בְּשָׁלוֹם. *In pace.* Ο΄. ἐν χαρᾷ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν εἰρήνῃ.[35]

12. תּוּבָלוּן. *Deducemini.* Ο΄. διδαχθήσεσθε. Alia exempl. διαχθήσεσθε.[36] Σ. Θ. ὁδηγηθήσεσθε.[37]

יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם. *Erumpent coram vobis.* Ο΄. ἐξαλοῦνται προσδεχόμενοι ὑμᾶς. Ἀ. κελαδήσουσιν . . . Σ. ἱλαρεύσονται ἔμπροσθεν ὑμῶν.[38]

כַּף. *Manu.* Ο΄. τοῖς κλάδοις. Ἀ. ταρσῷ. Σ. Θ. χειρί.[39]

13. תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס. *Pro vepreto succrescet cupressus, et pro urtica succrescet myrtus.* Ο΄. καὶ ἀντὶ τῆς στοιβῆς (Ἀ. Θ. κονύζης[40]) ἀναβήσεται κυπάρισσος (Ἀ. ἐλάτη. Σ. Θ. βραθὺ[41]), ἀντὶ δὲ τῆς κονύζης ἀναβήσεται μυρσίνη. Σ. ἀντὶ στοιβῆς ἀναβήσεται βραθὺ, ἀντὶ δὲ κνιδὸς ἀναβήσεται μυρσίνη.[42]

יִכָּרֵת. *Exscindetur.* Ο΄. ἐκλείψει. Ἀ. Σ. Θ. ἐξολοθρευθήσεται.[43]

Cap. LV. 3. ÷ ἐν ἀγαθοῖς ◄.[44]

CAP. LVI.

1. כִּי־קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי. *Quia propinqua* est *salus mea.* Ο΄. ἤγγικε γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Σ. ἐγγὺς γὰρ ἡ σωτηρία (μου).[1]

לָבוֹא. *Ut veniat.* Ο΄. παραγίνεσθαι. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ ἐλθεῖν.[2]

וְצִדְקָתִי. *Et justitia mea.* Ο΄. καὶ τὸ ἔλεός μου. Οἱ λοιποί· καὶ ἡ δικαιοσύνη μου.[3]

2. יַחֲזִיק. Quo *adhaeret.* Ο΄. ὁ ἀντεχόμενος. Σ. (ὁ) ἀσφαλιζόμενος.[4]

---

in textu pro ἐπὶ legitur πρὸς in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. in marg.) [25] Syro-hex. in marg. sine aster. Sic in textu Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 22, 23, 48, alii. Parsons. e marg. Cod. XII affert: ※ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν. [26] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Psal. xxiv. 11. Ad 2 Paral. vi. 30 inter ἱλάσῃ et ἰάσῃ fluctuant libri tam editi quam scripti. [27] Cod. 88. [28] Idem. [29] Idem. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐ μὴ ἀποστρέψῃ ἐκεῖ. [30] Cod. 88. [31] Idem. [32] Curter., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܠܘܬܝ ܣܦܝܩܐܝܬ .ܐ .ܣ. [33] Cod. 88. [34] Codd. 86, 88. [35] Cod. 88. [36] Sic Codd. 22 (ex corr.), 93, 193, 308, invito Syro-hex. Hieron. *deducemini.* [37] Cod. 88. [38] Idem. Cf. ad Cap. xlix. 13. liv. 1. [39] Idem. [40] Hieron.: "Στοιβὴ juxta Sym. et LXX in Hebraeo dicitur NESUS, quem Aq. et Theod. κονύζην interpretati sunt . . . Ubi autem LXX transtulerunt κονύζη [immo κόνυζα], quae in Hebraico dicitur SARPHOD, Sym. vertit, *urticam.*" [41] Cod. 88. Cf. ad Cap. xli. 19. [42] Euseb., Procop. Ad κονύζης in versione LXXvirali Cod. 88 affert: Ἄλλ. κνίδης. [43] Cod. 88. [44] Syro-hex.

CAP. LVI. [1] Cod. 88. [2] Idem. Parsons. dedit τοῦ ἐλεεῖν. [3] Procop. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 359. [4] Cod. 88. Cf. ad v. 6.

2. מְחַלְּלוֹ. *Ne profanet illud.* Ο΄. μὴ βεβηλοῦν. Ἀ. ἀπὸ τοῦ βεβηλοῦν αὐτό.[5]

וְשֹׁמֵר. *Et custodit.* Ο΄. καὶ διατηρῶν. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) φυλάσσων.[6]

3. בֶּן־הַנֵּכָר. *Alienigena.* Ο΄. ὁ ἀλλογενής. Ἀ. (υἱὸς) ἀπεξενωμένος. Σ. (υἱὸς) ἀλλότριος.[7]

הַנִּלְוָה. *Qui adjunxit se.* Ο΄. ὁ προσκείμενος. Θ. (ὁ) προσκολληθείς.[8]

לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי. *Dicens: Segregando segregabit me.* Ο΄. ※ Θ. λέγων· ἀφορισμῷ ◄[9] ἀφοριεῖ με ἄρα. Ἀ.. διαχωρίζων διαχωρίσει με. Σ.. χωρισμῷ χωρίσει με. Θ.. ἀφορισμῷ ἀφοριεῖ με.[10]

4. כִּי־כֹה. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◄ τάδε.[11]

5. יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת. *Monumentum et nomen praestantius filiis et filiabus.* Ο΄. τόπον ὀνομαστὸν, κρείττω υἱῶν καὶ θυγατέρων. Οἱ λοιποί· χεῖρα καὶ ὄνομα βέλτιον υἱῶν καὶ θυγατέρων.[12]

שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. *Nomen sempiternum dabo ei, quod non exscindetur.* Ο΄. ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐκλείψει (Ἀ. ἐξολοθρευθήσεται. Σ. Θ. ἐξαρθήσεται[13]). Οἱ λοιποί· ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς ὃ οὐκ ἐξαρθήσεται.[14]

6. הַנִּלְוִים. Ο΄. τοῖς προσκειμένοις. Σ. τοῖς προσκολλωμένοις.[15]

לְשָׁרְתוֹ. *Ad ministrandum ei.* Ο΄. δουλεύειν (Ἀ. Σ. Θ. λειτουργεῖν[16]) αὐτῷ.

וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי. *Et adhaerentes foederi meo.* Ο΄. καὶ ἀντεχομένους τῆς διαθήκης μου. Ἀ. Σ. ἀσφαλιζομένους τὴν διαθήκην μου.[17]

7. לְרָצוֹן. *Ad delectationem* erunt. Ο΄. δεκταί. Ἀ. εἰς εὐλογίαν.[18]

8. נִדְחֵי. *Expulsos.* Ο΄. τοὺς διεσπαρμένους. Ἀ. Σ. Θ. (τοὺς) ἐξωσμένους.[19]

9. כֹּל חַיְתוֹ...כָּל־חַיְתוֹ. *Omnes bestiae* (bis). Ο΄. πάντα τὰ θηρία (bis). Ἀ. πᾶν ζῶον αὐτοῦ . . . πάντα τὰ ζῶα αὐτοῦ.[20]

שָׂדָי. *Agri.* Ο΄. τὰ ἄγρια. Ἀ. χώρας. Σ. τοῦ ἀγροῦ.[21]

10. צֹפָיו עִוְרִים. *Speculatores ejus* sunt *caeci.* Ο΄. ἴδετε ὅτι ἐκτετύφλωνται. Ἀ. σκοπευταὶ αὐτοῦ τυφλοί. Σ. Θ. οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί.[22]

לֹא יָדְעוּ כֻּלָּם. *Nescierunt; omnes.* Ο΄. οὐκ ἔγνωσαν (alia exempl. add. πάντες;[23] alia, φρονῆσαι· πάντες;[24] alia, φρόνησιν· πάντες[25]). Σ. ἀνόητοι (πάντες).[26]

אִלְּמִים. *Muti.* Ο΄. ἐνεοί. Ἀ. μογιλάλοι. Σ. Θ. ἄλαλοι.[27]

הֹזִים שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם. *Delirantes, decumbentes, amantes dormitare.* Ο΄. ἐνυπνιαζόμενοι κοίτην, φιλοῦντες νυστάξαι. Ἀ. φανταζόμενοι, κοιμώμενοι, ἀγαπῶντες νυστάξαι. Σ. ὁραματισταὶ, κοιμώμενοι, ἀγαπῶντες νυστάζειν.[28]

11. עַזֵּי־נֶפֶשׁ. *Vehementes appetitu.* Ο΄. ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ. Θ. ἰταμοί . . .[29]

שָׂבְעָה. *Satietatem.* Ο΄. πλησμονήν. Ἀ. ἐμπλησθῆναι.[30]

---

[5] Cod. 88. [6] Idem. [7] Idem, qui Aquilae tribuit ἀποξενομενος (sic). Cf. ad Cap. lxi. 10. [8] Idem. [9] Curter., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܐ. ܒ݁ܦܘܪܫܢܐ ܢܦܪܘܫ ܠܝ (Cod. C. ※). [10] Cod. 88. [11] Curter., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܥ. ܗܠܝܢ (Cod. C. ※). [12] Procop. (In textu post ὀνομαστὸν Cod. 88 infert: ※ καὶ ὄνομα ἀγαθόν; et sic sine aster. Codd. 62, 90, alii.) [13] Cod. 88, ubi minus probabiliter scriptum ἐπαρθήσεται. [14] Procop. [15] Cod. 88. [16] Idem. [17] Idem. Pro διαθήκην juxta usum binorum interpretum requiritur συνθήκην. [18] Cod. 88. [19] Idem. [20] Procop. [21] Cod. 88. [22] Procop. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. Θ. οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί. [23] Sic Comp., Codd. XII (teste Parsonsio), 23, 87, alii. Syro-hex.: οὐ γνώσονται πάντες. Huc pertinere videtur nota Curterii ex marg. Cod. Jes.: Οἱ Γ΄. ὁμοίως. Idem tamen in textu edidit, οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι· πάντες. [24] Sic Codd. III, 26, 106, alii. [25] Sic Codd. 22, 36, alii. [26] Cod. 88. [27] Idem. Procop. affert: Ἀ. μογιλάλοι. Σ. ἄλαλοι. [28] Procop. Montef. incaute edidit: Ἀ. Θ. φανταζόμενοι κ.τ.ἑ. [29] Cod. 88. [30] Idem.

11. רֹעִים. *Pastores.* Ο΄. πονηροί. Ἀ. νομεῖς. Σ. κακοί. Θ. ποιμένες.[31]

כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ. *Omnes in viam suam converterunt se.* Ο΄. πάντες ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν. Ἀ. πάντες εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν ἐξετράπησαν.[32]

אִישׁ לְבִצְעוֹ. *Unusquisque ad lucrum suum.* Ο΄. ἕκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ (alia exempl. add. πλεονέκτημα[33]). Ἀ. ἀνὴρ εἰς πλεονεξίαν αὐτοῦ. Σ. Θ. ἕκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ.[34]

מִקָּצֵהוּ. *Ab extremo suo* (universi). Ο΄. Vacat. Ἀ. ※ ἀπὸ τελευταίου αὐτοῦ.[35] Σ. [Θ.] ἀπ᾽ ἄκρου ἕως ἐσχάτου.[36] ※ Θ. ἀπ᾽ ἄκρου αὐτοῦ.[37]

12. אֵתָיוּ אֶקְחָה־יַיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר וְהָיָה כָזֶה יוֹם מָחָר גָּדוֹל יֶתֶר מְאֹד. *Venite, sumam vinum, et ingurgitemus nos temeto; et erit sicut hodie dies crastinus, magnus supra modum valde.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ἧκε, καταλήψομαι οἶνον, καὶ οἰνοφλυγήσομεν μέθυσμα· καὶ ἔσται ὡς αὕτη ἡ ἡμέρα αὔριον, μεγάλη περισσῶς σφόδρα.[38] Σ. *Venite, sumamus vinum, et impleamur ebrietate; et erit sicut hodie, sic et cras, et multo amplius.*[39] ※ Θ. δεῦτε, λάβωμεν οἶνον, καὶ οἰνοφλυγήσωμεν μέθη (s. μέθην)· καὶ ἔσται τοιαύτη ἡμέρα αὔριον, μεγάλη περισσῶς σφόδρα ◂.[40]

Cap. LVI. 6. ÷ καὶ δούλας ◂.[41]

Cap. LVII.

1. וְאֵין אִישׁ. *Et nemo.* Ο΄. καὶ οὐδεὶς ※ Οἱ Γ΄. ἀνὴρ ◂.[1]

שָׂם. *Reponit.* Ο΄. ἐκδέχεται. Ἀ. Σ. Θ. τιθείς.[2]

וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין. *Et viri pii auferuntur, nemine intelligente.* Ο΄. καὶ ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται, καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ. Ἀ. καὶ ἄνδρες ἐλέου συλλέγονται ἐν τῷ οὐκ εἶναι συνιέντα.[3] Σ. Θ. καὶ ἄνδρες τοῦ λαοῦ συνάγονται παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν συνόντα.[4]

---

[31] Cod. 88. Hieron.: "Verbum enim Hebraicum ROIM . . . si legatur ROIM, *pastores;* si RAIM, *pessimos* sonat. Hoc diximus, ut variae interpretationis causas monstraremus." [32] Cod. 88. [33] Sic Comp., Codd. 36, 62, alii. Pro κατὰ τὸ ἑαυτοῦ Codd. III, XII (add. εἶδος), 49, 86, alii, κατὰ τὸ αὐτὸ habent, consentiente Hieron., qui vertit: *unusquisque simul a summitate ejus.* Etiam Syrus noster ad ἕκαστος in marg. char. med. affert: ◆ ܐܟܚܕܐ. [34] Curter. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. Θ. εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ. [35] Cod. 88 affert: Ἀ. ※ ἀπὸ τελευταίου αὐτοῦ ἧκε κ.τ.ἑ. [36] Idem: Σ. Θ. ἀπ᾽ ἄκρου ἕως ἐσχάτου. δεῦτε κ.τ.ἑ. Cod. 233 in textu habet: ※ ἀπ᾽ ἄκρου ἕως ἐσχάτου. δεῦτε — καὶ ἔσται ὡς αὕτη ἡ ἡμέρα αὔριον, μ. π. σφ.; et sic sine aster. Cod. 147. [37] Curter. affert: ※ Θ. ἀπ᾽ ἄκρου αὐτοῦ. δεῦτε κ.τ.ἑ.; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. .ܠ. ܡܢ ܪܫܗ ܕܝܠܗ. [38] Cod. 88, ubi mendose scriptum οἰνοφλυγήσομαι. [39] Hieron.: "Quodque sequitur [in versione textus Hebraei]: *Unusquisque ad avaritiam suam, a summo usque ad novissimum. Venite, sumamus vinum* etc., in LXX interpretibus non habetur, sed ex Hebraico additum, stellis illuminantibus praenotatur." Ubi prior pars versionis manifesta imitatio est illorum, ἕκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ ἀπ᾽ ἄκρου ἕως ἐσχάτου, quae Symmacho auctori vindicavimus; unde verisimile fit, Hieronymum etiam in posteriori parte eundem ducem habuisse. [40] Curter., apud quem αὔριον abest, invitis Parsonsii MSS., et pro περισσῶς male exaratum περὶ σὲ ὡς. Etiam Cod. 88 affert: Σ. Θ. δεῦτε λάβωμεν — αὔριον μεγάλη περὶ σὲ ὡς σφόδρα. Eadem fere leguntur in contextu LXXvirali, prout eum plenius exhibent Codd. 22, 23, 36, alii; quorum unus et alter μέθην et περὶ σὲ ὡς, sed major pars μέθη et περισσῶς exhibent. His accedit Syrus noster, qui Theodotioni continuat: ܬܘ ܢܣܒ ܚܡܪܐ ܘܢܬܪܘܐ ܚܡܪܘܬܐ (οἰνοφλογίσωμεν) ܘܢܪܘܐ (μέθη) ܘܢܗܘܐ ܗܢܐ ܝܘܡܐ ܕܡܚܪ ܪܒܐ ܝܬܝܪܐܝܬ (περισσῶς) ◆. (Vitiosam scripturam οἰνοφλογίσωμεν exhibet Cod. 147.) Denique Hieron., qui in Hebraeis vertendis Symmachum imitatus est, Graeca Theodotionis ad normam sic transtulit: *Unusquisque simul a summitate ejus. Venite, et sumamus vinum, et inebriemur; et sit talis dies crastina, magna amplius nimis.* [41] Syro-hex.

Cap. LVII. [1] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܓܒܪܐ .ܓ̣. [2] Cod. 88. [3] Idem. De Cod. 86 notat Parsonsius: "Lectio τοῦ Ἀ. in eodem cod. [a καὶ ἄνδρες ἐλέου usque ad ὀρθότητι αὐτοῦ] non omnino dissimilis est [lectioni Cod. 88?], sed valde corrupta." [4] Sic summo consensu Codd. 86, 88; sed pro τοῦ λαοῦ omnino legendum videtur ἐλέου, et pro συνόντα, συνιέντα vel συνιόντα.

1. כִּי־מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. *Quod a conspectu mali aufertur justus.* Ο′. ἀπὸ γὰρ προσώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος. Ἀ. ὅτι ἀπὸ προσώπου τῆς κακίας συνελέγη ὁ δίκαιος.[5] Σ. Θ. ἔμπροσθεν γὰρ τῆς κακίας συνάγεται ὁ δίκαιος.[6]

2. יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ. *Ingreditur pacem, requiescunt in cubilibus suis, qui ambulat e regione sui* (viam suam rectam). Ο′. ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ, ἦρται ἐκ τοῦ μέσου. Ἀ. ἐλθέτω ἐν εἰρήνῃ, ἀναπαυσάσθωσαν ἐπὶ κοιτῶν αὐτῶν, πορευόμενοι (fort. πορευόμενος) ὀρθότητι αὐτοῦ.[7] Σ. Θ. εἰσελθέτω εἰρήνη, ἀναπαυσάσθωσαν ἐπὶ τὰς κοίτας αὐτῶν ὁ πορευόμενος ἀντικρὺς αὐτοῦ.[8]

3. קִרְבוּ. *Appropinquate.* Ο′. προσαγάγετε. Ἀ. Σ. ἐγγίσατε. Θ. προσαγάγητε.[9]

בְּנֵי עֹנְנָה. *Filii hariolae.* Ο′. υἱοὶ ἄνομοι. Σ. (υἱοὶ) κληδονιζόμενοι.[10] Θ. υἱοὶ ὠνενά.[11]

וַתִּזְנֶה. *Et* ejus quae *scortata est.* Ο′. καὶ πόρνης. Σ. καὶ πορνευσάσης.[12]

4. תַּרְחִיבוּ. *Diducitis.* Ο′. ἠνοίξατε. Ἀ. Σ. Θ. ἐπλατύνατε.[13]

תַּאֲרִיכוּ. *Exseritis.* Ο′. ἐχαλάσατε. Ἀ. Σ. ἐμηκύνατε.[14]

5. תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן. *Subter omnem arborem viridem.* Ο′. ὑπὸ δένδρα δασέα. Ἀ. Σ. Θ. ὑποκάτω παντὸς ξύλου εὐθαλοῦς.[15]

5. תַּחַת סְעִפֵי הַסְּלָעִים. *Subter fissuras petrarum.* Ο′. ἀναμέσον ※ Ἀ. ἄκρων ◄ τῶν πετρῶν.[16]

6. בְּחַלְּקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ. *Cum levoribus* (lapidibus glabris) *torrentis* est *pars tua.* Ο′. ※ καὶ ταῖς μερίσι φάραγγος ◄[17] ἐκείνη σου ἡ μερίς. Θ. ἐν μερίσι φάραγγος ἡ μερίς σου.[18]

הֶעֱלִית מִנְחָה. *Obtulisti fertum.* Ο′. καὶ τούτοις ἀνήνεγκας θυσίας. Σ. ἀνεβίβασας δῶρον [πρόσφορον (fort. προσφορὰν) καταπαύσεως].[19]

הַעַל אֵלֶּה אֶנָּחֵם. *Num de his me consolabor?* Ο′. ἐπὶ τούτοις οὖν οὐκ ὀργισθήσομαι; Ἀ. Σ. Θ. μὴ ἐπὶ τούτοις παρακληθήσομαι;[20]

7. נִשָּׂא. *Elatum.* Ο′. μετέωρον. Ἀ. Σ. Θ. ἐπηρμένον.[21]

שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ. *Posuisti cubile tuum.* Ο′. ἐκεῖ σου ἡ κοίτη. Ἀ. Σ. Θ. ἔθηκας τὴν κοίτην σου.[22]

עָלִית לִזְבֹּחַ זָבַח. *Ascendisti ad sacrificandum sacrificium.* Ο′. ἀνεβίβασας ※ θυσιάσαι ◄ θυσίας [σου].[23] Ἀ. Σ. Θ. ἀνέβης θυσιάσαι θυσίαν.[24]

8. וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה. *Et pone januam et postem.* Ο′. καὶ ὀπίσω τῶν σταθμῶν τῆς

---

[5] Cod. 88 in continuatione. Ad ἀδικίας Syro-hex. juxta utrumque codicem in marg. affert: Ἀ. Σ. πλεονεξία (ܥܠܘܒܘܬܐ), apposito scholio inedito: πλεονεξία, ἡ ἐν τοῖς καλοῖς (ܕܒܫܦܝܪ̈ܬܐ). Middeld. putat, lectionem pertinere ad v. 17. [6] Codd. 86, 88 in continuatione. [7] Cod. 88 in continuatione. [8] Codd. 86, 88 in continuatione, quorum posterior συνελθέτω, et ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν exhibet. [9] Curter. [10] Cod. 88. Hieron.: "*Vos autem accedite huc, filii auguratricis* . . . Pro *iniquitate*, sive *iniquorum*, quod LXX transtulerunt, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, ONENA, quod nos juxta Sym. in *auguratricem* vertimus." In Hexaplis a se editis notat P. B. Drach ad loc.: "Prave scripserunt editores operum S. Hieronymi, et post eos Montef., 'in *auguratricem*' pro '*inauguratricem*.' Symmachi porro vocem Graecam ἐνοιωνιστρίας, quam ignorarunt Drusius et Montef., et nos inseruimus textui nostro, suppeditavit nobis L. Bos in notis." Fallitur. Nam Hieron. indubitate scripsit *auguratricem*, non *inauguratricem*; et vox ἐνοιωνίστρια non modo non est Symmachi, sed ne Graeca quidem. Vide nos in Monito. [11] Hieron. [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Idem. [15] Codd. 86, 88. [16] Curter., et sine aster. Codd. 23, 36. Syro-hex. in marg. ※ ܐ̇. ܕܪ̈ܫܐ ܀. [17] Curter., et sine aster. Cod. 23. Codd. 22, 36, alii, post πετρῶν in textum inferunt, ἐν ταῖς μερίσι τῆς φ. [18] Cod. 88, qui ἐν μέρει scribit. Syro-hex. in marg.: ※ Θ. καὶ ἐν μερίσι (ܘܒܡܢܘ̈ܬܐ) φάραγγος (Cod. C. ܕܢܚܠܐ; Cod. A. ܕܢܚ̈ܠܐ). [19] Cod. 88. Verba inclusa ex glossatore profecta esse videntur, originem vocis מִנְחָה a radice נוּחַ, *quiescere*, inscite repetente. Cf. Hex. ad Lev. xiv. 10. [20] Cod. 88, et sine titulo Cod. 86 in marg. [21] Cod. 88. [22] Idem. [23] Curter., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Pronomen deest in Codd. II, III, XII, 23, 26, aliis. [24] Cod. 88.

θύρας σου. 'Α. (*καὶ ὀπίσω*) *τῆς θύρας καὶ τῆς παστάδος.* Σ. . . (*καὶ*) *τῆς φλιᾶς.*[25]

8. כִּי מֵאִתִּי גִּלִּית וַתַּעֲלִי. *Nam seorsim a me retexisti te, et ascendisti.* Ο΄. *φου ὅτι ἐὰν ἀπ' ἐμοῦ ἀποστῇς, πλεῖόν τι ἕξεις;* 'Α. Σ. Θ. *ὅτι ἀπ' ἐμοῦ ἀπῳκίσθης, καὶ ἀνέβης.*[26]

הִרְחַבְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ וַתִּכְרָת־לָךְ מֵהֶם. *Dilatasti cubile tuum, et pacta es tibi* (pretium) *ab iis.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *ἐπλάτυνας τὴν κοίτην σου, καὶ διέθου σαυτὴν* (s. *σαυτῇ*) *παρ' αὐτῶν.*[27]

אָהַבְתְּ מִשְׁכָּבָם יָד חָזִית. *Dilexisti concubitum eorum in loco* quem *delegisti.* Ο΄. *ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ.* Οἱ λοιποί· *ἠγάπησας τὴν κοίτην αὐτῶν . . .*[28] Ἄλλος· . . . *χεῖρα εἶδες.*[29]

9. וַתָּשֻׁרִי לַמֶּלֶךְ בַּשֶּׁמֶן. *Et profecta es ad regem cum oleo.* Ο΄. Versio prorsus absona. Ἄλλος· *καὶ ἐκοσμήθης τῷ βασιλεῖ ἐν ἐλαίῳ.*[30]

וַתַּרְבִּי רִקֻּחָיִךְ וַתְּשַׁלְּחִי צִירַיִךְ עַד־מֵרָחֹק. *Et multiplicasti pigmenta tua, et misisti nuntios tuos in longinquum.* Ο΄. *καὶ πολλοὺς ἐποίησας* ('Α. Σ. Θ. *καὶ ἐπλήθυνας*[31]) *τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ* ('Α. *συνθέσεις σου.* Σ. *τὰ μυρέψιά σου.* Θ. *μυρεψούς σου*[32]), *καὶ ἀπέστειλας πρέσβεις ὑπὲρ τὰ ὅριά σου* ('Α. Σ. Θ. *ἕως εἰς μακράν*[33]). Σ. . *καὶ ἐπλήθυνας τὰ μυρέψιά σου, ἀπέστειλας ὅμηρά σου ἕως μακράν.*[34]

9. וַתַּשְׁפִּילִי עַד־שְׁאוֹל. *Et humiliasti te usque ad orcum.* Ο΄. *καὶ* (alia exempl. add. *ἀπέστρεψας* (s. *ἐπέστρεψας*) *καὶ*[35]) *ἐταπεινώθης ἕως ᾅδου.* 'Α. Σ. Θ. *καὶ ἐταπεινώθης ἕως* (*ᾅδου*).[36]

10. חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת. *Vitam* (vigorem) *manus tuae invenisti.* Ο΄. *ἐνισχύουσα, ὅτι ἔπραξας ταῦτα.* Σ. *ζωὴν τῆς χειρός σου εὗρες.*[37]

לֹא חָלִית. *Non doluisti.* Ο΄. *οὐ κατεδεήθης μου.* 'Α. *οὐκ ἐλιτάνευσας.* Σ. *οὐκ ἐτρώθης.*[38]

11. דָּאַגְתְּ. *Anxie times.* Ο΄. *εὐλαβηθεῖσα.* 'Α. Θ. *μεριμνήσασα.* Σ. *ὑποπτεύσασα.*[39]

הֲלֹא אֲנִי מַחְשֶׁה וּמֵעוֹלָם. *Nonne ego taceo etiam a saeculo?* Ο΄. *καὶ ἐγώ σε ἰδὼν παρορῶ,* ※ *καὶ ἐγώ εἰμι ὁ ἀπ' αἰῶνος* ◄.[40] 'Α. Σ. . .[41]

וּמֵעוֹלָם וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי. *Etiam a saeculo, et me non times.* Ο΄. *καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης.* 'Α. *διέμεινες δὲ ἐξ αἰῶνος ἄφοβος καὶ ἀνευλαβής.*[42]

12. צִדְקָתֵךְ. *Justitiam tuam.* Ο΄. *τὴν δικαιοσύνην σου* (alia exempl. *μου*[43]). Οἱ Γ΄. *ὁμοίως* (*σου*).[44]

וְאֶת־מַעֲשַׂיִךְ. *Et opera tua.* Ο΄. *καὶ τὰ κακά* ('Α. *ποιήματα.* Σ. Θ. *ἔργα*[45]) *σου.*

וְלֹא יוֹעִילוּךְ. *Et non proderunt tibi.* Ο΄. *ἃ οὐκ ὠφελήσει* (alia exempl. *ὠφελήσουσί*[46]) *σε.* Οἱ Γ΄. *ὠφελήσει.*[47]

---

[25] Cod. 88. [26] Codd. 86, 88. [27] Curter., qui in fine *παρ' αὐτοῦ* habet, repugnantibus libris Graecis, et Syro-hex. Hic autem in marg. affert: ※. ܠ. ܘܣܡܬܝ ܢܦܫܟܝ (*σαυτὴν*, s. *σαυτῇ*) ܠܘܬ (*διέθου*, s. *ἔθου*) ܡܢܗܘܢ ܘܣܡܬܝ. Codd. 22, 23, 36, alii, *ἔθου*, non *διέθου*, omnes habent; major autem eorum pars *σαυτῇ*, non *σαυτήν*. Cod. 88 in marg. affert: Ἄλλ. *ἐπλάτυνας τὴν κ. σ., καὶ διέθου σαυτῇ παρ' αὐτῷ.* [28] Procop. [29] Cod. 88 in continuatione: *ἠγάπησας κοίτην αὐτῶν· χεῖρα εἶδες, καὶ ἐκοσμήθης κ.τ.ἑ.* [30] Idem, qui pergit: *καὶ ἐπλήθυνας τὰς μυρεψίας* (sic) *σου,* quod Symmachi esse videtur. Hieron. Hebraea vertit: *et ornasti te regi unguento.* [31] Curter. [32] Idem. [33] Idem. [34] Procop. [35] Prior lectio est in Comp., Codd. III, 26, 49, aliis; posterior in Ald., Codd. XII, 41. [36] Curter. [37] Cod. 88. [38] Idem. Procop. affert: 'Α. *οὐκ ἐλιτάνευσας.* [39] Cod. 88. [40] Cod. 88, et sine aster. Codd. 62, 86 (sine *ὁ*), alii. [41] Hieron.: "Ego sum qui, juxta Sym. et Aquilam, semper tacui peccata tua; et scelera quaecunque faciebas, quasi non viderem, dissimulatione neglexi." Habes sensum tantummodo, non ipsam duumvirorum lectionem, quae sic constituenda videtur: 'Α. Σ. *Nonne ego sum tacens et negligens* (וּמַעְלִים), Graece fortasse, *σιωπῶν καὶ παρορῶν.* [42] "Ex Procopio [qui ΑΝΕΥ ΛΑΒΗΣ habet]. Melius *βλάβης.* Haec porro omnia Aquilae non sunt, sed aliis versionibus intermixta videntur."—*Montef.* Procop. ait: Ὁ δὲ Ἀκύλας, ἀντὶ τοῦ, *τίνα φοβηθεῖσα ἐψεύσω με, διέμεινες δέ, φησίν, ἄφοβος καὶ ἄνευ λαβῆς* (VV. DD. certatim corrigunt *ἀνευλαβής*)· *δεικνὺς ὡς εἰ καὶ ποτὲ θεοσεβεῖν ἔδοξας ἐπαγγέλλεσθαι, καὶ τότε τὴν ἐπαγγελίαν ἐψεύσω.* Lectionem sinceram esse crediderim, sed Symmacho, non Aquilae, auctori tribuendam. [43] Sic Codd. III, XII (a 1ma manu), 22, 36, 41, alii, et Syro-hex. [44] Curter. [45] Cod. 88. [46] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. [47] Curter. ad *ὠφελήσουσι* affert: Οἱ Γ΄. Οἱ

13. יַצִּילֻךְ קִבּוּצַיִךְ. *Liberent te catervae tuae* (idolorum). Ο΄. ἐξελέσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου. Ἀ. ῥυσάσθωσάν σε τὰ συναντήματά σου.[48] Σ. ἐξελέσθωσάν σε αἱ συναγωγαί σου.[49]

הָבֶל. *Halitus.* Ο΄. καταιγίς. (Ἀ.) ματαιότης. Σ. ἀτμός.[50]

וְהַחוֹסֶה בִי יִנְחַל־אֶרֶץ. *Qui autem confisus fuerit mihi, possidebit terram.* Ο΄. οἱ δὲ ἀντεχόμενοί μου κτήσονται (Ἀ. κληροδοτηθήσονται. Σ. Θ. κληρονομήσει[51]) γῆν. Ἀ. Σ. Θ. ὁ δὲ πεποιθὼς ἐν ἐμοί . . .[52] Σ. *Qui autem confidit in me, possidebit terram.*[53]

וְיִירַשׁ הַר קָדְשִׁי. *Et hereditabit montem sanctitatis meae.* Ο΄. καὶ κληρονομήσουσι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. Σ. *Et hereditate consequetur montem sanctum meum.*[54]

14. וְאָמַר סֹלּוּ־סֹלּוּ פַּנּוּ־דָרֶךְ. *Et dicet: Aggerite, aggerite, purgate viam.* Ο΄. καὶ ἐροῦσι· καθαρίσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδούς. Ἀ. . . ἀποσκολοπίσατε, ἀποσκευάσατε . .[55] Σ. καὶ ἐρεῖ· ὁδοποιήσατε, σχολάσατε . .[56] Θ. . . ἐξάρατε, σκευάσατε . .[57]

מִכְשׁוֹל. *Offensionem.* Ο΄. σκῶλα. Ἀ. σκάνδαλον. Σ. πρόσκομμα.[58]

15. כִּי. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◄.[59]

15. וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים. *Et refocillare cor contusorum.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ζωῶσαι καρδίας τεθλασμένας ◄.[60]

16. אָרִיב. *Litigabo.* Ο΄. ἐκδικήσω ÷ ὑμᾶς ◄. Ἀ. Σ. Θ. δικάσομαι.[61]

לָנֶצַח. *In perpetuum.* Ο΄. διαπαντός. Ἀ. εἰς νῖκος. Σ. εἰς τέλος.[62]

יַעֲטוֹף. *Deficiet.* Ο΄. ἐξελεύσεται. Ἀ. περιειληθήσεται. Σ. Θ. περιβαλεῖ.[63]

וּנְשָׁמוֹת. *Et animae.* Ο΄. καὶ πνοὴν ÷ πᾶσαν ◄. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἀναπνοήν.[64]

17. בַּעֲוֺן בִּצְעוֹ קָצַפְתִּי. *Avaritiae ejus iratus sum.* Ο΄. βραχύ τι ἐλύπησα αὐτόν. Ἀ. Σ. Θ. πλεονεξίας αὐτοῦ ὠργίσθην.[65]

שׁוֹבָב. *Refractarius.* Ο΄. στυγνός. Ἀ. Σ. Θ. ἐπιστρέφων.[66]

בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ. *In via cordis sui.* Ο΄. ἐν ταῖς ὁδοῖς ※ τῆς καρδίας ◄ αὐτοῦ.[67]

18. וְאַנְחֵהוּ. *Et ducam eum.* Ο΄. καὶ παρεκάλεσα (Ἀ. καθοδήγησα[68]) αὐτόν.

18, 19. וְלַאֲבֵלָיו: בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם. *Et lugentibus ejus. Creo proventum labiorum* (gratiarum actiones). Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. καὶ τοῖς ποθεινοῖς αὐτοῦ, κτίζων καρπούς . .[69] Θ. καὶ τοῖς παθεινοῖς αὐτοῦ. κτίζων καρπὸν χειλέων.[70]

Ο΄. ὠφελήσει. [48] Cod. 88. [49] Procop. Hieron.: "Sym. transtulit: *Eruant te synagogae tuae.*" [50] Cod. 88 affert: (Anon.) ματαιότης. Σ. ἀντμός (sic). Cf. Hex. ad Job. vii. 16. [51] Cod. 88, qui Aquilae tribuit κληροδοθήσονται. Cf. Hex. ad Prov. xxviii. 10. Sed series postulat κληροδοτηθήσεται. [52] Cod. 88. [53] Hieron. [54] Idem. [55] Cod. 88. Cf. Hex. ad Psal. lxvii. 5. Jesai. xl. 3. [56] Idem. Cf. Hex. ad Mal. iii. 1. Hieron. Symmacho continuat: *Et dicet: Rectam viam facite;* unde nonnemo edidit: Σ. καὶ ἐρεῖ· εὐθεῖαν ὁδὸν ποιεῖτε. [57] Cod. 88. Cf. ad Cap. lxii. 10. [58] Idem. [59] Curter., et Syro-hex. in marg. [60] Sic Cod. XII in marg., et in textu sine copula Cod. 88. Syro-hex. in textu: ܘܠܡܚܝܘ ܠܒܘܬܐ ܡܬܪܥܥܬܐ. In aliis libris legitur, καὶ ζ. κ. τεθλασμένων (s. συντεθλασμένων). [61] Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. et Cod. 88. [62] Cod. 88. [63] Hieron.: "Spiritus quoque meus, qui ex me *egredietur*, sive qui, juxta Hebraicum, Aq., Sym., et Theod., *cuncta circumdat* (hoc enim significat περιειληθήσεται et περιβαλεῖ) vegetator est omnium." Ad quem locum Vallarsius: "Falso hactenus pro duobus hisce verbis, quae vetustior Ambrosianus codex uncialibus literis ita pingit, ΠΕΡΙΕΙΛΗΘΗΣΕΤΑΙ et ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΙ (sic), unum tantummodo, quod Erasmus divinando fecit, obtinuerat, περιελεύσεται, et in nupera quoque Hexaplorum editione istud obtruditur, perinde ac si eodem illo tres usi interpretes sint." Scilicet Montef. post Drusium ediderat: Ἀ. Σ. Θ. περιελεύσεται; pro quo Doederlinius περιειλήσεται conjectura assecutus erat. Proculdubio Aquilae vindicandum περιειληθήσεται, Theodotioni autem περιβαλεῖ, coll. Hex. ad Job. xxiii. 9. Psal. cxlii. 4. Utri vero horum Symmachus adjungendus sit, pro certo definiri nequit. [64] Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. [65] Cod. 88. [66] Idem. [67] Curter., et in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg.: Οἱ Γ΄. (Cod. C. ※) τῆς καρδίας αὐτοῦ. [68] Cod. 88. [69] Syro-hex. in marg. ܐ. ܣ. ܘܠܡܬܬܢܚܡܢܐ ܕܝܠܗ ܒܪܐ ܦܐܪܐ (Cod. C. ܦܐܪܐ) ◆. Pro ποθεινοῖς, quod in suo invenit Syrus, verisimile est Aquilam et Sym. cum Theodotione dedisse παθεινοῖς. Cf. Hex. ad Job. xxix. 25. [70] Sic sine nom. interp. Codd. 23, 62; quorum ille post παράκλησιν, hic autem post ἀληθινήν

20. וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל. *Impii autem sunt instar maris vehementer impulsi, quod quiescere nequit.* Ο′. οἱ δὲ ἄδικοι κλυδωνισθήσονται (Ἀ. Σ. Θ. ὡς θάλασσα ἐμβράσσουσα[71]), καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσονται. Σ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὡς θάλασσα ἐκβρασσομένη, ἡσυχάσαι γὰρ οὐ δυνήσονται.[72]

וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט. *Et ejiciunt aquae ejus lutum et caenum.* Ο′. Vacat. Ἀ. καὶ ἐκβράσσει ὕδατα αὐτῆς καταπάτημα καὶ πηλόν.[73] Σ. καὶ ἐκβρασθήσονται παρὰ τὰ ὕδατα αὐτῆς [καὶ] καταπάτημα καὶ πηλός.[74] ※ Θ. καὶ ἀποβάλλεται τὸ ὕδωρ αὐτῆς καταπάτημα καὶ πηλός ◄.[75]

Cap. LVII. 11. ÷ εἰς τὴν διάνοιάν σου (sic), οὐδέ ◄. 17. ÷ καὶ ◄ ἀπέστρεψα. 19. ÷ οὖσι ◄.[76]

CAP. LVIII.

1. בְגָרוֹן. *In gutture* (pleno ore). Ο′. ἐν ἰσχύϊ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν βρόγχῳ.[1]

כַּשּׁוֹפָר. *Sicut tuba.* Ο′. ὡς σάλπιγγι. Ἀ. ὡς κερατίνη. Σ. Θ. ὡς κερατίνης.[2]

פִּשְׁעָם. *Delictum eorum.* Ο′. τὰ ἁμαρτήματα (Ἀ. ἀθεσίας. Σ. ἀσεβείας. Θ. ἀδικίας[3]) αὐτῶν.

2. אֲשֶׁר־צְדָקָה עָשָׂה. *Quae justitiam fecerit.* Ο′. ※ ὁ ◄ δικαιοσύνην πεποιηκώς.[4]

3. לָמָּה. *Quare.* Ο′. τί ὅτι. Ἀ. εἰς τί. Σ. διὰ τί. Θ. ἱνατί.[5]

עִנִּינוּ. *Afflximus.* Ο′. ἐταπεινώσαμεν. Ἀ. ἐκακουχήσαμεν.[6]

וְכָל־עַצְּבֵיכֶם תִּנְגֹּשׂוּ. *Et omnes labores vestros exigitis.* Aliter: *Et omnes operarios vestros adigitis.* Ο′. καὶ πάντας τοὺς ὑποχειρίους (Ἀ. διαπονήματα[7]) ὑμῶν ὑπονύσσετε. Σ. Θ. καὶ πάντας τοὺς ὀφειλέτας (s. χρεωφειλέτας) ὑμῶν ἀπαιτεῖτε.[8]

4. הֵן. *Ecce!* Ο′. εἰ. ※ Οἱ Γ′. ἰδού ◄.[9]

לְרִיב. *Ad litem.* Ο′. εἰς κρίσεις. Ἀ. εἰς δικασίας. Σ. εἰς δίκην. Θ. εἰς κρίσιν.[10]

בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע. *Pugno improbitatis.* Ο′. πυγμαῖς ταπεινόν. Ἀ. ἐν γρόνθῳ ἀσεβείας.[11]

לֹא־תָצוּמוּ. *Non jejunatis.* Ο′. ἱνατί μοι νηστεύετε. Ἀ. Σ. Θ. οὐ νηστεύετε.[12]

5. עַנּוֹת. *Affligere.* Ο′. ταπεινοῦν. Ἀ. κακουχεῖν. Σ. κακοῦν.[13]

כְּאַגְמֹן. *Sicut juncum.* Ο′. ὡς κρίκον. Ἀ. (ὡς) στρεβλόν.[14]

רֹאשׁוֹ. *Caput suum.* Ο′. τὸν τράχηλόν σου. Ἀ. Σ. Θ. τὴν κεφαλὴν (αὐτοῦ).[15]

צוֹם וְיוֹם רָצוֹן לַיהוָה. *Jejunium, et diem delectationis Jovae.* Ο′. νηστείαν, ※ Σ. Θ. καὶ

---

lectionem infert. Alii post ἀληθινὴν add. καὶ τοῖς ποθεινοῖς (s. ποθηνοῖς) αὐτοῦ κ.τ.ἑ. Singulariter Cod. 88 post παράκλησιν infert: Θ. παθεινοῖς αὐτοῦ σὺν βρῶσιν χειλέων ἀληθηνὴν (sic) ὁ κτείζων (sic) κ. χ.; ubi haec, σὺν βρῶσιν χειλέων, ad aliam versionem Hebraeorum נִיב שְׂפָתָיִם pertinere possunt. [71] Cod. 88, ubi ἐμβράσουσα exaratum. Fortasse praeferat aliquis ἐκβράσσουσα, licet ἐμβράσσειν hodie legatur in Hex. ad Gen. xl. 6. Post ἄδικοι Codd. 22, 36, alii, ὡς θ. ἀναβρασσομένη inferunt. [72] Procop. [73] Idem. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐκβρύσσει (sic) τὰ ὕδατα αὐτῆς κ. καὶ π. [74] Procop. [75] Curter., qui ὕδωρ sine artic. affert, invitis Codd. 22, 23, 36, aliis, qui in textu habent: ὅτι (καὶ pro ὅτι Cod. 23) ἀποβάλλεται (ἀπεβάλλετο Cod. 22; ἀποβαλεῖται Cod. 62) τὸ ὕ. αὐτῆς κ. καὶ πηλόν (πηλός Cod. 23). Tandem Syro-hex. ܘܢܘܒܠ ܠܗ̈ܘ ܡܝܐ (sic codd.) ܕܝܠܗ̇ ܕܘܫܐ ܘܛܝܢܐ; h. e. καὶ *perdet* (ἀποβαλεῖ?) τὸ ὕδωρ αὐτῆς κ. καὶ πηλός. [76] Syro-hex.

CAP. LVIII. [1] Cod. 88, ubi mendose scriptum βρόχῳ. [2] Curter. Hieron.: "Juxta Sym. et Aq. guttur suum vertat in buccinam, quae Hebraice dicitur SOPHAR, quam κερατίνην, id est, *corneam*, interpretati sunt." [3] Cod. 88. [4] Curter. [5] Cod. 88. [6] Idem. [7] Idem. [8] Idem affert: Σ. ὑπαιτεῖτε (sic). Hieron.: "Quodque sequitur juxta LXX, *et omnes subjectos vobis compungitis*, sive *affligitis*, melius Theod. et Sym. transtulerunt, quos nos in hoc loco secuti sumus, *et omnes debitores vestros repetitis.*" [9] Curter., Syro-hex., et in textu sine aster. Cod. 23. Vocula εἰ deest in Comp., Codd. XII, 23, 41, aliis, et Syro-hex. [10] Cod. 88. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem.

ἡμέραν ◁[16] *δεκτὴν* ※ *τῷ κυρίῳ* ◁.[17] 'A... *εὐδοκίαν* (*τῷ κυρίῳ*).[18]

6. פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה. *Solvere vincula improbitatis, decutere nodos jugi.* O'. *ἀλλὰ λῦε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων* ('A. *erroris* (*σφαλμοῦ*). Σ. *declinationis* (*ἐκκλίσεως*). Θ. *κλοιοῦ*[19]). (Σ.) *διάλυε στραγγαλιὰς ἀσεβείας, διάλυε δεσμοὺς ἐκκλίσεως.* Θ. *λῦε στραγγαλιὰς ἀσεβείας, διάλυε συνδέσμους κλοιοῦ.*[20]

וְשַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים. *Et dimittere vexatos liberos.* O'. *ἀπόστελλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει.* 'A. (*καὶ*) *ἀπόλυε τεθραυσμένους ἐλευθέρους.*[21]

וְכָל־מוֹטָה תְּנַתֵּקוּ. *Et omne jugum dirumpatis.* O'. *καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα.* 'A.. *σφαλμόν*.. Σ. (*καὶ πᾶσαν*) *συγγραφὴν ψευδῆ disrumpe.* Θ.. *κλοιὸν διασπάσαι.*[22]

7. מְרוּדִים. *Errabundos.* O'. *ἀστέγους.* 'A. *ἀστατοῦντας.* Σ. *ἀναστάτους.* Θ. *μεταναστάτους.*[23]

מִבְּשָׂרְךָ. *A carne tua.* O'. *ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου.* 'A. *ἀπὸ τῆς σαρκός σου.*[24]

8. כַּשַּׁחַר. *Sicut mane.* O'. *πρώϊμον.* 'A. *ὡς ὄρθρος.* Σ. *ὡς πρωΐα.*[25]

וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח. *Et sanatio tua cito germinabit.* O'. *καὶ τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ.* 'A. *καὶ ἡ οὐλή σου ταχὺ ἀναφυήσεται.*[26]

9. אִם־תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע וְדַבֶּר־אָוֶן. *Si removebis de medio tui jugum, protendere digitum, et loqui iniquitatem.* O'. *ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, καὶ χειροτονίαν, καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ.* 'A... *σφαλμὸν, ἀποστέλλοντα δάκτυλον, καὶ λαλοῦντα ἀνωφελές.*[27] Σ. Θ. *ἐὰν ἀφέλῃς ἐκ μέσου σου κλοιὸν, ἐκτείνοντα δάκτυλον, καὶ λέγοντα ἄδικον.*[28]

10. וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ. *Et exprompseris esurienti alimentum tuum.* O'. *καὶ δῷς πεινῶντι τὸν ἄρτον* ÷ *ἐκ ψυχῆς* ◁ *σου.* 'A. Σ. Θ. *καὶ ὑπερεκχεεῖς πεινῶντι ψυχήν σου.*[29]

נַעֲנָה. *Afflictam.* O'. *τεταπεινωμένην.* 'A. *κεκακουχημένην.*[30]

11. בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. *In locis apricis* (aridis) *animam tuam.* O'. *καθάπερ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου.* 'A. *ἐν λαμπηδόνι ψυχήν σου.* Σ. Θ. *ἐν λαμπρότητι τὴν ψυχήν σου.*[31]

---

[16] Curter., et, teste Parsonsio, Codd. XII, 93. Syro-hex. in marg. ÷ ܘܨܘܡܐ ܘܝ ܘܡ ※. [17] Syro-hex. in marg. ÷ ܠܡܪܝܐ (Cod. C. ܠܡ) ※. Lectio plena, *νηστείαν καὶ ἡμέραν δ. τῷ κ.*, est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [18] Cod. 88. [19] Hieron., ut infra ad v. 9. [20] Codd. 86, 88, quorum prior pro *ἐκκλίσεως*, *ἐκ ανσεκλεισεως* (sic) habet. Uterque autem priori lectioni Aquilae nomen praemittit, repugnante Hieron. [21] Cod. 88. [22] Sic emaculandus videtur Cod. 88, qui affert: 'A. *ὀφθαλμὸν συγγραφῇ ψευδῆ* (sic). Σ. Θ. *κλοιὸν διασπάσαι.* Hieron.: "LXX transtulerunt, *et omnem scripturam iniquam conscinde;* quod Sym. transtulit, *et omnem cautionem falsam disrumpe.*" Nonnemo tentat: Σ. *καὶ πᾶν συνάλλαγμα ψευδὲς διάρρηξον.* [23] Cod. 88, qui Aquilae *ἀστρατοῦντας* (sic) tribuit. [24] Cod. 88. [25] Idem. [26] Hieron.: "Pro quo Aquila, verbum de verbo exprimens, posuit: *et cicatrix vulneris tui cito obducetur.*" Ad *οὐλὴ* cf. Hex. ad Jerem. viii. 22. Nonnemo Latina vertit: 'A. *καὶ ἡ οὐλὴ τοῦ τραύματός σου ταχὺ ἐπουλωθήσεται;* nos Hebraea pressius secuti sumus. [27] Cod. 88. Procop. ait: *Τινὲς δὲ τὸ τῆς χειροτονίας ῥητὸν οὕτως ἐκθέμενοι· ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, ἐκτείνοντα δάκτυλον, καὶ λαλοῦντα ἀνωφελὲς, ἐπήγαγον;* ubi trium interpretum lectiones confuse jacent. Montef. tamen edidit: 'A. *ἐὰν ἀφέλῃς ἀ. σ. σύνδεσμον, ἐκτείνοντα δ. καὶ λ. ἀνωφελές;* tantummodo notans, *σύνδεσμον* huc irrepsisse ex versione Symmachi, legendumque esse ex Hieron. *πλάνην* [immo *σφαλμὸν*], vel quid simile. Hieronymi locus est: "Verbum Hebraicum MOTA, quod in Jeremia [xxvii. 2] *torques ferrea* interpretatur, in praesenti capitulo bis legitur. In eo enim loco ubi supra juxta LXX diximus: *Dissolve obligationes violentarum commutationum*, pro uno verbo MOTA sciamus eos posuisse *violentas cautiones*, pro quibus Aq. *errorem*, Sym. *declinationem*, Theod. *κλοιὸν*, id est, *torquem*, transtulerunt. Rursum in praesenti loco ubi nos vertimus: *Si abstuleris de medio tui catenam*, et pro *catena* LXX *σύνδεσμον*, id est, *colligationem*, sive *vinculum*, transtulerunt; Aq., sicut supra, *errorem* interpretatus est; Sym. in Theodotionis scita concedens, *torquem* posuit." Idem paulo post: "Et *χειροτονίαν*, pro qua tres alii interpretes voce consona, *extentum digitum* transtulerunt." [28] Curter. affert: Σ. Θ. *ἐὰν — δάκτυλον.* Cod. 88: Σ. Θ. *κλοιὸν — ἄδικον.* [29] Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. [30] Idem. [31] Idem.

11. יַחֲלִיץ. *Alacria reddet.* Ό. πιανθήσεται. Ἀ. ἐξαλεῖται. Σ. ῥύεται (fort. ῥύσεται). Θ. περικαθαριεῖ.[32]

מוֹצָא מַיִם. *Fons aquarum.* Ό. πηγὴ ※ Οἱ Γ'. ὕδατος ◄.[33] Ἀ. Σ. Θ. ἔξοδος ὕδατος.[34]

אֲשֶׁר לֹא־יְכַזְּבוּ מֵימָיו. *Cujus non deficient aquae.* Ό. ἣν μὴ ἐξέλιπεν ὕδωρ. Alia exempl. add. καὶ τὰ ὀστᾶ σου ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ, καὶ πιανθήσεται, καὶ κληρονομήσουσι γενεὰς γενεῶν.[35]

12. תְּקוֹמֵם וְקֹרָא לְךָ גֹּדֵר פֶּרֶץ. *Suscitabis; et vocabitur tibi, Sartor rupturae.* Ό. ※ Ἀ. Σ. ἀναστήσεις ◄.[36] καὶ κληθήσῃ οἰκοδόμος φραγμῶν. Ἀ. ἀναστήσεις· καὶ καλέσει σοι περιφράκτην διακοπῆς.[37] Σ. ἀνεγείρεις· καὶ κληθήσῃ τειχίζων διακοπήν.[38] Θ. ἀναστήσεις· καὶ καλέσει σε οἰκοδόμον διακοπῆς.[39]

מְשֹׁבֵב נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת. *Restituens vias ad habitandum.* Ό. καὶ τὰς τρίβους σου ἀναμέσον παύσεις. Ἀ. ἐπιστρωφῶν ἀτραποὺς τοῦ καθῆσθαι. Σ. ἀποκαθιστῶν τρίβους εἰς τὸ οἰκεῖσθαι.[40] Θ. . . τοῦ οἰκεῖσθαι.[41]

13. וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ. *Et vocaveris sabbatum delicias, sanctum.* Ό. καὶ καλέσεις τὰ σάββατα τρυφερὰ, ἅγια. Θ. καὶ καλέσεις τὸ σάββατον τρυφὴν ἁγίαν.[42]

מְכֻבָּד. *Honorandum.* Ό. Vacat. Οἱ Γ'. δεδοξασμένα.[43]

וְכִבַּדְתּוֹ. *Et honoraveris eum.* Ό. Vacat. Alia exempl. καὶ δοξάσεις αὐτά.[44]

מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ. *Ut non facias vias tuas, ut non invenias voluntatem tuam.* Ό. Versio plane absona. Θ. τοῦ μὴ ποιεῖν τὰς ὁδούς σου, μηδὲ εὑρίσκειν τὸ θέλημά σου.[45]

14. אָז תִּתְעַנַּג. *Tunc oblectabis te.* Ό. καὶ ἔσῃ πεποιθώς. Ἀ. Σ. Θ. τότε ἐντρυφήσεις.[46]

וְהִרְכַּבְתִּיךָ. *Et invehi faciam te.* Ό. καὶ ἀναβιβάσει σε. Θ. (καὶ) ἐπικαθίσω σε.[47]

עַל־בָּמוֹתֵי. *Super loca edita.* Ό. ἐπὶ τὰ ἀγαθά. Ἀ. Σ. Θ. (ἐπὶ) τὰ ὕψη.[48]

Cap. LVIII. 3. ÷ λέγοντες ◄. 6. ÷ λέγει κύριος ◄. 12. ÷ γενεαῖς γενεῶν (sic) ◄. 14. ÷ ταῦτα ◄.[49]

---

[32] Cod. 88. Pro ἐξαλεῖται, *exsultabunt* (ossa tua), fortasse reponendum ἐξελεῖται. Hieron. Hebraea vertit: *et ossa tua liberabit.* [33] Curter. ad πηγὴ ἣν in marg. affert: ※ Οἱ Γ'. ὕδατος ἧς. Syro-hex. in marg. ◆ ܕܡܝܐ̈ ܘ̇ܠ ※. [34] Cod. 88. [35] Sic Ald., Codd. III, 26, 49, alii, cum Cyrillo et Procopio. Hieron.: "Quod in Alexandrinis exemplaribus in principio hujus capituli additum est: *Et adhuc in te erit laus mea semper;* et in fine: *Et ossa tua quasi herba orientur, et pinguescent, et hereditate possidebunt in generationem et generationes,* in Hebraico non habetur, sed ne in LXX quidem emendatis et veris exemplaribus; unde obelo praenotandum est." Interpolatio, *Et adhuc* etc., quantum sciamus, in hodiernis exemplaribus non habetur; alterius versiculus prior, καὶ τὰ ὀστᾶ σου ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ, tam in Hebraico quam in Graeco legitur Cap. lxvi. 14. [36] Curter. Syro-hex. ◆ ܬܩܝܡ ܘ̇ܠ .ܐ ※. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [37] Hieron.: "In Hebraico legitur, *Et vocabitur in te* GODER PHERES, quod Aquila interpretatus est, περιφράκτης διακοπῆς, quod nos possumus juxta sensum dicere, *qui se opponit Dei iracundiae saevienti.*" Vetus Hieronymi lectio, ab Erasmo usque ad Martianaeum propagata, est πεφράκτισμα χολῆς; cujus loco Montef. e codd. suis protulit, ΠΕΦΡΑΡΙΗCΑΙΑΚΟΗC, ΠΗΦΡΗΡΙΕCΝΑΚΟΠΗC, et similes sordes, notans: "Ultimam vocem esse διακοπῆς, ut habet etiam Sym., non dubitamus... primam vero vocem, ΠΕΦΡΑΡΙΗΣ, ne conjectura quidem restituere audemus, usque adeo vitiata est." Tandem Vallarsio ex Ambrosiano cod., in quo literis uncialibus scriptum est ΠΕΡΙΦΡΑΚΤΗCΔΙΑΚΟΠΗC, veram scripturam, quae nunc primum in Hexaplis locum suum obtinet, eruere contigit. Ne quid vero dubitationis relictum sit, Cod. 88 diserte affert: Ἀ. καὶ (sic) ἀναστήσεις ※ καὶ καλέσει σοι περιφράκτην. [38] Cod. 88 affert: Σ. ἀνεγείρεις ※ καὶ κληθήσῃ τειχίζειν (sic) δ. Procop.: Σ. κληθήσῃ τειχίζων διακοπήν. Hieron.: "Denique Sym. transtulit, *murum opponens caedenti.*" [39] Cod. 88 affert: Θ. ἀναστήσῃς καὶ ※ καλέσει κ.τ.ἑ. [40] Idem, qui ad Aq. ἐπιστρώφιον (sic) habet. (Proculdubio interpreti nostro obversabatur Homericum (Il. xvii, 486), θεοὶ ἐπιστρωφῶσι πόληας.) Curter. affert: Ἀ. τοῦ καθῆσθαι. Σ. εἰς τὸ οἰκεῖσθαι. [41] Curter. [42] Cod. 88, ubi καλέσει scriptum. [43] Syro-hex. in marg. ◆ ܡܫܒܚܬܐ .ܠ. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [44] Sic Codd. 22 (non 23), 36, alii. [45] Cod. 88. [46] Idem. [47] Idem, qui ἐπικαθήσω habet. [48] Idem affert: Ἀ. Σ. τὰ ὕψη. Θ. ὕλη (sic). [49] Syro-hex.

Cap. LIX.

1. הֵן לֹא־קָצְרָה. *Ecce! non brevis facta est.* Οʹ. μὴ οὐκ ἰσχύει. Ἀ. Σ. ἰδοὺ οὐκ ἐκολοβώθη. Θ. ἰδοὺ οὐκ ἠσθένησεν.[1]

2. עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים. *Pravitates vestrae separaverunt.* Οʹ. τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν διϊστῶσιν. Ἀ. αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ἦσαν διαχωρίζουσαι. Θ. . . αὐτὰ διϊστῶσιν.[2]

הִסְתִּירוּ. *Absconderunt.* Οʹ. ἀπέστρεψε. Θ. ἀπέκρυψεν.[3]

3. שֶׁקֶר. *Mendacia.* Οʹ. ἀνομίαν. Ἀ. Σ. ψεῦδος.[4]

4. עַל־תֹּהוּ. *Inanitati.* Οʹ. ἐπὶ ματαίοις. Ἀ. κενὰ μάτην.[5]

שָׁוְא. *Vanum.* Οʹ. κενά. Ἀ. εἰκῆ. Σ. μάταια.[6]

הָרוֹ עָמָל. *Concipiendo aerumnam.* Οʹ. κύουσι πόνον. Θ. ἐν γαστρὶ ἔλαβον κόπον.[7]

5. בִּקֵּעוּ. *Fiderunt.* Οʹ. ἔρρηξαν. Ἀ. ἔσχισαν.[8]

הָאֹכֵל מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת. *Qui comederit de ovis eorum, morietur.* Οʹ. καὶ ὁ μέλλων τῶν ᾠῶν αὐτῶν φαγεῖν. Οἱ λοιποί· ὁ ἐσθίων ἐκ τῶν ᾠῶν αὐτῶν ἀποθανεῖται.[9]

וְהַזּוּרֶה תִּבָּקַע אֶפְעֶה. *Et contritum* (ovum) *finditur in viperam.* Οʹ. συντρίψας οὔριον εὗρε, καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον. Ἀ. καὶ τὸ θαλφθὲν ἐσχίσθη ἔχιδνα. Σ. τὸ δὲ συνεστραμμένον ἀπορραγὲν ἔσται ἀσπίς. Θ. τὸ θαλφθὲν ἐῤῥάγη ἀσπίς.[10]

6. וּפֹעַל חָמָס בְּכַפֵּיהֶם. *Et opus injuriae est in manibus eorum.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. καὶ ἔργον ἀδικίας ἐν χερσὶν αὐτῶν ◂.[11]

7. לָרַע. *Ad malum.* Οʹ. ἐπὶ πονηρίαν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς κακόν.[12]

וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי. *Et festinant ut effundant sanguinem innocentem.* Οʹ. ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα ※ Θ. ἀναίτιον ◂.[13] Ἀ. Σ. καὶ ταχύνουσιν ἐκχέαι αἷμα (ἀναίτιον).[14]

אָוֶן. *Improbitatis.* Οʹ. ἀπὸ φόνων. Alia exempl. ἀφρόνων.[15] Ἀ. ἀνωφελοῦς. Σ. ἀνομίας. Θ. ἀδικίας.[16]

8. לֹא יָדָעוּ (in priore loco). *Nesciunt.* Οʹ. οὐκ οἴδασι. Alia exempl. οὐκ ἔγνωσαν.[17]

עִקְּשׁוּ לָהֶם. *Perverterunt sibi.* Οʹ. διεστραμμέναι. Ἀ. Θ. ἐσκαμβώθησαν . . Σ. ἐσκολιώθησαν αὐτοῖς.[18]

כֹּל דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע שָׁלוֹם. *Omnis qui calcat eam ignorat pacem.* Οʹ. ὡς διοδεύουσι, καὶ οὐκ οἴδασιν εἰρήνην. Σ. πᾶς ὁ πατῶν αὐτὴν οὐκ ἔγνω εἰρήνην.[19]

9. עַל־כֵּן רָחַק מִשְׁפָּט מִמֶּנּוּ וְלֹא תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה נְקַוֶּה לָאוֹר וְהִנֵּה־חֹשֶׁךְ. *Propterea longe abest judicium a nobis, et non assequetur nos justitia: exspectamus lucem, et ecce! tenebrae.* Οʹ. διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρίσις ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη· ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς, ἐγένετο αὐτοῖς σκότος. Σ.

Cap. LIX. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 88, ubi ad Aq. ἡμῶν scriptum. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem. Cf. ad v. 13. [8] "Cod. 88: Ἀ. ἔσχυσαν (sic; forsan ἔκυσαν)."—*Parsons.* Immo ἔσχισαν legendum esse quivis videt. [9] Euseb., Procop. [10] Procop. Hieron.: "*Et quod confotum est, erumpet in regulum* . . . sive juxta Sym. et Theod., *aspidem.* Aquila autem *viperam* posuit, pro qua in Hebraico legitur EPHEE." [11] Curter. Syro-hex. in marg. ܐ. ※ ܘܥܒܕܐ ܕܥܘܠܐ ܒܐܝ̈ܕܝܗܘܢ ◂. Codd. 22, 23, 36, alii, in textum inferunt: καὶ ἔργον ἄδικον ἐν χ. αὐτῶν. [12] Cod. 88. [13] Curter. affert: ※ ἀναίτιον; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܐ. ܙܟܝܐ ◂. [14] Cod. 88. Procop.: ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα ἀναίτιον· οἱ λοιποὶ γὰρ οὕτως ἐξέδωκαν. [15] Sic Comp., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 59. Hieron. *stultorum.* Syro-hex. in marg. char. min. ܕܫ̈ܛܝܐ ◂. Ceterum nescimus quid statuendum sit de notula Nobilii: "Quidam διαλογισμοὶ ἀποφωλίων." Nam talis lectiuncula a nemine alio, quantum sciamus, memoratur; et vox Homerica, ἀποφώλιος, *vanus, vilis,* Hesychio μάταιος, ἀδόκιμος, εὐτελής, exquisitior videtur quam ut scholiastae tribui possit. [16] Curter. [17] Sic Codd. III, XII (in marg., teste Curterio), 26, 88, 106, alii, et Syro-hex. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem.

διὰ τοῦτο μακρὰν ἐγένετο κρίσις ἀφ' ἡμῶν, καὶ οὐ καταλήψεται ἡμᾶς δικαιοσύνη· προσδοκήσομεν εἰς φῶς, καὶ ἰδοὺ σκότος.[20]

9. בָּאֲפֵלוֹת. *In caligine.* Ο΄. ἐν ἀωρίᾳ. Ἀ. ἐν σκοτασμοῖς. Σ. ἐν ζόφῳ. Θ. ἐν σκοτίαις.[21]

נְהַלֵּךְ. *Ambulamus.* Ο΄. περιεπάτησαν. Οἱ Γ΄. περιπατήσομεν.[22]

10. נְגַשְׁשָׁה. *Palpamus.* Ο΄. ψηλαφήσουσιν. Σ. διαψηλαφήσομεν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[23]

נְגַשֵּׁשָׁה. Ο΄. ψηλαφήσουσι. Ἀ. ψηλαφήσομεν.[24] Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[25]

כָּשַׁלְנוּ בַצָּהֳרַיִם כַּנֶּשֶׁף בָּאַשְׁמַנִּים. *Offendimus in meridie quasi in crepusculo, in arvis pinguibus* (s. *inter homines pingues*). Ο΄. καὶ πεσοῦνται ἐν μεσημβρίᾳ ὡς ἐν μεσονυκτίῳ . . Σ. προσκόψομεν ἐν ἀορασίᾳ ὡς ἐν σκότῳ, ἐν ἀφανισμῷ.[26]

11. וְכַיּוֹנִים הָגֹה נֶהְגֶּה. *Et quasi columbae murmurando murmuramus.* Ο΄. καὶ ὡς περιστερὰ ἅμα πορεύσονται. Ἀ. (καὶ) ὡς περιστεραὶ φθογγῇ φθεγξόμεθα. Σ. Θ. (καὶ) ὡς περιστερὰ μελέτῃ μελετήσομεν.[27]

נְקַוֶּה. *Exspectamus.* Ο΄. ἀνεμείναμεν. Ἀ. Θ. ὑπεμείναμεν. Σ. προσδοκήσομεν.[28]

12, 13. יְדַעֲנוּם : פָּשֹׁעַ וְכַחֵשׁ בַּיהוָה. *Novimus eas. In delinquendo et abnegando Jovam.* Ο΄. ἔγνωμεν. ἠσεβήσαμεν καὶ ἐψευσάμεθα ※ Ἀ. Θ. ἐν IIIII ◂.[29] Ἀ. . . (καὶ) ἀρνήσασθαι ἐν κυρίῳ. Σ. ἔγνωμεν ἀδικεῖν καὶ ψεύδεσθαι κατὰ κυρίου.[30]

13. מֵאַחַר. *A* (sequendo) *post.* Ο΄. ὄπισθεν. Alia exempl. ἀπὸ ὄπισθεν.[31] Οἱ Ο΄. ὄπισθεν. Ἀ. ἀπ' ὄπισθεν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[32]

הֹרוֹ. *Concipiendo.* Ο΄. ἐκύομεν. Θ. ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν.[33]

14. וְהֻסַּג אָחוֹר מִשְׁפָּט. *Et conversum est retro judicium.* Ο΄. καὶ ἀπεστήσαμεν ὀπίσω τὴν κρίσιν (alia exempl. τὴν καρδίαν[34]).

כִּי־כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת. *Quia offendit in platea veritas.* Ο΄. ὅτι κατηναλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλήθεια. Ἀ. (ὅτι) ἐσκανδαλώθη ἐν πλάτει ἀλήθεια.[35]

15. וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְסָר מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל. *Et facta est veritas* (res) *desiderata, et qui recedit a malo praedae patet.* Ο΄. καὶ ἡ ἀλήθεια ἦρται, καὶ μετέστησαν τὴν διάνοιαν τοῦ συνιέναι. Ἀ. καὶ ἐγένετο ἡ ἀλήθεια λανθάνουσα, καὶ ἀφιστάμενος ἀπὸ κακοῦ λαφυρούμενος. Σ. καὶ ἐγένετο ἡ ἀλήθεια ἐπιλείπουσα, καὶ ὁ ἐκκλίνων ἀπὸ κακοῦ πολιορκούμενος. Θ. καὶ ἐγένετο ἀλήθεια ὑπερεωραμένη, καὶ ὁ ἐκκλίνων ἀπὸ κακοῦ σκυλεύεται.[36]

16. וַתּוֹשַׁע לוֹ זְרֹעוֹ. *Et opem tulit ei brachium ejus.* Ο΄. καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐτοῦ. Ἄλλοι· καὶ ἔσωσεν αὐτῷ βραχίων αὐτοῦ.[37]

וְצִדְקָתוֹ הִיא סְמָכָתְהוּ. *Et justitia ejus ipsa*

---

[20] Procop. Ad προσδοκήσωμεν (sic) in marg. pictum: γρ. προσεδοκήσαμεν. [21] Cod. 88. [22] Curter. [23] Idem. [24] Syro-hex. ܢܓܫܫ ./. [25] Idem. E contrario Procopius ad v. 9 affirmat: καὶ τοῦτο δὲ τὸ ῥητὸν, καὶ τὰ ἑξῆς, ἀπὸ προσώπου τοῦ κατηγορουμένου λαοῦ (h. e. in *prima*, non in *tertia* persona) ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. [26] Codd. 86, 88, qui προσκόψωμεν habent. [27] Procop. Paulo ante pro כַּדֻּבִּים, Ο΄. ὡς ἄρκος, Montef. edidit: Ἄλλοι· ὡς ἄρκτος ἀτεκνουμένη, e loco Eusebii male intellecto, qui in Comment. ad loc. scripserat: καὶ ἐν ἄλλοις δὲ εἴρηται, ὡς ἄ. ἀτεκνουμένη. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 360. [28] Cod. 88. [29] Curter. Syro-hex. in marg.: Ἀ. Θ. ἐν κυρίῳ. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [30] Procop. Ad Sym. Montef. oscitanter exscripsit ἄδικον, et κατὰ κύριον. Cod. 88 affert: Σ. ἀδικεῖν καὶ ψεύδεσθαι. [31] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. [32] Cod. XII in marg., teste Parsonsio in schedis. Curter. affert: Οἱ Ο΄. ὄπισθεν. Ἀ. ἀπὸ ὄπισθεν. Σ. Θ. (sic). [33] Cod. 88. [34] Sic Cod. 88, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med. ܕܝܢܐ. [35] Cod. 88 mendose habet: Ἀ. ἐσκανδαλύθη (sic) ἐν παντι (sic) ἀλ. Pro רְחֹב, *platea*, Aquila רֹחַב, *latitudo*, expressit. [36] Codd. 86, 88. Ad Theod. Cod. 86 ὑπερορωμένη, Cod. 88 ὑπερωραμένη (sic) exhibet. Symmachi lectionem in contextum post συνιέναι inferunt Codd. 36, 62, alii. [37] Procop.: Ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βρ. αὐτοῦ, τινὲς ἐκθέμενοι, καὶ ἔσωσεν αὐτῷ βραχίων αὐτοῦ, ἐπήγαγον.

sustentavit eum. Ο′. καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίσατο (Οἱ λοιποί· ἐπεστηρίσατο[38]). Θ. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἀντελάβετό μου.[39] Ἄλλοι· καὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπεστηρίσατο.[40]

17, 18. וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת וַיַּעַט כַּמְעִיל קִנְאָה׃ כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם חֵמָה לְצָרָיו גְּמוּל לְאֹיְבָיו לָאִיִּים גְּמוּל יְשַׁלֵּם. *Et indutus est vestes ultionis pro vestitu, et vestivit se quasi pallio zelo. Prout* sint *actiones, ita rependet, iram adversariis suis, retributionem inimicis suis; insulis retributionem rependet.* Ο′. καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκδικήσεως, καὶ τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ (alia exempl. καὶ τὸ περιβόλαιον ζήλου[41]), ὡς ἀνταποδώσων ἀνταπόδοσιν, ὄνειδος τοῖς ὑπεναντίοις (alia exempl. add. αὐτοῦ, ἄμυναν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, ταῖς νήσοις ἀπόδομα ἀποτίσει[42]) ※ Σ. Θ. ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ἀνταποδώσει ◂.[43] Ἀ. καὶ ἐνεδύσατο ἱμάτιον ἐκδικίας ἔνδυσιν, καὶ ἀνεβολέσατο ὡς ἔνδυμα ζῆλον· ὡς ἐπὶ ἀμοιβὰς, ὡς ἐπὶ ἀποδώσει χόλον τοῖς θλίβουσιν, ἀμοιβὴν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, ταῖς νήσοις ἀμοιβὴν ἀποδώσει.[44] Σ. καὶ ἐνεδύσατο ἱμάτια ἐκδικήσεως ἔνδυμα, καὶ περιεβάλετο ὡς περιβόλαιον ζῆλον· ὡς περὶ ἀνταποδόσιν, ὡς ἐπὶ τὸ ἀποτῖσαι θυμὸν τοῖς θλίβουσιν αὐτὸν, τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ ἀνταπόδομα, ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ἀποτίσει.[45] Θ. καὶ ἐνεδύσατο ἐκδικίας ἔνδυμα, περιεβάλετο ὡς ἐπιδύτην ζῆλον· ὡς ἐπ' ἀνταποδόσεων, καθὼς ἐπαποτῖσαι θυμὸν τοῖς ἐναντίοις αὐτοῦ, ἀνταπόδομα τοῖς ἐχθροῖς, ταῖς νήσοις ἀπόδομα ἀποτίσει.[46]

19. כִּי־יָבוֹא כַנָּהָר צָר רוּחַ יְהוָה נֹסְסָה בוֹ. *Nam veniet sicut fluvius coarctatus, quem ventus Jovae propellit.* Ο′. ἥξει γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἡ ὀργὴ παρὰ κυρίου, ÷ ἥξει μετὰ θυμοῦ ◂.[47] Ἀ. ὅτι ἐλεύσεται ὡς ποταμὸς στενὸς, πνεῦμα κυρίου σύσσημον ἐν αὐτῷ.[48] Σ. ἥξει ὡς ποταμὸς θλίβων, τὸ πνεῦμα κυρίου ἐπείγει.[49] Θ. ἥξει γὰρ ὡς ποταμὸς πολιορκητὴς, πνεῦμα κυρίου ἐσημειώθη ἐν αὐτῷ.[50]

20. וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל. *Et veniet Sioni redemptor.* Ο′. καὶ ἥξει ἕνεκεν Σιὼν ὁ ῥυόμενος (Ἀ. ἀγχιστεύων. Σ. Θ. ἀγχιστεύς[51]). Ἀ. καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιὼν ἀγχιστεύων. Σ. καὶ ἥξει τῇ Σιὼν ἀγχιστεύων.[52]

וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה. *Et recedentibus ab iniquitate in Jacobo, inquit Jova.* Ο′. καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακὼβ, ※ Σ. εἶπε κύριος ◂.[53] Ἀ. καὶ τοῖς ἀποστρέψασιν ἀθεσίαν ἐν Ἰακώβ . . . Σ. καὶ τοῖς ἀποστρέ-

---

[38] Procop. [39] Cod. 88. [40] Procop.: Καὶ πάλιν, ἀντὶ τοῦ, καὶ τῇ ἐλ. αὐτοῦ (sic) ἐστηρίσατο, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπεστηρίσατο, τὸ ῥητὸν εἰπόντες, ἐπήγαγον. [41] Sic Codd. 22, 36, alii. Deest αὐτοῦ in Comp., Codd. III, XII, 23, 26, aliis, necnon in Syro-hex. et Hieron. [42] Sic Codd. 22, 36, alii. [43] Curter., qui ἀνταπόδωμα scribit. Syro-hex. in marg. ※ ܣ. ܬ. ܠܓܙܪ̈ܬܐ ܦܘܪܥܢܐ ܢܦܪܘܥ ◆. Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii, qui inter ἀπόδομα et ἀνταπόδομα dividuntur. [44] Codd. 86, 88. Pro ἔνδυσιν Cod. 86 ενδυειν habet; et pro ἀμοιβὰς in Cod. 88 αμοιβιας, in Cod. 86 αμοιδιας scriptum. In fine ἀπολύσειν habet Cod. 86. Uterque autem ἀνεβολέσατο ab ἀναβολέομαι tuetur, quae vox Lexicis addenda; nisi forte rescribendum ἀνεβολαίσατο, ex ἀναβόλαιον (cf. ad Cap. lxi. 3) ab ipso interprete pro re nata effictum. [45] Iidem, qui ἀνταπόδωσιν, et (bis) ἀνταπόδωμα habent. Pro ὡς περὶ ἀντ. Cod. 88 ὥσπερ ἀντ. affert. [46] Iidem, qui ἀνταπόδωμα et ἀπόδωμα habent. Praeterea in Cod. 86 επιδυταν, in Cod. 88 επεδυτην scriptum, pro quibus formam magis Graecam ἐπενδύτην rescripsissemus, nisi ἐπιδύτης exstitisset apud Theod. ad Ezech. xxvi. 16. Denique inter ἐπ' ἀνταποδόσεων (Cod. 86), et ἀπανταποδόσεων (Cod. 88), ut et inter ἐπαποτῖσαι (Cod. 86), et ἀποτῖσαι (Cod. 88), eligendum erat. [47] Sic cum obelo Hieron., invito Syro-hex. Procop. ait: ὀργῆς δὲ καὶ θυμοῦ οὔτε τὸ Ἑβραϊκὸν, οὔτε οἱ λοιποὶ μέμνηνται. [48] Procop., qui στενὸς praetermittit, et ἑαυτῷ pro ἐν αὐτῷ habet. Codd. 86, 88: Ἀ. στενὸς (στενοι Cod. 86) πνεῦμα (om. κυρίου) σύσ. ἐν αὐτῷ. Hieron.: "Sive, ut Aq. transtulit, *quasi flumen angustum, spiritus Domini signaculum ejus.* Aut Theod., *quasi fluvius oppugnans, spiritus Domini signatus est in eo.*" [49] Procop. Minus bene Codd. 86, 88: Σ. θλίβων πνεῦμα ἐπάγει. [50] Procop. Codd. 86, 88: πολιορκητὴς, πν. (om. κυρίου) ἐσημ. ἐν αὐτῷ. [51] Cod. 88. [52] Procop. Hieron.: "Sive juxta Hebraicam proprietatem, *qui propinquus est Sion,* et de Israel stirpe generatus sit; hoc enim GOEL, id est, ἀγχιστεὺς, sonat." [53] Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.

ψασιν ἀσέβειαν ἐν Ἰακὼβ, (εἶπε κύριος).[54] Aliter: Σ. Θ. καὶ τοῖς ἀποστρέφουσιν ἐξ ἀδικίας . . .[55]

21. בְּרִיתִי. *Foedus meum.* Ο΄. ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη. Οἱ λοιποί· ἡ συνθήκη μου.[56]

וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָֹה. *Et de ore prolis prolis tui, dixit Jova.* Ο΄. εἶπε γὰρ κύριος. Οἱ Γ΄. καὶ ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ σπέρματος τοῦ σπέρματός σου, φησὶ κύριος.[57]

Cap. LIX. 17. ÷ καὶ περιέθετο ⤙.[58]

CAP. LX.

1. קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ. *Surge, illucesce, quia venit lux tua.* Ο΄. φωτίζου, φωτίζου, ÷ Ἱερουσαλὴμ ⤙, ἥκει γάρ σου τὸ φῶς. Ἀ. ἀνάστηθι, φωτίζου, ὅτι ἦλθε φῶς σου.[1]

עָלַיִךְ זָרָח. *Super te orta est.* Ο΄. Vacabat. ※ Οἱ Γ΄. ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν.[2]

2. כִּי. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ⤙.[3]

עֲרָפֶל. *Caligo.* Ο΄. γνόφος. Σ. γνόφος ᾅδου.[4]

יִזְרַח. *Orietur.* Ο΄. φανήσεται. Ἀ. Σ. ἀνατελεῖ. Θ. ἀναλάμψει.[5]

3. לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ. *Ad splendorem ortus tui.* Ο΄. τῇ λαμπρότητι ※ Οἱ Γ΄. τῆς ἀνατολῆς ⤙ σου.[6]

4. כֻּלָּם נִקְבְּצוּ. *Omnes isti congregant se.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. πάντα ⤙ συνηγμένα τὰ τέκνα σου.[7]

עַל־צַד תֵּאָמַנָה. *Super latere (in ulnis) gestabuntur.* Ο΄. ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται. Ἀ. ἐκ πλαγίου τιθηνηθήσονται.[8]

5. וְנָהַרְתְּ. *Et exhilaraberis.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ χαρήσῃ ⤙.[9]

וְרָחַב. *Et dilatabitur.* Ο΄. καὶ ἐκστήσῃ. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) πλατυνθήσῃ.[10]

כִּי־יֵהָפֵךְ עָלַיִךְ הֲמוֹן יָם חֵיל גּוֹיִם. *Quia transferentur ad te divitiae maris, opes gentium.* Ο΄. ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ πλοῦτος θαλάσσης, καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν. Σ. ὅταν ἐπιστραφῇ ἐπὶ σὲ τὸ πλῆθος τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ δύναμις τῶν ἐθνῶν.[11]

6. שִׁפְעַת. *Agmen.* Ο΄. ἀγέλαι. Ἀ. πλήμμυρα. Σ. χύμα. Θ. συστροφή.[12]

עֵיפָה. *Epha.* Ο΄. Γαιφά. Alia exempl. Γαιφάρ.[13] Οἱ Γ΄. Γαιφά.[14]

7. יְשָׁרְתוּנֶךָ. *Famulabuntur tibi.* Ο΄. ἥξουσι. Ἀ. Σ. Θ. λειτουργήσουσί (σοι).[15]

יַעֲלוּ. *Ascendent.* Ο΄. ἀνενεχθήσεται. Θ. *offerent se.*[16]

עַל־רָצוֹן. *Cum favore.* Ο΄. δεκτά. Ἀ. εὐδοκία. Σ. Θ. ἐπίδεκτα.[17]

---

[54] Procop. [55] Cod. 88 affert: Σ. Θ. ἀγχιστεὺς, καὶ τοῖς ἀποστρέφουσιν ἐξ ἀδ. Fortasse est solius Theodotionis. [56] Hieron.: "*Hoc foedus meum cum eis*, sive *pactum*, ut omnes alii transtulerunt, aut *testamentum*, ut posuere LXX." [57] Syro-hex. ܗ̇ܘ ܕܝܢ ܡܢ ܦܘܡܐ ܕܙܪܥܐ ܕܙܪܥܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܀. Minus plene Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. ※ (Cod. 88: Ἀ. Σ. Θ. sine aster.) καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τοῦ σπέρματός σου. Codd. 51, 62, 90, 93 in contextu legunt: καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ σπ. τοῦ σπ. σου, εἶπε κύριος. [58] Syro-hex.

CAP. LX. [1] Procop., qui addit: καὶ Σύμμαχος ὁμοίως, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν. Mox idem ait: φωτίζου, Ἱερουσαλήμ· ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους, ἀνάστηθι, φωτίσθητι. Vocem Ἱερουσαλὴμ obelo jugulat Hieron., non ita Syro-hex. [2] Syro-hex. in marg. ※ ܥܠܝܟܝ ܕܢܚ. (Cod. C. ܕܢܚܬ) ܀ ܥܠܝܟܝ. Verba, ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν, hodie leguntur in libris Graecis omnibus. [3] Syro-hex. Curter. in marg. ※ ὅτι. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [4] Cod. 88. [5] Idem. Procop.: ἐπὶ δὲ σὲ ἀνατελεῖ κύριος, κατὰ τοὺς λοιπούς. [6] Curter., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܕܡܕܢܚܟܝ .ܠ ※ (Cod. A. ܕܡܕܢܚܟܝ) ܀. [7] Curter., et sine aster. Cod. 23. Syro-hex.: καὶ ἴδε τὰ τέκνα σου (in marg. ※ Οἱ Γ΄. πάντα) συνηγμένα. Alio ordine Comp., Codd. 62, 90, alii: συνηγ. πάντα τὰ τ. σου. [8] Cod. 88. [9] Syro-hex. in marg. ※ .ܠ ܘܬܚܕܝܢ ܀. Curter. affert: ※ Θ. καὶ χαρίσῃ. Rectius Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ χαρήσῃ. [10] Cod. 88. [11] Procop. [12] Cod. 88. Lectio χυμα in cod. obscura est. [13] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 41, alii. In Codd. 22, 36, aliis, Γεφὰρ scriptum. Etiam Hieron. *Gephar.* [14] Curter. Mox post οἴσουσι Ald., Codd. III, 26, 41, alii inferunt, καὶ λίθον τίμιον. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܟܐܦܐ ܝܩܝܪܬܐ ܀. [15] Cod. 88. [16] Hieron.: "*Veniant et offerantur*, sive juxta Theodotionem, *offerant se* [*se* deest in uno cod.] sacrificium Domino." [17] Cod. 88.

7. תִּפְאַרְתִּי. *Splendoris mei.* Ο΄. τῆς προσευχῆς μου. Θ. (τῆς) δόξης μου.[18]

אֲפָאֵר. *Ornabo.* Ο΄. δοξασθήσεται. Σ. καύχημα ποιήσω.[19]

8. אֵלֶּה. *Hi.* Ο΄. οἵδε. Ἀ. Σ. οὗτοι.[20]

אֶל־אֲרֻבֹּתֵיהֶם. *Ad cancellos suos.* Ο΄. σὺν νοσσοῖς ἐπ' ἐμέ. Ἀ. εἰς καταράκτας αὐτῶν. Σ. Θ. εἰς θυρίδας αὐτῶν.[21]

9. לְשֵׁם יְהוָֹה אֱלֹהַיִךְ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *Nomini Jovae Dei tui, et Sancto Israelis.* Ο΄. καὶ διὰ τὸ ὄνομα κυρίου τὸ ἅγιον, καὶ διὰ τὸ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ (ἔνδοξον εἶναι). Οἱ Γ΄. τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ σου, καὶ τῷ ἁγίῳ Ἰσραήλ.[22]

10. בְנֵי־נֵכָר. *Filii regionis peregrinae.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. υἱοὶ ◂ ἀλλογενεῖς.[23] Ἀ. υἱοὶ ἀπεξενωμένοι. Σ. Θ. υἱοὶ ἀλλότριοι.[24]

בִרְצוֹנִי. *In beneplacito meo.* Ο΄. διὰ ἔλεον. Ἀ. Θ. ἐν τῇ εὐδοκίᾳ μου. Σ. ἐν τῇ διαλλαγῇ μου.[25]

רִחַמְתִּיךְ. *Misertus sum tui.* Ο΄. ἠγάπησά σε. Ἀ. Σ. Θ. ᾠκτείρησά σε.[26]

11. תָּמִיד. *Perpetuo.* Ο΄. διαπαντός. Ἀ. ἐνδελεχῶς.[27]

13. בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו. *Cupressus, ilex, et cedrus procerus simul.* Ο΄. ἐν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ ἅμα. Ἀ. ἐλάτη, θαδαὰρ καὶ θαασοὺρ ὁμοῦ.[28] Σ. βόρατον καὶ πύξος καὶ πεύκη ὁμοῦ.[29] Θ. βραθὺ, δαὰρ (s. θαδαὰρ) καὶ θαασοὺρ ἅμα.[30]

13. וּמְקוֹם רַגְלַי אֲכַבֵּד. *Et locum pedum meorum honorabo.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου δοξάσω ◂.[31]

14. שְׁחוֹחַ. *Submissi.* Ο΄. δεδοικότες. Σ. Θ. κύφοντες.[32]

וְהִשְׁתַּחֲווּ עַל־כַּפּוֹת רַגְלַיִךְ כָּל־מְנַאֲצָיִךְ. *Et prosternent se ad plantas pedum tuorum omnes contemptores tui.* Ο΄. ÷ καὶ παροξυνάντων σε ◂.[33] ※ Οἱ Γ΄. καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντές σε ◂.[34]

עִיר יְהוָֹה. *Urbs Jovae.* Ο΄. πόλις. Alia exempl. add. κυρίου.[35]

15. עוֹבֵר. *Qui pertransiret.* Ο΄. ὁ βοηθῶν. Ἀ. Σ. παρερχόμενος. Θ. παράγων.[36]

לִגְאוֹן. *In decus.* Ο΄. ἀγαλλίαμα. Ἀ. εἰς ὑπερηφανίαν. Σ. εἰς ὑπεροχήν. Θ. εἰς ἀγαυρίαμα.[37]

16. וְשֹׁד מְלָכִים תִּינָקִי. *Et uber regum suges.* Ο΄. καὶ πλοῦτον βασιλέων φάγεσαι. Ἀ. Σ. Θ. καὶ μασθὸν βασιλέων θηλάσεις.[38]

וְגֹאֲלֵךְ. *Et redemptor tuus.* Ο΄. καὶ ἐξαιρούμενός σε. Ἀ. (καὶ) ἀγχιστεύς σου.[39]

17. פְּקֻדָּתֵךְ. *Praefecturam tuam.* Ο΄. τοὺς ἄρ-

---

[18] Cod. 88. [19] Idem. [20] Idem. [21] Hieron.: "Juxta Sym. et Theod., *ad fenestras suas;* juxta Aq., *ad cataractas suas.*" [22] Curter. [23] Syro-hex. in marg. ※ ܒ̈ܢ. ܢ̈ܘܟܪܝܐ ܀, h. e. υἱοὶ (ἀλλογενῶν), quae lectio est Codd. 62, 90, 144. Pro υἱοὶ ἀλλογενεῖς stant Codd. 36, 48, 51, 93. [24] Cod. 88. [25] Idem. [26] Idem, ubi οἰκτείρησα scriptum. [27] Idem. [28] Cod. 88 corrupte affert: Ἀ. ελατη λαθαρ και θαασομου. Aquilae manum restituimus ex loco parallelo Cap. xli. 19, et Hieronymo, qui affert: "*Abietem et buxum et pinum,* sive juxta LXX, *cyparissum et pinum et cedrum,* aut juxta Aq., *abietem, thaadaor* (sic) *et thaassur,* vel juxta Theod., *brais* (MS. Sangerm. *brati*), *thadaar et theassur* (sic)." [29] Cod. 88. Ad βόρατον cf. Hex. ad Psal. ciii. 17. Cant. Cant. i. 17. [30] Cod. 88 mendose affert: Θ. βραθυελαар και θαλασσαρουμα. Cf. ad Cap. xli. 19. [31] Curter. Sic sine aster. Codd. 22 (qui δοξάσαι habet), 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܣ. ܠ. ܘܠܕܘܟܬܐ ܕܪ̈ܓܠܝ ܐܫܒܚ ܀. Hieron.: ※ *et locum pedum meorum glorificabo* :. [32] Cod. 88. (In loco Job. xxii. 29 pro שַׁח עֵינַיִם, *demissus oculis,* Theod. vertit κύφοντα ὀφθαλμοῖς, quod sine causa sollicitavit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.) [33] Sic sub obelo Syro-hex. Hieron.: ÷ *et irritaverunt te* :, *et adorabunt* etc. [34] Curter. In fine σε assumpsimus ex libris Graecis, Hieron., et Syro-hex., qui in marg. affert: Σ. Θ. καὶ προσκυνήσουσιν — οἱ παροξύνοντές (sic) σε (ܗܢܘܢ ܕܡܓܪܓܝܢ ܠܟܝ). [35] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. [36] Cod. 88. [37] Idem, qui Aquilae tribuit, εἰς υπερηφανεα (sic). [38] Idem. [39] Idem.

χοντάς σου. Ἀ. ἐπίσκεψίν σου. Σ. Θ. τὴν ἐπισκοπήν σου.[40]

17. נֹגְשַׂיִךְ. *Exactores tuos.* Ο΄. τοὺς ἐπισκόπους σου. Ἀ. Θ. πράκτοράς σου. Σ. ἐπιστάτας σου.[41]

18. וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ. *Et vocabis salutem muros tuos.* Ο΄. ἀλλὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τείχη σου. Ἀ. Σ. καὶ συναντήσει σωτηρία τοῖς τείχεσί σου.[42]

תְּהִלָּה. *Laudem.* Ο΄. γλύμμα. Ἀ. ὕμνησις. Σ. αἴνεσις. Θ. καύχημα.[43]

19. וּלְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ לֹא־יָאִיר לָךְ. *Et ad fulgorem* (quod attinet) *luna non lucem praebebit tibi.* Ο΄. οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σου ÷ τὴν νύκτα ↙. Ἀ. καὶ τῷ φέγγει σελήνη οὐ φωτίσει.[44]

לְתִפְאַרְתֵּךְ. *In splendorem tuum.* Ο΄. δόξα σου. Ἀ. καύχημά (σου).[45]

20. לֹא יֵאָסֵף. *Non auferetur.* Ο΄. οὐκ ἐκλείψει. Ἀ. (οὐ) συλλεγήσεται. Σ. Θ. (οὐ) συναχθήσεται.[46]

וְשָׁלְמוּ. *Et completi erunt.* Ο΄. καὶ ἀναπληρωθήσονται. Ἀ. (καὶ) ἀπαρτισθήσονται.[47]

21. נֵצֶר מַטָּעַי. *Surculus plantationum mearum.* Ο΄. φυλάσσων τὸ φύτευμα. Ἀ. ἀκρέμων ... Σ. Θ. βλαστὸς φυτείας μου.[48]

22. הַצָּעִיר. *Minimus.* Ο΄. ὁ ἐλάχιστος. Ἀ. βραχύς. Σ. νέος.[49]

22. אֲחִישֶׁנָּה. *Accelerabo istam* (rem). Ο΄. συνάξω αὐτούς. Ἀ. ἐπισπεύσω αὐτήν.[50]

CAP. LXI.

1. יַעַן. *Propterea quod.* Ο΄. οὗ ἕνεκεν. Ἀ. Σ. διότι. Θ. ἀνθ᾽ ὧν.[1]

מָשַׁח יְהוָה אֹתִי. *Unxerit Jova me.* Ο΄. ἔχρισέ με ※ κύριος ↙.[2] Ἀ. Θ. ἤλειψέ με (κύριος).[3]

עֲנָוִים. *Afflictis.* Ο΄. πτωχοῖς. Ἄλλος· ταπεινοῖς.[4]

לַחֲבֹשׁ. *Ad obligandum.* Ο΄. ἰάσασθαι. Ἀ. τοῦ μοτῶσαι. Σ. ἐπιδῆσαι. Θ. καταδῆσαι.[5]

דְּרוֹר. *Libertatem.* Ο΄. ἄφεσιν. Ἀ. ἄδειαν.[6]

וְלַאֲסוּרִים פְּקַח־קוֹחַ. *Et vinctis apertionem* (carceris). Ο΄. καὶ τυφλοῖς (Ἀ. Σ. Θ. τοῖς δεδεμένοις[7]) ἀνάβλεψιν (Ἀ. διάβλεψιν. Σ. ἀπόλυσιν. Θ. διάνοιξιν[8]).

2. שְׁנַת־רָצוֹן לַיהוָה. *Annum benevolentiae Jovae.* Ο΄. ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν (Οἱ λοιποί· εὐδοκίας[9]).

נָקָם. *Ultionis.* Ο΄. ἀνταποδόσεως. Σ. Θ. ἐκδικήσεως.[10]

לֵאלֹהֵינוּ. *Deo nostro.* Ο΄. Vacat. ※ τῷ θεῷ ἡμῶν ↙.[11]

3. לָתֵת לָהֶם. *Dare iis.* Ο΄. Vacat. ※ δοῦναι αὐτοῖς ↙.[12]

---

[40] Cod. 88. [41] Idem. [42] Idem. Hieron. Hebraea vertit: *et occupabit salus muros tuos.* [43] Cod. 88. Procop. affert: Ἀ. ὕμνησις. Σ. αἴνεσις. [44] Cod. 88. In textu τὴν νύκτα obelo jugulat Syro-hex. [45] Cod. 88. [46] Idem, qui mendose affert: Ἀ. συλλογίσεται. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 15. Syro-hex. juxta Cod. C.: οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός σοι, καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλείψει. Idem juxta Cod. A.: οὐ γὰρ δ. σοι (in marg. ὁ ἥλιος), καὶ ἡ σ. σοι (in marg. οὐκ) ἐκλείψει. [47] Cod. 88, qui ἀπαρτηθήσονται habet. Suidas: ἀπαρτῆσαι, τὸ κρεμάσαι· ἀπαρτίσαι δὲ, τὸ τελειῶσαι. [48] Cod. 88. Pro ἀκρέμων (cf. ad Cap. xi. 1) Parsons. affert: Ἀ. κρέμυν (sic), ut videtur. In textu pro τὸ φύτευμα Codd. 62, 90, alii, habent τὸ βλάστημα τῆς φυτείας μου. [49] Cod. 88. [50] Idem.

CAP. LXI. [1] Cod. 88. [2] Curter., et Euseb. in Eclog. Prophet. p. 228. Sic sine aster. Codd. 62, 90. [3] Cod. 88. [4] Ad πτωχοῖς (ܠܡܣܟܢܐ) Curter., et Syro-hex. in marg. char. med. afferunt: ταπεινοῖς (ܠܡܟܝܟܐ). [5] Cod. 88. Hieron.: "Sive juxta Sym. et Theod., *ad alliganda vulnera peccatorum.*" Unde nonnemo lectionem finxit: Σ. Θ. δήσασθαι τὰ τραύματα ἁμαρτωλῶν. [6] Cod. 88. Cf. Hex. ad Jerem. xxxiv. 8. Montef. ex silentio Hieronymi temere colligit, tres interpretes pariter ac LXX vertisse, κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν. [7] Cod. 88. [8] Idem. Hieron.: "*Caecis ut videant,* vel *clausis apertionem;* quod manifestius interpretatus est Sym., *vinctis solutionem.*" [9] Procop. Pro κυρίου Syro-hex. habet τῷ κυρίῳ, et sic Cod. XII in marg. [10] Cod. 88. [11] Curter., Cod. 88, Euseb. ibid., et Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 48, alii. [12] Curter. Pronomen αὐτοῖς (sine

3. פְּאֵר. *Tiaram.* Οʹ. δόξαν. ʼΑ. Θ. στέφανον.[13]

שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן. *Oleum gaudii.* Οʹ. ἄλειμμα εὐφροσύνης. ʼΑ. ἔλαιον χαρᾶς. Σ. ἔλαιον ἀγαλλιάσεως.[14]

מַעֲטֵה תְהִלָּה תַּחַת רוּחַ כֵּהָה. *Vestimentum gloriae pro spiritu languente.* Οʹ. καταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας. ʼΑ. ἀναβόλαιον ὑμνήσεως ἀντὶ πνεύματος ἀμαυροῦ. Σ. περιβόλαιον ὑμνήσεως ἀντὶ πνεύματος ἀμαυροῦ. Θ. περιβόλαιον καυχήματος ἀντὶ πνεύματος ἀμαυροῦ.[15]

וְקֹרָא לָהֶם. *Et vocabitur iis.* Οʹ. καὶ κληθήσονται ※ ʼΑ. Θ. αὐτοῖς ◂.[16]

אֵילֵי הַצֶּדֶק. *Terebinthi justitiae.* Οʹ. γενεαὶ δικαιοσύνης. ʼΑ. Σ. Θ. ἰσχυροὶ τοῦ δικαίου.[17]

לְהִתְפָּאֵר. *Ad illustrandum se.* Οʹ. εἰς δόξαν. Σ. τοῦ δοξασθῆναι.[18]

4. עוֹלָם. *Antiquitatis.* Οʹ. αἰωνίας. Σ. δι' αἰῶνος.[19]

שֹׁמְמוֹת רִאשֹׁנִים יְקוֹמֵמוּ. *Ruinas majorum instaurabunt.* Οʹ. ἐξηρημωμένας πρότερον (Α. πρώτων. Σ. Θ. ἀρχαίων[20]) ἐξαναστήσουσι. Σ. ἀφανισμοὺς ἀρχαίων ἀνεγεροῦσιν.[21]

חִדְּשׁוּ. *Renovabunt.* Οʹ. καινιοῦσι. Σ. καινοποιήσουσιν.[22]

5. וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם. *Et filii regionis peregrinae* erunt *agricolae vestri.* Οʹ. καὶ ἀλλόφυλοι ἀροτῆρες. ʼΑ. Θ. . . γεωργοὶ ὑμῶν. Σ. υἱοὶ δὲ ξένων βοηλάται . .[23]

6. מְשָׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ יֵאָמֵר לָכֶם. *Ministri Dei nostri, dicetur vobis.* Οʹ. λειτουργοὶ θεοῦ ※ Οἱ Γʹ. ἡμῶν, ῥηθήσεται ὑμῖν ◂.[24]

חֵיל. *Opes.* Οʹ. ἰσχύν. ʼΑ. εὐπορίαν.[25]

וּבִכְבוֹדָם תִּתְיַמָּרוּ. *Et in gloriam eorum substituemini.* Aliter: *Et gloria eorum gloriabimini.* Οʹ. καὶ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε. ʼΑ. καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν πορφυρωθήσεσθε.[26] Σ. . . στρηνιάσατε. Θ. . . ὑψωθήσεσθε.[27]

7. תַּחַת בָּשְׁתְּכֶם מִשְׁנֶה וּכְלִמָּה יָרֹנּוּ חֶלְקָם. *Pro pudore vestro duplum* erit, *et* pro *ignominia celebrabunt portionem suam* (Jovam). Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἀντὶ τῆς αἰσχύνης ὑμῶν διπλῆς καὶ ἐντροπῆς ἀγαλλιάσονται μερὶς αὐτῶν ◂.[28]

לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ. *Propterea in terra sua duplum possidebunt.* Οʹ. οὕτως ἐκ δευτέρας κληρονομήσουσι τὴν γῆν. ʼΑ. Σ. Θ. διὰ τοῦτο ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ἐκ δευτέρου (κληρονομήσουσιν).[29]

8. מִשְׁפָּט. *Judicium.* Οʹ. δικαιοσύνην. ʼΑ. κρίμα.[30]

גָּזֵל. *Rapinam.* Οʹ. ἁρπάγματα. ʼΑ. βίαν.[31]

δοῦναι) legitur in Ed. Rom., sed abest a Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [13] Cod. 88. Cf. ad v. 10. [14] Idem. [15] Codd. 86, 88, qui ad Aq. mendose habent πν. ἀμαρτύρου. Cf. ad Cap. xlii. 3. Ad eundem Cod. 88 pro ὑμνήσεως, ὕμνησεν exhibet. [16] Curter. Syro-hex. in marg. ܐ. ܬ. ܠܗܘܢ ◆. [17] Cod. 88 mendose affert: ʼΑ. Σ. Θ. αὐτοὶ (αὐτοῖς) ἰσχυροὶ τοῦ λαοῦ (sic). Montef. ex Procopio edidit: Σ. ἰσχυροί. Hieron.: "Vel juxta Hebraicum ELE, per extensam utramque syllabam, *fortes*." [18] Cod. 88. [19] Idem. [20] Cod. XII. [21] Codd. 86, 88. [22] Cod. 88. [23] Idem. [24] Curter. Syro-hex. in textu habet, λειτουργοὶ θεοῦ ῥηθήσεται ὑμῖν (ῥηθ. ὑμῖν in marg. habet Cod. C.); in marg. autem, post θεοῦ inferendum: ※ʼΑ. ὑμῶν (sic). Haec, ὑμῶν (sic) ῥ. ὑμῖν, leguntur in Comp. (cum ἡμῶν), Ald. (cum ἡμῶν et ἡμῖν), Codd. 22, 23 (sub ※), 36, aliis. [25] Procop. [26] Hieron.: "Et pro superbia gloriae interpretatus est Aq., καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν πορφύρᾳ ἐνδύσεσθε, id est, *purpura vestiemini;* ut insigne regii decoris ostenderet." Pro πορφύρᾳ ἐνδύσεσθε, quae locutio a stylo istius interpretis plane abhorret, Cod. 88 genuinam Aquilae manum affert: ʼΑ. πορφυρωθήσεσθε. [27] Cod. 88. [28] Curter., et sub simplici aster. Cod. 23, ex quo διπλῆς pro διπλᾶς assumpsimus. Facilior quidem lectio, sed ab Hebraeo longius recedens, est in Codd. 22, 36, aliis, et sub aster. Cod. 88: ἀντὶ τῆς αἰσχύνης ὑμῶν (ἡμῶν Cod. 88) τῆς διπλῆς, καὶ ἀντὶ τῆς ἐντροπῆς ἀγαλλιάσεται ἡ μερὶς αὐτῶν. Hieron.: "Quodque sequitur [in Hebraeo], *Pro confusione duplici, et pro rubore laudabunt partem suam,* quod in LXX non habetur, sic mihi explanandum videtur. Pro eo quod duplicem habebatis confusionem, tam super populo Judaeorum, qui a Deo recesserat, quam super nationibus, quae idolis serviebant, videbitis eos conversos ad timorem Dei laudare *partem suam;* haud dubium quin Dominum." [29] Cod. 88, ubi pro τῇ γῇ mendose scriptum πηγῇ. Codd. 22, 36, alii, in textu: διὰ τοῦτο τὴν γῆν αὐτῶν ἐκ δευτέρου κλ. [30] Cod. 88. [31] Idem.

8. פְּעֻלָּתָם בֶּאֱמֶת. *Mercedem eorum in veritate.* O′. τὸν μόχθον αὐτῶν δικαίοις. Ἀ. Σ. Θ. τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ἐν ἀληθείᾳ.[32]

בְּרִית. *Foedus.* O′. διαθήκην. Ἀ. Σ. συνθήκην.[33]

אֶכְרוֹת. *Pangam.* O′. διαθήσομαι. Ἀ. κόψω. Σ. συντελέσω.[34]

9. בְּתוֹךְ הָעַמִּים. *In medio populorum.* O′. ※ ἐν μέσῳ τῶν λαῶν ◂.[35]

10. שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי. *Gaudendo gaudebo in Jova, exsultabit anima mea in Deo meo.* O′. καὶ εὐφροσύνῃ εὐφρανθήσονται ἐπὶ κύριον, ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Ἀ. χαίρων χαρήσομαι ἐν κυρίῳ, ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχή μου . . . Σ. Θ. ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσομαι ἐν θεῷ, εὐφρανθήσεται ἡ ψυχή μου ἐν τῷ θεῷ μου.[36]

מְעִיל. *Tunicam.* O′. χιτῶνα. Ἀ. ἔνδυμα. Σ. περιβόλαιον.[37]

יְעָטָנִי. *Amicivit me.* O′. Vacat. Σ. ἠμφίεσέν με.[38]

כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה כֵלֶיהָ. *Sicut sponsus sacerdotem agit tiara, et sicut sponsa ornat se mundo suo.* O′. ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ. Ἀ. ὡς νυμφίον ἱερατευμένον στεφάνῳ, καὶ ὡς νύμφην κοσμουμένην σκεύεσιν αὐτῆς.[39] Σ. ὥσπερ νυμφίον κεκοσμημένον στεφάνῳ, καὶ ὡς νύμφην περικειμένην τὴν σκευὴν αὐτῆς.[40]

11. תַּצְמִיחַ. *Germinare facit.* O′. Vacat. ※ Σ. ἀνατέλλει ◂.[41] Ἄλλος· ἐκφύει.[42]

Cap. LXII.

1. צִדְקָהּ. *Justitia ejus.* O′. ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς (alia exempl. μου[1]). Οἱ Γ′. αὐτῆς.[2]

וִישׁוּעָתָהּ. *Et salus ejus.* O′. τὸ δὲ σωτήριόν μου. Alia exempl. αὐτῆς.[3]

2. וְכָל־מְלָכִים. *Et omnes reges.* O′. καὶ ※ Ἀ. Σ. πάντες ◂ βασιλεῖς.[4]

שֵׁם חָדָשׁ. *Nomen novum.* O′. τὸ ὄνομα τὸ καινόν. Σ. ὀνόματι καινῷ.[5]

פִּי יְהוָה. *Os Jovae.* O′. ὁ κύριος. Ἀ. Σ. Θ. στόμα κυρίου.[6]

3. עֲטֶרֶת. *Corona.* O′. στέφανος. Ἀ. Σ. κίδαρις.[7]

4. שְׁמָמָה. *Desolatio.* O′. ἔρημος. Ἀ. Σ. Θ. ἠφανισμένη.[8]

בָּהּ. *In ea.* O′. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. ἐν αὐτῇ.[9]

בְּעוּלָה. *Nupta.* O′. οἰκουμένη. Ἀ. ἐσχημένη. Σ. Θ. συνῳκισμένη.[10]

---

[32] Cod. 88. Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ, δικαίοις, ἐν ἀληθείᾳ, πάντες ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. [33] Cod. 88. [34] Idem. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 31. Ezech. xvii. 13. [35] Curter., et Syro-hex. in marg. Haec hodie habentur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 239, 306, et Syro-hex. [36] Curter., quem oscitanter descripsit Montef. [37] Cod. 88. [38] Codd. 86, 88. Codd. 36, 48, alii, in textu supplent, περιέβαλέ με. [39] Procop., qui στεφάνῳ casu omisit. Hieron.: "Quasi sponsus decoratus corona atque coronandus, sive, ut Aq. transtulit, ἱερατευμένος στεφάνῳ, quod in lingua nostra dicitur, *sacerdoti portans coronam.*" Theodoret.: τὴν δὲ μίτραν στέφανον οἱ τρεῖς ἑρμηνευταὶ προσηγόρευσαν. [40] Procop. Minus probabiliter Codd. 86, 88 post στεφάνῳ pergunt: καὶ ὡς νύμφην κοσμουμένην τοῖς σκεύεσιν (σκεύοις Cod. 86) αὐτῆς; quae Aquilae sunt. Hieron.: "Et ideo sponsae assimilatur ornatui, quae ornatur mundo muliebri, sive, ut ceteri transtulerunt, *vasis* vel *monilibus suis.*" [41] Curter., et in textu sine aster. Codd. 109, 302. Hieron. *germinat.* Syro-hex. in marg. affert: Σ. ἀνατελεῖ (ܡܕܢܚ), quod in textu habent Codd. 23, 305. [42] Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 36.

Cap. LXII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii, et Syro-hex. in marg. [2] Curter. [3] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex., qui in marg. μου habet. Curter. affert: O′. αὐτῆς. [4] Curter. Syro-hex. in marg. ܐ. ܣ. ܟܠܗܘܢ ♦. Lectio, καὶ πάντες β. (s. οἱ β.), est in Comp., Codd. 93, 106, 109. [5] Cod. 88. [6] Idem, "ut videtur." [7] Idem. [8] Idem. Mox pro σοὶ γὰρ κληθήσεται Syro-hex. in marg. char. med.: σὺ γὰρ κληθήσῃ, invitis libris Graecis. [9] Cod. 88. [10] Hieron.: "Postea vocabitur BULA, quod Aq. interpretatus est ἐσχημένη; Sym. et Theod. συνῳκισμένη, LXX οἰκουμένη, quae

4. כִּי־חָפֵץ יְהוָה בָּךְ וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל. *Nam delectatur Jova in te, et terra tua nupta erit.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. ὅτι εὐδόκησε κύριος ἐν σοὶ, καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται ◄.[11]

5. בָּחוּר. *Juvenis.* Ο΄. νεανίσκος. Ἀ. ἐπίλεκτος.[12]

6. תָּמִיד. *Perpetuo.* Ο΄. διὰ τέλους. Ἀ. ἐνδελεχῶς. Σ. διαπαντός.[13]

אֶת־יְהוָה. Ο΄. κυρίου. ※ Οἱ Γ΄. τὸν κύριον ◄.[14]

6, 7. אַל־דֳּמִי לָכֶם׃ וְאַל־תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ עַד־יְכוֹנֵן וְעַד־יָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ. *Ne sit quies vobis, neque concedatis quietem ei, donec stabiliat et donec ponat Jerusalem laudem in terra.* Ο΄. οὐκ ἔστι γὰρ ὑμῖν ὅμοιος· ἐὰν διορθώσῃ, καὶ ποιήσῃ ※ τὴν ◄[15] Ἱερουσαλὴμ γαυρίαμα ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀ. . . ἕως ἑδράσῃ καὶ ἕως θῇ τὴν Ἱερουσαλὴμ ὕμνησιν ἐν γῇ.[16] Σ. μὴ ἡσυχάσητε, μηδὲ δῶτε ἡσυχάσαι αὐτῷ, ἕως ἑτοιμάσῃ καὶ ἕως θῇ τὴν Ἱερουσαλὴμ αἴνεσιν ἐν τῇ γῇ.[17] Θ. . . καὶ μὴ δῶτε σιγὴν αὐτῷ, ἕως ἑτοιμάσῃ καὶ ἕως θῇ τὴν Ἱερουσαλὴμ καύχημα ἐν τῇ γῇ.[18]

8. בִּימִינוֹ. *Per dextram suam.* Ο΄. κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἀ. ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ. Θ. (κατὰ τῆς) δεξιᾶς (αὐτοῦ).[19]

וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. *Et per brachium robustum suum.* Ο΄. καὶ κατὰ τῆς ἰσχύος τοῦ βραχίονος αὐτοῦ. Σ. (καὶ) κατὰ τοῦ βραχίονος τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.[20]

8. תִּירוֹשֵׁךְ. *Mustum tuum.* Ο΄. τὸν οἶνόν σου. Ἀ. οἰνίαν (σου). Aliter: Ἀ. ὀπωρισμόν (σου).[21]

9. בְּחַצְרוֹת. *In atriis.* Ο΄. ἐν ταῖς ἐπαύλεσι. Οἱ λοιποί· ἐν ταῖς αὐλαῖς.[22]

10. עִבְרוּ עִבְרוּ. *Transite, transite.* Ο΄. πορεύεσθε. Alia exempl. add. πορεύεσθε; alia, περιέλθετε.[23]

פַּנּוּ דֶּרֶךְ. *Parate viam.* Ο΄. ὁδοποιήσατε. Σ. Θ. ἀποσκευάσατε ※ τὴν ὁδόν ◄.[24] Θ. σκευάσατε τὴν ὁδόν.[25]

סֹלּוּ סֹלּוּ. *Aggerate, aggerate* (complanate). Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ὁδοποιήσατε, ὁδοποιήσατε.[26]

11. הִנֵּה. *Ecce!* Ο΄. ἔχων. Ἀ. [καὶ] ἰδού.[27]

אִתּוֹ. *Cum eo.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. μετ' αὐτοῦ ◄.[28]

לְפָנָיו. *Coram eo.* Ο΄. πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ.[29]

12. לָהֶם. *Eos.* Ο΄. αὐτόν. Οἱ λοιποί· αὐτούς.[30]

Cap. LXII. 5. ÷ καὶ ἔσται ◄. 8. ÷ ἔτι ◄ πίονται.[31]

---

omnia *habitatam, possessam*que significant." [11] Haec hodie leguntur in LXX, sed absunt a Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. Hieron.: "Quod autem sequitur, *Quia complacuit Domino in te, et terra tua inhabitabitur,* a LXX praetermissum est." Curter. affert: ※ Σ. Θ. ὅτι εὐδοκήσει (sic Ald., Codd. 36, 48, alii) — συνοικηθήσεται (sic Ald.). Syro-hex. in marg. (εὐδόκησε) ܠ. ܡܛܠ ܕܐܨܛܒܝ ܡܪܝܐ ܒܟܝ. ܘܐܪܥܐ ܕܝܠܟܝ ܬܬܥܡܪ ܀. [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Curter. Sic sine aster. Codd. 23, 88. [15] Sic Cod. 23. Hieron.: "Mirorque quid voluerint LXX, pro eo quod habetur in Hebraeo, *Ne detis silentium ei, donec stabiliat et ponat Jerusalem laudem in terra,* dicere, cujus sensus in superioribus non cohaeret: *Non est enim vobis similis, si corrigat, et faciat Jerusalem gaudium super terram.*" [16] Cod. 88, qui ἑδράσει habet. [17] Procop., ubi λίθῳ pro αὐτῷ mendose editum, monente Drusio. [18] Curter. Syro-hex., qui in textu καύχημα (ܫܘܒܗܪܐ), non γαυρίαμα (ܫܘܒܚܐ) legisse videtur, in marg. affert: Θ. ἀγαλλίαμα (ܪܘܙܐ), quae lectio est in Codd. 88, 109, aliis, necnon in marg. Cod. XII. [19] Curter. [20] Cod. 88. [21] Cod. 88 affert: Ἀ. οινιαν οπορισμον (sic), ex duplici, ut conjicere licet, istius interpretis editione. Cf. Hex. nostra ad Hos. ii. 22 (= *Otium Norvic.* p. 68). [22] Procop. [23] Prior lectio est in Cod. 88, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 48, aliis. Curter. ad ※ πορεύεσθε (sic) in marg. notat: ※ Θ. ὁδοποιήσατε; nisi forte ad Hebr. סֹלּוּ lectio pertineat. [24] Cod. 86. Cf. ad Cap. xl. 3. [25] Curter. (sub ※ Θ), Cod. 93. Sic in textu Codd. 22, 23 (in marg. sub ※), 36, alii. [26] Sic Codd. 22, 51, alii. [27] Ad ἔχων Cod. 88 affert: Ἀ. καὶ διδούς; mendose, ut videtur, pro καὶ ἰδού. [28] Curter. Syro-hex. in marg. ܣ. ܠ. ܥܡܗ ܀. Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii. [29] Cod. 88. [30] Procop. [31] Syro-hex.

CAP. LXIII.

1. חָמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה. *Splendidis* (rubris) *vestibus de Bosra.* Ο΄. ἐρύθημα ἱματίων ἐκ Βοσόρ (alia exempl. Βοσρᾶ[1]). Σ. ἐρυθρόμενος (fort. ἐρυθραινόμενος) τὸν ἱματισμὸν ἀπὸ Βοσρᾶ.[2]

הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ. *Tumidus* (superbus) *in vestitu suo.* Ο΄. ὡραῖος ἐν στολῇ ※ αὐτοῦ ◂.[3] Ἀ. διαπρέπων ... Σ. εὐπρεπής ... Θ. ἔνδοξος ἐν τῷ ἐνδύματι αὐτοῦ.[4]

צֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ. *Reclinato capite* (incedens) *in magnitudine roboris ejus.* Ο΄. βίᾳ μετὰ ἰσχύος. Ἀ. καταστρωννύων ...[5] Σ. βαίνων ἐν πλήθει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.[6]

אֲנִי מְדַבֵּר בִּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ. *Ego qui loquor in justitia, potens ad servandum.* Ο΄. ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου. Σ. ἐγὼ λαλῶ ἐν δικαιοσύνῃ, ὑπερμαχῶν εἰς τὸ σῶσαι.[7]

2. כְּדֹרֵךְ בְּגַת. *Sicut calcantis in torculari.* Ο΄. ὡς ἀπὸ πατητοῦ (alia exempl. πατήματος[8]) ληνοῦ. Ἀ. ὡς πατοῦντος ἐν ληνῷ.[9]

3. פּוּרָה. *Torcular.* Ο΄. πλήρης. Ἀ. κεραμύλλιον.[10] Σ. ληνόν. Θ. φουρά.[11]

פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין־אִישׁ אִתִּי. *Torcular calcavi solus, et de gentibus non erat quisquam mecum.* Ο΄. πλήρης καταπεπατημένης, καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετ᾽ ἐμοῦ.[12] Σ. ληνὸν ἐπάτησα μονώτατος, καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν οὐκ ἔστιν οὐδεὶς σὺν ἐμοί.[13]

בַּחֲמָתִי. *In ira mea.* Ο΄. ὡς γῆν. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ὀργῇ μου.[14]

וְיֵז נִצְחָם עַל־בְּגָדַי. *Et prosiliit succus* (sanguis) *eorum super vestes meas.* Ο΄. καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. Ἀ. καὶ ἐρραντίσθη ...[15] Σ. καὶ ἐρραντίσθη τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἱμάτιά μου.[16] Θ. ... τὸ τρόπαιον αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἱμάτιά μου.[17]

וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי. *Et omnia vestimenta mea inquinavi.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα ◂.[18]

4. נָקָם בְּלִבִּי. *Ultionis in corde meo.* Ο΄. ἀντα-

CAP. LXIII. [1] Curter. Hieron.: "*Tinctis vestibus de Bosra.* Quod multi pro errore lapsi, putant de carne Domini intelligi: id est, BASAR, quod verbum si *carnem* significaret, scriberetur per mediam literam SIN, nunc autem per SADE scribitur, et interpretatur *firma* atque *munita.*" [2] Cod. 88, qui ἀπὸ βορρα (sic) habet. [3] Curter., Codd. 23, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 48, alii. [4] Cod. 88. [5] Idem. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 12. [6] Idem. In cod. est βιαίνων, quae vox nulla est. Pro צֹעֶה Sym. legisse videtur צֹעֵד, coll. Hex. ad Psal. lxvii. 8. In textu LXXvirali διαβαίνων praemittit Cod. 198. [7] Procop., ubi ὑπερμαχῶ editum. Euseb. enarrat: ὑπερμαχῶν γάρ, κατὰ τὸν Σύμμαχον, τῶν ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων δυναμένων καταπονουμένων, κ.τ.ἑ. [8] Curter. e Cod. Jes. in textu πατήματος, in marg. autem πατητοῦ exhibet. Parsons. vero de eodem cod. testatur: "ὡς ἀπὸ πατήματος (in marg. add. τοῦ) XII." Tandem Montef. ex Curterio falso affert: Ο΄. ὡς ἀπὸ ※ πατητοῦ ◂ ληνοῦ. [9] Cod. 88. [10] Idem in continuatione. Scilicet Aq. interpretatus est פָּרוּר, *olla.* Nisi fides habenda sit Hieronymo, qui ait: "Verbum PHURA ambiguum est, et tam *torcular*, quam *lagunculam* plerumque significat." [11] Hieron.: "Pro *torculari*, quod Hebraice dicitur GETH, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit PHURA. Sed melius in hoc loco Sym., quem et nos secuti sumus." [12] Hieron.: "LXX pro eo quod nos diximus, *torcular calcavi solus*, interpretati sunt, *plenum conculcatum*, quod magis cum superiori capitulo legendum est, quam ut sit sequentis principium." Ergo in suo habuit, ληνοῦ πλήρους καταπεπατημένης, quae lectio est Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, 41, aliorum. Sic S. Cyprian. Epist. LXIII ad Caecilium: *Velut a calcatione* (πατήματος) *torcularis pleni et conculcati.* [13] Curter. sine nom. interp. Procop. affert: Σ. καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν. Haec, ληνὸν ἐπάτησα μονώτατος, post καταπεπατημένης inferunt Codd. 22, 36, alii. [14] Cod. 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: ἐν τῇ ὀργῇ μου. [15] Cod. 88. [16] Procop. Cod. 86 affert: Σ. τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν. [17] Cod. 86. Praeterea Cod. 93 affert: Θ. Σ. καὶ ἐρραντίσθη τῷ κατανικήματι αὐτῶν τὰ ἱμάτιά μου, καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα; quae totidem verbis in textu post εἰς γῆν leguntur in Codd. 22, 36, aliis, quorum nonnulli ἐρράνθη pro ἐρραντίσθη habent. Etiam Theodoret. (Opp. T. I, p. 1068) citat: καὶ κατήγαγον εἰς γῆν τὸ αἷμα αὐτῶن, καὶ κατερραντίσθη τῷ καταν. αὐτῶν τὰ ἱμ. μου. [18] Curter. Sic in textu Codd. 23 (sub ※), 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. ܠ. ܘܟܠܗܘܢ ܠܒܘܫܝ ܛܢܦܬ܀

ποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς. Ἀ. ἐκδικίας ... Σ. ἐκδικήσεως ἐν τῇ καρδίᾳ μου.[19]

4. גְּאוּלַי. *Redemptionis meae.* Ο΄. λυτρώσεως. Θ. ἀγχιστείας (μου).[20]

5. אֶשְׁתּוֹמֵם. *Obstupui.* Ο΄. προσενόησα. Ἀ. ἐξηπορήθην.[21]

סוֹמֵךְ. *Sustentans.* Ο΄. ἀντελαμβάνετο. Ἀ. Σ. ὑποστηρίζων.[22]

הִיא סְמָכָתְנִי. *Ipsa sustentavit me.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. αὐτὸς ◂ ἐπέστη.[23] Ἀ. Σ. αὐτὸς ἐστήρισέν με.[24]

6. וָאֲשַׁכְּרֵם בַּחֲמָתִי. *Et inebriavi eos ira mea.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ ἐμέθυσα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου ◂.[25]

נִצְחָם. *Succum eorum.* Ο΄. τὸ αἷμα αὐτῶν. Οἱ λοιποί· τὸ νῖκος (αὐτῶν).[26]

7. אַזְכִּיר תְּהִלּוֹת יְהוָה. *Commemorabo, laudes Jovae.* Ο΄. ἐμνήσθην, τὰς ἀρετὰς κυρίου. Ἄλλος· ※ ἀναμνήσω, τὴν αἴνεσιν κυρίου ◂.[27]

כְּעַל כֹּל אֲשֶׁר־גְּמָלָנוּ יְהוָה וְרַב־טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל. *Ut par est propter omnia quae praestitit nobis Jova, et magnitudinem bonitatis erga domum Israelis.* Ο΄. ἐν πᾶσιν οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσι (Ἀ. ἠμείψατο (ἡμᾶς). Σ. εὐηργέτησεν ἡμᾶς[28])· κύριος κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. Σ. περὶ πάντων ὧν εὐηργέτησεν ἡμᾶς (κύριος, καὶ) ἐκ πλήθους ἀγαθοσύνης, *quam super domum Israelis exercuit.*[29]

8. אַךְ־עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ. *Profecto populus meus* sunt *ipsi, filii qui non perfide agent.* Ο΄. οὐχ ὁ λαός μου (Ἀ. Σ. Θ. πλὴν λαός μου εἰσίν); τέκνα οὐ μὴ ἀθετήσωσι. Σ. πλὴν λαός μου εἰσὶν, υἱοὶ οὐκ ἀσυνθετοῦντες.[30]

9. לֹא (לוֹ ק׳) צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם. *Non coarctatus est* (s. *Ipse in angustiis versatus est*[31]), *et angelus faciei ejus servavit eos.* Ο΄. οὐ πρέσβυς, οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλ᾽ αὐτὸς (alia exempl. add. κύριος, s. ὁ κύριος) ἔσωσεν αὐτούς. Θ. οὐ πολιορκητὴς, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτούς.[32]

וַיְנַשְּׂאֵם. *Et sustulit eos.* Ο΄. καὶ ὕψωσεν (Ἀ. Σ. Θ. ἐπῆρεν[33]) αὐτούς.

10. קָדְשׁוֹ. *Sanctitatis ejus.* Ο΄. τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[34]

11. וַיִּזְכֹּר יְמֵי־עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ. *Et recordatus* est *dierum antiquorum Mosis populus ejus.* Ο΄. καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰωνίων ※ Μωσῆ λαοῦ αὐτοῦ ◂.[35]

---

[19] Cod. 88. [20] Idem. [21] Idem. [22] Idem.
[23] Curter., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ※. ܗܘ ܩܡ ♦. [24] Cod. 88, ubi ἐστήρησεν scriptum. [25] Curter. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ ἐμ. αὐτοὺς ἐν τῷ θ. μου. Syro-hex. affert: ܣ. ܬ. ܘܐܪܘܝܬ ܐܢܘܢ ܒܚܡܬܐ ܕܝܠܝ ♦. [26] Procop. Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. Θ. τὸ νῖκος. Hieron.: "*Deduxitque sanguinem eorum in terram,* vel daemonum τροπικῶς, vel certe sanguinem Judaeorum: pro quo ceteri interpretes *contentionem* [νεῖκος] transtulerunt." Ex quo loco Hieronymi Montef. ad נִצְחָם (v. 3) falsam lectionem affert: Οἱ λοιποί· ἔρις αὐτῶν. [27] Curter. post τὰς ἀρετὰς κυρίου in marg. supplet: ※ ἀναμνήσω, κ.τ.ἑ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ad ἐμνήσθην in marg. affert: ἀναμνήσω; et sub alio indice: ※ ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ♦. [28] Cod. 88, qui εὐεργέτησεν habet. [29] Procop.: Ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν ἅπασιν οἷς ἀνταποδίδωσιν ἡμῖν, ὁ Σύμ., περὶ π. ὧν εὐηργ. ἡμᾶς, εἴρηκεν· καὶ ἀντὶ τοῦ, κριτὴς ἀγαθὸς, ἐκ πλ. ἀγαθωσύνης (sic). Hieron. vero: "Pro eo autem quod nos interpretati sumus: *Super omnibus quae reddidit nobis Dominus,* quod potest et in bonam et malam partem accipi, Sym. manifestius in bonorum posuit retributione, dicens: *Pro omnibus in quibus benefecit nobis, et pro multitudine bonitatis, quam super domum Israel exercuit.*" [30] Procop. Quod in edito legitur, ΑΣΥΝΘΗΚΟΥΝΤΕΣ, operarum incuriae tribuendum videtur; nam in Latinis habetur, *praevaricantes.* Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. Θ. πλὴν λαός μου εἶ συ (sic). [31] Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, *In omni tribulatione eorum non est tribulatus,* quod Hebraice dicitur LO, et est negantis adverbium pro *non,* legi potest et *ipse,* ut sit sensus: *in omni tribulatione eorum ipse est tribulatus,* id est, Deus; ut non solum peccata, sed et tribulationes nostras ipse portaret." [32] Codd. 86, 88. Ad πολιορκητὴς cf. ad Cap. lix. 19. (In textu κύριος, s. ὁ κύριος, est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis fere omnibus, et Syro-hex.) [33] Cod. 88. [34] Curter. Pronomen deest in Codd. III, 26, 86, 106, 306. [35] Curter., Cod. 23, et sine aster. Codd. 109, 302, 305. Syro-hex.

11. הַמַּעֲלֵם מִיָּם אֵת רֹעֵה. *Ille qui sursum duxit eos de mari una cum pastore.* Ο΄. ὁ ἀναβιβάσας ἐκ τῆς θαλάσσης τὸν ποιμένα. Ἀ. ἀναβιβάσας αὐτοὺς (ἐκ τῆς θαλάσσης) σὺν νομεῦσι (Masora, רֹעֵי). Σ. ἀναγαγὼν αὐτοὺς ἐκ τῆς θαλάσσης ... Θ. ὁ ἀναβιβάσας ἀπὸ τῆς θαλάσσης ...[36]

12. בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם. *Qui scidit aquas ante eos.* Ο΄. κατίσχυσεν ὕδωρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Ἀ. σχίζων ... Θ. ἐκρήσσων ὕδατα ...[37] Σ. ὁ ῥήξας ὕδατα ἔμπροσθεν αὐτῶν.[38]

לוֹ. *Sibi.* Ο΄. ἑαυτῷ. Σ. αὐτῷ.[39]

13. לֹא יִכָּשֵׁלוּ. *Non offenderunt.* Ο΄. οὐκ ἐκοπίασαν. Ἀ. οὐκ ἐσκανδαλίσθησαν. Σ. οὐκ ἠσθένησαν.[40]

14. תִּפְאֶרֶת. *Splendoris.* Ο΄. δόξης. Ἀ. καυχήσεως.[41]

15. הַבֵּט. *Aspice.* Ο΄. ἐπίστρεψον. Ἀ. Σ. ἐπίβλεψον. Θ. κάτιδε.[42]

מִזְּבוּל. *E domicilio.* Ο΄. ἐκ τοῦ οἴκου (Ἀ. Σ. Θ. κατοικητηρίου[43]).

מֵעֶיךָ. *Viscerum tuorum.* Ο΄. τοῦ ἐλέους σου. Ἀ. Σ. Θ. τῶν σπλάγχνων σου.[44]

אֵלַי הִתְאַפָּקוּ. *Erga me continent se.* Ο΄. ὅτι ἀνέσχου ἡμῶν. Ἀ. Σ. Θ. πρὸς μὲ ἐνεκρατεύσατο.[45]

16. גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם. *Redemptor noster, a tempore antiquissimo.* Ο΄. ῥῦσαι ἡμᾶς, ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ. ἀγχιστεῦσαι (fort. ἀγχίστευσον) ἡμᾶς ἀπ' αἰῶνος.[46]

18. צָרֵינוּ בּוֹסְסוּ מִקְדָּשֶׁךָ. *Hostes nostri calcaverunt sacrarium tuum.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· οἱ ὑπεναντίοι ἡμῶν κατεπάτησαν τὸ ἁγίασμά σου.[47]

19. הָיִינוּ מֵעוֹלָם לֹא־מָשַׁלְתָּ בָּם לֹא־נִקְרָא שִׁמְךָ עֲלֵיהֶם. *Facti sumus* (tanquam) *quibus a tempore antiquissimo non dominatus sis, super quos non invocatum sit nomen tuum.* Ο΄. ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε οὐκ ἦρξας ἡμῶν, οὐδὲ ἐκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς. Σ. ἐγενήθημεν ὡς ἀπ' αἰῶνος, ὧν οὐκ ἐξουσιάσεις (fort. ἐξουσίασας), οὐδὲ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου αὐτοῖς.[48]

Cap. LXIII. 15. ÷ ποῦ ↙ ἐστι (fort. ÷ ποῦ ἐστι ↙) τὸ πλῆθος. 16. ÷ ἐφ' ἡμᾶς ἐστι ↙.[49]

CAP. LXIV.

1 (Hebr. lxiii. 19). לוּא־קָרַעְתָּ שָׁמַיִם יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלּוּ. *Utinam discinderes caelos,* et *descenderes! ante faciem tuam montes contremiscerent!* Ο΄. ἐὰν ἀνοίξῃς τὸν οὐρανὸν, τρόμος λήψεται ἀπὸ σοῦ ὄρη, καὶ τακήσονται. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἔρρηξας οὐρανὸν, καὶ κατέβης, ἀπὸ προσώπου σου ὄρη κατέρρευσαν (Θ. ἐσαλεύθησαν[1]).[2] Σ. οὐδὲ ῥήξας οὐρανοὺς κατέβης, ἀπὸ προσώπου σου ὄρη κατέρρευσεν.[3]

2 (lxiv. 1). כִּקְדֹחַ אֵשׁ הֲמָסִים מַיִם תִּבְעֶה־אֵשׁ. *Sicut ignis accendit sarmenta, aquam ebullire facit ignis.* Ο΄. ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύσει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους. Σ. ὡς ἔκκαυσις πυρὸς, ἐτάκη θάλασσα. ὕδατα ἐπτοήθησαν.[4] Θ. (ἐσαλεύθησαν)

---

in marg. affert: ※ Οἱ Γ΄. Μωσῆ καὶ λαοῦ (s. τοῦ λ.) αὐτοῦ; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [36] Codd. 86, 88. Ad Theod. Cod. 86 legit ἀναβιβάσας sine artic. [37] Cod. 88. [38] Procop. Cod. 88 affert: Σ. ῥήξας ὕ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. [39] Procop.: καὶ αὐτὸς ἐδοξάζετο ποιῶν ἑαυτῷ ὄνομα· ὁ δὲ Σύμ. αὐτῶν (sic) ἔφη, τουτέστι, τὸν ἴδιον δοξάζων λαόν. [40] Cod. 88. [41] Idem. [42] Curter., qui Theodotioni tribuit κάθιδε. Lectio ἐπίβλεψον est in Codd. 26, 147, 233. [43] Cod. 88. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem. [47] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26 (cum ὑμῶν pro ἡμῶν), 36, alii, Syro-hex., et Hieron. [48] Procop. [49] Syro-hex.

CAP. LXIV. [1] Cod. 88. Cf. Jud. v. 5 in Hebr. et LXX. [2] Idem. [3] Procop. [4] Idem in continuatione. Pro הֲמָסִים Sym. duas voces הֵמַס יָם, seu potius נָמַס יָם, interpretatus est. Hieron.: "Si enim tu descenderes ... *tabescerent,* juxta Symmachum, *aquae maris,* et omnem salsuginem earum ignis ille consumeret." Idem mox: "Hebraei hunc locum ita edisserunt: sic comburet ignis iniquos, quomodo aquae fervent ignis ardore; AMASIM enim non *consumptionem* et *tabem,* ut ceteri interpretati sunt, sed *iniquos* intelligi volunt."

ὡς ἔκκαυσιν πυρὸς, ἐτάκησαν ὕδατα, ἐξέκαυσας πῦρ.[5]

2 (lxiv. 1). שְׁמֶךָ. *Nomen tuum.* Οʹ. *τὸ ὄνομά σου* (alia exempl. *κυρίου*[6]). Οἱ Γʹ. *τὸ ὄνομά σου.*[7]

יִרְגָּזוּ. *Trepidabunt.* Οʹ. *ταραχθήσονται.* ʼΑ. *κλονηθήσονται.*[8]

3 (2). נוֹרָאוֹת לֹא נְקַוֶּה יָרַדְתָּ. *Stupenda* quae *non sperabamus; descendisti.* Οʹ. *τὰ ἔνδοξα* (cetera absona sunt). ʼΑ. *τὰ ἐπίφοβα* . . . Σ. Θ. *φοβερὰ ἃ οὐ προσεδοκῶμεν κατέβησαν.*[9]

4 (3). עַיִן לֹא־רָאָתָה. *Oculus non vidit.* Οʹ. *οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον.* ῎Αλλος· (*οὐδὲ*) *ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε.*[10]

יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה־לוֹ. Qui *ageret pro eo qui exspectat eum.* Οʹ. *καὶ τὰ ἔργα σου, ἃ ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον.* Alia exempl. *καὶ τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ, καὶ ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσί σε ἔλεον.*[11]

4, 5 (3, 4). לִמְחַכֵּה־לוֹ׃ פָּגַעְתָּ. *Pro eo qui exspectat eum. Occurris* (pacisceris). Οʹ. *τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον. συναντήσεται.* Σ. *τοῖς προσδοκῶσιν αὐτόν. συνήντησας.*[12]

5 (4). וַנֶּחֱטָא בָּהֶם עוֹלָם וְנִוָּשֵׁעַ. *Et peccavimus; in his* (sumus) *inde a longo tempore, et salvabimur?* Οʹ. *καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν· διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν.* Σ. *ἁμαρτόντων ἡμῶν ἐν αὐτοῖς εἰς αἰῶνα, καὶ σωθησόμεθα.*[13]

6 (5). כְּבֶגֶד עִדִּים. *Quasi vestis menstruorum* (menstruis polluta). Οʹ. *ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης.* ʼΑ. *ὡς ἱμάτιον μαρτυριῶν.* Σ. *ὡς ἱμάτιον κυήσεως.* Θ. *ὡς ἱμάτιον ἐδδέν* (s. *ἐδδίμ*).[14]

וַנָּבֶל. *Et decidimus.* Οʹ. *καὶ ἐξερρύημεν.* Σ. (*καὶ*) *ἐξεπέσαμεν.*[15]

כֻּלָּנוּ (in posteriore loco). *Omnes nos.* Οʹ. Vacat. ※ ʼΑ. Θ. *πάντες ἡμεῖς* ◂.[16]

7 (6). כִּי־הִסְתַּרְתָּ. *Quia abscondisti.* Οʹ. *ὅτι ἀπέστρεψας.* ʼΑ. Σ. Θ. *ἔκρυψας γάρ.*[17]

8 (7). וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ. *Et tu formator noster.* Οʹ. Vacat. ※ ʼΑ. Θ. *καὶ σὺ πλάστης ἡμῶν* ◂.[18]

9 (8). אַל־תִּקְצֹף. *Ne irascaris.* Οʹ. *μὴ ὀργίζου* ÷ *ἡμῖν* ◂. ʼΑ. (*μὴ*) *παροξύνου.*[19]

יְהוָה עַד־מְאֹד. *Jova, usque ad vehementiam.* Οʹ. ※ Οἱ Γʹ. *κύριε, ἕως* ◂ *σφόδρα.*[20]

לָעַד. *In perpetuum.* Οʹ. *ἐν καιρῷ.* ʼΑ. Θ. *εἰς ἔτι.* Σ. *εἰς τὸν αἰῶνα.*[21]

11 (10). קָדְשֵׁנוּ. *Sanctitatis nostrae.* Οʹ. *τὸ ἅγιον ἡμῶν.* Σ. *τοῦ ἁγιάσματος ἡμῶν.*[22]

מַחֲמַדֵּינוּ. *Res pretiosae nostrae.* Οʹ. *ἔνδοξα ἡμῶν.* ʼΑ. *ἐπιθυμήματα* (*ἡμῶν*).[23]

11, 12 (10, 11). לְחָרְבָּה׃ הַעַל־אֵלֶּה תִתְאַפַּק. *In desolationem. Num propter haec continebis te?* Οʹ. *συνέπεσε. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀνέσχου.* Σ. *ἐγένετο εἰς ὄνειδος. μὴ ἐπὶ τούτοις ἐγκρατεύσῃ;*[24]

---

[5] Codd. 86 (cum *εἰς καῦσιν* pro *ἔκκαυσιν*), 88. [6] Sic Ald., Codd. III, XII, 41, 49, alii. [7] Curter. [8] Cod. 88. [9] Idem. Pro *σου* ex ingenio rescripsimus *ἃ οὐ*. Etiam *κατέβησαν* vitiosum videtur pro *κατέβης*. [10] Curter. in marg.: *ὀφθαλμὸς οὐκ ἴδε* (sic). [11] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Hieron. in Commentario juxta textum Romanum vertit: *et opera tua, quae facies exspectantibus misericordiam;* in Epist. autem LVII ad Pammach. 9 haec habet: "Hoc LXX multo aliter transtulerunt: . . . *et opera tua vera, et facies exspectantibus te misericordiam.*" Habes ipsissimam nostrorum codicum lectionem, quod fugit VV. DD., qui pro *τὰ ἔργα σου ἀληθῆ* (sic) certatim reponunt *τὰ ἔργα σου ἃ λήθει*, et pro duplici versione Hebraeorum יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה־לוֹ habent. Cf. Vallars. ad Hieron. l. c., necnon Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 363. [12] Cod. 88, qui *προσδοκοῦσιν* habet. [13] Idem, ubi *σωθησώμεθα* scriptum.

[14] Idem. Paulo aliter Hieron.: "Pro quo Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, EDDIM, quod Sym. interpretatus est *κυουσῶν*, id est, *parientium;* Aq. *μαρτυριῶν*, hoc est, *testimoniorum*, quando sanguis in primo coitu maritali virgini approbatur." [15] Cod. 88. [16] Curter. Sic sub aster. Codd. 23, 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܐ. ܬ. ܚܢܢ ܟܠܢ ◆. [17] Cod. 88. [18] Curter., et sub simplici aster. Cod. 23. Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܬ. ܘܐܢܬ ܓܒܘܠܐ ܕܝܠܢ ◆. Codd. 22, 36, alii: *καὶ σὺ ὁ πλ. ἡμῶν.* [19] Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. [20] Syro-hex. in marg. ※ ܝ. ܡܪܝܐ ܥܕܡܐ ܠ ◆. Curter. affert: ※ Οἱ Γʹ. *ἕως.* Codd. 22, 23, 36, alii: *κύριε, ἕως σφ.* [21] Cod. 88. Pro *εἰς τί*, ut in cod. scriptum, correximus *εἰς ἔτι.* Cf. Hex. ad Psal. cxliv. 1. Prov. xii. 19. xxix. 14. [22] Cod. 88. Sic in textu Codd. 62, 90, alii. [23] Idem. [24] Idem. In cod. *ἐγκρατεύσει* scriptum.

12 (11). עַד־מְאֹד. *Nimium in modum.* O′. ※ Οἱ Γ′. ἕως ◂ σφόδρα.[25]

CAP. LXV.

1. נִדְרַשְׁתִּי. *Exquiri me passus sum.* O′. ἐμφανὴς ἐγενήθην. Ἀ. Θ. ἐξεζητήθην.[1]

הִנֵּנִי הִנֵּנִי. *Ecce! ego, ecce! ego.* O′. ἰδού εἰμι, ※ Θ. ἰδού εἰμι ◂.[2] Ἀ. Σ. Θ. ἰδοὺ ἐγώ.[3]

2. הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ לֹא־טוֹב. *Qui ambulant in via non bona.* O′. τοῖς πορευομένοις ὁδῷ οὐ καλῇ. Alia exempl. οἳ οὐκ ἐπορεύθησαν ὁδῷ ἀληθινῇ.[4] Οἱ Γ′. (τοῖς πορευομένοις) ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ.[5]

מַחְשְׁבֹתֵיהֶם. *Consilia sua.* O′. τῶν ἁμαρτιῶν (Ἀ. Θ. λογισμῶν[6]) αὐτῶν.

4. הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים וּבַנְּצוּרִים יָלִינוּ. *Qui sedent in sepulcris, et in locis occultis pernoctant.* O′. ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις κοιμῶνται διὰ ἐνύπνια. Ἀ. Σ. οἱ καθήμενοι ἐν τάφοις, καὶ ἐν τοῖς διατετηρημένοις αὐλιζόμενοι.[7]

הַחֲזִיר. *Porci.* O′. ὕειον. Σ. τοῦ χοίρου.[8]

5. קְדַשְׁתִּיךָ. *Sanctus sum tibi.* O′. καθαρός εἰμι. Σ. ἁγιώτερός σου (εἰμί).[9]

6. כִּי אִם־שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי. *Nisi retribuero, et retribuam.* O′. ἕως ἂν ἀποδώσω. Alia exempl. ἕως ἂν ἀποδῶ, καὶ ἀνταποδώσω.[10]

7. עֲוֹנֹתֵיכֶם. *Iniquitates vestras.* O′. τὰς ἁμαρτίας (Ἀ. Σ. Θ. ἀνομίας[11]) αὐτῶν.

יַחְדָּו. *Simul.* O′. Vacat. ※ Θ. ἐπὶ τὸ αὐτό ◂.[12]

קִטְּרוּ. *Suffiverunt.* O′. ἐθυμίασαν. Σ. ἐθυσίασαν.[13]

רִאשֹׁנָה. *Primum.* O′. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. πρῶτον.[14]

8. כֹּה. *Sic.* O′. ※ ὅτι ◂ οὕτως.[15]

הַתִּירוֹשׁ. *Mustum.* O′. ὁ ῥώξ. Ἀ. ὁ ὀπωρισμός. Σ. ὁ οἶνος.[16]

לְבִלְתִּי הַשְׁחִית הַכֹּל. *Ut non perdam totum.* O′. τούτου ἕνεκεν οὐ μὴ ἀπολέσω πάντας. Σ. ἵνα μὴ διαφθείρω τὸ πᾶν.[17]

9. וִירֵשׁוּהָ. *Et hereditabunt eam.* O′. καὶ κληρονομήσουσιν (※) Ἀ. Σ. Θ. αὐτήν.[18]

10. וְעֵמֶק. *Et vallis.* O′. καὶ φάραγξ. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἡ κοιλάς.[19]

11. לַמְנִי. *Fortunae.* O′. τῇ τύχῃ. Alia exempl. τῷ δαίμονι. Ἀ. Θ. τῷ μεινεί. Σ. ἐκτός μου.[20]

מִמְסָךְ. *Vinum mixtum.* O′. Ἀ. Σ. Θ. κέρασμα.[21]

13. אֲדֹנָי יְהוִה. O′. ※ Σ. Θ. κύριος ◂ κύριος.[22]

תִּרְעָבוּ. *Esurietis.* O′. πεινάσετε. Ἀ. λιμώξεσθε.[23]

---

[25] Syro-hex. in marg. ◆ ܥܕܡܐ ܠܣܓܝ ܘ ※. Curter. affert: ※ Θ. ἕως. Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii.

CAP. LXV. [1] Cod. 88. [2] Syro-hex. in marg. ܬ. ※. ◆ ܗܐ ܐܢܐ. Sic sub simplici aster. Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Curter., in cujus textu desideratur ἰδού εἰμι, in marg. affert: ※ ἰδού εἰμι. [3] Cod. 88. Montef. affert: Ἄλλοι· ἰδοὺ ἐγώ. Sic in textu semel Comp., Codd. 49, 87, alii. [4] Sic Comp. (qui ἀγαθῇ pro ἀληθινῇ habet. Hieron.: *qui non ambulaverunt in via bona*), Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. Curter. in marg. affert: τοῖς ἑπομένοις ὁδῷ οὐ καλῇ, repugnante Parsonsio, qui testatur Cod. XII in marg. legere ut in Ed. Rom. [5] Curter. [6] Cod. 88. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 88. [9] Idem. [10] Sic Comp., Codd. 86, 87, 91, alii. Hieron.: *donec reddam et retribuam.* [11] Cod. 88. [12] Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [13] Cod. 88. [14] Syro-hex. ◆ ܒܩܕܡܝܬ ܬ. ܣ. ܐ. In textu post τὰ ἔργα αὐτῶν, πρῶτον inferunt Codd. 62, 90, 144, 147, 308. [15] Curter., et Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 109, 302. [16] Cod. 88. [17] Idem. [18] Parsons. e Cod. 88 affert: οἱ ἐκλεκτοί μου] Ἀ. Σ. Θ. αὐτήν. [19] Idem ex eodem: Ἀχὼρ] Ἀ. Σ. Θ. ἡ κοιλάς. Cf. Hex. ad Jos. vii. 24, 26. [20] Cod. 88. Hieron.: "Quodque LXX transtulerunt *daemoni*, in Hebraico habet MENNI, quod Sym. interpretatus est, *absque me.*" (In textu pro eo quod vulgo legitur, καὶ ἑτοιμάζοντες τῷ δαιμονίῳ (s. δαίμονι) τράπεζαν, καὶ πληροῦντες τῇ τύχῃ κέρασμα, Codd. 22, 23, 36, alii, inverse legunt τῇ τύχῃ . . . τῷ δαίμονι (s. δαιμονίῳ), accedentibus Syro-hex., Hieron., Procop., et Euseb. in Dem. Evang. p. 79.) [21] Hieron.: "*Et impletis daemoni poculum*, aut κέρασμα, quod omnes similiter transtulerunt." Curterium hic falso appellat Montef. [22] Syro-hex. in marg. ◆ ܡܪܝܐ ܬ. ܣ ※. [23] Cod. 88, ubi λιμώζεσθε scriptum. Etiam λιμώξεσθε vitio laborare videtur, siquidem λιμώττεσθαι in medio non fertur.

14. מִטּוּב לֵב. *Prae hilaritate cordis.* Ο΄. ἐν εὐφροσύνῃ ※ Οἱ Γ΄. καρδίας ◂.[24]

מִכְּאֵב. *Prae dolore.* Ο΄. διὰ τὸν πόνον. Ἀ. Θ. ἄλγος.[25]

15. לִשְׁבוּעָה. *In exsecrationem.* Ο΄. εἰς πλησμονήν. Οἱ λοιποί· εἰς ὅρκον.[26]

אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. (※) Σ. Θ. κύριος ◂ κύριος.[27]

וְלַעֲבָדָיו יִקְרָא שֵׁם אַחֵר. *Et servos suos vocabit nomine alio.* Ο΄. τοῖς δὲ δουλεύουσί μοι κληθήσεται ὄνομα καινόν. Ἀ. καὶ τοῖς δούλοις (αὐτοῦ) καλέσει ὄνομα ἕτερον. Σ. τοῖς δὲ δούλοις αὐτοῦ καλέσει ὄνομα ἕτερον.[28]

16. אֲשֶׁר הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹהֵי אָמֵן. *Ita ut qui benedixerit se in terra, benedicet se per Deum fidei.* Ο΄. ὃ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς, εὐλογήσουσι γὰρ τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν. Ἀ. ᾧ (ὁ) εὐλογημένος ἐν τῇ γῇ εὐλογηθήσεται (ἐν τῷ θεῷ) πεπιστωμένως.[29] Σ. ἐν ᾧ ὁ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς εὐλογηθήσεται ἐν τῷ θεῷ, ἀμήν.[30]

17. כִּי־הִנְנִי בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים. *Quia ecce! creo caelos novos.* Ο΄. ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινός. Ἀ. Σ. Θ. ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ κτίζω οὐρανοὺς καινούς.[31]

וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל־לֵב. *Nec venient in cor.* Ο΄. οὐδ᾽ οὐ μὴ ἐπέλθῃ αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν. Ἀ. Σ. Θ. οὐδ᾽ οὐ μὴ ἀναβήσεται ἔτι ἀπὸ καρδίας.[32]

18. עֲדֵי־עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא. *Usque in perpetuum propter ea quae ego creo.* Ο΄. εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ ※ Οἱ Γ΄. ὅσα ἐγὼ κτίζω ◂.[33] Ἀ. Σ. Θ. ἕως αἰῶνος ὅσα ἐγὼ κτίζω.[34]

אֶת־יְרוּשָׁלַםִ. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. τὴν ◂ Ἱερουσαλήμ.[35]

20. עוּל יָמִים. *Infans dierum.* Ο΄. ἄωρος ※ Θ. ἡμέραις ◂.[36] Ἀ. βρέφος . . Σ. νήπιον . .[37] ※ Θ. παιδίον ἡμερῶν.[38]

הַנַּעַר. *Puer.* Ο΄. ὁ νέος. Θ. (ὁ) νεώτερος.[39]

בֶּן־מֵאָה שָׁנָה (bis). *Filius centum annorum.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. υἱὸς ◂ ἑκατὸν ἐτῶν.[40]

יָמוּת וְהַחוֹטֶא. *Morietur, et peccator.* Ο΄. ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλός. Ἀ. Σ. Θ. ἀποθανεῖται, καὶ ὁ ἁμαρτάνων.[41]

22. יְדֵיהֶם. *Manuum eorum.* Ο΄. τῶν πόνων αὐτῶν. Ἀ. Σ. Θ. (τῶν) χειρῶν (αὐτῶν).[42]

23. לַבֶּהָלָה. *In exitium repentinum.* Ο΄. εἰς κατάραν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς σπουδήν.[43]

וְצֶאֱצָאֵיהֶם אִתָּם. *Et propagines* (posteri) *eorum cum iis.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν μετ᾽ αὐτῶν ◂.[44]

---

[24] Syro-hex. in marg. ܕܠܒܐ ✱ .ܓ (Cod. C. ※). Vox καρδίας legitur in Codd. 62, 86, aliis. [25] Cod. 88. [26] Procop. Hieron.: "Pro *saturitate*, quae Hebraice dicitur SABAA [שְׁבָעָה], ceteri *juramentum* interpretati sunt." [27] Syro-hex. in marg. ✱ ܡܪܝܐ .ܠ .ܣ ✱ ܡܪܝܐ. Sic sine aster. Codd. 109, 302, 305. [28] Procop. [29] Idem, qui εὐλογησθήσεται (sic) affert, pro quo non Graecum εὐλογισθήσεται edidit Montef. Idem ὁ εὐλ. pro ᾧ εὐλ., et πεπιστωμένως pro πεπιστωμένος tacite correxit. Hieron.: "Pro eo quod LXX transtulerunt *verum*, et in Hebraico dicitur AMEN, Aq. vertit πεπιστωμένως, id est, *fideliter*." [30] Procop., ubi εὐλογησθήσεται iterum scriptum. Montef. oscitanter edidit: Σ. ἐν ᾧ εὐλ. ἐν τῇ γῇ ἐπιλογισθήσεται (sic; sed in Latinis, *benedicetur*) κ. τ. ἑ. Parsons. vero e Cod. 88 ambigue exscripsit: "Ἀ. ἐν ᾧ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς etc. Cf. Hexapla ad loc." [31] Cod. 88. [32] Idem. Pro ἔτι ἀπὸ καρδίας fortasse legendum ἐπὶ καρδίαν. [33] Syro-hex. in marg. ✱ ܐܢܐ ܒܪܐ ܐܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ※ ܡܛܠ .ܓ. Curter. affert: ※ Θ. ὅσα ἐγὼ κτίζω. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [34] Cod. 88 in marg. affert: Ἀ. Σ. Θ. εὑρήσουσιν ἕως αἰῶνος ※ ὅτι (sic) ἐγὼ κτίζω; in textu autem: εὑρ. ἕως τοῦ αἰ. οὓς ἐγὼ κτίζω ἐν αὐτῇ. [35] Curter. [36] Idem. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [37] Cod. 88. [38] Syro-hex. .ܠ ※. ✱ ܛܠܝܐ ܕܝܘܡܬܐ. [39] Cod. 88. [40] Curter., qui in priore loco αὐτὸς pro υἱὸς mendose dedit. [41] Cod. 88. [42] Idem. [43] Hieron.: "*Neque generabunt in conturbatione*, sive *in maledictione*, et, ut in Hebraico expressius ponitur, εἰς ἀνυπαρξίαν, quod lingua eorum dicitur LABALA (al. LABAALA) hoc est, *ut esse desistant* ... pro quo Aq., Sym. et Theod. *festinationem* interpretati sunt." Cod. 88 affert: Ἀ. Θ. εἰς σπουδήν. Quod vero ad ἀνυπαρξίαν attinet, vocem istam non cum בֶּהָלָה, sed cum בַּלָּהָה commutatam vidimus in Hex. ad Job. xviii. 11, 14. [44] Haec, quae hodie in LXX habentur, desunt in Codd. 26, 90, 109, aliis, et Syro-hex. Cod. 23: ※ καὶ τὰ ἔγγονα αὐτῶν μετ᾽ αὐτῶν. Syrus in marg. affert: .ܣ .ܠ ܘܝܠܝܕܝܗܘܢ ܕܝܠܗܘܢ ܥܡܗܘܢ.

25. יָרֵעוּ. *Nocebunt.* Ο΄. ἀδικήσουσιν. Ἀ. κακώσουσιν.[45]

Cap. LXV. 2. ÷ καὶ ἀντιλέγοντα ◄.[46] 3. ÷ τοῖς δαιμονίοις ἃ οὐκ ἔστιν ◄.[47] 21. ÷ καὶ αὐτοί ◄ (fort. καὶ ÷ αὐτοί ◄). 22. ÷ τῆς ζωῆς ◄.[48]

CAP. LXVI.

1. אֵי־זֶה בַיִת. *Ubi* est *domus.* Ο΄. ποῖον ※ Θ. τοῦτον ◄ οἶκον.[1]

וְאֵי־זֶה מָקוֹם. *Et ubi* est *locus.* Ο΄. καὶ ποῖος ※ Θ. οὗτος ◄ τόπος.[2]

מְנוּחָתִי. *Quietis meae.* Ο΄. τῆς καταπαύσεώς (Ἀ. ἀναπαύσεώς[3]) μου.

2. וַיִּהְיוּ. *Et facta sunt.* Ο΄. καὶ ἔστιν ἐμά. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἐγένοντο.[4]

אֶל־זֶה. *Ad hunc.* Ο΄. ἐπὶ τίνα. Ἀ. Σ. Θ. πρὸς δὲ τοῦτον.[5]

עָנִי. *Miserum.* Ο΄. τὸν ταπεινόν. Ἀ. πραῢν. Σ. πτωχόν. Θ. συντετριμμένον.[6]

וּנְכֵה־רוּחַ. *Et percussum* (afflictum) *spiritu.* Ο΄. καὶ ἡσύχιον. Ἀ. καὶ πεπληγότα τὸ πνεῦμα. Θ. (καὶ) τυπτόμενον καρδίᾳ.[7]

3. שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר. *Qui mactat taurum.* Ο΄. ÷ ὁ δὲ ἄνομος ◄ ὁ θύων μοι μόσχον. Οἱ λοιποί· ὁ δὲ σφάζων μόσχον.[8]

מַכֵּה־אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה. *Occidit hominem; qui immolat pecudem.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα· θυσιάζων πρόβατον ◄.[9] Aliter: ※ Σ. Θ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα· καὶ ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου ◄.[10]

3. עֹרֵף כֶּלֶב. *Cervices frangit cani.* Ο΄. ὡς ὁ ἀποκτέννων (Ἀ. τενοντῶν. Σ. τραχηλοκοπῶν. Θ. νωτοκοπῶν[11]) κύνα.

מִנְחָה. *Fertum.* Ο΄. σεμίδαλιν. Ἀ. δῶρον. Σ. προσφοράν. Θ. μαναά.[12]

חֲזִיר. *Porci.* Ο΄. ὕειον. Σ. χοίρου.[13]

מְבָרֵךְ אָוֶן. *Benedicit idolo.* Ο΄. ὡς βλάσφημος. Ἀ. εὐλογῶν ἀνομίαν. Σ. Θ. ὡς εὐλογῶν ἀδικίαν.[14]

4. גַּם־אֲנִי. *Etiam ego.* Ο΄. καὶ ἐγώ. ※ Οἱ Γ΄. καίγε ◄ ἐγώ.[15]

בְּתַעֲלֻלֵיהֶם. *Vexationes eorum.* Ο΄. τὰ ἐμπαίγματα αὐτῶν. Ἀ. τὰ ἐναλλάγματα (αὐτῶν).[16]

וּמְגוּרֹתָם אָבִיא לָהֶם. *Et pavores eorum immittam iis.* Ο΄. καὶ τὰς ἁμαρτίας ἀνταποδώσω αὐτοῖς. Ἀ. καὶ συστροφὴν αὐτῶν ἄξω (αὐτοῖς).[17]

בְּעֵינַי. *In oculis meis.* Ο΄. ἐναντίον ἐμοῦ. Ἀ. ἐν ὀφθαλμοῖς μου.[18]

5. אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם. *Dixerunt fratres vestri, qui oderunt vos, qui repudiant vos.* Ο΄. εἴπατε, ἀδελφοὶ ἡμῶν, τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ βδελυσσομένοις. Ἀ. Σ. Θ. εἶπαν οἱ ἀδελ-

---

◆ ܠܫܐܕܐ. [45] Cod. 88. [46] Syro-hex. [47] Hieron. [48] Syro-hex.

CAP. LXVI. [1] Curter., Syro-hex. in marg., et in textu sine aster. Codd. 23, 62. Deinde post οἶκον Curter. in marg. affert: ※ ΕΝ (sic), mendose, ut videtur, pro ὅν. In Hebraeo est אֲשֶׁר. [In Parsonsii MSS. ad ποῖον οἶκον Collator notat: "In marg. Θ. ποιον οικον ον."] [2] Syro-hex. in marg., et sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 48, 62. Curter. vero post τόπος in marg. affert: ※ Θ. οὗτος. [3] Cod. 88. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem. [8] Procop.: οὐ κεῖται δὲ κατὰ τοὺς λοιποὺς, ὁ δὲ ἄνομος, ἀλλ', ὁ δὲ σφαδάζων (sic) μόσχον. Locum a Drusio et Montef. praetermissum indicavit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. σφάττω. Obelus est in Syro-hex. et Hieron. [9] Syro-hex. ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܚܐ ܠܓܒܪܐ. ܕܒܚ ܥܪܒܐ (Cod. C. ܠ ※) .ܠ .ܣ ※. ܘܕܒܚ ܡܢ ܥܢܐ (ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܚܐ ܠܓܒܪܐ ◆). Graeca sine aster. afferunt Codd. 22, 36, alii. [10] Curter. Eadem sine aster. habent Comp., Codd. 87, 91, 228, 309. Hieron.: *quasi percutiens virum; sacrificans de grege.* [11] Cod. 88, qui Theodotioni tribuit ενωτοκοπων, fortasse pro ὁ νωτοκοπῶν. Cf. Hex. ad Exod. xiii. 13, ubi pro eodem Hebraeo Aquila τενοντώσεις, Theod. νωτοκοπήσεις vertit. Syro-hex. vero, ut supra, Symmacho et Theod. perperam continuat, ὡς ὁ ἀποκτέννων κύνα. [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Idem. [15] Syro-hex. in marg. ◆ ܐܦ ܐܢܐ .ܓ ※. Lectio καίγε ἐγώ est in Codd. 62, 90. [16] Cod. 88. Cf. ad Cap. iii. 4. [17] Idem, qui συντροφὴν mendose habet. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 14. xxxiii. 5. [18] Cod. 88.

φοὶ ὑμῶν, οἱ μισοῦντες ὑμᾶς, οἱ ἀποβαλλόμενοι ὑμᾶς.[19] Ἄλλ. ἐξορίζοντες, χωρίζοντες.[20]

5. לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְהוָה וְנִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם. *Propter nomen meum: Illustrem se praestet Jova, et aspiciamus laetitiam vestram.* Ο΄. ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου δοξασθῇ, καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν. Ἀ. Σ. Θ. διὰ τὸ ὄνομά μου· δοξασθήτω (κύριος), καὶ ὀψόμεθα ἐν τῇ εὐφροσύνῃ ὑμῶν.[21]

6. גְּמוּל. *Retributionem.* Ο΄. ἀνταπόδοσιν. Ἄλλος· ἀμοιβήν.[22]

לְאֹיְבָיו. *Inimicis suis.* Ο΄. τοῖς ἀντικειμένοις ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂.[23] Θ. τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ.[24]

7. בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה בְּטֶרֶם יָבוֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר. *Priusquam parturiret, peperit; priusquam veniret dolor ei, enixa est masculum.* Ο΄. πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε ÷ καὶ ἔτεκεν ◂ ἄρσεν. Σ. πρὶν ἢ ὠδινῆσαι ἔτεκε, πρὶν ἐλθεῖν ὠδῖνα αὐτῆς διέσωσεν ἄρσεν.[25]

8. אִם־יוּלַד. *Num parietur.* Ο΄. ἢ (Σ. ὁμοίως. Ἀ. Θ. εἰ[26]) καὶ ἐτέχθη.

9. הַאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה. *Num ego faciam ut* (uterum) *aperiat* (puer), *neque parere faciam? dixit Jova.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύτην, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, εἶπε κύριος. Ἀ. μήτι ἐγὼ προσδοκίαν δώσω, καὶ οὐκ ἐκτοκεύσω; . .[27] Σ. μὴ ἐγὼ ὁ καθίζων ἐπὶ τὸ τεκεῖν, οὐκ ἐκτοκίσω; εἶπε κύριος.[28]

9. אִם־אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אָמַר אֱלֹהָיִךְ. *Num ego qui parere facio, etiam claudam* (uterum)? *dixit Deus tuus.* Ο΄. οὐκ ἰδοὺ ἐγὼ γεννῶσαν καὶ στεῖραν ἐποίησα; εἶπεν ὁ θεός σου. Σ. ἢ ἐγὼ ὁ συνεκτοκίζων, καὶ συνέξω; εἶπεν ὁ θεός σου.[29]

10. שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַםִ. *Laetamini cum Jerusalem.* Ο΄. εὐφράνθητι ※ ἅμα ◂ Ἱερουσαλήμ.[30] Ἀ. εὐφράνθητε σὺν Ἱερουσαλήμ. Σ. εὐφράνθητε . . . Θ. εὐφράνθητι ἅμα Ἱερουσαλήμ.[31]

אִתָּהּ. *Cum ea.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἅμα αὐτῇ ◂.[32]

11. מִשֹּׁד. *Ex ubere.* Ο΄. ἀπὸ μαστοῦ. Ἀ. Θ. μαστοῦ. Σ. μαστῷ.[33]

תַּנְחֻמֶיהָ. *Consolationum ejus.* Ο΄. παρακλήσεως αὐτῆς. Σ. τῆς παραμυθίας (αὐτῆς).[34]

תָּמֹצּוּ. *Hauriatis.* Ο΄. ἐκθηλήσαντες. Ἀ. ἐκμυζήσητε. Σ. ἀμέλξητε.[35]

מִזִּיז. *Ex ubertate.* Ο΄. ἀπὸ εἰσόδου. Ἀ. ἀπὸ παντοδαπίας. Σ. ἀπὸ λίπους. Θ. ἀπὸ πλήθους.[36]

---

[19] Codd. 86, 88, qui ἡμῶν et ἡμᾶς (bis) exhibent, nisi quod Cod. 86 in fine ὑμᾶς habet. In Cod. 88 ἀποβαλόμενοι scriptum. [20] Cod. 88. Pertinet ad Hebr. מְנַדֵּיכֶם, et fortasse scholium est. [21] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. Θ. διὰ τὸ ὄ. μου· δοξασθήτω (διὰ τὸ ὄ. μου δοξασθήτω· Cod. 88) καὶ ὀψ. τὴν δόξαν καὶ εὐφροσύνην. Correximus ex Procopio, qui affert: Σ. καὶ ὀψόμεθα ἐν τῇ εὐφ. ὑμῶν. [22] Cod. 86 in marg. sine nom. Fortasse est Aquilae, ut ad Cap. lix. 18. [23] Syro-hex. in marg. ܕܝܠܗ .ܗ (Cod. C. ※). Sic in textu sine aster. Cod. 23. Codd. 22, 36, alii, αὐτῷ pro αὐτοῦ habent. [24] Cod. 88. [25] Curter. Pro ἔσωσεν assumpsimus διέσωσεν e Cod. 88, qui affert: Σ. διέσωσεν ἄρσεν. In textu obelus est in Syro-hex. [26] Curter. ad εἰ καὶ obscure notat: ΟΜΩΣ ΟΙ Γ΄. ΟΙ Ο΄ Η. ΟΜΩΣ ΤΕ. Α. Θ.; unde Montef. notam hexaplarem eruit: Ἀ. Ο΄. Θ. ἢ καί . . . Σ. εἰ καί . . . Sed in Parsonsii MSS. Curterii lectio sic habetur: Οἱ Γ΄. ὁμοίως. Οἱ Ō. ἤ. Σ. ὁμοίως. Ἀ. Θ. εἰ. Notula, Οἱ Γ΄. ὁμοίως, indicare potest, tres interpretes copulam expressisse; etsi crediderim Aquilam εἰ ἐτέχθη, quae lectio est Cod. Alex., praetulisse. Pro εἰ καὶ ἐτέχθη stant Comp., Codd. XII, 86, 97, alii, et Syro-hex. [27] Codd. 86, 88. [28] Procop., apud quem ἐκτοκίζω editum. Paulo aliter Codd. 86, 88: Σ. μήτι ἐγὼ ὁ κ. ἐπὶ τὸ τ., καὶ οὐκ ἐκτοκεύσω (ἐκτοκείσω Cod. 88); [29] Procop. [30] Curter. Syro-hex. in textu, εὐφράνθητε ÷ (sic) ἅμα ◂ Ἱερ.; in marg. autem char. med.: εὐφράνθητι. Codd. 22, 23, 48, alii: εὐφράνθητε ἅμα Ἱερ. [31] Curter. [32] Idem. Syro-hex. in marg. ܥܡܗ .ܠ ※. Haec hodie habentur in LXX, sed desunt in Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. [33] Curter. [34] Cod. 88. Ad αὐτῆς Curter. notat: Οἱ Γ΄. ὁμοίως. [35] Cod. 88. [36] Idem. Praeiverat Hieron.: "Et scientia *omnimodae gloriae,* quae Hebraice dicitur ZIZ; pro quo LXX *introitum,* Sym. *pinguedinem,* Theod. *multitudinem* interpretati sunt." Minus probabiliter Curter.: Ἀ. παντοδαπίας. Σ. πλήθους. Cf. Hex. ad Psal. xlix. 11. lxxix. 14.

12. וִינַקְתֶּם עַל־צַד תִּנָּשֵׂאוּ. *Et sugetis; super latere* (in ulnis) *gestabimini.* Ο΄. τὰ παιδία αὐτῶν ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ θηλάσετε· ἐπὶ πλευρῶν βασταχθήσεσθε.[37]

תְּשַׁעֳשָׁעוּ. *Blanditiis permulcebimini.* Ο΄. παρακληθήσονται. Ἀ. ἀγαυριάσετε. Σ. ἀπατηθήσεσθε. Θ. ἐντρυφήσεσθε.[38]

13. תְּנַחֲמֶנּוּ. *Consolatur eum.* Ο΄. παρακαλέσει. Σ. παραμυθήσηται.[39]

14. כַּדֶּשֶׁא תִפְרַחְנָה. *Sicut herba germinabunt.* Ο΄. ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ. Ἀ. ὡς χλόη βλαστήσουσιν. Σ. ὡς χλόη ἀνθήσει.[40]

15. בָּאֵשׁ. *In igne.* Ο΄. ὡς πῦρ. Οἱ λοιποί· ἐν πυρί.[41]

אַפּוֹ. *Iram suam.* Ο΄. ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Σ. Θ. τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.[42]

גַּעֲרָתוֹ. *Increpationem suam.* Ο΄. ἀποσκορακισμὸν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἐπιτίμησιν αὐτοῦ.[43]

16. נִשְׁפָּט. *Litigabit.* Ο΄. κριθήσεται. Σ. διακριθήσεται.[44]

חַלְלֵי. *Interfecti.* Ο΄. τραυματίαι. Ἀ. ἀνῃρημένοι.[45]

17. הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטַּהֲרִים אֶל־הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַד בַּתָּוֶךְ אֹכְלֵי בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו יָסֻפוּ נְאֻם־יְהוָה. *Qui lustrantur et purificantur in hortis post unum* (sacerdotem, qui caerimonias sacras ceteris praeit) *in medio, comedentes carnem suillam, et rem abominandam, et murem, simul cessabunt, inquit Jova.* Ο΄. οἱ ἁγνιζόμενοι καὶ καθαριζόμενοι εἰς τοὺς κήπους, καὶ ἐν τοῖς προθύροις ἔσθοντες κρέας ὕειον, καὶ τὰ βδελύγματα, καὶ τὸν μῦν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναλωθήσονται, εἶπε κύριος. Σ. Θ. *Qui sanctificamini* (Οἱ λοιποί· οἱ ἁγιαζόμενοι[46]) *et lustramini in hortis alter post alterum, inter eos qui comedunt carnem suillam* (Σ. ὀπίσω ἀλλήλων, ἐν μέσῳ ἐσθιόντων τὸ κρέας τὸ χοίρειον[47]), *et abominationem, et murem, simul deficient, dicit Dominus.*[48]

18. וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ. *Ego autem opera eorum et cogitationes eorum* (puniam): *futurum est ut congregentur.* Ο΄. κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτῶν (alia exempl. add. ἐπίσταμαι, καὶ ἐγὼ[49]) ἔρχομαι συναγαγεῖν. Alia exempl. κἀγὼ τὸν λογισμὸν αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς· ἰδοὺ συναγαγεῖν ἔρχομαι.[50]

19. לוּד. *Lydos.* Ο΄. Λούδ. Σ. Λύδους.[51]

מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת. *Tendentes arcum.* Ο΄. καὶ Μοσόχ. Πάντες· τείνοντας τόξον.[52]

20. בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצַּבִּים וּבַפְּרָדִים וּבַכִּרְכָּרוֹת. *In equis, et in curribus, et in lecticis, et in mulis, et in dromadibus.* Ο΄. μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων ἐν λαμπήναις ἡμιόνων μετὰ σκιαδίων. Σ. ἐφ' ἵπποις, καὶ ἐν ἅρμασι, καὶ ἐν λεκτῖσι (Ἀ. σκεπαστοῖς. Θ. λαμπήναις), καὶ ἐν καρούχαις (Ἀ. Θ. ἡμιόνοις), καὶ ἐν φορείοις.[53]

---

[37] Cod. 86, et anonyme Cod. 88. [38] Cod. 88, ubi ἀγαυριάσητε et ἀπαιτηθήσεσθε vitiose scriptum. Cf. ad Cap. xxix. 9. [39] Idem. [40] Idem. Hieron.: "*Et ossa vestra quasi herba germinabunt*, sive *orientur*, aut juxta Sym. *florebunt.*" [41] Procop. [42] Cod. 88. In textu αὐτοῦ om. Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 41, alii. [43] Cod. 88. In textu αὐτοῦ om. Comp., Codd. III, XII, 26, 41, alii, et Hieron. [44] Cod. 88. [45] Idem. [46] Idem. [47] Procop. [48] Hieron. [49] Sic Comp., Ald., Codd. 87, 91, 97, 309. In aliis libris et Hieron. ἐπίσταμαι καὶ, in aliis ἐπίσταμαι tantum legitur. [50] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Syro-hex.: κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λ. αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἀντ. αὐτοῖς· ἔρχομαι συναγαγεῖν. [51] Curter. [52] Hieron.: "Pro quo in Hebraico legitur MOSCHE CESETH, quod absque LXX omnes similiter transtulerunt, *tendentes arcum;* et LXX posuerunt μοσόχ, nomen pro verbo interpretantes." [53] Symmachi lectionem integram affert Procop. Hieron.: "Pro *carrucis*, quas solus interpretatus est Sym.... Aq., LXX et Theod. *mulos* transtulerunt. Et ubi posuere LXX, *cum umbraculis*, quae nos *dormitoria* interpretari possumus, vel *basternas*, alii voce consona transtulerunt φορεῖα, quae nos varii generis interpretamur vehicula. Ubi autem LXX et Theod. dixerunt *lampenas*, pro quibus Sym. *lecticas* interpretatus est, Aq. σκεπαστὰ posuit, quod et ipsum lecticas opertas pellibus significat." Ad καροῦχα cf. Alberti *Gloss. Graec. in N. F.*

20. בִּכְלִי טָהוֹר. *In vase mundo.* Ο΄. μετὰ ψαλμῶν. Σ. ἐν σκεύει καθαρῷ.[54]

24. בְּפִגְרֵי. *Cadavera.* Ο΄. τὰ κῶλα. Σ. τὰ ἔσχατα.[55]

24. דֵּרָאוֹן. *Abominatio.* Ο΄. εἰς ὅρασιν. Ἄλλος· εἰς ἱκανὸν ὁρᾶν.[56]

Cap. LXVI. 16. ÷ πᾶσα ἡ γῆ ↙.[57]

p. 69. Pro σκεπαστὰ Schleusnerus reponendum censet σκεπαστὰς, sc. ἁμάξας, appellans Hex. ad Num. vii. 3. [54] Procop. Hieron.: "Sive, ut habetur in Hebraeo, et omnes voce consona transtulerunt, *in vase mundo*." [55] Procop. [56] Sic in textu Cod. 62, ubi ὁρᾶν fortasse est compendium scripturae pro ὁράσεως. Videtur esse alius interpretis, quem etiam Hieron. imitatus est, Hebraea vertens: *Et erunt usque ad satietatem visionis omni carni.* [57] Syrohex.

ADDENDA.

MONITUM in Jesaiam, p. 427. Codicem Jesuitarum, Parsonsio XII, hodie in Bibliotheca Vaticana sub numero 2125 asservari testatur Josephus Cozza in libro cui titulus: *Sacrorum Bibliorum Vetustissima Fragmenta Graeca et Latina, ex palimpsestis codd. Bibliothecae Cryptoferratensis eruta,* Romae, 1867, p. xxxii. In perfectiorem codicis praestantissimi notitiam, post curas Curterii, Montefalconii, et Parsonsii, nobis contigit Editorum Oxoniensium schedas MSS. in Bibliotheca Bodleiana repositas pluribus locis inspicere, opem ferente Viro officiosissimo Philippo E. Pusey ex Aede Christi.

Cap. i. 31, not. 54. Scriptura vitiosa ἀνύφθησιν etiam in Parsonsii schedis reperitur.

Cap. iii. 3, not. 6. Cod. XII in marg. affert: Σ. ομιλια μυστικη. Θ. επωδη.

Cap. iii. 20, not. 22. Ad locum Schabb. fol. 8 b quaedam lectu digna exscribemus ex libello Rudolphi Angeri, *De Onkelo, Chaldaico, quem ferunt, Pentateuchi paraphraste, et quid ei rationis intercedat cum Akila, Graeco Veteris Test. interprete,* Lips. 1845, Partic. I, p. 16: "Mens Gemarae haec est, אסטומוכריאה, s. אסטומכיאה, esse rem super stomacho, i.e. e regione stomachi collocatam. Jam scripturae priori non video quid respondere existimandum sit, nisi στομαχάρια; id quod, quum ex Graecorum usu syllabis ἄριον diminutiva exprimantur, ita demum ferri quodammodo potest, ut ex imitatione Latini sermonis, Graecis serioribus satis usitata, dictum putemus ad designanda, quae ad stomachum pertinent. Cf. *sudarium* (σουδάριον), *orarium* (ὠράριον) [cf. Caten. in Act. Apost., Oxon. 1838, p. 317: Σουδάρια καὶ σιμικίνθια· ἀμφότερα νομίζω λινοειδῆ εἶναι· πλὴν τὰ μὲν σουδάρια ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβάλλεται, τὰ δὲ σιμικίνθια ἐν ταῖς χερσὶ κατέχουσιν οἱ μὴ δυνάμενοι ὀράρια (Oecumen. ὠράρια) φορέσαι], al. Altera autem forma si placuerit, recte de voce στομαχεῖα cogitabis." Nobis quidem longe facilior videtur alia hujus aenigmatis solutio, ab eodem V. D. ex abundanti proposita, scilicet interpretem non *stomacharia,* sed *stomachalia* expressisse, eo usu quo pro *brachiali* tam βραχιάριον quam βραχιάλιον scriptum invenitur in Hex. ad 2 Reg. i. 10. viii. 7.

Cap. v. 12. Cod. XII juxta schedas Bodleianas diserte legit: Ἀ. καὶ ἐγένετο κιθάρα κ.τ.ἑ.

Cap. vii. 2. Ad verbum σαλευθῇ in Cod. Cryptoferr. refertur notula uncialibus literis descripta: ἀντὶ τοῦ ἐθορυβήθη· κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον, ἐκλονήθη; ubi aliquantulum haeserunt Itali doctissimi, Carolus Vercellone et Josephus Cozza. Proculdubio notula non ad σαλευθῇ, sed ad ἐξέστη

pertinet; unde emergit lectio hexaplaris prius incognita: וַיִּגַע. *Et contremuit.* Ο΄. καὶ ἐξέστη. Σ. καὶ ἐκλονήθη. Cf. Hex. ad Jud. ix. 13.

Cap. ix. 4, not. 8. E marg. Cod. XII lectiones ἀφῄρηται et ἐγένοντο *sine nomine* exscripsit Parsonsii amanuensis.

Cap. xi. 7, not. 7. Idem affert: Ἀ. καὶ δάμαλις καὶ ἄρκος νεμηθ. ὅμως, κατακλειθ. π. αὐτῶν. Θ. καὶ βοῦς καὶ ἄρκος βοσκηθήσονται ὁμοθ., κατακλειθ. τὰ π. αὐτῶν. Unde nomina interpretum a nobis, praeeunte Montef., assignata corrigenda videntur.

Cap. xiii. 14, not. 23. Idem: Ἀ. καὶ οὐκ ἔστιν ἀθροίζων κ.τ.ἑ.

Cap. xix. 10, not. 16. Cod. Cryptoferr. exhibet: καὶ ἔσονται . . . . αζόμενοι αὐτὰ ἐν ὀδύνῃ; quibus respondent Latina: *et erunt* TEXENTES *ea in dolore.* Constat igitur Graeca evanida legenda esse οἱ διαζόμενοι, non οἱ ἐργαζόμενοι, pro quibus in v. 9 in Latinis bis positum, *qui operantur.* De Cod. Sinaitico notat Tischendorf.: "ἐργαζόμενοι] c (potius c^{b} quam c^{a} videtur) διαζόμενοι; sed correctio prorsus erasa."

Cap. xxii. 14, not. 16. Collator Cod. XII affert: Θ. Σ. (sic) εἶπε κ. κ. τῶν δ., secundum Montefalconii conjecturam.

Cap. xxiv. 2, not. 4. Idem exscripsit: Σ. ὡς ὁ ἀπαιτῶν, ὡς (sic) ὁ ἀπαιτούμενος.

Cap. xxiv. 15. יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριε ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Cod. XII in marg. affert: κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ. Οἱ Γ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.

Cap. xxiv. 22, not. 33. Adde: Cod. XII in marg.: Θ. συναγωγὴν αὐτῆς.

Cap. xxv. 5, not. 4. Curterii mutilam lectionem sartam tectam praestat Parsonsii amanuensis: ῏ΗΧΟΝ ἈΛΛΟγενῶν κ.τ.ἑ.

Cap. xxv. 11. Idem affert: Σ. ἐξαπλώσει κ.τ.ἑ.

Cap. xxvi. 12, not. 21. Idem: Θ. θήσεις κ.τ.ἑ.

Cap. xxvii. 1, not. 5. Idem: Ἀ. ἐπὶ Λ. ὄφιν μόχλον. ἐπὶ Λ. ὄφιν ἐνεσκιρωμένον, cetera ut nos, Curterio nimis fidentes, *Theodotioni* tribuimus.

Cap. xxviii. 19, 20. Theodotionis lectionem e Cod. Barber. signato V, fol. 97 a tergo, nostro rogatu denuo exscripsit Josephus Cozza:

Θ. συνῆκεν ἀκοὴ ὅτι
ἐκολοβώθη τὸ ὑ
ποστρομα (sic) τοῦ
διαλυθῆναι
κηδίασις στε
νὴ τοῦ μὴ συνα
φ$^{\chi}$θῆναι.

Cap. xxviii. 21. Ad verba textus LXXviralis, καὶ ἡ πικρία (sic) αὐτοῦ ἀλλοτρία, teste eodem V. D., codex in marg. habet: Ἀ. ξένη ἡ δουλία αὐτοῦ. Σ. Θ. ἀλλοτρία (sic) ἡ ἐργασία αὐτοῦ.

Cap. xxx. 6. Cod. 88, post Parsonsii curas in nostri operis usum hic illic retractatus, exhibet: Ἀ. εκπρηστης εκπεταμενος. Σ. και βασιλισκος εκλυων. Θ. και εκ κρυφων πετομενος; quae ab apographo Parsonsiano ne latum unguem discedunt. Ceterum hanc et sequentes lectiunculas humanissime nobiscum communicavit Vir reverendissimus et doctissimus CAROLUS VERCELLONE, cum brevi notitia, quam hic exscribere non gravabimur: "Celebris Codex Chisianus saec. XI, ex quo sumptus fuit Daniel τῶν Ο΄, notatur in Bibliotheca Chisiana R. VII. 45. Codex non habet notas marginales hexaplares. Sed exstat in ea alter codex, notatus R. VII. 46, saec. XVI, et est apographon chartaceum codicis praecedentis, descriptum in columnis, et habet in margine in Ezechiele, Jesaia, Daniele, et Jeremia silvam notarum hexaplarium, quae nondum scio unde fuerint derivatae." Hic posterior est proculdubio Cod. 88 Holmesii et Parsonsii, qui tamen de aetate ejus toto caelo erraverunt. Vide nos in Monito ad Ezechielem.

Cap. xxxiii. 9, not. 16. Pro vitioso ελυδεωθη, quod tantopere nos exercuit, in codice scriptum εχυδαωθη. Exspectassemus quidem εχυδεωθη, quod tum a Parsonsii scriptura ελυδεωθη, tum a genuina Aquilae manu εχυδΑΙωθη, vix hilum abest. Scilicet pro Hebraeis, הֶחְפִּיר לְבָנוֹן קָמַל, Aquila interpretatus est, *Pudefactus est Lebanon, et* VILIS FACTUS EST; hoc enim significat vox bene Graeca ἐχυδαιώθη, a χυδαῖος, *vulgaris, vilis;* a quo sensu non multum abludit Symmachi versio, ἀχρεῖος (ἐγένετο).

Cap. xxxiii. 11. Codex: Ἀ. συλληψεσθαι αιθμην, non aliter ac Parsons.

Cap. xxxiii. 20, not. 38. Codex, ut Parsons.

Cap. xxxvi. 5. Codex: Ἀ. Σ. Θ. πλην γελος χειλεων (non γελως χειλεσιν) και δ. εις πολεμον.

Cap. xxxvii. 26. Codex: Ἄλ. υψελα. Ἄλλ. ενοικουντας.

Cap. xxxviii. 12, not. 35. Pro συνεπησαν et συνεπεσθη codex diserte legit συνεσπασαν et συνεσπασθη, ut nos conjectura assecuti eramus. In Theodotionis lectione nulla est varietas.

Cap. xli. 7, not. 20. Codex: Θ. ανδριζου, και ενισχυσε τεκτων τον χαλον (sic). και αλεαινων ἄκμοεν, τόν (sic) σφ. κ.τ.ἑ.

Cap. lviii. 6, not. 22. Codex: Ἀ. οφθαλμον συγγραφη ψευδη. Σ. Θ. κλοιον διασπαται (sic).

Cap. lx. 13, not. 30. Codex ut Parsons.

Cap. lxiv. 3, not. 9. Idem.

Cap. lxv. 13, not. 3. Idem.

JEREMIAS.

IN LIBRUM JEREMIAE

MONITUM.

"IN Jeremiam prophetam multa decerpsimus ex Manuscripto illo antiquissimo RR. PP. Jesuitarum Collegii Ludovici Magni [vid. Monitum in Jesaiam]. Et quidem viginti quinque priorum capitum lectiones ad usum nostrum ex eodem codice prius collegerat Vir doctissimus, mihique necessitudine conjunctissimus Michael Lequien ex Ordine Dominicanorum; cetera ego, quam diligentissime pro temporis brevitate potui, perfeci. Drusius, nescio qua conjectura ductus, lacunas bene multas, quae jam ante Origenianum saeculum in editione τῶν Ο' observabantur, quasque Origenes ex aliis editionibus sarciverat, ex editione Complutensi se supplere posse putavit; ratus videlicet illos in Jeremia versus in editione illa hexaplari ex Theodotionis editione desumptos fuisse, et postea in Complutensem manasse, quales efferebantur etiam in Notis Edit. Romanae. Verum codex ille vetustissimus ad Hexaplorum fidem concinnatus, supplementa illa ex Theodotione desumpta, a Complutensibus longe diversa repraesentat: cui haud dubie standum videtur. [Complutensium supplementa tam in Jeremia quam in Proverbiis ab ipsis Editoribus Hispanis suo Marte, maxime ad Hieronymi Latina, fabricata fuisse, cum nemo hodie ignoret, nobis supervacaneum videbatur, tales quisquilias chartis nostris illinere.] Horum magnam supellectilem hic animadvertas, quae major fortassis accessisset, si majorem quatriduana huic rei operam navare potuissemus. Praeter hunc codicem subsequentes etiam libros tum manu scriptos, tum editos adhibuimus.

"Codicem Regium num. 1892, bombycinum, XIII circiter saeculi, qui est Catena in Prophetas omnes, incipiendo a XII minoribus Prophetis.

"Codicem Colbert., X saeculi, qui continet Commentarios Theodoreti.

"Origenem in Jeremiam [nempe Homilias (Opp. Tom. III, pp. 125–286), ab Hieronymo (Opp. Tom. V, pp. 741–876) Latine versas, et Διεξηγητικὰς Ἐκλογάς (pp. 287–320). Horum operum prius plane nullas, posterius paucissimas trium interpretum lectiones suppeditat].

"Hieronymum in Jeremiam ex postrema editione [Martianaei, Parisiis, 1699–1706. Hieronymi Commentarios in Jeremiam, Capp. i—xxxii secundum ordinem Hebraeorum, denuo edidit Vallarsius, Opp. Tom. IV, pp. 833–1092].

"Theodoretum in Jeremiam [Opp. Tom. II, pp. 403–629].

"Victorem Antiochenum ex MSS. [Semel ad Cap. lii. 18 Colbertinum appellat Montef.; cetera tum Victoris, tum Olympiodori scholia ex Nobilii scriniis compilata sunt].

"Olympiodorum, cujus item loca ex MSS. desumpta fuere.

"Augustini Quaestiones in Genesim semel [ad Cap. xxxix. 9, praeeunte Drusio].

"Procopium in Leviticum [ad Cap. xxx. 17]."—MONTEF.

Parsonsii Appendix ad Jeremiam magnam, immo maximam trium interpretum lectionum supellectilem in lucem protulit, pauculas e margine Cod. XII, ceteras fere omnes e Codd. 86, 88 excerptas. Horum librorum notitiam, qualem quidem ab Editoribus Oxoniensibus acceperimus, in Monito ad Jesaiam exscripsimus, plura fortasse et correctiora de iis tradituri, si nobis ad Ezechielem edendum pervenire contigerit.

Versio hujus libri Syro-hexaplaris inde ab anno 1787 Londini Gothorum typis edita est, sub titulo: *Codex Syriaco-hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis, editus et Latine versus a Matth. Norberg.* Editor, praefandi causa, incepti Origeniani historiam paulo altius repetit; deinde in codice describendo, cujus partem canonicam, ut ipse affirmat, indulgentia clarissimi Bibliothecarii Ambrosiani Branca, septem ante annis in privatum commodum descripserat, reliquam praefationis partem insumit. Auctori, ut videtur, in proposito fuit, ceteros libros a se descriptos ordine evulgare; sed quavis de causa ei non ultra unicum volumen, quod Jeremiam et Ezechielem tantum complectitur, procedere concessum est. Anno proximo Norbergiani operis censuram paulo asperiorem fecit cel. Bugatus in Monito ad Danielem, pp. 164–168, quam post tot annos in examen revocare nil refert. Quod majoris momenti est, et lectoris scire plurimum interest, hoc est: errores a Norbergio propter rei difficultatem et temporis brevitatem commissos, deinde partim a Bugato ex ipso apographo, partim a Bernsteinio in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, Tom. III, pp. 404–410 ex ingenio correctos, nunc demum Ceriani nostri nunquam satis praedicanda erga nos benevolentia, e nostro Norbergiani voluminis exemplari penitus exemptos esse. Harum pretiosarum emendationum eas quae ad textum LXXviralem pertineant universas, vel etiam maximam partem, in paginas nostras referre scientes prudentes noluimus; quae vero ad lectiones marginales, in Jeremia et Ezechiele solito numerosiores, spectent, quaeque non solum voces et literas, sed etiam interpunctionem et puncta *diacritica* fideliter repraesentent, nunc primum publici juris fecisse, fortunae nostrae magis quam meritis imputandum esse grate agnoscimus.

Quod superest, Norbergii opus, quantum ad Jeremiae vaticinia attinet, retractavit, et ad editionem Graecam hexaplarem ornandam revocavit G. L. Spohn in libro qui inscribitur: *Jeremias Vates, e versione Judaeorum Alexandrinorum ac reliquorum interpretum Graecorum emendatus, notisque criticis illustratus.* Tom. I, Lips. 1794. Tom. II, Lips. 1824. Vir egregius rem sibi propositam summa fide ac diligentia exsecutus est; sed tam Syriacis quam Graecis literis adeo parum pollebat, ut successoribus suis, praesertim post tot lectiones Graecas a duumviris Oxoniensibus in lucem editas, restitutionis negotium tantum non integrum intactumque tradiderit.

JEREMIAS.

CAPUT I.

1. דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֶּן־חִלְקִיָּהוּ. *Verba Jeremiae filii Hilkiae.* Ο΄. τὸ ῥῆμα ÷ τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο ◂ ἐπὶ Ἱερεμίαν τὸν τοῦ Χελκίου. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκδόσεις· λόγοι Ἱερεμίου υἱοῦ Χελκίου.[1]

2. דְּבַר־יְהוָֹה. *Verbum Jovae.* Ο΄. λόγος τοῦ θεοῦ. Alia exempl. λόγος κυρίου.[2] Ὁ Ἑβραῖος· κύριος.[3]

3. עַד־תֹּם. *Usque ad absolutionem.* Ο΄. ἕως (alia exempl. add. συντελείας[4]).

עַד־גְּלוֹת. *Usque ad deportationem.* Ο΄. ἕως τῆς αἰχμαλωσίας. Οἱ λοιποί· (ἕως) τῆς μετοικεσίας.[5]

4. אֵלַי לֵאמֹר. Ο΄. πρὸς αὐτόν. Alia exempl. πρός με, λέγων.[6]

6. אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִֹה. *Ah! Domine Jova.* Ο΄. ὁ ὢν δέσποτα κύριε. Ἄλλος· ὦ· κύριε κύριε. Ὁ Ἑβραῖος· ἆ ἆ ἆ.[7]

8. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ∽ μηδὲ πτοηθῇς ἐναντίον αὐτῶν ◂.[8]

10. הַיּוֹם הַזֶּה. *Hodie.* Ο΄. σήμερον. Ἀ. Σ. τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.[9]

וּלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס. *Et ad perdendum, et ad diruendum.* Ο΄. καὶ ἀπολύειν (alia exempl. ἀπολλύειν), ※ Ἀ. Θ. καὶ κατασπᾶν ◂.[10]

11. יִרְמְיָהוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. Ἱερεμία.[11]

מַקֵּל שָׁקֵד. *Virgam amygdalae.* Ο΄. βακτηρίαν καρυΐνην. Ἀ. Σ. ῥάβδον ἀγρυπνοῦσαν. Θ. ῥάβδον ἀμυγδαλίνην.[12] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· ἀμυγδαλίνην.[13]

11, 13. אֲנִי רֹאֶה (bis). *Ego video.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐγὼ ὁρῶ ◂.[14]

CAP. I. [1] Origen. Hom. XIX in Jerem. (Opp. T. III, p. 268). In textu obelus est in Syro-hex., qui in marg. affert: Οἱ λοιποί· λόγοι κ.τ.ἑ. [2] Sic Codd. XII, 26, 41, alii, Syro-hex., Origen., Theodoret. [3] Syro-hex. ܟܕ. ܡܪܝܐ ♦. [4] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [5] Hieron.: "Pro *transmigratione*, quod omnes alii voce consona transtulerunt, LXX posuere *captivitatem*." Syro-hex. ܐ. ܫܒܝܬܐ ♦. [6] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 41, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ.; in marg. autem: ܐܘ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ♦, cui lectioni subjicitur: ܟܕ. ܐ ܐ ܐ ♦ (sic). Cf. Hex. ad Jud. vi. 22. [8] Haec post ἀπὸ προσώπου αὐτῶν in textum inferunt Codd. 22, 36, alii, Theodoret., et sub obelo Syro-hex. Cf. v. 17 in LXX. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܘܡܐ ܗܢܐ ♦. [10] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ καὶ ἀπολλύειν (ܘܠܡܘܒܕܘ) καὶ κατασπᾶν (ܠܡܣܚܦܘ) ◂. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπολλύειν (s. ἀπολύειν) καὶ καταλύειν. Hieron.: "Hoc quod nos de Hebraico addidimus, *dissipes*, sive *deponas*, in LXX non habetur." [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [12] Hieron.: "Pro *baculo nuceo, virgam vigilantem* Aq. et Sym.; Theod. vero *amygdalinam* transtulerunt." Aliter Syro-hex.: Ἀ. Θ. ἀμυγδαλίνην (ܕܠܘܙܐ). Cf. Hex. ad Gen. xliii. 11. Nonnemo ex Hieron. affert: Ἀ. Σ. ῥάβδον γρηγοροῦσαν; sed vid. ad v. 12. [13] Theodoret. Chrysost. in Catena Ghislerii, T. I, p. 84: Τὸ δὲ καρυΐνην, ἀμυγδαλίνην τινὲς ἡρμήνευσαν, ὁ δὲ Ἑβραῖος οὕτως ἔχει· βακτηρίαν ἐγρηγορυῖαν ἐγὼ ὁρῶ· ἡ γὰρ ἐγρήγορσις καὶ τὸ ἀμύγδαλον διὰ τῶν αὐτῶν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ προφέρεται ῥημάτων. [14] Cod. Jes. Syro-hex. et Cod. 88 in

12. שֹׁקֵד. *Invigilabo.* Ο΄. ἐγρήγορα. Σ. ἀγρυπνῶ.[15]

13. נָפוּחַ. *Sufflatam.* Ο΄. ὑποκαιόμενον. Ἀ. Σ. φυσηθέντα (s. ἐμφυσηθέντα).[16]

14. תִּפָּתַח. *Aperietur* (erumpet). Ο΄. ἐκκαυθήσεται. Ἀ. Σ. ἀνοιχθήσεται.[17]

15. מִשְׁפְּחוֹת. *Gentes.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. συγγενείας.[18]

מַמְלְכוֹת צָפוֹנָה. *Regna septentrionis.* Ο΄. τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἀπὸ βορρᾶ (Cod. Vat. ἀπὸ βορρᾶ τῆς γῆς). ※Ἀ. Θ. βασιλέων ◂.[19]

16. מִשְׁפָּטַי. *Judicia mea.* Ο΄. μετὰ κρίσεως. Ἀ. Σ. τὰ κρίματά μου.[20]

לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. *Diis aliis.* Ο΄. θεοῖς ἀλλοτρίοις (Σ. ψευδέσι[21]).

17. אֲלֵיהֶם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. πρὸς αὐτούς.[22]

אֲשֶׁר אָנֹכִי אֲצַוֶּךָּ. *Quae ego mandavero tibi.* Ο΄. ὅσα ἂν ※ ἐγὼ ◂ ἐντείλωμαί σοι.[23]

אַל־תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם. *Ne expavescas e conspectu eorum.* Ο΄. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. Ἀ. μὴ πτοηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.[24]

פֶּן־אֲחִתְּךָ לִפְנֵיהֶם. *Ne pavorem tibi injiciam coram iis.* Ο΄. μηδὲ πτοηθῇς (alia exempl. μήποτε πτοήσω σε[25]) ἐναντίον αὐτῶν. Ἀ. μήποτε πλήξω σε . . .[26] Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄, μήποτε πτοήσω σε . . .[27]

18. וַאֲנִי הִנֵּה. *Ego autem, ecce!* Ο΄. ※ Σ. ἐγὼ δὲ ◂ ἰδού.[28]

וּלְעַמּוּד בַּרְזֶל. *Et in columnam ferream.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ εἰς στῦλον σιδηροῦν ◂.[29]

עַל־כָּל־הָאָרֶץ. *Contra omnem terram.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.[30]

לְכֹהֲנֶיהָ. *Sacerdotibus ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῶν ◂.[31]

Cap. I. 1. ὃς ÷ κατῴκει ◂ (in cod. ܕܡܬܥܡܪ ܗܘܐ ÷ ܗܘ).[32] 17. ὅτι μετὰ σοῦ — κύριος.[33]

Cap. II.

1, 2. וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַםִ לֵאמֹר. *Et fuit verbum Jovae ad me, dicendo: Ito et clama in auribus Jerusalem, dicens.* Ο΄. καὶ εἶπε. ※ Θ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων· πορεύθητι καὶ ἀνάγνωθι (Σ. καὶ κήρυξον[1]) ἐν τοῖς ὠσὶν Ἱερουσαλὴμ, λέγων ◂.[2]

---

textu: ※ἐγὼ ὁρῶ; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Syro-hex. ܣ. ܡܫܗܪ ܐܢܐ. Syriacum ܫܗܪ a Nostro constanter ponitur pro ἀγρυπνεῖν (e.g. Job. xxi. 32. Psal. cxxvi. 1. Prov. viii. 34), ut ܐܬܬܥܝܪ pro γρηγορεῖν. [16] Idem: ܐ. ܣ. ܕܡܬܢܦܚܐ. [17] Idem: ܐ. ܣ. ܬܬܦܬܚ. [18] Idem: Ἀ. Σ. (τῆς) εὐγενείας (ܕܐܪܥܐ ܐܘܓܢܝܘܬܐ), per confusionem tritissimam pro συγγενείας. Cf. ad Cap. ii. 4. [19] Cod. XII. Codd. 22, 36, alii, post τὰς βασιλείας inferunt τῶν βασιλέων. Syro-hex. in textu affert: πάσας τὰς βασιλείας ※τῶν βασιλέων ◂ ἀπὸ ※ βορρᾶ τῆς ◂ γῆς (ܕܐܪܥܐ); quocum conferendus est Cod. 88: πάσας βασ. ※βασιλέων ◂ ἀπὸ βορρᾶ (om. τῆς γῆς). [20] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܝܢܝ ܕܝܠܝ. [21] Idem: ܣ. ܕܓܠܐ. [22] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [23] Sic Cod. 88, et Syro-hex. In ceteris omnibus pronomen abest. [24] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܬܘܗܐ ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܗܘܢ. [25] Hieron.: "*Nec enim timere te faciam vultum eorum;* sive ut LXX et ceteri habent interpretes, *ne forte timere te faciam.*" Nobil.: "In quibusdam libris [h. e. in Complutensi, cujus editor Latina Hieronymi Graeca fecit] est: μηδὲ πτοηθῆναί σε ποιήσω, quod secutus fere est S. Hieron." Immo Hieron. secutus est lectionem solius Cod. 88, μήποτε πτοήσωσί (corr. πτοήσω) σε. Sic Syro-hex. in textu (ܕܠܡܐ ܐܙܝܥܟ); in marg. autem: μηδὲ πτοηθῇς (ܘܠܐ ܬܬܘܗܐ). [26] Syro-hex. Aquilae continuat: ܕܠܡܐ ܐܚܒܛܟ. [27] Hieron., ut supra. Montef. juxta Nobilium edidit: Οἱ λοιποί· μήποτε (ex ipsius correctione pro μηδὲ) πτοηθῆναί σε ποιήσω. [28] Sic Cod. Jes., et sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐγὼ ἰδού. In editis deest ἐγὼ δέ. [29] Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Cod. 88: ※καὶ ὡς στ. σιδηροῦν, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [30] Syro-hex. [31] Cod. Jes. Montef. sine aster. affert, invitis Syro-hex. et Cod. 88, qui in textum sine nom. inferunt. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [32] Syro-hex. [33] Hieron.: "Quodque juxta LXX sequitur: *quia tecum sum ut liberem te, dicit Dominus,* in Hebraico non habetur." Sed nec ipse, nec Syro-hex. obelo jugulat.

Cap. II. [1] Syro-hex. ܣ. ܘܐܟܪܙ. [2] Cod. Jes., et

2. זָכַרְתִּי לָךְ. *Reminiscor tibi* (in invidiam tui). O′. ἐμνήσθην ※ σοι ◀.[3]

כְּלוּלֹתָיִךְ. *Sponsalium tuorum.* O′. τελειώσεώς σου. ’A. Σ. νυμφείων σου.[4]

בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה. *In deserto, in terra non consita.* O′. Vacat. ※ ’A. Θ. ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῇ μὴ σπειρομένῃ ◀.[5]

3. רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה. *Primitiae proventus ejus.* O′. ἀρχὴ γεννημάτων αὐτοῦ. ’A. ἀρχὴ γεννήματος αὐτῆς.[6]

4. וְכָל־מִשְׁפְּחוֹת. *Et omnes gentes.* O′. καὶ πᾶσα πατριά. ’A. Σ. (καὶ πᾶσαι) αἱ συγγένειαι.[7]

5. עָוֶל. *Iniquitatis.* O′. πλημμέλημα. ’A. ἀδικίαν.[8]

6. הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה. *Qui duxit nos in deserto, in terra regionis aridae et voraginis.* O′. ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῇ ἀβάτῳ καὶ ἀπείρῳ. ’A. (?) ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἐρήμου τῆς ἀραβὰ τῆς ἀοικήτου.[9]

וְצַלְמָוֶת. *Et umbrae mortis.* O′. Vacat. ※ ’A. Σ. Θ. καὶ σκιᾷ θανάτου ◀.[10]

6. אָדָם. *Homo.* O′. ἄνθρωπος. Alia exempl. υἱὸς ἀνθρώπου.[11] ’A. Σ. ἄνθρωπος.[12]

7. אֶל־אֶרֶץ הַכַּרְמֶל. *In terram hortuli* (hortulo similem). O′. εἰς τὸν Κάρμηλον. Οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί· εἰς γῆν Καρμήλου.[13]

פִּרְיָהּ. *Fructum ejus.* O′. τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. ’A. Σ. τὸν καρπὸν αὐτῆς.[14]

8. בַבַּעַל. *Per Baal.* O′. τῇ Βάαλ. ’A. Σ. ἐν τῷ Βάαλ.[15]

9. נְאֻם־יְהוָה. O′. Vacat. Alia exempl. λέγει κύριος.[16]

11. הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל. *Commutavit gloriam suam pro eo quod non prodest.* O′. ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐξ ἧς οὐκ ὠφεληθήσονται. ’A. ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς ἀνωφελές.[17]

12. שֹׁמּוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ מְאֹד. *Obstupescite, caeli, ad hoc, et exhorrescite, attoniti estote valde.* O′. ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλεῖον σφόδρα. ’A. Σ. ἐξαπορήθητι, οὐρανέ, ἐπὶ τούτῳ, καὶ πύλαι αὐτοῦ, ἐρημοῦσθε σφόδρα.[18]

---

in textu sub aster. Syro-hex. Pro ἐν τοῖς ὦσι Ἱερ., λέγων, Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. habent, ἐν τοῖς ὦσιν υἱῶν Ἱερ., καὶ εἰπέ. Hieron.: "*Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Vade et clama in auribus Jerusalem, dicens.* Hoc in LXX non habetur; sed sub asteriscis de Theodotionis editione additum est, qui verbum Hebraicum CARATH, pro quo nos diximus *clama*, sive *praedica*, interpretatus est, *lege*." Editor Complutensis (quod hic semel monuisse sufficiat), deficientibus libris Graecis, Hieronymi Latina Graecitate pro virili sic donavit: καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς μέ, λέγον· πορεύου καὶ βόα εἰς τὰ ὦτα Ἱερ., λέγων. [3] Sic in textu Cod. 88. Cod. Jes. in marg., teste Parsonsio: ※ σοι. Syro-hex. ܠܐܘܪܫܠܡ ※ ܠܟܝ ◀. [4] Syro-hex.: ’A. Σ. νυμφίων σου (ܕܚܬܢܝܟܝ ܕܡܟܠܠܬܐ). "Error hoc loco latet, aut in voce Syriaca, aut in Graeca, quae male legebatur. Nam notio *sponsorum* non quadrat."—*Spohn.* Scilicet Syrus mendosum νυμφίων pro νυμφείων in apographo suo invenit. [5] Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 88. Syro-hex.: τῷ ἁγίῳ ⸓ Ἰσραήλ, λέγει κύριος ◀, ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῇ μὴ σπειρομένῃ (ܡܙܕܪܥܐ, non σπαρείσῃ, ut in Codd. 22, 36, aliis, legitur). Hieron.: "Hoc quoque quod posuimus, *in deserto, in terra quae non seminatur*, in LXX non habetur." [6] Syro-hex. ܐ. ܪܫܐ ܕܝܠܕܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆. [7] Idem: ܐ. ܣ. ܐܢܫܘܬܐ ܟܠܗܝܢ ◆. [8] Idem: ܐ. ܥܘܠܐ ◆. [9] Idem: ܐ. ܗܘ ܕܐܣܩ ܠܢ ܥܠ ܡܕܒܪܐ ܕܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܬܥܡܪܐ ◆. Non videtur esse Aquilae, qui pro Hebr. עֲרָבָה constanter fere ponit ἡ ὁμαλή. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 35. Porro locutionem, τῆς ἀραβὰ τῆς ἀοικήτου, ex duplici versione vocis עֲרָבָה conflatam esse quivis videt. Cf. Hex. ad Jos. iii. 16. [10] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et Syro-hex.; et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Pro *imagine mortis* de Theodotione additum est, *umbra mortis*." [11] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Pro *homine* LXX *filium hominis* interpretati sunt." [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܪܢܫܐ ◆. [13] Idem: ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܡܦܫܩܢܐ. ܠܐܪܥܐ ܕܟܪܡܠܐ ◆. Cf. Bugat. ad Dan. p. 166. [14] Idem: ܐ. ܣ. ܠܦܐܪܐ ܕܝܠܗ ◆. [15] Idem: ܐ. ܣ. ܒܒܥܠ ◆. Codd. 62, 229, Theodoret.: ἐν τῷ Βάαλ. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [17] Syro-hex. ܐ. ܫܚܠܦ ܫܘܒܚܗ ܠܘܬ ܡܕܡ ܕܠܐ ܡܘܬܪ ◆. [18] Idem: ܐ. ܣ. ܐܬܦܚܡ ܫܡܝܐ ܥܠ ܗܕܐ. ܘܬܪܥܐ ܕܝܠܗ ܐܬܚܪܒܘ ܛܒ ◆. Syriacum ܐܬܦܚܡ Norbergio est, *plaude*, qui sensus formae Peal a Lexicographis tribuitur. In Ethpaal pro διαπορεῖν ponit Sym. Psal. lxxvi. 5. Dan. ii. 3. Aquila autem Hebr. אֶשְׁתּוֹמֵם cum ἐξηπορήθην commutavit Jesai. lxiii. 5, et הָשַׁמּוּ cum ἐξαπορήθητε Job. xxi. 5. Cf. ad Cap. ix. 8. Ceterum juxta Hieronymum, qui affirmat Aquilam et Sym. *caelos*, LXX vero et Theod. *caelum*

13. לַחְצֹב. *Ad excidendum.* Ο΄. καὶ ὤρυξαν. Σ. ἐλατόμησαν.[19]

בֹּארוֹת בֹּארֹת. *Puteos, puteos.* Ο΄. λάκκους, ※ λάκκους ◄.[20]

14. לָבַז. *In praedam.* Ο΄. εἰς προνομήν. Ἀ. εἰς διαρπαγήν.[21]

15. יִשְׁאֲגוּ. *Rugiunt.* Ο΄. ὠρύοντο. Ἀ. Σ. ἐβρυχήσαντο.[22]

לְשַׁמָּה. *In desolationem.* Ο΄. εἰς ἔρημον. Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[23]

נִצְּתוּ. *Combustae sunt.* Ο΄. κατεσκάφησαν. Ἀ. ἐξεκαύθησαν (s. κατεκαύθησαν). Σ. ἠρημώθησαν.[24]

16. יִרְעוּךְ קָדְקֹד. *Depascunt tibi verticem.* Ο΄. ἔγνωσάν σε, καὶ κατέπαιζόν σου. Ἀ. *confringent* σοι κορυφήν. Σ. . . ἐπὶ κορυφῆς.[25]

17. אֶת־יְהוָה אֱלֹהַיִךְ. Ο΄. λέγει κύριος ὁ θεός σου. Ἀ. Σ. κύριον τὸν θεόν σου.[26]

בְּעֵת מוֹלִכֵךְ בַּדָּרֶךְ. *Quo tempore te ducebat in via.* Ο΄. Vacat. ※ ἐν τῷ καιρῷ ἄγοντός σε ἐν τῇ ὁδῷ ◄.[27]

18. שִׁחוֹר. *Sihor* (Nili). Ο΄. Γηῶν. Οἱ λοιποί· Σιώρ.[28]

19. רָעָתֵךְ. *Malitia tua.* Ο΄. ἡ ἀποστασία σου. Οἱ λοιποί· ἡ κακία σου.[29]

19. וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ. *Et defectiones tuae.* Ο΄. καὶ ἡ κακία σου. (Οἱ λοιποί·) καὶ ἡ ἀποστροφή σου.[30]

כִּי־רַע וָמָר. *Quod malum et amarum* sit. Ο΄. ὅτι ※ πονηρὸν καὶ ◄ πικρόν.[31]

אֶת־יְהוָה אֱלֹהַיִךְ. Ο΄. λέγει κύριος ὁ θεός σου. Ἀ. Σ. κύριον τὸν θεόν σου.[32]

וְלֹא פַחְדָּתִי אֵלַיִךְ. *Et* (quod) *non* erat *pavor mei apud te.* Ο΄. καὶ οὐκ εὐδόκησα ἐπὶ σοί. Ἀ. καὶ οὐχ ὁ φόβος μου πρὸς σέ. Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ φόβος μου πρὸς σέ (s. παρὰ σοί).[33]

נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת. Ο΄. λέγει κύριος ὁ θεός σου. Ἀ. λέγει κύριος κύριος στρατιῶν.[34] Οἱ λοιποί· τῶν δυνάμεων.[35]

20. נִתַּקְתִּי. *Dirupi* (s. *dirupisti*). Ο΄. διέσπασας. Alia exempl. διέρρηξας.[36] Ἀ. Θ. διέσπασα.[37]

אַתְּ צֹעָה זֹנָה. *Tu inclinabas te meretrix.* Ο΄. ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ ∽ μου ◄. Ἀ. Θ. συγγινομένη ἐν στρώματι πόρνη.[38]

21. שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. *Vitem generosam, totam eam semen verum.* Ο΄. ἄμπελον καρποφόρον πᾶσαν ἀληθινήν. Ἀ. Σωρήκ, πᾶσαν σπέρμα ἀληθινόν.[39]

---

interpretatos esse, praeferat aliquis: Ἀ. Σ. ἐξαπορήθητε, οὐρανοὶ, κ.τ.ἑ. (In textu post ἔφριξεν add. ἡ γῆ Ald., Codd. 33, 36, alii, et Syro-hex. in marg.) [19] Syro-hex. ܣ. ܢܩܪܘ. Cf. Jesai. xxii. 16 in Syro-hex. [20] Sic Cod. 88, et Syro-hex. [21] Syro-hex. ܐ. ܠܡܚܛܘܦܝܐ. (In textu post οἰκογενής ἐστι add. Ἰακώβ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.) [22] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܗܡܘ. [23] Idem: ܐ. ܣ. ܠܡܥܒܕܢܘܬܐ. Montef. ex Cod. Jes. sine nom. affert: εἰς ἀφανισμόν. Sic Comp., Codd. 22, 23, 26, alii. [24] Syro-hex. ܐ. ܐܬܝܩܕܘ. ܣ. ܐܬܚܪܒܘ. Cf. ad Cap. xlvi. 19. (In fine versus add. ἔτι Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.) [25] Idem: ܐ. ܢܬܒܪܘܢ ܠܟܝ ܪܘܫܐ. ܣ. ... ܥܠ ܪܘܫܐ. [26] Idem: ܐ. ܣ. ܠܡܪܝܐ ܠܐܠܗܐ ܕܝܠܟܝ. [27] Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio, Cod. 88 (cum ἄγοντες), et sine aster. Cod. 106. Falso igitur Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ※ ἐν τῷ κ. τοῦ ἀπάγοντός σε ἐν τῇ ὁδῷ. Syro-hex. in textu: ※ܒܙܒܢܐ ܕܡܕܒܪ ܗܘܐ ܠܟܝ ܒܐܘܪܚܐ ◄. Hieron.: "Hoc quod nos diximus, *eo tempore quo ducebat te per viam*, in LXX non habetur." (Pro ἐν τῇ ὁδῷ, ἐν τῇ ἐρήμῳ venditant Codd. 22, 36, alii.) [28] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܣܝܘܪ. Cod. XII in marg.: Σιώρ. Hieron.: "Pro *Sior* nos *turbidam* interpretati sumus, quod verbum Hebraicum significat; pro quo communis editio [LXX] habet *Geon*." "Origen. in Joan. [Opp. T. IV, p. 147]: τοῦ πιεῖν ὕδωρ Γηῶν . . . ἢ ὡς τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, τοῦ πιεῖν ὕδωρ Σιών; male pro Σιώρ."—*Montef.* [29] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܒܝܫܘܬܟܝ. [30] Idem: ܘܡܗܦܟܢܘܬܐ ܕܝܠܟܝ. [31] Sic Cod. 88, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ὅτι πικρὸν καὶ πονηρόν. [32] Syro-hex. [33] Idem: ܐ. ܘܠܐ ܕܚܠܬܐ ܕܝܠܝ ܠܘܬܟܝ. ܣ. ܘܠܐ ܐܝܬܝܗ ܕܚܠܬܐ ܕܝܠܝ ܠܘܬܟܝ. [34] Idem Aquilae continuat: ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ܕܚܝܠܘܬܐ. [35] Idem. [36] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et, ut videtur, Syro-hex. (ܦܨܝܬܝ. Cf. Marc. v. 4 in versione utraque). [37] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܦܣܩܬ. Cf. Jud. xvi. 9 in Syro-hex. Norberg. perperam vertit, *abscidisti*. [38] Idem: ܐ. ܬ. ܕܡܬܚܠܛܐ ܗܘܬ ܒܡܫܟܒܐ ܙܢܝܬܐ. In textu obelus est in Syro-hex., et (cum σου pro μου) Cod. 88. [39] Idem: ܐ. ܣܘܪܝܩ. ܟܠܗ ܙܪܥܐ ܫܪܝܪܐ.

21. נֶהְפַּכְתְּ לִי. *Conversa es mihi.* Ο΄. ἐστράφης ※ μοι ◄.[40]

22. נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ. *Scripta* (s. *maculata*) erit *iniquitas tua.* Ο΄. κεκηλίδωσαι ἐν ταῖς ἀδικίαις σου. Σ. μεμολυσμένη ἡ ἀνομία σου.[41]

נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִֹה. Ο΄. λέγει κύριος ※ κύριος ◄.[42]

23. בַּגַּיְא. *In valle.* Ο΄. ἐν τῷ πολυανδρίῳ. Ἀ. Σ. ἐν τῇ φάραγγι.[43] Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῷ Γαΐ.[44]

בִּכְרָה קַלָּה. *Camela juvenca velox es.* Ο΄. ὀψὲ φωνὴ αὐτῆς. Ἀ. Σ. Θ. δρομὰς κούφη.[45] Ὁ Ἑβραῖος· ὡς πρωτότοκον μοσχάριον σκιρτᾷ.[46]

מְשָׂרֶכֶת דְּרָכֶיהָ. *Nectens* (subinde repetens) *vias suas.* Ο΄. ὠλόλυξε· τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. Ἀ. συμπλέκουσα ὁδοὺς αὐτῆς.[47]

24. פֶּרֶה לִמֻּד מִדְבָּר. *Onager assuetus deserto.* Ο΄. ἐπλάτυνεν ἐφ' ὕδατα ἐρήμου. Σ. ὄναγρος δεδιδαγμένος τὴν ἔρημον.[48] Κατὰ τὸν Ἑβραῖον· ὡς δάμαλις (פָּרָה) δεδιδαγμένη ἐν πανερήμῳ.[49]

שָׁאֲפָה רוח. *Captat ventum.* Ο΄. ἐπνευματοφορεῖτο. Ἀ. εἷλκυεν ἄνεμον. Σ. ἐπεσπάσατο ἄνεμον.[50]

בְּחָדְשָׁהּ. *In mense ejus.* Ο΄. Θ. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς. Ἀ. ἐν νεομηνίᾳ αὐτῆς. Σ. ἐν τῷ μηνὶ αὐτῆς.[51] Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῷ ἀροτριᾶν (בַּחֲרִשָׁה) εὑρήσουσιν αὐτήν.[52]

25. מִנְעִי. *Cohibe.* Ο΄. ἀπόστρεψον. Ἀ. κώλυσον.[53]

מִיָּחֵף. *A discalceatione.* Ο΄. ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας. Ἀ. Σ. (ἀπὸ) ἀνυποδεσίας.[54]

נוֹאָשׁ. *Frustra est.* Ο΄. ἀνδριοῦμαι. (Ἀ.) ἀπέγνως. Σ. *debilitatus es.*[55]

26. הֹבִישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Pudefacta est domus Israelis.* Ο΄. αἰσχυνθήσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Ἀ. ᾔσχυναν (s. κατῄσχυναν) οἶκον Ἰσραήλ.[56]

28. Ο΄. καὶ κατ' ἀριθμὸν — τῇ Βάαλ.[57]

29. תָּרִיבוּ. *Litem intenditis.* Ο΄. λαλεῖτε. Ἀ. Σ. δικάζεσθε.[58]

30. חַרְבְּכֶם. *Gladius vester.* Ο΄. μάχαιρα. Ἀ. Σ. μάχαιρα ὑμῶν.[59]

31. מַאְפֵּלְיָה. *Spissae caliginis.* Ο΄. κεχερσωμένη. Ἀ. ὀψιγόνος. Σ. ὄψιμος.[60]

רַדְנוּ. *Libere discurremus.* Ο΄. οὐ κυριευθησόμεθα. Ἀ. ἀπέστημεν. Σ. ἀνεχωρήσαμεν.[61]

32. בְּתוּלָה. *Virgo.* Ο΄. νύμφη. Ἀ. Σ. παρθένος.[62]

כַּלָּה. *Sponsa.* Ο΄. καὶ παρθένος. Ἀ. Σ. καὶ νύμφη.[63]

33. מַה־תֵּיטִבִי דַּרְכֵּךְ. *Quantopere ornas viam*

---

[40] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [41] Syro-hex. ܣܡ. ܗܘ ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ ܡܛܘܫܬܐ. ܕܝܠܟܝ ◆. [42] Syro-hex., qui male pingit: λέγει ※ κύριος κύριος ◄. [43] Nobil., Colb. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐν ταῖς φάραγξι (ܒܢܚ̈ܠܐ). [44] Theodoret. juxta Cod. Bavar.: Ἴδε τὰς ὁδούς σου κ.τ.ἑ. τουτέστιν· ὅρα τὸν τόπον ὅπου ἥμαρτανες. Πολυάνδριον δὲ ὁ Ἑβραῖος οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἴδε τὸν τόπον τοῦ Γαΐ. [45] Hieron. Syro-hex. affert: ܐ̄. ܣ̄. ܬ̄. ܪܗܛܬܐ ܩܠܝܠܬܐ. [46] Theodoret., ut ante. [47] Syro-hex. Aquilae continuat: ܕܡܚܒܟܐ ܐܘܪ̈ܚܬܗ ◆. Montef. affert: Ἀ. Σ. ἀσελγῶς ἐλάλησαν, notans: "Sic [Victor Antioch. apud] Colbert.; sed videtur aut scholion esse, aut ad alium locum pertinere: nisi fortasse Aq. et Sym. aliud legerint." Spuriam lectionem propagavit P. B. Drach, insuper monens: "Perspicuum est eos legisse דבריה, *verba ejus*, pro דרכיה." Utinam antecessores nostri inspexissent Nobilium ad loc., qui affert: "Victor Antioch.: Ὡσπὲ δέ φησιν ὁ προφήτης· ὠλόλυζον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν· ὅπερ Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ἀσελγῶς ἐλάλησαν, ἐξέδωκαν." Cf. Hex. ad Hos. vii. 14. [48] Syro-hex. ܣܡ. ܥܪܕܐ ܕܝܠܝܦ ܠܡܕܒܪܐ ◆. [49] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 217. [50] Syro-hex. ܐ̄. ܢܓܕ ܗܘܐ ܪܘܚܐ ◆ ܣܡ. ܡܫܟ ܪܘܚܐ ◆. Cf. ad Cap. xiv. 6. Nobil. ex Chrysost. affert: κατὰ τοὺς λοιποὺς, εἵλκυσεν ἄνεμον. [51] Hieron.: "*In menstruis . . ejus invenient eam:* pro quo Aq. νεομηνίαν, hoc est, *kalendas*, Sym. *mensem*, LXX et Theod. *humilitatem* interpretati sunt." Syro-hex. ܐ̄. ܒܪܝܫ ܝܪܚܐ ܕܝܠܗ ◆. [52] Chrysost. [53] Syro-hex. ܐ̄. ܟܠܝ ◆. [54] Idem: ܐ̄. ܣܡ. ܕܠܐ ܡܣܢܐ ◆. [55] Idem: ◆ ܣܡ. ܢܚܠ ◆ ܡܚܡܠ ܡܚܝܠܐ. Nobil. [et Colb. apud Montef.]: "Victor: Ἀκ. ἀπέγνων σου, ἤγουν, ἀπήλπισα." Etiam Syriaca Norberg. per primam personam effert, repugnantibus punctis diacriticis. Ad lectionem anonymam, quae videtur Aquilae esse, cf. Hex. ad 1 Reg. xxvii. 1. Jerem. xviii. 12. (Vocis Syriacae ܢܚܠ, *debilitatus est*, exempla sunt ܢܚܠ, ναρκήσει, Dan. xi. 6 in Syro-hex., et ܢܚܝܠ, παρειμένος, Sirac. iv. 29 in Pesch.) [56] Syro-hex. ܐ̄. ܒܗܬܘ ܒܝܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ◆. [57] Hieron.: "Quodque sequitur, *et juxta numerum viarum Jerusalem immolabant Baal*, a LXX additum est." [58] Syro-hex. ܐ̄. ܣܡ. ܡܬܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ◆. [59] Idem. [60] Idem: ܐ̄. ܒܬܪܝܐ ܒܝܠܕܐ ◆ ܣܡ. ܐܚܪܝܐ. Interpretes respexerunt ad Hebr. אָפִיל, *serotinus*, ὄψιμος, Exod. ix. 32. [61] Idem: ܐ̄. ܐܬܦܪܩܢ ◆ ܣܡ. ܥܪܩܢ ◆. [62] Idem: ܐ̄. ܣܡ. ܒܬܘܠܬܐ ◆. [63] Idem: ܐ̄. ܣܡ. ܘܟܠܬܐ ◆.

tuam. Ο΄. τί ἔτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς σου; Ἀ. τί ἀγαθύνεις ὁδόν σου;[64]

33. לְבַקֵּשׁ אַהֲבָה. *Ad captandum amorem.* Ο΄. τοῦ ζητῆσαι ἀγάπησιν. Σ. πρὸς τὸ ζητῆσαι ἀγαπηθῆναι.[65]

לָכֵן גַּם אֶת־הָרָעוֹת לִמַּדְתְּי אֶת־דְּרָכָיִךְ. *Quapropter etiam sceleribus assuevisti vias tuas.* Ο΄. οὐχ οὕτως· ἀλλὰ καὶ σὺ ἐπονηρεύσω τοῦ μιᾶναι τὰς ὁδούς σου. Ἀ. διὰ τοῦτο καίγε τὰ πονηρὰ (s. τὰς πονηρὰς) ἐδίδασκες . . .[66]

34. גַּם בִּכְנָפַיִךְ. *Etiam in laciniis tuis.* Ο΄. καὶ ἐν ταῖς χερσί σου. Ἀ. Σ. καὶ ἐν τοῖς πτερυγίοις σου.[67]

אֶבְיוֹנִים. *Pauperum.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. πενήτων ◄.[68]

35. כִּי נִקֵּיתִי. *Quia innocens sum.* Ο΄. ※ ὅτι ◄ ἀθῷός εἰμι.[69]

Cap. II. 6. ÷ καὶ ἀκάρπῳ ◄. 13. ÷ συνέχειν ◄. 14. μὴ δοῦλός ÷ ἐστιν ◄. 20. ∽ σοι ◄. 31. ÷ τάδε λέγει κύριος ◄.[70]

Cap. III.

1. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. λέγων ◄.[1]

הֲלוֹא חָנוֹף תֶּחֱנַף. *Nonne omnino polluta est?* Ο΄. οὐ μιαινομένη μιανθήσεται; Ἀ. οὐ φονοκτονίᾳ φονοκτονηθήσεται;[2]

1. הָאָרֶץ. *Terra.* Ο΄. ἡ γυνή. Ἄλλος· ἡ γῆ.[3]

2. שֻׁגַּלְתְּ. *Vitiata fueris.* Ο΄. ἐξεφύρθης. Ὁ Σύρος ὁμοίως.[4] Ἀ. συνεκοιτάσθης. Σ. ἐπορνεύθης (s. ἐξεπορνεύθης).[5]

יָשַׁבְתְּ לָהֶם כַּעֲרָבִי בַּמִּדְבָּר. *Sedisti* (insidiata es) *iis, sicut Arabs in deserto.* Ο΄. ἐκάθισας αὐτοῖς ὡσεὶ κορώνη ἐρημουμένη (alia exempl. ἐν ἐρήμῳ μόνη[6]). Ἀ. . . ὡς Ἄραψ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Σ. προσδοκῶσα αὐτοὺς ὡς κατάλυμα ἑσπερινόν.[7]

וַתַּחֲנִיפִי אֶרֶץ. *Et polluisti terram.* Ο΄. καὶ ἐμίανας τὴν γῆν. Ἀ. καὶ ἐφονοκτόνεις τὴν γῆν. Σ. καὶ ἔνοχον ἐποίησας τὴν γῆν.[8]

3. וַיִּמָּנְעוּ רְבִבִים. *Et cohibitae sunt pluviae.* Ο΄. καὶ ἔσχες ποιμένας πολλούς. Ἀ. καὶ ἐξεδίκησαν *imbres vehementes.* Σ. καὶ ἐκωλύθησαν (s. ἀνεσχέθησαν) ψεκάδες *imbris vehementis.*[9]

וּמַלְקוֹשׁ לוֹא הָיָה. *Et pluvia serotina non fuit.* Ο΄. εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ. Ἀ. Σ. καὶ ὄψιμος οὐκ ἐγενήθη.[10]

מֵצַח. *Frons.* Ο΄. ὄψις. Οἱ λοιποί· μέτωπον.[11]

אִשָּׁה זוֹנָה. *Mulieris meretricis.* Ο΄. ※Ἀ.Σ.Θ. γυναικὸς ◄ πόρνης.[12]

---

[64] Syro-hex. ܐ. ܡܢܐ ܡܛܝܒ ܐܢܬ ܠܐܘܪܚܟ ܕܝܠܟܝ.
[65] Idem: ܣ. ܠܘܬ ܗܝ ܕܠܡܒܥܐ ܠܡܬܪܚܡܘ.
[66] Idem: ܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܠܗܠܝܢ ܕܒܝܫܢ ܡܠܦܐ ܗܘܝܬܝ.
[67] Idem: ܐ. ܣ. ܘܒܟܢܦܐ ܕܝܠܟܝ. Cf. Hex. nostra ad Ezech. v. 3.
[68] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex.
[69] Cod. Jes. Syro-hex. ※ ܕ ◄ ܙܟܝܐ ܐܢܐ. Sic sine aster. Cod. 88.
[70] Syro-hex.

Cap. III. [1] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ ܟܕ ܐܡܪ ◄. Sic sine aster. Codd. 88, 233. Hieron.: "*Vulgo dicitur*, pro quo LXX tantum *dicitur* transtulerunt."
[2] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܬܩܛܠܢܘܬܐ ܡܬܩܛܠܐ. Cf. LXX ad Psal. cv. 38, et Sym. ad Jesai. xxiv. 5. In priore loco pro ἐφονοκτονήθη Syrus dedit ܐܬܩܛܠܬ.
[3] Sic solus Syro-hex., qui in marg. lectionem vulgarem affert. Hieron.: "*Et contaminata erit mulier illa*, pro quo in Hebraico legimus *terram*."
[4] Theodoret.: Ἐξεφύρθης, ἀντὶ τοῦ ἐμιάνθης· τοῦτο γὰρ καὶ διὰ τοῦ Ἐζεκιὴλ φησι πρὸς αὐτήν· καὶ εὗρόν σε πεφυρμένην ἐν τῷ αἵματί σου· οὕτω δὲ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν.
[5] Syro-hex. ܐ. ܗܘܝܬܝ ܙܢܝܐ ܣ. ܐܙܢܝܬܝ. (Sic Norberg. In codice Symmachi lectio minus probabiliter ad ἐκάθισας refertur.) Aquilae Syriaca ad literam sonant, ἐγενήθης παλλάκη. Sed longe verisimilius est, Syrum nostrum per hanc locutionem circumscripsisse unam vocem συνεκοιτάσθης, quam cum Hebr. יִשְׁגָּל commutavit Aq. Deut. xxviii. 30, necnon σύγκοιτος cum שֵׁגָל Psal. xliv. 10.
[6] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex in marg. char. med. ܐܝܟ ܥܘܪܒܐ ܒܚܘܪܒܐ ܒܠܚܘܕܝܗ.
[7] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܛܝܝܐ ܒܚܘܪܒܐ. ܣ. ܡܣܟܝܐ ܗܘܝܬܝ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ ܕܪܡܫܐ. Ad Sym. Graecum προσδοκῶσα assumptum ex Codd. 48, 51, aliis, qui pro ἐκάθισας αὐτοὺς habent ἐκάθισας προσδοκῶσα αὐτούς. Cf. Hex. nostra ad Psal. cix. 1. Hos. iii. 3.
[8] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܩܛܠܐ ܗܘܝܬܝ ܠܐܪܥܐ; Symmacho autem: ܘܡܚܝܒܬܐ ܥܒܕܬܝ ܠܐܪܥܐ. Nobil. ex Victore affert: Ἄλλος ἀντὶ τοῦ ἐμίανας, ἐφονοκτόνεις, ἐξέδωκεν. Hieron.: *Et polluisti* (sive *interfecisti*) *terram.* Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Mich. iv. 11.
[9] Syro-hex. ܐ. ܘܐܬܒܥܝܘ ܪܣܣܐ ܣ. ܘܐܬܟܠܝܘ ܢܛܦܐ ܕܡܛܪܐ ܪܣܝܣܐ.
[10] Idem: ܐ. ܣ. ܘܐܦܠܐ ܗܘܐ.
[11] Idem: ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܒܝܬ ܥܝܢܐ.
[12] Cod. Jes. Sic sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex.

3. הִכָּלֵם. *Pudore affici.* Ο΄. πρὸς πάντας. Ἀ. ἐντραπῆναι.[13]

4. הֲלוֹא מֵעַתָּה קָרָאת לִי אָבִי. *Nonne ab hoc tempore vocabis me, Pater meus.* Ο΄. οὐχ ὡς οἶκόν (alia exempl. οἰκεῖόν[14]) με ἐκάλεσας καὶ πατέρα. Ἀ. οὐκ ἀπὸ τοῦ νῦν καλέσεις με, πάτερ μου.[15]

נְעֻרָי. *Juventutis meae.* Ο΄. τῆς παρθενίας σου. Ἀ. Σ. νεότητός μου.[16]

5. הֲיִנְטֹר לְעוֹלָם. *Num servabit* (iram) *in perpetuum?* Ο΄. μὴ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα; Ἀ. Σ. ἱνατί μηνιεῖς εἰς τὸν αἰῶνα;[17]

6. הֹלְכָה הִיא. *It ipsa.* Ο΄. ἐπορεύθησαν (alia exempl. ἐπορεύθη) ※Ἀ. ἑαυτῇ ◂.[18]

רַעֲנָן. *Virentem.* Ο΄. ἀλσώδους. Ἀ. εὐθαλοῦς.[19]

7. בָּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה. *Perfida soror ejus Juda.* Ο΄. ἡ ἀσύνθετος Ἰούδα. Οἱ λοιποί· ἡ ἀσύνθετος ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς . .[20]

8. מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל. *Defectio* (defectrix) *Israel.* Ο΄. ἡ κατοικία Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. ἡ ἀποστροφὴ Ἰσραήλ.[21]

אֲחוֹתָהּ. Ο΄. Vacat. ※ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ◂.[22]

9. וַתֶּחֱנַף אֶת־הָאָרֶץ. *Et polluit terram.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. καὶ ἐφονοκτόνει τὴν γῆν ◂.[23]

10. אֲחוֹתָהּ. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ◂.[24]

נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος.[25]

11. מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Ἰσραήλ. ※ ἡ ἀποστροφὴ ◂ Ἰσραήλ.[26]

12. וְקָרָאתָ. *Et proclama.* Ο΄. Θ. καὶ ἀνάγνωθι. Ἀ. Σ. καὶ κήρυξον.[27]

אַפִּיל. *Demittam.* Ο΄. στηριῶ. Ἀ. βαλῶ. Σ. ῥίψω (s. ἐπιρρίψω).[28]

כִּי־חָסִיד. *Nam misericors.* Ο΄. ὅτι ἐλεήμων. Ἀ. Σ. ὅτι ὅσιος.[29]

14. שׁוֹבָבִים. *Refractarii.* Ο΄. ἀφεστηκότες. Σ. ῥεμβόμενοι.[30]

כִּי אָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָכֶם. *Quanquam ego rejecerim vos.* Aliter: *Nam ego dominus sum vobis.* Ο΄. διότι ἐγὼ κατακυριεύσω ὑμῶν. Ἀ. Σ. . ἔσχον ὑμᾶς.[31]

מִמִּשְׁפָּחָה. *Ex gente.* Ο΄. ἐκ πατριᾶς. Ἀ. Σ. (ἐκ) συγγενείας.[32]

15. דֵּעָה וְהַשְׂכֵּיל. *Scientia et intelligentia.* Ο΄. ποιμαίνοντες μετ᾽ ἐπιστήμης. Οἱ λοιποί· γνώσει καὶ συνέσει.[33]

16. נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. λέγει (alia exempl. φησὶ) κύριος. Σ. λέγει . .[34]

יְהוָֹה. *Jovae.* Ο΄. ἁγίου Ἰσραήλ. Ἄλλος· κυρίου.[35]

וְלֹא יִזְכְּרוּ־בוֹ. *Et non recordabuntur ejus.* Ο΄. οὐκ (s. οὐδὲ) ὀνομασθήσεται ※ ἐν αὐτῇ ◂.[36] Ἀ. Σ. καὶ οὐ μνησθήσονται αὐτῆς.[37]

---

[13] Syro-hex. ◆ ܠܡܬܟܚܫܘ .ܐ. [14] Sic Codd. 23, 26, 88, 106, invito Syro-hex. [15] Syro-hex. ܠܐ ܡܢ ܗܫܐ .ܐ ◆ ܬܩܪܝܢܢܝ ܐܒܐ ܕܝܠܝ. [16] Idem: .ܛܠܝܘܬܐ ܕܝܠܟܝ .ܐ .ܣ. [17] Idem iisdem continuat: ܠܡܢܐ ܢܛܪ ܐܢܬܝ ܚܡܬܐ ◆ ܠܥܠܡ. [18] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Lectio ἐπορεύθη est in Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 23, aliis. Syro-hex. ◂ ܠܗ ܗܝ ※ ܐܙܠܬ. [19] Syro-hex. ◆ ܕܥܒܘܐ .ܐ. Cf. Hex. ad Job. xv. 32. Psal. xci. 11. Alias (e. g. Hex. ad Psal. xxxvi. 35) εὐθαλής Syriace est ܥܒܐ ܫܦܝܪ. [20] Syro-hex. ◆ ܐܚܬܗ ܕܠܐ ܡܬܚܫܒܢܐ ܗܝ ܕܠܐ ܡܬܚܫܒܢܐ ܫܪܟܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: ※Ἀ. Σ. ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς. [21] Syro-hex. ◆ ܡܦܢܝܢܘܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ .ܐ .ܣ. [22] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [23] Cod. Jes., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ◂ ܠܐܪܥܐ ܗܘܬ ܩܛܠܐ ※. [24] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [25] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 26, 36, alii, et Syro-hex.

[26] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [27] Hieron.: "Verbum Hebraicum CARATH, et *voca*, et *clama*, et *lege* significat. Unde Aq. et Sym. *clamita*, LXX et Theod. *lege*, interpretati sunt." Nonnemo edidit: Ἀ. Σ. βόησον, invito Syro, qui affert: ◆ ܘܐܟܪܙ .ܣ. Cf. ad Cap. ii. 1. xxxvi. 9. [28] Syro-hex. ◆ ܐܪܡܐ .ܣ ◆ ܐܪܡܐ .ܐ. [29] Idem: ◆ ܕܚܣܝܐ .ܣ .ܐ. Falso Norberg. *propitius* (ܡܚܣܢܐ), Spohn. ἵλεως vertit. [30] Idem: ◆ ܕܡܦܢܝܢ .ܣ. Cf. Rördam ad Jud. ix. 4. Hieron. Hebraea vertit: *filii revertentes* (sive *vagi* et *recedentes*); ubi *vagi* ad Sym. pertinet. [31] Idem: ◆ ܩܢܝܬܟܘܢ .ܣ .ܐ. Cf. ad Cap. xxxi. 32. [32] Idem: ◆ ܡܢ ܐܚܝܢܘܬܐ .ܣ .ܐ. [33] Idem: ◆ ܒܝܕܥܬܐ ܘܒܣܘܟܠܐ ܗܢܘܢ. ܕܪܥܝܢ ܒܝܕܥܬܐ. [34] Cod. Jes., qui φησὶ in textu habet. [35] Sic Cod. 88. Syro-hex. in textu habet ܕܡܪܝܐ; in marg. autem char. med. ܕܩܕܝܫܐ ◆ ܕܐܝܣܪܝܠ. [36] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [37] Syro-hex. ◆ ܘܠܐ ܢܬܕܟܪܘܢܗ .ܣ .ܐ.

17. לְשֵׁם יְהוָה לִירוּשָׁלִָם. *Ad nomen Jovae ad Jerusalem.* Ο΄. Vacat. ※ τῷ ὀνόματι κυρίου εἰς Ἱερουσαλὴμ ↙.[38]

19. וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אֵיךְ אֲשִׁיתֵךְ בַּבָּנִים וְאֶתֶּן־לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם. *Ego autem dixi: Quomodo ponam te inter filios, et dabo tibi terram amoenam, possessionem decoris decorum* (omnium pulcherrimam) *inter gentes.* Ο΄. καὶ ἐγὼ εἶπα· ÷ γένοιτο, κύριε ↙,[39] ὅτι τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ δώσω σοι γῆν ἐκλεκτὴν, κληρονομίαν ※ Ἀ. Θ. ὀνομαστὴν ↙[40] θεοῦ παντοκράτορος ἐθνῶν. Ἀ. καὶ ἐγὼ εἶπα· πῶς θήσω σε ἐν υἱοῖς, καὶ δώσω σοι γῆν ἐπιθυμητὴν, κληρονομίαν ὀνομαστὴν δυνάμεως ἰσχυροῦ (s. ἰσχυροτάτου) τῶν ἐθνῶν.[41] Σ. καὶ εἶπα· ὡς (s. ὅπως) τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ δώσω σοι γῆν ἐπιθυμητὴν.. θρησκείαν ὑποδείγματος τῶν ἐθνῶν.[42] Ἀ. . . κληροδοσίαν εὐδοξίας τῶν στρατιῶν τῶν ἐθνῶν. Σ. . . κληρουχίαν.. τῶν στρατιῶν τῶν ἐθνῶν.[43]

21. עַל־שְׁפָיִים. *Super clivis.* Ο΄. ἐκ χειλέων. Ἀ. *super expansionibus.*[44] Σ. ἐπὶ τῶν ὁμαλῶν.[45]

אֱלֹהֵיהֶם. Ο΄. θεοῦ ἁγίου αὐτῶν. Ἀ. ※ τοῦ ↙ θεοῦ αὐτῶν.[46]

22. שׁוֹבָבִים. Ο΄. ἐπιστρέφοντες. Ἀ. ἐπαναστρέφοντες.[47]

22. מְשׁוּבֹתֵיכֶם. *Defectiones vestras.* Ο΄. τὰ συντρίμματα ὑμῶν. Ἀ. Σ. τὰς ἐπιστροφὰς ὑμῶν.[48]

הִנְנוּ אָתָנוּ לָךְ. *Ecce nos! venimus ad te.* Ο΄. ἰδοὺ δοῦλοι (alia exempl. ἰδοὺ οἵδε[49]) ἡμεῖς ἐσόμεθά σοι.

23. הֲמוֹן הָרִים. *Divitiae montium.* Ο΄. καὶ ἡ δύναμις τῶν ὀρέων. Ἀ. Σ. τὸ πλῆθος τῶν ὀρέων.[50]

יִשְׂרָאֵל. *Israelis.* Ο΄. τοῦ ÷ οἴκου ↙ Ἰσραήλ.[51]

Cap. III. 1. ÷ ἀνακάμπτουσα ↙. 8. ÷ ὧν κατελήφθη ↙. 17. ÷ καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ↙. 18. ÷ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν ↙.[52]

Cap. IV.

1. אֵלַי תָּשׁוּב. *Ad me converteris.* Ο΄. πρὸς μὲ, (alia exempl. add. καὶ[1]) ἐπιστραφήσεται. Ἀ. Θ. πρὸς μὲ ἐπιστραφήσεται (s. ἐπιστραφήτω).[2]

וְלֹא תָנוּד. *Et non vagaberis.* Ο΄. ※ καὶ ↙ εὐλαβηθῇ.[3] Ἀ. καὶ μὴ σαλευθῇς (s. καὶ οὐ σαλευθήσῃ).[4]

4. הִמֹּלוּ לַיהוָה וְהָסִרוּ עָרְלוֹת לְבַבְכֶם. *Circumcidimini Jovae, et auferte praeputia cordis vestri.* Ο΄. περιτμήθητε τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ

---

[38] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ※ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ↙ ܒܐܘܪܫܠܡ. Cod. 86: ※ τῷ ὀν. κυρίου ἐν (sic) Ἱερ. [39] Obelus est in Syro-hex. [40] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ※ ܡܫܡܗܬܐ ↙. [41] Syro-hex. ܐ. ܘܐܢܐ ܐܡܪܬ. ܐܝܟܢܐ ܐܣܝܡܟ ܒܒܢܝܐ. ܘܐܬܠ ܠܟ ܐܪܥܐ ܪܓܝܓܬܐ. ܝܪܬܘܬܐ ܡܫܡܗܬܐ. ܕܚܝܠܐ ܕܚܣܝܢܐ ܕܥܡܡܐ. Cum posteriore parte hujus lectionis accurate concordat ea quam Theodotioni tribuit Hieron.: *hereditatem inclytam fortitudinis robustissimi gentium.* Ubi coaluisse videntur duae versiones vocis צְבִי, *decoris;* una Aquilae, ὀνομαστὴν, *inclytam*, altera Theodotionis, δυνάμεως, *fortitudinis.* Cf. Hex. nostra ad Ezech. xx. 6 (= *Otium Norvic.* p. 60). Dan. xi. 16. [42] Syro-hex. ܣ. ܘܐܡܪܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܣܝܡܟ ܒܒܢܝܐ. ܘܐܬܠ ܠܟ ܐܪܥܐ ܪܓܝܓܬܐ. (נַחֲלַת non vertitur) ܕܕܚܠܬܐ (ΘΡΗCΚΙΑ) ܕܬܚܘܝܬܐ ܕܥܡܡܐ. Pro צְבִי Sym. θρησκεία adhibet Ezech. l. c. [43] Ad posteriorem clausulam prorsus alias lectiones sub Aquilae et Symmachi titulis affert Syro-hex., videlicet: ܐ. ܦܘܠܓ ܦܣܐ ܡܫܒܚܬܐ. (צְבִי vacat) ܡܘܗܒܬ ܦܣܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܕܥܡܡܐ. ܣ. ܡܐܢܐ ܕܦܣܬܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܕܥܡܡܐ. [44] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܡܫܝܚܬܐ. Norberg. vertit: *super plateis.* Verbum ܡܫܚ commutatur cum ἥπλωσε (Lagarde *Proverbien*, p. 44), κατέστρωσε (Job. xii. 23), ἔψυξε (Jerem. viii. 2). [45] Idem: ܣ. ܥܠ ܦܩܥܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxv. 12. (Pro ܦܩܥܬܐ Norberg. oscitanter exscripsit ܦܩܥܥܬܐ, quod fraudi fuit J. D. Michaeli in *Lex. Syr.* p. 927.) [46] Cod. Jes. Cod. 88: ※ τοῦ ↙ θεοῦ (ἁγίου αὐτῶν), concinente Syro-hex., ubi ※ ܕܝܠ ↙ ܠܐܠܗܐ, non ※ ܕܐܠܗܐ ↙ scriptum. [47] Syro-hex. ܐ. ܕܡܬܦܢܝܢ ܡܬܗܦܟܝܢ. [48] Idem: ܐ. ܣ. ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܕܝܠܟܘܢ. Hieron.: "*Aversiones* (sive *contritiones*) *vestras;* pro quo Sym. transtulit, *conversiones.*" Nonnemo ἐπιστρέψεις vertit, invita lingua. [49] Sic Comp., Codd. XII, 22 (sub ※), 23, 33, 36, alii. Syro-hex. ܗܐ ܗܢܘܢ ܚܢܢ ܢܗܘܐ ܠܟ. [50] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܘܓܐܐ ܕܛܘܪܐ. [51] Syro-hex., et (cum ÷ pro ÷) Cod. 88. Sic sine obelo Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. [52] Syro-hex.

Cap. IV. [1] Sic Ald., Codd. XII, 23, 49, alii, et Syro-hex. [2] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܘܬܝ ܢܬܦܢܐ. [3] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 62, alii. Syro-hex. ※ ܐܦ ↙ ܘܢܕܚܠ. [4] Syro-hex. ܘܠܐ ܬܬܙܝܥ.

περιτέμεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν (alia exempl. τὴν ἀκροβυστίαν τῆς καρδίας ὑμῶν[5]). Σ. καθαρίσθητε τῷ κυρίῳ, καὶ περιέλεσθε τὰς πονηρίας τῶν καρδιῶν ὑμῶν.[6]

5. שׁוֹפָר. *Tuba.* Ο΄. σάλπιγγι. Ἀ. Σ. κερατίνῃ.[7]

6. שְׂאוּ־נֵס צִיּוֹנָה. *Erigite vexillum versus Sionem.* Ο΄. ἀναλαβόντες φεύγετε εἰς Σιών. Ἀ. ἄρατε σημεῖον ἐν Σιών.[8]

7. נָסַע. *Profectus est.* Ο΄. ἐξῆρε. Ἀ. Σ. ἦρε.[9]

לְשַׁמָּה. *In vastationem.* Ο΄. εἰς ἐρήμωσιν. Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[10]

8. חֲרוֹן אַף. *Ardor irae.* Ο΄. ὁ θυμός. Alia exempl. ὁ θυμὸς ὀργῆς.[11]

9. לֵב־הַמֶּלֶךְ. *Cor regis.* Ο΄. ἡ καρδία (Σ. ἡ διάνοια[12]) τοῦ βασιλέως.

נָשַׁמּוּ. *Stupebunt.* Ο΄. ἐκστήσονται. Σ. ἀπορηθήσονται.[13]

יִתְמָהוּ. *Consternabuntur.* Ο΄. θαυμάσονται. Ἀ. *amentes erunt.*[14]

10. וְנָגְעָה. *Et pertigit.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἥψατο (alia exempl. καὶ ἅψεται[15]). Ἀ. Θ. ἥψατο.[16]

11. יֵאָמֵר. *Dicetur.* Ο΄. ἐροῦσιν. Οἱ λοιποί· ῥηθήσεται.[17]

רוּחַ צַח. *Ventus fervidus.* Ο΄. πνεῦμα πλανήσεως. Ἀ. πνεῦμα λαμπηδόνος.[18] Σ. πνεῦμα καύσωνος.[19]

שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר. *Clivorum in deserto.* Ο΄. ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. ἀπὸ σκοπιῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.[20]

11. דֶּרֶךְ בַּת־עַמִּי לוֹא לִזְרוֹת וְלוֹא לְהָבַר. *Versus filiam populi mei, non ad ventilandum, nec ad purgandum.* Ο΄. ὁδὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, οὐκ εἰς καθαρὸν, οὐδ' εἰς ἅγιον. Σ. οὕτως τὴν ὁδὸν τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, οὐ τοῦ λικμῆσαι, οὐδὲ τοῦ καθαρίσαι.[21]

12. מֵאֵלֶּה. *Ab illis.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ τούτων ◄.[22]

גַּם־אֲנִי אֲדַבֵּר. *Etiam ego loquar.* Ο΄. ἐγὼ λαλῶ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐγὼ λαλήσω.[23]

14. אוֹנֵךְ. *Iniquitatis tuae.* Ο΄. πόνων σου. Ἀ. ἀνωφελείας σου. Σ. ἀδικίας σου.[24]

15. מִדָּן. Ο΄. ἐκ Δὰν ἥξει. Ἄλλος· ἐκ Δάν.[25]

וּמַשְׁמִיעַ. *Et annuntiantis.* Ο΄. καὶ ἀκουσθήσεται. Ἀ. καὶ ἀκουστὸν ποιοῦντος.[26]

16. הִנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל־יְרוּשָׁלַם. *Ecce! annuntiate adversus Jerusalem.* Ο΄. ἰδοὺ ἥκασιν· ἀναγγείλατε ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. ἰδοὺ ἀκουτίσατε ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ [πόλεμον].[27]

נֹצְרִים בָּאִים מֵאֶרֶץ הַמֶּרְחָק וַיִּתְּנוּ עַל־עָרֵי יְהוּדָה קוֹלָם. *Custodes* (obsessores) *veniunt de terra longinqua, et edunt adversus civitates Judae vocem suam.* Ο΄. συστροφαὶ ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα φωνὴν αὐτῶν. Σ. φύλακες ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ δώσουσιν ἐπὶ τὰς πόλεις . . .[28]

---

[5] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [6] Hieron.: "Symmachus posuit: *Purificamini Domino, et auferte malitias cordium vestrorum; circumcisionem* emundationem, et *praeputia* vitium intelligens." Pro περιτέμεσθε, περιέλεσθε habent Codd. III, 144, ex Symmacho, ut videtur. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܩܪܢܐ. [8] Idem: ܐ. ܐܪܝܡܘ ܐܬܐ ܒܨܗܝܘܢ. [9] Idem: ܐ. ܣ. ܫܩܠ. Cf. Hex. nostra ad Exod. xiv. 15. Jerem. xxxi. 24. Sym. fortasse ἀπῆρεν vertit, ut ad Gen. xi. 2. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܚܘܒܠܐ. [11] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. [12] Syro-hex. ܣ. ܬܪܥܝܬܐ. [13] Idem: ܣ. ܢܬܦܫܩܘܢ. Cf. ad Cap. xix. 8. [14] Hieron. [15] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 33, 87, 88, alii, et Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܩܪܒܬ. [17] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܢܬܐܡܪ. [18] Idem: ܐ. ܪܘܚܐ ܕܙܠܝܩܘܬܐ. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 11. [19] Idem: ܣ. ܪܘܚܐ ܕܫܘܒܐ. (Hieron. Hebraea vertit: *ventus urens* (sive *roris*); versionem Seniorum, ut ei mos est, suae subjungens. Pro *roris* igitur omnino legendum *erroris*.) [20] Idem Aquilae continuat: ܡܢ ܕܘܩܐ ܒܡܕܒܪܐ. [21] Idem: ܣ. ܗܟܢܐ ܠܐܘܪܚܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ ܠܐ ܠܡܕܪܝܘ ܐܦܠܐ ܠܡܕܟܝܘ. [22] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [23] Parsons. e Cod. XII exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. ἐγὼ λαλήσω. Syro-hex. et Cod. 88: ※καὶ◄ ἐγὼ λαλήσω. [24] Nobil., Colb. [25] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med.: ἥξει. Cod. 88: ἥξει ἐκ Δάν. [26] Syro-hex. ܐ. ܘܡܫܡܥܢܘܬܐ ܗܘ ܕܥܒܕ. [27] Idem: ܐ. ܗܐ ܐܫܡܥܘ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ ܩܪܒܐ. Ultimum vocab. non videtur interpretis esse. [28] Idem: ܣ. ܢܛܘܪܐ ܐܬܝܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ. ܘܢܬܠܘܢ ܥܠ ܟܪܟܐ.

17. כִּי־אֹתִי מָרָתָה. *Quia contra me contumax fuit.* Ο΄. ὅτι ἐμοῦ ἠμέλησας. Οἱ λοιποί· ὅτι ἐμὲ παρεπίκραναν.[29]

19. הוֹמֶה־לִּי לִבִּי. *Tumultuatur mihi cor meum.* Ο΄. μαιμάσσει ÷ ἡ ψυχή μου, σπαράσσεται ◄ ἡ καρδία μου. Ο΄. Θ. μαιμάσσει. Ἀ. ὀχλάζει. (Aliter: Ἀ. ἠχοῦσιν.) Σ. τεταραγμένοι εἰσίν.[30]

שׁוֹפָר. *Tubae.* Ο΄. σάλπιγγος. Ἀ. Σ. κερατίνης.[31]

תְּרוּעַת. *Clangorem.* Ο΄. κραυγήν. Ἀ. Σ. ἀλαλαγμόν.[32]

20. שֶׁבֶר עַל־שֶׁבֶר. *Cladis super cladem.* Ο΄. καὶ ταλαιπωρίας, συντριμμόν. Ἄλλος· (συντριμμὸς) ἐπὶ συντριμμόν.[33]

נִקְרָא. *Clamatur.* Ο΄. ἐπικαλεῖται. Ἀ. Σ. ἐκλήθη (s. ἐπεκλήθη).[34]

שֻׁדְּדוּ אֹהָלַי. *Vastata sunt tentoria mea.* Ο΄. τεταλαιπώρηκεν ἡ σκηνή. Ἀ. ἐταλαιπώρησαν αἱ σκηναί μου.[35]

22. כִּי אֱוִיל עַמִּי. *Nam stultus* est *populus meus.* Ο΄. διότι οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μου. Ἀ. Θ. ὅτι ἐμωράνθη ὁ λαός μου.[36]

22. וְלֹא נְבוֹנִים הֵמָּה. *Et non prudentes ipsi.* Ο΄. καὶ οὐ συνετοί ※ Ἀ. εἰσι ◄.[37]

23. תֹהוּ וָבֹהוּ. *Vastum et vacuum.* Ο΄. ※ κενὴ καὶ ◄ οὐθέν.[38] Ἀ. κένωμα καὶ οὐθέν. Σ. ἄτακτος καὶ συγκεχυμένη.[39]

25. נָדָדוּ. *Avolaverunt.* Ο΄. ἐπτοεῖτο. Ἀ. μετηναστεύθησαν.[40]

26. עָרָיו. *Civitates ejus.* Ο΄. αἱ πόλεις ※ αὐτοῦ ◄.[41]

נִתְּצוּ. *Dirutae sunt.* Ο΄. ἐμπεπυρισμέναι πυρί. Ἀ. καθῃρέθησαν (s. κατελύθησαν).[42]

27. שְׁמָמָה. *Vastatio.* Ο΄. ἔρημος. Ἀ. ἀφανισμός. Σ. ἄκοσμος.[43]

28. עַל כִּי־דִבַּרְתִּי. *Propterea quod locutus sum.* Ο΄. διότι ἐλάλησα. Ἀ. Θ. διὰ τὸ λαλῆσαί με.[44]

זַמֹּתִי וְלֹא נִחַמְתִּי וְלֹא־אָשׁוּב. *Consilium cepi, et non me penitebit, neque desistam.* Ο΄. καὶ οὐ μετανοήσω, ὥρμησα, καὶ οὐκ ἀποστρέψω. Ἀ. Σ. παρατέταγμαι, καὶ οὐ παρεκλήθην, καὶ οὐκ ἀποστρέψω.[45]

---

[29] Syro-hex. ܥܡܐ ܕܝܠܝ. ܡܪܡܪܘ ܠܝ ܐܢܘܢ.

[30] Hieron.: "Ubi nos juxta Sym. posuimus, *turbati sunt*, et in Hebraeo scriptum est HOMA, LXX et Theod. posuerunt μαιμάσσει, quod verbum usque in praesentiarum quid significet ignoro [Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 396: μαιμάσσει ἡ ψ. μου, τουτέστι, θορυβεῖται ἐν ἀγῶνι τυγχάνουσα. Pro μαιμάσσει Syrus noster ܡܢܟܣܐ, *frendit*, posuit, cujus vocis exempla desiderabat Michaelis in *Lex. Syr.* p. 662]; Aq. autem posuit ὀχλάζει, quod et ipsum tumultum sonat. Hoc de verbo dictum sit, super quo scio apud plerosque magnum esse certamen." Syro-hex. affert: ܐ. ܘܐܒܘ. ܣ. ܡܫܓܫܝܢ; ubi Symmachi lectio ab Hieronymiana non discedit; Aquilae autem ܘܐܒܘ Graece non ὀχλάζει (cf. Hex. ad Psal. xli. 6. Prov. vii. 11), sed ἠχοῦσι sonare videtur. Cf. Hex. ad loca simillima Jesai. xvi. 11 (ubi pro ἠχήσει in Syro-hex. est ܢܐܒܐ), Jerem. xxxi. 20. [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܩܪܢܐ. [32] Idem: ܐ. ܣ. ܫܘܒܚܐ. Cf. ad Cap. xlix. 2. [33] "Ἀλλ. ἐπὶ συντρίβον. Sic in marg. Cod. Jes. notatur, estque fortasse varia lectio tantum."—*Montef.* "Forte in cod. illo συντριμὸν legitur pro συντριμμόν; nam literae μ et ὐ (β) in codd. facile confunduntur."—*Spohn.* Parsons. notat: "Post συντριμμὸν add. ἐπὶ συντριμμὸν XII in marg." Sic Codd. 88 (sub ※), 233. Syro-hex.: ÷ καὶ ταλαιπωρίας ◄ συντριμμὸν ※ ἐπὶ συντριμμόν ◄. [34] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܩܪܝ. [35] Schol. in Cod. Norimb., teste Doederleinio in Eichhorn. *Repertor.* etc. T. I, p. 234. [36] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܛܠ ܕܐܫܬܛܝ ܥܡܐ ܕܝܠܝ. [37] Cod. Jes. Sic in textu Syro-hex. (sub ※), et Cod. 88. [38] Syro-hex. in textu: ※ ܣܪܝܩܐ ܘܠܐ ܡܕܡ. Sic sine aster. Cod. 88. [39] Syro-hex. ܐ. ܣܪܝܩܘܬܐ ܘܠܐ ܡܕܡ. ܣ. ܠܐ ܡܬܛܟܣܢܝܬܐ ܘܡܒܠܒܠܬܐ. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. Deut. xxxii. 10. Montef. notat: "Ἀ. Σ. Θ. κενὴ καὶ οὐθέν. Sic Cod. Jes. cum asterisco praemisso pro voce κενή, quae in τοῖς Ο΄ desideratur. In Ed. Rom. legitur: Ἀ. κενή. Σ. συγκεχυμένη; quam posteriorem Symmachi lectionem germanam puto: nam multo facilius est, ut litera Σ. cum Ἀ. Θ. incogitanter irrepserit, quam ut versio συγκεχυμένη Symmacho afficta fuerit." [40] Syro-hex. ܐ. ܐܬܬܢܝܕܘ. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 12. Jesai. xvi. 2. Jerem. ix. 10. [41] Cod. 88, Syro-hex. [42] Syro-hex. ܐ. ܐܬܣܚܦܘ. [43] Idem: ܐ. ܠܘܚܣܢܐ. ܣ. ܠܐ ܡܬܨܒܬܘܬܐ. Ad Sym. cf. Hex. ad Ezech. xii. 19. [44] Idem: ܐ. ܬ. ܡܛܠ ܕܡܠܠܬ. [45] Idem: ܐ. ܣ. ܡܛܟܣ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܐܬܒܝܐܬ. ܘܠܐ ܐܗܦܘܟ. Spohnius vertit: Ἀ. Σ. παρατέταγμαι, καὶ οὐκ ἀναπέπαυμαι, καὶ οὐκ ἀποστρέψω. Post ἐλάλησα, παρατέταγμαι add. Codd. 22, 36, alii. Ad παρεκλήθην cf. Jud. ii. 18 in

29. וְרֹמֵה קֶשֶׁת. *Et jaculantis arcu.* Ο΄. καὶ ἐντεταμένου τόξου. Ἀ. Σ. (καὶ) βεβλημένου τόξου.[46]

בָּאוּ בֶּעָבִים. *Ingrediuntur densa* (silvarum). Ο΄. εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια, ÷ καὶ εἰς τὰ ἄλση ἐκρύβησαν ◂.[47]

עָלוּ. *Ascendunt.* Ο΄. ἀνέβησαν. Σ. ἀνέβητε.[48]

30. שָׁדוּד. *Vastationi destinatus.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. ταλαίπωρος.[49] Aliter: Ἀ. προνενομευμένη.[50]

תִּתְיַפִּי. *Ornabis te.* Ο΄. ὡραϊσμός σου. Ἀ. Σ. καλλωπισθήσῃ.[51]

31. צָרָה. *Angorem.* Ο΄. τοῦ στεναγμοῦ σου. Ἀ. κίνδυνον καὶ θλῖψιν. Σ. θλῖψιν.[52]

Cap. IV. 1. ÷ καὶ ◂ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου. 2. ※ τῷ θεῷ ◂ ἐν Ἱερουσαλήμ. (Rectius: ÷ τῷ θεῷ ἐν Ἱερουσαλὴμ ◂.) 26. ÷ ἠφανίσθησαν ◂.[53]

CAP. V.

1. רְאוּ־נָא. *Videte, quaeso.* Ο΄. ἴδετε ※ Ἀ. δή ◂.[1]

אִישׁ. *Virum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἄνδρα.[2]

אֱמוּנָה. *Veritatem.* Ο΄. πίστιν. Σ. ἀλήθειαν.[3]

2. וְאִם חַי־יְהוָה יֹאמֵרוּ לָכֵן לַשֶּׁקֶר יִשָּׁבֵעוּ. *Etiamsi, Deus vivat, dicant, nihilominus falso jurant.* Ο΄. ζῇ κύριος, λέγουσι, διὰ τοῦτο οὐκ ἐν ψεύδεσιν ὀμνύουσι. Σ. ἐὰν δέ, ζῇ κύριος, λέγωσιν, ἐπὶ ψεύδει ὀμνύουσιν.[4]

3. הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה. *Nonne ad veritatem?* Ο΄. εἰς πίστιν. Ἀ. μὴ οὐχὶ εἰς πίστιν; Σ. μὴ οὐχὶ εἰς ἀλήθειαν;[5]

4. נוֹאֲלוּ. *Stulti facti sunt.* Ο΄. διότι οὐκ ἐδυνάσθησαν. Ἀ. Θ. ἐμωράνθησαν.[6]

4, 5. אֱלֹהֵיהֶם (bis). Ο΄. θεοῦ ※ αὐτῶν ◂.[7]

5. הֵמָּה יַחְדָּו. *Illi pariter.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. αὐτοὶ ◂ ὁμοθυμαδόν.[8]

6. זְאֵב עֲרָבוֹת. *Lupus vespertinus* (s. *desertorum*). Ο΄. καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν. Ἀ. (λύκοι) ἑσπερινοί.[9]

7. וָאַשְׂבִּעַ. *Et jurare feci.* (Alia exempl. וָאַשְׂבִּעַ, *et satiavi.*) Ο΄. καὶ ἐχόρτασα. Ἄλλος· καὶ ὥρκιζον.[10]

זוֹנָה. *Meretricis.* Ο΄. πορνῶν. Ἀ. Σ. πόρνης.[11]

8. מַשְׁכִּים. *Mane surgens.* (Alii pingunt מְשֻׁכִים, *trahentes, agmine incedentes.*) Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ἕλκοντες. Σ. ἑλκόμενοι.[12]

10. בְשָׁרוֹתֶיהָ. *In muros ejus.* Ο΄. ἐπὶ τοὺς προμαχῶνας αὐτῆς. Ἀ. ἐπὶ τὰ τείχη (αὐτῆς).[13]

הָסִירוּ נְטִישׁוֹתֶיהָ. *Removete palmites ejus.* Ο΄. ὑπολίπεσθε τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῆς. (Σ.) *Portate* τὰ ἀπόθετα (αὐτῆς).[14]

Syro-hex., et Hex. ad Jerem. xx. 16. [46] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܕܡܫܕܝܐ ܩܫܬܐ. [47] Sic cum obelo Syro-hex. Hieron.: "Quod sequitur, *et ingressi sunt saltus*, sive *speluncas*, a LXX additum est." [48] Syro-hex. ܣ̇. ܣܠܩܬܘܢ. [49] Sic Cod. XII, teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: ※ Ἀ. Θ. ταλαίπωρος. Syro-hex. in textu: ܘܐܢܬܝ ※ ܕܘܝܬܐ ◂. Codd. 22, 36, alii: καὶ σὺ ἡ ταλαίπωρος. [50] Hieron.: "Pro *vastata*, quod Hebraice dicitur SADUD, quod solus interpretatus est Aquila, alii transtulerunt, *miseram* atque *miserabilem*." Cf. Hex. ad Psal. cxxxvi. 8. Dupliceem Aquilae versionem confirmant Hex. ad Cap. xlix. 10. [51] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܬܬܨܒܬܝܢ. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 3. (In textu post εἰς μάταιον, vel potius εἰς μάτην, Syro-hex. in marg. affert: ܗܘܐ, h. e. ἐγενήθη, ut Cod. 88; vel ἐγένετο, ut Codd. 22, 36, alii.) [52] Syro-hex. ܐ̇. ܠܣܘܟܢܘܣ ܘܠܐܘܠܨܢܐ. ܣ̇. ܠܐܘܠܨܢܐ. Aquilae lectio ad dupliceem hujus interp. editionem pertinere videtur. [53] Syro-hex.

CAP. V. [1] Cod. Jes., et sub ※ Cod. 88, Syro-hex. [2] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. [3] Syro-hex. ܣ̇. ܫܪܪܐ. Hieron.: "*Fidem*, sive, ut Sym. transtulit, *veritatem*." [4] Syro-hex. ܣ̇. ܐܢ ܕܝܢ ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ ܢܐܡܪܘܢ. ܥܠ ܕܓܠܘܬܐ ܡܝܡܝܢ. [5] Idem: ܐ̇. ܕܠܡܐ ܠܐ ܠܗܝܡܢܘܬܐ. ܣ̇. ܕܠܡܐ ܠܐ ܠܫܪܪܐ. [6] Idem: ܐ̇. ܬ̇. ܐܫܬܛܝܘ. Cf. ad Cap. iv. 22. [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 41, alii. [8] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [9] Syro-hex. ܐ̇. ܕܪܡܫܐ. [10] Sic in textu Cod. 88. Utramque lectionem, καὶ ὥρκιζον αὐτούς, καὶ ἐχόρτασα αὐτούς, conjungunt Codd. 22, 36, alii. [11] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܕܙܢܝܬܐ. [12] Hieron.: "Pro *emissariis*, in Hebraico scriptum est MOSECHIM, quod omnes voce consona ἕλκοντες, id est, *trahentes*, transtulerunt." Cod. Jes. affert: Σ. ἑλκόμενοι. Syro-hex. et Cod. 88 in textu: ※ ἑλκόμενοι (ܡܬܓܪܓܝܢ). [13] Syro-hex. ܐ̇. ܥܠ ܫܘܪܐ. [14] Idem: ܫܩܘܠܘ ܐܘܬܩܐ. Symmachi esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xlviii. 32.

10. כִּי לוֹא לַיהוָה. *Quia non sunt Jovae.* O′. ὅτι τοῦ κυρίου. 'A. ὅτι οὐ τοῦ κυρίου.[15]

11. נְאֻם־יְהוָה. O′. Vacat. ※'A. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[16]

12. לוֹא־הוּא. *Non est* (Jova). O′. οὐκ ἔστι ταῦτα. 'A. οὐκ αὐτός. Σ. μὴ οὐχὶ αὐτός ἐστιν;[17]

13. כֹּה יֵעָשֶׂה לָהֶם. *Ita fiet eis.* O′. Vacat. Alia exempl. οὕτως ἔσται αὐτοῖς.[18]

14. אֱלֹהֵי. O′. ※ ὁ θεός ◂.[19]

15. גּוֹי אֵיתָן הוּא גּוֹי מֵעוֹלָם הוּא. *Gens robusta est, gens antiquissima est.* O′. Vacat. ※ Θ. ἔθνος ἀρχαῖόν ('A. στερεόν. Σ. ἰσχυρόν[20]) ἐστιν, ἔθνος ἀπ' αἰῶνός ἐστιν ◂.[21]

לֹא־תֵדַע. *Ignorabis.* O′. οὗ οὐκ ἀκούσει. Οἱ λοιποί· οὗ οὐ γνώσῃ.[22]

לְשֹׁנוֹ. *Linguam ejus.* O′. τῆς φωνῆς τῆς γλώσσης αὐτοῦ.[23] 'A. Σ. Θ. τῆς γλώσσης αὐτοῦ.[24]

15, 16. וְלֹא תִשְׁמַע מַה־יְדַבֵּר׃ אַשְׁפָּתוֹ כְּקֶבֶר פָּתוּחַ. *Nec intelliges quid loquatur. Pharetra ejus est quasi sepulcrum patens.* O′. Vacat. ※ οὐδὲ μὴ ἀκούσῃς ἃ λαλεῖ. ἡ φαρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνεῳγμένος ◂.[25]

17. צֹאנְךָ וּבְקָרֶךָ. *Gregem tuam et armenta tua.* O′. τὰ πρόβατα ὑμῶν καὶ τοὺς μόσχους ὑμῶν. 'A. Σ. τὸ ποίμνιόν σου καὶ τὸ βουκόλιόν σου.[26]

אַתָּה בֹּטֵחַ. *Tu confidis.* O′. ὑμεῖς πεποίθατε. Alia exempl. σὺ πέποιθας.[27]

19. כַּאֲשֶׁר. *Quemadmodum.* O′. ἀνθ' ὧν. 'A. Θ. ὃν τρόπον.[28]

עֲזַבְתֶּם אוֹתִי. *Dereliquistis me.* O′. Vacat. Alia exempl. ἐγκατελίπετέ με (καί).[29]

אֱלֹהֵי נֵכָר. *Diis peregrinis.* O′. θεοῖς ἀλλοτρίοις ("Ἄλλος· ψευδέσι[30]).

20. לֵאמֹר. O′. Vacat. ※ Θ. λέγων ◂.[31]

21. סָכָל וְאֵין לֵב. *Stultus et excors.* O′. μωρὸς καὶ ἀκάρδιος. Σ. ἄφρων καὶ ἀδιανόητος.[32]

עֵינַיִם לָהֶם. *Oculi sunt iis.* O′. ※ Θ. οἷς ◂ ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς.[33]

22. לֹא תָחִילוּ. *Non contremiscetis.* O′. οὐκ εὐλαβηθήσεσθε. "Ἄλλος· οὐ ταραχθήσεσθε.[34]

יְהוָה. O′. κύριος. Θ. κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ.[35]

---

[15] Syro-hex. ܐ̄. ܕܠܐ ܕܡܪܝܐ. [16] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [17] Syro-hex. ܐ̄. ܠܐ ܗܘ. ܣ̄. ܕܠܡܐ ܠܐ ܗܘ ܐܝܬܘܗܝ. [18] Sic Comp., Ald., Codd. II (teste Maio), XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [19] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [20] Syro-hex. ܐ̄. ܚܣܝܢܐ. ܣ̄. ܥܫܝܢܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. Symmachi lectionem in suspicionem vocavit Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 53, propter usum istius interpretis, cui אֵיתָן ἀρχαῖος, non ἰσχυρός, constanter sonat. Cf. Hex. ad 3 Reg. viii. 2. Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. Ezech. xl. 15. Mich. vi. 2. [21] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ※εθνος αρχυον (sic) εστιν εθνος απυωνος εστιν. [22] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܬܕܥ. [23] Sic Ed. Rom. Comp., Codd. III, XII, 23, 49, 90 om. τῆς γλώσσης; Codd. 33, 87, 88, alii, et Syro-hex. om. τῆς φωνῆς. [24] Cod. Jes. Proculdubio tres interpretes transtulerunt: οὗ οὐ γνώσῃ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ. [25] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 198, 233. In Codd. 22, 36, aliis, corrupte legitur: οὐδὲ μὴ ἀκούσῃς ἀλλ' ἐπὶ φαρέτρᾳ αὐτοῦ κ.τ.ἑ. Hieron.: "Quodque sequitur, *Pharetra ejus quasi sepulcrum patens*, in LXX editione non dicitur." [26] Syro-hex. ܐ̄. ܣ̄. ܡܪܥܝܬܐ ܕܝܠܟ ܘܒܩܪܐ ܕܝܠܟ. (Ad καὶ ἀλοήσουσι Syro-hex. in marg. char. Estrang. affert: ܘܢܕܘܫܘܢ; quod quid significet ignoramus. "Quidni in rarissimo verbo sit error amanuensis pro ܘܢܕܩܘܢ a radice ܕܩ? Michaelis affert ܕܩ, *contrivit, contudit, comminuit*, sine exemplis, praeterquam in derivato ܡܕܩܕܩ ex Act. Apost. xix. 16 pro τετραυματισμένος. Sed Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* affert: ܕܩ, in Peal, *conterere*, ex duobus exemplis; in Ethpeel, *conteri*, ex S. Ephraemi Opp. T. II, p. 440 A. Sensus ergo a loco non abludit."—*Ceriani*.) [27] Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. in textu. [28] Syro-hex. ܐ̄. ܬ̄. ܗܘ ܕܐܝܟ. [29] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii, et Syro-hex. [30] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܓܠܐ. "Symmachi esse videtur."—*Spohn*. Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 10. [31] Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [32] Syro-hex. ܣ̄. ܚܣܝܪ ܡܕܥܐ ܘܕܠܐ ܡܣܬܟܠ. Codd. 86, 88: Σ. ἀδιανόητος. [33] Cod. Jes. Syro-hex. ※ܗܢܘܢ ◂ ܕܥܝܢܐ ܠܗܘܢ. [34] Sic sine nom. Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Habac. iii. 10. [35] Cod. 88.

22. חֹק. *Statutum.* Ο΄. πρόσταγμα. Ἀ. ἀκρίβασμα.[36]

23. וּמוֹרֶה. *Et contumax.* Ο΄. καὶ ἀπειθής. Ἀ. Σ. καὶ παραπικραίνων.[37]

24. בְּעִתּוֹ שְׁבֻעֹת חֻקּוֹת קָצִיר יִשְׁמָר־לָנוּ. *In tempore suo: septimanas statutorum* (definitas) *messis servat nobis.* Ο΄. κατὰ καιρὸν πληρώσεως (Ἀ. Θ. πλησμονάς. Σ. ἑβδομάδας[38]) προστάγματος θερισμοῦ, καὶ ἐφύλαξεν ἡμῖν. Ἀ. Σ. (ἐν καιρῷ αὐτοῦ)· ἑβδομάδας ἀκριβασμοῦ θερισμοῦ φυλάττων ἡμῖν.[39]

25. מָנְעוּ. *Prohibuerunt.* Ο΄. ἀπέστησαν. Ἀ. Σ. ἐκώλυσαν.[40]

26. יָשׁוּר כְּשַׁךְ יְקוּשִׁים הִצִּיבוּ מַשְׁחִית. *Speculatur sicut incurvant se aucupes, ponunt perniciem* (laqueos). Ο΄. καὶ παγίδας ※ ὡς δίκτυον ἰξευτοῦ ↙[41] ἔστησαν τοῦ διαφθεῖραι. Ἀ. Σ. ἰασὶρ ὡς δίκτυον ἰξευτοῦ . . .[42]

27. כִּכְלוּב מָלֵא עוֹף. *Ut cavea plena avibus.* Ο΄. ὡς παγὶς ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν. Ἀ. ὡς ζωγρεῖον πλῆρες πετεινῶν.[43] Σ. ὡς ζώγρος . . .[44]

מִרְמָה. *Fraudis.* Ο΄. δόλου. Ἀ. ἐπιθέσεως. Σ. ἐνέδρας.[45]

28. שָׁמְנוּ עָשְׁתוּ. *Pingues sunt, nitent.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐλιπάνθησαν, ἐστεατώθησαν ↙.[46]

28. גַּם עָבְרוּ דִבְרֵי־רָע. *Etiam transcendunt res mali* (hominis). Ο΄. καὶ παρέβησαν ※ Σ. Θ. τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν ↙.[47]

וַיַּצְלִיחוּ. *Et tamen prospere agunt.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. κατεύθυναν ↙.[48]

אֶבְיוֹנִים. *Pauperum.* Ο΄. χήρας. Ἀ. Σ. πενήτων.[49]

29. לֹא תִתְנַקָּם. *Non vindictam explebit.* Ο΄. οὐκ ἐκδικήσει. Σ. οὐ τιμωρήσεται.[50]

30. שַׁמָּה. *Res stupenda.* Ο΄. ἔκστασις. Ἀ. ἀφανισμός. Σ. σύγχυσις.[51]

31. בַּשֶּׁקֶר. *Cum mendacio.* Ο΄. ἄδικα. Ἄλλος· ψευδῆ.[52]

יִרְדּוּ עַל־יְדֵיהֶם. *Incedunt ad latus eorum* (iis socios se praebent). Aliter: *Dominantur ductu eorum.* Ο΄. ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Ἀ. ἐπεκρότουν ἐχόμενοι αὐτῶν. Σ. συνεπίσχυσαν αὐτοῖς. Θ. συνήνουν αὐτοῖς.[53]

Cap. V. 7. ἐν τοῖς ÷ οὐκ οὖσι ↙ θεοῖς. 12. τῷ κυρίῳ ÷ αὐτῶν ↙. 17. ÷ καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν ↙ (Cod. καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ÷ ὑμῶν ↙). 18. ÷ ὁ θεός σου ↙. 24. τὸν διδόντα ÷ ἡμῖν ↙.[54]

---

[36] Syro-hex. ܐ. ܚܬܝܬܘܬܐ ܀ [37] Idem: ܐ. ܣ. ܘܡܡܪܡܪܢܐ ܀ [38] Codd. 86, 88, ubi ἑβδομάδα scriptum. Aquilae lectio ad *secundam* ejus editionem pertinere videtur. [39] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܒܘܥܐ ܕ (ἑβδομάδος) ܕܚܬܝܬܘܬܐ ܕܚܨܕܐ. ܢܛܪ ܠܢ ܀ Haec, ἐν καιρῷ αὐτοῦ, ante κατὰ καιρὸν inferunt Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "*Plenitudinem annuae messis*, pro quo Aquilae prima editio, et Sym. *hebdomadas* interpretati sunt. In Hebraeo enim scriptum est SABAOTH, quod pro ambiguitate verbi, et *septimanas* significat, et *plenitudinem*." [40] Codd. 86, 88. [41] Sic Codd. XII, 62 (sine aster.), 88. Syro-hex. minus recte pingit: ※ ܐܝܟ ܡܨܝܕܬܐ ܕܨܝܕܐ ܐܩܝܡܘ ↙. [42] Hieron.: "Quodque nos diximus, *insidiantes quasi aucupes*, et in LXX non habetur, Aq. et Sym. transtulerunt, JASIR [*rectus*] *quasi rete aucupis;* quod etiam qui bonus inter eos videtur et rectus, instar aucupis tendat insidias." [43] Codd. 86, 88, quorum hic ζωτρειον (sic), ille autem ζωγριον habet. [44] Cod. 86. [45] Syro-hex. ܐ. ܕܢܟܠܐ. ܣ. ܕܟܡܐܢܐ ܀ [46] Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐλιπάνθησαν, ἐστερεώθησαν. Sed pro ἐστερεώθησαν ex Parsonsii schedis rescribendum cum Codd. 22, 36, 88 (sub ※), aliis, ἐστεατώθησαν. Syro-hex. in textu: ※ ܡܫܢܘ ܐܬܬܥܒܝܘ, h. e. Norbergio vertente, *impinguati sunt, insolentes facti sunt* (ܐܬܬܥܒܝܘ). "Codex ܐܬܬܥܒܝܘ, apposito scholio: ܐܬܥܒܝܘ (sic) ܐܬܡܫܚܘ ܐܘܟܝܠ ܀. Ceterum forma textus satis firmatur analogia verborum ܐܬܬܟܒܪ, ܐܬܬܣܝܡ, etc., quanquam nec illam marginis ausim damnare per se, licet in hoc casu darem oscitantiae amanuensis."—*Ceriani.* [47] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, 88 (cum εἰς πονηρὸν sub ※), alii. Syro-hex. pingit: ※ ἐλιπάνθησαν—εἰς πονηρόν ↙, et ad τοὺς λόγους in marg. affert: κρίσιν. Hieron. Hebraea vertit: *et praeterierunt sermones meos pessime.* [48] Cod. Jes. Post πονηρὸν Cod. 88 et Syro-hex. pergunt: κρίσιν οὐκ ἔκριναν, οὐδὲ κρίσιν ὀρφανοῦ κατεύθυναν. [49] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܡܣܟܢܐ ܀ [50] Codd. 86, 88. [51] Iidem. Syro-hex. ܐ. ܗܘܣܝܐ ܀ ܣ. ܒܘܠܒܠܐ ܀ [52] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܟܕܒܘܬܐ ܀ [53] Codd. 86, 88. [54] Syro-hex.

Cap. VI.

1. הָעִזוּ. *In tuto collocate* (res vestras). Ο'. ἐνισχύσατε. Ἀ. ὁρμήθητε.[1]

וְעַל־בֵּית הַכֶּרֶם שְׂאוּ מַשְׂאֵת. *Et super Beth-accerem levate signum.* Ο'. καὶ ὑπὲρ Βαιθαχαρμὰ ἄρατε σημεῖον. Ἀ. καὶ ἐπὶ Βαιθχαρμὰ ἀναλάβετε σημεῖον (s. πυρσόν). Ἐξ ἄλλης ἐκδόσεως. Ἀ. ἐπὶ οἶκον τοῦ ἀμπελῶνος.[2] Σ. καὶ ἐπὶ Βηθχαρὲμ ἐπάρατε σύσσημον. Θ. καὶ ὑπὲρ Βαιθθαχαρέμ . . .[3]

2. הַנָּוָה וְהַמְּעֻנָּגָה דָּמִיתִי בַּת־צִיּוֹן. *O pulcra et delicata, exscindam filiam Sionis.* Ο'. καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ ὕψος, θύγατερ Σιών. ※ Ἀ. Θ. τὴν ὡραίαν καὶ τὴν τρυφεράν ↙.[4] Σ. τῇ ὡραίᾳ καὶ τῇ τρυφερᾷ ὡμοίωσα τὴν θυγατέρα Σιών.[5]

3. וְעֶדְרֵיהֶם. *Et greges eorum.* Ο'. καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν. Ἀ. Σ. καὶ αἱ ἀγέλαι αὐτῶν.[6]

4. עָרֶב. *Vesperae.* Ο'. τῆς ἡμέρας. Alia exempl. τῆς ἑσπέρας.[7]

5. אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Palatia ejus.* Ο'. τὰ θεμέλια (Ἀ. Σ. τὰς βάρεις[8]) αὐτῆς.

6. צְבָאוֹת. Ο'. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[9]

סֹלְלָה. *Aggerem.* Ο'. δύναμιν. Ἀ. Σ. πρόσχωμα.[10]

הִיא הָעִיר הָפְקַד. *Haec est urbs* quae *punita est.* Ο'. ὦ πόλις ψευδής. Alia exempl. ※ αὕτη ↙ ἡ πόλις ἡ ψευδής.[11] Ἀ. . ἡ πόλις ἄδικος.[12] Σ. (πρόσχωμα) τῇ πόλει τῆς ἐπισκοπῆς.[13]

6. כֻּלָּהּ עֹשֶׁק בְּקִרְבָּהּ. *Quanta quanta est, oppressio* est *in medio ejus.* Ο'. ὅλη καταδυναστεία ἐν αὐτῇ. Ἀ. ὅλη συκοφαντία ἐν μέσῳ αὐτῆς.[14] Σ. ἡ ὅλη πλήρης ἐν μέσῳ αὐτῆς.[15] Aliter: Σ. . συκοφαντίαι ἐν μέσῳ αὐτῆς.[16]

7. כְּהָקִיר בּוֹר מֵימֶיהָ כֵּן הֵקֵרָה רָעָתָהּ. *Sicut promanare facit puteus aquas suas, ita promanare facit malitiam suam.* Ο'. ὡς ψύχει λάκκος (Πάντες· λάκκος[17]) ὕδωρ, οὕτω ψύχει κακία αὐτῆς. Σ. ὡς τηρεῖ λάκκος ὕδωρ ψυχρὸν ἐν αὐτῷ, οὕτως ἐτήρησε ψυχρότητα ἡ πονηρία (s. τὴν πονηρίαν) αὐτῆς· (ἤκουσαν).[18]

עַל־פָּנַי. *Coram facie mea.* Ο'. ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς (Ἀ. μου[19]).

חֳלִי וּמַכָּה. *Morbus et plaga.* Ο'. πόνῳ καὶ μάστιγι. Σ. νόσῳ καὶ πληγῇ.[20]

9. עוֹלֵל יְעוֹלְלוּ. *Racemando racemabunt.* Ο'. καλαμᾶσθε, καλαμᾶσθε. Ἀ. καλάμῃ καλαμήσονται. Σ. ἐπιφυλλίζοντες ἐπιφυλλίσουσι.[21]

הָשֵׁב יָדְךָ. *Reduc manum tuum.* Ο'. ἐπιστρέψατε. Alia exempl. add. χεῖρα.[22]

10. עֲרֵלָה אָזְנָם. *Praeputiata* est *auris eorum.* Ο'. ἀπερίτμητα τὰ ὦτα αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἀκάθαρτον τὸ οὖς αὐτῶν.[23]

Cap. VI. [1] Cod. 88. Mox ἐν μέσῳ pro ἐκ μέσου habent Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [2] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ ἐπὶ οἶκον τοῦ ἀμπελῶνος (ܕܒܝܬ ܟܪܡܐ, non, ut Norberg., ܕܒܝܬ ܟܪܡܠܐ) ἀναλάβετε πυρσόν (ܢܘܪܐ. Sic ܐܬܢܘܪܝܬܝܢ, πυρσεύσαισαν, Job. xx. 10). [3] Cod. 86. [4] Cod. Jes. Post μεγάλη ἔσται (sic pro γίνεται) Codd. 22, 36, alii, inferunt τὴν (s. ἐπὶ τὴν) ὡρ. καὶ τὴν τρ. Cod. 88: μ. ἔσται ※ τῇ ὡραίᾳ καὶ τῇ τρ. Syro-hex. in textu: ※ ܠܫܦܝܪܬܐ ܘܠܡܦܢܩܬܐ ↙. [5] Syro-hex. ܣ. ܠܫܦܝܪܬܐ ܘܡܦܢܩܬܐ ܕܡܝܬܗ̇ ܠܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. Hieron. Hebraea vertit: *Speciosae et delicatae assimilavi filiam Sion.* [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܥܕܪ̈ܐ ܕܝܠܗܘܢ. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 33, alii. Codd. 86, 88, et Syro-hex. in textu τῆς ἑσπέρας, in marg. autem τῆς ἡμέρας habent. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܒܝܪ̈ܬܐ. [9] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., hic et v. 9. [10] Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. sine nom. ܟܪܘܐ, h. e. πρόσχωμα. Cf. 2 Reg. xx. 15 (teste Masio in *Syr. Pecul.*). 4 Reg. xix. 31 in Syro-hex. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex. [12] Cod. 86: Ἀ. ἡ πόλις ἄδικος, ὅλη κ.τ.ἑ. "Habet eadem sub nota δ. Cod. 88."—*Parsons.* [13] Codd. 86, 88. [14] Iidem. [15] Syro-hex. ܣ. ܗ̇ܝ ܕܟܠܗ̇ ܡܫܡܠܝܐ ܗܝ ܒܡܨܥܬܗ̇. Lectionem suspectam divinando vertimus. [16] Idem: ܣ. ܒܣܘܩܦܢܛܐ ܒܡܨܥܬܗ̇ ܕܟܠܗ̇. [17] Hieron.: "Pro *lacu*, quem omnes similiter transtulerunt, in Hebraico BOR dicitur." [18] Syro-hex. Symmacho continuat: (ܕܟܠܗ̇.) ܐܝܟ ܕܢܛܪ ܓܘܒܐ ܡܝ̈ܐ ܩܪ̈ܝܪܐ ܒܗ. ܗܟܢܐ ܢܛܪܬ ܩܪܝܪܘܬܐ ܒܝܫܘܬܐ ܕܟܠܗ̇. ܫܡܥܘ. [19] Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, alii, invito Hieron. [20] Codd. 86, 88. [21] Iidem. [22] Sic Codd. 22, 36, alii. [23] Cod. 88. Cod. 86: Σ. ἀκάθ.

10. לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ. *Non delectantur eo.* Ο΄. οὐ μὴ βουληθῶσιν αὐτό (alia exempl. add. ἀκοῦσαι[24]).

11. וְאֵת חֲמַת יְהוָֹה מָלֵאתִי. *Itaque ira Jovae plenus sum.* Ο΄. καὶ τὸν θυμόν μου ἔπλησα. Ἀ. τοῦ δὲ θυμοῦ κυρίου ἐνεπλήσθην.[25] Σ. διὸ τοῦ θυμοῦ κυρίου ἐπλήσθην.[26]

נִלְאֵיתִי הָכִיל שְׁפֹךְ עַל־עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סוֹד בַּחוּרִים יַחְדָּו. *Defatigatus sum continendo; effundam super parvulum in platea, et super consessum juvenum simul.* Ο΄. καὶ ἐπέσχον, καὶ συνετέλεσα αὐτούς· ἐκχεῶ ἐπὶ νήπια ἔξωθεν, καὶ ἐπὶ συναγωγὴν νεανίσκων (Ἀ. Θ. πονηρευομένων[27]) ἅμα. Ἀ. ἐκοπίασα ὅτι ἐξέχεα ἐπὶ νήπιον ἔξωθεν, καὶ ἐπὶ σύστρεμμα πονηρευομένων ὁμοθυμαδόν. Σ. ἐκοπίασα ἀνεχόμενος ἐκχέαι ἐπὶ νήπιον ἔξω, καὶ ἐπὶ ἑταιρίαν νεανίσκων ὁμοῦ.[28]

12. וְנָסַבּוּ. *Et transferentur.* Ο΄. καὶ μεταστραφήσονται. ※Ἀ. καὶ συλληφθήσονται ◂.[29]

לַאֲחֵרִים. *Ad alios.* Ο΄. εἰς ἑτέρους. Alia exempl. εἰς ἀλλοτρίους.[30]

13. כֻּלּוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע. *Omnes inhiantes lucro* (iniquo). Ο΄. πάντες συνετελέσαντο ἄνομα. Ἀ. πᾶς αὐτὸς πλεονεκτεῖ..[31] Σ. πᾶς φιλοκερδεῖ πλεονεξίαν.[32]

13. כֻּלּוֹ עֹשֶׂה שָּׁקֶר. *Omnes facientes mendacium.* Ο΄. πάντες ἐποίησαν ψευδῆ. Σ. πᾶς ποιεῖ ἐπίθεσιν.[33]

14. בַּת־עַמִּי. (In aliis exempl. בַּת abest.) *Filiae populi mei.* Ο΄. ※ Σ. τῆς θυγατρὸς ◂ τοῦ λαοῦ μου.[34]

עַל־נְקַלָּה. *Leviter.* Ο΄. ἐξουθενοῦντες. Ἀ. ἐπ᾽ ἀτιμίᾳ.[35] Σ. μετ᾽ εὐκολίας.[36]

15. כִּי־תוֹעֵבָה עָשׂוּ. *Quia abominationem fecerunt.* Ο΄. ὅτι ἐξελίποσαν ※Ἀ. Σ. Θ. ἐποίησαν ◂.[37] Ἀ. ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν. Σ. (ὅτι) αἰσχρὸν ἔπραξαν.[38]

יִכָּשְׁלוּ. *Corruent.* Ο΄. ἀπολοῦνται. Alia exempl. ἀσθενήσουσιν.[39]

16. מַרְגּוֹעַ. *Requiem.* Ο΄. ἁγνισμόν. Alia exempl. ἁγιασμόν.[40] Ἀ. ἀνάψυξιν.[41]

17. שׁוֹפָר. *Tubae.* Ο΄. τῆς σάλπιγγος. Σ. τῆς κερατίνης.[42]

18. לָכֵן שִׁמְעוּ הַגּוֹיִם. *Ideo audite, gentes.* Ο΄.

τὸ οὖς αὐτῷ (sic). [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [25] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܠ. ܕܡܪܝܐ ܕܝܢ ܡܠܝܬ ܚܡܬܐ. [26] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. καὶ τῆς ὀργῆς κυρίου ἐπλήσθη (ܐܬܡܠܝܬ.) *laboravit tolerare* (ܠܐܝܬ ܠܡܣܝܒܪܘ). Quae si Symmachi sunt, ad aliam editionem pertinere censenda sunt; nam idem Syrus statim affert: Σ. *fatigatus sum tolerans* (ܠܐܝܬ ܟܕ ܡܣܝܒܪ ܐܢܐ). [27] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܡܬܢܟܠܝܢ, quod Norberg. vertit, *concordantium.* Michaelis in *Lex. Syr.* p. 476 *dolosos* tentat. Sed praeter testes Graecos Syrus noster ܐܬܢܟܠ commutavit cum ἐπονηρεύσατο Psal. lxxiii. 3. xci. 12, et ܡܬܢܟܠܢܐ cum πονηρευόμενος Psal. v. 5. xxv. 5. cxviii. 115. [28] Codd. 86, 88. Ad Aquilam in utroque libro est σύστραμμα (sic) πονηρευόμενον, quod juxta Syro-hex. correximus. Hic autem praeterea affert: Ἀ. ἐκοπίασα ὑπομένειν (s. ὑποφέρειν) (ܠܐܝܬ ܠܡܣܝܒܪܘ). Σ. ἐκοπίασα ἀνεχόμενος. De Symmacho modo dictum: ad Aquilam quoque de repetita editione cogitandum est, qui juxta versionem in textu allatam verbum Hebr. הָכִיל cum particula Syr. ܗܟܝܠ miscuisse videtur. [29] "Cod. Jes. Suspicor hanc Aquilae versionem pertinere ad illud praecedentis versus יִלָּכֵדוּ."—*Montef.* Frustra. Syro-hex. (et sine aster. Codd. 22, 36, alii) in textu habet: καὶ μεταστραφήσονται ※καὶ συλληφθήσονται (ܘܢܬܐܚܕܘܢ) ◂. [30] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܠܢܘܟܪܝܐ. [31] Syro-hex. ܐ. ܟܠܗ ܗܘ ܡܥܠܒ. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Ἀ. πάντες πλεονεκτοῦσιν. [32] Cod. 86. Alter codex habet: Σ. πᾶς φιλοκερδὴς πλεονεξίᾳ. [33] Syro-hex. ܣ. ܥܒܕ ܟܠܢܫ ܨܢܥܐ. [34] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ܕܒܪܬܐ◂. [35] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܨܥܪܐ. Codd. 22, 48, alii, et Theodoret.: ἐπ᾽ ἀτιμίᾳ ἐξουθενοῦντές με. Cf. ad Cap. viii. 11. Hieron. Hebraea vertit: *cum ignominia.* [36] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܦܫܝܛܘܬܐ. Graece verterimus, μετ᾽ εὐκολίας, s. μετ᾽ εὐχερείας, potius quam μετὰ κουφότητος (ܥܡ ܡܩܠܠܘܬܐ), quod Spohnio placuit. [37] Cod. Jes. Codd. 86, 88: ※οἱ Γ΄. ἐποίησαν. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [38] Codd. 86, 88. [39] Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. viii. 12. [40] Sic Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hieron. [41] Syro-hex. ܐ. ܢܘܚܐ. Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 12. [42] Syro-hex. ܣ. ܕܩܪܢܐ.

διὰ τοῦτο ἤκουσαν τὰ ἔθνη. Ἀ. *διὰ τοῦτο ἀκούσατε, ἔθνη.*[43]

18. וּדְעִי עֵדָה אֶת־אֲשֶׁר־בָּם. *Et cognosce, congregatio, quae in iis* (faciam). Ο΄. *καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν* (alia exempl. *ἐν αὐτοῖς*[44]). Ἀ. *καὶ γνῶτε μαρτυρίαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς.*[45] Σ. καὶ γνωσθήτω συναγωγὴ ἐν αὐτοῖς.[46]

19. מַחְשְׁבֹתָם. *Cogitationum eorum.* Ο΄. *ἀποστροφῆς αὐτῶν.* Ἀ. λογισμῶν . .[47]

20. לָמָּה־זֶּה. *Cur tandem.* Ο΄. *ἱνατί* ※ Ἀ. Σ. Θ. *τοῦτο* ◄.[48]

קָנֶה הַטּוֹב. *Calamum odoratum.* Ο΄. Θ. *κινάμωμον.*[49] Ἀ. Σ. κάλαμον ἀγαθόν.[50]

21. מִכְשֹׁלִים. *Offendicula.* Ο΄. *ἀσθένειαν.* Ἀ. σκάνδαλα.[51]

בָּם. *In eis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἐν αὐτῇ.*[52]

22. וְגוֹי גָּדוֹל. *Et gens magna.* Ο΄. *καὶ ἔθνη.* Οἱ Γ΄. (*καὶ*) *ἔθνος* ※ *μέγα καὶ βασιλεῖς πολλοί* ◄.[53]

23. כִּידוֹן. *Jaculum.* Ο΄. *ζιβύνην.* Ἀ. Σ. ἀσπίδα.[54]

אַכְזָרִי. *Crudelis* est. Ο΄. *ἰταμός.* Ἀ. ἄγριος.[55]

כְּאִישׁ. *Sicut vir.* Ο΄. *ὡς πῦρ.* Ἀ. Σ. *ὡς ἀνήρ.*[56]

26. אֵבֶל יָחִיד. *Luctum unigeniti.* Ο΄. *πένθος* (alia exempl. *ὡς πένθος*[57]) *ἀγαπητοῦ.* Ἀ. Σ. (*πένθος*) *μονογενοῦς.*[58]

הַשֹּׁדֵד עָלֵינוּ. *Vastator super nos.* Ο΄. *ταλαιπωρία ἐφ᾽ ὑμᾶς.* Ἀ. ὁ προνομεύων ἐφ᾽ ὑμᾶς.[59]

27. בְּעַמִּי מִבְצָר. *In populo meo munimentum.* Ο΄. *ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις.* Alia exempl. *ἐν λαῷ* (*μου*) *συγκεκλεισμένῳ*; alia, *ἐν λαοῖς* (*μου*) *συγκεκλεισμένοις.*[60] Ἀ. (ἐν λαῷ μου) † διῃρημένῳ. Aliter: Ἀ. . . *munito.*[61] Σ. *ἐν λαῷ μου πολιορκουμένῳ.*[62]

28. סָרֵי סוֹרְרִים הֹלְכֵי רָכִיל. *Contumaces contumacium* (contumacissimi) *ambulantes cum obtrectatione.* Ο΄. *ἀνήκοοι πορευόμενοι σκολιῶς.* Ἀ. ἄρχοντες ἀφιστάμενοι, πορευόμενοι διαβόλως.[63]

מַשְׁחִיתִם. *Perditores.* Ο΄. *διεφθαρμένοι.* Οἱ λοιποί· διαφθείροντες.[64]

---

[43] Cod. 86. [44] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [45] Cod. 86 in continuatione. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܕܥܘ ܣܗܕܘܬܐ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܒܗܘܢ ◆ Hieron.: "Aut juxta Symmachum [immo Aquilam]: *Et cognoscite testimonium quod in eis est.*" [46] Syro-hex. ◆ ܣ. ܘܬܬܝܕܥ ܟܢܘܫܬܐ ܒܗܘܢ ◆ [47] Idem: ܐ. ܕܚܘܫ̈ܒܐ ◆ [48] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [49] Hieron.: "*Calamum* autem, quod Hebraice dicitur CANE, pro quo LXX et Theod. *cinnamum* transtulerunt." [50] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܢܝܐ ܛܒܐ ◆ [51] Idem: ܐ. ܬܘܩ̈ܠܐ ◆ [52] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, alii, Syro-hex., et Hieron. [53] Cod. 86. Cf. Cap. l. 41. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ο΄. ἔθνος ※ μέγα. Sed hic codex, teste Parsonsio, in textu ex corr. habet: καὶ ἔθνος; deinde in marg.: μέγα καὶ β. π. Syro-hex. (et sine aster. Codd. 22, 36, alii) in textu: καὶ ἔθνος μέγα ※ καὶ β. π. ◄, asterisco, ut videtur, male posito. [54] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܓܢܐ ◆ Cf. Hex. ad Job. xli. 21. [55] Idem: ܐ. ܒܪ̈ܝܐ ◆ (Pro ܒܪ̈ܝܐ Norberg. oscitanter exscripsit ܒܪ̈ܝܪܐ, vertens, *acerbus.*) [56] Cod. 86 affert: Σ. ὡς ἀνήρ. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܓܒܪܐ ◆ [57] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [58] Cod. 86. [59] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܒܙܐ ܥܠܝܟܘܢ ◆ Hieron.: "Illud quoque quod nos interpretati sumus, *quia repente veniet vastator* (sive *miseria*) *super nos*, LXX *super vos* posuerunt." [60] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoret.; posterior in Codd. 86, 88, 98. Syro-hex.: ἐν λαοῖς συγκεκλεισμένοις (ܚܒܝ̈ܫܐ). Hieron.: "Datur propheta populo incredulo probator *robustus*, quod Hebraice dicitur MABSAR, quod vel *munitum* juxta Aq., vel *clausum* atque *circumdatum* juxta Sym. et LXX sonat." [61] Syro-hex. ܐ. ܕܡܦܠܓ ܕܚܒܝܫ ܡܢ ܩܪܒܐ ◆ Difficilis sane lectio, Graece ad literam sonans: Ἀ. (ἐν λαῷ μου) διῃρημένῳ, κυκλουμένῳ ὑπὸ πολέμου (vel, uno vocabulo, πολιορκουμένῳ, quod Nostro est ܕܚܒܝܫ ܒܩܪܒܐ, Jesai. xxvii. 3). Posterior clausula utrum alterius explanatio sit, an ad alium interpretem, cujus nomen perierit, pertineat, in medio relinquimus; priorem, ܕܡܦܠܓ, a Norbergio casu omissam, si recte Graecam fecimus, videndum num falsa scriptura sit vocis διῃρμένῳ, coll. Hex. ad Deut. iii. 5, ubi עָרִים בְּצֻרֹת eidem interpreti πόλεις διῃρμέναι, *urbes in sublime evectae*, sonant. Hieronymum autem, qui Aquilae *munitum* tribuerit, aut *sensum* Graecae vocis expressisse, aut alteram istius interpretis editionem respexisse crediderimus. [62] Cod. 86. Hieron., ut videtur, *circumdatum* vertit. Nescimus quid sibi velit lectio Cod. 88: Σ. ἐν λαῷ παροργισμένῳ (sic). [63] Syro-hex. ܐ. ܪ̈ܫܢܐ ܕܡܬܪܚܩܝܢ. ܕܐܙܠܝܢ ܡܩܪܨܢܐܝܬ ◆ Cf. Hex. ad Prov. xi. 13. [64] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܡܚܒ̈ܠܢܐ ◆ Cf.

29. לַשָּׁוְא צָרַף צָרוֹף. *In vanum conflavit conflando.* Ο΄. εἰς κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ. Ἀ. Σ. εἰκῇ ἐπύρωσε πυρωτής.[65]

נִתָּקוּ. *Separantur.* Ο΄. ἐτάκη. Σ. ἐξηράνθησαν.[66]

Cap. VI. 2. τὸ ὕψος ÷ σου ◄. 16. ÷ καὶ ἴδετε ◄.[67]

CAP. VII.

1, 2. הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָֹה לֵאמֹר׃ עֲמֹד בְּשַׁעַר בֵּית יְהוָֹה וְקָרָאתָ שָּׁם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָֹה כָּל־יְהוּדָה הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיהוָֹה. *Verbum quod fuit ad Jeremiam a Jova, dicendo: Sta in porta domus Jovae, et praedicabis ibi verbum hoc, et dices: Audite verbum Jovae, omnis Juda, qui ingredimini per portas has ad adorandum Jovam.* Ο΄. ἀκούσατε λόγον κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία. ※ Ἀ. Σ. Θ. ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου, λέγων· στῆθι ἐν πύλῃ οἴκου κυρίου, καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἐρεῖς· ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία, οἱ εἰσπορευόμενοι διὰ τῶν πυλῶν τούτων προσκυνεῖν τῷ κυρίῳ ◄.[1]

3. צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[2]

הֵיטִיבוּ. *Bonas facite.* Ο΄. διορθώσατε. Ἀ. ἀγαθύνατε. Σ. ἀγαθὰς ποιήσατε.[3]

3. וַאֲשַׁכְּנָה אֶתְכֶם. *Et habitare faciam vos.* Ο΄. καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς. Ἀ. καὶ σκηνώσω σὺν ὑμῖν.[4] Σ. *et confirmabo vos.*[5]

4. הֵיכַל יְהוָֹה (in tertio loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. ναὸς κυρίου.[6]

5. אִם־הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ. *Si bonas faciendo bonas feceritis.* Ο΄. ἐὰν διορθοῦντες διορθώσητε. Ἀ. ἐὰν ἀγαθύνοντες ἀγαθύνητε.[7]

אִם־עָשׂוֹ. *Si faciendo.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐὰν ◄ ποιοῦντες.[8]

6. תַעֲשֹׁקוּ. *Oppresseritis.* Ο΄. καταδυναστεύσητε. Ἀ. συκοφαντήσητε.[9]

7. בַּמָּקוֹם הַזֶּה. *In loco hoc.* Ο΄. ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ (alia exempl. ὑμῶν[10]).

8. הִנֵּה אַתֶּם. *Ecce vos.* Ο΄. εἰ δὲ ὑμεῖς. Ἀ. ἰδοὺ ὑμεῖς. Σ. ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς.[11]

9. הֲגָנֹב רָצֹחַ וְנָאֹף. *Num furari, occidere, et moechari.* Ο΄. καὶ φονεύετε, καὶ μοιχᾶσθε, καὶ κλέπτετε. Ἀ. κλέπτης καὶ φονευτὴς καὶ μοιχός.[12]

10. בַּבַּיִת הַזֶּה. *In domo hac.* Ο΄. ἐν τῷ οἴκῳ ※ τούτῳ ◄.[13]

נִצַּלְנוּ. *Liberati sumus.* Ο΄. ἀπεσχήμεθα. Ἀ. Σ. ἐρρύσθημεν.[14]

11. הָיָה הַבַּיִת. *Facta est domus.* Ο΄. ※ Σ. ἐγένετο ◄ ὁ οἶκος.[15]

12. כִּי לְכוּ־נָא. *Nam ite, quaeso.* Ο΄. ὅτι πορεύ-

Hex. ad Jesai. i. 4. [65] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܘܪ̈ܐ ܢܘܪܢܐ ◆, h. e. πυροὶ πυρωτής. Cod. 88 in marg. sine nom. affert: εἰκῇ ἐπύρωσε πυρετος (sic). Cf. Hex. ad Jesai. xli. 7. [66] Syro-hex. ܣ. ܚܡ̈ܒܡ ◆. [67] Syro-hex.

CAP. VII. [1] Sic Cod. 86, teste Parsonsio. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. ὁ λόγος κ.τ.ἑ. Eadem in textu sub aster. habet Syro-hex., subjungens: ÷ ἀκούσατε — Ἰουδαία ◄; et sic sine aster. et obelo Codd. 22 (cum πᾶσα ἡ Ἰούδα), 36, 48 (cum π. ἡ Ἰουδαία), alii. Hieron.: "Hoc in editione LXX non habetur, sed de Theod. ex Hebraico additum est." [2] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. [3] Codd. 86, 88. [4] Syro-hex. ܐ. ܘܐܓܢ ܥܡܟܘܢ ◆. [5] Hieron.: "Sive vos ipsos, juxta Sym., firma habitatione fundabo, qui ait: *et confirmabo vos in loco isto.*" Nonnemo tentat στηρίξω; Spohnius ἱδρυνῶ, fortasse cum respectu ad Psal. lxxvii. 60 in Hex. [6] Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. ܐ. ܐܢ ܡܛܝܒܘ ܬܛܝܒܘܢ ◆. [8] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ※ ܘܐܢ ◄ (rectius ܘ※ ܐܢ ◄, ut Cod. 88). [9] Syro-hex. ܐ. ܬܥܠܘܒܘܢ ◆. Hieron. Hebraea vertit: *feceritis calumniam.* [10] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 33, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: τούτῳ. [11] Syro-hex. ܐ. ܗܐ ܐܢܬܘܢ ◆ ܣ. ܐܠܐ ܒܪܡ ܐܢܬܘܢ ◆. Ad Sym. cf. ad Cap. xii. 1. (Particulam ὅμως cum ܒܪܡ commutavit interpres Philox. ad Joan. xii. 15. Gal. iii. 15.) [12] Syro-hex. ܐ. ܓܢܒܐ ܘܩܛܘܠܐ ܘܓܝܪܐ (ܓܝܪܐ) ◆. [13] Cod. 88, et Syro-hex. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܦܨܝܢ ◆. [15] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

θητε (alia exempl. ἐπορεύθητε[16]). Ἀ. ὅτι πορεύθητε. Σ. πορεύθητε.[17]

12. בָּרִאשׁוֹנָה. *In principio.* Ο΄. ἔμπροσθεν. Σ. ἐν ἀρχῇ.[18]

13. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[19]

הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר. *Mane surgendo et loquendo.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. ὀρθρίζων καὶ λαλῶν ◂.[20]

16. וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה. *Neque tollas pro iis clamorem et deprecationem.* Ο΄. καὶ μὴ ἀξιοῦ τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτοὺς, καὶ μὴ εὔχου. Ἀ. καὶ μὴ λάβῃς περὶ αὐτῶν δέησιν καὶ προσευχήν.[21]

וְאַל־תִּפְגַּע־בִּי. *Et ne instes mihi.* Ο΄. καὶ μὴ προσέλθῃς μοι. Σ. μηδὲ ἀντιστῇς μοι.[22]

אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֹתָךְ. *Non exaudiam te.* Ο΄. οὐκ εἰσακούσομαί ※ σου ◂.[23]

18. אֶת־הָאֵשׁ. *Ignem.* Ο΄. πῦρ. Alia exempl. ※ τὸ ◂ πῦρ.[24]

לָשׁוֹת. *Subigunt.* Ο΄. τρίβουσιν. Σ. φυρῶσιν.[25]

כַּוָּנִים. *Placentas.* Ο΄. καυῶνας. Potior scriptura: χαυῶνας.[26]

18. לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם. *Reginae caelorum.* Ο΄. τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ λοιποί· τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ.[27]

20. נִתֶּכֶת. *Effundet se.* Ο΄. χεῖται. Ἀ. Σ. στάξει.[28]

עַל־פְּרִי. *Super fructus.* Ο΄. ἐπὶ τὰ γεννήματα. Ἀ. Σ. (ἐπὶ) τὸν καρπόν.[29]

21. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[30]

22. עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה. *De holocaustis.* Ο΄. περὶ ※ Ἀ. Σ. λόγου ◂ ὁλοκαυτωμάτων.[31]

24. וְלֹא שָׁמְעוּ. *Sed non audierunt.* Ο΄. καὶ οὐκ ἤκουσαν (alia exempl. εἰσήκουσαν[32]) ÷ μου ◂.

הִטּוּ. *Inclinaverunt.* Ο΄. προσέσχε. Οἱ λοιποί· ἔκλιναν.[33]

25. יוֹם הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ. *Singulis diebus mane surgendo et mittendo.* Ο΄. ἡμέρας καὶ ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα. Ἀ. Σ. καθ' ἡμέρας ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.[34]

26. אֶת־אָזְנָם. *Aurem suam.* Ο΄. τὸ οὖς αὐτῶν. Ἄλλος· τὰ ὦτα αὐτῶν.[35]

אֶת־עָרְפָּם הֵרֵעוּ מֵאֲבוֹתָם. *Cervicem suam,*

---

[16] Sic Codd. II, 23, 26, alii, et Syro-hex. [17] Syro-hex. [illegible]. [18] Idem: [illegible]. [19] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ φησὶ — λαλῶν ◂. [20] Cod. Jes., et iidem. Hieron.: "Hoc quod posuimus, *mane consurgens et loquens*, in LXX non habetur." [21] Codd. 86, 88, quorum posterior καὶ προσβολὴν habet. Syro-hex. affert: [illegible]. [22] Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Jesai. xlvii. 3. liii. 12. Jerem. xv. 11. [23] Idem. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [24] Syro-hex. in textu: [illegible] ※. Sic sine aster. Codd. XII (in marg.), 88. Minus probabiliter Rördam in *Dissertatione de regulis grammaticis* etc. p. 23 lectionem Syriacam per ※ σὺν ◂ τὸ πῦρ effert. [25] Syro-hex. [illegible]. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 625: τὸ δὲ, τρίβουσι στέαρ (sic), φύρουσιν ἔχει ὁ Ἑβραῖος. [26] Sic Comp., Codd. II, III, 22, 23, 26, alii. Cf. ad Cap. xliv. 19. Syro-hex. in marg. XAYωNAC. Chrysost. in continuatione: τὸ δὲ, τοῦ ποιῆσαι χαβῶνας (sic), τουτέστιν, ἄρτους μεγάλους· τὸ γὰρ χαβῶνάς ἐστι λέξις Ἑβραϊκή, σημαίνει δὲ τὸν ἀπὸ μέτρου ἑνὸς τοῦ λεγομένου μοδίου γινόμενον ἄρτον. Hieron.: "*Mulieres conspergunt adipem* cum farina, ut faciant CHAUONIM, quas [LXX *chavonas*], nos *placentas* interpretati sumus, sive *praeparationes* [a Chald. כַּוֵּן, *praeparavit*. Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 669]." [27] Syro-hex. Codd. 86, 88: Οἱ Γ΄. τῇ βασιλίσσῃ. [28] Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. nostra ad Dan. ix. 27. Hieron.: "Pulcreque non ait, *effusus est* furor meus super locum istum, sed *stillavit*, ut moderatam poenam significet." [29] Syro-hex. [illegible]. [30] Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Singulariter Cod. 88: ※ ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων Ἰσραήλ. [31] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [32] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· καὶ οὐκ εἰσηκούσασθε, per errorem, ut videtur. Deinde Syro-hex. in textu habet: [illegible]; ubi pro ※ pingendum erat ÷. [33] Syro-hex. [illegible]. Cf. ad Cap. xxv. 4. [34] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. καθ' ἡμέρας ὀρθρίζων. Syro-hex. autem: Ἀ. Σ. ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων ([illegible]). [35] Cod. Jes. apud Montef., qui ad v. 24 lectionem refert. Parsons. vero ad v. 26 affert: "τὰ ὦτα αὐτῶν XII marg."

male fecerunt prae patribus eorum. Ο΄. τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν. Ἀ. τὸν νῶτον αὐτῶν, ἐκακοποίησαν . . .[36] Σ. τοὺς αὐχένας αὐτῶν, ἐκακοποίησαν (s. ἐπονηρεύσαντο) ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν.[37]

27, 28. וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. *Et non audient te; et vocabis eos, et non respondebunt tibi: et dices eis.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. καὶ οὐ μὴ ἀκούσωσί σου· καὶ καλέσεις αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ ἀποκριθῶσί σοι· καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς.[38]

28. וְנִכְרְתָה. *Et excisa est.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. καὶ ἐξῆρται ↙.[39]

29. גָּזִּי נִזְרֵךְ וְהַשְׁלִיכִי. *Tonde comam tuam, et abjice eam.* Ο΄. κεῖρε τὴν κεφαλήν σου (Ἀ. τὸ τρίχωμά σου[40]), καὶ ἀπόρριπτε. Σ. κεῖραι τὴν τρίχα τὴν ἁγίαν τῆς ναζιραιότητός σου, καὶ λίκμησον (s. ῥίπισον).[41]

וּשְׂאִי עַל־שְׁפָיִם קִינָה. *Et tolle super clivos lamentum.* Ο΄. καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρῆνον. Ἀ. . . ἐπὶ πεδινοῖς θρῆνον.[42] Σ. καὶ λάβε ἐπ' εὐθεῖαν θρῆνον.[43]

עֶבְרָתוֹ. *Irae ejus.* Ο΄. τὴν ποιοῦσαν ταῦτα. Ἀ. τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Σ. ἣ ὠργίσθη.[44]

30. בְּעֵינַי. *In oculis meis.* Ο΄. ἐναντίον ἐμοῦ. Ἀ. Σ. ἐν ὀφθαλμοῖς μου.[45]

31. בָּמוֹת הַתֹּפֶת. *Excelsa Tophet.* Ο΄. τὸν βωμὸν τοῦ Ταφέθ. Ἀ. Σ. τὰ ὑψηλὰ τοῦ Ταφέθ.[46]

32. הַהֲרֵגָה. *Caedis.* Ο΄. τῶν ἀνῃρημένων. Ἀ. Σ. τῆς σφαγῆς.[47]

34. קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה. *Vocem gaudii et vocem laetitiae.* Ο΄. φωνὴν εὐφραινομένων καὶ φωνὴν χαιρόντων. Ἀ. φωνὴν εὐφροσύνης καὶ φωνὴν χαρᾶς.[48]

Cap. VII. 4. ÷ ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς ↙. 10. ÷ τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν ↙. 11. ÷ ἐκεῖ ↙. 16. ÷ περὶ αὐτῶν ↙.[49]

CAP. VIII.

2. לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ. *Soli et lunae.* Ο΄. πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. Ἀ. ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ ἐν τῇ σελήνῃ.[1]

וּלְכֹל צְבָא. *Et omni exercitui.* Ο΄. καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν στρατιάν. Ἀ. (καὶ) πάσῃ τῇ δυνάμει. Σ. (καὶ) πρὸς πᾶσαν τὴν διάταξιν.[2]

וַאֲשֶׁר דְּרָשׁוּם. *Et quae quaesiverunt.* Ο΄. καὶ ὧν ἀντείχοντο. Ἀ. καὶ οἷς (fort. οὓς) ἐξεζήτησαν.[3]

לֹא יֵאָסְפוּ. *Non colligentur.* Ο΄. οὐ κοπήσονται. Ἀ. οὐ μὴ συναχθῶσι.[4]

לְדֹמֶן. *In sterquilinium.* Ο΄. εἰς παράδειγμα. Ἀ. Σ. εἰς κόπρον.[5]

3. וְנִבְחַר מָוֶת מֵחַיִּים. *Et eligetur mors prae vita.* Ο΄. ὅτι εἵλοντο τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωήν. Ἀ. Θ. καὶ αἱρεθήσεται θάνατος ὑπὲρ τὴν ζωήν.[6]

---

[36] Codd. 86, 88. [37] Syro-hex. ܣ. ܩܕܠܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܐܒܐܫܘ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܒܗܝܗܘܢ. Post τὸν τράχηλον αὐτῶν Codd. 22, 36, alii, in textum inferunt, καὶ ἐκακοποίησαν. [38] Cod. Jes. Eadem habent in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [39] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܘ※ܐܬܓܙܪܬ↙ (sic). [40] Codd. 86, 88. [41] Syro-hex. ܣ. ܓܙܘܪ ܣܥܪܐ ܩܕܝܫܐ ܕܢܙܝܪܘܬܐ ܕܝܠܟ ܘܐܪܡܝ. Pro Hebraeo נִזְרֵךְ (= *caput sacratum Nasiraei* Num. vi. 19) Sym. per circumscriptionem posuit *comam sanctam Nasiraeatus*, ubi frustra Spohnius de duplici versione cogitabat. (Pro Syriaco ܢܙܝܪܘܬܐ juxta analogiam linguae ναζιραιότης nescimus an novum vocabulum ausi simus.) [42] Cod. 88. [43] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܣܒ ܥܠ ܬܪܝܨܘܬܐ ܐܘܠܝܬܐ. Cod. 88 affert: Σ. ἐπ' εὐθεῖαν τρίβον (sic). Hieron. Hebraea vertit: *et sume in directum planctum.* Cf. ad Cap. xiv. 6. [44] Syro-hex. ܐ. ܕܪܘܓܙܐ ܕܝܠܗ. ܣ. ܗܘ ܕܐܬܪܓܙ. [45] Idem: ܐ. ܣ. ܒܥܝ̈ܢܐ ܕܝܠܝ. [46] Idem: ܐ. ܣ. ܪ̈ܡܬܐ ܕܬܦܬ. Codd. 86, 88: Σ. τὰ ὑψηλά. [47] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܢܟܣܬܐ. Mendose Cod. 88: Ἀ. Σ. τῇ σφαγῇ. [48] Codd. 86, 88. Aliter Syro-hex.: Ἀ. φωνὴν χαρᾶς (ܕܚܕܘܬܐ) καὶ φωνὴν εὐφραινομένων (ܕܡܬܒܣܡܝܢ). [49] Syro-hex. Ad v. 4 Hieron. ait: "Hoc quod LXX in hujus capituli addidere principio: *In verbis mendacii, quae vobis omnino non proderunt,* in Hebraico non habetur."

CAP. VIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܒܫܡܫܐ ܘܒܣܗܪܐ. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܒܥܘ. [4] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܬܟܢܫܘܢ. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܙܒܠܐ. Cf. ad Cap. xvi. 4. [6] Idem: ܐ. ܬ.

3. לְכֹל הַשְּׁאֵרִית. *Omnibus superstitibus.* Ο΄. καὶ πᾶσι τοῖς καταλοίποις. Ἀ. Σ. παντὶ τῷ καταλείμματι.[7]

מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת. *De gente mala hac.* Ο΄. ἀπὸ τῆς γενεᾶς ※ Οἱ Γ΄. τῆς πονηρᾶς ◂ ἐκείνης.[8]

בְּכָל־הַמְּקֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים. *In omnibus locis quae residua sunt.* Ο΄. ἐν παντὶ τόπῳ ※ τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ◂.[9] Ἀ. Σ. ἐν πᾶσι τόποις . . .[10]

אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם. *Ubicunque extrusero eos.* Ο΄. οὗ ἐὰν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ. Ἀ. Σ. οὗ διέσπειρα αὐτούς.[11]

3, 4. נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ◂.[12]

4. וְלֹא יָשׁוּב. *Et non revertetur.* Ο΄. οὐκ ἀναστρέφει (alia exempl. ἐπιστρέφει[13]). Ἀ. Σ. οὐκ ἀνακάμψει.[14]

5. יְרוּשָׁלַם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ Ἱερουσαλήμ ◂.[15]

נִצַּחַת. *Perpetuam.* Ο΄. ἀναιδῆ. Ἀ. Σ. φιλόνεικον.[16]

5. הֶחֱזִיקוּ בַּתַּרְמִית. *Firmiter tenent fraudem.* Ο΄. καὶ κατεκρατήθησαν ἐν τῇ προαιρέσει αὐτῶν. Ἀ. ἐνίσχυσαν ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν.[17] Σ. ἀντεποιήσαντο ἐν δόλῳ.[18]

6. הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמָע. *Auscultavi et audivi.* Ο΄. ἐνωτίσασθε δὴ καὶ ἀκούσατε. Ἀ. Σ. προσέσχον καὶ ἤκουσα.[19]

נִחָם. *Penitentiam egit.* Ο΄. ὁ μετανοῶν. Ἀ. παρακαλούμενος.[20]

כֻּלֹּה שָׁב בִּמְרֻצוֹתָם. *Unusquisque aversus est in cursibus suis.* Ο΄. διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ. Ὁ Σύρος· πάντες τῇ γνώμῃ αὐτῶν πορεύονται (s. πορεύσονται).[21]

כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה. *Sicut equus cursu effuso ruens in bello.* Ο΄. ὡς ἵππος κάθιδρος ἐν χρεμετισμῷ αὐτοῦ. Ἀ. (ὡς ἵππος) καλπάζων ἐν πολέμῳ. Σ. (ὡς ἵππος) ὁρμῶν ἐν πολέμῳ.[22] Ὁ Σύρος· ὡς ἵππος ὁρμῶν εἰς πόλεμον.[23]

7. חֲסִידָה. *Ciconia.* Ο΄. Θ. ἡ ἀσίδα. Ἀ. ἐρωδιός. Σ. ἰκτῖνος.[24]

◆ ܘܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܒܝܫܬܐ ܢܬܒܚܪ ܡܘܬܐ ܡܢ ܚܝܐ ◆. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. καὶ αἱρεθήσεται κ.τ.ἑ. Eadem sine aster. post ζωὴν inferunt Codd. 22, 36, alii. [7] Codd. 86, 88, quorum posterior Aquilae soli tribuit. Uterque autem καὶ (?) παντὶ τῷ καταλίμματι scribit. [8] Sic Cod. 86. Syro-hex. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ※ ܒܝܫܬܐ ◂ ܗܝ. Cod. XII affert: ※ Ἀ. Σ. τῆς πονηρᾶς (non, ut Montef., ※ Ἀ. Σ. πονηρᾶς). Cod. 88: ἀπὸ τῆς γ. ἐκείνης ※ τῆς πονηρᾶς; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [9] Sic Cod. 88. Syro-hex. ※ ܠܗܠܝܢ ܕܐܫܬܚܪܘ ◂. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܟܠܗܘܢ ܕܘܟܝܬܐ. [11] Idem: ܐ. ܣ. ܐܝܟܐ ܕܒܕܪܬ ܐܢܘܢ ◆. Cf. ad Cap. xxiii. 3. xliii. 5. [12] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 48, 51, alii. Syro-hex. pingit: ※ λέγει κ. τῶν δ. ◂. καὶ ἐρεῖς ※ πρὸς αὐτούς ◂. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπιστρέψει), XII (in textu), 22, 23, 26, alii. [14] Codd. 86, 88. [15] Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22 (καὶ ἡ Ἰ.), 36, alii. [16] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܪܚܡ ܚܪܝܢܐ. Cod. 88 affert: Σ. φιλόνεικον ἀντεποιήσαντο ἐν δόλῳ. Hieron. Hebraea vertit: *aversione contentiosa.* [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. 88. [19] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܨܝܬ ܘܫܡܥܬ. [20] Codd. 86, 88. [21] Theodoret., quocum concinit Syrus vulgaris: ܟܠܗܘܢ ܒܪܥܝܢܗܘܢ ܡܗܠܟܝܢ. [22] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ ܐ. ܕܡܪܗܛ ܒܩܪܒܐ, h.e. *effusus* (ἐκκεχυμένος) *in bello.* Lectio librorum Graecorum est valde notabilis, maxime propter exemplum verbi καλπάζειν, quod nescio an alibi nisi apud Lexicographos repertum sit, etsi compositum παρακαλπάζειν adhuc exstat in loco classico Plutarchi Vit. Alexandri 6: Εὐθὺς προσδραμὼν τῷ ἵππῳ, καὶ παραλαβὼν τὴν ἡνίαν, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, μικρὰ δὲ οὕτω παρακαλπάσας καὶ καταψήσας, ὡς ἑώρα πληρούμενον θυμοῦ καὶ πνεύματος κ.τ.ἑ. A κάλπη, εἶδος δρόμου, in quo narrat Pausanias El. I equitem equa vehi solitum esse, ad extremum autem curriculum ex equa desilientem, apprehenso ejus freno, quasi cum ea cursu certasse, derivatur καλπάζειν, cui Budaeus quidem transitivum sensum vindicat, *equum ad ingressum exsultantem urgere*, Gallice, *galoper un cheval*, vocabulo a Graecis translato; alii verius, ut videtur, eandem significationem, sed intransitivam, ei subjiciunt. Sic Suidas: καλπάζειν, ἁβρῶς βαδίζειν. Cyril. Lex. MS.: καλπάζει, ὀξυποδεῖ. Est autem ὀξυποδεῖν, auctore Salmasio, *minuto citatoque gradu ire, et quasi pedibus argutari;* quae notio cum usu Aquilae in hoc fragmento satis congruit. De Syro interprete nihil definio: suspicio tamen oritur, eum in vocabulo sibi inexplorato vertendo, ad notiorem vocem κάλπη, *urna, hydria,* respexisse. [23] Theodoret. [24] Syro-hex. ◆ ܐ. ܗܪܘܕܝܐ ◆ ܣ. ܕܝܬܐ. Victor Antioch. in Cat. Ghisler. T. I, p. 719: τοιαύτη, φησὶν, ἡ ἀσίδα, ἣν ὁ Ἀκ. ἐρωδιὸν ἐξέδωκεν, ἄλλοι δὲ, ἰκτῖνον. Hieron.:

7. וְסוּס וְעָגוּר. *Et hirundo et garritor* (s. *grus*). Ο΄. καὶ χελιδὼν ÷ ἀγροῦ στρουθία ◂.[25] Ἀ... καὶ ἀγούρ. Σ. τέττιξ καὶ ἀγούρ.[26]

אֶת־עֵת. *Tempus.* Ο΄. ※ τοὺς ◂ καιρούς.[27]

8. אָכֵן. *Profecto.* Ο΄. Vacat. ※ διὰ τοῦτο ◂.[28]

8, 9. לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט שֶׁקֶר סֹפְרִים׃ הֹבִשׁוּ חֲכָמִים. *In mendacium operatur stylus mendax scribarum. Pudefient sapientes.* Ο΄. εἰς μάτην ἐγενήθη σχοῖνος ψευδὴς γραμματεῦσιν. ᾐσχύνθησαν σοφοί. Ἀ. εἰς ἄδικον ἐποίησεν γραφεῖον ἀδικία γραμματέων. κατῄσχυναν σοφοί.[29]

9. הִנֵּה בִדְבַר. *Ecce! verbum.* Ο΄. ὅτι τὸν νόμον (alia exempl. λόγον[30]). Ἀ. ἰδοὺ τὸ λόγιον. Σ. τὸν γὰρ λόγον.[31]

וְחָכְמַת־מֶה לָהֶם. *Et sapientia cujus* rei est *iis?* Ο΄. σοφία τίς ἐστιν ἐν αὐτοῖς; Ἀ. Σ. σοφία τίνος αὐτοῖς;[32]

10. כִּי מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל כֻּלֹּה בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא וְעַד־כֹּהֵן כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָּׁקֶר. *Quia a parvo usque ad magnum unusquisque rapit rapinam; a propheta usque ad sacerdotem unusquisque operatur mendacium.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγάλου αὐτῶν πᾶς τις πλεονεκτεῖ πλεονεξίαν· ἀπὸ προφήτου ἕως ἱερέως πᾶς τις ποιεῖ ἄδικα.[33]

11. וַיְרַפּוּ אֶת־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי עַל־נְקַלָּה לֵאמֹר שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם. *Et sanabant vulnus filiae populi mei leviter, dicendo: Pax, pax, et non est pax.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἰάσαντο τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου ἐπ' ἀτιμίᾳ, λέγοντες· εἰρήνη, εἰρήνη, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη.[34]

12. הֹבִשׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם־בּוֹשׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ וְהִכָּלֵם לֹא יָדָעוּ לָכֵן יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה. *Pudore affecti sunt, quia abominationem fecerunt? quin immo pudendo non pudore affecti sunt, et erubescere nescierunt: propterea cadent inter cadentes, in tempore visitationis suae corruent, dixit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. κατῃσχύνθησαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν· καίγε αἰσχύνῃ οὐκ ᾐσχύνθησαν, καίγε ἐντραπῆναι οὐκ ἔγνωσαν· διὰ τοῦτο πεσοῦνται σὺν τοῖς πίπτουσιν, ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀσθενήσουσιν (Ἀ. σκανδαλισθήσονται. Σ. πταίσουσιν[35]), εἶπεν κύριος ◂.[36]

13. אָסֹף אֲסִיפֵם. *Tollendo tollam eos.* Ο΄. καὶ συνάξουσι τὰ γεννήματα αὐτῶν. Ἀ. συντελείᾳ συντελέσω αὐτούς.[37]

וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם. *Et constituam iis, qui eos invadant.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ παρῆλθεν αὐτούς ◂.[38]

14. וְנִדְּמָה־שָּׁם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הֲדִמָּנוּ. *Et quieti simus ibi; nam Jova Deus noster ad silentium nos redegit.* Ο΄. καὶ ἀπορριφῶμεν ἐκεῖ, ὅτι

"Pro *milvo*, quem interpretatus est Sym., LXX et Theod. ipsum verbum Hebraicum posuere, ASIDA; Aquila, *herodium*." Cf. Hex. ad Job. xxxix. 13. Psal. ciii. 17. [25] Obelus est in Syro-hex. [26] Hieron.: "Rursum pro *hirundine*, Sym. *cicadam* transtulit, quae Hebraice dicitur SIS. Pro eo autem quod nos posuimus *ciconiam*, et Aq. et Sym. ita ut in Hebraeo scriptum est, *agur* transtulerunt, pro quo LXX *agri passeres* interpretati sunt." Syro-hex. affert: ܣ. ܛܛܝܓܣ ܘܐܓܘܪ ◆. Cf. Hex. ad Jesai. xxxviii. 14. In textu post τρυγὼν add. καὶ τέττιξ Codd. 22, 36, alii. [27] Syro-hex. in textu: ※ ܠܙܒܢ̈ܐ. Articulum agnoscunt Codd. 62, 86 (in marg.), 88, 198. [28] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 233. [29] Codd. 86, 88: Ἀ. εἰς ἄδικον ἐποίησαν γραφεῖον (γραφιον Cod. 86) ἁ δια γραμματαιων (—τέον Cod. 88) κατισχυναν (κατίσχυντο Cod. 88) σοφοί. Scribarum errores pro virili correximus. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [31] Codd. 86, 88. [32] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܟܡܬܐ ܕܡܢܘ ܠܗܘܢ ◆. Idem ad τίς in marg. char. med. affert: ἔτι. [33] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (sub ※), 48 (idem), alii, et Syro-hex. (sub ※). (Pro αὐτῶν πᾶς Codd. 22, 36, 48, alii, ὁ πᾶς habent. Iidem mox: ἀπὸ πρ. αὐτῶν (αὐτῶν om. Cod. 36) καὶ ἕως ἱ. ὁ πᾶς ποιεῖ ἄ.) Cod. 86 affert: ※ Ἀ. Σ. Θ. ὅτι ἀπὸ μικροῦ κ.τ.ἑ. Cf. ad Cap. vi. 13. [34] Iidem. Cf. ad Cap. vi. 14. [35] Syro-hex. ܐ. ܢܬܬܟܫܠܘܢ ◆ ܣ. ܢܫܘܚܘܢ ◆. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxiii. 9. Jerem. xx. 11. Perperam vulgo vertunt: S. *rei fient.* [36] Cod. Jes., ceteri. (Pro ἐν καιρῷ Codd. 22, 36, 48, alii, et Syro-hex. καὶ ἐν καιρῷ habent.) [37] Syro-hex. ܐ. ܫܘܡܠܝܐ ܐܫܡܠܐ ܐܢܘܢ ◆. [38] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 88, 233. Sic (cum παρῆλθον) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex.

※ κύριος ◂[39] ὁ θεὸς ἀπέρριψεν ἡμᾶς. Ἀ. Σ. καὶ σιγήσωμεν ἐκεῖ, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κατεσιώπησεν ἡμᾶς.[40]

16. מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת סוּסָיו. *E Dan auditur ronchus equorum ejus.* Ο΄. ἐκ Δὰν ἀκουσόμεθα φωνὴν ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ. Ἀ. (ἐκ Δὰν) ἠκούσθη χρεμετισμὸς ἵππων αὐτοῦ.[41] (Σ.) ἐκ Δὰν ἀκουσθήσεται φρύαγμα ἵππων αὐτοῦ.[42]

מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אַבִּירָיו. *A voce hinnitus fortium ejus.* Ο΄. ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἱππασίας ἵππων αὐτοῦ. Ἀ. ἀπὸ φωνῆς χρεμετίσματος δυνατῶν αὐτοῦ.[43]

17. נְחָשִׁים צִפְעֹנִים. *Serpentes basiliscos.* Ο΄. ὄφεις θανατοῦντας. Ἀ... βασιλίσκους. Ἀ. (juxta ed. 2dam) .. σκοπεύοντας.[44] Σ... πονηρούς.[45]

אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם. *Quibus non est.* Ο΄. οἷς οὐκ ἔστιν ※ Ἀ. αὐτοῖς ◂.[46]

נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[47]

18. מַבְלִיגִיתִי עֲלֵי יָגוֹן עָלַי לִבִּי דַוָּי. (Ubi est) *exhilaratio mea in maerore? intra me cor meum* est *aegrum.* Ο΄. ἀνίατα μετ᾽ ὀδύνης καρδίας ὑμῶν ἀπορουμένης. Ἀ. τέρψις (s. ἱλαρότης) μου ἐπ᾽ ἐμὲ, ὀδύνη ἐπ᾽ ἐμὲ, καρδία μου ταλαίπωρος.[48] Σ. ἐμπαίζεις μοι, ὀδύνη ἐπ᾽ ἐμὲ, καρδία μου λυπηρά (s. περίλυπος).[49] Θ. ὅτι οὐκ ἔστιν ὕβρις ἐπ᾽ ἐμὲ, ... καρδία μου ταλαίπωρος.[50]

19. שַׁוְעַת. *Clamoris.* Ο΄. ※ κραυγῆς ◂.[51]

בָּהּ. *In ea.* Ο΄. ἐκεῖ. Οἱ λοιποί· ἐν αὐτῇ.[52]

מַדּוּעַ. *Quare.* Ο΄. διότι. Alia exempl. διὰ τί.[53]

20. קָצִיר. *Messis.* Ο΄. θέρος. Ἀ. Σ. θερισμός.[54]

קָיִץ. *Aestas.* Ο΄. ἀμητός. Ἀ. Σ. ὀπώρα.[55]

21. הָשְׁבַּרְתִּי. *Fractus sum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. συνετρίβην.[56]

קָדַרְתִּי. *Pullatus sum.* Ο΄. ἐσκοτώθην. Ἀ. ἐσκυθρώπασα.[57]

22. אֲרֻכַת. *Fascia* (sanando vulneri). Ο΄. ἴασις. Ἀ. Σ. οὐλή.[58]

Cap. VIII. 2. ÷ καὶ πρὸς (sic) τὴν σελήνην —— ἀστέρας ◂. 21. ÷ ὠδῖνες ὡς τικτούσης ◂.[59]

CAP. IX.

1 (Hebr. viii. 23). רֹאשִׁי. *Caput meum.* Ο΄. κεφαλῇ μου. Ἀ. Θ. κεφαλήν μου.[1]

---

[39] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [40] Syro-hex. [illegible] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. καὶ σιγήσωμεν. [41] Cod. 86. Minus bene Cod. 88: Ἀ. ἤκουσε χρεμετισμὸν κ.τ.ἑ. [42] Syro-hex. [illegible] Nomen Syr. [illegible] Lexicographis *concitatus cursus* sonat; sed verbum commutatur cum Graeco φρυάττειν Act. Apost. iv. 25 in Philox.; et Cod. 88 hic affert: Σ. φρυαγμας (sic). Videtur igitur Symmachi, non Aquilae, lectio esse. [43] Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex., qui in textu ἱππασίας ignorat, in marg. affert: Ἀ. Σ. δυνατῶν αὐτοῦ ([illegible]). [44] Hieron.: "Serpentes eos appellans *pessimos*, sive *mortiferos*, et ut Aq. transtulit, *regulos*, qui appellantur Hebraice SAPHPHONIM: pro quo quid sibi voluerit secunda ejus editio, ut *speculatores* diceret, non intelligo, nisi forte ob verbi similitudinem." Syro-hex. affert: [illegible], Graece fortasse, βασιλισκοὺς (cf. Psal. xc. 13. Jesai. lix. 5 in Syro-hex.) σκοπεύοντας (s. σκοπευτὰς, coll. Hex. ad Jesai. lvi. 10), ex duplici, ut videtur, editione. [45] Syro-hex. [illegible] [46] Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. ※ αὐτῆς). Sic sine aster. Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex. post ἐπᾷσαι infert [illegible] ※. [47] Cod. Jes. Cod. 86 affert: ※ Οἱ Γ΄. φησὶ κύριος. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [48] Syro-hex. [illegible] [49] Idem: [illegible] Norberg., qui Syriaca sine interpunctione exscripsit, vertit: S. *illudere mihi dolor super me: cor meum pressum.* Secundum nostram versionem pro [illegible] fortasse [illegible] pingendum; sed in codd. vetustissimis, ut certiores nos fecit Ceriani noster, saepe, interdum etiam in hexaplaribus, in ipso Pael punctum diacriticum infra est. [50] Idem: [illegible] Pro מבליגיתי Theod. lectionem plurium codd. מבלי ניתי secutus est, ut ניתי ad נָוָה (=נַאֲוָה, *insolentia*) referatur. [51] Sic Syro-hex. Vox deest in Cod. 23. [52] Syro-hex. [53] Sic Codd. II, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. [54] Syro-hex. [illegible] [55] Idem: [illegible] [56] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [57] Codd. 86, 88. [58] Syro-hex. [illegible] Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 8. (Syr. [illegible] commutatur cum μώλωψ 1 Pet. ii. 24 in utraque versione, necnon cum ἀφὴ Deut. xvii. [8]. xxi. [5], teste Masio in *Syr. Pecul.* Spohnius hic tentat συνούλωσις, quod Nostro potius [illegible] sonat. Cf. ad Cap. xxx. 13.) [59] Syro-hex.

CAP. IX. [1] Syro-hex. [illegible]

2 (ix. 1). מִי־יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים. *Quis dabit mihi in deserto diversorium viatorum?* Ο΄. τίς δῴη μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμὸν ἔσχατον; Ἀ. τίς δώσει με ἐν ἐρήμῳ κατάλυμα ὁδοιπόρων; Σ. . . . αὐλισμὸν ὁδοιπόρων;[2]

3 (2). שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה. *Mendacii, et non pro fide.* Ο΄. ψεῦδος, καὶ οὐ πίστις. Σ. ἐν ψεύδει, καὶ οὐκ ἐν ἀληθείᾳ.[3]

4 (3). וְעַל־כָּל־אָח. *Et ulli fratri.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ※ πᾶσιν ◂ ἀδελφοῖς αὐτῶν.[4]

5 (4). וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ. *Et unus alterum decipit.* Ο΄. ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαίξεται. Ἀ. καὶ ἀνὴρ ἐν τῷ πλησίον αὐτοῦ παραλογίζονται.[5]

לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם. *Assuefaciunt linguam suam.* Ο΄. μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα αὐτῶν. Ἀ. Θ. ἐδίδαξαν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν.[6]

5, 6 (4, 5). הַעֲוֵה נִלְאוּ: שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה. *Prave agendo delassantur. Habitatio tua est in medio fraudis, per fraudem.* Ο΄. ἠδίκησαν, καὶ οὐ διέλιπον τοῦ ἐπιστρέψαι. τόκος ἐπὶ τόκῳ, καὶ δόλος ἐπὶ δόλῳ. Ἄλλος· τοῦ ἀδικῆσαι ἔδειξαν φιλοπονίαν, καθέδρα σου ἐν μέσῳ δόλου ἐν δόλῳ.[7]

7 (6). צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[8] Ἀ. τῶν στρατιῶν.[9]

כִּי־אֵיךְ אֶעֱשֶׂה. *Nam quomodo faciam.* Ο΄. ὅτι ※ πῶς ◂ ποιήσω.[10]

8 (7). וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ. *Sed in animo suo struit insidias ei.* Ο΄. καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ἔχθραν. Ἀ. Σ. ἐν δὲ ἑαυτῷ θήσει τὸ ἔνεδρον αὐτοῦ.[11]

10 (9). עַל־הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל־נְאוֹת. *Propter montes attollam fletum et lamentationem, et propter pascua.* Ο΄. ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετὸν (alia exempl. add. καὶ μέλος[12]), καὶ ἐπὶ τὰς τρίβους. Ἀ. ἐπὶ τῶν ὀρέων ἀναλήψομαι κλαυθμὸν καὶ μέλος, (καὶ) ἐπὶ τὰ ὡραῖα.[13]

כִּי נִצְּתוּ מִבְּלִי־אִישׁ עֹבֵר. *Quia exusta sunt, ita ut non sit vir transiens.* Ο΄. ὅτι ἐξέλιπον παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους ※ Ἀ. Θ. παραπορευομένους ◂.[14] Σ. ὅτι ἀνεπίβατοι ἐγένοντο . . .[15]

מִקְנֶה. *Pecoris.* Ο΄. ὑπάρξεως. Ἀ. κτήσεως.[16]

נָדְדוּ. *Diffugerunt.* Ο΄. ἐξέστησαν. Ἀ. μετηναστεύσαντο.[17]

11 (10). לְגַלִּים. *In acervos.* Ο΄. εἰς μετοικίαν. Ἀ. εἰς θῖνας. Σ. εἰς βουνούς.[18]

מְעוֹן תַּנִּים. *Habitatio canum ferorum.* Ο΄. καὶ

---

[2] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit tantum: Ἀ. κατάλυμα. Σ. αὐλισμόν. Syro-hex. affert: ܐ. ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ ܕܐܘܪܚܝܐ. ܣ. ܡܥܡܪܐ ܕܐܘܪܚܝܐ. [3] Syro-hex. ܣ. ܒܕܓܠܘܬܐ ܘܠܐ ܒܫܪܪܐ. [4] Sic Syro-hex., cum ὑμῶν pro αὐτῶν. Cod. 88: καὶ ἐπὶ ※ πᾶσι ◂ ἀδελφοῖς (om. αὐτῶν). [5] Codd. 86, 88, quorum hic παροργίζονται mendose scribit. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. παραλογίζεται (ܡܛܥܐ). [6] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܠܦܘ ܠܠܫܢܗܘܢ. [7] Idem in marg. ܠܡܥܘܠܘ ܚܘܝܘ ܥܡܠܐ ܕܪܚܡܬ ܥܡܠܐ. ܡܘܬܒܟ ܒܡܨܥܬ ܢܟܠܐ ܒܢܟܠܐ. Lectio quamvis anonyma, et char. med. scripta, videtur esse alius interpretis, et quidem Symmachi, qui voce φιλοπονία usus est in Hex. ad Eccles. ii. 10. Ezech. xxiv. 12; nisi forte pro φιλοπονίαν ἔδειξαν vertendum uno vocabulo ἐφιλοπόνησαν. [8] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Item ad v. 15. [9] Syro-hex. ܐ. ܕܦܠܚܘܬܐ. [10] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [11] Codd. 86, 88, quorum ille ἐν δὲ αὐτῷ habet. Sensus est utriusque interpretis; verba, ut videtur, Symmachi. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܟܡܝܢܐ. [12] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [13] "Cod. 86, et sic fere Cod. 88."—*Parsons.* Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἀναλήψομαι (ܐܫܩܘܠ). Ἀ. κλαυθμόν (ܒܟܬܐ). [14] Cod. 86. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex.; et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Θ. παραπορευομένου. [15] Ad ἐξέλιπον notat Spohnius: "Huc apponitur versio Symmachi, ܕܠܐ ܡܬܕܪܟܝܢ ܗܘܘ, *ut non comprehensibiles facti sint.* Sed haec ad sequentia pertinere videntur, מִבְּלִי־אִישׁ." Fallitur. Ante ܕܠܐ supplendum ܡܛܠ, quod in textu Syr. legitur, et vertendum, ὅτι ἀνεπίβατοι ἐγένοντο (sc. αἱ τρίβοι). Cf. ad v. 12. [16] Syro-hex. ܐ. ܕܩܢܝܢܐ. [17] Idem. ܐ. ܫܢܝܘ. Cf. Hex. ad Psal. x. 1. xxx. 12. Jerem. iv. 25. [18] Codd. 86, 88, qui ad Aq. θηνας et θηκας mendose scribunt. Syro-hex. Aquilae tribuit: ܠܚܠܬܐ, quod alias εἰς βουνοὺς sonat. Cf. ad Cap. li. 37. Sed Lex. Cyril. MS. affert: θινῶν· βουνῶν.

εἰς κατοικητήριον δρακόντων ('Α. Σ. *σειρήνων*[19]). 'Α. *κατοικητήριον σειρήνων*.[20]

11 (10). מִבְּלִי יוֹשֵׁב. *Ut non sit habitator.* Ο΄. *παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι.* 'Α. *ἵνα μὴ ᾖ κατοικῶν.*[21]

12 (11). הֶחָכָם. *Sapiens.* Ο΄. *ὁ συνετός.* Alia exempl. *ὁ σοφός.*[22]

נִצְּתָה. *Exusta est.* Ο΄. *ἀνήφθη.* Σ. *ἀνεπίβατος ἐγένετο.*[23]

13 (12). וְלֹא־הָלְכוּ בָהּ. *Et non ambulaverunt in ea.* Ο΄. Vacat. ※ *καὶ* (Θ. *οὐδὲ*) *ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῷ* ↙.[24] 'Α. *καὶ οὐκ ἐπορεύθημεν . . .*[25] Ἄλλος· *καὶ οὐχ ὥδευσαν ἐν αὐτῷ.*[26]

14 (13). הַבְּעָלִים. *Baalim.* Ο΄. *τῶν εἰδώλων.* 'Α. Σ. *τῶν βααλείμ.*[27]

15 (14). מַאֲכִילָם אֶת־הָעָם הַזֶּה. *Cibaturus sum eos, hunc populum.* Ο΄. *ψωμιῶ αὐτοὺς* ※ 'Α. Σ. Θ. *τὸν λαὸν τοῦτον* ↙.[28]

לַעֲנָה. *Absinthio.* Ο΄. *ἀνάγκας.* Οἱ Γ΄. *πικρίας.*[29]

רֹאשׁ. *Papaveris* (plantae veneniferae). Ο΄. *χολῆς.* 'Α. *ἀψινθίου.* Σ. Θ. *πικρίας.*[30]

17 (16). יְהוָה צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ וְקִרְאוּ. *Jova exercituum, animum advertite, et clamate.* Ο΄. *κύριος· καλέσατε.* Alia exempl. *κύριος* ※ *τῶν δυνάμεων* ↙, *σύνετε καὶ καλέσατε.*[31]

17 (16). וְתָבוֹאנָה. *Et veniant.* Ο΄. *καὶ φθεγξάσθωσαν.* 'Α. *καὶ εἰσελθέτωσαν.* Σ. *καὶ ἐρχέσθωσαν.*[32]

18 (17). וּתְמַהֵרְנָה. *Et properent.* Ο΄. Vacat. ※ 'Α. Θ. *καὶ ταχυνάτωσαν* ↙.[33]

19 (18). קוֹל נְהִי. *Vox lamentationis.* Ο΄. *φωνὴ οἴκτρου* (alia exempl. *οἴκτου*[34]). 'Α. *φωνὴ μέλους.* Σ. *φωνὴ μέλους πενθίμου* (s. *πενθηροῦ*).[35]

שֻׁדַּדְנוּ. *Vastati sumus.* Ο΄. *ἐταλαιπωρήσαμεν.* ('Α.) *ἐπρονομεύθημεν.*[36]

כִּי הִשְׁלִיכוּ. *Quia dejecerunt.* Ο΄. *καὶ ἀπερρίψαμεν.* Alia exempl. *καὶ ἀπέρριψεν.*[37]

20 (19). נְהִי. *Lamentationem.* Ο΄. *οἶκτον.* Σ. *ἦχον πένθους.*[38]

21 (20). בְּחַלּוֹנֵינוּ. *Per fenestras nostras.* Ο΄. *διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν.* 'Α. Σ. *διὰ τῶν* † *βαρέων ὑμῶν.*[39]

בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ. *In palatia nostra.* Ο΄. *εἰς τὴν γῆν ὑμῶν.* 'Α. Σ. *εἰς τὰς βάρεις ὑμῶν.* Θ. *εἰς τὰς οἰκήσεις . .*[40]

---

[19] Codd. 86, 88. [20] Syro-hex. Aquilae continuat: ◆ ܡܥܡܪܐ ܕܣܝܪ̈ܢܐ. [21] Idem: ◆ ܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܡܬܥܡܪܢܐ. [22] Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii. Syro-hex. in textu habet *ὁ σοφὸς*, in marg. *ὁ συνετός.* [23] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 10. [24] Codd. XII (in marg. sub ※), 88: *καὶ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῷ* (non *αὐτῇ*, ut e Cod. Jes. falso exscripsit Montef.). Syro-hex. in textu: *καὶ ἐπορεύθησαν* ※ *ἐν αὐτῷ* ↙, asterisco male posito; cum scholio char. med.: *ἐν τῷ νόμῳ μου.* Idem affert: ◆ ܐ. ܐܗܠܟ. [25] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ◆ (Norberg. ܐܪܕܝܢ) ܐܪܕܝܢ. Sed prima persona a contextu abhorret. [26] Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Vox *ὁδεύειν* Symmachum refert. [27] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܥܠܐ (ܒܥ̈ܠܐ) ◆. Cod. 88 in marg.: *τῶν βααλείμ.* [28] Cod. Jes. (cum *ψωμίζω*). Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [29] Codd. 86, 88. [30] Syro-hex. ܐ. ܕܐܦܣܢܬܝܢ ◆ ܣ. ܬ. ܕܡܪܝܪܘܬܐ ◆. Aliis locis Aquila *ἀψίνθιον* pro לַעֲנָה posuit; e. g. Prov. v. 4. Jerem. xxiii. 15. Thren. iii. 19. Hic autem ne ad לַעֲנָה lectiones trahamus, obstat casus secundus, qui cum *ψωμίζω* (ܠܐ ܡܣܬܝܒܐ) aptari nequit. [31] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. tantummodo affert: Ἄλλος· *κύριος τῶν δυνάμεων.* Parsons. vero e marg. Cod. XII exscripsit: ※ *τῶν δυνάμεων σύνετε.* Hieron.: *intelligite et vocate.* [32] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. *καὶ ἐλθέτωσαν* (ܘܢܐܬܘܢ). [33] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ ܘܢܣܪܗܒܘܢ ↙. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Sic Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. ܕܒܟܝܐ. [35] Codd. 86, 88, quorum hic *πενθίμου*, ille *πενθηροῦ* habet. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܡܒܟܝܐ ܕܐܒܠܐ ◆. [36] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܐܬܒܙܙܢ. Cf. ad Cap. x. 20. [37] Syro-hex. in textu ܘܫܕܬ, *καὶ ἀπέρριψεν* (sc. *ἡ γῆ*); in marg. autem: *καὶ ἀπερρίψαμεν.* [38] Codd. 86, 88. [39] Cod. 88. Cod. 86 affert: 'Α. *διὰ τῶν βαρέων.* Pro *βαρέων* nescimus an legendum *θυρῶν.* [40] Cod. 86 affert: Σ. *εἰς τὰς βάρεις ὑμῶν εἰς τὰς οἰκήσεις* (sic). Syro-hex. vero: 'Α. *εἰς τὰς βάρεις* (ܒܝܪ̈ܬܐ) *ὑμῶν.* Ad Amos ii. 5 Hexapla dant: 'Α. *βάρεις.* Θ. *οἰκήσεις.*

22 (21). דַּבֵּר. *Dicito.* Ο΄. ※ Θ. θανάτῳ. Ἀ. Σ. λάλησον.[41]

כֹּה נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Θ. τάδε λέγει κύριος ↙.[42]

וְנָפְלָה. *Etiam cadet.* Ο΄. καὶ ἔσονται. Οἱ λοιποί· καὶ πεσοῦνται.[43]

25 (24). עַל־כָּל־מוּל בְּעָרְלָה. *In omnem circumcisum cum praeputio.* Ο΄. ἐπὶ πάντας περιτετμημένους ἀκροβυστίας αὐτῶν. Σ. ἐπὶ πάντας ἑξῆς (s. κατὰ μέρος) τοὺς ὄντας ἐν ἀκροβυστίᾳ.[44]

26 (25). וְעַל־יְהוּדָה. Ο΄. καὶ ἐπὶ Ἰδουμαίαν. Alia exempl. καὶ ἐπὶ Ἰούδαν.[45]

עֲרֵלִים. *Praeputiati.* Ο΄. ἀπερίτμητα. Ἀ. ἀκρόβυστα.[46]

עַרְלֵי־לֵב. *Praeputiati corde.* Ο΄. ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν. Ἀ. ἀκρόβυστοι καρδίᾳ.[47]

Cap. IX. 1. ÷ τὸν λαὸν τοῦτον ↙. 7. ÷ πονηρίας ↙. 14. ÷ τῆς κακῆς ↙. 22. ÷ τῆς γῆς ὑμῶν ↙. 26. ÷ καὶ ἐπὶ υἱούς (fort. καὶ ἐπὶ ÷ υἱούς ↙). ÷ σαρκί ↙.[48]

CAP. X.

2. אַל־תִּלְמָדוּ. *Nolite assuescere.* Ο΄. μὴ μανθάνετε. Ἄλλος· μὴ πορεύεσθε.[1]

כִּי־יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה. *Nam consternantur gentes eis.* Ο΄. ὅτι φοβοῦνται αὐτὰ τοῖς προσώποις αὐτῶν. Ἀ. (ὅτι) πτοηθήσονται τὰ ἔθνη ἀπ᾽ αὐτῶν.[2]

3. מַעֲשֵׂה יְדֵי־חָרָשׁ. *Opus manuum fabri.* Ο΄. ἔργον ※ Ἀ. Σ. χειρῶν ↙ τέκτονος.[3]

בַּמַּעֲצָד. *Cum ascia.* Ο΄. καὶ χώνευμα. Οἱ Γ΄. ἐν σκεπάρνῳ.[4]

5. כְּתֹמֶר מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ. *Sicut columna operis tornatilis illi sunt, nec loquuntur.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ὡς φοίνιξ ἐλατά εἰσι, καὶ οὐ μὴ λαλήσουσιν. Σ. ῥινητὰ καὶ τορευτά ἐστιν, καὶ οὐ λαλήσει. Θ. ὡς φοίνιξ πηκτά εἰσι, καὶ οὐ μὴ λαλήσουσιν.[5]

6. מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה. *Nemo est sicut tu, Jova; magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. πόθεν ὥσπερ σὺ (Ἀ. ὅμοιός σοι)

[41] Hieron.: "Verbum Hebraicum . . . si legatur DABAR, *sermonem* significat; si DEBER, *mortem;* si DABER, *loquere.* Unde et LXX et Theod. junxerunt illud praeterito capitulo, ut dicerent: *Disperdent parvulos de foris, juvenes de plateis morte.* Aq. vero et Sym. transtulerunt, λάλησον, id est, *loquere.*" Cod. 86 affert: Θ. θανάτῳ· τάδε λέγει κύριος. Syro-hex. in textu: ※ ܒܡܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ↙. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [42] Cod. Jes. [43] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܘܢܦܠܘܢ. [44] Idem: ܣ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܡܢܝܢܐ: ܗܢܘܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܥܘܪܠܘܬܐ. [45] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. καὶ ἐπὶ Ἰουδαίαν (ܝܗܘܕ, non, ut Norberg., ܝܗܘܕܐ, Ἰούδαν). [46] Syro-hex. ܐ. ܥܘܪܠܐ. [47] Idem: ܐ. ܥܘܪܠܐ ܠܒܐ. [48] Syro-hex.

CAP. X. [1] Cod. 88. Sic in textu Codd. III, 41, 106. [2] Syro-hex. ܐ. ܢܙܘܥܘܢ ܥܡܡܐ ܡܢܗܘܢ. [3] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 198, 233. Montef. praeterea affert, non nominato auctore: Ἄλλ. κενὸν ἔργον. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. (In codd. ἐλαστὰ pro ἐλατὰ, et πικτὰ pro πηκτὰ scriptum. Ad Theod. Cod. 86 legit, οὐ μὴ λαλήσωσιν.) Syro-hex. ad prius ܣܐܡܐ, ἀργύριον (v. 9) apponit: Ἀ. ὡς φοίνιξ (ܐܝܟ ܕܩܠܐ); deinde ad ܓܠܝܦܐ, τορευτὸν, notat: Σ. ῥινητὸν (ܫܦܝܐ), cum scholio a Norbergio praetermisso: ܫܦܝܐ ܡܢ ܫܘܦܢܐ (*lima*). Praeterea ad idem ܓܠܝܦܐ aptantur lectiones quae sequuntur: ܐ. ܡܫܬܟܚܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܘܠܐ ܢܡܠܠܘܢ. ܣ. ܫܦܝܐ ܘܓܠܝܦܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܘܠܐ ܢܡܠܠܘܢ. ܬ. ܡܬܩܒܥܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. (Syr. ܫܦܝܐ, ῥινητὸν, in quo omnes interpretes haeserunt, est adjectivum a radice ܫܦܐ *limavit.* Deinde ܡܫܬܟܚܐ Graece sonat ἐλατὸν, hic et v. 9, a radice ܦܚܚ (Jesai. xli. 7 in Syro-hex.), unde ܡܦܚܚܐ, ἔλασμα (Habac. ii. 19), et ܕܠܐ ܡܫܬܦܚܚ, ἀνήλατος (Job. xli. 15). Ad Theod. notandum ܡܬܩܒܥܐ, πηκτὰ, pro quo Spohnius ἐμπεπηγμένα tentabat.) Ceterum collato textu Syro-hex. cum Romano observandum est, post ἐστερέωσαν αὐτὰ Syrum sic pergere: (abest θήσουσιν αὐτὰ, ut in Comp., Codd. III, 22, 23, 26, aliis) καὶ οὐ κινηθήσονται. ἀργύριον τορευτόν εἰσιν (sic), οὐ πορεύσονται, ἀργύριον ÷ προσβλητὸν (ܡܪ̈ܡܝܐ, non ܡܪ̈ܡܝܐ. Error Norbergii scrupulum injecit J. D. Michaeli in *Lex. Syr.* p. 623. Verum vidit Spohn) ἀπὸ Θαρσὶς ἥξει, χρυσίον Μωφάζ (in marg. char. med. ܕܐܘܦܙ)· καὶ χεὶρ——ἐνδύσουσιν αὐτά ↙. αἰρόμενα——καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς (ܠܐ ܐܝܬ ܒܗܘܢ, non, ut Norberg., ܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ). ※ πόθεν ὥσπερ σὺ κ.τ.ἑ.

κύριε; μέγας εἶ σὺ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν δυνάμει.[6]

7. מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל־חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ. *Quis non timebit te, rex gentium? nam tibi convenit: quia in omnibus sapientibus gentium, et in omnibus regnis eorum nemo est sicut tu.* Oʹ. Vacat. ※ Θ. τίς οὐ μὴ φοβηθήσεταί σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σοι ἀνῆκεν (Ἀ. πρέπει)· ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς (Ἀ. συνετοῖς) τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν αὐτῶν πόθεν ὥσπερ σὺ, κύριε;[7]

8. וּבְאַחַת יִבְעֲרוּ וְיִכְסָלוּ מוּסַר הֲבָלִים עֵץ הוּא. *Una autem bruti facti sunt et desipiunt; disciplina vanitatum lignum est.* Oʹ. Vacat. ※Θ. καὶ εἰσάπαξ ἐκκαήσονται καὶ ἀσθενήσουσι καρδίαι ματαίων· ξύλον ἐστί.[8] Ἀ. καὶ ἅπαξ ἀσυνετισθήσονται καὶ ἀνοητισθήσονται· παιδεία . . .[9] Σ. ὁμοῦ δὲ μωροὶ φανήσονται καὶ ἀσύνετοι.[10]

9. כֶּסֶף מְרֻקָּע מִתַּרְשִׁישׁ יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז מַעֲשֵׂה חָרָשׁ וִידֵי צוֹרֵף תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁם מַעֲשֵׂה חֲכָמִים כֻּלָּם. *Argentum diductum* (malleo) *de Tarsis affertur, et aurum de Uphaz, opus fabri et manuum aurificis; hyacinthus et purpura* sunt *indumentum eorum, opus peritorum omnia ea.* Oʹ. Vacat. ※ Θ. ἀργύριον ἐλατὸν (Θ. *productum*) ἐκ Θαρσεὶς φερόμενον, καὶ χρυσίον ἐξ Οὐφὰζ, ἔργα τέκτονος καὶ χειρῶν χρυσοχόου, ὑάκινθος καὶ πορφύρα τὸ ἔνδυμα αὐτῶν, ἔργα σοφῶν (Θ. *sapientium*) πάντα.[11]

10. וַיהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא־אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִקִּצְפּוֹ תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְלֹא־יָכִלוּ גוֹיִם זַעְמוֹ. *Sed Jova Deus veritas* est, *ipse Deus vivens et rex sempiternus; ab ira ejus contremiscit terra, et non sustinent gentes indignationem ejus.* Oʹ. Vacat. ※Θ. ὁ δὲ κύριος θεὸς ἀληθινός ἐστιν, θεὸς ζῶν καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ σαλευθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ◄.[12] Ἄλλος· ὁ δὲ κύριος ἀληθινὸς θεός ἐστι, θεὸς ζώντων καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ παροξυσμοῦ αὐτοῦ σεισθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη ἐμβρίμησιν αὐτοῦ.[13]

12. מֵכִין. *Qui fundavit.* Oʹ. ὁ ἀνορθώσας. Ἀ. ὁ ἑτοιμάζων. Σ. ὁ ἑδράζων.[14]

---

[6] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 88, 243, Syro-hex., qui posterior in marg. affert: Ἀ. ὅμοιός σοι (ܐܝܟܘܬܟ ܐܢܬ). Codd. 22, 36, alii: πόθεν ὅμοιός σοι, κύριε; μέγας——ἐν δυνάμει. Ad Hebraea vv. 6–10, *Non est similis tui, Domine——et non sustinebunt gentes comminationem ejus,* Hieron. notat: "Haec in LXX non habentur, sed de Theodotionis editione in plerisque addita sunt." [7] Cod. Jes. Sic, exceptis scribendi mendis, sub aster. Codd. 88, 243. Syro-hex. post ἀνῆκε (ܝܐܐ) ex altera versione assumpsit προσκυνεῖν. Idem in marg. affert: Ἀ. πρέπει (ܦܐܐ); et sine titulo: καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις. Deinde Montef. e Cod. Jes. exscripsit: Ἀ. συνετοῖς. Restat describenda lectio Codd. 22, 36, aliorum, quae sic habet: τίς οὐ φοβηθήσεταί σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σὺ ἐπέστρεψας (alii σοὶ ἐπέστρεψας, σοὶ ἐπέτρεψας, σὲ ἐπέτρεψε; mendose, ut videtur, omnes pro σοὶ ἐπέπρεψε) προσκυνεῖν· ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, πόθεν ὅμοιός σοι, κύριε; [8] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 88, 233. Syro-hex. legit et distinguit: καρδία ματαίων ξύλον ἐστί. [9] Syro-hex. ܐ. ܘܐܦ ܚܕܐ ܙܒܢ ܢܣܬܟܠܘܢ ܘܢܣܬܟܠܘܢ ܪܕܘܬܐ ♦. Idem ad καρδία notat: Ἀ. παιδεία (ܡܪܕܘܬܐ). Aquilam imitati sunt Codd. 22, 36, alii, legentes: καὶ εἰσάπαξ ἀσυνετισθήσονται καὶ ἀνοητισθήσονται, καὶ παιδια (sic) ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς. ξύλον ἐστίν. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· νοηθηθήσονται (sic) καὶ παιδεία ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς; aliter ac Parsonsius in schedis: ἀσυνέτεις Θ. νοητισθήσονται ἡ παιδεία κ.τ.έ. [10] Syro-hex. ܣ. ܐܟܚܕܐ ܕܝܢ ܫܛܝܐ ܢܬܚܙܘܢ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠܢܐ ♦. Symmachi circumscriptionem per ἐφάνη jam vidimus ad Eccles. ii. 17. [11] Cod. Jes., ex quo Montef. ἐξ Ὀφεὶρ, Parsonsii vero amanuensis εἰς (ἐκ?) Σουφεὶρ exscripsit. Correximus e Syro-hex. (qui in textu ܡܢ ܐܘܦܙ habet; in marg. autem char. med. ♦ ܡܢ ܐܘܦܝܙ), et Cod. 233, ubi ἐκ Σουφεὶζ scriptum. In Cod. 88 ἐξ Οὐφὰζ deest, et χρυσοχόων pro χρυσοχόου legitur. Deinde ἔργον σοφῶν habet Syro-hex., ἔργα σοφισμῶν Cod. 233, invitis Codd. Jes., 88. Non discrepat lectio Codd. 22, 36, aliorum, nisi quod καὶ ἐκ Θαρσεὶς . . ἐκ Σουφὶρ . . χρυσοχόων . . ἔργα σοφῶν ἅπαντα αὐτοῖς, habent. [12] Codd. Jes., 88, 233, et Syro-hex. Solus Cod. 233 τὸν θυμὸν pro τὴν ὀργὴν habet. [13] Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Ad Aquilam pertinere videntur voces παροξυσμὸς (cf. nos in *Otio Norvic.* p. 1) et ἐμβρίμησις (cf. ad Cap. xv. 17). [14] Syro-hex. ܐ. ܕܡܛܝܒ ♦ ܣ. ܕܡܫܪܪ ♦. Syr. ܕܡܫܪܪ Spohnius probabiliter vertit ὁ ἑδράζων. Cf. Hex. ad Prov.

13. לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם. *Ad vocem editionis ejus copia est aquarum.* Οʹ. καὶ πλῆθος ὕδατος. ※ Θ. εἰς φωνὴν δόντος αὐτοῦ ◂ πλῆθος ὕδατος.[15] Ἀ. εἰς φωνὴν ἔδωκεν αὐτοῖς πλῆθος ὕδατος.[16] Σ. πρὸς τὴν φωνὴν ὅταν διδῷ πλῆθος ὕδατος.[17]

אֶרֶץ (הָאָרֶץ ק). Οʹ. ※ τῆς ◂ γῆς.[18]

רוּחַ. *Ventum.* Οʹ. φῶς. Alia exempl. ἀνέμους.[19] Οἱ Γʹ. ἄνεμον.[20]

15. תַּעְתֻּעִים. *Illusionum.* Οʹ. ἐμπεπαιγμένα. Alia exempl. ἐμπεπηγμένα.[21] Ἀ. μεμωκημένα. Σ. χλευασμοῦ.[22] Aliter: Ἀ. *derisionum.*[23]

16. כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ. *Quia formator universi ipse* est, *et Israel gens hereditatis ejus.* Οʹ. ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτὸς κληρονομία αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐτός ※ ἐστιν, καὶ Ἰσραὴλ ῥάβδος (Ἀ. σκῆπτρον) ◂ κληρονομίας αὐτοῦ.[24]

יְהוָֹה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος. Alia exempl. add. τῶν δυνάμεων.[25] Ἀ. κύριος τῶν στρατιῶν.[26]

17. אִסְפִּי. *Collige.* Οʹ. συνήγαγεν. Ἀ. Σ. συνάγαγε.[27]

17. מֵאֶרֶץ. *De terra.* Οʹ. ἔξωθεν. Ἀ. Θ. ἐκ γῆς. Σ. ἀπὸ γῆς.[28]

כִּנְעָתֵךְ. *Sarcinas tuas.* Οʹ. τὴν ὑπόστασίν σου. Ἀ. τὴν ἐπιτροπήν σου. Σ. τὴν ἐμπορίαν σου.[29]

יוֹשֶׁבֶת בַּמָּצוֹר. *Quae sedes in obsidione.* Οʹ. κατοικοῦσαν ἐν ἐκλεκτοῖς.[30] Ἀ. ἡ καθίζουσα ἐν περιοχῇ.[31] Σ. . . ἐν πολιορκίᾳ.[32]

18. הִנְנִי קוֹלֵעַ. *En! ego funda projiciam.* Οʹ. ἰδοὺ ἐγὼ σκελίζω (Ἀ. Σ. σφενδονήσω[33]).

בַּפַּעַם הַזֹּאת. *Hac vice.* Οʹ. (τὴν γῆν) ταύτην. Ἀ. ἐν τῷ ἅπαξ τούτῳ. Σ. ἐν τῇ ἐφόδῳ ταύτῃ.[34]

וַהֲצֵרוֹתִי לָהֶם. *Et angustiam faciam iis.* Οʹ. ἐν θλίψει. Alia exempl. add. καὶ ἐκθλίψω αὐτούς.[35]

לְמַעַן יִמְצָאוּ. *Ut experiantur.* Οʹ. ὅπως εὑρεθῇ ἡ πληγή σου. Ἀ. ὅπως ἐλεγχθῶσιν.[36]

19. אוֹי־לִי. *Hei mihi!* Οʹ. οὐαί. Ἀ. Σ. οὐαί μοι.[37]

אַךְ זֶה חֳלִי וְאֶשָּׂאֶנּוּ. *Certe hic* est *dolor, et feram eum.* Οʹ. ὄντως τοῦτο τὸ τραῦμά σου

---

xvi. 2. Alias ἥδρασε Syro nostro est ܐܫܬܐܣ. [15] Cod. Jes. Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. ※ εἰς φ. δόντος αὐτοῦ. Codd. 22, 36, alii (exceptis Codd. 88, 233, qui δόντος habent) in textu: εἰς φ. διδόντος αὐτοῦ κ.τ.ἑ. Syro-hex. ※ ܠܩܠܐ ܕܝܗܒ ܗܘ ◂ (διδόντος) ܗܘ. [16] Syro-hex. ܐ. ܠܩܠܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܣܘܓܐܐ ܕܡܝܐ. [17] Cod. 86. [18] Syro-hex. ※ ܕܐܪܥܐ. Solus Cod. 233 γῆς sine artic. habet. [19] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii, et Syro-hex. Hieron. *ventos.* [20] Codd. 86, 88. [21] Sic Cod. 233. Scripturam vitiosam expressit etiam Syro-hex., vertens ܡܩܒܥܬܐ. [22] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. li. 18. Ad ἐμπεπαιγμένα Cod. 87 in marg. notat: μεμωκημένα, καταγέλαστα. [23] Syro-hex. ܐ. ܕܡܘܝܩܐ. [24] Nobil. ex Origene (Opp. T. III, p. 289) affert: Ἀκ. καὶ Θεοδ. ἐξέδωκαν· ὅτι ὁ πλάσας κ.τ.ἑ. In Codd. Jes., 88, haec, ἐστιν καὶ Ἰσρ. ῥάβδος, asterisco notantur. Syro-hex. in textu: ※ ἐστι, καὶ Ἰσραὴλ ◂ ܫܒܛܐ (in marg. CΚΗΠΤΡΟΝ; sed vox Graeca ad Aquilae lectionem potius pertinere videtur) κληρονομίας αὐτοῦ; in marg. autem: ܐ. ܫܒܛܐ ܕܝܪܬܘܬܗ ܕܝܠܗ. Postremo in textu LXXvirali post κληρ. αὐτοῦ Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ Ἰσρ. ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ. [25] Sic Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. [26] Syro-hex. in continuatione: ܡܪܝܐ ܕܦܠܚܘܬܐ. [27] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܢܘܫ. [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. Ad Aquilam pro ἐπιτροπήν, quod in Bibliis Graecis non legitur, fortasse legendum ἐντροπήν (Hieron. *confusionem tuam,* Syrus vulgaris ܒܗܬܟܝ), a significatu verbi הִכְנִיעַ, *humiliavit,* κατῄσχυνεν. Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 1. Jesai. xxv. 5. [30] Sic libri omnes et Syro-hex. Hieron. Graeca vertit: *quae habitat in munitione,* unde suum ἐν τειχίσματι assumpsit falsarius Complutensis. [31] Syro-hex. ܐ. (ܗܝ) ܕܝܬܒܐ ܒܡܚܕܪܘܬܐ. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. ἐν περιοχῇ. [32] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܒܩܪܒܐ. [33] Hieron.: "Pro quo verbo Hebraico COLEA Aq. et Sym. interpretati sunt, σφενδονήσω." Syro-hex. affert: Ἀ. σφενδονήσω (ܐܢܐ ܡܩܠܥ). Non expedimus lectionem Codd. 86, 88: Ἀ. συνφρύγω (sic). Σ. σφενδονήσω. [34] Codd. 86, 88. [35] Sic Comp. (sine ἐν θλίψει), Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Pro Graecis, ἐν θλίψει——ἡ πληγή σου, Hieron. interpretatus est: *et tribulabo eos ut inveniantur.* [36] Syro-hex. ܐ. (ܐܝܟܢܐ) ܕܢܬܟܣܘܢ. Codd. 22, 36, alii: ὅπως ἐλεγχθῶσιν. εὑρέθη κ.τ.ἑ. Haec, ἡ πληγή σου, desunt in Comp., Codd. 23, 86, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܝ ܠܝ.

(μου), καὶ κατέλαβέ σε (με). 'Α. πλὴν τοῦτο ἀρρώστημά μου, καὶ ὑποίσω αὐτό. Σ. ἀλλὰ τοῦτο ἀρρώστημά μου ἐστὶν, καὶ βαστάσω αὐτό.[38]

20. שֻׁדַּד. *Vastatum est.* Ο΄. ἐταλαιπώρησεν. 'Α. ἐπρονομεύθη.[39]

וְכָל־מֵיתָרַי נִתָּקוּ. *Et omnes funiculi mei disrupti sunt.* Ο΄. καὶ πᾶσαι αἱ δέρρεις σου (μου) διεσπάσθησαν. 'Α. καὶ πάντα τὰ σχοινία μου διεσκορπίσθησαν.[40] Σ. καὶ πάντες οἱ κάλοι μου . .[41]

בָּנַי יְצָאֻנִי וְאֵינָם. *Filii mei exierunt a me, et non sunt.* Ο΄. οἱ υἱοί μου καὶ τὰ πρόβατά μου οὐκ εἰσίν. 'Α. οἱ υἱοί μου ἐξῆλθόν με, καὶ οὐκ εἰσίν.[42] Σ. (οἱ υἱοί μου) ἐξῆλθον ἀπ' ἐμοῦ . .[43]

אֵין־נֹטֶה עוֹד אָהֳלִי וּמֵקִים יְרִיעוֹתָי. *Non est qui extendat ultra tentorium meum, et qui erigat aulaea mea.* Ο΄. οὐκ ἔστιν ἔτι τόπος τῆς σκηνῆς μου, τόπος τῶν δέρρεών μου. 'Α. οὐκ ἔστιν ὁ ἐκτείνων ἔτι σκέπην μου, καὶ ἀνιστῶν δέρρεις μου.[44]

22. תַּנִּים. *Canum ferorum.* Ο΄. στρουθῶν. 'Α. Σ. σειρήνων. Θ. δρακόντων.[45]

23. לֹא־לָאִישׁ הֹלֵךְ וְהָכִין אֶת־צַעֲדוֹ. *Non est (via) viro ambulanti, et dirigere gressum suum.* Ο΄. οὐδὲ ἀνὴρ πορεύσεται, καὶ κατορθώσει πορείαν αὐτοῦ (alia exempl. καὶ κατευθυνεῖ τὴν πορείαν αὐτοῦ[46]). Σ. οὐδὲ ἀνδρὸς πορεύεσθαι, καὶ κατευθυνεῖ τὰ διαβήματα αὐτοῦ.[47]

25. וְעַל־מִשְׁפָּחוֹת. *Et super familias.* Ο΄. καὶ ἐπὶ γενεάς (alia exempl. βασιλείας[48]).

אֲכָלֻהוּ וַיְכַלֻּהוּ. *Et devoraverunt eum, et consumpserunt eum.* Ο΄. καὶ ἐξανήλωσαν αὐτὸν, ※ 'Α. Σ. Θ. καὶ συνετέλεσαν αὐτόν ↙.[49]

וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ. *Et habitationem ejus vastaverunt.* Ο΄. καὶ τὴν νομὴν αὐτοῦ ἠρήμωσαν. 'Α. (καὶ) εὐπρέπειαν αὐτοῦ ἠφάνισαν. Σ. (καὶ) κατοίκησιν αὐτοῦ . .[50]

Cap. X. 20. ÷ ὤλετο ↙. 22. ÷ καὶ ↙ κοίτην.[51]

CAP. XI.

2. הַבְּרִית. *Foederis.* Ο΄. Θ. διαθήκης. 'Α. Σ. συνθήκης.[1]

4. אוֹתָם כְּכֹל. Ο΄. πάντα. Alia exempl. κατὰ πάντα; alia, αὐτὰ κατὰ πάντα.[2]

5. אָמֵן. *Fiat.* Ο΄. γένοιτο. Ὁ Ἑβραῖος· ἀμήν. 'Α. πεπιστωμένως.[3]

6. קְרָא. *Proclama.* Ο΄. ἀνάγνωθι. Σ. κήρυξον.[4]

אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים. *Omnia verba.* Ο΄. ※ 'Α. σύμπαντας ↙ τοὺς λόγους.[5]

---

[38] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. Θ. καὶ ὑποίσω αὐτό (ܘܐܣܝܒܪܝܘܗܝ). [39] Syro-hex. ܐ. ܐܬܒܙܙܬ. Cf. ad Cap. ix. 19. [40] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܟܠܗܘܢ ܚܒܠܝ̈ ܐܬܒܕܪܘ, h. e. καὶ πάντες οἱ σχοῖνοι διεσκορπίσθησαν. Mutavimus e Codd. 86, 88, qui afferunt: 'Α. καὶ πάντα τὰ σχοινία μου. [41] Codd. 86, 88. [42] Syro-hex. in continuatione: ܒܢܝ̈ ܕܝܠܝ ܢܦܩܘ ܘܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. Pronomen, a Syro male exclusum, assumpsimus e lectione Codd. 86, 88: 'Α. ἐξῆλθόν με. [43] Codd. 86, 88. Post πρόβατά μου Codd. 22, 36, alii, addunt ἐξῆλθον ἀπ' ἐμοῦ καὶ (οὐκ εἰσίν). [44] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܐܝܬ ܡܢ ܕܡܬܚ ܬܘܒ ܛܠܠܝ. ܘܡܩܝܡ ܝܪ̈ܝܥܬܐ ܕܝܠܝ. [45] Idem: ܐ. ܣ. ܕܣܝܪ̈ܢܐ. ܬ. ܕܬܢܝ̈ܢܐ. Hieron.: "*Habitaculum draconum*, sive [ut LXX] *cubile struthionum*, et, ut Sym. interpretatus est, *sirenarum*, pro quo in Hebraico THANNIM positum." [46] Sic Codd. 88, 233, et, ut videtur, Syro-hex., qui in textu affert: ܐܦܠܐ ܓܒܪܐ ܢܗܠܟ ܘܢܬܪܘܨ ※ ܗܘ̈ܦܟܐ ܕܝܠܗ ↙. (marg. ܗܠܟܬܐ). Codd. 22, 36, alii, ex duplici versione: καὶ κατορθώσει τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ κατευθυνεῖ πορείαν αὐτοῦ. [47] Syro-hex. ܣ. ܐܦܠܐ ܕܓܒܪܐ ܠܡܗܠܟܘ ܘܡܬܪܨ ܦܣ̈ܥܬܐ ܕܝܠܗ. Cf. Psal. xxxix. 3 in Syro-hex. [48] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܡܠܟܘܬܐ. [49] Syro-hex. in textu: ※ ܘܓܡܪܘܗܝ ↙. Cod. Jes. affert: ※ καὶ συνετέλεσαν αὐτόν. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. Θ. Ο΄. καὶ συνετέλεσαν αὐτόν. [50] Syro-hex. affert: ܐ. ܠܫܘܦܪܐ ܕܝܠܗ ܥܒܕܘ. Codd. 86, 88: 'Α. εὐπρέπειαν αὐτοῦ. Σ. κατοίκησιν αὐτοῦ. [51] Syro-hex.

CAP. XI. [1] Hieron.: "Notandum est, quod verbum BERITH Aq. et Sym. semper *pactum*, LXX et Theod. *testamentum* interpretati sunt." [2] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. 86 (in marg.), 88. [3] Syro-hex. ܐ. ܐܡܝܢ ܒܬܘܟܠܢܐ ܡܗܝܡܢܐܝܬ. Cf. Hex. ad Psal. xl. 13. [4] Idem: ܣ. ܐܟܪܙ. [5] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22 (σύμπαντας), 36, alii. Syro-hex. ※ ܠܟܠܗܘܢ ↙.

6. וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם. *Et in plateis Jerusalem.* Ο΄. καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Θ. καὶ ἐν τοῖς ἐξόδοις Ἱερουσαλήμ.[6] Σ. καὶ ἐν τοῖς ἀμφόδοις Ἱερουσαλήμ.[7]

הַבְּרִית הַזֹּאת. Ο΄. τῆς διαθήκης ταύτης. Ἀ. Σ. τῆς συνθήκης ταύτης.[8]

7. כִּי הָעֵד הַעִדֹתִי בַּאֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַעֲלוֹתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הַשְׁכֵּם וְהָעֵד לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְּקוֹלִי. *Quia contestando contestatus sum patres vestros, die quo ascendere eos feci de terra Aegypti usque ad hunc diem, mane surgendo et contestando, dicens: Audite vocem meam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι ἐπιμαρτυρίᾳ ἐπεμαρτυράμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἀναγαγόντος μου αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὀρθρίζων καὶ ἐπιμαρτυρόμενος, λέγων· ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου.[9]

8. וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ אִישׁ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם הָרָע וָאָבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַבְּרִית־הַזֹּאת אֲשֶׁר־צִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשׂוּ. *Et non audierunt, et non inclinaverunt aurem suam, et ambulaverunt unusquisque in pervicacia cordis sui mali; et induxi super eos omnia verba foederis hujus, quod praecepi ut facerent, et non fecerunt.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐξέκλιναν (Ἀ. καὶ οὐκ ἔκλιναν[10]) τὸ οὖς αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν ἀνὴρ ἐν τῇ εὐθύτητι (Ἀ. ἐν τῇ σκολιότητι. Σ. ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ[11]) τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς· καὶ ἐπήγαγον ἐπ᾽ αὐτοὺς πάντας τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς ἐνετειλάμην ποιεῖν αὐτοὺς ↙, καὶ οὐκ ἐποίησαν.[12]

9. קֶשֶׁר. *Conjuratio.* Ο΄. Θ. σύνδεσμος. Ἀ. ἀθεσία. Σ. συνωμοσία.[13]

10. הָלְכוּ. *Ambulaverunt.* Ο΄. πορεύονται. Alia exempl. βαδίζουσιν.[14]

הֵפֵרוּ. *Violaverunt.* Ο΄. διεσκέδασεν. Σ. διέλυσαν.[15]

אֲשֶׁר כָּרַתִּי. *Quod pepigi.* Ο΄. ἣν διεθέμην. Ἀ. ἣν ἔκοψα.[16]

11. אֲלֵיהֶם. *In eos.* Ο΄. ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. Alia exempl. ἐπ᾽ αὐτούς.[17]

וְזָעֲקוּ. *Et clamabunt.* Ο΄. καὶ κεκράξονται. Ἀ. Σ. καὶ βοήσονται.[18]

12. וְהוֹשֵׁעַ לֹא־יוֹשִׁיעוּ. *Et servando non servabunt.* Ο΄. οὐ μὴ σώσουσιν. ※ Ἀ. Θ. καὶ σωτηρίᾳ ↙ οὐ μὴ σώσουσιν.[19]

13. חֻצוֹת. *Platearum.* Ο΄. ἐξόδων. Ἀ. Σ. ἐξόδων. Θ. ἀμφόδων.[20]

---

[6] Syro-hex. ܐ̱. ܬ̱. ܒܡܦܩ̈ܢܐ. Codd. 86, 88: Θ. καὶ ἐξόδοις Ἱερ. [7] Codd. 86, 88. [8] Syro-hex. ܐ̱. ܣ̱. ܕܩܝܡܐ ܗܢܐ. Idem in textu pingit: ※ καὶ ποιήσατε αὐτούς ↙; quae verba a nullo libro Graeco absunt. [9] Cod. Jes., teste Montef., qui ἐπιμαρτυρίας exscripsit. (Parsonsii amanuensis affert: ※ Ὠριγένης. Θ. ὅτι ἐπὶ μαρτυρίας κ. τ. ἑ.) Eandem lectionem sub aster. habent Codd. 88, 133, quorum uterque ἐπιμαρτυρίᾳ, prior autem ἀνάγοντος et ἐπιμαρτυράμενος habet. Syro-hex. affert: ὅτι ἐπιμαρτυρίᾳ ※ ἐπεμαρτυράμην (s. ὅτι διαμαρτυρόμενος ※ διεμαρτυράμην), cetera, ut Cod. Jes., nisi καὶ λέγων pro λέγων. Paulo diversa est lectio Codd. 22, 36, aliorum: ※ ὅτι διαμαρτυρόμενος διεμαρτυράμην τοῖς π. ὑ. ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἀνήγαγον αὐτοὺς . . . καὶ ἐπιμαρτυρόμενος, καὶ λέγων· κ. τ. ἑ. [10] Syro-hex. ܐ̱. ܘܠܐ ܪܟܢܘ. [11] Idem: ܐ̱. ܒܡܥܩܡܘܬܐ. ܣ̱. ܒܡܫܦܪܘܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 13. [12] Cod. Jes., unde ἐξεκλίναντο pro ἐξέκλιναν, et prope finem αὐτοῖς pro αὐτοὺς, perperam exscripsit Montef. Sic sub aster. Codd. 88, 233, et Syro-hex., necnon sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "*Quod praecepi ut facerent.* Hucusque in LXX non habetur, quodque sequitur, *et non fecerunt*, ab eis positum est, et cum superioris capituli fine sociatum, in quo scriptum est: *Audite verba pacti hujus, et facite illa; et non fecerunt.*" [13] Syro-hex. ܐ̱. ܠܡܘܣܘܬܐ. ܣ̱. ܡܘܡܬܐ ܕܐܚܝܪ̈ܐ. Paulo aliter Hieron.: "Pro *conjuratione*, quam nos juxta Sym. interpretati sumus, Aq. et LXX et Theod. σύνδεσμον transtulerunt, quam nos *colligationem* possumus dicere." Montef. edidit: Ἀ. Ο΄. Θ. σύνδεσμος. Σ. (ἄνταρσις), appellans Hex. ad Jesai. viii. 12, qui locus contra consensum Hieronymi et Syri interpretis nihil valet. [14] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܡܗܠܟܝܢ. [15] Codd. 86, 88. [16] Syro-hex. ܐ̱. ܕܦܣܩܬ. [17] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [18] Syro-hex. ܐ̱. ܣ̱. ܘܢܩܥܘܢ. [19] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ܘ※ܦܘܪܩܢ↙. [20] Cod. Jes., qui

13. מִזְבְּחוֹת. *Altaria.* Ο΄. βωμούς. Ἀ. Σ. θυσιαστήρια.[21]

לַבֹּשֶׁת מִזְבְּחוֹת. *Pudori* (idolo), *altaria.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. τῇ αἰσχύνῃ, θυσιαστήρια ◄.[22]

14. וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה. *Et ne efferas pro iis vagitum et precationem.* Ο΄. καὶ μὴ ἀξίου περὶ αὐτῶν ἐν δεήσει καὶ προσευχῇ. Σ. (καὶ μὴ) ἀναλάβῃς σὺ περὶ αὐτῶν δέησιν, μηδὲ προσεύξῃ.[23]

15. מֶה לִידִידִי בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ הַמְזִמָּתָה הָרַבִּים וּבְשַׂר־קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלָיִךְ כִּי רָעָתֵכִי אָז תַּעֲלֹזִי. Hieron.: *Quid est, quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Numquid carnes sanctae auferent a te malitias tuas, in quibus gloriata es?* Interpretes recentiores in diversa abeunt. Ο΄. τί ἡ ἠγαπημένη (Ἀ. Σ. τί τῷ ἠγαπημένῳ μου[24]) ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησε βδέλυγμα; μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἅγια ἀφελοῦσιν ἀπὸ σοῦ τὰς κακίας σου, ἢ τούτοις διαφεύξῃ; Ἀ. τί τῷ ἠγαπημένῳ μου ἐν τῷ οἴκῳ μου τοῦ ποιῆσαι διαλογισμοὺς πολλούς; καὶ κρέα ἅγια παρήγαγον ἀπὸ σοῦ, ὅτι πονηρά· ὅτι τότε ἀγαλλιάσῃ.[25]

16. רַעֲנָן יְפֵה פְרִי־תֹאַר. *Virentem pulcram fructu formoso.* Ο΄. ὡραίαν εὔσκιον τῷ εἴδει. Ἀ. εὐθαλῆ εὔκαρπον ὡραίαν εἴδει.[26]

לְקוֹל הֲמוּלָּה גְדֹלָה. *Ad sonum strepitus magni.* Ο΄. εἰς φωνὴν περιτομῆς αὐτῆς, (μεγάλη.) Σ. πρὸς φωνὴν πλήθους τοῦ μεγάλου.[27]

הִצִּית אֵשׁ עָלֶיהָ. *Accendit ignem ad eam.* Ο΄. ἀνήφθη πῦρ ἐπ' αὐτήν, μεγάλη ἡ θλῖψις ἐπὶ σέ.[28]

16. וְרָעוּ. *Et franguntur.* Ο΄. ἠχρειώθησαν. Ἀ. Σ. ἠσθένησαν.[29]

17. צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[30]

אֲשֶׁר עָשׂוּ. *Quod fecerunt.* Ο΄. ὅτι ἐποίησαν. Ἀ. Σ. οἳ (ἐποίησαν).[31]

18. אָז הִרְאִיתַנִי. *Tunc ostendisti mihi.* Ο΄. τότε εἶδον. Ἀ. τότε ἐγνώρισάς μοι. Σ. τότε ἔδειξάς μοι.[32]

19. וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל לִטְבוֹחַ וְלֹא־יָדַעְתִּי. *Ego autem* eram *quasi agnus mansuefactus,* qui *ducitur ad mactandum, nec novi.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι, οὐκ ἔγνων. Ἀ. Σ. ἐγὼ δὲ ἤμην ὡς ἀμνὸς εἰθισμένος (Σ. τιθασὸς) ἀπαγόμενος εἰς σφαγήν, καὶ οὐκ ᾔδειν.[33]

כִּי. *Quia.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. ὅτι ◄.[34]

נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ וְנִכְרְתֶנּוּ. *Perdamus arborem cum cibo* (fructu) *suo, et exscindamus eam.* Ο΄. δεῦτε, καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτόν. Σ. διαφθείρωμεν ἐν ξύλῳ τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτόν.[35]

20. וַיהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριε. Ἀ. Θ. καὶ κύριος τῶν δυνάμεων. Σ. σὺ δὲ κύριος τῶν δυνάμεων.[36]

בֹּחֵן. *Qui probas.* Ο΄. δοκιμάζων. Σ. ὁ ἐρευνῶν.[37]

---

in textu διόδων habet. Syro-hex. Symmacho tribuit: [illegible], fortasse ἀμφόδων. Cf. Hex. ad Prov. i. 20. [21] Syro-hex. ◆ [illegible] .ܣ .ܐ. [22] Sic sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※Ἀ. Θ. τῇ αἰσχύνῃ. ※Ἀ. Σ. Θ. θυσιαστήρια. [23] Syro-hex. [illegible] (ܘܠܐ) .ܣ. [illegible] ◆ [24] Codd. 86 (cum τῶν ἠγαπημένων), 88. [25] Syro-hex. [illegible] .ܐ. [illegible] (*transire feci*) [illegible]. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. παρήγαγον — ἀγαλλιάσῃ. [26] Codd. 86, 88. [27] Syro-hex. ◆ [illegible] .ܣ. [28] Syro-hex. in textu: μεγάλη ἡ θλ. ἐπὶ σέ; in marg. autem char. med.: ἀνήφθη πῦρ ἐπ' αὐτήν; quae clausula etiam in Arm. Ed. desideratur. [29] Syro-hex. ◆ [illegible] .ܣ .ܐ. Cf. Hex. ad Jesai. viii. 9. [30] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, alii. Syro-hex. *potens* ([illegible]). [31] Syro-hex. ◆ [illegible] .ܣ .ܐ. [32] Codd. 86, 88. [33] Cod. 86: Ἀ. Σ. ἐγὼ δὲ ἤμην ὡς ἀμνὸς τιθασὸς ἀπαγόμενος κ.τ.ἑ. Sic cum ἠθισμένος pro τιθασὸς Cod. 88. Syro-hex. affert: Ἀ. εἰθισμένος ([illegible]). Σ. ἀμνὸς τιθασὸς ([illegible]) ἀπαγ. εἰς σφ. [34] Cod. Jes., teste Parsonsio. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [35] Syro-hex. [illegible] .ܣ. [illegible] ◆ [36] Codd. 86, 88. [37] Syro-hex. ◆ [illegible] .ܣ.

20. נִקְמָתְךָ מֵהֶם. *Ultionem tuam* (quam petis) *ab iis.* O′. τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν (alia exempl. ἐν αὐτοῖς[38]). Ἀ. τὴν κόλασιν ὑπὸ σοῦ ἐξ αὐτῶν.[39]

אֶת־רִיבִי. *Causam meam.* O′. τὸ δικαίωμά μου. Ἀ. Σ. τὴν δίκην μου.[40]

21. וְלֹא תָמוּת בְּיָדֵנוּ. *Ne morieris manu nostra.* O′. εἰ δὲ μή, ἀποθάνῃ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν. Ἀ. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃς ... Σ. ... διὰ τῶν χειρῶν ἡμῶν.[41]

22. לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת. O′. Vacat. ※ Σ. Θ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ◂.[42] Ἀ. τῶν στρατιῶν.[43]

יָמוּתוּ. *Morientur.* O′. ἀποθανοῦνται. Aliud exempl. ἀπολοῦνται.[44]

CAP. XII.

1. צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ. *Justus tu es, Jova, quando litem intendero tibi.* O′. δίκαιος εἶ, κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ. Ἀ. δίκαιος σύ, κύριε, ὅταν δικάσωμαι πρὸς σέ.[1] Σ. δικαιότερος σύ, κύριε, ἐὰν διαλέγωμαι πρὸς σέ.[2]

אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אוֹתָךְ. *Attamen judicia loquar tecum.* O′. πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ. Σ. ἀλλ' ὅμως κρίματα λαλήσω ἔμπροσθέν σου.[3]

2. יֵלְכוּ גַּם־עָשׂוּ פֶרִי. *Proficiunt, etiam faciunt fructum.* O′. ἐτεκνοποιήσαντο, καὶ ἐποίησαν καρπόν. Ἀ. ἐπορεύθησαν . . .[4] Σ. προκόπτοντες ποιοῦσι καρπόν.[5]

3. יְדַעְתָּנִי. *Nosti me.* O′. γινώσκεις με. Ἀ. Σ. ἔγνως με.[6]

תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ. *Vides me, et probasti.* O′. ※ Οἱ Γ′. εἶδές με, καὶ ◂ δεδοκίμακας.[7]

אִתָּךְ. *Tecum.* O′. ἐναντίον σου. Ἀ. μετὰ σοῦ. Σ. τὴν μετὰ σοῦ.[8]

הַתִּקֵם כְּצֹאן לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם. *Avelle* (sejunge) *eos sicut ovem mactationi, et consecra eos.* O′. ἅγνισον αὐτούς. ※ Θ. ἄθροισον αὐτοὺς ὡς πρόβατα εἰς σφαγήν, καὶ ◂ ἅγνισον αὐτούς.[9]

הַקְדִּשֵׁם. O′. ἅγνισον αὐτούς. Ἀ. Θ. ἁγίασον (αὐτούς). Σ. ἀφόρισον (αὐτούς).[10] Ὁ Σύρος· εὐτρέπισον αὐτούς.[11]

4. אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ. *Exitum nostrum.* O′. ὁδοὺς ἡμῶν. Ἀ. τὰ ἔσχατα ἡμῶν. Σ. τὴν ἐσχάτην ἡμῶν.[12]

5. כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָּה וַיַּלְאוּךָ. *Quando cum peditibus cucurristi, et defatigarunt te.* O′. σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ ἐκλύουσί σε. Ἀ. ὅτι σὺν τοῖς πεζοῖς ἔδραμον (fort. ἔδραμες), καὶ ἐξέλυσάν (Aliter: Ἀ. ἐμόχθωσάν) σε.[13] Σ. εἰ μετὰ πεζῶν δραμὼν ἐκοπώθης.[14] Ἕτερος· σὺν

---

[38] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. [39] Codd. 86, 88. [40] Iidem. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܝܢܝ ܕܝܠܝ. [41] Cod. 86. Cod. 88 affert: Ἀ. καὶ οὐ μὴ ἀποθ. διὰ τῶν χ. ἡμῶν. [42] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22 (om. τῶν), 36, alii. Syro-hex. perperam pingit: ※ διὰ τοῦτο ◂ τάδε ÷ λέγει κ. τῶν δ. ◂. [43] Syro-hex. ܐ. ܕܦܠܚܘܬܐ. [44] Sic Cod. Jes. in textu, teste Parsonsio; in marg. autem: ἀποθανοῦνται. Montef. ex eodem edidit: Ἄλλ. ἀπολοῦνται.

CAP. XII. [1] Syro-hex. ܐ. ܙܕܝܩܐ ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܐܡܬܝ ܕܐܬܕܝܢ ܠܘܬܟ. [2] Idem: ܣ. ܙܕܝܩܐ ܝܬܝܪ ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܐܢ ܐܬܡܠܠ ܠܘܬܟ. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἐὰν διαλέγομαι (διλέγωμαι Cod. 88) πρὸς σέ. [3] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܠܐ ܒܪܡ ܕܝܢܐ ܐܡܠܠ ܩܕܡܝܟ. De locutione ܒܪܡ ܐܠܐ cf. ad Cap. vii. 8. [4] Idem: ܐ. ܐܙܠܘ. [5] Idem: ܣ. ܟܕ ܡܬܩܕܡܝܢ ܥܒܕܝܢ ܦܐܪܐ. Ad προκόπτοντες cf. Hex. ad Psal. xliv. 5. Prov. iv. 19. Norberg. vertit, *se extendentes*; Spohnius, ἐκτεινάμενοι. [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܝܕܥܬܢܝ. [7] Cod. Jes. affert: ※ ἴδες με καί. Cod. 86: Οἱ Γ′. ἴδες με καί. Syro-hex. mendose pingit: εἶδές με ※ καί ◂. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron. Hebraea vertit: *Congrega eos quasi gregem ad victimam;* unde fluxit lectio Complutensis: συνάγαγε αὐτοὺς ὡς ποίμνιον εἰς θυσίαν. [10] Syro-hex. ܐ. ܩܕܫ. ܣ. ܦܪܘܫ. [11] Theodoret.: τὸ ἅγνισον, ἀντὶ τοῦ ἀφόρισον λέγει· ἀφορίζει γὰρ ἑαυτὸν ὁ ἁγνίσασθαι βουλόμενος· διὸ καὶ ὁ Σύρος εὐτρέπισον ἀντὶ τοῦ ἅγνισον τέθεικεν. [12] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܪܬܐ ܕܝܠܢ. [13] Codd. 86 (cum ἡμῶν post πεζοῖς), 88 (om. σε). Paulo aliter Syro-hex.: Ἀ. ὅτι σὺν τοῖς πεζοῖς (ܥܡ ܪܓܠܝܐ) ἔδραμες, καὶ ἐμόχθωσάν (s. ἐμόχθησάν) σε (ܐܠܐܝܘܟ). Cf. Hex. ad Jesai. vii. 13. [14] Codd. 86, 88, concinente Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܥܡ ܪܓܠܝܐ ܟܕ ܪܗܛܬ ܠܐܝܬ.

δρομεῖ [τε] ἔδραμες, καὶ ἐμόχθησέ σε.[15] Ὁ Σύρος· μετὰ πεζῶν τρέχουσα ἡττήθης, (καὶ πῶς ἀντιστῆναι ἱππεῦσι δυνήσῃ;)[16]

5. וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה אֶת־הַסּוּסִים. *Et quomodo certabis cum equis?* Οʹ. πῶς παρασκευάσῃ ἐφʼ ἵπποις; Ἀ. καὶ πῶς ἐριεῖς σὺν τοῖς ἵπποις;[17] Aliter: Ἀ. καὶ πῶς *implicaberis* σὺν τοῖς ἱππεῦσι [τοῖς συνετοῖς];[18] Σ. πῶς ἁμιλλήσῃ ἵπποις;[19]

וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ. *Et in terra pacis tu confidis.* Οʹ. καὶ ἐν γῇ εἰρήνης σου (alia exempl. σὺ) πέποιθας. Σ. καὶ ἐν γῇ εἰρηνικῇ εἶ ἀμέριμνος.[20]

וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן. *Et quomodo facies in superbia* (arundineto) *Jordanis?* Οʹ. πῶς ποιήσεις ἐν φρυάγματι (Ἀ. ἐν ὑπερηφανίᾳ[21]) τοῦ Ἰορδάνου; Σ. πῶς πράξεις *in vehementia* τοῦ Ἰορδάνου;[22] Ὁ Σύρος· πῶς περάσεις τὸν Ἰορδάνην πλημμυροῦντα;[23]

6. כִּי גַם־אַחֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ גַּם־הֵמָּה בָּגְדוּ בָךְ גַּם־הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא אַל־תַּאֲמֵן בָּם כִּי־יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ טוֹבוֹת. *Nam etiam fratres tui, et domus patris tui, etiam ipsi perfide egerunt erga te, etiam ipsi clamant post te turmatim* (s. *pleno gutture*): *noli credere iis, quamvis loquantur tibi bona.* Οʹ. ὅτι καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, καὶ οὗτοι ἠθέτησάν σε, καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν, ἐκ τῶν ὀπίσω σου ἐπισυνήχθησάν ※ σοι ↙.[24] μὴ πιστεύσῃς ἐν αὐτοῖς, ὅτι λαλήσουσι πρὸς σὲ καλά. Σ. ὅτι προσέτι καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, ἔτι καὶ αὐτοὶ προέδωκάν σε, καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν ὀπίσω σου . . . μὴ πιστεύσῃς αὐτοῖς, ἐὰν λαλήσωσι πρὸς σὲ ἀγαθά.[25]

7. אֶת־יְדִדוּת נַפְשִׁי. *Delicias animae meae.* Οʹ. τὴν ἠγαπημένην ψυχήν μου. Ἀ. Σ. τὰ ἀγαπητὰ τῆς ψυχῆς μου.[26]

9. הַעַיִט צָבוּעַ. *Num bestia* (s. *avis*) *rapax hyaena* (s. *picta*). Οʹ. μὴ σπήλαιον ὑαίνης. [Ἄλλος· μὴ σπήλαιον ἀδικίας. Ἄλλος· λῃστῶν.][27]

---

[15] Nobil. affert: "S. Jo. Chrysostomus: Ἀ. σὺν δρομεῖ τε ἔδραμες, καὶ ἐμόχθησέν σε." Locus Chrysostomi, qui exstat in Catena Ghislerii, T. II, p. 111, dignus est qui integer exscribatur: Τοῦ Χρυσοστόμου. Πολλὴ ἀσάφεια. Ἀκύλας, ἕτερός φησιν ἑρμηνευτής· συνδραμεῖται. ἔδραμες καὶ ἐμόχθησέ σε. Ὃ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν. Εἶδε κατεπείγοντα αὐτὸν, καὶ ἐπειγόμενον, καὶ οὐκ ἀνεχόμενον οὐδὲ τῆς προθεσμίας. Ὅρα τοίνυν πῶς ἐπιπλήττει αὐτῷ. Οὐδὲν οὔπω πέπονθας, καὶ τοιαῦτα λαλεῖς; οὕτω θορυβῇ; τί οὖν ποιήσεις ἐν τοῖς μεγάλοις; Εἰ μετὰ πεζοῦ δραμεῖν οὐκ ἠδυνήθης, πῶς μετὰ ἱππέων, φησί; Ubi quivis videt, Aquilae nomen non a Chrysostomo (cui mos est tres interpretes, tacitis nominibus, per ἕτερος, ἄλλος, designare), sed ab interpolatore imperito profectum esse. Quod vero ad lectionem attinet, σὺν δρομεῖ τε sincerior videtur quam συνδραμεῖται, etsi enclitica, fatemur, commodius abesset. [16] Theodoret. Montef. post Nobilium mendosum ἀναστῆναι exhibet. [17] Codd. 86, 88, quorum uterque ἐρεῖς pro ἐριεῖς, prior autem σου pro σὺν habet. [18] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܐܝܟܢܐ ܬܬܚܪܐ ܥܡ ܦܪ̈ܫܐ ܣܘ̈ܟܠܬܢܐ ❖; ubi ultimum vocab. aliunde illatum esse videtur. [19] Codd. 86, 88. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܝܟܢܐ ܬܬܚܪܐ ܠܦܪ̈ܫܐ. Cf. ad Cap. xxii. 15. [20] Syro-hex. in continuatione: ܘܒܐܪܥܐ ܡܫܝܢܬܐ ܐܝܬܝܟ ܕܠܐ ܡܪܢܝܢܐ ❖. [21] Idem: ܐ. ܒܡܫܬܥܠܢܘܬܐ ❖. [22] Idem: ܣ. ܐܝܟܢܐ ܬܣܥܘܪ ܒܥܫܝܢܘܬܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. [23] Theodoret. [24] Syro-hex. ܐܬܟܢܫܘ ※ ܥܠܝܟ ↙. Pronomen est in Codd. 22, 36, aliis. [25] Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܛܠ ܕܐܦ ܐܚ̈ܝܟ ܘܒܝܬܐ ܕܐܒܘܟ. ܥܘܕ ܐܦ ܗܢܘܢ ܠܡܣܟܝܘ ܠܟ. ܐܦ ܗܢܘܢ ܩܥܘ ܒܬܪܟ. ܐܬܬܣܦܦܘ. ܠܐ ܬܗܝܡܢ ܐܢܘܢ ܐܢ ܢܡܠܠܘܢ ܥܡܟ ܛܒ̈ܬܐ ❖. "Cur בָּגְדוּ vertatur ܠܡܣܟܝܘ, *ad exspectandum*, non video."—*Spohn.* Vera Symmachi interpretatio hujus vocabuli est ea quam exhibent Codd. 86, 88: Σ. ἔτι καὶ αὐτοὶ προέδωκάν (παρέδωκάν Cod. 88) σε. Hanc autem cum versione Syriaca conciliare non ita difficile est. Scilicet pro ΠΡΟΕΔΩΚΑΝ Syrus in codice, quo usus esset, aut legit, aut legere sibi visus est ΠΡΟΣΔΟΚΑΝ, quod Syriace est ܠܡܣܟܝܘ. Major inest difficultas in voce ܐܬܬܣܦܦܘ, quam Norberg. falso vertit, *additi sunt* (ܐܬܬܘܣܦܘ). A ܣܦ̇, *arsit, incensus est,* Nostro in usu sunt formae, 1. Afel, ܐܣܦ, ἀνῆψε (Jerem. l. 32. Ezech. xx. 47. Amos i. 14); 2. Peil, ܣܦܝܦ, ἐξῆπται (Prov. xxii. 15), usitatius pro adjectivo προπετής (Act. Apost. xix. 34. 2 Tim. iii. 4 in Philox. Cf. Hex. ad Eccles. v. 1); 3. Ethpaal, ܐܣܬܦܦ, περπερεύεται (=προπετεῖ, teste Suida, in loco illustri 1 Cor. xiii. 4 in Philox.). Forma autem Ethtafal, quae nostra est, non fertur. Si sana est lectio, non spernenda est conjectura quam nobis quatuor abhinc annis proposuit R. L. Bensly, scilicet Syrum nostrum interpretatum esse Graecum ἐνεπρήσθησαν pro eo quod revera scripsit Symmachus, ἐνεπλήσθησαν; quae confusio satis communis est. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܒܝ̈ܒܬܐ ܕܢܦܫܝ ❖. [27] Sic

10. בֹּסְסוּ. *Conculcaverunt.* Ο΄. ἐμόλυναν. Ἀ. Σ. κατεπάτησαν.[28]

אֶת־חֶלְקָתִי. *Portionem meam.* Ο΄. τὴν μερίδα μου. Alia exempl. τὴν κληρονομίαν μου.[29]

11. אֲבֵלָה עָלַי. *Luget circum me.* Ο΄. ἀπωλείας, δι' ἐμέ. Ἀ. Σ. ἐπένθησεν ἐπ' ἐμέ.[30]

12. עַל־כָּל־שְׁפָיִם. *Super omnes clivos.* Ο΄. ἐπὶ πᾶσαν διεκβολήν. Ὁ Σύρος· ἐπὶ πᾶσαν ἀτραπόν.[31]

שֹׁדְדִים. *Vastatores.* Ο΄. ταλαιπωροῦντες. Ἀ. προνομεύοντες. Σ. διαφθείροντες.[32]

מִקְצֵה. *Ab extremitate.* Ο΄. ἀπ' ἄκρου. Ἄλλος· ἀπὸ πέρατος (s. ἀπ' ἐσχάτου).[33]

13. זָרְעוּ ... קָצָרוּ. *Severunt ... messuerunt.* Ο΄. σπείρατε ... θερίζετε. Alia exempl. ἐσπείρατε ... ἐθερίσατε.[34]

נֶחְלוּ לֹא יוֹעִלוּ. *Viribus atteruntur, non proficiunt.* Ο΄. οἱ κλῆροι αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτούς. Ἀ. ἐκληροδοτήθησαν, καὶ οὐκ ὠφελήσουσιν. Σ. καὶ κληρονομήσετε ἀηδῆ.[35]

מִתְּבוּאֹתֵיכֶם. *A proventibus vestris.* Ο΄. ἀπὸ καυχήσεως ὑμῶν. Ἀ. ἀπὸ γεννημάτων ὑμῶν.[36]

מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה. *Propter ardorem irae Jovae.* Ο΄. ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἔναντι κυρίου. Οἱ λοιποί· ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ κυρίου.[37]

14. אֲשֶׁר־הִנְחַלְתִּי. *Quam possidendam dedi.* Ο΄. ἧς ἐμέρισα. Ἀ. Σ. ἣν ἐκληροδότησα.[38]

14. אֶת־יִשְׂרָאֵל. *Israeli.* Ο΄. ※ Σ. τῷ ◂ Ἰσραήλ.[39]

נֹתְשָׁם. *Evellam eos.* Ο΄. ἀποσπῶ (alia exempl. ἀνασπῶ[40]) αὐτούς. Ἀ. Σ. ἐκτιλῶ (αὐτούς).[41]

15. אַחֲרֵי נָתְשִׁי. *Postquam evulsero.* Ο΄. μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν με. Ἀ. Σ. (μετὰ) τὸ ἐκτῖλαί με.[42]

וְרִחַמְתִּים. *Et miserebor eorum.* Ο΄. καὶ ἐλεήσω αὐτούς. Ἀ. Σ. καὶ οἰκτειρήσω αὐτούς.[43]

וַהֲשִׁבֹתִים. *Et reducam eos.* Ο΄. καὶ κατοικιῶ αὐτούς. Ἀ. καὶ ἀποκαταστήσω (αὐτούς).[44]

16. אִם־לָמֹד יִלְמְדוּ אֶת־דַּרְכֵי עַמִּי. *Si discendo didicerint vias populi mei.* Ο΄. ἐὰν μαθόντες μάθωσι τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐὰν διδάσκοντες διδάξωσι τὰς ὁδούς μου τὸν λαόν μου.[45]

17. יִשְׁמָעוּ. *Audierint.* Ο΄. ἐπιστρέψωσι. Ἀ. Σ. ἀκούσωσι.[46]

נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[47]

CAP. XIII.

1. כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי. Ο΄. τάδε λέγει κύριος ※ Ἀ. Σ. Θ. πρός με ◂.[1]

3. שֵׁנִית. *Iterum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. δεύτερον ◂.[2]

Montef., notans: "Ἀδικίας, et alteram lectionem λῃστῶν affert MS. Jes. Sunt fortasse scholia." Solus Cod. Alex. λῃστῶν pro ὑαίνης habet; sed in clausula, ἢ σπήλαιον κύκλῳ αὐτῆς, Codd. XII (in marg.), 33, 36, alii, post σπήλαιον inferunt λῃστῶν. Deinde post κύκλῳ αὐτῆς pro Hebr. עָלֶיהָ, quod in LXX vacat, Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ἐπ' αὐτήν habent; Cod. XII autem in marg. ἀδικίας (quasi pro עַוְלָה) affert. [28] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܕܫܘ .ܐ̄ ◆. [29] Sic Cod. 41. Syro-hex. in marg. char. med. ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܝ ◆. [30] Syro-hex. ܐ̄ .ܣ̄ ܐܬܐܒܠ ܥܠܝ ◆. [31] Theodoret. [32] Syro-hex. ܐ̄ ܡܒܙܙܢܐ .ܣ̄ ܡܚܒܠܢܐ ◆. [33] Idem in marg. char. med. (ܡܢ) ܣܘܦܗ ◆. [34] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 33, 41, alii, Syro-hex., Hieron. Montef. e Cod. Jes. scholium affert: Ἔν τισιν ἀντιγράφοις κεῖται, ἐσπείρατε, καὶ ἐθερίσατε. [35] Syro-hex. ܐ̄ ܐܬܝܪܬܘ ܘܠܐ ܢܘܬܪܘܢ .ܣ̄ ܘܬܐܪܬܘܢ ܠܐ ܡܬܒܣܡܢܘܬܐ ◆ (Norberg. ܚܘܕܘ et ܡܬܒܣܡܢܘܬܐ edidit, quorum hoc descriptori, illud ipsi scribae imputandum. Vid. Bugat. ad Dan. p. 167.) Ad Aquilam cf. Hex. ad Prov. xxviii. 10. [36] Idem: ܐ̄ (ܡܢ) ܝܠܕܝܟܘܢ ◆. [37] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܚܡܬܐ ܕܡܪܝܐ ◆. [38] Idem: ܐ̄ .ܣ̄ ܗܝ ܕܐܘܪܬܬ ◆. [39] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 62, 233. Syro-hex. pingit: ※ ܠܐܝܣܪܝܠ ◂. [40] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. [41] Syro-hex. ܐ̄ .ܣ̄ ܐܬܠܫ ◆. [42] Idem: ܐ̄ .ܣ̄ ܕܐܬܠܫ ܐܢܘܢ ◆. [43] Idem: ܐ̄ .ܣ̄ ܘܐܪܚܡ ܐܢܘܢ ◆. [44] Idem: ܐ̄ ܘܐܬܩܢ ܐܢܘܢ ◆. [45] Cod. 86. Sic, sed om. τὸν λαόν μου, Cod. 88. Lectio, διδάσκοντες διδάξωσι, est in Codd. 22, 36, aliis. [46] Syro-hex. ܐ̄ .ܣ̄ ܢܫܡܥܘܢ ◆. [47] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

CAP. XIII. [1] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: οὕτως εἶπε κύριος πρός με. [2] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ※ ܕܬܪܬܝܢ ◂,

4. אֲשֶׁר קָנִיתָ. *Quod comparasti.* Oʹ. Vacat. ※ ʼA. Σ. Θ. ὃ ἐκτήσω ◂.[3]

פְּרָתָה. *Ad Euphratem.* Oʹ. ἐπὶ τὸν Εὐφράτην. ʼA. εἰς Φαράν. Σ. εἰς τὸν Εὐφράτην.[4]

בִּנְקִיק הַסָּלַע. *In foramine petrae.* Oʹ. ἐν τῇ τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας. Σ. ὑπὸ (τὴν) ἐξοχὴν τῆς πέτρας.[5]

5. וָאֵלֵךְ. *Et ivi.* Oʹ. ※ʼA. Θ. καὶ ἐπορεύθην ◂.[6]

7. אֲשֶׁר־טְמַנְתִּיו. *Ubi absconderam illud.* Oʹ. οὗ κατώρυξα αὐτό. ῎Αλλος· οὗ ἔκρυψα αὐτό.[7]

הָאֵזוֹר (in posteriore loco). *Cingulum.* Oʹ. Vacat. ※ʼA. Σ. Θ. τὸ περίζωμα ◂.[8]

לֹא יִצְלַח לַכֹּל. *Non aptum erat ulli rei.* Oʹ. ὃ οὐ μὴ χρησθῇ εἰς οὐθέν. ʼA. *non utile erat* εἰς οὐθέν.[9]

9. אֶת־גְּאוֹן (bis). *Superbiam.* Oʹ. τὴν ὕβριν. ʼA. Σ. τὴν ὑπερηφανίαν.[10]

9, 10. הָרָב׃ הָעָם הַזֶּה הָרָע. *Multam. Populus hic malus.* Oʹ. τὴν πολλὴν ταύτην ὕβριν. Alia exempl. τὴν πολλήν. ※ τὸν λαὸν τοῦτον τὸν πονηρόν ◂.[11]

10. הַהֹלְכִים בִּשְׁרִרוּת לִבָּם. *Qui ambulant in pervicacia cordis sui.* Oʹ. Vacat. ※ (ʼA.) οἱ πορευθέντες ἐν σκολιότητι καρδίας αὐτῶν [πονηρᾶς]. Σ. οἱ ὁδεύοντες ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν. ※ [ʼA.] Θ. οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς ◂.[12]

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים. *Et abierunt post deos alienos.* Oʹ. καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων. Σ. τοὺς ἀκολουθοῦντας θεοῖς ψευδέσιν.[13]

11. אֶל־מָתְנֵי אִישׁ. *Ad lumbos hominis.* Oʹ. περὶ (alia exempl. πρὸς[14]) τὴν ὀσφὺν τοῦ ἀνθρώπου. ʼA. νώτῳ ἀνδρός.[15]

אֶת־כָּל־בֵּית. *Omnem domum.* Oʹ. ※ʼA. Θ. πάντα ◂ τὸν οἶκον.[16]

נְאֻם־יְהוָֹה. Oʹ. Vacat. ※ʼA. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[17]

12. אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה. Oʹ. ※ τὸν λόγον ◂ τοῦτον.[18]

כֹּה־אָמַר יְהוָֹה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Oʹ. Vacat. ※ ʼA. Σ. Θ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ʼΙσραήλ ◂.[19]

כָּל־נֵבֶל. *Omnis lagena.* Oʹ. πᾶς ἀσκός. ʼA. (juxta ed. 1mam) πᾶσα ὑδρία. ʼA. (juxta ed. 2dam) πᾶν νέβελ. Σ. πᾶς κρατήρ. Θ. (πᾶν) κεράμιον.[20]

Graece fortasse ἐκ δευτέρου, quae lectio est in Comp., et sub aster. Cod. 88. [3] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Perperam Montef. ad v. 1 affert: וְקָנִיתָ. ʼA. Σ. Θ. ὃ ἐκτήσω. Oʹ. καὶ ἐκτησάμην; notans: "Suspicor mendum." [4] Codd. 86, 88. Ad Aq. Cod. 88 εις Φαραω legit. [5] Iidem. [6] "Cod. Jes.: ※ʼA. Θ. καὶ ἐπορεύθην — κύριος. Haec habentur etiam in τοῖς Oʹ, sed ex ʼA. Θ. desumpta, ut notat asteriscus."—*Montef.* Potius crediderimus, tantummodo verba καὶ ἐπορεύθην in LXX olim defuisse, ut hodie desunt in Codd. 26, 144, invito Syro-hex. [7] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܛܫܝܬܗ. [8] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܡܕܡ. Norberg. vertit, *non prosperabatur;* sed ܠܐ ܦܩܚ ponitur pro ἄχρηστος Sap. Salom. iii. 11. iv. 5. [10] Syro-hex. ܐ. ܠܫܘܥܒܕܐ. Codd. 86, 88: Σ. τὴν ὑπερηφανίαν. [11] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 233. Codd. 22, 36, alii, post ὕβριν inferunt τὸν λ. τ. τὸν π. [12] Montef. edidit: ʼA. Θ. οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς. ※ οἱ πορεύονται ἐν τῇ σκολιότητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς; notans: "Sic legitur in MS. Jes., cum asterisco ad secundam lectionem." Parsons. ex eodem libro affert: ※ οἱ πορευθέντες ἐν σκολιότητι καρδίας αὐτῶν πονηρᾶς, quae a fragmento Montefalconii posteriori non diversa esse videntur, quaeque Aquilae deberi recte colligit Spohnius, collatis Hex. ad Cap. xi. 8. Prior versio (cui Θ., non ʼA. Θ. praefigendum) ea est, quae in textu Syro-hex. sub ※ legitur. Restat Symmachi interpretatio, ex marg. Syro-hex. nunc exscribenda: ܣ. ܗܢܘܢ ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܨܒܝܢܐ ܕܠܒܗܘܢ, h. e. οἱ ὁδεύοντες (cf. Hex. ad Psal. xlix. 23. lv. 14. Eccles. vi. 9) ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς κ. αὐτῶν. [13] Syro-hex. in continuatione: ܠܗܢܘܢ ܕܢܩܦܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܓܠܐ. [14] Sic Codd. 36, 41, alii, et Syro-hex. [15] Syro-hex. ܐ. ܠܚܨܗ ܕܓܒܪܐ. [16] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ πάντα τὸν οἶκον ʼΙσραήλ, καί ◂. [17] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [18] Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Minus recte Syro-hex.: τὸν λόγον ※ τοῦτον ◂. [19] Cod. Jes. (cum θεὸς pro ὁ θεός). Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: τάδε λέγει κύριος ※ ὁ θεὸς ʼΙσραήλ ◂. [20] Hieron.: "Verbum Hebraicum NEBEL Aquilae prima editio *lagunculam*, secunda ipsum *nebel*, Sym. *craterem*, LXX *utrem*, Theod. *vas*, interpretati sunt." Syro-hex. affert: ʼA. πᾶσα ὑδρία (ܩܘܠܬܐ; cf. Joan. iv. 28 in utraque versione) καὶ πᾶν

13. עַל־כִּסְאוֹ. *Super thronum ejus.* Ο′. ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῦ[21]).

14. אֶל־אָחִיו. *Ad fratrem suum.* Ο′. καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ἀ. πρός ...[22]

לֹא־אֶחְמוֹל. *Non parcam.* Ο′. οὐκ ἐπιποθήσω. Σ. οὐκ ἐλεήσω.[23]

16. עַל־הָרֵי נָשֶׁף. *Super montes crepusculi* (caliginosos). Ο′. ἐπ᾽ ὄρη σκοτεινά. Ἀ. ἐπ᾽ ὄρη νυκτερινά.[24] Aliter: Ἀ. ἐπ᾽ ὄρεσι πεδινοῖς.[25]

וְשָׂמָהּ לְצַלְמָוֶת. *Et convertat eam in umbram mortis.* Ο′. καὶ ἐκεῖ σκιὰ θανάτου. Ἀ. καὶ θήσει αὐτὸ εἰς σκιὰν θανάτου.[26]

17. וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּהָ. *Si vero non audieritis illud.* Ο′. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε ※ αὐτοῦ ◂. Ἀ. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε αὐτοῦ. Σ. ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσητε τούτου.[27]

בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי. *In locis absconditis flebit anima mea.* Ο′. κεκρυμμένως κλαύσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Ἀ. ἐν σκοτεινοῖς κλαύσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Σ. κρυφῇ κλαύσει ἡ ψυχή μου.[28]

מִפְּנֵי גֵוָה. *Propter arrogantiam.* Ο′. ἀπὸ προσώπου ὕβρεως. Ἀ. ... ὑπερηφανίας.[29] Σ. διὰ τὴν ὑπερηφανίαν.[30]

וְדָמֹעַ תִּדְמַע. *Et lacrymando lacrymabitur.* Ο′. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ δακρύουσα δακρύσει ◂.[31]

17. וְתֵרַד. *Et descendet.* Ο′. καὶ κατάξουσιν. Σ. (καὶ) καταρρεύσουσιν.[32]

18. לַגְּבִירָה. *Dominae.* Ο′. τοῖς δυναστεύουσι. Ἀ. τῇ κυριευούσῃ. Σ. τῇ κυρίᾳ.[33]

19. עָרֵי הַנֶּגֶב סֻגְּרוּ. *Urbes austri clausae sunt.* Ο′. πόλεις αἱ πρὸς νότον συνεκλείσθησαν. Σ. αἱ πόλεις τοῦ νότου ἐκλείσθησαν.[34] Ἄλλος· συνετρίβησαν.[35]

הָגְלַת שְׁלוֹמִים. *Abducta est pleno numero.* Ο′. ἀποικίαν τελείαν. Ἄλλος· ἀνταποδόσεως (s. ἀνταποδόσεων).[36]

20. צֹאן תִּפְאַרְתֵּךְ. *Pecus gloriae tuae.* Ο′. πρόβατα δόξης σου. Σ. τὰ βοσκήματα τὰ ἔνδοξά σου.[37]

21. מַה־תֹּאמְרִי כִּי־יִפְקֹד עָלַיִךְ וְאַתְּ לִמַּדְתְּ אֹתָם עָלַיִךְ אַלֻּפִים לְרֹאשׁ. *Quid dices cum animadvertet in te? et tu docuisti eos* esse *super te duces* et *in caput.* Ο′. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε; καὶ σὺ ἐδίδαξας αὐτοὺς ἐπὶ σὲ μαθήματα εἰς ἀρχήν (Ἀ. εἰς κεφαλήν[38]). Σ. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπιζητηθῇ παρὰ σοῦ; σὺ γὰρ ἐδίδαξας αὐτοὺς κατὰ σεαυτῆς συνήθεις ἐν ἀρχῇ.[39]

22. נִגְלוּ שׁוּלַיִךְ נֶחְמְסוּ עֲקֵבָיִךְ. *Retectae sunt laciniae tuae, violenter nudati sunt calcanei tui.* Ο′. ἀνεκαλύφθη τὰ ὀπίσθιά σου, παραδειγμα-

---

νέβελ (ܢܒܠܐ). Σ. πᾶς κρατήρ (ܐܓܢܐ). [21] Sic Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. pingit: ÷ αὐτοῦ ◂, fortasse pro ※ αὐτοῦ ◂. [22] Syro-hex. [23] Idem: ܣ. ܠܐ ܐܪܚܡ ܀ [24] Idem: ܐ. ܥܠ ܛܘܪܐ ܠܠܝܠܝܐ ܀ [25] Codd. 86, 88. Cf. Jesai. xiii. 2 in LXX. Lectio utrum ad alium interpretem, an ad secundas Aquilae curas pertineat incertum. [26] Syro-hex. ܐ. ܘܢܣܝܡܝܘܗܝ ܠܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ ܀ [27] Codd. 86, 88. In textu ※ αὐτοῦ ◂ assumptum ex Cod. 88, Syro-hex. [28] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܒܚܫܘܟܐ ܀ Hieron.: "*In abscondito*, juxta Aquilam, *in tenebris.*" [29] Syro-hex. ܐ. ܕܡܫܬܥܠܝܢܘܬܐ ܀ [30] Codd. 86, 88. [31] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 36, 48, alii. [32] Codd. 86, 88: Σ. καταρευσευσιν (sic). [33] Syro-hex. ܐ. ܠܡܪܬܐ ܕܡܫܠܛܐ ܀ ܣ. ܠܡܪܬܐ ܀ Hieron.: "Verbum Hebraicum GEBIRA Aq. et Sym. *dominatricem* et *dominam* interpretati sunt, quod LXX putaverunt GEBUROTH, *potentes*que dixerunt." [34] Syro-hex. ܣ. ܡܕܝܢܬܐ ܕܬܝܡܢܐ ܐܬܬܚܕܝ ܀ [35] Sic in textu Cod. 62. [36] Syro-hex. [et Codd. 48, 88] in textu habet ἀνταποδόσεως; in marg. autem: τελείαν (ܡܫܡܠܝܬܐ). Codd. 22, 36, alii: ἀπ. τελείαν ἀνταποδόσεων. [37] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܫܒܚܐ ܕܝܠܟܝ ܀ [38] Syro-hex. ܐ. ܒܪܝܫܐ ܀ [39] Codd. 86, 88: Σ. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπιζητηθῇ (ζητηθῇ Cod. 88) παρὰ σοῦ; οὐ (sic) γὰρ ἐδίδαξας αὐτοὺς κατὰ σεαυτῆς συνήθεις (σκυλθεὶς mendose Cod. 88; συνήθης pro אַלּוּף posuit Sym. ad Psal. liv. 14) ἐν ἀρχῇ. Symmachi duas lectiones servavit Syro-hex. Prima est: (ܐܡܬܝ) ܣ. ܕܡܬܒܥܝܐ ܡܢܟܝ. ܐܢܬܝ ܓܝܪ ܐܠܦܬܝ ܀, h. e. ὅταν ζητηθῇ (s. ἐπιζητηθῇ) παρὰ σοῦ; σὺ γὰρ ἐδίδαξας. Altera: ܣ. ܗܝ ܠܩܘܒܠܗ ܥܝܕܬ ܪܝܫܢܘܬܐ ܀, h. e. *contra seipsam assuefecit principatum.* Apparet igitur Syrum pro his, κατὰ σεαυτῆς (s. καθ᾽ ἑαυτῆς) συνήθεις ἐν ἀρχῇ, vitiosam scripturam, καθ᾽ ἑαυτῆς συνήθισεν ἀρχὴν, in apographo suo reperisse.

τισθῆναι τὰς πτέρνας σου. 'Α. . . τὰ πρὸς ποδῶν σου, ἐμολύνθησαν αἱ πτέρναι σου.[40] 'Α. Σ. . . τὰ λώματά σου, ἐμολύνθησαν αἱ πτέρναι σου.[41]

24. וַאֲפִיצֵם כְּקַשׁ. *Et dissipabo eos ut stipulam.* Ο'. καὶ διέσπειρα αὐτοὺς ὡς φρύγανα. 'Α. Σ. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ὡς φρύγανον.[42]

25. מְנָת־מִדַּיִךְ מֵאִתִּי. *Mensurarum tuarum a me.* Ο'. τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοί. 'Α. *prohibitionis tuae a me.*[43]

26. שׁוּלַיִךְ. Ο'. τὰ ὀπίσω σου. 'Α. Σ. τὰ λώματά σου.[44]

27. זִמַּת זְנוּתֵךְ. *Scelus scortationis tuae.* Ο'. ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῆς πορνείας σου. 'Α. ἔννοια πορνείας σου.[45] Σ. τὸ μύσος (s. ἡ μυσαρία) τῆς πορνείας σου.[46]

לֹא תִטְהֲרִי אַחֲרֵי מָתַי עֹד. *Non mundaberis post quantum temporis adhuc?* Ο'. ὅτι οὐκ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μου ἕως τίνος ἔτι; 'Α. οὐ γὰρ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μού ποτε ἔτι.[47]

Cap. XIII. 13. ÷ καὶ τὸν Ἰούδαν ◂. 20. ÷ Ἱερουσαλὴμ ◂.[48]

Cap. XIV.

1. עַל־דִּבְרֵי הַבַּצָּרוֹת. *Propter siccitates.* Ο'. περὶ ※ Σ. λόγων ◂ τῆς ἀβροχίας.[1] 'Α. περὶ τῶν λόγων τῶν ἀβροχιῶν.[2]

2. אֻמְלָלוּ. *Tristes sunt.* Ο'. ἐκενώθησαν. 'Α. ὠλιώθησαν. Σ. διέπεσαν. Aliter: 'Α. ἠσθένησαν.[3]

קָדְרוּ. *Sordidi sunt.* Ο'. καὶ ἐσκοτώθησαν. 'Α. Σ. ἐσκυθρώπασαν.[4]

3. וְאַדִּרֵיהֶם שָׁלְחוּ צְעִירֵיהֶם. *Et magnates eorum mittunt minores suos.* Ο'. καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νεωτέρους αὐτῶν. 'Α. καὶ οἱ ὑπερμεγέθεις αὐτῶν ἀπέστειλαν τοὺς ἐλάσσονας αὐτῶν.[5]

עַל־גֵּבִים. *Ad puteos.* Ο'. ἐπὶ τὰ φρέατα. Ἄλλος· ἐπὶ τοὺς βουνούς.[6]

בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ וְחָפוּ רֹאשָׁם. *Pudore afficiuntur, et erubescunt, et operiunt caput suum.* Ο'. Vacat. ※ Θ. ᾐσχύνθησαν, καὶ ἐνετράπησαν, καὶ ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ◂.[7]

4. בַּעֲבוּר הָאֲדָמָה חַתָּה. *Propter humum quae*

---

[40] Codd. 86, 88. Versio liberior τὰ πρὸς ποδῶν Symmachum aut Theodotionem potius quam Aquilam sapit. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 33. Jesai. vi. 1. [41] Syro-hex. [illegible] (Syr. [illegible] bis ponitur pro singulari λῶμα Exod. xxviii. 33 in Syro-hex.) [42] Idem: [illegible] [43] Idem: [illegible] Norberg. vertit: A. *mensurae tuae a me;* invita lingua. Pro eodem Hebraeo Aq. ad Job. xxviii. 25 posuit καταμέτρησις, quod Syriace [illegible] sonaret. "Quod etiam LXX suspicari sinunt, legitne Aq. מריך? Exemplum vocis [illegible] exstat in codice nostro hex. f. 1 v., col. 2, lin. 2 a fine, ubi voces Eusebii in Comment. in Psalmos (in Montfaucon *Collect. Nova Patr.* T. I, p. 2), προτροπὴ θεοσεβείας καὶ ἀποτροπὴ τοῦ ἐναντίου, vertuntur: [illegible]. Audacissima conjectura posset mutari in [illegible]; sed exemplum vocis non suppetit, et primum praefero."—*Ceriani.* (In textu ante ἐπελάθου μου Syro-hex. ὡς in marg., in textu vero ὅτι habet, invitis libris Graecis.) [44] Syro-hex. [illegible] [45] Idem: [illegible] Cf. Hex. ad Psal. xxv. 10. cxxxviii. 20. [46] Idem: [illegible] Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxii. 9. xxiii. 21, 27, 29. Etiam Levit. xviii. 17 μύσος Symmacho, non Aquilae vindicandum esse testatur Cod. Lips. in Append. Holmesiana. [47] Syro-hex. [illegible] [48] Idem.

Cap. XIV. [1] Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [2] Cod. 86. [3] Parsons. e Cod. 86 exscripsit: 'Α. ὠλιώθησαν. Σ. ἐσκυθρώπησαν; e Cod. 88 autem: 'Α. ὠλιώθησαν. Σ. διέπεσαν. 'Α. ἐσκυθρώπησαν. Praeterea Syro-hex. affert: 'Α. ἠσθένησαν ([illegible]). Σ. διέπεσαν ([illegible]). Rejecta lectione, 'Α. Σ. ἐσκυθρώπησαν, quae ad Hebr. קָדְרוּ manifesto pertinet, supersunt eae quas in tabulas nostras retulimus. Quod vero ad scripturam ὠλιώθησαν pro ὠλιγώθησαν (quod pro Hebr. אֻמְלַל posuerunt Seniores Joel i. 10, 12) attinet, eam interpreti ipsi, non librariis tribuendam censemus. Etymol. M. p. 621, 51: Ταραντῖνοι γὰρ τὸ ὀλίγος, ὀλίος λέγουσιν, ἄνευ τοῦ γ̄. ἐν Δούλοις Μελεάγρου· Ὀλίοισιν ἡμῶν ἐμπέφυκ' εὐψυχία· καὶ, ὀλίον μισθόν. [4] Codd. 86, 88, ubi ἐσκυθρώπησαν scriptum. Cf. ad Cap. viii. 21. [5] Syro-hex. [illegible] (Ad Syr. [illegible] cf. Hex. ad Jerem. xxv. 35. Thren. i. 15. Alias ὑπερμεγέθης est [illegible], vel [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. viii. 10. xcii. 4.) [6] Syro-hex. in marg. sine nom. [illegible] [7] Cod.

confracta est. Ο΄. καὶ τὰ ἔργα τῆς γῆς ἐξέλιπεν. Σ. ἕνεκεν τῆς γῆς ἡττήθησαν.[8]

4. בָּאָרֶץ בֹּשׁוּ אִכָּרִים חָפוּ רֹאשָׁם. *In terra; pudore afficiuntur agricolae, operiunt caput suum.* Ο΄. ᾐσχύνθησαν (alia exempl. ἐπὶ τῆς γῆς· ᾐσχύνθησαν[9]) οἱ γεωργοὶ, ἐπεκάλυψαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. ※ Θ. ἐπὶ τῆς γῆς ◂· ᾐσχύνθησαν γεωργοὶ, [καὶ] ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.[10]

5. כִּי גַם־אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה יָלְדָה וְעָזוֹב כִּי לֹא־הָיָה דֶּשֶׁא. *Nam et cerva in agro parit, et deserit, quia non est herba.* Ο΄. ※ Θ. καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ ἔτεκον, καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη ◂.[11]

6. עַל־שְׁפָיִם. *Super clivis.* Ο΄. ἐπὶ νάπας.[12] Ἀ. ἐπ᾽ εὐθειῶν. Σ. ἐπ᾽ εὐθύ.[13]

שָׁאֲפוּ רוּחַ כַּתַּנִּים. *Trahunt ventum sicut dracones.* Ο΄. καὶ εἵλκυσαν ἄνεμον ※ Ἀ. Θ. ὡς δράκων ◂.[14] Σ. ἐπισπᾶσθαι ἄνεμον ὡς σειρῆνες.[15]

עֵשֶׂב. *Herba.* Ο΄. χόρτος. Alia exempl. add. ἀπὸ λαοῦ ἀδικίας.[16]

7. מְשׁוּבֹתֵינוּ. *Aversiones nostrae.* Ο΄. αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν. Ἀ. Σ. αἱ ἀποστροφαί . .[17]

8. מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. *Spes Israelis.* Ο΄. ὑπομονὴ Ἰσραήλ. Σ. προσδοκία τοῦ Ἰσραήλ.[18]

מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה. *Salvator ejus in tempore angustiarum.* Ο΄. καὶ σώζεις ἐν καιρῷ κακῶν. Ἀ. καὶ σωτηρία αὐτοῦ ἐν καιρῷ θλίψεως.[19]

8. וּכְאֹרֵחַ. *Et sicut viator.* Ο΄. καὶ ὡς αὐτόχθων. Ἀ. Θ. καὶ (ὡς) ὁδοιπόρος. Σ. καὶ ὡς πάροδος.[20] Ὁ Σύρος· ὡς ὁδίτης.[21]

9. לָמָּה תִהְיֶה. *Cur sis.* Ο΄. μὴ ἔσῃ. Σ. διὰ τί ἐγενήθης.[22]

כְּגִבּוֹר. *Sicut heros.* Ο΄. ἢ ὡς ἀνήρ. Ἀ. ὡς δυνατός.[23]

אַל־תַּנִּחֵנוּ. *Ne deseras nos.* Ο΄. μὴ ἐπιλάθῃ ἡμῶν. Ἀ. Σ. μὴ ἀφῇς (s. ἀνῇς) ἡμᾶς.[24]

10. כֵּן אָהֲבוּ. *Sic amant.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. οὕτως ◂ ἠγάπησαν.[25]

וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם. *Et puniet peccata eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐπισκέψεται ἁμαρτίας αὐτῶν ◂.[26]

12. מִנְחָה. *Fertum.* Ο΄. θυσίας. Ἀ. δῶρον. Ὁ Ἑβραῖος· μαναά.[27]

13. אֲהָהּ אֲדֹנָי. *Ah! Domine.* Ο΄. ὁ ὤν. Alia exempl. ὁ ὢν δέσποτα. Ὁ Ἑβραῖος· ἀὰ κύριε. Σ. ὦ κύριε.[28]

שְׁלוֹם אֱמֶת. *Pacem firmitatis* (stabilem). Ο΄. ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην. Ἀ. Σ. . . καὶ ἀληθῆ.[29]

14. וְקֶסֶם וֶאֱלִיל וְתַרְמִית. *Et divinationem, et vanitatem, et fraudem.* Ο΄. καὶ μαντείας, καὶ οἰωνίσματα, καὶ προαιρέσεις. Ἀ. μαντείαν, καὶ σκελισμὸν (Aliter: Ἀ. ἐπίπλαστον), καὶ

Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [8] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܐܪܥܐ ܐܬܙܟܝܘ ◆. [9] Sic Codd. 22, 36, alii. [10] Cod. Jes. teste Montef. Syro-hex. pingit: ※ ἐπὶ τῆς γῆς· ᾐσχ. γ., ἐπεκ. τ. κ. αὐτῶν. καὶ ἔλαφοι — βοτάνη ◂. Haec, ᾐσχύνθησαν — αὐτῶν, desunt in Codd. 23, 198. [11] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Haec hodie leguntur in omnibus exemplaribus τῶν Ο΄. [12] Syro-hex. ܥܠ ܢܚ̈ܠܐ. Idem ad Ezech. vi. 3 ܠܢܚ̈ܠܐ pro ταῖς νάπαις habet. Monemus propter Bernsteinium, qui ad nostrum locum ܥܠ ܡܫܝ̈ܢܬܐ tentat. Vid. *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. III, p. 406. [13] Cod. 88. Cf. ad Cap. vii. 29. [14] Codd. XII, 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Cod. 88, qui συρηνες scribit. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܡܬܚܫܚܘ ܪܘܚܐ ܐܝܟ ܣܝܪܝܢܣ ◆ (ἐπ᾽ εὐθύ) ܠܬܪܝܨܐ. Cf. ad Cap. ii. 24. [16] Sic Codd. III, XII, 33, 36, alii. Syro-hex. ܡܢ ܥܘܠܐ ܕܥܡܐ. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܦܢܝ̈ܢܘܬܐ ◆. [18] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܣܘܟܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ◆. [19] Codd. 86, 88. [20] Iidem. Syro-hex. affert: ܐ. ܬ. ܐܝܟ ܒܪ ܐܘܪܚܐ ◆. [21] Theodoret. [22] Syro-hex. ܣ. ܠܡܢܐ ܗܘܝܬ ◆. [23] Codd. 86, 88. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܪܦܐ ܠܢ ◆. [25] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 88. [26] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 36, 48, alii: καὶ ἐπ. τὰς ἁμ. αὐτῶν. [27] Syro-hex. ܐ. ܩܘܪܒܢܐ ◆ ܥܒ. ܡܢܝܐ ◆. [28] Idem: ܥܒ. ܐܗܗ (fort. ܐܗܐ) ܡܪܝܐ ◆ ܣ. ܐܘ ܡܪܝܐ ◆. Cf. ad Cap. i. 6. [29] Idem: ܐ. ܣ. ܘܫܪܝܪܬܐ ◆.

ἐνθύμημα.[30] Σ. μαντείαν, καὶ ματαιότητα, καὶ ὑπερβολήν.[31]

15. בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יִתַּמּוּ. *Gladio et fame consumentur.* Ο΄. ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται. ※Ἀ. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ λιμῷ τελευτήσουσιν ◂.[32]

הַנְּבִיאִים הָהֵמָּה. *Prophetae illi.* Ο΄. οἱ προφῆται ※Ἀ. Σ. Θ. ἐκεῖνοι ◂.[33]

16. הֵמָּה נְשֵׁיהֶם. *Ipsi, uxores eorum.* Ο΄. ※αὐτοὶ ◂ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν.[34]

17. עֵינַי. *Oculi mei.* Ο΄. ἐπ᾽ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν. Ἀ. ὀφθαλμοί μου.[35]

תִּדְמֶינָה. *Quiescant.* Ο΄. διαλιπέτωσαν. Ἀ. σιωπήσετε. Σ. παύεσθε.[36]

שֶׁבֶר גָּדוֹל. *Clade magna.* Ο΄. συντρίμματι ※Ἀ. Σ. μεγάλῳ ◂.[37]

בְּתוּלַת. *Virgo.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. παρθένος ◂.[38]

18. וְהִנֵּה חַלְלֵי. *Et ecce! confossi.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ τραυματίαι. Σ. εὑρίσκω τετρωμένους.[39]

תַּחֲלוּאֵי רָעָב. *Aegritudines famis* (confecti fame). Ο΄. πόνος λιμοῦ. Ἀ. ἀρρωστοῦντες λιμῷ.[40]

18. סָחֲרוּ. *Migrarunt.* Ο΄. ἐπορεύθησαν. Σ. ἐκύκλωσαν (s. περιεκύκλωσαν).[41]

19. הֲמָאֹס מָאַסְתָּ אֶת־יְהוּדָה. *Num repudiando repudiasti Judam.* Ο΄. μὴ ἀποδοκιμάζων ἀπεδοκίμασας τὸν Ἰούδαν. Ἀ. μὴ ἀπορρίπτων ἀπέρριψας τὴν Ἰουδαίαν.[42] (Θ.) μὴ ἀπωθούμενος ἀπώσω . . .[43]

21. אַל־תִּנְאַץ. *Ne rejicias.* Ο΄. κόπασον. Ἀ. *ne extendas.* Σ. μὴ παροξύνου.[44]

אַל־תְּנַבֵּל. *Ne ignominia afficias.* Ο΄. μὴ ἀπολέσῃς. Ἀ. Σ. μὴ ἀτιμάσῃς.[45]

אַל־תָּפֵר בְּרִיתְךָ. *Ne irritum facias foedus tuum.* Ο΄. μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου. Ἀ. μὴ ἀκυρώσῃς τὴν συνθήκην σου.[46]

22. הֲיֵשׁ בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים. *Num sunt inter vanitates gentium qui pluere faciant?* Ο΄. μὴ ἔστιν ἐν εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων; Ἀ. μὴ ἔστιν ἐν τοῖς ματαίοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων;[47]

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ◂.[48]

---

[30] Codd. 86, 88. Nomen σκελισμὸς (σκελλισμὸς Cod. 88), Lexicographis ignotum, a σκελίζω, *varico, supplanto* (vid. Hex. ad Job. viii. 3. Prov. xix. 3) nescio quo sensu Aquila posuerit, saltem qui cum Hebraeo אֱלִיל, *quod nihili est*, conciliari possit. Praeterea Syro-hex. ad οἰωνίσματα affert: ܐ. ܟܕܒܐ ◆ ܣ. ܫܪܝܘܬܐ ◆. Norberg. vertit, A. *delirium*, auctore Castello, qui affert: "ܟܕܒܐ, *effutitio, delirium.* 2 Pet. ii. 3." Sed in dicto loco pro λόγοι πλαστοὶ Syrus dedit ܡܠܐ ܕܟܕܒܐ, h. e. *verba commentitia*, a ܟܕܒ, *finxit, commentus est* (e. g. 3 Reg. xii. 33 in Pesch., ubi in Hebraeo est בָּדָא, in LXX ἐπλάσατο). Cum vero pro Hebr. אֱלִילִים idem interpres ad Psal. xcv. 5. Jesai. xxxi. 7 ἐπίπλαστοι et ἐπίπλαστα posuerit, quidni sumamus Syrum hic in apographo suo legisse: Ἀ. ἐπίπλαστον. Σ. ματαιότητα; ut lectio σκελισμός, *supplantatio, fraus*, ad alteram Aquilae editionem referatur? Nisi verisimilius videatur, voces ܟܕܒܐ et σκελισμὸς cum sensu *fallaciae* inter se commutari posse. [31] Codd. 86, 88. [32] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 88 (sub ※), 233. Syro-hex. pingit: ἐν θανάτῳ νοσερῷ, ※ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ◂ ἐν λιμῷ τελευτήσουσιν (marg. ἀποθανοῦνται). [33] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [35] Syro-hex. ܐ. ܥܝܢܝ ܕܝܠܝ ◆. [36] Codd. 86, 88 scribunt: Ἀ. σιωπήσεται. Σ. παύεσθαι. [37] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [38] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [39] Codd. 86, 88. [40] Syro-hex. ܐ. ܡܬܟܪܗܝܢ ܒܟܦܢܐ ◆. [41] Idem: ܣ. ܚܕܪܘ ◆. Idem ad ἐπορεύθησαν char. med. appingit: ܒܬܘܓܪܐ ܐܫܬܟܚܘ ◆, h. e. *in negotiatione inventi sunt*, sive scholium, sive variam lectionem ἐνεπορεύθησαν, quae tamen in libris Graecis non obvia est. [42] Idem: ܐ. ܠܡܐ ܟܕ ܫܕܐ ܫܕܝܬ ܠܝܗܘܕ ◆. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 13. [43] Codd. 86, 88, qui Aquilae tribuunt. Est potius Theodotionis, cui vulgare est ἀπωθεῖσθαι pro מָאַס. Cf. Hex. ad Job. viii. 20. xix. 18. Jesai. xxxi. 7. xli. 9. [44] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. μὴ παροξύνου. Distinctius Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܦܫܘܛ ◆ ܣ. ܠܐ ܬܬܚܡܬ ◆. Pro נָאַץ Aquilae usitatum est διασύρειν, Syriace ܦܫܛ. Lectio Syriaca, μὴ ἐκτείνῃς (ἐντείνῃς, διατείνῃς, παρατείνῃς), non quadrare videtur, nisi subaudito τὴν ὀργήν σου. [45] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܨܥܪ ◆. [46] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܒܛܠ ܩܝܡܐ ܕܝܠܟ ◆. (Syr. ܬܒܛܠ etiam in textu τῶν Ο΄ pro διασκεδάσῃς ponitur; sed Aquilae magis proprium est ἀκυρώσῃς. Cf. Hex. ad Job. v. 12. Jesai. xxiv. 5.) [47] Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 292. [48] Cod. Jes. Cod. 88 affert: ※κύριος ὁ θ. ἡμῶν; et sic fortasse Syro-hex.,

22. אֶת־כֹּל. *Omnia.* Ο΄. ※᾽Α. σὺν ◂ πάντα.[49]

Cap. XIV. 7. ÷ ἐναντίον σου ◂, σοὶ ἡμάρτομεν. 13. ÷ ἐπὶ τῆς γῆς καί ◂. 20. ∽ καὶ ◂ ἀδικίας.[50]

CAP. XV.

1. אֶל־הָעָם הַזֶּה שַׁלַּח מֵעַל־פָּנַי. *Erga populum istum: ejice eos e conspectu meo.* Ο΄. πρὸς αὐτούς· ἐξαπόστειλον τὸν λαὸν τοῦτον. Aliter: Ο΄. πρὸς ÷ αὐτούς ◂· τὸν λαὸν τοῦτον ἐξαπόστειλον ※ ἀπὸ προσώπου μου ◂.[1] ᾽Α. ※ ἀπὸ προσώπου μου. Σ. ἐξ ἔμπροσθέν μου.[2]

3. אַרְבַּע מִשְׁפָּחוֹת. *Quatuor genera.* Ο΄. τέσσαρα εἴδη. ᾽Α. τέσσαρας πατριάς.[3]

4. לְזַוָעָה. *In divexationem.* Ο΄. εἰς ἀνάγκας. ᾽Α. εἰς κοσκινισμόν. Σ. εἰς σάλον.[4]

5. וּמִי יָנוּד לָךְ וּמִי יָסוּר לִשְׁאֹל לְשָׁלֹם לָךְ. *Et quis condoleat tibi? et quis divertat ad interrogandum te de salute?* Ο΄. καὶ τίς δειλιάσει (alia exempl. σκυθρωπάσει[5]) ἐπὶ σοί; ἢ τίς ἀνακάμψει εἰς εἰρήνην σοι; ᾽Α. καὶ τίς κινήσει σοι, καὶ τίς ἐκκλινεῖ (ἐρωτῆσαι) εἰς εἰρήνην σοι;[6]

5. לִשְׁאֹל לְשָׁלֹם. *Ad interrogandum de salute.* Ο΄. ※ Σ. Θ. ἐρωτῆσαι ◂ εἰς εἰρήνην.[7]

6. נִלְאֵיתִי הִנָּחֵם. *Defessus sum penitere* (misereri). Ο΄. καὶ οὐκέτι ἀνήσω αὐτούς. ᾽Α. ἐκοπίασα παρακληθῆναι. Σ. ἐκοπώθην μεταίρων (s. μετανάστεύων).[8]

7. וָאֶזְרֵם בְּמִזְרֶה בְּשַׁעֲרֵי הָאָרֶץ. *Et ventilabo eos ventilabro in portis terrae.* Ο΄. καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν διασπορᾷ ἐν πύλαις λαοῦ μου (alia exempl. τῆς γῆς). ᾽Α. καὶ λικμήσω αὐτοὺς ἐν τῷ λικμῷ ἐν πύλαις γῆς. Σ. καὶ λικμήσω αὐτοὺς ἐν λικμητηρίῳ ἐν πόλεσι τῆς γῆς.[9]

מִדַּרְכֵיהֶם. *A viis suis.* Ο΄. διὰ τὰς κακίας αὐτῶν. ᾽Α. Σ. ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν.[10]

לוֹא שָׁבוּ. *Non reversi sunt.* Ο΄. ※ καὶ οὐκ ἀπεστράφησαν ◂.[11]

8. עָצְמוּ. *Numerosae factae sunt.* Ο΄. ἐπληθύνθησαν. ᾽Α. ἐκραταιώθησαν.[12]

לִי. *Mihi.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. ἐπ᾽ ἐμέ ◂.[13]

---

sed asterisco ante αὐτὸς male posito. [49] Cod. Jes. Lectio σύμπαντα est in Codd. 22, 48, aliis. [50] Syro-hex. Ad v. 20 copula non est in libris Graecis.

CAP. XV. [1] Sic Cod. 88, cum ⸓ pro ÷. Syro-hex. ÷ πρὸς αὐτούς ◂· κ.τ.ἑ. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ ἀπὸ προσώπου μου. Sic sine aster. Comp., Cod. 62. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. [4] Syro-hex., edente Norbergio: ܐ. ܠܟܘܫܟܫܐ. ܣ. ܠܚܒܫܐ. A ܟܘܫܟܐ, *cribrum* (κόσκινον, Hex. ad Amos ix. 9) derivatur vocab. a Lexicographis omissum, ܟܘܫܟܫܐ, *cribratio*, κοσκινισμὸς (a κοσκινίζω, Hex. ibid.). Nunc de Symmacho videndum. "Syro-hex. ܠܚܒܫܐ, *in unum.* *Errorem hic*, ait doct. Norberg., *suspicor.* Omnino mendosa est scriptura. Lege ܠܙܘܥܐ, h. e. εἰς σεισμόν. Symmachus nempe Jesai. xxviii. 19 זְוָעָה vertit σεισμός."—*Spohn.* Codd. 86, 88 afferunt: ᾽Α. Σ. εἰς σάλον, quae lectio aeque ac εἰς σεισμὸν Syriace sonat ܠܙܘܥܐ. Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. Jerem. xxiv. 9. Sed pro mendoso ܠܚܒܫܐ, tam h. l. quam Thren. i. 8, ubi in textu Graeco est εἰς σάλον, in codice est ܠܚܒܫܐ, quod in loco Threnorum conjectura assecutus erat Middeld. Hieron. Hebraea vertit: *Et dabo eos in fervorem* (sive *commotionem*, et *angustias*); unde Spohnius notam hexaplarem temere finxit: Ο΄. εἰς ἀνάγκας (*in angustias*). ᾽Α. εἰς βρασμόν (*in fervorem*; cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 19). Σ. εἰς σεισμόν (*in commotionem*). [5] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܢܬܟܡܪ. [6] Codd. 86, 88, qui ἐκκλινεῖ εἰς εἰρήνην σου habent. Deinde iidem Aquilae continuant: ἢ τίς ἀναστήσεται (ἀναστήσει Cod. 88) ἱκετεύων ὑπὲρ εἰρήνης (+ σου Cod. 88); quae scholium esse videntur. [7] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ※ ἐρωτήσει ◂ εἰς εἰρήνην. [8] Syro-hex. ܐ. ܠܐܝܬ ܠܡܬܒܝܐܘ ܘܐܦܝܣ ܠܟܝ. ܣ. ܠܐܝܬ ܡܢ ܕܡܫܢܐ ܠܟܝ. Ad Symmachum post ܕܡܫܢܐ ܠܟܝ, e textu repetendum videtur ܐܢܐ; quo posito, הִנָּחֵם ab הִנְחָה, *deduxit*, derivasse videtur interpres. Nisi forte ܠܟܝ ܡܫܢܐ vertendum μεταναστεύων, s. μετανάστευόμενος, coll. Psal. x. 1. lxi. 6 in Syro-hex. Constructio verbi ܠܐܝܬ eadem est quam vidimus in Hex. ad Jesai. i. 14. [9] Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae continuat: καὶ λικμήσω αὐτούς. Idem in marg. scholium philologicum affert: καὶ λικμήσω αὐτούς· ἐν λικμῷ (ܒܡܕܪܝܐ, non, ut Norberg. exscripsit, ܒܡܕܪܝܢܐ). (In textu ad λαοῦ μου Syro-hex. in marg. char. Estrang. ܕܐܪܥܐ.) [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܐܘܪܚܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. [11] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Codd. 86, 88. [13] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

8. הֵבֵאתִי לָהֶם. *Induxi iis.* Ο΄. ἐπήγαγον ※ Ἀ. Σ. αὐτοῖς ◂.[14]

שֹׁדֵד. *Vastatorem.* Ο΄. ταλαιπωρίαν. Σ. λυμαινομένους.[15]

פִּתְאֹם עִיר וּבֶהָלוֹת. *Subito dolorem et terrores.* Ο΄. ἐξαίφνης τρόμον καὶ σπουδήν. Ἀ. ἄφνω πόλιν καὶ σπουδάς. Σ. ἄφνω κατὰ πόλιν ἐκλείψει (fort. ἐκλείψεις).[16]

9. הַשִּׁבְעָה. *Septem.* Ο΄. Ἀ. Θ. ἑπτά. Σ. πολλούς.[17]

חָפְרָה. *Erubescit.* Ο΄. ὠνειδίσθη. Ἀ. Σ. ἐνετράπη.[18]

10. כִּי יְלִדְתִּנִי אִישׁ רִיב וְאִישׁ מָדוֹן. *Quia peperisti me virum litis et virum contentionis.* Ο΄. ὡς τίνα με ἔτεκες ἄνδρα δικαζόμενον καὶ ※ Ἀ. Θ. ἄνδρα ◂[19] διακρινόμενον; Ἀ. ὅτι ἔτεκές με ἄνδρα μάχης καὶ ἄνδρα ἀηδίας.[20] Σ. ὅτι ἔτεκές με ἄνδρα εἰς μάχην καὶ εἰς ἀηδίαν.[21]

לֹא־נָשִׁיתִי וְלֹא־נָשׁוּ־בִי. *Non feneravi, neque feneraverunt mihi.* Ο΄. οὔτε ὠφέλησα, οὔτε ὠφέλησέν με οὐδείς. (Ἀ.) οὐκ ἐδάνεισα, οὔτε ἐδάνεισάν μοι.[22] [Ἀ.] Σ. οὐκ ἐδάνεισα, οὔτε ἐδανεισάμην.[23] Θ. οὐκ ὀφείλησα, οὔτε ὠφείλησέ μοι οὐδείς.[24] Ὁ Σύρος· οὐκ ὤφλησα.[25]

10. כֻּלֹּה מְקַלְלוּנִי. *Unusquisque maledicit mihi.* Ο΄. ἡ ἰσχύς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις με. Οἱ Γ΄. πᾶς τις καταρᾶταί μοι.[26]

11. אָמַר יְהוָה אִם־לֹא שֵׁרִיתִיךָ לְטוֹב אִם־לוֹא הִפְגַּעְתִּי בְךָ בְּעֵת רָעָה וּבְעֵת צָרָה. *Dixit Jova: Ita vivam! solvam* (liberabo) *te* (שֵׁרִיתִיךָ. Sic in marg.; in textu autem, שָׁרוֹתְךָ, *affligam te.* Alii efferunt שֵׁרוּתְךָ, *initium tuum;* alii, שֵׁרִיתְךָ, *reliquiae tuae*) *in bonum; faciam ut supplex adeat te in tempore calamitatis et in tempore angustiarum.* Ο΄. γένοιτο, δέσποτα, κατευθυνόντων αὐτῶν ※ Ἀ. Σ. εἰς ἀγαθὸν ◂,[27] εἰ μὴ παρέστην σοι ἐν καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως ÷ αὐτῶν εἰς ἀγαθά ◂. Ἀ. εἶπεν κύριος· εἰ μὴ τὸ ὑπόλειμμά σου ἦν μοι εἰς ἀγαθόν, εἰ μὴ ἀπήντησά σοι ἐν καιρῷ κακῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως.[28] Σ. εἶπεν κύριος· εἰ μὴ ὑπελείφθης εἰς ἀγαθόν, εἰ μὴ ἀντέστην ὑπὲρ σοῦ ἐν καιρῷ κακῶν . . .[29]

12. הֲיָרֹעַ בַּרְזֶל בַּרְזֶל מִצָּפוֹן וּנְחֹשֶׁת. *Num franget* quisquam *ferrum, ferrum ex septentrione, et aes?* Ο΄. εἰ γνωσθήσεται (Θ. γνώσεται?) σίδηρος; καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν. Ἀ. μὴ ἁρμόσει σίδηρος ἐν σιδήρῳ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ χαλκός;[30]

---

[14] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Cod. 88: ἐπήγ. αὐτοῖς. [15] Syro-hex. ܣ. ܡܬܚܒܠܝܢ ܀ Symmachus, ut videtur, λυμαινομένους in *media* voce interpretatus est, quod Syrus noster in *passiva* cepit. [16] Codd. 86, 88, qui ad Sym. ἐκλίψει habent. Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. πόλιν καὶ σπουδάς (ܡܕܝܢܬܐ ܘܣܘܪܗܒܐ). [17] Hieron.: "Saepe diximus verbum Hebraicum SABA vel *septem*, vel *juramentum* sonare, vel *plurimos*. Unde et diversa est interpretatio: Aquila, LXX et Theodotione *septem* transferentibus; Symmacho, *plurimos*." [18] Codd. 86, 88. [19] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [20] Codd. 86, 88, quorum prior pro καὶ ἄνδρα ἀηδίας, καὶ εἰς ἀηδίαν male habet. Syro-hex. affert: Ἀ. μάχης (ܕܡܨܘܬܐ). Ἀ. ἀηδίας (ܕܠܐ ܢܝܚܘܬܐ). Locum sic citat Philo Jud. Opp. T. I, p. 411: ἡλίκον με ἔτεκες ἄνθρωπον μάχης καὶ ἄνθρωπον ἀηδίας. [21] Codd. 86, 88. Posterius εἰς deest in Cod. 88. [22] Syro-hex. sine nom. affert: ܠܐ ܐܘܙܦܬ ܘܠܐ ܐܘܙܦܘܢܝ ܀ Aquilae esse videtur. [23] Codd. 86, 88. [24] Hieron.: "Pro quo LXX: *Non profui, neque profuit mihi quisquam;* Theodotio: *non debui, neque debuit mihi quisquam.*" Origen. Hom. XV in Jerem. (Opp. T. III, p. 225): Τί δὲ καὶ τό, οὐκ ὠφείλησέ μοι οὐδὲ εἷς; . . . Εἰ καὶ ἀνέγνωμεν οὕτως, ἀλλὰ καὶ δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰ πλείονα τῶν ἀντιγράφων τῆς ἐκδόσεως τῶν Ο΄ οὐκ ἔχει οὕτως. Ὕστερον δὲ ἐπισκεψάμενοι καὶ τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις, ἔγνωμεν γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα. Scriptura ὠφέλησα est in libris Graecis omnibus et Syro-hex., necnon in Philone Jud. l. c. [25] Theodoret. [26] Codd. 86, 88, quorum hic με pro μοι legit. Syro-hex. in marg. sine nom.: πᾶς τις καταρᾶταί μοι, φησὶ κύριος. [27] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86 (in marg.), 88, et Syro-hex. Mox obelus est in Syro-hex. [28] Cod. 88, qui mendose habet ὑπόλημμα . . . εἰς ἀγαθά, εἰ με ἀπήντησα . . . Correximus ex Syro-hex., qui sine nom. affert: [ܐܢ] ܠܐ ܐܢ ܫܪܟܢܟ ܗܘܐ ܠܝ ܠܛܒܬܐ. ܐܢ ܠܐ ܦܓܥܬ ܒܟ ܒܥܕܢܐ ܕܒܝܫܬܐ ܘܕܐܘܠܨܢܐ ܀ [29] Cod. 88, ubi ὑπελήφθης scriptum. [30] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܡܐ ܢܬܡܫܚܢ ܦܪܙܠܐ ܒܦܪܙܠܐ ܡܢ ܓܪܒܝܐ ܘܢܚܫܐ. Quod ad Syr. ܢܬܡܫܚܢ (sic in cod., apposito scholio: ܢܬܡܫܚܢ ܚܫܚܢܝܬ ܀) attinet, quum ἁρμόζειν cum Syr. ܚܒܫ semper apud nostrum interp. commutetur, si quis

Σ. μὴ κακώσει σίδηρος ἐν σιδήρῳ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ χαλκόν;[31]

13. חֵילְךָ וְאוֹצְרוֹתֶיךָ לָבַז אֶתֵּן לֹא בִמְחִיר. *Opes tuas et thesauros tuos in direptionem dabo, nullo pretio.* Ο΄. ἡ ἰσχύς σου καὶ τοὺς θησαυρούς σου εἰς προνομὴν δώσω ἀντάλλαγμα. Ἀ. ἰσχύν σου καὶ θησαυρούς σου εἰς προνομὴν δώσω οὐκ ἐν ἀλλάγματι.[32] Σ. τὴν ἰσχύν σου καὶ τοὺς θησαυρούς σου εἰς διαρπαγὴν δώσω ὑπὲρ οὐδενός.[33]

14. וְהַעֲבַרְתִּי. *Et transire faciam.* Ο΄. καὶ καταδουλώσω σε. Ἀ. (καὶ) παραβιβάσω σε. Σ. (καὶ) παράξω σε.[34]

אֶת־אֹיְבֶיךָ. *Inimicos tuos.* Ο΄. ※ κύκλῳ ◂ τοῖς ἐχθροῖς σου.[35]

15. אַתָּה יָדַעְתָּ יְהוָה. *Tu nosti, Jova.* Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. σὺ ἔγνως ◂, κύριε.[36]

הִנָּקֶם לִי. *Ulciscaris me.* Ο΄. ἀθῴωσόν με. Ἀ. ἐκδίκησόν με. Σ. ποίησόν μοι ἐκδίκησιν.[37]

אַל־לְאֶרֶךְ אַפְּךָ תִּקָּחֵנִי. *Ne per longanimitatem tuam auferas me.* Ο΄. μὴ εἰς μακροθυμίαν ※ Θ. σου λάβῃς με ◂.[38]

16. נִמְצְאוּ דְבָרֶיךָ וָאֹכְלֵם וַיְהִי דְבָרְךָ לִי לְשָׂשׂוֹן. *Inventa sunt verba tua, et comedi ea; eratque mihi verbum tuum in gaudium.* Ο΄. ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τοὺς λόγους σου· συντέλεσον αὐτούς, καὶ ἔσται ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην. Ἀ. εὑρέθησαν λόγοι σου, καὶ ἔφαγον αὐτούς, καὶ ἐγενήθη λόγος σου ἐμοὶ εἰς χαράν.[39] Σ. εὑρίσκοντο οἱ λόγοι σου τροφή μοι (Aliter: Σ. καὶ προσεδεχόμην αὐτούς), καὶ ἐγένετο ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς χαράν.[40]

יְהוָה אֱלֹהֵי. Ο΄. κύριε ※ Σ. ὁ θεός ◂.[41]

17. וָאֶעְלֹז מִפְּנֵי יָדְךָ. *Nec exsultavi: propter manum tuam.* Ο΄. ἀλλὰ εὐλαβούμην ἀπὸ προσώπου χειρός σου. Ἀ. καὶ ἐγαυριασάμην ἀπὸ προσώπου χειρός σου.[42] Σ. καὶ ἐχάρην διὰ τὴν χεῖρά σου.[43]

זַעַם. *Indignatione.* Ο΄. πικρίας. Ἀ. Σ. ἐμβριμήσεως.[44]

18. לָמָּה הָיָה כְאֵבִי נֶצַח. *Quare factus est dolor meus in perpetuum?* Ο΄. ἱνατί οἱ λυποῦντές με κατισχύουσί μου; Ἀ. ἱνατί ἐγενήθη τὸ ἄλγος μου εἰς νῖκος; Σ. εἰς τί ἐγένετο τὸ ἄλγημά μου διαμένον;[45]

---

h. l. de altera Aquilae editione, ἑταιρισθήσεται, cogitet, nos quidem non refragabimur. Cf. Hex. ad Psal. lxiv. 14. [31] Codd. 86, 88, quorum ille χαλκὸς legit. Syro-hex. bifariam affert: Σ. μὴ κακώσει (ܢܒܐܫ ܦܪܙܠܐ ◆). Σ. σίδηρος ἐν σ. ἀπὸ β. καὶ χαλκόν (s. χαλκός). Hieron. Hebraea vertit: *Numquid foederabitur ferrum ferro ab aquilone, et aes?* notans: "Symmachus: *Numquid nocebit ferrum ferro ab aquilone, et aes?* LXX et Theodotio: *Si cognoscet ferrum et operimentum aeneum?* Varietatis causa perspicua est. Verbum enim JARE.. pro ambiguitate enuntiationis et *amicitiam* sonat, et *malitiam;* quod si pro RES.. legatur DALETH, *scientiam, cognitionem*que significat." [32] Codd. 86, 88 Aquilae continuant: ἰσχύν (ἰσχὺς Cod. 88) σου καὶ θ. σου. Iidem: Ἀ. οὐκ ἐν ἀλλάγματι. Syro-hex. in continuatione: ܚܝܠܟ (ἰσχὺν) ܘܣܝܡܬܟ ܠܒܙܬܐ ܐܬܠ ܠܐ ܒܚܘܠܦܐ ◆. [33] Codd. 86, 88 Symmacho continuant: τὴν ἰσχὺν (ἡ ἰσχὺς Cod. 88) σου καὶ τοὺς (τοὺς om. Cod. 88) θ. σου. Iidem: Σ. ὑπὲρ οὐδενός. Syro-hex. in continuatione: ܚܝܠܟ ܘܣܝܡܬܟ ܠܒܙܬܐ ܐܬܠ ◆ ܚܠܦ ܠܐ ܡܕܡ. [34] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xvii. 4. [35] Codd. 86, 88: Ἄλλ. (Ἄλλ. om. Cod. 86) ※ κύκλῳ ἐν τοῖς ἐ. σου. Vox κύκλῳ deest in Codd. 22, 48, aliis, et Syro-hex., qui ἐν πᾶσι (πᾶσι om. Codd. 88, 233, Syro-hex.) τοῖς ἐ. σου habent. [36] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ σὺ ἔγνως, κύριε ◂. [37] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἐκδίκησόν με. Syro-hex. ◆ ܐ. ܬܒܥ. ܣ. ܥܒܕ ܠܝ ܬܒܥܬܐ. Priorem lectionem Aquilae, posteriorem Symmachi esse quivis videt. [38] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: μὴ εἰς μ. σου βάλῃς με. [39] Syro-hex. ܐ. ܐܫܬܟܚܘ ܡܠܝܟ ܘܐܟܠܬ ܐܢܝܢ. ܘܗܘܐ ܡܠܬܟ ܠܝ ܠܚܕܘܬܐ ◆. [40] Idem: ܣ. ܡܫܬܟܚܝܢ ܗܘܘ ܡܠܝܟ ܠܝ ܠܣܝܒܪܬܐ. ܘܗܘܐ ܡܠܬܟ ܠܝ ܠܚܕܘܬܐ ◆. Aliter Hieron.: "*Et comedi eos*, hoc est, in cibum mihi versi sunt; sive juxta Symmachum, *suscipiebam eos.*" [41] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [42] Syro-hex. ܐ. ܘܐܫܬܒܗܪܬ ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܐܝܕܟ ◆. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 7. Jesai. xiii. 3. (Syr. ܐܫܬܒܗܪ cum γαυριᾶν et γαυριᾶσθαι commutat Noster Job. iii. 14. xxxix. 21; necnon, teste Masio in *Syr. Pecul.*, Judith ix. 7.) Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. και εν χαρα . . . ubi adsunt obscura nostrae scripturae vestigia. [43] Codd. 86 (cum καρδίαν pro χεῖρα), 88. Syro-hex. ܣ. ܘܚܕܝܬ ܡܛܠ ܐܝܕܟ ◆. [44] Codd. 86, 88. Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܠܡܬܚܡܬܢܘܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxxvii. 4. [45] Codd. 86, 88. Ad Sym. μου, quod deerat, suppletum ex Syro-hex. qui affert: ܣ. ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܟܐܒܐ ܕܝܠܝ ܐܡܝܢܐ.

18. וּמַכָּתִי אֲנוּשָׁה. *Et plaga mea desperata.* Ο΄. ἡ πληγή μου στερεά. Σ. καὶ ἡ πληγή μου ἀνίατος.[46]

מֵאֲנָה הֵרָפֵא. *Recusat sanari.* Ο΄. πόθεν ἰαθήσομαι; Ἀ. ἠπείθησεν ἰαθῆναι.[47] Σ. *non protraxit* ἰαθῆναι.[48]

כְּמוֹ אַכְזָב מַיִם. *Tanquam* (rivus) *fallax, aquae.* Ο΄. ὡς ὕδωρ ψευδές. Ἀ. Σ. ὡς ὕδωρ ἐκλεῖπον.[49]

19. מִזּוֹלֵל. *A vili.* Ο΄. ἀπὸ ἀναξίου. Ἀ. *a contemptibili.*[50] Σ. ἀπὸ εὐτελοῦς.[51]

20, 21. נְאֻם־יְהוָה׃ וְהִצַּלְתִּיךָ. *Inquit Jova, et eripiam te.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος, καὶ ῥύσομαί σε ◂.[52]

21. עָרִיצִים. *Violentorum.* Ο΄. λοιμῶν. Ἀ. Σ. ἰσχυρῶν.[53]

CAP. XVI.

1. וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. Ο΄. Vacat, sed in v. 2 post אִשָּׁה infert: λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων.[1]

2. לֹא־תִקַּח לְךָ. *Ne capias tibi.* Ο΄. καὶ σὺ μὴ λάβῃς ※Ἀ. Σ. σεαυτῷ ◂.[2]

4. לְדֹמֶן. *In stercus.* Ο΄. εἰς παράδειγμα. Ἀ. Σ. εἰς κόπρον.[3]

4. וּבַחֶרֶב וּבָרָעָב יִכְלוּ וְהָיְתָה נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ. *Et gladio et fame consumentur, et erunt cadavera eorum in cibum volucribus caeli et bestiis terrae.* Ο΄. καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς ἔσονται, καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ· ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται. Alia exempl. καὶ ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται· καὶ ἔσται τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις (Ἀ. Θ. τοῖς κτήνεσι[4]) τῆς γῆς.[5]

5. כִּי־כֹה אָמַר. Ο΄. ※Οἱ Γ΄. ὅτι ◂ τάδε λέγει.[6]

בֵּית מַרְזֵחַ. *Domum planctus.* Ο΄. εἰς θίασον αὐτῶν. Ἀ. εἰς οἶκον ἑστιάσεως αὐτῶν. Σ. εἰς οἶκον ἑταιρίας αὐτῶν.[7]

כִּי־אָסַפְתִּי. *Quia abstuli.* Ο΄. ὅτι ἀφέστακα. Ἀ. ὅτι συνήγαγον. Σ. ὅτι περιείλοσαν.[8]

5, 6. אֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־הָרַחֲמִים׃ וּמֵתוּ גְדֹלִים וּקְטַנִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת לֹא יִקָּבֵרוּ. *Gratiam et misericordiam: et morientur magni et parvi in terra hac; non sepelientur.* Ο΄. Vacat. ※Θ. τὸν ἔλεον καὶ τοὺς οἰκτιρμούς· καὶ ἀποθανοῦνται μεγάλοι καὶ μικροὶ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, οὐ μὴ ταφῶσιν ◂.[9]

6. וְלֹא יִתְגֹּדַד. *Nec incidet se.* Ο΄. οὐδὲ ἐντο-

---

[46] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܡܚܘܬܐ ܕܝܠܝ ܕܠܐ ܐܣܝܘܬܐ. Cf. ad Cap. xxx. 12. [47] Codd. 86 (cum ἠπείθησαν), 88 (cum ἠπείθησα). [48] Syro-hex. in continuatione: ܠܐ ܐܓܪ ܠܡܬܐܣܝܘ. [49] Codd. 86, 88. [50] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܕܡܬܚܣܪ, cum scholio: ܕܡܬܚܣܪ ܕܙܠܝܠ. Ubi ܙܠܝܠ est participium verbi ܙܠ, *vilis fuit*, unde derivatur forma nostra ܕܡܬܚܣܪ, a Lexicographis neglecta. (In textu lectio ἀπὸ ἀξίου est in Codd. II, III, 106 (ex corr.), 239.) [51] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܢ ܦܫܝܛܐ ܘܡܚܣܪܐ. Vox ܦܫܝܛܐ Graece sonat φαῦλος, ἄτιμος, ἐξουθενημένος, sim.: altera ex lectione Aquilae male repetita esse videtur. [52] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Mox Syrus solus: ※καὶ λυτρώσομαί σε ◂. [53] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܥܫܝܢܐ ܕܡܬܚܝܠܝܢ, Graece fortasse: Ἀ. τῶν κατισχυόντων. Cf. Hex. ad Jesai. xxix. 23. Jerem. xx. 11.

CAP. XVI. [1] Syro-hex. in marg. Sic in textu Codd. 22 (cum πρὸς ἐμὲ), 36, alii. [2] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 88 (sub ※), 198, 233, 239. Syro-hex. legit et pingit: λέγει κύριος ὁ θ. Ἰσραήλ. καὶ σὺ ※μὴ λάβῃς σεαυτῷ γυναῖκα, καὶ ◂ οὐ γεννηθήσεται. [3] Codd. 86, 88. [4] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܒܥܝܪܐ. [5] Sic Codd. 22, 36, alii, et, omisso καὶ in initio, Codd. 233, 239, Syro-hex. [6] Cod. 86. Syro-hex. in marg.: Οἱ λοιποί· ὅτι τάδε. [7] Codd. 86, 88, quorum hic αἰτιάσεως pro ἑστιάσεως habet. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. Ad Sym. cf. Hex. ad Amos vi. 7. [8] Codd. 86, 88. Mox pro נְאֻם־יְהוָה, φησὶ κύριος inferunt Comp., Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. [9] Cod. 86, et sine Θ. Cod. 88. Eadem habet (cum τὸν οἰκτιρμὸν) in textu sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ※καὶ τὸν ἔ. μου, καὶ τοὺς οἰκτιρμούς μου, καὶ——ταφῶσιν ◂. Montef. ex Cod. Jes. affert: ※τὸν ἔλεον καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς, καὶ——ἐν τῇ γῇ ταύτῃ (τοιαύτῃ Cod. XII, teste Parsonsio).

μίδας οὐ μὴ ποιήσουσι. Σ. οὐ κατατεμοῦνται.[10]

6. וְלֹא יִקָּרֵחַ לָהֶם. *Neque calvitium fiet pro iis.* Ο΄. καὶ οὐ ξυρηθήσονται. Alia exempl. καὶ οὐ ξυρήσονται, ※ οὐδὲ μὴ κλαύσουσιν αὐτοὺς, οὐ κατορυγήσονται ↙.[11] Ἀ. οὐδ᾽ οὐ μὴ φαλακρώσουσιν αὐτούς.[12]

7. עַל־אֵבֶל לְנַחֲמוֹ. *Propter luctum ad consolandum eum.* Ο΄. ἐν πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν. Θ. ἐπὶ πάθει δεινῷ τοῦ παρακαλέσαι αὐτούς.[13]

10. אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. *Omne malum magnum hoc.* Ο΄. πάντα τὰ κακὰ ※ Ἀ. Σ. Θ. τὰ μεγάλα ↙ ταῦτα.[14]

11. אֲלֵיהֶם. Ο΄. πρὸς αὐτούς. Alia exempl. αὐτοῖς.[15]

12. הֲרֵעֹתֶם לַעֲשׂוֹת. *Male fecistis agendo.* Ο΄. ἐπονηρεύσασθε ※ τοῦ ποιῆσαι ↙.[16]

הֹלְכִים אִישׁ. *Ambulantes quisque.* Ο΄. πορεύεσθε ἕκαστος. Σ. ἀκολουθεῖν ἕκαστος.[17]

אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבּוֹ. *Post pervicaciam cordis sui.* Ο΄. ὀπίσω τῶν ἀρεστῶν τῆς καρδίας ὑμῶν. Ἀ. (ὀπίσω) τῆς σκολιότητος τῆς καρδίας αὐτοῦ.[18] Σ. ὀπίσω τῆς ἀρεσκείας τῆς καρδίας αὐτῶν.[19]

13. אֶת־אֱלֹהִים אֲחֵרִים יוֹמָם וָלַיְלָה. *Diis aliis dies noctesque.* Ο΄. θεοῖς ἑτέροις (alia exempl. ἀλλοτρίοις[20]) ※ Ἀ. Σ. Θ. ἡμέρας καὶ νυκτός ↙.[21]

אֲשֶׁר לֹא־אֶתֵּן לָכֶם חֲנִינָה. *Quia non dabo vobis gratiam.* Ο΄. οἳ οὐ δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος. Ἀ. οὗ (s. ὅπου) οὐ δώσω ὑμῖν δωρεάν.[22]

15. אֲשֶׁר הֶעֱלָה. *Qui ascendere fecit.* Ο΄. ὃς ἀνήγαγε. Alia exempl. ὁ ἀναγαγὼν ※ καὶ ἀνάγων ↙.[23]

וַהֲשִׁבֹתִים. *Et reducam eos.* Ο΄. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτούς. Ἀ. Σ. καὶ ἐπιστρέψω (αὐτούς).[24]

16. שֹׁלֵחַ. *Mittam.* Ο΄. ἀποστέλλω. Σ. μεταπέμψομαι.[25]

17. לֹא נִסְתְּרוּ מִלְּפָנָי. *Non occulti sunt a facie mea.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ προσώπου μου ↙.[26]

18. וְשִׁלַּמְתִּי רִאשׁוֹנָה. *Et rependam primum.* Ο΄. καὶ ἀνταποδώσω ※ Ἀ. Θ. πρῶτον ↙.[27]

---

[10] Codd. 86, 88. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 36, 51, alii: καὶ οὐ ξυρήσονται, οὐδὲ μὴ κλαύσωσιν αὐτοὺς, καὶ οὐ κατ. Cod. XII in textu: καὶ οὐ ξυρήσονται; in marg. autem: ※ οὐδ᾽ οὐ μὴ κλαύσωσιν αὐτοὺς, οὐ κατορυγήσονται (κλαύσουσιν et οὐκ ἀπορυγήσονται mendose exscripsit Montef. Cf. Hex. ad Psal. lxx. 24). Quae sub asterisco jacent, VV. DD. pro alia versione Hebraeorum, וְלֹא־יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְגֹּדַד, habent. Sed collato loco parallelo Cap. xxv. 33, verba οὐ κατορυγήσονται ad לֹא יִקָּבֵרוּ pertinere, nemini dubium esse potest. [12] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܢܦܪܥܘܢ ܠܗܘܢ. [13] Codd. 86, 88. [14] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 88 (om. τὰ ante μεγάλα), 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: π. τὰ κ. ταῦτα τὰ μ. [15] Sic Comp., Codd. II, XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. ܠ※ܘܬܗܘܢ (sic). [16] Sic Codd. XII, 86 (uterque in marg.), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [17] Codd. 86 (cum ἕκαστον), 88. [18] Syro-hex. ܐ. ܡܥܩܡܘܬܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad Cap. xi. 8. [19] Codd. 86, 88, quorum hic ἑαυτῶν habet. [20] Sic Comp., Codd. XII (in textu), 26, 49, alii. Cf. ad Cap. vi. 12. [21] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [22] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܡܘܗܒܬܐ. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 17. [23] Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܐܣܩ ※ܘܡܣܩ ↙, h. e. ὁ ἀναγαγὼν (s. ὃς ἀνήγαγε) ※ καὶ ἀνάγων (s. ἀνάγει) ↙. Codd. 22, 48, alii: ὁ ἀναγαγὼν καὶ αγαγων (ἀνάγων?). Cf. ad Cap. xxiii. 8. Statim pro τὸν οἶκον, τοὺς υἱοὺς juxta Hebraeum habent Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [24] Codd. 86, 88. [25] Iidem. [26] Cod. XII, teste Parsonsio, (non ἀπὸ τοῦ πρ. μ., ut Montef. in textu.) Sic in textu sine aster. Codd. 22 (cum ἐκρύβη), 36 (praem. καὶ), 48, alii, necnon Origen. Hom. XVI in Jerem. (Opp. T. III, p. 230). Syro-hex. mendosum apographum vertens, dedit: ※ οὐ ἐκρύβησαν ἀπὸ πρ. μου ↙. Hieron.: "Quod hic de Hebraico posuimus, *non sunt abscondita ea a facie mea*, in LXX non habetur." [27] Cod. 86, et in textu sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀντ. αὐτοῖς πρῶτον. Origen. ibid. p. 231: Τὸ, πρῶτον, εἴτε μὴ νοήσαντες ἐξεῖλόν τινες τὸ γεγραμμένον, εἴτε καὶ οἰκονομήσαντες ἐξελεῖν οἱ Ο΄, θεὸς ἂν εἰδείη· ἡμεῖς μέντοιγε, συγκρίνοντες ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν εὕρομεν κείμενον· καὶ ἀνταποδώσω πρῶτον διπλᾶς κ. τ. ἑ.

18. שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם. *Detestandorum suorum et abominabilium suorum.* Οʹ. τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν. Ἀ. Σ. . . (καὶ) τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν.[28]

מָלְאוּ. *Impleverunt.* Οʹ. ἐπλημμέλησαν. Alia exempl. ἔπλησαν.[29]

19. וּמָעֻזִּי. *Et munimen meum.* Οʹ. καὶ βοήθειά μου. Ἀ. Σ. καὶ κραταίωμά μου.[30]

אַךְ־שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל. *Utique mendacium nacti sunt patres nostri, vanum.* Οʹ. ὡς ψευδῆ ἐκτήσαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἴδωλα. Σ. οὕτως ψευδῆ κλῆρον εἵλαντο οἱ πατέρες αὐτῶν μάταια.[31]

מוֹעִיל. *Utilitatem praestans.* Οʹ. ὠφέλημα. Ἀ. Θ. ὠφελῶν.[32]

21. בַּפַּעַם הַזֹּאת. *Hac vice.* Οʹ. ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἅπαξ τούτῳ.[33]

CAP. XVII.

1. חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בַּרְזֶל בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל־לוּחַ לִבָּם וּלְקַרְנוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם. *Peccatum Judae scriptum est stilo ferreo, cuspide adamantina, insculptum super tabulam cordis eorum, et in cornibus altarium vestrorum.* Οʹ. Vacat. ※ Οἱ λοιποί· ἁμαρτία Ἰούδα γέγραπται ἐν γραφείῳ σιδηρῷ, ἐν ὄνυχι ἀδαμαντίνῳ, ἐγκεκολαμμένη ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ τοῖς κέρασι τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν.[1] Ἀ. Σ. ἐπὶ πλακὸς καρδίας αὐτῶν.[2]

2. כִּזְכֹּר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם עַל־עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבָעוֹת הַגְּבֹהוֹת. *Dum recordantur filii eorum altarium suorum et simulacrorum Astartae suorum, ad arbores frondosas in collibus excelsis.* Οʹ. Vacat. ※ ἡνίκα ἀναμνησθῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτῶν τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν, ἐπὶ ξύλου δασέος καὶ ἐπὶ βουνῶν μετεώρων.[3]

3. הֲרָרִי בַּשָּׂדֶה חֵילְךָ כָל־אוֹצְרוֹתֶיךָ לָבַז אֶתֵּן בָּמֹתֶיךָ בְּחַטָּאת בְּכָל־גְּבוּלֶיךָ. *Mons meus in agro* (Jerusalem), *opes tuas* et *omnes thesauros tuos in praedam dabo, excelsa tua cum peccato* (idolis) *in omnibus terminis tuis.* Οʹ. Vacat. ※ ὀρέων ἐν ἀγρῷ. ἰσχύν σου καὶ πάντας θησαυρούς σου εἰς προνομὴν δώσω, τὰ ὑψηλά σου ἐν ἁμαρτίᾳ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου.[4]

---

[28] Syro-hex. ◆ ܘܕܣܘܚܒܢܐ ܕܝܠܗܘܢ .ܣ .ܐ. [29] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Origen. l. c., et Syro-hex. [30] Syro-hex. ◆ ܘܚܘܣܢܐ ܕܝܠܝ .ܣ .ܐ. Cf. Hex. nostra ad Jud. vi. 26. Psal. xxvi. 1. Dan. xi. 38. [31] Cod. 88. Cod. 86: Σ. ἐν τῷ ψευδῆ κ.τ.ἑ. Sed οὕτως pro אַךְ posuit Sym. 1 Reg. xxv. 21. [32] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. ὁ ὠφελῶν. [33] Codd. 86, 88: Ἀ. ἐν τῷ ἅπαξ. Syro-hex. ◆ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܚܕ .ܬ .ܐ. Cf. ad Cap. x. 18.

CAP. XVII. [1] "Hi quatuor primi versus jam olim desiderabantur in LXX, et ex aliis editionibus cum asteriscis adjecti fuerant in Hexaplis. Habentur autem apud Euseb. in Demonst. Evang. [p. 484], Theodoretum in Comment. [tantummodo v. 1], et in MS. Jes. [necnon sub asteriscis in Codd. 22, 36, 48, aliis, et Syro-hex.]."—*Montef.* Hieron.: "Quod cur a LXX praetermissum sit, nescio; nisi forsitan pepercerunt populo suo." Idem ad v. 2: "Et haec in LXX non habentur, eadem, ut reor, causa quam supra diximus, ne scilicet aeterna in eos sententia permaneret." Eusebius vero l. c.: Εἰ καὶ μὴ παρὰ τοῖς Οʹ, ἀλλ' οὖν γε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ταῦτα εὑρόντες, καὶ ἐν ταῖς τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδόσεσιν, ἔτι μὴν μετὰ παραθέσεως ἀστερίσκων καὶ ἐν τοῖς ἀκριβέσι τῶν παρὰ τοῖς Οʹ ἀντιγράφοις, ἀναγκαίως αὐτὰ παρεθέμεθα. Quod ad singula attinet, pro γέγραπται, ἐγγέγραπται est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoret., invitis Cod. Jes. et Cod. 88; deinde Euseb. et Cod. Jes. habent ἐν γραφείῳ σιδηρῷ; Syro-hex. ἐν σιδήρῳ, cum ἐν γραφείῳ in marg.; Cod. 62, ἐν γραφείῳ ἐν σιδήρῳ; Cod. 88, ἐν γραφῇ ἐν σιδήρῳ; ceteri cum Theodoreto ἐν γραφῇ tantum. In fine autem pro αὐτῶν Cod. 88 et Syro-hex. habent ὑμῶν, Eusebius ἡμῶν (ὑμῶν Cod. P.). [2] Syro-hex. ◆ ܥܠ ܠܘܚܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܗܘܢ .ܣ .ܐ. Cf. Hex. ad Prov. iii. 3. [3] Euseb., Cod. Jes., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Pro ἡνίκα ἀναμνησθῶσιν Cod. 88 et Syro-hex. habent ἡνίκα ἂν μνησθῶσιν; ceteri omnes, οὕτως ἡνίκα δὲ (s. δὴ) μνησθῶσιν. Deinde τῶν θυσιασ. αὐτῶν καὶ τῶν ἀλσῶν αὐτῶν omnes praeter Euseb., Cod. Jes., Cod. 88, et Syro-hex. Copulam ante ἐπὶ βουνῶν casu omisit Montef. [4] Euseb. (om. ὀρέων ἐν ἀγρῷ), Cod. Jes., et Cod. 88. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.: καὶ ὀρέων ἐν ἀγρῷ. τὴν ἰσχύν σου καὶ (add. πάντας Syro-hex.) τοὺς θ. σου εἰς π. δώσω, καὶ τὰ ὑ. σου διὰ τὰς ἁμαρτίας σου τὰς (τὰς om. Syro-hex.) ἐν π. τ. ὁ. σου.

4. וְשָׁמַטְתָּה וּבְךָ מִנַּחֲלָתְךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת־אֹיְבֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָדָעְתָּ כִּי־אֵשׁ קְדַחְתֶּם בְּאַפִּי עַד־עוֹלָם תּוּקָד. *Et desistes etiam per teipsum a possessione tua, quam dedi tibi; et servire faciam te inimicis tuis in terra quam non nosti; quia ignem accendistis in ira mea, in omne tempus ardebit.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀφαιρεθήσεται καὶ ταπεινωθήσεται ἀπὸ τῆς κληρονομίας σου ἧς ἔδωκά σοι, καὶ ἀναβιβάσω σε ἐν τοῖς ἐχθροῖς σου (Σ. καὶ καταδουλώσω σε τοῖς ἐχθροῖς σου) ἐν τῇ γῇ ᾗ οὐκ ἔγνως· ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐν τῷ θυμῷ μου, ἕως αἰῶνος καυθήσεται.[5]

5. כֹּה אָמַר יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ τάδε λέγει κύριος ◂.[6]

וְשָׂם בָּשָׂר זְרֹעוֹ. *Et facit carnem brachium suum.* Ο΄. καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ [ἐπ' αὐτόν]. Ἀ. καὶ θήσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ.[7]

6. עַרְעָר. *Myrica.* Ο΄. ἡ ἀγριομυρίκη. Σ. ἄκαρπον ξύλον.[8]

6. בָּעֲרָבָה. *In deserto.* Ο΄. ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. ἐν τῇ ὁμαλῇ.[9] Σ. ἐν τῇ ἀραβά.[10]

חֲרֵרִים. *Loca adusta.* Ο΄. ἐν ἁλίμοις. Ἀ. *inter excisos.*[11] Σ. ἐν ξηρότητι.[12] Θ. ἐν χάσμασι.[13] Ὁ Σύρος· ἐν φωλεοῖς.[14]

8. שָׁתוּל עַל־מַיִם. *Plantata ad aquam.* Ο΄. εὐθηνοῦν παρ' ὕδατα. Ἀ. πεφυτευμένον ἐπὶ ὕδατα.[15]

9. עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ הוּא מִי יֵדָעֶנּוּ. *Fraudulentum est cor prae omnibus, et male affectum; quis cognoscet illud?* Ο΄. βαθεῖα (alia exempl. βαρεῖα[16]) ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; Ἀ. σκολιὰ (Aliter: Ἀ. περικαμπὴς) καρδία ... Σ. σκαμβοτέρα καρδία ...[17] Σ. ... ἀνὴρ δέ τις, ὃς γνώσεται αὐτήν;[18]

10. חֹקֵר. *Scrutans.* Ο΄. ἐτάζων. Ἀ. ἐξιχνιάζων.[19]

11. דָגַר. *Fovet* (ova). Ο΄. συνήγαγεν. Ἀ. ἔθαψεν.[20]

בַּחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֶנּוּ. *In medio dierum suorum relinquet eas.* Ο΄. ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν. Ἀ. [ὃς] ἐν ἡμίσει ἡμερῶν ἐγκαταλείψει αὐτούς.[21]

---

[5] Cod. Jes., et Cod. 88; sed hic καὶ ἀφεθήσεται καὶ ταπεινωθήσῃ habet. Euseb.: καὶ ἀφαιρεθήσῃ καὶ ταπεινωθήσῃ. Syro-hex.: καὶ ἀφεθήσῃ (μόνη in marg. char. med.) καὶ ταπεινωθήσῃ. Ceteri omnes: καὶ ἀφεθήσῃ μόνη, καὶ ταπεινωθήσῃ. Deinde Euseb., Cod. Jes., Cod. 88, et Syro-hex. habent: καὶ ἀναβιβάσω (ἀναβιβῶ Euseb.) σε ἐν τοῖς ἐ. σου; ceteri vero: καὶ καταδουλώσω σε τοῖς ἐ. σου, quae lectio est Symmachi, teste Syro-hex. [Syriac] ✦. [6] Cod. Jes., Codd. 22, 36, alii. Sic sine aster. Syro-hex., qui cuneolum post καυθήσεται ponit. [7] Syro-hex. [Syriac] ✦. In textu ἐπ' αὐτὸν om. Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [8] Hieron.: "*Et erit quasi myrice*, quae Hebraice dicitur AROER, sive, ut interpretatus est Sym., *lignum infructuosum*." Sym. ἄκαρπον ξύλον posuit pro Hebr. שִׁטָּה Jesai. xli. 19. Cf. ad Cap. xlviii. 6. [9] Syro-hex. [Syriac] ✦. [10] Idem: [Syriac] ✦. "Non Symmachi, sed Theodotionis versio videtur esse, qui hanc voculam ita vertere solet, v. c. Job. xxxix. 6."—*Spohn.* Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 35. Symmacho עֲרָבָה est ἡ ἄβατος (Jesai. xxxv. 1. xl. 3), vel ἡ ἀοίκητος (Job. xxxix. 6. Jerem. lii. 7). [11] Syro-hex. [Syriac] ✦. Vox [Syriac] (rectius [Syriac]) incertae est Graecitatis. Quod ad Aquilae usum attinet, non male haberet ἐν ψαθυροῖς, s. ἐν τοῖς ἐψαθυρωμένοις (cf. Hex. ad Psal. ci. 4); quam tamen notionem vox Syriaca vix admittere videtur. [12] Idem: [Syriac] ✦. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἄλιμα ex Gloss. MS. in Jerem. affert: Ἐν ἀλύμοις (scr. ἁλίμοις), ἐν ξηρότητι. Etiam Hieron. Hebraeum vertit: *in siccitate.* [13] Idem: [Syriac] ✦. Vox [Syriac] commutatur cum χάος Mich. i. 6. Zach. xiv. 4 in Syro-hex., et cum χάσμα Luc. xvi. 26 in Philox. [14] Theodoret. [15] Syro-hex. [Syriac] ✦. Cf. ad Psal. i. 3. [16] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [17] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [Syriac] ✦, h. e. non σκολιὰ ([Syriac]), sed περικαμπής, coll. Hex. ad Hos. vi. 8. Jesai. xl. 4. [18] Syro-hex. [Syriac] ✦. Alia, nec sibi ipsa constantia affert Hieron.: "*Pravum est cor omnium, et inscrutabile; quis cognoscet illud?* LXX: *Profundum est cor super omnia, et homo est; quis cognoscet eum?* ... Verbum Hebraicum ... si legatur ENOS, *homo* dicitur; si autem ANUS, *inscrutabile*, sive *desperabile*, eo quod nullus cor hominum valeat invenire. Sym. vero hunc locum ita interpretatus est: *Inscrutabile cor omnium; vir autem quis est qui inveniat illud?*" Unde nonnemo eruit: Σ. ἀνεξερεύνητος ἡ κ. πάντων, καὶ τίς ἀνὴρ ὃς εὑρήσει αὐτήν; [19] Syro-hex. [Syriac] ✦. [20] Idem: [Syriac] ✦. [21] Nobil. ex Apolinario. Pro ὃς Montef. tacite edidit ὡς.

11. נָבָל. *Stultus.* Οʹ. ἄφρων. Ἀ. ἀπορρέων. Ὁ Ἑβραῖος· νάβαλ.[22]

12. מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ. *Ab antiquo tempore locus sanctuarii nostri.* Οʹ. ἁγίασμα ἡμῶν. ※Ἀ. Σ. ἐξ ἀρχῆς τόπος ◄ ἁγιάσματος ἡμῶν.[23]

13. מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. *Spes Israelis.* Οʹ. ὑπομονὴ Ἰσραήλ. Ἀ. ἐλπὶς Ἰσραήλ. Σ. προσδοκία Ἰσραήλ.[24]

וְסוּרַי בָּאָרֶץ יִכָּתֵבוּ. *Et recedentes a me in terra scribentur.* Οʹ. ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς γῆς γραφήτωσαν. Σ. καὶ *abnegatores* ἐπὶ τῆς γῆς γραφήσονται.[25]

מְקוֹר מַיִם־חַיִּים. *Fontem aquae viventis.* Οʹ. πηγὴν ※ ὕδατος ◄ ζωῆς.[26] Σ. *scaturiginem* ὕδατος ζῶντος.[27]

14. תְהִלָּתִי. *Laus mea.* Οʹ. καύχημά μου. Ἀ. αἴνεσίς μου.[28]

15. יָבוֹא נָא. *Veniat, quaeso.* Οʹ. ἐλθέτω ※Ἀ. Θ. δή ◄.[29]

16. וַאֲנִי לֹא־אַצְתִּי מֵרֹעֶה אַחֲרֶיךָ. *Ego autem non subtraxi me ne pastor fierem post te.* Οʹ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκοπίασα κατακολουθῶν ὀπίσω σου. Ἀ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκραταίωσα ἀπὸ κακίας ὀπίσω σου. Σ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἠπείχθην ἀπὸ κακίας ὄπισθέν σου.[30]

17. לִמְחִתָּה מַחֲסִי אָתָּה. *In terrorem; refugium meum es tu.* Οʹ. εἰς ἀλλοτρίωσιν, φειδόμενος ※ σύ ◄ μου.[31] Ἀ. Σ. εἰς πτόησιν, ἐλπίς μου [εἶ] σύ.[32]

19. כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי. Οʹ. τάδε λέγει κύριος ※ πρός μέ ◄.[33] Οἱ Γʹ. οὕτως εἶπεν κύριος πρὸς μέ.[34]

20. וְכֹל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ. Οʹ. καὶ πᾶσα Ἱερουσαλήμ. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ.[35]

21. וַהֲבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָםִ. *Et* ne *inferatis per portas Jerusalem.* Οʹ. καὶ μὴ ἐκπορεύεσθε ταῖς πύλαις Ἱερουσαλήμ. Ἀ. καὶ εἰσφέρετε διὰ τῶν πυλῶν Ἱερουσαλήμ. Σ. καὶ εἰσφέρειν . . .[36]

23. אֶת־אָזְנָם. *Aurem suam.* Οʹ. τὸ οὖς αὐτῶν. Alia exempl. τὰ ὦτα αὐτῶν.[37]

25. אִישׁ יְהוּדָה. *Viri Judae.* Οʹ. ἄνδρες (alia exempl. ἄρχοντες[38]) Ἰούδα.

וְיָשְׁבָה. *Et habitabitur.* Οʹ. καὶ κατοικισθήσεται. Ἀ. καὶ κατοικήσει.[39]

26. מִן־הַשְּׁפֵלָה. *Ex humili regione.* Οʹ. ἐκ γῆς (alia exempl. τῆς[40]) πεδινῆς. Ἀ. τῆς ὑπωρείας. Σ. τῆς κοιλάδος.[41]

זֶבַח וּמִנְחָה. *Sacrificium et fertum.* Οʹ. καὶ θυσίας (alia exempl. θυσίαν[42]) καὶ θυμιάματα

---

[22] Syro-hex. ܘܐܝܠ. ܐ. ܢܒܠ. ܠܗܒ. Cf. Hex. ad Psal. xiii. 1. xxxviii. 9. [23] Syro-hex. ※ܡܢ ܪܫܝܬܐ ܕܘܟܬܐ ◄ ܕܩܘܕܫܢ. Cod. 88: ※ἐξ ἀρχῆς τόπος ◄ ἁγίασμα ἡμῶν. Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. ἐξ ἀρχῆς τόπος. [24] Codd. 86, 88. [25] Syro-hex. ܣ. ܘܟܦܘܪܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܢܬܟܬܒܘܢ. Pro סורי nescio an Sym. dederit ἀπονεύοντες, coll. Hex. ad Psal. cxxxviii. 19. [26] Sic Cod. 88, Syro-hex. [27] Syro-hex. ܣ. ܢܒܘܥܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ. (Syriacum ܢܒܘܥܐ, quod Castello est *rivulus, fonticulus*, in Hex. ad Ezech. vi. 3 ponitur pro Hebr. אָפִיק, *torrens*. Aliis locis (Jerem. li. 37. Baruch v. 7) commutatur cum Graeco θῖνες.) [28] Syro-hex. ܐ. ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܝܠܝ. [29] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [30] Codd. 86, 88. Pro ἠπείχθην in Cod. 86 scriptum εἰπείχθην, in Cod. 88 ἠπείλθην. Hesych.: Ἐπειχθῶμεν· σπουδάσωμεν; qui sensus cum Hebr. אוץ, *festinavit*, apte congruit. Aliud tamen legisse videtur Syrus noster, qui affert: ܣ. ܠܐ ܡܬܟܠܝܬ ܗܘܝܬ ܡܢ (*prohibebar*, ἐπεσχόμην?) ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܒܬܪܟ. [31] Sic Syro-hex. Codd. 22, 51, alii: φ. μου σύ. [32] Codd. 86, 88. Syro-hex., absente εἶ: ܣ. ܠܬܘܗܪܐ ܣܒܪܝ ܐܢܬ. [33] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Cod. 88, Syro-hex. [34] Codd. 86 (cum ὁ κύριος), 88. Sic in textu Codd. 22 (cum πρὸς ἐμέ), 36, alii. [35] Sic Codd. 22 (sine οἱ), 36, alii, et Syro-hex. [36] Codd. 86, 88. [37] Sic Cod. 88, et Syro-hex. in textu, qui in marg. alterum habet. [38] Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. in marg. [39] Syro-hex. ܐ. ܘܢܥܡܪ. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. [41] Syro-hex. ܐ. ܕܥܩܪܐ. ܣ. ܕܒܩܥܬܐ. Syriacum ܥܩܪܐ, auctore Castello, est *radix montis*, Gr. ὑπώρεια (Suidae ἡ ὑπὸ τὸ ὄρος πεδιάς); quae vox Aquilae vindicanda est, praeter hunc locum, Jos. xv. 33. Vid. Scharfenberg. *Animadversiones* ad loc. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 44. Obad. 19. [42] Sic Codd. II, III, XII, 23, 86 (cum ※ ante καί), alii. In Codd. 48, 88, aliis, et Syro-hex. καὶ θυσίας deest.

καὶ μάννα (alia exempl. μαναά[43]). Ἀ. θυσίαν καὶ δῶρον.[44]

26. תּוֹדָה. *Gratiarum actionem.* Ο΄. αἴνεσιν. Σ. ὑπὲρ αἰνέσεως.[45]

27. אַרְמְנוֹת. *Palatia.* Ο΄. ἄμφοδα. Ἀ. Σ. βάρεις.[46]

Cap. XVII. 19. εἰσπορεύονται ÷ ἐν αὐταῖς ◄ βασιλεῖς. 23. ÷ ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν ◄.[47]

Cap. XVIII.

2. הַיּוֹצֵר. *Figuli.* Ο΄. τοῦ κεραμέως. Ἀ. πλάστου.[1]

3. עַל־הָאָבְנָיִם. *Super duplici lapide* (rota figlina). Ο΄. ἐπὶ τῶν λίθων. Ἀ. ἐπὶ τοῦ ἄκμονος. Σ. Θ. ἐπὶ τοῦ ὀργάνου.[2]

4. בַּחֹמֶר. *Ex luto.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν τῷ πηλῷ ◄.[3]

בְּיַד הַיּוֹצֵר. *In manu figuli.* Ο΄. ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Ἀ. (ἐν χειρὶ) τοῦ πλάστου.[4]

בְּעֵינֵי הַיּוֹצֵר. *In oculis figuli.* Ο΄. ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀ. ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς . .[5]

5. לֵאמוֹר. Ο΄. λέγων· ※ εἰπὲ αὐτοῖς ◄.[6]

6. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◄.[7]

בְּיַד הַיּוֹצֵר. *In manu figuli.* Ο΄. ※ ἐν χερσὶ ◄ τοῦ κεραμέως.[8] Ἀ. ἐν χειρί . . .[9]

כֵּן. *Sic.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. οὕτως ◄.[10]

בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ Σ. οἶκος Ἰσραὴλ ◄.[11]

7. רֶגַע. *Semel.* Ο΄. πέρας. Ἀ. σπουδήν. Σ. ἐξ αὐτῆς.[12]

לִנְתוֹשׁ. *Ad evellendum.* Ο΄. τοῦ ἐξᾶραι αὐτούς. Ἄλλος· τοῦ ἐκτῖλαι.[13]

וְלִנְתוֹץ. *Et ad diruendum.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. καὶ καθελεῖν ◄.[14]

8. וְשָׁב. *Et convertat se.* Ο΄. καὶ ἐπιστραφῇ. Σ. καὶ μετανοήσει. Θ. καὶ ἀποστραφῇ.[15]

מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו. *A malitia sua*, propter *quam locutus sum contra illam.* Ο΄. ἀπὸ πάντων τῶν κακῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν ὧν ἐλάλησα ἐπ᾽ αὐτό.[16] Σ. . . κακῶν κατ᾽ αὐτοῦ.[17]

וְנִחַמְתִּי. *Tum penitebit me.* Ο΄. καὶ μετανοήσω. Ἀ. (καὶ) παρακληθήσομαι.[18] Σ. καὶ μεταθήσομαι κἀγώ.[19]

---

[43] Sic Codd. 22, 33, 36, alii. Syro-hex. ܘܡܢܢܐ, cum Graecis ϗ MANNA in marg. Hieron.: "*Et sacrificium*, pro quo LXX ipsum verbum Hebraicum posuere *manaa*, quod pessima consuetudine, immo scriptorum negligentia, *manna* in nostris legitur." Cf. ad Cap. xli. 5. [44] Syro-hex. ܐ. ܕܒܚܐ ܘܩܘܪܒܢܐ ◆. Cf. ad Cap. xiv. 12. [45] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܚܠܦ ܫܘܒܚܐ ◆. [46] Hieron.: "*Et devorabit domos* (sive *vicos*) *Jerusalem*, quos LXX ἄμφοδα, Aq. et Sym. βάρεις, id est, *turritas domos*, interpretati sunt." Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܪܬܐ ◆. Cf. ad Cap. ix. 21. [47] Syro-hex. Ad v. 23 Hieron.: "Et quod in Hebraico non habetur, *super patres suos*."

Cap. XVIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܓܒܘܠܐ ◆. [2] Idem: ܐ. ܥܠ ܩܘܕܢܐ ◆ ܣ. ܬ. ܥܠ ܐܘܪܓܢܘܢ ◆. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ τοῦ ὀργάνου. [3] Codd. XII, 86. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 88, 233. Alia lectio, ἐκ τοῦ πηλοῦ, est in Codd. 36, 48, aliis, et Theodoret. [4] Syro-hex. ܐ. ܕܗܘ ܕܓܒܘܠܐ ◆. [5] Idem: ܐ. ܒܥܝܢܘܗܝ ◆. [6] Sic in marg. Codd. XII, 86, et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex.

[7] Codd. XII (teste Parsonsio), 88. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [8] Syro-hex. in textu: ※ ܒܐܝ̈ܕܝܐ ܕܦܚܪܐ. ܩܕܡܘܗܝ ◄, per errorem pro ※ ܒܐܝ̈ܕܝܐ ◄ ܕܦܚܪܐ. ※ ܩܕܡܘܗܝ ◄. [9] Cod. 86. Sic in textu sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Minus probabiliter Cod. XII: ※ Ἀ. ἐν χερσί. [10] Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii: οὕτως ἐστὲ ὑμεῖς. [11] Cod. 86. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. 88. Cod. 86: Ἀ. Σ. σπουδὴν ἐξ αὐτῆς. (Pro רֶגַע LXX verterunt σπουδῇ Thren. iv. 6.) Syro-hex.: Ἀ. Σ. *repente* (ܡܢ ܫܠܝ). Idem ad πέρας scholium affert: "Hoc est, *decretum* (ܦܣܩܐ)." [13] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܠܡܬܠܫܘ. Cf. ad Cap. xii. 14. [14] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Codd. 86, 88, quorum hic Symmacho κἂν μετανοήσει tribuit. [16] Sic Codd. 62, 88 (om. ἐπ᾽ αὐτό), 233 (om. αὐτῶν), et Syro-hex. [17] Cod. 88. [18] Syro-hex. ܐ. ܐܬܒܝܐ ◆. Cf. ad Cap. xx. 16. [19] Cod. 88.

9. רֶגַע. *Iterum.* Ο΄. πέρας. Ἀ. ἀθρόως.[20] Σ. παραχρῆμα.[21]

10. וְנִחַמְתִּי. Ο΄. καὶ μετανοήσω. Ἀ. καὶ παρακληθήσομαι.[22] Σ. καὶ ἀναστρέψω.[23]

11. לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ λέγων· οὕτως λέγει κύριος ◂.[24]

דַּרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם. *Vias vestras et opera vestra.* Ο΄. τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν ※ καὶ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν ◂.[25] Ἀ. Σ. τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν.[26]

12. נוֹאָשׁ. *Frustra est.* Ο΄. ἀνδριούμεθα. Ἀ. ἀπέγνωσται. Σ. *defecimus.*[27]

כִּי־אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ. *Quia post cogitationes nostras.* Ο΄. ὅτι ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν. Ἀ. ὅτι ὀπίσω τῶν λογισμῶν ἡμῶν.[28]

שְׁרִרוּת. *Pervicaciam.* Ο΄. τὰ ἀρεστά. Ἀ. σκολιότητος.[29]

14. הֲיַעֲזֹב מִצּוּר שָׂדַי שֶׁלֶג לְבָנוֹן אִם־יִנָּתְשׁוּ מַיִם זָרִים קָרִים נוֹזְלִים. *Numquid deficiet de petra agri nix Libani? aut desiccabuntur aquae peregrinae frigidae defluentes?* Ο΄. μὴ ἐκλείψουσιν ἀπὸ πέτρας μαστοὶ (שָׁדַי), ἢ χιὼν ἀπὸ τοῦ Λιβάνου; μὴ ἐκκλίνῃ (Cod. Vat. ἐκκλίνει) ὕδωρ βιαίως ἀνέμῳ φερόμενον; Ἀ. μὴ ἐγκαταλειφθήσεται ἀπὸ στερεοῦ ἱκανοῦ (שַׁדַּי) χιὼν τοῦ Λιβάνου; εἰ ἐκκοπήσονται ὕδατα ἀλλότρια ψυχρὰ καταρρέοντα; Σ. μὴ ἐγκαταλειφθήσεται ἀπὸ πέτρας μαστῶν χιὼν τοῦ Λιβάνου; ἢ ἀρθήσονται ὀχετοὶ ὕδατος ἀλλοτρίου ψυχροῦ;[30]

15. וַיַּכְשִׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי עוֹלָם לָלֶכֶת. *Et fecerunt eos impingere in viis eorum, in semitis antiquis, ut ambulent.* Ο΄. καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν σχοίνους (Ἀ. τρίβους[31]) αἰωνίους τοῦ ἐπιβῆναι. Σ. καὶ προσκόψουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐν τρίβοις αἰωνίοις τοῦ πορεύεσθαι.[32]

17. כְּרוּחַ־קָדִים. *Sicut* per *ventum orientalem.* Ο΄. ὡς ἄνεμον καύσωνα. Ἀ. ὡς ἄνεμος ἀνατολικός.[33]

עֹרֶף וְלֹא־פָנִים. *Cervicem, et non faciem.* Ο΄. Vacat. ※ αὐχένα, καὶ οὐ πρόσωπον ◂.[34] Ἀ. νῶτον, καὶ οὐ πρόσωπον. Σ. αὐχένα, καὶ οὐ πρόσωπον.[35]

18. מֵחָכָם. *A sapiente.* Ο΄. ἀπὸ συνετοῦ. Ἀ. Σ. (ἀπὸ) σοφοῦ.[36]

נַכֵּהוּ. *Percutiamus eum.* Ο΄. πατάξωμεν αὐτόν. Σ. περιηχήσωμεν . .[37]

וְאַל־נַקְשִׁיבָה. *Et non auscultemus.* Ο΄. καὶ ※ οὐκ ◂ ἀκουσόμεθα.[38]

19. הַקְשִׁיבָה. *Ausculta.* Ο΄. εἰσάκουσόν μου. Ἀ. πρόσχες.[39]

---

[20] Syro-hex. ܡܢ ܡܚܕܐ .ܐ̄. Cf. Hex. ad Psal. vi. 11. [21] Idem: ܡܚܕܐ .ܣ̄. Cf. Hex. ad Psal. lxv. 17. [22] Syro-hex., ut ante. [23] Codd. 86, 88. [24] Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. Sic sine aster. (om. λέγων) Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: Οἱ Γ. λέγων—κύριος. [25] Sic Cod. XII (in marg.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [26] Codd. 86, 88. [27] Hieron.: "*Confortabimur*, in malis videlicet operibus; sive juxta Aq., *desperavimus*, et juxta Sym., *defecimus*." Unde nonnemo eruit: Ἀ. ἀπηλπίσαμεν. Σ. ἐξελίπομεν. Quod ad Aquilam attinet, certiora, ni fallimur, affert Syrus noster: .ܐ̄. ܦܣܩ ܣܒܪܐ. ܕܡܫܝܚܐ ܕܐܬܝ ܦܣܩܬ ܕܢܐ. Cf. ad Cap. ii. 25. xxx. 12. [28] Syro-hex. [29] Idem: .ܐ̄. ܕܥܩܡܘܡܘܬܐ. Cf. ad Cap. xi. 8. [30] In loco vexatissimo Hexapla Graeca ne scintillam quidem lucis afferunt; Syriaca autem Aquilae et Symmachi insignes lectiones nobis tradiderunt: .ܐ̄. ܕܠܡܐ ܡܫܬܒܩ ܡܢ ܚܩܠܐ ܚܣܝܢܐ ܬܠܓܐ ܕܠܒܢܢ. ܐܘ ܡܬܦܣܩܝܢ ܡܝܐ ܢܘܟܪܝܐ ܩܪܝܪܐ ܕܪܕܝܢ. .ܣ̄. ܕܠܡܐ ܡܫܬܒܩ ܡܢ ܫܘܥܐ ܬܕܝܐ ܬܠܓܐ ܕܠܒܢܢ. ܐܘ ܡܫܬܩܠܝܢ ܐܦܩܐ ܕܡܝܐ ܢܘܟܪܝܐ ܩܪܝܪܐ. Ad ܬܠܓܐ in lectione Symmachi cf. Hex. ad Psal. lxiv. 10. cxxv. 4. Aquilae Graeca olim in *Otio Norvic.* p. 43 sic constitueram: μὴ ἐγκ. ἀπὸ Λιβάνου ἰσχυρὸς ἱκανὸς χιών; ubi ἰσχυρός, sive pro מִצּוּר, *ex petra*, sive pro מָצוֹר, *munitio*, vereor ut defendi possit. Certe longe facilior est ingeniosa amici eruditissimi R. L. Bensly conjectura, scilicet vocabulum ܚܩܠܐ e suo loco casu motum esse, ut Aquilae prior clausula juxta Hebraeam veritatem legatur: ܕܠܡܐ ܡܫܬܒܩ ܡܢ ܚܣܝܢܐ ܣܦܩܐ ܬܠܓܐ ܕܚܩܠܐ. Tunc ܚܣܝܢܐ sonabit στερεός, quod pro צוּר de Deo posuit idem interpres in locis illustribus Deut. xxxii. 31. Psal. xvii. 3. xxvii. 1. [31] Codd. 86, 88. [32] Syro-hex. .ܣ̄. ܘܢܬܬܩܠܘܢ ܒܐܘܪܚܬܗܘܢ. ܒܫܒܝܠܐ ܕܥܠܡ ܠܡܗܠܟܘ. [33] Idem: .ܐ̄. ܐܝܟ ܪܘܚܐ ܡܕܢܚܝܬܐ. [34] Cod. Jes., Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [35] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: .ܐ̄. ܚܨܐ. [36] Syro-hex. .ܣ̄. .ܐ̄. ܡܢ ܚܟܝܡܐ. [37] Codd. 86, 88. [38] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ καὶ οὐκ ◂ ἀκ. [39] Codd. 86, 88.

19. יְרִיבָי. *Adversariorum meorum.* Ο΄. τοῦ δικαιώματός μου. Ἀ. Σ. τῶν ἀντιδίκων μου.[40]

20. כִּי־כָרוּ שׁוּחָה לְנַפְשִׁי. *Nam foderunt foveam animae meae.* Ο΄. ὅτι συνελάλησαν ῥήματα (alia exempl. κρίματα[41]) κατὰ τῆς ψυχῆς μου. Ἀ. . ὤρυξαν βόθρον (s. βόθυνον) τῇ ψυχῇ μου. Σ. ὅτι ὤρυξαν διαφθοράν . . .[42]

21. הַגִּרֵם. *Detrude* (trade) *eos.* Ο΄. ἄθροισον αὐτούς. Ἀ. κατάσπασον . .[43]

בַּחוּרֵיהֶם. *Juvenes eorum.* Ο΄. καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἐκλεκτοί . .[44]

22. כִּי־תָבִיא. *Quia adduces.* Ο΄. ※ ὅτι ◄ ἐπάξεις.[45]

גְּדוּד. *Turmam praedatoriam.* Ο΄. λῃστάς. Ἀ. εὔζωνον. Σ. πειρατήριον.[46]

כִּי־כָרוּ שׁוּחָה לְלָכְדֵנִי. *Nam foderunt foveam ad capiendum me.* Ο΄. ὅτι ἐνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου. Ἀ. ὅτι ὤρυξαν βόθρον (s. βόθυνον) (ἵνα) λάβωσί με.[47] Σ. (ὅτι) κατεσκεύασαν διαφθοράν . . .[48]

23. אַל־תְּכַפֵּר עַל־עֲוֺנָם. *Ne condones delictum eorum.* Ο΄. μὴ ἀθῳώσῃς τὰς ἀδικίας αὐτῶν. Ἀ. μὴ ἐξιλάσῃ περὶ τῆς ἀνομίας αὐτῶν.[49]

וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־תֶּמְחִי. *Et peccatum eorum e conspectu tuo ne deleas.* Ο΄. καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου μὴ ἐξαλείψῃς. Ἀ. καὶ ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθείη.[50]

23. וְיִהְיוּ מֻכְשָׁלִים לְפָנֶיךָ. *Et sint ruere facti coram te.* Ο΄. γενέσθω ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐναντίον σου. Ἀ. γενέσθωσαν ἐσκανδαλισμένοι (s. ἐσκανδαλωμένοι) πρὸ προσώπου σου.[51]

Cap. XVIII. 20. ÷ καὶ τὴν κόλασιν αὐτῶν ἔκρυψαν (om. μοι) ◄.[52]

CAP. XIX.

1. בַקְבֻּק יוֹצֵר. *Lagenam figuli.* Ο΄. βικὸν πεπλασμένον. Ἀ. στάμνον πλάστου. Σ. . κεραμέως.[1]

וּמִזִּקְנֵי הַכֹּהֲנִים. *Et ex senioribus sacerdotum.* Ο΄. καὶ ἀπὸ (alia exempl. add. τῶν πρεσβυτέρων[2]) τῶν ἱερέων.

2. אֶל־גֵּיא בֶן־הִנֹּם. *In vallem filii Hinnom.* Ο΄. εἰς τὸ πολυάνδριον υἱῶν τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἀ. Σ. εἰς τὴν φάραγγα υἱοῦ Ἐννώμ.[3]

הַחַרְסִית. *Figlinae.* Ο΄. τῆς χαρσείθ. Ἀ. Σ. Θ. τῆς ἀρσείθ.[4]

---

[40] Codd. 86, 88: Σ. τῶν ἀντ. μου. Syro-hex.: Ἀ. τῶν ἀντ. μου (ܕܒܥܠܝ ܕܝܢܐ ܕܝܠܝ). Utrique lectionem tribuere nil vetat. [41] Sic solus Cod. 88. Syro-hex. in textu κρίμα, in marg. ῥήματα habet. [42] Syro-hex. ܐ. ܚܦܪܘ ܓܘܡܨܐ ܠܢܦܫܝ. ܣ. ܕܚܦܪܘ ܡܚܒܠܢܘܬܐ. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. ὤρυξαν διαφθοράν. [43] Syro-hex. ܐ. ܣܚܘܦ. (Verbum Syr. commutatur cum Graecis καταστρέφειν, καθαιρεῖν, κατασπᾶν, κατασκάπτειν; e quibus pro Hebraeo יָגוֹר (a נָגַר) Aquila posuit κατέσπασε Prov. xxi. 7.) [44] Syro-hex. ܐ. ܘܓܒܝܐ. [45] Syro-hex. solus: ※ ܡܛܠ ◄ ܕܬܝܬܐ. [46] Codd. 86, 88, uterque cum εὔζωνοι pro εὔζωνον. [47] Syro-hex. ܐ. ܚܦܪܘ ܓܘܡܨܐ (ܕ) ܢܣܒܘܢܢܝ. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Ἀ. ὤρυξαν διαφθοράν. [48] Codd. 86, 88. [49] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܚܘܣ ܥܠ ܥܘܠܗܘܢ. Mendose Cod. 88: Ἀ. μὴ ἐξιλάσῃς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. [50] Codd. 86, 88. [51] Syro-hex. ܐ. ܢܗܘܘܢ ܡܬܬܩܠܐ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܟ. (In exemplari Norberg. ܡܬܬܩܠܐ abest.) Hieron. Hebraea vertit: *Fiant corruentes* (sive *impingentes*) *in conspectu tuo;* ubi *impingentes* (προσκόπτοντες) ad Symmachum pertinere credibile est. [52] Syro-hex., qui male affert: ÷ κατὰ τῆς ψυχῆς μου — ἔκρυψαν ◄. In Cod. 86 pingitur: ※ καὶ τὴν κ. αὐτῶν ἔκρυψαν ◄.

CAP. XIX. [1] Pro πεπλασμένον Norberg. in textu edidit ܡܓܕܠܐ, πεπλεγμένον; in marg. autem: ܐ. ܩܘܠܬܐ ܕܓܕܘܠܐ, vertens: A. *urnam intorsionis.* Pro ܡܓܕܠܐ et ܓܕܘܠܐ Bernstein. in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. III, p. 406 ܡܓܒܠܐ et ܓܒܘܠܐ in codice exaratum esse nullus dubitat. Emendationes prorsus necessariae videntur, coll. Hex. ad Jesai. lxiv. 8. Jerem. xviii. 2; erroris vero hic quidem non descriptor, sed ipse codicis seriba, quod rarissime ei accidit, insimulandus est. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. κεραμέως. (Syr. ܩܘܠܬܐ ponitur pro στάμνος Exod. xvi. 33. Bel et Dr. 32 in Syro-hex.) [2] Sic Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 33, alii, et Syro-hex. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܚܠܬܐ ܕܒܪ ܗܢܘܡ. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 487: Οἱ λοιποὶ ἀντὶ τοῦ πολυάνδριον ἐξέδωκαν φάραγγα. [4] Hieron.: "Pro *porta fictili*, Aq., Sym. et Theod. ipsum verbum posuerunt Hebraicum HARSITH; pro quo LXX juxta morem suum pro aspiratione HETH

3. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο'. κύριος ※'Α. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ◂.[5]

4. יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבֻנִי. *Propterea quod dereliquerunt me.* Ο'. ἀνθ' ὧν ※'Α. ὅσα ◂ ἐγκατέλιπόν με.[6]

אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה (bis). Ο'. ※'Α. σὺν ◂ τὸν τόπον τοῦτον.[7]

5. אֶת־בָּמוֹת. *Excelsa.* Ο'. ※ τὰ ◂ ὑψηλά.[8] Σ. τοὺς βωμούς.[9]

עֹלוֹת לַבָּעַל. *Holocausta τῷ Baal.* Ο'. Vacat. ※'Α. ὁλοκαυτώσεις τῷ Βάαλ ◂.[10] ※ Σ. ὁλοκαυτώματα τῷ Βάαλ ◂.[11]

וְלֹא דִבַּרְתִּי. *Nec locutus sum.* Ο'. Vacat. Alia exempl. οὐδὲ ἐλάλησα.[12]

עָלְתָה עַל־לִבִּי. *Venit in cor meum.* Ο'. διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου. 'Α. Σ. ἀνέβησαν . . .[13]

6. הַתֹּפֶת וְגֵיא. *Tophet et vallis.* Ο'. διάπτωσις καὶ πολυάνδριον. Ἄλλος· Θαφὲθ καὶ φάραγξ.[14]

7. וּבַקֹּתִי. *Et evacuabo.* Ο'. καὶ σφάξω (alia exempl. κατασφάξω; alia, κατασκάψω[15]). 'Α. καὶ σήψω.[16] Σ. καὶ ῥήξω (s. ἐκρήξω).[17]

8. וְשַׂמְתִּי אֶת־הָעִיר. *Et reddam urbem.* Ο'. καὶ κατάξω (alia exempl. τάξω[18]) ※'Α. σὺν ◂ τὴν πόλιν.[19]

8. לְשַׁמָּה. *In stuporem.* Ο'. εἰς ἀφανισμόν. ('Α.) εἰς χερσόν.[20]

יִשֹּׁם. *Obstupescet.* Ο'. σκυθρωπάσει. Σ. ἀπορηθήσεται.[21]

9. וְהַאֲכַלְתִּים. *Et comedere eos faciam.* Ο'. καὶ ἔδονται. 'Α. (καὶ) ψωμίσω αὐτούς.[22]

בְּמָצוֹר. *In angustiis.* Ο'. ἐν τῇ περιοχῇ. 'Α. ἐν τῇ θλίψει.[23]

וּמְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם. *Et quaerentes animam eorum.* Ο'. Vacat. ※'Α. Σ. Θ. καὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν ◂.[24]

11. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο'. κύριος ※ Οἱ Γ'. τῶν δυνάμεων ◂.[25]

אֶת־הָעָם. *Populum.* Ο'. ※'Α. σὺν ◂ τὸν λαόν.[26]

אֶת־כְּלִי הַיּוֹצֵר. *Vas figuli.* Ο'. ἄγγος ὀστράκινον. 'Α. σκεῦος κεραμέως.[27]

וּבְתֹפֶת יִקְבְּרוּ מֵאֵין מָקוֹם לִקְבּוֹר. *Et in Tophet sepelient, eo quod non sit locus* alius *ad sepeliendum.* Ο'. Vacat. ※'Α. Θ. καὶ ἐν τῷ

---

literae addiderunt CHI Graecum." [5] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [6] Iidem. [7] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 48, alii. Cod. 88: σὺν τῷ τόπῳ τούτῳ. [8] Cod. Jes., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. [9] Syro-hex. ܣ̇. ܠܡܕܒܚܐ. Minus probabiliter Codd. 86, 88: 'Α. τοὺς βωμούς. [10] Cod. 86, et sine aster. Cod. 88. [11] Cod. Jes., et sine aster. Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ※ ὁλοκαύτωμα (ܡܣܩܬܐ ܥܠܬܐ) τῷ Βάαλ ◂. [12] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܣܠܩܘ. [14] Cod. Jes. in marg. sine nom. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., qui omnes pro πολυάνδριον bis habent φάραγξ. Lectionem textualem in marg. char. med. affert Syro-hex. ܡܦܘܠܬܐ ܘܣܓܝܐܘܬ ܓܒܪܐ. Hieron.: "Miror autem quid sibi voluerint LXX, pro THOPHETH διάπτωσιν, hoc est, *ruinam*, ponere, et pro *valle* πολυάνδριον, quod significat *virorum multitudinem;* nisi forte ex eo quod ibi populus corruerit, et caesa sit hominum multitudo, vel spiritualiter, in errore idololatriae, vel juxta literam, a Babylonio exercitu." (Voci διάπτωσις praemittunt λέγει κύριος Cod. 62, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.) [15] Prior lectio est in Comp., Codd. XII, 22, 33, 36, aliis; posterior in Cod. 88, Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ̇. ܘܐܣܪܚ. Cf. Hex. ad Psal. vi. 7. Eccles. x. 1. Spohnius tentat, καὶ πλαδαρώσω, appellans Hex. ad Jesai. xix. 3 [Jerem. li. 2]. Sed in posteriore loco pro πλαδαροῦν in Syro est ܐܪܦܝ. [17] Syro-hex. ܣ̇. ܘܐܦܪܘܩ. Cf. Hex. ad Jesai. xix. 3. Jerem. li. 2. [18] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. [19] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 48, 88 (σὺν τῇ π.), alii. [20] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܚܪܒܐ. Cf. ad Cap. xxv. 11. [21] Idem: ܣ̇. ܢܬܦܩܪ. Cf. ad Cap. l. 13. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἀπορρηθήσεται (sic) ἐπεγγελάσῃ (–άσει Cod. 88). Posterius vocab. ad sequens וְיִשְׁרֹק, Ο'. καὶ συριεῖ, pertinere videtur; sed ex usu Symmachi confirmari nequit. [22] Syro-hex. ܐ̇. ܐܘܟܠ ܐܢܘܢ. [23] Idem: ܐ̇. ܒܐܘܠܨܢܐ. [24] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36 (sine καὶ), alii. [25] Cod. 86. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [26] Cod. Jes. Cod. 88: ※ σὺν ◂ τῷ λαῷ (τούτῳ). [27] Syro-hex. ܐ̇. ܡܐܢܐ ܕܦܚܪܐ.

Θαφὲθ θάψουσι παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι ⸔.[28]

12. כְּתֹפֶת. Οʹ. ὡς τὴν διαπίπτουσαν. Σ. ὡς Θαφέθ.[29]

13. וּבָתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה כִּמְקוֹם הַתֹּפֶת. *Et domus regum Judae sicut locus Tophet.* Οʹ. καὶ οἶκοι βασιλέων Ἰούδα ἔσονται καθὼς ὁ τόπος ὁ διαπίπτων. Alia exempl. add. ÷ πάντες οἶκοι βασιλέων Ἰούδα ὡς τόπος τοῦ Θαφέθ ⸔.[30]

הַטְּמֵאִים. *Immundae.* Οʹ. ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἕνεκεν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὧν ἐποίησαν.[31] Ἄλλος· μεμολυσμένοι.[32]

14. מֵהַתֹּפֶת. Οʹ. ἀπὸ τῆς διαπτώσεως. Alia exempl. add. τοῦ Θαφέθ, s. τοῦ τόπου Θαφέθ.[33] Ἄλλος· (ἀπὸ) Θαφέθ.[34]

15. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ⸔.[35]

אֶל־הָעִיר הַזֹּאת. *In urbem hanc.* Οʹ. ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην. Alia exempl. ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.[36]

Cap. XIX. 3. ÷ καὶ ἄνδρες Ἰούδα ⸔. 7. ÷ καὶ τὴν βουλήν (fort. καὶ ÷ τὴν βουλήν) ⸔. 15. ÷ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς (ܘܩܘܪܝܗ̈ ܕܝܠܗ) ⸔.[37]

CAP. XX.

1. הַכֹּהֵן. *Sacerdos.* Οʹ. ὁ ἱερεύς. Ἄλλος· ὁ ψευδοπροφήτης.[1]

2. וַיִּתֵּן אֹתוֹ. *Et conjecit eum.* Οʹ. καὶ ἐνέβαλεν αὐτόν. Ἄλλος· καὶ ἔδωκεν αὐτόν.[2]

עַל־הַמַּהְפֶּכֶת. *In nervum.* Οʹ. Θ. εἰς τὸν καταράκτην. Σ. εἰς τὸ στρεβλωτήριον.[3]

בִּנְיָמִן. *Benjamin.* Οʹ. οἴκου ἀποτεταγμένου. Ἄλλος· Βενιαμίν.[4]

הָעֶלְיוֹן. *Superiori.* Οʹ. τοῦ ὑπερῴου. Σ. τῇ ἐπάνω.[5]

3. וַיְהִי מִמָּחֳרָת. *Et factum est a crastino.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον ⸔.[6]

מָגוֹר. *Formidinem.* Οʹ. Θ. μέτοικον. Ἀ. (juxta ed. 1mam) *circumspicientem.* Ἀ. (juxta

---

[28] Montef. edidit: Ἀ. Θ. καὶ ἐν τῷ Θαφὲθ θάψουσι, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι. Σ. καὶ ἐν τῷ Θαφὲθ θάψουσι παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι; notans: "Trium lectionem eruimus, partim ex Drusio et Theodoreto, partim ex MS. Jes., sed non sine scrupulo." Haec, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ τ., solius Complutensis auctoritati, quae nulla est, innixa esse videntur. Theodoretum vero, qui legit, θάψουσι γὰρ ἐν τῷ Τωφὲτ διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τοῦ θάψαι, sensum, non verba, expressisse credibile est. Quod ad nostra subsidia attinet, Parsonsius e Codd. XII, 86, 88 affert: ※ Ἀ. Θ. (Ἀ. Θ. om. Cod. 88) καὶ ἐν τῷ (τῷ om. XII) Θαφὲθ (Θοφὲθ Cod. 86) θάψουσι παρὰ τὸ (τοῦ Cod. 88) μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι. (Eadem post θεοῖς ἀλλοτρίοις (v. 13) in textum inferunt Codd. 22 (sub ※), 36, 48 (sub ※), alii.) Consentit Syro-hex. in textu: ※ ܘܒܬܦܬ ܢܩܒܪܘܢ. ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܬܪܐ ܠܡܩܒܪ ⸔. (Sic in cod., non ܢܩܒܪܘܢ et ܠܡܩܒܪܘ.) [29] Syro-hex. ⸔ ܐܝܟ ܬܦܬ .ܣ. [30] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine obelo, praemisso καὶ, Codd. XII (in marg.), 62. Ad haec, καὶ οἶκοι——διαπίπτων, Cod. 86 affert: ※ Σ. πάντες οἶκοι κ.τ.έ. Duplicem τῶν Οʹ lectionem agnoscit Hieron.: "Quod autem in LXX infertur, *omnes domus regum Juda sicut locus Thopheth*, in Hebraico non habetur." Verba Hieronymi male cepit Rosenmueller., quasi negantis clausulam, וּבָתֵּי——הַתֹּפֶת, in Hebraicis sui temporis exemplaribus legi. [31] Sic Codd. 22 (ex corr.), 36, alii, et Syro-hex. [32] Syro-hex. in marg. ܡܛܘܫܐ ⸔ (fort. ܡܛܘܫܐ). [33] Prior lectio est in Codd. 22, 48, aliis; posterior in Ald., Codd. III, 33, 36, aliis. [34] Sic in marg. Codd. XII, 88, Syro-hex. [35] Codd. XII (cum θεὸς pro ὁ θεὸς), 86. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [36] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. in marg. [37] Syro-hex.

CAP. XX. [1] Cod. 88. Sic in textu Codd. 86, 133, ex glossa, ut videtur. [2] Sic Codd. XII (in marg.), 233. Syro-hex. in marg. ⸔ ܘܝܗܒܗ. [3] Hieron.: "Pro *nervo*, quem nos diximus, LXX et Theod. vertere, *cataracten*; Sym. βασανιστήριον, sive στρεβλωτήριον, quod utrumque *tormenta* significat." Duas lectiones de diversis prophetae locis, potius quam de duplici Symmachi versione, quae Montefalconii et Vallarsii sententia est, intelligere malimus. Hic quidem στρεβλωτήριον posuisse videtur, testibus Codd. 86, 88 ad v. 3: Σ. ἐκ τοῦ στρεβλωτηρίου. Syro-hex. ambigue affert: ⸔ ܒܒܝܬ ܡܥܩܐ .ܣ. Cf. ad Cap. xxix. 26. [4] Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., qui posterior in marg. habet: ⸔ ܒܝܬܐ ܕܡܚܒܪܐ, h. e. *domus conglutinatae*, s. *compactae*. Codd. 22, 36, alii, post πύλῃ inferunt Βενιαμίν. [5] Syro-hex. ⸔ ܒܗܝ ܕܠܥܠ .ܣ. [6] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

ed. 2dam) *peregrinum*. Σ. *ablatum*, s. *congregatum et coactum*.[7]

3. מִסָּבִיב. *Undiquaque*. O′. Vacat. ※'A. Σ. Θ. κυκλόθεν ◂.[8]

4. בָּבֶלָה. *In Babylonem*. O′. Vacat. ※ εἰς Βαβυλῶνα ◂.[9]

5. חֹסֶן. *Opes*. O′. ἰσχύν. Σ. ὑπόστασιν.[10]

וְאֶת־כָּל־יְקָרָהּ. *Et omne pretiosum ejus*. O′. Vacat. ※ καὶ πᾶσαν τὴν τιμὴν αὐτῆς ◂.[11] 'A. (καὶ) σύμπασαν τὴν τιμὴν αὐτῆς.[12]

וּבְזָזוּם וּלְקָחוּם. *Et diripient eos, et capient eos*. O′. Vacat. ※'A. Θ. καὶ διαρπάσονται αὐτοὺς, καὶ λήψονται αὐτούς ◂.[13]

6. וּבָבֶל תָּבוֹא וְשָׁם תָּמוּת. *Et in Babylonem venies, et ibi morieris*. O′. καὶ ἐν Βαβυλῶνι ἀποθανῇ. Alia exempl. καὶ εἰς Βαβυλῶνα ἥξεις, καὶ ἐκεῖ ἀποθανῇ.[14] ※ Οἱ Γ′. εἰς Βαβυλῶνα ἥξεις ◂.[15]

7. פִּתִּיתַנִי יְהוָה וָאֶפָּת. *Pellexisti me, Jova, et pellectus sum*. O′. ἠπάτησάς με, κύριε, καὶ ἠπατήθην. 'A. ἐθελξάς με, κύριε, καὶ ἐθέλχθην.[16]

7. חֲזַקְתַּנִי וַתּוּכָל הָיִיתִי לִשְׂחוֹק כָּל־הַיּוֹם. *Fortior me fuisti, et praevaluisti; factus sum in derisionem tota die*. O′. ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθης· ἐγενόμην εἰς γέλωτα πᾶσαν ἡμέραν. Σ. περιεκράτησάς μου δυνατώτερος ὤν· ἐγενόμην εἰς καταγέλωτα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.[17]

כֻּלֹּה לֹעֵג לִי. *Omnes subsannant me*. O′. διετέλεσα μυκτηριζόμενος. 'A. πᾶς ἐμπαίζει μοι.[18] Σ. πᾶς τις καταφλυαρεῖ μου.[19]

8. כִּי־מִדֵּי אֲדַבֵּר אֶזְעָק חָמָס וָשֹׁד אֶקְרָא. *Nam quoties loquor, conqueror; vim et oppressionem clamo*. O′. ὅτι πικρῷ λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἐπικαλέσομαι. 'A. ὅτι ἀπὸ πλήθους λαλήσω καὶ κεκράξομαι, ἀδικίαν καὶ προνομὴν ἐκάλεσα.[20] Σ. ὅτι ἀφ' οὗ κηρύσσω, ὦ ἀδικία, ὦ ταλαιπωρία, βοῶ.[21]

9. לֹא־אֶזְכְּרֶנּוּ. *Non recordabor ejus*. O′. οὐ μὴ

---

7 Hieron.: "Pro *pavore*, quod in Hebraico scriptum MAGUR, LXX et Theod. μέτοικον, id est, *migrantem*; Aquilae secunda editio *peregrinum* [fort. πάροικον, s. προσήλυτον], prima, *circumspicientem*; Sym. *ablatum*, sive *congregatum* et *coactum*, interpretati sunt." Idem ad v. 4: "MAGUR [LXX μετοικίαν] omnes similiter transtulerunt, ut significarent vel *pavorem*, vel *peregrinationem* [παροικίαν, s. προσηλύτευσιν; cf. Hex. ad Gen. xlvii. 9. Psal. cxviii. 54], vel *sublationem* et *translationem*, et *congregationem* [MS. Vat. *commigrationem*]." Hieronymi Latina incertiora sunt, quam ut multum tribuamus lectionibus Graecis a nonnemine propositis, 'A. 1. περιορῶντα. 'A. 2. ξένον. Σ. ἀφῃρημένον, ἢ συνηθροισμένον. Tantum monemus, pro מָגוֹר in eadem locutione Cap. xlvi. 5 Symmachum dedisse ܟܢܘܫܐ, *congregatio*, pro quo συστροφή potius quam συναγωγή posuerimus propter loca Psal. xxx. 14. liv. 16 in Hexaplis. Cum Symmacho, ut videtur, concinit Jarchi, qui notat: "Nomen מָגוֹר hic significat *congregationem* (אסיפה), ut Ezech. xxi. 17, *congregati* (מְגוּרֵי) *ad gladium*." 8 Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. 9 Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. 10 Codd. 86, 88. Hieron. Hebraeum vertit, *substantiam*. 11 Cod. Jes., Syro-hex. Sic in textu sine aster. Codd. 228, 233.

12 Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ※ καὶ σύμπασαν κ.τ.ἑ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. 13 "Cod. Jes. Illud vero διαρπάσονται in schedis nostris dubie scriptum est; melius (?) διαρπάσουσιν."—*Montef.* Pro διαρπάσονται Parsonsii amanuensis ἅρπονται (sic) exscripsit. Aut retinendum διαρπάσονται, quod in Cod. 22 habetur; aut legendum cum Codd. 36, 48, aliis, διαρπῶνται. Cod. 88, Syro-hex.: ※ καὶ διαρπῶνται αὐτοὺς ◂, καὶ ἄξουσιν κ.τ.ἑ. 14 Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. 15 Codd. 86, 88. 16 Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 503. Prorsus consone Syro-hex. ܐ̇. ܐܛܥܝܬܢܝ ܡܪܝܐ ܘܐܬܛܥܝܬ ◆. Cf. Hex. nostra ad Hos. ii. 14. 17 Codd. 86, 88. 18 Syro-hex. ܐ̇. ܟܠܗ ܡܒܙܚ ܒܝ ◆. 19 Codd. 86, 88, in continuatione. Syro-hex. ܣ̇. ܟܠܡܢ ܕܦܠܐ ܠܝ ◆. Norberg. perperam vertit, *quicumque confringit me*. "Recte habet ܦܠܐ, φλυαρεῖ. In loco 4 Reg. ix. 11 ܦܠܘܐ ponitur pro ἀδολεσχία, et secundum Bar Bahlul idem ܦܠܘܐ valet ܦܠܚܘܬܐ. In versione autem Philox. 1 Tim. v. 13 ܦܠܘܝܬܐ ponitur pro φλύαροι."—*R. L. Bensly.* 20 Syro-hex. ܐ̇. ܡܛܠ ܕܡܢ ܣܘܓܐܐ ܐܡܠܠ ܘܐܩܥܐ. ܥܘܠܐ ܘܒܙܬܐ ܩܪܝܬ ◆. 21 Codd. 86, 88, in continuatione. Syro-hex. in marg. char. med. ܣ̇. ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܡܟܪܙ ܐܢܐ. ܐܘ ܥܘܠܐ. ܐܘ ܒܝܫܘܬܐ. ܩܥܐ ܐܢܐ ◆.

ὀνομάσω τὸ ὄνομα κυρίου. Ἀ. Σ. (οὐ) μνησθήσομαι αὐτόν.[22]

9. בְלִבִּי. *In corde meo.* Οʹ. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῇ καρδίᾳ μου ◂.[23]

עָצֻר. *Conclusum.* Οʹ. φλέγον. Alia exempl. φλεγόμενον.[24] Ἀ. Σ. συνεχόμενον.[25]

וְנִלְאֵיתִי כַּלְכֵל וְלֹא אוּכָל. *Et defessus sum sustinendo, et non potui* (continere). Οʹ. καὶ παρεῖμαι πάντοθεν, καὶ οὐ δύναμαι φέρειν. Ἀ. καὶ ἐκοπίασα ὑποφέρειν, καὶ οὐ δυνήσομαι [φέρειν].[26] Σ. καὶ ἐκοπώθην ὑποφέρειν, μὴ δυνάμενος φέρειν.[27]

10. מִסָּבִיב. Οʹ. κυκλόθεν ※ λεγόντων ◂.[28]

הַגִּידוּ וְנַגִּידֶנּוּ כֹּל אֱנוֹשׁ שְׁלֹמִי שֹׁמְרֵי צַלְעִי. *Indicate* (accusate), *et indicemus eum; omnes homines pacis meae, observantes latus meum* (s. *observant claudicationem meam*). Οʹ. ἐπισύστητε, καὶ ἐπισυστῶμεν ἐπ' αὐτῷ, πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ, τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ. Ἀ. ἀναγγείλατε, καὶ ἀναγγελοῦμεν αὐτῷ, πάντες ἄνθρωποι εἰρηνικοί μου, φυλάσσοντες τὸ κλίτος μου.[29] Σ. λεγόντων, λαλήσατε, καὶ διαφημίσομεν αὐτὸν, ἄνδρες εἰρηνεύοντες πρὸς μὲ, φυλάσσοντες τὰς πλευράς μου.[30] Θ. διώξατε, καὶ διώξωμεν, πάντες ἄνθρωποι εἰρηνικοί μου, φυλάσσοντες τὴν πλευράν μου.[31]

נִקְמָתֵנוּ. *Ultionem nostram.* Οʹ. τὴν ἐκδίκησιν (Ἀ. κόλασιν. Σ. τιμωρίαν[32]) ἡμῶν.

11. כְּגִבּוֹר עָרִיץ. *Ut heros potens.* Οʹ. καθὼς μαχητὴς ἰσχύων. Ἀ. καθὼς δυνάστης κατισχυρευόμενος.[33]

עַל־כֵּן רֹדְפַי יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יֻכָלוּ. *Propterea qui me insectantur impingent, nec poterunt perficere.* Οʹ. διὰ τοῦτο ἐδίωξαν, καὶ νοῆσαι οὐκ ἠδύναντο. Ἀ. οὐχ οὕτως οἱ διώκοντές με ἀσθενήσουσιν . . .[34] Σ. . . οἱ διώκοντές με πταίσουσι καὶ ἀσθενήσουσιν (s. ἀδυνατήσουσιν).[35]

12. וַיהוָה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριε ※ Θ. τῶν δυνάμεων ◂.[36] Ἀ. καὶ κύριος τῶν δυνάμεων.[37] Σ. σὺ δὲ, κύριε τῶν δυνάμεων.[38]

בֹּחֵן צַדִּיק. *Qui probas justum* (s. *probator justus*). Οʹ. δοκιμάζων δίκαια (Ἀ. δίκαιον[39]). Σ. ὁ δοκιμαστὴς δίκαιος.[40]

אֶת־רִיבִי. *Causam meam.* Οʹ. τὰ ἀπολογήματά μου. Ἀ. Σ. τὴν δίκην μου.[41]

13. הַלְלוּ אֶת־יְהוָה. *Laudate Jovam.* Οʹ. αἰνέσατε αὐτῷ. Σ. αἰνέσατε τὸν κύριον.[42]

אֶת־נֶפֶשׁ. *Animam.* Οʹ. ※Ἀ. Σ. τὴν ◂ ψυχήν.[43]

14. בָּרוּךְ. *Benedicta.* Οʹ. ἐπευκτή. Ἀ. Σ. εὐλογημένη.[44]

15. בֵּן זָכָר. *Filius mas.* Οʹ. ※Ἀ. Σ. Θ. υἱὸς ◂ ἄρσην.[45]

שַׂמֵּחַ שִׂמְּחָהוּ. *Exhilarando exhilaravit eum.*

---

[22] Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. μνησθήσομαι (ܐܬܕܟܪ). Deinde Cod. 88: Ἀ. Σ. αὐτόν. Syro-hex. [et Cod. 88] in textu: οὐ μὴ ὀνομάσω αὐτό (ܠܐ ܐܫܡܗܝܘܗܝ); in marg. autem char. med. ◆ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. [23] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu sub. aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [24] Sic Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: φλεγόμενον καὶ συνεχόμενον. [25] Codd. 86, 88: Σ. συνεχόμενον. Syro-hex. vero: ܐ. ܣ. ܕܡܬܚܒܫ ܐ. [26] Codd. 86, 88, qui ἐκόπασα scribunt. Correximus e Syro-hex., qui sine nom. affert: ܘܠܐܝܬ ܠܡܣܝܒܪܘ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܠܡܣܝܒܪܘ ◆. Cf. Hex. ad Job. iv. 2. [27] Codd. 86, 88. [28] Cod. 86 in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܕܐܡܪܝܢ. Symmachi est, ut mox videbimus. [29] Syro-hex. ܐ. ܚܘܘ ܘܢܚܘܐ ܠܗ. ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܫܠܡܝ ܢܛܪܝܢ ܠܣܛܪܝ ◆. [30] Idem: ܣ. ܕܐܡܪܝܢ. ܡܠܠܘ ܘܢܦܪܣܝܘܗܝ. ܓܒܪܐ ܕܫܠܡܝܢ ܠܘܬܝ ܢܛܪܝܢ ܠܓܒܝ ◆. [31] Codd. 86 (cum Σ. pro Θ.), 88. Hieron. Hebraea vertit: *Persequimini, et persequamur eum,* etc. [32] Codd. 86, 88. [33] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܫܠܝܛܐ ܕܡܬܚܝܠ ◆. Cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 35. [34] Codd. 86, 88. [35] Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܪܕܦܝܢ ܠܝ ܢܬܬܩܠܘܢ ܘܢܬܟܪܗܘܢ ◆. [36] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [37] Codd. 86, 88. [38] Codd. 86, 88 (cum κύριος δυνάμεων). [39] Syro-hex. ܐ. ܠܟܐܢܐ ◆. [40] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܒܚܘܝܐ ܟܐܢܐ ◆. [41] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܝܢܐ ܕܝܠܝ ◆. [42] Cod. 88. Syro-hex. in textu: αἰνέσατε ※ τὸν κύριον ◂; in marg. autem char. med.: αὐτόν. [43] Cod. Jes. Articulus abest a Comp., Codd. III, 26, 33, 36, aliis. [44] Codd. 86, 88: Σ. εὐλογημένη. Syro-hex. in textu liberius vertit, ܡܒܪܟܐ; in marg. autem char. med. ◆ ܗܘܬ ܡܨܠܝܢܐ. ΕΠΕΥΚΤΗ (sic). Deinde sub alio indice: ܐ. ܣ. ܒܪܝܟܐ ◆ ܒܪܝܟ ◆. [45] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii.

Ο΄. εὐφραινόμενος ※ Θ. εὔφρανον αὐτόν ◂.[46] Ἀ. εὐφραίνων εὔφρανεν αὐτόν.[47]

16. נִחַם. *Penituit eum.* Ο΄. μετεμελήθη. Ἀ. Σ. παρεκλήθη.[48]

בְּעֵת צָהֳרָיִם. *In tempore meridiei.* Ο΄. ※ ἐν καιρῷ ◂ μεσημβρίας.[49]

17. אֲשֶׁר לֹא־מוֹתְתַנִי מֵרָחֶם. *Quod non necaverit me ab utero.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέ με ἐν μήτρᾳ. Ἀ. ὃς οὐκ ἐθανάτωσέ με ἐκ μήτρας. Σ. ὅτι οὐκ ἐθανάτωσέ με . . .[50]

וְרַחְמָהּ הֲרַת עוֹלָם. *Et uterus ejus gravidus esset in aeternum.* Ο΄. καὶ ἡ μήτρα συλλήψεως αἰωνίας. Ἀ. (καὶ) μήτρα αὐτῆς κυήσεως . .[51]

18. וַיִּכְלוּ. *Et consumerentur.* Ο΄. καὶ διετέλεσαν. Σ. (καὶ) ἀνηλώθησαν.[52]

Cap. XX. 4. ÷ καὶ σέ ◂. 16. ÷ ἐν θυμῷ ◂.[53]

CAP. XXI.

2. כִּי נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ. *Quia Nebucadrezar rex.* Ο΄. ὅτι ※ Ἀ. Θ. Ναβουχοδονόσορ ◂ βασιλεύς.[1]

נִלְחָם עָלֵינוּ. *Bellum gerit contra nos.* Ο΄. ἐφέστηκεν ἐφ' ἡμᾶς. Ἀ. πολεμεῖ ἡμᾶς. Σ. πολεμεῖ πρὸς ἡμᾶς.[2]

2. יְהוָֹה אוֹתָנוּ. *Jova nobiscum.* Ο΄. κύριος ※ Θ. μεθ' ἡμῶν ◂.[3]

4. יְהוָֹה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ Οἱ Γ΄. ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◂.[4]

אֲשֶׁר בְּיֶדְכֶם. *Quae in manibus vestris* sunt. Ο΄. Vacat. ※ Σ. τὰ ἐν χερσὶν ὑμῶν ◂.[5]

אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים. *Cum rege Babylonis et cum Chaldaeis.* Ο΄. πρὸς τοὺς Χαλδαίους. ※ Ἀ. Σ. Θ. τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος ◂ καὶ τοὺς Χαλδαίους.[6]

הַצָּרִים עֲלֵיכֶם. *Qui obsident vos.* Ο΄. τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς. Σ. τοὺς πολιορκοῦντας ὑμᾶς.[7]

לַחוֹמָה. *Murum.* Ο΄. τοῦ τείχους. Οἱ Γ΄. τοῦ † τίτλου.[8]

וְאָסַפְתִּי אוֹתָם. *Et colligam ea.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. καὶ συνάξω αὐτούς ◂.[9]

5. חֲזָקָה. *Forti.* Ο΄. κραταιᾷ. Alia exempl. ὑψηλῷ.[10]

וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל. *Et in aestu, et in ira vehementi.* Ο΄. καὶ ὀργῆς μεγάλης. Alia exempl. καὶ ὀργῆς, καὶ παροργισμοῦ μεγάλου.[11]

---

[46] Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 62. Codd. 22 (cum εὐφραίνομενος), 36, alii: εὐφραινόμενον εὔφρανεν αὐτόν; pergentes: ἔστω μὴ εὐφραινόμενος, καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Cod. 88: εὐφραινόμενον ※ εὐφραινόμενον αὐτόν· καὶ ◂ ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Tandem Syro-hex. ܠܐ ܡܬܦܨܚ ܘܢܗܘܐ ܓܒܪܐ ܗܘ ※ ܡܦܨܚ ܠܗ. ; Graece, si quid video: οὐ εὐφραίνων ※ εὐφραίνει αὐτόν· καὶ ◂ ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. [47] Syro-hex. ܐ. ܡܦܨܚ ܦܨܚ ܠܗ ◆ [48] Codd. 86, 88. Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܬܒܝܐܘ. Cf. ad Cap. iv. 28. [49] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 88: ※ Οἱ Γ΄. ἐν καιρῷ. Syro-hex. male pingit: ※ ἐν καιρῷ μεσημβρίας ◂. [50] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܐܡܝܬܢܝ ܡܢ ܟܪܣܐ ◆; unde ἐκ μήτρας assumpsimus. [51] Codd. 86, 88. [52] Iidem. [53] Syro-hex.

CAP. XXI. [1] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. (qui male pingit: ※ Ναβουχοδονόσορ——κύριος μεθ' ἡμῶν ◂), et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [2] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܘ ܡܩܪܒ ◆. [3] Cod. 86, et sub aster. Cod. Jes., Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [4] Cod. 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Θ. ὁ θεὸς Ἰσραήλ. [5] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ※ τὰ ἐν ταῖς χ. ὑμῶν ◂, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [6] Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Σ. Θ. τὸν β. Β. [7] Codd. 86, 88 testantur: Σ. πολιορκοῦντας. Plenius Syro-hex. in marg. sine nom. ܗܢܘܢ ܕܡܫܬܪܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܒܟܪܟܐ ◆. [8] Codd. 86, 88, vitiose, ut videtur, pro τοῦ τοίχου. [9] Cod. Jes. Haec hodie leguntur in LXX, sed desiderantur in Ald., Codd. III, 23, 26, 33, aliis. Pro iis Codd. 22, 36, alii habent, καὶ εἰσάξω αὐτούς. Syro-hex. in textu: ※ καὶ συνάξω αὐτούς ◂; in marg. autem: καὶ εἰσάξω. [10] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, Syro-hex. (cum κραταιᾷ in marg.), et Hieron. [11] Sic Comp., Codd. XII, 23, 41, alii, et Syro-hex. Pro παροργισμοῦ, παροξυσμοῦ est in Codd. 22, 36, aliis.

6. בַּדֶּבֶר. *Peste.* Ο΄. ἐν θανάτῳ. Ἀ. ἐν λοιμῷ.[12]

7. וְאֶת־עֲבָדָיו. *Et servos ejus.* Ο΄. καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. Ἀ. Σ. καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ.[13]

וְאֶת־הָעָם. Ο΄. καὶ ※ σὺν ◂ τὸν λαόν.[14]

וְאֶת־הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר הַזֹּאת מִן־הַדֶּבֶר. *Et qui residui sunt in hac urbe e peste.* Ο΄. (τὸν) καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου. Ἀ. καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ.[15]

בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ◂ εἰς χεῖρας.[16]

וּבְיַד מְבַקְשֵׁי. *Et in manum eorum qui quaerunt.* Ο΄. ※ καὶ εἰς χεῖρας ◂ τῶν ζητούντων.[17]

וְהִכָּם. *Et percutiet eos.* Ο΄. καὶ κατακόψουσιν αὐτούς. Ἀ. καὶ πλήξει αὐτούς.[18]

וְלֹא יַחְמֹל. *Neque parcet.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ οὐκ ἐλεήσω αὐτοὺς ◂.[19]

9. וּבַדָּבֶר. *Et peste.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐν θανάτῳ ◂.[20] Ἀ. καὶ ἐν λοιμῷ.[21]

הַצָּרִים עֲלֵיכֶם. Ο΄. τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς. Ἀ. τοὺς κρατοῦντας ἐφ᾽ ὑμᾶς.[22]

9. וְהָיְתָה־לּוֹ. *Et erit ei.* Ο΄. καὶ ἔσται ※ Ἀ. Σ. Θ. αὐτῷ ◂.[23]

לְשָׁלָל. *In praedam.* Ο΄. εἰς σκῦλα, ÷ καὶ ζήσεται ◂.[24]

10. נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[25]

11. וּלְבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה. *Quod vero ad domum regis Judae attinet.* Ο΄. ὁ οἶκος βασιλέως Ἰούδα. Ἀ. Σ. καὶ τῷ οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα ÷ ἐρεῖς ◂.[26]

12. עוֹשֵׁק. *Oppressoris.* Ο΄. ἀδικοῦντος αὐτόν. Ἀ. Σ. συκοφαντοῦντος.[27]

מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם (כֶם ק׳). *Propter malitiam operum eorum* (s. *vestrorum*). Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἀπὸ προσώπου ἀδικίας ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν ◂.[28]

13. הָעֵמֶק. *Vallem.* Ο΄. τὴν κοιλάδα. Ἀ. ἐν τῇ ξηρᾷ.[29]

צוּר. *Petra.* Ο΄. Σόρ. Ἀ. (juxta ed. 1mam) στερεά. Ἀ. (juxta ed. 2dam) Τύρος. Σ. πέτρα. Θ. συνεχομένη.[30] Οἱ Ο΄. τὸν κατοικοῦντα τὴν κοιλάδα Σὸρ τὴν πεδινήν· ἀντὶ τοῦ, τὴν μεταξὺ ὀρῶν κειμένην ἐν κοίλῳ τόπῳ· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν.[31]

---

[12] Syro-hex. ܐ. ܒܡܘܬܢܐ. [13] Codd. 86, 88. [14] Sic sine aster. Codd. 22, 48, alii. Cod. 88: καὶ ※ σὺν ◂ τῷ λαῷ (καταλειφθέντι). [15] Syro-hex. ܐ. ܘܠܗܢܘܢ ܕܐܫܬܚܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܡܢ ܡܘܬܢܐ. [16] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum ἐν χειρὶ pro εἰς χεῖρας) Codd. 22, 36, alii. [17] Sic Syro-hex. Cod. XII in marg.: ※ καὶ εἰς χεῖρα. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐν χειρὶ τῶν ζ. [18] Syro-hex. ܐ. ܘܢܡܚܐ ܐܢܘܢ. [19] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. [20] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [21] Syro-hex. [22] Idem: ܐ. ܠܗܢܘܢ ܕܡܚܣܢܝܢ ܥܠܝܟܘܢ. Pro κρατοῦντας (s. ἐπικρατοῦντας) idem interpres πολιορκοῦντας posuit Cap. xxxvii. 5. [23] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [24] Syro-hex., qui in marg. affert: εἰς ὠφέλειαν (ܠܥܘܕܪܢܐ), quae lectio est Codd. 22, 36 (in marg.), aliorum. [25] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܠܒܝܬܐ ܕܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ÷ ܬܐܡܪ. Obelus indicare videtur, vocab. ἐρεῖς tam ab Aquila quam ab Hebraeo abjudicandum esse. [27] Idem: ܐ. ܣ. ܕܡܐܟܠ. [28] Cod. XII. Codd. 22, 36, alii, in textu: ἀπὸ πρ. ἀδ. τῶν (τῶν om. Cod. 88) ἐπ. ὑμῶν. Syro-hex. pingit: ἀπὸ πρ. ἀδ. ἐπ. ※ ὑμῶν ◂. Hieron.: "Quod sequitur, *propter malitiam studiorum vestrorum*, in LXX non habetur." [29] Syro-hex. ܐ. ܒܝܒܫܐ. Pro עֵמֶק nescio an Aquila legerit צָמֵק, *aridus* (Hos. ix. 14). [30] Hieron.: "Pro *habitatrice vallis solidae atque campestris*, LXX transtulerunt, *Ecce ego ad te, qui habitas in valle Sor campestri*; pro quo Sym. *petram*, Theod. *obsessam*, interpretati sunt; Aquilae prima editio *solidam*, secunda *Tyrum*. Sor enim, sive sur, lingua Hebraea et *Tyrum*, et *silicem*, et *coarctatam* sonat." Cum casus nominum ex Hieronymi serie incerti sint, in recto posuimus. Syro-hex. ad τὴν κοιλάδα affert: Ἀ. ἐν τῇ ξηρᾷ. Σ. πέτρα (ܫܘܥܐ). Θ. συνεχομένη (ܐܠܝܨܬܐ). Theodotionis epitheto lucem afferunt Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 535: Πέτραν δὲ κοιλάδος ἐκάλεσε διὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν· ὡς τῶν μὲν περὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ τόπων ὑπὸ πετρῶν συνεχομένων, οὔσης δὲ καὶ πεδιάδος ἐν κύκλῳ; et Theodoret. ad loc.: Σὸρ δὲ συνοχὴ ἑρμηνεύεται, καὶ πάλιν πέτρα· συνέχεται δὲ ὑπὸ ὀρῶν ἥδε ἡ πόλις. [31] Theodoret.

14. וּפָקַדְתִּי עֲלֵיכֶם כִּפְרִי מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה. *Et animadvertam in vos juxta fructum operum vestrorum, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐπισκέψομαι ἐφ᾿ ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, φησὶ κύριος ◂.[32]

Cap. XXI. 12. ÷ καὶ κατευθύνατε ◂.[33]

Cap. XXII.

1. אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה. Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◂ τὸν λόγον τοῦτον.[1]

4. וַעֲבָדָיו. *Et servi ejus.* Ο΄. καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν. Σ. σύν . . .[2]

5. אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◂ τοὺς λόγους τούτους.[3]

7. וְקִדַּשְׁתִּי. *Et consecrabo* (destinabo). Ο΄. καὶ ἐπάξω. Ἄλλος· καὶ ἁγιάσω.[4]

9. לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. *Deos alienos.* Ο΄. θεοῖς ἀλλοτρίοις (Σ. ψευδέσι[5]).

13. בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם וּפֹעֲלוֹ לֹא יִתֶּן־לוֹ. *Proximum suum servum facit gratis, et mercedem ejus non dat ei.* Ο΄. παρὰ τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐργᾶται δωρεὰν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσει αὐτῷ. Σ. τὸν πλησίον αὐτοῦ καταδουλοῦται δωρεὰν, καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ οὐ δώσει αὐτῷ.[6]

14. הָאֹמֵר. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ὁ λέγων ◂.[7]

בֵּית מִדּוֹת וַעֲלִיּוֹת מְרֻוָּחִים. *Domum mensurarum* (amplam) *et conclavia spatiosa.* Ο΄. οἶκον σύμμετρον, ὑπερῷα ῥιπιστά. Ἀ. Σ. (οἶκον) σύμμετρον καὶ ὑπερῷα εὐρύχωρα.[8]

וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנָי וְסָפוּן בָּאָרֶז וּמָשׁוֹחַ בַּשָּׁשַׁר. *Et exscindit sibi fenestras, et contabulata est cedro, et illita rubrica.* Ο΄. διεσταλμένα θυρίσι, καὶ ἐξυλωμένα ἐν κέδρῳ, καὶ κεχρισμένα ἐν μίλτῳ. Ἀ. καὶ διορύττων αὐτῷ θυρίδας καὶ φάτνωμα κέδρον, καὶ χρίων ἐν μίλτῳ.[9]

15. הֲתִמְלֹךְ כִּי אַתָּה מְתַחֲרֶה בָאָרֶז אָבִיךָ הֲלוֹא אָכַל וְשָׁתָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. *Num regem agis, quia tu aemularis in cedro* (in aedibus cedrinis exstruendis)? *Pater tuus nonne edit et bibit? sed fecit jus et justitiam.* Ο΄. μὴ βασιλεύσῃς ὅτι σὺ παροξύνῃ ἐν Ἄχαζ τῷ πατρί σου; οὐ φάγονται καὶ οὐ πίονται· βέλτιόν σε ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην.[10] Ἀ. μὴ βασιλεύσεις, ὅτι σὺ ἐρίζεις ἐν κέδρῳ πατρός σου; μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κρίμα καὶ δικαιοσύνην; Σ. (μὴ βασιλεύσεις) ὅτι ἁμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; ὁ πατήρ σου μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κρίμα . . .[11]

---

[32] Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Quodque sequitur, *juxta fructum studiorum vestrorum, dicit Dominus*, in LXX non habetur." [33] Syro-hex.

Cap. XXII. [1] Cod. Jes. Cod. 88, hic et v. 4: ※ σὺν ◂ τῷ λόγῳ τούτῳ. [2] Syro-hex. [Syriac] [3] Cod. Jes. Cod. 88, et sine aster. Theodoret.: ※ σὺν ◂ τοῖς λόγοις τούτοις. [4] Lectio ἁγιάσω est in Codd. 22, 48, aliis, et Theodoreto. Syro-hex. in textu, καὶ ἁγιάσω; in marg. autem char. med. καὶ ἀνάξω ([Syriac]), quod in solo Cod. 23 habetur. [5] Syro-hex. [Syriac] [6] Idem: [Syriac] [7] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [8] Syro-hex. [Syriac] In textu pro ῥιπιστὰ lectio εὐρύχωρα est in Codd. XII, 22, 41, aliis. [9] Syro-hex. [Syriac] [10] Hieron.: "Juxta LXX vero, quem sensum habeant, intelligere non possum. Cum enim cetera sibi aliqua ex parte consentiant, illud quod infertur, *Numquid regnabis, quoniam tu contendis in Achaz patre tuo?* pro quo in Hebraeo scriptum est ARAZ, et hic sermo *cedrum* significet, manifestum est quod nullum sensum habeat. Illud quoque quod sequitur, *non comedent et non bibent*, et cetera, quae ita inter se dissipata sunt atque confusa, ut absque veritate Hebraicae lectionis nullam intelligentiam habeant." Post πίονται Syro-hex. pergit: καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δ. ※ τότε ◂ ÷ καλὴν οὐκ ἔγνω ◂, οὐκ ἔκρινε κρίσιν κ.τ.ἑ. [11] Montef. ex Drusio [Nobil.] et Theodoreto, ut ait, edidit: Ἀ. μὴ βασιλεύσεις ὅτι ἁμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; ὁ πατήρ σου οὐκ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ. Nobil. affert: "Scholion. Ἀνεπίγραφος. Ἀκύλας· ὁ πατήρ σου οὐκ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ." Theodoretus vero pro lectione LXXvirali sine nomine interpretis exhibet: μὴ βασιλεύσεις ὅτι [σὺ] ἁμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; ὁ π. σου μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ. Quod ad stylum attinet, notandum est vocab. ἁμιλλᾶσθαι semel tantum, Jerem. xii. 5, in Hexaplis legi, ubi pro eodem Hebraeo Symmacho, non Aquilae, tribuitur. Nunc

15. אָז טוֹב לוֹ. *Tunc bene ei* erat. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. τότε ἀγαθὸν αὐτῷ ◄.[12] Σ. τότε καλῶς ἦν αὐτῷ.[13]

16. דָּן דִּין־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָז טוֹב. *Judicavit causam pauperis et egeni, tunc bene* erat. Ο΄. οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔκριναν κρίσιν ταπεινῷ, οὐδὲ κρίσιν πένητος. Ἀ. Σ. ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ καὶ πένητος, τότε καλῶς ἦν αὐτῷ.[14]

17. וְעַל־הָעֹשֶׁק וְעַל־הַמְּרוּצָה לַעֲשׂוֹת. *Et ad oppressionem, et ad concussionem, ut facias.* Ο΄. καὶ εἰς ἀδικήματα, καὶ εἰς φόνον, τοῦ ποιεῖν [αὐτά]. Ἀ. Σ. καὶ ἐπὶ τὴν συκοφαντίαν, καὶ ἐπὶ τὸν δρόμον τοῦ ποιεῖν.[15]

18. לֹא־יִסְפְּדוּ לוֹ הוֹי אָחִי וְהוֹי אָחוֹת. *Non plangent eum: Heu! frater mi! et heu! soror!* Ο΄. οὐ κόψονται αὐτὸν, ὦ ἀδελφέ. Alia exempl. οἴμοι ἀδελφὲ, καὶ οἴμοι ἀδελφή.[16] Alia: οἴμοι κύριε, καὶ οἴμοι ἀδελφέ.[17]

18. הוֹי אָדוֹן וְהוֹי הֹדֹה. *Heu! domine! et heu! majestas ejus!* Ο΄. οἴμοι κύριε. Alia exempl. οἴμοι κύριε, καὶ οἴμοι ἀδελφέ.[18] Alia: ὦ ἀδελφὲ, οἴμοι ἀδελφέ.[19]

הֹדֹה. Ο΄. Vacat. Ἀ. ἔνδοξε (s. δεδοξασμένη). Σ. *inclusa.*[20]

19. סָחוּב וְהַשְׁלֵךְ. *Trahendo et projiciendo.* Ο΄. συμψησθεὶς (alia exempl. add. ὡς κοπρία[21]) ῥιφήσεται. Σ. ὡς κόπριον συλληφθεὶς ῥιφήσεται.[22]

20. מֵעֲבָרִים. *Ex Abarim* (regionibus ulterioribus). Ο΄. Θ. εἰς τὸ πέρας (alia exempl. πέραν[23]) τῆς θαλάσσης. Σ. ἐξεναντίας.[24]

21. בְּשַׁלְוֹתַיִךְ. *In tranquillitatibus tuis.* Ο΄. ἐν τῇ παραπτώσει σου. Ἀ. Σ. (ἐν) τῇ εὐθηνίᾳ σου.[25]

---

de Syro nostro videndum, qui Aquilae continuat: ܕܐܪܙܐ ܡܡܠܟ ܐܢܬ ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܡܬܚܪܐ ܐܢܬ ܒܐܪܙܐ ܕܐܒܘܟ ܘܐܒܘܟ. ܕܐܪܙܐ ܠܐ ܐܟܠ ܘܐܫܬܝ ܘܥܒܕ ܕܝܢܐ. Graece: μὴ βασιλεύσεις ὅτι σὺ ἐρίζεις (cf. Hex. ad Psal. lxvii. 17) ἐν κέδρῳ πατρός σου; μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε καὶ ἐποίησε κρίμα; Ergo manifestum est, priora sine idonea causa Aquilae adjudicata esse. Sed et Symmachi versionem Syriace descriptam habemus: ܣܡ. ܡܠܟܐ ܕܩܪܐ ܐܢܬ ܠܐܪܙܐ ܕܐܒܘܟ. ܐܒܘܟ: ܕܐܪܙܐ ܠܐ ܐܟܠ ܘܐܫܬܝ ܘܥܒܕ ܕܝܢܐ. Norberg. vertit: *quia vocas ad cedrum patris tui. Num* etc. Sed primum, plane interpungendum, *quia vocas ad cedrum. Pater tuus num* etc. Deinde *vocas* Syriace est ܩܪܐ ܐܢܬ, non ܩܪܐ ܐܢܬ. Quae cum ita sint, videor mihi veram harum tricarum solutionem invenisse, corrigendo ܕܡܬܚܪܐ ܐܢܬ, ἁμιλλᾶσαι. Sic in Hex. ad Cap. xii. 5 pro Graecis Symmachi, πῶς ἁμιλλήσῃ ἵπποις, in Syro-hex. est, ܐܝܟܢܐ ܬܬܚܪܐ ܥܡ ܣܘܣܘܬܐ. Cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 521. [" Codex habet ܕܩܪܐ."—*Ceriani.*] [12] Cod. Jes. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗܝܕܝܢ ܛܒܬܐ ܠܗ. [13] Idem: ܣܡ. ܗܝܕܝܢ ܫܦܝܪ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ. [14] Idem Aquilae et Symmacho separatim, sed iisdem prorsus verbis continuat: ܕܢ ܕܝܢܐ ܕܡܣܟܢܐ ܘܕܒܝܫܐ. ܗܝܕܝܢ ܫܦܝܪ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ καὶ πένητος, καὶ καλῶς ἦν αὐτῷ τότε. Cod. 88, Syro-hex.: οὐκ ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ (ταπεινῶν Cod. 88) οὐδὲ κρ. πένητος, ※ τότε ἀγαθὸν (+ ἦν Cod. 88) αὐτῷ ◄. [15] Syro-hex. ܐ. ܣܡ. ܘܥܠ ܥܠܘܒܘܬܐ ܘܥܠ ܪܗܛܐ ܕܠܡܥܒܕ. Ante καὶ εἰς ἀδίκημα (sic), Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ ἐπὶ τὴν συκοφαντίαν. (In textu αὐτὰ desideratur in Codd. Vat., Sinait., Jes., aliis.) [16] In Cod. 88, et Syro-hex. locus sic habetur: ※ οὐ μὴ κόψωνται αὐτὸν (Syro-hex. in marg. char. med. ἄνδρα τοῦτον) οἴμοι ἀδελφὲ, καὶ οἴμοι ἀδελφή (Syro-hex. ἀδελφέ) ◄. Etiam Hieron. testatur: "Hoc quod nos de Hebraico posuimus: *non plangent eum, vae frater, et vae soror,* in LXX non habetur." Montef. e Cod. Jes. edidit: Ο΄. ἀδελφέ. Ἄλλ. ἀγαπητέ. Parsons. vero ex eodem in marg. affert: ὦ ἀγαπητὲ ἀδελφέ. [17] Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. [18] Sic Comp., Codd. XII, 23, 49, 88, alii, et Syro-hex. [19] Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. [20] Syro-hex. ܐ. ܡܫܒܚܐ ◆ ܣܡ. ܚܒܝܫܐ ◆. "Sym. *inclusa,* quod non quadrat. Κλυτὸς male versum esse puto ab interp. Syriaco. Vulg. *inclyte.*"—*Spohn.* Hieronymi *inclyte* ad Aquilam pertinere posse quivis videt. De Symmacho haeremus, nisi forte ܚܒܝܫܐ lapsus calami sit pro ܫܒܝܚܐ, *laudabilis.* [21] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. [22] Syro-hex. ܣܡ. ܐܝܟ ܙܒܠܐ. ܟܕ ܐܬܕܒܪ ܢܫܬܕܐ ◆. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 545: Τί ἐστι συμψησθεὶς; Σύμμαχός φησιν, ὡς κόπριον συλληφθείς. Ὁ γὰρ Βαβυλώνιος αὐτὸν ἀνελὼν, οὕτως ἔρριψε· καὶ οὐκ ἐτάφη, ἤ, (εἰ) ἐτάφη, καθάπερ ὄνος, συμφυρεὶς σποδῷ καὶ γῇ καὶ κονιορτῷ· ἐκ γὰρ τοῦ θορύβου οὔτε ἐκόπη, οὔτε ἀπεπλύνθη αὐτοῦ τὸ σῶμα. [23] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [24] Hieron.: "Quod autem nos diximus, *clama ad transeuntes,* et in Hebraico scriptum est MEABARIM, LXX Theodotioque verterunt, *trans mare;* Symmachus, *de contra.*" Cf. Hex. ad 3 Reg. iv. 12. [25] Syro-hex. ܐ. ܣܡ. ܒܬܘܬܪܘܬܐ ܕܝܠܟܝ ◆. Hieron. Hebraeum vertit: *in abundantia tua.*

21. כִּי לֹא־שָׁמַעַתְּ. *Quia non audisti.* Οʹ. οὐκ ἤκουσας. Ἀ. Σ. ὅτι οὐκ ἤκουσας.[26]

22. רֹעַיִךְ. *Pastores tuos.* Οʹ. τοὺς ποιμένας σου. Ἀ. Σ. τοὺς ἑταίρους σου.[27]

כִּי. Οʹ. ※ Σ. ὅτι ◂.[28]

23. מַה־נֵּחַנְתְּ. *Quam miseranda facta eris!* Οʹ. ※ τί ◂ καταστενάξεις.[29]

חֲבָלִים חִיל כַּיֹּלֵדָה. *Dolores, tremor quasi parturientis.* Οʹ. ὀδύνας (alia exempl. add. ὠδῖνας[30]) ὡς τικτούσης. Ἀ. ὠδινήσεις ὠδῖνας ὡς τικτούσης.[31]

24. חוֹתָם. *Annulus signatorius.* Οʹ. ἀποσφράγισμα. Οἱ λοιποί· σφραγίς.[32]

כִּי מִשָּׁם. *Tamen inde.* Οʹ. ※ Ἀ. Σ. ὅτι ◂ ἐκεῖθεν.[33]

25. וּבְיַד אֲשֶׁר. *Et in manum eorum quorum.* Οʹ. ※ καὶ εἰς χεῖρα ◂ ὧν.[34]

וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד. Οʹ. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ◂ εἰς χεῖρας.[35]

26. עַל הָאָרֶץ אַחֶרֶת. *In terram aliam.* Οʹ. εἰς γῆν ※ Ἀ. Θ. ἑτέραν ◂.[36]

27. מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם. *Attollunt animam suam.* Οʹ. εὔχονται ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. Ἀ. αἴρουσι (s. ἐπαίρουσι) τὴν ψυχὴν αὐτῶν.[37]

לָשׁוּב שָׁם שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ. *Reverti illuc, illuc non revertentur.* Οʹ. ※ Ἀ. Θ. τοῦ ἐπιστρέψαι ◂, οὐ μὴ ἀποστρέψωσιν.[38]

28. הַעֶצֶב נִבְזֶה נָפוּץ הָאִישׁ הַזֶּה כָּנְיָהוּ. *Num vas fictile contemptum* et *fractum* est *vir iste Conias?* Οʹ. ἠτιμώθη Ἰεχονίας. Alia exempl. ※ τὸ στόμα τὸ ἐξουδενωμένον καὶ ἐκτετιναγμένον ◂ ἠτιμώθη οὗτος Ἰεχονίας.[39] Ἀ. μὴ διαπόνημα ἐξουδενωμένον διεσκορπισμένον ὁ ἀνὴρ οὗτος Ἰεχονίας;[40] Σ. μὴ περίψημα (s. περικάθαρμα) *vile atque projectum . . .*[41]

אֵין חֵפֶץ בּוֹ. *In quo nulla est delectatio.* Οʹ. οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ. Alia exempl. οὗ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ※ χρεία ◂.[42]

הוּא וְזַרְעוֹ. *Ipse et semen ejus.* Οʹ. ※ αὐτὸς καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ◂.[43]

30. כֹּה אָמַר יְהוָה. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. τάδε λέγει κύριος ◂.[44]

עֲרִירִי גֶּבֶר לֹא־יִצְלַח בְּיָמָיו. *Prole carentem, virum qui non prosperabitur in diebus suis.*

---

[26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܡܥܬ ܀ Sic sine aster. Codd. XII (in marg. ※ ὅτι), 22, 36, alii. [27] Idem: ܐ. ܣ. ܚܒܪܝܟܝ ܀ [28] Sic Montef. e Cod. Jes., invitis Parsonsii schedis. In LXX ὅτι hodie legitur in libris omnibus, excepto Cod. 229. [29] Sic Cod. 88, Syro-hex. Cod. XII affert: ※ Σ. ὅτι. Codd. 22, 36, alii: ὅτι καταστ. [30] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. [31] Syro-hex. ܐ. ܬܬܚܒܠܝܢ ܚܒܠܐ ܐܝܟ ܕܝܠܕܬܐ ܀ "Errorem suspicor, nempe ܬ ante ܬܚܒܠܝܢ esse notam Theodotionis, ut legatur ܐ. ܬ. ܚܒܠܝܢ."—*Spohn.* In cod. est ܬܬܚܒܠܝܢ. [32] Origen. Opp. T. III, p. 300: τὸ δὲ ἀποσφράγισμα σφραγὶς ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. [33] Cod. Jes. (non, ut Montef., ※ Ἀ. ὅτι). Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ※ καὶ εἰς χεῖρας ◂ ὧν; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [35] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [36] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: εἰς γῆν ἑτέραν, εἰς γῆν. [37] Syro-hex. ܐ. ܡܪܝܡܝܢ ܠܢܦܫܗܘܢ ܀ Cf. Hex. ad Prov. xix. 18. Jerem. xliv. 14. [38] Cod. Jes., qui in textu ἐκεῖ οὐ μὴ ἀποστρέψουσιν habet. Plenius Cod. 88, Syro-hex. juxta Hebraeam veritatem: ※ τοῦ ἐπιστρέψαι ◂ ἐκεῖ, ἐκεῖ οὐ μὴ ἀποστρέψωσιν. Sic sine aster. Codd. 62 (teste Grabio in *Dissertatione* etc. p. 75), 228. [39] Sic Cod. 88, et, om. καὶ, Syro-hex. Codd. 22 (sub ※), 36, alii: τὸ στόμα τὸ ἐξ. καὶ ἐκτ. ὁ ἀνὴρ οὗτος ἠτιμώθη Ἰεχ. Cod. Jes. in marg.: ※ Ἀ. τὸ στόμα ἐξ. ἐκτ. [40] Syro-hex. ܐ. ܕܠܡܐ ܡܘܩܦܐ ܡܫܬܛܐ ܡܒܕܪܐ܆ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܝܘܟܢܝܐ ܀ Ad ܡܘܩܦܐ, διαπόνημα, quod Norberg. male vertit *colaphizatio*, cf. Hex. ad Psal. xv. 4. cxiii. 12. [41] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *Numquid vas fictile atque contritum*, Sym. transtulit: *Numquid purgamentum, sive quisquiliae viles atque projectae?*" Rosenmueller. ad loc.: "Symmachus: μὴ περίψημα φαῦλον καὶ ἀπόβλητον ὁ ἄνθρωπος οὗτος Ἰεχ. Quae Hieron. ita vertit: *Numquid purgamentum* etc." Immo Graeca ex Latinis, non Latina ex Graecis, a nonnemine conficta esse, quovis pignore contendam. [42] Sic Cod. 88. Syro-hex. ܗܘ ܕܠܝܬ ※ ܚܫܚܘ. [43] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ※ χρεία· τί ὅτι ἐξερρίφη αὐτὸς — αὐτοῦ ◂. [44] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

O′. ἐκκήρυκτον ἄνθρωπον. Alia exempl. addunt: ἀνευόδωτον ἄνθρωπον ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.[45] Ἀ. ἄνδρα ἄγονον, ἀνευόδωτον ... Σ. κενὸν, ἄνδρα ἀνευόδωτον ...[46] Ἀ. (juxta ed. 2dam) ἄνδρα ἀναύξητον.[47]

Cap. XXII. 1. ÷ πορεύου καί ⁓. 17. ÷ καλή ⁓. 22. καὶ οἱ ἐρασταί σου ÷ πάντες ⁓. 24. ἐὰν ÷ (in cod. ※) γενόμενος ⁓ γένηται.[48]

Cap. XXIII.

1. מְרַעִיתִי נְאֻם־יְהוָה. *Pascui mei, inquit Jova.* O′. τῆς νομῆς αὐτῶν. Alia exempl. τῆς νομῆς μου, ※ φησὶ κύριος ⁓.[1]

2. יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O′. κύριος ※ Ἀ. Σ. Θ. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ⁓.[2]

עַל־הָרֹעִים הָרֹעִים. *Contra pastores qui pascunt.* O′. ἐπὶ ※ Ἀ. Σ. τοὺς ποιμένας ⁓ τοὺς ποιμαίνοντας.[3]

וַתַּדִּחוּם. *Et dispulistis eos.* O′. καὶ ἐξώσατε αὐτά. Ἄλλος· καὶ ἐπλανήσατε (s. ἠπατήσατε) ..[4]

נְאֻם־יְהוָה. O′. ※ Ἀ. Θ. φησὶ κύριος ⁓.[5]

3. וַאֲנִי אֲקַבֵּץ אֶת־שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל הָאֲרָצוֹת. *Et ego congregabo reliquias gregis meae de omnibus terris.* O′. καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ μου ἐπὶ (alia exempl. ἀπὸ) πάσης τῆς γῆς. Ἀ. καὶ ἐγὼ ἀθροίσω τὸ κατάλειμμα τοῦ ποιμνίου μου ἀπὸ πασῶν τῶν γαιῶν.[6]

3. אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּי אֹתָם שָׁם. *Ubicunque dispulerim eos.* O′. οὗ ἐξῶσα αὐτοὺς ἐκεῖ. Ἄλλος· ὅθεν διέσπειρα αὐτούς.[7]

עַל־נְוֵיהֶן. *In pascua sua.* O′. εἰς τὴν νομὴν αὐτῶν. Ἀ. ἐπὶ τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν.[8]

4. וְלֹא יִפָּקֵדוּ. *Nec desiderabuntur.* O′. Vacat. ※ Ἀ. οὐδὲ μὴ ἐπισκεπῶσιν ⁓.[9] Σ. οὐδὲ διαφωνήσουσιν.[10]

5. צֶמַח צַדִּיק. *Germen justum.* O′. ἀνατολὴν δικαίαν. Ἀ. βλάστημα τοῦ δικαίου. Σ. βλάστημα δίκαιον.[11]

6. יְהוָה צִדְקֵנוּ. *Jova salus nostra.* O′. κύριος Ἰωσεδέκ. Ἀ. (κύριος) δικαιοσύνη ἡμῶν. Σ. κύριε, δικαίωσον ἡμᾶς.[12] Ὁ Σύρος· κύριε, δικαίωσον ἡμᾶς.[13]

7, 8 (Hebr. Graeca leguntur post v. 40). לָכֵן—עַל־אַדְמָתָם. O′. ※ διὰ τοῦτο—εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ⁓.[14]

---

[45] Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Post ἐκκήρυκτον Syro-hex. pergit: ÷ ὅτι ⁓ ※ οὐ μὴ αὐξηθῇ ⁓ κ.τ.ἑ. [46] Syro-hex. ܐ̄. ܓܒܪܐ ܠܐ ܝܠܘܕܐ. ܘܠܐ ܡܨܠܚܢܐ ܀ ܣ̄. ܣܪܝܩܐ. ܓܒܪܐ ܘܠܐ ܡܨܠܚܢܐ ܀ [47] Hieron.: "Pro *sterili* in Hebraeo scriptum est ARIRI, quod Aquilae prima editio, *sterilem;* secunda, ἀναύξητον, id est, *non crescentem;* Sym., *vacuum;* LXX et Theod., *abominabilem* et *abdicatum*, interpretati sunt." Idem mox testatur, LXX *abdicatum* transtulisse. Utrum igitur Theodotioni asserendum sit *abominabilem*, an duo epitheta ad unum ἐκκήρυκτον explicandum inserviant, non constat. Tandem Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 553: Τί δέ ἐστιν, ἐκκήρυκτον; ἄτιμον, φησίν. Ἀκύλας μὲν ἀναύξητόν φησιν· ὁ δὲ Σύμμαχος, κενὸν, ἀπηλλοτριωμένον. [48] Syro-hex. In v. 22 πάντες deest in omnibus, excepto Cod. 88.

CAP. XXIII. [1] Sic Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [2] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [3] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [4] Syro-hex. in marg. sine nom. ܘܐܛܥܝܬܘܢ ܀ [5] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. "Similiterque vv. 11, 24, 28, 32; modo secundum duos, saepius secundum tres interpretes."—*Montef.* [6] Syro-hex. ܐ̄. ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܟܢܫ ܫܪܟܢܐ ܕܡܪܥܝܬܝ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܐܪܥܬܐ ܀ [7] Idem in marg. char. med. ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܒܕܪܬ ܐܢܘܢ ܀ Cf. ad Cap. viii. 3. [8] Syro-hex. ܐ̄. ܥܠ ܝܐܝܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀ Cf. ad Cap. x. 25. [9] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [10] Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. post πτοηθήσονται inferunt οὐδὲ διαφωνήσουσι, h. e. *in visitatione non desiderabuntur.* Cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 21. 2 Reg. ii. 30. Perperam Theodoreti interpres, *nec sonum edent diversum*, vertit. Etiam Syrus noster, qui affert: ܣ̄. ܢܦܠܓܘܢ ܀, ante oculos habuit διαφωνήσουσι, sed sensu vulgari *dissonandi*, s. *dissentiendi* cepit. Cf. Wesseling. ad Diod. Sic. III, 41. [11] Syro-hex ܐ̄. ܡܘܥܝܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܀ ܣ̄. ܡܘܥܝܬܐ ܙܕܝܩܬܐ ܀ Nobil. affert: Σ. βλάστημα δίκαιον. [12] Syro-hex. ܐ̄. ܙܕܝܩܘܬܢ ܀ ܣ̄. ܡܪܝܐ ܙܕܩ ܠܢ ܀ Hieron.: "*Dominus justitia nostra.* Hoc enim significat ADONAI SADECENU, pro quo Sym. vertit, *Domine, justifica nos.*" [13] Theodoret. Syrus vulgaris vertit: ܡܪܝܐ ܙܕܩܢ. [14] Sic sub aster. Codd. 22 (teste Grabio in *Dissertatione* etc. p. 63), 36,

7. אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τὸν οἶκον Ἰσραήλ. Οἱ λοιποί· τοὺς υἱοὺς (Ἰσραήλ).[15]

8. אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא. *Qui ascendere fecit et qui eduxit.* Ο΄. ὃς συνήγαγεν. Alia exempl. ὃς ἀνήγαγε καὶ συνήγαγε.[16]

אֶת־זֶרַע בֵּית. *Semen domus.* Ο΄. πᾶν τὸ σπέρμα. Alia exempl. ÷ ἅπαν ◂ τὸ σπέρμα οἴκου.[17]

אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם. *Quo dispuleram eos.* Ο΄. οὗ ἐξῶσεν (alia exempl. ἐξῶσα[18]) αὐτοὺς ἐκεῖ. Alia exempl. οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ.[19]

וְיָשְׁבוּ עַל־אַדְמָתָם. *Et habitabunt in terra sua.* Ο΄. καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.[20] Ἀ. καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν.[21]

9. לַנְּבִאִים. *Propter prophetas.* Ο΄. (Ἰωσεδὲκ) ἐν τοῖς προφήταις.[22] Alia exempl. ※ ἐπὶ τοὺς προφήτας ◂.[23] Θ. ἀπὸ . .[24]

וּכְגֶבֶר עֲבָרוֹ יָיִן. *Et sicut vir quem obruit vinum.* Ο΄. καὶ ὡς ἄνθρωπος συνεχόμενος ἀπὸ οἴνου. Ἀ. ὡς ἰσχυρὸς ὃν παρῆλθεν οἶνος. Σ. καὶ ὡς ἀνὴρ ὃν παρῆλθεν οἶνος.[25]

9. דִּבְרֵי. *Verborum.* Ο΄. εὐπρεπείας. Ἀ. Σ. λόγων.[26]

10. כִּי מְנָאֲפִים מָלְאָה הָאָרֶץ. *Quia adulteris repleta est terra.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὅτι μοιχῶν ἐνεπλήσθη ἡ γῆ ◂.[27]

מִפְּנֵי אָלָה. *Propter exsecrationem.* Ο΄. ἀπὸ προσώπου τούτων. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου ὅρκου.[28] Ἀ. . . ἀρᾶς.[29]

נְאוֹת. *Pascua.* Ο΄. αἱ νομαί. Ἀ. εὐπρέπειαι.[30]

11. חָנֵפוּ. *Immundi sunt.* Ο΄. ἐμολύνθησαν. Ἀ. ἠγανάκτησαν.[31]

מָצָאתִי. *Inveni.* Ο΄. εἶδον. Alia exempl. εὗρον.[32]

13. תִפְלָה. *Ineptum.* Ο΄. ἀνομήματα. Ἀ. ἄναλον. Σ. ἀφροσύνην.[33]

הִנַּבְּאוּ. *Vaticinati sunt.* Ο΄. ἐπροφήτευσαν. Alia exempl. ἃ ἐπροφήτευσαν.[34]

14. שַׁעֲרוּרָה נָאוֹף וְהָלֹךְ בַּשֶּׁקֶר. *Horrendum, adulterando et eundo in falso.* Ο΄. φρικτὰ, μοιχωμένους καὶ πορευομένους ἐν ψεύδεσι. Ἀ. σύγκρισιν, μοιχείαν καὶ πονηρίαν (fort. πορείαν) ἐν ψεύδει.[35]

---

alii, et Syro-hex. "Horum versuum iuterpretatio Graeca, Theodotionis, ut videtur, affertur in Cod. Jes. cum asteriscis a latere, et ad calcem capitis ponitur, ut habetur etiam hodie in Ed. Rom."—*Montef.* [15] Syro-hex., qui ad בֵּית־יִשְׂרָאֵל (v. 8) male refert. [16] Sic Cod. 88, Syro-hex., et ad calcem capitis Cod. Jes. Ad καὶ συνήγαγε Syro-hex. in marg. char. med.: καὶ ἀνάγει (ܘܡܣܩ). [17] Sic sine obelo Cod. 88. Syro-hex. pingit: ÷ ܟܠܗ ◂ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬܐ. [18] Sic Codd. 36, 48, alii, invitis Cod. 88 et Syro-hex. [19] Sic Codd. XII, 239. [20] Montef. e Cod. Jes. edidit: καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ. Sed, teste Parsonsio, codex iste in textu habet, εἰς τὸν τόπον αὐτῶν; in marg. autem: εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ. [21] Syro-hex. ܐ. ܘܢܥܡܪܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܝܠܗܘܢ. Codd. 22, 36, alii, in textu habent: καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν. [22] Hieron.: "Hoc quod in LXX male additum est, *in prophetis*, penitus amputandum. Aliud enim capitulum [vv. 7, 8] sequitur, quod ab eis praetermissum est, quo finito, titulus est, *Ad prophetas*, sive *Contra prophetas*." Syro-hex. in fine v. 6: Ἰωσεδὲκ ÷ ἐν τοῖς προφήταις ◂. [23] Idem in fine v. 8, consentiente Cod. 88. [24] Syro-hex. ܬ. ܡܢ. [25] Idem: ܐ. ܐܝܟ ܚܝܠܬܢܐ ܗܘ ܕܥܒܪ ܥܠܘܗܝ ܚܡܪܐ. ܣ. ܘܐܝܟ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܥܒܪ ܥܠܘܗܝ ܚܡܪܐ. (Pro παρῆλθεν Symmacho fortasse vindicandum ὑπερέβη vel ὑπερῆρεν.) Hieron. Hebraea vertit: *et quasi homo madidus* (sive *soporatus*) *vino*: ubi pro *soporatus* in Cod. Cisterc. est *superatus*. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܡܠܐ. [27] Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum ἐπλήσθη), 22 (ut Comp.), 36, 88 (sub ※ et cum ἐπλήσθη), alii. Syro-hex. ※ ܕܓܝܘܪܐ ܡܠܝܬ ܐܪܥܐ ◂. [28] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu (ܕܡܘܡܬܐ). Idem in marg. char. med. ܕܗܠܝܢ. Hieron.: "LXX *juramentum* dixere pro *maledictione*." [29] Syro-hex. ܐ. ܕܠܘܛܬܐ. [30] Idem: ܐ. ܦܐܝܘܬܐ. [31] Idem: ܐ. ܐܬܚܡܬܘ. Cf. Matth. xx. 24. xxi. 15. xxvi. 8. Marc. x. 14 in Philox. Notionem *indignationis* Hebraeo חָנֵף, quasi τῷ אָנַף cognato, tribuit Aq. in Hex. ad Psal. cv. 38, ubi vide. [32] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med. εἶδον. [33] Syro-hex. ܐ. ܦܟܝܗܘܬܐ. ܣ. ܫܛܝܘܬܐ. Cf. Hex. ad Thren. ii. 14. [34] Sic Codd. 22, 233. Syro-hex. in marg. char. med. ܗܠܝܢ. [35] Syro-hex. ܐ. ܦܘܚܡܐ. ܓܘܪܐ. ܘܒܝܫܘܬܐ ܒܕܓܠܘܬܐ. Syr. ܦܘܚܡܐ, *comparatio*, ponitur pro σύγκρισις Jud. xviii. 7. Sap. Salom. vii. 8 in Syro-hex. Hieron. Hebraea vertit: *Et in prophetis Jerusalem vidi similitudinem* (sive *horribilia*); quorum posterius est τῶν Ο΄; prius, ut videtur, Aquilae, qui שַׁעֲרוּרָה ad radicem שָׁעַר,

14. וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים. *Et corroborant manus maleficorum.* Ο΄. καὶ ἀντιλαμβανομένους χειρῶν πολλῶν (alia exempl. πονηρῶν[36]). Σ. καὶ ὤρεγον χεῖρας πονηροῖς.[37]

15. יְהוָה צְבָאוֹת עַל־הַנְּבִאִים. *Jova exercituum ad prophetas.* Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ἐπὶ τοὺς προφήτας ◄.[38]

לַעֲנָה. *Absinthium.* Ο΄. ὀδύνην. Ἀ. ἀψίνθιον. Σ. πικρίαν.[39]

מֵי־רֹאשׁ. *Aquam herbae amarae.* Ο΄. ὕδωρ πικρόν. Ἀ. (ὕδωρ) κεφαλῆς. Ὁ Ἑβραῖος· κεφαλῆς.[40]

חֲנֻפָּה. *Impietas.* Ο΄. μολυσμός. Ἀ. . . .[41] Σ. ὑπόκρισις.[42]

16. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος παντοκράτωρ. ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ◄.[43]

הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם. *Prophetarum qui vaticinantur vobis.* Ο΄. τῶν προφητῶν ※ τῶν προφητευόντων ὑμῖν ◄.[44]

מַהְבִּלִים הֵמָּה אֶתְכֶם. *Vanos reddunt illi vos.* Ο΄. ὅτι ματαιοῦσιν ἑαυτοῖς. Alia exempl. ὅτι ματαιοῦσιν αὐτοὶ ※ Σ. ὑμᾶς ◄.[45]

17. אֹמְרִים אָמוֹר. *Dicentes dicendo.* Ο΄. λέγουσι ※ Ἀ. λέγοντες ◄.[46]

18. כִּי מִי עָמַד בְּסוֹד. *Nam quis stetit in consessu.* Ο΄. ὅτι τίς ἔστη ἐν ὑποστήματι. Ἀ. . . ἐν ἀπορρήτῳ.[47] Σ. τίς γὰρ παρῆν ἐν ὁμιλίᾳ.[48] Θ. . . ἐν ὑποστάσει.[49]

וְיִשְׁמַע. *Et audivit.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἤκουσεν ◄.[50]

דְּבָרִי. *Verbum meum.* Ο΄. ※ τῶν λόγων μου ◄.[51]

19. סַעֲרַת. *Turbo.* Ο΄. σεισμός. Ἀ. *turbo.*[52] Σ. *turbo.*[53]

חֵמָה יָצְאָה וְסַעַר מִתְחוֹלֵל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים. *Ira prodit, et turbo in gyrum se agens, super caput impiorum.* Ο΄. καὶ ὀργὴ ἐκπορεύεται εἰς συσσεισμὸν, συστρεφομένη ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἥξει. Ἄλλος· ὀργὴ ἐξῆλθε καὶ καταιγὶς (s. λαῖλαψ) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ἀσεβῶν.[54]

20. מְזִמּוֹת. *Cogitationes.* Ο΄. ἀπὸ ἐγχειρήματος. Ἀ. ἐννοίας.[55]

---

aestimavit (Prov. xxiii. 7), retulit. Deinde pro germana Aquilae scriptura πορείαν, Syrus in suo habuisse videtur πονηρίαν; quae Spohnii est conjectura. Hieron. continuat: *adulterium et iter mendacii.* [36] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ܣ. ܘܡܘܫܛܝܢ ܗܘܘ ܐܝܕܝܐ ܠܒܝܫܐ. Cf. Hex. ad Job. viii. 20. Ezech. xvi. 49. [38] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ◄ ἐπὶ τοὺς προφήτας. [39] Syro-hex. ܐ. ܐܦܣܢܬܝܘܢ. ܣ. ܡܪܪܘܬܐ. Hieron.: "*Ecce ego cibabo eos absinthio,* sive *doloribus,* et juxta Sym., *amaritudine.*" [40] Syro-hex. ܐ. ܕܪܝܫܐ. ܥܒܪܝܐ. ܕܪܝܫܐ. [41] Idem: ܐ. ܥܒܝܛܘܬܐ. Vox ܥܒܝܛܘܬܐ, *densus*, σύσκιος, ἀλσώδης, hic nullo modo quadrare videtur. Collata Aquilae lectione ad v. 11, pro ܥܒܝܛܘܬܐ nescio an legendum ܟܝܬܘܬܐ, *indignatio*, fortasse ἀγανάκτησις. Notam ܥܒܐ., quae modo praecesserat, errori occasionem dedisse crediderim. [42] Norberg. edidit: ܣ. ܡܣܝܒܐ ܟܐܦܐ, vertens: S. *pollutus* [ܡܣܝܒܐ, non ܡܣܝܒܐ] *lapidibus*, nullo sensu. Tandem Bernsteinius in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. III, p. 419 egregie restituit, ܡܣܒ ܒܐܦܐ, ut reapse in codice exstat. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 16. [43] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 88, 233, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܐ. ܚܝܠܬܢܐ. [44] Sic Codd. XII, 88, et sine aster. Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. [45] Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, 88 (cum ὑμᾶς sub ※), alii. Syro-hex. ܡܣܪܩܝܢ ※ ܣ. ܠܟܘܢ ◄ ܗܢܘܢ. [46] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. ܡܐܡܪ ※ ܐ. ܐܡܪܝܢ ◄. [47] Syro-hex. ܐ. ܒܡܬܟܣܝܢܘܬܐ. [48] Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܡܡܠܠܐ. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xiii. 9. Amos iii. 7. [49] Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, *in consilio*, et in Hebraico scriptum est BASOD. Aq. *secretum*, Sym. *sermonem*, LXX et Theod. *substantiam* sive *subsistentiam* interpretati sunt." [50] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ※ ܘܫܡܥ ◄, asterisco male posito. [51] Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Posterior in marg.: (τῶν λόγων) αὐτοῦ, ut in textu Codd. 22, 36, alii. [52] Syro-hex. ܐ. ܥܠܥܠܐ. Cf. Hex. ad 4 Reg. ii. 11. Jerem. xxx. 23. Hos. viii. 7. [53] Idem: ܣ. ܥܠܥܠܐ. Cf. Bugat. ad Dan. p. 168. Vox Syriaca commutatur cum λαῖλαψ Job. xxi. 18. Hex. ad Jesai. xli. 16; cum συσσεισμὸς Hex. ad Jesai. v. 28. Ad locum Jobi Syrus noster scholium affert: ܥܠܥܠܐ ܪܘܚܐ. [54] Syro-hex. in marg. ܚܡܬܐ ܢܦܩܬ ܘܥܠܥܠܐ ܥܠ ܪܫܐ ܕܪܘܫܥܐ. [55] Idem: ܐ. ܕܡܚܫܒܬܐ. Scilicet Syrus noster ἐννοίας pro gen. sing. perperam cepit.

20. בִּינָה. *Intelligendo.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. νοήσει ◄.[56]

21. אֶת־הַנְּבִיאִים. Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◄ τοὺς προφήτας.[57]

22. בְּסוֹדִי. *In consessu meo.* Ο΄. ἐν τῇ ὑποστάσει μου. Ἀ. ἐν ἀπορρήτοις μου.[58]

וְיַשְׁמִיעוּ. *Et audire fecissent.* Ο΄. καὶ εἰ ἤκουσαν. Alia exempl. καὶ ἠκούτισαν.[59]

מִדַּרְכָּם הָרָע וּמֵרֹעַ. *A via sua mala, et a malitia.* Ο΄. ※ ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ◄ ἀπὸ τῶν πονηρῶν.[60]

23. הַאֱלֹהֵי מִקָּרֹב אָנִי נְאֻם־יְהוָֹה וְלֹא אֱלֹהֵי מֵרָחֹק. *Num Deus e propinquo ego* sum, *inquit Jova, et non Deus e longinquo?* Ο΄. Θ. θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος, καὶ οὐχὶ θεὸς πόρρωθεν. Ἀ. Σ. μὴ θεὸς ἀπὸ ἐγγύθεν ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος, καὶ οὐχὶ θεὸς ἀπὸ μακρόθεν;[61]

25. חָלַמְתִּי חָלָמְתִּי. *Somniavi, somniavi.* Ο΄. ἠνυπνιασάμην ἐνύπνιον. Ἀ. Σ. ἠνυπνιασάμην, ἠνυπνιασάμην.[62]

27. לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־עַמִּי שְׁמִי. *Facere ut obliviscatur populus meus nominis mei.* Ο΄. τοῦ ἐπιλαθέσθαι ※ Ἀ. Σ. τὸν λαόν μου ◄ τοῦ νόμου μου.[63]

28. נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. οὕτως οἱ λόγοι μου, λέγει κύριος. ※ Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◄.[64]

29. הֲלוֹא כֹה דְבָרִי. *Nonne ita* est *verbum meum.* Ο΄. οὐκ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου. Alia exempl. οὐχ οὕτως οἱ λόγοι μου.[65]

וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע. *Et sicut malleus* qui *diffringit petram.* Ο΄. καὶ ὡς πέλυξ κόπτων πέτραν. Ἀ. (καὶ ὡς) σφῦρα *confringens* πέτραν.[66]

31. הַלֹּקְחִים לְשׁוֹנָם וַיִּנְאֲמוּ נְאֻם. *Qui assumunt linguam suam, et dicunt: Effatum!* Ο΄. τοὺς ἐκβάλλοντας προφητείας γλώσσης, καὶ νυστάζοντας νυσταγμὸν αὐτῶν. Ἀ. τοὺς λαμβάνοντας (s. ἐκλαμβάνοντας) γλῶσσαν αὐτῶν, καὶ λέγοντας . .[67] Σ. . . καὶ ἀγαθύνοντας (s. ἀγαθὸν ποιοῦντας) λόγον.[68] Ἄλλος· . . . καὶ πλάσσοντας ψευδῆ χρηματισμόν.[69]

32. בְּפַחֲזוּתָם. *Jactantia sua.* Ο΄. ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐν θαμβήσεσιν (s. θάμβοις) αὐτῶν.[70]

33. מַשָּׂא. *Vaticinium.* Ο΄. Σ. Θ. λῆμμα. Ἀ. ἆρμα.[71]

וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם. *Et rejiciam vos.* Ο΄. καὶ ῥάξω ὑμᾶς. Ἀ. καὶ ἐάσω ὑμᾶς.[72]

34. עַל־הָאִישׁ הַהוּא וְעַל־בֵּיתוֹ. *In hominem illum, et in domum ejus.* Ο΄. ※ ἐπὶ ◄ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ ※ ἐπὶ ◄ τὸν οἶκον αὐτοῦ.[73]

36. דְּבָרוֹ. Ο΄. ὁ λόγος ※ αὐτοῦ ◄.[74]

---

[56] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [57] Cod. Jes. Idem v. 25: ※ Ἀ. σὺν ◄ ἃ λαλοῦσιν. [58] Syro-hex. ܐ. ܒܐܠܝܢ ܕܡܬܟܣܝܢ ܕܝܠܝ. Hieron.: "Aq. et Sym. et Theod. et LXX, ut supra (v. 18) similiter transtulerunt." [59] Sic Cod. 88, Syro-hex. Iidem pergunt: τῶν λόγων μου τὸν λαόν μου, καὶ ἀπέστρεφον κ.τ.ἑ. [60] Sic Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [61] Hieron.: "Aq. et Sym. similiter interpretati sunt: *Numquid Deus de propinquo* (s. *de vicino*) *ego sum, et non Deus de longe?* LXX vero et Theod. sensu vertere contrario, ut dicerent: *Deus appropinquans ego, dicit Dominus, et non Deus de longe.*" Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܠܡܐ ܐܠܗܐ ܡܢ ܩܪܝܒܐ. [62] Idem: ܐ. ܣ. ܚܠܡܬ ܚܠܡܬ. [63] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex., qui in marg. pro τοῦ νόμου sufficit τὸ ὄνομα, ut in textu Codd. 22, 36, alii. [64] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [65] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

[66] Syro-hex. ܐ. (ܘܐܝܟ) ܐܪܙܦܬܐ ܡܬܒܪܢܝܬܐ ܟܐܦܐ. [67] Idem: ܐ. ܠܢܣܒܝ ܠܫܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. Pro ἐκβάλλοντας in Codd. 22, 36, aliis, est ἐκλαμβάνοντας. [68] Idem: ܣ. ܘܡܛܝܒܝܢ ܡܠܬܐ. Perperam vertit Norberg.: *et praeparantes* (ܘܡܛܝܒܝܢ) *sermonem.* [69] Codd. 22, 36, alii, post γλώσσης legunt: καὶ πλάσσοντας ψ. χρηματισμὸν, καὶ νυστάζοντας ν. ἑαυτῶν, ex duplici scilicet versione. [70] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܬܗܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. Hieron. vertit: *in miraculis*, sive *stuporibus* atque *terroribus* (fort. *erroribus*) *suis.* [71] Hieron.: "Verbum Hebraicum MASSA Aq. ἆρμα, id est, *onus* et *pondus*, interpretatur: Sym., LXX et Theod. *assumptionem.*" Syro-hex. pro ἆρμα vertit ἅρμα (ܡܪܟܒܬܐ) hic et Zach. ix. 1. Cf. Hex. ad Prov. xxxi. 1. [72] Syro-hex. ܐ. ܘܐܫܒܘܩܟܘܢ. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 9. Jesai. ii. 6. [73] Sic Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον. [74] Sic cum aster. Cod. 88, Syro-hex. In LXX hodie legitur αὐτοῦ.

36. וַהֲפַכְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵינוּ. *Et pervertistis verba Dei viventis, Jovae exercituum, Dei nostri.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐξεστρέψατε τοὺς λόγους θεοῦ ζῶντος, κυρίου τῶν δυνάμεων, θεοῦ ἡμῶν.[75]

37, 38. כֹּה תֹאמַר אֶל־הַנָּבִיא מֶה־עָנְךָ יְהוָה וּמַה־דִּבֶּר יְהוָה: וְאִם־מַשָּׂא יְהוָה תֹּאמֵרוּ. *Sic dices ad prophetam: Quid respondit tibi Jova? et quid locutus est Jova? Et si, Vaticinium Jovae, dixeritis.* Ο΄. καὶ διὰ τί ἐλάλησε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν; ※ (Θ.) οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν προφήτην· τί ἀπεκρίθη σοι κύριος; καὶ τί ἐλάλησε κύριος; καὶ εἰ, λῆμμα κυρίου, λέγετε ◂.[76]

39. וְנָשִׁיתִי אֶתְכֶם נָשֹׁא. *Et obliviscar vestrum obliviscendo.* Aliter (legendo נָשִׂיתִי et נָשׂא): *Et tollam vos tollendo.* Ο΄. λαμβάνω ※ Ἀ. Σ. ὑμᾶς λήμματι ◂.[77]

מֵעַל פָּנָי. *A facie mea.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ προσώπου μου ◂.[78]

Cap. XXIII. 17. ÷ καρδίας ◂. 32. ÷ τοὺς προφητεύοντας ◂.[79]

CAP. XXIV.

1. דּוּדָאֵי. *Canistra.* Ο΄. καλάθους. Ἀ. Σ. *canistra.* Σ. κοφίνους.[1]

1. וְאֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה. *Et principes Judae.* Ο΄. καὶ τοὺς ἄρχοντας ※ Ἀ. Σ. Θ. Ἰούδα ◂.[2]

וְאֶת־הֶחָרָשׁ. *Et fabros.* Ο΄. καὶ τοὺς τεχνίτας. Ἀ. Σ. καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα.[3]

3. הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת. *Ficus bonas.* Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. τὰ ◂ σῦκα τὰ χρηστά.[4]

וְהָרָעוֹת. *Et malas.* Ο΄. καὶ τὰ πονηρά. Alia exempl. καὶ ※ σῦκα ◂ τὰ πονηρά.[5]

8. וְאֶת־שָׂרָיו. Ο΄. καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ. Ἀ. Σ. (καὶ) τοὺς ἄρχοντας..[6]

9. לְזַוָעָה לְרָעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת. *Divexationi in malum omnibus regnis.* Ο΄. εἰς διασκορπισμὸν εἰς πάσας τὰς βασιλείας. Ἀ. Σ. (εἰς) σάλον εἰς κακὰ πάσαις ταῖς βασιλείαις.[7]

לִשְׁנִינָה. *In dicterium.* Ο΄. εἰς μῖσος. Ἀ. εἰς δευτέρωσιν. Σ. εἰς διήγημα.[8]

10. אֶת־הָרָעָב. *Famem.* Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◂ τὸν λιμόν.[9]

הַדֶּבֶר. *Pestem.* Ο΄. τὸν θάνατον. Ἀ. Σ. τὸν λοιμόν.[10]

וְלַאֲבוֹתֵיהֶם. *Et patribus eorum.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν ◂.[11]

CAP. XXV.

1. הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל. *Ipse est annus primus τῷ N. regi Babylonis.*

---

[75] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui pingit: καὶ ἐξεστρέψατε ※ τοὺς λόγους κ.τ.ἑ. Montef. perperam edidit: ※ Θ. καὶ ἐξετρέψατε (sic) κ.τ.ἑ., omisso in fine θεοῦ ἡμῶν. [76] Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Pro his, καὶ εἰ λ. κ. λέγετε, Codd. 22, 48, alii, habent, καὶ λ. κ. μὴ εἴπητε, et sic Syro-hex. in marg. char. med. Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ※ Θ. οὕτως — ἀπεκρίθη σοι κύριος. ※ καὶ λῆμμα κυρίου. ※ μὴ λέγετε. [77] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Σ. ὑμᾶς ◂ λήμματι, metobelo male posito. Mox Cod. 88: καὶ ※ σὺν ◂ τῇ πόλει. [78] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [79] Syro-hex. In v. 17 vox καρδίας in Hebraeo legitur.

CAP. XXIV. [1] Syro-hex. ◆ ܣܠܐ̈ ܣܡ. ܐ. Hieron.: "*Calathi*, sive juxta Sym. *cophini*." Sed κόφινος Syro nostro est ܩܘܦܝܢܐ (Psal. lxxx. 7), vel ܣܘܦܝܢܐ (Hex. ad Gen. xl. 16. Psal. lxxx. 7). [2] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, 36, alii. [3] Syro-hex. ◆ ܘܠܐܪܕܝܟܠܐ ܣܡ. ܐ. [4] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ◂ ܬܐܢܐ ※. [5] Sic sine aster. Cod. 88. Syro-hex. ܒܝܫܬܐ ◂ ܘܬܐܢܐ ※. [6] Syro-hex. ◆ ܪܫܢܐ ܣܡ. ܐ. [7] Idem: ܠܙܘܥܐ ܣܡ. ܐ. ◆ ܠܒܝܫܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܘܬܐ. Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii, post τῆς γῆς add. καὶ εἰς κακά. [8] Idem: ܐ. ◆ ܠܬܢܝܢܘܬܐ ܣܡ ◆ (sic) ܠܬܢܝܬܐ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxviii. 37. [9] Cod. Jes. Statim Cod. 62 habet: καὶ σὺν τὸν θάνατον; Cod. 88: καὶ ※ σὺν ◂ τῷ θανάτῳ. Mox iidem: καὶ ※ σὺν ◂ τὴν μάχαιραν. [10] Syro-hex. ܣܡ. ܐ. ◆ ܡܘܬܢܐ. [11] Sic Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii.

O′. Vacat. ※Ἀ. αὐτὸς ἐνιαυτὸς πρῶτος τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος ◄.[1]

2. יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. O′. ※Ἱερεμίας ὁ προφήτης ◄.[2]

3. מִן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. *A tertio decimo anno.* O′. ἐν τρισκαιδεκάτῳ ἔτει. Ἀ. Σ. ἀπὸ τρισκαιδεκάτου ἔτους.[3]

זֶה. *Hos.* O′. ※ταῦτα ◄.[4]

הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי. *Fuit verbum Jovae ad me.* O′. Vacat. ※Ἀ. Θ. ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς μέ ◄.[5]

וְלֹא שְׁמַעְתֶּם. *Et non audivistis.* O′. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. καὶ οὐκ ἠκούσατε ◄.[6]

4. וְשָׁלַח יְהוָה. *Et misit Jova.* O′. καὶ ἀπέστελλον. Οἱ λοιποί· καὶ ἀπέστειλε κύριος.[7]

וְלֹא־הִטִּיתֶם. *Neque inclinastis.* O′. καὶ οὐ προσέσχετε. Ἀ. Σ. (καὶ) οὐκ ἐκλίνατε.[8]

לִשְׁמֹעַ. *Ad audiendum.* O′. ※Ἀ. Θ. ἀκοῦσαι ◄.[9]

5. אִישׁ. *Unusquisque.* O′. ἕκαστος. Ἀ. ἀνήρ.[10]

7. נְאֻם־יְהוָה לְמַעַן הַכְעִסֵנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לְרַע לָכֶם. *Inquit Jova, eo consilio ut me ad iram provocaretis opere manuum vestrarum ad malum vobis.* O′. Vacat. ※φησὶ κύριος, ὅπως παροργίσητέ με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς ◄.[11]

8. יְהוָה צְבָאוֹת. O′. κύριος ※Ἀ. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ◄.[12]

לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֶת־דְּבָרָי. *Non audivistis verba mea.* O′. οὐκ ἐπιστεύσατε τοῖς λόγοις μου. Ἀ. Σ. οὐκ ἠκούσατέ μου.[13]

9. הִנְנִי. O′. ἰδοὺ ※ἐγώ ◄.[14]

אֶת־כָּל־מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן. *Omnes gentes aquilonis.* O′. πατριὰν ἀπὸ βορρᾶ. Alia exempl. ※πᾶσαν ◄ τὴν πατριὰν τοῦ βορρᾶ.[15] Ἀ. Σ. πάσας τὰς συγγενείας . . .[16]

נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי. O′. Vacat. ※φησὶ κύριος, καὶ πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος τὸν δοῦλόν μου ◄.[17]

וְהַחֲרַמְתִּים. *Et internecioni devovebo eos.* O′. καὶ ἐξερημώσω αὐτούς. Ἀ. Σ. καὶ ἀναθεματιῶ αὐτούς.[18]

וּלְחָרְבוֹת. *Et in vastationes.* O′. καὶ εἰς ὀνειδισμόν. Ἀ. Σ. καὶ εἰς ἐρήμωσιν.[19]

10. קוֹל רֵחַיִם. *Sonum molae.* O′. ὀσμὴν μύρου. Alia exempl. φωνὴν μύλου.[20]

11. הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָּה. *Terra haec in solitudinem.* O′. ἡ γῆ ※Ἀ. Σ. Θ. αὕτη εἰς ἐρήμωσιν ◄.[21]

לְשַׁמָּה. *In vastationem.* O′. εἰς ἀφανισμόν. Ἀ. καὶ εἰς χερσόν.[22]

CAP. XXV. [1] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 33, 36, alii. Syro-hex.: ※αὐτὸς ἐν. πρ. τοῦ Ν. βασιλέως Β. Statim Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii: ※ὁ λόγος ◄ ὃν ἐλάλησε, invito Hebraeo. [2] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [3] Syro-hex. ܐ̄. ܣ̄. ܡܢ ܫܢܬܐ ܕܬܠܬܥܣܪܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. [4] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. [5] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, alii, addito in fine λέγων. [6] Cod. Jes., cujus lectionem Montef. per incuriam ad v. 4 refert. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [7] Syro-hex., qui in textu καὶ ἀπέστειλα habet. [8] Idem: ܐ̄. ܣ̄. ܠܐ ܨܠܝܬܘܢ. Cf. ad Cap. vii. 24. [9] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ܠܡܫܡܥ◄. Cod. 88: ※τοῦ ἀκοῦσαι, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [10] Syro-hex. ܐ̄. ܓܒܪܐ. [11] Codd. XII, 88, Syro-hex. (Montef. e Cod. Jes. tantummodo affert: ※Ἀ. Θ. φησὶ κύριος.) Sic sine aster. (cum εἰς κακὸν ὑμῖν pro τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς) Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, in fine add. ὁ θεὸς Ἰσραήλ, invito Hebraeo. [13] Syro-hex. ܐ̄. ܣ̄. ܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܠܝ. [14] Sic cum aster. Syro-hex. solus. Pronomen est in libris omnibus. [15] Sic Codd. XII (sine τὴν), 88, et sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: πάσας τὰς π. τοῦ β. [16] Syro-hex. ܐ̄. ܣ̄. ܠܟܠܗܝܢ ܐܢܫܘܬܐ. [17] Cod. Jes., Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, 48 (sub ※), alii. Cf. S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 429 E. [18] Syro-hex. ܐ̄. ܣ̄. ܘܐܚܪܡ ܐܢܘܢ. [19] Idem: ܐ̄. ܣ̄. ܘܠܚܘܪܒܐ. [20] Sic Codd. 22, 26, 36, alii, Theodoret., Syro-hex. Cf. Apoc. xviii. 22, 23. [21] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※αὕτη εἰς ἐρήμωσιν καί ◄. Sic (cum ※ ante εἰς) Cod. 88. Copulam, quae non est in Hebraeo hodierno, agnoscit etiam Aq. [22] Syro-hex. ܐ̄. ܘܠܚܘܪܒܐ. Post ἀφανισμὸν Codd. 22, 36, alii, add. καὶ εἰς ἐρήμωσιν.

11. וְעָבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל. *Et servient gentes istae regi Babylonis.* Ο'. καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ※ τούτοις τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος ◂.[23]

12. אֶפְקֹד. *Animadvertam.* Ο'. ἐκδικήσω. 'Α. Σ. ἐπισκέψομαι.[24]

עַל־מֶלֶךְ־בָּבֶל וְעַל־הַגּוֹי הַהוּא. *In regem Babylonis et in gentem illam.* Ο'. ※'Α. Θ. ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ ἐπὶ ◂ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.[25]

נְאֻם־יְהוָה אֶת־עֲוֹנָם וְעַל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים. *Inquit Jova, iniquitatem eorum, et in terram Chaldaeorum.* Ο'. Vacat. ※ φησὶ κύριος, τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν Χαλδαίων ◂.[26]

13. אֵת כָּל־הַכָּתוּב. *Omne scriptum.* Ο'. ※'Α. σὺν ◂ πάντα τὰ γεγραμμένα.[27]

עַל־כָּל־הַגּוֹיִם. *Contra omnes gentes.* Ο'. ἐπὶ τὰ ἔθνη. Alia exempl. ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη; alia, κατὰ πάντων τῶν ἐθνῶν.[28]

14. כִּי עָבְדוּ־בָם גַּם־הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים. *Nam servitutem imponent iis etiam illi, gentes multae et reges magni.* Ο'. Vacat. ※'Α. Θ. ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς καίγε αὐτοῖς ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.[29] Σ. καταδουλώσονται γὰρ καὶ αὐτοὺς ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.[30]

14. וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם. *Et reddam eis secundum facinus eorum, et secundum opus manuum eorum.* Ο'. Vacat. ※'Α. Θ. καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν ◂.[31] "Αλλος· καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.[32]

15 (Gr. xxxii. 1). כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵלַי. Ο'. οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Alia exempl. ὅτι οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ πρός μέ.[33]

הַחֵמָה. *Irae.* Ο'. τοῦ ἀκράτου. 'Α. τῆς ὀργῆς. Σ. Θ. τοῦ θυμοῦ.[34]

וְהִשְׁקִיתָה אוֹתוֹ. *Et potandum praebe illud.* Ο'. καὶ ποτιεῖς ※'Α. αὐτούς ◂.[35]

אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם. *Omnibus gentibus.* Ο'. ※'Α. σὺν ◂ πάντα τὰ ἔθνη.[36]

16 (xxxii. 2). וְהִתְגֹּעֲשׁוּ וְהִתְהֹלָלוּ. *Et commovebuntur, et insanient.* Ο'. καὶ ἐξεμοῦνται, καὶ ἐκμανήσονται. 'Α. καὶ συσσεισθήσονται, καὶ παρανομήσουσι. Σ. καὶ σπαραχθήσονται, καὶ θορυβηθήσονται.[37]

---

[23] Cod. Jes. Cod. 88 et Syro-hex.: ※ τούτοις ◂ τῷ β. Β. [24] Syro-hex. ◆ ܐܣܥܘܪ .ܣ .ܐ. [25] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex.: ※ ἐκδικήσω ἐπὶ τὸν β. Β. καὶ ◂ ἐπὶ τὸ ἔ. ἐκεῖνο. [26] Sic Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii, et Syro-hex. [27] Cod. Jes. [28] Prior lectio est in Cod. 88, Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, aliis. [29] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. (cum καίγε αὐτοὶ) Cod. 88, Syro-hex. [30] Syro-hex. .ܣ ܢܫܥܒܕܘܢ ܓܝܪ ܐܦ ܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܠܟܐ ܪܘܪܒܐ ◆. Graeca exhibent Codd. 22, 36, alii, quorum integra lectio, etiam a Nobilio memorata, est: ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς, καταδουλώσονται (non, ut Montef., καταδουλεύσονται) γὰρ κ.τ.έ., ex duplici versione. Cf. ad Cap. xxvii. 7. [31] Cod. Jes. in continuatione, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [32] Sic Codd. 22, 36, alii, in continuatione. Lectio, "Αλλος· καὶ ἀποδώσω κ.τ.έ., a Montef. allata, est merum editoris Complutensis figmentum. [33] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. In LXX post ἐπὶ τὰ ἔθνη (v. 13) statim subjungitur: τὰ Αἰλάμ. τάδε λέγει κύριος· συνετρίβη κ.τ.έ., quae in Hebraeo sunt Cap. xlix. 34, sqq. Scholium apud Nobil.: Ἐξ ἀνεπιγράφου. Κατὰ τοὺς Ο' τῶν ἄλλων ἐθνῶν προτέτακται ἡ περὶ τοῦ Αἰλὰμ προφητεία· κατὰ δὲ τοὺς λοιπούς, ἡ περὶ τῆς Αἰγύπτου. Olympiodorus apud eundem: Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὑπομνηματίζων τὸν Ἱερεμίαν, μέχρι τῶν ὧδε ἀκολούθως ὑπεμνημάτισεν· ἐάσας δὲ τὰ μετὰ ταῦτα, ἄρχεται ὑπομνηματίζειν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας Ἰωακεὶμ (Hebr. Cap. xxvi. 1), ἔνθα καὶ τὸ ὑποκείμενον σημεῖον κεῖται, καὶ οὕτως τὰ λοιπὰ ὑπεμνημάτισεν. Ordinem Hebraei textus sequuntur Comp., Codd. 22 (teste Grabio in *Dissertatione* etc. p. 76), 36, alii, Theodoret., et Syro-hex., necnon Synopsis S. Scripturae, quae sub Chrysostomi nomine fertur (Opp. T. VI, p. 384 E). [34] Syro-hex. ◆ ܕܚܡܬܐ .ܬ .ܣ ◆ ܕܪܘܓܙܐ .ܐ. Codd. 86, 88: Οἱ Γ'. τοῦ θυμοῦ. [35] Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. Cod. 88 in textu: ※ αὐτό; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [36] Cod. Jes. Idem mox v. 17: ※ σὺν ◂ τὸ ποτήριον. [37] Syro-hex. .ܐ.

17 (xxxii. 3). אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם. Ο΄. τὰ ἔθνη. Alia exempl. πάντα τὰ ἔθνη; alia, ※ σὺν ◂ πάντα τὰ ἔθνη.[38]

אֲלֵיהֶם. *Ad eas.* Ο΄. πρὸς αὐτά. Alia exempl. ἐπ' αὐτά. 'Α. Θ. ἐπ' αὐτά.[39]

18 (xxxii. 4). לְשַׁמָּה. *In vastationem.* Ο΄. καὶ εἰς ἄβατον. 'Α. εἰς χερσόν. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[40]

וְלִקְלָלָה כַּיּוֹם הַזֶּה. *Et in maledictionem sicut hoc die.* Ο΄. Vacat. ※ 'Α. Θ. καὶ εἰς κατάραν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ◂.[41]

19 (xxxii. 5). וְאֶת־שָׂרָיו. Ο΄. καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ. 'Α. Σ. (καὶ) τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ.[42]

20 (xxxii. 6). וְאֵת כָּל־הָעֶרֶב. *Et omnem turbam miscellam.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους. Ἄλλος· καὶ πᾶσαν τὴν Ἀραβίαν.[43]

וְאֵת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוּץ. *Et omnes reges terrae Uz.* Ο΄. Vacat. ※ 'Α. Θ. καὶ σὺν πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς Οὖς (Θ. τῆς νήσου).[44]

וְאֵת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. *Et omnes reges terrae Philistaeorum.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ἀλλοφύλων. ※ 'Α. καὶ σὺν πάντας τοὺς βασιλεῖς . . .[45] 'Α. Σ. . . (γῆς) Φυλιστιαίας.[46]

22 (xxxii. 8). וְאֵת כָּל־מַלְכֵי צֹר וְאֵת כָּל־מַלְכֵי צִידוֹן. *Et omnes reges Tyri, et omnes reges Sidonis.* Ο΄. καὶ βασιλεῖς Τύρου, καὶ βασιλεῖς Σιδῶνος. 'Α. καὶ ※ σὺν ◂ πάντας τοὺς βασιλεῖς Τύρου, καὶ ※ σὺν ◂ πάντας τοὺς βασιλεῖς Σιδῶνος.[47]

וְאֵת מַלְכֵי הָאִי. *Et reges insularum.* Ο΄. καὶ βασιλεῖς ※ 'Α. Θ. τῆς νήσου ◂.[48]

23 (xxxii. 9). בּוּז. *Buz.* Ο΄. Ῥῶς. Alia exempl. Βώζ;[49] alia, Βούζ.[50]

וְאֵת כָּל־קְצוּצֵי פֵאָה. *Et omnes praecisos quoad angulum* (capitis). Ο΄. καὶ πᾶν περικεκαρμένον (alia exempl. κεκαρμένον; alia, περικειρόμενον[51]) κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.

24 (xxxii. 10). וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֲרָב וְאֵת כָּל־מַלְכֵי הָעֶרֶב. *Et omnes reges Arabiae, et omnes reges turbae miscellae.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς

ܘܢܬܒܣܡܘܢ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܡܬܒܣܡܝܢ. ܣ. ܘܡܬܒܣܡܝܢ ܘܡܬܦܢܩܝܢ. Syriacum ܢܬܒܣܡܘܢ Norberg. vertit, *in deliciis vivent*, praeeunte Castello, cui ܦܣܡ est *dilaniavit*, et ܐܬܦܣܡ, *laceratus est, delectatus est.* Sed Jerem. iv. 19, ubi Syro-hex. ܡܬܦܣܡ habet, in Graeco est σπαράσσεται, quod cum Hebraeo הִתְגָּעֵשׁ commutarunt LXX ad 2 Reg. xxii. 8, et Aq. ad Jerem. xlvi. 7. Praeterea in praesenti loco ad vocab. ἐκμανήσονται Parsonsius e Codd. 86, 88 citat: 'Α. Σ. σπαραχθήσονται; quam lectionem ad הִתְגָּעֲשׁוּ, non ad הִתְהֹלְלוּ pertinere quivis videt. [38] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. XII, 22, 26, 33, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. XII (in marg.), 88. [39] Sic Montef. e Cod. Jes., invito Aquilae usu. Syro-hex. in textu habet, ※ πρὸς αὐτά ◂; in marg. autem char. med. ἐπ' αὐτά, quae lectio est in Codd. 22, 23, 33, aliis. [40] Syro-hex. ܐ. ܠܚܘܪܒܐ. ܣ. ܠܡܥܒܕܢܘܬܐ. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. εἰς ἀφανισμόν. Cod. XII in textu: καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς ἄβατον. [41] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [42] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܪܫܢܘܗܝ. [43] Codd. 22, 36, alii: καὶ π. τοὺς συμμικτοὺς αὐτοῦ, καὶ π. τοὺς β. νήσων, καὶ πᾶσαν τὴν Ἀραβίαν, κ.τ.ἑ., commixtis duabus versionibus, quarum posterior uni aut pluribus trium interpretum tribuenda videtur. Cf. Hex. ad Ezech. xxx. 5. [44] Sic e Cod. Jes. Montef., qui tamen ex ingenio γῆς Οὖς pro scriptura codicis νήσου sufficit. Post Ἀραβίαν duplex versio, καὶ π. τοὺς β. τῆς γῆς αὐτοῦ Οὐζ (sic), irrepsit in Codd. 36, 48, alios, invito Syro-hex. "Affert hanc Theodotionis lectionem [τῆς νήσου] ex MS. Jes. Montef.; sed credo esse scriptionem vitiatam. Quis non videt, ex γης ους oriri potuisse νήσου?"—*Bahrdt.* Error scribarum, si ita est, vetustior est Hieronymo, qui notat: "Sciendum hunc versiculum in LXX non haberi, Theodotionemque pro *Us* interpretatum esse *insulam.*" Codices fluctuant inter τῆς νήσου, τῆς μήσου, νήσων (sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex.) et μήσων. Cf. ad v. 22. [45] Parsons. e Cod. XII Aquilae continuat: καὶ σύμπαντας (sic) τοὺς β. Cod. 88, Syro-hex.: ※ καὶ σύμπαντας βασιλεῖς τῆς γῆς ἀλλοφύλων ◂. [46] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܦܠܣܛܝܐ. Cf. Hex. ad Psal. lix. 10. lxxxvi. 4. [47] Cod. Jes. [48] Idem: 'Α. Θ. καὶ βασιλεῖς τῆς νήσου. Syro-hex.: ※ καὶ τοὺς βασιλεῖς τῶν νήσων ◂. Cod. 88: καὶ τοὺς βασιλεῖς ※ τῆς μήσου (sic). [49] Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. [50] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii. [51] Montef. e Cod. Jes. affert: ※ 'Α. σὺν ◂ πάντα κεκαρμένον. Ἀλλ. περικείμενον. Pro περικείμενον, teste Parsonsio, Cod. XII in marg. habet περικειρόμενον, quam lectionem tuentur Cod. Sinait., Cod. 144, et Theodoret.

συμμίκτους. ※ Ἀ. Θ. καὶ σὺν πάντας βασιλεῖς τῆς Ἀραβίας ◄, καὶ πάντας ※ βασιλεῖς ◄ τοὺς συμμίκτους.[52]

24 (xxxii. 10). הַשֹּׁכְנִים. *Qui habitant.* Ο΄. τοὺς καταλύοντας. Σ. τοὺς κατασκηνοῦντας.[53]

25 (xxxii. 11). וְאֵת כָּל־מַלְכֵי זִמְרִי וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֵילָם. *Et omnes reges Zimri, et omnes reges Elam.* Ο΄. καὶ πάντας βασιλεῖς Αἰλάμ. Alia exempl. ※ καὶ σύμπαντας βασιλεῖς Ζαμβρὶ ◄, καὶ ※ σὺν ◄ πάντας βασιλεῖς Αἰλάμ.[54] Ὁ Σύρος· Ζεμβράν.[55]

מָדָי. *Medorum.* Ο΄. Περσῶν. Ἄλλος· Μήδων.[56]

26 (xxxii. 12). הַצָּפוֹן. *Septentrionis.* Ο΄. ἀπὸ ἀπηλιώτου. Alia exempl. τοῦ βορρᾶ.[57]

וְאֵת כָּל־הַמַּמְלְכוֹת. *Et omnia regna.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. σὺν ◄ πάσας βασιλείας.[58]

וּמֶלֶךְ שֵׁשַׁךְ יִשְׁתֶּה אַחֲרֵיהֶם. *Et rex Sesach bibet post eos.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ βασιλεὺς Σησὰχ πίεται ἔσχατος αὐτῶν ◄.[59]

27 (xxxii. 13). צְבָאוֹת. Ο΄. παντοκράτωρ. Ἀ. τῶν στρατιῶν. Σ. τῶν δυνάμεων.[60]

27 (xxxii. 13). אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὁ θεὸς Ἰσραήλ.[61]

28 (xxxii. 14). צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[62]

29 (xxxii. 15). כִּי הִנֵּה. *Quia ecce!* Ο΄. ὅτι ※ ἰδοὺ ◄.[63]

הִנָּקֵה תִנָּקוּ לֹא תִנָּקוּ. *Immunes existendo immunes eritis? Non immunes eritis.* Ο΄. καθάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε. Alia exempl. καθαρισμῷ ※ Ἀ. Σ. Θ. καθαρισθήσεσθε; ◄ οὐ μὴ καθαρισθῆτε.[64]

יֹשְׁבֵי. *Incolas.* Ο΄. τοὺς καθημένους. Οἱ Γ΄. τοὺς κατοικοῦντας.[65]

30 (xxxii. 16). יִשְׁאָג. *Rugiet.* Ο΄. χρηματιεῖ. Ἀ. Σ. βρυχήσεται.[66]

מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ. *De habitaculo sancto suo.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ. Ἄλλος· ἀπὸ τοῦ οἰκητηρίου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.[67]

שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל־נָוֵהוּ. *Rugiendo rugiet contra habitationem suam.* Ο΄. λόγον χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ὠρυόμενος ὠρύξεται ἐπὶ τῆς εὐπρεπείας αὐτοῦ. Σ. βρυχώμενος βρυχήσεται ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ.[68]

---

[52] Cod. Jes. "Utrum autem vox συμμίκτους sit eorundem [Aq. et Theod.], incertum. Quod item dicas de voce κεκαρμένον in praecedenti loco."—*Montef.* Syro-hex.: καὶ πάντας (s. σύμπαντας) β. ※ τῆς Ἀραβίας ◄, καὶ πάντας ※ βασιλεῖς ◄ τοὺς σ. Hieron.: "*Et cunctis regibus Arabiae, et cunctis regibus occidentis, qui habitant in deserto.* Hoc in LXX non habetur." [53] Codd. 86, 88. [54] Cod. Jes. Comp., Codd. 22, 36, alii: καὶ πάντας τοὺς β. Ζαμρὶ, καὶ πάντας τοὺς β. Αἰλάμ. [55] Theodoret.: παρὰ τῷ Ἑβραίῳ καὶ τῷ Σύρῳ Ζεμβρὰν [Pesch. ܙܡܒܪܝ] εὑρήκαμεν. [56] Cod. Jes., teste Montef. Cod. 88 in textu: ※ Μήδων καὶ ◄ Περσῶν; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. [57] Sic Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Ο΄. ἀπηλιώτου. Ἄλλος· τοῦ βορρᾶ. Minus probabiliter Parsons. ad Περσῶν (v. 25) affert: Cod. XII in marg.: τοῦ βορρᾶ. Hieron.: "Pro *aquilone*, qui Hebraice dicitur SAPHON, LXX vertere ἀφηλιώτην, quem nos *subsolanum* possumus dicere." [58] Cod. Jes. (Post βασιλείας add. τῆς γῆς juxta Hebraeum Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex.) [59] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. (cum Σισὰχ) Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex.: ※ καὶ β. Σισὰχ ◄ πίεται ἕκαστος (in marg. ἔσχατος) αὐτῶν. [60] Syro-hex. ܐ. ܕܚܝܠܘܬܐ ◆ ܣ. ܕܚܝ̈ܠܘܬܐ ◆. [61] Sic Codd. XII, 26, 33, alii, et Syro-hex. [62] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ ἰδοὺ ◄, οὕτως εἶπεν κύριος ※ τῶν δ. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◄. Parsons. vero: "Κύριος] + ἰδοὺ τῶν δ. ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Cod. XII in marg." Quae partim ad v. 27, partim ad v. 29 pertinere videntur. [63] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [64] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: *Et vos munditia mundi eritis? Non eritis mundi.* [65] Codd. 86, 88. Post ἐπὶ τῆς γῆς Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. addunt: φησὶ κύριος τῶν δ. [66] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܓܥܐ ◆. [67] Sic Ald., Codd. 33, 49, alii. Syro-hex. geminam versionem venditat: ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ δώσει φωνὴν, καὶ ἀπὸ τοῦ οἰκητηρίου τοῦ ἁγ. δώσει φωνὴν αὐτοῦ. [68] Codd. 86, 88. Hieron. Hebraea vertit: *Rugiens rugiet super decorem suum,* (sive [juxta LXX] *respondebit super locum suum*). Etiam hujus clausulae in Syro-hex. duplex exstat versio, quae cum textu Cod. 88

30 (xxxii. 16). הֵידָד כְּדֹרְכִים יַעֲנֶה. *Celeusma instar calcantium edet.* Ο΄. καὶ οἶδε (s. οἱ δὲ) ὥσπερ τρυγῶντες ἀποκριθήσονται. Ἀ. καὶ ἠδὰδ ὡς πατοῦντες καταλέξουσιν. Σ. κατάλεγμα ὡς πατούντων ἐξάρξει.[69]

אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. *In omnes incolas terrae.* Ο΄. καὶ ἐπὶ καθημένους τὴν γῆν. Ἀ. πρὸς πάντας τοὺς καθημένους τῆς γῆς.[70]

31 (xxxii. 17). בָּא שָׁאוֹן עַד־קְצֵה הָאָרֶץ. *Veniet strepitus usque ad extremum terrae.* Ο΄. ἥκει ὄλεθρος ἐπὶ μέρος τῆς γῆς. Ἀ. ἦλθεν . . . ἕως τοῦ τέλους τῆς γῆς.[71] Σ. . . καιρὸς ἕως ἄκρων τῆς γῆς.[72]

32 (xxxii. 18). צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ◂.[73]

יֵעוֹר. *Excitabitur.* Ο΄. ἐκπορεύεται. Ἀ. Θ. ἐξεγερθήσεται.[74]

33 (xxxii. 19). בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illo.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ κυρίου. Οἱ λοιποί· (ἐν τῇ ἡμέρᾳ) ἐκείνῃ.[75]

מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ. *Ab extremo terrae usque ad extremum terrae.* Ο΄. ἐκ μέρους τῆς γῆς, καὶ ἕως εἰς μέρος τῆς γῆς. Σ. Θ. ἀπ' ἄκρου γῆς καὶ ἕως ἄκρου γῆς.[76]

לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יֵאָסְפוּ. *Non plangentur, neque colligentur.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. οὐ μὴ κοπῶσιν, οὐδ' οὐ μὴ συναχθῶσιν ◂.[77] Σ. *non percutient* ἐπ' αὐτούς.[78]

34 (xxxii. 20). הֵילִילוּ. *Ululate.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Οἱ λοιποί· ὀλολύξατε.[79]

הָרֹעִים. *Pastores.* Ο΄. ※ οἱ ◂ ποιμένες.[80]

וְהִתְפַּלְּשׁוּ. *Et volutate vos* (in cinere). Ο΄. καὶ κόπτεσθε. Ἀ. Σ. (καὶ) ὑποστέλλεσθε.[81]

וּתְפוֹצוֹתִיכֶם. *Et dispersiones vestrae.* Ο΄.

---

omni ex parte consentit: βρυχώμενος βρυχήσεται (ܢܢܗܡ) ἐπὶ ὡραιότητος (ܫܘܦܪܗ) αὐτοῦ, ἢ ἰασμοῦ (ܕܢܘܚܐ) ὡς αὐτοῦ λόγον (ܐܝܟ ܡܠܬܗ ܕܝܠܗ) χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Deinde Syro-hex. in marg. affert: Σ. ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ (ܥܠ ܨܒܝܢܗ ܕܝܠܗ). His collatis, propendeo in sententiam, verba [ἢ ἰασμοῦ ὡς αὐτοῦ] in textum ex sequenti clausula invecta esse, notamque hexaplarem hoc modo constituendam esse: Ἀ. βρυχώμενος βρυχήσεται ἐπὶ ὡραιότητος αὐτοῦ. Σ. βρυχώμενος βρυχήσεται ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ. Θ. ὠρυόμενος ὠρύξεται ἐπὶ τῆς εὐπρεπείας αὐτοῦ. [69] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. li. 14. Syro-hex. in textu habet: καὶ οἶδε (ܘܗܢܘܢ) ὥσπερ τρυγῶντες ἀποκριθήσονται; in marg. autem: Ἀ. (ὡς) πατοῦντες (ܕܕܝܫܝܢ) ἀποκριθήσεται. Σ. (ὡς) ληνοπατούντων (s. ληνοβατούντων) ἐξάρξει (ܢܫܪܐ ܒܕܪܟܐ). (Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. ὥσπερ οἱ ληνοβατοῦντες; quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum, et Theodoreti.) Aquilae fragmentum resarciendum videtur ex verbis quae in praecedenti clausula pro insititiis notavimus: Ἀ. ἰασμὸν ὡς πατοῦντες ἀποκριθήσεται; Symmacho fortasse tribuendum: κατάλεγμα (vid. Hex. ad Ezech. ii. 10) ὡς ληνοπατούντων ἐξάρξει. Hieron.: "Cumque ille rugierit, instar calcantium in torcularibus celeusma cantabitur, et in effusione sanguinis mutui carmen lugubre concinetur, quod Sym. κατάληγμα [immo κατάλεγμα, a καταλέγεσθαι, ὀδύρεσθαι τὸν τεθνεῶτα (Hesych.)], Aq. ἰασμὸν vocat." Pro ἰασμὸν ab ἰὰ L. Bos tentat αἰασμὸς ab αἴ; frustra. Vid. ad Cap. xlviii. 33, ubi, ut in nostro loco, duplicis editionis, tam Aquilae quam Symmachi, vestigia apparent. [70] Syro-hex. Aquilae continuat: ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܝܬܒܝ ܐܪܥܐ.

[71] Idem: ܐ. ܐܬܐ ... ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܕܐܪܥܐ. Post ܐܬܐ excidisse videtur vocula, fortasse ܩܠܐ, ἦχος, coll. Hex. ad Psal. lxiv. 8. Hieron. Hebraea vertit: *Pervenit sonitus* (sive *interitus*) *usque ad extrema* (sive *super partem*) *terrae.* [72] Syro-hex. ܣ. ܙܒܢܐ ܥܕܡܐ ܠܪ̈ܫܝܐ ܕܐܪܥܐ. Codd. 86, 88: Σ. ἕως ἄκρων. (Ad καιρὸς (= συμφορὰ) cf. nos ad S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. V, p. 556. Adde Theodoret. Opp. T. I, p. 1185: Καιρὸν δὲ (Psal. lxxx. 16) καλεῖ τὰς συμφοράς· οὕτω γὰρ καὶ οἱ Σύροι καὶ οἱ Ἑβραῖοι ταύτας ὀνομάζειν εἰώθασι· πολλοὶ δὲ καὶ παρ' ἡμῖν οὕτω ταύτας ἀποκαλοῦσι.) [73] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86, 88, Syro-hex. [74] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܬܬܬܥܝܪ. [75] Idem char. med. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܗܘ ܕܐܪܥܐ, h. e. Οἱ λοιποί· τῇ τῆς γῆς, vel potius: Οἱ λοιποί· ἐκείνῃ, cum scholio: τῆς γῆς. [76] Idem: (ܣ. ܬ. ܡܢ ܪܝܫܐ ܕܐܪܥܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܝܫܐ (ܕܐܪܥܐ. [77] Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Ἀ. Θ. καὶ οὐ μὴ κ.τ.ἑ. Copulam ignorant Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii, et Syro-hex. (sub ※). [78] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܡܚܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. [79] Hieron.: "Notandum quod in hoc tantum loco [immo etiam Cap. iv. 8. xlvii. 2. xlix. 3] LXX *jubilum* in malam partem posuerint: pro quo alii interpretes *ululatum*, ut in Hebraeo scriptum est, transtulerunt." Cf. ad Cap. xlvii. 2. [80] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [81] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܟܪܝܘ. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 8. Vim vocis Hebraeae rectius expressit Aq. ad Ezech. xxvii. 30.

Vacat. ※ 'A. Σ. Θ. καὶ οἱ σκορπισμοὶ ὑμῶν ◂.[82]

34 (xxxii. 20). כִּכְלִי חֶמְדָּה. *Sicut vas desiderii.* Ο'. ὥσπερ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοί. 'A. Σ. ὡς σκεῦος ἐπιθυμητόν.[83]

35 (xxxii. 21). וּפְלֵיטָה מֵאַדִּירֵי. *Et evasio a ducibus.* Ο'. καὶ σωτηρία ἀπὸ τῶν κριῶν. 'A... (ἀπὸ) τῶν ὑπερμεγέθων.[84] Σ. (καὶ) διάφευξις ἐκ τῶν ἰσχυρῶν.[85]

36 (xxxii. 22). אַדִּירֵי הַצֹּאן. *Ducum gregis.* Ο'. τῶν προβάτων καὶ τῶν κριῶν. Alia exempl. τῶν κριῶν τῶν προβάτων.[86]

אֶת־מַרְעִיתָם. *Pascuum eorum.* Ο'. τὰ βοσκήματα αὐτῶν. 'A. Σ. τὴν νομὴν (αὐτῶν).[87]

37 (xxxii. 23). נְאוֹת הַשָּׁלוֹם. *Habitacula pacis.* Ο'. τὰ κατάλοιπα (alia exempl. τὰ καλὰ[88]) τῆς εἰρήνης. 'A. τὰ ὡραῖα τῆς εἰρήνης. Σ. δίαιται εἰρηνικαί.[89]

38 (xxxii. 24). עָזַב. *Dereliquit.* Ο'. ἐγκατέλιπεν ※ ἕκαστος ◂.[90]

סֻכּוֹ. *Lustrum suum.* Ο'. κατάλυμα[91] αὐτοῦ. 'A. μάνδραν αὐτοῦ.[92]

38 (xxxii. 24). לְשַׁמָּה. *In desolationem.* Ο'. εἰς ἄβατον. 'A. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[93]

מִפְּנֵי חֲרוֹן (s. חֶרֶב) הַיּוֹנָה. *Propter furorem* (s. *gladium*) *saevientis.* Ο'. ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας ※ 'A. Σ. Θ. ὀργῆς ◂[94] τῆς μεγάλης. 'A... ὀργῆς μοναχῆς.[95] Θ... *irae collectae.*[96]

וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ. *Et propter furorem irae ejus.* Ο'. Vacat. ※ 'A. Σ. Θ. καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ ◂.[97]

CAP. XXVI (Gr. xxxiii).

1. לֵאמֹר. *Dicens.* Ο'. Vacat. ※ Οἱ Γ'. λέγων ◂.[1]

2. וְדִבַּרְתָּ עַל־כָּל־עָרֵי יְהוּדָה. *Et loquere ad omnes civitates Judae.* Ο'. καὶ χρηματιεῖς ('A. Σ. καὶ λαλήσεις) ἅπασι τοῖς Ἰουδαίοις. 'A. καὶ λαλήσεις ἐπὶ πάσαις ταῖς πόλεσιν Ἰούδα.[2]

3. וְנִחַמְתִּי אֶל־הָרָעָה. *Et peniteat me mali.* Ο'. καὶ παύσομαι ἀπὸ τῶν κακῶν. 'A. καὶ παρακληθήσομαι περὶ τῆς κακίας.[3]

---

[82] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Οἱ Γ'. ※ καὶ εἰς σκορπισμὸν ὑμῶν. [83] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܕܪܓܝܓ. [84] Syro-hex. ܐ. ܕܪ̈ܘܪܒܐ. Cf. ad Cap. xiv. 3. [85] Codd. 86, 88. [86] Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. Hieron.: *jubilum arietum (gregis).* [87] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܪܥܝܐ. [88] Sic Comp., Codd. 26, 36, 41, alii, et Syro-hex. Theodoret. enarrat: Τὰ δὲ καλὰ τῆς εἰρήνης, γεωργίαι, φυτουργίαι, ἐμπορίαι, τεχνῶν ἐργασίαι, συμβολαίων ἀντιδόσεις, γάμοι, σύλλογοι, ἑορταί, θυμηδίαι, καὶ ὅσα τούτοις ἐστὶ παραπλήσια. [89] Syro-hex. ܣ. ܕܘܪ̈ܐ ܡܫܝܢ̈ܐ. ܐ. ܫܦܝܪ̈ܬܐ ܕܫܠܡܐ. Codd. 86, 88: 'A. Σ. τὰ ὡραῖα. Hieron. Hebraea vertit: *arva* (sive *speciosa*) *pacis.* Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 20. [90] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܟܠܢܫ. [91] In Ed. Rom., necnon in Cod. Vat. a Maio descripto, habetur κατάλειμμα, quod secure propagaverunt Van Essius, Tischendorfius, alii. Parsonsius vero, juxta exemplar Francofurti excusum anno 1597, κατάλυμα edidit, lectione Vaticana, quod mireris, ne memorata quidem. In Codd. Alex., Sinait., et, quantum ex silentio Parsonsii colligere licet, ceteris omnibus κατάλυμα exaratum, accedentibus Syro-hex. et Hieron. [92] Codd. 86, 88. [93] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܚܒܠܐ. [94] Cod. Jes. Cod. 86: Οἱ Γ'. ὀργῆς. Syro-hex. in textu: ἀπὸ πρ. ※ μαχαίρας τῆς μεγάλης ◂. Codd. 22, 36, alii, post προσώπου inferunt ὀργῆς. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *a facie irae columbae* (sive *a facie gladii magni*). [95] Syro-hex. ܐ. ܕܪܘܓܙܐ ܝܚܝܕܝܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 17. [96] Idem: ܬ. ܕܪܘܓܙܐ ܟܢܝܫܐ. "Forte legendum est ܟܢܝܫܐ, *irae collectae*, h.e. *maximae.*" —*Spohn.* "Codex vere ܟܢܘܫܐ. Nullum hujus vocis exemplum novi, sed ex forma puto esse adjectivum, ut ܟܢܘܫܝܐ, ܟܢܘܫܬܐ, et alia similia; et verterem, *irae collectae.*"—*Ceriani.* In loco parallelo, Cap. xlvi. 16, pro הַיּוֹנָה Hexapla dant: 'A. Θ. τῆς περιστερᾶς. Σ. τῆς οἰνωμένης. [97] Codd. XII, 86. Sic in textu Codd. 22, 88 (sub ※), alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. oscitanter exscripsit: ※ 'A. Σ. Θ. καὶ ἀπὸ πρ. ὀργῆς κυρίου.

CAP. XXVI. [1] Cod. 86. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [2] Syro-hex. ܐ. ܘܬܡܠܠ ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܡܕ̈ܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. Codd. 86, 88: 'A. Σ. καὶ λαλήσεις. Mox pro χρηματίσαι Syro-hex. affert: 'A. λαλῆσαι. [3] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܘܐܬܒܝܐܣ. Cf. ad Cap. iv. 28.

4. וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. *Et dices ad eos.* Ο΄. καὶ ἐρεῖς ※ Ἀ. Σ. Θ. πρὸς αὐτούς ◄.[4]

5. עֲבָדַי. *Servorum meorum.* Ο΄. τῶν παίδων μου. Ἄλλος· τῶν δούλων μου.[5]

וְהַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ. *Et quidem mane surgendo et mittendo.* Ο΄. ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα. Σ. ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.[6]

6. וְאֶת־הָעִיר. *Et civitatem.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. σὺν ◄ τὴν πόλιν.[7]

7, 8, 11. הַנְּבִיאִים (ter). *Prophetae.* Ο΄. οἱ ψευδοπροφῆται. Ἀ. Σ. οἱ προφῆται.[8]

8. כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר. *Postquam absolverat Jeremias dicere.* Ο΄. Ἱερεμίου παυσαμένου λαλοῦντος. Ἀ. ἡνίκα συνετέλεσεν Ἱερεμίας λαλῆσαι. Σ. ὡς συνετέλεσεν Ἱερεμίας λαλῶν.[9]

9. מֵאֵין יוֹשֵׁב. *Eo quod non sit incola.* Ο΄. ἀπὸ κατοικούντων. Σ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι κατοικοῦντας.[10]

וַיִּקָּהֵל. *Et congregavit se.* Ο΄. καὶ ἐξεκκλησιάσθη.[11] Σ. *Et aggressi sunt congregatim.*[12]

10. שַׁעַר־יְהֹוָה הֶחָדָשׁ. *Portae Jovae novae.* Ο΄. πύλης (alia exempl. add. κυρίου[13]) τῆς καινῆς.

11. לֵאמֹר. *Dicentes.* Ο΄. ※ λέγοντες ◄.[14]

12. אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים. *Ad omnes principes.* Ο΄. πρὸς ※ πάντας ◄ τοὺς ἄρχοντας.[15]

13. וְיִנָּחֵם. *Et penitebit eum.* Ο΄. καὶ παύσεται. Ἀ. Σ. καὶ παρακληθήσεται.[16]

14. כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֵיכֶם. *Ut bonum et ut rectum* est *in oculis vestris.* Ο΄. ὡς συμφέρει, καὶ ὡς βέλτιον ὑμῖν ※ φαίνεται ◄.[17] Ἀ. κατὰ τὸ ἀγαθὸν, καὶ κατὰ τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. Σ. ὡς ἀρέσκει, καὶ ὡς δίκαιον φαίνεται ὑμῖν.[18]

15. נָקִי. *Innocentem.* Ο΄. ἀθῷον. Σ. ἀναίτιον.[19]

17. מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ. *E senioribus terrae.* Ο΄. τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς. Ἀ. ἐκ τῶν γερόντων τῆς γῆς.[20]

אֶל־כָּל־קְהַל. *Ad omnem coetum.* Ο΄. πάσῃ τῇ συναγωγῇ. Ἄλλος· πρὸς πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν.[21]

18. הַמּוֹרַשְׁתִּי. *Morasthaeus.* Ο΄. ὁ Μωραθίτης. Ἀ. υἱὸς Μωρασθαί.[22]

הָיָה נִבָּא בִּימֵי. *Fuit vaticinans in diebus.* Ο΄. ἦν ※ προφητεύων ◄ ἐν ταῖς ἡμέραις.[23] Ἀ. αὐτὸς ἐπροφήτευσεν ἐν ἡμέραις. Σ. ἦν προφητεύων ἐν ἡμέραις.[24]

עִיִּים. *Rudera.* Ο΄. εἰς ἄβατον. Alia exempl. εἰς (s. ὡς) ὀπωροφυλάκιον.[25] Ἀ. σωρὸς (s. λιθολογία). Σ. εἰς ἄβατον.[26]

לְבָמוֹת יָעַר. *In excelsa silvae.* Ο΄. ÷ ἔσται ◄ εἰς ἄλσος δρυμοῦ.[27] Σ. εἰς βουνοὺς δρυμοῦ.[28]

---

[4] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [5] Sic in textu Cod. Jes.; in marg. autem: τῶν παίδων. [6] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܩܕܡ ܗܘܝܬ ܘܫܕܪ ܗܘܝܬ. Graeca habet in textu Cod. 62. [7] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Mox v. 7 pro τοὺς λόγους Cod. 88 habet ※ σὺν ◄ τοῖς λόγοις; v. 10, ※ σὺν ◄ τὸν λόγον; et v. 12, ※ σὺν ◄ πάντας τοὺς λόγους. [8] Syro-hex. ter: ܐ. ܣ. ܢܒܝܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. οἱ προφῆται. [9] Codd. 86, 88. [10] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܕܢܗܘܘܢ ܥܡܘܪܐ. [11] Rectius ἐξεκκλησιάσθη. Vid. nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. xxiii. [12] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܩܪܒܘ ܟܢܝܫܐܝܬ; nescimus an uno vocabulo, συνεπέστησαν. Cf. Hex. nostra ad Num. xvi. 3. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Montef. ex Drusio male intellecto affert: Οἱ λοιποί· πύλης κυρίου τῆς κ. [14] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 88, 198. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܬܒܝܐܣ. Cf. ad v. 3. [17] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [18] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܛܒܐ ܘܐܝܟ ܬܪܝܨܐ ܕܒܥܝܢܝܟܘܢ. ܣ. ܐܝܟ ܕܫܦܝܪ ܘܐܝܟ ܕܟܐܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ. [19] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܥܠܬܐ. Cf. Hex. ad Job. xxvii. 17. [20] Idem: ܐ. ܡܢ ܣܒܐ ܕܐܪܥܐ. [21] Cod. 88 et Syro-hex. in textu: πρὸς πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν πάσῃ τῇ συναγωγῇ; ex duplici versione. [22] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. υἱὸς Μωραθίας (sic). Syro-hex. ܐ. ܒܪܗ ܕܡܘܪܣܬܝ. [23] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [24] Codd. 86, 88. Mox Cod. 88, Syro-hex.: κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◄. [25] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. ܐܝܟ ܢܛܘܪܐ. Cf. Mich. iii. 12 in LXX. [26] Syro-hex. ܐ. ܓܠܐ. ܣ. ܠܐ ܡܬܗܠܟܢܘܬܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxviii. 2. Mich. iii. 12. [27] Sic Syro-hex. Vox ἔσται est in Comp., Codd. XII, 22, 33, aliis. [28] Syro-hex. ܣ. ܠܪ̈ܡܬܐ ܕܥܒܐ.

19. עֹשִׂים. *Facimus.* Οʹ. ἐποιήσαμεν. Ἀ. Σ. ποιοῦμεν.[29]

20. וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא. *Etiam vir fuit vaticinans.* Οʹ. καὶ (Ἀ. καίγε[30]) ἄνθρωπος ἦν προφητεύων. Σ. ἀλλὰ καὶ ἀνήρ τις ἦν προφητεύων.[31]

עַל־הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־הָאָרֶץ. *Contra civitatem hanc et contra terram.* Οʹ. ※ Ἀ. Θ. ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ◂ περὶ τῆς γῆς.[32]

21. וְכָל־גִּבּוֹרָיו. *Et omnes heroes ejus.* Οʹ. Vacat. ※ καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ αὐτοῦ ◂.[33]

וַיִּרָא וַיִּבְרַח. *Et timuit, et fugit.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐφοβήθη, καὶ ἔφυγεν ◂.[34]

22. וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרָיִם אֶת־ אֶלְנָתָן בֶּן־עַכְבּוֹר וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־מִצְרָיִם. *Et misit rex Joiakim homines in Aegyptum, Elnathan filium Achbor, et homines cum eo in Aegyptum.* Οʹ. καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ※ Ἰωακεὶμ ◂ ἄνδρας εἰς Αἴγυπτον, ※ Θ. Ἐλνάθαν υἱὸν Ἀχοβὼρ, καὶ ἄνδρας μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ◂.[35]

23. וַיְבִיאֻהוּ. *Et introduxerunt eum.* Οʹ. καὶ εἰσηγάγοσαν (alia exempl. ἤγαγον[36]) αὐτόν.

אֶת־נִבְלָתוֹ. *Cadaver ejus.* Οʹ. αὐτόν. Οἱ λοιποί· πτῶμα αὐτοῦ.[37]

Cap. XXVI. 21. ÷ πάντας ◂.[38]

CAP. XXVII (Gr. xxxiv).

1. בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת יְהוֹיָקִם בֶּן־יֹאושִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָה מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר. *In principio regni Joiakim, filii Josiae, regis Judae, factum est verbum hoc ad Jeremiam a Jova, dicens.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. ἐν ἀρχῇ βασιλέως Ἰωακεὶμ υἱοῦ Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα, ἐγενήθη ὁ λόγος οὗτος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου, λέγων ◂.[1]

2. אָמַר יְהוָה אֵלַי. Οʹ. εἶπε κύριος ※ Πάντες· πρὸς μέ ◂.[2]

3. יְרוּשָׁלָיִם. Οʹ. ÷ εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν ◂ εἰς Ἱερουσαλήμ.[3]

4. יְהוָה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ◂.[4]

5. אֶת־הָאָרֶץ אֶת־הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־ פְּנֵי הָאָרֶץ. *Terram, hominem, et bestias, quae sunt super faciem terrae.* Οʹ. τὴν γῆν, ※ Ἀ. Θ. τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη, ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ◂.[5]

לַאֲשֶׁר יָשַׁר. *Cui placuit.* Οʹ. ᾧ ἐὰν δόξῃ. Οἱ λοιποί· ᾧ ἀρέσκει.[6]

6. וְעַתָּה אָנֹכִי. *Et nunc ego.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ νῦν ἐγώ εἰμι ◂.[7]

אֶת־כָּל־הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה. *Omnes terras has.* Οʹ. τὴν γῆν. Alia exempl. πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην.[8] Ἀ. Σ. πάσας τὰς γαίας (ταύτας).[9]

---

[29] Syro-hex. ◆ ܥܒܕܝܢܢ .ܣ .ܐ. [30] Cod. 88. [31] Cod. 86. Cod. 88: Σ. ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἦν πρ. Syro-hex. in marg. char. med.: ἀλλὰ καὶ ἀνήρ τις. [32] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [33] Iidem. [34] Iidem. [35] Cod. Jes. Sic in textu cum duplici aster. Cod. 88. Codd. 48, 96: ※ καὶ ἐξαπέστειλεν——μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ◂. Sic Syro-hex., cum metobelo post ἐκεῖθεν (v. 23). Hieron.: "Quodque sequitur, *Et misit rex Joacim——in Aegyptum*, in LXX non habetur." [36] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [37] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܫܠܕܐ ܕܝܠܗ ◆. [38] Idem.

CAP. XXVII. [1] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 88 (sub ※), 233. Syro-hex.: ※ ἐν ἀρχῇ βασιλείας Ἰωακεὶμ—λέγων ◂. Hieron.: "*In principio regni Joacim—dicens.* Hoc in editione LXX non habetur." [2] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [3] Obelus est in Syro-hex. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 622: τὸ δὲ, εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, ὠβέλισται μὲν, δηλοῦν δὲ ἔοικεν, εἰς πρεσβείαν αὐτῶν. [4] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [5] Cod. Jes. Codd. 22, 48, alii, in textu: τὴν γῆν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, κ.τ.ἑ. Syro-hex.: τὴν γῆν, καὶ τοὺς οὐρανοὺς (in marg. καὶ τοὺς ἀνθρώπους), καὶ τὰ κτήνη, ὅσα ἐπὶ ※ προσώπου τῆς ◂ γῆς. Postremo Cod. 88: ※ σὺν τὴν γῆν, καὶ σὺν τοὺς οὐρανοὺς, καὶ σὺν τὰ κτ. ὅσα ἐπὶ πρ. τ. γῆς ◂. [6] Syro-hex. ◆ ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܠܗܘ ܕܫܦܪ. [7] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [8] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܟܠܗܝܢ ܐܪ̈ܥܬܐ ◆.

6. בְּיַד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וְגַם. *In manum N. regis Babylonis servi mei: insuper et.* O′. τῷ N. βασιλεῖ Βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ (※ Θ. τῷ δούλῳ μου[10]), καί. Alia exempl. ※ ἐν χειρὶ N. βασιλέως Βαβυλῶνος τοῦ δούλου μου, καίγε ◂.[11]

אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה. *Bestias agri.* O′. τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. ᾿Α. τὸ ζῶον τῆς χώρας.[12]

נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ. *Dedi ei ad serviendum ei.* O′. ἐργάζεσθαι αὐτῷ ※ δέδωκα δουλεύειν αὐτῷ.[13]

7. וְעָבְדוּ אֹתוֹ כָּל־הַגּוֹיִם וְאֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בֶּן־בְּנוֹ עַד בֹּא־עֵת אַרְצוֹ. *Et servient ei omnes gentes, et filio ejus, et filio filii ejus, donec venerit tempus terrae ejus.* O′. Vacat. ※ καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ τῷ υἱῷ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἕως ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς ὀργῆς αὐτοῦ (Σ. τῆς γῆς αὐτοῦ).[14]

גַּם־הוּא. *Etiam ipsius.* O′. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ αὐτοῦ.[15]

וְעָבְדוּ בוֹ גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים. *Et servitutem imponent ei gentes multae et reges magni.* O′. Vacat. ※ καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι ◂.[16] Σ. καὶ καταδουλώσονται αὐτὸν ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.[17]

8. וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־יַעַבְדוּ אֹתוֹ אֶת־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְאֵת אֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן. *Et fiet, gens et regnum, quae non servierint ei, N. regi Babylonis, et quaecunque non subdiderint.* O′. καὶ ※ ᾿Α. Θ. ἔσται ◂ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἐὰν ※ μὴ δουλεύσωσι τῷ N. βασιλεῖ Βαβυλῶνος, καὶ ὅσοι ἐὰν ◂ μὴ ἐμβάλωσι.[18]

8. וּבַדֶּבֶר. *Et peste.* O′. ※ Πάντες· καὶ ἐν θανάτῳ ◂.[19] ᾿Α. Σ. (καὶ) ἐν λοιμῷ.[20]

עַל־הַגּוֹי הַהוּא. *Super gentem illam.* O′. αὐτούς. Ἄλλος· ※ ἐπὶ ◂ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.[21]

9. וְאֶל־עֹנְנֵיכֶם וְאֶל־כַּשָּׁפֵיכֶם. *Et ad augures vestros, et ad incantatores vestros.* O′. καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν, καὶ τῶν φαρμακῶν ὑμῶν. ※ ᾿Α. Θ. καὶ τῶν κληδόνων ὑμῶν ...[22]

אֲשֶׁר־הֵם אֹמְרִים. *Qui dicunt.* O′. ※ τῶν ◂ λεγόντων.[23]

אֲלֵיכֶם לֵאמֹר. *Ad vos, dicendo.* O′. ※ πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ λέγειν ◂.[24]

10. וְהִדַּחְתִּי אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם. *Et ut ejiciam vos, et pereatis.* O′. Vacat. ※ ᾿Α. Θ. καὶ διασπερῶ ὑμᾶς, καὶ ἀπολεῖσθε ◂.[25]

11. נְאֻם־יְהוָה. O′. Vacat. ※ ᾿Α. Θ. φησὶ κύριος ◂.[26]

וַעֲבָדָהּ. *Et colet eam.* O′. καὶ ἐργᾶται αὐτῷ. Alia exempl. καὶ ἐργᾶται ἐν αὐτῇ.[27]

12. בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעִבְדוּ אֹתוֹ וְעַמּוֹ וִחְיוּ. *Sub*

---

[10] Cod. Jes. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Syro-hex. ܐ. ܚܝܘܬܐ ܕܐܬܪܐ. [13] Cod. Jes. Syro-hex., et sine obelo Cod. 88: ÷ ἐργάζεσθαι ◂ ※ δέδωκα αὐτῷ δουλεύειν αὐτῷ. [14] "Cod. Jes., ubi mendose legitur τῆς ὀργῆς αὐτοῦ pro τῆς γῆς αὐτοῦ."—*Montef.* Sed ὀργῆς summo consensu tuentur Codd. 22, 36, 88, alii. Syro-hex. in textu: ÷ τῆς ὀργῆς ◂ αὐτοῦ; in marg. autem: ܣ. ܕܐܪܥܐ ܕܝܠܗ. [15] Sic Cod. 88, Syro-hex. [16] Cod. Jes., ubi πολλὰ abest, invitis Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. [17] Hieron.: "Quanquam juxta Sym. non legatur, *servient ei gentes multae, et reges magni;* sed, *subjicient eum servituti gentes multae, et reges magni.*" Montef. perperam vertit: καὶ καταδουλεύσονται αὐτόν. Cf. ad Cap. xxv. 14. [18] Cod. Jes., ubi δουλεύσουσι scriptum. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (cum ※ ἔσται ◂, et ※ ὅσοι ἂν μὴ δ. αὐτῷ τῷ N. κ.τ.ἑ.), alii, et Syro-hex. (cum μὴ ※ δουλεύσωσι κ.τ.ἑ.). [19] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [20] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܡܘܬܢܐ. [21] Syro-hex. in textu: ※ ܥܠ ◂ ܥܡܐ ܗܘ; in marg. autem char. med. ܐܚܪܢ. [22] Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii: καὶ τῶν κληδόνων ὑμῶν, καὶ τῶν οἰ. ὑμῶν, καὶ τῶν φ. ὑμῶν. Syro-hex.: ※ καὶ τῶν κληδόνων (ܟܠܕܘܢܐ) ὑμῶν ◂, καὶ τῶν οἰ. (ܢܚܫܐ) ὑμῶν, ÷ καὶ τῶν φ. (ܚܪ̈ܫܐ) ὑμῶν ◂. Sed assumpto καὶ τῶν κλ. ὑμῶν, superfluum est καὶ τῶν οἰ. ὑμῶν, non καὶ τῶν φ. ὑμῶν. [23] Sic Syro-hex. Deest τῶν in Comp., Codd. XII, 26, 86, aliis. [24] Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii: πρὸς ὑμᾶς τῷ λέγειν, quod usitatius est. Cf. ad v. 14. Syro-hex. solus: ὑμῖν ※ τῷ λέγειν ◂. [25] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [26] Iidem. [27] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex.

jugo regis Babylonis, et servite ei et populo ejus, et vivite. O′. Vacat. ※ ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ δουλεύσατε αὐτῷ καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ζῆτε.[28]

13. לָמָּה תָמוּתוּ אַתָּה וְעַמֶּךָ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹד אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל. *Quare moriemini tu et populus tuus gladio, fame et peste, sicut locutus est Jova ad gentem quae servire noluerit regi Babylonis?* O′. Vacat. ※ καὶ ἱνατί ἀποθνήσκετε σὺ καὶ ὁ λαός σου ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ; καθὰ ἐλάλησε κύριος πρὸς τὸ ἔθνος ὃ ἐὰν μὴ δουλεύσῃ τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.[29]

14. וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־דִּבְרֵי הַנְּבִאִים הָאֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר. *Et nolite audire verba prophetarum qui dicunt ad vos, dicendo.* O′. Vacat. ※ καὶ μὴ ἀκούσητε τῶν λόγων τῶν προφητῶν τῶν λεγόντων πρὸς ὑμᾶς τῷ λέγειν ◂.[30]

לֹא תַעַבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל. *Non servietis regi Babylonis.* O′. καὶ ἐργάσασθε (alia exempl. οὐκ ἐργάσεσθε[31]) τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος. Οἱ λοιποί· οὐ μὴ δουλεύσητε . . .[32]

15. וְהֵם. *Et ipsi.* O′. καὶ ※ αὐτοί ◂.[33]

לַשֶּׁקֶר. *Mendaciter.* O′. ἐπ' ἀδίκῳ. 'Α. εἰς ψεῦδος.[34]

16. עַתָּה מְהֵרָה. *Nunc cito.* O′. Vacat. ※ Πάντες· νῦν ταχύ ◂.[35]

שֶׁקֶר. *Mendacium.* O′. ἄδικα. Σ. ψευδῆ.[36]

17. אַל־תִּשְׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עִבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וִחְיוּ לָמָּה תִהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חָרְבָּה. *Nolite audire eos; servite regi Babylonis, et vivite: quare fiet haec urbs desolatio?* O′. οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς. ※ Οἱ Γ′. μὴ ἀκούετε αὐτῶν· δουλεύσατε τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος, καὶ ζῆτε· καὶ ἱνατί γίνεται ἡ πόλις αὕτη ἔρημος ◂;[37]

18. וְאִם־יֵשׁ דְּבַר־יְהוָה אִתָּם. *Et si est verbum Jovae cum eis.* O′. καὶ εἰ ἔστι λόγος κυρίου ἐν αὐτοῖς. 'Α. καὶ οὐκ ἔστι λόγος κυρίου ἐν αὐτοῖς.[38]

יִפְגְּעוּ־נָא בַּיהוָה צְבָאוֹת לְבִלְתִּי־בֹאוּ הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בְּבֵית־יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה. *Instent* (precibus) *Jovae exercituum, ut non veniant vasa quae relicta sunt in domo Jovae, et in domo regis Judae, et in Jerusalem, in Babylonem.* O′. ἀπαντησάτωσάν μοι ('Α. κυρίῳ τῶν δυνάμεων[39]). ※ Θ. ἀπαντησάτωσαν δὴ κυρίῳ τῶν δυνάμεων πρὸς

---

[28] Sic sub aster. Codd. XII, 86 (in marg.), 88, 231. Syro-hex. perperam pingit: ※ ὑπὸ ◂ τὸν ζυγὸν—καὶ ζῆτε. ἱνατί—ὁ λαός ※ σου ἐν ῥομφαίᾳ—τῷ λέγειν ◂. [29] Iidem. In Cod. XII, teste Parsonsio, καὶ ἐν λιμῷ excidit. In Codd. 86, 88, 231, et Syro-hex. καὶ ante ἱνατί non habetur. [30] Iidem. Clausulam τῷ λέγειν, quae deest in Cod. Jes., assumpsimus e Codd. 86, 88, 231, et Syro-hex. [31] Sic Cod. 88 (sub ※), Syro-hex. Codd. XII, 86, in marg. sub ※: οὐκ (ἐργάσασθε). [32] Syro-hex. ܐܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܫܬܥܒܕܘܢ ܠܡܠܟܐ. Montef. e Cod. Jes. affert: (τῶν λεγόντων πρὸς ὑμᾶς·) οὐ μὴ δουλευσήτε τῷ β. Βαβυλῶνος; repugnante Parsonsii amanuensi. [33] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Syro-hex. ܠܕܓܠܘܬܐ. [35] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86 (in marg.), 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [36] Syro-hex. ܕܓܠܬܐ. [37] Cod. 86. Sic sub aster. Codd. XII (in marg.), 88, et (cum ζήσατε pro ζῆτε) Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ÷ ὑμῖν· οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς ◂. ※ μὴ ἀκούετε—ἔρημος ◂. [38] Syro-hex. ܘܠܐ ܐܝܬ. ܠܡܪܝܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܢܦܓܥܘܢ. [39] Syro-hex., qui in textu habet: ἀπαντησάτωσαν δή ÷ μοι, ὅτι οὕτως—εἰσελεύσεται ◂ ※ λέγει κύριος κύριος τῶν δ., πρὸς τὸ μὴ πορευθῆναι—εἰς τὸν τόπον τοῦτον ◂. Idem in marg. char. med. notat: "Haec quae habent asteriscos, pro superioribus quae habent lemniscos (ܠܡܢܝܣܩܘܣ), addita sunt ex editione (ܡܦܩܢܘܬܐ) Theodotionis; aequiparantia vi (ܫܘܝܢ ܒܚܝܠܐ, ἰσοδυναμοῦντα) reliqui fecerunt." Hieron. ad vv. 18-22: "Haec in LXX non habentur, sed de Hebraica veritate translata sunt; pro quo aliud, quod scriptum non erat, posuere dicentes: *Mihi quia sic dixit Dominus: Et reliqua vasa quae non tulit rex Babylonis, quando transtulit Jechoniam de Jerusalem, in Babylonem intrabunt, dicit Dominus;* sensum magis quam verba ponentes: forsitan irrationale arbitrati, ut Deus loqueretur *ad columnas, et ad mare, et ad bases, et ad reliqua vasa quae remanserant in Jerusalem;* quasi non legamus, et vermi matutino increpuisse Dominum, et mari locutum: *Tace, et obmutesce.*"

τὸ μὴ πορευθῆναι τὰ σκεύη τὰ ὑπολελειμμένα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, εἰς Βαβυλῶνα.[40]

19. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֶל־הָעַמֻּדִים וְעַל־הַיָּם וְעַל־הַמְּכֹנוֹת וְעַל יֶתֶר הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בָּעִיר הַזֹּאת. *Quia sic dicit Jova exercituum, de columnis, et de mari, et de basibus, et de residuo vasorum quae relicta sunt in hac civitate.* Ο΄. ὅτι οὕτως εἶπε κύριος. καὶ τῶν ἐπιλοίπων σκευῶν. ※ Θ. ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων περὶ τῶν στύλων, καὶ περὶ τῆς θαλάσσης, καὶ περὶ τῶν μεχωνὼθ (Ἀ. καὶ ἐπὶ τὰς βάσεις. Σ. καὶ περὶ τῶν βάσεων[41]), καὶ ἐπὶ τὸ λεῖμμα τῶν σκευῶν τῶν ὑπολελειμμένων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.[42]

20. אֲשֶׁר לֹא־לְקָחָם נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בַּגְלוֹתוֹ אֶת־יְכָנְיָה בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה וְאֵת כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ. *Quae non abstulit N. rex Babylonis, cum deportaret Jechoniam filium Joiakim regem Judae ex Jerusalem in Babylonem, et omnes nobiles Judae et Jerusalem.* Ο΄. ὧν οὐκ ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπῴκισε τὸν Ἰεχονίαν ἐξ Ἱερουσαλήμ. ※ Θ. ἃ οὐκ ἔλαβεν αὐτὰ Ν. βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἀποικίζοντος αὐτοῦ τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ πάντας τοὺς ἐλευθέρους Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ.[43]

21. כִּי כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בֵּית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ. *Quia sic dicit Jova exercituum Deus Israel, de vasis quae relicta sunt in domo Jovae, et in domo regis Judae et Jerusalem.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ἐπὶ τὰ σκεύη τὰ καταλειφθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ.[44]

22. בָּבֶלָה יוּבָאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פָּקְדִי אֹתָם נְאֻם־יְהוָה וְהַעֲלִיתִים וַהֲשִׁיבֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה. *In Babylonem adducentur, et ibi erunt usque ad diem quo visitavero ea, inquit Jova, et ascendere faciam ea, et redire faciam ea ad hunc locum.* Ο΄. εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσεται, λέγει κύριος. ※ Θ. εἰς Βαβυλῶνα ἀχθήσονται, καὶ ἐκεῖ ἔσονται ἕως ἡμέρας, ἧς ἐπισκέψομαι αὐτά· τάδε λέγει κύριος (Ἀ. Σ. φησὶ κύριος)· καὶ ἀναβιβῶ αὐτὰ, καὶ ἐπιστρέψω αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦτον ◢.[45]

Cap. XXVII. 15. ÷ ἐπ' ἀδίκῳ ψευδῆ ◢.[46]

CAP. XXVIII (Gr. xxxv).

1. בַּשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית. *Eo ipso anno, in principio regni Zedekiae regis Judae, anno quarto.* Ο΄. ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα. Alia exempl. ※ ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος ◢ Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα, ※ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ ◢.[1]

הַנָּבִיא. *Propheta.* Ο΄. ὁ ψευδοπροφήτης. Ἀ. Σ. ὁ προφήτης.[2]

---

[40] Cod. Jes. (Pro εἰς Β. Montef. exscripsit καὶ εἰς Β., repugnante Parsonsio.) Sic sub aster. Codd. 22, 36, 48, alii, (cum τῷ κυρίῳ pro κυρίῳ.) Cod. 88 fere ut Syro-hex.: ἀπαντησάτωσαν δή ※ μοι ◢, ὅτι οὕτως κ.τ.έ. [41] Syro-hex. ܐ. ܘܥܠ ܒܣ̈ܝܣܐ܀ ܣ. ܘܡܛܠ ܒܣ̈ܝܣܐ܀. [42] Cod. Jes., et iidem. (In principio ὅτι omisit Montef., invitis omnibus. Idem pro λεῖμμα, scripturam codicis λίμμα non mutavit.) [43] Iidem. (In fine Parsons. e Cod. XII exscripsit Ἰούδα ἐν Ἱερουσαλὴμ, invitis ceteris omnibus et Montef. Pro ἀποικίζοντος αὐτοῦ, quae lectio est Codd. XII, 88, 233, et Syro-hex., Codd. 22, 36, alii, habent, ὅτε ἀπῴκισε.) [44] Iidem. (Solus Cod. Jes. θεὸς sine artic. habet.) [45] Iidem. (Copulam ante ἐπιστρέψω casu omisit Montef. Codd. 22, 36, alii: εἰς Β. ἀχθήσεται, καὶ ἐκεῖ ἔσται κ.τ.έ.) Syro-hex. in marg. affert: ܐ. ܣ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ܀. [46] Syro-hex.

CAP. XXVIII. [1] Sic sine asteriscis Codd. 22, 36, alii, et sine aster. posteriore Cod. 88. Syro-hex. pingit: ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ※ ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος (in marg. βασιλέως) Σεδεκία β. Ἰούδα, ἐν τῷ ἔτει ◢ τῷ τετάρτῳ. Cod. XII in marg.: ※ ἐν τῷ (τῷ om. Montef.) ἔτει ἐκείνῳ ἐν ἀρχῇ; et (post ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ) ※ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ. Idem in textu βασιλεύοντος Σεδεκίου pro Σεδεκία βασιλέως. [2] Syro-hex.

2. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, λέγων ◄.[3]

3. אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְבִיאֵם בָּבֶל. *Quae abstulit N. rex Babylonis ex hoc loco, et adduxit ea in Babylonem.* Ο΄. Vacat. ※ ὅσα ἔλαβε Ν. βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐκ τοῦ τόπου τούτου, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὰ εἰς Βαβυλῶνα.[4]

4. וְאֶת־יְכָנְיָה בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־כָּל־גָּלוּת יְהוּדָה הַבָּאִים בָּבֶלָה אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה. *Et Jechoniam filium Joiakim regem Judae, et omnes exsules Judae, qui ingressi sunt Babylonem, ego reducam in hunc locum, inquit Jova.* Ο΄. καὶ Ἰεχονίαν, καὶ τὴν ἀποικίαν Ἰούδα. ※ καὶ τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ πᾶσαν ἀποικίαν Ἰούδα, τοὺς εἰσελθόντας εἰς Βαβυλῶνα, ἐγὼ ἐπιστρέψω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, φησὶ κύριος ◄.[5]

5. יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא. *Jeremias propheta ad Hananiam prophetam.* Ο΄. Ἱερεμίας ※ ὁ προφήτης ◄ πρὸς Ἀνανίαν ※ τὸν ψευδοπροφήτην ◄.[6]

6. אָמֵן. *Fiat!* Ο΄. ἀληθῶς. Ἀ. πιστωθήτω. Ὁ Ἑβραῖος· ἀμήν.[7]

7. שְׁמַע־נָא. *Audi, quaeso.* Ο΄. ἀκούσατε. Alia exempl. ※ ἄκουσον δή ◄.[8]

8. אֶל־אֲרָצוֹת רַבּוֹת. *Contra terras multas.* Ο΄. ἐπὶ γῆς πολλῆς. Ἀ. ἐπὶ γαίας πολλάς.[9] Σ. περὶ χωρῶν πολλῶν.[10]

וּלְרָעָה וּלְדָבֶר. *Et in malum, et in pestem.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἰς κακὰ, καὶ εἰς θάνατον ◄.[11]

9. דְּבַר הַנָּבִיא. *Verbum prophetae.* Ο΄. τοῦ λόγου ※ Πάντες· τοῦ προφήτου ◄.[12]

יִוָּדַע. *Scietur.* Ο΄. γνώσονται. Ἀ. Σ. γνωσθήσεται.[13]

בֶּאֱמֶת. *In veritate.* Ο΄. ἐν πίστει. Ἀ. Σ. ἐν ἀληθείᾳ.[14]

10. חֲנַנְיָה הַנָּבִיא. Ο΄. Ἀνανίας ※ ὁ ψευδοπροφήτης ◄.[15]

יִרְמְיָה הַנָּבִיא. Ο΄. Ἱερεμίου ※ Πάντες· τοῦ προφήτου ◄.[16]

11. אֶת־עֹל נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים. *Jugum N. regis Babylonis intra biennium dierum.* Ο΄. τὸν ζυγὸν ※ Πάντες· Ναβουχοδονόσορ ◄ βασιλέως Βαβυλῶνος ※ Ἀ. Θ. ἐν δυσὶν ἔτεσιν ἡμερῶν ◄.[17]

---

[3] Cod. Jes. (cum θεὸς pro ὁ θεός). Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. (qui τῷ λέγειν pro λέγων habet), et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [4] Sic sub aster. Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 86 affert: ※ Οἱ Γ΄. ὅσα ἔλαβε—φησὶ κύριος. [5] Iidem. Cod. 88 σύμπασαν pro πᾶσαν habet. Post φησὶ κύριος Syro-hex. pergit: ÷ καὶ Ἰεχονίαν, καὶ τὴν ἀποικίαν Ἰούδα ◄; notans: "Haec (obelis notata) pro iis quae habent asteriscos, apud LXX erant." Vid. Bugat. ad Dan. p. 166. Hieron.: "Pro quibus LXX transtulerunt, *Jechoniam et transmigrationem Judae*, breviter Hebraicae veritatis sensum magis quam verba ponentes." [6] Sic Syro-hex., et sine asteriscis Codd. 22, 36, 88 (cum ※ τὸν ψ.), alii. Montef. e Cod. Jes. affert tantummodo: ※ Π. ὁ προφήτης. Mox v. 6, Cod. 88, Syro-hex.: Ἱερεμίας ※ ὁ προφήτης ◄. [7] Syro-hex. ܐ. ܢܬܗܝܡܢ ♦ ܥܒ. ܐܡܝܢ ♦. Cf. ad Cap. xi. 5. [8] Sic Codd. XII (in marg.), 62 (sine ※), 86 (in marg.), 198 (sine ※). Syro-hex. in textu, ἀκούσατε ※ δή ◄; in marg. autem char. med. ἄκουσον, et σου pro ὑμῶν bis. [9] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܐܪܥܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ♦. Cod. 198, Theodoret.: ἐπὶ γαίας πολλάς. Codd. 22, 36, alii: ἐπὶ γενεὰς πολλάς. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [13] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܬܝܕܥ ♦. Lectio γνωσθήσεται est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoret. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܫܪܪܐ ♦. Codd. 86, 88: Ἀ. ἐν ἀληθείᾳ. [15] Cod. Jes. affert: ※ Π. ὁ ψευδοπροφήτης. Codd. 22, 36, alii: Ἀνανίας ὁ ψευδ. Cod. 88, Syro-hex.: ※ ὁ προφήτης, quae lectio saltem Aquilae et Sym. vindicanda est. Cf. ad v. 1. [16] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [17] Cod. Jes. Sic sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex., nisi forte hic ἐπὶ δυσὶν legerit. Idem in marg. ἔτι ante ἐν δυσὶν infert, juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum, qui ἔτι ἐν δύο (sic) ἔ. ἡ. habent. Hieron.: "*Duos annos* non transtulerunt LXX. *Prophetam* quoque non dixerunt Ananiam, ne scilicet prophetam viderentur dicere, qui propheta non erat; quasi non multa in Scripturis sanctis dicantur juxta

11. יִרְמְיָה הַנָּבִיא. Οʹ. Ἰερεμίας ※ Πάντες· ὁ προφήτης ◂.[18]

12. חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה. Οʹ. Ἀνανίαν ※ Σ. τὸν προφήτην ◂ τοὺς κλοιοὺς ※ Θ. αὐτοῦ ◂.[19]

יִרְמְיָה הַנָּבִיא. Οʹ. αὐτοῦ. Alia exempl. αὐτοῦ ※ τοῦ προφήτου ◂.[20]

13. תַחְתֵּיהֶן. *Pro eis.* Οʹ. ἀντ' αὐτῶν. Alia exempl. ἀντὶ τούτων.[21]

14. יְהוָֹה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[22]

כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת־נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל. *Omnium gentium harum, ut serviant N. regi Babylonis.* Οʹ. πάντων τῶν ἐθνῶν ※ Ἀ. Θ. τούτων, τοῦ ◂ ἐργάζεσθαι τῷ ※ Ἀ. Θ. Ναβουχοδονόσορ ◂ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.[23]

וַעֲבָדֻהוּ וְגַם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ. *Et servient ei; quinetiam bestias agri dedi ei.* Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ· καίγε τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ (Ἀ. τὸ ζῶον τῆς χώρας[24]) δέδωκα αὐτῷ ◂.[25]

15. יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא שְׁמַע־נָא חֲנַנְיָה. Οʹ. Ἰερεμίας ※ ὁ προφήτης ◂ τῷ Ἀνανίᾳ ※ τῷ προφήτῃ· ἄκουσον δή, Ἀνανία ◂.[26]

עַל־שָׁקֶר. *In mendacio.* Οʹ. ἐπ' ἀδίκῳ. Ἀ. Σ. ἐπὶ ψεύδει.[27]

16. הַשָּׁנָה אַתָּה מֵת. *Hoc anno tu morieris.* Οʹ. τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ※ σὺ ◂ ἀποθανῇ.[28]

כִּי־סָרָה דִבַּרְתָּ אֶל־יְהוָֹה. *Quia rebellionem locutus es contra Jovam.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὅτι ἔκκλισιν ἐλάλησας πρὸς κύριον ◂.[29]

17. וַיָּמָת חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. *Et mortuus est Hananias propheta anno illo, mense septimo.* Οʹ. καὶ ἀπέθανεν ※ Πάντες· Ἀνανίας ὁ προφήτης ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ◂, ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ.[30]

Cap. XXVIII. 9. ÷ αὐτοῖς ◂. 10. ÷ ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ ◂.[31]

CAP. XXIX (Gr. xxxvi).

1. הַנָּבִיא. Οʹ. Vacat. ※ ὁ προφήτης ◂.[1]

וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה. *Et ad omnem populum, quem deportaverat N. de Jerusalem in Babylonem.* Οʹ. καὶ πρὸς ἅπαντα τὸν λαόν, ※ Ἀ. Θ. οὓς ἀπῴκισεν N. ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα ◂.[2]

2. אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. *Postquam egressus est Jechonias rex, et domina.* Οʹ. ὕστερον ἐξελθόντος Ἰεχονίου τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς βασιλίσσης. Ἀ. μετὰ τὸ ἐξελθεῖν Ἰεχονίαν τὸν βασιλέα, καὶ τὴν οὖσαν βασίλισσαν.[3]

---

opinionem illius temporis, quo gesta referuntur, et non juxta quod rei veritas continebat." [18] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [19] Cod. Jes., et sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: Ἀνανίαν τὸν ψευδοπρ. τοὺς κλοιούς. [20] Sic Cod. 88, Syro-hex. (qui in marg. Ἱερεμίου pro αὐτοῦ habet). [21] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu habet τούτων, et in marg. αὐτῶν. [22] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex.: κύριος ※ τῶν δ. ◂ ὁ θ. Ἰσραήλ. [23] Cod. Jes. Sic sub asteriscis Cod. 88 (sine τῷ), Syro-hex. [24] Syro-hex. ܐ. ܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ. Cf. ad Cap. xxvii. 6. [25] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [26] Iidem. Syro-hex. pingit: ※ ὁ πρ. τῷ Ἀ. τῷ πρ. ◂, ἄκουσον ※ δή, Ἀνανία ◂. [27] Syro-hex. ܐ. ܣܡ. ܥܠ ܕܓܠܘܬܐ. [28] Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 86 (in marg.), 88, 198. [29] Cod. Jes., teste Parsonsio in schedis. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Minus probabiliter Syro-hex.: ὅτι ※ ἔκκλισιν ◂ σὺ ἐλάλησας κ. τ. ἑ. Hieron.: "Quodque sequitur: *Quia (praevaricationem) adversum Dominum locutus es. Et mortuus est Ananias propheta in anno illo in mense septimo*, in LXX non habetur. Pro quo tantum posuerunt: *Et mortuus est mense septimo.*" [30] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Pro προφήτης in Codd. 22, 36, aliis, excepto 88, passim legitur ψευδοπροφήτης. [31] Syro-hex.

CAP. XXIX. [1] Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [2] Codd. XII (om. ἀπὸ Ἱερ.), 86 (ubi ἀπῴκησεν scriptum). Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: οὓς ἀπ. N. ※ ἀπὸ Ἱερ. εἰς Βαβ. ◂. [3] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܢܦܩ ܝܘܟܢܝܐ ܡܠܟܐ ܘܠܗ̇ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܡܠܟܬܐ. Cf. ad Cap. xiii. 18.

2. שָׂרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ. *Principes Judae et Jerusalem.* Οʹ. καὶ παντὸς ἐλευθέρου. ※ Θ. καὶ ἀρχόντων Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλὴμ ◂.[4]

וְהֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר. *Et faber, et claustrarius* (s. *operarius*). Οʹ. καὶ δεσμώτου, καὶ τεχνίτου. Σ. ἀρχιτέκτονα, καὶ τὸν συγκλείοντα.[5]

3. אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ. Οʹ. πρὸς ※ Πάντες· Ναβουχοδονόσορ ◂ βασιλέα.[6]

4. יְהוָֹה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ◂.[7]

בָּבֶלָה. Οʹ. Vacat. ※ εἰς Βαβυλῶνα ◂.[8]

6. וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת. *Et pariant filios et filias.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ γεννησάτωσαν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.[9]

וּרְבוּ־שָׁם. *Et multiplicamini ibi.* Οʹ. καὶ πληθύνεσθε ※ Πάντες· ἐκεῖ ◂.[10]

7. אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר. *Salutem urbis.* Οʹ. εἰς εἰρήνην τῆς γῆς. Ἀ. Σ. τὴν εἰρήνην τῆς πόλεως.[11]

בִּשְׁלוֹמָהּ. *In salute ejus.* Οʹ. ἐν εἰρήνῃ αὐτῆς (alia exempl. αὐτῶν[12]).

8. יְהוָֹה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[13]

אַל־יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם. *Ne seducant vos prophetae vestri.* Οʹ. μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ ψευδοπροφῆται ※ ὑμῶν ◂.[14] Οἱ λοιποί· (μὴ) ἀπατάτωσαν ὑμᾶς οἱ προφῆται ὑμῶν.[15]

8. אֶל־חֲלֹמֹתֵיכֶם. *Ad somnia vestra.* Οʹ. εἰς τὰ ἐνύπνια ὑμῶν. Alia exempl. τῶν ἐνυπνίων ὑμῶν.[16]

10. כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל. *Nam simul atque impleti fuerint Babyloni.* Οʹ. ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι Βαβυλῶνι. Ἀ. (ὅτι) εἰς στόμα πληρώματος Βαβυλῶνι.[17]

אֶת־דְּבָרִי הַטּוֹב. *Verbum meum bonum.* Οʹ. τοὺς λόγους μου ※ τοὺς ἀγαθούς ◂.[18]

11. כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם. *Nam ego novi cogitationes quas ego cogito de vobis.* Οʹ. καὶ λογιοῦμαι ἐφʼ ὑμᾶς. ※ Ἀ. Θ. ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν λογισμὸν ὃν ἐγώ εἰμι ◂ . . .[19]

נְאֻם־יְהוָֹה. Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· φησὶ κύριος ◂.[20]

11, 12. לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃ וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם. *Dare vobis exitum* (felicem) *et spem. Et invocabitis me, et ambulabitis.* Οʹ. τοῦ δοῦναι ὑμῖν ταῦτα (alia exempl. τὰ μετὰ ταῦτα[21]) ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐλπίδα· καὶ ἐπικαλέσασθέ με, καὶ πορεύεσθε ◂.[22] Σ. . . καὶ εὑρήσετε.[23]

14. וְנִמְצֵאתִי לָכֶם נְאֻם־יְהוָֹה וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם וּמִכָּל־הַמְּקוֹמוֹת

[4] Cod. Jes. Eadem ante καὶ παντὸς ἐλ. sub aster. inferunt Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, quorum nullus καὶ Ἱερ. pro ἐξ Ἱερ. offert. [5] Syro-hex. ܣ. ܐܪܕܝܟܠܐ ܘܠܗܘ ܕܐܚܕ ܀ In eadem locutione LXX posuerunt τὸν συγκλείοντα 4 Reg. xxiv. 14, ubi Syro-hex. ܡܚܒܫܢܐ vertit. [6] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [10] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܫܠܡܗ̇ ܕܡܕܝܢܬܐ ܀ [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: αὐτῆς. [13] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [14] Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܡܢܟܠ. ܢܛܥܘܢܟܘܢ ܢܒܝܐ ܕܝܠܟܘܢ ܀ Pro ἀναπειθέτωσαν in posteriore loco Theodoretus ἀπατάτωσαν habet. Cf. ad Cap. xxxvii. 9. [16] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [17] Syro-hex. ܐ. ܠܦܘܡܐ ܕܡܘܠܝܐ ܠܒܒܠ ܀ [18] Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. oscitanter exscripsit: ※ λόγους τοὺς ἀγαθούς. [19] Cod. Jes. Codd. 48, 88, 96: ※ ὅτι ἐγὼ—ὃν ἐγώ εἰμι ◂, καὶ λογιοῦμαι κ.τ.έ. Sic, sed ὅτι pro ὃν, Syro-hex. Post ὃν ἐγώ εἰμι Aquilae et Theod. continuandum erat λογίζομαι (non, ut soloece Montef., λογίζων) ἐφʼ ὑμᾶς. [20] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [21] Sic Codd. 22, 36, 88, alii. Syro-hex.: μετὰ ταῦτα (ܒܬܪ ܗܠܝܢ). [22] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum ἐπικαλέσεσθε et πορεύσεσθε), Syro-hex. (cum πορεύσεσθε). [23] Hieron. Hebraea vertens: "*Et invocabitis me, et ibitis* (sive juxta Sym. *invenietis*)." Symmachi lectionem ad sequentem versum, ubi in Hebraeo est וּמְצָאתֶם, pertinere censuerunt Drusius, Montef., alii, non animadvertentes in libris hexaplaribus, excepto Cod. 88, locum sic haberi: καὶ ἐλπίδα, καὶ ἐπικαλέσασθέ με, καὶ εὑρήσετε, καὶ πορεύεσθε.

אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם־יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם׃ *Et praesto ero vobis, inquit Jova, et reducam captivitatem vestram, et colligam vos ex omnibus gentibus, et ex omnibus locis, ubi expuli vos, inquit Jova; et redire faciam vos ad locum unde deportavi vos.* Ο΄. καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν, ※ Θ. φησὶ κύριος, καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐκ πάντων τῶν τόπων, οὗ διέσπειρα ὑμᾶς ἐκεῖ, φησὶ κύριος, καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς τὸν τόπον, ὅθεν ἀπῴκισα ὑμᾶς ἐκεῖ ◂.[24]

16. כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל־כִּסֵּא דָוִד וְאֶל־כָּל־הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אִתְּכֶם בַּגּוֹלָה׃ *Quia sic dicit Jova ad regem qui sedet in solio Davidis, et ad omnem populum qui habitat in urbe hac, fratres vestros qui non egressi sunt vobiscum in deportationem.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι τάδε λέγει κύριος πρὸς τὸν βασιλέα τὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς λαοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀδελφοὺς ὑμῶν μὴ ἐξελθόντας μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ ἀποικίᾳ.[25]

17. כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדָּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם כַּתְּאֵנִים הַשֹּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ *Sic dicit Jova exercituum: Ecce! ego mitto in eos gladium, famem et pestem; et reddam eos tanquam ficus horridas, quae non comeduntur propter foeditatem.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων· ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστελῶ εἰς αὐτοὺς τὴν μάχαιραν, τὸν λιμὸν καὶ τὸν θάνατον· καὶ δώσω αὐτοὺς ὥσπερ τὰ σῦκα τὰ σουαρεὶμ (Ἀ. τὰ ἄβρωτα. Σ. τὰ ἔσχατα[26]), ἃ οὐ βρωθῶσιν ἀπὸ πονηρίας.[27]

18. וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וּנְתַתִּים לְזַוְעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּים שָׁם׃ *Et persequar eos gladio, fame et peste, et tradam eos in divexationem omnibus regnis terrae, in maledictionem, et in stuporem, et in sibilum, et in opprobrium in omnibus gentibus, ubi expuli eos.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ διώξω ὀπίσω αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς σάλον πάσαις βασιλείαις τῆς γῆς, εἰς ὅρκον καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς συρισμὸν καὶ εἰς ὄνειδος ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, οὗ διέσπειρα αὐτοὺς ἐκεῖ.[28]

---

[24] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et (cum φησὶ κύριος, ※ καὶ ἐπιστρέψω, et in fine ἐκεῖθεν) Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "*Et inveniar a vobis* (sive *apparebo vobis*), *dicit Dominus.* ※ *Et reducam captivitatem*——*quam emisi de Jerusalem in Babylonem* (v. 20). Hucusque in LXX non habetur, quae asteriscis praenotavi." Etiam v. 15, qui in LXX hodie legitur, Montef. e Cod. Jes. sub ※ Θ. affert, repugnantibus libris omnibus et Syro-hex. [25] Cod. Jes. Ceteri omnes cum Syro-hex. habent, ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα. Mox Codd. 22, 36, alii: τοὺς ἀδ. ὑμῶν τοὺς μὴ ἐξελθόντας; Codd. 88, 233, Syro-hex.: οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν οἱ μὴ ἐξελθόντες. [26] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܡܬܐܟ̈ܠܢܐ ܀ ܣ. ܐܚܪ̈ܝܐ ܀ (Pro τὰ σουαρεὶμ Codd. 36, 49 τὰ ἄωρα habent, quam lectionem Aquilae pro Syriaca ܠܐ ܡܬܐܟ̈ܠܢܐ imperite vindicat Spohn.) Hieron.: "*Et ponam eos quasi ficus malas;* quas Theod. interpretatus est, *sudrinas;* secunda, *pessimas;* Sym., *novissimas;* quae Hebraice appellantur SUARIM, sed scriptorum vitio pro media syllaba, sive litera ALPHA, Graecum DELTA inolevit, ut pro SUARIM legatur SUDRIM." (Pro *secunda*, quod est in Sangerm. et ceteris omnibus, Martianaeus ex ingenio, ut videtur, rescripsit *scilicet.* Hodius (*De Bibliorum Textibus* etc. p. 584) suspicatur locum sic restituendum esse: *quas Theod. interpretatus est,* sudrinas; *Aquilae prima editio . . . .*, *secunda,* pessimas.) Ad τὰ σουαρεὶμ Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 648 notat: τουτέστι, τὰ σεσηπότα; Theodoret. autem: Σουαρὴμ δέ ἐστι τῇ Ἑβραίων φωνῇ, τὰ ἐν ταῖς ὕλαις φυόμενα, τουτέστιν, τὰ ἄγρια, τὰ ἀνεπιμέλητα, τὰ φυτουργίας οὐκ ἀξιούμενα, τὰ εἰς βρῶσιν ἄχρηστα. [27] Cod. Jes. Scriptura ἐξαποστέλλω (ἀποστέλλω Cod. 88) est in ceteris omnibus, qui, excepto Cod. 233, καὶ τὸν λιμὸν, et οὐ βρωθήσεται habent. In fine ὑπὸ πονηρίας e Cod. Jes. falso exscripsit Montef. [28] Cod. Jes. Pro διώξω ὀπ. αὐτῶν Codd. 22, 36, alii (non 88, 233) habent, ἐκδιώξω κατόπισθεν αὐτῶν. Deinde πάσαις ταῖς β. omnes, excepto Cod. 233; et καὶ εἰς ὅρκον omnes, exceptis Cod. 233 et Syro-hex.

19. תַּחַת אֲשֶׁר־לֹא־שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם־יְהוָה. *Propterea quod non audierunt verba mea, inquit Jova, qui misi ad eos servos meos prophetas, mane surgendo et mittendo, et non audistis, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἀνθ' ὧν ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῶν λόγων μου, φησὶ κύριος, ὅτι ἀπέστειλα πρὸς αὐτοὺς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ ἠκούσατε, φησὶ κύριος.[29]

20. וְאַתֶּם שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה. *Et vos, audite verbum Jovae, omnes exsules quos misi e Jerusalem in Babylonem.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ὑμεῖς, ἀκούσατε λόγον κυρίου, πᾶσα ἀποικία ἣν ἐξαπέστειλα ἐξ Ἱερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα ◂.[30]

21. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[31]

בֶּן־קוֹלָיָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. υἱὸν Κωλίου ◂.[32]

בֶּן־מַעֲשֵׂיָה הַנִּבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי שָׁקֶר. *Filium Maasiae, qui vaticinantur vobis in nomine meo mendaciter.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. υἱὸν Μαασίου, τοὺς προφητεύοντας ὑμῖν τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ ◂.[33] Ἀ. . . ἐν ψεύδει.[34]

22. אֲשֶׁר־קָלָם. *Quos frixit.* Ο΄. ἀπετηγάνισε. Ἀ. οὓς ἔφρυξεν αὐτούς. Σ. οὓς ἔφρυξεν.[35]

23. נְבָלָה. *Scelus nefandum.* Ο΄. ἀνομίαν. Ἀ. ἀπόρρευσιν.[36]

רֵעֵיהֶם. *Sociorum suorum.* Ο΄. τῶν πολιτῶν αὐτῶν. Ἀ. τῶν ἑταίρων (αὐτῶν). Σ. τῶν πλησίον αὐτῶν.[37]

וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שָׁקֶר. *Et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter.* Ο΄. καὶ λόγον ἐχρημάτισαν (Ἀ. Σ. καὶ ἐλάλησαν λόγον[38]) ἐν τῷ ὀνόματί μου ※ Ἀ. Θ. ἄδικον ◂.[39]

וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֵד. *Et ego* sum *ille qui novit, et testis.* Ο΄. καὶ ἐγώ ※ Ἀ. Θ. εἰμι ὁ γνώστης, καὶ ◂ μάρτυς.[40]

24, 25. לֵאמֹר: כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה שָׁלַחְתָּ בְשִׁמְכָה סְפָרִים אֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַםִ וְאֶל־צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן וְאֶל־כָּל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר. *Dicens: Sic dicit Jova exercituum Deus Israel, dicens: Propterea quod tu misisti in nomine tuo literas ad omnem populum qui* est *in Jerusalem, et ad Zephaniam filium Maasiae sacerdotem, et ad omnes sacerdotes, dicens.* Ο΄. οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου. καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν Μαασαίου τὸν ἱερέα εἰπέ. ※ Θ. λέγων· τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ, (λέγων)· ἀνθ' ὧν ὅτι σὺ ἀπέστειλας ἐν τῷ ὀνόματί μου τὰ βιβλία πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ ◂, καὶ πρὸς

---

[29] Cod. Jes. Lectio ἀνθ' ὧν ὅτι est in Codd. 88, 233; in ceteris ὅτι abest. In fine ἤκουσαν pro ἠκούσατε tuentur omnes praeter Cod. 233, et Syro-hex. in marg. [30] Cod. Jes. Solus Cod. 88 legit, πᾶσα ἡ ἀποικία. Post εἰς Βαβυλῶνα Syro-hex. in marg. scholium habet: "Feruntur (ܡܬܬܠܝܢ) hic verba quaedam juxta Aquilam, quae LXX postea posuerunt, utpote congruentius ibi posita (ܐܝܟ ܕܒܗ ܕܐܬܪܐ ܫܦܝܪ ܣܝܡܝܢ ܬܡܢ)." [31] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: κύριος ※ τῶν δ. ◂ ὁ θεὸς Ἰσραήλ. [32] Cod. Jes., ubi Κουλίου scriptum, invitis ceteris omnibus. [33] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui mox post εἰς χεῖρας supplent Ναβουχοδονόσορ (Syro-hex. ※ Ναβουχοδονόσορ ◂). [34] Syro-hex. ܐ. ܒܕܓܠܘܬܐ ◆. [35] Cod. 86 affert: Σ. οὓς ἔφρυξεν. Cod. 88: Ἀ. οὓς ὤρυξεν αυτος (sic). Σ. οὓς ὤρυξεν. Syro-hex.: Ἀ. Σ. οὓς ἔφρυξεν (ܩܠܘ). [36] Syro-hex. ܐ. ܕܪܕܝܘܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Deut. xxii. 21. 1 Reg. xxv. 25. (Syr. ܕܪܕܝܘܬܐ est a radice ܪܕܐ, *fluxit*; unde ܕܪܕܐ, ἀπορρέων, Aquilae usitatum pro נָבָל. Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 9. Jerem. xvii. 11.) [37] Syro-hex. ܐ. ܕܚܒܪܝܗܘܢ ◆. ܣ. ܕܩܪܝܒܝܗܘܢ (ܕܩܪܝܒܝܗܘܢ) ◆. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. τῶν πλησίων (sic) αὐτῶν. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 649: τὸ δὲ, ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν, ὁ Ἑβραῖος, τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ἔχει. [38] Codd. 86, 88, quorum prior addit ἄδικον. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܡܠܠܘ ◆. [39] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [40] Iidem.

Σοφονίαν υἱὸν Μαασαίου τὸν ἱερέα, ※ καὶ πρὸς πάντας ἱερεῖς ◂, λέγων.[41]

26. לִהְיוֹת פְּקִדִים בֵּית יְהוָה לְכָל־אִישׁ מְשֻׁגָּע וּמִתְנַבֵּא. *Ut sitis praefecti domus Jovae propter omnem virum insanientem et prophetam se jactantem.* Ο΄. γενέσθαι ἐπιστάτην (Σ. ἐπίσκοπον[42]) ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντὶ ἀνθρώπῳ προφητεύοντι (Ἀ. ἐπιλήπτῳ. Σ. παραπρολέγοντι[43]), καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ (Ἀ. Σ. προφητεύοντι[44]). Σ. γενέσθαι ἐπίσκοπον τοῦ οἴκου κυρίου παρὰ παντὶ ἀνδρὶ προλέγοντι καὶ προφητεύοντι.[45]

וְנָתַתָּה אֹתוֹ אֶל־הַמַּהְפֶּכֶת וְאֶל־הַצִּינֹק. *Et dabis eum in nervum et in columbar.* Ο΄. καὶ δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκλεισμα καὶ εἰς τὸν καταράκτην (Ὁ Σύρος· (τὴν) εἱρκτήν[46]). Ἀ. . . πρὸς τὴν † καταπατάκτην καὶ πρὸς τὸν σινώχ.[47] Σ. ἵνα ἐμβάλῃς αὐτὸν εἰς βασανιστήριον καὶ ὑπὸ μόχλον.[48]

27. לֹא גָעַרְתָּ בְּיִרְמְיָהוּ הָעֲנְּתֹתִי. *Non increpuisti Jeremiam Anathothitam.* Ο΄. συνελοιδορήσατε (Οἱ Γ΄. οὐκ ἐλοιδορήσατε[49]) Ἱερεμίαν τὸν ἐξ Ἀναθώθ. Οἱ λοιποί· οὐκ ἐπετίμησας Ἱερεμίᾳ τῷ Ἀναθωθίτῃ.[50]

28. אֵלֵינוּ. *Ad nos.* Ο΄. πρὸς ὑμᾶς. Ἀ. Σ. πρὸς ἡμᾶς.[51]

29. וַיִּקְרָא צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּאָזְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. Ο΄. καὶ ἀνέγνω Σοφονίας ※ ὁ ἱερεὺς ◂ τὸ βιβλίον ※ τοῦτο ◂ εἰς τὰ ὦτα Ἱερεμίου ※ τοῦ προφήτου ◂.[52]

31. עַל־כָּל־הַגּוֹלָה. *Ad omnes exsules.* Ο΄. πρὸς ※ Ἀ. Θ. ἅπασαν ◂ τὴν ἀποικίαν.[53]

עַל־שָׁקֶר. *In mendacio.* Ο΄. ἐπ᾽ ἀδίκοις. Ἀ. ἐπὶ ψεύδει.[54]

---

[41] Sic Cod. XII, teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: ※Θ. λέγων . . . . ὁ θεὸς Ἰσραὴλ . . . . ἐν τῷ ὀν. σου . . . πρὸς πάντας τοὺς ἱερεῖς . . , lectione, ut videtur, ad eam quam ex Nobilio exscripsit Drusius, quamque hodie exhibent Codd. 22, 36, alii, conformata; nisi quod hi omnes (exceptis Codd. 88, 233, qui et πρὸς πάντας ἱερεῖς sine artic. legunt) in ἐν τῷ ὀν. μου, non σου, conspirant. (Syro-hex. in textu σου, in marg. μου habet.) Praeterea (λέγων), quod Cod. Jes. ignorat, e ceteris omnibus et Syro-hex. assumpsimus. [42] Codd. 86, 88. [43] Iidem. [44] Cod. 86. [45] Syro-hex., qui in textu habet (ut sine obelo Codd. 62, 88): παντὶ ἀνθρώπῳ ÷ μαινομένῳ, καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ ◂ (male pictum pro μαινομένῳ καὶ ÷ παντὶ ἀνθρώπῳ ◂) προφητεύοντι, in marg. affert: ܣ. ܠܡܗܘܐ ܣܥܘܪܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܠܘܬ ܟܠ ܓܒܪܐ ܕܡܩܕܡ ܐܡܪ ܘܡܬܢܒܐ. Pro προλέγοντι Cod. 88, et, "ut videtur," Cod. 86, Symmacho decompositum, nec aliunde notum, παραπρολέγοντι vindicant, quod olim corruptum esse suspicabar; nunc autem quam maxime probum et sincerum puto, ut παρὰ eandem ac in notissimo vocab. παραπρεσβεύειν vim exserat, de eo sc. qui *falso et fraudulenter*, vel etiam *in damnum* populi futura praedicat. Sed praeter hoc Symmachi fragmentum Syrus noster ad verbum מְשֻׁגָּע notat: Ἀ. *insano* (ܫܢܝܐ). Σ. *perdito* (ܡܚܒܠܢܐ). Latina sunt Norbergii. Pro ܫܢܝܐ, παραπληκτευόμενος tentat Spohnius, propter Hex. ad 1 Reg. xxi. 14; sed Syr. ܫܢܐ Nostro est ἐπίληπτος in fragmento Aquilae ad Hos. ix. 7, ubi itidem in Hebr. est מְשֻׁגָּע. De vocabulo quod Symmachi titulo gaudet, obscurior est quaestio, praesertim cum Syrus huic interpreti aliam versionem, προλέγοντι, in fragmento ejus longiore adscripsisset. Unum mihi in mentem venit: Syrum interpretem, post versionem totius clausulae confectam, perspexisse vim Graeci vocab. παραπρολέγοντι non satis clare a se explicatam esse, adeoque priori interpretationi adjectum voluisse ܡܚܒܠܢܐ (non *perdito*, sed *nocenti;* cf. Hex. ad Psal. lxx. 4), quo praepositioni παρὰ quodammodo satisfieret. [46] Theodoret.: τὸ δὲ σινὼχ ὁ Σύρος εἱρκτὴν [Pesch. ܡܚܘܫܬܐ] ἡρμήνευσεν. [47] Cod. 86, ubi σινὼκ scriptum. Codd. 22, 36, alii, post ἀπόκλεισμα inferunt σινώχ. Hieron.: "*Et in cataracten,* quem Sym. μόχλον, Aq. ipsum verbum Hebraicum posuit SINAC." Quod ad alteram vocem attinet, etiam Cod. 88 affert: Ἀ. προς την καταπατηκτην (sic), sub qua scriptura latere crediderim, non καταράκτην masculini generis, sed καταπηκτὴν, subaudi θύραν, *ostium depactum,* Anglice, *a trap-door* (vid. Herod. V, 16), per synecdochen pro ipso *carcere subterraneo* positum. [48] Syro-hex. Symmacho continuat: ܕܬܪܡܝܘܗܝ ܒܒܝܬ ܡܫܢܩܐ ܘܬܚܝܬ ܡܘܟܠܐ. Cf. ad Cap. xx. 2. Paulo aliter Codd. 86, 88: Σ. εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ὑπὸ μόχλον. [49] Cod. 86. Syro-hex. in textu habet οὐκ ἐπετιμήσατε (ܠܐ ܟܐܝܬܘܢ), ut Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii; in marg. autem char. med.: (οὐκ) ἐλοιδορήσατε (ܨܚܝܬܘܢ). [50] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܠܐ ܟܐܝܬ ܠܐܪܡܝܐ ܥܢܬܘܬܝܐ. [51] Idem. [52] Idem, qui pingit: ※ τοῦτο—προφήτου ◂. Sic sine asteriscis Codd. 22, 36, alii. [53] Cod. Jes. Syro-hex.: πρὸς ※ πᾶσαν ◂ τὴν ἀπ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [54] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܕܓܠܘܬܐ.

32. הַנֶּחֱלָמִי. *Neelamitam.* Ο΄. Vacat. ※ τὸν Ἐλαμίτην ◂.[55]

עַל־זַרְעוֹ. *In posteros ejus.* Ο΄. ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐπὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ.[56]

אִישׁ יֹשֵׁב. *Vir sedens.* Ο΄. ἄνθρωπος ※ Ἀ. Θ. καθήμενος ◂.[57] Ἀ. ἀνὴρ καθήμενος. Σ. ἀνὴρ ἀναστρεφόμενος.[58]

נְאֻם־יְהוָה כִּי־סָרָה דִבֶּר עַל־יְהוָה. *Inquit Jova, quia rebellionem locutus est contra Jovam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. λέγει κύριος, ὅτι ἔκκλισιν ἐλάλησε κατὰ κυρίου ◂.[59]

Cap. XXIX. 1. ÷ τῇ ἀποικίᾳ ◂. 3. ÷ εἰς Βαβυλῶνα ◂. 8. ÷ οἱ ἐν ὑμῖν ◂, καὶ ÷ μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς ◂. 24. ÷ ὅτε (ܐ) οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου ◂.[60]

CAP. XXX (Gr. xxxvii).

2. כְּתָב־לְךָ. *Scribe tibi.* Ο΄. γράψον ※ Πάντες· σεαυτῷ ◂.[1]

אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי. *Quae locutus sum.* Ο΄. οὓς ἐχρημάτισα. Ἀ. Σ. οὓς ἐλάλησα.[2]

3. אֶת־שְׁבוּת. *Captivitatem.* Ο΄. τὴν ἀποικίαν. Ἄλλος· τὴν ἀποστροφήν.[3]

וַהֲשִׁבֹתִים. *Et reducam eos.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω αὐτούς. Ἀ. καὶ καθίσω . .[4]

3. וִירֵשׁוּהָ. *Et possidebunt eam.* Ο΄. καὶ κυριεύσουσιν αὐτῆς. Ἀ. Σ. καὶ κληρονομήσουσιν (αὐτήν).[5]

4. וְאֶל־יְהוּדָה. Ο΄. καὶ ※ ἐπὶ ◂ Ἰούδα.[6]

5. כִּי־כֹה. Ο΄. οὕτως. Ἀ. Σ. Θ. ὅτι οὕτως.[7]

קוֹל חֲרָדָה שָׁמָעְנוּ פַּחַד. *Vocem trepidationis audivimus; pavor* est. Ο΄. φωνὴν φόβου ἀκούσεσθε· φόβος. Ἀ. φωνὴν θάμβους ἠκούσαμεν· πτόησις.[8] Σ. φωνὴν ἐκστατικὴν . . .[9] Ἄλλος· πληκτικήν.[10]

6. שַׁאֲלוּ־נָא. *Interrogate, quaeso.* Ο΄. ἐρωτήσατε ※ δή ◂.[11]

זָכָר. *Mas.* Ο΄. ἄρσεν. Σ. ἄρσην.[12]

מַדּוּעַ רָאִיתִי כָל־גֶּבֶר יָדָיו עַל־חֲלָצָיו. *Quare video omnem virum* cum *manibus suis super lumbos suos?* Ο΄. ÷ καὶ περὶ φόβου ἐν ᾧ καθέξουσιν ὀσφὺν καὶ σωτηρίαν ◂·[13] διότι ἑώρακα πάντα ἄνθρωπον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. Ἀ. διὰ τί εἶδον πᾶν δυνατόν . . .[14] Σ. διὰ τί εἶδον παντὸς ἀνδρὸς χεῖρας ἐπὶ τῶν λαγόνων αὐτοῦ;[15]

כַּיּוֹלֵדָה. *Sicut parturientem.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· ὡς γυναικὸς τικτούσης ◂.[16]

כָל־פָּנִים. *Omnes facies.* Ο΄. ※ πάντα ◂ πρόσωπα.[17]

---

[55] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, qui in v. 31 Ἐλαμίτην pro Αἰλαμίτην habent. Syro-hex. ܐܝܠܡܝܐ ※, versionem vulgarem, ut in propriis nominibus solet, exprimens. [56] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܙܪܥܗ. [57] Cod. Jes., (non, ut Montef. exscripsit, ※ Ἀ. Θ. ὁ καθήμενος.) Lectio ἄνθρωπος καθήμενος est in Codd. 22, 36, aliis. [58] Codd. 86, 88. [59] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum κατὰ τοῦ κυρίου) Codd. 22, 36, alii, qui cum Syro-hex. om. οὐκ ὄψονται. [60] Syro-hex. Ad v. 24 Hieron. notat: "Et quod sequitur: *Haec dicit Dominus exercituum—qui est in Jerusalem,* in LXX non habetur. Rursusque addidere de suo: *Non misi te in nomine meo.*"

CAP. XXX. [1] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [2] Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 vero: Ἀ. Θ. οὓς ἐλάλησα. [3] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܡܦܢܝܬܐ. Cf. ad Cap. xxxii. 44. [4] Idem: ܐ. ܘܐܘܬܒ. Hieron.: "*Et convertam eos,* sive *sedere faciam.*" [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܐܪܬܘܢ. [6] Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [7] Cod. 86. Cod. 88: ※ Ἀ. ὅτι οὕτως. [8] Cod. 86, et, "ut videtur," Cod. 88: Ἀ. φωνὴν θάμβους ἠκούσαμεν. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܬܗܪܐ ܫܡܥܢ ܙܘܥܐ. [9] Cod. 86, et, "ut videtur," Cod. 88. [10] Cod. 88. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. Jes., ubi ἄρσης (sic). [13] Sic sub obelo Syro-hex., qui statim διὰ τί legit. [14] Codd. 86, 88. [15] Iidem. Mendose Cod. 86: ἐπὶ τὴν λαγον εαυτου (sic). [16] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et, om. γυναικὸς, Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex. pingit: ※ ܐܝܟ ܕܗܝ ◂ ܕܝܠܕܐ. [17] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: (ἐστράφη) πάντα τὰ πρ.

7. הוֹי כִּי. *Heu! quia.* Ο΄. (εἰς ἴκτερον) ÷ ἐγενήθη ◄. ※ οὐαὶ ◄ ὅτι.[18]

עֵת־צָרָה. *Tempus angustiarum.* Ο΄. χρόνος στενός. Ἀ. Σ. χρόνος θλίψεως.[19]

8. וְהָיָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἔσται ◄.[20]

יְהוָֹה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ Πάντες· τῶν δυνάμεων ◄.[21]

מֵעַל צַוָּארֶךָ. *De collo tuo.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτῶν. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου.[22]

8, 9. וְלֹא־יַעַבְדוּ־בוֹ עוֹד זָרִים׃ וְעָבְדוּ אֵת יְהוָֹה אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם. *Nec servitutem imponent ei amplius alieni, sed servient Jovae Deo suo, et Davidi regi suo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐργῶνται αὐτοὶ ἔτι ἀλλοτρίοις, καὶ ἐργῶνται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, καὶ τὸν Δαυὶδ βασιλέα αὐτῶν (ἀναστήσω αὐτοῖς). Σ. οὐ καταδουλώσονται αὐτὸν ἔτι ἀλλότριοι, ἀλλὰ δουλεύσουσι κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν, καὶ τῷ Δαυὶδ βασιλεῖ αὐτῶν.[23]

אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. *Quem suscitabo eis.* Ο΄. ※ ὃν ◄ ἀναστήσω αὐτοῖς.[24]

10. וְאַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָֹה וְאַל־תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת־זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד. *Tu ergo ne timeas, serve mi Jacob, inquit Jova, neque expavescas, Israel: quia en! ego salvum praestabo te e longinquo, et posteros tuos e terra captivitatis eorum: et revertetur Jacob, et requiescet, et tranquille vivet, et non erit qui terrefaciat eum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. σὺ δὲ μὴ φοβοῦ, παῖς μου Ἰακὼβ, λέγει κύριος, μηδὲ δειλιάσῃς, Ἰσραήλ· ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ σώζω σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν· καὶ ἐπιστρέψει Ἰακὼβ, καὶ ἡσυχάσει, καὶ εὐπαθήσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν.[25]

11. כִּי־אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־יְהוָֹה לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתִיךָ שָׁם אַךְ אֹתְךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ. *Nam tecum ego* ero, *inquit Jova, ut salvem te; faciam enim internecionem in omnibus gentibus, ubi dispersi te; te tamen non faciam internecionem, sed castigabo te cum aequitate; nam penitus impunem te non sinam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι, φησὶ κύριος, τοῦ σώζειν σε· ὅτι ποιήσω ἔκλειψιν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς διεσκόρπισά σε ἐκεῖ, πλὴν σὲ οὐ ποιήσω εἰς ἔκλειψιν· καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίσιν, καὶ ἀθῷων οὐκ ἀθῳώσω σε ◄.[26] Ἀ... *cum te erudiero per judicium, nequaquam innocentem faciam.* Σ... *et mundans non mundabo te.*[27]

---

[18] Syro-hex. Cod. 88 male pingit: ※ ἐγενήθη ◄. οὐαὶ ὅτι. (In textu edito pro ὅτι ἐγενήθη legendum ἐγενήθη. ὅτι ex Ald., Codd. II, III, XII, 22, 26, 33, aliis.) [19] Codd. 86, 88, quorum prior Θ. pro Σ. habet. Post στενός ἐστι add. καὶ θλίψεως Codd. 22, 36, alii. [20] Cod. 86. Sic in textu Cod. 88, et sub aster. Syro-hex. [21] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [22] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [23] Syro-hex. ܠܐ ܢܫܬܥܒܕܘܢ ܠܗ ܬܘܒ ܢܘܟܪܝܐ܂ ܐܠܐ ܢܫܡܫܘܢ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ ܘܠܕܘܝܕ ܡܠܟܗܘܢ܀. Cf. ad Cap. xxvii. 7. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 233. [25] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 86, 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, φησὶ pro λέγει habent. Ad unum vero omnes καὶ εὐπαθήσει, non ut oscitanter exscripsit Montef., ἐν εὐπαθήσει, scribunt. Pro τῆς αἰχμ. Grabius γῆς αἰχμ. edidit, repugnantibus omnibus. Hieron.: "Haec περικοπὴ [vv. 10, 11] in LXX non habetur, et in plerisque codd. vulgatae editionis sub asteriscis de Theodotione addita est." [26] Cod. Jes., ubi haec, πλὴν σὲ—ἔκλειψιν, casu excidisse videntur. Idem pro ἔκλειψιν in priore loco εἴσλειψιν, s. εἰς λεῖψιν, scribit. Ceterum pro his, πλὴν σὲ—ἔκλειψιν, quae ex Codd. 22, 36, aliis, assumpsimus, alia, σὲ δὲ οὐ ποιήσω συντέλειαν, in Codd. 86, 88, et Syro-hex. habentur. [27] Hieron.: "Quod autem intulit, *ut non tibi videaris innoxius;* sive juxta Sym., *et mundans non mundabo te;* vel juxta Aq., *cum te erudiero per judicium, nequaquam innocentem faciam,* illud significat, quod omnis mundus indigeat misericordia Dei, et nullus, quamvis sanctus sit, securus pergat ad judicem." Aquilae Graeca a Theodotione vix hilum distare videntur (cf. ad Cap. xlvi. 28); Sym. fortasse vertit: καὶ καθαρίζων οὐ καθαριῶ σε; quae Complutensium est lectio. Cf. Hex. ad Job. x. 14.

12. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה. Οʹ. οὕτως εἶπε κύριος. ʹΑ. ὅτι τάδε λέγει κύριος.[28]

אָנוּשׁ לְשִׁבְרֵךְ נַחְלָה מַכָּתֵךְ. *Desperatum quid inest vulneri tuo, aegra est plaga tua.* Οʹ. ἀνέστησα σύντριμμα (alia exempl. ※ τὸ σύντριμμά σου ◄[29]), ἀλγηρὰ ἡ πληγή σου. ʹΑ. ἀπεγνωσμένον τὸ σύντριμμά σου, σκληρὰ ἡ πληγή σου.[30] ʹΑ. βίαιον τὸ σύντριμμά σου . . . Σ. ἀνίατον τὸ σύντριμμά σου . . .[31]

13. אֵין־דָּן דִּינֵךְ לְמָזוֹר רְפֻאוֹת. *Non est qui tueatur causam tuam ad obligationem; sanationes.* Οʹ. οὐκ ἔστι κρίνων κρίσιν σου, εἰς ἀλγηρὸν ἰατρεύθης. ʹΑ. οὐκ ἔστι κρίνων (κρίσιν σου) εἰς ἐπίδεσιν ὑγιειῶν σου.[32] Aliter: ʹΑ. εἰς πόρρωθεν ἰάματα.[33] Σ. . . εἰς πύρωσιν ἰάσεως.[34]

תְּעָלָה אֵין לָךְ. *Emplastrum non est tibi.* Οʹ. ὠφέλειά σοι οὐκ ἔστι. Σ. συνούλωσις οὐκ ἔστι σοι.[35]

14. אוֹתָךְ לֹא יִדְרֹשׁוּ. *Te non requirunt.* Οʹ. ※ οἳ ◄ οὐ μὴ ἐπερωτήσωσιν.[36]

עָצְמוּ חַטֹּאתָיִךְ. *Numerosa facta sunt peccata tua.* Οʹ. ἐπλήθυναν αἱ ἁμαρτίαι σου. ʹΑλλος· ἴσχυσαν αἱ ἀνομίαι σου.[37]

15. מַה־תִּזְעַק עַל־שִׁבְרֵךְ אָנוּשׁ מַכְאֹבֵךְ עַל רֹב עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ חַטֹּאתַיִךְ עָשִׂיתִי אֵלֶּה לָךְ. *Quid clamas de vulnere tuo? desperatus est dolor tuus; propter multitudinem iniquitatis tuae,* quia *numerosa facta sunt peccata tua, feci haec tibi.* Οʹ. Vacat. ※ ʹΑ. Θ. τί βοᾷς ἐπὶ τὸ σύντριμμά σου; βίαιον τὸ ἄλγος σου· διὰ πλῆθος ἀνομίας σου ἴσχυσαν αἱ ἁμαρτίαι σου, ἐποίησαν ταῦτά σοι ◄.[38]

16. וְכָל־צָרַיִךְ כֻּלָּם בַּשְּׁבִי יֵלֵכוּ. *Et omnes inimici tui, omnes illi in captivitatem abibunt.* Οʹ. καὶ πάντες οἱ ἐχθροί σου κρέας αὐτῶν πᾶν ἔδονται. ʹΑ. καὶ πάντες οἱ πολιορκοῦντές (σε), πάντες αὐτοὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται.[39] Σ. . . οἱ θλίβοντές σε πάντες, αὐτοὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀπενεχθήσονται.[40]

וְהָיוּ שֹׁאסַיִךְ לִמְשִׁסָּה. *Et erunt direptores tui in direptionem.* Οʹ. καὶ ἔσονται οἱ διαφοροῦντές σε εἰς διαφόρημα.[41] ʹΑ. Σ. . . οἱ διαρπάζοντές σε εἰς διαρπαγήν.[42]

17. כִּי אַעֲלֶה אֲרֻכָה לָךְ. *Nam inducam tibi sana-*

---

[28] Syro-hex. ܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [29] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [30] Syro-hex. Aquilae continuat: ܦܣܝܩ ܗܘ ܬܒܪܟܝ ܩܫܐ ܡܚܘܬܟܝ. Cf. ad Cap. xviii. 12. [31] Codd. 86, 88. Aquilae lectio aut Theodotioni potius vindicanda est, aut ad alteram ejus editionem pertinet. Cf. ad v. 15. Ad ἀνέστησα Syro-hex. in marg. char. med. affert: βίαιον τὸ σύντριμμα (ܬܒܪܐ ܗܘ ܥܫܝܢܐ). [32] Syro-hex. in continuatione: ◆ ܠܐ ܐܝܬ ܕܕܐܢ ܕܝܢܟܝ ܠܚܒܘܫܐ ܕܚܠܝܡܘܬܟܝ. Ad מָזוֹר cf. Hex. ad Hos. v. 13. Obad. 7. [33] Codd. 86, 88. Lectio vix sana esse videtur. [34] Cod. 88. Ad Hebraeum propius accedere videtur πώρωσιν, quae a medicis pro *consolidatione ossium fractorum* frequentatur. [35] Idem in continuatione. Syro-hex. affert: Σ. *sanitas* (ܚܠܝܡܘܬܐ). Cf. ad v. 17. [36] Sic solus Cod. 88. Syro-hex. praemittit ◄ ܗܢܘܢ ※, quod ad contextum nullo modo quadrat. Post ἐπερωτήσωσιν Cod. XII in marg. affert: ※ τὰ εἰς εἰρήνην; Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex.: περὶ σοῦ. [37] Sic in textu post αἱ ἁμαρτίαι σου Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. [38] Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ※ ʹΑ. Θ. τί βοᾷς—αἱ ἁμαρτίαι σου. Sic sub aster. Codd. 86, 88, addito in fine ἐποίησαν ταῦτά σοι. Codd. 22, 36, (48 sub ※), alii, et Syro-hex. (sub ※): τί βοᾷς—διὰ πλῆθος ἀνομιῶν σου, ὅτι ἴσχυσαν αἱ ἁμ. σου, ἐποίησάν σοι ταῦτα. Hieron.: "Quodque sequitur: *Quid clamas—iniquitatis tuae*, in LXX non habetur." [39] Cod. 88. Cf. ad Cap. xxxii. 2. l. 7. [40] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܠܝܢ ܕܐܠܨܝܢ ܠܟܝ ܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܒܫܒܝܬܐ ◆. Ad ܒܫܒܝܬܐ idem affert: ܣ. ܢܬܕܒܪܘܢ ◆. [41] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 661: καὶ ἔσονται οἱ διαφοροῦντές σε εἰς διαφόρημα· τουτέστιν, οἱ διαρπάζοντές σε εἰς διαρπαγήν. Graecum διαφορεῖν aliter, et Hebraeo minus convenienter, ceperunt Lexicographi veteres; e.g. Hesych.: Διαφοροῦντές σε· παίζοντές σε. Διαφόρημα· παίγνιον; quos secutus est etiam Syrus noster, vertens: ܘܢܗܘܘܢ ܗܢܘܢ ܕܡܒܙܚܝܢ ܒܟܝ ܠܒܙܚܐ. (Vox ܒܙܚܐ, *ludicrum*, in Lexicis sine testimoniis posita, commutatur cum παίγνιον Habac. i. 10. Sap. Salom. xv. 12 in Syro-hex. Huc pertinet locus Eusebii *De Mart. Palaest.* p. ܠ, 14: ܗܢܘܢ ܕܠܒܙܚܐ ܕܥܡܡܐ ܐܬܬܣܝܡܘ ܗܘܘ, quem non cepisse videtur interpres Anglus.) [42] Codd. 86, 88, quorum posterior om. σε. Syro-hex. ܐ. ܗܢܘܢ ܕܒܙܙܝܢ ܠܒܙܬܐ ◆. Ceterum tam Graeca quam Syriaca ad sequentia, וְכָל־בֹּזְזַיִךְ אֶתֵּן לָבַז, perperam aptantur.

tionem. Οʹ. ὅτι ἀνάξω τὸ ἴαμά σου. ʼΑ. Σ. ὅτι ἀνάξω συνούλωσίν σοι.[43]

17. וּמִמַּכּוֹתַיִךְ אֶרְפָּאֵךְ. *Et a plagis tuis sanabo te.* Οʹ. ἀπὸ πληγῆς ὀδυνηρᾶς ἰατρεύσω σε. ʼΑ. καὶ ἀπὸ τῶν πληγῶν σου τῶν ὀδυνηρῶν . .[44]

כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ. *Nam expulsam vocant te.* Οʹ. ὅτι ἐσπαρμένη ἐκλήθης. Σ. ὅτι ἐξωσμένη (s. ἀπωσμένη) ἐκλήθης.[45]

צִיּוֹן הִיא. *Sion ipsa est.* Οʹ. θήρευμα ὑμῶν ἐστιν. ※ Πάντες· Σιὼν, αὕτη ◂.[46]

18. שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקוֹב. *Captivitatem tentoriorum Jacobi.* Οʹ. τὴν ἀποικίαν ※ʼΑ. Θ. σκηνωμάτων ◂ Ἰακώβ.[47]

וּמִשְׁכְּנוֹתָיו אֲרַחֵם. *Et habitationum ejus miserebor.* Οʹ. καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω. ʼΑ. καὶ τὰς σκηνὰς αὐτοῦ οἰκτειρήσω.[48] Σ. (καὶ) τὰς παρεμβολὰς αὐτοῦ οἰκτειρήσω.[49]

עַל־תִּלָּהּ. *Super tumulo suo.* Οʹ. ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς. ʼΑ. ἐπὶ τοῦ χώματος αὐτῆς.[50]

עַל־מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב. *Super loco sibi proprio habitabitur.* Οʹ. κατὰ τὸ κρίμα αὐτοῦ καθεδεῖται. Σ. κατὰ τὴν τάξιν ἑαυτοῦ ἑδρασθήσεται.[51]

19. מֵהֶם תּוֹדָה. *Ex iis gratiarum actio.* Οʹ. ἀπʼ αὐτῶν ᾄδοντες. ʼΑ. Σ. ἀπʼ αὐτῶν ἐξομολόγησις (s. εὐχαριστία).[52]

וְהִכְבַּדְתִּים וְלֹא יִצְעָרוּ. *Et illustres reddam eos, et non viles erunt.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. καὶ χεῶ αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ σμικρυνθῶσι ◂.[53]

20. וַעֲדָתוֹ. *Et coetus ejus.* Οʹ. καὶ τὰ μαρτύρια αὐτῶν. ʼΑ. Σ. καὶ ἡ συναγωγή . .[54]

עַל כָּל־לֹחֲצָיו. *In omnes qui vexant eum.* Οʹ. ※ ἐπὶ πάντας ◂ τοὺς θλίβοντας αὐτόν.[55]

21. וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ. *Et erit princeps ejus ex eo.* Οʹ. καὶ ἔσονται ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐπʼ αὐτούς. ʼΑ. καὶ ἔσται ὑπερμεγέθης αὐτοῦ ἀπʼ αὐτοῦ. Σ. καὶ ἔσται δυνάστης αὐτοῦ ἀπʼ αὐτοῦ.[56]

וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלָי. *Et appropinquare faciam eum, et accedet ad me.* Οʹ. καὶ συνάξω αὐτοὺς, καὶ ἀποστρέψουσι πρὸς μέ. ʼΑ. Σ. καὶ προσάξω αὐτὸν, καὶ ἐγγιεῖ πρὸς μέ.[57]

לָגֶשֶׁת אֵלַי נְאֻם־יְהוָה. *Ad accedendum ad me, inquit Jova.* Οʹ. ἀποστρέψαι πρὸς μὲ, ※ φησὶ κύριος ◂. ʼΑ. ἐγγίσαι πρὸς μέ . . .[58] Σ. Θ. ἐπιστρέψαι πρὸς μὲ, ※ φησὶ κύριος ◂.[59]

22. וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים. *Et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum.* Οʹ. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ ἔσεσθέ ἐμοὶ εἰς λαὸν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν ◂.[60]

23. הִנֵּה סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה יָצְאָה סַעַר מִתְגּוֹרֵר. *Ecce turbo Jovae, ira prodit, turbo se trahens (s. commorans).* Οʹ. ὅτι ὀργὴ κυρίου ἐξῆλθε θυμώδης, ἐξῆλθεν ὀργὴ στρεφομένη. ʼΑ. ἰδοὺ καταιγὶς κυρίου, ὀργὴ ἐξελθοῦσα, λαῖλαψ σύρουσα. Σ. ἰδοὺ συσσεισμὸς κυρίου . . .[61]

---

[43] Codd. 86, 88, qui Aquilae soli tribuunt. Sed Procopius in Leviticum, a Montef. excitatus, ait: "Haec novissima verba sic interpretatus est Aq. et Sym.: *Quia obducam vulnus tuum cicatrice.*" Etiam Syrus noster: ܐ̇. ܣ̇. ܡܣܩܢܘܬܐ ܠܟܝ. Cf. ad v. 13. [44] Codd. 86, 88 in continuatione. Aquilae esse vix potest. [45] Syro-hex. ܣ̇. ܕܛܪܝܕܐ (non ܕܡܣܚܦܬܐ) ܐܬܩܪܝܬܝ. [46] Syro-hex. in textu: ※ Σιὼν, αὕτη ◂ ÷ θήρ. ὑμῶν ἐστιν ◂. Sic sine signis Origenianis Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Π. Σιών. [47] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [48] Codd. 86, 88, quorum prior οἰκτείρεις habet. [49] Syro-hex. ܣ̇. ܠܡܫܪܝܬܗ̈. ܕܝܠܗ ܐܪܚܡ. [50] Codd. 86, 88. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 661: Ὁ δὲ Ἑβραῖος οὕτως ἔχει· καὶ οἰκοδομηθήσεται πόλις ἐπὶ τὸ ἴχνος αὐτοῦ, τουτέστι, κατὰ τὴν προτέραν διαγραφήν. [51] Iidem. [52] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܡܢܗܘܢ ܬܘܕܝܬܐ. Aquilae fortasse vindicandum εὐχαριστία, Symmacho ἐξομολόγησις. [53] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 49, 62, 88 (sub ※), Syro-hex. (sub ※), et (cum ἐκχεῶ) Codd. 22, 36, alii. [54] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܘܟܢܘܫܬܐ. Theodoret.: τὰ μαρτύρια ὁ Σύρος συναγωγὰς ἡρμήνευσεν. [55] Sic Codd. XII (in marg.), 86 (in marg.), 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [56] Syro-hex. ܐ̇. ܘܢܗܘܐ ܝܬܝܪ ܪܒܘܬܐ ܕܝܠܗ ܡܢܗ. ܣ̇. ܘܢܗܘܐ ܫܠܝܛܐ ܕܝܠܗ ܡܢܗ. (Locutio ܝܬܝܪ ܪܒܘܬܐ ponitur pro ὑπερμεγέθης Dan. iv. 34 in Syro-hex. Cf. ad Cap. xiv. 3.) [57] Idem: ܐ̇. ܣ̇. ܘܐܩܪܒܝܘܗܝ ܘܢܬܩܪܒ ܠܘܬܝ. Codd. 86, 88: ʼΑ. Σ. καὶ ἐγγιεῖ πρὸς μέ. [58] Syro-hex. ܐ̇. ܠܡܬܩܪܒܘ ܠܘܬܝ. [59] Cod. Jes. Syro-hex. pingit: ※ φησὶ κύριος—εἰς θεόν ◂. [60] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [61] Syro-hex. ܐ̇. ܗܐ ܥܠܥܠܐ ܕܡܪܝܐ ܚܡܬܐ ܕܢܦܩܬ. ܥܠܥܠܐ ܕܓܪܪܐ.

24. מְזִמּוֹת. *Consilia.* Ο΄. ἐγχείρημα. Ἀ. ἐνθύμημα. Σ. τὰ ἐνθυμήματα.[62]

תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ. *Animum advertetis ad illud.* Ο΄. γνώσεσθε αὐτά. Ἀ. συνήσετε αὐτό. Σ. συνήσετε αὐτὸν συνέσει.[63]

Cap. XXX. 16. ÷ ἐπὶ πλῆθος —— ἐποίησαν ταῦτά σοι ◂.[64]

Cap. XXXI (Gr. xxxviii).

1. לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת. *Omnibus familiis.* Ο΄. τῷ γένει. Ἀ. πάσαις ταῖς συγγενείαις.[1]

2. מָצָא חֵן בַּמִּדְבָּר עַם שְׂרִידֵי חָרֶב הָלוֹךְ לְהַרְגִּיעוֹ יִשְׂרָאֵל. *Invenit gratiam in deserto populus residuorum a gladio, eundo* me *ad requiescere faciendum eum, Israelem.* Ο΄. εὗρον θερμὸν (Ἀ. Σ. Θ. χάριν.[2] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· οἰκτιρμὸν[3]) ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλότων ἐν μαχαίρᾳ· βαδίσατε καὶ μὴ ὀλέσητε τὸν Ἰσραήλ. Ἀ. . . μετὰ ἐξηλειμμένων μαχαίρᾳ, πορευόμενος ἀναπαῦσαι τὸν Ἰσραήλ.[4] Σ. εὑρίσκω χάριν ἐν τῇ ἐρήμῳ, λαὸν σεσωσμένον ἐκ μαχαίρας, πορευόμενον ἀναπαῦσαι τὸν Ἰσραήλ.[5] Ἄλλος· . . . πορευομένους ἐν σπουδαῖς Ἰσραήλ.[6]

4. תַּעְדִּי. *Ornaberis.* Ο΄. λήψῃ. Α. κοσμηθήσῃ.[7]

בִּמְחוֹל. *In choro.* Ο΄. μετὰ συναγωγῆς. Ἀ. ἐν χορῷ.[8]

5. נָטְעוּ נֹטְעִים. *Plantabunt plantantes.* Ο΄. φυτεύσατε. Alia exempl. φυτεύσαντες φυτεύσατε; alia, φυτεύσατε φυτείας.[9]

וְחִלֵּלוּ. *Et profanabunt* (in proprium usum convertent). Ο΄. καὶ αἰνέσατε. Ἀ. καὶ βεβηλώσατε.[10]

6. קָרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרָיִם. *Clamabunt custodes in monte Ephraim.* Ο΄. κλήσεως ἀπολογουμένων ἐν ὄρεσιν Ἐφραΐμ. Ἀ. Σ. καλέσατε φύλακας ἐν ὄρει Ἐφραΐμ.[11]

קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל־יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ. *Surgite, et ascendamus Sionem ad Jovam Deum nostrum.* Ο΄. ἀνάστητε, καὶ ἀνάβητε εἰς Σιὼν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. Ἀ. Σ. ἀνάστητε, καὶ ἀναβῶμεν εἰς Σιὼν πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν.[12]

7. כִּי־כֹה אָמַר יְהוָֹה רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה. *Quia haec dicit Jova: Jubilate propter Jacobum gaudium.* Ο΄. ὅτι οὕτως εἶπε κύριος· ※ ἀγαλλιᾶσθε ◂ τῷ Ἰακώβ· εὐφράνθητε.[13] Ἀ. ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἀγαλλιᾶσθε (Aliter: Ἀ.

---

[62] ܣ. ܗܘ̈ܐ ܡܙܝܥܐ ܘܫܘܥܐ. Vocabula fere synonyma, ܥܠܥܠܐ, ܙܘܥܐ et ܡܙܝܥܐ, Graecis λαῖλαψ, καταιγὶς, συσσεισμὸς, ita respondent, ut singula singulis pro certo aptari nequeant. Cf. ad Cap. xxiii. 19. [62] Codd. 86, 88. [63] Iidem, qui Aquilae σ. αὐτοὶ tribuunt. [64] Syro-hex.

Cap. XXXI. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܟܠܗܝܢ ܐܚ̈ܝܢܘܬܐ. [2] Idem: Οἱ λοιποί· χάριν (ܛܝܒܘܬܐ). Hieron.: "Ridicule Latini codices in hoc loco ambiguitate verbi Graeci, pro *calido*, *lupinos* interpretati sunt; Graecum enim θερμὸν utrumque significat; quod et ipsum non habetur in Hebraeo. Est enim scriptum HEN, quod Aq., Sym. et Theod. χάριν, hoc est, *gratiam*, interpretati sunt. Soli LXX posuerunt *calidum*, putantes ultimam literam MEM esse." Praeiverat Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 711: Ὁ γὰρ θερμὸν ἡρμήνευσεν ὁ Ἕλλην, τοῦτο, χάριν, ἔχει ὁ Ἑβραῖος· ἐκ δὲ τῆς ἐπωνυμίας τὸ σφάλμα τῆς ἑρμηνείας γέγονεν. Τὸ γὰρ ὠμ κατὰ τὴν Ἑβραίων φωνὴν δασυνόμενον, θερμόν ἐστι· τὸ δὲ ἥν, κάλλος κεχαριτωμένον. [3] Theodoret. [4] Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܕܐܬܥܛܝܘ ܒܣܦܣܪܐ. ܐܙܠ ܕܢܢܝܚ ܠܐܝܣܪܝܠ. Perperam Norberg.: A. *populus deletus gladio* etc. (Pro שְׂרִידֵי nescio an שְׂרוּדֵי legerint Aq. et LXX.) [5] Nobil. Eadem (cum ἐν ἐρήμῳ) affert Ghisler. in Catena, T. II, p. 665. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܡܐ ܕܐܫܬܘܙܒ ܡܢ ܣܦܣܪܐ. ܐܙܠ ܕܢܢܝܚ ܠܐܝܣܪܝܠ. [6] Haec in textum LXXviralem post μαχαίρᾳ inferunt Codd. 22, 36 (cum πόδας pro ἐν σπουδαῖς), alii. Hebr. רֶגַע cum σπουδὴ commutant LXX ad Thren. iv. 6, necnon Aq. ad Jerem. xviii. 7, 9. Minus probabiliter Chrysost. l.c.: τὸ δὲ, πορευομένους εἰς σπουδὰς (sic) Ἰσραὴλ, τουτέστιν· ἡνίκα ἐπορευόμην πρὸς ἀνάπαυσιν αὐτοῦ ἐν τῇ πανερήμῳ. [7] Syro-hex. ܐ. ܬܬܨܒܬܝܢ. [8] Idem: ܐ. ܒܚܕܘܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [9] Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII, 23, 26, aliis; posterior in Codd. 88, 233, et Syro-hex. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܣܝܒܘ. [11] Codd. 86, 88, quorum prior φυλα και (sic) pro φύλακας habet. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܪܘ ܢܛܘܪ̈ܐ ܒܛܘܪܐ ܕܐܦܪܝܡ. [12] Codd. 86, 88 in continuatione. Pro ἀναβῶμεν (Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܣܩ) εἰς Σ. Cod. 88 habet ἀναβῶ ἐν Σ. Mox pro πρὸς κύριον, προσκυνεῖν mendose exhibet Cod. 86. [13] Sic Cod. 88. Syro-hex. legit et pingit: ※ τῷ Ἰακὼβ ◂ ἀγαλλιᾶσθε. Codd. 22, 36, alii: τῷ Ἰακὼβ· ἀγαλλιᾶσθε καὶ εὐφραίνεσθε.

αἰνεῖτε) τῷ Ἰακὼβ ἐν εὐφροσύνῃ.[14] Σ. ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἀγαλλιᾶσθε περὶ τοῦ Ἰακὼβ ἐν εὐφροσύνῃ.[15]

8. מִיַּרְכְּתֵי. *E lateribus* (extremis regionibus). Ο΄. ἀπ' ἐσχάτου. Ἀ. ἀπὸ κλιμάτων.[16]

בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל. *Inter eos caecus et claudus, praegnans et pariens simul; coetus magnus.* Ο΄. ἐν ἑορτῇ φασέκ· καὶ τεκνοποιήσει ὄχλον πολύν. ※ ἐν αὐτοῖς τυφλὸς καὶ χωλὸς, ἔγκυος καὶ τίκτουσα ὁμοθυμαδὸν, ἐκκλησία μεγάλη ◂.[17]

9. וּבְתַחֲנוּנִים. *Et cum supplicationibus.* Ο΄. καὶ ἐν παρακλήσει. Ἀ. καὶ ἐν οἰκτιρμοῖς. Σ. καὶ μετ' οἰκτιρμῶν.[18]

אוֹלִיכֵם אֶל־נַחֲלֵי מַיִם. *Ducam eos ad torrentes aquarum.* Ο΄. αὐλίζων ἐπὶ διώρυγας ὑδάτων. Ἀ. ἀπάξω αὐτοὺς πρὸς χειμάρρους ὑδάτων.[19]

11. וּגְאָלוֹ. *Et liberabit eum.* Ο΄. ἐξείλατο αὐτόν. Ἀ. καὶ ἠγχίστευσεν αὐτόν.[20]

12. וְרִנְּנוּ. *Et jubilabunt.* Ο΄. καὶ εὐφρανθήσονται. ※ Πάντες· καὶ ἀγαλλιάσονται ◂.[21]

בִמְרוֹם־צִיּוֹן. *In excelso Sionis.* Ο΄. ἐν τῷ ὄρει Σιών. Σ. ἐν τῷ ὕψει Σιών.[22]

וְנָהֲרוּ. *Et confluent.* Ο΄. καὶ ἥξουσιν. Alia exempl. add. καὶ ἐκστήσονται.[23]

12. וְעַל־יִצְהָר וְעַל־בְּנֵי־צֹאן וּבָקָר. *Et propter oleum, et propter fetum gregum et armentorum.* Ο΄. καὶ καρπῶν, καὶ κτηνῶν, καὶ προβάτων (alia exempl. add. καὶ βοῶν[24]). Ἀ. καὶ ἐλαίου, καὶ ἐπὶ υἱοὺς προβάτων καὶ αἰγῶν. Σ. καὶ ἐπὶ ἐλαίῳ, καὶ ἐπὶ βουκολίῳ βοσκημάτων καὶ βοῶν.[25]

כְּגַן רָוֶה. *Sicut hortus irriguus.* Ο΄. ὥσπερ ξύλον ἔγκαρπον. Ἀ. Σ. ὡς κῆπος μεθύων.[26]

13. בְּמָחוֹל וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו. *In choro, et juvenes senesque simul.* Ο΄. ἐν συναγωγῇ νεανίσκων, καὶ πρεσβῦται ÷ χαρήσονται ◂. Ἀ. ἐν χορῷ, καὶ παῖδες (s. νέοι) καὶ πρεσβῦται ἅμα.[27]

וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם. *Et consolabor eos, et laetari eos faciam ex maerore suo.* Ο΄. καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραινομένους ※ Ἀ. Θ. ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν ◂.[28] Ἀ. καὶ παρακαλέσω αὐτοὺς, καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν. Σ. καὶ παραμυθήσομαι αὐτούς . . .[29]

14. דֶּשֶׁן. *Pinguedine.* Ο΄. ÷ υἱῶν Λευὶ ◂ ※ πιότητος ◂.[30]

15. נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים. *Ejulatus, fletus amaritudinum.* Ο΄. θρήνου καὶ κλαυθμοῦ καὶ ὀδυρμοῦ. Ἀ. Σ. μέλος κλαυθμοῦ καὶ πικρασμῶν.[31]

---

[14] Codd. 86, 88. Syro-hex. vero affert: Ἀ. αἰνεῖτε (ܫܒܚܘ), quod Aquilae usitatius est pro רַנּוּ. [15] Codd. 86, 88. [16] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܦܢܝܬܐ ♦. Norberg. male exscripsit ܡܢ ܦܚܬܐ, *a foveis.* [17] Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. ex eodem affert: ※ ἐπ' αὐτοῖς τυφλὸς κ.τ.ἑ.) In Codd. 22, 36, 88 (sub ※), aliis, haec in textu post πολὺν habentur. Syro-hex. legit et pingit: ἐν ἑορτῇ φασέκ· ※ καὶ τεκνοποιήσαι (sic) ὄχλον πολύν· ἐν αὐτοῖς—μεγάλη ◂. Hieron.: "Quod sequitur, *in solemnitate Phase, et generabit filios multos,* in Hebraico non habetur, sed in LXX tantum legitur, pro quo apud Hebraeos scriptum est: *inter quos erunt caecus et claudus, et praegnans et pariens simul; ecclesia magna revertentium huc.*" [18] Codd. 86, 88. [19] Syro-hex. ܐ. ܐܕܒܪ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܢܚܠܐ ܕܡܝܐ ♦. [20] Idem: ܐ. ܘܐܫܬܘܫܛ ♦. Pro ܘܐܫܬܘܫܛ, *et roboravit eum,* proculdubio legendum ܘܐܫܬܘܫܒ, a verbo ܫܘܫܒ, *affinitatem contraxit, jure propinquitatis redemit,* quod cum Graeco ἀγχιστεύειν commutavit Syrus noster Ruth iii. 13. Cf. Hex. ad Psal. lxxi. 14. [21] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ εὐφρανθήσονται ※ καὶ ἀγαλλιάσονται ◂, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [22] Syro-hex. ܣ. ܒܪܘܡܐ ܕܨܗܝܘܢ ♦. [23] Sic Codd. 22, 36, alii. Est fortasse alius interpretis. [24] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [25] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܠ ܡܫܚܐ ♦. [26] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܓܢܬܐ ܪܘܝܐ ♦. [27] Syro-hex. ܐ. ܒܚܘܓܐ. ܘܛܠܝܐ ܘܣܒܐ ܐܟܚܕܐ ♦. Post χαρήσονται, quod obelo jugulat Syro-hex., Codd. 22, 36, alii, inferunt ἅμα. [28] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [29] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. καὶ παρακαλέσω αὐτούς. Σ. καὶ παραμυθ. αὐτούς. Syro-hex. ܐ. ܘܐܒܝܐ ܐܢܘܢ ܘܐܚܕܐ ܐܢܘܢ ♦. Tandem Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ παρακαλέσω αὐτοὺς, καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λ. αὐτῶν. [30] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 88 (cum ※ ποιότητος). Hieron. Hebraea vertit: *Et inebriabo animam sacerdotum pinguedine* (sive [juxta LXX] *filiorum Levi*). In fine v. Syro-hex. addit: ※ φησὶ κύριος ◂, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܐܡܪܐ ܕܒܟܝܐ ܘܕܡܪܝܪܘܬܐ ♦.

15. עַל־בָּנֶיהָ (in priore loco). *Propter filios suos.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς.[32]

לְהִנָּחֵם עַל־בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ. *Consolationem admittere de filiis suis, quia non sunt.* Ο΄. παύσασθαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν. Ἀ. παρακληθῆναι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν.[33]

16, 17, 34. נְאֻם־יְהוָה. ※ Πάντες· φησὶ κύριος ◂.[34]

17. וְיֵשׁ־תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ. *Et est spes tempori tuo futuro.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· καὶ ἔσται ἐλπὶς τῇ ἐσχάτῃ σου ◂.[35]

וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם. *Et revertentur filii ad terminum suum.* Ο΄. μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις ※ εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν ◂.[36] Ἀ. καὶ ἐπιστρέψουσιν οἱ υἱοὶ (Θ. οἱ υἱοί σου) εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν.[37]

18. מִתְנוֹדֵד. *Plorantem.* Ο΄. ὀδυρομένου. Ἀ. *migrantem.*[38]

כְּעֵגֶל לֹא לֻמָּד. *Sicut vitulus indomitus.* Ο΄. ὥσπερ μόσχος οὐκ ἐδιδάχθην. Ἀ. ὡς μόσχος ἀδίδακτος. Σ. ὡς μόσχος ἀδάμαστος.[39]

19. כִּי־אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הִוָּדְעִי סָפַקְתִּי עַל־יָרֵךְ בֹּשְׁתִּי וְגַם־נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי חֶרְפַּת נְעוּרָי. *Nam postquam conversus sum, penitentiam egi; et postquam eruditus sum, percussi super femur: confusus sum, et etiam erubui, quoniam fero opprobrium juventutis meae.* Ο΄. ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα, καὶ ὕστερον τοῦ γνῶναί με, ἐστέναξα ἐφ᾽ ἡμέρας αἰσχύνης, καὶ ὑπέδειξά σοι, ὅτι ἔλαβον ὀνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου. Ἀ. ὅτι μετὰ τὸ ἐπιστρέψαι με παρεκλήθην (Aliter: Ἀ. μετενόησα), καὶ μετὰ τὸ γνῶναί με ἐκρότησα ἐπὶ μηρόν· ᾐσχύνθην καὶ ἐνετράπην, ὅτι ἦρα ὀνειδισμὸν νεότητός μου.[40]

20. הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם. *Num filius pretiosus mihi Ephraim?* Ο΄. υἱὸς ἀγαπητὸς Ἐφραὶμ ἐμοί. Ἀ. υἱὸς ἔντιμός μοι Ἐφραίμ.[41]

אִם יֶלֶד. *Num puer.* Ο΄. ※ εἰ ◂ παιδίον.[42]

כִּי־מִדֵּי. *Nam quotiescunque.* Ο΄. ὅτι ἀνθ᾽ ὧν. Σ. ὅτι ἐξ.[43]

עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ. *Adhuc; propterea strepunt viscera mea ei, miserans miserebor ejus.* Ο΄. ※ Σ. πάλιν ◂·[44] διὰ τοῦτο ἔσπευσα ἐπ᾽ αὐτῷ, ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτόν. Ἀ. ἔτι διὰ τοῦτο ἤχησεν ἡ κοιλία μου αὐτῷ . . .[45] Aliter: Ἀ. . . ἐσείσθη τὰ ἔντερά μου αὐτῷ, οἰκτείρων οἰκτειρήσω.[46] Σ. πάλιν διὰ τοῦτο ἐταράχθη τὰ ἐντός μου ἐπ᾽ αὐτῷ . . .[47]

---

[32] Cod. 86. Sic in textu Codd. XII (cum αὐτοῦ), 36, 88, alii. Syro-hex. in priore loco sine aster., in posteriore sub aster. habet. [33] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܒܝܐܘ ܥܠ ܒܢ̈ܝܐ ܕܝܠܗ̇. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ♦. Montef. e Cod. Jes. affert: ※Ἀ. παρακληθῆναι, et sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, 36, alii. [34] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [35] Iidem. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσται ἐλπὶς τῆς ἐσχάτης σου. [36] Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 233, Syro-hex. [37] Syro-hex. ܐ. ܘܢܗܦܟܘܢ ܒ̈ܢܝܐ ܠܬܚܘ̈ܡܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦ ܬ. ܒ̈ܢܝܐ ܕܝܠܟܝ ♦. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐπ. οἱ υἱοί σου εἰς τὰ ὅ. αὐτῶν. [38] Syro-hex. ܐ. ܕܡܫܢܐ ܗܘܐ ♦, Graece fortasse μεταναστεύοντα. Cf. ad Cap. xlviii. 27. xlix. 5. Hieron. Hebraea vertit: *Audiens audivi Ephraim transmigrantem* (sive *lamentantem*). [39] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Θ. ἀδίδακτος (ܠܐ ܡܠܦܐ). [40] Codd. 86, 88, qui in vitiosa scriptura, ἐκράτησα ἐπὶ μηρῶν· ᾐσχύνθη (καὶ ἐνετράπη Cod. 88), conspirant. Syro-hex. affert: Ἀ. μετὰ τὸ ἐπιστρέψαι με μετενόησα (ܒܬܪ ܕܐܬܦܢܝܬ ܐܬܬܘܝܬ); Ἀ. Σ. καὶ μετὰ τὸ γνῶναί με ἐκρότησα ἐπὶ μηρόν μου (ܘܒܬܪ ܕܝܕܥܬ ܢܩܫܬ ܥܠ ܝܪܟܬܝ). Cum Aquilam omnino referat παρεκλήθην (cf. ad Cap. xv. 6. xviii. 8. xx. 16. xxvi. 3) nescimus an altera lectio μετενόησα e textu LXXvirali irrepserit. (Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. pro ἐστέναξα habent ἐκρότησα ἐπὶ μηρὸν καὶ ἐστέναξα; et pro καὶ ὑπέδειξά σοι, καίγε ἐνετράπην καὶ ὑπεῖξά σοι. Deinde Syro-hex. in textu habet ἀφ᾽ ἡμέρας αἰσχύνης; in marg. autem char. med.: ἐφ᾽ ἡμέραις αἰσχύνης μου, quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum.) [41] Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex. ܝܩܝܪܐ ♦ ܐ. (In textu pro εἰ υἱός, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis, Syro-hex. dedit εἰ (ܐܢ) υἱός.) [42] Syro-hex. in textu: ※ εἰ ◂ παιδίον; Cod. 88: ※ εἰς ◂ παιδίον. Praemittunt εἰ vel ἢ Codd. 36, 48, alii. [43] Syro-hex. ܣ. (ܡܛܠ) ܕܡܢ ♦. Mox post ἐν αὐτῷ add. εἰσι Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [44] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Pro ἔσπευσα ἐπ᾽ αὐτῷ Codd. 22, 36, alii, ἐπεσκεψάμην αὐτὸν habent, et sic Syro-hex. in marg. [45] Codd. 86, 88. [46] Syro-hex. ܐ. ܐܬܬܙܝܥܘ ܡܥ̈ܝ ܠܗ. ܡܪܚܡ ܐܪܚܡ ♦. Lectio ad duplicem Aquilae editionem referenda esse videtur. [47] Codd. 86, 88: Σ. πάλιν—τὸ (sic) ἐντός μου. Syro-hex. affert: ܣ.

21. צִיֻּנִים. *Cippos* (viae monstrandae). Ο΄. σιών. Alia exempl. σκοπούς.[48] Ἀ. Σ. σκοπιάν.[49] Ὁ Σύρος· σημεῖα.[50]

שִׂמִי לָךְ. *Pone tibi.* Ο΄. ποίησον ※ σεαυτῇ ◂.[51]

תַּמְרוּרִים. *Lapidum acervos.* Ο΄. τιμωρίαν.[52] Ἀ. πικρασμούς.[53] Σ. *transmutationes.*[54]

לַמְסִלָּה. *Ad viam aggestam.* Ο΄. εἰς τοὺς ὤμους ※ σου ◂.[55] Ἀ. ἀπεσκολοπισμένη.[56] Σ. (εἰς) τὴν τρίβον.[57]

דֶּרֶךְ הָלָכְתִּי שׁוּבִי. *Via qua abiisti; revertere.* Ο΄. ὁδὸν ᾗ ἐπορεύθης, ἀποστράφηθι. Ἀ. Σ. ὁδῷ ᾗ ἐπορεύθης, ἐπιστράφηθι.[58]

22. עַד־מָתַי תִּתְחַמָּקִין. *Quousque circumvagaris?* Ο΄. ἕως πότε ἀποστρέψεις; Σ. ἕως πότε καταβυθισθήσῃ;[59]

22. הַשּׁוֹבֵבָה. *Refractaria.* Ο΄. ἠτιμωμένη. Ἀ. ἡ ῥεμβεύουσα. Σ. ἡ ὑποστρεφομένη (fort. ἀποστρεφομένη).[60]

כִּי־בָרָא יְהוָה חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר. *Nam creavit Jova novum quid in terra: femina circumdabit* (tuebitur?) *virum.* Ο΄. ὅτι ἔκτισε κύριος σωτηρίαν ÷ εἰς καταφύτευσιν ◂[61] καινήν, ἐν σωτηρίᾳ περιελεύσονται ἄνθρωποι. Ἀ. ὅτι ἔκτισε κύριος καινὸν ἐν τῇ γῇ· θήλεια [ἐν τῇ σωτηρίᾳ] περικυκλώσει ἄνδρα.[62] Σ. . . (καινὸν) ἐν τῇ γῇ· θήλεια περικυκλώσει ἄρσενα [καινόν].[63] Θ. ὅτι ἔκτισε κύριος σωτηρίαν καινήν, ἐν σωτηρίᾳ περιελεύσεται ἄνθρωπος.[64]

23. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◂.[65]

אֶת־שְׁבוּתָם. *Captivitatem eorum.* Ο΄. τὴν

ܐܬܬܩܢܘ ܡܠܘܬܐ ܐܝܟ ܕܠܘܬܗܘܢ ◆. Ad locutionem ܡܠܘܬܐ ܐܝܟ cf. Hex. nostra ad Psal. lv. 9. Dan. x. 16. Mich. vi. 64. [48] Syro-hex. legit et pingit: στῆσον σεαυτῇ ※ σκοποὺς (ܕܘܩܐ), ποίησον σεαυτῇ ◂ τιμωρίαν. Post σιὼν Codd. 36, 49, alii, add. σκοπούς. In Codd. 48, 88, aliis, pro σιὼν scriptum σιωνὶμ, quod Theodotionis esse potest. [49] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܙܝܐ ܕܘܩܐ ◆. Hieron.: "Verbum Hebraicum SIONIM vel in *speculatores*, vel in *speculas* vertitur, ut Aq. et Sym. interpretati sunt." [50] Theodoret. Pesch. vertit ܐܬܘܬܐ. [51] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ο΄. ποίησον ※ Ἀ. εμ[?] σεαυτήν, notans: "Forte σεμι vel σμι σεαυτήν; ita ut vocem Hebraicam Graecis literis expresserit, ut non raro fecit." In schedis Oxoniensibus ad ποίησον notatur: "Cod. XII in marg. ἐμποίησον. ※ Ἀ. σεαυτῇ." Certe Montefalconii commentum nemini arridebit. [52] Montef. in Lexico Hebr. ad Hex. Orig. p. 547: "LXX τιμωρίαν, ubi videntur sonum vocis Hebraicae magis quam significationem respexisse, quod alibi non infrequenter notavimus." Pro τιμωρίαν Spohnius τιμρωρὶμ a Senioribus positum esse nullus dubitat. [53] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܡܪܝܪܘܬܐ ◆. [54] Hieron. [55] Sic Cod. Jes. in marg., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. [56] Syro-hex. ܐ. ܗܝ ܕܡܙܕܩܦܐ ◆. Pro Hebr. סָלַל et סָלָה idem interpres ἀποσκολοπίζειν posuit Psal. lxvii. 5. cxviii. 118. Jesai. lvii. 14. [57] Syro-hex. (ubi ad τιμωρίαν male refertur) ܣ. ܫܒܝܠܐ ◆. [58] Idem: ܐ. ܣ. ܒܐܘܪܚܐ ܗܝ ܕܐܙܠܬܝ ܐܬܦܢܝ ◆. Idem in textu affert: ※ ἐπιστράφηθι, παρθένος Ἰσραήλ ◂. [59] Hieron.: "Ubi nos diximus, *Usquequo deliciis dissolveris*, Sym. posuit, *Usquequo demergeris in profundum.*" Syro-hex. affert: Ἀ. [immo Σ.] καταβιβασθήσῃ εἰς βύθον (ܬܬܚܬܝܢ ܠܥܘܡܩܐ), seu potius, uno vocabulo, καταβυθισθήσῃ. [60] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xlix. 4. Syro-hex. Aquilae (Symmacho) continuat: ܗܝ ܕܗܦܟܐ ◆, h. e. ἀποστρεφομένη. [61] Obelus est in Syro-hex. [62] Codd. 86, 88. Verba redundantia, ἐν τῇ σωτηρίᾳ, agnoscit etiam Syro-hex., qui perturbato ordine affert: ܐ. ܢܩܒܬܐ ܚܕܬܐ ܒܐܪܥܐ. ܒܦܘܪܩܢܐ ܬܚܕܪ ܠܓܒܪܐ ◆, h. e. θήλεια καινὸν ἐν τῇ γῇ, ἐν τῇ σωτηρίᾳ περικυκλώσει ἄνδρα. Minus probabiliter Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 686: Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ὅτι ἔκτισε κύριος καινὸν ἐν τῇ θηλείᾳ, ἐκδεδώκασιν; quam lectionem Aquilae soli tribuit S. Athanas. in *Collect. Nov. PP.* T. II, p. 11, repugnante Hieronymo, qui Hebraea vertens, *Quia creavit Dominus novum super terram: femina circumdabit virum*, subjungit: "Unde Sym. et Aq. juxta nostram editionem interpretati sunt. Quid sibi autem in loco hoc voluerit editio vulgata [LXX], possem dicere, et sensum aliquem reperire, nisi de verbis Dei humano sensu argumentari esset sacrilegum." [63] Syro-hex. ܣ. ܒܐܪܥܐ. ܢܩܒܬܐ ܬܚܕܪ ܠܕܟܪܐ ܚܕܬܐ ◆. Hic quoque vox ܚܕܬܐ nescio quo casu transposita esse videtur. [64] Hieron. in continuatione: "Theod. autem, et ipse vulgatae editioni consentiens, interpretatus est: *Creavit Dominus salutem novam, in salute circuibit homo;* singulare ponens pro plurali." [65] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: κύριος ※ τῶν δ. ◂ ὁ θ. Ἰσραήλ.

αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ. Alia exempl. τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ.[66]

23. יְבָרֶכְךָ יְהוָה נְוֵה־צֶדֶק. *Benedicat tibi Jova, O habitatio justitiae.* Ο΄. εὐλογημένος κύριος ἐπὶ δίκαιον (ὄρος). Ἀ. Σ. εὐλογήσει σε κύριος ὁ κατοικῶν ἐν δικαιοσύνῃ.[67]

24. וְיָשְׁבוּ בָהּ יְהוּדָה וְכָל־עָרָיו. *Et habitabunt in ea Juda et omnes urbes ejus.* Ο΄. καὶ ἐνοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ καθίσουσιν ἐν αὐτῇ Ἰούδα, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτοῦ.[68]

יַחְדָּו אִכָּרִים וְנָסְעוּ בָּעֵדֶר. *Simul, agricolae, et migrabunt cum grege.* Ο΄. ἅμα γεωργῷ, καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ. Ἀ. . . καὶ αἴροντες ἐν ποιμνίῳ.[69] Σ. ὁμοῦ γεωργοὶ καὶ ἐλαύνοντες ἀγέλας.[70]

26. הֱקִיצֹתִי וָאֶרְאֶה. *Evigilavi, et vidi.* Ο΄. ἐξηγέρθην, καὶ εἶδον. Σ. ἐξυπνισθεὶς εἶδον.[71]

27. אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה. Ο΄. τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τὸν Ἰούδαν. ※Ἀ. Σ. τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα ◂.[72]

28. לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וְלַהֲרֹס וּלְהַאֲבִיד וּלְהָרֵעַ. *Ad evellendum, et ad destruendum, et ad diruendum, et ad perdendum, et ad confringendum.* Ο΄. καθαιρεῖν καὶ κακοῦν. Alia exempl. ※ ἐκτίλλειν, καὶ κατασπᾶν, καὶ ◂ καθαιρεῖν, ※ καὶ ἀπολλύειν ◂, καὶ κακοῦν.[73]

29. עוֹד. *Adhuc.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἔτι.[74]

30. יָמוּת כָּל־הָאָדָם הָאֹכֵל הַבֹּסֶר. *Morietur: omnis homo qui comederit uvam acerbam.* Ο΄. ἀποθανεῖται ※Ἀ. Θ. πᾶς ἄνθρωπος ◂,[75] καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα. Σ. . . παντὸς ἀνθρώπου τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα.[76]

31. וְכָרַתִּי. *Et pangam.* Ο΄. καὶ διαθήσομαι. Ἀ. (καὶ) κόψω. Σ. (καὶ) συντελέσω.[77]

בְּרִית. *Foedus.* Ο΄. διαθήκην. Ἀ. Σ. συνθήκην.[78]

32. אֲשֶׁר־הֵמָּה הֵפֵרוּ. *Quod ii irritum fecerunt.* Ο΄. ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν. Ἀ. ὅτι αὐτοὶ διεσκέδασαν. Σ. αὐτοὶ γὰρ διέλυσαν.[79]

וְאָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָם. *Et ego rejeci eos.* Aliter: *Cum tamen ego dominus essem iis.* Ο΄. καὶ ἐγὼ ἠμέλησα αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἐγώ εἰμι ἐκυρίευσα (αὐτῶν). Σ. ἐγὼ δὲ κατεῖχον αὐτούς.[80]

33. וְעַל־לִבָּם. *Et super cor eorum.* Ο΄. καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν. Θ. καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῶν.[81]

34. עוֹד. *Adhuc.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἔτι ◂.[82]

35. חֻקֹּת יָרֵחַ וְכוֹכָבִים. *Leges lunae et stellarum.* Ο΄. ※Ἀ. εἰς ἀκρίβειαν ◂ σελήνην καὶ ἀστέρας.[83] Ἀ. ἀκρίβειαν σελήνης καὶ ἀστέρων.[84]

רֹגַע הַיָּם. *Qui agitat mare.* Ο΄. καὶ κραυγὴν ἐν θαλάσσῃ. Ἀ. καταστέλλει τὴν θάλασσαν.[85]

---

[66] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, 33, alii, et Syro-hex. Hieron. *transmigrationem.* Cf. ad Cap. xxx. 3. [67] Syro-hex. [Syriac] [68] Idem: [Syriac] Clausulam, καὶ πᾶσαι αἱ π. αὐτοῦ, in textum receperunt Codd. 22, 36, alii. [69] Codd. 86, 88. [70] Syro-hex. [Syriac] Codd. 86, 88: Σ. καὶ ἐλαύνοντες ἀγέλας. [71] Codd. 86, 88, quorum ille ἐξυπνησθεὶς, hic ἐξυπνιασθεὶς habet. Cf. Hex. ad Prov. xxiii. 35. [72] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ◂ τὸν οἶκον Ἰούδα. Hieron.: "*Domum* et *domum* . . . in LXX non habetur; sed tantum *Israel* et *Judam.*" [73] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine asteriscis Codd. 22, 36, alii (cum καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν). Montef. e Cod. Jes. confuse edidit: Ο΄. καθαιρεῖν, καὶ κακοῦν, Ἄλλοι· ※ ἐκτίλλειν καὶ κατασπᾶν ※ καὶ ἀπολλύειν. [74] Sic Comp., Codd. 62, 88, 233, et Syro-hex. [75] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [76] Syro-hex. [Syriac] [77] Idem: [Syriac] Cf. Hex. ad Jesai. lxi. 8. [78] Idem: [Syriac] [79] Codd. 86, 88. [80] Iidem, qui ad Aquilam εἰ μὴ pro εἰμι habent. Ad Sym. in Cod. 88 scriptum αὐτοῦ. Cf. ad Cap. iii. 14. [81] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ ἐπὶ ※ στήθους ◂ καρδίας αὐτῶν; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [82] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 36, 48, alii. [83] Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 affert: Ἀ. εἰς ἀκρίβειαν. [84] Syro-hex. [Syriac] [85] Idem: [Syriac] Cf. Hex. ad Psal. lxiv. 8.

35. צְבָאוֹת. Οʹ. *παντοκράτωρ.* ᾿Α. Σ. *τῶν δυνάμεων.*[86]

36. גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מִהְיוֹת גּוֹי לְפָנַי. *Etiam stirps Israelis desinet esse gens coram me.* Οʹ. *καὶ τὸ γένος ᾿Ισραὴλ παύσεται γενέσθαι ἔθνος κατὰ πρόσωπόν μου.* ᾿Α. *καίγε τὸ σπέρμα ᾿Ισραὴλ καταπαύσῃ τοῦ μὴ εἶναι ἔθνος ἐνώπιον ἐμοῦ.*[87]

37. כֹּה אָמַר יְהוָֹה. Οʹ. *φησὶ κύριος.* ᾿Α. Σ. *τάδε λέγει κύριος.*[88]

אִם־יִמַּדּוּ שָׁמַיִם מִלְמַעְלָה. *Si mensurabuntur caeli sursum.* Οʹ. *ἐὰν ὑψωθῇ ὁ οὐρανὸς εἰς τὸ μετέωρον.* ᾿Α. *εἰ μετρηθήσονται οἱ οὐρανοὶ ἄνωθεν.*[89]

וְיֵחָקְרוּ מוֹסְדֵי־אֶרֶץ לְמַטָּה. *Et investigabuntur fundamenta terrae deorsum.* Οʹ. *καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ τὸ ἔδαφος* (᾿Α. Θ. *τὰ θεμέλια*[90]) *τῆς γῆς κάτω.* ᾿Α. *καὶ ἐξιχνιασθήσονται τὰ θεμέλια τῆς γῆς κάτω.*[91]

גַּם־אֲנִי אֶמְאַס בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם־יְהוָֹה. *Etiam ego rejiciam omnem stirpem Israelis propter omnia quae fecerunt, inquit Jova.* Οʹ. *καὶ ἐγὼ οὐκ* (Οἱ λοιποὶ delent *οὐκ*[92]) *ἀποδοκιμῶ* ※ *πᾶν* ◂[93] *τὸ γένος ᾿Ισραήλ, φησὶ κύριος, περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν.* ᾿Α. *καὶ ἐγὼ ἀπορρίψω ἐν παντὶ τῷ σπέρματι ᾿Ισραὴλ ἐπὶ πάντα ἃ ἐποίησαν, φησὶ κύριος.*[94] Σ. . . *διὰ πάντα ἃ ἐποίησαν . .*[95]

38. מִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל. *Inde a turri Hananeel.* Οʹ. *ἀπὸ πύργου ᾿Αναμεήλ.* ῾Ο Σύρος· *ἀπὸ πύργου τῆς γωνίας ᾿Ανανιήλ.*[96]

39. עוֹד קָוֶה הַמִּדָּה. *Adhuc funiculus mensurae.* Οʹ. *ἡ διαμέτρησις αὐτῆς.* Alia exempl. ※ *ἔτι ἐλπὶς* ◂ *καὶ ἡ διαμέτρησις αὐτῆς.*[97] ᾿Α. . *ὁ κανὼν τῆς καταμετρήσεως.* Σ. . *τὸ σχοινίον τοῦ μέτρου.*[98]

וְנָסַב גֹּעָתָה. *Et circuibit ad Goam.* Οʹ. *καὶ περικυκλωθήσεται κύκλῳ ἐξ ἐκλεκτῶν λίθων.* ᾿Α. . . *γααθά.*[99]

40. וְכָל־הָעֵמֶק הַפְּגָרִים וְהַדֶּשֶׁן. *Et omnis vallis cadaverum et cineris.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. *καὶ πᾶσαν τὴν κοιλάδα τῶν φαγαδεὶμ, καὶ τὴν σποδιάν* ◂.[100]

הַפְּגָרִים. ᾿Α. *φαγαρείμ.* Σ. *τῶν πτωμάτων.*[101]

וְהַדֶּשֶׁן וְכָל־הַשְּׁדֵמוֹת. *Et cineris, et omnia arva.* Οʹ. . . *καὶ πάντες ἀσαρημώθ* (juxta lectionem textualem הַשְּׁרֵמוֹת). (᾿Α.) . . *τὴν πιότητα, καὶ πάντα τὰ προάστεια.*[102] Σ. *καὶ τῆς σποδιᾶς, καὶ σύμπαν κατὰ τὸν χῶρον τῶν τάφων.*[103]

---

[86] Codd. 86, 88. [87] Cod. 88. Sic, nisi *καὶ* pro *καίγε*, et *μου* pro *ἐμοῦ* Cod. 86. [88] Iidem. Sic in textu Comp., Codd. 36, 62, alii, et Syro-hex. [89] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܐܢ ܢܬܡܫܚܘܢ ܫܡܝܐ ܡܢ :ܠܥܠ. [90] Codd. 86, 88. [91] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܢܬܥܩܒܘܢ ܫܬܐܣܘܗ̈ܝ ܕܐܪܥܐ ܠܬܚܬ. [92] Origen. Opp. T. III, p. 307: *πλὴν ἡ, οὐκ, ἀπόφασις προσκειμένη τῷ, ἀποδοκιμῶ, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Οʹ.* [93] Sic Codd. 62 (sine aster.), 88, Syro-hex. [94] Syro-hex. in continuatione: ܐܦ ܐܢܐ ܐܣܠܐ ܒܟܠܗ ܙܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܀ [95] Codd. 86, 88, ubi *ἐποίησα* scriptum. [96] Theodoret. [97] Sic Syro-hex., et, om. *καὶ*, Cod. 88. Cod. 86 affert: ᾿Α. ※ *ἔτι ἐλπίς.* In Codd. 22, 36, aliis, locus sic legitur: *καὶ διεξελεύσεται ἔτι ἐλπὶς τὸ σχοινίον τῆς διαμετρήσεως αὐτῆς.* [98] Syro-hex. ܐ. ܩܢܘܢܐ ܕܡܫܘܚܬܐ܀ ܣ. ܚܒܠܐ ܕܡܫܘܚܬܐ܀ Hieron. Hebraea vertit: *Et exibit ultra norma* (sive juxta Sym., *funiculus*) *mensurae ejus.* [99] Syro-hex. affert: ᾿Α. *ἀγαθὰ* (ܓܒܥܬܐ), quod ex ᾿Α. *γαθὰ* factum esse suspicatur Spohnius. Post *λίθων* Cod. 36 infert *ἐπὶ γαβαθά.* [100] Cod. 86, qui *φαγαδεὶν* habet. Sic (cum *φαγαδεὶμ*) sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: *καὶ π. τ. κ. τῶν φαγαρὶμ* (*φαραλὶμ, φαργαλὶμ*) *καὶ πρὸς τὴν σποδιάν.* Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. *τὴν κοιλάδα τῶν φαγαρὶμ* [*φαγαλσεὶμ* Parsons. in schedis] *τὴν σποδείαν.* Quod vero idem in notis e Theodoreto exscripsisse profitetur, *καὶ πᾶσαν φάραγγα φαγαρὶμ καὶ σποδοῦ*, est merum falsarii Complutensis commentum. Theodoretus enarrat: *Σποδιὰν καλεῖ τὸν τόπον ἔνθα ἔρριπτον τῶν θυσιῶν τὴν κόνιν· φαγαρὶμ δὲ τοὺς τόπους τῶν θυομένων κρεῶν.* [101] Codd. 86, 88, quorum prior *φαγαρεὶ* scribit. Syro-hex. affert: ᾿Α. Σ. *τῶν πτωμάτων* (ܕܡܦ̈ܠܬܐ). Hieron.: "*Et omnem vallem ruinarum*, pro quibus Theod. ipsum verbum Hebr. posuit, PHAGARIM." [102] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܦܛܝܘܬܐ ܘܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܩܕܡ ܡܕܝܢܬܐ܀ Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 711: *᾿Ασσαρημὼθ* (sic) *δὲ ᾿Ακύλας τὰ προάστεια ἐξέδωκεν.* Hieron. in continuatione: "*Et cineres et omnem Asaremoth* (quod melius legimus *Asademoth*), pro quo Aq. *suburbana* interpretatus est." [103] Cod. 88. Hieron.: "*Sademoth*, quod

40. עַד־נַחַל. *Usque ad torrentem.* Ο΄. ἕως νάχαλ. Alia exempl. ἕως χειμάρρου; alia, ἕως χειμάρρου νάχαλ.[104]

מִזְרָחָה. *Ad orientem.* Ο΄. ἀνατολῆς. Σ. εἰς ἀνατολήν.[105]

לֹא־יִנָּתֵשׁ. *Non evelletur.* Ο΄. οὐ μὴ ἐκλίπῃ. Alia exempl. μὴ (s. οὐ μὴ) ἐκτιλῇ.[106]

Cap. XXXI. 14. ÷ μεγαλυνῶ ◄.[107]

Cap. XXXII (Gr. xxxix).

1. שְׁמֹנֶה־עֶשְׂרֵה שָׁנָה. *Octavus decimus annus.* Ο΄. ὀκτωκαιδέκατος ※ ἐνιαυτός ◄.[1]

2. וְאָז. *Tum vero.* Ο΄. καὶ ※ τότε ◄.[2]

צָרִים. *Obsidebant.* Ο΄. ἐχαράκωσεν. Ἀ. ἐπολιόρκουν. Σ. πολιορκοῦσα. Θ. χαρακοῦσα.[3]

וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה כָלוּא. *Et Jeremias propheta erat inclusus.* Ο΄. καὶ Ἱερεμίας ※ Πάντες· ὁ προφήτης ◄[4] ἐφυλάσσετο. Ἀ. . . ἦν συνεχόμενος.[5]

3. אֶת־הָעִיר. Ο΄. ※ σὺν ◄ τὴν πόλιν.[6]

4. מֶלֶךְ יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ Θ. βασιλεὺς Ἰούδα ◄.[7]

5. יוֹלִךְ אֶת־צִדְקִיָּהוּ. *Ducet Zedechiam.* Ο΄. εἰσελεύσεται Σεδεκίας. Ἀ. Σ. ἀπάξει Σεδεκίαν.[8]

5. וְשָׁם יִהְיֶה. *Et ibi erit.* Ο΄. καὶ ἐκεῖ καθίεται (καθιεῖται). Ἀ. Σ. καὶ ἐκεῖ ἔσται.[9]

עַד־פָּקְדִי אֹתוֹ נְאֻם־יְהוָה. *Donec visitabo eum, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἕως οὗ ἐπισκέψομαι αὐτὸν, φησὶ κύριος.[10]

כִּי תִלָּחֲמוּ אֶת־הַכַּשְׂדִּים לֹא תַצְלִיחוּ. *Si pugnaveritis cum Chaldaeis, non prosperabimini.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι πολεμεῖ τοὺς Χαλδαίους, οὓς οὐ μὴ κατευθύνητε.[11] Σ. ἐὰν γὰρ πολεμῆτε πρὸς τοὺς Χαλδαίους, οὐ μὴ κατευθύνητε (s. κατευθυνθῆτε).[12]

6. וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. *Et dixit Jeremias: Fuit verbum Jovae ad me, dicens.* Ο΄. καὶ ὁ λόγος κυρίου ἐγενήθη πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων. Alia exempl. καὶ ※ εἶπεν Ἱερεμίας ◄· ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ※ μὲ ◄, λέγων.[13]

7. מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה. *Jus redemptionis.* Ο΄. κρίσις (s. κρίμα) ※ τῆς ἀγχιστείας ◄.[14]

8. כִּדְבַר יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ κατὰ τὸν λόγον κυρίου ◄.[15]

קְנֵה־נָא. *Eme, quaeso.* Ο΄. κτῆσαι ※ δή ◄.[16]

כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה וּלְךָ הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לָךְ. *Quia tibi est jus hereditatis, et tibi est redemptio; eme tibi.* Ο΄. ὅτι σοὶ κρίμα κτή-

---

nos vertimus *in regionem mortis*, unum nomen in duo verba dividentes; SADE, quod dicitur *regio*, et MOTH, quod interpretatur *mortis*." [104] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. III, XII, 23, 49 (cum νάχελ), 86, aliis. [105] Syro-hex. ܣ. ܠܡܕܢܚܐ. [106] Sic Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [107] Syro-hex.

Cap. XXXII. [1] Cod. 88, Syro-hex. [2] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62 (sine ※), 88, et Syro-hex. [3] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܡܨܪܝܢ ܗܘܘ ܡܚܒܫܝܢ ܗܘܘ. Pro ἐχαράκωσεν ἐπὶ Ἱερ. in Codd. 22, 36, aliis, legitur ἐπολιόρκει τὴν Ἱερ. [4] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Iidem mox, ἐν οἴκῳ βασιλέως ※ Ἰούδα ◄; et v. 3, ὁ βασιλεὺς ※ Ἰούδα ◄. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 88, et sine aster. Cod. 62. Syro-hex. ※ ܥܡ ܡܕܝܢܬܐ. [7] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, alii. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܕܒܪ ܠܨܕܩܝܐ. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ εἰς Β. ἀπαχθήσεται Σ. [9] Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ ἐκεῖ ἔσται. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܗܘܐ. [10] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [11] Cod. Jes. Sic, nisi εἰς οὓς οὐ μὴ κατευθυνθῇ, Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: ※ ὅτι ἂν πολεμῆτε (Syro-hex. πολεμῇ) τοὺς Χαλδαίους, οὐ μὴ κατευθυνθῆτε (Syro-hex. in marg. char. med. κατευθυνθῇ). [12] Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܓܝܪ ܬܬܟܬܫܘܢ ܥܡ ܟܠܕܝܐ ܠܐ ܬܬܟܫܪܘܢ. [13] Sic Montef. e Cod. Jes., consentiente Parsonsii amanuensi. Syro-hex.: (※) καὶ εἶπεν Ἱερεμίας ◄· ἐγένετο λ. κ. πρὸς μέ, λ.; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. [14] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 33, 36, 88 (sub ※), alii, qui omnes κρίμα habent. Syro-hex.: ὅτι σοὶ *debetur* ※ ἡ ἀγχιστεία ◄ (ܕܠܟ ܙܕܩ ܕܝܢܐ ※ ܕܡܪܘܩܘܬܐ ◄). Idem paulo ante pingit, τὸν ἀγρόν ※ μου ◄; ubi pronomen abest a Codd. 22, 36, aliis. [15] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 33, 36, alii. [16] Sic Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 62, 233.

σασθαι αὐτὸν, καὶ σὺ πρεσβύτερος. Alia exempl. *ὅτι σοὶ κρίσις κτήσασθαι* ※ *τὴν κληρονομίαν* ◂, *καὶ σὺ πρεσβύτερος·* ※ *κτῆσαι σεαυτῷ* ◂.[17] Θ. *τὴν κληρονομίαν.* ※ 'Α. *κτῆσαι σεαυτῷ.*[18]

9. מֵאֵת חֲנַמְאֵל. Ο′. ※ Πάντες· *παρὰ* ◂ *'Αναμεήλ.*[19]

אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת. Ο′. Vacat. ※ Πάντες· *τὸν ἐν 'Αναθὼθ* ◂.[20]

אֶת־הַכֶּסֶף. *Argentum.* Ο′. Vacat. Πάντες· ※ *σὺν τὸ ἀργύριον* ◂.[21]

שְׁקָלִים. *Siclos.* Ο′. *σίκλους.* 'Α. Σ. *στατῆρας.*[22]

11. אֶת־הֶחָתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת־הַגָּלוּי. *Obsignatum,* juxta *praeceptum et statuta, et apertum.* Ο′. *τὸ ἐσφραγισμένον,* ※ Πάντες· *τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὸ ἀποκεκαλυμμένον* ◂.[23]

הַחֻקִּים. 'Α. *τὰ ἀκριβάσματα.*[24]

12. וָאֶתֵּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה. *Et dedi libellum emptionis.* Ο′. *καὶ ἔδωκα αὐτὸ* ※ *τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως* ◂.[25]

12. (s. הַכְּתוּבִים) הַכֹּתְבִים הָעֵדִים. *Testium subscribentium* (Hieron. *qui erant scripti*). Ο′. *τῶν ἀνδρῶν τῶν παρεστηκότων καὶ γραφόντων.* 'Α. Σ. *τῶν μαρτύρων τῶν γεγραμμένων.*[26]

13. וָאֲצַוֶּה. *Et praecepi.* Ο′. *καὶ συνέταξα.* Οἱ λοιποί· (*καὶ*) *ἐνετειλάμην.*[27]

14. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο′. *κύριος παντοκράτωρ* ※ *ὁ θεὸς 'Ισραὴλ* ◂.[28] 'Α. Θ. *κύριος τῶν δυνάμεων* ※ *θεὸς 'Ισραήλ* ◂. Σ. *κύριος* ※ *θεὸς 'Ισραήλ* ◂.[29]

לָקוֹחַ אֶת־הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵת סֵפֶר הַמִּקְנָה הַזֶּה. *Sume libellos hos, libellum emptionis hunc.* Ο′. *λάβε* ※ *σὺν* ◂ *τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.*[30] Alia exempl. *λάβε* ※ *τὸ βιβλίον τοῦτο καὶ* ◂ *τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.*[31] 'Α. (*λάβε*) *τὰ βιβλία ταῦτα, τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.*[32]

וְאֵת הֶחָתוּם וְאֵת סֵפֶר הַגָּלוּי הַזֶּה. *Et obsignatum, et libellum apertum hunc.* Ο′. ※ *τὸ ἐσφραγισμένον* ◂,[33] *καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀνεγνωσμένον* ※ Πάντες· *τοῦτο* ◂.[34] 'Α. *καὶ τοῦτο τὸ ἐσφραγισμένον, καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀποκεκαλυμμένον τοῦτο.*[35]

---

[17] Sic Cod. 88, et sine asteriscis Codd. 22, 36, alii, qui post *κρίσις* inferunt *καὶ σὴ ἡ ἀγχιστεία.* Syro-hex.: *ὅτι σοὶ convenit* (ܘܠܟ) *κτήσασθαι* ※ *τὴν κληρονομίαν, καὶ σὺ πρεσβύτερος·* *κτῆσαι σεαυτῷ* ◂. Idem ad *σεαυτῷ* in marg. char. med. ܘܩܢܝ ܠܟ ܩܢܝܢܐ ✧. [18] Cod. 86. [19] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ *παρὰ 'Αναμεήλ* ◂. [20] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [21] Cod. 86. Cod. 88 in textu: *σὺν τὸ ἀργ.* Syro-hex. ܥܡ ܟܣܦܐ. Montef. e Cod. Jes. affert: *καὶ ἔστησα αὐτὸ* (sic) ※ Σ. *τῷ ἀργυρίῳ* ◂ *ἑπτὰ σίκλους,* invito Parsonsii amanuensi, qui ad *ἔστησα αὐτῷ* in marg. notat: ※ Π. *τὸν ἐν 'Αναθὼθ τὸ ἀργύριον.* [22] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܣܛܪ̈ܐ ✧. Cf. Hex. ad Exod. xxxviii. 24. Num. iii. 47. [23] Cod. Jes. Idem codex, teste Parsonsio, pro *τὸ ἐσφραγ.* in marg. habet *τὸ ἀνεγνωσμένον καὶ ἐσφραγ.*, et sic in textu Comp., Codd. 23, 33, 41, alii. Syro-hex. in textu: ※ *τὸ ἐσφραγισμένον* ◂, *τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ δικ. καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον* (in marg. *τὸ ἀποκεκαλυμμένον*). Rectius Cod. 88 pingit: *σὺν τὸ ἐσφραγ.* ※ *τὴν ἐντ. καὶ τὰ δικ.* ◂ *καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον.* Unde suspicio oritur, in versione LXXvirali olim exstitisse, aut *τὸ ἐσφραγ. καὶ τὸ ἀνεγν.*, aut *τὸ ἀνεγν. καὶ τὸ ἐσφραγ.* Nisi quis praetulerit lectionem singularem Cod. 106, *τὸ ἐσφραγισμένον καὶ τὸ ἀνεῳγμένον,* quae olim Cappello in *Notis Crit.* ad h. l. in mentem venit. [24] Syro-hex. ܐ. ܚܘܬܡ̈ܐ ✧. [25] Cod. 88, ubi *τὸ* abest. Syro-hex. ܘܝܗܒܬܗ ※ ܠܟܬܒܐ ܕܩܢܝܢܐ ◂. Codd. 22, 36, alii: *καὶ ἔδωκα τὸ β. τῆς κτ.* [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܣܗ̈ܕܐ ܗܢܘܢ ܕܟܬܝܒܝܢ ✧. Pro *τῶν ἀνδρῶν τῶν παρ.* in Comp., Codd. XII, 33, aliis, habetur *τῶν ἑστηκότων μαρτύρων,* quam lectionem sub titulo 'Α. Σ. minus probabiliter afferunt Codd. 86, 88. [27] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܦܩܕܬ ✧. Cf. ad Cap. xxxiv. 22. [28] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. [29] Cod. 86. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. *κύριος τῶν δυνάμεων.* [30] Cod. Jes. [31] Sic sine aster. Syro-hex. Cod. 88 in textu: *λάβε* ※ *σὺν* ◂ *τῷ βιβλίῳ τούτῳ καὶ τὸ β. τ. κτ. τοῦτο.* Cod. 86 in marg. affert: ※ *σὺν τὸ β. τοῦτο καί* ◂. [32] Syro-hex. ܐ. ܟܬܒ̈ܐ ܗܠܝܢ ܟܬܒܐ ܕܩܢܝܢܐ: ܗܢܐ. [33] Cod. 86 in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [34] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [35] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܠܗܢܐ ܚܬܝܡܐ: ܘܠܟܬܒܐ ܓܠܝܐ ✧. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. *τὸ ἀποκεκ. τοῦτο* (*τοῦτο* om. Cod. 86).

14. וּנְתַתָּם. *Et ponas eos.* Ο΄. καὶ θήσεις αὐτό. Ἄλλος· αὐτά.[36]

לְמַעַן יַעַמְדוּ. *Ut persistent.* Ο΄. ἵνα διαμείνῃ. Ἀ. ἵνα στῶσι (s. στῇ).[37]

15. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ Θ. παντοκράτωρ θεὸς Ἰσραὴλ ◄.[38]

יִקָּנוּ. *Ementur.* Ο΄. κτισθήσονται. Alia exempl. κτηθήσονται.[39]

16. אֶל־בָּרוּךְ. Ο΄. πρὸς Βαρούχ. Alia exempl. ※ τῷ ◄ Βαρούχ.[40]

17. אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה. *Ah! Domine Jova.* Ο΄. ὁ ὢν κύριε. Ἀ. Σ. ὦ κύριε, κύριε.[41]

הִנֵּה אַתָּה. *Ecce! tu.* Ο΄. ※ ἰδοὺ ◄ σύ.[42]

הַנְּטוּיָה. *Extenso.* Ο΄. τῷ ὑψηλῷ. Ἀ. Σ. τῷ ἐκτεταμένῳ.[43]

לֹא־יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל־דָּבָר. *Non est nimis ardua tibi res ulla.* Ο΄. οὐ μὴ ἀποκρυβῇ ἀπὸ σοῦ οὐθέν. Ἀ. οὐκ ἀδυνατήσει ἀπὸ σοῦ πᾶν ῥῆμα.[44] Aliter: Ἀ. καὶ οὐ θαυμαστωθήσεται ἀπὸ σοῦ πᾶν ῥῆμα. Σ. καὶ οὐκ ἀδυνατήσει σοι . . .[45]

18. הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר. *Magnus ille, fortis ille.* Ο΄. ὁ μέγας, ὁ ἰσχυρός. Ἀ. Θ. ἰσχυρὸς, ὁ ὑψηλός (s. ὕψιστος). Σ. ὁ δυνατός.[46]

יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. Ο΄. κύριος ※ Θ. τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ ◄.[47]

19. גְּדֹל הָעֵצָה. *Magnus consilio.* Ο΄. μεγάλης βουλῆς. Σ. ὁ μέγας τῇ βουλῇ.[48]

הָעֲלִילִיָּה. *Opere.* Ο΄. τοῖς ἔργοις. Ἀ. τῇ τέχνῃ. Σ. τῇ ἐννοίᾳ.[49]

אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ פְּקֻחוֹת. *Cujus oculi aperti sunt.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοί σου ※ Ἀ. Θ. ἀνεῳγμένοι ◄.[50] Ἀ. οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνεῳγμένοι εἰσίν.[51]

עַל־כָּל־דַּרְכֵי. *Super omnes vias.* Ο΄. εἰς ※ Πάντες· πάσας ◄ τὰς ὁδούς.[52]

כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו. *Secundum vias suas, et secundum fructum operum suorum.* Ο΄. κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ※ Θ. καὶ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ ◄.[53]

20. וּבָאָדָם. *Et in hominibus.* Ο΄. καὶ ἐν τοῖς γηγένεσι. Οἱ λοιποί· ἐν τοῖς ἀνθρώποις.[54]

21. וּבְמוֹרָא גָּדוֹל. *Et cum terrore magno.* Ο΄. καὶ ἐν ὁράμασι μεγάλοις. Ἀ. (καὶ) ἐν φοβήματι μεγάλῳ.[55] Σ. ἐν τοῖς φαινομένοις.[56]

22. לָתֵת לָהֶם. *Dare iis.* Ο΄. Vacat. ※ δοῦναι αὐτοῖς ◄.[57]

23. וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ. *Et possederunt eam.* Ο΄. καὶ ἔλαβον αὐτήν. Ἀ. Σ. καὶ ἐκληρονόμησαν αὐτήν.[58]

---

[36] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܐܢܘܢ. In textu αὐτὸ om. Comp., Codd. III, XII, 33, 49, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܩܘܡܘܢ. [38] Cod. Jes. Sic in textu (cum ὁ θεὸς) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [39] Sic Comp., Codd. II (a 2[da] manu), III, XII, 23 (κληθήσονται), 41, alii. Syro-hex. in textu ܢܬܒܢܘܢ (cf. Exod. ix. 18 in Syro-hex.); in marg. autem char. med. ◆ ܢܬܩܢܘܢ. [40] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Βαροὺχ sine artic. est in Comp., Codd. XII, 23, 26, aliis. [41] Cod. 88. Syro-hex. in textu habet, ὁ ὢν κύριε, κύριε; in marg. autem: Ἀ. Σ. ὦ κύριε (κύριε). Ὁ Ἑβρ. ἀδωναΐ. [42] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 48, 51, alii. [43] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܒܗܘ ܡܬܡܬܚܐ. [44] Codd. 86, 88, quorum hic οὐ μὴ ἀδ. legit. [45] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܢܬܕܡܪ ܡܢܟ ܟܠ ܡܠܐ ◆ ܣ. ܘܠܐ ܡܬܥܛܠ ܠܟ ◆. Cf. Hex. ad Prov. xxx. 18. [46] Idem: ܐ. ܬ. ܚܣܝܢܐ. ܗܘ ܪܡܐ ◆ ܣ. ܗܘ ܡܫܟܚܢܐ ◆. Epitheton ὁ ὑψηλὸς ab Hebraeo discedere videtur. [47] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [48] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [49] Syro-hex. ◆ ܐ. ܒܐܘܡܢܘܬܐ ◆ ܣ. ܒܡܚܫܒܬܐ. Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Psal. cxl. 4. Ezech. xx. 43, 44. [50] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [51] Codd. 86, 88, qui οὐχὶ pro οὗ scribunt. [52] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. legit et pingit: ※ ἀνεῳγμένοι ἐπὶ ◄ πάσας τὰς ὁδούς. [53] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. In Syro-hex. asteriscus ante κατὰ τὴν ὁδὸν male pingitur. In fine αὐτῶν pro αὐτοῦ oscitanter scripsit Montef. [54] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܒܒܢܝܢܫܐ. [55] Idem: ܐ. ܒܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Psal. ix. 21. (Paulo ante Syro-hex. pingit: τὸν λαόν σου ※ Ἰσραὴλ ◄, invitis omnibus.) [56] Cod. 86, et sine artic. Cod. 88. Nisi forte pertineat ad Hebr. וּבְמוֹפְתִים, Ο΄. καὶ ἐν τέρασιν. [57] Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [58] Cod. 88.

23. (וּבְתוֹרָתְךָ ק) וּבְתֹרוֹתְךָ. *In legibus tuis* (s. *lege tua*). Οʹ. ἐν τοῖς προστάγμασί σου. ʼΑ. ἐν τῷ νόμῳ σου.[59]

צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת. *Praecepisti iis facere.* Οʹ. ἐνετείλω αὐτοῖς ※ Πάντες· ποιεῖν ◄.[60]

וַתַּקְרֵא. *Et evenire fecisti.* Οʹ. καὶ ἐποίησαν συμβῆναι. ʼΑ. καὶ συνήντησαν.[61]

24. הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ. *En! aggeres venerunt ad urbem ad expugnandum eam.* Οʹ. ἰδοὺ ὄχλος (Θ. εἰ ὄχλος[62]) ἥκει εἰς τὴν πόλιν συλλαβεῖν αὐτήν. ʼΑ. ἰδοὺ τὰ προσχώματα εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν . . .[63] Σ. αὐτοὶ δὲ προσήγαγον (s. προσήνεγκαν) *struem terrae aggestae* τῇ πόλει καταλαβέσθαι αὐτήν.[64]

וְהַדֶּבֶר. *Et pestis.* Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· καὶ τοῦ θανάτου ◄.[65]

וְהִנְּךָ רֹאֶה. *Et ecce! tu vides.* Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· ἰδοὺ σὺ ὁρᾷς ◄.[66]

25. אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Οʹ. Vacat. ʼΑ. κύριε.[67] Σ. κύριε, κύριε.[68] Θ. κύριε ὁ θεός.[69]

26, 27. אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: הִנֵּה. Οʹ. πρὸς μὲ, λέγων. ʼΑ. Σ. πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων· ἰδού.[70]

27. כָּל־דָּבָר. *Ulla res.* Οʹ. τι. ※ Σ. πᾶς λόγος ◄.[71]

28. הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת. *En! ego tradam urbem hanc.* Οʹ. δοθεῖσα παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη. ʼΑ. Σ. ἰδοὺ ἐγὼ δώσω τὴν πόλιν ταύτην.[72]

בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר. Οʹ. ※ Θ. εἰς χεῖρας Χαλδαίων καὶ ◄ εἰς χεῖρας ※ Θ. Ναβουχοδονόσορ ◄.[73]

29. וּבָאוּ. *Et venient.* Οʹ. καὶ ἥξουσιν. ʼΑ. καὶ εἰσελεύσονται.[74]

וּשְׂרָפוּהָ וְאֵת הַבָּתִּים. *Et comburent eam, et domos.* Οʹ. καὶ κατακαύσουσι τὰς οἰκίας. Ἄλλος· καὶ κατακαύσουσι, ※ καὶ ◄ τὰς οἰκίας.[75]

לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. *Diis aliis.* Οʹ. θεοῖς ἑτέροις (Σ. ψευδέσι[76]).

30. אַךְ עֹשִׂים. *Dumtaxat facientes.* Οʹ. μόνοι ποιοῦντες. ʼΑ. πλήν . . Σ. Θ. μόνοι . . Σ. (juxta ed. 2dam) διόλου.[77]

כִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אַךְ מַכְעִסִים אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם־יְהוָֹה. *Nam filii Israelis dumtaxat irritaverunt me opere manuum suarum, inquit Jova.* Οʹ. Vacat. ※ ʼΑ. Σ. πλὴν υἱοὶ Ἰσραὴλ παρώργισάν με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, φησὶ κύριος ◄.[78]

31. הָיְתָה לִּי. *Facta est mihi.* Οʹ. ἦν ※ μοι ◄.[79]

---

[59] Syro-hex. ܒܢܡܘܣܐ ܕܝܠܟ ܀ .ܐ. [60] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [61] Cod. 86. [62] Idem. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. [63] Codd. 86, 88. [64] Syro-hex. ܗܢܘܢ .ܣ. ܕܝܢ ܩܪܒܘ ܥܘܒܐ ܕܥܦܪܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܠܡܬܚܕܐ ܀ (Locutio Syriaca ܥܘܒܐ ܕܥܦܪܐ Norbergio est *strues caespitis;* fortasse uno vocabulo πρόσχωμα. Simplex ܥܦܪܐ commutatur cum χῶμα, χοῦς, etiam πρόσχωμα (Hex. ad Jerem. vi. 6). Cf. ad Cap. xxxiii. 4.) [65] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [66] Iidem, e quibus Codd. 22, 36, alii, καὶ ἰδοὺ pro ἰδοὺ habent. [67] Codd. 86, 88. Cod. Jes. affert: ※ κύριε. [68] Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ※ κύριε, κύριε. [69] Codd. 86, 88. (In textu LXXvirali post ἀργυρίου inferunt καὶ ἐκτησάμην Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.) [70] Cod. 86. Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med. ܠܘܬܝ ܀. [71] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [72] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܐ ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܀. (Paulo ante superfluum ὁ θεὸς Ἰσραὴλ deest in Comp., Codd. 86, 88, aliis, et Syro-hex. in textu.) [73] Cod. Jes. Sic Codd. 22, 36, alii, et sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex. Mox Syro-hex. in marg.: καὶ λήψονται αὐτήν, ut in textu Codd. 22, 36, alii. [74] Hieron.: "Melius Aquila, qui pro eo quod scriptum est, *venient,* transtulit εἰσελεύσονται, hoc est, *ingredientur* civitatem." Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [75] Sic sine aster. Syro-hex. Cod. 88 affert: ※ καὶ σὺν ◄ ταῖς οἰκίαις. [76] Syro-hex. ܣ. ܕܓܠܐ ܀. [77] Syro-hex. affert: .ܐ. ܒܪܡ ܀. Hieron.: "Verbum Hebraicum ACH Aq. interpretatus est πλήν, quod conjunctionem significat, *verumtamen.* Symmachi prima editio, et LXX, et Theod. *solos* interpretati sunt. Secunda quippe Symmachi vertit διόλου, quam et nos in praesentiarum secuti sumus, ut diceremus *jugiter.*" Correximus διόλου juxta Codd. 22, 36, alios, et ipsius Symmachi usum. Cf. Hex. ad Psal. xxii. 5. Prov. xxii. 16. [78] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex. in textu: ※ ὅτι υἱοὶ Ἰσραὴλ πλὴν παρώργισαν—κύριος ◄. Codd. 23, 36, alii: πλὴν ὅτι οἱ υἱοὶ κ.τ.έ. [79] Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36 (cum μου), alii.

31. לַהֲסִירָהּ. *Ut tollerem eam.* Ο΄. ἀπαλλάξαι αὐτήν. Ἀ. Σ. τοῦ ἀποστῆσαι αὐτήν.[80]

32. בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה. Ο΄. τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ※ υἱῶν ◂ Ἰούδα.[81]

33. עֹרֶף. *Cervicem.* Ο΄. νῶτον. Ἀ. Σ. αὐχένα.[82]

הַשְׁכֵּם וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים. *Mane surgendo et docendo, et non erant audientes.* Ο΄. ὄρθρον (alia exempl. add. καὶ ἐδίδαξα[83]) καὶ οὐκ ἤκουσαν ἔτι. Alia exempl. ὀρθρίζων καὶ διδάσκων, καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ οὐκ ἠθέλησαν.[84]

34. שִׁקּוּצֵיהֶם. *Detestanda* (idola) *eorum.* Ο΄. τὰ μιάσματα αὐτῶν. Ἀ. τὰ βδελύγματα αὐτῶν. Σ. *culpas* (s. *culpabilia*) *eorum.*[85]

לְטַמְּאוֹ. *Ut pollucrent eam.* Ο΄. ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν. Ἀ. τοῦ μιᾶναι αὐτήν.[86]

35. אֶת־בָּמוֹת. *Excelsa.* Ο΄. τοὺς βωμούς. Ἀ. τὰ ὕψη.[87]

לְהַעֲבִיר. *Ad traducendum.* Ο΄. Θ. τοῦ ἀναφέρειν. Ἀ. Σ. τοῦ διάγειν.[88]

לְמַעַן הַחֲטִי. *Ut peccare facerent.* Ο΄. πρὸς τὸ ἐφαμαρτεῖν. Ἀ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν [αὐτόν]. Σ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν με.[89]

36. וְעַתָּה לָכֵן. *Et nunc propterea.* Ο΄. καὶ νῦν. Ἀ. (καὶ νῦν) διὰ τοῦτο.[90]

36. אֶל־הָעִיר הַזֹּאת. *Ad urbem hanc.* Ο΄. ἐπὶ τὴν πόλιν ※ Ἀ. Σ. ταύτην ◂.[91]

אַתֶּם אֹמְרִים. *Vos dicitis.* Ο΄. σὺ λέγεις. Alia exempl. ὑμεῖς λέγετε.[92]

בַּדָּבֶר. *In peste.* Ο΄. ἐν ἀποστολῇ. Ἀ. Σ. ἐν λοιμῷ.[93]

37. מִכָּל־הָאֲרָצוֹת. *De omnibus terris.* Ο΄. ἐκ πάσης τῆς γῆς. Ἄλλος· ἀπὸ πασῶν τῶν γαιῶν.[94]

לָבֶטַח. *Secure.* Ο΄. πεποιθότας. Σ. ἀμερίμνως.[95]

39. לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד. *Cor unum et viam unam.* Ο΄. ὁδὸν ἑτέραν καὶ καρδίαν ἑτέραν. Alia exempl. καρδίαν ※ μίαν ◂ καὶ ὁδὸν μίαν.[96]

לְטוֹב לָהֶם. *Ut bene sit iis.* Ο΄. καὶ εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς. Ἀ. Σ. ἵνα εὖ ᾖ αὐτοῖς.[97]

40. אֲשֶׁר לֹא־אָשׁוּב. *Quod non avertam me.* Ο΄. ἣν οὐ μὴ ἀποστρέψω. Ἀ. τοῦ μὴ ἀποστραφῆναί με. Σ. ὥστε μὴ ἀποστραφῆναί με.[98]

לְהֵיטִיבִי אוֹתָם. *Ut benefaciam iis.* Ο΄. Vacat. ※ ὥστε ἀγαθοποιεῖν με αὐτούς ◂.[99]

41. וְשַׂשְׂתִּי עֲלֵיהֶם. *Et laetabor super iis.* Ο΄.

---

[80] Codd. 86, 88: Ἀ. τοῦ ἀποστῆσαι (ἀποστῆναι Cod. 86). Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܣܛܝܘܬܗ̇ ♦. [81] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τῶν υ. Ἰσρ., καὶ τῶν υ. Ἰούδα. (Mox pro שָׂרֵיהֶם, Ο΄. οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, varians οἱ μεγιστᾶνες αὐτῶν est in Codd. XII, 22, 23, 33, aliis, et Syro-hex.) [82] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܨܘܪܐ ♦. Cf. ad Cap. xviii. 17. [83] Sic Comp., Codd. XII, 23, 49, alii, et Syro-hex. [84] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Symmachi esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xxvi. 5. [85] Syro-hex. ܐ. ܛܢܦܘܬܗܘܢ ♦ ܣ. ܚܛܝܬܗܘܢ ♦. (Symmachus שִׁקּוּצִים vertit τὰ σίκχη Ezech. xi. 18. xx. 7; quam vocem non intellexit Syrus noster ad Ezech. vii. 19.) [86] Idem: ܐ. ܕܢܛܢܦܝܘܗ̇ ♦. Codd. 22, 36, alii, exhibent: τοῦ μιᾶναι αὐτὴν ἐν ἀκαθ. αὐτῶν. [87] Idem: ܐ. ܪ̈ܘܡܐ ♦. (Post υἱοῦ Ἐννὼμ Codd. 22, 36, alii, et Theodoret., inferunt πύργους τοὺς ἐν γεω (γεζ, γεμ, γεβ), invito Syro-hex.) [88] Codd. 86, 88: Ἀ. τοῦ διάγειν. Syro-hex. ܐ. ܠܡܥܒܪܘ ♦. Hieron.: "Pro *initiarent* in Hebraico scriptum est EBIR, quod Aq. et Sym. *traducerent*; LXX et Theod. interpretati sunt, *offerrent*." [89] Cod. 86. Aliter Cod. 88: Ἀ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν. Σ. ὥστε ἁμαρτανai (sic). [90] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ♦. [91] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [92] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [93] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܡܘܬܢܐ ♦. (Ad versionem LXXviralem, quam de peste *immissa* vulgo intelligunt, Syrus noster ad Baruch ii. 25 in marg. notat: "ἀποστολὴ, τουτέστιν, αἰχμαλωσία (ܫܒܝܐ)," praeeunte Theodoreto.) [94] Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Est Aquilae, ut videtur. Cf. ad Cap. xxiii. 3. [95] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܝܨܝܦܘܬܐ ♦. Pro πεποιθότας, πεποιθότως habent Ald., Codd. XII, 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. [96] Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro μίαν in priore loco Syrus in marg. affert ἑτέραν. [97] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܫܦܝܪ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ♦. Graeca in textu habent Codd. 22, 36, alii. [98] Codd. 86, 88. [99] Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex., et sine aster. Codd. 22 (cum αὐτοῖς), 36, 48, alii.

καὶ ἐπισκέψομαι (alia exempl. add. αὐτούς). Οἱ λοιποί· καὶ εὐφρανθήσομαι ἐν αὐτοῖς.[100]

41. בֶּאֱמֶת. *Cum veritate.* Ο΄. ἐν πίστει. Ἀ. Σ. ἐν ἀληθείᾳ.[101]

43. שְׁמָמָה הִיא מֵאֵין אָדָם וּבְהֵמָה. *Desolatio est, ita ut non sit homo et pecus.* Ο΄. ἄβατος ἔσται ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτήνους. Ἀ. Σ. ἠφανισμένη ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτῆνος.[102]

44. שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ. *Agros argento ement.* Ο΄. καὶ κτήσονται ἀγροὺς ἐν ἀργυρίῳ. Ἀ. Σ. ἀγροὶ ἐν ἀργυρίῳ κτηθήσονται.[103]

וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם. *Et scribendo in libello, et signando.* Ο΄. καὶ γράψεις βιβλίον, καὶ σφραγιῇ. Ἀ. Σ. καὶ γραφήσονται ἐν βιβλίῳ, καὶ σφραγισθήσονται.[104]

וְהָעֵד עֵדִים. *Et adhibendo testes.* Ο΄. καὶ διαμαρτύρῃ μάρτυρας. Ἀ. καὶ μαρτυρηθήσονται μαρτυρίαις.[105]

הַשְּׁפֵלָה. *Regionis humilis.* Ο΄. τῆς σεφηλά. Ἀ. τῆς ταπεινῆς. Σ. τῆς κοιλάδος.[106]

הַנֶּגֶב. *Austri.* Ο΄. τῆς ναγέβ. Ἀ. Σ. (τῆς) νότου.[107]

אֶת־שְׁבוּתָם. *Captivitatem eorum.* Ο΄. τὰς ἀποικίας αὐτῶν. Ἀ. τὴν ἀποστροφήν . .[108]

Cap. XXXII. 8. ÷Ἀναμεὴλ υἱὸς Σαλώμ ↙ (fort. Ἀν. υἱὸς ÷Σαλώμ ↙). 12. ÷υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου ↙ (fort. ÷υἱοῦ ↙ ἀδ. π. μου). 19. καὶ δυνατὸς τοῖς ἔργοις, ÷παντοκράτωρ ↙, ὁ μεγαλώνυμος κύριος.[109]

CAP. XXXIII (Gr. xl).

1. עָצוּר. *Conclusus.* Ο΄. δεδεμένος. Ἀ. συνεχόμενος.[1]

2. עֹשָׂהּ יְהוָה. *Qui facit illud, Jova.* Ο΄. ποιῶν γῆν, ※ κύριος ↙.[2] Ἀ. (ποιῶν) αὐτὸ (κύριος).[3]

לַהֲכִינָהּ. *Ad stabiliendum illud.* Ο΄. τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτήν. Σ. εἰς τὸ ἐπιτελέσαι αὐτό.[4]

3. קְרָא אֵלַי וְאֶעֱנֶךָּ. *Invoca me, et respondebo tibi.* Ο΄. κέκραξον πρὸς μὲ, καὶ ἀποκριθήσομαί σοι. Ἀ. κάλεσον πρὸς μὲ, καὶ εἰσακούσομαί σου.[5]

4. עַל־בָּתֵּי (bis). Ο΄. περὶ οἴκων (bis). Alia exempl. περὶ οἰκιῶν . . . περὶ οἰκίας.[6] Σ. περὶ τῶν υἱῶν (bis).[7]

הַנְּתֻצִים. *Quae dirutae sunt.* Ο΄. τῶν καθῃρημένων. Σ. τῶν κατεσπασμένων.[8]

אֶל־הַסֹּלְלוֹת. *Per aggeres.* Ο΄. εἰς χάρακας. Ἀ. εἰς τὰ προσχώματα.[9] Σ. πρὸς τὰ ἐπιτειχίσματα.[10] Ἄλλος· πρὸς *aggerem* (καὶ ἐπὶ μάχαιραν).[11]

---

[100] Syro-hex. ܘܐܬܒܣܡ ܒܗܘܢ ܀ ܫܪܟܐ ܕܝܢ. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ εὐφρ. ἐπ' αὐτούς (s. αὐτοῖς). [101] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܫܪܪܐ ܀ Iidem in textu: ἐν ἀληθείᾳ. [102] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܚܪܒܬܐ ܐܝܬܝܗ ܡܢ ܗܝ ܕܠܐ ܐܝܬ ܒܪܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ ܀ Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἠφαν. ἐστίν. (Paulo ante Syro-hex. in textu: ※ἔτι ἀγροὶ ἐν τῇ γῇ ↙; fortasse pro ※ἔτι ↙ ἀγροὶ ἐν τῇ γῇ. Vocula ἔτι abest a Codd. 41, 229.) [103] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܩܠܬܐ ܒܟܣܦܐ ܢܬܩܢܝܢ ܀ Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. καὶ κτηθήσονται, καὶ γραφήσονται κ.τ.ἑ. [104] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܠ. (sic) ܘܢܬܟܬܒܘܢ ܒܟܬܒܐ ܘܢܬܚܬܡܘܢ ܀ [105] Syro-hex. ܐ. ܘܢܣܬܗܕܘܢ ܒܣܗܕܘܬܐ ܀ [106] Idem: ܐ. ܕܡܟܝܟܬܐ ܀ ܣ. ܕܥܘܡܩܐ ܀ Codd. 86, 88: Σ. τῆς κοιλάδος. Cf. ad Cap. xvii. 26. [107] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܬܝܡܢܐ ܀ [108] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܀ In fine v. add. φησὶ κύριος Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., sine aster. omnes. [109] Syro-hex. In v. 12 בֶּן deest in textu Hebraeo, sive brevitatis causa, sive scribarum negligentia.

CAP. XXXIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܬܚܒܫ ܀ Cf. ad Cap. xx. 9. xxxix. 15. [2] Cod. 88, Syro-hex. [3] Syro-hex. ܐ. ܠܗ ܀ [4] Cod. Jes. [5] Syro-hex. ܐ. ܩܪܝ ܠܘܬܝ ܘܐܫܡܥܟ ܀ Graeca sunt ea quae leguntur in Codd. 22, 36, aliis. [6] Sic Comp., Codd. III (cum οἴκων pro οἰκιῶν), 22, 26 (ut Cod. III), 36, alii, et Syro-hex. [7] Codd. 86, 88. [8] Iidem. [9] Cod. 86, et sine artic. Cod. 88. [10] Cod. 86. Cod. 88: Σ. πρὸς τὰ τειχίσματα. [11] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܘܬ ܩܘܪܡܬܐ ܘܥܠ ܣܦܣܪܐ ܀ Norberg. ܘܥܠ pro ܘܥܠ mendose exscripsit, vertens: *ad mulum (mulam) et omnem gladium.* "*Mulus* non quadrat; contextus enim postulat *instrumentum bellicum.* Est ne Graecum βελόστασις?"—*Spohn.* "Syriace ܩܘܪܡܬܐ, *cumulos,* reponendum suspicamur."—*P. L. B. Drach.* Frustra. Vid. ad Cap. lii. 4, ubi Syrus noster pro Hebr.

4, 5. וְאֶל־הֶחָרֶב׃ בָּאִים. *Et per gladium. Veniunt.* Ο΄. καὶ προμαχῶνας ※ τῶν ἐρχομένων ◂.[12] Ἀ. καὶ εἰς τὴν μάχαιραν . . . Σ. Θ. καὶ εἰς τὴν μάχαιραν τῶν ἐρχομένων.[13]

5. אֶת־פִּגְרֵי. *Cadaveribus.* Ο΄. τῶν νεκρῶν. Ἀ. τῶν πτωμάτων.[14] Σ. τῶν σωμάτων.[15]

הִסְתַּרְתִּי. *Abscondi.* Ο΄. ἀπέστρεψα. Ἀ. Σ. καὶ ἀπέκρυψα.[16]

מֵהָעִיר הַזֹּאת. *Ab urbe hac.* Ο΄. ἀπ᾽ αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης.[17]

6. הִנְנִי מַעֲלֶה־לָּהּ אֲרֻכָה. *Ecce! ego applicabo ei fasciam.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάγω αὐτῇ συνούλωσιν. Ἄλλος· ἰδοὺ ἐγὼ αἴρω ἀπ᾽ αὐτῆς μάχαιραν.[18]

וְגִלֵּיתִי לָהֶם עֲתֶרֶת שָׁלוֹם וֶאֱמֶת. *Et patefaciam iis copiam pacis et veritatis.* Ο΄. καὶ φανερώσω αὐτοῖς . . . καὶ ποιήσω [καὶ] εἰρήνην καὶ πίστιν. Alia exempl. καὶ φανερώσω αὐτοῖς ※ εἰσακούειν ◂ εἰρήνην καὶ πίστιν.[19] Ἀ. καὶ φανερώσω αὐτοῖς εἰσακούειν εἰρήνης καὶ ἀληθείας.[20] Aliter: Ἀ. . . ἴασιν εἰρήνης καὶ ἀληθείας.[21] Σ. . . προσευχὴν εἰρήνης καὶ ἀληθείας. Θ. . . καὶ πίστεως.[22]

7. יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Ἰσραήλ. Alia exempl. Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Σ. Ἰσραήλ.[23]

8. וְסָלַחְתִּי לְכָל־עֲוֹנוֹתֵיהֶם. *Et condonabo omnes iniquitates eorum.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἀ. Θ. καὶ ἱλάσομαι πάσαις ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν.[24]

9. וְהָיְתָה לִּי לְשֵׁם שָׂשׂוֹן. *Et erit mihi in nomen gaudii.* Ο΄. καὶ ἔσται ※ μοι ◂ εἰς εὐφροσύνην.[25] Ἀ. Σ. καὶ ἔσται μοι εἰς ὄνομα εὐφροσύνης.[26]

וּלְתִפְאֶרֶת. *Et in decus.* Ο΄. καὶ εἰς μεγαλειότητα. Ἀ. καὶ εἰς καύχησιν.[27]

לְכֹל גּוֹיֵי. *Omnibus gentibus.* Ο΄. παντὶ τῷ λαῷ. Ἀ. πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.[28]

אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה אוֹתָם. *Quae ego facturus sum eis.* Ο΄. ἃ ἐγὼ ※ εἰμι ◂ ποιήσω ※ Ἀ. Σ. αὐτοῖς ◂.[29]

וּפָחֲדוּ וְרָגְזוּ עַל כָּל־הַטּוֹבָה וְעַל כָּל־הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה לָּהּ. *Et pavebunt et trement propter omne bonum et propter omnem pacem, quam ego facturus sum ei.* Ο΄. καὶ φοβηθήσονται καὶ πικρανθήσονται περὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ περὶ πάσης τῆς εἰρήνης ἧς ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς. Ἀ. καὶ ἐκστήσονται καὶ ταραχθήσονται ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπὶ πάσῃ τῇ εἰρήνῃ οἷς ἐγώ εἰμι ποιήσω αὐτήν.[30]

10. וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם. *Et in plateis Jerusalem.* Ο΄.

דָּיֵק, *specula*, Aquilae tribuit ܩܘܪܒܠܐ ܕܟܢܫܐ. Est, ut videtur, *agger*, sive munitio ad oppugnandam urbem exstructa, cui quasi *mulae* machinae bellicae insidebant. [12] Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ τῶν ◂ ἐρχομένων. [13] Codd. 86, 88. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. [14] Syro-hex. ܐ. ܫܠܕ̈ܐ. [15] Codd. 86, 88. Paulo ante Montef. e Cod. Jes. affert: καὶ ※ τοῦ ◂ πληρῶσαι; et mox: ἐν ※ τῇ ◂ ὀργῇ μου, καὶ ἐν ※ τῷ ◂ θυμῷ μου. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܛܫܝܬ. [17] Codd. 86, 88. [18] Syro-hex. in marg. char. med. ܗܐ ܐܢܐ ܡܪܝܡ ܐܢܐ ܡܢܗ ܣܦܣܪܐ. Codd. 22, 36, alii: ἰδοὺ ἐγὼ—μάχαιραν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω αὐτῇ συνούλωσιν. [19] Sic Cod. 88 (qui εἰρήνην πίστιν habet), Syro-hex. [20] Codd. 86, 88. (Hebr. נַעְתַּר, *exorari se passus est, exaudivit*, commutatur cum εἰσακούειν Jesai. xix. 22.) [21] Syro-hex. ܐ. ܐܣܝܘܬܐ ܕܫܠܡܐ ܘܫܪܪܐ. [22] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܨܠܘܬܐ ܕܫܠܡܐ ܘܫܪܪܐ. Hieron. Hebraea vertit: *deprecationem pacis et veritatis.* [23] Syro-hex., qui in textu Ἱερουσαλήμ habet, ut Comp., Codd. 22, 23, 26, alii. [24] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܐܚܣܐ ܠܟܠܗܘܢ ܚܛܗ̈ܐ ܕܝܠܗܘܢ. Codd. 22, 36, alii, post ὧν ἥμαρτόν μοι add. καὶ ἰάσομαι (ἱλάσομαι superscript. Cod. 62) τὰς ἁμ. αὐτῶν. [25] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [26] Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ ἔσται μοι εἰς ὄνομα. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܫܡܐ ܕܚܕܘܬܐ. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ ἔσται μοι εἰς ὄ. εὐφροσύνης. [27] Syro-hex. ܐ. ܘܠܫܘܒܗܪܐ. [28] Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: παρὰ πᾶσι τ. ἔ. [29] Cod. Jes. in marg. ab alia manu, teste Parsonsio: ἃ ἐγώ εἰμι ποιήσω αὐτοῖς. Montef. vero ex eodem affert: ἃ ἐγώ ※ εἰμι ποιῶν ※ Ἀ. Σ. αὐτοῖς. Syro-hex. in textu: ἃ ἐγὼ ποιῶ ※ αὐτοῖς ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [30] Codd. 86, 88, quorum hic ἀναστήσονται pro ἐκστήσονται habet, invitis Codd. 22, 36, aliis; uterque autem μή pro εἰμι mendose scribit. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ φοβηθήσονται (ܢܕܚܠܘܢ) καὶ ταραχθήσονται (ܢܬܕܠܚܘܢ).

καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Σ. *καὶ ἐν ἀμφόδοις Ἱερουσαλήμ.* Θ. *καὶ ἐν ἐξόδοις Ἱερουσαλήμ.*[31]

10. מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין יוֹשֵׁב וּמֵאֵין בְּהֵמָה. *Ita ut non sit homo, neque incola, neque pecus.* Ο΄. *παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον, καὶ ※ παρὰ τὸ μὴ εἶναι οἰκοῦντα, καὶ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ↙ κτήνη.*[32]

11. צְבָאוֹת כִּי־טוֹב. Ο΄. *παντοκράτορι, ὅτι χρηστός.* Ἀ. *τῶν στρατιῶν, ὅτι ἀγαθός.* Σ. *τῶν δυνάμεων, ὅτι ἀγαθός.*[33]

מְבִאִים תּוֹדָה. *Afferentium gratiarum actionem.* Ο΄. *καὶ εἰσοίσουσι δῶρα ※ αἰνέσεως ↙.*[34] Ἀ. *φερόντων ὑπὲρ αἰνέσεως.* Σ. *εἰσφέροντες ἐξομολογήσεις.*[35]

12. מֵאֵין־אָדָם וְעַד־בְּהֵמָה. Ο΄. ※ *παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτῆνος ↙.*[36]

13. הַשְּׁפֵלָה . . הַנֶּגֶב. Ο΄. *τῆς σεφηλὰ . . τῆς ναγέβ.* Ἀ. *τῆς ταπεινῆς . . τοῦ νότου.* Σ. *τῆς κοιλάδος . . .*[37]

הַצֹּאן. *Grex.* Ο΄. *πρόβατα.* Ἀ. Σ. *ποιμνία.*[38]

14–26. Ο΄. Vacat.

14. הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָֹה וַהֲקִמֹתִי אֶת־הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל־בֵּית יְהוּדָה. *Ecce! dies veniunt, inquit Jova, et praestabo verbum bonum, quod locutus sum ad domum Israelis, et super domum Judae.* ※ Θ. *ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀναστήσω τὸν λόγον μου τὸν ἀγαθὸν, ὃν ἐλάλησα ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.*[39]

15. בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדָקָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ. *In diebus illis et in tempore illo germinare faciam Davidi germen justitiae, et faciet judicium et justitiam in terra.* ※ Θ. *ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνατελῶ* (Ἀ. *ἀναφυήσω*[40]) *τῷ Δαυὶδ ἀνατολὴν δικαίαν, ποιῶν* (Σ. *ἀνατολὴν, δικαιοσύνην ποιήσει*[41]) *κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ γῇ.*[42]

16. בַּיָּמִים הָהֵם תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ תִּשְׁכּוֹן לָבֶטַח וְזֶה אֲשֶׁר־יִקְרָא־לָהּ יְהוָֹה צִדְקֵנוּ. *In diebus illis salvabitur Juda, et Jerusalem habitabit secure; et hoc* est nomen *quod vocabit eum, Jova justitia nostra.* ※ Θ. *ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωθήσεται ἡ Ἰουδαία, καὶ Ἱερουσαλὴμ κατασκηνώσει πεποιθυῖα· καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα ὃ καλέσει αὐτὴν, κύριος δικαιοσύνη ἡμῶν.*[43]

17. כִּי־כֹה אָמַר יְהוָֹה לֹא־יִכָּרֵת לְדָוִד אִישׁ יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא בֵית־יִשְׂרָאֵל. *Quia sic dicit Jova: Non exscindetur Davidi vir sedens super solium domus Israelis.* ※ Θ. *ὅτι τάδε λέγει κύριος· οὐκ ἐξολοθρευθήσεται τῷ Δαυὶδ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου οἴκου Ἰσραήλ.*[44]

18. וְלַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לֹא־יִכָּרֵת אִישׁ מִלְּפָנָי מַעֲלֶה עוֹלָה וּמַקְטִיר מִנְחָה וְעֹשֶׂה זֶּבַח כָּל־הַיָּמִים.

---

[31] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܘܒܫܘܩܐ .ܣ.

[32] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ *καὶ παρὰ*), et, ut videtur, Cod. 88. Cod. XII ad *ἀνθρώπων* (sic Parsons., per incuriam, ut videtur, pro *ἄνθρωπον*) *καὶ* (*κτηνῶν*, vel potius *κτῆνος*), in marg. affert: ※ *παρὰ τὸ μὴ εἶναι.*

[33] Syro-hex. .ܐ. ܕܚܝܠܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܛܒ ܗܘ. .ܣ. ܕܚܝܠܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܛܒ ܗܘ.

[34] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. III, 23, 33, 36, alii. Codd. 22, 48, alii: *καὶ εἰσ. ὑπὲρ αἰνέσεως.* Cod. 88: *καὶ εἰσ. δῶρα ὑπὲρ αἰνέσεως.* Syro-hex. in textu: *καὶ εἰσ. αἰνέσεως;* in marg. autem char. med. ܕܘܪܘܢܐ ܥܠ.

[35] Syro-hex. .ܐ. ܕܡܝܬܝܢ ܥܠ ܬܫܒܘܚܬܐ. .ܣ. ܡܥܠܝܢ ܬܘܕܝܬܐ.

[36] Haec hodie in LXX leguntur, sed absunt a Codd. 23, 26, 86, 106, 239. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Π. *παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον.* Syro-hex. pingit: ※ *ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῷ ἐρήμῳ, παρὰ—κτῆνος* ↙.

[37] Syro-hex. Cf. ad Cap. xxxii. 44.

[38] Idem: .ܐ. .ܣ. ܡܪܥܝܬܐ.

[39] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 88 affert: *ἀναστήσω σὺν τῷ λόγῳ μου τῷ ἀγαθῷ, ᾧ κ.τ.ἑ.*

[40] Syro-hex. .ܐ. ܐܘܥܐ.

[41] Idem: .ܣ. ܡܕܢܚܐ. ܙܕܝܩܘܬܐ ܢܥܒܕ.

[42] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Pro *ποιῶν* Codd. 22, 36, alii, excepto Cod. 88, habent *καὶ ποιήσει*, et sic in marg. Syro-hex., qui cuneolum post *ἐν τῇ γῇ* ponit.

[43] Cod. Jes. (Montef. in fine exscripsit, *κύριος δίκαιος σὺν ἡμῖν*, repugnante Parsonsio in schedis.) In Cod. 88, Syro-hex. (qui posterior vv. 16–26 sine aster. affert) habetur, *καὶ τοῦτο ὃ καλέσει αὐτὴν*, sed hic in marg. char. med. *τὸ ὄνομα* habet. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: *καὶ τοῦτο τὸ ὄν. ὃ κληθήσεται.*

[44] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex.

Et sacerdotibus Levitis non exscindetur vir coram me, qui offerat holocaustum, et adoleat fertum, et faciat sacrificium omnibus diebus. ※ Θ. καὶ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς Λευίταις οὐκ ἐξολοθρευθήσεται ἀνὴρ ἐκ προσώπου μου, ἀναφέρων ὁλοκαυτώματα, καὶ θύων θυσίαν (Ἀ. Σ. θυμιῶν δῶρα), καὶ ποιῶν θυμίαμα πάσας τὰς ἡμέρας.[45]

19. וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמוֹר. ※ Θ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων.[46]

20. כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־תָּפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי הַיּוֹם וְאֶת־בְּרִיתִי הַלָּיְלָה וּלְבִלְתִּי הֱיוֹת יוֹמָם־וָלַיְלָה בְּעִתָּם. *Sic dicit Jova: Si fregeritis foedus meum cum die, et foedus meum cum nocte, ut non sit dies et nox in tempore suo.* ※ Θ. τάδε λέγει κύριος· εἰ διασκεδάσετε τὴν διαθήκην μου τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν διαθήκην μου τὴν νύκτα, τοῦ μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν καιρῷ αὐτῶν.[47] Ἀ. . . εἰ διασκεδάσετε τὴν συνθήκην μου τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν συνθήκην μου τῆς νυκτός . . . Σ. ἐὰν διασκεδάσητε . . .[48]

21. גַּם־בְּרִיתִי תֻפַר אֶת־דָּוִד עַבְדִּי מִהְיוֹת־לוֹ בֵן מֹלֵךְ עַל־כִּסְאוֹ וְאֶת־הַלְוִיִּם הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתָי. *Etiam foedus meum frangetur cum Davide servo meo, ut non sit ei filius regnans super solium ejus, et cum Levitis sacerdotibus ministris meis.* ※ Θ. καίγε ἡ διαθήκη μου διασκεδασθήσεται μετὰ Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτῷ υἱὸν βασιλεύοντα ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ πρὸς τοὺς Λευίτας τοὺς ἱερεῖς τοὺς λειτουργοῦντάς μοι.[49]

22. אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר צְבָא הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִמַּד חוֹל הַיָּם כֵּן אַרְבֶּה אֶת־זֶרַע דָּוִד עַבְדִּי וְאֶת־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתֵי אֹתִי. *Quemadmodum non numerabitur exercitus caelorum, nec mensurabitur arena maris; ita augebo semen Davidis servi mei, et Levitas ministrantes mihi.* ※ Θ. ὡς οὐκ ἐξαριθμηθήσεται ἡ δύναμις (Ἀ. ἡ στρατιά. Σ. ἡ διάταξις[50]) τοῦ οὐρανοῦ, οὐδὲ ἐκμετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης· οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, καὶ τοὺς Λευίτας τοὺς λειτουργοῦντάς μοι.[51]

23. וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר. ※ Θ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων.[52]

24. הֲלוֹא רָאִיתָ מָה־הָעָם הַזֶּה דִּבְּרוּ לֵאמֹר שְׁתֵּי הַמִּשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה בָּהֶם וַיִּמְאָסֵם וְאֶת־עַמִּי יִנְאָצוּן מִהְיוֹת עוֹד גּוֹי לִפְנֵיהֶם. *Nonne vidisti quid hic populus locutus sit, dicens: Duas familias quas elegerat Jova, etiam reprobavit eas? et populum meum contemnunt, ut non sit amplius gens coram iis.* ※ Θ. ἆρά γε οὐκ εἶδες τί ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησαν, λέγοντες· αἱ δύο πατριαὶ (Ἀ. συγγένειαι[53]) ἃς ἐξελέξατο κύριος ἐν αὐταῖς, καὶ ἰδοὺ ἀπώσατο αὐτούς; καὶ τὸν λαόν μου παρώξυναν, τοῦ μὴ εἶναι ἔτι ἔθνος (Σ. ὥστε μὴ εἶναι ἔτι ἔθνος[54]) ἐνώπιόν μου.[55]

25. כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא־שָׂמְתִּי. *Sic dicit Jova: Si non foedus meum cum die et nocte,*

---

[45] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Syro-hex., qui θυμιάματα pro θυμίαμα habet. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii: καὶ θυμιῶν θυσίαν, καὶ ποιῶν θῦμα π. τ. ἡμέρας. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܡܩܛܪ ܩܘܪܒܢܐ. [46] Cod. Jes., iidem. [47] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τάδε λ. κ. εἰ διασκεδασθήσεται ἡ διαθήκη μου (Cod. 62 add. τῆς ἡμέρας, καὶ ἡ δ. μου τῆς νυκτὸς), τοῦ μὴ εἶναι ἡ. κ. ν. ἐν τῷ κ. αὐτῶν. [48] Syro-hex. ܐ. ܐ. ܐܢ ܬܒܕܪܘܢ ܩܝܡܐ ܕܝܠܝ ܕܐܝܡܡܐ ܘܩܝܡܐ ܕܝܠܝ ܕܠܠܝܐ. Cod. Jes. affert: Σ. ἐὰν διασκεδάσετε (sic). [49] Cod. Jes. In ceteris omnibus ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ scriptum. Statim verba ἡ πρὸς desiderantur in Cod. 88, Syro-hex. [50] Syro-hex. ܐ. ܦܠܚܘܬܐ. ܣ. ܡܛܟܣܢܘܬܐ. Cf. ad Cap. viii. 2. [51] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. [52] Iidem. [53] Syro-hex. ܐ. ܐܫܬܘܬܐ ܓܢܣܐ. [54] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܘܒ ܥܡܐ. [55] Cod. Jes. In fine ἔθνος, quod aberat, e ceteris omnibus assumpsimus. Cod. 88, Syro-hex. om. ἆρά γε, et ἰδού, et in fine ἐνώπιον αὐτῶν habent, repugnantibus Codd. 22, 36, aliis. Hi autem οἶδας pro εἶδες, et ἐλάλησεν λέγων pro ἐλάλησαν λέγοντες afferunt, invitis Cod. 88, Syro-hex.

statuta caelorum et terrae non posui. ※ Θ. τάδε λέγει κύριος· εἰ μὴ τὴν διαθήκην μου (Σ. τὴν συνθήκην μου[56]) ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἀκριβάσματα οὐρανοῦ καὶ γῆς οὐκ ἔταξα.[57]

26. גַּם־זֶרַע יַעֲקוֹב וְדָוִד עַבְדִּי אֶמְאַס מִקַּחַת מִזַּרְעוֹ מֹשְׁלִים אֶל־זֶרַע אַבְרָהָם יִשְׂחָק וְיַעֲקֹב כִּי־אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם וְרִחַמְתִּים. *Etiam semen Jacobi et Davidis servi mei reprobabo, ut non capiam de semine ejus dominantes in semen Abrahami, Isaaci, et Jacobi: nam reducam captivitatem eorum, et miserebor eorum.* ※ Θ. καίγε τὸ σπέρμα Ἰακὼβ καὶ Δαυὶδ τοῦ δούλου μου ἀποδοκιμῶ, τοῦ μὴ λαβεῖν ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντα πρὸς τὸ σπέρμα Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ὅτι ἐπιστρέψω τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν, καὶ οἰκτειρήσω αὐτούς ◢.[58]

Cap. XXXIV (Gr. xli).

1. חֵילוֹ. *Copiae ejus.* Ο΄. τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ. Ἀ. εὐπορία αὐτοῦ. Σ. δύναμις . .[1]

וְכָל־מַמְלְכוֹת אֶרֶץ מֶמְשֶׁלֶת יָדוֹ וְכָל־הָעַמִּים. *Et omnia regna terrae dominii manus ejus, et omnes populi.* Ο΄. καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτοῦ. Alia exempl. ※ καὶ πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοί ◢.[2] Alia: καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς ※ χειρὸς ◢ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοί.[3]

2. וְאָמַרְתָּ. *Et dic.* Ο΄. Vacat. ※ εἰπέ ◢.[4]

הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת. *Ecce! ego dabo urbem hanc.* Ο΄. παραδόσει παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη. Ἀ. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὴν πόλιν ταύτην.[5]

וּשְׂרָפָהּ. *Et comburet eam.* Ο΄. καὶ συλλήψεται αὐτὴν, καὶ καύσει αὐτήν.[6] Ἀ. καὶ ἐμπυρίσει αὐτήν.[7]

3. מֶלֶךְ־בָּבֶל. Ο΄. αὐτοῦ. Alia exempl. βασιλέως Βαβυλῶνος.[8]

וּפִיהוּ אֶת־פִּיךָ יְדַבֵּר. *Et os ejus cum ore tuo loquetur.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ στόματός σου λαλήσει.[9]

4. עָלֶיךָ לֹא תָמוּת בֶּחָרֶב. *De te; non morieris gladio.* Ο΄. Vacat. ※ περὶ σοῦ ◢· οὐκ ἀποθανῇ ἐν ῥομφαίᾳ.[10]

5. וּבְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ כֵּן יִשְׂרְפוּ־לָךְ. *Et cremationibus patrum tuorum, regum priorum qui fuerunt ante te, ita cremabunt tibi.* Ο΄. καὶ ὡς ἔκλαυσαν τοὺς πατέρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου, (alia exempl. πρότερον ※ τῶν γενομένων ◢ σου, οὕτως[11]) κλαύσονται καὶ σέ. Ἀ. καὶ κατὰ τοὺς ἐμπυρισμοὺς τῶν πατέρων σου, τῶν βασιλέων τῶν προτέρων τῶν γενομένων ἔμπροσθέν σου, οὕτως ἐμπυρίσουσί σοι.[12]

וְהוֹי אָדוֹן יִסְפְּדוּ־לָךְ. *Et vae! Domine! plangent tibi.* Ο΄. οὐαὶ κύριε (alia exempl. ὦ

---

[56] Syro-hex. ܣ. ܩܝܡܐ ܕܝܠܝ. [57] Cod. Jes., iidem. In Cod. 51, Syro-hex. legitur εἰ τὴν διαθήκην, omisso μή. [58] Iidem. Pro τὸν δοῦλόν μου, quod legitur in Codd. XII, 88, 233, cujus loco Montef. tacite edidit τῶν δούλων μου, correximus τοῦ δούλου μου ex Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. Mox Grabius e Cod. 62 edidit ἄρχοντας et ἀποστροφὴν, invitis ceteris.

Cap. XXXIV. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܬܝܬܪܘܬܐ ܕܝܠܗ. ܣ. ܚܝܠܐ. [2] Cod. Jes. Sic, cum τῆς γῆς τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, sine aster. Codd. 22, 36, alii. [3] Sic Cod. 88, Syro-hex. [4] Iidem. Paulo ante post κύριος sine aster. add. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ Comp., Codd. 22, 36, 88, alii, et Syro-hex. [5] Syro-hex. ܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ.

[6] Duplex versio. Syro-hex. in textu om. καὶ καύσει αὐτὴν, sed in marg. char. med. affert: καὶ καύσει (s. κατακαύσει, ut Codd. 22, 36, alii) αὐτήν (ܘܢܘܩܕܝܗ̇). [7] Idem: ܐ. ܘܢܘܩܕܝܗ̇. Cf. ad v. 5. [8] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med. αὐτοῦ. Cod. 62 affert: αὐτοῦ βασ. Β. [9] Sic Comp., Codd. III (sine τὸ), XII, 23, 41, 88, alii, et Syro-hex. Paulo aliter Ald., Codd. 22, 26, 36, alii: καὶ τὸ στ. σου μετὰ τ. στ. αὐτοῦ λ. [10] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Cod. 86 affert: Ἀ. οὐκ ἀποθανῇ ἐν ῥ. Sic in textu Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex. [12] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܘܐܝܟ ܡܩܝܕܐ ܕܐܒܗܬܐ ܕܝܠܟ: ܕܡܠܟܐ ܩܕܡܝܐ ܗܢܘܢ ܕܗܘܘ ܩܕܡܝܟ ܕܝܠܟ: ܗܟܢܐ ܢܘܩܕܘܢ ܠܟ.

κύριε[13]), καὶ ἕως ᾅδου κόψονταί σε. Ἀ. καὶ οὐαὶ, κύριε, κόψονταί σοι.[14]

5. כִּי־דָבָר אֲנִי. *Quia verbum ego.* Ο΄. ὅτι λόγον ἐγώ. Alia exempl. ὅτι μεγάλα ※ ἐγώ ◂.[15] Ἀ. ὅτι λόγον . .[16]

7. וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַנּוֹתָרוֹת. *Et contra omnes urbes Judae quae reliquae erant.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ※ πάσας ◂[17] τὰς πόλεις Ἰούδα (alia exempl. add. τὰς καταλελειμμένας[18]).

8. אַחֲרֵי כְּרֹת. *Postquam icisset.* Ο΄. μετὰ τὸ συντελέσαι. Ἀ. μετὰ τὸ κόψαι.[19] (Θ.) μετὰ τὸ διαθέσθαι.[20]

אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַםִ לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר. *Cum omni populo qui in Jerusalem* erant, *ad proclamandum iis libertatem.* Ο΄. πρὸς ※ πάντα ◂ τὸν λαὸν (alia exempl. add. τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ[21]) τοῦ καλέσαι ※ αὐτοῖς ◂ ἄφεσιν.[22]

8, 9. דְּרוֹר׃ לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ. *Libertatem, ut dimitteret quisque servum suum et quisque ancillam suam.* Ο΄. ἄφεσιν, τοῦ ἐξαποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ. Ἀ. ἄδειαν, τοῦ ἀποστεῖλαι ἄνδρα τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἄνδρα τὴν παιδίσκην αὐτοῦ.[23]

9. לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם בִּיהוּדִי אָחִיהוּ אִישׁ. *Ne servitutem imponeret eis,* scilicet *Judaeo, fratri suo, quis.* Ο΄. πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν ἄνδρα ἐξ Ἰούδα (alia exempl. ἐξ Ἰσραὴλ) ※ ἀδελφὸν αὐτοῦ μηδένα ◂.[24] Ἀ. [Σ.] μὴ δουλεύειν αὐτοὺς ἐξ Ἰούδα ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα.[25] Σ. ἵνα μὴ καταδουλώσωνται Ἰουδαῖον ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα.[26]

10, 11. חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ׃ וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשִׁיבוּ אֶת־הָעֲבָדִים וְאֶת־הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים. *Liberos, ne servitutem imponerent iis amplius; et obedierunt, et dimiserunt eos. Sed conversi sunt deinceps, et redire fecerunt servos et ancillas, quos dimiserant liberos.* Ο΄. Vacat. ※ ἐλευθέρους, πρὸς τὸ μὴ δουλεῦσαι αὐτοὺς ἔτι, καὶ ἐπήκουσαν, καὶ ἐξαπέστειλαν. καὶ ἐπεστράφησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπέστρεψαν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, οὓς ἐξαπέστειλαν ἐλευθέρους ◂.[27]

11. וַיִּכְבְּשׁוּם. *Et subegerunt eos.* Ο΄. καὶ ἐῶσαν αὐτούς. Οἱ λοιποί· καὶ ὑπέταξαν (αὐτούς).[28]

12. מֵאֵת יְהוָה. Ο΄. Vacat. Ἀ. παρὰ κυρίου.[29]

---

[13] Sic Comp., Codd. II (in marg.), III, XII (in textu), 41, alii. In textu Cod. II desideratur οὐαὶ κύριε, quod in Ed. Rom. per incuriam irrepsisse videtur; nam Nobil. notat: "In ceteris libris sequitur, οὐαὶ κύριε, atque in marg. libri Vaticani positum est, ὦ κύριε. In Hebraico est ὦ ᾅδων [sic], unde natum videtur quod sequitur, ἕως ᾅδου, quod ceteroqui in Hebraico non est." [14] Codd. 86, 88 in continuatione. Iidem et Syro-hex. in textu: καὶ οὐαὶ κύριε κόψονταί σε. [15] Sic Syro-hex. in textu. Codd. XII, 22, 36, 88 (sub ※), alii: ὅτι μεγάλα (om. ἐγώ); quae vera manus τῶν Ο΄ fuisse videtur. Mox (v. 6) Montef. e Cod. Jes. affert: Ἱερεμίας ※ ὁ προφήτης ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܕܡܠܬܐ ◆. [17] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [18] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [19] Syro-hex. ܐ. (ܒܬܪ) ܕܢܩܘܦ ◆. [20] Codd. 86, 88, qui Aquilae tribuunt. [21] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [22] Sic cum duplici aster. Cod. Jes., Syro-hex. [23] Syro-hex. ܐ. ܦܘܣܝܐ. ܠܡܫܕܪܘ ܠܓܒܪܐ ܠܥܒܕܗ ܘܠܓܒܪܐ ܠܐܡܬܗ ◆. Pro ܦܘܣܝܐ, *facilitatem*, tentavimus ἄδειαν, *veniam, licentiam*, quod pro eodem Hebraeo posuit Aq. Jesai. lxi. 1. Cf. ad v. 15, ubi aliter vertit. [Serius nos certiores fecit Ceriani noster, in Sap. Salom. xii. 11 ܦܘܣܝܐ pro ἄδειαν positum esse in Syro-hex.] [24] Cod. Jes. Cod. 88: πρὸς τὸ μὴ δ. ※ αὐτοὺς ◂ ἐξ Ἰούδα ※ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἄνδρα (Syro-hex.: ἄνδρα ἐξ Ἰούδα (in marg. ἐξ Ἰσραὴλ) ἀδελφοῦ ※ αὐτοῦ ◂). [25] Cod. 88. Fortasse corrigendum αὐτοῖς e Cod. 86, qui affert: Ἀ. μὴ δουλεύειν αὐτοῖς. Σ. Θ. ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα. [26] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܫܥܒܕܘܢ ܠܝܗܘܕܝܐ ܐܚܘܗܝ ܠܐܢܫ ◆. [27] Cod. Jes. a Parsonsio exscriptus, et sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex., qui praemittunt τὸν Ἑβραῖον καὶ τὴν Ἑβραίαν, invito Hebraeo. Montef. oscitanter scripsit δουλεύειν et ἐξεστράφησαν, clausula καὶ ἐξαπέστειλαν penitus praetermissa. Eadem fere leguntur in Codd. 22, 36, aliis, cum καταδουλοῦσθαι pro δουλεῦσαι, et inserto μετὰ τὸ ἐξαποστεῖλαι (Syro-hex. in marg. char. med. ܥܡ ܒܬܪ ܕܫܕܪܘ ܐܢܘܢ) post μετὰ ταῦτα. [28] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܘܫܥܒܕܘ ◆. Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ ὑπέταξαν. [29] Cod. 86. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex.

13. הוֹצֵאתִי. In qua *eduxi*. Ο΄. ᾗ ἐξειλάμην. Ἀ. Σ. ᾗ ἐξήγαγον.[30]

14. מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים. *In fine septem annorum.* Ο΄. ὅταν πληρωθῇ ἓξ ἔτη. Ἀ. ἀπὸ τέλους ἑπτὰ ἐτῶν. Σ. *cum constiterint* ἑπτὰ ἔτη.[31]

תְּשַׁלְּחוּ. *Dimittetis.* Ο΄. ἀποστελεῖς. Σ. ἀπολύσετε.[32]

מֵעִמָּךְ. Ο΄. Vacat. Πάντες· ἀπὸ σοῦ.[33]

אֲבוֹתֵיכֶם. Ο΄. Vacat. Πάντες· οἱ πατέρες ὑμῶν.[34]

15. וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ. *Et conversi estis vos hodie, et fecistis.* Ο΄. καὶ ἐπέστρεψαν σήμερον ποιῆσαι. Ἀ. καὶ ἐπεστρέψατε σήμερον, καὶ ἐποιήσατε.[35]

בְּעֵינַי. Ο΄. πρὸ ὀφθαλμῶν μου. Ἀ. ἐν ὀφθαλμοῖς μου. Σ. ἐνώπιόν μου.[36]

דְּרוֹר. Ο΄. ἄφεσιν. Ἀ. ἐλευθερίαν.[37]

16. חָפְשִׁים. Ο΄. ἐλευθέρους. Σ. αὐτεξουσίους.[38]

וַתִּכְבְּשׁוּ אֹתָם. *Et subegistis eos.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. καὶ ὑπετάξατε αὐτούς.[39]

17. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. ※ φησὶ κύριος ◂.[40]

18. אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית. *Verba foederis.* Ο΄. τὴν διαθήκην μου. ※ Θ. τοὺς λόγους τῆς διαθήκης μου ◂.[41]

18. לִפְנֵי הָעֵגֶל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם וַיַּעַבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו. *Coram me, vitulum quem in duas partes secuerunt, et transierunt per partes dissectas ejus.* Ο΄. κατὰ πρόσωπόν μου, τὸν μόσχον ὃν ἐποίησαν ἐργάζεσθαι αὐτῷ. Ἀ. ἐνώπιον τοῦ μόσχου οὗ διεῖλον εἰς δύο, καὶ διῆλθον ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων αὐτοῦ.[42]

19. שָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַםִ הַסָּרִסִים וְהַכֹּהֲנִים וְכֹל עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין בִּתְרֵי הָעֵגֶל. *Principes Judae, et principes Jerusalem, et eunuchos, et sacerdotes, et omnem populum terrae, qui transierunt inter partes dissectas vituli.* Ο΄. τοὺς ἄρχοντας Ἰούδα ※ καὶ ἄρχοντας Ἰερουσαλὴμ ◂, καὶ τοὺς δυνάστας (Ἄλλος· καὶ τοὺς εὐνούχους), καὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ※ πάντα ◂ τὸν λαὸν ※ τῆς γῆς, τοὺς διελθόντας ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων τοῦ μόσχου ◂.[43] Ἀ. οἱ ἄρχοντες Ἰούδα καὶ οἱ ἄρχοντες Ἰερουσαλὴμ, οἱ εὐνοῦχοι, καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, οἱ διελθόντες ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων τοῦ μόσχου.[44]

20. בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם. *In manum hostium eorum, et in manum quaerentium animam eorum.* Ο΄. τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν. Πάντες· ἐν χειρὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν.[45]

---

[30] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܕܐܦܩܬ ܀ [31] Idem: ܐ. ܡܢ ܣܘܦܐ ܕܫܒܥ ܫܢܝܢ ܀ ܣ. ܟܕ ܢܩܘܡܘܢ ܫܒܥ ܫܢܝܢ ܀ Pro ܢܩܘܡܘܢ Norberg. mendose exscripsit ܢܬܥܒܪܘܢ, vertens, *cum praeterlapsi fuerint*, invita lingua. Etiam emendata lectio non omnino quadrare videtur. [32] Cod. 86: Σ. ἀπολύσεται. Cod. 88: Σ. ἀπολύεται. [33] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [34] Iidem. [35] Syro-hex. ܐ. ܘܐܬܦܢܝܬܘܢ ܝܘܡܢܐ ܘܥܒܕܬܘܢ ܀ Statim Cod. 88: ※ σὺν ◂ τὸ εὐθές. [36] Codd. 86, 88. [37] Syro-hex. ܐ. ܚܐܪܘܬܐ ܀ [38] Codd. 86, 88. [39] Cod. 86: Ἀ. Θ. Ο΄. καὶ ὑπέταξαν αὐτούς. Correximus e Comp., Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex., qui in textu habent: καὶ ὑπετάξατε αὐτούς. [40] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [41] Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ※ τοὺς λόγους ◂ τῆς δ. μου; et sic sine aster. Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. perperam exscripsit: Σ. Ο΄. τὴν δ. μου ※ τοὺς λ. μου. [42] Codd. 86, 88, cum οὐ διῆλθον εἰς δύο, quod vix sanum esse potest. Syrus noster in textu habet: ... ὃν ἐποίησαν (in marg. char. med. ἐργάζεσθαι αὐτῷ) ※ εἰς δύο ◂, καὶ διῆλθον ※ ἀναμέσον τῶν δ. αὐτοῦ ◂. Idem in marg. pro ὃν ἐποίησαν affert: ܐ. ܗ. ܠܗܘ ܕܦܠܓܘ ܀ Spohnius juxta Complutensem interpretatus est, ὃν ἔκοψαν, invito usu vocabuli Syriaci, quod Graece διεμέρισαν, διεῖλον, sonat. Proinde in lectione Codd. 86, 88 corrigendum videtur, οὗ (s. ὃν) διεῖλον εἰς δύο. Cod. Jes. affert: Ο΄. ὃν ἐποίησαν ※ εἰς δύο ◂ ἐργάζεσθαι αὐτῷ. Pro ἐργάζεσθαι αὐτῷ Codd. 22 (sub ※), 36, alii, habent: εἰς δύο, καὶ διῆλθον (s. ἦλθον) διὰ μέσου τῶν δ. αὐτοῦ. [43] Cod. Jes. Sic sine asteriscis Cod. 88, Syro-hex., nisi quod καὶ τοὺς ἀρχ. Ἰ., καὶ τοὺς εὐνούχους, καὶ τοὺς ἱερεῖς legunt. Cod. 86 affert: Θ. πάντα (τὸν λαόν). Praeterea Syro-hex. in textu οἱ διελθόντες, in marg. char. med. τοὺς διελθόντας. [44] Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex. in marg. char. med.: οἱ ἄρχοντες (bis). [45] Cod. 86, cum τῇ τουτων (sic) pro ζητούντων. Sic in textu Codd. 88, 233 (cum τῶν ζητούντων), et Syro-hex.

21. וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל. *Et in manum quaerentium animam eorum, et in manum copiarum regis Babylonis.* Ο΄. καὶ δύναμις βασιλέως Βαβυλῶνος. Alia exempl. ※ καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως Βαβυλῶνος ◄.[46]

הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם. *Qui ascenderunt a vobis.* Ο΄. τοῖς ἀποτρέχουσιν (alia exempl. τῶν ἀποτρεχόντων[47]) ἀπ' αὐτῶν. Σ. τῶν ἀναχωρησάντων ἀφ' ὑμῶν.[48]

22. מְצַוֶּה. *Praecipio.* Ο΄. συντάσσω. Ἀ. Σ. ἐντέλλομαι.[49]

אֶל־הָעִיר הַזֹּאת. *Ad urbem hanc.* Ο΄. εἰς τὴν γῆν ταύτην. Πάντες· (εἰς) τὴν πόλιν ταύτην.[50]

עָלֶיהָ. Ο΄. Vacabat. ※ ἐπ' αὐτήν ◄.[51]

וּלְכָדוּהָ. *Et capient eam.* Ο΄. καὶ λήψονται (Σ. πορθήσουσιν[52]) αὐτήν.

CAP. XXXV (Gr. xlii).

2. הָלוֹךְ אֶל־בֵּית. *Vade ad domum.* Ο΄. βάδισον εἰς ※ τὸν ◄ οἶκον.[1]

2. הָרֵכָבִים. *Rechabitarum.* Ο΄. Ἀρχαβείν. Σ. *Rechabimonitarum.*[2]

וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם. *Et loquere eis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ κάλεσον αὐτούς.[3] Ἀ. Θ. καὶ λαλήσεις αὐτοῖς.[4]

אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת. *Ad unum conclavium.* Ο΄. εἰς μίαν τῶν αὐλῶν. Ἀ. πρὸς ἓν τῶν παστοφορίων.[5] Σ. . . τῶν ἐξεδρῶν.[6]

3. חֲבַצִּנְיָה. Ο΄. Χαβασίν. Ἀ. Ἀβασνίου.[7]

וְאֶת כָּל־בֵּית הָרֵכָבִים. Ο΄. καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν Ἀρχαβείν. Σ. καὶ πάντα τὸν οἶκον . .[8]

4. וָאָבִא אֹתָם. *Et introduxi eos.* Ο΄. καὶ εἰσήγαγον ※ αὐτούς ◄.[9]

בְּנֵי חָנָן. Ο΄. υἱῶν Ἰωνὰν, υἱοῦ Ἀνανίου. Alia exempl. υἱῶν Ἀνάν.[10] Ἀ. υἱῶν Ἀνανίου.[11]

אֲשֶׁר־אֵצֶל לִשְׁכַּת הַשָּׂרִים. *Quod est juxta conclave principum.* Ο΄. ὅς ἐστιν ἐγγὺς τοῦ οἴκου τῶν ἀρχόντων. Ἀ. ὃς ἦν ἐχόμενα τοῦ παστοφορίου τῶν ἀρχόντων.[12] Σ. ἥ ἐστι πρὸς τὴν ἐξέδραν τῶν ἀρχόντων.[13]

אֲשֶׁר מִמַּעַל לְלִשְׁכַּת מַעֲשֵׂיָהוּ. *Quod est super conclave Maasiae.* Ο΄. τῶν ἐπάνω τοῦ οἴκου Μαασαίου. Σ. τὴν ἐπάνω τῆς ἐξέδρας Μαασαίου.[14]

שֹׁמֵר הַסַּף. *Custodis liminis.* Ο΄. τοῦ φυλάσσοντος τὴν αὐλήν (alia exempl. τὴν ὀδόν[15]).

---

[46] Cod. Jes., teste Parsonsio. Montef. edidit τὴν ψυχὴν αὐτῶν. Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu sine aster.: καὶ ἐν χειρὶ ζητούντων ψυχὰς αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ δ. β. Β. [47] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [48] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܐܬܦܢܝܘ ܡܢܟܘܢ ◆ [49] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. συντέλλομαι; quae vox nulla est. Cf. ad Cap. xxxii. 13. [50] Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [51] Sic Cod. 88, Syro-hex. Solus Cod. 233 om. ἐπ' αὐτήν. [52] Codd. 86, 88.

CAP. XXXV. [1] Cod. Jes. Pro βάδισον idem in marg. habet πορεύθητι, ut in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [2] Syro-hex. ܣ. ܕܪܟܒܝܡܘܢܝܐ ◆ Sed cf. ad v. 5. [3] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [4] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܬܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ◆ [5] Idem: ܐ. ܠܘܬ ܚܕ ܡܢ ܦܣܛܘܦܘܪܝܐ ◆ Cf. ad Cap. xxxvi. 10. [6] Idem: ܣ. ܐܟܣܕܪܐ ◆ [7] Idem: ܐ. ܐܒܣܢܝܐ ◆ Mox Cod. 88: καὶ ※ σύμπαντας ◄ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ; et sic sine aster. Syro-hex. [8] Cod. Jes. "Sequitur vox dubia, quasi σούολον, sed non clare legitur."—*Montef.* In schedis Parsonsianis non invenimus nisi: οἰκίαν] in marg. οἶκον. [9] Sic Syro-hex. Pronomen hodie legitur in LXX, sed abest a Codd. 36, 48, aliis. [10] Sic Codd. 22, 36, 88 (cum Ἀννὰν), alii. Syro-hex. ܕܒܢܝܐ ܕܚܢܢ. [11] Syro-hex. ܐ. ܕܚܢܢܝܐ ◆ Sic in textu Codd. XII, 23, 26, alii. [12] Codd. 86, 88. [13] Syro-hex. ܣ. ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܠܘܬ ܐܟܣܕܪܐ ܕܪܘܪܒܢܐ. [14] Idem in continuatione: ܗܝ ܕܠܥܠ ܡܢ ܐܟܣܕܪܐ ܕܡܥܣܝܐ ◆ [15] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, alii. "Forte (τὸν) οὐδόν."—*Montef.* "Nos non dubitavimus rescribere τὸν ὀδὸν, *limen.* Infra, Ezech. xl. 7, bis conspicies οὐδὸν Ionicum pro Att. ὀδόν."—*Drach.* Immo forma ὁ ὀδὸς non fertur nisi apud Sophoclem in Oed. Col. 57, 1586. Hic autem Codd. 86, 88: Σ. τὸν (τὴν Cod. 88) οὐδὸν τὸν σταθμόν (sic).

Οἱ Γ′. τὸν σταθμόν.[16] Ἄλλος· ἐφεστὼς τῷ προπυλαίῳ.[17]

5. וָאֶתֵּן לִפְנֵי בְּנֵי בֵית־הָרֵכָבִים. *Et posui coram filiis domus Rechabitarum.* Ο′. καὶ ἔδωκα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Alia exempl. ※ καὶ ἔστησα κατὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν οἴκου τῶν Ῥαχαβείν ◂.[18] Σ. καὶ παρέθηκα ἔμπροσθεν αὐτῶν υἱῶν οἴκου τῶν Ῥηχαβιτῶν.[19]

גְּבִעִים מְלֵאִים יַיִן. *Scyphos plenos vini.* Ο′. κεράμιον ※ πλῆρες ◂ οἴνου.[20] Ἀ. Σ. σκύφους . . .[21]

וָאֹמַר אֲלֵיהֶם. *Et dixi ad eos.* Ο′. καὶ εἶπα ※ πρὸς αὐτούς ◂.[22]

7. וְכֶרֶם לֹא־תִטָּעוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם. *Et vineam ne plantetis, neque erit vobis.* Ο′. καὶ ἀμπελὼν οὐκ ἔσται ὑμῖν. Alia exempl. καὶ ἀμπελῶνα μὴ φυτεύσητε, καὶ οὐκ ἔσται ὑμῖν.[23]

עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה. *Super faciem terrae.* Ο′. ἐπὶ ※ πρόσωπον ◂ τῆς γῆς.[24]

אֲשֶׁר אַתֶּם גָּרִים שָׁם. *Ubi vos peregrini estis.* Ο′. ἐφ᾽ ἧς διατρίβετε (Ἀ. Σ. οἰκεῖτε[25]) ὑμεῖς ἐπ᾽ αὐτῆς. Ἀ. . ἔσεσθε ἐπ᾽ αὐτῆς προσήλυτοι. Σ. . . παροικεῖτε.[26]

8. יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב. Ο′. Ἰωναδὰβ ※ υἱοῦ Ῥηχάβ ◂.[27]

לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּנוּ. *In omnibus quae praecepit nobis.* Ο′. Vacat. Alia exempl. κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἡμῖν.[28]

11. מֶלֶךְ־בָּבֶל. Ο′. Vacat. Alia exempl. βασιλεὺς Βαβυλῶνος.[29]

בֹּאוּ וְנָבוֹא. *Venite, et ingrediamur.* Ο′. εἰσελθεῖν, καὶ εἰσήλθομεν. Alia exempl. ἀναβάντες εἰσελευσόμεθα.[30] Ἀ. Σ. δεῦτε εἰσελθῶμεν.[31]

אֲרָם. *Syriae.* Ο′. τῶν Ἀσσυρίων. Ἀ. Σ. τῆς Συρίας.[32]

וַנֵּשֶׁב בִּירוּשָׁלָםִ. *Et habitamus in Jerusalem.* Ο′. καὶ ᾠκοῦμεν (alia exempl. ᾠκήσαμεν[33]) ἐκεῖ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐν Ἱερουσαλήμ.[34]

12. אֶל־יִרְמְיָהוּ. Ο′. πρὸς μέ. Alia exempl. πρὸς Ἱερεμίαν.[35]

13. הֲלוֹא תִקְחוּ. *Nonne accipietis.* Ο′. οὐ μὴ λάβητε. Σ. ἆρα οὐ μὴ δέξησθε.[36]

---

[16] Cod. Jes. Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. τὸν σταθμόν (ܠܣܝܡܐ). Nescio quid sibi velit Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 754: τοῦ φυλάσσοντος τὸν σταθμόν· ὁ Ἑβραῖος, τοῦ φ. τὴν ἐσθῆτα τῆς λειτουργίας. [17] Parsons. ad verba, ὅς ἐστιν ἐγγὺς κ.τ.ἑ., e Codd. 86, 88 affert: Ἄλλος· (ἄλλος om. Cod. 86) ἐφεστὼς τῷ πρ. Scholium esse videtur. [18] Cod. Jes., teste Montef. Parsons. ex eodem affert: καὶ ἔστησα κ. πρ. αὐτῶν (in marg. τῶν υἱῶν οἴκου τοῦ Ῥαχαβείν); et sic in textu (cum τοῦ Ῥηχὰβ) Codd. 22, 36, alii, et (cum ܕܪ̈ܟܒܝܡ) Syro-hex. [19] Codd. 86, 88. Pro οἴκου τῶν Cod. 86 scribit οἰκούντων, Cod. 88, οἴκου τήν. [20] Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: κεράμια πλήρη οἴνου. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܩܘ̈ܦܐ ◆, appicto Graeco CKYΦOYC. "Legendum, me judice, ܐܣܩܘ̈ܦܐ."—*Norberg.* "Non mutarem. Pro σκύφος Noster reddit ܩܘܣܣܐ apud Aq. ad Gen. xliv. 5; ܟܢܟܐ apud eundem ad Exod. xxv. 33; hic ܣܩܘܦܐ, ut incertus omnino fuisse videatur qua ratione exacte redderet. Vox ܐܣܩܘܦܐ, quod vellet Norberg., nec Bernstein. in Lexico suo majori noscit, verum ܐܣܩܝܦܐ, quo saepe utitur et Noster, sed pro κρατήρ, non pro σκύφος."—*Ceriani.* [22] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [23] Sic Cod. 88 (cum ἀμπελῶνας), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀμπελῶνας μὴ φ. μηδὲ ἔστω ὑμῖν. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88. [25] Codd. 86, 88. [26] Syro-hex. ܐ. ܗܘܘ ܐܢܬܘܢ ܒܗ̇ ܬܘ̈ܬܒܐ ◆ ܣ. ܡܬܬܘܬܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ◆. [27] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 62. [28] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [29] Iidem. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii. Syro-hex. ܢܣܩ ܢܥܘܠ. Cf. Rördam in *Dissertatione* etc. p. 57. [31] Codd. 86, 88, qui Aquilae soli tribuunt. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܘ ܢܥܘܠ ◆. [32] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܣܘܪܝܐ ◆. [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii, et Syro-hex. "MS. Jes. in textu habet οἰκήσωμεν [immo οἰκήσαμεν, teste Parsons.]; ad marg. ᾠκήσαμεν."—*Montef.* [34] Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐν Ἰ. Cod. 86: Σ. καὶ ἐκάθησεν ἐν Ἰ. Syro-hex.: Ἀ. Θ. καὶ ἐκαθίσαμεν (ܘܝܬܒܢ). [35] Sic Codd. 86 (in marg.), 88, 106, et Syro-hex. [36] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܪܐ ܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ◆. Codd. 22, 36, alii, in textu: οὐ μὴ δέξησθε. Post εἶπε (sic) κύριος iidem cum Syro-hex. addunt: τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ; et in fine, φησὶ κύριος.

14. אֶת־דִּבְרֵי. *Verba.* O'. ※ τὸ ◂ ῥῆμα.[37]

עַד־הַיּוֹם הַזֶּה כִּי שָׁמְעוּ אֵת מִצְוַת אֲבִיהֶם. *Usque ad hunc diem; quia obedierunt praecepto patris sui.* O'. Vacat. ※'Α. Θ. ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν ◂.[38]

וְאָנֹכִי. O'. καὶ ἐγώ. Alia exempl. ἐγὼ δέ.[39] Alia: καὶ ἐγώ ※ εἰμι ◂.[40]

הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר. *Mane surgendo et loquendo.* O'. ὄρθρου. Alia exempl. add. καὶ ἐλάλησα.[41] 'Α. ὀρθρίζων καὶ λαλῶν.[42]

וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי. *Et non audivistis me.* O'. καὶ οὐκ ἠκούσατέ ※ μου ◂.[43]

15. אֶת־כָּל־עֲבָדַי. *Omnes servos meos.* O'. τοὺς παῖδάς μου. Alia exempl. ※ σύμπαντας ◂ τοὺς δούλους μου.[44]

הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ. *Mane surgendo et mittendo.* O'. Vacat. ※ ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων ◂.[45]

לֵאמֹר. O'. λέγων. Alia exempl. εἶπα.[46] 'Α. Σ. Θ. λέγων.[47]

שֻׁבוּ־נָא. *Recedite, quaeso.* O'. ἀποστράφητε ※ δή ◂.[48]

וְהֵיטִיבוּ מַעַלְלֵיכֶם. *Et bona facite opera vestra.* O'. καὶ βελτίω ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα (alia exempl. τὰ πράγματα[49]) ὑμῶν. 'Α. βελτύνατε (s. βελτιώσατε) τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν.[50]

15. אֶת־אָזְנְכֶם. *Aurem vestram.* O'. τὰ ὦτα ὑμῶν. Alia exempl. ※ τὸ ◂ ὠτίον ὑμῶν.[51]

16. אֲשֶׁר צִוָּם. *Quod praecepit iis.* O'. Vacat. Alia exempl. ἣν ἐνετείλατο αὐτοῖς.[52]

17. יְהוָֹה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O'. κύριος ※ ὁ θεὸς ◂ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς 'Ισραήλ.[53]

הִנְנִי מֵבִיא. *Ecce! ego inducam.* O'. ἰδοὺ ※ ἐγὼ ◂ φέρω.[54] Οἱ Γ'. ἐπάγω.[55]

17, 18. יַעַן דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמֵעוּ וָאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ׃ וּלְבֵית הָרֵכָבִים אָמַר יִרְמְיָהוּ. *Propterea quod locutus sum ad eos, et non audiverunt; et vocavi eos, et non responderunt. Et domui Rechabitarum dixit Jeremias.* O'. Vacat. ※ Θ. ἀνθ' ὧν ἐλάλησα ἐπ' αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἤκουσαν· καὶ ἐκάλεσα αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. καὶ τῷ οἴκῳ 'Ρηχὰβ εἶπεν 'Ιερεμίας ◂.[56]

18. כֹּה־אָמַר יְהוָֹה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O'. οὕτως εἶπε κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς 'Ισραήλ ◂.[57]

יַעַן אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם. *Propterea quod obedivistis.* O'. ἐπειδὴ ἤκουσαν. 'Α. Θ. ἀνθ' ὧν ἠκούσατε.[58]

עַל־מִצְוַת יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם. *Praecepto Jonadab*

---

[37] Syro-hex. ܠܡܠܬܐ ※. Articulus deest in LXX. Mox ad τοῖς τέκνοις Montef. affert: Ἄλλ. τοῖς υἱοῖς, quae lectio est in Codd. XII (in marg.), 22, 26, 36, aliis. [38] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex. pingit: ※ ἕως τ. ἡ. ταύτης ◂, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς (s. τὴν ἐντολήν, ut Cod. 88) ※ τοῦ π. αὐτῶν ◂. [39] Sic Codd. 88, 233, 239, et Syro-hex. [40] Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐγὼ εἰμι (s. εἰ μή). Cod. 86 in marg.: ※ εἰμι. [41] Sic Comp., Ald., Codd. II, XII, 23, 33, alii, et Syro-hex. [42] Syro-hex. ܐ. ܡ̈ܢ ܡܩܕܡ ܗܘܝܬ ܘܡܡܠܠ ܗܘܝܬ ◆. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [43] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [44] Sic Cod. 88, et sine aster. Cod. 62, Syro-hex. [45] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [46] Sic Codd. 88 (cum εἶπας), 233. Syro-hex. ܐܡܪܬ. [47] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܟܕ ܐܡܪ ܗܘܝܬ ◆. [48] Cod. 88, Syro-hex. [49] Sic Codd. 26, 86, 233. Eodem spectat lectio Cod. 88 et Syro-hex., τὰ προστάγματα, quae confusio notissima est. Cf. ad Cap. xliv. 22. [50] Codd. 86, 88: 'Α. βελτύνατε (βελτιώσετε Cod. 88) τὰ ἐπ. ὑμῶν. Syro-hex. affert: Οἱ λοιποί· τὰ ἐπιτηδεύματα (ܠܨܒܘܬܐ). [51] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 88, et sine artic. Codd. 22, 36, alii. [52] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [53] Sic Cod. 88, Syro-hex. In LXX hodie legitur tantummodo κύριος; sed in Comp., Codd. 22, 36, aliis, κύριος τ. δ. ὁ θ. 'Ισ. [54] Sic Syro-hex. Cod. 88 pingit: ἰδοὺ ἐγὼ ※ φέρω ◂. Pronomen habetur in LXX. [55] Codd. 86, 88. Mox Syro-hex. in textu: καὶ ἐπὶ ※ πάντας ◂ (sic sine aster. Codd. 62, 88) τοὺς κατ. ※ 'Ιερουσαλήμ ◂. [56] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui cuneolum post 'Ρηχὰβ ponit. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii: ἀνθ' ὧν ὅτι ἐλ. πρὸς αὐτοὺς, κ.τ.ἑ. [57] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [58] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܚܠܦ ܕܫܡܥܬܘܢ ◆.

patris vestri. Ο΄. τὴν ἐντολὴν (alia exempl. add. Ἰωναδὰβ[59]) τοῦ πατρὸς αὐτῶν (Οἱ λοιποί· ὑμῶν[60]).

18. וַתִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו וַתַּעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה אֶתְכֶם. *Et observastis omnia praecepta ejus, et fecistis juxta omnia quae praecepit vobis.* Ο΄. ποιεῖν καθότι ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἐφύλαξαν σύμπασας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ποιεῖν ※ κατὰ πάντα ◄ ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς (Οἱ λοιποί· ὑμῖν[61]) ÷ ὁ πατὴρ αὐτῶν ◄.[62]

19. לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָֹה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ ◄.[63]

לֹא־יִכָּרֵת. *Non exscindetur.* Ο΄. οὐ μὴ ἐκλείπῃ. Ἀ. Θ. οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.[64]

Cap. XXXV. 14. ÷ υἱοί ◄. 18. ÷ υἱοὶ Ἰωναδὰβ υἱοῦ Ῥηχάβ ◄.[65]

Cap. XXXVI (Gr. xliii).

1. וַיְהִי בַּשָּׁנָה. *Et factum est anno.* Ο΄. ἐν τῷ ἐνιαυτῷ. Alia exempl. καὶ ※ Ἀ. Θ. ἐγενήθη ◄ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.[1]

הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָֹה. *Verbum hoc ad Jeremiam a Jova.* Ο΄. λόγος κυρίου πρὸς μέ. Ἀ. Σ. ὁ λόγος οὗτος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου.[2]

2. מְגִלַּת. *Volumen.* Ο΄. χαρτίον. Ἀ. εἴλημα. Σ. τόμον. Θ. κεφαλίδα.[3]

דִּבַּרְתִּי. *Locutus sum.* Ο΄. ἐλάλησα. Alia exempl. ἐχρημάτισα.[4] Οἱ λοιποί· ἐλάλησα.[5]

3. אֵת כָּל. Ο΄. πάντα. Alia exempl. ※ σὺν ◄ πάντα.[6]

לְמַעַן יָשׁוּבוּ אִישׁ. *Ut revertantur unusquisque.* Ο΄. ἵνα ἀποστρέψωσιν (s. ἀποστραφῶσιν) ※ Θ. ἕκαστος ◄.[7]

4. דִּבֶּר. Ο΄. ἐλάλησε. Alia exempl. ἐχρημάτισεν.[8]

עַל־מְגִלַּת־סֵפֶר. *In volumine libri.* Ο΄. εἰς χαρτίον βιβλίου. Ἀ. ἐπὶ κεφαλίδα βιβλίου. Σ. ἐπὶ τόμον τοῦ βιβλίου.[9]

5. עָצוּר. *Conclusus* sum. Ο΄. φυλάσσομαι. Ἀ. Σ. συνέχομαι.[10]

6. וּבָאתָ אַתָּה. *Et ingredieris tu.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰσελεύσῃ σύ.[11]

בַמְּגִלָּה אֲשֶׁר־כָּתַבְתָּ מִפִּי אֶת־דִּבְרֵי יְהוָֹה. *In volumine in quo scripsisti ex ore meo verba Jovae.* Ο΄. ἐν τῷ χαρτίῳ τούτῳ. Alia exempl. ἐν τῷ χάρτῃ ÷ τούτῳ ◄ ᾧ ἔγραψας ἐκ τοῦ στόματός μου τοὺς λόγους κυρίου.[12]

7. וְיָשֻׁבוּ אִישׁ. *Et recedent quisque.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψουσιν ※ Θ. ἕκαστος ◄.[13]

8. בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה. Ο΄. Βαροὺχ ※ Ἀ. Σ. υἱὸς Νηρίου ◄.[14]

---

[59] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex. [60] Syro-hex. [61] Idem. [62] Sic Cod. 88 (cum ※ pro ÷), Syro-hex., et sine aster. et obelo Codd. 22, 36, alii. Cod. XII affert: Σ. καὶ ἐφύλαξαν συμπάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ; et ad καθότι in marg.: καθ' ὅσα κατὰ πάντα. [63] Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex. (quorum uterque om. τῶν δυνάμεων), et (cum ὁ θεὸς) Codd. 22, 36, alii. [64] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܐ ܢܬܚܒܠ ܀ [65] Idem.

Cap. XXXVI. [1] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex. in textu: καὶ ※ ἐγενήθη ◄ ἐν τῷ ἔτει. Sic sine aster. (cum ἐγένετο) Codd. 22, 36, alii. [2] Cod. 86. Cod. 88, Syro-hex. in textu: ※ ὁ λόγος ◄ οὗτος πρὸς Ἰ. (Syro-hex. in marg. πρὸς μέ) ※ παρὰ κυρίου ◄. [3] Syro-hex. ܐ. ܟܪܟܐ ܀ ܣ. ܦܘܫ. ܀ ܬ. ܩܦܠܝܕܐ ܀ Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. Montef. vero e Cod. Jes. affert: Ἀ. κεφαλίδα. Σ. τόμον. In textu κεφαλίδα pro χαρτίον habent Codd. 22, 36, alii. [4] Sic Codd. III, 22, 26, 33, alii. Syro-hex. ܡܠܠܬ, appicto Graeco ЄΧΡΗΜΑΤΙCΑ. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· ἐχρημάτισα. Cf. ad Cap. xxvi. 2. [5] Syro-hex. [6] Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert σύμπαντα, et sic Codd. 22, 36, alii. [7] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., ut ante. [9] Cod. 88. Cod. 86: Ἀ. ἐπὶ κεφαλίδος β. Σ. ἐπὶ τόμον τ. β. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܚܒܫ ܐܢܐ ܀ Cf. ad Cap. xxxiii. 1. xxxix. 15. [11] Sic Codd. 22 (sine σύ), 36, alii, et Syro-hex. [12] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἐν τῇ κεφαλίδι ταύτῃ ἐν ᾗ ἔγραψας κ.τ.ἑ. [13] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [14] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.

9. הַחֲמִשִׁית. *Quinto.* Ο΄. τῷ ὀγδόῳ. Alia exempl. τῷ πέμπτῳ.[15]

קָרְאוּ. *Proclamarunt.* Ο΄. ἐξεκκλησίασαν. Ἀ. ἐκήρυξαν.[16]

וְכָל־הָעָם הַבָּאִים מֵעָרֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלָםִ. *Et omni populo venientibus de civitatibus Judae in Jerusalem.* Ο΄. καὶ οἶκος Ἰούδα. Alia exempl. praemittunt: καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐρχόμενοι ἐκ πόλεων Ἰούδα εἰς Ἱερουσαλήμ.[17]

10. אֶת־דִּבְרֵי. Ο΄. ※ τοὺς ◄ λόγους.[18]

בְּלִשְׁכַּת. *In conclavi.* Ο΄. ἐν οἴκῳ. Ἀ. εἰς τὸ παστοφόριον.[19] Σ. ἐν τῇ ἐξέδρᾳ.[20]

בְּאָזְנֵי. *In auribus.* Ο΄. καὶ ἐν ὠσί. Alia exempl. εἰς τὰ ὦτα.[21]

כָּל־הָעָם. *Omnis populi.* Ο΄. ※ παντὸς ◄ τοῦ λαοῦ.[22]

12. אֶלְנָתָן. *Elnathan.* Ο΄. Ἰωνάθαν. Ἄλλος· Νάθαν. Ἄλλος· Ἐλνάθαν.[23]

13. בַּסֵּפֶר. *In libro.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ βιβλίῳ.[24]

14. הַמְּגִלָּה אֲשֶׁר קָרָאתָ בָּהּ. *Volumen in quo legisti.* Ο΄. τὸ χαρτίον (Ἀ. τὸ εἴλημα. Σ. τὴν κεφαλίδα[25]) ἐν ᾧ σὺ ἀναγινώσκεις ἐν αὐτῷ. Alia exempl. τὸ βιβλίον ἐν ᾧ ※ σὺ ◄[26] ἀναγινώσκεις ※ ἐν αὐτῷ ◄.[27]

14. בְּיָדוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.[28]

15. שֵׁב נָא וּקְרָאֶנָּה. *Sede, quaeso, et lege illud.* Ο΄. πάλιν ※ δὴ ◄ ἀνάγνωθι.[29] Ἀ. ἐπίστρεψον δὴ καὶ ἀνάγνωθι. Σ. ἀνάλαβε καὶ ἀνάγνωθι.[30] Aliter: Ἀ. κάθισον δή . . .[31]

בְּאָזְנֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Σ. εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν ◄.[32]

16. פָּחֲדוּ. *Pavebant.* Ο΄. συνεβουλεύσαντο. Ἀ. Σ. ἐξέστησαν.[33]

הַגֵּיד נַגִּיד. *Indicando indicabimus.* Ο΄. ἀναγγέλλοντες ἀναγγείλωμεν. Σ. θέλεις ἵνα ἀναγγείλωμεν;[34]

17. הַגֶּד־נָא לָנוּ. *Indica, quaeso, nobis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀνάγγειλον δὴ ἡμῖν.[35]

מִפִּיו. Ο΄. Vacat. ※ ἐκ στόματος αὐτοῦ ◄.[36]

18. וַיֹּאמֶר לָהֶם. Ο΄. καὶ εἶπεν ※ αὐτοῖς ◄.[37]

מִפִּיו יִקְרָא אֵלַי. *Ex ore ejus praelegit mihi.* Ο΄. ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἀνήγγειλέ μοι Ἱερεμίας. Σ. ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἔλεγεν, ὡς ὁ ἀναγινώσκων πρὸς μέ.[38]

בַּדְּיוֹ. *Cum atramento.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν μέλανι.[39]

19. וְאִישׁ אַל־יֵדַע אֵיפֹה אַתֶּם. *Et nemo sciat ubi vos sitis.* Ο΄. ἄνθρωπος μὴ γνώτω ποῦ ὑμεῖς. Ἀ. καὶ ἀνὴρ μὴ γνώτω ποῦ ἐστέ.[40]

(Post Ἱερεμίας Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. inferunt ὁ προφήτης.) [15] Sic Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu τῷ πέμπτῳ, in marg. char. med. τῷ ὀγδόῳ habet. Mox pro τῷ βασιλεῖ Ἰωακεὶμ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. exhibent: Ἰωακεὶμ υἱοῦ Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα. [16] Syro-hex. ◆ ܐܟܪܙܘ .ܐ. [17] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui in fine addunt: οἶκος (s. ὁ οἶκος) Ἰούδα, sine copula. [18] Syro-hex. ※ ܠܡܠܠܐ ܗܠܝܢ. Articulus deest in Comp., Codd. III, 26, 86. [19] Cod. 86. Syro-hex. ◆ ܠܒܝܬ ܓܙܐ .ܐ. Cf. ad Cap. xxxv. 4. [20] Codd. 86, 88. Syro-hex. ◆ ܒܐܟܣܕܪܐ .ܣ. [21] Sic Codd. III, XII (in marg.), 22, 36, alii. [22] Syro-hex. Hodie παντὸς legitur in libris omnibus, excepto Cod. 233. [23] "MS. Jes. in textu Νάθαν [sic Comp., Codd. 23, 26, alii], in marg. Ἐλνάθαν."—*Montef.* [24] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. [25] Syro-hex. ◆ ܟܪܟܐ .ܣ ◆ ܟܪܟܐ .ܐ. [26] Cod. Jes. in marg. affert: ※ σύ. Abest σὺ a Comp., Codd. III, 22, 26, 36, aliis, et Syro-hex. [27] Syro-hex. in textu: ※ ἐν αὐτῷ ◄, et sic Cod. 86 in marg. In Codd. 22, 36, aliis, ἐν αὐτῷ deest. [28] Sic Comp., Codd. XII, 26, 33, alii, et Syro-hex. [29] Sic Codd. 62 (sine ※), 88, et Syro-hex. [30] Codd. 86, 88. Posterior ad Aquilam ἐπίστρεψαι habet. [31] Syro-hex. ◆ ܬܒ ܗܫܐ .ܐ. Ex altera editione, ut videtur. [32] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [33] Syro-hex. ◆ ܬܡܗܘ .ܣ .ܐ. Vulg. *obstupuerunt.* [34] Idem: ◆ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܚܘܐ .ܣ. [35] Sic Codd. 88, 233, et (om. δή) Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ἀνάγ. ἡμῖν δή. [36] Cod. 88, Syro-hex. [37] Iidem. [38] Syro-hex. ܡܢ ܦܘܡܗ ܐܡܪ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܩܪܐ ܗܘܐ ܠܘܬܝ .ܣ ◆. Vulg.: *Ex ore suo loquebatur, quasi legens ad me.* [39] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [40] Codd. 86, 88.

20. הִפְקִדוּ בְּלִשְׁכַּת. *Deposuerunt in conclavi.* Ο΄. ἔδωκαν φυλάσσειν ἐν οἴκῳ. Ἀ. ἀπέθεντο ἐν τῷ παστοφορίῳ.[41] Σ. ἀπέθεντο (s. ἔθεντο) ἐν τῇ ἐξέδρᾳ.[42]

בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ. *In auribus regis.* Ο΄. τῷ βασιλεῖ. Ἀ. ἐν τοῖς ὠσὶν τοῦ βασιλέως. Σ. εἰς ἀκοάς . . .[43]

22. בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי. *In mense nono.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐννάτῳ.[44]

וְאֶת־הָאָח לְפָנָיו מְבֹעָרֶת. *Et olla* (focus) *ante eum accensa.* Ο΄. καὶ ἐσχάρα πυρὸς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἀ. Σ. . . ἐκκεκαυμένη.[45]

23. בְּתַעַר. *Cultello.* Ο΄. τῷ ξυρῷ. Σ. τῇ σμίλῃ.[46]

עַד־תֹּם כָּל־הַמְּגִלָּה עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאָח. *Donec consumptus esset omne volumen in igne qui* erat *super ollam.* Ο΄. ἕως ἐξέλιπε πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ ※ τὸ ἐπὶ ◂ τῆς ἐσχάρας.[47]

24. וְלֹא פָחֲדוּ. *Et non pavebant.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐζήτησαν. Alia exempl. καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν (in marg. τὸν κύριον).[48] Alia: καὶ οὐκ ἐξέστησαν.[49]

25. וְגַם. *Immo vero.* Ο΄. καί. Ἀ. καίγε. Σ. καὶ δή.[50]

הִפְגִּעוּ בַמֶּלֶךְ. *Precibus adierunt regem.* Ο΄. ὑπέθεντο τῷ βασιλεῖ. Ἀ. ἀπήντησαν τῷ βασιλεῖ. Σ. ἀντεῖπον . . .[51]

25. לְבִלְתִּי שְׂרֹף אֶת־הַמְּגִלָּה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם. *Ne combureret volumen; et non obtemperavit eis.* Ο΄. πρὸς τὸ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον. Alia exempl. πρὸς τὸ μὴ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον· καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν.[52]

26. וַיַּסְתִּרֵם יְהוָה. *Sed occultavit eos Jova.* Ο΄. καὶ κατεκρύβησαν. Ἀ. καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς κύριος. Σ. ἔκρυψε δὲ αὐτοὺς κύριος.[53]

28. וּכְתֹב עָלֶיהָ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים. *Et scribe in eo omnia verba priora.* Ο΄. καὶ γράψον ※ ἐπ᾽ αὐτῷ ◂ πάντας τοὺς λόγους ※ τοὺς προτέρους ◂.[54]

עַל־הַמְּגִלָּה הָרִאשֹׁנָה. *In volumine priori.* Ο΄. ἐπὶ τοῦ χαρτίου ※ τοῦ προτέρου ◂.[55]

29. לֵאמֹר (in priore loco). Ο΄. λέγων. Alia exempl. εἶπας, s. εἰπών.[56] Οἱ λοιποί· λέγων.[57]

בֹּא־יָבוֹא. *Veniendo veniet.* Ο΄. εἰσπορευόμενος εἰσπορεύσεται. Ἀ. Σ. ἐρχόμενος ἐλεύσεται.[58]

וְהִשְׁחִית. *Et vastabit.* Ο΄. καὶ ἐξολοθρεύσει. Ἀ. Σ. καὶ διαφθερεῖ.[59]

וְהִשְׁבִּית. *Et cessare faciet.* Ο΄. καὶ ἐκλείψει. Alia exempl. καὶ ἐκτρίψει.[60]

30. נִבְלָתוֹ. *Cadaver ejus.* Ο΄. τὸ θνησιμαῖον αὐτοῦ. Σ. τὸ πτῶμα (αὐτοῦ).[61]

31. וְעַל־זַרְעוֹ וְעַל־עֲבָדָיו. *Et in progeniem ejus,*

---

[41] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܣܡܘ ܀ ܐ. ܒܦܣܛܘܦܪܝܐ ܀ [42] Syro-hex. ܣ. ܒܐܟܣܕܪܐ ܀ [43] Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܐܕܢܐ ܕܫܡܥܬܐ ܀ [44] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [45] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܕܡܝܩܕܐ ܀ [46] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 48, 96. Syro-hex. ܒܐܣܡܝܠܐ. [47] Sic cum aster. Syro-hex. Solus Cod. XII om. τὸ ἐπὶ, legens: ἕως (non, ut Montef., ※ ἕως) οὗ ἐξέλιπεν π. ὁ χ. εἰς τὸ πῦρ τῆς ἐσχ. [48] Sic Cod. Jes., Syro-hex. [49] Sic Comp., Codd. 41, 87. Cf. ad v. 16. Nobil.: "In quibusdam libris est ἐξέστησαν. In quibusdam [Codd. 22, 36, aliis] ἐζήτησαν τὸν κύριον." [50] Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܗܟܢ ܀ ܣ. ܐܦ ܗܟܝܠ ܀ [51] Codd. 86, 88: Ἀ. ἀπήντησαν. Σ. ἀντεῖπον. Syro-hex. ܣ. ܐܡܪܘ ܠܘܩܒܠܗ ܀ Huc pertinet Nobilii lectio ad v. 20: εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα] Ἀ. ἀπήντησαν τῷ β. Error est Anonymi in Cat. Ghisler. T. II, p. 759. [52] Sic Comp., Codd. XII (cum καὶ ἤκουσεν αὐτὸν), 33, 49, alii, et Syro-hex. [53] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܘܛܫܐ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ ܀ ܣ. ܛܫܐ ܕܝܢ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ ܀ Post Ἐζριήλ Cod. 88 et Syro-hex. addunt: καὶ τῷ Σελεμίᾳ υἱῷ Ἀβδιήλ. Iidem cum Comp., Codd. 22, 36, aliis: τὸν Β. τὸν γραμματέα, καὶ τὸν Ἰ. τὸν προφήτην. [54] Syro-hex. Lectio ἐπ᾽ αὐτὸ (sic) est in Cod. 88, et ※ ἐπ᾽ αὐτῷ in marg. Cod. 86. [55] Iidem. Mox Syro-hex.: Ἰωακεὶμ ὁ βασιλεὺς ※ Ἰούδα ◂. καὶ πρὸς Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα ἐρεῖς κ.τ.έ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [56] Prior lectio est in Codd. 88, 233, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, aliis. [57] Syro-hex. [58] Idem: ܐ. ܣ. ܕܡܬܐ ܐܬܐ ܀ [59] Idem: ܐ. ܣ. ܘܡܚܒܠ ܀ Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [60] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܡܚܩ ܀ (Peal ܐܚܩ commutatur cum ἐκτριβῆναι Gen. xlv. 11. Exod. ix. 15. xii. 13 in Syro-hex.) [61] Codd. 86, 88.

et in servos ejus. Οʹ. καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἐπὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ.[62]

31. אֶת־עֲוֺנָם. *Iniquitatem eorum.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. τὰς ἀνομίας αὐτῶν.[63]

וְאֶל־אִישׁ. *Et in homines.* Οʹ. καὶ ἐπὶ γῆν. Ἀ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα. Σ. καὶ ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν.[64]

32. וְיִרְמְיָהוּ לָקַח. *Et Jeremias sumpsit.* Οʹ. καὶ ἔλαβε Βαρούχ. Alia exempl. καὶ Ἱερεμίας ἔλαβεν.[65]

וַיִּתְּנָהּ אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἔδωκεν αὐτὸ πρὸς Βαροὺχ υἱὸν Νηρίου τὸν γραμματέα.[66]

Cap. XXXVI. 2. ÷ βασιλέως Ἰούδα ◄. 7. καὶ ἡ ὀργὴ ÷ κυρίου ◄. 9. καὶ πᾶς ὁ λαὸς——εἰς Ἱερουσαλήμ, ÷ οἶκος Ἰούδα ◄.[67]

Cap. XXXVII (Gr. xliv).

1. תַּחַת כָּנְיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָקִים. Οʹ. ἀντὶ Ἰωακείμ. Alia exempl. ἀντὶ Ἰεχονίου υἱοῦ Ἰωακείμ.[1]

אֲשֶׁר הִמְלִיךְ. *Quem regnare fecit.* Οʹ. ὃν ἐβασίλευσε. Σ. ὃν κατέστησε βασιλεύειν.[2]

בְּאֶרֶץ יְהוּדָה. Οʹ. (βασιλεύειν) τοῦ Ἰούδα. Ἀ. Σ. ἐν γῇ Ἰούδα.[3]

3. אֶת־יְהוּכַל. *Jehucal.* Οʹ. τὸν Ἰωάχαλ. Alia exempl. τὸν Ἰωάχας, s. τὸν Ἰωάχαζ.[4] Ἀ. Σ. τὸν Ἰουχάλ.[5]

אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. Οʹ. πρὸς Ἱερεμίαν ※ Πάντες· τὸν προφήτην ◄.[6]

הִתְפַּלֶּל־נָא. *Intercede, quaeso.* Οʹ. πρόσευξαι ※ δή ◄.[7]

4. וְיִרְמְיָהוּ בָּא וְיֹצֵא בְּתוֹךְ הָעָם וְלֹא־נָתְנוּ אֹתוֹ בֵּית הַכְּלִיא. *Jeremias autem* erat *intrans et exiens in medio populi; nequedum conjecerant eum in domum carceris.* Οʹ. καὶ Ἱερεμίας ἦλθε καὶ διῆλθε διὰ μέσου τῆς πόλεως (alia exempl. τοῦ ὄχλου[8]), καὶ οὐκ ἔδωκαν (alia exempl. ἀπήγαγον[9]) αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς (alia exempl. εἰς φυλακήν[10]). Ἀ. καὶ Ἱερεμίας εἰσεπορεύετο καὶ ἐξεπορεύετο ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ, καὶ οὐκ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς.[11]

5. הַצָּרִים עַל־יְרוּשָׁלַםִ. *Qui obsidebant Jerusalem.* Οʹ. Vacat. Ἀ. Θ. οἱ πολιορκοῦντες ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.[12]

מֵעַל יְרוּשָׁלָםִ. *A contra Jerusalem.* Οʹ. ἐπὶ (alia exempl. ἀπὸ[13]) Ἱερουσαλήμ. Ἀ. ἐπάνωθεν αὐτῆς.[14]

---

[62] Syro-hex. ܘܥܠ ܙܪܥܗ ܘܥܠ ܥܒܕܘܗܝ (ܘܥܠ) .ܐ. Prior clausula est in Codd. 22, 36, aliis. [63] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: ※ πάσας ◄ τὰς ἀνομίας αὐτοῦ (sic). [64] Cod. 86. Syro-hex. affert: .ܐ. ܠܓܒܪܐ. [65] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [66] Sic Codd. 86 (in marg. sub ※), 88, 233, et Syro-hex. Alia lectio est in Codd. 22, 36, aliis: (κεφαλίδα ἑτέραν), καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ Β. υἱῷ Ν. τῷ γραμματεῖ. Post Ἰωακεὶμ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. addunt: βασιλεὺς Ἰούδα ἐν πυρί. [67] Syro-hex.

Cap. XXXVII. [1] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Iidem post Ναβουχ. add. βασιλεὺς Βαβυλῶνος. Solus Syro-hex. βασιλεὺς ante Σεδεκίας infert. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. Syro-hex. .ܐ. ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ. In v. 2 post Ἱερεμίου add. τοῦ προφήτου Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [4] Prior scriptura est in Ald., Codd. XII, 23, 26, 33, aliis; posterior in Codd. III, 22, 36, aliis. Syro-hex. ܠܝܘܟܠ, appicto ΤΟΝ ΙΟΥΧΑ. [5] Syro-hex. .ܐ. ܣ. ܠܝܘܟܠ, appicto ΙΟΥΧΑΛ. [6] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [7] Syro-hex. Particula abest a Comp., Codd. XII, 22, 23, 48, aliis. In fine Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. add. θεὸν ἡμῶν, s. τὸν θεὸν ἡμῶν. [8] Sic Codd. 23, 62, 88, 233. Syro-hex. ܕܟܢܫܐ, appicto ΤΟΥ ΟΧΛΟΥ. [9] Sic Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [10] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Idem in marg.: Ἀ. Σ. εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς. [11] Codd. 86, 88. Pro ἔδωκαν in codd. mendose scriptum ἐδίωκεν, et ἐδίωκον. Syro-hex. affert: .ܐ. ܒܡܨܥܬ ܗܘܐ ܥܡܐ. Haec, καὶ Ἱερ.——τοῦ λαοῦ, in textu habent Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. 86, et in textu sine nom. Cod. 233. Syro-hex. in textu: ※ οἱ πολιορκοῦντες ◄ τὴν Ἱερ. Codd. 22, 36, alii: οἱ πολεμοῦντες τὴν Ἱερ. [13] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 26, alii. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ Ἱερ. ◄. [14] Codd. 86, 88.

7. הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם אֵלַי. *Qui misit vos ad me.* Ο΄. τὸν ἀποστείλαντα πρὸς σέ. Alia exempl. τὸν ἀποστείλαντα ※ ὑμᾶς πρὸς μέ ◀.[15]

לְאַרְצוֹ מִצְרָיִם. *In terram suam Aegyptum.* Ο΄. εἰς γῆν Αἰγύπτου. Ἀ. εἰς γῆν ἑαυτοῦ ...[16]

8. וּלְכָדֻהָ. *Et capient eam.* Ο΄. καὶ συλλήψονται αὐτήν. Σ. (καὶ) πορθήσουσιν (αὐτήν).[17]

9. אַל־תַּשִּׁאוּ נַפְשֹׁתֵיכֶם. *Ne decipiatis animas vestras.* Ο΄. μὴ ὑπολάβητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ἀ. Σ. μὴ ἀπατᾶτε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.[18]

הָלֹךְ יֵלְכוּ. *Eundo ibunt.* Ο΄. ἀποτρέχοντες ἀπελεύσονται. Ἀ. (πορευόμενοι) πορεύσονται.[19]

10. אִישׁ בְּאָהֳלוֹ. *Unusquisque in tentorio suo.* Ο΄. ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ. Ἀ. ἀνὴρ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτοῦ.[20] Σ. ἄνθρωπος ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ.[21]

11. וְהָיָה בְּהֵעָלוֹת. *Et factum est cum recessisset.* Ο΄. καὶ ἐγένετο ὅτε ἀνέβη. Σ. ὅτε δὲ ἀπεχώρησε.[22]

12. לַחֲלִק מִשָּׁם. *Ad dividendum portionem* (s. *ad subducendum se*) *inde.* Ο΄. τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖθεν. Ἀ. τοῦ μερισθῆναι ἐκεῖ. Σ. μερίσασθαι ἐκεῖθεν. Θ. τοῦ μερισθῆναι ἐκεῖθεν.[23]

13. וְשָׁם בַּעַל פְּקִדֻת וּשְׁמוֹ יִרְאִיָּיה. *Et ibi* erat *dominus praefecturae, cui nomen Jerias.* Ο΄. καὶ ἐκεῖ ἄνθρωπος παρ᾽ ᾧ κατέλυεν, ※ ὄνομα αὐτῷ ◀[24] Σαρουΐα. Ἀ. καὶ ἐκεῖ ὁ ἔχων τὰς ἐπισκέψεις (s. ἐπισκοπάς), καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰαρία. Σ. ἦν ἐκεῖ ὁ ἔχων τὴν ἐπισκοπήν, ὄνομα Ἰαουρία.[25]

13. אַתָּה נֹפֵל. *Tu deficis.* Ο΄. σὺ φεύγεις. Ἀ. σὺ πίπτεις. Σ. αὐτομολεῖς.[26]

15. וַיִּקְצְפוּ. *Et graviter irati sunt.* Ο΄. καὶ ἐπικράνθησαν. Ἀ. καὶ ἐθυμώθησαν.[27]

וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֵסוּר בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי־אֹתוֹ עָשׂוּ. *Et conjecerunt eum in domum vincti, in domum Jonathan scribae, quia eam fecerant.* Ο΄. καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν ※ Ἀ. Θ. εἰς οἶκον φυλακῆς ◀[28], εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως, ὅτι ταύτην ἐποίησαν. Σ... εἰς τὸ δεσμωτήριον τὸ ἐν οἴκῳ Ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως· αὐτὸν γὰρ ἐποίησαν.[29]

לְבֵית הַכֶּלֶא. *In domum inclusionis.* Ο΄. εἰς οἰκίαν φυλακῆς. Ἀ. εἰς οἶκον συνοχῆς. Σ. εἰς οἶκον εἱρκτῆς.[30]

16. כִּי בָא יִרְמְיָהוּ אֶל־בֵּית הַבּוֹר וְאֶל־הַחֲנֻיוֹת. *Postquam venisset Jeremias ad domum foveae, et ad cellulas.* Ο΄. καὶ ἦλθεν Ἱερεμίας εἰς οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὴν χερέθ (alia exempl. εἰς τὴν ἀνιώθ[31]). Ἄλλος· ※ καὶ εἰσῆλθεν Ἱερεμίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν συγκλεισμόν.[32] Ἄλλος· ※ ὅτι ἦλθεν ὁ ὄχλος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὴν χερέθ.[33] Ἀ. εἰς τὰ ἐργαστήρια.[34]

---

[15] Sic Cod. 88, Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܠܐܪܥܐ ܕܝܠܗ. [17] Codd. 86, 88. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܛܥܘܢ ܢܦܫܬܐ ܕܝܠܟܘܢ. Codd. 86, 88: Ἀ. μὴ ἀπατᾶτε κ.τ.ἑ. [19] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· πορεύσονται. [20] Syro-hex. ܐ. ܓܒܪܐ ܒܡܛܠܬܐ ܕܝܠܗ. [21] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [22] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܕܝܢ ܦܢܐ. [23] Cod. 88. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܡܬܦܠܓܘ. Post ἐκεῖθεν Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, supplent ἄρτον, et sic Syro-hex. in marg. char. med. [24] Sic Cod. 88. Syro-hex. in textu: ※ ܕܫܡܗ. ܠܗ. ܣܐܪܘܝܐ; in marg. autem: ΙΑΡΟΥΙΑ. [25] Syro-hex. ܐ. ܘܬܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܣܥܘܪܘܬܐ. ܘܫܡܗ ܠܗ ܝܐܪܝܐ. ܣ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܣܥܘܪܘܬܐ. ܫܡܗ ܝܐܘܪܝܐ. [26] Idem: ܐ. ܐܢܬ ܢܦܠ. ܣ. ܡܥܪܩ ܐܢܬ. Cf. ad Cap. xxxviii. 19. Minus bene Codd. 86, 88: Ἀ. αὐτομολεῖς. Σ. πίπτεις. [27] Codd. 86, 88. [28] Cod. Jes. Minus probabiliter Cod. 86: Σ. Θ. εἰς οἶκον φ. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: καὶ παρέδωκαν αὐτὸν ※ εἰς οἶκον φ. ◀ εἰς οἶκον Ἰ. κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: καὶ παρέδωκαν αὐτὸν εἰς οἶκον φ. εἰς τὸ δεσμωτήριον εἰς τὸν οἶκον Ἰ. κ.τ.ἑ. [29] Codd. 86, 88. [30] Iidem. [31] Sic Cod. 88. Syro-hex. ܐܢܝܘܬ. [32] Cod. Jes. Videtur esse Symmachi, cui Syro-hex. vindicat lectiones: Σ. καὶ εἰσῆλθεν (ܘܥܠ); Σ. εἰς οἶκον συγκλεισμοῦ, s. εἰς τὸν συγκλεισμόν (ܠܒܝܬ ܡܚܒܫܘܬܐ). [33] Codd. 22, 36, alii, ex duplici versione: ὅτι ἦλθεν ὁ ὄχλος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λ. καὶ εἰς τὴν χερέθ· καὶ εἰσῆλθεν Ἱερ. εἰς τὸν οἶκον τοῦ λ. καὶ εἰς τὸν συγκλεισμόν. Ad καὶ εἰσῆλθεν Syro-hex. in marg. char. med.: ὅτι ὄχλος ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λ. καὶ εἰς τὴν χαρέθ (ܠܟܪܬܐ). [34] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 761: τὸ δὲ ἐλενιὼθ (fort. ἐλ αἰνιὼθ), Ἀκ. ἐξέδωκεν ἐργαστήρια. Hieron. De locis Hebraicis (Opp. T. III, p. 163): "Acnioth, in Jeremia,

17. וַיִּקָּחֵהוּ. *Et cepit eum.* Ο΄. καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν. Ἀ. καὶ ἔλαβεν αὐτόν.[35]

וַיִּשְׁאָלֵהוּ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ בַּסֵּתֶר וַיֹּאמֶר. *Et interrogavit eum rex in domo sua in occulto, dixitque.* Ο΄. καὶ ἠρώτα αὐτὸν ὁ βασιλεὺς κρυφαίως εἰπεῖν. Ἀ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς κρυφῇ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ . .[36] Ἄλλος· ※ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ◂ κρυφαίως, καὶ εἶπεν αὐτῷ.[37]

יֵשׁ וַיֹּאמֶר. Ο΄. ἔστιν· ※ καὶ εἶπεν ◂.[38]

18. אֶל־הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ. Ο΄. τῷ βασιλεῖ ※ Σεδεκίᾳ ◂.[39]

מֶה חָטָאתִי לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה. *Quid peccavi in te, et in servos tuos, et in populum hunc?* Ο΄. τί ἠδίκησά σε, καὶ τοὺς παῖδάς σου, καὶ τὸν λαὸν τοῦτον; Ἀ. Σ. τί ἥμαρτόν σοι, καὶ τοῖς δούλοις σου, καὶ τῷ λαῷ τούτῳ;[40]

כִּי־נְתַתֶּם אוֹתִי. *Ut conjeceritis me.* Ο΄. ὅτι σὺ δίδως με. Ἀ. ὅτι ἔδωκάς με. Σ. ὅτι ἐβάλετέ με.[41]

19. עֲלֵיכֶם וְעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת. *Contra vos, et contra terram hanc.* Ο΄. ※ ἐφ᾽ ὑμᾶς ◂ ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην.[42] Ἀ. Σ. . . καὶ ἐπὶ τὴν γῆν . .[43]

20. וְעַתָּה שְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ. *Et nunc audi, quaeso, domine mi, rex.* Ο΄. καὶ νῦν, κύριε βασιλεῦ. Ἀ. καὶ νῦν ἄκουσον δή, κύριέ μου βασιλεῦ. Θ. καὶ νῦν ※ ἄκουσον, ἀξιῶ ◂, κύριέ μου βασιλεῦ.[44]

20. תִּפָּל־נָא. *Deponatur, quaeso.* Ο΄. πεσέτω ※ δή ◂.[45]

תְּחִנָּתִי. *Deprecatio mea.* Ο΄. τὸ ἔλεός μου. Ἀ. δέησίς μου.[46]

לְפָנֶיךָ וְאַל־תְּשִׁבֵנִי. *Coram te, et ne redire fac me.* Ο΄. κατὰ πρόσωπόν σου· καὶ τί ἀποστρέφεις με. Ἀ. ἐναντίον σου, καὶ μὴ ἐπιστρέψῃς με. Σ. . . καὶ μὴ ἀναστρέψῃς με.[47]

וְלֹא אָמוּת שָׁם. *Nec moriar ibi.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ. Σ. ἵνα μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ.[48]

21. וַיְצַוֶּה. *Et praecepit.* Ο΄. καὶ συνέταξεν. Ἀ. καὶ ἐνετείλατο.[49]

כִּכַּר־לֶחֶם. *Orbem panis.* Ο΄. ἄρτον ἕνα. Ἀ. κέγχαρ ἄρτου. Σ. κολλύραν ἄρτου.[50]

כָּל־הַלֶּחֶם. *Omnis panis.* Ο΄. ※ πάντες ◂ οἱ ἄρτοι.[51]

וַיֵּשֶׁב. *Et mansit.* Ο΄. καὶ ἐκάθισεν. Σ. (καὶ) ἔμεινεν.[52]

Cap. XXXVII. 8. ÷ αὐτοί ◂. 10. ÷ οὗτοι (◂).[53]

Cap. XXXVIII (Gr. xlv).

1. שְׁפַטְיָה בֶן־מַתָּן. Ο΄. Σαφανίας υἱὸς Νάθαν. Alia exempl. Σαφατίας υἱὸς Μάθθαν.[1]

---

quod Aquila vertit, *in officinas*, vel *tabernas*" Tandem Syro-hex. ܐ̇. ܒܚܢܘ̈ܬܐ ♦, quod vocab. ponitur pro ταβέρναι Act. Apost. xxviii. 15 in utraque versione. [35] Sic sine nom. Cod. 86 in marg. Syro-hex. ܐ̇. ܘܢܣܒܗ ♦. [36] Cod. 88. [37] Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ο΄. ὁ βασιλεὺς ※ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ◂ κρυφαίως. [38] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [39] Cod. Jes., et iidem. [40] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܡܢܐ ܚܛܝܬ ܠܟ ܘܠܥܒ̈ܕܐ ܕܝܠܟ ܘܠܥܡܐ ܗܢܐ ♦. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. τί ἥμαρτόν σοι, καὶ τ. δ. σου. [41] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ̇. ܫܕܝܬܘܢ ܕܬܪܡܘܢܢܝ ♦. [42] Cod. Jes., (non, ut Montef., ※ ἐφ᾽ ὑμᾶς ◂ καὶ ἐπὶ τ. γ. τ.) Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [43] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܘܥܠ ܐܪܥܐ ♦. [44] Cod. 86. Montef. e Cod. Jes. affert: Ο΄. καὶ νῦν ※ ἀξιῶ, ἄκουσον ◂, κ. β. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ νῦν ἄκουσον, ※ ἀξιῶ ◂, κ. β. [45] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 41, 88. [46] Syro-hex. ܐ̇. ܒܥܘܬܐ ܕܝܠܝ ♦. [47] Codd. 86, 88, qui posterior ἐπιστρέφεις et ἀναστρέφῃς habet. Syro-hex. ܐ̇. ܘܠܐ ܬܗܦܟܢܝ ♦. [48] Syro-hex. ܣ̇. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܐܡܘܬ ♦. Codd. 86, 88: Σ. ἵνα μὴ ἀποθάνω καὶ οὐκ ἀποθανοῦμαι ἐκεῖ, ex duplici lectione. Posterior clausula est in Codd. 22, 36, aliis. [49] Codd. 86, 88. [50] Iidem. Ad Sym. cf. Hex. ad 1 Reg. x. 3. Syro-hex. affert: Ἀ. *mensuram* (ܡܫܘܚܬܐ) ἄρτου. Σ. κολλύραν (ܟܠܘܪܐ) ἄρτου. [51] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. Statim Syro-hex. ※ ἐκ ◂ τῆς πόλεως. Praepositio abest a Codd. 22, 36, aliis. [52] Codd. 86, 88. [53] Syro-hex. In v. 8 αὐτοὶ deest in Codd. III, 22, 36, aliis.

Cap. XXXVIII. [1] Syro-hex. Scriptura Σαφατίας est in Codd. 26, 41, 86, 88. Pro Μάθθαν, Μάτθαν, s. Μάθαν stant Codd. XII (in marg.), 41, 88, alii.

1. וּפַשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ Πασχὼρ υἱὸς Μελχίου ◂.[2]

אֶל־כָּל־הָעָם. Ο΄. ἐπὶ ※ πάντα ◂ τὸν λαόν.[3]

2. הַיֹּשֵׁב. *Qui manserit.* Ο΄. ὁ κατοικῶν. Σ. ὁ μένων.[4]

וּבַדָּבֶר. *Et peste.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐν θανάτῳ ◂.[5] Σ. καὶ ἐν λοιμῷ.[6]

לְשָׁלָל. *In praedam.* Ο΄. εἰς εὕρεμα. Ἀ. εἰς σκῦλα. Σ. εἰς προνομήν.[7]

4. הַשָּׂרִים. *Principes.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· οἱ ἄρχοντες ◂.[8]

כִּי עַל־כֵּן הוּא מְרַפֵּא אֶת־יְדֵי. *Propterea quod remissas facit manus.* Ο΄. ὅτι ※ ἐπὶ τούτῳ ◂[9] αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας. Σ. ἐπιτηδὲς γὰρ αὐτὸς παρίησιν τὰς χεῖρας.[10]

הַנִּשְׁאָרִים. *Qui reliqui sunt.* Ο΄. τῶν καταλειπομένων. Alia exempl. τῶν καταλελειμμένων.[11]

אֵינֶנּוּ דֹרֵשׁ לְשָׁלוֹם. *Non est studens saluti.* Ο΄. οὐ χρησμολογεῖ εἰρήνην. Ἀ. οὐκ ἔστι ζητῶν εἰς εἰρήνην. Σ. οὐ ζητεῖ τὰ πρὸς εἰρήνην.[12]

5. הוּא בְּיֶדְכֶם. *Ille* est *in manu vestra.* Ο΄. αὐτὸς ἐν χερσὶν ὑμῶν. Σ. ἔχετε αὐτόν.[13]

5. כִּי־אֵין הַמֶּלֶךְ יוּכַל אֶתְכֶם דָּבָר. *Quia non est rex* qui *possit vobiscum quidquam.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἠδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτοὺς ※ οὐδέν ◂[14] (Ἀ. ῥῆμα[15]). Σ. ὁ γὰρ βασιλεὺς οὐ δύναται παρ' ὑμῖν οὐδέν.[16]

6. וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר. *Et ceperunt Jeremiam, et conjecerunt eum in foveam.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἔλαβον τὸν Ἰερεμίαν ◂,[17] καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς λάκκον. Σ. λαβόντες δὲ τὸν Ἰερεμίαν ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον.[18]

וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים. *Et demiserunt Jeremiam funibus.* Ο΄. καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν ※ ἐν σχοινίοις ◂ ÷ εἰς τὸν λάκκον ◂.[19] Ἀ. Σ. (καὶ) ἐχάλασαν τὸν Ἰερεμίαν ἐν σχοινίοις.[20]

טִיט. *Coenum.* Ο΄. βόρβορος. Ἀ. Σ. πηλός.[21]

וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּטִּיט. *Et demersus est Jeremias in coenum.* Ο΄. καὶ ἦν ※ Ἰερεμίας ◂ ἐν τῷ βορβόρῳ.[22] Ἀ. καὶ ἔδυ Ἰερεμίας ἐν τῷ πηλῷ. Σ. καὶ ἐνεπάγη Ἰερεμίας εἰς τὸν πηλόν.[23]

7. אִישׁ סָרִיס. *Vir eunuchus.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· ἀνὴρ εὐνοῦχος ◂.[24]

יוֹשֵׁב. *Sedens.* Ο΄. ἦν. ※ Πάντες· ἐκάθητο ◂.[25]

8. וַיֵּצֵא עֶבֶד־מֶלֶךְ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. *Et egressus est*

---

[2] Cod. Jes. Sic in textu (cum Φασχὼρ) Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex., qui Godoliae patrem ܦܫܚܘܪ (sic), Melchiae autem filium ܦܫܚܘܪ (sic) appellat, teste Bugato ad Dan. p. 161. [3] Sic Cod. 88, Syro-hex. [4] Codd. 86, 88. (Pro ὁ κατοικῶν, ὁ καθήμενος legitur in Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) [5] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [6] Cod. 88. Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. καὶ ἐν θανάτῳ (Σ.) καὶ ἐν λοιμῷ. [7] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. εἰς σκῦλα. Syro-hex. ܐ. ܠܚܒܛܐ ܀ ܣ. ܠܒܙܬܐ ܀ Norberg. vertit: A. *in ictum*, et Cap. xlix. 32, A. *in saxetum*, ubi Syrus itidem: ܐ. ܠܚܒܛܐ ܀, et Codd. 86, 88: Ἀ. εἰς σκῦλα. Lexica tantummodo dant: ܚܒܛܐ, *saxetum, percussio, plaga, ictus.* [8] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Statim Syro-hex.: ἀναιρεθήτω ※ δή ◂. Particula abest a Codd. III, 33, 49, aliis. [9] Sic Codd. 86 (in marg.), 88, Syro-hex. [10] Cod. 86. Cod. 88 vero: Σ. ἐπειδὴ ἐπιτηδὲς αὐτὸς κ.τ.ἑ. Vulg.: *de industria enim dissolvit manus.* [11] Sic Codd. III, 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܕܫܪܟܢ ܀. Mox Cod. 88, Syro-hex.: ἐν τῇ πόλει ※ ταύτῃ ◂, et sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [12] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܥܐ ܠܫܠܡܐ ܀ ܣ. ܠܐ ܒܥܐ ܗܠܝܢ ܕܠܘܬ ܫܠܡܐ ܀. Cod. 86 affert: Ἀ. οὐ ζητεῖ εἰς εἰρήνην. [13] Codd. 86, 88. [14] Cod. 88, Syro-hex.: ὅτι ὁ β. πρὸς αὐτοὺς οὐκ ἠδύνατο ※ οὐδέν ◂. Codd. 22, 36, alii, supplent λόγον. [15] Cod. 86. Minus probabiliter Cod. 88: Ἀ. οὐδὲν ῥῆμα. [16] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܡܠܟܐ ܓܝܪ ܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚ ܘܠܐ ܡܕܡ ܀. [17] Cod. Jes. Syro-hex. pingit: καὶ ἔλαβον ※ τὸν Ἰερεμίαν ◂. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [18] Codd. 86, 88. [19] Syro-hex., et sine obelo Cod. 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: Θ. ἐν σχοινίοις. [20] Cod. 86. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܛܝܢܐ ܀. [22] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [23] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܐܬܩܒܥ ܐܪܡܝܐ ܒܛܝܢܐ ܀. [24] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [25] Iidem.

Ebed-melech e domo regis. O′. καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἀβδεμέλεχ ※ ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως ◂.[26]

9. אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הֵרֵעוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ לְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֵת אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֶל־הַבּוֹר וַיָּמָת תַּחְתָּיו. *Domine mi rex, male fecerunt homines isti omne quod fecerunt Jeremiae prophetae, quem conjecerunt in foveam, et moriturus est loco suo.* O′. ἐπονηρεύσω, ἃ ἐποίησας τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. ※ Θ. κύριέ μου βασιλεῦ, ἐπονηρεύσαντο οἱ ἄνδρες οὗτοι ἅπαντα ὅσα ἐποίησαν Ἱερεμίᾳ τῷ προφήτῃ, ὅτι ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον, καὶ ἀποθανεῖται ὑποκάτω αὐτοῦ ◂.[27]

10. הַכּוּשִׁי. *Aethiopi.* O′. Vacat. ※ Πάντες· τῷ Αἰθίοπι ◂.[28]

קַח בְּיָדְךָ. *Sume in manu tua* (tecum). O′. λάβε εἰς τὰς χεῖράς σου. Alia exempl. λάβε μετὰ σεαυτοῦ.[29] Ἀ. (λάβε) ἐν τῇ χειρί σου.[30] Σ. ※ λάβε μετὰ σεαυτοῦ ◂.[31]

וְהַעֲלִיתָ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. *Et ascendere fac Jeremiam prophetam.* O′. καὶ ἀνάγαγε αὐτὸν ※ τὸν προφήτην ◂.[32] Ἀ. τοῦ ἀναγαγεῖν (Σ. καὶ ἀνάξεις) τὸν Ἱερεμίαν τὸν προφήτην. Θ. καὶ ἀνάγαγε Ἱερεμίαν τὸν προφήτην.[33]

בְּטֶרֶם יָמוּת. *Priusquam moriatur.* O′. ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. Ἀ. πρὶν θανεῖν αὐτόν.[34] Σ. πρὶν...[35]

11. בְּיָדוֹ. O′. Vacat. ※ μεθ' ἑαυτοῦ ◂.[36]

אֶל־תַּחַת הָאוֹצָר. *Ad locum sub thesauro.* O′. τὴν ὑπόγαιον ※ τοῦ θησαυροῦ ◂.[37] Ἀ. Σ. πρὸς ὑποκάτω τοῦ θησαυροῦ.[38]

בְּלוֹיֵ סְחָבוֹת. *Pannos vestium dilaceratarum.* O′. παλαιὰ ῥάκη. Ἀ. *inveterata* ῥακίων.[39]

בַּחֲבָלִים. *Funibus.* O′. Vacat. ※ Θ. ἐν τοῖς σχοινίοις.[40]

12. וַיֹּאמֶר עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אֶל־יִרְמְיָהוּ שִׂים נָא בְּלוֹאֵי הַסְּחָבוֹת וְהַמְּלָחִים תַּחַת אַצִּלוֹת יָדֶיךָ מִתַּחַת לַחֲבָלִים. *Et dixit Ebed-melech Aethiops ad Jeremiam: Pone, quaeso, pannos vestium dilaceratarum et vestium detritarum sub juncturas* (axillas) *manuum tuarum subter funiculos.* O′. καὶ εἶπε· ταῦτα θὲς ὑποκάτω τῶν σχοινίων. ※ Θ. καὶ εἶπεν Ἀβδεμέλεχ ὁ Αἰθίοψ πρὸς Ἱερεμίαν· θὲς δὴ τὰ παλαιὰ ῥάκη καὶ τὰ μαλεεὶν ὑπὸ τοὺς ἀγκῶνας τῶν χειρῶν σου ◂ ὑποκάτω τῶν σχοινίων.[41]

וְהַמְּלָחִים. O′. Vacat. Θ. καὶ τὰ μαλεείν. Ἀ. καὶ τὰ κεκλωσμένα. Σ. *et inveterata.*[42]

13. אֶת־יִרְמְיָהוּ. O′. αὐτόν. Ἀ. Σ. τὸν Ἱερεμίαν.[43]

14. אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. O′. αὐτὸν ※ τὸν προφήτην ◂.[44]

אֶל־מָבוֹא הַשְּׁלִישִׁי. *Ad introitum tertium.* O′. εἰς οἰκίαν Ἀσελεισήλ (alia exempl. ἀσσα-

---

[26] Sic Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86: Οἱ Γ′. ἐξ οἴκου. Syro-hex. in marg. char. med.: πρὸς αὐτόν. [27] Cod. 86. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ κύριε βασιλεῦ, κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: ※ κύριε βασιλεῦ — ὑποκάτω αὐτοῦ· (Cod. 22 add. καὶ σὺ) ◂ ἐπονηρεύσω, ὡς ἐποίησας ἀποκτείνας τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ. (Pro אֵת אֲשֶׁר solus Cod. 88 habet σὺν ὅτι.) Denique Syro-hex.: κύριε βασιλεῦ, ※ ἐπονηρεύσαντο — ὑποκάτω αὐτοῦ ◂· ἐπονηρεύσω ἃ ἐποίησας ÷ τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνθρωπον (ܠܒܪܢܫܐ) τοῦ θεοῦ ◂. [28] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [29] Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [30] Syro-hex. ./ ܣܒ ܒܐܝܕܟ ܠܟ. [31] Codd. 86 (incertum an μετὰ σοῦ), 88. [32] Syro-hex., qui pingit: ※ τὸν πρ. ἐκ τοῦ λάκκου ◂. [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. 88. Minus bene Cod. 86: Ἀ. πρὶν αὐτὸ θ. αὐτόν. [35] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ. [36] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88. [37] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܬܚܬ ܐܪܥܐ ※ ܕܒܝܬ ܓܙܐ ◂; h.e. τὴν ὑποκάτω ※ τοῦ θησαυροῦ ◂, ut Cod. 86 in marg. [38] Syro-hex. ./ ܐ. ܣ. ܠܘܬ ܬܚܬ ܡܢ ܒܝܬ ܓܙܐ. [39] Idem: ./ ܐ. ܒܠܝܐ ܕܨܘܪܐ. [40] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 233, et sub aster. Syro-hex. [41] Cod. Jes. in continuatione. Particulam δὴ assumpsimus e Cod. 88 et Syro-hex., quibus auctoribus καὶ τὰ μαλεεὶν correximus pro κατὰ μαλεείν. Sic Codd. 22, 36, alii, cum θὲς ταῦτα τὰ π. ρ. [42] Syro-hex. ./ ܐ. ܘܗܠܝܢ ܕܡܬܓܕܠܢ. ܣ. ܘܒܠܝܐ. (Graecum κεκλωσμένος commutatur cum ܡܓܕܠܐ et ܓܕܝܠܐ Exod. xxvi. 1, et κλῶσμα cum ܓܕܠܐ Jud. xvi. 9.) [43] Syro-hex. [44] Idem.

λισί[45]). 'Α. Σ. εἰς τὴν εἴσοδον τὴν τρίτην.[46] 'Ο Σύρος· ἔσω τριόδων.[47]

14. אֶל־יִרְמְיָהוּ. Ο΄. αὐτῷ. Οἱ λοιποί· πρὸς Ἱερεμίαν.[48]

15. הֲלוֹא הָמֵת תְּמִיתֵנִי. *Nonne interficiendo interficies me?* Ο΄. οὐχὶ θανάτῳ με θανατώσεις; Σ. οἶδα πάντως ὅτι θανατώσεις με.[49]

16. וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ בַּסֵּתֶר. *Et juravit rex Zedechias Jeremiae clam.* Ο΄. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς. Alia exempl. καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας αὐτῷ ('Α. Σ. Ἱερεμίᾳ[50]) κρυφῇ.[51]

אֲשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ. *Qui quaerunt animam tuam.* Ο΄. Vacat. ※'Α. Σ. τῶν ζητούντων τὴν ψυχήν σου ◂.[52]

17. אֶל־צִדְקִיָּהוּ. Ο΄. αὐτῷ. 'Α. Σ. πρὸς Σεδεκίαν.[53]

אֶל־שָׂרֵי. *Ad principes.* Ο΄. πρὸς ἡγεμόνας. Ἄλλος· (πρὸς) τοὺς ἄρχοντας.[54]

18. אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל. Ο΄. Vacat. ※'Α. Σ. πρὸς τοὺς ἄρχοντας βασιλέως Βαβυλῶνος ◂.[55]

מִיָּדָם. *De manu eorum.* Ο΄. Vacat. ※'Α. ἐκ χειρὸς αὐτῶν ◂.[56]

19. אֲנִי דֹאֵג אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־הַכַּשְׂדִּים. *Ego sollicitus sum propter Judaeos qui defecerunt ad Chaldaeos.* Ο΄. ἐγὼ λόγον ἔχω τῶν Ἰουδαίων τῶν πεφευγότων πρὸς τοὺς Χαλδαίους. 'Α. ἐγὼ μεριμνῶ ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων τῶν πεπτωκότων πρὸς τοὺς Χαλδαίους. Σ. ἐγὼ ἀγωνιῶ διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς αὐτομολήσαντας πρὸς τοὺς Χαλδαίους.[57]

פֶּן־יִתְּנוּ אֹתִי בְּיָדָם וְהִתְעַלְּלוּ־בִי. *Ne tradant me in manum eorum, et illudant mihi.* Ο΄. μὴ δώσειν (alia exempl. δῶσί[58]) με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ καταμωκήσονταί μου. 'Α. μήποτε δῶσί με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐναλλάξωσί μοι.[59] Σ. μήποτε παραδῶσί με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐπηρεάσωσί με.[60]

20. שְׁמַע־נָא. *Audi, quaeso.* Ο΄. ἄκουσον ※ δή ◂.[61]

בְּקוֹל יְהוָה. *Vocem Jovae.* Ο΄. τὸν λόγον κυρίου. 'Α. τὴν φωνὴν κυρίου.[62] Σ. τῆς φωνῆς..[63]

לַאֲשֶׁר אֲנִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ. *In eo quod ego loquor ad te.* Ο΄. ὃν ἐγὼ λέγω πρὸς σέ. Σ. ἐν οἷς ἐγὼ λαλῶ πρὸς σέ.[64]

22. מוּצָאוֹת. *Educentur.* Ο΄. ἐξήγοντο. Alia exempl. ἐξάγονται. 'Α. ἐξήγοντο.[65]

---

[45] Syro-hex. ܐܣܠܝܣܛܐܝܠ. Cod. 88: ἀσσαλίς. Codd. 22, 36, alii: ἀσσελισί. Montef. e Cod. Jes. affert: 'Α. Ο΄. ἀσλισιὴλ, mendose pro ἀσαλισιὴλ, quae lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 62, aliis. [46] Codd. 86, 88: 'Α. Σ. εἰς τὴν ὁδὸν τὴν τρ. Correximus e Syro-hex., qui affert: .ܐ̈. ܠܡܥܠܢܐ ܬܠܝܬܝܐ܀ Apolinarius in Cat. Ghisler. T. II, p. 773: τὸ δὲ σελισιὴλ (sic) οἱ λοιποὶ, τὴν τρίτην, ἐξέδωκαν. [47] Theodoret. Montef. post Drusium falso edidit: 'Ο Σύρος· ἔσω τὴν τρίτην θύραν. [48] Syro-hex. [49] Idem: .ܣ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܩܛܠܘ ܩܛܠ ܐܢܬ ܠܝ܀ Ad πάντως cf. Rom. iii. 9 in Philox. [50] Syro-hex. [51] Sic Cod. 86, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ β. Σ. κρυφῇ. [52] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [53] Cod. 86, Syro-hex. Statim Cod. 88, Syro-hex.: κύριος ※ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ◂, θεὸς Ἰσραήλ. [54] Syro-hex. in marg. ܪ̈ܫܢܐ܀ [55] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ἐὰν δὲ μὴ ἐξέλθῃς ※σὺ πρὸς τ. ἄ. β. Β. ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36 (cum ※ ante πρὸς), alii. [56] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [57] Syro-hex. .ܐ. ܐܢܐ ܡܬܒܛܠ ܐܢܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܗܢܘܢ ܕܢܦܠܘ ܠܘܬ ܟܠܕܝܐ. .ܣ. ܐܢܐ ܡܬܚܫܠ ܐܢܐ ܡܛܠ ܝܗܘܕܝܐ ܗܢܘܢ ܕܐܬܥܪܩܘ ܠܘܬ ܟܠܕܝܐ.

ܟܠܕܝܐ. Symmachi versionem Graece exhibent Codd. 86, 88, unde ἐγὼ assumpsimus. [58] Sic Codd. 49, 88, et Syro-hex. [59] Syro-hex. Aquilae continuat: ܕܠܡܐ ܢܫܠܡܘܢ ܠܝ ܒܐܝ̈ܕܝܗܘܢ. ܘܢܫܠܚܘܢ ܒܝ܀ Syr. ܢܫܠܚܘܢ Norbergio est *calumnia afficiant*, qui sensus vereor ut probari possit. Rectius, ni fallor, Spohnius ἐναλλάττωσι vertit, cum Aquilae familiare sit ἐναλλαγὴ pro עֲלִילָה, ἐναλλάγματα pro תַּעֲלוּלִים, et sim. Vid. Hex. ad Psal. ix. 12. cii. 7. Jesai. iii. 4. lxvi. 4. Nescio quid statuendum de Codd. 86, 88, qui habent: 'Α. ἐμπαίξουσί με καὶ καταπροφασίσονταί μου (με Cod. 86), nisi forte scholium sit verbi καταμωκήσονται. [60] Syro-hex. Symmacho continuat: ܕܠܡܐ ܢܫܠܡܘܢܢܝ ܒܐܝ̈ܕܝܗܘܢ ܘܢܒܨܘܢ ܒܝ܀ (Ad ܢܒܨܘܢ, ἐπηρεάσωσι, cf. Hex. ad Psal. lvi. 2. Idem ἐπήρειαι pro עֲלִילוֹת interpretatus est Psal. xcviii. 8. Norberg. vertit, *et ludibrio habeant me*, quod Syriace ܢܒܙܚܘܢ potius quam ܢܒܨܘܢ sonaret.) [61] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [62] Syro-hex. .ܐ. ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ܀ [63] Cod. 86. [64] Syro-hex. .ܣ. ܒܗܠܝܢ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܠܘܬܟ܀ [65] Idem in textu ܡܦܩܝܢ (Codd. 22, 36, alii: ἐξάγονται); in marg. autem: .ܐ. ܡܦܩܝܢ ܗܘܘ܀

22. וְהִנָּה אֹמְרֹת הִסִּיתוּךְ. *Et ipsae dicent: Incitarunt te.* Ο΄. καὶ αὗται ἔλεγον· ἠπάτησάν σε. Ἀ. καὶ ἰδοὺ ἔλεγον· ἀνέσεισάν σε.[66] Σ. . . ἐροῦσιν· ἀνέπεισάν σε.[67]

וְיָכְלוּ לְךָ. *Et praevaluerunt tibi.* Ο΄. καὶ δυνήσονταί (alia exempl. ἠδυνάσθησαν, s. ἠδυνήθησάν[68]) σοι. Ἀ. ἠδύναντο πρός σέ.[69]

הָטְבְּעוּ בַבֹּץ רַגְלֶךָ. *Immersi sunt in lutum pedes tui.* Ο΄. καὶ καταλύσουσιν (alia exempl. κατισχύσουσιν[70]) ἐν ὀλισθήμασι πόδα σου. Ἀ. κατέδυσαν ἐν τέλματι τοὺς πόδας σου. Σ. ἐβάπτισαν εἰς τέλμα τοὺς πόδας σου.[71]

נָסֹגוּ אָחוֹר. *Recesserunt retro.* Ο΄. ἀπέστρεψαν ἀπὸ σοῦ. Σ. ἀπέστρεψαν ὀπίσω σου.[72]

23. וְאֶת־כָּל־נָשֶׁיךָ. *Et omnes uxores tuas.* Ο΄. καὶ ※ πάσας ◂ τὰς γυναῖκάς σου.[73]

מִיָּדָם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ◂.[74]

בָּאֵשׁ. *Igne.* Ο΄. Vacat. ※ ἐν πυρί ◂.[75]

24. וַיֹּאמֶר צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ. Ο΄. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς. Ἀ. καὶ εἶπεν Σεδεκίας πρὸς Ἱερεμίαν.[76]

אִישׁ אַל־יֵדַע בַּדְּבָרִים־הָאֵלֶּה. *Nemo sciat de verbis his.* Ο΄. ἄνθρωπος μὴ γνώτω ἐκ τῶν λόγων τούτων. Ἀ. ἀνὴρ μὴ γνώτω ἐν τοῖς λόγοις τούτοις. Σ. μηδεὶς γνώτω τοὺς λόγους τούτους.[77]

25. הַגִּידָה־נָּא. *Indica, quaeso.* Ο΄. ἀνάγγειλον ※ δή ◂.[78]

מַה־דִּבַּרְתָּ אֶל־הַמֶּלֶךְ. *Quid locutus sis ad regem.* Ο΄. τί ἐλάλησέ σοι ὁ βασιλεύς. Alia exempl. τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλέα.[79]

26. מַפִּיל־אֲנִי תְחִנָּתִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. *Deponens* eram *ego deprecationem meam coram rege.* Ο΄. ῥίπτω ἐγὼ τὸ ἔλεός μου κατ' ὀφθαλμοὺς τοῦ βασιλέως. Ἀ. βάλλω ἐγὼ τὴν δέησίν μου . . .[80] Aliter: Ἀ. ῥίπτω ἐγώ εἰμι τὸν ἐλεϊσμόν μου ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.[81] Σ. προσπίπτω τῷ βασιλεῖ ἵνα ἐλεηθῶ.[82]

27. כְּכָל. *Juxta omnia.* Ο΄. κατὰ πάντας. Alia exempl. πάντας.[83] Οἱ Γ΄. κατὰ πάντας.[84]

וַיַּחֲרִשׁוּ מִמֶּנּוּ כִּי לֹא־נִשְׁמַע הַדָּבָר. *Et taciti desistebant ab eo, quia non auditum est verbum.* Ο΄. καὶ ἀπεσιώπησαν ※ ἀπ' αὐτοῦ ◂,[85] ὅτι οὐκ ἠκούσθη ὁ λόγος κυρίου. Ἀ. καὶ ἐκώφευσαν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἤκουσαν τὸ ῥῆμα. Σ. καὶ ἐσιώπησαν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἠκούσθη ὁ λόγος.[86]

28. עַד־יוֹם. *Usque ad diem.* Ο΄. ἕως χρόνου. Ἀ. Θ. ἕως τῆς ἡμέρας.[87]

---

[66] Syro-hex. ܐ. ܘܗܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܥܝܩܘܟܝ. Cf. Hex. ad Job. ii. 3. [67] Codd. 86, 88. [68] Prior lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 26, aliis; posterior in Codd. 22, 36, aliis. Lectionem ἠδυνάσθησαν reprobat P. L. B. Drach, notans: "Sic etiam Complut., quod Noster vertit, post Drusium, *praevaluerunt*. Sed verbum ἀδύναμαι (vox alioquin barbara: consule Lobeck. ad Phryn. p. 565) plane palamque contrarium significat, *non possum*." Mire dictum! Formas ἠδυνάσθη et ἠδυνήθη a δύναμαι nullo discrimine a LXX adhiberi, vel tironibus notum. [69] Syro-hex. Aquilae continuat sine copula: ܡܨܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܟ. Mox Cod. 88 et Syro-hex. in textu: εἰρηνικοί ※ σου ◂. Pronomen deest in solo Cod. 233. [70] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [71] Codd. 86, 88: Ἀ. κατέδησαν (sic) ἐν τέλματι (τέλμασι Cod. 88) κ.τ.ἑ. Σ. ἐβάπτισαν κ.τ.ἑ. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܟܕ ܥܡܕܘ ܒܛܝܢܐ ܠܪܓܠܝܟ; Graece, ut videtur, καὶ καταδύσαντες εἰς τέλμα (s. πηλὸν) τοὺς π. σ. [72] Syro-hex. Symmacho continuat: ܗܦܟܘ ܠܒܣܬܪܐ. [73] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 36, 48, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [74] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 affert: Σ. ἐκ τῆς χ. αὐτοῦ. Codd. 22, 36, alii, supplent: ἐκ χειρὸς αὐτῶν. Cf. ad v. 18. [75] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et (sine ἐν), Codd. 88, 233, et Syro-hex. [76] Codd. 86, 88. [77] Iidem. [78] Syro-hex. [79] Sic Comp., Cod. XII. Codd. 233, 239: τί ἐλάλησας τῷ β. Cod. 88: τί ἐλάλησας ※ σὺν ◂ τῷ β. [80] Syro-hex. ܐ. ܪܡܐ ܐܢܐ ܒܥܘܬܝ. [81] Codd. 86, 88, quorum ille pro εἰμι τὸν vitiosum ἐμαυτὸν habet. Pertinet, ut videtur, ad *secundas* istius interpretis curas. Vox ἐλεϊσμὸς Lexicis addenda. [82] Codd. 86 (qui προσπίπτων habet), 88. [83] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. [84] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܓ ܐܝܟ ܟܠܗܘܢ. [85] Sic Syro-hex. solus. Mox κυρίου om. Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. [86] Codd. 86, 88. [87] Syro-hex. ܐ. ܬ. (ܥܕܡܐ) ܠܝܘܡܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. ἕως τῆς (τῆς om. Cod. 86) ἡμέρας.

Cap. XXXVIII. 9. ※ (fort. — δὲ) ἐκεῖ ◄ αὐτοῦ εἶπε. 28. — καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· ὅθι ταῦτα (sic) ◄.[9]

Cap. XXXIX (Gr. xlvi).

1. כַּאֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלָםִ בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂרִי. *Postquam capta est Jerusalem in anno nono Sedeciae regis Judae, in mense decimo.* Ο'. τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ (Α. τῷ δεκάτῳ[1]) τοῦ Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα. ※ Θ. ὅπως κατελήφθη Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τῷ Σεδεκίᾳ βασιλεῖ Ἰούδα ◄, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ.[2]

3. נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר סַמְגַּר־נְבוּ שַׂר־סְכִים רַב־סָרִיס נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב־מָג. *Nergal-Sharezer, Samgar-Nebo, Sarsechim praefectus eunuchorum, Nergal-Sharezer praefectus magorum.* Ο'. Μαργανασὰρ, καὶ Σαμαγὼθ, καὶ Ναβουσαχὰρ, καὶ Ναβουσαρὶς, Ναργαλασὰρ, Ναβουσαμάγ. Alia exempl. Νηργὲλ Σαρασὰρ, Σαμαγὼθ, — καὶ ◄ Ναβουσαρσαχὶμ, Ῥαβσαρὶς, — καὶ ◄ Νηργὲλ Σαρασὰρ, Ῥαβμάγ.[3]

וְכָל־שְׁאֵרִית שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל. *Et omnes reliqui principes regis Babylonis.* Ο'. καὶ οἱ κατάλοιποι ἡγεμόνες βασιλέως Βαβυλῶνος. ※ Θ. καὶ πάντες οἱ ἐπίλοιποι ἄρχοντες βασιλέως Βαβυλῶνος.[4] Ἄλλος· καὶ οἱ πάντες μεγιστᾶνες βασιλέως Βαβυλῶνος.[5]

4–13. Ο'. Vacat.

4. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכֹל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ לַיְלָה מִן־הָעִיר דֶּרֶךְ גַּן הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתָיִם וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה. *Et factum est, cum vidisset eos Zedekias rex Judae, et omnes viri belli, fugerunt, et egressi sunt nocte de urbe, via horti regis, per portam inter duos muros; et egressus est via deserti.* ※ Θ. ἐγένετο δὲ, ὡς εἶδεν αὐτοὺς Σεδεκίας βασιλεὺς Ἰούδα, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου, καὶ ἔφυγον, καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως, ὁδὸν κήπου τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πύλῃ ἀναμέσον τῶν τειχέων (Α. τῶν τειχῶν. Σ. τῶν δύο τειχῶν[6]), καὶ ἐξῆλθεν ὁδὸν τὴν Ἀραβά (Α. τῆς ὁμαλῆς. Σ. τῆς ἐρήμου[7]).[8]

5. וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וַיִּקְחוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלֻהוּ אֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים. *Et persecuti sunt copiae Chaldaeorum post eos, et assecuti sunt Zedekiam in desertis Jericho, et ceperunt eum, et ascendere fecerunt eum ad N. regem Babylonis ad Riblam in terra Hamath; et locutus est cum eo judicia (causam ejus cognovit).* ※ Θ. καὶ κατεδίωξεν δύναμις Χαλδαίων ὀπίσω αὐτῶν, καὶ κατέλαβον τὸν Σεδεκίαν ἐν Ἀραβὼθ Ἱεριχώ (Σ. ἐν τοῖς πεδίοις τῆς ἐρήμου τῆς Ἱεριχοῦς[9]), καὶ ἔλαβον αὐτὸν, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος εἰς Ῥεβλαθὰ ἐν γῇ Αἰμάθ, καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίματα (Ἄλλος· κρίσιν[10]).[11]

---

[9] Syro-hex.

Cap. XXXIX. [1] Syro-hex. (indice ad ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ male apposito): [illegible] [2] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. In Syro-hex. asterisco notantur vv. 1, 2 integri. [3] "Haec porro verba, *Et factum est cum caperetur Jerusalem*, in Hebraeo et in Vulgata sunt Capitis xxxviii., sequentia vero Capitis xxxix."—Montef. [4] Sic Syro-hex. (qui pingit: — καὶ Ναβ. Ῥαβ. καὶ ◄), collatis cum Codd. 22, 36, aliis, potissimum 88. [5] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [6] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: Ἄλλος· μεγιστᾶνες. [7] Syro-hex. [illegible] Lectio τῶν δύο τ. est in Codd. 22, 36, aliis. [8] Syro-hex. [illegible] Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐξῆλθον καθ' ὁδὸν τῆς ἐρήμου. [9] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88 (om. καὶ ante ἔφυγον), Syro-hex. Pro τῆς πόλεως Syro-hex. habet ἐν τῆς π., invito Cod. 88; Codd. 22, 36, alii, ἀπὸ τῆς π. [10] Syro-hex. [illegible] [11] Idem in marg. char. med. [illegible] [12] Cod. Jes. (qui πρὸς N. πρὸς βασιλέα habet), Montef. In initio Syro-hex. habet, κατέλαβεν δύναμις; Cod. 88, κατέδιωξεν δυνάμεις, ceteri ut Cod. Jes. Scriptura Ῥεβλαθά pro Ῥεβλαθά est in Codd. 22, 36, aliis, invito Cod. 88, Syro-hex., qui [illegible] (sic) cum ܝ nimis plena.

6. [illegible] *Et trucidavit rex Babylonis filios Sedeciae in Reblatha ante oculos ejus, et omnes nobiles Juda trucidavit rex Babylonis.* ※ Θ. καὶ ἔσφαξε (Α. Σ. καὶ ἔθυσε[1]) βασιλεὺς Βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου ἐν Ῥεβλαθὰ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἐλευθέρους (Α. τοὺς ἀρχοντας[2]) Ἰούδα ἔσφαξε (Α. Σ. ἔθυσε[3]) βασιλεὺς Βαβυλῶνος.[4]

7. [illegible] *Et oculos Sedeciae excaecavit, et vinxit eum duabus vinculis aereis ut duceretur in Babylonem.* ※ Θ. καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐξετύφλωσε, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς (Σ. ἐν δεσμοῖς χαλκοῖς[5]), τοῦ ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα.[6]

8. [illegible] *Et domum regis, et domum populi incenderunt Chaldaei igne, et murum Jerusalem destruxerunt.* ※ Θ. καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν οἶκον τοῦ λαοῦ ἐνέπρησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐν πυρί, καὶ τὸ τεῖχος Ἱερουσαλὴμ καθεῖλον.[7]

9. [illegible] *Et reliquias populi, qui remanserant in civitate, et perfugas qui transfugerant ad eum, et superfluos vulgi, qui remanserant, transtulit Nabuzardan magister militum (satellitum regiorum) in Babylonem.* ※ Θ. καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ, τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπεσόντας οἳ ἐνέπεσον αὐτῷ, καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ τῶν καταλειπομένων ἀπῴκισε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς Βαβυλῶνα.[8]

10. [illegible] *Et de plebe pauperum, qui nihil penitus habebant, dimisit Nabuzardan magister militum in terra Juda: et dedit eis vineas et cisternas in die illa.* ※ Θ. καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ τῶν πτωχῶν (Α. τῶν ταπεινῶν[9]), οἷς οὐκ ὑπῆρχεν οὐθέν, κατέλιπε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῇ Ἰούδα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπελῶνας καὶ ὑδρεύματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[10]

11. [illegible] *Praeceperat autem Nabuchodonosor rex Babylonis de Jeremia per Nabuzardan magistrum militum, dicens:* ※ Θ. καὶ ἐνετείλατο Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος περὶ Ἱερεμίου ἐν χειρὶ Ναβουζαρδὰν

---

[1] Syro-hex. [illegible] [2] Idem. [illegible] [3] Idem. [4] Cod. Jes., qui hic lacunam habet, invitis Cod. 88, Syro-hex. In fine Cod. Jes. om. βασιλεὺς Βαβυλῶνος, repugnantibus omnibus. [5] Syro-hex. [illegible]

[illegible]

τοῦ ἀρχιμαγείρου ('A. . . *mactatorum*[22]), *λέγων.*[23] Σ. . . *περὶ Ἱερεμίου Ναβουζαρδὰν τῷ ἀρχιμαγείρῳ . .*[24]

12. קָחֶנּוּ וְעֵינֶיךָ שִׂים עָלָיו וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה רָע כִּי אִם כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אֵלֶיךָ כֵּן עֲשֵׂה עִמּוֹ. *Tolle eum, et oculos tuos pone super eum* (prospicias ei), *et ne facias ei quidquam mali; sed secundum quod loquetur ad te, ita facias ei.* ※ Θ. *λάβε αὐτὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου θὲς ἐπ' αὐτὸν, καὶ μὴ ποιήσῃς αὐτῷ μηδὲν κακόν· ὅτι ἀλλ' ἢ καθότι ἐὰν λαλήσῃ πρὸς σὲ, οὕτως ποίησον μετ' αὐτοῦ.*[25]

13. וַיִּשְׁלַח נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וּנְבוּשַׁזְבָּן רַב־סָרִיס וְנֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב־מָג וְכֹל רַבֵּי מֶלֶךְ־בָּבֶל. *Et misit Nebuzaradan praefectus carnificum, et Nebushazban praefectus eunuchorum, et Nergal-Sharezer praefectus magorum, et omnes optimates regis Babylonis.* ※ Θ. *καὶ ἀπέστειλεν Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουσαζαβὰν Ῥαβσαρὶς* (Ἄλλος· *ὁ ἀρχιευνοῦχος*[26]), *καὶ Νηργὲλ Σαρασὰρ Ῥαβομὸγ, καὶ πάντες οἱ μεγιστᾶνες* (Ὁ Ἑβραῖος· *οἱ μεγάλοι.* 'A. *οἱ διδάσκαλοι*[27]) *βασιλέως Βαβυλῶνος* ◂.[28]

14. וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְחוּ. *Et miserunt, et abstulerunt.* O'. *καὶ ἀπέστειλαν, καὶ ἔλαβον.* Alia exempl. *καὶ μετεπέμψαντο, καὶ παρέλαβον.*[29]

אֶל־הַבַּיִת. *Ad domum.* O'. Vacat. 'A. *εἰς οἰκίαν.*[30] Θ. *εἰς Δαφείθ.*[31]

15. בִּהְיֹתוֹ עָצוּר. *Cum conclusus esset.* O'. Vacat. ※ 'A. Θ. *ὄντος αὐτοῦ συνεχομένου* ◂.[32]

16. וְהָיוּ לְפָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא. *Et erunt coram te in die illo.* O'. Vacat. ※ *καὶ ἔσονται κατὰ πρόσωπόν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ* ◂.[33]

17. נְאֻם־יְהוָה. O'. Vacat. ※ 'A. Σ. *φησὶ κύριος* ◂.[34]

וְלֹא תִנָּתֵן. *Nec traderis.* O'. *καὶ οὐ μὴ δώσω σε.* Σ. *καὶ οὐ μὴ παραδοθήσῃ.*[35]

18. מַלֵּט אֲמַלֶּטְךָ. *Servans servabo te.* O'. *σώζων σώσω σε.* 'A. *ῥυόμενος ῥύσομαί σε.*[36]

וְהָיְתָה לְךָ. *Et erit tibi.* O'. *καὶ ἔσται* ※ *σοι* ◂.[37]

לְשָׁלָל. *In praedam.* O'. *εἰς εὕρεμα.* 'A. *εἰς προνομήν.*[38]

בָּטַחְתָּ. *Confisus es.* O'. *ἐπεποίθεις.* Σ. *ἤλπισας.*[39]

---

[22] Syro-hex. hic et Cap. xl. 2: ܐ. ܕܦܩܝܣ ܢܟ̈ܘܣܬܐ. Idem Cap. lii. 12: ܐ. ܕܢܟ̈ܘܣܐ ܦܩܝܣ. (Notandum tamen discrimen, in nostro loco indicem in textu non esse super ܪܝܫ, ut in Cap. xl. 2. lii. 12, sed super ܡܠܟܘ̈ܬܐ.) Cum his conferenda sunt loca 4 Reg. xxv. 8. Dan. ii. 14, ubi pro eodem Hebraeo Noster Aquilae vindicat ܪܒܐ ܕܢܟ̈ܘܣܬܐ, et ܡܠܦܢܐ ܕܢܟ̈ܘܣܬܐ, h. e. *magister* (s. *doctor*) *mactatorum*, (non *mactationum*, qui Middeldorpfii est error). E quibus tamen omnibus in Graeca locutione probabili eruenda frustra nos torsimus. [23] Cod. Jes., ceteri. [24] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܐܪܡܝܐ ܠܢܒܘܙܪܕܢ ܗܘ ܪܝܫ ܡܠܟܘ̈ܬܐ. Graeca leguntur in Codd. 22, 36, aliis. [25] Cod. Jes., ceteri. Pro *καθότι* Codd. 22, 36, alii, *καθὼς* habent. [26] Syro-hex. in textu: ܪܝܫ ܐܘܢܘ̈ܟܐ; in marg. autem: ܪܒ ܣܪܝܣ. Cod. 88: *ὁ ἀρχευνοῦχος* (sic). [27] Syro-hex. ܐ. ܪ̈ܒܐ. ܡ̈ܠܦܢܐ. "Utrum ܪ̈ܒܐ sit rescribendum *ῥάβη*, an vertendum *οἱ μεγάλοι*, aeque haereo tecum, cum in hujusmodi lectionibus Noster modo versionem exhibeat Hebraei, modo simplicem vocis Hebraeae literis Syris descriptionem."—*Ceriani.* Praetulimus *οἱ μεγάλοι* propter formam Syr. vocis pluralem. [28] Cod. Jes., qui desinit in Ῥοβομόγ (sic, non ut Montef. exscripsit, Ῥοβοασοί). Etiam Syro-hex. post ܪܒܡܓ cuneolum pingit. Pro Ῥοβομὸγ in Cod. 88 est Ῥοβαμόγ; in ceteris fere omnibus Ῥαβαμάχ. Haec autem, *καὶ πάντες*—*Βαβυλῶνος*, sic habentur in Codd. 22, 36, 48, 51, 88, 96, et Syro-hex. [29] Sic Codd. 22, 36, alii. Est fortasse Symmachi, coll. Hex. ad Cap. xvi. 16. [30] Codd. 86, 88. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: *εἰς τὸν οἶκον.* [31] Cod. 86 affert: Θ. *αὐτὸν εἰς δαφεὶς εἰς οἰκίαν κατοικεῖ μεταξὺ αὐτοῦ.* Cod. 88: Θ. *αὐτὸν εἰς δαφεὶθ εἰς κατοικίαν κατοικεῖν μετ' αὐτοῦ.* Quae partim interpretis, partim explicatoris esse videntur. In Hebraeo sequitur: *et habitavit in medio populi;* O'. *καὶ ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.* Etiam Codd. 22, 36, alii, inferunt *εἰς ἰαφίθ* (s. *ἀφίθ*). [32] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. ※ ܟܕ ܗܘ ܚܒܝܫ ܗܘܐ ◂. [33] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86 (in marg.), 88, et Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [35] Cod. 88. Sic, cum O' pro Σ., Cod. 86. [36] Codd. 86, 88, quorum hic *ῥύσω* habet. [37] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [38] Syro-hex. ܐ. ܠܒܙܬܐ. Cf. ad Cap. xxxviii. 2. [39] Codd. 86, 88.

Cap. XL (Gr. xlvii).

1. אַחַר שַׁלַּח אֹתוֹ נְבוּזַרְאֲדָן. *Postquam dimiserat eum Nebuzaradan.* Ο΄. μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν Ναβουζαρδάν. Alia exempl. ὕστερον ἀποστείλαντος αὐτὸν Ναβουζαρδάν.[1] Ἀ. μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν Ναβουζαρδάν.[2]

בְּקַחְתּוֹ אֹתוֹ וְהוּא־אָסוּר בָּאזִקִּים בְּתוֹךְ כָּל־גָּלוּת. *Quando sumpserat eum vinctum manicis in medio omnis deportationis.* Ο΄. ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν ※ Ἀ. Σ. δεδεμένον ◄[3] ἐν χειροπέδαις ἐν μέσῳ ἀποικίας. Ἀ. ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ἐδέδετο ἐν κρίκοις . . .[4] Σ. ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν δεδεμένον χειραλύσεσιν ἐν μέσῳ πάντων τῶν ἐξῳκισμένων.[5]

2. לְיִרְמְיָהוּ. Ο΄. αὐτόν. Alia exempl. αὐτὸν τὸν Ἱερεμίαν.[6]

דִּבֶּר. *Locutus est.* Ο΄. ἐλάλησε. Alia exempl. ἐχρημάτισε.[7] Οἱ λοιποί· ἐλάλησε.[8]

3. וַיָּבֵא. *Et adduxit.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπήγαγε.[9]

כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר. *Sicut locutus est.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καθὰ ἐλάλησε.[10]

וְהָיָה לָכֶם הַדָּבָר הַזֶּה. *Et factum est vobis verbum hoc.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐγενήθη ὑμῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο ◄.[11]

4. וְעַתָּה הִנֵּה. *Et nunc ecce.* Ο΄. καὶ ※ νῦν ◄ ἰδού.[12]

הַיּוֹם. *Hodie.* Ο΄. Vacat. Θ. σήμερον.[13]

מִן־הָאזִקִּים. *A manicis.* Ο΄. ἀπὸ τῶν χειροπέδων. Ἀ. ἀπὸ τῶν κρίκων.[14] Σ. (ἀπὸ τῶν) χειραλύσεων.[15]

אִם־טוֹב בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא. *Si bonum est in oculis tuis venire.* Ο΄. εἰ καλὸν ἐναντίον σου ἐλθεῖν. Ἀ. εἰ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ ἐλθεῖν. Σ. εἰ ἀρέσκει σοι ἐλθεῖν.[16]

בֹּא. *Veni.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἧκε.[17]

וְאִם־רַע בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא־אִתִּי בָבֶל חֲדָל רְאֵה כָּל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ אֶל־טוֹב וְאֶל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת שָׁמָּה לֵךְ. *Et si malum est in oculis tuis venire mecum Babylonem, omitte; vide, omnis terra est coram te; quocumque bonum et rectum in oculis tuis ire, ito.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἰ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου (Σ. καὶ εἰ μὴ ἀρέσκει σοι[18]) ἐλθεῖν μετ᾿ ἐμοῦ εἰς Βαβυλῶνα, παῦσαι (Σ. μεῖνον, s. ἀπόμεινον[19])· ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου εἰς ἀγαθὸν καὶ εἰς τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς σου πορευθῆναι ἐκεῖ, πορεύου.[20]

Cap. XL. [1] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܠܐܚܪܝܐ ܡܢ ܕܫܪܝܗ ܢܒܘܙܪܕܢ. [2] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܫܪܝܗ ܢܒܘܙܪܕܢ. [3] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Mox ἐν μέσῳ πάσης ἀπ. Ἱερουσαλὴμ καὶ Ἰούδα Hebraeo convenienter habent Codd. 88, 233, et Syro-hex. [4] Syro-hex. Aquilae continuat: ܟܕ ܢܣܒܗ. ܘܗܘ ܐܣܝܪ ܗܘܐ ܒܩܘܪܩܣܐ. (In loco Exod. xxvi. 6 ܩܘܪܩܣܐ pro κρίκοι posuit Noster.) Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· ὅτε ἔλαβεν. Sed Parsons. ex eodem exscripsit: ὅτι ἔλαβον αὐτὸν, et sic Syro-hex. in textu. Lectio ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν est in Codd. 22, 36, aliis. [5] Codd. 86, 88, qui χεῖρα ἀλύσεσιν exhibent. Cf. ad v. 4. Vox χειράλυσις Lexicographis Graecis commendanda. [6] Sic Cod. 88, et cum τὸν Ἱερ. in marg. Syro-hex. Ad ὁ ἀρχιμάγειρος Syro-hex. affert: ܐ. ܕܪܒ ܢܚܬܘܡܐ. Cf. ad Cap. xxxix. 11. [7] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. xxxvi. 2. [8] Syro-hex. [9] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [10] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Statim ὅτι ἡμάρτετε τῷ κυρίῳ Cod. 88, Syro-hex., qui posterior habet αὐτῷ in marg. [11] Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Sic (cum ἐγένετο pro ἐγενήθη) sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Sic Syro-hex. In LXX hodie legitur ἰδοὺ tantum, sed καὶ ἰδοὺ est in Cod. 233, et καὶ νῦν ἰδοὺ in Codd. 22, 36, aliis. [13] Cod. 86. Syro-hex. in textu: ※ σήμερον ◄; et sic sine aster. Cod. 88. [14] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܩܘܪܩܣܐ. [15] Idem: ܣ. ܡܫܪܝܬܐ ܕܐܝܕܝܐ. Cf. ad v. 1. [16] Codd. 86, 88, quorum ille habet ἀρέσει. Syro-hex. affert: ܣ. ܐܢ ܫܦܪ ܠܟ. [17] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Statim Syro-hex. affert: καὶ θήσω ※ τοὺς ◄ ὀφθ. μου. [18] Syro-hex. ܣ. ܘܐܢ ܠܐ ܫܦܪ ܠܟ. [19] Idem: ܣ. ܩܘܝ. Codd. 22, 36, alii, pro παῦσαι ἰδοὺ, ἀπόμεινον καὶ ἰδοὺ habent. [20] Sic in textu Cod. 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ καὶ εἰ πονηρὸν——Βαβυλῶνα, ※ παῦσαι· ἰδοὺ κ.τ.έ., omisso ἐν ὀφθ. σου post εἰς τὸ εὐθές. Syro-hex.: καὶ εἰ πονηρὸν——παῦσαι· ※ ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου, ὅπου ἂν ἀγαθὸν καὶ εὐθὲς ἐν ὀφθ. σου (Codd. 22, 36, alii: ὅπου ἂν εἰς ἀγ. καὶ εἰς τὸ εὐθὲς) πορευθῆναι κ.τ.έ.

5. וְעוֹדֶנּוּ לֹא־יָשׁוּב וְשֻׁבָה אֶל־גְּדַלְיָה. *Illo autem nondum reverso* (addidit haec): *Redi ad Gedaliam.* Οʹ. εἰ δὲ μή, ἀπότρεχε, ἀνάστρεψον πρὸς τὸν Γοδολίαν. Alia exempl. ※ καὶ ἕως ἐμοῦ ἔτι οὐκ ἀποστρέψεις, ἀπότρεχε σὺ ◄, καὶ ἀνάστρεψαι πρὸς τὸν Γοδολίαν.[21] Σ. καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγώ, ἀνάστρεψον, οἴκησον παρὰ Γοδολίᾳ.[22]

בְּעָרֵי יְהוּדָה. *In urbibus Judae.* Οʹ. ἐν γῇ Ἰούδα. Ἀ. Σ. ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα.[23]

אוֹ אֶל־כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ. *Vel quocumque rectum in oculis tuis.* Οʹ. εἰς ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Σ. . . εἰς πάντα τόπον ὅπου ἀρέσκει σοι.[24]

אֲרֻחָה וּמַשְׂאֵת. *Demensum et donum.* Οʹ. δῶρα. Alia exempl. ἑστιατορίαν καὶ δῶρα.[25] Σ. ἑστιατορίαν καὶ λῆμμα.[26]

7. וְאַנְשֵׁיהֶם. *Et homines eorum.* Οʹ. καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν.[27] Οἱ Γʹ. οἱ ἄνδρες.[28]

וָטַף וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ. *Et parvulos, et de tenuitate terrae.* Οʹ. Vacat. Θ. καὶ ὄχλον πολύν, καὶ ἀπὸ τῶν πτωχῶν τῆς γῆς.[29] Ἀ. Σ. καὶ τὰ νήπια . . .[30]

8. (עֵיפַי ק׳) עוֹפַי. Οʹ. Ἰωφέ. Ἀ. Ἰωφέ.[31]

9. אַל־תִּירְאוּ מֵעֲבוֹד הַכַּשְׂדִּים. *Ne timeatis servire Chaldaeis.* Οʹ. μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου τῶν παίδων τῶν Χαλδαίων. Ἀ. μὴ φοβεῖσθε τοῦ δουλεύειν τοῖς Χαλδαίοις. Σ. μὴ φοβεῖσθε δουλεύειν τοῖς Χαλδαίοις.[32]

9. וְעִבְדוּ. *Et servite.* Οʹ. καὶ ἐργάσασθε. Ἀ. Σ. καὶ δουλεύσατε.[33]

10. אֵלֵינוּ. *Ad nos.* Οʹ. ἐφ᾽ ὑμᾶς. Ἀ. Σ. πρὸς ὑμᾶς.[34]

וְקַיִץ. *Et fructus aestivos.* Οʹ. καὶ ὀπώραν. Ἀ. . θερινήν.[35]

11. אֲשֶׁר־בְּמוֹאָב. Οʹ. οἱ ἐν Μωάβ. Alia exempl. οἱ ἐν ÷ γῇ ◄ Μωάβ.[36]

וַאֲשֶׁר בְּכָל־הָאֲרָצוֹת. *Et qui in omnibus terris sunt.* Οʹ. καὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἀ. καὶ ἐν πάσαις ταῖς γαίαις.[37]

12. וַיָּשֻׁבוּ כָל־הַיְּהוּדִים מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר נִדְּחוּ־שָׁם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ־יְהוּדָה אֶל־גְּדַלְיָהוּ. *Et reversi sunt omnes Judaei de omnibus locis, ubi expulsi fuerant, et venerunt in terram Judae ad Gedaliam.* Οʹ. καὶ ἦλθον πρὸς Γοδολίαν εἰς γῆν Ἰούδα. Alia exempl. καὶ ἐπέστρεψαν ※ πάντες ◄ οἱ Ἰουδαῖοι ἐκ πάντων τῶν τόπων, οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ, καὶ παρεγένοντο εἰς γῆν Ἰούδα πρὸς Γοδολίαν.[38]

וְקַיִץ. Οʹ. καὶ ὀπώραν. Σ. (καὶ) σῖτον.[39]

14. הֲיָדֹעַ תֵּדַע. *Num sciendo scis.* Οʹ. εἰ γνώσει γινώσκεις. Ἀ. εἰ γνώσει γνώσῃ.[40]

---

[21] Sic Cod. 88, Syro-hex. [22] Syro-hex. ܣܘ. ܘܥܕܡܐ ܕܐܫܬܪܐ ܐܢܐ. ܗܦܘܟ ܥܡܪ ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ. Cod. Jes. in marg. post πορεύου pergit: καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγώ, ἔτι ἐμοῦ οὐκ ἐπιστρέψεις. Codd. 22, 36, alii: καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγώ, ἀπότρεχε σύ, καὶ ἀνάστρεψον πρὸς Γ. [23] Codd. 86, 88. [24] Syro-hex. ܣܘ. ܠܟܠ ܕܘܟܐ ܐܝܟܐ ܕܫܦܝܪ ܠܟ. In initio supplendum videtur εἰ δὲ μή, e Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex., qui in textu habent: εἰ δὲ μή, εἰς πάντα τὰ καλὰ ἐν ὀφθ. σου. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ὅπου ἀρέσκει σοι. [25] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Syro-hex. ܫܘܪܘܬܐ ܘܡܘܗܒܬܐ. Cf. ad Cap. lii. 34. [26] Codd. 86, 88. [27] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [28] Syro-hex. char. med. ܗܢܘܢ ܓ ܓܒܪܐ. [29] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Montef. affert: Ἄλλος· καὶ τὰ νήπια, καὶ περὶ τῶν πενήτων τῆς γῆς; quae lectio falsariis Complutensibus debetur. [30] Syro-hex. ܐ. ܣܘ. ܘܥܘܠܐ. [31] Syro-hex. in textu ܥܘܦܝ, ut Pesch.; in marg. autem: ܐ. ܝܘܦܐ. [32] Codd. 86, 88. Posterior ad Aq. habet τοῦ μὴ δ. Syro-hex. affert: ܐ. ܣܘ. ܠܡܦܠܚܘ ܠܟܠܕܝܐ. [33] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣܘ. ܘܐܫܬܥܒܕܘ. [34] Syro-hex. ܐ. ܣܘ. ܠܘܬܟܘܢ. [35] Idem: ܐ. ܩܝܛܢܐ. Cf. Hex. nostra ad Amos viii. 1. [36] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald. (om. οἱ), Codd. III, XII, 22, 26, alii. [37] Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς (sic; cf. ad Cap. xxviii. 8) ταῖς κύκλῳ. Verba ταῖς κύκλῳ, quae non exstant in Hebraeo, ex glossemate nata sunt. [38] Sic Cod. 88, Syro-hex., et omisso πάντες, Codd. 22, 36, alii. Montcf. ex Complutensi affert: Ἄλλος· καὶ ἐστράφησαν πάντες οἱ Ἰ. ἀπὸ παντὸς τόπου εἰς ὃν διεσπάρησαν; quae non nauci sunt. [39] Syro-hex. ܣܘ. ܚܛܐ. [40] Sic emaculavimus lectionem Codd. 86, 88: Ἀ. εἰ γνώσει καὶ γνώσει.

14. בַּעֲלִיס. Ο'. Βελεισσά. Ἄλλος· Βελισά. Ἄλλος· Βααλίς.[41]

אֶת־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה. Ο'. τὸν Ἰσμαὴλ ※ υἱὸν Ναθανίου ◂.[42]

לְהַכֹּת. *Ad percutiendum.* Ο'. πατάξαι. Σ. πλῆξαι.[43]

15. וְאִישׁ לֹא יֵדַע לָמָּה יַכֶּכָּה נֶּפֶשׁ. *Et nemo sciat, ne percutiat animam tuam.* Ο'. καὶ μηδεὶς γνώτω, μὴ πατάξῃ σου ψυχήν. Ἀ. καὶ ἀνὴρ οὐ γνώσεται . . .[44] Σ. μηδενὸς εἰδότος, διὰ τί πατάξει τὴν ψυχήν σου.[45]

Cap. XLI (Gr. xlviii).

1. מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה. *De stirpe regia.* Ο'. ἀπὸ γένους τοῦ βασιλέως. Ἀ. Σ. ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας.[1]

וְרַבֵּי הַמֶּלֶךְ. *Et optimates regis.* Ο'. Vacat. Alia exempl. καὶ τὰ παιδάρια τοῦ βασιλέως.[2]

בֶּן־אֲחִיקָם. Ο'. Vacat. ※ υἱὸν Ἀχικάμ ◂.[3]

יַחְדָּו בַּמִּצְפָּה. *Simul in Mizpah.* Ο'. ἅμα ※ εἰς Μασσηφάθ ◂.[4]

2. בֶּן־נְתַנְיָה. Ο'. Vacat. ※ υἱὸς Ναθανίου ◂.[5]

אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ. *Qui erant cum eo.* Ο'. οἱ ※ ἦσαν ◂ μετ' αὐτοῦ.[6]

בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן בַּחֶרֶב וַיָּמֶת אֹתוֹ. Ο'. Vacat. ※ υἱὸν Ἀχικὰμ υἱοῦ Σαφὰν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἀπέκτειναν αὐτόν ◂.[7]

3. אִתּוֹ אֶת־גְּדַלְיָהוּ. Ο'. μετ' αὐτοῦ. Alia exempl. add. σὺν Γοδολίᾳ.[8]

אֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הִכָּה יִשְׁמָעֵאל. *Viros belli percussit Ismael.* Ο'. Vacat. ※ καὶ τοὺς ἄνδρας τοῦ πολέμου ἐπάταξεν Ἰσμαὴλ ◂.[9]

4. וְאִישׁ לֹא יָדָע. *Et nemo scivit.* Ο'. καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἔγνω. Σ. μηδενὸς εἰδότος.[10]

5. מִשִּׁלוֹ. Ο'. καὶ ἀπὸ Σαλήμ. Ἀ. Σ. ἀπὸ Σαλώμ.[11]

וּמִתְגֹּדְדִים. *Et qui se inciderant.* Ο'. καὶ κοπτόμενοι. Ἀ. Σ. (καὶ) κατατετμημένοι.[12]

וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה. *Et fertum et thus.* Ο'. καὶ μάννα (alia exempl. μαναὰ[13]) καὶ λίβανος. Ἀ. δῶρα. [Σ. θυσία.][14] Σ. καὶ δῶρα καὶ λίβανον φέροντες.[15]

בֵּית יְהוָה. Ο'. εἰς οἶκον κυρίου. Σ. εἰσέτι ὄντα καὶ ἐλπιζόμενον.[16]

6. הֹלֵךְ הָלֹךְ וּבֹכֶה וַיְהִי כִּפְגֹשׁ אֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. *Iens eundo et flens; et factum est, cum occurrisset eis, dixit eis.* Ο'. αὐτοὶ ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον· καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Πάντες· ἐπορεύετο πορευόμενος καὶ κλαίων· ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς.[17]

7. אֶל־תּוֹךְ הָעִיר. *Ad medium urbis.* Ο'. ※ εἰς τὸ ◂ μέσον τῆς πόλεως.[18]

---

[41] "MS. Jes."—*Montef.* Scilicet codex iste in textu Βελισά, in marg. Βααλίς habet. Scriptura Βααλεὶς est in Cod. 88 et Syro-hex. [42] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [43] Codd. 86, 88. [44] Iidem. [45] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܢܡܚܐ ܠܢܦܫܟ. Cf. ad Cap. xli. 4.

Cap. XLI. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. Codd. 22, 36, alii: ἀπὸ γένους τῆς βασιλείας. [2] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܘܛܠܝ̈ܐ ܕܡܠܟܐ. [3] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [4] Cod. Jes., et sine aster. Comp., Cod. 88. Syro-hex. in textu: εἰς Μασσηφά; in marg. autem: ἅμα. [5] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [6] Syro-hex. pingit: οἳ ※ ἦσαν μετ' αὐτοῦ ◂. Deest ἦσαν in Codd. 22, 26, 33, aliis. [7] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

[8] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. [9] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii; et, om. καὶ, Codd. 88, 233, et Syro-hex. [10] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ. Cf. ad Cap. xl. 15. [11] Idem: ܐ. ܣ. ܡܢ ܫܠܘܡ. [12] Codd. 86, 88: Ἀ. κατατετμημένοι. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܡܬܓܙܪܝܢ. Cf. ad Cap. xvi. 6. [13] Sic Codd. 22, 26, 33, alii. Cf. ad Cap. xvii. 26. Syro-hex. δῶρα (ܩܘܪܒܢܐ). [14] Nobil., et Cod. Jes., teste Montef., qui θυσίαν tacite edidit. Parsonsii amanuensis ex eodem exscripsit: Ἀ. δῶρα. Σ. οὐσία. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 86. Scholium esse videtur, vel etiam ipsius interpretis explicatio, qua innuitur, domum Dei, etsi combustam et dirutam, opinione ac spe fidelium Judaeorum adhuc exsistere. [17] Cod. 86. Sic in textu Syro-hex., et, praemisso καί, Codd. 22, 36, alii. [18] Syro-hex. ※ ܠܡܨܥܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. In LXX hodie legitur εἰς τὸ μέσον, sed εἰς τὸ

7. וַיִּשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶל־תּוֹךְ הַבּוֹר הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ. *Et mactavit eos Ismael filius Nethaniae,* (et projecit eos) *in medium putei, ipse et viri qui erant cum eo.* Ο΄. ἔσφαξεν αὐτοὺς ※ καὶ ἔρριψεν αὐτοὺς Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου ◄ εἰς τὸ φρέαρ, ※ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ◄.[19] Ἀ. . . εἰς μέσον τοῦ λάκκου . . .[20]

8. וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ־בָם וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִשְׁמָעֵאל. *Sed decem viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Ismael.* Ο΄. καὶ δέκα ἄνδρες εὑρέθησαν ἐκεῖ (Ἀ. Σ. ἐν αὐτοῖς[21]), καὶ εἶπον τῷ Ἰσμαήλ. Σ. δέκα δὲ ἄνδρες εὑρέθησαν ἐκεῖ, οἳ εἶπον πρὸς τὸν Ἰσμαήλ.[22]

מַטְמֹנִים. *Promptuaria subterranea.* Ο΄. θησαυροί. Ἀ. Σ. κρύφιοι θησαυροί.[23]

וַיֶּחְדַּל וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם. *Et cessavit, et non interfecit eos in medio fratrum eorum.* Ο΄. καὶ παρῆλθε, καὶ οὐκ ἀνεῖλεν αὐτοὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Σ. ἀπέσχετο δὲ, καὶ οὐκ ἐθανάτωσεν αὐτοὺς μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.[24]

9. וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם. *Et puteus, in quem projecerat.* Ο΄. καὶ τὸ φρέαρ, εἰς ὃ ἔρριψεν ※ ἐκεῖ ◄.[25] Σ. ὁ δὲ λάκκος εἰς ὃν ἔρριψεν.[26]

אֵת כָּל־פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים. *Omnia cadavera virorum.* Ο΄. πάντες. Alia exempl. πάντα τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν.[27]

9. אֲשֶׁר הִכָּה בְּיַד־גְּדַלְיָהוּ. *Quos percussit per manum Gedaliae.* Ο΄. οὓς ἐπάταξε (alia exempl. οὓς ἀπέκτεινεν ἐν χειρὶ Γοδολίου[28]) φρέαρ μέγα (τοῦτό ἐστιν).

10. וַיִּשְׁבְּ יִשְׁמָעֵאל אֶת־כָּל־שְׁאֵרִית הָעָם. *Et captivum abduxit Ismael omne reliquum populi.* Ο΄. καὶ ἀπέστρεψεν Ἰσμαὴλ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα. Ἀ. καὶ ᾐχμαλώτευσεν Ἰσμαὴλ πᾶν τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ.[29]

אֲשֶׁר בַּמִּצְפָּה. Ο΄. εἰς Μασσηφά. Alia exempl. ※ τὸν ◄ εἰς Μασσηφά.[30]

וְאֶת־כָּל־הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בַּמִּצְפָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ σύμπαντα τὸν λαὸν τοὺς καταλειφθέντας ἐν Μασηφάθ.[31]

אֲשֶׁר הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם וַיִּשְׁבֵּם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה. *Quos commiserat Nebuzaradan praefectus carnificum curae Gedaliae filii Ahikam; et captivos eos abduxit Ismael filius Nethaniae.* Ο΄. ἃς παρεκατέθετο ※ Ναβουζαρδὰν ◄ ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ Γοδολίᾳ υἱῷ Ἀχεικὰμ, ※ καὶ ὤρθρισεν Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου ◄.[32] Ἀ. . . καὶ ᾐχμαλώτευσεν αὐτοὺς Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου.[33]

וַיֵּלֶךְ לַעֲבֹר אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן. *Et abiit ut transiret ad filios Ammon.* Ο΄. καὶ ᾤχετο εἰς τὸ πέραν υἱῶν Ἀμμών. Ἀ. καὶ ἐπορεύθη τοῦ διαβῆναι πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἀμμών.[34]

---

deest in Cod. 233. [19] Sic Montef. (qui ὁ υἱὸς edidit) e Cod. Jes. Parsons. vero ex eodem exscripsit: ἔσφαξεν αὐτοὺς (in marg. ※ Ἰσμ. υἱὸς N.) εἰς τὸ φρέαρ (in marg. ※ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτούς). Syro-hex. affert: καὶ ἔσφαξεν αὐτοὺς Ἰσμ. υἱὸς N. (in marg. καὶ ἔρριψεν αὐτοὺς) εἰς τὸ φρ. αὐτὸς κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσφαξεν αὐτοὺς Ἰσμ. υἱὸς N. καὶ ἔρριψεν εἰς τὸ φρ. αὐτὸς κ.τ.ἑ. Codd. 33, 49, alii, post ἔσφαξεν αὐτοὺς supplent καὶ ἐνέβαλεν αὐτούς. [20] Cod. 86. [21] Codd. 86, 88. [22] Syro-hex. ܣ. ܥܣܪܐ ܕܝܢ ܓܒܪ̈ܐ ܐܫܬܟܚܘ ܬܡܢ ܗܢܘܢ ܕܐܡܪܘ ܠܘܬ ܐܝܣܡܥܝܠ. [23] Codd. 86, 88, ubi κρύφοι scriptum. [24] Codd. 86, 88: Σ. ἀπ. δὲ (καὶ ἀπ. Cod. 88) καὶ (om. οὐκ?) ἐθ. αὐτούς. Plenius Syro-hex. ܣ. ܐܬܟܠܝ ܕܝܢ ܘܠܐ ܐܡܝܬ ܐܢܘܢ ܥܡ ܐܚ̈ܝܗܘܢ. [25] Sic cum aster. Syro-hex. Desideratur ἐκεῖ in Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, aliis. [26] Syro-hex. Symmacho continuat: ܓܘܒܐ ܕܝܢ ܕܒܗ ܫܕܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ὁ δὲ λάκκος. [27] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [28] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ὧν ἀπέκτεινε μετὰ Γοδολίου. Pro verbis importunis בְּיַד גְּדַלְיָהוּ LXX legisse videntur בּוֹר גָּדוֹל. [29] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܗ. ܘܫܒܐ. [30] Cod. 88. Syro-hex. ※ܠܗ̇ܘ ◄ ܕܒܡܨܦܐ. [31] Sic Cod. 88, Syro-hex. [32] Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.: ἃς (οὓς Cod. 88, Syro-hex.) παρέθετο Ναβουζαρδὰν —Ναθανίου. Pro וַיִּשְׁבֵּם in codd. nonnullis est וַיֵּשְׁבֵם, *et manu surrexit.* [33] Syro-hex. ܐ. ܘܫܒܐ ܐܢܘܢ ܐܝܣܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ. [34] Idem in continuatione: ܘܐܙܠ ܠܡܥܒܪ ܠܘܬ ܒܢ̈ܝܐ ܕܥܡܘܢ. Cod. 86: Ἀ. καὶ ἐπορεύθη τοῦ δ. Cod. 88: Ἀ. καὶ ἐπορεύθησαν δ.

12. אֶת־כָּל־הָאֲנָשִׁים. Ο΄. ἅπαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. Ἀ. Σ. τοὺς πάντας ἄνδρας.[35]

וַיֵּלְכוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה. *Et abierunt ad pugnandum cum Ismaele filio Nethaniae.* Ο΄. καὶ ᾤχοντο πολεμεῖν αὐτόν. Ἄλλος· καὶ ἐπορεύθησαν πολεμῆσαι πρὸς Ἰσμαήλ . . .[36]

אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן. Ο΄. ἐν Γαβαών. Alia exempl. ※ τοῦ ◂ ἐν Γαβαών.[37]

13. אֶת־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְאֵת כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ. *Johanan filium Careah, et omnes principes copiarum, qui* erant *cum eo.* Ο΄. τὸν Ἰωάναν καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τῆς μετ᾽ αὐτοῦ. Alia exempl. τὸν Ἰωάναν ※ υἱὸν Καρηὲ ◂, καὶ ※ πάντας ◂ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ.[38]

13, 14. וַיִּשְׂמָחוּ׃ וַיָּסֹבּוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־שָׁבָה יִשְׁמָעֵאל מִן־הַמִּצְפָּה וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ. *Et laetati sunt; et reversi sunt omnis populus, quem captivum abduxerat Ismael de Mizpah; et reversi sunt, et abierunt ad Johanan filium Careah.* Ο΄. καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς Ἰωάναν. Alia exempl. ※ καὶ ἐχάρησαν, καὶ ἀπέστρεψε πᾶς ὁ λαὸς, ὃν ᾐχμαλώτευσεν Ἰσμαὴλ ἐκ τῆς Μασσηφὰ, καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον ◂ πρὸς Ἰωάναν ※ υἱὸν Καρηέ ◂.[39]

15. מִפְּנֵי יוֹחָנָן. Ο΄. Vacat. ※ ἀπὸ προσώπου Ἰωάναν ◂.[40]

16. מֵאֵת יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה מִן־הַמִּצְפָּה אַחַר הִכָּה אֶת־גְּדַלְיָה בֶּן־אֲחִיקָם. *Ab Ismaele filio Nethaniae de Mizpah, postquam percusserat Gedaliam filium Ahikam.* Ο΄. ἀπὸ Ἰσμαὴλ ※ υἱοῦ Ναθανίου ἐκ τῆς Μασσηφὰ, μετὰ τὸ πατάξαι Γοδολίαν υἱὸν Ἀχικάμ ◂.[41]

וְטַף. *Et parvulos.* Ο΄. καὶ τὰ λοιπά. Ἀ. Σ. καὶ τὸν ὄχλον.[42] Ἄλλος· (καὶ) τὰ νήπια.[43]

17. וַיֵּלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ בְּגֵרוּת כְּמוֹהָם (כִּמְהָם ק׳) אֲשֶׁר־אֵצֶל בֵּית לָחֶם. *Et abierunt, et sederunt in hospitio Chemoham* (s. *Chimham*), *quod est juxta Bethlehem.* Ο΄. καὶ ᾤχοντο, καὶ ἐκάθισαν ἐν Γαβηρωχαμάα (alia exempl. ἐν γῇ Βηρῶθ Χαμάαμ[44]) τῇ πρὸς Βηθλεέμ. Ἀ. καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐκαθίσαν ἐν τοῖς φραγμοῖς Χαμωαβὶ τῆς κατέναντι Βηθλεέμ. Σ. καὶ πορευθέντες κατῴκουν ἐν ταῖς παροικίαις ἐν τῇ Χαμωὰβ τῇ κατέναντι Βηθλεέμ.[45] Aliter: Ἀ. Σ. . . τοῖς ἐχόμενα [πρὸς] Βηθλεέμ.[46]

לָלֶכֶת לָבוֹא. *Ut abirent ad ingrediendum.* Ο΄. τοῦ πορευθῆναι. Alia exempl. τοῦ πορευθῆναι εἰσελθεῖν.[47]

18. יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם. Ο΄. Ἰσμαὴλ ※ υἱὸς Ναθανίου ◂ τὸν Γοδολίαν ※ υἱὸν Ἀχικάμ ◂.[48]

---

[35] Codd. 86, 88. [36] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: καὶ ᾤχοντο πολεμεῖν ÷ αὐτὸν ◂ μετὰ Ἰσμαὴλ υἱοῦ Ν.; et sic, reciso αὐτὸν, Codd. 22, 36, alii. [37] Sic Cod. 88, Syro-hex. [38] Sic Cod. XII, cum υἱὸν Καρηὲ et πάντας in marg.; et sine asteriscis (cum τῆς μετ᾽ αὐτοῦ) Codd. 22, 36, alii. Minus probabiliter Montef. e Cod. Jes. affert: τὸν Ἰ. ※ υἱὸν Καρηὲ ◂, καὶ ※ μετ᾽ αὐτοῦ ◂ πάντας . . . [39] Cod. Jes. Sic sine asteriscis (cum ἀνέστρεψαν pro ἀπέστρεψε) Syro-hex., qui in marg. ad Ἰσμαὴλ affert: υἱὸς Ναθανίου, invito Hebraeo. Codd. 22, 36, alii: ἐχάρησαν, καὶ ἀνέστρεψαν κ.τ.έ. [40] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [41] Cod. Jes., Syro-hex. Sic sine aster. (cum τὸν Γοδολίαν) Codd. 22, 36, alii. [42] Codd. 86, 88. [43] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܝܠܘܕܐ. Cf. ad Cap. xl. 7. [44] Sic Codd. III, 22 (cum Χάαμ), 23 (cum Βαρὼθ), alii, et Syro-hex. [45] Syro-hex. ܐ. ܘܐܙܠܘ ܘܐܬܪܕܝܘ ܒܣܝܓܐ ܕܟܡܘܢܐܝܣ ܗܘ ܕܠܘܩܒܠ ܒܝܬ ܠܚܡ ◆ ܣ. ܘܟܕ ܐܙܠܘ ܝܬܒܘ ܗܘܘ ܒܬܘܬܒܘܬܐ ܕܟܡܘܢܐܝܣ ܗܝ ܕܠܘܩܒܠ ܒܝܬ ܠܚܡ ◆ Graeca nostra non omni ex parte conspirant cum iis, quae ex Codd. 86, 88 exscripsit Parsonsius: Ἀ. καὶ ἐπορεύθησαν. Σ. καὶ πορευθέντες. Ἀ. ἐν τοῖς φραγμοῖς Χαμάαμ. Ἀ. Σ. τοῖς ἐχόμενα πρὸς Βηθλεέμ; ubi saltem delendum videtur πρός. Praeterea nullus dubito, quin hunc locum, non Cap. xlix. 3, respexerit Hieron. in Libro De Situ etc. (Opp. T. III, p. 227): "Gebarth, pro quo Aq. interpretatur, *in sepibus;* Sym. vero, *in coloniis.*" Rosenmueller. ad loc.: "Aquila in codice Syro-hex.: *in septis Chamabi;* quasi legisset בִּגְדֵרוֹת כְּמוֹהָב. Consentit ex parte Josephus, qui (Antiqq. X, 9, 5) habet: εἴς τινα τόπον, μάνδραν λεγόμενον. Nam גְּדֵרָה *mandram* notat, et Zeph. ii. 6 ab Alexandrino sic redditur." Syrus alter vertit: ܒܐܕܖ̈ܐ ܕܟܡܗܡ, *in areis Chemham.* [46] Cod. 86. Cf. ad Cap. xxxv. 4. [47] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [48] Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ υἱὸν Ἀχικάμ.

Cap. XLI. 16. *καὶ ÷ τὰς ↙ γυναῖκας.*[49]

Cap. XLII (Gr. xlix).

1\. וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וִיזַנְיָה בֶּן־הוֹשַׁעְיָה. Οʹ. καὶ Ἰωάναν, καὶ Ἀζαρίας υἱὸς Μαασαίου. Alia exempl. καὶ Ἰωάναν υἱὸς Καρηὲ, καὶ Ἰεζονίας υἱὸς Ὠσαίου.[1]

2\. וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא תִּפָּל־נָא. *Et dixerunt ad Jeremiam prophetam: Deponatur, quaesumus.* Οʹ. πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπαν αὐτῷ· πεσέτω δή. Alia exempl. καὶ εἶπον πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην· πεσέτω ※ δή ↙.[2]

בַּעֲדֵנוּ. *Pro nobis.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ※ περὶ ἡμῶν ↙.[3] Ἀ. περὶ ἡμῶν. Σ. ὑπὲρ ἡμῶν.[4]

4\. יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. Οʹ. Ἱερεμίας ※ ὁ προφήτης ↙.[5]

כָּל־הַדָּבָר. *Omne verbum.* Οʹ. ὁ λόγος. Alia exempl. ※ πᾶν ↙ τὸ ῥῆμα.[6]

יְהוָה אֶתְכֶם. *Jova vobis.* Οʹ. κύριος [ὁ θεός]. Alia exempl. κύριος ※ ὑμῖν ↙.[7]

לֹא־אֶמְנַע. *Non prohibebo.* Οʹ. οὐ μὴ κρύψω. Ἀ. οὐχ ὑποστελῶ. Σ. οὐ κωλύσω.[8]

5\. לְעֵד אֱמֶת. *In testem veritatis.* Οʹ. εἰς μάρτυρα δίκαιον (Ἀ. Σ. ἀληθῆ[9]).

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. Οʹ. κύριος ※ ὁ θεός σου ↙.[10]

6\. אֵלָיו. Οʹ. ※ πρὸς αὐτόν ↙.[11]

לְמַעַן אֲשֶׁר יִיטַב־לָנוּ. *Eo consilio ut bene sit nobis.* Οʹ. ἵνα βέλτιον ἡμῖν γένηται. Ἀ. Σ. ἵνα εὖ (ᾖ) ἡμῖν.[12]

7\. מִקֵּץ עֲשֶׂרֶת יָמִים. *In fine decem dierum.* Οʹ. μεθʼ ἡμέρας δέκα. Ἀ. μετὰ τὸ τέλος δέκα ἡμερῶν.[13]

8\. וְאֶל כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ. *Et omnes principes copiarum,* qui erant *cum eo.* Οʹ. καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως. Alia exempl. καὶ ※ πάντας ↙ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τοὺς μετʼ αὐτοῦ.[14]

9\. אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֵלָיו לְהַפִּיל תְּחִנַּתְכֶם לְפָנָיו. *Deus Israelis, ad quem misistis me, ut deponam supplicationem vestram coram eo.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. θεὸς Ἰσραήλ, πρὸς ὃν ἀπεστείλατέ με ῥῖψαι ἔλεος ὑμῶν ἐναντίον αὐτοῦ ↙.[15]

10\. כִּי נִחַמְתִּי. *Quia penitet me.* Οʹ. ὅτι ἀναπέπαυμαι. Ἀ. Σ. ὅτι παρεκλήθην.[16]

11\. אַל־תִּירְאוּ מִמֶּנּוּ. *Nolite timere eum.* Οʹ. μὴ φοβηθῆτε ※ αὐτόν ↙.[17]

לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וּלְהַצִּיל אֶתְכֶם. *Ad servandum vos, et ad eripiendum vos.* Οʹ. ἐξαιρεῖσθαι ὑμᾶς, καὶ σώζειν ὑμᾶς. Ἀ. τοῦ σώζειν ὑμᾶς, καὶ τοῦ ῥύεσθαι ὑμᾶς.[18]

---

[49] Syro-hex. ܘ÷ܠܢܫ̈ܐ (non, ut Norberg., ܘ÷ܠܐܢ̈ܫܐ). In Hebraeo est וְנָשִׁים.

Cap. XLII. [1] Sic Syro-hex., qui post Ἰεζονίας υἱὸς in marg. char. med. affert: Ἀνανίου, καὶ Ἀζαρίας υἱός; et sic in textu Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀζαρίας. Ἄλλος· Ἰεζονίας. Pro Ὠσαίου stant Comp., Codd. XII, 23, 26, alii. [2] Sic Cod. 88, Syro-hex., et, omisso δή, Codd. 22, 36, alii. [3] Sic Cod. 88, Syro-hex. In v. 4 iidem om. ὑπὲρ ὑμῶν, convenienter Hebraeo. [4] Codd. 86, 88. [5] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [6] Sic Syro-hex. Cod. 88: ※ κατὰ πᾶν ↙ τὸ ῥῆμα. Pro ὁ λόγος, τὸ ῥῆμα est in Codd. 22, 36, aliis. [7] Sic Syro-hex. Cod. 88: κύριος ἡμῖν (sic). [8] Codd. 86, 88, qui ὑποστέλλω scribunt. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܪܝܪܐ. [10] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [11] Sic Syro-hex. Hodie πρὸς αὐτὸν est in libris omnibus. [12] Cod. 86. [13] Codd. 86, 88. [14] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ πάντας ↙), et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: Ἀ. πάντας τοὺς ἡγ. [15] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, qui ὁ θεὸς et ἔλεον habent. Paulo aliter Cod. 88, Syro-hex.: ※ ὁ θεὸς Ἰ. πρὸς ὃν ἀπ. με πρὸς αὐτὸν ῥῖψαι ἔλεος (ὑμῶν Syro-hex. in marg. char. med.) ἐν. αὐτοῦ. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܬܒܝܐܬ. Cf. ad Cap. xx. 16. [17] Syro-hex. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ※ ܡܢܗ ↙. Cod. 88: μὴ φ. αὐτόν. Codd. 62, 239: οὐ μὴ φ. ἀπʼ αὐτοῦ. [18] Syro-hex. ܐ. ܠܡܦܪܩܘ ܠܟܘܢ ܘܠܡܦܨܝܘ ܠܟܘܢ. Deinde idem in marg. ἐκ χειρὸς αὐτοῦ (pro αὐτῶν), cum Comp., Codd. XII, 22, 23, aliis.

12. וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם. *Et reducet vos.* Ο΄. καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς. Ἀ. καὶ καθίσω ὑμᾶς.[19]

13, 14. אֱלֹהֵיכֶם : לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τοῦ θεοῦ ἡμῶν, λέγοντες.[20]

14. לֹא כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם. *Non, sed in terram Aegypti.* Ο΄. ὅτι εἰς γῆν Αἴγυπτον. Ἀ. Σ. οὐχὶ, ἀλλ' εἰς γῆν Αἰγύπτου.[21]

שׁוֹפָר. *Tubae.* Ο΄. σάλπιγγος. Ἀ. Σ. κερατίνης.[22]

15. וְעַתָּה. *Et nunc.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. καὶ νῦν.[23]

שְׁאֵרִית יְהוּדָה כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Superstites Judae. Sic dixit Jova exercituum, Deus Israelis.* Ο΄. ※Ἀ. Θ. οἱ κατάλοιποι τῆς Ἰουδαίας ◂. οὕτως εἶπε κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[24]

אִם־אַתֶּם שׂוֹם תְּשִׂמוּן. *Si vos ponendo posueritis.* Ο΄. ἐὰν ὑμεῖς ※ δόντες ◂ δῶτε.[25] Ἀ. Σ. . . θέντες θῆτε.[26]

לָבֹא מִצְרַיִם. *Venire in Aegyptum.* Ο΄. ※ εἰσελθεῖν ◂ εἰς Αἴγυπτον.[27]

לָגוּר. *Ad commorandum.* Ο΄. κατοικεῖν. Ἀ. τοῦ προσηλυτεύειν. Σ. τοῦ παροικεῖν.[28]

16. שָׁם (bis). Ο΄. Vacat. ※ ἐκεῖ ◂.[29]

דֹּאֲגִים. *Solliciti estis.* Ο΄. λόγον ἔχετε. Ἀ. Σ. μεριμνᾶτε.[30]

שָׁם יִדְבַּק אַחֲרֵיכֶם. *Ibi adhaerebit a tergo vobis.* Ο΄. καταλήψεται ὑμᾶς ὀπίσω ὑμῶν. Ἀ. ἐκεῖ κολληθήσεται ὑμῖν. Σ. ἐκεῖ κολληθήσεται ἀκολουθῶν ὑμῖν.[31]

17. לָבוֹא מִצְרַיִם. Ο΄. ※ εἰσελθεῖν ◂ εἰς γῆν Αἴγυπτον.[32]

וּבַדָּבֶר. *Et peste.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐν θανάτῳ ◂.[33] Σ. (καὶ) ἐν λοιμῷ.[34]

שָׂרִיד וּפָלִיט. *Superstes et elapsus.* Ο΄. οὐδεὶς σωζόμενος. Ἀ. καταλελειμμένος (s. ὑπολ.) καὶ σεσωσμένος.[35]

18. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[36]

נִתַּךְ. *Effudit se.* Ο΄. ἔσταξεν. Ἀ. ἐχωνεύθη (s. συνεχωνεύθη).[37]

אַפִּי וַחֲמָתִי. *Furor meus et ira mea.* Ο΄. ὁ θυμός μου ※ Πάντες· καὶ ἡ ὀργή μου ◂.[38]

לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה. *In maledictionem, et in stuporem, et in exsecrationem, et in opprobrium.* Ο΄. εἰς ἄβατον, καὶ ὑποχείριοι, καὶ εἰς ἀρὰν, καὶ εἰς ὀνειδισμόν. Ἀ. (εἰς) ἀρὰν, καὶ εἰς χέρσον, καὶ εἰς κατάραν, καὶ εἰς ὀνειδισμόν.[39]

19. דִּבֶּר יְהוָה. Ο΄. ἃ ἐλάλησε κύριος. Alia exempl. οὕτως ἐλάλησε κύριος.[40] Σ. λόγος . .[41]

19, 20. כִּי־הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם : כִּי. *Quod obtestatus fuerim vos hodie: quia.* Ο΄. ὅτι ※Ἀ. διεμαρτυράμην ὑμῖν σήμερον ὅτι ◂.[42]

---

[19] Syro-hex. ܘܐܘܬܒ ܐܢܘܢ ./. Cf. ad Cap. xxx. 3. [20] Sic Codd. 88, 233, Syro-hex., et (add. οὐχὶ in fine) Codd. 22, 36, alii. [21] Syro-hex. ./. ܠܐ. ܐܠܐ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. Codd. 86, 88: Ἀ. οὐχὶ, κ.τ.ἑ. [22] Syro-hex. ./. ܕܩܪܢܐ. [23] Cod. 86. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., qui posterior pingit: καὶ ※νῦν ◂. [24] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, et sub duplici aster. Syro-hex. Pro οὕτως εἶπε Syro-hex. in marg. char. med. habet: τάδε λέγει, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis. [25] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [26] Cod. 88, "ut videtur." Minus probabiliter Cod. 86: Ἀ. Σ. ἐὰν ὑμεῖς δόντες. Θ. θέντες θῆτε. [27] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [28] Syro-hex. ./. ܠܡܬܬܘܬܒܘ ܕܝܪܐ. ܣ. ܠܡܬܬܘܬܒܘ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. v. 5. xiv. 1. Jerem. xliv. 14. [29] Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Mox Syro-hex.: ἐν ※γῇ ◂ Αἰγύπτῳ; ubi γῇ abest a Comp., Codd. XII, 26, 62, aliis. [30] Syro-hex. ./. ܣ. ܝܨܦܝܢ ܐܢܬܘܢ. Codd. 86, 88: Ἀ. μεριμνᾶτε. Post λόγον ἔχετε Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. inferunt φυγεῖν. [31] Codd. 86, 88. Symmachi lectionem confirmat Syro-hex. ܣ. ܬܡܢ ܢܕܒܩ ܟܕ ܢܩܦ ܠܟܘܢ. [32] Syro-hex., qui per totum hunc versiculum adstipulatur lectionibus Codd. 22, 36, aliorum. [33] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [34] Syro-hex. ./. ܣ. ܒܡܘܬܢܐ. [35] Idem: ./. ܡܫܬܒܩ ܘܡܫܬܘܙܒ. [36] Cod. Jes. Sic sine aster. (cum ὁ θεὸς) Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ./. ܐܬܢܣܟ (ܐܬܢܣܟ). Vulg. *conflatus est.* Cf. Hex. ad Nah. i. 6. [38] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [39] Syro-hex. ./. ܠܠܘܛܬܐ ܘܠܚܘܪܒܐ ܘܠܠܘܛܬܐ ܘܠܚܣܕܐ. [40] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. Codd. 23, 88, et Syro-hex.: ὃν ἐλάλησε κ. [41] Syro-hex. ./. ܣ. ܡܠܬܐ. [42] Cod. Jes. Cod. 88 et Syro-hex. pingunt: ※ὅτι διεμαρτυράμην— ὅτι ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

20. הִתְעֵיתֶם. *Errare fecistis.* Ο΄. ἐπονηρεύσασθε. Ἀ. ἐπλανήσατε (s. ἠπατήσατε).[43]

כִּי־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. *Quia vos misistis me ad Jovam Deum vestrum.* Ο΄. ※ Πάντες· ὑμεῖς ◂[44] ἀποστείλαντές με (alia exempl. add. πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν).

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֵּן הַגֶּד־לָנוּ וְעָשִׂינוּ. *Jova Deus noster, sic indica nobis, et faciemus.* Ο΄. κύριος ※ ὁ θεὸς ἡμῶν, οὕτως ἀπάγγειλον ἡμῖν, καὶ ◂ ποιήσομεν.[45]

21. וָאַגִּד לָכֶם הַיּוֹם. *Et indicavi vobis hodie.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν σήμερον ◂.[46]

בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְכֹל אֲשֶׁר. *Vocem Jovae Dei vestri, et secundum omne quod.* Ο΄. τῆς φωνῆς κυρίου, ἧς. Alia exempl. τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ※ καὶ κατὰ πάντα ◂ ἅ.[47]

22. וְעַתָּה יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי בַּחֶרֶב. *Et nunc sciendo scitote, quod gladio.* Ο΄. καὶ νῦν ※ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι ◂ ἐν ῥομφαίᾳ.[48]

וּבַדֶּבֶר. *Et peste.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐν θανάτῳ ◂.[49] Σ. καὶ ἐν λοιμῷ.[50]

CAP. XLIII (Gr. l).

1. כְּכַלּוֹת. *Cum absolvisset.* Ο΄. ὡς ἐπαύσατο. Ἀ. . συνετέλεσεν.[1]

1. לְדַבֵּר. Ο΄. λέγων. Ἄλλος· λαλῶν.[2] Ἀ. τοῦ λαλῆσαι.[3]

אֶל־כָּל־הָעָם. Ο΄. πρὸς ※ Ἀ. Σ. πάντα ◂ τὸν λαόν.[4]

אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲלֵיהֶם. *Cum quibus miserat eum Jova Deus eorum ad eos.* Ο΄. οὓς ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος πρὸς αὐτούς. Alia exempl. οὓς ἀπέστειλεν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς.[5] Ἀ. Θ. . . αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν (fort. αὐτῶν) . .[6] Σ. περὶ ὧν ἀπέστειλεν αὐτοὺς (fort. αὐτὸν) κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν . .[7]

אֵת כָּל. Ο΄. ※ σὺν ◂ πάντας.[8]

2. בֶּן־הוֹשַׁעְיָה. Ο΄. υἱὸς Μαασαίου. Alia exempl. υἱὸς Ὡσαίου.[9]

וְכָל־הָאֲנָשִׁים הַזֵּדִים אֹמְרִים. *Et omnes viri protervi, dicentes.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες ※ οἱ ὑπερήφανοι ◂, οἱ εἰπόντες.[10]

שֶׁקֶר אַתָּה מְדַבֵּר. *Falsum tu loqueris.* Ο΄. ψεύδη (potius ψεῦδη). Alia exempl. ψεύδη σὺ λαλεῖς.[11]

3. מַסִּית אֹתְךָ בָּנוּ. *Incitat te contra nos.* Ο΄. συμβάλλει σε πρὸς ἡμᾶς. Ἀ. Σ. ἐπισείει σε ἐν ἡμῖν.[12]

5. יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ. Ο΄. Ἰωάναν ※ υἱὸς Καρηέ ◂.[13]

---

[43] Syro-hex. ܐ. ܐܛܥܝܬܘܢ. ◆ [44] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ ὅτι ὑμεῖς ◂ ἀπεστείλατέ με πρὸς κ. τ. θ. ὑμῶν. Idem in marg. char. med. ◆ ܘܬܬܘܘܢ, *et penitentiam agetis;* quod pertinet ad lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐπονηρεύσασθε ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν, καὶ μεταμεληθήσεσθε· ὑμεῖς γὰρ ἀπεστείλατέ με κ.τ.ἑ. [45] Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ὁ θ. ἡμῶν ἀπάγ. ἡμῖν, καὶ ποιήσωμεν κατὰ πάντα. [46] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [47] Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, pro καὶ κατὰ π. ἃ legunt κατὰ π. ὅσα. [48] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Pro ἴστε Cod. 229, Theodoret., et Syro-hex. ἐστὲ (ܗܘܝܬܘܢ) habent. [49] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [50] Syro-hex. ܣ. ◆ ܘܒܡܘܬܢܐ.

CAP. XLIII. [1] Syro-hex. ◆ ܫܠܡ. ܐ. [2] Cod. 88. Sic in textu Comp., Codd. XII, 26, 86, alii. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [5] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. XII in marg., teste Parsonsio: θεὸς αὐτῶν. Minus probabiliter Montef. ex eodem affert: οὓς ἀπ. ※ ὁ κύριος αὐτῶν ◂ πρὸς αὐτούς. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88: Σ. περὶ ὧν ἀπέστειλεν. Praeterea Cod. 86 affert: Σ. αὐτοὺς κ. ὁ θ. αὐτῶν. [8] Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert: σύμπαντας. [9] Sic Comp., Codd. XII, 23, 88, et Syro-hex. [10] Cod. Jes. (cum οἱ εἶπαν pro οἱ εἰπόντες), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii, et Syro-hex., qui posterior cum Cod. 88 λέγοντες τῷ Ἱ. pro οἱ εἰπόντες τῷ Ἱ. λέγοντες habet. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex. Hic autem post ὑπερήφανοι in marg. char. med. affert: οἱ εἰπόντες τῷ Ἱερεμίᾳ, δεήθητι (ܐܬܟܫܦ) περὶ ἡμῶν πρὸς κύριον, εἶπον; quae lectio reperitur in Codd. 36, 51, aliis. Cf. Cap. xlii. 20. [12] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἐπέσεισεν ἡμῖν; vitiose, ut videtur, pro ἐπισείει σε ἐν ἡμῖν. Cf. 2 Reg. xxiv. 1 in LXX. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐπισείει σε (ܡܥܝܩ ܠܟ). [13] Cod. Jes. Sic (vv. 4, 5) sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Statim Syro-hex. pingit: ※ καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως ◂, et paulo ante (v. 4): καὶ ※ πᾶς ◂ ὁ λαός; invitis libris Graecis.

5. אֲשֶׁר־שָׁבוּ מִכָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר נִדְּחוּ־שָׁם. *Qui reversi erant de omnibus gentibus ubi expulsi erant.* Ο΄. τοὺς ἀποστρέψαντας ※'Α. Θ. ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ ◂.[14]

לָגוּר. *Ad commorandum.* Ο΄. κατοικεῖν. 'Α. Σ. παροικεῖν.[15]

6. אֶת־הַגְּבָרִים. *Viros.* Ο΄. τοὺς δυνατοὺς ἄνδρας. Alia exempl. ※ σὺν ◂ τοὺς ἄνδρας.[16]

וְאֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַטַּף. *Et mulieres, et parvulos.* Ο΄. καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ [τὰ νήπια] τὰ λοιπά. Alia exempl. καὶ ※ σὺν ◂ τὰς γυναῖκας, καὶ ※ σὺν ◂ τὰ νήπια.[17]

וְאֵת כָּל־הַנֶּפֶשׁ. *Et omnem animam.* Ο΄. καὶ ※ σὺν ◂ τὰς ψυχάς.[18] 'Α. Σ. καὶ πᾶσαν ψυχήν.[19]

אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן. Ο΄. μετὰ Γοδολίου υἱοῦ. Σ. πρὸς Γοδολίαν υἱόν.[20]

וְאֵת יִרְמְיָהוּ . . . וְאֶת־בָּרוּךְ. Ο΄. καὶ ※ τὸν ◂ Ἱερεμίαν . . . καὶ ※ τὸν ◂ Βαρούχ.[21]

7. וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ מִצְרַיִם. Ο΄. καὶ εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον. Alia exempl. καὶ ἤλθοσαν εἰς γῆν Αἰγύπτου.[22] Σ. καὶ εἰσήλθοσαν εἰς γῆν Αἰγύπτου.[23]

עַד־תַּחְפַּנְחֵס. Ο΄. εἰς Τάφνας. 'Α. Σ. ἕως Τάφνας.[24]

9. בְּיָדְךָ. *In manu tua.* Ο΄. σεαυτῷ. 'Α. Σ. ἐν τῇ χειρί σου.[25]

בַמֶּלֶט בַּמַּלְבֵּן. *In caemento in fornace lateraria.* Ο΄. ἐν προθύροις. ※ Οἱ λοιποί· ἐν τῷ κρυφίῳ ἐν τῷ πλινθίῳ ◂.[26] Σ. ἐν ἀποκρύφοις . . .[27]

אֲשֶׁר בְּפֶתַח בֵּית־פַּרְעֹה. *Quae est in porta domus Pharaonis.* Ο΄. ἐν πύλῃ τῆς οἰκίας Φαραώ. Alia exempl. ὃ ἐν προθύροις οἴκου Φαραώ.[28]

10. וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ ἐρεῖς ※ πρὸς αὐτούς ◂· οὕτως εἶπε κύριος ※ τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[29]

וְלָקַחְתִּי. *Et sumam.* Ο΄. καὶ ἄξω. 'Α. καὶ καλῶ. Σ. καὶ λήψομαι.[30]

עַבְדִּי. *Servum meum.* Ο΄. Vacat. ※ τὸν δοῦλόν μου ◂.[31]

וְשַׂמְתִּי. *Et ponam.* Ο΄. καὶ θήσει. 'Α. (καὶ) θήσω.[32]

טָמַנְתִּי. *Abscondidi.* Ο΄. κατέκρυψας. 'Α. Σ. κατέκρυψα (s. ἔκρυψα).[33]

וְנָטָה אֶת־שַׁפְרִירוֹ עֲלֵיהֶם. *Et extendet splendidum tentorium* (s. *stragulum*) *ejus super iis.* Ο΄. καὶ ἀρεῖ τὰ ὅπλα (alia exempl. add. αὐτοῦ[34]) ἐπ' αὐτούς. 'Α. καὶ ἐκτενεῖ τὸ σπείρωμα ἐπ' αὐτούς.[35] Σ. καὶ ἐπιθήσει τὸν θρόνον αὐτοῦ

---

[14] Cod. Jes. Paulo aliter Cod. 86: 'Α. Θ. ※ ἐκ πάντων τ. ἐ. οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ. Cod. 88, Syro-hex. in textu: τοὺς ἀποστραφέντας ※ ἐκ π. τ. ἐ. οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 88. Delent δυνατοὺς Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [17] Cod. Jes. Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex.: καὶ τὰς γ. καὶ τὰ νήπια. Codd. 22, 36, alii: καὶ τὰς γ. καὶ τὸν ὄχλον. Cf. ad Cap. xli. 16. In textu τὰ νήπια om. Codd. II, 106. [18] Cod. Jes. [19] Syro-hex. Codd. 86, 88: 'Α. καὶ πᾶσαν ψυχήν. [20] Syro-hex. [21] Idem. Articuli desunt in omnibus. [22] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. (cum εἰσῆλθον in marg. char. med.). [23] Codd. 86, 88. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܕܡܐ ܠܬܚܦܢܚܣ ⋄ Sic in textu Codd. 36, 48, alii. [25] Idem: ܐ. ܣ. ܒܐܝܕܐ ܕܝܠܟ ⋄ [26] Colbert. apud Montef. Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 794: ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν προθύροις, οἱ λοιποὶ, ἐν κρυφίῳ, ἐξέδωκαν. Cod. XII in marg.: ※ ἐν τῷ κρ. ἐν τῷ πλ.; et sic in textu Cod. 88 (cum ἐν πλινθίῳ), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [27] Syro-hex. ܣ. ܒܡܛܫܝܬܐ ⋄ Cf. Hex. ad Psal. ix. 29, ubi Syro-hex. in textu: ܒܡܛܫܝܬܐ. [28] Syro-hex. ܗܘ ܕܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬܐ ܕܦܪܥܘ. Graeca nostra in textu exhibet Cod. 88. [29] Cod. Jes., et sine aster. posteriore Syro-hex. [30] Codd. 86, 88. Aquilae lectio valde suspecta est, praesertim cum Syro-hex. afferat: ܐ. ܣ. ܐܣܒ ⋄ Cf. ad Cap. xxxvii. 16. Statim Syro-hex. scribit: ※ τὸν ◂ Ναβουχ. pro Ναβουχ. [31] Codd. XII, 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [32] Syro-hex. ܐ. ܐܣܝܡ ⋄ [33] Idem: ܐ. ܣ. ܛܫܝܬ. [34] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med., ante καὶ ἀρεῖ inferunt: καὶ θήσει καὶ τὰ ὅπλα αὐτοῦ ἐπάνω αὐτῶν, ex duplici versione, quam agnoscit etiam Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 795, notans: τὸ οὖν, θήσει τὰ ὅπλα αὐτοῦ, ὁ Ἑβραῖος, τανύσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, ἔφη. [35] Cod. 86. (Mendose Cod. 88: καὶ εὐτενεῖ τὸ σπείρωκα ἐπ' αὐτούς.) Forma rarior, sed non rejectitia, σπείρωμα (a σπειροῦν, quod, teste

ἐπ' (s. ἐπάνω) αὐτῶν.[36] Aliter: 'A. Σ. καὶ ἐκτενεῖ τὸ σκάλιστρον . . .[37]

11. אֶת־אֶרֶץ. O'. ※ τὴν ◄ γῆν.[38]

לַשְּׁבִי. *Ad captivitatem.* O'. εἰς ἀποικισμόν. Οἱ λοιποί· εἰς αἰχμαλωσίαν.[39]

12. וְהִצַּתִּי אֵשׁ. *Et accendam ignem.* O'. καὶ καύσει πῦρ. 'A. Σ. (καὶ) ἐκκαύσω πῦρ.[40]

אֱלֹהֵי מִצְרַיִם. *Deorum Aegypti.* O'. τῶν θεῶν αὐτῶν. 'A. Σ. . . Αἰγύπτου.[41]

וְשָׁבָם. *Et captivos abducet eos.* O'. καὶ ἀποικιεῖ αὐτούς. 'A. Σ. καὶ αἰχμαλωτεύσει (αὐτούς).[42]

12. וְעָטָה אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר־יַעְטֶה הָרֹעֶה אֶת־בִּגְדוֹ. *Et induet terram Aegypti, quemadmodum pastor induit vestem suam.* O'. καὶ φθειριεῖ ※ τὴν ◄ γῆν Αἰγύπτου, ὥσπερ φθειρίζει ποιμὴν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.[43] 'A. καὶ ἀναβαλεῖται γῆν Αἰγύπτου . . . Σ. καὶ περιβαλόμενος . . . Θ. καὶ περιβαλεῖ . . .[44] Aliter: 'A. Σ. καὶ ἐξερευνήσει τοὺς βώλους Αἰγύπτου, *quemadmodum versantur boli* . . .[45]

מִשָּׁם. *Inde.* O'. Vacat. Alia exempl. ※ ἐκεῖθεν ◄.[46]

13. אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.

Eustathio, valet τὸ σπαργανοῦν) est, ni fallor, *vestis qua quis se involvat.* [36] Codd. 86, 88, quorum hic ἐπάνω αὐτῶν habet. Vulg.: *et statuet solium suum super eos.* Huc pertinere videtur lectio Syro-hex.: Σ. τὸν θρόνον (ܟܘܪܣܝܐ); quae in cod. ad τὸν θρόνον αὐτοῦ (sic) in praecedenti clausula apponitur. [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܢܡܬܚ. ܘܢܡܬܚܝܘܢ ܠܣܩܠܝܣܛܪܘܢ +, appicto Graeco: ΤΟ CΚΑΛΙCΤΡΟΝ. Norbergius notat: "Vox Graeca σκάλιστρον hic posita, incertae mihi est notionis, nisi eadem sit cum σκαλιστήριον, *sarculum.*" (Recte. Sic κοίμητρον pro κοιμητήριον in Hex. ad Jud. iv. 18; ῥάντιστρον pro ῥαντιστήριον in versione Graeco-Venet. ad Cant. Cant. vii. 2.) Spohnius confert Chaldaicum סַקְלִיטִין, *palatium,* ad sententiam eorum qui vocab. Hebr. per *tentorium regale* explicant, accedens. Schleusnerus in *Nov. Thes.* s. v., ܣܩܦܣܛܪܘܢ, σκέπαστρον, reponendum judicat, quod in fragmento Sym. ad Job. xxiv. 15 reperitur. Frustra. Nam lectionem σκάλιστρον cum significatione *sarculi* certo certiorem facit scholium a Norbergio praetermissum: ܣܩܠܝܣܛܪܘܢ ܐܝܬܘܗܝ. ܡܐܢܐ ܕܦܠܚܘܬܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝ̈ܢ. ܘܦܠܚܝܢ ܒܗ ܐܝܟ ܕܒܡܪܙܦܬܐ +; h. e. "Σκάλιστρον est instrumentum agriculturae, duobus dentibus instructum, quocum operantur veluti cum malleo." Secundum hanc interpretationem, quam tamen exemplis e cognatis linguis petitis defendere non possumus, propheta, in subjugatione et devastatione Aegypti per regem Babylonium describenda, ad novam imaginem transit, *et extendet sarculum suum super eos* (lapides), agricolae more, qui glebam induratam sarculo subigit. Cf. ad v. 12. [38] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 86. [39] Syro-hex. ܘܠܫܒܝ ܕܥܡܐ ܠܫܒܝܬܐ +. [40] Idem: ܐ. ܣ. ܐܘܩܕܬ ܢܘܪܐ +. [41] Idem: ܐ. ܣ. ܕܡܨܪܝܢ. [42] Idem: ܐ. ܣ. ܘܢܫܒܐ +. [43] Mira versio, sed quoad scripturam nullo modo sollicitanda. Pro φθειρίζειν, quod frustra tentant VV. DD. (vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1015), Syrus noster accurate dedit ܦܠܐ, *exquisivit* animalcula immunda (Arab. فَلَّى, *scrutatus est* caput, pediculos eximendi causa); deinde, *diligenter quaesivit, scrutatus est.* Primariae significationis exempla in Lexicis desiderabantur ante Bickell in *Glossario* etc., qui indicat S. Ephraem. Opp. T. II, p. 335 b. Ad φθειριεῖ Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 795 exponit: ἀκριβῶς ἐξερευνήσει. (Articulum ad γῆν assumpsimus ex Syro-hex., et sine aster. Codd. XII (in marg.), 88.) [44] Codd. 86, 88. Ad Sym. Cod. 88 περιλαβόμενος scribit. [45] Etiam hic Syrus noster in prorsus diversa abit: ܐ. ܣ. ܘܢܒܚܘܫ ܡܩܠܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܬܗܦܟܝܢ ܡܩܠܐ +; h. e. Norbergio vertente, A. S. *et excutiet bolos Aegypti, quemadmodum versantur boli . . .* "Sed haec vix sana sunt: vox enim ܡܩܠܐ mihi molesta est, et mendum in ea suspicor."—*Spohn.* Syr. ܡܩܠܐ est pro Gr. βῶλος Ezech. xvii. 7, 10; pro βῶλαξ Job. vii. 5; et ab Hebraeo אֶרֶץ non ita absonum est. Hesych. βῶλαξ, βῶλος, γῆ. Verbum ܒܚܫ significat *racemare, spicilegium facere,* Gr. καλαμᾶσθαι, Jud. xx. 45. Jesai. iii. 2. xxiv. 13; inde *accurate exquirere,* ἐρευνᾶν s. ἐξερευνᾶν, ut Aq. ad Amos vii. 14, ubi vide. Sed cum sensu *investigandi* Aquilae magis familiare est verbum σκαλεύειν, e. g. Psal. lxiii. 7: 'A. σκαλεύσει σκαλευόμενος. Σ. ἐξερευνῶν ἐξερευνήσει. Psal. lxxvi. 7: 'A. καὶ ἐσκάλευσε τὸ πνεῦμά μου. Σ. καὶ ἀνηρεύνων τὸ πν. μου. Θ. καὶ ἐξηρεύνησε τὸ πν. μου. Conjicio igitur in praesenti loco Aquilam scripsisse, καὶ ΣΚΑΛΕΥΣΕΙ τοὺς βώλους Αἰγύπτου; Symmachum vero, καὶ ἐξερευνήσει τοὺς β. Αἰγύπτου; quorum versiones, ad sensum non dissimiles, uti ei mos est, in unam coalescere fecit Syrus. Conjecturae meae si quid omnino tribuendum est, causam perspectam habemus, cur in v. 10 de eodem Nebucadnezare dicatur, καὶ ἐκτενεῖ τὸ ΣΚΑΛΙΣΤΡΟΝ ἐπ' αὐτούς. Altera clausula, *quemadmodum versantur boli,* scholiastam magis quam interpretem, praesertim Aquilam, sapit. [46] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

Statuas domus solis, quae est in terra Aegypti. Ο΄. καὶ συντρίψει τοὺς στύλους Ἡλιουπόλεως, τοὺς ἐν Ὢν (alia exempl. τοὺς ※ ἐν τῇ γῇ Αἰγύπτου ↙[47]). Ἀ. Σ. τὰς στήλας οἴκου ἡλίου τὰς ἐν τῇ γῇ Αἰγύπτου.[48]

13. וְאֶת־בָּתֵּי אֱלֹהֵי־מִצְרָיִם. *Et domos deorum Aegypti.* Ο΄. καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν. Alia exempl. καὶ τὸν οἶκον θεῶν αὐτῶν.[49] Ἀ. Σ. καὶ τοὺς οἴκους θεῶν Αἰγύπτου.[50]

Cap. XLIV (Gr. li. 1–30).

1. אֶל כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים. *Ad omnes Judaeos qui habitant.* Ο΄. ἅπασι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν. Ἀ. Σ. πρὸς πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς οἰκοῦντας.[1]

וּבְנֹף. *Et in Memphide.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν Μέμφει.[2]

2. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ↙.[3]

וְעַל כָּל־עָרֵי. Ο΄. καὶ ἐπὶ ※ πάσας ↙ τὰς πόλεις.[4]

חָרְבָּה הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵין בָּהֶם יוֹשֵׁב. *Desolatio hodie, et non est in eis habitator.* Ο΄. ἔρημοι ※ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ↙[5] ἀπὸ ἐνοίκων. Σ. ἔρημοι σήμερον, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς κατοικῶν.[6]

3. לַעֲבֹד. *Ad serviendum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ λατρεύειν ↙.[7] Ἀ. καὶ τοῦ δουλεύειν. Σ. Θ. καὶ λατρεύειν.[8]

3. אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם הֵמָּה אַתֶּם וַאֲבֹתֵיכֶם. *Quos non noverant ipsi, nec vos nec patres vestri.* Ο΄. οἷς οὐκ ἔγνωτε ※ Ἀ. Θ. αὐτοὶ ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ↙.[9]

4. אֶת־כָּל־עֲבָדַי. Ο΄. ※ σὺν πάντας ↙ τοὺς παῖδάς μου.[10]

אַל־נָא תַעֲשׂוּ אֵת דְּבַר־הַתֹּעֵבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי. *Nolite, quaeso, facere rem abominationis hanc, quam odi.* Ο΄. μὴ ※ δὴ ↙ ποιήσητε τὸ πρᾶγμα τῆς μολύνσεως ταύτης, ἧς ἐμίσησα. Ἀ. . . τὰ ῥήματα τοῦ βδελύγματος, ὃ ἐμίσησα. Σ. μὴ δὴ ποιεῖτε τὸν λόγον τοῦ βδελύγματος τούτου . . .[11]

5. מֵרָעָתָם. *A malitia eorum.* Ο΄. ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν.[12]

6. וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלָםִ. *Et in plateis Jerusalem.* Ο΄. καὶ ἔξωθεν Ἰερουσαλήμ. Σ. καὶ ἐν ἀμφόδοις (Ἰερουσαλήμ).[13]

לְשְׁמָמָה. *In desolationem.* Ο΄. καὶ εἰς ἄβατον. Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[14]

כַּיּוֹם הַזֶּה. *Sicut hodie.* Ο΄. ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Σ. καθάπερ ἐστὶν σήμερον.[15]

7. יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος παντοκράτωρ. Alia exempl. κύριος ※ ὁ θεὸς ↙ σαβαὼθ ὁ θεὸς Ἰσραήλ.[16] Σ. Θ. δυνάμεων.[17]

---

[47] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [48] Codd. 86, 88, quorum hic ἐν γῇ habet. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܩܡ̈ܬܐ ܕܒܝܬܐ ܕܫܡܫܐ ♦. [49] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ τοὺς οἴκους τῶν θ. αὐτῶν. [50] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܒ̈ܬܐ ♦.

Cap. XLIV. [1] Codd. 86, 88. Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. ἐπὶ πάντας—οἰκοῦντας. Post Ἱερεμίαν idem addit: ※ παρὰ κυρίου, iuvito Hebraeo; et sic in textu sine aster. Codd. 22 (cum ἀπὸ κ.), 36, alii. Syro-hex. in textu: παρὰ (ܡܢ) πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, adstipulante Cod. 88. Idem in marg.: παρὰ κυρίου ἐπί. Mox Syro-hex. in textu: ἐν ※ γῇ ↙ Αἰγύπτου. Vocula γῇ deest in Codd. 22, 36, aliis, qui ἐν Αἰγύπτῳ habent. [2] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. (ܘܒܡܦܝܣ). Montef. post Drusium edidit: Ἄλλος· καὶ ἐν Μέμφοις (!), ut ex ingenio ediderat Comp. [3] Cod. Jes., et in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 33, alii, et Syro-hex. [4] Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88. [5] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [6] Codd. 86, 88 (cum ὁ κατοικῶν). [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [8] Syro-hex. ܐ. ܘܠܡܦܠܚܘ ♦. Cf. ad Cap. xl. 9. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. τοῦ λατρεύειν. Σ. Θ. καὶ λ. [9] Cod. 86. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Πάντες· ὑμεῖς καὶ οἱ π. ὑ. [10] Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert: ※ σύμπαντας. Cod. 88: ※ σὺν ↙ πάντας. Syro-hex. ※ ܠܟܠܗܘܢ ↙. Statim pro ὄρθρου καὶ ἀπέστειλα in Codd. 22, 36, aliis, legitur ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων. Cf. ad Cap. xxvi. 5. [11] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܢܕܝܕܘܬܐ ♦. In textu δὴ est in Cod. 86, et sub aster. Syro-hex. [12] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. ܣ. ܘܒܫܘ̈ܩܐ ♦. [14] Idem: ܐ. ܣ. ܠܚܘܣܪܢܐ ♦. [15] Codd. 86, 88. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 51, alii. [17] Cod. 86: Σ. Θ. δυνάμεως. Cod. 88: Ἀ. Σ. δυνάμεων.

7. לְהַכְרִית. *Ad exscindendum.* Ο΄. ἐκκόψαι. Ἀ. Σ. ἐξολοθρεῦσαι.[18]

8. לְהַכְעִסֵנִי. *Ad irritandum me.* Ο΄. παραπικρᾶναί με. Σ. ὅτι παροργίζετέ με.[19]

אֲשֶׁר־אַתֶּם בָּאִים. *Quo vos venistis.* Ο΄. εἰς ἣν ἤλθετε. Alia exempl. οὗ ※ ὑμεῖς ◂ εἰσήλθετε.[20]

בְּכֹל גּוֹיֵי. *In omnibus gentibus.* Ο΄. ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. Alia exempl. ἐν ※ πᾶσι ◂ τοῖς ἔθνεσι.[21]

9. וְאֵת רָעוֹת נָשָׁיו וְאֵת רָעֹתֵיכֶם וְאֵת רָעֹת נְשֵׁיכֶם. *Et mala uxorum ejus, et mala vestra, et mala uxorum vestrarum.* Ο΄. καὶ τῶν κακῶν τῶν ἀρχόντων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν. Alia exempl. καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν αὐτῶν, καὶ τῶν κακῶν ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν.[22]

10. לֹא דֻכְּאוּ. *Non animo fracti sunt.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐπαύσαντο. Ἀ. Σ. οὐκ ἐκαθαρίσθησαν.[23] Θ. οὐκ ἐταπεινώθησαν.[24]

וְלֹא יָרְאוּ. *Et non timuerunt.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν ◂.[25]

וְלֹא־הָלְכוּ בְתוֹרָתִי וּבְחֻקֹּתַי. *Et non ambulaverunt in lege mea et in statutis meis.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀντείχοντο ※ τῶν νόμων μου καὶ ◂ τῶν προσταγμάτων μου.[26] Ἀ. καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ νόμῳ μου καὶ ἐν ταῖς ἀκριβείαις μου.[27] Θ. καὶ οὐκ εἴχοντο τῶν νόμων μου . . .[28]

לִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵי אֲבוֹתֵיכֶם. *Coram vobis, et coram patribus vestris.* Ο΄. κατὰ πρόσωπον ※ ὑμῶν, καὶ κατὰ πρόσωπον ◂ τῶν πατέρων αὐτῶν.[29]

11. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[30]

11, 12. פָּנַי בָּכֶם לְרָעָה וּלְהַכְרִית אֶת־כָּל־יְהוּדָה׃ וְלָקַחְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׂמוּ פְנֵיהֶם לָבוֹא אֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם. *Faciem meam in vos in malum, et ad exscindendum omnem Judam. Et assumam residuos Judae, qui converterunt facies suas ad ingrediendum terram Aegypti ad commorandum ibi.* Ο΄. τὸ πρόσωπόν μου ※ Θ. ἐφ᾽ ὑμῖν εἰς κακὰ, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τὸν πάντα Ἰούδαν· καὶ λήψονται τοὺς καταλοίπους Ἰούδα τοὺς θέντας τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰσελθεῖν εἰς γῆν Αἰγύπτου, παροικεῖν ἐκεῖ ◂.[31]

12. וְתַמּוּ כֹל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. *Et consumentur omnes in terra Aegypti.* Ο΄. τοῦ ἀπολέσαι πάντας ÷ τοὺς καταλοίπους ◂ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ.[32] Ἀ. Θ. (καὶ) ἐκλείψουσι, πάντες . . .[33]

בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יָמֻתוּ. *Gladio et fame morientur.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ λιμῷ ἀποθανοῦνται ◂.[34]

לְאָלָה לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה. (Vid. Cap. xlii. 18.) Ο΄. εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ εἰς κατάραν. Alia exempl. εἰς ὅρκον, καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ εἰς κατάραν, καὶ εἰς ὀνειδισμόν.[35] Θ. εἰς ὅρκον . . .[36] Ἀ. . . εἰς χέρσον, εἰς κατάραν . . .[37]

---

[18] Syro-hex. ◆ ܠܡܚܪܒܘ .ܣ .ܐ. [19] Idem: .ܣ. ◆ ܕܡܪܓܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. [20] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. [21] Syro-hex. pingit: ※ ܒܟܠܗܘܢ ◂ ܥܡܡܐ. Deest πᾶσι in Codd. XII, 26, 86 (cum ἅπασι in marg.). [22] Sic solus Syro-hex. In Codd. 22, 36, aliis, haec, καὶ τῶν κακῶν ὑμῶν, non suo loco, sed post πατέρων ὑμῶν invecta sunt. [23] Codd. 86, 88. Vulg.: *non sunt mundata.* Ex usu Aramaei ܕܟܐ, *purus fuit.* [24] Cod. 86 affert: Θ. οὐκ ἐταπεινώθησαν, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν, καὶ οὐκ εἴχοντο τῶν νόμων μου. [25] Cod. Jes. (Theodotionis nomen ex Cod. 86 assumpsimus.) Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [26] Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 233, Syro-hex. [27] Syro-hex. ◆ ܐ. ܘܠܐ ܗܠܟܘ ܒܢܡܘܣܐ ܕܝܠܝ ܘܒܚܬܝܬܘܬܐ ܕܝܠܝ. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἀντ. τῶν ν. μου, καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν πρ. μου. [28] Cod. 86. [29] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 88, 233, 239, et (cum ὑμῶν pro αὐτῶν) Syro-hex. [30] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 88, 233, et Syro-hex. [31] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., cum ἀπὸ προσώπου αὐτῶν pro τὸ πρ. αὐτῶν. Hic autem in marg. affert: Ἀ. Σ. τὸ πρόσωπον (ܠܦܪܨܘܦܐ); unde conjiciat aliquis, Theodotionem dedisse ἀπὸ προσώπου. [32] Sic cum obelo Cod. 88, Syro-hex. [33] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܢܫܠܡܘܢ ܟܠܗܘܢ. [34] Cod. Jes. Syro-hex. affert: ※ καὶ ἐν ῥ. καὶ ἐν λ. ἀποθανοῦνται ◂. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λ. ἀπ. [35] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [36] Cod. 86. [37] Syro-hex. ◆ ܐ. ܠܚܘܪܒܐ. ܠܠܘܛܬܐ. Cf. ad Cap. xlii. 18.

13. וּבַדָּבֶר. *Et peste.* O′. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν θανάτῳ.[38]

14. וְלֹא יִהְיֶה פָּלִיט וְשָׂרִיד לִשְׁאֵרִית יְהוּדָה הַבָּאִים לָגוּר־שָׁם. *Et non erit superstes et elapsus residuis Judae, qui venerunt ad commorandum ibi.* O′. καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμένος (alia exempl. καὶ οὐ σωθήσεται[39]) οὐδεὶς τῶν ἐπιλοίπων Ἰούδα τῶν παροικούντων ※ ἐκεῖ ◄.[40] Ἀ. καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμένος καὶ καταλελειμμένος ἐν τῷ καταλείμματι Ἰούδα, οἱ ἐρχόμενοι τοῦ προσηλυτεύειν ἐκεῖ.[41]

אֲשֶׁר־הֵמָּה מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם. *Ad quam ipsi efferunt animam suam.* O′. ἐφʼ ἣν αὐτοὶ ἐλπίζουσι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. Ἀ. οὗ αὐτοὶ ἐπαίρουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν.[42]

לָשׁוּב לָשֶׁבֶת. *Ad revertendum ad habitandum.* O′. τοῦ ἐπιστρέψαι ※ οἰκεῖν ◄.[43] Σ. . . οἰκεῖν.[44]

כִּי אִם־פְּלֵטִים. *Nisi qui elapsi fuerint.* O′. ἀλλʼ ἢ (alia exempl. εἰ μὴ[45]) οἱ ἀνασεσωσμένοι. Σ. ἀλλʼ ἢ ἐάν τινες διαφυγόντες.[46]

15. הָעֹמְדוֹת. *Quae adstabant.* O′. Vacat. ※ αἱ ἑστῶσαι ◄.[47]

קָהָל גָּדוֹל. *Coetus magnus.* O′. συναγωγὴ μεγάλη. Ἀ. ἐκκλησία μεγάλη.[48]

17. וּבְחֻצוֹת. *Et in plateis.* O′. καὶ ἔξωθεν. Σ. καὶ ἐν ἀμφόδοις (s. διόδοις).[49]

17. וַנִּהְיֶה טוֹבִים. *Et fuimus felices.* O′. καὶ ἐγενόμεθα χρηστοί. Σ. καὶ ἦν ἡμῖν καλῶς.[50]

18. וּמִן־אָז חָדַלְנוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ־לָהּ נְסָכִים. *Sed ex quo desiimus adolere reginae caeli, et libare ei libamina.* O′. καὶ ὡς διελίπομεν θυμιῶντες τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, ※ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς ◄.[51] Σ. ἀφʼ οὗ διελίπομεν θυμιᾶσαι τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σπένδουσαι αὐτῇ σπονδάς.[52]

19. וְכִי־אֲנַחְנוּ. O′. καὶ ὅτι ἡμεῖς. Alia exempl. praemittunt: καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον.[53]

כַּוָּנִים לְהַעֲצִבָה. *Placentas ad colendum eam* (s. *ad effingendum eam*[54]). O′. χαυῶνας. Alia exempl. χαυῶνας ※ καὶ σόββα ◄.[55] Ἀ. . ἐν κακώσει (s. εἰς κάκωσιν). Σ. . τῷ γλυπτῷ αὐτῆς.[56]

20. אֶל־כָּל־הָעָם עַל־הַגְּבָרִים וְעַל־הַנָּשִׁים. *Ad omnem populum de viris et de feminis.* O′. παντὶ τῷ λαῷ, τοῖς δυνατοῖς καὶ ταῖς γυναιξί. Ἀ. πρὸς πάντα τὸν λαὸν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας καὶ ἐπὶ τὰς γυναῖκας.[57] Σ. πρὸς πάντα τὸν λαὸν κατὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ κατὰ τῶν γυναικῶν.[58]

21. אֹתָם זָכַר. *Eorum recordatus est.* O′. ※ αὐτὰ ◄ ἐμνήσθη.[59]

22. וְלֹא־יוּכַל יְהוָה עוֹד לָשֵׂאת מִפְּנֵי רֹעַ. *Nec potest Jova amplius ferre propter malitiam.* O′. καὶ οὐκ ἠδύνατο κύριος ἔτι φέρειν ἀπὸ

---

[38] Sic Comp., Codd. III, XII (sine ἐν), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Paulo ante Syro-hex. pingit: ἐν ※ γῇ ◄ Αἰγύπτῳ (in cod. ܒܐܪܥܐ ※ܕܡܨܪܝܢ); ubi γῇ damnant Codd. III, 49, 106. [39] Sic Codd. XII (in marg.), 88, 233, et Syro-hex. Perperam Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· οὐ συνθήσεται. [40] ※ ἐκεῖ ◄. Sic Cod. 88, Syro-hex. In Ed. Rom. abest. [41] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܡܫܘܙܒܐ ܘܡܫܬܚܪܢܐ ܒܫܪܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܢܘܢ ܕܐܬܝܢ ܕܢܬܬܘܣܦܘܢ ܬܡܢ. Cf. ad Cap. xlii. 15, 17. In textu post σεσωσμένος Codd. 36, 48, alii, inferunt οὐδὲ περιλειπόμενος. [42] Cod. 86. Cf. ad Cap. xxii. 27. [43] Sic Cod. 88, Syro-hex. [44] Cod. 86. [45] Sic Codd. XII, 23, 26, alii, et prob. Syro-hex.; et (cum οἱ διαπεφευγότες) Codd. 22, 36, alii. [46] Codd. 86, 88: Σ. ἀλλʼ ἢ ἐάν τινες διαφύγονται; ubi cujusvis est corrigere διαφύγωνται. Sed verior lectio, ni fallor, est διαφυγόντες, juxta Syrum nostrum, qui affert: ܣ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܫܝܢ ܕܥܪܩܘ. [47] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [48] Codd. 86, 88. [49] Syro-hex. ܣ. ܘܒܫܒܝܠܐ. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ ἐν διόδοις. [50] Codd. 86, 88. [51] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 233. Comp., Codd. 22, 36, alii, supplent: καὶ σπένδοντες αὐτῇ σπ. [52] Cod. 86. [53] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Syrus alter praemittit: *Et responderunt omnes mulieres, et dixerunt.* [54] "Solebant videlicet liba effigiem ejus numinis referre, cui consecrata erant."—*Rosenmueller.* [55] Sic Syro-hex. (ܟܘܢܐ ※ (XAYωAC) ܘܣܘܒܐ ◄), et sine aster. Cod. 88. Cod. Jes. affert: ※Σ. καὶ σόββα. [56] Syro-hex. ܐ. ܒܡܐܟܘܠܬܐ. ܣ. ܠܓܠܝܦܐ ܕܝܠܗ. Cod. Jes. in marg. sine nom.: τῶν γλυπτῶν αὐτῆς. [57] Codd. 86, 88: Ἀ. πρὸς π. τ. λ. πρὸς τοὺς ἄ. καὶ πρὸς (ἐπὶ Cod. 86) τὰς γ. Emaculavimus e Syro-hex., qui affert: ܐ. ܥܠ ܓܒܪܐ ܘܥܠ ܢܫܐ. [58] Codd. 86, 88, quorum hic κατὰ ἀνδρῶν καὶ κατὰ γ. habet. [59] Sic Cod. 88, Syro-hex.

προσώπου πονηρίας. Σ. καὶ οὐκ ἠνείχετο ἔτι ἀφιέναι διὰ τὴν πονηρίαν.[60]

22. מַעַלְלֵיכֶם. *Operum vestrorum.* Ο΄. πραγμάτων ὑμῶν. Οἱ λοιποί· ἐπιτηδευμάτων.[61]

מֵאֵין יוֹשֵׁב. *Ita ut non sit habitans.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐνοικοῦντα ◁.[62]

23. עַל־כֵּן קָרָאת אֶתְכֶם הָרָעָה הַזֹּאת. *Propterea accidit vobis malum hoc.* Ο΄. καὶ ἐπελάβετο ὑμῶν (alia exempl. καὶ διὰ τοῦτο εὗρεν ὑμᾶς[63]) τὰ κακὰ ταῦτα. Ἀ. Σ. καὶ διὰ τοῦτο ἀπήντησεν ὑμῖν πάντα τὰ κακὰ ταῦτα.[64]

כַּיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη ◁.[65]

24. אֶל־כָּל־הָעָם וְאֶל כָּל־הַנָּשִׁים. Ο΄. ※ παντὶ ◁ τῷ λαῷ, καὶ ※ πάσαις ◁ ταῖς γυναιξίν.[66]

כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. πᾶσα ἡ Ἰουδαία οἱ ἐν γῇ Αἰγύπτου ◁.[67]

25. לֵאמֹר. Ο΄. ※ λέγων ◁.[68]

אַתֶּם וּנְשֵׁיכֶם. *Vos et mulieres vestrae.* Ο΄. ὑμεῖς γυναῖκες. Alia exempl. ※ ὑμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν ◁.[69]

25. אֶת־נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר נָדַרְנוּ. *Vota nostra quae vovimus.* Ο΄. τὰς ὁμολογίας ἡμῶν ἃς ὡμολογήκαμεν. Ἀ. Σ. τὰς εὐχὰς ἡμῶν ἃς ηὐξάμεθα.[70]

הָקֵים תָּקִימְנָה. *Omnino rata facietis.* Ο΄. ἐμμείνασαι ἐνεμείνατε. Ἀ. στάσει ἐστήσατε.[71]

תַּעֲשֶׂינָה אֶת־נִדְרֵיכֶם. *Facietis vota vestra.* Ο΄. ἐποιήσατε ※ τὰς εὐχὰς ὑμῶν ◁.[72]

26. הִנְנִי. Ο΄. ἰδοὺ ※ ἐγώ ◁.[73]

שְׁמִי נִקְרָא. *Nomen meum invocatum.* Ο΄. ὄνομά μου ※ Πάντες· καλούμενον ◁.[74]

כָּל־אִישׁ יְהוּדָה. Ο΄. παντὸς ※ ἀνδρὸς ◁ Ἰούδα.[75]

28. מְתֵי מִסְפָּר. *Viri numeri* (numero pauci). Ο΄. ※ ἄνδρες ◁ ὀλίγοι ἀριθμῷ.[76]

הַבָּאִים לְאֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם. *Qui venerunt ad terram Aegypti ad commorandum ibi.* Ο΄. οἱ καταστάντες (alia exempl. παροικοῦντες[77]) ἐν γῇ Αἰγύπτῳ κατοικῆσαι ἐκεῖ. Ἀ. οἱ ἐρχόμενοι εἰς γῆν Αἰγύπτου παροικῆσαι ἐκεῖ.[78] Σ. οἱ εἰσελθόντες . . .[79]

מִמֶּנִּי וּמֵהֶם. Quod *ex me* est, *aut ex iis.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. παρ' ἐμοῦ ἢ παρ' αὐτῶν ◁.[80] ※ Θ. ὁ ἐμὸς ἢ ὁ αὐτῶν ◁.[81]

---

[60] Codd. 86, 88: Σ. ἀφιέναι διὰ τὴν πονηρίαν. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܠܐ ܡܬܦܪܢܣܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܫܒܩܘ ◆. Norberg. vertit: *et non se accommodavit*, quae notio est Graeci συμπεριφέρεσθαι, pro quo Noster ܐܬܦܪܢܣ posuit Prov. v. 19. Sirac. xxv. 1 (ubi pro ἑαυτοῖς συμπεριφερόμενοι in Syro-hex. est: ܕܗܢܘܢ ܠܗܘܢ ܡܬܦܪܢܣܝܢ). Sed Hebr. יָכֹל cum ἀνέχεσθαι commutare solet Sym. (cf. Hex. nostra ad Psal. c. 5. Habac. i. 13), quod semel (Job. vi. 26) Syro-hex. per ܐܬܦܪܢܣ transtulit. Utut sit, non opus est conjecturae Doctoris Abr. Geiger (*Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 44), ܡܬܢܣܝܐ pro ܡܬܦܪܢܣܐ, juxta interpretationem Chaldaicam, ולא הות רעוא, tentantis. [61] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܥܒܕܐ. ܕܐܘ̈ܡܢܐ ◆. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. ἐπιτηδευμάτων, et sic in textu Codd. 22, 36, alii. [62] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum ἔνοικον), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [63] Sic Codd. 62, 88, et Syro-hex. [64] Codd. 86, 88. In posteriore pro ἀπήντησεν mendose scriptum ἀπέστειλεν. [65] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [66] ※ παντί ◁. Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ※ πάσαις ◁. Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [67] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88 (cum πᾶσα Ἰ. ἡ ἐν γῇ Αἰγ.), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: πᾶς Ἰούδα καὶ οἱ ἐν γῇ Αἰγ. [68] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [69] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [70] Codd. 86, 88. Vitiosum ηὐξόμεθα correximus e Syro-hex., qui affert: ܐ. ܣ. ܠܢܕܪ̈ܐ ܕܢܕܪܢ ܗܠܝܢ. ܕܢܕܪܢ ◆. [71] Syro-hex. ܐ. ܒܩܝܡܐ ܐܩܝܡܬܝܢ ◆. Cf. ad v. 29. [72] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [73] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [74] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [75] Sic Cod. 88, Syro-hex. In v. 27 iidem cum Cod. Jes. habent: πᾶς ※ ἀνὴρ ◁ Ἰούδα. [76] Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro מְתֵי in eadem locutione Seniores ὀλίγοι posuerunt Deut. iv. 27. Psal. xvi. 14, et ὀλιγοστὸς Gen. xxxiv. 30. 1 Paral. xvi. 19. Jesai. xli. 14. [77] Sic Comp., Codd. XII, 22, 26, alii, et Syro-hex. [78] Syro-hex. ܐ. ܗܠܝܢ ܕܐܬܝܢ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܡܬܬܘܬܒܘ ܬܡܢ ◆. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Ἀ. οἱ ἐκπορευόμενοι. [79] Codd. 86, 88. [80] Codd. 86, 88 ("ut videtur"). Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ λόγος τίνος ἐμμενεῖ, παρ' ἐμοῦ ἢ παρ' αὐτῶν ◁. [81] Cod. Jes. Sic in textu

29. נְאֻם־יְהוָֹה. O′. Vacat. ※ φησὶ κύριος ◂.[82]

אֲנִי עֲלֵיכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי קוֹם יָקוּמוּ דְבָרַי עֲלֵיכֶם לְרָעָה. *Ego* (puniam) *vos in hoc loco, ut sciatis quod omnino rata fient verba mea contra vos in malum.* O′. ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς εἰς πονηρά. ※ Ἀ. Θ. ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ [εἰς κακά]· ὅπως γνῶτε ὅτι στάσει στήσονται οἱ λόγοι μου ἐφ᾽ ὑμᾶς εἰς κακά ◂.[83]

30. אֶת־פַּרְעֹה חָפְרַע. *Pharaonem Hophra.* O′. τὸν Οὐαφρῆ. Alia exempl. τὸν Φαραὼ Οὐαφρῆ.[84] Ἀ. Θ. Ὀφρήν. Σ. ἔκδοτον.[85]

בְּיַד אֹיְבָיו. *In manum inimicorum ejus.* O′. ※ ἔκδοτον ◂ εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ.[86]

Cap. XLIV. 26. εἶπε κύριος ÷ ὁ θεός ◂. 27. οἱ ÷ κατοικοῦντες ◂.[87]

CAP. XLV (Gr. li. 31–35).

1 (31). לֵאמֹר. O′. ※ λέγων ◂.[1]

2 (32). יְהוָֹה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O′. κύριος ※ ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◂.[2]

3 (33). אוֹי־נָא לִי. *Vae mihi.* O′. οἴμοι οἴμοι. Ἀ. Σ. οὐαὶ δή μοι.[3] Θ. † οἴμη οἴμοι.[4]

3 (33). יָגוֹן עַל־מַכְאֹבִי. *Maerorem super dolorem meum.* O′. κόπον ἐπίπονόν μοι (alia exempl. ἐπὶ πόνον μου, s. ἐπὶ τὸν πόνον μου[5]). Ἀ. ταλαιπωρίαν ἐπὶ τὸ ἄλγος μου.[6]

4 (34). הִנֵּה אֲשֶׁר. O′. ἰδοὺ οὗς (alia exempl. ἃ[7]). Ἀ. . οὗς.[8]

אֵת אֲשֶׁר. O′. οὓς (alia exempl. ἃ[9]). Ἀ. οὓς.[10]

וְאֶת־כָּל־הָאָרֶץ. O′. Vacat. ※ Ἀ. Σ. καὶ σύμπασαν τὴν γῆν ἐκείνην ◂.[11]

5 (35). וְנָתַתִּי לְךָ. *Et dabo tibi.* O′. καὶ δώσω ※ σοι ◂.[12]

לְשָׁלָל עַל כָּל־הַמְּקֹמוֹת. *In praedam in omnibus locis.* O′. εἰς εὕρεμα ἐν παντὶ τόπῳ. Ἀ. εἰς σκῦλα εἰς πάντας τοὺς τόπους.[13]

CAP. XLVI (Gr. xxvi).

1. אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָֹה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־הַגּוֹיִם. *Quod factum est verbum Jovae ad Jeremiam prophetam contra gentes.* O′. ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος Σεδεκίου βασιλέως ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος περὶ Αἰλάμ.[1] Alia exempl. ὃς

Comp., Codd. 22, 36, alii. [82] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [83] Cod. Jes. Cod. 88 et Syro-hex. pingunt: ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς ※ ἐν τῷ τόπῳ — ἐφ᾽ ὑμᾶς ◂ εἰς κακά. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Superfluum [εἰς κακὰ] in omnibus habetur praeter Syro-hex., qui ad marginem ablegat. [84] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui posterior in marg. char. med. affert: ܥܒܪ ܐܘܦܪܐ (appicto ΟΥΑΦΡΗ), ubi pro ܥܒܪ fortasse legendum ܥ, h. e. Ὁ Ἑβραῖος. [85] Cod. Jes., teste Parsonsio in schedis. Montef. notat: "MS. Jes.: Ἀ. Θ. Φρήν. Sed suspicor mendum." Symmachi lectio si huc pertinet, pro חָפְרַע interpres legisse videtur הִפְרַע, a radice פָּרַע, *dimisit.* Sed vid. not. seq. [86] Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Cod. 62, et sub ÷ Cod. 88; necnon Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 805, et Theodoret. Opp. T. II, p. 929. Idem epitheton enarrationis causa assumpsit Symmachus ad Jesai. xlvi. 1. [87] Syro-hex. In v. 26 ὁ θεὸς est in Codd. XII (in marg.), 22, 36, aliis, et Syro-hex., non in Ed. Rom.

CAP. XLV. [1] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 88. [2] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [3] Cod. 86. Cod. 88, "ut videtur:" Ἀ. οὐαὶ δή μου. [4] Cod. 86. Fortasse Theod. vertit, οἴμοι οἴμοι, pro simplici οἴμοι, quod hodie habetur in Comp., Codd. 106, 229. [5] Lectio ἐπὶ τὸν π. μου est in Cod. 88. Syro-hex. ܥܠ ܥܡܠܐ ܕܝܠܝ. Parsons. exscripsit ἐπίπονόν μου ex Codd. XII, 22, 26, 33, aliis, et Comp. Sed in Comp. perspicue pingitur ἐπὶ πόνον μου, et sic proculdubio in ceteris. [6] Syro-hex. ܐ. ܫܘܢܩܐ ܥܠ ܟܐܒܐ ܕܝܠܝ. Cod. 86 affert: Σ. ἐπὶ τὸ ἄλγος μου. Cod. 88: Ἀ. ἐπὶ τὸ ἄλγος μου. [7] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [8] Syro-hex. ܐ. ܗܢܘܢ. [9] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 88: ※ σὺν ◂ ἅ. [10] Syro-hex. [11] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ καὶ σὺν πᾶσαν (σύμπασαν Parsons.) τ. γ. ἐ. [12] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 88. [13] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܠܒܙܬܐ.

CAP. XLVI. [1] Haec, quae in LXX ad Cap. xxvi. 1 leguntur, in Hebraeo sunt Cap. xlix. 34.

ἐγενήθη λόγος (s. ὁ λόγος ὁ γενόμενος) παρὰ κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν ※ τὸν προφήτην ◂ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.[2]

2. אֲשֶׁר־הָיָה. *Qui erat.* Οʹ. ὃς ἦν. Σ. ὃς παρῆν.[3]

3. עִרְכוּ מָגֵן וְצִנָּה. *Instruite scutum et clypeum.* Οʹ. ἀναλάβετε ὅπλα καὶ ἀσπίδας. Ἀ. παρατάξασθε ἐν ἀσπίδι καὶ ἐν θυρεῷ.[4]

4. אִסְרוּ. *Alligate.* Οʹ. καὶ ἐπισάξατε. Ἀ. δήσατε. Σ. ζεύξατε.[5]

מִרְקוּ הָרְמָחִים. *Polite lanceas.* Οʹ. προσβάλετε τὰ δόρατα. Ἀ. σμήξατε τοὺς κοντούς.[6]

5. מַדּוּעַ רָאִיתִי הֵמָּה חַתִּים נְסֹגִים אָחוֹר וְגִבּוֹרֵיהֶם יֻכַּתּוּ וּמָנוֹס נָסוּ וְלֹא הִפְנוּ מָגוֹר מִסָּבִיב נְאֻם־יְהוָה. *Quare video ipsos consternatos, recedentes retrorsum? et fortes eorum caesi sunt, et fuga fugiunt, neque vertunt faciem: formido* est *undiquaque, inquit Jova.* Οʹ. τί ὅτι αὐτοὶ πτοοῦνται, καὶ ἀποχωροῦσιν εἰς τὸ ὀπίσω; διότι οἱ ἰσχυροὶ αὐτῶν κοπήσονται, φυγῇ ἔφυγον, καὶ οὐκ ἀνέστρεψαν περιεχόμενοι κυκλόθεν, λέγει κύριος. Σ. διὰ τί εἴδετε αὐτοὺς ἡττημένους, ἀποστραφέντας εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τοὺς ἰσχυροὺς αὐτῶν κατακεκομμένους; . . . οὐκ ἐπιστρέψουσι, συστροφὴ κυκλόθεν, λέγει κύριος.[7]

7. כַּנְּהָרוֹת יִתְגָּעֲשׁוּ מֵימָיו. *Velut flumina commoventur aquae ejus.* Οʹ. καὶ ὡς ποταμοὶ κυμαίνουσιν (Ἀ. σπαραχθήσονται[8]) ὕδωρ. Alia exempl. καὶ ὡς ποταμῶν κυμαίνει τὰ ὕδατα αὐτοῦ.[9]

8. מִצְרַיִם כַּיְאֹר יַעֲלֶה וְכַנְּהָרוֹת יִתְגֹּעֲשׁוּ מָיִם. *Aegyptus fluminis instar ascendit, et velut flumina commoventur aquae.* Οʹ. ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ποταμὸς (Ἀ. ὡς ῥεῖθρον[10]) ἀναβήσεται. Θ. ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ποταμὸς ἀναβαίνει, καὶ ὡς ποταμῶν ἐκταράσσεται ὕδατα αὐτῆς.[11]

עִיר וְיֹשְׁבֵי. *Urbem, et habitantes.* Οʹ. ※ πόλιν καὶ ◂ τοὺς κατοικοῦντας.[12]

9. וְהִתְהֹלְלוּ. *Et furite.* Οʹ. παρασκευάσατε. Σ. (καὶ) θορυβεῖσθε.[13] Θ. καὶ θορυβήσατε.[14]

הַגִּבּוֹרִים. *Fortes.* Οʹ. οἱ μαχηταί. Ἀ. Σ. οἱ ἰσχυροί.[15]

כּוּשׁ וּפוּט. *Aethiopes et Libyes.* Οʹ. Αἰθιόπων, καὶ Λίβυες. Ἀ. Σ. Χοὺς καὶ Φούτ.[16]

תֹּפְשֵׂי מָגֵן. *Tractantes clypeum.* Οʹ. καθωπλισμένοι ὅπλοις. Ἀ. *obtecti scutis.*[17] [Ἀ.] Σ. καὶ κρατοῦντες ἀσπίδα.[18]

תֹּפְשֵׂי דֹּרְכֵי קָשֶׁת. *Tractantes* et *calcantes* (tendentes) *arcum.* Οʹ. ἀνάβητε, ἐντείνατε τόξον. Ἀ. Σ. αἴροντες, τείνοντες (s. ἐντείνοντες) τόξον.[19]

10. לַאדֹנָי יֱהוִֹה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צָפוֹן. *Domino Jovae exercituum in terra aquilonis.* Οʹ. τῷ κυρίῳ ἀπὸ γῆς βορρᾶ. Ἀ. Σ. τῷ κυρίῳ τῶν δυνάμεων ἐν γῇ βορρᾶ.[20]

11. עֲלִי גִלְעָד. *Ascende in Gilead.* Οʹ. ἀνάβηθι Γαλαάδ. Σ. ἀνάβηθι εἰς Γαλαάδ.[21]

בְּתוּלַת בַּת. *Virgo filia.* Οʹ. τῇ παρθένῳ θυγατρί. Ἀ. Σ. παρθένος θυγάτηρ.[22]

---

[2] Sic Syro-hex., qui incipit: [illegible]. Cod. 88: ὃς ἐγ. λόγος κυρίου πρὸς Ἰ. ⸓ τὸν προφήτην ◂ κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς Ἰ. τὸν πρ. κ.τ.ἑ. [3] Syro-hex. [illegible] [4] Idem: [illegible] [5] Idem: [illegible] [6] Idem: [illegible]. Ad κοντὸς (= [illegible] Ezech. xxxix. 9) cf. Hex. ad Num. xxv. 7. [7] Syro-hex. [illegible]. Ad συστροφὴ cf. ad Cap. xx. 3. [8] Cod. 86. Cf. ad Cap. xxv. 16. [9] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. [illegible] [10] Syro-hex. [illegible]. Cf. Ceriani ad Exod. vii. 24.

[11] Cod. 86. Syro-hex. in textu: ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ※ ποταμὸς ἀναβαίνει (Cod. 88: ὡς π. ※ ἀναβαίνει), καὶ ὡς ποταμῶν ἐκταράσσεται ([illegible]) ὕ. αὐτῆς ◂; cum scholio: "Quae stellis notantur ([illegible]) sunt solius Symmachi." Cod. Jes. in marg. affert: ※ καὶ ὡς ποταμῶν (non, ut Montef., ποταμὸς) ἐκταράσσεται κύματα αὐτῆς. [12] Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. [illegible] [14] Cod. 86, "ut videtur." [15] Cod. 86. [16] Syro-hex. [illegible] [17] Idem: [illegible] [18] Cod. 86: Ἀ. Σ. καὶ Φοὺδ καὶ κρατοῦντες ἀσπίδα. [19] Syro-hex. [illegible] [20] Cod. 86. [21] Syro-hex. [illegible] [22] Idem: [illegible]

11. לַשָּׁוְא הִרְבֵּית רְפֻאוֹת. *In vanum multiplicabis medicamina.* Ο΄. εἰς τὸ κενὸν ἐπλήθυνας ἰάματά σου. Ἀ. Σ. εἰς μάτην ἐπλήθυνας ἰατρείας.[23]

12. קְלוֹנֵךְ. *Ignominiam tuam.* Ο΄. φωνήν σου. Ἀ. Σ. τὴν ἀτιμίαν σου.[24]

גִּבּוֹר בְּגִבּוֹר. *Fortis in fortem.* Ο΄. μαχητὴς πρὸς μαχητήν. Ἀ. ἰσχυρὸς ἐν ἰσχυρῷ.[25]

13. הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר. Ο΄. ἃ ἐλάλησε. Ἀ. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε.[26]

לְהַכּוֹת. *Ad percutiendum.* Ο΄. τοῦ κόψαι. Ἀ. Σ. τοῦ πατάξαι.[27]

14. הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל. *Indicate in Aegypto, et nuntiate in Migdol.* Ο΄. ἀναγγείλατε ※ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ παραγγείλατε ◂ εἰς Μαγδωλόν.[28]

וְהַשְׁמִיעוּ בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס. Ο΄. καὶ παραγγείλατε (Σ. ἀκουστὸν ποιήσατε[29]) εἰς Μέμφιν (alia exempl. add. καὶ ἐν Τάφνας).

הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ. *Siste te, et instrue tibi* (bellum). Ο΄. ἐπίστηθι, καὶ ἑτοίμασον (alia exempl. ἑτοίμασόν σοι[30]). Ἀ. στῆθι, καὶ ἐγγύμνασον σεαυτῷ.[31]

14. סְבִיבֶיךָ. *Circuitus tuos* (circum te). Ο΄. τὴν σμίλακά σου.[32] Οἱ λοιποί· τὰ κύκλῳ σου.[33] Ὁ Σύρος· τὰ ἐν κύκλῳ σου.[34]

15. מַדּוּעַ נִסְחַף אַבִּירֶיךָ. *Quare prostratus est* quisque *fortium tuorum?* Ο΄. διὰ τί ἔφυγεν [ἀπὸ σοῦ ὁ Ἆπις] ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου;[35] Οἱ Γ΄. ὁ δυνατός σου.[36] Σ. τί ὅτι συνεψήσθη ὁ δυνατός σου;[37]

16. הִרְבָּה כּוֹשֵׁל. *Multiplicavit corruentes.* Ο΄. καὶ τὸ πλῆθός σου ἠσθένησε. Ἀ. ἐπλήθυνε σκανδαλιζόμενον.[38]

וְאֶל־אֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ. *Et ad terram nativitatis nostrae.* Ο΄. ※ καὶ ◂[39] εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν. Ἀ. εἰς γῆν γενέσεως ἡμῶν.[40]

חֶרֶב הַיּוֹנָה. *Gladii saevientis.* Ο΄. μαχαίρας Ἑλληνικῆς. Ἀ. Θ.. τῆς περιστερᾶς. Σ.. τῆς οἰνωμένης.[41]

17. שָׁאוֹן הֶעֱבִיר הַמּוֹעֵד. *Tumultus* (s. *interitus*),

---

[23] Cod. 86. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܨܥܪܘܬܐ ܕܝܠܟ܀ Cod. 86: Ἀ. τὴν ἀτιμίαν σου. [25] Cod. 86. [26] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ὁ λόγος◂ ὃν ἐλάλησε; et sic sine aster. Cod. 88. [27] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܡܚܐ܀ Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [28] Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e Codd. XII, 86 exscripsit: ※Θ. ἐν Αἰγύπτῳ. Codd. 22, 36, alii: ἀν. ἐν Αἰγ., καὶ ἀκουστὸν ποιήσατε ἐν Μαγδώλῳ; ex Symmacho, ut conjicere licet. [29] Syro-hex. ܣ. ܡܫܡܥܬܐ ܥܒܕܘ܀ [30] Cod. XII in marg. (Montef. ex eodem affert: Σ. ἑτοίμασόν σοι.) Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἑτοίμασον σεαυτήν. [31] Cod. 86. [32] "Pro τὴν σμίλακά σου Hexapla Syriaca habent ܒܚܕܪܐ ܕܝܠܟ, *circa te;* sed esse videtur interpretatio ex alia versione."—*J. D. Michaelis.* Alio quidem loco (Nah. i. 10) pro σμῖλαξ Syro-hex. dedit ܣܡܝܠܐ (sic codex, ut edidit Middeld.), vel, juxta emendationem Bernsteinii, ܣܡܝܠܐ. Sed nil vetat, etiam ܚܕܪܐ (sic in cod.) a radice ܚܕܪ, *convolvit,* inter alias significationes herbam *smilacem* sonare, quae Latine *convolvulus* audit. Certe locutio ܒܚܕܪܐ ܕܝܠܟ pro *circa te* Nostro prorsus inusitata est. [33] Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 815. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܚܘܕܪܐ ܕܝܠܟ܀ [34] Theodoret.: Ὁ Σύρος τὴν σμίλακα, τὰ ἐν κύκλῳ σου, ἡρμήνευσε· ταὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ἡ σμῖλαξ αἰνίττεται· βοτάνη γάρ ἐστι συμπλεκομένη τοῖς παραφυομένοις φυτοῖς. [35] Haec, ἀπὸ σοῦ ὁ Ἆπις, desiderantur in Codd. 22, 48, 88, 96, et Syro-hex., necnon in Cod. Bavar. Theodoreti, et Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 824. In Ald., Codd. III, XII, 33, 36, aliis, et Theodoreto edito, ἀπὸ σοῦ deest. Denique in Comp., Codd. 23, 26, 86, 233, legitur: ἔφυγεν ὀπίσω ὁ μόσχος κ.τ.ἑ. Vulgo statuunt, Seniores duabus vocibus legisse נָס חַף, ἔφυγεν ὁ Ἆπις, improbante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 382, qui arbitratur ὁ Ἆπις esse notam marginalem librarii alicujus, qui ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου explicare vellet. Sic Theodoret.: μόσχον ἐκλεκτὸν τὸν Ἆπιν λέγει· βοῦς δὲ ἦν οὗτος, παρ' αὐτῶν τρεφόμενος κ.τ.ἑ. [36] Cod. 86. [37] Syro-hex. ܣ. ܒܚܕܐ ܕܓܪܦ ܐܟܚܕܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܝܠܟ܀ Norberg. vertit: *quare detrusus est simul* etc. Sed Cod. 86 affert: Σ. τί ὅτι συνεψήσθη (*corrasus, abreptus est*). Cf. ad Cap. xlix. 20. l. 45. [38] Syro-hex. ܐ. ܐܣܓܝ ܡܬܬܩܠܢܐ܀ [39] Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 23, 41, alii, et Syro-hex. [40] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܠܐܪܥܐ ܕܝܠܝܕܘܬܐ ܕܝܠܢ܀ [41] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܪܘܝܐ܀ Chaldaeus: *a gladio hostis qui est instar vini inebriantis* (דְהִיא כַּחֲמַר מְרַוֵּיָא).

praeterire sivit tempus condictum. (Vulg.: *tumultum adduxit tempus.*) Ο΄. Σαὼν Ἐσβεὶ (alia exempl. Ἐεβὶρ[42]) Ἐμωήδ. Ἀ. ἦχος, παρήγαγεν ἐπαγγελίαν.[43] Σ. . . καιρὸς παρεγένετο.[44] Ὁ Σύρος· ταράττων καὶ καιροὺς παραφέρων.[45]

18. הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. Ο΄. κύριος ὁ θεός. Alia exempl. ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ.[46] Θ. ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων . . .[47]

כְּתָבוֹר. Ο΄. τὸ Ἰταβύριον. Οἱ λοιποί· Θαβώρ.[48]

19. לְשַׁמָּה. *In desolationem.* Ο΄. εἰς ἀφανισμόν. Ἄλλος· εἰς ὄλεθρον.[49]

וְנִצְּתָה. *Et combusta erit.* Ο΄. καὶ κληθήσεται οὐαί. Ἀ. καὶ ἐκκαήσεται.[50] Σ. καὶ ἐρημάσει.[51]

20. יְפֵהפִיָּה (Marg. יְפֵה־פִיָּה). *Pulchella.* Ο΄. κεκαλλωπισμένη. Alia exempl. κεκαλλωπισμένη ※ καλλίστη ◄.[52] Ἀ. καλὴ καὶ κεκαλλιωμένη.[53]

קֶרֶץ מִצָּפוֹן. *Excidium (s. asilus) ab aquilone.* Ο΄. ἀπόσπασμα ἀπὸ βορρᾶ. Ἀ. Σ. ἐγκεντρίζων (קֹרֵץ) ἀπὸ βορρᾶ.[54]

21. אֵידָם. *Exitii eorum.* Ο΄. ἀπωλείας. Ἀ. ἐπιβλυσμοῦ.[55] Σ. διαφθορᾶς.[56]

פְּקֻדָּתָם. *Animadversionis eorum.* Ο΄. ἐκδικήσεως αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐπισκοπῆς αὐτῶν.[57]

22. יֵלֵךְ. *Ibit.* Ο΄. συριζόντος. Ἀ. Σ. πορεύσεται.[58]

כִּי־בְחַיִל. *Nam cum robore.* Ο΄. ὅτι ἐν ἄμμῳ. Ἀ. Θ. ὅτι ἐν ἰσχύϊ. Σ. ὅτι μετὰ ἰσχύος.[59]

23. כִּי לֹא יֵחָקֵר. *Quia non investigabilis* (numerabilis) *est.* Ο΄. ὅτι οὐ μὴ εἰκασθῇ. Ἀ. ὅτι οὐκ ἐξιχνιασθήσεται.[60]

25. אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◄.[61]

פּוֹקֵד. *Animadvertam.* Ο΄. ἐκδικῶ. Ἀ. Σ. ἐπισκέψομαι.[62]

וְעַל־פַּרְעֹה וְעַל־מִצְרַיִם וְעַל־אֱלֹהֶיהָ וְעַל־מְלָכֶיהָ וְעַל־פַּרְעֹה. Ο΄. ἐπὶ Φαραώ, ※ καὶ ἐπ᾽ Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ Φαραὼ ◄.[63]

26. וּנְתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי־כֵן תִּשְׁכֹּן כִּימֵי־

---

[42] Codd. 36, 48 scribunt: ἐεβὶρ ἐλμωήλ; Cod. 88: ἐσβὶρ ἐμωήδ; Syro-hex. ܒܐܒܝܪ ܐܡܘܪܕ. [43] Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 817: Τὸ σαὼν ἐεσβὶ ἐμωὴδ ὁ Σύμ. ἐξέδωκε, καιρὸς παρεγένετο· ὁ δὲ Ἀκ., παρήγαγεν ὁ καιρός· ὁ δὲ Σύρος λέγει· ταράττων καὶ καιροὺς παραφέρων. Plenius, et, ni fallor, verius Syro-hex. ܐ. ܩܠܐ ܐܥܒܪ ܫܘܘܕܝܐ ܀, h. e. ἦχος, (deest interpunctio in cod.) παρήγαγΟΝ (mendum, ut videtur, pro παρήγαγΕΝ) ἐπαγγελίαν. Cf. Hex. ad Psal. ci. 14. [44] Theodoret. Syro-hex. ܣ. ܙܒܢܐ ܐܬܐ ܀. Codd. 22, 36, alii, post ἐλμωὴλ (sic) inferunt: ※ καιρὸς παρεγένετο (s. ἐγένετο). [45] Theodoret., fere ut Pesch. ܕܡܫܓܫܐ ܘܡܥܒܪ ܙܒܢܐ. [46] Cod. 88, Syro-hex., et (cum κύριος ὁ β. pro ὁ β. κύριος) Codd. 22, 36, alii. [47] Cod. 86. [48] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܠܬܒܘܪ ܀. [49] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܚܒܠܐ ܀. [50] Cod. 86 vitiose: Ἀ. καὶ ἐκκακήσεται. Cf. ad Cap. ii. 15. xliii. 12. Forma aoristi Homerica ἐκάη in lectione Aquilae non reprobanda videtur. [51] Cod. 86. Parsons. tentat ερημωσι (sic). Sed proba est forma ἐρημάσει, *in solitudine aget.* [52] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καλὴ κεκαλλωπισμένη καλλίστη. [53] Syro-hex. ܐ. ܫܦܝܪܬܐ ܘܡܫܦܪܬܐ ܀. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 3. [54] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܗܢܘܢ ܠܗ ܕܙܩܪ ܡܢ ܓܪܒܝܐ ܀. Vulg.: *stimulator ab aquilone.* (Hebr. קֶרֶץ de *morsu vellicantis oestri* divinitus immittendi intelligendum censuit A. Schultens. in *Origg. Hebrr.* L. I, P. II, Cap. 2, § 22, 23, collato Arab. قَرَصَ, *pupugit, momordit* (culex); eandemque notionem in versione Aquilae et Symmachi inesse opinatus est Syrus noster, vertens ܕܙܩܪ, quod vocabulum de *punctione* oestri ponitur in Lagarde Geopon. p. 102, 23. Simplicius, et fortasse verius, Hitzigius, alii, vocem Hebraicam de *ipso insecto*, non de *morsu* ejus, intelligere malint, probante etiam Gesenio in *Addendis ad Thes. L. H.*, p. 111. Nemini autem horum criticorum innotuisse videtur locus S. Chrysostomi in Cat. Ghisler. T. II, p. 824, qui apprime huc facit: Ἔχει δέ τινα ἐναργεστέραν τὴν ἔννοιαν ὁ Ἑβραῖος· ἀντὶ γὰρ τοῦ, ἀπόσπασμα ἀπὸ βορρᾶ ἥξει ἐπ᾽ αὐτήν, οὕτως ἔχει· ΟἸΣΤΡΟΣ ἥξει ἐπὶ σέ· εἶδος δὲ τοῦτό ἐστι ζώου πλήττοντος βοῦς, καὶ εἰς μανίαν ἄγοντος. Ἐπειδὴ τοίνυν δαμάλει παρείκασε τὴν Αἴγυπτον . . . οἴστρῳ παρείκασε τὸν Βαβυλώνιον.) [55] Syro-hex. ܐ. ܕܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ܀. Cf. Hex. ad Job. xxx. 12. Prov. i. 26. [56] Idem: ܣ. ܕܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ܀. [57] Idem: ܐ. ܣ. ܕܣܘܥܪܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀. [58] Idem: ܐ. ܣ. ܢܐܙܠ ܀. [59] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܐ. ܒܚܝܠܐ ܀. [60] Syro-hex. ܐ. ܕܠܐ ܬܬܒܨܐ ܀. [61] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (cum λέγει pro εἶπε), alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [62] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܥܪ ܐܢܐ ܀. [63] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

קְדֶם נְאֻם־יְהוָה. *Et tradam eos in manum quaerentium animam eorum, et in manum N. regis Babylonis, et in manum servorum ejus; et post haec habitabitur sicut diebus pristinis, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ παραδώσω αὐτοὺς ἐν χειρὶ ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ· καὶ μετὰ ταῦτα κατασκηνώσει ((Σ.) ἠρεμήσει[64]) καθὼς ἔμπροσθεν (Ἀ. Σ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν[65]), λέγει κύριος ◂.[66]

27. וְשָׁאַנַן. *Et tranquille vivet.* Ο΄. καὶ ὑπνώσει. Ἀ. (καὶ) εὐθηνήσει.[67] Σ. (καὶ) εὐσταθήσει.[68]

מַחֲרִיד. *Qui terrefaciat.* Ο΄. ὁ παρενοχλῶν αὐτόν. Ἀ. Σ. ὁ ἐκφοβῶν.[69]

28. אֶעֱשֶׂה כָלָה (bis). *Faciam internecionem.* Ο΄. ποιήσω [ἔθνει] συντέλειαν . . . ποιήσω ἐκλιπεῖν. Ἀ. (ποιήσω) ἔκλειψιν. Σ. (ποιήσω) ἀνάλωσιν.[70]

וְנַקֵּה. *Et impunem dimittendo.* Ο΄. καὶ ἀθῷον (alia exempl. ἀθῴων[71]). Ἀ. καὶ ἀθῴων.[72]

Cap. XLVI. 9. ÷ ἐπὶ ◂ τοὺς ἵππους.[73]

CAP. XLVII (Gr. xxix. 1-7).

1. אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־פְּלִשְׁתִּים בְּטֶרֶם יַכֶּה פַרְעֹה אֶת־עַזָּה. *Quod factum est verbum Jovae ad Jeremiam prophetam in Philistaeos, antequam percuteret Pharao Gazam.* Ο΄. ⁓ ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ◂.[1] ※ Ἀ. Σ. ὃς ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην ◂ ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, ※ πρὸ τοῦ πατάξαι Φαραὼ τὴν Γάζαν ◂.[2] Ἀ. πρὸς τοὺς Φυλιστιαίους.[3]

2. וְהֵילִל כֹּל. *Et ejulabunt omnes.* Ο΄. καὶ ἀλαλάξουσιν ἅπαντες. Ἀ. καὶ ὀλολύξουσι πάντες.[4]

3. מִקּוֹל שַׁעֲטַת פַּרְסוֹת. *Ob sonitum incessus ungularum.* Ο΄. ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ὅπλων (ὁπλῶν). Ἀ. . . δρόμου τῶν ἵππων.[5]

פַּרְסוֹת אַבִּירָיו. *Ungularum fortium* (equorum) *ejus.* Ο΄. ἀπὸ τῶν ὅπλων (ὁπλῶν) τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Θ. ἀπὸ τῶν ὁπλῶν αὐτοῦ τῶν δυνατῶν.[6]

הֲמוֹן גַּלְגִּלָּיו. Ob *fragorem rotarum ejus.* Ο΄. ἤχου τροχῶν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. πλήθους τροχῶν (αὐτοῦ).[7]

4. לִשְׁדוֹד אֶת־כָּל. *Ad perdendum omnes.* Ο΄. τοῦ ἀπολέσαι πάντας. Ἄλλος· τοῦ ἀφανίσαι ※ σὺν ◂ πάντας.[8]

אֶת־פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. Vacat. ※ [Σ.] Θ. τοὺς ἀλλοφύλους ◂.[9] Σ. τοὺς Φιλισταίους.[10]

כַּפְתּוֹר. *Caphtor.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ Καππαδοκίας ◂.[11]

5. נִדְמְתָה אַשְׁקְלוֹן. *Excisa est Ascalon.* Ο΄. ἀπερρίφη Ἀσκάλων. Ἀ. ἠφανίσθη Ἀσκάλων. Σ. ἐσιώπησεν Ἀσκάλων.[12]

---

[64] Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Est proculdubio Symmachi. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19. [65] Syro-hex. ./. ܗ. ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ◆. Graeca leguntur in Codd. 22, 36, aliis. [66] Cod. Jes., teste Montef., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e Codd. XII, 88 exscripsit ψυχὴν αὐτῶν sine artic. In Syro-hex. pro ܢܫܪܐ, κατασκηνώσει, Norberg. male dedit, *quiescet*, et Spohnius ἠρεμήσει (ܢܫܠܐ). [67] Syro-hex. ./. ܢܬܬܢܝܚ ◆. [68] Parsons. affert: "Σ. συσταθήσῃ 86. Σ. εὐσταθήσει (ut videtur) 88." [69] Cod. 86. Syro-hex. ./. ܗ. ܗܘ ܕܡܕܚܠ ܠܗ ◆. [70] Cod. 86 affert: Ἀ. εκλιψειν (sic). Σ. αναλωσειν (sic). Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Ezech. xi. 13. [71] Sic Comp., Codd. XII, 36, 41, alii, et Syro-hex. [72] Syro-hex. ./. ܘܡܙܟܝܘ ◆. Cf. ad Cap. xxx. 11. [73] Syro-hex.

CAP. XLVII. [1] Sic sub obelo et minio pictum Syro-hex. [2] Cod. Jes. Sic sine siglis Ἀ. Σ. Syro-hex., et sine asteriscis Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: ὃς (ὡς Cod. 22) ἐγένετο λ. κ. πρὸς Ἱ. τ. προφήτην, πρὸ τοῦ—Γάζαν. [3] Syro-hex. ./. ܠܘܬ ܦܠܫܬܝܐ ◆. Cf. Hex. ad Psal. lv. 1. lxxxii. 8. [4] Codd. 86 (cum ὀλολύζουσι), 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [5] Syro-hex. ./. ܪܗܛܐ ܕܪ̈ܟܫܐ ◆. [6] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: ἀπὸ τῶν ὁπλῶν (ὅπλων Syro-hex.) τῶν δυνατῶν αὐτοῦ. [7] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. πλήθους (ܕܣܘܓܐܐ). [8] Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. (ἀφανίσαι) ܠܡܚܒܠܘ ܠܟܠܗܘܢ. [9] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 41, 48, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [10] Cod. 86: Σ. τοὺς Φιλισθαίους (sic). Cod. 88: Σ. τοὺς Φιλησταίους (sic). [11] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [12] Codd. 86, 88.

5. שְׁאֵרִית עִמְקָם. *Reliquum vallis eorum.* Οʹ. καὶ οἱ κατάλοιποι Ἐνακίμ. Ἀ. τὸ κατάλειμμα τῶν κοιλάδων.[13] Ὁ Ἑβραῖος· κοιλάδες.[14]

5, 6. עַד־מָתַי תִּתְגּוֹדָדִי׃ הוֹי חֶרֶב. *Quousque incides te? Heu! gladie.* Οʹ. ἕως τίνος κόψεις, ἡ μάχαιρα; Ἀ. ἕως πότε ἐφελκυσθήσῃ, ὦ μάχαιρα; Σ. ἕως πότε συστραφήσεσθε, ὦ μάχαιρα;[15]

6. הֵרָגְעִי וָדֹמִּי. *Quiescas et cesses.* Οʹ. ἀνάπαυσαι, καὶ ἐπάρθητι. Ἀ. τάχυνον καὶ σιώπησον.[16]

7. שָׁם יְעָדָהּ. *Eo condixit ei.* Οʹ. ἐπὶ τὰς καταλοίπους ἐπεγερθῆναι. Ἀ. Σ. ἐκεῖ δὴ συνετάξατο (s. συνέταξεν) αὐτῇ.[17]

CAP. XLVIII (Gr. xxxi).

1. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[1]

הֹבִישָׁה נִלְכְּדָה. *Pudefacta est, capta est.* Οʹ. ※ ᾐσχύνθη ◂, ἐλήφθη.[2]

נִלְכְּדָה קִרְיָתָיִם הֹבִישָׁה. *Capta est Kiriathaim, pudefacta est.* Οʹ. ἐλήφθη Καριαθαΐμ, ᾐσχύνθη. ※ Θ. ἑάλω, ᾐσχύνθη . . . Ἀ. ᾐχμαλωτεύθη, ᾐσχύνθη Κυριαθίμ.[3]

1. הֹבִישָׁה הַמִּשְׂגָּב וָחָתָּה. *Pudefacta est Misgab, et consternata est.* Οʹ. ᾐσχύνθη Ἀμὰθ καὶ Ἀγάθ. Alia exempl. ᾐσχύνθη Μασογὰβ, ※ καὶ ἡττήθη ◂.[4]

הַמִּשְׂגָּב. *Misgab* (s. *locus editus*). Οʹ. Ἀμάθ. Ἀ. ἡ ὑπερεπαίρουσα.[5] Aliter: Ἀ. Θ. Μασογά (fort. Μασογάβ). Σ. Θ. τὸ κραταίωμα.[6]

2. תְּהִלַּת מוֹאָב בְּחֶשְׁבּוֹן. *Gloria Moab, in Hesbon.* Οʹ. ἰατρεία Μωὰβ, γαυρίαμα ἐν Ἐσεβών. Alia exempl. ἀγαυρίαμα Μωὰβ ἐν Ἐσεβών.[7] Οἱ Γʹ. ἔπαινος.[8]

לְכוּ וְנַכְרִיתֶנָּה. *Ite, et exscindamus eam.* Οʹ. ἐκόψαμεν αὐτήν. Alia exempl. δεῦτε καὶ ἐκκόψωμεν αὐτήν.[9] Ἀ. Σ. . . . ἐξολοθρεύσωμεν αὐτήν.[10]

גַּם־מַדְמֵן תִּדֹּמִּי. *Etiam, Madmen, deleberis.* Οʹ. καὶ παῦσιν παύσεται. Σ. ἔτι, Μαδμηνὰ, σιωπήσῃ.[11]

3. שֹׁד וָשֶׁבֶר. *Vastatio et destructio.* Οʹ. ὄλεθρον καὶ σύντριμμα. Ἀ. προνομὴ καὶ συντριμμός.[12]

4. הִשְׁמִיעוּ זְּעָקָה צְעִירֶיהָ. *Audire fecerunt cla-*

---

[13] Codd. 86, 88, qui κατάλιμμα, solenni scriptura, habent. Syro-hex. affert: ◆ ܫܪܟܐ ܕܥܘܡܩܐ .ܐ .ܐ. Cf. ad Cap. xlix. 4. [14] Syro-hex. ◆ ܥܒܪ̈ܝܐ . ܥܘܡܩ̈ܐ. [15] Codd. 86, 88. (In priore vitiose scriptum: ἕως π. συστραφήσει θεῷ μ.) Syro-hex. in marg. char. med.: ἕως πότε συστραφήσεσθε (ܬܬܗܦܟܘܢ), quae in Codd. 22, 36, aliis, in textu post Ἐνακὶμ leguntur. [16] Codd. 86, 88. Pro ἐπάρθητι in Codd. 22, 36, aliis, est ἡσύχασον, quod Symmachum sapere videtur. [17] Syro-hex. ◆ ܬܡܢ ܕܝܢ ܐܬܛܟܣ ܠܗ̇ .ܐ .ܣ. Cf. Hex. ad Job. ii. 11. Psal. xlvii. 5. Amos iii. 3. Vox Syriaca συνέταξεν potius quam συνετάξατο sonat.

CAP. XLVIII. [1] Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. Jes. affert: ※ τῶν δυνάμεων. [2] Cod. 88, Syro-hex. [3] Montef. e Cod. Jes. edidit: Θ. . ἑάλω . . . ᾐσχύνθη (sic); Parsons. vero ex eodem exscripsit: ὅτι ὤλετο] + ἑάλω ᾐσχύνθη in marg. sub ※. Etiam Codd. 22, 36, alii, post ὤλετο inferunt ἑάλω. Deinde Syro-hex. affert: ◆ ܐ. ܐܫܬܒܝܬ. ܒܗܬܬ ܩܘܪܝܬܝܡ. ܗܘ ܕܝܢ ܒܗܬܬ ܐܫܬܒܝܬ. His testibus, olim in Hebraeo inverse scriptum fuisse, נִלְכְּדָה הֹבִישָׁה קִרְיָתָיִם, probabile fit. [4] Sic Codd. 86 (cum Μασηγὰβ), 88, et Syro-hex. (ܒܗܬܬ ܡܣܘܓܒ ܘܐܬܙܟܝܬ ※). Codd. 23, 239: ᾐσχ. τὸ κραταίωμα καὶ ἡττήθη. Codd. 22, 36, alii: κατῃσχύνθη τὸ ὀχύρωμα Μωὰβ (Μωὰβ om. Cod. 41) καὶ ἡττήθη. Lectio ἡττήθη ad Symmachum pertinere videtur. [5] Syro-hex., ut supra. Cf. Hex. ad Psal. ix. 10. xlvii. 4. [6] Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἀ. Σ. κραταίωμα. ※ Ἀ. Θ. Μασογά, notans: "MS. Jes. binas interpretationes Aquilae tribuit, ex prima, ut videtur, et secunda ejus editione." Parsonsii vero amanuensis ad ᾐσχύνθη Ἀμὰθ καὶ Ἀγὰθ ex eodem cod. exscripsit: ᾐσχύνθη (in marg. κατῃσχύνθη) τὸ κραταίωμα (in marg. Μωάβ. Ἀ. Θ. Μασογά) καὶ ἡττήθη. Tandem Syro-hex. affert: Σ. Θ. τὸ κραταίωμα (ܠܥܘܫܢܐ). [7] Sic Codd. XII, 23, 86, 88, 233, et Syro-hex. (Scriptura ἀγαυρίαμα est in Codd. Vat., Alex., Sinait.) [8] Syro-hex. ◆ ܗܠܝܢ ܬܠܬܐ ܫܘܒܚܐ. [9] Sic Comp., Ald. (sine καί), Codd. XII (ut Ald.), 22, 26, alii, et Syro-hex. [10] Syro-hex. ◆ ܢܚܪܒܝܗ̇ .ܣ .ܐ. [11] Idem: ◆ ܣ. ܬܘܒ ܡܕܡܝܢܐ ܬܫܬܘܩܝܢ (corr. ex ܬܫܬܘܩܝܢ). Idem in marg. char. med.: καὶ Μαδβὰ (ܘܡܕܒܐ) παύσει παύσεται. Sic in textu (cum Μαδεβηνὰ, Μαδενηβὰ, Μαδαμηνὰ) Codd. 22, 36, alii. [12] Syro-hex. ◆ ܒܙܬܐ ܘܬܒܪܐ .ܐ. Cf. ad Cap. xx. 8.

morem parvuli ejus. Ο΄. ἀναγγείλατε εἰς Ζογόρα. Ἀ. ἀκουτίσατε φωνήν, οἱ μικροὶ αὐτῆς.[13] Σ. ἀκουστὴν ποιήσατε κραυγήν, οἱ νεώτεροι αὐτῆς.[14]

5. כִּי מַעֲלֵה הַלֻּחוֹת (הַלֻּחִית ק׳) בִּבְכִי יַעֲלֶה־בֶּכִי. *Nam clivum Luhith super fletum* (flentem) *ascendit fletus* (flens). Ο΄. ὅτι ἐπλήσθη Ἀλὼθ (Ἀ. Λουΐθ[15]) ἐν κλαυθμῷ· ἀναβήσεται κλαίων. Σ. διὰ γὰρ τῆς ἀναβάσεως τῆς πλακωτῆς ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται κλαυθμός.[16]

כִּי בְּמוֹרַד חוֹרֹנַיִם צָרֵי צַעֲקַת־שֶׁבֶר שָׁמֵעוּ. *Nam in descensu Horonaim angustias clamoris* (anxium clamorem) *destructionis audiunt.* Ο΄. ἐν ὁδῷ Ὡρωναῒμ κραυγὴν συντρίμματος ἠκούσατε. Alia exempl. ἐν ὁδῷ Ὡρωναῒμ ※ κίνδυνον ◄ κραυγὴν καὶ σύντριμμα ἤκουσα.[17] Σ. ὅτι ἐν τῇ ἀναβάσει (fort. καταβάσει) Ὡρωναῒμ οἱ ἐχθροὶ κραυγὴν συντρίμματος ἤκουσαν.[18]

6. עֲרוֹעֵר. *Myrica.* Ο΄. ὄνος ἄγριος (עָרוֹד). Ἀ. μυρίκη. Σ. Ἀροήρ.[19] Aliter: Ἀ. ὄναγρος.[20]

7. בְּמַעֲשַׂיִךְ. *In operibus tuis.* Ο΄. ἐν ὀχυρώματί σου. Ἀ. Σ. ἐπὶ τοῖς ἔργοις σου.[21]

וּבְאוֹצְרוֹתַיִךְ. *Et in thesauris tuis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἥξουσί σοι θλίβοντες ◄.[22] Alia: ※ ἥξουσι θλίψεις σου ◄.[23]

גַּם־אַתְּ תִּלָּכֵדִי. *Etiam tu capieris.* Ο΄. καὶ σὺ συλληφθήσῃ. Alia exempl. καί ※ γε σὺ ◄ συλληφθήσῃ.[24]

8. שֹׁדֵד. *Vastator.* Ο΄. ὄλεθρος. Ἀ. προνομεύων.[25]

הָעֵמֶק. *Vallis.* Ο΄. ὁ αὐλών. Ἀ. Σ. ἡ κοιλάς.[26]

9. צִיץ. *Pennam.* Ο΄. σημεῖα. Ἀ. ἄνθος. Σ. βλάστημα.[27]

כִּי נָצֹא תֵּצֵא. *Nam avolando exibit.* Ο΄. ὅτι ἀφῇ ἀφθήσεται. Ἀ. ὅτι ἀνθοῦσα ἐξελεύσεται. Σ. ὅτι ἐξόδῳ ἐξελεύσεται.[28]

לְשַׁמָּה תִהְיֶינָה מֵאֵין יוֹשֵׁב בָּהֵן. *In desolationem redigentur, ut non sit habitans in eis.* Ο΄. εἰς ἄβατον ἔσονται· πόθεν ἔνοικος αὐτῇ; (Ἀ.) εἰς χέρσον ἔσονται παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐνοικοῦντας.[29]

---

[13] Codd. 86, 88. Pro φωνὴν in Cod. 88 est αυτην (sic). Num forte Aquilae vindicandum Homericum ἀϋτήν? [14] Syro-hex. [Syriac]. Idem in marg. char. med.: οἱ νεώτεροι ([Syriac]) αὐτῆς, quod post Ζογόρα in textum inferunt Codd. 22 (cum mendoso μεσώτεροι), 36, alii. Montef. ad v. 3 affert: Ο΄. κεκραγότων ἐξ Ὡρωναῒμ ※ κραυγὴν ※ Θ. κίνδυνον, notans: "MS. Jes. Dubium autem, utrum illa Theodotionis ad צְעָקָה referatur, an ad seq. vocem שֹׁד, quae significat *vastitatem.*" Immo certum est ex Cod. 88 et Syro-hex., Theodotionis κίνδυνον ad צָרֵי (v. 5) pertinere; κραυγὴν vero ad זְעָקָה (v. 4). [15] Cod. 88. Cf. Hex. ad locum parallelum Jesai. xv. 5. [16] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. "Syr. [Syriac] mihi videtur vox Graeca πλακός; quare verterem: *in ascensu obductae tabulae.*"—*Spohn.* Syriaca [Syriac] [Syriac] Latine sonare videntur, non *obductae tabulae*, sed *obductae tabulis*, s. *crustis*, uno vocabulo, *incrustatae*, Graece, ni fallor, τῆς πλακωτῆς, a πλακόω, *incrusto.* Et sic reapse Cod. 86: Σ. τῆς πλακωτῆς, emaculatius quam Cod. 88: Σ. τοῖς πλακωτοῖς. Porro notanda est varietas Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐνεπλήσθη Ἀλλὼθ κλαυθμοῦ· διὰ γὰρ τῆς ἀναβάσεως τῆς πλακώδους ἀναβήσεται κλαίων ἐν κλαυθμῷ; quam ex duplici versione conflatam esse nemo non videt. Syro-hex. in marg. char. med. [Syriac] ([Syriac]), h. e. ἐπὶ γὰρ τῆς ἀν. τῆς πλακώδους. [17] Sic Syro-hex. (cum [Syriac] ※. "Est autem Theodotionis interpretatio nominis *Hornim.*"—*Drach.* Immo est pro Hebraeo צָרֵי, ut κίνδυνος pro צָרָה in Hex. ad Cap. iv. 31). Cod. 88: ἐπὶ ὁδῷ Ὀρ. ※ κίνδυνον ◄ κραυγὴν συντρίμματος ἤκουσα. Parsonsii amanuensis post Ὡρωναῒμ e marg. Cod. XII exscripsit: ※ Θ. κίνδυνον. Ad ἐν ὁδῷ Syro-hex. in marg. char. med.: ἐν τῇ καταβάσει ([Syriac]), juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐν τῇ κατ. Ὡρ. οἱ ἐχθροὶ κίνδυνον καὶ κραυγὴν συντρίμματος ἤκουσαν. [18] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. [19] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xvii. 6. [20] Syro-hex. [Syriac]. [21] Idem: [Syriac]. [22] Sic Montef. e Cod. Jes., notans: "Quod quo pertineat, assequi non potui." Spohnius vidit, hanc et sequentem lectionem ad Hebraeum aliter scriptum, nempe וּבָאוּ צָרוֹתַיִךְ, pertinere. [23] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [24] Sic Cod. 88, Syro-hex. Lectio καίγε συλληφθήσῃ est in Codd. XII (in marg.), 22, 36, aliis. [25] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Jesai. xxxiii. 1. [26] Idem: [Syriac]. [27] Euseb. in Cat. Ghisler. T. II, p. 831: τό, δότε σημεῖον τῇ Μωὰβ, Ἀκύλας ἐξέδωκε, δότε ἄνθος τῇ Μωάβ· ὁ δὲ Σύμμαχος, βλάστημα. Sic Syro-hex. [Syriac]. [28] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [Syriac]. [29] Syro-hex. in marg. char. med. [Syriac]. Cf. ad Cap. xix. 8. Post

10. רְמִיָּה. Cum *fraude*. Οʹ. ἀμελῶς. Ἀ. ἐν ἐπιθέσει. Σ. δολίως.[30]

וְאָרוּר מֹנֵעַ חַרְבּוֹ. *Et maledictus qui prohibet gladium suum*. Οʹ. ※ Πάντες· καὶ ἐπικατάρατος ὁ ◂ ἐξαίρων μάχαιραν αὐτοῦ.[31] Ἀ. Σ. . . ὁ κωλύων μάχαιραν αὐτοῦ.[32]

11. מִנְּעוּרָיו. *A juventute sua*. Οʹ. ἐκ παιδαρίου. Ἀ. Σ. ἐκ νεότητος αὐτοῦ.[33]

וְשֹׁקֵט הוּא אֶל־שְׁמָרָיו. *Et quietus erat super faecibus suis*. Οʹ. καὶ πεποιθὼς ἦν ἐπὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἡσυχάζει αὐτὸς ἐπὶ τῆς τρυγὸς αὐτοῦ. Σ. καὶ ἡσύχασεν αὐτὸς ἐπὶ ταῖς τρυγίαις αὐτῶν.[34]

לֹא נָמָר. *Non est mutatus*. Οʹ. οὐκ ἐξέλιπε. Ἀ. οὐκ ἐπίκρανεν. Σ. οὐκ ἠλλάγη.[35]

12. צֹעִים וְצֵעֻהוּ. *Inclinantes, et inclinabunt eum* (instar amphorae). Οʹ. κλίνοντας, καὶ κλινοῦσιν αὐτόν. Ἀ. στρώτας, καὶ στρώσουσιν αὐτόν.[36] Σ. . . καὶ στρώσουσιν αὐτόν.[37]

יָרִיקוּ. *Evacuabunt*. Οʹ. λεπτυνοῦσι. Οἱ λοιποί· ἐκκενώσουσι.[38]

12. וְנִבְלֵיהֶם. *Et lagenas eorum*. Οʹ. καὶ τὰ κέρατα (alia exempl. κεράσματα[39]) αὐτοῦ. Ἀ. καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ.[40] Aliter: Ἀ. καὶ τὰ νέβελ αὐτοῦ.[41] Σ. (καὶ) τοὺς κρατῆρας αὐτῶν.[42]

יְנַפֵּצוּ. *Diffringent*. Οʹ. συγκόψουσι. Alia exempl. συντρίψουσι.[43] Οἱ λοιποί· προσρήξουσι.[44]

13. מִבְטֶחָם. *Fiduciam suam*. Οʹ. ἐλπίδος αὐτῶν πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτοῖς. Alia exempl. ἐλπίδος αὐτῶν.[45] Οἱ λοιποί· πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτοῖς.[46]

14. וְאַנְשֵׁי־חַיִל. *Et viri roboris*. Οʹ. καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων. Σ. καὶ ἀνὴρ ἰσχυρός.[47]

15. וְעָרֶיהָ עָלָה. *Et urbes ejus ascendunt* (in fumum). Οʹ. πόλις αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ αἱ πόλεις αὐτοῦ.[48] Σ. καὶ ὁ ἐκδιδύσκων αὐτὸν ἀνέβη.[49]

נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. φησὶν ὁ βασιλεύς, κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ.[50]

16. קָרוֹב אֵיד. *Prope est exitium*. Οʹ. ἐγγὺς ἡμέρα. Ἀ. ἐγγὺς ἡ ἀπώλεια. Σ. . . ὁ ἀφανισμός.[51]

ἔσονται Codd. 22, 36, alii, inferunt: παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐνοικοῦντα ἐν αὐτῇ. [30] Syro-hex. ܣ. ܕܘܠܝܐܝܬ ◆ ܐ. ܒܣܝܡܘܬܐ ◆. (Pro ἐπίθεσις Nostro usitatius est ܣܘܡܐ; e. g. Hex. ad Psal. xlii. 1. liv. 12.) [31] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [32] Codd. 86, 88. [33] Iidem. [34] Iidem. Syro-hex. affert: Ἀ. (fort Σ.) καὶ ἡσύχασεν (ܘܫܠܐ) αὐτὸς ἐπὶ ταῖς τρώγλαις (ܚܪ̈ܘܪܐ) αὐτοῦ. Ubi τρώγλαις (s. τρυμαλιαῖς) est mendum apographi, quo usus est Syrus noster. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxiv. 9. [35] Codd. 86, 88. [36] Iidem. Syro-hex. ܐ. ܡܣܕܪ̈ܢܐ ܘܢܣܕܪܘܢܝܗܝ ◆. Verbose Vulg.: *ordinatores et stratores laguncularum, et sternent eum*. Cf. Hex. ad Jesai. lxiii. 1. [37] Nobil. affert: Σ. καὶ σειρώσουσιν αὐτόν. Vox dubia, σειρόω, aliis est *catena vincire*, aliis *evacuare*, ad quem sensum probandum appellant ad Phavor. p. 1639, 32: Σείριαι (leg. Σείριος, *Caniculus*), ἤτοι παρὰ τὴν ζέσιν ζείριος, ἢ παρὰ τὸ ἐκκενοῦν ἡμᾶς ἱδρῶσι ῥεομένους· σειροῦν γὰρ τὸ κενοῦν. Cf. Etym. M. p. 644, 22, cujus ope corrigendum: σειρεῖν γὰρ τὸ ἀποκενοῦν. Sed in nostro loco pro σειρώσουσι reponendum ex Origen. Opp. T. III, p. 306 (=Cat. Ghisler. T. II, p. 838), στρώσουσι. (Obiter tento Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 851: κλίνοντας] Ὁ Ἑβραῖος, ἰῶντας (σείοντας?) ἔχει· τῇ γὰρ μεταφορᾷ ἐπέμεινε.) [38] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪ̈ܟܐ ܢܣܦܩܘܢ ◆. Iidem Symmacho continuant: καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐκκενώσουσιν. [39] Sic Codd. 23, 26, 86, 88, 233. Syro-hex. ܘܡܘܙܓܘܗܝ, appicto in marg. ΚΕΡΑCΜΑΤΑ. [40] Origen. ibid.: τὰ δὲ κεράσματα, ὡς ἐπὶ οἴνου ῥηθέντα, Ἀκύλας ἐξέδωκε, κέρατα· ὅπερ ἀρχαῖον ποτηρίου ἐτύγχανεν εἶδος· κέρασι γὰρ ἔπινον· ὅθεν καὶ τὸ κεράσαι λέγειν παρέμεινεν. [41] Cod. 88: Ἀ. καὶ τὰ νέβελ αὐτοῦ; quod ad posteriorem ejus editionem pertinere videtur. Cf. ad Cap. xiii. 12. Cod. 86 mendose: Ἀ. καὶ τὰ νεβελαυματα. [42] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Reliqui: *et hydrias* (ܩܘ̈ܠܐ) *ejus*. (Syr. ܩܘܠܬܐ ponitur pro ὑδρία Jud. vii. 16. 3 Reg. xviii. 34. Eccles. xii. 6; pro κεράμιον Jesai. v. 10. xxx. 14.) Innuit fortasse, reliquos interpretes non *mixtas potiones* (κεράσματα), sed *vasa vinaria* cujusvis generis vertisse. [43] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [44] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪ̈ܟܐ. ܢܩܫܘܢ ܢܫܚܩܘܢ ◆. Cf. ad Cap. li. 20. [45] Sic Codd. 22, 23, 48, alii, et Syro-hex. [46] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪ̈ܟܐ ◆ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠܝܗܘܢ. [47] Idem: ܣ. ܘܓܒܪܐ ܚܝܠܬܢܐ ◆. [48] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [49] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܕܡܫܠܚ ܠܗ ܣܠܩ ◆. [50] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [51] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. ὁ ἀφανισμὸς (ܚܘܒܠܐ) Μωὰβ (om. ἐλθεῖν), καὶ ἡ πονηρία αὐτοῦ

17. נֻדוּ לוֹ. *Commiseramini eum.* Ο΄. κινήσατε αὐτῷ. Σ. συμπενθήσατε αὐτῷ.[52]

וְכֹל יֹדְעֵי שְׁמוֹ. *Et omnes qui norunt nomen ejus.* Ο΄. πάντες ἔκδοτε (alia exempl. εἰδότες[53]) ὄνομα αὐτοῦ.

מַקֵּל תִּפְאָרָה. *Baculus splendoris.* Ο΄. ῥάβδος μεγαλώματος. Οἱ Γ΄. σκῆπτρον δόξης.[54]

18. בַצָּמָא. *In siti.* Ο΄. ἐν ὑγρασίᾳ. Ἀ. Σ. ἐν δίψῃ.[55]

בַּת־דִּיבוֹן. *Filia Dibon.* Ο΄. Δαιβὼν ἐκτριβήσεται. Alia exempl. ※ θύγατερ ◂ Δαιβών.[56]

19. וְצַפִּי יוֹשֶׁבֶת עֲרוֹעֵר. *Et speculare, O habitatrix Aroer.* Ο΄. καὶ ἔπιδε, καθημένη ἐν Ἀροήρ. Alia exempl. ἔμβλεψον, καθημένη Ἀροήρ.[57] Ἀ. σκόπευσον, κατοικοῦσα Ἀροήρ. Σ. ἔμβλεψον, κατοικοῦσα Ἀροήρ. Θ. ἔπιδε, κατοικοῦσα Ἀροήρ.[58]

20. שֻׁדַּד. *Vastatus est.* Ο΄. ὤλετο. Ἀ. ἐπρονομεύθη.[59]

21. בָּא אֶל־אֶרֶץ הַמִּישֹׁר. *Venit ad terram planam.* Ο΄. ἔρχεται εἰς τὴν γῆν Μεισώρ. Σ. ἐπορεύθη εἰς τὴν γῆν Μισὼρ καὶ Μαλού.[60]

אֶל־חֹלוֹן. Ο΄. ἐπὶ Χελών. Ἀ. Σ. εἰς Αἰλών.[61]

22. בֵּית. Ο΄. οἶκον. Ἀ. Σ. Βήθ.[62]

23. (מְעוֹן) בֵּית. Ο΄. οἶκον. Ἀ. Σ. Βήθ.[62]

24. וְעַל־קְרִיּוֹת. Ο΄. καὶ ἐπὶ Καριώθ. Alia exempl. καὶ ἐπὶ οἶκον Καριώθ.[63]

בָּצְרָה. Ο΄. Βοσόρ. Ἀ. Σ. Βὴθ Βοσράν.[64]

25. וּזְרֹעוֹ. *Et brachium ejus.* Ο΄. καὶ τὸ ἐπίχειρον αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ.[65]

26. בְּקִיאוֹ. *In vomitu suo.* Ο΄. ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἐμετῷ αὐτοῦ.[66]

27. כִּי־מִדֵּי דְבָרֶיךָ בּוֹ תִּתְנוֹדָד. *Nam quoties verba tua de eo sunt, motitas te* (illudendo). Ο΄. ὅτι ἐπολέμεις αὐτόν. Alia exempl. ὅτε ἐπολέμεις αὐτὸν ※ ἐν αὐτῷ μεταναστεύσεις ◂.[67] Σ. ὅτι ἀφ᾽ οὗ ἐλάλησας ἐπ᾽ αὐτῷ, ἀποστάτης ἔσῃ.[68]

28. עִזְבוּ עָרִים וְשִׁכְנוּ בַּסֶּלַע. *Deserite urbes, et habitate in petra.* Ο΄. κατέλιπον τὰς πόλεις, καὶ ᾤκησαν ἐν πέτραις. Ἀ. Σ. κατελίπετε τὰς πόλεις, καὶ ᾠκήσατε ἐν πέτρᾳ.[69]

וִהְיוּ. *Et estote.* Ο΄. ἐγενήθησαν. Ἀ. καὶ ἐγενήθησαν (s. ἐγένοντο).[70]

בְּעֶבְרֵי פִי־פָחַת. *In lateribus oris fossae.* Ο΄. ἐν πέτραις στόματι βοθύνου. Ἀ. ἐν μερίσι στόματος βοθύνου.[71] Σ. πέραν Μωφεέθ.[72]

29. שָׁמַעְנוּ גְאוֹן־מוֹאָב גֵּאֶה מְאֹד גָּבְהוֹ וּגְאוֹנוֹ וְגַאֲוָתוֹ. *Audivimus superbiam Moab, superbus est valde; fastum ejus, et superbiam ejus, et arrogantiam ejus.* Ο΄. καὶ ἤκουσα ὕβριν Μωάβ, ὕβρισε λίαν ※ τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ

ταχεῖα σφόδρα. [52] Codd. 86, 88. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܬܬܐܒܠܘ ܥܡܗ ܀ [53] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [54] Codd. 86, 88. [55] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܨܗܝܐ ܀ [56] Sic Codd. XII (in marg. cum θυγάτηρ), 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ θύγατερ Ἀδιβών (sic) ◂. [57] Sic Cod. 88, et, ut videtur, Syro-hex., qui pingit: ※ ܚܘܪܝ ܝܬܒܬܐ ◂ ܕܥܪܘܥܝܪ. [58] Cod. Jes., qui ad Sym. ἔμβλεψον, ad Theod. vero ἔφιδε exhibet; non, ut Montef. testatur, εἴσβλεψον et ἔφιμε (sic). Syro-hex. affert: Ἀ. σκόπευσον (ܕܘܩ). Codd. 86, 88: Θ. ἔφιδε (sic) καθημένη ἐν Ἀροήρ. [59] Syro-hex. ܐ. ܐܬܒܙܙ ܀ Cf. ad v. 8. [60] Idem: ܣ. ܐܙܠ ܠܐܪܥܐ ܕܡܝܫܘܪ ܘܡܠܘܐ ܀ In Hebraeo nihil est quod respondeat Syriaco ܘܡܠܘܐ. [61] Idem: ܐ. ܣ. ܠܐܝܠܘܢ ܀ [62] Idem: ܐ. ܣ. ܒܝܬ ܀ [63] Sic (cum Καραώθ?) Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܒܝܬ ܀ [64] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܬ ܒܘܨܪܐ ܀ [65] Idem (qui τὸ ἐπίχειρον vertit, *quod in manu ejus*): ܐ. ܘܕܪܥܗ ܀ [66] Idem: ܐ. ܬ. ܒܬܘܩܐܗ ܕܝܠܗ ܀ Deterius Codd. 86, 88: Ἀ. ἐπὶ τῷ ἐμετῷ αὐτοῦ. [67] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 36, 48, alii. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Ἀ. Θ. ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις (sic). Syro-hex. post ὅτε ἐπολέμεις αὐτὸν habet: ※ ܒܗ ܬܫܢܐ ܠܗܠ ◂, Graece, ni fallor, ※ ἐν αὐτῷ ἀποστήσῃ μεταναστεύσεις ◂; fortasse ex duplici versione. Certe ex Nostri usu ܫܢܐ per se exprimit μεταναστεύειν. [68] Syro-hex. ܣ. ܕܡܢ ܕܡܠܠܬ ܥܠܘܗܝ ܡܥܪܩܐ ܬܗܘܐ ܀ (Ad locutionem ܡܢ ܕ cf. ad Cap. xx. 8. Deinde Syr. ܡܥܪܩܐ ponitur pro ἀποστάτης Job. xxvi. 13 in Syro-hex., et 1 Esdr. iv. 12 in Pesch.) [69] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܒܩܬܘܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܥܡܪܬܘܢ ܒܫܘܥܐ ܀ [70] Idem: ܐ. ܘܗܘܘ. [71] Codd. 86, 88, quorum prior μέρει habet. Ad βοθύνου (ܕܓܘܡܨܐ) Syro-hex. affert: ܐ. ܦܘܡܐ ܕܡܛܠܠܐ. Participium passivum ܡܛܠܠܐ, (fossa) *tecta, obumbrata,* σύσκιος, quo spectet, non habemus dicere. [72] Codd. 86, 88.

τὴν ◂[73] ὕβριν αὐτοῦ, καὶ ὑπερηφανίαν αὐτοῦ. Ἀ. . . τὴν ὑπερηφανίαν Μωὰβ, ὑπερήφανος σφόδρα . . .[74] Σ. ἠκούσαμεν τὴν ὑπερηφανίαν Μωὰβ, ὑπερήφανος σφόδρα, τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔπαρμα αὐτοῦ . . .[75]

29. וְגַאֲוָתוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ εἶδον.[76]

וְרֻם לִבּוֹ. *Et elationem cordis ejus.* Ο΄. καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ. Ἀ. καὶ τὸ ὕψος τῆς καρδίας αὐτοῦ.[77]

30. אֲנִי יָדַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה. *Ego novi, inquit Jova.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ἔγνων. Οἱ λοιποί· ἐγὼ ἔγνων, φησὶ κύριος.[78]

עֶבְרָתוֹ וְלֹא־כֵן בַּדָּיו לֹא־כֵן עָשׂוּ. *Iram ejus et vanitatem: magnifica verba ejus vanitatem efficient.* Ο΄. ἔργα αὐτοῦ· οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτῷ οὐχ οὕτως ἐποίησε; Alia exempl. ἔργα αὐτοῦ· οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτοῦ ※ οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ, οὐχ οὕτως ◂ ἐποίησαν.[79] Ἀ. ἡ μῆνις αὐτοῦ, καὶ οὕτως τὰ ἐκλεκτὰ αὐτοῦ . . .[80] Σ. οὐχὶ ὡς ἡ ὀργὴ αὐτοῦ, οὕτως ὁ βραχίων αὐτοῦ . . .[81]

31. אֲיֵלִיל. *Ejulabo.* Ο΄. ὀλολύζετε. Ἀ. Σ. ὀλολύξω.[82]

31. וּלְמוֹאָב כֻּלֹּה אֶזְעָק. *Et propter Moab totum illum clamabo.* Ο΄. ※ ἐπὶ Μωὰβ ◂ πάντοθεν βοήσατε.[83] Σ. καὶ περὶ Μωὰβ παντελῶς βοήσομαι.[84]

אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ יֶהְגֶּה. *Propter viros Kirheres gemet* (aliquis). Ο΄. ἐπ' ἄνδρας κειράδας αὐχμοῦ. Alia exempl. ἐπ' ἄνδρας Κειράδας αὐχμοῦ, ※ καὶ μελετήσει ◂.[85] Ἀ. Σ. ἐπ' ἄνδρας τοίχου ὀστρακίνου . .[86]

יֶהְגֶּה. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. καὶ μέλος ἐρεῖ.[87] Θ. καὶ μελετήσει.[88]

32. נְטִישֹׁתַיִךְ עָבְרוּ יָם. *Propagines tuae transierunt mare.* Ο΄. κλήματά σου διῆλθε θάλασσαν. Ἀ. τὰ ἐγκαταλελειμμένα σου διέβη (θάλασσαν).[89] Σ. τὰ ἀπόθετά σου διεπέρασαν θάλασσαν.[90]

עַד יָם יַעְזֵר. *Usque ad mare Jazer.* Ο΄. πόλεις Ἰαζήρ. Ἀ. Σ. ἕως τῆς θαλάσσης Ἰαζείρ.[91]

עַל־קֵיצֵךְ וְעַל־בְּצִירֵךְ שֹׁדֵד נָפָל. *Super fructus tuos aestivos et super vindemiam tuam vastator incidit.* Ο΄. ἐπὶ ὀπώραν σου, (καὶ) ἐπὶ τρυγηταῖς σου ὄλεθρος ἐπέπεσε. Σ. ἐπὶ θερισμόν σου, καὶ ἐπὶ τρυγητόν σου ἅρπαγες ἐπέπεσον.[92]

33. וְנֶאֶסְפָה שִׂמְחָה וָגִיל מִכַּרְמֶל. *Et ablata est*

---

[73] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ τὸ ὕψος αὐτοῦ ◂ καὶ τὴν ὕβριν κ.τ.ἑ. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Π. τὸ ὕψος αὐτοῦ. [74] Syro-hex. [illegible]. [75] Codd. 86, 88, qui ὑπερηφανείαν scribunt. [76] Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ καὶ τὴν ἀλαζ. αὐτοῦ. Sed, teste Parsonsio, Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, post ὑπερηφανίαν αὐτοῦ inferunt: καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ ἴδον (s. εἶδον). Etiam Syro-hex. in marg. char. med. [illegible]. Denique Theodoret. enarrat: καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ ὑβριστὴν, καὶ ἀλαζόνα, καὶ ὑπερήφανον· καὶ τούτων, φησὶν, αὐτόπτης ἐγενόμην ἐγώ. [77] Syro-hex. [illegible]. [78] Idem: [illegible]. Post ἔργα αὐτοῦ add. φησὶ κύριος Codd. XII (in marg. sub ※), 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [79] Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ οὐχ οὕτως οἱ βρ. αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Jesai. xvi. 6. [80] Syro-hex. [illegible]. Cf. ad Cap. l. 36. Cod. 86 affert: Ἀ. ἡ μῆνις αὐτοῦ. [81] Syro-hex. [illegible]. [82] Idem: [illegible]. [83] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [84] Syro-hex. [illegible]. [85] Sic Syro-hex., qui pingit: [illegible]. Cod. 88 post αὐχμοῦ infert: ※ καὶ μελετήσαι (sic). [86] Cod. Jes. Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Jesai. xvi. 7. Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 846: ἐπειδὴ δὲ τὰ ἀντίγραφα, κειράδας αὐχμοῦ, ἔχει, ὁ Σύρος οὕτως ἡρμήνευσε· κεφαλαὶ αὐτῶν κεκαρμέναι, καὶ οἱ πώγωνες αὐτῶν ἐξυρημένοι· αἰχμαλώτων δὲ τοῦτο τὸ σχῆμα. Syrus iste, quisquis fuerit, explicatoris, non interpretis, partes egisse censendus est. [87] Codd. 86, 88. Post αὐχμοῦ add. καὶ μέλος ἐρεῖ Codd. 36, 48, alii. [88] Cod. 86: Θ. καὶ μελετήσῃ. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Ἀ. Θ. καὶ μελετήσει. [89] Codd. 86, 88: Ἀ. τὰ ἐγκ. σου διαβηθι (sic). [90] Iidem: Σ. τὰ ἀπόθ. σου διαπέρασον (sic). Correximus e Syro-hex. qui affert: [illegible]. Cf. ad Cap. v. 10, ubi notior scriptura [illegible] reperitur. [91] Syro-hex. [illegible]. [92] Idem: [illegible]. Et mox: [illegible]. Post ἐπὶ ὀπώραν σου Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ ἐπὶ θερισμόν σου; e quibus Cod. 62 pergit: καὶ ἐπὶ τρυγητόν σου ἐπέπεσεν ὄλεθρος.

laetitia et gaudium ex hortulo. Ο΄. συνεψήσθη χαρμοσύνη καὶ εὐφροσύνη (alia exempl. add. ἐκ τοῦ Καρμήλου καί[93]). Ἀ. καὶ συνήχθη χαρμονή . . .[94] Σ. καὶ ἀφῃρέθη εὐφροσύνη καὶ χαρά.[95]

33. וְיַיִן מִיקָבִים הִשְׁבַּתִּי. *Et vinum e lacubus cessare feci.* Ο΄. καὶ οἶνος ἦν ἐπὶ ληνοῖς σου. Ἀ. καὶ οἶνον ἐκ τῶν ὑποληνίων κατέπαυσα.[96] Σ. καὶ οἶνον ἐκ τῶν ὑποληνίων ἔπαυσα.[97]

33, 34. לֹא־יִדְרֹךְ הֵידָד הֵידָד לֹא הֵידָד׃ מִזַּעֲקַת חֶשְׁבּוֹן. *Non calcat* (uvas calcans) *cum jubilo, jubilum non erit jubilum. A clamore Hesbon.* Ο΄. πρωῒ οὐκ ἐπάτησαν, οὐδὲ δείλης οὐκ ἐποίησαν,[98] αἱ δὲ (αἰδὲ) ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβών. Ἀ. οὐ πατήσει ἡδὰδ, (ἡδὰδ) οὐκ ἔστιν ἡδὰδ ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβών.[99] Σ. οὐ πατήσει ἡδὰδ, ἡδὰδ οὐκ ἔστιν ἡδὰδ ἀπὸ τῆς κραυγῆς Ἐσεβών.[100] Ὁ Σύρος· οὐκέτι οἱ ληνοβατοῦντες κελεύσουσι λέγοντες, ἰὰ ἰά.[101]

הֵידָד׃ מִזַּעֲקַת חֶשְׁבּוֹן עַד־אֶלְעָלֵה עַד־יַהַץ נָתְנוּ קוֹלָם. *Jubilum. A clamore Hesbon usque ad Elealem, ad Jahaz edunt vocem suam.* Ο΄. αἰδὲ ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβὼν ἕως Αἰτὰμ αἱ πόλεις αὐτῶν ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν. Alia exempl. ※ αἱ δὲ πόλεις αὐτῶν ◂ αἱ ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβὼν ἕως Ἐλεαλὴ καὶ ἕως Ἰασσὰ ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν.[102]

34. מִצֹּעַר. Ο΄. ἀπὸ Ζογόρ. Ἀ. (ἀπὸ) Σοάρ.[103]

עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה. *Juvenca tertii* (anni). Ο΄. καὶ ἀγγελίαν σαλασία. Ἀ. Σ. δάμαλις τριετής.[104]

לִמְשַׁמּוֹת יִהְיוּ. *In vastationes erunt.* Ο΄. εἰς κατάκαυμα ἔσται. Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμὸν ἔσονται.[105]

35. וְהִשְׁבַּתִּי לְמוֹאָב נְאֻם־יְהוָה מַעֲלֶה בָמָה. *Et cessare faciam Moabitis, inquit Jova, offerentem in loco edito.* Ο΄. καὶ ἀπολῶ τὸν Μωὰβ, φησὶ κύριος, ἀναβαίνοντα ἐπὶ τὸν βωμόν. Ἀ. Σ. καὶ παύσω τῷ Μωὰβ ἀναφέροντα ἐπὶ τὸν βωμόν.[106]

36. לִבִּי לְמוֹאָב. *Cor meum propter Moab.* Ο΄. καρδία τοῦ Μωάβ. Σ. . . περὶ Μωάβ.[107]

אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ. *Super viris Kir-heres.* Ο΄. ἐπ᾽ ἀνθρώπους κειράδας. Alia exempl. ἐπ᾽ ἀνθρώπους ※ τοίχου ◂ ÷ Κειράδας ◂.[108] Ἀ. Σ. . . ὀστρακίνου.[109]

37. כִּי כָל־רֹאשׁ קָרְחָה. *Nam omne caput* erit *cal-*

---

[93] Sic Cod. 88, Syro-hex. [94] Codd. 86, 88. [95] Syro-hex. Symmacho continuat: ◆ ܘܐܬܬܠܝܡ ܚܕܘܬܐ ܘܚܕܘܬܐ. Codd. 86, 88: Σ. καὶ ἀφῃρέθη. [96] Codd. 86, 88, quorum hic οἶνος habet. Syro-hex. ܐ. ܘܚܡܪܐ ܡܢ ܡܥܨܪܬܐ ܐܫܠܝܬ. (Syr. ܐܫܠܝ, *deficere fecit*, paulo liberius cum κατέπαυσε commutatur.) [97] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܘܚܡܪܐ ܡܢ ܡܥܨܪܬܐ ܐܫܠܝܬ. [98] Pro οὐδὲ δείλης οὐκ ἐποίησαν Syrus, ni fallor, vitiosam lectionem vertit, οὐδὲ δείλῃ σου ἐποίησαν (ܘܒܪܡܫܐ ܕܝܠܟ ܠܐ ܥܒܕܘ). Idem ad οὐκ ἐπάτησαν in marg. char. med. affert: οὐ πατήσει ἀδὰδ ἀδάδ (ܐܕܕ ܐܕܕ). [99] Codd. 86, 88 in continuatione: Ἀ. οὐ πατήσει (πατήσῃ Cod. 88) ἡδὰδ, οὐκ ἔστιν ἡδάδ. Syro-hex. Aquilae continuat: ܠܐ ܢܕܘܫ ܗܘܝ ܗܘܝ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܩܥܬܐ ܕܚܣܒܘܢ ◆. Pro ܗܘܝ (quod semel tantum exhibet Norberg.) Spohnius tentat ܗܘܐ, Graece vertens: οὐ πατήσει ἰὰ ἰὰ, οὐκ ἰὰ ἀπὸ κρ. Ἐσ.; quae ad alteram Aquilae editionem pertinere credibile est. Cf. ad Cap. xxv. 30. [100] Codd. 86, 88 in continuatione: ἀπὸ τῆς κρ. Ἐσ. οὐ πατήσει — ἡδάδ. Restituimus ordinem textus Hebraei et Syro-hex., qui posterior post ἔπαυσα, omissis verbis οὐ πατήσει ἡδὰδ, ἡδὰδ, Symmacho continuat: ܠܐ ܐܝܬ ܐܕܕ (sic) ܡܢ ܩܥܬܐ ܕܚܣܒܘܢ ◆. Idem separatim affert: ܣ. ܠܐ ܢܚܘܕ ܕܪܝܟܝ ܥܨܪܐ ܫܘܒܩܢܐ ◆; quae Graece nescio quomodo sonare possint, nisi: Σ. οὐ κρατήσει ληνοβατῶν κατάλειμμα. [101] Theodoret. [102] Sic Syro-hex. Haec, ἕως Ἐλεαλὴ καὶ ἕως Ἰασσὰ, habentur in Comp., Ald. (add. ἕως Ἐτὰθ), III, XII (ut Ald.), 86, 88, aliis. [103] Syro-hex. ◆ ܐ. ܨܥܪ. [104] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܓܠܬܐ ܬܠܝܬܝܬܐ ◆. Hieron. De Situ etc. (Opp. T. III, p. 282): "Salisa, pro quo Aq. interpretatur *triennalem* (τριετῆ). Meminit hujus Jeremias." Post εἰς ἐλισὰν (sic) Codd. 22, 36, alii, ex Jesai. xv. 5 inferunt: δάμαλις γάρ ἐστι τριετής. [105] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܚܒܠܐ ܢܗܘܘܢ. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. (Cod. 88: Σ.) εἰς ἀφανισμόν. [106] Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat: ܘܐܫܠܐ ܠܡܘܐܒ ܕܡܣܩ ܥܠ ܐܠܛܪܐ ◆. [107] Syro-hex. ◆ ܣ. ܡܛܠ ܡܘܐܒ. Cf. ad v. 31. Idem in textu habet: διὰ τοῦτο καρδία μου Μωὰβ κ.τ.ἑ.; in marg. autem char. med.: διὰ τοῦτο καρδία τοῦ Μ. ὥσπερ αὐλοὶ βομβήσει. [108] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: ἐπ᾽ ἀνθρώπους τοίχου κειράδας αὐχμοῦ. Cf. ad v. 31. [109] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܕܚܨܦܐ.

vitium. Ο'. ※ Οἱ Γ'. ὅτι ◄[110] πᾶσαν κεφαλὴν ἐν παντὶ τόπῳ ξυρηθήσονται (ξυρήσονται). 'Α. ὅτι πάσῃ κεφαλῇ φαλάκρωσις (s. φαλάκρωμα).[111]

37. וְכָל־זָקָן גְּרֻעָה. *Et omnis barba tonsa.* Ο'. καὶ πᾶς πώγων ξυρηθήσεται. 'Α. καὶ παντὶ πώγωνι ξύρησις.[112] Aliter: 'Α. . . κατατετμημένος.[113]

עַל כָּל־יָדַיִם גְּדֻדֹת. *Super omnibus manibus incisiones.* Ο'. καὶ πᾶσαι χεῖρες κόψονται. 'Α. ἐπὶ πάσας χεῖρας καταπεπληγμένος.[114] Σ. κατὰ πασῶν χειρῶν κατατομάς.[115]

38. וּבִרְחֹבֹתֶיהָ כֻּלֹּה מִסְפֵּד. *Et in plateis ejus totus ille* est *planctus.* Ο'. καὶ ἐπὶ ταῖς πλατείαις αὐτῆς ※ ὅλαις κοπετός ◄.[116]

39. אֵיךְ חַתָּה הֵילִילוּ. *Quam fracta est, ejulate.* Ο'. πῶς κατήλλαξεν, ※ ὀλολύξατε ◄.[117] 'Α. Σ. πῶς ἡττήθη . .[118]

וְלִמְחִתָּה. *Et in consternationem.* Ο'. καὶ ἐγκότημα. 'Α. Σ. καὶ εἰς δειλίαν.[119]

40. הִנֵּה כַנֶּשֶׁר יִדְאֶה וּפָרַשׂ כְּנָפָיו אֶל־מוֹאָב. *En! sicut aquila advolat, et expandit alas suas super Moab.* Ο'. Vacat. ※ Θ. ἰδοὺ ὡς ἀετὸς ὁρμήσει, καὶ ἐκπετάσει χεῖρας ('Α. τὰς πτέρυγας[120]) αὐτοῦ ἐπὶ Μωάβ.[121]

41. נִלְכְּדָה הַקְּרִיּוֹת וְהַמְּצָדוֹת. *Capta est Kerioth, et castella.* Ο'. ἐλήφθη Καριώθ, καὶ τὰ ὀχυρώματα. Σ. συνελήφθη Καριώθ, καὶ αἱ καταφυγαί.[122]

וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה. *Et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor feminae doloribus* (partus) *pressae.* Ο'. Vacat. ※'Α. Θ. καὶ ἔσται ἡ καρδία δυνατῶν Μωὰβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης ◄.[123] Aliter: 'Α. . . ἀπὸ θλίψεως.[124]

42. וְנִשְׁמַד מוֹאָב מֵעָם. *Et delebitur Moab, ut non sit populus.* Ο'. καὶ ἀπολεῖται Μωὰβ ἀπὸ ὄχλου. 'Α. καὶ τεθλιμμένος ἔσται Μωὰβ ἀπὸ λαοῦ.[125]

43. נְאֻם־יְהוָה. Ο'. Vacat. 'Α. Σ. φησὶ κύριος.[126]

44. פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה. *Animadversionis eorum, inquit Jova.* Ο'. ἐπισκέψεως αὐτῶν, ※ Θ. ᾧ ἐπεσκεψάμην αὐτούς, φησὶ κύριος.[127]

45–47. Ο'. Vacat.

45. בְּצֵל חֶשְׁבּוֹן עָמְדוּ מִכֹּחַ נָסִים כִּי־אֵשׁ יָצָא מֵחֶשְׁבּוֹן וְלֶהָבָה מִבֵּין סִיחוֹן וַתֹּאכַל פְּאַת מוֹאָב וְקָדְקֹד בְּנֵי שָׁאוֹן. *In umbra Hesbon substiterunt absque viribus fugientes; sed ignis egredietur ex Hesbon, et flamma e medio Sihon, et devorabit latus* (regionem) *Moab, et verticem filiorum tumultus.* ※ Θ. ἐν σκέπῃ Ἐσεβὼν ἔστησαν ἀπὸ παγίδος φεύγοντες· ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἐξ Ἐσεβών, φλὸξ ἐκ πόλεως Σηὼν, καὶ κατέφαγεν ἀρχηγοὺς Μωάβ, καὶ ἐξηρεύνησεν υἱοὺς Σαών.[128]

מִכֹּחַ נָסִים. ※ Θ. ἀπὸ παγίδος φεύγοντες. 'Α. μὴ δυνάμενοι φεύγειν.[129]

---

[110] Cod. 86. Cod. XII in marg.: ※ ὅτι. [111] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܟܠ ܪܝܫ ܩܪܚܘܬܐ. (In textu potior scriptura ξυρήσονται est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) [112] Idem in continuatione: ܘܠܟܠ ܕܩܢܐ ܓܘܙܐ. [113] Codd. 86, 88 afferunt: 'Α. κατατετμημένος ἐπὶ π. χ. καταπεπληγμένος. Vox κατατετμημένος respicit aliam scripturam גְּדֻעָה, quae est loci paralleli Jesai. xv. 2. [114] Codd. 86, 88. [115] Iidem: Σ. ξυρηθήσεται κατὰ π. χ. κατατομάς. Pro κατατομὰς reponendum videtur κατατομαί, favente Syro-hex., qui affert: ܣ. ܥܠ ܟܠ ܐܝܕܝܐ ܓܕܘܡܐ. [116] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, 36 (cum ὅλος), alii. Statim ἔτι pro ὅτι (συνέτριψα) Cod. 88, et Syro-hex. in textu, qui in marg. char. Estrang. ὅτι habet. [117] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 48, alii: πῶς ἡττήθη, ὀλολύξατε. [118] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἡττήθη (ܐܬܙܟܝ). [119] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܠܕܚܠܬܐ. [120] Syro-hex. ܐ. ܓܦܘܗܝ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [121] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 33, 87, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [122] Syro-hex. ܣ. ܐܬܬܚܝܕܬ ܩܪܝܘܬ ܘܡܥܪܩܝܬܐ. [123] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [124] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ. [125] Idem in continuatione: ܘܐܠܝܨܐ ܢܗܘܐ ܡܘܐܒ ܡܢ ܥܡܐ. [126] Cod. 86. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [127] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88, Syro-hex., et (cum ἐπισκέψομαι) Codd. 22, 36, alii. [128] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum Σιὼν pro Σηὼν), Syro-hex., et (cum ἐπισκοπῇ pro σκέπῃ) Codd. 22, 36, alii. (In Hebraeo vv. 45, 46 imitantur Num. xxi. 29, 30.) [129] Syro-hex. ܐ. ܟܕ ܠܐ ܡܨܝܢ ܠܡܥܪܩ.

45. פְּאַת. ※ Θ. ἀρχηγούς. 'A. κλίμα. Σ. πρόσωπον.[130]

וְקָדְקֹד בְּנֵי שָׁאוֹן. ※ Θ. καὶ ἐξηρεύνησεν υἱοὺς Σαών. 'A. Σ. καὶ κορυφὴν υἱῶν ἤχου.[131]

46. אוֹי־לְךָ מוֹאָב אָבַד עַם־כְּמוֹשׁ כִּי־לֻקְּחוּ בָנֶיךָ בַּשֶּׁבִי וּבְנֹתֶיךָ בַּשִּׁבְיָה. *Vae tibi! Moab, periit populus Chemos; quia abducti sunt filii tui in captivitatem, et filiae tuae in captivitatem.* ※ Θ. οὐαί σοι, Μωάβ, ἀπώλου, λαὸς Χαμώς· ὅτι ἐλήφθησαν υἱοὶ αὐτοῦ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ θυγατέρες αὐτοῦ αἰχμάλωτοι.[132]

47. וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת־מוֹאָב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְאֻם־יְהוָה עַד־הֵנָּה מִשְׁפַּט מוֹאָב. *Sed reducam captivitatem Moab in fine dierum, inquit Jova: huc usque judicium Moab.* ※ Θ. καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Μωὰβ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, φησὶ κύριος· ἕως ἐνταῦθα τὸ κρίμα Μωάβ ◄.[133]

Cap. XLVIII. 36. ÷ καὶ (sic) καρδία μου ἐπ' ἀνθρώπους ◄.[134]

CAP. XLIX (Gr. XXX. 1–6. XXIX. 8–23. XXX. 12–16, 6–11. XXV. 15–20).

1 (XXX. 1). אִם־יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ. *Num heres non est ei?* Ο'. ἡ παραληψόμενος ('A. Σ. κληρόνομος[1]) οὐκ ἔστιν αὐτοῖς; Σ. καὶ κληρόνομος οὐκ ἔστιν αὐτῷ.[2]

1 (XXX. 1). מַדּוּעַ יָרַשׁ. *Quare hereditavit.* Ο'. διὰ τί παρέλαβε. 'A. τί δὴ ἐκληρονόμησε.[3]

אֶת־גָּד. *Gad.* Ο'. τὴν Γαλαάδ. Alia exempl. τὸν Γάδ.[4]

2 (XXX. 2). אֶל־רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן. *In Rabba Ammonitarum.* Ο'. ἐπὶ 'Ραββάθ. Alia exempl. ἐπὶ 'Ραββὰθ υἱῶν 'Αμμών.[5]

תְּרוּעַת מִלְחָמָה. *Clamorem belli.* Ο'. θόρυβον πολέμων (alia exempl. πόλεων[6]). 'A. ἀλαλαγμὸν πολέμου.[7] Σ. σάλπιγγα πολέμου. Θ. θόρυβον πολεμίων.[8]

וְהָיְתָה לְתֵל שְׁמָמָה וּבְנֹתֶיהָ. *Fietque in tumulum vastationis, et filiae ejus.* Ο'. καὶ ἔσονται εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ βῶμοι αὐτῆς. 'A. Σ. καὶ ἔσται εἰς χῶμα ἠφανισμένη, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς.[9]

וְיָרַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת־יֹרְשָׁיו. *Et expellet Israel eos qui eum expulerunt.* Ο'. καὶ παραλήψεται 'Ισραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ. 'A. Σ. καὶ κληρονομήσει 'Ισραὴλ τοὺς κληρονομήσαντας αὐτόν.[10]

אָמַר יְהוָה. Ο'. ※ φησὶ κύριος ◄.[11]

3 (XXX. 3). חֶשְׁבּוֹן כִּי שֻׁדְּדָה־עַי. *Hesbon, quoniam vastata est Ai.* Ο'. 'Εσεβὼν, ὅτι ὤλετο Γαΐ. Σ. διὰ (s. περὶ) 'Εσεβὼν, ὅτι διεφθάρη ἡ ἰσχύς.[12]

---

[130] Syro-hex. ܐ. ܦܢܝܬܐ܀ ܣ. ܦܪܨܘܦܐ܀ Ad Aquilam cf. Hex. ad Levit. xix. 27. Amos iii. 12. [131] Idem: ܐ. ܘܣ. ܘܩܪܩܦܬܐ ܕܒܢ̈ܝܐ ܕܐܘܚ܀ Ad ἦχος cf. ad Cap. xlvi. 17. Hic autem Syrus noster pro nomine proprio 'Ηχοὺ habuisse videtur. Certe Norberg. nescio quo jure ܕܐܘܚ *maeroris* verterit. [132] Cod. Jes., et sub aster iidem. In Cod. 88 οἱ υἱοὶ pro υἱοὶ scriptum. Codd. 22, 36, alii, οἱ υἱοί σου et αἱ θυγ. σου habent, et sic Syro-hex. in marg. char. med. [133] Cod. Jes. et sub aster. iidem, quorum unus et alter ἐπ' ἐσχάτων ἡμερῶν habent. [134] Syro-hex., invito Hebraeo.

CAP. XLIX. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܝܪܘܬܐ܀ Cod. 91 κληρόνομος superscriptum habet. [2] Anon. in Cat. Ghisler. T, II, p. 854. [3] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܐ ܗܟܝܠ ܝܪܬ܀ [4] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [5] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [6] Sic Cod. 88, Syro-hex. Hic autem in marg. char. med.: πολεμίων (ܕܩܪܒܬܢ̈ܐ), ut Codd. 22, 36, alii. [7] Syro-hex. ܐ. ܐܠܠܝܬܐ ܕܩܪܒܐ. Cod. 86 affert: 'A. ἀλαλαγμὸν πόλεων; Cod. 88: 'A. ἀλλαγμὸν πολέμου. [8] Cod. 88. Cod. 86 vero: Σ. σ. πολέμου. Θ. θ. πολέμου. [9] Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܬܗܘܐ ܠܟܘܡܐ. ܡܫܦܝܢܬܐ ܘܒܢܬ̈ܗ܀ (Syr. ܟܘܡܐ commutatur cum χῶμα Job. xvii. 16. xx. 10 in Syro-hex., quod pro תֵּל interpretatus est Aq. ad Jos. xi. 13. Jerem. xxx. 18. Inscite Spohnius: 'A. καὶ εἰς σποδιὰν καταφθαρήσεται, καὶ αἱ θ. αὐτῆς.) [10] Syro-hex. ܐ. ܘܣ. ܘܢܐܪܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܗܢܘܢ ܕܝܪܬܘܗܝ܀ Codd. 86, 88: 'A. Σ. τοὺς κληρονομήσαντας αὐτόν (αὐτοὺς Cod. 86). [11] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [12] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܚܫܒܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܬܚܒܠ ܚܝܠܐ܀ Pro Γαΐ, ἡ ἰσχὺς est in Codd. 22, 36 (add. Γαΐ), aliis.

3 (xxx. 3). סִפְדְנָה. *Plangite.* O′. καὶ κόψασθε. Alia exempl. ÷ καὶ ἐπιληπτεύσασθε ◄, καὶ κόψασθε.[13]

וְהִתְשׁוֹטַטְנָה בַּגְּדֵרוֹת. *Et discursitate inter macerias.* O′. Vacat. ※ καὶ διαδράμετε ἐν τοῖς φραγμοῖς ◄.[14] [Ἀ. ἐν φραγμοῖς. Σ. *in coloniis.*][15]

4 (xxx. 4). בָּעֲמָקִים זָב עִמְקֵךְ. *In vallibus? affluit vallis tua.* O′. ἐν τοῖς πεδίοις Ἐνακείμ. Alia exempl. ἐν τοῖς πεδίοις Ζὴβ πεδίοις σου.[16] Alia: διέρρευσε τὰ πεδία σου.[17] Σ. ἐν ταῖς κοιλάσι διέρρευσεν ἡ κοιλάς σου.[18]

הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה. *Filia refractaria.* O′. θύγατερ ἰταμίας. Ἀ. . ἡ ῥεμβεύουσα.[19] Σ. . ἡ αἰχμαλωτιζομένη.[20]

5 (xxx. 5). אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. O′. κύριος. Alia exempl. κύριος κύριος τῶν δυνάμεων.[21]

מִכָּל־סְבִיבָיִךְ. *Ab omnibus circumjacentibus tuis.* O′. ἀπὸ πάσης τῆς περιοίκου σου. Ἀ. Σ. ἀπὸ πάντων τῶν κύκλῳ σου.[22]

5, 6 (xxx. 5, 6). וְאֵין מְקַבֵּץ לַנֹּדֵד: וְאַחֲרֵי־כֵן אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת בְּנֵי־עַמּוֹן נְאֻם־יְהוָה. *Et non erit qui congreget profugos; et post haec reducam captivitatem Ammonitarum, inquit Jova.* O′. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνάγων ※ Ἀ. Θ. μετανάστην· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν υἱῶν Ἀμμών, φησὶ κύριος ◄.[23]

7 (xxix. 8). יְהוָה צְבָאוֹת. O′. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◄.[24]

הַאֵין. *Annon est.* O′. οὐκ ἔστιν. Ἀ. μὴ οὐκ ἔστιν. Σ. ἆρα οὐκ ἔστιν.[25]

מִבָּנִים. *A prudentibus.* O′. ἐκ συνετῶν. Ἀ. Σ. ἐξ υἱῶν.[26]

נִסְרְחָה. *Effusa est.* O′. ᾤχετο. Ἀ. ἠφανίσθη.[27]

8 (xxix. 9). נֻסוּ הָפְנוּ הֶעְמִקוּ לָשֶׁבֶת. *Fugite, convertite vos, profunda facite domicilia vestra.* O′. ἠπατήθη (alia exempl. ἐπατήθη[28]) ὁ τόπος αὐτῶν· βαθύνατε εἰς κάθισιν. Ἀ. ἔφυγον, ἀπεστράφησαν, ἐβάθυναν κατοικῆσαι.[29] Σ. . . ἐν οἴκῳ βάθει ᾤκησαν.[30]

אֵיד עֵשָׂו הֵבֵאתִי. *Perniciem Esavo affero.* O′. δύσκολα ἐποίησεν· ἤγαγον. Ἀ. ἀπώλειαν ἐπὶ Ἡσαῦ ἐπήγαγον.[31]

9 (xxix. 10). עוֹלֵלוֹת. *Racemationes.* O′. κατάλειμμα (s. καταλείμματα). Alia exempl. καλαμήματα.[32] Ἀ. Σ. ἐπιφυλλίδας.[33]

הִשְׁחִיתוּ דַיָּם. *Perdidissent sufficiens* (tantum)

---

[13] Sic Cod. 88, Syro-hex. (ܘܬܬܒܠܩܘܢ ÷), et sine obelo Codd. XII, 23, 86, 87. Sic, cum ἐπιληπτεύεσθε, Comp., Codd. III, 33, 36, alii. [14] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88, Syro-hex. Alia lectio est in Codd. 22, 36, aliis: (καὶ κόπτεσθε) καὶ διαδράμετε διὰ τῶν τριγχῶν (s. θριγκῶν), quae nescimus an Symmacho vindicanda sit. [15] "Euseb. De locis Hebraicis: Γημαρώθ. Ἀ. ἐν φραγμοῖς. Σ. γαρημώθ. Ubi γημαρὼθ positum videtur pro γηδαρώθ. Symmachi lectio vitiata est; nam Hieron. [Opp. T. II, p. 227] sic habet: Gebarth, *pro quo Aq. interpretatur*, in sepibus; *Sym. vero*, in coloniis."—*Montef.* Olim suspicabar, pro *in coloniis* rescribendum esse *in coronis*, murorum scilicet, quae lectio cum anonyma, διὰ τῶν τριγχῶν, nullo negotio conciliari potest. Nunc autem pro certo habeo, verba Hieronymi non ad nostrum locum, sed ad Cap. xli. 17 pertinere. [16] Sic Cod. 88. Syro-hex. ܒܦܩܥܬܐ ܕܙܒ. ܦܩܥܬܟܝ. [17] Sic post Ἐνακεὶμ pergunt Codd. 22, 36, alii. Ad ܕܙܒ Syro-hex. in marg. char. med.: διέρρευσαν (ܕܪܕܘ). Mixtam e duabus lectionem e Cod. Jes. protulit Montef.: ※ διέρευσε (sic) τὰ πεδία (παιδια Parsons.) σου πεδινοῖς Ζὴφ (sic) πεδίοις (παιδιοις) σου. [18] Syro-hex. ܣ. ܒܥܘܡܩܐ ܪܕܐ ܥܘܡܩܟܝ ◆. (Pro ܒܥܘܡܩܐ ܪܕܐ Norberg. falso exscripsit: ܒܥܘܡܩܐ.) [19] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܝ ܕܡܬܗܦܟܐ ◆ ܠܒܣܬܪܐ, h. e. *in posterum se avertens.* Cf. ad Cap. xxxi. 22. [20] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܗܝ ܕܡܫܬܒܝܐ ◆. [21] Sic Cod. 88, Syro-hex. [22] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܕܚܕܪܝܟܝ ◆. [23] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. Syro-hex.: ※ καὶ μετανάστην· κ.τ.ἑ. [24] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [25] Syro-hex. ܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܐܝܬ ◆. ܣ. ܐܪܐ ܠܐ ܐܝܬ ◆. [26] Cod. 86. [27] Syro-hex. ܐ. ܐܬܚܒܠ ◆. [28] Idem in textu ܐܬܕܝܫ, invitis libris Graecis. [29] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. ἔφυγον, ἀπεστράφησαν (ܣ. ܥܪܩܘ. ܐܬܗܦܟܘ ◆). Ἀ. ἐβάθυναν καθίσαι (ܐ. ܐܥܡܩܘ ܠܡܬܒ ◆). [30] Cod. 86. Alter codex mendose affert: Σ. ἐν οἴκοθεν σύ. [31] Syro-hex. ܐ. ܐܒܕܢܐ ܥܠ ܥܣܘ ܐܝܬܝܬ ◆. [32] Sic Codd. 22, 51, alii. Syro-hex. ܚܨܕܐ. Cf. ad Cap. xliii. 12, not. 44. [33] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܘܠܠܬܐ ◆.

sibi. Οʹ. ἐπιθήσουσι χεῖρα αὐτῶν. Ἄλλος· οὐκ ἂν ἠφάνισαν τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς.[34]

10 (xxix. 11). חָשַׂפְתִּי. *Nudabo.* Οʹ. κατέσυρα. Ἀ. Σ. ἀπεκάλυψα.[35]

שֻׁדַּד זַרְעוֹ וְאֶחָיו וּשְׁכֵנָיו. *Vastabuntur posteri ejus, et fratres ejus, et vicini ejus.* Οʹ. ὤλοντο (Ἀ. Θ. ἐταλαιπώρησεν. Σ. διεφθάρη[36]) διὰ χεῖρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ, γείτονός μου. Alia exempl. ※ ὤλετο (Ἀ. ἐπρονομεύθη[37]) τὸ σπέρμα αὐτοῦ ◂ διὰ χεῖρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ γείτονος αὐτοῦ.[38] Οἱ λοιποί· καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ γείτονες αὐτοῦ.[39]

10, 11 (xxix. 12, 13). וְאֵינֶנּוּ׃ עָזְבָה יְתֹמֶיךָ אֲנִי אֲחַיֶּה וְאַלְמְנוֹתֶיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ. *Et non erit. Relinque pupillos tuos, ego alam eos, et viduae tuae in me fiduciam collocent.* Οʹ. καὶ οὐκ ἔστιν ὑπολείπεσθαι ὀρφανόν σου, ἵνα ζήσηται (alia exempl. ἵνα σωθῇ, s. σωθῶσι[40])· καὶ ἐγὼ ζήσομαι (alia exempl. καὶ ἐγὼ αὐτοὺς διασώσω[41]), καὶ αἱ χῆραι ἐπ' ἐμὲ πεποίθασιν. Ἀ. . . κατάλειπε τοὺς ὀρφανούς, ἐγὼ ζωώσω σε, καὶ αἱ χῆραί σου ἐπ' ἐμὲ πεποιθέτωσαν (s. πεποιθήσουσιν).[42] Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐρεῖ· κατάλειπε τοὺς ὀρφανούς σου, ἐγὼ διασώσω, καὶ χῆραί σου εἰς ἐμὲ [μὴ] ἀμεριμνήτωσαν.[43]

12 (xxix. 13). הִנֵּה. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἰδού.[44]

מִשְׁפָּטָם. *Jus eorum.* Οʹ. νόμος. Ἀ. Σ. Θ. κρίμα.[45]

שָׁתוֹ יִשְׁתּוּ. *Bibendo bibent.* Οʹ. ἔπιον. ※ Ἀ. Θ. πίοντες ◂ ἔπιον.[46] Οἱ λοιποί· πίονται.[47]

וְאַתָּה הוּא נָקֹה תִּנָּקֶה לֹא תִנָּקֶה. *Et tu omnino impunis eris? Non impunis eris.* Οʹ. καὶ σὺ ἀθῳωμένη ※ Θ. ἀθῳωθήσῃ ◂;[48] οὐ μὴ ἀθῳωθῇς. Ἀ. καὶ σὺ αὐτὸς καθαρισμῷ καθαρισθήσῃ; οὐ μὴ καθαρισθῇς.[49]

כִּי שָׁתֹה תִּשְׁתֶּה. *Nam bibendo bibes.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ὅτι πίνων πίεσαι;[50] alia, ὅτι πίνουσα πίῃ.[51]

13 (xxix. 14). כִּי־לְשַׁמָּה. *Quod in vastationem.* Οʹ. ὅτι εἰς ἄβατον. Alia exempl. ὅτι εἰς ἀφανισμόν.[52] Ἀ. ὅτι εἰς χερσείαν.[53]

לְחֹרֶב. *In desolationem.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰς ἄβατον.[54] Ἀ. καὶ εἰς ῥομφαίαν.[55]

תִּהְיֶה בָצְרָה. *Erit Bosra.* Οʹ. ἔσῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς. Alia exempl. ἔσῃ Βοσὸρ ἐν μέσῳ μέρους αὐτῆς.[56] Οἱ λοιποί· ἔσται Βόσορα.[57]

14 (xxix. 15). וְצִיר בַּגּוֹיִם שָׁלוּחַ. *Et nuntius ad gentes missus est.* Οʹ. καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη

---

[34] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܐ ܡܚܣܢܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘܢ ܣܦܩܐ ܕܠܗܘܢ. Cf. locum parallelum Obad. 5 in Graeco et Syro-hex. [35] Syro-hex. ./ ܓܠܝܬ. Index lectionis ad ܓܠܝܬ, Οʹ. ἀνεκάλυψα, Hebr. גִּלֵּיתִי, minus bene appictus est. [36] Codd. 86, 88, ubi ἐταλλαιπώρησεν scriptum. Cf. ad Cap. iv. 30. [37] Syro-hex. ./ ܐܬܒܙܬ. Cf. ad Cap. xlviii. 20. [38] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36 (cum τὸ σπέρμα sine αὐτοῦ), alii. Cod. XII in marg. affert: ※ τὸ σπέρμα αὐτοῦ. [39] Syro-hex. char. med. [40] Idem in marg. char. med. ܕܢܬܦܨܘܢ. Pluralis est in Codd. 22, 36, aliis, qui ὀρφανοὺς habent. [41] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [42] Idem: ./ ܫܒܘܩ ܠܝܬܡܐ ܐܢܐ ܐܚܐ ܠܟ ܘܐܪܡܠܬܟ ܥܠܝ ܢܬܬܟܠܢ. Lectio πεποιθέτωσαν est in Codd. 51, 62, et Theodoret. [43] Cod. 86. "Sic fere Cod. 88."—*Parsons.* Delendum omnino μή. Cf. Hex. ad Psal. lxi. 9. Minus accurate Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 861: ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἔστιν—ζήσηται, Σύμμαχος, κατέλιπεν (sic) ὀρφανούς σου, φησί, καὶ αἱ χῆραί σου εἰς ἐμὲ ἐλπισάτωσαν. [44] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. [45] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Οἱ λοιποί· κρίμα. [46] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [47] Syro-hex. [48] Cod. 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [49] Codd. 86, 88. [50] Sic Comp. (cum πιὼν), Ald., Codd. III, XII (cum πιὼν), 22, 33, alii. [51] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. [52] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [53] Syro-hex. ./ ܕܠܚܪܣܘܬܐ. (Vocem Syriacam, aliunde nobis ignotam, divinando Graecam fecimus. Hesych.: Χερσεία· ἐρημία. Nostro ܚܪܣܐ est χέρσος Jesai. v. 6, et passim; necnon ܚܪܝܣܬܐ, κεχερσωμένη Jerem. ii. 31.) [54] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [55] Syro-hex. ./ ܘܠܣܦܣܪܐ. [56] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ※ ἔσῃ ◂ ἐν μέσῳ μέρους (ܒܡܨܥܬ ܡܢܬܗ) αὐτῆς. Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 391. [57] Syro-hex. Sic in marg. sine nom., ut videtur, Codd. 86, 88.

ἀπέστειλεν. Ἀ. (καὶ) περιοχὴ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη.[58] Aliter: Ἀ. καὶ πρεσβευτὴς εἰς τὰ ἔθνη ἀπεστάλη.[59]

14 (xxix. 15). עָלֶיהָ. *Adversus eam.* Ο΄. εἰς αὐτήν. Alia exempl. ἐπ᾽ αὐτήν.[60]

15 (xxix. 16). כִּי־הִנֵּה. Ο΄. Vacat. ※ ὅτι ◄ ἰδού.[61] בָּזוּי. *Contemptum.* Ο΄. εὐκαταφρόνητον. Ἀ. Σ. ἐξουδενωμένον.[62]

16 (xxix. 17). תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ. *Terror tuus decepit te.* Ο΄. ἡ παιγνιά σου ἐνεχείρησέ σοι (alia exempl. ἐνεχείρισέ σοι ταῦτα[63]). Ἀ. ἀλαζοσύνη σου ἐπῆρέν σε. Σ. ἀλαζονεία σου ἐπῆρέν σε.[64]

זְדוֹן לִבֶּךָ שֹׁכְנִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע תֹּפְשִׂי מְרוֹם גִּבְעָה. *Superbia cordis tui, qui habitas in refugiis petrarum, et tenes altitudinem collis.* Ο΄. ἰταμία (Ἀ. θλῖψις[65]) καρδίας σου κατέλυσε τρυμαλιὰς πετρῶν (alia exempl. κατέλυσεν ἐν τρυμαλιαῖς πετρῶν[66]), συνέλαβεν ἰσχὺν βουνοῦ ὑψηλοῦ. Ἀ. Σ. ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου, κατασκηνοῦντας ἐν ὀπαῖς τῶν πετρῶν, ἐπιλαμβανομένους ὕψους βουνοῦ.[67] Aliter: Ἀ. οἱ κατασκηνοῦντες ἐν ὀπαῖς. Σ. οἱ ἐπιλαμβανόμενοι τῆς πέτρας. Θ. ὕψος βουνοῦ.[68]

17 (xxix. 18). יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶהָ. *Obstupescet, et sibilabit propter omnes plagas suas.* Ο΄. συριεῖ. Alia exempl. ἐκστήσεται, καὶ συριεῖ ἐπὶ πάσῃ τῇ πληγῇ αὐτῆς.[69]

19 (xxix. 20). מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן אֶל־נְוֵה אֵיתָן. *E superbia* (arundineto) *Jordanis in pascuum perennitatis.* Ο΄. ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου εἰς τόπον Αἰθάμ. Ἀ. ἐκ φρυάγματος τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ ἀρχαῖον.[70] Aliter: Ἀ. .. πρὸς εὐπρέπειαν στερεάν.[71] Σ. ἀπὸ δόξης ... ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τῶν ἀρχῶν.[72]

כִּי־אַרְגִּיעָה אֲרִיצֶנּוּ מֵעָלֶיהָ וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ אֶפְקֹד. *Nam nutum dabo* (in momento) *currere faciam eum ab ea; et qui electus est,* eum *ei praeficiam.* Ο΄. ὅτι ταχὺ ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπιστήσατε (alia exempl. καὶ τίς ἐκλεκτὸς πρὸς αὐτὴν ἐπισκέψομαι[73]). Ἀ. ὅτι κατασπεύσω αὐτὸν, τροχάσω αὐτὸν ἐπάνωθεν αὐτῆς, καὶ τίς ἐκλεκτὸς πρὸς αὐτὴν ἐπισκέψομαι.[74] Σ. ἐξαίφνης δραμεῖν ποιήσω αὐτὸν ἐπάνωθεν αὐτῆς, καί τινα ἐκλεκτὸν ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπιστήσω.[75]

כִּי מִי כָמוֹנִי וּמִי יֹעִידֶנִּי. *Nam quis est sicut ego? et quis dicet mihi diem?* Ο΄. ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι; Ἀ. Σ. ὅτι τίς ὅμοιός μοι; καὶ τίς ὑποστήσεταί μοι;[76]

---

[58] Codd. 86, 88. S. Cyril. in Cat. Ghisler. T. II, p. 861: Περιοχὴν δὲ εἶπεν (Obad. 1) οὓς Ἱερεμίας ἀγγέλους· καὶ Σύμμαχος δὲ ἀγγελίαν ἐξέδωκεν. [59] Syro-hex. ܐ. ܘܐܝܙܓܕܐ ܠܥܡܡܐ ܐܫܬܠܚ. [60] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܥܠܝܗ (sic sine puncto diacrit.). Mox post εἰς πόλεμον add. ἐπ᾽ αὐτὴν Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [61] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Lectio ἰδοὺ sine ὅτι est in Comp., Codd. III, XII, 22, 23, aliis. [62] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܝܛܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. ἐξουδενωμένον. [63] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ἐνεχείρισέ (ܝܗܒ, *dedit*) σοι; in marg. autem char. med.: ταῦτα. [64] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. ὑπερηφανία (ܡܬܪܘܪܒܢܘܬܐ) σου. Σ. ἀλαζονεία (ܫܒܗܪܢܘܬܐ) σου ἐπῆρέ σε (ܐܪܝܡܬܟܝ). Vulg.: *arrogantia tua decepit te.* [65] Syro-hex. ܐ. ܐܘܠܨܢܐ. Lectio prorsus absona. [66] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: κατέλυσε (ܣܚܦܬ, *destruxit*) τρυμαλιὰς π.; in marg. autem char. med.: κατέλυσεν (ܫܪܬ, *habitavit*) ἐν τρυμαλιαῖς π. [67] Codd. 86, 88. [68] Syro-hex. ܐ. ܕܥܡܪܝܢ ܒܚܘܪܐ. ܣ. ܕܐܚܝܕܝܢ ܠܫܘܥܐ. ܬ. ܪܘܡܐ ܕܪܡܬܐ. [69] Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.; et (cum ἐπὶ πᾶσαν τὴν πλ. αὐτῆς) Comp., Codd. XII, 239. [70] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. l. 44, 45. [71] Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܫܘܦܪܐ ܚܣܝܢܐ. Vulg.: *ad pulcritudinem robustam.* Montef. ex Euseb. De locis Hebr. edidit: Ἀ. στερεάν. Σ. ἀρχαίαν. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 862: τὸ Ἐθὰμ (sic) Ἀκύλας στερρὸν ἐξέδωκεν, Σύμμαχος δὲ, ἀρχαία (sic). Cf. ad Cap. l. 44. [72] Syro-hex. bifariam affert: ܣ. ܡܢ ܫܘܒܚܐ. ܣ. ܥܠ ܡܥܡܪܐ ܕܪ̈ܫܢܘܬܐ. Cf. ad Cap. l. 44. [73] Sic Cod. 88, Syro-hex. Duplex lectio est in Codd. 22, 36, aliis. Ad καὶ τίς ἐκλεκτὸς Syro-hex. in marg. char. med. affert: καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπιστήσω (ܐܩܝܡ). [74] Cod. 86. [75] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܚܕܐ ܐܪܗܛܝܘܗܝ ܠܥܠ ܡܢܗ. ܘܠܐܝܢܐ ܓܒܝܐ ܥܠܝܗ ܐܩܝܡ. [76] Cod. 86, qui soli Aquilae tribuit. Syro-hex. ܐ. ܣ. (ܡܛܠ ܕܡܢܘ) ܕܕܡܐ ܠܝ ܘܡܢܘ ܢܩܘܡ ܠܘܩܒܠܝ.

20 (xxix. 21). צְעִירֵי הַצֹּאן. *Parvulos gregis.* Οʹ. τὰ ἐλάχιστα τῶν προβάτων. ᾿Α. τὰ ἐλάχιστα τοῦ ποιμνίου.[77]

21 (xxix. 22). נִפְלָם. *Casus eorum.* Οʹ. πτώσεως αὐτῶν. ᾿Α. σάλου (s. σεισμοῦ)..[78]

צְעָקָה בְּיַם־סוּף נִשְׁמַע קוֹלָהּ. *Clamor* est, *cujus ad mare algosum auditur sonus.* Οʹ. καὶ κραυγὴ θαλάσσης οὐκ ἠκούσθη. Alia exempl. κραυγή σου, ἐν θαλάσσῃ ἐρυθρᾷ ἐξηκούσθη φωνὴ αὐτῆς.[79]

22 (xxix. 23). יַעֲלֶה וְיִדְאֶה. *Ascendet et volabit.* Οʹ. ὄψεται. Alia exempl. ὄψεται ※ καὶ ἐπιπτήσεται ◂.[80] ᾿Α. Σ. ἀναβήσεται...[81]

עַל־בָּצְרָה. *Super Bosra.* Οʹ. ἐπ᾿ ὀχυρώματα αὐτῆς. ᾿Α. Σ. ἐπὶ Βοσρᾶ.[82]

23 (xxx. 12). נָמֹגוּ בַּיָּם דְּאָגָה. *Diffluxerunt* (metu); *in mari* est *agitatio.* Οʹ. ἐξέστησαν, ※ Πάντες· ἐν θαλάσσῃ ◂ ἐθυμώθησαν.[83] Σ. ἐταράχθησαν (s. ἐθολώθησαν) ἐν θαλάσσῃ ὑπὸ μερίμνης.[84]

24 (xxx. 13). לָנוּס וְרֶטֶט הֶחֱזִיקָה. *Ad fugiendum, et tremor occupavit eam.* Οʹ. εἰς φυγήν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτῆς. Alia exempl. εἰς φυγήν, καὶ ἐξερρίφη, ἐπελάβετο αὐτῆς τρόμος.[85]

וַחֲבָלִים אֲחָזַתָּה כַּיּוֹלֵדָה. *Et dolores prehenderunt eam sicut parturientem.* Οʹ. Vacat. ※ ᾿Α. Θ. καὶ ὠδῖνες κατέσχον αὐτὴν ὡς τικτούσης ◂.[86]

25 (xxx. 14). עִיר תְּהִלָּה קִרְיַת מְשׂוֹשִׂי. *Urbs laudis, civitas gaudii mei.* Οʹ. πόλιν ἐμήν, κώμην ἠγάπησαν. ᾿Α. Σ. Θ. (πόλιν) ἐπαινετήν, μητρόπολιν εὐφροσύνης.[87]

26 (xxx. 15). יִדַּמּוּ. *Delebuntur.* Οʹ. πεσοῦνται. Σ. σιωπηθήσονται.[88]

בַּיּוֹם הַהוּא. Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[89]

יְהוָה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος. Alia exempl. κύριος τῶν δυνάμεων.[90] ᾿Α.. τῶν στρατιῶν.[91]

27 (xxx. 16). אַרְמְנוֹת. *Palatia.* Οʹ. ἄμφοδα. ᾿Α. Σ. βάρεις.[92]

28 (xxx. 6). וּלְמַמְלְכוֹת חָצוֹר אֲשֶׁר הִכָּה. *Et de regnis Hazor, quae percussit.* Οʹ. τῇ βασιλίσσῃ τῆς αὐλῆς, ἣν ἐπάταξε. ᾿Α. Σ. καὶ ταῖς βασιλείαις ᾿Ασώρ, ἃς ἐπάταξε.[93]

וְשָׁדְדוּ. *Et vastate.* Οʹ. καὶ πλήσατε. ᾿Α. καὶ ταλαιπωρήσατε. Σ. καὶ διαρπάσατε.[94]

אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם. *Filios orientis.* Οʹ. τοὺς υἱοὺς Κεδέμ. Οἱ λοιποί· τοὺς υἱοὺς ἀνατολῶν.[95]

29 (xxx. 7). יְרִיעוֹתֵיהֶם. *Cortinas eorum.* Οʹ. ἱμάτια αὐτῶν. ᾿Α. Σ. δέρρεις αὐτῶν.[96]

יִשְׂאוּ לָהֶם. *Auferent sibi.* Οʹ. λήψονται ἑαυτοῖς. ᾿Α. Σ. ἀροῦσιν ἑαυτοῖς.[97]

וְקָרְאוּ עֲלֵיהֶם מָגוֹר מִסָּבִיב. *Et vocabunt adversus eos formidinem undiquaque.* Οʹ. καὶ

---

[77] Syro-hex. ܐ. ܙܥܘܪ̈ܐ ܕܡܪܥܝܬܐ. [78] Idem: ܐ. ܙܘܥܬܐ. [79] Sic Cod. 88 (cum ἡ φωνή), Syro-hex. Sic (cum σου pro αὐτῆς) Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [80] Sic Cod. 88, Syro-hex. [81] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܣܩ. Codd. 22, 36, alii, pro ὄψεται in textu habent, ἀναβήσεται καὶ ἐπιπτήσεται (s. ἐπιστήσεται). [82] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܠ ܒܘܨܪܐ. [83] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [84] Syro-hex. ܣ. ܐܬܕܠܚܘ ܒܝܡܐ ܡܢ ܡܪܢܝܬܐ. (Ad ܐܬܕܠܚ, ἐθολώθη, cf. Hex. ad Psal. xxx. 10. xlv. 4.) [85] Sic Codd. XII, 51, 62, 88, et Syro-hex. [86] Cod. Jes., et sub ※ ᾿Α. Σ. Ο. (Θ?) Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Montef. pro αὐτὴν mendose dedit αὐτῆς. [87] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠ. ܡܫܬܒܚܬܐ. ܡܛܪܘܦܘܠܝܣ ܕܚܕܘܬܐ. Cod. 88 affert: ᾿Α. Σ. ἐπαινετὴν κ.τ.ἑ. [88] Syro-hex. ܣ. ܢܫܬܬܩܘܢ. Cf. ad Cap. li. 6. Mox post νεανίσκοι add. σου Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [89] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [90] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [91] Cod. 88. [92] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܪ̈ܐ. Cf. ad Cap. xvii. 27. [93] Idem: ܐ. ܣ. ܘܠܡܠܟܘܬܐ ܕܚܨܘܪ ܐܝܠܝܢ ܕܡܚܐ. [94] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܘܒܘܙܘ. [95] Nobil. ex Theodoreto: Οἱ λοιποί· ἀνατολῶν. In Commentariis Theodoreti hoc non habetur. Syro-hex. Symmacho continuat: ܠܒܢ̈ܝ ܡܕܢܚܐ. [96] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫ̈ܟܐ. Codd. 86, 88: ᾿Α. δέρρεις αὐτῶν. Σ. τὰς βάρεις (?) αὐτῶν. [97] Cod. 86. Cod. 88: Σ. ἀροῦσιν αὐτοῖς.

καλέσατε ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλειαν κυκλόθεν. Ἀ. καὶ καλέσουσιν ἐπ' αὐτοὺς λαίλαπα (s. συστροφὴν) κυκλόθεν.[98]

30 (xxx. 8). נֻסוּ נֻּדוּ מְאֹד הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת. *Fugite, vagamini valde, profunda facite domicilia vestra.* Ο΄. φεύγετε, λίαν ※ ἀναστατώθητε ◄,[99] ἐμβαθύνατε εἰς κάθισιν. Ἀ. (φεύγετε), κινήθητε σφόδρα, ταχύνατε κατοικῆσαι.[100] Aliter: Ἀ. φεύγετε μεταναστευόμενοι σφόδρα . . .[101] Σ. ἀναστατώθητε σφόδρα, ἐν βάθει καθίσατε.[102]

יֹשְׁבֵי חָצוֹר. *Qui habitatis Hazor.* Ο΄. καθήμενοι ἐν τῇ αὐλῇ. Σ. οἱ κατοικοῦντες Ἀσώρ.[103]

31 (xxx. 9). קוּמוּ עֲלוּ. *Surgite, ascendite.* Ο΄. ἀνάστηθι, καὶ ἀνάβηθι. Ἀ. ἀνάστητε, ἀναβῶμεν.[104]

שְׁלֵיו. *Tranquillam.* Ο΄. εὐσταθοῦν. Alia exempl. ἡσυχάζον.[105]

נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ φησὶ κύριος ◄.[106]

וְלֹא־בְרִיחַ לוֹ. *Nec vectis ei.* Ο΄. οὐ βάλανοι, οὐ μοχλοὶ ※ αὐτῷ ◄.[107]

32 (xxx. 10). וַהֲמוֹן מִקְנֵיהֶם לְשָׁלָל. *Et multitudo pecorum eorum in praedam.* Ο΄. καὶ πλῆθος κτηνῶν αὐτῶν εἰς ἀπώλειαν. Ἀ. καὶ συναγωγὴ ὑπάρξεως αὐτῶν εἰς σκῦλα.[108]

וּמִכָּל־עֲבָרָיו. *Et ex omnibus lateribus ejus.* Ο΄. ἐκ παντὸς πέραν (alia exempl. πέρατος[109]) αὐτῶν. Ἀ. ἐκ πάντων μερῶν αὐτοῦ. Σ. . τῶν ἀπέναντι . .[110]

32 (xxx. 10). אָבִיא אֶת־אֵידָם. *Adducam exitium eorum.* Ο΄. οἴσω τὴν τροπὴν αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐπάξω τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν.[111]

33 (xxx. 11). חָצוֹר. *Hazor.* Ο΄. ἡ αὐλή. Ἀ. Σ. Ἀσώρ.[112]

תַּנִּים. *Canum ferorum.* Ο΄. στρουθῶν. Ἀ. δρακόντων. Σ. σειρήνων.[113]

בֶּן־אָדָם. *Filius hominis.* Ο΄. υἱὸς ἀνθρώπου. Alia exempl. υἱὸς γηγενοῦς.[114]

34 (xxv. 13, 14). אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־עֵילָם בְּרֵאשִׁית מַלְכוּת צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר. Ο΄. τὰ Αἰλάμ. Alia exempl. ὃς ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην πρὸς τὴν Αἰλὰμ ἐν ἀρχῇ (βασιλείας Σεδεκίου) βασιλέως Ἰούδα, λέγων.[115]

35 (xxv. 14). הִנְנִי שֹׁבֵר אֶת־קֶשֶׁת עֵילָם רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם. *Ecce! ego frangam arcum Elamitarum, praestantissimum roboris eorum.* Ο΄. ※ ἰδοὺ ◄[116] συνετρίβη τὸ τόξον Αἰλὰμ, ἀρχὴ δυναστείας αὐτῶν. Ἀ. Σ. . . συντρίψω τὸ τόξον Αἰλὰμ, κεφάλαιον ἰσχύος αὐτῶν.[117]

36 (xxv. 15). אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא שָׁם. *Quo non venient.* Ο΄. ὃ οὐχ ἥξει ἐκεῖ. Σ. ἐν οἷς οὐκ εἰσελεύσονται.[118]

37 (xxv. 16). אֶת־עֵילָם. Ο΄. αὐτούς. Ἀ. Σ. Αἰλάμ.[119]

Cap. XLIX. 18. ÷ παντοκράτωρ ◄.[120]

---

[98] Syro-hex. ܐ. ܘܢܩܪܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܥܠܥܠܐ ܡܢ ܚܕܪܐ. Ad συστροφὴν cf. Hex. ad Psal. xxx. 14. xxxiii. 5. liv. 16. [99] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. Est Symmachi, ut mox videbimus. [100] Codd. 86, 88. [101] Syro-hex. ܐ. ܥܪܘܩܘ ܟܕ ܡܫܬܢܝܢ ܛܒ. [102] Cod. 88. Syro-hex. affert: Σ. ἐν βάθει καθίσατε (ܒܥܘܡܩܐ ܬܒܘ). [103] Syro-hex. Symmacho continuat: ܥܡܘܪܝ̈ܗ ܕܚܨܘܪ. [104] Syro-hex. ܐ. ܩܘܡܘ ܢܣܩ. [105] Sic Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii, et Syro-hex. [106] Sic Codd. XII (in marg.), 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [107] Pronomen est in Cod. 88, Syro-hex., qui posterior in marg. char. med. habet αὐτοῖς. Superfluum οὐ βάλανοι desideratur in Comp., Codd. 22, 41, aliis, et Syro-hex. Montef. ex "uno cod." affert: Ο΄. μοχλοί. Θ. βάλανοι. [108] Syro-hex. ܐ. ܘܟܢܘܫܐ ܕܩܢܝܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ܠܒܙܬܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. εἰς σκῦλα. Cf. ad Cap. xxxviii. 2. [109] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. μέρους habet. [110] Codd. 86, 88, quorum hic τῶν μερῶν habet. Nobil. affert: Ἀ. ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν. Θ. ἐκ πάντων μερῶν αὐτοῦ, consentiente Theodoreto in Cat. Ghisler. T. II, p. 867. Tandem Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἀ. Σ. ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν. Θ. ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτῶν. [111] Codd. 86, 88. [112] Syro-hex. [113] Codd. 86, 88. Similiter Syro-hex. ܐ. ܕܬܢܝܢܐ. ܣ. ܕܣܝܪܝܢܘܣ. [114] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. Cod. 88: υἱὸς γηγενοῦς ἀνθρώπου. [115] Sic Cod. 88, Syro-hex. Quae supplevimus, βασιλείας Σεδεκίου, in marg. char. med. affert Syrus. [116] Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἰδοὺ ἐγὼ συντρίβω κ.τ.ἑ. [117] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܒܪ ܠܩܫܬܐ ܕܥܝܠܡ ܪܝܫܐ ܕܚܝܠܐ ܕܝܠܗܘܢ. [118] Idem: ܣ. ܒܗܠܝܢ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ. [119] Syro-hex. [120] Idem.

Cap. L (Gr. xxvii).

1. אֶל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. *Contra terram Chaldaeorum per Jeremiam prophetam.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. πρὸς γῆν Χαλδαίων ἐν χειρὶ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου ◂.[1]

2. וּשְׂאוּ־נֵס הַשְׁמִיעוּ. *Et attollite vexillum; audire facite.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐπάρατε σημεῖον, ἀκουστὸν ποιήσατε ◂.[2] Ἀ. ἄρατε σημεῖον . . .[3]

חַת מְרֹדָךְ. *Consternatus est Merodach.* Ο΄. παρεδόθη Μαιρωδάχ. Ἀ. ἐπτοήθη Μαρωδάχ.[4] Σ. ἡττήθη Μαρωδάχ.[5]

הֹבִישׁוּ עֲצַבֶּיהָ חַתּוּ גִּלּוּלֶיהָ. *Pudefacta sunt simulacra ejus, consternata sunt idola ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ᾐσχύνθησαν τὰ εἴδωλα αὐτῆς, ᾐσχύνθησαν τὰ βδελύγματα αὐτῆς ◂.[6]

3. נָדוּ הָלָכוּ. *Vagantur, abeunt.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. ἐσαλεύθησαν, ἀπῆλθον ◂.[7]

4. נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. φησὶ κύριος.[8]

5. הֵנָּה פְנֵיהֶם בֹּאוּ וְנִלְווּ אֶל־יְהוָֹה. *Huc facies eorum* (directae erunt); *venite et adjungite vos Jovae.* Ο΄. ὧδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ÷ δώσουσι ◂,[9] καὶ ἥξουσι καὶ καταφεύξονται πρὸς κύριον τὸν θεόν. Ἀ. ἰδοὺ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἥξουσι, (Ἀ. Σ.) καὶ προστεθήσονται τῷ κυρίῳ.[10]

6. הִתְעוּם. *Errare fecerunt eos.* Ο΄. ἔξωσαν αὐτούς. Ἀ. Σ. ἐπλάνησαν αὐτούς.[11]

שׁוֹבְבוּם. *Seduxerunt eos.* Ο΄. ἀπεπλάνησαν αὐτούς. Σ. περιήγαγον (αὐτούς).[12]

7. וְצָרֵיהֶם אָמְרוּ לֹא נֶאְשָׁם. *Et hostes eorum dixerunt: Non rei erimus.* Ο΄. οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν εἶπαν, μὴ ἀνῶμεν αὐτούς. Ἀ. Θ. καὶ οἱ πολιορκοῦντες αὐτοὺς εἶπαν, οὐ πλημμελήσομεν.[13] Σ. . . οὐ πλημμελοῦμεν.[14]

נְוֵה־צֶדֶק וּמִקְוֵה אֲבוֹתֵיהֶם יְהוָֹה. (Peccaverunt in) *habitationem justitiae, et spem patrum eorum Jovam.* Ο΄. νομὴ δικαιοσύνης τῷ συναγαγόντι τοὺς πατέρας αὐτῶν (alia exempl. add. κυρίῳ[15]). Ἀ. Θ. εὐπρέπεια δικαιοσύνης, καὶ ἐλπὶς πατέρων αὐτῶν κύριος. Σ. τῷ κατοικιστῇ τῷ δικαίῳ, καὶ ἐλπὶς τῶν πατέρων αὐτῶν κύριος.[16]

8. נֻדוּ. *Fugite.* Ο΄. ἀπαλλοτριώθητε. Ἀ. Σ. κινήθητε.[17]

כְּעַתּוּדִים. *Sicut hirci.* Ο΄. ὥσπερ δράκοντες. Ἀ. ὡς ἔριφοι.[18] Σ. ὡς † καιρινοι.[19] Aliter: Ἀ. Σ. ὡς κερασταί (s. βασιλίσκοι).[20] Θ. ὡς ἔριφοι.[21] Ὁ Σύρος· τράγοι.[22]

לִפְנֵי־צֹאן. *Ante gregem.* Ο΄. κατὰ πρόσωπον προβάτων. Σ. ἔμπροσθεν ποιμνίων.[23]

9. וּמַעֲלָה. *Et ascendere faciam.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνάγω.[24]

Cap. L. [1] Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Cod. 88 pingit: πρὸς γῆν Χ. ※ ἐν χειρὶ κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: ἐπὶ γῆν κ.τ.ἑ. [2] Cod. Jes. (Montef. om. καί, invito cod.) Sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex., et (cum ἀκουτίσατε pro ἀκουστὸν π.) Codd. 22, 48, alii. [3] Syro-hex. [illegible] [4] Idem: [illegible] [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [7] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [8] Sic Cod. 88, Syro-hex. [9] Sic sub obelo Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: μεταβαλοῦσι ([illegible]), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. [10] Syro-hex. [illegible] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. καὶ προστ. τῷ κ. [11] Codd. 86, 88. Syro-hex. [illegible] [12] Syro-hex. [illegible] Cf. Hex. ad Psal. lix. 3. [13] Idem: [illegible] Codd. 86, 88: Ἀ. οὐ πλημμελήσομεν. [14] Codd. 86, 88. [15] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [16] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [illegible], quod temere sollicitavit Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 408. Vox [illegible], κατοικιστής, Lexicis inserenda. (Parum probabiliter Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 875: ἀντὶ δὲ τοῦ, νομὴ—αὐτῶν τῷ κυρίῳ, Σύμμαχος ἐξέδωκεν, εὐπρέπεια—κύριος.) [17] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Cap. xlix. 30. [18] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. ὥσπερ ἔριφοι, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoreto. [19] Codd. 86, 88: Σ. ὡς καιρινοι (sic) ἔμπροσθεν ποιμνίων. Parsons. tentat κερεῖνοί, favente aliquatenus Syro-hex.; nos inter κερεῖνοὶ et καίριμοι adhuc incerti haeremus. Cf. Hex. ad Psal. lxv. 15. [20] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Cap. viii. 17. Ad κεραστής cf. Prov. xxiii. 32 in Syro-hex. [21] Syro-hex. [illegible] [22] Theodoret. [23] Cod. Jes., et, ut supra, Codd. 86, 88. [24] Sic Codd. 22, 36, alii, et

9. (s. מַשְׂכִּיל) חִצָּיו כְּגִבּוֹר מַשְׁכִּיל. *Sagittae ejus, sicut herois orbantis* (s. *prospere agentis*). Ο΄. ὡς (alia exempl. τὰ βέλη αὐτῶν ὡς[25]) βολὶς μαχητοῦ συνετοῦ. Ἀ. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς γίγας ἀτεκνῶν. Σ. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς δυνατοῦ συνετοῦ.[26]

10. נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. λέγει κύριος.[27]

11. כִּי תִשְׂמְחוּ. *Quia laetati estis.* Ο΄. ὅτι ηὐφραίνεσθε. Ἀ. ὅτι ἐπεχάρητε. Σ. ὅτι ἠγαλλιάσασθε.[28]

כְּעֶגְלָה דָשָׁא וְתִצְהֲלוּ. *Sicut vitula triturans, et mugiistis.* Ο΄. ὡς βοΐδια ἐν βοτάνῃ, καὶ ἐκερατίζετε. (Ἀ.) ὥσπερ μόσχοι χλόης, καὶ ἐχρεμετίζετε.[29] Σ. . . ἐβοᾶτε.[30]

12. חָפְרָה יוֹלַדְתְּכֶם. *Erubuit quae vos peperit.* Ο΄. ※ Σ. Θ. ἐνετράπη ἡ τεκοῦσα ὑμᾶς ◂ μήτηρ ἐπ' ἀγαθά.[31]

הִנֵּה אַחֲרִית גּוֹיִם מִדְבָּר צִיָּה וַעֲרָבָה. *Ecce! pars extrema gentium fiet desertum, ariditas et solitudo.* Ο΄. ※ ἰδοὺ ◂ ἐσχάτη ἐθνῶν ἔρημος, ※ Πάντες· ἄνυδρος (καὶ) ἄβατος ◂.[32]

13. יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶיהָ. *Obstupescet, et sibilabit propter omnes plagas ejus.* Ο΄. σκυθρωπάσει, καὶ συριοῦσιν ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς. Ἀ. Σ. ἐκστήσεται (Σ. ἀπορηθήσεται[33]), καὶ συριεῖ ἐπὶ πάσαις ταῖς πληγαῖς αὐτῆς.[34]

14. כִּי לַיהוָֹה חָטָאָה. *Quia in Jovam peccavit.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· ὅτι τῷ κυρίῳ ἥμαρτεν ◂.[35]

15. הָרִיעוּ עָלֶיהָ סָבִיב. *Vociferamini contra eam circum.* Ο΄. καὶ κατακρατήσατε αὐτήν (alia exempl. ἐπ' αὐτὴν κύκλῳ[36]). Ἀ. Σ. ἀλαλάξατε . . .[37]

נָתְנָה יָדָהּ. *Dedit manum suam.* Ο΄. παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῆς. Ἀ. ἔδωκε χεῖρα αὐτῆς.[38] Σ. παρέδωκε τὰς χεῖρας αὐτῆς.[39]

אָשְׁיוֹתֶיהָ. *Fundamenta ejus.* Ο΄. αἱ ἐπάλξεις αὐτῆς. Ἀ. θεμέλια αὐτῆς.[40]

הִנָּקְמוּ בָהּ. *Ulciscimini eam.* Ο΄. ἐκδικεῖτε ἐπ' αὐτήν. Ἀ. Σ. ἐκδίκησιν λάβετε παρ' αὐτῆς.[41]

16. זוֹרֵעַ. *Satorem.* Ο΄. σπέρμα. Ἀ. Σ. τὸν σπείροντα.[42]

חֶרֶב הַיּוֹנָה. *Gladii saevientis.* Ο΄. μαχαίρας Ἑλληνικῆς. Ἀ. Σ. . μεθυούσης (s. οἰνωμένης).[43]

17. הָאַחֲרוֹן עִצְּמוֹ. *Posterior ossa ejus arrosit.* Ο΄. ὕστερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ (alia exempl. add. κατέφαγεν[44]). Ἀ. ἔσχατος κατεδυνάστευσεν αὐτοῦ. Σ. ἔσχατος ἐξεδυνάστευσεν αὐτοῦ.[45] Aliter: Ἀ. Σ. . ἐξοστεΐσεν (s. ὀστέωσεν) αὐτόν.[46]

Syro-hex. Iidem mox juxta Hebraeum μεγάλων post ἐθνῶν inferunt. [25] Sic Codd. 22, 36 (cum αὐτοῦ), alii (cum αὐτοῦ), et Syro-hex. in marg. char. med. [26] Cod. Jes. [27] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 86 in marg. [28] Codd. 86 (sine litera Σ.), 88. Pro ἐπιχάρητε, ἐπεχάρητε correximus. [29] Sic sine nom. Cod. 86, et, praemisso Ἀλλ., 88. Syro-hex. affert: Ἀ. ἐχρεμετίζετε (ܘܡܨܗܠܝܢ ܗܘܝܬܘܢ). [30] Syro-hex. ܣ. ܩܥܝܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ. [31] In LXX hodie legitur: ἐνετράπη—ἐπ' ἀγαθά; sed haec, ἐνετράπη ἡ τ. ὑμᾶς, desunt in Codd. Vat., Sinait., 23, 26, 86, 106, et Syro-hex., qui in marg. affert: ܣ. ܬ. ܒܗܬܬ ܗܝ ܕܝܠܕܬܟܘܢ. Montef. e Cod. Jes. dubitanter edidit: ※ οἱ Π. ἐνετράπη—εἰς ἀγαθά; invitis Parsonsii schedis. Pro ἐνετράπη Codd. 22, 36, alii, κατωρύγη habent. Cf. Hex. ad Psal. lxx. 24. [32] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ἰδοὺ ἐσχάτη ἐθ. ἔρημος, ※ ἄνυδρος καὶ ἄβατος ◂. Sic sine aster. (cum καὶ ἄν. καὶ ἄβ.) Codd. 22, 36, alii. [33] Syro-hex. ܣ. ܢܬܦܫܪ. Cf. ad Cap. xix. 8. [34] Cod. 86. [35] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [36] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܠܠܘ. [38] Codd. 86, 88, quorum hic χεῖρας habet. Syro-hex. ܐ. ܝܗܒܬ ܐܝܕܐ ܕܝܠܗ. [39] Codd. 86, 88. [40] Iidem. Syro-hex. ܐ. ܫܬܐܣܝܗ ܕܝܠܗ. [41] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܒܥܘܬܐ ܣܒܘ ܡܢܗ. Sensus est utriusque interpretis, locutio solius Symmachi. Cf. Hex. ad Gen. iv. 15. [42] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܙܪܘܥܐ. [43] Idem: ܐ. ܣ. ܪܘܝܐ. Cf. ad Cap. xlvi. 16. Minus probabiliter Origen. Opp. T. III, p. 314: τὸ Ἑλληνικῆς, οἱ λοιποί, περιστερᾶς, ἐξέδωκαν. [44] Syro-hex. in marg. char. Estrang. ܐܟܠ. Post Βαβυλῶνος Codd. 22, 36, alii, addunt: Ναβουχ. κατέφαγεν τὰ ὀ. αὐτοῦ (s. τὰ ὀ. αὐτοῦ κατέφαγεν). [45] Cod. 88. [46] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܓܪܡܗ. Graecitas agnoscit tantum ἐξοστεΐζω, exosso; sed forma ὀστεόω non improbanda videtur in interprete, qui ad Hebraicum עָצֵם exprimendum ὀστέωσιν excogitavit. Cf. Hex. ad Job. xxi. 23.

18. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※'Α. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◀.[47]

פֹּקֵד. *Animadvertam.* Ο΄. ἐκδικῶ. 'Α. Σ. ἐπισκέψομαι.[48]

פָּקַדְתִּי. *Animadverti.* Ο΄. ἐξεδίκησα. 'Α. Σ. ἐπεσκεψάμην.[49]

19. וְשֹׁבַבְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל. *Et reducam Israelem.* Ο΄. καὶ ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραήλ. 'Α. καὶ ἐπιστρέψω τὸν Ἰσραήλ. Σ. καὶ ὑποστρέψω τὸν Ἰσραήλ.[50]

אֶל־נָוֵהוּ. *Ad pascuum suum.* Ο΄. εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ. 'Α.. εὐπρέπειαν αὐτοῦ. Σ.. κατοίκησιν αὐτοῦ.[51]

וְהַבָּשָׁן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν τῇ Βασάν.[52]

20. יְבֻקַּשׁ אֶת־עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ. *Quaeretur delictum Israelis, et non erit.* Ο΄. ζητήσουσι τὴν ἀδικίαν Ἰσραὴλ, καὶ οὐχ ὑπάρξει. 'Α. Θ. ζητηθήσεται ἡ ἀνομία Ἰσραὴλ, καὶ οὐχ ὑπάρξει.[53]

21. עַל־הָאָרֶץ מְרָתַיִם עֲלֵה עָלֶיהָ. *Adversus terram Merathaim* (duplicis defectionis) *ascende, adversus eam.* Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος, πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ' αὐτήν.[54] 'Α. ἐπὶ γῆν παραπικραινόντων ἀνάβηθι ἐπ' αὐτήν.[55] Σ. ἐπὶ τὴν γῆν τῶν παροργιζόντων (s. παροξυνόντων) . . .[56]

פְּקֹד חֲרֹב וְהַחֲרֵם אַחֲרֵיהֶם. *Pekod* (animadversionis); *occide et exscinde post eos.* Ο΄. ἐκδίκησον ('Α. Σ. ἐπίσκεψαι), μάχαιρα, καὶ ἀφάνισον ('Α. Σ. ἀναθεμάτισον) ※ Θ. ὀπίσω αὐτῶν κακά ◀.[57] Σ. ἐπίσκεψαι διὰ μαχαίρας, καὶ ἀναθεμάτισον . .[58]

24. יָקֹשְׁתִּי לָךְ. *Tetendi tibi* (laqueum). Ο΄. ἐπιβήσονταί (alia exempl. ἐπιθήσονταί[59]) σοι. Ἄλλος· ἀντεταξάμην σοι.[60]

וְאַתְּ לֹא יָדָעַתְּ. *Et tu nesciisti.* Ο΄. καὶ οὐ γνώσῃ. 'Α. Σ. Θ. σὺ δὲ οὐκ ἔγνως.[61]

הִתְגָּרִית. *Contendisti.* Ο΄. ἀντέστης. 'Α. Σ. ἤρισας (s. προσήρισας).[62]

25. כִּי־מְלָאכָה הִיא. *Nam opus est.* Ο΄. ὅτι ἔργον ※'Α. ἐστί ◀.[63]

לַאדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. Ο΄. τῷ κυρίῳ θεῷ. Alia exempl. τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων.[64]

26. בֹּאוּ־לָהּ מִקֵּץ. *Venite contra eam ab extremo* (ad unum omnes). Ο΄. ὅτι ἐληλύθασιν ※ αὐτῇ ◀[65] οἱ καιροὶ αὐτῆς. 'Α. ἔλθετε (s. δεῦτε) αὐτῇ ἀπὸ πέρατος. Σ. εἰσέλθετε εἰς αὐτὴν πάντες.[66]

סָלּוּהָ כְמוֹ־עֲרֵמִים. *Aggerate eum sicut acervos.* Ο΄. ἐρευνήσατε αὐτὴν ὡς σπήλαιον. 'Α. ἀποσκολοπίσατε αὐτήν, ὥσπερ οἱ σωρεύοντες. Σ. ἐξάρατε αὐτὴν ὡς γλωσσόκομον.[67]

27. חִרְבוּ כָּל־פָּרֶיהָ יֵרְדוּ לַטָּבַח. *Occidite omnes juvencos ejus, descendant in mactationem.* Ο΄. ἀναξηράνατε αὐτῆς πάντας τοὺς καρποὺς, καὶ καταβήτωσαν εἰς σφαγήν. 'Α. ἐρημώσατε πάντα τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ κατάβητε εἰς σφαγήν.[68]

---

[47] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [48] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܥܪ ܐܢܐ. [49] Idem: ܐ. ܣ. ܣܥܪܬ. Idem in textu bis habet: ※ἐπὶ ◀ τὸν βασιλέα. [50] Codd. 86, 88. [51] Iidem. [52] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [53] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ζητηθήσεται ἡ ἀνομία. [54] Syro-hex. in textu: ἐπὶ τῆς γῆς πικρῶς ἀνάβηθι (ܣܩ) ἐπ' αὐτήν; in marg. autem char. med.: λέγει κύριος, ἐπὶ τὴν γῆν τῶν παραπικραινόντων (ܕܡܡܪܡܪܝܢ), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. [55] "Sic MS. Jes. et alius."—*Montef.* [56] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܡܪܓܙܝܢ. [57] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum κατόπισθεν pro ὀπίσω) Codd. 22, 36, alii. [58] Codd. 86 (cum ἐπίσκεψε), 88 (cum ἐπίσκυψαι). Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἐπίσκεψαι (ܣܥܘܪ). 'Α. Σ. καὶ ἀναθεμάτισον (ܘܚܪܡ). [59] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, 41, alii, et Syro-hex. [60] Syro-hex. in marg. char. med. ܐܚܪܝܢ. ܠܘܩܒܠܟܝ. Codd. 22, 36, alii: ἀντεταξάμην σοι καὶ ἐπιθήσονταί σοι; ex duplici versione. [61] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܢܬܝ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܬܝ. [62] Idem: ܐ. ܣ. ܐܬܚܪܝܬܝ. [63] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ÷), alii, et sub aster. Syro-hex. [64] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. τῷ κυρίῳ κυρίῳ (marg. θεῷ) τῶν δ. [65] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [66] Syro-hex. ܐ. ܬܘ ܠܗ̇ ܡܢ ܣܘܦܐ. ܣ. ܥܘܠܘ ܠܗ̇ ܟܠܟܘܢ. [67] Idem: ܐ. ܣܩܘܦܘܗ̇ ܐܝܟ ܕܨܒܪܝܢ. ܣ. ܥܩܘܪܘܗ̇ ܐܝܟ ܓܠܘܣܩܡܐ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxvii. 5. cxviii. 118. [68] Idem: ܐ. ܚܪܘܒܘ (ܚܪܒܘ) ܟܠܗ ܦܐܪܗ̇. ܘܚܘܬܘ ܠܢܟܣܬܐ.

27. פְּקֻדָּתָם. *Animadversionis eorum.* Ο΄. ἐκδικήσεως αὐτῶν. Ἀ. ἐπισκέψεως . .[69]

28. נִקְמַת הֵיכָלוֹ. *Vindictam templi sui.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· ἐκδίκησιν ναοῦ αὐτοῦ ◄.[70]

29. זָדָה. *Insolenter egit.* Ο΄. ἀντέστη. Ἀ. Σ. ὑπερηφανεύσατο.[71]

אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *In Sanctum Israelis.* Ο΄. θεὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. Ἀ. εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ.[72]

30. יִדַּמּוּ. *Delebuntur.* Ο΄. ῥιφήσονται. Ἀ. σιγήσονται.[73] Σ. σιωπηθήσονται.[74]

בַּיּוֹם הַהוּא. Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◄.[75]

31. זָדוֹן. *Insolentia!* Ο΄. τὴν ὑβρίστριαν. Ἀ. Σ. ὑπερήφανε.[76]

יוֹמֶךָ. *Dies tuus.* Ο΄. ἡ ἡμέρα σου. Alia exempl. ἡ ἡμέρα τῆς πτώσεώς σου.[77]

פְּקַדְתִּיךָ. *Animadvertam in te.* Ο΄. ἐκδικήσεώς σου. Ἀ. ἐπισκοπῆς σου.[78]

32. וְכָשַׁל זָדוֹן. *Et corruet insolentia.* Ο΄. καὶ ἀσθενήσει ἡ ὕβρις σου. Ἀ. καὶ σκανδαλισθήσεται ὑπερηφανία.[79] Σ. . . ἡ ὑπερηφανία σου.[80]

בְּעָרָיו. *In urbibus ejus.* Ο΄. ἐν τῷ δρυμῷ αὐτῆς. Ἀ. ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῆς.[81]

33. עֲשׁוּקִים. *Oppressi sunt.* Ο΄. καταδεδυνάστευνται. Ἀ. συκοφαντοῦνται. Σ. σεσυκοφάντηνται.[82]

מֵאֲנוּ שַׁלְּחָם. *Recusant dimittere eos.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ἐξαποστεῖλαι αὐτούς. Ἀ. ἠπείθησαν ἀποστεῖλαι αὐτούς. Σ. ἀντέστησαν μὴ ἀπολῦσαι αὐτούς.[83]

34. גֹּאֲלָם. *Vindex eorum.* Ο΄. καὶ ὁ λυτρούμενος αὐτούς. Ἀ. Σ. ὁ ἐγγίζων αὐτοῖς.[84]

רִיב יָרִיב אֶת־רִיבָם. *Litigando litigabit litem eorum.* Ο΄. κρίσιν κρινεῖ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους αὐτοῦ. Ἀ. δίκην δικάσεται τὴν δίκην αὐτῶν. Σ. τιμωρίᾳ ἐπεξελεύσεται τὴν δίκην αὐτῶν.[85]

לְמַעַן הִרְגִּיעַ. *Ut quietum reddat.* Ο΄. ὅπως ἐξάρῃ. Σ. ὥστε ταράξαι.[86]

וְהִרְגִּיז. *Et commoveat.* Ο΄. καὶ παροξυνεῖ. Ἀ. καὶ κλονήσει.[87]

35. חֲכָמֶיהָ. *Sapientes ejus.* Ο΄. τοὺς συνετοὺς αὐτῆς. Οἱ λοιποί· τοὺς σοφούς . .[88]

36. חֶרֶב אֶל־הַבַּדִּים וְנֹאָלוּ. *Gladius ad mendaces* (hariolos), *et stultescent.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ (Θ.) μάχαιραν ἐπὶ τὰ μαντεῖα αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσεται ◄.[89] Ἀ. . πρὸς τοὺς ἐκλεκτούς, καὶ ἀφρονισθήσονται (s. μωρανθήσονται).[90] Σ. . ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτῆς, καὶ κοπωθήσονται.[91]

---

[69] Syro-hex. ◆ ܕܣܥܘܪܘܬܐ .ܐ. [70] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [71] Codd. 86, 88: Ἀ. ὑπερηφ. εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσρ. Syro-hex. ◆ ܐܬܪܝܡܬ .ܣ .ܐ. [72] Codd. 86, 88. Syro-hex. tam Aquilae quam τοῖς Ο΄ vindicat: θεὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. [73] Codd. 86, 88. [74] Syro-hex. ◆ ܢܫܬܬܩܘܢ .ܣ. Cf. ad Cap. xlix. 26. [75] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [76] Syro-hex. ◆ ܡܫܬܥܠܝܢܐ .ܣ .ܐ. Vulg. *superbe;* unde Comp. ex ingenio, ut videtur: ὑπερήφανε. [77] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [78] Syro-hex. .ܐ. ◆ ܕܣܘܥܪܢܟܝ ܡܠܟܐ. Cf. ad Cap. xlvi. 21. [79] Idem in continuatione: ◆ ܘܬܬܬܩܠ ܡܫܬܥܠܝܢܘܬܐ. [80] Codd. 86, 88, qui ὑπερηφανεία scribunt. [81] Syro-hex. ܒܡܕܝܢܬܐ .ܐ. ◆ ܕܝܠܗ. [82] Codd. 86, 88. [83] Iidem. [84] Syro-hex. ◆ ܗܘ ܕܡܬܩܪܒ ܠܘܬܗܘܢ .ܣ .ܐ, cum scholio: ܕܡܬܩܪܒ ◆ ܕܦܪܘܩܐ. Cf. Hex. ad Levit. xxv. 33. xxvii. 15, 33. [85] Codd. 86, 88. Ad Sym. τιμωρίᾳ in casu tertio pinximus propter Syro-hex., qui affert: ܒܬܒܥܬܐ ܢܦܘܩ ܠܕܝܢܐ .ܣ ◆ ܕܝܠܗܘܢ. [86] Codd. 86, 88 (cum ὡς pro ὥστε). Statim Cod. 88 in textu: ※ σὺν ◄ τὴν γῆν. [87] Syro-hex. ◆ ܘܢܙܝܥ .ܐ. [88] Syro-hex. [89] Sic sine aster. Codd. 36, 48 (qui μάχαιρα habent), 62, alii. Syro-hex. legit et pingit: ※ μάχαιραν (s. μάχαιρα) ◄ ἐπὶ τοὺς μάντεις (ܩܨܘܡܐ) αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσονται. Parsons. e Cod. XII affert: ※ Ἀ. μάχαιραν ἐπὶ τὰ μ. αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσονται; notans: "Huic lectioni praefigitur in Cod. 86 Ἀ. Σ. Θ.; in Cod. 88 tantum Θ." Est quidem solius Theodotionis, ut mox videbimus. [90] Syro-hex. ◆ ܠܘܬ ܓܒܝܐ ܘܢܫܬܛܘܢ .ܐ. [91] Idem: ◆ ܥܠ ܕܪܥܝܗ ܘܢܠܐܘܢ .ܣ; quasi in Hebraeo legisset וְנִלְאוּ. Graeca Symmachi exhibet in textu Cod. 51, supplens: μάχαιραν ἐπὶ τοὺς βρ. αὐτῆς, καὶ κοπωθήσονται· μάχαιραν ἐπὶ τὰ μαντεῖα αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσεται. Praeterea Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτῆς, καὶ κοπωθήσεται; sed incaute ad v. 37, ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς κ. τ. ἑ., refert. Postremo in loco Jerem. xlviii (Gr. xxxi). 30 pro Hebr. וְלֹא־כֵן בַּדָּיו, teste Syro nostro, Aquila scripsit, καὶ οὕτως τὰ ἐκλεκτὰ (ܓܒܝܐ) αὐτοῦ; Sym. vero,

36. גִּבּוֹרֶיהָ. *Fortes ejus.* Οʹ. τοὺς μαχητὰς αὐτῆς. Οἱ λοιποί· δυνατούς..[92]

37. וְאֶל־כָּל־הָעֶרֶב. *Et ad omnem turbam miscellam.* Οʹ. καὶ ἐπὶ ※ πάντα ◂ τὸν σύμμικτον.[93]

38. חֹרֶב אֶל־מֵימֶיהָ וְיָבֵשׁוּ. *Siccitas ad aquas ejus, et exsiccabuntur.* Οʹ. ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς, καὶ καταισχυνθήσονται. Alia exempl. μάχαιρα ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς ᾧ ἐπεποίθει, ※ καὶ ξηρανθήσεται ◂.[94]

וּבָאֵימִים יִתְהֹלָלוּ. *Et cum terroribus* (idolis) *insane se gerunt.* Οʹ. καὶ ἐν ταῖς νήσοις οὗ κατεκαυχῶντο. Ἀ. καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις ἐγκαυχῶνται. Σ. καὶ ἐν ἰσχυροῖς καυχῶνται.[95]

39. צִיִּים אֶת־אִיִּים. *Zijjim* (bestiae deserticolae) *cum ululatoribus.* Οʹ. ἰνδάλματα ἐν ταῖς νήσοις. Ἀ. σιεὶμ μετὰ ἰείμ.[96] Σ. σειρῆνες μετὰ δυνατῶν.[97]

בְּנוֹת יַעֲנָה. *Struthiones.* Οʹ. θυγατέρες σειρήνων. Ἀ.. στρουθῶν. Σ.. στρουθοκαμήλων.[98]

וְלֹא־תֵשֵׁב עוֹד לָנֶצַח. *Et non habitabitur ultra in perpetuum.* Οʹ. Vacat. ※ καὶ οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι εἰς νῖκος ◂.[99] Σ. καὶ οὐ κατοικηθήσεται ἔτι εἰς νῖκος.[100]

39. וְלֹא תִשְׁכּוֹן עַד־דּוֹר וָדֹר. *Et non incoletur usque ad omnes aetates.* Οʹ. οὐ μὴ κατοικηθῇ οὐκέτι εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. οὐδὲ κατασκηνωθήσεται ἐν αὐτῇ ἕως γενεῶν καὶ γενεῶν.[101]

40. אֶת־סְדֹם. Οʹ. ※ Θ. τὴν ◂ Σόδομα.[102]

וְאֶת־שְׁכֵנֶיהָ. *Et vicinas ejus.* Οʹ. καὶ τὰς ὁμορούσας αὐταῖς. Ἀ. Σ. καὶ τὰς γείτονας.[103]

42. כִּידֹן. *Jaculum.* Οʹ. ἐγχειρίδιον. Ἀ. Σ. θυρεόν.[104]

אַכְזָרִי הֵמָּה וְלֹא יְרַחֵמוּ. *Crudeles sunt, et non miserebuntur.* Οʹ. ἰταμός ἐστι, καὶ οὐ μὴ ἐλεήσῃ. Ἀ. Σ. ἀνελεήμονές εἰσιν, οὐκ οἰκτειρήσουσιν.[105]

כְּאִישׁ. *Sicut vir.* Οʹ. ὥσπερ πῦρ. Ἀ. Σ. ὡς ἀνήρ.[106]

44. מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן. *E superbia Jordanis.* Οʹ. ἀπὸ ※ Ἀ. Θ. τοῦ φρυάγματος ◂ τοῦ Ἰορδάνου.[107] Ἀ. (ἐξ) ὑπερφερείας..[108] Σ. ἀπὸ δόξης..[109]

אֶל־נְוֵה אֵיתָן. *In pascuum perennitatis.* Οʹ. εἰς Γαιθάν. Alia exempl. εἰς τόπον Αἰθάμ.[110] Ἀ. ἐπὶ τὸ κατοικητήριον Αἰθάμ.[111] Σ. ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ ἀρχαῖον.[112]

45. אֶל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים. Οʹ. ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους (alia exempl. τὴν γῆν τῶν Χαλδαίων[113]).

οὕτως ὁ βραχίων αὐτοῦ. [92] Syro-hex. ܓܢܒܪ̈ܘܗܝ ܘܗܘ ◆ ܣܪ̈ܟܒܐ, indice lectionis ad ἵππους appicto. [93] Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἐπὶ πάντα ◂ τὸν σ. [94] Sic Cod. Jes. in marg., teste Parsonsio. Syro-hex. in textu: μάχαιραν (s. μάχαιρα) ἐπὶ τῷ ὕ. αὐτῆς, καὶ καταισχυνθήσονται; in marg. autem char. med.: ᾧ ἐπεποίθει, καὶ ξηρανθήσεται. Codd. 22, 36, alii: μάχαιραν (s. μάχαιρα) ἐπὶ τῷ ὕ. αὐτῆς ᾧ ἐπεποίθει, καὶ ἐξαρθήσεται (s. ξηρανθήσεται). [95] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ ܒܦܬܟܪ̈ܐ .ܐ̄ ◆ ܒܚܣܝܢ̈ܐ .ܣ̄. [96] Codd. 86, 88: Ἀ. σιεὶμ μετὰ σιείμ (sic). Pro posteriore σιεὶμ legendum videtur εἰείμ s. ἰείμ, coll. Hex. ad Jesai. xiii. 22. xxxiv. 14. Syro-hex. ad ἰνδάλματα affert: Ἀ. συνιείμ (ܣܘܢܝܐܝܡ). Ὁ Ἑβρ. σειείμ (ܣܝܐܝܡ). [97] Codd. 86, 88. [98] Iidem. Cf. Hex. ad Job. xxx. 29. Syro-hex. affert: ◆ ܕܨܦܪ̈ܐ .ܐ̄ ◆ ܣܛܪܘܬܘܩܡܠܘܣ ܥܡ ܚܣܝܢ̈ܐ .ܣ̄; ubi Symmachi lectio ad clausulam praecedentem pertinet. [99] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ καὶ οὐκ ◂ οἰκοδ. ἔτι εἰς νῖκος. Pro εἰς νῖκος in Codd. 22, 36, aliis, est εἰς τὸν αἰῶνα. [100] Syro-hex. .ܣ̄ ܘܠܐ ܬܬܥܡܪ ܬܘܒ ܠܥܠܡ. [101] Idem in continuatione: ܘܠܐ ܬܫܬܪܐ ܒܗ ܥܕܡܐ ܠܫܪܒܬܐ ◆ ܘܫܪܒܬܐ. Comp., nescio unde, edidit: οὐ μὴ—εἰς τὸν αἰῶνα, οὐδὲ μὴ κατασκηνωθήσεται ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς. [102] Cod. Jes. Syro-hex. ※ ܠܣܕܘܡ. [103] Codd. 86, 88. [104] Syro-hex. ◆ ܬܪܣܐ .ܣ̄ .ܐ̄. Cf. ad Cap. vi. 23. [105] Codd. 86, 88. [106] Iidem. [107] Cod. Jes. Cod. 86: Ἀ. Θ. ἀπὸ τοῦ φρ. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ἀπὸ ※ φρυάγματος ◂ τοῦ Ἰ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [108] Syro-hex. ◆ ܝܘܬܪܢܐ .ܐ̄. Cf. Hex. nostra ad Prov. xvi. 18. Ezech. vii. 24. Zech. xi. 3. [109] Syro-hex. .ܣ̄ ◆ ܫܘܒܚܐ. Cod. 86: Σ. ἀπὸ λόξης (sic). Cf. ad Cap. xlix. 19. [110] Sic Codd. 23, 26, alii. Syro-hex. ܠܕܘܟܬܐ ܕܐܝܬܡ. [111] Codd. 86 (cum Θαιμὰν), 88. [112] Iidem. Syro-hex. ◆ ܥܠ ܒܝܬ ܡܥܡܪܐ ܥܬܝܩܐ .ܣ̄. Cf. ad Cap. xlix. 19. In Codd. 22, 36, aliis, duplex exstat versio: εἰς τόπον Αἰθὰμ ἐπὶ τὸ κατ. τὸ ἀρχ. [113] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝ̈ܐ. Pro Χαλδαίους Codd. 22, 36, alii, Χαλδαίαν habent; solus autem Comp., γῆν τῶν Χαλδαίων.

45. אִם־לֹא יִסְחָבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן. *Profecto abripient eos, ut parvulos gregis.* Ο΄. ἐὰν μὴ διαφθαρῇ τὰ ἀρνία τῶν προβάτων αὐτῶν. Ἀ. ἐὰν μὴ συμψησθῶσι τὰ ἐλάχιστα ...[114] Σ. ἐὰν μὴ διασύρωσιν αὐτοὺς οἱ μικροὶ τῶν προβάτων.[115]

נָוֶה. *Pascuum.* Ο΄. νομή. Ἀ. κατοικητήριον.[116]

Cap. L. 39. ἐν ταῖς νήσοις ÷ οὐ (sic) ◂ κατεκαυχῶντο.[117]

Cap. LI (Gr. xxviii).

1. לֵב קָמָי. *Leb-camai* (s. *cor insurgentium contra me*). Ο΄. Χαλδαίους. Ἀ. καρδίαν ἐπεγειρόντων. Σ. Λεβκαβή (fort. Λεβκαμή).[1]

2. זָרִים וְזֵרוּהָ. *Peregrinos, et ventilabunt eam.* Ο΄. ὑβριστὰς, καὶ καθυβρίσουσιν αὐτήν. Ἀ. Σ. λικμητὰς, καὶ λικμήσουσιν αὐτήν.[2]

וִיבֹקְקוּ אֶת־אַרְצָהּ. *Et populabuntur terram ejus.* Ο΄. καὶ λυμανοῦνται τὴν γῆν αὐτῆς. Ἀ. καὶ πλαδαρώσουσι τὴν γῆν αὐτῆς.[3] Σ. καὶ ἐκρήξουσι ...[4]

כִּי־הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב. *Nam erunt adversus eam undiquaque.* Ο΄. ※ ὅτι ◂[5] οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. Ἀ. ὅτι ἐγένοντο ἐπ' αὐτὴν κύκλῳ.[6]

3. אֶל־יִדְרֹךְ. *Contra* eum qui *tendit.* Ο΄. τεινέτω. Alia exempl. μὴ τεινέτω;[7] alia, ἐπ' αὐτῇ τεινέτω.[8]

3. וְאֶל־יִתְעַל. *Et contra* eum qui *effert se.* Ο΄. καὶ περιθέσθω. Alia exempl. καὶ μὴ περιτιθέσθω;[9] alia, καὶ ※ ἐπ' αὐτῇ ◂ περιθέσθω (s. περιτιθέσθω).[10]

הַחֲרִימוּ. *Exscindite.* Ο΄. καὶ ἀφανίσατε. Οἱ λοιποί· ἀναθεματίσατε.[11]

צְבָאָהּ. *Exercitum ejus.* Ο΄. τὴν δύναμιν αὐτῆς. Ἀ. τὴν στρατιὰν αὐτῆς.[12]

4. בְּחוּצוֹתֶיהָ. *In plateis ejus.* Ο΄. ἔξωθεν αὐτῆς. Ἀ. ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῆς. Σ. ἐν ταῖς ἀμφόδοις αὐτῆς.[13]

5. צְבָאוֹת. Ο΄. παντοκράτορος. Ἀ. στρατιῶν.[14]

6. אַל־תִּדַּמּוּ. *Ne exscindamini.* Ο΄. μὴ ἀπορριφῆτε. Ἀ. μήποτε σιωπήσητε. Σ. μὴ σιωπηθῆτε.[15]

7. גּוֹיִם (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἔθνη.[16]

8. הֵילִילוּ עָלֶיהָ. *Ejulate propter eam.* Ο΄. θρηνεῖτε αὐτήν. Ἀ. Σ. ὀλολύξατε ἐπ' αὐτήν.[17]

לְמַכְאוֹבָהּ. *Dolori ejus.* Ο΄. τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς. Ἀ. τῷ ἄλγει αὐτῆς.[18]

9. כִּי־נָגַע אֶל־הַשָּׁמַיִם. *Nam pertingit ad caelum.*

---

[114] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xlix. 20. Syro-hex. affert: Ἀ. συμψησθῶσι (ܢܬܦܪܟܘܢ; cf. ad Cap. xlvi. 15). [115] Codd. 86, 88: Σ. ἐὰν—μικροί. Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܠܐ ܢܣܚܦܘܢ ܐܢܘܢ ܙܥܘܪܐ ܕܥܢܐ. [116] Codd. 86, 88. [117] Syro-hex. In Ed. Rom. pingitur, οὐ κατεκαυχῶντο; sed οὐ desideratur in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis.

Cap. LI. [1] Codd. XII, 86, 88, quorum ille λεβκαβῆ, hi autem λευκαβῆ habent. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 891 λεκκαβῆ scribit. "Symmachus voces Hebraeas retinuit ut nomen proprium; posuit enim Λεβκαμή. Hebraei per rationem scribendi arcanam, quae אַתְבַּשׁ, qua ת cum א, et ש cum ב, et contra, permutantur, per לֵב קָמָי, כַּשְׂדִּים indicari dicunt. Hinc Chaldaeus interpres posuit: וְעַל יָתְבֵי אַרְעָא כַּסְדָאֵי; Graecus Alexandrinus: καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους."—*Rosenmueller.* Syro-hex. in textu καρδίαν ἐπεγειρόντων, in marg. char. med. Χαλδαίους affert: Denique Codd. 22, 36, alii: Χαλδαίαν καρδίαν ἐπεγειρόντων. [2] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܪܘܝܐ. ܘܢܕܪܘܢܗ̇.

[3] Syro-hex. ܐ. ܘܢܪܦܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܝܠܗ̇. Cf. Hex. ad Jesai. xix. 3. [4] Cod. 86: Σ. εκρηξουσιν (sic). Cod. 88: Σ. εκριζουσιν (sic). Verum videtur ἐκρήξουσιν, collatis Symmachi lectionibus ad Jesai. xix. 3. Jerem. xix. 7. [5] Sic Cod. 88, Syro-hex. [6] Syro-hex. Aquilae continuat: ܡܛܠ ܕܗܘܘ ܥܠܝܗ̇ ܚܕܪܢܐܝܬ. [7] Sic Codd. 88, 106, Syro-hex. In Hebraeo nonnulli codd. אַל pro אֶל bis exhibent. [8] Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii. [9] Sic Codd. 88, 106, Syro-hex. [10] Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. [11] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܐܚܪܡܘ. [12] Idem: ܐ. ܚܝܠܘܬܐ ܕܝܠܗ̇. [13] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܒܡܦܩܢܐ. [14] Syro-hex. ܐ. ܕܚܝܠܘܬܐ. [15] Cod. 88, qui ad Aquilam σιωπήσατε habet. Cod. 86: Ἀ. μήποτε σιωπήσετε. Σ. μὴ σιωπησεισθε (sic). Syro-hex. affert: ܣ. ܠܐ ܬܫܬܩܘܢ. [16] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [17] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܠܠܘ ܥܠܝܗ̇. [18] Codd. 86, 88.

O′. ὅτι ἤγγικεν εἰς οὐρανόν. Ἀ. ὅτι ἥψατο ἕως τῶν οὐρανῶν. Σ. Θ. . . εἰς τὸν οὐρανόν.[19]

9. וְנִשָּׂא עַד־שְׁחָקִים. *Et elevatum est usque ad nubes.* O′. ἐξῆρεν (alia exempl. καὶ ἐπήρθη, s. ἐξήρθη[20]) ἕως τῶν ἄστρων. Ἀ. καὶ ἐπήρθη ἕως τῶν νεφελῶν. Σ. . . ἕως αἰθέρος νεφελῶν.[21]

10. הוֹצִיא יְהוָה אֶת־צִדְקֹתֵינוּ. *Produxit Jova justitias nostras.* O′. ἐξήνεγκε κύριος τὸ κρίμα αὐτοῦ. Ἀ. ὅτι ἐξήνεγκε κύριος τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ. Σ. παρήνεγκε κύριος τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν.[22]

בֹּאוּ וּנְסַפְּרָה בְצִיּוֹן. *Venite, et memoremus in Sione.* O′. δεῦτε, καὶ ἀναγγείλωμεν ἐν Σιών. Ἀ. δεῦτε, καὶ εὐαγγελισώμεθα Σιών.[23]

11. מְזִמָּתוֹ לְהַשְׁחִיתָהּ. *Consilium ejus ad perdendum eam.* O′. ἡ ὀργὴ αὐτοῦ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν. Ἀ. Σ. τὸ ἐνθύμημα αὐτοῦ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν.[24]

הֵיכָלוֹ. *Templi ejus.* O′. λαοῦ αὐτοῦ ἐστιν. Alia exempl. ναοῦ αὐτοῦ.[25]

12. אֶל־חוֹמֹת. *Ad muros.* O′. ἐπὶ ※ τῶν ◄ τειχέων.[26]

הַחֲזִיקוּ הַמִּשְׁמָר. *Corroborate custodiam.* O′. ἐπιστήσατε φαρέτρας (alia exempl. φυλακάς[27]). Ἀ. Σ. ἐπικρατήσατε φυλακῆς.[28]

12. הָאֹרְבִים. *Insidiatores.* O′. ὅπλα. Ἀ. Σ. ἔνεδρα.[29]

כִּי גַּם־זָמַם יְהוָה גַּם־עָשָׂה. *Nam et consilium cepit Jova, et patravit.* O′. ὅτι ἐνεχείρισε (potior scriptura ἐνεχείρησε), καὶ ποιήσει κύριος. Ἀ. ὅτι ἐνεθυμήθη κύριος, καίγε ἐποίησεν.[30]

13. רַבַּת אוֹצָרֹת. *Abundans thesauris.* O′. καὶ ἐπὶ πλήθει θησαυρῶν αὐτῆς. Ἀ. πολλὴ ἐν θησαυροῖς αὐτῆς.[31]

בָּא קִצֵּךְ אַמַּת בִּצְעֵךְ. *Venit finis tuus, cubitus* (mensura) *rapinae tuae.* O′. ἥκει τὸ πέρας σου ἀληθῶς (Ἀ. Σ. πῆχυς[32]) εἰς τὰ σπλάγχνα σου. Ἀ. ἥκει τὸ πέρας σου, ἀλήθεια πλεονεξίας σου.[33] Σ. ἥκει τὸ πέρας σου, πῆχυς τὸ κτῆμά σου. Aliter: Σ. . . τῆς τομῆς σου.[34]

14. כַּיֶּלֶק. *Quasi locustis.* O′. ὡσεὶ ἀκρίδων. Ἀ. Σ. ὡς βρούχου.[35]

וְעָנוּ עָלַיִךְ הֵידָד. *Et edent super te celeusma.* O′. καὶ φθέγξονται ἐπὶ σὲ οἱ καταβαίνοντες. Ἀ. καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σὲ ἠδάδ.[36] Σ. καὶ ἐξάρξουσιν ἐπὶ σὲ ἀδάδ . . . κατάλεγμα ὡς οἱ πατοῦντες ληνόν.[37]

16. הֲמוֹן מַיִם. *Copia aquarum.* O′. ἦχος ὕδατος. Alia exempl. πλῆθος ἤχους ὕδατος.[38]

---

[19] Codd. 86, 88. [20] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis; posterior in Cod. 41, et, ut videtur, Syro-hex., qui ܐܬܬܪܝܡ habet. [21] Codd. 86, 88. In posteriore ad Sym. αἰθέρος abest; sed vid. Hex. ad Job. xxxvi. 28. xxxvii. 18. xxxviii. 37. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐπήρθη (ܐܬܥܠܝܘ). Idem in marg. char. Estrang. ܠܥܢܒܐ ܕܫܡܝܐ ⁘; ubi pro ܠܥܢܒܐ pingendum videtur ܠܥ̈ܢܒܐ, εἰς ῥοπὰς (νεφελῶν), quae Aquilae est versio ad Job. xxxvii. 21. xxxviii. 37. [22] Codd. 86, 88. Verius, ut videtur, Syro-hex.: Ἀ. τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν (ܠܙܕܝ̈ܩܘܬܐ ܕܝܠܢ). [23] Codd. 86, 88. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܚܫܒܬܐ ܕܝܠܗ ܠܡܚܒܠܘܬܗ̇ ⁘. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. τὸ ἐνθύμημα αὐτοῦ. [25] Sic Codd. 26, 36, 41, alii, et Syro-hex. [26] Cod. Jes. [27] Sic Comp., Codd. 22, 96, alii, et Syro-hex. [28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܚܕܘ ܠܢܛܘܪܬܐ ⁘. [29] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܡܐܢܐ. [30] Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: ܡܛܠ ܕܐܬܢܥܡ ܡܪܝܐ ⁘. [31] Syro-hex. ܐ. ܣܓܝܐܬܐ ܒܣܝ̈ܡܬܗ̇ ⁘. [32] Idem: ܐ. ܣ. ܐܡܬܐ ⁘. [33] Codd. 86, 88. [34] Iidem: Σ. ἥκει—τὸ κτῆμά σου. Pro κτῆμα nescio an legendum τμῆμα, *segmentum*, quae primaria vocis Hebraeae notio est. Certe Syro-hex. affert: ܣ. ܕܦܣܩܐ ܕܝܠܟܝ ⁘. (Syr. ܦܣܩܐ commutatur cum τομή Job. xv. 32. Cant. ii. 12.) Etiam Vulg.: *venit finis tuus pedalis praecisionis tuae.* [35] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܐܣܠܐ ⁘. Vulg.: *quasi brucho.* [36] Cod. 88 affert: Ἀ. καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σέ. Cod. 86: Ἀ. καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σὲ ἠδὰδ, καὶ καταβαίνοντες ὡς οἱ πατοῦντες ληνόν. Prior tantum clausula Aquilam auctorem habet. Cf. ad Cap. xxv. 30. [37] Syro-hex. ܣ. ܘܢܫܪܘܢ ܥܠܝܟܝ ܗܕܕ. ܗܘ ܡܠܠܐ. ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܕܕܝܫܝܢ ܡܥܨܪܬܐ ⁘. (Pro ܗܘ ܡܠܠܐ Bernstein. tentat ܗ̄. ܡܠܠܬܐ, τουτέστιν, ἀλαλαγμός. Equidem crediderim omnia post ܗܕܕ scholium esse, quod cum lectione Symmachi coaluerit, cujusque simile quid reperitur in Codd. 22, 48, aliis, qui post καταβαίνοντες inferunt: λέγοντες (s. καταλέγοντες) ὡς οἱ πατοῦντες ληνόν. Tunc pro ܗܘ ܡܠܠܐ tantummodo repetendum ܗܕܕ.) [38] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26 (cum ἦχος), 88 (cum ÷ ἤχους), alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. x. 13.

16. רוּחַ. *Ventum.* Οʹ. φῶς. ʼΑ. Σ. ἄνεμον.[39]

17. נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדַּעַת. *Brutus factus est omnis homo sine scientia.* Οʹ. ἐματαιώθη (alia exempl. ἐμωράνθη[40]) πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. ʼΑ. ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ὥστε μὴ γινώσκειν. Σ. ἠφρόνησε πᾶς ἄνθρωπος ὥστε μὴ γινώσκειν.[41]

18. תַּעְתֻּעִים. *Illusionum.* Οʹ. μεμωκημένα. Σ. παιγνιᾶς.[42]

19. וְשֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ. *Et* (Israel) *gens hereditatis ejus.* Οʹ. κληρονομία αὐτοῦ. Alia exempl. μερὶς αὐτοῦ, καὶ Ἰσραὴλ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ.[43] Σ. μερὶς αὐτοῦ, καὶ ῥάβδος . . .[44]

יְהוָה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◂.[45]

20. מַפֵּץ־אַתָּה. *Malleus* es *tu.* Οʹ. διασκορπίζεις σύ. ʼΑ. προσρήσσεις (σύ).[46] Ὁ Σύρος· ἑτοίμασόν (μοι σκεύη πολέμου).[47]

וְנִפַּצְתִּי. *Et diffringam.* Οʹ. καὶ διασκορπιῶ. ʼΑ. καὶ προσρήξω.[48]

וְהִשְׁחַתִּי בְךָ. *Et perdam per te* (quasi malleum). Οʹ. καὶ ἐξαρῶ ἐκ σοῦ (alia exempl. ἐν σοί[49]).

22. אִישׁ וְאִשָּׁה . . . זָקֵן וָנַעַר . . . בָּחוּר וּבְתוּלָה. *Virum et feminam . . . senem et juvenem . . . adolescentem et virginem.* Οʹ. νεανίσκον καὶ παρθένον . . . ἄνδρα καὶ γυναῖκα. Alia exempl. ἄνδρα καὶ γυναῖκα . . . πρεσβύτην καὶ νεανίσκον . . . ἐκλεκτὸν καὶ παρθένον.[50]

23. אִכָּר וְצִמְדּוֹ. *Agricolam et jugum ejus.* Οʹ. γεωργὸν καὶ τὸ γεώργιον αὐτοῦ. ʼΑ. Σ. . . καὶ ζεῦγος αὐτοῦ.[51] Σ. βοηλάτην καὶ ζεῦγος αὐτοῦ.[52]

24. יוֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים. *Incolis Chaldaeorum.* Οʹ. τοῖς κατοικοῦσι Χαλδαίοις. ʼΑ. Σ. . . Χαλδαίας.[53]

25. הַר הַמַּשְׁחִית. *Mons perditionis.* Οʹ. τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον. ʼΑ. . τὸ διαφθεῖρον.[54]

26. כִּי־שִׁמְמוֹת עוֹלָם תִּהְיֶה. *Nam vastationes perpetuae eris.* Οʹ. ὅτι εἰς ἀφανισμὸν ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ʼΑ. Σ. ὅτι εἰς ἀφανισμοὺς αἰωνίους ἔσῃ.[55]

27. שׁוֹפָר. *Tuba.* Οʹ. σάλπιγγι. ʼΑ. Σ. κερατίνῃ.[56]

מַמְלְכוֹת אֲרָרַט מִנִּי וְאַשְׁכְּנָז. *Regna Ararat* (Armeniae), *Minni et Aschenaz.* Οʹ. βασιλεῖς ἄρατε παρʼ ἐμοῦ, καὶ τοῖς Ἀχαναζέοις. Alia exempl. βασιλείας Ἀραρὰθ παρʼ ἐμοῦ, καὶ τοῖς Κενεζαίοις. Alia: βασιλείαις Ἀραρὰτ (s. Ἀραρὲτ) παρʼ ἐμοῦ, καὶ τοῖς Ἀσχαναζαίοις.[57] ʼΑ. . Ἀραρὲτ Μενεὶ καὶ Ἀσχενέζ.[58] Σ. βασιλεῖς Ἀραρὲτ Μενεὶ καὶ Ἀσχενέζ.[59]

פִּקְדוּ עָלֶיהָ. *Praeficite adversus eam.* Οʹ. ἐπιστήσατε ἐπʼ αὐτήν. ʼΑ. ἐπισκέψασθε ἐπʼ αὐτήν.[60]

טִפְסָר. *Tiphsar* (nomen dignitatis militaris bar-

---

[39] Codd. 86, 88. Syro-hex.: Οἱ λοιποί· ἄνεμον. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [41] Cod. 88. Cod. 86 tantum affert: ʼΑ. ἠφρένησεν (sic) π. ἄ. ὥστε μὴ γ. [42] Syro-hex. ܣ. ܕܓܘܚܟܐ ◆. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. παιγνιᾶς μυσαρά; ubi μυσαρὰ ad aliam versionem pertinere videtur. [43] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: (αὐτός ἐστι) καὶ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ; in marg. autem char. med.: μερὶς τοῦ Ἰσραήλ. [44] Codd. 86, 88. Cod. Jes. in marg. affert: μερὶς αὐτοῦ ῥάβδος. [45] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [46] Syro-hex. ܐ. ܡܢܩܫ ܐܢܬ ◆, cum scholio: "Ut siquis allidat (ܢܩܫ) aliquid ad parietem." Cf. Hex. ad Psal. ii. 9. Vulg.: *collidis tu.* [47] Theodoret. In Pesch. est ܛܝܒܘ, ἑτοιμάσατε. [48] Syro-hex. ܐ. ܘܐܢܩܘܫ ◆. Vulg.: *et collidam.* [49] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. ἐκ σοῦ habet. [50] Sic Syro-hex., quocum nullus liber ex omni parte consensit. Lectio ἐκλεκτὸν pro בָּחוּר est in Codd. 88, 239, et Aquilam refert. Cf. ad Cap. xviii. 21. [51] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܦܕܢܐ ܕܝܠܗ ◆. [52] Codd. 86, 88. [53] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܟܠܕܝܐ ◆. [54] Idem: ܐ. ܡܚܒܠܢܐ ◆. Cf. ad Cap. vi. 28. Post διεφθαρμένον add. λέγει κύριος Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [55] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܠܚܘܪܒܢܐ ܕܠܥܠܡ ܬܗܘܐ ◆. [56] Idem: ܐ. ܣ. ܩܪܢܐ ◆. [57] Prior lectio est in Cod. 88 (cum Ἀραρὲθ), et Syro-hex. (cum ܐܪܪܛ); posterior in Comp., Codd. III (cum Ἀραρὲθ), 23, 26, 33, 36, aliis. In textu potior scriptura Ἀσχαναζαίοις (s. -ζέοις) est in Codd. Vat., Alex., Sinait. [58] Syro-hex. ܐ. ܐܪܪܛ ܡܢܝ ܘܐܫܟܢܙ. Cod. 86 affert: ʼΑ. Ἀραρὰθ Μέννει. Cod. 88: ʼΑ. Ἀραρὴθ Μένει. [59] Codd. 86, 88. [60] Syro-hex. Aquilae continuat: ܣܥܘܪܘ ܥܠܝܗ ◆.

barum). Ο΄. βελοστάσεις. Σ. ἐκλεκτούς. Ἄλλος· Ταφσάρ.[61]

27. כְּיֶלֶק סָמָר. *Sicut locustas hirsutas.* Ο΄. ὡς ἀκρίδων πλῆθος. Ἀ. Σ. ὡς βροῦχον φρικτόν.[62]

28. קַדְּשׁוּ. *Inaugurate.* Ο΄. ἀναβιβάσατε. Alia exempl. ἁγιάσατε.[63]

אֶת־פַּחוֹתֶיהָ וְאֶת־כָּל־סְגָנֶיהָ וְאֵת כָּל־אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ. *Procuratores ejus, et omnes praesides ejus, et omnem terram principatus ejus.* Ο΄. καὶ πάσης τῆς γῆς, τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς στρατηγοὺς αὐτοῦ. Alia exempl. τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς, καὶ πάντας τοὺς στρατηγοὺς αὐτῆς, καὶ πάσης τῆς γῆς τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.[64]

29. וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וַתָּחֹל. *Et contremiscet terra, et torquebitur.* Ο΄. ἐσείσθη ἡ γῆ, καὶ ἐπόνεσε. Ἀ. καὶ σεισθήτω ἡ γῆ, καὶ ταραχθήσεται.[65] Σ. καὶ σαλευθήσεται ἡ γῆ, καὶ ὠδινήσει.[66]

30. חָדְלוּ גִבּוֹרֵי. *Cessaverunt fortes.* Ο΄. ἐξέλιπε μαχητής. Ἀ. ἐκοπίασαν δυνατοί.[67]

בַּמְּצָדוֹת. *In arcibus.* Ο΄. ἐν περιοχῇ. Σ. πολιορκούμενοι.[68]

32. וְהַמַּעְבָּרוֹת נִתְפָּשׂוּ. *Et trajectus capti sunt.* Ο΄. τῶν διαβάσεων αὐτοῦ ἐλήφθησαν. Ἀ. καὶ αἱ διαβάσεις συλληφθήσονται.[69]

וְאֶת־הָאֲגַמִּים שָׂרְפוּ. *Et stagna combusserunt.* Ο΄. καὶ τὰ συστήματα αὐτῶν ἐνέπρησαν. Ἀ. Σ. καὶ τὰ ἕλη [ἐταράχθησαν].[70]

נִבְהָלוּ. *Conturbati sunt.* Ο΄. ἐξέρχονται. Ἀ. ἐταράχθησαν.[71] Σ. ἔκθαμβοι ἐγένοντο.[72]

33. צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[73]

בַּת־בָּבֶל כְּגֹרֶן עֵת הִדְרִיכָהּ. *Filia Babylonis est instar areae tempore calcationis ejus.* Ο΄. οἶκοι (Ἀ. Σ. θυγάτηρ[74]) βασιλέως Βαβυλῶνος ὡς ἅλων ὥριμος ἀλοηθήσονται. Ἀ. . . καιρὸς τοῦ πατῆσαι αὐτήν.[75] Σ. θυγάτηρ Βαβυλῶνος ὡς ἅλων ἦν, καιρὸς ἀλωῆς.[76]

עֵת־הַקָּצִיר לָהּ. *Tempus messis ei.* Ο΄. ὁ ἀμητὸς αὐτῆς. Ἀ. καιρὸς τοῦ ἀμητοῦ αὐτῆς.[77]

34. אֲכָלַנִי. *Consumpsit me.* Ο΄. κατέφαγέ με. Ἀ. ἠπληστεύσατό μοι.[78]

הֲמָמַנִי נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הִצִּיגַנִי כְּלִי

---

[61] Syro-hex. ◆ ܛܦܣܪ .ܣ. Idem in marg. sine nom. ◆ ܛܦܣܪ. Vulg. *Taphsar.* [62] Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. βροῦχον (ܐܝܒܐ). Idem ad ܠܡܕܒܪ̈ܢܐ, τοὺς ἡγουμένους (v. 28) apponit: ◆ ܐܝܒܐ .ܣ .ܠܛܘܣ .ܐ. "Ἀ. ܠܛܘܣ. Vox mihi ignota, quam, si placet, conferas cum לְטִים, λῶτος, apud Castellum. S. *commotionem.*"—*Norberg.* "Vox Syriaca male descripta mihi videtur. Omnia enim tentavi, quibus lux quaedam voculae illi affunderetur, sed sine successu. Forte a ܛܣ, *volare*, derivandum est."—*Spohn.* Quod ad Symmachum attinet, recte vidit Spohnius, Syr. ܐܝܒܐ non vertendum esse *commotionem*, sed *terrificum*, Graece, ut ei visum est, ὀρθοτριχοῦντα; et certe ὀρθοτριχεῖν pro סָמַר adhibet Sym. Psal. cxviii. 120. Sed in locis Jerem. v. 30. xviii. 13 Syrus noster φρικτὰ per ܬܡܝܗܬܐ interpretatus est, neque aliter h. l. vertendum, testantibus Codd. 86, 88, ubi est: Ἀ. Σ. ὡς βροῦχον φρικτόν. Ad Aquilam pro ܠܛܘܣ, quod olim in *Otio Norvic.* p. 55 tentabam, ܠܐ ܛܐܣ, *non volans*, ἄπτερον, ἄπτιλον, ut bruchi epitheton sit, nunc non placet. "Aliam correctionem proponit Drachius in nupera Hexaplorum editione, ut nempe Syrus male descripserit Graecam vocem ἀριστεῖς (mallem ex forma Syra ἀρίστους), ita ut pro ܠܛܘܣ sit rescribendum ܐܪܝܣܛܘܣ; refertur vero in codice lectio Aquilae ad ܦܚܘܬܗ, אֶת־פַּחוֹתֶיהָ. Quod vero ibidem referatur in codice Symmachi ܐܝܒܐ, ex errore factum apparet, cum sit ponendum statim post .ܣ .ܐ. ◆ ܐܝܒܐ, sed seorsim, utpote unius Symmachi."—*Ceriani.* [63] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [64] Sic Syro-hex. et Cod. 88, nisi quod hic καὶ σύμπαντας τοὺς στρ. αὐτοῦ habet. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ καὶ πάσης—ἐξουσίας αὐτοῦ. [65] Codd. 86, 88. [66] Syro-hex. ܘܬܙܘܥ .ܣ. ◆ ܘܬܚܒܠ ܐܪܥܐ. [67] Codd. 86, 88. [68] Iidem. Cf. Hex. nostra ad Ezech. iv. 3. [69] Syro-hex. ܘܡܥܒܪ̈ܢܐ .ܐ. ◆ ܢܬܬܚܕܘܢ. Ad ܡܥܒܪ̈ܢܐ idem affert: ◆ ܡܟܢܫ̈ܬܐ .ܣ, cum scholio: ◆ ܐܓܡ̈ܐ ܕܝܢ ܗܢܘܢ .ܡܟܢܫ̈ܬܐ, quae lectio ad הָאֲגַמִּים pertinere videtur. Cf. Middeld. ad Jesai. xix. 6. [70] Cod. 86. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: "Ἀ. καὶ τὰ ἕλη καὶ τὰ συστήματα ἐταράχθησαν. Σ. praemittit καὶ τὰ ἕλη." Vox ἐταράχθησαν ad Hebr. נִבְהָלוּ aptanda videtur. [71] Syro-hex. ◆ ܐܬܕܠܚܘ .ܣ .ܐ. [72] Codd. 86, 88. [73] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Parsons. e Cod. XII θεὸς sine artic. exscripsit. [74] Syro-hex. [75] Idem: ◆ ܠܡܕܫܗ ܙܒܢܐ .ܐ. [76] Codd. 86, 88. [77] Cod. 88. Syro-hex.: Ἀ. Σ. καιρὸς τοῦ ἀμητοῦ (ܕܚܨܕܐ ܙܒܢܐ). [78] Cod. 88 in continuatione.

רִיק. *Delevit me N. rex Babylonis, statuit me vas vacuum.* Ο΄. ἐμερίσατό με, κατέλαβέ με σκότος λεπτὸν, Ν. βασιλεὺς Β. Alia exempl. ÷ κατέλαβέ με ◄, ἐμερίσατό με (Ἀ. ἐφαγεδαίνωσέ με[79]) Ν. βασιλεὺς Β., κατέστησέ με ὡς σκεῦος κενόν.[80]

34, 35. הֱדִיחָנִי : חֲמָסִי. *Dispulit me. Injuria mea.* Ο΄. ἔξωσάν με οἱ μόχθοι μου. Ἀ. ἔξωσέν με τὸ ἀδίκημά μου. Σ. . . τὸ ἀδίκημα τὸ εἰς ἐμέ.[81]

35. וּשְׁאֵרִי עַל־בָּבֶל. *Et caro mea* sit *super Babylone.* Ο΄. καὶ αἱ ταλαιπωρίαι μου εἰς Βαβυλῶνα. Ἀ. ἡ σάρξ μου . . .[82] Σ. καὶ ἡ ἀποτομία μου κατὰ Βαβυλῶνος.[83]

36. אֶת־רִיבֵךְ. *Litem tuam.* Ο΄. τὴν ἀντίδικόν σου. Σ. τὴν κρίσιν σου.[84]

37. לְגַלִּים מְעוֹן־תַּנִּים שַׁמָּה וּשְׁרֵקָה. *In acervos, habitatio canum ferorum, stupor et sibilus.* Ο΄. εἰς ἀφανισμόν. Alia exempl. εἰς θῖνας, κατοικία δρακόντων (Ἀ. Σ. σειρήνων), εἰς ἀφανισμὸν καὶ συρισμόν.[85] Σ. εἰς βουνούς . . .[86]

מֵאֵין יוֹשֵׁב. *Ut non sit habitator.* Ο΄. καὶ οὐ κατοικηθήσεται. Ἀ. Θ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνοικον (Σ. ἐνοικοῦντα).[87]

38. יַחְדָּו כַּכְּפִרִים יִשְׁאָגוּ נָעֲרוּ. *Simul ut leones juvenes rugient, rudent.* Ο΄. ὅτι ἅμα ὡς λέοντες ἐξηγέρθησαν (alia exempl. add. οἱ παῖδες αὐτῶν[88]). Ἀ. ὀξυνθήσονται ὡς σκύμνοι, ἐρεύξονται οἱ παῖδες αὐτοῦ.[89] Ἀ. Θ. ἐρεύξονται. Σ. ὠρύσονται.[90]

39. אֶת־מִשְׁתֵּיהֶם. *Compotationes eorum.* Ο΄. ※ τὸ ◄ πότημα αὐτοῖς.[91] Ἀ. τοὺς πότους . .[92]

יַעֲלֹזוּ. *Exsultent.* Ο΄. καρωθῶσι. Ἀ. ἀγαλλιάσονται.[93] Σ. . .[94]

40. עִם־עַתּוּדִים. *Cum hircis.* Ο΄. μετ᾽ ἐρίφων. Ἀ. Σ. *cum pilosis.*[95]

41. אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁךְ. *Quomodo capta est Sesach.* Ο΄. πῶς ἑάλω ※ Πάντες· Σεισάχ ◄. Σ. Σησάχ.[96]

תְּהִלַּת. *Laus.* Ο΄. τὸ καύχημα. Ἀ. Σ. ὁ ἔπαινος.[97]

43. לְשַׁמָּה. *In stuporem.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· εἰς ἀφανισμόν ◄.[98] Ἀ. εἰς ἀτιμίαν.[99]

---

[79] Syro-hex. ◆ ܐܬܟܪܟܢܝ .ܐ. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 15. [80] Sic Syro-hex., qui post κατέλαβέ με in marg. char. med. addit: ὡς σκότος λεπτόν (ܐܝܟ ܚܫܘܟܐ ܩܛܝܢܐ). Codd. 22, 36, alii: ἐμερίσατό με, κατέφαγέ με (pro κατέφαγέ με, ἐμερίσατό με), καὶ κατέλαβέ με ὡς σκότος λ. Ν. β. Β., κατέστησέ με ὡς σκ. κενὸν, καὶ (κατέπιέ με). [81] Codd. 86, 88. In priore ad Aquilam με abest. [82] Syro-hex. ◆ ܒܣܪܐ ܕܝܠܝ .ܐ. [83] Codd. 86 (cum ἀποτοπία), 88 in continuatione. [84] Syro-hex. ◆ ܕܝܢܐ ܕܝܠܟ .ܣ. [85] Sic Cod. 88. Syro-hex.: θῖνες (ܬܝܢܐ, non ܬܝܢܐ, appicto tamen Graeco ЄIC ΘΙΝΑC), εἰς κατοικίαν (ܠܡܥܡܪܐ) κ.τ.ἑ. Perturbato ordine Codd. 22, 36, alii: εἰς ἀφ., καὶ εἰς κατ. δρ., καὶ εἰς θῖνας, καὶ εἰς συριγμόν. Syro-hex. affert: ◆ ܠܪ̈ܘܡܬܐ .ܣ .ܐ. [86] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ix. 11. [87] Iidem. [88] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἅμα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς λ. ἐξερεύξονται οἱ νεανίσκοι αὐτῶν. [89] Syro-hex. ◆ ܢܬܚܪܦܘܢ ܐܝܟ ܓܘܪ̈ܝܐ. ܢܓܥܘܢ ܛܠܝ̈ܐ ܕܝܠܗ .ܐ. [90] Codd. 86, 88, qui mendose scribunt: Ἀ. Θ. ορευξονται. Σ. ορυσονται. [91] Syro-hex. ※ ܠܡܫܬܝܐ ܠܗܘܢ. [92] Syro-hex. affert: Ἀ. τοὺς ποταμοὺς (ܠܢܗܪ̈ܘܬܐ), per errorem, ut videtur, pro τοὺς πότους. Cf. Hex. ad Gen. xxix. 22. Jesai. xxv. 6. [93] Codd. 86, 88. [94] Syro-hex. .ܣ. ◆ ܢܬܦܪܟܘܢ. Norberg. vertit, *debilitentur*, repugnante usu verbi ܦܪܟ, quod in Pael *decurtavit* sonat, in Peal autem non usurpatur nisi impersonaliter. "Quidni sit mutandum in ܢܦܪܙܘܢ a ܦܪܙ, quod Lev. xi. 21 in Pesch. est *saliit, exsiliit?* Sym. vertit, puto, ut solet, per γαυριᾶν, in quo verbo et nomine derivato interpretando variat Noster. [Pro γαυριᾶν et γαυριᾶσθαι Syrus noster regulariter ponit ܐܫܬܒܗܪ (cf. ad Cap. xv. 17), et pro γαυρίαμα ܫܘܒܗܪܐ. Semel tantum (Hex. ad Psal. xcv. 12) ei γαυριάσει est ܢܪܘܙ.] Num. xxiii. 24 autem γαυρωθήσεται vertitur ܢܦܪܙ, quod est pro σκιρτᾶν Psal. cxiii. 4, 6. Mal. iv. 2, et pro διασκιρτᾶν Sap. Salom. xix. 9. Punctum diacriticum esset, puto, tunc ex forma verbi "ܦܪܙ."—*Ceriani.* [95] Syro-hex. ◆ ܥܡ ܣܥܝܪ̈ܐ .ܣ .ܐ. [96] Cod. Jes. affert: ※ Π. ὁ εἰσάκ (sic). Σ. Σησάκ (sic). Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ※ Σισάχ ◄; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cf. ad Cap. xxv. 26. [97] Cod. 88. [98] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [99] Syro-hex. ◆ ܠܨܥܪܐ .ܐ.

43. אֶרֶץ לֹא־יֵשֵׁב. *Terra in qua non habitet.* O'. ※ Θ. γῆ ◄ οὐ κατοικήσει.[100]

כָּל־אִישׁ. *Omnis homo.* O'. οὐδὲ εἷς ※ ἄνθρωπος ◄.[101] 'A. . ἀνήρ.[102] Σ. . ἄνθρωπος.[103]

44. עַל־בֵּל בְּבָבֶל. *In Belum in Babylone.* O'. ἐπὶ Βαβυλῶνα. Alia exempl. ἐπὶ τὸν Βὴλ ἐν Βαβυλῶνι.[104]

אֶת־בִּלְעוֹ. *Id quod deglutierat.* O'. ἃ κατέπιεν. 'A. Σ. τὸ κατάπομα αὐτοῦ.[105]

לֹא־יִנְהֲרוּ. *Non confluent.* O'. οὐ μὴ συναχθῶσι. 'A. οὐ ποταμισθήσονται (s. ποταμωθήσονται).[106] Σ. οὐ συρρεύσει.[107]

44, 45. גַּם־חוֹמַת בָּבֶל נָפָלָה׃ צְאוּ מִתּוֹכָהּ עַמִּי וּמַלְּטוּ אִישׁ אֶת־נַפְשׁוֹ מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה. *Etiam murus Babylonis cadet. Egredimini de medio ejus, populus meus, et servate unusquisque animam suam ab ira furoris Jovae.* O'. Vacat. Alia exempl. καίγε τὸ τεῖχος Βαβυλῶνος ἔπεσεν. ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, λαός μου, καὶ σώζετε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπὸ θυμοῦ ὀργῆς κυρίου.[108]

46. וּפֶן־יֵרַךְ לְבַבְכֶם וְתִירְאוּ בַּשְּׁמוּעָה הַנִּשְׁמַעַת בָּאָרֶץ וּבָא בַשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה וְאַחֲרָיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה וְחָמָס בָּאָרֶץ מֹשֵׁל עַל־מֹשֵׁל. *Et ne forte mollescat cor vestrum, et timeatis in rumoribus qui audientur in terra, quando veniet in anno rumor, et post eum in anno rumor, et violentia erit in terra, dominator contra dominatorem.* O'. Vacat. Alia exempl. μήποτε δειλιάσῃ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε ἐν τῇ ἀκοῇ τῇ ἀκουσθησομένῃ ἐν τῇ γῇ, καὶ εἰσελεύσεται ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡ ἀκοὴ, καὶ μετ' αὐτὸν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡ ἀκοὴ, καὶ ἡ ἀδικία ἐν τῇ γῇ, παραβολὴ ἐπὶ παραβολήν.[109]

46. מֹשֵׁל עַל־מֹשֵׁל. ※ Σ. καὶ ἐξουσιαστὴς ἐπ' ἐξουσιαστήν.[110]

47. לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים וּפָקַדְתִּי עַל־פְּסִילֵי בָבֶל וְכָל־אַרְצָהּ תֵּבוֹשׁ וְכָל־חֲלָלֶיהָ יִפְּלוּ בְתוֹכָהּ. *Ideo ecce! dies veniunt, et animadvertam in sculptilia Babylonis, et omnis terra ejus pudefiet, et omnes caesi ejus cadent in medio ejus.* O'. Vacat. Alia exempl. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, ※ φησὶ κύριος ◄, καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ τὰ γλυπτὰ Βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῆς καταισχυνθήσεται, καὶ πάντες τραυματίαι αὐτῆς πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς.[111]

48. וְרִנְּנוּ עַל־בָּבֶל שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכֹל אֲשֶׁר בָּהֶם כִּי

---

[100] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: γῆ ἐν ᾗ οὐ κατ. [101] Cod. Jes. Sic in textu (cum οὐδεὶς) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [102] Codd. 86, 88. [103] Cod. 86. [104] Sic Codd. 22, 36 (cum τὸν ἐν B.), alii, et Syro-hex. [105] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܠܥܬܐ ܕܝܠܗ ♦. Mendose Cod. 88: 'A. Σ. τὸ κατα πατημα (sic) αὐτοῦ. [106] Codd. 86, 88: 'A. οὐ ποταμισθήσονται. Syro-hex. vero: ܐ. ܠܐ ܢܬܢܗܪܘܢ ♦, appicto Graeco, ΠΟΤΑΜΩΘΗϹΟΝΤΑΙ. [107] Codd. 86 (cum οὐ μὴ σ.), 88. Syro-hex. ܣ. ܢܪܕܘܢ ♦. [108] Haec, καίγε—τραυματίας 'Ισραήλ (v. 49), Cod. Jes. in marg. sine aster. affert, cum notula in fine minio picta: Δεῖ εἰδέναι ὡς ἔν τισιν ἀντιγράφοις ταῦτα μετ' ἀστερίσκων κεῖνται, οὐ καλῶς. In Syro-hex. pro καίγε pingitur ܐܦ ܡܕܡ < (sic), idemque siglum unicuique versiculo praemittitur usque ad v. 49, τραυματίας 'Ισραήλ ◄ (sic). (Supra Cap. xxvi. 18 eodem siglo distinguitur locus Michae prophetae a Jeremia allatus, absente tamen in fine cuneolo.) Idem in marg. char. med. scholium affert, quod Graece sic sonare videtur: 'Απὸ τοῦ, καίγε τὸ τεῖχος, ἕως τοῦ, πεσεῖν τραυματίας 'Ισραὴλ, οὐκ ἔκειντο ἐν οὐδενὶ ἀντιγράφῳ κατὰ τοὺς O'· ἔοικε δὲ ὅτι χρείαν ἔχουσιν ἀστερίσκων· καὶ γὰρ ὁμοίως κεῖνται παρὰ Θεοδοτίωνι. Revera Codd. 86, 88 pingunt, hic: ※ καίγε—τραυματίας 'Ισραήλ ◄; ille autem: ※ καίγε—πεσοῦνται (v. 47) ◄, omissis ceteris. In v. 45 Montef. σώσετε pro σώζετε mendose exscripsit. [109] Codd. 86, 88, et Syro-hex., qui pro μετ' αὐτὸν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν (ܒܬܪ ܫܢܬܐ) habet. In Cod. 88 haec, καὶ μετ' αὐτὸν—ἡ ἀκοὴ, casu exciderunt, necnon in Cod. Jes. a Montef. oscitanter descripto. In Codd. 22, 36, aliis, pro μήποτε legitur καὶ μήποτε, invito Syro-hex. [110] Cod. Jes. Syro-hex. affert: 'A. ἐξουσιαστὴς (ܡܫܠܛܢܐ) ἐπ' ἐξ. In Codd. 22, 36, aliis, duplex coaluit versio: καὶ ἐξουσιαστὴς ἐπ' ἐξουσιαστὴν, παραβολὴ ἐπὶ παραβολήν. [111] Codd. 86, 88, et Syro-hex., qui solus verba φησὶ κύριος, quae in Hebraeo desiderantur, asterisco (per errorem, ut videtur, pro obelo) distinguit. Apud Montef. haec, πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς, invito Cod. Jes. absunt.

מִצָּפוֹן יָבוֹא־לָהּ הַשּׁוֹדְדִים נְאֻם־יְהוָֹה. *Et jubilabunt super Babylonem caelum et terra, et omnia quae in eis* sunt; *quia ab aquilone venient ei vastatores, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀγαλλιάσονται (Ἀ. αἰνέσουσιν[112]) ἐπὶ Βαβυλῶνα οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὅτι ἀπὸ βορρᾶ ἥξουσιν αὐτὴν ταλαιπωροῦντες (Ἀ. προνομεύοντες[113]), λέγει κύριος.[114]

49. גַּם־בָּבֶל לִנְפֹּל חַלְלֵי יִשְׂרָאֵל. *Quemadmodum Babylon* fecit *ut caderent caesi Israelis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καίγε ἐν Βαβυλῶνι τοῦ πεσεῖν τραυματίας Ἰσραήλ.[115]

גַּם־לְבָבֶל נָפְלוּ חַלְלֵי כָל־הָאָרֶץ. *Ita in Babylone cadent caesi totius terrae.* Ο΄. καὶ ἐν Βαβυλῶνι πεσοῦνται τραυματίαι πάσης τῆς γῆς. Σ. καὶ τῆς Βαβυλῶνος συμπεσοῦνται ἡττώμενοι ἀπὸ (s. ὑπὸ) πάσης τῆς γῆς.[116]

50. פְּלֵטִים מֵחֶרֶב. Vos *qui evasistis a gladio.* Ο΄. ἀνασωζόμενοι ἐκ γῆς (alia exempl. μαχαίρας[117]). Σ. σεσωσμένοι ἀπὸ μαχαίρας.[118]

51. עַל־מִקְדְּשֵׁי בֵּית יְהוָֹה. *Super locos sacros domus Jovae.* Ο΄. εἰς τὰ ἅγια ἡμῶν, εἰς οἶκον κυρίου. Οἱ Γ΄. εἰς τὰ ἁγιάσματα οἴκου κυρίου.[119]

52. וּפָקַדְתִּי. *Et animadvertam.* Ο΄. καὶ ἐκδικήσω. Ἀ. Σ. καὶ ἐπισκέψομαι.[120]

52. יֶאֱנֹק חָלָל. *Ingemiscet caesus.* Ο΄. πεσοῦνται τραυματίαι. Ἀ. στενάξει ἀναιρούμενος.[121] Σ. οἰμώξουσι τετρωμένοι.[122]

55. קוֹל גָּדוֹל וְהָמוּ גַלֵּיהֶם. *Clamorem magnum, et fremunt fluctus eorum.* Ο΄. φωνὴν μεγάλην ἠχοῦσαν ※ τὰ κύματα αὐτῆς ◂.[123] Σ. πλῆθος μέγα . . .[124]

שְׁאוֹן. *Strepitus.* Ο΄. εἰς ὄλεθρον. Ἀ. Σ. ἦχος. Θ. ὑπερηφανία.[125]

56. שׁוֹדֵד. *Vastator.* Ο΄. ταλαιπωρία. Ἀ. ταλαιπωρῶν. Σ. διαφθείρων.[126] Aliter: Ἀ. προνομεύων.[127]

חִתְּתָה קַשְּׁתוֹתָם. *Fractus est* unusquisque *arcuum eorum.* Ο΄. ἐπτόηται τὸ τόξον αὐτῶν. Ἀ. ἡττήθησαν τὰ τόξα (αὐτῶν).[128]

כִּי אֵל גְּמֻלוֹת יְהוָֹה. *Nam Deus retributionum* est *Jova.* Ο΄. ὅτι ὁ θεὸς ἀνταποδίδωσιν αὐτοῖς· κύριος. Ἀ. (ὅτι) ἰσχυρός . . . Σ. ὅτι ἰσχυρὸς ἀνταποδότης κύριος.[129]

57. שָׂרֶיהָ וַחֲכָמֶיהָ פַּחוֹתֶיהָ וּסְגָנֶיהָ וְגִבּוֹרֶיהָ. *Principes ejus, et sapientes ejus, procuratores ejus, et praesides ejus, et fortes ejus.* Ο΄. τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς, καὶ τοὺς σοφοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτῆς. Alia exempl. τοὺς σοφοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς, ※ καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς ◂, καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς δυνατοὺς αὐτῆς.[130] Ἀ. Σ. καὶ τοὺς ἄρχοντας (αὐτῆς).[131]

---

[112] Syro-hex. ܐ. ܢܫܒܚܘܢ ܀ [113] Idem: ܐ. ܕܒܙܘ ܀ Cf. ad Cap. xlviii. 8. Pro αὐτὴν ταλ. (ταλ. αὐτὴν Cod. Jes., invitis Cod. 88, Syro-hex.) in Codd. 22, 36, aliis, legitur: οἱ διαφθείροντες αὐτήν. [114] Cod. 88, Syro-hex. Montef. edidit ἐπὶ Βαβυλῶνος, repugnantibus omnibus. [115] Syro-hex. Cod. 88 affert: καίγε Βαβυλὼν τοῦ ποιεῖν (sic) τρ. Ἰσρ. Codd. 22, 36, alii: καὶ μέντοι ἐν Β. τοῦ πεσεῖν τραυματίας Ἰσρ. ἐν αὐτῇ, ut Montef. e Cod. Jes. edidit, omissa per incuriam voce τραυματίας. [116] Codd. 86, 88. Sic in textu (cum πεσοῦνται et ὑπὸ) Codd. 22, 36, alii. [117] Sic Cod. 88, Syro-hex. (cum γῆς in marg. char. med.). [118] Codd. 86, 88 in continuatione. [119] Cod. 86. [120] Codd. 86, 88. [121] Syro-hex. ܐ. ܢܬܬܢܚ ܡܢ ܡܬܩܛܠܢܐ ܀ Pro חָלָל Aquila frequentat ἀνῃρημένος (e.g. Ezech. vi. 4. xxxii. 25), quod tamen Syro nostro ܩܛܝܠܐ, non ܡܢ ܡܬܩܛܠܢܐ, sonaret. Obscura est lectio Codd. 86, 88: Ἀ. στενάξει (στενάζει Cod. 86) τραυματίας θανάτου (θανάτων Cod. 86). [122] Codd. 86, 88, quorum prior οἰμώζουσι τετρωμυνοι (sic) habet. [123] Cod. 88, Syro-hex. [124] Codd. 86, 88. Lectio suspecta. [125] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܠܐ ܀ ܬ. ܡܬܪܘܡܡܘܬܐ ܀ [126] Cod. 88, et sub aster. Cod. 86. Ad Aquilam cf. ad Cap. xlix. 10. [127] Syro-hex. ܐ. ܕܒܙܐ ܀ Cf. ad Cap. xii. 12. [128] Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: ἡττήθη τὰ τόξα αὐτῶν. [129] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܚܣܝܢܐ ܦܪܘܥܐ ܡܪܝܐ ܀ Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. ἰσχυρός. Σ. ἀνταποδότης. [130] Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro פַּחוֹתֶיהָ Montef. e Cod. Jes. affert: ※Θ. καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς. [131] Syro-hex. ad καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς in marg. affert: ܐ. ܣ. ܘܫܠܝܛܢܐ ܀, quae lectio non ad שָׂרֶיהָ, sed ad פַּחוֹתֶיהָ pertinere videtur, ad quam vocem Montef. e Cod. Jes. affert: Οἱ Γ΄. ἄρχοντας.

57. וְיָשְׁנוּ שְׁנַת־עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ. *Et dormient somnum perpetuum, et non expergiscentur.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. καὶ ὑπνώσουσιν ὕπνον αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἐξεγερθῶσιν ◄.[132]

58. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◄.[133]

הָרְחָבָה. (Murus) *latus.* Ο΄. ἐπλατύνθη. Ἀ. Σ. τὸ πλατύ.[134]

עַרְעֵר תִּתְעַרְעָר. *Nudando nudabitur* (funditus evertetur). Ο΄. κατασκαπτόμενον κατασκαφήσεται. Ἀ. σαλευόμενον σαλευθήσεται. Σ. ἐκκενούμενον ἐκκενωθήσεται.[135]

בָּאֵשׁ. *Igne.* Ο΄. Vacat. ※ ἐν πυρί ◄.[136]

וְיִגְעוּ עַמִּים בְּדֵי־רִיק. *Et laborabunt populi in vanum.* Ο΄. καὶ [οὐ] κοπιάσουσι λαοὶ εἰς κενόν. Ἀ. . . ἐν ἱκανῷ κενῷ.[137]

וּלְאֻמִּים בְּדֵי־אֵשׁ וְיָעֵפוּ. *Et nationes in ignem, et defetiscentur.* Ο΄. καὶ ἔθνη ἐν ἀρχῇ ἐκλείψουσιν. Ἀ. καὶ φυλαὶ ἐν ἱκανῷ πυρὸς, καὶ ἐκλυθήσονται. Σ. καὶ ἔθνη εἰς ἱκανὸν πυρὸς, καὶ ἐκλυθήσονται. Θ. καὶ φυλαὶ ἐν ἱκανῷ πυρὶ ἐκλυθήσονται.[138]

59. אֶת־צִדְקִיָּהוּ. *Cum Zedechia.* Ο΄. παρὰ (Ἀ. Σ. μετὰ[139]) Σεδεκίου.

וּשְׂרָיָה שַׂר־מְנוּחָה. *Et Seraias* erat *summus castrorum designator.* Ο΄. καὶ Σαραίας ἄρχων δώρων. Σ. Σαραίας δὲ ἦν ἐπὶ τῆς ἀναπαύσεως.[140]

60. אֵת כָּל־הָרָעָה. *Omne malum.* Ο΄. ※ σὺν ◄ πάντα τὰ κακά.[141]

60. אֶל־סֵפֶר אֶחָד אֵת כָּל. *In libro uno; omnia.* Ο΄. ἐν βιβλίῳ ※ ἑνὶ σὺν ◄ πάντας.[142]

61. אֵת כָּל־הַדְּבָרִים. Ο΄. ※ σὺν ◄ πάντας τοὺς λογούς.[143]

63. וְהָיָה כְּכַלֹּתְךָ. *Et fiet cum finieris.* Ο΄. καὶ ἔσται ὅταν παύσῃ. Ἀ. Σ. καὶ ὡς ἂν συντελέσῃς.[144]

64. וְיָעֵפוּ עַד־הֵנָּה דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ. *Et defetiscentur. Huc usque verba Jeremiae.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. καὶ ἐστάθησαν ἕως ἐνταῦθα οἱ λόγοι Ἱερεμίου ◄.[145] Ἀ. Σ. καὶ ἐκλυθήσονται . . .[146]

Cap. LI. 27. ἀναβιβάσατε ÷ ἐπ' αὐτήν ◄. 59. ÷ κύριος ◄.[147]

CAP. LII.

1. בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ. *Natus annos viginti et unum Zedechias.* Ο΄. ὄντος εἰκοστοῦ καὶ ἑνὸς ἔτους Σεδεκίου. Ἀ. υἱὸς εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους Σεδεκίας. Σ. εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν ἦν Σεδεκίας.[1] Θ. εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους ἦν Σεδεκίας.[2]

2. וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוֹיָקִים. *Et fecit malum in conspectu Jovae, juxta omnia quae fecerat Joiakim.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, ὃν τρόπον ἐποίησεν Ἰωακείμ.[3]

3. כִּי עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה עַד־

Praeterea Codd. 22, 36, alii, in textu LXXvirali post τοὺς σοφοὺς αὐτῆς inferunt καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς. Cf. Hex. ad Jesai. xxxvi. 9. [132] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [133] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. Cod. 62 παντοκράτωρ supplet. [134] Syro-hex. ܐ݇. ܣ݇. ܗܘ ܦܬܝܐ. [135] Codd. 86, 88. [136] Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, alii. [137] Syro-hex. ܐ݇. ܒܣܦܩܘܬܐ ܣܪܝܩܐ. In textu οὐ reprobant Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [138] Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܫܪܒܬܐ ܒܣܦܩܘܬܐ ܕܢܘܪܐ. [139] Syro-hex. [140] Syro-hex. affert: ܣ݇. ܥܠ ܢܝܚܐ. Hinc emaculanda lectio Codd. 86, 88: Σ. Σοραίας δὲ ἦν ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως. [141] Cod. Jes. Cod. 88: ※ σύμ◄παντα τὰ κ., ut sine aster. Codd. 22, 48, alii. [142] Cod. Jes. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: ἐν β. ÷ ἑνὶ ※ σὺν ◄ πάντας. Pro ἑνὶ stant Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [143] Cod. Jes. Mox v. 63 Cod. 88 affert: ※ σὺν ◄ τὸ βιβλίον τοῦτο. [144] Codd. 86, 88. [145] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, et sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔστησαν κ.τ.ἑ. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 922: τούτοις Ἀκ. ἐπήνεγκεν· καὶ ἐστάθμησαν (sic) κ.τ.ἑ. [146] Syro-hex. ܐ݇. ܣ݇. ܘܢܫܬܪܘܢ. Cf. ad v. 58. [147] Syro-hex.

CAP. LII. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. Jes. [3] Idem. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. (cum ἐνώπιον κυρίου) Codd. 22, 36, alii.

הִשְׁלִיכוֹ אוֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ בְּמֶלֶךְ בָּבֶל. *Nam propter iram Jovae factum est in Jerusalem et Juda, eo usque ut projiceret eos a conspectu suo, et rebellaret Zedechias contra regem Babylonis.* Ο΄. Vacat. ※ ὅτι ἐπὶ τὸν θυμὸν κυρίου ἦν Ἱερουσαλὴμ καὶ Ἰούδα, ἕως οὗ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀπέστη Σεδεκίας τοῦ βασιλέως (Σ. ἀπὸ τοῦ βασιλέως[4]) Βαβυλῶνος ↙.[5]

4. וַיַּחֲנוּ עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב. *Et castra posuerunt contra eam, et exstruxerunt contra eam speculas circumcirca.* Ο΄. καὶ περιεχαράκωσαν αὐτὴν, καὶ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις [λίθοις] κύκλῳ. Ἀ. καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ' αὐτὴν τεῖχος κύκλῳ. Σ. καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτὴν . . . χαράκωμα κύκλῳ.[6]

5. בַּמָּצוֹר. *In obsidione.* Ο΄. εἰς συνοχήν. Σ. ἐν πολιορκίᾳ.[7]

6. בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי. Ο΄. Vacat. ※ ἐν μηνὶ τῷ τετάρτῳ ↙.[8]

וַיֶּחֱזַק. *Et invaluit.* Ο΄. καὶ ἐστερεώθη. Σ. (καὶ) ἐκράτησεν.[9]

7. וַתִּבָּקַע. *Et perrupta est.* Ο΄. καὶ διεκόπη. Σ. (καὶ) διερράγη.[10]

יִבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ מֵהָעִיר. *Fugerunt et exierunt ex urbe.* Ο΄. ἐξῆλθον. Alia exempl. ἔφυγον καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως.[11]

7. בֵּין־הַחֹמֹתַיִם. *Inter duos muros.* Ο΄. ἀναμέσον τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος. Ἀ. ἀναμέσον τῶν τειχέων. Σ. τῆς μεταξὺ τῶν δύο τειχέων.[12]

דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה. *Via deserti.* Ο΄. ὁδὸν τὴν εἰς ἀραβά. Σ. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὴν ἔρημον.[13] Ἀ. . τῆς ὁμαλῆς. Σ. . τῆς ἀοικήτου.[14]

8. וַיַּשִּׂיגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ. *Et assecuti sunt Zedechiam.* Ο΄. καὶ κατέλαβον αὐτόν. Alia exempl. καὶ κατέλαβον ÷ τὸν βασιλέα ↙ Σεδεκίαν.[15]

בְּעַרְבֹת יְרֵחוֹ. *In desertis Jericho.* Ο΄. ἐν τῷ πέραν Ἱεριχώ. [Ἀ.] Σ. ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ παρὰ Ἱεριχώ.[16] Ἀ. ἐν ταῖς ὁμαλαῖς.. Σ. ἐν τῇ ἐρήμῳ..[17]

וְכָל־חֵילוֹ נָפֹצוּ מֵעָלָיו. *Et omnis exercitus ejus dilapsus est ab eo.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπ' αὐτοῦ. Ἀ. Σ. καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ διεσκεδάσθη ἀπ' αὐτοῦ.[18]

9. בְּאֶרֶץ חֲמָת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. εἰς γῆν Αἱμάθ.[19]

10. וַיִּשְׁחַט. *Et trucidavit.* Ο΄. καὶ ἔσφαξε. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔθυσεν.[20]

11. בַּנְחֻשְׁתַּיִם. *Duobus vinculis aeneis.* Ο΄. ἐν πέδαις. Ἀ. Σ. χαλκαῖς.[21] Σ. ἐν χαλκαῖς ἁλύσεσιν.[22]

הַפְּקֻדֹּת. *Custodiarum.* Ο΄. μύλωνος. Ἀ. τῶν ἐπισκέψεων. Σ. τῆς φυλακῆς.[23]

---

[4] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܠܟܐ ܀ [5] Cod. Jes. (cum ἕως ἀνέρριψεν, et Σεδεκία). Sic in textu Cod. 88 (cum τῷ βασιλεῖ pro τοῦ βασιλέως), Syro-hex., et sine aster. (cum ἐγένετο κατὰ Ἱερ. pro ἦν Ἱερ.) Codd. 22, 36, alii. [6] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. (Σ. om. Cod. 88) καὶ παρ. ἐπ' αὐτήν. Iidem: Ἀ. καὶ ᾠκοδόμησεν—κύκλῳ. Σ. χαράκωμα κύκλῳ. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܫܪܐ ܥܠܝܗ̇ ܘܒܢܐ ܥܠܝܗ̇ ܟܘܪܝܬܐ ܕܟܐܦܐ ܒܚܕܪܐ ܀ Pro τεῖχος, quod idem interpres cum דָּיֵק commutavit Ezech. xxvi. 8, Syrus dedit ܟܘܪܝܬܐ ܕܟܐܦܐ, de qua locutione cf. ad Cap. xxxiii. 4. (In textu λίθοις abest a Codd. Vat., Alex., Sinait.) [7] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܒܟܒܘܫܝܐ ܀ [8] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. [9] Codd. 86, 88. [10] Iidem. [11] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [12] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܒܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܫܘܪܐ ܀ [13] Codd. 86, 88. [14] Syro-hex. ܐ. ܕܫܦܝܘܬܐ ܀ ܣ. ܕܠܐ ܡܬܝܬܒܢܘܬܐ ܀ Cf. ad Cap. xvii. 6. xxxix. 4. [15] Sic Syro-hex., qui pingit: ÷ τὸν βασιλέα Σεδεκίαν ↙. Sic sine obelo Codd. XII (in marg.), 36, 48, alii. [16] Codd. 86, 88. [17] Syro-hex. ܐ. ܒܫܦܝܘܬܐ ܀ ܣ. ܒܡܕܒܪܐ ܀ In textu post Ἱεριχὼ add. ἐν τῇ ἐρήμῳ Codd. 22, 36, alii. [18] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܘܟܠܗ ܚܝܠܐ ܕܝܠܗ ܀ [19] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܐܪܥܐ ܕܚܡܬ. [20] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܕܒܚ ܀ Codd. 86, 88: Σ. Θ. καὶ ἔθυσεν. [21] Syro-hex. ad ܒܚܫܠܐ (sic; eraso, ut videtur, altero puncto pro plurali) in marg. affert: ܐ. ܣ. ܕܢܚܫܐ ܀ [22] Codd. 86, 88. Mox haec, καὶ ἤγαγεν—εἰς Βαβυλῶνα, ad marg. char. med. relegat Syro-hex., invitis omnibus. [23] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Ἀ. τῆς ἐπισκέψεως (ܕܣܥܘܪܘܬܐ). Σ. τῆς φ. (ܕܒܝܬ ܢܛܘܪܬܐ).

11. עַד־יוֹם מוֹתוֹ. *Usque ad diem mortis ejus.* Ο΄. ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανε. Ἀ. Σ. ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ.[24]

12. הִיא שְׁנַת תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל. *Iste annus* est *nonus decimus annus regis N. regis Babylonis.* Ο΄. Vacat. ※ οὗτος ἐνιαυτὸς ἐννεακαιδέκατος τοῦ Ν. βασιλέως Βαβυλῶνος ◂.[25]

רַב־טַבָּחִים. *Praefectus carnificum.* Ο΄. ὁ ἀρχιμάγειρος. Ἀ. . .[26]

13. וְאֵת כָּל־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַםִ. Ο΄. καὶ πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως. Ἀ. καὶ πάντας τοὺς οἴκους Ἱερουσαλήμ.[27]

14. כָּל־חֵיל. Ο΄. ※ πᾶσα ◂ ἡ δύναμις.[28]

15. וּמִדַּלּוֹת הָעָם וְאֶת־יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל. *Et de tenuitatibus* (pauperibus) *populi, et residuum populi, qui relicti erant in urbe, et defectores, qui defecerant ad regem Babylonis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἀπὸ δὲ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς πίπτοντας τοὺς ἐμπεπτωκότας πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος ◂.[29] ※ Ἀ. ἀπὸ δὲ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ λεῖμμα τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπίπτοντας καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος ◂.[30] Σ. . . τοὺς αὐτομολοῦντας τοὺς αὐτομολήσαντας (s. οἱ ἠὐτομόλησαν) . . .[31]

15. וְאֵת יֶתֶר הָאָמוֹן הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים. *Et residuum multitudinis deportavit Nebuzaradan praefectus carnificum.* Ο΄. καὶ τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ (alia exempl. καὶ τὸ λεῖμμα τοῦ πλήθους.[32] Ἀ. Θ. . τοῦ ὑποστηρίγματος[33]) κατέλιπεν (Ἀ. Σ. ἀπῴκισεν[34]) ※ Ναβουζαρδὰν ◂[35] ὁ ἀρχιμάγειρος.

16. וּמִדַּלּוֹת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τῆς γῆς κατέλιπε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ◂.[36]

וּלְיֹגְבִים. *Et in aratores.* Ο΄. καὶ εἰς γεωργούς. Ἀ. καὶ εἰς βουτρόφους (s. βουνόμους). Θ. . Γαβείμ.[37]

17. וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת. *Et bases.* Ο΄. καὶ τὰς βάσεις. Ἀ. καὶ τοὺς μεχονώθ.[38] Aliter: Ἀ. καὶ τὰ ὑποστηρίγματα. Ὁ Ἑβραῖος· μεχονώθ.[39]

אֶת־כָּל־נְחֻשְׁתָּם. *Omne aes eorum.* Ο΄. ※ πάντα ◂ τὸν χαλκὸν αὐτῶν.[40]

18. וְאֶת־הַסִּרוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת. *Et ollas, et palas, et forfices, et phialas, et lances.* Ο΄. ※ καὶ τοὺς ποδιστῆρας, καὶ τοὺς ἀναληπτῆρας ◂, καὶ τὴν στεφάνην, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας.[41]

---

[24] Cod. 86. [25] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (cum ὁ ἐνιαυτὸς), alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [26] Syro-hex. ܐ̇. ܕܢܩܘ̈ܫܐ ܩܦܚܝ ◆. Locutio Syriaca non nisi forma differre videtur ab ea quam pro eodem Hebraeo posuit Noster Cap. xxxix. 11, ܕܩܦܚܝ ܢܚܘ̈ܫܐ. Sic in compositis postponuntur ܐܟܚܕܐ (συν-), ܟܘܠܚܕ (παν-), similia. [27] Syro-hex. [28] Idem. Sic sine aster. Codd. 62, 88, 198. [29] Sic Cod. 88, Syro-hex., nisi forte Syrus ἐμπίπτοντας (ܕܡܬܓܠܝܢ) pro πίπτοντας legerit. Cf. ad Cap. xxxvii. 13. [30] Cod. Jes. Sic, cum πεπτωκότας pro ἐμπεπτωκότας, Codd. 22, 36, alii. [31] Syro-hex. ܣ. ܡ̈ܬܓܠܝܢ ܡܢ ܢܦܫܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܐܫܠܡܘ ܢܦܫܗܘܢ ܠܗܘܢ ◆. Cf. ad Cap. xxxvii. 13. Posteriora verti possunt, οἳ παρέδωκαν ἑαυτοὺς, coll. Hex. ad 4 Reg. xxv. 11. [32] Sic Codd. 22, 36, alii. [33] Cod. 88, et, "ut videtur," Cod. 86 (qui praeterea affert: Ο΄. τοῦ πλήθους). Versio fluxit e notione *fulciendi*, quae primitiva est τοῦ אָמַן. [34] Codd. 86, 88. [35] Cod. Jes., et sine aster. Syro-hex. Lectio ἀπῴκισε Ναβ. est in Codd. 22, 36, aliis. [36] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. (cum ἀπὸ δὲ pro καὶ ἀπὸ) Codd. 22, 36, alii. [37] Syro-hex. ܐ̇. ܘܠܡܪ̈ܒܝ ◆ ܬܘ̈ܪܐ. ܬ. ܠܓܒܝܡ ◆. Cf. Hex. ad 4 Reg. xxv. 12. [38] Codd. 86, 88. [39] Syro-hex. ܐ̇. ܘܠܡܣܡ̈ܟܬܐ ◆ ܥܒ. ܡܟܘ̈ܢܘܬ ◆. Cf. Hex. ad 4 Reg. xvi. 17. (Syr. ܣܡ̈ܟܬܐ ponitur pro Graeco ὑποστηρίγματα in Hex. ad Ezech. xii. 14. xxxviii. 6.) [40] Cod. Jes. (non, ut Montef., τὸν χαλκὸν ※ πάντα). Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [41] Sic Cod. 88, Syro-hex. (※ ܘܠܡܣܡ̈ܟܢܐ ܘܠܡܩܒ̈ܠܢܐ ◂), et sine aster. Codd. 22, 48, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Θ. καὶ τοὺς ποδ., καὶ τοὺς ἀναλημπτῆρας (ἀναληπτ. Parsons.), καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπονδία· ἐν τισὶ, καὶ τοὺς ἥλους. Idem ex eodem exscripsit: ἀντὶ κρεάγρας (corr. e schedis Bodl. ἀντὶ τῶν κρεαγρῶν) θυΐσκας τινὲς ἡρμήνευσαν.

18. וְאֶת־הַסִּרוֹת. Ο΄. Vacat. ※ ['Α.] Θ. καὶ τοὺς ποδιστῆρας. 'Α. Σ. καὶ τοὺς λέβητας.[42]

וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת. ※ ['Α.] Θ. καὶ τοὺς ἀναληπτῆρας ◀, καὶ τὴν στεφάνην. 'Α. (καὶ) τὰ ἄγκιστρα, καὶ τοὺς ἀναληπτῆρας. Σ. (καὶ) τὰ ἄγκιστρα, καὶ τὰ ψαλτήρια.[43]

וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת. Ο΄. καὶ τὰς φιάλας. 'Α. Σ. (καὶ) τὰς θυΐσκας.[44]

לָקָחוּ. *Abstulerunt.* Ο΄. Vacat. ※ ἔλαβον ◀.[45]

19. וְאֶת־הַסִּפִּים וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֶת־הַמְּנַקִּיּוֹת. *Et pelves, et acerras, et phialas, et ollas, et candelabra, et lances, et pateras libatorias.* Ο΄. καὶ τὰς ἀπφὼθ, καὶ τὰς μασμαρὼθ, καὶ τοὺς ὑποχυτῆρας, καὶ τὰς λυχνίας, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ τοὺς κυάθους. Alia exempl. καὶ τὰ σαφφὼθ, ※ καὶ τὰ μαζμερὼθ, καὶ τὰ ἀμμαζρακὼθ, καὶ τοὺς ἀποχυτῆρας, καὶ τὰς λυχνίας ◀, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ τοὺς κυάθους.[46]

19. וְאֶת־הַסִּפִּים. Ο΄. καὶ τὰς ἀπφὼθ (s. τὰ σαπφὼθ, s. τὰ σαφφώθ). 'Α. καὶ τὰς ὑδρίας. Σ. καὶ τὰς φιάλας.[47]

וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת. Ο΄. καὶ τὰς (s. τὰ) μασμαρώθ. 'Α. Σ. καὶ τὰ θυμιατήρια.[48]

וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὰ ἀμμαζρακώθ. 'Α. Σ. . . *et palas.*[49] Θ. καὶ τὰ σπονδεῖα.[50]

וְאֶת־הַסִּירוֹת. Ο΄. καὶ τοὺς ὑποχυτῆρας (s. ἀποχυτῆρας). 'Α. (καὶ τοὺς) λέβητας.[51]

20. אֲשֶׁר־תַּחַת הַמְּכֹנוֹת. *Qui* erant *sub basibus.* Ο΄. ※ οἳ ἦσαν ◀ ὑποκάτω τῆς θαλάσσης.[52] 'Α. ὑποκάτω τῶν ὑποστηριγμάτων.[53]

לִנְחֻשְׁתָּם כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה. *Aeri eorum, omnium vasorum illorum.* Ο΄. τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν, ※ 'Α. Σ. πάντων τῶν σκευῶν τούτων ◀.[54]

---

[42] Syro-hex. ◆ ܘܠܩܒܐ .ܣ .ܐ. Vulg.: *et lebetes.* In textu post στεφάνην Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ τοὺς λέβητας. Theodoret.: τοὺς δὲ ποδιστῆρας ὁ Σύρος νιπτῆρας ποδῶν [Pesch. ܡܫܝܓܐ] ἡρμήνευσε. [43] Syro-hex. .ܐ ◆ ܐܘܩܢܝܢܐ ܘܡܣܒܠܢܐ ◆ .ܣ ܐܘܩܢܝܢܐ ܘܙܡܪܐ. Pro ܐܘܩܢܝܢܐ in loco parallelo, 4 Reg. xxv. 14, Syro-hex. Aquilae tribuit ܐܘܩܢܝܢܐ, ubi in Graeco est: 'Α. ἄγκιστρα. Σ. ἀναληπτῆρας. (Alio loco, 3 Reg. vii. 40, pro eodem Hebraeo Hexapla dant: 'Α. Σ. ἄγγιστρα (sic).) Tertiam scripturam affert Masius in *Syr. Pecul.* s. v.: "ܐܘܩܢܝܢܐ, κρεάγρα, *fuscina, uncus extrahendis ex olla carnibus;*" fortasse ex 1 Reg. ii. 14. Est autem ܐܘܩܢܝܢܐ, s. ܐܘܩܢܝܢܐ, monente Bernsteinio, vox Graeco-barbara ὀγκινάρα, *uncinulus*, ab ὄγκινος, *uncus, uncinus.* Symmacho autem pro ܙܡܪܐ Spohnius perperam vindicat κιθάρας (ܩܝܬܪܐ). Nobiscum facit Vulg.: *et creagras, et psalteria.* [44] Syro-hex. .ܐ ◆ ܐܘܕܝܐ .ܣ. Praeter loca 4 Reg. xxv. 14. Jerem. lii. 19 vox ܐܘܕܝܐ ponitur pro θυΐσκη Exod. xxv. 29. xxxvii. 16, et, teste Masio, 3 Reg. vii. 50. [45] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 88, 239. Codd. 22, 36, alii, inferunt: ἔλαβον, καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπονδία (s. σπονδεῖα). [46] Sic Syro-hex., qui in marg. Graecis literis appingit: CΑΦΦωΘ, ΜΑΖΜЄΡωΘ, et ΑΜΜΑΖΡΑΚωΘ. Cod. 88 affert: καὶ τὰς ἀπφὼθ (s. τὰ σαπφὼθ), καὶ τὰ ἀμμαζρακὼθ, καὶ τοὺς ἀποχυτῆρας (sic pro ὑποχ. Codd. 22, 36, alii), κ.τ.ἑ. [47] Nobil. affert: Schol. ὑδρίας, φιάλας, θυμιατήρια, λέβητας. Montef. e Cod. Jes.: 'Α. ὑδρίας. Σ. φιάλας. Οἱ λοιποί· θυμιατήρια. (In Parsonsii schedis lectio ὑδρίας anonyma est; sed cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 50.) Denique Syro-hex. affert: ◆ ܩܠܬܐ ܕܡܝܐ .ܐ ◆ ܦܝܠܐܣ .ܣ. (Ad ܩܘܠܬܐ, ὑδρία, cf. ad Cap. xiii. 12. xlviii. 12.) [48] Syro-hex. ◆ ܘܡܒܣܡܢܐ .ܣ .ܐ. (Syr. ܦܝܪܡܐ commutatur cum θυμιατήριον Ezech. viii. 11, et cum πυρεῖον 4 Reg. xxv. 15.) Huc proculdubio pertinent lectiones Nobilii, Cod. Jes., aliorum, modo memoratae. [49] Syro-hex. ad καὶ τὰ ἀμμαζρακὼθ affert: ܘܡܠܥܩܬܐ .ܣ .ܐ ◆ ܘܡܠܥܩܬܐ ◆ .ܬ ܘܡܣܢܩܝܬܐ. Syr. ܡܪܫܐ, *pala*, legitur 4 Reg. xxv. 14 in textu sub aster. Vox Graeca ignoratur; vix enim cum Spohnio huc retuleris lectionem e Cod. Jes. ad v. 18 exscriptam: 'Εν τισὶ, καὶ τοὺς ἥλους (ܢ̈ܓܪܐ), quam alii ad Hebr. מְזַמְּרוֹת probabilius aptant. Quod vero ad vocem praemissam ܘܡܠܥܩܬܐ (non ܘܡܠܥܩܬܐ) attinet, ex forma crediderimus eam Hebraeum archetypum, καὶ τὰ ἀμμὼθ, referre; quo autem pertineat, Oedipo conjectore opus est. [50] Syro-hex. ◆ ܘܡܣܢܩܝܬܐ .ܬ. Ponitur pro σπονδεῖον Exod. xxv. 29. xxxvii. 16. 3 Esdr. ii. 12. Jam vero vidimus, in Codd. XII, 22, 36, aliis, conjuncte legi, καὶ τὰ θυμιατήρια καὶ τὰ σπονδεῖα. [51] Cod. Jes. Cf. Hex. ad Psal. lix. 10. Montef. tum ὑποχυτῆρας tum λέβητας non ad הַסִּירוֹת, sed ad הַמִּזְרָקוֹת aptat. [52] Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ οἳ ◀ ἦσαν κ. τ. ἑ. [53] Syro-hex. ܡܢ ܬܚܝܬ .ܐ ◆ ܣܡܟܐ. Cf. ad v. 17. [54] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: τοῦ χαλκοῦ ※ πάντων τ. σκ. τούτων ◀; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

21. וְהָעַמּוּדִים שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמָה. *Et quod ad columnas attinet, octodecim cubitorum altitudo* erat. Ο′. καὶ οἱ στῦλοι τριάκοντα πέντε (Ἀ. Σ. ὀκτωκαίδεκα[55]) πηχῶν ὕψος. Σ. οἱ δὲ στῦλοι δέκα καὶ ὀκτὼ πήχεων ὕψος.[56]

וְחוּט שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אַמָּה יְסֻבֶּנּוּ. *Et filum duodecim cubitorum circuibat eam.* Ο′. καὶ σπαρτίον δώδεκα πήχεων περιεκύκλου αὐτόν. Σ. καὶ κλῶσμα δωδεκάπηχυ ἐκύκλου ἑκάτερον.[57]

נָבוּב. *Cava* erat. Ο′. κύκλῳ. Ἀ. Σ. κοῖλος.[58]

22. וְכֹתֶרֶת עָלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הָאַחַת חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׂבָכָה. *Et capitulum* erat *super eam aeneum, et altitudo capituli unius* erat *quinque cubitorum, et opus reticulatum.* Ο′. καὶ γεῖσος ἐπ' αὐτοῖς χαλκοῦν, καὶ πέντε πήχεων τὸ μῆκος, ὑπεροχὴ τοῦ γείσους τοῦ ἑνὸς, καὶ δίκτυον. Ἀ. Σ. καὶ κεφαλίδες ἐπ' αὐτοῖς χαλκαῖ, καὶ ὕψος κεφαλίδος μιᾶς πέντε πήχεων, κροκυφάντωτον.[59] Aliter: Σ. καὶ ἐπιστύλιον ἐπὶ ἑκάστῳ αὐτῶν . . .[60]

עַל־הַכּוֹתֶרֶת סָבִיב. *Super capitulo circumcirca.* Ο′. ἐπὶ τοῦ γείσους κύκλῳ. Ἀ. ἐπὶ τῶν κεφαλίδων κύκλῳ.[61]

וְכָאֵלֶּה. *Et similiter.* Ο′. καὶ κατὰ ταῦτα. Ἀ. Σ. (καὶ) ὁμοίως.[62]

23. רוּחָה. *Plagam caeli versus* (singulis lateribus). Ο′. τὸ ἓν μέρος. Ἀ. Σ. κείμενα.[63]

עַל־הַשְּׂבָכָה. *Super opus reticulatum.* Ο′. ἐπὶ τοῦ δικτύου. Ἀ. (ἐπὶ τοῦ) κροκυφαντώτου.[64]

24. שֹׁמְרֵי הַסַּף. *Custodes liminis.* Ο′. τοὺς φυλάττοντας τὴν ὁδόν (alia exempl. τὸν οὐδόν). Ἀ. Σ. . ἐν σταθμῷ.[65] Aliter: Ἀ. Σ. . τὴν θύραν.[66]

25. פָּקִיד. *Praefectus.* Ο′. ἐπιστάτης. Ἀ. Σ. καθεσταμένος.[67]

עַל־אַנְשֵׁי. *Super viros.* Ο′. τῶν ἀνδρῶν. Σ. ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν.[68]

מֵרְאֵי פְנֵי־הַמֶּלֶךְ. *De iis qui videbant faciem regis.* Ο′. ὀνομαστοὺς, τοὺς ἐν προσώπῳ τοῦ βασιλέως. Σ. ἐκ τῶν ὁρώντων τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως.[69]

וְאֵת סֹפֵר שַׂר הַצָּבָא. *Et scribam principem exercitus.* Ο′. καὶ τὸν γραμματέα ※ τὸν ἄρχοντα ◂ τῶν δυνάμεων[70] (Ἀ. τῆς στρατιᾶς. Σ. τοῦ στρατευομένου[71]).

הַמַּצְבִּא. *Qui conscribebat.* Ο′. τὸν γραμματεύοντα. Ἀ. τὸν ἐκτάσσοντα. Σ. τὸν ὁπλίζοντα.[72]

27. וַיְמִתֵם. *Et interfecit eos.* Ο′. Vacat. ※ Πάντες· καὶ ἐθανάτωσεν αὐτούς ◂.[73]

וַיִּגֶל יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ. Ο′. Vacat. ※ Θ. καὶ ἀπῳκίσθη Ἰούδας ἐπάνωθεν τῆς γῆς αὐτοῦ.[74]

28. זֶה הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְרֶאצַּר בִּשְׁנַת־שֶׁבַע יְהוּדִים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. Ο′. Vacat. ※ Θ. καὶ οὗτος ὁ λαὸς ὃν ἀπῴκισε Ναβουχοδονόσορ· ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ Ἰουδαίους τρισχιλίους καὶ εἰκοσιτρεῖς.[75]

---

[55] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܬܡܢܬܥܣܪܐ. [56] Codd. 86, 88. [57] Iidem. Pro κλῶσμα in Cod. 88 κύκλωμα scriptum. [58] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܩܝܠܐ. [59] Idem in continuatione: ܘܩܦܠܐ ܥܠܝܗܘܢ ܕܢܚܫܐ. ܘܪܘܡܐ ܕܩܦܠܐ ܚܕܐ ܚܡܫ ܐܡܝܢ. ܐ̄ܡ ܩܪܘܩܘܦܢܛܘܛܘܢ. Ubi ad ultimam vocem appingitur in singulari ΚΡΟΚΥΦΑΝΤΩΤΟΝ, pro quo κροκύφαντον rescribendum sine causa censuit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. Scilicet a κροκύφαντος (cf. Hex. ad Jesai. iii. 19) Aq. effinxisse videtur verbum κροκυφαντόω, unde derivatur novum verbale κροκυφάντωτον. Cod. Jes. affert: Σ. κεφαλίδες. [60] Syro-hex. ܣ. ܘܐܦܝܣܛܘܠܝܢ ܥܠ ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. Pro כֹּתֶרֶת Symmachus ἐπιστύλιον posuit 3 Reg. vii. 16. [61] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܩܦܠܐ. ܚܕܪܢܐܝܬ. [62] Codd. 86, 88. [63] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܣܝܡܝܢ. Vulg. *dependentia.* [64] Idem: ܐ. ܩܪܘܩܘܦܢܛܘܢ. [65] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxxv. 4. [66] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܬܪܥܐ. [67] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. κατεσταμμένος (sic). Cf. 2 Paral. xxxi. 13. Jerem. xx. 1 in Hebraeo et LXX. Syro-hex. ܐ. ܡܩܝܡ. [68] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܓܒܪܐ. [69] Idem: ܣ. ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܚܙܝܢ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܠܟܐ. [70] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. in marg. affert: Ἀ. ἄρχοντα. [71] Syro-hex. ܐ. ܕܚܝܠܘܬܐ. ܣ. ܕܗܘ ܕܡܬܚܝܠ. [72] Codd. 86, 88. [73] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 48, alii, et sub aster. Cod. 96, Syro-hex. [74] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. (cum ἀπὸ ἐπάνωθεν) Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. [75] Iidem.

29. בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מִירוּשָׁלַםִ נֶפֶשׁ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנָיִם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ ἔτει τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τοῦ Ν. ἐξ Ἱερουσαλὴμ ψυχὰς ὀκτακοσίας τριακονταδύο.[76]

30. בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים לִנְבוּכַדְרֶאצַּר הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים יְהוּדִים נֶפֶשׁ שְׁבַע מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה כָּל־נֶפֶשׁ אַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ καὶ εἰκοστῷ τοῦ Ν. ἀπῴκισε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος Ἰουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τεσσαρακονταπέντε· πᾶσαι αἱ ψυχαὶ τετρακισχίλιαι ἑξακόσιαι ◢.[77]

31. יְהוֹיָכִן (bis). Ο΄. Ἰωακείμ. Ἀ. Ἰωαχείμ.[78]

בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה. Die *vigesimo quinto.* Ο΄. ἐν τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι. Ἀ. ἐν εἴκοσι καὶ πέντε. Σ. ἐν πέντε καὶ εἴκοσι.[79]

נָשָׂא. *Extulit.* Ο΄. ἔλαβεν. Οἱ λοιποί· ἐπῆρεν.[80]

31. אֱוִיל מְרֹדַךְ. Ο΄. Οὐλαιμαδάχαρ. Ἀ. Εὐὶλ Μεδωράχ.[81]

מִבֵּית הַכְּלִיא. *E domo carceris.* Ο΄. ἐξ οἰκίας ἧς ἐφυλάσσετο. Ἀ. Σ. ἐξ οἴκου τῆς φυλακῆς.[82]

32. וַיִּתֵּן. *Et constituit.* Ο΄. καὶ ἔδωκε. Σ. καὶ ἔταξε.[83]

34. וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ. *Et demensum ejus, demensum perpetuum dabatur ei.* Ο΄. καὶ ἡ σύνταξις αὐτοῦ ἐδίδοτο διαπαντός. Alia exempl. καὶ ἡ ταγὴ αὐτοῦ ταγὴ διαπαντὸς ἐδίδοτο αὐτῷ.[84] Ἀ. καὶ ἡ ἑστιατορία αὐτοῦ ἑστιατορία διαπαντός . . . Σ. (καὶ) ἡ σύνταξις αὐτῷ σύνταξις διαπαντός . . . Θ. (καὶ) σύνταξις αὐτῷ σύνταξις διαπαντός . . .[85]

כֹּל יְמֵי חַיָּיו. *Omnibus diebus vitae ejus.* Ο΄. Vacat. ※ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ◢.[86]

Cap. LII. 22. ÷ ὀκτὼ ◢ ῥοαί.[87]

---

[76] Iidem. Pro ὀκτωκαιδεκάτῳ, quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum, et Syro-hex., Montef. e Cod. Jes. edidit ἕκτῳ καὶ δεκάτῳ. Deinde post Ναβουχοδονόσορ Syro-hex. infert ※ ܐܝܬܝܘ ◢, pro quo rectius Cod. 88: ÷ ἤγαγον ◢. [77] Iidem. Montef. τρίτῳ pro τῷ τρίτῳ, et ἀρχιμ. pro ὁ ἀρχιμ. mendose exscripsit. In fine καὶ ante ἑξακόσιαι inferunt Codd. 22, 36, alii. [78] Syro-hex. ◆ ܐ. ܝܘܚܟܝܢ ◆. [79] Idem: ◆ ܐ. ܒܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ◆ ܣ. ܒܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ ◆. [80] Idem: ◆ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܐܪܝܡ ◆. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἐπῆρεν. Deinde Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܡܣܒ, juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ἔλαβεν καὶ (καὶ om. Codd. 62, 198) ἔκειρεν. In Ed. Rom. verba, καὶ ἔκειρεν αὐτὸν, ante καὶ ἐξήγαγεν leguntur, sed desunt in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [81] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܘܝܠ ܡܕܘܪܟ ◆. [82] Codd. 86, 88. [83] Iidem. [84] Sic Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. ܛܘܟܣܐ, appicto ΤΑΓΗ. [85] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ ܐ. ܘܫܘܪܝܐ ◆. Cf. ad Cap. xl. 5. [86] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [87] Syro-hex.

ADDENDUM.

Cap. lii. 4. Cum lectiones duorum interpretum recogito, incredibile mihi videtur, Syrum nostrum pro voce familiari τεῖχος non ܫܘܪܐ, sed obscuram periphrasin ܡܕܝܢܬܐ ܕܚܘܣܢܐ posuisse. Potius suspicor, in versione ejus Aquilae nomen in locum Symmachi irrepsisse, ut dicta periphrasis Graecum χαράκωμα (quod Chaldaeo interpreti, Hebraeum דָּיֵק, ubicunque occurrit, exponenti, כַּרְקוֹם sonat) significet. Quod si verum est, in Hex. ad Cap. xxxiii. 4, ubi simplex ܡܕܝܢܬܐ cum sensu *aggeris* obviam fit, similiter Graece reponendum χαράκωμα, quod cum machinis bellicis arcte conjungit Demosth. p. 254, 27: χαράκωμα βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας ἐπολιόρκει.

THRENI.

IN LIBRUM THRENORUM,

SEU

LAMENTATIONUM JEREMIAE,

MONITUM.

"IN Threnis Jeremiae, teste Origene [apud Nobil., necnon in Catena Ghislerii, Tom. III, p. 7], nec Aquilae, nec Theodotionis editiones ferebantur, sed tantum Symmachi et LXX. Ἔκδοσις Ἀκύλα (sic ille) *καὶ Θεοδοτίωνος ἐν τοῖς Θρήνοις οὐ φέρεται* [*φαίνεται* mendose Cat.], *μόνου δὲ Συμμάχου καὶ τῶν* Ο′: quo significatur Aquilae et Theodotionis editiones in Hexaplis non positas fuisse. Ne putes enim Aquilam et Theodotionem librum Threnorum Graece non interpretatos esse: id non dicit Origenes; sed solum editionem Aquilae et Theodotionis in Threnis non ferri, sed Symmachi dumtaxat et LXX interpretum. Nam Aquilae et Theodotionis versiones Threnorum separatim exstitisse probat nota Codicis Marchaliani, nunc RR. PP. Jesuitarum, ad Cap. i. 8, ubi ad hanc vocem *τῶν* Ο′, *εἰς σάλον*, in margine notatur: C *οἱ* Γ′ χος (l. χως, *χωρὶς*) *ἀνάστατον*; id est, *Symmachus, tres interpretes separatim ἀνάστατον habent.* Notam quippe *οἱ* Γ′ tres interpretes, Aquilam, Symmachum et Theodotionem significare, liquido probatur in Praeliminaribus. Vox χω̅ vel *χωρὶς* frequentissime adhibetur hoc usu, ut videre est maxime in Libris Josue et Judicum, qua de re item in Praeliminaribus agitur in Capite de Notis Hexaplorum *. Ad haec Cap. iii. 46 *τῶν λοιπῶν* locus affertur; reliqui autem illi sunt pro more Aquila et Theodotio. Quodque clarius est, ipsius Aquilae

* Sigli tenebricosi explicatio a Montefalconio semel atque iterum inculcata, non satisfecit Doederlinio in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VI, p. 207, qui merito haesitat, quid significet Symmachi nomen tribus istis interpretibus praemissum. Praeterea Syrus noster testatur, pro *εἰς σάλον* Aquilam ܠܦܪܝܫܬܐ, *in separatam*, interpretatum esse.

nominatim interpretatio in notis Editionis Romanae profertur Cap. iv. 20, cui subjungitur alia Symmachi, ne lapsu Aquilae nomen irrepsisse quis dubitet. Alio autem indicio arguitur, Aquilam et Theodotionem Threnorum interpretationes edidisse, licet eae in Hexaplis locatae non fuerint: nimirum Cap. ii. 2, ubi in textu Hebraico legitur אֶת כָּל, in margine MS. Jes. ponitur ※ σὺν, ut praecedat vocem πάντα, quod additamentum σὺν asterisco praenotatum proculdubio ex Aquilae editione sumptum est: nam quod C, quae est nota Symmachi, voci σὺν superponatur, id certissime librariorum lapsu contigit; qui cum viderent varias interpretationes hoc in libro semper Symmachi notam praeferre, hic 'A. σὺν commutarunt in C. σύν. Aquila enim, nimiae ἀκριβείας interpres, ne quid in versione sua praetermissum videretur, articulum אֵת per particulam σὺν passim exprimebat, cui jungebat accusativum, σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν, quam rem, nec sine ludibrio, κακοζηλίας arguit Hieronymus: contra vero Symmachus liberiorem elegantioremque vertendi morem sectatur, quae res ipsi vitio vertitur a Theodoro Heracleota. Additamentum itaque σὺν Capite ii. 2 positum, ex Aquila desumptum fuit. Unde inferatur, Origenem, licet solitas Aquilae et Theodotionis columnas hic non posuerit, aliqua tamen additamenta ex eorum versionibus in editione τῶν O′ hexaplari inseruisse pro more. Cur autem in Threnis editiones Aquilae et Theodotionis praetermiserit, nonnisi ex conjectura dici potest. Nimirum cum hae editiones a versione LXX vel parum vel nihil differrent, inutile fore putaverit, si eas apponeret; quae causa fortasse est, ut paucissimos asteriscos in Threnis observemus, secus quam in libro Jeremiae qui praecedit, et in Ezechiele qui sequitur, ubi innumeri paene asterisci observantur *.

"Hoc in libro usi sumus maxime Codice RR. PP. Jesuitarum, unde multa expiscati sumus, literarumque Hebraicarum formas, quales a scriba Graeco exaratae habentur in eodem codice, repraesentandas esse duximus. Quia vero illae formae pluries repetuntur, et Hebraice imperitus librarius modo aliam modo diversam literarum quarumdam figuram exhibet, illas delegimus, quae magis accedebant ad literarum Hebraicarum germanam formam. Interpretationes quoque literarum Hebraicarum, nominumque quibus illae exprimebantur, quas Origenes apposuerat, edendas duximus ut in eodem codice jacent †.

---

* Hexaplorum conditorem Aquilae et Theodotionis versiones scientem volentem praetermisisse, quae Nostri sententia est, tum per se parum probabile est, tum sui ipsius testimonio plane contradicit, diserte affirmantis horum interpretum editiones *non ferri* (οὐ φέρεται); quod nihil aliud significare potest, quam, quantum quidem ipse sciret, eas tunc temporis non superfuisse. Φέρεσθαι enim et *ferri* dicuntur quae in manibus hominum versantur, ut liber editus, necdum deperditus. Sic S. Chrysost. Opp. Tom. X, p. 53 E: Καὶ γὰρ πολλὰ διεφθάρη βιβλία, καὶ ὀλίγα διεσώθη... καὶ γάρ φησιν ὁ ἀπόστολος, ὅτι ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν ἑξῆς προφητῶν πάντες εἰρήκασι περὶ αὐτοῦ· καὶ οὐ πάντως φέρεται ταῦτα. Euseb. Dem. Evang. p. 368: Ὧν οὐκέθ' ἡμῖν δυνατὸν ἐξακριβάζεσθαι τὰ γένη, τῷ μηδὲ φέρεσθαι θείαν βίβλον ἐξ ἐκείνου καὶ μέχρι τῶν τοῦ σωτῆρος χρόνων. Verum vidit Hodius noster *De Bibliorum Textibus*, p. 584, vertens, *non circumfertur*, qui tamen exinde temere colligit, editiones Aquilae et Theodotionis in Threnis nunquam exstitisse. Et de posteriore quidem, deficientibus exemplis, res ad liquidum perduci non potest. Quod vero ad Aquilam attinet, praeter probationes paulo tenuiores a Montefalconio indicatas, innumeras istius interpretis lectiones in lucem protulit versio Syro-hexaplaris, cujus in fronte eminet annotatio: "Secundum LXX prooemium est hoc Threnorum, quod non positum APUD RELIQUOS."

† Literarum Hebraicarum ductus, a Montefalconio per formas ligno incisas repraesentatos, tanquam rem ad nostrum institutum minus pertinentem, repetere noluimus:

"Vidimus praeterea

"Codicem unum Colbertinum, qui non pauca suppeditavit. [Non differre videtur ab eo quo usus est Ghislerius in Catena ad Threnos. Cf. Ceriani ad Cap. i. 16.]

"Origenis loca multa [Opp. Tom. III, pp. 321–351, sub titulo: *Selecta in Threnos*, quae non diversa sunt ab iis quae sub Origenis nomine exhibet Catena Ghislerii].

"Theodoretum in Threnos [Opp. Tom. II, pp. 647–668].

"Hieronymum Epist. II ad Paulam [Epist. XXX juxta Vallarsii numerationem. Non appellatur nisi ad Cap. i. 1, in quaestione de significatione literarum Hebraicarum].

"Agellium in Threnos Romae cusum anno 1598.

"Editionis Romanae et Drusii notas."—MONTEF.

In Monito ad Jeremiam inter subsidia Montefalconii tempore existentia, sed ab eo non memorata, indicandum erat opus elaboratissimum, Michaelis Ghislerii in Jeremiam et Threnos Commentarii, Tomis III, Lugduni, 1623, qui praeter paraphrasin et expositiones diversas continent Catenam Patrum Graecorum e Vaticano codice quodam (quem Nobilius quoque non indiligenter tractaverat) editam; necnon S. Joannis Chrysostomi Commentariorum in Jeremiam Eclogas satis amplas, quae in editionibus disertissimi Patris ad hunc diem desiderantur.

---

interpretationes autem earum in Cod. Jes. ad singulos primi capitis versiculos appictas, quarum nonnullae novitatis aliquid prae se ferunt, hic subjungimus. Ad rem cf. Euseb. in Praep. Evang. X, 5. Hieron. in Epist. XXX ad Paulam (Opp. Tom. I, pp. 148–150).

א Ἄλφα (fort. Ἄλφ). *ματαίωσις* [Euseb. *μάθησις*, Hieron. *doctrina*] *ἢ τελείωσις.*
ב Βήθ. *οἰκοῦσα ἐν αὐτῷ.*
ג Γίμλ. *πλήρωσις ἀνώτερον.*
ד Δέλθ. *δέλτοι ὑψηλότεροι.*
ה Ἢ. *αὐτή.*
ו Οὐαῦ. *ἐν αὐτῷ.*
ז Ζαί. *ζῆ.*
ח Ἤθ. *ζῶν.*
ט Τήθ. *καλόν.*
י Ἰώθ. *ἀρχή.*
כ Χάφ. *ὅμως.*
ל Λάβδ. *μάθε.*
מ Μήμ. *ἐπ'* (fort. *ἀπ'*) *αὐτοῦ.*
נ Νοῦν. *αἰών.*
ס Σάμχ. *βοήθεια.*
ע Αἴν. *πηγὴ, ἢ ὅρασις, ἢ ὀφθαλμός.*
פ Φή. *στόμα.*
צ Σαδή [Euseb. *δικαιοσύνη*, Hieron. *justitia*].
ק Κώφ. *κλῆσις, ἁγιασμός.*
ר Ῥής. *ὁρατὸς, ἀρχηγὸς, ἢ κεφαλή.*
ש Σέν [Euseb. *ὀδόντες*, Hieron. *dentes*].
ת Ταῦ. *σημεῖον, ἢ κλῆσις.*

Parsonsius in fine hujus libri notat: "Quamvis ex Codd. Barberino et Chisiano iii (86 et 88 nostr.) amplam satis reliquiarum hexaplarium messem ad praecedentem Jeremiae librum colligere liceret, iidem tamen ad Threnos ex hac parte deficiunt, et lectionibus marginalibus fere omnino destituuntur; adeo ut nulla mihi adesset materies ex qua Appendices compilari solent."

Lectiones Codicis Norimb. in Threnos, quae pertinent ad eam textus LXXviralis recensionem, quam in Monito ad Jesaiam breviter attigimus, exscripsit et docte annotavit J. C. Doederlein in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VI, pp. 195–207.

Restat versio Threnorum Syro-hexaplaris bis edita, primum a Middeldorpfio, qui apographum satis imperfectum nactus, fecit quod potuit, non quod voluit; deinde ab Antonio Ceriani, Doctore Collegii Bibliothecae Ambrosianae, in *Monumentis Sacris et Profanis*, Tom. I, Fasc. I, pp. 16–62, Mediolani, 1861, in specimen editionis omnium quae supersunt reliquiarum Syro-hexaplarium, Mediolanensium, Londinensium, Parisiensium, operis immane quantae scientiae et laboris, quod ut faustum et felicem exitum habeat, omnes harum literarum cultores mecum impense exoptant.

THRENI.

CAPUT I.

PROOEM. Ο΄. καὶ ἐγένετο—καὶ εἶπεν. Schol. "Secundum LXX prooemium est hoc Threnorum, quod non positum apud reliquos."[1]

1. יָשְׁבָה. *Sedet.* Ο΄. ἐκάθισε. Σ. ἔμεινε.[2]

בָדָד. *Solitarie.* Ο΄. μόνη. Ἀ. μονάζουσα.[3]

רַבָּתִי עָם. *Frequens populo.* Ο΄. ἡ πεπληθυμμένη λαῶν (alia exempl. λαοῦ[4]). Σ. πληθύνουσα λαόν.[5]

בַּמְּדִינוֹת. *Inter provincias.* Ο΄. ἐν χώραις. Ἄλλος· τοπαρχίαις.[6]

2. תִּבְכֶּה בַּלַּיְלָה. *Flet in nocte.* Ο΄. ἔκλαυσεν ἐν νυκτί. Ἄλλος· κλαίει ἐν πάσῃ νυκτί.[7]

אֵין־לָהּ מְנַחֵם. *Non est ei qui consoletur.* Ο΄. καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτήν. Σ. καὶ οὐχ ὑπῆρχεν αὐτῇ παρηγορῶν.[8]

רֵעֶיהָ. *Socii ejus.* Ο΄. οἱ φιλοῦντες αὐτήν. Ἀ. Σ. οἱ ἑταῖροι.[9]

3. מֵעֹנִי. *Prae afflictione.* Ο΄. ἀπὸ ταπεινώσεως. Ἀ. (ἀπὸ) κακουχίας.[10]

בֵּין הַמְּצָרִים. *Inter angustias.* Ο΄. ἀναμέσον τῶν θλιβόντων. Σ. ἐντὸς τῶν θλιβόντων αὐτήν.[11]

4. שׁוֹמֵמִין. *Vastatae.* Ο΄. ἠφανισμέναι. Σ. ἔρημοι (s. ἠρημωμέναι).[12]

נוּגוֹת. *Maestae.* Ο΄. ἀγόμεναι. Ἀ. διωκόμεναι (s. καταδιωκόμεναι). Σ. αἰχμάλωτοι.[13]

5. לְרֹאשׁ. *In caput* (victores). Ο΄. εἰς κεφαλήν. Σ. εἰς ἄρχοντας. Aliter: Σ. εἰς ἡγεμόνας.[14]

הוֹגָהּ. *Maerore affecit eam.* Ο΄. ἐταπείνωσεν ÷ αὐτὴν ↙. Ἀ. ἐφθέγξατο.[15] (Σ.) ἐπήγαγε.[16]

עַל־רֹב־פְּשָׁעֶיהָ. *Propter multitudinem delictorum ejus.* Ο΄. ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆς. (Σ.) διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσυνθεσιῶν αὐτῆς.[17]

CAP. I. [1] Syro-hex. ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ. ܦܪܘܐܡܝܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܢܐ ܕܐܘܠܝܬܐ. ܕܠܐ ܣܝܡ ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. [2] Idem: ܣ. ܩܘܝܬ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxvii. 21. xxxviii. 2. [3] Idem: ܐ. ܡܬܝܚܕܢܝܬܐ. Cf. Hex. ad Hos. viii. 9. [4] Sic in textu Syro-hex., qui in marg. char. med. habet λαῶν. [5] Cod. Jes. [6] Syro-hex. in marg. char. med. ܪܝܫܢܘܬܐ ܕܐܬܪܘܬܐ. Middeld. perperam vertit, ἄρχουσα ἐν τόποις. Recte Ceriani, *principatus locorum*, sed, invito codice, ad complexionem verborum, ἄρχουσα ἐν χώραις, refert. Nostro Jesai. xxxvi. 9 οἱ τόπαρχοι sunt ܪܝܫܢܐ ܕܐܬܪܘܬܐ; necnon 1 Esdr. i. 10 αἱ μεριδαρχίαι, ܪܝܫܢܘܬܐ ܡܢܘܬܐ. [7] Syro-hex. ut ante: ܒܟܝܐ ܒܟܠܗ ܠܠܝܐ. [8] Cod. Jes. Lectio ὑπῆρχεν est in Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܒܪܐ. [10] Idem: ܐ. ܠܘܚܨܐ. [11] Cod. Jes. [12] Syro-hex. ܣ. ܨܕܝܢ. Cf. ad v. 16. [13] Idem: ܐ. ܡܬܪܕܦܢ. ܣ. ܫܒܝܬܐ. In Comp. duplex lectio est, αἰχμάλωτοι ἀγόμεναι. [14] Nobil. (= Origen. Opp. T. III, p. 325), Colb. Syro-hex. vero: ܣ. ܠܡܬܩܕܡܢܐ. [15] Syro-hex. in textu: ܡܟܟܐ ÷ ܗ̇ ↙; in marg. autem: ܐ. ܡܠܠ. ܡܟܟ, h. e. Ἀ. ἐφθέγξατο. ἐταπείνωσε. Posterior lectio esse videtur Codd. II, 106, qui αὐτὴν reprobant. Nisi Aquilae duplex versio afferatur: ἐφθέγξατο. ἐκάκωσε. [16] Cod. Jes. in marg. sine nom. Parsons. quidem ex eodem exscripsit ἀπήγαγε, sed pro altero stat lectio Symmachi ad Cap. iii. 32, ubi vide. [17] Cod. Jes. in marg., teste

6. וַיֵּצֵא. *Et abiit.* Ο΄. καὶ ἐξῄρθη. Alia exempl. ἐξῆλθεν.[18]

הֲדָרָהּ. *Decus ejus.* Ο΄. ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς. Σ. ἡ ἀξιοπρέπεια . .[19]

7. זָכְרָה. *Recordatur.* Ο΄. ἐμνήσθη. Σ. μνησθήσεται.[20]

וּמְרוּדֶיהָ. *Et vagationum suarum.* Ο΄. καὶ ἀπωσμῶν αὐτῆς. Ἀ. καὶ ἀποστασιῶν (αὐτῆς).[21]

שָׂחֲקוּ עַל־מִשְׁבַּתֶּהָ. *Riserunt de cessationibus ejus.* Ο΄. ἐγέλασαν ἐπὶ κατοικεσίᾳ (alia exempl. μετοικεσίᾳ, s. τῇ μετοικεσίᾳ[22]) αὐτῆς. Ἀ. . . καθέδρᾳ (αὐτῆς).[23] Σ. ἐγέλασαν *de abolitione* αὐτῆς.[24]

8. עַל־כֵּן לְנִידָה. *Propterea in agitationem* (s. *foeditatem*) facta est. Ο΄. διὰ τοῦτο εἰς σάλον.[25] Ἀ. ἐπὶ τοῦτο εἰς κεχωρισμένην.[26] Σ. διὰ τοῦτο ἀνάστατος.[27]

8. הִזִּילוּהָ. *Vilipendunt eam.* Ο΄. ἐταπείνωσαν αὐτήν. Alia exempl. ἠτίμασαν αὐτήν.[28] Ἀ. *vilipenderunt eam.* Σ. *contempserunt eam.*[29]

9. טֻמְאָתָהּ בְּשׁוּלֶיהָ. *Immundities ejus* est *in fimbriis ejus.* Ο΄. ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸ (potior scriptura πρὸς[30]) ποδῶν αὐτῆς.

לֹא זָכְרָה. *Non respicit.* Ο΄. οὐκ ἐμνήσθη. Σ. οὐκ ἀνεμιμνήσκετο.[31]

וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ. *Ergo dejecta est mirabiliter, non est qui consoletur eam.* Ο΄. καὶ κατεβίβασεν ὑπέρογκα (alia exempl. καὶ πέπτωκε θαυμαστῶς[32])· οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν. Ἄλλος· καὶ κατηνέχθη (s. κατήχθη) ἐπὶ πλεῖον, μὴ ὄντος αὐτῇ παρακλήτορος.[33] Ἄλλος· κατέβη.[34]

אֶת־עָנְיִי. *Afflictionem meam.* Ο΄. τὴν ταπείνωσίν μου. Ἀ. τὴν κακουχίαν μου.[35]

11. מַחֲמַדֵּיהֶם בְּאֹכֶל לְהָשִׁיב נָפֶשׁ. *Desiderabilia*

Parsonsio. Montef. ex eodem affert: Ἄλλος· τὸ πλ. τῆς ἀσυνθεσίας αὐτῆς. Cf. Hex. ad Psal. xxxv. 2. [18] Sic Comp., Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. [19] Syro-hex. in textu: ܫܘܦܪܐ ܦܐܝܘܬܐ ܕܝܠܗ̇; in marg. autem: .ܣ. ܫܘܠܛܢܐ ◆, h. e. vertente Middeld., Σ. ἐξουσία. Sed, ni fallor, ܫܘܠܛܢܐ non cum ܦܐܝܘܬܐ ܫܘܦܪܐ, sed tantum cum priore vocab. permutandum est, ut Symmacho tribuatur compositio ܫܘܠܛܢ ܦܐܝܘܬܐ, quae Graece sonat ἡ ἀξιοπρέπεια, s. τὸ ἀξιοπρεπές. Cf. Hex. ad Psal. lxxxix. 16. [20] Syro-hex. ◆ ܬܬܕܟܪ .ܣ. [21] Idem: ◆ ܘܡܣܛܪ̈ܘܬܗ̇ .ܐ. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 5. Cod. 26 affert: καὶ ἀποστάσεων αὐτῆς. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπὶ μετοικεσίας), XII, 22, 23, 26, ceteri fere omnes, et Syro-hex. [23] Syro-hex. ◆ ܡܘܬܒܗ̇ .ܐ. Cf. Hex. nostra ad Ezech. vi. 6. Middeld. vertit κατοικεσίᾳ, sine probatione. [24] Syro-hex. ◆ ܓܚܟܘ ܥܠ ܒܛܝܠܘܬܐ ܕܝܠܗ̇ .ܣ. Middeld. ἐπὶ ἀργίᾳ posuit, provocans ad Theod. ad 4 Reg. ii. 24, LXX ad Eccles. x. 18. Jesai. i. 13; in quibus omnibus locis ܒܛܝܠܘܬܐ, non ܒܛܠܢܐ, legitur. Posterius reperitur in Hex. ad Psal. xlv. 9, ubi καταργήσις tentavimus. [25] Pro εἰς σάλον Syro-hex. habet ܙܝܥܐ, quod conjectura assecutus erat Middeld. pro scriptura Norberg. ܙܝܢܐ. Praeterea ad ܙܝܥܐ scholium est in marg. char. Estrang. ܡܫܠܡܬܐ ◆ ܕܛܥܝܬܐ, h. e. *reprobata, oblivioni tradita.* [26] Syro-hex. ◆ ܥܠ ܗܕܐ ܠܡܦܪܫܬܐ .ܐ. [27] Idem: ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܬܬܙܝܥܢܝܬܐ .ܣ. ◆ ܗܘܬ. Montef. e Cod. Jes. affert: C οἱ Γ. χο̄ς ἀνάστατον. Idem in *Praelimin.* p. 69: "Si stet illa lectio χο̄ς, εἰς ἀμηχανίαν agor: verum puto hic χο̄ς pro χω̄ς legi, et hac voce significari χωρὶς, atque ita sensus erit, Symmachum, qui solus in Threnis cum LXX in Hexaplis ab Origene locatus fuerat, . . . habere ἀνάστατον, et tres interpretes *separatim*, et extra Hexapla, nempe Aq. et Sym. et Theod., eandem praeferre lectionem." Quicquid de his siglis statuatur (nam Montefalconii explicatio nemini arridebit), non dubium esse potest, Symmachum pro לְנִידָה ἀνάστατος posuisse, maxime propter Gen. iv. 16, ubi pro נוֹד, Ναΐδ, Syrus noster cum testibus Graecis affert: Σ. ἀνάστατος (ܡܬܬܙܝܥܢܐ, ut ܬܙܝܥ pro ἀναστατώσει Dan. vii. 23). Θ. σαλευόμενος (ܡܬܬܙܝܥܢܐ). [28] Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἄλλος· ἠτίμασαν αὐτήν. Sic in textu Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܨܥܪܘܗ̇. [29] Syro-hex. ◆ ܐܨܛܠܝܘܗ̇ .ܐ. ◆ ܫܛܘܗ̇ .ܣ. Inter voces synonymas, ἠτίμασαν, ἐφαύλισαν, ἐξουδένωσαν, ἐξηυτέλισαν, electio prorsus incerta est. [30] Sic Codd. Vat., Alex., Sinait., alii. Cf. Hex. ad Jerem. xiii. 22. Ad hunc locum Montef. ex Agellio affert: Ὠρ. ἀκαθαρσία αὐτῆς ἐμπόδιον αὐτῆς. Sed apud Origenem (Opp. T. III, p. 328) hodie tantum legitur: ἡ ἀκαθαρσία Ἱερουσαλὴμ· τίνος δὲ ἐμπόδιον, ἡμῖν καταλέλοιπε νοεῖν ὁ προφήτης. Ubi post Ἱερουσαλὴμ excidisse videtur ἐμπόδιον αὐτῇ. [31] Syro-hex. ◆ ܠܐ ܡܬܕܟܪܐ ܗܘܬ .ܣ. [32] Sic Codd. 22, 36 (qui utramque lectionem conjungit), 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: θαυμαστά (ܬܡܝܗܬܐ). [33] Syro-hex. in marg. char. med. ܘܐܬܚܬܬ ܠܝܬܝܪ ◆ ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ̇ ܡܒܝܐܢܐ. (Pro ἐπὶ πλεῖον Noster posuit ܠܝܬܝܪܘܬܐ Psal. l. 4, et ܠܝܬܝܪ ܛܒ Psal. cxxii. 4.) [34] Idem in marg. char. med. ◆ ܢܚܬܬ. [35] Idem: ◆ ܠܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܝ .ܐ.

sua pro cibo ad restituendum animam. Ο΄. τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ἐν βρώσει τοῦ ἐπιστρέψαι (Ἄλλος· ἀναπαῦσαι[36]) ψυχήν. Σ. . . αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν καὶ ἐνισχῦσαι.[37]

12. לוּא אֲלֵיכֶם כָּל־עֹבְרֵי דֶרֶךְ הַבִּיטוּ. *Nonne ad vos* (pertinet), *omnes praetereuntes per viam, aspicite.* Ο΄. οἱ (οἳ) πρὸς ὑμᾶς πάντες παραπορευόμενοι ὁδὸν, ἐπιστρέψατε (alia exempl. ἐπιβλέψατε[38]). Σ. ὦ ὑμεῖς πάντες οἱ παραπορευόμενοι, κατανοήσατε (s. καταμάθετε).[39]

אֲשֶׁר עוֹלַל לִי אֲשֶׁר הוֹגָה יְהוָה. *Quo vexavit me, quo maerore affecit* me *Jova.* Ο΄. ὃ ἐγενήθη· φθεγξάμενος ἐν ἐμοὶ ἐταπείνωσέ με κύριος. Alia exempl. ὃ ἐπεφύλλισέ μοι, ἐταπείνωσέ ÷ με ◄ φθεγξάμενος ÷ ἐν ἐμοὶ ◄ ὅτι κύριος.[40] Σ. ὡς ἐφαυλίσθην (fort. ἐπεφυλλίσθην), ἀνεκάλεσε κύριος.[41] Ὁ Σύρος· ἔθλιψέ με.[42]

13. וַיִּרְדֶּנָּה. *Et confregit ea* (ossa). Aliter: *Et dominari fecit* (וַיַּרְדְּ) *eum* (ignem). Ο΄. κατήγαγεν αὐτό. Alia exempl. καὶ κατήγαγεν αὐτὸ ἐπ᾽ ἐμέ.[43] Ἀ. ἐλίκμησεν αὐτά.[44] Σ. κατεπαίδευσέ (fort. καὶ ἐπαίδευσέ) με.[45]

13. שֹׁמֵמָה. *Desolatam.* Ο΄. ἠφανισμένην. Ἄλλος· ἠπορημένην.[46]

דָּוָה. *Languidam.* Ο΄. ὀδυνωμένην. Ἄλλος· ταλαίπωρον.[47]

14. בְּיָדוֹ יִשְׂתָּרְגוּ עָלוּ עַל־צַוָּארִי. *Manu ejus; complicata sunt, ascenderunt super collum meum.* Ο΄. ἐν χερσί μου συνεπλάκησαν, ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου. Σ. διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ κατετρίβη ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου.[48]

נְתָנַנִי אֲדֹנָי בִּידֵי לֹא־אוּכַל קוּם. *Dedit me Dominus in manus* eorum quibus *nequeo resistere.* Ο΄. ὅτι ἔδωκε κύριος ἐν χερσί μου ὀδύνας, οὐ δυνήσομαι στῆναι. Alia exempl. ἔδωκέ με κύριος ἐν χερσὶν οὗ οὐ δυνήσομαι ὑποστῆναι.[49]

15. סִלָּה. *Ascendere fecit* (in trutina). Ο΄. ἐξῆρε. Ἀ. ἀνεῖλε.[50]

אַבִּירַי אֲדֹנָי בְּקִרְבִּי. *Fortes meos Dominus in medio mei.* Ο΄. τοὺς ἰσχυρούς μου ὁ κύριος ἐκ μέσου μου. Ἀ. τοὺς ὑπερμεγέθεις μου . . .[51] Σ. τοὺς μεγιστᾶνάς μου κύριος τοὺς ἐν μέσῳ μου.[52]

---

[36] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܠܡܬܢܝܚܘ. [37] Idem: ◆ ܣ. ܕܝܠܗܘܢ ܚܠܦ ܕܢܐܟܠܘܢ ܘܢܬܚܝܠܘܢ. Ad ἐνισχῦσαι cf. Act. Apost. ix. 19 in versione utraque. Cod. Jes. affert: Σ. αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν. [38] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [39] Syro-hex. ܣ. ܐܘ ܐܢܬܘܢ ܟܠܟܘܢ ܗܢܘܢ ܕܥܒܪܝܢ ܐܣܬܟܠܘ ◆. Minus probabiliter Cod. Jes. affert: Σ. οὐ πρὸς ὑμᾶς. [40] Sic Cod. 88 (cum με sub ※, et ἐν ἐμοὶ sub ÷), Syro-hex., qui ad ἐπεφύλλισε scholium char. med. appendit: ◆ ܩܕܡܝܐ ܕܗܟܢܐ ܐܝܬ ܠܗ ܗܘ ܐܝܟ. "Nota hexaplaris prima male apponitur in Syro, cum etiam ἐταπείνωσε vel φθεγξάμενος pro varia vocis Hebr. הוֹגָה interpretatione (cf. ad v. 5) sub ÷ concludendum esset."—*Ceriani.* Lectio ὃ ἐπεφύλλισέ μοι est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoreto. [41] Cod. Jes. Montefalconii scripturam, ἐφαυλίσθη, correxit Parsons. Sed graviorem corruptelam hic latere probabile facit Syrus noster, qui ad ὃ ἐπεφύλλισέ μοι notat: ܣ. ܐܝܟ ◆ ܐܝܟ ܥܘܠܠܬܐ ܐܬܥܘܠܠܬ, h. e. Σ. ὡς ἐπιφυλλίδες (cf. Hex. ad Jerem. xlix. 9) ἐτρυγήθην, vel, quod sagaciter detexit Ceriani, uno vocabulo, ἐπεφυλλίσθην, quod in ἐφαυλίσθην corrumpere proclive erat. [42] Montef. e Theodoreto affert: Ὁ Σύρος· ἧψέ μοι; vertens, *tetigit me*, invita lingua. Lectio ἔθλιψε pro ἧψε est in Cod. Bavar. Cf. ad v. 22. [43] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: καὶ κατήγαγεν αὐτό; in marg. autem: ἐπ᾽ ἐμέ. [44] Syro-hex. ◆ ܐ. ܕܪܐ ܐܢܝܢ. [45] Cod. Jes. Vulg.: *et erudivit me.* Doederlein. tentat, κατεπάλαισέ με. [46] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܡܬܡܗܬܐ. [47] Idem: ◆ ܕܘܝܐ. [48] Cod. Jes.: Σ. διὰ τῆς χ. αὐτοῦ κατετρίβην (sic). Plenius et emendatius Syrus noster: ◆ ܣ. ܒܐܝܕܗ ܕܝܠܗ ܐܫܬܚܩ ܢܝܪܗ ܥܠ ܨܘܪܝ. Aliam lectionem venditant Codd. 22, 36, alii: ἐν χερσὶν αὐτοῦ συνέπλεξέ με, ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν αὐτοῦ κ. τ. ἑ. [49] Sic Cod. 88, Syro-hex. Voculam οὗ, quae excidit in Cod. 88, assumpsimus e Syro-hex., qui in textu habet: ܝܗܒܢܝ ܡܪܝܐ ܒܐܝܕܝܐ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܩܘܡܘ. Fortasse est Symmachi, cui Montef. e Cod. Jes. vindicat ὑποστῆναι. Post ὀδύνας pergunt ἃς οὐ δ. ὑποστῆναι Codd. 22, 36 (cum στῆναι), alii. [50] Syro-hex. ◆ ܐ. ܫܩܠ. "Anne Symmacho danda haec lectio?"—*Ceriani.* Aquilae certe pro eodem Hebraeo usitatum est ἀποσκολοπίζειν. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 21. l. 26. [51] Syro-hex. ܐ. ܠܗܢܘܢ ܕܪܘܪܒܝ ◆ ܕܝܠܝ. Pro affini אַדִּיר Aquila ὑπερμεγέθης posuit Psal. viii. 10. xv. 2. Cf. Hex. ad Jerem. xiv. 3. [52] Cod. Jes. Statim ad haec, ἐκάλεσεν ἐπ᾽ ἐμὲ καιρὸν, Theodoret. notat: τὴν συμφορὰν καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος καιρὸν καλεῖ; e quibus male intellectis notam hexaplarem effecit Montef.: מוֹעֵד. Ἑβρ. καὶ Σύρος· συμφοράν. Ο΄. καιρόν. Cf. Hex. ad Jerem.

16. עֵינִי עֵינִי. *Oculus meus, oculus meus.* Ο΄. ὁ ὀφθαλμός μου, ※ ὁ ὀφθαλμός μου ◂.[53] Σ. ἀδιαλείπτως.[54]

מַּיִם. *Aquam.* Ο΄. ὕδωρ. Σ. δάκρυα.[55]

מֵשִׁיב נַפְשִׁי. *Restituens animam meam.* Ο΄. ὁ ἐπιστρέφων ψυχήν μου. Σ. ὁ ἀνακτώμενός (με).[56]

שׁוֹמֵמִים. *Desolati.* Ο΄. ἠφανισμένοι. Σ. ἔρημοι.[57] Aliter: Σ. στυγνοί (s. σκυθρωποί).[58]

17. צִוָּה יְהוָֹה לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו. *Amandavit Jova contra Jacobum in circuitu ejus hostes ejus.* Ο΄. ἐνετείλατο κύριος τῷ Ἰακὼβ, κύκλῳ αὐτοῦ οἱ θλίβοντες αὐτόν. Σ., καὶ ἑτέρα ἔκδοσις τῶν Ο΄. ἐνετείλατο κύριος περὶ Ἰακὼβ, κύκλῳ αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς θλίβοντας αὐτόν.[59]

לְנִדָּה. *In foeditatem.* Ο΄. εἰς ἀποκαθημένην. Σ. *facies.*[60]

18. פִּיהוּ מָרִיתִי. *Adversus os* (jussa) *ejus contumax fui.* Ο΄. στόμα αὐτοῦ παρεπίκρανα. Ἀ. τοῦ στόματος αὐτοῦ ἠψάμην (s. τὸ στόμα αὐτοῦ ἐψηλάφησα).[61] Σ. τῷ λόγῳ αὐτοῦ . .[62]

מַכְאֹבִי. *Dolorem meum.* Ο΄. τὸ ἄλγος μου. Σ. τὴν καταπόνησίν μου.[63]

19. בָּעִיר. *In urbe.* Ο΄. ἐν τῇ πόλει. Σ. κατὰ πόλιν.[64]

וְיָשִׁיבוּ אֶת־נַפְשָׁם. *Ut restituant animas suas.* Ο΄. ἵνα ἐπιστρέψωσι ψυχὰς αὐτῶν. Σ. ἵνα ἐνισχύσωσι.[65]

20. מֵעַי חֳמַרְמָרוּ. *Viscera mea vehementer aestuant.* Ο΄. ἡ κοιλία μου ἐταράχθη. Σ. τὰ ἔντερά μου κατέστραπται.[66]

21. שָׁמְעוּ. *Audiverunt.* Ο΄. ἀκούσατε δή. Ἄλλος· ἤκουσαν.[67]

הֵבֵאתָ יוֹם־קָרָאתָ. *Adduces diem quem indixisti.* Ο΄. ἐπήγαγες ἡμέραν, ἐκάλεσας καιρόν. Alia exempl. ἐπήγαγες ἡμέραν ÷ καὶ ◂ ἐκάλεσας.[68]

וְיִהְיוּ כָמֹנִי. *Et erunt sicut ego.* Ο΄. ἐγένοντο ὅμοιοι ἐμοί. Ἀ. Σ. καὶ ἔσονται . . .[69]

22. וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ לִי. *Et vexa eos sicut vexasti me.* Ο΄. καὶ ἐπιφύλλισον αὐτοῖς, ὃν τρόπον ἐποίησαν ἐπιφυλλίδα (alia exempl. ὃν τρόπον ἐπεφύλλισας ἐμοί[70]). Ὁ Σύρος· θλῖψον αὐτοὺς ὡς ἔθλιψάς με.[71]

---

xxv. 31. [53] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [54] Syro-hex. ܕܠܐ ܡܚܠܐ .ܣ. Pro ἀδιαλείπτως, voce Symmacho familiari, ponitur ܕܠܐ ܡܚܠܐ Rom. i. 9 in Philox. "Ego putarem resolutionem idiotismi, qui continetur in duplicato עֵינִי... Huic lectioni Symmachi fortasse respondet ἀεὶ Codicis 88, post κλαίω insertum."—*Ceriani.* Cf. Geiger. in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 58. [55] Syro-hex. ܕܡ̈ܥܐ .ܣ. Lectio δάκρυα est in Cod. 26. [56] Nobil. ex Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 52. Supplendum videtur με, non τὴν ψυχήν μου, coll. Hex. ad Psal. xxii. 3. Syro-hex. affert: ܕܡܚܝܠ .ܣ, quod Graece ἐνισχύων potius quam ἀνακτώμενος (ܡܬܩܢܐ, Hex. ad Psal. cxlv. 9. cxlvi. 6) sonare videtur. Sed cf. quae ad Psal. xlv. 6 notavimus. [57] Nobil., Colb. Fons lectionis est Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 52: ὁ Σύμ. ἀντὶ τοῦ ἠφανισμένη, ἐξέδωκεν, ἐρήμη. [58] Syro-hex. ܟܡܝܪ̈ܐ .ܣ. "Essetne liberior versio vocis Graecae, quae male sonasset Syro interpreti de hominibus dicta?"—*Ceriani.* [59] Nobil. ex Origene affert: κατὰ δὲ Σύμ. καὶ καθ' ἑτέραν ἐκδοχὴν τῶν Ο΄, ἐνετείλατο κύριος κύκλῳ γενέσθαι αὐτοῦ κ. τ. ἑ. Sic Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 54, cum ἔκδοσιν pro ἐκδοχὴν, et αὐτοῦ γενέσθαι pro γενέσθαι αὐτοῦ. Cum Catena facit Montef., sed de suo an ex Colb. post κύριος infert Ἰακώβ. Nostrum περὶ Ἰακὼβ Syro debetur, qui tantummodo affert: ܡܛܠ ܝܥܩܘܒ .ܣ. [60] Syro-hex. ܐܦ̈ܐ .ܣ. Lectio incertae explicationis, fortasse mutila. [61] Idem: .ܐ. ܠܦܘܡܗ ܕܝܠܗ ܓܫܫܬ. "Aquila nimis arcte videtur reddidisse, more suo; sed dubito num legerit מָרִיתִי."—*Ceriani.* Formula מָרָה אֶת־פִּי פ' secundum Lexicographos primitus et proprio significatu est *os alicujus stringere*, quam notionem Aquila, nimius etymologiae sectator, hic respexisse videtur. [62] Syro-hex. ܠܡܠܬܐ ܕܝܠܗ .ܣ. Supplendum, ut videtur, ἠπείθησα, coll. Hex. ad Psal. civ. 28. Ezech. xx. 8. [63] Idem: ܠܫܘܚܩܐ ܕܝܠܝ .ܣ. Cf. Hex. ad Psal. xxxi. 10. xxxviii. 18. [64] Cod. Jes. [65] Syro-hex. ܕܢܬܚܝܠܘܢ .ܣ. Cf. ad v. 11. [66] Idem: ܡܥ̈ܝܐ ܕܝܠܝ ܐܬܗܦܟܘ .ܣ. [67] Idem in marg. char. med. ܫܡܥܘ. [68] Sic Syro-hex. in textu. Codd. 22, 26, 36, alii: ἐπήγαγες ἡμέραν, καὶ ἐκάλεσας καιρόν (ἡμέραν Codd. 51, 96, 231). [69] Syro-hex. ܘܢܗܘܘܢ .ܣ .ܐ. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. ὅμοιοι ἐμοί. Scilicet pro ὅμοιοι ἐμοὶ in Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, aliis, mendose scriptum οἴμμοι οἴμμοι. [70] Sic Codd. 51, 88, et Syro-hex. In Comp., Codd. XII, 23, 26, aliis, ἐπεφύλλισάν μοι; in Codd. 22, 36, aliis, ἐπεφύλλισας ἐμὲ scriptum. [71] Theodoret.: ΚΑΙ ἐνταῦθα (cf. ad v. 12) ὁ Σύρος τὸ ἐπιφύλ-

22. דְּוָי. *Languidum est.* Οʹ. λυπεῖται. Ἀ. ταλαιπωρεῖ.[72]

Cap. I. 3. ταπεινώσεως ÷ αὐτῆς ⁴. δουλείας ÷ αὐτῆς ⁴. 13. ἐξ ὕψους ÷ αὐτοῦ ⁴. 16. ὁ παρακαλῶν ÷ με ⁴. 19. ÷ καὶ οὐχ εὗρον ⁴.[73]

Cap. II.

1. יָעִיב. *Caligine texit.* Οʹ. ἐγνόφωσεν. Ἀ. ἐπάχυνεν. Σ. συνεσκότασεν.[1]

תִּפְאֶרֶת. *Decorem.* Οʹ. δόξασμα. Ἄλλος· δόξαν.[2]

2. אֵת כָּל. ※ Σ. σὺν ⁴ πάντα.[3]

בְּעֶבְרָתוֹ. *In ira sua.* Οʹ. ἐν θυμῷ αὐτοῦ. Ἀ. ἐν ἀνυπερθεσίᾳ . . Σ. ἐν ὀργῇ . .[4]

4. נִצָּב. *Firmiter stetit.* Οʹ. ἐστερέωσε. Σ. ἐστήλωσε.[5]

כְּצָר. *Sicut adversarius.* Οʹ. ὡς ὑπεναντίος. Ἀ. . θλίβων.[6]

5. אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Palatia ejus.* Οʹ. τὰς βάρεις αὐτῆς. Σ. τὰ βασίλεια αὐτῆς.[7]

5. תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה. *Maerorem et maestitiam.* Οʹ. ταπεινουμένην καὶ τεταπεινωμένην. Ἀ. θρήνους καὶ ὀδυρμούς. Σ. καὶ ὀδύνην κατοδυνωμένην.[8]

6. וַיַּחְמֹס. *Et violenter destruxit.* Οʹ. καὶ διεπέτασεν. Alia exempl. καὶ ἐξέσπασεν.[9]

שִׁכַּח. *In oblivionem adduxit.* Οʹ. ἐπελάθετο. Σ. ἐπιλελῆσθαι (s. ἐπιλησθῆναι) ἐποίησε.[10]

וַיִּנְאַץ. *Et rejecit.* Οʹ. καὶ παρώξυνεν. Σ. (*et*) *probris affectum fecit.*[11]

7. נִאֵר. *Abominatus est.* Οʹ. ἀπετίναξεν. Ἀ. κατηράσατο. Σ. εἰς κατάραν ἐποίησε.[12]

הִסְגִּיר. *Tradidit.* Οʹ. συνέτριψεν. Ἀ. συνέκλεισεν. Σ. παρέδωκεν.[13]

חוֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Muros palatiorum ejus.* Οʹ. τεῖχος βάρεων αὐτῆς. Σ. τεῖχος βασιλείων . .[14]

כְּיוֹם מוֹעֵד. *Sicut die festo.* Οʹ. ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. Alia exempl. ὡς ψαλμὸν Λευιτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἑορτῆς.[15]

λισον οὕτως ἡρμήνευσεν· θλῖψον κ.τ.ἑ. [72] Syro-hex. ܐ. ܕܘܐ ◆. [73] Syro-hex.

Cap. II. [1] Syro-hex. ܐ. ܐܥܒܝ ◆ ܣ. ܐܥܡܛ ◆. [2] Cod. Norimb. Syro-hex. in marg. char. med. ܠܬܫܒܘܚܬܐ ◆. [3] Cod. Jes. [4] Syro-hex. ܐ. ܒܠܐ ܫܘܗܠܐ ◆ ܣ. ܒܪܘܓܙܐ ◆. Bugat. ad Psal. lxxxiv. 4: "Vox ἀνυπερθεσία a Syro interp. modo redditur ܫܘܗܠܐ ܠܐ Thren. ii. 2; modo ܡܫܘܗܠܢܘܬܐ ܠܐ Psal. vii. 7; modo ܡܫܬܘܗܠܢܘܬܐ ܠܐ [vitiosum pro ܠܐ ܡܫܘܗܠܢܘܬܐ], ut hoc loco; quarum omnium dictionum eadem est radix ܫܘܗܠ, *distulit, cunctatus est* [unde ܡܫܘܗܠܝܢ, ὑπερτίθενται, Prov. xv. 22]." Mox post ἐκόλλησεν add. αὐτὰ Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [5] Syro-hex. ܣ. ܐܩܝܡ ◆. Lectio ἐστήλωσε (=ܐܩܝܡ 4 Reg. xvii. 10. Thren. iii. 12) est in marg. Cod. XII. [6] Idem: ܐ. ܐܠܘܨܐ ◆. [7] Nobil. ex Origene affert: βάρεις τὰς οἰκίας φησὶν, ὥσπερ (fort. ἅσπερ) τὰ βασίλεια ἐξέδωκεν Σύμμαχος. Minus emendate Cat. Ghisler. T. III, p. 77: β. τὰς οἰκίας φ., ἅπερ βασιλείας ἐξέδωκεν ὁ Σ. Cf. ad v. 7. [8] Syro-hex. ܐ. ܐܘܠܝ̈ܬܐ ܘܐܒ̈ܠܐ ◆ ܣ. ܘܟܐܒܐ ܕܡܬܟܐܒ ◆. Syr. ܡܬܟܐܒ ponitur pro κατοδυνώμενος Ezech. ix. 4; pro ὀδυρόμενος Jerem. xxxi. 18. Cf. Hex. ad Jesai. xxix. 2. [9] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܚܒܠ ◆, quod alias cum διέφθειρε, ἐλυμήνατο, ἠφάνισε, non cum ἐξέσπασε commutatur. [10] Syro-hex. ܣ. ܠܡܬܛܥܝܢܘ ܥܒܕ ◆. Ceriani, qui recte vertit, *ut oblivioni traderetur fecit*, confert lectionem Codd. 22, 36, aliorum, qui pro ἐπελάθετο κύριος ἃ ἐποίησεν, ἐπιλαθέσθαι ἐποίησε κύριος legunt. Sed vix crediderim Syrum nostrum ἐπιλαθέσθαι pro verbo passivo habuisse. [11] Syro-hex. ܣ. ܡܚܣܕܐ ܥܒܕ ◆. Syriaca Graece sonant, ὠνειδισμένον (non, ut Middeld., ὄνειδος) ἐποίησε. Nisi forte Sym. verterit, καὶ προεπηλάκισε (cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 10), quod per circumlocutionem transtulit Noster. [12] Syro-hex. ܐ. ܠܛ ◆ ܣ. ܠܠܘܛܬܐ ܥܒܕ ◆. Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 40. Obscure Cod. Norimb. a Doederleinio exscriptus: Ἄλλος· ἀπίστη (ἁγίασμα αὐτοῦ). [13] Syro-hex. ܐ. ܣܓܪ ◆ ܣ. ܐܫܠܡ ◆. [14] Sic Montef. ad τεῖχος θυγατρὸς Σιὼν (v. 8), notans: "Hoc in schedis meis reperi: unde vero prodeat, ignoro. Illud autem βασιλείων suspectum est." Prodiit, ut recte perspexit Ceriani, ex Colb., qui consonat cum Cat. Ghisler. T. III, p. 83, ubi ex Origene citatur: παρέδωκε δὲ καὶ τὸ συνέχον τεῖχος τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, ἤγουν τὰ βασίλεια, καθάπερ ἐξέδωκε Σύμμαχος. [15] Sic Codd. 22 (cum Λευι τη pro Λευιτῶν ἐν τῇ), 36, alii, et Theodoret. Syro-hex. in marg. char. med.: ܡܙܡܘܪܐ ܕܠܘܝ̈ܐ ◆. Iidem, excepto Syro, πολέμου post φωνὴν in textum intulerunt, utrobique explicandi causa. Rosenmueller. Hebraea παραφράζει: "Templum, quod laetis festa celebrantium

8. חָשַׁב יְהוָה. *Molitus est Jova.* Ο΄. καὶ ἐπέστρεψε. Alia exempl. ἐλογίσατο κύριος.[16]

קָו. *Funiculum.* Ο΄. μέτρον. Σ. σχοινίον μέτρου.[17]

מִבַּלֵּעַ. *Ab exstirpando.* Ο΄. ἀπὸ καταπατήματος (alia exempl. καταποντίσματος[18]). Σ. ἵνα ποιήσῃ καταποθῆναι.[19]

וַיַּאֲבֶל־חֵל וְחוֹמָה יַחְדָּו אֻמְלָלוּ. *Et lugere fecit antemurale et murum, pariter elanguerunt.* Ο΄. καὶ ἐπένθησε τὸ προτείχισμα, καὶ τεῖχος ὁμοθυμαδὸν ἠσθένησε. Σ. . . ἐπὶ τῷ περιβόλῳ καὶ τῷ τείχει, ὅτι ὁμοῦ ἔπεσον.[20]

9. טָבְעוּ. *Demersae sunt.* Ο΄. ἐνεπάγησαν. Σ. κατεβυθίσθησαν.[21]

מַלְכָּהּ וְשָׂרֶיהָ בַגּוֹיִם אֵין תּוֹרָה גַּם־נְבִיאֶיהָ. *Rex ejus et principes ejus* sunt *inter gentes; non est lex: etiam prophetae ejus.* Ο΄. βασιλέα αὐτῆς καὶ ἄρχοντα αὐτῆς ἐν τοῖς ἔθνεσιν· οὐκ ἔστι νόμος, καίγε προφῆται αὐτῆς. Σ. βασιλεὺς καὶ ἄρχοντες αὐτῆς ἐντὸς τῶν ἐθνῶν ἄνευ νόμου· ἀλλ᾽ οὐδὲ προφῆται.[22]

10. רֹאשָׁן בְּתוּלֹת יְרוּשָׁלָם. *Caput suum virgines Jerusalem.* Ο΄. ἀρχηγοὺς παρθένους ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Σ. κεφαλὰς αὐτῶν παρθένοι Ἱερουσαλήμ.[23]

11. כָּלוּ בַדְּמָעוֹת. *Contabuerunt lacrymis.* Ο΄. ἐξέλιπον ἐν δάκρυσιν. Ἀ. ἐτελέσθησαν . . Σ. ἀνηλώθησαν ὑπὸ δακρύων.[24]

11. חֳמַרְמְרוּ מֵעַי. *Vehementer aestuant viscera mea.* Ο΄. ἐταράχθη ἡ καρδία (alia exempl. κοιλία[25]) μου. Σ. συνεπλάκησαν τὰ ἔντερά μου.[26]

כְּבֵדִי. *Jecur meum.* Ο΄. ἡ δόξα μου. Ἀ. τὸ ἧπάρ μου.[27]

בֵּעָטֵף. *Dum elanguescunt.* Ο΄. ἐν τῷ ἐκλείπειν (alia exempl. ἐκλύεσθαι[28]).

קִרְיָה. *Civitatis.* Ο΄. πόλεως. Ἀ. πολίχνης. Σ. μητροπόλεως.[29]

13. מָה אֲשַׁוֶּה־לָּךְ וַאֲנַחֲמֵךְ. *Quid aequiparabo tibi, ut consoler te?* Ο΄. τίς σώσει καὶ παρακαλέσει σε; Σ. τί ἐξισώσω σοι, ἵνα παρακαλέσω σε;[30]

כִּי־גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא־לָךְ. *Quia magnum* est *instar maris vulnus tuum, quis sanabit te?* Ο΄. ὅτι ἐμεγαλύνθη ποτήριον συντριβῆς σου· τίς ἰάσεταί σε; Ἀ. ὅτι μεγάλη ὡς θάλασσα συντριβή σου· ποία ἴασίς σου;[31]

14. שָׁוְא וְתָפֵל. *Vana et insulsa.* Ο΄. μάταια καὶ ἀφροσύνην. Ἀ. εἰκῆ καὶ ἄναλον.[32]

15. הֲזֹאת. *Haeccine.* Ο΄. (εἰ) αὕτη. Σ. ἆρα αὕτη.[33]

שֶׁיֹּאמְרוּ. *Quam dicebant.* Ο΄. ἐροῦσι. Alia exempl. ἣν ἐροῦσι.[34]

כְּלִילַת יֹפִי מָשׂוֹשׂ לְכָל־הָאָרֶץ. *Perfectae pulcritudinis, gaudium totius terrae.* Ο΄. στέφανος (alia exempl. add. δόξης[35]) εὐφροσύνης πάσης τῆς γῆς. Ἀ. τελεία κάλλει, χαρὰ ἐν πάσῃ τῇ γῇ.[36]

---

hymnis resonare solebat, nunc bellicis clamoribus impletur." [16] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu: ἐπέστρεψε κύριος; in marg. autem: ἐλογίσατο (ܐܬܚܫܒ). [17] Syro-hex. ܣ. ܚܒܠܐ ܕܡܫܘܚܬܐ. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 5. Ezech. xlvii. 3. [18] Sic Cod. 88, Syro-hex. [19] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܥܒܕ ܠܡܬܒܠܥܘ. Cf. Hex. ad Psal. liv. 10. [20] Idem: ܣ. ܥܠ ܫܘܪܐ ܘܥܠ ܫܘܪܐ ܕܐܟܚܕܐ ܢܦܠܘ. [21] Idem: ܣ. ܐܬܛܒܥܘ. Graece verterim, ἐβαπτίσθησαν, s. ἔδυσαν, nisi Codd. 22, 36, alii, in textu κατεβυθίσθησαν legerint. [22] Idem: ܣ. ܡܠܟܐ ܘܪܘܪܒܢܐ ܕܝܠܗ̇. ܓܘ ܥܡܡܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ. ܐܠܐ ܘܠܐ ܢܒܝܐ. [23] Idem: ܐ. ܣ. ܪܫܐ ܕܝܠܗܝܢ ܒܬܘܠܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. [24] Idem: ܐ. ܐܫܬܡܠܝܘ. ܣ. ܐܬܢܟܝܘ ܡܢ ܕܡܥܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11. [25] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [26] Syro-hex. ܣ. ܐܬܚܒܟܘ ܡܥܝܐ ܕܝܠܝ. [27] Idem: ܐ. ܟܒܕܐ ܕܝܠܝ. [28] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

[29] Syro-hex. ܐ. ܕܡܕܝܢܬܐ ܙܥܘܪܬܐ. ܣ. ܕܡܛܪܦܘܠܝܣ. Ad Aq. cf. Hex. ad Jesai. xxvi. 5. xxix. 1. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xlvii. 3, not. 8. [30] Syro-hex. ܣ. ܡܢܐ ܐܫܘܐ ܠܟܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܒܝܐܟܝ. Praeterea Syrus in marg. char. med. affert: τί ἐξισώσω σοι; [31] Syro-hex. ܐ. ܕܪܒ ܐܝܟ ܝܡܐ ܬܒܪܐ ܕܝܠܟܝ. ܐܝܢܐ ܐܣܝܘܬܐ ܕܝܠܟܝ. [32] Idem: ܐ. ܐܡܠܐ ܘܦܟܝܗܘܬܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 13. Ezech. xiii. 10, 15. xxii. 28. [33] Syro-hex. ܣ. ܗܐ ܗܕܐ. [34] Sic Codd. III, 22, 36, alii. Syro-hex. falsam scripturam, ἣν ἐροῦσι, vertit. [35] Sic Ald., Codd. II (a 2da manu), III, 87, 88, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: στ. δόξης, καλὴ εὐπρέπεια, εὐφροσύνη κ.τ.ἑ. Ubi καλὴ εὐπρέπεια (εὐπρεπείᾳ?) alius interpretis esse videtur. [36] Syro-hex. ܐ. ܕܡܫܡܠܝܐ ܒܫܘܦܪܐ. ܚܕܘܬܐ ܒܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvii. 3, ubi τελεία κάλλει Symmacho tribuitur.

16. בִּלָּעְנוּ. *Absorbuimus.* Ο΄. κατεπίομεν αὐτήν. Alia exempl. καταπίωμεν ÷ αὐτήν ◄.[37]

זֶה הַיּוֹם שֶׁקִּוִּינֻהוּ מָצָאנוּ רָאִינוּ. *Hic dies est quem exspectavimus, invenimus, vidimus.* Ο΄. αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν προσεδοκῶμεν, εὕρομεν αὐτήν, εἴδομεν. Σ. ταύτην τὴν ἡμέραν ἣν προσεδοκῶμεν, κατελάβομεν καὶ εἴδομεν.[38]

18. חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן. *Mure filiae Sionis.* Ο΄. τείχη Σιών. Alia exempl. τεῖχος θυγατρὸς Σιών.[39]

בַּת־עֵינֵךְ. *Filia oculi tui.* Ο΄. θυγάτηρ (alia exempl. κόρη[40]) ὀφθαλμῶν σου.

19. רֹנִּי. *Clama.* Ο΄. ἀγαλλίασαι. Ἀ. αἴνεσον. Σ. ἀδολέσχησον.[41]

בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת. *In compitis omnium platearum.* Ο΄. ἐπ' ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων. Σ. ἐπ' ἀρχὰς πασῶν ἀμφόδων.[42]

20. עֹלְלֵי טִפֻּחִים אִם־יֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא. *Parvulos gestationum* (qui in palmis gestantur)? *num occidetur in sanctuario Domini sacerdos et propheta?* Ο΄. ÷ ἐπιφυλλίδα ἐποίησε μάγειρος, φονευθήσονται ◄[43] νήπια θηλάζοντα μαστούς; ἀποκτενεῖς ἐν ἁγιάσματι κυρίου ἱερέα καὶ προφήτην; Ἀ. βρέφη παλαιστῆς; εἰ ἀποκτανθήσεται ἐν ἁγιάσματι κυρίου ἱερεὺς καὶ προφήτης;[44]

21. נָפְלוּ בֶחָרֶב. *Ceciderunt gladio.* Ο΄. ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ. Ἄλλος· ἔπεσον ἐν μαχαίρᾳ.[45]

22. אֲשֶׁר־טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי אֹיְבִי כִלָּם. *Quos palmis gestavi et educavi, hostis meus consumpsit.* Ο΄. ὡς ἐπεκράτησα, καὶ ἐπλήθυνα ἐχθρούς μου πάντας. Alia exempl. ἐξέθρεψα καὶ ἐπεκράτησα καὶ ἐπλήθυνα, καὶ ὁ ἐχθρός μου πάντα συνετέλεσεν.[46] Ἀ. οὓς ἐπαλαίστωσα καὶ ἐπλήθυνα, οἱ ἐχθροί μου συνετέλεσαν αὐτούς.[47] Σ. οὓς ἐξέθρεψα καὶ πλείονας ἐποίησα . . .[48]

Cap. II. 4. τῶν ὀφθαλμῶν ÷ μου ◄. 15. ÷ τὴν ◄ κεφαλὴν αὐτῶν. 20. καρπὸν ÷ κοιλίας ◄ αὐτῶν.[49]

CAP. III.

1. עֳנִי. *Afflictionem.* Ο΄. πτωχείαν. Σ. κάκωσίν μου.[1]

3. אַךְ בִּי־יָשֻׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ. *Tantummodo in me iteratis vicibus vertit manum suam.* Ο΄. πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψε ※ καὶ ἔστρεψε ◄[2] χεῖρα

---

[37] Sic Syro-hex. "In ceteris libris est καταπίωμεν αὐτήν."—*Nobil.* Sic Cod. Sinait., et Parsonsii Cod. 62, "ut videtur." [38] Syro-hex. ܣ. ܗܢܐ ܝܘܡܐ ܗܘ ܕܡܣܟܝܢ ܗܘܝܢ. ܐܕܪܟܢ ܘܚܙܝܢ ܀ [39] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. Statim pro καταγάγετε, κατάγαγε est in Codd. 22 (καταγε), 36, aliis, et Syro-hex.; καταγαγέτω in Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, aliis. [40] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܒܒܬܐ ܀ Lectio, θυγάτηρ (s. θύγατερ), ὁ ὀφθαλμός σου, est in Codd. Vat., Alex., Sinait. [41] Syro-hex. ܐ. ܫܒܚܝ. ܣ. ܡܠܠܝ ܣܓܝ ܀ Lectio ἀδολέσχησον est in Codd. 22, 36, aliis; pro infinitivo ἀδολεσχῆσαι stant Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, alii. (Graecum ἀδολεσχεῖν, pro quo Noster usitate ܗܓܐ, semel (Psal. lxviii. 15) ܗܓܝ adhibet, hic per periphrasin, *multum loquere*, transtulit.) [42] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܪ̈ܫܐ ܕܟܠܗܘܢ ܫܘ̈ܩܐ ܀ [43] Obelus est in Syro-hex., qui μάγειροι (טַבָּחִים) legit. Est alia versio verborum, עֹלְלֵי — יֵהָרֵג, paululum mutatorum. [44] Syro-hex. ܐ. ܥܘ̈ܠܐ ܕܪܒܝܬ. ܐܢ ܡܬܩܛܠ ܒܡܩܕܫܐ ܕܡܪܝܐ ܟܗܢܐ ܘܢܒܝܐ ܀ Graeca sunt Middeldorpfii, qui ἀποκταθήσεται formam Homericam dedit. Cf. Hex. ad Jesai. xxx. 25. [45] Syro-hex. in marg. char. med. ܢܦܠܘ ܒܣܟܝܢܐ ܀ Lectionem Graecam Symmacho assignavit L. Bos, nescio quo auctore. Haec, ἐν ῥ. καὶ ἐν λ., desunt in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. [46] Sic Codd. 22 (cum ὁ ἐξέθρεψα), 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: ἐξέθρεψα (ܪܒܝܬ). Idem in textu post ἐπλήθυνα pergit: οἱ ἐχθροί μου πάντας ⌒ συνετέλεσαν ◄. [47] Syro-hex. ܐ. ܗܢܘܢ ܕܐܬܠܐܝܬ ܘܐܣܓܝܬ. ܫܡܠܝܘ ܒܥܠܕܒܒܝ ܐܢܘܢ ܀ Pro ἐπαλαίωσα, quod in apographo suo invenit Syrus, Aquilae vindicavimus ἐπαλαίστωσα, vocabulum etymologice effictum a טֶפַח, παλαιστής, unde παλαίστωμα extudit idem interpres ad 3 Reg. vii. 9. Ad ἐπεκράτησα Cod. Jes. in marg. habet αλαιω (sic), quod vestigium lectionis ἐπαλαίωσα esse potest. [48] Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܪܒܝܬ ܘܣܓܝܐܐ ܥܒܕܬ ܀ [49] Idem.

CAP. III. [1] Syro-hex. ܣ. ܡܘܟܟܐ ܕܝܠܝ ܀ Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 10. Idem ad ܡܣܟܢܘܬܐ, πτωχείαν, in marg. char. med. affert: ܡܣܟܢܘܬܐ ܕܝܠܝ ܀, *paupertatem meam.* [2] Codd. Jes. (teste Montef.), 88, et Syro-hex., qui posterior in marg. char. med. affert: καὶ ἤλλαξε (ܘܫܚܠܦ), juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ἐπέστρεψεν, ἤλλαξε.

αὐτοῦ. Σ. μόνον ἐπ' ἐμὲ ἐπιστρέφει, καὶ μεταβάλλει χεῖρα αὐτοῦ.[3]

5. רֹאשׁ וּתְלָאָה. *Felle* (s. *herba venenata*) *et molestia.* Οʹ. κεφαλήν ÷ μου ◂, καὶ ἐμόχθησεν. Σ. χολῇ καὶ μοχθῷ.[4]

7. גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא. *Sepsit circum me, ut non exeam.* Οʹ. ἀνῳκοδόμησε κατ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι. Ἀ. Σ. περιέφραξέ με, ἵνα μὴ ἐξέλθω.[5]

הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי. *Grave fecit aes* (vinculum) *meum.* Οʹ. ἐβάρυνε χαλκόν μου (alia exempl. τὸν ζυγὸν τοῦ τραχήλου μου[6]). Σ. βαρὺ ἐποίησε . . τοῦ κλοιοῦ μου.[7]

8. גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם תְּפִלָּתִי. *Etiam quamvis clamo et vociferor, occlusit precationem meam.* Οʹ. καίγε κεκράξομαι καὶ βοήσω, ἀπέφραξε προσευχήν μου. Σ. ἀλλ' εἰ καὶ κεκράξομαι δεόμενος, φιμοῖ τὴν προσευχήν μου.[8]

9. גָּדַר דְּרָכַי בְּגָזִית נְתִיבֹתַי עִוָּה. *Caesione* (lapidibus caesis), *semitas meas subvertit* (s. *tortuosas fecit*). Οʹ. ἐνέφραξε τρίβους μου, ἐτάραξεν. Alia exempl. ※ ἐν μαρμάρῳ ◂, καὶ τοὺς τρίβους μου ἠφάνισεν.[9] Ἀ. *in* (lapidibus) *caesis* τρίβους μου ἐκάλυψε.[10] Σ. διὰ λίθων λατομήτων (s. λελατομημένων).[11]

11. דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי. *Vias meas deflectere fecit, et discerpsit me.* Οʹ. κατεδίωξεν ἀφεστηκότα, καὶ κατέπαυσέ (alia exempl. διεσπάραξέ[12]) με. Ἀ. ὁδούς μου ἐξέκλινε (Σ. *commovit*), καὶ ἐχώλανέ με.[13]

12. כַּמַּטָּרָא לַחֵץ. *Quasi scopum ad sagittam.* Οʹ. ὡς σκοπὸν εἰς βέλος. Ἀ. ὡς φυλακὴν . . . Σ. εἰς σκοπὸν ὡς βέλος.[14]

13. בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ. *Filios pharetrae suae.* Οʹ. ἰοὺς (alia exempl. υἱοὺς[15]) φαρέτρας αὐτοῦ. Σ. τὰ ἀπὸ . . .[16]

14. הָיִיתִי שְׂחֹק לְכָל־עַמִּי נְגִינָתָם כָּל־הַיּוֹם. *Factus sum ludibrium toti populo meo, cantilena* (dicterium) *eorum toto die.* Οʹ. ἐγενήθην γέλως παντὶ λαῷ μου, ψαλμὸς αὐτῶν ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐγενόμην κατάγελως παντὶ τῷ λαῷ μου, ᾆσμα αὐτῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.[17]

15. בַמְּרוֹרִים. *Amaritudinibus.* Οʹ. πικρίας. Ἄλλος· ἄμμον.[18]

לַעֲנָה. *Absinthio.* Οʹ. χολῆς. Ἄλλος· πικρίας.[19]

16. וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי בָּאֵפֶר. *Et comminuit glarea dentes meos, depressit me in cinerem.* Οʹ. καὶ ἐξέβαλε ψήφῳ ὀδόντας μου, ἐψώμισέ με σποδόν. Ἀ. ἐξετίναξε ψήφῳ ὀδόντας μου . . . σποδῷ.[20] Σ. ἐξέβαλε ψηφῖσι, καὶ ἐξετίναξεν

---

[3] Syro-hex. ܣܡ. ܠܘܬܝ ܒܠܚܘܕ ܗܦܟ. ܘܡܫܚܠܦ ܐܝܕܗ ܀ [4] Idem: ܣܡ. ܡܪܪܬܐ ܘܠܐܘܬܐ ܀ In textu obelus est in Syro-hex. [5] Idem: ܐ. ܣܡ. ܚܕܪܢܝ. ܕܠܐ ܐܦܘܩ ܀ Aquila fortasse vertit: ἔφραξε περὶ ἐμέ, καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι. [6] Sic Codd. 22, 36, alii. Nobil. in Ed. Rom. sine teste affert: Sym. τὸν τοῦ τραχήλου μου ζυγόν; sed in notis in versione Lat. addit: *quod habet Theodoretus.* Habet quidem Theodoret. τὸν ζ. τοῦ τρ. μου (sic), sed ut textus LXXviralis, non Symmachi, lectionem affert. [7] Syro-hex. ܣܡ. ܝܩܝܪܐ ܥܒܕ ܠܫܡܠܐ ܕܨܘܪܝ ܀ Vox ܫܡܠܐ incertae est significationis. Middeld. vertit *conflatum;* Ceriani, sed dubitanter, *torquem.* [8] Syro-hex. ܣܡ. ܐܠܐ ܐܦ ܐܢ ܐܩܥܐ ܟܕ ܒܥܐ ܐܢܐ. ܚܣܡ ܨܠܘܬܝ ܀ [9] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. ad v. 5 affert: Οʹ. ἀνῳκοδόμησε κατ' ἐμοῦ ※ ἐν μαρμάρῳ; notans: "Sic cum asterisco MS. Jes., quod unde prodeat ignoro. In Hebraeo nihil simile habetur." [10] Syro-hex. ܐ. ܒܦܣܝܠܬܐ. ܫܒܝܠܝ ܚܦܐ ܀ (Locutio Syr. ܟܐܦܐ ܦܣܝܠܬܐ commutatur cum λίθοι τμητοὶ Exod. xx. 25; λ. ξεστοὶ Amos v. 11; λ. ξυστοὶ 1 Esdr. vi. 24; λ. λατόμητοι 4 Reg. xxii. 6; λ. λελαξευμένοι Judith i. 2.) [11] Idem: ܣܡ. ܒܝܕ ܟܐܦܐ ܦܣܝܠܬܐ ܀ (Ad ܦܣܠ, ἐλατόμησε, cf. 4 Reg. xii. 12. Job. xxvii. 2. Jesai. li. 1 in Syro-hex., necnon Hex. ad Jesai. li. 9. [12] Sic Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. [13] Syro-hex. ܐ. ܐܘܪܚܬܝ ܐܨܠܝ. ܘܚܓܪܢܝ ܀ ܣܡ. ܐܙܝܥ ܀ (Syr. ܐܙܝܥ commutatur cum Graecis ἐκίνησε, ἐτάραξε, ἔσεισε, sim.) [14] Idem: ܐ. ܐܝܟ ܢܛܘܪܬܐ ܀ ܣܡ. ܠܢܝܫܐ ܐܝܟ ܓܐܪܐ ܀ Ad Aq. cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 20. "Symmachi lectionem puto scribendam ܐܝܟ ܢܝܫܐ ܕܓܐܪܐ, *in scopum* εἰς βέλος . . . vel etiam, particulis transpositis, ܐܝܟ ܢܝܫܐ ܠܓܐܪܐ."—*Ceriani.* [15] Sic Cod. 239, Syro-hex. [16] Syro-hex. ܣܡ. ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܀ [17] Idem: ܣܡ. ܗܘܝܬ ܓܘܚܟܐ ܠܟܠܗ ܥܡܝ. ܙܡܪܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܒܟܠܗ ܝܘܡܐ ܀ Cf. Hex. ad Jerem. xx. 7. [18] Cod. Jes. Syro-hex. in marg. char. med. ܚܠܐ ܀ [19] Cod. Jes. Syro-hex. ut ante: ܡܪܪܬܐ ܀ Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 15. [20] Syro-hex. ܐ. ܐܬܪ ܒܦܣܦܣܐ ܫܢܝ ܕܝܠܝ ܒܩܛܡܐ ܀ (Syr. ܐܬܪ, *defluxit, decidit,* commutatur cum ἐξέπεσεν (ἄνθος)

ὄστρακα ἐν τοῖς ὀδοῦσί μου, κατέχωσέ με σποδῷ.[21] Ὁ Σύρος· ἐν πέτρᾳ [ἐστέρησέ με].[22]

18. וָאֹמַר אָבַד. *Et dixi: Periit.* Ο΄. καὶ ἀπώλετο. Alia exempl. καὶ εἶπα, ἀπώλετο.[23]

19. זְכָר־עָנְיִי וּמְרוּדִי לַעֲנָה וָרֹאשׁ. *Memento afflictionis meae et vagationis meae, absinthii et fellis* (s. *herbae venenatae*). Ο΄. ἐμνήσθην ἀπὸ πτωχείας μου, καὶ ἐκ διωγμοῦ (μου), πικρία καὶ χολή μου (alia exempl. πικρίας ※ γάρ ◂ μου καὶ χολῆς μου[24]). Ἀ. μνήσθητι κακουχίας μου καὶ ἀποστασίας μου, ἀψινθίου καὶ χολῆς.[25]

20. זָכוֹר תִּזְכּוֹר. *Recordando recordatur.* Ο΄. ※ μνείᾳ ◂ μνησθήσεται.[26]

תָּשִׁיחַ. *Depressa est.* Ο΄. καταδολεσχήσει. Alia exempl. τακήσεται.[27] Σ. κατακάμπτεται.[28] Aliter: Σ. ἑαυτῇ προσλαλήσει.[29]

21. זֹאת אָשִׁיב אֶל־לִבִּי עַל־כֵּן אוֹחִיל. *Hoc reducam ad cor meum, ideo sperabo.* Ο΄. ταύτην τάξω εἰς τὴν καρδίαν μου, διὰ τοῦτο ὑπομενῶ. Σ. ταύτην (s. τοῦτο) μνησθήσομαι ἐν τῇ καρδίᾳ μου, διὰ τοῦτο προσδοκήσω.[30]

22. כִּי לֹא־תָמְנוּ. *Quod non consumpti sumus* (s. *consumptae sunt*). Ο΄. ὅτι οὐκ ἐξέλιπέ με (alia exempl. ἐξελίπομεν[31]). Ἀ. ὅτι οὐ συνετελέσθημεν.[32] Σ. ὅτι οὐκ ἀναλώθημεν.[33]

23. חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. *Novae* sunt *singulis matutinis.* Ο΄. καινὰ εἰς τὰς πρωΐας. Alia exempl. ἀνακαίνισον αὐτοὺς ὡς ὄρθρον πρώϊμον (s. πρωϊνόν).[34] Σ. καινὴ (s. καινὸν) πάσης πρωΐας.[35]

רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. *Magna* est *fides tua.* Ο΄. πολλὴ ἡ πίστις σου. Alia exempl. ἐπληθύνθη ἡ πίστις σου. ⁓ πολλοὶ οἱ στεναγμοί μου, καὶ ἡ καρδία μου ἐξέλιπεν ◂.[36] Ἄλλος· ἐπλήθυνεν ἡ πίστις σου.[37]

26. טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת יְהוָה. *Bonum* est, *ut* quis *exspectet, et* quidem *silens, salutem Jovae.* Ο΄. ἀγαθόν· καὶ ὑπομενεῖ, καὶ ἡσυχάσει (alia exempl. ἀγαθὸν ὑπομένειν καὶ ἐλπίζειν[38]) εἰς τὸ σωτήριον κυρίου. Ἀ. . ὑπομένειν καὶ ἡσυχάζειν . . . Σ. . τῷ ἀναμένοντι μετὰ σιγῆς εἰς τὸ σωτήριον . .[39]

Job. xiv. 2. xv. 30. Inde ܐܬܪ, *excussit*, Chaldaice אֲתַר, quod legitur Dan. iv. 11, ubi Theod. ἐκτινάξατε (τὰ φύλλα) interpretatus est.) [21] Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܒܩܛܡܐ. ܘܐܬܪ ܣܪܩ ܒܟܐܦܐ ܫܢܝ̈ ܕܝܠܝ. ܘܟܣܢܝ ܒܩܛܡܐ. "Sym. bene dedit secundam partem; in prima duplex versio occurrit, neque ... video quomodo etiam in magna, quam sibi sumpsit in vertendo libertatem, בֶּחָצָץ reddiderit *testas*." —*Ceriani.* Nisi forte Syrus noster in apographo Graeco invenerit: Σ. ἐξέβαλε ψ. καὶ ἐξωστράκισε τοὺς ὀδόντας μου; ubi ἐξωστράκισε, *testis ejecit*, idem fere sonat ac ἐξέβαλε ψήφοις, et pro mera amplificatione habendum est. [22] Theodoret.: Ὁ δὲ Σύρος, ἐν πέτρᾳ, λέγει, ἐστέρησέ με καὶ τῆς προτέρας εἰρήνης, καὶ τῶν παντοδαπῶν ἀγαθῶν. Ubi aut, suadente Doederleinio, post λέγει plene interpungendum; aut supplendum e textu Latino, λέγει, ἐστέρησέ με· ἐστέρησαν γάρ με κ.τ.ἑ. [23] Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.) 26, 33, alii, et Syro-hex. [24] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: πικρίας γὰρ καὶ χολῆς μου. [25] Syro-hex. ܐ. ܐܬܕܟܪ ܠܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܝ. ܘܡܣܛܝܢܘܬܐ ܕܝܠܝ. ܐܦܣܢܬܝܢ ܘܡܪܪܬܐ. Cf. ad Cap. i. 3, 7. [26] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: μνείᾳ μν. τούτων; et sic (cum τούτων in marg. char. med.) Syro-hex. [27] Sic Codd. 22, 36, alii. Vulg. *tabescet.* [28] Syro-hex. ܣ. ܡܬܟܦܦܐ. Cf. Hex. ad Psal. xli. 6. [29] "Hanc Symmachi lectionem in schedis meis reperi, nec scio unde prodeat."—*Montef.* Lectio omnino genuina videtur, ut legatur תָּשִׂיחַ. Cf. Hex. ad Gen. xxiv. 63. Psal. liv. 3. [30] Syro-hex. ܣ. ܗܕܐ (ܗܢܐ ܗܘ) ܐܬܕܟܪ ܒܠܒܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܣܟܐ. [31] Sic Codd. 22, 36, alii, qui post κυρίου (cum Syro-hex. in marg. char. med.) add. πολλά. [32] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܠܡܢ. Hanc et sequentem lectionem scriba codicis ad Graeca, ὅτι οὐ συνετελέσθησαν, aptat. [33] Idem: ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܚܠܛܢ. Syriaca verti possunt, ὅτι οὐκ ἐξελίπομεν, sed magis Symmachum sapit quod posuimus. Cf. ad Cap. iv. 22. Porro notandum est, ea quae apud Seniores redundant, μῆνας εἰς τὰς πρωΐας—οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ, non haberi in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. [34] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex., qui in textu om. καινὰ, in marg. char. med. affert: ܚܕܬ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܨܦܪܐ ܕܩܕܡܝܐ. [35] Syro-hex. ܣ. ܚܕܬܐ ܕܟܠ ܨܦܪ. [36] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med.: πολλοί εἰσιν οἱ στ. μου, καὶ ἡ κ. μου ἐξέλιπεν. Codd. 22 (cum πληθυνθείη), 36, alii: ἐπληθύνθη ἡ π. σου εἰς τὰς πρωΐας. πολλοί εἰσιν οἱ στ. μου, καὶ ἡ κ. μου ἐξέλιπεν. Cf. Cap. i. 22 in LXX. [37] Cod. Jes. in textu. [38] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [39] Syro-hex. ܐ. ܠܡܣܟܝܘ ܘܠܡܫܬܠܝܘ. ܣ. ܠܗܘ ܕܡܣܟܐ ܥܡ ܫܬܝܩܘܬܐ ܠܦܘܪܩܢܐ. Aquilam imitari videtur Cod. 88: ἀγαθὸν καὶ ὑπομένειν καὶ ἡσυχάζειν εἰς τὸ σ. κ.

28. כִּי נָטַל עָלָיו. *Nam (Deus) imposuit ei.* O′. ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτῷ. Σ. ἦρε γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ (s. ἐφ' ἑαυτόν).[40]

29. יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה. *Ponat in pulvere os suum, si forte sit spes.* O′. Vacat. Alia exempl. δώσει ἐν χώματι στόμα αὐτοῦ, εἰ ἄρα ἐστὶν ἐλπίς.[41] Ὁ Σύρος· ἐν γῇ.[42]

32. כִּי אִם־הוֹגָה וְרִחַם כְּרֹב חֲסָדָיו. *Quia si maerore afficit, tum miserebitur pro multitudine misericordiarum ejus.* O′. ὅτι[43] ὁ ταπεινώσας οἰκτειρήσει, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ. Σ. εἰ γὰρ ἐπήγαγε, καὶ ἐλεήσει κατὰ τὸ πλῆθος τῶν χαρίτων αὐτοῦ.[44]

33. עִנָּה. *Affligit.* O′. ἀπεκρίθη. Ἀ. ἐταπείνωσεν.[45]

34. לְדַכֵּא. *Conterere.* O′. τοῦ ταπεινῶσαι. Ἀ. ἵνα κύψαι ποιήσῃ.[46]

38. וְהַטּוֹב. *Et bonum.* O′. καὶ τὸ ἀγαθόν. Alia exempl. καὶ τὰ ἀγαθά.[47]

40. נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד־יְהוָה. *Exploremus vias nostras, et perscrutemur, et revertamur ad Jovam.* O′. ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη, καὶ ἐπιστρέψομεν ἕως κυρίου. Alia exempl. ἐρευνήσωμεν τὰς ὁδοὺς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη, καὶ ἐπιστρέψωμεν ἕως κυρίου.[48] Ἄλλος· ἐτάσωμεν τὰ διαβήματα ...[49]

41. אֶל־כַּפַּיִם אֶל־אֵל בַּשָּׁמָיִם. *Una cum manibus ad Deum in caelis.* O′. ἐπὶ (Σ. σὺν[50]) χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ.[51] Alia exempl. πρὸς ὑψηλὸν ἐπὶ χειρῶν ἡμῶν ἐν οὐρανῷ.[52]

42. נַחְנוּ פָשַׁעְנוּ. *Nos deliquimus.* O′. ἡμαρτήσαμεν. Alia exempl. ἡμεῖς ἡμαρτήσαμεν.[53]

44. מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. *Ne transiret precatio.* O′. ἕνεκεν προσευχῆς. Σ. ἵνα μὴ διέλθῃ προσευχή.[54]

45. סְחִי וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ. *Purgamenta et fastidium fecisti nos.* O′. καμμύσαι[55] με καὶ ἀπωσθῆναι. ἔθηκας ἡμᾶς. Alia exempl. εἰς ὁμιλίας καὶ ἀδολεσχίας ἔθηκας ἡμᾶς.[56] Ἀ. λαλιὰν καὶ ἀτιμίαν ἔθηκας .. Σ. κοπρίαν καὶ *rejectamentum* ...[57]

---

[40] Syro-hex. ܣ. ܫܩܠ ܓܝܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ❖. Codd. 22, 36, alii: ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτὸν ζυγὸν βαρύν. [41] Sic Codd. XII (in marg.), 88, 239, et Syro-hex.; necnon (cum ἐλπὶς ὑπομονῆς) Codd. 22, 36, alii. [42] Theodoret. Praeterea Montef. affert: Ἄλλος· ἐν κονιορτῷ; ex Complutensi, ut videtur. [43] Post ὅτι Syro-hex. in marg. char. med. affert: ❖ ܐܠܐ, sive ἀλλὰ pro ὅτι, quae versio est Syri vulgaris; sive εἰ μὴ post ὅτι, quae lectio est Cod. 239. [44] Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܓܝܪ ܐܝܬܝ. ܘܢܪܚܡ ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܛܝܒܘܬܗ ❖. Ad ἐπήγαγε (subaudi, *malum*, unde ἐπαγωγή, *calamitas*) cf. ad Cap. i. 5. Middeld. vertit ἀπήγαγε, invita lingua. [45] Syro-hex. ❖ ܡܟܟ .ܐ. Lectio ἐταπείνωσεν est in Codd. 22, 36, aliis. [46] Syro-hex. ad καὶ ἐταπείνωσε (v. 33) affert: ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܟܦܘܢ ❖ ܢܥܒܕ, quae lectio ad hunc locum magis apposita est. (Syr. ܐܬܟܦܦ, *inclinari, incurvare se*, Graece sonat κύπτειν Jesai. xlvi. 7. li. 23. Translatio autem formae Pielicae per ποιεῖν Symmachum magis quam Aquilam refert.) [47] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [48] Sic Cod. 88 (cum ἐπιστρέφωμεν), et Syro-hex. in textu; qui posterior pro ἠτάσθη legisse videtur ἡττήθη (ܐܬܙܟܝ). Idem in marg. char. med.: ἐξηρευνήθη ἡ ὁ. ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη (ܐܬܒܚܢܬ)· ἐπιστρέψωμεν πρὸς κύριον. [49] Syro-hex. in marg. char. med. ❖ ܢܒܚܘܢ ܗܠܟܬܐ. Post ἠτάσθη Cod. Jes. in marg. supplet: τὰ διαβήματά μου. Pro καὶ ἠτάσθη Cod. 26 habet: καὶ ἐστάσωμεν (sic) τὰ διαβήματα. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 26. [50] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ❖. [51] Idem in marg. char. med.: καὶ ἐμβλέψωμεν (πρὸς) τὸν θεὸν τὸν κατοικοῦντα (ἐν οὐρανῷ). Sic in textu (nisi ἐν οὐρανοῖς) Codd. 49, 90. [52] Sic Codd. XII (teste Parsonsio), 23, 26, alii. Montef. e Cod. Jes. mendose affert: Ἄλλος· πρὸς ὑ. ἐπὶ χεῖρας ἡμεῖς ἐν οὐρανῷ. [53] Sic Codd. XII (in marg.), 49, 88, 90, et Syro-hex. Mox post ἠσεβήσαμεν (Hebr. וּמָרִינוּ) Comp., Codd. XII, 239 add. καὶ παρεπικράναμεν, ex alia versione. [54] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܬܥܒܪ ܨܠܘܬܐ ❖. Conferenda est lectio Codd. 22, 36, aliorum: ἕνεκεν τοῦ μὴ διελθεῖν πρὸς σὲ προσευχήν μου. [55] "Ad καμμύσαι Syro-hex. in marg. char. med. affert: ❖ ܠܡܟܦܦܘ, *ad incurvandum*, vel *ad erubescendum*; utrumque enim Syriaca vox per se patitur: vel, si mavis ... *ad incurvationem, in ruborem.* Ultimum praefero ex Hebraeo, a quo saltem quoad sensum non omnino differt."—*Ceriani.* Graeca vox est, ni fallor, κάμψαι, quae non est nisi prava scriptura τοῦ καμμύσαι, vel καμβύσαι, ut e Cod. Vat. exscripsit Maius hic et Jesai. vi. 10. Similiter pro ἐκόπασε, ἔκοψε legit et vertit Syrus noster Gen. viii. 1. Ruth i. 18; pro rariori ἐδέκασε, ἔδεξε exaravit scriba papyri in *Notit. Cod. Sin.* p. 71, ubi non Graecum δέκω, cum significatione *corrumpendi*, ex male habito Hesychii loco commentus est Tischendorfius. [56] Sic Codd. 62, 198. Minus emendate Codd. 22, 36, alii: ὁμιλίας καὶ ἀδ. εἰς ἡμᾶς. [57] Syro-hex. ܐ. ܡܡܠܠܐ ܘܨܥܪܐ ܣܡܬ ❖ ܣ.

47. פַּחַד. *Pavor.* Ο΄. φόβος. Σ. πτόησις.[58]

וָפָחַת. *Et fovea.* Ο΄. καὶ θυμός. Alia exempl. καὶ θάμβος.[59]

הַשֵּׁאת וְהַשָּׁבֶר. *Vastatio et confractio.* Ο΄. ἔπαρσις (alia exempl. ἔκστασις[60]) καὶ συντριβή. Ἀ. ἔπαρσις καὶ συντριβή.[61]

49. עֵינִי נִגְּרָה וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין הֲפֻגוֹת. *Oculus meus effunditur, nec quiescit, ita ut nullae sint remissiones.* Ο΄. ὁ ὀφθαλμός μου κατεπόθη (alia exempl. κατεπονήθη[62]), καὶ οὐ σιγήσομαι (alia exempl. σιγήσεται; alia, ἡσυχάσει[63]), τοῦ μὴ εἶναι ἔκνηψιν. Σ. ὁ ὀφθαλμός μου ἐπέμεινεν, καὶ οὐκ ἐπαύσατο, τοῦ μὴ εἶναι ἄνεσιν.[64]

51. עֵינִי עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי. *Oculus meus molestiam facit animae meae.* Ο΄. ὁ ὀφθαλμός μου ἐπιφυλλιεῖ ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. Alia exempl. οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον μετὰ τῆς ζωῆς μου.[65] Σ. . . παρῆλθε τὴν ψυχήν μου.[66]

53. צָמְתוּ. *Ad silentium redegerunt* (exsciderunt). Ο΄. ἐθανάτωσαν. Σ. καὶ κατεσιώπησαν.[67]

54. צָפוּ. *Exundarunt.* Ο΄. ὑπερεχύθη. Ἄλλος· *abluerunt.*[68]

54. אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי. *Dixi: Excisus sum.* Ο΄. εἶπα, ἀπῶσμαι. Σ. εἶπα, ἐξεκόπην.[69]

56. לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי. *Ad respirationem* (singultum) *meam, ad clamorem meum.* Aliter: *Ad relaxationem meam clamori meo.* Ο΄. εἰς τὴν δέησίν μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου (alia exempl. καὶ εἰς τὴν κραυγήν μου[70]). Σ. εἰς τὸ ἀναψῦξαί με καὶ σῶσαι.[71]

58. גָּאַלְתָּ חַיָּי. *Redemisti vitam meam.* Ο΄. ἐλυτρώσω τὴν ζωήν μου. Ἀ. ἠγχίστευσας (s. ἤγγισας)...[72] Σ. *curam habuisti*...[73]

59. עַוָּתָתִי. *Oppressionem meam.* Ο΄. τὰς ταραχάς μου. Σ. ἃ ἠδικήθην.[74]

שָׁפְטָה. *Judica.* Ο΄. ἔκρινας. Ἀ. κρῖνον.[75]

60. נִקְמָתָם. *Vindictam eorum.* Ο΄. τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν. Σ. τὴν μῆνιν...[76]

63. אֲנִי מַנְגִּינָתָם. *Ego cantilena* (dicterium) *eorum.* Ο΄. ἐπὶ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. Alia exempl. ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψαλμῶν αὐτῶν.[77] Ἀ.. ᾆσμα.. Σ.. ψαλμός..[78]

65. מְגִנַּת־לֵב. *Obductionem cordis.* Ο΄. ὑπερασπισμὸν, καρδίας μου. Ἄλλος· θυρεόν..[79]

---

[58] Nobil., et Colb. ex Origene (=Cat. Ghisler. T. III, p. 164). Montef. ex eodem Colb. pro his: Ο΄. διήνοιξαν—συντριβή (vv. 46, 47), affert: Σ. ὅλῳ τῷ στόματι κατέπιον ἡμᾶς, καὶ εἰς βάθος κακῶν ὑπηνέχθημεν, φόβου καὶ ταραχῆς ἐμπλησθέντες; notans: "Magis sensum quam verba ipsa Symmachi referunt." Immo sunt verba Origenis, enarrantis Seniorum, non Symmachi, lectionem. [59] "In ceteris libris est καὶ θάμβος."—*Nobil.* Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, 33, alii, et Syro-hex. Alia lectio, καὶ τρόμος, est in Codd. 22, 36, aliis. Montef. ad פַּחַד male affert: Σ. πτόησις. Οἱ λοιποί· θάμβος. [60] Sic Codd. 22, 36, alii. [61] Syro-hex. (qui eandem lectionem in textu habet): ◆ ܐ. ܡܬܥܠܝܢܘܬܐ ܘܬܒܪܐ. [62] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.; necnon Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 165. [63] Prior lectio est in Cod. 88, Origen. ibid., et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, aliis. [64] Origen. ibid., ubi ὑπέμεινε editum, invito Nobil. Etiam Origen. enarrat: ὁ δὲ Σύμ. (δηλοῖ), ὅτι ἐπέμεινά τε δακρύων, καὶ οὐ διέλιπον. [65] Sic Codd. 22, 36, alii, qui pergunt: ἐπὶ τὰς θυγατέρας τοῦ γένους μου. [66] Syro-hex. ܣ. ܥܒܪܬ ◆ ܠܢܦܫܝ. (Perperam Norberg. ܐ. ܥܒܪܬ ◆ ܠܢܦܫܝ.) Origen. ibid.: Ὁ ὀφθ. μου ἐπιφυλλιεῖ. Κατακόπτει γάρ με τὰ δάκρυα, καθάπερ ἄμπελον ἀκριβὴς τρυγητής· κατὰ δὲ Σύμμαχον, ὅτι κατεπόντισάν με τὰ δάκρυα, τῇ τῶν ἐν ὕδασι πνιγομένων μεταφορᾷ. Ubi haec, ὅτι κατεπόντισάν με τὰ δ., non sunt Symmachi verba, sed tantummodo sensum ejus declarant. Sym. fortasse vertit: ὁ ὀφθ. μου παρῆλθε (*obruit*, sc. continuo ploratu; cf. Hex. ad Psal. cxxiii. 5), vel, si mavis, ὑπερῆρε (cf. Psal. xxxvii. 5 in Syro-hex.) τὴν ψυχήν μου. [67] Syro-hex. ◆ ܣ. ܘܫܬܩܘ. Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 17. [68] Idem in marg. char. med. ◆ ܐܫܝܓܘ. [69] Idem: ◆ ܣ. ܐܡܪܬ ܐܬܦܣܩܬ. [70] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܘܠܩܥܬܐ. [71] Syro-hex. ◆ ܣ. ܠܡܬܢܦܫܘ ܠܝ ܘܠܡܦܪܩܘ. [72] Idem: ◆ ܐ. ܩܪܒܬ. (Ad ἐγγίζειν cf. Hex. ad Jerem. l. 34. Pro ἀγχιστεύειν Nostro usitatius est ܦܪܩ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 11.) [73] Idem: ◆ ܣ. ܒܝܬ. (Vox Syriaca commutatur cum Graecis, ἐφρόντισας, ἐπρονοήθης, ἐπεμελήθης, semel (Baruch iii. 21) cum ἀντελάβου; sed nulla harum pro גָּאַל ponitur.) [74] Idem: ◆ ܣ. ܗܠܝܢ ܕܐܬܥܠܒܬ. [75] Idem: ◆ ܐ. ܕܘܢ. [76] Idem: ◆ ܣ. ܚܡܬܐ. [77] Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψ. αὐτῶν. Sic in textu Cod. 88 (sine τῶν), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, post ἐπίβλεψον inferunt: ἐγὼ ἐγενόμην ἀδολεσχία αὐτῶν. [78] Syro-hex. ◆ ܐ. ܙܡܝܪܬܐ. ܣ. ◆ ܡܙܡܘܪܐ. [79] Idem in marg. char. Estrang. ◆ ܬܪܥܐ.

65. תַּאֲלָתְךָ לָהֶם. *Maledictio tua sit eis.* Ο΄. μόχθον. σὺ αὐτούς. Alia exempl. μόχθον σου αὐτοῖς.[80] ῎Αλλος· θρῆνον τὸν ἀπὸ σοῦ αὐτοῖς.[81]

Cap. III. 66. τοῦ οὐρανοῦ ÷ σου ◀, κύριε.[82]

CAP. IV.

1. יוּעַם. *Obscuratum est.* Ο΄. ἀμαυρωθήσεται. ᾽Α. Σ. ἀμαυροῦται.[1]

הַכֶּתֶם. *Aurum.* Ο΄. τὸ ἀργύριον. (᾽Α.) βάμμα *rubrum.*[2]

תִּשְׁתַּפֵּכְנָה. *Effusi sunt.* Ο΄. ἐξεχύθησαν. ῎Αλλος· ἐξερρίφησαν.[3]

אַבְנֵי־קֹדֶשׁ. *Lapides sanctitatis.* Ο΄. λίθοι ἅγιοι. ᾽Α. . ἡγιασμένοι.[4]

2. הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז. *Appensi cum auro puro.* Ο΄. οἱ ἐπηρμένοι ἐν χρυσίῳ. Σ. οἱ ἐκλεκτοὶ ὑπὲρ χρυσίον πρωτεῖον.[5] ῎Αλλος· (*in*) *rubro.*[6]

3. (תַּנִּים ק׳) תַּנִּין. *Canes feri.* Ο΄. δράκοντες. Σ. σειρῆνες.[7] ῾Ο ῾Εβραῖος· θανίν.[8]

חָלְצוּ. *Extrahunt.* Ο΄. ἐξέδυσαν. Σ. ἐγύμνωσαν.[9]

3. לְאַכְזָר כַּיְעֵנִים. *In crudelem, sicut struthiones.* Ο΄. εἰς ἀνίατον, ὡς στρουθίον. (Σ.) ἀνελεήμων ὡς στρουθοκάμηλοι.[10] ῎Αλλος· ἀνοικτίρμων . . .[11]

5. לְמַעֲדַנִּים. *Cupedias.* Ο΄. τὰς τρυφάς. Σ. τὰ πρὸς τρυφήν.[12]

6. כְּמוֹ־רָגַע. *Quasi in momento.* Ο΄. ὥσπερ σπουδῇ. Alia exempl. καταστροφῇ αἰωνίᾳ.[13] Σ. ἐξαπίνης.[14]

וְלֹא־חָלוּ בָהּ. *Et non immissae sunt in eam* (s. *torquebantur in ea*). Ο΄. καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐν αὐτῇ. Σ. ἣν οὐκ ἔτρωσαν.[15]

7. זַכּוּ נְזִירֶיהָ מִשֶּׁלֶג צַחוּ מֵחָלָב אָדְמוּ עֶצֶם מִפְּנִינִים סַפִּיר גִּזְרָתָם. *Puriores erant principes ejus nive, candidiores erant lacte, rubebant corpore prae coraliis, sapphirus* erat *excisio* (figura) *eorum.* Ο΄. ἐκαθαριώθησαν Ναζιραῖοι αὐτῆς ὑπὲρ χιόνα, ἔλαμψαν ὑπὲρ γάλα, ἐπυρώθησαν (alia exempl. ἐτυρώθησαν[16]), ὑπὲρ λίθου (alia exempl. λίθους[17]) σαπφείρου τὸ ἀπόσπασμα αὐτῶν. Σ. ἄχραντοι ἀφωρισμένοι αὐτῆς ὑπὲρ χιόνα, λαμπρότεροι γάλακτος, πυρρότεροι τὴν ἕξιν ὑπὲρ τὰ περίβλεπτα, ὡς σάπφειρος τὰ μέλη αὐτῶν.[18]

Vulg.: *scutum cordis.* Post κύριε (v. 64) Codd. 22, 36, alii, inferunt: παγίδα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. [80] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. [81] Syro-hex. in marg. char. med. ✧ ܐܘܠܝܬܐ ܕܡܢܟ ܠܗܘܢ. [82] Syro-hex. Pronomen est in Codd. XII (in marg.), 88.

CAP. IV. [1] Syro-hex. ✧ ܡܬܚܫܟ ܐ. ܣ. In textu est ܢܬܚܫܟ. [2] Idem in marg. char. med. ܨܒܥܐ ✧ ܣܘܡܩܐ. "In Syro sunt duo indices remittentes ad marg., unus post ܢܫܬܚܠܦ, ἀλλοιωθήσεται, et est index additionis; alter super ܣܐܡܐ, qui ambo in marg. ponuntur super ܨܒܥܐ."—*Ceriani.* Ad βάμμα cf. Hex. ad Psal. xliv. 10. Dan. x. 5. Epitheti ratio fortasse repetenda ex usu serioris Hebraismi, juxta quem כֶּתֶם non nisi de *macula sanguinea* (*Blutfleck*) usurpatur. Vid. Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 61. [3] Syro-hex. in marg. char. med. ✧ ܐܫܬܕܝܘ. "Sensu et grammaticis nostris flagitantibus corrigo in ܐܫܬܕܝܘ, *projectae sunt.*" —*Ceriani.* [4] Syro-hex. ✧ ܡܩܕܫܐ . ܐ. [5] Idem: ✧ ܓܒܝܐ ܕܠܥܠ ܡܢ ܕܗܒܐ ܩܕܡܝܐ . ܣ. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 127. In textu ὑπὲρ χρυσίον pro ἐν χρυσίῳ legunt Codd. 22, 36, alii. [6] Syro-hex. in marg. char. med. ✧ ܒܣܘܡܩܐ. Fortasse est pro κιρρόν, quae Aquilae versio est ejusdem Hebraei Prov. viii. 19. Jesai. xiii. 12. [7] Nobil., Origen. Opp. T. III, p. 345. Syro-hex. ✧ ܣܝܪܢܘܣ . ܣ. [8] Syro-hex. ✧ ܬܢܝܢ . ܥܒ. [9] Idem: ✧ ܫܠܚܘ . ܣ. (Syr. ܫܠܚ ponitur pro ἐγύμνωσε in Hex. ad Psal. xxxiv. 3. Cf. Gen. ix. 21 in Syro-hex.) [10] Syro-hex. in marg. char. med. ✧ ܠܐ ܡܬܪܚܡܢܐ ܐܝܟ ܢܥܡܝܐ. Cf. Hex. ad Jesai. xiii. 21. Nobil. ex Olympiodoro [et Origen. ibid.]: ἀποπτῆναι κατὰ τοὺς στρουθοκαμήλους μὴ δυνάμενοι, ἀλλὰ τὴν γῆν ἀεὶ διαθέοντες· τὸ γὰρ στρουθίον οὕτως ἐξέδωκε Σύμμαχος. [11] Syro-hex. in marg. char. med. ✧ ܠܐ ܡܪܚܡܢܐ. [12] Idem: ✧ ܗܠܝܢ ܕܠܘܬ ܦܘܢܩܐ . ܣ. [13] Sic Codd. 22, 36, alii. [14] Nobil., Origen. ibid. p. 346: Σύμ. τὸ μέν, ὥσπερ σπουδῇ (σπουδὴ Nobil.), ἐξαπίνης ἐξέδωκε· τὸ δέ, οὐκ ἐπόνεσαν (ἐπόνησαν Nobil.), ἣν οὐκ ἔτρωσαν. [15] Iidem. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (in textu), 23, 26, alii, et Syro-hex. Nobil. ex Origene [Olympiodoro?]: τὸ δὲ ἐτυρώθησαν, οὐ διεχύθησαν, ἀλλ᾽ ἐπάγησαν ἐν τῇ ἀρετῇ. [17] Sic Codd. III, 86, 88, alii, et Syro-hex. [18] Nobil., Origen. ibid. Particula ὡς assumpta e Syro-hex. qui affert: ܣ. ܢܙܝܪܐ ܕܠܐ ܡܬܛܠܫܝܢ ܦܪܝܫܝܢ ܕܝܠܗ ܡܢ ܬܠܓܐ ܢܗܝܪܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܠܒܐ ܣܡܩܝܢ ܝܬܝܪ ܒܚܙܘܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ ܐܝܟ ܫܦܝܪܐ ܗܕܡܐ ܕܝܠܗܘܢ ✧; h. e. Ναζιραῖοι ἄχραντοι ὑπὲρ χιόνα, cetera

"Αλλος· . . . ἐπυρρώθη ὑπὲρ λίθους σαρδίου τὸ εἶδος αὐτῶν.[19]

8. חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאֳרָם. *Obscurior est nigredine forma eorum.* Ο΄. ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν. Σ. σκοτεινότερον ἀσβόλης τὸ εἶδος αὐτῶν.[20]

9. חַלְלֵי־חֶרֶב. *Confossi gladio.* Ο΄. οἱ τραυματίαι ῥομφαίας.[21]

שֶׁהֵם יָזֻבוּ. *Nam hi contabuerunt.* Ο΄. ἐπορεύθησαν. Alia exempl. ὅτι αὐτοὶ ἐπορεύθησαν.[22] "Αλλος· *diffluxerunt.*[23]

11. אֶת־חֲמָתוֹ. *Iram suam.* Ο΄. ※ τὸν ◂ θυμὸν αὐτοῦ.[24]

14. נָעוּ עִוְרִים בַּחוּצוֹת נְגֹאֲלוּ בַּדָּם בְּלֹא יוּכְלוּ יִגְּעוּ בִּלְבֻשֵׁיהֶם. *Vagati sunt* (sicut) *caeci per vicos, polluti sunt sanguine, ut non potuerint* homines *attingere vestes eorum.* Ο΄. ἐσαλεύθησαν ἐγρήγοροι (alia exempl. εἶρψαν νεανίσκοι[25]) ÷ αὐτῆς ◂ ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐμολύνθησαν ἐν αἵματι ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς, ἥψαντο ἐνδυμάτων αὐτῶν (eadem exempl. ἐβρώθησαν σὺν τοῖς ἐνδύμασιν αὐτῶν). Σ. ἀκατάστατοι ἐγένοντο, τυφλοὶ ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐφύρησαν ἐν αἵματι, ὥστε μὴ δύνασθαι ἅψασθαι τῆς ἐσθῆτος αὐτῶν.[26]

15. קִרְאוּ לָמוֹ. *Clamaverunt eis.* Ο΄. καλέσατε αὐτούς. Alia exempl. ∽ ἀκαθάρτους ◂ καλέσατε αὐτούς.[27]

אַל־תִּגָּעוּ. *Nolite tangere.* Ο΄. ÷ ἀκαθάρτου ◂ μὴ ἅπτεσθε.[28]

כִּי נָצוּ. *Cum avolarunt.* Ο΄. ὅτι ἀνήφθησαν. Alia exempl. ὅτι παρώξυναν.[29]

15, 16. לָגוּר׃ פְּנֵי יְהוָה. *Ad commorandum. Vultus* (tetricus) *Jovae.* Ο΄. τοῦ παροικεῖν. πρόσωπον κυρίου. Alia exempl. τοῦ παροικεῖν ※ πρὸ ◂ προσώπου κυρίου.[30] (Ἀ.) . . νεῦσον, κύριε.[31]

16. חִלְּקָם. *Dispersit eos.* Ο΄. μερὶς αὐτῶν. Ἀ. διαμέρισον αὐτούς.[32]

לֹא נָשָׂאוּ. *Non susceperunt* (respexerunt). Ο΄. οὐκ ἔλαβον. Σ. οὐ κατῃσχύνθησαν.[33]

18. צָדוּ צְעָדֵינוּ מִלֶּכֶת. *Insidiati sunt gressibus*

---

ut in Graeco. Ad ܡܣܒܝܢܘܬܐ, τὴν ἕξιν, subditur in marg. char. med. ܓܪܡܐ ✧, ὀστοῦν, cum indice variantis lectionis, fortasse ex Pesch., qui ܓܪܡܝܗܘܢ habet. Ad ܡܦܪܩܬܐ cf. Hex. ad Prov. xxv. 11. [19] Syro-hex. in marg. char. med. ܐܚܪܢ. ܐܬܚܪ ܠܥܠ ܡܢ ܟܐܦܐ ܕܣܪܕܝܢ ܚܙܘܐ ܕܝܠܗܘܢ ✧. Lectio τὸ εἶδος αὐτῶν pro τὸ ἀπόσπασμα αὐτῶν est in Codd. 22, 36, aliis. Etiam Chaldaeus pro גִּזְרָתָם interpretatus est פַּרְצוּפֵיהוֹן. [20] Nobil., Origen. in continuatione. [21] Ad ῥομφαίας Syro-hex. in marg. char. med. affert: ܕܦܪܫܐ ✧ (sic, non, ut Middeld. edidit, ܕܦܪܝܫܐ, falso vertens, *percussi*). Ceriani vertit *equitum*, notans: "Index est ex illis lectionum interpretum et variantium, et ponitur super ܕܣܝܦܐ. Additionem in hac voce crederem post illam vocem ponendam, ceu lectionem variantem. Si scholion mavis, mutilum forte est, et index obstat." Cum Middeldorpfii lectio ܕܦܪܝܫܐ Graece sonet ἀφωρισμένοι, olim putabam notam esse marginalem, ad ܢܙܝܪܐ, Ναζιραῖοι (v. 7) sive in textu LXXvirali, sive in lectione Symmachi appositam. An vero lectio codicis ܕܦܪܫܐ eandem quam ܕܦܪܝܫܐ significationem aliquando induat, adhuc in controversia est. Cf. nos in Hex. ad Psal. xlvii. 3. [22] Sic Codd. 26, 88, et Syro-hex. [23] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܚܒ ✧. "Ipsa est lectio Pesch., unde forte sumpta." —*Ceriani.* [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [25] Sic Codd. 22 (cum οἱ ν.), 36, alii. [26] Nobil., Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 197. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܬܩܘܡܢܐ ܗܘܘ ܣܡܝܐ ܒܫܘܩܐ. ܐܬܦܠܦܠܘ ܒܕܡܐ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܠܡܩܪܒ ܠܬܟܣܝܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ✧. "In ܒܫܘܩܐ medium in rasura, alia forte manu. Vox ܫܘܩܐ occurrit Luc. xiv. 21 versionis Curetoni: ܠܫܘܩܐ ܘܠܫܘܩܐ, εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας, ubi nullus error scripturae esse potest."—*Ceriani.* [27] Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἀκαθάρτους ἐκάλεσαν ἡμᾶς. [28] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. XII (ab alia manu), 88. [29] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܐܪܓܙܘ ✧. Codd. 22, 36, alii: ὅτι παρώξυναν (נִאֲצוּ) καὶ ἀνήφθησαν. [30] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 36 (qui ἀπὸ pro πρὸ habet), 48, alii. Iidem pergunt: ἔτι ὄντων—εἰς ἔθνος οὐ σῶζον (vv. 17, 18). μερὶς αὐτῶν—οὐκ ἠλέησαν (v. 16). ἐθηρεύσαμεν κ. τ. ἑ. (v. 18). Syro-hex. scholium habet: "In textu (ܒܡܫܠܡܢܘܬܐ) isto τῶν Ο΄ PHE positum erat ante EE." [31] Sic in textu Cod. 26. Aquilae esse videtur, coll. Hex. ad Psal. xlv. 6. Jesai. liii. 6. Ezech. x. 11. [32] Syro-hex. ܐ. ܦܠܓ ܐܢܘܢ ✧. Si praecedentem lectionem Aquilae recte vindicavimus, verbum est hic in imperativo, non, ut antecessores nostri ceperunt, in indicativo. [33] Idem: ܣ. ܠܐ ܒܗܬܘ ✧.

nostris, ne eamus. Ο΄. ἐθηρεύσαμεν (Ὁ Σύρος· ἐθήρευσαν[34]) μικροὺς ἡμῶν τοῦ μὴ πορεύεσθαι. Ἀ. ἠρημώθησαν τὰ διαβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς πορείας. Σ. ἐθήρευσαν τὰ διαβήματα ἡμῶν . . .[35] Ἄλλος· καὶ τὰ ἴχνη ἡμῶν ἀφανῆ ἐγένετο . . .[36]

19. דַּלְקֻנוּ. *Insectati sunt nos.* Ο΄. ἐξέπτησαν. Alia exempl. ἐξήφθησαν; alia, ἐξήφθημεν.[37] Ἄλλος· ἐδίωξαν (s. κατεδίωξαν) ἡμᾶς.[38]

20. רוּחַ אַפֵּינוּ. *Spiritus narium nostrarum.* Ο΄. πνεῦμα προσώπου ἡμῶν. Ἀ. πνεῦμα μυκτήρων ἡμῶν. Σ. πνοὴ μυκτήρων ἡμῶν.[39]

21. אֱדוֹם. Ο΄. Ἰδουμαίας. Alia exempl. Ἐδώμ.[40]

בְּאֶרֶץ עוּץ. *In terra Uz.* Ο΄. ἐπὶ γῆς. Alia exempl. ἐν γῇ Οὔζ.[41]

תִּשְׁכְּרִי. *Inebriaberis.* Ο΄. μεθυσθήσῃ. Alia exempl. πίεσαι καὶ μεθυσθήσῃ.[42]

וְתִתְעָרִי. *Et nudabis te.* Ο΄. καὶ ἀποχεεῖς.[43] Σ. καὶ ἀσχημονήσεις.[44]

22. תַּם. *Consummata est.* Ο΄. ἐξέλιπεν. Σ. ἀνηλώθη.[45]

לְהַגְלוֹתֵךְ. *In exilium abducere te.* Ο΄. τοῦ ἀποικίσαι σε. Alia exempl. add. ἔτι.[46]

Cap. IV. 10. ÷ τὰ ◂ παιδία. ÷ τῆς ◂ θυγατρός. 11. ÷ τὰ ◂ θεμέλια. 14. ἐγρήγοροι ÷ αὐτῆς ◂. 21. ÷ τὸ ποτήριον κυρίου ◂ (fort. τὸ ποτήριον ÷ κυρίου ◂).[47]

CAP. V.

3. אֵין אָב. *Sine patre.* Ο΄. οὐχ ὑπάρχει πατήρ. Σ. μὴ ὄντος πατρός.[1]

4. מֵימֵינוּ. *Aquam nostram.* Ο΄. ὕδωρ ἡμῶν. Ἄλλος· ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν.[2]

עֵצֵינוּ בִּמְחִיר יָבֹאוּ. *Ligna nostra pretio apportantur.* Ο΄. ξύλα ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι ἦλθεν. Σ. τὰ δένδρα ἡμῶν τιμῆς ἐτρυγῶμεν.[3]

5. עַל צַוָּארֵנוּ. *Super collo nostro.* Ο΄. ἐπὶ τὸν τράχηλον ἡμῶν. Σ. ζυγὸς κατὰ τοῦ τραχήλου ἡμῶν.[4]

6. מִצְרַיִם נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם. *Aegypto dedimus manum* (subjecimus nos), *Assyriae ad satiandum pane.* Ο΄. Αἴγυπτος ἔδωκε χεῖρα, Ἀσσοὺρ εἰς πλησμονὴν αὐτῶν (alia exempl. ἄρτων[5]). Σ. . . Ἀσσυρίοις εἰς πλησμονὴν ἄρτου.[6]

---

[34] Theodoret. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [35] Syro-hex. ܐ. ܨܕܘ ܗܠܟܬܢ ܕܝܠܢ. ܣ. ܨܕܘ ܗܠܟܬܢ ܕܝܠܢ ܡܢ ܫܘܩܐ ܕܝܠܢ. Graeca sunt Middeldorpfii. [36] Post ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med., inferunt: καὶ τὰ ἴχνη—ἐγένετο. (Syriaca sunt: ܘܥܩܒܬܐ ܕܝܠܢ ܠܐ ܐܬܚܙܝ, ubi ܠܐ ܐܬܚܙܝ pro ἀφανῆ ἐγένετο est versio paulo liberior quam pro Nostri usu.) [37] "In plerisque libris est ἐξήφθησαν."—*Nobil.* Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܐܬܕܠܩܢ. Lectio ἐξήφθημεν est in Syro-hex. in textu, et Cod. XII in marg. [38] Syro-hex. in marg. char. med. ܪܕܦܘ ܠܢ, fere ut Pesch. [39] Nobil., Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 208. Syro-hex. affert: ܣ. ܢܫܡܬܐ ܕܢܚܝܪܐ ܕܝܠܢ. [40] Sic Cod. 88, Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: ܕܐܕܘܡ. [41] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [42] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. praemittit: ܬܫܬܝ. [43] Syro-hex. vertit ܬܣܦܩܝܢ, *evacuabis;* cum scholio: ܬܬܩܝܢ, *evomes.* [44] Idem: ܣ. ܬܬܥܪܛܠܝܢ, Graece, ni fallor, ἀσχημονήσεις, *nudam te exhibebis.* Vid. nos in Indice Graeco ad S. Chrysost. in Epistolas Paulinas. Sic Ezech. xxiii. 29 pro γυμνὴ καὶ ἀσχημονοῦσα (עֶרְיָה) Syrus noster habet ܥܪܛܠܝܬܐ ܘܡܨܛܥܪܢܝܬܐ. [45] Syro-hex. ܣ. ܐܬܚܣܠܬ. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxiv. 10, 11. [46] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Mox Cod. XII, Syro-hex. (in marg. uterque) ἁμαρτήματα pro ἀσεβήματα habent. [47] Syro-hex.

CAP. V. [1] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܐܒܐ. [2] Pro his, ὕδωρ ἡμῶν ἐν ἀργυρίῳ ἐπίομεν, quae Hebraea ad literam exprimunt, Codd. II, III, 106, tantummodo habent ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν. Post ἐπίομεν Codd. XII (in marg. ab alia manu), 22, 36, alii, inferunt ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν, et sic sub obelo Cod. 88, Syro-hex. "Deciditne ergo asteriscus ante comma, ὕδωρ—ἐπίομεν, quod cum desit in Vat. et Alex., videtur defuisse ante Origenem?"—*Ceriani.* [3] Syro-hex. ܣ. ܐܝܠܢܐ ܕܝܠܢ ܕܛܝܡܐ ܩܛܦܢ ܗܘܝܢ. [4] Anon. in Cat. Ghisler. T. III, p. 216: ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν ἀλλάγματι ἦλθεν ἐπὶ τὸν τρ. ἡμῶν, Σύμ. εἶπε, ζυγὸς κατὰ τοῦ τρ. ἡμῶν, τὴν δουλείαν σημαίνων. Syro-hex. in continuatione: ܢܝܪܐ ܥܠ ܨܘܪܐ ܕܝܠܢ. [5] Sic Codd. 26, 88. Syro-hex.: Αἰγ. ἔδωκε χεῖρα (τῷ) Ἀσσούρ, εἰς πλ. ἄρτων. [6] Syro-hex. ܣ. ܠܐܬܘܪܝܐ ܠܣܒܥܐ ܕܠܚܡܐ. Anon. in Cat. Ghisler. ibid.: κατὰ δὲ Σύμμαχον, τοῖς μὲν Αἰγυπτίοις ἑαυτοὺς ἐξεδώκαμεν, προσδραμόντες ὡς φίλοις τοῖς ἀεὶ πολεμίοις· τοῖς δὲ Ἀσσυρίοις

9. בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא. *Cum vitae nostrae periculo inferimus.* Ο΄. ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν εἰσοίσομεν. Σ. διὰ τῶν ψυχῶν (s. ταῖς ψυχαῖς) ἡμῶν περιεποιούμεθα (s. ἐπορίζομεν).[7]

10. נִכְמָרוּ. *Adusta est.* Ο΄. ἐπελιώθη, ÷ συνεσπάσθησαν ◂.[8] 'Α. ἐξεκαύθη (s. ἐνεπρήσθη).[9]

זַלְעֲפוֹת. *Ardoris vehementis.* Ο΄. καταιγίδων. Alia exempl. καταιγίδος.[10] Σ. *aggressionis.*[11]

12. פְּנֵי זְקֵנִים. *Facies senum.* Ο΄. πρεσβύτεροι. Alia exempl. πρόσωπα πρεσβυτέρων.[12]

13. בַּחוּרִים טְחוֹן נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ. *Juvenes molam* (manuariam) *portant, et pueri cum ligno vacillant.* Ο΄. ἐκλεκτοὶ κλαυθμὸν (Σ (?). ἀλεσμὸν[13]) ἀνέλαβον, καὶ νεανίσκοι ἐν ξύλῳ ἠσθένησαν (alia exempl. ἐσταυρώθησαν[14]). Σ. νεανίσκους εἰς τὸ ἀλέσαι ἔλαβον, καὶ τοὺς παῖδας ὑπὸ ξύλον ἐποίησαν.[15]

15. שָׁבַת. *Cessavit.* Ο΄. κατέλυσε. Alia exempl. κατελύθη.[16]

18. עַל הַר־צִיּוֹן שֶׁשָּׁמֵם. *Propter montem Sionis qui vastatus est.* Ο΄. ἐπ' ὄρος Σιὼν, ὅτι ἠφανίσθη. Σ. περὶ ὄρους Σιὼν ἐπὶ τῷ ἄβατον εἶναι.[17]

20. לָנֶצַח. *In perpetuum.* Ο΄. εἰς νῖκος. Σ. εἰς τέλος.[18]

22. כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ. *Nisi vero prorsus repudiasti nos.* Ο΄. ὅτι ἀπωθούμενος ἀπώσω ἡμᾶς. Σ. εἰ δὲ διαμένεις ἀποδοκιμάζων ἡμᾶς.[19]

τῷ λιμῷ πιεζόμενοι προσεδράμομεν. [7] Syro-hex. ܣܡ. ܒܝܕ ܢܦܫܬܢ ܕܝܠܢ ܡܬܦܪܢܣܝܢ ܗܘܝܢ. Ad ܡܬܦܪܢܣܝܢ cf. Hex. ad Eccles. ix. 11. [8] Sic cum obelo Syro-hex. Idem in marg. char. med.: συνεσπάσθη, quae lectio est Codd. 36, 48, aliorum, qui ἐπαλαιώθη pro ἐπελιώθη venditant. [9] Syro-hex. ܐ. ܐܬܝܩܕ. [10] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [11] Syro-hex. ܣܡ. ܕܡܚܒܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. cxxxix. 8. [12] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. ܣܡ. ܛܚܢܐ. Ceriani vertit, *molam;* Middeld. *rem pistrinalem,* favente Cod. 26, qui in textu habet, ἀλεσμὸν ἠλέησαν (ἤλεσαν). Lectio Aquilae esse videtur. [14] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [15] Syro-hex. ܣܡ. ܠܛܠܝܐ ܠܡܛܚܢ ܢܣܒܘ. ܘܠܫܒܪܐ ܬܚܝܬ ܩܝܣܐ ܥܒܕܘ. [16] Sic Codd. 22, 36, alii, et probabiliter Syro-hex., qui ܐܬܒܛܠ ※ pingit, invito Hebraeo. [17] Syro-hex. ܣܡ. ܡܛܠ ܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ. ܥܠ ܕܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐ ܐܝܬܘܗܝ. [18] Idem: ܣܡ. ܠܡܫܠܡܢܘܬܐ. [19] Idem: ܣܡ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܩܘܐ ܐܢܬ ܟܕ ܡܣܠܐ ܐܢܬ ܠܢ.

EZECHIEL.

IN LIBRUM EZECHIELIS

MONITUM.

"His usi sumus manuscriptis editisque libris, in colligendis veterum interpretum lectionibus.

"Codice RR. PP. Jesuitarum, unde multa excerpsimus*.

"Codice Coisliniano in Ezechielem, pervetusto.

"Codice Regio bombycino, XIII saeculi.

"Codice Sangermanensi antiquissimo, Langobardicis literis descripto, ubi S. Hieronymi Commentaria in Ezechielem.

"Origene multis in locis. [Origenis exstant Homiliae XIV in selecta Ezechielis loca (Opp. Tom. III, pp. 353–406), ab Hieronymo Latine versae; necnon Selecta (Ἐκλογαὶ) in Ezechielem, quae non ultra Cap. xxx extendunt.]

"Gregorio Neocaesariensi in Ezechielem [ad Cap. i. 5, sqq. Opusculum, etiam Gregorio Nazianzeno falso adscriptum, in Appendice Tomi primi Operum Nazianzeni, Parisiis anno 1840 editorum, ad pp. 870–872, legi potest].

"Eusebio De locis Hebraicis [interprete Hieronymo, Opp. Tom. III, pp. 121–290].

"Athanasii edito semel [ad Cap. xviii. 2, ubi tantum notatur: 'Apud Athanasium et alios frequenter legitur etiam *ὠμωδίασαν*, et quidem melius, ni fallor'].

---

* Vid. Monitum in Jesaiam, et nos in Addendis ad Jesaiam, p. 566. Hic operae pretium videtur, inscriptiones quae in optimo et vetustissimo codice in fronte Jesaiae et Ezechielis habentur, emendatius quam a Joanne Curterio post Praefationem ad Jesaiam editae sunt, e schedis Bodleianis exscribere.

I. Ad Jesaiam. Μετελήφθη ὁ Ἡσαΐας ἀπὸ ἀντιγράφου τοῦ ἀββᾶ Ἀπολιναρίου τοῦ κοινοβιάρχου, ἐν ᾧ καθυπέτακτο (sic) ταῦτα·

Μετελήφθη ὁ Ἡσαΐας ἐκ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις ἑξαπλῶν· ἀντεβλήθη δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἑξαπλοῦν, ἔχον τὴν παρασημείωσιν ταύτην·

Διώρθωνται ἀκριβῶς πᾶσαι αἱ ἐκδόσεις· ἀντεβλήθησαν γὰρ πρὸς τετραπλοῦν Ἡσαΐαν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἑξαπλοῦν. Πρὸς τούτοις καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τοῦ ὁράματος Τύρου ἀκριβέστερον διώρθωται· εὐπορήσαντες γὰρ τῶν μέχρι τέλους τοῦ ὁράματος Τύρου τόμων ἐξηγητικῶν εἰς τὸν Ἡσαΐαν Ὠριγένους, καὶ ἀκριβῶς ἐπιστήσαντες τῇ ἐννοίᾳ καθ' ἣν ἐξηγήσατο ἑκάστην λέξιν, καθὼς οἷόν τε ἦν, καὶ πᾶν ἀμφίβολον κατὰ τὴν ἐκείνου ἔννοιαν διωρθωσάμεθα. Πρὸς τούτοις συνεκρίθη ἡ τῶν Ο' ἔκδοσις καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ Εὐσεβίου εἰς τὸν Ἡσαΐαν εἰρημένα· ἐν οἷς διεφώνουν, τῆς ἐξηγήσεως τὴν ἔννοιαν ζητήσαντες, καὶ πρὸς αὐτὴν διορθωσάμενοι.

II. Ad Ezechielem. Μετελήφθη δὲ ἀπὸ ἀντιγράφου τοῦ ἀββᾶ Ἀπολιναρίου τοῦ κοινοβιάρχου, ἐν ᾧ καθυπέτακτο ταῦτα·

Μετελήφθη ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις ἑξαπλῶν, καὶ διωρθώθη ἀπὸ τῶν Ὠριγένους αὐτοῦ τετραπλῶν, ἅτινα καὶ αὐτοῦ χειρὶ διώρθωτο καὶ ἐσχολιογράφητο, ὅθεν Εὐσέβιος ἐγὼ τὰ σχόλια παρέθηκα. Πάμφιλος καὶ Εὐσέβιος διωρθώσαντο.

"Hieronymi edito Commentario in Ezechielem [Opp. Tom. V, pp. 1–616].
"Theodoreti edito in Ezechielem [Opp. Tom. II, pp. 669–1052].
"Notis Romanae editionis et Drusii."—MONTEF.

Polychronii Commentaria in Ezechielem edidit A. Maius in *Patrum Nova Bibliotheca*, Tom. VII, P. II, pp. 92–127; e quibus Symmachi unam et alteram lectionem lucrati sumus.

Romae anno 1840 prodiit volumen, cui titulus: *Iezeciel secundum LXX ex Tetraplis Origenis e singulari Chisiano codice annorum circiter* DCCCC, *opera et studio R. D. Vincentii De Regibus, olim Linguae Sanctae in Vaticana Bibliotheca Interpretis et Graecae Professoris, nunc primum editus.* Liber splendidissimus praeter textum LXXviralem ad dictum codicem (quae in Bibliotheca Chisiana notatur R. VII. 45), accurate expressum, et asteriscis obelisque, prout in codice exstant, distinctum, continet lectiones hexaplares, quibus destitutus est Chisianus, e margine Codicis Barberini, Holmesio et Parsonsio Cod. 86, ab ipso De Regibus exscriptas, necnon alias illustrationes, maxime ex Hexaplis Montefalconianis compilatas, quibus facile carere potuissemus. Idem Vir doctissimus laborisque patientissimus, dum in vivis erat, Jesaiam, Jeremiam, et Danielem ex eodem codice descriptos, et simili apparatu instructos, eo consilio ut typis mandarentur paraverat; e quibus Danielis duplex versio Romae evulgata est anno 1772, Jesaias autem et Jeremias ad hunc diem sospitatorem desiderant: immo schedae manuscriptae, si superstites sint, ubinam terrarum hodie delitescant, nullo modo indagare potuimus. Interea in praesenti Ezechielis volumine, praeter textum pretiosissimi Codicis Chisiani, antea non nisi ex apographo ejus Cod. 88 nobis cognitum, nacti sumus novam collationem lectionum Cod. 86 hexaplarium, ea quam in Appendice ad hunc prophetam recondidit Parsonsius, si non accuratiorem, certe multis partibus auctiorem. Codex mutilus est ab initio Cap. xiv usque ad verba *ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς* Cap. xvi. 49; et desinit ad Cap. xxxiv. 15.

Cum vero in mentionem paris codicum, in catalogo Parsonsiano numeratorum 86 et 88, inciderimus, quod in Monito ad Jeremiam polliciti sumus, notitiam horum librorum, qualem ab Editoribus Oxoniensibus acceperimus, in examen revocare, nunc praestare conabimur. Itaque Cod. 86 est sine ulla controversia Barberinus, de quo iis quae in Monito ad Jesaiam dicta sunt, hodie nihil exploratius habemus. Cod. 88 (sive Chisianus iii) est indubitate is qui in Bibliotheca Chisiana notatur R. VII. 46, ex quo nonnullas lectiones hexaplares in nostri operis incrementum denuo exscriptas in Addendis ad Jesaiam p. 567 exhibuimus. Juxta Parsonsii descriptionem, quam a collatore ejus Bernardo Stephanopoli acceperat, codex est membranaceus (Stephanopoli quidem nunc *membranaceum*, nunc *in membranacea charta scriptum* vocat), et *transcriptus esse videtur* (haec sunt ipsissima descriptoris verba) *anno* 880. In contrariam partem Reverendissimus Vercellone affirmat, codicem chartaceam esse, saeculi XVI, et, quoad textum, merum apographum celebris Chisiani R. VII. 45; "in margine

autem," ut ipsius verbis utamur, "habet in Ezechiele, Jesaia, Daniele et Jeremia, silvam notarum hexaplarium, quae nondum scio unde fuerint derivatae." Derivatas fuisse has notas e margine Cod. 86, exinde colligi potest, quod ubicunque lacunosus est iste codex (e. g. Jerem. xxi. 8—xxvi. 6. Ezech. xiv. 1—xvi. 49. xxxvi. 15—xlviii. 35), series lectionum hexaplarium a Parsonsio e Cod. 88 exscriptarum pariter interrupta est. Porro utriusque Codicis Chisiani descriptio, quam a Vercellone accepimus, prorsus conspirat cum iis quae de iisdem Chisianis diversis temporibus scripta reliquerunt Leo Allatius, Cardinalis Quirinus, Montefalconius (in Diario Italico, p. 23), alii, quorum testimonia legi possunt in Prolegomenis ad Danielis Versionem LXXviralem a De Regibus editam. Scilicet Codicem Chisianum vetustissimum jampridem edendi consilium ceperat P. M. Alexander VII, quam provinciam Leoni Allatio, Bibliothecario Vaticano, demandaverat; is autem in hunc usum non modo apographum codicis faciendum curavit, sed, ut opus propositum utilius fieret, lectiones hexaplares ex alio codice antiquissimo exscriptas in margine apographi allevit. En verba ejus in Epistola ad Amicum: "Hora per uscire la cosa più plausibile io da un altro codice antiquissimo manuscritto ho cavato quasi tutte le variazioni, che si trovano in questi Profeti, di Simmaco, Aquila, e Theodotione, varianti da quella delli Settanta, e postili nella margine. E sarà cosa curiosa, perchè in quella editione di Sisto in ogni capitolo quando se ne trovano tre e quattro, è assai, et in questo saranno quasi tutti." Novae editionis inceptum, quod qualibuscunque de causis nullum eventum habuit, memorat Cardinalis Quirinus in Epistola ad Mazocchium, data XVI Kal. Decembris 1742: "Hexaplaris vero textus ille, praeter obelos et asteriscos Origenianos, notis etiam marginalibus, lectiones ex Aquilae et Symmachi versionibus, sed aliunde depromptas, praeferentibus, exornatur in apographo ex vetustissimo illo codice derivato, cura profecto Leonis Allatii, cui opus illud integrum evulgandi Alexander VII P. M. provinciam demandaverat."

Superest Parsonsii Cod. 87 (sive Chisianus ii), de quo in praesenti hoc unum affirmare possumus, eum *non* esse celebrem illum Chisianum, quem, a De Regibus exscriptum, hodie typis cusum in manibus habemus. Hoc probatur, partim e lectionibus pro quibus Codicem suum 87 testem appellat Parsonsius, quae cum textu a De Regibus edito nullatenus consentiunt; partim e paucis Symmachi et Theodotionis lectiunculis, quas versus finem libri idem ex eodem codice (nobis 87*) excerpsit, cum Chisianum (nobis 87) talibus accessionibus omnino carere constet.

De versione horum vaticiniorum Syro-hexaplari in Monito ad Jeremiam actum est. In codice, teste Norbergio, a Cap. xxix. 20 usque ad Cap. xxxi. 7 margo voluminis cum omnibus suis notis praecisus est. Praeterea Ezechielis merum fragmentum, a Cap. xlvii. 23 ad finem libri, continetur in codice quodam Musei Britannici sub indice, "Addit. MSS. 14,668," fol. 26–29; cujus lectiones varias, a Ceriani nostro excerptas, indicabimus, si opus esse videbitur, litera B. Codex est saeculi VIII, Ambrosiano negligentius scriptus.

EZECHIEL.

Caput I.

1. וַאֲנִי בְתוֹךְ־הַגּוֹלָה. *Et ego* eram *in medio exsulum.* O′. καὶ ἐγὼ ÷ ἤμην ◂[1] ἐν μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας. Σ. ὄντος ἐμοῦ ἐν τῇ μετοικεσίᾳ (s. ἐξοικισμῷ).[2]

מַרְאוֹת. *Visiones.* O′. ὁράσεις. Οἱ λοιποί· ὀπτασίαν.[3]

2. לְגָלוּת. *Exsilii.* O′. τῆς αἰχμαλωσίας. Οἱ λοιποί· τῆς μετοικεσίας.[4]

3. עָלָיו שָׁם. *Super eum ibi.* O′. ἐπ' ἐμὲ ※ ἐκεῖ ◂.[5]

4. וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה. *Et vidi, et ecce! ventus procellae.* O′. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐξαῖρον. Σ. ἑώρων δὲ ὡσεὶ πνοὴν καταιγιζομένην.[6]

4. רוּחַ סְעָרָה. O′. πνεῦμα ἐξαῖρον. Ἀ. πνεῦμα καταιγίς. Σ. πνοὴ καταιγιζομένη. Θ. πνεῦμα καταιγίδος.[7] [Aliter: Ἀ. ἄνεμος πρηστῆρος. Σ. πνοὴ θυέλλης. Θ. πνεῦμα θυέλλης.][8]

וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. *Et splendor* erat *ei undiquaque, et de medio ejus quasi aspectus orichalci, de medio ignis.* O′. καὶ φέγγος κύκλῳ αὐτοῦ . . . καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὅρασις (Ἀ. ὀφθαλμός. Σ. εἶδος. Ἄλλος· ὁμοίωμα[9]) ἤλεκτρον ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς, ÷ καὶ φέγγος ἐν αὐτῷ ◂.[10] Ὁ Ἑβραῖος· φῶς γὰρ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ὡς ὅρασις ἴριδος, καὶ αὕτη διειδὴς ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν.[11]

Cap. I. [1] Syro-hex. pingit: ܘܐܢܐ ÷ ܐܝܬܝ ܗܘܝܬ ◂. [2] Idem: ܣ. ܟܕ ܐܝܬܝ ܒܡܫܢܝܘܬܐ ◂. Cf. ad Cap. iii. 11. [3] Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86 affert: Οἱ λοιποί· ὀπτασίαν ἢ ὅρασιν. [4] Hieron.: "Significantiusque juxta Hebraeos et ceteros interpretes *transmigratio* dicitur Joachin, et non *captivitas,* quod LXX transtulerunt. Non enim captus, urbe superata, sed voluntate se tradens, ductus est in Babylonem." [5] Sic Codd. XII (in marg.), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. [6] Syro-hex. ܣ. ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܐܝܟ ܢܫܒܐ ܕܡܥܠܥܠܐ ◂. Praeterea in textu Syrus legit et pingit: πνεῦμα ※ κυρίου ◂ ἐξαῖρον, cum nota: Ὁ Ἑβραῖος· κυρίου. [7] Cod. 86, teste De Reg., qui ad Aquilam inutiliter corrigit, πν. καταιγίδος. Cf. Hex. ad Psal. cxlviii. 8. Symmachi lectionem confirmant Syro-hex., et Theodoret. Montef. quidem post Drusium e posteriore edidit: Σ. πνεῦμα καταιγίζον; sed Theodoretus tantummodo affirmat: τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ, πν. ἐξαῖρον ἤρχετο ἀπὸ βορρᾶ, ἢ ὡς Σύμ. ἔφη, καταιγίζον. Easdem trium interpretum lectiones e Cod. 88 exscripsit Parsonsius, qui tamen Codici 86, cujus alter merum apographum est, prorsus diversas assignat. [8] Cod. 86, exscribente Parsonsio, quocum omni ex parte conspirare videtur Hieron.: "Ac primum sciendum, *spiritum auferentem,* sive *attollentem,* quem nos juxta Aquilam interpretati sumus, *ventum turbinis* [Montef. ἄνεμος λαίλαπος vertit], et juxta Sym. et Theod. *flatum* ac *spiritum tempestatis,* ab aliis in bonam, ab aliis in contrariam partem accipi." Sed, ut dicam quid sentiam, Parsonsii Graeca non sunt genuina, nedum e Cod. Barber. exscripta, sed mera Hieronymi Latina, a nonnemine toties laudato Graecitate donata. Certe has ipsas lectiones sine auctore memorat L. Bos ad loc. [9] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Cod. 86 affert: Ἀ. ὀφθαλμός. Θ. εἶδος. O′. ὁμοίωμα [sic Codd. III, 26, 233]; ex altero autem cod.: Ἀ. ὀφθαλμός. Σ. εἶδος. [10] Hieron.: "Quodque sequitur, *et splendor in eo,* obelo praenotandum est." [11] "MS. Regius bombycinus, similiterque Coislin. ex Polychronio."—*Montef.*

5. מַרְאֵיהֶן. *Species eorum.* Ο΄. ἡ ὅρασις αὐτῶν. Σ. (ἡ) ὀπτασία αὐτῶν.[12]

דְּמוּת. *Similitudo.* Ο΄. ὁμοίωμα. Σ. ὁμοίωσις.[13]

6. לְאַחַת לָהֶם. *Unicuique eis.* Ο΄. τῷ ἑνὶ ※ Ἀ. Θ. αὐτοῖς ↙.[14] Σ. εἶχεν κατὰ ἓν ἕκαστον αὐτοῦ.[15]

7. וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה. *Et pedes eorum pes rectus.* Ο΄. καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν ※ σκέλη ↙ ὀρθά.[16]

וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל. *Et planta pedum eorum veluti planta pedis vituli.* Ο΄. καὶ πτερωτοὶ οἱ πόδες αὐτῶν ※ ὡς ἴχνος μόσχου ↙.[17] Ἀ. καὶ τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτοῦ (ὡς ἴχνος ποδὸς) στρόγγυλον. Σ. καὶ ὡς ἴχνος ποδὸς μόσχου.[18]

וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל. *Et scintillantes sicut aspectus aeris politi.* Ο΄. καὶ σπινθῆρες ὡς ἐξαστράπτων χαλκός. Σ. καὶ ἐξήστραπτον ὡς εἶδος πετάλου ὀξέως χαλκοῦ.[19]

8. עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם. *Ad quatuor latera eorum.* Ο΄. ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. Σ. τετραμερῶς.[20]

8, 9. וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעְתָּם׃ חֹבְרֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחוֹתָהּ כַּנְפֵיהֶם לֹא־יִסַּבּוּ. *Et facies eorum et alae eorum quatuor ipsis* erant. *Conjunctae inter se* erant *alae eorum; non vertebant se.* Ο΄. καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ※ Ἀ. Θ. καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ↙ τῶν τεσσάρων, ※ Ἀ. Θ. ἐχόμενα ἑτέρα τῆς ἑτέρας, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ↙ οὐκ ἐπεστρέφοντο (Ἀ. οὐ μετετρέποντο. Θ. οὐκ ἀνετρέποντο[21]).[22]

9. אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ. *Ad plagam oppositam faciei suae ibant.* Ο΄. ἀπέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν ἐπορεύοντο. Οἱ λοιποί· κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπορεύετο.[23]

11. וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם. *Et facies eorum* (tales erant); *alae autem eorum.* Ο΄. ※ καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ↙, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν.[24] Σ. καὶ κατὰ τὰ πρόσωπα αὐτῶν αἱ πτέρυγες αὐτῶν.[25]

פְּרֻדוֹת. *Expansae.* Ο΄. ἐκτεταμέναι. Ἀ. διωρισμέναι. Θ. κεχωρισμέναι.[26]

לְאִישׁ. *Unicuique.* Ο΄. ἑκατέρῳ. Σ. ἑκάστῳ.[27]

12. אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת. *Quocunque ferebat spiritus ire.* Ο΄. οὗ ἂν ἦν τὸ πνεῦμα πορευόμενον. Σ. ὅπου ᾖ ἡ ὁρμὴ τοῦ πνεύματος.[28]

לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן. *Non vertebant se, cum irent.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐπέστρεφον ※ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά ↙.[29]

---

[12] Cod. 86, teste De Reg. [13] Idem. [14] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. pingit: ܠܚܕ ※ ܠܗܘܢ ↙. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. Jes. Sic in textu Syro-hex. Codd. 87, 88: καὶ τὰ σκ. αὐτῶν ※ σκέλος ὀρθόν; absente cuneolo. [17] Codd. 87, 88. Syro-hex. supplet: ※ ὡς ἴχνη (ܥܩܒܬܐ) μόσχου ↙. [18] Cod. 86, teste De Reg. "Gregorius Neocaesariensis in Ezechielem Cap. I, qui commentarius etiam Gregorio Nazianzeno falso adscribitur: τὸ ἴχνος δὲ τῶν ποδῶν, ὡς μὲν ὁ Σύμ., μόσχου, διὰ τὸ γεωπόνον· ὡς δὲ Ἀκ., στρόγγυλον, διὰ τὸ κάλλιστον τῶν σχημάτων."—*Montef.* Hieron.: "*Et plantam pedis, quasi vestigium pedis vituli*, sive, ut interpretatus est Aq., *rotundam*, quod LXX penitus omiserunt." Post οἱ πόδες αὐτῶν Cod. 234 infert: καὶ ὡς ἴχνος ποδὸς μόσχου. [19] Syro-hex. ܣ. ܘܡܨܛܡܚܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܛܪܦܐ ܡܚܠܠܐ ܕܚܪܝܦܐ. [20] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xlviii. 20. [21] Idem. Cf. ad Cap. x. 11. [22] Cod. Jes., teste Montef., qui pingit: ※ Ἀ. Θ. καὶ αἱ πτ. αὐτῶν τῶν τ. ἐχόμενα—οὐκ ἐπεστρέφοντο, sine cuneolo. Parsons. ex eodem sine aster. affert: καὶ τὰ πρ. αὐτῶν καὶ πτέρυγες αὐτῶν κ.τ.ἑ. Codd. 87, 88, Syro-hex.: καὶ τὰ πρ. αὐτῶν ※ καὶ αἱ (αἱ om. Cod. 87) πτ. αὐτῶν ↙ τῶν τ. ※ ἐχόμεναι (sic) ἑτ. τῆς ἑτ., καὶ αἱ πτ. αὐτῶν ↙ οὐκ ἐπεστρέφοντο. (Syro-hex. male pingit: ※ καὶ αἱ πτ. αὐτῶν ↙ . . . ※ καὶ αἱ πτ. αὐτῶν ↙.) [23] Cod. 86, testibus De Reg. et Vercellone: ὁ λ. κατὰ—ἐπορεύετο. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. κατὰ πρόσωπον (τρόπον Cod. 88) αὐτοῦ ἐπορεύοντο. [24] Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 22, Syro-hex. De Reg. e marg. Cod. 86 affert: Λοιποί· ταυτὰ τὰ πρ. αὐτῶν, quae lectio est Codd. 23, 36, aliorum. [25] Syro-hex. ܣ. ܘܠܘܩܒܠ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܗܘܢ ܓܦܝܗܘܢ. [26] Codd. 86, 88. (Parsons. e priore exscripsit: Θ. διωρ. κεχωρ., invito De Reg.) [27] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Codd. XII, 22, 23, alii. [28] Codd. 86, 88, quorum hic ὁρμὴ sine artic. habet. Hieron.: *ubi erant impetus spiritus.* [29] Cod. Jes. (cum πορεύεσθαι, non ἐκπορ., ut Montef.) Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. De Reg. e Cod. 86 affert: Οἱ λοιποί· ἐν τῷ π. αὐτά.

13. וּדְמוּת הַחַיּוֹת. *Et similitudo animalium.* Ο΄. καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων. Ἀ. καὶ ὁμοιώσεις τῶν ζώων.[30]

כְּמַרְאֵה. *Sicut species.* Ο΄. ὡς ὄψις. Σ. (ὡς) εἰδέα. Θ. ὡς ὅρασις.[31]

כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת. *Sicut species lampadum; ipsa* erat *discurrens.* Ο΄. ὡς ὄψις λαμπάδων ※ ἐστὶ ◂ συστρεφομένων.[32] Σ. ἦν δὲ καὶ ὡς εἰδέα λαμπάδων αὕτη διερχομένη. Θ. . . διεπορεύετο.[33]

14. וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק. *Et animalia currebant redibantque sicut species fulgetri.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ τὰ ζῶα ἔτρεχον καὶ ἀνέκαμπτον ὡς εἶδος τοῦ βεζέκ ◂.[34] Ἀ. . . ἀπορροίας. Σ. . . ἀκτῖνος. Θ. . . ἀστραπῆς.[35] Aliter: Σ. . . ὡς εἶδος ἀκτῖνος ἀστραπῆς.[36]

15. וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו. *Et aspexi animalia, et en! rota una super terram juxta animalia cum quatuor faciebus ejus.* Ο΄. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τροχὸς εἷς ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος (Ἀ. Σ. πλησίον[37]) τῶν ζώων τοῖς τέσσαρσι. Σ. ἐμβλέποντος δέ μου εἰς τὰ ζῶα, ὤφθη τροχὸς εἷς ἐν τῇ γῇ πλησίον τῶν ζώων, τετραπρόσωπος.[38]

16. וּמַעֲשֵׂיהֶם. *Et fabricae earum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἡ ποίησις αὐτῶν ◂.[39] Ἀ. Θ. καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν.[40] Σ. καὶ κατασκευὴ (αὐτῶν).[41]

כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ. *Quasi aspectus chrysolithi.* Ο΄. ὡς εἶδος Θαρσείς. Ἀ. ὡς ὀφθαλμὸς χρυσολίθου. Σ. ὡς ὅρασις ὑακίνθου.[42] Θ. ὡς εἶδος Θαρσείς.[43]

וּמַרְאֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἡ ὅρασις αὐτῶν ◂.[44]

בְּתוֹךְ הָאוֹפָן. *In medio rotae.* Ο΄. ἐν τροχῷ. Ἀ. Θ. ἐν μέσῳ τροχοῦ. Σ. ἐντὸς (τοῦ τροχοῦ).[45]

17. עַל־אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן. *Ad quatuor latera eorum.* Ο΄. ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. Ἄλλος· τετραπρόσωπον.[46]

---

[30] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [31] Codd. 86, 88. Ad Sym. cf. Hex. ad Job. xli. 1, ubi ἰδέα editum. Alteram scripturam exhibent Codd. Vat. et Alex. ad Dan. i. 13, 15. [32] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [33] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܢܦܩܐ. ܗܘܐ ܕܝܢ ܘܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܠܡܦܕܐ ܗܝ ܕܥܒܪܐ. Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. διερχομένη. Θ. διεπορεύετο. [34] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 42, 62, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. Post ἀνέκαμπτεν (sic) Codd. 22, 36, alii, τάχει inferunt. Hieron.: "Quodque sequitur: *Et animalia currebant et revertebantur quasi species bezec,* de editione Theodotionis in LXX additum est." [35] Codd. 86, 88. Fortasse legendum: Σ. ἀκτῖνος ἀστραπῆς, deleto Θ. Montef. e Cod. Jes., ut videtur, Aquilae tribuit: ὡς εἶδος ἀπορροίας ἡ ἀστραπῆς. [36] Theodoret. Syro-hex. affert: ܣ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܙܠܝܩܐ ܕܒܪܩܐ. Hieron.: "*In similitudinem fulguris coruscantis,* quod Hebraico sermone dicitur BEZEC, et interpretatus est Sym., *quasi species radii fulguris.*" [37] Codd. 86, 88. [38] Syro-hex. Symmacho continuat: ܟܕ ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܠܚܝܘܬܐ. ܐܬܚܙܝ ܓܝܓܠܐ ܚܕ ܒܐܪܥܐ ܠܘܬ ܚܝܘܬܐ ܕܐܪܒܥܐ ܦܪܨܘܦܐ. In textu post τέσσαρσι Cod. 62 infert τετραπρόσωπος. [39] Sic Codd. 87, 88 (uterque sine ἡ), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ λοιποί· ἡ ποίησις αὐτῶν. Hieron.: *et factura earum.* [40] "MS. Jes.: ※Ἀ. Θ. καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν ὡς εἶδος Θαρσείς. Ubi priora tantum verba, καὶ αἱ π. αὐτῶν, Aquilae esse possunt . . . notat enim idem codex: Ἀ. ὡς ὀφθαλμὸς χρυσολίθου. Σ. ὡς ὅρασις ὑακίνθου."—*Montef.* [41] Cod. 86, teste De Reg. [42] Cod. Jes. Theodoret. affert: Σ. ὡς ὅρασις ὑακίνθου. Syro-hex. ܣ. ܕܝܩܢܬܐ. Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 14. (Parsons. e Codd. 86 (concinente De Reg.), 88 exscripsit: Ἀ. κατασκοπὴ χαρᾶς χρυσολίθου. Σ. ὑακίνθου; necnon e Cod. 87*: Ἀ. χρυσόλιθος. Σ. ὑάκινθον κατασκοπὴ χώρας (sic); ubi glossa κατασκοπὴ χαρᾶς (Hieron. *exploratio gaudii*) pertinet ad etymologiam Hebraei תַּרְשִׁישׁ, a תּוּר, *explorare,* et שׂוּשׂ, *gaudere.*) Memoria lapsus est Hieron.: "*Tharsis,* quam nos in *mare* vertimus: Aquila *hyacinthum* posuit, qui lapis caeli habet similitudinem." At vero Symmachum, non Aquilam, *hyacinthum* vertisse, tradit idem in Comment. ad Cap. x. 9, necnon in Epist. XXXVII ad Marcellam (Opp. T. I, p. 172). [43] Cod. Jes. Sic Cod. 86, teste De Reg. [44] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [45] Codd. 86, 88. [46] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. vero ad v. 16 affert: "ἐν τοῖς τέσσαρσι] + τετραπρόσωπον marg. sub ※ 86."

17. בְּלֶכְתָּם. *Cum irent.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς ◄.[47]

18. וְגַבֵּיהֶן. *Et apsides earum.* Ο΄. οὐδ᾽ οἱ νῶτοι αὐτῶν. Ἀ. (καὶ) αὐχένες.. Σ. (καὶ) τὰ ἀναστήματα..[48]

וְגֹבַהּ לָהֶם. *Et altitudo* erat *eis.* Ο΄. καὶ ὕψος ἦν αὐτοῖς. Ἀ. (καὶ) μετεωρότης...[49] Σ. καὶ ἀνάστημα ἦν τοῖς ζώοις καὶ ὕψη.[50]

וְיִרְאָה לָהֶם. *Et timor* erat *eis* (terrorem injiciebant). Ο΄. καὶ εἶδον αὐτά. Ἄλλος· καὶ φοβεροὶ ἦσαν.[51]

19. הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם. Ο΄. οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν. ※ Ἀ. Θ. οἱ τροχοὶ ἐν αὐτοῖς ◄.[52]

וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת. *Et cum elevarentur animalia.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὰ ζῷα. Σ. (καὶ) ἐπαιρομένων τῶν ζώων.[53]

יִנָּשְׂאוּ. *Elevabantur.* Ο΄. ἐξῄροντο. Σ. συνεπῄροντο.[54]

20. עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם. *Quocunque ferebat spiritus ad eundum, ibant, eo spiritus* erat *ad eundum; et rotae elevabantur conjuncte cum eis.* Ο΄. οὗ ἂν ἦν ἡ νεφέλη, ἐκεῖ ※ ὥρμα ◄[55] τὸ πνεῦμα τοῦ πορεύεσθαι, ἐπορεύοντο (alia exempl. add. τὰ ζῷα καὶ[56]) οἱ τροχοί, καὶ ἐξῄροντο σὺν αὐτοῖς. Σ. ὅπου ὥρμα τὸ πνεῦμα πορεύεσθαι, ἐκεῖ πορευομένου τοῦ πνεύματος, καὶ οἱ τροχοὶ συνεπῄροντο κατ᾽ αὐτούς.[57]

21. וּבְעָמְדָם. *Et stantibus illis.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτά. Σ. (καὶ) ἑστώτων (αὐτῶν).[58]

יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים. Ο΄. ἐξῄροντο ※ οἱ τροχοί ◄.[59]

22. הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. *Crystalli terribilis.* Ο΄. κρυστάλλου ※ Οἱ Γ΄. φοβεροῦ ◄.[60]

23. יְשָׁרוֹת. *Rectae.* Ο΄. ἐκτεταμέναι. Σ. ὀρθαί. Θ. εὐθεῖς.[61]

לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה וּלְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה אֵת גְּוִיֹּתֵיהֶם. *Unicuique binae* erant *tegentes illis, et unicuique binae tegentes illis corpora eorum.* Ο΄. ἑκάστῳ δύο (alia exempl. add. συνεζευγμέναι[62]) ἐπικαλύπτουσαι τὰ σώματα αὐτῶν. Alia exempl. add. ※ καὶ δύο καλύπτουσαι αὐτοῖς τὰ σώματα αὐτῶν ◄.[63]

24. כְּקוֹל־שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה. *Sicut vocem Omnipotentis: cum irent,* erat *sonus strepitus sicut sonus castrorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὡς φωνὴν ἱκανοῦ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ, φωνὴ τοῦ λόγου (הַמִּלָּה), ὡς φωνὴ παρεμβολῆς ◄.[64]

שַׁדַּי. Ἀ. Σ. ἱκανοῦ.[65] Λοιποί· θεοῦ σαδδαί.[66]

---

[47] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [48] Codd. 86, 88. Symmachi lectionem ad καὶ ὕψος refert De Reg. [49] Codd. 86, 88. Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. μετεωρατε, repugnante De Reg. [50] Syro-hex. ܣ. ܘܩܘܡܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܚܝ̈ܘܬܐ ܘܪ̈ܘܡܐ. Ad ἀνάστημα cf. Gen. vii. 23 in Syro-hex. [51] "Post ἦν αὐτοῖς in quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] et apud Theodoretum sequitur, καὶ φ. ἦσαν, quod S. Hieron. non habet."—*Nobil.* [52] Cod. Jes., teste Montef. [53] Codd. 86, 88. [54] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: "Σ. συν επηρνυντο 86. Σ. συνεπηρηντο 88." [55] Cod. 87: ἐκεῖ (※) ὥρμα ◄ τὸ πν. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ λοιποί· ὥρμα. [56] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [57] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܐ ܕܡܦܩܐ ܗܘܐ ܪܘܚܐ ܣܘܥܪܢܐ ܠܡܗܠܟܘ. ܬܡܢ ܡܗܠܟܐ ܗܘܐ ܪܘܚܐ. ܐܦ ܓܝ̈ܓܠܐ ܐܟܚܕܐ ܡܬܥܠܝܢ ܗܘܘ ܐܟܘܬܗܘܢ. (Ad locutionem ܡܦܩܐ ܣܘܥܪܢܐ, ὥρμησε, cf. Nah. iii. 16 in Syro-hex.) Parsons. affert: "Σ. συνεπήρνυντο [De Reg. ἐπήρνοντο] 86. Σ. ἐπορεύοντο 88."

[58] Codd. 86 (silente De Reg.), 88. [59] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 88. [60] Parsons. e Cod. 86 affert: Οἱ Γ΄ (De Reg. exscripsit: Σ. Οἱ Γ΄. Ο΄). φοβεροῦ. Sic in textu Codd. XII, 62, 88, 147, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87. Codd. 22, 23, 36, alii, post κρυστάλλου inferunt φοβερόν. [61] Codd. 86, 88. [62] Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii. Cf. v. 11. Syro-hex.: ἑκάστῳ δύο συγκαλύπτουσαι (ܐܟܚܕܐ ܕܡܟܣܝܢ), ἐπικαλύπτουσαι κ.τ.ἑ. [63] Sic Cod. 87, Syro-hex. [64] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. III, XII, 26, 49, 87, 88, alii, et Syro-hex. Sic (cum θεοῦ σαδδαὶ pro ἱκανοῦ, et φωνὴν bis pro φωνὴ) Codd. 22, 23, alii, et Theodoret. Hieron. lectionem non Theodotioni, sed τοῖς Ο΄ vindicat, notans: "LXX transtulerunt, *quasi vocem fortis*, quod in Hebraico dicitur SADDAI ... Et juxta LXX, *vox verbi.*" [65] Theodoret.: καὶ τὸ τελευταῖον ἀπορήσας παραβολῶν, ἐπήγαγεν· ὡς φωνὴν θεοῦ σαδαὶ, ὅπερ Ἀκ. καὶ Σύμ. ἱκανοῦ ἡρμήνευσαν. [66] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. ad ἱκανοῦ in marg. char. med. habet: ܕܐܠܗܐ ܫܕܝ, appicto

25. וַיְהִי־קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם. *Et erat vox de firmamento quod* erat *super caput eorum.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. Σ. καὶ ἐν τῷ γίνεσθαι φωνὴν ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν.[67]

25, 26. בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן׃ וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם. *Cum stabant, demittebant alas eorum. Et super firmamentum quod* erat *super caput eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ ἀνίεντο αἱ πτέρυγες αὐτῶν. καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν ◂.[68] Σ. εἱστήκεισαν, καὶ ἀνίεντο (s. ἐπαύοντο) αἱ πτέρυγες αὐτῶν . . .[69]

27. כְּעֵין. Ο΄. ὡς ὄψιν (Ἀ. ὀφθαλμόν. Σ. Θ. εἶδος[70]).

כְּמַרְאֵה־אֵשׁ בֵּית־לָהּ סָבִיב. *Sicut speciem ignis intrinsecus ejus circum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὡς ὅρασις πυρὸς ἔσωθεν αὐτοῦ κύκλῳ ◂.[71]

מָתְנָיו. *Lumborum ejus.* Ο΄. ὀσφύος. Ἀ. νώτου.[72]

וְנֹגַהּ. *Et fulgor.* Ο΄. καὶ τὸ φέγγος. Σ. περιφεγγόμενον.[73]

28. כֵּן מַרְאֵה. Ο΄. οὕτως ἡ στάσις (Ἀ. Θ. ὅρασις. Σ. εἶδος[74]).

Cap. I. 24. καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν πτερύγων αὐτῶν ÷ ἐν τῷ πτερύσσεσθαι αὐτά (◂).[75]

Cap. II.

1. וָאֲדַבֵּר. *Et loquar.* Ο΄. καὶ λαλήσω. Σ. ἵνα λαλήσω.[1]

2. וַתָּבֹא בִי רוּחַ. *Et ingressus est in me spiritus.* Ο΄. καὶ ἦλθεν ἐπ᾽ ἐμὲ πνεῦμα. Σ. καὶ εἰσῆλθεν ἐντός μου πνεῦμα.[2]

3. אֶל־גּוֹיִם הַמּוֹרְדִים. *Ad gentem rebellem.* Ο΄. τοὺς παραπικραίνοντάς με. Θ. (πρὸς ἔθνη τὰ) ἀφεστηκότα.[3]

מָרְדוּ־בִי. *Defecerunt a me.* Ο΄. παρεπίκρανάν με. Ἀ. ἀπέστησαν (ἀπ᾽ ἐμοῦ).[4]

3, 4. פָּשְׁעוּ בִי עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְהַבָּנִים קְשֵׁי פָנִים וְחִזְקֵי־לֵב אֲנִי שׁוֹלֵחַ אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם. *Desciverunt a me usque ad hunc ipsum diem. Et* quod attinet ad *natos, duri* sunt *ore et obfirmati corde, ad quos ego mitto te.* Ο΄. ※ Θ. ἠθέτησαν ἐν ἐμοὶ ◂ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας· ※ Θ. καὶ υἱοὶ σκληροπρόσωποι καὶ στερεοκάρδιοι, ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς ◂.[5]

4. אֲדֹנָי יֱהֹוִה. Ο΄. κύριος. Alia exempl. κύριος κύριος.[6] Ἀ. Σ. IIIII ὁ θεός. Θ. ἀδωναΐ

Graeco CAΔΔAI. Cf. Hex. ad Job. vi. 4. [67] Syro-hex. ܣ. ܘܟܕ ܗܘܐ ܗܘܐ ܩܠܐ ܠܥܠ ܡܢ ܪܩܝܥܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܥܠ ܡܢ ܪܝܫܗܘܢ. [68] Cod. Jes., qui ἀνίοντο (non, ut Montef., ἀνιόντα) habet, invitis ceteris omnibus. Sic in textu Comp. (cum τοῦ ὄντος ὑπὲρ κ. α.), Ald., Codd. III, 22, 36 (praem. καὶ), 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. [69] Syro-hex. Symmacho continuat: ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܘܢܝܚܝܢ ܗܘܘ ܓܦܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀ [70] Cod. 86, teste De Reg. [71] Cod. Jes. Sic in textu (cum ὅρασιν) Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [72] Codd. 86, 88. [73] Cod. 86, teste De Reg. [74] Codd. 86, 88. In textu ὅρασις pro στάσις habent Ald., Codd. 22, 23, 26, alii. [75] Cod. 87, qui cum Ald., Codd. 22, 23, 36, aliis, πτερύσσεσθαι pro πορεύεσθαι habet.

Cap. II. [1] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܕܐܡܠܠ ܠܘܬܟ. [2] Syro-hex. in continuatione: ܘܥܠ ܓܘܐ ܕܝܠܝ ܪܘܚܐ ܀ [3] Codd. 86, 88. Origen. Opp. T. IV, p. 83 locum citat: ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς ἔθνη τὰ ἀφεστηκότα, καὶ ἀπιστήσαντά μοι. [4] Iidem. Vix crediderim esse Aquilae lectionem, qui in eadem locutione Cap. xx. 38 pro בִּי interpretatus est ἐν ἐμοί. [5] Cod. Jes., qui siglum ※ Θ. integrae lectioni praefigit. (Montefalconii scripturas ἠτέθησαν et στερεωκάρδιοι nihil moramur.) Sic sine nom., sed cum duplici aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine asteriscis Comp., Ald. (uterque cum ἀποστελῶ), alii. "In quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, aliis], et apud Theodoretum pro στερεοκάρδιοι est θρασυκάρδιοι."—*Nobil.* Hieron.: "*Et filii dura facie et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te.* Hoc in LXX non habetur." [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 42, 49, alii. Syro-hex. ad ἐγὼ (ἀποστέλλω) in marg. habet: κύριος. Lectio ἀδωναΐ κύριος, s. κύριος ἀδωναΐ est in Codd. 22, 23, 36, aliis; et sic passim in hoc libro. Hieron. ad Cap. vi. 1: "Quod saepe in hoc propheta dicitur, *Adonai Dominus,* propter Graecos et Latinos, qui Hebraeae linguae non habent scientiam, breviter

IIIII.[7] 'Ο Ἑβραῖος· ἀδωναῒ ἐλωΐ.[8]

5. אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־יֶחְדָּלוּ. *Sive audiant, sive omittant.* Ο΄. ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν, ἢ πτοηθῶσι ('Α. Σ. παύσωσιν[9]). Ἄλλος· ἐὰν πῶς (fort. πως) ἀκούσωσι, παύσονται.[10]

מְרִי. *Contumax.* Ο΄. παραπικραίνων. 'Α. Σ. προσεριστής.[11]

6. כִּי סָרָבִים וְסַלּוֹנִים אוֹתָךְ. *Quamvis refractarii* (s. *aculei*) *et spinae* sunt *tecum.* Ο΄. διότι παροιστρήσουσι, καὶ ἐπισυστήσονται ἐπὶ σὲ κύκλῳ. Σ. ἰταμοὶ γὰρ καὶ ἀπόρρητοί εἰσι πρὸς σέ. Θ.. δύσκολοι καὶ ἀπειθεῖς μετὰ σοῦ.[12]

מִדִּבְרֵיהֶם. Ο΄. τοὺς λόγους αὐτῶν. Θ. ἀπὸ τῶν λόγων αὐτῶν.[13]

אַל־תֵּחַת. *Ne expavescas.* Ο΄. μὴ ἐκστῇς ('Α. πτήξῃς. Σ. καταπλαγῇς. Θ. πτοηθῇς[14]).

מְרִי. Ο΄. παραπικραίνων. 'Α. ἀλλάσσων. Σ. προσεριστής.[15]

7. יֶחְדָּלוּ. Ο΄. πτοηθῶσι. 'Α. Σ. παύσωνται.[16]

8. אֵת אֲשֶׁר. Ο΄. ὃ (s. ἃ). 'Α. τὰ ὅσα. Σ. ὅσα.[17]

9. מְגִלַּת־סֵפֶר. *Volumen libri.* Ο΄. κεφαλὶς βιβλίου. Σ. εἰλητὸν τεῦχος.[18]

10. וְכָתוּב אֵלֶיהָ קִנִים וָהֶגֶה וָהִי. *Et scripta erant in eo elegia et gemitus et lamentatio.* Ο΄. Θ. καὶ ἐγέγραπτο (alia exempl. add. ἐν αὐτῇ, s. εἰς αὐτὴν[19]) θρῆνος καὶ μέλος καὶ οὐαί. 'Α. (καὶ) γεγραμμένον ἦν ἐπ' αὐτοῦ κτίσις καὶ ἀντίβλησις καὶ ἔσται.[20] Σ... θρῆνοι καὶ κατάλεγμα καὶ μέλος πενθικόν.[21]

CAP. III.

1. אֵת אֲשֶׁר־תִּמְצָא אֱכוֹל. *Quod inveneris comede.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὃ ἐὰν εὕρῃς φάγε ◂.[1]

3. אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ. *Quod ego do tibi.* Ο΄. τῆς δεδομένης εἰς σέ. Σ. οὗ δέδωκά σοι.[2]

לְמָתוֹק. *In dulcedinem.* Ο΄. γλυκάζον. 'Α. τῇ γλυκύτητι.[3]

5. עִמְקֵי שָׂפָה וְכִבְדֵי לָשׁוֹן. *Profundos labio et graves lingua.* Ο΄. βαθύγλωσσον. Alia exempl. βαθύχειλον καὶ βαρύγλωσσον.[4]

---

exponendum videtur. ADONAI unum nomen est de decem vocabulis Dei, et significat *Dominum*, quo saepe et in hominibus utimur... Quando igitur duo, *Domini* et *Domini*, juncta sunt nomina, prius nomen commune est, secundum proprie Dei, quod appellatur ἄρρητον, id est, *ineffabile*." [7] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. i. 2. [8] "Ita Regius cod. bombycinus."—*Montef.* [9] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 7. [10] Syro-hex. in marg. char. med. ܐܢ ܕܝܢ ܐܝܟܢܐ ܢܫܡܥܘܢ ܢܫܠܘܢ. Est fortasse Symmachi, cui Cod. 86, teste De Reg., vindicat: ἐὰν πῶς ἀκούσωσιν. [11] Codd. 86, 88. [12] Cod. 86, teste De Reg. In priore lectione non assequimur epitheton ἀπόρρητοι de hominibus dictum, nec cepisse videtur Syrus noster, vertens: .ܣ ܡܣܪܒܝܢ ܓܝܪ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܡܬܬܦܝܣܝܢ (ἀνέλπιστοι) ܠܘܬܟ. [13] Codd. 86, 88. [14] Cod. 86. Ad Sym. Parsons. exscripsit καταλλαγῆς, invito De Reg. Praeterea ad μὴ ἐκστῇς Parsons. e Cod. XII affert: 'Α. μὴ ἠγγοίης, quod nescio quid sibi velit, nisi glossator ad μὴ ἐκστῇς appinxerit μὴ ἀγωνιάσῃς. [15] Cod. XII. Cf. ad Cap. xvii. 12. xx. 8. xxiv. 3. [16] Cod. 86. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. παύσωσιν. Deinde Montef. ex Regio edidit: Οἱ λοιποί· κοπάσουσιν; ex Origene, ut videtur, qui tantum ait (Opp. T. III, p. 408): ἀσφαλέστερον ἂν λέγοιτο ἀντὶ τοῦ πτοηθῶσι, κοπάσουσι. Sed cf. ad Cap. iii. 11. [17] Cod. 86, teste De Reg. [18] Codd. 86, 88. Mendose Cod. XII: Σ. ιλη το τεῦχος. Accurate, ut solet, Syro-hex. .ܣ ܦܢܩܝܬܐ ܕܟܬܒܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [20] Nobil., Origen. (Opp. T. III, p. 409), et Reg.: Καὶ ὁ μὲν οὖν Θεοδ. ἀκολούθως τοῖς Ο΄ ἐξέδωκεν· ὁ δὲ Σύμ. οὐ πάνυ ἀπᾳδόντως, θρήνους (non, ut Montef., θρῆνον) καὶ κ. καὶ μ. πενθικόν· ὁ δὲ 'Ακ., γεγραμμένον, φησὶν, ἦν ἐπ' αὐτοῦ (non ἐν αὐτῷ) κτίσις καὶ ἀντίβλησις καὶ ἔσται. (Pro κτίσις Montef. ex conjectura edidit κτῆσις, a קָנָה, *possedit;* sed Hebraea קָנָה et קִנְיָן etiam de *creatione* aliquando posita sunt, et Origenes in enarratione κτίσιν repetit. Deinde pro ἀντίβλησις, *collatio*, quae forma cum Homerica ἀνάβλησις, *dilatio*, conferenda est, L. Bos tentabat ἀντιβόλησις, *supplicatio*.) [21] Nobil., cet. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. κατάλεγμα. Σ. μέλος μουσικόν (sic); aliter ac De Reg., qui e Cod. 86 affert: Σ. κατάλεγμα καὶ μ. πενθικόν. Tandem Syro-hex. ad μέλος (ܩܝܢܬܐ) affert: .ܣ ܐܘܠܝܬܐ.

CAP. III. [1] Cod. Jes. Asteriscum assumpsimus e Cod. 87, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62 (cum αρῃς pro εὕρῃς), 88. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. [4] Sic Comp., Ald. (sine καὶ), Codd. III, XII, 22, 23 (cum βαθυγλ.), 26, 36, 48 (cum βραδυγλ.), alii, et Syro-hex. Origen. ibid.: ἐν ἐπαίνῳ οὖν εἴρηται ὁ βαθύχειλος καὶ ὁ βαρύγλωσσος.

6. לֹא אֶל־עַמִּים. Ο΄. οὐδὲ πρὸς λαούς. Θ. ὄφελον ...[5]

עִמְקֵי שָׂפָה. Ο΄. ἀλλοφώνους. Οἱ Γ΄. βαθυχείλους.[6]

כִּבְדֵי. Ο΄. στιβαρούς. Ἀ. βαρεῖς.[7]

7. חִזְקֵי־מֵצַח וּקְשֵׁי־לֵב הֵמָּה. *Obfirmati fronte et duri corde sunt.* Ο΄. φιλόνεικοί εἰσι καὶ σκληροκάρδιοι. Ἀ. ἰσχυροὶ μετώπῳ...[8] Σ. ἀναιδεῖς μετώπῳ καὶ θρασυ(κάρδιοι).[9]

8. לְעֻמַּת (bis). *Pariter ac.* Ο΄. κατέναντι. Ἀ. συμφώνως.[10]

מִצְחֲךָ ... מִצְחָם. Ο΄. τὸ νῖκός σου ... τοῦ νίκους αὐτῶν. Θ. τὸ μέτωπόν σου ... τοῦ μετώπου αὐτῶν.[11]

9. נָתַתִּי מִצְחֶךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. δέδωκα τὸ νῖκός σου.[12] ※ Θ. δέδωκα τὸ μέτωπόν σου ◂.[13]

וְלֹא־תֵחַת. *Neque expavescas.* Ο΄. μηδὲ πτοηθῇς. ※ Σ. μηδὲ ὑπενδῷς ◂.[14]

11. אֶל־הַגּוֹלָה. *Ad exsules.* Ο΄. εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν (Ἀ. μετοικεσίαν. Σ. ἐξοικισμόν. Θ. ἀποικίαν[15]).

11. יֶחְדָּלוּ. Ο΄. ἐνδῶσι. Ἀ. Σ. παύσωνται. Θ. κοπάσωσι.[16]

13. וְקוֹל כַּנְפֵי. *Et sonum alarum.* Ο΄. καὶ εἶδον φωνὴν τῶν πτερύγων. Σ. καὶ σύγκρουσιν πτερύγων.[17] Aliter: Σ. (καὶ) ψόφον ..[18]

מַשִּׁיקוֹת. *Contingentium.* Ο΄. πτερυσσομένων. Ἀ. συναπτομένων. Σ. προσπιπτουσῶν. Θ. προσκρουομένων.[19]

רַעַשׁ גָּדוֹל. *Fragoris magni.* Ο΄. τοῦ σεισμοῦ ※ Ἀ. Σ. Θ. τοῦ μεγάλου ◂.[20]

14. מַר בַּחֲמַת. *Maestus in aestu.* Ο΄. ἐν ὁρμῇ. Alia exempl. μετέωρος ἐν ὁρμῇ.[21] Ἀ. πικρὸς ἐν χόλῳ. Σ. πεπικραμμένος χόλῳ.[22]

וְיַד־יְהוָה עָלַי. *Et manus Jovae* erat *super me.* Ο΄. καὶ χεὶρ κυρίου ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμέ. Σ. χεὶρ γὰρ κυρίου ἦν ἐπ᾽ ἐμέ.[23]

15. תֵּל אָבִיב. *Tel-abib.* Ο΄. μετέωρος, καὶ περιῆλθον. Οἱ Γ΄. Θελαβίβ.[24]

מַשְׁמִים. *Stupens.* Ο΄. ἀναστρεφόμενος. Ἀ. (juxta ed. 2dam) ἠρεμάζων. Σ. ἀδημονῶν. Θ. θαυμάζων.[25]

16. וַיְהִי דְבַר־יְהוָה. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐγένετο ◂ λόγος κυρίου.[26]

---

[5] Parsons. ad πρὸς λαοὺς e Codd. 86, 88 exscripsit: Θ. ὤφελον (sic). Lectio pertinet ad לוּ pro לֹא, aut hic, aut in locutione אִם־לֹא, Ο΄. καὶ εἰ. [6] Codd. 86, 88 (cum βαθυχειλεις). [7] Iidem. [8] Cod. Jes., ubi ισχυρω scriptum, teste Parsons. [9] Montef. e Cod. Jes. edidit: Σ. ἀναιδεῖς (Parsons. ανελεις) μετώπῳ. Praeterea Parsons. affert: Σ. ανεδεις (sic) μ. καὶ θρασυ (sic) Cod. 86. Σ. ἀναιδεῖς προσώπῳ (sic) Cod. 88. Denique De Reg. e Cod. 86 falso exscripsit: Σ. ἀναιδεῖς μ. καὶ θρασεῖς. [10] Codd. 86, 88. "Videlicet Aq. concordat cum LXX."—*De Reg.* Fallitur. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 27. Ezech. xi. 22. [11] Codd. 86, 88. Sic in textu Cod. 42. [12] Sic Ald., Codd. III, 26, 68, alii. Syro-hex. in marg. τὸ νεῖκος (ܙܟܘܬܐ). [13] Cod. Jes. (In schedis Parsonsianis Θ. abest.) Sic in textu Codd. 22 (cum πρόσωπον), 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [14] Cod. Jes. Parsons. e marg. Cod. XII sine nom. affert: μηδὲ ὑπενδῷς. [15] Codd. 86, 88. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xl. 1. [16] Codd. 86, 88, quorum hic παύσονται et κοπάσουσι habet. Cf. ad Cap. ii. 7. [17] Syro-hex. ܣ. ܘܢܩܫܐ ܕܓܦܐ. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. καὶ σύγκρουσιν.

[18] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xxvi. 15. [19] Cod. 86. Sic, nisi προπιπτουσῶν, Cod. 88. [20] Cod. Jes., teste Parsonsio: ※Ἀ. Θ. μεγάλου. Cod. 86: Ἀ. Σ. τοῦ μεγάλου. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 36, 48, alii: σεισμοῦ μεγάλου. [21] Sic Comp. (sine ἐν), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., et Syro-hex. [22] Codd. 86, 88, ubi πεπικραμένος scriptum. Cf. Hex. ad Job. iii. 5. [23] Syro-hex. ܣ. ܐܝܕܐ ܓܝܪ ܕܡܪܝܐ ܗܘܬ ܥܠܝ. [24] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *acervum novarum frugum*, Aq., Sym., et Theod. ipsa verba posuere Hebraica THEL ABIB, quod LXX transtulerunt, *sublimis et circuivi*." [25] Hieron.: "Pro eo quos nos diximus *maerens*, et in Hebraeo scriptum est MASMIM, Theod. transtulit *admirans*, ut stuporem prophetae iniquitates eorum cernentis exprimeret. Aquilae vero secunda editio, quam Hebraei κατὰ ἀκρίβειαν nominant, transtulit ἠρεμάζων, id est, *quiescens*, et *seorsum positus*." Codd. 86, 88: Σ. ἀδημονῶν. Syro-hex.: Σ. Θ. ἀδημονῶν (ܡܬܥܩܐ ܗܘܐ). Cf. Hex. ad Psal. cxv. 2. [26] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex.

17. צֹפֶה. *Speculatorem.* Ο′. σκοπόν. Ἀ. σκοπευτήν.[27]

נְתַתִּיךָ. Ο′. δέδωκά σε. Σ. ἔταξά σε.[28]

וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם מִמֶּנִּי. *Et moneas eos a me.* Ο′. καὶ διαπειλήσῃ (Ἀ. διαστελῇ. Σ. προφυλάξεις[29]) αὐτοῖς παρ᾽ ἐμοῦ. Σ. καὶ προφυλάξεις αὐτοὺς παρ᾽ ἐμοῦ.[30]

18. תָּמוּת. *Morieris.* Ο′. θανατωθήσῃ. Ἀ. ἀποθανῇ.[31]

וְלֹא הִזְהַרְתּוֹ וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ. *Et non monueris eum, neque locutus fueris ad dehortandum improbum a via ejus.* Ο′. καὶ οὐ διεστείλω (Ἀ. διαστελῇ[32]) αὐτῷ (alia exempl. add. οὐδὲ ἐλάλησας[33]) τοῦ διαστείλασθαι τῷ ἀνόμῳ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ. Σ. (καὶ) μὴ προφυλάξῃς αὐτὸν, μηδὲ λαλήσῃς ὥστε ἀποστρέψαι αὐτὸν τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ.[34]

לְחַיֹּתוֹ. *Ad vivum servandum eum.* Ο′. τοῦ ζῆσαι αὐτόν. Ἀ. τοῦ σῶσαι αὐτόν.[35]

בַּעֲוֹנוֹ. *In pravitate ejus.* Ο′. τῇ ἀδικίᾳ (alia exempl. ἀνομίᾳ[36]) αὐτοῦ.

20. מִכְשׁוֹל. *Offensionem.* Ο′. τὴν βάσανον. Οἱ λοιποί· σκάνδαλον.[37] Θ. ἀσθένειαν.[38]

כִּי לֹא הִזְהַרְתּוֹ. Ο′. ὅτι οὐ διεστείλω αὐτῷ. ※ Σ. ἐπειδὴ μὴ προεφύλαξας αὐτόν ◄.[39]

21. וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתּוֹ צַדִּיק לְבִלְתִּי חֲטֹא. *Tu autem si monueris justum ne peccet.* Ο′. σὺ δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ δικαίῳ τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν. Σ. Θ. ἐὰν δὲ προφυλάξῃς τὸν δίκαιον ἵνα μὴ ἁμαρτάνῃ.[40]

נִזְהָר. *Monitionem admisit.* Ο′. διεστείλω αὐτῷ. Ἀ. διεστάλθη. Σ. διεστάλη.[41]

22. שָׁם. Ο′. Vacat. ※ ἐκεῖ ◄.[42]

24. וַתָּבֹא־בִי. *Et ingressus est in me.* Ο′. καὶ ἦλθεν ἐπ᾽ ἐμέ. Ἀ. Σ. (καὶ) εἰσῆλθεν ἐν ἐμοί.[43]

בְּתוֹךְ. *In medio.* Ο′. ἐν μέσῳ. Σ. ἐντός.[44]

25. עֲבוֹתִים. *Funes.* Ο′. δεσμοί. Σ. βρόχοι.[45]

26. אֶל־חִכֶּךָ. *Ad palatum tuum.* Ο′. Vacat. ※ Θ. πρὸς τὸν λάρυγγά σου ◄.[46] Οἱ Γ′. πρὸς τὸν λάρυγγά σου.[47]

וְנֶאֱלַמְתָּ. *Et obmutesces.* Ο′. καὶ ἀποκωφωθήσῃ. Σ. καὶ ἄλαλος ἔσῃ.[48]

27. אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο′. κύριος. Alia exempl. ἀδωναῒ κύριος; alia, κύριος κύριος.[49]

הַשֹּׁמֵעַ יִשְׁמָע וְהֶחָדֵל יֶחְדָּל. *Qui audit, audiat; et qui omittit, omittat.* Ο′. ὁ ἀκούων ἀκουέτω, καὶ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθείτω. Ἀ. . . (καὶ) ὁ παυόμενος παυέσθω.[50] Ἀ. (juxta ed. 2[dam]) ὁ ἀκούων ἀκουσθήσεται, καὶ ὁ ἀπολείπων ἀπολειφθήσεται.[51]

---

[27] Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 10. [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. Montef. e Cod. Jes. edidit: Σ. καὶ προφυλάξεις. [30] Syro-hex. ܣ. ܘܬܦܩܘܕ ܙܗܪܐ ܠܗܘܢ ܡܢܝ ◆. [31] Cod. 86, teste De Reg. [32] Idem. [33] Sic Comp., Ald., Codd. II (cum ἐλάλησα), III, XII, 26, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ ἐὰν μὴ διαστείλῃ αὐτῷ μηδὲ λαλήσῃς. [34] Cod. 86. (Pro ἀποστρέψαι Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit ἀποστρέψειν.) Sic, nisi προφυλάξεις et λαλήσεις, Cod. 88. [35] Cod. Jes. Si Aquilae lectio est, pro σῶσαι corrigendum videtur ζωῶσαι. Cf. tamen Hex. ad Psal. cxviii. 25. [36] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [37] Cod. Jes. Codd. 86, 88: Οἱ Γ′. σκάνδαλον. [38] Hieron.: "Sed ponitur offendiculum coram eo, sive tormentum, et ut Theod. dixit, *infirmitas.*" Mox v. 19 ad διαστείλῃ Cod. 86 affert: Σ. προφυλάξῃς. [39] Cod. Jes. [40] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܐܢ ܕܝܢ ܬܦܩܘܕ ܙܗܪܐ ܠܙܕܝܩܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܚܛܐ ◆. [41] Cod. 86, teste De Reg., qui Ἀ. διεστέλθη (sic) exscripsit. [42] Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Hieron.: "Quod ex Hebraeo transtulimus, *ibi* . . in LXX non habetur." [43] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. Θ. εἰσ. ἐν ἐμοί. [44] Iidem. [45] Iidem. [46] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [47] Cod. 86. De Reg. exscripsit: Οἱ Γ′, καὶ λοιποὶ, notans: "Qui autem sint λοιποὶ, divinare difficile videtur; putaverim tamen posse intelligi, in Vta, VIta, et VIIma editione ita lectum esse atque in tribus." Sed λοιποὺς in hoc codice pro *aliis exemplaribus* interdum poni persuasum habemus. [48] Cod. Jes. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. καὶ ἄλλος ἔσῃ. [49] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. (qui ad ἀδωναῒ in marg. affert: Σ. κύριος); posterior in Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, aliis, et Syro-hex. in marg. De Reg. e Cod. 86 affert: (※) Π. ἀδωναῒ ◄ κύριος. Cf. ad Cap. ii. 4. [50] Codd. 86, 88, quorum hic πανσάσθω habet. Cf. ad Cap. ii. 5, 7. iii. 11. [51] Hieron.: "Secunda Aquilae editio ita transtulit: *Qui audit,*

Cap. III. 23. καθὼς ÷ ἡ ὅρασις, καὶ καθὼς ⯇ ἡ δόξα.[52]

CAP. IV.

1. לְבֵנָה. *Laterem.* Ο΄. πλίνθον. Σ. πλινθίον.[1]

וְחַקּוֹתָ. *Et insculpes.* Ο΄. καὶ διαγράψεις. Σ. (καὶ) χαράξεις. Θ. (καὶ) γλύψεις.[2]

2. מָצוֹר. *Obsidionem.* Ο΄. περιοχήν. Σ. πολιορκίαν.[3]

דָּיֵק. *Turrem speculatoriam.* Ο΄. προμαχῶνας. Σ. *inclusionem muri.*[4]

סֹלְלָה. *Aggerem.* Ο΄. χάρακα. Alia exempl. τάφρον.[5] 'Α. Σ. Θ. πρόσχωμα.[6]

כָּרִים. *Arietes* (machinas bellicas). Ο΄. τὰς βελοστάσεις. 'Α. ἄρνας. Σ. τύρσεις. Θ. προμαχῶνας.[7]

3. קִיר. Ο΄. τοῖχον. Θ. τεῖχος.[8]

וַהֲכִינֹתָה. *Et diriges.* Ο΄. καὶ ἑτοιμάσεις. Σ. καὶ στρέψεις.[9]

וְהָיְתָה בַמָּצוֹר. *Et erit in obsidione.* Ο΄. καὶ ἔσται ἐν συγκλεισμῷ. 'Α. Θ. (καὶ ἔσται ἐν) περιοχῇ. Σ. ἵνα ᾖ πολιορκουμένη.[10]

3. וְצַרְתָּ. *Et obsidebis.* Ο΄. καὶ συγκλείσεις. 'Α. (καὶ) περιέξεις. Σ. (καὶ) ἀποτειχίσεις. Θ. (καὶ) πολιορκήσεις.[11]

4. מִסְפַּר הַיָּמִים. (Juxta) *numerum dierum.* Ο΄. κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ÷ πεντήκοντα (alia exempl. ἐνενήκοντα[12]) καὶ ἑκατόν ⯇.[13]

5. שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם. *Trecentos et nonaginta dies.* Ο΄. ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας. ※ Οἱ λοιποί· τριακοσίας καὶ ἐνενήκοντα ἡμέρας ⯇.[14]

6. אֶת־אֵלֶּה. *Haec.* Ο΄. ταῦτα. Alia exempl. ταῦτα ÷ πάντα ⯇.[15]

שֵׁנִית. *Secundo.* Ο΄. Vacat. ※ 'Α. Θ. δεύτερον ⯇.[16]

7. תָּכִין פָּנֶיךָ וּזְרֹעֲךָ חֲשׂוּפָה. *Diriges faciem tuam, et brachium tuum* erit *nudatum.* Ο΄. ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βραχίονά σου στερεώσεις (Θ. ἀποκάλυψον[17]). Σ. τάξεις τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βραχίονά σου γυμνόν.[18]

9. כֻּסְּמִים. *Speltam.* Ο΄. Θ. ὀλύραν. 'Α. Σ. ζέαν.[19]

---

audietur; et qui relinquit, relinquetur." [52] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. IV. [1] Hieron.: "Pro *latere*, qui Graece dicitur genere feminino ἡ πλίνθος, Sym. manifestius interpretatus est πλινθίον, quem nos *laterculum* et *abacum* appellare possumus." [2] Codd. 86, 88. [3] Syro-hex. ܣ. ܣܝܡܐ ܕܚܨܪܐ. (Locutio ܣܝܡ ܚܨܪܐ ponitur pro πολιορκεῖν Jesai. xxvii. 3. xxxvii. 8.) [4] Idem: ܣ. ܚܘܕܪܐ ܕܫܘܪܐ. Circumscriptio est, ut videtur, vocis ἀποτείχισμα, quam pro eodem Hebraeo posuit Sym. ad Cap. xvii. 17. xxi. 22. xxvi. 8. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. [5] Sic Codd. 87, 88. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxi. 22. [8] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ο΄. [sic in textu Codd. 42, 87, 88] Θ. τεῖχος. Ἄλλος [Codd. 36, 49, alii]· ὡς τοῖχον. [9] Codd. 86 (cum στρέψης), 88. Syro-hex. ܣ. ܘܬܗܦܘܟ. [10] Codd. 86, 88: 'Α. περιοχῇ. Σ. πολιορκουμένη. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܬܗܘܐ ܡܬܟܒܫܐ. [11] Cod. 86, ubi ἀποτειχείσῃς scriptum. Cod. 88 affert: Σ. ἀποτειχίσεις. [12] Sic Codd. 87, 88, alii, et Syro-hex. [13] Cod. Jes.: πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις. Absunt a Comp., Ald., Codd. 49, 68, aliis; obelo notantur in Codd. 87, 88 (qui male pingunt: ἐνενήκοντα ÷ καὶ ἑκατὸν ⯇), et Syro-hex. [14] Cod. Jes., ut videtur. Cod. 86, teste De Reg.: 'Α. Σ. Θ. τ̄ καὶ ϟ̄ ἡμέρας. In textu hic et v. 9 pro ἑκατὸν Ald., Codd. 42, 49, alii, τριακοσίας habent. Origen. Opp. T. III, p. 414: Οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ, τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν ρ' καὶ ν' ἡμέρας· καὶ ἄλλα ϟ' καὶ ρ' ἡμέρας· καὶ τὰ πλείονα δὲ ϟ' καὶ ρ' ἡμέρας· ἀλλ' ἐπισκεψάμενοι τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις, εὕρομεν τ' εἶναι καὶ ϟ' ἡμέρας. Hieron.: "Satisque miror cur vulgata exemplaria *centum nonaginta annos* habeant, et in quibusdam scriptum sit, *centum quinquaginta;* cum perspicue et Hebraicum, et Aquila, Symmachusque et Theodotio *trecentos nonaginta annos* teneant, et apud ipsos LXX, qui tamen non sunt scriptorum vitio depravati, idem numerus reperiatur." [15] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III (cum αὐτὰ pro ταῦτα), 26, 36, alii. [16] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: ἐκ δευτέρου. [17] Codd. 86, 88. [18] Syro-hex. ܣ. ܬܛܟܣ ܦܪܨܘܦܟ ܘܕܪܥܟ ܕܢܗܘܐ ܥܪܛܠܝܐ. [19] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Quam nos *viciam* interpretati sumus, pro quo in Hebraeo dicitur CHASAMIM, LXX Theodotioque posuerunt ὀλύραν, quam alii *avenam*, alii *sigalam* [MS. Sangerm. *sicalam*] putant. Aquilae autem prima editio et Sym. ζέας, sive ζείας, interpretati sunt."

10. שֶׁקֶל. Ο'. σίκλους. Σ. στατῆρας.[20]

עַד־עֵת. Ο'. ἕως καιροῦ. Σ. εἰς καιρόν.[21]

12. עֻגַת. *Placentam subcinericiam.* Ο'. ἐγκρυφίαν. Σ. διαρτισμόν.[22]

וְהִיא בְּגֶלְלֵי צֵאַת. *Et ipsum stercoribus excrementi.* Ο'. ἐν βολβίτοις κόπρου. Ἄλλος· καὶ αὐτό...[23] Σ... ἐν σκυβάλοις διαχωρήσεως.[24]

13. וַיֹּאמֶר יְהוָה. Ο'. καὶ ἐρεῖς· τάδε λέγει κύριος ÷ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ◄. Ἀ. Σ. Θ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ.[25]

אֶת־לַחְמָם טָמֵא. *Panem suum immundum.* Ο'. ἀκάθαρτα. ※ Οἱ Γ'. τὸν ἄρτον αὐτῶν ἀκάθαρτον ◄.[26]

בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם. *Inter gentes, quo expellam eos.* Ο'. ἐν τοῖς ἔθνεσιν (alia exempl. add. οὗ διασκορπίσω (s. -πιῶ) αὐτοὺς ἐκεῖ[27]). Σ. ἀπὸ τῆς ἀφῆς τῶν ἐθνῶν...[28]

14. אֲהָהּ. *Ah!* Ο'. Σ. μηδαμῶς. Ἀ. ἆ, ἆ, ἆ. Θ. ὤ.[29]

הִנֵּה. Ο'. εἰ. Ἀ. Σ. Θ. ἰδού.[30]

פִּגּוּל. *Impura.* Ο'. ἕωλον. Alia exempl. βέβηλον.[31] Θ. φεγγούλ.[32]

15. אֶת־צְפִיעֵי. *Stercora.* Ο'. ※ Ἀ. Θ. τὰ ◄ βόλβιτα.[33]

15. גֶּלְלֵי. Ο'. τῶν βολβίτων. Σ. τῶν σκυβάλων.[34]

16. מַטֵּה־לֶחֶם. *Baculum* (fulturam) *panis.* Ο'. στήριγμα ἄρτου. Ἀ. (juxta ed. 1mam) ῥάβδον ἄρτου. Ἀ. (juxta ed. 2dam) Σ. Θ. στερέωμα (ἄρτου).[35]

בִּדְאָגָה. *Cum sollicitudine.* Ο'. ἐν ἐνδείᾳ. Ἀ. (ἐν) μερίμνῃ. Σ. μετὰ ἀκηδίας.[36]

16, 17. וּבְשִׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ׃ לְמַעַן יַחְסְרוּ לֶחֶם וָמָיִם וְנָשַׁמּוּ. *Et cum stupore bibent; ut careant pane et aqua, et stupeant.* Ο'. καὶ ἐν ἀφανισμῷ πίονται· ὅπως ἐνδεεῖς γένωνται ἄρτου καὶ ὕδατος· καὶ ἀφανισθήσεται. Σ. μετὰ ἀθυμίας (s. ἀκηδίας).. ἵνα λειπόμενοι ἄρτου καὶ ὕδατος ἀθυμήσωσι.[37]

בַּעֲוֹנָם. *In pravitate eorum.* Ο'. ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν. Σ. μετ' ἀδικίας..[38]

Cap. IV. 9. ÷ ὀστράκινον ◄.[39] 14. ÷ ἐν ἀκαθαρσίᾳ ◄. ÷ πᾶν ◄ κρέας.[40]

CAP. V.

1. תִּקָּחֶנָּה. *Assumes eam.* Ο'. κτήσῃ αὐτήν. Ἀ. Θ. λήψῃ..[1]

וְלָקַחְתָּ לְךָ. *Et assumes tibi.* Ο'. καὶ λήψῃ ※ Ἀ. Θ. σεαυτῷ ◄.[2]

---

[20] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 9. [21] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: ἕως] Σ. ἐκ. [22] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܡܫܘܚܬܐ ◆ (διηρτισμένον?). [23] Cod. 62 in textu: καὶ αὐτὸ ἐν β. κ. [24] Codd. 86, 88. [25] Iidem. In textu obelus est in Cod. 87, Syro-hex. [26] Cod. Jes. Sic in textu, nisi ἑαυτῶν, Codd. 22, 23, 36, alii. Codd. 87, 88: ※τὸν ἄ. αὐτῶν ◄ ἀκάθαρτα. Syro-hex.: ※τὸν ἄρτον ◄ αὐτῶν ἀκάθαρτον. [27] Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [28] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܓܥܬܐ ܕܥܡܡܐ ◆. [29] Hieron.: "Juxta Aquilam tertio detestatus est, *Ah! ah! ah!* Juxta Sym. vero et LXX respondit, μηδαμῶς, quod Latine dicitur, *nequaquam*; pro quo Theod. transtulit, *O Domine Deus!*" Cf. Hex. ad Jos. vii. 7. [30] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [31] Sic Comp., Ald., Codd. II (in marg.), III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. Duplex lectio, ἕωλον καὶ β., est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [32] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Levit. vii. 18. [33] Cod. Jes. [34] Cod. 86, teste De Reg. [35] Hieron.: "Verbum Hebraicum MATE prima Aquilae ed. *baculum*, secunda et Sym. Theodotioque στερέωμα, id est, *firmamentum*, interpretati sunt." Codd. 86, 88: Ἀ. ῥάβδον ἄρτου. [36] Codd. 86, 88. [37] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܩܘܢܛܐ ܠܘ ... ◆ (Norberg. prave exscripsit ܥܡ ܩܘܢܛܐ, *cum violentia*, et in fine ܠܬܒܪܐ ܠܗܘܢ, *confractio eis.*) Lectio manca esse videtur, cujus prior pars ܥܡ ܩܘܢܛܐ (μετὰ ἀκηδίας, Psal. cxviii. 28 in Syro-hex.) fortasse ad בִּדְאָגָה pertinet. Cf. locum parallelum Cap. xii. 19. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. λιπόμενος (sic). [38] Cod. 86. [39] Syro-hex. Hieron.: "In vase quoque LXX addidere *fictili.*" [40] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. V. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex.

1. מִשְׁקָל. *Ponderis.* Ο΄. σταθμίων. Ἀ. σταθμίου.[3]

וְחִלַּקְתָּם. *Et partieris eos.* Ο΄. καὶ διαστήσεις (Ἀ. Σ. Θ. μερίσεις[4]) αὐτούς.

2. שְׁלִשִׁית (in 1mo, 2do, et 4to loco). *Tertiam partem.* Ο΄. τὸ τέταρτον. Ἀ. Σ. Θ. τὸ τρίτον.[5]

תַּבְעִיר. *Combures.* Ο΄. ἀνακαύσεις. Alia exempl. ἀναλώσεις.[6]

כִּמְלֹאת יְמֵי. *Postquam impleti fuerint dies.* Ο΄. κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν. Σ. ἕως (s. ὡς) ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι.[7]

וְלָקַחְתָּ אֶת־הַשְּׁלִשִׁית. Ο΄. καὶ λήψῃ τὸ τέταρτον, ÷ καὶ κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ τὸ τέταρτον ◂.[8]

לָרוּחַ. *In ventum.* Ο΄. τῷ πνεύματι. Ἀ. Σ. Θ. εἰς ἄνεμον.[9]

אָרִיק. *Evaginabo.* Ο΄. ἐκκενώσω. Σ. γυμνώσω.[10]

3. וְצַרְתָּ. *Et colligabis.* Ο΄. καὶ συμπεριλήψῃ. Θ. (καὶ) δήσεις.[11]

בִּכְנָפֶיךָ. *In laciniis tuis.* Ο΄. τῇ ἀναβολῇ σου. Ἀ. ἐν τοῖς πτερυγίοις σου. Σ. ἐν τοῖς κρασπέδοις (σου).[12] Aliter: Σ. ἐν ἄκρῳ τοῦ ἱματίου σου.[13]

4. אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ÷ καὶ ἐρεῖς ◂ παντὶ οἴκῳ Ἰσραήλ.[14]

5. זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת. *Haec est Jerusalem; in medio gentium posui eam, et circa eam regiones.* Ο΄. αὕτη ἡ Ἱερουσαλὴμ, ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα αὐτὴν, καὶ τὰς κύκλῳ αὐτῆς χώρας. Σ. αὕτη ἡ Ἱερουσαλὴμ, ἣν ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα, καὶ κύκλῳ αὐτῆς χώρας.[15]

6. וַתֶּמֶר אֶת־מִשְׁפָּטַי לְרִשְׁעָה מִן־הַגּוֹיִם וְאֶת־חֻקּוֹתַי מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ. *Et repugnavit judiciis meis in impietatem prae gentibus, et legibus meis prae regionibus quae circa eam sunt.* Ο΄. καὶ ἐρεῖς (alia exempl. add. ÷ ἤλλαξεν ◂[16]) τὰ δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νόμιμά μου τῶν χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς. Ἀ. καὶ προσήρισε τὸ κρίμα μου . . .[17] Σ. ἀντικατηλλάξαντο δὲ τῶν κριμάτων μου τὰς ἀσεβείας τὰς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ δικαιώματά μου ἐκ τῶν χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς.[18] Θ. καὶ ἠλλάξαντο τὰ κρίματά μου . . . .[19]

כִּי בְמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְחֻקּוֹתַי לֹא־הָלְכוּ בָהֶם. *Quia judicia mea repudiaverunt, et in legibus meis non ambulaverunt.* Ο΄. διότι τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου

---

[3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. Nobil. in 1mo et 2do loco affert: Ἀ. Θ. τὸ τρίτον. [6] Sic Cod. 88, Syro-hex., qui in marg. affert: ܬܘܣܦ ܀. [7] Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 exscripsit ὡς pro ἕως, invito De Reg.) Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܘܢ ܝܘܡܬܐ ܀. [8] Sic cum obelo Syro-hex. Cod. 87 mendose pingit: ÷ αὐτῆς· καὶ τὸ τέταρτον ◂. Hieron.: "Pro *tribus* partibus capillorum . . . LXX quatuor partes interpretati sunt; cumque dixissent: *Quartam partem igni combures in medio civitatis, et quartam concides gladio in circuitu ejus, et quartam disperges in ventum,* quia remanebat eis quarta pars alia, addiderunt de suo: *et quartam partem assumes, et combures eam in medio civitatis.*" [9] Codd. 86, 88. [10] Cod. Jes., et Cod. Reg. bombycinus. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 3. [11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. [13] Cod. Jes. Cf. Hex. ad 1 Reg. xv. 27. Hieron. Hebraea vertit: *in summitate pallii.* [14] Sic cum obelo Syro-hex. Cod. Jes.: ÷ καὶ ἐρεῖς ◂, οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις. Post πῦρ Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: εἰς πάντα οἶκον Ἰσραήλ; et sic sub obelo Codd. 87, 88. Secundum Hebraeam veritatem pingendum videtur: ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται πῦρ ※ εἰς πάντα οἶκον Ἰσραήλ ◂· ÷ καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ Ἰσραήλ ◂. [15] Hieron.: "Quod pulcre interpretatus est Sym.: *Haec,* inquiens, *Jerusalem, quam in medio nationum posui, et circa eam regiones, commutavit* etc." Syro-hex. affert: Σ. ἣν (sic) ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν (ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ ܒܡܨܥܬ ܥܡܡܐ). [16] Sic Codd. 87, 88, et sine obelo Codd. 22, 23, 36, alii. [17] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. vero e Codd. 86, 88 exscripsit: Ἀ. καὶ προσήρισαν τὸ κ. μ. [18] Hieron. in continuatione: *Commutavit judicia mea impietatibus quas didicit a gentibus, et justificationes meas a regionibus quae sunt in circuitu ejus.* Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἀντικατηλλάξαντο δέ. Syro-hex. ܣ. ܫܚܠܦܘ ܕܝܢ ܕܝܢܝ ܥܡ ܪܘܫܥܐ (ܒܪܘܫܥܐ). ܕܡܢ ܥܡܡܐ ܀. [19] Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. καὶ ἠλλάξαντο τὰ κρίματά (Cod. 88 δικαιώματά) μου. De Reg. e Cod. 86 falso exscripsit: Θ. καὶ ἤλλαξαν τὰ κρίματά μου.

οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς. Σ. ὅτι τὰ νόμιμά μου ἀπεδοκίμασαν, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί μου οὐκ ἐπορεύθησαν.[20]

7. יַעַן הֲמָנְכֶם מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם. *Propterea quod tumultuamini* (Deo obstrepitis) *prae gentibus quae circa vos* sunt. Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν ἡ ἀφορμὴ (Θ. οἱ λογισμοὶ[21]) ὑμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν. Ἀ. (juxta ed. 2dam): *Eo quod numerati estis in gentibus quae in circuitu vestro sunt.*[22] Σ. ἀνθ᾽ ὧν τὸ πλῆθος ὑμῶν ἐγένετο ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν.[23]

8. גַּם־אָנִי. Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ※ καίγε ἐγώ ◂. Σ. ※ καὶ αὐτὸς ἐγώ ◂.[24]

9. אֵת אֲשֶׁר. Ο΄. ἅ. Ἀ. τὰ ὅσα.[25]

11. בְּכָל־שִׁקּוּצַיִךְ וּבְכָל. *In omnibus detestandis tuis, et in omnibus.* Ο΄. ἐν πᾶσι ※ Θ. τοῖς προσοχθίσμασί σου, καὶ ἐν πᾶσι ◂.[26] Σ. . τοῖς μιάσμασί σου . .[27]

וְגַם־אֲנִי. Ο΄. κἀγώ. Ἀ. καίγε ἐγώ. Σ. αὐτός.[28]

אֶגְרַע. *Detraham* (oculos meos). Ο΄. ἀπώσομαί σε. Σ. συγκλάσω (s. συνθλάσω) σε.[29]

12. יָמוּתוּ. *Morientur.* Ο΄. ἀναλωθήσεται. Alia exempl. θανατωθήσεται.[30]

12. וּבָרָעָב יִכְלוּ. *Et fame consumentur.* Ο΄. καὶ ÷ τὸ τέταρτόν σου ◂ ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται (Σ. ἀναλωθήσεται[31]).

וְהַשְּׁלִשִׁית בַּחֶרֶב יִפְּלוּ סְבִיבוֹתָיִךְ וְהַשְּׁלִישִׁית לְכָל־רוּחַ אֱזָרֶה. *Et tertia pars gladio cadet circa te, et tertiam partem in omnes ventos dispergam.* Ο΄. καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλῳ σου. Alia exempl. ※ Θ. καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖται κύκλῳ σου ◂, καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς.[32]

אָרִיק. Ο΄. ἐκκενώσω. Σ. γυμνώσω.[33]

13. וַהֲנִחוֹתִי חֲמָתִי. *Et quiescere faciam furorem meum.* Ο΄. καὶ ἡ ὀργή μου. Ἀ. Σ. Θ. ※ καὶ καταπαύσω ◂ (τὴν ὀργήν μου).[34]

וְהִנֶּחָמְתִּי. *Et consolabor me.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ παρακληθήσομαι ◂.[35]

14. וּלְחֶרְפָּה בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתַיִךְ. *Et in opprobrium inter gentes quae circa te* sunt. Ο΄. καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλῳ σου. Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. καὶ εἰς ὄνειδος ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλῳ σου.[36]

---

[20] Hieron. in continuatione: *Quia legitima mea reprobaverunt, et in judiciis meis non ambulaverunt.* [21] Codd. 86, 88. Pro ἀφορμή, μορφή legunt Codd. 22, 36, alii, et Theodoret., qui enarrat: ἐπειδὴ γὰρ τὸν τῶν ἐθνῶν ἀνεμάξασθε χαρακτῆρα. [22] Hieron. [23] Idem: "Pro eo quod nos interpretati sumus: *Quia superastis gentes quae in circuitu vestro sunt,* Sym. transtulit: *Quia multitudo vestra fuit ex gentibus quae in circuitu vestro sunt.*" Syro-hex. affert: Σ. τὸ πλῆθος ὑμῶν ἐγένετο (ܣܘܓܐܐ ܕܝܠܟܘܢ ܗܘܐ). [24] Codd. 86, 88 (sine Θ.). Cod. 62 in textu: καίγε ἐγὼ καὶ ποιήσω. Cod. 87, Syro-hex.: καὶ ἐγὼ ποιήσω. [25] Cod. 86, teste De Reg. [26] Cod. Jes. Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23 (cum προσοχθήμασι), 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [27] Syro-hex. ◆ ܒܛܢܦܘܬܟܝ .ܣ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 34, ubi in textu LXXvirali pro τὰ μιάσματα Noster ܛܢܦܘܬܐ dedit. [28] Cod. 86, teste De Reg. [29] Syro-hex. ◆ ܐܬܒܪܟܝ .ܣ. Scilicet Sym. interpretatus est אֶגְדַּע, *succidam*, quod in nonnullis libris legitur. Hieron.: "*Confringam* (sive juxta LXX, *abjiciam*) *te.*" [30] Sic Codd. 22, 48, alii, fortasse ex Symmacho.

[31] Codd. 86, 88. Obelus est in Syro-hex., qui pingit: ÷ καὶ τὸ τ. σου ◂. [32] Sic (cum ※ pro ※ Θ.) Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Θ. τὸ τ. σου ἐν μ. πεσεῖται. Hieron.: "Hoc quod posuimus: *Et quarta pars tui in gladio cadet,* de Theodotionis editione sub asteriscis additum est." Praeterea Montef. ex eodem cod. edidit: ※ Ἀ. καὶ τὸ τ. σου εἰς π. ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς. Locum sic exhibent Codd. 22, 36, alii: (Cod. 87: ※) καὶ τὸ τ. σου πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ (Codd. 87, 88: ἐν ῥ. πεσοῦνται) κύκλῳ σου (◂), cetera ut in Syro-hex. [33] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 2. [34] Cod. 86. [35] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. παρακληθήσομαι. [36] Cod. 86, et, om. Ο΄, Cod. 88. Eadem in textu lectioni τῶν Ο΄ praemittunt Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87 (cum ὀνειδισμὸν pro ὄνειδος), 88 (idem), et Syro-hex. (qui pingit: καὶ εἰς ὄνειδος (s. ὀνειδισμὸν) ※ ἐν τοῖς ἔ. τοῖς κ. σου ◂). Hieron.: "Quodque sequitur, *et in opprobrium gentibus quae in circuitu tuo sunt,* in LXX non habetur, pro quo addiderunt de suo, *et filias tuas in circuitu tuo.*"

15. וּגְדוּפָה. *Et convicium.* Ο΄. καὶ δηλαϊστή (alia exempl. δηλαία; alia, δειλαία; alia, δήλη[37]). Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) βλασφημία.[38]

מוּסָר וּמְשַׁמָּה. *Exemplum et stupor.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. παιδεία καὶ ἀφανισμός ◂.[39] Σ. . . καὶ ἀπορία.[40]

בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְתֹכְחוֹת חֵמָה. *In ira, et in iracundia, et in castigationibus iracundiae.* Ο΄. ※ Θ. ἐν ὀργῇ καὶ θυμῷ ◂,[41] καὶ ἐν ἐκδικήσει θυμοῦ μου.

16. אֶת־חִצֵּי הָרָעָב הָרָעִים בָּהֶם. *Sagittas famis malas in eos.* Ο΄. (τὰς) βολίδας (Ἀ. Σ. Θ. (τὰ) βέλη[42]) τοῦ λιμοῦ ἐπ᾽ αὐτούς. Alia exempl. τὰς βολίδας τοῦ λιμοῦ ※ τὰς πονηρὰς ◂ ἐπ᾽ αὐτούς.[43] Θ. τὰ βέλη τὰ πονηρὰ ἐν αὐτοῖς.[44]

אֲשֶׁר־הָיוּ לְמַשְׁחִית. *Quae erunt in perniciem.* Ο΄. καὶ ἔσονται εἰς ἔκλειψιν. Θ. ἃ ἐγένοντο εἰς διαφθοράν.[45]

אֲשֶׁר־אֲשַׁלַּח אוֹתָם לְשַׁחֶתְכֶם וְרָעָב אֹסֵף עֲלֵיכֶם. *Quas mittam ut perdam vos, et famem augebo super vos.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ※ (ἃ) ἀποστελῶ αὐτὰ διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ᾽ ὑμᾶς ◂.[46]

16. לָכֶם. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· ※ ὑμῖν ◂.[47]

17. רָעָב. *Famem.* Ο΄. λιμόν. Σ. ῥομφαίαν.[48]

וְשִׁכְּלֻךְ. *Et orbabunt te.* Ο΄. καὶ τιμωρήσομαί σε. Σ. ἃ ποιήσουσί σε ἄτεκνον.[49]

יַעֲבָר־בָּךְ. *Transibit per te.* Ο΄. διελεύσονται ἐπὶ σέ. Σ. ὁδεύσει διὰ σοῦ.[50]

CAP. VI.

2. שִׂים. *Pone.* Ο΄. στήρισον. Ἀ. Σ. θές. Θ. τάξον.[1]

3. לָאֲפִיקִים. *Vallibus.* Ο΄. καὶ ταῖς φάραγξι. Ἀ. καὶ τοῖς χειμάρροις.[2] Σ. *et perfectis.*[3] Θ. *scaturiginibus.*[4]

אֲנִי. Ο΄. ἐγώ. Ἀ. (ἐγώ) ※ εἰμι ◂. Σ. (ἐγὼ) ※ αὐτός ◂.[5]

4. וְנָשַׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ חַמָּנֵיכֶם. *Et vastabuntur altaria vestra, et confringentur simulacra vestra.* Ο΄. καὶ συντριβήσονται (※ Πάντες· ἀφανισθήσονται[6]) τὰ θυσιαστήρια

---

[37] Prior lectio est in Codd. III, 36, 48; secunda in Ald., Codd. 42, 49, aliis; tertia in Codd. 22, 23, 51, 87, 88, Theodoret. et Syro-hex. (ܘܕܘܝܐ, non, ut Norberg. exscripsit, ܘܕܘܝܐ, *miserabilis*, quae vox nulla est. Verum vidit Drach). Hieron.: "Δηλαϊστὴν vel δηλαίαν quidam *infelicem* et *miseram*, alii *perspicuam* et *expositam ad miserias* intelligi volunt." [38] Cod. 86, teste De Reg. Montef. edidit: Ἀ. Σ. βλασφημία, ex Hieron., cujus verba sunt: "*Et eris opprobrium et blasphemia* . . . pro quo in LXX legitur: *Et erit (eris)* στενακτὴ, id est, *gemibilis*; et de Theodotione additum est, καὶ δηλαϊστὴ, cujus verbi notitiam non habemus. Pro quo tres (?) alii interpretes *blasphemiam* transtulerunt." [39] Cod. Jes. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. παιδεία καὶ ἀφ. Codd. 87, 88 (sine ※), et Syro-hex. legunt et pingunt: ※ καὶ δήλη παιδεία (Syro-hex. παιδείᾳ, ܒܡܪܕܘܬܐ) καὶ ἀφανισμός ◂. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: καὶ δήλη (s. δηλαία) παιδείᾳ καὶ ἀφανισμῷ (-μοῖς Theodoret.). Denique Cod. 147, quem imitatus est Grabius: καὶ δειλαία τῇ παιδείᾳ· καὶ ἀφανισμός. [40] Syro-hex. ◆ ܘܥܩܬܐ .ܣ. [41] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 68, 86, alii, et (cum καὶ ἐν θ.) Comp., Codd. III, 22, 26, alii. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ※ ἐν ὀργῇ μου, καὶ ἐν θ. ◂. Mox post θυμοῦ μου Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ ἐν ἐλέγχοις, fortasse ex alio interp. [42] Codd. 86, 88. [43] Sic Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: τὰς (τὰς om. Cod. 22) β. τὰς πονηρὰς τοῦ λ. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Idem. Parsons. vero e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. ἐγένοντο εἰς δ. [46] Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., qui cuneolum post συνάξω pingunt. Montef. e Cod. XII affert: ※ Θ. ἀποστελῶ αὐτὰς κ.τ.ἑ. Paulo aliter Codd. 23, 36, alii: καὶ ἀποστελῶ αὐτὰς — συντάξω (sic) ἐφ᾽ ὑμᾶς. [47] Cod. 86, teste De Reg. Solus Cod. 62 affert: καὶ συντρίψω ὑμῶν (sic) στήριγμα. [48] Syro-hex. ◆ ܣܦܣܪܐ .ܣ. [49] Idem: .ܣ. ◆ ܕܠܐ ܒܢܝܐ (sic) ◆ ܗܢܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ. [50] Codd. 86, 88 (cum ὁδεύσῃ).

CAP. VI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. Cf. ad Cap. xxxiv. 13. [3] Syro-hex. ◆ ܘܠܡܫܡܠܝܐ .ܣ. Quid hoc significet divinare nequeo. Usus Symmachi postulat ὀχετοὺς, qui Nostro sunt ܦܨܐ. Cf. Hex. ad Psal. cxxv. 4. Ezech. xxxiv. 13. [4] Idem: ◆ ܠܡܒܘܥܐ .ܬ. Cf. Hex. ad Jerem. xvii. 13. [5] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ἐπάγω. [6] Cod. 86, teste De Reg.

ὑμῶν, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ συντριβήσεται τὰ τεμένη (Ἀ. ξόανα[7]) ὑμῶν ◂.[8]

4. וְנִשְׁבְּרוּ. Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. καὶ συντριβήσονται. Σ. (καὶ) συγκλασθήσονται.[9]

חַלְלֵיכֶם. *Interfectos vestros.* Ο΄. τραυματίας ὑμῶν. Ἀ. ἀνῃρημένους ὑμῶν.[10]

לִפְנֵי גִּלּוּלֵיכֶם. *Coram idolis vestris.* Ο΄. ἐνώπιον τῶν εἰδώλων (Ἀ. καθαρμάτων[11]) ὑμῶν.

5. וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי גִּלּוּלֵיהֶם. *Et ponam cadavera filiorum Israelis coram idolis eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ δώσω τὰ πτώματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν ◂.[12]

6. בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם. *In omnibus habitationibus vestris.* Ο΄. καὶ ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν. Ἀ. . . καθέδραις ὑμῶν.[13]

הַבָּמוֹת. *Loca edita.* Ο΄. τὰ ὑψηλά. Ἀ. τὰ ὑψώματα.[14]

וְיֶאְשְׁמוּ. *Et vastentur.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ πλημμελήσουσι ◂.[15] Σ. καὶ ἀφανισθῶσι.[16]

6. וְנִשְׁבְּתוּ. *Et cessent.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ καταπαύσουσι ◂.[17]

וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם. *Et deleantur opera vestra.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἔργα ὑμῶν ◂.[18] Ἀ. . . ποιήματα ὑμῶν.[19]

8. וְהוֹתַרְתִּי. *Et residuum faciam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ὑπολείψομαι ◂.[20]

9. נִשְׁבַּרְתִּי אֶת־לִבָּם. *Fregi cor eorum.* Ο΄. ὀμώμοκα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. Ἀ. Θ. συνέτριψα . . . Σ. συγκατέαξα . . .[21]

הַזּוֹנֶה אֲשֶׁר־סָר. *Scortabundum, quod recessit.* Ο΄. τῇ ἐκπορνευούσῃ ※ Θ. τῇ ἀποστάσῃ ◂.[22] Σ. . . τῇ ἐκνευσάσῃ.[23]

וְנָקֹטּוּ בִּפְנֵיהֶם. *Et taedio afficientur in vultu suo.* Ο΄. καὶ κόψονται πρόσωπα αὐτῶν. Ἀ. (καὶ) δυσαρεστηθήσονται . . .[24] Σ. ἵνα καταγνῶσιν ἑαυτῶν . .[25] Θ. (καὶ) προσοχθιοῦσιν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.[26]

אֶל־הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ. *Propter mala quae fecerunt.* Ο΄. Vacat. ※ περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν ◂.[27]

---

[7] Codd. 86, 88. [8] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36 (cum ἀφανισθήσονται), alii, et (cum ※ καὶ συντριβήσεται ◂) Codd. 87, 88, Syro-hex. [9] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. συγκλασθήσονται. Syro-hex. affert: ◆ ܘܢܬܬܒܪܘܢ .ܣ. [10] Codd. 86, 88. [11] Iidem. Ad εἰδώλοις (v. 13) Cod. 86 affert: Ἀ. καθάρμασιν. [12] Cod. Jes. (unde Montef. mendose exscripsit: ※ Θ. καὶ δ. τὰ σώματα κ. τ. ἑ.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod nos posuimus: *Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum vestrorum*, in LXX non habetur." [13] Codd. 86, 88. [14] Iidem. [15] Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. ※ καὶ πλημμελήσουσι. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Codd. 87, 88, et Syro-hex. legunt et pingunt: ※ καὶ πλημμελήσωσι (Syro-hex. ܘܢܬܒܣܪܘܢ, *et contemnantur*) τὰ θυσ. ὑμῶν, καὶ συντριβήσονται, καὶ καταπαύσουσι ◂ τὰ εἴδωλα ὑμῶν. [16] Syro-hex. ◆ ܘܢܬܚܒܠܘܢ .ܣ. Aliter Theodoret.: τὸ δὲ, πλημμελήσῃ, ἐρημωθήσῃ ὁ Σύμ. ἡρμήνευσε. [17] Cod. Jes., et, teste De Reg., Cod. 86. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. [18] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (cum ἐξαλειφθῇ), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [19] Cod. 86, teste De Reg. [20] Cod. Jes. (non, ut Montef. edidit, ἀπολείψομαι). Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Praeterea ad ὑπολείψομαι De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. διαλείψουσι; Parsons. vero ad ἐπιγνώσεσθε (v. 7): "Ἀ. διαλήψουσιν 86. Ἀ. διαλήψονται 88;" quae lectio ad נִשְׁבְּתוּ (v. 6) potius pertinere videtur. [21] Codd. 86, 88. Ad Sym. De Reg. affert: Σ. συγκ. τὴν καρδίαν αὐτῶν. Hieron.: "Multa de hoc capitulo a LXX praetermissa sunt, illudque mutatum, *Juravi cordi eorum fornicanti*, pro quo nos posuimus: *Contrivi cor eorum fornicans.*" [22] Cod. Jes. (non, ut Montef., καὶ ἀπ.). Sic in textu Comp., Codd. III, 23, 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [23] Cod. 86, teste De Reg. [24] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xx. 43. [25] Syro-hex. ◆ ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܚܝܒܘܢ ܢܦܫܗܘܢ .ܣ. Cf. ad Cap. xvi. 61. [26] Codd. 86, 88. [27] Sic sine aster. Comp. (cum κακῶν), Ald., Codd. III, XII, 22 (ut Comp.), 23 (idem), alii. Codd. 87, 88, legunt et pingunt: ※ περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐπενόησαν ἐν πᾶσι ◂ τοῖς βδ. αὐτῶν; Syro-hex. vero: ※ περὶ τῶν κ. ὧν ἐποίησαν ἐν πᾶσι ◂ τοῖς βδ. αὐτῶν, ※ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν ◂. Posteriora sine aster. habent Codd. III, 36, 49, alii, invito Hebraeo.

10. לֹא אֶל־חִנָּם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה הַזֹּאת. *Non frustra locutus sum, ut faciam iis malum hoc.* O′. λελάληκα. ※ Θ. οὐκ εἰς δωρεὰν λελάληκα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα ◂.[28]

11. רְקַע. *Percute.* O′. ψόφησον. Σ. πάταξον.[29]

וֶאֱמָר־אָח. *Et dic: Heu!* O′. καὶ εἰπόν· εὖγε, εὖγε. Ἀ. (καὶ εἰπόν·) ἆ, ἆ. Σ. καὶ σχετλίασον. Θ. (καὶ εἰπόν·) εὖγε.[30]

אֶל כָּל־תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת. *Propter omnes abominationes malorum.* O′. ἐπὶ πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν ※ κακιῶν ◂.[31]

אֲשֶׁר. O′. Vacat. Ἀ. ὅσοι. Σ. ※ τῶν ◂. Θ. ※ οἵτινες ◂.[32]

12. בַּדֶּבֶר. *Peste.* O′. ἐν θανάτῳ. Ἀ. Σ. (ἐν) λοιμῷ.[33]

וְהַנִּשְׁאָר. *Et qui relictus fuerit.* O′. Vacat. ※ Θ. καὶ ὁ ὑπολειφθείς ◂.[34] Οἱ λοιποί· (καὶ ὁ) περιλειφθείς.[35]

12. וְהַנָּצוּר. *Et servatus.* O′. καὶ ὁ περιεχόμενος. Σ. καὶ ὁ πολιορκούμενος.[36]

יָמוּת. O′. συντελεσθήσεται. Ἀ. Σ. Θ. ἀποθανεῖται.[37]

13. רָמָה. *Altum.* O′. ὑψηλόν. Θ. μετέωρον.[38]

בְּכֹל רָאשֵׁי הֶהָרִים. *In omnibus verticibus montium.* O′. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐν πάσαις κορυφαῖς (Ἀ. κεφαλαῖς[39]) τῶν ὀρέων ◂.[40]

רַעֲנָן. *Viridi.* O′. συσκίου. Σ. εὐθαλές (fort. εὐθαλοῦς).[41]

וְתַחַת כָּל־אֵלָה עֲבֻתָּה. *Et sub omni terebintho implexa.* O′. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὑποκάτω πάσης δρυὸς (Ἀ. τερεβίνθου[42]) δασείας ◂.[43]

מְקוֹם אֲשֶׁר. *In loco ubi.* O′. οὗ. Alia exempl. τόπον οὗ.[44] Ἀ. τόπῳ . .[45]

14. וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ. O′. καὶ θήσομαι τὴν γῆν. Ἀ. (καὶ δώσω) ※ σὺν ◂ τὴν γῆν. Σ. καὶ δώσω . .[46]

---

[28] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [29] Codd. 86, 88. [30] Cod. 86, teste De Reg., affert: Ἀ. ἆ ἆ ἆ σχετλίασον (sic). Hieron.: "Pro quo Aq. interpretatus est ἆ ἆ; Sym. σχετλίασον, quod significat *lamentare*, vel *plange*; LXX et Theod. εὖγε, quod magis insultantis est quam plangentis." Unde Montef. pro Hebraeo אָח Symmacho tribuit σχετλίασον, male; nam σχετλιάζειν est *quiritari*, sive *dicere, heu!* Syro-hex. ad καὶ εἰπόν· εὖγε (sic semel) affert: Σ. καὶ σχετλίασον (ܘܐܬܬܘܝ); quocum concinit Origen. a Nobilio excitatus: τὸ, καὶ εἰπὸν, εὖγε, παραφράζων ὁ Σύμ. πεποίηκε, καὶ σχετλίασον. (Locus est Opp. T. III, p. 417, ubi in editis minus bene legitur: τὸ δὲ, καὶ εἶπον (sic), εὖγε, παρ. ὁ Σ. πεποίηκεν, ἐπένθησα καὶ ἐσχετλίασα.) [31] Sic Codd. XII, 86, 87 (cum κακῶν), Syro-hex.; necnon sine aster. (cum τῶν κακιῶν) Codd. 23, 51, et (cum τῶν κατοικιῶν) Codd. 22, 36, alii. [32] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: ὅσοι ἐν ῥομφαίᾳ. [33] Cod. 86, teste eodem. [34] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [35] Codd. 86, 88, (qui περιληφθεὶς scribunt.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [36] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܕܡܬܟܒܫ ܒܟܒܝܫܘܬܐ ◆. Vulg.: *et obsessus.* (Simplex ܟܒܫ ponitur pro πολιορκεῖν Jesai. vii. 1.) [37] Codd. 86, 88. [38] Iidem. [39] Cod. 86, teste De Reg. [40] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et (cum ἐπὶ pro ἐν) Syro-hex. Hieron.: "Id quod nos interpretati sumus, *in cunctis summitatibus montium*, et post paululum, *et subter universam quercum frondosam*, LXX reliquerunt." [41] Cod. Jes. Cf. Hex. ad Psal. li. 10. Jesai. lvii. 5. [42] "Barb. [Cod. 86] ad marg. affert: Ἀ. τερεβίντῳ ἰθαρατόπῳ (sic)."—*De Reg.* Paulo aliter Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Ἀ. τερεβινθῳ. Σ. θαρατοπω. Ubi, quicquid de posteriore lectione statuatur, Aquilae certe vindicandum videtur τερεβίνθου, ut semel saltem transtulit idem interpres ad Hos. iv. 13, ubi lectionem Hexaplorum, a Gesenio in *Thes. Ling. Hebr.* p. 50 in dubium vocatam, confirmat Syro-hex. Deinde pro ἰθαρατόπῳ Drach tentat ἰθαρῷ (= καθαρῷ) τόπῳ, male; nam ἰθαρᾷ, quocunque sensu gaudeat, ad τερεβίνθῳ, τόπῳ autem ad sequens מְקוֹם pertinere, vix dubium esse potest. A scriptura Parsonsii non multum recedit σκιαρᾷ, quod tamen pro constanti ejus, et quidem accuratiore, vocis Hebraeae versione, δασείᾳ (cf. ad Cap. xix. 11. xx. 28. xxxi. 3) Aquilam posuisse non facile crediderim. [43] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26 (sine πάσης), 36, alii, et sub aster. Cod. 88. (Ita testatur Parsons., sed asteriscum ignorant Cod. 87, Syro-hex.) [44] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [45] Cod. 86, ut supra, et in textu Cod. 62. [46] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62: καὶ

14. שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה. *Vastationem et desolationem.* Ο΄. εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς ὄλεθρον. Σ. ἠφανισμένην καὶ ἔτι ἀφανιζομένην.[47]

CAP. VII.

2. כַּנְפוֹת. *Oras* (extremitates). Ο΄. πτέρυγας. Σ. ἄκρα.[1]

3. כִּדְרָכַיִךְ. *Secundum vias tuas.* Ο΄. ἐν ταῖς ὁδοῖς σου. Σ. Θ. κατὰ τὰς ὁδούς σου.[2]

אֵת כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ. Ο΄. πάντα τὰ βδελύγματά σου. Ἀ. ※ σὺν ◄ πάντα . . .[3]

4. עָלַיִךְ אֶתֵּן. Ο΄. ἐπὶ σὲ δώσω. Σ. θήσω σοι.[4]

5. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה בָאָה. *Sic dixit Dominus Jova: Calamitas, unica calamitas, ecce! venit.* Ο΄. διότι τάδε λέγει (Ἀ. Σ. Θ. ἀδωναΐ[5]) κύριος· ※ Θ. κακία (Σ. κάκωσις[6]) μία, κακία ἰδοὺ πάρεστι.[7]

6. קֵץ בָּא בָּא הַקֵּץ הֵקִיץ אֵלָיִךְ הִנֵּה בָּאָה. *Finis venit, venit finis, expergiscitur contra te, ecce! venit.* Ο΄. ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει. ※ Θ. τὸ πέρας ἥκει, ἥκει (Ἀ. ἦλθεν, ἦλθεν[8]) τὸ πέρας, ἐξηγέρθη πρὸς σέ ◄.[9]

7. בָּאָה הַצְּפִירָה אֵלָיִךְ. *Venit orbis* (rerum vicissitudo) *ad te.* Ο΄. ÷ ἥκει τὸ πέρας ◄,[10] ※ Θ. ἰδοὺ ἥκει ἡ πλοκὴ ◄[11] ἐπὶ σέ. Ἀ. Σ. . προσκόπησις . . Aliter: Ἀ. . συστολή . .[12]

בָּא הָעֵת קָרוֹב הַיּוֹם. *Venit tempus, instat dies.* Ο΄. ἥκει (alia exempl. ἐνέστηκεν[13]) ὁ καιρὸς, ἤγγικεν ἡ ἡμέρα. Σ. . *et tempus prope est, dies.* Θ. *Venit tempus, prope est dies.*[14]

מְהוּמָה וְלֹא־הֵד הָרִים. *Perturbationis, et non laeti clamoris in montibus.* Ο΄. οὐ μετὰ θορύβων, οὐδὲ μετὰ ὠδίνων. Ἀ. φαγεδαίνης, καὶ οὐκ ἐπιδοξότης.[15] Σ. *festinationis, et non recrastinationis.*[16] Θ. *famis, et non gloriae montium.*[17]

δ. σὺν τ. γ. Parsons. male exscripsit: Σ. δώσω 86, 88. Ἀ. συνθήσομαι 86. [47] Syro-hex. ܣܡ. ܕܡܬܚܒܠܐ ܘܥܠܘܗܝ ܡܬܚܒܠܐ. Cf. ad Cap. xxxv. 3.

CAP. VII. [1] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 3. [2] Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. (In LXX vv. 3, 4 integri, et vv. 5, 6 mutili (νῦν τὸ πέρας πρὸς σὲ—ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει) post v. 9 leguntur. Hieron.: "In hoc capitulo juxta LXX interpretes ordo mutatus est atque confusus, ita ut prima novissima sint, et novissima vel prima vel media, ipsaque media nunc ad extrema, nunc ad principia transferantur. Ex quo nos et ipsum Hebraicum et ceteros secuti interpretes, ordinem posuimus veritatis." Huc demum pertinet scholium ineditum ad marg. v. 8 versionis Syro-hex. char. med. appictum: ܕܒܠܫܢ̈ܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܡܫܬܟܚ̈ܢ ܗܠܝܢ ܕܗܘܝܢ ܩܕܡ ܗܘܝܢ ܕܗܢܐ ܩܦܠܐܘܢ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܕܗܘܝܢ ܩܕܡ ܗܘܝܢ. ܠܗ ܕܝܢ ܡܢ ܒܬܪ ܦܘܣܩܐ. ܐܝܟ ܡܥܒܪܢܘܬܐ ܐܚܪܬܐ. ܘܡܕܝܢ ܐܝܟ ܚܘܝܘܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܡܕܡ ܡܕܒܪܢܘܬܐ.) [3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Idem. [5] Idem. [6] Hieron.: "Pro *afflictione*, quam juxta Sym., qui interpretatus est κάκωσιν, perspicuitatis causa posuimus, et in Hebraico et in Graeco κακία, vel πονηρία scribitur, id est, *malitia*." [7] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 26, 49, alii, et (cum ἔρχεται pro πάρεστιν) Codd. 22, 23, 36, alii. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ※ κακία μία ἰδοὺ πάρεστι (Syro-hex. in marg. char. med.: ἔρχεται). Hieron.: "*Haec dicit Dominus—qui habitas in terra.* Haec in LXX non habentur, sed in editione eorum de translatione Theodotionis sub asteriscis addita sunt." [8] Cod. 86, teste De Reg. [9] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (cum ἥκει semel), Codd. 26, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic, addito in fine ἰδοὺ ἥκει τὸ πέρας, Codd. 22, 36, alii. [10] Obelus est in Cod. 87, et Syro-hex. [11] Cod. Jes. Post ἐξηγ. πρὸς σὲ Comp. (cum πλοκὴ sine artic.), Ald., Codd. 26, 49, alii, pergunt: ἰδοὺ ἥκει ἡ πλ. ἐπὶ σέ; et sic, interposito ἰδοὺ ἥκει τὸ πέρας, Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. Σ. προσκόπησις. Ἀ. συστολή, ex duplici, ut videtur, editione. Hieron.: "Venit *contractio* [συστολή], quae in Hebraico dicitur SEPHPHIRA, et quam Aq. interpretatus est προσκόπησιν, id est, *contemplationem* et *prospectionem*, quam semper pavida tibi venire metuebas; et quam interpretatus est Theod. πλοκήν, id est, *ordinem contextumque* malorum omnium." [13] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Fortasse est Theodotionis. Cf. ad Cap. xxii. 4. [14] Hieron. [15] Parsons. ad θορύβου (v. 11) notat: "Ἀ. φαγεδαίνης καὶ οὐκ ἐπιδοξότης (86 ad v. 7), 88." De Reg. non nisi ad v. 11 lectionem affert, quae tamen ad v. 7 aut pariter aut unice pertinere videtur. Ad φαγέδαινα cf. Hex. ad Deut. vii. 23. xxviii. 20; ad ἐπιδοξότης pro Hebraeo הוד cf. Hex. ad Psal. xliv. 4. [16] Hieron.: "Verbum Hebraicum ADARIM, quod nos in duo verba divisum, primum AD, secundum ARIM, juxta Theod. *gloriam montium* interpretati sumus, Sym. vertit in *recrastinationem*, dixitque . . *dies festinationis, et non recrastinationis.*" Syro-hex. affert: ܣܡ. ܘܠܐ ܥܡ ܡܘܚܪܐ, Graece fortasse: Σ. οὐδὲ μετὰ ὑπερθέσεως. Cf. Hex. ad Thren. ii. 2. [17] Hieron. In

10. הִנֵּה הַיּוֹם הִנֵּה בָאָה יָצְאָה הַצְּפִרָה צָץ הַמַּטֶּה פָּרַח הַזָּדוֹן. *Ecce! dies, ecce! venit; exiit* (ad finem perducta est) *orbis; floret virga, pullulat superbia.* Ο΄. ἰδοὺ ἡ ἡμέρα κυρίου, εἰ καὶ ἡ ῥάβδος ἤνθηκεν. Alia exempl. ἰδοὺ ἡ ἡμέρα ÷ κύει ◂, ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει· ※ (Θ.) ἐξῆλθεν ἡ πλοκὴ (Σ. *inspectio*), καὶ ἤνθησεν ἡ ῥάβδος· (Ἀ. Θ.) ἐβλάστησεν ἡ ὑπερηφανία ◂.[18]

11. הֶחָמָס קָם לְמַטֵּה־רֶשַׁע. *Violentia surgit in virgam* (castigationem) *improbitatis.* Ο΄. ἡ ὕβρις ἐξανέστηκε, καὶ συντρίψει στήριγμα ἀνόμου. Ἀ. ἀδικία ἀνέστη εἰς ῥάβδον ἀθεσίας. Σ. ἡ πλεονεξία ἕστηκεν εἰς πρόσκλισιν ἀνομίας.[19]

לֹא־מֵהֶם וְלֹא מֵהֲמוֹנָם. *Non* (remanebit) *ex iis, neque ex multitudine eorum.* Ο΄. καὶ οὐ μετὰ θορύβου, οὐδὲ μετὰ σπουδῆς. Σ. οὐκ ἔστιν, οὐκ ἐξ αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν.[20] Θ. οὐκ ἐξ αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν.[21]

וְלֹא מֶהֱמֵהֶם וְלֹא־נֹהַּ בָּהֶם. *Neque ex opibus eorum, et nihil magnifici* erit *inter eos.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν εἰσιν, οὔτε ὡραϊσμὸς ἐν αὐτοῖς ◂.[22] Σ. οὐδὲ ἐξ ἀχορτασίας αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ κάλλους αὐτῶν.[23]

12. הִגִּיעַ. *Advenit.* Ο΄. ἰδού. Ἀ. κατέστησεν. Σ. ※ ἐνέστη. Θ. ἔφθασεν.[24]

כִּי חָרוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ. *Quia ira* est *in omnem multitudinem ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι ὀργὴ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῶν ◂.[25]

13. וְעוֹד בַּחַיִּים חַיָּתָם כִּי־חָזוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ לֹא יָשׁוּב. *Etiamsi adhuc in viventibus* sit *vita eorum; nam visio ad omnem multitudinem ejus non revertetur.* Ο΄. Vacat. ※ (Θ.) καὶ ἔτι (Ἀ. εἰ ἔτι[26]) ἐν ζωῇ τὸ ζῆν αὐτῶν, ὅτι ὅρασις εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς οὐκ ἀνακάμψει ◂.[27] Σ. ἀλλὰ καὶ ἔτι οὐδὲ ἐν ζῶσιν ἡ ζωὴ αὐτῶν . . .[28]

14. תָּקְעוּ בַתָּקוֹעַ וְהָכִין הַכֹּל. *Clangunt clangore, et praeparant omnia.* Ο΄. σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι, καὶ κρίνατε (Ἀ. Θ. ἑτοιμάσατε[29]) τὰ σύμπαντα. Σ. ἐσάλπισαν οὗτοι τῇ σάλπιγγι, καὶ κατεσκεύασαν τὰ πάντα.[30]

וְאֵין הֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה כִּי חֲרוֹנִי אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ. *Nec est qui eat in praelium; nam ira mea* est *in omnem multitudinem ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ οὐκ ἔστιν πορευόμενος εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι ἡ ὀργή μου εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς ◂.[31]

---

textu post ὠδίνων Cod. 62 infert ὀρέων. [18] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum ἠσθένησεν pro ἤνθησεν), et Syro-hex. (cum ÷ ἐκύησεν ◂); quos presse secutus est Hieron., vertens: *Ecce! dies parit, ecce! finis venit; egressa est complexio* (Sym. *inspectio*), *et floruit virga; germinavit superbia.* Idem notat: "Locus difficilis, et inter Hebraicum et LXX multum discrepans, quibus pleraque de Theodotionis editione addita sunt." Cod. XII affert: ※ Θ. ἐξῆλθεν κ.τ.ἑ.; Cod. 86: Ἀ. Θ. ἐβλάστησεν ἡ ὑπερηφανεία (sic). [19] Codd. 86, 88. Ad Symmachum De Reg. e Cod. 86 exscripsit πρόκλησιν, Parsons. vero e Codd. 86, 88, πρόσκλησιν. Sed vera Symmachi manus est πρόσκλισις (a נָטָה, *inclinavit*), quam opportune restituit Syrus noster, in lectione egregia a Norbergio praetermissa: ܣ. ܩܡ ܠܡܨܛܠܢܘܬܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ. ܠܡܨܛܠܢܘܬܐ (cum ܠܡܨܛܠܝܢܘܬܐ in rasura char. med.). Cf. nos ad Psal. xxxix. 5, not. 8. [20] Syro-hex. in continuatione: ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܠܐ ܡܢܗܘܢ ܘܠܐ ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܝܠܗܘܢ. [21] Cod. 86, teste De Reg., qui praeterea affert: Ἀ. φαγεδαίνης, καὶ οὐκ ἐπιδοξότης. Sed vid. ad v. 7. [22] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (om. εἰσιν), 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron. ex Theodotione: *Et non ex ipsis sunt, neque pulcritudo in eis.* [23] Syro-hex. in continuatione: ܘܠܐ ܡܢ ܠܐ ܣܒܥܘܬܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܢ ܫܘܦܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. Cf. Hex. ad Prov. xv. 16. Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. ἐκ τοῦ κάλλους. [24] Codd. 86, 88. Asteriscum exhibet De Reg. [25] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii (quorum nonnulli διότι pro ὅτι habent), et sub aster. Cod. 87 (cum διότι), Syro-hex. Hieron.: "Hoc in LXX non habetur." [26] Codd. 86, 88. [27] Cod. Jes. (nisi οὐκέτι pro ἔτι). Sic in textu Comp. (cum τὸ πλῆθος αὐτῶν), Ald. (cum καὶ οὐκέτι), Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 86, 88: Θ. ἀνακάμψῃ (sic). Hieron.: "Sed nec isti duo versus habentur in LXX editione." [28] Cod. 86 (teste De Reg., non ουδε εκ ζωων, ut Parsons. exscripsit), 88. Copula accessit ex Syro-hex., qui affert: ܣ. ܐܠܐ ܘܥܘܕ ܘܠܐ ܒܚܝܐ ܚܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. [29] Codd. 86, 88. [30] Syro-hex. ܣ. ܩܪܘ ܗܢܘܢ ܒܩܪܢܐ ܘܛܝܒܘ ܟܠ. [31] Cod. Jes., teste Parsonsio. (Montef. edidit: ※ Θ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ π. εἰς πόλεμον κ.τ.ἑ.) Sic in textu Comp. (cum αὐτῶν pro αὐτῆς), Ald. (cum ἔσται π. εἰς πόλ.

15. יֹאכְלֶנּוּ. *Consumet eum.* Ο΄. συντελέσει. Ἀ. καταφάγεται (αὐτόν).[32]

16. וּפָלְטוּ פְּלִיטֵיהֶם. *Et evadent fuga elapsi eorum.* Ο΄. καὶ ἀνασωθήσονται οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ αὐτῶν. Σ. καὶ οἱ ἐκφεύγοντες ἐξ αὐτῶν, οἵτινες ἐὰν ἐκφύγωσιν ἐξ αὐτῶν.[33]

כְּיוֹנֵי הַגֵּאָיוֹת. *Sicut columbae convallium.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὡς περιστεραὶ μελετητικαί ◂.[34] Ἀ. . . τῶν φαράγγων. Σ. . . ἐν φάραγξιν.[35]

כֻּלָּם הֹמוֹת אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ. *Omnes gemunt, unusquisque in iniquitate sua.* Ο΄. [καὶ] πάντας ἀποκτενῶ, ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ. Θ. πᾶσαι γογγύζουσαι ἑκάστη ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῆς.[36]

17. וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מָּיִם. *Et omnia genua fluent aquis.* Ο΄. καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ. Σ. καὶ πάντα γόνατα ῥεύσει ὕδατα.[37] Ὁ Ἑβραῖος· παραλυθήσονται ὡς ὕδωρ.[38]

19. לְנִדָּה יִהְיֶה. *In abominationem erit.* Ο΄. ὑπεροφθήσεται. Ἀ. εἰς χωρισμόν . . Σ. εἰς σίκχος ἔσται. Θ. εἰς ἀκαθαρσίαν . .[39]

כַּסְפָּם וּזְהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה. *Argentum eorum et aurum eorum non valebit servare eos in die furoris Jovae.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ δυνήσεται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου ◂.[40]

לֹא יְשַׂבֵּעוּ. *Non saturabunt.* Ο΄. οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι. Θ. οὐ χορτασθήσεται.[41]

מִכְשׁוֹל. *Offensio.* Ο΄. βάσανος. Ἀ. Σ. σκάνδαλον. Θ. κόλασις.[42]

20. וּצְבִי עֶדְיוֹ לְגָאוֹן שָׂמָהוּ. *Et decus mundi sui in superbiam vertit.* Ο΄. ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερηφανίαν ἔθεντο αὐτά. Σ. (καὶ) τὸν κόσμον τῶν περιθεμάτων αὐτῶν ἕκαστος εἰς ὑπερηφανίαν ἔταξεν.[43]

ὅτι ὀργή μου ἐπὶ πᾶν), Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Et haec in LXX non habentur." [32] Codd. 86, 88. [33] Syro-hex. bifariam affert: .ܣ. ܘܢܦܠܛܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܪܩܝܢ ܡܢܗܘܢ ♦ .ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܥܪܩܝܢ ܐܢ ܢܦܠܛܘܢ ܐܘ ܕܥܪܩܝܢ ܡܢܗܘܢ ♦ (Ad syntaxim ܐܢ ܕܥܪܩܝܢ cf. Rördam in *Dissertatione* etc. p. 41.) Codd. 86, 88: Σ. οἱ ἐκφεύγοντες. [34] "MS. Jes. ὡς περιστερὰ μελετ- (sic)."—*Montef.* Rectius Parsons. ex eodem exscripsit: ως περιστεραι μελετητι και παντας, accinente Cod. Alex., qui pingit: ως π. μελετητι· και παντας, male pro ὡς π. μελετητικαί· πάντας, quam lectionem exhibent Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (In posteriore Norberg. edidit: ※ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܡܬܗܓܝܢܝܬܐ ◂, vertens, *sicut columbae concreditae* (ܡܬܗܝܡܢܝܬܐ). Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 408 tentat ܡܬܗܡܝܢܝܬܐ, *negligentes, incuriosae*, suspicans Syrum interpretem in apographo suo falsam scripturam μελλητικαὶ invenisse, quae ipsa in Cod. 42 hodie reperitur. Frustra; nam Graeca vox μελλητικὸς non *negligens* aut *incuriosus*, sed *cunctabundus* sonat. Quid, quod egregius codex noster non ܡܬܗܓܝܢܝܬܐ, sed una literula auctiorem scripturam ܡܬܗܓܓܝܢܝܬܐ, *gemebundae*, rectissime exhibet. Similis est locus Jesai. xxxviii. 14, καὶ ὡς περιστερὰ, οὕτω μελετῶ (אֶהְגֶּה), ubi Noster quidem nimis serviliter ܐܬܗܓܐ posuit (ut in hoc ipso loco interpres S. Cyrilli in Lucam Hom. CXXXI: ܘܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܐܝܟ ܕܡܬܗܓܝܢ ܠܗ.), alter autem Syrus ܢܗܓܐ.) Hieron.: "LXX *columbas convallium*, sive ut Theod. transtulit, *meditantes*, omnino tacuerunt." [35] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. falso exscripsit: Ἀ. ἐπὶ τῶν φ., ad ἐπὶ τῶν ὀρέων lectionem aptans. [36] Hieron.: "Hocque quod nos interpretati sumus: *Omnes trepidi, unusquisque in iniquitate sua*, Theod. transtulit ita: *Omnes mussitantes, unaquaeque in iniquitate sua.*" Phavor. p. 430: Γογγύζειν ἐπὶ περιστερᾶς λέγεται, σημαίνει δὲ τὸ τονθορύζειν. [37] Syro-hex. .ܣ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܘܪܟܐ ܢܪܕܘܢ ܡܝܐ ♦ Codd. 86, 88: Σ. ῥεύσει ὕδατα. Cf. ad Cap. xxi. 7. [38] "Sic MS. Reg. bombycinus, et Coislin., et scholion Rom. editionis."—*Montef.* Locutionem Hebraeam, sive potius versionem LXXviralem, aliter declarat Hieron., probantibus Dathio et Gesenio: "Pavoris magnitudine urina polluet genua." [39] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 σίχχος pro σίκχος exscripsit. Cf. ad Cap. xi. 18. xx. 7. Hic quidem Syrus noster egregie hallucinatus est, Symmacho vindicans lectionem: ܣ. ܣܝܩܠܘܣ ܢܗܘܐ ♦, cum scholio: ܣܝܩܠܘܣ ܡܬܩܠܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܐܘܢ ܕܢܚܫܐ ܕܗܘܐ ♦. Scilicet pro εἰς σίκχος ἔσται ridiculum errorem, εἰς σίκλος ἔσται, propagavit. [40] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 23, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic (cum δυνηθήσεται) Codd. 22 (sub ※), 26, 36, alii. Hieron.: "Et hoc in LXX non habetur." [41] Cod. 86. Cod. 88: Θ. οὐ χορτασθήσονται. [42] Codd. 86, 88. [43] Cod. 86. Cod. 88 affert: Σ. τὸν κόσμον—αὐτῶν.

20. שִׁקּוּצֵיהֶם. *Detestanda eorum.* O'. Vacat. ※ Θ. προσοχθίσματα αὐτῶν ◄.[44] Σ. σίκχη αὐτῶν.[45]

לְנִדָּה. O'. εἰς ἀκαθαρσίαν. Σ. (εἰς) σίκχος.[46]

21. לְרִשְׁעֵי. *Improbis.* O'. τοῖς λοιμοῖς. 'A. Σ. Θ. (τοῖς) ἀσεβέσι.[47]

וְחִלְּלוּהוּ. *Et profanabunt illud.* O'. καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά. Σ. (καὶ) μιανοῦσιν . .[48]

22. וְחִלְּלוּ אֶת־צְפוּנִי. *Et profanabunt adytum meum.* O'. καὶ μιανοῦσι τὴν ἐπισκοπήν μου. 'A. . . τὸ ἀπόκρυφόν μου.[49] Σ. *qui profanant absconsionem meam.*[50]

פָּרִיצִים. *Tyranni.* O'. ἀφυλάκτως. 'A. διακόπτοντες. Θ. λοιμοί.[51] Σ. *irrumpentes* (διακόψαντες).[52]

וְחִלְּלוּהָ. O'. καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά. 'A. (καὶ) λαϊκώσουσιν . .[53]

23. עֲשֵׂה הָרַתּוֹק. *Fac catenam.* O'. καὶ ποιήσουσι φυρμόν. 'A. . *conclusionem.* Σ. ἐποίησαν (Σ. Θ.) καθήλωσιν.[54]

מִשְׁפַּט דָּמִים. *Judicio sanguinum.* O'. λαῶν. Alia exempl. κρίσεως αἱμάτων.[55]

24. וְהֵבֵאתִי רָעֵי גוֹיִם וְיָרְשׁוּ אֶת־בָּתֵּיהֶם. *Et adducam pessimos gentium, et occupabunt domos eorum.* O'. Vacat. ※ Θ. καὶ ἄξω πονηροὺς ἐθνῶν, καὶ κληρονομήσουσι τοὺς οἴκους αὐτῶν ◄.[56]

וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן. *Et cessare faciam superbiam.* O'. καὶ ἀποστρέψω τὸ φρύαγμα. 'A. καὶ καταπαύσω τὴν ὑπερφέρειαν. Σ. . . τὴν ὑπερηφανίαν.[57]

עַזִּים. *Potentium.* O'. τῆς ἰσχύος αὐτῶν. Σ. ἀνεντρόπων.[58]

25. קְפָדָה בָא וּבִקְשׁוּ. *Contractio* (horror) *venit, et quaerent.* O'. [καὶ] ἐξιλασμὸς ('A. Θ. συνοχή. Σ. ἀθυμία[59]) ἥξει, καὶ ζητήσει. Σ. ἀθυμίας ἐπελθούσης, ζητήσουσιν.[60]

26. הֹוָה עַל־הֹוָה. *Calamitas super calamitatem.* O'. οὐαὶ ἐπὶ οὐαί. Σ. συμφορὰ ἐπὶ συμφοράν.[61]

27. הַמֶּלֶךְ יִתְאַבָּל. *Rex lugebit.* O'. Vacat. ※ 'A. Θ. ὁ βασιλεὺς πενθήσει ◄.[62]

---

[44] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 49, 90, Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. Codd. 22, 36, alii: καὶ προσοχθισμάτων αὐτῶν. Hieron.: "Illudque quod sequitur, *offendicula eorum*, sciamus de Theodotione additum." [45] Codd. 86, 88, teste Parsonsio: Θ. προσοχθίσματα. Σ. σίχχη αὐτῶν. De Reg. vero e Cod. 86 affert: Θ. ※ προσοχθίσματα αὐτῶν. Σ. ※ σίκχη αὐτῶν. [46] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Pro quibus Sym. interpretatus est, *nauseam*, volens idolorum sordes exprimere." [47] Codd. 86, 88. [48] Iidem. [49] Iidem. [50] Syro-hex. ܘܡܛܢܦܝܢ ܠܡܛܫܝܬܐ ܕܝܠܝ. Pro ܡܛܫܝܬܐ Norberg. probabiliter corrigit ܡܛܫܝܘܬܐ, *absconsionem*, formam Lexicographis ignotam, sed quae analogiae non repugnat. Pro eodem Hebraeo Psal. lxxxii. 4 Sym. posuit τὸ ἀπόκρυφον, quod Noster vertit ܡܛܫܝܐ. [51] Codd. 86, 88. [52] Hieron.: "*Emissarii*, sive, ut LXX transtulerunt, *temere*; vel, ut Sym. et Theod., *irrumpentes*, et *pestilentes*." Pro *irrumpentes* nonnemo tentat εἰσβάλλοντες, invito Syro nostro, qui affert: ܣ. ܕܦܣܩܘ. Cf. Ceriani ad Exod. xix. 24. [53] Cod. Jes. Cf. Hex. ad Deut. xx. 6. xxviii. 30. [54] Hieron.: "Verbum Hebraicum ARETHIC Aq. *conclusionem* [nonnemo συγκλεισμὸν], Sym. et Theod. καθήλωσιν, id est, *confixionem*, interpretati sunt." Syro-hex. affert: ܣ. ܥܒܕܘ ܣܘܡܪܐ. (Sic ܣܡܪ, καθήλωσον, Psal. cxviii. 120.) [55] Sic Comp., Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܣ. ܕܝܢܐ ܕܕܡܐ. [56] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Et haec in LXX non habentur." [57] Montef. e Cod. Jes. edidit: 'A. καὶ καταπαύσω ὑπερηφανείαν. Σ. ἀνεντρέπω, consentiente Parsonsio, qui praeterea e Codd. 86, 88 affert: 'A. τὴν ὑπερφέρειαν. Σ. τὴν ὑπερηφανίαν. Postremo De Reg. e Cod. 86: 'A. Σ. τὴν ὑπερηφανείαν. [58] Syro-hex.: Σ. *inverecundorum* (ܕܠܐ ܡܬܟܚܫܝܢ), cujus loco Graecum vocabulum exquirentes, incidimus in ἀνεντρόπων, quod in Cod. Jes. sub obscura, nec Graeca quidem, lectione ἀνεντρέπω latere videtur. Glossae Graeco-Latinae dant: Ἀνέντροπος, *irreverens*. [59] Hieron.: "Juxta superiorem ordinem, recte Aq. et Theod. interpretati sunt, *angustiam*; Symmachusque *maerorem*." Codd. 86, 88: Σ. ἀθυμία. Θ. συνοχή. [60] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܥܩܬܐ ܬܐܬܐ. Hieron.: "Nos autem juxta Symmachum priorem sententiam cum posteriore conjunximus, ut diceremus: *Angustia superveniente requirent pacem, et non erit.*" (In textu pro ζητήσει, ζητήσεις legunt Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.) [61] Codd. 86, 88. [62] Cod. Jes. Sic

27. יִלְבַּשׁ שְׁמָמָה. *Induet stuporem.* Ο΄. ἐνδύσεται ἀφανισμόν. Σ. ἀφανισθήσεται ἀδημονίᾳ.[63]

וּבְמִשְׁפְּטֵיהֶם אֶשְׁפְּטֵם. *Et judiciis eorum judicabo eos.* Ο΄. καὶ ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικήσω (Ἀ. Σ. Θ. κρινῶ[64]) αὐτούς. Σ. καὶ ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν κρινῶ αὐτούς.[65]

CAP. VIII.

1. בַּשִּׁשִּׁי. (Mense) *sexto.* Ο΄. ἐν τῷ πέμπτῳ ÷ μηνί ◄.[1]

וַתִּפֹּל עָלַי. *Et cecidit super me.* Ο΄. καὶ ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμέ. Σ. καὶ ἐπέπεσέ μοι.[2]

שָׁם יַד אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. χεὶρ κυρίου. Alia exempl. ※ ἐκεῖ ◄ χεὶρ ἀδωναῒ κυρίου.[3]

2. דְּמוּת כְּמַרְאֵה־אֵשׁ. *Similitudo sicut species ignis.* Ο΄. ὁμοίωμα ※ ὡς εἶδος ◄ ἀνδρός.[4]

2. כְּמַרְאֵה־זֹהַר כְּעֵין הַחַשְׁמַלָה. *Sicut species fulgoris, sicut aspectus orichalci.* Ο΄. ὡς ὅρασις ἠλέκτρου. Alia exempl. ὡς ὅρασις ※ (Θ.) αὔρας, ὡς εἶδος ◄ τοῦ ἠλέκτρου.[5] Ἀ. Σ. ὡς ὅρασις φέγγους . . .[6] Ἀ. . . ὡς ὀφθαλμός . .[7]

3. בְּצִיצִת רֹאשִׁי. *Per antias capitis mei.* Ο΄. τῆς κορυφῆς μου. ※ Ἀ. Θ. τοῦ κρασπέδου τῆς κορυφῆς μου.[8] Σ. (τοῦ) μαλλοῦ . . .[9]

שַׁעַר הַפְּנִימִית. *Portae interioris.* Ο΄. τῆς πύλης ※ τῆς ἐσωτέρας ◄.[10]

אֲשֶׁר־שָׁם מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֶה. *Ubi erat sedes simulacri zelotypiae ad zelotypiam provocantis.* Ο΄. οὗ ἦν ἡ στήλη ※ Θ. τῆς εἰκόνος τοῦ ζήλους ◄ τοῦ κτωμένου.[11] Ἀ. Θ. . καθέδρα εἰδώλου τοῦ ζήλους . .[12] Σ. οὗ ἐκεῖ ἐπεπήγει ἐκτύπωμα παραζηλώσεως ζῆλος.[13]

5. לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סֵמֶל הַקִּנְאָה הַזֶּה בַּבִּאָה. *Ad portam arae simulacrum zelotypiae hujus in*

Comp., Ald., Codd. III, 22 (praem. καὶ), 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Origen. (Opp. T. III, p. 421) a Nobilio excitatus: Τὸ, ὁ βασιλεὺς πενθήσει, συνήθως ἱστόρηται (ἠστέρισται), τάχα διὰ τὸν σωτῆρα οὐκ ἂν νομισθέντα πενθεῖν, οὐχ ἑρμηνευσάντων τῶν Ο΄ τὸ ῥητὸν, ἢ μὴ εὑρηκότων τότε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τὴν λέξιν. (Drusius ad loc.: "Origenes: τὸ, ὁ βασιλεὺς πενθήσει, συνήθως ἱστόρηται, quod emendant ἠστέρισται, *notatum est asterisco.*" Emendatio, quae palmaria est, cuinam tribuenda sit nescimus; sed ad hunc diem in editis Origenis tacite propagata est absurda lectio ἱστόρηται, quam Latine vertunt, *narratur.*) Hieron.: "*Rex lugebit, et princeps induetur maerore*, sive juxta LXX, *interitu;* qui nescio quid volentes, hoc quod de Hebraico sermone expressimus, *rex lugebit*, omnino tacuerunt." [63] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣܡ. ܫܘܡܡܘܬܐ ◆. Cf. ad Cap. xii. 29. (In lectione Graeca, quam concorditer testantur Parsons. et De Reg., pro ἀφανισθήσεται nescio an legendum ἀμφιασθήσεται.) [64] Codd. 86, 88. [65] Syro-hex. ܣܡ. ܘܒܕܝܢܝܗܘܢ ܐܕܘܢ ܐܢܘܢ ◆.

CAP. VIII. [1] Sic Cod. 87. Syro-hex. pingit: ÷ ἐν τῷ π. μηνί ◄. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. ἔτει ϛ΄. μηνὶ ε΄. ἡμέρᾳ ε΄, invitis schedis Parsonsianis. [2] Hieron.: "Sym. transtulit, *incidit mihi manus Domini*, quod in Hebraico dicitur THEPHPHOL [MS. Sangerm. THEPPOL]." [3] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 48, alii. [4] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 36, 49, alii, et Hieron. [5] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. (om. τοῦ) Ald., Codd. 26, 42, alii. Syro-hex. pingit: ※ ὡς ὅρασις ◄ αὔρας (ܕܨܡܚܐ ܘܨܡܚܐ), ὡς εἶδος ἠλ. Hieron.: "Pro *splendore*, qui in Hebraico dicitur ZOR, *auram* Theod. transtulit." [6] Cod. Jes. (non, ut Montef., φέγγουσα). Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ὡς ὅρ. φέγγους, ὡς εἶδος τοῦ ἠλ. [7] Cod. 86, teste De Reg. [8] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 68, 91. Hieron.: "Pro *cincinno* LXX transtulerunt κράσπεδον, id est, *fimbriam.*" In Codd. 87, 88, et Syro-hex. scriba a καὶ ἀνέλαβέ με ad καὶ ἀνέλαβέ με invitus transiit. [9] Cod. Jes. Hesych.: Μαλλός· τὸ ἔριον· καὶ ἡ καθειμένη κόμη. [10] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, alii. [11] Cod. Jes. (Montef. exscripsit τοῦ ζήλου μου, sed in cod. est τοῦ ζήλους, teste Parsonsio.) Sic sub aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. (cum ζήλου) Codd. 22, 23, alii. Hieron.: "Hoc autem, quod in quibusdam codd. reperitur, ※ *et in statua imaginem zeli* :, de Theodotione additum est . . . Porro quia *zelus* et *possessio*, quod Hebraice dicitur CENA, eodem appellantur nomine, pro *statua zeli* LXX *statuam possidentis* interpretati sunt." [12] Codd. 86, 88. (Pro ζήλους Parsons. exscripsit ζήλου, repugnante De Reg.) [13] Syro-hex. ܣܡ. ܐܝܟܐ ܕܬܡܢ ܡܚܒܒ ܗܘܐ ܛܘܦܣܐ ܕܛܢܢܘܬܐ ܛܢܢܐ ◆. Codd. 86, 88: Σ. ἐκτύπωμα παραζηλώσεως. Praeterea ad הַמַּקְנֶה Montef. sine auctore affert: Ἄλλος· περιχόρου, pro quo Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. περίχωρος tentat περιχόλου, *valde biliosi.*

introitu. Ο΄. ἐπὶ τὴν πύλην ÷ τὴν πρὸς ἀνατολὰς ◂[14] ※ τοῦ θυσιαστηρίου ἡ εἰκὼν τοῦ ζήλους τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτήν ◂.[15] Σ. ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐκτύπωμα τῆς παραζηλώσεως τοῦτο ἐν τῇ εἰσόδῳ.[16]

5. סֵמֶל. Ἀ. εἴδωλον. Σ. Οἱ λοιποί· ἐκτύπωμα.[17]

6. הֲרֹאֶה אַתָּה. *Videsne tu.* Ο΄. ἑώρακας ※ σύ ◂.[18]

אֲשֶׁר בֵּית־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ὡς ὁ οἶκος Ἰσραήλ ◂.[19]

לְרָחֳקָה. *Ut longe recedam.* Ο΄. τοῦ ἀπέχεσθαι. Ἀ. Θ. τοῦ μακρυνθῆναι.[20]

וְעוֹד תָּשׁוּב. *Et insuper iterabis.* Ο΄. καὶ ἔτι. Ἀ. (καὶ ἔτι) ἐπιστρέψας. Σ. (καὶ ἔτι) πάλιν.[21]

תּוֹעֵבוֹת. *Abominationes.* Ο΄. ἀνομίας. Ἀ. Σ. Θ. βδελύγματα.[22]

7. וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה חֹר־אֶחָד בַּקִּיר. *Et vidi, et ecce! foramen unum in pariete.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὀπὴ μία ἐν τῷ τοίχῳ ◂.[23]

8. חֲתָר־נָא בַקִּיר. *Perfode, quaeso, parietem.* Ο΄. ὄρυξον ※ Ἀ. δὴ ἐν τῷ τοίχῳ ◂.[24]

9. הָרָעוֹת. *Malas.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. τὰς πονηράς ◂.[25]

10. כָל־תַּבְנִית רֶמֶשׂ וּבְהֵמָה. *Omnis imago reptilium et quadrupedum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. πᾶσα ὁμοίωσις (Ἀ. ὑπόδειγμα[26]) ἑρπετοῦ καὶ κτήνους ◂.[27]

שֶׁקֶץ. *Abominandorum.* Ο΄. μάταια βδελύγματα. Ἀ. Σ. προσοχθίσματα.[28]

מְחֻקֶּה. *Delineata.* Ο΄. διαγεγραμμένα. Σ. καταγεγραμμένα.[29]

עַל־הַקִּיר. *In pariete.* Ο΄. ἐπ᾽ αὐτοῦ ※ Σ. Θ. τοῦ τοίχου ◂.[30]

סָבִיב סָבִיב. *Circumcirca.* Ο΄. κύκλῳ. Ἀ. Θ. κύκλῳ κύκλῳ. Σ. κύκλῳ ※ διόλου ◂.[31]

11. עֹמֵד בְּתוֹכָם עֹמְדִים. *Stans in medio eorum, stantes.* Ο΄. ἐν μέσῳ αὐτῶν εἱστήκει. Alia exempl. εἱστήκει ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἱστήκεισαν.[32]

לִפְנֵיהֶם. Ο΄. πρὸ προσώπου αὐτῶν. Σ. πρὸ τῶν γραφῶν.[33]

עֲנַן־הַקְּטֹרֶת. *Nebulae suffimenti.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. τῆς νεφέλης ◂ τοῦ θυμιάματος.[34]

12. עֹשִׂים בַּחֹשֶׁךְ. *Faciunt in tenebris.* Ο΄. ποι-

---

[14] Obelus est in Cod. 87. Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus: *ab aquilone portae altaris idolum zeli in ipso introitu,* LXX transtulerunt: *ab aquilone ad portam orientalem,* quod in Hebraico non habetur, cetera quae ibi scripta sunt relinquentes." [15] Sic Codd. XII (cum οὗ ἦν εἰκὼν pro ἡ εἰκὼν), 87, 88, et Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ζήλου), Codd. 49, 90, et (cum οὗ ἡ εἰκὼν τοῦ ζήλου) Codd. 22, 36, alii. Post εἰσπ. αὐτὴν Codd. III, 86, alii, inferunt: τὴν βλέπουσαν πρὸς ἀνατολάς; Syro-hex. autem in marg. char. med.: τῆς βλεπούσης (ܕܚܙܝܐ ܗܘܬ) π. ἀ. [16] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܗܝ ܕܠܘܬ ܡܕܒܚܐ ܛܘܦܣܐ ܕܛܢܢܘܬܐ ܗܢܐ ܒܡܥܠܢܐ. [17] Cod. 86, teste De Reg. [18] Cod. 87, et sine aster. Cod. 62. [19] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [20] Codd. 86, 88. [21] Iidem. Cod. 62 in textu: καὶ ἔτι ἐπιστρέψας (ὄψει). Cf. ad v. 13. [22] Iidem. [23] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc in LXX non habetur." [24] Iidem, qui sine aster. pergunt: καὶ ὤρυξα ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ ἰδοὺ θύρα μία. [25] Iidem. [26] Codd. 86, 88. [27] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23 (cum πᾶς), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc autem quod posuimus: *Et ecce omnis similitudo reptilium et animantium,* in LXX non habetur." [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. [30] Cod. Jes. Cod. 62: ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ τ. Lectio ἐπὶ τοῦ τοίχου est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. (Pro ἐπ᾽ αὐτοῦ edebatur ἐπ᾽ αὐτούς, repugnantibus Codd. II, III, 26, 42, aliis.) [31] De Reg. e Cod. 86 obscure affert: Σ. ※ διόλου ◂ κύκλῳ. Π. ἐν μέσῳ. Ἀ. Θ. κύκλῳ. Parsons. vero e Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. (Σ. tantum Cod. 88) διόλου πάντα ἐν μέσῳ. Ubi lectio Π. ἐν μέσῳ, s. πάντα ἐν μέσῳ, quid sibi velit ignoro. Pro κύκλῳ κύκλῳ stant Codd. 62, 87, 88; pro κύκλῳ διόλου Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron., qui Hebraea vertit: *in circuitu per totum.* [32] Sic Codd. 87, 88, et (cum καὶ εἱστήκεισαν) Syro-hex., qui pingunt: ※ καὶ Ἰεζονίας (sic) ὁ τοῦ Σ. εἱστήκει ◂ κ.τ.ἑ. Codd. 22, 23, 36, alii: εἱστήκει ἐν μ. αὐτῶν, εἱστήκεισαν δέ. [33] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܨܘܪܬܐ. Hieron. Hebraea vertit: *ante picturas.* [34] Cod. 86, teste De Reg. Sic sub aster. Codd. 87, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Θ. τῆς νεφέλης.

οὖσιν ÷ ὧδε ↙.[35] ※ 'Α. Θ. ἐν τῷ σκότει ↙. Σ. (ἐν) σκοτεινῷ.[36]

12. אֵין יְהוָה רֹאֶה אֹתָנוּ. *Non est Jova videns nos.* Ο΄. οὐχ ὁρᾷ (Θ. ἐφορᾷ[37]) ὁ κύριος ※ Οἱ Γ΄. ἡμᾶς ↙.[38]

13, 15. עוֹד תָּשׁוּב. Ο΄. ἔτι ※ 'Α. Θ. ἐπιστρέψας ↙.[39]

14. שַׁעַר בֵּית־יְהוָה. Ο΄. τῆς πύλης οἴκου κυρίου. Σ. ἐν τῇ πύλῃ τοῦ οἴκου κυρίου.[40]

אֶת־הַתַּמּוּז. Ο΄. τὸν Θαμμούζ. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· Θαμμούζ.[41]

15. תּוֹעֵבוֹת. Ο΄. ἐπιτηδεύματα. Οἱ Γ΄. βδελύγματα.[42]

16. בֵּין הָאוּלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ. *Inter vestibulum et altare.* Ο΄. ἀναμέσον τῶν αἰλὰμ, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου. Σ. μεταξὺ τοῦ προπύλου καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.[43]

הָאוּלָם. 'Α. (juxta ed. 1^mam^) τῆς προστάδος. 'Α. (juxta ed. 2^dam^) τοῦ αἰλάμ. Σ. τοῦ προπύλου (s. προθύρου). Θ. τοῦ αἰλάμ.[44] Ὁ Σύρος· τῆς κιγκλίδος.[45]

16. כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה. Ο΄. ὡς εἴκοσι ※ Θ. καὶ πέντε ↙.[46]

אֲחֹרֵיהֶם אֶל־הֵיכַל יְהוָה. Ο΄. τὰ ὀπίσθια αὐτῶν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου (Σ. ἔχοντες[47]).

קֵדְמָה (in priore loco). *Ad orientem.* Ο΄. ἀπέναντι. 'Α. ἀρχῆθένδε. Σ. πρὸς ἀνατολήν. Θ. κατ' ἀνατολάς.[48]

קֵדְמָה (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. ※ Θ. κατ' ἀνατολάς ↙.[49]

17. חָמָס. *Violentiae.* Ο΄. ἀνομίας. Οἱ Γ΄. ἀδικίας.[50]

וַיָּשֻׁבוּ לְהַכְעִיסֵנִי. *Et denuo irritaverunt me.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐπέστρεψαν (Σ. ἀνέκαμψαν[51]) τοῦ παροργίσαι με ↙.[52]

וְהִנָּם שֹׁלְחִים אֶת־הַזְּמוֹרָה אֶל־אַפָּם. *Et ecce! applicant sarmentum ad nares suas.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ※ Θ. ἐκτείνουσι τὸ κλῆμα ↙ ὡς μυκτηρίζοντες.[53] Σ. καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν

---

[35] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [36] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 87, 88, Syro-hex. in textu: ※ ἐν τῷ σκότει ↙; Codd. 22, 36, alii: ἐν σκοτεινῷ. [37] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Ald., Codd. III, 49, 68, alii. [38] Cod. 86, teste eodem. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ 'Α. Σ. ἡμᾶς. Sic in textu Codd. 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Mox Cod. 86 affert: ※ 'Α. σὺν ↙ τὴν γῆν. [39] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cf. ad v. 6. [40] Syro-hex. ܣ. ܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ◆. [41] Hieron.: "Quem nos *Adonidem* interpretati sumus, et Hebraeus et Syrus sermo THAMUZ vocat." Praeterea Montef. e Regio affert lectiones: Ἀλλ. παροξυσμούς. Ἀλλ. βδελύγματα, quae fortasse ad v. 15 pertinent. [42] Codd. 86, 88. [43] Syro-hex. ܣ. ܒܝܢܬ ܩܕܡ ܬܪܥܐ ܘܡܕܒܚܐ ◆. Cod. 238 in marg. duplicem versionem affert: ἀναμέσον τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θ., καὶ μεταξὺ τοῦ προπύλου καὶ τοῦ θ. [44] Hieron.: "Quod nos *vestibulum* juxta Sym. interpretati sumus, qui πρόπυλον posuit pro eo quod LXX et Theod. ipsum verbum Hebraicum transtulerunt AELAM, Aquilae prima ed. προστάδα, secunda *aelam* templi interpretata est, quam nos *porticum* templi exprimere possumus, sive intectum atrium, quod inter templum et altare erat." Cod. 86, teste De Reg., affert: 'Α. προστάδος. Σ. προθύρου. [45] Scholium apud Nobil.: Αἰλὰμ δὲ τὸ προπύλαιον ὁ Σύρος τὴν κυκλίδα (κιγκλίδα emendavit L. Bos) λέγει, ἥτις λέγεται παρὰ τοῖς πολλοῖς κάγκελλον. Cf. ad Cap. xl. 7. [46] Hieron.: "In quibusdam exemplaribus *quinque* de Theodotione additi sunt." Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et sub aster. Syro-hex. [47] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Ald., Codd. III, 26, 49, alii, post τὰ ὀπ. αὐτῶν inferunt δεδωκότες. [48] Codd. 86, 88. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xliii. 2. lxvii. 7. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܘܬ ܡܕܢܚܐ ◆. [49] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [50] Cod. 86, teste De Reg. [51] Idem. [52] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (om. τοῦ), 22 (cum ἀπέστρ.), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum ※ καὶ ἐπέστρ. ↙ τοῦ π. με). [53] Sic in textu Comp., Ald. (cum ἐκτ. καὶ τὸ κλ.), Codd. III, XII, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex., qui posterior τὸ ἔγκλημα (ܥܨܝܠܐ) in suo habuisse videtur. Nobil. ex Origene affert: Σ. καὶ ὡς ἀφιέντες κ.τ.ἑ. Τὸ μέντοι, ἐκτενοῦσι (sic) τὸ κλῆμα, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς Ο΄, ἀπὸ Θεοδοτίωνος προσεθήκαμεν. Ἰστέον δὲ ὅτι μωρὰ (sic) Ἑβραϊστὶ καὶ ἦχον καὶ κλῆμα σημαίνει. Hieron.: "LXX transtulerunt: *Et ecce! ipsi sicut subsannantes;* quibus de Theodotione additum est, *extendunt ramum.*"

ἦχον ὡς ᾆσμα διὰ τῶν μυκτήρων αὐτῶν.[54] .'Α... πρὸς μυκτῆρα αὐτῶν. Θ... εἰς τὸν μυκτῆρα αὐτῶν.[55]

18. וְקָרְאוּ בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל וְלֹא אֶשְׁמַע אוֹתָם. *Et clamabunt in auribus meis voce magna, nec audiam eos.* Ο'. Vacat. ※ Θ. καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὠσί μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν ◄.[56] "Αλλος· καὶ κεκράξονται εἰς τὰ ὦτά μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν.[57]

Cap. IX.

1. קָרְבוּ פְּקֻדּוֹת הָעִיר. *Appropinquare facite custodes urbis.* Ο'. ἤγγικεν ἡ ἐκδίκησις τῆς πόλεως. Σ. ἠγγίκασιν εἰς ἐπισκοπὴν τῆς πόλεως.[1]

וְאִישׁ כְּלִי מַשְׁחֵתוֹ בְּיָדוֹ. *Et unusquisque instrumentum perditionis ejus in manu ejus.* Ο'. καὶ ἕκαστος εἶχε τὰ σκεύη τῆς ἐξολοθρεύσεως (Οἱ Γ'. διαφθορᾶς[2]) ἐν χειρὶ αὐτοῦ (Θ. ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ[3]). Σ. καὶ ἕκαστος σκεῦος διαφθορᾶς ἕξει ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.[4]

2. הָעֶלְיוֹן. *Superioris.* Ο'. τῆς ὑψηλῆς. Θ. τῆς ἄνω.[5]

כְּלִי מַפָּצוֹ. *Instrumentum diffractionis ejus.* Ο'. πέλυξ. 'Α. Σ. σκεῦος ※ διασκορπισμοῦ αὐτοῦ ◄.[6]

לָבוּשׁ. *Vestitus.* Ο'. ἐνδεδυκώς. Οἱ Γ'. ἐνδεδυμένος.[7]

בַּדִּים. *Vestibus lineis.* Ο'. ποδήρη. 'Α. ἐξαίρετα. Σ. λίνα. Θ. βαδδήν (s. βαδδίμ).[8]

וְקֶסֶת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו. *Et atramentarium scribae ad lumbos ejus.* Ο'. καὶ ζώνη σαπφείρου ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. 'Α. (juxta ed. 1mam) Θ. (καὶ) κάστυ γραμματέως.. 'Α. (juxta ed. 2dam) (καὶ) μελανοδοχεῖον γραμματέως.. Σ. πινακίδιον γραφέως ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.[9] Ὁ Ἑβραῖος· μέλαν καὶ κάλαμος γραφέως ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.[10]

---

[54] Cod. 86, teste De Reg. Nobil. ex Origene affert: Σ. καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον ὡς ἄσθμα (sic) διὰ τῶν μ. ἑαυτῶν. Montef. e Cod. Jes. (?) edidit: Σ. καὶ ὡς ἀφ. εἰσὶν ἐπῆχον (sic) ὡς ᾆσμα διὰ τῶν μ. αὐτῶν. Syro-hex. ܘܐܝܟ ܫܒܩܝܢ .ܣ. (κτύπον Hex. ad Job. xxxviii. 25) ܐܝܟ ܡܙܡܘܪܐ ܒܢܚܝܪܝܗܘܢ ܩܠܐ ܕܡܫܕܪܝܢ ܐܝܟ. Tandem Hieron.: "Pro quo interpretatus est Sym.: *quasi emittentes sonitum in similitudinem cantici per nares suas.* [55] Sic Montef. ex Cod. Jes. Parsonsii amanuensis ex eodem affert: 'Α. πρὸς μ. αὐτῶν. Σ. εἰς τὸν μ. αὐτῶν. διὰ τῶν μ. αὐτῶν. [56] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III (om. φωνῇ μ.), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic, nisi οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν, Ald., Codd. 49, 68, alii. Praeterea De Reg. e marg. Cod. 86 affert: "Αλλ. καὶ οὐκ εἰσακούσομαι. Θ. καὶ οὐ μή. Οἱ λοιποί· ※μή. Hieron.: "Quodque sequitur: *Et cum clamaverint* etc., in LXX non habetur." [57] Sic in textu Codd. 22, 51, 231.

Cap. IX. [1] Syro-hex. .ܣ. ܩܪܒܘ ܠܣܘܥܪܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܟܠܢܫ ܡܐܢܐ ܕܚܒܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܒܐܝܕܗ. Hieron.: "Non dixit, *habebat*, ut LXX transtulerunt; neque enim narrat praeterita, sed praesentia futuraque demonstrat." [5] Cod. 86. [6] Idem. Cod. 62 in textu: καὶ ἑκάστῳ πέλυξ τοῦ σκορπισμοῦ αὐτοῦ. [7] Cod. 86, teste De Reg. [8] Codd. 86, 88. (Scripturam βαδδίμ hic et v. 11 testatur De Reg.) Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Ezech. ix. 11. x. 2. Dan. x. 5. Hieron.: "Pro *lineis*, quod nos juxta Sym. interpretati sumus, LXX ποδήρη, Theod. ipsum verbum Hebraicum BADDIM, Aq. *praecipua* interpretati sunt." Syro-hex. affert: .ܣ. ܟܬܢܐ. [9] Hieron.: "Ubi nos diximus, *et atramentarium scriptoris ad renes ejus*, LXX posuerunt, *et zona sapphirina super renes ejus;* Theod., κάστυ *scribae in manu ejus* [?]; Aq., μελανοδοχεῖον, id est, *atramentarium scribae ad lumbos ejus;* Sym., *tabulas scriptoris habebat in renibus suis.*" Idem paulo post: "Quodque Aquilae prima editio et Theod. dixerant κάστυ, pro quo in Hebraico legitur CESATH, cum ab Hebraeo quaererem quid significaret, respondit mihi Graeco sermone appellari καλαμάριον, ab eo quod in illo calami recondantur." Praeiverat Origenes a Nobilio excitatus: (Σύμμαχος·) πινακίδιον γραφέως ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, ἵνα ὥσπερ ὑπογράφῃ τὴν ἑκάστου κρίσιν· 'Ακύλας καὶ Θεοδοτίων, κάστυ γραμματέως· οὐδὲν δὲ ἡγοῦμαι σημαίνεσθαι παρ' Ἕλλησιν ἐκ τῆς κάστυ φωνῆς· τῶν δὲ Ἑβραίων τις ἔλεγε, τὸ καλούμενον καλαμάριον εἶναι τὸ κάστυ. Symmachi lectionem confirmat Syro-hex., qui affert: .ܣ. ܟܬܢܐ. ܘܐܝܬ ܠܗ ܦܢܩܝܬܐ ܕܣܦܪܐ, h. e. Σ. λίνα, ἔχων πινακίδα γραφέως. Praeterea cf. ad v. 11. [10] Codex Reg. bombycinus. Vocem μέλαν, *atramentum*, Montef. ad בַּדִּים refert, dissentiente Schleusnero in *Nov.*

2. אֵצֶל. *Juxta.* Ο΄. ἐχόμενοι. Ἀ. πλησίον.[11]

3. מֵעַל הַכְּרוּב. Ο΄. ἀπὸ τῶν χερουβίμ. Ἄλλως· ἀπὸ τοῦ χερούβ.[12]

אֶל מִפְתַּן הַבַּיִת. *Ad limen domus.* Ο΄. Θ. εἰς τὸ αἴθριον (※) Ἀ. Σ. τῶν οὐδῶν ◂ τοῦ οἴκου.[13]

4. בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָ͏ִם. Ο΄. μέσην ※ τὴν πόλιν, μέσην ◂ Ἱερουσαλήμ.[14]

וְהִתְוִיתָ תָּו. *Et pinges signum.* Ο΄. καὶ δὸς σημεῖον. Ἀ. Θ. καὶ σημειώσεις τὸ θαῦ. Σ. καὶ σημείωσαι σημεῖον.[15]

בְּתוֹכָהּ. Ο΄. ἐν μέσῳ αὐτῶν. Alia exempl. ἐν μέσῳ αὐτῆς.[16]

6. לְמַשְׁחִית. *Ad perditionem.* Ο΄. εἰς ἐξάλειψιν. Οἱ Γ΄. εἰς διαφθοράν.[17]

אֲשֶׁר־עָלָיו הַתָּו. *Super quo est signum.* Ο΄. ἐφ᾽ οὓς ἐστι τὸ σημεῖον. Ἀ. ἐφ᾽ ὃν ἐπ᾽ αὐτῷ τὸ θαῦ. Θ. ἐφ᾽ ὃν τὸ θαῦ.[18]

מִמִּקְדָּשִׁי. *A sacrario meo.* Ο΄. ἀπὸ τῶν ἁγίων μου. Οἱ Γ΄. (ἀπὸ τοῦ) ἁγιασμοῦ (μου).[19] Aliter: Ἀ. Θ. ἀπὸ τοῦ ναοῦ μου.[20]

7. טַמְּאוּ אֶת־הַבַּיִת. *Contaminate domum.* Ο΄. μιάνατε ※ Ἀ. σὺν ◂ τὸν οἶκον.[21]

אֶת־הַחֲצֵרוֹת. *Atria.* Ο΄. τὰς ὁδούς. Ὁ Ἑβραῖος· τὰς αὐλάς.[22]

צֵאוּ וְיָצְאוּ וְהִכּוּ בָעִיר. *Egredimini. Et egressi sunt, et caedebant per urbem.* Ο΄. ἐκπορευόμενοι, καὶ κόπτετε, ※ καὶ πατάξατε τὴν πόλιν ◂.[23] Alia exempl. ἐκπορεύεσθε, καὶ κόπτετε· καὶ ἐξελθόντες ἔτυπτον τὴν πόλιν.[24]

8. וְנֵאשֲׁאַר אָנִי. *Et remansi ego.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὑπελείφθην ἐγώ ◂.[25]

הֲמַשְׁחִית אַתָּה. *Num perdis tu.* Ο΄. ἐξαλείφεις σύ. Ἄλλος· εἰς ἐξάλειψιν σὺ ποιεῖς.[26]

9. דָּמִים. *Sanguine.* Ο΄. λαῶν πολλῶν. Οἱ Γ΄. αἱμάτων.[27]

מֻטֶּה. *Perversitate.* Ο΄. ἀδικίας καὶ ἀκαθαρσίας. Οἱ Γ΄. ἐκκλίσεως. Ἀ. σφαλμοῦ.[28]

אֶת־הָאָרֶץ וְאֵין. Ο΄. τὴν γῆν, οὐκ (ἐφορᾷ). ※ Ἀ. σὺν ◂ τὴν γῆν, ※ Οἱ Γ΄. καὶ ◂ οὐκ ἔστιν (ἐφορῶν).[29]

10. וְגַם אֲנִי לֹא־תָחוֹס. *Et etiam ego—non parcet.* Ο΄. καὶ οὐ φείσεται. Alia exempl. καὶ ἐγώ

Thes. s. v., qui μέλαν καὶ κάλαμος soli קֶסֶת respondere opinatur. Sed fieri potest, τὸν Ἑβραῖον, quisquis fuerit, inter בַּדִּים et בַּדָּיו (ἐν μέλανι; vid. Hex. ad Jerem. xxxvi. 18) confusionem fecisse. [11] Codd. 86, 88. Sic Cod. 86 ad Cap. x. 6, 9, teste De Reg. [12] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. Jes. Cod. 62: ἀπὸ τοῦ χερουβί. [13] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. τῶν οὐδῶν. Cf. ad Cap. x. 18. xlvii. 1. Hieron.: "Ubi nos transtulimus, *limen domus*, LXX et Theod., τὸ αἴθριον, id est, *sub divo* posuere *vestibulum*." [14] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex.: ※ μέσην τὴν π. ◂ μέσην Ἱερ. [15] Cod. 86 (cum θαῦμα pro θαῦ), teste De Reg. (Parsons. e Codd. 86, 88: Ἀ. Θ. καὶ σημειώσεις τὸ θαῦμα. Σ. καὶ σημειώσεις σ. Nobil. ex Origene mendose affert: Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων· σημείωσις τοῦ θαῦ ἐπὶ τὰ μέτωπα.) Paulo aliter Hieron.: "Pro *signo*, quod LXX, Aq. et Sym. transtulerunt, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit THAU." [16] Sic Codd. III, 42, 86, alii, et Syro-hex. in marg. [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Θ. τὰ θαῦμα (sic). [19] Parsons. e Cod. 88 affert: Οἱ Γ΄. ἁγιασμοῦ. Minus probabiliter Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ Γ΄. τοῖς ἁγίοις μου. [20] Nobil. Scholium esse videtur. Mox Cod. 87, Syro-hex.: ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ※ τῶν πρεσβυτέρων ◂; ubi solus Cod. 106 reprobat τῶν πρ. [21] Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu Cod. 62. Parsons. e Codd. 86, 88 male exscripsit: Ἀ. συνμιάνατε. [22] Scholium apud Nobil. Hieron.: "Pro *atriis*, quae Hebraice dicuntur ASEROTH, LXX posuere *vias*." [23] Cod. Jes. (cum πατάξετε). Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [24] Sic Codd. 22 (cum ἔκοπτον pro ἔτυπτον), 23, 36, alii. Cod. XII in marg.: καὶ ἐξελθόντες ἔτυπτον τὴν π. [25] "Theodotio adjungit: ὑπελείφθην ἐγώ."—*Nobil.* Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Copulam praemittit solus Cod. 62. [26] Cod. 86, teste De Reg. Sic (cum ποιήσεις) Cod. 238 in marg. [27] Cod. 86, teste eodem. Origen. apud Nobil.: ἀντὶ τοῦ λαῶν [πολλῶν om. Codd. 87, 106, Syro-hex., et Hieron.], αἱμάτων οἱ λοιποὶ πεποιήκασι. [28] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 6, 9. [29] Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. σὺν (τὴν γῆν). Οἱ Γ΄. καὶ (οὐκ). Cod. 62 in textu: σὺν τὴν γῆν, καὶ οὐκ ἔστιν, Aquilam, ut videtur, exprimens.

εἰμι οὐ φείσεται.[30] 'A. καίγε ἐγὼ οὐ φείσεται.[31]

11. הַבַּדִּים. O'. τὸν ποδήρη. 'A. τὰ ἐξαίρετα. Σ. τὰ λίνα. Θ. τὰ βαδδὴν (s. βαδδίμ).[32]

אֲשֶׁר הַקֶּסֶת בְּמָתְנָיו. *Qui atramentarium habebat ad lumbos ejus.* O'. καὶ ἐζωσμένος τῇ ζώνῃ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. 'A. οὗ μελανοδοχεῖον ἐν τῷ νώτῳ αὐτοῦ. Σ. ὁ τὴν πινακίδα ἐν τῇ ὀσφύϊ ἔχων.[33]

מֵשִׁיב דָּבָר. *Reddidit verbum.* O'. καὶ ἀπεκρίνατο ※ λόγον ◂.[34]

Cap. IX. 2. ÷ τοῦ θυσιαστηρίου ◂.[35]

Cap. X.

1. כְּמַרְאֵה דְּמוּת כִּסֵּא. *Sicut species similitudinis solii.* O'. ※ ὡς ὅρασις ◂ ὁμοίωμα θρόνου.[1] 'A. ※ ὡς ὅρασις . . . Σ. Θ. ὡς εἶδος ὁμοιώματος . .[2]

נִרְאָה. *Apparuit.* O'. Vacat. ※ ὤφθη ◂.[3] 'A. ὡράθη. Σ. Θ. ὤφθη.[4]

2. הַבַּדִּים. O'. τὴν στολήν. 'A. ἐξαίρετα τὰ μόνα. Σ. τὰ λίνα. Θ. βαδδίν. [E'. τὸν ποδήρη.][5]

2. וַיֹּאמֶר (in posteriore loco). O'. Vacat. ※ καὶ εἶπεν ◂.[6]

מִבֵּינוֹת. *Inter.* O'. ἐκ μέσου. Σ. Θ. ἐκ ※ τοῦ ◂ μέσου.[7]

4. וַיָּרָם. *Et elevata est.* O'. καὶ ἀπῆρεν. 'A. (καὶ) ὑψώθη.[8]

וַיִּמָּלֵא הַבַּיִת אֶת־הֶעָנָן. *Et repleta est domus nube.* O'. καὶ ἔπλησε τὸν οἶκον ἡ νεφέλη. Θ. (καὶ) ἐπλήσθη ὁ οἶκος τῆς νεφέλης.[9]

5. כְּקוֹל אֵל־שַׁדַּי. *Sicut vox Dei omnipotentis.* O'. ὡς φωνὴ θεοῦ σαδδαί ('A. Σ. Θ. ἱκανοῦ[10]). Σ. Θ. (ὡς) βροντὴ θεοῦ ἱκανοῦ.[11]

6. לַגַּלְגַּל. *Rotarum.* O'. Θ. τῶν τροχῶν. Σ. τοῦ τροχοῦ.[12]

7. מִבֵּינוֹת לַכְּרוּבִים. O'. Vacat. ※ Θ. ἐκ τῶν ἀναμέσον τῶν χερουβίμ ◂.[13]

9. וְאוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד. *Et rota alia juxta cherub alium.* O'. Vacat. ※ καὶ τροχὸς εἷς ἐχόμενος χεροὺβ ἑνός ◂.[14]

תַּרְשִׁישׁ. *Chrysolithi.* O'. ἄνθρακος. 'A. χρυσολίθου. Σ. ὑακίνθου.[15] Ὁ Ἑβραῖος καὶ Θ. θαρσείς.[16]

---

[30] Sic Ald., Codd. 26, 49, alii. Syro-hex. legit et pingit: ÷ καὶ ἐγὼ εἰμι ἄνωθεν (ܡܢ ܠܥܠ) ◂ οὐ φ., invitis libris Graecis. [31] Cod. 86, teste De Reg.: ※ 'A. καίγε. Cod. 62 in textu: καίγε ἐγὼ οὐ φ. [32] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 2. Hieron.: "Et in hoc loco pro ποδήρη . . . Theod. ipsum verbum Hebraicum BADDIM, Sym. *lineam*, Aq. *praecipuam*, sive *stolam*." [33] Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: 'A. οὗ μ. τοῦ γραμματέως ἐν νώτῳ αὐτοῦ. Σ. ὁ τὴν π. ἐν ὀ. ἔχων. Syro-hex. affert: ܣ. ܩܛܡܢܐ ܗܘ. ܕܐܝܬ ܠܗ ܦܢܩܝܬܐ ܒܚܨܘܗܝ, appicto ad ܩܛܡܢܐ Graeco TAMNA (sic). Hieron.: "Pro *zona* quoque Sym. *tabulas*, Aq. *atramentarium*, Theod. κάστυ posuerunt." [34] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 26, 62. [35] Syro-hex. Desideratur τοῦ θ. in Codd. 87, 88, invito Hebraeo.

Cap. X. [1] Sic Codd. 87, 88 (sub ÷), Syro-hex. [2] Codd. 86, 88. [3] Sic Cod. 88 (sub ÷), Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 87. [4] Cod. 86, teste De Reg. [5] Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg. (Pro suspecta lectione, Θ. βαδδίν. E'. τὸν π., in Cod. 88 tantummodo est: Θ. τὰ βαδδίν. Mox v. 6, De Reg. e Cod. 86 exscripsit: 'A. τὰ ἐξαίρετα. Σ. τὰ λίνα. Θ. τὰ βαδδίν.) Hieron.: "LXX in hoc loco *stolam* interpretati sunt . . . Ceteri interpretes in coepta translatione persistunt." (Ad Aquilae *alteram*, ut videtur, versionem, τὰ μόνα (quasi a בַּד, *separatio*, unde לְבַד, *solus*) cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18, ubi pro אֵפוֹד בַּד Coislin. affert: 'A. ἐπένδυμα ἐξαίρετον ἢ μοναχόν.) [6] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88. [7] Cod. 86, teste De Reg. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86, teste De Reg. [10] Hieron.: "*Sicut vox Dei* SADDAI; quod Aq., Sym., et Theod. ἱκανὸν, quod *fortem*, *potentem*que significat, transtulerunt." [11] Nobil. Polychronius apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 99: τὸ γὰρ, ὡς φωνὴ σαδδαὶ ἱκανοῦ θεοῦ, βροντὴν ὁ Σ. καὶ Θ. ἡρμήνευσαν. [12] Cod. 86, teste De Reg. [13] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [14] Sic Comp., Ald. (cum χερουβίμ), Codd. III (cum τοῦ χ. pro χ. ἑνὸς), XII, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [15] Hieron.: "Juxta LXX [ad Cap. i. 16, ubi vide], *quasi visio tharsis; nunc autem juxta eosdem, quasi visio carbunculi* . . . quod Aq. *chrysolithum*, Sym. *hyacinthum* transtulerunt." Montef. ex Theodoreto edidit: Σ. ὡς εἶδος ὑακίνθου; sed verba ὡς εἶδος non sunt Symmachi, sed Theodoreti. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܝܩܢܬܘܣ. [16] Syro-hex. ܥ. ܬ. ܬܪܫܝܫ.

10. וּמַרְאֵיהֶם. *Et species eorum.* Ο΄. καὶ ὄψις (Ἀ. Θ. ἡ ὅρασις. Σ. τὸ εἶδος[17]) αὐτῶν.

11. לֹא יִסַּבּוּ. *Non vertebant se.* Ο΄. οὐκ ἐπέστρεφον. Σ. οὐ μετετρέποντο.[18]

כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִפְנֶה הָרֹאשׁ. *Sed in quemcunque locum convertebat se caput.* Ο΄. ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχή. Ἀ.. νεύει κεφαλή. Σ.. οὗ ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός. Θ.. οὗ ἂν ἔκλινεν ὁ πρῶτος.[19] Aliter: Σ. εἰς ὃν γὰρ τόπον ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός.[20]

אַחֲרָיו יֵלֵכוּ. *Post illud ibant.* Ο΄. (ἡ ἀρχὴ) ἡ μία, ※ Ἀ. Θ. ὀπίσω αὐτοῦ ◄ ἐπορεύοντο.[21] Σ. ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν.[22]

12. וְכָל־בְּשָׂרָם. *Et omnis caro eorum.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. καὶ πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτῶν.[23]

13. קוֹרָא הַגַּלְגַּל. *Acclamatum est: Turbo!* Ο΄. ἐπεκλήθη γελγέλ. Ἀ.. τροχός. Σ. ἐπεκαλεῖτο τὸ ὄνομα, κυλίσματα.[24]

14. וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשֵּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי פְּנֵי־נָשֶׁר. *Quatuor autem facies* erant *uni: facies primi* erat *facies cherub, et facies secundi facies hominis, et tertii facies leonis, et quarti facies aquilae.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἑνί· τὸ πρόσωπον τοῦ ἑνὸς πρόσωπον τοῦ χεροὺβ, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ δευτέρου πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ ◄.[25]

15. וַיֵּרֹמּוּ הַכְּרוּבִים. *Et attollebantur cherubim.* Ο΄. καὶ τὰ χερουβὶμ ἦσαν. Alia exempl. καὶ ἐπῆραν τὰ χερούβ (s. χερουβίμ); alia, καὶ ἐπήρθη τὰ χερούβ (s. χερουβίμ).[26]

16. וּבִשְׂאֵת. *Et cum elevarent.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν. Σ. καὶ ἐν τῷ ἐπαίρειν. Ἄλλος· καὶ ἐπαιρόντων.[27]

לָרוּם מֵעַל הָאָרֶץ. *Ut se efferrent de terra.* Ο΄. τοῦ μετεωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς. Σ. τοῦ ὑψοῦσθαι ἐπάνωθεν (τῆς γῆς).[28]

לֹא־יִסַּבּוּ הָאוֹפַנִּים. *Non vertebant se rotae.* Ο΄. οὐκ ἐπέστρεφον οἱ τροχοὶ αὐτῶν. Σ. οὐκ ἀπελείποντο οἱ τροχοὶ αὐτῶν.[29]

גַּם־הֵם מֵאֶצְלָם. *Etiam ipsae a latere eorum.*

---

[17] Codd. 86, 88. In Comp., Codd. 22, 36, aliis, legitur: καὶ ἡ θεωρία αὐτῶν. [18] Codd. 86, et (cum Ἀ. Σ.) 88. [19] Parsons. e Cod. 86 (et sic fere Cod. 88): Ἀ. νεύει κ. Σ. ἐτρέπετο ὁ ἀ. Θ. ἔκκλινεν (sic) ὁ π. Sic ex eodem cod. De Reg., nisi ἐκλίνετο pro ἔκλινεν. Cf. Hex. ad Jesai. liii. 6. Cod. XII in marg. sine nom. affert: οὗ ἐπέβλεψε (ἐπιβλέψει Montef.) ἡ κεφαλή. οὗ ἀνέκλινεν (ἂν ἔκλινε Montef.) ὁ πρῶτος. οὗ ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός; ubi lectio, οὗ ἐπέβλεψεν ἡ κ., ad Aquilae curas secundas pertinere potest. [20] Syro-hex. ܣ. ܠܐܬܪܐ ܓܝܪ ܕܐܝܟܐ ܕܡܬܦܢܐ ܗܘܐ ܪܝܫܐ. Ni Graeca adfuissent, Syriaca vertissem, ἐξέκλινεν ἡ κεφαλή. [21] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23 (cum αὐτῶν), 36 (idem), alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. "Theod. addit, ὀπίσω αὐτοῦ, quod est in aliis libris."—*Nobil.* [22] Syro-hex. Symmacho continuat: ܒܬܪܗ ܢܩܦܝܢ ܗܘܘ. [23] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. XII, 62, 88, 147, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. καὶ πᾶσα ἡ σάρξ αὐτῶν, quae lectio nonnisi in Comp., Cod. 23 reperitur. [24] Hieron.: "Rotae quoque ipsae appellatae sunt lingua Hebraica GELGEL, quod Sym. *volubiles* [nonnemo εὔστροφα tentat], Aq. *rotam* interpretatus est." Syro-hex. ܣ. ܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܫܡܐ ܚܘܕܪ̈ܐ. Montef. e Cod. Jes. sine nom. affert: ※ κυλίσματα. Tandem Cod. 86, teste De Reg.: Σ. κυλίσματα. [25] Cod. Jes. (Parsons. exscripsit: ※ καὶ τ. πρ. τῷ ἑνὶ προσώπῳ τοῦ ἑνός· πρόσωπον τοῦ ἑνὸς, cetera ut nos, praeeunte Montef., edidimus, nisi quod hic pro τοῦ δευτέρου, τοῦ ἑνὸς oscitanter scripserit, et mox τρίτον sine artic.) Sic in textu Ald. (cum χερουβὶμ), Codd. III (cum χεροὺβ sine artic., et τὸ πρόσωπον τοῦ τρίτου pro τὸ τρίτον), 26 (cum καὶ τὰ τέσσαρα, et χερουβὶμ), 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Paulo aliter Comp., Codd. 22 (sub ※), 23, 36, alii: καὶ τέσσαρα πρόσωπα εἶχεν ἕκαστον τῶν ζώων· τὸ πρ. τὸ ἓν πρ. χεροὺβ, καὶ τὸ πρ. τὸ δεύτερον πρ. ἀνθρώπου, κ. τ. ἑ. Hieron.: "Porro quod sequitur *audiente me*, usque ad eum locum ubi scriptum est, *elevati sunt cherubim*, in LXX non habetur, sed de Hebraico additum est." [26] Prior lectio est in Ald. (cum ἀπῆραν), Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 22 (cum ἐπήρθησαν), 36, aliis. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Codd. 86, 88. [29] Cod. XII, teste Parsonsio: ※ οὐκ ἀπελείποντο κ. τ. ἑ. Lectionem a Montefalconio praetermissam confirmat Syrus noster: Σ. ἀπελείποντο (ܡܫܬܒܩܝܢ ܗܘܘ).

Ο΄. Vacat. ※ καίγε αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἐχόμενα ('Α. πλησίον) αὐτῶν ◄.[30]

17. הַחַיָּה. *Vitae.* Ο΄. ζωῆς. 'Α. τοῦ ζώου.[31]

18. מֵעַל מִפְתַּן הַבָּיִת. *A limine domus.* Ο΄. ἀπὸ ※ τοῦ αἰθρίου ◄ τοῦ οἴκου.[32] 'Α. Σ. (ἀπὸ) τῶν οὐδῶν (τοῦ οἴκου).[33]

19. לְעֵינַי. *Coram me.* Ο΄. ἐνώπιον ἐμοῦ. 'Α. κατ' ὀφθαλμούς (μου).[34]

הַקַּדְמוֹנִי. *Orientalis.* Ο΄. τῆς ἀπέναντι. Σ. τῆς ἀνατολικῆς. Θ. κατ' ἀνατολάς.[35]

21. אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה פָנִים. Ο΄. τέσσαρα πρόσωπα. 'Α. Θ. τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα.[36]

22. מַרְאֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. τὴν ὅρασιν αὐτῶν ◄.[37] Σ. τοῦ εἴδους . .[38]

Cap. X. 22. ÷ ὑποκάτω — 'Ισραὴλ ◄.[39]

Cap. XI.

1. הַקַּדְמוֹנִי. Ο΄. τὴν κατέναντι. Σ. τὴν ἀνατολικήν.[1]

בֶּן־עַזֻּר. Ο΄. τὸν τοῦ Ἔζερ. Οἱ Γ΄. τὸν υἱὸν 'Αζούρ.[2]

שָׂרֵי. *Principes.* Ο΄. τοὺς ἀφηγουμένους. Οἱ Γ΄. τοὺς ἄρχοντας.[3]

2. וְהַיֹּעֲצִים. *Et suadentes.* Ο΄. καὶ βουλευόμενοι. Σ. καὶ συμβουλεύοντες.[4]

3. בְּקָרוֹב. *In propinquo.* Ο΄. προσφάτως. Σ. ἀρτίως.[5]

5. יְדַעְתִּיהָ. *Novi illud.* Ο΄. ἐπίσταμαι. Σ. προῄδειν.[6]

6. חַלְלֵיכֶם. *Occisos vestros.* Ο΄. νεκροὺς ὑμῶν. Σ. τετρωμένων (s. τετραυματισμένων) ὑφ' ὑμῶν.[7]

10. עַל־גְּבוּל. *In finibus.* Ο΄. ἐπὶ τῶν ὀρέων. Alia exempl. ἐπὶ τῶν ὁρίων.[8]

11. הִיא לֹא־תִהְיֶה לָכֶם לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְתוֹכָהּ לְבָשָׂר אֶל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם. *Ista non erit vobis olla, et vos* non *eritis in medio ejus caro; in finibus Israelis judicium exercebo in vos.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. αὕτη ὑμῖν οὐκ ἔσται εἰς λέβητα, καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένησθε (Οἱ Γ΄. οὐκ ἔσεσθε) ἐν μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα· ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ 'Ισραὴλ κρινῶ ὑμᾶς.[9]

12. וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר בְּחֻקַּי לֹא הֲלַכְתֶּם וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם. *Et scietis quod ego* sum *Jova, quia in statutis meis non ambulastis, et leges meas non fecistis; sed secundum leges gentium quae circa vos* sunt *fecistis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος, ※ ὅτι ἐν τοῖς δικαιώμασί μου οὐκ ἐπορεύθητε, καὶ τὰ κρίματά μου οὐκ ἐποιήσατε, καὶ τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλῳ ὑμῶν ἐποιήσατε ◄.[10]

---

[30] Cod. Jes. Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum καίγε αὐτὰ), Codd. III, 26, 49, alii; necnon (cum ἐχομένων) Codd. 22, 36, alii. Aquilae lectionem e Cod. 86 exscripsit De Reg. [31] Cod. 86, teste De Reg. [32] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (sine τοῦ priore), 23, 36, alii. [33] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Cf. ad Cap. ix. 3. [34] Codd. 86, 88. [35] Iidem. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܕܢܚܝܐ. (Inter ܡ et ܕ videtur fuisse ܘ, nunc erasum.) Cf. ad Cap. xi. 1. [36] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 87 (cum ※ τέσσαρα ◄ τ.), 88. [37] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [38] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 10. Codd. 22, 36, alii, in textu supplent: τὸ εἶδος αὐτῶν. [39] Cod. 87. Syro-hex. male pingit: ※ ὑποκάτω — 'Ισραὴλ ◄.

Cap. XI. [1] Syro-hex. ܣ. ܗܝ ܡܕܢܚܝܬܐ. [2] Cod. 86, teste De Reg. Scriptura 'Αζοὺρ est in Codd. XII, 62, 87, 88, 147, et Syro-hex. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86, teste De Reg. [5] Codd. 86, 88. [6] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܝܕܥܬ. Cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 18. [7] Idem: ܣ. ܕܡܚܝܢ ܡܢܟܘܢ. [8] Sic Comp., Codd. 42, 87, et Syro-hex. in marg. [9] Sic Comp., Ald. (cum ὀρέων), Codd. III (idem), XII, 22 (cum ὀρέων), 23, 26 (cum ὡς κρέα), alii, et Syro-hex. (cum ὀρέων). Grabius pingendum curavit: ※ αὕτη ὑμῖν κ. τ. ἑ., repugnantibus libris omnibus, et Hieron. "Barb. ad vocem γενήσεσθε (sic) in marg. affert: Οἱ Γ΄. ἔσεσθε."—*De Reg.* [10] Sic Codd. 87, 88 (cum οὐκ ἐποιήσατε in fine), Syro-hex. (cum καὶ κατὰ τὰ κρ. τῶν ἐθνῶν). Sic sine aster. (cum καὶ κατὰ τὰ κρ. τ. ἐ.) Codd. XII (cum lacuna ab οὐκ ad οὐκ), 62 (cum οὐκ ἐπ. in fine). In Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoreto locus sic legitur: καὶ ἐπιγνώσεσθε — οὐκ ἐποιήσατε, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὰ κρ. τῶν ἐ. τῶν π. ὑμῶν οὐκ ἐποιήσατε. Postremo tantummodo haec, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι (s. διότι) ἐγὼ κύριος, habentur in Ald., Codd. III, 26, 42,

13. אֲהָהּ. *Ah!* Ο΄. οἴμοι, οἴμοι. Οἱ Γ΄. ὤμοι.[11]

כָּלָה. *Internecionem.* Ο΄. εἰς συντέλειαν. Σ. ἀνάλωσιν.[12]

אֵת שְׁאֵרִית. *Residuum.* Ο΄. τοὺς καταλοίπους. Σ. (τὸ) λείψανον.[13]

15. אַחֶיךָ אַחֶיךָ. Ο΄. οἱ ἀδελφοί σου. ※ Οἱ Γ΄. οἱ ἀδελφοί σου ◂, οἱ ἀδελφοί σου.[14]

אַחֶיךָ אַחֶיךָ אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ. *Fratres tui, fratres tui, homines propinquitatis tuae, et omnis domus Israelis universa, quibus dixerunt habitatores Jerusalem.* Ο΄. οἱ ἀδελφοί σου, καὶ οἱ ἄνδρες τῆς αἰχμαλωσίας σου (Ἀ. ἀγχιστείας σου[15]), καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ συντετέλεσται (Ἀ. Σ. Θ. πάντες[16]), οἷς εἶπαν αὐτοῖς οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ. Ἀ. (fort. Σ.) περὶ τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγχιστέων σου, καὶ πάντων τῶν οἴκων τοῦ Ἰσραήλ, πάντων οἷς εἶπον οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ.[17]

רַחֲקוּ. *Longe recedite.* Ο΄. μακρὰν ἀπέχετε. Θ. μακρύνθητε.[18]

לָנוּ הִיא נִתְּנָה. *Nobis ipsa data est.* Ο΄. ἡμῖν ※ αὐτοῖς ◂ δέδοται.[19] Ἀ. Θ. (ἡμῖν) αὕτη ..[20]

16. הִרְחַקְתִּים. *Longe removerim eos.* Ο΄. ἀπώσομαι αὐτούς. Σ. μακρὰν ποιήσω αὐτούς.[21]

וְכִי הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת. *Et etiamsi disperserim eos in terris.* Ο΄. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν γῆν. Alia exempl. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.[22]

16. אֲשֶׁר. Ο΄. οὗ. Σ. ἐν αἷς.[23]

17. אֲשֶׁר. Ο΄. οὗ. Σ. ὅπου.[24]

18. אֶת־כָּל. Ο΄. πάντα. Ἀ. ※ σὺν ◂ πάντα.[25]

שִׁקּוּצֶיהָ. *Abominanda ejus.* Ο΄. τὰ βδελύγματα αὐτῆς. Σ. (τὰ) σίκχη αὐτῆς.[26]

19. אֶחָד. Ο΄. ἑτέραν. Ἀ. Σ. Θ. μίαν.[27]

בְּקִרְבְּכֶם. *In interiore vestro.* Ο΄. ἐν αὐτοῖς. Σ. εἰς τὰ ἔγκατα ὑμῶν.[28]

20. בְּחֻקֹּתַי. Ο΄. ἐν τοῖς προστάγμασί μου. Ἀ. (ἐν ταῖς) ἀκριβείαις μου.[29]

21. וְאֶל־לֵב שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי. *Quorum autem ad animum abominandorum suorum et detestabilium suorum animus abit, viam eorum in caput eorum rependam.* Ο΄. καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν, ὡς ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορεύετο, τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα. Σ. ὧν δὲ πρὸς τὴν ἐνθύμησιν *voraginum* αὐτῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορεύθη, τὴν ὁδὸν αὐτῶν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἔταξα.[30]

22. לְעֻמָּתָם. *Conjuncte cum iis.* Ο΄. ἐχόμενοι αὐτῶν. Ἀ. συμφώνως.[31]

49, aliis. Hieron.: "Quod sequitur, in LXX non habetur, sed de Hebraeo additum est: *Quia in praeceptis meis —estis operati.*" [11] Cod. 86, teste De Reg. [12] Codd. 86, 88. [13] Iidem. [14] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 62, Syro-hex. Codd. 87, 88: οἱ ἀδελφοί σου καὶ ἀδελφαί σου. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 86 affert: Ἄλλος· πάντες. Hieron.: "Chullo enim, quod Aq., Sym. et Theod. *universos* interpretati sunt, illi (LXX) verterunt, *consummata est*, quod juxta sensum omnino non resonat." [17] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܐܚ̈ܝܟ ܐܚ̈ܝܟ ܕܝܠܟ: ܕܓܒ̈ܪܐ ܩܪ̈ܝܒܝܟ ܕܝܠܟ. ܘܕܟܠܗܘܢ ܒ̈ܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܕܟܠܗܘܢ. ܠܗܘܢ ܕܐܡܪܘ ܥܡܘܪ̈ܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. Versio Symmachi esse videtur potius quam Aquilae, cujus ad Ezechielem vix unam et alteram lectionem servavit Syrus noster. [18] Cod. 86. [19] Sic Codd. XII (sine aster.), 87, 88. Syro-hex. ܠܢ ※ ܕܝܠܗܘܢ ◂ ܐܬܝܗܒܬ. [20] Cod. 86. [21] Codd. 86, 88. [22] Sic Cod. 87, Syro-hex. (qui ad posterius καὶ διασκορπιῶ in marg. affert: καὶ διασκορπισθήσονται). Neque aliter (nisi εἰς πάντα τὰ ἔθνη) citat Euseb. in Dem. Evang. p. 84. [23] Codd. 86, 88. [24] Cod. 86, teste De Reg. [25] Idem. Cod. 62 in textu: σύμπαντα, et mox συμπάσας. [26] Idem. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. σίχχη (sic). Cf. ad Cap. vii. 19. [27] Codd. 86, 88. [28] Iidem. [29] Iidem. [30] Syro-hex. ܗ. ܕܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܠܘܬ ܡܣܩܒܠܘܬܐ ܕܦܚ̈ܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܕܛܢ̈ܦܘܬܗܘܢ ܠܒܗܘܢ ܐܙܠ. ܐܘܪܚܐ ܕܝܠܗܘܢ ܒܪ̈ܫܝܗܘܢ ܝܗܒܬ. (Ad ܦܚܬܐ cf. Hex. ad Jerem. xvii. 6. Credibile est Symmachum iterum vertisse τῶν σικχῶν, quam vocem quomodo Syriace exprimeret Noster incertum est.) Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ὧν δὲ πρὸς τὴν ἐνθύμησιν. [31] Codd. 86, 88.

23. אֲשֶׁר מִקֶּדֶם. *Qui ab oriente* est. Oʹ. ὃ ἦν ἀπέναντι. Θ. τοῦ ἀπὸ ἀνατολῶν.[32]

24. וַיַּעַל מֵעָלַי הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי. *Et sublata est a me visio quam videram.* Oʹ. καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἧς εἶδον. Σ. (καὶ) ἀνελήφθη ἀπʼ ἐμοῦ ἡ ὅρασις ἣν εἶδον.[33]

25. אֵת כָּל. Oʹ. πάντας. Ἀ. σὺν πάντας.[34]

Cap. XI. 20. εἰς θεὸν, ÷ λέγει κύριος ◂.[35]

Cap. XII.

2. בֵּית־הַמֶּרִי. *Gentis contumacis.* Oʹ. τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν. Alia exempl. οἴκου παραπικραίνοντος.[1]

לִרְאוֹת. Oʹ. Σ. Θ. τοῦ βλέπειν. Ἄλλος· τοῦ ὁρᾶν.[2]

מֶרִי. Oʹ. παραπικραίνων. Ἀ. Σ. προσεριστής.[3]

3. גּוֹלָה וּגְלֵה. *Migrationis, et migra.* Oʹ. αἰχμαλωσίας. Alia exempl. add. καὶ αἰχμαλωτίσθητι.[4] Ἀ. μετοικεσίας . .[5]

הֵמָּה. *Ii.* Oʹ. ἐστί. Ἄλλος· εἰσίν.[6]

4. לְעֵינֵיהֶם. *In conspectu eorum.* Oʹ. κατʼ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. Ἄλλος· ἐνώπιον αὐτῶν.[7]

4. כְּמוֹצָאֵי גּוֹלָה. *Juxta exitus exsulum.* Oʹ. ※ ὡς ἐκπορεύεται αἰχμάλωτος ◂.[8]

5. לְעֵינֵיהֶם. Oʹ (in fine v. 4). ἐνώπιον αὐτῶν. Alia exempl. ※ εἰς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ◂.[9]

בַקִּיר. *In parietem.* Oʹ. εἰς τὸν τοῖχον. Ἄλλος· ἐν τῷ τοίχῳ.[10]

6. תִּשָּׂא. *Portabis.* Oʹ. ἀναληφθήσῃ. Ἀ. ἀρθήσῃ. Θ. ἀρεῖς.[11]

7. כֵּלַי הוֹצֵאתִי כִּכְלֵי גוֹלָה. *Vasa mea extuli quasi vasa exsulum.* Oʹ. καὶ σκεύη ἐξήνεγκα αἰχμαλωσίας. Οἱ Γʹ. καὶ ※ σκεύη ◂ ἐξήνεγκα ὡς σκεύη αἰχμαλωσίας.[12]

בָעֲלָטָה. *In caligine.* Oʹ. κεκρυμμένος. Ἀ. ἐν ἀχλύϊ. Σ. ἐν σκοτίᾳ. Θ. ἐν σκότει.[13]

נָשָׂאתִי. *Portavi.* Oʹ. ἀνελήφθην. Σ. ἐβάστασα.[14]

10. הַנָּשִׂיא הַמַּשָּׂא הַזֶּה. *Princeps* est *vaticinium hoc.* Oʹ. ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀφηγούμενος. Alia exempl. τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἀφηγουμένῳ.[15] Ἀ. τὸ ἐπηρμένον τὸ ἄρμα τοῦτο. Σ. περὶ τοῦ ἄρχοντος τὸ λῆμμα τοῦτο. Θ. καὶ λοιποί· ὁ ἄρχων ὁ ἀφηγούμενος οὗτος.[16]

11. אֲנִי מוֹפֶתְכֶם. *Ego* sum *signum vestrum.* Oʹ. ὅτι ἐγὼ τέρατα ποιῶ ∽ ἐν μέσῳ αὐτῆς ◂.[17]

לָהֶם. Oʹ. αὐτῷ. Ἀ. ὑμῖν. Σ. Θ. αὐτοῖς.[18]

---

[32] Syro-hex. ܠ. ܗܘ ܕܡܢ ܡܕܢܚܐ ◆. [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: σύμπαντας. [35] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 36, alii, invito Hebraeo.

Cap. XII. [1] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. Estrang. ܕܒܝܬܐ ܡܡܪܡܪܢܐ ◆. Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *in medio domus exasperantis tu habitas,* LXX posuerunt: *in medio iniquitatum eorum tu habitas.*" [2] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Ald., Codd. III, 26, 49, alii. [3] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ii. 6. Theodoret.: τὸ δὲ παραπικραίνων ὁ Σύμμαχος προσεριστὴς ἡρμήνευσε, τουτέστι, φιλόνεικος, ἀπειθής, καὶ ἀνήκοος. Infra ad v. 35 Cod. 86 affert: Ἀ. ὁ προσεριστής. [4] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii, Syro-hex., Hieron. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 86, teste De Reg. [7] Sic in textu Cod. 22. Syro-hex. in marg. ܩܕܡܝܗܘܢ ◆. [8] Sic sub aster. Syro-hex. Verba desunt in Cod. 62 solo. [9] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Cod. 62, Syro-hex. [10] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. 62. [11] Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. char. Estrang.: λῆψῃ (ܠܡܣܒ), tacentibus libris Graecis. [12] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp. (cum ἐξ. σκεύη pro σκεύη ἐξ.), Codd. 23 (idem), 51 (idem), 62, 87, 88, alii, et Syro-hex. In Ald., Codd. III, 26, 42, aliis, legitur: καὶ ἐξήνεγκα ὡς σκ. αἰχμ. [13] Codd. 86, 88. [14] Syro-hex. ܣ. ܛܥܢܬ ◆. [15] Sic Comp. (cum καὶ ἀφ.), Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23 (ut Comp.), 26, alii (non 87, 88). Syro-hex. ܠܪܫܢܐ ܘܡܕܒܪܢܐ. [16] Codd. 86, 88. Ad Aq. Parsons. exscripsit: τω (sic) ἐπηρμένον, rectius, ni fallimur, quam De Reg., qui e Cod. 86 affert: Ἀ. τῷ ἐπηρμένῳ κ. τ. ἑ. E contrario ad Theod. hunc auctorem habuimus, scribendo: Θ. καὶ λοιποί· ὁ ἄρχων, non, ut Parsonsius: Θ. καὶ ὁ ἄρχων. Symmachi lectionem confirmat Syrus noster: ܣ. ܥܠ ܪܫܐ ܫܩܠܐ ܗܢܐ ◆. [17] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 42, 49, aliis. [18] Cod. 86, teste De Reg. Posterior lectio est in Comp., Codd. III, 23, 36, aliis. Quod Aq. vertit לָכֶם in nonnullis libris hodie legitur. Mox v. 12 De Reg. e

13. בִּמְצוּדָתִי. *In reti meo.* Ο΄. ἐν τῇ περιοχῇ μου. Ἀ. (ἐν τῷ) ἀμφιβλήστρῳ μου. Σ. (ἐν τῇ) σαγήνῃ μου.[19]

14. וְכָל־אֲגַפָּיו אֱזָרֶה. *Et omnes alas* (agmina) *ejus dispergam.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς ἀντιλαμβανομένους (Ἀ. ἀγάλματα. Σ. τὰ πτερά. Θ. τὰ ὑποστηρίγματα[20]) αὐτοῦ διασπερῶ. Σ. καὶ πάντα τὰ πτερὰ αὐτοῦ λικμήσω.[21]

אָרִיק אַחֲרֵיהֶם. *Evaginabo post eos.* Ο΄. ἐκκενώσω (alia exempl. ἐκχεῶ[22]) ὀπίσω αὐτῶν. Σ. γυμνώσω ἀκολουθοῦσαν αὐτοῖς.[23]

16. וּמִדֶּבֶר. *Et a peste.* Ο΄. καὶ ἐκ θανάτου. Ἀ. Σ. καὶ ἐκ λοιμοῦ.[24]

18. בְּרַעַשׁ. *Cum tremore.* Ο΄. μετὰ ὀδύνης. Alia exempl. μετὰ ἐνδείας.[25] Ἀ. ἐν σεισμῷ. Σ. ἐν ἀκαταστασίᾳ. Θ. ἐν σάλῳ.[26]

בְּרָגְזָה. *Cum trepidatione.* Ο΄. μετὰ βασάνου. Ἀ. ἐν κλόνοις. Σ. μετὰ σάλου. Θ. σπουδῇ (s. μετὰ σπουδῆς).[27]

19. בִּדְאָגָה. *Cum sollicitudine.* Ο΄. μετὰ ἐνδείας. Ἀ. Θ. ἐν μερίμνῃ. Σ. μετὰ ἀκαταστασίας.[28]

בְּשִׁמָּמוֹן. *Cum stupore.* Ο΄. μετὰ ἀφανισμοῦ. Σ. (μετὰ) ἀδημονίας.[29]

לְמַעַן תֵּשַׁם אַרְצָהּ. *Ut deseratur terra ejus.* Ο΄. ὅπως ἀφανισθῇ ἡ γῆ. Σ. ὅπως ἄκοσμος ᾖ ἡ γῆ.[30]

19. מִמְּלֹאָהּ. *A plenitudine ejus.* Ο΄. σὺν πληρώματι αὐτῆς. Ἀ. ἀπὸ πληρώματος αὐτῆς.[31]

מֵחֲמַס כָּל־הַיֹּשְׁבִים בָּהּ. *Propter injuriam omnium qui habitant in ea.* Ο΄. ἐν ἀσεβείᾳ γὰρ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Σ. διὰ ἀδικίαν πάντων τῶν κατοικούντων (ἐν αὐτῇ).[32]

20. תֶּחֱרַבְנָה. *Desolabuntur.* Ο΄. ἐξερημωθήσονται. Ἀ. καθαιρεθήσονται. Σ. κενωθῶσιν.[33]

שְׁמָמָה תִהְיֶה. *Vastatio erit.* Ο΄. εἰς ἀφανισμὸν ἔσται. Σ. ἄτακτος ἔσται.[34]

22. הַמָּשָׁל. *Proverbium.* Ο΄. Ἀ. Θ. ἡ παραβολή. Σ. ἡ παροιμία.[35]

וְאָבַד. *Et peribit.* Ο΄. ἀπόλωλεν. Σ. (καὶ) διαπνεύσει.[36]

23. יְהוִה. Ο΄. κύριος. Πάντες· ΠΙΠΙ.[37]

הִשְׁבַּתִּי. *Cessare faciam.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω. Σ. καὶ (s. καίγε) παύσω.[38]

כִּי אִם. *Sed.* Ο΄. ὅτι. Ἀ. ἀλλ' ἤ.[39]

וּדְבַר. *Et verbum.* Ο΄. καὶ λόγος. Σ. (καὶ) καιρός.[40]

24. שָׁוְא. *Vanum.* Ο΄. ψευδής. Ἀ. εἰκῇ. Σ. Θ. ματαία.[41]

וּמִקְסַם חָלָק. *Et divinatio fallaciae.* Ο΄. καὶ μαντευόμενος τὰ πρὸς χάριν (Σ. ὀλισθηρόν. Θ. λεῖα[42]). Σ. οὐδὲ μαντεῖον ὀλισθήματος.[43]

Cod. 86 affert: Ἀ. σὺν τὴν γῆν, ut in textu Cod. 62. [19] Codd. 86, 88. Ad καὶ αὐτὴν (οὐκ ὄψεται) Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. + διὰ τὸ ἐκτυφλωθῆναι, quod merum scholium esse quivis videt. [20] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܬ. ܣܡܘ̈ܟܐ ܕܝܠܗ ◆. Cf. ad Cap. xvii. 21. xxxviii. 6. [21] Syro-hex. (indice ad καὶ πάντας in initio v. male appicto): ܣ. ܘܟܠܗܘܢ ܓܦܘ̈ܗܝ ܐܕܪܐ ◆. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [23] Montef. e Cod. Jes. (tacente Parsonsii amanuensi) edidit: Σ. γυμνώσω ὀπίσω αὐτῶν; sed Parsons. e Codd. 86 (concinente De Reg.), 88 exscripsit: Σ. ἀκολ. αὐτοῖς. Cf. Hex. ad 1 Reg. viii. 3. Psal. xlviii. 18. Jerem. xlii. 16. [24] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. 42. [25] Sic Ald., Codd. XII (cum μετὰ ὀδύνης in marg.), 49, 62, alii, et Syro-hex. (cum ܥܡ ܚܫܐ ◆ in marg.). [26] Codd. 86, 88. [27] Cod. 86. Ad Theod. Parsons. exscripsit: Θ. σπουδῇ; De Reg. autem: Θ. σπουδῆς. [28] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܡ ܠܐ ܡܬܩܘܡܢܘܬܐ ◆. [29] Iidem. Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܥܩܬܐ ◆. [30] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܡܨܒܬܐ ܬܗܘܐ ܐܪܥܐ ◆. Cf. Hex. ad Jerem. iv. 27. [31] Cod. 86, teste De Reg. [32] Codd. 86, 88. In textu Comp., Codd. 23, 36, alii, exhibent: ἐν ἀσεβείᾳ πάντων τῶν κ. ἐν αὐτῇ. [33] Codd. 86, 88. [34] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܬܛܟܣܐ ܬܗܘܐ ◆. Codd. 86, 88: Σ. ἄτακτος. [35] Hieron.: "Quod nos diximus *proverbium*, juxta Symmachum, omnes alii interpretes *parabolam* transtulerunt." Cf. Hex. ad Prov. xxv. 1. [36] Idem: "*Et omnis visio peribit* . . . vel juxta Symmachum, διαπνεύσει, id est, *in ventum et auram tenuem dissolvetur.*" [37] Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jesai. i. 2. [38] Codd. 86, 88: Σ. παύσω. Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܐܫܠܐ ◆. [39] Cod. 86, teste De Reg. [40] Codd. 86, 88. [41] Iidem. [42] Iidem. Hieron.: "Ubi a nobis editum est, *neque erit divinatio ambigua*, vertere LXX, *nec divinans juxta gratiam*, pro quo omnes *lubricum* interpretati sunt." [43] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܡܐܨܝܐ ܕܡܫܪܥܘܬܐ ◆.

25. אֲדַבֵּר אֵת אֲשֶׁר אֲדַבֵּר. *Loquar quodcunque loquar.* Οʹ. λαλήσω τοὺς λόγους μου. Ἄλλος· λαλήσω ὃ ἐὰν λαλήσω.[44]

לֹא תִמָּשֵׁךְ. *Non protrahetur.* Οʹ. καὶ οὐ μὴ μηκύνω. Σ. (οὐ) παροικισθήσεται.[45]

28. וְיֵעָשֶׂה. *Et fiet.* Οʹ. καὶ ποιήσω. Σ. καὶ ἅμα ἔσται.[46]

Cap. XII. 23. ὅτι λαλήσεις πρὸς αὐτούς, ⁜ λέγων ◂.[47] 25. ὁ οἶκος ⁜ Ἰσραὴλ ◂.[48] 27. ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ÷ ὁ παραπικραίνων, λέγοντες ◂ λέγουσιν.[49]

Cap. XIII.

2. הַנִּבָּאִים וְאָמַרְתָּ לִנְבִיאֵי מִלִּבָּם. *Qui vaticinantur, et dices vaticinantibus ex animo suo.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν ◂.[1]

3. עַל־הַנְּבִיאִים הַנְּבָלִים. *Prophetis stultis.* Οʹ. τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. Ἀ. . . ἀπορρέοντας. Θ. ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς ἄφρονας.[2]

אֲשֶׁר הֹלְכִים אַחַר רוּחָם. *Qui sectantur spiritum suum.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. τοῖς πορευομένοις ὀπίσω τοῦ πνεύματος αὐτῶν ◂.[3] Σ. τοῖς ἀκολουθήσασι τῷ πνεύματι ἑαυτῶν.[4]

3. וּלְבִלְתִּי רָאוּ. *Et ita ut nihil videant.* Οʹ. καὶ τὸ καθόλου μὴ (Σ. μηδὲν[5]) βλέπουσιν.

4. כְּשֻׁעָלִים בָּחֳרָבוֹת נְבִיאֶיךָ יִשְׂרָאֵל הָיוּ. *Sicut vulpes in locis vastatis prophetae tui, Israel, sunt.* Οʹ. ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις (Οʹ. Ἀ. *in desertis.* Σ. Θ. *in parietinis* atque *ruinosis*[6]) οἱ προφῆταί σου, Ἰσραήλ, ※ ἦσαν ◂.[7] Σ. ὡς ἀλώπεκες ἐν ἐρειπίοις οἱ προφῆταί σου, Ἰσραήλ.[8]

הָיוּ. Οʹ. Vacat. Ἀ. Σ. ※ ἐγένοντο ◂. Θ. ※ ἦσαν ◂.[9]

5. לֹא עֲלִיתֶם בַּפְּרָצוֹת וַתִּגְדְּרוּ גָדֵר עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה בְּיוֹם יְהוָֹה. *Non ascendistis in rupturas, aut obduxistis murum pro domo Israelis, ut stetis in praelio in die Jovae.* Οʹ. οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι (Ἀ. Θ. διακοπαῖς[10]), καὶ συνήγαγον ποίμνια ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ· οὐκ ἀνέστησαν οἱ λέγοντες· ἐν ἡμέρᾳ κυρίου. Σ. οὐκ ἀνέβητε εἰς τὰς διακοπάς, οὐδὲ περιεφράξατε φραγμὸν περὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, ὑπὲρ τοῦ ἐνστῆναι ὡς ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ κυρίου.[11] Θ. . . καὶ οὐκ ᾠκοδομήσαντο φραγμὸν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ, τοῦ στῆναι ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ κυρίου.[12]

6. כָּזָב. *Mendacia.* Οʹ. μάταια. Alia exempl. μαντείᾳ.[13]

---

[44] Sic in textu Cod. 62, qui pergit: λαλήσω τοὺς λ. μου, καὶ ποιήσω. Est, ut videtur, alius interpretis. [45] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: οἶκος] Σ. παροικισθήσεται. Paene crediderim Symmachi manum esse, οὐ παρελκυσθήσεται. Cf. Hex. ad Psal. cxix. 5. [46] Codd. 86, 88. Syro-hex. ♦ ܣ. ܘܐܟܚܕܐ ܢܗܘܐ. [47] Syro-hex. Sic sine obelo Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [48] Syro-hex., et sine obelo iidem. [49] Cod. 87, invito Syro-hex.

Cap. XIII. [1] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (qui post προφητεύοντας infert τὰ Ἰσραήλ), Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. pingit: τοὺς προφ. ※ καὶ ἐρεῖς — ἀπὸ κ. αὐτῶν ◂, ÷ καὶ προφητεύσεις, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς ◂. Rectius Cod. 87: ※ τοὺς προφ., καὶ ἐρεῖς κ. τ. ἑ. Hieron.: "Hoc quod nos posuimus: *Qui prophetant, et dices prophetantibus de corde suo,* omisere LXX, et pro eo, quod non habetur in Hebraeo addiderunt: *et prophetabis, et dices ad eos.*" [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [4] Codd. 86, 88 (cum αὐτῶν). [5] Cod. 86, teste De Reg., qui ex eodem affert: Ἄλλ. καὶ τοῖς καθ. μὴ βλ. [6] Hieron. [7] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [8] Theodoret. [9] Cod. 86, teste De Reg. Post ἐρήμοις, ἐγένοντο inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. [10] Idem. [11] Theodoret. in continuatione (sine ἐγένοντο). (Pro στῆναι, ἐνστῆναι assumpsimus e Codd. 86, 88, qui afferunt: Σ. ὑπὲρ τοῦ ἐνστῆναι — ἡμέρᾳ.) Prorsus concorditer Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܣܠܩܬܘܢ ܠܬܘܪ̈ܥܐ. ܘܠܐ ܣܝܓܬܘܢ ܣܝܓܐ ܥܠ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܚܠܦ ܕܬܩܘܡܘܢ ܐܝܟ ܕܒܩܪܒܐ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ♦ [12] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit οἰκοδομήσαντο, et οἰκοδομήσατε. [13] Sic Codd. 87, 88(?). Syro-hex. in marg. char. Estrang. ♦ ܩܣܡܐ.

6. לְקַיֵּם. *Ratum facere.* Οʹ. τοῦ ἀναστῆσαι. Σ. κυρῶσαι. Θ. στῆσαι.[14]

7. הֲלֹא. Οʹ. οὐχί. ʼΑ. μήτι.[15]

וְאֹמְרִים נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי לֹא דִבַּרְתִּי. *Et dicitis: Inquit Jova, cum ego non locutus sim.* Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἐλέγετε· φησὶ κύριος, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα ◂.[16] Σ. . . ἐμοῦ μὴ λαλήσαντος.[17]

9. וְהַקֹּסְמִים. *Et qui divinant.* Οʹ. καὶ τοὺς ἀποφθεγγομένους (ʼΑ. Σ. Θ. μαντευομένους[18]).

בְּסוֹד. *In consessu.* Οʹ. ἐν παιδείᾳ. ʼΑ. ἐν ἀπορρήτῳ. Σ. ἐν ὁμιλίᾳ. Θ. ἐν βουλῇ.[19]

10. יַעַן וּבְיַעַן. *Propterea quod.* Οʹ. ἀνθʼ ὧν. Θ. . ※ καί ◂ . .[20]

וְהוּא בֹּנֶה חַיִץ וְהִנָּם טָחִים אֹתוֹ תָּפֵל. *Et hic exstruit parietem, et ecce! hi oblinunt eum tectorio.* Οʹ. καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ τοῖχον, καὶ αὐτοὶ ἀλείφουσιν αὐτὸν, πεσεῖται (ʼΑ. ἄναλον. Σ. ἀναρτύτῳ. Οʹ. Θ. ἀφροσύνῃ[21]). Σ. καὶ αὐτὸς μὲν ᾠκοδόμει τοῖχον ὡς στερεὸν, αὐτοὶ δὲ ἐπέχριον αὐτὸν ἀναρτύτῳ.[22]

11. תָפֵל. Οʹ. πεσεῖται. ʼΑ. ἀνάλῳ. Σ. ἀνάρτυτον. Θ. ἀφροσύνῃ.[23]

11. וְיִפֹּל. *Et cadet.* Οʹ. Vacat. ʼΑ. Θ. καὶ πεσεῖται. Σ. ὅτι (πεσεῖται).[24]

אַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ. *Lapides glaciei.* Οʹ. λίθους πετροβόλους ÷ εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν ◂.[25] Σ. . χαλάζης.[26]

סְעָרוֹת. *Procellarum.* Οʹ. ἐξαῖρον. Σ. καταιγίδος.[27]

12. הֲלוֹא יֵאָמֵר אֲלֵיכֶם אַיֵּה הַטִּיחַ אֲשֶׁר טַחְתֶּם. *Nonne dicetur vobis: Ubi est illitus quem illevistis?* Οʹ. καὶ οὐκ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς· ποῦ ἔστιν ἡ ἀλοιφὴ ὑμῶν ἣν ἠλείψατε; ʼΑ. μήτι οὐκ ἐρεῖ . . . Σ. ἆρα οὐ λεχθήσεται ὑμῖν· ποῦ τὸ χρῖσμα ὃ ἐπεχρίσατε;[28]

13. וּבִקַּעְתִּי. *Et prorumpere faciam.* Οʹ. καὶ ῥήξω. ʼΑ. Σ. (καὶ) σχίσω.[29]

סְעָרוֹת. Οʹ. (πνοὴν) ἐξαίρουσαν. ʼΑ. λαιλάπων. Σ. Θ. καταιγίδος.[30]

14. וְנִגְלָה. *Et retegetur.* Οʹ. καὶ ἀποκαλυφθήσεται. Alia exempl. καὶ ἀνακαλυφθήσεται.[31] ʼΑ. Σ. Οʹ. καὶ ἀποκαλυφθήσεται.[32]

בְּתוֹכָהּ. *In medio ejus.* Οʹ. μετʼ ἐλέγχων. Οἱ Γʹ. ἐν μέσῳ αὐτῆς.[33]

---

[14] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. καρῶσαι. Θ. στῆσαι. [15] Cod. 86, teste De Reg. [16] Sic Comp. (cum λέγετε), Ald., Codd. III (cum λέγεται), 22, 23, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Hieron.: "Quodque sequitur, *Et dicebatis, Dicit Dominus, et ego non sum locutus*, in LXX non habetur." [17] Codd. 86, 88. [18] Iidem. [19] Iidem. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 18. Nobil. affert: Σ. ἐν ὁμιλίᾳ. [20] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, alii: ἀνθʼ ὧν ὅτι. Solus Cod. 62: ἀνθʼ ὧν καὶ ἀνθʼ ὧν ὅτι. [21] Cod. Jes. affert: ʼΑ. αὐτὸν ἄναλον εἰπόν. Σ. ἀναρτύτῳ εἰπέ. Hieron.: "*Absque temperamento*, ut interpretatus est Sym., hoc est, puro luto, et quod paleas non haberet [Anon. in Cod. Coislin.: Ὁ Ἑβραῖος ἔχει· χρίουσι τὸν τοῖχον πηλὸν (Nobil. πηλῷ; sed vid. nos in Var. Lect. ad S. Chrysost. Opp. T. VII, p. 431 E) ἄνευ ἀχύρων] . . . ut vero LXX et Theod., linunt cum *stultitia*. Aq. autem verbum Hebraicum THAPHEL interpretatus est ἀνάλῳ, quod significat *absque sale*." Pro πεσεῖται in Codd. 87, 88 est ἀφροσύνῃ; in Comp. vero et Cod. XII duplici lectione, ἀφροσύνῃ πεσεῖται. Denique Syrus noster legit et pingit: ἀφροσύνῃ, ※ εἰ πεσεῖται (ܐܢ ܢܦܠ.) ◂. (Vocula εἰ legitur in Ald., Codd. 22, 23, 26, aliis.) Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 13. Thren. ii. 14. Ezech. xxii. 28. [22] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܡܢ ܒܢܐ ܗܘܐ ܫܘܪܐ ܐܝܟ ܡܫܪܪܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܫܝܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܠܐ ܡܬܒܠܐ. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἐπέχριον. Praeterea in textu post τοῖχον Codd. 22, 23, 26, alii, inferunt ὡς στερεόν. [23] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἀνάρτυτον. Θ. ἀφροσύνῃ. Ἄλλ. εἰ. ʼΑ. ἀναλωθήσεται (mendose, ut videtur, pro ἀνάλῳ, nisi credideris Aquilam ex ἄναλος monstrum ἀναλόω, *insulsum reddere*, effinxisse). [24] Idem. In Codd. 62, 87, 88, et Syro-hex. locus sic legitur: εἰπὸν πρὸς τοὺς ἀλείφοντας ἀφροσύνῃ (add. καὶ Codd. 62, 88 (?)) πεσεῖται. [25] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod LXX transtulerunt, *et super juncturas eorum*, in Hebraico non habetur." [26] Codd. 86, 88. [27] Iidem. [28] Cod. 86, teste De Reg.: ʼΑ. ※ μήτι οὐκ ἐρῇ (sic); Σ. ※ ἆρα οὐ λεχθήσεται; Syro-hex. autem: ܣ. ܐܪܐ ܠܐ ܡܬܐܡܪ ܠܟܘܢ: ܐܝܟܘ ܡܫܚܐ ܕܡܫܚܬܘܢ. Particulam ἆρα in textum post καὶ inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. [29] Codd. 86, 88. [30] Iidem. [31] Sic Ald., Codd. 42, 49, alii. [32] Cod. 86, teste De Reg. [33] Idem.

15. תָּפֵל. Ο΄. πεσεῖται. Ἀ. ἀνάλῳ. Σ. ἀναρτύτῳ. Θ. ἀφροσύνῃ.[34]

16. נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. προφῆται τοῦ Ἰσραήλ. Σ. ἀλλ' οἱ προφῆται τοῦ Ἰσραήλ.[35]

חֲזוֹן שָׁלֹם. *Visionem pacis.* Ο΄. εἰρήνην. Ἀ. ὁραματισμόν.. Σ. Θ. ὅρασιν..[36]

17. שִׂים. *Pone.* Ο΄. στήρισον. Ἀ. Θ. θές. Σ. τάξον.[37]

18. הוֹי לִמְתַפְּרוֹת כְּסָתוֹת עַל כָּל־אַצִּילֵי יָדַי וְעֹשׂוֹת הַמִּסְפָּחוֹת עַל־רֹאשׁ כָּל־קוֹמָה לְצוֹדֵד נְפָשׁוֹת. *Vae iis qui consuunt pulvillos ad omnes cubitos manuum, et faciunt culcitras ad caput* (hominum) *cujusvis staturae ad venandas animas.* Ο΄. οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκεφάλαια (Σ. ὑποστρώματα[38]) ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς, καὶ ποιούσαις ἐπιβόλαια (Σ. Θ. ἐπαυχένια[39]) ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας, τοῦ διαστρέφειν (Ἀ. Σ. Θ. θηρεύειν[40]) ψυχάς. Σ. οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις ὑπαγκώνια ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς, καὶ ποιούσαις ὑπαυχένια πρὸς κεφαλῆς πάσης ἡλικίας εἰς τὸ θηρεύειν ψυχάς.[41] Ὁ Ἑβραῖος· οὐαὶ ταῖς ποιούσαις φυλακτήρια, καὶ κρεμαζούσαις ἐπὶ τοῖς βραχίοσιν αὐτῶν, καὶ ἐπιτιθεμέναις αὐτὰ ἐπάνω κεφαλῆς ἑκάστης ἡλικίας [τοῦ διαστρέφειν τὰς ψυχάς].[42]

הַנְּפָשׁוֹת תְּצוֹדֵדְנָה לְעַמִּי וּנְפָשׁוֹת לָכֶנָה תְחַיֶּינָה. *Num animas venabimini populi mei, animas vero vestras vivas conservabitis?* Ο΄. αἱ ψυχαὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου, καὶ ψυχὰς ※ Θ. ἑαυτῶν ◂[43] περιεποιοῦντο. Σ. ψυχὰς ἐθήρευον τοῦ λαοῦ μου, ψυχὰς δὲ ὑμῖν ἐλέγετε περισώζειν.[44]

19. וּבִפְתוֹתֵי. *Et pro frustulis.* Ο΄. καὶ ἕνεκεν κλασμάτων. Θ. (καὶ) ἐν ψωμοῖς.[45]

וּלְחַיּוֹת. *Et vivas conservare.* Ο΄. καὶ τοῦ περιποιήσασθαι. Ἀ. Θ. (καὶ) τοῦ ζωῶσαι. Σ. (καὶ) περισώζειν.[46]

בְּכַזֶּבְכֶם. *Dum mentimini.* Ο΄. ἐν τῷ ἀποφθέγγεσθαι (Ἀ. Θ. διαψεύδεσθαι[47]) ὑμᾶς.

20. מְצֹדְדוֹת. *Venamini.* Ο΄. συστρέφετε. Οἱ Γ΄. θηρεύετε.[48]

לְפֹרְחוֹת. *Instar avium.* Aliter: *Ut advolent.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ※ τὰς πετομένας ◂. Σ. ※ εἰς τὸ πέτεσθαι ◂. Θ. ※ εἰς ἔκλυσιν ◂.[49]

וְשִׁלַּחְתִּי. *Et dimittam.* Ο΄. καὶ ἐξαποστελῶ. Σ. καὶ ἀπολύσω.[50]

מְצֹדְדוֹת. Ο΄. ἐκστρέφετε. Ἀ. παγιδεύετε. Σ. θηρεύετε.[51]

לְפֹרְחוֹת. *Instar avium.* Aliter: *Ut advolent.* Ο΄. εἰς διασκορπισμόν. Σ. (εἰς) τὸ ἀναπετασθῆναι. Θ. εἰς ἔκλυσιν.[52]

21. לִמְצוּדָה. *In capturam.* Ο΄. εἰς συστροφήν. Ἀ. παγιδευθῆναι. Θ. θηρευθῆναι. Σ. (εἰς) θήρευμα.[53]

22. יַעַן הַכְאוֹת. *Propterea quod afflixistis.* Ο΄. ἀνθ' ὧν διεστρέφετε. Ἀ.. ἐχειμάζετε.[54] Ali-

---

[34] Codd. 86, 88. [35] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܢܒܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. [36] Codd. 86, 88. [37] Iidem.
[38] Iidem, concinente Syro-hex., qui affert: ܣ. ܡܫܘܝܬܐ. Theodoretus, ex altera, ut videtur, Symmachi editione, ὑπαγκώνια protulit. [39] Iidem. Theodoret. ὑπαυχένια, fortasse verius. [40] Iidem. [41] Theodoret. Syrus ad verba τῶν Ο΄, ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν, affert: Σ. ὑπὸ παντὸς αὐχένος (ܬܚܝܬ ܟܠ ܨܘܪ). [42] Codex Reg. apud Montef. "Ad lectionem Hebraei consonat Codex Barb. praeter haec: ἐπὶ τοὺς βραχίους pro ἐπὶ τοῖς βραχίοσιν; subinde ἐπιτιθέασιν αὐτὰ pro ἐπιτιθεμέναις αὐτὰς [sic Montef.], et infra addit πάσης ante κεφαλῆς; cetera vero omittit."—*De Reg.* [43] Cod. 86, teste De Reg., qui ἑαυτῷ scribit. [44] Syro-hex. ܣ. ܢܦܫܬܐ ܨܝܕܝܢ ܗܘܝܬܝܢ ܕܥܡܝ. ܢܦܫܬܐ ܕܝܢ ܠܟܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܝܬܝܢ ܠܡܚܝܘ. [45] Codd. 86, 88. [46] Iidem. [47] Iidem. [48] Iidem. Mox Cod. 86 bis affert: Ἀ. ※ σὺν ◂ τὰς ψυχάς. [49] Cod. 86, teste De Reg. (Ad Symmachum Parsons. exscripsit εἰς τὸ πέτασθαι.) In Cod. 88 confuse scriptum: Ἀ. ※ σὺν τὰς ψ. τὰς πετομένας εἰς τὸ πέτεσθαι. Θ. ※ εἰς ἔκλυσιν. Syro-hex. affert: Σ. θηρεύετε τὰς ψυχὰς εἰς τὸ πέτεσθαι (ܐܝܟ ܕܢܦܪܚܢ). Symmachi lectionem in textum infert Cod. 23; Theodotionis Cod. 62. [50] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܪܐ. [51] Codd. 86, 88. [52] Cod. 86, teste De Reg. [53] Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. εἰς παγιδευθῆναι εἰς θηρευθῆναι. Σ. εἰς θήρευμα. [54] Theodoret.: ἐπειδὴ γὰρ, φησὶ, τοὺς μὲν δικαίους διεταράττετε καὶ ἐχειμάζετε· οὕτω γὰρ ὁ Ἀκ. ἡρμήνευσε κ. τ. ἑ. Fortasse in alterutra editione Aquila interpretatus est ἐχειμάσθη.

ter: Ἀ.. ἠμαυρώθη.[55] Σ. διὰ τὸ βασανίζειν ὑμᾶς (s. διότι ἐβασανίζετε).[56]

22. שֶׁקֶר. *Falso.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀδίκως.[57]

לְבִלְתִּי. *Ita ut non.* Ο΄. τὸ καθόλου μή. Ἀ. Σ. τοῦ καθόλου μή. Θ. ἵνα (μή).[58]

לְהַחֲיֹתוֹ. *Ad vivum servandum eum.* Ο΄. καὶ ζῆσαι αὐτόν. Ἀ. τοῦ ζῆσαι αὐτόν.[59]

Cap. XIII. 9. ∽ καὶ (sic) ἐν γραφῇ οἴκου Ἰσραὴλ ◂ οὐ γραφήσονται.[60] 22. μὴ ἀποστρέψαι αὐτὸν ∽ ἀπὸ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ, καὶ ◂ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ.[61]

Cap. XIV.

1. אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל. *Viri de senioribus Israelis.* Ο΄. ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἄνδρες τοῦ λαοῦ Ἰσραήλ. Alia exempl. ἄνδρες ἐκ (s. ἀπὸ) τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ (s. τοῦ Ἰσραήλ).[1]

3. הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הֶעֱלוּ גִלּוּלֵיהֶם עַל־לִבָּם וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנָם נָתְנוּ נֹכַח פְּנֵיהֶם. *Viri isti induxerunt idola sua in cor suum, et offendiculum iniquitatis suae posuerunt ante faciem suam.* Ο΄. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο τὰ διανοήματα (Οἱ Γ΄. εἴδωλα[2]) αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ τὴν κόλασιν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἔθηκαν πρὸ (Σ. ἀπέναντι[3]) προσώπου αὐτῶν. Ἀ. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀνήνεγκαν τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ σκάνδαλον ἀνομίας αὐτῶν ἔδωκαν ἀπέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν.[4]

4. אֶל־הַנָּבִיא. *Ad prophetam.* Ο΄. πρὸς τὸν προφήτην. Alia exempl. add. τοῦ ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ἐν ἐμοί.[5]

נַעֲנֵיתִי לוֹ בָה בְּרֹב גִּלּוּלָיו. *Respondebo ei secundum multitudinem idolorum suorum.* Ο΄. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ (alia exempl. add. ἐν αὐτοῖς[6]) ἐν οἷς ἐνέχεται ἡ διάνοια αὐτοῦ. Σ. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰδώλων αὐτοῦ.[7]

5. לְמַעַן תְּפֹשׂ. *Ut capiam.* Ο΄. ὅπως πλαγιάσῃ. Alia exempl. ὅπως ἂν μὴ πλαγιάσωσι.[8]

6. פְּנֵיכֶם. Ο΄. τὰ πρόσωπα ὑμῶν ∽ πρὸς μέ ◂.[9]

7. נַעֲנֶה־לּוֹ בִּי. *Respondebo ei per me.* Ο΄. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν ᾧ ἐνέχεται ἐν αὐτῷ. Σ. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ δι' ἐμαυτοῦ.[10]

8. וַהֲשִׁמֹּתִיהוּ. *Et faciam ut stupescat.* Ο΄. καὶ θήσομαι αὐτόν. Σ. *et notum.*[11]

לְאוֹת. *In signum.* Ο΄. εἰς ἔρημον. Alia exempl. εἰς σημεῖον.[12]

9. כִּי־יְפֻתֶּה וְדִבֶּר דָּבָר. *Si decipi se passus fuerit, ut loquatur verbum.* Ο΄. ἐὰν πλανήσῃ (alia exempl. πλανηθῇ[13]), καὶ λαλήσῃ ※ Οἱ Γ΄. λόγον ◂.[14]

10. כַּעֲוֹן הַנָּבִיא יִהְיֶה. *Talis culpa prophetae erit.* Ο΄. καὶ κατὰ τὸ ἀδίκημα ὁμοίως τῷ προφήτῃ ἔσται. Alia exempl. ὡσαύτως καὶ τὸ ἀδίκημα τοῦ προφήτου ἔσται.[15] Σ. οὕτως ἡ ἀνομία τοῦ προφήτου ἔσται.[16]

13. לִמְעָל־מַעַל. *Ut praevaricetur praevaricatione.*

---

[55] Codd. 86, 88. Quasi a כָּהָה, *debilis fuit.* Cf. Hex. ad Jesai. xlii. 4. [56] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܗܿܝ ܕܡܫܬܢܩܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. [57] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron. [58] Cod. 86, teste De Reg. [59] Idem. [60] Syro-hex., invito Hebraeo. Haec, οὐδὲ ἐν γρ. οἴκου Ἰσρ., desunt in Codd. 86, 88, qui pergunt: οὐδὲ ἐγγραφήσονται. [61] Syro-hex. Sic sine obelo Cod. 49, et (cum ἀνομίας pro ἀδικίας) Ald., Codd. 68, 86, alii.

Cap. XIV. [1] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [2] Cod. Jes. Syro-hex. ܣ. ܠ. ܨܠܡܐ ܕܝܠܗܘܢ. Hieron.: "*Posuerunt immunditias suas in cordibus suis,* sive *cogitationes,* et juxta Symmachum et Theodotionem, *idola.*" [3] Syro-hex. ܣ. ܠܘܩܒܠ. [4] Theodoret. [5] Sic Codd. 87, 88, et sub ※ (fortasse pro ÷) Syro-hex. Hieron.: *ad prophetam, ut interroget eum in me.* Cf. v. 7. [6] Sic Comp., Ald., Codd. XII (om. proximo ἐν), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. ܣ. ܡܦܢܐ ܐܢܐ ܠܗ. ܡܛܠ ܣܓܝܐܘܬܐ ܕܦܬܟܪܐ ܕܝܠܗ. [8] Sic Ald., Codd. 42, 49, alii, et Syro-hex. in marg. [9] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 36, 49, alii. [10] Syro-hex. ܣ. ܡܦܢܐ ܐܢܐ ܠܗ ܒܝܕ ܢܦܫܝ. [11] Idem: ܣ. ܘܡܪܡܙܐ. Nescio an vertendum, καὶ ἐπίσημον, ut index lectionis ad לְאוֹת retrahatur. Cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 5. [12] Sic Ald., Codd. 49, 68, alii. Syro-hex. in marg. ܠܐܬܐ. [13] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii. Hieron.: *si erraverit.* [14] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [15] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [16] Syro-hex. ܣ. ܗܟܢܐ ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ ܕܢܒܝܐ ܬܗܘܐ.

Ο΄. τοῦ παραπεσεῖν παράπτωμα. Σ. ἐν τῷ καταφρονεῖν καταφρόνησιν.[17]

15. וְהָיְתָה שְׁמָמָה מִבְּלִי עוֹבֵר מִפְּנֵי הַחַיָּה. *Et fuerit desolatio, ut non sit viator propter bestias.* Ο΄. καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν, οὐκ ἔσται ὁ διοδεύων ἀπὸ προσώπου τῶν θηρίων. Σ. καὶ ἔσται ἄβατος παρὰ τὸ μὴ εἶναι ὁδοιπόρον (s. τὸν διοδεύοντα) διὰ τὰ θηρία.[18]

22. וְהִנֵּה נוֹתְרָה־בָּהּ פְּלֵטָה הַמּוּצָאִים בָּנִים וּבָנוֹת. *Sed ecce! relinquentur in ea elapsi qui educti fuerint, filii et filiae.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ὑπολελειμμένοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀνασεσωσμένοι αὐτῆς, οἳ ἐξάγουσιν ἐξ αὐτῆς (alia exempl. οὗτοι ἐξάξουσιν[19]) υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Σ. πλὴν ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ ἐκπεφευγότες οἵτινες ἐξάξουσιν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.[20]

וּרְאִיתֶם. *Et videbitis.* Ο΄. καὶ ὄψεσθε. Σ. ἵνα ἴδητε.[21]

וְאֶת־עֲלִילוֹתָם. *Et facinora eorum.* Ο΄. καὶ τὰ ἐνθυμήματα (Σ. πανουργήματα[22]) αὐτῶν.

אֵת כָּל־אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עָלֶיהָ. *Omnia quae adduxi super illam.* Ο΄. πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπ᾽ αὐτήν. Σ. ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγον ἐπ᾽ αὐτήν.[23]

Cap. XIV. 7. ⁜ καὶ εἰς ἀφανισμόν ◂.[24] 18. ⁜ ἀλλ᾽ ἤ ◂.[25]

Cap. XV.

2. הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה בַּעֲצֵי הַיָּעַר. *Surculus qui est inter arbores silvae.* Ο΄. τῶν κλημάτων τῶν ὄντων ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ. Σ. τὸ κλῆμα ὃ ἐὰν ᾖ ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ.[1]

4. הִנֵּה לָאֵשׁ נִתַּן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה הָאֵשׁ. *Ecce! igni conjicitur in cibum, duas extremitates ejus consumit ignis.* Ο΄. πάρεξ ὃ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν, τὴν κατ᾽ ἐνιαυτὸν κάθαρσιν [ἀπ᾽] αὐτῆς (Ἀ. τὰ δύο ἔσχατα αὐτῆς. Σ. Θ. τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς[2]) ἀναλίσκει τὸ πῦρ. Σ. οὐχὶ τῷ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν; τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς ἀνήλωσε τὸ πῦρ.[3]

וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלַח לִמְלָאכָה. *Et media pars ejus adusta est: num proderit ad opus?* Ο΄. καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος· μὴ χρήσιμον ἔσται εἰς ἐργασίαν; Σ. καὶ τὸ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνεμόφθορον· μὴ χρήσιμον εἰς ἐργασίαν;[4]

7. וְנָתַתִּי. Ο΄. καὶ δώσω. Alia exempl. καὶ στηριῶ.[5]

Cap. XV. 2. ÷ καὶ σύ ◂.[6]

Cap. XVI.

3. מְכֹרֹתַיִךְ. *Effossiones* (origines) *tuae.* Ο΄. ἡ ῥίζα σου. Σ. ἡ δόσις (σου).[1]

4. וּמוֹלְדוֹתַיִךְ בְּיוֹם הוּלֶּדֶת אוֹתָךְ. *Et quoad natales tuos, die quo nata es.* Ο΄. καὶ ἡ γένεσίς σου ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης. Σ. καὶ ὅτε ἐτέχθης.[2]

לֹא־כָרַּת שָׁרֵּךְ. *Non abscissus est umbilicus tuus.* Ο΄. οὐκ ἔδησας (alia exempl. ἔδησαν[3]) τοὺς

---

[17] Syro-hex. ܣ. ܒ ܡܒܣܪܘ ܡܒܣܪܢܘܬܐ. Cf. ad Cap. xvii. 20. xx. 27. [18] Idem: ܣ. ܘܬܗܘܐ ܠܐ ܡܬܗܠܟܢܝܬܐ: ܡܢ ܗܘ ܕܠܐ ܐܝܬ ܗܘ ܕܡܗܠܟ ܒܐܘܪܚܐ: ܡܛܠ ܚܝܘܬܐ. [19] Sic Ald., Codd. III, XII, 26 (cum ἐξάγουσιν), 49, 68, alii, et Syro-hex. [20] Syro-hex. ܣ. ܒܪܡ ܢܫܬܒܩܘܢ ܒܗ̇ ܦܠܝܛܐ ܗܢܘܢ ܐܝܢܝܢ ܕܢܦܩܘܢ ܒܢ̈ܝܐ ܘܒܢ̈ܬܐ. (In textu lectio οἵτινες ἐξάξουσιν est in Comp., Codd. 23, 36, 48, 51.) [21] Idem: ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܚܙܘܢ. [22] Idem: ܣ. ܢܟܠ̈ܐ. [23] Idem: ܣ. ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܕܐܝܬܝܬ ܥܠܝܗ̇. Sic in textu Comp., et (cum ἐπὶ πᾶσι τοῖς κακοῖς) Codd. 22, 23, 36, alii. [24] Syro-hex. Haec desunt in Codd. 87, 88, invito Hebraeo. [25] Syro-hex. Cod. XII om. ἀλλ᾽ ἤ.

Cap. XV. [1] Syro-hex. ܣ. ܫܒܫܬܐ ܗܝ ܕܐܢ ܬܗܘܐ ܒܩܝ̈ܣܐ ܕܥܒܐ. [2] Hieron.: "Unde factum est, ut pro *duabus summitatibus ejus,* quod nos interpretati sumus, *utramque partem ejus,* LXX interpretarentur, *annuam purgationem ejus* [ἀπ᾽ om. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.], cum Aq. dixerit, *duo novissima ejus,* Sym. et Theod., *duas summitates ejus.*" [3] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܢܘܪܐ ܝܗܝܒܐ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. ܬܪ̈ܝܢ ܪ̈ܫܝܗ̇ ܐܘܒܕܬ ܢܘܪܐ. [4] Idem in continuatione: ܘܗܘ ܕܠܓܘ ܡܢܗ̇ ܫܕܝܦ ܪܘܚܐ. ܠܐ ܚܫܝܚ ܠܦܘܠܚܢܐ. (Vox ܫܕܝܦܐ ponitur pro ἀνεμόφθορον Jesai. xix. 7.) [5] Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [6] Cod. 87. Deest in Codd. III, 62, et Hebraeo.

Cap. XVI. [1] Syro-hex. ܣ. ܙܘܒܢܐ. Cf. ad Cap. xxi. 30. In utroque loco Symmachus radicem מָכַר, *vendidit,* respexisse videtur. [2] Idem: ܣ. ܘܡܐ ܕܐܬܝܠܕܬܝ. [3] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 36, alii, et Syro-hex. Ori-

μαστούς σου (שָׁדַיִךְ). Ἄλλος· οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀμφαλός σου.[4]

4. לְמִשְׁעִי. *Ad purgationem* (s. *nitorem*). Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. εἰς σωτηρίαν ◄.[5] Σ. εἰς ἐπιμέλειαν.[6]

6. בְּדָמָיִךְ. *In sanguine tuo.* Ο΄. ἐν τῷ αἵματί σου. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῇ ὑγρασίᾳ σου.[7]

וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי (bis). *Et dixi tibi: In sanguine tuo vive* (bis). Ο΄. καὶ εἶπά σοι· ἐκ τοῦ αἵματός σου ζωή· ※ καὶ εἶπά σοι· ἐκ τοῦ αἵματός σου ζωή ◄.[8]

7. וַתִּגְדְּלִי וַתָּבֹאִי בַּעֲדִי עֲדָיִים. *Et adolevisti, et venisti ad ornamentum ornamentorum.* Ο΄. καὶ ἐμεγαλύνθης, καὶ εἰσῆλθες εἰς πόλεις πόλεων. Σ. . . καὶ κατήντησας εἰς κόσμον γυναικῶν. Θ. . . καὶ εἰσῆλθες εἰς κόσμον κόσμων.[9] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἤκμασας, καὶ ἦλθες εἰς ὥραν καλλωπισμοῦ.[10]

8. עֵת דֹּדִים. *Tempus amorum.* Ο΄. καὶ καιρὸς καταλυόντων. Ἀ. (juxta ed. 1mam) Θ. (καιρὸς) μαστῶν. Ἀ. (juxta ed. 2dam) (καιρὸς) συναλλαγῆς. Σ. (καιρὸς) ἀγάπης.[11] Ὁ Ἑβραῖος· καιρὸς τοῦ διαπαρθενευθῆναί σε.[12]

כְּנָפִי. *Oram meam.* Ο΄. τὰς πτέρυγάς μου. Ὁ Ἑβραῖος· τὸ πτερύγιόν μου.[13]

10. רִקְמָה. *Veste acu picta.* Ο΄. ποικίλα. Ἀ. ποικιλτόν.[14]

וָאֶנְעֲלֵךְ תַּחַשׁ. *Et calceavi te* (pelle) *melis* (s. *phocae*). Aliter: *Et calceavi te* (calceis) *colore hysgino.* Ο΄. καὶ ὑπέδυσά (potior scriptura ὑπέδησά) σε ὑάκινθον. Ἀ. Σ. . . ἰάνθινα. Θ. . . ὑακίνθινα.[15]

---

gen. Opp. T. III, p. 378: "LXX interpretati sunt in hoc loco: *Non alligaverunt ubera tua*, sensum magis eloquii exponentes, quam verbum de verbo exprimentes." [4] Montef. e Cod. Jes. affert: Δ. οὐκ ἐτμήθη ὀμφαλός (sic) σου, notans: "Δ vero significat quatuor interpretes Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. . . vel forte, et quidem probabilius, Δ significat τετραπλᾶ, ut sensus sit, sic in Tetraplis legi." Sed, ut apposite monet P. L. B. Drach ad loc., Codex Chisianus, qui textum exhibet LXXviralem ex Origenis Tetraplis summa fide desumptum, dictam lectionem non agnoscit. Cf. Hex. ad Job. ii. 9. Sic autem in textu Comp., Codd. 22 (qui in marg. a 1ma m. habet: οὐκ ἔδησαν τ. μ. σου), 23, 51, 231, Theodoret. Alii post τοὺς μ. σου inferunt: οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀ. σου; vel etiam: ὁ ὀ. σου οὐ περιετμήθη. Hieron.: *Non ligaverunt mamillas tuas, et umbilicus tuus non est praecisus.* [5] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. Singularem Codicis Alex. lectionem, καὶ ἐν ὕδατι οὐκ ἐλούσθης τοῦ χριστοῦ μου, ab interpolatore Christiano, ut argumentum inde pro baptismo peteret, profectam esse, contendit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 403. [6] Syro-hex. ܣ. ܠ. ܠܚܘܦܛܐ. (Pro ܠܚܘܦܛܐ Norberg. perperam dedit ܠܚܘܨܦܐ, *in impudentiam*, confusione satis frequenti. Cf. Middeld. ad 4 Reg. xi. 18.) [7] Scholium apud Nobil.: Ὁ Ἑβραῖος, ἐν τῇ ὑγρασίᾳ, ἔχει, ὑγρασίαν καλέσας τὸν περικείμενον ἰχῶρα. [8] Sic Codd. 87, 88, invitis Origene et Hieron., qui semel tantum habent. Comp., Codd. 22, 36, alii: καὶ εἰπόν σοι· ἐκ τοῦ αἵματός σου ζῆσον· καὶ εἰπόν σοι· σὺν τῷ αἵματί σου ζωή. Denique Syro-hex.: καὶ εἰπόν σοι· ἐκ τοῦ αἵματός σου ζωῇ ζῆσον (ܚܝܐ ܚܝܝ).

[9] Hieron.: "Porro quod interpretatus est Sym., *et pervenisti ad ornatum mulierum*, sive ut Theod., *et ingressa es ad ornatum ornamentorum*, pro quo nos secuti sensum Hebraicum diximus, *et pervenisti ad mundum muliebrem*, tempus pubertatis ostendit." Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. (sic) καὶ εἰσῆλθες εἰς κόσμον κόσμων. (Syriaca ܠܨܒܬܐ ܕܨܒܬܐ verti possunt εἰς καλλωπισμὸν καλλωπισμῶν, vel, propius a lectione quam Theodotioni tribuit Hieron., εἰς διακόσμησιν (cf. Hex. ad Psal. xxxii. 6) κόσμων.) [10] "Hebraei interpretis lectionem habet Theodoretus ex Codice Regio."—*Montef.* Non legitur in Theodoreto edito. [11] Hieron.: "Tempus *amantium*, sive juxta LXX, *divertentium* [דֹּרִים], et juxta interpretationem Aquilae secundam, συναλλαγῆς, *sponsalium* videlicet, et temporis nuptiarum; juxta primam vero ejusdem editionem et Theodotionis, μαστῶν, quod interpretatur *uberum*; pro quo Sym. vertit ἀγάπης, quod *dilectionem* sonat." Etiam Syro-hex.: Σ. ἀγάπης (ܕܚܘܒܐ). [12] "Lectio Hebraei interpretis ex Theodoreto [inedito]."—*Montef.* [13] "Item ex Hieronymo."—*Montef.* Hieronymi verba sunt: "Sive amictum expandit pro alis: hoc enim interpretatur πτερύγιον, quo operta est Ruth ad pedes dormiens Booz." [14] Pesikta Cap. xvii. MS.: פיקלטון. Alii ejusdem farraginis auctores aliter tradunt, quos vide in libello Rudolphi Angeri, *De Onkelo* etc. pp. 16, 17. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 15. [15] Hieron.: "Aq. et Sym. *janthina*, LXX et Theod. *hyacinthina* transtulerunt, pro quo in Hebraeo scriptum est THAS." Cf. Hex. ad Exod. xxv. 5. (In textu ὑπέδησα est in Comp., Codd. II (teste Maio), III, 22, 51, aliis. Prorsus aliud sonaret ὑποδῦσαί τινα, nempe *subuculam* (ὑποδύτην)

10. וָאֲכַסֵּךְ מֶשִׁי. *Et operui te serico.* Ο΄. καὶ περιέβαλόν σε τριχάπτῳ (Ἀ. (juxta ed. 1^{mam}) ψηλαφητῷ. Ἀ. (juxta ed. 2^{dam}) ἀνθίμῳ. Σ. ἐπενδύματι. Θ. μεσσέ[16]). Σ. *Et operui te operimento.*[17]

11. רָבִיד. *Collare.* Ο΄. Θ. κάθεμα. Ἀ. (juxta ed. 2^{dam}) κλοιόν. Σ. περιδέρραιον.[18]

12. נֶזֶם. *Annulum.* Ο΄. Ἀ. Θ. ἐνώτιον. Σ. ἐπιρρίνιον.[19]

עַל־אַפֵּךְ. *In naribus tuis.* Ο΄. περὶ τὸν μυκτῆρά σου. Σ. ἐπὶ τὸν μυκτῆρά σου.[20]

תִּפְאֶרֶת. *Decoris.* Ο΄. Ἀ. Θ. καυχήσεως. Σ. εὐπρεπείας.[21]

13. וָמֶשִׁי. *Et sericum.* Ο΄. καὶ τρίχαπτα. Ἀ. καὶ ἄνθιμον. [Σ. καὶ πολύμιτον.] Θ. μεσσί.[22]

וְרִקְמָה. *Et vestis acu picta.* Ο΄. καὶ ποικίλα. Σ. (καὶ) πολύμιτα.[23]

בִּמְאֹד מְאֹד. Ο΄. σφόδρα ※ σφόδρα ◂.[24]

13. וַתִּצְלְחִי לִמְלוּכָה. *Et profecisti in regiam dignitatem.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ κατευθύνθης εἰς βασιλείαν ◂.[25] Σ. καὶ προήχθης . . .[26]

14. וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בַּגּוֹיִם בְּיָפְיֵךְ כִּי כָּלִיל הוּא בַּהֲדָרִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עָלַיִךְ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה. *Et egressa est fama tua in gentes ob pulcritudinem tuam, quia perfecta erat per ornatum meum quem posui super te, inquit Dominus Jova.* Ο΄. καὶ ἐξῆλθέ σου ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν τῷ κάλλει σου, διότι συντετελεσμένον ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ [ἐν τῇ ὡραιότητι] ᾗ ἔταξα ἐπὶ σὲ, λέγει κύριος. Σ. *Et egressum est nomen tuum in gentes . . . quod perfectum* (τέλειον) *erat propter dignitatem* (ἀξίωμα) *meam, quam posueram super te, dicit Dominus Deus.*[27]

15. לוֹ־יֶהִי. *Ei erit.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. αὐτῷ ἐγίνου;[28] alia, αὐτῷ ἐγίνετο;[29] alia, ὃ οὐκ ἔσται;[30] alia, οὗ οὐκ ἔσται.[31]

---

alicui induere.) [16] Hieron.: "LXX: *Et circumdedi te trichapto;* pro quo Aq. *florido,* sive *palpabili;* Sym. *indumento;* Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, MESSE." Et mox: "Juxta interpretationem secundae editionis Aquilae, qui *floridum* interpretatus est *vestimentum.*" Nobil. et Coislin. apud Montef., ex Origine uterque: τρίχαπτον ἡρμήνευσαν οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, ἄνθιμον, καὶ ἐπένδυμα. Idem Coislin. scholium affert: Ἀκύλας· τρίχαπτόν ἐστι τὸ ψηλαφητόν. [17] Syro-hex. ܣܡ. ܘܐܠܒܫܬܟܝ ܒܠܒܘܫܐ ◆. Nisi Origenes pro ἐπενδύματι stetisset, Graece vertissem: Σ. καὶ περιέβαλόν σε περιβολαίῳ. [18] Hieron.: "Pro *torque,* quam nos juxta Aquilae secundam editionem et Symmachum interpretati sumus, LXX et Theod. κάθεμα transtulerunt." Montef. ex Hieronymo edidit: Ἀ. 2. Σ. κλοιόν; quoad Aquilam, fortasse recte; Symmachum vero aliter vertisse, testis est Syrus noster, qui affert: ܣܡ. ܡܢܝܪ ܨܘܪܐ ◆. Huc pertinere videtur Montefalconii lectio hexaplaris, ad מֶשִׁי (v. 10) male apposita: Ἄλλ. περιδέρραιον. Rectius ad κάθεμα Cod. 238 in marg. notat: περιδέρραιον. [19] Hieron.: "Verbum Hebraicum NEZEM, excepto Symmacho, qui interpretatus est ἐπιρρίνιον, omnes *inaurem* transtulerunt." [20] Syro-hex. ܣܡ. ܥܠ ܢܚܝܪܐ ܕܝܠܟܝ ◆. Sic in textu Codd. III, 22, 23, 36, alii. [21] Hieron.: "*Decorem* juxta Symmachum ob sensus elegantiam interpretati sumus. Alioquin et in Hebraeo THOPHERTH, et in reliquis translatoribus καύχησις, *gloriatio,* dicitur." Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxx. 8. Ezech. xxiii. 26. [22] Hieron.: "Verbum Hebraicum MESI et hic Theod. ipsum, ut supra, posuit, Aq. ἄνθιμον, Sym. *polymitum.* Nos autem quod supra *subtile,* hic juxta Symmachum *polymitum* diximus." Symmachi lectionem rectius, ni fallor, ad proximum רִקְמָה refert Syrus noster. [23] Syro-hex. ܣܡ. ܘܨܒ̈ܬܐ ܡܫܬ̈ܠܐ ◆. Cf. ad Cap. xxvii. 16, 24. [24] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. [25] Sic in textu Codd. 87, 88, et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. pingit: καὶ κατ. ※ εἰς βασιλείαν ◂. Hieron.: "*Et profecisti in regnum.* Hoc in LXX non habetur, qui forsitan Alexandriae in Graecum sermonem Scripturas ex Hebraica veritate vertentes, timuerunt hoc edere, ne regem Aegypti viderentur offendere." [26] Syro-hex. ܣܡ. ܘܐܬܩܕܡܬܝ ◆. Vid. Prov. vi. 8 in LXX et Syro-hex. Vox Syriaca etiam cum προκόπτειν commutari solet, sed alterum hic aptius videtur. Cf. Hex. ad Dan. iii. 30. [27] Hieron. (In textu duplex lectio ἐν τῇ ὡραιότητι desideratur in Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Hieron.: *in pulcritudine.* Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν εὐπρεπείᾳ ὡραιότητος.) [28] Sic Cod. XII, Syro-hex. (ܠܗ ܗܘܝܬ ܗܘܬ). [29] Sic Comp., Codd. 87, 88 (cum ἐγένετο). [30] Sic Codd. III, 26, 49, 90. [31] Sic Ald., Codd. 42, 68, alii. Denique in Codd. 22, 23, 36, aliis, duplex est lectio: αὐτῷ ἐγίνετο (s. ἐγένετο), καὶ (s. ὃ) οὐκ ἔσται; quam sic enarrat Theodoret.: τουτέστι, συνήπτου ἑτέροις, οὐδαμόθεν αὐτοῖς ἁρμόττουσα.

16. וַתִּקְחִי מִבְּגָדַיִךְ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ בָּמוֹת טְלֻאוֹת. *Et sumpsisti de vestibus tuis, et fecisti tibi sacella consuta.* Ο΄. καὶ ἔλαβες ἐκ τῶν ἱματίων σου, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἴδωλα ῥαπτά (Ἀ. Θ. ἐμβολίσματα[32]). Σ. *Cumque tulisses de vestibus tuis, fecisti tibi excelsa multicoloria.*[33]

וַתִּזְנִי עֲלֵיהֶם לֹא בָאוֹת וְלֹא יִהְיֶה. *Et scortata es super eis; non venient, nec erit.* Ο΄. καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπ' αὐτὰ, καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃς, οὐδὲ μὴ γένηται. Σ. καὶ ἐπόρνευσας ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐκ ἐγένετο, οὐδὲ ἔσται.[34]

20. אֲשֶׁר יָלַדְתְּ לִי. *Quos peperisti mihi.* Ο΄. ἃς ἐγέννησάς ※ μοι ◂.[35]

21. וַתִּתְּנִים בְּהַעֲבִיר אוֹתָם לָהֶם. *Et tradidisti eos, dum transire fecisti eos* (per ignem) *iis.* Ο΄. καὶ ἔδωκας αὐτὰ ἐν τῷ ἀποτροπιάζεσθαί (Ἀ. Σ. Θ. διενεγκεῖν, s. διαγαγεῖν[36]) σε αὐτὰ αὐτοῖς.

22. וְאֵת כָּל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ וְתַזְנֻתַיִךְ. *Et cum omnibus abominationibus tuis et scortationibus tuis.* Ο΄. τοῦτο παρὰ πᾶσαν τὴν πορνείαν σου ※ καὶ τὰ βδελύγματά σου ◂.[37]

23. אוֹי אוֹי לָךְ. *Vae, vae tibi!* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. οὐαὶ οὐαί σοι ◂.[38]

24. גָּב. *Fornicem* (lupanar). Ο΄. οἴκημα πορνικόν. Ἀ. βόθυνον. Σ. Θ. πορνεῖον.[39]

רָמָה. *Excelsum.* Ο΄. ἔκθεμα. Ἀ. Σ. Θ. *excelsum,* s. *sublime.*[40]

27. מִדַּרְכֵּךְ זִמָּה. *A via tua scelesta.* Ο΄. ἐκ τῆς ὁδοῦ σου ἧς ἠσέβησας (alia exempl. σου. ἠσέβησας[41]). Σ. ἔξω τῶν ὁδῶν σου τῶν μυσαρῶν.[42] Θ. . . ζέμμα.[43]

28. אֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר מִבִּלְתִּי שָׂבְעָתֵךְ. *Cum filiis Assyriae, eo quod non satiaris.* Ο΄. ἐπὶ τὰς θυγατέρας (alia exempl. τοὺς υἱοὺς[44]) Ἀσσοὺρ, καὶ οὐδ' οὕτως ἐνεπλήσθης. (Σ. ἐπὶ) τὰς θυγατέρας, διότι οὐκ ἐνεπλήσθης.[45]

29. וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנוּתֵךְ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן כַּשְׂדִּימָה.

---

[32] Hieron.: "Pro *consutis* et *versicoloribus*, et *excelsis*, sive *idolis*, Aq. et Theod. ἐμβολίσματα transtulerunt, quod significat diversos pannos hinc inde consutos, et instar emplastri factum idolum, quasi πολύρραφον vestimentum."

[33] Hieron. Syro-hex. ܣ. ܥܒܕܬ ܠܟܝ ܪ̈ܡܬܐ ܡܨܒܥܬܐ ♦, h. e. Norbergio vertente, *excelsa multicoloria.* Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 409, talem sensum a voce ܪܡܬܐ abhorrere affirmans, infeliciter tentat ܡܩ̈ܛܪܐ, *holocausta*, pro locis ubi holocausta offerebantur. "Fortasse ܪܡܬܐ reddit unum טְלֻאוֹת, cum Castell. ex Ferrario habeat: ܪ̈ܩܡܐ, *interula acu elaborata;* et Cod. Ambros. Syr. M. 18 sup.: ܪܩܡܐ. ܗ̇. ܩܘܡܐ ܕܪܩܡܐ ܒܚܛܐ."—*Ceriani.* Ad εἴδωλα ῥαπτὰ Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ὑψηλὰ διαβεβοησμένα (fort. διαβεβοημένα, s. διαβεβλημένα).

[34] Hieron. Symmacho continuat: *et fornicata es in eis, non facta, neque futura.* Syro-hex. affert: ܣ. ܕܠܐ ܗܘܘ ܘܠܐ ܗܘܝܢ ♦.

[35] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii.

[36] Hieron.: "In eo autem loco in quo nos posuimus, *et dedisti illos consecrans eis*, pro quo LXX transtulerunt, *et dedisti eos ad placandum*, sive *expiandum*, Aq., Sym. et Theod. posuerunt, *transtulisti* et *transduxisti eos.*"

[37] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Hieron.: "Quodque dicitur juxta LXX, hoc est, *super omnem fornicationem tuam et abominationes tuas.*"

[38] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (sine σοι), 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod secundo dicitur, *vae, vae tibi*, vulgata editio non habet, sed de Theodotionis editione additum est."

[39] Hieron.: "Pro quo LXX transtulerunt . . . *habitaculum fornicationis*, Sym. et Theod. πορνεῖον interpretati sunt; Aquila volens exprimere etymologiam sermonis Hebraici GOB posuit βόθυνον, quod nos dicere possumus, *foveam.*"

[40] Idem: "Pro quo LXX transtulerunt ἔκθεμα, in Hebraico habet RAMA, et tam Aq. quam Sym. et Theod. *excelsum*, sive *sublime* [cf. ad v. 39] interpretati sunt." (Ad ἔκθεμα, quod proprie sonat *expositio* (Phrynichus: Ἔκθεμα βάρβαρον· σὺ δὲ λέγε πρόγραμμα), Polychron. apud Montef. notat: Ἔκθεμα λέγει, οἷον τὸ προαγώγιον, ἔνθα τὰς πόρνας τρέφειν εἰώθασι. Syrus noster vertit ܡܘܬܒܐ, *sedem*, cum scholio inedito: ܡܘܬܒܐ ܡܫܡܠܝܐ ܐܡܪ. ܐܝܟ ܕܠܝܬ ܕܡܟܢܫܐ ܠܙܢܝܬܐ ܘܡܬܪܣܝܢ ♦.)

[41] Sic Comp., Codd. 26, 49, alii, et Syro-hex. "ἧς deest in Cod. Vat."—*Mai.* Hieron.: "Quodque sequitur, ἠσέβησας, hoc est, *impie egisti*, juxta LXX sequenti capitulo coaptatur, juxta ceteros finis superioris est."

[42] Syro-hex. ܣ. ܠܒܪ ܡܢ ܐܘܪ̈ܚܬܟܝ ܕܛ̈ܢܦܬܐ ♦.

[43] Hieron.: "Quod nos interpretati sumus juxta Symmachum, *scelerata*, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit ZEMMA." Cf. ad Cap. xxii. 9. xxiii. 29.

[44] Sic Comp., Codd. XII, 22 (ex corr.), 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron.

[45] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܒ̈ܢܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܒܥܬܝ ♦.

Et multiplicasti scortationem tuam cum terra Chanaan usque ad Chaldaeos. Ο΄. καὶ ἐπλήθυνας τὰς διαθήκας (alia exempl. τὰς πορνείας[46]) σου πρὸς γῆν ※ Χαναὰν ◄ Χαλδαίων.[47]

30. מָה אֲמֻלָה לִבָּתֵךְ. *Quam languidum est cor tuum!* Ο΄. τί διαθῶ τὴν θυγατέρα (alia exempl. τὰς θυγατέρας[48]) σου; Σ. τίνι καθαριῶ τὴν καρδίαν σου;[49]

אִשָּׁה־זוֹנָה שַׁלָּטֶת. *Mulieris meretricis* et *impudentis.* Ο΄. γυναικὸς πόρνης ※ παρρησιαζομένης ◄,[50] ÷ καὶ ἐξεπόρνευσας τρισσῶς ἐν ταῖς θυγατράσι σου ◄.[51] Σ. . . *sui ipsius potestas.*[52]

31. בִּבְנוֹתַיִךְ גַּבֵּךְ. *Dum aedificas fornicem tuam.* Ο΄. τὸ πορνεῖον ᾠκοδόμησας. Alia exempl. ἐν τῷ οἰκοδομῆσαί σε τὸ πορνεῖόν σου. Alia: ὅποτε ᾠκοδόμησας τὸ πορνεῖόν σου.[53]

31. לְקַלֵּס אֶתְנָן. *Irridendo mercedem.* Ο΄. συνάγουσα μισθώματα. Σ. ἐν ἀξιοπιστίᾳ συνάγουσα μισθώματα.[54]

32. הָאִשָּׁה הַמְּנָאֶפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת־זָרִים. *Mulier adultera* es, quae dum est *sub viro suo, admittit alienos.* Ο΄. ἡ γυνὴ ἡ μοιχωμένη (alia exempl. add. ὑπὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς εἰς ἀλλοτρίους[55]) ÷ ὁμοία σοι ◄,[56] παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα. Σ. ὦ γυνὴ μοιχαλὶς, ἡ προσδεχομένη ὑπὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀλλοτρίους.[57]

33. לְכָל־זֹנוֹת יִתְּנוּ־נֵדֶה וְאַתְּ נָתַתְּ אֶת־נְדָנַיִךְ לְכָל־מְאַהֲבַיִךְ. *Omnibus meretricibus dant dona; tu vero dedisti dona tua omnibus amatoribus tuis.* Ο΄. πᾶσι τοῖς ἐκπορνεύσασιν αὐτὴν προσεδίδου μισθώματα· καὶ σὺ δέδωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου. Σ. πάσαις πόρναις μισθώματα δίδοται· σὺ δὲ μετὰ τούτου ἔδωκας . . .[58]

---

[46] Sic Comp., Codd. XII, 22 (cum τὰ πορνεῖα), 48 (idem), 51, alii, et Syro-hex. in textu. [47] Sic in textu Codd. 87, 88, et sine aster. Ald., Cod. XII. Syro-hex. legit et pingit: ※ πρὸς γῆν Χαναὰν καὶ ◄ Χαλδαίων, et sic sine aster. Codd. III (cum Χαναναίων), 26 (idem), 42, 49, alii, et Hieron. Denique Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: πρὸς γῆν Χαναὰν, καὶ εἰς τοὺς Χαλδαίους. [48] Sic Ald., Codd. 22 (in marg.), 23, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [49] Syro-hex. ܣ. ܒܡܢܐ ܐܕܟܐ ܠܠܒܟܝ ◆ Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex.: τί διαθῶ τὴν καρδίαν σου; Montef. e Cod. Jes. affert: Δ. τίνι καθαριῶ, notans: "In MS. legi videtur κιωριω, quod nihil significat. Δ autem Tetrapla significare puto." (Parsonsii amanuensis exscripsit: Δ. γρ. τινὶ καθαριῶ.) Hieron. Hebraea vertit: *In quo mundabo cor tuum?* [50] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. ※ ܕܡܦܪܗܣܝܐ ܙܢܝܬܐ ◄. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. πόρνη παρρησιαζομένη, καὶ ἐξεπόρνευσας. Parsons. vero ex eodem exscripsit: Θ. ταῦτα πάντα ἔργα γ. πόρνης καὶ παρρησιαζωμένης (sic). [51] Sic sub obelo (om. καὶ) Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἐξεπ. τρισσῶς ÷ ἐν ταῖς θ. σου ◄. Praeter hos testes copula deest in Codd. III, 26, 49, aliis. Hieron.: "Quodque dixere LXX: *Et fornicata es tripliciter in filiabus tuis*, in Hebraico non habetur, nec aliorum interpretum quispiam posuit." [52] Syro-hex. ܣ. ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܕܒܝܬܐ ◆ Perperam Norberg. vertit: S. *imperiosae domi.* "De significatione cf. Mar Jacob. *Scholia* etc. p. ܐ, l. 10 [ubi editum ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܕܒܝܬܐ]; Idem, *Two Epistles*, ed. W. Wright, p. ܠ, l. 2, 3 a fine: ܘܠܐ ܢܫܠܛܘܢ ܥܠ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܢܦܫܗܘܢ ܘܥܠ ܚܐܪܘܬܐ ܕܡܫܠܛܢܘܬܐ ܕܒܝܬܗܘܢ. Cf. et Bernstein. *Lex. Syr.* Fasc. I, sub ܐܘܬܢܛܝܐ, αὐθεντία, quae vox exponitur ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܕܒܝܬܐ. Non ܒܝܬܐ ergo, sed ܒܝܬܐ."—*Ceriani.* Adde R. Payne Smith in *Thes. Syr.* pp. 102, 103. In priore Jacobi loco pingendum esse ܒܝܬܐ (ܒܝܬܐ) pro ܒܝܬܐ olim me docuit R. L. Bensly, provocans ad S. Ephraem. Opp. T. I, p. 143 B, ubi in eodem Jacobi loco pro ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܕܒܝܬܐ editum ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܕܒܝܬܐ. Sine puncto etiam Masius in *Syr. Pec.* s. v.: "ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܕܒܝܬܐ vocant Syri *liberum arbitrium* [Graece τὸ αὐτεξούσιον]." [53] Prior lectio est in Comp., Codd. 22 (om. σε), 23, 36 (om. σε), aliis; posterior in Codd. 62, 87, 88, 147, et Syro-hex. Mox pro τὴν βάσιν σου repetunt τὸ ἔκθεμά σου Codd. XII (teste Montef.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [54] Syro-hex. ܣ. ܒܡܗܝܡܢܘܬܐ ܟܢܫܐ ܐܓܪܐ ◆ Locutio, ἐν ἀξιοπιστίᾳ, ex usu sequioris Graecitatis, *honeste* sonat. [55] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Δ. γρ. [cf. Hex. ad Job. ii. 9] ὑπὸ — ἀλλοτρίους. Mox ἡ παρὰ Comp., Cod. 23, Syro-hex. [56] Obelus est in Cod. 87 (ubi pictum: ÷ ὁμοία ◄ σοι), et Hieron., qui notat: "Hoc quod in LXX scriptum est, *similis tui*, in Hebraico non habetur." [57] Syro-hex. ܣ. ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܓܝܘܪܬܐ ܕܡܩܒܠܐ ܬܚܝܬ ܓܒܪܗ ܠܢܘܟܪܝܐ. [58] Idem Symmacho continuat: ܠܟܠܗܝܢ ܙܢܝܬܐ ܐܓܪܐ ܡܬܝܗܒ. ܐܢܬܝ ܕܝܢ ܥܡ ܗܕܐ ܝܗܒܬܝ ◆ Pro his, καὶ σὺ δέδωκας κ.τ.ἑ., duplex versio, πάσαις πόρναις δίδοται μισθώματα· σὺ δὲ προσέδωκας

33. וַתִּשְׁחֲדִי אוֹתָם. *Et munera dedisti eis.* Οʹ. καὶ ἐφόρτιζες αὐτούς. Ἀ. καὶ ἐδωροδότεις αὐτούς. Σ. καὶ ἐδομάτιζες αὐτούς.[59]

34. וַיְהִי־בָךְ הֵפֶךְ. *Et factum est in te contrarium.* Οʹ. καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένον. Σ. καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ τὸ ἐν ἀντιθέσει.[60]

וְאַחֲרַיִךְ לֹא זוּנָּה. *Et post te non facta est scortatio.* Οʹ. καὶ μετὰ σοῦ πεπορνεύκασιν. Σ. καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἔσται πορνεία.[61]

36. עֶרְוָתֵךְ בְּתַזְנוּתַיִךְ. *Nuditas tua in scortatione tua.* Οʹ. ἡ αἰσχύνη σου ἐν τῇ πορνείᾳ σου. Alia exempl. ἡ αἰσχύνη τῆς πορνείας σου.[62]

37. הִנְנִי מְקַבֵּץ. *Ecce! ego congregabo.* Οʹ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισυνάγω. Alia exempl. ἰδοὺ ἐγὼ ÷ ἐπὶ σὲ ◄ συνάγω.[63]

38. נֹאֲפוֹת וְשֹׁפְכֹת דָּם. *Adulterarum et effundentium sanguinem.* Οʹ. μοιχαλίδος (alia exempl. add. καὶ ἐκχεούσης αἷμα[64]). Alia exempl. μοιχαλίδων καὶ ἐκχεουσῶν αἷμα.[65]

39. רָמֹתַיִךְ. *Excelsa tua.* Οʹ. τὴν βάσιν σου. Σ. *elationem tuam.*[66]

43. נְעוּרַיִךְ. *Pueritiae tuae.* Οʹ. τῆς νηπιότητός (alia exempl. νεότητός[67]) σου.

43. וַתִּרְגְּזִי־לִי. *Et commota es mihi.* Οʹ. καὶ ἐλύπεις με. Θ. καὶ παρώργιζές με.[68]

וְלֹא עָשִׂיתִי אֶת־הַזִּמָּה. *Et non patrasti scelus.* Οʹ. καὶ οὕτως ἐποίησας τὴν ἀσέβειαν. Σ. καὶ οὐκ ἐποίησα κατὰ τὰς μυσαρίας σου.[69]

45. וַאֲחוֹת. *Et soror.* Οʹ. καὶ ἀδελφαί. Alia exempl. καὶ ἀδελφή.[70]

אֲשֶׁר גָּעֲלוּ. *Quae fastidiverunt.* Οʹ. αἱ ἀπωσάμεναι. Alia exempl. αἱ ἀποδόμεναι.[71]

אֱמֹרִי. Οʹ. Ἀμορραῖος. Σ. ὑπέχειν δίκην ὀφείλετε· ἐκείνων γὰρ ἐν τῇ κρίσει θυγατέρες φανήσεσθε.[72]

47. כִּמְעַט קָט. *Brevi taeduit* te. Aliter: *Parum id duntaxat.* Οʹ. παρὰ μικρόν. Alia exempl. κατὰ μικρὸν ※ ὅσον ◄.[73]

וַתַּשְׁחִתִי מֵהֵן. *Et perdite egisti prae illis.* Οʹ. καὶ ὑπέρκεισαι αὐτάς. Οἱ Γʹ. καὶ διέφθειρας ὑπὲρ αὐτάς.[74]

49. הִנֵּה־זֶה הָיָה. *Ecce! hoc fuit.* Οʹ. πλὴν τοῦτο ※ ἦν ◄.[75]

הָיָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ. *Fuit ei et filiabus ejus.*

κ.τ.ἑ., est in Codd. 23 (cum πορνείαις), 36, 48, aliis, et Theodoreto. Montef. vero ex Drusio edidit: Ἄλλ. πάσαις πόρναις δέδοται (sic) μ. σὺ δὲ προσέδωκας μ. σου (sic) πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου. (In textu LXXvirali Cod. 87 legit: καὶ σὺ δ. ※τὰ μισθώματα κ.τ.ἑ., sine cuneolo; Syro-hex. autem: καὶ σὺ δ. ※τὰ μ. (ܐܓܪ̈ܐ) πᾶσι ◄ τοῖς ἐ. σου. Fortasse pingendum: καὶ σὺ δ. ※τὰ ◄ μ. πᾶσι τοῖς ἐ. σου.) [59] "Lectionem Aquilae mutuamur ex MS. Jes.; Symmachi ex Cod. Reg."—*Montef.* [60] Syro-hex. ܘܗܘܐ ܒܟܝ ܗܘ ܕܒܣܘܚܦܐ. Pro τὸ ἐν ἀντιθέσει, quod serviliter vertimus, elegantius poneretur τὸ ἀντίστροφον. [61] Hieron.: "Unde et nos juxta Symmachum interpretati sumus: *Et post te non erit fornicatio.*" In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. legitur: καὶ μετὰ σὲ οὐ πορνεύσουσιν (s. πορνεύουσιν). [62] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [63] Sic Cod. 87, Syro-hex. (cum ÷ ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ◄ συνάγω), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Hieron. [64] Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [65] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron. [66] Syro-hex. in textu: τὸ ἔκθεμά (ܡܣܠܐܬܐ) σου; in marg. autem: ܣ. ܪܘܡܐ ܕܠܒܟܝ. (Vox Syriaca commutatur cum Graecis μετεωρισμὸς et ὑπερφέρεια.) [67] Sic Codd. 26, 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: τῆς νηπιότητός σου. [68] Syro-hex. ܬ. ܘܡܪܓܙܐ ܗܘܝܬܝ ܠܝ. [69] Idem: ܣ. ܘܠܐ ܥܒܕܬ ܐܝܟ ܛܢܦܘܬܐ ܕܝܠܟܝ. Cf. ad v. 58. [70] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: καὶ ἀδελφαί (s. καὶ αἱ ἀδελφαί, ut Codd. XII, 42, 51, alii). Hieron. vero: "Porro quod in LXX legitur, *sorores sororum tuarum* . . . non habet sensum." [71] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܙܒܢ̈ܝ, invitis libris Graecis. [72] Idem: ܣ. ܠܡܩܒܠܘ ܕܝܢܐ ܚܝܒܝܢ ܐܢܬܝܢ. ܕܗܢܝܢ ܓܝܪ ܒܕܝܢܐ ܒܢܬܐ ܬܬܚܙܝܢ. "Haec obscura, et incertum quo pertineant."—*Norberg.* Pertinent ad illustrationem dicti prophetici, *Mater vestra Chethaea, et pater vester Amorrhaeus;* et scholiastae potius quam Symmacho tribuenda videntur. (Ad Syriaca, quae frustra tentat D. A. Geiger in *Urschrift* etc. p. 347, cf. Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. ܝܐ, 15: ܘܠܗܘ ܕܚܝܒ ܬܘܪܥܢܐ ܡܩܒܠ ܒܝܫܬܐ. Graece, ni fallor: καὶ τὸν ὀφείλοντα τιμωρίαν ὑπέχειν.) [73] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Codd. XII, 106. Syro-hex. ܟܡܐ ܙܥܘܪܐ ※ ܐܝܟ ܕܟܡܐ ◄. [74] Cod. Jes. [75] Sic Codd. XII (sine aster.), 87, 88. Syro-hex. pingit: ܒܪܡ ܗܢܐ ※ ܐܝܬܘܗܝ ◄ ܗܘܐ.

Ο΄. αὕτη καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς· ÷ τοῦτο ὑπῆρχεν αὐτῇ καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς ◂.[76]

49. וְיַד־עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה. *Et manum miseri et egeni non prehendit.* Ο΄. καὶ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ ἀντελαμβάνοντο. Σ. καὶ χεῖρα (s. χεῖρα δὲ) πτωχῷ καὶ πένητι οὐκ ὤρεγον.[77]

50. כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי. *Cum vidi.* Ο΄. καθὼς εἶδον. Οἱ Γ΄. καθὼς εἶδες.[78]

52. גַּם־אַתְּ שְׂאִי כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר פִּלַּלְתְּ לַאֲחוֹתֵךְ בְּחַטֹּאתַיִךְ. *Etiam tu sustine ignominiam tuam, quam adjudicasti sorori tuae peccatis tuis.* Ο΄. καὶ σὺ (Ἀ. Θ. ※ καίγε σὺ ◂[79]) κόμισαι βάσανόν σου, ἐν ᾗ ἔφθειρας (Σ. ὑπερέβαλες[80]) τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου. Σ. καὶ σὺ δὴ βάστασον τὴν αἰσχύνην σου, καθάπερ ὑπερέβαλες τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου.[81]

53. וְשַׁבְתִּי. *Et reducam.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω. Σ. . οὖν ἀποκαθιστῶν.[82]

אֶת־שְׁבוּת סְדֹם. *Captivitatem Sodom.* Ο΄. τὴν ἀποστροφὴν Σοδόμων. Ἀ. τὴν αἰχμαλωσίαν Σοδόμης.[83]

וּבְנוֹתֶיהָ. Ο΄. καὶ τῶν θυγατέρων (alia exempl. ἀδελφῶν[84]) αὐτῆς. Σ. καὶ τῶν θυγατέρων (αὐτῆς).[85]

54. כְּלִמָּתֵךְ. Ο΄. τὴν βάσανόν (Ἀ. ἐντροπήν. Σ. Θ. ἀτιμίαν[86]) σου.

54. וְנִכְלַמְתְּ. *Et pudore afficiaris.* Ο΄. καὶ ἀτιμωθήσῃ. Ἀ. Θ. καὶ ἐντραπῇς. Σ. καὶ καταισχυνθῇς.[87]

מִכֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית בְּנַחֲמֵךְ אֹתָן. *Propter omnia quae fecisti, dum solatio eras eis.* Ο΄. ἐκ πάντων ὧν ἐποίησας ἐν τῷ παροργίσαι με. Ἀ. . . ἐν τῷ παρηγορεῖν σε αὐτάς.[88] Σ. περὶ πάντων ὧν ἐποίησας, παρηγοροῦσα αὐτάς.[89]

55. תָּשֹׁבְןָ. *Restituentur.* Ο΄. ἀποκατασταθήσονται. Ἀ. ἐπιστρέψουσιν.[90]

לְקַדְמָתָן. *In statum pristinum.* Ο΄. καθὼς ἦσαν ἀπ᾿ ἀρχῆς. Ἀ. Θ. εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν.[91]

56. וְלוֹא הָיְתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ לִשְׁמוּעָה בְּפִיךְ בְּיוֹם גְּאוֹנָיִךְ. *Nec fuit Sodom soror tua in sermonem in ore tuo in die splendoris tui.* Ο΄. καὶ εἰ μὴ ἦν (Σ. ὅτι οὐκ ἐγένετο[92]) Σόδομα ἡ ἀδελφή σου εἰς ἀκοὴν ἐν τῷ στόματί σου ἐν ταῖς ἡμέραις ὑπερηφανίας σου. Σ. *Quia non fuit Sodoma soror tua in auditu per os tuum in die superbiae tuae.* Θ. *Et non erat Sodoma soror tua in auditu oris tui in die superbiae tuae.*[93]

57. בְּטֶרֶם תִּגָּלֶה רָעָתֵךְ כְּמוֹ עֵת חֶרְפַּת בְּנוֹת־אֲרָם וְכָל־סְבִיבוֹתֶיהָ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים

---

[76] Cod. 87 pingit: ÷ τοῦτο ὑπῆρχεν κ.τ.ἑ., sine metobelo. Syro-hex.: ÷ τοῦτο ὑπῆρχεν (ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ) αὐτῇ ◂ καὶ ταῖς θ. αὐτῆς. Hieron. vero: "Quod posuere LXX, *hoc habebat ipsa et filiae ejus*, in Hebraico non habetur." [77] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܐܝܕܐ ܕܝܢ ܠܡܣܟܢܐ ܘܠܒܨܝܪܐ ܠܐ ܦܫܛܘ ܗ̈ܘܘ. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 14. [78] Cod. 86, teste De Reg., ubi εἶδος scriptum. Lectio, καθὼς εἶδες (s. ἴδες) est in Codd. XII, 87, 88, et Hieron., invito Syro-hex. [79] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Cod. 62. [80] Codd. 86, 88. Post τὴν (sic) βάσανόν σου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt ὑπερβάλλουσαν. [81] Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܐܢܬܝ ܗܟܝܠ ܫܩܘܠܝ ܒܗܬܬܟܝ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܝܬܪܐ ܗܘܝܬܝ ܥܠ ܐܚ̈ܘܬܟܝ ܒܚܛ̈ܗܝܟܝ. [82] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit: Σ. ἀποκαθιστῶ. [83] Cod. 86, teste De Reg. Montef. e Cod. Jes.: Ἀ. αἰχμ. Σοδόμης. Hieron.: "Primum restituitur *conversio*, sive *captivitas* Sodomae, ut interpretatus est Aquila; secundo *captivitas* Samariae, ut idem Aq. et Sym. transtulerunt." [84] Sic Codd. XII, 62, 87, 88, et Syro-hex. [85] Syro-hex. [86] Codd. 86, 88. [87] Iidem. Syro-hex. ܣ. ܘܬܬܟܠܡܝ. [88] Cod. 86, teste Parsons., qui παρηγορευσαι αὐτὰς exscripsit. Lectionem non agnoscit De Reg. [89] Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܛܠ ܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܬܝ. ܟܕ ܡܒܝܐܐ ܐܢܬܝ ܠܗܝܢ. De Reg. e Cod. 86, et Parsons. e Cod. 88 afferunt: Σ. παρηγοροῦσα αὐτάς. [90] Codd. 86, 88. [91] Iidem. [92] Iidem. [93] Hieron., qui praeterea notat: "Editioni Aquilae congruit nostra translatio [vv. 56–58]." Haec autem sic habet: *Non fuit autem Sodoma soror tua audita in ore tuo in die superbiae tuae, antequam revelaretur malitia tua, sicut hoc tempore in opprobrium filiarum Syriae, et cunctarum in circuitu tuo filiarum Palaestinarum, quae ambiunt te per gyrum. Scelus tuum et ignominiam tuam tu portasti, ait Dominus Deus.*

הַשָּׁאטוֹת אוֹתָךְ מִסָּבִיב. *Antequam revelaretur malitia tua, sicut tempore opprobrii filiarum Syriae, et omnium quae circa ipsam fuerunt filiarum Philistaeorum, quae contemnunt te circumcirca.* Ο′. πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου, ὃν τρόπον νῦν ὄνειδος εἶ ※ Πάντες· τῶν ◂[94] θυγατέρων Συρίας, καὶ πάντων τῶν κύκλῳ αὐτῆς, θυγατέρων ἀλλοφύλων τῶν περιεχουσῶν (Ἀ. περιοδευουσῶν. Θ. βδελυσσομένων[95]) σε κύκλῳ. Σ. *Antequam revelaretur ignominia tua, sicut in tempore opprobrii filiarum Syriae, et omnium quae in circuitu tuo sunt filiarum Palaestinarum, quae te ambiunt per gyrum.* Θ. *Antequam revelaretur malitia tua, sicut tempus opprobrii filiarum Syriae, et omnium per circuitum ejus filiarum alienigenarum, quae abominantur te per gyrum.*[96]

58. אֶת־זִמָּתֵךְ וְאֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אַתְּ נְשָׂאתִים. *Scelus tuum et abominationes tuas tu sustinebis eas.* Ο′. τὰς ἀσεβείας (Ἀ. τὴν συνταγήν. Σ. (τὴν) μυσαρίαν. Θ. (τὴν) πορνείαν[97]) σου καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κεκόμισαι (Πάντες· ἔλαβες[98]) αὐτάς. Σ. *Scelus tuum et nefas tuum tu portabis.* Θ. *Fornicationem tuam et contaminationes tuas tu portasti.*[99]

59. כִּי כֹה אָמַר. Ο′. ※ ὅτι ◂ τάδε λέγει.[100]

אָלָה. *Jusjurandum* (foedus). Ο′. ταῦτα. Ἀ. Σ. τὴν ἀράν. Θ. τὸν ὅρκον.[101]

60. נְעוּרָיִךְ. *Pueritiae tuae.* Ο′. νηπιότητός σου. Οἱ Γ′. νεότητός σου.[102]

61. וְזָכַרְתְּ אֶת־דְּרָכַיִךְ וְנִכְלַמְתְּ. *Et recordaberis viarum tuarum, et pudore afficieris.* Ο′. καὶ μνησθήσῃ τὴν ὁδόν (alia exempl. τῶν ὁδῶν[103]) σου, καὶ ἐξατιμωθήσῃ (Ἀ. Θ. καὶ ἐντραπήσῃ). Σ. καὶ ὅτε ἀναμνησθήσῃ τῶν ὁδῶν σου, καταγνώσῃ σαυτῆς.[104]

בְּקַחְתֵּךְ. *Cum receperis.* Ο′. ἐν τῷ ἀναλαβεῖν (Ἀ. μιμήσασθαι. Θ. μαθεῖν[105]) σε.

לְבָנוֹת. *In filias.* Ο′. εἰς οἰκοδομήν. Alia exempl. εἰς δοκιμήν.[106] Οἱ Γ′. εἰς θυγατέρας σου.[107]

וְלֹא מִבְּרִיתֵךְ. *Sed non ex pacto tuo.* Ο′. καὶ οὐκ ἐκ (Σ. ἀλλ' οὐκ ἀπὸ[108]) διαθήκης σου.

63. פֶּה. Ο′. τὸ στόμα ※ σου ◂.[109]

כְּלִמָּתֵךְ. *Ignominiae tuae.* Ο′. τῆς ἀτιμίας σου. Ἀ. Θ. ἐντροπῆς σου. Σ. αἰσχύνης σου.[110]

בְּכַפְּרִי־לָךְ. *Cum condonavero tibi.* Ο′. ἐν τῷ ἐξιλάσκεσθαί με σοι. Σ. ὅταν ἐξιλασθῶ σοι.[111]

Cap. XVI. 5. ὁ ὀφθαλμός ÷ σου ◂.[112]

Cap. XVII.

2. חוּד חִידָה. *Propone aenigma.* Ο′. διήγησαι

---

[94] Cod. 86, teste De Reg. [95] Codd. 86, 88, qui Aquilae tribuunt παιδευουσῶν. Correximus ex versione Hieronymiana, *quae ambiunt te.* Cf. 2 Sam. (Reg.) xxiv. 8 in Hebr. et LXX. [96] Hieron. in continuatione. [97] Codd. 86, 88. Syrus affert: ܣ. ܛܢܦܘܬܐ ܕܝܠܟܝ. Cf. ad Cap. xxii. 9. xxiii. 21, 27, 29. [98] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Vel *porta* juxta LXX [κόμισαι, quae lectio est Comp., Codd. 23, 48, 51, 231]; vel *portasti*, juxta Aq. et Theod.; vel *portatura es*, juxta Sym." [99] Hieron. in continuatione. [100] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [101] Codd. 86, 88. Lectio τὴν ἀράν est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis; et, postposito ταῦτα, in Ald., Codd. 68, 87*, aliis. [102] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 43. [103] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [104] Syro-hex. ܣ. ܘܡܐ ܕܡܬܕܟܪܐ ܐܢܬܝ ܠܐܘܪܚܬܐ ܕܝܠܟܝ. ܐܬܚܝܒܝ ܠܢܦܫܟܝ. Codd. 86, 88: Ἀ. Θ. καὶ ἐντραπήσῃ. Σ. καταγνώσῃ σαυτῆς. [105] De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. μιμήσασθαι. Parsons. vero e Cod. 88: Ἀ. μιμνήσασθαι (sic). Θ. μαθεῖν. Proculdubio Aquilae vindicandum μιμήσασθαι, pro Hebraeo בְּחַקֹּתֵךְ a radice חָקָה, *delineavit*, unde מְחֻקֶּה, *delineatum*, pro quo idem interpres μίμημα posuit Cap. xxiii. 14. Lectio Theodotionis cum Hebraeo לֶקַח, *doctrina*, conferri potest, nec tamen suspicione vacat. [106] Sic Ald., Codd. XII, 49, 62 (ut videtur), alii, Syro-hex., et Hieron. "MS. Jes. in textu εἰς δοκιμήν; ad marg. vero: Δ. γρ. [h. e. Διπλῆ γραφή] εἰς οἰκοδομήν: quo significatur, ni fallor, in Tetraplis scribi εἰς οἰκοδομήν." [107] Cod. 86, teste De Reg. [108] Idem. [109] Sic Syro-hex. Vocula abest a Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis. [110] Codd. 86, 88. [111] Iidem. [112] Cod. 87.

διήγημα. 'Α. Θ. . . πρόβλημα. Σ. αἴνιξαι αἴνιγμα.[1]

3. אֶרֶךְ הָאֵבֶר. *Longis pennis.* Ο'. ὁ μακρὸς τῇ ἐκτάσει. 'Α. μήκιστος τὰ μετάφρενα. Σ. εὐμήκης τοῖς μέλεσιν.[2]

הַנּוֹצָה. *Plumis.* Ο'. ὀνύχων. 'Α. πτερύγων.[3]

הָרִקְמָה. *Variegatum.* Ο'. τὸ ἥγημα. 'Α. Σ. Θ. τὴν ποικιλίαν.[4]

אֶת־צַמֶּרֶת. *Frondes* (s. *cacumina*). Ο'. τὰ ἐπίλεκτα. 'Α. τὸ ἄκρον. Σ. τὸ ἐγκάρδιον. Θ. τὸν καυλόν.[5] Aliter: Θ. *capitella.*[6]

4. אֵת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו. *Summitates surculorum ejus.* Ο'. τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος. Σ. τὰ ἄκρα τῶν θαλλῶν. Θ. . . τῶν παραφυάδων.[7]

קָטָף. *Decerpsit.* Ο'. ἀπέκνισε. 'Α. ἔκλασεν.[8]

בְּעִיר רֹכְלִים. *In civitatem mercatorum.* Ο'. εἰς πόλιν τετειχισμένην ('Α. ἐμπόρων. Θ. μεταβόλων[9]). Σ. εἰς πόλιν ἐμπορικήν.[10]

5. בִּשְׂדֵה־זָרַע קָח עַל־מַיִם רַבִּים. *In agro sementis* (feraci); *duxit juxta aquas multas.* Ο'. εἰς τὸ πεδίον φυτὸν ※ Θ. ληπτὸν ◄ ἐφ' ὕδατι πολλῷ.[11] Σ. ἐν χώρᾳ σπορίμῃ λαβεῖν ῥίζωσιν ἐφ' ὕδατι . . .[12]

5. צַפְצָפָה. *Salicem.* Ο'. ἐπιβλεπόμενον. Οἱ Γ'. ἐπιπόλαιον.[13]

6. סֹרַחַת. *Late fusam.* Ο'. ἀσθενοῦσαν. 'Α. σωρήχ. Σ. ἡπλωμένη. Θ. ἀχρεία.[14]

לִפְנוֹת דָּלִיּוֹתָיו אֵלָיו. *Ita ut respicerent palmites ejus ad eam* (aquilam). Ο'. τοῦ ἐπιφαίνεσθαι αὐτὴν τὰ κλήματα αὐτῆς ἐπ' αὐτό. 'Α. ἵνα τετραμμένοι ὦσιν οἱ κλάδοι αὐτῆς πρὸς αὐτόν.[15]

בַּדִּים. *Ramos.* Ο'. ἀπώρυγας. 'Α. κλήματα. Σ. παραφυάδας. Θ. κλάδους.[16]

פֹּארֹת. *Frondes.* Ο'. τὴν ἀναδενδράδα αὐτῆς. 'Α. καρπούς. Θ. βλαστούς.[17]

7. נוֹצָה. Ο'. ὄνυξι. 'Α. πτεροῖς. Σ. Θ. πτίλοις.[18]

לוֹ. Ο'. αὐτῷ. Σ. πρὸς αὐτόν.[19]

מֵעֲרֻגוֹת מַטָּעָהּ. *Ex areolis plantarii ejus.* Ο'. σὺν τῷ βόλῳ (potior scriptura βώλῳ[20]) τῆς φυτείας αὐτῆς. 'Α. ἀπὸ τῶν πρασιῶν . . . Σ. ἀπὸ τοῦ πρέμνου τῆς φυτείας αὐτῆς. Θ. ἐκ φιαλῶν . . .[21]

Cap. XVII. [1] Codd. 86, 88. (Pro αἴνιξαι, ut scribit De Reg., Parsons. e Cod. 86 exscripsit αἰνίζε, et e Cod. 88 ἄνοιξαι.) Origen. Opp. T. III, p. 394: "Pro hoc autem quod LXX interpretes posuerunt *narrationem*, alius de interpretibus transtulit, *propone* [πρόβαλε, s. προβάλου] *problema; alius, profer problema;* alius, *significa aenigma.*" [2] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Reg. edidit: 'Α. μήκιστα τὰ μ. Pro μακρὸς Cod. 238 in textu habet: μήκιστος τὰ μ. [3] Codd. 86, 88. [4] Iidem. (Pro ἥγημα Syrus noster posuit ܡܕܒܪܢܘܬܐ, quod alias sonat ὅρμημα. Suidas: Ἥγημα, βουλή, γνώμη, παρὰ τῷ προφήτῃ εἴρηται.) [5] Iidem. Cf. ad Cap. xxxi. 3, 10, 14. Symmachum imitatus est Hieron., *medullam* vertens. [6] Syro-hex. ܬܐ. ܟܘܬܪܬܐ. (Vox Syriaca ponitur pro כֹּתָרוֹת, *capitella*, 1 (3) Reg. vii. 16, necnon pro כְּרֻתוֹת, *trabes*, 1 (3) Reg. vii. 2, 12.) [7] Codd. 86, 88: Σ. τῶν θαλλῶν. Θ. τῶν παραφυάδων. Syro-hex. affert: Σ. τὰ ἄκρα τῶν θαλλῶν (ܪ̈ܫܝ ܣܘܟܐ). Θ. τὰς παραφυάδας (ܠܒܠܒܐ. Cf. Psal. lxxix. 12 in Syro-hex.). [8] Codd. 86, 88. [9] Iidem. Syro-hex. affert: Θ. *adducentium sarcinas* (ܕܡܝܬܝܢ ܡܘܒܠܐ), pro eo quod alias uno vocabulo ܡܬܬܓܪܢܐ effert. Cf. Hex. ad Zach. xiv. 21. [10] Syro-hex. ܣ. ܠܡܕܝܢܬܐ ܬܐܓܘܪܬܐ. [11] "MS. Jes., ubi vox ληπτὸν punctis undequaque cingitur, ut spuria."—*Montef.* Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (※ ܡܣܬܢܣܒܐ ◄). [12] Codd. 86, 88: Σ. ἐν χώρᾳ—ῥίζωσιν. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܐܬܪܐ ܡܙܕܪܥܢܐ ܠܡܣܒ ܥܩܪܐ ܥܠ ܡܝܐ. In textu post πεδίον Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: σπόριμον λαβεῖν ῥίζωσιν. [13] Codd. 86 (unde Parsons. exscripsit ἐπὶ πλέον, repugnante De Reg.), 88. Hieron.: *in superficie.* [14] Codd. 86, 88. [15] Iidem. [16] Iidem. Syro-hex. affert: Σ. παραφυάδας (ܠܒܠܒܐ, pro usitatiore ܠܒܠܒܐ). [17] Codd. 86, 88 (qui βλαστὸν habet). [18] Cod. 86. Sic sine Θ. Cod. 88. [19] Cod. 86, teste De Reg. [20] Sic Codd. II, III, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (ܥܡ ܩܠܦܬܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xliii. 12). [21] Codd. 86, 88: 'Α. ἀπὸ τῶν πρασιῶν. Σ. ἀπὸ τοῦ πρέμνου. Θ. ἐκ φυάδων (sic). Syro-hex. vero: Σ. ἀπὸ τοῦ πρέμνου (ܡܢ ܥ..ܪܐ, eraso ܩ; sed infra v. 10 in lectione Symmachi relictum est ܥܩܪܐ. Ad ܥܩܪܐ, *caulis, truncus*, cf. Hex. ad Psal. cxxviii. 6. Norberg. male exscripsit ܡܢ ܥܩܪܐ) τῆς φ. αὐτῆς. Θ. ἐκ φιαλῶν (ܡܢ ܦܝܠܐ). Inter φιαλῶν et φυάδων non difficilis est electio, siquidem φιάλαι pro עֲרוּגוֹת interpretati sunt LXX Cant. Cant. v. 14. vi. 1, et Lex. Cyril. MS. Brem. habet: Φιάλαι·

8. עֲנָף. *Ramos.* Ο΄. βλαστούς. Σ. κλάδους.[22]

אַדֶּרֶת. *Amplam.* Ο΄. μεγάλην. Θ. ἰσχυράν.[23]

9. אֱמֹר. Ο΄. εἰπόν. ᾿Α. Σ. εἰπέ.[24]

תִּצְלָח. An *prospere cedet ei?* Ο΄. εἰ κατευθυνεῖ; Σ. ἆρα προκόψει;[25]

יְקוֹסֵס. *Succidet.* Ο΄. σαπήσεται. Σ. ἀποψύξει.[26]

כָּל־טַרְפֵּי צִמְחָהּ. Quoad *omnia folia germinationis ejus.* Ο΄. πάντα τὰ προανατέλλοντα αὐτῆς. Σ. σὺν πᾶσι τοῖς φύλλοις τοῖς βλαστήσασιν αὐτῇ.[27]

תִּיבָשׁ. *Arefiet.* Ο΄. Vacat. ※ ξηρανθήσεται ◄.[28]

10. שְׁתוּלָה. *Plantata* est. Ο΄. πιαίνεται. Σ. Θ. πεφύτευται.[29]

הֲתִצְלָח. Ο΄. μὴ κατευθυνεῖ; Σ. ἆρα .. Θ. οὐ ..[30]

הַקָּדִים. *Orientalem.* Ο΄. τὸν καύσωνα. ᾿Α. ἀπηλιώτην.[31]

עַל־עֲרֻגֹת צִמְחָהּ. *Super areolas germinationis suae.* Ο΄. σὺν τῷ βόλῳ (βώλῳ) ἀνατολῆς αὐτῆς. ᾿Α. ἐπὶ ταῖς πρασιαῖς βλαστοῦ αὐτῆς.[32] Σ. σὺν τῷ πρέμνῳ . . .[33]

12. הַמֶּרִי. *Contumacem.* Ο΄. τὸν παραπικραίνοντα. ᾿Α. (τὸν) ἀλλάσσοντα. Σ. (τὸν) προσεριστήν.[34]

הֲלֹא יְדַעְתֶּם. *Nonne scitis.* Ο΄. οὐκ ἐπίστασθε. Σ. ※ ἆρα ◄ . . .[35]

12. אֱמֹר הִנֵּה־בָא מֶלֶךְ. *Dic: Ecce! venit rex.* Ο΄. εἰπόν· ὅταν ἔλθῃ (Οἱ Γ΄. ἰδοὺ ἥκει[36]) βασιλεύς. ᾿Α. εἰπὸν αὐτοῖς· ἰδοὺ ἥξει ὁ βασιλεύς.[37]

13. וַיִּכְרֹת. *Et panget.* Ο΄. καὶ διαθήσεται. Σ. (καὶ) συντελέσει.[38]

14. לִהְיוֹת מַמְלָכָה שְׁפָלָה לְבִלְתִּי הִתְנַשֵּׂא לִשְׁמֹר אֶת־בְּרִיתוֹ לְעָמְדָהּ. *Ut esset regnum ignobile, ne sese efferret, ad servandum foedus ejus, et persistendum in eo.* Ο΄. τοῦ γενέσθαι (Σ. ὑπὲρ τοῦ εἶναι[39]) εἰς βασιλείαν ἀσθενῆ, τὸ καθόλου μὴ (᾿Α. Θ. τοῦ μή. Σ. ἵνα μὴ[40]) ἐπαίρεσθαι, τοῦ φυλάσσειν τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ ἱστάνειν αὐτήν. Σ. ὑπὲρ τοῦ εἶναι βασιλείαν ταπεινήν, ἵνα μὴ ἐπαρθῇ, ἀλλὰ φυλάξῃ τὴν συνθήκην αὐτοῦ, ὅπως (s. ἵνα) στήσῃ αὐτήν.[41]

15. וַיִּמְרָד־בּוֹ לִשְׁלֹחַ מַלְאָכָיו מִצְרַיִם לָתֶת־לוֹ סוּסִים. *Sed defecit ab eo, et misit legatos suos in Aegyptum, ut daret sibi equos.* Ο΄. καὶ ἀποστήσεται ἀπ᾿ αὐτοῦ, τοῦ ἐξαποστέλλειν ἀγγέλους ἑαυτοῦ εἰς Αἴγυπτον, τοῦ δοῦναι (Σ. ἵνα δοθῶσιν[42]) αὐτῷ ἵππους. Σ. ἀπέστη δὲ ἀπ᾿ αὐτοῦ, ἐν τῷ ἀποστεῖλαι ἄγγελον εἰς Αἴγυπτον, ἵνα δοθῶσιν αὐτῷ ἵπποι.[43]

הֲיִצְלָח. Ο΄. εἰ (᾿Α. Θ. μὴ[44]) κατευθυνεῖ;

וְנִמְלָט. *Et evadet.* Ο΄. εἰ (᾿Α. Θ. καὶ[45]) διασωθήσεται;

πρασιαί, ἢ καὶ ποτήρια. Montef. e Cod. Jes. affert: "Αλλος· σὺν τῷ βώλῳ ἀπὸ τοῦ πρέμνου (πρωιμου Parsons. e Cod. XII) τῆς φ. αὐτῆς, et sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [22] Codd. 86, 88. [23] Iidem. [24] Cod. 86, teste De Reg. [25] Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܡܨܠܚ ܠܗ ܀ Cf. Hex. ad Psal. xliv. 5. Jerem. xii. 2. [26] Codd. 86, 88. [27] Iidem. [28] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. [29] Codd. 86, 88. [30] Cod. 86, teste De Reg. [31] Codd. 86, 88. [32] Iidem. Parsons. e Cod. 86 exscripsit βλάστης, repugnante De Reg. [33] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܥܩܪܐ (ܕܝܠܗ) ܀ Cf. ad v. 7. [34] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ii. 5, 6. [35] Cod. 86, teste De Reg. [36] Codd. 86, 88. Syro-hex. in textu: ἰδοὺ ἥκει (s. ἔρχεται, ut Comp., Codd. 22, 23, 36, alii); in marg. autem char. med.: ὅταν. [37] Lectio suspecta, a Montef. e Cod. Jes. exscripta. Parsonsii amanuensis ad ἣν ταῦτα notat: "in marg. ἔσται ταῦτα. ᾿Α. αὐτοῖς;" et ad ὅταν ἔλθῃ: "in marg. ἰδοὺ ἥξει." Pronomen αὐτοῖς est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. [38] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. lxi. 8. [39] Iidem. [40] Cod. 86, teste De Reg. [41] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܬܗܘܐ ܡܠܟܘܬܐ ܡܟܝܟܬܐ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܬܬܪܝܡ. ܐܠܐ ܕܬܛܪ ܠܩܝܡܐ ܕܝܠܗ. ܐܝܟ ܕܬܩܝܡܝܘܗܝ. [42] Codd. 86, 88. [43] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܦܣܩ ܕܝܢ ܡܢܗ ܟܕ ܫܕܪ ܡܠܐܟܐ ܠܡܨܪܝܢ. ܐܝܟ ܕܢܬܝܗܒܘܢ ܠܗ ܪ̈ܟܫܐ ܀ [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Idem. Syro-hex. in marg. char. med.: καὶ ὁ (sic) παραβαίνων δ. εἰ ἐκφεύξεται (sic, cum Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis).

16. אִם־לֹא. Ο΄. ἐὰν μή. Ἀ. Θ. εἰ μή. Σ. ὅτι.[46]

בִּמְקוֹם הַמֶּלֶךְ הַמַּמְלִיךְ אֹתוֹ. *In loco regis qui regem constituit ipsum.* Ο΄. ἐν τόπῳ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύσας αὐτόν. Alia exempl. ἐν τῷ τόπῳ τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλεύσαντος αὐτόν.[47]

17. בִּשְׁפֹּךְ סֹלְלָה. *In aggerendo aggerem.* Ο΄. ἐν χαρακοβολίᾳ. Ἀ. ἐν τῷ ἐκχῶσαι πρόσχωμα. Σ. ἐν περιβολῇ τάφρου.[48]

דָּיֵק. *Turris speculatoriae.* Ο΄. βελοστάσεων. Σ. ἀποτειχίσματος.[49]

לְהַכְרִית. *Ut exscindat.* Ο΄. τοῦ ἐξᾶραι. Οἱ Γ΄. τοῦ ἐξολοθρεῦσαι.[50]

נְפָשׁוֹת רַבּוֹת. Ο΄. ψυχὰς ※ Πάντες· πολλάς ◄.[51]

18. נָתַן. *Dedit.* Ο΄. δέδωκα. Alia exempl. δέδωκε.[52]

לֹא יִמָּלֵט. Ο΄. μὴ (Οἱ Γ΄. οὐ[53]) σωθήσεται;

19. אָלָתִי. *Jusjurandum meum.* Ο΄. τὴν ὁρκωμοσίαν (Ἀ. Σ. Θ. ἀράν[54]) μου.

20. וַהֲבִיאוֹתִיהוּ בָבֶלָה וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ שָׁם מַעֲלוֹ אֲשֶׁר מָעַל־בִּי. *Et ducam eum Babylonem, et litigabor cum eo ibi propter perfidiam quam perfide egit in me.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ διακριθήσομαι μετ᾽ αὐτοῦ ἐκεῖ τὴν ἀδικίαν (Σ. περὶ τῆς καταφρονήσεως[55]) αὐτοῦ ἣν ἠδίκησεν ἐν ἐμοί.[56]

21. וְאֵת כָּל־מִבְרָחָיו בְּכָל־אֲגַפָּיו. *Et quod attinet ad omnes fugitivos ejus in omnibus alis ejus.* Ο΄. ἐν πάσῃ παρατάξει αὐτοῦ. Alia exempl. ※ καὶ πάσας φυγαδείας αὐτοῦ ◄ ἐν πάσῃ τῇ παρατάξει αὐτοῦ.[57] Σ. καὶ πάσας φυγαδείας αὐτοῦ σὺν πᾶσι τοῖς πτεροῖς αὐτοῦ.[58]

22. הָרָמָה. *Excelsae.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. τῆς ὑψηλῆς.[59]

וְנָתַתִּי מֵרֹאשׁ יְנִקוֹתָיו. *Et ponam, ex summitatibus surculorum ejus.* Ο΄. ἐκ κορυφῆς καρδίας αὐτῶν. ※ (Θ.) καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς παραφυάδων αὐτῆς ◄.[60] Σ... ἀπὸ τοῦ ἄκρου (τῶν) θαλλῶν..[61]

רַךְ. *Tenellum.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. ἁπαλόν.[62]

אֶקְטֹף. *Decerpam.* Ο΄. ἀποκνιῶ. Ἀ. περικλάσω.[63]

23. מָרוֹם. *Excelso.* Ο΄. μετεώρῳ. Ἀ. ὕψους. Σ. ἐπηρμένῳ.[64]

וְנָשָׂא עָנָף. *Et edet ramos.* Ο΄. καὶ ἐξοίσει βλαστόν. Σ. καὶ βλαστήσει (s. βαστάσει) θαλλόν.[65]

וְשָׁכְנוּ. *Et habitabunt.* Ο΄. καὶ ἀναπαύσεται.

---

[46] Cod. 86, teste De Reg. [47] Sic Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. et Theodoret. affert: Ἄλλος· ἐν τόπῳ (male pro ἐν τῷ τ.) κ.τ.ἑ. [48] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. iv. 2. [49] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [50] Codd. 86 (cum ἐξολεθρ.), 88. [51] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [52] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܣܘܓܐ ܀ (non, ut Norberg., ܣܘܓܐ). [53] Cod. 86, teste De Reg. [54] Codd. 86, 88. [55] Iidem. Cf. ad Cap. xiv. 13. [56] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 62, alii; necnon (cum περὶ τῆς ἀδ. αὐτοῦ ἧς) Comp., Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii. [57] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 42, 49, alii. Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ καὶ πάσας φυγαδίας αὐτοῦ ◄ ἐν πάσῃ τῇ π. αὐτοῦ (in marg. καὶ πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ (מִבְחָרָיו) σὺν πάσῃ π. αὐτοῦ), emendatius quam Montef., qui ex eodem confuse affert: ※ καὶ πάσας φυγαδίας αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ π., καὶ πάντες οἱ ἐκλ. αὐτοῦ σὺν αὐτῷ. Denique in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic habet: ἐν πάσαις ταῖς (ταῖς om. Cod. 22) φυγαδείαις (φυγάσιν Comp.) αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐκλ. αὐτοῦ σὺν πάσαις ταῖς παρατάξεσιν αὐτοῦ. [58] Syro-hex. ܣ. ܘܟܠܗܘܢ ܥܪ̈ܘܩܘܗܝ ܕܝܠܗ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܟܢ̈ܦܘܗܝ ܕܝܠܗ ܀. Cf. ad Cap. xii. 14. [59] Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: τῆς ὑψ. ἐκ κορυφῆς. [60] Sic Codd. XII (cum ἐπὶ κεφ.), 87 (cum τῶν π.), 88 (idem), Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 42, 49, alii. Hieron.: "Hoc quod in LXX legitur: *Et dabo de capite ramorum ejus*, de Theodotionis editione additum est." [61] Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. ἀπὸ τοῦ ἄκρου. Θ. θαλλῶν. Sed cf. ad v. 4. [62] Codd. 86, 88. [63] Iidem. [64] Iidem. [65] Iidem. Emaculatius, ut videtur, Syro-hex.: Σ. καὶ βαστάσει θαλλούς (ܘܢܛܥܢ ܫܘ̈ܟܐ).

'A. (καὶ) καταπτήσεται. Σ. (καὶ) κατασκηνώσει.[66]

23. צִפּוֹר. *Aves.* Ο'. ὄρνεον. Alia exempl. θηρίον.[67] Πάντες· ὄρνεον.[68]

24. הַשָּׂדֶה כִּי. Ο'. τοῦ πεδίου, διότι. Πάντες· τοῦ ἀγροῦ ὅτι.[69]

Cap. XVII. 12. ÷ υἱὲ ἀνθρώπου ◄.[70] 18. ÷ αὐτῷ ◄.[71] 23. ÷ καὶ (sic) τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκατασταθήσεται ◄.[72]

CAP. XVIII.

2. אֶת־הַמָּשָׁל. *Proverbium.* Ο'. ἡ παραβολή. 'A. (τὴν) παροιμία(ν).[1]

עַל־אַדְמַת. *Super terram.* Ο'. ἐν τοῖς υἱοῖς. Alia exempl. ἐπὶ τῆς γῆς.[2]

תִּקְהֶינָה. *Hebetes facti sunt.* Ο'. ἐγομφίασαν. Σ. ἡμωδίασαν.[3] Aliter: Ο'. ἡμωδίασαν. Σ. ἐγομφίασαν.[4]

4. הֵן. Ο'. ὅτι. 'A. Σ. ἰδού.[5]

6. גִּלּוּלֵי. *Idola.* Ο'. τὰ ἐνθυμήματα. Οἱ Γ'. (τὰ) εἴδωλα.[6]

לֹא טִמֵּא. *Non vitiaverit.* Ο'. οὐ μὴ μιάνῃ. Θ. οὐκ ἐμίανεν.[7]

7. לֹא יוֹנֶה. *Non oppresserit.* Ο'. οὐ μὴ καταδυναστεύσῃ ('A. θλίψῃ. Σ. ὀδυνήσῃ. Θ. κακώσῃ[8]).

8. מִשְׁפַּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה. *Judicium veritatis fecerit.* Ο'. κρίμα δίκαιον ποιήσει. Σ. (κρίμα) ἀληθὲς ποιήσει.[9]

9. אֱמֶת. Ο'. αὐτά. Σ. ἀληθῶς.[10]

10. פָּרִיץ. *Violentum.* Ο'. Θ. λοιμόν. 'A. ἁμαρτωλόν. Σ. ὑπερβαίνοντα.[11]

וְעָשָׂה [אָח] מֵאַחַד מֵאֵלֶּה. *Et fecerit [fratri] unum ex istis.* Ο'. καὶ ποιοῦντα ἁμαρτήματα. 'A. καὶ ποιήσει ἀφ' ἑνὸς ⋇ ἀπὸ πάντων τούτων ◄.[12]

11. וְהוּא אֶת־כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה. *Et ipse omnia ista non fecerit.* Ο'. ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύθη. 'A. καὶ αὐτὸς σύμπαντα ταῦτα οὐκ ἐποίησεν.[13]

כִּי גַם. *Sed etiam.* Ο'. ἀλλὰ καί. 'A. ὅτι καίγε.[14]

רֵעֵהוּ. *Socii sui.* Ο'. τοῦ πλησίον (Σ. τοῦ ἀδελφοῦ[15]) αὐτοῦ.

---

66 Codd. 86, 88. 67 Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. 68 Cod. 86, teste De Reg. 69 Idem. Lectio τοῦ ἀγροῦ est in Codd. III, 62. 70 Cod. 87. 71 Cod. 87, Syro-hex. 72 Cod. 87. Hieron.: "Quod sequitur: *Et rami ejus restituentur*, obelo praenotandum est, quia in Hebraico non habetur." E contrario Syro-hex. pingit: ÷ ἀναπαύσεται ◄, scilicet ut sequens clausula Hebraeis דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָּה aptetur.

CAP. XVIII. 1 Codd. 86, 88. 2 Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Duplex lectio, ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς υἱοῖς, est in Codd. III, 26, 42. 3 De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἐμοδίασαν (sic). Parsons. affert: "Σ. ωμοδιασαν 86. Σ. εμοδιασαν 88." 4 Theodoret.: οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἡμωδίασαν, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐγομφίασαν. In textu LXXvirali lectio ἡμωδίασαν est in Cod. 106 (cum αἱμωδίασαν), et Origen. Opp. T. I, p. 771; necnon (cum vitiosa scriptura ὠμωδίασαν vel ὠμοδίασαν) in Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, aliis, invito Syro-hex., qui ἐγομφίασαν (ܚܡܨܘ) habet. Cf. Parsons. in Var. Lect. ad Jerem. xxxi (Gr. xxxviii). 29, ubi recte editum ἡμωδίασαν (Syro-hex. ܩܗܝ). Etym. M. p. 35, 18: Αἱμωδιᾶν· τὸ τοὺς ὀδόντας ὀδυνᾶσθαι μετὰ κνησμοῦ, ὡς αἱμάσσεσθαι, παρὰ τὸ αἷμα· αἱμωδία γὰρ λέγεται ἡ τῶν ὀδόντων νάρκη. 5 Codd. 86, 88. Post ἀποθανεῖται Codd. III, 26, 147, 239, 306, in textum inferunt: καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα αἱμωδιάσουσιν (sic Cod. III; ceteri ὠμοδιάσουσιν) οἱ ὀδόντες αὐτοῦ. Syro-hex. in marg. ܘܕܐܟܠ ܒܘܤܪܐ ܢܩܗܝܢ ܫܢܘܗܝ ܕܝܠܗ. Cf. Jerem. xxxi. 29. 6 Codd. 86, 88, hic et v. 15, ubi Montef. e Cod. Jes. edidit: Οἱ Γ'. εἴδωλα. Sic in textu Ald., Codd. 36, 49, alii, et Syro-hex. in marg. 7 Cod. 86, teste De Reg. 8 Codd. 86, 88. 9 Iidem. 10 Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 post αὐτὰ infert ἀλήθεια. 11 Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ad ποιοῦντα e Codd. 86, 88 affert: Σ. ὑπερβαίνοντα. Hieron.: "Pro *latrone* in Hebraico scriptum habet PHARIS, quod Aquilae secunda editio, *peccatorem*; Sym. *transgressorem* [παραβάτην Montef.; cf. Hex. ad Psal. xvi. 4]; LXX et Theod. *pestilentem* interpretati sunt." Syro-hex. affert: Σ. ὑπερβαίνοντα συνθήκην (ܥܒܪ ܩܝܡܐ). 12 Cod. 86 (cum ἄφενος), teste De Reg. Parsons. e Codd. 86 (sub ⋇), 88 affert: 'A. καὶ ποιήσῃ (ποιήσει Cod. 88) αφενος (sic)—οὐκ ἐποίησεν. 13 Codd. 86, 88 in continuatione. 14 Cod. 86, teste De Reg. 15 Syro-hex.

13. וָחַי לֹא יִחְיֶה. *Num vivet? non vivet.* Ο΄. οὗτος ζωῇ οὐ ζήσεται. Σ. ἆρα ζήσεται; οὐ ζήσεται.[16]

בּוֹ. Ο΄. ἐπ' αὐτόν. Οἱ Γ΄. ἐν αὐτῷ.[17]

14. כָּהֵן. *Sicut ista.* Ο΄. κατ' αὐτάς. Ἀ. ὡς αὐτά. Σ. ὅμοια αὐταῖς.[18]

16. וְאִישׁ. Ο΄. καὶ ἄνθρωπον. Ἀ. καὶ ἄνδρα.[19]

חֲבֹל לֹא חָבָל וּגְזֵלָה לֹא גָזָל. *Pignus non abstulerit, et raptum non rapuerit.* Ο΄. καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε. Ἀ. ἐνέχυρον οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ βίαν οὐκ ἐβιάσατο.[20]

כִּסָּה־בֶגֶד. *Texerit veste.* Ο΄. περιέβαλεν ※ ἱμάτιον ◂.[21]

17. מִשְׁפָּטַי. *Judicia mea.* Ο΄. δικαιοσύνην. Σ. Θ. τὰ κρίματά μου.[22]

הוּא לֹא יָמוּת. *Hic non morietur.* Ο΄. οὐ τελευτήσει. Ἀ. Σ. Θ. ※ οὗτος αὐτὸς ◂ οὐ τελευτήσει.[23]

18. גֵּזֶל אָח. *Raptum fratris.* Ο΄. ἅρπαγμα ※ ἀδελφοῦ ◂.[24] Οἱ Γ΄. ※ ἀδελφοῦ ◂.[25]

וַאֲשֶׁר לֹא־טוֹב. *Et quod non bonum.* Ο΄. ἐναντία. Alia exempl. ※ καὶ ◂ τὰ ἐναντία.[26] Οἱ Γ΄. καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν.[27]

19. וַאֲמַרְתֶּם מַדֻּעַ לֹא־נָשָׂא הַבֵּן בַּעֲוֹן הָאָב. *Et dicitis: Quare non fert filius culpam patris?* Ο΄. καὶ ἐρεῖτε (alia exempl. εἴπατε[28])· τί ὅτι οὐκ ἔλαβε τὴν ἀδικίαν ὁ υἱὸς τοῦ πατρός; Σ. καὶ εἴπατε δέ· διὰ τί οὐ συνεβάστασεν ὁ υἱὸς τὴν ἀνομίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ;[29]

20. הִיא תָמוּת. *Ipsa morietur.* Ο΄. ※ αὕτη ◂ ἀποθανεῖται.[30]

22. לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ. *In memoriam non revocabuntur adversus eum.* Ο΄. οὐ μνησθήσονται. Alia exempl. οὐ μὴ μνησθήσεται ※ αὐτῷ ◂.[31] Θ. οὐ μὴ μνησθῶ..[32]

23. הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ. *Num volendo volo.* Ο΄. μὴ θελήσει θελήσω. Ἀ... θέλω. Σ. ἆρα θελήματι (θέλω).[33]

אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. κύριος. Πάντες· ἀδωναῒ κύριος.[34]

24. וּבְשׁוּב. *Si autem recesserit.* Ο΄. ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι. Σ. καὶ ἐὰν ἐντραπῇ.[35]

יַעֲשֶׂה וָחָי. *Fecerit, num vivet?* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ποιήσῃ, καὶ ζήσεται ◂;[36] Alia exempl. ἐὰν ποιήσῃ, οὐ ζήσεται.[37]

25. לֹא יִתָּכֵן. *Non aequa est.* Ο΄. οὐ κατευθύνει (alia exempl. κατορθοῖ[38]). Ἀ. Θ. οὐκ εὐθεῖα. Σ. οὐ κατευθύνει.[39]

28. וַיִּרְאֶה. *Et considerat.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶδεν ◂.[40]

---

[16] Syro-hex. ܣ. ܐܶܢ ܚܳܐܶܐ. ܠܳܐ ܚܳܐܶܐ. [17] Cod. 86, teste De Reg. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. [20] Cod. 86, teste De Reg. Eadem in textum post ἥρπασε infert Cod. 62. Parsons. affert: "Ἀ. καὶ ἐνέχυρον—ἐβιάσατο sub ※ 86. Ἀ. καὶ βίαν οὐκ ἐβιάσατο 88." [21] Sic in textu Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. (sed v. 7 sine aster.). [22] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. Ο΄. οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε; quae lectio in schedis Bodleianis non reperitur. [23] Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.: οὗτος οὐ τ. [24] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [25] Codd. XII, 86. [26] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Syro-hex. Comp., Codd. 22, 23, alii: καὶ ἐναντία. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [29] Syro-hex. ܣ. ܘܐܡܪܬܘܢ ܕܝܢ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܠܐ ܐܣܬܒܠ ܒܪܐ ܠܥܘܠܗ ܕܐܒܘܗܝ. [30] Cod. 87, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii, et (cum αὕτη καὶ ἀπ.) Codd. 22, 36, alii. [31] Sic Codd. 87, 88 (om. μή?), et sine aster. Codd. XII (cum Οἱ Γ΄. (αὐτῷ) in marg.), 23, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ αὐτῷ, ἀλλ' ◂ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ. [32] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. οὐ μνησθῶ. (In textu pro πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ ἀδικίαι αὐτοῦ est in Ald., Codd. III (sine αὐτοῦ), 26 (idem), 49, aliis, et Syro-hex. in marg.) [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. 86, teste De Reg. [35] Codd. 86, 88. [36] Sic Codd. 87, 88 (cum ζῇ). Parsons. e Cod. XII affert: ※ καὶ ποιήσῃ, καὶ οὐ ζήσεται. [37] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [38] Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλ. οὐ κατορθοῖ. Sic Ald., Codd. III, 26, 49, alii, et probabiliter Syro-hex. [39] Codd. 86, 88. [40] Sic Codd. XII (cum ἴδεν), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum ἴδεν), 22, 23, 26, alii.

28. וַיָּשָׁב. *Et recedit.* Οʹ. καὶ ἀπέστρεψεν. Ἀ. καὶ ἐπιστρέψει. Θ. καὶ ἀποστραφῇ.[41]

30. לָכֵן. Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. διὰ τοῦτο ◂.[42]

32. וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ. *Et resipiscite, et vivite.* Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἐπιστρέψατε καὶ ζήσατε ◂.[43] Οἱ Γʹ. καὶ ζήσεσθε.[44]

Cap. XVIII. 2. ÷ υἱὲ ἀνθρώπου ◂.[45] 8. ÷ καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ ◂.[46] καὶ ÷ ἀναμέσον ◂ τοῦ πλησίον.[47]

CAP. XIX.

1. אֶל־נְשִׂיאֵי. *De principibus.* Οʹ. ἐπὶ τὸν ἄρχοντα. Σ. περὶ τῶν ἀρχόντων. Θ. εἰς τοὺς ἄρχοντας.[1]

2. לְבִיָּא. *Leaena.* Οʹ. σκύμνος. Ἄλλος· λέαινα.[2]

רָבָצָה. *Recubuit.* Οʹ. ἐγενήθη. Alia exempl. ἐνεμήθη.[3] Σ. ἐκάθισε.[4]

רִבְּתָה. *Enutrivit.* Οʹ. ἐπλήθυνε. Ἀ. Θ. ἐξέθρεψε.[5] Σ. ἐξέθρεψε.[6]

3. וַתַּעַל אֶחָד. *Et educavit unum.* Οʹ. καὶ ἀπεπήδησεν εἷς. Ἀ. (καὶ) ἀνήνεγκεν .. Θ. καὶ ἀνεβίβασεν ἕνα.[7]

4. אֵלָיו. *De eo.* Οʹ. κατʼ αὐτοῦ. Σ. Θ. περὶ αὐτοῦ.[8]

בְּשַׁחְתָּם. *In fovea eorum.* Οʹ. ἐν τῇ διαφθορᾷ αὐτῶν. Ἀ. ἐν βόθρῳ (αὐτῶν).[9]

4. בַּחַחִים. *Uncinis.* Οʹ. ἐν κημῷ. Ἀ. (ἐν) πέδαις.[10]

5. כִּי נוֹחֲלָה. *Quod exspectasset.* Οʹ. ὅτι ἀπῶσται ἀπʼ αὐτῆς. Ἀ. (ὅτι) ἐτρώθη. Σ. (ὅτι) ἠσθένησεν.[11]

תִּקְוָתָהּ. *Spes ejus.* Οʹ. ἡ ὑπόστασις αὐτῆς. Σ. προσδοκία αὐτῆς. Θ. ἐλπὶς αὐτοῦ.[12]

שָׂמָתְהוּ. *Constituit eum.* Οʹ. ἔταξεν αὐτόν. Ἀ. ἔθετο (αὐτόν).[13]

6. וַיִּתְהַלֵּךְ. *Et ambulavit* (vixit). Οʹ. καὶ ἀνεστρέφετο. Ἀ. καὶ ἐμπεριεπάτησεν.[14]

7. וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו. *Et cognovit* (stupravit) *viduas eorum.* Aliter: *Et diruit* (וַיָּרַע) *palatia eorum.* Οʹ. καὶ ἐνέμετο τῷ θράσει αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἐκάκωσε χώρας (αὐτοῦ). Σ. καὶ ἔγνωσεν χήρας ποιεῖν. Θ. καὶ ἔγνω βάρεις αὐτοῦ.[15]

שַׁאֲגָתוֹ. *Rugitus ejus.* Οʹ. ὠρυώματος αὐτοῦ. Σ. βρυχήματος αὐτοῦ.[16]

8. וַיִּתְּנוּ עָלָיו. *Et posuerunt* (rete) *contra eum.* Οʹ. καὶ ἔδωκαν ἐπʼ αὐτόν. Σ. καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ.[17]

בְּשַׁחְתָּם. Οʹ. ἐν διαφθορᾷ αὐτῶν. Ἀ. ἐν βόθρῳ (αὐτῶν).[18]

9. וַיְבִאֻהוּ. *Et adduxerunt eum.* Οʹ. ἦλθε. Alia exempl. καὶ ἤγαγον αὐτόν.[19]

---

41 Codd. 86, 88. 42 Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. 43 Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ζήσετε), Codd. III, 26, 49 (ut Ald.), alii. Codd. 22, 36, alii: ἐπιστρέψατε οὖν καὶ ζήσατε. 44 Cod. 86, teste De Reg. 45 Cod. 87, qui pingit: ÷ κυρίου πρὸς μὲ — ἀνθρώπου ◂. Hieron.: "Hoc quod LXX dixerunt, *Fili hominis*, in Hebraico non habetur." 46 Idem. 47 Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XIX. 1 Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܪ̈ܫܢܐ ܀ ܬ. ܠܪ̈ܫܢܐ ܀ 2 Montef. e Cod. Jes. Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36 (in marg.), alii, et Theodoret. 3 Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Theodoret. 4 Syro-hex. ܣ. ܝܬܒܬ ܀ 5 Codd. 86, 88. 6 Syro-hex. ܣ. ܪܒܝܬ ܀ 7 Codd. 86, 88. 8 Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܛܠܬܗ ܀ Sic in textu Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. 9 Codd. 86, 88. 10 Iidem.

11 Iidem. Hieron. Hebraea vertit: *quoniam infirmata est.* 12 Syro-hex. ܣ. ܣܘܟܝܐ ܕܝܠܗ̇ ܀ ܬ. ܣܒܪܐ ܕܝܠܗ (sic) ܀. Cf. Hex. ad Job. xiv. 19. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. ἡ προσδοκία. Θ. ἐλπίσιν (sic). Parsons. vero: "Σ. προσδοκια 86. Θ. ελπισιν 86, 88. Ἀ. προστασια 88." Lectio postrema nihili esse videtur. 13 Codd. 86, 88. 14 Iidem. 15 Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg. Cod. 88 mendose exhibet: Ἀ. καὶ ἑώρακε χεῖρας. Σ. καὶ ἔγνωσεν χεῖρας π. Θ. καὶ ἔγνω βάρους αὐτοῦ. Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *Didicit viduas facere.* 16 Codd. 86, 88. 17 Iidem. Syro-hex. ܣ. ܘܣܡܘ ܥܠܘܗܝ ܀ Sic in textu (cum ἐπέθετο) Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. 18 Codd. 86, 88. 19 Sic Comp., Codd. 22, 23, 42, alii. Pro καὶ ἐν γαλεάγρᾳ ἦλθε Codd. III, 26, 106, habent: καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐν γ. Ad εἰσήγαγεν Cod. XII in marg. pingit: ἤγαγον; unde Montef. notam fecit: Οʹ. καὶ ἐν γ. ἦλθεν ※ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ◂ πρὸς β. B.

9. בַּמְּצֹדוֹת. *In arces.* Ο΄. εἰς φυλακήν. Σ. εἰς Αἴγυπτον.[20]

10. בְדָמְךָ. *In sanguine tuo.* Aliter: *In similitudine tua.* Ο΄. καὶ ὡς ἄνθος ἐν ῥοᾷ. Σ. Θ. ἐν τῷ αἵματί σου.[21]

11. עֲבֹתִים. *Densorum ramorum.* Ο΄. στελεχῶν. Ἀ. Θ. δασέων. Σ. συμφύτων.[22]

דָּלִיּוֹתָיו. *Palmitum ejus.* Ο΄. κλημάτων (Ἀ. ἀναδενδράδων. Σ. κλάδων. Θ. παραφυάδων[23]) αὐτῆς.

12. פִּרְיָהּ. *Fructum ejus.* Ο΄. τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς. Οἱ Γ΄. καρπὸν αὐτῆς.[24]

הִתְפָּרְקוּ. *Avulsae sunt.* Ο΄. ἐξεδικήθησαν. Ἀ. Σ. διελύθησαν. Θ. διεχύθη.[25]

13. בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצָמָא. *In terra arida et sitienti.* Ο΄. ἐν γῇ ἀνύδρῳ ※Ἀ. Σ. καὶ διψώσῃ ◂.[26]

14. בַדֶּיהָ. *Ramorum ejus.* Ο΄. ἐκλεκτῶν αὐτῆς. Ἀ. βραχίονος . . Σ. Θ. κλάδων αὐτῆς.[27]

שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל. *Sceptrum ad dominandum.* Ο΄. φυλὴ εἰς παραβολήν (Ἀ. εἰς ἐξουσίαν. Σ. εἰς τὸ ἐξουσιάζειν. Θ. τοῦ ἄρξαι[28]). Σ. σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν.[29] Aliter: Σ. εἰς σκῆπτρον βασιλικόν.[30]

Cap. XX.

1. בַּחֲמִשִׁי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ. *Quinto* mense, *decimo* die *mensis.* Ο΄. τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός. Alia exempl. ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνός.[1]

1. לִדְרשׁ. *Ad petendum oraculum.* Ο΄. ἐπερωτῆσαι. Ἀ. Θ. ἐκζητῆσαι.[2]

3. הֲלִדְרשׁ. Ο΄. εἰ (Σ. ἆρα[3]) ἐπερωτῆσαι.

אִם־אִדָּרֵשׁ. *Si oraculum reddam.* Ο΄. εἰ ἀποκριθήσομαι. Σ. οὐκ ἀποκριθήσομαι.[4]

4. הֲתִשְׁפֹּט אֹתָם הֲתִשְׁפּוֹט. *Judicabisne eos, judicabisne?* Ο΄. εἰ ἐκδικήσω αὐτοὺς ἐκδικήσει; Ἀ. ἦ κρίθητι πρὸς αὐτούς, ἦ κρίθητι.[5]

אֶת־תּוֹעֲבוֹת. *Abominationes.* Ο΄. τὰς ἀνομίας. Alia exempl. τὰς ἁμαρτίας.[6]

הוֹדִיעֵם. *Ostende iis.* Ο΄. διαμάρτυραι αὐτοῖς. Οἱ Γ΄. γνώρισον αὐτοῖς.[7]

5. אֲדֹנָי יֱהֹוִה. Ο΄. κύριος. Alia exempl. κύριος ὁ θεός; alia, ἀδωναῒ κύριος.[8]

בָּחֳרִי. (Die quo) *elegi.* Ο΄. ᾑρέτισα. Οἱ Γ΄. ἐξελεξάμην.[9]

וָאֶשָּׂא יָדִי לְזֶרַע בֵּית. *Et sustuli manum meum* (juravi) *proli domus.* Ο΄. καὶ ἐγνωρίσθην τῷ σπέρματι οἴκου. Σ. καὶ ἐπῆρα τὴν χεῖρα ὑπὲρ τοῦ σπέρματος οἴκου.[10]

6. צְבִי. *Decus.* Ο΄. κηρίον. Ἀ. (juxta ed. 1mam) *firmamentum* (στάσις). Ἀ. (juxta ed. 2dam) *inclytum.* Σ. *religio* (θρησκεία). Θ. *fortitudo* (δύναμις).[11] Aliter: Σ. στάσις.[12]

---

[20] Syro-hex. ܣ. ܠܡܨܪܝܢ ◆. [21] Codd. 86, 88. [22] Iidem. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܢܨ̈ܒܬܐ ܥܡܗܘܢ ◆ ܐ. ܥܒ̈ܝܬܐ ◆. Cf. ad Cap. xxxi. 3. [23] Iidem. [24] Iidem. [25] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. διελύθη. [26] Codd. 86 (teste De Reg.), 88: Ἀ. Σ. ※καὶ διψώσῃ. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [27] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܕܪ̈ܥܐ ܕܝܠܗ ◆. [28] Codd. 86, 88. Verba εἰς τὸ ἐξουσιάζειν post φυλὴ in textum inferunt Codd. 22 (om. εἰς τὸ), 23, 36, alii. [29] Montef. ad Hebraea מַטֵּה עֹז affert: Ἄλλος· σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν, cum notula: "Drusius [qui recte ad שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל refert]. Videtur autem esse Aquilae, qui vocem שֵׁבֶט sic vertere solet." [30] Syro-hex. ܣ. ܠܫܒܛܐ ܡܠܟܝܐ ◆; quae lectio fortasse ad secundas ejus curas pertinet.

Cap. XX. [1] Sic Comp., Ald., Codd. XII (sine ἐν), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [2] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Idem. Hieron.: "Quod autem dixere LXX, *si respondero vobis*, Sym. manifestius transtulit, *non respondebo vobis*." [5] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. ἦ κρ. πρὸς αὐτούς. [6] Sic Ald., Codd. 26, 49, alii, et Syro-hex. in marg. [7] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [8] Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII, 26, 42, aliis; posterior in Cod. 87, et fortasse aliis. Syro-hex. in textu: κύριος (in marg. ἀδωναῒ) κύριος (in marg. ὁ θεός). [9] Codd. 86, 88. [10] Syro-hex. ܣ. ܘܐܪܝܡܬ ܐܝܕܐ ܚܠܦ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬܗ ◆. Cf. ad v. 15. [11] Hieron.: "Pro eo quod dixere LXX, *Favus est ultra omnes terras*, pro quo nos interpretati sumus, *Egregia est inter omnes terras*, Aquilae prima editio posuit *firmamentum*, secunda, *inclytum* [cf. Hex. ad Jerem. iii. 19. Dan. xi. 16]; Symmachus, *regionem*

6. צְבִי הִיא לְכָל־הָאֲרָצוֹת. *Decus* (nobilissima) *est omnium terrarum.* O′. κηρίον ἐστὶ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν. Σ. ἡ ἐστι θρησκεία πάσαις ταῖς γαίαις. Θ. δύναμίς ἐστι πάσαις ταῖς γαίαις.[13]

7. שִׁקּוּצֵי. *Detestanda.* O′. βδελύγματα. ʼA. (juxta ed. 2dam) ἀποκόμματα. Σ. τὰ σίκχη. Θ. προσοχθίσματα.[14]

בְּגִלּוּלֵי. *Idolis.* O′. ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν. ʼA. (juxta ed. 1mam) *in inquinamentis.* ʼA. (juxta ed. 2dam) Σ. Θ. ἐν εἰδώλοις.[15]

8. וַיַּמְרוּ־בִי. *Et contumaces fuerunt contra me.* O′. καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ. ʼA. ἤλλαξαν τὸ ῥῆμά μου. Σ. ἠπείθησαν δέ μοι.[16]

אִישׁ. O′. Vacat. ※ ἕκαστος ◄.[17]

9. לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל. *Propter nomen meum, ut non profanaretur.* O′. ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ. ʼA. διὰ τὸ ὄνομά μου τοῦ μὴ βεβηλωθῆναι.[18]

11. וְאֶת־מִשְׁפָּטַי. O′. καὶ τὰ δικαιώματά μου. Οἱ Γ′. (καὶ τὰ) κρίματά μου.[19]

11. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה. *Quae faciet.* O′. ὅσα ποιήσει. Σ. ἃ ποιήσας.[20]

וָחַי בָּהֶם. *Et vivet per ea.* O′. καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Σ. ζήσεται δι' αὐτῶν.[21]

12. וְגַם אֶת־שַׁבְּתוֹתַי. *Quinetiam sabbata mea.* O′. καὶ τὰ σάββατά μου. ʼA. ※ καίγε σὺν ◄ τὰ σάββατά μου.[22]

לָדַעַת. *Ut scirent.* O′. τοῦ γνῶναι (Σ. Θ. εἰδέναι[23]) αὐτούς.

13. וַיַּמְרוּ־בִי בֵית־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. *Et contumaces fuerunt contra me domus Israelis in deserto.* O′. καὶ εἶπα πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἄλλος· καὶ παρεπίκρανάν με (ὁ) οἶκος Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ.[24]

14. וָאֶעֱשֶׂה. O′. καὶ ἐποίησα. ʼA. καὶ οὐκ ἐποίησα.[25]

15. וְגַם־אֲנִי. O′. καί ※ ʼA. Θ. γε ◄ ἐγώ.[26]

נָשָׂאתִי. *Sustuli.* O′. ἐξῆρα. ʼA. ἔλαβον. Σ. ἐπῆρα.[27]

['Cur autem Hieron. στάσιν verterit *regionem*, non video; forte aliud legerit.'—*Montef.* Proculdubio Hieron. Symmacho tribuit θρησκείαν, *religionem* vertens. Cf. Hex. ad Jerem. iii. 19]; Theodotio, *fortitudinem;* quod videlicet omnium terrarum ista sit fundamentum, quod in eo religio sit, et templum, et caeremoniae, et notitia Dei." Codd. 86, 88 afferunt: ʼA. στάσεις (sic). Σ. θρησκεία. Θ. δυνάμεις (sic). Cf. ad v. 15. [12] Scholium apud Nobil.: Κηρίον ὁ Ἑβραῖος καλλίστην εἶπεν. Σύμμαχος, στάσις ἐστὶν, ἔφη· στάσιν καλέσας τὸ αὐτόθι τὴν ἱερατείαν ἀνακεῖσθαι θεῷ. Est S. Severi, teste Syro nostro, qui in marg. notat: [illegible] Eadem fere leguntur in *Catal. Bibl. Vat.* T. II, p. 12. [13] Syro-hex. [illegible] [14] Cod. Jes. Sic Cod. 86 ad v. 8, teste De Reg. Hieron.: "Pro *offensionibus*, quae Hebraice dicuntur SECUSE, Sym. interpretatus est *nauseas*, Aquilae secunda editio *abscissiones*, ut significarent abjiciendas ab oculis lippitudines, et quasi nauseas, quae non solum aspectum impediunt, sed et contra cernentibus vomitum creant." Ad Symmachum cf. ad Cap. vii. 19, 20. xi. 18. Frustra igitur in nostro loco Valckenaerius in *Opusc.* T. II, p. 247 non Symmachum, sed Aquilam τὰ σίκχη scripsisse suspicatur. [15] Hieron.: "GELULE quoque verbum Hebraicum est, quod LXX *adinventiones;* Aquilae prima editio, *inquinamenta* [fortasse καθάρματα, coll. Hex. ad Deut. xxix. 17. Ezech. vi. 4]; secunda, Symmachusque et Theodotio *idola* interpretati sunt." Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ Γ′. ἐν εἰδώλοις. [16] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Hieron.: "LXX: *Et recesserunt a me;* sive, ut Sym. interpretatus est, *non acquieverunt mihi.*" [17] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [18] Cod. 86, teste De Reg. [19] Codd. 86, 88. [20] Cod. 86, teste De Reg. [21] Syro-hex. [illegible]. De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. δι' αὐτῶν. [22] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Cod. 62. [23] Codd. 86, 88. [24] Montef. ex Drusio. Sic (cum ὁ οἶκος τοῦ Ἰσρ.) Comp. Post πορεύεσθε Ald., Codd. III, 36, 49, 68, 86 (sub ※), alii, et Syro-hex., inferunt: καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσετε τοῦ ποιεῖν αὐτά, ἃ ποιήσει αὐτὰ ἄνθρωπος, καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς· καὶ παρεπίκρανάν με ὁ οἶκος Ἰσρ. ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τοῖς προστάγμασί μου (οὐκ ἐπορεύθησαν). [25] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. III, 22, 26, 36, alii. [26] Idem. Sic in textu sine aster. Cod. 62. [27] Codd. 86, 88: ʼA. Σ. ἔλαβον ἐπῆρα (sic). Ad Aquilam cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 35. Pro ἐπῆρα stant Comp., Codd. 22, 23, 36, alii.

15. צְבִי. Ο΄. κηρίον. Ἀ. στάσις. Σ. θρησκεία. Θ. δύναμις.[28]

16. כִּי אַחֲרֵי גִלּוּלֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ. *Quia idola eorum cor eorum sectatur.* Ο΄. καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων καρδίας αὐτῶν ἐπορεύοντο. Ἀ. Θ. ὅτι ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν ἡ καρδία αὐτῶν πορεύεται.[29] Σ. ἠκολούθει γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.[30]

17. עֲלֵיהֶם. Ο΄. ἐπ' αὐτούς. Σ. Θ. ἐπ' αὐτῶν.[31]

18. וּבְגִלּוּלֵיהֶם. Ο΄. καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν (alia exempl. Αἰγύπτου[32]).

20. וְהָיוּ. *Et erunt.* Ο΄. καὶ ἔστω. Ἀ. Θ. καὶ ἔσονται.[33]

וּבֵינֵיכֶם. Ο΄. καὶ ※Ἀ. Θ. ἀναμέσον ↙ ὑμῶν.[34]

21. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם. Ο΄. ἃ ποιήσει ※ αὐτά ↙.[35] Θ. ὅσα ποιήσῃ αὐτά.[36]

22. וַהֲשִׁיבֹתִי אֶת־יָדִי. *Sed retraxi manum meam.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. ※ καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου ÷ αὐτοῖς ↙.[37]

23. גַּם־אֲנִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καί.[38] Ἀ. Θ. καί ※ γε ἐγώ ↙.[39]

24. מָאָסוּ. *Contempserunt.* Ο΄. ἀπώσαντο. Σ. ἀπεδοκίμασαν.[40]

וְאַחֲרֵי גִּלּוּלֵי אֲבוֹתָם הָיוּ עֵינֵיהֶם. *Et idola patrum suorum sectati sunt oculi eorum.* Ο΄. καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῶν πατέρων αὐτῶν ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. Σ. καὶ ἠκολούθουν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις τῶν πατέρων αὐτῶν.[41]

25. וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָּהֶם. *Ergo et ego dedi eis statuta non bona, et judicia in quibus non vivent.* Ο΄. καί ※Ἀ. Θ. γε ↙[42] ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλά, καὶ δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ἐγὼ οὖν δώσω αὐτοῖς προστάγματα οὐκ ἀγαθά, καὶ δικαιώματα δι' ὧν οὐ ζήσονται.[43]

26. וָאֲטַמֵּא אוֹתָם בְּמַתְּנוֹתָם בְּהַעֲבִיר כָּל־פֶּטֶר רָחַם לְמַעַן אֲשִׁמֵּם לְמַעַן אֲשֶׁר יֵדְעוּ אֲשֶׁר אֲנִי יְהוָה. *Et contaminari eos passus sum muneribus suis, dum trajicerent* (per ignem) *omne quod aperit vulvam, ut eos stupere facerem, eo consilio ut scirent quod ego* sim *Jova.* Ο΄. καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν (potior scriptura δόμασιν[44]) αὐτῶν, ἐν τῷ διαπορεύεσθαί με (Ἀ. Σ. διαγαγεῖν, παραγαγεῖν. Θ. διάγειν[45]) πᾶν διανοῖγον μήτραν (Θ. πρωτότοκον μήτρας[46]) ὅπως ἀφανίσω αὐτοὺς (Θ. ἕνεκεν πλημμελείας αὐτῶν[47]), ※ ἵνα γνῶσιν ὅτι ἐγὼ κύριος ↙.[48] Ἀ. καὶ ἐμίανα αὐτοὺς ἐν τοῖς δόμασιν αὐτῶν, ἐν τῷ παραγαγεῖν πᾶν διανοῖγον μήτραν ...[49] Σ. καὶ μιανῶ αὐτοὺς διὰ τὰ δόματα αὐτῶν, ὅτι ἁγιάζουσι καὶ διάγουσι πᾶν τὸ διανοῖγον μήτραν, ἵνα ἀφανίσω αὐτοὺς (Aliter: Σ. ἵνα πλημμελήσωσιν[50]), καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.[51]

---

[28] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: Σ. ἥ ἐστι θρησκεία πάσαις τ. γ. Θ. δύναμίς ἐστι π. τ. γ. Cf. ad v. 6. [29] Codd. 86, 88. [30] Syro-hex. ܣ. ܢܩܦ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܒܗܘܢ ܠܦܬܟܪܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀ [31] Cod. 86. [32] Sic Ald., Codd. 68, 86, alii, et Syro-hex. in marg. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. (καὶ ἐν τοῖς ἐπ.) αὐτῶν. [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. XII in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 36, 42, alii, et sub aster. Syro-hex. [35] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [36] Cod. 86, teste De Reg. [37] Cod. 86, teste De Reg. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Οἱ Γ΄. καὶ ἐπ. τὴν χ. μου αὐτοῖς ↙; et sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 36, 48, alii. [38] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [39] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 87, 88, Syro-hex.: καὶ ※ ἐγώ ↙. [40] Codd. 86, 88. [41] Syro-hex. ܣ. ܘܢܩܦܝܢ ܗܘܘ ܥܝܢܝܗܘܢ ܠܦܬܟܪܐ ܕܐܒܗܝܗܘܢ ܀ [42] Cod. 86, teste De Reg. [43] Hieron.: "Hunc locum manifestius interpretatus est Sym., pro praeterito ponens futurum: *Igitur et ego dabo eis praecepta non bona, et judicia propter quae non vivent.*" Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. δι' ὧν. [44] Sic Codd. III, 42, 62, 87, alii, et Syro-hex. [45] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Ἀ. Σ. διαγαγεῖν. Θ. παράγειν; ex altero autem cod.: Ἀ. διαγαγεῖν. Σ. παραγαγεῖν. Θ. διάγειν. [46] Syro-hex. ܬ. ܒܘܟܪܐ ܕܡܪܒܥܐ ܀ [47] Cod. 86 affert: Θ. διάγειν ἕνεκεν πλημμελίας (sic, teste Parsonsio) αὐτῶν. [48] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ※ (erasum) ἵνα ↙ γνῶσιν κ.τ.ἑ.), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. Hieron.: "LXX praetermiserunt: *et scient quia ego Dominus.*" [49] Theodoret. juxta Cod. B. In editis est δόγμασιν. [50] Syro-hex. ܣ. ܕܢܣܟܠܘܢ ܀ [51] Hieron. in continuatione: *Et polluam*

27. עוֹד זֹאת. *Adhuc in hac re.* Ο΄. ἕως ※ Σ. καὶ ◂ τούτου.[52] Οἱ Γ΄. ἔτι τοῦτο.[53]

בְּמַעֲלָם בִּי מָעַל. *Cum praevaricarentur in me praevaricationem.* Ο΄. ἐν τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν ἐν οἷς παρέπεσον εἰς ἐμέ. Σ. καταφρονήσαντές μου καταφρόνησιν.[54]

28. לָתֵת. Ο΄. δοῦναι. Σ. ἵνα δῶ.[55]

עָבוֹת. *Frondosam.* Ο΄. κατάσκιον. Ἀ. Σ. δασύ. Θ. ἀλσῶδες.[56]

אֶת־זִבְחֵיהֶם. *Sacrificia eorum.* Ο΄. τοῖς θεοῖς αὐτῶν. ※Ἀ. σὺν θυσιάσματα (αὐτῶν) ◂.[57]

וַיִּתְּנוּ־שָׁם כַּעַס קָרְבָּנָם וַיָּשִׂימוּ שָׁם רֵיחַ נִיחוֹחֵיהֶם. *Et posuerunt ibi iram oblationis eorum, et constituerunt ibi odorem suavitatis eorum.* Ο΄. καὶ ἔταξαν ἐκεῖ ※ (Θ.) θυμὸν δώρων αὐτῶν, καὶ ἔθεντο ἐκεῖ ◂[58] ὀσμὴν εὐωδίας ※ αὐτῶν ◂.[59] Σ... παροργισμὸν προσφορᾶς ἑαυτῶν...[60]

29. מָה הַבָּמָה. *Quid* sibi vult *sacellum istud?* Ο΄. τί ἐστιν ἀβαμά (alia exempl. ἀββανά, s. ἀβανά[61]); Ἀ... τὸ ὕψωμα;[62] Σ. τί ἐστι βαμά;[63]

29. אֲשֶׁר. Ο΄. ὅτι. Ἀ. Σ. εἰς ἥν.[64]

31. וּבִשְׂאֵת. *Et in afferendo.* Ο΄. καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς. Σ. (καὶ ἐν τοῖς) λήμμασιν.[65]

בְּהַעֲבִיר בְּנֵיכֶם בָּאֵשׁ אַתֶּם נִטְמְאִים. *In trajiciendo filios vestros per ignem vos contaminamini.* Ο΄. ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς οἷς ὑμεῖς μιαίνεσθε. Alia exempl. ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς τῶν υἱῶν ὑμῶν ※ ἐν πυρὶ ◂ ὑμεῖς μιαίνεσθε.[66] Ἀ. ἐν τῷ παραγαγεῖν τοὺς υἱοὺς ὑμῶν...[67] Ἄλλος· ἐν τῷ διάγειν τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρί..[68]

אִם־אִדָּרֵשׁ. Ο΄. εἰ ἀποκριθήσομαι. Σ. ὅτι οὐκ ἀποκριθήσομαι.[69]

32. וְהָעֹלָה עַל־רוּחֲכֶם הָיוֹ לֹא תִהְיֶה. *Et quod venit in animum vestrum nullo modo fiet.* Ο΄. καὶ εἰ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα ὑμῶν τοῦτο· καὶ οὐκ ἔσται. Σ. οὐδὲ τὸ ἐνθύμημα ὑμῶν γινόμενον ἔσται.[70]

כְּמִשְׁפְּחוֹת. *Sicut populi.* Ο΄. καὶ ὡς αἱ φυλαί (Ἀ. συγγένειαι. Θ. πατριαί[71]).

34. וְקִבַּצְתִּי. *Et colligam.* Ο΄. καὶ εἰσδέξομαι. Σ. Θ. καὶ ἀθροίσω.[72]

---

eos propter munera sua, quia consecrant et transducunt omne quod aperit vulvam, ut deleam eos; et scient quia ego Dominus. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. διὰ τὰ δόματα.
[52] Codd. 86, 88: Σ. ※καί. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [53] Codd. 86, 88 (cum ἐπὶ pro ἔτι). [54] Cod. 86. Minus bene Cod. 88: Σ. καταφρ. μου κατεφρόνησαν. Cf. ad Cap. xiv. 13. [55] Codd. 86, 88. [56] Iidem.
[57] Iidem, qui συνθυσιάσματα scribunt. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ο΄. καὶ ἔθυσαν ※Ἀ. συνθυσιάσματα ◂ ἐκεῖ τοῖς θ. αὐτῶν. [58] Sic Codd. XII, 86 (cum Θ. ※), 87, 88 (qui duo pingunt: θυμὸν ※ δώρων — ἐκεῖ ◂), et sine aster. Codd. 22, 23, 36 (cum ἔθετο), alii. Syro-hex. vero: ÷(sic) καὶ ἔταξαν ἐκεῖ θυμὸν (ܪܘܓܙܐ) δώρων αὐτῶν ◂. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※Θ. καὶ ἔταξαν — εὐωδίας αὐτῶν. [59] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [60] Codd. 86, 88.
[61] Hieron.: "Pro BAMA, quod nos in *excelsum* vertimus, in LXX editione error obtinuit, ut scribatur ἀββανὰ, quod Hebraico sermone nil resonat." Codd. III, 86, 87, alii: ἡ ἀββανά. Syro-hex. in textu: ܐܒܢܐ, appicto ABANA. Etiam in Cod. II, teste Maio, ἀβανᾶ (sic) bis scriptum. In 2do loco, ubi in Hebraeo בָּמָה, Syrus noster in textu: ܐܒܡܐ; in marg. autem: ܒܡܐ ◈, appicto BAMA. Nobil. scholium affert: Κατὰ μὲν Σύρους, λίθος· ὁ δὲ Ἑβραῖος, τί ἐστι βάμμα (Coislin. apud Montef. βάμα), ἔχει, ὅπερ καλεῖται θυσιαστήριον εἰδώλων· τὰ γὰρ θεοῦ θυσιαστήρια βεσμὰ καλεῖται. Est scholium (ܣܘܐܪܘܣ) S. Severi, teste Syro nostro, qui Syriaca affert: ... (BAMA) ... (BACMA) ... ◈. (Pro βεσμὰ (μεσμα) Drusius corrigit μεσβὰ (μεσυα), מַצֵּבָה.) [62] Codd. 86, 88. [63] Theodoret. [64] Codd. 86, 88. [65] Iidem. [66] Sic Cod. 87, et sine aster. Ald. (om. τῶν), Codd. III (praem. καὶ, et om. τῶν), XII (in marg., om. τῶν), 42 (ut Ald.), 49 (idem), 62, alii. [67] Codd. 86, 88. [68] Syro-hex. in textu: ἐν τοῖς ἀφ. ὑμῶν ἐν τῷ διάγειν (ܒܡܥܒܪܢܘܬܐ ܕܒܢܝܟܘܢ) τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρὶ ὑμεῖς μ. Sic Comp. (praem. καὶ), Codd. 22 (idem), 23 (idem), 36 (cum ἀφ. υἱῶν ὑμῶν), 48 (idem), alii. Theodotionis esse videtur. [69] Codd. 86, 88. [70] Iidem. [71] Iidem. [72] Codd. 86, 88 (cum ωρθρισω), qui ad praecedentia, καὶ ἐξάξω (וְהוֹצֵאתִי) lectionem referunt.

35. אֶל־פָּנִים. Ο΄. κατὰ πρόσωπον. Πάντες· πρὸς πρόσωπον.[73]

37. וְהַעֲבַרְתִּי. *Et trajiciam.* Ο΄. καὶ διάξω. Ἀ. Σ. καὶ παράξω.[74]

וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם בְּמָסֹרֶת הַבְּרִית. *Et adducam vos in vinculum foederis.* Ο΄. καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθμῷ ※Ἀ. Θ. τῆς διαθήκης ◂.[75] Ἀ... ἐν δεσμοῖς ※ τῆς διαθήκης ◂. Σ. καὶ καθαρῶ ὑμᾶς διὰ κλοιοῦ ※ τῆς συνθήκης ◂.[76] Θ. καὶ διάξω ὑμᾶς ἐν τῇ παραδόσει ※ τῆς διαθήκης ◂.[77]

38. בִּי. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. ἐν ἐμοί ◂.[78]

וְאֶל־אַדְמַת. Ο΄. καὶ εἰς τὴν γῆν. Ἀ. Θ.. ἀδαμά.[79]

39. אִישׁ גִּלּוּלָיו לְכוּ עֲבֹדוּ וְאַחַר אִם־אֵינְכֶם שֹׁמְעִים אֵלָי. *Unusquisque idolis suis ite et servite; posthac vero, si non obedieritis mihi.* Ο΄. ἕκαστος τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐξάρατε, καὶ μετὰ ταῦτα εἰ (μὴ) ὑμεῖς εἰσακούετέ μου. Σ. ἕκαστος τοῖς εἰδώλοις (Ἀ. εἴδωλα) αὐτοῦ ἀπελθόντες λατρεύετε, μετὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ὑμᾶς ἀκούειν μου.[80]

וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי לֹא תְחַלְּלוּ־עוֹד בְּמַתְּנוֹתֵיכֶם וּבְגִלּוּלֵיכֶם. *Et nomen meum sanctum nolueritis profanare ultra muneribus vestris et idolis vestris.* Ο΄. καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐ βεβηλώσετε οὐκέτι ἐν τοῖς δώροις ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν. Σ. *Nomen autem meum sanctum nolite ultra polluere per munera vestra atque simulacra.*[81]

40. כִּי בְהַר־קָדְשִׁי בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה שָׁם יַעַבְדֻנִי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Nam in monte sancto meo, in monte excelso Israelis, inquit Dominus Jova, ibi serviet mihi omnis domus Israelis.* Ο΄. διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου μου, ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ (alia exempl. add. Ἰσραήλ), λέγει κύριος κύριος, ἐκεῖ δουλεύσουσί μοι πᾶς οἶκος Ἰσραήλ. Σ. *In monte vero sancto meo, in monte excelso Israel, ait Dominus Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel.*[82]

40. כֻּלֹּה בָּאָרֶץ. *Omnis illa in terra.* Ο΄. εἰς τέλος. Ἀ. Θ. ὁ πᾶς ※ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ ◂. Σ. σύμπας ※ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ ◂.[83]

אֶדְרוֹשׁ. *Requiram.* Ο΄. ἐπισκέψομαι. Οἱ Γ΄. ἐκζητήσω.[84]

אֶת־תְּרוּמֹתֵיכֶם. *Oblationes vestras.* Ο΄. τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν. Σ. Θ. (τὰ) ἀφαιρέματα ὑμῶν.[85]

מַשְׂאוֹתֵיכֶם. *Munerum vestrorum.* Ο΄. τῶν ἀφορισμῶν (Ἀ. δεκατῶν. Σ. δομάτων. Θ. λημμάτων[86]) ὑμῶν.

בְּכָל־קָדְשֵׁיכֶם. *Cum omnibus sacris vestris.* Ο΄. ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιάσμασιν (Οἱ Γ΄. ἁγίοις[87]) ὑμῶν.

41. נִיחֹחַ. *Suavitatis.* Ο΄. εὐωδίας. Σ. εὐαρεστήσεως.[88]

43. וּזְכַרְתֶּם־שָׁם אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֵת כָּל־עֲלִילוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר נִטְמֵאתֶם בָּם. *Et recordabimini ibi viarum vestrarum, et omnium facinorum vestrorum, quibus polluti fuistis.* Ο΄. καὶ μνησθήσεσθε ἐκεῖ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, καὶ (※) Ἀ. Θ. πάντα ◂[89] τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν ἐν οἷς ἐμιαί-

---

[73] Cod. 86, teste De Reg. [74] Codd. 86, 88. [75] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [76] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܐܕܟܐ ܠܟܘܢ ܒܥܙܩܬܐ ܕܩܝܡܐ ◂. Ubi pro ܒܥܙܩܬܐ, *in annulo* (narium 2 (4) Reg. xix. 28 in Pesch.), Graecis magis consonum foret ܒܩܘܠܪܐ, vel ܒܝܬ ܨܘܪܐ. [77] Syro-hex. ܬ. ܘܐܥܒܪ ܠܟܘܢ ܒܫܠܡܘܬܐ ܕܩܝܡܐ (συνθήκης) ◂. Codd. 86, 88: Θ. ἐν τῇ παραδόσει ※ τῆς δ. ◂. [78] Cod. 86. Post ἀφεστηκότας Codd. 22, 36, alii, inferunt μου. [79] Cod. 86. [80] Idem, teste De Reg. Syro-hex. ܣ. ܐܢܫ ܠܦܬܟܪܘܗܝ ܕܝܠܗ ܐܙܠܘ ܦܠܘܚܘ. ܒܬܪ ܕܠܐ ܨܒܝܬܘܢ ܠܡܫܡܥ ܠܝ ◂. Hieron.: "Hunc locum manifestius interpretatus est Symmachus: *Unusquisque idolis suis euntes servite, quia noluistis audire me*.... Aquila vero Symmacho ex parte consentiens, in parte discordat: *Ite*, inquit, *post idola vestra, et servite eis.*" [81] Hieron. in continuatione. [82] Idem. (In textu Ἰσραήλ inferunt Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 87 pingit: ὑψηλοῦ ÷ Ἰσραήλ ◂.) [83] Cod. 86, teste De Reg. [84] Codd. 86, 88. [85] Iidem. [86] Iidem. [87] Iidem. [88] Cod. 86. Mendose Cod. 88: Σ. εναρεστησεσι (sic). Cf. Scharfenberg. in *Animadv.* ad Levit. i. 9. [89] Codd. 86, 88. Mox ἐμιάνθητε pro ἐμιαίνεσθε habent Ald., Codd. 42, 49, alii, et Syro-hex.

νεσθε ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ὅτε μνησθήσεσθε ἐκεῖ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν ἐν αἷς ἐμιάνθητε.[90]

43. וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם בְּכָל־רָעוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם. *Et taedio afficiemini in vultu vestro propter omnia mala vestra quae fecistis.* Ο΄. καὶ κόψεσθε (alia exempl. ὄψεσθε[91]) τὰ πρόσωπα ὑμῶν (Ἀ. δυσαρεστηθήσεσθε . . . Σ. μικροὶ φανήσεσθε ἐν αὐτοῖς. Θ. προσοχθιεῖτε κατέναντι αὐτῶν[92]) ἐν πάσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν ※Ἀ. Θ. αἷς ἐποιήσατε ↙.[93] Σ. μικροὶ φανήσεσθε ἐν αὐτοῖς διὰ πάσας τὰς κακίας ὑμῶν ἃς ἐποιήσατε.[94]

44. וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּעֲשׂוֹתִי אִתְּכֶם לְמַעַן שְׁמִי. *Et scietis quod ego* sum *Jova, cum egero vobiscum propter nomen meum.* Ο΄. καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαί με οὕτως ὑμῖν, ὅπως τὸ ὄνομά μου (μὴ βεβηλωθῇ). Ἀ. Θ. . . διὰ τὸ ὄνομά μου.[95] Σ. καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος, ὅτε εὖ ποιήσω πρὸς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου.[96]

לֹא כְדַרְכֵיכֶם. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. οὐ ↙[97] κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν.

44. וְכַעֲלִילוֹתֵיכֶם. Ο΄. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα (Σ. τὰς ἐννοίας[98]) ὑμῶν.

בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. οἶκος Ἰσραήλ.[99]

46, 47 (Hebr. xxi. 2, 3). דֶּרֶךְ תֵּימָנָה וְהַטֵּף אֶל־דָּרוֹם וְהִנָּבֵא אֶל־יַעַר הַשָּׂדֶה נֶגֶב: וְאָמַרְתָּ. *Versus meridiem, et stilla* (orationem) *ad austrum, et vaticinare in silvam plagae meridionalis; et dices.* Ο΄. ἐπὶ Θαιμὰν (Ἀ. ὁδὸν νότου. Σ. ὁδὸν λιβὸς[100]), καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ Δαρὼμ (Ἀ. ἐπὶ νότον[101]), καὶ προφήτευσον ἐπὶ δρυμὸν ἡγούμενον Ναγέβ (Ἀ. τοῦ ἀγροῦ νότου. Σ. τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς. Θ. ἀγροῦ τοῦ νεγβαί[102])· καὶ ἐρεῖς. Σ. ἐπὶ τὸν νότον ὁδὸν λιβὸς, καὶ προνόησον, καὶ προφήτευσον περὶ τοῦ δρυμοῦ τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς· καὶ ἐρεῖς.[103]

47 (xxi. 3). וְנִצְרְבוּ־בָהּ כָּל־פָּנִים מִנֶּגֶב צָפוֹנָה. *Et comburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem.* Ο΄. καὶ κατακαυθήσεται ἐν αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀπηλιώτου (Ἀ. Θ. ἀπὸ νότου. Σ. ἀπὸ μεσημβρίας[104]) ἕως βορρᾶ. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ καυθήσεται πᾶν πρόσωπον

[90] Syro-hex. ܣ. ܘܡܐ ܕܬܬܕܟܪܘܢ ܬܡܢ ܐܘܪܚܬܐ ܘܡܚܫܒܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܕܒܗܝܢ ܐܬܛܢܦܬܘܢ. [91] Sic Ald., Codd. XII (cum κόψεσθε in marg.), 68, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܘܬܚܙܘܢ. [92] Codd. 86, 88, unde Parsons. perperam exscripsit: Ἀ. δυσαρεστήσεσθε. Cf. ad Cap. vi. 9. (Montef. ex Drusio edidit: Ἀ. δυσαρεστηθήσεσθε. Σ. μικροὶ φανήσετε (soloece pro φανήσεσθε, ut recte Drusius, et ante eum Nobil.). Θ. προσοχθιεῖτε.) [93] Montef. ex Regio. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. αἷς ἐποιήσατε. [94] Syro-hex. in continuatione: ܙܥܘܪܐ ܬܬܚܙܘܢ ܒܗܘܢ. ܡܛܠ ܟܠܗܘܢ ܒܝܫܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܕܥܒܕܬܘܢ. Minus diligenter Hieron.: "Sive, ut interpretatus est Symmachus: *Et parvuli vobis videmini propter omnes malitias vestras quas estis operati.*" [95] Cod. 86, teste De Reg. [96] Syro-hex. in continuatione: ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܡܐ ܕܐܥܒܕ ܛܒܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܡܛܠ ܫܡܐ ܕܝܠܝ. [97] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [98] Codd. 86, 88. [99] Codd. XII (sub ※), 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. [100] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. ὁδὸν νότου. [101] Cod. 86, teste De Reg. In textu ἐπὶ Δαγὼν est in Ald., Codd. II, III, 26, 49, aliis, et Syro-hex. in marg. char. med. [102] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: "Ἀ. τοῦ ἀ. νότου. Σ. τῆς χ. τῆς μεσημβρίας (sic). Θ. τοῦ ἀ. τοῦ νεγβαί (86, ut videtur) 88." Hieron.: "Quodque dixere LXX, *ducem Nageb*, melius habet in Hebraeo *agri*, vel *regionis meridianae*. Non enim SARE, ut putaverunt LXX, quod verbum *ducem* et *principem* sonat, sed SADE scriptum est." [103] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܬܝܡܢܐ ܐܘܪܚܐ ܕܠܝܒܐ. ܘܐܬܒܛܠ ܘܐܬܢܒܐ ܥܠ ܥܒܐ ܕܐܬܪܐ ܬܝܡܢܝܐ. ܘܐܡܪ. (Mendose Norberg. ܘܐܬܒܛܠ et ܬܝܡܢܐ.) Theodoret.: Θαιμὰν μεσημβρία ἐστὶ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ, Δαροὺμ δὲ τὸν λίβα σημαίνει, τὸ δὲ Ναγὲβ τὸν νότον· οὕτω καὶ ὁ Σύμ. ἡρμήνευσεν· υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν νότον ὁδὸν λιβὸς, καὶ προφήτευσον περὶ τοῦ δρυμοῦ κ.τ.ἑ. Praeterea Symmachi lectionem testantur Cod. Jes., et Polychron. apud Mai. *P.N.B.* T. VII, P. II, p. 106, quorum uterque ἐπὶ δρυμὸν pro περὶ τοῦ δρυμοῦ habet, invito Syro nostro, cujus ope verba casu omissa, *et curam habe* (sive προνόησον, s. φρόντισον, s. ἐπιμελήθητι), nescimus an pro Hebraeo וְהֵטֵב, *et praepara*, supplevimus. [104] Codd. 86, 88. Theodoret.: τὸ δὲ, ἀπὸ ἀπηλιώτου, πάλιν ὁ Σύμ. ἀπὸ μεσημβρίας ἡρμήνευσε.

ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ ἀπὸ βορρᾶ ἐρχομένου πυρός.[105]

49 (xxi. 5). אֲהָהּ אֲדֹנָי. Ο΄. μηδαμῶς (Οἱ Γ΄. ὦ[106]) κύριε.

אֹמְרִים לִי הֲלֹא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא. *Dicunt mihi: Nonne parabolizat parabolas iste?* Ο΄. λέγουσι πρός με· οὐχὶ παραβολή ἐστι λεγομένη αὕτη; Σ. (λέγουσι) περὶ ἐμοῦ· ※ ἆρα ◄ οὐχὶ παραβολὰς παραβάλλει οὗτος;[107]

Cap. XX. 6. ÷ γῆν ◄ ῥέουσαν. 13. ÷ πορεύεσθε ◄. 15. ÷ τὸ παράπαν ◄. ÷ αὐτοῖς ◄.[108] 18. ÷ μὴ ἀναμίγνυσθε (sic) καί ◄.[109] 21. ÷ καὶ ◄ τὰ τέκνα. 33. ÷ διὰ τοῦτο ◄.[110] 44. ※ μὴ βεβηλωθῇ ◄.[111] 48. ÷ καὶ ◄ οὐ σβεσθήσεται.[112]

Cap. XXI.

2 (Hebr. 7). שִׂים. *Pone.* Ο΄. στήρισον. Ἀ. Θ. θές. Σ. τάξον.[1]

אֶל־מִקְדָּשִׁים. *Ad sacraria.* Ο΄. ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῶν. Οἱ Γ΄. ἐπὶ τὰ ἁγιάσματα.[2]

3 (8). חַרְבִּי. *Gladium meum.* Ο΄. τὸ ἐγχειρίδιόν μου. Ἀ. ῥομφαίαν μου. Σ. Θ. τὴν μάχαιράν μου.[3]

צַדִּיק וְרָשָׁע. *Justum et improbum.* Ο΄. ἄνομον καὶ ἄδικον. Alia exempl. ἄδικον καὶ ἄνομον.[4]

4 (9). לְכֵן. Ο΄. οὕτως. Οἱ Γ΄. διὰ τοῦτο.[5]

5 (10). לֹא תָשׁוּב. *Non revertetur.* Ο΄. οὐκ ἀποστρέψει (Ἀ. ἐπιστρέψει. Σ. Θ. ἀναστρέψει[6]).

6 (11). בְּשִׁבְרוֹן מָתְנַיִם. *Cum fractione lumborum.* Ο΄. ἐν συντριβῇ ὀσφύος ÷ σου ◄. Σ. ὡς ἐν κατάγματι τῆς ὀσφύος.[7]

7 (12). וְנָמֵס. *Et liquescet.* Ο΄. καὶ θραυσθήσεται. Ἀ. καὶ τακήσεται. Σ. καὶ διαλυθήσεται.[8]

וְרָפוּ. *Et remissae erunt.* Ο΄. καὶ . . . παραλυθήσονται. Σ. καὶ παρεθήσονται.[9]

וְכִהֲתָה. *Et languescet.* Ο΄. καὶ ἐκψύξει. Ἀ. καὶ ἀσθενήσει. Σ. καὶ ἀμβλυνθήσεται. Θ. καὶ ἀμαυρωθήσεται.[10]

וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מַּיִם. *Et omnia genua fluent aquis.* Ο΄. καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ. Σ. καὶ διὰ πάντων γονάτων ῥεύσει ὕδατα.[11]

10 (15). טֶבַח. *Mactationem.* Ο΄. σφάγια. Σ. θύματα.[12]

בָּרָק. *Fulgor.* Ο΄. εἰς στίλβωσιν. Οἱ Γ΄. ἀστραπήν (fort. ἀστραπή).[13]

מֹרָטָּה אוֹ נָשִׂישׂ שֵׁבֶט בְּנִי. *Politus est* (gladius): *an forte insolenter se geret* (contra eum) *sceptrum filii mei* (Judae).[14] Aliter: *Politus est contra principem tribus filii mei* (Judae).[15]

---

[105] "MS. Regius, et Coislin."—*Montef.* [106] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. iv. 14. [107] Cod. 86, teste De Reg. In fine lectionis Parsons. e Cod. 86 exscripsit: παραβαλεῖ οὗτος; e Cod. 88 autem: παραβάλλει τούτῳ. [108] Cod. 87. [109] Idem. Syro-hex.: ÷ μὴ συναναμίσγεσθε (s. –μίγνυσθε) καί ◄. [110] Cod. 87, Syro-hex. [111] Iidem, fortasse pro ÷ μὴ β. ◄. [112] Cod. 87.

Cap. XXI. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jerem. li. 51. [3] Cod. Jes. Sic sine artic. Cod. 86, teste De Reg. [4] Sic Comp., Codd. II, III, XII (ut videtur), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "*Justum et impium:* pro quo, nescio quid volentes, LXX *iniquum et injustum* interpretati sunt; quasi non idem utrumque significet." Deinde (v. 4) haec, ἀνθ' ὧν — ἄνομον, desunt in Ald., Codd. 22, 68, aliis, et Hieron., et sub obelo leguntur in Cod. 87, Syro-hex., qui posterior ad marg. char. med. allevit: "Haec, super quibus est obeliscus (ܐܘܒܠܣܩܘܣ), ad finem (ܠܫܘܠܡܐ) reperta sunt in Hebraeo." [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 86, teste De Reg. [7] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܒܬܒܪܐ ܕܚܨܐ. Codd. 86, 88: Σ. ἐν κατάγματι. In textu obelus est in Cod. 87, Syro-hex. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86, teste De Reg. [10] Codd. 86, 88, qui posterior mendose scribit: Σ. καὶ ἐκβληθήσεται. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܘܪܟܐ ܢܪܕܘܢ ܡܝܐ. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. ῥεύσει ὕδατα. (Parsons. e Codd. 86, 88 oscitanter exscripsit: Σ. ῥεύσει αἵματα.) Cf. ad Cap. vii. 17. [12] Codd. 86, 87. [13] Iidem. [14] Hävernick. in Comment. ad loc., cui נָשִׂישׂ (נָסִים) sonat *extollens se sicut vexillum* (נֵס), a rad. inusit. נָסַס, unde מִתְנוֹסְסוֹת, Zach. ix. 16. Eidem *omne lignum* est *omnes aliae potestates.* [15] Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1326, corrigendo אֶל־נָשִׂיא pro אוֹ נָשִׂישׂ. Deinde *lignum* est *lignea virga,* qua hucusque punita est tribus Judae.

Ο΄. ἑτοίμη εἰς παράλυσιν· σφάζε, ἐξουδένει, ※ υἱέ μου ◂.[16] Σ. ἐξεσπασμένη· ἢ φεύξομεν ἀπὸ τοῦ ῥάβδου, υἱέ μου;[17] Θ. ἐστιλβωμένη· εἰ κινοῦσα ῥάβδον υἱῶν μου.[18]

10 (15). מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ. *Spernens omne lignum.* Ο΄. ἀπόθου (alia exempl. ἀπωθοῦ[19]) πᾶν ξύλον. Σ. ἀπεδοκίμασας ἀπὸ παντὸς ξύλου.[20] Θ. ἀπωθουμένη...[21]

11 (16). וַיִּתֵּן אֹתָהּ לְמָרְטָה לִתְפֹּשׂ בַּכָּף. *Et dedit eum ad poliendum, ut teneatur manu.* Ο΄. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἑτοίμην (Ἀ. ἠκονημένην. Σ. ἐξεσπασμένην[22]) τοῦ κρατεῖν χεῖρα αὐτοῦ. Σ. ἀλλὰ δοθήσεται αὐτῷ ἐξεσπασμένη, ἵνα κρατηθῇ χειρί.[23]

הִיא. *Ipse* (gladius). Ο΄. Vacat. Σ. ※ ἐστίν ◂.[24]

הוֹרֵג. *Interficientis.* Ο΄. ἀποκεντοῦντος. Ἀ. φονευτοῦ. Σ. ἀναιροῦντος.[25]

12 (17). מְגוּרֵי אֶל־חֶרֶב הָיוּ אֶת־עַמִּי. *Projecti ad gladium erunt cum populo meo.* Ο΄. παροικήσουσιν (Ἀ. συγκεκλεισμένοι[26]), ἐπὶ ῥομφαίᾳ ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου. Alia exempl. οἱ παροικοῦντές μοι εἰς ῥομφαίαν ἐγένοντο σὺν τῷ λαῷ μου.[27]

13 (18). כִּי בֹחַן וּמָה אִם־גַּם־שֵׁבֶט מֹאֶסֶת. *Nam probatio facta est: et quid* fiet? *sane etiam tribus fastidiosa.* Ο΄. ὅτι δεδικαίωται· καὶ τί εἰ καὶ φυλὴ ἀπωσθῇ;[28] Ἀ. ὅτι ἠρεύνησεν...[29] Σ. καὶ τί ἡ δοκιμασία; καὶ τί εἰ καὶ ῥάβδος..[30]

14 (19). וְתִכָּפֵל חֶרֶב. *Et duplicetur gladius.* Ο΄. καὶ διπλασίασον ῥομφαίαν. Σ. ἐπιδιπλωθήσεται γὰρ μάχαιρα.[31]

שְׁלִישִׁתָה חֶרֶב חֲלָלִים הִיא חֶרֶב חָלָל הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת לָהֶם. *Tertium, gladius interfectorum; hic est gladius interfectorum magnorum, qui undique obsidet eos.* Ο΄. ἡ τρίτη ῥομφαία τραυματιῶν ἐστι, ῥομφαία τραυματιῶν ἡ μεγάλη· καὶ ἐκστήσεις (Ἀ. οἱ θάμβοι[32]) αὐτούς. Σ. τρίτη δὲ αὐτοῦ μάχαιρα τραυματιζομένων· αὕτη ἐστὶν ἡ μάχαιρα τοῦ τραύματος (s. τραυματισμοῦ) τοῦ μεγάλου ἡ ἐπ' αὐτῶν περικυκλοῦσα.[33]

15 (20). עַל כָּל־שַׁעֲרֵיהֶם. Ο΄. ἐπὶ πᾶσαν πύλην ※ αὐτῶν ◂.[34]

נָתַתִּי אִבְחַת־חֶרֶב אָח עֲשׂוּיָה לְבָרָק מְעֻטָּה לְטָבַח. *Constitui comminationem* (s. *coruscationem*) *gladii. Ah! factus* est *ad fulgorem, politus* (s. *evaginatus*) *ad caedem.* Ο΄. παραδέδονται εἰς σφάγια ῥομφαίας· εὖ γέγονεν εἰς σφαγὴν (alia exempl. στίλβωσιν[35]), εὖ γέγονεν εἰς στίλβωσιν (σφαγήν[35]). Σ. ἔδωκα δόκιμον μά-

---

[16] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus: *Qui moves sceptrum filii mei, succidisti omne lignum,* LXX transtulerunt: *Interfice* [שְׁחֹט], *contemne* [בְּזִי], *repelle omne lignum.*" [17] Syro-hex. ܣ. ܡܫܠܚܬܐ. ܐܘ ܥܪܩܝܢ ܡܢ ܫܒܛܐ. ܒܪܝ. [18] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Θ. ἐστιλβωμένην κινοῦσα κ. τ. ἑ. Pro εἰ κινοῦσα legendum videtur ἡ κινοῦσα, quemadmodum Hebraea interpretatus est Hieron. [19] Sic Codd. III, 62, 86, 87, alii, Syro-hex., et Hieron. [20] Syro-hex. ܣ. ܐܣܠܝܬ ܡܢ ܟܠ ܩܝܣܐ. Syriaca divinando vertimus. [21] Codd. 86 (unde ἀποθουμένη exscripsit De Reg.), 88. [22] Codd. 86, 88 (cum ἠκονισμένην). [23] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܠܐ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܟܕ ܫܠܝܦܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܬܐܚܕ ܒܐܝܕܐ. [24] Cod. 86, teste De Reg. [25] Codd. 86, 88. [26] Iidem. [27] Sic Comp. (om. μου), Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii. Montef. e Cod. Jes. et Theodoreto falso exscripsit: Ἄλλος· οἱ παροικοῦντες (om. μοι) κ. τ. ἑ. Hieron.: "Rursum ubi nos diximus: *Qui fugerant, gladio traditi sunt,* et LXX et alii transtulerunt: *Hospites mei, sive habitatores.*" (Pro ἐπὶ ῥομφαίᾳ ἐγένετο Codd. 87, 90, Syro-hex. pingunt: ἐπεὶ ῥομφαία ἐγένετο, quae lectio est Cod. Vat. a 2[da] manu.) [28] Hieron.: "Et ubi transtulimus: *Et hoc cum sceptrum subverterit,* illorum habet editio: *Tribus repulsa est* [ἀπώσθη]." [29] Nobil., Cod. Jes. [30] Syro-hex. ܣ. ܘܡܢܐ ܒܘܚܢܐ. ܘܡܢܐ ܐܢ ܐܦ ܫܒܛܐ. [31] Cod. 86. Syro-hex. ܣ. ܢܬܥܦܦ ܓܝܪ ܣܦܣܪܐ. [32] Codd. 86, 88. Interpres iste cum LXX, Hieron., et Syro vulgari הַחֹרֶדֶת legit. Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 5. [33] Syro-hex. in continuatione: ܬܠܝܬܝܐ ܕܝܢ ܕܝܠܗ ܣܦܣܪܐ ܕܡܬܚܒܠܝܢ. ܗܕܐ ܐܝܬܝܗ ܣܦܣܪܐ ܕܚܒܘܠܬܐ ܪܒܬܐ. ܗܝ ܕܥܠܝܗܘܢ ܡܚܕܪܐ. (In fine pro ܡܚܕܪܐ vertimus ܡܚܕܪܐ. "Codex reapse ܡܚܕܪܐ, sed mire omnino deesset punctum diacriticum participii, quale, ut apparet, est ܡܚܕܪܐ. Illud est mihi ideo punctum super primum ܪ, cui suppleo punctum literae ܕ. Etiam alibi, licet rarissime, peccat codex, ut punctum literae ܕ omittat."—*Ceriani.*) [34] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii. [35] Sic Ald., Codd. 68, 86, 87, alii, et Syro-hex.

χαιραν, ὀξεῖα γέγονεν, *polita* ὡς ἀστραπή, *nota est ad mactandum.*[36]

16 (21). הִתְאַחֲדִי הֵימִינִי הָשִׂימִי הַשְׂמִילִי. *Collige te, ad dextram converte te; dispone te, ad sinistram converte te.* Ο΄. καὶ διαπορεύου, ὀξύνου ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων. Σ. *Transi, iterum ascendite, super dextram fac sinistram.*[37]

19 (24). שִׂים־לְךָ. *Fac tibi* (in tabula). Ο΄. διάταξον (Ἀ. θὲς[38]) σεαυτῷ.

וְיָד בָּרֵא בְּרֹאשׁ־דֶּרֶךְ עִיר בָּרֵא. *Et locum* (s. *signum*) *effinge, in compito urbis effinge* eum. Ο΄. καὶ χεὶρ ※ ἑτοιμάσαι ◄ ἐν ἀρχῇ ὁδοῦ πόλεως, ἐπ' ἀρχῆς.[39]

בָּרֵא (in priore loco). Ο΄. Vacat. Ἀ. κεντῶσαν. Σ. ἑτοιμάσαι.[40]

דֶּרֶךְ עִיר בָּרֵא. Ο΄. ὁδοῦ πόλεως, ἐπ' ἀρχῆς (בְּרֹאשׁ). Alia exempl. ὁδοῦ ※ Σ. ἑκάστης ◄ πόλεως κεντοῦσαν.[41]

19, 20 (24, 25). בָּרֵא : דֶּרֶךְ תָּשִׂים לָבוֹא. *Effinge* eum. *Viam facias qua veniat.* Ο΄. ἐπ' ἀρχῆς ὁδοῦ διατάξεις, ※ καὶ σὺ ἑτοίμασον καὶ διάταξον ὁδὸν ◄[42] τοῦ εἰσελθεῖν.

20 (25). בְּצוּרָה. *Munita.* Ο΄. ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ἀ. περιοχῆς. Σ. ἐν πολιορκίᾳ. Θ. ὠχυρωμένη.[43]

21 (26). אֶל־אֵם הַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים. *Ad matrem viae* (bivium) *in compito duarum viarum.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν, ἐπ' ἀρχῆς τῶν δύο ὁδῶν. Ἀ. ἐπὶ τὴν δίοδον ...[44] Θ. ἐπ' ἀρχῆς ὁδοῦ, ἐπ' ἀρχῆς δύο ὁδῶν.[45]

קִלְקַל בַּחִצִּים. *Motitat sagittas* (divinandi causa). Ο΄. τοῦ ἀναβράσαι ῥάβδον. Ἀ. Σ. Θ. παρατάξαι (fort. πατάξαι) τοῖς βέλεσιν.[46] Aliter: Θ. *ad concutiendum* τοῖς βέλεσιν.[47] Ὁ Ἑβραῖος· ῥύψαι βέλη.[48]

---

[36] Syro-hex. ܗ. ܢܚܪܐ ܗܘܬ ܫܢܝܢܐ. ܡܫܚܠܐ ܐܝܟ ܒܪܩܐ. ܐܬܐ ܗܘ ܠܢܟܣܬܐ. Ad εὖ γέγονεν in priore loco De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. [potius Σ.] ὀξεῖα γέγονεν; et ad εἰς στίλβωσιν, Σ. ὡς ἀστραπή. In textu pro εὖ γέγονεν Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, εὖγε ὀξεῖα γέγονεν habent. [37] Syro-hex. in continuatione: ܥܒܪ. ܬܘܒ ܣܩܘ. ܥܠ ܝܡܝܢܐ ܥܒܕ ܠܣܡܠܐ. [38] Cod. 86, teste De Reg. [39] Sic Cod. 87, Syro-hex. (※ ܠܡܛܝܒܘ ◄), et sine aster. Codd. 62, 88. Ald., Codd. III, 26, 42, alii: καὶ χεῖρα ἑτοιμάσουσιν κ. τ. ἑ. Cod. XII: (om. καὶ) χεῖρα ἑτοιμάσαι (in marg. ἑτοιμάσουσιν). Denique Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, ex duplici versione: (om. καὶ) ἑτοιμάσαι χεῖρα κεντοῦσαν κ. τ. ἑ. [40] Cod. 86, teste De Reg., qui exscripsit: Σ. ἑτοίμασεν. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. κεντοῦσα. Θ. ἑτοιμάσαι. (Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 236 pro בָּרֵא nescio quo errore Symmacho tribuit διατάξεις.) [41] Sic (sine ※ Σ.) Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ※ ἑκάστης. [42] Sic Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg., et sine aster. Ald., Codd. XII (in marg.), 49, 68, alii. [43] Codd. 86, 88, uterque cum scriptura οχυρωμενη. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܡܨܘܪܘܬܐ. ܬ. ܡܚܣܢܬܐ. Pro LXXvirali Symmachi versionem in textu habent Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [44] Codd. 86, 88. [45] Syro-hex. ܬ. ܥܠ ܪܝܫܐ ܕܐܘܪܚܐ. ܥܠ ܪܝܫܐ ܕܬܪܬܝܢ ܐܘܪܚܢ. [46] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: "Ἀ. Σ. Θ. ταράξαι τοῖς β. 86. Sic, nisi παρατάξαι, 88." E duabus scripturis potior videri possit ταράξαι, coll. Eccles. x. 10. Jerem. iv. 24 in LXX; sed, ni fallor, utrique occasionem dedit πατάξαι. Cf. ad Cap. xxxii. 15. [47] Syro-hex. ܬ. ܠܡܩܥܩܥܘ ܒܓܐܪܐ. Vocabulum illud ipsum est, quod Noster in textu pro Graeco ἀναβράσαι posuit, cui potestas *jactandi* et *quatiendi* a Grammaticis proprie tribuitur. Hesych.: Ἀναβεβρασμένη· ἀνακεκινημένη. Timaei *Lex. Platon.* p. 64: Βράττειν· ἀνακινεῖν, ὥσπερ οἱ τὸν σῖτον καθαίροντες; ubi vid. Ruhnken. Quod ad vocem Syriacam minus obviam attinet, forma ܩܥܩܥ conferri potest cum Chaldaico קַרְקֵשׁ, *pulsare, ictum incutere, ictu sonum edere;* et hunc fere sensum induere videtur in Knoes. *Chrestom. Syr.* p. 79: ܡܩܥܩܥܘ ܣܘܣܘܬܐ ܥܡ ܙܓܐ ܘܙܝܢܐ, *crepitaverunt equi cum tintinnabulis et armis;* quem locum mihi indicavit R. L. Bensly, apposite conferens Homericum (Il. XIX, 13): τὰ δὲ (τεύχεα) ἈΝΕΒΡΑΧΕ δαίδαλα πάντα. Praeterea Bickell in *Glossario ad S. Ephraem. Carm. Nisib.* p. 64 pro forma ܐܬܩܥܩܥ appellat S. Ephraem. Opp. T. III, p. 633 F, ubi *agitari, cum sonitu concuti,* e contextu sonare videtur. Deinde in Theodotionis lectione pro ܠܡܩܥܩܥܘ ex usu Syri nostri (de quo cf. Ceriani ad Exod. ix. 32. xxv. 17) quaerendum est diversum vocabulum Graecum, quod tamen sensu ab altero non abludat: quod quidem, respectu librorum Graecorum habito, πατάξαι esse potest; sed longe aptius foret παταγῆσαι, depravatum in πατάγσαι, πατάξαι. [48] Nobil. e Polychronio affert: ἀντὶ τοῦ ῥύψαι βέλη· ταύτῃ γὰρ τῇ λέξει ἐχρήσατο καὶ ὁ Ἑβραῖος. Pro ῥύψαι Drusii conjecturam ῥῖψαι tacite edidit Montef., consentiente Mai. *P. N. B.* T. II, P. II, p. 107. Equidem potius crediderim, respexisse Poly-

21 (26). בַּתְּרָפִים. *Per Teraphim* (penates). Ο΄. ἐν τοῖς γλυπτοῖς. Ἀ. Θ. ἐν τοῖς θεραφείν. Σ. τὰ εἴδωλα.[49]

22 (27). כָּרִים. *Arietes.* Ο΄. χάρακα. Σ. τύρσεις. Θ. προμαχῶνας.[50]

בִּתְרוּעָה. *Cum clamore.* Ο΄. μετὰ κραυγῆς. Ἄλλος· μετὰ φωνῆς σάλπιγγος.[51]

לִשְׁפֹּךְ סֹלְלָה לִבְנוֹת דָּיֵק. *Ad aggerendum aggerem, ad exstruendum turrim speculatoriam.* Ο΄. καὶ βαλεῖν χῶμα (Ἀ. Θ. πρόσχωμα. Σ. τάφρον[52]), καὶ οἰκοδομῆσαι βελοστάσεις (Ἀ. τεῖχος. Σ. ἀποτείχισμα. Θ. χαράκωσιν[53]). Σ. ὀρύξαι τάφρον, καὶ οἰκοδομῆσαι ἀποτείχισμα.[54]

23 (28). שָׁוְא. *Vanum.* Ο΄. μαντείαν. Ἀ. κενά. Σ. μάταια.[55]

שְׁבֻעֵי שְׁבֻעוֹת לָהֶם. *Qui juraverunt juramenta iis.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἑβδομάζοντες ἑβδομάδας αὐτοῖς ◂.[56] Ἀ. ἑπτὰ ἑβδομάδες αὐτοῖς.[57]

עָוֹן לְהִתָּפֵשׂ. *Iniquitatem, ut capiantur.* Ο΄. ἀδικίας αὐτοῦ μνησθῆναι. Ἀ. . . τοῦ συλληφθῆναι.[58]

24 (29). יַעַן הַזְכַּרְכֶם בַּכַּף תִּתָּפֵשׂוּ. *Propterea quod memoramini, manu capiemini.* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν ἀνεμνήσατε, ἐν τούτοις ἁλώσεσθε. Σ. διὰ τὸ μνημονευθῆναι ὑμᾶς, ἐν χειρὶ συλληφθήσεσθε.[59]

25 (30). וְאַתָּה חָלָל רָשָׁע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּא יוֹמוֹ בְּעֵת עֲוֹן קֵץ. *Tu autem, profane, improbe, princeps Israelis, cujus venit dies tempore iniquitatis interitus* (interitum afferentis). Ο΄. καὶ σὺ βέβηλε (Ἀ. τραυματία[60]), ἄνομε, ἀφηγούμενε (Ἀ. ἄρχων[61]) τοῦ Ἰσραήλ, οὗ ἥκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας πέρας. Σ. *Tu autem, profane, inique dux Israel, cujus venit dies in tempore iniquitatis constitutus.*[62] Aliter: Σ. . . ἀνομία ἐμπρόθεσμος.[63]

26 (31). כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה הָסִיר הַמִּצְנֶפֶת וְהָרִים הָעֲטָרָה זֹאת לֹא־זֹאת הַשָּׁפָלָה הַגְבֵּהַ וְהַגָּבֹהַּ הַשְׁפִּיל. *Sic dicit Dominus Jova: Auferam tiaram* (pontificis), *et tollam diadema* (regis): *quod est non erit: humile extollam, et elatum humiliabo.* Ο΄. τάδε λέγει κύριος· ἀφεῖλον τὴν κίδαριν, καὶ ἐπέθου (Ἀ. ὕψωσον[64]) τὸν στέφανον· αὐτῇ (αὕτη) οὐ τοιαύτη ἔσται· ἐταπείνωσας τὸ ὑψηλὸν, καὶ ὕψωσας τὸ ταπεινόν. Σ. *Haec dicit Dominus Deus: Abstulit cidarim, et tulit coronam: neque hoc, neque illud: humilem sublevabit, et sublimem humiliabit.*[65]

---

chronium alteram Hebraeae vocis significationem, *tergendi* vel *poliendi*, qua ponitur Eccles. x. 10. 'Ρύψαι autem ab Atticis pro vulgariori σμῆξαι usurpari una voce tradunt Grammatici. [49] Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. ἐν τοῖς θαραφείν. Σ. τὰ εἴδωλα. De Reg. autem e Cod. 86: Ἀ. Θ. ἐν τοῖς θεραφείν. Cf. Hex. ad Gen. xxxi. 19. [50] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. e Codd. 86, 88: Ἀ. τύρσεις. Θ. προμαχῶνας. Cf. ad Cap. iv. 2. Syro-hex. affert: ܣ. ܦܘܪܓܘܣ̈ ◂ ܐ. ܡܚܝܠܐ ◂. (Utraque vox Syriaca commutatur cum Graeca πύργος; rarius prior, quae legitur 4 Reg. ix. 17. Dan. iv. 26. 1 Esdr. i. 52 (ex correctione Lagardii). In locis Jerem. xxxiii (xl). 4. Ezech. iv. 2 pro προμαχῶνας Syrus noster ܦܠܛܐ et ܦܠܛܝܢ vertit.) [51] Cod. Jes. in marg. Post κραυγῆς, σάλπιγγος inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, fortasse ex versione Symmachi. Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 2. [52] Codd. 86, 88. [53] Iidem: Ἀ. βελοστάσεις τεῖχος (sic) κ. τ. ἑ. "Binae interpretationes Aquilae videntur vocis דָּיֵק."—*De Reg.* Cf. ad Cap. xxvi. 8. [54] Syro-hex. ܣ. ܠܡܚܦܪ ܦܠܛܐ ܘܠܡܒܢܐ ܫܘܪܐ ◂. Ad ܦܠܛܐ (non, ut Norberg. edidit, ܦܠܛܐ) cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xx. 20. [55] Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. κενὰ καὶ μάταια, repugnante De Reg.) [56] Cod. Jes. "In aliquot libris sequitur: ἑβδομάζοντες ἑβδ. αὐτοῖς, quod Theodotionis est."—*Nobil.* Sic Codd. 22 (cum ἑβδομάδα), 23 (cum ἑβδομάζοντος), 51, alii, et sub aster. Codd. 87 (cum ἑβδομάζοντος), 88. Syro-hex.: ※ καὶ ἑβδομάσει (ܘܡܫܒܥ) ἑβδομάδας αὐτοῖς ◂. De Reg. e Cod. 86 affert: Ο΄. Θ. ※ ἑβδομάζοντες ἑβδ. αὐτῶν (sic). [57] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons.: "Ἀ. ἑβδομάζοντες ἑβδ. αὐτῶν. Σ. ἑπτὰ ἑβδομάδας (sic), uterque sub ※, 86." [58] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἄλλος· ἀνομίαν αὐτῶν τοῦ συλληφθῆναι. [59] Cod. 86, teste utroque. "Sic, cum καὶ pro ὑμᾶς, Cod. 88."—*Parsons.* [60] Codd. 86, 88. [61] Iidem. [62] Hieron. [63] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ ܡܣܬܥܪܢܝܬܐ ܕܒܙܒܢܐ ◂. Pro circumlocutione ܡܣܬܥܪܢܝܬܐ ܕܒܙܒܢܐ Codd. 86 (cum ἐνπροθέσμως), 88 opportune afferunt: Σ. ἐνπρόθεσμος. (In textu hic et v. 29 pro πέρας, πέρατος aut legisse aut cepisse videtur Syrus noster, vertens: ܒܚܪܬܐ ܕܥܘܠܐ ܕܚܪܬܐ.) [64] Codd. 86, 88. [65] Hieron.

27 (32). עַוָּה עַוָּה עַוָּה אֲשִׂימֶנָּה גַּם־זֹאת לֹא הָיָה עַד־בֹּא אֲשֶׁר־לוֹ הַמִּשְׁפָּט וּנְתַתִּיו. *Eversionem, eversionem, eversionem reddam eam: etiam haec* (conditio) *non durabit, donec veniat is cujus est summum judicium, et cui dabo illud.* Ο΄. ἀδικίαν, ※ ἀδικίαν ◂,[66] ἀδικίαν θήσομαι αὐτήν· οὐαὶ αὐτῇ, τοιαύτη ἔσται ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ καθήκει (Ἀ. οὗ ἐστι τὸ κρίμα[67]), καὶ παραδώσω αὐτῷ. Οἱ Γ΄. ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτήν· οὐδ᾽ αὕτη τοιαύτη ἔσται . . .[68] Σ. *Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem faciam illud: et hoc non fuit (donec veniat) iste cujus judicium est, quem daturus sum.*[69]

29 (34). בַּחֲזוֹת לָךְ שָׁוְא. *Dum vident tibi vanum.* Ο΄. ἐν τῇ ὁράσει σου τῇ ματαίᾳ. Ἀ. Σ. ἐν τῷ ὁρᾶν σε μάταια.[70]

30 (35). הָשֵׁב אֶל־תַּעְרָהּ. *Reconde* (gladium) *in vagina ejus.* Ο΄. ἀπόστρεφε, μὴ καταλύσῃς. Οἱ Γ΄. ἐπίστρεψον εἰς τὸν κολεόν σου.[71]

בְּאֶרֶץ מְכֻרוֹתַיִךְ. *In terra effossionum* (originum) *tuarum.* Ο΄. ἐν τῇ γῇ τῇ ἰδίᾳ σου. Σ. . . κτήσεώς σου.[72] Θ. . . ῥιζώσεώς σου.[73]

31 (36). זַעְמִי. *Iram meam.* Ο΄. ὀργήν μου. Ἀ. ἀπειλήν μου. Σ. ἐμβρίμησίν μου. Θ. ἐμβρίμημά μου.[74]

אָפִיחַ. *Sufflabo.* Ο΄. ἐμφυσήσω. Ἀ. ἀνάψω.[75]

31 (36). בֹּעֲרִים. *Ferocium.* Ο΄. βαρβάρων. Οἱ Γ΄. ἀφρόνων.[76]

Cap. XXI. 7. ÷ πᾶσα σὰρξ καί ◂.[77] 22. ÷ καὶ ◂ ἐγένετο.[78] 24. ÷ ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις ὑμῶν, καὶ ◂ ἐν πᾶσι (sic) τοῖς.[79]

CAP. XXII.

2. הֲתִשְׁפֹּט הֲתִשְׁפֹּט אֶת־עִיר. *Judicabisne, judicabisne urbem?* Ο΄. εἰ κρινεῖς (alia exempl. οὐ κρινεῖς; alia, εἰ κρινεῖς, εἰ κρινεῖς[1]) τὴν πόλιν; Ἀ. Σ. Θ. οὐ κρινεῖς; κρίθητι (Σ. Θ. τῇ πόλει).[2]

וְהוֹדַעְתָּהּ. *Et notas facias ei.* Ο΄. καὶ παράδειξον (Ἀ. Σ. γνωριεῖς[3]) αὐτῇ.

4. אָשַׁמְתְּ. *Deliquisti.* Ο΄. παραπέπτωκας. Ἀ. Σ. Θ. ἐπλημμέλησας.[4]

וַתַּקְרִיבִי יָמַיִךְ. *Et appropinquare fecisti dies tuos.* Ο΄. καὶ ἤγγισας (Σ. ἐγγὺς ἐποίησας[5]) τὰς ἡμέρας σου.

וַתָּבוֹא עַד־שְׁנוֹתַיִךְ. *Et pervenisti usque ad annos tuos.* Ο΄. καὶ ἤγαγες καιρὸν ἐτῶν σου. Θ. ἐνστῆναι τὰ ἔτη σου.[6]

5. הַקְּרֹבוֹת. *Propinquae.* Ο΄. ταῖς ἐγγιζούσαις. Ἀ. Σ. ἐγγύς.[7]

יִתְקַלְּסוּ־בָךְ טְמֵאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה. *Irridebunt tibi: Impura famae, plena tumultus!* Ο΄. καὶ ἐμπαίξεται (ἐμπαίξονται) ἐν σοὶ (alia

---

Idem enarrat: "Quia enim dixerat: *Aufer cidarim, tolle coronam,* subjunxit, *neque hoc, neque illud,* id est, regnum cessabit, et sacerdotium." [66] Sic Cod. 87, Syro-hex. Bis tantum habent Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 42, alii, et Hieron. [67] Codd. 86, 88. [68] Cod. Jes. Pro οὐαὶ αὐτῇ, οὐδ᾽ αὕτη (s. αὐτή) in textu habent Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, Syro-hex., et Hieron. [69] Hieron. [70] Codd. 86, 88. In posteriore abest σε. [71] Codd. 86, 88. Post ἀπόστρεφε Comp. (cum κουλεόν), Ald. (cum μὴ εἰς), Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: εἰς τὸν κολεόν σου. [72] Syro-hex. ܣ. ܕܩܢܝܢܟܝ ܕܒܥܠ ✦ (Formae ܩܢܝܢܐ, ut nominis, pro usitatiore ܩܢܝܢܐ, exemplum desideramus.) Cf. ad Cap. xvi. 3. [73] Idem: ܬ. ܕܫܪܫܘܬܟܝ ܕܟܠ ✦. Cf. ad Cap. xvii. 5. [74] Cod. Jes. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. ἀπειλήν μου. [75] Codd. 86, 88. [76] Iidem. [77] Cod. 87, Syro-hex. [78] Iidem. Sic sine obelo Comp., Codd. XII, 147. In Ed. Rom. copula abest. [79] Cod. 87. Minus bene Syro-hex.: ἐν πάσαις τ. ἀ. ὑμῶν ÷ καὶ ◂ ἐν πᾶσι τοῖς. Montef. ex Regio bombycino affert: ÷ ἐν πάσαις — ὑμῶν, οὐ κεῖται παρ᾽ Ἑβραίοις.

CAP. XXII. [1] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 26, 49, aliis; posterior in Codd. XII, 22, 36, aliis. Syro-hex.: εἰ κρινεῖς ἢ οὐ κρινεῖς, fortasse ex duplici versione. [2] Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. οὐ κρινεῖς; Ἀ. Σ. Θ. κρίθητι (Σ. Θ. τῇ πόλει). Minus probabiliter Parsons.: "Οἱ Ο΄. Ἀ. εἰ κρίθητι τῇ πόλει. Ο΄. ※ σὺ ὁ θεὸς κρινεῖς 86. Ἀ. Σ. Θ. οὐ κρινεῖς. Ἀ. κρίθητι τῇ πόλει 88." [3] Codd. 86, 88. [4] Iidem. [5] Iidem. Ad eadem Hebraea Montef. e Cod. Regio exscripsit: Σ. ἐσπάσω [fort. ἔσπευσας] τῆς θλίψεώς σου τὸν καιρόν. Scholium esse videtur. [6] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. vii. 7. [7] Cod. 86, teste De Reg.

exempl. add. καὶ βοήσουσιν ἐπὶ σοί[8]), ἀκάθαρτος ἡ ὀνομαστὴ, καὶ πολλὴ ἐν ταῖς ἀνομίαις. Σ. κατασείοντες τὰς χεῖρας ἐπὶ σοὶ βοήσουσί σοι· ἀκάθαρτος, σφόδρα ὀνομαστή . . .[9]

6. לִזְרֹעוֹ. *Pro viribus suis.* Ο΄. πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν βραχίονι αὐτοῦ.[10]

7. הֵקַלּוּ. *Vilipenderunt.* Ο΄. ἐκακολόγουν. Ἀ. ὕβρισαν. Σ. Θ. ἠτίμασαν.[11]

9. אַנְשֵׁי רָכִיל הָיוּ בָךְ. *Obtrectatores erant in te.* Ο΄. ἄνδρες λησταὶ ※ ἦσαν ◂ ἐν σοί.[12] Οἱ Γ΄. (ἄνδρες) δόλιοι . . .[13]

זִמָּה. *Scelus.* Ο΄. ἀνόσια. Ἀ. συνταγήν. Σ. μύσος. Θ. ζέμμα.[14]

11. עָשָׂה תּוֹעֵבָה. *Fecit abominationem.* Ο΄. ἠνομοῦσαν. Οἱ Γ΄. ἐποίησαν βδέλυγμα.[15]

12. וַתְּבַצְּעִי רֵעַיִךְ בַּעֹשֶׁק. *Et quaestum fecisti a sociis tuis per oppressionem.* Ο΄. καὶ συνετελέσω συντέλειαν κακίας σου τὴν ἐν καταδυναστείᾳ. Σ. Θ. καὶ ἐπλεονέκτεις τοὺς πλησίον σου ἐν συκοφαντίᾳ.[16]

13. וְהִנֵּה הִכֵּיתִי כַפִּי. *Sed ecce! complosi manum meam.* Ο΄. ἐὰν δὲ πατάξω χεῖρά μου (alia exempl. add. πρὸς χεῖρά μου[17]). Θ. καὶ ἰδοὺ ἐκρότησα χεῖρά μου.[18]

13. אֶל־בִּצְעֵךְ אֲשֶׁר עָשִׂית. *Propter quaestum tuum quem fecisti.* Ο΄. ἐφ᾽ οἷς συντετέλεσαι οἷς ἐποίησας. Σ. (ἐπὶ) πλεονεξίᾳ σου ἣν ἐποίησας.[19]

14. הֲיַעֲמֹד. *Num consistet.* Ο΄. εἰ (Σ. Θ. μὴ[20]) ὑποστήσεται.

תֶּחֱזַקְנָה. *Obfirmatae erunt.* Ο΄. κρατήσουσιν. Οἱ Γ΄. ἰσχύσουσιν.[21]

16. וְנִחַלְתְּ בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם. *Et profanata eris a te ipsa coram gentibus.* Ο΄. καὶ κατακληρονομήσω ἐν σοί. Ἀ. καὶ κατακληροδοτήσω . . . Σ. καὶ κατατρώσω σε ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν. Θ. καὶ βεβηλωθήσῃ . . .[22] Aliter: Ἀ. (juxta ed. 1mam) Θ. καὶ βεβηλώσω σε . . .[23]

18. לְסִיג. *In scoriam.* Ο΄. ἀναμεμιγμένοι. Σ. σκωρία. Θ. εἰς γίγαρτον.[24]

בְּתוֹךְ כּוּר. *In medio fornacis.* Ο΄. ἐν μέσῳ ※ Οἱ Γ΄. καμίνου ◂.[25]

סִגִּים כֶּסֶף הָיוּ. *Scoriae* (qui prius erant) *argentum facti sunt.* Ο΄. (ἐν μέσῳ) ἀργυρίου ἀναμεμιγμένος ἐστί. Ἀ. κρᾶμα ἀργυρίου ἦσαν. Σ. σκωρία ἀργυρίου ἐγένοντο. Θ. γιγαρτῶδες ἀργύριον ἐγενήθησαν.[26]

---

[8] Sic Comp., Codd. XII (in marg. sub ※, teste Montef.), 22 (cum ἐπὶ σέ), 23, alii. [9] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܢܝܦܝܢ ܐܝ̈ܕܝܐ ܥܠܝܟܝ ܘܥܕܪܝܢ ܠܟܝ. ܡܛܢܦܬܐ ܛܒ ܡܫܡܗܬܐ܀ Pro κατασείοντες τὰς χεῖρας (Act. Apost. xix. 33 in utraque versione) nescio an reponendum χειρονομοῦντες. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. ὕβρισαν. Θ. ἠτίμωσαν. [12] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. Vox ἦσαν abest a Codd. II (teste Maio), 48 (ante corr.), 88. (In Ed. Rom. casu, ut videtur, excidit λησταί.) [13] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Viri *detractores*, sive juxta Sym. et Theod., *dolosi*, quod in Hebraeo dicitur RACHIL." [14] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܝܫܘܬܐ܀ ܬ. ܙܐܡܐ (ΖΕΜΜΑ)܀ Cf. ad Cap. xxiii. 21. [15] Codd. 86, 88. [16] Iidem. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. [18] Codd. 86, 88. [19] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܝܘܬܪܢܐ ܕܝܠܟܝ ܗܘ ܕܥܒܕܬܝ܀ [20] Cod. 86, teste De Reg. [21] Codd. 86, 88. [22] Iidem. Ad Sym. Cod. 86 scribit καταστρώσω, invitis tum Syro-hex., qui affert: ܣ. ܘܐܕܩܪܟܝ (κεντήσω Job. vi. 4) ܩܕܡ ܥܡ̈ܡܐ܀ tum Hieron., qui Symmacho tribuit: *Et vulnerabo* (sive *confodiam*) *te in conspectu gentium.* [23] Hieron.: "Sive juxta Aquilae primam editionem et Theodotionem: *Et contaminabo te.*" Cf. Hex. ad Jesai. liii. 5. Jerem. xxxi. 5. Ezech. xxviii. 7. [24] Syro-hex. affert: Σ. *commixtio faeculenta* (ܡܘܙܓܐ ܬܠܝܓܐ). Θ. *in granum* (ܠܥܘܪܐ = ῥὼξ Jesai. xvii. 6). Hieron.: "Verbum Hebraicum SIG Symmachus *scoriam*, Aquilae prima editio στέμφυλον et γίγαρτον, quod utrumque *acinum vinacii* significat, interpretati sunt. Secunda autem ejus translatio et LXX vertere *commixtionem.*" Vox γίγαρτον improprie de *purgamento argenti* dictum legitur in Hex. ad Prov. xxv. 4. [25] Cod. Jes., et Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Codd. 23, 62, 147, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [26] Codd. 86, 88. Syro-hex.: Σ. σκωρία (ܡܘܙܓܐ ܬܠܝܓܐ). Θ. εἰς ἀργύριον *corruptum* (ܡܘܙܪܐ) ἐγενήθησαν. (Vox ܡܘܙܪܐ, Castello ignota, dicitur de *ovo vitiato et corrupto*, teste Ferrario in *Nomenclatore Syro*, necnon Lexico Syro-Arab. MS. Bibliothecae Ambrosianae: ܡܘܙܪܬܐ ܥܠ ܒܝ̈ܥܬܐ ܡܬܐܡܪ̈ܝܢ (sic) ܥܠ ܕܡܬܒ̈ܪܟܝܢ ܒܒܝܬܐ (sic) ܡܘܙܪܬܐ

19. לְסִגִּים. Οʹ. εἰς σύγκρασιν μίαν. Ἀ. (εἰς) κρᾶμα. Σ. (εἰς) σκωρίαν. Θ. (εἰς) γίγαρτα.[27]

20. לְהַנְתִּיךְ. *Ad liquefaciendum.* Οʹ. τοῦ (Σ. εἰς τὸ[28]) χωνευθῆναι.

וּבַחֲמָתִי. Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου ◂.[29]

וְהִנַּחְתִּי. *Et immittam.* Οʹ. καὶ συνάξω. Ἀ. καὶ ἀναπαύσομαι.[30] Ἄλλος· καὶ ἐπαφήσω.[31]

21. וְכִנַּסְתִּי אֶתְכֶם. *Et congregabo vos.* Οʹ. Vacat. ※ Σ. καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ◂.[32]

24. לֹא מְטֹהָרָה הִיא. *Quae non mundata est.* Οʹ. ἡ οὐ βρεχομένη. Σ. μὴ καθαρθεῖσα.[33]

לֹא גֻשְׁמָהּ בְּיוֹם זָעַם. *Non* erat *pluvia ejus in die irae.* Οʹ. οὐδὲ ὑετὸς ἐγένετο ἐπὶ σὲ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς (Ἄλλος· ἐμβριμήσεως[34]). Σ. ἐφʼ ἣν χειμὼν οὐκ ἐγένετο ἐν ἡμέρᾳ ἐπιτιμήσεως.[35]

25. קֶשֶׁר נְבִיאֶיהָ בְּתוֹכָהּ. *Conjuratio prophetarum ejus* est *in medio ejus.* Οʹ. ἧς οἱ ἀφηγούμενοι ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ἀ. σύστρεμμα ... Σ. συνωμοσία προφητῶν αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς. Θ. συστροφὴ προφητῶν αὐτῆς ...[36]

25. חֹסֶן. *Opes.* Οʹ. ἐν δυναστείᾳ. Ἄλλος· πλοῦτον.[37]

26. חָמְסוּ תוֹרָתִי. *Violaverunt legem meam.* Οʹ. ἠθέτησαν νόμον μου. Σ. ἐβιάζοντο τὸν νόμον μου.[38]

לְחֹל. *Et profanum.* Οʹ. καὶ βεβήλου. Σ. (καὶ) λαϊκοῦ.[39]

לֹא הוֹדִיעוּ. *Non indicaverunt.* Οʹ. οὐ διέστελλον. Ἀ. (οὐκ) ἐγνώρισαν. Σ. (οὐκ) ἐδίδασκον.[40]

הֶעְלִימוּ. *Absconderunt.* Οʹ. παρεκάλυπτον. Ἀ. ὑπερεῖδον. Σ. παρέβλεπον.[41]

וָאֵחַל. *Et profanatus sum.* Οʹ. Θ. καὶ ἐβεβηλούμην.[42] Alia exempl. καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν.[43]

27. לְאַבֵּד נְפָשׁוֹת. *Ad perdendum animas.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. τοῦ ἀπολέσαι ψυχάς ◂.[44]

28. טָחוּ לָהֶם תָּפֵל. *Obduxerunt iis tectorium.* Οʹ. ἀλείφοντες αὐτοὺς πεσοῦνται (Ἀ. ἄναλον. Σ. ἀναρτύτῳ. Θ. ἀφροσύνῃ[45]). Σ. οἱ ἐπέχριον αὐτοὺς ἀναρτύτῳ.[46] Ὁ Ἑβραῖος· ἤλειφον αὐτοὺς πήλῳ ἄνευ ἀχύρου.[47]

ܐܘܣܝܐ ܡܣܪܚܠܐ. Verbum formae Pael ܣܪܚ ponitur de fructibus qui *corrumpunt* s. *pervertunt* sapores suos in S. Ephraemi Carm. Nisib. XXIX, 120, ubi Bickell in *Addendis* confert Arabicum سَرِخَ, *corruptus est, computruit.* Affinis est vox aeque ignota ܣܪܘܪܐ, quam cum Graeca σκωρία commutavit Syrus noster in Hex. ad Psal. cxviii. 119. Aliam viam insistit Ceriani noster in literis ad nos quatuor abhinc annis scriptis: "Quid si esset ܣܪܚܘܢܐ adjectivum a ܣܪܚܐ, quod indicat *lutum arena carens* in Thoma a Novaria p. 261; ut liberius Noster ex contextu verterit vocem, *argentum luto commixtum?*") [27] Codd. 86, 88. [28] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Cod. 23. [29] Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 62, 147. Codd. 87, 88 pingunt: ※ ἐν τῇ (sic) ὀργῇ μου καὶ ἐν τῷ θ. μου ◂. [30] Codd. 86, 88. [31] Comp., Codd. 22, 23, alii: καὶ συνάξω, καὶ ἐπαφήσω, ex duplici versione. [32] Codd. 86, 88. Syro-hex. in textu: ※ ܘܐܟܢܫܟܘܢ ◂. [33] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. μὴ καθαρηθεῖσα. Syro-hex. affert: .ܠܐ ܐܬܕܟܝܬ .ܣ. [34] Cod. 62 in textu: ἐν ἡμέρᾳ ἐμβριμήσεως ὀργῆς. Fortasse est Aquilae. [35] Syro-hex. in continuatione: ܗܝ ܕܥܠܝܗ̇ ܣܬܘܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܟܐܐܐ. [36] Codd. 86, 88. Syro-hex. Symmacho continuat: .ܡܣܟܠܢܘܬܐ ܕܢܒܝܐ ܕܒܓܘܗ̇ ܒܡܨܥܬܗ̇. Cf. Hex. ad Jerem. xi. 9. [37] Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν δυναστείᾳ πλοῦτον, ex duplici versione. Cf. Hex. ad Jesai. xxxiii. 6. [38] Syro-hex. .ܣ. ܕܡܛܠܨܝܢ ܗܘܘ ܠܢܡܘܣܐ ܕܝܠܝ. [39] Codd. 86, 88. Syro-hex. .ܣ. ܥܠܡܢܝܐ. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxi. 4. [40] Iidem. [41] Iidem (cum ὑπερίδον), teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἄλλος· ὑπερίδον. Σ. παρέβλεπον. [42] Cod. 86, teste De Reg. [43] Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Cod. 86, teste De Reg.: Ἄλλως· ÷ καὶ τὰ σ. μ. ἐβεβήλουν. [44] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu Comp., Codd. 23, 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. De Reg. e Cod. 86 affert: Π. ※ τοῦ ἀ. ψυχάς. E contrario Parsons. ex eodem exscripsit: Σ. Π. ὥστε ἀ. ※ ψυχήν. [45] Codd. 86 (cum ἀνάλῳ, teste De Reg.), 88. Syro-hex. affert: Θ. ἀφροσύνῃ (ܠܫܛܝܘܬܐ). Cf. ad Cap. xiii. 10. [46] Syro-hex. .ܣ. ܕܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܒܡܕܡ ܕܠܐ ܡܬܒܠ. Codd. 86, 88: Σ. ἐπέχριον. [47] Schol. apud Nobil. Sic (cum ἀχύρων) Cod. XII in marg., qui post αὐτοὺς in alio marg. pingit: ἀναρτύτῳ.

28. לָהֶם (in posteriore loco). O′. Vacat. ※ Οἱ Γ′. αὐτοῖς ◂.[48]

29. עָשְׁקוּ עֹשֶׁק. *Vexarunt vexatione.* O′. ἐκπιεζοῦντες ἀδικίᾳ. Ἀ. Σ. ἐσυκοφάντησαν συκοφαντίαν.[49]

הוֹנוּ. *Oppresserunt.* O′. καταδυναστεύοντες. Ἀ. ἐβιάζοντο.[50]

עָשְׁקוּ בְּלֹא מִשְׁפָּט. *Vexarunt inique.* O′. οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματος. Σ. ἐσυκοφάντησαν ἀκρίτως.[51]

30. גֹּדֵר־גָּדֵר. *Qui exstruat maceriem.* O′. ἀναστρεφόμενον ὀρθῶς. Σ. Θ. οἰκοδομοῦντα φραγμόν.[52]

וְעֹמֵד בַּפֶּרֶץ. *Et stet in ruptura* (muri). O′. καὶ ἑστῶτα ※ ἐν διακοπῇ φραγμοῦ ◂[53] .. ὁλοσχερῶς. Θ. καὶ ἑστῶτα ἐν τῇ διακοπῇ.[54]

הָאָרֶץ. O′. τῆς ὀργῆς. Alia exempl. τῆς γῆς.[55]

31. כִּלִּיתִים. *Consumam eos.* O′. τοῦ συντελέσαι ※ Οἱ Γ′. αὐτούς ◂.[56] Σ. (τοῦ) ἀναλῶσαι (αὐτούς).[57]

CAP. XXIII.

3. זָנוּ. *Scortatae sunt.* O′. Vacat. ※ Οἱ Γ′. ἐπόρνευσαν.[1]

מֹעֲכוּ. *Compressa sunt.* O′. ἔπεσον. Ἀ. ἐκλάσθησαν. Σ. ἐμαλάχθησαν.[2]

וְשָׁם עִשּׂוּ דַּדֵּי בְּתוּלֵיהֶן. *Et ibi contrectaverunt mammas virginitatis earum.* O′. ἐκεῖ διεπαρθενεύθησαν ※ τιτθοὶ παρθενίων αὐτῶν ◂.[3] Σ. καὶ ἐκεῖ ἤκμασαν τιτθοὶ παρθενίων αὐτῆς.[4]

5. וַתַּעְגַּב. *Et amore exarsit.* O′. καὶ ἐπέθετο. Ἀ. καὶ ἐπεπόθησεν. Σ. καὶ ἠριθεύσατο. Θ. καὶ ὥρμησεν.[5] Aliter: Σ. *et effusa est.*[6]

6. לְבֻשֵׁי תְכֵלֶת. *Vestitos hyacinthinis.* O′. ἐνδεδυκότας ὑακίνθινα. Σ. ἠμφιεσμένους ἐν κατασκευῇ. Θ. ἐνδεδυμένους παντοίας.[7]

7. מִבְחַר. *Lectissimum.* O′. ἐπίλεκτοι. Σ. Θ. ἐπιθυμητοί.[8]

עָגְבָה. O′. ἐπέθετο. Ἀ. ἐπεπόθησεν. Σ. ἥδετο.[9]

8. עִשּׂוּ דַּדֵּי בְתוּלֶיהָ. O′. διεπαρθένευσαν αὐτήν. Σ. Θ. . . παρθένια αὐτῆς.[10]

---

[48] Cod. XII, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. αὐτοῖς. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [49] Codd. 86 (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ., teste De Reg.), 88. [50] Iidem. [51] Iidem. Syro-hex. ܐܠ ܕܒܕܝܢܐ .ܣ. ܥܒܕܘ. [52] Codd. 86, 88: Θ. οἰκοδ. φραγμόν. Syro-hex. vero: Σ. οἰκοδ. φραγμόν (ܒܢܝܐ ܣܝܓܐ). [53] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, qui reprobant ὁλοσχερῶς. [54] Codd. 86, 88 in continuatione. Copulam non agnoscit Parsons. [55] Sic Comp., Codd. XII, 23, 62, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [56] Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. III, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [57] Codd. 86, 88.

CAP. XXIII. [1] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [2] Codd. 86, 88. [3] Sic Codd. XII (cum παρθενείων), 87, 88. Syro-hex. sine aster. ܬܕܝܐ ܕܒܬܘܠܘܬܗܝܢ, cum scholio philologico: ܚܕܝܐ ܐܘ ܬܕܝܐ. Ad τὰ παρθένια cf. Jud. xi. 37. [4] Codd. 86, 88: Σ. (Cod. 86: Ἄλλος, teste De Reg.) ἤκμασαν τ. παρθενίων αὐτῆς. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἐκεῖ ἤκμασαν (ܐܬܥܠܡܘ). Cf. ad v. 21. [5] Codd. 86, 88 (uterque cum prava scriptura ἐπεποίθησεν). Theodotionis versionem fortasse respexit Hieron., Hebraea vertens: *Et insanivit* (sive *abiit*) *ad amatores suos.* (Notandus est usus paulo exquisitior verborum ἐριθεύεσθαι et ἐριθεία, de iis qui *quoquo modo gratiam sibi conciliare student*, specialiter de magistratibus *auram popularem nimio studio*, vel etiam *malis artibus captantibus*, cujus usus exemplum optimum et fere unicum praebet Aristot. Polit. V. 3. 9: Μεταβάλλουσι δ' αἱ πολιτεῖαι καὶ ἄνευ στάσεως, διά τε τὰς ἐριθείας, ὥσπερ ἐν Ἡραίᾳ· ἐξ αἱρετῶν γὰρ διὰ τοῦτο ἐποίησαν κληρωτάς, ὅτι ᾕρουντο τοὺς ἐριθευομένους· καὶ δι' ὀλιγωρίαν κ. τ. ἑ. Hic autem, et saepius in hoc capitulo, Symmachus, ad sensum vocis Hebraeae non inepte, de meretrice, amatores suos prensatione, affatu, quoquo modo sollicitante, pro suo reconditioris Graecitatis studio vocabulum adhibet.) [6] Syro-hex. ܘܐܬܐܫܕܬ. Cf. ad v. 20. Utrum vero Syrus noster alteram istius interpretis versionem nactus fuerit, an vocis difficilis ἠριθεύσατο sensum liberius expresserit, non ausim definire. [7] Cod. Jes. Cf. ad v. 12. [8] Codd. 86, 88. [9] Iidem. Aquilae lectionem (cum scriptura ἐπεποίθησεν) silet Parsons., tum hic, tum v. 9. Alter interpres pro עָגְבָה nescio an hic invenerit עָרְבָה, *grata fuit*, quod legitur in loco simillimo Cap. xvi. 37. [10] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܒܬܘܠܘܬܗ ܕܝܠܗ.

9. עָגְבָה. Ο΄. ἐπετίθετο. Ἀ. ἐπεπόθησεν. Σ. προσηριθεύσατο.[11]

10. שֵׁם. *Nomen* (celebre). Ο΄. λάλημα. Σ. ὀνομαστή.[12]

שְׁפוּטִים. *Judicia* (poenas). Ο΄. ἐκδικήσεις. Ἀ. Θ. κρίματα.[13]

11. עַגְבָתָהּ. *Amorem vehementem suum.* Ο΄. τὴν ἐπίθεσιν (Ἀ. ἐπιπόθησιν.[14] Σ. ἐριθείαν. Θ. ὁρμὴν[15]) αὐτῆς.

12. עָגָבָה. Ο΄. ἐπέθετο. Σ. ἠριθεύσατο.[16]

מִכְלוֹל. *Perfectionem.* Ο΄. εὐπάρυφα. Ἀ. συντέλειαν. Σ. ἐν κατασκευῇ. Θ. παντοῖα.[17]

14. אַנְשֵׁי מְחֻקֶּה. *Viros delineatos.* Ο΄. ἄνδρας ἐζωγραφημένους. Ἀ. ἀνδρῶν μίμημα.[18]

צַלְמֵי. *Imagines.* Ο΄. εἰκόνας. Ἀ. εἴδωλα.[19]

בַּשָּׁשַׁר. *Rubrica.* Ο΄. ἐν γραφίδι. Σ. Θ. ἐν χρώμασιν.[20]

15. אֵזוֹר. *Cingulum.* Ο΄. ποικίλματα. Σ. ζώνας.[21]

סְרוּחֵי טְבוּלִים. *Redundantes mitris* (gestantes mitras longe dependentes). Ο΄. παράβαπτα καί. Alia exempl. καὶ τιάραι βαπταί.[22] Σ. περιβλήματα.. Θ. χαλάσματα ἀναδεδεμένα.[23]

15. מַרְאֵה שָׁלִישִׁים כֻּלָּם. *Species ducum* erat *omnibus.* Ο΄. ὄψις τρισσὴ πάντων. Ἀ. ὅρασις σκυλευτῶν πάντες. Σ. εἰδέα τριστατῶν πάντων. Θ.. τρισσῶν..[24]

בְּנֵי־בָבֶל כַּשְׂדִּים. Ο΄. υἱῶν ※ Οἱ Γ΄. Βαβυλῶνος ◂ Χαλδαίων.[25]

17. דֹּדִים. *Amorum.* Ο΄. καταλυόντων. Ἀ. συζυγίας.[26] Θ. τιτθῶν.[27]

וַתֵּקַע. *Et aversa est.* Ο΄. καὶ ἀπέστη. Σ. καὶ ὠλιγοψύχησε (s. ἠκηδίασεν).[28]

19. לִזְכֹּר. *Recordando.* Ο΄. τοῦ ἀναμνῆσαι. Σ. διὰ τοῦ ἀναμνησθῆναί σε.[29]

20. וַתַּעְגְּבָה עַל פִּלַגְשֵׁיהֶם. *Et amore exarsit in moechos suos.* Ο΄. καὶ ἐπέθου ἐπὶ τοὺς Χαλδαίους. Σ. καὶ *effundebaris* πρὸς τοὺς παῖδας αὐτῶν. Θ. καὶ ἀνεπέδησας ἐπὶ τὰς ἐκλεκτὰς αὐτῶν.[30]

וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם. *Et fluxus seminis equorum fluxus eorum.* Ο΄. καὶ αἰδοῖα (Ἀ. βρόμος. Σ. ὅρμημα[31]) ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ αἱ διεγέρσεις αὐτῶν ὡς ἵππων.[32]

21. אֵת זִמַּת. *Scelus.* Ο΄. τὴν ἀνομίαν. Σ. τὸ μύσος. Θ. τὴν πορνείαν.[33]

בַּעְשׂוֹת מִמִּצְרַיִם דַּדַּיִךְ. *Dum contrectarentur*

---

[11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Theodoret. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 86, teste De Reg. [17] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ ܡܥܒܕܐ ܒܛܘܩܣܐ .ܣ, Graece, ni fallor, ἐγκατάσκευα, *artificiose elaborata* (cf. ad Cap. xxvii. 24), quae lectio alteri, ἐν κατασκευῇ (cf. ad v. 6), fortasse praeferenda est. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. Parsons. praeterea affert: "Θ. χρώματα 86. Sic, nisi χρώμασι, 88." Sed vid. notam seq. [20] Cod. 86, teste De Reg.: Θ. ἐν χρώμασιν. Syro-hex. autem: Σ. ἐν χρώμασιν (ܒܨܒܥܐ). Duplex versio, ἐν χρ. ἐν γραφίδι, est in Comp., Codd. 22 (cum ἐν γραφῇ), 23, aliis, et Theodoreto. [21] Codd. 86, 88. [22] Sic Codd. III, 23, 26, alii, et Theodoret. Syro-hex. ܘܬܐܓܐ ܨܒܝܥܐ. In Ald., aliis, est καὶ τιάρας βαπτὰς, s. καὶ τιαρα βαπτά. Vulg.: *et tiaras tinctas.* [23] Codd. 86, 88. Syro-hex. ad καὶ τιάραι in marg. affert: ◆ ܘܣܬܪܐ .ܐ ◆ ܬܟܣܝܬܐ .ܣ. Syriacum ܬܟܣܝܬܐ, *operimentum* (sp. capitis), Graece κάλυμμα, ἐπικάλυμμα, περικάλυμμα, vereor ut cum Graeco περίβλημα componi possit. Altera vox ܣܬܪܐ, Norbergio *cidares inclinatae*, a ܣܛܐ, *inclinatus est*, proculdubio pertinet ad χαλάσματα, quae non differre videntur a χαλαστὰ, *catenulae*, in lectione Theodotionis ad Exod. xxviii. 14, ubi Syrus noster itidem affert: ◆ ܣܛܝܬܐ .ܐ. [24] Lectiones Aquilae et Symmachi e Cod. Jes. exscripsit Montef. Codd. 86, 88: Ἀ. σκυλευτῶν. Σ. τριστατῶν (προστατῶν Cod. 88). Θ. τρισσῶν. Nobil. quidem [ex Theodoreto] affert: Σ. ὅρασις σκυλευτῶν πάντων; sed repugnat etiam Syrus noster, qui Symmacho tribuit: εἰδέα τριστατῶν (ܚܙܘܐ ܕܬܠܝܬܝܐ ܟܠܗܘܢ). [25] Cod. XII, teste Parsonsio. Cod. 86: Π. Βαβυλῶνος. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87. [26] Codd. XII, 86, 88. [27] Codd. 86, 88. [28] Syro-hex. .ܣ ◆ ܘܐܬܥܩܬ. [29] Idem: ◆ ܕܢܬܕܟܪܝܢ ܗܘ ܒܝܕ .ܣ. [30] Idem: ◆ ܘܡܬܐܫܕܐ ܗܘܝܬܝ ܠܘܬ ܛܠܝܐ ܕܝܠܗܘܢ .ܣ ◆ ܘܐܬܚܒܠܬ ܥܠ ܓܒܝܬܐ ܕܝܠܗܘܢ (sic) ܘܫܘܪܬܝ .ܬ. Pro *effundebaris* Symmacho fortasse vindicandum ἠριθεύου: certe De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ἠριθεύσω. Cf. ad v. 5. [31] Codd. 86, 88. [32] Polychronius apud Nobil. [33] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 27. Syro-hex. affert: ◆ ܛܢܦܘܬܐ .ܣ.

ab Aegyptiis mammae tuae. Ο΄. ἃ ἐποίεις ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ καταλύματί σου. Ἀ. ἐν τῷ ποιῆσαι Αἴγυπτον συζύγους σου. Σ. ὅποτε ἤκμασαν ἀπ' Αἰγύπτου οἱ τιτθοί σου.[34]

21. לְמַעַן שְׁדֵי נְעוּרָיִךְ. *Propter ubera adolescentiae tuae.* Ο΄. οὗ οἱ μαστοὶ νεότητός σου. Σ. ἕνεκεν μαστῶν νεότητός σου.[35]

22. אֵת אֲשֶׁר־נָקְעָה. *A quibus aversa est.* Ο΄. ἀφ' ὧν ἀπέστη. Ἀ. οἷς προσώχθισε.[36]

23. פְּקוֹד וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ. Ο΄. Σ. Θ. Φακοὺκ (Φακοὺδ), καὶ Σουὲ, καὶ Ὑχουέ (Κουέ). Ἀ. ἐπισκέπτην, καὶ τύραννον, καὶ κορυφαῖον.[37]

שָׁלִשִׁים. Ο΄. τρισσούς. Ἀ. σκυλευτάς. Σ. τριστάτας.[38]

רֹכְבֵי. *Equitantes.* Ο΄. ἱππεύοντας. Σ. ἐπιβάτας.[39]

24. הֹצֶן רֶכֶב וְגַלְגַּל וּבִקְהַל עַמִּים צִנָּה וּמָגֵן וְקוֹבַע יָשִׂימוּ עָלַיִךְ סָבִיב. *Cum armis, curribus et rotis, et cum multitudine populorum; scuta et clypeos et galeas disponent contra te circum.* Ο΄. ἀπὸ βορρᾶ, ἅρματα καὶ τροχοὶ μετ' ὄχλου λαῶν, θυρεοὶ καὶ πέλται (Σ. ἀσπίδες[40]), καὶ βαλεῖ φυλακὴν (Σ. Θ. καὶ περικεφαλαίαν θήσονται[41]) ἐπὶ σὲ κύκλῳ. Alia exempl. (ἀπὸ βορρᾶ) μεθ' ὅπλων καὶ ἁρμάτων καὶ τροχῶν καὶ πλήθους λαῶν, καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας περιθήσονται ἐπὶ σὲ, καὶ βαλοῦσι φυλακὴν ἐπὶ σὲ κύκλῳ.[42]

24. וּשְׁפָטוּךְ. *Et judicabunt te.* Ο΄. καὶ ἐκδικήσουσί σε. Ἀ. Σ. Θ. καὶ κρινοῦσί σε.[43]

25. וְאַחֲרִיתֵךְ (bis). *Et reliqua tua.* Ο΄. καὶ τοὺς καταλοίπους σου. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ τὰ) ἔσχατά (σου).[44]

תֵּאָכֵל בָּאֵשׁ. *Devorabitur igni.* Ο΄. πῦρ καταφάγεται. Alia exempl. ἐμπρήσουσιν ἐν πυρί; alia, ἐν πυρὶ ἀναλώσουσιν.[45]

26. תִּפְאַרְתֵּךְ. *Decoris tui.* Ο΄. τῆς καυχήσεώς (Σ. εὐπρεπείας. Θ. δόξης[46]) σου.

27. וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּתֵךְ מִמֵּךְ. *Et cessare faciam scelus tuum a te.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω (Οἱ Γ΄. καταπαύσω[47]) τὰς ἀσεβείας (Ἀ. συνταγήν. Σ. μυσαρίαν. Θ. πορνείαν[48]) σου ἐκ σοῦ. Σ. καὶ καταπαύσω τὴν μυσαρίαν σου ἀπὸ σοῦ.[49]

מֵאֶרֶץ. Ο΄. ἐκ γῆς. Σ. τὴν ἐκ γῆς.[50]

28. בְּיַד. Ο΄. εἰς χεῖρας. Ἀ. Θ. ἐν χειρί. Σ. εἰς χεῖρα.[51]

29. יְגִיעֵךְ. *Laborem* (quaestum) *tuum.* Ο΄. τοὺς πόνους (Ἀ. Σ. κόπους[52]) σου.

וְזִמָּתֵךְ. Ο΄. καὶ ἀσέβειά (Ἀ. συνταγή. Σ. μυσαρία. Θ. ζέμμα[53]) σου.

29, 30. וְזִמָּתֵךְ וְתַזְנוּתָיִךְ׃ עָשֹׂה אֵלֶּה לָךְ. *Et scelus tuum, et fornicationes tuae. Fient haec tibi.* Ο΄. καὶ ἀσέβειά σου, καὶ ἡ πορνεία σου

---

[34] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܐܡܬܝ ܕܐܬܥܫܢܘ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܡܪܒܝܢܝܬܟܝ ܀ Cf. ad v. 3. [35] Codd. 86, 88 in continuatione. [36] Iidem, qui προσώχθησεν scribunt. [37] Nobil. Cod. 86: Ἄλλος· ἐπισκέπτην κ.τ.ἑ. Hieron.: "*Nobiles, tyrannosque, et principes*, pro quibus in Hebraico habetur PHACUD, et SUE, et CUE; quas multi gentes orientales intelligunt, cum hujuscemodi nomina nec in Regum volumine, nec in Paralipomenon, neque in Jeremia ... aut in aliquo loco Scripturae sanctae inveniamus. Nec mirum, si LXX ipsa Hebraica posuerunt nomina, cum Sym. quoque et Theod. in eadem verba consentiant." Cod. 87 in textu: ※ Φακοὺθ, καὶ Σουὲ, καὶ Κουέ (◄). [38] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 15. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἄλλος· πάντας τριστάτας, et sic in textu Comp., Cod. 23. Etiam Hieron.: *omnes tristatas.* [39] Codd. 86, 88. [40] Iidem. [41] Cod. 86, teste De Reg. E contrario Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. καὶ π. θήσονται. [42] Sic Comp., Codd. 22 (in marg.), 23, 36, alii. In qua lectione verba, καὶ βαλοῦσι φ. ἐπὶ σὲ, e LXX petita sunt; cetera ad aliam versionem pertinere videntur. Ad haec, θυρεοὶ καὶ πέλται, καὶ βαλεῖ, Cod. XII in marg. apponit: ※ καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας ἐνδύσονται ἐπὶ σὲ, καὶ βαλοῦσιν. [43] Codd. 86, 88. [44] Iidem, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. καὶ ἔσχατά σου. [45] Prior lectio est in Codd. III, 26; posterior in Codd. 49, 68, aliis. Syro-hex. in marg. char. med.: ἀναλώσουσιν (ܢܓܡܪܘܢ) ἐν πυρί. De Reg. e Cod. 86 affert: Θ. ἄλλως· ἐμπρήσουσιν ἐν π. [46] Codd. 86, 88. [47] Iidem. [48] Iidem. [49] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܠܐ ܛܢܦܘܬܟܝ ܡܢܟܝ ܀ [50] Idem: ܣ. ܗܝ ܕܡܢ ܐܪܥܐ ܀ [51] Cod. 86, teste De Reg. [52] Codd. 86, 88. [53] Iidem.

ἐποίησε ταῦτά σοι. Σ. καὶ ἡ μυσαρία σου, καὶ ἡ πορνεία σου, ἔσται ταῦτά σοι.[54]

30. עַל אֲשֶׁר. *Propterea quod.* Ο΄. καὶ (ἐμιαίνου). Ἀ. ※ ἐπὶ οὗς ◂. Θ. ※ ἐφ' οἷς ◂.[55]

בְּגִלּוּלֵיהֶם. Ο΄. ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν (Οἱ Γ΄. εἰδώλοις[56]) αὐτῶν.

32, 33. הָעֲמֻקָּה וְהָרְחָבָה תִּהְיֶה לִצְחֹק וּלְלַעַג מִרְבָּה לְהָכִיל׃ שִׁכָּרוֹן וְיָגוֹן תִּמָּלֵאִי. (Calicem) *profundum et latum; eris* (s. *erit*) *in risum et in subsannationem; amplus* est *ad capiendum. Ebrietate et maerore repleberis.* Ο΄. τὸ βαθὺ καὶ τὸ πλατύ, ※ Θ. καὶ ἔσται εἰς γέλωτα καὶ εἰς μυκτηρισμὸν ◂,[57] καὶ τὸ πλεονάζον τοῦ συντελέσαι μέθην· καὶ ἐκλύσεως πλησθήσῃ. Σ. ἡ βαθεῖα καὶ εὐρύχωρος, ἔσται εἰς γέλωτα καὶ εἰς λαλιάν, ἡ πολλοὺς χωροῦσα, μέθης καὶ ἀνιάσεως πλησθήσῃ.[58]

33. כּוֹס שַׁמָּה וּשְׁמָמָה. *Calice stuporis et desolationis.* Ο΄. καὶ τὸ ποτήριον ※ ἀφανείας καὶ ◂[59] ἀφανισμοῦ. Ἀ. . . καὶ ἐρημίας. Σ. . . ἀδημονίας ※ καὶ ἀθυμίας.[60] Θ. ποτήριον ἀφανείας καὶ ἀφανισμοῦ.[61]

34. וּמָצִית וְאֶת־חֲרָשֶׂיהָ תְּגָרֵמִי וְשָׁדַיִךְ תְּנַתֵּקִי. *Et exsuges, et testas ejus* (calicis) *rodes* (lambes), *et ubera tua convelles.* Ο΄. ※ καὶ ἐκστραγγιεῖς ◂,[62] καὶ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς νουμηνίας αὐτῆς ἀποστρέψω. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ ἐκστραγγιεῖς), καὶ τὰ ὄστρακα αὐτοῦ κατατρώξεις ὡς ὄστεα, καὶ τοὺς μαστούς σου κατατιλεῖς.[63]

35. שְׂאִי זִמָּתֵךְ. *Porta scelus tuum.* Ο΄. λάβε τὴν ἀσέβειάν σου. Ἀ. πίε . .[64] Σ. ἆρον τὸ μύσος (s. τὴν μυσαρίαν) σου.[65]

36. הֲתִשְׁפּוֹט אֶת־אָהֳלָה. Ο΄. οὐ (alia exempl. εἰ) κρινεῖς (Οἱ λοιποί· κρίθητι[66]) τὴν Ὀόλαν. Ἀ. κρίθητι μετὰ Ὀόλας.[67]

37. וְאֶת־גִּלּוּלֵיהֶן נִאֵפוּ. *Et cum idolis suis moechati sunt.* Ο΄. τὰ ἐνθυμήματα (Ἀ. Σ. Θ. εἴδωλα[68]) αὐτῶν ἐμοιχῶντο. Σ. καὶ πρὸς τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἐμοιχῶντο.[69]

וְגַם. Ο΄. καί ※ Θ. γε ◂.[70]

לְאָכְלָה. *Ad cibandum* (ignem). Ο΄. δι' ἐμπύρων. Ἀ. Σ. Θ. εἰς βρῶσιν.[71]

38, 39. בַּיּוֹם הַהוּא (bis). Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[72]

39. וּבְשַׁחֲטָם אֶת־בְּנֵיהֶם לְגִלּוּלֵיהֶם וַיָּבֹאוּ. *Et cum immolarent filios suos idolis suis, etiam ingressi sunt.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ σφάζειν αὐτοὺς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ εἰσεπορεύοντο. Σ. καὶ ἐν τῷ θύειν αὐτὰς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, εἰσήρχοντο.[73]

וְהִנֵּה. Ο΄. καὶ ὅτι. Οἱ Γ΄. καὶ ἰδού.[74]

---

[54] Syro-hex. ܣ. ܘܛܢܦܘܬܟܝ ܘܙܢܝܘܬܟܝ ܢܗܘܝܢ ܠܟܝ ܗܠܝܢ. [55] Cod. 86, teste De Reg. [56] Codd. 86, 88. [57] Cod. Jes. Sic in textu Comp. (sine καὶ priore et εἰς posteriore), Ald. (sine καὶ), Codd. III (ut Ald.), 22 (sine εἰς), 23, 26 (ut Ald.), alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [58] Syro-hex. ܣ. ܥܡܝܩܬܐ ܘܪܘܝܚܬܐ. ܬܗܘܐ ܠܓܘܚܟܐ ܘܠܡܠܠܘܬܐ. ܗܝ ܕܠܣܓܝܐܐ ܡܚܝܠܐ. ܪܘܝܘܬܐ ܘܟܪܝܘܬܐ ܬܬܡܠܝܢ. Parsons. e Cod. 86 (ut videtur), 88: Σ. απολυε (sic) χωροῦσα μέθης καὶ ἀνιάσεως. In *Otio Norvic.* p. 62 pro απολυε, adhibito Syro nostro, correxeram ἡ πολλούς, quam scripturam in Cod. 86 exstare testatur De Reg. [59] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [60] Codd. 86, 88 (sine ※). [61] Cod. XII, et sub Θ. ※ (cum ἀφανίας) Cod. 86, teste De Reg. [62] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (※ ܘܬܡܨܝܢ ◂), et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 49, alii. [63] Codd. 86, 88 (qui καὶ ὡς ὄστρεα pro ὡς ὄστεα mendose habet). Post καὶ (sic) πίεσαι (s. πίῃ) αὐτὸ Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, in textum inferunt: καὶ ἐκστραγγιεῖς, καὶ τὰ ὄ. αὐτοῦ κατατρώξεις (καταφαγῇ Cod. 23), καὶ τοὺς μ. σου κατατιλεῖς. In lectione trium interpretum, quae Symmachi potissimum est, verba ὡς ὄστεα superflua esse videri possint, et ex corrupta repetitione τοῦ ὄστρακα nata. Sed legebantur a Syro nostro, qui Symmacho soli adjudicat: ܘܬܡܨܝܢ. ܘܚܣܦܘܗܝ ܬܟܣܣܝܢ ܐܝܟ ܓܪܡܐ. ܘܬܕܝܟܝ ܬܬܠܫܝܢ. Nimirum addidit ea interpres, ut vim Hebraei גָּרַם, *ossa derosit*, accuratius exprimeret. [64] Codd. 86, 88. [65] Syro-hex. ܣ. ܫܩܘܠܝ ܛܢܦܘܬܟܝ. [66] Theodoret.: τὸ, εἰ κρινεῖς [sic Comp., Ald., Codd. 23, 42, alii, et Syro-hex. in textu] οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, κρίθητι, ἡρμήνευσαν. [67] Cod. 86, teste De Reg. [68] Idem. [69] Syro-hex. ܣ. ܘܠܘܬ ܦܬܟܪܐ ܕܝܠܗܘܢ ܡܓܪܝܢ ܗܘܘ. [70] Cod. 86, teste De Reg. [71] Codd. 86, 88. [72] Codd. XII, 86. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 23, 62, 147. [73] Syro-hex. ܣ. ܘܟܕ ܕܒܚܝܢ ܗܘܝ ܠܒܢܝܗܘܢ ܠܦܬܟܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܥܠܝܢ ܗܘܝ. [74] Codd. 86, 88. Sic in textu Comp., Cod. 23.

40. אֲשֶׁר. Ο΄. οἷς. Σ. Θ. πρὸς οὕς.[75]

כָּחַלְתְּ. *Fucasti* (stibio). Ο΄. καὶ ἐστιβίζου. Ἀ. Θ. ἐστιμμίσω.[76]

41. שַׂמְתְּ עָלֶיהָ. *Posuisti super eam* (mensam). Ο΄. εὐφραίνοντο ἐν αὐτοῖς. Ἀ. Θ. ἐπέθηκας . . .[77]

42. וְקוֹל הָמוֹן שָׁלֵו בָהּ. *Et vox multitudinis secure agentis* erat *in ea.* Ο΄. καὶ φωνὴν ἁρμονίας (Ἀ. πλήθους. Σ. ὄχλου[78]) ἀνεκρούοντο. Σ. καὶ φωνὴ ὄχλου εὐθηνοῦντος ἦν ἐν αὐτῇ.[79] Θ. (καὶ φωνὴ) ἤχους εὐθηνίας ἐν αὐτῇ.[80]

סוֹבָאִים. *Ebriosi.* Ο΄. Vacat. ※ οἰνωμένους ↙.[81] Ἀ. μεθυόντων.[82]

43. לַבָּלָה נִאֻפִים. *Illi quae detrita erat adulteriis.* Ο΄. οὐκ ἐν τούτοις μοιχεύουσι; Ἀ. τοῦ κατατρῖψαι μοιχείας. Σ. παλαιοῦται μοιχείᾳ. Θ. τῇ παλαιούσῃ μοιχείας.[83]

עַתָּ יִזְנֶה (יִזְנוּ ק׳) תַזְנוּתֶיהָ וָהִיא. *Adhuc scortabitur scortationes suas etiam ipsa.* Ο΄. καὶ ἔργα πόρνης καὶ αὐτὴ ἐξεπόρνευσε. Ἀ. νῦν πορνεύουσιν . . . Σ. καιρὸς πορνείας . . .[84] Θ. καιρὸς πόρνης, πορνεία αὐτῆς.[85]

44. אִשֹּׁת הַזִּמָּה. *Feminas scelestas.* Ο΄. τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν. Ἀ. τὰς γυναῖκας τῆς συνταγῆς.[86]

45. יִשְׁפְּטוּ. Ο΄. καὶ ἐκδικήσουσιν. Ἀ. Θ. κρινοῦσιν.[87]

45. וּמִשְׁפַּט שֹׁפְכוֹת דָּם. *Et judicio effundentium sanguinem.* Ο΄. καὶ ἐκδικήσει αἵματος. Οἱ Γ΄. καὶ κρίσιν ἐκχεουσῶν αἷμα.[88]

47. אֶבֶן קָהָל. *Lapidibus congregatio.* Ο΄. λίθοις ὄχλων. Ἀ. Θ. . ἡ ἐκκλησία.[89]

וּבָרֵא אוֹתְהֶן בְּחַרְבוֹתָם. *Et caedat eas gladiis suis.* Ο΄. καὶ κατακέντει αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν. Θ. καὶ καθαρίσει αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν (s. ταῖς μαχαίραις) αὐτῶν.[90]

48. וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן־הָאָרֶץ. *Et cessare faciam scelus de terra.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω ἀσέβειαν ἐκ τῆς γῆς. Σ. ὅτι παύσω (s. καταπαύσω) μυσαρίαν ἀπὸ τῆς γῆς.[91]

כְּזִמַּתְכֶנָה. Ο΄. κατὰ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν. Ἀ. (κατὰ τὴν) συνταγήν . . Σ. (κατὰ τὰ) μύση . . Θ. (κατὰ τὴν) πορνείαν . .[92]

Cap. XXIII. 10. ÷ εἰς τὰς θυγατέρας ↙.[93] 29. ÷ καὶ τοὺς μόχθους σου ↙.[94]

Cap. XXIV.

2. אֶת־שֵׁם הַיּוֹם. *Nomen diei.* Ο΄. εἰς ἡμέραν. Οἱ Γ΄. τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας.[1]

אֶת־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה סָמַךְ. *Hoc ipso die appropinquavit.* Ο΄. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ÷ ἀφ᾽ ἧς ↙ ἀπηρείσατο (Ἀ. ἐπέστη. Θ. προέθετο[2]). Σ. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, προέθετο.[3]

---

[75] Cod. 86, teste De Reg. [76] Idem. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. Θ. ἐστιμίσω. [77] "Σ. Θ. ἐπέθηκας. Sic (cum Ἀ. pro Σ.) 88."—*Parsons.* De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. ἐπέθηκαν. In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, duplex versio est: ἐτίθης (s. ἐτίθεις) ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ εὐφρ. ἐν αὐτοῖς. [78] Codd. 86, 88. [79] Syro-hex. ܣ. ܘܩܠܐ ܕܟܢܫܐ ܕܡܬܒܣܡ ܗܘܐ ܒܗ. [80] Codd. 86, 88 (cum εὐθυνίας). [81] Sic Codd. XII (cum ειvομενους), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii. [82] Codd. 86, 88. [83] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. Ad Theod. pro μοιχείᾳ praetulimus μοιχείας, in quo consentiunt De Reg. et Syro-hex. Ceterum non multum tribuimus Aquilae versioni plane discrepanti, quam testatur Vajikra rabba fol. 203 d: תרגם עקילס פיליא פורני דהוא מבליא ניארא [נַיְרָא]; h. e. "Vertit Aquilas παλαιᾷ πόρνῃ, quod significat *decrepitam* eamque *adulteram*." Vid. Rud. Anger in libello *De Onkelo* etc. pp. 17, 25, 26.

[84] Codd. 86, 88. [85] Syro-hex. ܬ. ܠܗܕܐ ܕܥܬܝܩܐ ܙܒܢܐ ܕܓܘܪܐ ܐܘ ܓܘܪܐ ܕܙܒܢܐ ܕܙܢܝܬܐ. ܙܢܝܘܬܐ ܕܝܠܗ; h. e. ni fallor: Θ. τῇ πάλαι οὔσῃ (sic) καιρὸς μοιχείας (s. μοιχείας καιρὸς) πόρνης, πορνεία αὐτῆς. [86] Cod. 86, teste De Reg. [87] Codd. 86, 88. [88] Iidem. (Parsons. e Cod. 86 exscripsit ἐκχέουσιν, renuente De Reg.) Sic in textu cum κρίσει pro κρίσιν Comp. (cum ἐκχέουσιν), Cod. 23. Codd. 22 (in marg.), 36, alii, post μοιχαλίδος inferunt: καὶ κρίσει ἐκχεουσῶν αἷμα. [89] Codd. 86, 88. [90] Syro-hex. ܬ. ܘܢܕܟܐ ܐܢܝܢ ܒܣܦܣܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. [91] Idem: ܣ. ܕܐܫܒܘܩ ܛܢܦܘܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ. Cf. ad v. 27. [92] Codd. 86, 88. [93] Cod. 87. Syro-hex.: ÷ εἰς τὰς θ. αὐτῆς ↙. Pronomen est in Ald., Codd. III, XII, 22, 26, aliis. [94] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. XXIV. [1] Codd. 86, 88, qui pingunt: τὸ ὄν. ※ τῆς ἡμέρας. [2] Iidem. (In textu obelus est in Cod. 87.) [3] Syro-hex. ܣ. ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܢܐ. ܩܕܡ ܣܡ.

3. וּמְשֹׁל. *Et paraboliza.* Ο΄. καὶ εἰπόν. Ἀ. καὶ παροιμιάσῃ. Σ. καὶ παροιμίασαι. Θ. καὶ προβαλοῦ.[4]

הַמֶּרִי. Ο΄. τὸν παραπικραίνοντα. Ἀ. τὸν ἀλλάσσοντα.[5]

שְׁפֹת (in posteriore loco). *Appone.* Ο΄. Vacat. ※ ἐπίστησον ◄.[6]

4. נְתָחֶיהָ. *Frusta ejus.* Ο΄. τὰ διχοτομήματα. Ἀ. Σ. Θ. μέλη . .[7]

נֵתַח. Ο΄. διχοτόμημα. Οἱ Γ΄. μέλος.[8]

יָרֵךְ. *Femora.* Ο΄. σκέλος. Οἱ Γ΄. μηρόν.[9]

מַלֵּא. *Imple.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ※ πλήρης. Σ. πλήρωσον. Θ. πλήρη.[10]

5. לָקוֹחַ וְגַם דּוּר הָעֲצָמִים תַּחְתֶּיהָ. *Sume, et etiam* sit *rogus ossium* (coquendorum) *sub illa.* Ο΄. εἰλημμένων· καὶ ὑπόκαιε τὰ ὀστᾶ ὑποκάτω αὐτῶν. Σ. λάβε ἄλας, καὶ σύνθες τὰ ὀστᾶ κυκλοτερῶς ὑποκάτω αὐτῶν.[11]

6. הוֹצִיאָהּ. *Educ eam.* Ο΄. ἐξήνεγκεν ※ Οἱ Γ΄. αὐτήν ◄.[12]

7. עַל־צְחִיחַ סֶלַע. *Super levem petram.* Ο΄. ἐπὶ λεωπετρίαν. Ἀ. (ἐπὶ) λείαν πέτραν.[13]

9. אוֹי עִיר הַדָּמִים. *Heu! urbem sanguinis!* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. οὐαὶ πόλις τῶν αἱμάτων ◄.[14]

9. גַּם־אֲנִי. Ο΄. καὶ ἐγώ. Ἀ. Θ. ※ καίγε ◄ ἐγώ.[15]

הַמְּדוּרָה. *Pyram.* Ο΄. τὸν δαλόν. Θ. καὶ ἀνθρακιάν (s. ἐσχάραν).[16]

10. הָתֵם. *Consumatur.* Ο΄. ὅπως τακῇ. Ἀ. συντελέσω. Σ. ἀναλωθήσεται. Θ. ἐκλείψῃ.[17]

וְהַרְקַח הַמֶּרְקָחָה. *Et condiatur conditura.* Ο΄. καὶ ἐλαττωθῇ ὁ ζωμός (Ἀ. (ἡ) ἕψησις. Θ. (ἡ) σκευασία[18]). Σ. συνεψηθήσεται ἡ σκευασία (s. κατασκευή).[19]

וְהָעֲצָמוֹת יֵחָרוּ. *Et ossa adusta sint.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὰ ὀστᾶ συμφρυγήσονται ◄.[20]

11. וְהַעֲמִידֶהָ עַל־גֶּחָלֶיהָ רֵקָה. *Et ponatur super prunas suas vacua.* Ο΄. καὶ στῇ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ※ αὐτῆς, ἐξήφθη ◄.[21] Alia exempl. καὶ στῇ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ※ αὐτῆς κενὴ ἐξηψήθη ◄.[22]

וְחָרָה. *Et exuratur.* Ο΄. καὶ θερμανθῇ. Alia exempl. ※ ὅπως συμφρυγῇ ◄.[23]

וְנִתְּכָה בְתוֹכָהּ טֻמְאָתָהּ. *Et liquescat in medio ejus immunditia ejus.* Ο΄. καὶ τακῇ ἐν μέσῳ ἀκαθαρσίας αὐτῆς. Alia exempl. καὶ τακῇ ἐν μέσῳ ※ αὐτῆς ◄ ἀκαθαρσία (s. ἡ ἀκαθαρσία) αὐτῆς.[24]

---

[4] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Θ. καὶ παραβαλοῦ. [5] Cod. 86. Minus bene Cod. 88: Ἀ. τὸν παραλλάσσοντα. Cf. ad Cap. ii. 6. [6] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 23, 62. Cod. 86, teste De Reg.: Π. ※ καὶ ἐπίστησον. [7] Codd. 86, 88. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Syro-hex. ܣ̇. ܣܒ ܡܠܚܐ ܘܣܝܡ ܓܪ̈ܡܐ ܚܕܪܢܐܝܬ ܠܬܚܬ ܡܢܗܘܢ. Cod. 86: Σ. λάβε—κυκλοτερῶς (κυκλωτερως Parsons.). [12] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Cod. 62. [13] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxvi. 4, 13. Montef. edidit: Ἀ. λείαν πέτρας, notans: "MS. Jes., forte pro λείαν πέτραν. Idem in textu πετρίαν." Parsonsii amanuensis affert: Cod. XII in marg.: Ἀ. λιαυπέτραν (sic), de lectione textuali silens. [14] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22 (cum ὦ pro οὐαὶ), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [15] Cod. 86, teste De Reg. [16] Syro-hex. ܬ̇. ܘܦܚܡܬܐ. Cf. Aq. ad Psal. cxix. 4, et LXX ad Job. xli. 10 in Syro-hex. [17] Codd. 86 (cum ἐκλίψει, teste Parsons.), 88. [18] Iidem.

[19] Syro-hex. ܣ̇. ܢܬܒܫܠ ܬܘܩܢܐ ܐܘ ܬܘܩܢܐ. (Pro eodem Hebraeo Sym. ἄρτυσις et ἀρτύειν interpretatus est Job. xli. 22. Cant. Cant. viii. 2, quae voces per Syriacas ܡܒܣܡܐ et ܒܣܡ efferri solent.) [20] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 49, 86, alii. "In nonnullis libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] haec sequuntur, καὶ τὰ ὀστᾶ συμφρυγῇ; in nonnullis [Ald., Codd. 68, 228, 238] καὶ τὰ ὀστᾶ συντριβήσονται."—*Nobil.* [21] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 42, alii. Hieron.: *Et stet super carbones suos: incensa est.* Pro ἐξήφθη, ἐξηψήθη habent Comp. (cum ἐξεψήθη), Ald., Codd. 49 (cum καὶ ἐξηψ.), 68, 86, alii. [22] Sic Codd. XII (cum αὐτοὺς), et sine aster. Codd. 23, 62 (cum ἐξήφθη). Secundum hanc lectionem vox רֵקָה duplici versione gaudet. [23] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 62, alii. Eadem post θερμανθῇ in textum inferunt Ald., Codd. 26, 49, alii. Codd. 87, 88: καὶ θερμανθῇ (※) ὅπως φρυγῇ ◄. [24] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii, et Hieron.

11. תִּתֹּם חֶלְאָתָהּ. *Consumatur aerugo ejus.* Ο΄. καὶ ἐκλίπῃ (Σ. ἀναλωθῇ[25]) ὁ ἰὸς αὐτῆς.

12. תְּאֻנִים הֶלְאָת. *Molestiis fatigavit* me. Ο΄. Vacat. ※ ταπεινωθήσεται ὁ ἰός ◂.[26] Σ. ἐν φιλοπονίᾳ ἐγένετο σὺν κόπῳ.[27]

וְלֹא־תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת חֶלְאָתָהּ בְּאֵשׁ חֶלְאָתָהּ. *Nec exiit ex ea nimia aerugo ejus; per ignem aerugo ejus* (exibit). Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς πολὺς ὁ ἰὸς αὐτῆς· καταισχυνθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς. Ἀ. . . ἔχθρα ἰοῦ αὐτῆς ἐν πυρὶ (ἰὸς αὐτῆς).[28] Σ. καὶ οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς τὸ πλῆθος τοῦ ἰοῦ αὐτῆς . . .[29]

13. בְּטֻמְאָתֵךְ זִמָּה. *In immunditia tua* est *scelus.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ σου ζέμμα ◂.[30]

וְלֹא טָהַרְתְּ מִטֻּמְאָתֵךְ. *Et non purgata es ab immunditia tua.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου ◂.[31]

14. לֹא־אֶפְרַע. *Non absolvam* (sontes). Ο΄. οὐ διαστελῶ. Ἀ. Θ. οὐ διασκεδάσω. Σ. οὐχ ὑπερβήσομαι.[32]

וְלֹא־אָחוּס. *Et non parcam.* Ο΄. οὐδὲ μὴ ἐλεήσω. Πάντες· οὐδὲ μὴ φείσομαι.[33]

וְלֹא אֶנָּחֵם. *Nec me penitebit.* Ο΄. Vacat. ※ οὐδ᾽ οὐ μὴ παρακληθῶ ◂.[34]

14. וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ. *Et secundum facinora tua.* Ο΄. καὶ κατὰ τὰ ἐνθυμήματά (alia exempl. ἐπιτηδεύματά[35]) σου.

16. אֶת־מַחְמַד עֵינֶיךָ בְּמַגֵּפָה. *Desiderium oculorum tuorum plaga* (morte subita). Ο΄. τὰ ἐπιθυμήματα (Ὁ Ἑβραῖος· τὸ ἐπιθύμημα[36]) τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐν παρατάξει (Ἀ. ἐν πληγῇ[37]). Σ. τὴν μοῖραν (s. εἱμαρμένην) τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐν πληγῇ.[38]

וְלֹא תִבְכֶּה. *Nec flebis.* Ο΄. οὐδ᾽ οὐ μὴ κλαυσθῇς. Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. ※ οὐδ᾽ οὐ μὴ δακρύσῃς ◂.[39]

וְלוֹא תָבוֹא דִּמְעָתֶךָ. *Nec venient lacrymae tuae.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὐδ᾽ οὐ μὴ ἔλθῃ δάκρυά σοι ◂.[40]

17. הֵאָנֵק דֹּם מֵתִים אֵבֶל לֹא־תַעֲשֶׂה. *Ingemisce tacens, mortuos luctum ne facias.* Ο΄. στεναγμὸς αἵματος, ὀσφύος πένθος ἔσῃ. Σ. στέναζε σιγῶν, ἀνθρώπινον πένθος οὐ ποιήσῃ.[41]

פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ. *Tiara tua circumligata* sit *tibi.* Ο΄. οὐκ ἔσται τὸ τρίχωμά σου συμπεπλεγμένον ἐπὶ σέ. Σ. ὁ στέφανός σου ἐπικείσθω σοι.[42]

וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל־שָׂפָם וְלֶחֶם. *Et calceos tuos applicabis ad pedes*

---

[25] Codd. 86, 88. [26] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62, Hieron. Codd. 22, 23, alii: ταπεινωθήσεται (s. –θῇ) ὁ ἰὸς αὐτῆς, et sic (praem. καὶ) Comp. [27] Syro-hex. ܡ. ܒܪܚܡܬ ܥܡܠܐ ܗܘܬ ܥܡ ܠܐܘܬܐ. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 5. [28] Codd. 86, 88. [29] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܠܐ ܢܦܩܬ ܡܢܗ ܣܓܝܐܘܬܐ ܕܚܠܘܕܐ ܕܝܠܗ. [30] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex. (omnes cum ζέμμα, ܙܡܡܐ), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22 (sine τῇ), 23, 26, alii, quorum plerique ζέμα scribunt. Hieron.: "Quorum pleraque de Theodotione addita sunt, et verbum Hebraicum ZEMMA, pro quo nos *exsecrabilem immunditiam* interpretati sumus." Ad זִמָּה De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. συνταγῇ. Θ. μυσερά (sic). [31] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 49, alii, Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [32] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܡ. ܠܐ ܐܥܒܪ. Hieron. Hebraea vertit: *non transibo.* [33] Cod. 86. Codd. 22, 36, alii: οὐ φείσομαι, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω. [34] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (※ ܘܠܐ ܐܬܬܒܝܐܣ ◂). Parsons. e Cod. 86 affert: Π. Θ. Ο΄. οὐδ᾽ οὐ μὴ παρακληθῶ, silente De Reg. Hieron.: *nec deprecabilis ero.* Nescio an huc pertineat lectio: Ἀ. καὶ οὐκ ἐπιστρέψω, quam ad κρινῶ σε e Codd. 86, 88 exscripsit Parsons. [35] Sic Ald., Codd. 49, 68, 86, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [36] Nobil. ex Theodoreto. [37] Codd. 86, 88. [38] Syro-hex. ܡ. ܠܦܠܓܐ ܕܓܢܝܐ ܕܥܝܢܝܟ ܒܡܚܘܬܐ. [39] Cod. 86. Sic, om. Ο΄ et ※, Cod. 88. Cod. 62: οὐδ᾽ οὐ μὴ κλ., οὐδ᾽ οὐ μὴ δ. [40] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87 (cum οὐδὲ μὴ), 88 (sine ※), Syro-hex. [41] Cod. 86 (cum ποιήσῃς), teste De Reg. Parsons. affert: "Σ. στενάξεις σ. ἀ. π. οὐ ποιήσῃς 86. Sic, nisi στέναζε 88." Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλος· στέναζε σιγῶν [sic Cod. XII in marg.]. Ἄλλος· ἀνθρ. π. οὐ ποιήσῃ [sic Comp., Cod. 23]. Syro-hex. affert: ܡ. ܐܬܬܢܚ ܟܕ ܫܬܝܩ ܐܢܬ. ܘܐܒܠܐ (καὶ πένθος) ܐܢܫܝܐ ܠܐ ܬܥܒܕ. [42] Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex. ܟܠܝܠܟ ܢܗܘܐ ܣܝܡ ܥܠܝܟ.

tuos, et non obvelabis mystacem, et cibum. Ο΄. καὶ τὰ ὑποδήματά σου ἐν τοῖς ποσί σου· οὐ μὴ παρακληθῇς ἐν χείλεσιν αὐτῶν, καὶ ἄρτον. Σ. καὶ ἴσθι ὑποδεδεμένος τοὺς πόδας σου, καὶ οὐ μὴ περιβάλῃ ἐπὶ τὰ χείλη σου, καὶ δεῖπνον.[43]

18. וַתָּמָת אִשְׁתִּי בָּעָרֶב. *Et mortua est uxor mea vespere.* Ο΄. ὃν τρόπον ἐνετείλατό μοι ἑσπέρας. Alia exempl. ÷ ὃν τρόπον ἐνετείλατό μοι ↙, καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνή μου ἑσπέρας.[44]

19. מָה־אֵלֶּה לָּנוּ. *Quid* sunt *haec nobis.* Ο΄. τί ἐστι ταῦτα ※ ἡμῖν ↙.[45]

כִּי אַתָּה. Ο΄. ἃ σύ. Ἀ. ὅτι σύ.[46]

21. גְּאוֹן. *Decus.* Ο΄. φρύαγμα. Ἀ. καύχημα.[47]

וּמַחְמַל. *Et miseratio.* Ο΄. καὶ ὑπὲρ ὧν φείδονται. Σ. καὶ σπλαγχνίζονται.[48]

22. עַל־שָׂפָם לֹא תַעְטוּ. *Super mystacem non obvelabitis.* Ο΄. ἀπὸ στόματος αὐτῶν οὐ παρακληθήσεσθε. Σ. περὶ τὰ χείλη οὐ μὴ περιβάλησθε.[49]

23. וּפְאֵרְכֶם. *Et tiarae vestrae.* Ο΄. καὶ αἱ κόμαι ὑμῶν. Ἀ. καὶ οἱ κόσμοι ὑμῶν. Σ. καὶ στέφανοι ὑμῶν.[50]

וּנְמַקֹּתֶם. *Sed tabescetis.* Ο΄. καὶ (Σ. ἀλλὰ[51]) ἐντακήσεσθε.

וּנְהַמְתֶּם אִישׁ אֶל־אָחִיו. *Et fremetis unusquisque ad fratrem suum.* Ο΄. καὶ (alia exempl. καὶ οὐ[52]) παρακαλέσετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Σ. καὶ παρακληθήσεσθε ἕκαστος διὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Θ. καὶ στενάξετε...[53]

25. הֲלוֹא. Ο΄. οὐχί. Σ. ὅρα.[54]

אֶת־מָעֻזָּם. *Munimentum eorum.* Ο΄. τὴν ἰσχὺν ※ αὐτῶν ↙.[55]

מְשׂוֹשׂ. *Gaudium.* Ο΄. τὴν ἔπαρσιν. Σ. Θ. τὸ ἀγαλλίαμα.[56]

וְאֶת־מַשָּׂא. *Et id quod desiderat.* Ο΄. καὶ τὴν ἔπαρσιν. Ἀ. καὶ τὸ λῆμμα.[57]

27. אֶת־הַפָּלִיט. *Cum eo qui evaserit.* Ο΄. πρὸς τὸν ἀνασωζόμενον. Σ. πρὸς τὸν διαφεύγοντα.[58]

Cap. XXIV. 14. ÷ διὰ τοῦτο — παραπικραίνειν ↙.[59]

Cap. XXV.

2. שִׂים. Ο΄. στήρισον. Ἀ. Θ. θές. Σ. τάξον.[1]

3. יַעַן אָמְרֵךְ הֶאָח. *Propterea quod dixisti: Euge!* Ο΄. ἀνθ' ὧν ἐπεχάρητε. Σ. ἀνθ' ὧν εἶπες· εὖγε.[2]

4. לִבְנֵי־קֶדֶם. *Filiis Orientis.* Ο΄. τοῖς υἱοῖς Κεδέμ. Ἀ. Σ. Θ. τοῖς υἱοῖς ἀνατολῶν.[3]

טִירוֹתֵיהֶם. *Caulas suas.* Ο΄. ἐν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν. Ἀ. Θ. ἐπαύλεις αὐτῶν. Σ. μάνδρας αὐτῶν.[4]

---

[43] Syro-hex. in continuatione: ܘܗܘܝ ܣܝܡ ܡܣܐܢ̈ܝܟ. ܘܠܐ ܬܬܥܛܦ ܥܠ ܣܦܘ̈ܬܟ. ܘܠܚܡܐ ܐܣܬܥܡ. [44] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (cum καὶ ἑσπέρας ἀπ. ἡ γ. μ.), 23, 26, 36 (ut 22), alii. [45] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36 (cum ὑμῖν), 62. [46] Cod. 86, teste De Reg. [47] Codd. 86, 88. Parsons. e Cod. 86 affert: Θ. καύχημα, repugnante De Reg. [48] Iidem. [49] Iidem (cum περιβάλεσθε). Minus bene Syro-hex.: Σ. περὶ τὰ χ. σου περιβαλεῖσθε (ܥܠ ܣܦܘ̈ܬܐ ܕܝܠܟ ܬܬܥܛܦܘܢ). [50] Codd. 86, 88. [51] Cod. 86, teste De Reg. [52] Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [53] Syro-hex. ܣ. ܘܬܬܒܝܐܘܢ ܟܠ ܚܕ ܥܡ ܐܚܘܗܝ. ܬ. ܘܬܬܢܚܘܢ. [54] Codd. 86, 88. [55] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [56] Codd. 86, 88. De Reg. vero e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. τὸ ἀγαλλίαμα. [57] Iidem. [58] Iidem. [59] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Illudque ab eis [LXX] additum est, quod in Hebraico non habetur, et obelo praenotandum est: *Propterea—ad irritandum.*"

Cap. XXV. [1] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xiii. 17. xxi. 2. [2] Syro-hex. ܣ. ܚܠܦ ܗܝ ܕܐܡܪܬ: ܐܘ ܫܦܝܪ. [3] Cod. 86, teste De Reg. Theodoret.: Υἱοὺς Κεδὲμ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ υἱοὺς ἀνατολῶν ἡρμήνευσαν. Scholium apud Nobil.: Τινὲς μὲν ἡρμήνευσαν Σαρακηνῶν· κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἔκδοσιν, ἀνατολῶν, ἡρμήνευσαν. "*Tertia* autem illa editio lapsu graphico inducta videtur. Cum enim legeretur, κατὰ δὲ τὴν Γ΄ [immo τὴν τῶν Γ΄] ἔκδοσιν, illud Γ΄ quispiam τρίτην legerit, cum sit legendum τριῶν."—*Montef.* *Tertia* ed. est, opinor, Theodotionis, juxta Syrum nostrum: ܬ. ܠܒܢ̈ܝ ܡܕܢܚܐ. [4] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons.: "Ἀ. Θ. ἐν τοῖς ἐπαύλοις 86. Ἀ. Θ. ἐπαυλεις 88."

4. מִשְׁכְּנֵיהֶם. *Tentoria sua.* Ο΄. τὰ σκηνώματα αὐτῶν. Οἱ Γ΄. τὰς σκηνὰς αὐτῶν.[5]

חֲלָבֵךְ. *Lac tuum.* Ο΄. τὴν πιότητά σου. Ἀ. Σ. Θ. γάλα σου.[6]

5. אֶת־רַבָּה. *Rabba.* Ο΄. τὴν πόλιν τοῦ Ἀμμών. Οἱ Γ΄. Ῥαβά.[7]

6. בְּכָל־שָׁאטְךָ. *In omni contemptu tuo.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ἐν ὅλῃ τῇ διαθέσει σου. Θ. σὺν πᾶσι τοῖς μετὰ σοῦ.[8]

7. הִנְנִי. Ο΄. Vacat. ※ ἰδοὺ ἐγώ ◂.[9]

לְבַג (לְבַז ק׳). *In cibum* (s. *direptionem*). Ο΄. εἰς διαρπαγήν. Θ. εἰς προνομήν.[10]

8. וְשֵׂעִיר. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ Σηείρ ◂.[11]

9. מֵהֶעָרִים מֵעָרָיו. *Ab urbibus, ab urbibus* (inquam) *ejus.* Ο΄. ἀπὸ (τῶν) πόλεων, ※ Οἱ Γ΄. ἀπὸ πόλεων αὐτῶν ◂.[12]

בֵּית הַיְשִׁימוֹת. Ο΄. οἶκον Βεθασιμούθ (Σ. Ἰσιμούθ[13]).

בַּעַל מְעוֹן וְקִרְיָתָיְמָה. *Baal-meon et usque ad Kiriathaim.* Ο΄. ἐπάνω πηγῆς πόλεως παραθαλασσίας. Ἀ. Θ. Βεελμεὼν καὶ Καριαθαΐθ.[14]

10. וּנְתַתִּיהָ לְמוֹרָשָׁה. *Et dabo eam in possessionem.* Ο΄. δέδωκα αὐτῷ εἰς κληρονομίαν (Σ. εἰς λῆμμα[15]). Ἄλλος· καὶ δώσω αὐτὴν εἰς ἔξαρσιν.[16]

בַּגּוֹיִם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν τοῖς ἔθνεσιν ◂.[17]

12. נָקָם. *Vindictam.* Ο΄. ἐκδίκησιν (alia exempl. add. ἐν μήνιδι[18]). Σ. μῆνιν.[19]

בָּהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν αὐτοῖς ◂.[20] Σ. ἀπ᾽ αὐτῶν.[21]

13. מִתֵּימָן וּדְדָנֶה. *A Theman et usque ad Dedan.* Ο΄. καὶ ἐκ Θαιμὰν διωκόμενοι. Alia exempl. καὶ ἐκ Θαιμὰν καὶ Δαιδὰν διωκόμενοι.[22]

14. בְּיַד. Ο΄. ἐν χειρί. Σ. διὰ χειρός.[23]

15. בִּנְקָמָה. Ο΄. ἐν ἐκδικήσει. Σ. ἐν μήνει.[24]

וַיִּנָּקְמוּ. *Et vindicaverunt se.* Ο΄. καὶ ἐξανέστησαν. Ἀ. Θ. καὶ ἐξεδίκησαν.[25]

בִּנְפֶשׁ. Ο΄. ἐκ ψυχῆς. Σ. ἐξ ὅλης ψυχῆς.[26]

---

[5] Cod. 86, teste De Reg. [6] Codd. 86, 88 (sine Θ.). [7] Iidem. [8] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Ἀ. ἐν ὅλῃ δ. σου. Σ. σύμπασι τοῖς μετὰ σοῦ (שָׁאטְךָ). In textu post ἐκ ψυχῆς σου Cod. 62 infert: σὺν πᾶσι τ. μ. σοῦ. [9] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod nos interpretati sumus, *et Seir*, in LXX non habetur, sed de Theodotionis editione additum est." [12] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: ἀπὸ τῶν π. ἀπὸ π. αὐτῶν; et sic sine αὐτῶν Codd. III, 26, alii. [13] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Σ. ἐσιμούθ. Scholium (ܣܟܘܠܝܘܢ) S. Severi in marg. Syro-hex.: Τὸ μὲν βαὶθ (ܒܝܬ) οἶκον σημαίνει· τὸ δὲ ἀσιμοὺθ, ὄνομα εἰδώλου. [14] Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, post παραθαλασσίας inferunt: τὴν Βαελμὼν καὶ τὴν Καριαθέμ. Hieron.: "Pro quibus nescio quid volentes LXX interpretati sunt, *domum Beth Jasimuth*, cum hoc vocabulum *villam desertam* significet: Beelmeon quoque usque hodie in Moab vicus sit maximus, quem illi verterunt, *super fontem*, et Cariathaim, *civitatem maritimam*." [15] Syro-hex. ܠܡܫܩܠܐ ܣ. Cf. 4 Reg. ix. 25 in Syro-hex. Norberg. vertit: *in elatum*. [16] Post κληρονομίαν Codd. 23, 48, alii, duplicem versionem inferunt: καὶ δώσω αὐτὴν εἰς ἔξαρσιν (h. e. *in expulsionem*, ex usu Hebraei הוֹרִישׁ, *expulit*). [17] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [18] Sic Codd. 22, 23 (cum μηνι), 36, alii, et Theodoret. Scholium [S. Severi] apud Nobil. [et Syro-hex.]: Εὗρον ἔν τινι ἀντιγράφῳ κείμενον, ἐκδίκησιν ἐν μηνί (ܒܝܪܚܐ), ἐν μήνει)· καὶ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην τινὲς τῷ μηνὶ (ܠܝܪܚܐ ܗܘ, τὸ μήνει) ὀξυτόνως ἀνέγνωσαν (ܒܚܪܝܢܐ ܕܢܩܪܘܢ ܐܝܟ ܩܪܝܢܐ), τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐπὶ τῆς μήνιδος κεῖται. [19] Codd. 86, 88. Iidem ad vv. 14, 15 pro ἐκδίκησιν et ἐκδικήσει Symmacho μῆνιν et μήνει vindicant. [20] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [21] Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, alii, et Theodoret. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἐπ᾽ αὐτῶν, ubi errorem suspicor. [22] Sic Codd. 22 (cum Δωδὰν), 23 (cum Δὰν), 36, 48, alii, et Syro-hex. (cum ܕܝܕܢ). Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. καὶ ἐκ Δαιδὰν, invitis libris. [23] Cod. 86, teste De Reg. [24] Codd. 86, 88. Sic in textu (cum μήνιδι) Codd. 22, 23 (cum μηνι), 36, alii. Montef., a Drusio deceptus, ad בִּשְׁאָט, Ο΄. ἐπιχαίροντες, affert: Ἄλλ. ἐν μηνίδι (sic). [25] Codd. 86, 88. [26] Cod. 86, teste Parsonsio. De Reg. ex eodem affert: Ἄλλος· ἐξ ὅλης ψ. Sic in textu Cod. 23.

15. לְמַשְׁחִית אֵיבַת עוֹלָם. *In perniciem inimicitia aeterna.* Ο΄. τοῦ ἐξαλεῖψαι ἕως ἑνός (alia exempl. ἕως αἰῶνος[27]). Σ. εἰς διαφθορὰν κατ' ἔχθραν αἰώνιον.[28]

16. אֶת־כְּרֵתִים. *Crethaeos.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. τοὺς ◄[29] Κρῆτας. Ἀ. Χερεθθιείν. Σ. ὀλεθρίους. Θ. Καριθείμ.[30]

חוֹף הַיָּם. *Litoris maris.* Ο΄. τὴν παραλίαν. Alia exempl. τὴν παραθαλασσίαν.[31] Πάντες· τὴν παραλίαν.[32]

17. בְּתוֹכְחוֹת חֵמָה. *In castigationibus iracundiae.* Ο΄. Vacat. ※ ἐν ἐλεγμοῖς θυμοῦ ◄.[33]

Cap. XXV. 8. ÷ Ἰσραὴλ καί ◄. 17. ÷ τοὺς κατοικοῦντας ◄.[34]

CAP. XXVI.

1. בְּאֶחָד. Ο΄. μιᾷ. Σ. πρώτῃ.[1]

2. יַעַן אֲשֶׁר. Ο΄. ἀνθ' οὗ. Alia exempl. ἀνθ' ὧν ※ Σ. ὅτι ◄.[2]

צֹר. Ο΄. Σόρ. Οἱ λοιποί· Τύρος.[3]

דַּלְתוֹת הָעַמִּים. *Portae* (emporium) *populorum.* Ο΄. ἀπόλωλε τὰ ἔθνη. Οἱ Γ΄. αἱ θύραι τῶν λαῶν.[4]

2. הָחֳרָבָה. *Vastata est.* Ο΄. ἠρήμωται. Σ. ἐκενώθη.[5]

3. הִנְנִי. Ο΄. ※ ἰδοὺ ἐγώ ◄.[6]

4. חוֹמוֹת צֹר. *Muros Tyri.* Ο΄. τὰ τείχη Σόρ. Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. (τὰ τείχη) σου.[7]

וְהָרְסוּ. *Et diruent.* Ο΄. καὶ καταβαλοῦσι. Alia exempl. καὶ καθελοῦσιν.[8]

לִצְחִיחַ סָלַע. *In levem petram.* Ο΄. εἰς λεωπετρίαν ※ Ἀ. Θ. πέτρας ◄.[9]

5. לָבַז. *In direptionem.* Ο΄. εἰς προνομήν. Ἀ. Σ. εἰς διαρπαγήν.[10]

7. וְקָהָל. *Et multitudine.* Ο΄. καὶ συναγωγῆς. Ἀ. Θ. καὶ ἐκκλησίας.[11]

8. דָּיֵק. *Turrem speculatoriam.* Ο΄. προφυλακήν. Ἀ. τεῖχος. Σ. ἀποτείχισμα. Θ. χαράκωσιν.[12]

סֹלְלָה. *Aggerem.* Ο΄. χάρακα. Ἀ. Θ. πρόσχωμα. Σ. τάφρον.[13]

וְהֵקִים עָלַיִךְ צִנָּה. *Et constituet contra te clypeum.* Ο΄. καὶ περίστασιν (alia exempl. βελοστάσεις[14]) ὅπλων.

9. וּמְחִי קָבָלּוֹ יִתֵּן בְּחֹמוֹתָיִךְ. *Et percussionem tormentorum bellicorum ejus diriget in muros tuos.* Ο΄. καὶ τὰς λόγχας ÷ αὐτοῦ ◄ ἀπέναντί σου δώσει. τὰ τείχη σου. Ἀ. καὶ προδρόμους

---

[27] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex. Hieron.: *usque in aeternum.* [28] Syro-hex. ܠܡ. ܠܚܒܠܐ ܕܡܣܡܟܢܘܬܐ ܕܠܥܠܡ. Codd. 86, 88: Σ. κατ' ἔχθραν αἰώνιον. Montef. e Cod. Jes. [in marg.] affert: ※ τοῦ διαφθεῖραι ἐκ ψυχῆς κατ' ἔχθραν αἰώνιον, et sic in textu Cod. 23. [29] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 87. [30] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. τοὺς ὀλεθρίους (ܠܡܚܒܠܢܐ). Hieron.: "*Interfectores*, pro quo nescio quid volentes, *Cretenses* interpretati sunt, cum et Aq. et Sym. et Theod. ipsum verbum Hebraicum CHORETHIM, vel *interfectores*, vel *interfectionem* verterint." Cf. Hex. ad Zeph. ii. 5. [31] Sic Ald., Codd. III, XII (in marg.), 26, 42, alii. [32] Cod. 86, teste De Reg. [33] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 23, 62, 147. Hieron.: *in vindicta furoris.* [34] Cod. 87, Syro-hex. In v. 8 Cod. 87 pingit: ÷ Ἰσραὴλ ◄ καί.

CAP. XXVI. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Idem. Sic sine aster. Cod. 62. [3] Cod. Jes. Sic Cod. 86, teste De Reg., qui ad v. 3 ex eodem affert: Οἱ Γ΄. Τύρε, et ad v. 15: Οἱ Γ΄. Τύρῳ. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. [6] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἰδοὺ ※ ἐγώ ◄. Haec, ἰδοὺ ἐγώ, in nullo libro Graeco desiderantur. [7] Cod. 86, et, om. Ο΄, Cod. 88. Sic in textu Codd. 23, 26, 62. [8] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 42. Montef. ad וְשִׁחֲתוּ lectionem refert, invitis libris. [9] De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Ο΄. Θ. ※ πέτρας. Parsons.: "Ἀ. Σ. Θ. ※ πέτρας 86. Sic, om. Σ. et ※, 88." Cf. ad Cap. xxiv. 7. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. 86. Parsons. e Cod. 88 affert: Ἀ. ἐκκλησίας. [12] Codd. 86, 88. [13] Iidem. In textu post περιοικοδομήσει σε (sic) Codd. 22 (om. σοι), 23 (cum περιβαλεῖ pro βαλεῖ), 36, alii, inferunt: καὶ βαλεῖ σοι τάφρον, quae dupliciter vertunt Hebraea, וְשָׁפַךְ עָלַיִךְ סֹלְלָה. [14] Sic Codd. III, XII (in marg.), 26, 42 (om. ὅπλων), 106. (Pro περίστασιν Syro-hex. obscure vertit ܠܘܚܡܐ ܕܙܝܢܐ.)

αὐτοῦ (δώσει)... Θ. καὶ πρόσκρουσμα ἐνσεισμοῦ αὐτοῦ δώσει ἐν τοῖς τείχεσί σου.[15]

10. עִיר מְבֻקָּעָה. *Urbem perruptam.* Ο΄. εἰς πόλιν ἐκ πεδίου. Ἀ. (πόλιν) ἐρρηγμένην. Σ. (πόλιν) περιεσχισμένην.[16]

11. אֶת־כָּל־חוּצוֹתַיִךְ. *Omnes plateas tuas.* Ο΄. πάσας τὰς πλατείας (Ἀ. ἐξώτατα. Σ. ἄμφοδα. Θ. ἐξόδους[17]). Alia exempl. ※ σὺν ◂ πάσας τὰς πλατείας σου.[18]

וּמַצְּבוֹת. *Et statuae.* Ο΄. καὶ τὴν ὑπόστασιν. Θ. καὶ τὰς στήλας.[19]

13. וְהִשְׁבַּתִּי. *Et cessare faciam.* Ο΄. καὶ καταλύσει. Alia exempl. καὶ καταλύσω.[20]

כִּנּוֹרַיִךְ. *Citharарum tuarum.* Ο΄. τῶν ψαλτηρίων (Θ. ὀργάνων[21]) σου.

14. לִצְחִיחַ סֶלַע. Ο΄. λεωπετρίαν Ἀ. Θ. ※ πέτρας ◂. Σ. ψιλὴν πέτραν.[22]

15. מִקּוֹל. *A sonitu.* Ο΄. ἀπὸ φωνῆς. Σ. (ἀπὸ) ψόφου.[23]

בֵּהָרֵג הֶרֶג. *Cum occisi fuerint occisione.* Ο΄. ἐν τῷ σπάσαι μάχαιραν. Θ. ἐν τῷ ἀνῃρῆσθαι ἀνῃρημένον.[24]

16. אֶת־מְעִילֵיהֶם. *Tunicas eorum.* Ο΄. τὰς μίτρας ÷ ἀπὸ τῶν κεφαλῶν ◂ αὐτῶν.[25] Ἀ. τὰς ἐφαπτίδας αὐτῶν. Σ. τὰ ἐπενδύματα αὐτῶν. Θ. τὰς ἐπενδύτας αὐτῶν.[26]

16. חֲרָדוֹת יִלְבָּשׁוּ. *Terroribus induentur.* Ο΄. ἐκστάσει ἐκστήσονται. Σ. ἔκπληξιν ἐνδύσονται.[27]

לִרְגָעִים. *Singulis momentis.* Ο΄. τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν. Σ. περὶ τῶν αἰφνιδίων.[28]

17. וְאָמְרוּ לָךְ. Ο΄. καὶ ἐροῦσί ※ σοι ◂.[29]

אֵיךְ אָבַדְתְּ נוֹשֶׁבֶת. *Quam periisti, habitata.* Ο΄. πῶς κατελύθης. Alia exempl. πῶς ἀπώλου καὶ κατελύθης.[30] Ἀ. Θ. ※ [σὺ] ἀπώλου ◂.[31] Σ... κατῳκισμένη.[32]

אֲשֶׁר הָיְתָה חֲזָקָה בַיָּם הִיא וְיֹשְׁבֶיהָ. *Quae fuit potens in mari, ipsa et incolae ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἥτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν θαλάσσῃ (Σ. ἡ κρατοῦσα τῆς θαλάσσης[33]), αὐτὴ καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν ◂.[34]

18. יוֹם. *Die.* Ο΄. ἀπὸ ἡμέρας. Σ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ.[35]

וְנִבְהֲלוּ הָאִיִּים אֲשֶׁר־בַּיָּם מִצֵּאתֵךְ. *Et perturbabuntur insulae quae in mari* sunt *ob exitum* (excidium) *tuum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ταραχθήσονται αἱ νῆσοι ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπὸ τῆς ἐξοδίας σου ◂.[36]

---

[15] Codd. 86, 88. Ad καὶ τὰς λ. ÷ αὐτοῦ ◂ (sic cum obelo Codd. 86, 87) Cod. XII in marg. affert: καὶ τοὺς κριοὺς αὐτοῦ. Mox ad ἐν ταῖς μαχαίραις Montef. affert: "Ἀλλ. ἐν τοῖς ὅπλοις, quae lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 51, 231. [16] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. Σ. ἐρριγμένην (sic) περιεσχισμένην. (Notanda est forma praeteriti passivi ἔρρηγμαι, cujus in simplici verbo exemplum non succurrit. Compositum διερρηγμένος legitur Prov. xxiii. 21.) [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. 87. Pronomen est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [19] Codd. 86, 88. [20] Montef. ex Drusio affert: "Ἀλλ. καταλύσω. Sic solus Cod. 23. Hieron.: *et destruam.* [21] Codd. 86, 88. [22] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 5. Cod. 62 in textu: εἰς λεωπετρίαν πέτρας. Parsons. affert: "Σ. ψιλὴν πέτραν 86, 88. Θ. πέτρας 86." [23] Codd. 86, 88. [24] Iidem. [25] Sic cum obelo Codd. 86, 87. [26] Cod. 86, teste De Reg. Parum accurate, ut videtur, Parsonsii amanuensis: "Ἀ. ἀφαπίδας. Σ. ἐπενδύματα. Θ. ἐπιδύτας. Sic, nisi ἀφωπτίδας, 88." Vox probae notae ἐφαπτὶς, *vestis exterior militaris, sagum,* a J. Polluce (IV, 116) describitur: συστρεμμάτιόν τι φοινικοῦν ἢ πορφυροῦν, ὃ περὶ τὴν χεῖρα εἶχον οἱ πολεμοῦντες ἢ οἱ θηρῶντες. Ad Theodotionis ἐπενδύτην cf. Hex. ad Jesai. lix. 17, ubi ἐπιδύτην retinere nos induxit hic ipse Ezechielis locus, ut a Parsonsio exscriptus est. [27] Codd. 86, 88. [28] Iidem. Cf. Hex. ad Job. vii. 18. Ezech. xxxii. 10. [29] Sic cum aster. Cod. 87, Syro-hex. Pronomen abest ab Ald., Codd. 36, 48, 49, aliis. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Syro-hex., et Hieron. [31] Cod. 86, teste De Reg., ubi delendum videtur σύ. Cod. XII affert: ※ Θ. ἀπώλου καὶ κατελύθης. Sic in schedis Bodleianis, pro eo quod Montef. falso exscripsit: ※ Θ. καὶ ἀπόλου καὶ κατ. [32] Codd. 86, 88. [33] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: "Σ. ἐπικρατοῦσα θαλάσσης 86. Sic, nisi ἡ κρατοῦσα θαλάσσης, 88." [34] Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum ἐν τῇ θ.), Ald., Codd. III, 22 (ut Comp.), 23 (idem), 26, alii, Hieron., et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [35] Cod. 86, teste De Reg. [36] Cod. Jes., teste Parsonsio

18. מִצֵּאתֵךְ. Ἀ. ἐξόδου σου. Σ. ἀπὸ τοῦ μὴ προέρχεσθαι ἀπὸ σοῦ.[37]

20. בוֹר. *In foveam.* Ο΄. εἰς βόθρον. Ἀ. Σ. Θ. λάκκον.[38]

בְּאֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת. *In terra infima* (in orco). Ο΄. εἰς βάθη τῆς γῆς. Ἀ. Σ. Θ. ἐν γῇ κατωτάτῃ.[39]

וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים. *Et dedero decus in terra viventium.* Ο΄. μηδὲ ἀναστῇς ἐπὶ γῆς ζωῆς (Ἀ. Θ. ἐν γῇ ζώντων. Σ. ἐν τῇ γῇ τῶν ζώντων[40]). Θ. καὶ δώσω δύναμιν ἐν γῇ ζώντων.[41]

21. וּתְבֻקְשִׁי וְלֹא־תִמָּצְאִי. *Et requireris, et non invenieris.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ζητηθήσῃ, καὶ οὐχ εὑρεθήσῃ ◄.[42]

Cap. XXVI. 7. ÷ σφόδρα ◄.[43] 8. προφυλακὴν, ÷ καὶ περιοικοδομήσει ◄.[44] 16. ÷ ἐκ τῶν ἐθνῶν ◄.[45]

Cap. XXVII.

2. וְאַתָּה. Ο΄. ※ καὶ σύ ◄.[1]

3. אֶל־אִיִּים. Ο΄. ἀπὸ νήσων. Ἀ. Θ. εἰς νήσους.[2]

כְּלִילַת יֹפִי. *Perfecta pulcritudine.* Ο΄. περιέθηκα ἐμαυτῇ κάλλος μου. Σ. τελεία κάλλει. Θ. στέφανος κάλλους.[3]

4. גְּבוּלָיִךְ בֹּנַיִךְ כָּלְלוּ יָפְיֵךְ. *Termini tui; aedificatores tui perfectam fecerunt pulcritudinem tuam.* Ο΄. τῷ βεελεὶμ υἱοί σου περιέθηκάν σοι κάλλος. Ἀ. τὰ ὅριά σου . . . Σ. ὅμοροί σου καὶ οἱ οἰκοδομοῦντές σε συνετέλεσαν τὸ κάλλος σου.[4]

5. אֵת כָּל־לֻחֹתָיִם. *Omnia tabulata.* Ο΄. ταινίαι σανίδων. Σ. πάσαις σανίσιν.[5]

5, 6. עָלַיִךְ : אַלּוֹנִים. *Tibi. Quercus.* Ο΄. (ἱστοὺς) ἐλατίνους. Ἀ. ἐπὶ σὲ πρίνινα.[6]

6. קַרְשֵׁךְ. *Transtra tua.* Ο΄. τὰ ἱερά σου. Οἱ λοιποί· τὸ κέρας σου.[7]

שֵׁן בַּת־אֲשֻׁרִים. *Ebur filia cedrorum* (cedro inclusum). Ο΄. ἐξ ἐλέφαντος, οἴκους ἀλσώδεις. Τουτέστι, σανίσι κεκαλυμμένους· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσε.[8]

---

in schedis. (Pro ἐξοδίας Montef. ex eodem exscripsit ἐξόδου.) Sic in textu Comp., Codd. III (sine αἱ), 22 (sine τῇ), 23 (idem), 26 (ut III), alii. Cod. 87, et Syro-hex. legunt et pingunt: ※ καὶ ταρ. νῆσοι ἐν τῇ θ. ◄ ἀπὸ τῆς ἐξοδίας σου (Syro-hex. ܡܢ ܡܦܩܢܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܕܝܠܟܝ, *ab exitu societatis tuae*). "In aliis libris [Ald., Codd. 68, 87*, aliis] haec sequuntur: καὶ ταρ. νῆσοι ἐν τῇ θ. ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου. In quibusdam [Codd. 36, 48, aliis] et apud Theodoretum [qui enarrat: λογιζόμενοι τὴν προτέραν ἐξουσίαν σου] pro ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου est ἀπὸ τῆς ἐξουσίας σου. In uno libro [Cod. 36?] ad ἐξουσίας appositum est ἐξοδίας, et Schol. in marg.: ἐξοδίαν φησὶ τὴν ἐπὶ τὰ ἐναντία τῆς δόξης μεταβολήν."—*Nobil.* [37] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܢ ܗܝ ܕܠܐ ܢܦܘܩ ܡܢܟܝ. Symmachum imitatus est Hieron.: *eo quod nullus egrediatur ex te.* [38] Cod. 86. [39] Cod. 86, et, om. Θ., Cod. 88. [40] Cod. 86, teste De Reg. [41] Syro-hex. ܬ. ܘܐܬܠ ܚܝܠܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝܐ. Cf. ad Cap. xx. 6. [42] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22 (cum ευρεθη), 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [43] Cod. 87, Syro-hex. [44] Cod. 87. Minus recte Syro-hex.: ÷ προφυλακὴν ◄, καὶ π. [45] Cod. 87. Syro-hex. pingit: ※ ἐκ τῶν ἐθνῶν ◄.

Cap. XXVII. [1] Sic solus Cod. 87. Haec desunt in nullo libro. [2] Cod. 86, teste De Reg. [3] Codd. 86, 88, uterque cum καλη pro κάλλει. Correximus e Syro-hex., qui affert: ܣ. ܡܫܡܠܝܬܐ ܒܫܘܦܪܐ. ܬ. ܟܠܝܠܐ ܕܫܘܦܪܐ. Cf. Hex. ad Thren. ii. 15. [4] Codd. 86, 88, qui Symmacho tribuunt: ὅμ. σου οἰκοδ. συνετέλεσαν τὸ κ. σ. Supplevimus e Syro-hex. ܣ. ܬܚܘܡܝܟܝ ܘܗܢܘܢ ܕܒܢܝܢ ܠܟܝ ܓܡܪܘ ܫܘܦܪܟܝ. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ οἱ ὅμ. οἱ οἰκοδ. σε κ.τ.ἑ., aliter ac Parsons., qui e marg. Cod. XII exscripsit: οἱ αμοροι σοι οἱ οἰκοδ. (sine σε) κ.τ.ἑ. Hieron.: "*Finitimi tui qui te aedificaverunt, impleverunt decorem tuum . . .* Pro quo nescio quid volentes, ita LXX transtulerunt: *Beelim filii tui circumdederunt tibi decorem.* Sermo enim *Beelim* in hoc loco apud Hebraeos penitus non habetur, sed pro *Beelim* scriptum est GEBULAIC, quod significat *terminos tuos.* In eo quoque quod dixerunt, *filii tui*, verbi ambiguitate decepti sunt, et scripturae similitudine, dum pronuntiatione diversa eaedem literae, *caementariorum*, et *filiorum*, BONAICH et BENAICH leguntur." [5] Cod. 86, teste De Reg. [6] Idem. [7] Cod. Jes., Theodoret. Codd. 86, 88: Ἀ. κέρας σου. [8] Theodoret., quo auctore Montef. ad οἴκους ἀλσώδεις notat: Ἀ. σανίσι κεκαλυμμένας (sic). Fortasse Aquila interpretatus est, θυγατέρα σανίδων, nisi forte vox σανίδες ad Hebraeum קֶרֶשׁ retrahenda sit, coll. Hex. ad Exod. xxvi. 15.

7. מִפְרָשֵׂךְ. *Expansio tua.* Ο΄. σοι στρωμνή. Θ. διαπέτασμά σου.[9]

לְנֵס. *In vexillum.* Ο΄. δόξαν. Σ. εἰς ἱστίον.[10]

8. יֹשְׁבֵי. *Habitantes.* Ο΄. ÷ καὶ οἱ ἄρχοντές σου ◄ οἱ κατοικοῦντες.[11]

שָׁטִים. *Remiges.* Ο΄. κωπηλάται. Ἀ. ῥωποπῶλαι.[12]

9. גְּבַל. *Gebal* (Graecis Βύβλος vel Βίβλος). Ο΄. Βιβλίων. Ἀ. Σ. Βίβλου. Θ. Γεβάλ.[13]

וּמַלָּחֵיהֶם. *Et nautae eorum.* Ο΄. καὶ οἱ κωπηλάται (Ἀ. ναῦται[14]) αὐτῶν.

לַעֲרֹב מַעֲרָבֵךְ. *Ad faciendum mercaturam tuam.* Ο΄. ἐπὶ δυσμὰς δυσμῶν. Ἀ. εἰς πλῆθος συναλλαγῆς σου. Σ. [οἱ] ἀμειβόμενοι τῇ ἐπιμιξίᾳ σου. Θ. συμμίξαι συμμικτοῖς σου.[15]

10. וּפוּט. *Et Libyes.* Ο΄. καὶ Λίβυες. Οἱ Γ΄. Οὔδ.[16]

10. מָגֵן וְכוֹבַע. *Clypeos et galeas.* Ο΄. πέλτας καὶ περικεφαλαίας. Ἀ. θυρεὸν καὶ περικεφαλαίας. Σ. ἀσπίδα . . .[17]

11. סָבִיב. *Circumquaque.* Ο΄. Vacat. ※ κύκλῳ ◄.[18]

וְגַמָּדִים. *Et milites audaces.* Ο΄. φύλακες. Ἀ. (juxta ed. 1mam) πυγμαῖοι.[19] Aliter: Ἀ. . . τετελεσμένοι. Σ. ἀλλὰ καὶ Μῆδοι. Θ. καὶ Γομαδείμ.[20]

עַל־חוֹמוֹתַיִךְ. *Super muros tuos.* Ο΄. ἐπὶ τῶν ὅρμων (Οἱ Γ΄. τειχῶν[21]) σου.

12. תַּרְשִׁישׁ. Ο΄. Καρχηδόνιοι. Ἀ. Σ. Θ. Θαρσεῖς.[22] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· Θαρσίς.[23]

הוֹן. *Opum.* Ο΄. ἰσχύος σου. Οἱ Γ΄. πλούτου.[24]

13. יָוָן תּוּבַל וָמֶשֶׁךְ. *Javan* (Graecia), *Tubal et Mesech.* Ο΄. ἡ Ἑλλὰς, καὶ ἡ σύμπασα, καὶ τὰ παρατείνοντα. Ἀ. ἡ ἀνθοβὲλ, καὶ Μοσόχ. Σ. Ἰωνία . . .[25]

---

[9] Codd. 86, 88. [10] Syro-hex. ◆ ܠܐܣܛܝܘܢ .ܣ. Cf. Hex. ad Jesai. xxx. 17. xxxiii. 23. [11] Sic Syro-hex. Cod. 87 pingit: ÷ καὶ οἱ ἄρχοντες — κατοικοῦντες ◄. Theodoret.: τὸ Ἑβραίων καὶ τὸ Σύρων οὐκ ἔχει οἱ ἄρχοντές σου, ἀλλ', οἱ γείτονές σου. [12] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. ad חֹבְלָיִךְ, *nautae tui*, Ο΄. κυβερνῆταί σου, lectionem aptat. Vox Graeca ῥωποπώλης, *scrutarius, rerum minutarum venditor*, rectius commutatur cum Hebraea רֹכֵל Nehem. iii. 31, 32 in LXX. [13] Cod. 86. Mendose Cod. 88: Ἀ. Σ. γεβὰλ βίβλου. Cod. XII in marg.: Γαιβὰλ Βυβλίων. Syro-hex. char. med. affert: ܒܒܠܝܘܢ .ܐ. ◆ ܓܐܝܒܐܠ, appicto ΓΑΙΒΑΛ. [14] Codd. 86, 88. [15] Iidem. Suspicor integram Symmachi lectionem exstitisse: ἦσαν ἐν σοὶ ἀμειβ. τῇ ἐ. σου; haec enim ipsa ante (καὶ) ἐγένοντό σοι in textum inferunt Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. Etiam Syro-hex. sine artic. affert: Σ. ἀμειβόμενοι τῇ ἐ. σου (ܡܚܠܦܝܢ ܒܚܘܠܛܢܐ ܕܝܠܟ .ܣ). [16] Cod. 86, teste De Reg. Legendum videtur Φοὺδ, coll. Hex. ad Jerem. xlvi. 9. Ezech. xxx. 5. [17] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. περικεφαλαίας καὶ θυρεόν (Cod. 86 θυραιον). Σ. ἀσπίδα. [18] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22 (add. ἦσαν), 23 (idem), 26, alii, et Hieron. [19] Hieron. *Pygmaei* autem sunt *nani*, quasi *unius cubiti viri*, a גֹּמֶד, *ulna*, non ut Hieron. autumat, "*bellatores* . . . ἀπὸ τῆς πυγμῆς, quae Graeco sermone in *certamen* vertitur." [20] Codd. 86, 88: Ἀ. τετελεσμένοι (quasi a גָּמַר, *perfecit?*). Σ. Μῆδοι. Θ. Γομαδείμ. Hieron.: "Sym., *Medos;* LXX, *custodes;* Theod., *Gomadim*, ipsum Hebraicum, interpretati sunt." Denique Syro-hex.: Σ. ἀλλὰ καὶ Μ. (ܐܠܐ ܐܦ ܡܕܝܐ). Θ. καὶ Γυμαδείν (ܘܓܘܡܐ ܕܝܢ, sic male divisa voce). Duplicem versionem, ἀλλὰ καὶ Μῆδοι, retento φύλακες, in textum inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. (Lectionem וְגַם מָדִים agnoscit etiam Chaldaeus, vertens: *et etiam Cappadoces.*) [21] Codd. 86, 88. [22] Iidem. Syro-hex. in marg. char. med.: Οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ Θαρσεῖς ἐξέδωκαν, ὃ ἑρμηνεύεται, σκοπιὰ χαρίτων (ܕܘܩܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܬܪܫܝܫ). Cf. ad Cap. i. 16. [23] Theodoret. Cf. ad Cap. xxxviii. 13. [24] Codd. 86, 88. [25] Iidem. Pro ἡ ἀνθοβὲλ Aquilae tribuendum videtur Ἰὰν (vel potius Ἰαουάν; cf. ad v. 19), Θοβέλ. Ad ἡ Ἑλλὰς (ܗܠܐܣ) (non, ut Norberg., ad φύλακες, v. 11) Syro-hex. in marg. sine indice appingit: .ܐ. ◆ ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘ. Pro ܗܘ .ܐ., quod nullum sensum praebet, corrigo: ܝܘܢ .ܗ .ܐ., cui statim subjicitur, nominis Hebraei explicandi gratia, ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ. Hieron.: "JAVAN Graeciam sonat, quae interpretatur, *Est et non est.*" Scilicet Hebraei, gens excogitandis etymis nata, quomodocunque hunc sensum extuderunt ex יֵשׁ, *est*, וְ, *et*, et אַיִן, *non est.*—"En vero scholion a Norbergio non allatum: ܡܫܘܕܥܢܘܬܐ ◆ ܝܘܢ. ܡܬܦܫܩܐ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ ܗܢܘܢ ܡܟܝܠ ◆. Ex hoc scholio correctio ܝܘܢ .ܗ .ܐ. confirmatur, puto."—*Ceriani.*

13. מַעֲרָבֵךְ. *Mercaturam tuam.* Ο΄. τὴν ἐμπορίαν (Ἀ. συναλλαγήν. Σ. ἐπιμιξίαν. Θ. συμμικτόν[26]) σου.

14. וּפְרָדִים. *Et mulos.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἡμιόνους ◄.[27]

עִזְבוֹנָיִךְ. *Nundinationes tuas.* Ο΄. τὴν ἀγοράν σου. Ἀ. ἐγκατάλειμμά σου.[28]

15. בְּנֵי דְדָן. Ο΄. υἱοὶ Ῥοδίων. Οἱ Γ΄. υἱοὶ Δαδάν.[29]

קַרְנוֹת שֵׁן. *Cornua eboris.* Ο΄. ὀδόντας ἐλεφαντίνους. Οἱ Γ΄. κέρατα . .[30]

וְהָבְנִים הֵשִׁיבוּ אֶשְׁכָּרֵךְ. *Et ligna ebena reddiderunt* ut *pretium tuum.* Ο΄. καὶ τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδους τοὺς μισθούς σου. Σ. καὶ ἐβένους ἀντέδωκαν ἀμείψεις σου.[31]

16. אֲרָם סֹחַרְתֵּךְ. *Syria negotiatrix tua.* Ο΄. ἀνθρώπους ἐμπορίαν σου. Ἀ. Ἐδὼμ ἔμποροί σου. Σ. Θ. Συρία . . .[32]

מַעֲשָׂיִךְ. *Operum tuorum.* Ο΄. τοῦ συμμίκτου σου. Ἀ. ποιημάτων (σου). (Σ. Θ.) τῶν ἔργων σου.[33]

16. בְּנֹפֶךְ. *Carbunculo.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν ἀφὲκ, s. ἐν ἀφέγ.[34] Ἀ. συναλλαγήν σου. Σ. πολύμιτα. Θ. ἐν ἀφέκ.[35]

אַרְגָּמָן. *Purpuram.* Ο΄. στακτήν. Οἱ Γ΄. πορφύραν. Ἀ. ἴασπιν.[36]

וּבוּץ. *Et byssum.* Ο΄. ἐκ Θαρσεΐς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ βύσσον.[37]

וְרָאמוֹת. *Et corallum.* Ο΄. καὶ Ῥαμὸθ. Ἀ. *et serica* (s. *subtilia*).[38]

וְכַדְכֹּד. *Et rubinum.* Ο΄. καὶ Χορχόρ. Πάντες· καὶ Χοδχόδ.[39]

בְּעִזְבוֹנָיִךְ. Ο΄. τὴν ἀγοράν σου. Ἀ. ἐν ἐγκαταλείμμασί σου.[40]

17. וּפַנַּג. *Et pannag* (vox incertae significationis). Ο΄. καὶ μύρων, ÷ καὶ κασίας ◄. Ἀ. καὶ φενέγ. Σ. καὶ φανάγ. Θ. καὶ φενέν (fort. φενέγ).[41]

מַעֲרָבֵךְ. Ο΄. εἰς τὸν σύμμικτόν σου. Ἀ. συναλλαγήν σου.[42]

18. בְּרֹב מַעֲשַׂיִךְ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐν πλήθει ἔργων σου ◄.[43]

---

[26] Codd. 86, 88 (cum Θ. συμμικτούς). Cf. ad v. 9. [27] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et Syro-hex., qui omnes ἵππους pro ἵπποι habent. [28] Cod. 86 (passim cum ἐγκατάλιμμα), teste De Reg. [29] Idem. Hieron.: "Sed melius est *Dadan* alterius loci nomen accipere, ut et in Hebraico, et apud ceteros interpretes habetur." [30] Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 48, alii, in textu: κέρατα καὶ ὀδ. ἐλ. [31] Cod. 86, teste De Reg. (Minus probabiliter Parsons. e Cod. 86 ἀντέδωκα, e Cod. 88 autem ἀντέδωκας exscripsit.) Theodoret.: τὰ κέρατα ὁ Σύμ. ἐβένους ἡρμήνευσεν, ἀφ' ὧν τὰ ἐβένια καλούμενα γίνεται; cujus lapsum indicavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 407. [32] Codd. 86, 88. [33] Iidem: Ἀ. ποιημάτων τῶν ἔργων σου, ex duplici versione. Cf. ad v. 18. [34] Prior lectio est in Comp., Codd. 23, 62, 147; posterior in Codd. 87, 88, Syro-hex. (ܐܦܝܓ). Montef. e Cod. Jes. affert: ※ ἐν ἀφέκ; Parsons. vero ex eodem: ναφέκ. [35] Cod. 86 (cum Ο΄. Θ. ἐν ἀφέκ), teste De Reg. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἀ. συναλλαγή σου. Σ. πολύμιγα (s. πολύμιτα). Syro-hex. affert: Σ. πολύμιτα (.ܣ ܦܘܠܘܡܝܛܐ. Cf. ad Cap. xvi. 13). Tandem Hieron.: "*In aphech*, quod de Theodotionis editione in LXX additum est, pro quo Sym. vertit *polymita.*" [36] Cod. 86, teste De Reg., et Cod. 88, teste Parsons., qui e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. ασπις (sic). Οἱ Γ΄. καὶ πορφύραν. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܣܛܩܛܐ ◊. Hieron.: "*Stacten* quoque, pro quo omnes alii *purpuram* interpretati sunt, quae Hebraice dicitur ARGAMAN." (Aquilae lectio ἴασπις nescio an ad Hebraeum כַּדְכֹּד potius referenda sit.) [37] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ βύσσον ἐκ Θ. Hieron.: "*Et varietates ex Tharsis*, pro quo in Hebraeo BUS dicitur, quae ab omnibus in *byssum* translata est." [38] Hieron.: "Pro *ramoth* Aquila *serica*, vel *subtilia*, interpretatus est." [39] Idem: "*Chodchod* vero omnes interpretes, ita ut in Hebraeo positum est, transtulerunt." Solus Cod. 23 in textu habet Χοδ χοδ (sic). Cf. Hex. ad Jesai. liv. 12. [40] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 14. [41] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Verbum Hebraicum PHANAG Aq., Sym. et Theod. ita ut apud Hebraeos positum est, transtulerunt; pro quo LXX *unguenta*, nos *balsamum* vertimus." Cod. 87, Syro-hex. in textu: ÷ καὶ κασίας, καὶ πρῶτον μέλι ◄, pro quo pingendum erat: ÷ καὶ κασίας ◄, καὶ ÷ πρῶτον ◄ μέλι. Haec, καὶ κασίας, non vertit Hieron. [42] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 13. [43] Idem. Sic in textu Comp., Codd. XII, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87.

18. הוֹן. *Opum.* Ο΄. δυνάμεώς σου. Οἱ Γ΄. πλούτου.[44]

בְּיֵין חֶלְבּוֹן. *Vino Chalybonis.* Ο΄. οἶνος ἐκ Χελβών. Ἀ. ἐν οἴνῳ χαλβάνῃ. Σ. ἐν οἴνῳ λιπαρῷ.[45]

וְצֶמֶר צָחַר. *Et lana candida.* Ο΄. καὶ ἔρια (alia exempl. add. στίλβοντα; alia, στιλβὰ[46]) ἐκ Μιλήτου.[47] Ἀ. Θ. καὶ ἐν ἐρίοις Σοόρ.[48] Σ. καὶ ἐν ἐρίοις στιλβοῖς.[49]

19. (s. מֵאוּזָּל) וְדָן וְיָוָן מְאוּזָּל. *Vedan et Javan textum* (s. *de Uzal*). Ο΄. καὶ οἶνον ... ἐξ Ἀσήλ. Alia exempl. ÷ καὶ οἶνον ◂, ※ καὶ Δὰν καὶ Ἰωυιὰν Μεωζὴλ ◂.[50] Ἀ. Ο΄. ※ καὶ Δὰν καὶ Ἰευὰν ἀπὸ Ἰουζάν (fort. Ἰουζάλ).[51] Σ. καὶ Δὰν καὶ Ἰαουὰν ἀπηνεγμένοι (εἰς τὴν ἀγοράν σου).[52]

בְּעִזְבוֹנַיִךְ. Ο΄. Σ. εἰς τὴν ἀγοράν σου. Ἀ. ἐν τῷ ἐγκαταλείμματί σου.[53]

נָתָנוּ בַּרְזֶל עָשׁוֹת. *Praebuerunt; ferrum nitens.* Ο΄. ἔδωκαν. ÷ ἐξ Ἀσὴλ ◂ σίδηρος εἰργασμένος.[54] Σ. προσέθηκαν (s. προσέθεντο) σίδηρον.[55]

19. קִדָּה. *Casia.* Ο΄. Vacat. Ἀ. σπαρτίον. Σ. στακτήν. Θ. καιδδά.[56]

קִדָּה וְקָנֶה בְּמַעֲרָבֵךְ הָיָה. *Casia et calamus aromaticus in mercatura tua erant.* Ο΄. καὶ τροχιὰς (Οἱ Γ΄. κάλαμος[57]) ἐν τῷ συμμίκτῳ σού ἐστι (Ἀ. ἦν. Σ. ἐγένετο. Θ. ἐγενήθη[58]). Σ. στακτὴ καὶ κάλαμος ἐπιμιξίαι σου ἐγένοντο.[59]

20. בְּבִגְדֵי־חֹפֶשׁ. *In vestibus stratis.* Ο΄. μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν. Ἀ. ἐν ἱματισμῷ ἐλευθερίας. Σ. ἐν ἐνδύμασιν ἐπιβλήτοις. Θ... ἐπικαλύπτῳ.[60]

22. רֹכְלַיִ. *Negotiatores.* Ο΄. ἔμποροι. Ἀ. ※ ὡς ◂.. Σ. Θ. ※ οἱ ◂..[61]

בְּרֹאשׁ כָּל־בֹּשֶׂם וּבְכָל־אֶבֶן יְקָרָה. *Cum praecipuo omnium aromatum, et cum omni lapide pretioso.* Ο΄. μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων (Ἀ. ἀρωμάτων[62]) καὶ λίθων χρηστῶν (Ἀ. Σ. Θ. τιμίων[63]).

---

[44] Codd. 86, 88. [45] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: ܒܚܡܪܐ ܕܡܫܡܢ .ܣ. Hieron.: "Pro *vino pingui*, quod interpretatus est Sym., et apud Aquilam et Theodotionem, et in ipso Hebraico habet, *vinum de Helbon.*" Minus probabiliter Polychron. apud Nobil., et Theodoret. testantur: τὸ δὲ Χελβὼν, χαλβάνην ὁ Σύμ. ἡρμήνευσεν. [46] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis; posterior in Ald., Codd. 42, 68, aliis. Comp.: καὶ ἔριον στίλβον. [47] Hieron.: "LXX pro *lanis coloris optimi, lanae de Mileto*, sive *Soor*, senserunt. *Miletum* in Hebraico non habetur; sed quia inde lanae praecipuae deferuntur, pro *Soor Miletum* interpretati sunt." [48] Idem: "Ubi nos posuimus, *lanis coloris optimi*, sive *splendentibus*, et Aq. et Theod. transtulerunt, *in lanis Soor.*" Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. Σοόρ. [49] Syro-hex. Symmacho continuat: .ܘܒܥܡܪܐ ܡܨܠܦܐ. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. στιλβοῖς, probabilius quam De Reg., qui e Cod. 86 exscripsit: Σ. στιλβῆς. [50] Sic Codd. 87, 88, qui pingunt: καὶ Δ. καὶ Ἰ. ※ Μεωζὴλ ◂. Syro-hex. vero: ÷ καὶ ἔρια ἐκ Μ. καὶ οἶνον ◂ ※ καὶ Δ. καὶ Ἰ. ἀπὸ Ὠζήλ (ܘܕܢ ܘܝܘܢ ܡܢ ܐܘܙܠ) ◂. Hieron.: "LXX: ※ *Dan et Javan et Mozel in nundinis tuis;* quae in editione eorum de Theodotione addita sunt." [51] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Aquila vero pro *Mozel* posuit *de Uzal.*" [52] Syro-hex. in continuatione: ܘܕܢ ܘܝܘܢ. ܕܐܬܝܒܠܘ (ܠܫܘܩܟܝ ܕܝܠܟܝ). De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ἀπηνεγμένα (sic), quae lectio cum participio passivo ܕܐܬܝܒܠܘ (non cum activo ܕܐܝܒܠܘ, ut falso exscripsit Norberg.) conciliari posse videtur. (Exemplis hujus formae a Bernsteinio et Payne Smith allatis addo praeter hunc locum Jerem. xxxi. 21: ܐܬܛܠܩܬܝ (non, ut Norberg., ܐܬܛܠܩܬܝ), πεπόρευσαι. Conferri potest ejusdem formae ܐܬܝܗܒ pro ἧκται Jesai. xxiii. 21, ubi Syrum nostrum vereor ut frustra erroris insimulaverim.) Sin autem Graeco ἀπηνεγμένοι mediam vim tribuamus (ut in loco Esth. iii. 13: καὶ δεύτερον τῶν βασιλειῶν γέρας ἀπενηνεγμένος), consentientem habebimus Hieronymum, qui ait: "Pro *Mozel* quoque Sym. transtulit *deferens.*" [53] Cod. 86, teste De Reg. [54] Cod. 87 pingit: ÷ ἔδωκαν. ἐξ Ἀσὴλ ◂ σ. εἰργ.; Syro-hex. vero: ÷ εἰς τὴν ἀγοράν σου ἔδωκαν ◂. ἐξ Ἀσὴλ σ. εἰργ. [55] Syro-hex. Symmacho continuat: .ܐܘܣܦܘ ܦܪܙܠܐ. [56] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Σ. στακτή. Aquilae lectionem in textum inferunt Codd. 62, 147. [57] Codd. 86, 88. [58] Cod. 86, teste De Reg. [59] Syro-hex. in continuatione: ܩܣܛܘܣ ܘܩܢܝܐ ܡܫܚܠܛܘܬܐ ܕܝܠܟܝ ܗܘܘ. Cf. ad vv. 9, 13. [60] Codd. 86, 88. Ad Theodotionem Parsons. tentat ἐπικαλύπτρῳ, quae vox nulla est. [61] Cod. 86, teste De Reg. Praemittunt οἱ Codd. 62, 147, 228. [62] Codd. 86, 88. [63] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert:

23. חָרָן וְכַנֵּה וָעֶדֶן רֹכְלַיִ. Ο΄. Χαῤῥὰ καὶ Χαναὰ, οὗτοι ἔμποροί σου. Alia exempl. Χαῤῥὰν καὶ Χαναὰν ※ καὶ Δαιδὰν ◂, ÷ οὗτοι ◂ ἔμποροί σου.[64]

שְׁבָא אַשּׁוּר. Ο΄. ※ Σαβὰ ◂ Ἀσσούρ.[65] Οἱ Γ΄. Σαβά.[66]

24. הֵמָּה רֹכְלַיִךְ. *Ipsi negotiatores tui.* Ο΄. φέροντες ἐμπορίαν. Ἀ. Σ. αὐτοὶ ἔμποροί σου.[67]

בְּמַכְלֻלִים בִּגְלוֹמֵי. *Cum mercibus exquisitis et palliis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἐν Μαχαλὶμ καὶ ἐν Γαλιμά ◂.[68] Ἀ. Σ. ἐν ἐγκατασκεύοις εἰλήμασιν. Θ. ἐν Μαχαλὶμ καὶ (ἐν) Γαλιμά.[69]

תְּכֵלֶת וְרִקְמָה. *Hyacinthi et operis plumarii.* Ο΄. ὑάκινθον ※ καὶ ποικιλίαν ◂.[70] Ἀ. ὑακίνθου καὶ ποικιλίας.[71] Aliter: Ἀ. Σ. καὶ πολύμιτα.[72]

וּבְגִנְזֵי בְּרֹמִים. *Et cum cistis vestium polymitarum.* Ο΄. καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτούς. Ἀ. Σ. καὶ ἐν μαγώζοις συγκειμένοις. Θ. καὶ ἐν γάζαις Βαραμείμ.[73]

24. וַאֲרֻזִים בְּמַרְכֻלְתֵּךְ. *Et compactis* (s. *cedrinis*) *in mercatibus tuis.* Ο΄. καὶ κυπαρίσσινα (alia exempl. add. πλοῖα ἐν αὐτοῖς ※ ἡ ἐμπορία σου ◂[74]). Ἀ. καὶ κέδρος ἐν ταῖς ἐμπορίαις σου.[75]

25. אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ שָׁרוֹתַיִךְ. *Naves Tharsis* quasi *mercantium agmina* (caravans) *tua* erant. Ο΄. πλοῖα ἔμποροί σου, ἐν τῷ πλήθει. Ἀ. πλοῖα Θαρσεὶς ἐλειτούργει σοι.[76]

וַתִּכְבְּדִי. *Et honorata es.* Ο΄. καὶ ἐβαρύνθης. Ἀ. Θ. καὶ ἐδοξάσθης.[77]

27. הוֹנֵךְ. *Opes tuae.* Ο΄. δυνάμεις (Ἀ. Θ. πλοῦτος. Σ. ὕπαρξίς[78]) σου.

וְעִזְבוֹנַיִךְ מַעֲרָבֵךְ. Ο΄. καὶ ὁ μισθός σου, καὶ τῶν συμμίκτων σου. Ἀ. καὶ ἐγκατάλειμμά σου, συναλλαγαί σου. Σ. τὰ ἀποθέματά σου, καὶ ἡ ἐπιμιξία σου. Θ. καὶ ἀγορά σου, ὁ σύμμικτός σου.[79]

מַחֲזִיקֵי בִדְקֵךְ. *Reficientes fissuras tuas* (in navibus). Ο΄. καὶ οἱ σύμβουλοί σου. Ἀ. οἱ ἰσχυροποιοῦντες τὴν ἐπισκευήν σου. Θ. οἱ κρατύνοντες τὸ βεδὲκ σου.[80]

Ἀ. τιμίων. Codd. 62, 147: μετὰ πρῶτον πάντων ἡδ. καὶ ἐν παντὶ λίθων χρηστῶν; unde nescio an integra Aquilae versio sic constituenda sit: μετὰ πρώτου πάντων ἀρωμάτων, καὶ ἐν παντὶ λίθῳ τιμίῳ. [64] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum Χαννὰ et Δαδὰν), Syro-hex., et sine aster. et obelo Codd. III, XII, 26, 42, alii. [65] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147, Hieron. [66] Cod. 86, teste De Reg. [67] Idem. [68] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum Μαλαχεὶμ), Syro-hex., Hieron., et sine aster. Comp. (cum Γαλίμε), Codd. 22, 36, alii. [69] Cod. 86, teste De Reg., ubi vitiose scriptum: Ἀ. Σ. ἐνέγκαι σκεύοις ἢ λήμμασι. Emendatius Codd. 62, 147 post ἐμπορίαν in textum inferunt: ενεγκατασκευοις ειλειμασιν (sic). Theodoret.: Τὸ δὲ, ἐν Μαχαλὶμ καὶ ἐν Γαλιμὰ, ὑάκινθον, καὶ ποικιλίαν, καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς ἐν μαγώζοις συγκειμένους, ὁ Ἀκύλας οὕτως ἡρμήνευσεν· ἐγκατασκεύοις εἰλήμμασιν (sic) ὑακίνθου καὶ ποικιλίας, καὶ ἐν μαγώζοις συγκειμένοις· τὸ δὲ, ἐν μαγώζοις, ἀπὸ τοῦ Ἑβραίου ἐξελληνίζει· σημαίνει δὲ, ἐν ἀποκρύφοις σκεύεσιν· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος νοήσας ἡρμήνευσεν. (Syri lectionem non ad ἐν μαγώζοις, sed ad Hebraea בְּמַכְלֻלִים בִּגְלוֹמֵי perperam aptat Montef.) Hieron.: "Quod autem de Theodotione in LXX additum est, *in Machalim et in Galima*, Sym. interpretatus est *pretiosis involucris*." (Ad ἐγκατασκεύοις, pro quo Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 408 frustra tentat ἐν κατασκεύοις, cf. ad Cap. xxiii. 12.) [70] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron. vertit: *hyacinthum et* ※*polymita*, notans: "*Polymita* quoque, quae Theod. *varia* interpretatus est, de Aq. et Sym. addidimus." Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ Οἱ Γ΄. ὑάκινθον καὶ ποικιλίαν θησαυροὺς (in marg. Ἀ. Θ. ἐν γάζαις). [71] Theodoret., ut supra. [72] Hieron., ut supra. [73] Cod. 86, teste De Reg. Pro ἐγκειμένοις ex Theodoreto, ut supra, rescripsimus συγκειμένοις. Praeterea ad σχοινίοις δεδεμένοις (sic) Cod. XII in marg. affert: ἐν μαγούζοις συγκειμένοις. Duplex versio, καὶ θ. ἐκλεκτοὺς ἐν μαγώζοις συγκειμένους (s. συγκλειμένους) est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [74] Sic Syro-hex. Codd. XII (a 1ma m.), 87, 88: καὶ κυπ. ※ ἐν αὐτοῖς ἡ ἐμπορία σου. Alii aliter. [75] Codd. 86, 88. [76] Iidem in continuatione. Statim Cod. 87: ἐν τῷ συμμίκτῳ ※ σου ◂, ubi pronomen reprobat Cod. XII. [77] Codd. 86, 88. [78] Iidem. [79] Iidem. Parsons. affert: "Θ. ἡ ἀγορά σου 86, et sic, om. ἡ, 88." [80] Cod. 86, teste De Reg., qui Theodotioni κρατύναντες tribuit. Parsons. vero e Codd. 86, 88: Ἀ. οἱ ἰσχ. τὴν ἐπίσκεψίν (sic) σου. Θ. οἱ κρατύνοντες τὸ β. σου. Ad ἐπισκευὴν cf. Hex. ad 4 Reg. xii. 5.

27. וְעֹרְבֵי מַעֲרָבֵךְ. *Et facientes mercaturam tuam.* Οʹ. καὶ οἱ σύμμικτοί σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου. Σ. καὶ ἐπιμιγνύντες τὴν ἐπιμιξίαν σου.[81]

קְהָלֵךְ. *Coetu tuo.* Οʹ. συναγωγή σου. Θ. ἐκκλησία σου.[82]

אֲשֶׁר בְּתוֹכֵךְ. Οʹ. ※ ἡ ◂ ἐν μέσῳ σου.[83]

28. יִרְעֲשׁוּ מִגְרֹשׁוֹת. *Contremiscent agri suburbani.* Οʹ. φόβῳ φοβηθήσονται. Σ. σεισθήσονται οἱ ἄπωθεν. Θ. σαλευθήσονται αἱ πατριαί.[84]

29. מֵאָנִיּוֹתֵיהֶם. Οʹ. ἀπὸ τῶν πλοίων ※ αὐτῶν ◂.[85]

מַלָּחִים. *Nautae.* Οʹ. καὶ οἱ ἐπιβάται. Σ. ναῦται.[86]

כֹּל חֹבְלֵי. *Omnes gubernatores.* Οʹ. καὶ οἱ πρωρεῖς. Οἱ Γʹ. ※ πάντες ◂ κυβερνῆται.[87]

30. וְהִשְׁמִיעוּ. *Et clamorem edent.* Οʹ. καὶ ἀλαλάξουσιν. ʼΑ. Θ. καὶ ἀκουτιοῦσιν. Σ. καὶ ἀκουστὴν ποιήσουσιν.[88]

מָרָה. *Amare.* Οʹ. πικρόν. Θ. πικρῶς.[89]

יִתְפַּלָּשׁוּ. *Volutabunt se.* Οʹ. στρώσονται. Alia exempl. ὑποστρώσονται.[90] ʼΑ. κυλισθήσονται.[91]

31, 32. וְהִקְרִיחוּ אֵלַיִךְ קָרְחָה וְחָגְרוּ שַׂקִּים וּבָכוּ אֵלַיִךְ בְּמַר־נֶפֶשׁ מִסְפֵּד מָר: וְנָשְׂאוּ אֵלַיִךְ. Οʹ. Vacat. ※ (Θ.) καὶ φαλακρώσουσιν ἐπὶ σὲ φαλάκρωμα, καὶ περιζώσονται σάκκον, καὶ κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, καὶ κοπετὸν πικρὸν λήψονται ἐπὶ σέ.[92]

32. וְנָשְׂאוּ אֵלַיִךְ בְּנִיהֶם קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלַיִךְ מִי כְּצוֹר כְּדֻמָה בְּתוֹךְ הַיָּם. *Et tollent super te in lamentatione sua naeniam, et carmen lugubre edent super te: Quis* est *sicut Tyrus, sicut* ea quae *ad silentium redacta* est *in medio maris?* Οʹ. καὶ λήψονται οἱ υἱοὶ αὐτῶν (בְּנֵיהֶם) ἐπὶ σὲ θρῆνον, θρήνημα Σόρ· πόσον τινά. ※ (Θ.) καὶ ἀναλήψονται ἐπὶ σὲ υἱοὶ αὐτῶν θρῆνον, θρήνημά σοι· τίς ὥσπερ Τύρος κατασιγηθεῖσα ἐν μέσῳ θαλάσσης ◂;[93]

בְּנִיהֶם. Οʹ. οἱ υἱοὶ αὐτῶν. ʼΑ. ※ †ἐνιαυτῶν. Σ. ※ ἐν μέλει. Θ. ※ εἰς (μέλος).[94]

---

[81] Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 in fine add. ὅλην.) Sic in textu Comp. (cum καὶ οἱ ἐπ.), Cod. 23. Cf. ad v. 9.
[82] Cod. 86, teste De Reg.
[83] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 62, 147: οἱ ἐν μ. σου. In editis articulus abest.
[84] Codd. 86, 88. Prorsus consone Syro-hex. ܣ. ܢܬܙܝܥܘܢ ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܬ. ܢܬܬܙܝܥܢ ܐܒܗܘܬܐ. De scriptura ἄπωθεν pro ἄποθεν (Hex. ad Psal. xxvii. 1) cf. Lobeck. ad Phryn. p. 9.
[85] Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.
[86] Codd. 86, 88.
[87] Cod. 86, teste De Reg. Paulo aliter Parsons.: "Οἱ Γʹ. ※ πάντες οἱ κ. 86. Sic, sine ※, 88." In Codd. 62, 147 duplex versio est: καὶ πάντες οἱ πρωρεῖς πάντες κυβερνῆται.
[88] Codd. 86, 88.
[89] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. III, 26, 42.
[90] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii.
[91] Codd. 86, 88.
[92] Cod. XII in marg. (et in alio marg. ξυρήσονται pro φαλακρώσουσιν). Sic in textu Comp. (cum ξυρήσονται ἐπὶ σοὶ pro φαλακρώσουσιν ἐπὶ σέ), Ald. (cum φαλακρώματα), Codd. III (cum φαλακρώματα, περιζῶνται, et ἐκστήσονται pro λήψονται ἐπὶ σέ), 22 (cum ξυρήσονται, et sine clausula, καὶ κοπετὸν — ἐπὶ σέ), 23 (ut Comp.), 26 (ut III, nisi περιζώσονται), alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (cum καρδίας pro ψυχῆς), Syro-hex. (cum φαλακρώματα). Hieron.: "Quod autem sequitur: *Et radent* [ξυρήσονται] *super te calvitium, et accingentur ciliciis, et plorabunt te in amaritudine animae ploratu amarissimo, et assument super te carmen lugubre, et plangent te*, in LXX non habetur, sed de Theodotionis editione additum est."
[93] Cod. Jes., teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: ※ Θ. καὶ λήψονται (sic) — θρήνημά σοι: deinde ex Drusio [Nobil.]: ʼΑλλ. τίς — θαλάσσης; In Cod. 87 locus sic habet: λήψονται ἐπὶ σὲ ÷ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ◂ θρῆνον, θρήνημά σοι· ※ τίς — θαλάσσης ◂. Syro-hex. uno tenore habet: ※ καὶ φαλακρώσουσιν — καὶ κ. πικρὸν λήψονται ἐπὶ σὲ οἱ υἱοὶ αὐτῶν θρῆνον, θρήνημα Σόρ (ܨܘܪ)· τίς ὥσπερ Τύρος (ܨܘܪ) κατασιγηθεῖσα (ܕܐܫܬܬܩܬ) ἐν μέσῳ θαλάσσης ◂; Tandem Hieron.: "*Quae est ut Tyrus, quae obmutuit* (sive *conticuit*) *in medio maris?* Quod in LXX non habetur." Habetur quidem, praeter testes jam memoratos, in Comp. (cum τῆς θαλ.), Ald., Codd. III, 22, 23 (ut Comp.), 26 (cum ὡς Τ.), aliis, et Theodoret. (ut Comp.).
[94] "Barb. in marg. Quod ad quam vocem Hebraicam respiciat divinare nescio, nisi forte ad קִינָה, sed Aquila multum distaret."—*De Reg.* Parsons. ad θρῆνον affert: "ʼΑ. ενιαυτου. Σ. εν μελει 88. Sic nisi ενιαυτον 86." Symmachi lectionem non ad קִינָה, sed ad בְּנִיהֶם pertinere nullus dubito, coll. Hex. ad Jerem. ix. 9, 19. Amos v. 16. Aquilae autem manifeste vitiosam scripturam ενιαυτων nescio an fas sit resolvere in ἐν ἰὰ (unde ἰασμὸς, *carmen lugubre*, Hex. ad Jerem. xxv. 30) αὐτῶν, ut ad idem Hebraeum referatur.

32. כְּדֻמָה. ※ Θ. κατασιγηθεῖσα. Ἀ. ὡς ὕψος αὐτῆς.[95]

33. בְּצֵאת עִזְבוֹנַיִךְ מִיַּמִּים. *Per hoc quod exierunt nundinationes* (merces) *tuae de maribus.* Ο΄. (πόσον τινὰ) εὗρες μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ἀ. ἐν τῷ ἐξελθεῖν ἐγκατάλειμμά σου ... Σ. ἐν τῷ προβαλέσθαι τὴν προσθήκην σου ... Θ. ἐν τῷ ἐμπορεύεσθαι (fort. ἐκπορεύεσθαι) τὴν ἀγοράν σου ἐξ ἡμερῶν.[96]

בְּרֹב הוֹנַיִךְ. *In abundantia opum tuarum.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ πλήθους σου. Ἀ. Θ. ... τοῦ πλούτου σου.[97]

וּמַעֲרָבַיִךְ. Ο΄. καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου. Ἀ. καὶ ἀπὸ τῆς συναλλαγῆς σου.[98]

34. מַעֲרָבֵךְ. Ο΄. ὁ σύμμικτός σου. Ἀ. ἡ συναλλαγή σου.[99]

35. שָׁמְמוּ. *Obstupescent.* Ο΄. ἐστύγνασαν. Θ. ἐθαύμασαν.[100]

שָׂעֲרוּ שַׂעַר. *Horrescent horrore.* Ο΄. ἐκστάσει ἐξέστησαν. Σ. ὀρθοτριχήσουσι φρίκῃ.[101]

35, 36. רָעֲמוּ פָּנִים: סֹחֲרִים. *Commoti sunt vultu. Negotiatores.* Ο΄. καὶ ἐδάκρυσε τὸ πρόσωπον αὐτῶν. ἔμποροι. Σ. μεταμορφωθήσονται τὰ πρόσωπα τῶν ἐμπόρων.[102]

36. שָׁרְקוּ עָלַיִךְ. *Sibilabunt super te.* Ο΄. ἐσύρισάν σε. Σ. συριοῦσιν ἐπὶ σέ.[103]

בַּלָּהוֹת הָיִית וְאֵינֵךְ עַד־עוֹלָם. *Subita pernicies facta es, et non eris usque in perpetuum.* Ο΄. ἀπώλεια ἐγένου, καὶ οὐκέτι ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Θ. σπουδασμὸς ἐγένου, καὶ οὐχ ὑπάρξεις εἰς τὸν αἰῶνα.[104]

Cap. XXVII. 7. ÷ καὶ περιβαλεῖν σε ↙.[105] 12. ÷ καὶ χρυσίον ↙. 21. πάντες ÷ οἱ ↙ ἄρχοντες. 27. ÷ ἦσαν ↙. 33. ÷ πάντας ↙ βασιλεῖς. 34. ἐν μέσῳ σου ἔπεσαν (sic)· ÷ πάντες οἱ κωπηλάται σου ↙.[106]

Cap. XXVIII.

2. אֱמֹר. Ο΄. εἰπόν. Οἱ Γ΄. εἰπέ.[1]

אֵל (bis). Ο΄. θεός. Θ. ἰσχυρός.[2]

מוֹשַׁב. *Sedem.* Ο΄. κατοικίαν. Ἀ. καθέδραν.[3]

וְאַתָּה אָדָם. Ο΄. σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος. Οἱ Γ΄. σὺ δὲ ὢν ἄνθρωπος.[4]

3. כָּל־סָתוּם לֹא עֲמָמוּךְ. *Omne occultum non latet te.* Ο΄. [ἢ] σοφοὶ οὐκ ἐπαίδευσάν σε τῇ ἐπιστήμῃ αὐτῶν. Σ. πᾶν ἀπόρρητον οὐχ ὑπερῇρέ σε.[5] Θ. πᾶν κρύφιον οὐχ ὑπερεῖχέ σε.[6]

4. בְּחָכְמָתְךָ וּבִתְבוּנָתְךָ. *Sapientia tua et prudentia tua.* Ο΄. μὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ (Ἀ. Σ. Θ. σοφίᾳ[7]) σου ἢ τῇ φρονήσει σου. Σ. ἐν τῇ σοφίᾳ σου καὶ ἐν τῇ συνέσει σου.[8]

וַתַּעַשׂ זָהָב. *Et comparasti aurum.* Ο΄. καὶ ※ ἐποίησας ↙ χρυσίον.[9]

5. וַיִּגְבַּהּ. *Et elatum est.* Ο΄. ※ καὶ ↙ ὑψώθη.[10]

7. עָרִיצֵי. *Praepotentes.* Ο΄. λοιμούς. Ἀ. δυνατούς. Σ. ἀκαταμαχήτους. Θ. ὑψηλούς.[11]

וְהֵרִיקוּ. *Et evaginabunt.* Ο΄. καὶ ἐκκενώσουσι. Σ. καὶ γυμνώσουσι.[12]

וְחִלְּלוּ. *Et profanabunt.* Ο΄. καὶ στρώσουσι. Θ. καὶ βεβηλώσουσι.[13]

---

[95] Cod. 86. [96] Idem, teste De Reg. [97] Codd. 86, 88. [98] Iidem. Post ἀπὸ τοῦ σ. σου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: καὶ τῆς ἐπιμιξίας σου, ex Symmachi versione. [99] Cod. 86, teste De Reg. [100] Codd. 86, 88. [101] Iidem. Cf. ad Cap. xxxii. 10. [102] Syro-hex. ܣ. ܢܫܬܚܠܦܘܢ ܦܪ̈ܨܘܦܐ ܕܬ̈ܓܪܐ. Ad Graeca nostra cf. Hex. ad Psal. xxxiii. 1. Ezech. xxxi. 15. [103] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: συριοῦσιν ἐπὶ σοί. [104] Codd. 86, 88. Vox σπουδασμὸς revocat vicinum Hebraeum בֶּהָלוֹת (Jerem. xv. 8) a בָּהַל, *festinavit.* [105] Syro-hex. Cod. 87: ÷ καὶ περιβαλεῖ σε ↙. [106] Cod. 87.

Cap. XXVIII. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Idem. [5] Syro-hex. ܣ. ܟܠ ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܘܬܐ ܠܐ ܥܒܪܬܟܝ. Ad ὑπερῇρε cf. ad Cap. xxxi. 8. [6] Codd. 86, 88. [7] Iidem. [8] Syro-hex. Symmacho continuat: ܒܚܟܡܬܐ ܕܝܠܟ ܘܒܣܘܟܠܬܢܘܬܟ. [9] Codd. 87, 88 (qui pingunt: ※ καὶ ἐποίησας, sine cuneolo). Sic sine aster. Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, Syro-hex., Hieron. In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, habetur: καὶ περιεποιήσω (ἀργ. καὶ χρυσίον). [10] Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Codd. 26, 48, alii, invito Syro-hex. [11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. [13] Iidem.

8. לַשַּׁחַת. *In foveam* (sepulcrum). Ο΄. εἰς ἀπώλειαν. Οἱ Γ΄. εἰς διαφθοράν.[14]

9, 10. בְּיַד מְחַלְלֶךָ׃ מוֹתֵי עֲרֵלִים תָּמוּת. *Manu interficientis te. Mortibus praeputiatorum morieris.* Ο΄. ἐν πλήθει ※ τραυματιζόντων σε θανάτοις ◂ ἀπεριτμήτων ἀπολῇ.[15] Alia exempl. ἐν χειρὶ τιτρωσκόντων σε, θάνατον ἀπεριτμήτων ἀποθανῇ.[16]

12. עַל־מֶלֶךְ. Ο΄. ἐπὶ τὸν ἄρχοντα. Οἱ Γ΄. ἐπὶ τὸν βασιλέα.[17]

וְאָמַרְתָּ. Ο΄. καὶ εἰπόν. Οἱ Γ΄. καὶ ἐρεῖς.[18]

חוֹתֵם תָּכְנִית. *Obsignans formam perfectam.* Ο΄. ἀποσφράγισμα ὁμοιώσεως. Ἀ. σφραγὶς ἑτοιμασιῶν. Σ. . ὁμοιώματος. Θ. . ἑτοιμασίας.[19]

מָלֵא חָכְמָה. *Plenus sapientiae.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. πλήρης σοφίας ◂.[20]

13. גַּן. *Horto.* Ο΄. τοῦ παραδείσου. Θ. τοῦ κήπου.[21]

13. כָּל־אֶבֶן יְקָרָה מְסֻכָתֶךָ. *Omnis lapis pretiosus fuit operimentum tuum.* Ο΄. πᾶν λίθον χρηστὸν ἐνδέδεσαι. Σ. πᾶς λίθος τίμιος περιέφραξέ σε.[22]

מְלֶאכֶת תֻּפֶּיךָ. *Opus tympanorum tuorum.* Ο΄. ἐνέπλησας τοὺς θησαυρούς σου. Ἀ. Θ. ἔργον τοῦ κάλλους σου. Σ. ἔργον τοῦ τυμπάνου σου.[23]

וּנְקָבֶיךָ. *Et foraminum* (s. *fistularum*) *tuorum.* Ο΄. καὶ τὰς ἀποθήκας σου. Ἀ. καὶ τρήσεών σου.[24]

כּוֹנָנוּ. *Parata sunt.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἡτοίμασαν ◂.[25] Ἀ. ※ ἡτοίμασας ἐν σοί.[26] Σ. κατεσκευάσθης.[27] Θ. ἡτοιμάσθησαν.[28]

14. אַתְּ־כְּרוּב מִמְשַׁח הַסּוֹכֵךְ. *Tu es cherub expansionis* (s. *unctionis*) *protegens.* Ο΄. μετὰ τοῦ χεροὺβ ※ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος ◂.[29] Θ. . . ※ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος ◂.[30] Σ. καὶ μετὰ χεροὺβ καταμεμετρημένος . .[31]

---

[14] Codd. 86, 88. [15] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum ἀποθανῇ pro ἀπολῇ), et sine aster. Codd. III (cum ἀπεριτμήτοις), XII (om. σε), 26 (ut III), 62 (cum ἀποθανῇ), alii, et Syro-hex. (cum ἀποθανῇ). Pro θανάτοις Codd. 42, 49, alii, ἐν θανάτοις; Ald., Codd. 68, 86, alii, ἐν θανάτῳ habent. [16] Sic Comp. (cum θανάτοις), Codd. 22, 23 (ut Comp.), 36, alii. [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. 86, teste De Reg. [19] Idem. Parsons. ex eodem minus probabiliter exscripsit: Ἀ. ἑτοιμάσεως. Syro-hex. affert: Θ. ἑτοιμασίας (ܛܘܝܒܐ܂). [20] Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Π. πλ. σοφίας. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [21] Cod. 86, teste De Reg. (In textu Syro-hex. pro ܕܦܪܕܝܣܐ Norberg. oscitanter exscripsit ܕܦܪܕܝܣܐ.) [22] Idem. (Parsons. e Codd. 86, 88 περιέφρασε exscripsit.) Aliter, ut videtur, Hieron.: "Hoc observandum est, non omni lapide pretioso regem Tyri fuisse *circumdatum*, sive *opertum*, et, ut Sym. transtulit, *vinctum atque constrictum* [περιέσφιγξε?]." [23] Codd. 86, 88. Hieron.: "Porro Symmachi interpretatio istum principem Tyri, quasi pretiosissimum monile, lapidibus scribit esse distinctum [unde nonnemo ad ἐνδέδεσαι notam hexaplarem fecit: Σ. διέστιξαι]. Denique auri *tympanum* vocat, in quo infixi sunt lapides." Posteriorem interpretationem ad Symmachum, non ad Hieronymum pertinere (qui error est Rosenmuelleri, Gesenii, aliorum) recte suspicatus est Drusius. Hieron. ipse juxta Aquilam interpretatus est: *opus decoris tui.* [24] Codd. 86, 88. [25] Sic Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ※ ἡτοίμασαν μετὰ τοῦ χεροὺβ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος, καὶ ἔδωκά σε ◂. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Σ. Θ. ἡτοίμασαν (Parsons. ※ ἡτοίμασα) μετὰ τοῦ χ. κεχρισμένου. Hieron.: *Paraverunt cum cherub uncto a Deo, et habitante in tabernaculo, dedi te.* [26] Codd. 86, 88 (uterque cum ἑτοίμασας). Lectio suspecta. [27] Syro-hex. ◆ܐܬܛܝܒܬ .ܣ. Sic in textu Codd. 22 (cum κατεσκευάσθη), 23, 36, alii, et Theodoret. [28] "Theodotio adjungit ἡτοιμάσθησαν."—*Nobil.* [29] Syro-hex., qui pingit: μετὰ ※ τοῦ χεροὺβ — κατασκηνοῦντος ◂. Sic in textu sine aster. Codd. XII, 22 (cum κεχρισμένος), 23, 36, alii. Vid. not. 25. [30] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Θ. ※ κεχρ. κατασκ.; Parsons. vero ex eodem: Ἀ. Θ. + κεχρ. τοῦ κατασκ. "In quibusdam libris sequitur, κεχρισμένος [sic Cod. 22] τοῦ κατασκηνοῦντος, quod de Theodotione additum est, et alia lectio, κεχρισμένου κατασκηνοῦντος."—*Nobil.* [31] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Nobil. affert: Σ. τοῦ χ. καταμεμετρημένου, et sic MS. Coislin. apud Montef. Idem e Cod. Jes. exscripsit: Σ. τοῦ κατασκηνοῦντος. (In cod. τοῦ κατασκηνοῦντος continuatio est praecedentis lectionis (vid. not. 25), cui Montef. ※ Σ. Θ., Parsons. vero ※ praemittit.)

14. הִתְהַלָּכְתָּ. *Ambulasti.* Ο΄. ἐγενήθης. Alia exempl. ἐπορεύθης.[32] Ἀ. ἐμπεριεπάτησας.[33]

15. תָּמִים. *Perfectus.* Ο΄. ἄμωμος. Ἀ. τέλειος.[34]

בִּדְרָכֶיךָ. *In viis tuis.* Ο΄. ἐν ταῖς ἡμέραις (Οἱ Γ΄. ὁδοῖς[35]) σου.

16. רְכֻלָּתְךָ. *Negotiationis tuae.* Ο΄. τῆς ἐμπορίας σου. Alia exempl. τῆς περιδρομῆς σου.[36]

תוֹכְךָ. *Interiora tua.* Ο΄. τὰ ταμεῖά σου. Ἀ. Σ. τὸ ἐντός σου.[37]

וָאַבֶּדְךָ כְּרוּב הַסֹּכֵךְ. *Et perdam te, O cherub protegens.* Ο΄. καὶ ἤγαγέ σε τὸ χερουβ ※ τὸ σκιάζον ↙.[38] Ἀ. καὶ πτερύγια χερουβ ἐσκέπασέ σε.[39] Aliter: Ἀ. ἀπολέσω σε, χερουβ ὁ συσκιάζων.[40] Σ. καὶ ἀπολέσει σε χερουβ ※ ὁ σκεπάσας σε ↙.[41] Θ. . . ※ τὸ συσκιάζον ↙.[42]

אֵשׁ. *Ignis.* Ο΄. πυρίνων. Ἀ. πυρός.[43]

18. חִלַּלְתָּ מִקְדָּשֶׁיךָ. *Profanasti sanctuaria tua.* Ο΄. ἐβεβήλωσα (alia exempl. ἐβεβήλωσας[44]) τὰ ἱερά σου. Σ. ἐβεβήλωσας τὸν ἁγιασμόν σου.[45]

19. שָׁמְמוּ. *Obstupescent.* Ο΄. στενάξουσιν. Alia exempl. στυγνάσουσιν.[46] Θ. ἐθαύμασαν.[47]

בַּלָּהוֹת הָיִיתָ. *Subita pernicies facta es.* Ο΄. ἀπώλεια ἐγένου. Θ. ἐθανατώθης.[48]

22. וְאָמַרְתָּ. Ο΄. καὶ εἰπόν. Οἱ Γ΄. καὶ ἐρεῖς.[49]

23. וְשִׁלַּחְתִּי־בָהּ דֶּבֶר וָדָם. *Et immittam ei pestem et sanguinem.* Ο΄. αἷμα καὶ θάνατος. Alia exempl. καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ θάνατον καὶ αἷμα.[50]

חָלָל בְּתוֹכָהּ. Ο΄. τετραυματισμένοι ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐν μέσῳ αὐτῆς ↙.[51]

24. מִכֹּל סְבִיבֹתָם. *Ex omnibus qui in circuitu eorum sunt.* Ο΄. ἀπὸ ※ Θ. πάντων ↙ τῶν περικύκλῳ αὐτῶν.[52]

הַשָּׁאטִים. *Qui contemnunt.* Ο΄. τῶν ἀτιμασάντων. Ἀ. (τῶν) μαστιγούντων.[53]

25. אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τὸν ※ οἶκον ↙ Ἰσραήλ.[54]

Cap. XXVIII. 7. ÷ ἐπὶ σέ, καί ↙.[55] 13. ÷ καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον ↙. 17. ÷ διὰ πλῆθος ἁμαρτιῶν σου ↙.[56] 22. ὅτι ἐγώ ÷ εἰμι ↙ κύριος.[57] 25. ἐνώπιον ÷ τῶν λαῶν καὶ ↙ τῶν ἐθνῶν. 26. ÷ καὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν ↙.[58]

---

[32] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [33] Nobil. cum scriptura ἐμπεριπατήσας. Cf. ad Cap. xix. 6. [34] Nobil. [35] Codd. 86, 88. Mox ad בָּךְ, Ο΄. ἐν σοί, De Reg. e Cod. 86 affert: Π. ※ σου, h. e. ut videtur, τὰ ἀδικήματά σου ἐν σοί, quae lectio est Codd. III, 62, 147, et Syro-hex., invito Hebraeo. [36] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [37] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܓܘܐ ܕܝܠܟ. Cf. ad Cap. xv. 4. [38] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [39] Codd. 86, 88. [40] Nobil. (cum ἀπωλέσω). Montef. e Cod. Jes. (?) affert: Ἀ. ἀπολέσω σε τὸ χ. τὸ συσκιάζον, invitis schedis Bodleianis; e Coislin. autem: Ἀ. ἀπώλεσέ σε χ. ὁ συσκιάζων. [41] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Parsons. vero e Cod. 86 lectionem exscripsit: Σ. καὶ ἀπολέσω σε, χ. ὁ συσκιάζων, quam silentio praeteriit De Reg. Tertia Symmachi lectio est ea quam e Coislin. edidit Montef.: Σ. ἀπολέσει σε χ. ὁ σκέπων. [42] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Montef. affert: Θ. τὸ χ. τὸ συσκιάζον. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. τὸ σκιάζον ἐκ μέσου (superscripto ἐν μέσῳ). [43] Cod. 86, teste De Reg. [44] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [45] Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. τὸν ἁγιασμόν σου, quae lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. in marg. char. med. [46] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. (ܢܬܟܡܪܘܢ). Hieron. *contristabuntur.* [47] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Θ. θαυμάσουσιν. Cf. ad Cap. xxvii. 35. [48] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Fortasse praetulerit aliquis ἐθαυμαστώθης. [49] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [50] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπὶ σεαυτήν), XII (idem), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. καὶ ἐξαπ. ἐπ' αὐτὴν κ.τ.ἑ., sed ἐπ' αὐτὴν pro ἐπὶ σὲ ex conjectura se reposuisse profitetur Drusius. [51] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 36, 62, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [52] Cod. 86, teste De Reg. (qui ad ἐκ τῶν ἐθνῶν (v. 25) lectionem refert). Sic in textu Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [53] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [54] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald. (cum τοῦ Ἰσρ.), Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: Οἱ Γ΄. τὸν οἶκον Ἰσραήλ. [55] Cod. 87, qui male pingit: ÷ αὐτῶν ἐπὶ σέ ↙, καί. [56] Cod. 87, Syro-hex. [57] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ὅτι ἐγώ ÷ εἰμι κύριος ↙. [58] Cod. 87. Ad v. 26 Hieron.: "Quodque sequitur juxta

CAP. XXIX.

1. בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂרִית בָּעֲשִׂרִי. *Anno decimo*, (mense) *decimo.* Ο΄. ἐν τῷ ἔτει τῷ δωδεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. Alia exempl. ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί.[1]

2. שִׂים. Ο΄. στήρισον. Ἀ. Θ. θές. Σ. τάξον.[2]

3. דַּבֵּר. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. λάλησον ◄.[3]

עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם. Ο΄. ἐπὶ Φαραώ. Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ σὲ, Φαραὼ, ※ βασιλεῦ Αἰγύπτου ◄.[4]

הַתַּנִּים הַגָּדוֹל. *Draconem magnum.* Ο΄. τὸν δράκοντα τὸν μέγαν. Ὁ Ἑβραῖος τὸ κῆτος λέγει.[5]

הָרֹבֵץ. *Qui recubat.* Ο΄. τὸν ἐγκαθήμενον. Ἀ. τὸν ἐγκοιμώμενον.[6]

בְּתוֹךְ יְאֹרָיו. *In medio fluminum suorum.* Ο΄. ἐν μέσῳ ποταμῶν αὐτοῦ. Τινὲς τῶν ἑρμηνευτῶν ἑνικῶς εἶπον τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ Ο΄ πληθυντικῶς.[7]

עֲשִׂיתִנִי. *Feci* (fluvium) *mihi.* Ο΄. ἐποίησα αὐτούς. Ἀ. ἐποίησά με. Σ. (ἐποίησα) ἐμαυτόν.[8]

4. חַחִיים. *Uncinos.* Ο΄. παγίδας. Ἀ. ἀκίδας. Σ. Θ. χαλινόν.[9]

4. יְאֹרֶיךָ. Ο΄. τοῦ ποταμοῦ ※ Θ. σου ◄.[10]

בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ. *Squamis tuis.* Ο΄. πρὸς τὰς πτέρυγάς σου. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ταῖς λεπίσι σου.[11]

וְאֵת כָּל־דְּגַת יְאֹרֶיךָ בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ תִּדְבָּק. *Et omnes pisces fluminum tuorum* qui *squamis tuis adhaerent.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ, ※ ταῖς λεπίσι σου προσκολληθήσονται ◄.[12] Ἀ. . . ※ ἐν ταῖς λεπίσι σου κολληθήσονται.[13] Σ. . . ταῖς λεπίσι σου προσκολληθήσονται.[14]

5. וּנְטַשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתְךָ וְאֵת כָּל. *Et projiciam te in desertum, te et omnes.* Ο΄. καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει (Οἱ Γ΄. ἐν τῇ ἐρήμῳ[15]), ※ καὶ σὲ ◄ καὶ πάντας.[16] Alia exempl. καὶ ἀπορρίψω σε εἰς τὴν ἔρημον, καὶ πάντας.[17]

תֵּאָסֵף. *Colligeris.* Ο΄. συναχθῇς. Σ. εἰσενεχθήσῃ.[18]

לְאָכְלָה. *In cibum.* Ο΄. εἰς ※ Ἀ. κατά ◄ βρωμα.[19]

7. וּבָקַעְתָּ לָהֶם כָּל־כָּתֵף. *Et lacerasti eis totum humerum.* Ο΄. καὶ ὅτε ἐπεκρότησεν (alia exempl. ἐπεκράτησεν[20]) ἐπ' αὐτοὺς πᾶσα χείρ. Ἀ. καὶ διέρρηξας αὐτοῖς πάντα ὦμον.[21]

LXX, *et* [*tu*] *Deus patrum eorum*, in Hebraico non habetur."

CAP. XXIX. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 42, 49, 86, 87, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: (ἐν τῷ ἔτει) τῷ δωδεκάτῳ, ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνί. [2] Cod. 86, teste De Reg. [3] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ λ.), XII, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. (qui pingit: ※λάλησον, καὶ ◄ εἰπόν). Ad εἰπὸν De Reg. e Cod. 86 affert: Οἱ Γ΄. ἐρεῖς. [4] Cod. XII. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald. (cum βασιλέα), Codd. III, 23, 26, 36, alii. [5] Schol. apud Nobil. Cod. Jes. scholium habet: τὸ Ἑβραϊκὸν τὸ κῆτος ἔχει, ἵνα ἐμφανῇ (ἐμφήνῃ?) τὸν κροκόδειλον. Cf. Hex. ad Jesai. xxvii. 1. [6] Cod. 86. [7] Theodoret. Pro αὐτοῦ, Αἰγύπτου est in Ald., Codd. 49, 68, aliis, et Syro-hex. in marg. Mox Cod. 87 pingit: ※ἐμοί εἰσιν οἱ π., sine cuneolo, fortasse pro: ἐμοί ※εἰσιν ◄ οἱ π. (Pro יְאֹרִי Codd. 62, 147 habent οἱ ποταμοί μου.) [8] Cod. 86, teste De Reg. Hieron. Hebraea vertit: *feci memetipsum.* [9] Cod. 86. Syro-hex. affert: Θ. χαλινὸν (ܦܓܘܐܠ), quam lectionem in textu habent Comp., Codd. XII (in marg.), 23, 36, alii. [10] Cod. 86, teste De Reg. Pronomen est in Ed. Rom., et libris praeter Cod. 106. [11] Idem. (Pro λεπίσι Parsons. exscripsit ἐλπισι.) [12] Sic Cod. 87, et sine aster. (cum ποτ. σου, καὶ ταῖς λ.), Codd. 22 (cum ποταμοῦ, καὶ ταῖς λ.), 23, 51, 62, alii. Syro-hex.: καὶ πάντες οἱ ἰχθύες τοῦ π. ταῖς λ. σου προσκ. Priora, καὶ πάντας—ποταμοῦ, habentur in Ald., Codd. III, 49, 68, aliis. [13] Cod. 86, teste De Reg. [14] Parsons. e Cod. XII affert: Σ. ταῖς ἐλπίσι (sic) σου προσκ., καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει καὶ σὲ καὶ πάντας. Sed posteriora non esse Symmachi quivis videt. [15] Cod. 86. [16] Sic cum aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [17] Sic Codd. 22, 23 (cum σὲ καὶ πάντας), 36, 48, alii, qui pergunt: τοὺς ἰχθύας τοῦ π. σου, καὶ καταβαλῶ σε κ. τ. ἑ., ex duplici lectione. [18] Cod. 86. [19] Cod. 86, teste De Reg. In LXX hodie legitur εἰς κατάβρωμα, sed lectio εἰς βρῶμα est in Ald., Codd. 49, 68, aliis. [20] Sic Ald., Codd. III, XII (ante corr.), 23, 68, alii, et Syro-hex. [21] Cod. 86.

7. וּבְהִשָּׁעֲנָם. *Et quando innixi sunt.* Ο΄. καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο. Σ. καὶ ἐπιστηριχθέντων αὐτῶν.[22]

8. אָדָם. Ο΄. ἀνθρώπους. Οἱ Γ΄. ἄνθρωπον.[23]

9. יַעַן. Ο΄. ἀντὶ τοῦ. Σ. διότι.[24]

10. אֶת־אֶרֶץ. Ο΄. (※) Ἀ. Σ. τὴν ↙ γῆν.[25]

לְחָרְבוֹת חֹרֶב שְׁמָמָה. *In vastitates vastitatis desolationis.* Ο΄. εἰς ἔρημον καὶ ῥομφαίαν καὶ ἀπώλειαν. Alia exempl. εἰς ἔρημον κενὴν καὶ ἠφανισμένην.[26]

מִמִּגְדֹּל. *A turre.* Ο΄. ἀπὸ Μαγδωλοῦ. Ἀ. Σ. ἀπὸ πύργου.[27]

12. תִּהְיֶיןָ שְׁמָמָה. *Erunt desolatio.* Ο΄. ἔσονται ※ Σ. Θ. ἀφανισμός ↙.[28]

אֶת־מִצְרַיִם. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. τὴν ↙ Αἴγυπτον.[29]

בָּאֲרָצוֹת. Ο΄. εἰς τὰς χώρας. Πάντες· ἐν ταῖς γαίαις.[30]

13. כִּי כֹה. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ↙ τάδε.[31]

14. פַּתְרוֹס. Ο΄. Φαθωρῆς. Θ. Φαθουρῆς.[32]

עַל־אֶרֶץ מְכוּרָתָם. *In terra originis eorum.* Ο΄. ἐν τῇ γῇ ὅθεν ἐλήφθησαν. Θ. ἐν γῇ γενέσεως αὐτῶν.[33]

וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה. *Et erunt ibi regnum.* Ο΄. καὶ ἔσται ※ ἐκεῖ ↙ ἀρχή.[34] Οἱ Γ΄. (καὶ ἔσται) ※ ἐκεῖ ↙ βασιλεία.[35]

15. מִן־הַמַּמְלָכוֹת. *Prae regnis.* Ο΄. παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς. Θ. παρὰ τὰς βασιλείας.[36]

15. תִּהְיֶה שְׁפָלָה. *Erit humile.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. ※ ἔσται ταπεινή ↙.[37]

לְבִלְתִּי רְדוֹת. *Ne dominentur.* Ο΄. τοῦ μὴ εἶναι αὐτοὺς πλείονας. Σ. ἵνα μὴ ἐπιτάσσωσιν.[38]

16. בִּפְנוֹתָם אַחֲרֵיהֶם. *Dum convertunt se ad eos.* Ο΄. ἐν τῷ ἀκολουθῆσαι αὐτοὺς ὀπίσω αὐτῶν. Σ. προσφευγόντων αὐτῶν ἀκολουθεῖν αὐτούς.[39]

18. הֶעֱבִיד אֶת־חֵילוֹ עֲבֹדָה גְדֹלָה אֶל־צֹר. *Servire fecit exercitum suum servitium magnum adversus Tyrum.* Ο΄. κατεδουλώσατο τὴν δύναμιν αὐτοῦ δουλείᾳ μεγάλῃ ἐπὶ Τύρου. Σ. ἐργάζεσθαι ἐποίησε τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐργασίαν μεγάλην ἐν Τύρῳ.[40]

מֻקְרָח. *Decalvatum est.* Ο΄. Θ. φαλακρά.[41] Alia exempl. φαλάκρωμα.[42]

מְרוּטָה. *Depilatus est.* Ο΄. μαδῶν. Ἀ. ἀπερρευκώς.[43]

וּלְחֵילוֹ. Ο΄. καὶ (Σ. οὐδὲ[44]) τῇ δυνάμει (Ἀ. εὐπορίᾳ[45]) αὐτοῦ.

עַל־הָעֲבֹדָה. Ο΄. καὶ τῆς δουλείας. Σ. ὑπὲρ τῆς ἐργασίας.[46]

19. לָכֵן. Ο΄. Vacat. ※ διὰ τοῦτο ↙.[47]

הִנְנִי. Ο΄. ἰδοὺ ※ ἐγώ ↙.[48]

19, 20. אֶת־אֶרֶץ (bis). Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. τὴν ↙ γῆν.[49]

---

[22] Cod. 86. [23] Cod. 86, teste De Reg. [24] Idem. [25] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [26] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [27] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Σ. πύργου. Cf. ad Cap. xxx. 6. Scholium apud Nobil.: Ὁ Ἑβραῖος, ἀπὸ Μαγδάλ. [28] Parsons. e Cod. XII affert: Θ. Σ. ※ ἀφανισμός. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (praemisso καὶ) Comp., Codd. 22, 23, alii. [29] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. 62, 147. (In Cod. 87 male pictum: τὴν ※ Αἴγυπτον ↙.) [30] Idem. [31] Idem. Sic in textu sine aster. Ald., Codd. III, 36, 42, alii, et Syro-hex. [32] Idem. [33] Syro-hex. ܐ. ܒܐܪܥܐ ܕܡܘܠܕܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. [34] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [35] Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ Γ΄. ※ ἐκεῖ ↙ ἡ β. Rectius, ut videtur, Parsons.: Οἱ Γ΄. ἐκεῖ βασιλεία. [36] Cod. 86. [37] Idem. Cod. XII: Ἀ. Θ. ※ ἔσται τ. Sic in textu sub aster. Cod. 87, Syro-hex. (qui pingit: ἔσται ※ ταπεινή ↙). In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic habet: καὶ ἔσται ταπεινοτάτη τοῦ μὴ ὑψωθῆναι ἔτι κ.τ.έ. [38] Cod. 86 (cum ἐπιτάσσουσιν). [39] Idem. Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܥܪܩܝܢ ܠܡܩܦ ܠܗܘܢ. [40] Syro-hex. ܣ. ܠܡܦܠܚ ܥܒܕ ܠܚܝܠܐ ܕܝܠܗ ܦܘܠܚܢܐ ܪܒܐ ܒܨܘܪ. Cod. 86 affert: Σ. ἐργάζεσθαι ἐποίησεν. [41] Cod. 86, teste De Reg. [42] Sic Ald., Codd. III, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [43] Cod. 86, teste De Reg. Pro forma vix obvia ἀπερρευκὼς fortasse praetulerit aliquis ἀπερρυηκώς. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Cod. 86. [46] Idem. [47] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [48] Sic Cod. 87, Syro-hex. Pronomen abest a Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, aliis. [49] Cod. 86, teste De Reg. Ad v. 19 Syro-hex. ※ ܠܐܪܥܐ.

19. וְנָשָׂא הֲמֹנָהּ. *Et tollet multitudinem ejus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ λήψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς ◂.[50]

20. אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי. *Pro eo quod laboraverint mihi.* Ο΄. Vacat. ※ ὅσα ἐποίησέ μοι ◂.[51] ※ ἀνθ' ὧν ◂ . . .[52]

Cap. XXIX. 9. ÷ καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς ◂.[53] 20. ÷ τάδε ◂.[54]

Cap. XXX.

2. הֵילִילוּ. *Ululate.* Ο΄. Vacat. Σ. Θ. ὀλολύζετε.[1]

3. וְקָרוֹב יוֹם. Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ※ ὅτι (fort. καὶ) ἐγγὺς ἡμέρα ◂.[2] Σ. ※ καὶ ἐγγίζει ἡμέρα ◂.[3]

יוֹם עָנָן. *Dies nubis.* Ο΄. ἡμέρα ※ νεφέλης ◂.[4] ※ Οἱ Γ΄. ἡμέρα νεφέλης ◂.[5]

עֵת. Ο΄. πέρας. [Ἀ. πέρας.] Θ. καιρός.[6]

4. וְלָקְחוּ הֲמוֹנָהּ. *Et auferent multitudinem ejus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ λήψονται τὸ πλῆθος αὐτῆς ◂.[7]

וְנֶהֶרְסוּ. *Et diruentur.* Ο΄. καὶ συμπεσεῖται. Ἄλλος· καὶ καταλυθήσονται.[8]

5. כּוּשׁ וּפוּט. Ο΄. Πέρσαι καὶ Κρῆτες. Ἀ. Σ. Θ. Αἰθιοπία καὶ Φούδ.[9]

וְכָל־הָעֶרֶב. *Et omnis turba miscella.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ ἐπίμικτοι. Ἀ. καὶ πᾶσα Ἀραβά. Σ. . . Ἀραβία.[10]

וְכוּב. *Et Chub.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. καὶ Χουβάλ.[11]

וּבְנֵי אֶרֶץ. Ο΄. καὶ τῶν υἱῶν ※ Οἱ Γ΄. γῆς ◂.[12]

6. כֹּה אָמַר יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος ◂.[13] Πάντες· τάδε λέγει IIIII.[14]

סֹמְכֵי. *Suffulcientes.* Ο΄. τὰ ἀντιστηρίγματα. Ἀ. Σ. οἱ ὑποστηρίζοντες.[15]

וְיָרַד. *Et deprimetur.* Ο΄. καὶ καταβήσεται. Θ. καὶ καθαιρεθήσεται.[16]

גְּאוֹן. *Superbia.* Ο΄. ἡ ὕβρις. Ἀ. Σ. ἡ ὑπερηφανία.[17]

מִמִּגְדֹּל. Ο΄. ἀπὸ Μαγδωλοῦ. Ἀ. Σ. ἀπὸ πύργου.[18]

---

[50] Cod. XII. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [51] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. (cum ἐποίησαν) Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [52] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: ※ ἀνθ' ὧν (ἐποίησε). Θ. ἐν αὐτῷ. Syro-hex. legit et pingit: ※ ܚܠܦ ◂ ܟܠܗܘܢ ܗܘܢ ܕܥܒܕܘ ܠܝ, h. e. ni fallor: ※ ἀνθ' ὧν ◂ ὅσα ἐποίησάν μοι. Denique in Comp., Cod. 23 legitur: ἀνθ' ὧν ὅσα εἰργάσατό μοι. Theodotionis lectio quo pertineat non habeo dicere. (In Cod. Ambros. cum voce ܕܦܘܠܚܢܐ (v. 20) incipit fol. 164 r. col. 2da, et abscisso margine externo desunt notae marginales in hac columna, et in fol. 164 v. col. 1ma.) [53] Cod. 87, invito Hebraeo. [54] Syro-hex., et sine cuneolo Cod. 87.

Cap. XXX. [1] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et (cum ὀλολύξατε) Codd. 23, 62, alii. Montef. edidit: Ἄλλ. ὀλολύξατε, notans: "Drusius ex Complutensi edit., ut et alia." Immo ex Aldina, ubi ὀλολύξατε verbis, ὦ ὦ ἡμέρα, *postponitur.* [2] Idem. Codd. 87, 88 (cum ὅτι ?), Syro-hex.: (ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα) καὶ ἐγγὺς ἡμέρα (τοῦ κυρίου). [3] Idem. Haec, καὶ ἐγγίζει, ante ἡμέρα νεφέλης inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. [4] Sic cum aster. Cod. 87, Syro-hex. [5] Sic Montef., non memorato auctore. Haec desunt in Cod. 106 solo. [6] De Reg. ad יוֹם in 1mo loco affert: "Ἀ. πέρας. Θ. καιρός. Ο΄. ἡμέρα C. B. [Cod. 86]." Pro πέρας in Codd. III, 62, 147 est καιρὸς πέρας; in Comp., Codd. 23, 36, aliis, καὶ καιρός. [7] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii. Alia lectio, καὶ ληφθήσεται τὸ πλ. αὐτῶν, est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoret. [8] Post τὰ θεμέλια αὐτῆς Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: καὶ καταλυθήσεται. Fortasse est Symmachi, coll. Hex. ad Psal. x. 3. [9] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. Αἰθίοπες exscripsit. Cf. Hex. ad Psal. lxvii. 32. lxxxvi. 4. [10] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Ἀ. πᾶσα Ἀραβία. Σ. Ἀραβία. [11] Idem. Parsons. affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ Χουζά. Codd. 62, 147 in textu: καὶ χουν (sic). (Nescimus quid sibi velint Codd. 26, 106, qui post ἐπίμικτοι inferunt ἐπ' αὐτήν.) Hieron. hic in mendo cubat, cum ait: "De variis populis et *Chub*, quod Sym. vertit in *Arabiam;*" et, multis interpositis: "Et *Chub*, id est, *Arabes*, et omne reliquum vulgus, quos *hybridas* atque *mixticios* LXX transtulerunt." [12] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Codd. 62, 147. [13] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, alii, et Hieron. [14] Cod. 86, teste De Reg. [15] Idem. Parsons. exscripsit: Ἀ. Σ. ὑποστηρίζονται. Cf. Hex. ad Jesai. lxiii. 5. [16] Cod. 86. [17] Idem, teste De Reg. Parsons. affert: Σ. ὑπερηφανία. [18] Cod. 86.

7. נְשַׁמּוֹת. *Vastatarum.* Ο΄. ἠρημωμένων. Alia exempl. ※ ἠφανισμένων ◄.[19]

9. מִלְּפָנַי בַּצִּים. *A facie mea in navibus.* Ο΄. Θ. ※ ἐκ προσώπου μου ἐσσὶμ (Ἀ. ※ ἐν ἐτιείμ. Σ. ※ ἐν ἐπείξει ◄[20]) σπεύδοντες.

לְהַחֲרִיד אֶת־כּוּשׁ בֶּטַח. *Ut terreant Aethiopes secure* (degentes). Ο΄. ἀφανίσαι τὴν Αἰθιοπίαν ※ τὴν ἐλπίδα ◄.[21] Ο΄. Θ. ※ τὴν ἐλπίδα ◄. Ἀ. τὴν πεποιθυῖαν.[22] Σ. τοῦ ἐκπλῆξαι τῆς Αἰθιοπίας τὴν ἀφοβίαν.[23]

כִּי הִנֵּה בָּאָה. Ο΄. ὅτι ἰδοὺ (Σ. ※ πάντως[24]) ἥξει.

10. אֶת־הֲמוֹן. Ο΄. πλῆθος. Οἱ Γ΄. τὸ (πλῆθος).[25]

11. אִתּוֹ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. μετ' αὐτοῦ ◄.[26]

עָרִיצֵי גוֹיִם מוּבָאִים. *Violentissimae gentium adducentur.* Ο΄. λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν ἀπεσταλμένοι. Ἀ. ἰσχυροί . . . Σ. ἀκαταμάχητοι ἐθνῶν ἀχθήσονται.[27]

11. חָלָל. *Occisorum.* Ο΄. τραυματιῶν. Σ. τρώσεων.[28]

12. וּמָכַרְתִּי אֶת־הָאָרֶץ בְּיַד־רָעִים. *Et vendam terram in manum malorum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν ◄.[29]

13. וְהַאֲבַדְתִּי גִלּוּלִים וְהִשְׁבַּתִּי אֱלִילִים. *Et perdam idola, et cessare faciam vanitates.* Ο΄. καὶ ἀπολῶ ※ βδελύγματα (Σ. Θ. εἴδωλα), καὶ καταπαύσω ◄ μεγιστᾶνας.[30]

וְנָתַתִּי יִרְאָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. *Et immittam terrorem in terram Aegypti.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ δώσω φόβον ἐν γῇ Αἰγύπτου ◄.[31]

14. בְּנֹא. Ο΄. ἐν Διοσπόλει. Ἀ. Βανῶ. Σ. ἐν Νό. Θ. ἐν Νόϊ.[32]

15. נֹא. Ο΄. Μέμφεως. Ἀ. Νῶ. Σ. Νό. Θ. Νόεως.[33]

16. לְהִבָּקַע וְנֹף צָרֵי יוֹמָם. *Ut perrumpatur, et*

---

[19] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [20] Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. ex eodem exscripsit: Ο΄. Θ. εκ πρ. μου εν σειμ. Ἀ. ※ ενετιειμ. Σ. ※ ενεπιζει.) Codd. 87, 88, Syro-hex. in textu: ※ ἐκ προσώπου μου ἐσσίμ (ܐܣܣܝܡ) ◄; et sic sine aster. Comp. (cum ἐν σεὶμ), Codd. 62, 147 (uterque cum ἐσσείμ). Theodoret. legit: ἀπὸ πρ. μου ἐν σεὶμ, σπεύδοντες κ. τ. ἑ., notans: τὸ δὲ σεὶμ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ ἐν ἰσχύϊ δηλοῖ. Denique Montef. e Cod. Jes. affert: ἐκ πρ. μου (μου om. Parsons.) ἐσσίμ. Σ. ἐν ἐπείξει. Hieron. (qui LXX vertit: *In die illa egredientur nuntii a facie mea, festinantes disperdere Aethiopiae spem*): "Et pervenerint *nuntii*, juxta Aquilam et Theodotionem, *siim*, quos Sym. transtulit *festinantes*, nos in *trieres* vertimus; ita enim ab Hebraeis accepimus." Anonymum vero apud Nobil., qui Theodotioni ἐγκαθισμὸς tribuit, nihil moramur. [21] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. [22] Cod. 86, teste De Reg. Nobil. affert: Θ. τὴν ἐλπίδα. Ἀ. τὴν πεπ. [23] Cod. 86. [24] Idem, teste De Reg. Hieron. Hebraea vertit: *quia absque dubio veniet.* [25] Idem. Sic in textu Comp., Codd. 23, 36, alii, et Syro-hex. [26] Cod. XII affert: Ἀ. Θ. ※ μετ' αὐτοῦ. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. μετ' αὐτοῦ. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [27] Cod. 86. Idem ad ἐκκενώσουσι affert: Σ. γυμνώσουσι, ut in loco simili Cap. xxviii. 7. [28] Cod. 86, teste De Reg. [29] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (cum εἰς χεῖρας), 23 (idem), 26, alii, Hieron., et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Posterior autem τῷ ἀποδώσομαι non *vendendi*, sed *tradendi* (ܐܫܠܡ) notionem tribuit, tum hic, tum Jud. iv. 2. Mox Cod. 87 solus pingit: ※ ἐν χερσὶν κ. τ. ἑ., sine cuneolo. [30] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Sequitur: *Et disperdam simulacra* (quae *abominationes* LXX transtulerunt), *et cessare faciam idola* (vel *optimates*). Cod. Jes. affert: ※ Θ. βδελύγματα καὶ καταπαύσω μεγιστᾶνας (non, ut Montef., ※ Θ. καὶ ἀπολῶ βδελύγματα, καὶ καταπαύσω), repugnante Cod. 86, qui affert: Σ. Θ. εἴδωλα. [31] Cod. XII (cum ἐν τῇ γῇ), teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Codd. III (cum Αἰγύπτῳ), 22 (cum φόνον), 23, alii, et Hieron. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ※ καὶ δώσω φ. ἐκ γῆς Αἰγύπτου ◄. [32] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Ἀ. βανω. Σ. ενο. Θ. ενοι (sic). Hieron.: "Pristinum nomen habet No, quod Aq., Sym. et Theod., sicut in Hebraeo positum est, transtulerunt. Pro quo, nescio quid volentes, LXX dixere *Diospolim*, quae Aegypti parva civitas est [sed vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 834]. Nos autem pro No, *Alexandriam* posuimus, per anticipationem, quae Graece πρόληψις appellatur." [33] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "*Et interficiam*, ait, *multitudinem Alexandriae*, quae rursum in Hebraeo posita est No, pro quo nequaquam *Diospolim*, ut supra, sed *Memphim* LXX transtulerunt."

Noph hostes diuturni (occupabunt). Ο΄. ἔκρηγμα, καὶ διαχυθήσεται ὕδατα. Σ. ἀνάρρηξις, καὶ ἐν Μέμφει πολέμιοι αὐθημερινοί.[34]

17. אָוֶן. Ο΄. Ἡλιουπόλεως. Ἀ. Ὤν. Σ. Θ. Αὔν.[35]

וְהֵנָּה. *Et ipsae.* Ο΄. καὶ αἱ γυναῖκες. Ἀ. καὶ αὐτοί (fort. αὐταί).[36]

21. לֹא־חֻבָּשָׁה. *Non obligatum est* (brachium). Ο΄. οὐ κατεδεήθη (alia exempl. κατεδέθη[37]). Ἀ. οὐκ ἐμοτώθη. Σ. οὐκ ἐπεδέθη.[38]

רְפֻאוֹת. *Curationes.* Ο΄. ἴασιν. Σ. θεραπείαν.[39]

לְחָבְשָׁהּ לְחָזְקָהּ. *Ad obligandum illud, ad roborandum illud.* Ο΄. τοῦ δοθῆναι ἰσχύν. Alia exempl. τοῦ δεθῆναι καὶ κατισχῦσαι αὐτόν.[40] Ἀ. ※ εἰς ἐπίδεσμον ... Σ. ※ ὥστε ἐπιδῆσαι ... Θ. ※ τοῦ καταδῆσαι ...[41]

22. אֶת־הַחֲזָקָה וְאֶת־הַנִּשְׁבָּרֶת. *Tam validum quam confractum.* Ο΄. τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς τεταμένους. Alia exempl. τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς τεταγμένους, ※ καὶ τοὺς συντριβομένους ◂.[42] Ἀ. τὸν κραταιὸν καὶ ὑψηλόν. Θ. τὸν ἰσχυρὸν καὶ τὸν μέγαν.[43]

23. וַהֲפִיצוֹתִי. *Et dispergam.* Ο΄. καὶ διασπερῶ. Ἀ. καὶ ῥίψω.[44]

23. אֶת־מִצְרַיִם. Ο΄. ※ Σ. Θ. τὴν ◂ Αἴγυπτον.[45]

24. וְשָׁבַרְתִּי אֶת־זְרֹעוֹת פַּרְעֹה וְנָאַק נַאֲקוֹת חָלָל לְפָנָיו. *Et confringam brachia Pharaonis, et gemet gemitibus confossi coram eo.* Ο΄. καὶ ἐπάξει αὐτὴν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς. Θ. καὶ συντρίψει τοὺς βραχίονας Φαραὼ, καὶ στενάξει στεναγμοὺς τραυματίου[46] ※ Ἀ. Θ. ἐνώπιον αὐτοῦ ◂.[47]

26. וְיָדְעוּ. Ο΄. καὶ γνώσονται ÷ πάντες ◂.[48] Alia exempl. καὶ γνώσονται ÷ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ◂.[49]

Cap. XXX. 6. ÷ ἕως Συήνης ◂.[50] 11. ÷ πάντες ◂.[51]

CAP. XXXI.

1. בְּאֶחָד. Ο΄. μιᾷ. Σ. πρώτῃ.[1]

2. אֱמֹר. Ο΄. εἰπόν. Ἀ. Σ. εἰπέ.[2]

3. אֶרֶז. *Cedrus.* Ο΄. κυπάρισσος. Σ. ὡς κέδρος.[3]

עָנָף. *Ramis.* Ο΄. ταῖς παραφυάσι. Ἀ. Θ. (τοῖς) κλάδοις. Σ. (τοῖς) θαλλοῖς.[4]

וְחֹרֶשׁ מֵצַל. *Et silva obumbrans.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ ◂.[5] Σ. καὶ εὔσκιος ἦν.[6]

---

[34] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Σ. ἀνάρρηξις καὶ ἐν Μέμφῃ κ. τ. ἑ. Post ὕδατα Codd. XII (in marg.), 22, 23 (cum πόλεμοι), 36, alii, inferunt: καὶ ἐν Μέμφει (s. Μέμφι) πολέμιοι αὐθ. [35] Cod. 86, teste De Reg. [36] Idem. [37] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [38] Nobil. Sic (cum Θ. pro Σ.) Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Job. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. 1. [39] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ad μάλαγμα ex eodem affert: Σ. θεραπείαν. Ἀ. εἰσεπιδεσμόν (sic). [40] Sic Codd. 23, 51, et (cum δοθῆναι) Codd. 22, 36, alii (non, ut Montef. oscitanter edidit: Ἄλλ. τοῦ δεθῆναι τοῦ κατ.). [41] Cod. 86, teste De Reg. [42] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui omnes pingunt: ※ καὶ τοὺς ◂ συντριβομένους), et sine aster. (cum καὶ τεταγμένους) Ald., Codd. 49, 68, alii, et (cum καὶ τοὺς τεταμένους) Comp., Codd. III, 26. [43] Cod. 86. Minus probabiliter Nobil., et Parsons. e Cod. 87*: Ἀ. τὸν ἰσχυρὸν καὶ ὑ. Θ. τὸν ἰσχ. κ. τ. μ. Hieron.: "Illud autem quod in LXX dicitur: *Et conteram brachia ejus fortia et disposita,* quod Graece dicitur τεταγμένα, scriptorum vitio depravatum est. Illi enim interpretati sunt, non τεταγμένα, sed τεταμένα, hoc est, non *disposita,* sed *extenta;* pro quo juxta consuetudinem suam alii interpretes *excelsa* posuerunt." [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Idem. Sic in textu (hic et v. 26) Codd. XII, 62, 147, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [46] Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. exscripsit τραυματιους.) [47] Idem. Post τὰ σκῦλα αὐτῆς Codd. 62, 147 inferunt: ἐνώπιον αὐτοῦ. [48] Sic cum obelo Cod. 87. Reprobant πάντες Comp., Codd. 22, 36, alii. [49] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III (cum ἐπιγνώσονται), 26, 49, alii. [50] Cod. 87, Syro-hex. In Hebraeo est מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה, *a Migdol usque ad Syenem.* [51] Iidem.

CAP. XXXI. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Idem. [3] Cod. 86. Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. κέδρος, quae lectio est solius Cod. 42. [4] Cod. 86, teste De Reg. [5] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 49, alii. Codd. 22, 23, alii, post μέγεθος inferunt: καὶ πυκνὸς τῇ σκέπῃ. [6] Cod. 86, teste De Reg.

3. עֲבֹתִים. *Densos ramos.* Ο΄. *νεφελῶν.* ᾿Α. Θ. *δασέων.* Σ. *πυκαζόντων.*[7]

צַמַּרְתּוֹ. *Cacumen ejus.* Ο΄. *ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ.* ᾿Α. *ἄκρον αὐτοῦ.*[8]

4. אֶת־נַהֲרֹתֶיהָ הֹלֵךְ סְבִיבֹת. *Cum fluminibus suis ibat circa.* Ο΄. *τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγε κύκλῳ.* Σ. *οἱ ποταμοὶ αὐτῆς διήρχοντο κύκλῳ.*[9]

וְאֶת־תְּעָלֹתֶיהָ. *Et aquaeductus ejus.* Ο΄. *καὶ τὰ συστήματα* (Θ. *ὑδραγωγοὺς*[10]) *αὐτῆς.*

הַשָּׂדֶה. Ο΄. *τοῦ πεδίου.* Οἱ Γ΄. (*τοῦ*) *ἀγροῦ.*[11]

5. וַתֶּאֱרַכְנָה פֹארֹתָיו. *Et prolongatae sunt frondes ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ ὑψώθησαν αἱ παραφυάδες αὐτοῦ* ◂.[12]

בְּשַׁלְּחוֹ. *Dum diffunderet* (ramos). Ο΄. Vacat. Ο΄. Θ. ※ *ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτόν.* ᾿Α. ※ *ἐν τῷ ἐξαποστεῖλαι αὐτόν.* Σ. ※ *ἐκταθείσης αὐτῆς.*[13]

6. פֹּארֹתָיו. Ο΄. *τῶν κλάδων* (Σ. Θ. *παραφυάδων*[14]) *αὐτοῦ.*

7. דָּלִיּוֹתָיו. *Palmitum ejus.* Ο΄. *τῶν κλάδων* (᾿Α. *ἀναδενδράδων*[15]) *αὐτοῦ.*

8. לֹא־עֲמָמֻהוּ. *Non obscuraverunt* (superaverunt) *eum.* Ο΄. *τοιαῦται.* Alia exempl. *οὐχ ὑπερῆραν αὐτόν.*[16]

לֹא דָמוּ. *Non similes fuerunt.* Ο΄. *οὐχ ὅμοιαι.* Θ. *οὐχ ὡμοιώθησαν.*[17]

8. וְעַרְמֹנִים. *Et platani.* Ο΄. *καὶ ἐλάται.* ᾿Α. (*καὶ*) *ἀρμωνείμ.* Θ. (*καὶ*) *πλάτανοι.*[18]

בְּגַן. Ο΄. *ἐν τῷ παραδείσῳ.* ᾿Α. Θ. *ἐν τῷ κήπῳ.*[19]

9. יָפֶה עֲשִׂיתִיו בְּרֹב דָּלִיּוֹתָיו. *Pulcrum feci eum in multitudine palmitum ejus.* Ο΄. *διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ.* ᾿Α. Θ. ※ *καλὸν ἐποίησα αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει τῶν κλάδων αὐτοῦ.*[20]

וַיְקַנְאֻהוּ. *Et inviderunt ei.* Ο΄. *καὶ ἐζήλωσαν αὐτόν.* Σ. *ὥστε ζηλῶσαι πρὸς αὐτόν.*[21]

10. צַמַּרְתּוֹ. *Cacumen suum.* Ο΄. *τὴν ἀρχήν* (Σ. *ἐγκάρδιον.* Θ. *καυλόν*[22]) *σου.*

עֲבוֹתִים. Ο΄. *νεφελῶν.* Σ. *τῶν πυκαζόντων.* Θ. *δασέων.*[23]

וְרָם לְבָבוֹ בְּגָבְהוֹ. *Et elatum est cor ejus in altitudine ejus.* Ο΄. *καὶ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι αὐτόν.* Alia exempl. *καὶ ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὕψει αὐτοῦ.*[24] ᾿Α. *καὶ ὑψώθη ...* Θ. ... *καρδία αὐτοῦ ...*[25]

11. אֵל. *Ducis.* Ο΄. *ἄρχοντος.* Οἱ Γ΄. *ἰσχυροῦ.*[26]

עָשׂוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ כְּרִשְׁעוֹ. *Faciendo faciet ei; juxta impietatem ejus.* Ο΄. *καὶ ἐποίησε τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ* (alia exempl. add. *κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ*[27]). Οἱ Γ΄. *ποιῶν ποιήσει αὐτῷ κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ.*[28]

גֵּרַשְׁתִּהוּ. *Expellam eum.* Ο΄. Vacat. ※ *ἐξέβαλον αὐτόν* ◂.[29]

---

[7] Cod. 86, teste De Reg. (cum ᾿Α. *δασέων*). Montef. e Cod. Jes. affert: ᾿Α. Θ. *δασέων.* Cf. ad v. 10. [8] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xvii. 3. [9] Cod. 86. [10] Idem. [11] Idem, teste De Reg. [12] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. (sine cuneolo) Cod. 87. Syro-hex. pingit: ※ *καὶ ὑψώθησαν αἱ π. αὐτοῦ ἐφ'* (sic) *ὕ. π. ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτόν* ◂. Ad *ἀφ' ὕδατος* De Reg. e Cod. 86 affert: Θ. *ἐξ ὑδάτων.* [13] Cod. 86, teste De Reg. (Aquilae versionem non exscripsit Parsonsius.) Lectionem *ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτὸν* in textum inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, Syro-hex. (ut supra). [14] Cod. 86, teste De Reg. [15] Idem. Cf. ad Cap. xix. 11. [16] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. (cum *οὐ τοιαῦται* in textu). Cf. ad Cap. xxviii. 3. [17] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Θ. *οὐκ ὤθησαν.* [18] Cod. 86, teste Parsons. De Reg. ex eodem exscripsit: ᾿Α. *ἀρμωνιείμ* (sed in notis *ἀρμωνείμ*). Θ. *πλάτανοι.* [19] Cod. 86. [20] Idem. Syro-hex. ܠ. ܫܦܝܪܐ ܥܒܕܬܗ ܒܣܘܓܐܐ ܕܣܘܟܐ ܕܝܠܗ. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [21] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܠܡܛܢܢܘ ܠܘܬܗ. Mox idem in textu: *τοῦ π. τῆς τρυφῆς* ※ *τοῦ θεοῦ* ◂. [22] Cod. 86. Cf. ad Cap. xvii. 3. [23] Syro-hex. ܣ. ܕܥܒܘܬܐ. ܠ. ܕܣܘܟ̈ܝܐ. Cod. 86 affert: Σ. *τῶν πυκαζόντων.* Cf. ad v. 3. [24] Haec in textum ante *καὶ εἶδον* inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܐܬܬܪܝܡ ܠܒܗ ܥܠ ܪܘܡܗ. [25] Cod. 86, teste De Reg. [26] Cod. 86. [27] Sic Comp. (cum *Αἰγύπτου* pro *αὐτοῦ*), Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (cum *τὰς ἀσεβείας*). [28] Cod. 86. [29] Sic Codd. XII, 87. Syro-hex. ※ *ἐκβαλῶ αὐτόν* ◂ (ܐܦܩܘܗܝ ※). Codd. 22, 23, 36, alii: *καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἐγώ.*

12. וַיִּכְרְתֻהוּ. *Et exsciderunt eum.* Ο΄. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἀπώλεσαν αὐτόν.[30] Σ. καὶ συντελέσουσιν (αὐτόν).[31]

זָרִים. *Alieni.* Ο΄. ἀλλότριοι. Σ. ἄσπλαγχνοι.[32]

דָלִיּוֹתָיו. Ο΄. οἱ κλάδοι ('Α. αἱ ἀναδενδράδες. Θ. αἱ παραφυάδες[33]) αὐτοῦ.

בְּכָל־אֲפִיקֵי הָאָרֶץ. *In omnibus convallibus terrae.* Ο΄. ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς. Θ. ἐν πάσαις ταῖς χέρσοις τῆς γῆς.[34]

וַיִּטְּשֻׁהוּ. *Et deseruerunt eum.* Ο΄. καὶ ἠδάφισαν (Σ. ἀφῆκεν[35]) αὐτόν.

13. וְאֶל־פֹּרֹאתָיו. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ. Οἱ Γ΄. (καὶ) ἐπὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ.[36]

14. אֶת־צַמַּרְתָּם. Ο΄. τὴν ἀρχὴν αὐτῶν. 'Α. τὸ ἄκρον αὐτῶν. Σ. τὰς καρδίας αὐτῶν. Θ. τὸν καυλὸν αὐτῶν.[37]

אֶל־בֵּין עֲבֹתִים. Ο΄. εἰς μέσον νεφελῶν. Σ... πυκάσματα.[38]

אֵלֵיהֶם בְּגָבְהָם. *Duces eorum* (s. *Ad eos*) *in superbia eorum.* Ο΄. ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν πρὸς αὐτά. Alia exempl. ※ πρὸς αὐτὰ ◂ ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν.[39]

כִּי כֻלָּם. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◂ πάντες.[40]

15. הֶאֱבַלְתִּי כִּסֵּתִי עָלָיו אֶת־תְּהוֹם. *Lugere faciam, et operiam propter eum abyssum.* Ο΄. ἐπένθησεν αὐτὸν ἡ ἄβυσσος. Alia exempl. ἐπένθησεν, ἐπέστησα ἐπ' αὐτὸν τὴν ἄβυσσον.[41] 'Α. Θ... ἐκάλυψα ἐπ' αὐτὸν τὴν ἄβυσσον.[42] Σ. ἐποίησα πενθῆσαι...[43] Οἱ Γ΄. ἐκάλυψεν ἡ ἄβυσσος.[44]

15. וָאֶמְנַע. *Et cohibebo.* Ο΄. καὶ ἐπέστησα. Οἱ Γ΄. (καὶ) ἐκώλυσα.[45]

וַיִּכָּלְאוּ. *Et inhibebuntur.* Ο΄. καὶ ἐκώλυσα. 'Α. καὶ ἐξέλιπεν.[46]

וָאַקְדִּר עָלָיו. *Et atrum reddam propter eum.* Ο΄. καὶ ἐσκότασεν (Θ. ἐσκυθρώπασεν[47]) ἐπ' αὐτόν. Λοιποί· ἐπένθησεν αὐτόν.[48]

עֻלְפֶּה. *Deliquium patientur.* Ο΄. ἐξελύθησαν. 'Α. ἐκρότησαν. Σ. ἠλλομόρφωσεν.[49]

16. וַיִּנָּחֲמוּ. *Et consolabuntur se.* Ο΄. καὶ παρεκάλουν αὐτόν. Σ. καὶ παρεκλήθη.[50]

בְּאֶרֶץ תַּחְתִּית. *In terra infima* (orco). Ο΄. ἐν γῇ (alia exempl. add. κάτω, s. κατωτάτῃ[51]). Οἱ Γ΄. κατωτάτω.[52]

וְטוֹב. *Et praecipuum.* Ο΄. Vacat. 'Α. Σ. Θ. Ο΄. ※ καὶ τὰ κάλλιστα ◂.[53]

17. אֶל־חַלְלֵי־חָרֶב. *Ad confossos gladio.* Ο΄. ἐν τοῖς τραυματίαις ἀπὸ μαχαίρας. Σ. μετὰ τετρωμένων μαχαίρας.[54]

בְּתוֹךְ גּוֹיִם. Ο΄. ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπώλοντο. Οἱ Γ΄. ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν.[55]

---

[30] Syro-hex.: καὶ ἀπώλεσαν αὐτὸν, καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτὸν ([Syriac]), ex duplici lectione. Drusius ad idem Hebraeum (non ad וַיִּטְּשֻׁהוּ, ut edidit Montef.) affert: καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν. [31] Syro-hex. ad ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς appingit: Σ. καὶ συντελέσουσιν ([Syriac]). Θ. ἐν πάσαις ταῖς χέρσοις τῆς γῆς. Priorem lectionem cum Hebraeo כָּרַת commutavit Sym., saltem in locutione כָּרַת בְּרִית, Jesai. lxi. 8. Jerem. xxxi. 31. Ezech. xvii. 13. [32] Cod. 86. [33] Idem, teste De Reg. [34] Syro-hex. [Syriac]. Mox idem in textu: ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτοῦ (מִצִּלּוֹ), cum αὐτῶν in marg. char. med. [35] Cod. 86. Syro-hex. in marg. sine nom.: καὶ ἀφήσουσιν αὐτόν ([Syriac]). [36] Cod. 86, teste De Reg. [37] Cod. Jes. Cf. ad v. 10. [38] Cod. 86. [39] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [40] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [41] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (qui pro ἐπένθησα (sic) habet [Syriac]). [42] Cod. 86, teste De Reg. (Pro ἐκάλυψα Parsons. exscripsit ἐκάλυψε.) [43] Syro-hex. [Syriac]. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Cod. 86. Sic in textu Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., qui omnes ἐκώλυσα bis habent. [46] Cod. 86, teste De Reg. (cum ἐξέλειπεν). [47] Cod. 86. [48] Idem. (Ad Λοιποὶ cf. ad Cap. iii. 26.) Sic in textu Codd. III, 26, 106. [49] Idem. Syro-hex. affert: Σ. ἠλλομόρφωσαν ([Syriac]). [50] Syro-hex. [Syriac]. [51] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 26, 42, aliis; posterior in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis. [52] Cod. 86, teste De Reg. (qui κατωτάτῳ pingit). Sic in textu Codd. 87, 88. Syro-hex. [Syriac]. [53] Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36 (sine τὰ), alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. [54] Cod. 86. [55] Idem.

18. כָּכָה בְּכָבוֹד וּבְגֹדֶל בַּעֲצֵי־עֵדֶן. *Sic in gloria et magnitudine inter arbores Eden.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν ἰσχύϊ (בְּכֹחַ), ἐν δόξῃ, ἐν μεγαλειότητι, ἐν ξύλοις τρυφῆς ◄.[56]

וְהוּרַדְתָּ. *Et detruderis.* Ο΄. κατάβηθι καὶ καταβιβάσθητι. Alia exempl. καὶ κατάβηθι.[57]

הוּא פַרְעֹה. *Is est Pharao.* Ο΄. οὕτως ※ Θ. ἐστὶν ◄ Φαραώ.[58]

Cap. XXXI. 18. ÷ τῆς ἰσχύος ◄.[59]

Cap. XXXII.

1. בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּשְׁנֵי־עָשָׂר חֹדֶשׁ. *Anno duodecimo mense duodecimo.* Ο΄. ἐν τῷ δεκάτῳ (alia exempl. δωδεκάτῳ[1]) ἔτει, ἐν τῷ δεκάτῳ (alia exempl. δωδεκάτῳ[2]) μηνί. Ἀ. ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει ... Σ. ἐν δεκάτῳ ἔτει ...[3]

2. שָׂא. *Tolle.* Ο΄. λάβε. Σ. Θ. ※ ἀνάλαβε.[4]

כְּפִיר. *Leoni juveni.* Ο΄. λέοντι. Σ. ὀλεθρίῳ (λέοντι).[5]

כַּתַּנִּים. *Sicut draco.* Ο΄. ὡς δράκων. Ἀ. (ὡς) Λευιαθάν.[6]

וַתָּגַח. *Et prorupisti.* Ο΄. καὶ ἐκεράτιζες. Ἀ. καὶ παρετάξω.[7]

2. וַתִּרְפֹּס. *Et conculcasti.* Ο΄. καὶ κατεπάτεις. Σ. καὶ διελάκτιζες.[8]

3. אֶת־רִשְׁתִּי בִּקְהַל עַמִּים. *Retia mea in coetu populorum.* Ο΄. δίκτυά ※ Ἀ. Θ. μου ἐν ἐκκλησίᾳ ◄ λαῶν.[9] Σ. ... ἐν συναγωγῇ ..[10]

4. וּנְטַשְׁתִּיךָ. *Et derelinquam te.* Ο΄. καὶ ἐκτενῶ σε. Θ. καὶ συντρίψω σε.[11]

עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֲטִילֶךָ. *Super faciem agri projiciam te.* Ο΄. πεδία πλησθήσεται (alia exempl. add. σου). Ἄλλος· ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἀγροῦ καταβαλῶ σε.[12]

5. וּמִלֵּאתִי הַגֵּאָיוֹת רָמוּתֶךָ. *Et implebo valles altitudine* (acervo) *tua* (s. *vermibus tuis*, scribendo רִמּוֹתֶךָ, s. רִמָּתֶךָ). Ο΄. καὶ ἐμπλήσω ※ Οἱ Γ΄. τὰς φάραγγας ◄ ἀπὸ τοῦ αἵματός σου.[13] Σ. καὶ πλήσω τὰς φάραγγάς σου τῶν σκωλήκων σου ...[14]

6. אֶרֶץ צָפָתְךָ מִדָּמְךָ. *Terram inundationis tuae sanguine tuo.* Ο΄. ἡ γῆ ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου (Σ. τῷ ἰχῶρί σου[15]), ἀπὸ τοῦ πλήθους σου (Οἱ Γ΄. ἀπὸ τοῦ αἵματός σου[16]). Σ.. τῷ ἰχῶρί σου τοῦ αἵματός σου.[17]

---

[56] Sic in textu sub simplici aster. Codd. XII (cum μεγαλότητι), 87, 88. Syro-hex. in textu: ※ Θ. ἐν ἰσχύϊ καὶ ἐν δ. καὶ ἐν μ., ἐν ξ. τρ. ◄ Parsons. e Cod. 87* exscripsit: Θ. + ἐν ἰσχύϊ, ἐν δ. καὶ ἐν μ. ἐν ξ. τρ. Denique Cod. 86 affert: Ο΄. Θ. Ἀ. ※ ἐν δ., ἐν μ., ἐν ξ. τρ. Aliam lectionem venditant Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν δυνάμει καὶ ἐν δ. καὶ ἐν μεγέθει ἐν τοῖς ξ. τῆς τρ. [57] Sic Codd. 87, 88, invito Syro-hex. qui vertit: (non ܘܐܬܚܬ ܘܐܬܚܬܝ) ܚܘܬ ܘܐܬܚܬܝ. "Sunt, ut videtur, duae interpretationes vocis וְהוּרַדְתָּ, ut saepe contingit in LXX."—*Montef.* [58] Cod. 86. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88. [59] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. XXXII. [1] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 49, alii, et Syro-hex. "Pro בִּשְׁתֵּי in novem codd. legitur בְּעַשְׁתֵּי, i. e. *undecimo* anno, quod et LXX [non nisi Codd. III, 26, 106, 239, 306] et Syrus exprimunt."—*Rosenmueller.* [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 36, alii. [3] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "In multis autem exemplaribus juxta LXX *duodecimus* annus et mensis *decimus* ponitur; juxta ceteros autem interpretes, *decimus* annus et *duodecimus* mensis." [4] Cod. 86, teste De Reg. [5] Syro-hex. ܣ. ܠܡܚܒܠܢܐ ܂ Cf. ad Cap. xxxviii. 13. [6] Hieron. [7] Cod. 86, teste Parsonsio. De Reg. exscripsit: Ἀ. παρέταξας, sed in notis παρέταξω (sic). [8] Syro-hex. ܣ. ܘܡܒܥܛܬ ܗܘܝܬ ܂ Cf. Hex. ad Psal. lxvii. 31. [9] Cod. XII. Sic in textu Comp. (cum δίκτυον), Ald. (cum τὰ δ. μου καὶ ἐν ἐκ.), Codd. III (cum δίκτυόν μου καὶ ἐν ἐκ.), 22, 23, 26 (ut III), alii, et sub aster. Codd. 87 (cum τὰ δ.), 88, Syro-hex. [10] Cod. 86, teste De Reg. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܚܩܟܝ ܂ [12] Lectionem, quae alius interpretis esse videtur, in textum ante πεδία infert Cod. 62. (In LXX pronomen est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) [13] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 88, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Post σου add. τὰ πεδία Codd. 22, 23, 36, alii. Alia exempl. (Ald., Codd. 42, 49, alii) post σου add. πᾶσαν τὴν γῆν. Cod. 86 affert: Οἱ Γ΄. καὶ ἐμπλήσω τὰς φ. ἀπὸ τοῦ αἵματός (σου). [14] Cod. 86, teste Parsonsio: Σ. καὶ πλήσω τὰς φ. σου. De Reg. add. ἀπὸ τοῦ αἵματός σου, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܡܢ ܥܠܘܬܐ ܕܡܟܝ ܂ [15] Cod. 86. "In MS. Jes. ad marg. recentiore, et quidem, ut videtur, Latina manu legitur: Σαφέστερον ὁ Ἑβραῖος· ἀπὸ τῶν ἰχώρων σου."—*Montef.* [16] Cod. 86, teste De Reg. [17] Syro-hex. ܣ.

8. אַקְדִּירֵם עָלֶיךָ. *Obscurabo ea super te.* Ο΄. συσκοτάσουσιν ἐπὶ σέ. Alia exempl. στυγνάσω ἐπὶ σοί.[18]

עַל־אַרְצְךָ. Ο΄. ἐπὶ τὴν γῆν ※ Πάντες· σου ◂.[19]

9. שִׁבְרְךָ. *Interitum tuum.* Ο΄. αἰχμαλωσίαν σου. Σ. συντριβήν σου.[20]

10. וַהֲשִׁמּוֹתִי עָלֶיךָ עַמִּים רַבִּים. *Et obstupescere faciam super te populos multos.* Ο΄. καὶ στυγνάσουσιν ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλά. Σ. καὶ στυγνάσαι ποιήσω διὰ σὲ ἔθνη πολλά.[21]

יִשְׂעֲרוּ עָלֶיךָ שַׂעַר. *Horrescent super te horrore.* Ο΄. ἐκστάσει ※ ἐπὶ σὲ ◂ ἐκστήσονται.[22] Σ. ὀρθοτριχήσουσιν (ἐπὶ σέ). Θ. φρίξουσιν . . .[23]

בְּעוֹפְפִי. *Cum volare fecero* (vibravero). Ο΄. ἐν τῷ πετᾶσθαι. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῷ ἐκπετάσαι με.[24]

וְחָרְדוּ לִרְגָעִים אִישׁ לְנַפְשׁוֹ. *Et trepidabunt ad singula momenta quisque propter animam suam.* Ο΄. προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν. Ἀ. καὶ ταραχθήσονται εἰς ταραχὴν ἕκαστος τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.[25] Σ. καὶ ἐκπλαγήσονται περὶ τῶν αἰφνιδίων, ἕκαστος περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.[26]

בְּיוֹם. Ο΄. ἀφ' ἡμέρας. Ἀ. Θ. ἐν ἡμέρᾳ.[27]

12. גִּבּוֹרִים. *Heroum.* Ο΄. γιγάντων. Ἀ. Θ. δυνατῶν. Σ. ἀνδρείων.[28]

12. עָרִיצֵי. Ο΄. λοιμοί. Ἀ. ἰσχυροί. Σ. ἀκαταμάχητοι.[29]

אֶת־גְּאוֹן. *Superbiam.* Ο΄. τὴν ὕβριν. Σ. τὸ μεγαλαύχημα.[30]

13. מֵעַל מַיִם. Ο΄. ἀφ' ὕδατος. Alia exempl. ἐπάνωθεν ἀφ' ὕδατος.[31]

וְלֹא תִדְלָחֵם. *Et non turbabit eam* (aquam). Ο΄. καὶ οὐ μὴ ταράξῃ αὐτό. Σ. ἵνα μὴ ταράξῃ . .[32]

עוֹד. Ο΄. ἔτι. Ἀ. Θ. ※ ἔτι ◂. Σ. ※ μηκέτι ◂.[33]

14. וְנַהֲרוֹתָם. *Et flumina eorum.* Ο΄. καὶ οἱ ποταμοὶ (Ἄλλος· αἱ διώρυγες[34]) αὐτῶν.

15. בְּהַכּוֹתִי. *Cum percussero.* Ο΄. ὅταν διασπερῶ (διασπείρω). Ἀ. Σ. ἐν τῷ πατάξαι με.[35]

16. וְקוֹנְנוּהָ. *Et lamentabuntur eam.* Ο΄. καὶ θρηνήσεις (alia exempl. θρηνήσουσιν[36]) αὐτόν.

17. בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ. *Anno duodecimo quinto decimo die mensis.* Ο΄. ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει (Ἀ. Θ. ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει[37]) ÷ τοῦ πρώτου μηνὸς ◂,[38] πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός.

◆ ܘܐܫܩܐ ܐܪܥܐ ܕܝܠܟ ܒܕܡܐ. Hieron. Hebraea vertit: *Et irrigabo terram putore sanguinis tui* (sive [juxta LXX] *stercoribus tuis*). [18] Sic Codd. 22, 23 (cum συσκοτάσω), 36, alii. [19] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [20] Cod. 86. [21] Syro-hex. ܣ. ܘܐܥܒܕ ܕܢܬܡܗܘܢ ܡܛܠܟ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ◆. [22] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 36, 62, 147. [23] Syro-hex. ܣ. ܢܩܘܡ ܣܥܪܗܘܢ ◆ ܬ. ܢܦܪܥܘܢ ◆. "Codex male ܢܦܪܥܘܢ pro ܢܦܪܥܘܢ, ut etiam Jerem. ii. 12."—*Ceriani.* Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. cxviii. 120. [24] Cod. 86. Sic in textu Codd. 36, 48. [25] Idem. [26] Syro-hex. ܣ. ܘܢܬܗܪܘܢ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܫܠܝ. ܟܠܢܫ ܥܠ ܢܦܫܗ ܕܝܠܗ ◆. Cf. ad Cap. xxvi. 16. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Cod. 86. [29] Idem. Cf. ad Cap. xxx. 11. [30] Idem. [31] Sic Codd. 62 (cum αει pro αφ'), 147. [32] Cod. 86. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܕܠܚ ◆. [33] Cod. 86, teste De Reg. In textu ἔτι desideratur in Ald., Codd. XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex. [34] Regius apud Montef. Sic Cod. 238 in marg. [35] Cod. 86, ubi παρατάξαι scriptum. [36] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: ◆ ܢܐܠܝܢܗ. [37] Cod. 86. Sic in textu Codd. 87, 88. [38] Haec, τοῦ πρώτου μηνός, absunt a Comp., Codd. XII (qui in marg. habet: ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ut in textu Codd. III, 26, 106, et Syro-hex.), 87, et Hieron. Obelus hodie non exstat in libris Graecis aut Syro-hex., sed ab Origene ita pictum esse testatur scholium in Cod. Jes. a Montef. exscriptum: Ἐν τῇ τῶν Ο΄ ἐκδόσει οὕτω φέρεται· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ιβ΄ ἔτει ἐν τῷ α΄ (πρώτῳ Parsons.) μηνὶ ιε΄ (πεντεκαιδεκάτῃ idem) τοῦ μηνός· τὸ (τὰ idem) δὲ, ἐν τῷ (τῷ om. idem) α΄ (πρώτῳ idem) μηνὶ, ὠβελισθὲν (sic) περιεῖλεν Ὠριγένης (cetera non exscripsit Parsons.). Ταῦτα δὲ κατὰ λέξιν εἶπεν ἐν τῷ ιθ΄ τόμῳ τῶν εἰς τὸν Ἰεζεκιὴλ ἐξηγητικῶν· Ἔοικεν ἡ προφητεία αὕτη ἑξῆς τῇ πρὸ αὐτῆς τεταγμένη (τεταγμένῃ Montef.) καὶ αὐτὴ (αὕτη idem) τῷ ιβ΄ λελέχθαι ἔτει ὁμοίως μὲν ἐκείνῃ, καὶ κατὰ τὸ ἐν τῷ ιβ΄ μηνὶ προφητεῦσθαι· οὐκέτι δὲ ὁμοίως κατὰ τὴν ἡμέραν· ἡ μὲν γὰρ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐλέλεκτο, αὕτη δὲ ιε΄ τοῦ μηνός· διόπερ τὸ, τοῦ α΄ μηνὸς, ὠβελισθὲν (sic) ἐτολμήσαμεν περιελεῖν, ὡς πάντη ἀλόγως προσκείμενον (προκείμενον idem).

18. נַהֵה עַל־הֲמוֹן מִצְרַיִם. *Cane lugubre carmen super multitudinem Aegypti.* Ο΄. θρήνησον ἐπὶ τὴν ἰσχὺν Αἰγύπτου. Σ. Θ. εἰπὸν μέλος περὶ τοῦ πλήθους Αἰγύπτου.[39] Θ. εἰπὸν μέλος ἐπὶ τὸ πλῆθος Αἰγύπτου.[40]

וְהוֹרִדֵהוּ אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אַדִּרִם. *Et detrude eam, ipsam et filias gentium potentium.* Ο΄. καὶ καταβιβάσουσιν αὐτῆς τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκράς. Σ. Θ. καὶ κλίνων πάρελκε αὐτὸν, καὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἐθνῶν *discerne in chorum.*[41]

19. מִמִּי נָעָמְתְּ רְדָה וְהָשְׁכְּבָה אֶת־עֲרֵלִים. *Quonam pulcrior es? descende et prosterni te patere cum incircumcisis.* Ο΄. (v. 21) τίνος κρείττων εἶ ('Α. ὑπὲρ τίνα ὡραιώθης; Σ. τίνος βελτίων εἶ[42]); [καὶ] κατάβηθι, καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων. ※ (Θ.) ἐξ ὕδατος εὐπρεποῦς κατάβηθι, καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων ◂.[43]

20. חֶרֶב נִתָּנָה מָשְׁכוּ אוֹתָהּ וְכָל־הֲמוֹנֶיהָ. *Gladius traditus est; abripite eam, et omnes multitudines ejus.* Ο΄. καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. 'Α. ἐν ῥομφαίᾳ ἐδόθη, ἐξείλκυσαν αὐτὴν, καὶ τὸ πᾶν πλῆθος αὐτῆς.[44]

21. אֶת־עֹזְרָיו יָרְדוּ. *Cum adjutoribus ejus descendent.* Ο΄. Vacat. 'Α. σὺν τοῖς βοηθοῖς αὐτῶν κατέβησαν.[45]

22. קְהָלָהּ. Ο΄. ἡ συναγωγὴ ('Α. Θ. ἐκκλησία[46]) αὐτοῦ.

Ο΄. ÷ πάντες τραυματίαι ἐκεῖ ἐδόθησαν, καὶ ἡ ταφὴ αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου· καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ ◂.[47]

סְבִיבוֹתָיו קִבְרֹתָיו. *Circa eum* sunt *sepulcra ejus.* Ο΄. περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ. 'Α. κύκλῳ αὐτοῦ τάφοι αὐτοῦ.[48]

23. אֲשֶׁר נִתְּנוּ קִבְרֹתֶיהָ בְּיַרְכְּתֵי־בוֹר וַיְהִי קְהָלָהּ סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים נֹפְלִים בַּחֶרֶב. *Cujus posita sunt sepulcra in recessibus foveae, et factus est coetus ejus circa sepulcrum ejus; omnes eorum confossi, occisi gladio.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οἳ ἔδωκαν τὰς ταφὰς ('Α. ※ ταφὰς[49]) αὐτῆς (Ο΄. Σ. Θ. αὐτοῦ[50]) ἐν μηροῖς (Σ. ἐν τοῖς κατωτάτοις.[51] 'Ο 'Εβραῖος· ἐν μήκει[52]) λάκκου, καὶ ἐγενήθη ἐκκλησία ('Α. Θ. ἐκκλησία[53]) περικύκλῳ τῆς ταφῆς αὐτοῦ· πάντες αὐτοὶ τραυματίαι, πίπτοντες μαχαίρᾳ ◂.[54] Σ. . . ἐγένετο τὸ πλῆθος αὐτοῦ, ἑκάστου περικύκλῳ αὐτοῦ τὰ μνήματα (s. οἱ τάφοι) αὐτοῦ.[55]

בְּאֶרֶץ חַיִּים. Ο΄. ἐπὶ γῆς ζωῆς. 'Α. Σ. Θ. ἐν γῇ ζώντων.[56]

---

[39] Syro-hex. ܣܡ. ܐ. ܐܡܪ ܡܫܠܐ ܥܠ ܣܘܓܐܐ ܕܡܨܪܝܢ. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 19. [40] Cod. 86. Hieron. LXX vertit: *Plange super multitudinem Aegypti.* [41] Syro-hex. Symmacho et Theodotioni continuat: ܘܟܕ ܡܪܟܢ ܐܢܬ ܐܢܐܝܠܗ. ܘܠܒܢܬܐ ܕܥܡܡܐ ܦܪܘܫ ܒܚܘܓܐ. Post Αἰγύπτου Codd. 22, 23, 36 (cum κλινον), alii, inferunt: καὶ κλίνων πάρελκε αὐτόν. Deinde ܦܪܘܫ ܒܚܘܓܐ circumscriptio est, ut videtur, unius vocis Graecae, in quam nondum incidere potuimus. [42] Cod. 86 (cum βελτιον, teste Parsons.). Sequens copula deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [43] Sic Codd. XII (cum κοιμηθήσῃ), 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ※ ἐξ ὕ. εὐπρεποῦς ◂ κατάβηθι κ.τ.ἑ.), et sine aster. (cum ἐξ ὑδάτων εὐπρεπῶν et κοιμηθήσῃ) Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Porro sub asteriscis additum est: ※ *De aqua pulcherrima descende,* ※ *et dormi cum incircumcisis* :. [44] Cod. 86 (cum ἐξήλκυσαν, teste Parsons.). [45] Idem. [46] Idem, teste De Reg. [47] Hieron.: "Quodque sequitur: ÷ *Omnes vulnerati ibi dati sunt,* ÷ *et sepulcrum ejus in profundo foveae,* ÷ *et facta est congregatio ejus* :, in Hebraico non habetur, sed a LXX additum est." Cod. 87 pingit: ÷ πάντες τραυματίαι — καὶ ἐγενήθη ÷ συναγωγὴ αὐτοῦ περι◂κύκλῳ. Syro-hex. ÷ πάντες ◂ τραυματίαι — καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ ◂. [48] Cod. 86, teste De Reg. Pro τάφοι Parsons. exscripsit τάφος. [49] Cod. 86, teste De Reg. [50] Idem. [51] Idem. [52] Origen. apud Nobil.: 'Ο 'Εβραῖος ἀντὶ τοῦ, ἐν μηροῖς λάκκου, ἐν μήκει λάκκου, ἔχει. [53] Cod. 86, teste De Reg. [54] Cod. Jes. (non, ut Montef., οἱ πίπτοντες). Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum οἱ πίπτοντες), Codd. III (cum ὑπερκύκλῳ), 22 (cum λάκκων), 36 (sine οἱ), alii. Hieron.: "Et iterum de Theodotionis editione sub asteriscis additum est: ※ *Qui dederunt sepulcra ejus in lateribus laci,* ※ *et facta est congregatio in circuitu sepulcri ejus;* ※ *omnes isti vulnerati, cadentesque gladio* :. [55] Syro-hex. ܣܡ. ܗܘܐ ܣܘܓܐܐ ܕܝܠܗ. ܕܟܠ ܚܕ ܚܕ ܚܕܪܘܗܝ ܩܒܪܐ ܕܝܠܗ. [56] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Σ. ἐν γῇ ζώντων.

24. וְכָל־הֲמוֹנָהּ. Ο΄. καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ.[57]

אֲשֶׁר־יָרְדוּ. Ο΄. καὶ οἱ καταβαίνοντες. Ἀ. οἳ κατέβησαν.[58]

כְּלִמָּתָם. *Ignominiam suam.* Ο΄. τὴν βάσανον (Ἀ. Σ. αἰσχύνην. Θ. ἀτιμίαν[59]) αὐτῶν.

25. נָתְנוּ מִשְׁכָּב לָהּ בְּכָל־הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו קִבְרֹתֶהָ כֻּלָּם עֲרֵלִים חַלְלֵי־חֶרֶב כִּי־נִתַּן חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר בְּתוֹךְ חֲלָלִים. *Posuerunt cubile* (feretrum) *ei cum omni multitudine ejus; circa eum* sunt *sepulcra ejus; omnes eorum incircumcisi, interfecti gladio: quia incussus est terror eorum in terra viventium; et tulerunt ignominiam suam cum iis qui descendunt in foveam, in medio interfectorum.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Λοιποί· ※ ἐκεῖ κοίτην αὐτῇ ἐν παντὶ τῷ πλήθει αὐτοῦ· κύκλῳ αὐτοῦ τάφος αὐτοῦ· πάντες αὐτοὶ ἀπερίτμητοι, ἀνῃρημένοι μαχαίρας· ὅτι ἐδόθη πτῆξις αὐτῶν ἐν γῇ ζώντων· καὶ ἀροῦσιν ἐντροπὴν αὐτῶν σὺν καταβαίνουσι λάκκον, ἐν μέσῳ ἀνῃρημένων ◂.[60] Ἄλλος· ἐδόθη κοίτη αὐτῆς σὺν παντὶ τῷ πλήθει· ἑκάστου περικύκλῳ ἡ ταφὴ αὐτῶν, πάντων ἀπεριτμήτων τραυματιῶν μαχαίρᾳ...[61]

26. מֶשֶׁךְ תֻּבַל. Ο΄. Μοσὸχ καὶ Θοβέλ. Πάντες· Μεσὲχ καὶ Θουβάλ.[62] Σ. Θ. κοίτη αὐτῶν.[63]

26. עֲרֵלִים. Ο΄. ἀπερίτμητοι. Οἱ Γ΄. ἀκρόβυστοι.[64]

כִּי־נָתְנוּ. Ο΄. οἱ (Οἱ Γ΄. ὅτι[65]) δεδωκότες.

27. וְלֹא יִשְׁכְּבוּ. *Annon cubant.* Ο΄. καὶ ※ οὐκ ◂ ἐκοιμήθησαν.[66]

אֶת־גִּבּוֹרִים. Ο΄. μετὰ τῶν γιγάντων (Οἱ Γ΄. δυνατῶν[67]).

מֵעֲרֵלִים. Ο΄. ἀπ' αἰῶνος. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τῶν ἀκροβύστων.[68]

בִּכְלֵי־מִלְחַמְתָּם. *Cum instrumentis suis bellicis.* Ο΄. ἐν ὅπλοις (Οἱ Γ΄. σκεύεσι[69]) πολεμικοῖς ※ αὐτῶν ◂.[70]

וַיִּתְּנוּ אֶת־חַרְבוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם. *Et posuerunt gladios suos sub capitibus suis.* Ο΄. καὶ ἔθηκαν τὰς μαχαίρας αὐτῶν ὑπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Σ. καὶ τεθήσονται αἱ μάχαιραι αὐτῶν ὑπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.[71]

כִּי־חִתִּית גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים. *Quia terror potentium* fuerunt *in terra viventium.* Ο΄. ὅτι ἐξεφόβησαν πάντας (alia exempl. γίγαντας[72]) ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν. Ἄλλος· καὶ φόβος δυναστευόντων ἐγένοντο ἐν τῇ γῇ τῶν ζώντων.[73]

28. תִּשָּׁבֵר וְתִשְׁכַּב. *Contereris et jacebis.* Ο΄. ※ συντριβήσῃ καὶ ◂ κοιμηθήσῃ.[74]

---

[57] Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ πᾶσα ἡ δ. αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ πλ. αὐτοῦ, ex duplici versione. [58] Cod. 86, teste De Reg. [59] Cod. 86. Post ἐπὶ γῆς ζωῆς (in versu *praecedenti*, si Parsonsio habenda est fides), aliam hujus clausulae, καὶ ἐλάβοσαν τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς βόθρον, versionem inferunt Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ λήψονται τὸν καταισχυμμὸν (cf. Hex. ad Psal. xliii. 16. Mich. ii. 6) αὐτῶν σὺν τοῖς καταγομένοις εἰς βόθρον, quae Symmachi esse videtur. [60] Cod. 86, teste Parsonsio, qui in cod. scriptum esse affirmat: ἀνῃρημένος. ⁚ πτηξης.. καὶ ἐροῦσιν. De Reg. tacite exscripsit: ἀνῃρημένοι.. πτῆξις.. καὶ ἀροῦσιν; sed clausulam, κύκλῳ αὐτοῦ τάφος αὐτοῦ, oscitanter praeterlapsus est. In initio pingendum videtur: Ο΄. ἐκεῖ ※ Ἀ. Λ. (ἔδωκαν) κοίτην αὐτῇ; in fine autem: ἀνῃρημένων ◂ ἐδόθησαν. [61] Sic in textu post ἐν μέσῳ τραυματιῶν Codd. 22 (sub ⟜), 23 (cum περικύκλῳ αὐτοῦ ἡ τ. αὐτοῦ), 36, 48 (sub ⟜), 51 (cum ἡ τ. αὐτοῦ), 62 (cum ἡ τ. αὐτοῦ, πάντες ἀπερίτμητοι), alii. [62] Cod. 86, teste De Reg. [63] Hieron.: "Pro *Mosoch et Thubal* Sym. et Theod. interpretati sunt *cubile eorum* [מִשְׁכָּב לָהֶם?]." Statim pro καὶ πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ Cod. 86 in marg. affert: καὶ πάντες οἱ ὄχλοι αὐτῆς. [64] Cod. 86, hic et v. 28. [65] Idem, teste De Reg., qui minus probabiliter affert: Οἱ Γ΄. ὅτι δεδωκότες. [66] Sic Cod. 87 (cum καὶ ※ οὐκ ἐκ. ◂), Syro-hex. (cum ※ καὶ οὐκ ◂ ἐκ.), et sine aster Comp., Cod. 88, Hieron. [67] Cod. 86. [68] Idem. [69] Idem. [70] Sic Cod. 87, Syro-hex. (nisi forte ※ αὐτῶν ◂ πολεμικοῖς, ut Codd. 22, 33, alii), et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii. [71] Syro-hex. ܘܢܬܬܣܝܡܘܢ ܣܦܣܪܝܗܘܢ ܬܚܝܬ ܪܫܝܗܘܢ. [72] Sic Comp. (cum οἱ γίγαντες), Ald. (cum γίγαντες), Codd. III, XII, 22, 23, 26, et Syro-hex. [73] Duplicem versionem in textum post alteram inferunt Codd. 22 (sub ⟜), 23, 36 (cum ἐγίνετο), alii. [74] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex. (cum ※ συντριβήσῃ ◂ καὶ κ.), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron.

29. שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וְכָל־נְשִׂיאֶיהָ. *Ibi Edom, et reges ejus, et omnes principes ejus.* Ο΄. ἐκεῖ ἐδόθησαν οἱ ἄρχοντες Ἀσσούρ. ※ Θ. ἐκεῖ Ἐδὼμ, οἱ βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ◂.[75] Οἱ Γ΄. . . ἐπηρμένοι αὐτῆς.[76]

אֶת־עֲרֵלִים. Ο΄. μετὰ τραυματιῶν. Οἱ Γ΄. σὺν ἀκροβύστοις.[77]

30. נְסִיכֵי. *Principes.* Ο΄. οἱ ἄρχοντες. Ἀ. οἱ καθεσταμένοι.[78] Σ. οἱ χριστοί.[79]

וְכָל־צִדֹנִי. *Et omnes Sidonii.* Ο΄. πάντες στρατηγοὶ Ἀσσούρ. Ἀ. Σ. . . Σιδώνιοι.[80]

בְּחִתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם. *In terrore eorum ex fortitudine eorum* (incusso). Ο΄. σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν. Σ. ἡττηθέντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῶν.[81]

בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ. *Pudefacti, et cubant.* Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. ※ αἰσχυνόμενοι ◂ ἐκοιμήθησαν.[82]

31. עַל־כָּל־הֲמוֹנֹה. *De omni multitudine ejus.* Ο΄. ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. Οἱ Γ΄. ἐπὶ πάντας ὄχλους αὐτοῦ.[83]

חַלְלֵי־חֶרֶב פַּרְעֹה וְכָל־חֵילוֹ. *Confossi gladio, Pharao et omnis exercitus ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. τραυματίαι μαχαίρας Φαραὼ, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ◂.[84]

32. חִתִּיתוֹ (חִתִּיתִי ק׳). Ο΄. τὸν φόβον αὐτοῦ (Σ. μου[85]).

בְּאֶרֶץ חַיִּים. Ο΄. ἐπὶ γῆς ζωῆς. Ἀ. Σ. Θ. ἐν γῇ ζώντων.[86]

Cap. XXXII. 14. ÷ οὕτως ◂.[87]

CAP. XXXIII.

2. אֶל־בְּנֵי. Ο΄. τοῖς υἱοῖς. Οἱ Γ΄. πρὸς τοὺς υἱούς.[1]

מִקְצֵיהֶם. *Ex numero universo eorum.* Ο΄. ἐξ αὐτῶν. Θ. ἐκ μέρους αὐτῶν.[2]

3. וְהִזְהִיר אֶת־הָעָם. *Et monuerit populum.* Ο΄. καὶ σημάνῃ τῷ λαῷ. Ἀ. Σ. καὶ προφυλάξει τὸν λαόν.[3]

4. הַשּׁוֹפָר. Ο΄. τῆς σάλπιγγος. Σ. (τῆς) κερατίνης.[4]

וְלֹא נִזְהָר. *Et moneri noluerit.* Ο΄. καὶ μὴ φυλάξηται. Ο΄. Θ. καὶ οὐκ ἐφυλάξατο.[5]

5. וְהוּא נִזְהָר נַפְשׁוֹ מִלֵּט. *Sin ipse monitionem admisisset, animam suam servasset.* Ο΄. καὶ οὗτος ὅτι ἐφυλάξατο, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο (alia exempl. ἐρρύσατο[6]). Σ. ἐὰν δὲ φυλάξηται, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιέσωσεν.[7]

6. וְדָמוֹ. Ο΄. καὶ τὸ αἷμα ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂.[8]

---

[75] Cod. Jes. (non, ut Montef., καὶ οἱ β. αὐτῆς). (Cod. 87 in textu pingit: ἐκεῖ Ἐ., οἱ β. αὐτῆς, ※ καὶ πάντες ◂ οἱ ἄ. αὐτῆς. Syro-hex.: ἐκεῖ Ἐ. (in marg. char. med. ἐδόθησαν) ※ καὶ οἱ β. αὐτῆς ◂, κ.τ.ἑ.) Sic sine aster. (cum ὁ βασιλεὺς αὐτῆς) Codd. 22, 36, alii; necnon (cum καὶ οἱ β. αὐτῆς) Ald., Codd. 42, 49, alii. [76] Cod. 86, teste De Reg. Idem ad בִּגְבוּרָתָם, Ο΄. τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. αὐτῆς, quod huc potius pertinere crediderim. Scilicet *tres* interpretes αὐτῆς pro Ἀσσοὺρ dederunt; solus Aquila, ni fallor, ἐπηρμένοι pro ἄρχοντες. Cf. ad Cap. xii. 10. Praeterea Syrus noster ad נָשִׂיא Exod. xxii. 28 in marg. affert: Ἀ. ἐπηρμένον (ܡܫܬܩܠܐ). Σ. Θ. ἄρχοντα. [77] Cod. 86, teste De Reg. [78] Idem. Minus probabiliter Parsons. καθιστάμενοι exscripsit. Cf. Hex. ad Mich. v. 5. [79] Syro-hex. ◆ ܡܫܝܚܐ .ܣ. Cf. ibid. [80] Cod. 86. [81] Syro-hex. ◆ ܕܐܬܙܟܝܘ ܡܢ ܚܝܠܗܘܢ .ܣ. Graeca nostra petita sunt e Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoreto, ubi locus sic habetur: οἵτινες κατήχθησαν μετὰ τραυματιῶν σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν, ἡττηθέντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, αἰσχυνόμενοι ἐκοιμήθησαν κ.τ.ἑ. [82] Cod. 86, et sub simplici aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Ἀ. Θ. αἰσχ. ἐκοιμήθησαν. [83] Cod. 86. [84] Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum μαχαίρᾳ), Ald., Codd. III (ut Comp.), 22, 23, 26 (ut Comp.), alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (uterque cum μαχαίρᾳ), Syro-hex. Lectionem ad v. 32, אֶת־חַלְלֵי—הֲמוֹנֹה, perperam aptat Montef. [85] Cod. 86, teste De Reg. [86] Idem. [87] Cod. 87 (cum οὗτος), Syro-hex.

CAP. XXXIII. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Syro-hex. ◆ ܡܢ ܡܢܬܐ ܕܝܠܗܘܢ .ܐ. [3] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit προφυλάξῃ. [4] Cod. 86. [5] De Reg. e Cod. 86 affert: Ο΄. Θ. καὶ οὐκ ἐφυλάξατο. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἐφύλαξε. Ο΄. ἄλλως· καὶ μὴ φυλάξηται. [6] Sic Codd. 62, 147, fortasse ex alia versione. [7] Cod. 86. Minus probabiliter De Reg.: Σ. καὶ οὗτος ἐὰν δὲ κ.τ.ἑ. [8] Cod. 86, teste De Reg.

7. וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי. *Et moneas eos a me.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ διαφυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ ◄.[9] Ἀ. καὶ φυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ.[10]

8. לָרָשָׁע רָשָׁע. Ο΄. τῷ ἁμαρτωλῷ· ※ ἁμαρτωλὲ ◄.[11]

9. הִזְהַרְתָּ. Ο΄. προαπαγγείλῃς. Θ. διαστείλῃ.[12]

מִדַּרְכּוֹ. Ο΄. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ.[13]

נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ. *Animam tuam eripuisti.* Ο΄. τὴν ψυχὴν σαυτοῦ ἐξῄρησαι. Ἀ. Θ. τὴν ψυχήν σου ἐρρύσω.[14]

10. עָלֵינוּ. Ο΄. ἐφ' ἡμῖν. Σ. καθ' ἡμῶν.[15]

11. אִם־אֶחְפֹּץ. *Num volo.* Ο΄. οὐ βούλομαι. Σ. ※ ὅτι . . .[16]

כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה. *Sed ut revertatur impius a via sua, et vivat.* Ο΄. ὡς ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ζῆν αὐτόν. Σ. ἀλλ' ἵνα ἀποστρέψας ὁ παράνομος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ζήσῃ.[17]

מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים. Ο΄. ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν ※ τῆς πονηρᾶς ◄.[18]

12. וְאַתָּה בֶן־אָדָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ σύ, υἱὲ ἀνθρώπου ◄.[19]

וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע. Ο΄. καὶ ἀνομία ἀσεβοῦς (alia exempl. ἀνόμου[20]).

12. לֹא־יִכָּשֶׁל בָּהּ. *Non corruet per eam.* Ο΄. οὐ μὴ κακώσῃ (alia exempl. ἀποκτείνῃ[21]) αὐτόν. Ἀ. οὐ μὴ συντρίψῃ αὐτόν.[22]

בְּיוֹם שׁוּבוֹ. *In die qua conversus fuerit.* Ο΄. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστρέψῃ (Σ. μετανοήσῃ[23]).

בְּיוֹם חַטָּאתוֹ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν ἡμέρᾳ ἁμαρτίας αὐτοῦ ◄.[24]

13. בְּאָמְרִי לַצַּדִּיק. *Cum dixero justo.* Ο΄. ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ. Σ. κἂν εἴπω περὶ τοῦ δικαίου.[25]

חָיֹה יִחְיֶה. Ο΄. Vacat. ※ ζωῇ ζήσῃ ◄.[26]

בָטַח עַל־צִדְקָתוֹ. *Confiderit justitiae suae.* Ο΄. πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Σ. πεποιθὼς τῇ δικαιοσύνῃ ἑαυτοῦ.[27]

14. וּבְאָמְרִי. Ο΄. καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν με. Σ. (καὶ) ἐὰν εἴπω.[28]

15. חֲבֹל יָשִׁיב רָשָׁע. Si *pignus reddiderit impius.* Ο΄. καὶ ἐνεχύρασμα (alia exempl. add. ὀφείλοντος[29]) ἀποδοῖ ※ Σ. Θ. παράνομος ◄.[30]

16. לוֹ. Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. αὐτῷ.[31]

חָיוֹ יִחְיֶה. Ο΄. ἐν αὐταῖς ζήσεται. Σ. Θ. ζῶν ζήσεται.[32]

17. לֹא יִתָּכֵן. *Non aequa est.* Ο΄. οὐκ εὐθεῖα. Σ. οὐ βεβαία.[33]

---

[9] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147. Sic (cum προφυλάξεις) Codd. 22 (cum αὐτοῖς), 23, 36, alii. [10] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: Ἀ. φυλάξῃς αὐτὸν (sic) παρ' ἐμοῦ. [11] Sic Cod. 87 (qui pingit: ※ τῷ ἁμ., ἁμαρτωλὲ ◄), Syro-hex. et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. [12] Cod. 86, teste Parsons. De Reg. exscripsit: Ἄλλος· διαστείλῃ. [13] Cod. 86, teste De Reg., qui ad מִמֶּנָּה lectionem refert. [14] Cod. 86. [15] Idem, teste De Reg., qui paulo ante ad εἰπὸν affert: Ἀ. Σ. εἰπέ. [16] Idem. [17] Idem, teste utroque. [18] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (qui tres posteriores pingunt: ※ τῆς π., καὶ ἱνατί ἀποθνήσκετε ◄), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [19] Iidem. [20] Sic Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. (cum ἀσεβοῦς in marg.). [21] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [22] Cod. 86. [23] Idem. [24] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. In Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic legitur: ζῆσαι (sic Syro-hex. in marg. char. med.) διὰ τὴν δικαιοσύνην (διὰ τῆς δ. Cod. 23) αὐτοῦ ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἁμάρτῃ. [25] Cod. 86. Parsons. ex eodem insuper affert: Σ. ἐν τῷ εἰρηκέναι etc. (sic), invito De Reg. [26] Sic Codd. 87 (qui pingit: ※ ζωῇ ζήσῃ, καὶ οὗτος ※ πέποιθεν κ.τ.ἑ., sine cuneolo), 88, et sine aster. Ald., Codd. III, 22 (praem. ὅτι), 23 (idem), 36 (idem), 48 (idem), 49, alii, et Syro-hex. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Idem. [29] Sic Codd. 22 (cum ὀφειλόντων), 23, 36, alii, et Syro-hex. [30] Cod. 86, teste De Reg.: Σ. Θ. ※ παράνομος. Post ἀποτίσῃ Codd. 22, 23, 36, alii, add. ὁ ἄνομος. Statim Cod. 87 in textu: ※ καὶ ἅρπαγμα, sine cuneolo, nescio an pro ÷ καὶ ◄ ἁρπ. [31] Cod. 86. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. Σ. + αὐτῷ. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (uterque cum αὐτοῦ), Syro-hex. [32] Cod. 86, teste De Reg. Solus Cod. 87 in textu: ζωῇ ἐν αὐταῖς ζήσεται. [33] Syro-hex. ܣܡ. ܠܐ ܡܫܪܪܐ. Cf. ad v. 20.

17. וְהֵמָּה. *Et ipsorum.* Ο'. καὶ αὕτη. Σ. αὐτῶν δέ.[34]

לֹא־יִתָּכֵן. Ο'. οὐκ εὐθεῖα. Alia exempl. add. ἀκούσατε δὴ, οἶκος Ἰσραήλ· μὴ ἡ ὁδός μου οὐκ εὐθεῖα; οὐχὶ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν οὐκ εὐθεῖαι;[35] Ἀ. οὐχ ἑδραία.[36]

19. עֲלֵיהֶם. *Propter ea.* Ο'. ἐν αὐτοῖς. Σ. δι' αὐτῶν.[37]

20. וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן. Ο'. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ εἴπατε· οὐκ εὐθεῖα. Σ. κἂν λέγητε, ※ ὅτι ◂ οὐ βεβαία. Θ. . . οὐ κατορθοῖ.[38]

כִּדְרָכָיו. Ο'. ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Οἱ Γ'. κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.[39]

21. בְּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה. Ο'. Σ. ἐν τῷ δεκάτῳ.[40] Alia exempl. ἐν τῷ δωδεκάτῳ;[41] alia, ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ.[42]

22. הַפָּלִיט. *Qui evaserat.* Ο'. αὐτόν. Alia exempl. τὸν ἀνασωθέντα.[43]

וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי. *Et non obmutui.* Ο'. οὐ συνεσχέθη. Ἀ. καὶ οὐκ ἤμην ἄλαλος.[44]

24. הֶחֳרָבוֹת הָאֵלֶּה. *Vastitates istas.* Ο'. τὰς ἠρημωμένας ※ Θ. ταύτας ◂.[45] Σ. (τὰ) ἐρείπια (ταῦτα).[46]

24. אֹמְרִים לֵאמֹר. Ο'. λέγουσι ※ Ἀ. Σ. λέγοντες ◂.[47]

וַיִּירַשׁ. Ο'. καὶ κατέσχε. Οἱ Γ'. καὶ ἐκληρονόμησεν.[48]

25. לָכֵן אֱמֹר אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה עַל־הַדָּם תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵכֶם תִּשְׂאוּ אֶל־גִּלּוּלֵיכֶם וְדָם תִּשְׁפֹּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ. *Propterea dic ad eos: Sic dicit Dominus Jova: Cum sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad idola vestra, et sanguinem effunditis: et terram possidebitis?* Ο'. διὰ τοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς· τάδε λέγει κύριος κύριος· ※ Θ. ἐπὶ τοῦ αἵματος ἔσθετε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν αἴρετε πρὸς τὰ εἴδωλα ὑμῶν, καὶ αἷμα ἐκχέετε· καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;[49]

26. עֲמַדְתֶּם עַל־חַרְבְּכֶם עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ. *Insistitis* (confiditis) *super gladio vestro, facitis abominationem, et unusquisque uxorem proximi sui polluitis: et terram possidebitis?* Ο'. Vacat. ※ Θ. ἔστητε ἐπὶ τῆς μαχαίρας ὑμῶν, ἐποιήσατε βδέλυγμα, καὶ ἕκαστος τὴν γυναῖκα

---

[34] Cod. 86, teste De Reg. [35] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. (cum δὲ pro δὴ) Syro-hex. Cf. Cap. xviii. 25. [36] Syro-hex. ܠܐ ܡܫܬܪܪܐ ◂ .ܐ. (Lectiones Codd. 22, 23, 36, aliorum, παράπτωμα pro ἀνομίας (v. 18), et ἄνομον pro τὸν ἁμαρτωλὸν (v. 19), habet Syro-hex. in marg. char. med.) [37] Cod. 86, teste De Reg. [38] Idem (cum λέγηται). Parsons. e Cod. 86 affert: Θ. κατορθοῖ. Σ. βεβαία. [39] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. in marg. ◂ ܓ̇ܠ. Sic in textu (cum ὑμῶν pro αὐτοῦ) Codd. III, 22, 23, 26, alii. (In textu LXXvirali ὑμῶν pro αὐτοῦ (※ αὐτοῦ Cod. 87) est in Ald., Codd. 49, 68, aliis.) [40] Cod. 86, teste De Reg. [41] Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [42] Sic Codd. 22, 36, alii. Theodoret.: Ὁ Σύρος, τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει καὶ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ, καὶ μᾶλλον ἀκολούθως· τῷ γὰρ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἥλω ἡ πόλις. [43] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Cod. 62: αὐτὸν τὸν ἀν. [44] Cod. 86. [45] Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. + ταύτας. [46] Cod. 86, teste De Reg. [47] Idem. Sic sub aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 23, 88. Scriptura, λέγοντες λέγουσι, est in Comp., Codd. 36, 48, aliis. [48] Cod. 86. [49] Sic Cod. XII, teste Parsonsio, et sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex. Minus probabiliter Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. διὰ τοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς· τάδε λέγει κύριος· ἐπεὶ (sic) τοῦ αἵματος κ.τ.ἑ. Etiam Cod. 87 pingit: ※ διὰ τοῦτο κ.τ.ἑ. In LXX pro αὐτοῖς Syro-hex. in marg. char. med. affert: πρὸς αὐτοὺς, quae lectio est Ald., Codd. III, 26, 49, aliorum. (Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: διὰ τοῦτο—ἀδωναῒ κύριος· ἐπειδὴ τοῦ αἵματος ἐσθίετε, κ.τ.ἑ.) "Barb. ad marg. legit tantum sic: Ο'. Θ. ἐπὶ τοῦ αἵματος ἔσθετε. Ἄλλος· [Ald., Codd. 26, 49, alii] ἐπὶ τῷ αἵματι φάγεσθε; et inde: Ο'. Θ. αἴρετε. Ἄλλος· [ut ante] λήψεσθε; et v. 26: Ἄλλος· [ut ante] ἐπὶ τῇ ῥομφαίᾳ ὑμῶν. V. autem 27: Ἀ. Θ. Ο'. Σ. ※ οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς."—*De Reg.* Hieron.: "Sciendum quod octo plus vel minus versus, ab eo loco quem posuimus: *Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad immunditias vestras,* usque ad eum locum ubi scriptum est: *Haec dices ad eos, sic dicit Dominus Deus,* in LXX non habetur, qui cum multis aliis et haec praetermiserunt, sive interpretata ab eis, scriptorum paulatim sublata sunt vitio."

τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμιάνατε· καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;[50]

27. כֹּה־תֹאמַר אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה. Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος ◂.[51]

אִם־לֹא. Ο΄. εἰ μήν. Σ. ὅτι.[52]

עַל־פְּנֵי. Ο΄. ἐπὶ προσώπου. Θ. ἐν μέσῳ.[53]

בַּמְּצָדוֹת. *In arcibus.* Ο΄. ἐν ταῖς τετειχισμέναις. Ἀ. (ἐν τοῖς) ὀχυροῖς. Σ. (ἐν τοῖς) κρυφίοις. Θ. (ἐν ταῖς) περιοχαῖς.[54]

28. שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה. *Desolationem et vastationem.* Ο΄. ἔρημον ※ καὶ ἠφανισμένην ◂.[55]

וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן. *Et cessabit superbia.* Ο΄. καὶ ἀπολεῖται (alia exempl. παύσεται[56]) ἡ ὕβρις. Ἀ.. ὑπερηφανία.[57] Σ. καὶ ἀπολεῖται ἡ ὑπερηφανία.[58]

מֵאֵין עוֹבֵר. *Ut non sit transiens.* Ο΄. διὰ τὸ μὴ εἶναι διαπορευόμενον. Σ. μηδενὸς παροδεύοντος.[59]

30. חַד אֶת־אַחַד אִישׁ. *Unus cum altero, unusquisque.* Ο΄. ※ εἷς σὺν ἑνὶ ◂, ἄνθρωπος.[60] Ἀ. Θ. εἷς σὺν ἑνί..[61] Σ. Θ. εἷς ἑνὶ, ἕκαστος.[62]

בֹּאוּ־נָא. Ο΄. συνέλθωμεν ※ Οἱ Γ΄. δὴ ◂.[63]

מָה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא. *Quid* sit *verbum quod egreditur.* Ο΄. ※ τὰ ῥήματα ◂ τὰ ἐκπορευόμενα.[64]

31. לְפָנֶיךָ עַמִּי. Ο΄. ἐναντίον σου ※ Σ. Θ. ὁ λαός μου ◂.[65]

אֶת־דְּבָרֶיךָ. Ο΄. τὰ ῥήματά σου (Πάντες· μου[66]).

כִּי־עֲגָבִים בְּפִיהֶם. *Nam amorem ore eorum* (exercent). Ο΄. ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Σ. ὅτι ψαλμὸς ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Θ. ὅτι ἡδέως...[67]

הֵמָּה עֹשִׂים. *Ipsi exercent.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. αὐτοὶ ποιοῦσιν ◂.[68]

אַחֲרֵי בִּצְעָם. *Post lucrum suum.* Ο΄. καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων (alia exempl. add. αὐτῶν). Ἀ. ὀπίσω τῶν δώρων αὐτῶν. Σ. Θ. ὀπίσω τῆς πλεονεξίας αὐτῶν.[69]

לִבָּם הֹלֵךְ. *Cor eorum abit.* Ο΄. ἡ καρδία αὐτῶν ※ πορεύεται ◂.[70]

32. וּמֵטִב נַגֵּן. *Et optime pulsantis.* Ο΄. εὐαρμόστου. Θ. καλῶς κιθαρίζων.[71]

אוֹתָם. Ο΄. αὐτά. Alia exempl. add. διότι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.[72]

Cap. XXXIII. 24. ÷ ἐσμὲν ◂.[73] 33. ÷ ἐροῦσιν ◂.[74]

---

[50] Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. exscripsit: ἐπὶ τῆς γῆς μαχ. ὑμῶν, ἐποιήσετε (sic)... κατακληρονομήσετε;) Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum ܚܪ̈ܒܝܗܘܢ ܥܠ in plurali, sed ܢܛܦܘܬܐ, cum rasura super ܘ, non ܢܛܦܘܬܐ, ut Norberg.). (Recensio altera habet ῥομφαίας pro μαχαίρας, βδελύγματα, et κατακληρονομήσατε.) [51] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87 (qui pingit: οὕτως ἐ. πρὸς αὐτούς· ※ τάδε— κύριος ◂), 88. Syro-hex.: (καὶ τὴν γ. κληρονομήσετε) οὕτως; διὰ τοῦτο εἰπὸν πρὸς αὐτοὺς (in marg. char. med. αὐτοῖς). [52] Cod. 86, teste De Reg. [53] Idem. [54] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 19. [55] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Cod. 62, Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: εἰς ἔρημον καὶ ἀπώλειαν. [56] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [57] Cod. 86, teste De Reg. [58] Syro-hex. ܣ. ܘܬܐܒܕ ܫܘܒܗܪܐ. [59] Cod. 86, teste De Reg. [60] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., e quibus Cod. 87, Syro-hex. pingunt: εἷς ※ σὺν ἑνί ◂. Cod. 62 in textu: (καὶ ἐλάλουν) εἷς τῷ ἑνί. Codd. 22, 36, alii: ἕκαστος τῷ πλησίον (αὐτοῦ), καὶ ἕκαστος. [61] Cod. Jes. [62] Cod. 86, teste De Reg. [63] Idem. Sic in textu sine aster. Codd. 62, 87. [64] Sic Codd. 87, 88 (sine aster.?), Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: τί τὸ ῥῆμα τὸ ἐκπ. [65] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [66] Cod. 86, teste De Reg., invitis libris Graecis praeter Cod. 306. [67] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܙܡܪܐ ܒܦܘܡܗܘܢ. ܬ. ܡܛܠ ܕܒܒܣܝܡܘܬܐ. (Pro Hebraeo עֻגָב, *fistula, organon*, LXX interpretati sunt ψαλμὸς (Syro-hex. ܙܡܪܐ) Job. xxi. 12. xxx. 31.) [68] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [69] Cod. 86, teste De Reg. [70] Cod. Jes. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Ο΄. Θ. ※ πορεύεται. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [71] Cod. 86, teste De Reg. [72] Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et sub aster. (fortasse pro obelo) Syro-hex. [73] Cod. 87, Syro-hex. [74] Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ÷ ἐροῦσί σοι ◂.

CAP. XXXIV.

2. אֲלֵיהֶם לָרֹעִים. *Eis, pastoribus.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. πρὸς αὐτοὺς ◄[1] τοῖς ποιμέσι.

הוֹי רֹעֵי־יִשְׂרָאֵל. *Vae pastoribus Israelis!* Ο΄. ὦ ποιμένες Ἰσραήλ. Ἀ. Θ. οὐαὶ ἐπὶ τοὺς ποιμένας Ἰσραήλ.[2]

אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם. *Qui pascunt seipsos.* Ο΄. μὴ βόσκουσι ποιμένες ἑαυτούς; Σ. οἱ ποιμαίνοντες ἑαυτούς.[3]

4. אֶת־הַנַּחְלוֹת. *Infirmas.* Ο΄. τὸ ἠσθενηκός. Θ. τὸ ἐνοχλούμενον.[4]

וְאֶת־הַחוֹלָה לֹא־רִפֵּאתֶם. *Et aegram non sanastis.* Ο΄. καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσατε. ※ Θ. καὶ τὸ ἄρρωστον οὐκ ἰάσασθε ◄.[5]

וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם אֹתָם וּבְפָרֶךְ. *Sed cum vi dominati estis eis, et cum oppressione.* Ο΄. καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε ※ αὐτοῖς ◄[6] μόχθῳ. Σ. καὶ μετὰ κράτους ἐπετάσσετε αὐτοῖς εὐφραινόμενοι (s. ὅτε ηὐφραίνεσθε).[7] Ἄλλος· καὶ ἐν κράτει ἐπαιδεύσατε αὐτὰ καὶ ἐν παιγνίῳ.[8]

5. הַשָּׂדֶה. Ο΄. τοῦ ἀγροῦ. Alia exempl. add. καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ.[9]

5, 6. וַתְּפוּצֶינָה׃ יִשְׁגּוּ. *Et dispersae sunt. Oberrant.* Ο΄. καὶ διεσπάρη, ※ Θ. καὶ ἠγνόησαν ◄.[10] Σ. καὶ ἠγνόησαν, καὶ ἐπλανήθησαν (s. ἀπεπλανήθησαν).[11]

6. צֹאנִי. Ο΄. τὰ πρόβατά μου. Σ. τὰ ποίμνιά μου.[12]

וְעַל כָּל־פְּנֵי. Ο΄. καὶ ἐπὶ ※ παντὸς ◄ προσώπου.[13]

נָפֹצוּ צֹאנִי. Ο΄. διεσπάρη ※ τὰ πρόβατά μου ◄.[14]

7. אֶת־דְּבַר. Ο΄. ※ τὸν ◄ λόγον.[15]

8. יַעַן הֱיוֹת. Ο΄. ἀντὶ τοῦ γενέσθαι. Θ. ἀνθ᾽ ὧν ἐγενήθη.[16]

וְלֹא־דָרְשׁוּ. *Et non quaesierunt.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν. Σ. οὐ γὰρ ἐξεζήτησαν.[17]

9. שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἀκούσατε λόγον κυρίου ◄.[18]

10. וְהִשְׁבַּתִּים. *Et cessare faciam eos.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω αὐτούς. Σ. καὶ παύσω αὐτούς.[19]

11. הִנְנִי־אָנִי. Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ※ Θ. αὐτός ◄.[20]

CAP. XXXIV. [1] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cod. 62: (καὶ ἐρεῖς) πρὸς αὐτοὺς τοῖς ποιμέσι. [2] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit τοῦ Ἰσραήλ. [3] Cod. 86. [4] Idem. [5] Cod. Jes. Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. Ο΄. ※ καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἰάσασθε. Ο΄. ἄλλως· καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἐσωμ. Theodotionis lectionem, omissa altera, in textu habent Codd. XII, 23, 62, et sub aster. Syro-hex. Duplex versio, καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἰάσασθε (ἰάσατε Cod. 22), καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἐσωμ., est in Codd. 22, 36, aliis. Cod. 87 pingit: ※ καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἰάσασθε ◄, ※ καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἐσωμ., ※ καὶ τὸ συντετρ. κ.τ.ἑ. [6] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܥܡ ܐܘܚܕܢܐ ܦܩܕܬܘܢ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܡܬܒܣܡܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. Cod. 86 affert: Σ. μετὰ κράτους ἐπετάσσετε [sic De Reg.; ἐπετάσθετε Parsons.] αὐτοῖς. Cf. ad Cap. xxix. 15. [8] Sic in textu post μόχθῳ ex duplici versione Codd. 22 (sub ※), 23, 36 (sub ※), alii. Est, ut videtur, Theodotionis, cui Syrus noster vindicat: καὶ ἐν κράτει ἐπαιδεύετε (ܘܒܐܘܚܕܢܐ ܪܕܝܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ). [9] Sic Codd. III, 26, 106, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [10] Cod. 86 affert: Ο΄. Θ. ※ καὶ ἠγνόησαν. Sic sub aster. Codd. XII, 87 (qui pingit: ※ καὶ δ. καὶ ἠγν. ◄), Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܝܕܥܘ. ܘܛܥܘ. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ διεσπάρη, καὶ ἀπεπλανήθη. [12] Cod. 86, teste Parsons. [13] Sic Cod. 87 (sine metob.), et sine aster. Codd. 62, 88. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἐπὶ παντὸς—τὰ πρόβατά μου ◄. [14] Sic Cod. 87, et sine aster. Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., ut supra. [15] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 62. [16] Cod. 86, teste De Reg., quo auctore Theod. non expressit εἰ μὴν (אִם־לֹא). Mox Cod. 87 pingit: ※ εἰς προνομὴν, καὶ γενέσθαι τὰ πρ. μου ※ εἰς κατάβρωμα, absente cuneolo. [17] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܒܥܘ. [18] Cod. XII, teste Parsons. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ※ ἀντὶ τούτου—κυρίου ◄), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [19] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ καταπαύσω αὐτούς. [20] Cod. XII. Codd. 87, 88 (sine aster.?): ἰδοὺ ἐγὼ ※ αὐτός ◄. Syro-hex. autem: ἰδοὺ ※ αὐτὸς ◄ ἐγώ. Montef. ad v. 10, וְדָרַשְׁתִּי אֶת־צֹאנִי, Ο΄. καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου, e Cod. Jes. exscripsit: ※ Σ. αὐτὸς ἐκζητήσω τὰ πρ., quae lectio ad v. 11 pertinere videtur.

12. בְּיוֹם הֱיוֹתוֹ בְתוֹךְ־צֹאנוֹ. *Die quo est inter gregem suum.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ ὅταν ᾖ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβάτων ※ αὐτοῦ ◂.[21] Θ. . . ὅτε ἐστὶν ἐν μέσῳ προβάτων αὐτοῦ.[22]

וְהִצַּלְתִּי. *Et eripiam.* Ο΄. καὶ ἀπελάσω (alia exempl. συνάξω, s. ῥύσομαι[23]).

13. וּרְעִיתִים. *Et pascam eas.* Ο΄. καὶ βοσκήσω αὐτούς. Ἀ. Θ. καὶ ποιμανῶ αὐτούς.[24]

בָּאֲפִיקִים. *In alveis* (vallibus). Ο΄. καὶ ἐν ταῖς φάραγξι. Ἀ. ἐν τοῖς χειμάρροις. Σ. ἐν τοῖς ὀχετοῖς. Θ. ἐν ταῖς ἀφέσεσιν.[25]

14. יִהְיֶה נְוֵהֶם שָׁם. *Erit caula earum: ibi.* Ο΄. καὶ ἔσονται αἱ μάνδραι αὐτῶν ἐκεῖ. Alia exempl. praemitt. ἔσται εὐπρέπεια αὐτῶν.[26]

15. אֶרְעֶה. Ο΄. βοσκήσω. Οἱ λοιποί· ποιμανῶ.[27]

16. וְאֶת־הַחוֹלָה. Ο΄. καὶ τὸ ἐκλεῖπον (alia exempl. ἠσθενηκός[28]).

וְאֶת־הַשְּׁמֵנָה. *Et quod pingue.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ τὸ πῖον ◂.[29]

17. צֹאנִי. Ο΄. πρόβατά ※ μου ◂.[30]

18. וְיֶתֶר. *Et reliquum.* Ο΄. καὶ τὰ κατάλοιπα. Σ. ἀλλὰ καὶ τὸ λοιπόν.[31]

20. אֲלֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ πρὸς αὐτούς ◂.[32]

21. עַד אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתֶם אוֹתָנָה אֶל־הַחוּצָה. *Donec disperseritis eas foras.* Ο΄. (καὶ πᾶν τὸ ἐκλεῖπον) ἐξεθλίβετε. Alia exempl. ※ ἕως οὗ ◂ ἐξεθλίψατε ※ αὐτὰ ἔξω ◂.[33]

23. הוּא יִרְעֶה אוֹתָם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτούς ◂.[34]

25. לָבֶטַח. *Secure.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. πεποιθότες ◂.[35] Σ. ἀμερίμνως.[36]

26. בְּרָכָה. *Benedictionem.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. εὐλογίαν ◂.[37] Σ. εὐλογητούς.[38]

יִהְיוּ. Ο΄. Vacat. ※ ἔσονται ◂.[39]

27. לָבֶטַח. Ο΄. ἐν ἐλπίδι εἰρήνης. Σ. μὴ φοβούμενοι.[40]

אֶת־מֹטוֹת עֻלָּם. *Vectes jugi eorum.* Ο΄. τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Alia exempl. τὸν ζυγὸν τοῦ κλοιοῦ αὐτῶν;[41] alia, τὸν κλοιὸν τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν;[42] alia, τοὺς κλοιοὺς τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν.[43]

---

[21] Sic Codd. XII, 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [22] Syro-hex. ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܡܨܥܬܐ ܕܥܢܐ ܕܝܠܗ. [23] Prior lectio est in Codd. III, 26, 49, aliis; posterior in Codd. 22, 23, 36, aliis. Syro-hex. in textu: καὶ ῥύσομαι (ܘܐܦܨܐ); in marg. autem char. med.: καὶ συνάξω (ܘܐܟܢܫ). καὶ ἀπελάσω (ܘܐܪܕܘܦ). [24] Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. ex eodem affert: Θ. ποιμανῶ.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [25] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. tantum affert: Ἀ. χειμάρροις. Σ. ὀχετοῖς. [26] Sic Codd. 22, 23, 36 (cum καὶ ἔσται), alii. Est alia interpretatio, fortasse Aquilae, coll. Hex. ad Job. v. 3. Jerem. x. 25. xxiii. 3. xxv. 30. xlix. 19. [27] Cod. 86. [28] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. ܠܡܟܝܟܬܐ, *imbecillum.* [29] Cod. XII. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [30] Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [31] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܘܠܡܫܬܚܪܐ. In textu ἀλλὰ praemitt. Codd. 22, 23, 36, alii. [32] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. [33] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: αὐτὰ ※ ἔξω ◂). Cod. XII, teste Parsons.: ※ ἕως οὗ ἐξεθλίβετε αὐτὰ ἔσω (sic) ◂. In textu post ἐξεθλίβετε Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: ἕως οὗ ἐξώσατε αὐτὰ ἔξω (huc usque Comp.), καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου παντὶ παραπορευομένῳ. [34] Cod. XII, teste Parsonsii amanuensi. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii (qui omnes, excepto Comp., insuper addunt: καὶ (αὐτὸς) ἀναπαύσει αὐτούς), et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. falso edidit: ※ Ἀ. Θ. καὶ αὐτὸς ◂ ποιμανεῖ αὐτούς. [35] Cod. XII, teste Parsons. (Pro hac lectione Montef. e Cod. Jes. parum probabiliter affert: ※ Ἀ. Θ. καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυμοῖς, invitis schedis Bodleianis.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex.: ※ *in confidentia* (ܒܬܘܟܠܢܐ) ◂. [36] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܨܦܬܐ. [37] Cod. Jes. (unde εὐλογία oscitanter exscripsit Montef.). Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [38] Syro-hex. ܣ. ܡܒܪܟܐ. Quod dedimus est in Codd. 62, 147. [39] Sic Codd. XII (in marg.), 87 (cum ὑετοὶ), 88, et sine aster. Codd. 62, 147. Codd. 22, 23, 36, alii: ὑετοὶ εὐλογίας ἔσονται. Iidem post ὑμῖν inferunt ἐν καιρῷ αὐτοῦ, juxta Hebraeum בְּעִתּוֹ. [40] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܠܐ ܕܚܠܝܢ. Nisi forte Graece sonet ἄφοβοι, coll. Hex. ad Psal. lxxvii. 53. [41] Sic Ald., Codd. III, XII, 42, 49, alii. [42] Sic Codd. 87, 88, 106, Syro-hex. (ܠܩܘܠܪܐ, non, ut Norberg., ܠܩܘܠܪܗ). Hieron.: *torquem jugi eorum.* [43] Sic Codd. 22, 23, 36, alii.

28. לֹא תֹאכְלֵם. *Non devorabunt eos.* Ο΄. οὐκέτι μὴ φάγωσιν αὐτούς (alia exempl. φανῶσιν αὐτοῖς [44]).

29. מַטָּע לְשֵׁם. *Plantarium in nomen* (illustre). Ο΄. φυτὸν εἰρήνης. Alia exempl. add. εἰς ὄνομα.[45]

וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד אֲסֻפֵי רָעָב בָּאָרֶץ. *Et non erunt amplius sublati fame in terra.* Ο΄. καὶ οὐκέτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῷ ἐπὶ τῆς γῆς (alia exempl. ἐν τῇ γῇ[46]). Ἄλλος· καὶ οὐκέτι ἔσονται ὀλίγοι ἀριθμῷ ἐν τῇ γῇ.[47]

30. אִתָּם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. μετ' αὐτῶν ◄.[48]

31. וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. *Et vos, grex meus, grex pascui mei, homines estis.* Ο΄. πρόβατά (alia exempl. καὶ ὑμεῖς πρόβατά[49]) μου καὶ πρόβατα ποιμνίου μου ※ ἄνθρωποί ◄[50] ἐστε.

Cap. XXXIV. 14. ÷ καὶ κοιμηθήσονται καὶ ἐκεῖ ◄. 15. ÷ καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ◄.[51]

CAP. XXXV.

3. שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה. Ο΄. εἰς ἔρημον, καὶ ἐρημωθήσῃ. Σ. ἠφανισμένον καὶ ἀφανιζόμενον.[1]

5. וַתַּגֵּר אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי חָרֶב בְּעֵת אֵידָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ. *Et effudisti* (tradidisti) *filios Israelis in manus gladii, in tempore calamitatis eorum, in tempore iniquitatis interitus* (interitum afferentis). Ο΄. καὶ ἐνεκάθισας (Σ. συνήχθης[2]) τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ ÷ δόλῳ ◄[3] ἐν χειρὶ ÷ ἐχθρῶν ◄[3] μαχαίρᾳ, ※ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν ◄,[4] ἐν καιρῷ ἀδικίας ἐπ' ἐσχάτων. Οἱ ἄλλοι· καὶ συνέκλεισας τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ χεῖρα ῥομφαίας, ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν, ἐν καιρῷ ἀνομίας ἐμπροθέσμου.[5]

6. אִם־לֹא דָם שָׂנֵאתָ וְדָם יִרְדֲּפֶךָ. *Quandoquidem sanguinem non odisti, ideo sanguis persequetur te.* Ο΄. Vacat. ※ εἰ μὴ αἷμα ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεταί σε ◄.[6] (Σ.) εἰ μὴ αἷμά σου ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεταί σε.[7] ※ Θ. ἦ μὴν αἷμα ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεταί σε ◄.[8]

7. עֹבֵר וָשָׁב. *Transeuntem et redeuntem.* Ο΄. ἀνθρώπους καὶ κτήνη. Ἄλλος· παραπορευόμενον καὶ ἀναστρέφοντα.[9]

8. וּמִלֵּאתִי אֶת־הָרָיו. *Et implebo montes ejus.* Ο΄. καὶ ἐμπλήσω ※ τὰ ὄρη αὐτοῦ ◄.[10]

10. וַיהוָה שָׁם הָיָה. *Quum tamen Jova ibi esset.* Ο΄. καὶ κύριος ἐκεῖ ἐστι. Σ. καὶ κύριος ἐκεῖ ἦν.[11]

---

[44] Sic Codd. 87, 88 (ut videtur; non, ut Parsons., φάγωσιν αὐτοῖς). Syro-hex. in marg. char. med. ܢܬܚܙܘܢ ܠܗܘܢ. [45] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [46] Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex. in textu. [47] Duplicem versionem alteri praemitt. Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron. Hebraea vertit: *Et non erunt ultra imminuti* (sive [juxta LXX] *pereuntes*) *fame in terra.* [48] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [49] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (sine καὶ), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [50] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ※ ἄνθ. ἐστε ◄), et sine aster. Codd. XII, 49, 90, necnon (cum νομῆς pro ποιμνίου) Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [51] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XXXV. [1] Syro-hex. ܣ. ܡܚܒܠܐ ܘܡܣܬܪܚܐ. Cf. ad Cap. vi. 14. [2] Idem: ܘܐܬܟܢܫܬ. Quasi a גור, *congregari.* Cf. Hex. ad Psal. lv. 7. [3] Obelis jugulat Cod. 87. [4] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [5] Theodoret.: Καὶ ἐνεκάθισας κ. τ. ἑ. Τουτέστι, τῶν πολεμίων αὐτοῖς ἐπελθόντων, λόχοις καὶ ἐνέδραις τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ἐπετείχιζες, οὐδὲ φυγεῖν αὐτοῖς ἐπιτρέπων. Οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ ἡρμήνευσαν· καὶ συνέκλεισας, φησὶ, τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ — ἐν καιρῷ ἀνομίας ἔμπροσθέν μου. Ubi Schulzius: "Ad Sym. haec pertinere videntur." Cf. ad Cap. xxi. 25, unde pro ἔμπροσθέν μου, in quo miror neminem haesisse, confidenter corrigo ἐμπροθέσμου, quod etiam Syrum nostrum in suo habuisse crediderim, ad voc. ܕܩܨܐ in marg. notantem: ܣ. ܡܣܬܥܪܢܐ. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *Et concluseris filios Israel in manus gladii* (sive, *Et assederis domui Israel fraudulenter in manu gladii*), *in tempore afflictionis eorum, in tempore iniquitatis extremae.* [6] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [7] Sic in textu Cod. 62. Hieron.: "Unde manifestius interpretatus est Sym.: *Sanguinem tuum odisti, et sanguis persequetur te.*" [8] Cod. XII, teste Parsons. [9] "In aliquot libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] et apud Theodoretum est, ἄνθρωπον καὶ κτήνη, καὶ [καὶ non est in codd.] παραπ. καὶ ἀναστρ., quae duae interpretationes esse videntur."—*Nobil.* [10] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Scriptura, τὰ ὄρη σου, est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܡܪܝܐ ܬܡܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ.

11. וּכְקִנְאָתְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָה מִשִּׂנְאָתֶיךָ בָּם. *Et secundum zelotypiam* (iram) *tuam quam exercuisti ex odio tuo in illos.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ κατὰ τὸν ζῆλόν σου ὃν ἐποίησας ἐκ τοῦ μεμισηκέναι σε ἐν αὐτοῖς* ◂.[12]

12. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※ λέγων ◂.[13]

13. וְהַעְתַּרְתֶּם עָלַי דִּבְרֵיכֶם. *Et cumulastis contra me verba tua.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἐπλήθυνας ἐπ' ἐμὲ λόγους σου.*[14] ※ Θ. *καὶ ἐβοήσατε ἐπ' ἐμὲ λόγους ὑμῶν* ◂.[15]

15. כְּשִׂמְחָתְךָ לְנַחֲלַת בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־שָׁמֵמָה כֵּן אֶעֱשֶׂה־לָּךְ. *Secundum gaudium tuum de hereditate domus Israelis eo quod devastaretur, sic faciam tibi.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καθὼς ηὐφράνθης εἰς κληρονομίαν οἴκου Ἰσραὴλ, ὅτι ἠφανίσθη, οὕτως ποιήσω σοι* ◂.[16]

וְכָל־אֱדוֹם כֻּלָּהּ. *Et omnis Idumaea universa.* Ο΄. *καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία,* [*καὶ*] *ἐξαναλωθήσεται* (alia exempl. *ἐξολοθρευθήσεται*;[17] alia, *ἐξαναλωθήσονται*[18]).

Cap. XXXV. 15. *καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία* ÷ *ἐξαναλωθήσονται* ◂. ÷ *ὁ θεός* ◂.[19]

CAP. XXXVI.

2. וּבָמוֹת עוֹלָם. *Etiam excelsa aeterna.* Ο΄. *ἔρημα αἰώνια* (alia exempl. add. *τὰ ὑψηλά*[1]).

3. יַעַן בְּיַעַן שַׁמּוֹת וְשָׁאֹף אֶתְכֶם מִסָּבִיב. *Propterea quod devastant* vos, *et inhiant vobis undique.* Ο΄. *ἀντὶ τοῦ* ※ *καὶ ἀντὶ τοῦ* ◂[2] *ἀτιμασθῆναι ὑμᾶς καὶ μισηθῆναι ὑμᾶς ὑπὸ τῶν κύκλῳ ὑμῶν.*

וַתַּעֲלוּ. *Et ascendere coacti estis.* Ο΄. *καὶ ἀνέβητε.* Alia exempl. *καὶ ἐγένεσθε.*[3]

4. לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת. *Torrentibus et vallibus.* Ο΄. *καὶ τοῖς χειμάρροις, καὶ ταῖς φάραγξι* (alia exempl. add. *καὶ ταῖς νάπαις*[4]).

5. בְּשִׂמְחַת כָּל־לֵבָב. *Cum gaudio totius cordis.* Ο΄. *μετ' εὐφροσύνης* (alia exempl. add. *ἐξ ὅλης καρδίας*[5]).

לְמַעַן מִגְרָשָׁהּ לָבַז. *Ut eam diriperent praedae causa.* Ο΄. *τοῦ ἀφανίσαι ἐν προνομῇ.* Σ. *ὑπὲρ τοῦ ἀδόκιμον ποιῆσαι αὐτήν, καὶ τοῦ διαρπάσαι.*[6]

7. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. Vacat. ※ *τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος* ◂.[7]

---

[12] Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ *καὶ κατὰ — ἐκ τοῦ μ.* (om. *σε*) *ἐν αὐτοῖς.*) Sic in textu Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [13] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23, 36, aliis, pro his, *ὅτι εἶπας· τὰ ὄρη Ἰσρ.*, legitur: *ὧν ἔλεγες περὶ τῶν ὀρέων Ἰσρ. λέγων.* [14] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. ad *καὶ ἐβοήσατε* in marg. char. med. affert: *καὶ ἐπληθύνατε.* [15] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *Et derogastis adversum me* (sive, *vociferati estis contra me*) *verba vestra.* [16] Hieron.: "Quodque infertur: *Sicut gavisus es super hereditate domus Israel, eo quod fuerit dissipata, sic faciam tibi,* in LXX non habetur, sed sub asteriscis de Theodotionis editione additum est." Graeca nostra tuentur Ald., Codd. 49, 68, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Paulo aliter Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: *καθὼς ἐπευφράνθης τῇ κληρονομίᾳ κ.τ.ἑ.* [17] Sic (sine *καὶ*) Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [18] Sic Cod. 87, Syro-hex. In Cod. 62 legitur, *ὅλη ἐξαναλωθήσονται*, ex duplici versione. Hieron.: "Illud autem quod in LXX additum est, *et consumentur,* in Hebraico non habetur." [19] Cod. 87.

CAP. XXXVI. [1] "In plerisque libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] est *ἔρ. αἰώνια τὰ ὑψηλά.*"—*Nobil.* [2] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 88; in quibus omnibus, excepto Syro, *καὶ μισηθῆναι ὑμᾶς* deest. Syrus autem post *ἀντὶ τοῦ* in priore loco infert: *γενέσθαι ὑμᾶς εἰς ἀφανισμὸν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι*, quae lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, qui pariter om. *καὶ μισ. ὑμᾶς.* Hieron. Hebraea et Graeca vertit: "*Pro eo quod desolati estis, et conculcati per circuitum* (sive, *Pro eo quod dispersi* [*despecti?*] *estis ab his qui in circuitu vestro sunt*). [3] Sic Codd. III, 26, 106, et Syro-hex. in marg. char. med. Duplex lectio est in Ald., Codd. 42, 49, aliis. [4] Sic Codd. III, 26, 42, alii, qui pergunt: *ταῖς ἠρημωμέναις καὶ ἠφανισμέναις.* Cf. v. 6, ubi Hieron.: "*Et dices montibus, et collibus, et jugis* [לָאֲפִיקִים] (pro quibus LXX *ταῖς νάπαις* interpretati sunt, quae nos *nemorosa* intelligimus *loca*), *et vallibus.*" Nescio quid sibi volens scriba Cod. 87 in v. 4 pingit: ※ *τοῖς* ※ *ἔθνεσι* (sic pro *ὄρεσι* Codd. 87, 88), *καὶ τοῖς β.*, *καὶ τοῖς χ.*, ※ *καὶ ταῖς φ.*, *καὶ τοῖς ἐξηρημωμένοις*, absente cuneolo. [5] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [6] Syro-hex. ܡܛܠ ܗܘ̇ ܕܡܣܠܝܬܐ ܢܥܒܕܘܢܗ̇ ܘܠܡܒܙܙܘܬܗ̇. [7] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. Hieron.: "*Idcirco haec dicit Dominus Deus* (sive *Adonai*

8. עַנְפְּכֶם תִּתֵּנוּ. *Ramos vestros edetis.* Ο΄. τὴν σταφυλὴν ※ δώσετε ◄.[8] Σ. τοὺς κλάδους ὑμῶν δώσετε.[9]

לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל. *Populo meo Israeli.* Ο΄. ὁ λαός μου ※ Ἰσραὴλ ◄.[10]

11. וְרָבוּ וּפָרוּ. *Et multiplicabuntur et fecundi erunt.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ αὐξηθήσονται καὶ πληθυνθήσονται ◄.[11]

מֵרִאשֹׁתֵיכֶם. *Magis quam in initiis vestris.* Ο΄. ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν ὑμῶν. Σ. ὡς τὸ ἀπ᾽ ἀρχῆς ὑμῶν.[12]

14. לָכֵן. Ο΄. διὰ τοῦτο. Θ. οὐκ ἀσθενήσει.[13]

15. וְגוֹיִךְ לֹא־תַכְשִׁלִי עוֹד. *Et gentes tuas non corruere facies amplius.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνωθήσεται ἔτι ◄.[14]

18. עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ. *Propter sanguinem quem effuderunt super terram, et idolis suis polluerunt eam.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξέχεαν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐμίαναν αὐτήν ◄.[15]

19. וְכַעֲלִילוֹתָם. *Et secundum facinora eorum.* Ο΄. καὶ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν. Alia exempl. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.[16]

23. נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה. Ο΄. Vacat. ※ λέγει ἀδωναῒ κύριος ◄.[17]

27. וַעֲשִׂיתֶם. Ο΄. καὶ ποιήσητε ※ αὐτά ◄.[18]

30. וּתְנוּבַת. *Et proventum.* Ο΄. καὶ τὰ γεννήματα (alia exempl. γενήματα[19]). Σ. καὶ τὰς ὀπώρας.[20]

עוֹד. Ο΄. Vacat. ※ ἔτι ◄.[21]

31. וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם. *Et taedio afficiemini in vultu vestro.* Ο΄. καὶ προσοχθιεῖτε κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Σ. καὶ σμικρυνθήσεσθε ἐνώπιον αὐτῶν.[22]

33, 37. אֲדֹנָי יְהוִה. Ο΄. ἀδωναῒ (alia exempl. κύριος[23]) κύριος.

37. אִדָּרֵשׁ. *Oraculum reddam.* Ο΄. ζητηθήσομαι. Ἀ. Σ. Θ. ζήτημα θήσομαι.[24] Aliter: Σ. εὑρεθήσομαι.[25]

Cap. XXXVI. 4. ÷ καὶ ἠφανισμένοις ◄.[26] 17. ÷ καὶ ἐν ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν ◄.[27]

Dominus)." [8] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Codd. 36, 62, Syro-hex. [9] Syro-hex. ܣ. ܠܣܘܟܝܟܘܢ ܬܬܠܘܢ. [10] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [11] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 23, 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. pingit: καὶ αὐξ. ※ καὶ πληθ. ◄. [12] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܗܝ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ ܕܝܠܟܘܢ. In Cod. 62 duplex est versio: ὡς τὸ απαρχη (sic) ὑμῶν ὥσπερ τὰ ἔμπρ. ὑμῶν. [13] Syro-hex. ܬ. ܠܐ ܡܬܟܪܗ, cum scholio char. Estrangh.: "Hoc Theodotionis non ponitur in editionibus (ܡܦܩܢܘܬܐ) aliis." Lectio tenebricosa nescio an pertineat ad Hebraicam textualem proxime sequentem, לֹא תְכַשְּׁלִי. Cf. Hex. ad Jesai. xxxi. 3. xl. 30. Jerem. viii. 12. [14] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 23, 36, alii. Hieron.: *Et gens tua absque liberis ultra non erit.* (In Syro-hex. bis sub aster. infertur haec lectio, nempe hic, et v. 14 post clausulam, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνώσεις (Syro-hex. οὐκ ἀτεκνώσει σε) ἔτι, ubi plane superflua est.) [15] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III (cum ἐν τῇ γῇ), 26 (idem), 42 (cum ἐπὶ τῆς γῆς), 49 (idem), 62, alii. Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: ἀνθ᾽ ὧν ἐξέχεαν αἷμα ἐπὶ τῆς γῆς, κ.τ.ἑ. [16] Sic Codd. 22, 23, 51, 231. [17] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [18] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22 (cum ποιῆτε), 23, 36 (ut 22), 42, alii, et Syro-hex. [19] Sic Codd. II, III, 87, alii, ut videtur, plurimi, tacente Parsonsio. Syro-hex. in marg.: Ϗ ΤΑ ΓΕΝΗΜΑΤΑ. [20] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐܒܐ. [21] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii. [22] Syro-hex. ܣ. ܘܬܙܥܪܘܢ ܩܕܡܝܗܘܢ. Cf. ad Cap. xx. 43. Mox pro (βδελυγμάτων) αὐτῶν Syro-hex. in marg. char. med.: ὑμῶν. [23] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 49, 68, alii, et (v. 33) Syro-hex. in marg. char. med. Idem ad v. 37 κύριος in textu habet. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܥܝܐ ܐܣܝܡ ܐܢܐ. Graeca nostra in textu habent Ald., Codd. III, 42, 49, alii. [25] Theodoret.: τὸ ζητηθήσομαι ὁ Σύμ. εὑρεθήσομαι ἔφη. Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 409. [26] Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. [27] Syro-hex. Cod. 87 male pingit: ÷ καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ (sic) ταῖς ἀκ. αὐτῶν ◄.

CAP. XXXVII.

1. וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה. *Et eduxit me in spiritu Jova.* Ο΄. καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι κύριος (alia exempl. κυρίου[1]).

2. וְהִנֵּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἰδού; alia, καὶ ἰδοὺ αὐτά.[2]

4. הִנָּבֵא. Ο΄. προφήτευσον. Alia exempl. υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον.[3]

5. מֵבִיא בָכֶם. *Venire faciam in vos.* Ο΄. φέρω ἐφ' ὑμᾶς. Alia exempl. εἰσάγω εἰς ὑμᾶς.[4]

7. וַיְהִי־קוֹל. Ο΄. καὶ ἐγένετο ※ φωνή ◂.[5]

8. וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמָעְלָה. *Et obducta est super ea cutis desuper.* Ο΄. καὶ ἀνέβαινεν ἐπ' αὐτὰ δέρματα ἐπάνω. Alia exempl. καὶ περιετάθη αὐτοῖς δέρμα ἐπάνωθεν.[6]

9. מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. *E quatuor ventis* (caeli plagis) *veni, spiritus.* Ο΄. ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἐλθὲ, ※ τὸ πνεῦμα ◂.[7] 'Α. ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἐλθὲ, πνεῦμα.[8]

וּפְחִי בַּהֲרוּגִים הָאֵלֶּה. *Et infla in occisos hos.* Ο΄. καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους. 'Α. καὶ ἐμφύσησον ἐν τοῖς πεφονευμένοις τούτοις.[9]

10. חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד. *Exercitus magnus admodum valde.* Ο΄. συναγωγὴ πολλὴ ('Α. Σ. Θ. δυνάμις μεγάλη[10]) σφόδρα ※ σφόδρα ◂.[11]

12. וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. Ο΄. καὶ εἰπὸν ※ Οἱ Γ΄. πρὸς αὐτούς ◂.[12]

מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי. *De sepulcris vestris, popule mi.* Ο΄. ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν, ※ λαός μου ◂.[13]

13. וִידַעְתֶּם. Ο΄. ※ καὶ γνώσεσθε ◂.[14]

וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי. Ο΄. τοῦ ἀναγαγεῖν με ※ ὑμᾶς ◂[15] ἐκ τῶν τάφων ※ ὑμῶν ◂,[16] τὸν λαόν μου (alia exempl. λαός μου[17]).

14. וְנָתַתִּי. Ο΄. καὶ δώσω. Σ. καὶ θήσω (s. θήσομαι).[18]

16. וְאַתָּה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ σύ ◂.[19]

עֵץ אֶחָד (in priore loco). *Lignum* (virgam) *unum.* Ο΄. ῥάβδον ※ μίαν ◂.[20]

17. וְהָיוּ לַאֲחָדִים. *Et erunt in unum conjuncta.* Ο΄. καὶ ἔσονται (alia exempl. add. ὁμοῦ; alia, εἰς ἑνικά[21]).

CAP. XXXVII. [1] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Hieron.: "*Et eduxit me*, inquit, *in spiritu Domini*, subauditur *manus Domini*." (In fronte capitis Syro-hex. in marg. char. med. pingit: "De resurrectione mortuorum (ܥܠ ܢܘܚܡܐ ܕܡܝ̈ܬܐ).") [2] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 26, 42, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 23, 36, aliis. [3] Sic Ald., Codd. XII, 49, 68, 87, 88, alii, Syro-hex., et Hieron., invito Hebraeo. [4] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܡܥܠ ܐܢܐ ܒܟܘܢ. [5] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. [6] Sic Codd. 22 (cum περιεστάθη et δέρματα), 23 (cum ἐπ' αὐτοῖς), 36, 48, alii, et Theodoret. (cum περιεστάθη); qui omnes pro Hebraeis, וּבָשָׂר עָלָה, Ο΄. καὶ σάρκες ἐφύοντο, plenius habent: καὶ σάρκες ἀνεφύοντο καὶ ἀνέβαινον. [7] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [8] MS. Reg. apud Montef. Eandem lectionem anonymam sine teste affert Drusius. [9] Idem MS. Reg. Parsons. e Cod. 87* affert: 'Α. Σ. ἄνεμος, ἔρχου, ἐμφύσησον ἐν τοῖς συμπεφ. τούτοις; necnon e marg. Cod. 238: ανεβη (ἄνεμε?) ἔρχου, καὶ ἐμφ. ἐν τοῖς πεφ. τούτοις. [10] "Drusius [Nobil.]: 'Α. Θ. δύναμις μεγάλη. [Sic Cod. 87*.] Sed et Symmachi esse monet Regius."—*Montef.* Etiam Syro-hex. affert: Σ. Θ. δύναμις (ܚܝܠܐ). [11] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 62, 88, 147. [12] Cod. XII. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [13] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex. Haec, λαός μου, post τὰ μνήματα ὑμῶν male inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. [14] Sic Cod. 87, Syro-hex. Haec habentur in libris Graecis omnibus. [15] Sic Codd. XII (om. με), 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26 (om. με), alii, Hieron., et Syro-hex. [16] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. [17] Sic Ald., Codd. 49, 87, 88, alii, et Hieron. [18] Syro-hex. ◆ ܣ. ܘܐܣܝܡ. [19] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 107. [20] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [21] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis: posterior, quam Aquilae esse nil vetat, in Codd. 62, 147.

18. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※ λέγοντες ◂.[22]

19. אֲשֶׁר בְּיַד. Ο΄. ※ τὴν ◂ διὰ χειρός.[23]

וְנָתַתִּי אוֹתָם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוּדָה. *Et apponam eas* (tribus) *illi cum ligno Judae.* Ο΄. καὶ δώσω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν φυλὴν Ἰούδα. Σ. καὶ δώσω αὐτὰς μετὰ τοῦ συνιέναι τὴν φυλὴν τὴν βασιλικὴν Ἰούδα.[24]

וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדִי. Ο΄. ※ καὶ ἔσονται μία ἐν ◂[25] τῇ χειρὶ Ἰούδα.

22. לְגוֹי אֶחָד. Ο΄. εἰς ἔθνος (alia exempl. add. ἕν[26]).

יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ. *Erit omnibus iis in regem.* Ο΄. ἔσται (alia exempl. add. πάντων[27]) αὐτῶν ※ εἰς βασιλέα ◂.[28]

23. וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכֹל פִּשְׁעֵיהֶם. *Et in detestandis eorum, et in omnibus improbitatibus eorum.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐν τοῖς προσοχθίσμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις αὐτῶν ◂.[29]

מִכֹּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם. *Ex omnibus habitationibus eorum.* Ο΄. ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν (Σ. ἀποστροφῶν[30]) αὐτῶν.

24. וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם. *Et pastor unus erit omnibus eis.* Ο΄. ἔσται ποιμὴν εἷς πάντων. Alia exempl. καὶ ποιμὴν εἷς ἔσται πάντων ※ αὐτῶν ◂.[31]

25. וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἕως αἰῶνος ◂.[32]

נָשִׂיא לָהֶם. Ο΄. ἄρχων. Alia exempl. ἄρχων αὐτῶν;[33] alia, ἄρχων αὐτῶν ÷ ἔσται ◂.[34]

26. וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם. *Et ponam eos, et augebo eos.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ δώσω αὐτούς, καὶ πληθυνῶ αὐτούς ◂.[35] Σ. καὶ στηρίσω αὐτούς...[36]

Cap. XXXVII. 1. ÷ ἀνθρωπίνων ◂. 3. σὺ ἐπίστασαι (sic) ÷ ταῦτα ◂.[37] 17. ÷ τοῦ δῆσαι αὐτάς (sic) ◂.[38] 21. ἀπὸ ÷ πάντων ◂ τῶν περικύκλῳ.[39]

CAP. XXXVIII.

2. שִׂים. Ο΄. στήρισον. Σ. τάξον.[1]

נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ. *Principem Ros* et *Mesech.* Ο΄. ἄρχοντα Ῥὼς Μεσόχ. Ἀ. ἄρχοντα κεφαλῆς Μοσόχ.[2] Ο΄. Σ. Θ. ἄρχοντα Ῥὼς Μοσόχ.[3]

---

[22] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [23] Cod. 87 pingit: ※ τὴν διὰ χ., sine cuneolo. Articulus deest tantummodo in Codd. III, 26. [24] Syro-hex. ܘܐܬܠ ܐܢܝܢ ܥܡ ܗܘ ܕܢܣܬܟܠ ܫܒܛܐ ܡܠܟܝܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. Syriaca, quae perquam obscura sunt, divinando Graeca fecimus. Norberg. vertit: S. *et dabo eas cum illa, ut intelligat tribus regia Judae.* [25] Sic Codd. XII, 87 (sine cuneolo), 88, et sine aster. Comp., Hieron. Praepositio est in Ald., Codd. III, 22, 23, 26, aliis. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἔσ. μία ◂ ἐν τῇ χ. Ἰ. [26] Sic Codd. 23, 87, 233, Syro-hex., Hieron. [27] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron., invitis Codd. 87, 88, et Syro-hex. [28] Sic Codd. XII, 87, 88 (cum καὶ pro εἰς?), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [29] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III (cum βασιλείαις pro ἀσεβείαις), 22, 23, 36, aliis, et Hieron. [30] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܗܦܘܟܝܐ. Cf. Hex. ad Jerem. ii. 19. xiv. 7. [31] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (cum πᾶσιν αὐτοῖς) Codd. 22, 23, 36, alii. [32] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (uterque cum ἕως τοῦ αἰῶνος), Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. [33] Sic Comp., Codd. 62, 238, Hieron. [34] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum ※ ἔσται ◂), et sine obelo Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [35] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 62, Hieron., et (cum τάξω pro δώσω) Codd. 22, 23, 36, alii. [36] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܪܪ ܐܢܘܢ. Hieron. Hebraea vertit: *et fundabo eos.* [37] Cod. 87, Syro-hex. In v. 3 ταῦτα deest in Codd. 62, 147. [38] Syro-hex. Cod. 87 male pingit: τοῦ δῆσαι ÷ αὐτάς ◂. [39] Cod. 87.

CAP. XXXVIII. [1] Syro-hex. ܣ. ܛܟܣ. [2] Theodoret.: τὸ δὲ Ῥὼς ἡ Ἑβραίων φωνὴ κεφαλὴν ἡρμήνευσε, καὶ ὁ Ἀκύλας δὲ κεφαλὴν Μοσὸχ τὸ Ῥὼς ἡρμήνευσε. In Cod. 62 duplex versio inest: ἄρχοντα κεφαλῆς ῥοσμοσόχ. [3] Hieron.: "Porro quod in exercitu Gog, sive Magog, qui, juxta LXX, Symmachum et Theodotionem, *princeps* est *Ros, Mosoch et Thubal;* primam gentem *Ros* Aquila interpretatur *caput,* quem et nos secuti sumus, ut sit sensus, *principem capitis Mosoch et Thubal.* Et revera, nec in Genesi, nec in alio Scripturae loco, nec in Josepho

4. וְשׁוֹבַבְתִּיךָ וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ. *Et seducam te, et indam uncinos in maxillis tuis.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ περιστρέψω σε, καὶ δώσω χαλινὸν εἰς τὰς σιαγόνας σου ◂.[4]

צִנָּה וּמָגֵן תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם. *Scuto et clypeo* (instructos), *tenentes gladios omnes eorum.* Ο΄. πέλται καὶ περικεφαλαίαι καὶ μάχαιραι ※ πάντες αὐτοί ◂.[5]

5. פָּרַס כּוּשׁ וּפוּט אִתָּם. *Persae et Aethiopes et Libyes cum eis.* Ο΄. Πέρσαι, καὶ Αἰθίοπες, καὶ Λίβυες ※ μετ᾽ αὐτῶν ◂.[6]

6. וְאֶת־כָּל־אֲגַפָּיו. *Et omnes alae ejus.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτόν. Θ. καὶ πάντα τὰ ὑποστηρίγματα αὐτοῦ.[7]

9. כַּשֹּׁאָה. *Sicut procella.* Ο΄. ὡς ὑετός. Σ. ἐξαίφνης. Θ. ὡς καταιγίς.[8]

כֶּעָנָן. *Sicut nubes.* Ο΄. ὡς νεφέλη. Alia exempl. ὡς καταιγίς.[9]

12. מִקְנֶה וְקִנְיָן. *Greges et opes.* Ο΄. κτήσεις ※ καὶ ὕπαρξιν ◂.[10]

13. וְכָל־כְּפִרֶיהָ. *Et omnes leones juvenes ejus.* Ο΄. Θ. καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν.[11] Σ. καὶ πάντες ὀλέθριοι λέοντες αὐτῆς.[12]

הִקְהַלְתְּ קְהָלֶךָ. *Congregasti congregationem tuam.* Ο΄. συνήγαγες συναγωγήν σου. Alia exempl. ἐξεκκλησίασας τὸν λαόν σου.[13]

שְׁלַל גָּדוֹל. *Praedam magnam.* Ο΄. σκῦλα ※ μεγάλα ◂.[14] Σ. (σκῦλα) πολλά.[15]

14. תֵּדָע. Ο΄. ἐγερθήσῃ. Alia exempl. γνώσῃ καὶ ἐγερθήσῃ.[16]

16. גּוֹג. Ο΄. Vacat. ※ Γώγ ◂.[17]

17. הַנִּבְּאִים. *Qui prophetaverunt.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. Σ. τῶν προφητευσάντων ◂.[18]

18. חֲמָתִי בְּאַפִּי. *Furor meus in ira mea.* Ο΄. ὁ θυμός μου ※ Θ. ἐν ὀργῇ μου ◂.[19]

20. מִפָּנַי. Ο΄. ἀπὸ προσώπου κυρίου (alia exempl. μου[20]).

---

quidem . . . hanc gentem potuimus invenire. Ex quo manifestum est, *Ros* non gentem significare, sed *caput*." Sed vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1253. Scriptura Μοσὸχ pro Μεσὸχ est in Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, aliis. [4] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (add. κυκλόθεν post σε) Codd. 23, 36, alii. [5] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 26, 147, alii. In Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoreto, locus sic legitur: πέλτας καὶ περικεφαλαίας καὶ μαχαίρας καὶ ἀσπίδας πάντες αὐτοὶ ἔχοντες. Unde Montef. notam hexaplarem extudit: ※ συναγωγὴ πολλή, πέλτας καὶ ἀσπίδας καὶ μαχαίρας πάντες αὐτοὶ ἔχοντες. [6] Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui posterior post Αἰθίοπες infert καὶ Λύδοι. Hieron.: *et Libyes cum eis.* Codd. 22, 36, alii, post Αἰθίοπες pergunt: καὶ Λύδοι, καὶ Λίβυες, καὶ Φοὺτ (s. Φοὺδ) μετ᾽ αὐτῶν. Deinde pro πάντες περικεφαλαίαις καὶ πέλταις Codd. 22, 23, 36, alii, exhibent: πάντες οὗτοι ἀσπίδας καὶ περικεφ. καὶ πέλτας ἔχοντες, quam lectionem post Drusium mutilam affert Montef. [7] Syro-hex. ܠ. ܘܟܠܗܘܢ ܣܘܡܟܐ ܕܝܠܗ ♦ Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Cf. ad Cap. xii. 14. [8] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܫܠܝܐ ♦ ܠ. ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ ♦ [9] Sic Cod. XII in marg. Duplex versio, ὡς κατ. καὶ ὡς νεφ., est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [10] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22 (cum κτῆσιν pro κτήσεις), 23, alii. [11] Hieron.: "Ut autem pro *catulis leonum*, qui Hebraice dicuntur CAPHIR, LXX et Theod. ponerent *villas*, error perspicuus est. Si enim per CHI literam scribas, appellatur *catulus leonis;* sin autem per CE, quae Hebraice dicitur COPH, *ager* appellatur et *villa:* unde et Capharnaum, *ager pulcherrimus* dicitur." Errorem S. Doctoris circa primum elementum vocis Hebraeae כְּפִר jamdudum indicarunt VV. DD. [12] Syro-hex. ܣ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܚܒܠܢܐ ܐܪ̈ܝܘܬܗ ♦ Cf. ad Cap. xxxii. 2. Nonnemo ex Hieron. temere tentat: Ἀ. Σ. καὶ πάντες οἱ σκύμνοι αὐτῶν; quod tamen de Aquila verum esse posse non negarim. Cf. Hex. ad Psal. xxxiii. 11. Hos. v. 14. [13] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Est, ut videtur, alius interpretis, fortasse Symmachi. Cf. Hex. ad Job. xi. 10. Mox post κτῆσιν iidem juxta Hebraeum inferunt: καὶ ὕπαρξιν. [14] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 23, 36, alii. [15] Syro-hex. ܣ. ܣܓܝܐ̈ܐ ♦ [16] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, ex duplici versione. [17] Sic Codd. XII, 62 (sine ※), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (cum ὁ Γὼγ) Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii. [18] Cod. XII, teste Parsons. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. male pingit: ※ τῶν ◂ προφ. [19] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 23, 62, 147, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Aliter Codd. 22, 36, alii: ὁ θ. μου καὶ ἡ ὀργή μου. [20] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܕܡܪܝܐ ♦

20. הַמַּדְרֵגוֹת. *Rupes praeruptae.* Οʹ. αἱ φάραγγες. Σ. αἱ νάπαι. Θ. οἱ φραγμοί.[21]

21. וְקָרָאתִי עָלָיו לְכָל־הָרַי חֶרֶב. *Et excitabo contra eum in omnibus montibus meis gladium.* Οʹ. καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸ καὶ πᾶν φόβον. Alia exempl. καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸν πάντα φόβον μαχαίρας ※ εἰς πάντα τὰ ὄρη μου ◂.[22]

Cap. XXXVIII. 17. ÷ τῷ Γὼγ ◂. 23. ÷ καὶ ἐνδοξασθήσομαι ◂.[23]

Cap. XXXIX.

3. וְהִכֵּיתִי. *Et excutiam.* Οʹ. καὶ ἀπολῶ. Σ. καὶ ἀποτινάξω.[1]

6. בְּמָגוֹג. Οʹ. ἐπὶ Γώγ. Alia exempl. ἐπὶ Μαγώγ.[2]

7. הַגּוֹיִם. Οʹ. τὰ ἔθνη. Alia exempl. πάντα τὰ ἔθνη.[3]

8. אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Οʹ. κύριος (alia exempl. ἀδωναΐ[4]) κύριος.

9. וּבִעֲרוּ וְהִשִּׂיקוּ. *Et accendent et succendent.* Οʹ. ※ Θ. καὶ ἐκκαύσουσιν ◂[5] καὶ καύσουσιν.

11. גֵּי הָעֹבְרִים קִדְמַת הַיָּם וְחֹסֶמֶת הִיא אֶת־הָעֹבְרִים. *Vallem praetereuntium ad orientem maris, quaeque obturabit* (nares) *praetereuntium.* Οʹ. τὸ πολυάνδριον τῶν ἐπελθόντων πρὸς τῇ θαλάσσῃ, καὶ περιοικοδομήσουσι τὸ περιστόμιον τῆς φάραγγος. Σ. ἡ φάραγξ τῶν διαβάσεων ἐξ ἀνατολῆς τῆς θαλάσσης, ἡ ἐμφράσσουσα τὰς διαβάσεις.[6]

11. גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג. *Vallis multitudinis Gog.* Οʹ. τότε (alia exempl. τὸ Γὲ[7]) τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ.

12. וּקְבָרוּם. *Et sepelient eos.* Οʹ. καὶ κατορύξουσιν (alia exempl. θάψουσιν[8]) αὐτούς.

13. יוֹם הִכָּבְדִי. Οʹ. ᾗ ἡμέρᾳ ἐδοξάσθη (alia exempl. ἐδοξάσθην[9]).

14. אֶת־הָעֹבְרִים. *Una cum praetereuntibus.* Οʹ. Vacat. ※ μετὰ τῶν περιερχομένων ◂.[10] Alia exempl. ※ καὶ τοὺς παραπορευομένους ◂.[11]

15. אֶל־גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג. Οʹ. εἰς Γαὶ τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ. Alia exempl. εἰς τὸ Γὲ τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ.[12]

16. הֲמוֹנָה. *Hamonah.* Οʹ. πολυάνδριον. Σ. πλῆθος. Θ. Ὁ Ἑβραῖος· ἀμωνά.[13]

17. אֲשֶׁר אֲנִי זֹבֵחַ. Οʹ. ἣν ※ ἐγὼ ◂ τέθυκα.[14]

---

[21] Syro-hex. ܗ̇ܘ. ܢܚܠܐ. ܬ. ܦܚܬܐ. Ad ܢܚܠܐ, νάπη, vid. Jos. xviii. 16 (teste Masio). Ezech. xxxvi. 6 in Syro-hex. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 23 (om. πάντα in 2do loco), 36 (om. μου), 51 (ut 23), alii; necnon, absente altera versione, εἰς π. τὰ ὄρη μου, Ald., Codd. XII, 49, 62, 68, 87, 88, alii. Hieron. Hebraea et Graeca interpretatus est: *Et convocabo adversum eum in cunctis montibus meis* (sive *omnem formidinem gladii*). Drusii lectio, καὶ κ. ἐπ' αὐτὸν εἰς π. τὰ ὄρη μου μάχαιραν, non exstat in libris. [23] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. XXXIX. [1] Syro-hex. ܗ̇ܘ. ܘܐܢܦܨ. "Quidam libri [Codd. 22, 23, 36, alii] habent ἀποτινάξω."—*Nobil.* [2] Sic Comp., Ald., Codd. 68, 87, 88, alii, et Syro-hex. Falsus est Montef., qui affert: Ἄλλος· καὶ ἀποστελῶ πῦρ εἰς Μ. [3] Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [4] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [5] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic legitur: καὶ ἐκκαύσουσι καὶ ἀνάψουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, θυρεοῖς καὶ πέλταις καὶ δόρασιν καὶ τόξοις καὶ βέλεσιν καὶ βακτηρίαις χειρῶν καὶ λόγχαις; quam lectionem minus diligenter descripsit Montef. [6] Syro-hex. ܗ̇ܘ. ܢܚܠܐ ܕܡܥܒܪܢܘܬܐ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܕܝܡܐ. ܗ̇ܝ ܕܣܟܪܐ ܠܡܥܒܪܢܘܬܐ. Haec, ἐξ ἀνατολῆς τῆς θ., in textu habent Codd. 22, 23, 36, alii. [7] Sic Codd. 68, 87, 88, alii, et (cum τὸ Γαὶ) Codd. III, 23, 42, alii. Syro-hex., ut videtur: τὸ γῇ (ܗ̇ܘ ܐܪܥܐ). [8] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [9] Sic Comp., Codd. II (teste Maio), 26, 49, alii, et Syro-hex. [10] Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. (※ ܥܡ ܗܢܘܢ ܕܡܬܟܪܟܝܢ ◂). [11] Sic Codd. 87, 88. Cod. XII: ※ τοὺς παραπ. ◂, et sic sine aster. Cod. 62. [12] Sic Codd. II (teste Maio), XII, 87, 88, et (cum Γαὶ) Ald., Codd. III, 49, 51, 62, alii. Syro-hex., ut videtur: εἰς γῆν (s. ἐν γῇ) τοῦ πολυανδρίου τοῦ Γώγ. [13] Syro-hex. ܗ̇ܘ. ܣܘܓܐܐ. ܬ. ܥܒܪܝܐ. ܐܡܘܢܐ. Hieron.: "Nomen autem civitatis appellari *Amona*, quae Graece dicitur πολυάνδριον, hoc est, *multitudo hominum sepultorum.*" (In Codd. 22, 23, 36, aliis, legitur: καὶ γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου διάπτωσις καὶ πολυάνδριον, ex Jerem. xix. 6.) [14] Sic Codd. 87, 88,

18. פָּרִים מְרִיאֵי בָשָׁן כֻּלָּם. *Juvenci, saginati Basan omnes.* Ο΄. καὶ οἱ μόσχοι ἐστεατωμένοι πάντες. Σ. ταύρων (s. μόσχων) σιτιστῶν *agilium.*[15]

25. וְקִנֵּאתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי. *Et zelo afficiar propter nomen sanctitatis meae.* Ο΄. καὶ ζηλώσω διὰ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου. Σ. ἐζήλωσα γὰρ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου μου.[16]

26. וְנָשׂוּ אֶת־כְּלִמָּתָם וְאֶת־כָּל־מַעֲלָם. *Et portabunt ignominiam suam, et omnem praevaricationem suam.* Ο΄. καὶ λήψονται τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν (alia exempl. καὶ πάσας τὰς ἀδικίας αὐτῶν[17]). Σ. καὶ ἐβάστασαν τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, καὶ πάσας τὰς ἀμελείας αὐτῶν.[18]

27. מֵאַרְצוֹת אֹיְבֵיהֶם. Ο΄. ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν (alia exempl. τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν[19]).

28. וְכִנַּסְתִּים אֶל־אַדְמָתָם וְלֹא־אוֹתִיר עוֹד מֵהֶם שָׁם. *Et congregaverim eos ad terram suam, nec reliquerim amplius de eis ibi.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ καταλείψω οὐκέτι ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ ◂.[20]

29. אֲשֶׁר שָׁפַכְתִּי אֶת־רוּחִי עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Eo quod effuderim spiritum meum super domum Israelis.* Ο΄. ἀνθ' ὧν ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.[21] Σ. καὶ ἐκχεῶ τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.[22]

Cap. XXXIX. 17. ἀπὸ ÷ πάντων ◂ τῶν περικύκλῳ.[23]

CAP. XL.

1. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. *Initio anni.* Ο΄. ἐν τῷ πρώτῳ μηνί. Σ. ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί.[1] Θ. *in novo anno.*[2]

בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. *Hoc ipso die.* Ο΄. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ('Α.) ἐν ὀστέῳ ...[3]

וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה. Ο΄. καὶ ἤγαγέ με ※ ἐκεῖ ◂.[4]

2. הֱבִיאַנִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. [καὶ] ἤγαγε δέ με.[5]

וַיְנִיחֵנִי. *Et requiescere me fecit.* Ο΄. καὶ ἔθηκέ με. Σ. καὶ ἀνέπαυσέ με.[6]

מִנֶּגֶב. *Ab austro.* Ο΄. ἀπέναντι. 'Α. ἐξέναντι. Σ. ἀπὸ νότου. Θ. ἀπὸ μεσημβρίας.[7]

---

et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.
[15] Syro-hex. ܣ. ܕܬܘܪ̈ܐ ܡܦܛܡ̈ܐ ܩܠܝ̈ܠܐ. Vox ܡܦܛܡ̈ܐ (quae commutatur cum σιτιστὸς et σιτευτὸς Matth. xxii. 4. Luc. xv. 23 in Philox.) utrum pro מְרִיאֵי (coll. Hex. ad 2 Reg. vi. 13) an pro בָּשָׁן (coll. Hex. ad Psal. xxi. 13) interpres posuerit, incertum. Deinde ܩܠܝ̈ܠܐ nescio an Graece vertendum γοργῶν, ut ܩܠܝܠܘܬܐ ponitur pro γοργότης in lectione Symmachi ad Eccles. iv. 4, quasi in Hebraeo pro כֻּלָּם Sym. invenerit קַלִּים. (Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. (καὶ) κριῶν, καὶ μόσχων, καὶ τράγων, καὶ ἀρνῶν, καὶ ταύρων ἐστεατωμένων πάντων, quae lectio est Codd. 22, 23, 36, aliorum. Syrus noster textum Graecum vulgarem repraesentat, inserto tantum καὶ ἄρνας post καὶ τράγους.)
[16] Syro-hex. ܣ. ܛܢܬ ܓܝܪ ܚܠܦ ܫܡܐ ܩܕܝܫܐ ܕܝܠܝ.
[17] Sic Codd. 22, 23, 36, alii.
[18] Syro-hex. in continuatione: ܘܫܩܠܘ ܨܥܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܒܣܪܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. Ad ἀμελείας cf. Hex. ad Psal. lxxxix. 8, ubi in Hebraeo est עֲלֻמֵים.
[19] Sic Codd. 22, 36, alii, invitis Hieron. et Syro-hex. In fine v. ἐνώπιον ἐθνῶν πολλῶν juxta Hebraeam veritatem exhibent Codd. III, 22, 23, 26, alii.
[20] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ※ καὶ συνάξω αὐτοὺς ◂ ἐπὶ τ. γ. αὐτῶν, ※ καὶ οὐ—ἐκεῖ ◂), et sine aster. Codd. 22 (cum ἀπ' αὐτῶν οὐκέτι), 23, alii (ut 22). (Pro οὐ καταλείψω οὐκέτι Montef. e Cod. Jes. male exscripsit καὶ οὐ καταλείψουσιν ἔτι.) Hieron.: "Hoc quod transtulimus juxta Hebraeos, *Et congregabo eos super terram suam, et non derelinquam quenquam ex eis ibi*, in LXX non habetur."
[21] Hieron.: "Rursumque, quod juxta Hebraeos pro benedictione in ultimo ponitur, *eo quod effuderim spiritum meum*, LXX transtulerunt *furorem*, ... cum in Hebraeo RUHI positum sit, quod proprie sonat, *spiritum meum*, et nequaquam *furorem meum*."
[22] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܘܕ ܠܪܘܚܝ ܥܠ ܒܝܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
[23] Cod. 87.

CAP. XL. [1] Syro-hex. char. med. ܣ. ܒܝܪܚܐ ܕܚܡܫܐ. Sic in textu Cod. 23.
[2] Hieron.: "Quod si juxta Theodotionem, qui in eo loco ubi nos posuimus, *in exordio anni*, interpretatus est, *in novo anno decima mensis* (*novus* autem *annus* apud Hebraeos vocatur mensis septimus, qui apud eos habet vocabulum THESRI)."
[3] Codd. 62, 147 in textu: ἐν ὀστέῳ (ὡστέῳ Cod. 147) ἐν τῇ ἡ. ἐκείνῃ. Proculdubio hi duo codices, ut alias iis accidit, Aquilae lectionem in seriem receperunt.
[4] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ καὶ ἤγαγέν με ἐκεῖ ἐν ὁράσει θεοῦ.
[5] Sic Syro-hex., et (om. καὶ) Codd. 22, 36, alii, qui pergunt ἐν τῇ γῇ Ἰσρ.
[6] Syro-hex. ܣ. ܘܐܢܝܚܢܝ.
[7] Hieron.: "Super hunc montem ostenditur aedificium civitatis, juxta

3. וּפְתִיל־פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ וּקְנֵה הַמִּדָּה. *Et funiculus lineus in manu ejus, et calamus mensorius.* O′. καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρτίον οἰκοδόμων (alia exempl. καὶ ἦν σπαρτίον οἰκοδόμων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ[8]), καὶ κάλαμος μέτρον ※'A. Θ. ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ◂.[9]

4. וְשִׂים לִבְּךָ לְכֹל. *Et adverte animum tuum ad omnia.* O′. καὶ τάξον ÷ εἰς ◂ τὴν καρδίαν σου πάντα.[10]

כִּי לְמַעַן הַרְאוֹתְכָה הֻבָאתָה הֵנָּה. *Nam ideo ut* haec *tibi ostenderem, adductus es huc.* O′. διότι ἕνεκα τοῦ δεῖξαί σοι εἰσελήλυθας ὧδε. Σ. ἕνεκεν γὰρ τοῦ δειχθῆναί σοι εἰσήχθης ὧδε.[11]

5. חוֹמָה. O′. Σ. περίβολος. 'A. Θ. τεῖχος.[12]

וּבְיַד הָאִישׁ קְנֵה הַמִּדָּה שֵׁשׁ־אַמּוֹת בָּאַמָּה וָטֹפַח. *Et in manu viri calamus mensorius sex cubitorum secundum cubitum et palmum* (cubitum qui palmo major est quam vulgaris). O′. καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος, τὸ μέτρον πηχῶν ἓξ ἐν πήχει, καὶ παλαιστῆς. Σ. ὁ δὲ ὢν ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος μετρητικὸς ἓξ πηχῶν ἦν ἀπὸ πήχεως καὶ παλαιστῆς.[13]

אֶת־רֹחַב הַבִּנְיָן. *Latitudinem aedificii.* O′. τὸ προτείχισμα, πλάτος. 'A. Σ. τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς.[14]

וְקוֹמָה. *Et altitudinem.* O′. καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ. 'A. Σ. καὶ ἀνάστημα.[15]

6. וַיַּעַל בְּמַעֲלֹתָיו. *Et ascendit per gradus ejus.* O′. ἐν ÷ ἑπτὰ ◂ ἀναβαθμοῖς. Σ. καὶ ἀνέβη δι' ἀναβαθμῶν.[16]

6, 7, 9. וַיָּמָד אֶת־סַף הַשַּׁעַר קָנֶה אֶחָד רֹחַב וְאֵת סַף אֶחָד קָנֶה אֶחָד רֹחַב׃ וְהַתָּא קָנֶה אֶחָד אֹרֶךְ וְקָנֶה אֶחָד רֹחַב וּבֵין הַתָּאִים חָמֵשׁ אַמּוֹת וְסַף הַשַּׁעַר מֵאֵצֶל אוּלָם הַשַּׁעַר מֵהַבַּיִת קָנֶה אֶחָד׃ ...וַיָּמָד אֶת־אֻלָם הַשַּׁעַר שְׁמֹנֶה אַמּוֹת. *Et mensus est limen portae calami unius latitudine, videlicet limen primum* (exterius) *calami unius latitudine. Et conclave calami unius longitudine, et calami unius latitudine, et interstitium conclavium quinque cubitorum: et limen portae juxta vestibulum portae a domo calami unius . . . Et mensus est vestibulum portae octo cubitorum.* O′. καὶ διεμέτρησε (alia exempl. add. τὸ θεὲ ἓξ ἓξ[17]) τὸ αἰλὰμ τῆς πύλης ἴσον τῷ καλάμῳ· καὶ τὸ θεὲ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ μῆκος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ πλάτος, καὶ τὸ αἰλὰμ ἀναμέσον τοῦ θεηλὰθ πηχῶν ἕξ· καὶ τὸ θεὲ τὸ δεύτερον ἴσον τῷ καλάμῳ πλάτος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος, καὶ τὸ αἰλὰμ πήχεων πέντε· καὶ τὸ θεὲ τὸ τρίτον ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ πλάτος· καὶ τὸ αἰλὰμ τοῦ πυλῶνος, πλησίον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης πηχῶν ὀκτώ. Σ. καὶ διεμέτρησε τὸν οὐδὸν (O′. τὸ θεέ. 'A. Θ.

LXX et Aq., *e regione*, et *ex adverso* aquilonis, unde ad terram Israel propheta veniebat; juxta Theod. vero et Sym., *vergentis ad austrum*." Unde Montef. edidit: 'A. ἐξέναντι τοῦ βορρᾶ. Σ. Θ. ἀπὸ νότου ἀπὸ μεσημβρίας, notans: "Interpretum lectionem Graecam mutuamur ex Cod. Regio;" quod de Aquila vix verum esse potest, cum satis constet tam hunc interpretem quam LXX מִנֶּגֶד pro מִנֶּגֶב legisse, et vocem *aquilonis* ad Hieronymi explicationem pertinere. Syro-hex. affert: Σ. ἀπὸ νότου (ܡܢ ܬܝܡܢܐ).
[8] Sic Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [9] Cod. Jes. Sic in textu Codd. III, 22 (cum μέτρου), 23 (idem), 51 (idem), 62, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [10] Sic Cod. 87. Minus probabiliter Syro-hex. pingit: ※εἰς ◂. Codd. 62, 147 repetunt εἰς ante πάντα. [11] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܓܝܪ ܗܢܐ ܕܬܬܚܘܐ ܠܟ ܐܬܝܬܝܬ ܠܗܪܟܐ. [12] Hieron.: "Pro *muro*, quem Aq. et Theod. interpretati sunt, Sym. et LXX posuere περίβολον." [13] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܐܝܕܗ ܕܓܒܪܐ. ܩܢܝܐ ܡܫܘܚܬܢܐ. ܕܫܬ ܐܡܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܡܢ ܐܡܬܐ ܘܙܪܬܐ. [14] Nobil. "Regius vero codex pro τῆς οἰκοδομῆς habet τῶν ἀναβαθμῶν [?]."—*Montef.* [15] Nobil. Potior fortasse scriptura ἀνάστεμα exstat in Hex. ad 3 Reg. vi. 10. Jesai. xxxvii. 24. [16] Idem. In textu καὶ ἀνέβη praemitt. Codd. 22, 23, 36, alii; ἑπτὰ autem obelo jugulat Cod. 87. Hieron.: "Quos soli LXX *septem* nominant, cum et in Hebraeo, et in ceteris translatoribus gradus tantum absque numero legerimus." [17] Sic Comp., Ald., Codd. 22 (cum θαιέ), 23, 36, 87, alii. Syro-hex.: τὸ θεὲ ἓξ καὶ ἕξ, καὶ (τὸ αἰλάμ). Denique Codd. III, 26, 42, alii: τὸ θεὲ (θεὲμ Cod. 26) ἓξ ἔνθεν καὶ ἓξ ἔνθεν, καὶ (τὸ αἰλάμ). Hos posteriores imitatus est Hieron., vertens et pingens: *Et mensus est thee ÷ sex hinc, et sex inde*; *aelam portae* etc.

(τὸ) πρόθυρον. Σ. (τὸν) οὐδὸν[18]) τῆς πύλης κάλαμον ἕνα τὸ πλάτος, καὶ τὸν οὐδὸν τὸν ἕνα κάλαμον ἕνα τὸ πλάτος, καὶ τὴν παραστάδα ἑκατέραν καλάμου ἑνὸς τὸ μῆκος, καὶ καλάμου ἑνὸς τὸ πλάτος· μεταξὺ δὲ τῶν παραστάδων πέντε πήχεις· τὸν δὲ οὐδὸν τῆς πύλης [καὶ διεμέτρησε] εἰς ἐναντίον τοῦ προπύλου τῆς πύλης ἔσωθεν κάλαμον ἕνα. καὶ διεμέτρησε δὲ τὸ πρόπυλον τοῦ πυλῶνος ὀκτὼ πήχεις.[19]

9. וְאֵילָו שְׁתַּיִם אַמּוֹת. *Et columnas ejus duorum cubitorum.* Ο΄. καὶ τὰ αἰλεῦ πηχῶν δύο. Σ. (καὶ) τὸ περὶ αὐτὸ δύο πηχῶν.[20]

וְאֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבָּיִת. Ο΄. καὶ τὰ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν. Σ. τὸ δὲ πρόπυλον τῆς πύλης ἐσώτερον.[21]

10. וְתָאֵי הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַקָּדִים שְׁלֹשָׁה מִפֹּה וּשְׁלֹשָׁה מִפֹּה מִדָּה אַחַת לִשְׁלָשְׁתָּם וּמִדָּה אַחַת לָאֵילִם מִפֹּה וּמִפּוֹ. *Et conclavia portae versus orientem tria* erant *hinc, et tria inde, mensura una* erat *tribus; et mensura una columnis hinc et inde.* Ο΄. καὶ τὰ θεὲ τῆς πύλης τοῦ θεὲ κατέναντι, τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ μέτρον ἐν τοῖς τρισί· μέτρον ἐν τοῖς αἰλὰμ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Σ. αἱ δὲ παραστάδες τῆς θύρας κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνατολικήν, τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, ἑνὸς μέτρου αἱ τρεῖς· ÷ καὶ ἄλλως μέτρου ἑνός, καὶ μέτρον ἐν τοῦ προπύλου ἔνθεν καὶ ἔνθεν ◄.[22]

11. הַשַּׁעַר (in priore loco). Ο΄. τοῦ πυλῶνος. Σ. τοῦ προπυλαίου.[23]

12. וּגְבוּל לִפְנֵי הַתָּאוֹת אַמָּה אֶחָת וְאַמָּה־אַחַת גְּבוּל מִפֹּה. *Et terminus ante conclavia* erat *unius cubiti, et unius cubiti terminus ex altera parte.* Ο΄. καὶ πῆχυς ἐπισυναγόμενος ἐπὶ πρόσωπον τῶν θεεὶμ (Ἀ. στηριγμάτων[24]) ※ πήχεως ἑνός, καὶ πήχεως ἑνὸς ὅριον ◄[25] ἔνθεν

---

[18] Nobil. affert: "A. S. et Theodotio: πρόθυρον οὐδόν." Cod. Jes. in marg.: Ὠριγ. Ἀ. Θ. πρόθυρον. Σ. οὐδόν. Assentit Hieron.: "*Limen* igitur portae, sive θεὲ, immo SEPH, quod Sym. οὐδὸν, Aq. et Theod. πρόθυρον interpretati sunt, habebat calamum unum, hoc est, sex cubitos et palmum in latitudine; pro quo nescio quid volentes LXX addidere de suo, *sex hinc et sex inde.*" Syro-hex. ad τὸ θεὲ ([illegible]) in marg. affert: [illegible], quod vocab. cum Graecis πρόθυρον, πρόπυλον, πυλὼν, aliis, commutari solet, non, puto, cum οὐδὸς, pro quo in pleniore Symmachi lectione Noster [illegible] posuit. [19] In textu Syro-hex. super [illegible], καὶ διεμέτρησε, est crux, quae et in marg. textus ponitur, et in marg. inferiori insigni lectioni, a Norbergio nescio quo casu praetermissae, praemittitur: [illegible Syriac text]. In hac versione v. 8 prorsus negligitur, ut in nonnullis exemplaribus Hebraeis, et apud Hieron. Praeterea in v. 7 insititium videtur [illegible]. Quod autem ad singulas voces attinet, pro [illegible], quod alias Nostro sonat ὑπέρθυρον (Hex. ad Ezech. xl. 21. xli. 16, 21), et φλιὰ (Exod. xii. 7), hic juxta Cod. Jes. et Hieron. οὐδὸς posuimus. Deinde pro τοῦ θεηλὰθ Cod. 238 in textu habet, καὶ τὴν παραστάδα ἑκατέραν, quod Nobil. quasi scholium affert, Parsons. vero e Cod. 87* Symmacho vindicat. Hieron.: "*Thalami* autem, sive ut Sym. transtulit, παραστάδες, et, ut LXX de suo posuere, θεηλάθ." Mox ad καὶ τὸ θεὲ in 1mo loco Nobil. notat: Σ. τὸν δὲ οὐδὸν, quae lectio, collato Syro nostro, ad v. 7 pertinere videtur. Postremo in fine lectionis Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. τὸ πρόπυλον τοῦ πυλῶνος, quae Syriacis satis accurate respondent. [20] Syro-hex. [illegible]. Montef. e Cod. Jes. lectiones anonymas affert: τὸ περὶ αὐτό. τῆς πύλης στήριγμα. Cf. ad v. 24. Parsons. e Cod. 87* exscripsit: Σ. καὶ τὰ περὶ αὐτό. [21] Syro-hex. [illegible]. E libris Graecis Cod. 238 in marg. sine nom. affert: τὸ δὲ πρόπυλον τῆς π. ἐσώτερον; Cod. 87* autem: Σ. καὶ τὸ πρόπυλον τῆς π. ἐσώτερον. [22] Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible Syriac text]. Nobil. affert: Σ. αἱ δὲ παραστάδες—ἀνατολικήν. Supplementum κατὰ (non ἐπὶ, ut male descripsit Montef.) τὴν ὁδὸν τὴν ἀν. post καὶ τρεῖς ἔνθεν admittunt Codd. 22, 23, 36, alii. (De obelo in lectione Symmachi obscura est quaestio, nisi forte post ἑνὸς, non post ἔνθεν, pingendus sit cuneolus. Cf. Hex. ad Jerem. xxi. 11.) [23] Cod. 87*. Nobil. quasi scholium affert; in marg. autem Cod. 238 est lectio anonyma. [24] Cod. Jes. affert: Ἀ. στηριγμάτων. Σ. παραστάδων. ※ Θ. πήχεος ἑνός. [25] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui omnes pingunt: ※ πήχεως—ἔνθεν ◄), et sine aster. Codd. III (cum πήχεος), XII, 22, 26, alii, et Hieron.

καὶ ἔνθεν. Σ. *καὶ ὅριον ἔμπροσθεν τῶν παραστάδων πήχεος ἑνός . . .*[26]

12. וְהַתָּא שֵׁשׁ־אַמּוֹת מִפֹּה וְשֵׁשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ. *Conclavia autem* erant *sex cubitorum hinc, et sex cubitorum inde.* Ο΄. *καὶ τὸ θεὲ πηχῶν ἓξ ἔνθεν, καὶ πηχῶν ἓξ ἔνθεν.* Σ. *αἱ δὲ παραστάδες ἑξαπήχεις πάντοθεν.*[27]

13. מִגַּג הַתָּא לְגַגּוֹ. *A tecto conclavium ad tectum eorum.* Ο΄. *ἀπὸ τοῦ τοίχου* (alia exempl. *τείχους*[28]) *τοῦ θεὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ θεέ.* Alia exempl. *ἀπὸ τοῦ δώματος . . ἐπὶ τὸ δῶμα . .*[29]

14. וַיַּעַשׂ אֶת־אֵילִים שִׁשִּׁים אַמָּה וְאֶל־אֵיל הֶחָצֵר הַשַּׁעַר סָבִיב סָבִיב. *Et fecit* (mensurando) *columnas sexaginta cubitorum, et juxta columnas* erat *atrium, portam undique cingens.* Ο΄. *καὶ τὸ αἴθριον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔξωθεν, πήχεις εἴκοσι θεεὶμ τῆς πύλης κύκλῳ.* Alia exempl. *καὶ τὸ αἴθριον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης ἑξήκοντα πήχεις, καὶ θαιεὶμ* (s. *θεεὶμ*) *τῆς αὐλῆς τῆς πύλης κύκλῳ* ※ *κύκλῳ* ◂.[30] Σ. *καὶ ἐποίησε τὰς περιστάσεις ἑπτὰ πηχῶν, καὶ εἰς τὰ περὶ τὴν αὐλὴν τῆς πύλης κύκλῳ.*[31]

14. אֵילִים . . . אֵיל הֶחָצֵר. Ἀ. *κρίωμα . . . κρίωμα* (*τῆς αὐλῆς*).[32]

15. וְעַל־פְּנֵי הַשַּׁעַר הָאִיתוֹן עַל־לִפְנֵי אֻלָם הַשַּׁעַר הַפְּנִימִי. *A fronte autem portae introitus usque ad frontem vestibuli portae interioris.* Ο΄. *καὶ τὸ αἴθριον τῆς πύλης* (alia exempl. *αὐλῆς*[33]) *ἔξωθεν, εἰς τὸ αἴθριον αἰλὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν.* Σ. *κατὰ δὲ πρόσωπον τῆς πύλης τῆς ἀρχαίας κατὰ πρόσωπον τοῦ προπύλου τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας.*[34] Ἀ. . . *ante faciem postium portae* (*interioris*). Σ. . . *contra faciem vestibuli portae* (*interioris*).[35]

16. וְחַלֹּנוֹת אֲטֻמוֹת אֶל־הַתָּאִים וְאֶל אֵלֵיהֵמָּה. *Et fenestrae clausae* erant *conclavibus et columnis eorum.* Ο΄. *καὶ θυρίδες κρυπταὶ ἐπὶ τὸ θεεὶμ* (Ἀ. *στήριγμα.* Σ. *παραστάδας*[36]) *καὶ ἐπὶ τὰ αἰλάμ.* Σ. *καὶ θυρίδες τοξικαὶ πρὸς τὰς παραστάδας καὶ πρὸς τὰς περιστάσεις.*[37]

---

[26] "Hoc quasi scholion affert Drusius [praeeunte Nobil. Sic in marg. sine nom. Codd. 87* (cum *πήχεως*), 238 (cum *πήχεως*, et sine *τῶν*)]; at est versio Symmachi, ut colligitur ex Cod. Jes., qui habet: Σ. *παραστάδων*."—*Montef.* Consentit Syro-hex. ܣ. ܘܬܚܘܡܐ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܣܛܕܐ܀ [27] Syro-hex. ܣ. ܦܪܣܛܕܐ ܕܝܢ ܕܫܬ ܐܡ̈ܝܢ ܡܢ ܟܠ ܓܒܐ܀ Nobil. affert: Schol. *παραστάδες.* (In textu *θαῦ* pro *θεὲ* scribunt Ald., Codd. 49, 68, 87, 88, alii, et Syro-hex.) [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, 49, 62, alii, Hieron., et Syro-hex. [29] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [30] Sic Codd. 87, 88 (sine aster.?). Syro-hex. legit et pingit: *καὶ τὸ αἴ. τοῦ αἰλὰμ τῆς π. ἑξήκοντα* ※ *καὶ πέντε* ◂ *πήχεις ἔξωθεν, καὶ θεεὶμ τῆς αὐ. τῆς π. κύκλῳ.* Hieron. LXX vertit: *Et sub divo aelam portae sexaginta cubitis, et theim atrii portae per circuitum.* [31] Syro-hex. ܣ. ܘܥܒܕ ܦܪܝܣܛܣܝܣ ܕܫܒܥ ܐܡ̈ܝܢ. ܘܒܚܕܪܝܗܝܢ ܕܠܘܬ ܕܪܬܐ ܕܬܪܥܐ ܠܚܕܪܘܢ܀ (Graeca *τὰ περὶ τὴν αὐλὴν* leguntur in fine lectionis Codd. 23, 36, 51, 231, ex Symmacho, ut videtur, derivata.) Hieron.: "Sym. hunc locum ita interpretatus est: *Et fecit περιστάσεις* [non *παραστάσεις*, ut Drus. et Montef.], quas nos *circumstantias* possumus dicere, pro quibus in Hebraico habet ELIM, quae Aq. interpretatus est *κρίωμα*, et nos in *frontes* vertimus. Rursum ubi LXX posuere *theim atrii*, in Hebraico habet EL, numero singulari, quod Sym. *prope atrium*, Aq. *κρίωμα*, id est, *frontem atrii*, transtulerunt." [32] Hieron. [33] Sic Ald., Codd. XII, 68, 87, 88, alii, Hieron., et Syro-hex. in textu. [34] Syro-hex. ܣ. ܠܘܩܒܠ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܢ ܕܬܪܥܐ ܥܬܝܩܐ: ܠܘܩܒܠ ܦܪܨܘܦܐ ܕܦܘܠܐ ܕܬܪܥܐ ܓܘܝܐ܀ Cum his conferenda est lectio Codd. 62, 147: *καὶ ἐπὶ πρόσωπον τῆς π. τῆς ἀρχαίας* (הָאִיתָן) *ἐπὶ πρόσωπον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας.* [35] Hieron. Pro *postium* nescio an Aq. scripserit *προστάδος*, coll. Hex. ad Cap. viii. 16. [36] Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. [37] Syro-hex. ܣ. ܘܟܘ̈ܐ ܡܫܬܛܦܢܝܬܐ (*obliquae*) ܠܘܬ ܦܪܣܛܕܐ ܘܠܘܬ ܦܪܝܣܛܣܝܣ܀ Hieron.: "Fenestras *absconditas*, quae Hebraice appellantur ATEMOTH, Sym. *τοξικὰς* transtulit. Et ubi dixere LXX, *super theim et super aelam*, idem Sym. *postes* [*παραστάδας*] posuit, et *circumstantias* [*περιστάσεις*]; Aq. *thalamos* [*θαλάμους*] et *frontes eorum* [*τὰ κριώματα αὐτῶν*]; pro quibus in Hebraico scriptum est THEIM et ELE." Idem paulo post: "Quae fenestrae *obliquae*, sive *τοξικαὶ*, idcirco a sagittis vocabulum perceperunt, quod instar sagittarum angustum in aedes lumen immittant, et intrinsecus dilatentur." (Ad Ο΄. *θυρίδες κρυπταὶ*, Montef. e Regio suo bombycino affert: Σ. *πεφραγμέναι τοξικαί;* quae lectio in marg. Cod. 87* sine nom. exstat. Duplicem esse versionem Hebraei אֲטֻמוֹת, declarat scholium integrum a Nobilio editum: *πεφραγμέναι ἐπὶ τοῖς θαλάμοις. τοξικαί. τὰ κριώματα;* ubi primam et tertiam lectionem

16. לְאֵלַמּוֹת. *Porticibus.* (Vox incertae significationis.) Ο΄. τοῖς αἰλάμ (alia exempl. αἰλαμμώθ[38]). Σ. ταῖς περιστάσεσι.[39] Ἄλλος· πρὸς τοῖς θαλάμοις.[40]

סָבִיב סָבִיב. Ο΄. κύκλῳ ※ κύκλῳ ◂.[41]

וְאֶל־אֵיל. *Et ad columnas.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸ αἰλάμ. Σ. ταῖς περιστάσεσι, τουτέστιν, ταῖς περιεστηκυίαις περὶ τὴν αὐλὴν, καὶ λεγομέναις ὑπὸ Ἀκύλου στηρίγμασιν.[42]

17. לְשָׁכוֹת וְרִצְפָה עָשׂוּי. *Cellae et pavimentum factum.* Ο΄. παστοφόρια καὶ περίστυλα ※ Σ. Θ. πεποιημένα ◂.[43] Ἀ. γαζοφυλάκια ...[44] Σ. ἐξέδραι καὶ *pavimentum* (πεποιημένον).[45]

סָבִיב סָבִיב. Ο΄. κύκλῳ ※ Ἀ. Θ. κύκλῳ ◂.[46]

18. אֶל־כֶּתֶף הַשְּׁעָרִים. *Ad latus portarum.* Ο΄. κατὰ νώτου (alia exempl. νότου[47]) τῶν πυλῶν (alia exempl. στύλων[48]).

19. מִלִּפְנֵי. *Ab ante.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ αἰθρίου. Σ. ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν.[49]

20. וְרָחְבּוֹ. *Et latitudinem ejus.* Ο΄. καὶ τὸ πλάτος ※ αὐτῆς ◂.[50]

21. וְתָאָו. Ο΄. καὶ τὸ θεὲ ※ αὐτῆς ◂.[51] Σ. καὶ τὰς παραστάδας αὐτῆς.[52]

וְאֵילָו וְאֵלַמָּו. *Et columnae ejus, et porticus ejus.* Ο΄. καὶ τὸ (potior scriptura τὰ) αἰλεῦ (Σ. καὶ τὸ ὑπέρθυρον.[53] Οἱ Γ΄. καὶ τὰ ὑπέρθυρα[54]) καὶ τὰ αἰλαμμών (Σ. τὸ πρόπυλον.[55] Aliter: Σ. ὑποχώρησις[56]). Ἄλλος· τὰ ὑπέρθυρα καὶ ὑποχωρήσεις αὐτῆς.[57]

23. וְלַקָּדִים. *Et versus orientem.* Ο΄. ὃν τρόπον ÷ τῆς πύλης τῆς βλεπούσης ◂ κατὰ ἀνατολάς.[58]

24. דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם. *Versus austrum.* Ο΄. κατὰ νότον. Alia exempl. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς νότον.[59] Σ. εἰς λίβα.[60]

Aquilae tribuere, qui ad locum parallelum 3 Reg. vi. 4 pro Hebraeo אֲטֻמִים βεβυσμένας posuit, nil vetat. Unde evadit lectio probabilis: Ἀ. καὶ θυρίδες πεφραγμέναι ἐπὶ τοῖς θαλάμοις καὶ ἐπὶ τοῖς κριώμασιν αὐτῶν.) [38] Sic Ald. (cum αἰλαμὼθ), Codd. 49, 87, 88, alii. [39] Cod. Jes. Hieron.: "Porro ELAMOTH, quod LXX et Theod. similiter transtulerunt, Sym. *circumstantias*, Aq. *frontes* interpretati sunt." [40] Sic Cod. 87* in marg. [41] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. [42] Cod. XII ex Origene, testibus iisdem. (Ad φοίνικες ἔνθεν καὶ ἔνθεν Nobil. notat: "In quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] antecedit ἐκκόλαμμα διάτρητον.") [43] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [44] Hieron.: "Pro *thalamis* triginta, quos vertere LXX, sive *gazophylaciis* atque *cellariis*, ut interpretatus est Aq., Sym. posuit ἐξέδρας." Cf. Hex. ad 1 Reg. ix. 22. Jerem. xxxv. 2. [45] Syro-hex. ܣ. ܐܟܣܕܪ̈ܐ ܘܪܨܘܦܐ. Nobil. affert: Σ. ἐξέδραι. Pro רִצְפָה LXX posuerunt λιθόστρωτον 2 Paral. vii. 3. Esth. i. 6, quod Syriace sonat ܡܪܨܦ ܟܐܦ̈ܐ Cant. Cant. iii. 10, vel ܡܪܨܘܦ ܟܐܦ̈ܐ Joan. xix. 13 in Philox., ubi in versione Syro-Hierosol. est ܪܨܘܦܐ ܕܟܐܦ̈ܐ. Vox ܪܨܘܦܐ (a ܪܨܦ, *aequalis fuit*, in Pael *stravit*, ἔστρωσε, ἐπέσαξε) in Lexicis editis desideratur; sed Bar Bahlul in Lexico MS. Syro-Arab. praeter synonyma ܡܫܘܝܘܬܐ, ܫܘܝܐ, quorum utrumque *aequatio* sonat, affert مِسْح, *sagma cameli, saccus, via regia* (lapidibus strata), et فَرْش, *stragulum, lectus*, etiam *pavimentum* (Cor. Sur. II. 20). Quid autem in nostro loco Graece posuerit Sym., nemo facile dixerit. [46] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 88, 147, et sub aster. Cod. 87. [47] Sic Comp., Cod. 91, Syro-hex. [48] Sic Codd. 91, 228, 238, et Syro-hex. in marg. [49] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܡ. [50] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 23, 62, 147. [51] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Cod. XII, Hieron., Syro-hex. [52] Syro-hex. ܣ. ܘܠܦܪܣܛܕ̈ܐ ܕܝܠܗ. Graeca nostra sine nom. in marg. habet Cod. 87*. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Θ. [Θ. Parsons. in schedis] παραστάδας. [53] Syro-hex. ܣ. ܘܗܝ ܕܠܥܠ ܡܢ ܬܪܥܐ. Cf. Hex. nostra ad Exod. xii. 22. [54] Cod. Jes., teste Montef. [55] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܬܪܥܐ. Nobil. ad τὰ αἰλαμμὼν affert: S. Schol. (sic): πρόπυλα. [56] Cod. XII, teste Parsons. Montef. ex eodem dubitanter affert: Σ. ὑπερόχησις. [57] Nobil. affert: Schol. τὰ ὑπέρθυρα κ.τ.ἑ. Eadem leguntur sine titulo in marg. Codd. 87*, 238, qui ad αἰλαμμὼν (v. 22) in marg. pingunt: πρόπυλα. [58] Hieron.: "Et quod in Hebraico non habetur, *sicut porta quae respicit ad orientem.*" Syro-hex. pingit: ὃν τρ. ÷ τῆς πύλης ◂ τῆς βλ. κ. ἀ.; Cod. 87 autem: ὃν τρ. τῆς πύλης ※ τῆς βλεπούσης ◂ κ. ἀ. Nos veram, ni fallimur, Origenis manum revocavimus. [59] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, repugnante Hieron., qui affirmat: "Sed et hoc notandum, quod in australi porta juxta LXX non dicatur *via*, sed simpliciter: *et eduxit me ad austrum.*" [60] Sic Montef., tacito auctore.

24. אֵילָו וְאֵילַמָּו. Ο΄. καὶ τὰ αἰλεῦ (Ἀ. στηρίγματα. Σ. τὰ περὶ αὐτῆς[61]), καὶ τὰ αἰλαμμών. Σ. τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς.[62]

26. וְאֵילַמָּו לִפְנֵיהֶם. Ο΄. καὶ αἰλαμμὼν ἔσωθεν. Σ. καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς ἔμπροσθεν αὐτῶν.[63]

26, 27. אֶל־אֵילָו׃ וְשַׁעַר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם. Ο΄. ἐπὶ τὰ αἰλεῦ. καὶ πύλη ÷ κατέναντι τῆς πύλης ◄ τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας πρὸς νότον.[64] Σ. εἰς τὸ περὶ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας, καὶ ἐπὶ τὸ ἔσω εἰς νότον.[65]

28. אֶת־הַשַּׁעַר הַדָּרוֹם. Ο΄. τὴν πύλην ※ τὴν πρὸς νότον ◄.[66]

29. וְתָאָו וְאֵלָו וְאֵלַמָּו. Ο΄. καὶ τὰ θεὲ, καὶ τὰ αἰλεῦ, καὶ τὰ αἰλαμμών. (Σ.) καὶ τὴν παραστάδα, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὰ προπύλαια αὐτῆς.[67]

סָבִיב סָבִיב. Ο΄. κύκλῳ ※ Ἀ. Θ. κύκλῳ ◄.[68]

30. וְאֵלַמּוֹת סָבִיב סָבִיב אֹרֶךְ חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ אַמּוֹת. *Et porticus* erant *in circuitu*, quorum *longitudo* erat *viginti quinque cubitorum, et latitudo quinque cubitorum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ αἰλὰμ κύκλῳ ※ κύκλῳ ◄, μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι πήχεων, καὶ πλάτος πέντε ※ πήχεων ◄.[69] Σ. καὶ τὸ πρόπυλον . . .[70]

31. וְאֵילַמָּו. Ο΄. τοῦ αἰλάμ. Alia exempl. καὶ αἰλαμμώθ. Σ. τὸ δὲ πρόπυλον τό.[71]

הַחִיצוֹנָה. *Exterius.* Ο΄. τὴν ἐξωτέραν. Aliter: Ο΄. Σ. τὴν ἐσωτέραν.[72]

אֶל־אֵילָו. Ο΄. τῷ αἰλεῦ. Σ. πρὸς τὰ περὶ αὐτόν.[73]

מַעֲלָו. *Ascensus ejus.* Ο΄. Vacat. ※ ἀνάβασις αὐτοῦ ◄.[74]

32. דֶּרֶךְ הַקָּדִים. Ο΄. τὴν βλέπουσαν ※ ὁδὸν ◄ κατὰ ἀνατολάς.[75]

33. וְתָאָו וְאֵלָו וְאֵלַמָּו. Ο΄. Vid. v. 29. Σ. καὶ τὰς παραστάδας, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὰ πρόπυλα αὐτῆς.[76]

33, 36. סָבִיב סָבִיב. Ο΄. κύκλῳ ※ κύκλῳ ◄.[77]

38, 39. בְּאֵילִים הַשְּׁעָרִים שָׁם יָדִיחוּ אֶת־הָעֹלָה׃ וּבְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפּוֹ וּשְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה. *Inter columnas portarum; ibi abluent holocaustum. Et in vestibulo portae* erant *duae mensae hinc, et duae mensae inde.* Ο΄. καὶ τὰ αἰλαμμὼν αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δευτέρας ἔκρυσις. Alia exempl. καὶ τὰ αἰλαμμὼ αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης, ※ ἐκεῖ πλυνοῦσι

---

[61] Cod. XII, teste Parsons., praemisso Ὠριγ. Montef. edidit: Ἀ. τὰ στ. αὐτῆς. Σ. τὰ περὶ αὐτήν (sic); notans: "MS. Jes. ex Origene." Hieron.: "THEE autem interpretatur *limen*, sive *frons*; ELAU, *circa eum*, sive *sustentacula*." [62] Syro-hex. ܣ. ܗܠܝܢ ܕܚܕܪܝܗ̇ ܘܬܪܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܝܠܗ̇. [63] Idem: ܣ. ܘܬܪܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܝܠܗ̇ ܡܢ ܩܕܡܝܗܘܢ. Cod. 238 in marg. sine nom.: καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς ἔσωθεν. [64] Sic, cum ÷ κατέναντι πύλης ◄ (sic), Cod. 87. Ad κατ. τῆς πύλης Nobil. affert: Schol. οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις. In v. 26 Syro-hex. pingit: ÷ ἐπὶ τὰ αἰλεῦ ◄, invito Hebraeo. [65] Syro-hex. ܣ. ܠܗܘ ܕܚܕܪ ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ ܓܘܝܬܐ. ܘܥܠ ܠܗܘ ܕܠܓܘ ܠܬܝܡܢܐ. Ad ἐπὶ τὰ ἐλεῦ (sic) Codd. 87*, 231 in marg. sine nom. pingunt: εἰς τὸ περὶ τὴν πύλην. [66] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 26, alii. [67] Sic Cod. 238 in marg. sine nom. [68] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [69] Sic Syro-hex., et sine asteriscis (cum αἰλαμμὼθ pro αἰλὰμ) Codd. XII, 168; necnon (cum αἰλαμμὼθ et semel κύκλῳ) Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii. Ad Syro-hex. accedunt Codd. 87 (cum ※ κύκλῳ κύκλῳ—αἰλαμμὼ (v. 31) ◄), 88; sed absente clausula, καὶ πλάτος π. πήχεων. [70] Syro-hex. ܣ. ܘܬܪܥܐ ܩܕܡܝܐ. Hieron.: "Illud autem quod juxta Hebraicum posuimus: *Et vestibulum*, sive πρόπυλον, *in circuitu per gyrum, longitudinis viginti quinque cubitorum, et latitudinis per quinque cubitos*, in LXX non habetur." [71] Syro-hex. ܣ. ܬܪܥܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܕ. [72] Hieron.: "*Atrii exterioris*, pro quo LXX et Sym. *interiorem* posuerunt." Lectio τὴν ἐσωτέραν hodie non reperitur nisi in Codd. 62, 87, 233. [73] Sic Cod. 238 in marg. sine nom. Syro-hex. ܣ. ܠܘܬ ܗܠܝܢ ܕܚܕܪܘܗܝ. [74] Sic Codd. XII, 87, 88 (hi duo cum ἀναβάσεις), Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23 (cum ἀναβάσεις), 36 (idem), 48, aliis, locus sic legitur: καὶ ὀκτὼ ἀναβαθμοὶ αὐτῆς (Cod. 22 sub ※) ἀνάβασις αὐτοῦ. [75] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [76] Syro-hex. ܣ. ܘܠܦܪܣܛܕܣ ܘܠܗܠܝܢ ܕܚܕܪܝܗ̇ ܘܠܬܪܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܝܠܗ̇. Cf. ad v. 29. Idem ad ܘܐܝܠܡܘܗܝ, καὶ τὰ αἰλαμμών, ex abundanti affert: ܣ. ܘܬܪܥܐ. [77] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88.

τὴν ὁλοκαύτωσιν. ἐν δὲ τῷ αἰλὰμ τῆς πύλης ◂ τῆς δευτέρας ἔκρυσις, ※ δύο τράπεζαι ἔνθεν, καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν ◂.[78] Alia: καὶ τὰ αἰλαμμὼθ αὐτῆς ἐπὶ τὰς θύρας τῶν πυλῶν· ἐκεῖ πλυνοῦσι τὴν ὁλοκαύτωσιν. ἐν δὲ τῷ προπυλαίῳ τῆς πύλης δύο τράπεζαι ἔνθεν, καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν τῆς δευτέρας ἐκρύσεως.[79]

39. הָעֹלָה וְהַחַטָּאת. *Holocaustum, et sacrificium pro peccato.* Ο΄. ※ τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ ◂[80] τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας.

40. וְאֶל־הַכָּתֵף מִחוּצָה לָעוֹלֶה לְפֶתַח הַשַּׁעַר הַצָּפוֹנָה. *Et ad latus extrinsecus ei qui ascendit ad ostium portae versus septentrionem.* Ο΄. καὶ κατὰ νώτου τοῦ ῥύακος τῶν ὁλοκαυτωμάτων ※ εἰς θύραν πύλης ◂[81] τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν. Ἀ. Σ. καὶ πρὸς τῇ ὠμίᾳ τῇ ἔξωθεν τῇ ἀναβαινούσῃ πρὸς τὴν θύραν τῆς πύλης . .[82]

וְאֶל־הַכָּתֵף הָאַחֶרֶת. *Et ad latus alterum.* Ο΄. κατὰ νώτου τῆς δευτέρας. (Ἀ. Σ.) καὶ πρὸς τῇ ὠμίᾳ τῇ δευτέρᾳ.[83]

41. שְׁמוֹנָה שֻׁלְחָנוֹת אֲלֵיהֶם יִשְׁחָטוּ. *Octo mensae erant, super quas immolabant.* Ο΄. ἐπ᾽ αὐτὰς σφάζουσι τὰ θύματα· κατέναντι τῶν ὀκτὼ τραπεζῶν τῶν θυμάτων. Alia exempl. τῶν ὀκτὼ τραπεζῶν ÷ τῶν θυμάτων ◂· ἐπ᾽ αὐτὰ σφάζουσι τὰ θύματα ÷ κατέναντι ◂.[84]

42. אֹרֶךְ אַמָּה אַחַת וָחֵצִי וְרֹחַב אַמָּה אַחַת וָחֵצִי וְגֹבַהּ אַמָּה אֶחָת. Ο΄. πήχεως καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος, καὶ πήχεων δύο ἡμίσους τὸ μῆκος, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος. Alia exempl. τὸ μῆκος πήχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσους, καὶ τὸ πλάτος πήχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσους, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος ※ ἑνός ◂.[85]

43. וְהַשְׁפַתַּיִם טֹפַח אֶחָד. *Paxilli bifurci palmi unius.* Ο΄. καὶ παλαιστὴν ἕξουσι γεῖσος (Ἀ. (juxta ed. 1mam) ἐπιστάσεις. Ἀ. (juxta ed. 2dam) Σ. Θ. χείλη).[86] Σ. καὶ χείλη παλαιστοῦ ἑνός.[87]

44. לִשְׁכוֹת שָׁרִים בֶּחָצֵר הַפְּנִימִי אֲשֶׁר אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַצָּפוֹן וּפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם אֶחָד אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַקָּדִים פְּנֵי דֶּרֶךְ הַצָּפֹן. *Thalami cantorum* erant *in atrio interiori, quod* erat *ad*

---

[78] Sic, quod ad lectionem ipsam, remotis signis, attinet, Codd. XII (cum ἐκρύσεις), 87, 88, Syro-hex. (cum ἐπὶ τῶν πυλῶν pro ἐπὶ τῆς πύλης). Ex his Cod. XII pingit: ※ ἐκεῖ —πύλης ◂, absente, ut videtur, asterisco altero; Cod. 87: ※ ἐκεῖ πλ. τὴν ὁλ. ÷ ἐν δὲ τῷ αἰλὰμ τῆς π. τῆς δ. ἔκρυσις, δύο τρ. ἔνθεν ◂, καὶ δύο τρ. ἔνθεν; Cod. 88: ※ ἐκεῖ—ὁλοκαύτωσιν ◂. ÷ ἐν δὲ τῷ—τῆς πύλης ◂ τῆς δ. ἔκρυσις, ※ δύο τρ. ἔνθεν, καὶ δύο τρ. ἔνθεν ◂; postremo Syro-hex.: ※ ἐκεῖ—ὁλοκαύτωσιν ◂. ἐν δὲ—δύο τρ. ἔνθεν ◂, καὶ δύο τρ. ἔνθεν; ubi posterior cuneolus nihil habet ad quod referatur. Hieron.: "Multum in hoc testimonio (vv. 35–43) Hebraica veritas a LXX interpretum editione discordat. Hoc enim quod diximus: *Ibi lavabunt holocaustum, et in vestibulo portae duae mensae hinc;* et rursum: *Ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato,* in LXX non habetur, sed in plerisque codicibus de Theodotione additum est." (Quod ad ἔκρυσις (ܡܪܕܝܬܐ ܕܡܝܐ), s. ἐκρύσεις, attinet, non cum Schleusnero in *Nov. Thes.* s. v. ad remotum יָדִיחוּ referendum crediderim, sed ad שֻׁלְחָנוֹת, quasi a שָׁלַח, *emisit* (aquam), unde nomen fontis Siloah (שֶׁלַח).) [79] Nobil. Sic (cum προπύλῳ pro προπυλαίῳ) Codd. 22 (om. καὶ δύο τρ. ἔνθεν), 23 (om. τράπεζαι posteriore), 36, 48, alii. [80] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii. Mox ad ὑπὲρ ἁμ. Syro-hex. in marg. char. med.: περί. [81] Sic Codd. XII, 26 (sine ※), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. cum articulis Codd. 22, 23, 36, alii. [82] Nobil. [83] Parsons. e marg. Cod. 87* ad δύο τράπεζαι (in priore loco) affert: καὶ πρὸς τῇ ὠ. τῇ δ. δύο τράπεζαι. Pro δευτέρᾳ Aquilae saltem vindicandum ἑτέρᾳ, quod (sc. ἑτέρας) in textu habent Codd. 87, 88, 198, Syro-hex. [84] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui vitiose pingit: ÷ τῶν θυμάτων· ἐπ᾽ αὐτὰ σφάζουσι (sic) τὰ θ. κατέναντι ◂). Sic sine obelis Cod. XII (cum ἐπ᾽ αὐτὰς, et in fine κατέναντι πηχῶν δεκατεσσάρων), et Codd. 22, 23, 36, alii (cum ὀκτὼ τράπεζαι pro τῶν ὀ. τρ., et ἐπ᾽ αὐτάς). [85] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [86] Hieron.: "Rursum ubi nos diximus: *Et labia eorum palmi unius reflexa* [מוּכָנִים, *defixa*] *intrinsecus per circuitum,* LXX transtulerunt: *Et gisum palmi habentes* [καὶ γεῖσος παλαιστὴν ἕξουσι, hoc ord. Codd. XII, 23, 36, alii, et Syro-hex.] *dolatum intrinsecus per circuitum.* Quod verbum, utrum Hebraeum an Graecum sit, scire non possumus, nisi hoc tantum, quod pro *giso* Sym. et Theod. *labia,* Aquilae prima ed. ἐπιστάσεις, numero plurali; secunda, *labia,* transtulerunt, pro quo in Hebraeo habetur ASEPHATHAIM." [87] Syro-hex. ܣ. ܘܣܦܘܬܐ ܕܦܫܟܐ ܚܕ. (Paulo ante Syro-hex. in textu: κύκλῳ ※ κύκλῳ ◂, et sic sine aster. Codd. XII, 62, 87, 88.)

latus portae septentrionalis, ita ut facies eorum esset *versus meridiem: unus* (thalamorum ordo) erat *ad latus portae orientalis versus viam septentrionalem.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ δύο ἐξέδραι ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ, μία κατὰ νώτου τῆς πύλης τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, φέρουσα πρὸς νότον, καὶ μία κατὰ νώτου τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον, βλεπούσης δὲ πρὸς βορρᾶν. Σ. . τοῖς ᾠδοῖς (s. ᾄδουσιν) ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτέρᾳ (sic) τῇ ἐπὶ τῆς ὠμίας τῆς πύλης τῆς κατὰ βορρᾶν· τὸ δὲ πρόσωπον αὐτῶν κατέναντι τῆς ὁδοῦ τῆς κατὰ νότον· μία ἐπὶ τῆς ὠμίας τῆς πύλης τῆς ἀνατολικῆς, *quae convertitur* κατέναντι τῆς ὁδοῦ τῆς βορρείας.[88]

48. אֶל־אֻלָם. Ο΄. εἰς τὸ αἰλάμ. Σ. εἰς τὸ πρόπυλον (s. προπύλαιον).[89]

49. וּבַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יַעֲלוּ אֵלָיו. *Et cum gradibus quibus ascendebant ad eam.* Ο΄. καὶ ἐπὶ δέκα (Ἀ. (juxta ed. 2dam) Θ. ἕνδεκα. Σ. ὀκτὼ[90]) ἀναβαθμῶν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτό. Ἀ. (juxta ed. 1mam): *Et gradibus quibus ascendebatur ad eam.*[91]

אֶל־הָאֵילִים. Ο΄. ἐπὶ τὸ αἰλάμ. Σ. ἐπὶ τὰ περὶ αὐτό.[92]

Cap. XL. 1. ÷ καὶ ἐγένετο (↙).[93] 3. ÷ στίλβοντος ↙.[94] 4. ὁ ἀνήρ· ÷ ἑώρακας ↙.[95] 12. ÷ καὶ πηχῶν ἓξ ἔνθεν ↙.[96] 19. ÷ τῆς αὐλῆς ↙. ÷ τῆς βλεπούσης ↙ κατὰ ἀνατολάς. 20. ÷ αὐτήν ↙. 22. ÷ καὶ τοὺς φοίνικας (sic) αὐτῆς ↙.[97] 29. πρὸς νότον, πήχεις ἑκατὸν ÷ τὸ εὖρος ↙.[98] 36. ÷ καὶ τῷ αἰλαμμὼ (sic) ↙, πήχεις πεντήκοντα. 40. ÷ πρὸς ἀνατολάς ↙. ÷ κατ' ἀνατολάς ↙.[99] 43. καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας, τοῦ καλύπτεσθαι ÷ ἀπὸ τοῦ ὑετοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας ↙.[100] 44. ÷ καὶ εἰσήγαγέ με . . .[101] 48. ÷ τὸ πλάτος ↙.[102] ÷ πηχῶν δεκατεσσάρων, καὶ ἐπωμίδες τῆς θύρας τοῦ αἰλάμ ↙.[103]

Cap. XLI.

1. אֶת־הָאֵילִים. *Columnas.* Ο΄. τὸ αἰλάμ. Σ. τὰ περὶ αὐτόν. Θ. τὰ αἰλίμ.[1]

רֹחַב־מִפֹּה רֹחַב הָאֹהֶל. *Latitudine inde; latitudo* erat *tentorii.* Ο΄. τὸ εὖρος τοῦ αἰλὰμ ἔνθεν. Alia exempl. τὸ εὖρος ἔνθεν, ※ πλάτος τῆς σκηνῆς ↙.[2] ※ Ἀ. πλάτος τῆς σκηνῆς.[3]

2. וְכִתְפוֹת. *Et latera.* Ο΄. καὶ ἐπωμίδες (Ἀ. ὦμοι. Σ. ὠμίαι. Θ. ὤμια[4]).

3. אֵיל־הַפֶּתַח. *Columnas ostii.* Ο΄. τὸ αἲλ τοῦ θυρώματος. Ἀ. στήριγμα τῆς θύρας. Σ. τὸ περὶ τὴν θύραν. Ο΄. Θ. τὸ αἲλ . . .[5]

וְהַפֶּתַח שֵׁשׁ אַמּוֹת. *Et ostium sex cubitorum.* Ο΄. καὶ τὸ θύρωμα πηχῶν ἕξ. Alia exempl. ※ καὶ τὴν θύραν ἓξ πήχεις ↙.[6]

---

[88] Syro-hex. ܣ. ܠܡܫܡܫܢܐ ܒܕܪܬܐ ܒܪܝܬܐ. ܗܿܘ ܕܥܠ ܟܬܦܐ ܕܬܪܥܐ ܗܘ ܕܠܘܬ ܓܪܒܝܐ. ܐܦܐ ܕܝܢ ܕܝܠܗܘܢ ܠܘܩܒܠ ܐܘܪܚܐ ܗܿܝ ܕܠܘܬ ܬܝܡܢܐ. ܚܕܐ. ܥܠ ܟܬܦܐ ܕܬܪܥܐ ܡܕܢܚܝܐ. ܕܡܬܦܢܝܐ ܠܘܩܒܠ ܐܘܪܚܐ ܓܪܒܝܝܬܐ. Hieron.: "Pro *gazophylaciis* [cf. ad Cap. xlii. 1] LXX *exedras* transtulerunt: illudque quod nos diximus *exedrae*, sive *gazophylacia, cantorum*, ab eis praetermissum est." [89] Syro-hex. ܣ. ܠܡܩܕܡ ܬܪܥܐ. Prior lectio Graeca est in marg. Cod. 87*; posterior in marg. Cod. 238. [90] Hieron. [91] Idem. [92] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܕܚܕܪܝܗ̇. [93] Cod. 87. [94] Idem. Minus bene Syro-hex.: ※ στίλβοντος ↙. [95] Codd. 87, 88, Syro-hex., qui omnes ὃν ante ἑώρακας reprobant. [96] Codd. 87, 88. [97] Cod. 87. [98] Codd. 87, 88. Sic (pro π. ἑκ. τὸ εὖρος πρὸς ν.) sine obelo Codd. XII, 233. [99] Cod. 87. [100] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Et ubi nos diximus, *super mensas autem carnes oblationis* [וְאֶל־הַשֻּׁלְחָנוֹת בְּשַׂר הַקָּרְבָּן], LXX posuere de suo: *et in mensis desuper tecta, ut operiantur a pluvia et siccitate.*" [101] Sic, sine metobelo, Cod. 87. [102] Cod. 87, Syro-hex. [103] Iidem. Hieron.: "Rursumque post mensuram vestibuli, *quinque cubitorum hinc, et quinque cubitorum inde,* [LXX] addidere de suo, *et latitudo portae cubitorum quatuordecim,* cum in Hebraeo tantum positum sit, *et latitudo portae trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde.*"

Cap. XLI. [1] Hieron.: "Et mensus est *frontem* templi; pro quo *aelam* LXX, et *aelim* Theod., et *in circuitu* Sym. transtulerunt." [2] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ※ πλάτος τῆς σκ. καὶ ↙ τὸ εὖρος). [3] Cod. Jes. [4] Idem. [5] Idem. Syro-hex. affert: ܣ. ܚܕܪ ܬܪܥܐ. Codd. 87*, 238 in marg. habent: περὶ τὴν θύραν (s. θύρας). Hieron.: "In cujus *fronte*, sive *ael*, pro quo Sym. *circa portam*, Theod. *aelam*, Hebraicum UL, Aq. *ostium*, nos *frontem* interpretati sumus." [6] Sic in textu Codd. XII,

4. עֶשְׂרִים אַמָּה. Ο΄. πηχῶν τεσσαράκοντα (alia exempl. εἴκοσι[7]).

וַיֹּאמֶר אֵלַי. Ο΄. καὶ εἶπε ※ πρός μέ ◂.[8]

5. לַבַּיִת סָבִיב. *Domui circumcirca.* Ο΄. Vacat. ※ τῷ οἴκῳ κύκλῳ ◂.[9]

6. וּבָאוֹת בַּקִּיר אֲשֶׁר־לַבַּיִת לַצְּלָעוֹת סָבִיב סָבִיב לִהְיוֹת אֲחוּזִים וְלֹא־יִהְיוּ אֲחוּזִים בְּקִיר הַבָּיִת. *Et intrabant in parietem, qui erat domui pro conclavibus lateralibus circumcirca, ut inter se cohaererent, neque tamen cohaererent* (inserta essent) *parieti domus.* Ο΄. καὶ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν τοῖς πλευροῖς κύκλῳ ※ κύκλῳ ◂,[10] τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾶν, ὅπως τὸ παράπαν μὴ ἅπτωνται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου. Σ. καὶ περιεκυκλοῦντο αἱ διαβάσεις, διὰ τοῦτο διὰ τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου ἐπὶ τῶν πλευρῶν κύκλῳ τοῦ ἐπιλαμβάνεσθαι, ὅπως μὴ ἅπτωνται τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου.[11]

7. וְרָחֲבָה וְנָסְבָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה לַצְּלָעוֹת כִּי מוּסַב־הַבַּיִת לְמַעְלָה לְמַעְלָה סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת עַל־כֵּן רֹחַב־לַבַּיִת לְמָעְלָה וְכֵן הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלֶה עַל־הָעֶלְיוֹנָה לַתִּיכוֹנָה. *Et dilatabat se, et vertebat se sursum sursum ad conclavia lateralia; nam ambitus domus* erat *sursum sursum, undique circa domum: ideo latitudo domui* erat *sursum; et sic quod ad infimam* (contignationem) *attinet, ascendebatur ad superiorem per mediam.* Ο΄. καὶ τὸ εὖρος τῆς ἀνωτέρας τῶν πλευρῶν κατὰ τὸ πρόσθεμα (alia exempl. κατὰ τὸ πρόσθεμα τῶν πλευρῶν[12]) ἐκ τοῦ τοίχου πρὸς τὴν ἀνωτέραν κύκλῳ ※ κύκλῳ ◂[13] τοῦ οἴκου, ὅπως διαπλατύνηται ※ ὁ οἶκος ◂[14] ἄνωθεν, καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τὰ ὑπερῷα, καὶ ἐκ τῶν γεισῶν (alia exempl. μέσων[15]) ÷ ἐπὶ τὰ τριώροφα (καὶ τὸ θραὲλ) ◂.[16] Σ. καὶ ῥύμη ἦν κυκλοτερὴς ἀνάβασις ὑπεράνω τῶν πλευρῶν, ὅτι ἐκύκλου τὸν οἶκον ἡ ἀνάβασις ἀνάγουσα ἄνω εἰς τὰ κύκλῳ τοῦ οἴκου. διὰ τοῦτο εἶχε τὸ εὖρος ὁ οἶκος ἄνω· οὕτως δὴ ἐκ τοῦ κατωτέρου ἀνεβαίνετο πρὸς τὸ ἀνώτερον αὐτοῦ ἕως πρὸς τὸ μέσον.[17]

8. וְרָאִיתִי לַבַּיִת גֹּבַהּ סָבִיב סָבִיב. *Et vidi domui altitudinem* esse *circumcirca.* Ο΄. καὶ τὸ θραὲλ (Οἱ λοιποί· καὶ εἶδον[18]) τοῦ οἴκου ὕψος κύκλῳ ※ κύκλῳ ◂. Ἄλλος· καὶ εἶδον κατὰ τὸν οἶκον ἐν ὕψει περικύκλῳ.[19]

מְיֻסְּדוֹת הַצְּלָעוֹת. *Fundamenta conclavium*

62, 147, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Montef., tacito auctore, ad Hebraea, הַפֶּתַח שְׁתַּיִם אַמּוֹת, affert: ※Ἀ. Σ. καὶ θύραν δύο πήχεις. [7] Sic Comp., Syro-hex. (qui in marg. char. med. affert: ◆ ܥܣܪ̈ܝܢ), invitis libris Graecis. Hieron.: "*Et mensus est longitudinem ejus* (sive, ut LXX transtulerunt, *ostiorum*) *viginti cubitorum*, pro quo in plerisque codd. juxta LXX *quadraginta* continetur." Theodoret.: Ζητήσας δὲ καὶ παρὰ τῷ Σύρῳ καὶ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ τὰ μέτρα, εὗρον καὶ τὸ ὕψος ἰσόμετρον τῷ πλάτει· συνέφησαν γὰρ ἀμφότεροι . . εἴκοσι πήχεων φήσαντες καὶ τὸ εὖρος καὶ τὸ ὕψος. [8] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [9] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 36, alii. [10] Cod. 87, Syro-hex. [11] Syro-hex. char. med. ܘܡܬܟܪܟܝܢ ܗܘܘ ܡܥܒܪ̈ܢܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܝܕ ܫܘܪܐ ܕܒܝܬܐ ܥܠ ܣܛܪ̈ܐ ܚܕܪ ܚܕܪ ܕܢܬܐܚܕܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܬܩܪܒܘܢ ܠܫܘܪܐ ܕܒܝܬܐ. [12] Sic Ald., Codd. XII, 49, 68, 87 (sine τὸ), 88 (idem), alii, et Syro-hex. [13] Sic Cod. 87, Syro-hex. [14] Sic Cod. XII, et sine aster. Codd. 87, 88. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [16] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. (qui pingit ἐπὶ ÷ τὰ τρ. καὶ τὸ θραὲλ ◂). Hieron.: "Quodque addidit, *et de mediis ad tristega* (id est, *tertia coenacula*) *et Thrael*, videtur mihi obelo praenotandum." [17] Syro-hex. in continuatione: ܘܫܘܩܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܣܚܪܢܝܐ ܡܣܩܢܐ ܠܥܠ ܡܢ ܣܛܪ̈ܐ. ܡܛܠ ܕܡܚܕܪ ܗܘܐ ܠܒܝܬܐ ܡܣܩܢܐ ܕܡܣܩ ܠܥܠ ܠܚܕܪ̈ܝ ܒܝܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܦܬܝܐ ܠܒܝܬܐ ܠܥܠ. ܗܟܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܬܚܬܝܐ ܡܬܡܣܩ ܗܘܐ ܠܥܠܝܐ ܕܝܠܗ ܥܕܡܐ ܠܡܨܥܬܐ ◆ (Ad κυκλοτερὴς cf. ad Cap. xxiv. 5.) Symmachum aliquatenus imitatus est Hieron., Hebraea vertens: "*Et platea erat in rotundum ascendens sursum per cochleam, et in coenaculum templi deferebat per gyrum. Idcirco latius erat templum in superioribus; et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium.*" [18] Hieron.: "Pro *Thrael* quoque, quod nescio quid significet, neque enim habetur in Hebraeo, legitur apud illos URAITHI, quod et nos, et ceteri transtulerunt, *et vidi.*" Mox vv. 8, 10, ※ κύκλῳ ◂ est in Cod. 87, Syro-hex. [19] In textu LXXvirali post οἴκου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: καὶ εἶδον κατὰ τὸν οἶκον. Deinde pergunt: ἐν ὕψει π. καὶ διάστημα τῶν πλ.

lateralium. Ο΄. διάστημα τῶν πλευρῶν. Σ. ἀπὸ τοῦ θεμελίου εἰς τὰς πλευράς.[20]

8, 9. רֹחַב ׃ אַצִּילָה. *Usque ad axillam. Latitudo.* Ο΄. διαστήματα (s. διάστημα). καὶ εὖρος. Σ. κατὰ ἀγκῶνα τὸ εὖρος.[21]

9. אֶל־הַחוּץ. *Extrinsecus.* Ο΄. ※ εἰς τὸ ◂ ἔξωθεν.[22]

וַאֲשֶׁר מֻנָּח בֵּית צְלָעוֹת אֲשֶׁר לַבָּיִת. *Et* (ejusdem latitudinis erat) *quod vacuum relictum est, locus conclavium lateralium, quae ad domum pertinebant.* Ο΄. καὶ τὰ ἀπόλοιπα [τὰ] ἀναμέσον τῶν πλευρῶν τοῦ οἴκου. Ἀ. τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ οἴκου, τὰ πλευρὰ τοῦ οἴκου.[23] Θ. καὶ ἡ οὖσα ἄνεσις ὁ τόπος τῶν πλευρῶν τοῦ οἴκου.[24]

11. וּפֶתַח הַצֵּלָע לַמֻּנָּח. *Ostia autem conclavium lateralium versus aream vacuam* erant. Ο΄. καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν ἐπὶ τὸ ἀπόλοιπον. Σ. ἡ δὲ θύρα τῇ πλευρᾷ εἰς προσευχήν.[25]

וְרֹחַב מְקוֹם הַמֻּנָּח. *Latitudo autem loci vacui relicti.* Ο΄. καὶ τὸ εὖρος τοῦ φωτὸς τοῦ ἀπολοίπου. Σ. τὸ δὲ εὖρος τοῦ τόπου τῆς προσευχῆς.[26] Θ. . . ἀνέσεως.[27] Ἄλλος· τοῦ ἀφεωμένου.[28]

12. דֶּרֶךְ־הַיָּם. *Versus mare.* Ο΄. ※ ὁδὸν ◂[29] ὡς πρὸς θάλασσαν.

רֹחַב שִׁבְעִים אַמָּה. Ο΄. ※ πλάτους ◂[30] πηχῶν ἑβδομήκοντα.

13. וְהַגִּזְרָה וְהַבִּנְיָה. *Et aream separatam, et aedificium.* Ο΄. καὶ τὰ ἀπόλοιπα, καὶ τὰ διορίζοντα. Θ. καὶ τὸ γαζερὰ, καὶ τὸ ἐν μέσῳ.[31]

14. וְהַגִּזְרָה לַקָּדִים. *Et aream separatam ad orientem.* Ο΄. καὶ τὰ ἀπόλοιπα κατέναντι. Σ. καὶ τῆς διακοπῆς πρὸς ἀνατολήν.[32]

15. וְהַהֵיכָל הַפְּנִימִי. Ο΄. καὶ ὁ ναός (alia exempl. add. ἐσώτερος[33]).

15, 16. וְאֻלַמֵּי הֶחָצֵר ׃ הַסִּפִּים. *Et vestibula atrii. Limina.* Ο΄. καὶ τὸ αἰλὰμ τὸ ἐξώτερον, πεφατνωμένα. Σ. καὶ αἱ ἐξέδραι τῆς αὐλῆς τῶν οὐδῶν.[34]

17. וְעַד־הַבַּיִת הַפְּנִימִי. *Et usque ad domum interiorem.* Ο΄. καὶ ἕως (alia exempl. add. τοῦ οἴκου[35]) πλησίον τῆς ἐσωτέρας.

17, 18. מִדּוֹת ׃ וְעָשׂוּי. *Mensuris. Et fabrefactum.* Ο΄. ※ μέτρα· καὶ ◂ γεγλυμμένα.[36]

---

[20] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܫܬܐܣܬܐ ܠܣܛܪܐ. [21] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܐܫܦܝܐ ܗܘ ܦܬܝܐ. [22] Sic Codd. 87, 88. Syro-hex.: ※ εἰς τὰ ◂ ἔξωθεν (※ ܠܒܪ ◂ ܡܢ ܠܒܪ). [23] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܓܘ ܒܝܬܐ ܣܛܪܐ ܕܒܝܬܐ. Fortasse est Symmachi, cujus imitator Hieron. Hebraea vertit: *Et interior domus in lateribus domus.* [24] Syro-hex. ܬ. ܘܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܢܝܚܐ ܕܘܟܬܐ ܕܣܛܪܐ ܕܒܝܬܐ. Vox Syriaca ܢܝܚܐ ponitur pro ἀνάνευσις Psal. lxxii. 4, ubi suspicor Syrum nostrum in codice suo habuisse ἄνεσις, quod in uno cod. hodie legitur, non, quod Bugato in mentem venit, ἀνάπαυσις. Apud Graecos scriptores ἀνιέναι est *omnibus liberum relinquere*, ut *mare, terram incultam* (Jesai. v. 6 in LXX). Graeca tamen nostra valde incerta esse non infitias ibimus. [25] Syro-hex. ܣ. ܬܪܥܐ ܕܝܢ ܠܣܛܪܐ ܠܨܠܘܬܐ. In textu LXXvirali post βορρᾶν Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: εἰς προσευχὴν πηχῶν πέντε περικύκλῳ. Hieron. Hebraea vertit: "*Et ostium lateris ad orationem* (quod in LXX non habetur), *ostium unum ad viam aquilonis, et ostium unum ad viam australem; et latitudinem loci ad orationem* (quod et ipsum LXX non transtulerunt) *quinque cubitorum in circuitu.*" [26] Syro-hex., indice ad καὶ τὸ διορίζον (v. 12) male appicto: ܣ. ܦܬܝܐ ܕܝܢ ܕܕܘܟܬܐ ܕܨܠܘܬܐ. In textu post τοῦ ἀπολοίπου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: ὁ τόπος τῆς προσευχῆς. Syro-hex. in textu: καὶ τὸ εὖρος τοῦ φ. τοῦ ἀπ. (ܕܢܘܗܪܐ ܗܘ ܕܫܪܟܐ) ὁ τόπος τῆς προσευχῆς (ܕܘܟܬܐ ܕܨܠܘܬܐ). [27] Syro-hex. sub eodem indice: ܬ. ܕܢܝܚܐ. [28] Pro τοῦ ἀπολοίπου Cod. 198 in textu habet τοῦ ἀφεωμένου; Cod. 87 autem in marg. τοῦ ἀφιεμένου, quas lectiones alius interpretis esse, fortasse Aquilae, qui ἀφῆκε pro הִנִּיחַ posuit Psal. xvi. 14. cxviii. 121, vix dubium esse potest. Forma autem participii praeteriti ἀφεωμένος pro ἀφειμένος ejusdem farinae est ac ἀφέωνται Matth. ix. 2, 5. [29] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 23, 36, alii. [30] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. XII. [31] Syro-hex. ܬ. ܘܠܓܙܪܐ ܘܠܗܘ ܕܒܡܨܥܬܐ. Cf. ad Cap. xlii. 1. [32] Idem: ܣ. ܘܕܦܣܩܐ ܠܘܬ ܡܕܢܚܐ. Lectio πρὸς ἀνατολήν pro κατέναντι est in Codd. 22 (cum ἀνατολάς), 23, 36, aliis. [33] Sic Codd. 22, 23, 36, 42 (cum ὁ ἐσ.), alii. [34] Syro-hex. ܣ. ܘܐܟܣܕܪܐ ܕܕܪܬܐ ܕܐܣܩܘܦܬܐ. Mox vv. 16, 17, Cod. 87, Syro-hex.: κύκλῳ ※ κύκλῳ ◂. [35] Sic Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in textu: καὶ ἕως τοῦ οἴκου πλησίον (ܡܢ ܠܘܬ) τῆς ἐσ.; in marg. autem ad τοῦ οἴκου char. med. ܕܒܝܬܐ. [36] Sic Codd. 87, 88,

18. וְתִמֹּרָה. *Et palma.* Ο΄. Vacat. Θ. καὶ φοῖνιξ.[37]

20. עַד־מֵעַל הַפֶּתַח. *Usque ad supra ostium.* Ο΄. ἕως τοῦ φατνώματος. Θ. ἕως τοῦ ὑπεράνω τῆς θύρας.[38]

וְקִיר הַהֵיכָל. *Et* in *pariete templi.* Ο΄. καὶ τὸ ἅγιον (?). Σ. κατὰ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ.[39]

21. מְזוּזַת רְבֻעָה וּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ הַמַּרְאֶה. *Postes* erant *quadratae figurae; et quod ad partem anteriorem sanctuarii attinet, aspectus.* Ο΄. ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα, κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων, ὅρασις. Σ. φλιὰ τετράγωνος· τὸ δὲ πρόσωπον ὁμοίωμα τοῦ ἁγίου.[40]

24. וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַדְּלָתוֹת שְׁתַּיִם מוּסַבּוֹת. *Et duae valvae* erant *singulis januis, duae versatiles.* Ο΄. (καὶ τῷ ἁγίῳ) δύο θυρώματα, τοῖς δυσὶ θυρώμασι τοῖς στροφωτοῖς. Σ. τῶν δὲ δύο θυρῶν ἑκάστη θύρα ἦν δύο ἀναπτυσσόμεναι ἐπ' ἀλλήλας.[41]

25. וְעָב עֵץ אֶל־פְּנֵי הָאוּלָם מֵהַחוּץ. *Et trabes ligneae* erant *ante vestibulum extrinsecus.* Ο΄. καὶ σπουδαῖα ξύλα κατὰ πρόσωπον τοῦ αἰλὰμ ἔξωθεν.[42] Σ. καὶ τὸ πάχος τοῦ ξύλου τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ προπύλου ἔξωθεν.[43]

26. וְחַלּוֹנִים. Ο΄. καὶ θυρίδες. Σ. ἐφ' οὗ θυρίδες.[44]

וְצַלְעוֹת הַבַּיִת וְהָעֻבִּים. *Et* per *conclavia lateralia domus, et trabes.* Ο΄. καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ οἴκου ἐζυγωμένα. Σ. κατὰ τὰς πλευρὰς τοῦ οἴκου καὶ τὰ πάχη.[45]

Cap. XLI. 3. ÷ ἔνθεν, καὶ πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν ◂.[46] 11. ÷ πλάτος ◂ κυκλόθεν.[47] 15. ÷ τὸ μῆκος ◂.[48] 16. καὶ τὸ ἔδαφος, ÷ καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους ◂.[49] 17. ÷ τρισσῶς ◂.[50] 22. ÷ καὶ τὸ εὖρος πηχῶν δύο ◂.[51]

Cap. XLII.

1. וַיּוֹצִאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה. *Et eduxit me in atrium exterius.* Ο΄. καὶ εἰσήγαγέ (alia exempl. ἐξήγαγέ[1]) με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν (alia exempl. ἐξωτέραν[2]).

וַיְבִאֵנִי אֶל־הַלִּשְׁכָּה. *Et introduxit me in thalamos.* Ο΄. καὶ εἰσήγαγέ με· καὶ ἰδοὺ ἐξέδραι ÷ πέντε ◂.[3] Ο΄. Σ. . . ἐξέδραν. Θ. . . παστοφόριον.[4]

נֶגֶד הַגִּזְרָה. *E regione areae separatae.* Ο΄. ἐχόμεναι τοῦ ἀπολοίπου (Ἀ. Σ. *separati.* Ἀ. (juxta ed. 2dam) Θ. τοῦ γαζερά).[5]

Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. [37] Sic (ad וְהַתִּמֹּרִים, v. 20) Montef., tacito auctore. In v. 18 post φοίνικες add. καὶ φοῖνιξ Codd. III, 26, 49, alii, et Syro-hex. [38] Syro-hex. [illegible] Cod. 87* affert: Θ. ὑπεράνω τῆς θ.; Cod. 238 in marg.: τοῦ ὑπ. τῆς θ. [39] Syro-hex. [illegible] [40] Idem: [illegible] (Vox [illegible] commutatur cum φλιὰ Ezech. xlv. 19, ubi idem est Hebraeum. Cf. Hex. ad Jesai. lvii. 8, ubi ad Aquilam pro παστάδος Cod. 86, cujus cognitionem perfectiorem schedis Bodleianis debemus, egregie scribit παραστάδος.) [41] Idem: [illegible] [42] Hieron.: "Multum in hoc loco LXX editio ab Hebraica veritate discordat. Unde hoc solum admonebo, quod pro *crassioribus lignis* σπουδαῖα [Syro-hex. [illegible], non, ut Norberg., [illegible]], hoc est, *necessaria*, sive *cura digna* transtulerint." [43] Syro-hex. [illegible] Ad τὸ πάχος cf. ad v. 26. Ad haec, κατὰ πρόσωπον—ἔξωθεν, Parsons. e marg. Codd. 87*, 238 exscripsit: ἔμπροσθεν τοῦ προσώπου (προπύλου?) ἔξωθεν.

[44] Idem in continuatione: [illegible] [45] Idem: [illegible] Ad ἐζυγωμένα Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: καὶ τὰ πάχη. [46] Syro-hex. Hieron.: "Pro quo LXX transtulerunt: *et latitudinem portae septem cubitorum hinc, et septem cubitorum inde,* in Hebraeo et ceteris editionibus semel tantum, *septem cubiti,* in latitudine portae positi sunt." [47] Cod. 87. Syro-hex. pingit: ÷ πλάτος κυκλόθεν ◂, invito Hebraeo. [48] Cod. 87, Syro-hex. [49] Cod. 87 pingit: ÷ καὶ τὸ ἔδαφος—ἐδάφους ◂; Syro-hex.: ÷ καὶ τὸ ἔδαφος ◂, καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους; uterque minus convenienter ad Hebraeum. [50] Cod. 87. [51] Codd. 87, 88. Minus probabiliter Syro-hex.: ÷ καὶ τὸ εὖρος ◂ π. δύο.

Cap. XLII. [1] Sic Comp., Codd. XII, 22, 42, alii, et Hieron., invito Syro-hex. [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron., non Syro-hex. [3] Sic Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Quod autem LXX addidere pro gazophylacio, *exedras quinque,* in Hebraico non habetur." [4] Hieron. [5] Idem: "Pro *separato*, quod Aq. et Sym. transtulerunt, secunda Aquilae editio, et Theod. ipsum verbum posuere, GAZERA." Cf. ad Cap. xli. 13, 14.

2. אֶל־פְּנֵי אֹרֶךְ אַמּוֹת הַמֵּאָה פֶּתַח הַצָּפוֹן וְהָרֹחַב חֲמִשִּׁים אַמּוֹת. Ο΄. ※ κατὰ πρόσωπον ◂[6] ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν μῆκος πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸ πλάτος πεντήκοντα (πήχεων). Σ. ἔμπροσθεν τοῦ μήκους ἑκατὸν πηχῶν τῆς θύρας τῆς βορρείας, καὶ τοῦ εὔρους πεντήκοντα πηχῶν.[7]

3. אַתִּיק אֶל־פְּנֵי־אַתִּיק בַּשְּׁלִשִׁים. *Peristylium e regione peristylii in tabulato tertio.* Ο΄. ἀντιπρόσωποι στοαὶ τρισσαί. Ἄλλος· ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἐκθέτου ἐν τρισσοῖς.[8]

4. אֶל־הַפְּנִימִית דֶּרֶךְ אַמָּה אֶחָת. *Ad interius via cubiti unius.* Ο΄. ÷ ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν τὸ μῆκος ◂. ※ Θ. εἰς τὸ ἐσώτερον ὁδὸν πήχεως ἑνός ◂.[9] Σ. εἰς τὰ ἐσώτερα *convertens se* . . .[10]

6. כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת הֵנָּה. *Nam triplices* (trium tabulatorum) *erant.* Ο΄. διότι τριπλαῖ ἦσαν. Σ. τρίστεγα γὰρ ἦν.[11]

נֶאֱצַל מֵהַתַּחְתֹּנוֹת וּמֵהַתִּיכֹנוֹת. *Auferebatur* aliquid *prae inferioribus et mediis.* Ο΄. ἐξείχοντο τῶν ὑποκάτωθεν καὶ τῶν μέσων. Θ. ἐπισυνήχθησαν ὑπὲρ τῶν κατωτέρων καὶ ὑπὲρ τῶν μέσων.[12]

6. מֵהָאָרֶץ. Ο΄. ἀπὸ τῆς γῆς ※ πεντήκοντα ◂.[13]

11. אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן. *Qui* erant *versus aquilonem.* Ο΄. ※ τὴν ὁδὸν ◂ τῶν πρὸς βορρᾶν.[14]

11, 12. וּכְמִשְׁפְּטֵיהֶן וּכְפִתְחֵיהֶן: וּכְפִתְחֵי הַלְּשָׁכוֹת. *Et secundum rationes eorum; et secundum ostia eorum* erant *ostia thalamorum.* Ο΄. καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐπιστροφὰς αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ φῶτα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ θυρώματα αὐτῶν, τῶν ἐξεδρῶν. Σ. καὶ τοιοῦτοι δὲ οἱ τρόποι, καὶ τοιαῦται αἱ θύραι αὐτῶν ὡς (s. οἷαι) αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν.[15]

12. פֶּתַח בְּרֹאשׁ דֶּרֶךְ דֶּרֶךְ בִּפְנֵי הַגְּדֶרֶת הֲגִינָה דֶּרֶךְ הַקָּדִים בְּבוֹאָן. *Ostium* erat *in initio viae,* quae *via* erat *ante maceriam commode dispositam versus orientem in introitu eorum.* Ο΄. καὶ κατὰ τὰ θυρώματα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ περιπάτου, ὡς ἐπὶ φῶς διαστήματος καλάμου, καὶ κατὰ ἀνατολὰς τοῦ εἰσπορεύεσθαι δι' αὐτῶν. Σ. θύρα ἐν ἀρχῇ τῆς ὁδοῦ, ἥτις ὁδὸς ἦν ἔμπροσθεν τοῦ περιβόλου τῆς ἀναχωρήσεως κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνατολικὴν τῷ εἰσιόντι.[16]

14. וְשָׁם יַנִּיחוּ בִגְדֵיהֶם. *Sed ibi deponent vestes*

---

[6] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. In fine v. πήχεων add. Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܐܘܪܟܐ ܕܡܐܐ ܐܡ̈ܝܢ. ܕܬܪܥܐ ܓܪܒܝܝܐ ܘܕܦܬܝܐ ܕܚܡܫܝܢ ܐܡ̈ܝܢ. [8] Nobil. quasi scholium affert, sed proculdubio est alia interpretatio. Hieron. ad Cap. xli. 15 pro Hebraeo אַתִּיקִים bis posuit ἐκθέτας, *eminentia*, ut ipse exponit, praeterea notans: "Ἐκθέτας autem Romae appellant *solaria* de coenaculorum parietibus eminentia, sive *Maeniana* [*balconies*], ab eo qui primus invenit, quae nonnulli Graecorum ἐξώστρας (fort. ἐξώστας) vocant." Nominativus est ὁ ἐκθέτης (non, qui Schleusneri error est, ἡ ἐκθέτη), notus vel e Glossographis: Ἐκθέτης, ὁ ἐξώστης, *projectus, aggrunda, suggrunda, Maenianum.* Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 4. Neutrum ἔκθετον, ab ἔκθετος, cum hac significatione, non aliunde notum. [9] Cod. Jes. In textu Codd. 87, 88, Syro-hex. legunt et pingunt: ÷ ἐπὶ πήχεις ἑκ. τὸ μῆκος ◂, ※ εἰς τὸ ἐσώτερον ◂ ὁδὸν π. ἑ. Sic sine obelo et aster. (cum μῆκος pro τὸ μ., et ὁδὸς pro ὁδὸν) Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Quodque a LXX additum est, *per cubitos centum longitudinis*, superfluum est, quia in Hebraico non habetur: quod ponentes, tulerunt id quod habetur in Hebraeo, *ad interiora respiciens viae cubiti unius,* quod nos de Hebraica veritate transtulimus." [10] Syro-hex. ܣ. ܠܓܘ̈ܝܐ ܦܢܐ. Cf. ad Cap. xl. 44. [11] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܬܠܝܬܝܐ ܬܠܝܬܝ̈ܬܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ. [12] Syro-hex. ܬ. ܐܬܟܢܫܘ ܠܥܠ ܡܢ ܬܚܬܝ̈ܐ. ܘܠܥܠ ܡܢ ܡܨܥܝ̈ܐ. Nobil. affert: Θ. ἐπισυνήχθησαν ὑπὲρ κατώτερα (sic). [13] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron. Hebraea vertit: *a terra cubitis quinquaginta;* Graeca autem: *de terra quinquaginta cubitorum.* [14] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τῇ ὁδῷ τῇ π. β. [15] Syro-hex. ad καὶ κατὰ (τὰ φῶτα αὐτῶν) affert: ܣ. ܘܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܘܪ̈ܚܬܐ ܘܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܬܪ̈ܥܝܗܘܢ ܐܝܟ ܬܪ̈ܥܐ ܕܐܟܣܕܪ̈ܐ. [16] Syro-hex. ܣ. ܬܪܥܐ ܒܪܫܝܬܗ ܕܐܘܪܚܐ. ܗܝ ܕܐܘܪܚܐ ܗܘܬ. ܩܕܡ ܣܝܓܐ ܕܒܝܬ ܡܘܬܒܐ. ܠܘܩܒܠ ܐܘܪܚܐ ܡܕܢܚܝܬܐ ܠܗܘ ܕܥܐܠ. Ad ܣܝܓܐ, περίβολος, cf. Hex. ad Dan. iii. 1. Deinde vocabulum Hebraeum ἅπαξ λεγόμενον הֲגִינָה, quod cum Talmudico הָגוּן, *decens, conveniens,* conferunt Lexicographi, Symmachus rectius, ni fallor, ut vel ex nomine הַגִּזְרָה in statu constructo posito apparet, pro substantivo habuit, et pro eo ܒܝܬ ܡܘܬܒܐ, *locus secessionis, secessus,* posuit, fortasse ad radicem הָגָה, *amovit,* respiciens.

suas. Ο΄. ÷ ὅπως διαπαντὸς ἅγιοι ὦσιν οἱ προσάγοντες ⁊,[17] καὶ μὴ ἅπτωνται τοῦ στολισμοῦ αὐτῶν. Σ. καὶ ἐκεῖ ἀποθήσονται τὰ ἱμάτια αὐτῶν.[18]

17. סָבִיב. Ο΄. Vacat. ※ κύκλῳ ⁊.[19]

20. לְאַרְבַּע רוּחוֹת מְדָדוֹ חוֹמָה לוֹ סָבִיב סָבִיב אֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְרֹחַב חֲמֵשׁ מֵאוֹת. *Ad quatuor caeli plagas mensus est eam; murus* erat *ei circumquaque*, cujus *longitudo* erat *quingentorum* (calamorum), *et latitudo quingentorum.* Ο΄. τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ καλάμου (alia exempl. εἰς τὰ τέσσαρα μέρη ἐμέτρησε τῷ αὐτῷ καλάμῳ[20])· καὶ διέταξεν αὐτὸν, καὶ περίβολον αὐτῶν κύκλῳ, πεντακοσίων πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πεντακοσίων πηχῶν εὖρος. (Ἀ.) τοῖς τεσσαρσὶν ἀνέμοις ἐμέτρησεν· τεῖχος αὐτῷ κυκλόθεν κύκλῳ, μῆκος πεντακοσίους, καὶ πλάτος πεντακοσίους.[21]

Cap. XLII. 1. ÷ κατὰ ἀνατολάς ⁊.[22] 5. καὶ ÷ τὸ διάστημα ⁊.[23] ÷ καὶ οὕτως στοαί (om. δύο) ⁊.[24] 10. ÷ καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ διορίζοντος ⁊.[25]

Cap. XLIII.

2. מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים. Ο΄. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς ἀνατολάς. Alia exempl. κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς.[1]

וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים. *Et vox ejus* erat *sicut sonus aquarum multarum.* Ο΄. καὶ φωνὴ τῆς παρεμβολῆς, ὡς φωνὴ διπλασιαζόντων πολλῶν. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν.[2]

מִכְּבֹדוֹ. Ο΄. ἀπὸ τῆς δόξης (alia exempl. add. αὐτοῦ; alia, κυρίου[3]).

3. בְּבֹאִי לְשַׁחֵת אֶת־הָעִיר. *Quum venirem ad perdendam urbem.* Ο΄. ὅτε εἰσεπορευόμην τοῦ χρῖσαι τὴν πόλιν. Σ. ὅτε εἰσεπορευόμην διαφθεῖραι τὴν πύλην (fort. πόλιν).[4] Θ. εἰσπορευομένου αὐτοῦ διαφθεῖραι (τὴν πόλιν).[5] Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· ὅτε εἰσῆλθον ἀπολέσαι τὴν πόλιν.[6]

7. (s. בְּמוֹתָם) וּבְפִגְרֵי מַלְכֵיהֶם בָּמוֹתָם. *Et cadaveribus regum suorum* in *tumulis* (sepulcris) *eorum* (s. *in morte eorum*). Ο΄. καὶ ἐν τοῖς φόνοις τῶν ἡγουμένων ἐν μέσῳ αὐτῶν. Θ. καὶ ἐν τοῖς πτώμασι τῶν βασιλέων αὐτῶν τῶν τεθνηκότων.[7]

---

[17] Sic, cum obelo, Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Illud autem quod a LXX additum est: propterea non egredientur in atrium exterius sacerdotes, *ut semper sancti sint qui offerunt*, obelo praenotemus, quia in Hebraico non habetur." [18] Syro-hex. ܣ. ܘܬܡܢ ܢܣܝܡܘܢ ܠܢܚܬܝܗܘܢ. In textu pro καὶ μὴ ἅπτωνται Codd. 22, 23, 36, alii, habent: καὶ ἐκεῖ ἀποθ. τὰ ἱμ. αὐτῶν, ἵνα μὴ ἅπτωνται. [19] Sic Codd. XII, 88, teste Parsons. In v. 18, ubi סָבִיב non est in Hebraeo, Syro-hex. legit: ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου ※κύκλῳ⁊; Cod. 87 autem: ※ἐν τῷ—κύκλῳ⁊. [20] Sic Codd. 22, 23, alii, et (cum εἰς δὲ τὰ δ΄ μ.) Syro-hex. [21] In textu post εὖρος anonymam versionem, τοῖς τεσσαρσὶν—πεντακοσίους, inferunt Cod. 62, et, om. καὶ πλάτος π., Cod. 147, quam Aquilae esse nullus dubito. Cf. ad Cap. xxxvii. 9. [22] Cod. 87, Syro-hex., Hieron. [23] Cod. 87. Syro-hex. pingit: ἐκ τοῦ ὑποκάτωθεν ÷ περιστύλου, καὶ τὸ διάστημα ⁊. [24] Cod. 87, Syro-hex. [25] Syro-hex., invitis Cod. 87, et Hebraeo.

Cap. XLIII. [1] Sic Cod. 26, Syro-hex., et (cum πρὸς ἀνατολὰς) Ald., Codd. III, 42, 49, alii. [2] Theodoret. Ad φωνὴ τῆς π. Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: ἤχου (s. ἤχους) ὑδάτων. Hieron.: "Deinde ubi dicitur: *Vox erat ei*, haud dubium quin Dei, *quasi vox aquarum multarum*, quod et Joannes in sua confirmat Apocalypsi, LXX posuerunt: *Et vox castrorum quasi vox geminantium multorum.*" [3] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis; posterior in Codd. III, 26, 62, aliis, et Syro-hex. [4] Syro-hex. ܣ. ܡܐ ܕܥܐܠ ܗܘܝܬ ܠܡܚܒܠܘ ܠܬܪܥܐ. [5] Idem: ܬ. ܟܕ ܥܐܠ ܗܘ. Codd. 87*, 238 in marg.: ὅτε εἰσπορευομένου αὐτοῦ. διαφθεῖραι. [6] Theodoret.: Πάλιν κἀνταῦθα καὶ παρὰ τῷ Σύρῳ καὶ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ εὗρον· ὅτε εἰσῆλθον ἀπολέσαι τὴν πόλιν. Δηλοῖ δὲ τὴν δευτέραν ὀπτασίαν, ἐν ᾗ ἐθεάσατο καὶ τοὺς ἐπιφερομένους τοὺς πελέκεις, καὶ τὴν πόλιν κόπτοντας, καὶ τὸν τοὺς ἄνθρακας κατὰ πάσης τῆς πόλεως διασκεδάσαντα, ὅτε καὶ τὸ σημεῖον εἶδεν ἐπιτεθὲν τοῖς στενάζουσιν ἐπὶ ταῖς τοῦ λαοῦ παρανομίαις· καὶ εἰκὸς τοὺς Ο΄ τῇ διανοίᾳ προσεσχηκότας χρῖσιν καλέσαι τὴν τῶν μετώπων σημείωσιν τῶν ἀπαλλαγέντων τῆς τῶν κοπτόντων τιμωρίας. Ad ܠܡܡܫܚܘ (ΧΡΙCΑΙ) Syro-hex. in marg. char. med. notat: "*Ungere*, oleo sancto; nempe consecrare eum dicit." [7] Syro-hex. ܬ. ܘܒܦܓܪܐ ܕܡܠܟܝܗܘܢ ܕܡܝܬܝܢ. Ad πτώμασι conferenda est lectio erronea Codd. 22, 23, 36, aliorum, παραπτώμασι. Cf. ad v. 9. Deinde post ἐν μέσῳ αὐτῶν iidem inferunt ἀποθανόντων αὐτῶν, ex duplici versione. (De forma participii passivi ܕܡܝܬܝܢ (non, ut Norberg., ܕܡܝܬܝܢ) vid. Ceriani ad Exod. xii. 30.)

8. בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם. Ο΄. ὡς συνεχόμενον (alia exempl. add. ἀναμέσον[8]) ἐμοῦ καὶ αὐτῶν.

וָאֲכַל. *Et consumpsi.* Ο΄. καὶ ἐξέτριψα (alia exempl. συνετέλεσα[9]).

9. וּפִגְרֵי. Ο΄. καὶ τοὺς φόνους (alia exempl. τὰ πτώματα[10]).

10. וְיִכָּלְמוּ. *Ut pudore afficiantur.* Ο΄. καὶ κοπάσουσιν (alia exempl. ἐντραπήσονται[11]).

10, 11. וּמָדְדוּ אֶת־תָּכְנִית׃ וְאִם־נִכְלְמוּ מִכֹּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ צוּרַת הַבַּיִת וּתְכוּנָתוֹ. *Et metiantur structuram. Quod si pudore afficientur propter omnia quae fecerint, figuram domus, et dispositionem ejus.* Ο΄. καὶ τὴν ὅρασιν αὐτοῦ, καὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ (alia exempl. add. εἴ πως ἐντραπῶσιν[12]), καὶ αὐτοὶ λήψονται τὴν κόλασιν αὐτῶν περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν· καὶ διαγράψεις τὸν οἶκον, ※ Θ. καὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ ◄.[13] Σ. ἵνα διαμετρηθῇ τὸ ὑπόδειγμα, καὶ μετανοήσωσιν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησαν τὴν διαγραφὴν τοῦ οἴκου, καὶ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ. Θ. καὶ διαμετρήσουσι σὺν τῷ ὑποδείγματι αὐτῶν, καὶ ἵνα ἐντραπῶσιν ἀπὸ πάντων ὧν ἐποίησαν, ἀπὸ τοῦ θυμοῦ τοῦ οἴκου, καὶ τῆς ἑτοιμασίας αὐτοῦ.[14]

11. וּמוֹצָאָיו וּמוֹבָאָיו. Ο΄. καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, ※ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ ◄.[15]

11. וְכָל־צוּרֹתָיו וְאֵת כָּל־חֻקֹּתָיו וְכָל־צוּרֹתָיו וְכָל־תּוֹרֹתָיו. *Et omnes formas ejus, et omnia statuta ejus, et omnes formas ejus, et omnes leges ejus.* Ο΄. καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ, ※ καὶ πάντας τοὺς νόμους αὐτοῦ ◄.[16] Σ. (καὶ) τὰς διαγραφὰς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ὁρισμοὺς (s. περιορισμοὺς) σὺν ταῖς διαγραφαῖς αὐτοῦ . . .[17]

12. קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִנֵּה־זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת. *Sanctum sanctorum* erit. *En! haec* est *lex domus.* Ο΄. ἅγια ἁγίων ※ εἰσίν· οὗτος ὁ νόμος τοῦ οἴκου ◄.[18]

13. בָּאַמּוֹת אַמָּה אַמָּה וָטֹפַח וְחֵיק. *Per cubitos: cubitus* est *cubitus et palmus: et sinus.* Ο΄. ἐν πήχει τοῦ πήχεως ※ Ἀ. Θ. καὶ πήχεως ◄[19] καὶ παλαιστῆς· κόλπωμα βάθους. Ἄλλος· πήχεος πῆχυν πήχεος τὸ κόλπωμα ἣν πηχισμὸν πεπηχισμένον.[20]

וְחֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה־רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל־שְׂפָתָהּ. *Et sinus* erat *cubiti, et cubiti latitudo, et margo ejus in ora ejus.* Ο΄. κόλπωμα βάθους (s. βάθος) ἐπὶ πῆχυν, καὶ πῆχυς τὸ εὖρος, καὶ γεῖσος (Ἀ. Θ. ὅριον. Σ. περιορισμὸς[21]) ἐπὶ τὸ χεῖλος αὐτοῦ. Σ. ἐν τῷ πέρατι τοῦ πήχεως, καὶ πῆχυς τὸ εὖρος, καὶ περιορισμὸς πρὸς τὸ χεῖλος (s. περὶ τοῦ χείλους) αὐτοῦ.[22]

---

[8] Nobil. Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [9] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (ܘܫܡܠܝܬ). [10] Nobil. Sic Codd. 22, 23 (cum παραπτώματα), 36, alii. [11] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [12] Sic, ex duplici versione Hebraei וְאִם־נִכְלְמוּ, Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [13] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [14] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܡܫܚ ܬܚܘܝܬܐ. ܘܢܬܬܘܝܘܢ ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܠܨܘܪܬܐ ܕܒܝܬܐ ܘܠܡܫܡܠܝܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆ ܬ. ܘܢܡܫܚܘܢ ܥܡ ܬܚܘܝܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܢܒܗܬܘܢ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܘ. ܡܢ ܚܡܬܐ ܕܒܝܬܐ ܘܡܢ ܛܘܝܒܐ ܕܝܠܗ ◆. (Pro ܚܡܬܐ Theodotionis, quod hic non quadrare videtur, Norberg. tentat ܬܚܘܡܐ, *determinatio*, invito codice.) [15] Sic Codd. 87, 88 (uterque om. τὰς), Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron. Montef. e Cod. Jes. (?) edidit: ※ Οἱ Γ΄. καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ ◄. [16] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron. [17] Syro-hex. ܣ. ܘܠܨܘܪ̈ܬܐ ܕܝܠܗ ܘܠܟܠܗܘܢ ܬܚܘܡܐ ܥܡ ܨܘܪ̈ܬܐ ܕܝܠܗ ◆. [18] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22 (cum ἐστὶν), 23 (idem), 26, alii, et Hieron. [19] Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Codd. 22 (cum πήχεως pro τοῦ π.), 23, 36 (ut 22), alii, et sub aster. Codd. XII (ut 22), 87, Syro-hex. [20] Cod. XII in marg., teste Parsonsii amanuensi. Montef. vero ex eodem affert: Ἀ. πήχεως τὸν πῆχυν πῆχμα (sic) τὸ κόλπωμα ἥν. Σ. πήχισμα (sic) πεπηχισμένον. [21] Cod. Jes. Hieron.: "Quod autem sequitur, *et definitio usque ad labium ejus*, pro quo Aq., Sym., et Theod. posuerunt *terminum*, LXX rursum *gisum* interpretati sunt." [22] Syro-hex. ܣ. ܒܡܣܝܟܘܬܐ ܕܐܡܬܐ ܘܐܡܬܐ ܦܬܝܐ. ܘܬܚܘܡܐ ܠܘܬ ܣܦܬܐ ܕܝܠܗ ◆. Vox ܡܣܝܟܘܬܐ Castello est *inclusio*, nullo exemplo. In Lexico MS. Syro-Arab. exponitur per voces غاية et نهاية, quarum utraque *finis*, *extremitas rei*, sonat. Vir doctissimus Jo. Georg. Ern. Hoffmannus in libro *De Hermeneuticis apud Syros Aristoteleis*, p. 193 vocem sic definit: "ܡܣܝܟܘܬܐ, τὸ τοῦ περιέχοντος πέρας, ita differt a ܣܝܟܐ, ut non, aeque ac

13. זֶרֶת הָאֶחָד. *Spithamae unius.* Ο΄. σπιθαμῆς ※ μιᾶς ◂.[23]

14. וּמֵחֵיק הָאָרֶץ עַד־הָעֲזָרָה הַתַּחְתּוֹנָה. *Et a sinu terrae usque ad crepidinem inferiorem.* Ο΄. ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κοιλώματος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα τοῦτο ὑποκάτωθεν. Ἀ. (καὶ) ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς γῆς ἕως τοῦ κρηπιδώματος (Σ. τῆς περιδρομῆς. Θ. τοῦ ἀζαρὰ ◂[24]) τοῦ κατωτάτου.[25]

וּמֵהָעֲזָרָה הַקְּטַנָּה עַד־הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה. Ο΄. καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα. Ἀ. (καὶ ἀπὸ τοῦ) κρηπιδώματος τοῦ μικροῦ ἕως τοῦ κρηπιδώματος τοῦ μεγάλου.[26]

16. רֹחַב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. πλάτος; alia, πλάτους.[27]

17. וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ. *Et margo circum eam.* Ο΄. καὶ τὸ γεῖσος αὐτῷ κυκλόθεν κυκλούμενον αὐτῷ. Σ. καὶ ὁ περιορισμὸς κύκλῳ αὐτοῦ.[28]

17. וְהַחֵיק־לָהּ אַמָּה. *Et sinus ei cubiti.* Ο΄. καὶ τὸ κύκλωμα αὐτοῦ πῆχυς. Σ. καὶ τὸ πέρας αὐτοῦ πηχυαῖον.[29]

18. אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Alia exempl. κύριος κύριος; alia, ἀδωναῒ κύριος.[30]

עוֹלָה. *Holocaustum.* Ο΄. ὁλοκαυτώματα. Σ. ἀναφοράν.[31]

19. פַּר. *Juvencum.* Ο΄. Θ. μόσχον. Σ. ταῦρον.[32]

20. וְחִטֵּאתָ אוֹתוֹ. *Et mundabis illud.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ περιρραντιεῖς αὐτό ◂.[33] Alia exempl. ※ καὶ περὶ ἁμαρτιῶν εἰς αὐτό ◂.[34] Ἄλλος· καὶ περιαμαρτιεῖς αὐτό.[35]

23. בְּכַלּוֹתְךָ. *Cum absolveris.* Ο΄. καὶ μετὰ τὸ συντελέσαι (alia exempl. add. σε[36]).

26. וּמִלְאוּ יָדוֹ (יָדָיו ק). Ο΄. καὶ πλήσουσι χεῖρας αὐτῶν (Οἱ λοιποί· χεῖρα αὐτοῦ[37]).

---

illud, neque spatii, neque corporis pars sit;" quibus similia tradit Bar Bahlul, insuper notans: "Est autem *comprehensio* (ܐܘܚܕܢܐ) et *circumscriptio* (ܡܬܚܡܢܘܬܐ) quae in spatio." Ex his omnibus nescio an satis tuto collegerim, Symmachum hic et v. 17 pro חֵיק posuisse πέρας. Ne quis autem Hieronymum nobis objiciat, qui ad v. 17 plus semel testatur pro *sinu* Symmachum *consummationem* et *perfectionem* interpretatum esse, in auxilium vocandus est rarior vocabuli usus, quo quicquid in aliquo genere *summum* et *perfectissimum* sit, πέρας dicatur. Sic Athen. VII, p. 290 B: τὸ πέρας τῆς μαγειρικῆς; Aristid. T. II, p. 373: τὸ πέρας τῆς ἀλαζονείας; Suidas s. v. Μάρκος Ἄππιος: Μ. Ἄ., Ῥωμαῖος, ὡς ἦν ἀσωτείας πέρας οὐδεὶς ἀντιφήσει. S. Chrysost. Opp. T. VII, p. 652 B: τί τοίνυν τούτου χεῖρον γένοιτ' ἄν; τὸ γὰρ πέρας (*culmen*) τοῦτό ἐστι τῶν κακῶν. Cf. Valckenaer. *Opusc.* T. II, p. 238. [23] Sic Codd. 86, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 36, 228. Codd. 62, 147 add. τὸ ἕν, quae lectio Aquilam sapit. [24] Hieron.: "Porro *crepido*, pro quo LXX *propitiatorium*, Theod., ut supra, *azara*, Sym. περιδρομὴν, hoc est, *circuitum* interpretati sunt." Cf. ad Cap. xlv. 19. [25] Nobil. [26] Idem. [27] Prior lectio est in Ald., Codd. XII, 68, 87, 106; posterior in Codd. 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [28] Syro-hex. ◆ ܘܬܚܘܡܗ ܒܚܘܕܪܐ ܕܝܠܗ .ܣ. Cf. ad v. 13. [29] Idem: ◆ ܐܡܝܬܐ ܕܝܠܗ ܘܡܫܘܡܠܝܘܬܐ .ܣ. Cf. ad v. 13. Hieron.: "Et *sinus*, sive juxta Sym. *consummatio* ejus atque *perfectio* [Montef. tentat συντέλεια, nonnemo apud L. Bosium τελείωμα], *cubiti unius*." Idem paulo post: "Et *sinus* ipsius propitiatorii, sive *consummatio* atque *perfectio*, quam Sym. interpretatus est περιδρομὴν, habebat unum cubitum." Ubi pronomen relativum *quam* in feminino ponitur propter attractionem vocis περιδρομὴν, cum antecedens ejus sit *propitiatorii:* qui constans Hieronymi usus Drusium et Montefalconium fefellit. [30] Prior lectio est in Codd. XII, 87, 88, Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 23, 36, aliis. [31] Syro-hex. ◆ ܡܣܩܬܐ .ܣ. Cf. Ceriani ad Exod. xxix. 42. [32] Hieron.: "Offerturque juxta LXX et Theod. *vitulus*, juxta Sym. *taurus*, qui Hebraice dicitur PHAR." [33] Sic Cod. XII, et sine aster. Codd. III, 23, 26, alii (qui omnes περιραντιεῖς scribunt). Syro-hex. ◂ ܘܬܙܠܘܩ ܥܠܘܗܝ ※. (Oscitanter Montef. περιφαντιεῖς exaravit; quem secure imitati sunt Bahrdt., Drach.) Alia lectio, καὶ περιρανοῦσιν (sic) αὐτὸ, est in Codd. 22, 36, aliis. Hieron.: *et mundabunt.* [34] Sic Codd. 87, 88. Lectio corrupta, ut videtur, ex ea quam extremam posuimus. [35] Parsons. e Cod. 62 exscripsit: και περι αμαρτιεις (corr. a 2ᵈᵃ m. αμαρτιας) αυτω; e Cod. 147 vero: και περι αμαρτη εις αυτω (sic). Proculdubio scribendum, καὶ περιαμαρτιεῖς αὐτὸ, quae versio est alius interpretis. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 36. Lev. ix. 15. [36] Sic Codd. II, III, XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med.: (μετὰ τὸ) συντελεσθῆναι, invitis libris. [37] Hieron.: "*Et implebunt manum ejus*, quod et Hebraicum et ceteri interpretes transtulerunt... pro quo posuere

27. וִיכַלּוּ אֶת־הַיָּמִים. *Et absolvent dies.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ συντελέσουσι τὰς ἡμέρας ◄.[38]

Cap. XLIII. 1. ÷ καὶ ἐξήγαγέ με ◄.[39] 3. καὶ ἡ ὅρασις ÷ τοῦ ἅρματος οὗ εἶδον ◄.[40] 6. ÷ καὶ ἔστην ◄. 8. ÷ καὶ ἐν φόνῳ ◄.[41]

Cap. XLIV.

3. אֶת־הַנָּשִׂיא נָשִׂיא הוּא. *Quod ad principem attinet, princeps ille est.* Ο΄. διότι ὁ ἡγούμενος ※ Οἱ Γ΄. ἄρχων ◄ οὗτος.[1]

אוּלָם. Ο΄. αἰλάμ. Σ. τοῦ προπύλου.[2]

4. דֶּרֶךְ. *Per viam.* Ο΄. κατὰ τὴν ὁδόν. Σ. διὰ τῆς ὁδοῦ.[3]

מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה. *Implevit gloria Jovae.* Ο΄. πλήρης δόξης ※ Οἱ Γ΄. κυρίου ◄.[4]

5. אֵת כָּל. Ο΄. ※ σὺν ◄ πάντα.[5]

אֹתָךְ. Ο΄. μετὰ (Σ. περὶ[6]) σοῦ.

6. אֶל־מֶרִי. *Ad contumaces.* Ο΄. πρὸς ÷ τὸν οἶκον ◄ τὸν παραπικραίνοντα.[7] Οἱ λοιποί· προσεριστὴν καὶ φιλόνεικον.[8]

7. אֶת־לַחְמִי. Ο΄. ἄρτους ※ μου ◄.[9]

7. חֵלֶב. *Adipem.* Ο΄. σάρκας. Alia exempl. στέαρ.[10]

8. וְלֹא שְׁמַרְתֶּם מִשְׁמֶרֶת קָדָשָׁי. *Neque observastis custodiam sacrorum meorum.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε τὴν φυλακὴν τῶν ἁγίων μου ◄.[11]

9. עֶרֶל לֵב וְעֶרֶל בָּשָׂר. *Incircumcisus corde, et incircumcisus carne.* Ο΄. ἀπερίτμητος καρδίᾳ, καὶ ἀπερίτμητος σαρκί. Σ. ἀκάθαρτος καρδίᾳ, καὶ ἀκάθαρτος σαρκί.[12]

10. כִּי אִם־הַלְוִיִּם אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי בִּתְעוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תָּעוּ מֵעָלַי אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם. *Sed et Levitae qui recesserunt a me in errore Israelis, qui aberraverunt a me post idola sua, portabunt iniquitatem suam.* Ο΄. ἀλλ' ἢ οἱ Λευῖται, οἵτινες ἀφήλαντο ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν Ἰσραήλ, ※ οἳ ἐπλανήθησαν ◄[13] ἀπ' ἐμοῦ κατόπισθεν τῶν ἐνθυμημάτων αὐτῶν· καὶ λήψονται ἀδικίαν αὐτῶν. Σ. καὶ γὰρ οἱ Λευῖται, οἳ μακρὰν ἐγένοντο (s. οἱ μακρυνθέντες) ἀπ' ἐμοῦ, ὅτε ἐπλανήθησαν οἱ υἱοὶ (s. ἐν τῷ πλανηθῆναι τοὺς υἱοὺς) Ἰσραήλ, οἳ ἐπλανήθησαν ἀπ' ἐμοῦ τοῦ ἀκολουθῆσαι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, λήψονται τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.[14]

LXX: *et implebunt manus suas*, ut subaudiatur *sacerdotes*." [38] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [39] Cod. 87, Syro-hex., Hieron. [40] Hieron. pingit: ÷ *Et visio currus quam vidi*: ; Syro-hex.: ÷ τοῦ ἅρματος ◄ οὗ εἶδον; uterque invito Hebraeo. [41] Syro-hex.

Cap. XLIV. [1] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Pro eo quod in Hebraico scriptum est, *erit clausa principi*, LXX transtulerunt, *erit clausa: quia dux ipse sedebit.*" Post κεκλεισμένη in fine v. 2, Codd. 23, 36, alii, add. τῷ ἡγουμένῳ. [2] Syro-hex. ܣ. ܕܦܪܘܣܛܐ ◆. Cf. ad Cap. xl. 9. Schol. apud Nobil.: Αἰλὰμ ἑρμηνεύεται, πρόθυρον πύλης. [3] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܐܘܪܚܐ ◆. Duplex versio, διὰ τῆς ὁ. κατὰ τὴν ὁ., est in Codd. 23, 36, aliis. [4] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 23, 36, alii, et Syro-hex. [5] Cod. 87. [6] Syro-hex. ܣ. ܥܠܝܟ ◆. [7] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex., qui pingunt: ÷ πρὸς τὸν οἶκον ◄. [8] Nobil. (cum φιλόνικον). Montef. post Drusium pro προσεριστὴν perperam scribit πρὸς ἐριστὴν, invitis Hexaplis ad Cap. ii. 5, 6. xii. 2, 3. xvii. 12. [9] Sic Codd. 87 (cum τοὺς ἄρτους), 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, et (cum τοὺς ἄρτους) Codd. 22, 23, 36, alii. [10] Sic Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [11] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 42, et (cum ἐφυλάξατε) Codd. III, 22, 23, 26, alii. Nobil.: "In quibusdam libris est: καὶ οὐκ ἐπεφυλάξατε [sic pro καὶ διετάξατε Ald., Cod. 68] κ.τ.ἑ." Montef. de suo edidit: ※ Θ. καὶ οὐκ ἐπεφυλάξασθε κ. τ. ἑ., notans: "MS. Jes. habet, καὶ οὐκ ἔτι φυλάξασθε, male." Immo MS. Jes. in marg. habet: καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε (sine ※ Θ.). [12] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܕܟܝܐ ܒܠܒܐ ܘܠܐ ܕܟܝܐ ܒܒܣܪܐ ◆. Cf. Hex. ad Exod. vi. 12. [13] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 26, 62, alii. Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ Θ. οἳ ἐπλανήθησαν ἀπ' ἐμοῦ. [14] Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܓܝܪ ܠܘܝܐ ܗܢܘܢ ܕܪܚܝܩܐ [illegible] ◆. Cum his conferenda est lectio Codd. 22, 23, 36, aliorum: καὶ γὰρ οἱ Λ. οἱ μακρυνθέντες ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῇ πλάνῃ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν πλανηθέντων ἀπ' ἐμοῦ ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν, λήψονται τὴν ἀτιμίαν (ἀνομίαν sine artic. Cod. 22) αὐτῶν.

11. וְהָיוּ בְמִקְדָּשִׁי מְשָׁרְתִים פְּקֻדּוֹת אֶל־שַׁעֲרֵי הַבַּיִת וּמְשָׁרְתִים אֶת־הַבָּיִת הֵמָּה יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַזֶּבַח לָעָם וְהֵמָּה יַעַמְדוּ לִפְנֵיהֶם לְשָׁרְתָם. *Et erunt in sanctuario meo ministrantes, custodias* agentes *ad portas domus, et ministrantes domui; ipsi mactabunt holocausta et sacrificia pro populo, et ipsi stabunt ante eos ad ministrandum eis.* Ο΄. καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἁγίοις μου λειτουργοῦντες, θυρωροὶ ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου, καὶ λειτουργοῦντες τῷ οἴκῳ· οὗτοι σφάξουσι τὰς θυσίας καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα τῷ λαῷ, καὶ οὗτοι στήσονται ἐναντίον τοῦ λαοῦ, τοῦ λειτουργεῖν αὐτοῖς. Alia exempl. καὶ ἦσαν ἐν τῷ ἁγιάσματί μου, λειτουργοῦντες τὰς ἐπισκοπὰς κατὰ τὰς πύλας τοῦ οἴκου, καὶ λειτουργοῦντες τὰ τοῦ οἴκου· αὐτοὶ ἔσφαζον τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὴν θυσίαν τῷ λαῷ, καὶ αὐτοὶ εἱστήκεισαν ἐνώπιον αὐτῶν λειτουργεῖν αὐτοῖς.[15]

12. יַעַן אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ אוֹתָם לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וְהָיוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עָוֺן. *Propterea quod ministraverunt eis coram idolis eorum, et facti sunt domui Israelis in offendiculum iniquitatis.* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς πρὸ προσώπου τῶν εἰδώλων αὐτῶν· καὶ ἐγένετο τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ εἰς κόλασιν ἀδικίας. Alia exempl. ἀνθ᾽ ὧν οὖν ἐλειτούργησαν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ ἐγενήθησαν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ εἰς κόλασιν ἀνομίας.[16]

12. וְנָשְׂאוּ עֲוֺנָם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ λήψονται τὴν ἀνομίαν αὐτῶν ◂.[17]

14. וְנָתַתִּי אוֹתָם שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבָּיִת לְכֹל עֲבֹדָתוֹ וּלְכֹל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה בּוֹ. *Et constituam eos custodientes custodiam domus ad omne ministerium ejus, et ad omne quod peragitur in eo.* Ο΄. κατάξουσιν (alia exempl. καὶ τάξουσιν[18]) αὐτοὺς φυλάσσειν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα ὅσα ἂν ποιήσωσιν ※ Οἱ Γ΄. ἐν αὐτῷ ◂.[19] Alia exempl. δέδωκα γὰρ αὐτοὺς τοῦ φυλάσσειν τὴν φυλακὴν τοῦ οἴκου εἰς πᾶσαν τὴν λατρείαν αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα τὰ γινόμενα ἐν αὐτῷ.[20] Σ. ἔταξε γὰρ αὐτοὺς φύλακας τῆς φυλακῆς τοῦ οἴκου . . .[21] Aliter: Σ. *Posueram enim eos custodes januarum domus, universi ministerii ejus, et cunctorum quae fiunt in ea.*[22]

15. וְהַכֹּהֲנִים. Ο΄. οἱ (alia exempl. add. δὲ[23]) ἱερεῖς.

17. הֶחָצֵר הַפְּנִימִית וָבָיְתָה. *Atrii interioris et intus.* Ο΄. τῆς ἐσωτέρας αὐλῆς. Alia exempl. τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας ※ Ἀ. Θ. καὶ ἔσω ◂.[24]

18. פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ. *Tiarae lineae erunt.* Ο΄. καὶ κιδάρεις λινᾶς ἕξουσιν. Σ. κόσμια λινᾶ ἔσονται.[25]

בַּיָּזַע. *In sudore.* Ο΄. βίᾳ. Ἀ. Σ. ἐν ἱδρῶτι. Ἀ. (juxta 2^{dam} ed.) βουζά. Θ. ἐν ἰεζή.[26]

---

[15] Sic Codd. 22 (cum καὶ ἔσονται?), 23, 36, alii, qui omnes, excepto Cod. 23, καὶ τὰς π. pro κατὰ τὰς π. venditant. Posterior scriptura est "in uno pervetusto libro" apud Nobil. ad Ed. Rom. Latinam (ubi haec, καὶ λειτουργοῦντες τὰ τοῦ οἴκου, casu exciderunt), qui notat: "Ex iis quae proxime [cf. ad v. 14] notabuntur, videri possunt accepta magnam partem de Symmachi editione." [16] Iidem. In Cod. 23 et apud Nobil. τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ abest. [17] Cod. Jes. (cum λήμψονται). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum ἀτιμίαν pro ἀνομίαν), 22, 23 (cum ἑαυτῶν), 26, alii, Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88 (uterque cum ἀτιμίαν pro τὴν ἀνομίαν), Syro-hex. [18] Sic Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii, et Hieron. [19] Cod. XII. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Hieron., et Syro-hex. [20] Idem "pervetustus liber" apud Nobil. ibid., qui εἰς πᾶσαν λατρείαν αὐτοῦ exscripsit, repugnantibus nostris omnibus. Praeterea δέδωκα αὐτοὺς sine γὰρ, et in fine τὰ γενόμενα, est in libris nostris, excepto Cod. 23, qui δεδώκειν γὰρ αὐτοὺς, et τὰ γινόμενα legit. Iidem, excepto Cod. 22, τοῦ οἴκου μου, invito Nobilio, habent. [21] Syro-hex. ܣ. ܐܩܝܡ ܓܝܪ ܐܢܘܢ ܢܛܘ̈ܪܐ ܕܢܛܘܪܬܐ ܕܒܝܬܐ ܀ [22] Hieron.: "Symmachus ordinem lectionis sensumque considerans, rectius interpretatus est, dicens: *Posueram* etc.; ut non ad eos pertineat qui futuri sunt in templo, sed ad eos qui fuerunt." [23] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [24] Cod. Jes. (cum αὐλῆς sine artic.). Syro-hex. pingit: τῆς α. τῆς ἐσ. καὶ ※ ἔσω ◂. Sic sine aster. Codd. 26, 62, 87, 88. In textu post αὐλῆς add. καὶ ἔσω Codd. III, 239, 306. [25] Syro-hex. ܣ. ܬܟ̈ܫܝܛܐ ܕܟܬܢܐ ܢܗܘܘܢ ܀ [26] Hieron.: "Quodque sequitur juxta

19. וְלֹא־יְקַדְּשׁוּ אֶת־הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם. *Et non sanctificabunt populum in vestibus suis.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἁγιάσωσι τὸν λαὸν ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν. Σ. οὐκ ἔσονται ἁγιάζοντες ὅτε εἰσὶ (s. ὄντων αὐτῶν) σὺν τῷ λαῷ ἐν ἱματίοις κοσμικοῖς.[27]

20. וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם יִכְסְמוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם. *Et comam non promittant; tondendo tondeant capita sua.* Ο΄. καὶ τὰς κόμας αὐτῶν οὐ ψιλώσουσι (Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· οὐ θρέψουσι[28])· καλύπτοντες καλύψουσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Σ. οὐδὲ τὴν κόμην ἀφήσουσιν, ἀλλὰ κείροντες (s. κουρᾷ) κεροῦσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.[29]

22. מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐκ τοῦ σπέρματος (alia exempl. add. οἴκου[30]) Ἰσραήλ.

אֲשֶׁר־תִּהְיֶה אַלְמָנָה. *Quae fuerit vidua.* Ο΄. ἐὰν γένηται ※ χήρα ◂.[31]

25. וְאֶל־מֵת. *Et ad mortuum.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ψυχήν. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· καὶ ἐπὶ νεκρῷ.[32]

27. וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ. *Et die quo intret in sanctuarium.* Ο΄. καὶ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ εἰσπορεύωνται ※ εἰς τὸ ἅγιον ◂.[33]

אֲדֹנָי יְהוִה. Ο΄. κύριος ὁ θεός. Alia exempl. ἀδωναΐ κύριος.[34]

28. וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה. *Eritque eis in hereditatem.* Ο΄. καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς κληρονομίαν. Σ. κληρουχία δὲ ἡ ἐσομένη αὐτοῖς.[35]

29. הַמִּנְחָה. *Fertum.* Ο΄. καὶ τὰς θυσίας. Ἀ. Σ. τὸ δῶρον.[36]

חֵרֶם. *Res* (Deo) *devota.* Ο΄. ἀφόρισμα. Ἀ. Σ. Θ. ἀνάθεμα.[37]

30. וְרֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן. *Et primitias ptisanae* (hordei decorticati) *vestrae detis sacerdoti.* Ο΄. καὶ τὰ πρωτογεννήματα ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ. Σ. καὶ τὴν ἀπαρχὴν τῶν βρωσίμων ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ.[38]

Cap. XLIV. 13. ÷ υἱῶν Ἰσραήλ (sic) ◂. 15. ÷ θυσίαν ◂.[39] 24. ÷ δικαιώσουσι ◂, καὶ τὰ κρίματά μου κρινοῦσι.[40] 28. ÷ ὅτι ◂ ἐγὼ κατάσχεσις.[41]

CAP. XLV.

1. אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה. Ο΄. πέντε ※ μῆκος ◂.[1]

2. אֶל־הַקֹּדֶשׁ. *Pro sanctuario.* Ο΄. ἁγιάσματα (s. ἁγίασμα). Alia exempl. ※ εἰς τὸ ◂ ἁγίασμα.[2]

מִגְרָשׁ. *Pomerium.* Ο΄. διάστημα. Σ. περιορισμός. Θ. ἀφόρισμα.[3]

3. עֶשֶׂרֶת. Ο΄. εἴκοσι. Alia exempl. δέκα.[4]

LXX, *et non accingentur violenter*, pro quo Aq. et Sym. transtulerunt, *in sudore;* Theod. ipsum verbum Hebraicum exprimens, posuit, *in jeze;* Aquilae secunda ed. *busa.*" Syro-hex. affert: ܣ. ܒܙܘܥܐ ◆. [27] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܩܕܫܝܢ ܟܕ ܐܝܬܝܗܘܢ ܥܡ ܥܡܐ ܒܢܚܬܐ ܥܠܡܢܝܐ. [28] Theodoret. [29] Syro-hex., nulla Hebraeorum, וְרֹאשָׁם לֹא יְגַלֵּחוּ, ratione habita, Symmacho continuat: ܘܠܐ ܣܥܪܐ ܢܫܒܩܘܢ. ܐܠܐ ܡܣܦܪܘ ܢܣܦܪܘܢ ܓܕ̈ܘܠܐ ܕܪܫܝܗܘܢ ◆. [30] Sic Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [31] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 228. Pro his, καὶ χήρα ἐὰν γ. ἐξ ἱερέως, λήψονται, Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ καὶ ἐὰν γ. χήρα, λήψονται ἐξ ἱερέως. [32] Theodoret. [33] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum εἰσπορεύονται), et sine aster. Cod. 62 (idem). Syro-hex.: καὶ ᾗ ἂν ἡμ. εἰσπορεύηται ※ εἰς τὸ ἅγιον ◂, et sic sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. [34] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܐܕܘܢܝ ◆. [35] Syro-hex. ܣ. ܐܚܣܢܬܐ ܕܝܢ ܗܝ ܕܗܘܝܐ ܠܗܘܢ ◆. [36] Hieron.: "Pro *victima* et *sacrificio*, quod Hebraice dicitur MANAA, Aq. et Sym. interpretati sunt *donum.*" [37] Idem: "Rursum pro *voto*, quod LXX ἀφόρισμα, hoc est, *separationem*, transtulerunt, Aq. et Sym. et Theod. ἀνάθεμα interpretati sunt, quod Hebraice dicitur HEREM." [38] Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܪܫܝܬܐ ܕܡܐܟ̈ܘܠܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܬܬܠܘܢ ܠܟܗܢܐ ◆. [39] Cod. 87, Syro-hex. [40] Syro-hex. Secundum Hebraeum pingendum erat: δικαιώσουσι, ÷ καὶ—κρινοῦσι ◂. [41] Cod. 87. Syro-hex. male pingit: ※ ὅτι ◂.

CAP. XLV. [1] Sic Codd. 87, 88. Rectius Codd. 62, 147 sine aster.: μῆκος πέντε. [2] Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 147, et sine artic. Codd. III, XII, 106, 198. Alia lectio, εἰς τὸ ἅγιον, est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [3] Syro-hex. ܣ. ܠܬܚܘܡ ܦܘܪܕܐ ◆. Hieron.: "*In suburbana;* vel, ut Sym. et Theod. et LXX transtulerunt, *in terminum*, et *separationem*, et *spatium.*" Montef. post Drusium Theodotioni vindicat ἀφόρισμα, quae lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis. Cf. ad Cap. xlviii. 17. [4] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36 (in marg.), alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. εἴκοσι habet. (Idem in v. 1 δέκα in textu habet, sine nota marginali.)

3, 4. הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים : קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ. *Sanctuarium et sanctum sanctorum. Sanctum de terra.* Ο΄. ἅγια τῶν ἁγίων. ἀπὸ τῆς γῆς. Alia exempl. τὸ ἁγίασμα ἅγια τῶν ἁγίων. ἅγιον ἀπὸ τῆς γῆς.[5]

5. וַחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רֹחַב יִהְיֶה לַלְוִיִּם. *Et viginti quinque millia longitudinis, et decem millia latitudinis erit Levitis.* Ο΄. εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας μῆκος, καὶ εὖρος εἴκοσι (alia exempl. δέκα[6]) χιλιάδες· καὶ τοῖς Λευίταις. Σ. αἱ δὲ εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες τοῦ μήκους, ἑκκαιδέκα χιλιάδες τὸ εὖρος, ἔσται τοῖς Λευίταις.[7]

עֶשְׂרִים לְשָׁכֹת. *Viginti thalami.* Ο΄. πόλεις τοῦ κατοικεῖν. Σ. εἴκοσι ἐξέδραι.[8]

6. לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ. *Juxta oblationem sacram.* Ο΄. ὃν τρόπον ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων. Alia exempl. κατέναντι τοῦ ἀφαιρέματος τοῦ ἁγίου.[9]

7. מִפְּאַת־יָם יָמָּה וּמִפְּאַת קֵדְמָה קָדִימָה. *A latere occidentis ad occidentem, et a latere orientis ad orientem.* Ο΄. τὰ πρὸς θάλασσαν (alia exempl. add. ἐπὶ θάλασσαν[10]), καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν ※ κατ' ἀνατολὰς ◂[11] πρὸς ἀνατολάς.

9. הָרִימוּ גְּרֻשֹׁתֵיכֶם. *Auferte expulsiones vestras.* Ο΄. ἐξάρατε καταδυναστείαν. Σ. ἀφέλεσθε τὰ ὅρια ὑμῶν.[12]

11. הָאֵיפָה וְהַבַּת תֹּכֶן אֶחָד יִהְיֶה לָשֵׂאת מַעְשַׂר הַחֹמֶר הַבָּת וַעֲשִׂירִת הַחֹמֶר הָאֵיפָה אֶל־הַחֹמֶר יִהְיֶה מַתְכֻּנְתּוֹ. *Epha et batus mensurae unius erunt, ut capiat decimam partem chomeri batus, et decimam partem chomeri epha; juxta chomerum erit proportio ejus.* Ο΄. τοῦ μέτρου· καὶ ἡ χοῖνιξ ὁμοίως μία ἔσται τοῦ λαμβάνειν· τὸ δέκατον τοῦ γομὸρ χοῖνιξ, καὶ τὸ δέκατον τοῦ γομὸρ ※ τοῦ οἰφὶ ◂[13] πρὸς τὸ γομὸρ ἔσται τὸ ἴσον. Σ. τοῦ οἰφὶ καὶ τοῦ βάτου σήκωμα ἓν ἔσται *in commutatione;* τὸ δέκατον τοῦ βάτου κόρος, καὶ τὸ δέκατον τοῦ κόρου οἰφί· κατὰ τὸν κόρον ἔσται τὸ σήκωμα ἑκάστου.[14]

12. וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֲשָׂרָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם. *Siclus autem viginti* erit *gerae; viginti sicli, viginti et quinque sicli, quindecim sicli, mina erit vobis.* Ο΄. καὶ τὰ στάθμια, εἴκοσι ὀβολοὶ, πέντε σίκλοι, πέντε καὶ σίκλοι, δέκα, καὶ πεντήκοντα σίκλοι (alia exempl. εἴκοσι σίκλοι, πέντε καὶ εἴκοσι σίκλοι, δέκα καὶ πέντε σίκλοι[15]) ἡ μνᾶ ἔσται ὑμῖν. Σ. ὁ δὲ στατὴρ εἴκοσι ὀβολοὶ, εἴκοσι ἑσταμένοι ...[16]

---

[5] Sic Codd. XII, 26, 87, 88, et Syro-hex. Sic (cum ἅγιον pro ἅγια) Codd. 22, 23, 36, alii. [6] Sic Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in textu. [7] Syro-hex. ܣ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܕܐܘܪܟܐ. ܫܬܬܥܣܪ ܐܠܦܝܢ ܦܬܝܐ. ܢܗܘܐ ܠܠܘܝܐ ♦ (Varietas casus, τοῦ μήκους et τὸ εὖρος, fortasse non ipsi Symmacho, sed Syro interpreti tribuenda; cujus libertatis in locis similibus exempla dedit Ceriani ad Exod. xxv. 9.) [8] Syro-hex. ܣ. ܥܣܪܝܢ ܐܟܣܕܪܐ ♦ Mire Hieron.: "Porro Levitae ... accipient locum ad aedificanda viginti *gazophylacia;* juxta Aq., *exedras;* juxta Sym., *thalamos;* juxta Theod., *gazeras,* sive, ut LXX transtulerunt, *civitatem.*" Deleto *gazeras,* quod ad aliud Hebraeum pertinet (cf. ad Cap. xli. 13. xlii. 1), nescio an locus emaculari possit interpungendo: "*gazophylacia* juxta Aq., *exedras* juxta Sym., *thalamos* (cf. ad Cap. xlii. 1) juxta Theod." [9] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Cf. ad Cap. xx. 40. Versio videtur esse Theodotionis, qui ad Cap. xlviii. 18 pro לְעֻמַּת, ni fallor, κατέναντι posuit. [10] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, qui mox habent: τὰ κατὰ ἀν. πρὸς ἀν. [11] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147. [12] Syro-hex. ܣ. ܐܪܝܡܘ ܬܚܘܡܝܟܘܢ ♦ Hieron. Hebraea vertit: *Separate confinia vestra,* notans: "Pro *confiniis* LXX *oppressionem* transtulerunt." [13] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Pro τοῦ οἰφὶ Ald., Codd. III, 42, 49, alii, supplent τὸ μέτρον, concinente Hieron.: "Pro *ephi* LXX interpretati sunt *mensuram,* generale nomen pro speciali." Post γομὸρ in 2do loco Codd. 22, 23, 36, alii, pergunt: τὸ οἰφὶ πρὸς τὸ γομὸρ ἔσται ἴσον τὸ σήκωμα. [14] Syro-hex. char. med., excepto ܣ: ܣ. ܕܐܝܦܐ ܘܕܒܬܐ. ܬܩܠܐ ܚܕ ܢܗܘܐ ܒܫܘܚܠܦܐ. ܚܕ ܡܢ ܥܣܪܐ ܕܒܬܐ ܟܘܪܐ. ܘܚܕ ܡܢ ܥܣܪܐ ܕܟܘܪܐ ܐܝܦܐ. ܐܝܟ ܟܘܪܐ ܢܗܘܐ ܬܩܠܐ ܕܟܠ ܚܕ. Pro ܬܩܠܐ, *pondus* (vid. Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Kirsch.* p. 311) e lectione modo memorata mutuati sumus σήκωμα, *aequipondium,* sive *quod in libra apponitur ad aequilibrium faciendum,* favente Hieron., in Hebraeis vertendis frequenti Symmachi imitatore: *Juxta mensuram cori erit aequa libratio eorum.* [15] Sic Ald., Codd. 49, 87, 88, alii, Hieron., et Syro-hex. (qui ad εἴκοσι posterius in marg. char. med. affert: δέκα). [16] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܣܬܝܪܐ ܕܝܢ. ܥܣܪܝܢ ܐܘܒܘܠܐ. ܥܣܪܝܢ

13. מֵחֹמֶר. Οʹ. ἀπὸ τοῦ γομόρ (Οἱ Γʹ. κόρου[17]).

14. וְחֹק. *Et pars statuta.* Οʹ. καὶ τὸ πρόσταγμα. Ἄλλος· καὶ τὸ δικαίωμα.[18]

מַעְשַׂר הַבַּת מִן־הַכֹּר עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר כִּי־עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר. *Decimam partem bati* (offeretis) *ex coro*, ita ut *decem bati* sint *chomerus; nam decem bati chomerum* faciunt. Οʹ. ※ δεκάτην ◂[19] ἀπὸ δέκα κοτυλῶν ※ αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ ◂·[20] ὅτι αἱ δέκα κοτύλαι εἰσὶ γομόρ.

הַבַּת מִן־הַכֹּר. Ἀ. [ὁ βάτος] ὁ μετρητὴς ἀπὸ τοῦ κόρου. Θ. ὁ βάτος ἀπὸ τοῦ κόρου.[21]

עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר. Ἀ. ὅτι οἱ δέκα μετρηταὶ κόρος. Θ. οἱ δέκα βάτοι κόρος.[22]

15. מִן־הַמָּאתַיִם. *De ducentis.* Οʹ. ἀπὸ δέκα. Alia exempl. ἀπὸ τῶν διακοσίων.[23]

מִמַּשְׁקֵה. *De regione irrigua.* Οʹ. ÷ ἀφαίρεμα ἐκ πασῶν ◂[24] τῶν πατριῶν (alia exempl. ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων[25]). Ἀ. Σ. ἀπὸ τῶν ὑδάτων. Οʹ. Θ. ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων.[26]

לְמִנְחָה. Οʹ. εἰς θυσίας. Ἀ. Σ. εἰς δῶρον.[27]

16. כֹּל הָעָם הָאָרֶץ. Οʹ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ※ τῆς γῆς ◂.[28]

יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל. *Obligati erunt ad oblationem hanc principi in Israele.* Οʹ. δώσει τὴν ἀπαρχὴν ταύτην τῷ ἀφηγουμένῳ τοῦ Ἰσραήλ. Σ. τάξιν ἕξει κατὰ τὸ ἀφαίρεμα τοῦτο τῷ ἡγουμένῳ τοῦ Ἰσραήλ.[29]

17. וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ. *Super principe autem erunt holocausta, et fertum, et libamen.* Οʹ. καὶ διὰ τοῦ ἀφηγουμένου ἔσται τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ αἱ θυσίαι, καὶ αἱ σπονδαί. Σ. ἐπιβληθήσονται δὲ τοῖς ἡγουμένοις αἱ ἀναφοραί, καὶ τὸ δῶρον, καὶ αἱ σπονδαί.[30]

18. פַּר. *Juvencum.* Οʹ. μόσχον. Σ. ταῦρον.[31]

19. הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ. *Crepidinis altaris.* Οʹ. τοῦ ἱεροῦ. Σ. τῆς περιδρομῆς..[32] Θ. τοῦ ἀζαρά..[33]

20. מֵאִישׁ שֹׁגֶה וּמִפֶּתִי. *Propter virum errantem, et propter stolidum.* Οʹ. λήψῃ παρ' ἑκάστου ἀπόμοιραν. Alia exempl. λήψῃ παρ' ἑκάστου ※ Σ. Θ. ἀγνοοῦντος, καὶ ἀπὸ νηπίου ◂.[34] Aliter: Σ. ἀγνοοῦντος καὶ πλανωμένου.[35]

ܕܐܡܒܠܡ. [17] Cod. Jes. Syro-hex. in marg. char. med. ad μέτρου, τοῦ οἰφὶ, ad γομὸρ autem κόρου appingit. [18] Sic Cod. XII in marg. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܢܡܘܣܐ. [19] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Praemittit ※ δέκατον Cod. XII, et τὸ δέκατον Codd. 22, 23, 36, alii. [20] Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Perperam Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ※ ἀπὸ δέκα κοτυλῶν αἱ δέκα κοτυλῶν (sic) αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ ◂. Etiam vitiosius Montef. e marg. Cod. Jes. exscripsit: Ἄλλος· δεκατοτυλῶν αἱ δεκατοτύλαι γομόρ· αἱ δεκατοτύλαι εἰσὶ γ.; quae ex schedis Bodleianis sic emaculo: ※ δέκατον ἀπὸ δέκα κοτυλῶν. ※ αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ· ὅτι κ.τ.ἑ. [21] Cod. XII, teste Parsonsii amanuensi. Syro-hex. in marg. char. med. ܡܟܝܠܬܐ (ὁ μετρήτης) ܡܢ ܟܘܪܐ. [22] Cod. XII, teste eodem. Syro-hex., ut ante: ܕܥܣܪܐ ܡܟܝܠܬܐ ܟܘܪܐ. [23] Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex. in marg. char. med. [24] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. [25] Sic (pro τῶν πατριῶν) Codd. 87, 88. Syro-hex. ܡܢ ܡܫܩܝܢܐ. [26] Hieron.: "Quod nos interpretati sumus, *de his quae nutrit Israel*, in Hebraico est MEMMASCE, quod Aq. et Sym. interpretantur ἀπὸ τῶν ὑδάτων, LXX et Theod. ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων [sic pro edito πονηρίων MS. Sangerm. apud Montef.]; quorum alterum *de irriguis*, alterum *de canalibus* sive *piscinis* sonat." Paulo aliter Cod. XII, teste Parsonsio, affert: Σ. ποτιστηρίων. [27] Hieron.: "Pro *sacrificio* Aq. et Sym. *donum* interpretantur." [28] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 88. [29] Syro-hex. ܣ. ܛܟܣܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܐܝܟ ܦܪܘܫܘܬܐ ܗܕܐ ܠܡܕܒܪܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. [30] Idem in continuatione: ܢܬܪܡܘܢ ܕܝܢ ܥܠ ܡܕܒܪܢܐ ܡܣܩܬܐ ܘܩܘܪܒܢܐ. ܘܢܘܩܒܐ. [31] Hieron.: "Assumitur *vitulus* de armento, sive *taurus*, ut interpretatus est Sym." Cf. ad Cap. xliii. 19. [32] Syro-hex. ܣ. ܕܚܕܪܐ ܕܗܘ. Cf. ad Cap. xliii. 14. Nisi forte locutio Syriaca potius sonet περιδρόμου. [33] Hieron.: "Quo tanguntur quatuor anguli *crepidinis* altaris, quod Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit *azara*, sive *templi*, ut LXX transtulerunt." [34] Cod. Jes. Cf. ad Cap. xxxiv. 6. Sic in textu Ald., Codd. III, 42, 49, 62, alii, et sub aster. (cum ἀπονήτου pro ἀπὸ νηπίου) Codd. 87, 88. Syro-hex.: λήψῃ παρ' ἑκάστου ※ *errantis sibi* ◂ (※ ܕܛܥܐ ܠܗ ◂). Sic ܛܥܝܘܬܐ ponitur pro ἀγνόημα Gen. xliii. 12) καὶ ἀπὸ νηπίου. Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: λήψεται παρ' ἑκάστου ἀνδρὸς ἀγν. καὶ ν. Hieron.: "Et ubi nos diximus, *pro unoquoque qui ignoravit et errore deceptus est*, LXX posuerunt, *pro ignorante et pro parvulo*." [35] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܘܛܥܐ.

21. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. Ο΄. τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ※ ἡμέρᾳ ◂.[36]

24. וּמִנְחָה. Ο΄. καὶ θυσίαν. Ἄλλος· (καὶ) σεμίδαλιν.[37]

אֵיפָה (ter). Ο΄. πέμμα. Ἄλλος· οἰφί.[38]

הִין. Ο΄. τὸ εἴν (s. ἴν). Ὁ Σύρος· ἡμίναν.[39]

25. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם. Ο΄. πεντεκαιδεκάτῃ ※ Οἱ Γ΄. ἡμέρᾳ ◂.[40]

Cap. XLV. 22. ÷ καὶ τοῦ οἴκου ◂.[41]

CAP. XLVI.

2. דֶּרֶךְ אוּלָם. *Via vestibuli.* Ο΄. κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλάμ. Σ. διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ προθύρου.[1]

אֶת־עוֹלָתוֹ. Ο΄. τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτοῦ. Σ. τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ.[2]

3. וְהִשְׁתַּחֲווּ. *Et adorabunt.* Ο΄. καὶ προσκυνήσει. Σ. ἀλλὰ προσκυνήσουσι.[3]

5. וּמִנְחָה. Ο΄. καὶ μαναά (Ἀ. δῶρον. Θ. θυσίαν[4]). Ὁ Σύρος· μαναά.[5]

אֵיפָה. Ο΄. πέμμα. Alia exempl. οἰφί.[6]

6. פַּר בֶּן־בָּקָר. *Juvencum filium bovis.* Ο΄. μόσχον ※ Θ. υἱὸν βουκολίου ◂.[7]

8. וּבְדַרְכּוֹ. *Et via ejus.* Ο΄. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης. Σ. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.[8]

10. יָבוֹא . . יֵצֵאוּ. Ο΄. εἰσελεύσεται ÷ μετ᾽ αὐτῶν ◂[9] . . ἐξελεύσεται ※ μετ᾽ αὐτῶν ◂.[10]

12. נְדָבָה עוֹלָה. *Voluntarium holocaustum.* Ο΄. ὁμολογίαν (alia exempl. ἑκούσιον[11]) ὁλοκαύτωμα.

אוֹ־שְׁלָמִים נְדָבָה. *Aut pacifica voluntaria.* Ο΄. σωτηρίου. Alia exempl. ἢ σωτηρίου ※ Οἱ Γ΄. ἑκούσιον ◂.[12] Alia: ἢ εἰρηνικὰς σωτηρίου.[13]

13. תָּמִים. Ο΄. ἄμωμον. Ἀ. τέλειον.[14]

14. וּמִנְחָה. Ο΄. καὶ μαναά. Ἀ. Σ. δῶρον. Θ. θυσίαν.[15]

לָרֹס. *Ad aspergendum.* Ο΄. τοῦ ἀναμίξαι. Σ. *ad aspergendum.*[16]

חֻקּוֹת עוֹלָם תָּמִיד. *Statuta perpetua jugiter.* Ο΄. πρόσταγμα ※ Ἀ. Θ. αἰώνιον ◂[17] διαπαντός.

---

[36] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. [37] Sic Cod. 238 in marg. Theodoret.: τὴν δὲ προσφερομένην σεμίδαλιν θυσίαν καλεῖ· καὶ θυσίαν γάρ, φησὶ, πέμμα τῷ μόσχῳ. [38] Syro-hex. in marg. char. med. ܘܐܘܦܝ. Cf. ad Cap. xlvi. 5. [39] Theodoret. [40] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 87, et sine aster. Codd. III, 87, 147, Syro-hex. [41] Cod. 87. Syro-hex. legit et pingit: καὶ ὑπὲρ ÷ τοῦ οἴκου ◂. Hieron.: "Deinde *pro domo sua*, quod in LXX scriptum est, sed in Hebraico non habetur."

CAP. XLVI. [1] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܐܘܪܚܐ ܕܬܪܥܐ. Statim τῆς πύλης τῆς ἔξωθεν (non ἔσωθεν) habent Comp. (sine artic. posteriore), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [2] Hieron.: "Facient pro ipso *holocaustum*, quam *oblationem* interpretatus est Sym." Cf. ad Cap. xlv. 17. [3] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܢܣܓܕܘܢ. "Hujus versus binas dant LXX versiones; quarum altera, quae tamen in C [Cod. 87] obelo praenotatur, sola ad verbum concinit cum Hebraico textu."—*Drach.* Fallitur; nam prior versio, καὶ προσκυνήσει—ἕως ἑσπέρας, ad v. 2 pertinet, et cum Hebraeo accurate concinit. [4] Hieron.: "Et ubi nos diximus, *sacrificium*, LXX ipsum Hebraicum posuere verbum *manaa*, quod Aq. *donum*, vel *sacrificium*, Theod. *sacrificium* transtulit." [5] Theodoret.: τὸ δὲ μαναὰ τὴν τῆς σεμιδάλεως θυσίαν ἀποκαλεῖ· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσε. [6] Sic (et saepius in hoc contextu) Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [7] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: μόσχον ※ βοὸς υἱὸν βουκολίου ◂ ἄμωμον. [8] Syro-hex. ܣ. ܘܒܝܕ ܐܘܪܚܗ ܕܝܠܗ. [9] Sic cum obelo Cod. 87, Syro-hex. [10] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 42, 233. [11] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "Pro eo autem quod nos diximus, *spontaneum*, LXX ὁμολογίαν, id est, *confessionem*, verterunt." [12] Cod. XII. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Syro-hex. Codd. 87, 88 pingunt: ※ ἢ σ. ἑκούσιον ◂. [13] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. (sic) ܫܠܡܢܝܬܐ. [14] Hieron.: "Ubi nos legimus, *immaculatum*, et in Hebraeo scriptum est THAMIM, Aq. *perfectum* interpretatur." [15] Idem: "Et ubi LXX *manaa*, Theod. *sacrificium*, Aq. et Sym. *donum* transferunt." Cf. ad v. 6. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܕܒܚܐ. [16] Hieron.: "*Ut misceatur* (sive juxta Sym. *aspergatur*) *similae sacrificium.*" Nonnemo tentat: Σ. τοῦ ἐπιρρᾶναι τὴν σεμίδαλιν [τῇ σεμιδάλει?]. [17] Cod. XII. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26,

16. אֲחֻזָּתָם הִיא. Ο΄. κατάσχεσις ※ Θ. αὐτῶν αὕτη ◄.[18]

17. מִנַּחֲלָתוֹ. Ο΄. Vacat. ※ ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ◄.[19]

הַדְּרוֹר. *Manumissionis.* Ο΄. τῆς ἀφέσεως. Θ. (τοῦ) δερώρ.[20]

18. לְהוֹנֹתָם. *Ad opprimendum eos.* Ο΄. τοῦ καταδυναστεῦσαι αὐτούς. Ἀ. τοῦ θλῖψαι αὐτούς. Σ. τοῦ ὀδυνῆσαι αὐτούς.[21]

מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ. Ο΄. ἐκ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ ※ ἀπὸ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ◄.[22]

19. בַּיַּרְכָתַיִם יָמָּה. *In duobus lateribus versus occidentem.* Ο΄. κεχωρισμένος (alia exempl. add. κατὰ θάλασσαν[23]).

21. בְּמִקְצֹעַ הֶחָצֵר. *In angulo atrii.* Ο΄. κατὰ τὰ κλίτη τῆς αὐλῆς. Θ. ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς αὐλῆς.[24]

22. בְּאַרְבַּעַת מִקְצֹעוֹת הֶחָצֵר. *In quatuor angulis atrii.* Ο΄. ἐπὶ τὰ τέσσαρα, καὶ τῆς αὐλῆς. Alia exempl. ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη τῆς αὐλῆς.[25] Ἄλλος· ἐπὶ τὰ ἐν ταῖς (fort. ταῖς δ΄) γωνίαις τῆς αὐλῆς.[26]

חֲצֵרוֹת קְטֻרוֹת. *Atria clausa.* Ο΄. αὐλὴ μικρά. Σ. αὐλὴ συνημμένη.[27] Ἄλλος· αὐλαὶ τεθυμιαμέναι.[26]

23. וְטוּר סָבִיב בָּהֶם. *Et paries erat circum in eis.* Ο΄. καὶ ἐξέδραι κύκλῳ ἐν αὐταῖς. Σ. στίχος κύκλῳ ἦν ἐν αὐταῖς.[28]

23. מִתַּחַת הַטִּירוֹת. *Sub parietibus.* Ο΄. ὑποκάτω τῶν ἐξεδρῶν (Ἀ. στιβάδων. Σ. περιφραγμάτων. Θ. τυρώθ[29]).

24. הַבָּיִת. Ο΄. τῷ οἴκῳ. Alia exempl. τῷ κυρίῳ.[30]

Cap. XLVI. 22. ÷ κατὰ τὸ κλίτος αὐλῆς (sic) ◄ αὐλή.[31]

Cap. XLVII.

1. יֹצְאִים מִתַּחַת מִפְתַּן הַבַּיִת. *Exibant ab infra limen domus.* Ο΄. ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν τοῦ αἰθρίου (τοῦ οἴκου). Ἄλλος· ἐξεπορεύετο ἀπὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας.[1]

מִתַּחַת מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית. *Ab infra a latere domus dextro.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ κλίτους ※ τοῦ οἴκου ◄[2] τοῦ δεξιοῦ. Σ. Θ. ὑποκάτω ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς δεξιᾶς.[3]

2. אֶל־שַׁעַר הַחוּץ. *Ad portam exteriorem.* Ο΄. πρὸς τὴν πύλην ※ τὴν ἔξω ◄[4] τῆς αὐλῆς.

3. בְּצֵאת־הָאִישׁ קָדִים וְקָו בְּיָדוֹ וַיָּמָד אֶלֶף בָּאַמָּה וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם מֵי אָפְסָיִם. *Quum exiret vir ille versus orientem, funiculum habens in manu sua, mensus est mille mensura cubitali, et traduxit me per aquas, aquas plantarum pedum.* Ο΄. καθὼς ἔξοδος ἀνδρὸς (Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἰδοὺ ἐν τῷ ἐξιέναι τινὰ ἄνθρωπον[5]) ἐξεναντίας· καὶ μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διεμέτρησε χιλίους ※ πήχεις ◄[6] ἐν τῷ μέτρῳ, καὶ διῆλθεν

---

alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [18] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [19] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [20] Hieron.: "*Remissionis*, pro quo Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *deror*." [21] Idem: "*Per violentiam*, sive ut LXX transtulerunt, *ut opprimat eos*, vel, ut Aq. et Sym., *ut affligat eos*, atque *contristet*." Cf. ad Cap. xviii. 7. [22] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ἐκ pro ἀπὸ), Codd. III, XII, 26, 49, alii. Ad Hebraea magis apposite Codd. 22, 36, alii: ἐκ τῆς κ. αὐτῶν· ἐκ τῆς κλ. αὐτοῦ. [23] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [24] Syro-hex. ܒܙܘܝܬܐ ܕܕܪܬܐ .ܠ. [25] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [26] Post αὐλὴ μικρὰ Cod. 62 in textum infert: ἐπὶ τὰ ἐν ταῖς γωνίαις τῆς αὐλῆς, αὐλαὶ τεθυμιαμέναι; ex duplici versione. [27] Syro-hex. ܣ. ܕܪܬܐ ܕܡܚܝܕܐ. [28] Idem: ܣ. ܫܘܪܐ ܚܕܪܢܐܝܬ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗܝܢ. [29] Hieron.: "*Subter porticus* . . . sive *propter* [*subter?*] *accubita*, quae Aq. στιβάδας interpretatus est, Sym. περιφράγματα, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *turoth*." Syro-hex. affert: ܣ. ܣܝܓܐ. [30] Sic Codd. 49, 90, et Syro-hex. in marg. char. med. [31] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ÷ κατὰ τὸ κλίτος αὐλῆ, αὐλή ◄. "Haec ὠβελισμένα desunt in Hebraeo."—*Drach.* Immo leguntur in fine v. 21 juxta distinctionem Hebraei.

Cap. XLVII. [1] (Scholium?) Polychronii apud Nobil. [2] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. [3] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܢ ܠܬܚܬ ܡܢ ܟܬܦܐ ܕܒܝܬܐ ܕܝܡܝܢܐ. [4] Sic Cod. 87 (qui pingit: ※ πρὸς τὴν π. τὴν ἔξω ◄), Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [5] Polychron. apud Nobil. [6] Cod. Jes., teste Montef. Sic sine aster. Codd. 42, 87, 88, invito Syro-hex.

ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἀφέσεως ('Α. Σ. Θ. ἕως ἀστραγάλων[7]). Σ. ἐξεπορεύετο ὁ ἀνὴρ κατὰ ἀνατολὰς, ὁ ἔχων σχοινίον μέτρου κατὰ τὴν χεῖρα· καὶ διαμετρήσας χιλίους πήχεις, διήγαγέ με διὰ τοῦ ὕδατος ἕως ἀστραγάλων.[8]

4. וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם מַיִם בִּרְכָּיִם וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי מֵי מָתְנָיִם. *Et mensus est mille, et traduxit me per aquas, aquas genuum; et mensus est mille, et traduxit me per aquas lumborum.* Ο′. καὶ διεμέτρησεν (alia exempl. add. ἐν τῷ μέτρῳ[9]) χιλίους, καὶ διῆλθεν ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἕως τῶν μηρῶν· καὶ διεμέτρησε χιλίους, καὶ διῆλθεν ὕδωρ ἕως ὀσφύος. Σ. καὶ διαμετρήσας χιλίους, διήγαγέ με διὰ τοῦ ὕδατος ἕως τῶν γονάτων· καὶ διαμετρήσας χιλίους, διήγαγέ με διὰ τοῦ ὕδατος ἕως τῆς ὀσφύος.[10]

5. וַיָּמָד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל לַעֲבֹר כִּי־גָאוּ הַמַּיִם מֵי שָׂחוּ נַחַל אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵר. *Et mensus est mille, et rivus* erat *quem non poteram transire; nam intumuerant aquae, aquae natationis, rivus qui non poterat transiri.* Ο′. καὶ διεμέτρησε χιλίους, ※'Α. Θ. χειμάρρους ◄,[11] καὶ οὐκ ἠδύνατο διελθεῖν, ὅτι ἐξύβριζεν (Syro-hex. ἐξέβραζε[12]) (alia exempl. add. τὸ ὕδωρ[13]), ὡς (alia exempl. add. ῥοῖζος[14]) χειμάρρου ὃν οὐ διαβήσονται. Σ. καὶ διαμετρήσας χιλίους, ὀχετὸς ὃν οὐκ ἠδυνήθην διελθεῖν, διότι κατίσχυε τὸ ὕδωρ τὸ βαθὺ ὀχετοῦ ἀδιαβάτου.[15]

6. וַיְשִׁבֵנִי. *Et convertit me.* Ο′. ※ καὶ ἀπέστρεψέ με ◄.[16]

8. אֶל־הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה וְיָרְדוּ עַל־הָעֲרָבָה. *In circulum orientalem, et descendit ad desertum.* Ο′. εἰς τὴν Γαλιλαίαν ('Α. θῖνας. Σ. μεθόριον[17]) τὴν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν ('Α. ὁμαλήν. Σ. ἀοίκητον. Θ. ἀραβά[18]). Σ. (εἰς τὸ) μεθόριον τὸ ἀνατολικὸν, καὶ καταβαίνει ἐπὶ τὴν ἀοίκητον.[19] Ὁ Ἑβραῖος· . . . ἐπὶ δυσμάς.[20]

---

[7] Ad ὕδωρ ἀφέσεως Cod. XII in marg. affert: ὕδωρ ἕως ἀστραγάλων; et sic in textu Codd. 22, 36, alii. Ad ὕδωρ Syro-hex. in marg. char. med. ܥܕܡܐ ܠܥܩܒܬܐ ◆. Hieron.: "*Et transduxit me per aquam usque ad talos,* quos Aq. et Sym. et Theod. ἀστραγάλους interpretati sunt; pro quibus LXX transtulerunt: *et transivit in aquam, aquam remissionis.*" [8] Syro-hex. char. med., excepto ܣ: ܣ. ܢܦܩ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܠܡܕܢܚܐ ܟܕ ܐܝܬ ܠܗ ܚܒܠܐ ܕܡܫܘܚܬܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܡܢ ܟܕ ܡܫܚ ܐܠܦܐ ܐܡܝܢ. ܥܒܪܢܝ ܒܝܕ ܡܝܐ ܥܕܡܐ ܠܥܩܒܬܐ. [9] Sic Cod. III, et Syro-hex. in marg. char. med. Post χιλίους add. ἐν τῷ μ. Ald., Codd. 26, 49, alii. [10] Syro-hex. in continuatione: ܘܡܢ ܟܕ ܡܫܚ ܐܠܦܐ. ܥܒܪܢܝ ܒܝܕ ܡܝܐ ܥܕܡܐ ܠܒܘܪܟܐ. ܘܡܢ ܟܕ ܡܫܚ ܐܠܦܐ. ܥܒܪܢܝ ܒܝܕ ܡܝܐ ܥܕܡܐ ܠܚܨܐ. Pro ἕως τῶν μηρῶν, ἕως τῶν γονάτων est in Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, aliis. [11] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. III, XII (cum καὶ ἰδοὺ in marg.), 26, 62, alii. Post χιλίους Codd. 22, 23 (cum χειμάρρους), 36, alii, et Syro-hex. continuant: καὶ ἰδοὺ χείμαρρος, ὃν οὐκ ἐδύνατο δ. [12] Syro-hex. ܡܪܬܚܝܢ ܗܘܘ, *ebulliebant,* a ܪܬܚ, ἐξέζεσε, s. ἀνέζεσε (1 Reg. vi. 1. Job. xxx. 27. xli. 22). Ad nostrum ἐξέβραζε proxime accedunt Codd. 22 (ὅτι ἔβραζεν), 23 (ὅτι ἐκβράζον τὸ ὕ.), 48 (ὅτι ἔβραξεν τὸ ὕ.), 51 (ut 48), 147 (ὅτι ἐξέβρυζεν τὸ ὕ.), 231 (ὅτι ἔβραζε τὸ ὕ.), et Theodoret. (ut 23). Praeterea ad ܡܪܬܚܝܢ Syrus in marg. char. med. duplicem habet varietatem: ◆ ܡܨܥܪܝܢ, *probro afficiebant,* ἐξύβριζεν; et ◆ ܡܬܚܝܠܝܢ, *praevalebant,* quod ad Symmachi versionem pertinet. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Pro quo LXX transtulerunt: *Quoniam ferebatur aqua instar praecipitis torrentis, qui transiri non potest.*" [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (cum ὁ ῥοῖζος), 22, 23, 36, alii. Syro-hex. (ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ) ܕܢܚܠܐ. [15] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܡܢ ܟܕ ܡܫܚ ܐܠܦܐ. ܢܚܠܐ ܕܠܐ ܐܫܟܚܬ ܠܡܥܒܪ. ܡܛܠ ܕܡܬܚܝܠܝܢ ܗܘܘ ܡܝܐ ܥܡܝܩܐ ܕܢܚܠܐ ܕܠܐ ܡܬܥܒܪܢܐ ◆. [16] Sic Cod. 87, Syro-hex. Haec leguntur in libris omnibus, exceptis Codd. II (teste Maio), 198. [17] Hieron.: "Pro *Galilaea,* quae Hebraice dicitur GALILA, Aq. θῖνας interpretatus est, quod *tumulos* significat *arenarum;* Sym. μεθόριον, quod possumus transferre *confinium.*" Cf. Hex. ad Joel iii. 4. [18] Hieron.: "Pro *Arabia* quoque Sym. *inhabitabilem,* Aq. *humilia* vel *plana,* Theod. *Araba* transtulerunt." Cf. Hex. ad Job. xxxix. 6. Jesai. ix. 1. xli. 19. [19] Syro-hex. ܣ. ܠܬܚܘܡܐ ܡܕܢܚܝܐ: ܘܢܚܬ ܗܘܐ ܥܠ ܗܝ ܕܠܐ ܡܬܥܡܪܐ ◆. [20] Cod. Jes. in marg., ex Polychronio, ut videtur: ἀοίκητον· ὁ δὲ Ἑβραῖος, ἐπὶ δυσμὰς, φησίν· ἡ δὲ ἀσάφεια, ἀπὸ τοῦ τὸ ἀραβὰ καὶ δυσμὰς δηλοῦν, καὶ ἀοίκητον . . . σκοπητέον δὲ μὴ τὸ, κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τὴν ἀραβὰ ἐξεδόθη, τὴν Ἑβραίαν θέντων φωνὴν τῶν ἑρμηνευσάντων.

8. אֶל־הַיָּמָּה הַמּוּצָאִים. *In mare* (venit) *educta* (aqua). Ο΄. ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς διεκβολῆς. Ὁ Ἑβραῖος· τῆς ἁλμυρᾶς τῆς θαλάσσης.[21]

9. יָבוֹא שָׁמָּה הַנַּחַל. *Venerit illuc torrens.* Ο΄. ἂν ἔλθῃ ὁ ποταμὸς ※ ἐκεῖ ◂.[22]

10. וְהָיָה יַעַמְדוּ עָלָיו דַּוָּגִים. *Et fiet* ut *stent juxta eum piscatores.* Ο΄. καὶ στήσονται ἐκεῖ (alia exempl. στήσονται ἐπ' αὐτοῦ[23]) ἁλιεῖς ※ πολλοί ◂.[24]

11. בִּצֹּאתָיו וּגְבָאָיו וְלֹא יֵרָפְאוּ. *Paludes ejus et lacunae ejus non sanabuntur.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ διεκβολῇ αὐτοῦ, ÷ καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ ◂,[25] καὶ ἐν τῇ ὑπεράρσει αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑγιάσωσιν (alia exempl. τὰ τενάγη αὐτοῦ οὐ μὴ ἰαθῶσιν[26]). Σ. *Cum vero egredietur* (aqua) *ad ea quae propinqua*, οὐ μὴ ἰαθῇ.[27]

12. יַעֲלֶה. *Crescet.* Ο΄. ἀναβήσεται. Σ. *quasi naturaliter insita erat* (arbor).[28]

מַאֲכָל. *Cibi.* Ο΄. Πάντες· βρώσιμον.[29]

12. לֹא־יִבּוֹל עָלֵהוּ. *Non marcescet folium ejus.* Ο΄. οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ. Ἄλλος· ὃ οὐκ ἀπορρυήσεται τὸ φύλλον αὐτοῦ.[30]

פִּרְיוֹ. Ο΄. ὁ καρπὸς ※ Ἀ. Θ. αὐτοῦ ◂.[31]

לָחֳדָשָׁיו. *Singulis mensibus suis.* Ο΄. τῆς καινότητος αὐτοῦ. Ἄλλος· εἰς τοὺς μῆνας αὐτοῦ.[32]

עָלֵהוּ. Ο΄. ἀνάβασις αὐτῶν. Alia exempl. ἡ ἀνάδοσις αὐτῶν.[33]

13. יוֹסֵף חֲבָלִים. *Josephus* (accipiet) *portiones* (duas). Ο΄. πρόσθεσις σχοινίσματος. Σ. Ἰωσὴφ σχοίνισμα ἐκτεταμένον.[34]

15. צְדָדָה. Ο΄. Ἡμασελδάμ. Alia exempl. Σεδδαδὰ, Σεδαδὰ, s. Σεδαδδά.[35]

16. חֲמָת בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם. Ο΄. Μααβθηρὰς, Ἐβραμηλιάμ. Alia exempl. Ἐμὰθ (s. Αἰμὰθ), Βηρωθὰ (s. Βηρωθὰμ), Σαβαρείμ (s. Σαμαρείμ).[36]

חָצֵר הַתִּיכוֹן. *Hazer media.* Ο΄. αὐλὴ τοῦ

---

[21] Cod. Jes. in marg.: Ὁ Ἑβραῖος ἀντὶ τῆς διεκβολῆς, τῆς ἁλμυρᾶς τῆς θ. ἔχει. Pro הַמּוּצָאִים, quod nonnihil obscuritatis habet, indicari videtur lectio חֲמוּצִים, a radice חָמֵץ, *acidus, salsus fuit.* [22] Sic Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ἂν ἐπέλθῃ ※ ἐκεῖ ◂ ὁ ποταμός. Vox ἐκεῖ deest in Ald., Codd. 49, 68, aliis. [23] Sic Codd. 22, 23, 51, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ἐκεῖ. [24] Sic Syro-hex. (nisi forte pingendum: ÷ πολλοί ◂), et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. Mox ad ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται Syro-hex. in marg. char. med.: ψυγμοὶ σαγηνῶν ἔσονται. [25] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. Mox ad ὑγιάσωσιν Syro-hex. in marg. char. med.: ἁγιάσωσιν (ܢܩܕܫܘܢ), quae scriptura exstat in Codd. III, 49, 68, aliis. [26] Sic pro οὐ μὴ ὑγιάσωσιν Codd. 22 (cum κατέναντι pro τὰ τενάγη), 23 (cum ἰαθῇ), 36, alii, et Theodoret., ex duplici versione vocis גְּבָאָיו. [27] Syro-hex. ܣܡ. ܟܕ ܕܝܢ ܢܦܘܩ ܠܘܬ ܗܠܝܢ ܕܩܪܝܒܢ. ܠܐ ܢܬܐܣܐ. [28] Idem: ܐܝܟ ܡܛܒܥ ܗܘܐ. Vid. Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Kirsch.* p. 232. Nimiae temeritatis foret, Symmacho vocem Pythagoricam attribuere, ἐμπεφυσιωμένον ἦν. [29] Hieron.: "*Omne lignum pomiferum*, sive, ut omnes voce consona transtulerunt, βρώσιμον." [30] Codd. 22, 23 (cum οὗ pro ὃ), 36, alii, in textu: ὃ οὐκ ἀπορυήσεται (sic) τὸ φ. αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ, ex duplici versione. Cf. Psal. i. 3 in LXX. [31] Cod. Jes. Pronomen desideratur in Ald., Codd. 26, 49, aliis. [32] Duplex versio, τῆς καινότητος αὐτοῦ εἰς τοὺς μ. αὐτοῦ, est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoret. Cod. Jes. in marg.: Ἐν ἄλλοις· εἰς τοὺς μ. αὐτοῦ πρωτογεννήσει. (Pro πρωτοβολήσει, πρωτογενήσει (sic) est in Codd. 23, 51; πρωτοβολη γενήσει (sic) in Codd. 22, 48.) [33] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (ܡܣܩܬܐ; cf. Hex. ad Job. xiv. 14). Vulgatum tuetur Hieron.: "Pro *foliis*, quae Hebraice dicuntur ALE ... LXX transtulerunt *ascensionem*." [34] Syro-hex. ܣܡ. ܝܘܣܦ ܚܒܠܐ ܡܬܚܡܐ. Solus Cod. 23 ante πρόσθεσις infert: Ἰωσὴφ διπλοῦν σχοίνισμα. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *quia Joseph duplicem funiculum habet*, LXX transtulerunt, *augmentum funiculi*." [35] Sic Ald., Codd. 49, 68, 87, 88, alii. Syro-hex. ܐܕܐ. [36] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 49, 68, 87, 88, alii. Syro-hex. ܡܥܒܬ. ܒܪܘܬ. ܣܒܪܝܡ. Idem in marg. char. med. affert: ܐܕܡܬ. ܠܒܪܘܬ. ܐܦܪܝܡ. ܐܠܝܡ, cui proxime accedit lectio Codd. 22, 23, 36, aliorum: Μαὰβ (s. Μαὰμ), Θηρὰς (s. ὁ Ἡρὰς), Ἐφραΐμ, Ἡλιάμ. (In voce ܐܕܡܬ syllabam primam ܐܕ, a Bernsteinio in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 410 variis modis tentatam, vestigium esse crediderim scripturae Ἐλδαμαὰμ, quam exhibent Codd. 22, 36, 48.)

Σαννάν. Alia exempl. αὖλαι τοῦ Θιχών.[37] Σ. αὐλὴ ἡ μέση.[38]

17, 18. צָפוֹנָה וּגְבוּל חֲמָת וְאֵת פְּאַת צָפוֹן׃ וּפְאַת קָדִים. *Versus aquilonem, et terminus* est *Hamath: et* sic habes *latus septentrionale. Et latus orientale.* Ο΄. καὶ τὰ πρὸς ἀνατολάς. ※ Θ. κατὰ βορρᾶν, καὶ τὸ ὅριον Αἰμὰθ, καὶ τὸ ὅριον βορρᾶ. κατὰ πρόσωπον ἀνατολῶν ◀.[39]

19. מִתָּמָר. *A Thamar.* Ο΄. ἀπὸ Θαιμὰν ÷ καὶ φοινικῶνος ◀.[40] Οἱ λοιποί· ἀπὸ Θάμαρ.[41]

עַד־מֵי מְרִיבוֹת. *Usque ad aquas Meriboth* (contentionum). Ο΄. ἕως ὕδατος Μαριμώθ. Ὁ Σύρος· ἕως ὑδάτων ἀντιλογίας.[42]

נַחֲלָה. *Hereditas.* (Rectius pingitur נַחְלָה, *ad torrentem.*[43]) Ο΄. παρεκτεῖνον. Σ. κληρουχία.[44]

20. יָם הַיָּם. Ο΄. τῆς θαλάσσης, ※ θαλάσσης ◀.[45]

22. וְהָיָה. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· καὶ ἔσται.[46]

22. יִפְּלוּ. *Cadent* (sortes eorum). Ο΄. φάγονται. Alia exempl. ἔσονται.[47]

Cap. XLVII. 20. ÷ ἕως εἰσόδου αὐτοῦ ◀. τὰ πρὸς θάλασσαν ÷ Ἡμάθ ◀.[48]

CAP. XLVIII.

1. עֵינָן. Ο΄. τοῦ Αἰλάμ. Alia exempl. τοῦ Αὐνάν.[1]

אֶחָד. *Una* (portio). Ο΄. μία. Ἀ. Σ. ἕν.[2]

8. עַד־פְּאַת יָמָּה. *Usque ad latus occidentale.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν.[3]

תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה. *Erit oblatio* (territorium sacrum). Ο΄. ἔσται ἡ ἀπαρχή. Σ. δώσετε τὴν ἀπαρχήν.[4]

9. עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים. Ο΄. εἴκοσι πέντε χιλιάδες. Alia exempl. δέκα χιλιάδες.[5]

10. וְיָמָּה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְקָדִימָה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְנֶגְבָּה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶף. Ο΄. καὶ πρὸς θάλασσαν (alia exempl. add. εὖρος; alia, πλάτος[6]) δέκα χιλιάδες· ※ καὶ

---

[37] Sic Comp., Codd. 87, 88, et Syro-hex. (cum αὐλή). Idem ad Θιχὼν in marg. char. med. affert: ܕܥܘܢ ❖, τοῦ Αὐνὰν, quae scriptura est Codd. 22, 23, 36 (cum Αἰνὰν), aliorum, et nullo modo cum ܕܥܘܢ, quod Bernsteinio l. c. in mentem venit, commutanda. [38] Hieron.: "Domum autem, sive atrium *Thicon*, Sym. interpretatur, *atrium medium.*" [39] Cod. Jes., cum βορρᾶν in 2do loco pro βορρᾶ, quod ceteri omnes testantur. Sic sub aster. (cum Ἀσιμὰθ pro Αἰμὰθ) Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui ܕܐܣܝܡܬ in textu, in marg. autem char. med. ܕܣܝܡܬ habet); et sine aster. Ald. (sine καὶ posteriore), Codd. 22, 23, 36, alii. (Verba textus LXXviralis, καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς, desunt in Ald., Codd. XII, 26, 68, 106, et Syro-hex.; in ceteris post ἀνατολῶν leguntur.) [40] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. [41] Hieron. De Locis Hebr. (Opp. T. III, p. 211): "Enam, terminus Damasci, sicut in Ezechiel [xlvii. 17, 19] legitur, ad orientem vergens *a Themam et Palmetis;* quae ceteri interpretes ediderunt, *Thamar.*" [42] Theodoret.: ἕως ὑδάτων ἀντιλογίας· οὕτω γὰρ τὸ Μαριμὼθ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν. Cod. 238 in marg.: ἕως ὕδατος ἀντιλογίας. Ad ܡܪܝܡܘܬ (sic) Syro-hex. scholium affert: Μαριβὼθ, ἀντιλογία (ܡܨܘܬܐ ܚܪܝܢܐ). Cf. ad Cap. xlviii. 28. [43] Hieron. in Comment. ad Cap. xlviii. 28: "Pro quo LXX transtulerunt: *De Theman, et aqua Mariboth Cades, hereditas usque ad mare magnum,* illud est observandum, in Hebraico eundem sermonem NEHELA, quia ambiguus sit, et *hereditatem* sonare, et *torrentem;* et hic magis *torrentem* accipi debere, quam *hereditatem.* Iste est enim torrens [hodie *Wady el-Arish*] qui ingreditur mare magnum Rhinocorurae, ut ante jam diximus." [44] Syro-hex. ❖ ܣ. ܝܪܬܘܬܐ ܕܦܣܐ. [45] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 23, 62, 88, 147. [46] Sic Codd. 62, 147, qui aliorum interpretum, praesertim Aquilae, lectiones non raro in textum inferunt. [47] Sic Codd. 22, 23, 48, alii, et Syro-hex. [48] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XLVIII. [1] Sic Codd. III (cum Αἰνὰν), 22, 23, 36, alii. [2] Hieron. ad v. 23: "Quod in quinque et septem tribubus semper in fine ponitur *una*, subintelligitur vel *pars*, vel *possessio*, vel *hereditas;* licet Aq. et Sym. interpretentur genere neutrali, τὸ ὅριον, quod significat *terminum.*" Vult dicere, opinor, ad ἓν neutrale subaudiendum esse τὸ ὅριον, non, ut Drusius et Montefalconius ceperunt, pro τῶν ὁρίων (v. 2) hos interpretes vertisse τὸ ὅριον. Cf. ad v. 23. [3] Sic Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [4] Syro-hex. ❖ ܣ. ܬܬܠܘܢ ܪܫܝܬܐ. [5] Sic Comp., Codd. 22, 23, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med.: εἴκοσι καὶ [sic Codd. II, III] πέντε. [6] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 36, 42, 49, aliis; posterior in Codd. XII, 22, 23, 26, aliis, et probabiliter in Syro-hex.

πρὸς ἀνατολὰς πλάτος δέκα χιλιάδες ◄·[7] καὶ πρὸς νότον (alia exempl. add. μῆκος[8]) εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες.

10. וְהָיָה מִקְדַּשׁ־יְהוָה בְּתוֹכוֹ. *Eritque sanctuarium Jovae in medio ejus.* Ο΄. καὶ τὸ ὄρος τῶν ἁγίων ἔσται ἐν μέσῳ αὐτοῦ. Σ. ἵνα ᾖ τὸ ἁγίασμα κυρίου ἐν μέσῳ αὐτοῦ.[9]

14. וְלֹא־יָמֵר. *Nec permutabit.* Ο΄. οὐδὲ καταμετρηθήσεται. Ἄλλος· οὐκ ἀλλαγήσεται.[10]

וְלֹא יַעֲבוֹר. *Nec transibit.* Ο΄. οὐδὲ ἀφαιρεθήσεται (alia exempl. ἀφορισθήσεται[11]).

רֵאשִׁית הָאָרֶץ. Ο΄. τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς. Θ. ἡ ἀπαρχὴ τῆς γῆς.[12]

15. חֹל. *Profanum.* Ο΄. προτείχισμα. Ἀ. βέβηλον. Σ. Θ. λαϊκόν.[13]

לְמִגְרָשׁ. *In pomerium.* Ο΄. εἰς διάστημα αὐτοῦ. Alia exempl. εἰς προάστεια αὐτοῦ.[14]

16. פְּאַת צָפוֹן. *Latus septentrionale.* Ο΄. ἀπὸ τῶν πρὸς βορρᾶν. Σ. πρόσωπον . .[15]

17. מִגְרָשׁ. Ο΄. διάστημα. Θ. ἀφόρισμα.[16]

18. לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ (in priore loco). *Juxta oblationem sacram.* Ο΄. τὸ ἐχόμενον τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων. Σ. κατὰ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἁγίου. Θ. κατέναντι τῆς ἀπαρχῆς . .[17]

20. רְבִיעִית. *Quartam partem.* Ο΄. τετράγωνον. Σ. τετραμερές.[18]

אֶל־אֲחֻזַּת הָעִיר. *In possessionem urbis.* Ο΄. ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως. Σ. Θ. πρὸς τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως.[19]

21. אֶל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה. *Ante quinque.* Ο΄. ※ Θ. κατὰ πρόσωπον ◄[20] ἐπὶ πέντε.

עַל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה. Ο΄. ἐπὶ ※ πρόσωπον ◄[21] πέντε.

חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף. Ο΄. πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας. Σ. εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδων.[22]

22. וּמֵאֲחֻזַּת הַלְוִיִּם. Ο΄. καὶ παρὰ τῶν Λευιτῶν. Alia exempl. καὶ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῶν Λευιτῶν.[23]

23. אֶחָד. Ο΄. μία. Ἀ. Σ. ἕν.[24]

28. אֶל־פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה. *Ad latus meridionale versus austrum.* Ο΄. [ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς][25] ἕως τῶν πρὸς λίβα.

מֵי מְרִיבַת. *Ad aquas Meribath* (contentionis). Ο΄. καὶ ὕδατος Βαριμώθ (Ἀ. διαδικασμοῦ. Σ. ἀντιλογίας[26]). Aliter: Σ. ἐν ὕδατι νείκους.[27]

---

[7] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. XII (sine πρὸς), 22, 23, 26, alii. [8] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [9] Syro-hex. [Syriac]. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ ἔσται τὸ ἁγ. κυρίου ἐν μέσῳ αὐτῶν. [10] Syro-hex. in marg. char. med. [Syriac]. [11] Sic Codd. 62, 147, et, ut videtur, Syro-hex., qui [Syriac] vertit. [12] Syro-hex. [Syriac]. [13] Hieron.: "Quod nos vertimus in *profanum*, pro quo Aq. βέβηλον, Sym. et Theod. λαϊκὸν transtulerunt, LXX dixere προτείχισμα [חֵל], quod *antemurale* possumus dicere." [14] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, fortasse ex Symmacho. Cf. Hex. ad Jos. xiv. 4. xxi. 2. [15] Syro-hex. [Syriac]. [16] Idem: [Syriac]. Cf. ad Cap. xlv. 2. [17] Idem: [Syriac]. In posteriore loco pro αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου Codd. 22, 23, 36, alii, habent: κατέναντι τῆς ἀπ. τοῦ ἁγίου. Cf. ad Cap. xlv. 6. [18] Syro-hex. [Syriac]. [19] Idem: [Syriac]. [20] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: *contra faciem.* [21] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ※ ἐπὶ ◄ πρόσωπον, consentiente etiam Cod. B), et sine aster. Ald., Codd. 22, 23, 26, alii. Hieron.: *contra faciem.* [22] Syro-hex. [Syriac]. [23] Sic Ald., Codd. III (sine καὶ), XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [24] Pro hac nota hexaplari Montef., praeeunte Drusio, affert: גְּבוּל (v. 24). Ἀ. Σ. τὸ ὅριον. Ο΄. τῶν ὁρίων, notans: "Hieronymus: de cujus sensu sine causa ambigit Drusius, ut quisque videre possit." Sed vid. ad v. 1. [25] Haec desunt in Comp., Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, 36, aliis, et Syro-hex., e quibus Codd. 22, 23, 36, alii, non λίβα, sed θάλασσαν habent. [26] Sic Montef., ex Hieronymo, ut videtur, in libello De Locis Hebr. (Opp. T. III, p. 250): "Mariboth, cujus meminit Ezechiel [xlvii. 19] dicens: *Usque ad aquam Mariboth;* pro quo Aquila, *lites;* Symmachus, *jurgia*, vel *contradictiones*, interpretantur." Concisius Euseb. in Onomastico: Μαριμώθ. ἕως ὕδατος Μαριμὼθ, Ἰεζεκιήλ. Ἀκύλας· διαδικασμοῦ, ἀντιλογίας; ubi Symmachi nomen siletur. [27] Syro-hex. [Syriac]. Ad

30. תּוֹצְאֹת. *Exitus.* Ο΄. αἱ διεκβολαί. Ἀ. Σ. Θ. αἱ διέξοδοι.[28]

35. מִיּוֹם יְהוָה שָׁמָּה. *Ex hoc die Jova est ibi.* Ο΄. ἀφ᾽ ἧς ἂν ἡμέρας γένηται, (alia exempl. add. κύριος ἐκεῖ[29]) ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς. Σ. ἀπὸ τῆς ἡμέρας κύριος ἐκεῖ. Θ. ἀφ᾽ ἡμέρας κυρίου ὄνομα ἐκεῖ.[30]

Cap. XLVIII. 1. κατὰ μέρος Ἡμὰθ ÷ αὐλῆς ◄.[31] 34. ÷ καὶ ◄ πύλη Ἀσσὴρ, μία· ÷ καὶ ◄ πύλη.[32]

ܚܪܝܢܐ (non, ut Norberg., ܚܘܪܝܢܐ), νεῖκος, cf. Ezech. iii. 8. Amos viii. 7 in Syro-hex. [28] Hieron. [29] Sic Ald., Codd. III, 36, 42, alii, et Syro-hex. [30] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܗܘܐ ܡܪܝܐ ܬܡܢ ♦ ܬ. ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܡܪܝܐ ܫܡܐ ܬܡܢ ♦ [31] Cod. 87, Syro-hex. [32] Syro-hex.

DANIEL.

IN LIBRUM DANIELIS

MONITUM.

"*LECTOREM admoneo* (inquit Hieronymus Praefat. in Dan.) *Danielem non juxta LXX interpretes, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit; licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judaeus est. Sed et Origenes de Theodotionis opere in editione vulgata asteriscos posuit, docens defuisse quae addita sunt; et rursus quosdam versus obelis praenotavit, superflua quaeque designans. Cumque omnes Christi Ecclesiae tam Graecorum quam Latinorum, Syrorumque et Aegyptiorum hanc sub asteriscis et obelis editionem legant, ignoscant invidi labori meo, qui volui habere nostros quod Graeci in Aquilae et Theodotionis ac Symmachi editionibus lectitant. Et si illi in tantis divitiis doctrinarum non contemnunt studia hominum Judaeorum, cur Latina paupertas despiciat hominem Christianum, cujus si opus displiceat, certe voluntas recipienda est?*—Haec Hieronymus, cujus prostrema verba non carent difficultate, quae in *Praeliminaribus* [p. 64] excutietur. Cum autem, ut ille ait, Ecclesiae Danielem non secundum LXX, sed secundum Theodotionem legerent, hic contigit ut editio τῶν Ο′ prorsus exciderit, et Theodotionis sola remanserit. Varias autem lectiones et interpretationes mutuati sumus ex codicibus et libris, quorum catalogum subjicimus.

" Codex Regius bombycinus, XIII saeculi, qui est Catena in Prophetas omnes, de quo in Monitis [ad Jesaiam et Jeremiam] supra.

" Codex antiquissimus, IX saeculi, Sangermanensis, olim Corbeiensis, Hieronymi in Danielem.

" Eusebius in Demonstratione Evangelica [Parisiis, 1628].

" Joannes Chrysostomus in Danielem, editus a Cotelerio anno 1661 [in libro qui inscribitur: *S.P.N. Joannis Chrysostomi Quatuor Homiliae in Psalmos,* etc. p. 65; necnon ab ipso Montefalconio, Opp. Tom. VI, pp. 199–253].

" Hieronymus in Danielem editus a Joanne Martianaeo nostro [Opp. Tom. V, pp. 617–736, juxta edit. Vallarsii et Maffaeii].

" Theodoretus in Danielem [Opp. Tom. II, pp. 1053–1304].

" Polychronius ex Catenis [editus a Maio in *Scriptorum Veterum Nova Collectione,* Tom. I, P. II, pp. 105–160].

" Chronicon Alexandrinum [ad Cap. v. 12, 13].

" Editionis Romanae et Drusii Notae."—MONTEF.

In Codice (XII) Marchaliano, teste Holmesio, lectiones interpretum aliorum ad Danielem, secundum Theodotionem scilicet editum, fere nullae notantur.

Nihil certius quam quod ipse Hieronymus in Comment. ad Cap. iv. 5 iterum tradit, *judicio magistrorum Ecclesiae editionem τῶν Ο′ in hoc volumine repudiatam esse, et Theodotionis vulgo legi, quae et Hebraeo, et ceteris translatoribus congruit.* Quod igitur idem Hieronymus in Prologo testatur, *omnes Christi Ecclesias hanc sub asteriscis et obelis editionem legere,* non de privata peculiaris hujus voluminis lectione, quae Montefalconii in *Praeliminaribus* est sententia, intelligi oportet, sed de integra editione vulgata, sive LXXvirali, ab Origene recognita; quod opus Ecclesiis Graecorum, Latinorum, Syrorum, et Aegyptiorum probatum fuisse, et in suis cujusque linguis lectum, nemo jam nescit. Atque hoc quidem contra Montefalconium perspicue probat Vallarsius ad Prologi locum; sed causam suam nimis cupide agens, quum loco laudato affirmat S. Doctor, Origenem in editione vulgata asteriscos atque obelos de Theodotionis opere posuisse, id de singulari Danielis libro intelligi posse negat; qui enim id fieri potuit, ut de Theodotionis editione ad Theodotionis editionem (neque enim vulgata erat hujus libri alia) Origenes obelos poneret et asteriscos? Sed ut concedamus Theodotianaeam hujus voluminis versionem non modo *vulgatae,* verum etiam *LXXviralis editionis* nomen improprie sibi adscivisse *, id non prohibet quominus Origenes, quem genuinam, sed repudiatam, Seniorum versionem in manibus habuisse constat, ei in praesenti, aeque ac in ceteris omnibus S. Scripturae libris, medicam manum admoveret. Quin immo ita eum non facere potuisse, sed fecisse, luculenter demonstrat ipsa libri Danielis Graeca versio LXXviralis, *obelis et asteriscis distincta,* quae cum diu intercidisse putabatur, tandem ex singulari codice Chisiano Romae anno 1772 edita est; quam post paucos annos excepit ejusdem libri versio Syriaca hexaplaris, seu potius tetraplaris, quae Mediolani anno 1788 lucem vidit. De his egregiis nostri operis subsidiis nunc breviter disserendum.

Graecae editionis titulus sic habet: Δανιὴλ κατὰ τοὺς Ο′ ἐκ τῶν τετραπλῶν Ὠριγένους. *Daniel secundum LXX, ex Tetraplis Origenis nunc primum editus e singulari Chisiano codice annorum supra DCCC. Romae, typis Propagandae Fidei, MDCCLXXII.* Continet, praeter diu desiderata Graeca Danielis secundum LXX cum annotationibus singulis capitibus subjectis, et Theodotionis versionem ex eodem codice descriptam †, cum variis lectionibus ex

---

* Vid. Hex. ad Cap. ix. 24. xii. 3.

† Versioni Theodotionis in hoc codice praefigitur titulus plane singularis, ab Holmesio ne exscriptus quidem: ΤΟ ΕΙΡ ΑΓΡΥΠΝΟΣ ΔΑΝΙΗΛ, de quo vid. De Magistris in *Daniele secundum LXX*, pp. 125 sqq. Nimirum argumentatur, vel potius argutatur, V. D., honorifico hoc τοῦ εἴρ, sive *angeli*, nomine Danielem appellari, velut ceteros homines praetergressum, naturamque adeptum nobiliorem; idque non solum a suis, verum etiam a barbaris, modo huc pertineat locus Athenaei XIV, p. 633 D, ubi inducitur Ἀγγάρης quidam, vatum (τῶν ᾠδῶν) celeberrimus, de Cyro sub figura ferae truculentae vaticinans: esse autem Ἀγγάρης Chaldaeum הָעִיר Graeca terminatione prolatum. Sed cum haec explanatio cum neutro articulo nullo modo consistere possit, magis verisimile est, verba, τὸ εἴρ ἄγρυπνος, merum esse scholium alieno loco appictum; quale ad Cap. iv. 10 Nobilius affert: Τὸ δὲ εἴρ οὐδὲν ἕτερον ἢ ἐγρηγορῶς καὶ ἄγρυπνος ἑρμηνεύεται.

Vaticano codice quodam (non eo celeberrimo Vat. 1209, qui error est Holmesii) erutis, aliaque minoris momenti opuscula, *Apologiam sententiae Patrum de LXXvirali versione*, in quinque dissertationes distributam, quae dimidiam fere voluminis partem, pp. 307–632, occupat. Nomen editoris, cum a titulo usque ad colophonem nusquam appareat, ipse, ut videtur, ignorari voluit editor. Tantummodo in Praefatione p. xxxiv JOSEPHUM BLANCHINUM memorat, ut qui primus versionem Danielis LXXviralem in Chisiano codice latentem deprehenderit, et ad ipsum codicem edendum animum intenderit. Specimen quidem propositae editionis jampridem dederat ipse Blanchinus in *Vindiciis Canonicarum Scripturarum*, Tom. I, p. 279, praemissa notitia: "Igitur a sapientissimo et pientissimo viro, Domino Vincentio de Regibus presbytero reverendo, in Bibliotheca Apostolica interprete linguae sanctae, et in Graeca apprime versato, fiet valde accurata collatio laudati codicis Chisii cum insigni illo Vaticano, Xisti V Pont. Max. jussu in lucem edito, et ad singula loca, ubi aliquid interest inter utrumque, praecipuae afferentur editiones." Haec non discrepant ab iis quae in Praefatione ad Ezechielem ab eodem Vincentio De Regibus ex dicto codice elaboratum fusius declaravit Josephus Coster; scilicet Vincentium ipsum codicis evulgandi propositum in animo concepisse, perque XXV annos in opere suscepto desudasse. "Ac primo quidem," ut Costeri verbis utar, "totius codicis verba transcripsit, tum Latine vertit, denique versionem suam diligentissime comparavit cum antiquissimis codicibus, qui in Bibliotheca Vaticana et Barberina asservantur, et vero etiam variantes adjecit lectiones, quas notis eruditissimis illustravit. Hanc totam lucubrationem suam descripsit iterum, et in quatuor libros distribuit, quos typis mandasset, nisi si aeris ad expensas necessarii vetuisset inopia ... Opportune vero factum est, ut per ea tempora Romae floreret Josephus Blanchinus ... qui cum opibus satis abundaret, amico pollicitus est, sese expensas ad opus edendum necessarias soluturum, atque adeo nonnullas dissertationes adjecturum rem sacram attingentes, quas ipse elaborasset ... Cum omnia praesto essent ut opus typis mandaretur, morbo confectus Blanchinus excessit e vita. Doluit sane V. De Regibus tum ob acerbissimum amici doctissimi interitum, tum vero etiam quod se a concepta edendi codicis spe repente dejectum sensit. Itaque sua sibi manuscripta retinuit, Blanchini dissertationes ad illius heredes transmisit. Haud ita multo post, vir quidam ex iis qui literatores haberi volunt, cum Blanchini bibliothecam et memoratas dissertationes coëmisset, de ipsis illis suo nomine in lucem edendis cogitavit. Verum cum nulli plane usui futuras animadverteret, a Vincentii opere sejunctas, auctoris inire gratiam et familiaritatem studuit, eique persuasit, ut sibi manuscripta traderet ad codicem evulgandum ... Paucis elapsis mensibus, De Regibus gravem in morbum incidit ... quo miserrimo optimi senis statu in rem suam abusus callidus homo, primum librum, qui Danielis versionem comprehenderet, typis mandandum curavit anno 1772; ac licet non se scripsisset operis auctorem, tamen illud effecit, ut literariae ephemerides eximiis suum nomen laudibus extolleret." Inter eos qui vulgarem de *solo* operis auctore opinionem sanxerunt, censendus est Bugatus noster, qui Danieli suo sic praefatus est: "Anni sunt decem et quinque, ex quo Graeca versio libri Danielis LXXII interpretum, diu multumque a sacris philologis expetita, magno cum eorum plausu edita Romae est a P. SIMONE DE MAGISTRIS, Oratorii eximio ornamento, ex singulari

codice annorum supra octingentos insignis Bibliothecae Chisianae. Diuturnum desiderium summamque expectationem abunde aedepol expleverunt egregiae annotationes, praeclarissima anecdota, doctissimaeque disceptationes a clarissimo Editore subjectae, in quibus cum singularis linguarum orientalium peritia, tum incredibilis quaedam perreconditae eruditionis varietas et copia maxime elucet." Idem p. xxix narrat: "De quibus [Romanae editionis erratis] quum doctissimum Editorem Romae consulerem, is candidissime mihi fassus est, Chisianum autographum, quo tempore ejus editio abs se curabatur, impervium sibi fuisse; seque usum esse recentissimo apographo, quod cl. Franciscus [Josephus] Blanchinus, primus quippe editionis auctor, paucis ante annis exarandum sibi curaverat."—E quibus omnibus justa conclusio hujuscemodi esse videtur; in opere laudato Blanchinum, Vincentium De Regibus, et Simonem De Magistris, suas quemque partes laudesque habuisse; quarum tamen certa et accurata distributio hodie nec fieri potest, nec si posset, operae pretium foret. Instat dies, quo non amplius decantabitur tritum illud, *Sic vos non vobis;* sed CUIQUE SUUM summus rerum humanarum Arbiter assignabit.

Editionis Romanae textum leviter emendatum (e.g. ἐνειδεῖς pro ἐνειδεῖς Cap. i. 4) repetivit Holmesius, cum variis lectionibus e Cod. 88 (qui non est Chisianus modo laudatus, sed apographum ejus in usum Leonis Allatii factum, ut in Monito ad Ezechielem p. 766 probavimus) et *Latina translatione* versionis Syro-hexaplaris excerptis. Eundem textum denuo edidit, secundum versionem Syro-hexaplarem recognovit, annotationibus criticis et philologicis illustravit Henricus Augustus Hahn, Lipsiae 1845; quem potissimum ducem habuit Tischendorfius in altera editione Veteris Testamenti juxta LXX interpretes, ut tamen in textu emaculando interpreti omnium optimo Syro minus aequo tribuerit.

Tandem ventum est ad versionem Syro-hexaplarem, quae prodiit Mediolani anno 1788 sub titulo: *Daniel secundum editionem LXX interpretum ex Tetraplis desumptam. Ex Codice Syro-estranghelo Bibliothecae Ambrosianae Syriace edidit, Latine vertit, praefatione notisque criticis illustravit Caietanus Bugatus, S. Th. I. V. et Collegii Ambrosiani Doctor.* Vir eruditissimus conditiones sibi propositas, quas in Monito ad Psalmos p. 85 exscripsimus, summa fide observavit. Textum codicis accuratissime repraesentavit. Versio Latina, in qua ornanda Romanum interpretem Danielis Chisiani ut plurimum secutus est, fortasse hic illic castigatione eget. Annotationum scopus potissimus est Syriaci textus cum Chisiano collatio, ubi alter ab altero differre deprehenditur; ex qua collatione non exiguam segetem castigationum Chisianae lectionis sibi subnatam esse autumat. Ne quis vero errores omnes a se annotatos Chisiano codici ascribendos existimet, hujus σφάλματα ab editionis erroribus (quos neque numero neque gravitate comparandos esse cum iis quos cum ipso autographo communes habet, testatur) accurate distinxit, quod iterata ejusdem codicis collatione, dum Romae commoraretur, perficere potuit.

Quod superest, in Hexaplis nostris ad Danielem digerendis, Theodotionis versioni, Ecclesiae auctoritati obsequentes, praerogativam tribuimus; cui textum LXXviralem, sive

qualem De Magistris et Holmesius eum ediderunt, sive emendatum, et, ubi lacunosus erat, expletum subjunximus, annexis, ubi exstabant, Aquilae et Symmachi lectionibus. Praeterea ad textum Theodotionis non spernendam variantium segetem, quae ceterorum interpretum, praesertim Aquilae, manum produnt, praebuit par librorum, qui in Catalogo Holmesiano sic designantur:—

62. Codex Biblioth. Collegii Novi in Academia Oxoniensi, in fol., saec. XIII, continuate scriptus... Titulum initialem habet: *Ἀρχὴ ἓξ καὶ δέκα προφητῶν κ.τ.ἑ....* Daniel inscribitur: *Κατὰ Θεοδοτίωνα.*

147. Codex Bibliothecae Bodleianae, olim Laud. K. 96, nunc Laud. Graec. 30. Continet libros Proverb., Ecclesiast., Cant. Cant., et Jobi, singulos cum Catena; etiam IV Prophetas majores, et XII Prophetas minores.

DANIEL.

Caput I.

2. אֶרֶץ־שִׁנְעָר. *In terram Sinear* (Babyloniae). Θ. εἰς γῆν Σενναάρ. Ο΄. εἰς Βαβυλῶνα.[1]

בֵּית אֱלֹהָיו וְאֶת־הַכֵּלִים. *In domum deorum suorum; et vasa.* Θ. οἶκον (alia exempl. οἶκον, s. εἰς οἶκον[2]) τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκεύη. Ο΄. ※ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκεύη ◂.[3]

3. לְאַשְׁפְּנַז. Θ. τῷ Ἀσφανέζ. Ο΄. Ἀβιεσδρί.[4]

רַב סָרִיסָיו. *Praefecto eunuchorum suorum.* Θ. τῷ ἀρχιευνούχῳ αὐτοῦ. Ο΄. τῷ ἑαυτοῦ ἀρχιευνούχῳ. Ἄλλος· διδασκάλῳ εὐνούχων αὐτοῦ.[5]

וּמִן־הַפַּרְתְּמִים. *Et e primoribus.* Θ. καὶ ἀπὸ τῶν φορθομμίν. Ο΄. καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων.[6] Ἀ. .. ἐκλεκτῶν. Ἀ. (juxta ed. 2dam) .. τυράννων. Σ. .. Πάρθων.[7] Ὁ Ἑβραῖος· τῶν εὐγενῶν.[8]

4. בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ. *In palatio regis.* Θ. ἐν τῷ οἴκῳ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.[9] Ο΄. ἐν τῷ οἴκῳ (Ἀ. Σ. ἐν τῷ ναῷ[10]) τοῦ βασιλέως.

סֵפֶר. *Literas.* Θ. Ο΄. γράμματα. Ἀ. βιβλίον.[11]

8. אֲשֶׁר לֹא־יִתְגָּאַל בְּפַתְבַּג הַמֶּלֶךְ. *Ut ne pollueret se cupediis regis.* Θ. ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ (alia exempl. τοῦ μὴ ἀλισγηθῆναι[12]) ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως. Ο΄. ὅπως μὴ ἀλισγηθῇ ἐν τῷ δείπνῳ τοῦ βασιλέως. Σ. ἵνα μὴ μιανθῇ διὰ τῆς τροφῆς τοῦ βασιλέως.[13]

10. זֹעֲפִים. *Tetricos.* Θ. σκυθρωπά. Ο΄. διατετραμμένα καὶ ἀσθενῆ. Ἀ. κατεστραμμένα.[14]

Cap. I. [1] Cod. 87: εἰς Βαβυλῶνα εἰς γῆν Σεναάρ, invito Syro-hex., qui ܠܒܒܠ tantum habet. Ad Σενναάρ Nobil. affert: Schol. Βαβυλῶνος; unde Montef.: Ἄλλος· εἰς γῆν Βαβυλῶνος. [2] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 34, 62; posterior in Codd. 42, 49, 232. [3] Syro-hex. In Cod. 87, absente asterisco, metobelus tam post αὐτοῦ, quam post σκεύη appictus est. [4] Cod. 87. Syro-hex. ܠܐܒܝܣܕܪܝ. Montef. e Reg. bombyc. affert: Ἄλλος· Ἀβδιεζδρὶ διδασκάλῳ εὐνούχων αὐτοῦ. Hieron.: "Pro *Asphanez* in editione vulgata Ἀβριεσδρὶ [Cod. Vat. ΑΒΗΙCΔΡΙ; Sangerm. *Abiesri*] scriptum reperi." [5] Reg. bombyc. Syro-hex. in marg. sine nom.: ܡܠܦܢܐ ܕܡܗܝܡܢܐ ܕܝܠܗ. "Lectiones, quae absque interpretis nomine occurrunt, plerumque sunt Theodotionis, uti conferenti patebit. Hanc tamen, textum Hebraicum presse sequentem, Aquilae esse censeo."—*Bugatus.* Cf. ad Cap. ii. 14. [6] Cod. 87, teste De Mag. Syro-hex. ܘܡܢ ܗܢܘܢ ܓܒܝܐ. Cod. 88 affert: καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν. [7] Hieron.: "Pro φορθομμὶν, quod Theod. posuit, LXX et Aq. *electos* transtulerunt, Sym. *Parthos*, pro verbo nomen gentis intelligens; quod nos juxta editionem Hebraeorum quae κατ' ἀκρίβειαν legitur [h. e. Aquilae alteram], in *tyrannos* vertimus, maxime quia praecedit, *de regio semine*." Nobil. affert: Schol. Πάρθων. Minus probabiliter Theodoret.: ὁ δὲ Σ. τὸ φορθομὶν ἐπιλέκτους ἡρμήνευσε. [8] Reg. bombyc. [9] Ed. Rom. Reprobant ἐν τῷ οἴκῳ Codd. III, 106, 233; ἐνώπιον autem (superpositum in Cod. II) abest a Codd. 22, 23, 26, aliis. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܗܝܟܠܐ. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 9. [11] Idem: ܐ. ܟܬܒܐ. Cf. ad v. 17. [12] Sic Codd. 23, 36, alii, Theodoret. [13] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܢܛܢܦ ܒܝܕ ܬܘܪܣܝܐ ܕܡܠܟܐ. Nobil. affert: Schol. μιανθῇ; et sic Cod. 233 in marg. [14] Syro-hex. ܐ. ܗܦܝܟܐ. Mox ad καταδικάσητε Nobil. affert: Schol. καταδικασθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως ποιήσητε; unde Montef. edidit: Ἄλλος· καταδικασθῆναι ποιήσητε.

10. מִן־הַיְלָדִים אֲשֶׁר כְּגִילְכֶם. *Prae adolescentibus qui coaevi vestri* sunt. Θ. *παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συνήλικα ὑμῶν.* Ο΄. *παρὰ τοὺς συντρεφομένους ὑμῖν νεανίας τῶν ἀλλογενῶν.*[15]

12. נַס. *Explora.* Θ. Ο΄. *πείρασον.* "Αλλος· *δοκίμασον.*[16]

מִן־הַזֵּרֹעִים. *De oleribus.* Θ. *ἀπὸ τῶν σπερμάτων* (alia exempl. add. *τῆς γῆς*[17]). Ο΄. *ἀπὸ τῶν ὀσπρίων τῆς γῆς.*

14. וַיְנַסֵּם. *Et exploravit eos.* Θ. Ο΄. *καὶ ἐπείρασεν αὐτούς.* "Αλλος· *καὶ ἐδοκίμασε τὴν εἰδέαν αὐτῶν.*[18]

15. וּמִקְצָת יָמִים עֲשָׂרָה. Θ. *καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν δέκα ἡμερῶν.* Ο΄. *μετὰ δὲ τὰς δέκα ἡμέρας.*[19]

וּבְרִיאֵי בָּשָׂר מִן. *Et* ipsi *pinguiores carne.* Θ. *καὶ ἰσχυραὶ* (alia exempl. *καὶ αὐτοὶ ἰσχυροὶ*[20]) *ταῖς σαρξὶν ὑπέρ.* Ο΄. *καὶ ἡ ἕξις τῶν σωμάτων κρείσσων.*

17. בְּכָל־סֵפֶר. *In omnibus literis.* Θ. *ἐν πάσῃ γραμματικῇ.* Ο΄. *ἐν πάσῃ γραμματικῇ τέχνῃ.* Ἀ. *ἐν παντὶ βιβλίῳ.*[21]

18. לִפְנֵי נְבֻכַדְנֶצַּר. Θ. *ἐναντίον Ναβουχοδονόσορ.* Ο΄. *πρὸς τὸν βασιλέα Ναβουχοδονόσορ.* "Αλλος· *πρὸς Ναβουχοδονόσορ.*[22]

20. עַל־כָּל־הַחַרְטֻמִּים הָאַשָּׁפִים. *Super omnes magos* et *incantatores.* Θ. *παρὰ πάντας τοὺς ἐπαοιδοὺς καὶ τοὺς μάγους.* Ο΄. *ὑπὲρ τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς φιλοσόφους.*[23]

Cap. I. 17. Ο΄. ÷ *καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ* ↙.[24] 20. ÷ *σοφωτέρους* ↙. ÷ *καὶ ἐδόξασεν αὐτοὺς—καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ* ↙.[25]

Cap. II.

1. וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נִהְיְתָה עָלָיו. *Et commotus est spiritus ejus, et somnus ejus fuerat* (esse desierat) *super eo.* Θ. *καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο* (alia exempl. *ἀπεγένετο*[1]) *ἀπ' αὐτοῦ* (Ἀ. *ἐπ' αὐτόν*[2]). Ο΄. *καὶ ταραχθῆναι ἐν τῷ ἐνυπνίῳ αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ.* Σ. *καὶ διηπόρει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὕπνος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ.*[3]

2. לַחַרְטֻמִּים. *Magos.* Θ. Ο΄. *τοὺς ἐπαοιδούς.* Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.[4]

3. וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת אֶת־הַחֲלוֹם. *Et commotus est spiritus meus, ut sciam somnium.* Θ. *καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμά μου τοῦ γνῶναι τὸ ἐνύπνιον.* Ο΄. *καὶ ἐκινήθη μου τὸ πνεῦμα· ἐπιγνῶναι οὖν θέλω τὸ ἐνύπνιον.* Σ. *διαπορῶ ἐν τῇ ψυχῇ μου τοῦ γνῶναι τὸ ἐνύπνιον.*[5]

4. לְעָלְמִין. Θ. *εἰς τοὺς αἰῶνας.* Ο΄. *τὸν αἰῶνα.*[6]

---

[15] Cod. 87. Reprobat *τῶν ἀλλογενῶν* Syro-hex. [16] Schol. apud Nobil., et Cod. 36 in marg. alia manu. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 34, 36, alii, et Chrysost. (In v. 16 ad *σπέρματα* Nobil. affert: Schol. *ὄσπρια;* quae non est nisi versio LXXviralis.) [18] Montef., qui *ἰδέαν* scribit. Rectius, ut videtur, quasi scholium affert Nobil. Cod. 136 in marg.: *καὶ ἐδοκ. τὴν ἰδίαν* (sic) *αὐτῶν.* (Scripturam *εἰδέαν*, a Parsonsio ne memoratam quidem, passim tuentur Codd. Vat., Alex.) [19] Syro-hex. In Cod. 87 particula abest. [20] Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret. Lectio *καὶ ἰσχυροὶ* est in Codd. II (a 1ma manu), III, 106. [21] Polychron. apud Mai. S. V. N. C., T. I, P. II, p. 107. Montef. notat: "Ἀ. *ἐν παντὶ τῷ βιβλίῳ.* MS. Reg. ex Polychronio." Hieron.: "*In omni libro et sapientia;* pro quo Sym. [immo LXX] interpretatus est, *artem grammaticam.*" Nobil.: Sch. *ἐν παντὶ τῷ βίβλῳ* (sic). Tandem Syro-hex. ܐ. ܒܟܠ ܟܬܒܐ ◆. [22] Montef. ex Chrysostomo. Est mera lectio LXXviralis. [23] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Pro *hariolis* et *magis*, vulgata editio *sophistas* et *philosophos* transtulit." [24] Syro-hex. In Cod. 87 metobelus tantum pingitur. [25] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. II. [1] Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Theodoret. [2] Syro-hex. ܐ. ܥܠܘܗܝ ◆. [3] Idem: ܣ. ܘܡܬܦܠܓ ܗܘܐ ܪܘܚܗ܇ ܘܫܢܬܐ ܐܬܪܚܩܬ ܡܢܗ ◆. Nobil. ad v. 3 affert: Σ. *καὶ διηπόρει;* quae lectio ad v. 1 potius pertinet, testante etiam Polychronio apud Mai. l. c. Ad *ἐγένετο* Cod. 36 in marg. habet *ἀπέστη.* [4] Hieron.: "Quos nos *hariolos*, ceteri *ἐπαοιδοὺς* interpretati sunt, id est, *incantatores.*" Ad *τοὺς ἐπ.*, *καὶ τοὺς μάγους, καὶ τοὺς φαρμακούς,* Nobil. e Polychronio affert: Ὁ *Σύρος συντόμως λέγει, τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλῶνος.* [5] Syro-hex. ܣ. ܡܬܦܠܓ ܐܢܐ ܒܢܦܫܝ܇ ܠܡܕܥ ܚܠܡܐ ◆. [6] Cod. 87. Syro-hex. ܠܥܠܡ, quo auctore Holmesius et Hahnius

5. מִלְּתָה מִנִּי אַזְדָּא. *Res a me abiit* (e memoria excidit). Aliter: *Verbum* (mandatum) *a me processit.* Θ. ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη. Ο΄. ※ ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη ◄.[7]

6. לָהֵן...הַחֲוֹנִי. *Propterea ... ostendite mihi.* Θ. πλὴν ... ἀπαγγείλατέ μοι. Ο΄. δηλώσατε οὖν μοι.[8]

8. אַזְדָּא מִנִּי. Θ. Ο΄. ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. Ὁ Σύρος· ἀπατᾷ με.[9]

9. וְאִנְדַּע. *Ut sciam.* Θ. καὶ γνώσομαι. Ο΄. τότε γνώσομαι.[10]

10. כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כִדְנָה לָא שְׁאֵל. *Quam ob causam nullus rex,* quamvis *magnus et potens, rem talem quaesivit.* Θ. καθότι πᾶς βασιλεὺς μέγας καὶ ἄρχων ῥῆμα τοιοῦτον οὐκ ἐπερωτᾷ. Ο΄. καὶ πᾶς βασιλεὺς καὶ πᾶς δυνάστης τοιοῦτο πρᾶγμα οὐκ ἐπερωτᾷ. Σ. ἀλλ' οὐδέ τις βασιλεὺς ἢ μέγας ἢ ἐξουσιαστὴς ῥῆμα τοιοῦτον ἐρωτᾷ.[11]

14. רַב־טַבָּחַיָּא. *Praefecto carnificum* (satellitum regis). Θ. Ο΄. τῷ ἀρχιμαγείρῳ. Ἀ. διδασκάλῳ *mactatorum.*[12]

15. עָנֵה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִי־מַלְכָּא. *Orsus est et dixit Ariocho principi regis.* Θ. ἄρχων τοῦ βασιλέως. Alia exempl. praemitt. καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, λέγων.[13] Ο΄. καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, λέγων· ※ ἄρχων τοῦ βασιλέως ◄.[14] Σ. εἶπε δὲ τῷ Ἀριὼχ ᾧ ἐπετράπη ἡ ἐξουσία (s. τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὴν ἐξουσίαν) παρὰ τοῦ βασιλέως.[15]

16. לְהַחֲוָיָה. *Ad indicandum.* Θ. ἀναγγείλῃ. Ο΄. καὶ δηλώσει.[16]

18. וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא. *Ut misericordiam peterent.* Θ. καὶ οἰκτιρμοὺς ἐζήτουν. Ο΄. καὶ παρήγγειλε νηστείαν καὶ δέησιν, ÷ καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι ◄. Σ. ὑπὲρ τοῦ ἐρωτῆσαι οἰκτιρμούς.[17]

20. עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר. Θ. Δανιὴλ, καὶ εἶπεν. Ο΄. καὶ ἐκφωνήσας εἶπεν. Σ. καὶ λαλῶν Δανιὴλ εἶπεν.[18]

וּגְבוּרְתָא. *Et potentia.* Θ. καὶ ἡ σύνεσις. Alia exempl. add. καὶ ἡ ἰσχύς.[19] Ο΄. καὶ ἡ μεγαλωσύνη.

21. יָהֵב. Θ. διδούς. Ο΄. καὶ διδούς.[20]

24. כָּל־קֳבֵל דְּנָה דָנִיֵּאל עַל. *Propterea Daniel ingressus est.* Θ. καὶ (alia exempl. add. εὐθέως[21]) ἦλθε Δανιήλ. Ο΄. εἰσελθὼν δὲ Δανιήλ. Σ. ἐκ τούτου Δανιὴλ εἰσῆλθε.[22]

25. דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדַע. *Qui interpretationem regi indicabit.* Θ. ὅστις τὸ σύγκριμα τῷ βασιλεῖ ἀναγγελεῖ. Ο΄. ὃς τῷ βασιλεῖ δηλώσει ἕκαστα. Σ. (ὃς) τὴν ἐπίλυσίν σου, βασιλεῦ, δηλώσει.[23]

27. גָּזְרִין. *Definientes* (astrologi). Θ. γαζαρηνῶν. Ο΄. καὶ γαζαρηνῶν. Σ. οὐδὲ θυτῶν.[24]

28, 29. מָה דִּי לֶהֱוֵא בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה הוּא : אַנְתְּ

---

emendationem minus necessariam εἰς τὸν αἰῶνα admiserunt. Cf. Jesai. xxv. 2. Zach. i. 5. [7] Sic Cod. 87, Syro-hex. [8] Syro-hex. In Cod. 87 οὖν abest. [9] Nobil. ex Apolinario. "Hoc suspectum habet Drusius; at non semel Syrus interpres a litera, immo nonnunquam a sensu discedit."—*Montef.* [10] Syro-hex. ܗܝܕܝܢ ܐܕܥ ܐܢܐ. In Cod. 87 τότε abest. [11] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܐܦܠܐ ܐܢܫ ܡܠܟܐ ܐܘ ܪܒܐ ܐܘ ܫܠܝܛܐ ܡܠܬܐ ܕܐܝܟ ܗܕܐ ܫܐܠ. (Mox v. 11 in versione Theod. post σαρκὸς Cod. 87 e LXX infert: ※ ὅθεν οὐκ ἐνδέχεται (sic De Mag., sed in altero textu ἂν δέχεται, invitis Cod. 88, Syro-hex.) γενέσθαι καθάπερ οἴει ◄; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.) [12] Idem: ܐ. ܠܡܠܦܢܐ ܕܩܛܘܠܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxix. 11. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, alii, et Chrysost. [14] Cod. 87, Syro-hex. [15] Syro-hex. ܣ. ܐܡܪ ܕܝܢ ܠܐܪܝܘܟ. ܗܘ ܕܐܫܬܠܡ ܫܘܠܛܢܐ ܡܢ ܡܠܟܐ. Hieron. Hebraea vertit: *Et interrogavit eum qui a rege acceperat potestatem.* [16] Syro-hex. ܘܢܘܕܥ. In Cod. 87 δηλώσῃ exaratum. [17] Syro-hex. ܣ. ܚܠܦ ܗܘ ܕܢܫܐܠ ܪ̈ܚܡܐ. [18] Idem: ܣ. ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܕܢܝܐܝܠ ܐܡܪ. [19] Sic Comp., Codd. III, 22, 26, alii, et Chrysost. [20] Syro-hex. Copula deest in Cod. 87. [21] Sic Codd. 22, 34, 36, alii. [22] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܗܕܐ ܕܢܝܐܝܠ ܥܠ. [23] Idem: ܣ. ܫܪܝܐ ܕܝܠܟ ܡܠܟܐ ܢܚܘܐ. [24] Idem: ܣ. ܘܠܐ ܕܕܒ̈ܚܝܢ. Hieron.: "Pro *haruspicibus*, quod nos vertimus, in Hebraeo *Gazarenos* habet, quod solus Sym. θύτας [MSS. θίτας, teste Vallarsio, ante quem edebatur θυὰς] interpretatus est, quos Graeci solent ἡπατοσκόπους appellare, qui exta inspiciunt, ut ex his futura praedicant." Cf. ad Cap. iv. 4.

מַלְכָּא רַעְיוֹנָךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ סְלִקוּ מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה. *Quid futurum sit in extremitate dierum. Somnium tuum, et visiones capitis tui in cubili tuo, hoc est. Tu, rex, cogitationes tuae super cubili tuo ascenderunt, quid futurum sit post haec.* Θ. ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. (alia exempl. add. βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.[25]) τὸ ἐνύπνιόν σου καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου, τοῦτό ἐστι, βασιλεῦ· οἱ διαλογισμοί σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου ἀνέβησαν, τί δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. Ο΄. ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. βασιλεῦ, εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι. τὸ ἐνύπνιον καὶ τὸ ὅραμα τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου, τοῦτό ἐστι. σύ, βασιλεῦ, κατακλιθεὶς (s. ὅτε κατεκλίθης) ἐπὶ τῆς κλίνης σου, ἑώρακας πάντα ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν.[26] Σ. . . ἐν μερίμνῃ ἐγένου ἐπὶ τῆς κοίτης σου . . .[27]

30. וְרַעְיוֹנֵי לִבְבָךְ תִּנְדַּע. *Et cogitationes cordis tui scias.* Θ. ἵνα τοὺς διαλογισμοὺς τῆς καρδίας σου γνῷς. Ο΄. ἃ ὑπέλαβες τῇ καρδίᾳ σου ἐν γνώσει. Ἀ. καὶ ἡ βουλὴ (s. ἔννοια) τῆς καρδίας σου, ἵνα γνῷς.[28]

31. וַאֲלוּ צְלֵם חַד שַׂגִּיא צַלְמָא. *Et ecce! imago una magna: imago.* Θ. καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία, μεγάλη ἡ εἰκών. Ο΄. καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία, καὶ ἦν ἡ εἰκών. Σ. καὶ ἦν ὡς ἀνδριὰς εἷς μέγας, ὁ ἀνδριάς.[29]

32. דִּי־דְהַב טָב. *Auri boni.* Θ. χρυσίου χρηστοῦ (alia exempl. καθαροῦ[30]). Ο΄. ἀπὸ χρυσίου χρηστοῦ.

34. הִתְגְּזֶרֶת. *Abscissus est.* Θ. ἀπεσχίσθη. Alia exempl. ἐτμήθη; alia, ἀπετμήθη.[31] Ο΄. ἐτμήθη.

35. כְּעוּר מִן־אִדְּרֵי־קַיִט וּנְשָׂא הִמּוֹן רוּחָא. *Sicut palea ex area aestiva, et sustulit illa ventus.* Θ. ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς, καὶ ἐξῆρεν αὐτὰ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος. Ο΄. ὡσεὶ λεπτότερον ἀχύρου ἐν ἅλωνι, καὶ ἐρρίπισεν αὐτὰ ὁ ἄνεμος. Ἀ. ὡς ἄχνη ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς, καὶ ἦρεν αὐτὰ τὸ πνεῦμα.[32]

וְכָל־אֲתַר. Θ. καὶ ※ πᾶς ◀ τόπος.[33]

וּמְלָאת. *Et implevit.* Θ. καὶ ἐπλήρωσε. Ο΄. καὶ ἐπάταξε.[34]

38. וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְּהוֹן. *Et dominum constituit te eorum omnium.* Θ. καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων. Ο΄. κυριεύειν πάντων. Ἀ. καὶ ἐκυρίευσε πάντων.[35]

40. כְּפַרְזְלָא. *Sicut ferrum.* Θ. ὡς σίδηρος. Ο΄. ※ ὡς ὁ σίδηρος ◀.[36]

וּכְפַרְזְלָא. Θ. Vacat. Ο΄. καὶ ※ ὡς ὁ σίδηρος ◀.[37]

---

[25] Sic Codd. 22 (cum ζήῃ), 36, alii. [26] In Cod. 87 omnia a βασιλεῦ in priore loco usque ad ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, notissimo scribarum lapsu interciderunt. Syro-hex. in textu affert: [Syriac] (ΕΟΡΑΚΑΣ) [Syriac]. (Graeca nostra satis certa sunt, si excipias κατεκλίθης pro rariore vocab. [Syriac]. Parum probabiliter Hahnius, quem tacite secutus est Tischendorf., pro Syriacis [Syriac] dedit: κείμενος ἐπὶ τῆς κοίτης σου.) Hieron.: "Pro eo quod est, *post haec* [v. 29] soli LXX *dies novissimos* transtulerunt." Unde Montef. pessime extudit: בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא (v. 28). Ο΄. ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Θ. ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. [27] Syro-hex. [Syriac]. [28] Idem: [Syriac]. [29] Idem: [Syriac]. Hieron.: "Pro *statua*, id est ἀνδριάντι, quod solus interpretatus est Sym., ceteri *imaginem* transtulerunt." [30] Sic Comp., Ald., Codd. II (in marg.), III, XII, 22, 26, alii, Chrysost., Theodoret. [31] Prior lectio est in Codd. III, XII, 106, 130; posterior in Comp., Ald., Codd. 33, 34, aliis. [32] Syro-hex. [Syriac]. (Syriacum [Syriac], *pulvis paleae, gluma*, praeter hunc locum legitur apud Nostrum Mich. iv. 12 in fragmento Symmachi, quod Graece non exstat; necnon Jesai. xvii. 13, ὡς χνοῦν ([Syriac]) ἀχύρου, ubi inutilem emendationem [Syriac] edidit Middeld. In loco Sap. Salom. v. 15, ὡς πάχνη (Syro-hex. [Syriac], ἀράχνη, cum Codd. 23, 106) ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή, pro πάχνη, quod Syris est [Syriac], versio Pesch. habet [Syriac], secundum conjecturam Kreyssigii ab uno libro comprobatam, ἄχνη. Hesych.: ἄχνη, τὸ ἄχυρον· ὡς δ' ἄνεμος ἄχνας φορέει (Hom. Il. Ε΄. 499). [33] Sic Cod. 87, et sine aster. Codd. 62, 147, Theodoret. [34] Cod. 87, Syro-hex., qui posterior in marg. sine nom. affert: καὶ ἐπλήρωσε ([Syriac]). [35] Syro-hex. [Syriac]. [36] Sic Cod. 87, Syro-hex. [37] Sic

41. וְאֶצְבְּעָתָא. *Et digitos ejus.* Θ. καὶ τοὺς δακτύλους. Ο΄. ※ καὶ τοὺς δακτύλους ◄.[38]

וּמִן־נִצְבְּתָא דִּי־פַרְזְלָא לֶהֱוֵא־בַהּ. *Et de duritie ferri erit in eo.* Θ. καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ. Ο΄. (ἔσται·) ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ.[39] Ἀ. Σ. καὶ ἐκ τοῦ φυτοῦ τοῦ σιδήρου . . .[40]

42. מִן־קְצָת. *Pars.* Θ. μέρος τι. Ο΄. μέρος [δέ] τι.[41]

43. בִּזְרַע. *Cum semine.* Θ. ἐν σπέρματι. Ο΄. εἰς γένεσιν.[42]

45. וְהַדֶּקֶת. *Et comminuit.* Θ. καὶ ἐλέπτυνε. Ο΄. καὶ συνηλοίησε.[43]

46. נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי. *Cecidit super faciem suam.* Θ. ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον. Ο΄. πεσὼν [ἐπὶ πρόσωπον] χαμαί.[44]

וּמִנְחָה וְנִיחֹחִין אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ. *Et fertum et suffimenta jussit libare ei.* Θ. καὶ μαναὰ καὶ εὐωδίας εἶπε σπεῖσαι αὐτῷ. Ο΄. καὶ ἐπέταξε θυσίας καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αὐτῷ. Ἀ. καὶ δῶρα εὐωδίας . . . Σ. καὶ δῶρα καὶ θρησκείας συντελέσαι αὐτῷ.[45]

47. וּמָרֵא מַלְכִין. *Et dominus regum.* Θ. καὶ κύριος τῶν βασιλέων. Ο΄. καὶ κύριος τῶν βασιλέων.[46]

48. וְרַב־סִגְנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל. *Et principem praefectorum super omnes sapientes* (magos) *Babylonis.* Θ. καὶ ἄρχοντα σατραπῶν ἐπὶ πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος. Ο΄. καὶ ἀπέδειξεν αὐτὸν ἄρχοντα καὶ ἡγούμενον πάντων τῶν σοφιστῶν Βαβυλωνίας. Σ. ὕπαρχον τῶν στρατηγῶν τῶν ἐπὶ τῶν σοφῶν Βαβυλῶνος.[47]

Cap. II. 8. Ο΄. ÷ καθάπερ οὖν προστέταχα, οὕτως ἔσται ◄. 9. ÷ καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητε ◄. ÷ ὃ τὴν νύκτα ἑώρακα ◄. 11. ÷ καὶ ἐπίδοξος ◄. 18. ÷ καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι ◄. 38. ÷ καὶ τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης ◄. 48. ÷ Ναβουχοδονόσορ ◄.[48]

CAP. III.

1. דּוּרָא. *Dura.* Θ. Δεειρᾶ. Ο΄. τοῦ περιβόλου.[1] Σ. Δυραῦ.[2]

2. וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי מְדִינָתָא. *Et praefectos* (provinciarum), *judices primarios, thesaurarios, legis peritos, jurisconsultos, et omnes magistratus provinciarum.* Θ. καὶ τοὺς τοπάρχας, ἡγουμένους, καὶ τυράννους, καὶ τοὺς ἐπ᾿ ἐξουσιῶν, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν χωρῶν. Ο΄. τοπάρχας, καὶ ὑπάτους, διοικητὰς, καὶ τοὺς ἐπ᾿ ἐξουσιῶν κατὰ χώραν, καὶ πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην. Σ. καὶ τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἐπὶ τῆς

Cod. 87, absente cuneolo. Syrus pingit: ※ καὶ ὁ σίδηρος ◄. [38] Cod. 87. Syro-hex. ◄ ܘܨܒܥܬܗ ※. [39] Syro-hex. Haec, ἀπὸ—ἔσται desunt in Cod. 87 propter homoeoteleuton. [40] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܡܢ ܢܨܒܐ ܕܦܪܙܠܐ ◄. [41] Cod. 87. Particulam damnat Syro-hex. [42] Syro-hex. in marg. sine nom.: ἐν σπέρματι. [43] Sic Cod. 87. Syro-hex. ܐܫܬܦܝ ܘܐܕܩ, appicto Graeco CYNΗΛΟΛΗCЄN (sic). Forma poetica ἀλοιάω non alias legitur in LXX. [44] Cod. 87. "Syr. Mediol. om. χαμαί."—*Holmes.* Immo Syrus tantum affert: ܟܕ ܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ, h. e. πεσὼν χαμαί. [45] Syro-hex. ܐ. ܘܩܘܪܒܢܐ ܕܒܣܝܡܘܬܐ ◄ ܣ. ܘܩܘܪܒܢܐ ܘܦܘܠܚܢܐ ܠܡܫܡܠܝܘ ܠܗ ◄. Ad ܦܘܠܚܢܐ, monente Bugato, pertinere videtur nota marginalis ΘΡΗCΚΙΑC (sic), quam scriba ad ܐܪ̈ܙܐ, μυστήρια (v. 47) per incuriam appinxit. Vox Graeca (quae tam Nostro quam interpreti Philox. ܕܚܠܬܐ (cf. Hex. ad Jerem. iii. 19), semel (Sym. ad Ezech. xx. 6) ܫܘܒܚܐ ܕܚܠܬܐ sonat) commutatur cum ܦܘܠܚܢܐ Coloss. ii. 18 in Pesch. [46] Ad κύριος Syro-hex. in marg. ◄ ܘܡܪܘܬܐ. Ad Theodotionem Comp., Codd. III, 26, 33, alii: καὶ κύριος τῶν κυρίων, καὶ βασιλεὺς τῶν β. [47] Syro-hex. ܣ. ܗܘܦܪܟܐ ܕܐܣܛܪܛܝܓܐ ܕܥܠ ܚܟܝܡܐ ܕܒܒܠ ◄. [48] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. III. [1] Cod. 87. Syro-hex. ܕܣܝܓܐ (cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xi. 8), et in marg. ΠЄΡΙΔΟΛΟΝ (sic). Hieron.: "Pro *Dura* Theodotio *Deira*, Sym. *Durau*, LXX περίβολον transtulerunt, quod nos *vivarium*, vel *conclusum locum* dicere possumus." (Paulo ante pro edito, τὸ ὕ. αὐτῆς πηχῶν ἕξ, legendum e Codd. 87, 88, et Syro-hex. τὸ ὕ. αὐτῆς πηχῶν ἑξήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς πηχῶν ἕξ, monente Bugato p. 134.) [2] Hieron., apud quem olim edebatur *Duraum* (Cod. Sangerm. *Duraū*), ubi lineolam accentum indicare probabiliter conjecit Montef.

γνώσεως, τοὺς γαβδαρηνοὺς, τοὺς θαβδαρηνοὺς, τοὺς θαβθαίους, καὶ πάντας τοὺς ἐξουσιάζοντας (s. *πάσας τὰς ἐξουσίας*) *τῶν πόλεων*.[3]

2\. דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא. *Quam erexit N. rex.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ἣς ἔστησε* N. *ὁ βασιλεύς*.[4] Ο΄. *ἣν ἔστησε* N. *ὁ βασιλεύς*.

3\. בֵּאדַיִן—מַלְכָּא. Θ. *καὶ συνήχθησαν—ὁ βασιλεύς*. Ο΄. ※ *τότε συνήχθησαν ὕπατοι, στρατηγοὶ, τοπάρχαι, ἡγούμενοι, τύραννοι, μεγάλοι ἐπ' ἐξουσιῶν, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν χωρῶν, τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνος ἣς ἔστησε* N. *ὁ βασιλεύς* ↓.[5]

וְקָאמִין לָקֳבֵל צַלְמָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר. *Et stantes* erant *ante statuam, quam erexit N.* Θ. *καὶ εἱστήκεισαν ἐνώπιον τῆς εἰκόνος*. Alia exempl. add. *ἣς ἔστησε* N.[6] Ο΄. ÷ *οἱ προγεγραμμένοι* ↓· *καὶ ἔστησαν κατέναντι τῆς εἰκόνος* ※ *ἣς ἔστησε* N. ↓.[7]

5\. סוּמְפֹּנְיָה. *Symphonia* (instrumentum musicum). Θ. Vacat. Alia exempl. *καὶ συμφωνίας*.[8] Ο΄. *συμφωνίας*.

6\. בַּהּ־שַׁעֲתָא. *Illico.* Ο΄. ※ *αὐτῇ τῇ ὥρᾳ* ↓.[9]

7\. כָּל־קֳבֵל דְּנָה. *Propterea.* Θ. Vacat. Ο΄. *κατέναντι τούτου*.[10]

9\. עֲנוֹ וְאָמְרִין לִנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא. *Orsi sunt et dixerunt Nabuchodonosor regi.* Θ. *τῷ βασιλεῖ*. Alia exempl. *καὶ ἀποκριθέντες εἶπον τῷ βασιλεῖ* N.;[11] alia, *καὶ ὑπολαβόντες εἶπον* N. *τῷ βασιλεῖ*.[12] Ο΄. *καὶ ὑπολαβόντες εἶπον* ※ N. *τῷ βασιλεῖ* ↓.[13]

11\. לְגוֹא־אַתּוּן. *In medium fornacis.* Θ. Ο΄. *εἰς τὴν κάμινον*. Ἀ. *εἰς μέσον τῆς καμίνου*.[14]

12\. עַל־עֲבִידַת מְדִינַת. *Super negotia provinciae.* Θ. *ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας*. Ο΄. *ἐπὶ τῆς χώρας*. Ἀ. *ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς χώρας*. Σ. *ἐπὶ τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως*.[15]

לָא־שָׂמוּ עֲלָךְ מַלְכָּא טְעֵם. *Non habuerunt tui, rex, rationem.* Θ. *οὐχ ὑπήκουσαν, βασιλεῦ, τῷ δόγματί σου*. Ο΄. *οὐκ ἐφοβήθησάν σου τὴν ἐντολήν*. Ἀ. *οὐκ ἔθεντο ἐπὶ σὲ, βασιλεῦ, γνώμην*.[16]

14\. וּלְצַלְמָא. *Et statuam.* Θ. Ο΄. *καὶ τῇ εἰκόνι*. Σ. *οὐδὲ τῷ ἀνδριάντι*.[17]

15\. Ο΄. ※ *σύριγγός τε—καὶ συμφωνίας* ↓.[18]

21\. בְּסַרְבָּלֵיהוֹן. *In femoralibus.* Θ. *σὺν τοῖς σαραβάροις αὐτῶν*. Ο΄. *ἔχοντες τὰ ὑποδήματα αὐτῶν*. Ἀ. (*ἐν*) *τοῖς σαραβάροις* (*αὐτῶν*). Σ. *ἐν ταῖς ἀναξυρίσιν αὐτῶν*.[19]

---

[3] Syro-hex. [illegible] Ad [illegible] scholium est philologicum: [illegible] Scilicet forma [illegible] referenda est ad [illegible], *hariolus*, qui etiam Graecis est *γνώστης* (e.g. 4 Reg. xxi. 6). Eodem pertinet Symmachi effatum Jesai. xlvii. 10, *ἡ γνῶσίς σου αὐτὴ ἐξηπάτησέ σε*, ubi *γνῶσις*, ut h. l., in malam partem de *artibus magicis* intelligenda. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii. [5] Cod. 87, Syro-hex. Verba *τοῦ ἐλθεῖν*, quae leguntur in Hebraeo et Cod. 87, etiam apud Theod. juxta Codd. 22, 23, 34, alios, non agnoscit Syro-hex. [6] Sic Comp., Codd. III, 33, 34, alii. [7] Sic Syro-hex. Cod. 87 affert: ÷ *καὶ ἔστησαν οἱ προσγεγραμμένοι* (sine metobelo) *κατέναντι κ.τ.ἑ.* [8] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, alii. [9] Cod. 87 (sine metobelo), Syro-hex. Est versio Theodotionis. Similiter v. 7: Ο΄. ※ *σύριγγός τε—καὶ ψαλτηρίου* ↓; et in fine: ※ *ὁ βασιλεύς* ↓. [10] Cod. 87, Syro-hex. (qui in marg. notat: "*κατέναντι τούτου*, h.e. coram Nabuchodonosor"). Haec, *κατ. τούτου*, in textum Theodotionis inferunt Codd. 22, 34, alii. Cf. ad Cap. iv. 15. [11] Sic Codd. 22, 34, alii. [12] Sic Comp., Codd. III (cum *ὑποβαλόντες*), 23, 35, alii. [13] Cod. 87, Syro-hex. Iidem ad v. 10 pingunt: ※ *σύριγγός τε καὶ σαμβύκης, κιθάρας* (Θ. *καὶ κιθάρας, σαμβύκης*, ut in Hebraeo) *καὶ* (*καὶ* om. Cod. 87) *ψαλτηρίου* ↓. [14] Syro-hex. [illegible] [15] Idem: [illegible] (Ad [illegible] cf. Tobit i. 21 in versione Syr. vulgari, quae est hexaplaris.) [16] Idem: [illegible] [17] Idem: [illegible] Cf. ad Cap. ii. 31. Hieron. ad v. 18: "Sive *statuam*, ut Symmachus, sive *imaginem auream*, ut ceteri transtulerunt." [18] Sic Cod. 87, Syro-hex. Versio est Theodotionis. Mox iidem pingunt: v. 17. ※ *τῆς καιομένης* ↓. 18. ※ *βασιλεῦ* ↓. 19. *ἐπὶ* ※ *Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ* ↓. 20. ※ *τὸν Σεδρὰχ, Μισὰχ* (Syro-hex. add. *καὶ*), *Ἀβδεναγὼ* ↓. (Ad v. 19 asteriscum non agnoscit Cod. 87.) [19] Hieron.: "Pro *braccis*, quas Sym. *ἀναξυρίδας* interpretatus est, Aq. et Theod. *saraballa* dixerunt, et non, ut corrupte legitur, *sarabara*. Lingua autem Chaldaeorum *saraballa*, *crura* hominum vocantur, et *tibiae*; et *ὁμωνύμως*

21. נוּרָא יָקִדְתָּא. *Ignis ardentis.* Θ. τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης. Ο΄. τοῦ πυρὸς ※ τὴν καιομένην ◄.[20]

22. כָּל־קֳבֵל דְּנָה מִן־דִּי מִלַּת מַלְכָּא מַחְצְפָה. *Propterea quandoquidem mandatum regis durum erat.* Θ. ἐπεὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ὑπερίσχυεν. Ο΄. ἐπειδὴ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ἤπειγε. Σ. διὰ τὸ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἀπαράκλητον εἶναι.[21]

גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי הַסִּקוּ לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ קַטִּל הִמּוֹן שְׁבִיבָא דִּי נוּרָא. *Viros illos, qui ascendere fecerunt Sadrach, Mesach, et Abednego, occidit eos flamma ignis.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους τοὺς ἐμβαλόντας (s. βαλόντας) Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ, ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἡ φλὸξ τοῦ πυρός.[22] Ο΄. τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας τοὺς συμποδίσαντας τοὺς περὶ τὸν Ἀζαρίαν, ἐξελθοῦσα ἡ φλὸξ ἐκ τῆς καμίνου ἐνεπύρισε καὶ ἀπέκτεινεν· αὐτοὶ δὲ συνετηρήθησαν.

23. וְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתֵּהוֹן שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ נְפַלוּ לְגוֹא־אַתּוּן־נוּרָא יָקִדְתָּא מְכַפְּתִין. *Et viri illi tres, Sadrach, Mesach, et Abednego, ceciderunt in medium fornacis ignis ardentis ligati.* Θ. καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ, ἔπεσον εἰς μέσον τῆς καμίνου τῆς καιομένης πεπεδημένοι. Ο΄. Vacat. ['Α. καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οἱ τρεῖς, Σεδρὰχ, Μισὰχ, Ἀβδεναγὼ, ἔπεσον εἰς μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένοι.][23]

Gr. vv. (24–90). Hebraea non exstant.

(24). Ο΄. οὕτως οὖν προσηύξαντο.[24]

(26). Θ. καὶ αἰνετὸς, καὶ δεδοξασμένον. Ο΄. καὶ αἰνετὸς, καὶ δεδοξασμένον.[25]

(27). Θ. ἀλήθεια. Ο΄. ἀλήθεια.[26]

(28). Θ. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν σου.[27]

(33). Θ. τοῖς δούλοις σου, καὶ τοῖς σεβομένοις σε. Ο΄. τῶν δούλων σου, καὶ τῶν σεβομένων σε.[28]

---

etiam *braccae* eorum quibus crura teguntur et tibiae, quasi *crurales* et *tibiales* appellatae sunt." Pro vulgari scriptura σαράβαρα stant testes ad unum omnes tam Graeci quam Latini, quos advocavit Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 970. Solus Comp. ad v. 27 σαράβαλα legit. Nobil. affert: Scholion. Τινὲς σαραβάρα (sic) εἰρήκασι, τὰ μὲν παρὰ τῶν πολλῶν λεγόμενα μώκια [" Fortasse legendum βρακία."—*Drus.* Etym. M. p. 98, 3: ἀναξυρίδας μέντοι, ἅπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ βρακία φασὶν], παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἀναξυρίδες προσαγορευόμενα. Praeterea Syro-hex. affert: ܣ. ܒܡܣܢܐ ܕܪ̈ܓܠܝܗܘܢ ܀; unde conjecerit aliquis, interpretem in Graeco reperisse: Σ. ἐν τοῖς ὑποδήμασιν αὐτῶν. Sed magis verisimile est, eum ἀναξυρίδας de *caligis altioribus* cepisse, quae aeque ac femoralia, etymologia a grammaticis probata, ἀνασύρονται. Hesych.: Ἀναξυρίδες· φημινάλια, βρακία βαρβαρικά. ἔνδυμα ποδῶν, ὑποδήματα βαθέα, ἢ βασιλικά. Cf. Perizon. ad Aeliani Var. Hist. XII, 32. [20] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ※ τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην, absente cuneolo. [21] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܡܠܬܗ ܕܡܠܟܐ ܠܐ ܡܬܒܝܐܢܝܬܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܀ Bugatus vertit: *eo quod verbum regis* inobservatum *erat;* nullo sensu. Frequens est apud Nostrum forma ܐܬܒܝܐܘ, rarius ܐܬܬܒܝܐܘ, pro Graeco παρεκλήθη; e.g. Jud. ii. 18; Aq. ad Jerem. iv. 28. xviii. 8. xx. 16. xxvi. 3; etiam ܡܬܒܝܐܢܐ Sym. ad Jon. iv. 2, ubi Cod. 86 παρακαλούμενος habet. Conjicio igitur in nostro loco Symmachum scripsisse, διὰ τὸ τὸ ῥῆμα τοῦ β. ἀπαράκλητον (*indeprecabile*) εἶναι, sensu rariori, sed legitimo, quem cum magis vulgari, *inconsolabile,* Syrus miscuisse videtur. [22] Sic Codd. III, 22, 23 (sub aster.), alii, qui in paucis minutissimis inter se differunt. (In versione τῶν Ο΄ particulam μὲν non agnoscit Syro-hex.) [23] Montef., qui ad vv. 23, 24 notat: " Lectio Aquilae prodit ex Epist. Origenis ad Africanum [Opp. T. I, p. 13]." Verba Origenis sunt: Συνῆπτο δὲ ἐν τοῖς Ἑβραϊκοῖς τὸ, καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι—πεπεδημένοι· τό τε (vel potius, τὸ, τότε, quae est emendatio probabilis Doctoris Nolte in Origen. Opp. T. I, p. 51 juxta ed. J. P. Migne; sed tunc in priore clausula legendum τῷ pro τὸ) ὁ βασιλεὺς —τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ· οὕτω γὰρ Ἀκύλας δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει ἐκδέδωκεν εἰπών. Unde prave colligitur, priora καὶ οἱ ἄνδρες κ. τ. ἑ., aeque ac posteriora, ad Aquilam interpretem pertinere, cum revera sint Theodotionis versio paululum mutata. Cf. Holmes. in Var. Lect. Breviloquentia autem, εἰς μέσον τοῦ πυρὸς, e v. 24 fluxisse videtur. [24] Syro-hex. In Cod. 87 προσηύξατο exaratum. [25] Syro-hex. ܘܡܫܒܚܐ. ܘܡܫܬܒܚܐ܆ Cod. 87: καὶ αἰνετὸν καὶ δ., ut apud Theod. Ald., Codd. III, 34, 35, 36, alii. [26] Syro-hex. ܫܪܐ. Cod. 87, et Syro-hex. in marg.: ἀληθιναί, ut apud Theod. Codd. XII, 36, 48, alii. [27] Cod. 87, Syro-hex. Falso affirmat Hahnius, in cod. desiderari praepositionem. [28] Cod. 87. Syro-hex. ܕܥܒܕܝܟ ܘܕܕܚܠܝܟ. ܥܒܕܝܟ ܘܕܚܠܝܟ.

(35). Θ. καὶ διὰ Ἰσαάκ. Ο΄. καὶ διὰ Ἰσαάκ.[29]

Θ. τὸν ἅγιόν σου. Ο΄. τὸν λαόν σου.[30]

(36). Θ. πληθῦναι τὸ σπέρμα αὐτῶν, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. Ο΄. ※ Θ. πολὺ ◄ πληθῦναι τὸ σπέρμα αὐτῶν, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ ※ Θ. τῷ πλήθει ◄.[31]

(39). Θ. καὶ πνεύματι ταπεινώσεως. Ο΄. καὶ πνεύματι τεταπεινωμένῳ.[32]

(40). Θ. καὶ ἐκτελέσαι. Ο΄. καὶ ἐξιλάσαι.[33]

(41). Θ. ἐν ὅλῃ καρδίᾳ. Ο΄. ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ※ Θ. ἡμῶν ◄.[34]

(42). Θ. ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν. Ο΄. ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν ※ Θ. ἔλεος ◄.[35]

(46). Θ. καὶ οὐ διέλιπον οἱ ἐμβάλλοντες (alia exempl. ἐμβαλόντες[36]) αὐτοὺς ὑπηρέται τοῦ βασιλέως καίοντες τὴν κάμινον. Ο΄. καὶ ἡνίκα ἐνεβάλοσαν τοὺς τρεῖς εἰσάπαξ εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἡ κάμινος ἦν διάπυρος κατὰ τὴν θερμασίαν αὐτῆς ἑπταπλασίως· καὶ ὅτε αὐτοὺς ἐνεβάλοσαν, οἱ μὲν ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ἦσαν ὑπεράνω αὐτῶν, οἱ δὲ ὑπέκαιον ὑποκάτωθεν αὐτῶν.[37]

(51). Θ. τότε οἱ τρεῖς. Ο΄. ἀναλαβόντες δὲ οἱ τρεῖς.[38]

(52). Θ. Ο΄. ὑπερυψούμενος.[39]

(54). Θ. ἐπὶ θρόνου (alia exempl. add. δόξης[40]). Ο΄. ἐπὶ θρόνου ※ Θ. δόξης ◄.[41]

Θ. καὶ ὑπερυμνητός. Ο΄. καὶ ὑμνητός.[42]

(55). Θ. εὐλογημένος. Ο΄. εὐλογητός.[43]

Θ. ὁ ἐπιβλέπων. Ο΄. ὁ βλέπων.[44]

Θ. ὑπερυψούμενος. Ο΄. δεδοξασμένος.[45]

(56). Θ. ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ. Ο΄. ἐν τῷ στερεώματι ※ τοῦ οὐρανοῦ ◄.[46]

(58). Θ. ἄγγελοι κυρίου. Ο΄. ἄγγελοι.[47]

(60). Θ. καὶ πάντα. Ο΄. ※ Θ. καὶ ◄ πάντα.[48]

(62). Ο΄. ※ εὐλογεῖτε, ἥλιος καὶ σελήνη, τὸν κύριον· ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας ◄.[49]

(67). Θ. ψῦχος καὶ καῦμα. Ο΄. ῥῖγος καὶ ψῦχος.[50]

(69). Θ. Vacat. Alia exempl. πάγοι καὶ ψῦχος.[51] Ο΄. πάγοι καὶ ψῦχος.[52]

(70). Θ. Ο΄. πάχναι καὶ χιόνες.[53]

(76). Θ. ἐν τῇ γῇ. Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς.[54]

ܠܥܒܕܝܟ, h. e. τοῖς δούλοις σου, κ.τ.ἑ., nisi forte sensum expresserit interpres. [29] Cod. 87. Syro-hex. in textu: καὶ Ἰσαάκ; in marg. autem: διά. [30] Syro-hex. Cod. 87, et Syro-hex. in marg.: τὸν ἅγιόν σου. [31] Syro-hex. "Ita habet et Cod. Chis., sed utrobique deest asteriscus, qui in codice nostro, addita litera Θ., ostendit haec vocabula non esse LXX interpretum, sed ex Theodotione suppleri. At enim, dicet fortasse quisquam, in vulgata Theodotionis versione non inveniuntur. Fateor: sed hoc argumento non est, ea non fuisse in exemplari Theodotionaeo Origeniano. Quin immo in eo fuisse docet codex noster Syro-tetraplaris."—*Bugat.* Apud Theod. πολὺ ante πληθῦναι inferunt Codd. 62, 147. Cf. Exod. xxxii. 13 in LXX. [32] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܬ. ܕܡܘܟܟܘܬܐ ◆. [33] Iidem. Syro-hex. in marg. ܬ. ܘܠܫܡܠܝܘ ◆. [34] Syro-hex., et sine ※ Θ. Cod. 87. Apud Theod. pronomen est in Codd. 62, 147. [35] Cod. 87 (cum ἔλεος ◄, sed absente ※ Θ.), Syro-hex. [36] Sic Codd. XII, 26, Syro-hex. [37] Cod. 87, Syro-hex. (cum ἐνέβαλλον (ܪܡܝܢ ܗܘܘ) pro priore ἐνεβάλοσαν, et ἐμβαλόντες pro ἐμβάλλοντες). Theodotionis lectionem LXXvirali praemittit Cod. 87, invito Syro-hex., qui eam in marg. tantum anonymam affert.

[38] Cod. 87. Syro-hex., qui in marg. affert: ܬ. ܗܝܕܝܢ ◆. [39] Cod. 87. Syro-hex.: ὑψούμενος (ܡܬܪܘܡܡ, non ܡܬܥܠܝ ܡܬܪܘܡܡ). [40] Sic Comp., Ald., Codd. 26, 33, 48, alii. [41] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [42] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. habet: ܬ. ܘܡܥܠܝ ܡܫܒܚ ܐܝܬܘܗܝ ◆. [43] Iidem. Syro-hex. in marg. ܬ. ܡܒܪܟ ܐܝܬܘܗܝ ◆. [44] Iidem. Syro-hex. in marg. ܬ. ܗܘ ܕܚܐܪ ◆. [45] Iidem. Syro-hex. in marg. ܬ. ܡܥܠܝ ܡܬܪܘܡܡ ܐܝܬܘܗܝ ◆. [46] Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. [47] Syro-hex. Cod. 87: ἄγγελοι κυρίου. [48] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Apud Theod. copulam reprobant Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii. [49] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Versio est Theodotionis. [50] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. pingit: ܬ. ܩܘܪܐ ܘܫܘܒܐ ◆. [51] Sic Codd. 23, 49, 51, alii. [52] Cod. 87. Syro-hex.: πάγος (ܓܠܝܕܐ) καὶ ψ. [53] Cod. 87. Syro-hex.: πάχνη (ܦܟܢܐ, appicto Graeco ΠΑΧΝΗ) καὶ χ. "Cum Syro conveniunt Psalt. Sorb. et MS. Vat. apud Sabbatier ad h. l., itemque Psalterium Ecclesiae Ambrosianae longe antiquissimum, aliudque pervetustum reginae Succiae apud Thomasium l. c."—*Bugat.* [54] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܬ. ܒܐܪܥܐ ◆.

(77). Θ. αἱ πηγαί. Ο΄. ※ Θ. ὄμβροι καὶ ◂ αἱ πηγαί.[55]

(80). Θ. πάντα τὰ πετεινά. Ο΄. τὰ πετεινά.[56]

(81). Θ. πάντα τὰ θηρία καὶ τὰ κτήνη. Ο΄. τετράποδα καὶ θηρία τῆς γῆς.[57]

(83). Θ. Ο΄. εὐλογεῖτε, Ἰσραήλ.[58]

(84). Θ. Ο΄. ἱερεῖς.[59]

(88). Θ. καὶ ἐκ μέσου πυρός. Ο΄. καὶ ἐκ τοῦ πυρός.[60]

(90). Θ. τὸν κύριον τὸν θεὸν τῶν θεῶν. Ο΄. ※ τὸν κύριον ◂ τὸν θεὸν τῶν θεῶν.[61]

Θ. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα. Alia exempl. ὅτι εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.[62] Ο΄. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα.

24 (91). אֱדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא תְּוַהּ וְקָם בְּהִתְבְּהָלָה עָנֵה וְאָמַר לְהַדָּבְרוֹהִי. *Tunc N. rex obstupuit, et surrexit celeriter*, et *orsus est et dixit amicis suis*. Θ. καὶ Ν. ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν, καὶ ἐθαύμασε, καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ. Ο΄. τότε Ν. ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασε, καὶ ἀνέστη σπεύσας, καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ.[63] Ἀ. τότε ὁ βασιλεὺς ὁ Ν. ἐθαύμασε, καὶ ἀνέστη ἐν σπουδῇ, καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ.[64] Aliter: Θ. τοῖς ὁδηγοῖς.[65]

25 (92). מַהְלְכִין. Θ. καὶ περιπατοῦντας. Ο΄. καὶ περιπατοῦντας.[66]

וְרֵוֵהּ דִּי רְבִיעָאָ דָּמֵה לְבַר־אֱלָהִין. *Et aspectus quarti similis est filio deorum*. Θ. καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία υἱῷ θεοῦ. Ο΄. καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα ἀγγέλου θεοῦ.[67] Ἀ. . . υἱοῦ θεοῦ.[68] Σ. ἡ δὲ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα υἱῶν θεῶν.[69]

26 (93). Ο΄. ἐξ ὀνόματος αὐτῶν.[70]

27 (94). וְסַרְבָּלֵיהוֹן. *Et femoralia eorum*. Θ. Ο΄. καὶ τὰ σαράβαρα αὐτῶν. Σ. Θ. *neque calceamenta eorum*.[71]

28 (95). אֱלָהֲהוֹן. Θ. ὁ θεός. Ο΄. κύριος ὁ θεός.[72]

דִּי הִתְרְחִצוּ עֲלוֹהִי וּמִלַּת מַלְכָּא שַׁנִּיו. *Qui confisi sunt in eo, et mandatum regis mutaverunt*. Θ. ὅτι ἐπεποίθεισαν ἐπ᾿ αὐτῷ, καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἠλλοίωσαν. Ο΄. τοὺς ἐλπίσαντας ἐπ᾿ αὐτόν· τὴν γὰρ προσταγὴν τοῦ βασιλέως ἠθέτησαν.[73] Σ. ὅτι πεποιθότες ἐπ᾿ αὐτὸν τὸ ῥῆμα τὸ βασιλικὸν ἠθέτησαν.[74]

גֶּשְׁמֵיהוֹן (גֶּשְׁמְהוֹן ק׳). Θ. τὰ σώματα αὐτῶν. Ο΄. τὸ σῶμα αὐτῶν.[75]

---

[55] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [56] Syro-hex., qui in marg. habet: Θ. πάντα. Cod. 87 legit ut Theod. [57] Syro-hex., qui in marg. affert: ܬ. ܟܠܗܘܢ ܚ̈ܝܘܬܐ ܗܠܝܢ ܘܒ̈ܥܝܪܐ. Theodotionis versionem alteri praemittit Cod. 87. [58] Cod. 87. Syro-hex.: εὐλόγει (ܒܪܟܝ), Ἰσρ. [59] Syro-hex. Idem in marg. sine nom.: δοῦλοι κυρίου, quod in textum post ἱερεῖς infert Cod. 87. [60] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: καὶ ἐκ μέσου. [61] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [62] Sic Comp., Codd. 23, 33, 34, alii. Syro-hex. ܬ. ܡܛܠ ܕܠܟܠܗܘܢ ܥ̈ܠܡܐ. [63] Cod. 87, Syro-hex. Iidem pergunt: ※ οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς —βασιλεῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς ◂; quae Theodotionis sunt. [64] Origen., ut supra ad v. 23. [65] Syro-hex. ܬ. ܡܕܒܪ̈ܢܐ. Legendum videtur ܡܕ̈ܒܪܢܐ, s. ܠܡܕ̈ܒܪܢܐ, sine nom. interpretis, ut scholium sit philologicum ad τοῖς φίλοις, quale ad οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως (v. 27) idem affert: ܒ̈ܢܝ ܠܘܝܬܐ, h. e. *filii comitatus* (cf. Luc. ii. 44. Act. Apost. xix. 29 in utraque versione), fortasse cum respectu ad etymon; nam דְּבַר Chaldaeis et Syris est *duxit, ducendi causa sibi assumpsit*. [66] Syro-hex. Copulam reprobat Cod. 87. [67] Cod. 87, Syro-hex. (qui ad ἀγγέλου in marg. υἱοῦ habet). Montef. ex Hieron. affert tantum: Ο΄. ἀγγέλῳ θεοῦ. [68] Nobil. affert: Schol. Οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, υἱοῦ θεῶν, εἰρήκασιν· Ἀκύλας δὲ, υἱοῦ θεοῦ· ἡ δὲ τῶν Ο΄ ἑρμηνεία, ἀγγέλου θεοῦ, λέγει. Eadem habet Anon. apud Mai. S. V. N. C., T. I, P. II, p. 189. Paulo aliter Euseb. in Eclog. Prophet. p. 148: ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν, ὁμοίωμα υἱοῦ θεοῦ, περιέχει, καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ὁμοίως ἐκδεδώκασιν ἑρμηνευταί. [69] Hieron.: "Speciem autem quarti, quem similem dicit filio Dei, vel angelum debemus accipere, ut LXX transtulerunt, vel certe, ut plerique arbitrantur, Dominum Salvatorem. Sed nescio quomodo rex impius Dei Filium videre mereatur. Ergo juxta Sym., qui interpretatus est: *Species autem quarti similitudo filiorum*, non Dei, sed *deorum*, angeli sentiendi sunt." [70] Cod. 87. Syro-hex.: ἐξ ὀνομάτων αὐτῶν (ܒܫܡ̈ܗܝܗܘܢ). [71] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܘܠܐ ܡܣ̈ܐܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. Vid. ad v. 21. [72] Syro-hex. In Cod. 87 ὁ θεὸς abest. [73] Cod. 87, Syro-hex. Pro ἐλπίσαντας Parsons. e Cod. 88 exscripsit ἐλπίζοντας, invito Syro. [74] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܥܠܘܗܝ ܐܬܬܟܠܘ ܠܡܠܬܐ ܡܠܟܝܬܐ ܫܢܝܘ. [75] Syro-hex. Cod. 87: τὰ σώματα αὐτῶν.

30 (97). בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ וְגו'. *Tunc rex prosperavit* (promovit) *Sadrach* etc. Θ. τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνε τὸν Σ., Μ., Ἀ. Ο΄. οὕτως οὖν ὁ[76] βασιλεὺς τῷ Σ., Μ., Ἀ. ἐξουσίαν δούς. Σ. οὕτως ἐκ τούτου ὁ βασιλεὺς ἐν προαγωγῇ ἐποίησε (s. ἐποιήσατο) τὸν Σ., Μ., Ἀ.[77]

31–33 (98–100). נְבוּכַדְנֶצַּר—וְדָר. Ο΄. ※ Ναβουχοδονόσορ—καὶ γενεάν ◂.[78]

33 (100). עִם־דָּר וְדָר. *Cum generatione et generatione.* Θ. Ο΄. εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Ἀ. σὺν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Σ. ἐν πάσῃ γενεᾷ.[79]

Cap. III. 1. Ο΄. ÷ ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου ◂. ÷ διοικῶν—Αἰθιοπίας ◂. 2. ÷ βασιλεύων (sic)—ὅλης ◂. ÷ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ φυλὰς, καὶ γλώσσας ◂. 15. ÷ τῇ χρυσῇ ◂. 17. ÷ ἐν οὐρανοῖς εἷς κύριος ◂. (40). ÷ (⸓ Cod. 87) καὶ τελειῶσαι ὄπισθέν σου ◂. (51). ÷ καὶ ἐξύψουν ◂. (90, 91). ÷ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων. καὶ ἐγένετο—ζῶντας ◂. 28 (95). ÷ εἰς ἐμπυρισμόν ◂.[80]

Cap. IV.

1. אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר. Θ. ἐγὼ Ν. Ο΄. ÷ ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου τῆς βασιλείας ◂ Ν. εἶπεν.[1]

1. שְׁלֵה. *Tranquillus.* Θ. εὐθηνῶν. Ο΄. εἰρηνεύων. Σ. ἐν ἡσυχίᾳ.[2]

וְרַעְנַן בְּהֵיכְלִי. *Et virens in palatio meo.* Θ. καὶ εὐθαλῶν. Alia exempl. add. ἐν τῷ θρόνῳ μου, s. ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.[3] Ο΄. καὶ εὐθηνῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.

4. חַרְטֻמַּיָּא אָשְׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא. *Magi, incantatores, Chaldaei et astrologi.* Θ. οἱ ἐπαοιδοὶ, μάγοι, γαζαρηνοὶ, Χαλδαῖοι.[4] Ο΄. Vacat.

5. וְעַד אָחֳרֵין עַל קָדָמַי דָּנִיֵּאל. *Et usque ad postremum ingressus est coram me Daniel.* Θ. ἕως ἦλθε Δανιήλ. Alia exempl. ἕως οὗ ἕτερος εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου Δανιήλ.[5] Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. ἕτερος.[6]

6. רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין. *Spiritus deorum sanctorum.* Θ. πνεῦμα θεοῦ ἅγιον (alia exempl. ἁγίου[7]). Ο΄. Vacat.

7. וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי חָזֵה הֲוֵית. *Et* quod attinet ad *visiones capitis mei super cubili meo: videns eram.* Θ. ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐθεώρουν.

---

[76] Articulus accessit e Cod. 88, Syro-hex. [77] Syro-hex. ܣ. ܗܟܢܐ ܡܢ ܗܕܐ ܡܠܟܐ. ܒܡܫܘܚܬܐ ܥܒܕ ܠܣܕܪܟ ܘܠܡܝܫܟ ܘܠܥܒܕܢܓܘ. (A verbo ܐܫܬܘܫܛ, quod Graece vel per προάγεσθαι (Prov. vi. 8), vel per προκόπτειν (Sym. ad Psal. xliv. 5) effertur, derivatur nomen ܫܘܫܛܐ, quod tam προκοπή quam προαγωγή sonare posse videtur. Cf. Hex. ad Ezech. xvi. 13. xvii. 9. Sed προκοπή commutatur cum ܬܘܣܦܬܐ (Philipp. i. 12, 25. 1 Tim. iv. 15 in Philox.); et Graeca vox προαγωγή de *provectione ad honores* peculiariter dicitur. Ipsissimam locutionem nostram, ἐν προαγωγῇ ποιεῖσθαί τινα, ex Josepho excitavit H. Steph. in *Thes. L. G.*) [78] Syro-hex., qui interpungit: ὑμῖν πληθυνθείη. τὰ σημεῖα . . . ὁ ὕψιστος, ἤρεσεν . . καὶ ἰσχυρά. ἡ βασιλεία . . . Versio est Theodotionis. Eadem habet sub aster. Cod. 87, sed praemisso titulo, ※ ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς, et interposita inter ὡς μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ et ἡ βασ. αὐτοῦ clausula: ÷ ὡς μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ ἡ βασ. αὐτοῦ ◂. [79] Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܕܪܐ ܘܕܪܐ. ܣ. ܒܟܠ ܕܪ. [80] Cod. 87, Syro-hex. In v. 2 pro eo quod edebatur βασιλέως, in autographo Chisiano a Bugato inspecto est βασιλεύων, quod et Syrus in suo habuit, vertens: ܡܢ ܕܡܡܠܟ ܗܘܐ.

Cap. IV. [1] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. ἐγώ. [2] Syro-hex. ܣ. ܒܫܠܝܐ. [3] Prior lectio est in Codd. 35, 230, 233; posterior in Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, aliis. Duplicem versionem, καὶ εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρ. μου, καὶ πίων ἐν τῷ λαῷ μου, exhibent Codd. 22, 36, alii, Chrysost., Theodoret. Hieron.: "*Et florens in palatio meo*, sive *in throno*, ut interpretatus est Theodotio." [4] Nobil. affert: Scholion. Ἐπαοιδοὺς ἐκάλουν τοὺς ἐξαιρέτως περὶ τὰς ἐπαοιδὰς καὶ ἐπικλήσεις τῶν δαιμόνων σχολάζοντας. Μάγους δὲ, τοὺς τοῦ πυρὸς μέχρι καὶ νῦν θεραπευτὰς παρ' αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἁγνισμοὺς ἐπιτελοῦντας, καὶ περὶ τὴν τῶν ἄστρων κατασκοπὴν, ὡς δοκοῦσιν, ἐπιστημόνως ἔχοντας. Γαζαρηνοὺς δὲ, τοὺς τὰς θυσίας λειτουργοῦντας· θύτας γὰρ ἀντὶ γαζαρηνῶν Θεοδοτίων [immo Symmachus; cf. ad Cap. ii. 27] ἐξέδωκεν. Χαλδαίους δὲ, τοὺς ἐν τῇ Χαλδαϊκῇ χώρᾳ, ἀφ' ἧς Ἀβραὰμ ὥρμητο· μέρος δὲ αὕτη τῶν Ἀσσυρίων· ἀστεροσκοπίᾳ καὶ οἰωνοσκοπίᾳ προσέχοντας. [5] Sic Codd. 22, 23, 34, alii, Chrysost., Theodoret. [6] Hieron. (cui obversabatur falsa lectio ἑταῖρος): "Exceptis LXX translatoribus, qui haec omnia [vv. 3–6] nescio qua ratione praeterierunt, tres reliqui *collegam* interpretati sunt." [7] Sic Codd. 62, 147. Hieron.: "Elain cadisin, quod *Deos sanctos*, et non *Deum sanctum* significat, ut Theod.

Alia exempl. praemitt. *καὶ αἱ* (s. *τὰς*) *ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου.*[8] Ο΄. ※ Θ. *ἐπὶ τῆς κοίτης μου* ◂ *ἐκάθευδον.*[9]

7. וְרוּמֵהּ שַׂגִּיא. *Et altitudo ejus magna* erat. Θ. *καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολύ.* Ο΄. *καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ μεγάλη.*[10]

8. לְסוֹף. *Ad finem.* Θ. *εἰς τὸ πέρας.* Alia exempl. *εἰς τὰ πέρατα.*[11] Ο΄. *ἕως τῶν νεφελῶν.*

10. עִיר. *Vigil.* Θ. *εἴρ.* Ο΄. *ἄγγελος.* Οἱ λοιποί· *ἐγρήγορος.*[12]

12. יִצְטַבַּע. *Rigabitur.* Θ. *κοιτασθήσεται.* Alia exempl. *αὐλισθήσεται.*[13]

14. Ο΄. *καὶ ὅσα ἂν θέλῃ ποιεῖν, ποιεῖ ἐν αὐτοῖς.*[14]

15. כָּל־קֳבֵל דִּי. *Propterea quod.* Θ. *ὅτι.* Alia exempl. *κατέναντι ὅτι.*[15]

Ο΄. *καὶ τὸν χόρτον τῆς γῆς μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς ἤσθιε.*[16]

Ο΄. *σφόδρα ἐθαύμασα ἐπὶ πᾶσι τούτοις.*[17]

16. עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפִשְׁרֵא אַל־יְבַהֲלָךְ. *Respondit rex, et dixit: Beltsazar, somnium et interpretatio ne conturbet te.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν· Βαλτάσαρ, τὸ ἐνύπνιον καὶ ἡ σύγκρισις μὴ κατασπευσάτω σε.*[18]

20. Ο΄. *ἥκει ἐπὶ σέ.*[19]

22. לָךְ מְצַבְּעִין. *Te rigabunt.* Θ. *αὐλισθήσῃ.* Alia exempl. *τὸ σῶμά σου βαφήσεται.*[20]

24. אַרְכָא לִשְׁלֵוְתָךְ. *Prorogatio tranquillitati tuae.* Θ. *μακρόθυμος τοῖς παραπτώμασί σου ὁ θεός.* Alia exempl. *μακροθυμία τοῖς παραπτώμασί σου.*[21]

Ο΄. *καὶ μὴ καταφθείρῃ σε.*[22]

25. כֹּלָּא מְטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא. *Omne hoc accidit N. regi.* Θ. *ταῦτα πάντα ἔφθασεν ἐπὶ N. τὸν βασιλέα.* Ο΄. *τούτους τοὺς λόγους ἀγάπησον· ἀκριβὴς γάρ μου ὁ λόγος, καὶ πλήρης ὁ χρόνος σου. καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν λόγων N. ὡς ἤκουσε τὴν κρίσιν τοῦ ὁράματος, τοὺς λόγους ἐν τῇ καρδίᾳ συνετήρησε.*[23]

28. עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם מַלְכָּא. *Cum adhuc sermo esset in ore regis.* Θ. *ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος.* Ο΄. *καὶ ἐπὶ συντελείας τοῦ λόγου αὐτοῦ.*[24]

29. Ο΄. *ἐπὶ ἔτη ἑπτά.*[25]

Ο΄. *καὶ τὸν οἶκον τῆς τρυφῆς σου καὶ τὴν βασιλείαν σου ἕτερος ἕξει.*[26]

---

interpretatus est." [8] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22 (cum *τὰς*), 23, 33, 36 (ut 22), alii. [9] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [10] Cod. 87. Syro-hex. sine copula affert: ܬܪܣܬܐ ܕܝܠܗ ܪܒܬܐ, appicto in marg. ΘΡΑCIC. Ex Bugati sententia, ܬܪܣܬܐ sonare potest *fractura*, a ܬܪܐ, *fregit*; *θράσις* vero, teste Hesychio, si sanus est locus, idem est ac *θραῦσις*. Sed ܬܪܣܬܐ Nostro constanter est *κόμη* (e.g. Job. xvi. 12. xxxviii. 32. Ezech. xxiv. 23); et ΘΡΑCIC non est nisi prava scriptura vocis ΟΡΑCIC; quam quum non intelligeret, ex contextu, ubi de arbore longe lateque frondescente agitur, divinando vertisse videtur Syrus. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, alii. Montef. affert: Οἱ λοιποί· *εἰς τὰ πέρατα.* [12] Schol. apud Nobil.: Ἀντὶ τοῦ *εἴρ* οἱ Ο΄ *ἄγγελον ἡρμήνευσαν· οἱ δὲ λοιποὶ, ἐγρήγορον.* Hieron.: "Pro *vigili* Theodotio ipsum Chaldaicum verbum posuit HIR, quod per tres literas AIN, IOD, et RES scribitur. Significat autem angelos, quod semper vigilent, et ad Dei imperium sint parati." [13] Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii, Chrysost., Theodoret. Cf. ad v. 22. (Circa hanc partem narrationis LXX non vertunt, sed insulse *παραφράζουσι.* Vid. ad v. 25.) [14] Cod. 87. In Syro-hex. *ποιεῖν* abest. [15] Sic Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii. Cf. ad Cap. iii. 7. [16] Syro-hex. In Cod. 87 haec, *μετὰ τῶν θ. τῆς γῆς*, casu excidisse videntur. [17] Syro-hex. In Cod. 87 *πᾶσι* non legitur. [18] "In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, aliis] haec sequuntur: *καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς κ. τ. ἑ.*"—*Nobil.* [19] Syro-hex. ܐܬܐ ܥܠܝܟ. Cod. 87: *ἥξει ἐπὶ σέ.* [20] Sic Codd. 22, 36, alii, Theodoret. [21] Sic Codd. 22, 34, alii, Chrysost., Theodoret. [22] Cod. 87. "Syrus: ܘܠܐ ܬܚܒܠܟ, *et non disperdas*, pro quo legendum videtur ܬܬܚܒܠ, ita ut, abjecto *σε*, scribendum sit *καταφθείρῃ, disperdaris.*"—*Hahn.* Quicquid de Syro fiat, Graeca non sollicitanda esse arbitror. [23] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܬ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܛܝ ܥܠ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܀ [24] Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. *ἔτι—ὄντος.* Minus bene Codd. 87, 88: Ο΄. *ἔτι—ὄντος,* (*καὶ* infert Cod. 88) *ἐπὶ συντελείας τοῦ λ. αὐτοῦ.* [25] Cod. 87. Syro-hex.: *ἔτη ἑπτά.* [26] Cod. 87 (cum *τῆς βασιλείας*), Syro-hex.

34. Ο΄. ἀφαιρῶν βασιλείας βασιλέων.[27]

Cap. IV. 9, 8. Ο΄. πᾶσι τοῖς ζώοις· ÷ καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ μεγάλη—ἡ σελήνη ἦν· ἐν αὐτῷ ᾤκουν καὶ ἐφώτιζον πᾶσαν τὴν γῆν ◂.[28] 33. ἀποκατεστάθη ἡ βασιλεία ÷ μου ἐμοί, καὶ ἡ δόξα μου ἀπεδόθη μοι ◂.[29]

CAP. V.

1. Ο΄. καὶ ἀπὸ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἐκάλεσεν ἄνδρας δισχιλίους.[1]

וְלָקֳבֵל אַלְפָּא חַמְרָא שָׁתֵה. *Et coram his mille vinum potabat.* Θ. καὶ κατέναντι τῶν χιλίων ὁ οἶνος. καὶ πίνων. Οἱ λοιποί· *Bibebat vinum coram cunctis principibus quos vocaverat.*[2]

2. Ο΄. καὶ οἰνοχοῆσαι ἐν αὐτοῖς.[3]

5. לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא. *E regione candelabri.* Θ. κατέναντι τῆς λαμπάδος. Ο΄. κατέναντι τοῦ φωτός. Ἀ. κατέναντι τῆς λαμπάδος.[4]

6. אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוֹהִי. *Tunc regem* quod attinet, *color ejus.* Θ. τότε τοῦ βασιλέως ἡ μορφή. Ο΄. καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ.[5]

דָּא לְדָא. Θ. Vacat. ※ τοῦτο τούτῳ ◂.[6]

7. וְתַלְתִּי בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלַט. *Et tertius in regno dominabitur.* Θ. καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξει.[7] Ο΄. καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐξουσία τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας.

9. Ο΄. περὶ τοῦ σημείου.[8]

10. לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי. *Propter verba regis et magnatum ejus.* Θ. Vacat. ※ κατέναντι τῶν λόγων τοῦ βασιλέως καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ◂.[9]

11. רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין. Θ. πνεῦμα θεοῦ. Ο΄. πνεῦμα ἅγιον. Σ. πνεῦμα θεῶν ἁγίων. Οἱ λοιποί· πνεῦμα θεοῦ..[10]

12. אֲחִידָן. *Aenigmata.* Θ. κρατούμενα. Alia exempl. κρυπτόμενα.[11]

16. וְקִטְרִין לְמִשְׁרֵא. *Et nodos solvere.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ λύειν συνδέσμους;[12] alia, καὶ δεσμοὺς τοῦ λύειν.[13]

23. שַׁבַּחְתְּ. *Praedicasti.* Θ. ᾔνεσας. Ο΄. ᾐνέσατε.[14]

30. בֵּהּ בְּלֵילְיָא קְטִיל בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא כַשְׂדָּיָא. *In ea ipsa nocte occisus est Beltsazar rex Chaldaeorum.* Θ. ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνῃρέθη Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ὁ Χαλδαῖος. Ο΄. καὶ τὸ σύγκριμα ἐπῆλθε Βαλτάσαρ τῷ βασιλεῖ.[15]

31. וְדָרְיָוֶשׁ. *Et Darius.* Θ. καὶ Δαρεῖος. Ο΄. καὶ Ἀρταξέρξης.[16]

---

[27] Syro-hex. In Cod. 87 scriptum βασιλείαν. [28] Cod. 87, qui pingit: ÷ ⤙ καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ μεγάλη, ἡ ⤙ κορύφη κ.τ.ἑ. Syro-hex. metobelum ponit post ἦν, omissis ceteris. [29] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. V. [1] Syro-hex. In Cod. 87 haec, καὶ ἀπὸ τῶν μ. αὐτοῦ, lapsu omnium facillimo exciderunt. (In summario vv. 1–5, Βαλτάσαρ—ἕσταται, quod versioni τῶν Ο΄ tam in Cod. 87 quam in Syro-hex. praemittitur, pro ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ Tischendorfius edidit ἐν τῷ πότῳ αὐτοῦ ex emendatione Segaarii, invito Syro nostro. De hac confusione cf. Jacobs. ad Ach. Tat. p. 720.) [2] Hieron.: "*Unusquisque autem* principum vocatorum *juxta suam bibebat aetatem:* sive ut ceteri interpretes transtulerunt: *Bibebat* ipse rex *vinum coram cunctis principibus, quos vocaverat;*" non verba ceterorum, sed sensum tantum afferens. [3] Codd. 87, 88. Copulam non agnoscit Syro-hex. [4] Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 1147: "In Talmud. Hierosol. [Joma fol. 41, 1] scribitur vocem נֶבְרַשְׁתָּא Dan. v. 5 ab Aquila transferri לְמִפָּרָם, vel λαμπάδος. Sic est in LXX [immo in Theod.]." Minus probabiliter Lightfoot. in *Hor. Hebr. et Talmud. ad Act. Apost.* p. 280 Aquilae tribuit, *contra lampadas.* Cf. Anger *De Onkelo* etc. p. 22. [5] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܠ. ܗܘܝܘ ܕܕܡܘܬܗ ܕܦܬܟܪܐ ♦. [6] Sic Cod. 87, et sine aster. Codd. 22, 51, 62, alii, et Theodoret. [7] Hieron.: "Vel *tertius* post me, vel unus ex tribus principibus, quos alibi *tristatas* legimus." [8] Syro-hex. ܡܛܠܬܗ ܕܐܬܐ. Soloece Codd. 87, 88: περὶ τούτου σημείου. [9] Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22 (sine αὐτοῦ), 34, 36, alii, et Theodoret. [10] Hieron.: "Praeter Symmachum, qui Chaldaicam veritatem secutus est, ceteri *spiritum Dei* interpretati sunt." Cf. ad Cap. iv. 6. [11] Sic Comp., Cod. 42. Codd. 62, 147: μυστήρια; Codd. 49, 90: ἐνύπνια; quae merae sunt enarrationes. [12] Sic Codd. 22, 34, alii, Chrysost. [13] Sic Codd. 23, 62, 147. Fortasse est Aquilae. [14] Cod. 87. Syro-hex.: ᾐνεῖτε (ܡܫܒܚܝܢ ܗܘܝܬܘܢ). [15] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: ἐν ταύτῃ (sic apud Theod. Codd. 22, 51, alii) τῇ νυκτὶ—ὁ Χαλδαῖος. [16] Cod. 87,

CAP. VI.

2. סָרְכִין תְּלָתָה. *Summos praefectos tres.* Θ. τακτικοὺς τρεῖς. Ο΄. ἄνδρας τρεῖς, ἡγουμένους αὐτῶν. Ἀ. συνεκτικούς.. Σ. ἄρχοντας..[1]

3. מִתְנַצַּח עַל־סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא כָּל־קֳבֵל דִּי. *Superans praefectos summos et satrapas, propterea quod.* Θ. ὑπὲρ αὐτούς, ὅτι. Alia exempl. ὑπερνικῶν ὑπὲρ τοὺς τακτικοὺς καὶ τοὺς σατράπας κατέναντι, ὅτι.[2]

עֲשִׁית לַהֲקָמוּתֵהּ. *Cogitabat constituere eum.* Θ. κατέστησεν αὐτόν. Alia exempl. προσεδόκα τοῦ καταστῆσαι αὐτόν.[3] Ο΄. ἐβουλεύσατο καταστῆσαι τὸν Δανιήλ.

4. מִצַּד מַלְכוּתָא. *Ex latere* (parte) *regni.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἐκ τῆς βασιλείας; alia, ἐκ πλαγίων βασιλείας.[4]

וּשְׁחִיתָה (in priore loco). *Et delictum.* Θ. Ἀ. καὶ ἀμπλάκημα.[5]

וּשְׁחִיתָה לָא הִשְׁתְּכַחַת עֲלוֹהִי. *Et delictum non inventum est in eo.* Θ. Vacat. ※ καὶ πᾶν ἀμπλάκημα οὐχ εὑρέθη κατ' αὐτοῦ ◄.[6]

5. לָהֵן הַשְׁכַּחְנָא עֲלוֹהִי. *Nisi invenerimus contra eum.* Θ. εἰ μὴ (alia exempl. add. εὑρήσωμεν ἐπ' αὐτόν[7]).

8. כְּעַן מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם כְּתָבָא דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא. *Nunc, rex, sancias interdictum, et subscribas scriptum, ut non immutetur, secundum legem Medorum et Persarum, quae non abrogabitur.* Θ. νῦν οὖν, βασιλεῦ, στῆσον τὸν ὁρισμὸν, καὶ ἔκθες γραφὴν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα Περσῶν καὶ Μήδων. Ο΄. καὶ ἠξίωσαν τὸν βασιλέα, ἵνα στήσῃ τὸν ὁρισμὸν, καὶ μὴ ἀλλοιώσῃ αὐτὸν, διότι ᾔδεισαν ὅτι Δανιὴλ προσεύχεται καὶ δεῖται τρὶς τῆς ἡμέρας, ἵνα ἡττηθῇ διὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ῥιφῇ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.[8]

8, 9. דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה. *Quae non abrogabitur. Quapropter.* Θ. Vacat. Alia exempl. ὅπως ἂν μὴ παραλλαγῇ κατέναντι τούτου.[9] Alia: ὅπως οὐχ ὑπερβήσεται...[10]

10. מִן־קַדְמַת דְּנָה. Θ. ἔμπροσθεν (alia exempl. add. αὐτοῦ[11]).

12. עַל־אֱסָר. *De interdicto.* Θ. Vacat. Alia exempl. ὑπὲρ τοῦ ὁρισμοῦ.[12]

13. וְעַל־אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתָּ. *Nec interdicti quod subscripsisti* (rationem habet). Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ περὶ τοῦ ὁρισμοῦ οὗ ἔταξας.[13]

Syro-hex., qui posterior in marg. affert: ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. Hieron.: "Pro *Dario* LXX *Artaxercen* interpretati sunt."

CAP. VI. [1] Hieron.: "Pro *principibus*, quod Sym. transtulit, Theod. τακτικοὺς, Aq. συνεκτικοὺς interpretatus est. Cumque quaererem, qui essent isti *principes*, τακτικοὶ, vel συνεκτικοὶ, in LXX editione legi manifestius, qui dixerunt [v. 4]: *et duos viros quos constituit cum eo, et satrapas centum viginti.*" [2] Sic Codd. 22 (eraso in fine κατέναντι τοῦ βασιλέως), 34 (cum κατ. τοῦ β.), 36, alii. Lectio Aquilam sapit, si pro τακτικοὺς, συνεκτικοὺς legas cum Codd. 23 (ubi συνεκτοὺς), 62, 147, in quibus tamen ὑπερνικῶν abesse videtur. [3] Sic Codd. 23, 62, 147. Fortasse est Aquilae. Montef. post Drusium soloece edidit: Ἄλλος· προσεδοκᾶτο καταστῆσαι αὐτόν. [4] Prior lectio est in Codd. 22, 34, aliis; posterior, quae fortasse est Aquilae, in Codd. 23, 62, 147. Theodoret.: ἐκ τῆς β., ἢ ὥς τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει, ἐκ πλαγίων τῆς β. [5] Hieron.: "Pro *suspicione* Theod. et Aq. ἀμβλάκημα [sic Codd. II (a 1ma manu), III, alii] interpretati sunt, quae Chaldaice dicitur ESSAITHA. Cumque ab Hebraeo quaererem quid significaret, respondit vim verbi sonare δέλεαρ, quam nos *illecebram*, sive σφάλμα, hoc est, *errorem*, dicere possumus." [6] Sic Cod. 23, et sine aster. Cod. 147. [7] Sic Codd. 62, 147. Iidem in v. 6 exhibent: Οἱ σατράπαι οὗτοι ... καὶ οὕτως εἶπον, congruenter Hebraeo. [8] Syro-hex. ܘܐܦܣܘ ܠܡܠܟܐ. ܕܢܩܝܡܘܢܝܗܝ ܠܬܘܚܡܐ ܘܠܐ ܢܫܚܠܦܘܢܝܗܝ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ. ܕܕܢܝܐܝܠ ܡܨܠܐ ܘܒܥܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ. ܐܝܟ ܕܢܙܕܟܐ ܒܝܕ ܡܠܟܐ. ܘܢܬܪܡܐ ܠܓܘܒܐ ܕܐܪ̈ܝܘܬܐ. In Cod. 87 haec interciderunt, scribae errore. (Ad ἡττηθῇ cf. v. 5, ubi ἵνα ἡττήσωσι (ܢܙܟܘܢܝ). Pro διὰ τοῦ β. fortasse rescribendum ἐν χερσὶ τοῦ β., certe non, cum Hahnio, ἐνώπιον τοῦ β.) [9] Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Pro παραλλαγῇ Chrysost. solus habet παραγραφῇ. [10] Sic Codd. 23, 62, 147. [11] Sic Codd. 62, 147. [12] Iidem. [13] Sic Chrysost., et sine copula Codd. 22, 23 (cum ὑπὲρ et ἐνέταξας), 34 (cum ἐνέταξας), 35, 36, alii.

14. וְעַד מֵעָלֵי שִׁמְשָׁא. *Et usque ad ingressum* (occasum) *solis.* Θ. καὶ ἕως ἑσπέρας. Alia exempl. καὶ ἕως πρὸς δυσμὰς (s. δυσμαῖς) ἡλίου.[14] Ο′. ἕως δυσμῶν ἡλίου.

15. בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא וְאָמְרִין. *Tunc viri illi cum strepitu concurrerunt ad regem, et dixerunt.* Θ. τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι (alia exempl. add. παρετηρήσαντο ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ[15]) λέγουσιν.

16. עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר. Θ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς. Alia exempl. ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν.[16]

18. וּבָת טְוָת. *Et pernoctavit jejunando.* Θ. καὶ ἐκοιμήθη ἄδειπνος. Ο′. καὶ ηὐλίσθη νήστης.[17]

Θ. καὶ ἔκλεισεν (alia exempl. ἀπέκλεισεν) τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δανιήλ.[18]

20. לְדָנִיֵּאל. Θ. Vacat. ※ τῷ Δανιὴλ ◄.[19]

עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל. Θ. Vacat. ※ καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε τῷ Δανιὴλ ◄.[20]

21. מַלִּל. *Locutus est.* Θ. εἶπε. Ο′. ἐπήκουσε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπε.[21]

28. Ο′. προσετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ.[22]

Cap. VI. 3. Ο′. καὶ εὐοδούμενος ÷ ἐν ταῖς πραγματείαις τοῦ βασιλέως ◄.[23] 17. ÷ ἢ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνασπάσῃ ἐκ τοῦ λάκκου ◄. 28. ÷ καὶ Δανιὴλ κατεστάθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Δαρείου ◄.[24]

CAP. VII.

1. רֵאשׁ מִלִּין אֲמַר. *Summam rerum dixit.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἀρχὴν λόγων αὐτοῦ; alia, ἀρχὴ λόγων εἶπεν; alia, ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν.[1] Ο′. εἰς κεφάλαια λόγων.

2. בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָא. *In visione mea noctu.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ ὁράσει (s. ἐν ὁράσει, s. ἐν ὁράμασί, s. ἐν ὁράματί) μου τῆς νυκτός.[2] Ο′. καθ' ὕπνους νυκτός.

5. בֵּין שִׁנַּהּ. *Inter dentes ejus.* Θ. ἀναμέσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς. Ο′. ※ ἐν μέσῳ ὀδόντων αὐτῆς ◄.[3]

6. וְשָׁלְטָן יְהִיב לַהּ. *Et dominatio data est ei.* Θ. καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ. Ο′. καὶ γλῶσσα ἐδόθη αὐτῇ.[4]

7. בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא. *In visionibus noctis.* Θ. Vacat. Alia exempl. ※ ἐν ὁράματι τῆς νυκτός ◄.[5] Ο′. ἐν ὁράματι τῆς νυκτός.

רַבְרְבָן. *Praegrandes.* Θ. Vacat. Alia exempl. μεγάλοι.[6] Ο′. μεγάλους.

8. מִשְׂתַּכַּל הֲוֵית בְּקַרְנַיָּא. *Considerabam cornua.* Θ. προσενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ. Ο′. καὶ βουλαὶ πολλαὶ ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ.[7]

אֶתְעֲקַרוּ מִן־קֳדָמַיהּ. *Evulsa sunt a coram eo.* Θ. ἐξερριζώθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Ο′. ἐξηράνθησαν δι' αὐτοῦ.[8]

---

[14] Sic Codd. 22 (cum τοῦ ἡλίου), 51 (cum δυσμαῖς), 87, alii, et Chrysost. (In textu τῶν Ο′ pro ἔστησε in Syro-hex. est ἔστησαν.) [15] Sic Codd. 22 (cum παρέστησαν), 36, 48, 51, 62 (cum παρετήρησαν), 147 (idem), alii, et Chrysost. Cf. vv. 6, 11 in Chald. et Theod. [16] Sic Codd. 62, 147. [17] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: καὶ ηὐλίσθη ἄδειπνος (ܘܒܬ ܕܠܐ ܡܣܥܕܢܐ). [18] Schol. apud Nobil.: Ἐν τισιν ἀντιγράφοις [Comp., Codd. 22, 48, aliis, et Theodoret.] οὐ φέρονται οἱ στίχοι οὗτοι. Recte: quandoquidem ad versionem LXXviralem pertinent, quae sonat: τότε ὁ θεὸς τοῦ Δανιὴλ, πρόνοιαν ποιούμενος αὐτοῦ, ἀπέκλεισε τὰ στόματα κ.τ.ἑ. [19] Sic Cod. 23, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 33, 34, alii. [20] Sic Cod. 23. Codd. 62, 147: ἀπεκρίθη κ.τ.ἑ. [21] Edebatur e Cod. 87 ἐπήχουσε, quae vox nulla est. Syro-hex. ܥܢܐ (= ἐπήκουσε Psal. iii. 5. cxvii. 5).

[22] Syro-hex. in marg.: πρὸς τοὺς πατέρας. Est scholium, ut videtur. [23] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ⸭ καὶ εὐοδούμενος κ.τ.ἑ., absente metobelo. [24] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. VII. [1] Prior lectio est in Ald., Codd. 33, 36, aliis; altera in Codd. 23, 62, 147; posterior in Codd. 34, 48, aliis, Chrysost., Theodoret. Montef. affert: Ἄλλος· καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν, quod merum est Complutensium commentum. [2] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii. [3] Sic Cod. 87, Syro-hex. [4] Syro-hex. ܘܫܘܠܛܢܐ ܐܬܝܗܒ ܠܗ̇. In Cod. 87 deest. [5] Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, 33, 49, alii. In aliis legitur καὶ μεγάλοι. [7] Cod. 87. Pro πολλαὶ in Syro-hex. est μεγάλαι. [8] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ἐξερριζώθη ἀπὸ πρ. αὐτῆς (ܐܬܥܩܪ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܗ̇).

8. רַבְרְבָן. *Praegrandia.* Ο΄. μεγάλα, ÷ καὶ ἐποίει πόλεμον πρὸς τοὺς ἁγίους ⁘.[9]

9. עַתִּיק יוֹמִין. *Antiquus dierum.* Θ. Ο΄. παλαιὸς ἡμερῶν. Ἄλλοι· ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας.[10]

9, 10. גַּלְגִּלּוֹהִי נוּר דָּלִק: נְהַר דִּי־נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן־קֳדָמוֹהִי. *Rotae ejus* erant *ignis ardens: fluvius ignis* erat *fluens et exiens a coram illo.* Θ. οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον· ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν (alia exempl. add. ἐκπορευόμενος[11]) ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Ο΄. ※ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ καιόμενον· ποταμὸς πυρὸς ἕλκων ⁘, καὶ ἐξεπορεύετο κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ποταμὸς πυρός.[12]

11. חָזֵה הֲוֵית (in posteriore loco). *Videbam.* Θ. Vacat. Alia exempl. θεωρῶν ἤμην.[13] Ο΄. ※ θεωρῶν ἤμην ⁘.[14]

13. וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי. *Et ante eum adduxerunt eum.* Θ. καὶ προσηνέχθη αὐτῷ. Alia exempl. καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη.[15] Ο΄. καὶ οἱ παρεστηκότες παρῆσαν αὐτῷ.[16]

14. וִיקָר וּמַלְכוּ. *Et honor, et regnum.* Θ. καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ βασιλεία. Ο΄. ※ καὶ τιμὴ βασιλικὴ ⁘.[17]

15. יְבַהֲלֻנַּנִי. *Conturbabant me.* Θ. ἐτάρασσόν (s. συνετάρασσόν) με. Ο΄. ※ ἐτάρασσόν με ⁘.[18]

17. רַבְרְבָתָא. *Praegrandia.* Θ. Vacat. Alia exempl. τὰ μεγάλα.[19] Ο΄. τὰ μεγάλα.

18. עַד־עָלְמָא וְעַד עָלַם עָלְמַיָּא. Θ. ἕως αἰῶνος (alia exempl. add. καὶ ἕως αἰῶνος[20]) τῶν αἰώνων. Ο΄. ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων.[21]

20. וּנְפַלוּ מִן־קֳדָמַיהּ תְּלָת וְקַרְנָא דִכֵּן. *Et ceciderunt a coram eo tria; et cornu hoc.* Θ. καὶ ἐκτινάξαντος τῶν πρώτων. Alia exempl. καὶ ἐκτινάξαντος τῶν προτέρων τρία, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο.[22] Ο΄. καὶ ἐξέπεσαν δι' αὐτοῦ τρία, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο.

23. מִן־כָּל־מַלְכְוָתָא. *Ab omnibus regnis.* Θ. (ὑπερέξει) πάσας τὰς βασιλείας. Ο΄. παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν.[23]

וְתֵאכֻל כָּל־אַרְעָא. *Et vorabit omnem terram.* Θ. καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν. Ο΄. ※ καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν ⁘.[24]

24. מִנַּהּ מַלְכוּתָה. *Ex eo regno.* Θ. Vacat. Ο΄. ἐκ τῆς βασιλείας.[25]

25. וּמִלִּין לְצַד עִלָּיָא יְמַלִּל. *Et verba adversus Altissimum loquetur.* Θ. καὶ λόγους πρὸς τὸν ὕψιστον λαλήσει. Ο΄. καὶ ῥήματα εἰς τὸν ὕψιστον λαλήσει. Σ. *Et sermones quasi Deus loquitur.*[26]

יְבַלֵּא. *Atteret.* Θ. παλαιώσει. Alia exempl. ταπεινώσει; alia, πλανήσει.[27] Ο΄. κατατρίψει.[28]

---

[9] Syro-hex. In versione Theodotionis eadem sine obelo habent Ald., Codd. 22, 33, 36, alii, et Theodoret. [10] Theodoret.: Διὰ μὲν τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν διδάσκεται (Δανιὴλ) τὸ αἰώνιον· οὕτω γὰρ καί τινες τῶν ἑρμηνευτῶν νενοηκότες, ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν, ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας, τεθείκασιν. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐκπορ. εἷλκεν), 22, 23, 36, alii. [12] Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. Pro καιόμενον Cod. 88 κατακαιόμενον legit. [13] Sic Codd. 23, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret. [14] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [15] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii. [16] Cod. 87 (cum lineola — (⌒ Cod. 88) ante αὐτῷ), Syro-hex., qui ad παρῆσαν (ܗܘܘ ܩܝܡܝܢ) in marg. affert: ܩܪܝܒܝܢ ܗܘܘ. [17] Cod. 87, Syro-hex. [18] Syro-hex. Cod. 87: ※ ἐτάρασσόν με οἱ διαλόγισμοί μου (sic). [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, 34, alii. [20] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. [21] Syro-hex. In Cod. 87 haec, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, interciderunt. (Mox pro κατεσθίοντος et καταπατοῦντος, ut edidit De Magistris, in Cod. 88 et Syro-hex. deterior est lectio, κατεσθίοντες et καταπατοῦντες.) [22] Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret., et (sine καὶ posteriore) Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii. Pro τῶν πρώτων, τῶν προτέρων τρία habent Codd. XII, 26, 89. [23] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: παρὰ πάσας τὰς βασιλείας. [24] Cod. 87, Syro-hex. [25] Syro-hex. In Cod. 87 praepositio male abest. [26] Hieron. [27] "In quibusdam libris [Codd. 22, 34, aliis] est ταπεινώσει; in aliis [Comp., Ald., Codd. 33, 36, aliis] πλανήσει [cf. Hex. ad Psal. xxxi. 3], et scholion in marg.: τουτέστι, σκυλμὸν αὐτοῖς ποιήσει. Justinus habet καταστρέψει [fort. κατατρίψει]."—*Nobil.* [28] Cod. 87, Syro-hex. Cf. Hex. ad Job. xiv. 12. Psal. xxxi. 3.

25. וְיִסְבַּר. *Et confidet.* Θ. καὶ ὑπονοήσει. Ο΄. καὶ προσδέξεται.[29]

26. דִינָא. *Judicium.* Θ. τὸ κριτήριον. Ο΄. ἡ κρίσις.[30]

27. לְעַם. Θ. Vacat. Alia exempl. τῷ λαῷ.[31] Ο΄. λαῷ.

כֹּל שָׁלְטָנַיָּא. Θ. πᾶσαι αἱ ἀρχαί. Ο΄. πᾶσαι ἐξουσίαι.[32]

28. עַד־כָּה סוֹפָא דִי־מִלְּתָא. *Huc usque finis sermonis.* Θ. ἕως ὧδε τὸ πέρας τοῦ λόγου. Ο΄. ἕως καταστροφῆς τοῦ λόγου.[33]

וְזִיוַי יִשְׁתַּנּוֹן עֲלַי. *Et color meus mutatus est super me.* Θ. καὶ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη (alia exempl. add. ἐπ' ἐμοί[34]). Ο΄. καὶ ἡ ἕξις μου διήνεγκεν ἐμοί.[35]

CAP. VIII.

2. וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַיְהִי בִּרְאֹתִי. *Et vidi in visione; et factum est in videndo me.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶδον ἐν τῇ ὁράσει, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με.[1] Ο΄. καὶ εἶδον ἐν τῷ ὁράματι τοῦ ἐνυπνίου μου.

בְּעֵילָם הַמְּדִינָה. *In Elam provincia.* Θ. ἐν χώρᾳ Αἰλάμ. Ο΄. ἐν Ἐλυμαΐδι χώρᾳ. Σ... πόλει.[2]

2. וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן. Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶδον ἐν ὁράματι.[3] Ο΄. ※ καὶ εἶδον ἐν ὁράματι ◄.[4]

עַל־אוּבַל אוּלָי. *Ad fluvium Ulai.* Θ. ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ. Ο΄. πρὸς τῇ πύλῃ Αἰλάμ. Ἀ. ἐπὶ τοῦ Οὐβὰλ Οὐλαί. Σ. ἐπὶ τοῦ ἕλους Οὐλαί.[5]

3. וְהַקְּרָנַיִם גְּבֹהוֹת. *Et duo cornua erant alta.* Θ. ὑψηλά. Alia exempl. καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά.[6] Ο΄. ※ καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά ◄.[7]

4. לֹא־יַעַמְדוּ לְפָנָיו. *Non consistebant coram eo.* Θ. οὐ στήσεται (s. στήσονται) ἐνώπιον αὐτοῦ. Ο΄. οὐκ ἔστησαν ὀπίσω αὐτοῦ.[8]

5. וְאֵין נוֹגֵעַ בָּאָרֶץ. *Et non tangebat terram.* Θ. καὶ οὐκ ἦν ἁπτόμενος τῆς γῆς. Ο΄. καὶ οὐχ ἥπτετο τῆς γῆς.[9]

קֶרֶן חָזוּת. *Cornu speciei* (conspicuum). Θ. κέρας. Alia exempl. add. θεωρητὸν, s. ἓν θεωρητόν.[10] Ο΄. κέρας ἓν ※ θεωρητόν ◄.[11]

7. אֶת־הָאַיִל. *Arietem.* Θ. τὸν κριόν. Ο΄. ※ τὸν κριόν ◄.[12] (Ἀ.) σὺν τὸν κριόν.[13]

8. הִגְדִּיל. *Fastuose egit.* Θ. ἐμεγαλύνθη. Ο΄. κατίσχυσε.[14]

---

[29] "Schol. προσδοκήσει, οὐ μέντοι ὁλοκλήρως δυνήσεται. Justinus προσδέξεται."—*Nobil.* Unde Montef. effecit: Ἄλλος· προσδοκήσει. Ἄλλος· προσδέξεται. (Statim Cod. 88: τοῦ ἀλλοιῶσαι, cum articulo.) [30] Syro-hex. in marg.: τὸ κριτήριον (ܒܝܬ ܕܝܢܐ). [31] Sic Codd. 62, 147. Statim in LXX pro (λαῷ ἁγίῳ) ὑψίστῳ legendum e Syro-hex. ὑψίστου. [32] Cod. 87, Syro-hex. Cod. XII in marg.: Ο΄. αἱ ἐξουσίαι. [33] Cod. 87 et Syro-hex. in marg. pingunt: ἕως ὧδε τὸ πέρας (ܫܘܠܡܗ) τοῦ λ. [34] Sic Comp., Ald., Codd. III, 33, 34, alii. [35] Cod. 87. Syro-hex. in textu: ܘܐܣܟܡܐ (ΕΞΙΣ) ܕܝܠܝ ܡܫܚܠܦ ܗܘܐ ܠܝ.; in marg. autem: καὶ ἡ μορφή μου (ܘܕܡܘܬܐ ܕܝܠܝ). Apud Justinum M. p. 200 perperam legitur: καὶ ἡ λέξις διήνεγκεν ἐμοί.

CAP. VIII. [1] Sic Codd. 22 (sine με), 23, 34, alii, Chrysost., Theodoret. [2] Hieron.: "*In Elam regione;* sive, ut Sym. interpretatus est, *civitate*, a qua etiam regio nomen accepit . . . pro qua LXX *Elimaidem regionem* interpretati sunt." [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 34, alii, Chrysost. [4] Cod. 87, Syro-hex. [5] Hieron.: "*Super portam Ulai*, pro quo Aq. transtulit, *super Ubal Ulai;* Theod., *super Ubal;* Sym., *super paludem Ulai;* LXX, *super portam Ulai.*" Theodoret.: Καὶ ἤμην ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ. Παρὰ τὴν πύλην, φησὶν, ἐδόκουν ἑστάναι· οὕτω γὰρ τοῦτό τινες τῶν ἑρμηνευτῶν τεθείκασιν. (Syro-hex. pro Αἰλὰμ, Οὐλὰμ (ܐܘܠܡ) habet.) [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 33, alii. [7] Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. [8] Cod. 87, Syro-hex. Idem in marg. ܠܐ ܢܩܘܡ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ, quae lectio est Theodotionis. [9] Syro-hex. ܘܠܐ ܡܬܩܪܒ ܗܘܐ ܠܐܪܥܐ. Clausula excidit in Cod. 87. [10] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 23, 33, aliis, Chrysost.; posterior in Codd. 22, 36, aliis, Theodoret. Vulg.: *cornu insigne*, unde κέρας ἐπίσημον fecerunt Complutenses. Statim pro edito ἀναμέσον τῶν ὀφθ. αὐτῶν Syro-hex. offert ἀν. τῶν ὀφθ. αὐτοῦ, quod, praeeunte Hahnio, recepit Tischendorfius. [11] Cod. 87, Syro-hex. [12] Iidem. [13] Sic in textu Theodotionaeo Codd. 62, 147, qui mox σὺν ἀμφότερα τὰ κέρατα habent. [14] Sic Cod. 87. Syro-hex.: κατίσχυε.

9. אֶל־הַנֶּגֶב וְאֶל־הַמִּזְרָח. *Ad austrum, et ad orientem.* Θ. πρὸς τὸν νότον. Alia exempl. add. καὶ πρὸς ἀνατολήν.[15] Ο΄. ἐπὶ μεσημβρίαν, καὶ ἐπ' ἀνατολάς.[16]

11. וְעַד שַׂר־הַצָּבָא הִגְדִּיל. *Et usque ad principem exercitus se extulit.* [Θ.] καὶ ἕως οὗ ὁ ἀρχιστράτηγος ῥύσηται τὴν αἰχμαλωσίαν. (Θ.) καὶ ἕως ἄρχοντος τῆς δυνάμεως ἡδρύνθη.[17] Ο΄. ἕως ὁ ἀρχιστράτηγος ῥύσεται τὴν αἰχμαλωσίαν.

12. בְּפָשַׁע. *Propter delictum.* Θ. ἁμαρτία. Ο΄. αἱ ἁμαρτίαι. Ἄλλος· παραπτώματι.[18]

13. אֶחָד קָדוֹשׁ. *Unus sanctus.* Θ. εἷς ἅγιος. Ο΄. ὁ ἕτερος ※ ἅγιος ◂.[19]

לַפַּלְמוֹנִי. *Alteri nescio cui.* Θ. Ο΄. Ἀ. τῷ φελμουνί. Σ. τινί ποτε.[20]

14. וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת. *Et trecenti.* Θ. καὶ τετρακόσιαι (alia exempl. τριακόσιαι[21]). Ο΄. τριακόσιαι.

16. וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַלָּז אֶת־הַמַּרְאֶה. *Clamavit autem, et dixit: O Gabriel, explica huic visionem.* Θ. καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπε· Γαβριὴλ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὅρασιν. Ο΄. καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπεν· Γαβριὴλ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὅρασιν· ÷ καὶ ἀναβοήσας εἶπεν ὁ ἄνθρωπος· ἐπὶ τὸ πρόσταγμα ἐκεῖνο ἡ ὅρασις ◂.[22]

22. וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה. *Quod autem eo fracto exstiterint.* Θ. καὶ τοῦ συντριβέντος οὗ ἔστησαν. Alia exempl. καὶ ὅτι συνετρίβη καὶ ἔστη.[23] Ο΄. καὶ τὰ συντριβέντα καὶ ἀναβάντα (ὀπίσω αὐτοῦ).[24]

23. כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים. *Ubi compleverint delinquentes* (scelerum suorum numerum). Θ. Ο΄. πληρουμένων τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἄλλος· ὡς ἂν σφραγίσονται τὰ παραπτώματα αὐτῶν.[25]

24. וְלֹא בְכֹחוֹ. *Sed non robore suo.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.[26] Ο΄. καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.

25. וְעַל שַׂר־שָׂרִים יַעֲמֹד. *Et contra principem principum consurget.* Θ. καὶ ἐπὶ ἀπωλείας πολλῶν στήσεται. Ο΄. καὶ ἐπὶ ἀπωλείας ἀνδρῶν στήσεται. Ἄλλος· ※ καὶ ἐπὶ ἄρχοντα ἀρχόντων στήσεται ◂.[27]

26. וּמַרְאֵה. Θ. καὶ ἡ ὅρασις. Ο΄. καὶ τὸ ὅραμα.[28]

כִּי לְיָמִים רַבִּים. Θ. ὅτι εἰς ἡμέρας πολλάς. Ο΄. ἔτι γὰρ εἰς ἡμέρας πολλάς.[29]

---

[15] Sic Comp., Codd. III, 33, 34, 35, alii, Chrysost. [16] Syro-hex. Cod. 87: ἐπὶ μεσ., ἐπὶ νότον, καὶ ἐπ' ἀν. [17] Theodotionis lectio edita est, καὶ ἕως οὗ—αἰχμαλωσίαν; cujus loco duplicem versionem, καὶ ἕως ἄρχοντος τῆς δ. ἡδρύνθη, ἕως ὁ ἀρχ. ῥύσηται τὴν αἰχμ., exhibent Codd. 22, 36, 48, alii, Theodoret. Posteriorem τῶν Ο΄ esse constat; prior, ut videtur, est genuina Theodotionis manus, quamque solam agnoscit Chrysost. (Mox in LXX pro εὐωδώθησαν Syrus εὐωδώθη vertit.) [18] In v. 11 juxta Theodotionem post ἐταράχθη Ald., Codd. III, XII, 23, 33, alii, et Chrysost. in Comment. ad loc. addunt καὶ ἐγενήθη; Theodoret. autem et Chrysost. alio loco (Opp. T. I, p. 639 C) cum Codd. 22, 34, 36, aliis, habent: ἐταράχθη παραπτώματι. καὶ ἐγενήθη κ. τ. ἑ. Lectio, καὶ ἐγενήθη, e textu LXXvirali irrepsisse videtur: vocem autem παραπτώματι (non, ut Montef., ἐν π.) ad Hebr. בְּפָשַׁע in v. 12 pertinere, et alius nescio cujus interpretis esse, probabiliter opinatur Drusius. [19] Cod. 87, Syro-hex. [20] Hieron.: "Pro *altero nescio quo*, quod Sym. interpretatus est τινί ποτε, quem et nos secuti sumus, Aq. et Theod. et LXX φελμονὶ (sic) ipsum verbum Hebraicum posuerunt." (Pro לפלמוני Aquilam vertisse לפנימי, (angelo) *interiori*, h. e. *praecipuae dignitatis*, traditur in Bereschith rabba fol. 24 c, teste Angero in libello *De Onkelo* etc. p. 23.) [21] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, 22, 26, alii. [22] Cod. 87, Syro-hex. Duae sunt, ut videtur, interpretationes, quarum prior Theodotioni redonanda est; altera est vera versio LXXviralis, in qua πρόσταγμα est error notissimus pro πρᾶγμα (לְהַלָּז). [23] Sic Codd. 22, 34, 36, alii. Syro-hex. in marg. affert: καὶ ὅτι συνετρίβη καὶ ἔστη ὀπίσω αὐτοῦ. [24] Cod. 88. Syro-hex. ܘܐܣܠܩܘ ܠܒܣܬܪܗ. Ante Tischendorfium τοῦ συντριβέντος pro τὰ συντριβέντα prave edebatur. [25] In versione Theodotionis post ἁμαρτιῶν αὐτῶν Cod. 87 infert: ὡς ἂν σφραγίσονται τὰ π. αὐτῶν. Interpres, quisquis fuerit, alia Hebraea, כְּחָתֹם פִּשְׁעֵיהֶם, expressit. Cf. ad Cap. ix. 24. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (sine καὶ), 22 (qui ἦν post οὐκ infert), 23, 33, alii. [27] Haec in textum Theodotionis post στήσεται infert Cod. 87, et sine aster. Ald., Codd. 22, 33, 34, alii, Theodoret. [28] Sic Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἀποδώσεται ÷ τὸ ὅραμα (sic ?). [29] Cod. 87, Syro-hex. In Cod. 88, quem secutus est Tischend., γὰρ male abest.

27. יָמִים. *Dies aliquot.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἡμέρας.[30] Ο΄. ἡμέρας πολλάς.

CAP. IX.

2. בִּשְׁנַת אַחַת לְמָלְכוֹ. *Anno primo cum rex ille factus esset.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἐν ἔτει ἑνὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.[1] Ο΄. τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

לְמַלֹּאות. *Ad complendum.* Θ. εἰς συμπλήρωσιν. Ο΄. ἐγείρεσθαι εἰς ἀναπλήρωσιν.[2]

3. וָאֵפֶר. *Et cinere.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ σποδῷ.[3] Ο΄. καὶ σποδῷ.

4. וָאֶתְוַדֶּה. Θ. καὶ ἐξωμολογησάμην. Ο΄. καὶ ἐξωμολογησάμην.[4]

אָנָּא. *Ah! quaeso.* Θ. Vacat. Alia exempl. ὦ δή.[5] Ο΄. ἰδού.

14. וַיִּשְׁקֹד יְהוָה עַל־הָרָעָה. *Et vigilavit Jova super mala.* Θ. καὶ ἐγρηγόρησε κύριος (alia exempl. add. ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν[6]). Ο΄. καὶ ἠγρύπνησε κύριος ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ κακά.

16. לְחֶרְפָּה. *In probrum* facti sunt. Θ. εἰς ὀνειδισμὸν ἐγένετο. Ο΄. εἰς ὀνειδισμόν.[7]

17. וְאֶל־תַּחֲנוּנָיו. *Et supplicationes ejus.* Θ. καὶ τῶν δεήσεων αὐτοῦ. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὰς δεήσεις αὐτοῦ.[8]

19. סְלָחָה. *Condona.* Θ. ἱλάσθητι. Ο΄. σὺ ἱλάτευσον.[9]

וַעֲשֵׂה. *Et fac.* Θ. Vacat. ※ ποίησον ◂.[10] Ο΄. καὶ ποίησον.

20. עַמִּי. *Populi mei.* Θ. Ο΄. τοῦ λαοῦ μου. Ἄλλος· τοῦ γένους μου.[11]

אֱלֹהַי. Θ. Vacat. Alia exempl. θεοῦ μου, s. τοῦ θεοῦ μου.[12] Ο΄. τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

23. כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה. *Nam* vir *desideriorum* es *tu.* Θ. ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σύ. Ο΄. ὅτι ἐλεεινὸς εἶ. Σ. ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμητὸς σύ.[13]

וְהָבֵן בַּמַּרְאֶה. *Et animum adverte ad visionem.* Θ. καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. Ο΄. καὶ διανοήθητι τὸ πρόσταγμα. καὶ διενοήθην τὸ πρόσταγμα.[14]

24. נֶחְתַּךְ. *Decretae sunt.* Θ. συνετμήθησαν. Ο΄. ἐκρίθησαν.[15]

עַל־עַמְּךָ וְעַל־עִיר קָדְשֶׁךָ. Θ. ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ※ σου ◂.[16] Ο΄. ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν Σιών.[17] Ἀ. ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ πόλιν ἡγιασμένην σου. Σ. κατὰ τοῦ λαοῦ σου, καὶ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας σου.[18]

---

[30] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii, Chrysost., Theodoret.

CAP. IX. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, alii, Chrysost., Theodoret. [2] Syro-hex. ܠܡܬܥܝܪܘ ܠܡܫܘܡܠܝܘ. In edito est ἐγεῖραι εἰς ἀν.; sed ἐγεῖραι a Cod. 88 abesse testatur Holmesius. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii, Chrysost., Theodoret. [4] Sic Syro-hex. Copula deest in Cod. 87. [5] Sic Codd. 62, 147. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23 (cum ἐπὶ τῶν κακῶν), 33, 34 (cum κακίαν ἡμῶν), 36 (idem), alii. [7] Cod. 87. Syro-hex. supplet ἐγένετο (ܗܘܐ), de suo, ut videtur. [8] Syro-hex. Pro αὐτοῦ e Cod. 87 edebatur μου. [9] Cod. 87. Syro-hex.: σὺ ἱλάτευσον ἡμῖν; et in marg.: σὺ ἐλέησον (ܐܢܬ ܐܬܪܚܡ). [10] Sic Cod. 23, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 33, alii. Codd. 62, 147: καὶ ποίησον. [11] Syro-hex. in marg. ܕܫܪܒܬܝ ◆ ܕܝܠܝ. Fortasse est scholium. [12] Prior lectio est in Codd. 23, 62, 147; posterior in Comp., Ald., Codd. III, 22, 33, aliis. [13] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܪܓܝܓܐ ◆ ܐܢܬ. Nobil. affert: Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Cf. ad Cap. x. 11. (In versione LXXvirali in Cod. 87 ter exaratum ἐλεηνὸς, quod De Magistris male vertit, *misericordiam consecutus*, quasi ἐλεηνὸς idem significet ac ἠλεημένος, cum merum scribae errorem esse pro ἐλεεινὸς, *miserabilis*, nemo ignoret. Sic Tertull. adv. Psych. p. 985, et Hieron. adv. Jovin. Opp. T. II, p. 349: *Daniel, homo es miserabilis;* quae loca ipse indicavit De Magistris.) [14] Syro-hex. In Cod. 87 posterior clausula excidit. [15] Theodoret.: συνετμήθησαν, ἀντὶ τοῦ, ἐδοκιμάσθησαν, καὶ ἐκρίθησαν· οὕτω γάρ τινες τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν. [16] Sic sine aster. Codd. III, 22, 36, alii, Theodoret. Euseb. in Dem. Evang. p. 383: Τὸ γοῦν Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως ἑρμηνευταὶ, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως τὸ σοῦ προσκείμενον περιέχουσιν . . . Ὅθεν καὶ παρὰ τοῖς ἀκριβέσιν ἀντιγράφοις τῶν Ο΄ [h. e. Theodotionis] τὸ σοῦ μετὰ ἀστερίσκου παραθέσεως πρόσκειται. [17] Cod. 87, Syro-hex. [18] Euseb. ibid.

24. לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע. *Ad consummandum delictum.* Θ. τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν. Alia exempl. ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα, καὶ τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν.[19] Ο΄. συντελεσθῆναι τὴν ἁμαρτίαν.[20] 'Α. τοῦ συντελέσαι (s. τελέσαι) τὴν ἀθεσίαν.[21]

וּלַחְתֹּם (וּלְהָתֵם ק׳) חַטָּאוֹת. *Et ad obsignanda* (s. *complenda*) *peccata.* Θ. καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας. Ο΄. καὶ τὰς ἀδικίας σπανίσαι.[22] 'Α. καὶ τοῦ τελειῶσαι ἁμαρτίαν.[23]

וּלְכַפֵּר עָוֹן. *Et ad expiandum scelus.* Θ. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας (alia exempl. ἀνομίας[24]), καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας. Ο΄. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας. 'Α. καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀνομίαν.[25]

וּלְהָבִיא צֶדֶק עֹלָמִים. *Et ad inducendam justitiam aeternam.* Θ. καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον. Ο΄. καὶ διανοηθῆναι τὸ ὅραμα, ÷ καὶ δοθῆναι δικαιοσύνην αἰώνιον ↙.[26] 'Α. καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον.[27]

וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. *Et ad obsignandam visionem et prophetam, et ad ungendum Sanctum sanctorum.* Θ. καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων. Ο΄. καὶ συντελεσθῆναι τὰ ὁράματα ※ καὶ προφήτην ↙, καὶ εὐφρᾶναι ἅγιον ἁγίων.[28] 'Α. καὶ τοῦ τελέσαι ὁραματισμὸν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ ἀλεῖψαι ἡγιασμένον ἡγιασμένων.[29]

25. לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת. *Restituere et aedificare.* Θ. τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι. Ο΄. ἀποκριθῆναι, καὶ οἰκοδομήσεις.[30]

26. וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ. *Et post hebdomadas illas sexaginta duas exscindetur Unctus, et non erit sibi.* Θ. καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ο΄. καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑξήκοντα δύο, ἀποσταθήσεται χρῖσμα, καὶ οὐκ ἔσται.[31] 'Α. καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ ἑβδομάδας καὶ ἑξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται ἠλειμμένος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ. Σ. καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα δύο, ἐκκοπήσεται χριστὸς, καὶ οὐχ ὑπάρξει αὐτῷ.[32]

וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא. *Et urbem et sanctuarium perdet populus principis qui venturus est.* Θ. καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχο-

---

[19] Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Theodoret. (qui τελεσθῆναι habet). Versio, ἕως τοῦ παλαιωθῆναι (לְבַלֵּא) τὸ π., videtur esse alius interpretis, quem imitatus est Tertull. adv. Judaeos, p. 294: *quoadusque inveteretur delictum* (*et signentur peccata*). [20] Cod. 87, Syro-hex. [21] Euseb. ibid. pp. 384, 385. [22] Cod. 87. Syro-hex. ܘܢܬܒܨܪ ܥܘܠܐ., *et ut minuatur iniquitas.* (Criticos (e. g. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. σπανίζω, Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 538) qui σφραγίσαι pro σπανίσαι reponendum censuerunt, ad Athanasium et Theodoretum provocantes (qui tamen auctores Theodotionis versionem, non LXXviralem, manibus terebant), miror Eusebium testem non advocasse, qui in Dem. Evang. p. 385 Seniores diserte nominat: ἐτέλεσαν τὴν ἀθεσίαν, καὶ ἐτελείωσαν τὴν ἑαυτῶν ἁμαρτίαν, κατὰ τὴν Ἀκύλου ἑρμηνείαν· κατὰ δὲ τοὺς Ο΄, ἐδέθη αὐτῶν καὶ ἘΣΦΡΑΓΙΣΘΗ ἡ ἁμαρτία. Sed etiam hunc scriptorem Theodotionis versionem, ab Ecclesia in libro Danielis unice sancitam, in mente habuisse certo certius est.) [23] Euseb. ibid. p. 384. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii, Euseb., Theodoret. Duplicem Theodotionis versionem miro consensu testantur tam codices quam auctores, excepto Theodoreto juxta Holmesii Cod. 229, ubi casu, ut videtur, abest clausula, καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας. Tertull. l. c. tantummodo habet: *et exorentur justitiae* (corr. *injustitiae*). [25] Euseb. ibid. p. 385. [26] Syro-hex., et sine obelo Cod. 87. [27] Syro-hex. ܐ. ܘܠܡܣܩܘ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܠܥܠܡ. [28] Cod. 87, absente cuneolo. Syro-hex. legit et pingit: καὶ σ. τὸ ὅραμα ※ καὶ προφήτας, καὶ εὐφρᾶναι ↙ ἅ. ἁ. Ad προφήτας Syrus in marg. affert: προφητείαν (ܢܒܝܘܬܐ); et ad καὶ εὐφρᾶναι: καὶ τοῦ χρῖσαι (ܘܠܡܫܚܘ). Euseb. ibid. p. 387: δύναται δὲ καὶ κατὰ τὴν τῶν Ο΄ ἑρμηνείαν τοιαύτην ἔχειν διάνοιαν τὸ, τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτην; unde Montef. perperam dedit: Ο΄. Θ. καὶ τοῦ σφραγίσαι— ἅγιον ἁγίων. [29] Euseb. ibid. pp. 386, 387, a Montefalconio nescio quo casu praetermissus. [30] Cod. 87, Syro-hex. Ad ἀποκριθῆναι Syrus in marg. affert: καὶ τοῦ διανοηθῆναι (ܘܠܡܣܬܟܠܘ). [31] Cod. 87, Syro-hex., qui ad δύο in marg. notat: ἑβδομάδας. [32] Euseb. ibid. p. 397. Ad Symmachum τὰς ἑπτὰ cum articulo e Cod. Paris. edidit Gaisfordius.

μένῳ. Οʹ. καὶ βασιλεία ἐθνῶν φθερεῖ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον μετὰ τοῦ χριστοῦ· καὶ ἥξει.[33] Ἀ. καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου.[34]

26. וְקִצּוֹ בַשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ. *Et finis ejus* erit *cum inundatione, et usque ad finem.* Θ. (καὶ) ἐκκοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ, καὶ ἕως τέλους. Οʹ. ἡ συντέλεια αὐτοῦ μετ' ὀργῆς, καὶ ἕως καιροῦ συντελείας. Σ. καὶ ἡ προθεσμία αὐτοῦ ἐν ἐπικλυσμῷ, καὶ ἕως τῆς προθεσμίας.[35]

26, 27. מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת׃ וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה וְנֶחֱרָצָה תִּתַּךְ עַל־שֹׁמֵם. *Belli* est *decretum vastationum. Et foedus firmum inibit cum multis per hebdomada unam; et media hebdomade cessare faciet sacrificium et fertum, et super fastigio* (templi) erunt *abominationes vastatoris* (s. *et super alam* (militum) *abominationum* erit *vastator*); *et usque ad excidium et decretum* (poenam decretam) *effundetur super vastatorem* (s. *vastatum*). Θ. πολέμου συντετμημένου [τάξει] ἀφανισμοῖς. καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεταί μου θυσία καὶ σπονδὴ, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων· καὶ ἕως τῆς συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. Οʹ. ἀπὸ πολέμου πολεμηθήσεται. καὶ δυναστεύσει ἡ διαθήκη εἰς πολλοὺς, καὶ πάλιν ἐπιστρέψει, καὶ ἀνοικοδομηθήσεται εἰς πλάτος καὶ μῆκος, καὶ κατὰ συντέλειαν καιρῶν· καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καιροὺς, καὶ ἑξήκοντα δύο ἐτῶν, ἕως καιροῦ συντελείας πολέμου, καὶ ἀφαιρεθήσεται ἡ ἐρήμωσις ἐν τῷ κατισχῦσαι τὴν διαθήκην ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας· καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται ἡ θυσία καὶ ἡ σπονδὴ, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ÷ βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔσται ἕως συντελείας, καὶ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν ↙.[36] Ἀ. Σ. πόλεμος τέτμηται ἐρημώσεων. καὶ δυναμώσει συνθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία· ἥμισυ δὲ τῆς ἑβδομάδος παύσεται θυσία καὶ δῶρον, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν βδελυγμάτων ἐρημωθήσεται, καὶ ἕως συντελείας καὶ τομῆς, καὶ στάξει ἐπὶ τὸ ἠρημωμένον.[37] Ἄλλος· ... καταπαύσει θυσιαστήρια (s. θυσιαστήριον, s. θυσίασμα) καὶ θυσίας (s. θυσίαν), καὶ ἕως πτερυγίου ἀπὸ ἀφανισμοῦ, καὶ ἕως συντελείας καὶ σπουδῆς τάξει (fort. στάξει) ἐπὶ ἀφανισμῷ (s. ἀφανισμοῦ).[38]

Cap. X.

1. דָּבָר נִגְלָה. *Verbum revelatum est.* Θ. λόγος ἀπεκαλύφθη. Οʹ. πρόσταγμα ἐδείχθη. Ἀ. ῥῆμα ἀπεκαλύφθη.[1]

וְצָבָא גָדוֹל וּבִין אֶת־הַדָּבָר וּבִינָה לוֹ בַּמַּרְאֶה. *Et militia* erit *magna; et animum advertit ad verbum, et intellectus* erat *ei in visione.* Θ. καὶ δύναμις μεγάλη καὶ σύνεσις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. Οʹ. καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἰσχυρὸν διανοηθήσεται τὸ πρόσταγμα, καὶ διενοήθην ÷ (potius ※) αὐτὸ ἐν ὁράματι ↙.[2] Ἀ. καὶ

---

[33] Cod. 87. Syro-hex. pingit: μετὰ ÷ τοῦ χριστοῦ ↙. [34] Euseb. ibid. p. 399, et in Eclog. Proph. p. 162. Syro-hex. ܐ. ܥܡܐ ܕܪܫܐ ܕܐܬܐ ◆. Cod. 87 in marg. sine nom. affert: λαὸς ἡγούμενος (sic) ἐρχομένου. [35] Cod. 87 in marg. Syro-hex. ܣ. ܘܦܘܪܣܡܝܐ ܕܝܠܗ ܒܛܘܦܢܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܦܘܪܣܡܝܐ ◆. Ad προθεσμία cf. Hex. ad Job. xxviii. 3. Ezech. xxi. 25. [36] Cod. 87 (qui pingit ÷ ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν), Syro-hex. (Ad Theodotionem τάξει reprobant Codd. 22, 23, 26, alii, Chrysost., Euseb., Theodoret.) [37] Cod. 87 in marg. Syro-hex. affert: ܣ. (ܐ. ܣ non). ܩܪܒܐ ܦܣܝܩ ܕܚܘܪܒܐ. ܘܢܚܝܠ ܩܝܡܐ ܠܣܓܝܐܐ ܫܒܘܥܐ ܚܕ. ܦܠܓܗ ܕܝܢ ܕܫܒܘܥܐ ܢܒܛܠ ܕܒܚܐ ܘܩܘܪܒܢܐ. ܘܥܠ ܪܫܐ ܕܛܢܦܘܬܐ. ܢܚܪܒ. ܘܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܘܦܣܩܐ. ܘܢܛܦ ܥܠ ܗܘ ܕܚܪܝܒ (ἐπὶ τὸν ἠρ.) ◆. [38] Haec in lectionem Theodotionis post ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος inferunt Ald., Codd. II (in marg. antiqua manu), III, XII, 23, 33, alii, qui leviter inter se discrepant. Deinde repetendo pergunt: καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος, cetera ut in editis.

Cap. X. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܠܬܐ ܐܬܓܠܝܬ ◆. [2] Cod. 87, Syro-hex. Verba αὐτὸ ἐν ὁράματι cum non sint superflua, sed ex alio interprete, ut videtur, assumpta, asterisco,

στρατεία μεγάλη συνήσει σὺν τὸ ῥῆμα, καὶ σύνεσις αὐτῷ ἐν ὁράματι.[3]

3. לֶחֶם חֲמֻדוֹת. *Panem desideriorum.* Θ. Ο΄. ἄρτον ἐπιθυμιῶν. Σ. (ἄρτον) ἐπιθυμητόν.[4]

4. חִדָּקֶל. *Hiddekel.* Θ. Τίγρις Ἐδδεκέλ.[5] Ο΄. Τίγρης.[6]

5. אִישׁ. *Vir.* Θ. ἀνήρ. Ο΄. ἄνθρωπος. Σ. ὡς ἀνήρ.[7]

בַּדִּים. *Vestibus lineis.* Θ. βαδδίν. Ο΄. βύσσινα. Ἀ. ἐξαίρετα. Σ. λινᾶ.[8]

בְּכֶתֶם אוּפָז. *Auro Uphasi.* Θ. ἐν χρυσίῳ Ὠφάζ. Ο΄. καὶ ἐκ μέσου αὐτοῦ φῶς. Ἀ. *colore* Ὠφάζ.[9]

6. וּגְוִיָּתוֹ כְתַרְשִׁישׁ. *Et corpus ejus* erat *instar chrysolithi.* Θ. Σ. καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ Θαρσίς.[10] Ο΄. καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡσεὶ θαλάσσης.[11] Ἀ. . . ὡς χρυσόλιθος.[12]

7. בְּהֵחָבֵא. *Abscondendo se.* Θ. ἐν φόβῳ. Ο΄. ἐν σπουδῇ. Ἀ. κρυφῇ.[13]

9. אֶת־קוֹל דְּבָרָיו (in posteriore loco). Θ. (ἐν τῷ ἀκοῦσαί με) αὐτοῦ. Alia exempl. φωνὴν ῥημάτων αὐτοῦ.[14] Ο΄. Vacat.

נִרְדָּם עַל־פָּנַי. *Soporatus super faciem meam.* Θ. κατανενυγμένος (alia exempl. add. ἐπὶ πρόσωπόν μου[15]). Ο΄. πεπτωκὼς ἐπὶ πρόσωπόν μου. Σ. κεκαρωμένος . . .[16] (Ἀ.) καταφερόμενος . . .[17]

10. וַתְּנִיעֵנִי. *Et vacillare fecit me.* Θ. Ο΄. καὶ ἤγειρέ (Ἀ. ἐκίνησέ[18]) με.

וְכַפּוֹת יָדָי. *Et volas manuum mearum.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου.[19] Ο΄. ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου.[20]

11. אִישׁ־חֲמֻדוֹת. *Vir desideriorum.* Θ. ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν. Ο΄. ἄνθρωπος ἐλεεινὸς εἶ. Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ.[21]

עַל־עָמְדֶךָ. *Super statione tua.* Θ. ἐπὶ τῇ

---

non obelo, signanda videntur. [3] Cod. 87 in marg. Syro-hex. affert: ܘܦܣܩܬܐ ܣܓܝܐܐ ܢܣܬܟܠ ܥܡ ܡܠܬܐ. ܘܣܘܟܠܐ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܒܚܙܘܐ. Ubi pro σύνεσις αὐτῷ Syrus deteriorem lectionem συνήσει αὐτὸ interpretatus est. [4] Syro-hex. ܣ. ܕܪܓܝܓ. Cf. ad Cap. ix. 23. [5] Prior vox deest in Ald., Codd. 33, 34, aliis; posterior (quam Ald., Codd. III, 23, alii, Ἐνδεκὲλ scribunt) in Comp., Codd. 22, 36, aliis, Chrysost., Theodoret. [6] Cod. 87. Nomen Tigridis Aramaeum ܕܩܠܬ (Διγλὰθ Joseph. Antiq. I. 1, 3) ponit Syrus. Parsons. e Cod. XII exscripsit: Σ. Ἐδδεκέλ. Θ. (sic). [7] Hieron.: "Pro eo autem, quod nos juxta Hebraicum vertimus, *ecce vir*, Sym. posuit, *quasi vir;* non enim vir erat, sed viri habebat similitudinem." [8] Syro-hex. ܐ. ܡܬܥܠܝܬܐ. ܣ. ܕܟܬܢܐ. (Syr. ܡܬܥܠܝܐ, *sublimis*, commutatur cum Graecis ὑψηλὸς, μετέωρος, ὑπερηρμένος, non cum ἐξαίρετος, nisi Syrus noster verba ἐξαίρεω et ἐξαίρω imperite miscuerit.) Nobil. ex Polychronio affert: Οἱ Ο΄. βύσσινα· Ἀκύλας δὲ ἐξαίρετα λέγει. Hieron.: "Pro *lineis*, quod interpretatus est Aquila [Symmachus], Theod. *baddim* posuit, LXX *byssina*, Sym. [MS. Palat. Aquilae hanc interpretationem vindicat] ἐξαίρετα, id est, *praecipua.*" Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Ezech. ix. 2, 11. x. 2. [9] Hieron.: "Pro quo in Hebraeo legitur OPHAZ, quod Aq. ita interpretatus est: *Et lumbi ejus accincti erant colore* [fortasse ἐν βάμματι, coll. Hex. ad Psal. xliv. 10] Ὠφάζ." [10] Hieron.: "Pro *chrysolitho* . . . in Hebraeo habet THARSIS, quod Theod. et Sym. eodem verbo interpretati sunt; LXX vero *mare* appellaverunt." [11] Cod. 87, Syro-hex. Cf. Hex. ad Jesai. ii. 16. [12] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܟܐܦܐ; cum scholio: "Hoc est, margarita (ܡܪܓܢܝܬܐ) similis auro." Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 14. [13] Syro-hex. ܐ. ܒܛܘܫܝܐ. [14] Sic Comp. (cum τὴν φωνὴν), Ald., Codd. III, XII (ut Comp.), 33, 34, alii. [15] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, Chrysost., Theodoret. [16] Syro-hex. ܣ. ܕܪܝܪ, h. e. Bugato vertente, *defixus*, a radice ܪܪ, *intentus fuit*, quae notio hic non quadrat. Nullus dubito quin legendum ܕܪܝܪ, Graece κεκαρωμένος, a radice ܪܪ, unde ܐܬܪܪܘ, ἐκαρώθησαν, quod legitur apud eundem interpretem Psal. lxxv. 7 pro Hebr. נִרְדָּם. Cf. Hex. ad Jud. iv. 21. Nomen ܪܘܪܐ pro Graeco κάρωσις Aquilae tribuit Syrus noster Psal. lix. 5. [17] Sic sine nom. Cod. 36 in marg. alia manu. Aquilae esse conjecerim, coll. Hex. ad Psal. lxxv. 7. [18] Syro-hex. ܐ. ܐܙܝܥ. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (cum τῶν χειρῶν), 23, 33, 34, alii. [20] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. habet: ταρσοὺς (ܦܣܬܐ) χειρῶν μου. Cf. Hex. ad Job. xxvii. 23. [21] Hieron.: "Pro *viro desideriorum* Sym. interpretatus est, *virum desiderabilem.*" Cf. ad Cap. ix. 23. Ad ἀνὴρ ἐλεεινὸς (vv. 11, 19) Syro-hex. in marg. affert: ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν; ad εἰσῆλθον (v. 12), ἦλθον; ad βασιλέως (v. 13), βασιλείας; ad ὑγίαινε (v. 19), εἰρήνη σοι; ad ὁ ἄγγελος (v. 21), ὁ ἄρχων ὑμῶν: quae omnia sunt Theodotionis.

στάσει σου. Ο΄. ἐπὶ τοῦ τόπου σου. Σ. ἐπὶ τῆς βάσεώς σου.[22]

12. נִשְׁמְעוּ. Ο΄. καὶ εἰσηκούσθη.[23]

13. אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים. *Unus principum primorum.* Θ. εἷς τῶν ἀρχόντων (alia exempl. add. τῶν πρώτων[24]). Ο΄. εἷς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων.

וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל מַלְכֵי פָרָס. *Et ego remansi* (s. *victoriam reportavi*) *ibi apud reges Persiae.* Θ. καὶ αὐτὸν κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἄρχοντος βασιλείας Περσῶν. Ο΄. καὶ αὐτὸν ἐκεῖ κατέλιπον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως Περσῶν. Ἀ. κἀγὼ περιεσσεύθην ἐκεῖ πλησίον βασιλέως Περσῶν.[25]

14. חָזוֹן. *Visio.* Θ. ἡ ὅρασις. Ο΄. ὅρασις.[26]

16. בַּמַּרְאָה נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי. *In visione ista vertebant se tormina mea apud me.* Θ. ἐν τῇ ὀπτασίᾳ σου ἐστράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοί. Ο΄. καὶ ὡς ὅρασις ἐπεστράφη ἐπὶ τὸ πλευρόν μου ἐπ' ἐμέ. Σ. ἐν τῇ ὁράσει ἐστρεβλώθη τὰ μέλη μου ἐν ἐμοί.[27]

וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ. *Et non retinui vires.* Θ. καὶ οὐκ ἔσχον ἰσχύν. Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ἐν ἐμοὶ ἰσχύς.[28]

CAP. XI.

1. לְדָרְיָוֶשׁ הַמָּדִי. *Darii Medi.* Θ. Κύρου. Ο΄. Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν. Ἀ. Σ. Δαρείου τοῦ Μήδου.[1]

2. וּכְחֶזְקָתוֹ בְעָשְׁרוֹ יָעִיר הַכֹּל אֵת מַלְכוּת יָוָן. *Et cum invaluerit divitiis suis, suscitabit omnes,* videlicet *regnum Graeciae.* Θ. καὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι αὐτὸν τοῦ πλούτου αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται πάσαις βασιλείαις Ἑλλήνων. Ο΄. καὶ ἐν τῷ κατισχῦσαι αὐτὸν ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται παντὶ βασιλεῖ Ἑλλήνων. Ἀ. καὶ κατὰ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ διεγερεῖ πάντας σὺν τοῖς βασιλεῦσι (s. σὺν τοὺς βασιλεῖς) τῶν Ἑλλήνων.[2] Σ. καὶ ἐν τῷ ἐνισχῦσαι αὐτὸν ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, διεγερεῖ πάντας πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς γῆς τῶν Ἑλλήνων.[3]

5. וְיֶחֱזַק מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב וּמִן־שָׂרָיו וְיֶחֱזַק עָלָיו. *Et invalescet rex austri, et* unus *ex principibus ejus, et invalescet super eum.* Θ. καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου, καὶ εἷς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν (s. αὐτοῦ) ἐνισχύσει ἐπ' αὐτόν. Ο΄. καὶ ἐνισχύσει βασιλείαν Αἰγύπτου, καὶ εἷς ἐκ τῶν δυναστῶν κατισχύσει αὐτόν. Σ. καὶ ἐπικρατήσει τοῦ βασιλέως τοῦ νότου, καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ κατισχύσει ἐπ' αὐτόν.[4]

וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב מֶמְשַׁלְתּוֹ. *Et dominabitur; dominium magnum* erit *dominium ejus.* Θ. καὶ κυριεύσει κυρείαν πολλὴν (alia exempl. add. ἐπ' ἐξουσίας αὐτοῦ[5]). Ο΄. καὶ δυναστεύσει· δυναστεία μεγάλη ἡ δυναστεία αὐτοῦ.[6]

6. לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים וְלֹא־תַעְצֹר כּוֹחַ הַזְּרוֹעַ וְלֹא יַעֲמֹד וּזְרֹעוֹ. *Ad faciendum rectitudines* (pacem), *sed non retinebit robur brachii, nec stabit, et brachium ejus.* Θ. τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατήσει ἰσχύος βραχίονος,

---

[22] Syro-hex. ܥܠ ܒܣܝܣܐ ܕܝܠܟ. [23] Idem: ܐܦ ܐܫܬܡܥܬ. In Cod. 87 copula abest. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii, Chrysost., Theodoret. [25] Cod. 87 in marg. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܐܢܐ ܐܬܝܬܪܬ ܬܡܢ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣܝܐ ܩܪܝܒ (πλησίον Ezech. xl. 8) ܕܦܪܣܝܐ. (Ad περιεσσεύθην cf. Hex. ad Jud. i. 22, ubi in Montefalconii Hebraeis pro וַיַּעֲלוּ (v. 22) reponendum וַיִּתָּרוּ (v. 23); in Graecis autem pro περιεσώθησαν, περιεσσεύθησαν.) [26] Cod. 87, et Syro-hex. in marg. Idem in textu: ὥρα (ܫܥܬܐ). [27] Syro-hex. ܣ. ܒܚܙܘܐ ܐܬܥܘܩܘ ܗܕܡܝ ܒܝ. (Ad ἐστρεβλώθη cf. Hex. ad Jerem. xx. 2.) Idem sine nom. affert: ἐστράφη τὰ ἐντός μου (ܐܬܗܦܟ ܓܘܝ) ἐν ἐμοί. [28] Syro-hex. In Cod. 87 est ἐπ' ἐμοί.

CAP. XI. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܕܪܝܘܫ ܡܕܝܐ. [2] Idem: ܐ. ܘܐܝܟ ܚܝܠܗ ܒܥܘܬܪܗ ܢܥܝܪ ܠܟܠ ܥܡ ܡܠܟܐ ܕܝܘܢܝܐ. Bugatus male vertit: *suscitabit omnes contra reges.* [3] Idem: ܣ. ܘܟܕ ܐܬܚܝܠ ܒܥܘܬܪܗ ܢܥܝܪ ܠܟܠ ܠܘܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܕܝܘܢܝܐ; cum scholio char. med. (ΕΛΛΑΔΟϹ) ܕܝܘܢܝܐ ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܠܠܕܐ. [4] Idem: ܣ. ܘܢܬܩܦ ܥܠ ܡܠܟܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܘܥܠ ܪܫܢܘܗܝ. ܘܢܚܣܢ ܥܠܘܗܝ. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (cum αὐτούς), 23, 33, 34, alii. Alii cum Theodoreto: ἐκτὸς (τῆς) ἐξ. αὐτοῦ. [6] Cod. 87. Syro-hex. pingit: καὶ δυναστεύσει δυναστείᾳ μεγάλῃ ἡ δ. αὐτοῦ, invita Masoretharum distinctione.

καὶ οὐ στήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ. Ο΄. ποιήσασθαι συνθήκας, καὶ οὐ μὴ κατισχύσει, ὅτι ὁ βραχίων αὐτοῦ οὐ στήσει ἰσχὺν, καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ (ναρκήσει). Σ. τοῦ ποιῆσαι ὁμόνοιαν, καὶ οὐ στήσεται πρὸς τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονος, καὶ οὐχ ὑποστήσεται (s. ὑπομενεῖ), οὐδὲ πρὸς τὸ σπέρμα αὐτοῦ.[7]

9. מֶלֶךְ הַנֶּגֶב. *Rex austri.* Θ. τοῦ βασιλέως τοῦ νότου. Ο΄. ※ βασιλεὺς ◂ Αἰγύπτου.[8]

10. חֲיָלִים רַבִּים. *Exercituum multorum.* Θ. ἀναμέσον πολλῶν. Alia exempl. δυνάμεων πολλῶν.[9] Ο΄. ὄχλου πολλοῦ.

וּבָא בוֹא וְשָׁטַף. *Et veniet veniendo, et inundabit.* Θ. καὶ ἐλεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων. Ο΄. καὶ εἰσελεύσεται κατ' αὐτὴν κατασύρων. Σ. καὶ ἐλεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων.[10]

עַד־מָעֻזֹּה (מָעֻזּוֹ ק׳). *Usque ad munimentum ejus.* Θ. ἕως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ο΄. ἐπὶ πόλυ. Ἀ. ἕως κραταιώματος αὐτῆς.[11]

11. וְיָצָא. *Et egredietur.* Ο΄. ※ (Θ.) καὶ ἐξελεύσεται ◂.[12]

וְהֶעֱמִיד הָמוֹן רָב. *Et excitabit copias magnas.* Ο΄. ※ (Θ.) καὶ στήσει ὄχλον πολύν ◂.[13]

13. וּלְקֵץ הָעִתִּים שָׁנִים יָבוֹא בוֹא. *Et ad finem temporum annorum veniet veniendo.* Θ. καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν καιρῶν ἐνιαυτῶν ἐπελεύσεται εἰσόδια. Ο΄. κατὰ συντέλειαν καιροῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν ἐπ' αὐτόν. Ἄλλος· καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν καιρῶν ἐνιαυτῶν ἐπελεύσεται ἐρχόμενος.[14]

14. וּבְנֵי פָּרִיצֵי. *Et filii violentorum.* Θ. καὶ οἱ υἱοὶ τῶν λοιμῶν. Σ. . . παραβάσεων.[15] Ο΄. καὶ ἀνοικοδομήσει τὰ πεπτωκότα.

16. בְּאֶרֶץ־הַצְּבִי. *In terra decoris.* Θ. ἐν τῇ γῇ τοῦ Σαβεί (s. Σαβείρ[16]). Ο΄. ἐν τῇ χώρᾳ τῆς θελήσεως.[17] Ἀ. ἐν γῇ ἐνδόξῳ.[18] Σ. ἐν τῇ γῇ τῆς δυνάμεως.[19]

וְכָלָה בְיָדוֹ. *Et internecio* erit *in manu ejus.* Θ. καὶ τελεσθήσεται (alia exempl. συντελεσθήσεται) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ο΄. καὶ ἐπιτελεσθήσεται πάντα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.[20] Σ. καὶ ἀναλωθήσονται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ.[21]

17. כָּל־מַלְכוּתוֹ. *Totius regni sui.* Θ. πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ο΄. πᾶν τὸ ἔργον αὐτοῦ.[22]

20. נוֹגֵשׂ הֶדֶר מַלְכוּת. (Qui transire facit) *exactorem per decus regni.* Θ. πράσσων δόξαν βασιλείας. Ο΄. τύπτων δόξαν βασιλέως.[23]

וּבְיָמִים אֲחָדִים. *Et in diebus paucis.* Θ. καὶ

---

[7] Syro-hex. ܘܠܐ ܢܩܘܡ ܠܘܬ ܚܝܠܐ ܕܕܪܥܐ. ܘܠܐ ܢܣܝܒܪ ܐܦܠܐ ܠܘܬ ܙܪܥܗ ܕܝܠܗ. ܘܠܐ... ܠܡܥܒܕ ܫܝܢܐ. Idem in marg. sine nom. Theodotionaea affert: καὶ θυγάτηρ βασιλέως τοῦ νότου—καὶ ὁ κατισχύων αὐτὴν ἐν τῷ καιρῷ (ܒܙܒܢܐ, in singulari, invitis libris Graecis et Hebraeo. Post ἐν τοῖς καιροῖς, non post αὐτὴν, distinguunt Comp., Ald., Codd. II, III, alii, qui pergunt: καὶ ἀναστήσεται). [8] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Mox ubi De Magistris edidit: καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Parsons. e Cod. 88 pro ἐπὶ exscripsit εἰς. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Theodoret. [10] Syro-hex. ܘܢܐܬܐ ܡܐܬܐ ܘܡܫܛܦ. Est Theodotionis, ut videtur. [11] Idem: ܐ. ܥܕܡܐ ܠܬܘܩܦܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad v. 38. [12] Cod. 87, Syro-hex. (Ad Αἰγύπτου (vv. 11, 15) Syro-hex. in marg. char. med. ܕܬܝܡܢܐ, quae Theodotionis est lectio.) [13] Iidem. [14] Syro-hex. ܘܒܫܘܠܡܐ ܕܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ ܢܐܬܐ ܟܕ ܐܬܐ. Est Theodotionis, ut videtur, cum versione obscurae vocis εἰσόδια ad Hebraeum accommodata. [15] Cod. XII affert: Σ. . . παραβάσεων. Θ. Ο΄. τῶν λοιμῶν. Cod. 232 in textu habet τῶν παραβάσεων, sed λοιμῶν in marg. alia manu.

[16] Sic Ald., Codd. II, III (cum Σαββείρ), XII, 22, 23, 26 alii. [17] Syro-hex. ܒܐܬܪܐ ܕܨܒܝܢܐ. In Codd. 87, 88 abest τῆς θ., sed Parsons. e marg. Cod. 33 affert: ἐν χώρᾳ τῆς θελήσεως. Hieron.: "*Terram inclytam*, sive, ut LXX interpretati sunt, *voluntatis*, h. e. quae complaccat Deo;" unde Montef. falso edidit: Ο΄. ἐν τῇ γῇ θελήσεως. [18] Syro-hex. in marg. sine nom. affert: ܒܐܪܥܐ ܡܫܒܚܬܐ. Hieron.: "Pro *terra inclyta*, quod interpretatus est Aq., quem nos in hoc loco secuti sumus, Theod. ipsum Hebraicum verbum posuit σαβὶν [MS. Sangerm. *sabir*], pro quo Sym. vertit, *terram fortitudinis*." Cf. Hex. ad Ezech. xx. 6. [19] Hieron. Cf. ad v. 45. Schol. apud Nobil.: Ἀντίοχος ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ· αὕτη γὰρ διὰ τὸν νόμον ὑπῆρχε χώρα τῆς τοῦ θεοῦ θελήσεως, δόξης, καὶ δυνάμεως· τούτων γὰρ ἕκαστον τὸ σαβεὶ ἑρμηνεύεται. [20] Codd. 87(?), 88, Syro-hex. De Magistris male exscripsit: πάντα τὰ ἐν τ. χ. αὐτοῦ. [21] Syro-hex. ܘܢܬܚܒܠܘܢ ܒܝܕ ܐܝܕܝܐ ܕܝܠܗ. [22] Syro-hex. In Cod. 87 desideratur πᾶν. [23] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "LXX interpretati sunt: *percutiens dignitatem imperii*."

ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Ο′. καὶ ἐν ἡμέραις ἐσχάταις.[24]

23, 24. בִּמְעַט־גּוֹי׃ בְּשַׁלְוָה. *Cum parvo populo. In securitate* (inopinato). Θ. ἐν ὀλίγῳ ἔθνει. καὶ ἐν εὐθηνίᾳ. Ο′. ἐν ὀλιγοστῷ ἔθνει. ἐξάπινα. Σ. ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔθνει ἡσυχῇ.[25]

24. וְעַל מִבְצָרִים. *Et adversus munitiones.* Θ. καὶ ἐπ' Αἴγυπτον. Ο′. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἰσχυράν. Ἀ. καὶ ἐπὶ τὰ ὀχυρώματα.[26]

25. מַחְשְׁבוֹת. Θ. λογισμούς. Ο′. (ὅτι διανοηθήσεται ἐπ' αὐτὸν) διανοίᾳ.[27]

26. וְחֵילוֹ יִשְׁטוֹף. *Et exercitus ejus inundabit.* Θ. καὶ δυνάμεις κατακλύσει. Ο′. καὶ παρελεύσεται, καὶ κατασυρεῖ.[28]

29. לַמּוֹעֵד יָשׁוּב. *Stato tempore revertetur.* Θ. εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει. Ο′. εἰς καιρὸν ※ ἐπιστρέψει ◂.[29]

וְלֹא־תִהְיֶה כָרִאשֹׁנָה וְכָאַחֲרוֹנָה. *Sed non erit sicut prius sic etiam posterius.* Θ. Ο′. καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη. Ὁ Σύρος· καὶ οὐ ποιήσει ὡς τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἔσχατα.[30]

30. וְנִכְאָה. *Et animum abjiciet.* Θ. καὶ ταπεινωθήσεται. Ο′. καὶ ἐμβριμήσονται αὐτῷ.[31]

וְשָׁב וְזָעַם. *Et revertetur, et irascetur.* Θ. καὶ ἐπιστρέψει, καὶ θυμωθήσεται. Ο′. ÷ (fort. ※) καὶ ἐπιστρέψει, καὶ ὀργισθήσεται ◂.[32]

30. וְיָבֵן עַל־עֹזְבֵי בְּרִית קֹדֶשׁ. *Et animum advertet ad eos qui derelinquunt foedus sanctum.* Θ. καὶ συνήσει ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας (alia exempl. καταλείποντας) διαθήκην ἁγίαν. Ο′. καὶ διανοηθήσεται ἐπ' αὐτούς, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου. Ἀ. καὶ συνήσει, ἵνα ἐγκαταλειφθῇ ἡ συνθήκη τοῦ ἁγίου.[33]

31. וּזְרֹעִים. *Et brachia.* Θ. καὶ σπέρματα.[34] Ο′. καὶ βραχίονες.

35. וְלַלְבֵּן. *Et ad dealbandum.* Θ. καὶ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι. Alia exempl. καὶ τοῦ ἐκλευκᾶναι.[35] Ο′. καὶ εἰς τὸ καθαρισθῆναι.

36. וְעַל אֵל אֵלִים. *Et adversus Deum deorum.* Θ. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν ◂.[36] Ο′. καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν.

נִפְלָאוֹת. *Mirabilia* (impia). Θ. ὑπέρογκα. Ο′. ἔξαλλα.[37]

כִּי־נֶחֱרָצָה נֶעֱשָׂתָה. *Nam poena decreta fiet.* Θ. εἰς γὰρ συντέλειαν (alia exempl. add. καὶ σπουδὴν[38]) γίνεται. Ο′. εἰς αὐτὸν γὰρ συντέλεια γίνεται.[39]

37. וְעַל־אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו לֹא יָבִין וְעַל־חֶמְדַּת נָשִׁים וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַּ לֹא יָבִין. *Neque ad deos patrum suorum animum advertet, neque ad desiderium mulierum* (idolum a mulieribus cultum), *neque ad ullum omnino deum animum advertet.* Θ. καὶ ἐπὶ πάντας θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμίᾳ (alia exempl. ἐπιθυ-

---

[24] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: *et in paucis diebus.* [25] Syro-hex. ܐܝܟ ܕܒܥܡܐ ܙܥܘܪܐ ܒܫܠܝܐ. [26] Idem: ܘܥܠ ܚܘܣܢܐ. [27] Idem: ܒܡܚܫܒܬܐ. Edebatur διάνοια. [28] Idem: ܘܢܥܒܪ ܘܢܣܚܘܦ. Minus probabiliter Cod. 87: καὶ παρελεύσονται καὶ κατασυρεῖ. [29] Cod. 87, Syro-hex. [30] Schol. apud Nobil. [31] Cod. 87. Syro-hex. ܘܢܬܚܡܬܘܢ ܥܠܘܗܝ. Cf. Hex. ad Psal. vii. 12. Hieron.: "*Et percutietur*, sive, ut alius interpretatus est, *et comminabuntur ei.*" [32] "Haec verba obelo confixa sunt in utroque codice, Chisiano, et nostro; quae tamen cum in textu primigenio et in Theodotione reperiantur, asterisco potius illustranda essent."—*Bugat.* [33] Hieron.: "Unde significantius interpretatus est Aquila: *Et cogitabit, ut deseratur pactum sanctuarii.*" [34] "In quibusdam libris [Comp., Codd. 22, 42, aliis] est βραχίονες, quomodo est in Hebraico, et in editione Latina: in plerisque [Ald., Codd. III, XII, 33, 34, aliis] utrumque est."—*Nobil.* Hieron.: "Pro *brachiis* alius interpretatus est *semina.*" [35] Sic Ald., Codd. 22, 23, 48, alii, Chrysost., Theodoret. Videtur esse alia interpretatio. [36] Sic Cod. 23, et sine aster. Comp. (sine τὸν), Ald., Codd. III, XII, 22, 33 (ut Comp.), 34, alii. [37] Cod. 87. Hesych.: Ἔξαλλα· διάφορα, λαμπρά, ἀλλόφυλα, ἢ ἔξοχα; quae non defendunt Syrum nostrum, vertentem ܡܫܝܛܬܐ, καταφρονητικά. [38] Sic Ald., Codd. 22, 33, 36, alii. Cf. ad Cap. ix. 27, not. 38. [39] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "*Perpetrata quippe definitio est;* sive, ut alius interpretatus est: *in ipso enim erit consummatio.*"

μίαν; alia, ἐπὶ ἐπιθυμίαν[40]) γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν (πάντα) θεὸν οὐ συνήσει. Ο΄. καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ μὴ προνοηθῇ, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς οὐ μὴ προνοηθῇ.[41] Ἀ. καὶ ἐπὶ θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα θεὸν οὐ συνήσει.[42]

38. וְלֶאֱלֹהַּ מָעֻזִּים. *Sed deum munimentorum.* Θ. καὶ θεὸν Μαωζείμ. Ο΄. Versio absona. Ἀ. (καὶ θεὸν) κραταιωμάτων.[43]

39. וְעָשָׂה לְמִבְצְרֵי מָעֻזִּים. *Et faciet munitionibus munimentorum.* Θ. καὶ ποιήσει τοῖς ὀχυρώμασι τῶν καταφυγῶν (Σ. *confugiorum*).[44] Ο΄. (καὶ ἐν ἐπιθυμήμασι) ποιήσει πόλεων, καὶ εἰς ὀχύρωμα ἰσχυρὸν ἥξει.

אֲשֶׁר הִכִּיר. *Quem agnoverit.* Θ. Vacat. Alia exempl. οὗ ἐὰν ἐπιγνῷ; alia, ὃν ἐγνώρισεν.[45] Ο΄. οὗ ἐὰν ἐπιγνῷ.

40. וְשָׁטַף. *Et inundabit* (terram). Θ. καὶ συντρίψει. Ἄλλος· ἐν ταῖς κατακλύσεσι.[46] Ο΄. Vacat.

41. וְרַבּוֹת יִכָּשֵׁלוּ. *Et multi corruent.* Θ. καὶ πολλοὶ ἀσθενήσουσι. Ο΄. ※ καὶ πολλαὶ σκανδαλισθήσονται.[47] Ἀ. καὶ πολλαὶ σκανδαλισθήσονται. Σ. καὶ μυριάδες πταίσουσιν.[48]

41, 42. וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן׃ וְיִשְׁלַח יָדוֹ בַּאֲרָצוֹת. *Hi autem eripientur e manu ejus: Edom, et Moab, et nobilissimi filiorum Ammon. Et extendet manum suam in terras.* Θ. καὶ οὗτοι διασωθήσονται ἐκ χειρὸς αὐτοῦ· Ἐδὼμ, καὶ Μωὰβ, καὶ ἀρχὴ υἱῶν Ἀμμών. καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν γῆν. Ο΄. ※ καὶ αὗται σωθήσονται ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ· Ἐδὼμ, καὶ Μωὰβ, καὶ κεφάλαιον υἱῶν Ἀμμών. καὶ ἀποστελεῖ χεῖρα αὐτοῦ ἐν ταῖς γαίαις ↙.[49]

44. לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים רַבִּים. *Ad perdendum et internecione delendum multos.* Θ. τοῦ ἀφανίσαι (alia exempl. add. καὶ τοῦ ἀναθεματίσαι[50]) πολλούς. Ο΄. ἀφανίσαι καὶ ἀποκτεῖναι πολλούς.

45. וְיִטַּע אָהֳלֵי אַפַּדְנוֹ בֵּין יַמִּים לְהַר צְבִי־קֹדֶשׁ וּבָא עַד־קִצּוֹ. *Et figet tentoria palatii sui inter maria et montem decoris sanctitatis, et veniet ad finem suum.* Θ. καὶ πήξει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ Ἐφαδανῶ ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν εἰς ὄρος Σαβαεὶν ἅγιον, (καὶ) ἥξει ἕως μέρους αὐτοῦ.[51] Ο΄. καὶ στήσει αὐτοῦ τὴν σκηνὴν

---

[40] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 33, 35, aliis; posterior in Comp., Codd. XII, 22, 23, 34, aliis. [41] Cod. 87. Syro-hex.: καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν κ. τ. ἑ. In utroque exemplari clausula וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַּ non vertitur. Deinde haec, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γ. οὐ μὴ προνοηθῇ, aegre conciliari possunt cum versione τῶν Ο΄ ab Hieronymo allata, *et concupiscentiis mulierum non subjacebit.* [42] Hieron., qui ipsa Graeca attulit. [43] Idem: "Pro *deo maozim*, quod habetur in Hebraico, Aquila transtulit, *deum fortitudinum*; LXX, *deum fortissimum.*" Ad Μαωζεὶμ Cod. 233 in marg. affert: κραταιωμάτων, quod Aquilae indubitanter vindicavimus. Cf. Hex. ad Jud. vi. 26. Psal. xxvi. 1. Alteram lectionem in nostro τῶν Ο΄ exemplari frustra quaeras. [44] Hieron.: "*Et faciet ut muniat* MAOZIM. Theod. interpretatus est: *Et aget haec ut muniat praesidia cum deo alieno* . . . Pro *praesidiis*, *confugia* interpretatus est Sym." [45] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 23, 33, aliis; posterior in Codd. 22, 34, aliis, et Theodoreto. Hieron. Theodotioni continuat: *et cum eis ostenderit.* [46] "In quibusdam libris [Codd. 22, 36, aliis, Theodoret.] antecedit ἐν ταῖς κατακλύσεσι, quae altera videtur interpretatio."—*Nobil.* [47] Cod. 87, Syro-hex., qui pingunt: ※ καὶ πολλαὶ—ἐν ταῖς γαίαις ↙ (ܒܐܪ̈ܥܬܐ ↙ ܘܣܓܝ̈ܐܬܐ, ex prava repetitione vocis ܐܪ̈ܥܬܐ, ut videtur, Syro-hex.). [48] Hieron.: "*Et multi corruent.* Pro quo interpretatus est Sym., *et multa millia corruent*; Theod., *et multi infirmabuntur.* *Multas* autem *corruere*, juxta Aquilam, vel urbes, vel regiones, vel provincias intellige." Cf. Hex. ad Jerem. viii. 12. [49] Cod. 87, Syro-hex. (qui ἀπὸ χειρῶν αὐτοῦ habet). Idem pro κεφάλαιον in textu habet ܪܫܐ (cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 51); in marg. autem char. med. ܡܥܠܝܐ ⁘. Ceterum Aquilae versionem esse, praeter Hieronymi testimonium, aliis indiciis probari potest. [50] Sic Comp., Ald. (sine τοῦ), Codd. III, 22, 23, 33 (ut Ald.), 34, alii. [51] Hieron.: "Theodotio: *Et figet tabernaculum suum in Aphedano* [' Nostri MSS. *Ephadano*, vel *Epadno*, rectius absque *in* praepositione. MS. quoque Sangerm. ΕΡΑΔΑΝΟ, secunda manu ΕΡΕΔΝΟ.'—*Vallars.*] *inter maria in monte Saba* [Σαβὰ Codd. 23, 62] *sancto, et veniet usque ad partem ejus.*"

τότε ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν, καὶ τοῦ ὄρους τῆς θελήσεως τοῦ ἁγίου, καὶ ἥξει ὥρα τῆς συντελείας αὐτοῦ.[52] Ἀ. καὶ φυτεύσει τὴν σκηνὴν τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ Ἀπεδνὼ (s. ἐν Ἀφαδανῷ) μεταξὺ τῶν θαλασσῶν ἐν ὄρει ἐνδόξῳ καὶ ἁγίῳ, καὶ ἥξει ἕως τέλους αὐτοῦ.[53] Σ. καὶ ἐκτενεῖ τὰς σκηνὰς τοῦ ἱπποστασίου αὐτοῦ μεταξὺ τῶν θαλασσῶν εἰς τὸ ὄρος τῆς δυνάμεως τὸ ἅγιον, καὶ ἥξει ἕως ἄκρου αὐτοῦ.[54]

Cap. XII.

1. כָּל־הַנִּמְצָא כָּתוּב. *Omnis qui inventus fuerit scriptus.* Θ. πᾶς ὁ (alia exempl. add. εὑρεθεὶς[1]) γεγραμμένος. Ο'. πᾶς ὁ λαὸς, ὃς ἂν εὑρεθῇ ἐγγεγραμμένος.

3. וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. *Et prudentes splendebunt instar splendoris firmamenti, et qui justos reddunt multos sicut stellae in aeternum et perpetuo.* Θ. καὶ οἱ συνιέντες λάμψουσιν ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος, καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἔτι. Ο'. καὶ οἱ συνιέντες φανοῦσιν ὡς φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ κατισχύοντες τοὺς λόγους μου, ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.[2]

4. רַבִּים. Θ. Ο'. πολλοί.[3]

6. אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר. *Qui super aquas fluvii* stabat. Θ. ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ. Ο'. τῷ ἐπάνω [τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ].[4]

7. לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים. *In tempus* (annum), *tempora* (duo annos). Θ. εἰς καιρὸν καιρῶν. Alia exempl. εἰς καιρὸν, καὶ καιρούς.[5] Ο'. εἰς καιρὸν, καὶ καιρούς.

וּכְכַלּוֹת נַפֵּץ יַד־עַם־קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה כָל־אֵלֶּה. *Et postquam consummata fuerit dispersio manus* (manipuli) *populi sancti, consummabuntur omnia illa.* Θ. ἐν τῷ συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν, γνώσονται πάντα ταῦτα. Alia exempl. post διασκορπισμὸν add. χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου; e quibus nonnulla post γνώσονται inferunt ἅγιον καὶ συντελεσθήσεται.[6] Ο'. ἡ συντέλεια χειρῶν ἀφέσεως λαοῦ ἁγίου, καὶ συντελεσθήσεται πάντα ταῦτα.

8. Ο'. καὶ τίνες αἱ παραβολαὶ αὗται;[7]

10. וְהַמַּשְׂכִּלִים יָבִינוּ. *Sed prudentes intelligent.* Θ. καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσι. Ο'. καὶ οἱ

---

[52] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Soli LXX, omni se nominis [Apedno] quaestione liberantes, interpretati sunt: *Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sanctum, et veniet hora consummationis ejus.*" [53] Idem: "Aquila: *Et plantabit tabernaculum praetorii sui in* Ἀφαδανῷ [MS. Sangerm.: *praetorii sui* ΑΡΕΔΝΟ] *inter maria, in monte glorioso et sancto, et veniet usque ad finem ejus.*" Ubi duae Aquilae versiones, τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ, et Ἀπεδνὼ, coaluisse videntur. [54] Hieron.: "Hunc locum Sym. ita interpretatus est: καὶ ἐκτενεῖ —ἕως ἄκρου αὐτοῦ; quod in Latino sonat: *Et extendet papiliones equitatus sui inter maria, super montem fortitudinis sanctum; et veniet usque ad verticem montis.*" Schol. apud Nobil.: τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐφαδανῶ· τουτέστι, σκηνὴν τοῦ ἱπποστασίου, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἱππικὸν στρατόπεδον.

Cap. XII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 33, alii, Chrysost., Theodoret. [2] Cod. 87, Syro-hex. Montef. edidit: Ο'. Θ. καὶ οἱ συνιέντες λάμψουσιν κ. τ. ἑ., ex Hieronymo, qui ambigue ait: "Quem locum Theod. et vulgata ed. ita expressit: *Et intelligentes fulgebunt quasi splendor firmamenti, et de justis plurimi (s. plurimis) quasi stellae in aeternum et ultra.*" [3] In versione τῶν Ο De Magistris e Cod. 87 exscripsit οἱ πολλοί; sed articulum reprobant Cod. 88, Syro-hex. [4] Idem edidit: τῷ ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, et sic in Cod. Chisiano exstare testatur Bugatus; quod tamen contra consensum Cod. 88 et Syro-hex., qui τῷ ἐπάνω tantum habent, vix crediderim. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 33, 34, alii. [6] Montef. ex Chrysost. affert: Ἀλλ. καὶ ἐν τῷ συντ. διασκορπισμὸν χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου, γνώσονται ἅγιον, καὶ συντ. ταῦτα πάντα (sic). Sic Codd. 22 (cum ἅγιοι), 36, 48, 51, 231, et (cum συντελεσθήσονται) Codd. 34, 87, Theodoret. (qui χειρὸς ignorat). Lectio brevior, χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου, est in Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, 35, aliis; et fortasse Aquilae est. (Pro יַד־עַם Theodotio legisse videtur יָדְעוּ, neglectis his, קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה, pro quibus interpolator supplevit ἅγιον καὶ συντελεσθήσεται.) [7] Sic Cod. 88, Syro-hex. Edebatur καὶ τίνος κ.τ.ἑ.

διανοούμενοι προσέξουσιν. Σ. *καὶ οἱ ἐπιστήμονες συνήσουσιν.*[8]

11. אֶלֶף. *Mille.* Θ. *χίλιαι.* Alia exempl. *δισχίλιαι.*[9] Ο΄. *χιλίας.*

13. וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. *Tu vero abi ad finem, et requiesces, et surges ad sortem tuam* capiendam *in fine dierum.* Θ. *καὶ σὺ δεῦρο, καὶ ἀναπαύου· ἔτι γὰρ ἡμέραι* [*καὶ ὧραι*][10] *εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας· καὶ ἀναστήσῃ εἰς τὸν κλῆρόν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.* Ο΄. *καὶ σὺ βάδισον, ἀναπαύου·* ÷ *ἔτι γάρ εἰσιν ἡμέραι καὶ ὧραι εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας* ↙ *· καὶ ἀναπαύσῃ, καὶ ἀναστήσῃ ἐπὶ τὴν δόξαν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.*[11]

Cap. XII. 6. Ο΄. ÷ *καὶ ὁ καθαρισμὸς τούτων* ↙.[12]

[Cap. XIII.]

SUSANNA.

1–5. Θ. *καὶ ἦν ἀνὴρ—ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.* Ο΄. ÷ (fort. ※) Σ. Θ. *καὶ ἦν ἀνὴρ—ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ* ↙.[1]

8, 9. Ο΄. *καὶ ἐπιθυμήσαντες αὐτῆς διέστρεψαν τὸν νοῦν αὐτῶν.*[2]

12. Ο΄. *καὶ ὡς ἐγίνετο ὄρθρος.*[3]

13. Ο΄. *καὶ ἰδοὺ αὐτὴ κατὰ τὸ εἰωθὸς περιεπάτει.*[4]

19. Ο΄. *καὶ εἶπεν εἰς τῷ ἑτέρῳ.*[5]

23. Θ. *αἱρετώτερόν* (alia exempl. *αἱρετόν*[6]) *μοι ἐστί.* Ο΄. *κάλλιον δέ με.*

28. Ο΄. *καὶ ἐλθόντες.*[7]

---

[8] Cod. 87 in marg. Syro-hex. ܗܘ. ܘܡܣܬܟܠܢܐ ܢܣܬܟܠܘܢ܀ [9] Sic Cod. XII, et Syro-hex. in marg. char. med. [10] Haec desunt in Codd. II (in textu), III, XII, 22, 34, aliis, Chrysost., Theodoret. Hieron.: "Pro quo Theod. ita interpretatus est: *Tu autem vade et requiesce, et resurges in ordine tuo in consummatione dierum.*" Unde conjecerit aliquis, clausulam, *ἔτι γὰρ—συντελείας*, e versione LXXvirali male assumptam esse. [11] Cod. 87, Syro-hex. Cod. 88 pingit: ※ *ἔτι γὰρ κ. τ. ἑ.* (Pro *βάδισον* in Cod. Chisiano soloece exaratum *βάδιζον*, quod non correxerunt Holmes., Hahn., Tischendorf.) [12] Cod. 87, Syro-hex. Haec in textum Theodotionis post *θαυμασίων* sine obelo inferunt Codd. 22, 36, alii, Theodoret.

[Cap. XIII.] [1] Syro-hex., qui pingit: Σ. Θ. ÷ *καὶ ἦν ἀνὴρ κ. τ. ἑ.* Haec verba in Cod. 87 lemniscis (⁒), non obelis, insignita sunt, appictis ad oram codicis siglis Α̇. Ϲ̇. Θ̇., sic, teste Bugato, qui codicem ipsum inspexit, *distincte* exaratis, non per ductus in monogrammatis obscuri formam convolutos, quales in apographo, quo usus est, conspici testatur De Magistris. Quid autem sive duorum sive trium interpretum nomina hic cum obelo apposita significent, nemo omni ex parte probabilem sententiam proposuit. Nobis quidem praestare videtur Bugati solutio, qui, respectu ad v. 7 versionis LXXviralis habito, ubi Susannae ipsius, patrisque ejus et conjugis nomina, tanquam personarum quarum tunc primum mentio fiat, introducuntur, Origenis mentem eam fuisse censet, ut indicaret priores quatuor versiculos cum dimidio quinti apud LXX defuisse; ex reliquis autem interpretibus, Symmacho praesertim et Theodotione, suppletos esse. Cum hac autem hypothesi neque obelos, neque lemniscos, sed solos *asteriscos* consistere posse, etiamsi nihil de hac re monuerit Bugatus, certo certius est. Quod vero ad consensum duorum vel trium interpretum attinet, siglum Σ. Θ., vel Ἀ. Σ. Θ., ut passim in Hexaplis observavimus, tantummodo innuit, versionem esse unius e tribus interpretis, qui hic est Theodotio; ceteros autem cum eo, cujus verba posita sunt, ad *sensum* dumtaxat conspirare. Quod si quis objiciat, versionem hujus narrationis LXXviralem a verbis, *περὶ ὧν ἐλάλησαν* (v. 5) incipere nullo modo potuisse, respondemus, fieri posse, ut brevius prooemium olim in hac versione exstiterit, in quo, tacita muliere et prosapia ejus, judices tantum memorarentur; quod prooemium, cum in ejus locum alterum suffectum fuerit, prorsus intercidisse credibile est.—Haec in quaestione difficillima habuimus, quibus sententiam non tam nostram quam antecessoris nostri Mediolanensis pro virili muniamus. [2] Cod. 87, testibus De Mag. et Bugato. Parsons. e Cod. 88 *διέστρεψασι* (sic) exscripsit. Paulo aliter Syro-hex.: *ἐπεθύμησαν αὐτῆς διαστρέψαντες* (ܪܓܝܘܗ̇. ܟܕ ܡܥܩܡܝܢ) *τὸν ν. αὐτῶν;* ex libera, ut videtur, versione. [3] Codd. 87, 88, Syro-hex. Pro *ἐγίνετο*, *ἐγένετο* perperam ediderunt Hahn., Tischend. [4] Hieron. ex Origene in decimo Stromatum suorum libro: "*Et ecce! Susanna inambulabat juxta consuetudinem . . .* Quem locum, inquit, de LXX editione nunc posui: quo dicto Origenes ostendit cetera se non juxta LXX interpretes disseruisse." [5] Syro-hex. In Codd. 87, 88 male exaratum *τίς*. [6] Sic Comp., Ald., Codd. II (a 1ma m.), III, XII, 23, 26, alii. Hieron.: "In Graeco non habet *αἱρετώτερον*, id est, *melius*, sed *αἱρετὸν*, quod *bonum* interpretari possumus." [7] Codd. 87, 88. Concinnius Syro-hex.: *καὶ ἦλθον.*

29. Θ. οἱ δὲ ἀπέστειλαν. Ο΄. οἱ δὲ εὐθέως ἐκάλεσαν αὐτήν.[8]

30. Ο΄. ὄντες τὸν ἀριθμὸν πεντακόσιοι.[9]

35. Ο΄. καὶ τρὶς ἀνακύψασα, ἔκλαυσεν ἐν ἑαυτῇ.[10]

40. Θ. τίς ἦν ὁ νεανίσκος. Ο΄. τίς ὁ ἄνθρωπος.[11]

53. Θ. καὶ τοὺς μὲν ἀθῴους κατακρίνων, ἀπολύων δὲ τοὺς αἰτίους. Ο΄. καὶ τὸν μὲν ἀθῷον κατέκρινες, τοὺς δὲ ἐνόχους ἠφίεις.[12]

54. Θ. Ο΄. ὑπὸ σχῖνον.[13]

56. Θ. σπέρμα Χαναὰν, καὶ οὐκ Ἰούδα. Ο΄. διὰ τί διεστραμμένον τὸ σπέρμα σου ὡς Σιδῶνος, καὶ οὐχ ὡς Ἰούδα;[14]

62. Θ. Ο΄. ἐποίησαν αὐτοῖς.[15]

[CAP. XIV.]

BEL ET DRACO.

1. Ο΄. ἘΚ ΠΡΟΦΗΤΕΊΑΣ ἈΜΒΑΚΟῪΜ ΥἹΟΥ͂ ἸΗΣΟΥ͂ ἘΚ ΤΗ͂Σ ΦΥΛΗ͂Σ ΛΕΥΊ. Ἄνθρωπός τις ἦν ἱερεὺς, ᾧ ὄνομα Δανιὴλ, υἱὸς Ἄβαλ, συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος.[1]

2. Θ. καὶ πρόβατα τεσσαράκοντα, καὶ οἴνου μετρηταὶ ἕξ. Ο΄. καὶ πρόβατα τέσσαρα, καὶ ἐλαίου μετρηταὶ ἕξ.[2]

6. Θ. καὶ οὐ βέβρωκεν οὐδεπότε. Ο΄. ÷ ὀμνύω δέ σοι κύριον τὸν θεὸν τῶν θεῶν ↙, ὅτι οὐθὲν βέβρωκε πώποτε οὗτος.[3]

12. Ο΄. σὺ οὖν ἐπισφράγισον.[4]

13. Θ. καὶ ἐπέταξε Δανιὴλ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, καὶ ἤνεγκαν τέφραν, καὶ κατέσεισαν (alia exempl. κατέστρωσαν; alia, κατέσησαν[5]) ὅλον τὸν ναὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως μόνου. Ο΄. ὁ δὲ Δανιὴλ ἐκέλευσε τοὺς παρ' αὐτοῦ ἐκβαλόντας πάντας ἐκ τοῦ ναοῦ καταστῆσαι ὅλον τὸν ναὸν σποδῷ.[6]

16. Ο΄. καὶ εὗρον, ὡς ἦν ἡ σφραγίς.[7]

17. Ο΄. μέγας ἐστὶ Βήλ.[8]

---

[8] Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: ܩܪܘ ܠܗ̇. [9] Sic Cod. 88, teste Parsonsio. Pro πεντακόσιοι De Mag. mendose edidit πεντηκοστοὶ, quod juxta Syriacum ܚܡܫܝܢ correxit Hahn., πεντηκόσιοι minus emendate scribens. Tischendorfius vero, aliud fortasse agens, Susannae comitatum (cujus numerum non definivit Theodotio), a *quingentis* ad *quinquaginta* (πεντήκοντα) redegit, notans: "Ita omnino cum Syro (!) legendum: ex cod. editum est πεντηκοστοί." [10] Syro-hex. In Codd. 87, 88 τρὶς abest. Deinde ἑαυτῇ pro αὐτῇ tuentur Cod. 88, Syro-hex. Mox v. 38 εἱστήκαμεν pro εἱστήκειμεν mendose dederunt Hahn., Tischend. [11] Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ὁ νεανίσκος (ܥܠܝܡܐ). [12] Syro-hex. (cum ܗܘܝܬ ܡܫܒܩ). In Codd. 87, 88 κατέκρινας exaratum. [13] Syro-hex. in marg. char. med. ܣܟܝܢܘܣ. ܐܝܠܢܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܡܨܛܟܐ, h. e. *Schinus est arbor quae edit mastichen.* [14] Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. sine nom. affert: ܙܪܥܐ ܕܟܢܥܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܝܗܘܕܐ. Mox v. 57 ὡμίλουσαν pro ὡμιλοῦσαν falso pinxerunt Hahn., Tischend. [15] Codd. 87, 88. Syro-hex. τοῖς Ο΄ vindicat: ἐποίησεν αὐτοῖς. Mox ad κατὰ τῆς ἀδελφῆς Syrus supplet αὐτῶν (ܕܠܘܬ ܚܬܗܘܢ), ex idiotismo, ut videtur. Deinde v. 64 εὐσεβοῦσι pro εὐσεβήσουσι, repugnantibus testibus, ediderunt Hahn., Tischend.

[CAP. XIV.] [1] Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron. in Prologo ad Danielem: "Cui [Porphyrio] et Eusebius et Apollinarius pari sententia responderunt: Susannae Belisque et Draconis fabulas non contineri in Hebraico, sed partem esse prophetiae Abacuc filii Jesu de tribu Levi; sicut juxta LXX interpretes in titulo ejusdem Belis fabulae ponitur: *Homo quidam erat sacerdos, nomine Daniel, filius Abda* [ΑΒΔΑ pro ΑΒΑΛ], *conviva regis Babylonis;* cum Danielem et tres pueros de tribu Juda fuisse, sancta Scriptura testetur." [2] Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. sine nom. pingit: τεσσαράκοντα, et οἴνου. [3] Syro-hex., et sine obelo Codd. 87, 88. [4] Cod. 88, Syro-hex. Edebatur ἐπισφραγίσεις. [5] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 34, 49, aliis; posterior, quae unice vera est, in Codd. II (teste Maio, qui ita edidit), XII, et Syro-hex. in marg. (ܘܢܦܘ). [6] Codd. 87, 88, Syro-hex. Pro καταστῆσαι (ܠܡܩܡܘ), quod hic non quadrat, legendum videtur κατασῆσαι, a κατασήθω, *cribrare*, ut interpretatus est Theodotio, cujus integram lectionem (deleto μόνου, quod abest a Comp., Codd. XII, 48, 51, aliis) appinxit Syro-hex. in marg. sine nom.: ܘܦܩܕ ܕܢܝܐܝܠ ܠܛܠܝܘܗܝ. ܘܐܝܬܝܘ ܩܛܡܐ ܘܢܦܘ ܠܟܠܗ ܗܝܟܠܐ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. [7] Sic Cod. 88. Edebatur σφραγὶς sine artic. Syro-hex. ܩܘܝܡ ܗܘܐ ܛܒܥܐ; quasi legisset, ὡς ἔμενεν (vid. v. 15) ἡ σφρ. [8] Sic Cod. 88, favente Syro. Edebatur ὁ Βήλ.

20. Ο΄. καὶ εὗρον.[9]

22. Θ. καὶ ἐσέβοντο αὐτόν. Ο΄. καὶ ἐσέβοντο αὐτόν.[10]

26. Θ. καὶ ἐποίησε μάζας. Ο΄. καὶ ἐποίησε μάζαν.[11]

31. Ο΄. ÷ ἦν ↙ δὲ λάκκος.[12]

33. Ο΄. ἀπένεγκε τῷ Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων εἰς Βαβυλῶνα.[13]

37. Θ. καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἀγαπῶντάς σε. Ο΄. ὁ μὴ ἐγκαταλιπὼν τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.[14]

---

[9] Syro-hex. ܘܐܫܟܚܘ. Codd. 87, 88: καὶ εὗρεν. [10] Sic Syro-hex. Pronomen reprobant Codd. 87, 88. [11] Codd. 87, 88. Syro-hex. μάζας (ܦܣ̈ܐܬܐ) vertit. [12] Syro-hex. Obelus deest in Codd. 87, 88. [13] Syro-hex. (cum ܠܒܒܝܠ, et ܠܓܘܒܐ). Edebatur ἀπένεγκε Δανιὴλ, et ἐν Βαβυλῶνι. [14] Syro-hex. ܗܘ ܕܠܐ ܫܒܩ. Codd. 87, 88: ὁ μὴ ἐγκαταλείπων κ.τ.έ.

PROPHETAE XII.

ORDO XII PROPHETARUM

JUXTA HEBRAEUM.		JUXTA LXX ET SYRO-HEX.
I.	HOSEAS.	ʼΩΣΗΕ Α′.
II.	JOEL.	ʼΑΜΩΣ Β′.
III.	AMOS.	ΜΙΧΑΙΑΣ Γ′.
IV.	OBADIAS.	ʼΙΩΗΛ Δ′.
V.	JONAS.	ʼΟΒΔΙΟΥ Ε′.
VI.	MICHAS.	ʼΙΩΝΑΣ Ϛ′.
VII.	NAHUM.	ΝΑΟΥΜ Ζ′.
VIII.	HABACUC.	ʼΑΜΒΑΚΟΥΜ Η′.
IX.	ZEPHANIAS.	ΣΟΦΟΝΙΑΣ Θ′.
X.	HAGGAI.	ʼΑΓΓΑΙΟΣ Ι′.
XI.	ZACHARIAS.	ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΙΑ′.
XII.	MALACHIAS.	ΜΑΛΑΧΙΑΣ ΙΒ.

IN LIBROS XII PROPHETARUM

MONITUM.

"PROPHETARUM minorum hexaplares lectiones collegimus, ac multis in locis restauravimus, ope MSS. et Edd., quorum catalogum subjicimus.

"Codex Barberinus, cujus lectiones suppeditavit Brianus Waltonus sexto Polyglottorum tomo, unde majorem interpretationum copiam eruimus, quam ex omnibus aliis.

"Codex Marchalianus, nunc RR. PP. Jesuitarum [hodie Vat. 2125], de quo superius passim actum est.

"Codex Regius bombycinus, de quo saepius actum est.

"Coislinianus Codex unus, IX vel X saeculi [ad Cap. ii Jonae, et Cap. iii Habacuci, quae Cantica sunt].

"Alter Coislinianus, ubi Eclogae quaedam.

"Colbertinus, IX saeculi, στιχηρῶς scriptus [ad Cantica].

"Codex Sangermanensis S. Hieronymi in Prophetas minores.

"Origenes in Matthaeum, semel adductus [ad Zach. ix. 9].

"Eusebius De locis Hebraicis [sive Onomasticon, editum a Jac. Bonfrerio, Parisiis, 1631; nuperrime autem a F. Larsow et G. Parthey, Berolini, 1862].

"Ejusdem Demonstratio Evangelica [Parisiis, 1628].

"Hieronymus in minores Prophetas [Opp. Tom. VI, pp. 1–986].

"Ejusdem Epist. ad Marcellam [ad Hos. iii. 4].

"Theodoretus in minores Prophetas [Opp. Tom. II, pp. 1305–1694].

"Procopius in Jesaiam [ad Amos i. 11].

"Romanae editionis ac Drusii notae."—MONTEF.

Lectiones ad XII Prophetas hexaplares cum satis constet a duobus fontibus, videlicet Codice Barberino (Parsonsio 86), et Ambrosiano Syro-hexaplari (qui circa hanc operis partem margines lectionibus Aquilae et ceterorum solito refertiores, immo refertissimos habet) fere totas deducendas esse, religioni nobis fuit, horum duorum testium relationes quam maxime accuratas in manibus habere. Et ad Syrum quidem quod attinet, praesto nobis fuit Ceriani noster, qui in edito exemplari emendando et augendo solitam suam operam conferret; in altero autem codice probando hanc viam institimus. Praeter collationem Waltonianam anni

circiter 1657, quae per se sola, ut usu experti sumus, non parvi aestimanda est, in subsidium vocavimus non modo Parsonsii nimis parce excerptas lectiones, sed ipsas schedas manuscriptas, quas domi habere et otiose tractare, per favorem Curatorum Bibliothecae Bodleianae nobis contigit. Hae autem continent: 1) Collationem Codicis 86 ad Hoseam, antiquae, ut videtur, tam chartae quam scripturae, a viro quodam docto, sed anonymo, nescimus quem in usum elaboratam. 2) Collationem ejusdem libri ad XII Prophetas integros, a Bernardo Stephanopolo anno 1789 in usum magni illius operis Oxoniensis factam. Lectionibus duorum (ad Hoseam trium) testium inter se comparatis, nemini in talibus vel mediocriter versato mirum videbitur, discrepantias non paucas tum graviores tum leviores comparuisse, quas nisi quomodocumque eximeremus, nihil a nobis actum esse videretur. Proinde schedulam lectionum vexatarum Romam transmittendam curavimus; quam ad ipsum codicem, in Bibliotheca Barberina adhuc servatum, diligentissime exegit Vir doctissimus Josephus Cozza, cui nunc publice gratias agimus quam possumus maximas.

Praeter opera patristica a Montefalconio memorata, duo alia adhibuimus: quorum prius serius lucem vidit; alterum, a longo tempore publici juris factum, nunquam antea, ut videtur, in gratiam nostri incepti vel leviter excussum est. Hi autem sunt:—

1. Eusebii Pamphili Eclogae Propheticae. E Cod. MS. nunc primum edidit T. Gaisford, S.T.P., Oxonii, 1842.

2. S. Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in XII Prophetas Commentarius, a Jacobo Pontano Ingolstadtii anno 1607 primum typis expressus; deinde a Joanne Auberto inter universa S. Patris opera Parisiis anno 1638 editus; postremo a Philippo Edvardo Pusey, A.M., Oxonii e typographeo Clarendoniano, anno 1868, textu expurgatissimo, nitidissima forma emissus.

Quod superest, praeter Ambrosianum, qui instar omnium est, Codex Musei Britannici, signatus "Addit. MSS. 14668," continet Hoseae capitula, et textum ab initio ad Cap. v. 15. "Est membranaceus, saec. VIII, non adeo correctus ac Ambrosianus, sed a codice diverso, ut videtur, derivatus, cum saepe voci ܡܕܐ in margine apponat ܦܩܣ, cujus vel correcti vestigium nullum est in Cod. Ambrosiano ad Hoseam. Contuli, sed semel tantum, cum apographo meo Codicis A, et varietates indicabo sub litera B."—*A. Ceriani.*

HOSEAS.

Caput I.

1. בֶּן־בְּאֵרִי. Ο΄. τὸν τοῦ Βεηρεί. Οἱ λοιποί· υἱὸν Βεηρί.[1]

2. תְּחִלַּת דִּבֶּר־יְהוָה. *Initium* ejus quod *locutus est Jova.* Ο΄. ἀρχὴ λόγου κυρίου. Ἀ. ἀρχὴ ἣν ἐλάλησε (κύριος).[2]

בְּהוֹשֵׁעַ. Ο΄. ἐν (alia exempl. πρὸς[3]) Ὡσηέ. Θ. ἐν Ὡσηέ.[4]

זְנוּנִים (in posteriore loco). *Scortationum.* Ο΄. πορνείας. Ἀ. Σ. πορνειῶν.[5]

4. וּפָקַדְתִּי. *Et puniam.* Ο΄. καὶ ἐκδικήσω. Ἀ. (καὶ) ἐπισκέψομαι.[6]

עַל־בֵּית. Ο΄. ἐπὶ (Σ. κατὰ[7]) τὸν οἶκον.

יֵהוּא. *Jehu.* Ο΄. Ἰούδα. Alia exempl. Ἰηού.[8] Σ. Θ. Ἰνοῦ.[9]

6. כִּי־נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם. *Ut iterum iterumque ignoscam eis.* Ο΄. ἀλλ᾽ ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτοῖς. Ἀ. . . ἐπιλήσομαι αὐτῶν.[10]

7. בְּסוּסִים. *Per equos.* Ο΄. οὐδὲ ἐν ἵπποις (alia exempl. praemitt. οὐδὲ ἐν ἅρμασιν[11]).

8. וַתַּהַר. *Et concepit.* Ο΄. καὶ συνέλαβεν ÷ ἔτι ◂.[12]

9. כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי וְאָנֹכִי לֹא־אֶהְיֶה לָכֶם. *Nam vos non* estis *populus meus, et ego non ero vobis* (Deus). Ο΄. διότι ὑμεῖς οὐ λαός μου, καὶ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὑμῶν. Σ. οὐδὲ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν· οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς λαός μου.[13]

10 (Hebr. ii. 1). וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. *Et erit numerus filiorum Israelis.* Ο΄. καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Ἀ. καὶ ἔσται ὁ ψῆφος υἱῶν Ἰσραήλ. Σ. ἔσται δέ . . .[14]

אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא־עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם

Cap. I. [1] Syro-hex. ܠܗܘ ܕܒܪ ܒܐܪܝ ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܒܪ ܒܐܪܝ. [2] Idem: ܐ. ܫܘܪܝܐ ܕܡܠܠ. [3] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. [4] Syro-hex. ܬ. ܒܗܘܫܥ. [5] Idem: ܐ. ܣ. ܕܙܢܝܘܬܐ. [6] Idem: ܐ. ܐܣܥܘܪ. [7] Idem: ܣ. ܠܘܩܒܠ ܒܝܬܐ. [8] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 42 (in marg.), 51, alii, et Syro-hex. (ܕܝܗܘ). Hieron.: "Pro *Jehu* in editione vulgata legitur *Juda;* sed hoc mihi videtur non vitio LXX interpretum, sed scriptorum inolevisse imperitia, qui ignorantes *Jehu*, quod magis tritum erat scripserunt *Juda.*" S. Cyril. in XII Proph. p. 18 B: Ἡ μὲν οὖν καθ᾽ ἡμῶν ἔκδοσις, τουτέστιν, ἡ τῶν Ο΄, καὶ ἐκδικήσω, φησί, τὸ αἷμα τοῦ Ἰεσράελ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα· ἡ δὲ ἑτέρα φησί· καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα τοῦ Ἰεσράελ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰηού. Eadem, praemisso S. Cyrilli nomine, in marg. appingit Syro-hex. [9] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܐܝܢܘ. Sic Cod. A. In Cod. B notula non habetur. [10] Idem: ܐ. ܡܛܥܐ ܐܛܥܐ ܐܢܘܢ. (Perperam Middeld.: ἐξαπατήσω αὐτούς, qui sensus formae Afel proprius est.) Hieron. Hebraea vertit: *sed oblivione obliviscar eorum.* [11] Sic Ald., Codd. XII, 68, alii, Syro-hex.; necnon (cum οὔτε) Codd. III, 23, 26, 36, alii, invito Hieron. [12] Obelus est in Syro-hex., qui in marg. notat: "Obelus (ܐܘܒܠܘܣ) hic non positus erat in Hexaplis (ܒܗܟܣܦܠܐ ܗܦܠܐ)." [13] Syro-hex. ܣ. ܐܦܠܐ ܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܐܦܠܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܥܡܐ ܕܝܠܝ. Sic, ordine praepostero, Codd. A et B; non, ut Middeld. edidit: ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܥܡܐ ܕܝܠܝ ܘܠܐ ܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܟܘܢ. [14] Idem: ܐ. ܘܢܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܣ. ܢܗܘܐ ܕܝܢ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxxii. 8.

בְּנֵי אֵל־חָי. *Ubi dictum est eis: Non populus meus estis vos, dicetur eis: Filii Dei viventis.* Ο΄. οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς, οὐ λαός μου ὑμεῖς, κληθήσονται καὶ αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. Ἀ. οὐ ῥηθήσεται αὐτοῖς, ὁ λαός μου, ῥηθήσεται αὐτοῖς, υἱοὶ ἰσχυροῦ ζῶντος.[15]

Cap. II.

1. (Hebr. 3). וְלַאֲחוֹתֵיכֶם. Ο΄. καὶ τῇ ἀδελφῇ ὑμῶν. Ἀ. καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ὑμῶν.[1]

2 (4). רִיבוּ. *Litem intendite.* Ο΄. κρίθητε. Ἀ. Σ. δικάσασθε.[2]

וְתָסֵר. *Et auferat.* Ο΄. καὶ ἐξαρῶ. Ἀ. ἀφελέτω (s. ἀποστησάτω).[3]

3 (5). פֶּן. Ο΄. ὅπως ἄν. Ἀ. Σ. Θ. μήποτε.[4]

5 (7). אֵלְכָה. Ο΄. πορεύσομαι. Σ. ἀκολουθήσω.[5]

צַמְרִי וּפִשְׁתִּי. *Lanam meam et linum meum.* Ο΄. καὶ τὰ ἱμάτιά μου (Οἱ λοιποί· τὰ ἔριά μου[6]) καὶ τὰ ὀθόνιά μου. Ἀ. καὶ τὸ ἔριόν μου καὶ τὸ λίνον μου.[7]

וְשִׁקּוּיָי. *Et potum meum.* Ο΄. καὶ πάντα ὅσα μοι καθήκει. Ἀ. καὶ τὸν ποτισμόν (μου).[8]

6 (8). בַּסִּירִים. *Spinis.* Ο΄. ἐν σκόλοψι. Ἀ. Θ. ἀκάνθαις.[9]

וְגָדַרְתִּי אֶת־גְּדֵרָהּ. *Et struam maceriam.* Ο΄. καὶ ἀνοικοδομήσω τὰς ὁδοὺς (αὐτῆς). Ἀ. καὶ φράξω τὸν φραγμὸν αὐτῆς. Σ. καὶ ἐμφραγμὸν κατ᾽ αὐτῆς περιοικοδομήσω. Θ. . . τὸ τεῖχος αὐτῆς.[10]

8 (10). נָתַתִּי. Ο΄. ἔδωκα. Σ. ἐδίδουν.[11]

9 (11). צַמְרִי. Ο΄. τὰ ἱμάτιά μου. Σ. Θ. τὸ ἔριόν μου.[12]

10 (12). מִיָּדִי. Ο΄. ἐκ χειρός μου. Ἀ. ἐκ χειρὸς αὐτῆς.[13]

11 (13). וְשַׁבַּתָּהּ. Ο΄. ※ Θ. καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς ◂.[14]

12 (14). לְיַעַר. *In silvam.* Ο΄. εἰς μαρτύριον. Οἱ λοιποί· εἰς δρυμόν.[15]

13 (15). וּפָקַדְתִּי. Ο΄. καὶ ἐκδικήσω. Οἱ λοιποί· καὶ ἐπισκέψομαι.[16]

אֲשֶׁר תַּקְטִיר לָהֶם. *Quibus* (diebus) *suffiebat eis.* Ο΄. ἐν αἷς ἐπέθυεν αὐτοῖς. Ἀ. Σ. οἷς θυμιάσει αὐτοῖς.[17]

וַתַּעַד נִזְמָהּ וְחֶלְיָתָהּ. *Et ornabat se annulo suo* (naribus inserto) *et monili suo.* Ο΄. καὶ περιετίθετο τὰ ἐνώτια αὐτῆς καὶ τὰ καθόρμια (Σ. περιτραχήλια[18]) αὐτῆς. Ἀ. καὶ ἐκόσμει αὐτοὺς διὰ τῶν ἐνωτίων αὐτῆς καὶ τῶν ὁρμίσκων αὐτῆς.[19]

וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מְאַהֲבֶיהָ. *Et ibat post amatores suos.* Ο΄. καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν ἐραστῶν αὐτῆς. Ἀ. καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω ἠγαπημένων αὐτῆς.[20]

14 (16). מְפַתֶּיהָ. *Pelliciam eam.* Ο΄. πλανῶ αὐτήν. Ἀ. θέλγω (s. ἀπατῶ) αὐτήν. Ἄλλος· ἀποφέρω αὐτήν. Ἄλλος· ἀπατῶ αὐτήν.[21]

---

[15] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܥܡܐ ܕܝܠܝ ܢܬܐܡܪ: ܠܗܘܢ ܒܢܝܐ ܕܚܝܠܬܢܐ ܚܝܐ. "Erat fortasse in Graecis Aquilae οὗ, quod Syrus interpretabatur quasi legisset οὐ."—*Middeld.*

Cap. II. [1] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐܚܘܬܐ ܕܝܠܟܘܢ. (In priore clausula idem proculdubio interpretatus est τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν.) [2] Cod. 86. [3] Syro-hex. ܐ. ܢܫܒܘܩ. [4] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܕܠܡܐ. [5] Idem: ܣ. ܐܪܕܦ. Sic in textu Codd. III, 26, 49, alii. [6] Cod. 86. [7] Syro-hex. ܐ. ܘܥܡܪܐ ܕܝܠܝ ܘܟܬܢܐ ܕܝܠܝ. [8] Idem: ܐ. ܘܡܫܩܝܐ. Cf. Hex. ad Prov. iii. 8. [9] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܟܘܒܐ. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܐܣܘܓ ܠܣܝܓܐ ܕܝܠܗ̇. ܣ. ܘܣܟܪܐ ܒܟܠܗ̇ ܐܣܘܪ. ܘܐܚܕܐ. ܬ. ܠܫܘܪܐ ܕܝܠܗ̇. "Ad Sym. in Cod. B habetur ܐܚܕܐ sine ܘ, forma aeque bona pro Graeco composito."—*Ceriani.* [11] Syro-hex. ܣ. ܝܗܒ ܗܘܝܬ.

[12] Idem: ܣ. ܬ. ܥܡܪܐ ܕܝܠܝ. [13] Idem: ܐ. ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܝܠܗ̇. [14] Cod. Jes. Syro-hex. pingit: ※ καὶ τὰ ◂ σάββατα αὐτῆς; sed in Cod. B cuneolus abest. Haec hodie leguntur in LXX, nulla varietate, nisi quod αὐτῆς abest ab Ald., Codd. 87*, 97, aliis. [15] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܠܥܒܐ. Hieron.: "Pro *saltu* quoque, quod Hebraice dicitur jar, unde *Cariath Jarim* interpretatur *villa silvarum*, LXX posuerunt *testimonium*, res et daleth literarum falsi similitudine." [16] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܐܣܥܘܪ. [17] Idem: ܐ. ܣ. ܠܗܘܢ ܕܡܥܛܪܐ ܠܗܘܢ. [18] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܣ. ܚܢܩܬܐ. [19] Syro-hex. (Cod. B: ܘܡܨܒܬܐ) ܐ. ܡܨܒܬܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܒܝܕ ܩܕܫܐ ܕܝܠܗ̇ ܘܥܩܐ̈ܬܗ̇. [20] Idem in continuatione: ܘܐܙܠܐ ܗܘܬ ܒܬܪ ܡܚܒܒܢܐ ܕܝܠܗ̇. [21] S. Cyril. in XII Proph. p. 45 B: Ἰστέον δὲ, ὅτι τὸ, πλανῶ αὐτὴν, τοῖς ἑτέροις ἑρμηνευταῖς εἴρηται μὲν ἄλλως, πλὴν εἰς ἕνα

14 (16). וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר וְדִבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ. *Et ducam eam in desertum, et loquar ad cor ejus* (consolabor eam). Ο΄. καὶ τάξω αὐτὴν ὡς ἔρημον, καὶ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς. Σ. καὶ ἀπάξω αὐτὴν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ νουθετήσω αὐτήν.[22]

15 (17). אֶת־כְּרָמֶיהָ. *Vineas suas.* Ο΄. τὰ κτήματα αὐτῆς. Ἀ. τοὺς ἀμπελουργοὺς αὐτῆς. Σ. τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῆς.[23]

וְאֶת־עֵמֶק עָכוֹר לְפֶתַח תִּקְוָה. *Et vallem Achor in ostium spei* (reddam). Ο΄. καὶ τὴν κοιλάδα Ἀχὼρ (Ὁ Σύρος· Ἀχὰρ[24]) διανοῖξαι σύνεσιν (Ἀ. Θ. ὑπομονὴν[25]) αὐτῆς. Σ. καὶ τὴν κοιλάδα Ἀχὼρ εἰς θύραν ἐλπίδος. Θ. . . διανοῖξαι τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς.[26]

וְעָנְתָה שָׁמָּה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ. *Et canet* (alterno choro) *ibi ut in diebus pueritiae ejus.* Ο΄. καὶ ταπεινωθήσεται (Ἀ. ὑπακούσει. Σ. κακωθήσεται. Θ. ἀποκριθήσεται[27]) ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας νηπιότητος (Σ. Θ. νεότητος[28]) αὐτῆς. Ἀ. καὶ ὑπακούσει ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας νεότητος αὐτῆς.[29]

16 (18). תִּקְרְאִי אִישִׁי וְלֹא־תִקְרְאִי־לִי עוֹד בַּעְלִי. *Vocabis me, Ishi, et non vocabis me amplius, Baali.* Ο΄. καλέσει με, ὁ ἀνήρ μου, καὶ οὐ καλέσει με (Ἀ. Σ. Θ. καὶ οὐ καλέσεις με[30]) ἔτι Βααλείμ. Ἀ. καλέσει με, ἀνήρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι, ἔχων με.[31]

18 (20). וְהִשְׁכַּבְתִּים לָבֶטַח. *Et cubare faciam eos secure.* Ο΄. καὶ κατοικιῶ σε ἐπ' ἐλπίδι. Ἀ. καὶ κοιμήσω αὐτοὺς εἰς πεποίθησιν. Σ. καὶ κατοικίσω αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ. Θ. καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἐν πεποιθήσει.[32] Aliter: Ἀ. Σ. ἀμερίμνως εἰς πεποίθησιν.[33]

19 (21). וְאֵרַשְׂתִּיךְ. *Et desponsabo te.* Ο΄. καὶ μνηστεύσομαί σε. Σ. καὶ λήψομαί σε.[34]

22 (24). אֶת־הַדָּגָן וְאֶת־הַתִּירוֹשׁ וְאֶת־הַיִּצְהָר. *Frumentum, et mustum, et oleum.* Ο΄. τὸν σῖτον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον. Ἀ. σὺν τὸ χεῦμα, καὶ σὺν τὴν οἰνίαν, καὶ σὺν τὴν στιλπνότητα.[35]

καὶ τὸν αὐτὸν ἀποπεραίνεται νοῦν. Ἐκδεδώκασι γάρ, οἱ μέν, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἀποφέρω αὐτήν· οἱ δέ, ὅτι ἀπατῶ αὐτήν, ἑτεροτρόπως, ὡς ἔφην, αὐτὸ δὴ τοῦτο σημαίνοντες, τὸ πλανῶ φημὶ χρησίμως νοούμενον. Syro-hex. affert: ./ ܡܛܥܐ ܐܢܐ ܠܗ̇ ◆, quae vox Syriaca commutatur cum ἀπατῶ Jud. xvi. 5; cum θέλγω autem (quod magis Aquilam sapit) in Hex. ad Jerem. xx. 7. Cf. Hex. ad Exod. xxii. 16. Job. xxxi. 27. Hos. vii. 11. [22] Syro-hex. ܣ. ܘܐܘܒܠܝܗ̇ ܠܡܕܒܪܐ ܘܐܪܬܝܗ̇ ◆. [23] Idem: ܣ. ܠܟܪ̈ܡܐ ܕܝܠܗ̇ ◆ ./ ܠܦܠܚܝ ܟܪ̈ܡܐ ܕܝܠܗ̇ ◆. [24] Theodoret. [25] Syro-hex. ./ .ܬ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ◆. [26] Idem: ܣ. ܘܠܥܘܡܩܐ ܕܥܟܘܪ ܠܬܪܥܐ ܕܣܒܪܐ ◆. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *ad aperiendam spem*, et LXX verterunt, *ad aperiendam intelligentiam ejus*, interpretatus est Sym. εἰς θύραν ἐλπίδος, id est, *in ostium spei*; Theod. διανοῖξαι [edebatur soloece ἀνεῴξασθαι, invitis Vallarsii MSS., qui ΔΙΑΝΟΙΞΑΙ (sic) praeferunt] τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς, id est, *aperire patientiam*, vel *exspectationem ejus*." [27] Hieron.: "In eo loco ubi nos posuimus, *canet*, et LXX transtulerunt, *humiliabitur*, in Hebraico scriptum est ANATHA, quod Sym. interpretatus est, *affligetur* [Cod. 86: Σ. κακωθήσεται], Theod. *respondebit*, Aq. *obediet*, id est, ὑπακούσει; nos ab Hebraeo κατὰ λέξιν [fort. καταλέξει, coll. Hex. ad Exod. xv. 21. Psal. cxlvi. 7. Jerem. li. 14] magis accipimus, id est, *praecinet*." Idem infra: "Interpretatio Aquilae et Theodotionis, e quibus alter ὑπακούσει posuit, id est, *audiet*, alter ἀποκριθήσεται, id est, *respondebit*, nobiscum facit, quod praecinentibus aliis, alii respondeant concinentes." (Falsus est Dathius in *Opusc.* p. 37, LXX et Symmachum alia puncta Hebraeo subjecisse, nempe וְעֻנְּתָה, affirmans.) [28] Cod. 86. [29] Syro-hex. ./ ܘܢܫܬܡܥ ܬܡܢ ܐܝܟ ܝܘ̈ܡܬܐ ܕܥܠܝܡܘܬܐ ܕܝܠܗ̇ ◆. [30] Idem: ./ .ܣ .ܬ ܘܠܐ ܬܩܪܝܢܢܝ ◆. [31] Hieron.: "Denique Aquila, diligens et curiosus interpres, *Vocabit*, inquit, *me, Vir meus, et non vocabit me ultra, Habens me.*" [32] Cod. 86, qui ad Sym. scribit κατοικήσω. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ κοιμήσω αὐτούς (ܘܐܫܟܒ ܐܢܘܢ). [33] Syro-hex. ./ .ܣ ܕܠܐ ܝܨܝܦܘܬܐ ܒܬܘܟܠܢܐ ◆. [34] Cod. 86. Apud Waltonum est lectio anonyma. [35] Syro-hex. ./ ܥܡ ܪܕܝܐ ܘܥܡ ܚܡܪܘܬܐ ܘܥܡ ܡܨܝܚܘܬܐ ◆. Middeld. tentat: Ἀ. σὺν τὸν *fluxum*, καὶ σὺν τὴν οἰνίαν, καὶ σὺν τὴν στιλπνότητα, notans: "Syr. ܪܕܝܐ Graece restituere difficillimum sane negotium. Fortasse Aq. scripserat ῥεῖθρον (Sym. ad Psal. lxviii. 3. Job. xxviii. 10), vel ῥύσιν (LXX ad Job. xxxviii. 25), propriam verbi דגה significationem animo volvens. Graece οἰνίαν posui, cum Aq. hoc verbo Zach. ix. 17 usus sit loco Hebr. תִּירוֹשׁ, et Syr. ܡܚܡܪܐ Prov. xii. 11 adhibeatur pro οἶνος. Nominis ܡܨܝܚܘܬܐ... Graecam interpretationem derivavi e fragmentis hexaplaribus Deut. vii. 13. Zach. iv. 14, ubi Hebr. יִצְהָר apud Aq. est στιλπνότης." Pro ܪܕܝܐ nullo negotio repono χεῦμα, quae Aquilae interpretatio est τοῦ דָּגָן Deut. vii. 13, qui locus huic nostro est simillimus; quique pro תִּירוֹשׁ ὀπωρισμόν, et pro יִצְהָר στιλπνότητα praebet, teste Hieron. in Epist. ad Pammachium, ubi utrum illum an hunc locum

23 (25). וְרִחַמְתִּי אֶת־לֹא רֻחָמָה. Ο΄. καὶ ἀγαπήσω τὴν οὐκ ἠγαπημένην. Alia exempl. καὶ ἐλεήσω τὴν οὐκ ἠλεημένην.[36]

Cap. II. 8. ÷ αὐτῇ (sic) δὲ ἀργυρᾶ ⸔. 12. ÷ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς ⸔.[37]

Cap. III.

1. אֲהֻבַת רֵעַ. *Amatam ab amasio.* Ο΄. ἀγαπῶσαν πονηρά. Ἀ. ἠγαπημένην τῷ πλησίον. Σ. ἠγαπημένην ὑφ' ἑτέρου.[1]

אֲשִׁישֵׁי עֲנָבִים. *Liba ex uvis* (passis). Ο΄. πέμματα μετὰ σταφίδος. Ἀ. παλαιὰ σταφυλῶν. Σ. ἀκάρπους σταφυλάς. Θ. παλαιοῦσθαι ἐπὶ σταφυλῶν.[2]

2. וָאֶכְּרֶהָ. *Et emi eam.* Ο΄. καὶ ἐμισθωσάμην. Ἀ. καὶ ἔσκαψα αὐτήν.[3]

וְחֹמֶר שְׂעֹרִים וְלֶתֶךְ שְׂעֹרִים. *Et chomero* (coro) *hordei, et hemicoro hordei.* Ο΄. καὶ γομὸρ κριθῶν, καὶ νέβελ οἴνου. Ἑβρ. οὐὸμρ σεωρὶμ οὐλὲθχ σεωρίμ. Ἀ. καὶ κόρου κριθῶν ... Σ. καὶ θύλακος κριθῶν [καὶ ἀσκοῦ οἴνου]. Θ. καὶ γομὸρ ἀλφίτων [καὶ νέβελ οἴνου].[4] Aliter: Οἱ λοιποί· καὶ κόρου (κριθῶν), καὶ ἡμικόρου (κριθῶν).[5]

3. תֵּשְׁבִי לִי. *Sedebis* (manebis) *mihi.* Ο΄. καθήσῃ ἐπ' ἐμοί. Ἀ. καθήσῃ μοι. Σ. προσδοκήσεις με.[6]

לְאִישׁ. Ο΄. ἀνδρὶ ἑτέρῳ. Alia exempl. ἀνδρί.[7]

וְגַם־אֲנִי אֵלָיִךְ. *Nec etiam ego ad te* (veniam). Ο΄. καὶ ἐγὼ ἐπὶ σοί. Σ. ἀλλὰ καὶ ἐγὼ σέ (s. σοί[8]).

4. וְאֵין מַצֵּבָה. *Nec* habebunt *statuam* (idoli). Ο΄. οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου. Οἱ λοιποί· καὶ οὐκ οὔσης στήλης.[9]

וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים. *Neque Ephod* (simulacrum) *et Teraphim* (penates). Ο΄. οὐδὲ ἱερατείας, οὐδὲ δήλων. Ἀ. καὶ ἀκούοντος δι' ἐνδύματος καὶ διὰ μορφωμάτων.[10] Σ. Θ. οὐδὲ Ἐφὼδ, οὐδὲ Θεραφίμ.[11]

---

respexerit, incertum est. Ejus verba sunt: "Quis enim pro *frumento* et *vino* et *oleo*, possit vel legere vel intelligere χεῦμα, ὀπωρισμὸν, στιλπνότητα, quod nos possumus dicere, *fusionem, pomationem*que et *splendentiam?*" Vocabulum ὀπωρισμὸς Aquilae restitutum Jesai. lxii. 8. lxv. 8. Sed in praesenti loco mallem cum Middeld. per ܡܫܚܬܐ οἰνίαν intelligere. Cf. Hex. ad Jesai. lxii. 8. Zach. ix. 17.
[36] Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex.
[37] Syro-hex. Ad v. 12 Hieron. testatur: "Quod sequitur, *volatilia caeli et reptilia terrae*, obelo praenotandum est."

Cap. III. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܡܚܒܒܐ ܠܚܒܪܗ ܣ. ܕܡܚܒܒܐ ܡܢ ܐܚܪܢܐ. Fortasse Sym. scripsit ὑφ' ἑταίρου. [2] Idem: ܐ. ܥܬܝܩܘܬܐ ܕܥܢܒܐ ܣ. ܥܢܒܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ܬ. ܠܡܬܥܬܩܘ ܥܠ ܥܢܒܐ. Hieron.: "Unde pro *vinaciis*, quod Hebraice dicitur ASISE, Aq. interpretatus est παλαιὰ [יְשִׁישִׁי, coll. Hex. ad Job. xii. 12], id est, *vetera;* Sym. ἀκάρπους, id est, *steriles.*" [3] Syro-hex. ܐ. ܘܚܦܪܬܗ. Hieron. Hebraea vertit: *et fodi eam.* [4] Cod. 86. Symmachi et Theodotionis lectiones imperite interpolatas esse vix dubium esse potest. (In Hebraicis Graeco charactere scriptis pro ΟΥΟΜΡ, ut exscripsit Anon., Waltonus ΟΝΟΜΡ edidit, quod Montef. tacite depravavit in ΟΜΟΡ, quasi pro חֹמֶר, non pro וְחֹמֶר.) [5] Hieron.: "Pro *gomor* in Hebraico scriptum est OMER, quod omnes interpretes absque LXX *eorum* interpretati sunt ... Et pro *nebel vini* in Hebraico legitur LETHECH SEORIM, quod ceteri interpretes ἡμίκορον *hordei* transtulerunt." Etiam Syro-hex. testatur: Οἱ λοιποί· κόρον (ܟܘܪܐ). [6] Syro-hex. ܐ. ܬܬܒܝܢ ܠܝ. ܣ. ܬܣܟܝܢ ܠܝ. Ad Sym. (quem imitatus est Hieron., vertens: *exspectabis me*) cf. Hex. ad Jerem. iii. 2. [7] Sic Comp., Codd. II (teste Maio, et ante eum Grabio in *Epist. ad Mill.* p. 48), 49, 51, 62, alii, invito Syro-hex. Hieron.: "Quodque jungitur in editione vulgata, *neque eris alteri viro, alteri* in Hebraico non habetur, sed simpliciter, *non eris viro.*" [8] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܘܐܦ ܠܟܝ. [9] Idem: ܠܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܘܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܩܝܡܬܐ. Pro ܩܝܡܬܐ Middeld. tentat στήλωμα, s. στήλωσις, quae Aquilam magis referunt. [10] Idem: ܐ. ܘܕܫܡܥ ܒܝܕ ܠܒܘܫܐ ܘܒܝܕ ܕܡܘܬܐ. Cf. Hex. ad Jud. xvii. 5 (ubi Cod. 108 in marg.: Ἀ. ἔνδυμα καὶ μορφώματα). 4 Reg. xxiii. 24. "In Aquilae verbis extricandis frustra desudavi. Syllabas reddidi [fere ut nos reddidimus], sensum ignoro."—*Middeld.* Cum per ἀκούων facile intelligi possit, *qui audit responsa Dei*, difficultas inest non tam in ipsis verbis, quam in stylo interpretis cui tribuuntur. Quod si ponamus Aquilam ad literam vertisse, καὶ οὐκ ὄντος ἐνδύματος καὶ μορφωμάτων, Syrum autem nostrum vitiosam scripturam καὶ ἀκούοντος pro καὶ οὐκ ὄντος in suo habuisse, eum, insertis contra morem suum praepositionibus, sensui verborum consulere voluisse quam maxime credibile est. [11] Hieron. in Epist. XXIX ad Marcellam: "In Osee ... pro *sacerdotio* et *manifestationibus*, in Hebraeo est, *sine Ephod, et sine Theraphim;* sicut Theod. et Sym. transtulerunt." Syro-hex. affert: ܣ. ܘܠܐ ܐܦܘܕ ܬ. ܘܠܐ ܬܪܦܝܡ.

Aliter: Ἀ. . . καὶ μορφωμάτων. Σ. . . οὐδὲ ἐπιλύσεως. Θ. . . οὐδὲ ἐπιλυομένου.[12]

5. וּפָחֲדוּ אֶל־יְהוָה. *Et trepide confugient ad Jovam.* Ο΄. καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Ἀ. (καὶ) πτοηθήσονται . . .[13] Σ. καὶ ἐπαινέσωσι τὸν κύριον.[14]

Cap. IV.

2. אָלֹה וְכַחֵשׁ. *Exsecratio et mendacium.* Ο΄. ἀρὰ καὶ ψεῦδος. Ἀ. . . ἄρνησις. Σ. ὀμνύων καὶ ἀρνούμενος. Θ. ὅρκοι καὶ ψεῦδος.[1]

3. וְאֻמְלַל. *Et languebit.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ σμικρυνθήσεται ◁.[2]

4. וְעַמְּךָ. Ο΄. ὁ δὲ λαός μου (alia exempl. σου[3]).

כִּמְרִיבֵי כֹהֵן. *Sicut contendentes cum sacerdote.* Ο΄. ὡς ἀντιλεγόμενος ἱερεύς. Ἀ. ὡς ὁ ἀντιδικῶν ἱερεῖ. Σ. ὡς ἀντίρρησις ἡ πρὸς ἱερέα.[4]

5. הַיּוֹם. Ο΄. ἡμέρας. Ἀ. σήμερον.[5]

עִמְּךָ. Ο΄. μετὰ σοῦ. Alia exempl. μετ᾽ αὐτοῦ.[6]

לָיְלָה וְדָמִיתִי. *Nocte, et perdam.* Ο΄. νυκτὶ ὡμοίωσα. Ἀ. νυκτὸς (s. ἐν νυκτὶ) ἐσιώπησα (s. ἡσύχασα, s. ἐσίγησα). Σ. νυκτὸς σιωπήσω. Θ. νυκτὸς ἐσιώπησα.[7]

6. נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת. *Periit populus meus defectu cognitionis.* Ο΄. ὡμοιώθη ὁ λαός μου, ὡς οὐκ ἔχων γνῶσιν. Ἀ. ἐσιώπησεν ὁ λαός μου, ὅτι οὐκ ἔχει γνῶσιν. Σ. ἐφιμώθη . . . Θ. ἐσιώπησεν . . .[8]

7. אָמִיר. *Permutabo.* Ο΄. θήσομαι. Ἀ. ἀλλάξω.[9]

8. חַטַּאת עַמִּי יֹאכֵלוּ. *Peccatum* (sacrificia pro peccato oblata) *populi mei comedunt.* Ο΄. ἁμαρτίας λαοῦ μου φάγονται. Σ. ἁμαρτίας ὁ λαός μου ἐσθίει.[10]

וְאֶל־עֲוֹנָם יִשְׂאוּ נַפְשׁוֹ. *Et ad scelus ejus attollunt animam* quisque *suam.* Ο΄. καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν λήψονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Σ. καὶ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἔχουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Θ. καὶ κατὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν λήψονται ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.[11]

9. וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן. *Et factus est sicut populus ita sacerdos.* Ο΄. καὶ ἔσται καθὼς ὁ λαὸς, οὕτως καὶ ὁ ἱερεύς. Σ. καὶ ἐγένοντο ὁμοίως ὁ λαὸς καὶ ὁ ἱερεύς.[12]

וּפָקַדְתִּי. Ο΄. καὶ ἐκδικήσω. Οἱ λοιποί· καὶ ἐπισκέψομαι.[13]

10. וְלֹא יִפְרֹצוּ. *Sed non erumpent* (numero augebuntur). Ο΄. καὶ οὐ μὴ κατευθύνωσι. Ἀ. *Et non facient interruptionem.* Σ. Θ. καὶ οὐ πληθυνθήσονται.[14]

11. זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ יִקַּח־לֵב. *Scortatio, et vinum, et mustum aufert cor* (mentem). Ο΄. πορνείαν καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα ἐδέξατο καρδία. Σ. (πορνεία) καὶ οἶνος καὶ μεθύσμα ἀφαιρεῖται καρδίαν.[15]

12. וּמַקְלוֹ. *Et baculus ejus.* Ο΄. καὶ ἐν ῥάβδοις αὐτοῦ. Ἀ. (καὶ) ἐν ξύλῳ αὐτοῦ. Σ. (καὶ) διὰ ξύλου . . .[16]

---

[12] Cod. 86. Lectiones Symmachi et Theodotionis vix genuinas esse crediderim. [13] Codd. 42, 86. [14] Cod. 86. Aquilae lectionem, non Symmachi, exscripsit Waltonus; neutram agnoscit Montef.

Cap. IV. [1] Syro-hex. [Syriac]. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xvi. 8. [2] Sic in textu Syro-hex., et sub aster. sine Θ. Codd. 22, 238. Haec hodie leguntur in LXX, praeterquam in Comp., Codd. 130, 233, 311. [3] Syro-hex., qui in marg. habet: [Syriac]. [4] Idem: [Syriac]. [5] Idem: [Syriac]. [6] Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [7] Syro-hex. [Syriac]. [8] Idem: [Syriac].

[9] Idem: [Syriac]. [10] Idem: [Syriac]. [11] Idem: [Syriac]. Cf. ad Cap. ii. 13. [12] Idem: [Syriac]. [13] Idem: [Syriac]. [14] Idem: [Syriac]. Middeld. Aquilae vindicat: καὶ οὐ [μὴ] ποιήσουσι διακοπήν; sed Syriaca vocis singularis, nescio an διακόψουσιν, circumscriptionem continere videntur. Hieron. Hebraea vertit: *et non cessaverunt.* [15] Syro-hex. [Syriac]. [16] Idem: [Syriac]. Paulo ante pro ἐπηρώτων idem in marg.: ἐπηρώτα ([Syriac]).

13. תַּחַת אַלּוֹן וְלִבְנֶה וְאֵלָה. *Sub quercu, et populo alba, et terebintho.* Ο΄. ὑποκάτω δρυὸς, καὶ λεύκης, καὶ δένδρου συσκιάζοντος. Ἀ. ὑποκάτω δρυὸς, καὶ λεύκης, καὶ τερεβίνθου. Σ. ὑπὸ τὴν δρῦν, καὶ πεύκην, καὶ πλάτανον ἐπισκιάζουσαν. Θ. κάτω τῆς δρυὸς, καὶ πεύκης, καὶ δένδρου συσκιάζοντος.[17]

14. כִּי תִזְנֶינָה. *Quod scortentur.* Ο΄. ὅταν πορνεύσωσι (alia exempl. πορνεύωσι[18]). Θ. . πορνεύουσι.[19]

יְפָרֵדוּ. *Secedunt.* Ο΄. συνεφύροντο. Ἀ. ἐχωρίζοντο. Σ. ἠκολούθησαν. Θ. κατηριθμήθησαν.[20]

וְעִם־הַקְּדֵשׁוֹת. *Et cum meretricibus sacris.* Ο΄. καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων. Ἀ. καὶ μετὰ τῶν διηλλαγμένων.[21] Aliter: Ἀ. ἐνδιηλλαγμένων. Σ. ἑταιρίδων. Θ. κεχωρισμένων.[22] Aliter: Σ. (καὶ) μετὰ τῶν ἀκαθάρτων. Θ. καὶ τοῖς βδελύγμασιν (ἔθυον).[23]

וְעָם לֹא־יָבִין יִלָּבֵט. *Et populus qui non animadvertit, corruet.* Ο΄. καὶ ὁ λαὸς ὁ συνιῶν συνεπλέκετο (μετὰ πόρνης). Ἀ. καὶ ὁ λαὸς ὁ συνιῶν (s. συνετὸς) δαρήσεται. Σ. καὶ ὁ λαὸς ὁ ἀσύνετος παρελήφθη (s. ἠροτριάθη). Θ. καὶ ὁ λαὸς ὁ μὴ συνιῶν ταραχθήσεται.[24]

15. אִם־זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל־יֶאְשַׁם יְהוּדָה. *Si scortaris tu, Israel, ne delinquat Juda.* Ο΄. μετὰ πόρνης. σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, μὴ ἀγνόει, καὶ, Ἰούδα. Ἀ. εἰ πόρνος σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα. Σ. εἰ πορνεύεις σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα. Θ. εἰ πορνεύει Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα.[25] Aliter: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. εἰ πορνεύεις σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ συμπλημμελείτω Ἰούδα.[26]

בֵּית אָוֶן. Ο΄. εἰς τὸν οἶκον Ὢν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς (Σ. τοῦ ἀνωφελοῦς).[27] Aliter: Ἀ. Θ. (εἰς) οἶκον ἀνωφελῆ. Σ. (εἰς) οἶκον ἀθείας (s. ἀδικίας). Ὁ Σύρος· Βηθαῦν.[28] Aliter: Θ. (εἰς οἶκον) τῆς ἀδικίας.[29]

16. סֹרֵרָה. *Refractaria.* Ο΄. παροιστρῶσα. Ἀ. Θ. ἐκκλίνουσα. Σ. ἐπιθυμοῦσα.[30]

17. חֲבוּר עֲצַבִּים. *Consociatus* est *cum idolis.* Ο΄. μέτοχος εἰδώλων. Σ. Ε΄. ἡνώθη εἰδώλοις.[31]

17, 18. הַנַּח־לוֹ: סָר סָבְאָם. *Missum fac eum.*

---

[17] Cod. 86. (Copulam ante δένδρου male omisit Waltonus.) Paulo aliter Syro-hex. ad καὶ δένδρου σ. affert: Ἀ. Θ. τερεβίνθου (ܒܛܡܬܐ). [18] Sic Codd. II, III, 36, 49, alii. [19] Syro-hex. ܬ. ܕܙܢܝܢ ❖. [20] Cod. 86. [21] Idem, ubi διηλαγμένων scriptum. Ad τετελεσμένων (ܡܫܡܠܝܬܐ) Syro-hex. glossam habet: ❖ ܟܘܡܪܬܐ, *sacrificulae idololatricae.* Idem affert: ܐ. ܥܡ ܗܠܝܢ ܕܐܚܠܦ ❖. (Syriacum ܚܠܦ cum διήλλαξε commutatur Jud. xix. 3.) Cf. Hex. ad Gen. xxxviii. 21. Deut. xxiii. 17. 4 Reg. xxiii. 7. Hieron.: "Aquila autem ἐνδιηλλαγμένους interpretans, id est, *mutatos*, hoc ostendere voluit, quod suam naturam mutaverint, et de viris facti sint feminae." [22] Hieron.: "Verbum CADESOTH, quod Aq. ἐνδιηλλαγμένων, Sym. ἑταιρίδων, LXX τετελεσμένων, Theod. κεχωρισμένων interpretati sunt, nos *effeminatos* vertimus, ut sensum verbi nostrorum auribus panderemus." Cum Hieronymo facit Syrus noster, notans: Σ. *meretricibus* (ܙܢܝܬܐ). Θ. κεχωρισμένων (ܦܪܝܫܬܐ). Sic Cod. A, non ܦܪܝܫܬܐ, ut Middeld., et alter codex. Cf. Hex. ad Thren. iv. 9). [23] Cod. 86. Lectiones suspectae, quas ex glossis profectas esse suspicatur Dathius in *Opusc.* p. 21. [24] Syro-hex. ܐ. ܘܥܡܐ ܗܘ ܡܣܬܟܠܢܐ ܢܬܕܝܫ. ܣ. ܘܥܡܐ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠ ܐܬܕܒܪ. ܬ. ܘܥܡܐ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠ ܢܫܬܓܫ. Ad יִלָּבֵט cf. Hex. ad Prov. x. 8. (Syriacum ܐܬܕܒܪ qua ratione Graecum faceremus, incerti haesimus: Middeldorpfio συντριβήσεται (!) sonat.) [25] Syro-hex. in continuatione: (ܐ.) ܐܢ ܙܢܝܐ ܐܢܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܢܣܟܠ ܝܗܘܕܐ ❖ (ܣ.) ܐܢ ܡܙܢܐ (Cod. B: ܙܢܐ) ܐܢܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܢܣܟܠ ܝܗܘܕܐ ❖ (ܬ.) ܐܢ ܙܢܐ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܢܣܟܠ ܝܗܘܕܐ ❖. [26] Cod. 86, ubi συμπλημμελήτω scriptum, pro quo Montef. tacite edidit συμπλημμελήσῃ. [27] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. ἀνωφελοῦς (ܠܐ ܡܘܬܪܢܐ), vel juxta Cod. B, ἀνωφελῆ (ܠܐ ܡܘܬܪܢܐ). Cf. ad Cap. v. 8. x. 5. [28] Cod. 97, et Regius apud Montef., uterque ex Theodoreto: ὁ μὲν γὰρ Ἀκ. καὶ Θεοδ. οἶκον ἀνωφελῆ ἡρμηνεύκασιν· ὁ δὲ Σύμ. οἶκον ἀθείας· καὶ ὁ Σύρος δὲ αὐτὸ τὸ Ἑβραϊκὸν τέθεικεν ὄνομα. Apud eundem autem editum pro inusitatiore ἀθείας legitur ἀδικίας, quocum facit Cod. 42: Σ. ἀδικίας. Cf. Hex. ad Prov. xxii. 8. Jerem. iv. 14. Amos i. 5. [29] Syro-hex. ܬ. ܕܥܘܠܐ ❖. Cf. Hex. ad Jos. vii. 2. Hieron.: "Pro domo Ὢν in quibusdam exemplaribus [Ald., Codd. II (in marg., eraso Ὢν), III, XII (cum Ὢν in marg.), 26, 36, aliis] et maxime in Theodotione, legitur *domus iniquitatis* [τῆς ἀδικίας], quod Aq. et Sym. interpretati sunt *domum* ἀνωφελοῦς, id est, *inutilem*, quae nihil prosit, et alio verbo *idolum* nuncupatur." [30] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܣܛܝܐ ❖ ܣ. ܪܓܝܓܐ ❖. [31] Cod. 86. Syro-hex. ܣ. ܐܬܚܝܕ ܠܦܬܟܪܐ ❖.

Ubi *transiit* (cessavit) *compotatio eorum*. Ο΄. ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα. ᾑρέτισε Χαναναίους.[32] Ἀ. ἀνέπαυσεν ἑαυτῷ ἄρχων συμποσίου αὐτῶν.[33] Σ. Ε΄. ἔασον αὐτόν· ἐπέκλινε τὸ συμπόσιον αὐτῶν.[34] Θ. ἀνέπαυσεν ἑαυτῷ, ἐπέκλινε τὸν οἶνον αὐτῶν.[35]

18. אָהֲבוּ [הֵבוּ] קָלוֹן מָגִנֶּיהָ. *Amant dare dedecus clypei* (principes) *ejus*. Aliter: *Amant turpitudinem principes ejus*. Ο΄. ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος (Θ. σκοπιᾶ[36]) αὐτῆς. Σ. ἠγάπησαν ἀγάπην οὗ ἡ βοήθεια ἀτιμία.[37]

19. צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ בִּכְנָפֶיהָ. *Colligabit* (corripiet) *ventus eam* (Ephraimitidem) *alis suis*. Ο΄. συστροφὴ πνεύματος σὺ εἶ (alia exempl. συρίει[38]) ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῆς. Ἀ. ἐνδεσμῶν πνεῦμα αὐτῆς ἐν πτέρυξιν αὐτῆς.[39] Σ. ὡσπερεί τις δήσειε τὸν ἄνεμον ἐν ταῖς πτέρυξι τοῦ ἀνέμου.[40]

Cap. IV. 2. ÷ κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς ◄.[41] 3. ÷ καὶ σὺν τοῖς ἑρπετοῖς τῆς γῆς ◄.[42]

CAP. V.

1. לַמִּצְפָּה. *Mizpae*. Ο΄. τῇ σκοπιᾷ. Ἀ. τῇ σκοπεύσει. Σ. τῇ πλατείᾳ.[1]

עַל־תָּבוֹר. *Super Tabor*. Ο΄. ἐπὶ τὸ Ἰταβύριον. Ἀ. ἐπὶ Θαβώρ. Σ. ἐπὶ τὸ ὅριον. Θ. ἐπὶ τὸν δρυμόν.[2]

2. וְשַׁחֲטָה שֵׂטִים הֶעְמִיקוּ. *Et mactando* (victimas) *declinationes* (delicta) *profundas fecerunt* (cumulaverunt). Ο΄. ὃ οἱ ἀγρεύοντες τὴν θήραν κατέπηξαν. Σ. Ε΄. καὶ θυ(σίαν) . . .[3]

3. לֹא־נִכְחַד מִמֶּנִּי. *Non absconditus est a me*. Ο΄. οὐκ ἀπέστη ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. οὐκ ἐπεκαλύφθη ἐξ ἐμοῦ. Σ. οὐκ ἐλάθεσαν (fort. ἔλαθες ἄν, s. ἐλάθοσαν) . . Θ. καὶ Ο΄. οὐκ ἄπεστιν ἀπ᾽ ἐμοῦ.[4]

4. מַעַלְלֵיהֶם. *Opera sua*. Ο΄. τὰ διαβούλια (Ἀ. ἐπιτηδεύματα. Σ. βουλάς. Θ. γνώμην[5]) αὐτῶν.

---

[32] Hieron.: "Id quod LXX transtulerunt, *provocavit Chananaeos*, in Hebraico non habetur." Lectio ἠρέθισε hodie non exstat in libris, qui omnes ηρετισε (ᾑρέτισε Ed. Rom., a Parsonsio relictum, a Tischendorfio post Essium tacite correctum) tuentur. Syro-hex. ܪܚܡ, *dilexit*. [33] Syro-hex. ܐ. ܐܢܝܚ ܠܗ ܪܫܐ ܕܡܫܬܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. Bugatus ad Danielem p. 134 vertit: *Cessare fecit, s. dimisit, sibi principem convivii eorum*. [34] Cod. 86 in continuatione. Post εἰδώλοις Waltonus, vocibus, ut ait, semiexesis, legere sibi visus est: Ἐφραῒμ ἐπίκλινον συμπόσιον . . . Collator autem anonymus in schedis Parsonsianis exscripsit: ἐκεον ὰ ἐτεκλινητ . . συμποσιον αὐτοῦ, notans: "Lectio abrasa utcumque sic lecta: ἔασον αὐτόν· ἐπέκλινε τὸ σ. αὐτῶν." (Hodie, in loco male mulcato, legi potest: Σ. Ε΄. ηνωθη εἰδω|λοις ἔασον ἀ . . . | ἐ.εκλινε τὸ | συμπόσιον . . .) Hanc autem lectionem egregie confirmat Syrus noster: ܣ. ܫܒܘܩܝܗܝ. ܐܨܠܝ ܠܗ ܡܫܬܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. [35] Syro-hex. ܬ. ܐܢܝܚ ܠܗ. ܐܨܠܝ ܚܡܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. [36] Idem: ܬ. ܒܕܘܩܐ. Statim pro αὐτῆς, αὐτῶν legitur in Comp., Codd. III, XII (a 1[ma] m.), 22, 26, 36, aliis, et Syro-hex. in marg. [37] Idem: ܣ. ܐܚܒܘ ܚܘܒܐ ܕܗܘ ܕܥܘܕܪܢܗ ܨܥܪܐ ܗܘ. (Pro οὗ nescimus an scripserit Sym. τοῦ οὗ, cujus constructionis exempla attulimus ad S. Chrys. in Epist. Paul. T. VII, p. 398.) Mire Rosenmueller. ad loc.: "Symmachum חבו (cum Cheth) legisse, De Rossi inde colligit, quod in Cod. Syro-hex. Ambrosiano haec ejus interpretatio adducitur: ܐܚܒܘ ܚܘܒܐ ܕܗܘ, *dilexerunt reatum ejus*. Sed vix dubium est, ܚܘܒܐ respondere Hebraeo קָלוֹן, הֵבוּ autem a Symmacho, uti a LXX, plane omissum esse." [38] Sic Codd. 22 (praem. αὐτοῦ), 23, 36 (praem. αὐτοὺς), 42 (ut Cod. 22), alii, et Theodoret. Hieron.: *Turbo spiritus sibilabit in alis ejus*. [39] Syro-hex. ܐ. ܕܐܣܪ ܪܘܚܗ ܒܟܢܦܝܗ ܕܝܠܗ. [40] Idem Symmacho continuat: ܐܝܟ ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܐܣܘܪ ܠܪܘܚܐ ܒܟܢܦܝܗ ܕܪܘܚܐ. Hieron.: "Symmachus pro eo quod nos interpretati sumus, *ligavit spiritus eum in alis suis*, hoc modo vertit in Graecum: *velut si quis liget ventum in alis venti*." [41] Syro-hex. Grabius pinxit: κέχυται ÷ ἐπὶ τῆς γῆς ◄. [42] Syro-hex.

CAP. V. [1] Cod. 86. [2] Idem. Paulo aliter Euseb. in Onomastico s. v.: Ἰταβύριον (sic), Ἀκύλας, Σύμμαχος [non Ἀ. Σ. Θ., ut oscitanter exscripsit Montef.] Θαβὼρ ἐν Ὠσηέ. κεῖται δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ. Cf. Hex. ad Jerem. xlvi. 18. Ad Symmachi ὅριον nescio an respexerit idem s. v. Θαβώρ: Θαβώρ, ὅριον Ζαβουλὼν . . . τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὅριον ἦν φυλῆς Ἰσσάχαρ καὶ Νεφθαλείμ. [3] Walton. e Cod. 86 sine nom. affert: "καὶ θυ . . . octo decemve verbis vetustate pene deletis." Anon. vero in schedis Parsonsianis ex eodem exscripsit: Σ. Ε΄. καὶ θυσιαν ἐπὶ παραβασεων, notans: "Lectio abrasa, utcumque sic lecta: καὶ θυσίαν ἀπίστου ἐπὶ παραβάσεων . . ." (Pro סֵטִים (sic) Psal. c. 4 LXX interpretati sunt παραβάσεις.) [4] Cod. 86, ubi ad Aquilam mendose exaratum ἀπεκαλύφθη. Cf. Hex. ad Psal. cxxxviii. 15. Lectio οὐκ ἄπεστιν est in Codd. III, XII, 23, 36, aliis, et Syro-hex. [5] Idem. Cf. ad Cap. vii. 2.

5. גְּאוֹן. *Fastus.* Ο΄. Σ. ἡ ὕβρις. Ἀ. Θ. ἡ ὑπερηφανία.[6]

7. יָלָדוּ. *Pepererunt.* Ο΄. ἐγεννήθησαν ÷ αὐτοῖς ◄. Ἀ. Σ. Θ. ἐγέννησαν.[7]

חֹדֶשׁ. *Novilunium.* Ο΄. ἡ ἐρυσίβη. Ἀ. νεομηνία. Σ. Θ. μήν.[8]

8. הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן. *Ululate in Beth-aven.* Ο΄. κηρύξατε ἐν τῷ οἴκῳ Ὤν. Ἀ. ἀλαλάξατε εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς. Θ. σημάνατε τῷ οἴκῳ Ὤν. Σ. . . ἐν Βὴθ Ὤν.[9]

אַחֲרֶיךָ. *Post te.* Ο΄. ἐξέστη. Ἀ. Σ. Θ. ὀπίσω σου. Ε΄. κατὰ νώτου σου.[10]

10. כְּמַסִּיגֵי גְבוּל. *Sicut removentes terminos.* Ο΄. ὡς μετατιθέντες ὅρια. Σ. ὡς παρορμίζοντες. Ε΄. ὅμοιοι τοῖς ἀποτεμνομένοις ὅρια.[11]

כַּמַּיִם עֶבְרָתִי. *Sicut aquas furorem meum.* Ο΄. ὡς ὕδωρ τὸ ὅρμημά μου. Ἀ. . . ἀνυπερθεσίαν μου. Σ. † ὑδροκελίαν ὁρμήματός μου. Θ. ὡς ὕδωρ τὸν χόλον μου.[12]

12. כָּעָשׁ. *Sicut tinea.* Ο΄. ὡς ταραχή. Ἀ. (ὡς) βρωστήρ.[13] Σ. ὡς εὐρώς.[14] Θ. (*Sicut*) *noxa quae ex rubigine fit.*[15]

וְכָרָקָב. *Et sicut putredo.* Ο΄. καὶ ὡς κέντρον (Ἀ. Σ. σῆψις[16]).

13. אֶת־מְזֹרוֹ. *Obligationem* (ulcus) *suam.* Ο΄. τὴν ὀδύνην (Ἀ. ἐπίδεσιν, s. συνδεσμὸν[17]) αὐτοῦ.

אֶל־מֶלֶךְ יָרֵב. *Ad regem adversarium.* Ο΄. πρὸς βασιλέα Ἰαρείμ (Ἀ. δικασόμενον (s. δικάζοντα). Σ. φονέα (s. φονευτήν). Θ. κρίσεως[18]).

לֹא יוּכַל לִרְפֹּא. *Non poterit sanare.* Ο΄. οὐκ ἠδυνάσθη ἰάσασθαι (alia exempl. ῥύσασθαι[19]). Οἱ λοιποί· οὐ δυνήσεται ἰάσασθαι.[20]

---

[6] Hieron.: "Verbum GAON LXX et Sym. interpretantur *injuriam*, Aq. et Theod. *superbiam*." Syro-hex. affert: Θ. ὑπερηφανία (ܡܫܬܒܗܪܢܘܬܐ), non ἀλαζονεία (ܫܘܒܗܪܐ), quae vox in contextum Hieronymi, ut ante Martianaeum edebatur, irrepsisse videtur. [7] Montef. affert: Ἀ. Θ. ἐγέννησαν, notans: "Sic unus." Syro-hex. autem: ܣ. ܐܘܠܕܘ ܠܗܘܢ ◆. Sic in textu Codd. 26, 62, 86, alii, Hieron., qui omnes ἑαυτοῖς pro αὐτοῖς (Syro-hex. ÷ ܠܗܘܢ ◄) habent. [8] Hieron.: "Pro eo quod . . . LXX *rubiginem* transtulerunt . . . Aq. *neomenias*, id est, *Kalendas* interpretatus est; Sym. et Theod. *mensem*; et est sensus, per singulos menses hostis adveniet, et cuncta vastabit." [9] Syro-hex. ܐ. ܐܠܠܘ ܠܒܝܬܐ ܕܠܐ ܝܘܬܪܢܐ ◆ (Cod. B ܠܐ pro ܕܠܐ) ܠ. ܐܘܕܥܘ ܠܒܝܬܐ ܕܐܘܢ ◆ ܣ. ܒܒܝܬ ܐܘܢ ◆. Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς. Σ. Θ. Ὤν. S. Cyril. in XII Proph. p. 87 B: Ἰστέον δέ, ὅτι τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς . . . οὐ συνηνέχθησαν οἱ Ο΄. οἱ μὲν γὰρ εἰρήκασιν, εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς, τουτέστιν, εἰδώλου παντός· οἱ δέ, ἐν τῷ οἴκῳ Ὤν. Cf. ad Cap. iv. 15. [10] Cod. 86. [11] Idem. Pro παρορμίζοντες, quod sensum aptum non fundit, L. Bos non male tentat παρορίζοντες, *terminos egredientes*. [12] Cod. 86. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. vii. 7. Amos i. 11. Ad Sym. pro ὁρμήματός μου, quod ex LXX male arreptum videtur, libenter legerimus τῆς ὀργῆς μου, juxta Hieron. et Syro-hex.; quorum hic testatur: Σ. Θ. τὴν ὀργήν (ܠܚܡܬܐ); ille autem: "Pro *ira* LXX ὅρμημα, id est, *impetum* transtulerunt . . . Sed rectius, ut omnes praeter LXX transtulerunt, *ira* accipienda est." Deinde pro ὑδροκελίαν scribendum esse ὑδροκηλίαν affirmat Fischer. in *Clavi Verss. GG. V. T.* p. 82, quasi ex ὑδροκήλη, quod medicorum filiis est *tumor aquosus corporum scrotum implicantium.* Si conjecturae locus esset, tentaremus: (ἐπ' αὐτοὺς ἐκχεῶ) τὴν ὑδρίαν (s. ὑδροχόην) τῆς ὀργῆς μου. Cf. Apoc. xvi. 1. [13] Syro-hex. affert: Ἀ. βρωστὴρ ἀμπελῶνος (ܐܟܠܐ ܕܟܪܡܐ), altera voce explicationis causa adjecta. Cf. Hex. ad Jesai. l. 9. S. Cyril. in XII Proph. p. 90 E: Οἱ μὲν οὖν ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τοῦ, ταραχή, βρωστὴρ εἰρήκασιν· ἀντὶ δὲ τοῦ, κέντρον, σῆψις; qui locus antecessores nostros fugit. [14] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܡܣܡܣܢܘܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 12. [15] Idem: ܬ. ܢܟܝܢܐ ܕܡܢ ܫܪܘܢܐ ◆. (Vox ܫܪܘܢܐ ponitur pro ἐρυσίβη Deut. xxviii. 42 (teste Masio). 3 Reg. viii. 37 (idem). Hos. v. 7. Joel i. 4. ii. 25; pro καύσων Jerem. iv. 11 (Sym.). xviii. 17. li. 1. Praeterea ἀνεμοφθορία Syro nostro est ܫܪܘܢܐ ܕܪܘܚܐ Hag. ii. 17, et ἀνεμόφθορα ܡܫܕܦܢ ܠܫܪܘܢܐ Hos. viii. 7.) [16] Idem: ܐ. ܣ. ܠܡܚܒܠܢܘܬܐ. S. Cyril., ut supra: Οἱ ἕτεροι· σῆψις. Cf. Hex. ad Job. xiii. 28. [17] Hieron.: "Possumus *vinculum*, pro quo in Hebraeo scriptum est MEZUR, et Aq. interpretatus est ἐπίδεσιν, s. συνδεσμόν, id est, *colligationem*, s. *conjurationem*." Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 13. [18] Syro-hex. ܐ. ܕܕܐܢ ◆ ܠ. ܕܕܝܢܐ ◆ ܣ. ܩܛܘܠܐ ◆. Cf. ad Cap. x. 6. Cod. 86 affert: Ἀ. δικασόμενον. Paulo aliter Hieron.: "Et ubi LXX posuerunt *Jarib* [Ἰαρὴβ Cod. 153; ܕܝܪܝܒ Syro-hex.] nos juxta Sym. *ultorem* [ἐκδικητήν?] vertimus; nam Aq. et Theod. *judicem* interpretati sunt." [19] Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [20] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܐܣܝܘ ◆. Cod. Jes. affert: Οἱ λοιποὶ καὶ Ο΄. ἰάσασθαι.

14. כַּשַּׁחַל לְאֶפְרַיִם וְכַכְּפִיר. *Sicut leo τῷ Ephraim, et sicut leo juvenis.* Ο΄. ὡς πανθὴρ (Ἀ. ὡς λέαινα. Σ. ὡς ἐπιβολὴ λεαίνης. Θ. ὡς λῖς[21]) τῷ Ἐφραΐμ, καὶ ὡς λέων. Ἀ. ὡς λέαινα τῷ Ἐφραΐμ, καὶ ὡς σκύμνος.[22]

וְאֵין מַצִּיל. *Et non erit qui eripiat.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔσται ※ Ἀ. Θ. ὁ ◂ ἐξαιρούμενος.[23]

15. עַד אֲשֶׁר־יֶאְשְׁמוּ וּבִקְשׁוּ. *Donec poenas dederint, et quaerant.* Ο΄. ἕως οὗ ἀφανισθῶσι, καὶ ζητήσουσι. Ἀ. Θ. ἕως οὗ πλημμελήσωσι... Σ. ἕως οὗ πλημμελοῦντες ἐπιζητήσωσι.[24]

Cap. V. 13. ÷ πρέσβεις ◂.[25] 14. ὡς λέων ÷ ἐν ◂ τῷ οἴκῳ.[26]

CAP. VI.

1. טָרָף. *Dilaniavit.* Ο΄. ἥρπακε. Alia exempl. πέπαικεν.[1] Θ. ἔπαισε (s. πέπαικε). Σ. ὁ θηρεύσας.[2]

וְיַחְבְּשֵׁנוּ. *Et obligabit nos.* Ο΄. καὶ μοτώσει ἡμᾶς. Σ. καὶ μαλαγματίσει ἡμᾶς.[3]

2. יְחַיֵּנוּ. *Valetudini restituet nos.* Ο΄. ὑγιάσει (Ἀ. ἀναζωώσει. Σ. ἐπιδήσει. Ε΄. ὑγιεῖς ἀποδείξει[4]) ἡμᾶς.

3. וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה. *Et sciemus, et persequemur.* Ο΄. καὶ γνωσόμεθα· διώξωμεν. Σ. γνῶμεν οὖν σπεῦσαι. Ε΄. παιδευθῶμεν οὖν, καὶ ἐπειχθῶμεν.[5]

3. כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ. *Instar aurorae certus est ortus ejus.* Ο΄. ὡς ὄρθρον ἕτοιμον εὑρήσομεν αὐτόν. Ε΄. ὅτι ὡς ὄρθρος βεβαία ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ.[6]

4. מָה אֶעֱשֶׂה־לְּךָ. Ο΄. τί σοι ποιήσω; Alia exempl. τί ποιήσω σοι;[7]

וְחַסְדְּכֶם. *Nam pietas vestra.* Ο΄. τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν. Ε΄. ὁ γὰρ περὶ ὑμᾶς οἰκτιρμός.[8]

5. חָצַבְתִּי. *Cecidi.* Ο΄. ἀπεθέρισα. Ἀ. Θ. ἐλατόμησα. Σ. οὐκ ἐφεισάμην. Ε΄. ἐξέκοψα.[9]

וּמִשְׁפָּטֶיךָ. *Et judicia tua.* Ο΄. καὶ τὸ κρίμα μου ὡς (φῶς). Ε΄. (καὶ) ἡ δικαιοκρισία.[10]

6. וְלֹא־זָבַח. Ο΄. ἢ θυσίαν. Alia exempl. καὶ οὐ θυσίαν.[11]

8. עֲקֻבָּה מִדָּם. *Notata vestigiis sanguinis* (conspersa sanguine). Ο΄. ταράσσουσα ὕδωρ. Ἀ. περικαμπὴς ἀπὸ αἵματος. Σ. διώκεται ἀπὸ αἵματος.[12] Θ. ἡ πτέρνα αὐτῆς ἀφ᾽ αἵματος.[13] Ε΄. ὑποσκελίζουσα καὶ δολοφονοῦσα.[14]

9. וּכְחַכֵּי אִישׁ גְּדוּדִים. *Et sicut exspectant virum turmae* (praedonum). Ο΄. καὶ ἡ ἰσχύς σου ἀνδρὸς πειρατοῦ (Ἀ. εὐζώνων. Σ. ὑποκριτοῦ. Θ. πειρατοῦ[15]). Ἀ. καὶ ὡς θυρεὸς ἀνδρὸς εὐζώνου.[16]

---

[21] Cod. 86. [22] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܠܒܝܬܐ ܠܐܦܪܝܡ. ܘܐܝܟ ܓܘܪܝܐ. [23] Sic in textu Syro-hex. Articulus est in libris omnibus. [24] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܥܕܡܐ ܕܢܣܟܠܘܢ ... ܣ. ܥܕܡܐ ܕܟܕ ܡܣܟܠܝܢ ܢܒܥܘܢ. Cf. ad Cap. iv. 15. [25] Hieron. ÷ *legatos* :. Idem: "*Legatos* non habetur in Hebraeo." [26] Syro-hex. Praepositio est in Codd. XII (supra lin. ab ant. man.), 130, 228, aliis, et Hieron.

CAP. VI. [1] Sic Ald., Codd. 23, 42, 49, alii, et (adjecto ἡμᾶς) Codd. 22, 36, alii. Hieron. *verberabit.* [2] Syro-hex. ܬ. ܡܚܐ. ܣ. ܗܘ ܕܨܕ. [3] Cod. 86. Hieron.: "Pro eo quod diximus, *curabit*, omnes similiter transtulerunt μοτώσει. Proprie autem μότα appellantur *linteola*, quae inseruntur vulneribus, ut putridas carnes comedant, et extrahant purulentias." Cf. Hex. ad Jesai. i. 6. [4] Cod. 86, testibus Parsonsii amanuensibus: Σ. ἐπιδήσει. Ἀ. ἀναζωώσει. Ε΄. ὑγ. ἀποδείξει. [5] Idem (cum scriptura ἐπιχθῶμεν). [6] Idem. Montef. post Waltonum edidit: Σ. (ὅτι agnoscit Walton.) ὡς ὄρθρος κ.τ.ἑ. [7] Sic (in posteriore loco) Ald., Codd. 26, 87*, alii. Syro-hex. in marg. notat: "In Hexaplis (ܒܗܟܣܦܠܐ ܗܘܐ) τί ποιήσω σοι erat, idque utrobique." [8] Cod. 86. [9] Idem. [10] Idem. Apud Waltonum anonyma est lectio. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. [12] Cod. 86, ubi διωκται (Montef. post Waltonum pingit διῶκται, *persecutores*) scriptum. Correximus e Syro-hex., qui affert: ܣ. ܡܬܪܕܦܐ ܡܢ ܕܡܐ. ܐ. ܡܬܟܦܦܐ ܡܢ ܕܡܐ. [13] Cod. 86. Syro-hex. ܬ. ܥܩܒܐ ܕܝܠܗ ܡܢ ܕܡܐ. [14] Cod. 86 uno tenore affert: Ε΄. ὑποσκελίζουσα καὶ δολοφονοῦσα ὡς λόχος πολυχειρίας λῃστρικῆς (hucusque Montef.), ἡ παροδεύοντας εἰς Συχὲμ διὰ τῆς εἰδωλοποιίας αὐτῶν τῆς ἀθεμίτου; quae paraphrasten magis quam interpretem sapiunt. Cf. ad Cap. vii. 12, 14. [15] Cod. 86. [16] Syro-hex. ܐ. ܘܐܝܟ ܣܒܪܐ ܕܓܒܪܐ ܕܐܣܝܪ ܚܨܘܗܝ. "Aquilae *clypeus* ferri nequit. Pro ܣܒܪܐ [sic in cod.] legendum ܣܒܪܐ, ἐλπίς."—*Middeld.* (Vocem

Σ. καὶ ὡς φρύαγμα ἀνδρὸς ἐνεδρευτοῦ.[17] Ε΄. ὡς λόχος πολυχειρίας ληστρικῆς.[18]

9. חֶבֶר כֹּהֲנִים דֶּרֶךְ יְרַצְּחוּ שֶׁכְמָה. *Sodalitium sacerdotum in via trucidant versus Shechem.* Ο΄. ἔκρυψαν ἱερεῖς ὁδὸν, ἐφόνευσαν Σίκιμα. Ἀ. *Participatio sacerdotum in via occidebant humeros.* Σ. *Societas sacerdotum in via interficiebant Sichem.* Θ. *Absconderunt sacerdotes viam, interficiebant in dorso.*[19] Ε΄. ἢ παροδεύοντας εἰς Συχὲμ διὰ τῆς εἰδωλοποιΐας αὐτῶν τῆς ἀθεμίτου.[20]

11. גַּם־יְהוּדָה שָׁת קָצִיר לָךְ. *Sed et, Juda, parata est messis* (malorum) *tibi.* Ο΄. καὶ Ἰούδα· ἄρχου τρυγᾶν σεαυτῷ. Ἄλλος· καὶ Ἰούδας ἀφῆκε θερισμὸν αὐτοῦ.[21] Σ. καὶ σοὶ, Ἰούδα, ἀπόκειται θερισμός.[22] Ε΄. ἀλλὰ καὶ σὺ, Ἰούδα, παρασκεύαζε σαυτὸν εἰς τὸ ἐκθερισθῆναι.[23]

Cap. VII.

1. וְגַנָּב יָבוֹא פָּשַׁט גְּדוּד בַּחוּץ. *Et fur ingreditur* (domos), *diffundit se turma* (praedonum) *in agris.* Ο΄. καὶ κλέπτης πρὸς αὐτὸν εἰσελεύσεται, ἐκδιδύσκων ※ Θ. ληστὴς ◄[1] (Ἀ. εὔζωνος. Σ. ληστήριον[2]) ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. Σ. καὶ κλέπτης μὲν εἰσῆλθεν, ἐκδύον δὲ ληστήριον ἔξω. Ε΄. καὶ κλέπτης μὲν ἔστιν ἔνδον, λωποδύτης δὲ ληστεύει τὰ ἔξω.[3]

2. וּבַל־יֹאמְרוּ לִלְבָבָם כָּל־רָעָתָם זָכָרְתִּי. *Nec dicunt cordi suo,* quod *omnis malitiae eorum memor sim.* Ο΄. ὅπως συνᾴδωσιν ὡς ᾄδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθην. Ἀ. καὶ μήποτε εἴπωσι ταῖς καρδίαις αὐτῶν, πᾶσαν κακίαν αὐτῶν ἐμνήσθην.[4] Aliter: Ἀ. Θ. ὡς λέγοντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν . . .[5]

מַעַלְלֵיהֶם. Ο΄. τὰ διαβούλια (Ἀ. Σ. ἐπιτηδεύματα. Ε΄. ἀσεβήματα[6]) αὐτῶν.

3. מֶלֶךְ. Ο΄. βασιλεῖς. Alia exempl. βασιλέα.[7] Ἀ. Σ. ὡς οἱ Ο΄ (βασιλέα). Θ. βασιλεῖς.[8]

4. כֻּלָּם מְנָאֲפִים כְּמוֹ תַנּוּר בֹּעֵרָה מֵאֹפֶה יִשְׁבּוֹת מֵעִיר מִלּוּשׁ בָּצֵק עַד־חֻמְצָתוֹ. *Omnes illi moechantur, sicut furnus accensus a pistore; cessat a calefaciendo* eum *inde a depsenda massa usque ad fermentationem ejus.* Ο΄. πάντες μοιχεύοντες ὡς κλίβανος καιόμενος εἰς πέψιν κατακαύματος (Σ. παύεται. Θ. καταπαύσει[9]) ἀπὸ τῆς φλογὸς, ἀπὸ φυράσεως στέατος ἕως τοῦ ζυμωθῆναι αὐτό. Ε΄. ἅπαντες εἰς τὸ μοιχεύειν ἐκπυρούμενοι, ὡς ὀπτάνιον ὑπὸ τοῦ πέσσοντος· ἐπαύσατο πρὸς ὀλίγον ἡ πόλις (τῆς) τοῦ φυράματος κοινωνίας, καὶ μετὰ μικρὸν πᾶσα ἐζυμώθη.[10]

Graecam εὔζωνος non uno modo Syriacam fecit Noster (vid. Hex. ad 4 Reg. vi. 23. xxiv. 2. Psal. xvii. 30. Hos. vii. 1). In nostro loco ܡܙܝܢ ܚܝܠܐ posuit, quod proprie sonat, *bene armatus.*) [17] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܫܘܒܗܪܐ ܕܓܒܪܐ ܡܟܡܢܢܐ. Quod ad חֲבֵּי, φρύαγμα, *elationem, insolentem exspectationem,* attinet, prorsus dissentit Hieron., Symmacho diserte tribuens: *Et fauces tuae quasi viri insidiatoris.* Nec magis crediderim, quod Montef. affirmat, Hieronymum vocem ὑποκριτοῦ vertisse *insidiatorem,* praesertim cum Syrus noster *insidiatorem,* non *hypocritam* posuerit. [18] Cod. 86, ut supra. [19] Hieron. [20] Cod. 86, ut supra. Ubi haec, διὰ τῆς—ἀθεμίτου, pertinent ad Hebraea, כִּי זִמָּה עָשׂוּ, *quia scelus perpetrant.* [21] Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, qui pergunt: ἄρχου κ.τ.ἑ. [22] Cod. 86, ubi σὺ pro σοὶ scriptum. [23] Idem.

Cap. VII. [1] Syro-hex. In LXX ληστὴς est in libris omnibus. [2] Idem: ܐ. ܡܙܝܢ ܚܝܠܐ. ܣ. ܒܝܬ ܓܝܣܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xvii. 30. [3] Cod. 86.

[4] Idem. [5] Syro-hex. ad ὡς συνᾴδοντες (sic, cum Codd. III, XII, 26, 40, aliis): ܐ. ܬ. ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܒܠܒܗܘܢ. "Sed haec interpretatio a genio Aquilae plane abhorret; quare ad alium quendam interpretem esse referendam puto."—*Middeld.* In cod. pro ܐ. exaratum ⟨ (sic).

[6] Theodoret. affert: Ἀ. Σ. τὰ ἐπιτηδεύματα. Cod. 86: Σ. ἐπιτηδεύματα. Ε΄. ἀσεβήματα. [7] Sic Comp., Ald., Codd. XII (cum βασιλέας), 68, 87*, alii, et Syro-hex. Hieron.: *laetificaverunt reges.* [8] Syro-hex. [9] Idem: ܣ. ܫܠܐ. ܬ. ܢܫܠܐ. Pro κατακαύματος in Codd. 22, 36, aliis, est κατακαύσει αὐτόν; in uno Cod. 114, καταπαύσει αὐτούς. Mox pro στέατος Syro-hex. legisse videtur σταιτός (ܕܠܫܐ). [10] Cod. 86, ubi πεσοντος scriptum. Haec autem, ἐπαύσατο πρὸς ὀλίγον ἡ πόλις κ.τ.ἑ., nescio an imitatus sit Hieron., Hebraea vertens: *Quievit paululum civitas a commixtione fermenti, donec fermentaretur totum.* Cf. ad Cap. viii. 6.

5. יוֹם מַלְכֵּנוּ. *Dies est regis nostri.* Ο΄. ἡμέραι τῶν βασιλέων ὑμῶν. Σ. Θ. ἡμέρα βασιλέως ἡμῶν.[11]

אֶת־לֹצְצִים. *Cum irrisoribus.* Ο΄. μετὰ λοιμῶν (Ἀ. χλευαστῶν[12]).

6. כִּי־קֵרְבוּ. *Nam appropinquare faciunt.* Ο΄. διότι ἀνεκαύθησαν. Ἀ. Θ. ὅτι ἤγγισαν. Σ. ἤγγισαν γάρ.[13]

לִבָּם. *Cor suum.* Ο΄. αἱ καρδίαι αὐτῶν. Ἀ. Σ. τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.[14]

בְּאָרְבָּם. *Dum insidiantur eis.* Ο΄. ἐν τῷ καταράσσειν (Οἱ λοιποί· ἐνεδρεύειν[15]) αὐτούς.

יָשֵׁן אֹפֵהֶם. *Dormit pistor eorum.* Ο΄. ὕπνου Ἐφραῒμ ἐνεπλήσθη. Ἀ. ὕπνωσεν ὁ πέσσων (πρωΐας).[16] Σ. ὕπνου *pistor* αὐτῶν. Θ. ἐκοιμῶντο (s. ἐκάθευδον) ὁ πεσών.[17]

בֹּקֶר הוּא בֹעֵר. *Mane* autem *ille* (furnus) *ardet.* Ο΄. πρωῒ ἐνεγενήθη (potior scriptura ἐγενήθη), ἀνεκαύθη. Ἀ. πρωΐας ἐστὶ ζωπυρῶν. Σ. πρωΐας δὲ ἐξέκαυσεν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18]

7. וְאָכְלוּ. Ο΄. καὶ κατέφαγον. Ε΄. καὶ ἀνήλωσαν.[19]

8. עֻגָה בְּלִי הֲפוּכָה. *Placenta subcinericia non versa.* Ο΄. ἐγκρυφίας οὐ μεταστρεφόμενος. Ε΄. ὡς ἐν σποδιᾷ πεσσόμενος ἄρτος ἀμεταστρέπτως.[20]

9. לֹא יָדָע גַּם־שֵׂיבָה זָרְקָה בּוֹ. *Non sensit; etiam canities inspersa est ei.* Ο΄. οὐκ ἔγνω· καὶ πολιαὶ ἐξήνθησαν αὐτῷ. Ε΄. (οὐκ) ᾔσθετο, καὶ ταῦτα πολιὸς ἤδη τυγχάνων.[21]

10. גְּאוֹן. Ο΄. ἡ ὕβρις. Θ. ἡ ὑπερηφανία.[22]

שָׁבוּ. Ο΄. ἐπέστρεψαν. Ε΄. μετενόησαν.[23]

בִקְשֻׁהוּ. Ο΄. ἐξεζήτησαν. Ε΄. ἐπεκαλέσαντο.[24]

11. פוֹתָה. *Stolida.* Ο΄. ἄνους. Ἀ. θελγομένη. Σ. ἀπατωμένη.[25]

12. עֲלֵיהֶם. Ο΄. ἐπ᾽ αὐτούς. Ε΄. κοινῇ· ὅτι καὶ κοινῇ πάντες ἐξημαρτήκασιν.[26]

---

[11] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܝܘܡܐ ܕܡܠܟܐ ܕܝܠܢ ܀ Cod. 86 affert: Θ. ἡμέρα βασιλέως ὑμῶν. [12] Cod. 86. [13] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܩܪܒܘ ܀ ܣ. ܩܪܒܘ ܓܝܪ ܀ Cod. 86 affert: Ἀ. ἤγγισαν. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܠܒܗܘܢ ܀ [15] Schol. apud Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἐνεδρεύειν αὐτούς (ܟܕ ܟܡܢܝܢ). Sic in marg. a m. 1ma Codd. 22, 238. [16] Cod. 86 (cum πεσων). Syro-hex. ܐ. ܫܢܬܐ ܕܦܓܥܐ ܕܨܦܪܐ ܀ a vitiosa scriptura, ὕπνος ὁ πεσὼν, in errorem inductus. [17] Syro-hex. ܬ. ܕܡܟܝܢ ܗܘܘ ܗܘ ܕܦܓܥ ܀ ܣ. ܕܫܢܬܐ ܐܦܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀ Ad Sym. videsis ne inter ὕπνου, *dormiebat*, et ὕπνου, *somni*, confusionem fecerit Syrus noster. [18] Idem: ܐ. ܨܦܪܐ. ܐܝܬܘܗܝ ܡܢܝܚ ܀ ܣ. ܨܦܪܐ ܕܝܢ ܐܘܩܕ ܀ ܬ. ܐܟܘܬܐ ܕܗܠܝܢ ܕܫܒܥܝܢ ܀ "Syr. ܡܢܝܚ in fragmento Aquilae Graece restituendum esset ἀναπαυόμενος [potius ἀναπεπαυμένος]. Ita enim legisse videtur Syr. pro ἀνακαιόμενος [ἀνακεκαυμένος], quod apud Aq. pro בֹּעֵר fuisse existimo."—*Mildeld.* Nos aliam viam institeramus, scilicet ut ܡܢܫܡ participium activum sit formae ܢܫܡ, *vivificavit*, quae pro vulgari ܐܢܫܡ ponitur Deut. xxx. 6 in Pesch. Haec autem commutatur cum ἐζωπύρησε 4 Reg. viii. 1, 5 in Syro-hex. Lexicographi dant: Ζωπυρεῖ· ἀναζῆν ποιεῖ, ἢ ἐκκαίει; quem posteriorem sensum Aquilae in mente fuisse credibile est. Sed cum forma ܢܫܡ ex uno loco tota pendeat (ubi pro ܕܢܫܡ Codex Ambrosianus saec. VI (B. 21 Inf.) ܕܢܫܡ cum uno *Nun* legit), donec aliunde confirmetur, libenter acquiescimus in opinione parci conjectoris, Ceriani nostri, qui auguratur scripturam ܡܢܝܚ scribae errorem esse pro ܡܢܫܡܐ, ut sit masculinum in statu emphatico; qui status pro *praedicato* saepe occurrit, praesertim in versione hexaplari, etiam pro adjectivis verbalibus, inprimis cum ܐܝܬܘܗܝ et similia intercedunt. [19] Cod. 86 (cum scriptura ἀνέλωσαν). [20] Cod. 86. [21] Idem, ubi πολιως scriptum. [22] Idem (cum ὑπερηφανεία). [23] Idem. [24] Idem. [25] Hieron.: "Factus est ergo Ephraim quasi columba *seducta*, quod Hebraice PHOTHA; ab Aq. et Sym. θελγομένη, vel ἀπατωμένη dicitur, id est, *lactata*, sive *decepta*; et a LXX *insipiens*, sive *insensata*: ἄνους enim utrumque exprimere potest." Cod. 86 affert: Ἀ. ἀπατωμένη ἀνοήτως, male. Cum Hieron. facit Syro-hex. ܐ. ܕܡܬܛܥܝܐ ܀ ܣ. ܕܡܬܕܓܠܐ ܀ Middeld. notat: "Ἀ. *turbata.* Σ. ἀπατωμένη. Aquilae ܕܡܬܕܠܚܐ Graece interpretor, τεταραγμένη [ταραττομένη]; sed Montef. θελγομένη attulit, quod plane a Syr. abhorret." Fallitur. Verbum Syr. ܦܠܚ, auctore Castello, in Pael significat *adulatus est*; e.g. pro κολακεύων Job. xix. 17 in Syro-hex. est ܡܦܠܚ. In Ethpaal igitur regulariter valeret, *blanditus*, s. *demulsus est*, etiamsi exempla deessent. Sed non desunt. Nam Psal. xviii. 8 pro Hebr. פֶּתִי, *simplex*, quod Aquila constanter vertit θελγόμενον, Syrus noster habet: ܐ. ܕܡܬܦܠܚ ܀ ad quem locum Bugatus ad praesens Hoseae exemplum provocat. [26] Cod. 86. Sed hoc est commentatoris, non interpretis, partes agere.

12. כְּשֵׁמַע לַעֲדָתָם. *Ut rumor* (pervenit) *ad coetum eorum.* Ο΄. ἐν τῇ ἀκοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν. Ἀ. κατὰ ἀκοῆς (fort. ἀκοὴν) τῆς συναγωγῆς (αὐτῶν). Σ. . . μαρτυρίας (αὐτῶν).[27]

13. שֹׁד לָהֶם. *Exitium* sit *illis!* Ο΄. δείλαιοί εἰσιν. Ἀ. προνομὴ αὐτοῖς. Σ. διαφθορά . . Ε΄. ἐκπορθήσονται.[28] Θ. ταλαιπωρία . .[29]

14. כִּי יְיֵלִילוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם. *Sed ejulant super cubilibus suis.* Ο΄. ἀλλ' ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἀλλὰ ἀσελγῶς ἐλάλησαν . . . Θ. ὡς οἱ Ο΄.[30] Aliter: Σ. ἀλλ' ἢ ἐχρεμέτισαν ἐν κατακλίσεσιν αὐτῶν.[31]

עַל־דָּגָן וְתִירוֹשׁ יִתְגּוֹרָרוּ יָסוּרוּ בִי. *Propter frumentum et mustum congregantur, deficiunt a me.* Ο΄. ἐπὶ σίτῳ καὶ οἴνῳ κατετέμνοντο (Ἀ. περιεσπῶντο. Σ. ἐμηρυκῶντο. Θ. ὡς οἱ Ο΄[32]), ἐπαιδεύθησαν ἐν ἐμοί (Σ. ἐξέκλιναν ἀπ' ἐμοῦ[33]). Ε΄. ὑπὸ τρυφῆς καὶ πλησμονῆς σίτου καὶ οἴνου ἀπέστησάν μου.[34]

15. וַאֲנִי יִסַּרְתִּי. *Et ego castigavi.* Ο΄. Vacat. Σ. ἐγὼ δὲ ἐπαίδευον αὐτούς.[35]

16. יָשׁוּבוּ לֹא עָל. *Convertuntur,* sed *non* ad *Altissimum.* Ο΄. ἀπεστράφησαν εἰς οὐδέν. Σ. ἀνέστρεψαν εἰς τὸ μὴ ἔχειν ζυγόν. Ε΄. ἀπέστησαν ἵνα διάγωσιν ἄνευ ζυγοῦ.[36]

16. רְמִיָּה. *Fallax.* Ο΄. ἐντεταμένον. Σ. ἀνεστραμμένον. Ε΄. διάστροφον.[37]

מִזַּעַם. *Propter furorem.* Ο΄. δι' ἀπαιδευσίαν. Ἀ. ἀπὸ ἐμβριμήσεως. Σ. δι' ἐμβρίμησιν. Θ. δι' ἀπαιδευσίαν.[38] Ε΄. διὰ μανίαν.[39]

זוֹ לַעְגָּם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. *Haec* est *subsannatio eorum in terra Aegypti.* Ο΄. οὗτος ὁ φαυλισμὸς (Ἀ. μυχθισμὸς[40]) αὐτῶν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. Σ. τοῦτό ἐστιν ὃ ἐφθέγξαντο ἐν Αἰγύπτῳ. Ε΄. αὐτὴν ἐβλασφήμησαν.[41]

Cap. VIII.

1. אֶל־חִכְּךָ שֹׁפָר. *Ad palatum* (os) *tuum buccinam.* Ο΄. εἰς κόλπον αὐτῶν (alia exempl. add. ἐπὶ φάρυγγι αὐτῶν[1]) ὡς γῆ (alia exempl. add. ἄβατος, ὡς σάλπιγξ[2]). Σ. ἐπὶ φάρυγγί σου κερατίνη.[3]

1, 2. וְעַל־תּוֹרָתִי פָּשָׁעוּ׃ לִי. *Et contra legem meam deliquerunt. Ad me.* Ο΄. καὶ κατὰ τοῦ νόμου μου ἠσέβησαν. ἐμέ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐπὶ τοῦ νόμου μου ἠθέτησάν με.[4]

---

[27] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. τῆς συναγωγῆς ([Syriac]). Θ. (sic) τῆς μαρτυρίας ([Syriac]). [28] Cod. 86. [29] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *vastabuntur*, et in Hebraeo scriptum est SOD LAEM, id est, *vastatio eis*, Sym. *interitum*, Theod. *miseriam* [cf. Hex. ad Psal. xxxi. 4] interpretati sunt. Porro in editione vulgata dupliciter legimus: quidam enim codices habent, δῆλοί εἰσιν, hoc est, *manifesti sunt;* alii δείλαιοί εἰσιν, hoc est, *meticulosi*, sive *miseri, sunt.*" Altera lectio hodie non exstat; solus Cod. Alex. δηλαι· οιειστιν (sic) legit. [30] Victor Antioch. apud Nobil. ad Jerem. ii. 23: Ὡσηὲ δέ φησιν ὁ προφήτης· ὠλόλυζον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν· ὅπερ Ἀκ. καὶ Σύμ., ἀσελγῶς ἐλάλησαν, ἐξέδωκαν. Cod. 86 affert: Σ. ἀλλὰ ἀσελγῶς ἐλάλησαν. Cum Victore facit Syrus noster: [Syriac] (non, ut Norberg., [Syriac]) [Syriac] [31] Cod. 86. Parsons. e marg. Cod. 42 exscripsit: Σ. ἐχρεμέτισαν ἐν τοῖς κλίτεσιν αὐτῶν. Pro C' fortasse pingendum Є'. [32] Syro-hex. [Syriac] Prior interpres, si recte habet versio nostra, significationem Hebraei גור, *timere*, respexisse videtur: alter (quem imitatus est Hieron.: *super triticum et vinum ruminabant*) ad גרר, *ruminavit*, vocabulum traxit. [33] Syro-hex. [Syriac] Cod. 86 in marg. sine nom. affert: ἐξέκλιναν ἀπ' ἐμοῦ. [34] Cod. 86. [35] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac] [36] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἀνέστρεψαν—ζυγόν ([Syriac]). Hieron. Hebraea vertit: *reversi sunt, ut essent absque jugo.* [37] Cod. 86. Parsons. e marg. Cod. 42 exscripsit: Σ. διεστραμμένον. [38] Syro-hex. [Syriac] Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. ἐμβρίμησιν. [39] Cod. 86. [40] Idem. [41] Idem. Syro-hex. [Syriac] (ἐν γῇ Αἰγύπτου) [Syriac]

Cap. VIII. [1] Sic Codd. 22, 36, 62, alii. [2] Sic Ald. (cum ἀλώπηξ pro σάλπιγξ), Codd. 22, 36, 42, alii. [3] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac] Hieron.: "Hoc quod interpretati sumus, *in gutture tuo sit tuba* . . . Aq. et Sym. et Theod. similiter transtulerunt. Soli LXX dixerunt: *in sinu eorum quasi terra;* quod quid significet, incertum est." [4] Syro-hex. [Syriac]

3. אוֹיֵב יִרְדְּפוֹ. *Hostis persequetur eum.* Ο΄. ἐχθρὸν κατεδίωξαν. Οἱ λοιποί· ἐχθρὸς καταδιώξει αὐτόν.[5]

5. זָנַח עֶגְלֵךְ. *Rejecit* (te) *vitulus tuus.* Ο΄. ἀπότριψαι (alia exempl. ἀπόρριψον[6]) τὸν μόσχον σου. Ἀ. ἀπώθησαν μόσχους σου. Σ. ἀπεβλήθη .. Θ. ἀπόρριψαι .. Ε΄. ἀπόβλητός σου ἐστὶν ὁ μόσχος.[7]

נִקָּיֹן. *Munditiem.* Ο΄. καθαρισθῆναι. Ἀ. ἀθῳωθῆναι. Σ. καθαρθῆναι.[8]

6. וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ וְלֹא אֱלֹהִים הוּא. *Et ipse; faber fecit eum, adeoque Deus non est.* Ο΄. καὶ αὐτὸ τέκτων (Ἀ. τεχνίτης[9]) ἐποίησε, καὶ οὐ θεός ἐστι. Ε΄. τὸ ὑπὸ τέκτονος γενόμενον οὐκ ἂν ᾖ θεός.[10]

כִּי־שְׁבָבִים יִהְיֶה. *Nam fragmenta fiet.* Ο΄. διότι πλανῶν (Ο΄. Θ. πλανῶν. Ἀ. *errantibus*, s. *conversis*. Σ. ἀκατάστατος. Ε΄. ῥεμβεύων[11]) ἦν. Ε΄. παραπλησίως τῷ τῆς ἀράχνης ἱστῷ.[12]

7. וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ. *Et turbinem metent.* Ο΄. καὶ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν ἐκδέξεται αὐτά. Σ. (καὶ) συσσεισμὸν θεριοῦσι. Θ. (καὶ) καταιγίδα ἐθέρισαν.[13]

קָמָה אֵין־לוֹ צֶמַח בְּלִי יַעֲשֶׂה־קֶּמַח. *Culmi non erunt ei, fruges non proferent farinam.* Ο΄. δράγμα οὐκ ἔχον ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι ἄλευρον. Σ. σταχύες ἄκαρποι, μὴ ποιοῦντες ἄλευρον.[14]

9. פֶּרֶא בּוֹדֵד לוֹ אֶפְרַיִם. *Onager solitarius sibi: Ephraim.* Ο΄. ἀνέθαλε (Οἱ λοιποί· ὄναγρος μονάζων[15]) καθ' ἑαυτὸν Ἐφραΐμ. Ἀ. ὄναγρος μονάζων ἑαυτῷ Ἐφραΐμ. Σ. καὶ οὐκ ἀνέθαλεν ἐν ἐμοὶ Ἐφραΐμ. Θ. ὄναγρος μονάζων καθ' ἑαυτὸν Ἐφραΐμ. Ε΄. ὡς ὄναγρος μονάζων καθ' ἑαυτὸν διαιτώμενος ..[16]

9. הִתְנוּ. *Pretio conducunt.* Ο΄. δῶρα. Alia exempl. δόματα.[17]

10. גַּם כִּי־יִתְנוּ בַגּוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֵם. *Etiamsi vero dona distribuant inter gentes, nunc* tamen *colligam eos.* Ο΄. διὰ τοῦτο παραδοθήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσι· νῦν εἰσδέξομαι (Ἀ. Σ. συνάξω[18]) αὐτούς. Ε΄. ἀλλὰ καὶ ὅταν μισθώσηται ἔθνη, εὐθέως περιστοιχιοῦμαι αὐτούς.[19]

וַיָּחֵלּוּ מְּעָט מִמַּשָּׂא מֶלֶךְ שָׂרִים. *Et quiescent* (וַיָּחֵלוּ) *paululum ab onere regis* et *principum.* Ο΄. καὶ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίειν βασιλέα καὶ ἄρχοντας. Ἀ. καὶ λιτανεύσουσιν ὀλίγον ἀπὸ ἄρματος βασιλέως καὶ ἀρχόντων. Σ. καὶ μενοῦσιν βραχὺ ἀπὸ φόβου βασιλέων .. [καὶ διαλείψουσι τοῦ χρίειν]. Θ. καὶ διαλείψουσι τοῦ χρίειν ...[20]

11. לַחֲטֹא (in fine). *Ad peccandum.* Ο΄. ἠγαπημένα. Σ. εἰς ἁμαρτίαν.[21]

12. אֶכְתָּב־לוֹ רֻבֵּי תּוֹרָתִי כְּמוֹ־זָר נֶחְשָׁבוּ. *Praescripsi ei multitudines legis meae; tanquam alienum quod habitae sunt.* Ο΄. καταγράψω

---

[5] Syro-hex. ܘܗܘ ܒܥܠܕܒܒܐ ܢܪܕܦܝܘܗܝ ♦. Cod. 23 in textu habet: ἐχθρὸς κατεδίωξεν αὐτόν. [6] Sic Codd. 22, 36, 42, alii. [7] Cod. 86, qui Theodotioni ἀπόρριψε tribuit. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem, ubi εἰ pro ᾖ pictum. [11] Hieron.: "In eo loco, in quo nos posuimus *aranearum telas*, in Hebraico scriptum est SABABIM ... non, ut quidam falso putant, SABABUM; quod LXX et Theod. πλανῶν interpretati sunt, id est, *seducens* atque *decipiens*; Aq. *errantibus*, sive *conversis*; Sym. *inconstans*, vel *instabile*, id est, ἀκαταστατῶν; Quinta ed. ῥεμβεύων, *vagus* et *fluctuans*. Nos ab Hebraeo didicimus, SABABIM proprie nominari *aranearum fila* per aerem volantia, quae, dum videntur, intereunt, et in atomos atque in nihilum dissolvuntur." Pro ἀκαταστατῶν Cod. 86 Symmacho vindicat ἀκατάστατος. Cf. Hex. ad Jerem. iii. 14. [12] Cod. 86. (Pro ἀράχνης Waltoni amanuensis male exscripsit ἀστράπης.) [13] Syro-hex. ܥܢܘܢܐ) ܥܢܘܢܐ .ܣ. ♦ ܢܚܨܕܘܢ (ܘܙܘܥܐ .ܠ. ܥܠܥܠܐ ܚܨܕܘ ♦ (appicto scholio: ♦ ܘܥܢܘܢܐ Ad ܥܢܘܢܐ (pro quo Norberg. vitiose ܥܘܢܢܐ exscripsit) cf. Hex. ad Jerem. xxx. 23. [14] Idem: .ܣ. ܫܒܠܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ܘܠܐ ܥܒܕܝܢ ܩܡܚܐ ♦. [15] Idem: ܘܗܘ ܥܪܕܐ ܡܬܝܚܕ ♦. [16] Cod. 86. [17] Syro-hex. in textu: ܡܘܗܒܬܐ; in marg. autem: ♦ ܡܘܗܒܐ (δῶρα). [18] Idem: ♦ ܐܟܢܫ .ܣ .ܐ. [19] Cod. 86. Vitiosa scriptura περιστοιχειοῦμαι non Waltono, sed Montefalconio debetur. [20] Cod. 86. Ad Symmachum (cujus versio ex Theodotione male aucta esse videtur) βραχὺ pro βραχοι (sic) emaculavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 419. Praeterea in codice bis scriptum διαλίψουσιν. Syro-hex. affert: Θ. καὶ διαλείψουσιν (ܘܢܬܢܝܚܘܢ. Vid. Jerem. viii. 6 in Syro-hex.). [21] Syro-hex. ♦ ܠܚܛܗܐ .ܣ.

αὐτῷ πλῆθος, καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογίσθησαν. 'A. *γράψω αὐτῷ πληθυνομένους νόμους, ὁμοίως ἀλλότριοι ἐλογίσθησαν.* Σ. *ἔγραψα αὐτῷ πλήθη νόμων μου, ὡς ἀλλότριοι ἐλογίσθησαν.*[22]

13. זִבְחֵי הַבְהָבַי יִזְבְּחוּ. Quod attinet ad *sacrificia donorum meorum, immolant.* Ο'. *θυσιαστήρια τὰ ἠγαπημένα. διότι ἐὰν θύσωσι θυσίαν.* 'A. *θυσίας φέρε φέρε θυσιάζουσιν.* Σ. *θυσίας ἐπαλλήλους ..* Θ. *θυσίας μεταφορῶν ἐθυσίασαν.*[23]

Cap. VIII. 13. ÷ *καὶ ἐν Ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται* ◂.[24]

CAP. IX.

3. לֹא יֵשְׁבוּ. *Non habitabunt.* Ο'. *οὐ κατῴκησαν.* Σ. *οὐ κατοικήσουσιν.*[1]

וְשָׁב. *Sed revertetur.* Ο'. *κατῴκησεν.* Σ. *ἀλλὰ ὑποστρέψει.*[2]

טָמֵא. *Pollutum.* Ο'. *ἀκάθαρτα.* 'A. *μεμιασμένα.* Σ. *ἀπόβλητα.*[3]

4. אֹכְלָיו. *Comedentes illum* (cibum). Ο'. *οἱ ἐσθίοντες αὐτά* (Σ. *αὐτόν*[4]).

לְנַפְשָׁם. *Animae suae* erit. Ο'. *ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.* Σ. *ἀντὶ τῶν ψυχῶν ..*[5]

5. מוֹעֵד. *Solennitatis.* Ο'. *πανηγύρεως.* 'A. *καιροῦ.*[6]

6. כִּי. Ο'. *διὰ τοῦτο.* 'A. Σ. *ὅτι.*[7]

מַחְמַד לְכַסְפָּם. *Pretiosa argenti eorum.* Ο'. *Μαχμάς· τὸ ἀργύριον αὐτῶν.* 'A. *ἐπιθύμημα ...* Σ. *τὰ ἐπιθυμήματα τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν.*[8]

יִירָשֵׁם. *Possidebit ea.* Ο'. *κληρονομήσει αὐτό.* Alia exempl. ⁜ Θ. *αὐτὸ* ◂ *κληρονομήσει.*[9]

חוֹחַ. *Spinae.* Ο'. *ἄκανθαι.* Σ. *κνίδαι.*[10]

7. יֵדְעוּ. *Scient.* Ο'. *καὶ κακωθήσεται.* 'A. Θ. *καὶ ἔγνω.* Σ. *καὶ γνώσεται.*[11]

אֱוִיל הַנָּבִיא מְשֻׁגָּע אִישׁ הָרוּחַ. *Stultus* est *propheta, fanaticus* est *vir spiritus.* Ο'. *ὥσπερ ὁ προφήτης ὁ παρεξεστηκὼς* ('A. *ἐπίληπτος.* Σ. *ἐννεὸς*[12]), *ἄνθρωπος ὁ πνευματοφόρος.* 'A. *ἄφρονα τὸν προφήτην, ἄνδρα ἐπίληπτον ἀπὸ τοῦ πνεύματος.* Σ. *ἄφρων αὐτοῖς ὁ προφήτης, κραιπαλῶν ὁ ἔχων πνεῦμα.* Θ. *ἄφρονες οἱ προφῆται ...* Οἱ λοιποὶ ὡς ὁ Ἑβραῖος.[13]

וְרַבָּה מַשְׂטֵמָה. *Et* (propterea quod) *magnum* est *odium.* Ο'. *ἐπληθύνθη μανία* ('A. *ἐγκότησις*[14]) *σου.* 'A. Σ. (*καὶ*) *πολλὴ ἡ ἔκστασις.*[15]

8. עִם־אֱלֹהָי. *Cum Deo meo.* Ο'. *μετὰ θεοῦ.* 'A. Σ. *ἐμοί.*[16]

יָקוֹשׁ. *Aucupis.* Ο'. *σκολιά.* 'A. *ἐσκωλωμένη.* Σ. *ἐνέδρα.*[17]

---

[22] Cod. 86. Ad Sym. *πλῆθος* pro *πλήθη* male exscripsit Waltonus, favente tamen Syro-hex., qui affert: ܣ. ܟܬܒܬ ܠܗ ܣܘܓܐܐ ܕܢܡܘܣܝ ܐܝܟ ܢܘܟܪܝܐ. [23] Cod. 86. [24] Syro-hex., cum scholio: "÷ Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Hieron.: "Quod juxta LXX legimus, ÷ *et in Assyriis immunda comederunt,* in Hebraico non habetur, et idcirco obelo praenotandum est."

CAP. IX. [1] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܥܡܪܘܢ. [2] Idem: ܣ. ܐܠܐ ܢܗܦܘܟ. [3] Cod. 86. [4] Syro-hex. ܣ. ܠܗ. Sic in textu Codd. 22, 51, 62, alii. [5] Idem: ܣ. ܚܠܦ ܢܦܫܬܐ. [6] Hieron.: "Pro *die solenni* Aq. interpretatus est *tempus.*" [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܠ. [8] Idem: ܐ. ܪܓܝܓܘܬܐ. ܣ. ܪ̈ܓܝܓܬܐ ܕܟܣܦܐ ܕܝܠܗܘܢ. Huc pertinere videtur locus Eusebii in Onomastico s. v. *Μαχά*: *Μαχὰ* (Hieron. *Machaas*), *ἐν Ὠσηέ· Ἀκ. Σύμ. τὰ ἐπιθυμήματα.* Hieron.: "Quod autem in LXX dicit, *sepeliet eos Machmas,* in Hebraeo non habetur, sed *mamad,* quod appellatur *desiderabile.*" [9] Sic in textu Syro-hex. Pronomen desideratur in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [10] Syro-hex. ܣ. ܩܘܪ̈ܣܢܐ. [11] Idem: ܐ. ܬ. ܘܝܕܥ. ܣ. ܘܢܕܥ. [12] Cod. 86. [13] Syro-hex. ܐ. ܠܫܛܝܐ ܠܢܒܝܐ ܠܓܒܪܐ ܕܡܫܬܪܥ ܡܢ ܪܘܚܐ. ܣ. ܫܛܝܐ ܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܪܘܝܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚܐ. ܬ. ܫܛܝܐ ܢܒܝ̈ܐ. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܐܝܟ ܥܒܪܝܐ. Ad *ἐπίληπτος* cf. Hex. ad Jerem. xxix. 26. xlix. 3. Ad *κραιπαλῶν*, s. *κεκραιπαληκὼς* (quod cum Graeco *ἐννεός*, *mutus*, vix, et ne vix quidem, conciliari posse videtur) cf. Psal. lxxvii. 65. Jesai. xxiv. 9 in Syro-hex. [14] Hieron.: "Pro *amentia* Aq. vertit *ἐγκότησιν*, quam nos vel *iracundiam*, vel *memoriam doloris*, in Latino dicere possumus." [15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܓܝ ܬܗܪܐ. Cod. 86 affert: Σ. *ἔκστασις.* [16] Syro-hex. [17] Cod. 86, ubi scriptum *ἐσκωλομένη.*

8. אֱלֹהָיו. Ο΄. θεοῦ. Ἀ. Σ. (θεοῦ) αὐτοῦ.[18]

9. הֶעְמִיקוּ. *Profundum fecerunt.* Ο΄. κατέπηξαν. Ἀ. ἐβάθυναν.[19]

הַגִּבְעָה. *Gibeae.* Ο΄. τοῦ βουνοῦ. Ἀ. Σ. Γαβαθά.[20]

10. כְּבִכּוּרָה. *Sicut ficum praecocem.* Ο΄. ὡς σκοπὸν (alia exempl. σῦκον[21]).

בְּרֵאשִׁיתָהּ. *In principio ejus.* Ο΄. πρώϊμον. Οἱ λοιποί· πρόδρομον.[22]

אֲבוֹתֵיכֶם. Ο΄. πατέρας αὐτῶν (Οἱ λοιποί· ὑμῶν[23]).

וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאָהֳבָם. *Et facti sunt abominabiles secundum amorem eorum.* Ο΄. καὶ ἐγένοντο οἱ ἐβδελυγμένοι, ὡς οἱ ἠγαπημένοι (alia exempl. οἱ ἠγαπημένοι ὡς (οἱ) ἐβδελυγμένοι[24]). Ἀ. καὶ ἐγένοντο βδελύγματα ὡς ἠγάπησαν. Σ. . . . ἐβδελυγμένοι ὅσῳ ἠγαπήθησαν.[25]

11. מִלֵּדָה וּמִבֶּטֶן וּמֵהֵרָיוֹן. *A partu, et ab utero, et a conceptione.* Ο΄. ἐκ τόκων καὶ ὠδίνων καὶ συλλήψεων. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἀπὸ τοκετῶν, καὶ ἀπὸ γαστρὸς, καὶ ἀπὸ συλλήψεως.[26]

12, 13. בְּשׂוּרִי מֵהֶם׃ אֶפְרַיִם כַּאֲשֶׁר־רָאִיתִי לְצוֹר שְׁתוּלָה בְנָוֶה. *Quum recessero ab iis. Ephraim, ut vidi,* (similis erat) *Tyro, plantatae in pascuo.* Ο΄. σάρξ μου ἐξ αὐτῶν. Ἐφραῒμ, ὃν τρόπον εἶδον, εἰς θήραν παρέστησαν τὰ τέκνα αὐτῆς.[27] Ἀ. Σ. ἐκκλίναντός μου ἀπ᾽ αὐτῶν. (Ἐφραῒμ) οὕτως εἶδον ὡς ἀκρότομον πεφυτευμένην ἐν κατοικίᾳ.[28] Θ. σάρξ μου ἐξ αὐτῶν. Ἐφραῒμ, καθὼς εἶδον, εἰς πέτραν πεφυτευμένοι οἱ υἱοὶ αὐτῆς.[29] Οἱ δὲ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[30]

13. וְאֶפְרַיִם לְהוֹצִיא אֶל־הֹרֵג בָּנָיו. *Et Ephraim, ut educat ad occisorem filios suos.* Ο΄. καὶ Ἐφραῒμ, τοῦ ἐξαγαγεῖν εἰς ἀποκέντησιν τὰ τέκνα αὐτοῦ. Ἀ. Ἐφραῒμ δὲ τοῦ ἐξαγαγεῖν πρὸς μὲ τὸν ἀναιροῦντα (s. ἀποκτείνοντα) τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.[31]

16. הֻכָּה אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם יָבֵשׁ. *Percussus est Ephraim, radix eorum exaruit.* Ο΄. ἐπόνεσεν Ἐφραῒμ, τὰς ῥίζας αὐτοῦ ἐξηράνθη. Ἀ. Σ. ἐπλήγη τῷ Ἐφραῒμ ἡ ῥίζα αὐτοῦ . .[32]

17. אֱלֹהַי. Ο΄. ὁ θεός. Οἱ λοιποί· ὁ θεός μου.[33]

נֹדְדִים. *Profugi.* Ο΄. πλανῆται. Ἀ. Θ. ἀνάστατοι.[34]

CAP. X.

1. בּוֹקֵק. *Late se diffundens.* Ο΄. εὐκληματοῦσα. Ἀ. ἔνυδρος. Σ. ὑλομανοῦσα.[1]

יְשַׁוֶּה־לּוֹ. *Ponit* (profert) *sibi.* Ο΄. εὐθηνῶν αὐτῆς. Ἀ. Σ. ἐξισώθη αὐτῷ.[2]

---

[18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܐܠܗܗ ♦ [19] Idem: ♦ ܐ. ܥܡܩܘ. [20] Idem: ♦ ܐ. ܣ. ܕܓܒܥܬܐ. Cf. ad Cap. x. 9. [21] Sic Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 40, 68, alii, Hieron., Syro-hex. Sed quidni *fici praecoces*, vulgo πρόδρομοι, hic et Nah. iii. 12, usu alias inexplorato, σκοποὶ, *speculatores*, appellentur? [22] Syro-hex. ♦ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܩܕܡܝܐ. Cod. 86 ad πρώϊμον affert: Σ. πρόδρομον. [23] Syro-hex. [24] Sic Codd. III (sine οἱ), XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex.: καὶ ἐγένοντο ὡς οἱ ἐβδελυγμένοι οἱ ἠγ. [25] Syro-hex. ܐ. ܘܗܘܘ ܛܢܦܘܬܐ ܐܝܟ ܕܐܚܒܘ ♦ ܣ. ܡܣܬܠܕܝܢ ܟܡܐ ܕܐܬܪܚܡܘ ♦ [26] Cod. 86. Syro-hex. ad ἐκ τόκων (ܡܢ ܡܘܠܕܐ) affert: Οἱ λοιποί· ἀπὸ τόκου, s. τοκετοῦ (ܡܢ ܡܘܠܕܐ). [27] Hieron.: "In eo loco, in quo nos diximus: *Vae eis cum recessero ab eis*, LXX et Theod. transtulerunt: *Vae eis, caro mea ex eis. . . .* Rursum ubi nos posuimus: *Ephraim, ut vidi, Tyrus erat*, LXX interpretati sunt θήραν, id est, *venationem*, sive *capturam;* Aq. et Sym. et Theod. *petram durissimam*, id est, *silicem*, quae lingua Hebraica appellatur SUR; quod si legamus SOR, *Tyrus* dicitur." [28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܐ ܕܣܛܝܬ ܡܢܗܘܢ ܗܟܢܐ ܚܙܝܬ ܐܝܟ ܫܘܥܐ ܢܨܝܒܐ ܒܡܥܡܪܐ. h. e. Ἀ. Σ. ἐκκλίνοντός μου ἐπ᾽ αὐτῶν κ. τ. ἑ. Emaculavimus juxta Cod. 86, qui affert: Ἀ. ἐκκλίναντός μου ἀπ᾽ αὐτῶν, et Ἀ. Σ. ὡς ἀκρότομον πεφυτευμένην ἐν κ. Praeterea apud Syrum vox Ἐφραῒμ casu excidisse videtur. [29] Syro-hex. ܬ. ܒܣܪܝ ܡܢܗܘܢ. ܐܦܪܝܡ ܐܝܟ ܕܚܙܝܬ ܠܟܐܦܐ ܢܨܝܒܝܢ ܒܢܝܗ (αὐτοῦ) ♦ Cod. 86 affert: Θ. εἰς πέτραν π. οἱ υἱοὶ αὐτῆς. [30] Syro-hex. [31] Idem Aquilae continuat: ܐܦܪܝܡ ܕܝܢ ܠܡܦܩܘ ܠܘܬܝ ܠܩܛܘܠܐ ܠܒܢܘܗܝ ♦ [32] Idem: ܐ. ܣ. ܐܬܡܚܝ ܠܐܦܪܝܡ ܥܩܪܗ ♦ [33] Idem. ܐܠܗܝ [34] Idem: ♦ ܐ. ܬ. ܡܫܓܫܐ. Cf. Hex. ad Gen. iv. 16. Jesai. xvi. 3.

CAP. X. [1] Hieron.: "Pro vite *frondosa*, Aq. interpretatus est ἔνυδρον, quam nos *aquosam*, vel ἐξίτηλον, possumus dicere, eo quod vini perdat saporem; Sym. ὑλομανοῦσαν, *quae tota in frondibus creverit.*" Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ὑλομανοῦσαν (ܡܣܓܝܐ ܛܪܦܐ). [2] Syro-hex. ܐ. ܣ.

1. כְּטוֹב לְאַרְצוֹ הֵטִיבוּ מַצֵּבוֹת. *Quando bene* erat *terrae ipsius, pulcras fecerunt statuas suas.* Ο΄. κατὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς αὐτοῦ, ᾠκοδόμησε στήλας. Ἀ. κατὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς αὐτοῦ ἐσπούδασε περὶ στηλῶν.[3]

2. חָלַק לִבָּם. *Divisum est* (s. *Blandum fuit*) *cor eorum.* Ο΄. ἐμέρισαν καρδίας αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐμερίσθη καρδία . .[4]

יֶאְשָׁמוּ. *Poenas dabunt.* Ο΄. ἀφανισθήσονται. Οἱ λοιποί· πλημμελήσουσι.[5]

4. אָלוֹת שָׁוְא. *Juramenta vanitatis* (falsa). Ο΄. προφάσεις ψευδεῖς (Ἀ. θρασεῖς, s. προπετεῖς[6]). Σ. ὅρκους ματαίους.[7] Θ. ὅρκους . .[8]

כָּרֹאשׁ. *Sicut papaver.* Ο΄. ὡς ἄγρωστις. Σ. Θ. ὡς λάχανον (s. χλωρόν).[9]

5. לְעֶגְלוֹת בֵּית אָוֶן יָגוּרוּ. *Vitulis Beth-aven timent.* Ο΄. τῷ μόσχῳ τοῦ οἴκου *Ὢν (Ἀ. ἀνωφελοῦς. Σ. ἀδικίας[10]) παροικήσουσιν. Ἀ. τὰς δαμάλεις τοῦ οἴκου ἃς ἐσεβάσθησαν. Θ. τὸν μόσχον τοῦ οἴκου ὃν (fort. *Ὢν) ἐφοβήθησαν.[11]

אָבַל. *Lugebit.* Ο΄. ἐπένθησεν. Σ. πενθήσει.[12]

6. מִנְחָה. *Donum.* Ο΄. ξένια. Ἀ. Σ. δῶρον.[13]

לְמֶלֶךְ יָרֵב בָּשְׁנָה אֶפְרַיִם יִקָּח. *Regi adversario: pudor Ephraim capiet.* Ο΄. τῷ βασιλεῖ Ἰαρείμ· ἐν δόματι Ἐφραῒμ δέξεται. Ἀ. Θ. . δικάζοντι Ἐφραῒμ αἰσχύνη . . Σ. ὑπερμαχοῦντι αἰσχυνθήσεται Ἐφραῒμ . .[14]

7. כְּקֶצֶף. *Sicut spumam.* Ο΄. Θ. ὡς φρύγανον. Ἀ. ὡς ἀφρόν.[15] Σ. ὡς ἐπίζεμα.[16]

8. חַטַּאת יִשְׂרָאֵל. *Peccatum Israelis.* Ο΄. ἁμαρτήματα τοῦ Ἰσραήλ. Σ. ἡ ἁμαρτία τοῦ Ἰσραήλ.[17]

9. מִימֵי הַגִּבְעָה. *A diebus Gibeae.* Ο΄. ἀφ᾽ οὗ οἱ βουνοί. Οἱ λοιποί· ἀπὸ ἡμερῶν Γαβαά.[18]

10. בְּאַוָּתִי וְאֶסֳּרֵם. *Pro desiderio meo castigabo eos.* Ο΄. παιδεῦσαι αὐτούς. Alia exempl. ἦλθε παιδεῦσαι αὐτούς;[19] alia, ἦλθε παιδεῦσαι αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου.[20] Ἀ. Σ. . παιδεύσω (αὐτούς).[21]

11. לָדוּשׁ. *Ad triturandum.* Ο΄. νεῖκος. Οἱ λοιποί· ἀλοᾶν.[22]

עָבַרְתִּי. *Transibo.* Ο΄. ἐπελεύσομαι. Ἀ. Σ. Θ. *transibo.*[23]

עַל־טוּב. *Super pulcritudinem.* Ο΄. ἐπὶ τὸ κάλλιστον. Ἀ. ἐπὶ τὸ κάλλος. Σ. . κάλλος.[24]

אַרְכִּיב. *Inequitare faciam.* Ο΄. ἐπιβιβῶ. Ἀ. ἐπικαθίσω.[25]

---

[3] Syro-hex. [Syriac] [4] Idem: [Syriac] [5] Idem: [Syriac] Cf. ad Cap. iv. 15. v. 15. (Vox Syriaca ponitur pro πλημμελεῖν Psal. xxxiii. 22, 23 in Syro-hex.) [6] Idem: [Syriac] [7] Cod. 86. [8] Syro-hex. [Syriac] [9] Idem: [Syriac] [10] Idem: [Syriac] Cf. ad Cap. iv. 15. Parum probabiliter S. Cyril. in XII Proph. p. 144 E: ἐκδεδώκασι μὲν γὰρ οἱ ἕτεροι πάλιν ἑρμηνευταὶ, τοῦ μόσχου τοῦ οἴκου Βαιθήλ· οἱ δέ γε Ο΄ ἀντὶ τοῦ οἴκου Βαιθὴλ, οἴκου *Ὢν εἰρήκασι. [11] Cod. 86, qui ad Aquilam ἐσεβάστησαν scribit. "Illud ἃς pro אָוֶן omnino vitiatum est, videturque legendum ἀνωφελοῦς, quo pacto vertit semper Aq. vocem אָוֶן."—*Montef.* [12] Syro-hex. [Syriac] [13] Idem: [Syriac] [14] Idem: [Syriac] Ad Sym. Syrus legisse videtur soloecum ὑπὲρ μαχοῦντος, repugnante tam Cod. 86, qui affert: Ἀ. δικάζοντι. Σ. ὑπερμαχοῦντι, quam Hieron., cujus verba sunt: "Pro *Jarib* in praesenti loco Sym. interpretatus est ὑπερμάχοντι (sic), id est, *praesuli* et *defensori.*" Praeterea cf. Hex. ad Deut. xxxiii. 7. Jesai. li. 22. (In textu post δέξεται, αἰσχύνην inferunt Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. Hieron.: *regi Jarib in domo: Ephraim suscipiet confusionem.*) [15] Syro-hex. [Syriac] [16] Hieron.: "Pro *spuma*, quam LXX et Theod. φρύγανον, id est, *cremium* transtulerunt . . . Sym. posuit ἐπίζεμα, volens ostendere ferventis ollae superiores aquas, et in spumam bullasque assurgentes, quas Graeci πομφόλυγας vocant." [17] Syro-hex. [Syriac] [18] Cod. 86 (cum scriptura ΓΑΒΑΑ). Syro-hex. affert: [Syriac] [19] Sic Codd. III, XII, 23, 26, 42, alii, Syro-hex. Hieron.: *venit ut corriperet eos.* [20] Sic Ald., Codd. 22 (sine αὐτοὺς), 36 (idem), 51, 62 (cum παιδεύσω, et κατὰ τ. ἐ. αὐτῶν), 68, 86 (cum παιδεύσω), 95 (idem), 147 (ut 62), alii. [21] Syro-hex. [Syriac] Fortasse lectio integra sonabat: κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου παιδεύσω αὐτούς. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 20. [22] Syro-hex. [Syriac] In textu pro ἀγαπᾶν νεῖκος Procop. in Cat. Nic. T. I, p. 1662 ἀλοᾶν citat. [23] Syro-hex. [Syriac] [24] Cod. 86. [25] Syro-hex. [Syriac]

11. יַחֲרוֹשׁ יְהוּדָה. *Arabit Juda.* Οʹ. παρασιωπήσομαι Ἰούδαν. Ἀ. Θ. ἀλοήσει.. Σ. ἠροτρία..[26] Οἱ λοιποί· ἀροτριάσει Ἰούδας.[27]

יְשַׂדֶּד־לוֹ. *Occabit sibi.* Οʹ. ἐνισχύσει αὐτῷ. Ἀ. *confringet.* Σ. *confregit eum.*[28]

12. קִצְרוּ. *Metite.* Οʹ. τρυγήσατε. Οἱ λοιποί· θερίσατε.[29]

וְעֵת. *Nam tempus est.* Οʹ. (φῶς) γνώσεως (דַּעַת). Alia exempl. add. ὡς ἔτι (s. ἔστι) καιρός.[30]

13. בְדַרְכְּךָ. *In via tua.* Οʹ. ἐν τοῖς ἁμαρτήμασί (alia exempl. ἅρμασί[31]) σου.

14. יוּשַּׁד. *Vastabitur.* Οʹ. οἰχήσεται. Alia exempl. ἀφανισθήσεται.[32]

14. כְּשֹׁד שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל. *Ut vastavit Salman Beth-arbel.* Οʹ. ὡς ἄρχων Σαλαμὰν (s. Σαλμὰν, s. Σαλμανὰ, s. Σαλαμὰ[33]) ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἱεροβοάμ (s. Ἱεροβάαλ, s. Ἀρβεὴλ[34]). Ἀ. ὡς προνομὴ ἀπηρτισμένη τοῦ οἴκου τοῦ δικάζοντος (s. δικαζομένου).[35] Σ. καθὼς ἠφανίσθη Σαλμὰν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀρβεήλ (Θ. ἐνέδρου).[36]

15. מִפְּנֵי רָעַת רָעַתְכֶם. *Propter malitiam malitiae vestrae.* Οʹ. ἀπὸ προσώπου ἀδικίας κακιῶν ὑμῶν.[37]

בַּשַּׁחַר נִדְמֹה נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. *Ad auroram exscindendo exscindetur rex Israelis.* Οʹ. ὄρθρου (Οἱ λοιποί· ὡς ὄρθρος[38]) ἀπερρίφησαν, ἀπερρίφη βασιλεὺς Ἰσραήλ. Ἀ. ἐν ὄρθρῳ κατεσιωπήθη βασιλεὺς Ἰσραήλ.[39]

CAP. XI.

1. כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל	χι νερ ισραηλ	Ἀ. ὅτι παῖς Ἰσραὴλ	Σ. ὅτι παῖς Ἰσραὴλ	Οἱ Οʹ. διότι νήπιος Ἰσραὴλ	Θ. ὅτι νήπιος Ἰσραὴλ
וָאֹהֲבֵהוּ	ουεάβηού (sic)	Ἀ. Θ. καὶ ἠγάπησα αὐτὸν	Σ. καὶ ἠγαπημένος	Οἱ Οʹ. ἐγὼ ἠγάπησα αὐτὸν	
וּמִמִּצְרַיִם	ουμεμμισραιμ	Ἀ. καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου	Σ. Θ. ἐξ Αἰγύπτου	Οἱ Οʹ. καὶ ἐξ Αἰγύπτου	
קָרָאתִי	καραθι	Ἀ. ἐκάλεσα	Σ. κέκληται	Οἱ Οʹ. μετεκάλεσα	Θ. ἐκάλεσα αὐτὸν
לִבְנִי׃	λαβανι.	Ἀ. τὸν υἱόν μου.	Σ. υἱός μου.	Οἱ Οʹ. τὰ τέκνα αὐτοῦ.	Θ. υἱόν μου.[1]

[26] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܢܕܘܫ ܣ. ܟܪܒ ܗܘܐ. [27] Cod. 86. [28] Syro-hex. ܐ. ܢܬܒܪ ܣ. ܬܒܪܗ, cum scholio: "*Confringet*, et *confregit eum*, sicut glebas (ܐܝܟ ܓܘܫܡܐ)." Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 24. [29] Idem: ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܚܨܕܘ. Sic in textu (praem. καὶ) Codd. 22, 36, 42, alii. [30] Sic Ald., Codd. 22, 36 (cum ἔστι), 51 (idem), 62, alii. Hieron.: *scientiae, quoniam est tempus.* [31] Sic Comp., Ald., Codd. III (sine τοῖς), XII, 22, 23, 26 (ut III), alii, Hieron., Syro-hex. [32] Sic Codd. 22, 51, 62, 86, alii, et Syro-hex. in marg. Est Symmachi, ut videtur. [33] Prior lectio est in Codd. 22 (ante corr.), 23, 36, aliis; altera in Comp., Codd. 40, 42, 51, aliis, et Hieron.; tertia in Ald., Codd. 87, 91, aliis. Syro-hex. in textu habet ܨܠܡܢܥ* (ut in loco Jud. viii. 5), appicto scholio: *"Mutatio nominis (ܫܘܚܠܦ ܫܡܐ, μετονομασία?) Salmanae (ܕܨܠܡܢܥ) principis Midianitarum." Idem in marg. notat: "Σαλμανά (ܨܠܡܢܥ†). In Hexaplis est Σαλμὰ (ܨܠܡܥ), sed Σαλμανὰ (ܨܠܡܢܥ) in exemplari Eusebiano cum NUN. †CAΛAMA. CAΛAMAN." [34] Prior lectio est in Codd. III, 22 (ex corr.), 23, 26, aliis, Hieron., et Syro-hex.; posterior in Codd. 42, 51, 62, aliis. [35] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܒܙܬܐ ܕܡܫܬܡܠܝܐ ܕܒܝܬܐ ܕܕܐܢ. Ad ἀπηρτισμένη cf. Hex. ad Gen. xxxiv. 21. Amos i. 6. [36] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܕܐܬܚܒܠ ܫܠܡܢ ܒܒܝܬܐ ܕܐܪܒܐܝܠ. ܬ. ܕܟܡܝܢܐ. In textu LXXvirali pro ὡς ἄρχων in Codd. 22 (cum καθὼς (rasura) ἄρχων), 36, 51, 62, aliis, plenior est lectio: καθὼς ἠφανίσθη ὁ ἄρχων. [37] Vocem ἀδικίας reprobant Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [38] S. Cyril. in XII Proph. p. 156 A: Οἱ λοιποὶ πάλιν ἑρμηνευταί, καὶ μὴν καὶ τῶν Ἑβραίων ἡ συγγραφή, τό, ὡς ὄρθρος ἀπερρίφησαν, εἰρήκασιν ἐναργῶς . . . τουτέστιν, ἐν ὀλίγῳ καὶ βραχεῖ καὶ κομιδῇ συνεσταλμένῳ καιρῷ. [39] Aquilae lectionem hactenus ignotam testatur Euseb. in Eclog. Prophet. p. 112.

CAP. XI. [1] Lectiones Graecas, in quinque columnas distributas, sic exhibet Cod. 86, praemisso titulo: Ἐκ τῶν

3. תִּרְגַּלְתִּי. *Ad gradiendum assuefeci.* Ο΄. συνεπόδισα. Σ. ἐπαιδαγώγουν. Θ. κατὰ πόδας.[2]

עַל־זְרוֹעֹתָיו. *Supra brachia ejus.* Ο΄. ἐπὶ τὸν βραχίονά μου. Οἱ λοιποί· ἐπὶ τοὺς βραχίονας..[3]

4. בְּחַבְלֵי אָדָם. *Funiculis hominis.* Ο΄. ἐν διαφθορᾷ ἀνθρώπων. Οἱ λοιποί· ἐν σχοινίοις ἀνθρώπων.[4]

אֶמְשְׁכֵם. *Attraxi eos.* Ο΄. ἐξέτεινα αὐτούς. Οἱ λοιποί· ὅτε εἵλκυσα..[5]

וָאֶהְיֶה לָהֶם. *Et fui eis.* Ο΄. καὶ ἔσομαι (Σ. ἐνομίσθην. Θ. ἦν[6]) αὐτοῖς.

כִּמְרִימֵי עֹל עַל לְחֵיהֶם. *Tanquam tollentes jugum* quod erat *super maxillis eorum.* Ο΄. ὡς ῥαπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ. Ἀ. ὡς αἴρων (s. ἐπαίρων) ζυγὸν ἐπὶ τὰς σιαγόνας.. Σ. ὡς ὁ ἐπιθεὶς ζυγὸν ἐπὶ τὰς σιαγόνας..[7]

וָאַט אֵלָיו אוֹכִיל. *Et extendi ad eum* (cibum), *comedendum dedi.* Ο΄. καὶ ἐπιβλέψομαι πρὸς αὐτόν, δυνήσομαι αὐτῷ. Ἀ. καὶ ἔκλινα (s. παρέβαλον) πρὸς αὐτὸν βρώματα. Σ. καὶ ἐξέκλινα (s. ἔκλινα) πρὸς αὐτὸν τροφήν. Θ. καὶ ἔκλινα (s. παρέβαλον) πρὸς αὐτὸν βρῶσιν.[8]

5. לֹא יָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מִצְרַיִם. *Non revertetur in terram Aegypti.* Ο΄. κατῴκησεν Ἐφραῒμ ἐν Αἰγύπτῳ. Ὁ Σύρος· ὡς Αἴγυπτον ᾤκησαν τὴν γῆν μου.[9]

לָשׁוּב. Ο΄. ἐπιστρέψαι. Σ. μετανοῆσαι.[10]

6. וְחָלָה. *Et irruet.* Ο΄. καὶ ἠσθένησεν. Ἀ. *et irruet.* Σ. καὶ τραυματίσει (s. τρώσει).[11]

וְכִלְּתָה בַדָּיו. *Et conficiet vectes* (principes) *ejus.* Ο΄. καὶ κατέπαυσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Σ. καὶ συντελέσει τοὺς βραχίονας αὐτοῦ.[12]

וְאָכָלָה מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם. *Et consumet* eos, *propter consilia eorum.* Ο΄. καὶ φάγονται ἐκ

ἐξαπλῶν; in fine autem appicto scholio, quod ad Aquilam solum pertinere videtur: Τούτῳ ἐχρήσατο ὁ Ματθαῖος, ὡς οὕτως ἔχοντος δηλονότι τοῦ Ἑβραϊκοῦ ὡς καὶ ὁ Ἀ. ἡρμήνευσε. Euseb. in Eclog. Prophet. p. 112 Aquilae continuat: ὅτι παῖς Ἰσραήλ, καὶ ἠγάπησα αὐτόν, καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܡܢ ܡܨܪܝܢ ܩܪܝܬ ܠܒܪܐ ܕܝܠܝ. Quod vero idem Symmacho tribuerit: εἰς τὸν υἱόν μου (ܣ. ܠܒܪܐ ܕܝܠܝ), nescio an scribae, ܠܒܪܐ pro ܒܪܐ exaranti, imputandum sit. (In lectione τῶν Ο΄ διότι pro ὅτι tuentur Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii; sed copula ante ἐγὼ casu abesse videtur. Syro-hex. pingit: ÷ καὶ ἐγὼ ↙ ἠγάπησα.) [2] Syro-hex. ܣ. ܡܪܒܝܢ ܗܘܘ. ܬ. ܒܪܓܠܐ. Ad Theod. cf. Jesai. xli. 2 in LXX et Syro-hex. Hic autem in lucem proferendus est locus valde notabilis S. Cyrilli in XII Proph. p. 158 E: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις, καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν ἑτέρων, οὐκ ἔχει τό, συνεπόδισα· τεθείκασι δὲ μᾶλλον τό, γέγονα ὡς τιθηνὸς τῷ Ἐφραΐμ. Ubi Commentator aut sensum trium interpretum generaliter expressit, aut, quod verius puto, unius interpretis versionem totidem verbis posuit. Hunc autem Symmachum esse, praeter stylum elegantiorem arguit ipsa versio Hieronymiana (quam ad Symmachianam prae ceteris conformatam esse saepius observavimus): *Et ego quasi nutricius Ephraim.* Obstat quidem lectio Syri nostri indubitata: Σ. ἐπαιδαγώγουν; quam tamen ad alteram Symmachi recensionem referre nil vetat. [3] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ. [4] Idem: ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܒܚܒܠܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. Hieron.: "Pro *Adam* enim Aq. et Sym. et LXX et Theod. *homines* transtulerunt." [5] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܡܐ ܕܢܓܕܬ. Pro ἐξέτεινα Codd. 22, 36, 51, alii, εἵλκυσα habent. [6] Idem: ܣ. ܐܬܚܫܒܬ. ܬ. ܗܘܝܬ. [7] Idem: ܐ. ܐܝܟ ܡܢ ܕܫܩܠ (s. ܡܪܝܡ) ܢܝܪܐ ܥܠ ܦܟܐ. ܣ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܣܡ ܢܝܪܐ ܥܠ ܦܟܐ. Hieron.: "Quodque sequitur: *Ero eis quasi exaltans jugum,* pro quo interpretatus est Sym.: *Et putaverunt quod imponerem jugum super maxillam eorum.*" [8] Syro-hex. ܐ. ܘܐܪܟܢܬ ܠܘܬܗ ܡܐܟܘܠܬܐ. ܣ. ܘܐܨܠܝܬ. ܐ. ܘܐܪܟܢܬ ܠܘܬܗ ܬܪܣܝܬܐ. ܬ. ܘܐܪܟܢܬ ܠܘܬܗ ܡܐܟܘܠܬܐ. (Ad παρέβαλον, quae Middeldorpfii est versio, cf. Prov. iv. 20. v. 1, 13. xxii. 17 in Hebr., LXX et Syro-hex.) Hieron.: "Hoc est enim quod ait, *declinavi ad eum, ut vesceretur;* pro quo interpretatus est Sym.: *et declinavi ad eum cibos.*" [9] Cod. 86. Scholium esse videtur. [10] Syro-hex. ܣ. ܠܡܬܬܒܘ. [11] Hieron.: "*Coepit* itaque *gladius in civitatibus ejus,* sive *irruet,* ut interpretatus est Aq., aut *vulnerabit,* ut Sym. transtulit." Syro-hex. affert: ܐ. ܢܦܠ ܥܠ ܫܘܝܐ; ubi Middeld.: "Ἀ. ἔπεσεν ἐπὶ τὴν στρωμνήν. Phrasis Syr. explicari potest simili, ܢܦܠ ܥܠ ܥܪܣܐ, *cecidit in stratum* [ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην], pro, *aegrotus factus est,* 1 Macc. i. 6... Circumscriptio Syr. plane aliena est ab indole Aquilae." Ab Aquilae indole non alienum foret ἐστρωματίσθη, *stragulis opertus est,* quod nescio an Syrus per periphrasin transtulerit. Sed invito Hieronymo nihil definio. [12] Syro-hex. ܣ. ܘܬܫܠܡ ܠܕܪܥܐ ܕܝܠܗ. Hieron.: "*Et consumet electos ejus,* sive *brachia illius,* ut interpretatus est Sym., quod Hebraice dicitur BADDAU."

τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν. Σ. καταναλώσει διὰ τὰς διαβουλίας αὐτῶν.[13]

7. וְעַמִּי תְלוּאִים לִמְשׁוּבָתִי וְאֶל־עַל יִקְרָאֻהוּ יַחַד לֹא יְרוֹמֵם. *Et populus meus adhaeret defectioni a me; et ad Altissimum vocant* (prophetae) *eum*, sed *nemo extollit* eum. Ο΄. καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐπικρεμάμενος ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ· καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ τίμια (alia exempl. ταμιεῖα[14]) αὐτοῦ θυμωθήσεται, καὶ οὐ μὴ ὑψώσῃ αὐτόν. Ἀ. . ἐπικρεμάμενοι τῇ ἐπιστροφῇ μου, καὶ πρὸς ζυγὸν καλέσει αὐτὸν ἅμα, οὐχ ὑψώσει αὐτούς. Σ. . ἐπικρεμάμενος (s. μετέωρος) εἰς τὸ ἐπιστρέφειν πρὸς μὲ, ζυγὸς δὲ συναντήσει αὐτῷ ὁμοῦ, ὃς οὐκ ἀρθήσεται. Θ. . . εἰς ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, καὶ εἰς ζυγὸν καλέσει αὐτὸν ἅμα, οὐχ ὑψώσει αὐτούς.[15]

8. אֲמַגֶּנְךָ. *Tradamne te.* Ο΄. ὑπερασπιῶ σου. Ἀ. ὅπλῳ κυκλώσω σε. Σ. ἐκδώσω σε. Θ. ἀφοπλίσω σε.[16]

יַחַד. *Pariter.* Ο΄. ἐν τῷ αὐτῷ. Σ. ἐν τούτῳ.[17]

נִחוּמָי. *Misericordiae meae.* Ο΄. ἡ μεταμέλειά μου. Ἀ. Σ. ἡ παράκλησίς μου. Θ. τὰ σπλάγχνα τοῦ ἐλέους μου.[18]

10. יֵלְכוּ. Ο΄. πορεύσομαι. Ἀ. Σ. Θ. πορεύσονται.[19]

יִשְׁאָג. *Rugiet.* Ο΄. ἐρεύξεται. Ἀ. ὠρύσονται.[20]

10. וְיֶחֶרְדוּ. *Et trepidabunt.* Ο΄. καὶ ἐκστήσονται. Σ. καὶ σεισθήσονται (s. πτοηθήσονται).[21]

בָּנִים מִיָּם. *Filii a mari* (ab occidente). Ο΄. τέκνα ὑδάτων. Οἱ λοιποί· υἱοὶ ἀπὸ θαλάσσης.[22]

12 (Hebr. xii. 1). סְבָבֻנִי. Ο΄. ἐκύκλωσέ με. Ἄλλος· ἐκύκλωσάν με.[23]

רָד עִם־אֵל. *Dominatur cum Deo.* Aliter: *Libere vagatur a Deo.* Ο΄. ἔγνω αὐτοὺς (יְדָעָם) ὁ θεός. Ἀ. ἐπικρατῶν . .[24]

CAP. XII.

1 (Hebr. 2). רֹעֶה רוּחַ וְרֹדֵף. *Pascit ventum, et persequitur.* Ο΄. πονηρὸν πνεῦμα (Ἀ. Σ. ἄνεμον[1]), ἐδίωξε. Ἀ. Σ. ποιμαίνει ἄνεμον, καὶ διώκει.[2]

בְּרִית. Ο΄. διαθήκην. Ἀ. Σ. συνθήκην.[3]

3 (4). וּבְאוֹנוֹ. *Et robore suo.* Ο΄. καὶ ἐν κόποις αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· ἐν ἰσχύϊ.[4]

שָׂרָה אֶת־אֱלֹהִים. *Contendit cum Deo.* Ο΄. ἐνίσχυσε πρὸς θεόν. Ἀ. κατώρθωσε πρὸς ἄγγελον.[5]

4 (5). וַיָּשַׂר אֶל־מַלְאָךְ. *Et contendit cum angelo.*

---

[13] Syro-hex. in continuatione: ܢܐܟܘܠ ܡܛܠ ܡܠܟܝܗܘܢ. [14] Sic Codd. XII (in marg.), 239, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: ἐπὶ τὰ τίμια. [15] Syro-hex. ܐ. ܬܠܝܢ ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܝ ܘܠܢܝܪܐ ܢܩܪܐ ܠܗ ܐܟܚܕܐ. ܠܐ ܢܪܝܡ ܐܢܘܢ. ܣ. ܬܠܐ ܗܘ ܠܡܬܦܢܝܘ ܠܘܬܝ. ܢܝܪܐ ܕܝܢ ܢܦܓܥ ܒܗ ܐܟܚܕܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܢܫܬܩܠ. ܬ. ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܕܝܠܗ. ܘܠܢܝܪܐ ܢܩܪܐ ܠܗ ܐܟܚܕܐ. ܠܐ ܢܪܝܡ ܐܢܘܢ. [16] Hieron.: "In eo loco ubi nos et LXX interpretati sumus, *protegam te, Israel*, in Hebraico scriptum est AMAGGENACH, quod Aq. transtulit, ὅπλῳ κυκλώσω σε, id est, *scuto circumdabo te.* Quod cum in bonam partem putaremus intelligi, et significare protectionem, ex editione Symmachi contrarius nobis sensus subjicitur, dicentis, ἐκδώσω σε, id est, *tradam te.* Ex translatione quoque Theodotionis, non prospera, sed adversa demonstrantur, ἀφοπλίσω σε, quod significat, *nudabo te*, et auferam a te ὅπλον, hoc est, *scutum*, quo te ante protexeram." [17] Cod. 86 in marg.: ἐπὶ τούτῳ ἐπὶ τῷ αὐτῷ. Σ. ἐν τοῦτο (sic). Lectio ἐν τούτῳ est in Codd. 22, 36, 51, aliis; ἐπὶ τὸ αὐτὸ in Comp., Codd. 42, 239. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܘܝܐܐ ܕܝܠܝ. ܬ. ܪܚܡܐ ܕܚܢܢܝ. [19] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܢܐܙܠܘܢ. Sic in textu Codd. 95, 185. [20] Idem: ܐ. ܢܢܗܡܘܢ. [21] Idem (sub eodem indice, ut lectio ad ἐρεύξεται referatur): ܣ. ܢܬܙܝܥܘܢ. [22] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܒܢܝܐ ܡܢ ܝܡܐ. [23] Idem in marg. sine nom. ܚܕܪܘܢܝ. [24] Hieron.: "Et posset *descendere* cum eo (Deo), sive *fortis esse* cum forte; RAD enim et *descensionem* et *fortitudinem* significat, pro quo Aq. transtulit ἐπικρατῶν [ἐπικράτειαν Vallars., notans: "Sic habent rectissime cum Victorii editione Pal. MSS., tametsi nonnihil corrupte scribant ἐπικράτειαον [ἐπικραταιῶν?]. Martianaeus retinuit vitiosum ἐπικρατῶν"]. Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 15. lxvii. 28.

CAP. XII. [1] Cod. 86, qui ad μάταια perperam refert. [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܪܥܐ ܪܘܚܐ ܘܪܕܦ. [3] Cod. 86. [4] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܒܚܝܠܐ. [5] Idem: ܐ. ܬܪܨ ܠܘܬ ܡܠܐܟܐ. Hieron. Hebraea vertit: *Et in fortitudine sua directus est cum angelo;* notans: "Et quia *directus est cum angelo*, propterea εὐθυτάτου, quod Hebraice dicitur ISAR, h.e. *dirigentis*, sive *directi*, nomen

Ο΄. καὶ ἐνίσχυσε μετὰ ἀγγέλου. Ἀ. Θ. καὶ κατώρθωσε μετὰ θεοῦ. Σ. κατεδυνάστευσε τὸν ἄγγελον.[6]

4 (5). בָּכָה וַיִּתְחַנֶּן־לוֹ בֵּית־אֵל יִמְצָאֶנּוּ. *Flevit, et deprecatus est eum, in Bethel invenit eum.* Ο΄. ἔκλαυσαν, καὶ ἐδεήθησάν μου· ἐν τῷ οἴκῳ ※Ὢν εὕροσάν με. Ἀ. Σ. Θ. ἔκλαυσε, καὶ ἐδεήθη αὐτοῦ, καὶ ἐν Βαιθὴλ εὗρεν αὐτόν.[7]

5 (6). זִכְרוֹ. *Memoria ejus.* Ο΄. μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἀνάμνησις. Θ. ἐμνήσθη.[8]

7 (8). כְּנַעַן. *Mercator* est. Ο΄. Χαναάν. Ἄλλος· μετάβολος.[9]

לַעֲשֹׁק. *Opprimere.* Ο΄. καταδυναστεύειν. Οἱ λοιποί· συκοφαντεῖν.[10]

8 (9). אוֹן לִי. *Opes mihi.* Ο΄. ἀναψυχὴν ἐμαυτῷ. Ἀ. ἀνωφελὲς αὐτῷ.[11]

לֹא יִמְצְאוּ־לִי. *Non invenient mihi.* Ο΄. οὐχ εὑρεθήσονται αὐτῷ (Οἱ λοιποί· μοι[12]).

11 (12). אִם־גִּלְעָד אָוֶן אַךְ־שָׁוְא הָיוּ בַּגִּלְגָּל שְׁוָרִים זִבֵּחוּ. *Nonne Gilead iniquitas* est? *certe vanitas facti sunt; in Gilgal boves immolant.* Ο΄. εἰ μὴ Γαλαάδ ἐστιν, ἄρα ψευδεῖς ἦσαν ἐν Γαλαὰδ (alia exempl. Γαλγάλοις[13]) ἄρχοντες θυσιάζοντες. Ἀ. εἰ Γαλαὰδ ἀνωφελής, πλὴν εἰκῇ ἦσαν ἐν Γαλγὰλ θυσιάζοντες βόας. Σ. εἰ Γαλαὰδ ἀνομία, πλὴν μάτην ἐν Γαλγὰλ βόας ἐθυσίαζον. Θ. εἰ Γαλαὰδ μὴ ἄδικος, πλὴν ψευδεῖς ἦσαν, ἐν Γαλγὰλ βόας ἐθυσίασαν.[14]

11 (12). כְּגַלִּים עַל תַּלְמֵי שָׂדָי. *Sicut acervi super sulcos agri.* Ο΄. ὡς χελῶναι ἐπὶ χέρσον ἀγροῦ. Σ. ὡς σωροὶ λίθων ἐπὶ τῶν βουνῶν τοῦ ἀγροῦ. Θ. ὡς βουνοὶ ἐπὶ τῶν αὐλάκων . .[15] Aliter: Ἀ. ὡς σωροί. Σ. ὡς βάτραχοι. Θ. τῶν ἀλωπέκων (fort. αὐλάκων).[16]

12 (13). שְׂדֵה. *In agrum.* Ο΄. εἰς πεδίον. Ἀ. Σ. εἰς χώραν.[17]

בְּאִשָּׁה (bis). *Pro muliere.* Ο΄. ἐν γυναικί. Ἄλλος· ὑπὲρ γυναικός.[18]

13 (14). וּבְנָבִיא. *Et per prophetam.* Ο΄. καὶ ἐν προφήτῃ. Σ. καὶ διὰ προφήτου.[19]

CAP. XIII.

1. כְּדַבֵּר אֶפְרַיִם רְתֵת נָשָׂא הוּא. *Cum loquebatur Ephraim, terror* erat; *extulit se ipse.* Ο΄. κατὰ τὸν λόγον Ἐφραῒμ δικαιώματα (Σ. Θ. τρόμον[1]) ἔλαβεν αὐτός. Ἀ. κατὰ τὸ ῥῆμα Ἐφραῒμ φρίκην ἔλαβεν αὐτός. Σ. ἐν τῷ λαλεῖν Ἐφραῒμ, τρόμον ἔλαβε.[2]

---

accepit." [6] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܐܬܪܨ ܥܡ ܐܠܗܐ ܀ ܣ. ܐܬܚܣܢ ܥܠ ܡܠܐܟܐ ܀ [7] Theodoret.: Τοῦτο δὲ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, καὶ Ἀκ., καὶ Σύμ., καὶ Θεοδ., ὡς περὶ τοῦ Ἰακὼβ εἰρημένον τεθείκασιν· ἔκλαυσε κ.τ.ἑ. Syro-hex. affert: Οἱ λοιποί· ἔκλαυσεν. Θ. ἐν Βαιθὴλ εὗρον αὐτόν (ܐܫܟܚܘܗܝ). [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܗ ܀ ܬ. ܐܬܕܟܪ ܀ Cf. Hex. ad Exod. iii. 15. [9] Cod. 86 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 8. [10] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܠܡܥܫܩܘ ܀ [11] Cod. 86. Hieron.: "*Inveni idolum mihi*, sive ἀνωφελὲς, hoc est, AVEN." [12] Syro-hex. [13] Sic Comp. (cum Γαλγὰλ), Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [14] Syro-hex. ܐ. ܐܢ ܓܠܥܕ ܕܠܐ ܝܘܬܪܢܐ. ܒܪܡ ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܘܘ ܒܓܠܓܠ ܕܒܚܝܢ ܬܘܪܐ ܀ ܣ. ܐܢ ܓܠܥܕ ܥܘܠܐ. ܒܪܡ ܣܪܝܩܐܝܬ ܒܓܠܓܠ ܬܘܪܐ ܕܒܚܝܢ ܗܘܘ ܀ ܬ. ܐܢ ܓܠܥܕ ܠܐ ܥܘܠܐ. ܒܪܡ ܕܓܠܐ ܗܘܘ. ܒܓܠܓܠ ܬܘܪܐ ܕܒܚܘ ܀ [15] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܪ̈ܘܡܐ ܕܟܐܦ̈ܐ ܥܠ ܪ̈ܡܬܐ ܕܚܩܠܐ ܀ ܬ. ܐܝܟ ܪ̈ܡܬܐ ܥܠ ܬ̈ܠܡܐ ܀ Cf. Hex. ad Psal. lxiv. 11. Cum Syro nostro concinit Hieron.: "Ubi nos posuimus *acervos*, qui Hebraice dicuntur GALLIM, et proprie θῖνας significant, hoc est, ex arena tumulos congregatos, qui maxime in deserto et in litoribus flante vento vel augentur, vel minuuntur, LXX transtulerunt *testudines*, pro quibus Sym. *acervos lapidum* interpretatus est, Theod. *colles*. Et revera, si θῖνας respicias, habent similitudinem magnarum testudinum, in deserto agro, vel in ripis atque litoribus, paululum humo eminentium." (Ad גַּלִּים, χελῶναι, usum Syrae linguae appellat Bochartus in *Hieroz.* P. I, L. IV, C. VIII, in qua ܓܠܐ *testudinem* notat, ut h. l. Syrus uterque interpretatus est; qui usus etiam in Hebraismo seriori reperitur, teste Geigero in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 60.) [16] Cod. 86. Lectio Symmachi non magni habenda esse videtur. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐܬܪܐ ܀ [18] Idem in marg. sine nom.: ܚܠܦ ܐܢܬܬܐ ܀ [19] Idem: ܣ. ܘܒܝܕ ܢܒܝܐ ܀

CAP. XIII. [1] Hieron.: "Pro *horrore*, qui Hebraice dicitur RATHATH, quem Sym. et Theod. *tremorem* interpretati sunt, nescio quid volentes δικαιώματα, id est, *justificationes*, LXX transtulerunt." [2] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܐܦܪܝܡ ܪܬܝܬܐ ܢܣܒ ܗܘ ܀ ܣ. ܟܕ ܡܡܠܠ ܐܦܪܝܡ ܪܬܝܬܐ ܢܣܒ ܗܘܐ ܀ Cod. 86 affert: Ἀ. φρίκην ἔλαβεν αὐτός.

1. וַיֶּאְשַׁם בַּבַּעַל. *Et cum reus factus est in Baal.* Οʹ. καὶ ἔθετο αὐτὰ τῇ Βάαλ. Πάντες οἱ ἑρμηνευταὶ, ἐπλημμέλησαν ἐν τῇ Βάαλ, λέγουσιν.[3]

2. זֹבְחֵי אָדָם עֲגָלִים יִשָּׁקוּן. *Sacrificaturi inter homines vitulos osculentur* (adorent). Οʹ. θύσατε ἀνθρώπους, μόσχοι γὰρ ἐκλελοίπασι. Ἀ. . . μόσχους καταφιλοῦντες.[4] Σ. θυσιάσατε, ἄνθρωποι μόσχους προσκυνησάτωσαν.[5] Θ. . . μόσχους προσκυνήσετε.[6]

3. כְּמֹץ יְסֹעֵר. *Sicut gluma* quae *dispergitur.* Οʹ. ὡς χνοῦς ἀποφυσώμενος (alia exempl. add. λαίλαπι[7]). Alia exempl. καὶ ὡς ἀράχνη ἀποφυσωμένη λαίλαπι.[8]

וּכְעָשָׁן מֵאֲרֻבָּה. *Et sicut fumus e fumario.* Οʹ. καὶ ὡς ἀτμὶς ἀπὸ δακρύων (alia exempl. ἐκ καπνοδόχης; alia, ἀπὸ ἀκρίδων[9]). Ἀ. καὶ ὡς καπνὸς ἀπὸ καταράκτου. Σ. καὶ ὡς κανθαρὶς ἀπὸ ἀκρίδων. Θ. καὶ ὡς σκιὰ τῆς ἀκρίδος.[10] Aliter: Ἀ. ἀπὸ καταράκτου. Σ. ἀπὸ ὀπῆς. Θ. ἐκ (s. ἀπὸ) καπνοδόχης.[11]

4. Οʹ. ÷ ὁ στερεῶν τὸν οὐρανὸν——ὀπίσω αὐτῶν ◄.[12]

6. כְּמַרְעִיתָם וַיִּשְׂבָּעוּ. *Cum eos pascerem, tum saturati sunt.* Οʹ. κατὰ τὰς νομὰς αὐτῶν, καὶ ἐνεπλήσθησαν. Σ. κατὰ τὴν νομὴν αὐτῶν ἣν ἐπλήσθησαν.[13]

8. שַׁכּוּל. *Catulis orbata.* Οʹ. [ἡ] ἀπορουμένη. Ἄλλος· ἀτεκνουμένη.[14]

9. בְעֶזְרֶךָ. Οʹ. βοηθήσει ※ σοι ◄.[15]

11. וָאֶקַּח. *Et abstuli.* Οʹ. καὶ ἔσχον. Σ. καὶ ἦρα. Θ. καὶ ἔλαβον.[16]

12. צָרוּר עֲוֹן אֶפְרָיִם. *Involuta* est *iniquitas Ephraim.* Οʹ. συστροφὴν (alia exempl. συστροφὴ[17]) ἀδικίας Ἐφραΐμ. Θ. ἐνδεδεμένη ἀδικία αὐτοῦ.[18]

---

[3] Syro-hex. in marg. ܟܠܗܘܢ ܡܦܫܩܢܐ ܐܣܟܠܘ ܒܒܥܠܐ ܐܡܪܝܢ ܀ [4] Cod. 86, conspirante Syro-hex. ܐ. ܡ̣ ܥ̈ܓܠܐ ܡܢܫܩܝܢ ܀ [5] Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt: *Immolate homines, vituli enim defecerunt*, et nos vertimus: *immolate homines, vitulos adorantes*, Sym. interpretatus est: *immolate, homines vitulos adorent;* ut sit sensus: *immolate*, hoc est, sacrificate idolis, et hucusque distinctio sequatur; rationale animal, *homines, adorent vitulos*, muta animantia." Syro-hex. ad ܕܒܘܚܘ, θύσατε, affert: ܣ. ܕܒܚܘ ܀; et deinde: ܣ. ܥ̈ܓܠܐ ܢܣܓܕܘܢ ܀; quae cum Latinis accurate concinunt, modo ܕܒܚܘ pro imperativo, non pro indicativo, qui error est Middeldorpfii, sumatur. [6] Syro-hex. ܬ. ܥ̈ܓܠܐ ܬܣܓܕܘܢ ܀. Paulo aliter Cod. 86: Θ. μόσχους προσεκυνήσατε. [7] Sic Codd. 22, 36, alii. [8] Sic Codd. 62, 86 (idem in marg. ὥσπερ χοῦς ἀποφ.), alii. Cf. Sap. Salom. v. 15, ubi ἀράχνη pro πάχνη legunt Codd. 23, 106, Syro-hex. [9] Prior lectio est in Codd. III, XII, 22, 23 (cum ἀπὸ), 26, 36, 40 (ut 23), aliis, et S. Cyril.; posterior in Comp., Codd. 62, 86, aliis, et Theodoret. Hieron.: "LXX: *et sicut vapor de locustis*, sive *de lacrymis*, quia in plerisque codd. ἀκρίδων, in aliis δακρύων positum reperimus." [10] Cod. 86. Ad Sym. haeremus in voce κανθαρὶς, quae juxta Hesych. est χρυσοειδὴς ἰχθὺς, ἢ ζωΰφιον λυμαντικὸν σίτου καὶ ἀμπέλου καὶ κήπων. Etiam Theodotionis lectio (quae in cod. pingitur: καὶ ὡς σκιά· τῆς ἀκρίδος), contra consensum Syri nostri et Hieron. vix admittenda videtur. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܡܚܘܪܬܐ ܀ ܣ. ܡܢ ܚܘܪܐ ܀ ܬ. ܡܢ ܐܓܪܐ ܀. Ad Aquilam Middeld. scribi jubet ܡܚܘܪܬܐ, ut Psal. xli. 8. Jerem. xx. 2, 3. Mal. iii. 10 in Syro-hex., repugnante codice. Ad Theod. Syriacum ܐܓܪܐ commutatur cum Graecis στέγη, στέγος, φάτνωμα (Amos viii. 3), δόκωσις (Eccles. x. 18); καπνοδόχη autem mutuati sumus ex Hieron., qui ait: "Quaerimus autem quare LXX pro *fumario*, quod Theod. transtulit καπνοδόχην, *locustas* interpretati sunt. Apud Hebraeos *locusta* et *fumarium* iisdem scribitur literis . . . quod si legatur ARBE, *locusta* dicitur; si OROBBA, *fumarium;* pro quo Aq. καταράκτην, Sym. *foramen* interpretati sunt. *Cataractam* autem proprie vocat foramen in pariete fabricatum, per quod fumus egreditur." [12] Syro-hex., cum scholio: "Ea quibus obeli apponuntur, non posita erant in Hexaplis." Hieron.: "*Firmans caelum—post ea:* quae quoniam et in Hebraico non habentur, et a nullo vertuntur interpretum, in antiqua quoque editione LXX non leguntur, obelo praenotanda sunt." [13] Cod. 86. [14] Idem in marg. sine nom. Quod pro ἀτεκνουμένη reponendum esse censuit Fischer. in *Clavi Verss. GG.* p. 31, ἠτεκνωμένη, est in Cod. 23. Cf. Hex. ad Prov. xvii. 12. Jesai. lix. 11. [15] Sic Syro-hex. in marg., et sine aster. Codd. 42, 62, 86, alii. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܫܩܠܬ ܀ ܬ. ܘܢܣܒܬ ܀. Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt, *habui*, omnes *abstuli* transtulerunt." [17] Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [18] Cod. 86. Nescio an pars lectionis, ἀδικία αὐτοῦ, pertineat ad Hebraeum חַטָּאתוֹ, ubi ἀδικία pro ἁμαρτία est in Codd. III, 26, 36, aliis.

13. לֹא חָכָם. *Non sapiens.* Ο΄. ὁ (alia exempl. οὐ[19]) φρόνιμος. Ἀ. ἀνόητος. Σ. Θ. οὐ σοφός.[20]

14. אֶפְדֵּם. *Liberabo eos.* Ο΄. ῥύσομαι (αὐτούς). Σ. ἐρρυσάμην αὐτούς.[21]

אֱהִי דְבָרֶיךָ מָוֶת. *Ubi* (s. *ero*) *pestes tuae, mors?* Ο΄. ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; Ἀ. ἔσομαι ῥήματά σου, θάνατε. Σ. ἔσομαι πληγή σου ἐν θανάτῳ. Θ. καὶ ἔσται ἡ δίκη σου ἐν θανάτῳ.[22] Ε΄. ποῦ οἱ λόγοι σου . . .[23]

אֱהִי קָטָבְךָ שְׁאוֹל. *Ubi* (s. *ero*) *lues tua, orce?* Ο΄. ποῦ τὸ κέντρον (Σ. ἀπάντημα. Θ. πληγή. Ε΄. συγκλεισμός[24]) σου, ᾅδη; Ἀ. ἔσομαι δηγμοί σου, ᾅδη. Σ. ἔσομαι ἀκηδία σου ἐν ᾅδῃ. Θ. καὶ πληγή σου ἐν ᾅδῃ.[25]

15. יִשְׁסֶה אוֹצַר. *Diripiet thesaurum.* Ο΄. αὐτὸς καταξηρανεῖ. Πάντες· συναρπάσει τὸν θησαυρόν.[26]

Cap. XIV.

1. תֶּאְשַׁם. *Culpae poenas dabit.* Ο΄. ἀφανισθήσεται. Σ. μεταμελήσει.[1]

עֹלְלֵיהֶם. *Infantuli eorum.* Ο΄. καὶ τὰ ὑποτίτθια αὐτῶν. Ἀ. τὰ βρέφη αὐτῶν. Σ. τὰ νήπια αὐτῶν.[2]

3. כָּל־תִּשָּׂא עָוֹן. *Omnem aufer iniquitatem.* Ο΄. ὅπως μὴ λάβητε ἀδικίαν. Ἀ. πᾶσαν ἄρατε ἀνομίαν. Θ. ἱλασθῆναι ἀδικίᾳ.[3] Ἄλλος· δύνασαι πᾶσαν ἀφελεῖν (s. ἀφαιρεῖν) ἁμαρτίαν.[4]

4. אֲשֶׁר־בְּךָ יְרֻחַם יָתוֹם. *Quia in te misericordiam consequetur pupillus.* Ο΄. ὁ ἐν σοὶ ἐλεήσει ὀρφανόν. Θ. ὅτι ἐν σοὶ ἐλεηθήσεται ὀρφανός.[5]

5. מְשׁוּבָתָם. *Defectionem eorum.* Ο΄. τὰς κατοικίας αὐτῶν. Πάντες· τὰς ἐπιστροφὰς αὐτῶν.[6]

8. יְחַיּוּ דָגָן. *Vivificabunt frumentum.* Ο΄. ζήσονται καὶ μεθυσθήσονται (alia exempl. ÷ καὶ στηριχθήσονται ◂[7]) σίτῳ.

וְיִפְרְחוּ. *Et florebunt.* Ο΄. καὶ ἐξανθήσει. Ἀ. Σ. (καὶ) βλαστήσουσιν.[8]

9. אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן. *Ego sum tanquam cupressus viridis.* Ο΄. ἐγὼ ὡς ἄρκευθος πυκάζουσα. Ἀ. ἐγὼ ὡς ἐλάτη εὐθαλής.[9]

10. יִכָּשְׁלוּ. *Corruent.* Ο΄. ἀσθενήσουσιν. Ἀ. σκανδαλισθήσονται. Σ. προσκόψουσιν.[10]

Cap. XIV. 3. ÷ τὸν θεὸν ὑμῶν ◂.[11] χειλέων ἡμῶν, ∽ καὶ ἐντρυφήσει ἐν ἀγαθοῖς ἡ καρδία ἡμῶν ◂.[12]

---

[19] Sic Cod. XII (ex corr.). Syro-hex. ܠܐ ܚܟܝܡܐ.
[20] Syro-hex. ܐ. ܗܘܐ ܕܠܐ ܝܕܥ. ܣ. ܬ. ܠܐ ܚܟܝܡܐ. Paulo aliter Cod. 86: Σ. ἀνόητος.
[21] Syro-hex. ܣ. ܦܪܩܬ ܐܢܘܢ.
[22] Idem: ܐ. ܐܗܘܐ ܡܠܝܟ ܡܘܬܐ. ܣ. ܐܗܘܐ ܡܚܘܬܟ ܒܡܘܬܐ. ܬ. ܘܬܗܘܐ ܕܝܢܟ ܒܡܘܬܐ. Hieron. vero: "In eo loco, in quo LXX transtulerunt, *ubi est causa tua?* et nos diximus, *ero mors tua*, Sym. interpretatus est, *ero plaga tua;* Quinta ed. et Aq., *ubi sunt sermones tui?* quod Hebraice scribitur DABARACH; legentes DABAR, hoc est, *verbum*, pro DEBER, quod interpretatur *mors*."
[23] Hieron.
[24] Idem: "Pro *aculeo* quoque, quem nos *morsum* transtulimus, Sym. ἀπάντημα, id est, *occursum*, Theod. et Quinta ed. *plagam* et *conclusionem* interpretati sunt."
[25] Syro-hex. tribus interpretibus continuat: (ܐ.) ܐܗܘܐ ܢܘܬܟܐ ܕܝܠܟ ܫܝܘܠ. (ܣ.) ܐܗܘܐ ܡܥܩܬܟ ܒܫܝܘܠ. (ܬ.) ܘܡܚܘܬܐ ܕܝܠܟ ܒܫܝܘܠ. Cf. Hex. ad Psal. xc. 6, ad quem locum Agellius, nescio quo auctore, ait: "Alius Graecus auctor [non Sym., qui l. c. συγκύρημα pro קֶטֶב posuit] . . . daemonium meridianum τὴν ἀκηδίαν, *negligentiam* et *incuriam* [potius *tristitiam*] interpretatur."
[26] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܗܘ ܢܚܛܘܦ ܠܣܝܡܬܐ.

Cap. XIV. [1] Hieron.: "Sym. autem non dixit, *pereat*, sed μεταμελήσει, id est, *aget penitentiam*."
[2] Syro-hex. ܐ. ܥܘܠܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܣ. ܫܒܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. In Cod. 106 τὰ νήπηα (sic) superscriptum ab alia manu.
[3] Idem: ܐ. ܠܡܬܚܣܝܘ ܠܥܘܠܐ. ܬ. ܠܡܬܚܣܝܘ ܠܥܘܠܐ.
[4] Hanc lectionem alteri, ὅπως μὴ λ. ἀ., praemittunt Codd. 22, 36, 51, alii. Utramque enarrat Theodoret.: Εἴπατε γάρ, φησί· δύνασαι πᾶσαν ἀφαιρεῖν ἁμαρτίαν· ταύτην γὰρ αὐτῷ τὴν ἱκετηρίαν προσφέροντες, οὐ λήψεσθε μὲν τῆς ἀδικίας τὰ ἐπίχειρα, ἐν ἀπολαύσει δὲ γενήσεσθε παντοδαπῶν ἀγαθῶν.
[5] Cod. 86. Idem (ἐλεηθήσεται ὀρφανὸς) sonant Syriaca: ܬ. ܢܬܪܚܡ ܥܠ ܝܬܡܐ, coll. Matth. v. 7 in versione Pesch. Minus bene Middeld.: Θ. ἐλεήσουσι ὀρφανόν.
[6] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ.
[7] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp. (cum στηρισθ.), Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 23, 36, alii, Theodoret.
[8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܦܪܥܘܢ.
[9] Cod. 86, ubi pro ἐλάτη male exaratum ἐλαία τις. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 17. Jesai. xxxvii. 24. lx. 13.
[10] Syro-hex. ܐ. ܢܬܬܩܠܘܢ. ܣ. ܢܬܬܩܠܘܢ.
[11] Syro-hex. Non vertit Hieron.
[12] Syro-hex. Verba ὠβελισμένα desunt in Hebraeo et LXX, sed habentur in Codd. 49, 62 (cum ψυχὴ pro καρδία), 86 (idem), 130 (cum ὑμῶν), 147 (idem), 239, 311. Cf. Jesai. lv. 2 in LXX.

JOEL.

Caput I.

1. בֶּן־פְּתוּאֵל. O′. τὸν τοῦ Βαθουήλ. Οἱ λοιποί· υἱόν.[1]

5. שִׁכּוֹרִים. *Ebrii.* O′. οἱ μεθύοντες ÷ ἐξ οἴνου αὐτῶν ◂.[2]

6. וּמְתַלְּעוֹת לָבִיא לוֹ. *Et molares leaenae* sunt *ei.* O′. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου. Alia exempl. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ ὡς σκύμνου αὐτοῦ.[3] 'Α. καὶ μύλαι σκύμνου αὐτῷ. Σ. καὶ αἱ μύλαι ὡς λέοντος. Θ. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου.[4]

8. כִּבְתוּלָה. *Sicut virgo.* O′. ὑπὲρ νύμφην. "Αλλος· ὡς παρθένον.[5]

9. מְשָׁרְתֵי יְהוָֹה. *Ministri Jovae.* O′. οἱ λειτουργοῦντες θυσιαστηρίῳ [κυρίου].[6] Θ. (οἱ λειτουργοῦντες) κυρίῳ.[7]

11. הֹבִישׁוּ אִכָּרִים. *Pudefacti sunt agricolae.* O′. ἐξηράνθησαν (alia exempl. κατησχύνθησαν[8]) γεωργοί. 'Α. κατῄσχυναν γεωργούς. Σ. κατησχύνθησαν . . Θ. *erubuerunt* . .[9]

11. כֹּרְמִים. *Vinitores.* O′. κτήματα. Σ. κτήτορες.[10]

קָצִיר. *Messis.* O′. τρυγητός. "Αλλος· θερισμός.[11]

12. הֹבִישׁ שָׂשׂוֹן. *Exaruit gaudium.* O′. ᾔσχυναν (alia exempl. κατῄσχυναν[12]) χαράν.

13. מִזְבֵּחַ. O′. θυσιαστηρίῳ. 'Α. ὁμοίως τοῖς O′.[13]

14. עֲצָרָה. *Concionem populi.* O′. θεραπείαν. 'Α. *diem collectae.* Σ. σύνοδον.[14]

כֹּל יֹשְׁבֵי. O′. πάντας κατοικοῦντας. Σ. πάντας . . Θ. πάντες . .[15]

אֶל־יְהוָֹה. O′. πρὸς κύριον ÷ ἐκτενῶς ◂.[16]

15. אֲהָהּ לַיּוֹם. *Eheu diei!* O′. οἴμοι, οἴμοι, οἴμοι εἰς ἡμέραν. Σ. ὢ τῆς ἡμέρας.[17]

Cap. I. [1] Syro-hex. ܗܘܿ ܕܝܠܗ ܕܦܬܘܐܝܠ ܒܪܗ ◆. [2] Obelus est in Syro-hex. Hieron.: "*Expergiscimini, qui ebrii estis*, nequaquam *vino*, ut in solis LXX continetur, sed omni perturbatione vitiorum." [3] Sic Comp. (sine αὐτοῦ posteriore), Ald. (sine αὐτοῦ priore), Codd. 22, 36, alii. Hieron.: *et molares ejus ut catuli leonis.* Syro-hex.: καὶ αἱ μ. σκύμνου αὐτοῦ, quae lectio est in Codd. 23, 91, 153. [4] Syro-hex. ܐ. ܘܟܟܐ ܕܓܘܪܝܐ ܠܗ ◆ ܣ. ܘܟܟܐ ܐܝܟ ܕܐܪܝܐ ◆ ܬ. ܘܟܟܐ ܕܝܠܗ ܕܓܘܪܝܐ ◆. [5] Cod. 86 in marg. [6] Insititium κυρίου reprobant Codd. II, III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [7] Cod. 86. Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܡܪܝܐ ◆. [8] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. [9] Syro-hex. ܐ. ܐܒܗܬܘ ܦܠܚܐ ◆ ܣ. ܒܗܬܘ ◆ ܬ. ܐܣܡܩܘ ◆. [10] Cod. 86, teste Parsonsio. Waltonus sine nom. affert, et sic Syro-hex. in marg. (ܩܢܝܐ). [11] Cod. 86 in marg. sine nom. [12] Sic Codd. 22, 36, 42, alii. Cod. 86 in textu: κατῄσχυναν, suprascripto λ̥; in marg. autem: ᾔσχυναν. [13] Syro-hex. [14] Hieron.: "Pro *coetu* in Hebraico legitur ASARA, quod Sym. *synodum*, Aq. *diem collectae* [fort. πανήγυριν, coll. Amos v. 21 in Hebr. et LXX; vix, quod Drusius tentat, ἡμέραν συλλογῆς] interpretatus est." Syro-hex. affert: ܣ. ܟܢܘܫܐ ◆. [15] Syro-hex. ܣ. ܠܟܠܗܘܢ ◆ ܬ. ܟܠܗܘܢ ◆. [16] Idem, cum scholio char. med.: Θ. ὁμοίως τὸν ὀβελισκὸν εἶπεν ὡς οἱ O′ (ܬ. ܐܟ ܕܡܘܬܐ ܠܐܘܒܠܝܣܩܘܣ ܐܡܪ ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ ◆). "Ni fallor, Syrus vel Theodotionem omisisse hoc ἐκτενῶς voluit indicare."—*Middeld.* Nobis quidem plane contrarium innui videtur, ut ὀβελισκὸς hic pro *voce obelo signata* ponatur. [17] Syro-hex. ܣ. ܐܘܗ ܡܢ ܝܘܡܐ ◆.

16. נִכְרַת. *Excisus est.* Ο΄. ἐξωλοθρεύθη. Alia exempl. ἐξήρθη.[18] Σ. ἐξωλοθρεύθη.[19]

17. עָבְשׁוּ פְרֻדוֹת תַּחַת מֶגְרְפֹתֵיהֶם. *Computruerunt grana sub glebis suis.* Ο΄. ἐσκίρτησαν δαμάλεις ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν. Σ. ηὐρωτίασε σιτοδοχεῖα ἀπὸ τῶν χρισμάτων αὐτῶν.[20] Θ. ᾐσχύνθησαν ἐπὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν ἀντὶ τῆς ἰγνύας αὐτῶν.[21]

מַמְּגֻרוֹת. *Granaria.* Ο΄. ληνοί. Τὸ ἐξαπλοῦν· θησαυροί. Ἀ. ἐκ θησαυρῶν. Σ. Θ. θησαυροί.[22]

18. מַה־נֶּאֶנְחָה בְהֵמָה. *Quam ingemiscunt jumenta!* Ο΄. τί ἀποθήσομεν ἑαυτοῖς; Οἱ λοιποί· ἐστέναξε τὰ κτήνη.[23]

20. תַּעֲרוֹג. *Rudiunt* (desiderant). Ο΄. ἀνέβλεψαν. Ἀ. ἐπρασιώθη.[24]

אֲפִיקֵי. *Torrentes.* Ο΄. ἀφέσεις. Σ. ἔξοδοι.[25]

Cap. I. 5. ÷ εὐφροσύνη καὶ χαρά ◂.[26]

CAP. II.

1. וְהָרִיעוּ. *Et classicum canite.* Ο΄. κηρύξατε. Σ. Θ. σημάνατε.[1]

יִרְגְּזוּ. *Contremiscant.* Ο΄. καὶ συγχυθήτωσαν. Alia exempl. καὶ συναχθήτωσαν.[2]

2. אַחֲרָיו. Ο΄. μετ᾽ αὐτόν. Alia exempl. μετ᾽ αὐτοῦ.[3] Ἀ. μετ᾽ αὐτοῦ. Σ. μετὰ τοῦτο. Θ. μετ᾽ αὐτόν.[4]

3. לְפָנָיו (posterius). Ο΄. πρὸ προσώπου (alia exempl. ἔμπροσθεν[5]) αὐτοῦ.

לוֹ. Ο΄. αὐτῷ. Alia exempl. ἀπ᾽ αὐτοῦ.[6]

8. וְאִישׁ אָחִיו לֹא יִדְחָקוּן. *Et unusquisque proximum suum non trudunt.* Ο΄. καὶ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ (alia exempl. πλησίον[7]) αὐτοῦ οὐκ ἀφέξεται (Ἀ. οὐ συντρίψει[8]). Σ. καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐ θλίψει. Θ. . ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ . .[9]

לֹא יִבְצָעוּ. *Non vulnerantur.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ συντελεσθῶσι (alia exempl. συντελέσωσι[10]). Σ. οὐ διακόψουσιν. Θ. καὶ οὐ συντριβήσονται.[11]

---

[18] Sic Codd. 22, 51, 86, 238. [19] Cod. 86, teste Parsonsio. Waltono anonyma est lectio. [20] Post ἐπὶ ταῖς φ. αὐτῶν Codd. 22 (cum ※ηὐρωτίασε), 36, 51, 62, 86 (cum εὐρωτίασε), alii, in textum inferunt: ηὐρωτίασε (non, ut Parsons. mendose exscripsit, ηὐρωτρίασε) σ. ἀπὸ τῶν χρ. αὐτῶν, ex duplici lectione, quam Symmachi esse testatur Syrus noster, vertens: ܣ. ܡܥܦܢܘ ܐܘܨܪܐ ܡܢ ܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܗܘܢ ◆ (τοῦ χρίσματος). Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11. (In Cod. Ambrosiano haec et sequens lectio ad Ο΄. ηφανίσθησαν θησαυροὶ male aptantur.) [21] Syro-hex. ܬ. ܒܗܬܘ ܥܠ ܦܘܠܓܗܘܢ ܚܠܦ ܡܦܩܬܐ ܕܥܩܒܝܗܘܢ ◆. Lectionem satis obscuram, maxime propter incertam vocis ܡܦܩܬܐ (= ἰγνύα 3 Reg. xviii. 21, teste Masio) interpretationem, divinando Graecam fecimus. [22] Syro-hex. ܗܘ ܡܦܫܩܢܐ ܣܘܪܐ ◆ ܐ. ܡܢ ܣܘܪܐ ◆ ܣ. ܬ. ܣܘܪܐ ◆. Idem scholium philologicum affert: ܣܘܪܐ ܕܥܒܘܪܐ ◆. Vox ܣܘܪܐ, *cumulus* (frumentorum), quam frustra tentat Middeld., commutatur cum θησαυρὸς Jerem. xli. 8. Vid. Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 211 sq. [23] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܐܬܬܢܚܬ ܒܥܝܪܐ ◆. Quae lectio in codice ad ἐσκίρτησαν δαμάλεις (v. 17) perperam refertur. Scriptura autem vitiosa ܐܬܬܢܚܬ (κατήχθη masc.) pro ܐܬܬܢܚܬ (ἐστέναξε fem.) Norbergio imputanda est. [24] Hieron.: "*Bestiae et jumenta agri* (sive *campi*) *suspexerunt* ad Dominum, quasi areola sitiens imbrem. Hoc enim uno verbo significat Aq. dicens, ἐπρασιώθη." Cf. Hex. ad Psal. xli. 2. [25] Syro-hex. ܣ. ܡܦܩܢܐ ◆. [26] Idem, qui minus probabiliter pingit: ※εὐφρ. καὶ χαρά ◂. Haec desunt in Comp., Codd. 87*, 310, Hieron.

CAP. II. [1] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܐܘܕܥܘ ◆. [2] Sic Codd. III, 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. in marg. (ܘܢܬܟܢܫܘܢ). "Barb. συναχθήτωσαν; in marg. συγχυθήσονται, et Δ΄. ἀβώτῳ ξηρασίᾳ. Sed haec referri videntur ad τῆς ἐρήμου, Cap. i. 19, 20."—*Walton.* "Juxta collocationem in codice ante συναχθήτωσαν videntur reponenda: Δ̂. ἀβάτῳ τηρασίᾳ (sic)." —*Cozza.* Scholium est, ut videtur, ad συγχυθήσονται, praemisso siglo cujus vis ignoratur. Cum vero non de *siccitate*, sed de *caligine* instante sermo sit, pro ξηρασίᾳ fortasse rescribendum ἀορασίᾳ. [3] Cod. XII in marg.: Οἱ Ο΄. μετ᾽ αὐτοῦ; et sic Syro-hex. in textu. [4] Syro-hex. ܐ. ܒܬܪܗ ◆ ܣ. ܒܬܪ ܗܕܐ ◆ ܬ. ܒܬܪܗ ◆. [5] Sic Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 in textu: ἔμπροσθεν αὐτοῦ, suprascripto λ; in marg. autem: πρὸ πρ. αὐτοῦ. [6] Sic Codd. 22, 51, 62, 86 (cum αὐτῷ in marg.), alii, et Syro-hex. in marg. [7] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 42, 68, alii, et Syro-hex. [8] Syro-hex.: "In exemplari Eusebii, ἀφέξεται (ܗܘ ܕܐܘܣܒܝܘܣ ܢܬܪܚܩ). Ἀ. *non comminuet* (ܠܐ ܢܫܚܩ)." [9] Idem: ܬ. ܡܢ ܐܚܘܗܝ ◆ ܣ. ܘܐܢܫ ܠܩܪܝܒܗ ܠܐ ܢܐܠܘܨ ◆. [10] Sic Ald., Codd. III, XII (uterque cum συντελέσουσι), 26, 40, alii, et Syro-hex. [11] Syro-hex. ܬ. ܘܠܐ ܢܬܬܒܪܘܢ ◆ ܣ. ܠܐ ܢܦܣܩܘܢ ◆. Ad Sym. cf. Amos ix. 1 in Hebraeo, LXX et Syro-hex.

10. לְפָנָיו. Ο΄. πρὸ προσώπου αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν[12]). Θ. . αὐτοῦ.[13]

11. כִּי עָצוּם עֹשֵׂה דְבָרוֹ. *Nam fortis est qui exsequitur verbum ejus.* Ο΄. ὅτι ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ. Σ. ὅτι ἰσχυροὶ οἱ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ.[14]

וְנוֹרָא. *Et terribilis.* Ο΄. ἐπιφανής. Alia exempl. μεγάλη καὶ ἐπιφανής.[15] Σ. καὶ ἐπίφοβος.[16]

וּמִי יְכִילֶנּוּ. *Et quis sustinebit eum?* Ο΄. καὶ τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ; Ἀ. Θ. (καὶ τίς) ὑπομενεῖ αὐτήν;[17]

13. וְנִחָם. *Quemque penitet.* Ο΄. καὶ μετανοῶν. Ἀ. Σ. καὶ παρακαλούμενος.[18]

14. וְנִחָם. *Et penitebit eum.* Ο΄. καὶ μετανοήσει. Ἀ. καὶ παρακληθήσεται.[19]

מִנְחָה. *Fertum.* Ο΄. [καὶ] θυσίαν. Ἀ. Σ. δῶρον. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[20]

15. שׁוֹפָר. Ο΄. σάλπιγγι. Πάντες οἱ λοιποί· κερατίνῃ.[21]

16. מֵחֻדָּתוֹ. *E conclavi suo.* Ο΄. ἐκ τοῦ κοιτῶνος (alia exempl. νυμφῶνος[22]) αὐτοῦ.

17. הָאוּלָם. *Vestibulum.* Ο΄. τῆς κρηπῖδος. Ἀ. τοῦ προδόμου. Σ. τοῦ προπυλαίου (s. προπύλου). Θ. οὐλάμ.[23]

18. וַיְקַנֵּא. *Et zelo afficietur.* Ο΄. καὶ ἐζήλωσε. Θ. καὶ ζηλώσει.[24]

וַיַּחְמֹל. *Et parcet.* Ο΄. καὶ ἐφείσατο. Θ. καὶ φείσεται.[25]

20. וְהִדַּחְתִּיו. *Et expellam eum.* Ο΄. καὶ ἐξώσω (Σ. ἐξοίσω[26]) αὐτόν.

22. נְאוֹת. *Pascua.* Ο΄. τὰ πεδία. Σ. ἡ νομή.[27]

23. אֶת־הַמּוֹרֶה. *Pluviam primam.* Ο΄. τὰ βρώματα. Σ. τὸν ὑποδεικνύοντα.[28]

26. וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל. *Et comedetis comedendo.* Ο΄. καὶ φάγεσθε ἐσθίοντες (alia exempl. βρώσει[29]).

28 (Hebr. iii. 1). אֶשְׁפּוֹךְ. *Effundam.* Ο΄. καὶ ἐκχεῶ. Πάντες· ἐκχεῶ.[30]

אֶת־רוּחִי. *Spiritum meum.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου. Ἀ. Σ. τὸ πνεῦμά μου.[31]

32 (iii. 5). פְּלֵיטָה. *Residuum fuga elapsum.* Ο΄. ἀνασωζόμενος. Σ. ὁ ἐκφεύγων.[32]

וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר יְהוָה קֹרֵא. *Et inter superstites, quos Jova vocaverit.* Ο΄. καὶ εὐαγγελιζόμενοι (alia exempl. εὐαγγελιζόμενος[33]) οὓς κύριος προσκέκληται. Ἀ. Θ. καὶ ἐν τοῖς καταλελειμμένοις οὓς κύριος καλέσει.[34]

Cap. II. 12. ÷ ὁ θεὸς ὑμῶν ◁.[35] 27. ÷ ἔτι πᾶς ◁ ὁ λαός μου.[36]

---

[12] Sic Codd. III, XII, 42, 49, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. [14] Idem: ܣ. ܡܛܠ ܕܚܝܠܬܢܐ ܗܢܘܢ ܕܥܒܕܝܢ ܡܠܬܐ ܕܝܠܗ ܀ [15] Sic Comp., Codd. II, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܕܚܝܠ ܀ Cf. Hex. ad Mal. i. 14. [17] Idem: ܐ. ܬ. ܢܣܝܒܪܝܗ̇ ܀ [18] Idem: ܐ. ܣ. ܘܡܬܒܝܐܢܐ ܀ Cf. Hex. ad Jon. iv. 2. [19] Idem: ܐ. ܘܡܬܒܝܐ ܀ [20] Idem: ܐ. ܣ. ܩܘܪܒܢܐ ܀ ܬ. ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܫܒܥܝܢ ܀ (In textu copulam reprobant Codd. II, III, 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex.) [21] Idem: ܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܒܩܪܢܐ ܀ [22] Sic Codd. XII (in textu), 42, 86 (in marg.). [23] Hieron.: "Pro *vestibulo* LXX *crepidinem* interpretati sunt, Sym. προπύλαιον [MSS. Palat. πρόπυλον], Aq. πρόδομον; Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, ULAM." Cf. Hex. ad Ezech. viii. 16. Deteriores lectiones secutus est Syrus noster, qui affert: Ἀ. τοῦ περιδρόμου (ܒܝܬ ܪܗܛܐ. Cf. Hex. ad Ezech. xlv. 19). Σ. τοῦ προσώπου (ܕܦܪܨܘܦܐ). Θ. οὐλάμ (ܐܘܠܡ). [24] Syro-hex. ܬ. ܘܛܐܢ ܀ [25] Idem: ܬ. ܘܚܝܣ ܀ [26] Cod. 86, qui in textu ἐκβαλῶ habet. Lectio ἐξοίσω est in Codd. XII (ante corr.), 49, 147, 153. Hieron.: *et educam eum.* [27] Cod. 86. [28] Idem. Cf. Hex. ad Exod. xxiv. 12. Jesai. xxx. 20 (in *Auctario*). [29] Sic Comp., Cod. 40. Est alius, ut videtur, interpretis. Cf. Lev. xix. 7 in LXX. [30] Hieron.: "Verbum quoque *effusionis*, quod Hebraice dicitur ESPHOCH, et omnes similiter transtulerunt, ostendit muneris largitatem." [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܪܘܚܐ ܕܝܠܝ ܀ [32] Hieron.: "In eo loco in quo nos posuimus *salvatio*, sive *salvatus*, et in Hebraico scriptum est PHALETA, Sym. transtulit, *qui fugerit.*" Cf. Hex. ad Ezech. vii. 16. [33] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 62, alii, Hieron., Syro-hex. [34] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܒܫܪܟܢܐ ܕܡܫܬܚܪܝܢ ܠܗܘܢ ܕܡܪܝܐ ܢܩܪܐ ܀ Cf. Hex. ad Obad. 18. [35] Syro-hex., cum notula char. med.: "Hic obelus non erat in Hexaplis (ܗܢܐ ܡܛܠܡܐ ܠܐ ܗܘܐ)." [36] Idem, qui notat: "÷ Neque hic positus erat in Hexaplis." Vocula πᾶς non habetur nisi in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliis.

CAP. III (Hebr. iv).

2. וְהוֹרַדְתִּים. *Et deducam eas.* Ο΄. καὶ κατάξω αὐτά. Aliter: Ο΄. καὶ καταδιώξω αὐτά. Ἀ. Σ. Θ. καὶ κατάξω . .[1]

אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט. Ο΄. εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ. Θ. εἰς τὴν χώραν τῆς κρίσεως.[2]

3. וְאֶל־עַמִּי יַדּוּ גוֹרָל וַיִּתְּנוּ הַיֶּלֶד בַּזּוֹנָה. *Et de populo meo jecerunt sortem, et dederunt puerum pro meretrice.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔδωκαν τὰ παιδάρια πόρναις. Ἀ. καὶ περὶ τοῦ λαοῦ μου ὃν διεμέριζον ἐν κλήρῳ, καὶ ἐδίδουν κοράσιον ἀντὶ πόρνης.[3]

4. וְגַם מָה־אַתֶּם לִי. *Et profecto quid vos ad me?* Ο΄. καὶ τί ὑμεῖς (alia exempl. καὶ ὑμεῖς[4]) ἐμοί; Ἀ. καὶ (s. καίγε) τί ὑμεῖς ἐμοί; Σ. ἀλλὰ καὶ τί ὑμεῖς ἐμοί; Θ. καὶ (s. καίγε) ἔτι ὑμεῖς ἐμοί;[5]

גְּלִילוֹת. *Regiones.* Ο΄. Γαλιλαία. Ἀ. θῖνες. Σ. ὅρια.[6]

7. בְּרֹאשְׁכֶם. Ο΄. εἰς κεφαλὰς ὑμῶν. Aliter: Ο΄. εἰς κεφαλὴν ὑμῶν. Θ. εἰς κεφαλὰς ὑμῶν. Σ. ὡς οἱ Ο΄.[7]

8. לִשְׁבָאִים. *Sabaeis.* Ο΄. εἰς αἰχμαλωσίαν. Ἀ. Σ. Θ. τοῖς Σαβαείμ.[8]

10. הַחַלָּשׁ. *Debilis.* Ο΄. ὁ ἀδύνατος. Aliter: Ο΄. ὁ δυνατός. Ἀ. ὁ ἀδύνατος. Σ. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[9]

14. הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים. *Turbae, turbae populorum.* Ο΄. ἦχοι ἐξήχησαν. Ἀ. Σ. συναγωγαί, συναγωγαί. Θ. πλήθη, πλήθη.[10]

בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ. *In valle decisi* (judicii). Ο΄. ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης (Ἀ. Σ. Ε΄. τῆς συντομῆς. Θ. τῆς κρίσεως[11]).

18. אֶת־נַחַל הַשִּׁטִּים. *Vallem Sittim* (acaciarum). Ο΄. τὸν χειμάρρουν τῶν σχοίνων (Ἀ. Σ. Θ. τῶν ἀκανθῶν[12]). Σ. τὴν κοιλάδα τῶν ἀκανθῶν.[13]

19. מֵחֲמַס בְּנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ דָם־נָקִיא. *Propter injuriam illatam filiis Judae, eo quod fuderunt sanguinem innocentem.* Ο΄. ἐξ ἀδικιῶν υἱῶν Ἰούδα, ἀνθ᾽ ὧν ἐξέχεαν αἷμα δίκαιον. Σ. διὰ τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς υἱοὺς Ἰούδα, τοῦ αἵματος τοῦ ἀθῴου ὃ ἐξέχεαν.[14]

Cap. III. 16. καὶ ἐνισχύσει ÷ κύριος ◂ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.[15]

CAP. III. [1] Syro-hex. in textu: ܘܐܚܬ ܐܢܝܢ, invitis libris Graecis; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܘܐܚܬ. [2] Nobil. Cf. ad v. 14. [3] Syro-hex. ܐ. ܘܥܠ ܥܡܝ ܕܡܦܠܓܝܢ ܗܘܘ ܒܦܣܐ. ܘܝܗܒܝܢ ܗܘܘ ܛܠܝܬܐ ܚܠܦ ܙܢܝܬܐ. [4] Sic Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 68, alii, et Syro-hex. Alia lectio, καὶ τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν, est in Comp. (cum καίγε τί), 22, 36, aliis. [5] Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܡܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܣ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܬ. ܐܦ ܬܘܒ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. [6] Hieron.: "Pro *Galilaea* in Hebraeo scriptum est GALILOTH, quod Aq. θῖνας, Sym. *terminos* transtulit." Cf. Hex. ad Jos. xxii. 10. Ezech. xlvii. 8. [7] Syro-hex. Etiam Cod. XII in marg.: Οἱ Ο΄. κεφαλήν. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܣܒܐܝܡ. Hieron.: "Verbum Hebraicum SABAIM, quod Aq. et Sym. ita ut scriptum est transtulerunt, LXX *captivitatem* interpretati sunt, quod melius *captivos* significat." [9] Syro-hex. in textu: ܚܝܠܬܢܐ; in marg. autem: ܐ. ܕܠܐ ܚܝܠܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Ο΄. ὁ ἀδύνατος. In textu pro δυνατὸς praeter Syrum nostrum stant Codd. XII (ex corr.), 86, Hieron. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܢܘܫܬܐ ܟܢܘܫܬܐ. ܬ. ܣܘܓܐܐ ܣܘܓܐܐ. (Vox ܟܢܘܫܬܐ commutatur cum Graecis συναγωγή, συστροφή, σύστημα, σύνοδος, aliis; nunquam, ni fallor, cum ὄχλος (ܟܢܫܐ), quod Middeldorpfio placuit.) [11] Hieron.: "Rursum ubi nos diximus *in valle concisionis*, sequentes translationem Aquilae et Symmachi et Quintae ed., LXX et Theod. τῆς δίκης et τῆς κρίσεως, id est, *causae* et *judicii* transtulerunt; pro quo in Hebraico est HARUS." Ad Aquilam cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 22. Syro-hex. ad δίκης in posteriore loco affert: Ἀ. Σ. Θ. *judicii celeris* (ܕܕܝܢܐ ܡܥܓܠܐ), quod Graece verti potest, τῆς κρίσεως τῆς συντόμου (cf. Prov. xiii. 23. xxiii. 28 in Syro-hex.), quae locutio duas versiones non male repraesentat. [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܟܘܒܐ. [13] Hieron.: "Pro *torrente funiculorum*, sive *spinarum*, Sym. interpretatus est, *vallem spinarum*." Cf. Hex. ad Mich. vi. 5. [14] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܚܛܘܦܝܐ ܗܘ ܕܒܢܝ ܝܗܘܕܐ. ܕܕܡܐ ܙܟܝܐ ܐܝܢܐ ܕܐܫܕܘ. Perperam Middeld.: ὑπὲρ τῆς ἀδικίας τῆς τῶν υἱῶν (ܗܘ ܕܒܢܝ) Ἰούδα. Hieron. Hebraea vertit: *pro eo quod inique egerunt in filios Judae.* [15] Syro-hex., qui notat: "÷ Hic obelus non erat in Hexaplis." Sic sine obelo Codd. XII, 23, 26, 36, alii.

AMOS.

CAPUT I.

1. בַּנֹּקְדִים. *Inter pecuarios.* Ο΄. ἐν Ἀκκαρείμ. Alia exempl. ἐν Καριαθιαρείμ.[1] Ἀ. ἐν ποιμνιοτρόφοις. Σ. Ε΄. ἐν τοῖς ποιμέσιν. Θ. ἐν νωκεδείμ.[2]

עַל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ὑπὲρ (s. ἐπὶ, s. περὶ) Ἱερουσαλήμ. Πάντες· περὶ Ἰσραήλ.[3]

2. יִשְׁאָג. *Rugiet.* Ο΄. ἐφθέγξατο. Ἀ. Σ. βρυχήσεται. Θ. ἐρεύξεται.[4]

וְאָבְלוּ. *Et lugebunt.* Ο΄. καὶ ἐπένθησαν. Ἀ. Σ. καὶ πενθήσουσιν.[5]

הָרֹעִים. *Pastorum.* Ο΄. τῶν ποιμένων. Ἀ. [προβάτων] νομέων.[6]

3. עַל. *Propter.* Ο΄. ἐπί. Alia exempl. διά.[7]

לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. *Non revocabo ea* (quae decrevi). Ο΄. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν (alia exempl. αὐτήν[8]). Σ. οὐ προσδέξομαι . .[9]

עַל־דּוּשָׁם בַּחֲרֻצוֹת הַבַּרְזֶל אֶת־הַגִּלְעָד. *Propterea quod trituraverunt tribulis ferreis Gilead.* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν ἔπριζον πρίοσι σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας τῶν ἐν Γαλαάδ. Ἀ. . ἠλόων ἐν ἁμάξαις . .[10] Σ. ἀνθ᾽ ὧν (s. καθὼς) ἠλόησαν τροχοῖς σιδηροῖς τὴν Γαλαάδ.[11] Θ. . ἄξοσι (s. τροχοῖς) σιδηροῖς . .[12]

4. אַרְמְנוֹת. *Palatia.* Ο΄. τὰ θεμέλια. Ἀ. Σ. βάρεις. Θ. τὰς αὐλάς.[13]

CAP. I. [1] Sic Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, et (cum -ρὶμ) Cod. 86 in marg. [2] Hieron.: "In eo autem loco ubi LXX transtulerunt, *in Accarim*, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *in nocedim*, quod Aq. vertit ἐν ποιμνιοτρόφοις, id est, *in pastoralibus*, Sym. et Quinta ed. ἐν τοῖς ποιμέσιν, id est, *in pastoribus*." Consentit Syro-hex., qui affert: ܐ. ܒܡܪܒܝ ܥܢܐ ܀ ܣ. ܒܪ̈ܥܘܬܐ ܀ S. Cyril. in XII Proph. p. 247 E: Ἰστέον δέ, ὅτι τὴν τοιάνδε λέξιν, ἤτοι τὸ ἐν Ἀκκαρεὶμ, οὐκ οἶδεν ὅλως τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις· μόνον γὰρ εἰρήκασι τὸ, λόγοι Ἀμὼς ἐκ Θεκουέ. Οἵ γε μὴν ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τοῦ, ἐν Ἀκκαρεὶμ, τεθείκασιν, ἐν τοῖς κτηνοτρόφοις. Cf. Hex. ad 4 Reg. iii. 4. [3] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ ܥܠ ܀ ܐܝܣܪܝܠ ܀ Hieron.: "Sciendumque hunc prophetam non *pro Jerusalem*, quod in Hebraeo penitus non habetur, sed *super Israel* ... prophetasse: quod quidem et Aq. et Sym. et Theod. similiter transtulerunt." [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܢܗܡ ܀ ܬ. ܢܓܥܐ ܀ S. Cyril. ibid. p. 252 D: ἀντὶ δὲ τοῦ ἐφθέγξατο, τέθεικε τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις, ὠρύσατο, ἤτοι ἐβρυχήσατο, τὸν τῶν λεόντων νόμον. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܬܐܒܠܘܢ ܀ [6] Cod. 86, ubi delendum videtur προβάτων. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 11. Mich. v. 5. [7] Syro-hex. in marg. ܀ ܡܛܠ. [8] Sic Codd. 22, 36, 51, alii, et Syro-hex., cum scholio in marg.: "Non avertam faciem meam ab ea." Theodoret. enarrat: ἀντὶ τοῦ, οὐκέτι μακροθυμήσω, οὐδὲ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν. S. Cyril. vero clausulam per interrogationem efferre videtur: *nonne repudiabo eum?* [9] Cod. 86. [10] Syro-hex. ܐ. ܡܕܪܫܝܢ ܗܘܘ ܒܥܓܠܬܐ ܀ (Syr. ܥܓܠܬܐ commutatur cum ἅμαξα Jesai. xxviii. 27. xli. 15; cum τροχὸς Jesai. xvii. 13; cum τρίβολος 2 Reg. xii. 31. In nostro loco, tacente Waltono, Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. ἐν προχοῖς (sic) ἢ τριβόλοις.) [11] Theodoret.: Τοῦτο σαφέστερον ὁ Σύμ. ἐδίδαξεν, εἰρηκώς· ἀνθ᾽ ὧν (καθὼς Nobil. et Regius unus apud Montef.)—Γαλαάδ· τὴν αὐτὴν δὲ διάνοιαν καὶ ὁ Ἀκ. καὶ ὁ Θεοδ. τεθείκασι. [12] Syro-hex. ܬ. ܒܨܝܪ̈ܐ ܀ Cf. Ceriani ad Exod. xiv. 25. Hieron.: "Pro *tribulis*, quae Hebraice appellantur ARSOTH, et a Theodotione translata sunt *rotae ferreae*, quae nos *plaustra ferrea* interpretati sumus, LXX transtulerunt *serris ferreis*." [13] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܪ̈ܬܐ ܀ ܬ. ܕܪ̈ܬܐ ܀ Cf. ad vv. 10,

5. בְּרִיחַ. *Vectem.* Ο′. μοχλούς. Ἀ. Σ. Θ. μοχλόν.[14]

אָוֶן. Ο′. Θ. Ὤν. Ἀ. ἀνωφελοῦς. Σ. Ε′. ἀδικίας.[15]

וְתוֹמֵךְ שֵׁבֶט מִבֵּית עֶדֶן. *Et tenentem sceptrum e domo Eden.* Ο′. καὶ κατακόψω φυλὴν ἐξ ἀνδρῶν Χαρράν. Σ. καὶ τὸν κατέχοντα (s. κρατοῦντα) ῥάβδον ἐξ οἴκου Ἐδέν. Θ. καὶ τὸν κατέχοντα (s. κρατοῦντα) σκῆπτρον ἐν οἴκῳ τρυφῆς.[16]

קִירָה. *Kiram.* Ο′. ἐπίκλητος. Ἀ. Κυρήνη.[17]

6. גָּלוּת שְׁלֵמָה. *Captivitatem integram.* Ο′. αἰχμαλωσίαν τοῦ Σαλωμών. Ἀ. αἰχμαλωσίαν ἀπηρτισμένην (s. ἀναπεπληρωμένην). Σ. Θ. αἰχμαλωσίαν τελείαν.[18]

לֶאֱדוֹם. *Idumaeis.* Ο′. εἰς τὴν Ἰδουμαίαν. Θ. γῆν Ἐδώμ.[19]

8. וְתוֹמֵךְ שֵׁבֶט. Ο′. καὶ ἐξαρθήσεται φυλή. Οἱ λοιποί· καὶ τὸν κατέχοντα (s. κρατοῦντα) ῥάβδον.[20]

פְּלִשְׁתִּים. Ο′. τῶν ἀλλοφύλων. Σ. (τῶν) Φυλιστιαίων.[21]

9. לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. Ο′. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτήν (Ἀ. Σ. ὡς οἱ Ο′. Θ. αὐτόν[22]).

9. בְּרִית. Ο′. διαθήκης. Ἀ. Σ. συνθηκῶν. Θ. ὡς οἱ Ο′.[23]

10. אַרְמְנוֹתֶיהָ. Ο′. τὰ θεμέλια (Οἱ λοιποί· βάρεις[24]) αὐτῆς.

11. וְשִׁחֵת רַחֲמָיו. *Et perdidit* (abjecit) *misericordiam suam.* Ο′. καὶ ἐλυμήνατο μητέρα (alia exempl. μήτραν[25]) ἐπὶ γῆς. Ἀ. (καὶ) διέφθειρε σπλάγχνα αὐτοῦ. Σ. (καὶ) διέφθειρε σπλάγχνα ἴδια.[26] Aliter: Ἀ. Θ. σπλάγχνα αὐτοῦ. Σ. ἔντερα αὐτοῦ.[27]

וַיִּטְרֹף לָעַד אַפּוֹ. *Et dilaniavit in perpetuum ira ejus.* Ο′. καὶ ἥρπασεν εἰς μαρτύριον φρίκην αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἤγρευσεν (s. ἐθήρευσεν) εἰς τοὺς αἰῶνας ἐν ὀργῇ αὐτοῦ.[28] Σ. καὶ ἤγρευσεν αἰωνίως ἐν ὀργῇ αὐτοῦ.[29] Θ. καὶ ἤγρευσεν εἰς μακρὸν τὸν θυμὸν αὐτοῦ.[30]

וְעֶבְרָתוֹ שְׁמָרָה נֶצַח. *Et indignationem suam retinuit in aeternum.* Ο′. καὶ τὸ ὅρμημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς νῖκος. Ἀ. καὶ ἀνυπερθεσίαν αὐτοῦ . . . Σ. καὶ τὴν μῆνιν αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἕως τέλους. Θ. Ϛ′. καὶ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ διετήρησεν εἰς τέλος.[31]

---

12. Cap. ii. 5. (Pro βάρεις Nostro longe usitatius est ܡܣܢ̈ܬܐ, e. g. Psal. xliv. 9. xlvii. 4.) [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܘܟܠܐ ◆ [15] Hieron.: "Campum autem *idoli*, quod Hebraice dicitur AVEN, et LXX et Theod. interpretati sunt Ὤν, Sym. et Quinta ed. transtulerunt *iniquitatem*, Aq. ἀνωφελοῦς, id est, *inutilem*." Cod. 86 affert: Ἀ. ἀνωφελοῦς. Σ. ἀδικίας. S. Cyril. in XII Proph. p. 255 D: ἐν γῇ καὶ πεδίῳ Ὤν, ἤτοι τῶν ματαίων, ὅ ἐστιν εἰδώλων· οὕτω γὰρ ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܠܕܐܚܝܕ ܫܒܛܐ ܡܢ ܒܝܬܐ ܕܥܕܢ ◆ ܬ. ܘܠܕܐܚܝܕ ܫܩܦܛܪܘܢ ܒܒܝܬܐ ܕܦܘܢܩܐ ◆ Hieron.: "In eo quoque loco ubi nos diximus, *de domo voluptatis*, quod Hebraice dicitur MEBBETH EDEN, et omnes similiter transtulerunt, LXX interpretati sunt, *ex viris Charran*." Unde Montef. post Drusium edidit: Πάντες· ἐξ οἴκου Ἐδέν. [17] Cod. 86. (Fortasse Aquila scripsit Κυρήνηνδε, ut in loco parallelo 4 Reg. xvi. 9. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 2.) Falsus est S. Cyril. in XII Proph. p. 255 E: Ἰστέον γὰρ ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις ἀντὶ τοῦ λαὸς Συρίας, Κυρήνης φησίν· ἄποικοι γὰρ Κυρηναίων οἱ Σύροι. [18] Hieron.: "Pro *captivitate perfecta* LXX *captivitatem Salomonis* interpretati sunt . . . Denique Aq. ἀπηρτισμένην transtulit, et ἀναπεπληρωμένην; Sym. et Theod. τελείαν." Cod. 86 affert: Θ. αἰχμαλωσίαν τελείαν. Syro-hex. tum hic, tum ad v. 9: Ἀ. ἀπηρτισμένην (ܕܓܡܝܪܬܐ). Σ. Θ. τελείαν (ܕܡܫܡܠܝܬܐ). S. Cyril. ibid. p. 256 C: ὡς οὔτε τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις, οὔτε μὴν ἡ τῶν ἑτέρων μέμνηται τοῦ Σαλωμών· ἀλλ' εἰρήκασιν Ἑβραῖοι μέν, ἕνεκεν τοῦ αἰχμαλωτεῦσαι αὐτοὺς αἰχμαλωσίαν· οἱ δὲ λοιποὶ προσέθεσαν ἀντὶ τοῦ Σαλωμών, ἀπηρτισμένην, ἤτοι τελείαν. [19] Syro-hex. ܬ. ܐܪܥܐ ܕܐܕܘܡ ◆ [20] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ܇ ܘܠܕܐܚܝܕ ܫܒܛܐ ◆ [21] Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. lv. 1. [22] Syro-hex. [23] Idem: ܐ. ܣ. ܩܝ̈ܡܐ ◆ ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ◆ [24] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܝܘܩܪ̈ܐ ◆ [25] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [26] Cod. 86. Waltonus bis exscripsit σπλάγχνη, invito Parsonsii amanuensi. Procop. in Jesaiam p. 282: καὶ ἐλυμήνατο πατέρα (sic) ἐπὶ γῆς· κατὰ δὲ Σύμμαχον, σπλάγχνα ἴδια. Hieron.: "*Violavit misericordiam*, sive *vulvam ejus*, vel, ut apertius interpretatus est Sym., *viscera propria*." [27] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܪ̈ܚܡܘܗܝ ◆ ܣ. ܡܥ̈ܝܐ ܕܝܠܗ ◆ [28] Idem: ܐ. ܘܨܕ ܠܥܠܡܝܢ ܒܪܘܓܙܐ ܕܝܠܗ ◆ [29] Cod. 86. [30] Syro-hex. ܬ. ܘܨܕ ܠܐܘܪܟܐ ܚܡܬܐ ܕܝܠܗ ◆ Cod. 86 affert: Θ. εἰς μακρὸν τὸν θ. αὐτοῦ. [31] Cod. 86, cum Θ. pro Θ. Ϛ′. (Ad Sym. scripsimus μῆνιν pro μνήμην juxta conjecturam L. Bosii. Cf. Gen. xlix. 7 in Hebr. et LXX; necnon Hex. ad Jesai. xiii. 9. xvi. 6. Jerem. xlviii. 30.) Syro-hex. affert: ܬ. ܘ. ܘܠܪܘܓܙܐ

12. בְּתֵימָן. Ο΄. εἰς Θαμάν (alia exempl. Θεμὰν, s. Θαιμάν). Οἱ λοιποί· ἐπὶ νότον.[32]

אַרְמְנוֹת. Ο΄. θεμέλια. Ἀ. Σ. βάρεις. Θ. οἰκήσεις.[33]

בָּצְרָה. *Bosrae.* Ο΄. τειχέων αὐτῆς. Ἀ. Βοσρᾶ.[34]

13. לְמַעַן הַרְחִיב. *Ut dilatarent.* Ο΄. ὅπως ἐμπλατύνωσι. Aliud exempl. ὥστε ἐμπλατῦναι. Ἀ. Θ. ὅπως ἐμπλατύνωσι.[35]

14. וְהִצַּתִּי אֵשׁ. *Sed incendam ignem.* Ο΄. καὶ ἀνάψω πῦρ. Aliter: Ο΄. Σ. (καὶ) ἐξάψω πῦρ. Θ. (καὶ) ἀνάψω πῦρ.[36]

15. מַלְכָּם. *Rex eorum.* Ο΄. οἱ βασιλεῖς αὐτῆς. Ἀ. Σ. Μελχόμ.[37]

הוּא וְשָׂרָיו. *Ipse et principes ejus.* Ο΄. οἱ ἱερεῖς αὐτῶν (Ἀ. Σ. Θ. αὐτῆς[38]) καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν (Πάντες· αὐτοῦ[39]).

CAP. II.

2. הַקְּרִיּוֹת. *Kerioth.* Ο΄. τῶν πόλεων αὐτῆς. Alia exempl. Καριώθ.[1]

5. אַרְמְנוֹת. Ο΄. θεμέλια. Ἀ. Σ. βάρεις. Θ. οἰκήσεις.[2]

7. הַנַּעֲרָה. *Puellam.* Ο΄. παιδίσκην. Schol. νεάνιδα.[3]

8. וְעַל־בְּגָדִים חֲבֻלִים יַטּוּ. *Et super vestibus pro pignore ablatis extendunt se.* Ο΄. καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν δεσμεύοντες σχοινίοις, παραπετάσματα ἐποίουν. Ἀ. καὶ ἐπὶ ἱμάτια διεφθαρμένης ἐξέκλιναν. Σ. καὶ ἐπὶ ἱμάτια ἐνεχυρασμοῦ ἐκκλίνουσι. Θ. καὶ ἐπὶ ἱματίων *vi ablatorum* κατεκλίνοντο.[4]

9. וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי. *Et perdidi.* Ο΄. καὶ ἐξήρανα (alia exempl. ἐξῆρα[5]). Ἀ. καὶ συνέτριψα. Σ. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[6]

10. וָאוֹלֵךְ. *Et duxi.* Ο΄. καὶ περιήγαγον. Ἄλλος· καὶ ὡδήγησα.[7]

12. אֶת־הַנְּזִרִים. *Naziraeos.* Ο΄. τοὺς ἡγιασμένους. Πάντες· τοὺς Ναζιραίους.[8]

13. אָנֹכִי מֵעִיק תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר תָּעִיק הָעֲגָלָה. *Ego comprimam vos, sicut comprimit plaustrum* (quae sub eo sunt). Ο΄. ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον κυλίεται ἡ ἅμαξα. Ἀ. (ἐγὼ) τριζήσω ὑποκάτω ὑμῶν, καθὰ τρίζει ἡ ἅμαξα.[9]

---

[32] Syro-hex. ܘܠܘܬ ܬܝܡܢ ܠܬܝܡܢܐ. ܐ̇ܚܪ̈ܢܐ: ܥܠ ܬܝܡܢܐ. Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. νότον ἔρημον.
[33] Hieron.: "Porro ARMANOTH, quas nos *aedes* interpretati sumus, Aq. et Sym. βάρεις, id est, *domos*, Theod. *habitatores* [fort. *habitationes*, οἰκήσεις, coll. Hex. ad Cap. ii. 5] transtulit." Cod. 86 affert: Σ. βάρεις. Ἀ. βάρεις Βόστρας.
[34] Syro-hex. ܐ. ܕܒܘܨܪܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 22.
[35] Cod. Jes., qui in textu ὥστε ἐμπλ. habet. [36] Idem.
[37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܠܟܘܡ. Sic in textu Codd. 22 (cum Μελχὺμ), 36, 51, 62, alii. Cf. ad Cap. v. 26.
[38] Pro αὐτῶν, αὐτοῦ est in Codd. XII (ex corr.), 22, 36, aliis. Syro-hex. in textu: οἱ ἱερεῖς αὐτῆς; in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. ὡσαύτως, αὐτῆς. [39] Syro-hex. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Hieron. (qui ÷ *sacerdotes eorum*: pingit, invito Syro nostro): "Idolum Ammonitarum, quod vocatur *Melchom*, id est, *rex eorum*, feretur in Assyrios; et *principes ejus*, id est, *sacerdotes ejus*, pariter abducentur. *Sacerdotes* in Hebraeo non habetur, sed *principes*. Addiderunt itaque LXX *sacerdotes*, ut si velis scire qui sint illi principes, audias sacerdotes." Sed videtur illud, οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, quod et Syrus vulgaris agnoscit, e locis parallelis Jerem. xlviii. 7. xlix. 3 petitum.

CAP. II. [1] Syro-hex. in marg. ܕܩܪܝܘܬ. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 41. Cod. XII in marg.: τῆς Καριὼθ αὐτῶν (corr. ab antiq. m. αὐτῆς). (Ad ἀσεβείαις (v. 1) Cod. 86 in marg. pingit: Σ. ἀπὸ πατρὸς ἀδικίας κρατοῦντας, quod scholium esse ad ἄρχοντας (v. 3) pertinens conjecerit aliquis.)
[2] Cod. 86 affert: Ἀ. βάρεις. Θ. οἰκίσεις (sic). Cod. 42: Θ. οἰκήσεις. Syro-hex. ܐ. ܥܡܘܪܐ. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 21. [3] Syro-hex. in marg. ܠܥܠܝܡܬܐ. [4] Idem: ܐ. ܘܥܠ ܡܐܢܐ ܕܡܣܚܦܢܝܬܐ ܨܠܝܘ. ܣ. ܘܥܠ ܡܐܢܐ ܕܡܫܟܢܘܬܐ ܡܨܠܝܢ. ܬ. ܘܥܠ ܡܐܢܐ ܕܡܬܢܣܒܝܢ ܒܩܛܝܪܐ ܡܣܬܡܟܝܢ ܗܘܘ. Hieron. Hebraea vertit: *Et super vestimentis pigneratis accubuere.* [5] Sic Comp., Codd. 22, 51, 62, alii, et Syro-hex. [6] Syro-hex. ܐ. ܘܬܒܪܬ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [7] Sic in textu Cod. 233, ex alio, ut videtur, interprete. [8] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ ܠܢܙܝܪ̈ܐ. Cod. 86 affert: Θ. Ναζοραίους; Cod. 36 in marg.: τοὺς Ναζιραίους. Cf. Hex. ad Thren. iv. 7, ubi Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 188: ἡγιασμένοι γὰρ τὸ Ναζηραῖοι (sic) δηλοῖ· οὕτω γὰρ Σ. καὶ Θ. ἐν τῷ Ἀμὼς ἡγιασμένους ἐξέδωκαν, Ναζηραίους εἰπόντες. [9] Cod. 86. Hieron. Hebraea vertit: *Ego stridebo subter vos, sicut stridet plaustrum.*

14. מִקַּל. *A celere.* Ο΄. ἐκ δρομέως (Ἀ. Θ. κούφου[10]).

16. וְאַמִּיץ לִבּוֹ בַּגִּבּוֹרִים עָרוֹם יָנוּס. *Et firmus corde suo inter fortes nudus fugiet.* Ο΄. καὶ ὁ κραταιὸς οὐ μὴ εὑρήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ (alia exempl. καὶ εὑρεθῇ ἡ καρδία αὐτοῦ[11]) ἐν δυναστείαις· ὁ γυμνὸς διώξεται. Ἀ. καὶ ὁ κάρτερος καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυνατοῖς γυμνὸς φεύξεται.[12] Σ. . . ἐν τοῖς ἀνδρείοις γυμνὸς φεύξεται.[13] Θ. καὶ ὁ ἔχων καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυναστείᾳ γυμνὸς φεύξεται.[14]

Cap. II. 4. ÷υἱῶν ↙.[15] ÷ἃ ἐποίησαν ↙.[16] 7. ÷ καὶ ἐκονδύλιζον ↙.[17]

CAP. III.

2. רַק. *Tantummodo.* Ο΄. πλήν. Σ. μόνους.[1]

עֲוֺנֹתֵיכֶם. *Iniquitates vestras.* Ο΄. τὰς ἁμαρτίας (alia exempl. κακίας[2]) ὑμῶν. Ἀ. ἀνομίας. Σ. ἀδικίας. Θ. ἀσεβείας.[3]

3. בִּלְתִּי אִם־נוֹעָדוּ. *Nisi ex condicto convenerint.* Ο΄. ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς. Ἀ. ἐὰν μὴ συντάξωνται.[4] Θ. ἐὰν μὴ συνέλθωσιν ἀλλήλοις.[5]

4. הֲיִשְׁאַג. *Num rugiet.* Ο΄. εἰ ἐρεύξεται (Ἀ. Σ. *infremet*[6]).

5. וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ. *Nisi tendicula posita sit ei.* Ο΄. ἄνευ ἰξευτοῦ. Ἄλλος· ἄνευ δικτύου.[7]

7. סוֹדוֹ. *Arcanum suum.* Ο΄. παιδείαν (alia exempl. add. αὐτοῦ[8]). Ἀ. ἀπόρρητον . . Σ. ὁμιλίαν . . Θ. τὴν βουλὴν αὐτοῦ.[9]

9. בְּאַשְׁדּוֹד. Ο΄. ἐν Ἀσσυρίοις. Οἱ λοιποί· ἐν Ἀζώτῳ.[10]

מְהוּמֹת רַבּוֹת. *Perturbationes magnas.* Ο΄. θαυμαστὰ πολλά. Σ. ἀχορτασίας πολλάς.[11]

10. עֲשׂוֹת־נְכֹחָה. *Facere rectum.* Ο΄. ἃ ἔσται ἐναντίον αὐτῆς. Οἱ λοιποί· ποιεῖν ὀρθότητα.[12]

וָשֹׁד. *Et vastationem.* Ο΄. καὶ ταλαιπωρίαν. Ὁ Σύρος· συνοχή.[13]

11. צַר. *Adversarius.* Ο΄. Ἀ. Τύρος. Σ. πολιορκία. Θ. *fortitudo.*[14]

וּסְבִיב הָאָרֶץ. *Et circa terram.* Ο΄. (καὶ) κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται.[15] Σ. καὶ περικύκλωσις τῆς γῆς.[16]

12. בִּפְאַת מִטָּה וּבִדְמֶשֶׁק עָרֶשׂ. *In angulo lecti,*

---

[10] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܩܠܝܠܐ ◆ [11] Sic Ald., Codd. XII (in marg. cum ηὑρέθη κ. αὐτοῦ), 68, 87*, alii, Hieron. (*et inventum*), Syro-hex. (ܘܐܫܬܟܚ). Cod. Alex.: καὶ εὑρήσει τὴν κ. αὐτοῦ. In Vat. οὐ μὴ expunctum. [12] Cod. 86. Concinit Syro-hex. ܐ. ܘܗܘ ܕܚܝܠܬܢ ܒܠܒܗ ܒܚܝܠܬܢܐ. ܥܪܛܠܝܐ ܢܥܪܘܩ ◆ [13] Cod. 86. [14] Syro-hex. ܬ. ܘܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܒܐ ܒܚܝܠܬܢܘܬܐ. ܥܪܛܠܝܐ ܢܥܪܘܩ ◆ [15] Syro-hex. [16] Idem, qui pingit: ܗܠܝܢ ÷ ܕܥܒܕܘ ↙. Haec desunt in Ald., Codd. 68, 87*, aliis, Hieron. [17] Syro-hex.

CAP. III. [1] Hieron.: "*Tantummodo,* sive, ut Sym. interpretatus est, *solos.*" Cf. Hex. ad Psal. lxi. 3. Thren. iii. 3. [2] Sic Ald., Codd. 68, 86 (in marg.), alii, Hieron., Syro-hex. [3] Cod. 86. [4] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܬܛܟܣܘܢ ◆ Cf. Hex. ad Exod. xxv. 22. Psal. xlvii. 5. [5] Syro-hex. ܬ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܬܟܢܫܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ◆ [6] Idem hic et ad v. 8: ܐ. ܣ. ܢܢܗܡ ◆ [7] Idem in marg. sine nom. ܣܛܪ ܡܢ ܡܨܝܕܬܐ ◆ [8] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܪܐܙܐ ◆ ܣ. ܡܡܠܠܐ ◆ ܬ. ܬܪܥܝܬܗ ◆ Nobil. affert: Θ. τὴν βουλὴν αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Ezech. xiii. 9. [10] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܒܐܙܘܛܘܣ ◆ S. Cyril. in XII Proph. p. 280 C: Ἰστέον δὲ ὅτι διαπεφώνηκε πάλιν ἐν τούτοις ἥ τε τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις, καὶ ἡ τῶν Ο΄ γραφή. Ἑβραῖοι μὲν γὰρ ἐκδεδώκασιν, ἀπαγγείλατε χώραις ἐν Ἀζωτίοις· οἱ δέ γε Ο΄, ἀπαγ. χ. ἐν Ἀσσυρίοις. Hieron.: "Pro *Azoto* nescio quid volentes LXX *Assyrios* posuerunt." [11] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܣܒܥܘܬܐ. ܣܓܝܐܬܐ ◆ Cf. Hex. ad Prov. xv. 16. Ezech. vii. 11. [12] Idem: ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܠܡܥܒܕ ܬܪܝܨܘܬܐ ◆ Cf. Hex. ad Jesai. lvii. 2. [13] Nobil. ex Hesychio. Nisi forte ad צַר (v. 11) pertineat. [14] Hieron.: "Pro *Tyro,* quae . . . appellatur SOR, quod et Aq. et LXX similiter transtulerunt, Hebraeus qui me in sanctis Scripturis erudivit, *tribulationem* interpretatus est, nec renuimus ejus sententiam; quia et Sym., qui non solet verborum κακοζηλίαν, sed intelligentiae ordinem sequi, ait, *obsidio* et *circumdatio terrae.* Pro *obsidione,* quae ab eo dicitur πολιορκία, *fortitudo* a Theodotione posita est, qui putavit non SAR et SOR . . . sed SUR legendum, quod proprie refertur ad *petram durissimam,* quae Graece appellatur ἀκρότομος, et quam nos Latine *silicem* dicere possumus." [15] Idem: "LXX dixerunt: *Tyrus, et per circuitum terra tua.* Videbaturque pendere sententia; addidere ergo de suo, *deserta erit.*" [16] Idem, ut supra: *et circumdatio terrae.*

et in panno Damasceno strati. Ο΄. κατέναντι τῆς φυλῆς, καὶ ἐν Δαμασκῷ (alia exempl. add. κλίνῃ[17]). ἱερεῖς (Ἀ. κραββάτου. Σ. Θ. ὁμοίως· κλίνῃ[18]). Ἀ. ἐν κλίματι κλίνης (s. κοίτης), καὶ ἐν Δαμασκῷ κραββάτου. Σ. ἐκ κλίματος κλίνῃ (s. κοίτῃ), καὶ ἐν Δαμασκῷ κλίνῃ. Θ. κατέναντι κλίματος, καὶ ἐν Δαμασκῷ κλίνῃ.[19]

13. אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת. Ο΄. ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ (Ἄλλος· τῶν στρατιῶν[20]).

14. פָּקְדִי. *Visitationis meae.* Ο΄. ὅταν ἐκδικῶ (alia exempl. ἐκδικήσω[21]). Οἱ λοιποί· (ὅταν) ἐπισκέψωμαι.[22]

בֵּית־אֵל. Ο΄. Βαιθήλ. Σ. οἴκου θεοῦ.[23]

15. וְהִכֵּיתִי בֵית־הַחֹרֶף עַל־בֵּית הַקָּיִץ. *Et percutiam domum hyemalem cum domo aestiva.* Ο΄. συγχέω καὶ πατάξω (aliter: Ο΄. καὶ συντρίψω.[24] Ἀ. καὶ κολαφίσω (s. κονδυλίσω). Σ. Θ. καὶ πατάξω[25]) τὸν οἶκον τὸν περίπτερον (Ἀ. Σ. Θ. τὸν χειμερινὸν[26]) ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν. Σ. καὶ πατάξω τὸν οἶκον τὸν χειμερινὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ θερινοῦ.[27] Θ. . . τὸν χειμερινὸν σὺν τῷ οἴκῳ τῷ θερινῷ.[28]

15. בָּתֵּי הַשֵּׁן. *Domus dentis* (eburneae). Ο΄. οἶκοι ἐλεφάντινοι. Σ. Θ. οἶκοι ὀδόντος.[29]

וְסָפוּ. *Et cessabunt.* Ο΄. καὶ προστεθήσονται. Alia exempl. καὶ ἀφανισθήσονται.[30]

Cap. III. 12. ÷ διότι ◂ τάδε λέγει κύριος.[31]

CAP. IV.

1. פָּרוֹת הַבָּשָׁן. *Juvencae Basan.* Ο΄. δαμάλεις τῆς Βασανίτιδος (alia exempl. τῆς Βασάν[1]). Ἀ. Θ. αἱ βόες Βασάν. Σ. αἱ βόες εὔτροφοι.[2]

2. בְּקָדְשׁוֹ. Ο΄. κατὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Σ. κατὰ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.[3]

בְּצִנּוֹת. *Hamis.* Ο΄. Σ. ἐν ὅπλοις. Ἀ. ἐν θυρεοῖς. Θ. ἐν δόρασι.[4]

וְאַחֲרִיתְכֶן. *Et posteritatem vestram.* Ο΄. καὶ τοὺς μεθ᾽ ὑμῶν. Θ. καὶ τὰ ἔκγονα (ὑμῶν).[5]

2, 3. בְּסִירוֹת דּוּגָה׃ וּפְרָצִים. *Uncinis piscationis. Et per rupturas.* Ο΄. εἰς λέβητας ὑποκαιομένους ἐμβαλοῦσιν ἔμπυροι λοιμοί.[6] Ἀ. ἐν λέβησιν ἰχθυδίων . .[7]

---

[17] Sic Codd. XII (in marg.), 23, Syro-hex. (ܥܪܣܐ); et (cum scriptura κλίνει) Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. [18] Syro-hex. ܟܘܡܪ̈ܐ. ܐ. ܕܥܪܣܐ. ܣ. ܬ. ܐܦ ܗܢܐ ܥܪܣܐ. Cod. 86 affert: Οἱ λοιποί· κλίνῃ. Hieron.: "Quod in principio capituli juxta LXX positum est, *sacerdotes*, in Hebraico non habetur, sed pro hoc verbo ARES, quod Aq. interpretatus est *grabatum;* et puto LXX ipsum verbum posuisse Hebraicum, quod quidam non intelligentes pro *ares* legerunt ἱερεῖς." [19] Syro-hex. ܐ. ܒܩܠܝܡܐ ܕܥܪܣܐ. ܘܒܕܪܡܣܘܩ ܕܥܪܣܐ. ܣ. ܡܢ ܩܠܝܡܐ ܥܪܣܐ. ܘܒܕܪܡܣܘܩ ܥܪܣܐ. ܬ. ܠܩܘܒܠ ܩܠܝܡܐ ܘܒܕܪܡܣܘܩ ܥܪܣܐ. [20] Sic Cod. 86 in marg. sine nom. [21] Sic Ald., Codd. III, XII, 40, 42, alii, Syro-hex. [22] Syro-hex. ܡܐ ܕܐܣܥܘܪ ܫܪܟܐ. [23] Cod. 86. [24] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 87*, alii, Syro-hex. [25] Syro-hex. ܐ. ܘܐܩܦܚ. ܣ. ܬ. ܘܐܡܚܐ. [26] Theodoret. Hieron.: "Pro *domo hyemali* οἶκον τὸν περίπτερον LXX transtulerunt, quod nos interpretati sumus *pinnatam*, eo quod ostiola habeat per fenestras, et quasi pinnas ad magnitudinem frigoris repellendam." [27] Cod. 86, ubi lapsu graphico ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ χειμερινοῦ exaratum. [28] Syro-hex. ܬ. ܠܒܝܬܐ ܕܣܬܘܐ ܥܡ ܒܝܬܐ ܕܩܝܛܐ. [29] Idem: ܣ. ܬ. ܒ̈ܬܐ ܕܫܢܐ. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 9. [30] Sic Codd. 22, 51, 62, alii, et in marg. Cod. 86, Syro-hex. (ܘܢܬܚܒܠܘܢ). [31] Syro-hex. Particulam agnoscunt Codd. 130, 311, et in marg. Codd. 86, 228.

CAP. IV. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 42, 68, 86 (in marg. cum scholio: εὐτροφίας), alii. [2] Hieron.: "Pro *vaccis pinguibus*, LXX posuerunt *Basanitidis;* Aq. et Theod. ipsum verbum Hebraicum *Basan;* nos Symmachi interpretationem secuti, qui ait, αἱ βόες εὔτροφοι, id est, *boves saginatae, vaccas pingues* interpretati sumus." Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. αἱ βόες (ܬܘܪ̈ܬܐ). Σ. αἱ βόες *saginatae* (ܡܦܛܡܬܐ = σιτευταὶ Jud. vi. 25. Jesai. xlvi. 21. Cf. Hex. ad Psal. xxi. 13. Ad εὔτροφοι cf. Hex. ad Psal. lxvii. 16). [3] Theodoret. Sic (cum ἁγιοσύνης) Cod. 86 in marg. sine nom. [4] Hieron.: "Pro *contis* quoque, qui Hebraice dicuntur SANNOTH, Aq. interpretatus est *clypeos* [cf. Hex. ad Psal. v. 13], Sym. et LXX *arma*, solus Theod. δόρατα, quem nos secuti, *contos* vel *hastas* interpretati sumus." [5] Cod. 86. [6] Haec, ὑποκ. ἐμβαλοῦσιν et ἔμπ. λοιμοί, ad duas versiones pertinere manifestum est, quarum prior abest a Comp., Codd. III, XII (sed in marg. adscriptum), 26, 40, aliis, et Hieron.; posterior a Codd. 91, 95, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: ܡܫܡܠܝܢ ܡܘܬܢܐ (ἔμπυροι) ܡܫܓܪ̈ܐ. Pro ἔμπυροι in Comp., Cod. 40, scriptum ἔμποροι, quod et Hieron. in suo reperit, *negotiatores pestilentes*, vertens. [7] Hieron.: "*In ollis ferventibus*, pro quo et in Hebraico et

3. אִשָּׁה. *Unaquaeque.* Ο΄. γυμναί (alia exempl. add. γυνὴ καὶ ἀνήρ[8]). Ἀ. Θ. γυνή. Σ. ἑκάστη.[9]

הַהַרְמוֹנָה. *In arcem* (hostilem). Ο΄. εἰς τὸ ὄρος τὸ Ῥομμάν (alia exempl. τὸ Ῥεμμάν; alia, τὸ Ἀρμανά[10]). Ἀ. Ἀρμονᾶ. Σ. εἰς Ἀρμενίαν. Θ. (εἰς τὸ) ὑψηλὸν ὄρος.[11]

4. לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים. *Ad triduum.* Ο΄. εἰς τὴν τριημερίαν. Ἀ. εἰς τρεῖς (ἡμέρας). Σ. εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν. Θ. ἐν τρισὶν (ἡμέραις).[12]

5. תוֹדָה. *Gratiarum actionem.* Ο΄. νόμον. Ἀ. εὐχαριστίαν.[13]

6. נִקְיוֹן שִׁנַּיִם. *Munditiem dentium.* Ο΄. γομφιασμὸν (Ἀ. πληγήν.[14] Σ. Θ. καθαρισμὸν[15]) ὀδόντων.

7. לְקָצִיר. *Ad messem.* Ο΄. τοῦ τρυγητοῦ. Alia exempl. τοῦ θερισμοῦ.[16] Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως· τοῦ θερισμοῦ.[17]

וְהִמְטַרְתִּי. *Et pluere feci.* Ο΄. καὶ βρέξω. Ἀ. Σ. (καὶ) ἔβρεξα.[18]

7. לֹא אַמְטִיר. Ο΄. οὐ βρέξω. Σ. οὐκ ἔβρεξα· ἐξηράνθη.[19]

תַּמְטֵר. Ο΄. βραχήσεται. Ἄλλος· ἐβράχη.[20]

8. וְנָעוּ. *Et vagatae sunt.* Ο΄. καὶ συναθροισθήσονται. Σ. *et transierunt.*[21]

וְלֹא יִשְׂבָּעוּ. *Nec satiatae sunt.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι. Σ. (καὶ) οὐκ ἐνεπλήσθησαν.[22]

9. בַּשִּׁדָּפוֹן. *Uredine.* Ο΄. ἐν πυρώσει. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἀνεμοφθορίᾳ.[23]

וּבַיֵּרָקוֹן. *Et flavedine.* Ο΄. Ἀ. Σ. καὶ ἐν ἰκτέρῳ. Θ. καὶ ἐν ὠχριάσει.[24]

הַרְבּוֹת גַּנּוֹתֵיכֶם. *Multiplicare* (multitudinem) *hortorum vestrorum.* Ο΄. ἐπληθύνατε (alia exempl. καὶ ἐπληθύνατε τοῦ ἀσεβῆσαι οὓς ἐπληθύνατε[25]) κήπους ὑμῶν. Σ. Θ. τὸ πλῆθος τῶν κήπων ὑμῶν.[26]

10. דֶּבֶר. *Pestem.* Ο΄. θάνατον. Δ. πληγήν. Ἀ. λοιμόν.[27]

apud Aquilam scriptum est, *in lebetibus pisciculorum.*"
[8] Sic Codd. 62, 86, 147, alii, Theodoret., Syro-hex., et (add. αὐτῆς), Codd. 22, 36, alii. [9] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܐܢܬܬܐ ◆ ܣ. ܟܠܚܕܐ ◆ [10] Prior scriptura est in Codd. III, XII (cum Ἑρμωνὰ in marg.), 26, 46, aliis; posterior in Ald., Codd. 36, 51, 62, 86 (qui in marg. habet Ῥεγμᾶ, et λ. ἀνάθεμα αὐτῶν Ἀρμανά), aliis. Hieron.: *super montem Remman;* Syro-hex. ܠܛܘܪܐ ܕܪܡܡܢ. [11] Cod. 86 affert: Ἀ. ἁρμονᾶ. Σ. εἰς Ἑρμηνίαν (sic). Theodoret.: Ὁ δὲ Σύμ. τὸ Ἀρμανὰ, Ἀρμενίαν ἡρμήνευσεν· ὁ δὲ Θεοδ., ὑψηλὸν ὄρος. Syro-hex.: Ἀ. Ἀρμονᾶ (ܐܪܡܘܢܐ). Θ. τὸ ὑψηλόν (ܪܡܐ). Σ. εἰς Ἀρμενίαν (ܠܐܪܡܢܝܐ). Denique huc pertinere videtur Euseb. in Onomastico s. v. Ῥεμμά: Ῥεμμὰ, ὄρος ἐν Ἡσαΐᾳ [non legitur in Jesaia]. Ἀκύλας, ὄρος ἐν Ῥεμμωνᾶ [Hieron. vertit: *mons Emmona*]; Σύμμαχος, εἰς Ἀρμενίαν. Paulo aliter, sed minus probabiliter Hieron.: "Et *projiciemini,* inquit, *in locis Armeniae,* quae vocantur *Armona.* Denique Sym. ita interpretatus est: *Et projiciemini in Armenia;* pro quibus LXX *montem Remman,* Aq. *montem Armona,* Theod. *montem Mona,* Quinta autem ed. *excelsum montem,* transtulerunt." (Praeterea Montef., non memorato auctore, affert: Ἀ. εἰς Ἀρμανὰ ὄρος ἀπάγοντες, quam lectionem corruptam esse suspicatur. Immo non est lectio hexaplaris, sed mera particula contextus Theodoreti ad verba, γυμναὶ γυνὴ καὶ ἀνὴρ κ.τ.ἑ., quae sic enarrat: πάσης περιβολῆς ἐστερημένους ἄνδρας καὶ γυναῖκας κατὰ ταυτὸν ἄγοντες, καὶ εἰς τὸ Ἀρμανὰ ὄρος ἀπάγοντες.) [12] Syro-hex. ܐ. ܠܬܠܬܐ ◆ ܠ. ܣ. ܒܝܘܡܐ ܬܠܝܬܝܐ ◆. Cod. 86 in marg. sine nom. affert: εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν. Hieron.: "*Tribus diebus decimas vestras;* sive, ut interpretatus est Sym., *tertia die decimas vestras.*" [13] Hieron. [14] Cod. 86. [15] Theodoret. Paulo aliter Hieron.: "*Dedi vobis stuporem dentium,* ut LXX transtulerunt ... sive *munditiam dentium,* ut interpretati sunt Aq. et Sym., ut per mundos dentes famis magnitudinem demonstrarent." [16] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 42, alii, et Syro-hex., reclamantibus Hieron. et S. Cyril.; quorum ille: "Pro *messe* LXX suo more *vindemiam* transtulerunt;" hic autem in XII Proph. p. 291 E: πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ τρυγητοῦ· ἤγουν, ὡς Ἑβραῖοι μᾶλλον ἐκδεδώκασι προπωδέστερον, πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ θερισμοῦ. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗܘ ܕܡܘܬܐ ܕܚܨܕܐ ◆. [18] Idem: ܐ. ܣ. ܐܡܛܪܬ ◆. [19] Idem: ܣ. ܠܐ ܐܡܛܪܬ. ܝܒܫ ◆. Pertinet vox ܝܒܫ ad Hebr. תִּיבָשׁ, quod LXX verterunt ξηρανθήσεται. [20] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ܐܬܡܛܪܬ. [21] Idem: ܣ. ܥܒܪܘ ◆. [22] Idem: ܣ. ܠܐ ܣܒܥܘ ◆. [23] Hieron.: "Pro *vento urente* ἀνεμοφθορίαν Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt; LXX πύρωσιν, quam nos *combustionem* possumus dicere." [24] Idem: "*Auruginem* autem omnes ἴκτερον similiter transtulerunt, absque Theodotione, qui solus ὠχρίασιν, quae *pallorem* significat, interpretatus est." [25] Sic Codd. 22, 36, 51 (sine καί), alii, et Syro-hex. [26] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܣܘܓܐܐ ܕܓܢܐ ܕܝܠܟܘܢ ◆. [27] Cod. 86. Siglum Δ. (sic), Montef., ut solet, ad *Tetrapla* refert, quod prorsus incredibile est. Nos hic quidem

10. וָאַעֲלֶה בְּאֹשׁ מַחֲנֵיכֶם וּבְאַפְּכֶם. *Et ascendere feci foetorem castrorum vestrorum etiam in nares vestras.* Ο′. καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβολὰς (ὑμῶν) ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν (Ἀ. Σ. Θ. εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν[28]). Ἀ. καὶ ἀνεβίβασα σαπρίαν παρεμβολῶν ὑμῶν (εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν). Σ. . . τὴν δυσοσμίαν τῶν παρεμβολῶν ὑμῶν εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν.[29]

12. עֵקֶב. *Propterea.* Ο′. πλήν. Ἀ. ὕστερον. Θ. ἔσχατον.[30]

הִכּוֹן לִקְרַאת־אֱלֹהֶיךָ. *Praepara te in occursum Dei tui.* Ο′. ἑτοιμάζου τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν θεόν σου. Ἀ. . . κατέναντι τοῦ θεοῦ σου.[31] Σ. Ε′. ἑτοιμάζου *ut adverseris* τῷ θεῷ σου. Θ. ἑτοιμάζου εἰς ἀπάντησιν τοῦ θεοῦ σου.[32]

13. הָרִים. *Montes.* Ο′. βροντήν. Οἱ λοιποί· τὰ ὄρη.[33]

מַה־שֵּׂחוֹ. *Quae sit cogitatio ejus.* Ο′. τὸν χριστὸν αὐτοῦ. Ἀ. τίς ἡ ὁμιλία αὐτοῦ. Σ. . τὸ φώνημα αὐτοῦ. Θ. . τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε′. . ἡ ἀδολεσχία αὐτοῦ.[34]

13. עֵיפָה. *Caliginem.* Ο′. καὶ ὁμίχλην. Ἀ. χύμα. Σ. ἑσπέραν.[35]

עַל־בָּמֳתֵי. *Super excelsa.* Ο′. ἐπὶ τὰ ὑψηλά (alia exempl. ὕψη[36]). Ἄλλος· ἐπὶ τὰ ἄκρα.[37]

CAP. V.

2. מְקִימָהּ. *Qui erigat eam.* Ο′. ὁ ἀναστήσων (alia exempl. ἀνιστῶν[1]) αὐτήν. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′ (ὁ ἀνιστῶν αὐτήν).[2]

5. וּבְאֵר שֶׁבַע. Ο′. καὶ ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου. Οἱ λοιποί· καὶ εἰς Βηρσαβεέ.[3]

6. לְבֵית־אֵל. Ο′. τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. τῷ Βαιθήλ. Θ. τῷ οἴκῳ Βαιθήλ.[4]

8. כִּימָה וּכְסִיל. *Pleiadas et Orionem.* Ο′. πάντα, καὶ μετασκευάζων. Ἀ. Ἀρκτοῦρον καὶ Ὠρίωνα. Σ. Πλειάδας καὶ ἄστρα.[5] Θ. Πλειάδα καὶ ἕσπερον.[6]

וְהֹפֵךְ לַבֹּקֶר. *Et qui convertit in mane.* Ο′. καὶ ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωΐ. Σ. καὶ μεταλλάττοντα εἰς τὸ πρωΐ. Θ. καὶ στρέφων . .[7]

---

haeremus, cum de *duplici scriptura* (Διπλᾶ γραφή) codices silent. Cf. Hex. ad Joel ii. 1. [28] Syro-hex. [illegible]. [29] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. σαπρίαν ([illegible]). Σ. τὴν δυσοσμίαν τῶν π. ὑμῶν ([illegible]). [30] Hieron.: "Pro eo quod nos interpretati sumus *postquam*, in Hebraico scriptum est ECEB, et Aq. interpretatus est ὕστερον, id est, *postea*, et Theod. *novissime*, et LXX *verumtamen.*" [31] Syro-hex. [illegible]. [32] Hieron.: "In eo loco ubi LXX transtulerunt: *Praeparare ut invoces Deum tuum*, et nos juxta Theod. posuimus: *Praeparare in occursum* [Syro-hex. [illegible]] *Dei tui*, Sym. et Quinta ed. transtulerunt: *Praeparare ut adverseris* [fort. τοῦ ἐναντιοῦσθαι] *Deo tuo;* quod Hebraice dicitur, HECHIN LACERATH ELOICA." [33] Idem: "Pro *montibus* quoque, qui Hebraice dicuntur ARIM, soli LXX βροντήν, id est, *tonitruum*, verterunt." [34] Idem: "Quodque sequitur, *annuntians homini eloquium suum*, cunctis ita ut nos vertimus interpretantibus, soli LXX transtulerunt, *annuntians in homines Christum suum*, verbi similitudine et ambiguitate decepti. Si enim legamus *Christum suum*, quod Hebraice dicitur MESSIO, scribitur per has literas: MEM, SIN, IOD, HETH et VAU, quod LXX putaverunt. Sin autem ut in Hebraeo est, juxta Aq. τὴν ὁμιλίαν [Nobil. affert: Ἀ. τίς ἡ ὁμιλία] αὐτοῦ; juxta Sym. τὸ φώνημα αὐτοῦ; juxta Theod. τὸν λόγον αὐτοῦ; juxta Quintam ed. τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ, quae omnia interpretantur, *quod sit eloquium ejus*, his literis scribetur: MEM, HE, quod dicitur MA, hoc est, *quod* vel *quid;* deinde SIN, IOD, HETH, quod legimus SIA, id est, *eloquium.*" Paulo aliter Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἡ ὁμιλία αὐτοῦ ([illegible]). Θ. τὸν λόγον αὐτοῦ ([illegible]). [35] Syro-hex. [illegible]. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xxxii. 7. (Vox Syriaca commutatur etiam cum ἔκχυσις, ἐπίχυσις, κατάχυσις.) [36] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 26, 36, alii. [37] Sic Codd. 86 (cum ὕψη in marg.), 240.

CAP. V. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. ([illegible]). [2] Syro-hex. [3] Idem: [illegible]. [4] Idem: [illegible]. [5] Cod. 86. [6] Hieron.: "*Arcturi*, qui Hebraice CHIMA dicitur, et a Symmacho et Theodotione εἰς Πλειάδα [fort. in Πλειάδα] vertitur, quem vulgo *Bootem* vocant. Quodque sequitur, *Oriona*, qui Hebraice dicitur CHASIL, Sym. absolute *stellas*, Theod. interpretatus est *vesperum.*" [7] Syro-hex. [illegible]. Ad ἐκτρέπων Cod. 86 in marg. affert: στρέφων.

8. צַלְמָוֶת. Ο΄. σκιάν. Alia exempl. σκιὰν θανάτου.[8]

יְהוָה. Ο΄. κύριος. Alia exempl. κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ.[9]

9. הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל־עָז וְשֹׁד עַל־מִבְצָר יָבוֹא. *Qui refocillat* (roborat) *vastationem super potentes, ita ut vastatio super munitionem veniat.* Ο΄. ὁ διαιρῶν (Ἀ. ὁ μειδιῶν[10]) συντριμμὸν ἐπὶ ἰσχὺν, καὶ ταλαιπωρίαν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγων. Σ. τὸν ποιοῦντα καταγελάσαι ἀφανισμὸν ἐπὶ ἰσχὺν, καὶ ἀφανισμὸν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγοντα.[11]

10. וְדֹבֵר תָּמִים. *Et loquentem verum.* Ο΄. Θ. καὶ λόγον ὅσιον. Σ. καὶ ῥῆμα ἄμωμον.[12]

11. בּוֹשַׁסְכֶם עַל־דָּל. *Conculcatis tenuem.* Ο΄. κατεκονδύλιζον (alia exempl. κατεκονδυλίζετε[13]) πτωχούς (alia exempl. εἰς κεφαλὰς πτωχῶν[14]).

בְּנִיתֶם. *Aedificastis.* Ο΄. ᾠκοδομήσατε. Ἀ. οἰκοδομεῖτε. Σ. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[15]

12. צֹרְרֵי. *Adversarii.* Ο΄. καταπατοῦντες. Alia exempl. καταπατοῦσαι.[16] Οἱ λοιποί· καταπατοῦντες.[17]

כֹּפֶר. *Pretium expiationis.* Ο΄. ἀλλάγματα. Οἱ λοιποί· ἐξίλασμα.[18]

12. הִטּוּ. *Detrudunt.* Ο΄. ἐκκλίνοντες. Σ. βαρύνοντες.[19]

13. כִּי עֵת רָעָה הִיא. Ο΄. ὅτι καιρὸς πονηρῶν (alia exempl. πονηρός[20]) ἐστιν.

15. וְהַצִּיגוּ. *Et stabilite.* Ο΄. καὶ ἀποκαταστήσατε. Aliter: Ο΄. καὶ ἀποκαταστήσεται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀποκαταστήσατε.[21]

16. בְּכָל־רְחֹבוֹת. Ο΄. ἐν πάσαις ταῖς πλατείαις. Σ. ἐν πᾶσιν ἀμφόδοις.[22]

אֶל־יוֹדְעֵי נֶהִי. *Peritis lamentationis.* Ο΄. καὶ εἰς εἰδότας θρῆνον. Ἀ. πρὸς εἰδότα θρῆνον.[23] Σ. τοὺς γινώσκοντας μέλος.[24]

17. וּבְכָל־כְּרָמִים. Ο΄. καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς. Οἱ λοιποί· (καὶ ἐν) πᾶσιν ἀμπελῶσιν.[25]

22. וְשֶׁלֶם מְרִיאֵיכֶם. *Et sacrificia pacifica saginatorum vestrorum.* Ο΄. καὶ σωτηρίους (alia exempl. σωτηρίου[26]) ἐπιφανείας ὑμῶν.

23. נְבָלֶיךָ. *Nabliorum tuorum.* Ο΄. ὀργάνων σου. Ἀ. ναβλῶν σου.[27]

24. וְיִגַּל. *Sed devolvatur.* Ο΄. καὶ κυλισθήσεται. Σ. κεκύλισται γάρ. Θ. καὶ ἀποικισθήσεται.[28]

---

[8] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [9] Sic Comp. (cum θεὸς pro ὁ θεὸς), Ald., Codd. III, XII (ut Comp.), 22, 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. [10] Hieron.: "Ubi nos diximus, *qui subridet*, Aq. interpretatus est ὁ μειδιῶν." [11] Syro-hex. [illegible] [12] Hieron.: "Et *loquentem perfecte*, sive *verbum immaculatum*, ut interpretatus est Sym., aut *sermonem sanctum*, ut Theod. et LXX transtulerunt." [13] Sic Ald., Codd. III, 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [14] Sic Codd. III, XII (cum πτωχοὺς in marg.), 26, 49, alii. Montef. affert: Ἄλλος· κατεκονδυλίζετε εἰς κεφαλὰς πτωχῶν, quae nullius libri lectio est, praeterquam Cod. 86 in marg. Syro-hex. in marg.: (ἀνθ᾽ ὧν) κατακονδυλίζουσιν ἐπὶ κεφαλὴν πτωχῶν. [15] Syro-hex. [illegible] [16] Sic Syro-hex. ([illegible], sc. [illegible], αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν); et (praemisso καὶ) Codd. 130, 239, 311. [17] Syro-hex. [illegible] Significat, opinor, ceteros interpretes Hebraicum צֹרְרֵי ad ὑμεῖς retulisse, non eos uno eodemque vocabulo καταπατεῖν concorditer usos esse. [18] Cod. 86. Hieron.: "*Et accipitis*, inquit, *commutationem;* pro quo omnes similiter ἐξίλασμα, id est, *propitiationem*, transtulerunt." Syrus affert: Οἱ λοιποί· *liberatio* ([illegible], non, ut alias, [illegible]). Sed hunc interpretem in Graeco ἐξίλασμα vertendo non semper sibi constare, observavimus ad Prov. xxi. 18. [19] Syro-hex. [illegible] Hieron.: "Pauperes quoque in portis *declinaverunt;* sive ut Sym. interpretatus est, *oppresserunt*." [20] "In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, Hieron., Syro-hex.] est πονηρός."—*Nobil.* [21] Syro-hex. in textu: [illegible]; in marg. autem: [illegible] Lectio καὶ ἀποκαταστήσεται est in Comp., Cod. 40. [22] Cod. 86, teste Parsonsii amanuensi. Waltonus ad πλατείαις affert: Σ. καὶ ἐν πᾶσιν ἀ., ubi copula ad וּבְכָל־חוּצוֹת, Ο΄. καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς, pertinere videtur, ut reapse edidit Montef. Cf. Hex. ad Prov. i. 20. [23] Syro-hex. (qui in textu εἰδότα habet): [illegible] [24] Cod. 86. [25] Syro-hex. [illegible] Mox pro εἶπε (κύριος), λέγει est in Codd. 62, 87*, aliis, Hieron., et Syro-hex. (cum εἶπε in marg.). [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex., qui pergit: καὶ ἐπιφανείας ὑμῶν. [27] Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 2. lvi. 9. lxxx. 3. [28] Idem. Syro-hex. affert:

24. אֵיתָן. *Perennis.* Ο΄. ἄβατος. Σ. ἀρχαῖος (s. παλαιός).[29]

26. וּנְשָׂאתֶם אֵת סִכּוּת מַלְכְּכֶם וְאֵת כִּיּוּן צַלְמֵיכֶם כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם. *Et gestastis sacellum regis* (idoli) *vestri, et statuam idolorum vestrorum* (s. *et Chiun* (Saturnum) *idolum vestrum*), *stellam dei vestri.* Ο΄. καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥαιφὰν (s. Ῥεφὰν), τοὺς τύπους αὐτῶν. Θ. καὶ ἤρατε τὴν ὅρασιν τοῦ βασιλέως ὑμῶν, ἀμαύρωσιν εἰδώλων (ὑμῶν), ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν.[30]

אֵת סִכּוּת. Ο΄. Σ. τὴν σκηνήν. Ἀ. (τοὺς) συσκιασμούς. Θ. τὴν ὅρασιν.[31]

מַלְכְּכֶם. *Regis* (idoli) *vestri.* Ο΄. τοῦ Μολόχ. Ἀ. Μολχόμ. Σ. Θ. τοῦ βασιλέως ὑμῶν.[32]

אֵת כִּיּוּן. Ο΄. Ῥαιφάν. Ἀ. Σ. Χιοῦν. Θ. ἀμαύρωσιν.[33]

צַלְמֵיכֶם. Ο΄. τοὺς τύπους αὐτῶν. Ἄλλος· εἰκόνας.. Θ. εἴδωλον (εἰδώλων) ὑμῶν.[34]

Cap. VI.

1. הוֹי הַשַּׁאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן. *Vae iis qui secure vivunt in Sione.* Ο΄. οὐαὶ τοῖς ἐξουθενοῦσι Σιών. Ἀ. ὦ υἱοὶ (fort. ὦ οἱ) κατασπαταλῶντες Σιών.[1] Θ. οὐαὶ οἱ εὐθηνοῦντες ἐν Σιών.[2]

1. נְקֻבֵי רֵאשִׁית הַגּוֹיִם. *Nominatim appellati* (optimates) *praestantissimae gentium.* Ο΄. ἀπετρύγησαν ἀρχὰς ἐθνῶν. Σ. οἱ ὠνομασμένοι ἐπὶ τοῖς ἀρχηγοῖς τῶν ἐθνῶν. Θ. οἳ ἐπεκλήθησαν ἀρχαῖοι τῶν ἐθνῶν.[3]

2. עִבְרוּ כַלְנֵה וּרְאוּ. *Transite in Chalnem, et videte.* Ο΄. διάβητε πάντες καὶ ἴδετε (alia exempl. add. εἰς Χαλάνην[4]).

חֲמַת רַבָּה. Ο΄. εἰς Ἐμαθραββά. Ἀ.. τὴν πολλήν. Σ.. τὴν μεγάλην.[5]

3. הַמְנַדִּים. *Qui procul removetis.* Ο΄. οἱ ἐρχόμενοι (alia exempl. εὐχόμενοι[6]). Ἀ. οἱ ἀποκεχωρισμένοι. Σ. οἱ ἀφωρισμένοι.[7] Θ. οἱ ἀπαγόμενοι.[8]

5. הַפֹּרְטִים. *Qui garriunt* (nugas canunt). Ο΄. οἱ ἐπικρατοῦντες (potior scriptura ἐπικροτοῦντες[9]). Ἀ. *scrutantes.* Σ. οἱ ἐξάρχοντες.[10]

6. בְּמִזְרְקֵי. *In phialis.* Ο΄. τὸν διυλισμένον. Ἄλλος· ἐν φιάλαις.[11]

וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים. *Et praestantissima unguentorum.* Ο΄. καὶ τὰ πρῶτα μύρα (Σ. τῶν μύρων[12]).

---

[29] Syro-hex. ܣ. ܥܬܝܩܐ ◆ ܣ. ܥܬܝܩܐ ܩܕܡܝܐ ◆ Cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Mich. vi. 2. [30] Cod. 86. [31] Hieron.: "Pro SOCHOTH Aq. συσκιασμοὺς, id est, *tabernacula* [fort. *umbracula*]; Sym. et LXX *tabernaculum;* Theod. transtulit *visionem* [quasi a radice שָׂכָה, *aspexit*]." (Falso affirmat Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., ὅρασιν esse meram versionem Montefalconii ex Hieronymo. Vid. lectionem praecedentem.) [32] Idem: "In eo autem loco ubi Lucas posuit Μολὸχ, et in Hebraico scriptum est MELCHECHEM, Aq. et LXX verterunt Μολχὸμ, Sym. et Theod. *regis* vestri." Paulo aliter S. Cyril. in XII Proph. p. 310 B: καὶ ἑρμηνεύεται μὲν τὸ Μολὸχ βασιλεὺς αὐτῶν· ἐκδεδώκασι γὰρ οὕτως Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων. [33] Hieron.: "Pro eo quoque quod in LXX legitur *Rephan*, Aq. et Sym. ipsum Hebraicum transferentes, posuerunt CHION, Theod. ἀμαύρωσιν [quasi a כָּהָה, ἠμαύρωσεν; vid. Hex. ad 1 Reg. iii. 13. Jesai. xlii. 4], id est, *obscuritatem.*" [34] Cod. 86, indice ad τὴν σκηνὴν male retracto.

Cap. VI. [1] Syro-hex. ܐ. ܐܘ ܒܢܝܐ ܕܡܬܦܢܩܝܢ ܒܨܗܝܘܢ ◆ "Justin. M. in Dialogo cum Tryphone [p. 179] habet, οὐαὶ οἱ κατασπαταλῶντες."—*Nobil.* [2] Idem: ܬ. ܘܝ ܠܗܘܢ ܕܡܬܦܢܩܝܢ ܒܨܗܝܘܢ. [3] Idem: ܐ. ܕܐܬܩܛܦܘ ܪܫܝܬܐ ܕܥܡܡܐ ◆ ܣ. ܗܠܝܢ ܕܡܫܬܡܗܝܢ ܥܠ ܪܫܝ ܥܡܡܐ ◆ ܬ. ܕܐܬܩܪܝܘ ܩܕܡܝܐ ܕܥܡܡܐ ◆ "Apud Justinum: ὠνομασμένοι ἐπὶ τοῖς ἀρχηγοῖς ἀπετρύγησαν ἀρχὰς ἐθνῶν. Ubi duplex interpretatio videtur esse."—*Nobil.* [4] Sic Ald. (cum Καλάνην), Codd. 22, 36 (uterque cum Χαλάννην), 42, alii, et Hieron., invito Syro-hex. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένην ἔχει τὴν Χαλάνην· πορεύεσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἱμὰθ καὶ εἰς Γέθ. [5] Syro-hex. ܐ. ܣܓܝܐܬܐ ◆ ܣ. ܪܒܬܐ ◆ Pro Ἐμαθραββὰ (sic in Cod. Vat., teste Maio) Codd. 22, 36, 51, alii, habent: εἰς Αἱμὰθ (Ἀμὰθ Justin. M.) τὴν μεγάλην. [6] Sic Comp., Codd. III, XII (ante corr.), 26, et Syro-hex. in marg. [7] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܢܘܢ ܕܦܪܝܫܝܢ ◆, ubi Syr. ܦܪܝܫ cum utroque vocabulo Graeco recte componitur. [8] Syro-hex. ܬ. ܗܢܘܢ ܕܡܬܕܒܪܝܢ ◆ [9] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 22, 36, alii. Hieron.: *qui concrepatis.* Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܡܩܫܩܫܝܢ ܒܟܦܐ. [10] Syro-hex. ܐ. ܡܥܩܒܝܢ ◆ ܣ. ܗܢܘܢ ܕܡܫܪܝܢ ◆ [11] Justin. M. ibid. [12] Cod. 86.

7. בְּרֹאשׁ גֹּלִים. *In fronte migrantium* (exsulum). Ο΄. ἀπ' ἀρχῆς δυναστῶν. Ἀ. ἐν ἀρχῇ τῶν αἰχμαλωτιζομένων.[13]

וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים. *Et recedet jubilum profusorum* (in lectulos). Ο΄. καὶ ἐξαρθήσεται χρεμετισμὸς ἵππων ἐξ Ἐφραΐμ. Σ. καὶ περιαιρεθήσεται ἑταιρεία τρυφητῶν.[14]

8. בְּנַפְשׁוֹ. Ο΄. καθ' ἑαυτοῦ. Ἄλλος· ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.[15]

נְאֻם־יְהוָֹה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ◄.[16]

מְתָאֵב. *Abominor.* Ο΄. ※ διότι ◄ βδελύσσομαι.[17]

אֶת־גְּאוֹן. *Fastum.* Ο΄. πᾶσαν τὴν ὕβριν. Θ. τὸ ὕψος.[18]

10. הַס כִּי לֹא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם יְהוָֹה. *Tace: non enim* licet *memorare nomen Jovae.* Ο΄. σίγα, ἕνεκα τοῦ μὴ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα κυρίου. Ἀ. ἡσυχώθητι τοῦ ἀναμνῆσαι ἐν ὀνόματι κυρίου. Σ. σιώπα· οὐ γάρ ἐστιν ἀναμνῆσαι τὸ ὄνομα κυρίου. Θ. . ὅτι οὐκ εἰς (τὸ) ἀναμνῆσαι ἐν ὀνόματι κυρίου.[19]

12. אִם־יַחֲרוֹשׁ בַּבְּקָרִים. *Num arabit* aliquis *cum bobus?* Ο΄. εἰ παρασιωπήσονται ἐν θηλείαις; Ἀ. εἰ ἀροτριαθήσεται . . Σ. . πέτρα διὰ βοῶν;[20]

12. הֲפַכְתֶּם. *Convertistis.* Ο΄. ἐξεστρέψατε. Σ. *contrivistis.*[21]

13. לְלֹא דָבָר. *In re nihili.* Ο΄. ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ (alia exempl. add. ἀγαθῷ[22]). Σ. ἀλόγως.[23]

14. נְאֻם־יְהוָֹה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת גּוֹי. Ο΄. ἔθνος, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. Aliter: ※ λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ◄, ἔθνος.[24] Alia exempl. φησὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν στρατιῶν, ἔθνος.[25]

מִלְּבוֹא. *Inde ubi venis.* Ο΄. τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. Σ. ἀπὸ εἰσόδου.[26]

עַד־נַחַל הָעֲרָבָה. *Usque ad rivum deserti.* Ο΄. καὶ ὡς (s. ἕως) τοῦ χειμάρρου τῶν δυσμῶν. Ἀ. ἕως τοῦ χειμάρρου τῆς ὁμαλῆς. Σ. ἕως τῆς φάραγγος τῆς πεδιάδος. Θ. ἕως τοῦ χειμάρρου τῆς ἀραβά.[27]

Cap. VI. 10. ÷ καὶ ὑπολειφθήσονται οἱ κατάλοιποι ◄.[28]

Cap. VII.

1. גֹּבַי. *Locustas.* Ο΄. ἀκρίδων. Ἀ. βοράδων.[1]

וְהִנֵּה־לֶקֶשׁ אַחַר גִּזֵּי הַמֶּלֶךְ. *Et ecce! foenum serotinum post detonsiones regis.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ βροῦχος εἷς Γὼγ ὁ βασιλεύς. Ἀ. καὶ ἰδοὺ ὄψιμος ὀπίσω τῆς γάζης τοῦ βασιλέως.[2] Σ.

---

[13] Syro-hex. ܐ. ܒܪܝܫܐ ܕܪܘܫܗܘܢ ܕܡܫܬܒܝܢ ◆. Post δυναστῶν Justin. M. ex alio interprete infert τῶν ἀποικιζομένων, quod ex Nostri usu ܡܫܬܓܠܝܢ potius quam ܡܫܬܒܝܢ sonaret. [14] Cod. 86. Symmachum presse secutus est Hieron.: "*Et auferetur*, inquit, *factio lascivientium*, qui in capiendis voluptatibus unum habuere consensum, et comessationes exercuere ac symbola . . . Pro quo LXX interpretati sunt: *auferetur hinnitus equi de Ephraim;* quod in Hebraico non habetur." Justin. M. duplicem versionem affert: καὶ μεταστραφήσεται οἴκημα κακούργων, καὶ ἐξαρθήσεται κ. τ. ἑ. [15] Syro-hex. in marg. sine nom. ܒܢܦܫܗ ◆. [16] Syro-hex. in marg. Sic in textu sine aster. Ald., Codd. 22, 36 (cum λέγων), 42, 51 (ut 36), alii, Hieron. [17] Syro-hex. pingit: ※ ܡܛܠ ◄ ܕܡܣܝܒ ܐܢܐ, h. e. vel ※ διότι ◄ βδ., vel ※ δι◄ότι βδ. (pro διότι in Codd. III, 26, 49 est ὅτι), vel, suadente Hebraeo, ÷ διότι ◄ βδ. [18] Syro-hex. ܬ. ܠܪܘܡܐ ◆. [19] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. τοῦ ἀναμνῆσαι (ܕܢܥܗܕ). Σ. οὐ γάρ ἐστιν ἀναμνῆσαι (ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܡܥܗܕܘ). [20] Cod. 86. [21] Syro-hex. ܣ. ܫܚܩܬܘܢ ◆. [22] Sic Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, Hieron. [23] Hieron.: "Qui hoc faciunt, laetantur *in nullo verbo bono*, sive *frustra*, ut Sym. transtulit, id est, ἀλόγως." [24] Syro-hex. In textu vulgari haec, λέγει κύριος τῶν δ., desunt in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [25] Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. [26] Cod. 86. [27] Hieron.: "Pro *torrente occidentis* Sym. interpretatus est *vallem campestrem;* Theod. *torrentem Arabiae* [*Arabae*]; Aq. *torrentem qui est in planitie.*" Cod. 86 affert: Ἀ. τῆς ὁμαλῆς. Σ. τῆς πεδιάδος. Θ. τῆς ἀραβά. Syro-hex. ܐ. ܕܦܫܝܛܬܐ ◆ ܣ. ܕܦܩܥܬܐ ◆ ܬ. ܕܥܪܒܐ ◆. [28] Syro-hex. cum notula: "Ea quibus obelus appictus est, non posita erant in Hexaplis." Hodie desiderantur in Ald., Codd. 68, 87*, aliis, et Hieron.

Cap. VII. [1] Cod. 86. [2] Idem, ubi ὀψίμως male exaratum. Hieron.: "Quid autem voluerit Aq. dicere: *Ecce! serotinus post Gazae regem,* cum Gaza verbo

καὶ ὡς εἰπεῖν ὄψιμος μετὰ τὴν κουρὰν τοῦ βασιλέως. Θ. καὶ ἰδοὺ ὄψιμος μετὰ τὴν κουρὰν τοῦ βασιλέως.[3]

2. לֶאֱכוֹל. Ο΄. τοῦ καταφαγεῖν. Σ. ἐσθίων.[4]

מִי יָקוּם יַעֲקֹב. *Quis* (qualis) *consistet Jacobus?* Ο΄. τίς ἀναστήσει τὸν Ἰακώβ; Σ. τί (fort. τίς) ὢν ὑποστήσεται Ἰακώβ;[5]

3. נִחַם יְהוָה. *Penituit Jovam.* Ο΄. μετανόησον, κύριε. Ἀ. παρεκλήθη κύριος.[6] Σ. παρακλήθητι (κύριε).[7]

4. וְהִנֵּה קֹרֵא לָרִב. *Et ecce! vocabat ad contendendum.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἐκάλεσε τὴν δίκην. Θ. καὶ ὁ καλῶν τὴν δίκην.[8]

7. וְהִנֵּה אֲדֹנָי. Ο΄. καὶ ἰδοὺ (alia exempl. add. ἀνήρ[9]). Σ. ὅτι ἐφάνη κύριος. Θ. ἰδοὺ ἀδωναῒ κύριος.[10]

7. עַל־חוֹמַת אֲנָךְ. *Super murum perpendiculi* (ad amussim constructum). Ο΄. ἐπὶ τείχους ἀδαμαντίνου. Ἀ.. *splendentem*. Θ.. τηκόμενον.[11]

אֲנָךְ. Ο΄. Σ. ἀδάμας. Ἀ. γάνωσις. Θ. τηκόμενον.[12]

8. עֲבוֹר לוֹ. *Condonare ei* (peccata). Ο΄. τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. Σ. ἀναβαλοῦμαι αὐτόν.[13]

9. בָּמוֹת יִשְׂחָק. *Excelsa Isaaci.* Ο΄. βωμοὶ τοῦ γέλωτος. Σ. τὰ ὑψηλὰ τοῦ Ἰακώβ.[14]

10. קָשַׁר. *Conjurationem fecit.* Ο΄. συστροφὰς ποιεῖται. Ἀ. συνέδησε. Σ. † ἀνέπισεν αναταρασσō.[15]

14. בוֹקֵר. *Pastor.* Ο΄. αἰπόλος. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. βουκόλος.[16]

Hebraico AZA [עַזָּה] appelletur, non satis intelligo, nisi forte ipsum sermonem GOZI posuit, et paulatim in *Gazam* errore corruptus est." Syrus noster Aquilae Graeca non de *rege Gazae*, sed de *gaza* (thesauro) *regis* cepisse videtur, fortasse rectius, vertens: ܐ. ܘܗܐ ܠܩܝܫܐ ܒܬܪ ܓܙܐ ܕܡܠܟܐ. (Codex pingit ܓܙܐ, *gaza* (1 Esdr. viii. 18. Act. Apost. viii. 27 in Philox.) sine puncto diacritico, non ܓܙܐ, κουρὰ, ut apud Symmachum et Theodotionem. Nihilominus in tribus lectionibus crux voci superimposita ad Graecam ΚΟΥΡΑΝ in marg. appictam refert.) [3] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܕܢܐܡܪ ܠܩܝܫܐ ܒܬܪ ܓܙܐ ܕܡܠܟܐ. ܬ. ܘܗܐ ܠܩܝܫܐ ܒܬܪ ܓܙܗ ܕܡܠܟܐ. (Locutio ܐܝܟ ܕܢܐܡܪ, ὡς εἰπεῖν, ponitur etiam pro ὅσον (in μικρὸν ὅσον) in Hex. ad Ezech. xvi. 47.) [4] Syro-hex. ܣ. ܐܟܠ. [5] Montef., qui Waltonum compilavit, edidit: Σ. τίς ὢν (sic) ὑ. Ἰακώβ. Sed vera codicis scriptura, testantibus Waltono, Stephanopolo, et Cozza, est: Σ. τί ὢν ὑ. Ἰ.; minus emendate, ut videtur, pro τί ὢν, vel, quod praetulerim, τίς ὢν, non, ut Montef. tentat, τίς οὖν. Hebraeum concise dictum pro: *Quis est Jacobus qui consistere possit?* quem sensum optime expressit Symmachus. (Mox ad מִי יָקוּם (v. 5) idem cod. affert: Σ. ὢν (sic) ὑποστήσεται.) [6] Cod. 86, qui tamen ad v. 6 affert: Ἀ. παρακλήθητι. [7] Cod. 42. [8] Syro-hex. ܬ. ܘܩܪܐ ܕܝܢܐ. [9] Sic Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., qui in marg. affert: Οἱ λοιποί· κύριος. [10] Cod. 86. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 36. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܨܠܚܐ. ܬ. ܡܬܦܫܪܢܐ. Cum Hieron. pro אֲנָךְ, incertum quo loco, Aquilae diserte tribuerit γάνωσιν, conjecerit aliquis hoc priore loco (nam in vv. 7, 8 quater occurrit vox Hebraea) interpretem φιλόμηρον nostrum γανόωντα, s. γανῶντα, *splendentem*, posuisse, quod in ܡܨܠܚܐ (= λάμποντα Act. Apost. xii. 7. xxvi. 13 in utraque versione) vertit Syrus noster. Sed vid. not. seq. [12] Hieron.: "Priusquam de *adamante* disseramus, quem Sym. et LXX, pro eo quod in Hebraico ENACH scriptum est, transtulerunt, dicendum est breviter, quod hoc verbum Aq. γάνωσιν, Theod. τηκόμενον interpretati sunt; quorum alterum *stannaturam*, alterum *tabescentem* significat. . . . Dominus itaque cernitur stans supra murum *stannatum*, sive *litum;* et in manu ejus *stannatio*, sive *trulla caementarii*, qua solent superinduci parietes, et non solum pulcritudinem accipere, sed et fortitudinem contra injuriam imbrium et creberrimas tempestates." Juxta hanc explicationem videndum num in priore loco Aq. verterit ἐπὶ τείχους γεγανωμένου, cui vocabulo alteram *splendendi* notionem (ut in nota locutione, φαιδρὸς καὶ γεγανωμένος) minus bene aptaverit Syrus. Idem certe in praesenti loco affert: Ἀ. *splendor* (ܡܨܠܚܘܬܐ = στίλβωσις Ezech. xxi. 15). Θ. τηκόμενον (ut ante). (In v. 8 ad ἀδάμαντα in alterutro loco Cod. 86 parum probabiliter affert: Σ. γάνωσιν.) [13] Syro-hex. ܣ. ܐܫܘܠܐ ܠܗ. Cf. ad Cap. viii. 2. [14] Cod. 86. [15] Idem, testibus Waltono et Cozza. Corrupta Symmachi lectio variis conjecturis tentari potest, quarum omnium simplicissima est ἐποίησεν ἄνταρσιν, coll. Hex. ad 4 Reg. xi. 14. Jesai. viii. 12. Ad συστροφὰς Syro-hex. in marg. sine nom. affert: ܡܪܘܕܘܬܐ, quae vox cum ἄνταρσις commutatur in Hex. ad 4 Reg. l. c. [16] Hieron.: "Pro *armentario*, qui Hebraice dicitur BOCER, Aq. et Sym. et Theod. et Quinta ed. βουκόλον transtulerunt, qui armenta pascit, non oves." Etiam Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. βουκόλος (ܒܩܪܐ).

14. בּוֹלֵס שִׁקְמִים. *Vellicans sycomora.* Ο΄. κνίζων συκάμινα. Ἀ. ἐρευνῶν συκομόρους. Σ. ἔχων συκομόρους. Θ. χαράσσων συκαμίνους.[17]

15. מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן. *A grege sequendo.* Ο΄. ἐκ τῶν προβάτων (Ἀ. Σ. Θ. ποιμνίων[18]).

16. עַל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. ἐν τῷ Ἰσραήλ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[19]

לֹא תַטִּיף. *Non stillabis* (oraculum). Ο΄. οὐ μὴ ὀχλαγωγήσῃς. Ἀ. οὐ σταλάξεις. Σ. οὐκ ἐπιτιμήσεις.[20]

יִשְׂחָק. Ο΄. Ἰακώβ. Ἀ. τοῦ γέλωτος. Σ. Θ. τοῦ Ἰσαάκ.[21]

17. תִּזְנֶה. *Scortabitur.* Ο΄. πορνεύσει. Σ. Θ. πορνευθήσεται.[22]

תְּחֻלָּק. *Dividetur.* Ο΄. καταμετρηθήσεται. Ἀ. Σ. μερισθήσεται.[23]

CAP. VIII.

1. כְּלוּב קָיִץ. *Corbis fructuum aestivorum.* Ο΄. ἄγγος ἰξευτοῦ. Ἀ. κάλαθος ὀπώρας. Σ. κάλαμος ὀπώρας. Θ. ἄγγος ὀπώρας θερινῆς.[1]

2. לֹא־אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ. *Non amplius condonabo ei.* Ο΄. οὐ προσθήσω ἔτι τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. Σ. οὐκέτι ἀναβαλοῦμαι αὐτόν.[2]

3. וְהֵילִילוּ שִׁירוֹת. *Et ejulabunt cantica.* Ο΄. καὶ ὀλολύξει τὰ φατνώματα (Ἀ. αἱ στρόφιγγες. Θ. τὰ ἐπάνωθεν[3]). Σ. (καὶ) ὀλολύξουσιν αἱ ᾠδαί.[4]

4. וְלַשְׁבִּית. *Et ad delendum.* Ο΄. καὶ καταδυναστεύοντες (Θ. λύοντες[5]).

6. וּמַפַּל בַּר. *Et deciduum* (purgamenta) *frumenti.* Ο΄. καὶ ἀπὸ παντὸς γεννήματος. Alia exempl. καὶ ἀπὸ πάσης πράσεως.[6]

7. לָנֶצַח. Ο΄. εἰς νῖκος. Σ. Θ. εἰς τέλος.[7]

8. הַעַל זֹאת. *Num propter hoc.* Ο΄. καὶ (Οἱ λοιποί· μὴ[8]) ἐπὶ τούτοις.

לֹא־תִרְגַּז. *Non contremiscet.* Ο΄. οὐ ταραχθήσεται. Σ. οὐ σαλευθήσεται.[9]

וְעָלְתָה. *Et ascendet* (tumebit). Ο΄. καὶ ἀναβήσεται (Ἀ. Σ. σκεπασθήσεται[10]).

---

[17] Theodoret.: Τὸ δὲ, συκάμινα κνίζων, ὁ μὲν Ἀκ., ἐρευνῶν συκομόρους, ἡρμήνευσεν· ὁ δὲ Θεοδ., χαρακῶν (sic) συκαμίνους· ὁ δὲ Σύμ., ἔχων συκομόρους. Hieron.: "Porro hoc quod ait, *vellicans sycamina*, quod Aq. interpretatus est, *scrutans* [juxta cognatum verbum Chaldaicum בְּלַשׁ, *scrutari*] *sycomoros*, et Sym. *habens sycomoros*." De scriptura Theodotionis ambigitur. Theodoretus pergit: Ἤκουσα δέ τινος τῶν ἐκεῖθεν διηγουμένου, ὡς ὁ τούτων καρπὸς οὐ πεπαίνεται, μὴ πρότερον τομήν τινα βραχεῖαν δεξάμενος. Τοῦτο τοίνυν εἰκὸς νενοηκέναι τοὺς Ο΄, καὶ τὸ κνίζων ἀντὶ τοῦ χαρακῶν ἢ συλλέγων τεθεικέναι; ubi pro χαρακῶν Coislin. ultro offert χαράσσων. Scilicet χαρακοῦν, *pedimentis fulcire*, non esse hujus loci sensit J. F. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 427, ideoque χαράσσων, ex ingenio, ut videtur, reponendum censuit. Nunc Syrum nostrum adeamus, qui affert: ܐ. ܡܚܟܟ ܡܩܫܦܐ ◆ ܠ. ܫܪܝܦ ܡܩܫܦܐ ◆. De verbo ܚܟܟ dictum ad Jerem. xliii. 12. Alterum ܫܪܦ, teste Castello, est *scidit, amputavit;* et hoc ipso vocabulo Graecum ἐχάραξε interpretatus est Noster 4 Reg. xvii. 11. Tandem incidi in locum Suidae, Theodoretum, uti solet, expilantis: Κνίζων, Ἀκύλας, ἐρευνῶν. Θεόδοτος, χαράσσων. Σύμμαχος, ἔχων ἢ συλλέγων. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܪܥܝܬܐ ◆. [19] Idem. [20] Idem: ܐ. ܠܐ ܬܛܦܛܦ ◆ ܣ. ܠܐ ܬܟܐܐ ◆. Hieron.: "Rursum ubi nos posuimus, *et non stillabis*, Sym. interpretatus est, *non increpabis.*" Cf. Hex. ad Mich. ii. 6. [21] Syro-hex. ܐ. ܕܓܘܚܟܐ ◆ ܣ. ܬ. ܕܐܝܣܚܩ ◆. Cf. ad v. 9. [22] Idem: ܣ. ܬ. ܬܙܢܐ ◆. Hieron.: "*Uxor tua in civitate fornicabitur;* quod melius interpretatus est Sym., πορνευθήσεται; non quod ipsa fornicetur, sed quod, passivo genere, ab aliis constuprata sustineat fornicationem." [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܬܦܠܓ ◆.

CAP. VIII. [1] Syro-hex. (= ܡܠܟܬܐ Jerem. xxiv. 2) ܐ. ܟܠܬܐ ܕܐܒܐ ◆ ܣ. ܡܣܐ ܕܐܒܐ ◆ ܬ. ܟܠܬܐ ܕܐܒܐ ܩܝܛܝܐ ◆. Symmachi ܡܣܐ nescio an Hieron. in mente habuerit, Hebraea vertens: *uncinus pomorum*, hoc sensu: "Sicut uncino rami arborum detrahuntur ad poma carpenda, ita ego proximum captivitatis tempus attraxi." Ceterum Cod. 86 Symmacho, non Aquilae, tribuit lectionem, κάλαθος ὀπώρας. [2] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܘܒ ܐܬܬܠܐ ܥܠܘܗܝ ◆. Cf. ad Cap. vii. 8. [3] Idem: ܐ. ܨܢܝܪܐ ◆ ܬ. ܗܢܘܢ ܕܠܥܠ ◆. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *Et stridebunt cardines templi*, sive *laquearia*. [4] Cod. 86. [5] Idem. [6] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 40, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܠܫܘܠܡܐ ◆. [8] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܕܠܡܐ ◆. [9] Idem: ܣ. ܠܐ ܬܬܙܝܥ ◆. [10] Idem: ܐ. ܣ. ܬܬܛܫܐ ◆. (Norberg. oscitanter exscripsit ܬܬܚܫܐ, in quo explicando frustra se torsit Middeld.)

8. כֻּלָּה. *Tota ea.* Ο΄. συντέλεια. Οἱ λοιποί· πᾶσα (s. σύμπασα).[11]

וְנִגְרְשָׁה וְנִשְׁקְהָ (וְנִשְׁקְעָה ק׳). *Et propelletur, et demergetur* (cf. Cap. ix. 5 in Hebraeo). Ο΄. καὶ καταβήσεται. Σ. καὶ ἐξωσθήσεται, καὶ καταδύσεται. Θ. καὶ ἐξωσθήσεται, καὶ καταποντισθήσεται.[12]

9. וְהֵבֵאתִי. *Et occidere faciam* (solem). Ο΄. δύσεται. Σ. Θ. δέδυκεν.[13]

וְהַחֲשַׁכְתִּי לָאָרֶץ. *Et tenebras inducam terrae.* Ο΄. καὶ συσκοτάσει ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. Θ. (καὶ) συνεσκότασε τὴν γῆν.[14]

בְּיוֹם אוֹר. *In die lucis.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς. Ἀ. Θ. (ἐν ἡμέρᾳ) φωτός.[15]

10. כְּאֵבֶל יָחִיד. *Sicut luctum unigeniti.* Ο΄. ὡς πένθος ἀγαπητοῦ (Σ. μονογενοῦς[16]).

וְאַחֲרִיתָהּ. *Et extremum ejus.* Ο΄. καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ τὸ ἔσχατον τῆς γῆς.[17]

13. תִּתְעַלַּפְנָה. *Viribus deficient.* Ο΄. ἐκλείψουσιν. Οἱ λοιποί· ἐκλυθήσονται.[18]

14. בְּאַשְׁמַת. *Per delictum.* Ο΄. κατὰ τοῦ ἱλασμοῦ. Ἄλλος· ἐν τῇ πλημμελείᾳ.[19]

CAP. IX.

1. הַכַּפְתּוֹר. *Capitulum* (columnae). Ο΄. ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον. Ἀ. (τὸ) οἰκοδόμημα.[1] Σ. Θ. ἐπὶ τὸ κιβώριον.[2]

3. וְאִם (in priore loco). Ο΄. ※Ἀ. καὶ ◂ ἐάν.[3]

בְּקַרְקַע הַיָּם. *In fundo maris.* Ο΄. εἰς τὰ βάθη (alia exempl. θεμέλια[4]) τῆς θαλάσσης. Οἱ λοιποί· ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης.[5]

6. מַעֲלוֹתָו. *Conclavia superiora sua.* Ο΄. ἀνάβασιν αὐτοῦ. Σ. τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ.[6]

וַאֲגֻדָּתוֹ. *Et fornicem suum.* Ο΄. καὶ τὴν ἐπαγγελίαν (Οἱ λοιποί· δέσμην[7]) αὐτοῦ.

7. הֲלוֹא כִבְנֵי. Ο΄. οὐχ ὡς υἱοί. Ἀ. Σ. μήτι οὐχ ὡς υἱοί.[8]

הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. οὐ τὸν Ἰσραήλ. Ἀ. μήτι οὐ τὸν Ἰσραήλ. Σ. μὴ οὐχὶ τὸν Ἰσραήλ.[9]

וּפְלִשְׁתִּיִּים. Ο΄. καὶ τοὺς ἀλλοφύλους. Οἱ λοιποί· τοὺς Φιλισταίους.[10]

מִכַּפְתּוֹר. Ο΄. ἐκ Καππαδοκίας (Ἀ. Θ. Χαφθώρ. Σ. Καππαδοκίας[11]).

---

[11] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܟܠܗ ◆ [12] Idem: ܣ. ܘܢܬܕܚܐ ܘܢܛܒܥ ◆ ܬ. ܘܢܬܕܚܐ ܘܢܬܛܒܥ ◆ [13] Idem: ܣ. ܬ. ܥܪܒ ◆ [14] Idem: ܣ. ܬ. ܚܫܟ ܠܐܪܥܐ ◆ [15] Idem: ܐ. ܬ. ܕܢܘܗܪܐ ◆ Sic in textu Comp., Codd. 42, 62, 147. [16] Idem: ܣ. ܝܚܝܕܝܐ. Cf. Hex. ad Jerem. vi. 26. [17] Idem: ܣ. ܬ. ܘܚܪܬܐ ܕܐܪܥܐ ◆ [18] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܢܬܪܦܘܢ ◆ Cf. Hex. ad Jesai. v. 27. [19] Cod. 86 in marg. sine nom. Hieron.: "Et *propitiatio*, quam nos in *delictum* vertimus, et ab Hebraeis vocatur ASEMATH, idolum significat."

CAP. IX. [1] Syro-hex. ܐ. ܒܢܝܢܐ ◆ Cod. 86, qui in textu cum Codd. III, XII, 49, aliis, θυσιαστήριον habet, in marg. affert: Σ. (sic) οἰκοδόμημα ἱλαστήριον. [2] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܥܠ ܩܒܘܪܝܘܢ ◆ "Syriacum ܩܒܘܪܝܘܢ frustra tentavi."—*Middeld.* Est Graecum vocabulum Syriacis literis expressum, κιβώριον, quo nomine appellatur 1. *calix floris fabae Aegyptiae.* 2. *poculum in ejus similitudinem factum* (Hor. Od. II, vii, 21). 3. in architectura Graecorum ecclesiastica, *conopeum*, s. *tabernaculum*, *super altare principale extensum* (Italis hodiernis, *il baldacchino*) propter similitudinem inversi calicis ita dictum. (Cf. Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 210, qui locum indicavit Bar-Hebraei in *Chronico* p. 142, l. 8.) [3] Syro-hex., qui pingit: ※Ἀ. καὶ ἐάν ◂. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [4] Sic Comp., et Cod. 86 in marg. sine nom. [5] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܒܫܬܐܣܬܐ ܕܝܡܐ ◆ Middeld. Graece vertit: εἰς τὸ ἔδαφος τῆς θ., quia Sym. *aliis locis* [Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. affert tantum Jos. xv. 3] קַרְקַע voce ἔδαφος expressit. Sed vid. Prov. xiv. 12. xvi. 25 in Syro-hex. Statim ad verba LXX, ἐντελοῦμαι τῷ δράκοντι (אֶת־הַנָּחָשׁ), S. Cyril. in XII Proph. p. 343 C falso affirmat: κἂν εἰ ἐν θαλάσσῃ γένοιτο, περιπεσεῖται τῷ δράκοντι, ἤγουν κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων ἔκδοσιν, τῷ κήτει δοθήσεται. [6] Syro-hex. ܣ. ܥܠܝܬܐ ܕܝܠܗ ◆ Cf. Psal. ciii. 3 in Syro-hex. [7] Cod. 86. Hieron.: *et fasciculum suum.* Cf. Hex. ad 2 Reg. ii. 25. [8] Cod. 86. [9] Idem. [10] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܠܦܠܣܛܝܐ ◆ Cf. Hex. ad Jerem. xlvii. 1, 4. S. Cyril. in XII Proph. p. 348 B: μετεκόμισα γὰρ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους, τουτέστι, τοὺς Παλαιστίνους· οὕτω γὰρ ἡρμήνευσαν Ἑβραῖοι. [11] Idem (qui in textu ܩܦܕܘܩܝܐ habet): ܐ. ܬ. ܡܢ ܟܦܬܘܪ ◆ ܣ. ܩܦܕܘܩܝܐ ◆ Cf. Hex. ad Deut. ii. 23. Jerem. xlvii. 4. (Ad ἐκ Καππαδοκίας Cod. 86 affert: Ἀ. ἀπὸ Καρά, quae lectio ad notam sequentem pertinere videtur.)

7. מִקִּיר. Ο΄. ἐκ βόθρου. Ἀ. Ε΄. ἀπὸ Κείρ. Σ. ἀπὸ Κυρήνης. Θ. ἐκ τοίχου.[12]

9. וַהֲנִעוֹתִי. *Et agitabo.* Ο΄. καὶ λικμήσω. Ἀ. Σ. (καὶ) κοσκινιῶ.[13]

יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה. *Agitatur in cribro.* Ο΄. λικμᾶται ἐν τῷ λικμῷ (Ἀ. Σ. ἐν τῷ κοσκίνῳ[14]). Ἀ. ἐκβράσσεται ἐν τῷ κοσκίνῳ. Σ. ἐνδεσμεῖται ἐν τῷ κοσκίνῳ.[15]

וְלֹא־יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ. *Et non cadet lapillus* (granulum) *in terram.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ πέσῃ σύντριμμα ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀ. καὶ οὐκ ἐκπεσεῖται δὲ ψηφίον ἐπὶ τὴν γῆν.[16]

12. לְמַעַן יִירְשׁוּ. *Ut possideant.* Ο΄. ὅπως ἐκζητήσωσιν (alia exempl. add. με;[17] alia post ἀνθρώπων inferunt τὸν κύριον[18]).

13. וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקֹּצֵר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע. *Et adhaerebit arator messori, et calcans uvas trahenti* (spargenti) *semen.* Ο΄. καὶ καταλήψεται ὁ ἀμητὸς (alia exempl. ὁ ἀλοητὸς[19]) τὸν τρυγητὸν, καὶ περκάσει ἡ σταφυλὴ ἐν τῷ σπόρῳ. Οἱ λοιποί· (καὶ καταλήψεται) ὁ ἀροτριῶν τὸν θερίζοντα, καὶ ὁ πιέζων τὰς σταφυλὰς τὸν ἑλκύοντα.[20]

15. וְלֹא יִנָּתְשׁוּ. *Et non evellentur.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἐκσπασθῶσιν. Σ. Θ. καὶ οὐ μὴ ἐκτιλῶσιν.[21]

---

[12] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܩܝܪ ◆ ܣ. ܡܢ ܩܘܪܝܢܐ ◆ ܬ. ܡܢ ܐܫܝܬܐ ◆. Consonat Hieron.: "Pro *Cyrene* Aq. et Quinta ed. ipsum verbum Hebraicum posuerunt CIR; LXX *foveam*, id est, βόθρον; Theod. *parietem;* Sym. *Cyrenen;* quem et nos in hoc loco secuti sumus." Cod. 86 affert: Σ. ἀπὸ Κυρίνης (sic). S. Cyril. ibid.: ἰστέον δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ βόθρου ἐκδεδώκασιν Ἑβραῖοι, Κυρήνης. [13] Cod. 86. [14] Idem. [15] Syro-hex. ܐ. ܢܬܪܬܪܬܠ ܒܟܒܪܬܐ ◆ ܣ. ܢܬܚܪܙ ܒܟܒܪܬܐ ◆. "Aquilae ܢܬܪܬܪܬܠ [sic Norberg.] corruptum esse videtur, ob eamque causam edidi ܢܬܪܬܠܠ, quam formam explicavit Car. Schaaf. in *Lex. N. T.* pp. 147, 148."—*Middeld.* Scriptura codicis est ܢܬܪܬܪܬܠ, teste Ceriani nostro, cui vocabuli rarioris alterum exemplum debemus, ex versione Syriaca S. Cyrilli ad Nah. ii. 10 sumptum; ubi pro Graecis, τὸ γὰρ ἐκτινάσσεσθαί τε, καὶ ἀνατινάσσεσθαι, καὶ μέντοι καὶ ἐκβράττεσθαι, Syrus exhibet: ܗܘ ܕܢܬܢܦܨ ܘܢܬܬܙܝܥ ܘܢܬܪܬܠ. Ad Symmachi lectionem, in qua jure offenderat Middeld., in codice nihil opis est. [16] Cod. 86. [17] Sic Ald., Codd. 22, 40, 42, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. [18] Sic Codd. III, 26, 49, alii, et Syro-hex. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [20] Syro-hex. juxta apographum Norbergianum: ܘܢܕܪܟ ܕܟܪܐ ܠܚܨܘܕܐ ܘܗܘ ܕܕܐܫ ܠܥܢܒܐ ܠܗܘ ܕܡܣܚܐ ◆. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 71, ubi mendum suspicati sumus in repetito ܠܗܘ ܕܡܣܚܐ, quod tamen intactum reliquimus; sed pro ܕܕܐܫ confidenter rescripsimus ܕܕܝܫ. In codice autem exaratum est ܕܕܝܫ, et bis ܠܗܘ ܕܡܣܚܐ. Tandem alteri errori probabilem medicinam attulit V. D. Skat Rördam, qui in literis ad nos datis die XVI Septembris anni 1868 scripsit: "Pro ܕܡܣܚܐ posteriori sine dubio legendum est ܕܢܓܕ, ἑλκύοντα. Cf. Sym. ad Psal. cxxv. 6. In scriptura Estrangh. subobscura (ܢܓܕ) satis facile confundi possent haec verba." (In textu LXXvirali pro περκάσει ἡ σταφυλὴ Syrus noster ܢܚܟܟ ܥܢܒܐ posuit, quod inepte vertit Middeld., *matrimonio jungentur uvae*, sensum verbi περκάζειν interpretem non assecutum esse statuens. Errorem agnoscit, sed Norbergio oscitanter exscribenti tribuit Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 210, in apographo ܢܚܩܠܢ, *maturescent*, exstitisse contendens. Frustra: nam et codex ܢܚܟܟ tuetur, et ܚܟܟ, *maturuit*, Graecum πεπαίνεσθαι, non περκάζειν, refert. Scilicet περκάζειν, *nigrescere*, seu *nigris maculis pingi incipere*, Hesiodo αἰόλλεσθαι (ut h. l. περκάσει in *variabitur* docte vertit Hieron.), ad *tertium*, necdum maturum, uvae gradum pertinet, juxta descriptionem Philostrati in Imagg. II, 1: Βότρυς δὲ οἱ μὲν ὀργῶσιν (sc. οἱ πεπανθέντες, s. πέπειροι, Syriace ܒܫܠܐ), οἱ δὲ περκάζουσιν (ܚܟܟܐ, s. ܚܟܟܬܐ), οἱ δ' ὄμφακες (ܒܣܪܐ), οἱ δ' οἰνάνθαι (cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 5) δοκοῦσιν; quem locum spectat Phavorini glossa: Περκάζουσιν, παρὰ Φιλοστράτῳ, ἤγουν ἄρχονται πεπαίνεσθαι. Vox ܚܟܟ cum hoc sensu nisi ex derivativis ܚܟܟܐ et ܚܟܟܬܐ, de *fructibus immaturis*, spec. de *uvis acribus* positis, Lexicis fere ignota; sed praeter nostrum locum aliud exemplum indubitatum exstat in S. Ephraemi Carm. Nisib. LXX, 26, vertente Bickell: *Mirandum est etiam factum Jephte, vinitoris qui decerpsit botrum adhuc immaturum* (ܠܥܘܩܒܐ ܕܚܟܟܬܐ), *et obtulit eum domino vineae.* Unum addo: in Hexaplis ad Zach. xi. 8 pro בָּחַל, *fastidivit* (quam notionem etiam Hebraeo בָּעַל tribuunt VV. DD. in pari locorum, Jerem. iii. 14. xxxi. 32) Aquila interpretatus est ἐπέρκασεν, scilicet in vocabulo ἅπαξ λεγομένῳ ad dialectum Chaldaicam confugiens, in qua בְּחַל eundem ad amussim sensum fundit, quem Syriaco ܚܟܟ vindicare studuimus, hoc est, *maturescere incipere.* Sic enim Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 285: "Nam *initium maturitatis* proprie hoc verbo significatur; unde Aruch explicat, *quando maturescunt*, ולא נתבשלו בטוב, *sed nondum maturuerunt bene.*") [21] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܘܠܐ ܢܬܬܠܚܘܢ ◆. Cf. Hex. ad Psal. cxl. 6. Jerem. xii. 14, 15. xxxi. 28.

OBADIAS.

1. חֲזוֹן. *Visio.* Ο΄. ὅρασις. Ἀ. ἔκστασις.[1]

צִיר. *Legatus.* Ο΄. περιοχήν. Σ. ἀγγελίαν.[2] Aliter: Οἱ λοιποί· ἀγγελίαν. Σ. ἀγγέλους.[3]

3. הִשִּׁיאֶךָ. *Decepit te.* Ο΄. ἐπῆρέ σε. Ἀ. Σ. Θ. ἠπάτησέ (σε).[4]

5. עֹלֵלוֹת. *Racemationes.* Ο΄. ἐπιφυλλίδα. Θ. καλαμήματα.[5]

7. הִשִּׁיאוּךָ. Ο΄. ἀντέστησάν σοι. Σ. Θ. ἠπάτησάν σε.[6]

לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מָזוֹר תַּחְתֶּיךָ. *Commensales tui ponunt tendiculam sub te.* Ο΄. ἔθηκαν (alia exempl. οἱ συνεσθίοντές σοι ἔθηκαν[7]) ἔνεδρα ὑποκάτω σου. Ἀ. ἄρτον σου θήσουσιν ἐπίδεσιν.. Σ. οἱ συνεσθίοντές σοι ποιήσουσιν ἀλλοτρίωσιν, ἵνα μὴ γένωνται ὑπὸ σέ. Θ. ἄρτον σου θήσουσι καὶ δεσμὸν ὑποκάτω σου.[8]

8. וְהַאֲבַדְתִּי. Ο΄. ἀπολῶ. Οἱ Γ΄. ἀπολέσω.[9]

9. וְחַתּוּ. *Et consternabuntur.* Ο΄. καὶ πτοηθήσονται. Σ. καὶ ἡττηθήσονται.[10]

לְמַעַן יִכָּרֶת. *Ut exscindatur.* Ο΄. ὅπως ἐξαρθῇ (alia exempl. ἀρθῇ[11]). Ἀ. Σ. ὅπως ἐξολοθρευθῇ. Θ. . ἐξαρθῇ.[12]

10. מֵחֲמַס אָחִיךָ. *Propter injuriam fratris tui* (ei illatam). Ο΄. καὶ τὴν ἀσέβειαν ἀδελφοῦ σου (Σ. τὴν εἰς τὸν ἀδελφόν σου[13]).

11. בְּיוֹם עֲמָדְךָ מִנֶּגֶד. *Die quo stetisti ex adverso.* Ο΄. ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξεναντίας. Σ. διὰ τὴν ἡμέραν ᾗ ὑπέστης..[14]

12. בְּיוֹם. Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. ἐν ἡμέραις.[15]

---

[1] Syro-hex. ܐ. ܠܗܘܬܐ ◆. Cf. Rördam ad Jud. v. 22. [2] Theodoret. [3] Cod. 86 (cum scriptura ἀγγελείαν). Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 14. "Nomen צִיר LXX h. l. περιοχὴν verterunt, quod Hieron. *munitionem* reddit; sed magis ad mentem interpretis Graeci in versione Syro-hex., teste De Rossio, ܐܘܠܨܢܐ, *angustia*, redditur. Habuit enim Graecus Alex. interpres צִיר pro singulari nominis צִירִים, *tormina*."—*Rosenm.* Fallitur: nam ܐܠܨ et ܐܘܠܨܢܐ passim commutantur cum πολιορκεῖν et πολιορκία. Vid. Hex. ad Jerem. lii. 5. Ezech. xxi. 20. Rectius S. Cyril. in XII Proph. p. 356 B: τὴν περιοχὴν, ἤτοι πολιορκίαν, ἤγουν συγκλεισμόν. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܛܥܝܟ ◆. Cf. ad v. 7. [5] Cod. 86. Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 9. [6] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܐܛܥܝܘܟ ◆. [7] Sic Codd. 22, 23, 51, alii. [8] Syro-hex. ܐ. ܠܚܡܟ ܕܝܠܟ ܢܣܝܡܘܢ ܥܠ ܦܪܣܐ ◆ ܣ. ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܥܡܟ ܢܥܒܕܘܢ ܢܘܟܪܝܘܬܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܚܝܬܝܟ ◆ ܬ. ܠܚܡܟ ܕܝܠܟ ܢܣܝܡܘܢ ܘܦܪܣܐ ܬܚܝܬܟ ◆. Ad Aquilam Middeld. dedit ἐπὶ τὸν σύνδεσμον, quia מָזוֹר eidem interp. est σύνδεσμος Hos. v. 13. Sed ibidem Hieron. duas Aquilae interpretationes notat, σύνδεσμος et ἐπίδεσις, quarum posteriorem in nostro loco exstitisse crediderim; Syrum vero non ἐπίδεσιν, sed ἐπὶ δέσιν legentem, ܥܠ ܦܪܣܐ vertisse. [9] Cod. XII, teste Parsonsio. Montef. vero ex eodem affert: Ἀ. Θ. ἀπολῶ. Ο΄. ἀπολέσω. Posterior lectio est in Cod. 23. [10] Syro-hex. ܣ. ܘܢܣܘܚܘܢ ◆. Cf. Jesai. viii. 9. Dan. vi. 5 in LXX et Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: Οἱ Ο΄. ἡττηθήσονται. [11] Cod. XII in marg.: Οἱ Ο΄. ἀρθῇ. Montef. ex eodem edidit: Ο΄. ἀρθῇ. Θ. ἐξαρθῇ. Syro-hex. in textu: ܕܢܬܥܩܪ, utrum pro ἀρθῇ an pro ἐξαρθῇ incertum. [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܚܒܠ ◆ ܬ. ܕܢܬܥܩܪ ◆. [13] Idem: ܣ. ܗܘ ܕܠܘܬ ܐܚܘܟ. Sic in textu Codd. III, 22, 26, 36, alii, Hieron. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. εἰς τὸν ἀδ. σου. [14] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܝܘܡܐ ܕܐܬܩܘܡܡܬ ◆. [15] Syro-hex.

12. נָכְרוֹ. *Calamitatis ejus.* Ο΄. ἀλλοτρίων. Ἀ. ἀποξενώσεως αὐτοῦ.[16]

13. עַמִּי. Ο΄. λαῶν. Ἀ. λαοῦ μου.[17]

בְּרָעָתוֹ. *Afflictionem ejus.* Ο΄. τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. Ἀ. τὰ κακὰ αὐτῶν.[18]

בְחֵילוֹ. *In opes ejus.* Ο΄. ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν. Σ. ἐπὶ τὴν δύναμιν τὴν ἐπ' αὐτόν.[19]

אֵידוֹ. *Calamitatis ejus.* Ο΄. ἀπωλείας αὐτῶν (Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ[20]).

14. עַל־הַפֶּרֶק. *Ad bivium.* Ο΄. ἐπὶ τὰς διεκβολὰς αὐτοῦ (Σ. φυγαδείας αὐτοῦ[21]).

שְׂרִידָיו. *Superstites ejus.* Ο΄. τοὺς φεύγοντας αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν[22]). Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ.[23]

16. וְלָעוּ. *Et absorbebunt.* Ο΄. καὶ καταβήσονται (alia exempl. ἀναβήσονται; alia, καταπίονται[24]).

18. וַאֲכָלוּם. *Et vorabunt eos.* Ο΄. καὶ καταφάγονται αὐτούς. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. καὶ καταναλώσουσιν . .[25]

18. שָׂרִיד. *Superstes.* Ο΄. πυροφόρος. Alia exempl. πυρφόρος.[26] Ἀ. Θ. καταλελειμμένος. Σ. διασωζόμενος.[27] Aliter: Ἀ. *residuum.* Σ. διασωζόμενος. Θ. καταλελειμμένος.[28]

19. הַנֶּגֶב. *Hi qui ad austrum sunt.* Ο΄. οἱ ἐν ναγέβ. Οἱ λοιποί· (οἱ τοῦ) νότου.[29]

וְהַשְּׁפֵלָה. *Et qui in humili regione sunt.* Ο΄. καὶ οἱ ἐν τῇ σεφηλά. Ἀ. καὶ ἡ πεδινή. Σ. ἡ δὲ κοιλάς. Θ. ἐν κοιλάδι.[30]

אֶת־שְׂדֵה. *Agrum.* Ο΄. τὸ ὄρος. Σ. Θ. τοὺς ἀγρούς.[31]

וּבִנְיָמִן אֶת־הַגִּלְעָד. *Et Benjamin* (possidebit) *Gilead.* Ο΄. καὶ Βενιαμὶν, καὶ τὴν Γαλααδῖτιν. Σ. Θ. καὶ Βενιαμὶν δὲ τὴν Γαλαάδ.[32]

20. הַחֵל־הַזֶּה. (Et deportatio) *exercitus hujus.* Ο΄. ἡ ἀρχὴ αὕτη. Ἀ. εὐπορίας αὐτῶν. Σ. Θ. τῆς δυνάμεως ταύτης.[33]

אֲשֶׁר בִּסְפָרַד. *Qui* sunt *in Sepharad.* Ο΄. ἕως Ἐφραθά (Ἀ. Σφαραέδ. Σ. Σαφαρά. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, Σαφαράδ[34]).

---

[16] Syro-hex. ܐ. ܕܐܟܣܢܝܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 3. lx. 10. Hieron. Hebraea vertit: *peregrinationis ejus.* [17] Cod. XII, Syro-hex. [18] Syro-hex. ܐ. ܒܝ̈ܫܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [19] Idem: ܣ. ܥܠ ܚܝܠܐ ܕܥܠܘܗܝ ◆. [20] Syro-hex. in textu: αὐτοῦ; in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως· αὐτοῦ. Parsons. e marg. Cod. XII affert: Οἱ Ο΄. ἀπωλείας αὐτοῦ. [21] Syro-hex. ܣ. ܥܪ̈ܘܩܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆. Cf. Hex. ad Ezech. xvii. 21. [22] Sic Codd. 22, 23, 42, alii, Syro-hex. [23] Syro-hex. [24] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis; posterior in Ald., Codd. 42, 68, aliis, Hieron. [25] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܗܠܝܢ ܫܒܥܝܢ ◆ ܣ. ܘܢܓܡܪܘܢ ◆. [26] Sic Codd. III, XII (cum πυρηφόρος ex corr.), 23, 40, 51, alii, et Syro-hex. Hesych.: Πυρφόρος, ὁ πῦρ φέρων, καὶ ὁ μόνος διασωθεὶς ἐν πολέμῳ. Hieron.: "Sunt qui non πυροφόρον, id est, *frumentarium*, sed πυρφόρον, hoc est, *qui gestare possit igniculum*, a LXX translatum putent." [27] Cod. 42, Theodoret. [28] Syro-hex. ܐ. ܫܪܟܐ ◆ ܣ. ܡܫܬܘܙܒܢܐ ◆ ܬ. ܕܡܫܬܚܪ ◆. (Pro eodem Hebraeo Aq. transtulit λεῖμμα Deut. ii. 34. iii. 3, quod tamen Syro nostro constanter sonat ܫܪܟܢܐ.) Hieron.: "Sed melius est, ut ipsum sequamur Hebraicum, id est, sarid, quod interpretatur vel *reliquus*, juxta Aquilam; vel *effugiens*, juxta Symmachum; vel secundum Theodotionem et Quintam ed., *residuus.*" Ab his omnibus testibus discedit Cod. 86, exscribente Stephanopolo: Ἀ. διαλιμμένος (h. e. διαλελειμμένος, quod tamen prorsus aliud significat). Σ. περισωζόμενος. Θ. κατάλοιπος. [29] Cod. 86. Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܬܝܡܢܐ (ܗܢܘܢ) ܕܠܬܝܡܢܐ ◆. Theodoret.: καὶ τοῦτο δὲ συμφώνως οἱ τρεῖς ἑρμηνευταὶ νότον ἡρμηνεύκασιν. Cf. ad v. 20. [30] Syro-hex. ܐ. ܘܦܩܥܬܐ ◆ ܣ. ܒܥܘܡܩܐ ܕܝܢ ◆ ܬ. ܒܥܘܡܩܐ ◆. Cod. 86 affert: Θ. ἐν κοιλάδι. Cf. Hex. ad Jesai. xxxii. 19. [31] Idem: ܣ. ܬ. ܠܚܩ̈ܠܬܐ ◆. [32] Idem: ܣ. ܬ. ܘܒܢܝܡܝܢ ܕܝܢ ܠܓܠܥܕ ◆. (In textu Codd. 22, 36, 51 (sine ὁ), 238 habent: καὶ ὁ Β. τὴν Γαλααδῖτιν.) [33] Idem: ܐ. ܕܥܬܝܪܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆ ܣ. ܬ. ܕܚܝܠܐ ܗܢܐ ◆. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. ix. 29. xlvii. 14. Jerem. xxxiv. 1. [34] Syro-hex. in textu: ܠܣܦܪܕ, appicto Graeco CAΦAPAΔ. Idem in marg. ܐ. ܣܦܪܐܕ ◆ ܣ. ܣܦܪܐ ◆ ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܗܠܝܢ ܫܒܥܝܢ ◆; appictis lectionibus Graecis: A΄: CΦAPAЄΔ. C΄: CAΦAPA. Praeterea huc pertinere videtur nota marginalis ad vocem Σαρεπτῶν: "In exemplari Eusebiano Ἐφραθὰ erat." Hieron.: "Ubi nos posuimus *Bosphorum*, in Hebraico habet sapharad; quod nescio cur LXX *Ephratha* transferre voluerint, cum et Aq. et Sym. et Theod. cum Hebraica veritate concordent. Nos autem ab Hebraeo, qui nos in Scripturis sanctis erudivit, didicimus *Bosphorum* sic vocari; et quasi

20. הַנֶּגֶב. Οʹ. τοῦ ναγέβ. Οἱ λοιποί· τοῦ νότου.[35]

21. מוֹשִׁעִים. *Servatores.* Οʹ. ἀνασωζόμενοι. Alia exempl. ἄνδρες σεσωσμένοι.[36] Ἀ. ἀνασεσωσμένοι ἢ ἀνασωζόμενοι.[37] Σ. σώζοντες. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[38]

Judaeus, 'Ista,' inquit, 'est regio, ad quam Hadrianus captivos transtulit. Quando ergo Christus noster venerit, tunc reversura est in Judaeam etiam illa captivitas.'" Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 969. *Bospori* mentionem fecit etiam S. Cyril. in XII Proph. p. 362 D, qui tamen vera falsis miscuit: Παραταθήσεται δὲ, φησὶ, καὶ ἕως Ἐφραθὰ, ἤγουν ὡς ἐκδέδοται παρὰ τῶν ἑτέρων ἑρμηνευτῶν, καὶ μέχρι Βοσπόρου, ὅ ἐστι τὰ νοτιώτατα τῆς ἕω μέρη. Nam certo certius est, ceteros interpretes juxta Hebraeum vertisse, ἢ ἐν Σαφαράδ. [35] Syro-hex. ܕܡܠܟܐ ܕܬܝܡܢܐ ܕܐܝܠܝܢ. [36] Sic Codd. III, XII (qui ανδρες σε- punctis notat), 26, 49, alii. [37] Cod. 86. [38] Hieron.: "Pro eo autem quod nos interpretati sumus, *et ascendent salvatores*, ac LXX transtulerunt, *hi qui salvi fuerint*, in Hebraeo scriptum est MOSIM; qui non ut Aq. et LXX et Theod. passive σεσωσμένοι, vel ἀνασωζόμενοι, sed juxta Sym. σώζοντες, id est, active *salvatores* intelligendi sunt."

JONAS.

Caput I.

1. בֶּן־אֲמִתַּי. Οʹ. τὸν τοῦ Ἀμαθί. Οἱ λοιποί· υἱόν . .[1]

אֲמִתַּי. Οʹ. τοῦ Ἀμαθί. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Σ. Ἀμαθαί. Θ. Ἐμεθαί.[2]

3. יָפוֹ. Οʹ. εἰς Ἰόππην. Ἀ. Σ. Θ. εἰς Ὀφιή.[3]

4. רוּחַ־גְּדוֹלָה. Οʹ. πνεῦμα. Σ. (πνεῦμα) μέγα.[4]

לְהִשָּׁבֵר. *Frangi.* Οʹ. τοῦ συντριβῆναι. Alia exempl. τοῦ διαλυθῆναι.[5]

5. וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים. *Et timuerunt nautae.* Οʹ. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ ÷ φόβῳ μεγάλῳ ⸔.[6]

וַיִּשְׁכַּב. *Et decubuit.* Οʹ. καὶ ἐκάθευδε. Alia exempl. add. ἐκεῖ.[7]

6. וַיִּקְרַב. *Et accessit.* Οʹ. καὶ προσῆλθε. Θ. (καὶ) κατέβη.[8]

רַב הַחֹבֵל. *Princeps nautarum.* Οʹ. ὁ πρωρεύς. Οἱ Γʹ. (ὁ) κυβερνήτης.[9]

קוּם. Οʹ. ἀνάστα. Οἱ λοιποί· ἀνάστηθι.[10]

8. הַגִּידָה־נָּא לָנוּ. Οʹ. ἀπάγγειλον (alia exempl. add. δὴ[11]) ἡμῖν.

בַּאֲשֶׁר לְמִי־הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ. *Propter quem malum hoc* evenit *nobis.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. τίνος ἕνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.[12] Alia: διὰ τίνα τὸ κακὸν τοῦτο ἡμῖν.[13]

וּמֵאַיִן תָּבוֹא. *Et unde venis.* Οʹ. καὶ πόθεν ἔρχῃ, ÷ καὶ ποῦ πορεύῃ ⸔.[14]

9. עִבְרִי אָנֹכִי. *Hebraeus ego* sum. Οʹ. δοῦλος κυρίου εἰμὶ ἐγώ. Ἀ. Σ. Θ. Ἑβραῖος ἐγώ εἰμι.[15]

10. יִרְאָה גְדוֹלָה. Οʹ. φόβον μέγαν. Ἀ. Σ. φόβῳ μεγάλῳ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[16]

11. הוֹלֵךְ. *Ibat* (crescebat). Οʹ. ἐπορεύετο. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Σ. προσήρχετο (s. προσεπορεύετο).[17]

13. אֶל־הַיַּבָּשָׁה. *Ad aridam* (terram). Οʹ. πρὸς τὴν γῆν. Ἀ. ὁμοίως· πρός. Σ. Θ. εἰς τὴν γῆν.[18]

Cap. I. [1] Syro-hex. ܗܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܒܪܗ ܕܐܡܬܝ. Cod. 86 affert: Θ. υἱόν. [2] Syro-hex. in textu: ܐܡܬܝ, appicto AMAΘI. Idem in marg. ܐ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܗܘܢ ܫܒܥܝܢ ܫܒܥܝܢ. (Θ': ЄMAΘAΪ) ܬ. ܐܡܬܝ. (C': AMAΘAΪ) ܣ. ܐܡܬܝ. [3] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܠܐܘܦܝ, appicto Graeco ЄIC OΦIH. [4] Cod. 86. Sic in textu Ald., Codd. 22, 42, alii, Hieron. [5] Sic Comp., Codd. III, 26, 42, alii. [6] Syro-hex. cum nota marginali: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Sic sine obelo Codd. 36 (cum οἱ ναῦται), 86, 130, alii, invito Hieron. (In *Thes. Syr.* p. 216 delenda vox ܐܠܦܢܝܐ, *nauticus*, Hex. Jon. i. 5. Nam in cod. est forma vulgaris ܡܠܚܐ.) [7] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Parum probabiliter Cod. 86: Ἀ. ἐκεῖ. [8] Cod. 86. [9] Cod. XII. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܕܒܪܢܐ. [10] Cod. 86. Sic in textu Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 36, alii. [11] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 40 (cum ἀνάγγειλον), 42, 61, alii, et Syro-hex. [12] Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., et (sine ἐστὶν ἐν) Syro-hex. [13] Sic Comp. (cum τίνος ἕνεκεν), Codd. 22, 36, 51, alii. [14] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. XII (om. καὶ πόθεν ἔρχῃ), 22, 36, 42, alii, Hieron. [15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܥܒܪܝܐ ܐܢܐ ܐܢܐ. [16] Idem: ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܗܘܢ ܫܒܥܝܢ ܐ. ܣ. ܒܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ. [17] Idem: ܐ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ. ܣ. ܩܪܝܒ ܗܘܐ. [18] Idem: ܐ. ܐܦ ܒܕܡܘܬܐ ܠܘܬ ܐܪܥܐ. ܣ. ܬ. ܠܐܪܥܐ. Posterior lectio est in Comp., Codd. 26, 40, 49, aliis.

CAP. II.

3. שִׁוַּעְתִּי. *Vociferatus sum.* Οʹ. κραυγῆς μου. Σ. ἐπεκαλεσάμην.[1]

4. וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים. *Et projeceras me in gurgitem, in cor marium.* Οʹ. ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης. Ἀ. καὶ ἔρριψάς με ἐν βυθῷ καρδίας θαλασσῶν. Θ. ἔρριψάς με εἰς ἄβυσσον ἐν καρδίᾳ θαλασσῶν.[2]

מִשְׁבָּרֶיךָ. *Fractiones* (fluctus) *tuae.* Οʹ. οἱ μετεωρισμοί σου. Ἀ. οἱ συντριμμοί σου.[3] Σ. οἱ γνόφοι σου.[4]

5. נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. *Expulsus sum e conspectu oculorum tuorum.* Οʹ. ἀπῶσμαι (Ἀ. ἐξέβην. Σ. Θ. ἐξεβλήθην[5]) ἐξ ὀφθαλμῶν σου. Σ. Θ. ἐξεβλήθην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου.[6]

אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ. *Verumtamen rursus aspiciam versus templum sanctitatis tuae.* Οʹ. ἆρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι με πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου; Σ. ἴσως πάλιν προσβλέψω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου. Θ. πῶς ἐπιβλέψω πρὸς τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου;[7]

6. תְּהוֹם. *Abyssus.* Οʹ. ἄβυσσος. Σ. θάλασσα.[8]

סוּף. *Alga marina.* Οʹ. ἐσχάτη. Ἀ. ἐρυθρά. Σ. ἀπέραντος.[9]

7. וַתַּעַל מִשַּׁחַת חַיַּי. *Sed evexisti e fovea vitam meam.* Οʹ. καὶ ἀναβήτω φθορὰ (Ἀ. ἐκ διαφθορᾶς. Σ. Θ. ἐκ φθορᾶς[10]) ζωῆς μου. Οἱ λοιποί· καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωή μου.[11]

9. מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ. *Qui observant* (colunt) *vanitates* (idola) *falsas gratiam suam derelinquunt.* Οʹ. φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ ἔλεος αὐτῶν ἐγκατέλιπον. Ἀ. ἀπὸ φυλασσόντων ματαιότητα εἰκῇ . . . Σ. οἱ παραφυλάσσοντες ἀτμοὺς ματαίους τὸν ἔλεον αὐτῶν ἀπεβάλοντο.[12]

10. יְשׁוּעָתָה. *Salus.* Οʹ. σωτηρίου. Alia exempl. εἰς σωτήριον; alia, εἰς σωτήριόν μου; alia, εἰς σωτηρίαν μου.[13] Σ. ὑπὲρ σωτηρίου (s. σωτηρίας).[14]

11. וַיֹּאמֶר יְהוָה. Οʹ. καὶ προσετάγη ※ ἀπὸ κυρίου ◂.[15] Alia exempl. καὶ προσέταξε κύριος.[16] Ἀ. Θ. καὶ εἶπε κύριος. Σ. εἶπε δέ . .[17]

וַיָּקֵא. *Et evomuit.* Οʹ. καὶ ἐξέβαλε. Ἀ. καὶ ἐξέμεσε.[18] Σ. ἵνα ἀπεμέσῃ.[19]

Cap. II. 10. ÷ καὶ ἐξομολογήσεως ◂.[20]

CAP. III.

2. דֹּבֵר אֵלֶיךָ. *Loquor ad te.* Οʹ. ἐλάλησα πρὸς σέ.[1]

CAP. II. [1] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 42. xxx. 23. [2] Coislin. apud Montef. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 7. [3] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Psal. xli. 8. [4] Idem: [Syriac]. Cod. 86 affert: Σ. γνόφοι. [5] Coislin. Aquilae lectionem in dubium vocavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 428. [6] Syro-hex. [Syriac]. [7] Coislin. [8] Idem. [9] Idem. J. F. Fischer. in *Prolusionibus* etc. p. 32 Symmachi ἀπέραντος ad תְּהוֹם revocari jubet; Aquilae autem pleniorem lectionem ἐρυθρὰ θάλασσα vindicat, coll. Hex. ad Deut. i. 1; fortasse recte. Sed in praesenti loco Hieron. Hebraeum סוּף vertit *pelagus*, quod non male dici potest ἡ ἀπέραντος. [10] Syro-hex. [Syriac]. [11] "Hanc lectionem exhibet Cod. Reg. bombycinus, necnon Colbertinus unus."—*Montef.* Sic in textu, addito in fine πρὸς σέ, Comp. (sine πρὸς σέ), Ald., Codd. III (ut Comp.), XII (idem), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. (ut Comp.).

[12] "Ex Codice Psalmorum Colbertino στιχηρῶς scripto . . . Coislin. has ipsas lectiones effert, et ad Sym. habet τὸν ἔλεον αὐτοῦ."—*Montef.* Syro-hex. affert: Σ. Θ. ἀτμούς ([Syriac]). Σ. τὸν ἔλεον αὐτῶν ἀπεβάλοντο ([Syriac], ἀπώλεσαν; sed vox Syriaca ponitur pro ἀποβαλεῖν Hebr. x. 35 in Pesch., et bene habet cum sensu *respuendi* media forma ἀποβαλέσθαι). [13] Prior lectio est in Codd. 22, 62, aliis; altera in Codd. III, XII, 86, 106; posterior in Comp., Ald. (cum μοι), Codd. 23, 26, 36, aliis. Solus Syro-hex. σωτήρ μου ([Syriac]) habet. [14] Syro-hex. [Syriac]. [15] Sic Syro-hex. Verba asterisco notata desiderantur in Comp., Codd. II, III, XII, 23, 26, 40, aliis. Hieron.: *et praecepit.* [16] Sic Codd. 22, 36 (cum ὁ κύριος), 45, alii. [17] Syro-hex. [Syriac]. [18] Idem: [Syriac]. [19] Cod. 86. [20] Syro-hex.

CAP. III. [1] Syro-hex. in textu: λαλῶ ([Syriac]) πρὸς σέ; in marg. autem: ἐλάλησα πρὸς σέ.

4. אַרְבָּעִים יוֹם. Ο΄. τρεῖς ἡμέραι. Οἱ λοιποί· τεσσαράκοντα (ἡμέραι[2]).

7. מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ. *Ex decreto regis.* Ο΄. παρὰ τοῦ βασιλέως. Σ. ἀπὸ τοῦ δόγματος . .[3]

8. בְּחָזְקָה. *Vehementer.* Ο΄. ἐκτενῶς. Οἱ λοιποί· ἐν ἰσχύϊ.[4]

וְיָשֻׁבוּ. *Et recedant.* Ο΄. καὶ ἀπέστρεψαν. Ἀ. Θ. καὶ ἐπέστρεψαν.[5]

9. יָשׁוּב. *Si recedat.* Ο΄. εἰ μετανοήσει (alia exempl. ἐπιστρέψει[6]).

וְנִחַם. *Et peniteat* (Deum). Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ παρακληθήσεται.[7]

10. כִּי־שָׁבוּ. Ο΄. ὅτι ἀπέστρεψαν (alia exempl. add. ἕκαστος[8]).

וַיִּנָּחֶם. *Et penituit* (Deum). Ο΄. καὶ μετενόησεν. Ἀ. καὶ παρεκλήθη.[9]

עַל־הָרָעָה. *Mali illius.* Ο΄. ἐπὶ τῇ κακίᾳ. Σ. ἐπὶ τῇ κακώσει.[10]

Cap. III. 2. τὸ κήρυγμα ÷ τὸ ἔμπροσθεν ↙.[11]

Cap. IV.

1. וַיִּחַר לוֹ. *Et exarsit ei* (ira). Ο΄. καὶ συνεχύθη. Σ. *et contristatus est.*[1]

2. אָנָּה יְהוָה. Ο΄. κύριε. Alia exempl. ὦ κύριε; alia, ὦ δὴ κύριε.[2]

נִחָם עַל־הָרָעָה. *Quem penitet mali.* Ο΄. μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις. Σ. παρακαλούμενος περὶ τοῦ κακοῦ.[3]

3. יְהוָה. Ο΄. δέσποτα κύριε. Alia exempl. ÷ κύριε ↙ κύριε.[4]

4. הַהֵיטֵב חָרָה לָךְ. *Num bene exarsit tibi* (ira)? Ο΄. εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ; Σ. ἆρα δικαίως ἐλυπήθης; Οἱ λοιποί· εἰ καλῶς ἐλυπήθης;[5]

5. בַּצֵּל. *In umbra.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν σκιᾷ.[6]

6. קִיקָיוֹן. *Cucurbitam* (s. *ricinum*). Ο΄. κολοκύνθῃ. Ἀ. Θ. κικεῶνα.[7] Σ. κισσόν.[8]

---

[2] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܝܘܡܬܐ ܐܪܒܥܝܢ ܀ Theodoret.: ταύτας δὲ καὶ ὁ Ἀκ. καὶ ὁ Σύμ. καὶ ὁ Θεοδ. τεσσαράκοντα ἔφασαν· συμφωνοῦσι δὲ τούτοις καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος. Hieron.: "*Trinus* numerus qui ponitur a LXX, non convenit penitentiae, et satis miror cur ita translatum sit; cum in Hebraeo nec literarum, nec syllabarum, nec accentuum, nec verbi sit ulla communitas. *Tres* enim dicuntur SALOS, et *quadraginta* ARBAIM." [3] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ ܀ [4] Idem: ܗܢܘܢ ܕܝܘܡܬܐ ܒܚܝܠܬܢܘܬܐ ܀ [5] Cod. Jes. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܗܦܟܘ ܀ [6] Sic Ald., Codd. 52, 68, alii. Hieron.: *si convertatur.* [7] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Verba καὶ παρακλ. post ὁ θεὸς inferunt Ald., Codd. 40, 42, alii. Hieron.: *et exhortetur.* [8] Sic Codd. 36 (cum ἀπέστρεψεν), 86, 130, alii. Syro-hex. in marg.: ÷ ὅτι ἀπέστρεψαν ἕκαστος αὐτῶν ↙; cum notula: "Hic obelus non erat in Hexaplis." [9] Codd. XII, 86. Sic in textu Comp. [10] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܡܒܐܫܢܘܬܐ ܀ [11] Idem, qui pingit: ܟܪܘܙܘܬܐ ܗܝ ÷ ܕܩܕܡ ܡܢܟ ↙.

Cap. IV. [1] Syro-hex. ܣ. ܘܐܬܟܡܪ ܀ Vox Syriaca commutatur cum Graecis ἀδημονεῖν, στυγνάζειν, σκυθρωπάζειν, ἀθυμεῖν, non, opinor, cum λυπεῖσθαι, cui tamen in primis favent Hex. ad v. 9. [2] Prior lectio est in Comp., Codd. II (cum ὦ), III, 26, 49, aliis, Syro-hex.; posterior in Ald., Codd. XII, 22, 36, aliis. Hieron.: "Hoc quod nos interpretati sumus, *obsecro*, et LXX transtulerunt ὦ δή, in Hebraico legitur ANNA, quae mihi videtur interjectio deprecantis significare blandientis affectum." Cf. Hex. ad Psal. cxvii. 25. Jesai. xxxviii. 3. [3] Syro-hex. in marg. sine nom. ܡܬܒܝܐܢܐ ܥܠ ܒܝܫܬܐ ܀ Cod. 86 affert: Σ. παρακαλούμενος. Cf. Hex. ad Joel ii. 13. [4] Sic Syro-hex. [5] Theodoret. Syro-hex. affert: ܣ. ܗܐ ܫܦܝܪ ܐܬܟܡܪܬ ܀, quod Graece sonare videtur: Σ. ἆρα καλῶς ἠδημόνησας (s. ἐσκυθρώπασας etc. Cf. ad v. 1). [6] Sic Comp., Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Cod. 86. [8] Idem. Syro-hex. ad κολοκύνθῃ in posteriore loco affert: ܣ. ܫܒܒܠܐ ܀ Hieron.: "*Et praeparavit Dominus Deus hederam.* Pro *cucurbita*, sive *hedera* in Hebraeo legimus CICEION, quae etiam lingua Syra et Punica CICEIA [non ELCEROA, quod ediderunt Erasmus et Marianus. 'Putavit nempe Joannes Conon, qui voces Hebraicas supplere curavit in editione Erasmiana, linguam Punicam eandem esse cum Arabica; et quia noverat Hebraeorum קִיקָיוֹן esse الخروع, sive *elkeroa* hodiernorum Arabum, ausus est, reclamantibus omnibus exemplaribus MSS. Hieronymi, pro CICEIA perperam substituere *elkeroa*.'—*Martian.*] dicitur. Est autem genus virgulti, vel arbusculae, lata habens folia in modum pampini, et umbram densissimam, suo trunco se sustinens, quae in Palaestina creberrime nascitur, et maxime in arenosis locis; mirumque in modum, si sementem in

8. וַיִּתְעַלָּף. *Et viribus defecit.* Ο΄. καὶ ὠλιγοψύχησε. Ἀ. καὶ ἀπεσκάριζε. Σ. Θ. (καὶ) ἐξελύθη (s. παρελύθη).[9]

11. לֹא־יָדַע. *Nescit* (discrimen). Ο΄. οὐκ ἔγνωσαν. Ἄλλος· οὐκ ἔγνωσαν διακρίνειν.[10]

---

terram jeceris, cito confota consurgit in arborem; et intra paucos dies quam herbam videras, arbusculam suspicis. Unde et nos eodem tempore quo interpretabamur prophetas, voluimus id ipsum Hebraeae linguae nomen exprimere, quia sermo Latinus hanc speciem arboris non habebat [immo habebat *ricini* nomen. Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1214]; sed timuimus grammaticos, ne invenirent licentiam commentandi . . . secutique sumus veteres translatores, qui et ipsi *hederam* interpretati sunt, quae Graece appellatur κισσός; aliud enim quod dicerent non habebant." Idem in Epist. CXII ad Augustinum diserte testatur, Aquilam cum reliquis *hederam* transtulisse.
[9] Syro-hex. ܐ. ܘܡܫܬܦܪܦܪ ܗܘܐ ܀ ܣ. ܬ. ܐܫܬܪܝ ܀ Ad Aquilam cf. Jud. iv. 21, ubi in libris hexaplaribus est ἀπεσκάρισε, *palpitans animam exhalavit;* in Syro-hex. autem ܐܬܦܪܦܪ, *animam agere* (cf. Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* p. 60), quocum conferendum Chaldaicum פַּרְפַּר, *motitavit se, palpitavit.* [10] Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܐ ܝܕܥܘ ܠܡܦܪܫܘ ܀.

MICHAS.

CAPUT I.

1. דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה. Ο΄. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου. Alia exempl. λόγος κυρίου ὃς ἐγένετο.[1] Ἀ. ῥῆμα κυρίου ... Σ. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[2]

הַמֹּרַשְׁתִּי. *Morasthaeum.* Ο΄. τὸν τοῦ Μωρασθεί (s. Μωραθεί). Alia exempl. τὸν Μωραθίτην.[3]

2. לְעֵד. *In testem.* Ο΄. εἰς μαρτύριον. Ἄλλος· εἰς μάρτυρα.[4] Σ. διαμαρτυρόμενος.[5]

4. וְנָמַסּוּ. *Et liquefient.* Ο΄. καὶ σαλευθήσεται. Ἀ. καὶ τακήσονται. Θ. καὶ ἐκτακήσονται (s. κατατακήσονται).[6]

5. וּמִי בָּמוֹת. *Et quaenam* sunt *excelsa.* Ο΄. καὶ τίς ἡ ἁμαρτία. Σ. τίνα τὰ ὑψηλά.[7]

6. לְעִי. *In acervum lapidum.* Ο΄. εἰς ὀπωροφυλάκιον. Ἀ. εἰς σωρούς. Σ. Θ. εἰς βουνούς.[8]

8. כַּתַּנִּים. *Sicut canes feri.* Ο΄. ὡς δρακόντων (Ἀ. σειρήνων. Θ. λεόντων[9]).

8. כִּבְנוֹת יַעֲנָה. *Sicut struthiones.* Ο΄. ὡς θυγατέρων σειρήνων. Ἀ. Σ. (ὡς) στρουθοκαμήλων.[10]

9. אֲנוּשָׁה. *Desperata.* Ο΄. κατεκράτησεν. Σ. Θ. βιαία.[11]

10. בְּגַת אַל־תַּגִּידוּ. *In Gath ne nuntietis.* Ο΄. οἱ ἐν Γὲθ, μὴ μεγαλύνεσθε. Ἀ. Σ. οἱ ἐν Γὲθ, μὴ ἀναγγείλητε.[12]

בָּכוֹ אַל־תִּבְכּוּ. *Flendo* (s. *In Acco*) *nolite flere.* Ο΄. καὶ οἱ Ἐνακεὶμ (alia exempl. ἐν Βακεὶμ[13]), μὴ ἀνοικοδομεῖτε. Ἀ. Σ. κλαυθμῷ μὴ κλαίετε. Θ. κλαυθμόν.[14]

בְּבֵית לְעַפְרָה. *In Beth-leaphra.* Ο΄. ἐξ οἴκου κατὰ γέλωτα (potior scriptura καταγέλωτα[15]). Ἀ. ἐν οἴκῳ χοός μου. Σ. *patera libatoria.* Θ. Ὀφρά.[16]

CAP. I. [1] Sic Ald., Codd. 87, 91, alii, Hieron., Syro-hex. [2] Syro-hex. ܐ. ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܀ ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܫܒܥܝܢ ܀ [3] Sic Comp. (cum Μωρασθ.), Codd. 22 (sine τὸν), 23, 51, 62 (cum Μωραθήτην), 86 (in marg. cum ἀμωραθίτην), alii. Cf. Hex. ad Jerem. xxvi. 18. S. Cyril. in XII Proph. p. 392 B: Χρὴ εἰδέναι πάλιν, ὡς Ἑβραῖοι γεγράφασιν ἀντὶ τοῦ Μωραθὶ τὸν Μωραθίτην, ἵνα μὴ ὡς ἐκ πατρὸς, ἀλλ' ὡς ἐκ τόπου σημαίνηται ... συμφέρονται δὲ τῇ ἐκδόσει καὶ οἱ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν. [4] Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܣܗܕܐ ܀ [5] Hieron.: "Et sit eis Dominus *in testimonium*, sive ut in Hebraico legitur, *in testem;* vel ut apertius interpretatus est Sym., *testificans.*" Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 38. [6] Syro-hex. ܐ. ܘܢܬܡܣܘܢ ܀ ܬ. ܘܢܬܦܫܪܘܢ ܀ [7] Idem: ܣ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܝܢ ܪܡܬܐ ܀ [8] Idem: ܐ. ܠܓܘܪ̈ܐ ܀ ܣ. ܬ. ܠܓܒܥܬ̈ܐ ܀ Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxxviii. 1. Jerem. xxvi. 18. Mich. iii. 12. [9] Cod. 86. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 11. [10] Idem. Cf. Hex. ad Job. xxx. 29. Jesai. xiii. 21. [11] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܬܩܛܝܢܢܝܬܐ ܗܝ ܀ Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 12, 15. [12] Cod. 86 (cum scriptura ἀναγγείληται). [13] Sic Cod. XII (in marg.), Syro-hex. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܒܟܝܐ ܠܐ ܬܒܟܘܢ ܀ ܬ. ܒܟܝܐ ܀ Euseb. in Onomastico s. v. Ἐναχείμ: Ἐναχείμ, ἡ ἐν Βαχείν. Μιχαίας. Ἀκύλας, Σύμμαχος· ἐν κλαυθμῷ. Hieron.: "BACHIM in nostra lingua *planctum* et *fletum* sonat. Denique, exceptis LXX, omnes κλαυθμὸν, id est, *fletum*, transtulerunt." [15] Sic Comp., Codd. 36, 40, alii, Hieron. (qui *derisum* vertit), Syro-hex. (ܓܘܚܟܐ). [16] Syro-hex. ܐ. ܒܒܝܬܐ ܕܥܦܪܐ ܕܝܠܝ ܀ ܣ. ܡܢܩܝܬܐ ܀ ܬ. ܕܥܦܪܐ ܀ Syriacum ܡܢܩܝܬܐ ponitur pro σπονδεῖον in Hex. ad Jerem. lii. 19, not. 50; necnon pro κοτύλη

11. עִבְרִי לָכֶם יוֹשֶׁבֶת שָׁפִיר עֶרְיָה־בֹשֶׁת. *Emigra vobis, habitatrix Saphir, nudata turpiter.* Ο΄. κατὰ γέλωτα (καταγέλωτα) ὑμῶν. κατοικοῦσα καλῶς τὰς πόλεις αὐτῆς. Ἀ. διέρχεσθε ἑαυτοῖς, κατοικοῦσα Σαφείρ . . . Σ. διαβαίνετε ὑμῖν αἱ καθήμεναι καλῶς . . . Θ. . . αἰσχυνομένη αἰσχύνη (.) ἡ πόλις αὐτὴ αἰσχύνη.[17]

לֹא יָצְאָה יוֹשֶׁבֶת צַאֲנָן. *Non egressa est habitatrix Saanan.* Ο΄. οὐκ ἐξῆλθε κατοικοῦσα Σενναάρ (alia exempl. Σεννάν[18]). Ἀ. . ἡ καθημένη Σαναών (s. Σενάν).[19] Σ. οὐκ ἐξῆλθεν ἡ κατοικία εὐθηνοῦσα.[20] Θ. . ἡ κατοικοῦσα Σανιών.[21]

מִסְפַּד. *Planctus.* Ο΄. κόψασθαι. Θ. εἰς κοπετόν.[22]

בֵּית הָאֵצֶל. *Beth-esel.* Ο΄. οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς. Σ. . ἐξῆς.[23]

12. כִּי־חָלָה לְטוֹב יוֹשֶׁבֶת מָרוֹת. *Nam dolet propter bonum* (ablatum) *habitatrix Maroth.* Ο΄. τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ κατοικούσῃ ὀδύνας; Ἀ. ὅτι ἠρρώστησεν εἰς ἀγαθὸν καθημένη Μαραώθ.[24] Σ. ὅτι ἐνόμισεν (ἤλπισεν ?) εἰς ἀγαθὸν ἡ κατοικοῦσα ἡ παραπικραίνουσα.[25] Θ. ἀναμένουσα εἰς ἀγαθὸν, κατοικοῦσα εἰς ὕψος.[26]

13. רֵאשִׁית חַטָּאת הִיא. *Principium* (auctor) *peccati illa est.* Ο΄. ἀρχηγὸς ἁμαρτίας ※ Θ. αὕτη ◂ ἐστί.[27]

14. לָכֵן תִּתְּנִי. *Propterea dabis.* Ο΄. διὰ τοῦτο δώσει (alia exempl. δώσεις[28]). Ἀ. Σ. Θ. ὅτι δῶρα.[29]

בָּתֵּי אַכְזִיב. *Domus Achzib.* Ο΄. οἴκους ματαίους (Ἀ. ψεύδους (s. ψεύσματος). Σ. Ἀχζίβ. Θ. ἐξ ἀνάγκης[30]).

15. עֹד הַיֹּרֵשׁ אָבִי לָךְ יוֹשֶׁבֶת מָרֵשָׁה עַד־עֲדֻלָּם יָבוֹא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל. *Adhuc heredem adducam tibi, habitatrix Maresae; usque ad Adullam veniet gloria* (nobiles) *Israelis.* Ο΄. ἕως τοὺς

Ezech. xlv. 14; quae cum Hebraeis nostris quid commune habeant nemo facile dixerit. [17] Syro-hex. [Syriac]. Graeca valde incerta sunt, praesertim Theodotionis, quae sensum fere nullum, nedum cum Hebraeis congruentem, fundere videntur. [18] Sic Codd. 62, 147, Hieron., et (cum scriptura Σαιννάν) Ald., Codd. 42, 68, alii. [19] Syro-hex. [Syriac]. Deinde Cod. 86 affert: Ἀ. Σαναὼν ἡ εὐθύνουσα (sic); S. Cyril. autem in XII Proph. p. 401 D: Ἐκδεδώκασι μὲν οἱ Ο΄ Σενναάρ, Ἀκύλας δὲ ἔφη Σενὰν, εὐσθενοῦσαν δὲ ὁ Σύμμαχος, τάχα που τουτὶ τοῦ Σενὰν ὑπεμφαίνοντος. Denique Euseb. in Onomastico s. v.: Σενναάρ, ἐν Μιχαίᾳ. Ἀκύλας· Σενναάρ [Hieron. *Sennam*]. Σύμμαχος· εὐθηνοῦσαν. [20] Hieron.: "Porro quod sequitur: *Non est egressa quae habitat in Sennam*, quae interpretatur *exitus*, sive ut Sym. vertit: *Non est egressa habitatio abundans*, de eadem Samaria dicitur." Paulo aliter Syro-hex.: Σ. ἡ κατοικίᾳ εὐθηνοῦσα ([Syriac]). (In loco S. Cyrilli pro εὐσθενοῦσαν etiam invitis libris reponendum esse εὐθηνοῦσαν ex ipsa S. Patris enarratione patet, in qua olim edebatur: εὐσθενῆ τε ὅτι πίων ἡ χώρα, καὶ λῃΐοις κατάκομος, πῶς ἔστιν ἀμφιβαλεῖν. Pro εὐσθενῆ τε in uno libro soloece scriptum εὐσθενεῖται δέ; in altero autem εὐθυνεῖται δέ, leviter corruptum ex εὐθηνεῖται δέ, in quo verbo utraque forma, activa et media, usu sancita est. Adde quod *regionis fertilitas* et *frugum abundantia* ad εὐθηνίαν, non ad εὐσθένειαν pertinent.) [21] Syro-hex. [Syriac]. Pro [Syriac], quae utriusque versionis Syriacae scriptura textualis est, Middeld. Graece interpretatus est Τάνιν (cf. Psal. lxxvii. 43. Jesai. xix. 11, 13. xxx. 4), reclamante Cod. 86, qui affert: Θ. Σανιὼν εἰς κοπετόν. [22] Cod. 86. (In textu pro κόψασθε stant Codd. II, III, 106, 311, Hieron., Syro-hex.) [23] Syro-hex. [Syriac]. [24] Idem: [Syriac]. [25] Idem: [Syriac]. Paulo aliter Hieron.: "*Quia infirmata est in bono quae habitat in Maroth*, id est, *in amaritudinibus*, sive ut Sym. vertit, *habitatio ad amaritudinem provocans*, hoc est, ἡ κατοικία ἡ παραπικραίνουσα." [26] Syro-hex. [Syriac]. [27] Sic Syro-hex. in textu. Pronomen abest a Comp., Ald., Codd. 68, 87*, aliis, Hieron. [28] Sic Codd. III, 22, 23, 26, alii, Syro-hex. [29] Syro-hex. [Syriac]. "Ἀ. Σ. Θ. *propter munera* [quasi Syrus dedisset [Syriac]]. Vix credibile, interpretes ita revera vertisse לָכֵן תִּתְּנִי. Reddiderant haec fortasse διὰ τοῦτο δώσεις, quae vero in cod. Graeco Syri in διὰ τὰς δόσεις depravata erant."—*Middeld.* Lectio ob nimiam brevitatem difficilis, quaeque adhuc explicatorem exspectat. Quod si διὰ τὰς δόσεις in Graeco invenisset Noster, proculdubio vertisset [Syriac]. [30] Syro-hex. [Syriac].

κληρονόμους ('Α. τὸν κληρόνομον[31]) ἀγάγωσι ('Α. ὡς οἱ Ο'. Σ. ἄξω καὶ σοί. Θ. ἄξω (s. ἀγάγω) σοί[32]), κατοικοῦσα Λαχεὶς κληρονομία· ἕως Ὀδολλὰμ ἥξει ἡ δόξα ÷ τῆς θυγατρὸς ◀ Ἰσραήλ.[33] Σ. ἔτι κληρόνομον ἄξω καὶ σοὶ, κατοικία Μαρεσά· ἕως Ὀδολλὰμ ἥξει τῆς δόξης Ἰσραήλ.[34]

15. יִשְׂרָאֵל. Ο'. Ἰσραήλ. Alia exempl. Σιών.[35]

16. קָרְחָתֵךְ. *Calvitiem tuam.* Ο'. τὴν χηρείαν (alia exempl. ξύρησίν[36]) σου. 'Α. Σ. φαλάκρωσιν. Θ. *rasuram.*[37]

Cap. II.

1. הוֹי. *Vae!* Ο'. ἐγένοντο. 'Α. Σ. οὐαί.[1]

כִּי יֶשׁ־לְאֵל יָדָם. *Quia est in potestate manus eorum.* Ο'. διότι οὐκ ἦραν πρὸς τὸν θεὸν χεῖρας αὐτῶν. 'Α. ὅτι ἰσχυρὸν χεὶρ αὐτοῦ. Σ. ὅτι ἴσχυεν ἡ χεὶρ αὐτῶν. Θ. διότι ἔχουσιν ἰσχὺν τὴν χεῖρα αὐτῶν.[2]

2. וְגָזָלוּ. *Et rapiunt.* Ο'. καὶ διήρπαζον ÷ ὀρφανούς ◀. Οἱ λοιποί· καὶ ἐσυκοφάντουν.[3]

2. וְאִישׁ. Ο'. ※'Α. Σ. καὶ ◀ ἄνδρα.[4]

4. אֵיךְ יָמִישׁ לִי לְשׁוֹבֵב. *Quomodo subtrahit* eam *mihi! impiis* (agros nostros distribuit). Ο'. καὶ οὐκ ἦν ὁ κωλύων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι. 'Α. πῶς ἀποδοθήσεταί μοι τοῖς γείτοσι; Σ. πῶς ἀναχωρήσει μοι τοῦ ἐπιστρέψαι; Θ. πῶς ἀνασαλεύσει αὐτὸν τοῦ ἐπιστρέψαι;[5]

יְחַלֵּק. *Distribuit.* Ο'. διεμερίσθησαν. 'Α. ἐν μερισμοῖς (s. διαμερισμοῖς, s. διαιρέσεσι). Θ. μεριεῖ (s. διαμεριεῖ, s. διελεῖ). Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[6]

6. אַל־תַּטִּפוּ יַטִּיפוּן לֹא־יַטִּפוּ לָאֵלֶּה לֹא יִסַּג כְּלִמּוֹת. *Ne stilletis* (vaticinemini), *stillant* (dictitant): at *nisi stillaverint illis, non recedet ignominia.* Ο'. μὴ κλαίετε δάκρυσι, μηδὲ δακρυέτωσαν ἐπὶ τούτοις· οὐδὲ γὰρ ἀπώσεται ὀνείδη. 'Α. μὴ σταλάζετε σταλάζοντες, οὐ σταλάζετε εἰς τούτους, οὐ καταλήψῃ ἐντροπὰς (ὁ λέγων).[7] Σ. μὴ ἐπιτιμᾶτε· ἐὰν ἐπιτιμήσητε, οὐκ ἐπιτιμῶν τε (fort. ἐπιτιμῶντες) τούτους, οὐ κωλύει καταισχυμμός.[8]

---

[31] Theodoret.: κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν ἑνικῶς τεθεικότα τὸν κληρόνομον, καὶ βαθυτέραν εὑρίσκομεν διάνοιαν· ἐν ἐρημίᾳ γὰρ, φησὶν, ἔσῃ τοὺς ματαίους οἴκους οἰκοῦσα, ἕως τὸν κληρόνομον [Matth. xxi. 38] ἀγάγω σοι. [32] Syro-hex. [Syriac] In textu ἀγάγω σοι pro ἀγάγωσι habent Ald., Codd. III, 22, 36, 51, alii, Hieron., invito Syro-hex. [33] Obelus est in Syro-hex. Hieron. (qui jungit: ἡ δόξα τ. θ. Ἰσραήλ, ξύρησαι κ. τ. ἑ.): "Hoc quod dictum est a LXX, *Gloria filiae Israel*, addentibus *filiae*, Hebraei in fine superioris capituli legunt." [34] Hieron.: "Denique et Sym. ita transtulit: ἔτι κληρόνομον—Ἰσραήλ, hoc est: *Adhuc heredem adducam et tibi, habitatio Maresa; usque Odollam veniet gloriae Israel*, hoc est, quae gloriosa es in urbibus Israel." [35] Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. Cod. 86: λ. Σιών; ubi λοιποὶ de *aliis exemplaribus* intelligendum. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 26. [36] Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. ([Syriac]). [37] Syro-hex. [Syriac] Cod. 86 affert: Ἑβρ. τὴν χηρείαν. 'Α. Σ. φαλάκρωσιν.

Cap. II. [1] Cod. 86, teste Waltono. Lectionem non agnoscunt Stephanopolus et Cozza. [2] Cod. 86. Aquilae lectio manca esse videtur, sic fortasse supplenda: ὅτι ἔστιν ἐπὶ ἰσχυρὸν χ. αὐτοῦ (s. αὐτῶν), non aliter ac Hebraea vertit Hieron.: *Quoniam contra Deum est manus eorum.* [3] Syro-hex. [Syriac] In textu obelus est in Syro-hex. [4] Sic in textu Syro-hex. Copula deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, aliis, et Hieron. [5] Syro-hex. [Syriac] (Graecis nostris non multum tribuimus. Formam [Syriac] in Ethpaal semel tantum reperire potuimus Dan. iv. 32, ubi in Graeco est ἀπεδόθη. Ad Sym. et Theod. formam [Syriac] in Ethpeel, quae ἐπιστρέψαι vel ἐπιστραφῆναι sonat, in versione reddidimus. In textu τοῦ ἐπιστρέψαι commendant Codd. 62, 147.) [6] Idem: [Syriac] "Aquilam verbum Hebr. יְחַלֵּק nomine expressisse, nemo sibi persuadebit. Fortasse scripserat ΜΕΡΙΕΙ, quod librarius Graecus demum in ΜΕΡΙΣΙ detorserat."—*Middeld.* Conjecturae ceteroquin probabili obstat, quod μερὶς Nostro constanter sonat [Syriac]. [7] Cod. 86 (cum ἐν τροπᾶς pro ἐντροπάς). Hieron.: "*Ne loquamini*, inquit, *loquentes;* pro quo interpretatus est Aq.: *ne stilletis stillantes.*" Cf. Hex. ad Amos vii. 16. [8] Cod. 86. (Waltonus exscripsit ἐπιτιμῶντες, invito cod. Deinde in Hexaplis Montefalconii, tam Graecis quam Latinis, male abest τούτους.) "Verbum נטף, quod in specie

7. הֲלוֹא דְבָרַי יֵיטִיבוּ עִם הַיָּשָׁר הוֹלֵךְ. *Nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte vitam degit?* Ο΄. οὐχ οἱ λόγοι αὐτοῦ εἰσι καλοὶ μετ' αὐτοῦ, καὶ ὀρθοὶ πεπόρευνται; Ἀ. μήτι οὐ ῥήματά μου ἀγαθύνουσι μετ' αὐτοῦ εὐθέως πορευομένου;[9] Σ. μὴ οὐ λόγοι μου ἀγαθοποιοῦσι τῷ ὀρθῶς ἀναστρεφομένῳ;[10]

8. וְאֶתְמוּל עַמִּי לְאוֹיֵב יְקוֹמֵם. *Etiam dudum populus meus tanquam hostis insurrexit.* Ο΄. καὶ ἔμπροσθεν ὁ λαός μου εἰς ἔχθραν ἀντέστη. Ἀ. καὶ συναντιῶ . . .[11] Σ. πρὸ μιᾶς δὲ ὁ λαός μου ὡς ἐχθρὸς ἀντέστη.[12]

מִמּוּל שַׂלְמָה אֶדֶר תַּפְשִׁטוּן מֵעֹבְרִים בֶּטַח שׁוּבֵי מִלְחָמָה. *A facie togae pallium detrahitis transeuntibus secure, alienis a bello.* Ο΄. κατέναντι τῆς εἰρήνης αὐτοῦ· τὴν δορὰν ÷ αὐτοῦ ◂ ἐξέδειραν, τοῦ ἀφελέσθαι ἐλπίδας, συντριμμὸν πολέμου. Σ. ἀπὸ ἱματίων ἐνδυμάτων ἐξεδύσατε τοὺς ὁδοιποροῦντας ἀμερίμνως ἐκ πολέμου.[13]

10. קוּמוּ. Ο΄. ἀνάστηθι. Οἱ λοιποί· ἀνάστητε.[14]

12. כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֵדֶר בְּתוֹךְ הַדָּבְרוֹ. *Sicut oves Bosrae, sicut gregem in medio caulae ejus.* Ο΄. ὡς πρόβατα ἐν θλίψει, ὡς ποίμνιον ἐν μέσῳ κοίτης αὐτῶν. Ἀ. (ὡς) ποίμνιον *in rotundo*, ὡς ἀγέλη ἐν μέσῳ *congregationis suae.* Σ. Θ. ὡς βοσκήματα ἐν ὀχυρώματι, ὡς ἀγέλη ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου.[15]

13. עָלָה הַפֹּרֵץ. *Ascendit perruptor.* Ο΄. διὰ τῆς διακοπῆς. Alia exempl. ἀνάβηθι διὰ τῆς διακοπῆς.[16] Ἀ. Θ. ἀνέβη . . Σ. ἀναβήσεται ὁ διακόπτων.[17]

Cap. II. 3. ÷ ἐξαίφνης ◂.[18]

CAP. III.

1. קְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Duces domus Israelis.* Ο΄. καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου Ἰσραήλ. Ἀ. Θ. ἀρχ. οἴκου . . Σ. ἡγούμενοι . . .[1]

הֲלוֹא לָכֶם. Ο΄. οὐχ ὑμῖν ἐστι. Σ. ἢ οὐχ ὑμῶν.[2]

4. יִזְעֲקוּ. Ο΄. κεκράξονται. Ἀ. ὡς οἱ Ο΄. Σ. βοήσονται.[3]

וְיַסְתֵּר. *Et abscondet.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψει. Σ. ἀλλὰ ἀποκρύψει.[4]

הֵרֵעוּ מַעַלְלֵיהֶם. *Mala fecerunt opera eorum.* Ο΄. ἐπονηρεύσαντο ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν ÷ ἐπ' αὐτούς ◂.[5] Ἀ. ἐκάκωσαν τὰ ἐπιτηδεύ-

---

de prophetarum sermonibus dicitur, ut Amos vii. 16. Mich. ii. 11, in I et IV conjugatione apud Arabes significat etiam *accusare, reprehendere,* quod sane faciebant veri Dei prophetae, adversus impios istos homines loquentes. Atque haec significatio elegantem sensum facit: *Nolite nos reprehendere, dicunt isti nos reprehendentes.*"—*Dathius.* [9] Cod. 86, ubi ἐνθέως scriptum. Syro-hex. affert: ܐ̇. ܬ̇. ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܚܫܒܬܐ ܡܛܝܒܝܢ ܥܡܗ ܒܐܘܪܚܐ ܬܪܝܨܬܐ ܡܗܠܟܝܢ܀ quae Graece sonant: Ἀ. Θ. οὐχὶ λογισμοῦ ἀγαθύνουσι κ. τ. ἑ.; ubi λογισμοῦ est scribae error, ut videtur, pro λόγοι μου. [10] Syro-hex. :ܣ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܡ̈ܠܝ ܡܛܝܒܢ ܥܒܕܝܢ ܠܗܘ ܕܬܪܝܨܐܝܬ ܡܬܗܦܟ܀ [11] Cod. 86, non, ut Waltonus prave exscripsit, καὶ συναντῶν. (Forma συναντίζω defendit ejusdem interpretis συνάντισμα in Hex. ad Deut. xxiii. 10, a Schleusnero in *Nov. Thes.* s. v. male sollicitatum.) [12] Hieron.: "Quia verbum MUL et *contrarium,* et *diem hesternum* sonat, Sym. apertius transtulit, ut diceret: *Ante unam diem populus meus quasi inimicus restitit.*" Cod. 86 affert: Σ. πρὸ μιᾶς δὲ ὁ λ. μου. [13] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܐܢ̈ܐ ܕܠܒܘܫ̈ܐ ܐܫܠܚܬܘܢ ܠܡܗܠܟ̈ܢܐ ܐܘܪܚܐ ܕܠܐ ܒܨܝܢܐܝܬ ܡܢ ܩܪܒܐ܀ (In textu obelus est in Syro-hex.) [14] Idem. [15] Idem: ܐ̇. ܡܢ ܚܣܝܢܘܬܐ ܘܐܝܟ ܡܪܥܝܬܐ ܒܓܘ ܟܢܘܫܬܐ. ܣ. ܬ̇. ܐܝܟ ܒܥܝܪܐ ܒܚܣܢܐ ܐܝܟ ܡܪܥܝܬܐ ܒܓܘ ܡܕܒܪܐ܀ "Aquilae ܚܣܝܢܘܬܐ mihi obscurum, aliorum studiis trado. Neque verba *congregationis* [vox Graece sonat συστροφή, συνέδριον, σύστημα, σύνοδος, sim.] *suae,* ad Hebr. הַדָּבְרוֹ pertinentia, satis intelligo."—*Middeld.* Hieron. Hebraeum בָּצְרָה vertit, *in ovili;* Chaldaeus בְּגוֹ חוּטְרָא, *in medio ovilis;* quae nescio an cum tenebricosa Aquilae versione conferri possint. [16] Sic Comp., Ald., Codd. 22 (cum κοπῆς), 23, 42, 51 (ut 22), alii, Hieron., Syro-hex. [17] Syro-hex. ܐ̇. ܬ̇. ܣܠܩ܀ ܣ. ܢܣܩ ܗܘ ܕܦܣܩ܀ [18] Syro-hex. Idem in marg. char. med.: "Hic obelus (ܫܘܦܠܐ) non positus est in Hexaplis." Hieron. pingit: ÷ *subito* :. Vox deest in Comp., Ald., Codd. 87*, 91, aliis.

CAP. III. [1] Syro-hex. (cum indice ad αἱ ἀρχαὶ male appicto): ܐ̇. ܬ̇. ܪ̈ܫܐ ܕܒܝܬܐ܀ ܣ. ܡܕܒܪ̈ܢܐ܀ Hieron.: "Pro *reliquis domus Israel,* exceptis LXX, omnes *duces domus Israel,* transtulerunt." [2] Syro-hex. ܣ. ܐܘ ܠܐ ܕܝܠܟܘܢ܀ [3] Idem: ܐ̇. ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ܀ ܣ. ܢܩܥܘܢ܀ [4] Idem: ܣ. ܐܠܐ ܢܛܫܐ܀ [5] Sic cum obelo Syro-hex. Reprobant ἐπ' αὐτούς Comp., Ald., Codd. 87*, 97, alii, et Hieron.

ματα αὐτῶν. Σ. ἐπονηρεύσαντο διὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων. Θ. ἐπονηρεύσαντο περὶ (s. ἕνεκεν) τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.[6]

5. וַאֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן עַל־פִּיהֶם וְקִדְּשׁוּ עָלָיו מִלְחָמָה. *Et si quis non dederit in ore eorum* quippiam, *consecrant* (parant) *contra eum bellum.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, ἤγειραν (alia exempl. ἡγίασαν[7]) ἐπ' αὐτὸν πόλεμον. Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἔδωκαν ἐπὶ τὸ στόμα αὐτῶν, ἡγίασαν ἐπ' αὐτὸν πόλεμον. Σ. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ διδόντας (s. κατὰ δὲ τῶν μὴ διδόντων) εἰς τὸ στόμα αὐτῶν cogitabant πολέμους.[8]

6. מֵחָזוֹן. *A visione* (ne amplius visiones videatis). Ο΄. ἐξ ὁράσεως. Σ. ὥστε μὴ ὁρᾶν ὑμᾶς.[9]

מִקְּסֹם. *A divinatione.* Ο΄. ἐκ μαντείας. Σ. ὥστε μὴ μαντεύεσθαι ὑμᾶς.[10]

7. וְעָטוּ עַל־שָׂפָם כֻּלָּם. *Et obvelabunt mystacem omnes illi.* Ο΄. καὶ καταλαλήσουσι κατ' αὐτῶν πάντες αὐτοί. Σ. καὶ περιβαλοῦνται ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῶν πάντες.[11]

כִּי אֵין מַעֲנֵה אֱלֹהִים. *Quia non est responsum Dei.* Ο΄. διότι οὐκ ἔσται ὁ ἐπακούων αὐτῶν. Θ. διότι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις Ἐλωείμ.[12] Σ. διότι οὐκ ἦν ἀπόκρισις τοῦ θεοῦ.[13]

8. וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי כֹחַ אֶת־רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט וּגְבוּרָה. *Verumtamen ego repletus sum virtute cum spiritu Dei, et judicio, et fortitudine.* Ο΄. ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχὺν (alia exempl. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος[14]) ἐν πνεύματι κυρίου, καὶ κρίματος, καὶ δυναστείας. Σ. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος πνεύματος καὶ κρίματος καὶ δυναστείας.[15] Θ. ἐκωλύθη (s. συνεσχέθη), ἐγὼ εἰμι ἐνεπλήσθην ἰσχύος, πνεύματος . . .[16]

9. קְצִינֵי. *Duces.* Ο΄. οἱ κατάλοιποι. Ἀ. Θ. οἱ ἐξουσιάζοντες (s. δυναστεύοντες).[17]

11. יוֹרוּ. *Docent.* Ο΄. ἀπεκρίνοντο. Ἀ. Θ. ἐφώτιζον.[18]

וּנְבִיאֶיהָ. Ο΄. καὶ οἱ προφῆται ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ◂.[19]

12. לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַםִ עִיִּין תִּהְיֶה. *Propterea vestri causa Sion* ut *ager arabitur, et Jerusalem rudera fiet.* Ο΄. διὰ τοῦτο δι' ὑμᾶς Σιὼν ὡς ἀγρὸς ἀροτριαθήσεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον (Ἀ. ὡς σωρός (s. λιθολογία). Σ. βουνοί. Θ. εἰς ἐρήμωσιν[20]) ἔσται. Ἀ. διὰ τοῦτο χάριν ὑμῶν Σιὼν χώρα ἀροτριαθήσεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ λιθολογηθήσεται.[21]

לְבָמוֹת יָעַר. *In excelsa silvae.* Ο΄. εἰς ἄλσος δρυμοῦ. Σ. εἰς ὕψος δρυμοῦ. Θ. εἰς βουνὸν δρυμοῦ.[22]

Cap. III. 7. ÷ τὰ ἐνύπνια ◂.[23]

---

[6] Syro-hex. [Syriac] [7] Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 42, 51, alii, Hieron., Syro-hex. [8] Syro-hex. [Syriac] Ad Symmachum Middeld. vertit, *contendebant* εἰς πολέμους, a radice [Syriac], unde [Syriac], ἐρίζεις 4 Reg. xiv. 10, et [Syriac], ἐρεθιστής Deut. xxi. 18, teste Masio. Nos ad Chaldaicum הַרְהֵר, *cogitavit* (vid. Dan. iv. 2), confugimus, unde [Syriac], *phantasma, imaginatio,* sine exemplis attulit Castell. [9] Syro-hex. [Syriac] [10] Idem: [Syriac] [11] Idem: [Syriac] [12] Idem: [Syriac] Cf. ad Cap. vi. 8. [13] Idem: [Syriac] [14] Sic Codd. 22, 51, alii, et Chrysost. Opp. T. X, p. 610 A. [15] Syro-hex. [Syriac] (Syrus legisse videtur ἀλλὰ μὲν ἐγὼ, ut apud Chrysost. l. c. ante nos edebatur.) Cod. 86 affert: Σ. ἀλλὰ μὴν (in cod. ἀλαμὴν) ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος. [16] Syro-hex. Theodotioni continuat: [Syriac] Interpres, ut videtur, particulam אוּלָם pro derivativo verbi אָלַם, *ligavit,* habuit, quod in Niphal commutatur cum συνεσχέθη Ezech. xxxiii. 22 in LXX. [17] Syro-hex. [Syriac] (Vox Syriaca commutatur cum ἐξουσιάζοντες Eccles. vii. 20; cum δυναστεύοντες Hex. ad Gen. vi. 3.) [18] Idem: [Syriac] [19] Idem (cum [Syriac] ※, ubi litera minio superscripta est [Syriac], non [Syriac]). Pronomen est in libris omnibus. [20] Idem: [Syriac] Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxxviii. 1. Jerem. xxvi. 18. Mich. iii. 12. [21] Euseb. in Dem. Evang. p. 406: Ὁ γοῦν Ἀκύλας φησί· διὰ τοῦτο—λιθολογηθήσεται· ὑπὸ γὰρ ἀλλοφύλων ἀνδρῶν κατοικισθεῖσα εἰσέτι καὶ σήμερον λιθολογεῖται, πάντων καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων τοὺς ἀπὸ τῆς πτώσεως αὐτῆς λίθους ἀναλεγομένων εἴς τε τὰ ἴδια καὶ κοινὰ καὶ δημόσια οἰκοδομήματα. [22] Syro-hex. [Syriac] Cf. Hex. ad Jerem. xxvi. 18. [23] Syro-hex.

Cap. IV.

1. בֵּית־יְהוָה. Ο΄. κυρίου. Alia exempl. τοῦ οἴκου κυρίου.[1] Οἱ Γ΄. θεοῦ.[2]

וְנָהֲרוּ. *Et confluent.* Ο΄. καὶ σπεύσουσι. Σ. καὶ συναχθήσονται.[3]

2. כִּי מִצִּיּוֹן. Ο΄. ὅτι ἐκ Σιών. Σ. ἐκ Σιὼν γάρ.[4]

3. בֵּין. Ο΄. ἀναμέσον. Ἀ. Σ. μεταξύ.[5]

וַחֲנִיתֹתֵיהֶם. *Et hastas suas.* Ο΄. καὶ τὰ δόρατα (alia exempl. τὰς ζιβύνας[6]) αὐτῶν

אֶל־גּוֹי. Ο΄. ἐπ' ἔθνος. Aliter: Ο΄. πρὸς ἔθνος. Σ. Θ. ἐπ' ἔθνος.[7]

4. וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ. *Et sub ficu sua.* Ο΄. καὶ ἕκαστος ※ Ἀ. Θ. ὑποκάτω ◄ συκῆς αὐτοῦ.[8]

5. בְּשֵׁם אֱלֹהָיו. Ο΄. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐν ὀνόματι θεοῦ (αὐτοῦ).[9]

7. לִשְׁאֵרִית. *In reliquias.* Ο΄. εἰς ὑπόλειμμα ÷ διαμένον ◄.[10]

8. עֹפֶל. *Clivus.* Ο΄. αὐχμώδης. Ἀ. σκοτώδης. Σ. ἀπόκρυφος.[11]

8. בַּת־צִיּוֹן. *Filiae Sionis.* Ο΄. Σ. θυγάτηρ Σιών.[12]

עָדֶיךָ. *Ad te.* Ο΄. ἐπὶ σέ. Ἀ. ἕως .. Θ. ἐπὶ σέ.[13]

מַמְלֶכֶת. *Regnum.* Ο΄. βασιλεία ÷ ἐκ Βαβυλῶνος ◄.[14]

9. תָרִיעִי רֵעַ. *Clamores* (lugubres) *edis.* Ο΄. ἔγνως κακά. Ἀ. ἐκάκωσας ..[15]

אֵין־בָּךְ. Ο΄. οὐκ ἦν σοι. Οἱ λοιποί· οὐκ ἔστι σοι.[16]

יוֹעֲצֵךְ. *Consiliarius tuus.* Ο΄. ἡ βουλή σου. Ἄλλος· ὁ σύμβουλός σου.[17]

10. וָגֹחִי. *Et enitere.* Ο΄. καὶ ἀνδρίζου, ÷ καὶ ἔγγιζε ◄.[18] Ἄλλος· διατείνου.[19]

11. נֶאֶסְפוּ. *Congregatae sunt.* Ο΄. ἐπισυνήχθησαν. Alia exempl. ἐπισυναχθήσεται.[20] (Ἀ.) συνελέγησαν. Σ. συναχθήσεται.[21]

תֶּחֱנָף. *Polluatur.* Ο΄. ἐπιχαρούμεθα. Ἀ. *incidet in furorem.* Σ. κατακριθήσεται (s. καταδικασθήσεται).[22]

Cap. IV. [1] Sic Comp. (sine τοῦ), Codd. 22, 36, alii. [2] Syro-hex. ܕܐܠܗܐ ܗ̇ܘ. [3] Idem: ܣ. ܘܢܬܟܢܫܘܢ. "Justin. M. [p. 369] locum hunc sic citat: ἕτοιμον ἐπ' ἄκρον τῶν ὀρέων, ἐπηρμένον αὐτὸ ὑπὲρ τοὺς βουνούς· [וְנִשָּׂא הוּא מִגְּבָעוֹת] καὶ ποταμὸν θήσονται [fort. ποταμωθήσονται (וְנָהֲרוּ), coll. Hex. ad Jerem. li. 44] ἐπ' αὐτῷ λαοί."—*Nobil.* Mox v. 2 pro καὶ δείξουσιν ἡμῖν idem citat καὶ φωτιοῦσιν ἡμᾶς (וְיֹרֵנוּ). [4] Idem: ܣ. ܡܢ ܨܗܝܘܢ ܓܝܪ. [5] Idem: ܐ. ܣ. ܒܝܢܝ. [6] Sic Codd. III, XII (in textu), 26 (cum ξιβύνας), 40, 49, alii, et Justin. M. l. c. Syro-hex. vertit ܙܒܘܢܐ, quae vox commutatur cum ζιβύνη Judith i. [15] in Syro-hex., necnon in lectione Symmachi ad Jos. viii. [26?], teste Masio in *Syr. Pecul.* p. 25. Cf. ad Cap. v. 6. [7] Cod. Jes. [8] Syro-hex. Vox ὑποκάτω legitur in libris omnibus. Paulo ante pro καὶ ἀναπαύσεται ἕκαστος Justin. M. l. c. affert: καὶ καθίσεται ἀνὴρ (וְיָשְׁבוּ אִישׁ); et mox τῶν δυνάμεων pro παντοκράτορος. [9] Syro-hex. in marg. sine nom. ܒܫܡܗ ܕܐܠܗܐ. Justin. M. l. c.: ἐν ὀνόματι θεῶν αὐτῶν. Idem integrum v. 6 sic citat: καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, συνάξω τὴν ἐκτεθλιμμένην (הַצֹּלֵעָה, *claudicantem*), καὶ τὴν ἐξωσμένην ἀθροίσω (אֲקַבֵּצָה), καὶ ἣν ἐκάκωσα (הֲרֵעֹתִי). [10] Syro-hex. ܠܫܪܟܢܐ ÷ ܕܡܩܘܝܐ ◄. Solus Cod. XII in marg. addit διαμένον. Justin. M. l. c.: καὶ θήσω τὴν ἐκτεθλιμμένην εἰς ὑπόλειμμα, καὶ τὴν ἐκπεπιεσμένην (הַנַּהֲלָאָה, *procul remotam*) εἰς ἔθνος ἰσχυρόν. [11] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܐ. ܣܬܝܪܐ. Etiam Hieron. vertit *nebulosa*, h. e. אֹפֶל. Cum Symmacho facit Chaldaeus, דְּטָמִיר, *absconditus*, vertens. [12] Hieron.: "Et haec turris *filiae* est *Sion*, sive, ut Sym. vertit in Graecum, ipsa est *filia Sion*." Quem locum non ceperunt, qui ante nos lectiones hexaplares expenderunt. [13] Syro-hex. ܐ. ܥܕܡܐ. ܬ. ܥܠܝܟܝ. [14] Sic Syro-hex., qui notat: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Hieron.: "Quod autem in quibusdam libris legitur: *Et ingredietur principatus primus regnum filiae Sion*, et *de Babylone*, sciamus additum esse, quia nec in Hebraeo, nec apud alios habetur interpretes." [15] Syro-hex. ܐ. ܐܒܐܫܬܝ. [16] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܟܝ. [17] Idem in marg. sine nom. ܡܡܠܟܢܐ ܕܝܠܟܝ. Cf. Hex. ad Jesai. ix. 6. [18] Sic Syro-hex., qui notat ut supra. Verba, καὶ ἔγγιζε, non agnoscunt Comp., Codd. III, 87*, 91, alii, Hieron. [19] Syro-hex. in marg. sine nom. ܐܬܚܝܠܝ. Vox Graeca ponitur de *summa virium* aut *vocis contentione*, quae notio huic loco satis apta est. [20] Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii, etiam Cod. 86, teste Waltono, invitis schedis Bodleianis, ubi huic libro tribuitur ἐπισυναχθήσονται (in marg. ἀχθήσεται). [21] Cod. 86 affert: Σ. συναχθήσεται. συνελέγησαν. Lectionem anonymam Aquilae vindicavimus, coll. Hex. ad Psal. xxxiv. 15. [22] Syro-hex. ܐ. ܢܦܠ ܒܚܡܬܐ. ܣ. ܬܬܚܝܒ. Cf. Hex. ad Psal. cv. 38. Jerem. iii. 2.

12. כְּעָמִיר. *Sicut manipulos.* Ο΄. ὡς δράγματα. Ἀ. Σ. ὡς ἄχνη. Θ. ὡς καλάμη.[23]

13. וַהֲדִקּוֹת עַמִּים רַבִּים. *Et comminues populos multos.* Ο΄. καὶ κατατήξεις (alia exempl. λεπτυνεῖς[24]) λαοὺς πολλούς. Alia exempl. ÷ καὶ κατατήξεις ἐν αὐτοῖς ἔθνη ↙, καὶ λεπτυνεῖς λαοὺς πολλούς.[25]

וְהַחֲרַמְתִּי. *Et devovebo.* Ο΄. καὶ ἀναθήσεις. Οἱ λοιποί· ἀναθηματίσεις.[26]

בִּצְעָם. *Quaestum eorum.* Ο΄. τὸ πλῆθος αὐτῶν. Σ. τὸ κέρδος αὐτῶν. Θ. τὰ δῶρα αὐτῶν. Ε΄. τὴν ὠφέλειαν . .[27]

Cap. IV. 10. κύριος ÷ ὁ θεός σου ↙.[28]

CAP. V.

1 (Hebr. iv. 14). עַתָּה תִּתְגֹּדְדִי בַת־גְּדוּד. *Nunc turmatim congrega te, filia turmae.* Ο΄. νῦν ἐμφραχθήσεται θυγάτηρ ἐμφραγμῷ. Σ. νῦν ὠδινήσουσί σε, θύγατερ συνεχομένη (s. πολιορκουμένη).[1] Aliter: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. *Nunc vastaberis, filia latronis.*[2]

מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ. *Obsidionem ponit contra nos.* Ο΄. συνοχὴν ἔταξεν ἐφ᾽ ἡμᾶς. Σ. συνοχὴ (s. πολιορκία) ἐτέθη ἐφ᾽ ἡμᾶς.[3]

1 (iv. 14). בַּשֵּׁבֶט יַכּוּ עַל־הַלְּחִי אֵת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל. *Virga percutient super maxillam judicem Israelis.* Ο΄. ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνα τὰς φυλὰς (Οἱ Γ΄. τὸν κριτὴν[4]) τοῦ Ἰσραήλ. Ἀ. . πλήξουσιν ἐπὶ σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ. Σ. ῥάβδῳ τύψουσι κατὰ σιαγόνας τὸν κριτὴν Ἰσραήλ. Θ. . πατάξει ἐπὶ σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ.[5]

2 (v. 1). צָעִיר. *Parvus* es. Ο΄. ὀλιγοστὸς εἶ. Alia exempl. μὴ ὀλιγοστὸς εἶ;[6]

3 (2). יוֹלֵדָה. *Quae paritura est.* Ο΄. τικτούσης. Σ. αὐτῆς δὲ τικτούσης. Θ. ἔτεκε.[7]

אֶחָיו. Ο΄. τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν (Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ[8]).

4 (3). וְעָמַד וְרָעָה. *Et stabit, et pascet.* Ο΄. καὶ στήσεται, ÷ καὶ ὄψεται ↙, καὶ ποιμανεῖ ÷ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ↙.[9]

וְיָשָׁבוּ. *Et habitabunt.* Ο΄. ὑπάρξουσιν. Σ. καὶ κατοικήσουσι.[10]

כִּי־עַתָּה יִגְדַּל עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ. *Nam nunc magnus erit usque ad terminos terrae.* Ο΄. διότι νῦν μεγαλυνθήσονται ἕως ἄκρων τῆς γῆς. Σ. τότε γὰρ μεγαλυνθήσεται ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.[11]

5 (4). שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם. *Septem pastores, et octo unctos* (principes) *hominum.*

---

[23] Syro-hex. [illegible] Ad Aquilam cf. Hex. ad Dan. ii. 35. Periphrasis [illegible] ponitur pro καλάμη Amos ii. 13. [24] Sic Codd. III, XII, 40, 42, alii. Hieron. *comminues.* [25] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 23, 49, 62, alii; necnon (cum καταπατήσεις pro κατατήξεις) Codd. 22, 36, alii. [26] Cod. 86. [27] Hieron.: "Theod. pro *multitudine*, *munera* transtulit; Quinta ed. *emolumentum*, id est, ὠφέλειαν; Sym. *lucrum*, id est, τὸ κέρδος αὐτῶν." Syro-hex. affert: Σ. τὸ κέρδος ([illegible]). [28] Syro-hex.

CAP. V. [1] Syro-hex. [illegible], cum scholio: [illegible] (In textu post θυγάτηρ add. Ἐφραΐμ Codd. III, XII, 26, 36, alii, et Syro-hex.) [2] Hieron.: "*Nunc vastaberis, filia latronis.* Hoc juxta Hebraicum, cui interpretationi Aq. et Sym. et Theod. et editio Quinta consentiunt." Quod tamen dictum cum lectione Symmachi Syriaca conciliari nequit. [3] Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible] [4] Cod. 86.

[5] "Trium interpretationes ex Eclogis Joannis Monachi litera X in Cod. Coislin."—*Montef.* Symmachi lectionem accurate reddidit Syro-hex. [illegible] [6] Sic Codd. 22, 26, 36, alii. Syrus noster interrogando effert: [illegible] Hieron. in Epist. LVII ad Pammach. 8: "Pro, *Nequaquam minima es in ducibus Judae* (Matth. ii. 6), in LXX legitur: *Modicus es, ut sis in millibus Juda.*" [7] Syro-hex. [illegible] [8] Idem. [9] Syro-hex. pingit: ÷ καὶ ὄψεται, καὶ ποιμανεῖ ÷ τὸ π. αὐτοῦ ↙; ubi obelus posterior in initio lineae positus est. Sed metobelum post ὄψεται casu abesse innuit scholium in marg. appictum: "Hi obeli ([illegible]) non positi erant in Hexaplis." Similiter Cod. Jes. in marg. notat: τὰ ὠβελισμένα εἰς τοὺς δύο τόπους οὐ κεῖνται ἐν τῷ ἑξαπλῷ. [10] Hieron.: "*Et convertentur*, sive ut melius interpretatus est Sym., *et habitabunt:* JASUBU enim verbum Hebraicum utrumque significat." [11] Syro-hex. [illegible]

Ο΄. ἑπτὰ ποιμένες, καὶ ὀκτὼ δήγματα (Θ. Ε΄. *principes*) ἀνθρώπων. Ἀ. ἑπτὰ νομεῖς, καὶ ὀκτὼ καθεσταμένους ἀνθρώπους. Σ. ἑπτὰ ποιμένας, καὶ ὀκτὼ χριστοὺς ἀνθρώπων. Θ. ἑπτὰ ποιμένας, καὶ ὀκτὼ ἀρχηγοὺς ἀνθρώπων.[12]

6 (5). וְרָעוּ אֶת־אֶרֶץ אַשּׁוּר בַּחֶרֶב וְאֶת־אֶרֶץ נִמְרוֹד בִּפְתָחֶיהָ. *Et pascent terram Assyriae gladio, et terram Nimrod in portis ejus.* Ο΄. καὶ ποιμανοῦσι τὸν Ἀσσοὺρ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γῆν τοῦ Νεβρὼδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς (Ἀ. ἐν ζιβύναις (s. σειρομάσταις) αὐτῆς. Σ. ἐντὸς πυλῶν αὐτῆς. Θ. ἐν πύλαις αὐτῶν. Ε΄. ἐν παραξιφίσιν αὐτῶν[13]). Σ. *Et pascent terram Assur in gladio, et regionem Nemrod intra portas ejus.*[14]

וְהִצִּיל. Ο΄. καὶ ῥύσεται. Aliud exempl. καὶ τὴν εὐσέβειαν ἐν τῇ τάφρῳ ῥύσεται.[15]

7 (6). כִּרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב. *Sicut imbres super herbam.* Ο΄. καὶ ὡς ἄρνες ἐπὶ ἄγρωστιν. Ἀ. καὶ ὡς ψεκάδες ἐπὶ πόαν. Σ. Θ. καὶ ὡσεὶ νιφετὸς ἐπὶ χόρτον.[16]

אֲשֶׁר לֹא־יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם. *Quae non exspectat virum, nec praestolatur filios hominis.* Ο΄. ὅπως μὴ συναχθῇ μηδεὶς, μηδὲ ὑποστῇ ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. Ἀ. ὃς οὐχ ὑπομενεῖ ἄνδρα, καὶ οὐ περιμενεῖ υἱοὺς ἀνθρώπων. Θ. ὃς οὐ μενεῖ ἄνθρωπον, καὶ οὐκ ἐλπίσει ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου.[17] Οἱ Γ΄. ὃς οὐ πεποιθήσει ἐπ' ἄνθρωπον, καὶ οὐ περιμενεῖ (s. προσδοκήσει, s. προσδέξεται) υἱὸν ἀνθρώπου.[18]

12 (11). וּמְעוֹנְנִים. *Et harioli.* Ο΄. καὶ ἀποφθεγγόμενοι. Ἀ. καὶ κληδονιζόμενοι. Σ. (καὶ) σημειοσκοπούμενοι.[19]

Cap. V. 7. ÷ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ↙. ÷ πίπτουσα ↙.[20]

CAP. VI.

1. שִׁמְעוּ־נָא אֵת אֲשֶׁר־יְהוָה אֹמֵר. *Audite quaeso quod Jova dicit.* Ο΄. ἀκούσατε δὴ λόγον· κύριος κύριος εἶπεν. Alia exempl. ἀκούσατε δὴ ἃ ὁ κύριος εἶπεν.[1]

2. וְהָאֵתָנִים מֹסְדֵי אָרֶץ. *Et perennes* (montes), *fundamenta terrae.* Ο΄. καὶ αἱ φάραγγες, θεμέλια τῆς γῆς. Ἀ. καὶ τὰ στερεά... Σ. καὶ τὰ

---

[12] Aquilae et Theodotionis lectiones integras exhibet Cod. 86, et inter eas: Σ. ἑπτὰ ποιμένας. Idem separatim affert: δήγματα] Ἀ. καθεσταμένους ἀνθρώπους. Σ. χρηστοὺς (sic) ἀνθρώπων. σήγματα (sic). Syro-hex. ad δήγματα in marg. notat: Ἀ. καθεσταμένους (ܕܐܬܬܩܝܡܘ). Σ. χριστούς (ܡܫܝ̈ܚܐ). Θ. ἀρχηγούς (ܪ̈ܫܢܐ). Denique Hieron. monet: "Ubi nos posuimus *primates homines*, et in Hebraico scriptum est NESICHE ADAM, Sym. interpretatus est *Christos hominum;* Theod. et Quinta ed., *principes hominum;* Aq. *graves* vel *constitutos homines*, id est, καθεσταμένους." Cf. Hex. ad Ezech. xxxii. 30. [13] Hieron.: "Rursum in eo ubi ego et Aq. transtulimus, *in lanceis ejus*, ut subaudiatur *terrae Nemrod*, Sym. vertit, ἐντὸς πυλῶν αὐτῆς, id est, *intra portas ejus;* Theod. *in portis eorum;* Quinta ed. ἐν παραξιφίσιν αὐτῶν, quod nos possumus dicere, *in sicis eorum:* in Hebraeo autem positum est BAPHETHEE." Praeterea Cod. 86 affert: Σ. ἐντὸς πυλῶν; Syro-hex. autem: ܐ. ܒܬܪ̈ܥܝܗ̇ ♦. ܣ. ܬ. ܒܣܝ̈ܦܐ ♦. (Ad ܣܝܦܐ cf. Jerem. vi. 23. Joel iii. 10 in Syro-hex.) [14] Hieron. [15] Syro-hex. in textu: ܘܒܡܫܝܚܘܬܐ ܕܣܘܟܠܐ ܒܣܝܦܐ ܢܦܠ. in marg. autem char. med. ܘܠܐ ܦܠܚܘܬܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ ܕܣܘܟܠܐ ܒܣܝܦܐ. ܠܚܠܘܦܝܗܘܢ ܕܡܬܡܣܟܢܘܬܐ ܐܝܬܝܗ̇. Ineptae interpolationis, quae Syro nostro, ut videtur, propria et peculiaris est, neque originem neque sensum indagare potuimus. [16] Euseb. in Dem. Evang. p. 81 (cum Θ. pro Σ. Θ.). Cod. 86 affert: Ἀ. ψεκάδες. Θ. νιφετός; et ad ἄγρωστιν: Ἀ. σπόρον. Σ. Θ. χόρτον. Denique Syro-hex. ܐ. ܘܐܝܟ ܢܛ̈ܦܐ ܥܠ ܥܣܒܐ ♦ (πόαν). ܣ. ܬ. ܘܐܝܟ ܬܠܓܐ (νιφετοὶ) ܥܠ ܥܣܒܐ ♦. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xxii. 2. [17] Euseb. ibid. p. 82, ubi editum: καὶ οὐ περὶ υἱοὺς ἀνθρώπων. Emaculavimus juxta Syrum nostrum, qui tribus interpretibus tribuit ܢܣܒܪ. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 25. xxxii. 22. cxviii. 49. [18] Syro-hex. ܓ. ܕܠܐ ܢܬܬܟܠ ܥܠ ܒܪܢܫܐ. ܘܠܐ ܢܣܒܪ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ♦. [19] Cod. 86. Consentit Syro-hex. ܐ. ܘܡܩܨܡܐ ♦. ܣ. ܦܪ̈ܫܝ ܠܐܬܘ̈ܬܐ ♦. (In textu pro edito ܘܚܙܘܝܐ in codice est ܘܦܫܘܪܐ, ut conjecerat Bernstein., cum scholio: "ܦܫܘܪܐ appellat eos qui interpretantur (ܕܦܫܪܝܢ) somnia, et hariolos, et tales." [20] Syro-hex, cum notula, quae ad utrum horum locorum pertineat incertum est: "Hic obelus (ܡܘܫܚܬܐ) non positus erat in Hexaplis."

CAP. VI. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 42, 49, alii, Hieron., Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. 86 exscripsit: Ἀ. ὁ κύριος εἶπεν, ἀκούσατε δὴ λόγον κυρίου. Sed revera hic codex in textu legit: ἀκ. δὴ ἃ ὁ κ. εἶπεν; in marg. autem: ἀκ. δὴ λόγον κυρίου.

παλαιὰ θεμέλια τῆς γῆς. Θ. καὶ τὰ ἀρχαῖα θεμέλια τῆς γῆς.[2] Ε΄. *Ethanim fundamenta terrae.*[3]

3. הֶלְאֵתִיךָ. *Taedio affeci te.* Ο΄. παρηνώχλησά σοι. Σ. ἐμόχθησά (s. ἐμόχθωσά) σε.[4]

4. וּמִבֵּית. Ο΄. ※ καὶ ◂ ἐξ οἴκου.[5]

5. מִן־הַשִּׁטִּים. *A Sittim.* Ο΄. ἀπὸ τῶν σχοίνων. Οἱ λοιποί· Σετίμ.[6]

צִדְקוֹת. *Beneficia.* Ο΄. ἡ δικαιοσύνη. Σ. αἱ ἐλεημοσύναι.[7]

7. נַחֲלֵי־שָׁמֶן. *Rivorum olei.* Ο΄. χιμάρρων πιόνων. Ἀ. χειμάρρων ἐλαίου. Σ. ῥεῖθρα ἐλαίου.[8]

8. הִגִּיד לְךָ. *Indicavit tibi.* Ο΄. εἰ ἀνηγγέλη σοι. Alia exempl. ἀνηγγέλη σοι.[9] Ἀ. Θ. ἐῤῥέθη σοι. Σ. εἶπέ σοι.[10]

וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם־אֱלֹהֶיךָ. *Et humiliter ambulare cum Deo tuo.* Ο΄. καὶ ἕτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ (alia exempl. ὀπίσω[11]) κυρίου θεοῦ σου. Θ. καὶ ἀσφαλίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ Ἐλωαίχ. Ε΄. καὶ φροντίζειν . . .[12]

9. יִקְרָא. *Acclamat.* Ο΄. ἐπικληθήσεται. Ἀ. καλέσει. Σ. βοήσει.[13]

12. שָׁקֶר. *Mendacia.* Ο΄. ψεύδη. Alia exempl. ἄδικα.[14] Οἱ λοιποί· ψευδῆ.[15]

13. וְגַם־אֲנִי הֶחֱלֵיתִי הַכּוֹתֶךָ הַשְׁמֵם עַל־חַטֹּאתֶךָ. *Et ego quoque aegrum feci percutiendo te, vastando* te *propter peccata tua.* Ο΄. καὶ ἐγὼ ἄρξομαι τοῦ πατάξαι σε, ἀφανιῶ σε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου. Alia exempl. καὶ ἐγὼ ἐβασάνισα ἐπὶ σὲ ἀφανισμῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου.[16] Ἀ. καὶ ἐγὼ ἠρξάμην τοῦ πατάξαι σε ἀφανισμῷ ἐπὶ πάσαις ταῖς ἁμαρτίαις σου. Σ. καὶ ἐγὼ δὴ ἐτιμωρησάμην σε ἀφανισμῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου. Θ. καὶ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐγώ εἰμι ὃς ἐκάλεσα τὴν πληγήν σου, ἐξέστησαν ἐπὶ πάσῃ ἁμαρτίᾳ σου.[17]

14. וְיֶשְׁחֲךָ בְּקִרְבֶּךָ וְתַסֵּג וְלֹא תַפְלִיט. *Et inanitas tua* erit *in medio tui; et amovebis* (tua), *sed non tuta praestabis.* Ο΄. καὶ συσκοτάσει ἐν σοὶ, καὶ ἐκνεύσει, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς. Alia exempl. καὶ ἐξώσω σε ἐν σοὶ, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς.[18] Ἀ. καὶ καταφυ-

---

[2] Syro-hex. ܐ. ܫܬܐܣܐ ܥܬܝܩܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܣ. ܘܫܬܐܣܐ. ܡܢ ܩܕܝܡ ܕܐܪܥܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. (Vox Syriaca ܡܫܬܪܪܐ ponitur pro στερεὸς (usitatius ܚܣܝܢܐ) in Hex. ad Psal. lxxii. 4, necnon in versione N. T. Philox. passim. Ad ܕܥܡ ܚܣܝܢܐ cf. Jesai. xxv. 1 in Syro-hex.) Hieron.: "Pro *fortibus fundamentis terrae*, quae LXX, *et valles fundamenta terrae*, interpretati sunt, Sym. et Theod. transtulerunt, *et antiqua fundamenta terrae.*" [3] Hieron. [4] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐܝܬܟ. Cf. Hex. ad Jesai. vii. 13. Jerem. xii. 5. [5] Syro-hex. Copula hodie exstat in libris omnibus praeter Cod. 49. [6] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܣܛܝܡ. Hieron.: "Ubi LXX *schoenis*, omnes ipsum Hebraicum SETTIM transtulerunt. Est autem locus in quo Balac rex Moabitarum adversum Israel congregavit exercitum, ὁμώνυμος arboribus, quae per eremum montis Sina hodie quoque gignuntur. . . . Unde arbitror et LXX σχῖνον interpretatos esse, hoc est, *lentiscum;* sed paulatim librariorum errore factum esse, ut σχοῖνοι, id est, *funes*, pro σχίνοις legeretur." [7] Hieron.: "Pro *justitiis*, sive *justitia, misericordias* interpretatus est Sym." [8] Syro-hex. ܐ. ܢܚܠܐ ܕܡܫܚܐ. ܣ. ܪܕܝܐ ܕܡܫܚܐ. [9] Sic Comp. (cum ἀπηγ.), Codd. 22, 23, 51, alii, Hieron. Syro-hex. ܐܫܬܘܕܥ ܠܟ. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܬܐܡܪ ܠܟ. ܣ. ܐܡܪ ܠܟ. [11] Sic Codd. 22, 36, 51, alii, et Syro-hex. [12] Hieron.: "Verbum ESNE, quod LXX transtulerunt *paratum esse*, et nos diximus, *sollicitum ambulare*, Theod. significantius expressit: καὶ ἀσφαλίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ Ἐλωαὶχ, id est, *et cave diligenter ut ambules cum Deo tuo:* sive ut Quinta ed. transtulit, καὶ φροντίζειν, *agere* scilicet *sollicite*, et hanc habere curam." [13] Syro-hex. ܐ. ܢܩܪܐ. ܣ. ܢܩܥܐ. Cod. 86 affert: Σ. βοήσει. [14] Sic Codd. 23, 87*, alii, Hieron., Syro-hex. [15] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܕܓܠܬܐ. [16] Sic Comp. (sine ἐπὶ), Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 87* (cum ἐβασανίσω ἀφανισμῷ), 91 (cum ἀφανισμὸν), 97, alii. Hieron.: *Et ego cruciavi te perditione propter peccata tua.* Syro-hex. ܐܦ ܐܢܐ ܫܪܝܬ ܠܡܡܚܝܟ ܒܚܘܒܠܐ ܡܛܠ ܚܛܗܝܟ. [17] Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܫܪܝܬ ܠܡܡܚܝܟ ܒܚܘܒܠܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܝܟ. ܣ. ܐܦ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܬܒܥܬ ܠܟ ܒܚܘܒܠܐ ܡܛܠ ܚܛܗܝܟ. ܬ. ܘܡܢ ܫܘܪܝܐ ܐܢܐ ܐܝܬܝ ܕܩܪܝܬ ܡܚܘܬܟ ܬܡܗܘ ܥܠ ܟܠܗ ܚܛܝܬܟ. Aquilam ducem secutus est Hieron., Hebraea vertens: *Et ego ergo coepi percutere te perditione super peccatis tuis.* "Theodotionis textum Syriacum, ab Hebraeo longe recedentem, frustra Graece vertere conatus sum."—*Middeld.* Nos ex emendatiore apographo (nam Norberg. exscripserat: ܘܡܢ ܫܘܪܝܐ ܐܢܐ ܐܝܬܝ) sensum qualemcunque, qui tamen ad Hebraea illustranda omnino nihil confert, eruimus. [18] Sic Ald., Codd. XII (cum καὶ καταλήψῃ, καὶ ἐννεύσεις), 23, 40, 68, 86

τεύσω σε ἐν ἐγκάτῳ σου, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ διασώσῃς.[19] Σ. ἀλλὰ καὶ διαφθερεῖ σε εἰς τὰ ἐντός σου, καὶ ἕξεις, καὶ οὐ μὴ διασώσῃς.[20] Θ. καὶ συσκοτάσει (s. σκοτάσει) ἐν σοί, καὶ ἀναψύξεις, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς.[21]

16. וְיִשְׁתַּמֵּר חֻקּוֹת עָמְרִי. *Nam observat sibi* unusquisque *statuta Omri.* Ο΄. καὶ ἀφανισθήσεται νόμιμα λαοῦ μου. καὶ ἐφύλαξας τὰ δικαιώματα Ζαμβρί.[22] Σ. ὅτι ἐφυλάχθη τὰ προστάγματα Ζαμρί. Θ. καὶ ἐφύλαξας τὰ προστάγματα Ἀμρί.[23]

וְכֹל מַעֲשֵׂה. Ο΄. καὶ πάντα τὰ ἔργα (Ἀ. ποιήματα[24]).

בְּמֹעֲצוֹתָם. *In consiliis eorum.* Ο΄. ἐν ταῖς ὁδοῖς (alia exempl. βουλαῖς[25]) αὐτῶν.

Cap. VI. 3. ÷ ἢ τί ἐλύπησά σε ◄.[26]

Cap. VII.

1. אַלְלַי לִי. *Vae mihi!* Ο΄. οἴμοι. Ἀ. Σ. ἀλαλαί . .[1]

כְּאָסְפֵּי־קַיִץ. *Sicut collectiones fructuum aestivorum.* Ο΄. ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ. Σ. ὡς ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ὀπώρας.[2]

אִוְּתָה נַפְשִׁי. *Desiderat anima mea.* Ο΄. οἴμοι ψυχή ※ Οἱ Γ΄. μου ◄.[3] Ἄλλος· ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου.[4]

2. אָבַד. Ο΄. ÷ ὅτι ◄ ἀπόλωλεν. Οἱ λοιποί· ἐκλέλοιπεν.[5]

חָסִיד. *Pius.* Ο΄. εὐσεβής (potior scriptura εὐλαβής[6]). Ἀ. Σ. ὅσιος.[7]

יֶאֱרֹבוּ. *Insidiantur.* Ο΄. δικάζονται. Οἱ Γ΄. ἐνεδρεύουσιν.[8]

יָצוּדוּ חֵרֶם. *Venantur ad internecionem* (s. *reti*). Ο΄. ἐκθλίβουσιν ἐκθλιβῇ. Ἀ. Σ. θηρεύουσιν ἀναθέματι.[9]

3. בְּשִׁלּוּם וְהַגָּדוֹל דֹּבֵר הַוַּת נַפְשׁוֹ הוּא וַיְעַבְּתוּהָ. *Pro remuneratione; et magnus, eloquitur libidinem animi sui ille, et* (tres simul) *contexunt eam* (rem). Ο΄. εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε, καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ ἐστιν, καὶ ἐξελοῦμαι (τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν). Σ. ἐν ἀνταποδόσει, καὶ ὁ μέγας λαλεῖ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς δασεῖς ἡ δασύτης αὐτοῦ.[10]

4. טוֹבָם כְּחֵדֶק יָשָׁר מִמְּסוּכָה יוֹם מְצַפֶּיךָ פְּקֻדָּתְךָ בָאָה עַתָּה תִהְיֶה מְבוּכָתָם. *Optimus eorum* est *instar spinae, probissimus prae sepe spinosa; dies speculatorum tuorum* (a prophetis tuis praedicta), *visitatio tua venit; nunc erit perplexitas eorum.* Ο΄. τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν, ὡς

(in marg.), alii, et Syro-hex. (om. καὶ ante καταλήψῃ). Hieron.: *Et ejiciam te in temetipsam, et apprehendes, et non salvabis;* unde sua extudit Comp.: καὶ ἀποβαλῶ σε εἰς σεαυτήν, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ διασώσεις. [19] Cod. 86 (cum καὶ οὐ μὴ διασωθείς). Correximus e Syro-hex., qui affert: ܐ. ܘܐܦ ܡܚܒܠ ܒܓܘܝܟܝ. ܘ[ܠܐ] ܬܕܪܟܝܢ ܘܠܐ ܬܬܦܨܝܢ܀ [20] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܘܐܦ ܡܚܒܠ ܠܟܝ ܒܓܘܝܟܝ. ܘܬܗܘܐ ܠܟܝ ܘܠܐ ܬܬܦܨܝܢ܀ Cod. 86 minus emendate affert: Σ. ἀλλὰ καὶ διαφθερεῖς εἰς τὰ ἐντός σου, καὶ ἥξεις, καὶ οὐ μὴ διασωθείς. [21] Idem: ܬ. ܘܢܚܫܘܟ ܒܟܝ ܘܬܬܢܦܫܝܢ ܘܠܐ ܬܬܦܨܝܢ܀ "Itaque in vulgari Alexandrinorum textu verba afferuntur ex Theodotionis recognitione."—*Middeld.* Scilicet pro ܘܬܬܢܦܫܝܢ, quod in apographo suo invenit, Middeld. edidit ܘܬܬܢܦܨܝܢ, καὶ ἐκνεύσεις (cf. Rördam ad Jud. iv. 18), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. Sed reapse in codice exaratum est, ut nos scripsimus, ܘܬܬܢܦܫܝܢ. [22] Duplex versio, καὶ ἐφύλαξας τὰ δ. Ζαμβρὶ, abest a Comp., Codd. 22, 23, 87*, aliis, et Syro-hex. Hieron.: "LXX: *Et dissipabuntur* [וְיִשְׁתַּמֵּר] *legitima populi mei* [עַמִּי]; pro quo nos posuimus propter sermonis consequentiam, *Et custodisti praecepta Amri,* licet et in Hebraeo scriptum sit, *Et custodita sunt praecepta Amri.*" [23] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܬܢܛܪܘ ܦܘ̈ܩܕܢܐ ܕܙܡܪܝ. ܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܦܘ̈ܩܕܢܐ (ἔργα) ܕܥܒ̈ܕܝܗ܀ [24] Cod. 86, qui in textu ὅρια (sic) habet. [25] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (cum αὐτοῦ), 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [26] Hieron., Syro-hex.

Cap. VII. [1] Syro-hex. (qui in textu οἴμοι bis habet): ܐ. ܣ. ܐܠܠܝ܀ [2] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܕܒܚܪ̈ܝܬܐ ܕܐܒܐ܀ [3] Idem. [4] Sic in textu (ante οἴμοι ψ.) Ald. (praem. ἁ), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald)., alii. Hieron.: *quae passa est* [ἐπεπόνθησεν?] *anima mea. Vae mihi, anima.* [5] Cod. 86. Obelus est in Syro-hex., qui notat: "Hic obelus non positus est in Hexaplis." [6] Sic Comp., Ald., Codd. II (ex corr.), III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܣܝܐ܀ [8] Idem: ܓ. ܟܡܢܝܢ܀ [9] Idem: ܐ. ܣ. ܨܝܕܝܢ ܒܚܪܡܐ܀ [10] Idem: ܣ. ܒܦܘܪܥܢܐ ܐܦ ܗܘ ܪܒܐ ܡܡܠܠ ܪܓܬܐ܀

σῆς ('Α. ὡς βολίς. Σ. Θ. ὡς ἄκανθα[11]) ἐκτρώγων, καὶ βαδίζων ἐπὶ κανόνος ἐν ἡμέρᾳ σκοπιᾶς (σου)· οὐαὶ (alia exempl. ÷ οὐαὶ οὐαὶ ↙[12]) αἱ ἐκδικήσεις σου ἥκασι· νῦν ἔσονται κλαυθμοὶ αὐτῶν. Σ. ὁ ἀγαθὸς αὐτῶν ὡς ἄκανθα, ὁ ὀρθὸς ὡς ἐξ ἐμφραγμοῦ ἐν ἡμέρᾳ τῶν προσκοπευόντων σοι· ἡ ἐπισκοπή σου ἦλθε· νῦν ἔσται κλαυθμὸς αὐτῶν.[13]

6. קָמָה. Ο΄. ἐπαναστήσεται. Aliter: Ο΄. ἀναστήσεται.[14]

7. בַּיהוָה אֲצַפֶּה. *In Jovam intuebor.* Ο΄. ἐπὶ τὸν κύριον ἐπιβλέψομαι. Alia exempl. ἐν τῷ κυρίῳ ἀποσκοπεύσω.[15] Θ. πρὸς τὸν κύριον ἐπιβλέψομαι.[16]

8. כִּי־אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי. *Quamvis sedeam in tenebris, Jova lux* est *mihi.* Ο΄. διότι ἐὰν καθίσω (alia exempl. πορευθῶ[17]) ἐν τῷ σκότει, κύριος φωτιεῖ μοι (alia exempl. φῶς μοι[18]). ※ Θ. φωτιεῖ μοι ↙.[19]

11, 12. יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק־חֹק׃ יוֹם הוּא. *Dies ad aedificandum macerias tuas* (instat); *die illo longe fiet decretum. Die illo.* Ο΄. ἡμέρα ἀλοιφῆς πλίνθου, ἐξάλειψίς σου ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ ἀποτρίψεται (alia exempl. ἀπώσεται[20]) νόμιμά [σου] (Σ. ἐπιταγή. Θ. πρόσταγμα[21]) ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Σ. ἡμέρα τοῦ οἰκοδομῆσαι τοὺς φραγμούς σου· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μακρὰν ἔσται ἡ ἐπιταγή· ἡ δὲ ἡμέρα ἐκείνη.[22]

11, 12. יִרְחַק־חֹק׃ יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא לְמִנִּי אַשּׁוּר וְעָרֵי מָצוֹר וּלְמִנִּי מָצוֹר וְעַד־נָהָר וְיָם מִיָּם וְהַר הָהָר. *Longe fiet decretum. Die illo ad te venient ex Assyria, et urbibus Aegypti, et inde ab Aegypto usque ad fluvium,* et ad *mare a mari,* et a *monte usque ad montem.* Ο΄. καὶ ἀποτρίψεται νόμιμά σου ἡ ἡμέρα ἐκείνη. καὶ αἱ πόλεις σου ἥξουσιν εἰς ὁμαλισμὸν (alia exempl. ÷ εἰς συγκλεισμὸν[23]), καὶ ↙ εἰς διαμερισμὸν ※ Οἱ Γ΄. Ἀσσυρίων ↙.[24] καὶ αἱ πόλεις σου αἱ ὀχυραὶ εἰς διαμερισμὸν ἀπὸ Τύρου (Πάντες· περιοχὴν, s. περίφραγμα, s. πολιορκίαν[25]) ἕως τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ὄρους ἕως τοῦ ὄρους. 'Α. μακρυνθήσεται ἡ ἀκρισία τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ ἕως οὗ ἥξει ἐξ Ἀσσοὺρ καὶ πόλεως πολιορκίας, καὶ ἀπὸ πολιορκίας καὶ ἕως ποταμοῦ καὶ θαλάσσης, καὶ ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὄρους τοῦ ὄρους.[26] Θ. μακρυνεῖ πρόσταγμα ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ αἱ πόλεις σου ἥξουσιν ἐξ Ἀσσοὺρ καὶ πόλεως

---

[11] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܦܓܝܣܐ ܀ ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܟܘܒܐ ܀; cum scholio philologico: ܦܓܝܣܐ ܟܘܟܒܬܐ (λόγχη) ܀ ܕܢܥܡܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܐܝܟ ܕܒܩܛܠܐ ܒܡܟܬܐ. [12] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. II, III, XII, 26, 49, alii, Hieron. [13] Syro-hex. Symmacho continuat: ܗܘ ܛܒܐ ܕܡܢܗܘܢ ܐܝܟ ܟܘܒܐ. ܗܘ ܬܪܝܨܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܣܝܓܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܬܩܦܢܝܢ ܠܟ. ܣܘܥܪܢܟ ܐܬܐ. ܗܫܐ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܕܡܢܗܘܢ ܀ Hieron.: "*Visitatio tua venit; nunc erit vastitas eorum*, id est, habitatorum, sive *obsidio;* MABUCHA enim magis πολιορκίαν et φρούρησιν, id est, *obsidionem* et *custodiam*, quam *vastitatem* in Hebraeo sonat." Quo fretus Montef. ad κλαυθμοὶ notam hexaplarem appinxit: Ἄλλος· πολιορκία. Ἄλλος· φρούρησις. Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 24. [14] Cod. XII in marg. [15] Sic Ald. (cum ἐπισκοπεύσω), Codd. 23, 42, alii. Hieron.: *in Domino contemplabor.* Syro-hex. ܒܡܪܝܐ ܐܣܘܩ. [16] Syro-hex. ܬ. ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܚܘܪ ܀ [17] Sic Codd. XII (in marg.), 22 (cum ἐὰν καὶ π.), 23, 36 (ut 22), alii, Hieron., Syro-hex. [18] Cod. XII in marg.: Οἱ Ο΄. φῶς μοι. Sic in textu Codd. 23 (cum μου), 86 (in marg.), 87* (ut 23), alii. [19] Syro-hex. in textu: φῶς μοι ※ Θ. φωτιεῖ μοι ↙. [20] Sic Ald. (om. καὶ), Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. Mox σου om. Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Syro-hex. [21] Hieron.: "*In die illa longe fiet lex*, sive *praeceptum* et *jussio*, ut Sym. et Theod. interpretati sunt, dicentes ἐπιταγὴν et πρόσταγμα." [22] Syro-hex. ܣ. ܝܘܡܐ ܠܡܒܢܐ ܣܝܓܐ ܕܝܠܟ. ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܒܪܘܚܩܐ ܢܗܘܐ ܦܘܩܕܢܐ. ܝܘܡܐ ܕܝܢ ܗܘ ܀ [23] Idem: ÷ ܠܡܣܟܪܘܬܐ ↙ ܐܦ, cum scholio: "Hic obelus (ܐܘܒܠܘܣ) non positus erat in libro Hexaplorum." Sic sine obelo Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, Hieron. [24] Sic Syro-hex. Vox Ἀσσυρίων habetur in libris omnibus, et Hieron. [25] Hieron.: "Ubi LXX interpretati sunt, *de Tyro*, sciamus in Hebraico scriptum esse MASOR; quod verbum, si in praepositionem MA et nomen SOR dividatur, *de Tyro* intelligitur; sin autem unus sermo sit, *munitionem* sonat. Denique omnes περιοχὴν, καὶ περίφραγμα, καὶ πολιορκίαν, non *de Tyro*, ut LXX, sed *munitionem* et *ambitum muratae urbis* transtulerunt." Drusius περίφραγμα Symmacho vindicat, qui ad Psal. xxx. 22. [lix. 11] בְּעִיר מָצוֹר interpretatur ἐν πόλει περιπεφραγμένῃ. [26] Syro-hex. ܐ. ܢܓܪܐ ܠܐ ܕܝܢܐ ܕܝܘܡܐ ܗܘ ܘܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܐܬܘܪ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܡܫܝܢܘܬܐ ܘܡܢ ܡܫܝܢܘܬܐ ܘܥܕܡܐ ܠܢܗܪܐ ܘܝܡܐ. ܘܡܢ ܝܡܐ ܘܛܘܪܐ ܕܛܘܪܐ ܀ "Graecam interpretationem quantum fieri potuit verborum tenacem apposui, sed ut eam Hebraico textui quodammodo saltem

περιοχῆς, καὶ ἀπὸ περιοχῆς ἕως τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἕως τοῦ ὄρους.[27]

12. וְיָם מִיָּם וְהַר הָהָר. Ἄλλος· ἡμέρα ὕδατος καὶ θορύβου.[28]

14. כִּימֵי. Ο'. καθὼς αἱ ἡμέραι. Alia exempl. κατὰ τὰς ἡμέρας.[29] Σ. καθ' ὅσον αἱ ἡμέραι.[30]

15. אַרְאֶנּוּ. *Ostendam ei.* Ο'. ὄψεσθε. Alia exempl. δείξω αὐτοῖς.[31] Σ. . αὐτῷ.[32]

17. כְּזֹחֲלֵי אֶרֶץ. *Sicut reptilia terrae.* Ο'. σύροντες γῆν. Σ. συρόμενος ἐπὶ τῆς γῆς.[33]

18. לִשְׁאֵרִית. *Residuo.* Ο'. τοῖς καταλοίποις. Σ. τῷ καταλείμματι.[34]

לֹא־הֶחֱזִיק. *Non retinet.* Ο'. καὶ οὐ συνέσχεν (alia exempl. οὐκ ἐκράτησεν[35]). Σ. οὐκ ἐκαρτέρησεν.[36]

18. לָעַד. *In perpetuum.* Ο'. Ε'. εἰς μαρτύριον. Σ. εἰς ἀεί. Θ. εἰς τέλος.[37]

19. וְתַשְׁלִיךְ. *Et projicies.* Ο'. καὶ ἀπορριφήσονται (alia exempl. ἀπορρίψει[38]).

20. תִּתֵּן. *Praestabis.* Ο'. δώσει. Ἀ. Σ. Θ. δώσεις.[39]

מִימֵי קֶדֶם. *Inde a diebus antiquitatis.* Ο'. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν. Aliter: Ο'. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο'. ἀρχῆθεν. Σ. ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων. Θ. . . τὰς ἔμπροσθεν.[40]

---

adaptarem, verba ܠܐ [ante ܕܐܟܦܝܘܬܐ] et ܡܚܒܫܘܬܐ bis [post ܟܘܠܣܐ] non potui non in exilium ejicere. Offendit praeterea vox ܐܟܦܝܘܬܐ; nam Hebr. חק Aquila ἀκρίβασμα et ἀκριβασμὸς interpretari solet."—*Middeld.* Locutio ܟܘܠܣܐ ܡܚܒܫܘܬܐ nullo modo sollicitanda videtur, quamvis vox Graeca, cujus circumscriptio est, non adeo certa sit. Si inter περιοχή et πολιορκία eligendum sit, posteriorem praetulerimus, cum πολιορκεῖν τινα Syriace sonet ܚܒܫ ܡܚܒܫܘܬܐ ܥܠܘܗܝ 4 Reg. xvi. 4. xvii. 4; et πολιορκία ܟܘܠܣܐ ܕܥܠ ܡܚܒܫܘܬܐ in Hex. ad Psal. lxv. 11. Quod ad ܠܐ ܕܐܟܦܝܘܬܐ attinet, praeeunte Bernsteinio, Graece ἀκρισία posuimus, neglecto Hebraeo, quod prorsus aliter sonat. Aquilae usum recte definivit Middeld.; fieri tamen potest cum h. l. praeter morem non ἀκριβασμὸς (חק) sed ἀκρίβεια (חֻקָּה) posuisse, unde minutissimae lineolae omissione ΑΚΡΙΒCΙΑ evadit, quod cum ἀκρισία commutare correctori proclive erat. [27] Syro-hex. [Syriac] [Syriac] [Syriac]. Pro ܟܘܠܣܐ Middeld., qui Aquilae περιοχὴν assignavit, συγκλεισμόν, quod in textu Syro-hexaplari ita redditum est, posuit. Sed ܟܘܠܣܐ commutatum cum περιοχή videas Ezech. iv. 2. xii. 13. Jerem. xix. 9, et saepius; hac autem ratione tria vocabula Hieronymiana inter tres interpretes amice distributa sunt. [28] Hanc lectionem post ἕως τοῦ ὄρους inferunt Codd. II (sed expunct.), III, XII, 22, 26, 36, alii. In Cod. XII lectio textualis, καὶ ἀπὸ θαλάσσης—ἕως τοῦ ὄρους, in marginem ablegata est. [29] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [30] Syro-hex. [Syriac]. [31] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [32] Syro-hex. [33] Sic Cod. 86 in marg. sine nom. Syro-hex. [Syriac]. (Pro [Syriac] Norberg. perperam exscripsit [Syriac].) [34] Syro-hex. [Syriac]. [35] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 91, alii. Ambigue Syro-hex. ܠܐ ܐܚܕ. [36] Cod. 86. Cum ἐκαρτέρησεν intransitivum sit, fortasse reponendum ἐκράτησεν. [37] Hieron.: "Pro *ultra* Sym. transtulit *in sempiternum*, Theod. *in finem*, LXX et Quinta ed. *in testimonium*." Cod. 86 affert: Θ. εἰς τέλος. Syro-hex.: Θ. ἕως τέλους ([Syriac]). Σ. εἰς ἀεί ([Syriac]). Nobil. ex Hesychio affert: Οἱ λοιποί· εἰς ἀεί. [38] Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: "In exemplari Eusebiano ([Syriac]) καὶ ἀπορριφήσονται." [39] Syro-hex. [Syriac]. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [40] Syro-hex. in textu: [Syriac]; in marg. autem: [Syriac].

NAHUM.

Caput I.

1. מַשָּׂא. *Vaticinium.* Ο′. λῆμμα. Ἀ. ἄρμα.[1]

נִינְוֵה. Ο′. Νινευή. Σ. περὶ Νινευή.[2]

2. אֵל קַנּוֹא. Ο′. θεὸς ζηλωτής. Οἱ λοιποί· ἰσχυρός . .[3]

וּבַעַל חֵמָה. *Et dominus irae.* Ο′. μετὰ θυμοῦ. Ἀ. Σ. (καὶ) ἔχων θυμόν.[4]

3. בְּסוּפָה וּבִשְׂעָרָה. *In turbine et procella.* Ο′. ἐν συντελείᾳ καὶ ἐν συσσεισμῷ. Σ. διὰ καταιγίδος καὶ λαίλαπος.[5]

וְעָנָן. *Et nubes.* Ο′. καὶ νεφέλαι. Σ. Θ. καὶ νέφη.[6]

4. גּוֹעֵר. *Increpans.* Ο′. ἀπειλῶν. Ἀ. Σ. ἐπιτιμῶν.[7]

5. וַתִּשָּׂא. *Et attollit se.* Ο′. καὶ ἀνεστάλη. Ἀ. ἔφριξεν. Σ. ἐκινήθη.[8]

6. לִפְנֵי. Ο′. ἀπὸ (alia exempl. πρὸ[9]) προσώπου.

6. וּמִי יָקוּם בַּחֲרוֹן אַפּוֹ. *Et quis consistet in ardore irae ejus?* Ο′. καὶ τίς ἀντιστήσεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ; Ἀ. καὶ τίς ἀντιστήσεται . . . Σ. καὶ τίς ὑποστήσεται ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ;[10]

נִתְּכָה. *Effundit se.* Ο′. τήκει. Ἀ. συνεχωνεύθη. Σ. Θ. ἔσταξεν.[11]

8. וּבְשֶׁטֶף עֹבֵר כָּלָה יַעֲשֶׂה מְקוֹמָהּ. *Et per inundationem redundantem exterminationem faciet loci ejus.* Ο′. καὶ ἐν κατακλυσμῷ πορείας (Θ. παρῆλθε, s. διῆλθε[12]) συντέλειαν ποιήσεται, τοὺς ἐπεγειρομένους (Ἀ. ἀπὸ ἀνισταμένων. Θ. *consurgentibus ei.* Ε′. *a consurgentibus illi*[13]). Σ. καὶ ἐν κατακλυσμῷ παρερχομένῳ συντέλειαν ποιήσει τοῦ τόπου αὐτῆς.[14]

9. לֹא־תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה. *Non consurget bis angustia.* Ο′. οὐκ ἐκδικήσει δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν θλίψει. Σ. οὐχ ἀνθυποστήσονται τὴν ἐπανάστασιν δευτέρας θλίψεως. Θ. οὐκ ἀναστήσεται δεύτερον θλῖψις.[15]

Cap. I. [1] Hieron. [2] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܢܝܢܘܐ ◆ [3] Idem (cum indice ad ζηλωτής male appicto): ܗ̇ܘ ܚܣܝܢ ܕܡܚܝܠ ܚܣܡܬܢܐ ◆ Cf. Hex. nostra ad Deut. vi. 15. [4] Drusius, non memorato auctore. Cf. ad Cap. iii. 4. Hieron. Hebraea vertit: *et habens furorem.* [5] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܥܠܥܠܐ ܘܥܘܪܥܠܐ ◆ Ad voces Syriacas cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 19. [6] Idem: ܣ. ܬ. ܥܢܢܐ ◆ Non aliter ac in textu. [7] Idem: ܐ. ܣ. ܕܟܐܐ ◆ [8] Theodoret. [9] Sic Comp., Codd. 22, 42, 51, alii, et Syro-hex. in marg. [10] Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus: *Et quis resistet in ira furoris ejus?* apertius interpretatus est Sym.: *Et quis sustinebit iram furoris ejus?*" Idem paulo post: "Verbum Hebraicum JACCUM, quod et Aq. et LXX transtulerunt, *resistet.*" [11] Idem: "Pro eo quod nos posuimus, *effusa est*, Aq. interpretatus est συνεχωνεύθη, id est, *conflata est;* Sym. et Theod. ἔσταξεν, hoc est, *stillavit.*" [12] Syro-hex. ܬ. ܥܒܪ ◆ [13] Hieron.: "Verbum MACOMA, quod nos interpretati sumus, *loci ejus*, omnes in duas orationis partes diviserunt, ut MA in praepositionem *de* verterent, id est, ἀπό; COMA *surgentes* interpretarentur. Denique Aq. ἀπὸ ἀνισταμένων inquit, id est, *a consurgentibus;* LXX *consurgentes;* Theod. *consurgentibus ei;* Quinta ed. *a consurgentibus illi.*" [14] Idem: "Solus Sym., cum nostra interpretatione consentiens, ait: *Et in diluvio transeunte consummationem faciet loci ejus.*" [15] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܗܦܟܬܗ̇: ܕܬܘܠܨܢܐ ܕܬܪܬܝܢ ◆ ܬ. ܠܐ ܢܩܘܡ ܕܬܪܬܝܢ ܐܘܠܨܢܐ ◆ Ab his non multum distat Hieron.: "Sym. apertius: *Non sustinebunt impetum secundae angustiae;* Theod.: *Non consurget secunda tribulatio.*" Quae

10. כִּי עַד־סִירִים סְבֻכִים וּכְסָבְאָם סְבוּאִים אֻכְּלוּ כְּקַשׁ יָבֵשׁ מָלֵא. *Nam instar spinarum perplexi, et sicut vino suo inebriati, consumentur velut stipula arida plene* (penitus). Ο΄. ὅτι ἕως θεμελίου αὐτοῦ χερσωθήσεται, καὶ ὡς σμῖλαξ περιπλεκομένη βρωθήσεται, καὶ ὡς καλάμη ξηρασίας μεστή. Σ. ἀλλὰ ὁμοίως στοιβῇ συμπεπλεγμένη, οὕτως καὶ τὸ συμπόσιον αὐτῶν συμπινόντων ἀλλήλοις ἀναλωθήσεται ὡς καλάμη μεστὴ ξηρά.[16]

11. יָצָא. Ο΄. ἐξελεύσεται. Οἱ Γ΄. ἐξῆλθεν.[17]

רָעָה יֹעֵץ בְּלִיָּעַל. *Malum, consiliarius nequam.* Ο΄. πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία. Ἀ. κακίαν, βουλευόμενος ἀποστασίαν.[18]

14. כִּי קַלּוֹתָ. *Nam vilis factus es.* Ο΄. ὅτι ταχεῖς (οἱ πόδες).[19] Ε΄. ὅτι ὑβρίσθης.[20] Ἄλλος· ὅτι ἠτιμώθης.[21]

15 (Hebr. ii. 1). נִכְרָת. *Excisus est.* Ο΄. ἐξῆρται. Alia exempl. ※ ἀνήλωται ◄.[22] Θ. ἐξῆρται.[23]

CAP. II.

4. גִּבֹּרֵיהוּ. *Fortium ejus.* Ο΄. δυναστείας αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῦ[1]).

4. הָרֶכֶב. *Currus.* Ο΄. τῶν ἁρμάτων αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῦ[2]).

5. Ο΄. ÷ καὶ φεύξονται ἡμέρας ◄.[3]

CAP. III.

1. פֶּרֶק מְלֵאָה. *Violentiae plena.* Ο΄. ἀδικίας πλήρης. Ἀ. ἐξαυχενισμοῦ πλήρης. Σ. ἀποτομίας πλήρης. Σ. (juxta ed. 2[dam]) μελοκοπίας πλήρης.[1]

לֹא יָמִישׁ טָרֶף. *Non dimittit praedam.* Ο΄. οὐ ψηλαφηθήσεται θήρα. Σ. ὅπου ἀδιάλειπτος ἡ θήρα.[2]

3. חָלָל. *Occisorum.* Ο΄. τραυματιῶν. Ἀ. ἀνῃρημένων. Σ. τετρωμένων. Θ. τετραυματισμένων.[3]

יִכָּשְׁלוּ בִּגְוִיָּתָם. *Offendunt in cadaveribus eorum.* Ο΄. καὶ ἀσθενήσουσιν (Σ. σκανδαλισθήσονται[4]) ἐν τοῖς σώμασιν (alia exempl. ἔθνεσιν[5]) αὐτῶν.

4. מֵרֹב. *Propter multitudinem.* Ο΄. ἀπὸ πλήθους. Aliter: Ο΄. διὰ τὸ πλῆθος. Θ. ἀπὸ (πλήθους).[6]

---

autem Middeldorpfius ex Bosio mutuatus est: Σ. οὐχ ὑφέξουσιν ὁρμὴν δευτέρας θλίψεως. Θ. οὐκ ἐπαναστήσεται δευτέρα θλῖψις, sunt mera Hieronymi Latina Graecitate donata. [16] Syro-hex. ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܘܩܕܐ ܕܡܣܪܓ. ܗܟܢܐ ܘܣܘܡܟܐ ܕܝܠܗܘܢ ܕܡܫܬܝܢ ܥܡ ܚܕ̈ܕܐ ܢܬܐܟܠ ܐܝܟ ܩܫܐ ܡܠܝܐ ܝܒܝܫܐ. [17] Idem: ܢܦܩ. ܗ̇. [18] Cod. Jes., teste Montef., qui exscripsit: κακίαν β. ἀποστασία. Cf. Hex. ad Jud. xix. 22. Psal. xvii. 5. xl. 9. [19] Hieron.: "Ideo plus posui de LXX interpretibus, quoniam secunda περικοπή a priori non poterat separari." Syro-hex. post ταφήν σου pergit: ὅτι ἰδοὺ ἐπὶ τὰ ὄρη οἱ πόδες ταχεῖς εὐαγγελιζομένου; quam constructionem confirmat Tertullian. Adv. Marcion. IV, 13: "Item Naum ex duodecim: *Quoniam ecce veloces pedes in monte evangelizantis pacem.*" Cf. Is. Vossium *De LXX interpretibus*, p. 80. [20] Hieron. in continuatione: "In eo enim quod dicitur, *quia inhonoratus es*, pro quo Quinta ed. posuit ὅτι ὑβρίσθης, LXX transtulerunt, *quia veloces*, quod in Hebraico legitur, CHI CALLOTH." [21] Sic in textu Codd. 95, 114, 185. In Codd. 22, 36, aliis, duplex lectio est: ὅτι ἠτιμώθης, ὅτι ταχεῖς. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 36 (in marg. ab al. m.), 87*, 91, alii. [23] Syro-hex. ܬ. ܐܬܥܩܪ.

CAP. II. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. (cum αὐτῶν in marg.). [2] Sic Codd. XII (ex corr.), 26, et Syro-hex. (cum αὐτῶν in marg.). [3] Syro-hex., notans: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis."

CAP. III. [1] Hieron.: "Ubi nos posuimus, *laceratione plena*, in Hebraeo habetur PHEREC MALEA, quod interpretatus est Aq. ἐξαυχενισμοῦ πλήρης, id est, *excervicatione plena;* Sym. autem ἀποτομίας πλήρης, quod possumus dicere, *crudelitate* vel *severitate plena.* In altera ejus editione reperi, μελοκοπίας πλήρης, id est, *sectionibus carnium* et *frustis per membra conscissis*... Porro Hebraeus PHEREC non *excervicationem*... sed *gubernaculum*, id est, κυβερνισμόν, interpretatus est." Hebraeus, ni fallor, est is quem magistrum in eruditione Hebraica habuit Hieron. (cf. ad v. 8); cujus tamen explicatio vocis Hebraicae plane est commentitia. [2] Hieron.: "Denique statim subjecit [Sym.]: *ubi indesinens praeda est.*" [3] Syro-hex. (qui in textu τραυματῶν (ܕܫܪ̈ܘܕܐ) habet): ܐ. ܕܩܛܝ̈ܠܐ. ܣ. ܕܡܚܝ̈ܐ. ܬ. ܕܡܬܥܩܪܝܢ. [4] Hieron.: "Non *cadunt*, juxta Hebraicum, nisi in corporibus suis, et non *offendunt*, ut interpretatus est Sym., nisi in cadaveribus mortuorum, quae fornicationis multiplicatione prostrata sunt." [5] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. [6] Syro-hex. in textu: ܡܢ ܣܘܓܐ;

4. בַּעֲלַת כְּשָׁפִים. *Magistrae praestigiarum.* Οʹ. ἡγουμένη φαρμάκων. Ἀ. Σ. ἐχούσης φάρμακα.[7]

וּמִשְׁפָּחוֹת. *Et gentes.* Οʹ. καὶ λαούς (alia exempl. φυλάς[8]).

7. וְהָיָה כָל־רֹאַיִךְ יִדּוֹד מִמֵּךְ וְאָמַר שָׁדְּדָה נִינְוֵה מִי יָנוּד לָהּ. *Et fiet, ut quisquis viderit te, refugiat a te, et dicat: Devastata* est *Ninive; quis condolebit ei?* Οʹ. καὶ ἔσται, πᾶς ὁ ὁρῶν σε καταβήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐρεῖ· δειλαία Νινευή· τίς στενάξει αὐτήν; Σ. καὶ πᾶς ὁ ὁρῶν σε ἀναχωρήσει ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐρεῖ· διεσκέδασται Νινευή· τίς συμπαθήσει αὐτῇ;[9]

8. הֲתֵיטְבִי מִנֹּא אָמוֹן. *Numquid melior es quam No Amon?* Οʹ. ἑτοιμάσαι μερίδα, ἁρμόσαι χορδήν, ἑτοιμάσαι μερίδα Ἀμμών. Alia exempl. ἁρμόσαι χορδήν, μερὶς Ἀμμών.[10] Ἀ. μὴ ἀγαθύνεις ὑπὲρ Ἀμών; Σ. μὴ βελτίων (s. κρείσσων) σὺ ὑπὲρ Ἀμών; Θ. εἶ σὺ καλὴ ὑπὲρ Ἀμών (s. καλλίων Ἀμών);[11]

9. פּוּט וְלוּבִים. *Phut et Libyes.* Οʹ. τῆς φυγῆς (σου)· καὶ Λίβυες. Ἄλλος· Φοὺτ καὶ Λίβυες.[12]

11. מֵאוֹיֵב. Οʹ. ἐξ ἐχθρῶν. Θ. (ἐξ) ἐχθρῶν σου.[13]

12. עִם־בִּכּוּרִים. *Cum ficubus praecocibus.* Οʹ. σκοποὺς (alia exempl. καρποὺς[14]) ἔχουσαι.

15. הִתְכַּבְּדִי כָּאַרְבֶּה. *Ingravesce sicut locusta.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. πληθύνθητι ὡς βροῦχος.[15]

17. כָּאַרְבֶּה. Οʹ. ὡς ἀττέλαβος. Ἀ. ὡς βρωστήρ.[16]

18. וְאֵין מְקַבֵּץ. *Et nemo est qui colligat.* Οʹ. καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκδεχόμενος (Οἱ λοιποί· ὁ συνάγων[17]).

Cap. III. 5. ÷ ὁ θεός ↙.[18]

---

in marg. autem: ◆ ܡܢ .ܐ. [7] Hieron.: "Pro *duce maleficiorum* Aq. et Sym. transtulerunt, *habens maleficia.*" [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [9] Hieron.: "Denique Sym. ita interpretatus est: *Et omnis qui viderit te, recedet a te, et dicet: Dissipata est Ninive; quis lugebit cum ea?*" Ad συμπαθήσει cf. Hex. ad Job. ii. 11. [10] Sic Comp. (cum ἅρμοσον), Codd. 23, 87*, 91, 130, 311. Syro-hex. ܐܚܡ ܡܢܬܐ ܐܡܘܢ. Hieron.: "Pro eo quod in LXX legitur: *Apta chordam, pars Ammon*, et ceteri interpretes transtulerunt: *Numquid melior es ab Amon?* Hebraeus qui me in Scripturis erudivit, ita legi posse asseruit: *Numquid melior es quam No Amon?* et ait, Hebraice No dici *Alexandriam* [Syro-hex. in marg. char. med. ܐܡܘܢ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.. Sed vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 834]; AMON autem *multitudinem*, sive *populos.*" In Ald., Codd. 22, 36, 42, aliis, auctior est lectio, ἁρμ. χ., ἑτοιμάσαι, μερὶς Ἀμμών. [11] Syro-hex. ܐ. ܕܫܦܝܪܐ ܡܢ ܐܡܘܢ.

ܐܠܐ ܡܢ ܐܡܘܢ ... ◆ ܡܢ ܐܡܘܢ. [12] Sic in textu (sed retento τῆς φ., vel τῆς φ. σου) Ald. (cum Φοὺδ), Codd. 22 (cum Φοὺθ), 36, 51, alii, Hieron. Cf. Hex. ad Jerem. xlvi. 9. Ezech. xxx. 5. [13] Syro-hex. ◆ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܝܟܝ .ܬ. [14] Sic Ald., Codd. II (a 2da m.), 68. Sed cf. Hex. ad Hos. ix. 10. Syrus vertit: ܕܒܟܘܪܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ; Hieron.: *quae grossos habent.* [15] Sic Comp. (cum ὁ βροῦχος), Codd. 23, 62, alii, Hieron., Syro-hex. [16] Hieron.: "Porro *attelabus*, quem significantius *comessorem* interpretatus est Aq., parva locusta est inter locustam et bruchum." Cf. Hex. ad Hos. v. 12. Syro-hex. scholium affert: ܐܛܛܠܒܘܣ (ΑΤΕΛΑΒΟϹ) ܩܡܨܐ ◆ ܕܡܬܩܪܐ ܙܥܘܪܐ. [17] Scholium apud Nobil. [18] Syro-hex., qui notat: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Ignorant ὁ θεός Comp., Ald., Codd. 68, 87*, alii, et Hieron.

HABACUC.

Caput I.

1. הַמַּשָּׂא. *Vaticinium.* O′. Σ. Θ. τὸ λῆμμα. ᾿Α. τὸ ἅρμα.[1]

5. רְאוּ בַגּוֹיִם. *Videte inter gentes.* O′. ἴδετε, οἱ καταφρονηταί (בֹּגְדִים). ᾿Α. Σ. Θ. *aspicite in gentibus.* (S′.) *videbitis calumniatores.* (Z′.) *videbitis declinantes.*[2]

וְהִתַּמְּהוּ תְּמָהוּ. *Et obstupescite, obstupescite.* O′. καὶ θαυμάσατε (alia exempl. add. καὶ ἴδετε[3]) θαυμάσια, ÷ καὶ ἀφανίσθητε ◂.[4]

כִּי־פֹעַל פֹּעֵל בִּימֵיכֶם. *Nam opus operans sum in diebus vestris.* O′. διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν. Σ. διότι ἔργον ἐργασθήσεται ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν.[5]

7. מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׂאֵתוֹ יֵצֵא. *Ab ipso judicium suum et dignitas sua proficiscitur.* O′. ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. Σ. αὐτὸς ἑαυτῷ δικάσει, καὶ δόγματι ἑαυτοῦ ἐπεξελεύσεται.[6]

8. מִזְּאֵבֵי עֶרֶב. *Prae lupis vespertinis.* O′. ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς ᾿Αραβίας. ᾿Α. παρὰ παρδάλεις τῆς ἑσπέρας.[7]

וּפָשׁוּ פָּרָשָׁיו. *Et gestiunt equites ejus.* O′. καὶ ἐξιππάσονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐκχυθήσονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ.[8]

9. כֻּלֹּה לְחָמָס יָבוֹא מְגַמַּת פְּנֵיהֶם קָדִימָה. *Tota illa* (gens) *ad vim* inferendam *venit; turba* (s. *desiderium*) *facierum eorum prorsum spectat.* O′. συντέλεια εἰς ἀσεβεῖς ἥξει, ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξεναντίας. Σ. πάντα εἰς πλεονεξίαν ἥξει, ἡ πρόσοψις τοῦ προσώπου αὐτῶν ἄνεμος καύσων.[9]

10. יִתְקַלָּס. *Irridebit.* O′. ἐντρυφήσει. ᾿Α. *celebrabitur.* Σ. ἐμπαίξεται.[10]

Cap. I. [1] Hieron. [2] Idem: "Ubi in Hebraico scriptum est RAU BAGGOIM, et nos transtulimus, *aspicite in gentibus*, et LXX posuerunt, *videte contemptores*, excepto Aq. et Sym. et Theod., qui cum nostra interpretatione concordant, in alia quadam editione ἀνωνύμῳ reperi, *videbitis calumniatores*, et in alia similiter absque auctoris titulo, *videbitis declinantes*." [3] Cod. 86 affert: καὶ ἴδετε, cum ⅄ super ἴδετε. Cf. Hex. ad Mich. i. 15. Sic Codd. 36, 62, alii. [4] Sic Syro-hex. cum notula: "÷ Hic obelus non positus erat in Hexaplis." [5] Hieron.: "Sym. pro eo quod diximus, *quia opus factum est in diebus vestris*, interpretatus est, *quia opus fiet in diebus vestris;* cetera similiter." [6] Theodoret. Pro δόγματι ἑαυτοῦ, quod in Schulzii Cod. C, et Parsonsii Codd. 42, 240 legitur, in editis est δόγμα τὸ ἑαυτοῦ, quae minus proba est syntaxis. Hieron. Latine vertit: *ipsa* (gens) *sibi judicabit, et decreto suo egredietur*, male pro, *et decretum suum vindicabit*, s. *exsequetur.* Syro-hex. tantum affert: .ܣ. ܗܘ ܠܗ ܢܕܘܢ ◆ [7] Cod. 86. [8] Hieron.: "In eo quod ... LXX transtulerunt: *Et equitabuntur equites ejus* ... interpretatus est Sym.: *effundentur* [quasi a פָּשָׂה, *diffudit se.* Cf. Hex. ad Levit. xiii. 5] *equites ejus*, id est, corruent et allidentur in terram." [9] Theodoret. Hieron. Hebraea vertit: *Facies eorum ventus urens*, suppressa voce difficili מְגַמַּת. [10] Syro-hex. .ܐ. ܢܬܩܠܣ ◆ .ܣ. ܢܒܙܚ ◆ Aquilae versionem Chaldaico-Syriacum קַלֵּס, *laudavit, celebravit*, respicere quivis videt. Ad Sym. cf. Ezech. xxii. 5 in LXX et Syro-hex.

10. מְשָׂחָק לוֹ. *Ludibrio ei erunt.* Ο΄. παίγνια αὐτοῦ. Ἀ. γελάσματα.. Σ. γέλως αὐτοῦ.[11]

11. וְאָשֵׁם. *Et delinquet.* Ο΄. καὶ ἐξιλάσεται. Ἀ. Σ. καὶ πλημμελήσει.[12]

12. הֲלוֹא אַתָּה מִקֶּדֶם יְהוָה אֱלֹהַי קְדֹשִׁי לֹא נָמוּת. *Nonne tu ab antiquo es, Deus meus, Sanctus meus? non moriemur.* Ο΄. οὐχὶ σὺ ἀπ᾽ ἀρχῆς, κύριε ὁ θεὸς ὁ ἅγιός μου; καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. Σ. οὐχὶ σὺ ἀπ᾽ ἀρχῆς, κύριε ὁ θεός μου ὁ ἅγιός μου, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν;[13]

יְהוָה לְמִשְׁפָּט שַׂמְתּוֹ וְצוּר לְהוֹכִיחַ יְסַדְתּוֹ. *O Jova, ad judicium posuisti eum, et, O rupes, ad castigandum constituisti eum.* Ο΄. κύριε, εἰς κρίμα τέταχας αὐτὸ, καὶ ἔπλασέ με τοῦ ἐλέγχειν παιδείαν αὐτοῦ. Ἀ... καὶ στερεὸν εἰς τὸ ἐλέγχειν ἐθεμελίωσας αὐτόν.[14] Σ. κύριε, εἰς τὸ κρίνειν ἔταξας αὐτὸν, κραταιὸν εἰς τὸ ἐλέγχειν ἔστησας αὐτόν.[15]

13. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָע וְהַבִּיט אֶל־עָמָל לֹא תוּכָל. *Mundior es oculis, quam ut videas malum, et intueri* (patienter ferre) *aerumnam non potes.* Ο΄. καθαρὸς ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ μὴ ὁρᾷν πονηρὰ, καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ πόνους ὀδύνης (alia exempl. οὐ δυνήσῃ[16]). Σ. καθαρὸς εἶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὥστε μὴ ὁρᾷν τὸ κακὸν, καὶ βλέπειν πρὸς μόχθον οὐκ ἀνεχόμενος.[17]

תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ. *Taceas cum devorat impius justiorem se?* Ο΄. παρασιωπήσῃ ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον (alia exempl. add. ὑπὲρ αὐτόν[18]). Ἀ. Σ. Θ. παρασιωπᾷς καταπίνοντος ἀσεβοῦς τὸν δικαιότερον αὐτοῦ.[19]

15. וְיָגִיל. *Et exsultat.* Ο΄. καὶ χαρήσεται [ἡ καρδία αὐτοῦ].[20]

17. יָרִיק חֶרְמוֹ. *Evacuabit sagenam suam.* Ο΄. ἀμφιβαλεῖ τὸ ἀμφίβληστρον αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐκκενώσει μάχαιραν αὐτοῦ (חַרְבּוֹ).[21]

CAP. II.

1. עַל־מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה וְאֶתְיַצְּבָה עַל־מָצוֹר וַאֲצַפֶּה לִרְאוֹת מַה־יְדַבֶּר־בִּי וּמָה אָשִׁיב עַל־תּוֹכַחְתִּי. *In specula mea stabo, et sistam me in munimento; et speculabor ut videam quid locuturus sit mecum, et quid respondeam super disputatione mea.* Ο΄. ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι, καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ πέτραν (Ἀ. Ε΄. *circinum.* Σ. *conclusus.* Θ. γῦρον[1]), καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου. Σ. ὡς φύλαξ ἐπὶ τῆς σκοπιᾶς μου στήσομαι, *et stabo velut inclusus, et contemplabor ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam et contradicam adversum arguentem me.*[2]

2. חָזוֹן. Ο΄. ὅρασιν. Ἀ. ὁραματισμόν.[3]

עַל־הַלֻּחוֹת. *Super tabulis.* Ο΄. εἰς πυξίον. Σ. ἐπὶ σελίδων.[4]

---

[11] Syro-hex. ܣ. ܓܘܚܟܐ (ΓΕΛΟϹ) ܕܝܠܗ ◆ ܐ. ܓܘܚܟ̈ܐ ◆ (ΓΕΛΑϹΜΑΤΑ). [12] Hieron.: "Et postea *corruet;* pro quo Aq. et Sym. transtulerunt, καὶ πλημμελήσει, id est, *et delinquet;* hanc habente Scriptura sancta consuetudinem, ut VASAM, id est, *delinquet*, ponat pro eo quod est, *desinet esse quod fuerat.*" [13] Idem: "Sym. manifestius: *Nonne tu a principio, Domine Deus meus, Sancte meus, ut non moreremur?*" [14] Cod. 86. [15] Idem affert: Σ. κύριε εἰς τὸ κρίνειν. Σ. κραταιὸν—ἔστησαν (sic) αὐτόν. Hieron. autem Symmacho continuat: *Domine, ad judicandum posuisti eum, fortem ad corripiendum constituisti illum.* [16] Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [17] Cod. 86. Lectionem, apud Waltonum anonymam (cum ὡς pro ὥστε, et εἰς pro πρὸς), prorsus neglexit Montef. [18] Sic Codd. 36, 49, 62 (cum αὐτὸ), alii. Hieron.: *justiorem se.* [19] Theodoret., et MS. Reg. apud Montef. [20] Verba inclusa desunt in Comp., Codd. 23, 91, Hieron., Syro-hex. [21] Sic Cod. 86 (cum ἐκκαινώσει) in marg. sine nom.

CAP. II. [1] Hieron.: "Pro *munitione* et *petra*, in cujus locum Sym. interpretatus est *conclusum*, in Hebraeo ponitur MASUR, quod Theod. *gyrum*, Aq. et Quinta ed. *circinum* transtulerunt." [2] Idem: "Sym. manifestius est persecutus: *Quasi custos super speculam (meam) stabo, et stabo* cet." Syro-hex. affert: ܣ. ܐܝܟ ܢܛܘܪܐ ܥܠ ܕܘܟܬܐ ܕܝܠܝ ܐܩܘܡ ◆. Pro ܕܘܟܬܐ, quae codicis est lectio, legendum esse ܕܘܩܬܐ, monitum in *Otio Norvic.* p. 73. [3] Hieron. [4] Idem: "Pro *tabulis* et *buxo*, quod Hebraice dicitur ALLUOTH, Sym. interpretatus est *paginas.*"

2. יָרוּץ. *Currat.* Ο΄. διώκῃ. Ἀ. Σ. τρέχῃ.[5]

3. וְלֹא יְכַזֵּב. *Et non mentietur.* Ο΄. καὶ οὐκ εἰς κενόν. Ἀ. Σ. καὶ οὐ διαψεύσεται.[6]

אִם־יִתְמַהְמָהּ חַכֵּה־לוֹ כִּי־בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר. *Si moratur, exspecta eam; nam certissime veniet, non cunctabitur.* Ο΄. ἐὰν ὑστερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ. Ἀ. ἐὰν [δὲ] μελλήσῃ, προσδέχου αὐτὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει (s. ἐλεύσεται), καὶ οὐ βραδυνεῖ.[7] Σ. (ἐὰν) στραγγεύσηται . . .[8]

4. הִנֵּה עֻפְּלָה לֹא־יָשְׁרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ. *Ecce!* quae *effert se, non recta est anima ejus in eo.* Ο΄. ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. Ἀ. ἰδοὺ νωχελευομένου οὐκ εὐθεῖα ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.[9]

וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. *Sed justus per fidem suam vivet.* Ο΄. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεώς μου (Πάντες· αὐτοῦ[10]) ζήσεται. Ἀ. καὶ δίκαιος ἐν πίστει αὐτοῦ ζήσεται.[11] Σ. ὁ (δὲ) δίκαιος τῇ ἑαυτοῦ πίστει ζήσει.[12]

5. וְלֹא יִנְוֶה. *Nec quiescit.* Ο΄. οὐθὲν μὴ περάνῃ. Σ. οὐκ εὐπραγήσει.[13] Aliter: Σ. οὐκ εὐπορήσει.[14]

6. הֲלוֹא־אֵלֶּה כֻלָּם עָלָיו מָשָׁל יִשָּׂאוּ וּמְלִיצָה חִידוֹת לוֹ. *Nonne isti omnes de eo carmen irrisorium tollent, et dicterium, et aenigmata in eum?* Ο΄. οὐχὶ ταῦτα πάντα κατ᾽ αὐτοῦ παραβολὴν λήψονται, καὶ πρόβλημα εἰς διήγησιν αὐτοῦ; Σ. μὴ οὐχὶ ταῦτα πάντα περὶ αὐτοῦ εἰς παραβολὴν ληφθήσεται, καὶ αἴνιγμα προβλήματος κατ᾽ αὐτοῦ;[15]

7. יָקוּמוּ. *Surgent.* Ο΄. ἀναστήσονται. Θ. ἐξεγερθήσονται.[16]

וְיִקְצוּ. *Et evigilabunt.* Ο΄. καὶ ἐκνήψουσιν. Οἱ λοιποί· ἐξυπνισθήσονται.[17]

8. וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ. Ο΄. ※Ἀ. Θ. καὶ ◂ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.[18]

9. הוֹי. Ο΄. ὦ. Σ. οὐαί.[19]

11. כִּי־אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה. *Nam lapis e pariete clamat, et canterius* (tignum transversum) *e ligno respondet ei.* Ο΄. διότι λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύλου φθέγξεται αὐτά. Ἀ. . . καὶ μάζα ἐκ ξύλου ἀποκριθήσεται.[20] Σ. . . καὶ σύνδεσμος οἰκοδομῆς ξύλινος ἀποφθέγξεται αὐτά.[21] Θ. Ε΄. . . καὶ σύνδεσμος (s. ἔνδεσμος) ξύλου φθέγξεται αὐτά.[22] (S΄.) *Quia lapis de pariete clamabit,*

---

[5] Cod. 86. [6] Idem. Aquilae lectionem memorat Euseb. in Dem. Evang. p. 277. [7] Euseb. ibid. p. 276. Idem p. 278 ἐλεύσεται pro ἥξει allegat, omisso δέ. [8] Cod. 86 (cum scriptura στραγεύσεται, s. στραγεύσηται). Cf. Hex. ad Jud. xix. 8. Prov. xxiv. 10. [9] Euseb. ibid. p. 278. Cod. 86 affert: Ἀ. ἰδοὺ νωχελευομένου. Cf. Hex. ad Prov. xviii. 9. xxiv. 10. [10] Hieron.: "Et ubi LXX posuerunt: *Justus autem ex fide mea vivet*, omnes aequaliter transtulerunt, *ex fide sua vivet.*" Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܐܢܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܗ ܕܝܠܗ ܢܚܐ. [11] Euseb. in continuatione. [12] Hieron.: "Denique Sym. significantius interpretans ait: *Justus autem per fidem propriam suam vivet*, quod Graece dicitur: ὁ (δὲ) δίκαιος κ. τ. ἑ." [13] Cod. 86. [14] Hieron.: "Sic vir superbus *non decorabitur*, nec voluntatem suam *perducet ad finem*, et juxta Sym. οὐκ εὐπορήσει, hoc est, *in rerum omnium erit penuria.*" (Hieronymi versio, *non decorabitur* (οὐχ ὡραιωθήσεται) Aquilam auctorem referre videtur. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 1. Jesai. lii. 7.) [15] Syro-hex. ܠܡܐ ܠܐ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܥܠܘܗܝ ܠܡܬܠܐ ܢܬܢܣܒܢ ܘܐܘܚܕܬܐ ܕܦܘܪܫܢܐ ܥܠܘܗܝ.

[16] Idem: ܢܬܬܥܝܪܘܢ .ܬ. [17] Cod. 86. [18] Syro-hex. Copula legitur in libris omnibus. [19] Cod. 86. [20] Hieron.: "Sed et Aq. aliud quiddam quam nos diximus posuit, καὶ μάζα, id est, *et massa de ligno respondebit.*" Cod. 86 affert: Ἀ. μάζα. [21] Hieron.: "Porro quod nos interpretati sumus: *Et lignum quod inter juncturas aedificiorum est, respondebit;* pro quo LXX posuerunt: *Et scarabaeus de ligno loquetur ea*, manifestius more suo transtulit Sym.: καὶ σύνδεσμος κ. τ. ἑ., id est, *et junctura aedificii lignea loquetur ea.*" Cod. 86 affert: Σ. σύνδεσμος ξύλινος. Theodoret.: ἀντὶ δὲ τοῦ κάνθαρος, σύνδεσμος ξύλινος ὁ Σύμ. τέθεικεν. [22] Hieron.: "Theod. quoque, καὶ σύνδεσμος [fort. ἔνδεσμος] κ. τ. ἑ.; necnon et Quinta ed., καὶ σύνδεσμος κ. τ. ἑ.: quae et ipsae interpretationes cum Symmachi et nostra interpretatione concordant. Quod enim lingua Hebraica dicitur CHAPHIS, lignum significat, quod ad continendos parietes in medio structurae ponitur, et vulgo apud Graecos appellatur ἱμάντωσις." Cod. 86 affert: Θ. ἔνδεσμος. S. Cyril. in XII Proph. p. 540 B: Ἰστέον δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ, κάνθαρος, εἰπεῖν, ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν,

quasi vermis in ligno loquens. (Z′.) *Lapis enim de pariete vociferabitur, et* σκώληξ *de ligno loquetur ea.*[23]

14. יְכַסּוּ עַל־יָם. *Operiunt mare.* O′. κατακαλύψει αὐτούς. Alia exempl. κατακαλύψαι θαλάσσας.[24]

15. הוֹי מַשְׁקֵה רֵעֵהוּ מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ. *Vae* illi, *qui potum dat socio suo,* (tibi, inquam) *qui infundis fervorem* (fervidum vinum) *tuum.* O′. ὦ ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾷ. Ἀ. . . ἐξ ἐπιρρίψεως χόλου σου.[25] Σ. . . καὶ ἀφιῶν ἀκρίτως τὸν θυμὸν ἑαυτοῦ.[26] Θ. . . ἀπὸ χύσεώς σου.[27] E′. . . ἐξ ἀπροσδοκήτου ἀνατροπῆς τῆς ὀργῆς σου.[28] Ἄλλος· οὐαὶ τῷ ποτίζοντι τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ ἄελλαν πετομένην.[29] Ἄλλος· οὐαὶ τῷ ποτίζοντι τὸν πλησίον αὐτοῦ ἔκστασιν ὀχλουμένην.[30]

עַל־מְעוֹרֵיהֶם. *Super pudenda eorum.* O′. ἐπὶ τὰ σπήλαια (Ἀ. γύμνωσιν. Σ. ἀσχημοσύνην[31]) αὐτῶν.

16. וְהֵעָרֵל. *Et praeputiatum siste te.* O′. καρδία σαλεύθητι (alia exempl. καὶ διασαλεύθητι[32]) καὶ σείσθητι. Ἀ. καὶ καρώθητι.[33]

17. חֲמַס. *Violentia.* O′. ἀσέβεια. Ἀ. αἷμα. Σ. πλεονεξίαν.[34]

וְשֹׁד בְּהֵמוֹת. *Et vastatio bestiarum.* O′. καὶ ταλαιπωρία θηρίων. Ἀ. καὶ προνομὴ κτηνῶν. Σ. (καὶ) διαρπαγὴ κτητῶν.[35]

יְחִיתַן. Quae *terruit eas.* O′. πτοήσει σε. Ἀ. καταπτήξει. Σ. ἡττήσει.[36]

18. יֹצְרוֹ. *Fictor ejus.* O′. ἔπλασεν (alia exempl. ἔπλασαν[37]) αὐτό. Θ. πλάσσων.[38]

אִלְּמִים. (Idola) *muta.* O′. κωφά. Σ. ἄλαλα.[39]

19. וְכָל־רוּחַ אֵין בְּקִרְבּוֹ. *Et omnis spiritus non est in medio ejus.* O′. καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ (Ἀ. ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ[40]).

Cap. III.

1. עַל שִׁגְיֹנוֹת. *Ad modum carminum dithyrambicorum.* O′. μετὰ ᾠδῆς. Ἀ. Σ. E′. ἐπὶ ἀγνοη-

---

ἔνδεσμος ξύλου· ὅθεν ἐστὶν ἐννοεῖν, ὅτι τάχα που τὰς τῶν οἰκιῶν μίτρας, καὶ τὴν ἐν αὐταῖς ἀναπλοκὴν τῶν ξύλων, ἤτοι σύνδεσμον, κανθάρους ὠνόμαζον κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, διὰ τὸ οἷον πολλοῖς ἀντέχειν ποσὶ τὴν ἐπικειμένην αὐτοῖς ὀροφήν. [23] Hieron.: "Reperi, exceptis quinque editionibus, id est, Aquilae, Symmachi, LXX, Theodotionis, et Quinta, in duodecim prophetis et duas alias editiones, in quarum una scriptum est: *Quia lapis* cet.; et in altera: *Lapis enim* cet." [24] Sic Comp., Codd. 22, 36, 42, 51 (cum –ψει), 62 (cum καλύψαι), alii, Hieron., Syro-hex. (ܠܡܚܦܐ ܝܡܐ). [25] Hieron.: "Aquila, ἐξ ἐπιτρίψεως [Vallars.: 'Ad fidem Regii MS. restituimus ἐπιτρίψεως, qua in lectione et Barberinus alter a Montef. laudatus consentit. Antea erat ἐκπέμψεως'] χόλου σου, quod possumus vertere, *de emissione furoris tui.*" Cod. 86 affert: Ἀ. ἐξ ἐπιρίψεως (non, ut Montef., ἐπιτρίψεως) χόλους (sic); quae lectio ab Hieronymi *emissione* propius abesse videtur. [26] Idem: "Pro *subversione turbida* Sym. interpretatus est: καὶ ἀφιῶν κ. τ. ἑ., id est, *et emittens absque judicio furorem suum.*" Etiam Cod. 86: Σ. ἀφιῶν κ. τ. ἑ. [27] Idem: "Theod. ἀπὸ χύσεώς σου, quod interpretatur, *ab effusione tua.*" [28] Idem: "Quinta ed. ἐξ ἀπροσδοκήτου κ. τ. ἑ., quod significat, *de subversione insperata irae tuae.*" [29] Idem: "In alia editione reperi: οὐαὶ τῷ ποτίζοντι κ. τ. ἑ., quod ipsum in lingua nostra sonat: *Vae qui potum dat amico suo turbinem volantem.*" [30] Idem: "Sed et alibi translatum legi: *Vae qui potum dat proximo suo* ἔκστασιν ὀχλουμένην, id est, *amentiam turbidam.*" [31] Cod. 86. Parsons. e Cod. 42 exscripsit: Σ. αἰσχύνην. S. Cyril. in XII Proph. p. 544 A: Ἐκδεδώκασι γὰρ οἱ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τῶν σπηλαίων, τὴν γύμνωσιν. [32] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 51, alii, invito Syro-hex., qui legit: πίε καὶ σύ· καὶ σὺ καρδία κ. τ. ἑ. Hieron.: *et commovere* (om. καὶ σείσθητι). [33] Cod. 86. Hieron. Hebraeum vertit: *et consopire.* Uterque pro הֵעָרֵל interpretatus est הֵרָעֵל, *vertigine corripere.* Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. Jesai. li. 17. [34] Cod. 86. Aquilae αἷμα aut ad Hebraeum מִדְּמֵי, O′. δι' αἵματα, pertinet; aut pro ἀδικία male exaratum. [35] Cod. 86. Nescio quo errore Syrus noster ad θηρίων affert: Ἀ. ἀνθρώπων (ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ). [36] Cod. 86. [37] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [38] Syro-hex. ܬ. ܡܢ ܓܒܠܗ. [39] Hieron.: "Et facit simulacra *muta,* vel *surda:* κωφὰ quippe apud Graecos utrumque significat; quanquam Sym. ἄλαλα interpretans, *muta* magis videatur intellexisse quam *surda.*" [40] Idem: "Unde et Aq. significantius vertit Hebraicum, dicens: *Et spiritus ejus non est in visceribus,* sive *in medio ejus.*"

μάτων. Θ. ὑπὲρ τῶν ἑκουσιασμῶν (fort. ἀκουσιασμῶν).[1]

2. יָרֵאתִי. *Timui.* Ο΄. καὶ ἐφοβήθην. ״Αλλος· καὶ εὐλαβήθην.[2]

יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ. *Jova, opus tuum in medio annorum vivifica* (exsequere). Ο΄. κατενόησα (alia exempl. κύριε, κατενόησα[3]) τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην· ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ.[4] Ἀ... ἐν τῷ ἐγγίζειν τὰ ἔτη ζώωσον αὐτό. Σ... ἐντὸς τῶν ἐνιαυτῶν ἀναζώωσον αὐτόν. Θ. ἐν μέσῳ ἐτῶν ζώωσον αὐτόν.[5]

בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ. *In medio annorum notum facias.* Ο΄. ἐν τῷ ἐγγίζειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ· ÷ ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ· ἐν τῷ ταραχθῆναι τὴν ψυχήν μου ◂.[6]

3. אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן. *Deus e Theman venit, et Sanctus e monte Pharan.* Ο΄. ὁ θεὸς ἐκ Θαιμὰν (״Αλλος· ἀπὸ λιβὸς[7]) ἥξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους [Φαρὰν] κατασκίου δασέος (Ἀ. Σ. Θ. Φαράν[8]). Ἀ. Σ. Ε΄. ὁ θεὸς ἐκ Θαιμὰν ἥξει... Θ. Ἐλωεὶμ ἀπὸ νοτίου (s. νότου) ἥξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν.[9]

3. סֶלָה. Ο΄. διάψαλμα. Σ. εἰς τὸν αἰῶνα. Θ. εἰς τέλος. Ε΄. σελά.[10] ״Αλλος· μεταβολὴ διαψάλματος.[11]

כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ. *Operuit caelum majestas ejus, et laude ejus repleta est terra.* Ο΄. ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, καὶ αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. Ἀ. Θ. ἀπεκάλυψεν οὐρανοὺς τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς, δόξης αὐτοῦ καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπληρώθη ἡ οἰκουμένη.[12] ״Αλλος· ἐκάλυψεν ὁ

Cap. III. [1] Hieron.: "Aq. et Sym. et Quinta ed., sicut nos, *pro ignorationibus* transtulerunt; solus Theod. ὑπὲρ τῶν ἑκουσιασμῶν, id est, *pro voluntariis*, et *pro his qui sponte delinquunt.* Hoc propterea ut intelligamus, exceptis LXX, nullum *orationem cum cantico* transtulisse. Nam et in Hebraico habet AL SEGIONOTH, quod dicitur ἐπὶ ἀγνοημάτων, et nos transtulimus, *pro ignorationibus.*" [2] Sic in textu Codd. 62, 86, 147, qui per totum hoc canticum inter se amice conspirant. "In Cod. Barberino affertur interpretatio alia Cantici Habacuc cum hac nota in fine: Τὴν ᾠδὴν τοῦ Ἀμβακοὺμ οὐχ εὗρον συμφωνοῦσαν οὔτε τοῖς Ο΄, οὔτε Ἀκύλᾳ, οὔτε Συμμάχῳ, οὔτε Θεοδοτίωνι. Ζητήσεις οὖν εἰ τῆς Ε΄ ἢ τῆς Ϛ΄ ἐκδόσεώς ἐστι. Immo nec cum Quinta, nec cum Sexta convenit, ut ex earum locis supra allatis liquidum est: quare ut incerti interpretis postrema semper ponitur, praemissa voce ״Αλλος, per totum canticum. Esse vero Septimam editionem vix est quod dubitemus."—*Montef.* [3] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. [4] Hieron.: "Quod autem LXX dixerunt, *consideravi et obstupui*, nec in Hebraeo habetur, nec apud quempiam aliorum interpretum, ut sublatis his quae in Hebraico non habentur, possit legi juxta LXX: *Domine, opera tua in medio duorum animalium cognosceris:* quod quia ἀδιανόητον videbatur, superiora conjuncta sunt." [5] Euseb. in Dem. Evang. p. 279 (qui in textu LXXvirali ζώων pingere jubet, invitis Hieron. et Syro-hex.). Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. ζώωσον αὐτόν (ܐܚܝܘܗܝ). Σ. ἀναζώωσον αὐτόν (ܐܚܝܘܗܝ ܡܢ ܕܪܝܫ). Hieron.: "Pro eo quod nos et Aq. et Theod. transtulimus, *vivifica illud*, Sym. interpretatus est, *revivifica illud.*" [6] Obelus est in Syro-hex. Hieron.: "Sequitur: *Cum advenerit tempus, demonstraberis; cum turbata fuerit anima mea;* quod, exceptis LXX, nec in Hebraico, nec apud quemquam aliorum habetur interpretum... Quod autem infertur, *cum turbata fuerit anima mea*, apud LXX interpretum editionem cum posterioribus copulatur, ut possit legi: *Cum turbata fuerit anima mea in ira*, et hucusque distinctio: deinceps inferatur, *misericordiae recordaberis.*" [7] Sic Codd. 62, 86 (cum λοιβὸς), 147. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܦܐܪܢ ◊. In textu Φαρὰν reprobant Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. Codd. 62, 86, 147 Φαρὰν habent, non κατασκίου δασέος. [9] Hieron.: "Aq. et Sym. et Quinta ed. ipsum Hebraicum posuerunt THEMAN; solus Theod. quid significaret THEMAN, interpretatus est, dicens: *Eloim ab austro veniet, et Sanctus de monte Pharan, in finem.* Ex quo intelligimus, a solis LXX positum, *de monte umbroso et condenso.*" Ad Ἐλωεὶμ cf. Hex. ad Mich. iii. 7. vi. 8. Paulo aliter Euseb. ibid. p. 280: Μεταλαμβάνεται γὰρ Θαιμὰν εἰς τὸν νότον· διόπερ ὁ Θεοδοτίων τοῦτον ἑρμηνεύει τὸν τρόπον, ὁ θεὸς ἀπὸ νοτίου ἥξει. Theodoret.: τὸ Θαιμὰν οἱ μὲν λίβα, οἱ δὲ νότον ἡρμηνεύκασιν. Cf. Hex. ad Amos i. 12. [10] Hieron.: "Sed et hoc quod LXX transtulerunt διάψαλμα, et nos posuimus *semper*, Sym. interpretatus est *in aeternum;* Theod. *in finem;* Quinta ed. ipsum Hebraicum SELA." Aliter tamen iidem interpp. in Hex. ad Psal. iii. 3. lxxiv. 4. lxxv. 4, 10. [11] Sic in textu Codd. 62, 86, 147. Vox διάψαλμα deest in Ald., Codd. III, 23, 26, 36, aliis, invito Syro-hex. [12] "Ex Colbert. στιχηρῶς scripto, qui continet Psalmos et Cantica Scripturae. Coislin. vero habet: Ἀ. Θ. ἀπεκάλυψεν ὁ

οὐρανὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπλήσθη ἡ οἰκουμένη.[13]

4. וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ. *Et splendor instar lucis* (solis) *erat; radii e manu ejus* erant *ei.* Ο΄. καὶ φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται· κέρατα ἐν χερσὶν αὐτοῦ. Ἄλλος· διαύγασμα φωτὸς ἔσται αὐτῷ· κέρατα ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ὑπάρχει αὐτῷ.[14]

וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזֹּה. *Et ibi* erat *latibulum roboris ejus.* Ο΄. καὶ ἔθετο ἀγάπησιν κραταιὰν ἰσχύος αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἔθετο ἀποκρυφὴν ἰσχύος αὐτοῦ. Σ. καὶ ἔθετο κεκρυμμένην ἰσχὺν αὐτοῦ. Θ. καὶ ἐκεῖ ἀποκρυφὴ ἰσχύος αὐτοῦ.[15] Ἄλλος· ἐκεῖ ἐπεστήρικται ἡ δύναμις τῆς δόξης αὐτοῦ.[16]

5. לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר. *Ante eum ibat pestis.* Ο΄. πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος (Θ. λόγος). Ἀ. πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λοιμός. Σ. πρὸ προσώπου αὐτοῦ προπορεύσεται θάνατος. Ε΄. πρὸ προσώπου αὐτοῦ περιπατήσει θάνατος.[17] Ἄλλος· πρὸ προσώπου αὐτοῦ προελεύσεται πτῶσις.[18]

וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו. *Et egressa est febris ardens ad pedes ejus.* Ο΄. καὶ ἐξελεύσεται εἰς πεδία (Ἀ. πτηνόν. Σ. Θ. Ε΄. πετεινὸν[19]) κατὰ πόδας αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀκολουθήσει τὰ μέγιστα τῶν πετεινῶν.[20]

6. עָמַד וַיְמֹדֶד אֶרֶץ רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי־עַד שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ. *Stetit, et mensus est* (s. *commovit*) *terram; vidit, et trepidare fecit gentes; et dissiluerunt montes sempiterni, depressi sunt colles aeterni; viae antiquae* sunt *ei.* Ο΄. ἔστη, καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ· ἐπέβλεψε, καὶ διετάκη ἔθνη· διεθρύβη τὰ ὄρη βίᾳ· ἐτάκησαν βουνοὶ αἰώνιοι πορείας αἰωνίας αὐτοῦ. Ἄλλος· στὰς διεμέτρησε τὴν γῆν· κατανοήσας ἐξείκασε τὰ ἔθνη· διεθρύβη, καὶ τὰ ὄρη θραυσθήσεται· ταπεινωθήσονται αἱ νάπαι (αἱ) ἐκ τοῦ αἰῶνος· αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς ἀλλοιωθήσονται· αὐτοῦ ἕνεκα σεισθήσεται ἡ οἰκουμένη.[21]

7. תַּחַת אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ מִדְיָן. *Sub aerumna vidi tentoria Chusan; trepidaverunt aulaea terrae Midian.* Ο΄. ἀντὶ κόπων εἶδον σκηνώματα Αἰθιόπων· πτοηθήσονται καὶ αἱ σκηναὶ γῆς Μαδιάμ. Ἄλλος· κατανενόηκα τὰς σκηνὰς Αἰθιόπων· ταραχθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς δέρρεις Μαδιάμ.[22]

8. אִם־בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ כִּי תִרְכַּב עַל־סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. *Num in mare indignatio tua, quod conscendisti equos tuos, currus tuos salutis?* Ο΄. ἢ ἐν θαλάσσῃ τὸ ὅρμημά σου, ὅτι ἐπιβήσῃ ἐπὶ τοὺς ἵππους σου, καὶ ἡ ἱππασία σου σωτηρία; Ἄλλος· ἢ ἐν θαλάσσῃ ἡ ὀργή σου;

οὐρανὸς κ. τ. ἑ."—*Montef.* Praeterea corrigendum videtur ἐπεκάλυψεν, necnon, ut in lectione sequenti, τὴν εὐπρ. τῆς δ. αὐτοῦ; ut tamen ne sic quidem lectio Aquilam auctorem habeat. [13] Sic in textu Codd. 62, 86, 147. Ad ἐκάλυψεν οὐρανοὺς Nobil. notat: "In uno vetustissimo libro, majoribus literis exarato, principium hujus orationis convenit cum aliis libris; ab hoc vero loco, cetera ita posita sunt: ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ εὐπρέπεια τῆς δόξης αὐτοῦ, κ. τ. ἑ." Iste liber est Parsonsii Cod. 23. [14] Iidem. "Hanc lectionem τοῖς Ο΄ tribuit Coislin. in margine positam."—*Montef.* [15] Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt, *et posuit dilectionem robustam fortitudinis suae*, et nos diximus, *ibi abscondita est fortitudo ejus*, Aq. transtulit, *et posuit absconsionem fortitudinis suae;* Sym., *et posuit absconditam fortitudinem suam;* solus Theod. nostrae translationi congruens ait, *et ibi absconsio fortitudinis ejus.*" [16] Sic in textu Codd. 23 (cum ἀπεστ.), 62, 86, 147. [17] Hieron.: "Denique et Aq. ita interpretatus est, *ante faciem ejus ibit pestis;* Sym., *ante faciem ejus praecedet mors;* Quinta ed., *ante faciem ejus ambulabit mors;* soli LXX et Theod. *sermonem* pro *morte* interpretati sunt." [18] Sic in textu Codd. 23, 62 (cum προσελ.), 86, 147. [19] Hieron.: "Ubi diximus: *Egredietur diabolus ante pedes ejus* . . . Aq. pro *diabolo* transtulit *volatile;* Sym. autem et Theod. et Quinta ed. *volucrem*, quod Hebraice dicitur RESEPH." Cf. Hex. ad Job. v. 4. Psal. lxxvii. 48. (In textu pro εἰς πεδία lectio εἰς παιδείαν est in Ald., Codd. 22, 36, 51, aliis, et Bar-Hebraeo apud Parsons., invitis Hieron. et Syro-hex.) [20] Sic in textu Codd. 23, 62, 86, 147. [21] Sic in textu Codd. 62 (cum ἐξήκασεν), 86, 147. Cod. 23 om. διεθρύβη, et post αἱ νάπαι pergit αἱ ἐκ τοῦ αἰῶνος· αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς, omissis ceteris. [22] Sic in textu Codd. 23 (praem. ἀντὶ κόπων), 62 (cum Βαριὰμ pro Μαδιὰμ), 86, 147.

ἀνέβης ἐπὶ τὰ ἅρματά σου· ἡ ἱππασία σου σωτηρία.[23]

9. עֶרְיָה תֵעוֹר קַשְׁתֶּךָ שְׁבֻעוֹת מַטּוֹת אֹמֶר. *Nudatione nudatur arcus tuus; jurajuranda sunt virgae verbi* (jurejurando firmatae sunt castigationes a Deo annuntiatae). Ο΄. ἐντείνων ἐνέτεινας τόξον σου ἐπὶ σκῆπτρα, λέγει ÷ κύριος ◄.[24] Ἄλλος· ὁ προέβης ἐξηγέρθη τὸ τόξον σου, ἐχόρτασας βολίδας τῆς φαρέτρας αὐτῆς.[25]

נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ. *Fluminibus fidisti terram.* Ο΄. ποταμῶν ῥαγήσεται γῆ. Ἄλλος· ποταμοὺς διασκεδάσεις, καὶ γῆν σείσεις.[26]

10. רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים זֶרֶם מַיִם עָבָר נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא. *Viderunt te, contremuerunt montes; imber aquarum transiit; edidit abyssus vocem suam; in altum manus suas sustulit.* Ο΄. ὄψονταί σε, καὶ ὠδινήσουσι λαοὶ, σκορπίζων ὕδατα πορείας (Οἱ λοιποί· illisio, vel *impetus, aquarum transiet*[27])· ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος φωνὴν αὐτῆς, ὕψος φαντασίας αὐτῆς. ἐπήρθη. Ἄλλος· ἐν τῷ ἀντοφθαλμεῖν σε ταραχθήσονται τὰ ὄρη· ἐν τῷ τὸν ἐξαίσιόν σου ὄμβρον διελθεῖν δι' αὐτῆς, ἡ ἄβυσσος ἀνεφώνησε μεῖζον.[28]

11. שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בְּרַק חֲנִיתֶךָ. *Sol cum luna stetit in domicilio suo; ad lucem sagittarum tuarum incedebant, ad splendorem fulguris hastae tuae.* Ο΄. (ἐπήρθη) ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς· εἰς φῶς βολίδες σου πορεύσονται, εἰς φέγγος ἀστραπῆς ὅπλων σου (Ἀ. Σ. δόρατός σου. Θ. λόγχη σου[29]). Ἄλλος· φῶς τὸ λαμπρὸν τοῦ ἡλίου ἐπέσχεν· τὸ δὲ φέγγος τῆς σελήνης ἐστάθη· κατὰ τὸ φέγγος τῶν βολίδων σου πορεύσονται, κατὰ τὸ φέγγος ἀστραπῆς μαχαίρας σου.[30]

12. בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף תָּדוּשׁ גּוֹיִם. *Cum indignatione gressus es per terram, cum ira triturasti gentes.* Ο΄. ἐν ἀπειλῇ ὀλιγώσεις (alia exempl. συμπατήσεις[31]) γῆν, καὶ ἐν θυμῷ κατάξεις ἔθνη. Ἄλλος· μετὰ θυμοῦ ἐγερθήσῃ ἐπὶ τὴν γῆν, μετ' ὀργῆς ἀλοήσεις ἔθνη.[32]

13. יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־מְשִׁיחֶךָ. *Egressus es ad liberandum populum tuum, ad liberandum Unctum tuum.* Ο΄. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστόν (alia exempl. τοὺς χριστούς[33]) σου. Ἀ. Ε΄. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, εἰς σωτηρίαν σὺν χριστῷ σου.[34] Σ. ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστόν σου. Θ. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστόν σου.[35] S΄. ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν

---

[23] Sic in textu Codd. 23 (cum τὸ ὅρμημά σου; κύριε, ἀνέβης), 62, 86 (sine σου posteriore), 147. [24] Obelus est in Syro-hex. [25] Sic in textu Codd. 23 (cum τὰς βολ.), 62, 86, 147. Solus Nobil. e codice suo vetustissimo οὗ προέβης, et mox ἐχόρτασαν excitat. [26] Sic in textu Codd. 23, 62, 86, 147. [27] Hieron.: "Unde et ceteri interpretes, furorem volentes haereticum describere, transtulerunt: *Illisio* [fortasse ἐντίναγμα, quod Aq. pro Hebraeo זֶרֶם posuit Jesai. xxxii. 2] vel *impetus* [ὁρμή, s. ὅρμημα] *aquarum transiet.* Feruntur enim prono eloquentiae cursu, et praecipites, ut quemcunque obvium et levem invenerint, secum trahunt." Qui locus antecessores nostros fugit. [28] Sic in textu Codd. 23 (om. σε, et cum μείζων in fine), 62 (cum μείζων), 86, 147 (cum μείζω). [29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܪܘܡܚܟ ܀ ܬ. ܠܘܟܚܐ ܕܝܠܟ ܀ [30] Sic in textu Codd. 23 (cum μάχαιρα), 62, 86, 147. [31] Sic Codd. 22, 51, alii, et Theodoret. [32] Sic in textu Codd. 23 (cum ἐγέρθης), 62, 86, 147. [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 36, 40, alii, Hieron., Euseb., Syro-hex.

[34] Euseb. in Dem. Evang. p. 189, ubi in posteriori clausula male editum: εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου σὺν Χριστῷ σου. Hieron.: "Sciendum autem, ut supra diximus, quod ubi posuerunt LXX plurali numero, *ut salvares Christos tuos*, ibi esse in Hebraico, LAJESUA ETH MESSIACH; quod Aq. transtulit, *in salutem cum Christo tuo;* non quod Deus egressus sit, ut salvaret populum, et salvaret Christum suum; sed quod in salutem populi venerit cum Christo suo... Sed et Quinta ed. similiter transtulit: *Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo.*" [35] Hieron.: "Theod. autem, vere quasi pauper et Ebionita, sed et Sym. ejusdem dogmatis, pauperem sensum secuti, Judaice transtulerunt: *Egressus es in salutem populi tui, ut salvares Christum tuum;* et: *Egressus es salvare populum tuum, salvare Christum tuum.* Rem incredibilem dicturus sum, sed tamen veram: isti semichristiani Judaice transtulerunt, et Judaeus Aquila interpretatus est, ut Christianus."

σου διὰ Ἰησοῦν τὸν χριστόν σου (potius διὰ Ἰησοῦ τοῦ χριστοῦ σου).[36] Ἄλλος· ἀνεφάνης ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ῥύσασθαι τοὺς ἐκλεκτούς σου.[37]

13. מָחַצְתָּ רֹּאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת יְסוֹד עַד־צַוָּאר סֶלָה. *Percussisti caput de domo impii, nudando fundamentum usque ad collum. Selah.* Ο΄. βαλεῖς (alia exempl. ἔβαλες[38]) εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατον· ἐξήγειρας δεσμοὺς ἕως τραχήλου. διάψαλμα (alia exempl. εἰς τέλος; alia, εἰς τέλος. διάψαλμα[39]). Θ... ἐκόσμησας θεμέλιον ἕως τραχήλου.. Ε΄... ἐξεκένωσας θεμέλιον ἕως τραχήλου..[40] Ἄλλος· κατετόξευσας κεφαλὰς ἀνθρώπων ὑπερηφάνων· ἕως ἀβύσσου τῆς θαλάσσης καταδύσονται.[41]

14. נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָיו יִסְעֲרוּ לַהֲפִיצֵנִי עֲלִיצֻתָם כְּמוֹ־לֶאֱכֹל עָנִי בַּמִּסְתָּר. *Confodisti hastis suis caput ducum eorum; instar turbinis irruerunt ad dissipandum me; exsultatio eorum* est *quasi ad devorandum miserum in occulto.* Ο΄. διέκοψας ἐν ἐκστάσει κεφαλὰς δυναστῶν, σεισθήσονται ἐν αὐτῇ· διανοίξουσι χαλινοὺς αὐτῶν, ὡς ἔσθων πτωχὸς λάθρα. Α... τοῦ διασκορπίσαι (με)· γαυριάματα αὐτῶν τοῦ φαγεῖν πένητας ἀποκρύφως. Σ... ἐπελθόντας σκορπίσαι γαυριῶντας ὥστε καταφαγεῖν (πτωχοὺς) κρυφίως.[42] Ἄλλος· ἐξεδίκησας μετὰ δυνάμεώς σου τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἁμαρτωλῶν, τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τῇ αὐθαδείᾳ αὐτῶν ἕνεκεν τοῦ καταφαγεῖν τοὺς πτωχοὺς λάθρα.[43]

15. דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ חֹמֶר מַיִם רַבִּים. *Calcasti in mari equis tuis, in luto* (s. *acervo*) *aquarum multarum.* Ο΄. καὶ ἐπιβιβᾷς (alia exempl. ἐπεβίβασας[44]) εἰς θάλασσαν τοὺς ἵππους σου, ταράσσοντας ὕδωρ πολύ. Ἄλλος· ἀνεβίβασας ἐπὶ θαλάσσας τοὺς ἵππους σου· ἐταράχθη τὰ ἐξαίσια ὕδατα τῆς ἀβύσσου.[45]

16. שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי יָבוֹא רָקָב בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי אֶרְגָּז אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת לְעַם יְגוּדֶנּוּ. *Audivi, et contremuit venter meus; ad vocem tinnierunt labia mea; venit putredo in ossa mea, et subter me contremui; qui tacite exspectem diem calamitatis, donec veniat contra populum* is qui *eum invadat.* Ο΄. ἐφυλαξάμην, καὶ ἐπτοήθη ἡ κοιλία (alia exempl. καρδία[46]) μου ἀπὸ φωνῆς προσευχῆς χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος εἰς τὰ ὀστᾶ μου, καὶ ὑποκάτωθέν μου ἐταράχθη ἡ ἕξις (alia exempl. ἰσχύς[47]) μου· ἀναπαύσομαι ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, τοῦ ἀναβῆναι εἰς λαὸν παροικίας μου. Ἄλλος· ἐταξάμην, καὶ ἀνεστατώθη τὰ σπλάγχνα μου ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ στόματός σου· εἰσέδυ τρόμος εἰς τὰ ὀστᾶ μου, κατ' ἐμαυτὸν ἐταράχθην· ταῦτα φυλάξεις ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐπαγαγεῖν ἐπὶ ἔθνος πολεμοῦν τὸν λαόν σου.[48]

---

[36] Hieron.: "Sexta editio prodens manifestissime sacramentum, ita vertit ex Hebraeo: *Egressus es ut salvares populum tuum per Jesum Christum tuum;* quod Graece dicitur: ἐξῆλθες κ. τ. ἑ. [37] Sic in textu Codd. 23 (cum χριστοὺς pro ἐκλεκτοὺς), 62, 86, 147. [38] Sic Ald., Codd. III (cum ἔβαλας), XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [39] Prior lectio est in Comp. (cum εἰς τὸ τέλος), Ald., Codd. 22, 36, 51, aliis, Hieron.; posterior in Codd. 49, 95, aliis, Syro-hex. Hieron.: "*Sela*, id est, *semper*... Simulque considera quod ipsi LXX, rerum necessitate compulsi, qui semper *sela* interpretabantur *diapsalma*, nunc transtulerunt, *in finem.* [40] Hieron.: "Quod quidem et Theod. in bonam partem accipiens ait: *Ornasti* [quasi ab עָדָה, *ornavit se*] *fundamentum usque ad collum.* Quinta ed.: *Denudasti*, sive *evacuasti, fundamentum usque ad collum.*" [41] Sic in textu Codd. 62, 86, 147. In Cod. 23 prior clausula desideratur. [42] Cod. Coislin. apud Montef. [43] Sic in textu Codd. 23 (cum τοῦ καταφυγεῖν πτωχοὺς), 62, 86, 147. [44] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [45] Sic in textu Codd. 23 (cum ἐπὶ τὰς θαλάσσας, et ἐταράχθησαν), 62, 86, 147 (cum τῆς θαλάσσης pro τῆς ἀβύσσου). [46] Sic Ald., Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: Ἀ. Σ. Θ. κοιλία (ܟܪܣܐ). [47] Sic Comp., Codd. 42, 106, alii. Hieron.: "*Et subter me conturbata est fortitudo mea;* sive ut alibi scriptum reperimus, ἡ ἕξις μου, quod nos possumus dicere, *habitudo mea:* diversa quippe exemplaria reperiuntur." Syro-hex. [illegible], appicto Graeco ЄΞΙCΜΟΥ. Montef. non memorato auctore affert: Σ. Θ. καὶ ὑποκάτω μου ἐταράχθη ἡ ἕξις μου. [48] Sic in textu Codd. 23 (cum ὑπὸ τῆς φωνῆς...

17. כִּי־תְאֵנָה לֹא־תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים כִּחֵשׁ מַעֲשֵׂה־זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא־עָשָׂה אֹכֶל גָּזַר מִמִּכְלָה צֹאן וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים. *Nam ficus non pullulabit, nec erit proventus in vitibus; mentietur* (spem fallet) *opus oleae, et arva non ferent cibum; deficiet in caulis pecus, et non erit armentum in bovilibus.* Ο΄. διότι συκῆ οὐ καρποφορήσει, καὶ οὐκ ἔσται γεννήματα ἐν ταῖς ἀμπέλοις· ψεύσεται ἔργον ἐλαίας, καὶ τὰ πεδία οὐ ποιήσει βρῶσιν· ἐξέλιπεν ἀπὸ βρώσεως πρόβατα, καὶ οὐχ ὑπάρχουσι βόες ἐπὶ φάτναις (alia exempl. add. ἐξιλάσεως αὐτῶν [49]). Ἄλλος· ἡ συκῆ οὐ μὴ παραδῷ τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσται φορά· ἡ ἐλαία ἐξίτηλος ἔσται, ἡ δὲ γῆ οὐ μὴ ἐκθάλῃ βοτάνην· ἐκλείψει ἐκ μάνδρας πρόβατα, καὶ βόες οὐχ ὑπάρξουσιν ἐπὶ φάτναις.[50]

19. יְהוִה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל־בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי. *Jova Dominus* est *robur meum, et ponet pedes meos instar cervarum, et super arces meas incedere me faciet. Praecentori in Neginoth* (instrumento pulsatili) *meo.* Ο΄. κύριος ὁ θεὸς δύναμίς μου, καὶ τάξει τοὺς πόδας μου εἰς συντέλειαν (alia exempl. ὡς ἐλάφων, s. ὡσεὶ ἐλάφου[51])· ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἐπιβιβᾷ με, τοῦ νικῆσαι ἐν τῇ ᾠδῇ αὐτοῦ. Ἄλλος· κύριος ὁ θεός μου ἔδωκέ μοι ἰσχὺν, καὶ κατέστησε τοὺς πόδας μου ἀσφαλεῖς, καὶ ἐπὶ τοὺς τραχήλους τῶν ἐχθρῶν μου ἐπιβιβᾷ με· ταχίσας κατεπαύσατο.[52]

εἰς ἡμέραν θλίψεως, ἐπαγ. ἐφ' ἑνὸς πολέμου τὸν λ. σ.), 62, 86, 147 (om. τρόμος). [49] Sic Codd. III, XII (cum ἐπὶ φάτνης βόες), 26, 40 (cum ἐξ ἰάσεως), 153, 233 (cum αὐτῆς). Est duplex versio, ut videtur, Hebraei בָּרְפָתִים, et potior scriptura ἐξ ἰάσεως αὐτῶν, ut ad radicem רָפָה, *sanavit*, referatur. [50] Sic in textu Codd. 23, 62, 86, 147. [51] Prior lectio est in Codd. 22 (cum εἰς συντέλειαν in marg. a prima m.), 51, 238; posterior in Codd. 95, 114, 185, et Theodoreto. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 34. [52] Sic in textu Codd. 23 (cum καθίσας pro ταχίσας), 62 (cum ἐπὶ τραχήλους), 86, 147 (cum ἐπιβέβηκα pro ἐπιβιβᾷ με). Ad ἀσφαλεῖς conferri potest S. Cyril. in XII Proph. p. 577 B: καὶ γοῦν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις ἀντὶ τῆς συντελείας τέθεικε τὴν ἀσφάλειαν [quasi pro Hebraeo אֱיָלוּת, *robur*].

ZEPHANIAS.

Caput I.

3. וְהַמַּכְשֵׁלוֹת אֶת־הָרְשָׁעִים. *Et offendicula* (idola) *cum impiis*. Ο΄. ※ Θ. καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς ◂. Σ. καὶ τὰ σκάνδαλα σὺν (τοῖς) ἀσεβέσι. Ε΄. καὶ ἡ ἀσθένεια σὺν τοῖς ἀσεβέσιν ἐκλείψει.[1]

4. אֶת־שֵׁם הַכְּמָרִים עִם־הַכֹּהֲנִים. *Nomen sacrificulorum idololatricorum cum sacerdotibus*. Ο΄. καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων ※ μετὰ τῶν ἱερέων ◂.[2]

הַכְּמָרִים. Ἀ. τῶν τεμενιτῶν. Σ. τῶν βεβήλων (s. βεβηλωμένων, s. μεμιασμένων). Θ. τῶν χωμαρείμ.[3]

5. וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים (in posteriore loco). Ο΄. Vacabat. ※ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ◂.[4]

5. בְּמַלְכָּם. *Per regem suum*. Ο΄. κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. Alia exempl. κατὰ τοῦ Μελχόμ; alia, κατὰ τοῦ Μολόχ.[5]

9. וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־הַדּוֹלֵג עַל־הַמִּפְתָּן. *Et animadvertam in omnes qui transiliunt limen*. Ο΄. καὶ ἐκδικήσω (alia exempl. add. ἐπὶ πάντας[6]) ἐμφανῶς ἐπὶ τὰ πρόπυλα. Οἱ λοιποί· (καὶ) ἐπισκέψομαι . . .[7] Σ. . (ἐπὶ πάντας τοὺς) ἐπιβαίνοντας . .[8]

10. מִשַּׁעַר הַדָּגִים. *A porta piscium*. Ο΄. ἀπὸ πύλης ἀποκεντούντων (Οἱ λοιποί· ἰχθυακῆς[9]).

11. יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ. *Habitatores Machtesh* (vallis a similitudine *mortarii* dictae). Ο΄. οἱ κατοι-

---

Cap. I. [1] Hieron.: "Hoc quod posuimus in LXX, *et infirmabuntur impii*, de Theodotionis translatione additum est; pro quo Sym. interpretatus est, *et scandala cum impiis*, ut subaudiatur, *congregabuntur*, sive *deficient;* Quinta autem ed., *et infirmitas cum impiis deficiet*." Cod. 86 affert: Σ. καὶ τὰ σκ. σὺν ἀσεβέσι, et sic in textu (cum σὺν τοῖς ἀσ.) pro καὶ ἀσθ. οἱ ἀσεβεῖς Codd. 36, 238 (in marg.), 240. Haec autem, καὶ ἀσθ. οἱ ἀσεβεῖς, sine aster. leguntur in Syro-hex. et ceteris omnibus, praeter Codd. 130, 311. [2] Syro-hex. in marg. ※ ܥܡ ܟܘܡܪܐ ܀. Sic in textu sine aster. Comp., Ald. (cum ἱερῶν), Codd. 22, 36, 42 (ut Ald.), alii, Hieron. [3] Syro-hex. ܐ. ܗܝܟܠܢܐ ܀ ܣ. ܡܣܝܒܪܐ ܀ ܬ. ܟܘܡܪܐ ܀. Ad Theod. cf. Hex. ad 4 Reg. xxiii. 5. "Aquilam ܗܝܟܠܐ, *templum*, edidisse vix credam."—*Middeld.* In codice est adjectivum ܗܝܟܠܢܐ, quod aeque obscurum est, et nos ad incitas redegisset, nisi incidissemus in locum Hieronymi, ex quo lux in tenebris nobis affulserit. Is enim, cum Hebraea vertisset, *et nomina aedituorum cum sacerdotibus*, sic enarrat: "Unde signanter idolorum sacerdotes, non *sacerdotes*, sed τεμενίτας, id est, *aedituos*, vel *fanaticos* appellavit, quod Hebraice dicitur ACCHUMARIM." Habes vocabulum omnium rarissimum, sed bene Graecum, τεμενίτης, a τέμενος (ut a *fano, fanaticus*, proprie *qui circa fana bacchari et vaticinari solebat*), quodque cum Hebraeo כֹּמֶר egregie componitur; quod tamen Hieronymo nunquam, opinamur, in mentem venisset, nisi illud in hoc vel illo trium interpretum repertum ante oculos habuisset. Hunc autem Aquilam fuisse, tum ipsius vocabuli novitas arguit, tum diserte testatur Syrus noster; qui cum τέμενος in ܗܝܟܠܐ vertere soleat (vid. Hos. viii. 14. Ezech. vi. 4), τεμενίτης nescimus quomodo significantius efferre potuerit, quam per formam derivativis peculiarem, ܗܝܟܠܢܐ. Quod superest, ܗܝܟܠܢܐ cum *Ribui* juxta Hebraeam veritatem pingendum esse quivis videt. [4] Sic Syro-hex. in marg. Haec habentur in Ed. Rom., sed desunt in Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, aliis, Hieron., et Syro-hex. in textu. [5] Prior lectio est in Codd. 22, 36, 51, aliis; posterior in Codd. 62, 86 (cum τοῦ βασιλέως in marg.), 147. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Idem. Cf. 2 Paral. xxxiii. 14, ubi potior scriptura, ἰχθυϊκῆς.

κοῦντες τὴν κατακεκομμένην (Ἀ. εἰς τὸν ὅλμον.[10] Aliter: Ἀ. Σ. τῶν ὅλμων. Θ. ἐν τῷ βάθει[11]).

11. כְּנַעַן. Οʹ. Χαναάν. Θ. μεταβόλων.[12]

12. אֲחַפֵּשׂ. *Perscrutabor.* Οʹ. ἐξερευνήσω. Οἱ λοιποί· καὶ ἐκδικήσω.[13]

15. צָרָה. *Angustiae.* Οʹ. θλίψεως. Ἀ. ταλαιπωρίας.[14]

שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה. *Vastationis et ruinae.* Οʹ. ἀωρίας (alia exempl. ταλαιπωρίας[15]) καὶ ἀφανισμοῦ. Ἀ. συμφορᾶς καὶ ἄτης.[16]

18. כָּלָה אַךְ־נִבְהָלָה. *Internecionem*, eamque *valde festinatam.* Οʹ. συντέλειαν καὶ σπουδὴν (Ἀ. κατασπουδασμόν. Σ. μετὰ ἐπείξεως[17]).

Cap. II.

1. הִתְקוֹשְׁשׁוּ וָקוֹשּׁוּ. *Colligite vos, et colligite* (descendite in vosmet ipsos). Οʹ. συνάχθητε καὶ συνδέθητε. Σ. συλλέγητε, σύνετε.[1]

2. עֲבַר יוֹם. (Priusquam) *transeat dies.* Οʹ. (ὡς ἄνθος) παραπορευόμενον ※ ἡμέρας ◂.[2]

2. חֲרוֹן אַף. Οʹ. ὀργήν. Alia exempl. ὀργὴν θυμοῦ.[3]

בְּטֶרֶם לֹא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם יוֹם אַף־יְהוָה. Οʹ. ※ πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφʼ ὑμᾶς ἡμέραν θυμοῦ κυρίου ◂.[4]

3. מִשְׁפָּטוֹ. Οʹ. κρίμα ※ Σ. αὐτοῦ ◂.[5]

בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה. *Quaerite mansuetudinem.* Οʹ. καὶ ἀποκρίνασθε αὐτά. Alia exempl. ζητήσατε πραότητα καὶ ἀποκρίνασθε αὐτά.[6]

4. עֲזוּבָה. *Derelicta* erit. Οʹ. διηρπασμένη ἔσται. Οἱ λοιποί· ἐγκαταλελειμμένη.[7]

5. גּוֹי כְּרֵתִים. *Gens Crethaeorum.* Οʹ. πάροικοι Κρητῶν. Ἀ. Εʹ. ἔθνος ὀλέθριον. Σ. ἔθνος ὀλεθρευόμενον. Θ. ἔθνος ὀλεθρίας.[8]

6. חֶבֶל הַיָּם. *Tractus maritimus.* Οʹ. Κρήτη. Ἀ. τὸ σχοίνισμα τῆς ὡραιότητος. Σ. τὸ περίμετρον [ἢ] τὸ παράλιον.[9]

9. מִמְשַׁק חָרוּל. *Possessio urticae.* Οʹ. καὶ Δαμασκὸς ἐκλελειμμένη (alia exempl. ἐκτεθλιμμένη; alia, ἐξηλειμμένη[10]).

וּמִכְרֵה־מֶלַח. *Et fodina salis.* Οʹ. ὡς θιμωνία ἅλωνος (Ἀ. Σ. Θ. ἁλός[11]).

---

[10] Hieron.: "*Pila*, quae Hebraice dicitur MACHTHES, et ab Aquila versa est εἰς τὸν ὅλμον, non per brevem syllabam primam legenda est, ne σφαῖραν putemus, sed productam, ut de pila sciamus dici, in qua frumenta tunduntur." [11] Cod. 86. [12] Idem. Cf. Hex. ad Hos. xii. 7. [13] Idem. Scilicet post μετὰ λύχνου duplicem versionem, καὶ ἐκδικήσω τὴν Ἰ. μετὰ λύχνου, inferunt Codd. 36, 51, 238. [14] Cod. 86. [15] Sic Comp., Ald., Codd. 42, 68, alii, Hieron., Syro-hex. [16] Cod. 86. [17] Idem (cum scriptura ἐπήξεως). Ad Aq. cf. Hex. ad Job. xxiii. 15. Psal. ii. 5. vi. 3, 11.

Cap. II. [1] Cod. 86. Pro σύνετε corrigendum videtur σύνιτε. [2] Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Pro ἡμέρας, ἡμέρᾳ supplent Comp., Ald., Codd. 42, 68. Ambigue Syro-hex. ܕܝܘܡܐ ※, et in marg.: Οἱ λοιποί. Hieron.: *sicut flos pertransiens diem.* [3] Sic Codd. 51, 86, Syro-hex. [4] Sic (cum ὀργῆς pro θυμοῦ) Syro-hex. Clausula desideratur nonnisi in Cod. 233, ex homoeoteleuto, ut videtur. [5] Syro-hex. [6] Sic Codd. 22, 36 (cum καὶ ζητ.), 51, alii; ex duplici versione. [7] Cod. 86. [8] Hieron.: "Pro GOI, id est, *gente*, LXX legerunt GAR, hoc est, *advenam*; et pro CHORETHIM, quod dicitur, *perditorum*, nomen Cretae insulae putaverunt. Denique et Aq. et Quinta ed. interpretati sunt ἔθνος ὀλέθριον; et Theod. ἔθνος ὀλεθρίας; Sym. quoque ἔθνος ὀλεθρευόμενον, quae omnia cum interpretatione nostra faciunt." Cod. 86 affert: Ἀ. σθένος (sic) ὀλέθριον. Σ. σθένος ὀλεθρευόμενον. S. Cyril. in XII Proph. p. 596 E: ἰστέον δὲ ὅτι πάλιν οἱ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τοῦ, πάροικοι Κρητῶν, ἐκδεδώκασι· λόγος κυρίου ἐφʼ ὑμᾶς, ἔθνος ὠλοθρευμένον. Cf. Hex. ad Ezech. xxv. 16. [9] Cod. 86. Aquilae versio, τῆς ὡραιότητος, ad proximum נְוֹת, *pascua*, pertinere videtur. Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Deut. iii. 4, 14. Hieron.: "Rursum ubi nos diximus: *Et erit funiculus maris requies pastorum*, et omnes interpretes huic translationi congruerunt, scribitur in LXX: *Et erit Creta pascua gregis.*" [10] Prior lectio est in Codd. 62, 86, 147; posteriorem agnoscit Syrus noster, vertens ܡܫܝܚܐ, cum scholio: ܡܫܝܚܐ ܕ ܡܫܝܚܐ ܘܡܚܠܐ. Hieron.: "*Siccitas spinarum* ... pro quo nescio quid sibi volentes LXX *Damascum evulsam* et *derelictam* interpretati sunt, nisi fallor, verbi ambiguitate decepti. *Siccitas* enim, quod Hebraice dicitur MAMASAC [?], excepta prima litera MEM si mutetur, et DALETH accipiatur, easdem literas reliquas habet quas et Damascus." [11] Syro-

14. גַּם־קָאַת. *Etiam pelecanus.* Ο΄. καὶ χαμαιλέοντες. Ἀ. καὶ πελεκάνοι. Θ. καὶ κύκνοι.[12]

חֹרֶב. *Desolatio.* Ο΄. [καὶ] κόρακες. Ἀ. Σ. μάχαιρα. Ἄλλος· ξηρασία.[13]

Cap. II. 7. ÷ τῆς θαλάσσης ↙.[14] ÷ ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰούδα ↙.[15]

CAP. III.

1. הוֹי מֹרְאָה. *Vae contumax!* Ο΄. ὦ ἡ ἐπιφανής. Θ. οὐαὶ ἡ ἀθετοῦσα.[1]

הַיּוֹנָה. *Saeviens.* Θ΄. ἡ περιστερά. Σ. (ἡ) ἀνόητος.[2]

3. זְאֵבֵי עֶרֶב. *Lupi vespertini.* Ο΄. ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας (Σ. ἑσπερινοί[3]).

4. פֹּחֲזִים. *Jactatores.* Ο΄. πνευματοφόροι. Ἀ. θαμβευταί.[4]

5. לָאוֹר לֹא נֶעְדָּר וְלֹא־יוֹדֵעַ עַוָּל בֹּשֶׁת. *In lucem; non deficiet; sed nescit iniquus pudorem.* Ο΄. ※ εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἀπεκρύβη, καὶ οὐκ ἔγνω ἀδικίαν ἐν ἀπαιτήσει ↙,[5] καὶ οὐκ εἰς νεῖκος (s. νῖκος) ἀδικίαν.

6. הִכְרַתִּי גוֹיִם נָשַׁמּוּ פִּנּוֹתָם. *Exscidi gentes; desolatae sunt pinnae earum.* Ο΄. ἐν διαφθορᾷ ÷ κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν ↙ γωνίαι αὐτῶν.[6]

8. לְיוֹם קוּמִי לְעַד. *Ad diem quo surgam in praedam.* Ο΄. εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρτύριον (Πάντες· εἰς μαρτύριον[7]). Σ. . ἐγέρσεώς μου αἰωνίας.[8]

זַעְמִי. *Furorem meum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. τὴν ὀργήν μου.[9]

9. כִּי־אָז אֶהְפֹּךְ אֶל־עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה. *Nam tum mutabo populis labium* (sermonem) *purum.* Ο΄. ὅτι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γενεὰν αὐτῆς. Ἀ. Θ. τότε στρέψω πρὸς πάντας τοὺς λαοὺς χεῖλος ἐξειλεγμένον. Σ. τότε μεταστρέψω (s. μεταναστρέψω) ἐν τοῖς λαοῖς χεῖλος καθαρόν.[10]

---

hex. ܐ̣ܠܐ ܡ ܫ ܕܟܕܫܐ. Hieron.: "Sed et hoc ipsum quod dicitur, *quasi acervus areae* ... putamus LXX ἁλὸς interpretatos, id est, *salis;* sed ab imperitis, qui θιμωνίαν, hoc est, *acervum,* frumenti vel frugum putaverunt, pro ἁλὸς, additis duabus literis ω̄ et ν̄, quasi ad consequentiam frugum, ἅλωνος, hoc est, *areae,* positum." [12] Cod. 86. Ad priorem lectionem cf. Hex. ad Jesai. xxxiv. 11. Ad posteriorem (quae in cod. scribitur κύκνες) stabiliendam facit Hieronymi versio, *onocrotalus,* quem oloris similitudinem habere testatur Plinius in Nat. Hist. X, 47. [13] Syro-hex. affert: ܐ̣ܠܐ ܡ ܫܘܒܐ. Hieron.: "Praeterea quod nos et LXX similiter transtulimus, *corvus in superliminari,* in Hebraeo ponitur HAREB; quod secundum lectionis diversitatem, vel *siccitas* [חֹרֶב], vel *gladius* [חֶרֶב], vel *corvus* [עֹרֵב] accipitur. Unde et Aq. *gladium,* alii *siccitatem* interpretati sunt." [14] Syro-hex. [15] Hieron.: "Quod autem legitur in LXX, *a facie filiorum Juda,* obelo praenotavimus; nec in Hebraeo enim, nec apud ullum fertur interpretum." Syro-hex. male pingit: ἀπὸ πρ. υἱῶν ÷ Ἰούδα ↙.

CAP. III. [1] Cod. 86. Hieron.: "*Vae civitas provocatrix!* quod significantius Hebraice dicitur MARA, id est, παραπικραίνουσα." [2] Cod. 86. [3] Hieron.: "*Lupi Arabiae,* vel *vespertini,* sicut Sym. transtulit." [4] Idem: "Prophetae ejus *insanientes,* sive *stupentes,* quod Hebraice dicitur PHOEZIM, et Aq. transtulit θαμβευταί." (Olim edebatur θαμταὶ vel θαμπταὶ, pro quo Cod. Sangerm. offert CAAABRUTAI (sic), unde ΘΑΜΒΕΥΤΑΙ ingeniose extricavit Montef., provocans ad Gen. xlix. 3, ubi pro פַּחַז Aq. posuit ἐθάμβευσας.) [5] Sic sub aster. Cod. 238. Cod. 23 pingit: ※ εἰς φῶς ↙, καὶ οὐκ κ. τ. ἑ. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: ※ ܠܢܘܗܪܐ ܘܠܐ ܐܬܟܣܝ ܘܠܐ ܝܕܥ (ἔγνωσαν) ܥܘܠܐ ܒܬܒܥܬܐ ↙. [6] Sic Syro-hex., obelo, ut videtur, inepte posito. Fortasse pingendum: ÷ ἐν διαφθορᾷ ↙ κατέσπασα κ. τ. ἑ.; nam haec, ἐν διαφθορᾷ, desiderantur in Ald., Codd. 87*, 91, aliis, et Hieron. [7] Hieron.: "Ubi nos transtulimus, *In die resurrectionis meae in futurum,* et omnes interpretati sunt, *in testimonium,* Hebraeus qui me in Scripturis instituit, asserebat LAED in praesenti loco magis εἰς ἔτι, id est, *in futurum,* debere intelligi." [8] Cod. 86, teste Parsonsio. [9] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [10] Theodoret. (Sic Cod. 97 ex eodem, cum scriptura μεταναστρέψω.) Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, *reddam populis labium electum,* pro *electo* LXX dixerunt *in generationem ejus,* ut subaudiatur, *terrae.* Et hinc error exortus est, quod verbum Hebraicum BARURA, quod Aq. et Theod. *electum,* Sym. *mundum* interpretatus est, LXX legerunt BADURA."

10. מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־כוּשׁ עֲתָרַי בַּת־פּוּצַי יוֹבִלוּן מִנְחָתִי. *E regionibus trans flumina Aethiopiae supplices meos, filiam* (congregationem) *dispersorum meorum, adducent* quasi *fertum meum.* Ο΄. ἐκ περάτων ποταμῶν Αἰθιοπίας ※ προσδέξομαι ἐν διεσπαρμένοις μου ◄[11] (alia exempl. προσδέξομαι τοὺς ἱκετεύοντάς με τῶν διεσπαρμένων[12]) οἴσουσι θυσίας μοι. Σ. πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας ἱκετεύοντά με, τέκνα τῶν διεσκορπισμένων ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐνέγκωσι δῶρον ἐμοί.[13]

18. נוּגֵי מִמּוֹעֵד. *Maestos propter solennitates.* Aliter: *Remotos a festis.* Ο΄. ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. Ἀ. *Translatos* . .[14]

הָיוּ. *Erant.* Ο΄. οὐαί. Ἀ. οἴ.[15]

Cap. III. 14. κήρυσσε, ÷ θύγατερ ◄ Ἰερουσαλήμ. 19. ÷ λέγει κύριος ◄.[16]

---

[11] Verba ἠστερισμένα desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex., qui in marg. affert: ※ ܐܩܒܠ ܒܡܒܕܪ̈ܝ ܕܝܠܝ ◄. [12] Sic Codd. 22 (sub ※), 36, 51 (corr. μετὰ pro με), 62 (cum προσδέχομαι), 86 (idem), 95 (cum μετὰ pro με), alii. [13] Theodoret. [14] Hieron.: "*Nugas*, sive, ut Aq. interpretatus est, *translatos*. . . . Id quod diximus *nugas*, sciamus in Hebraeo ipsum Latinum esse sermonem, et propterea a nobis ita ut in Hebraeo erat, positum, ut nosse possimus linguam Hebraicam omnium linguarum esse matricem." [15] Idem: "Miror autem Aquilam et LXX . . . in eo loco ubi diximus: *Congregabo quia ex te erant*, pro *erant* interpretari voluisse *vae*, sive *oi*, quod semper Aq. non pro plangendo, sed pro vocando et inclamando ponit." [16] Syro-hex.

HAGGAI.

Caput I.

1. בְּיַד־חַגַּי. Ο΄. ἐν χειρὶ Ἀγγαίου. Σ. δι' Ἀγγαίου.[1]

פַּחַת יְהוּדָה. *Praefectum Judaeae.* Ο΄. ἐκ φυλῆς Ἰούδα. Οἱ λοιποί· ἡγούμενον Ἰούδα.[2]

4. סְפוּנִים. *Contabulatis.* Ο΄. κοιλοστάθμοις. Ἀ. ὠροφωμένοις.[3]

וְהַבַּיִת הַזֶּה. Ο΄. ὁ δὲ οἶκος ἡμῶν (alia exempl. οὗτος[4]).

8. וַהֲבֵאתֶם. *Et afferte.* Ο΄. καὶ κόψατε. Ἄλλος· καὶ οἴσατε (s. οἴσετε).[5]

9. אֲשֶׁר־הוּא חָרֵב. *Quae deserta est.* Ο΄. ※ ἐστὶν ↙ ἔρημος.[6]

10. עֲלֵיכֶם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐπ' αὐτῆς.[7]

11. חֹרֶב. *Siccitatem.* Ο΄. ῥομφαίαν. Οἱ λοιποί· ξηρασίαν.[8]

13. בְּמַלְאֲכוּת יְהוָה. *In legatione Jovae.* Ο΄. (※) Θ. ἐν ἀγγέλοις κυρίου.[9] Alia exempl. ἐν ἀποστολῇ κυρίου.[10]

Cap. I. 1. ÷ λέγων· εἰπὸν ↙. 12. ÷ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ↙. 14. ÷ παντός ↙.[11]

Cap. II.

4 (Hebr. 3). מִי בָכֶם הַנִּשְׁאָר. *Quis inter vos superstes est?* Ο΄. τίς ἐξ ὑμῶν (aliud exempl. add. καταλελειμμένος[1]).

6 (5). אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתְּכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם. Quoad *verbum quod pepigi vobiscum, cum egrederemini ex Aegypto.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. τὸν λόγον ὃν διεθέμην ὑμῖν ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἀπὸ Αἰγύπτου.[2]

Cap. I. [1] Nobil. Theodoret.: τὰ δὲ, ἐν χειρὶ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, δι' Ἀγγαίου νοήσωμεν. [2] Nobil. [3] Idem. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 9. Hieron.: "*In domibus laqueatis*, sive, ut LXX interpretati sunt, κοιλοστάθμοις, id est, *concavis*." Pro κοιλοστάθμοις Syro-hex. ܡܚܦܝܐ, *obductis*, posuit. S. Cyril. in XII Proph. p. 630 B: κοιλοστάθμους δὲ οἴκους φησὶν, ὧν ἂν αἱ φλιαὶ, ἤτοι τῶν θυρῶν οἱ σταθμοὶ, σιδήρῳ διακοιλαίνοιντο, περιορυττόντων οἶμαί που τεκτόνων αὐτοὺς, καὶ τὰ ἀπό γε τῆς σφῶν εὐτεχνίας ἐγχαραττόντων δαιδάλματα. [4] Sic Comp., Ald. (cum μου οὗτος), Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [5] Post ξύλα add. καὶ οἴσατε Ald. (cum οἴσετε), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald.), alii. [6] Sic Syro-hex. Vocula ἐστὶν hodie legitur in libris omnibus praeter Codd. 87* (cum μένει pro ἐστὶν), 310. [7] Verba ἐπ' αὐτῆς post ἀνέξει infert Syro-hex.; post τὰ ἐκφόρια αὐτῆς Codd. 22, 36, 51, alii. [8] In fine v. 10 ad (τὰ ἐκφ.) αὐτῆς ἐφ' ὑμᾶς Cod. 86 in marg. affert: λ. ἐφ' ὑμᾶς ξηρασία; ubi vocem ξηρασία ad חֹרֶב pertinere probabiliter conjecit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. Cf. Hex. ad Zeph. ii. 14. In Cod. 106 supra ῥομφαίαν alia manus scripsit ανηδρηαν (ἀνυδρίαν). Denique Hieron.: "Pro *siccitate* LXX μάχαιραν, id est, *gladium*, transtulerunt; sed et in Hebraico tribus literis scriptum reperi, HETH, RES, BETH, quod si HAREB legimus, *gladium* sonat; si OREB, καύσωνα [cf. Hex. ad Psal. xxxi. 4. Jesai. xxxi. 40], quod nos transtulimus *siccitatem*, licet melius in *urentem ventum* transferri possit." [9] Haec, ἐν ἀγγέλοις κ., desunt in Codd. XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex., qui ea in marg. sub nomine Theodotionis affert. [10] Sic Codd. 22, 36, 51, alii, qui post τῷ λαῷ juxta Hebraeum inferunt λέγων. [11] Syro-hex., qui ad v. 12 notat: "÷ Hic obelus non positus erat in Hexaplis."

Cap. II. [1] Syro-hex. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܕܫܪܟ., invitis libris Graecis. [2] Sic Ald., Codd. 40 (sine ὑμῖν), 68, 87*,

6 (5). אַל־תִּירָאוּ. Ο΄. *θαρσεῖτε.* Alia exempl. add. *καὶ μὴ φοβεῖσθε.*[3]

14 (13). טְמֵא־נֶפֶשׁ. *Pollutus cadavere.* Ο΄. *μεμιασμένος* [*ἀκάθαρτος*] *ἐπὶ ψυχῇ.*[4]

15 (14). Ο΄. ÷ *ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρινῶν, ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πόνων* (alia exempl. *πονηριῶν*[5]) *αὐτῶν, καὶ ἐμισεῖτε ἐν πύλαις ἐλέγχοντα* (alia exempl. *ἐλέγχοντας*[6]) ↙.[7]

23 (22). וְהִשְׁמַדְתִּי חֹזֶק מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם. *Et perdam robur regnorum gentium.* Ο΄. ※ *καὶ ὀλοθρεύσω* (s. *ἐξολοθρεύσω*) *δύναμιν βασιλέων τῶν ἐθνῶν* ↙.[8]

23 (22). וְיָרְדוּ. Ο΄. *καὶ καταβήσονται.* Aliter: Ο΄. *καὶ ἀναβήσονται.* Οἱ λοιποί· *καὶ καταβήσονται.*[9]

Cap. II. 10. ÷ *καὶ εἰρήνην ψυχῆς εἰς περιποίησιν παντὶ τῷ κτίζοντι* ↙. 17. ÷ *κριθῆς* ↙. ÷ *κριθῆς* ↙. 19. *τοῦ* ÷ *ἐννάτου* ↙ *μηνός* (fort. *τοῦ ἐννάτου* ÷ *μηνός* ↙). 22. ÷ *τὸν τοῦ Σαλαθιήλ* ↙. ÷ *καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν* ↙.[10]

---

alii. Syro-hex. in marg. ܡܠܬܐ ܗܝ ܕܣܡܬ ܥܡܟܘܢ ܟܕ ܢܦܩܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܀. Alia est lectio Codd. 22 (cum *ἐκ τῆς Αἰγ.*), 36, 51, aliorum: *καὶ ὁ λόγος μου ὃν δ. ὑμῖν, ἐξελθόντων ὑμῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου;* alia unius Cod. 23: ※ *ὁ λόγος ὃν συνεθέμην ὑμῖν ἐξερχομένοις ἐξ Αἰγύπτου.* Mitto quisquilias Complutenses: *τὸ ῥῆμα ὃ διέθηκα πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου.* [3] Sic Codd. 62, 86, 147. [4] Vocem *ἀκάθαρτος* reprobant Comp. (cum *μεμιαμμένος*, ut Codd. II, III, XII, alii), Ald., Codd. 22, 23, 51, alii. Hieron.: *immundus in anima.* Syro-hex. ܦܓܪ ܕܡܛܡܐ. ܒܢܦܫܐ. [5] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 42, alii, Hieron. Syro-hex. *πονηρίας* (ܕܒܝܫܬܐ). [6] Sic Codd. II, III, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Sic sub obelo Syro-hex., qui perperam pingit: *ἕνεκεν* ÷ *τῶν λημμάτων—ἐλέγχοντας* ↙. Hieron.: "Et hoc quod dicitur: *Propter munera eorum matutina, dolebunt a facie malitiarum suarum, et oderatis in portis arguentes,* nec in Hebraeo, nec apud alios interpretes invenitur." S. Cyril. in XII Proph. p. 646 A: *Ταῦτά φασι μήτε τὴν Ἑβραίων ἔκδοσιν, μήτε μὴν τοὺς ἑτέρους ἑρμηνευτὰς ἢ εἰπεῖν ἢ εἰδέναι· πλὴν συμβαίνουσαν ἔχοντα διαφαίνεται τοῖς προλαβοῦσι τὴν ἔννοιαν.* [8] Hieron.: "In LXX minus habet, *Conteram fortitudinem regni gentium.*" Versiculus deest in Comp., Codd. 130, 311, et sub aster. legitur in Codd. 22, 238, quorum uterque *ἐξολοθρεύσω* (ut et Codd. III, XII, 26, 36, alii) et *βασιλέως ἐθνῶν* habet. Syro-hex. pingit: ÷ (sic) *καὶ ἐξολοθρεύσω δ. βασιλέων* ↙ *τῶν ἐθνῶν.* [9] "In textu Cod. Jes. [ex corr., teste Parsonsio] legitur, *καὶ ἀναβήσονται* [sic Codd. III, 22, 26, 51, alii]; ad marg. vero: Οἱ λοιποί· *καταβήσονται.*"—*Montef.* [10] Syro-hex. Idem ad v. 21 pro *ἐκ δευτέρου* (שֵׁנִית) pingit: ÷ ܫܢܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ↙, ubi vim obeli non intelligo.

ZACHARIAS.

Caput I.

1. בֶּן־בֶּרֶכְיָה. Ο΄. τὸν τοῦ Βαραχίου. Σ. πάππος.[1]

3. נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. ※ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ↙.[2]

אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. λέγει κύριος ※ τῶν δυνάμεων ↙.[3]

6. וּכְמַעֲלָלֵינוּ. Ο΄. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ἡμῶν (Θ. ὑμῶν[4]).

כֵּן. Ο΄. οὕτως. Ἀ. Σ. ὡσαύτως.[5]

אִתָּנוּ. Ο΄. ἡμῖν. Θ. ὑμῖν.[6]

8. בֵּין הַהֲדַסִּים. *Inter myrtos.* Ο΄. ἀναμέσον τῶν (alia exempl. τῶν δύο[7]) ὀρέων. Ἀ. Σ. . . τῶν μυρσινεώνων.[8]

שְׂרֻקִּים. *Fusci.* Ο΄. καὶ ψαροὶ, καὶ ποικίλοι. Alia exempl. καὶ ποικίλοι.[9] Ἀ. ξανθοί.[10]

9. אֲדֹנִי. Ο΄. κύριε. Ἀ. κύριέ μου. Θ. ἀδωνί.[11]

16. וְקָו. *Et funiculus mensorius.* Ο΄. καὶ μέτρον (Ἀ. κανών. Θ. σπαρτίον[12]).

19 (Hebr. ii. 2). אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר. Ο΄. πρὸς ※ τὸν ἄγγελον ↙ τὸν λαλοῦντα.[13]

וִירוּשָׁלָםִ. Ο΄. ※ καὶ Ἱερουσαλὴμ ↙.[14]

21 (ii. 4). וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ ἐξήλθοσαν. Alia exempl. καὶ εἰσῆλθον.[15]

Cap. I. 2. ÷ μεγάλην ↙. 4. ÷ τοῦ εἰσακοῦσαί μου ↙. 6. ※ (potius ÷) ἐν πνεύματί μου ↙. 16, 17. ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ ἔτι. καὶ εἶπε πρὸς μὲ ÷ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί ↙· ἀνάκραγε. 19. ÷ κύριε ↙.[16]

Cap. II.

4 (Hebr. 8). אֶל־הַנַּעַר. Ο΄. πρὸς τὸν νεανίαν (alia exempl. νεανίσκον[1]).

Cap. I. [1] Cod. 86. Scholium esse videtur, ad Addo, avum Zachariae, pertinens. [2] Sic cum aster. Syro-hex. Clausula abest a Codd. 36, 40, 49, aliis. [3] Syro-hex. Pro τῶν δυνάμεων, quod deest in Codd. 130, 239, 311, παντοκράτωρ habent Codd. III, XII, 26, 40, alii. Mox v. 4 in fine add. παντοκράτωρ Codd. 22, 36, 42, alii, et Syro-hex.; sed hic punctis supra et infra positis reprobat. [4] Syro-hex. ܬ. ܕܝܠܟܘܢ ܀. Sic in textu (bis) Codd. III, XII, 26 (semel), 51, alii. [5] Idem: ܐ. ܣ. ܗܘ ܗܟܢܐ ܀. [6] Idem. Sic in textu Codd. III, 26, 51, alii. [7] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., qui in Hebraeo non haberi *duos* fatetur. [8] Theodoret.: οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀκ. καὶ Σύμ. καὶ μυρσινεῶνας τὰ ὄρη προσηγορεύκασιν. Cod. 86 ad κατασκίων in marg. affert: λ. μυρσινεώνων. [9] Sic Comp. (post, non ante, καὶ λευκοὶ), Codd. 23, 87*, alii, Hieron., Syro-hex., qui ܦܨ̈ܝܚܐ, *versicolores*, vertit. [10] Cod. 86. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܪܝ ܕܝܠܝ ܀ ܬ. ܐܕܘܢܝ ܀. [12] Idem: ܐ. ܩܢܘܢܐ ܀ ܬ. ܣܦܪܛܝܢ ܀. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xviii. 4. Jerem. xxxi. 39. [13] Sic Syro-hex. Verba asterisco notata leguntur in libris omnibus et Hieron. [14] Idem. Haec desunt in Codd. XII, 26, 42, aliis. [15] Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: καὶ ἐξῆλθον. [16] Syro-hex. Ad vv. 16, 17 cum Hebraea sonent: ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. ἔτι ἀνάκραγε, pingendum videtur: ÷ καὶ εἶπε — ἐν ἐμοί ↙. In Ed. Rom. ἔτι bis legitur, sed posterius ἔτι ante ἀνάκραγε damnant Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, alii. Hieron. LXX vertit: *super Jerusalem. Adhuc clama;* ad cujus normam Graeca sua conformavit Comp.

Cap. II. [1] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Syro-hex. in textu ܠܘܬ ܥܠܝܡܐ habet; in marg. autem: ܠܘܬ ܛܠܝܐ ܀.

4 (8). פְּרָזוֹת. Sicut *regiones planae* (rus apertum). Ο΄. κατακάρπως. Alia exempl. κατάκαρπος.[2] Σ. ἀτειχίστως. Θ. εἰς πλάτος.[3]

9 (13). לְעַבְדֵיהֶם. *Servientibus sibi.* Ο΄. τοῖς δουλεύουσιν (s. δουλεύσασιν[4]) αὐτοῖς. Alia exempl. τοῖς σκυλεύουσιν αὐτούς.[5]

10 (14). רָנִּי. *Jubila.* Ο΄. τέρπου. Ἄλλος· χαῖρε.[6]

11 (15). וְנִלְווּ. *Et adjungent se.* Ο΄. καὶ καταφεύξονται. Ἄλλος· καὶ προστεθήσονται.[7]

12 (16). וּבָחַר. *Et eliget.* Ο΄. καὶ αἱρετιεῖ. Ἄλλος· καὶ ἐκλέξεται.[8]

13 (17). מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ. *Ex habitaculo sancto suo.* Ο΄. ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐκ κατοικήσεως ἁγίας αὐτοῦ.[9]

CAP. III.

1. וְהַשָּׂטָן. Ο΄. καὶ ὁ διάβολος. Οἱ λοιποί· καὶ Σατάν.[1]

2. אֶל־הַשָּׂטָן. Ο΄. πρὸς τὸν διάβολον (Ἀ. τὸν ἀντικείμενον[2]).

2. הַשָּׂטָן. Ο΄. διάβολε. Ἀ. ὁ ἀντικείμενος. Σ. Θ. ἀντικείμενε.[3]

הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ. *Nonne hic est titio ereptus ex igne?* Ο΄. οὐκ ἰδοὺ τοῦτο ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός; Ἀ. μήτι οὐχὶ οὗτος δαλὸς ἐρρυσμένος ἀπὸ πυρός; Σ. οὐχ ὁρᾷς αὐτὸν ὡς δαλὸν ἐξῃρημένον ἐκ πυρός;[4]

5. צָנִיף (bis). *Tiaram.* Ο΄. κίδαριν. Alia exempl. μίτραν καὶ κίδαριν.[5]

8. אַנְשֵׁי מוֹפֵת. *Homines portenti* (portento similes). Ο΄. ἄνδρες τερατοσκόποι. Ἀ. . τέρατος. Σ. . θαυμαστοί.[6] Schol. (?) *exploratores.*[7]

9. מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ. *Coelabo coelaturam ejus.* Ο΄. ὀρύσσω βόθρον. Ἀ. διαγλύφω ἀνοίγματα αὐτῆς. Σ. γλύψω γὰρ τὴν γλυφὴν αὐτοῦ.[8] Aliter: Σ. Θ. . τὴν γλυφὴν αὐτῆς.[9]

CAP. IV.

2. עַל־רֹאשָׁהּ. *In capite ejus.* Ο΄. ἐπάνω αὐτῆς. Σ. ἐπὶ κεφαλὴν (αὐτῆς).[1]

שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת. *Septena infun-*

---

[2] Sic Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 36, 40, alii, Hieron., invito Syro nostro, qui vertit: ܚܠܝܨܐܝܬ ܗܠܟ. [3] Cod. 86. Hieron. Hebraea vertit: *absque muro.* [4] Sic Comp., Codd. III, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex. [5] Sic Codd. 62 (cum αὐτοῖς), 86, 130 (cum σκυλεύσασιν), alii, et Syro-hex. in marg. [6] Sic Justin. M. p. 382, et Euseb. in Dem. Evang. p. 252 (in enarrando, non in citando). [7] Justin. M. ibid., qui mox affert: καὶ ἔσονταί μοι (pro αὐτῷ) εἰς λαὸν, καὶ κατασκηνώσω (pro –σουσιν) ἐν μέσῳ σου, καὶ γνώσονται (pro ἐπιγνώσῃ) ὅτι κύριος τῶν δυνάμεων (pro παντοκράτωρ) ἀπέσταλκέ (pro ἐξαπ.) με πρὸς σέ. [8] Justin. M. ibid. [9] Sic Cod. 86 in textu, ex alio videlicet interprete.

CAP. III. [1] Cod. 86. Syro-hex. ◆ ܘܣܛܢܐ .ܠ .ܣ .ܐ/. [2] Syro-hex. ◆ ܠܘܬ ܗܘ ܕܩܐܡ ܠܩܘܒܠܐ .ܐ/. Cf. Hex. ad Gen. xxvi. 21. Psal. cviii. 6. [3] Idem: Ἀ. ut ante. Σ. Θ. ἀντικείμενε (ܩܐܡ ܠܩܘܒܠܐ). Cf. Hex. ad Job. i. 6. [4] Cod. 86 (cum ἐρυσμένος). Accurate concinit Syro-hex. ܠܐ ܗܐ .ܣ ◆ .ܢܘܪܐ ܡܢ ܕܡܦܨܝ ܐܘܕܐ ܗܘ ܗܢܐ ܠܐ ܕܠܡܐ .ܐ/. ◆ .ܢܘܪܐ ܡܢ ܕܦܨܝܐ ܐܘܕܐ ܐܝܟ ܠܗ ܚܙܐ ܐܢܬ/. [5] Sic Ald., Codd. 22, 36, 49, alii, fortasse ex duplici versione. Hieron.: "Pro *cidari* in Hebraeo legimus SANIPH, quae *mitra* a plerisque dicitur." [6] Cod. 86. [7] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܡܢܣܝܢܐ (non, ut exscripsit Norberg., ܡܢܣܝܐ, quae vox nulla est; nec, quae Bernsteinii erat conjectura, ܡܢܚܫܢܐ, *harioli, augures*); quod Graece sonat πειράζοντες (1 Thess. iii. 5 in Pesch.), s. πειρασταί. Scholium est, ut videtur, ad τερατοσκόποι spectans, quod epitheton de iis *qui signa et ostenta videre cupiebant* exposuit S. Cyril. in XII Proph. p. 677 D: Τερατοσκόπους γε μὴν αὐτοὺς ὀνομάζει, τουτέστιν, ἀεὶ σημεῖα ζητοῦντας ὁρᾶν, καὶ τῶν τεράτων ἐφιεμένους· φύσει γάρ πως ἀεὶ τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος. Cf. Matth. xvi. 1. Mar. viii. 11, ubi diserte ponitur, πειράζοντες αὐτόν. Neque aliter locutionem Hebraeam, אַנְשֵׁי מוֹפֵת, intellexit Calmetus apud Köhler *Der Weissagungen Sacharjas*, p. 125: "Ce sont des gens, qui veulent des prodiges, et qui ne se laissent persuader qu'à force de miracles." [8] Cod. 86 (cum scriptura ἀνύγματα). Syro-hex. affert: ◆ ܕܝܠܗ ܦܬܚܐ ܐܢܐ ܓܠܦ .ܐ/. Paulo aliter Hieron.: "Quod enim Hebraice scriptum est, MAPHATE PHETHEE, Aq. interpretatus est, διαγλύφω ἄνοιγμα αὐτῆς, id est, *sculpam aperturam ejus.*" [9] Syro-hex. .ܠ .ܣ. ◆ ܓܠܝܦܘܬܗ ܕܝܠܗ. Hieron. in continuatione: "Theod. et Sym., *sculpam sculpturam ejus.*"

CAP. IV. [1] Cod. 86.

dibula lucernis. Ο΄. καὶ ἑπτὰ ἐπαρυστρίδες (Ἀ. ἐπιρρυταί. Σ. ἐπιχυτῆρες[2]) τοῖς λύχνοις. Ἀ. Σ. Θ. ἑπτὰ (καὶ ἑπτά) . .[3]

4. אֲדֹנִי. Ο΄. κύριε. Ἀ. Σ. κύριέ μου. Θ. ἀδωνί.[4]

7. אֶת־הָאֶבֶן הָרֹאשָׁה. *Lapidem primarium.* Ο΄. τὸν λίθον τῆς κληρονομίας (Ἀ. τὸν πρωτεύοντα. Σ. τὸν ἄκρον. Θ. τὸν πρῶτον[5]).

תְּשֻׁאוֹת חֵן חֵן לָהּ. *Cum clamoribus: Gratia! gratia illi!* Ο΄. ἰσότητα χάριτος χάριτα αὐτῆς. Ἀ. ἐξισώσει χάριτος . .[6] Σ. . πρὸς χάριν αὐτῆς.[7] Θ. . κατάπαυσις, κατάπαυσις αὐτῇ.[8]

10. כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת. *Nam quis spreverit diem parvorum* (initiorum)? Ο΄. διότι τίς ἐξουδένωσεν εἰς ἡμέρας μικράς; Σ. τίς γὰρ ἐξηυτέλισε τὴν ἡμέραν τῶν μικρῶν;[9]

אֶת־הָאֶבֶן הַבְּדִיל. *Pondus stanni* (perpendiculum). Ο΄. τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον (Ἀ. κασσιτέρου. Σ. τὸν κεχωρισμένον (s. ἀποκεχωρισμένον, s. διακεχωρισμένον). Θ. ἀριθμοῦ[10]).

עֵינֵי יְהוָה. Ο΄. ὀφθαλμοί. Alia exempl. ὀφθαλμοὶ κυρίου.[11]

11. וְעַל־שְׂמֹאולָהּ. Ο΄. καὶ ἐξ εὐωνύμων ※ αὐτῆς ◂.[12]

12. אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי צַנְתְּרוֹת הַזָּהָב הַמְרִיקִים מֵעֲלֵיהֶם הַזָּהָב. *Qui* (rami) sunt *ad latus duarum narium* (canalium) *aurearum, effundentium de se aurum* (oleum purissimum). Ο΄. οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυξωτήρων (Σ. ἐπιχυτήρων. Θ. μηρῶν[13]) τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχεόντων, καὶ ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσᾶς. Σ. οἱ ἀνὰ χεῖρα τῶν δύο ἐπιχυτήρων (τῶν χρυσῶν) τῶν ἐκκενούντων ἀφ᾽ ἑαυτῶν . .[14]

14. שְׁנֵי בְנֵי־הַיִּצְהָר. *Duo filii olei* (oleo uncti). Ο΄. οἱ δύο υἱοὶ τῆς πιότητος (Ἀ. στιλπνότητος. Σ. ἐλαίου. Θ. λαμπρότητος[15]).

Cap. V.

1. וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה מְגִלָּה עָפָה. *Et vidi; et ecce! volumen volans.* Ο΄. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ δρέπανον (Ἀ. Θ. διφθέρα. Σ. κεφαλίς[1]) πετόμενον. Ἀ. Θ. . . διφθέρα πετομένη. Σ. καὶ εἶδον ὡς εἴλημα πετόμενον.[2]

---

[2] Cod. 86 (cum scriptura ἐπιῤυταί). [3] Syro-hex. ad praecedens ἐπάνω αὐτῆς affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܡܠܥܠ ♦. Idem in textu: καὶ ἑπτὰ ἐπ. τοῖς ἑπτὰ λ., quae lectio est in solo Comp. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܪܝܐ ܕܝܠܝ ♦ ܬ. ܐܕܘܢܝ ♦. Idem ad κύριε (v. 5) affert: ܬ. ܐܕܘܢܝ ♦. [5] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܠܗܘ̇ ܪܫܢܝܐ ♦ ܬ. ܩܕܡܝܐ ♦. [6] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. ἐξισώσει χάριν (ܢܫܘܐ ܠܛܝܒܘܬܐ), nomine ἐξισώσει pro verbo male habito. [7] Cod. 86 affert: Σ. πρὸς χάριν αὐτοῦ; Syro-hex. autem: Σ. πρὸς *concessionem* αὐτῆς (ܠܘܬ ܡܘܗܒܬܐ ܕܝܠܗ̇). Ubi non crediderim Syrum nostrum aliter quam in Graeco legisse, sed ܡܘܗܒܬܐ (a ܝܗܒ, χαρίζεσθαι; cf. White ad Act. Apost. viii. 16, qui tamen de forma Peal ejusdem verbi egregie fallitur), non ܛܝܒܘܬܐ, posuisse, ut locutionem, πρὸς χάριν τινὸς, aptius exprimeret. Cf. Hex. ad Prov. v. 3. [8] Syro-hex. ܬ. ܢܝܚܐ ܢܝܚܐ ܠܗ̇ ♦. Minus bene Cod. 86: Θ. κατάπαυσις αὕτη. [9] Syro-hex. ܣ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܐܡܣܟ ܠܝܘܡܐ ܕܙܥܘܪ̈ܐ ♦. Cf. Hex. ad Psal. cxxii. 4. Cant. Cant. viii. 1. [10] Syro-hex. ܐ. ܕܐܢܟܐ ♦ ܣ. ܗܘ̇ ܕܦܪܝܫܐ ♦ ܬ. ܕܡܢܝܢܐ ♦. Hieron.: "Lapis autem iste, id est, massa, qui apud Hebraeos ABDIL scribitur, id est, *stanneus*, ἐτυμολογεῖται ἀποχωρίζων, id est, *separans* et *secernens*, ut . . stannum mixta et adulterata inter se per ignem metalla dissociat." Unde conjecerit aliquis, Symmachum τὸν λίθον τὸν ἀποχωρίζοντα (ܗܘ̇ ܕܦܪܫ) posuisse. Theodotionis lectionem ܕܡܢܝܢܐ Middeld. vertit *separationis, distributionis*, qui sensus vereor ne commentitius sit. [11] Sic Comp. (cum οἱ ὀφθ.), Ald., Codd. III (cum εἰσὶν κυρίου pro κυρίου εἰσὶν), XII (ut Comp.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [12] Sic Cod. II, teste Maio, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, Syro-hex. [13] Syro-hex. ܣ. ܢܩܘܦܐ ♦ ܬ. ܕܡܩܦܢܐ ♦. [14] Cod. 86. [15] Hieron.: "*Isti sunt duo filii olei*, ut Sym. voluit; sive στιλπνότητος, ut interpretatus est Aq., id est, *splendoris;* vel πιότητος, hoc est, *pinguedinis*, ut verterunt LXX; aut λαμπρότητος, id est, *claritatis*, ut Theod. transtulit." Ad Aquilam cf. Hex. ad Hos. ii. 22.

Cap. V. [1] Hieron.: "Cerno *volumen volans*, quod Hebraice dicitur MEGELLA, et ab Aq. et Theod. versum est διφθέρα, a Sym. κεφαλίς, id est, *capitulum*." [2] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܟܬܒܐ ܕܦܪܚ ♦ ܣ. ܘܚܙܝܬ ܐܝܟ ܓܕܠܐ ܕܦܪܚ ♦. Ad Aquilam Syriacum ܟܬܒܐ, βιβλίον, pro Graeco διφθέραν positum, neminem morabitur. Symmachi vero duplex affertur lectio; nam aliud est κεφαλίς (ܪܫܐ), aliud εἴλημα (ܓܕܠܐ). Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. Jerem. xxxvi. 2, 14.

3. הָאָלָה. *Exsecratio.* Ο'. ἡ ἀρά. 'Α. Θ. ὡσαύτως. Σ. οἱ ὅρκοι.[3]

נִקָּה. *Evacuabitur* (exterminabitur). Ο'. ἐκδικηθήσεται. Σ. δίκην δώσει.[4]

כָּמוֹהָ (in posteriore loco). *Sicut illud.* Ο'. Vacat. Alia exempl. ἕως θανάτου.[5]

5. מָה הַיּוֹצֵאת הַזֹּאת. *Quidnam* est *hoc quod exit?* Ο'. τὸ (alia exempl. τί τὸ[6]) ἐκπορευόμενον τοῦτο.

6. הָאֵיפָה. *Ephah.* Ο'. τὸ μέτρον. Σ. τὸ οἰφί.[7]

זֹאת עֵינָם. *Hic* est *adspectus eorum.* Ο'. αὕτη ἡ ἀδικία αὐτῶν. Σ. πρὸς τοῦτο ἀποβλέπουσι.[8]

8. וַיַּשְׁלֵךְ אֹתָהּ. *Et projecit eam.* Ο'. καὶ ἔρριψεν αὐτήν (Θ. ἑαυτήν[9]).

9. כְּנָפַיִם כְּכַנְפֵי הַחֲסִידָה. *Alae sicut alae ciconiae.* Ο'. πτέρυγας (alia exempl. add. ὡς πτέρυγας[10]) ἔποπος ('Α. Σ. Θ. ἐρωδιοῦ[11]).

Cap. VI.

3. בְּרֻדִּים. *Maculis* (albis) *conspersi.* Ο'. ποικίλοι. Σ. Θ. πελιδνοί.[1]

אֲמֻצִּים. *Robusti.* Aliter: *rubri.*[2] Ο'. ψαροί. 'Α. καρτεροί.[3]

4. אֲדֹנִי. Ο'. κύριε ※ Οἱ Γ'. μου ◄.[4]

7. וְהָאֲמֻצִּים. Ο'. καὶ οἱ ψαροί ('Α. πυρροί. Σ. συνεσφιγμένοι (s. σύσφιγκτοι). Θ. ἰσχυροί[5]).

וַיְבַקְשׁוּ לָלֶכֶת. *Et quaesiverunt ire.* Ο'. καὶ ἐπέβλεπον (alia exempl. καὶ ἐζήτουν, καὶ ἐπέβλεπον[6]) τοῦ πορεύεσθαι.

10. מֵחֶלְדַּי מֵאֵת טוֹבִיָּה וּמֵאֵת יְדַעְיָה. *Ab Heldai, a Tobia, et a Jedaia.* Ο'. παρὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν χρησίμων αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν. Alia exempl. ※ παρὰ 'Ελδαεὶ, καὶ παρὰ Τωβίου, καὶ παρὰ Αἰδείου.[7] 'Α. παρὰ 'Ολδὰ, καὶ παρὰ Τωβία, καὶ παρὰ 'Ιδέα.[8]

12. צֶמַח. *Germen.* Ο'. ἀνατολή. 'Α. ἀναφυή. Σ. βλάστημα.[9]

---

[3] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗܘ ܗܟܘܬ ◆ ܣ. ܡܘܡܬܐ ◆ [4] Cod. 86 (cum δώσῃ). Syro-hex. ܣ. ܕܝܢܐ ܢܬܠ ◆ [5] Sic Comp., Codd. III, XII, 22 (cum ἐκ θ.), 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [6] Sic Comp., Codd. 22, 36, 40, alii, Syro-hex. [7] Cod. 86. Syro-hex. (hic et v. 8): ܣ. ܗܘ ܐܘܦܝ (ΥΦΙ) ◆ [8] Cod. 86. Hieron.: "Juxta Hebraeos, *hic est oculus*, id est, *ostensio* omnium peccatorum . . . quod Hebraice dicitur ENAM, et scribitur per AIN, JOD, NUN, MEM; sive *iniquitas eorum*, quae si per VAU literam scripta esset, recte legeretur ONAM, ut LXX putaverunt." [9] Hieron.: "Vel juxta Theodotionem, ipsa se projicit, et abscondit in medium amphorae, ducitque super se pondus gravissimum plumbi, ut obturatum os habeat, et ultra se jactare non possit." Unde Montef. insuper affert: Ο'. τὸν λίθον τοῦ μολίβου. Θ. *pondus* [σταθμίον?] *plumbi;* quae lectio valde incerta est. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [11] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܐܪܘܕܝܘܢ (ΕΡΩΔΙΟΥ) ◆ (In textu ad ܕܢܓܪܐ idem in marg. appinxit: ΕΠΟΠΟϹ. Cf. Hex. ad Psal. ci. 7.) Hieron.: "Et habebant alas, juxta Hebraicum ASIDA, quod Aq., Sym. et Theod. *herodionem*, soli LXX *upupam* transtulerunt." Cf. Hex. ad Job. xxxix. 13.

Cap. VI. [1] Syro-hex. (cum indice ad ܣܡܘܩܐ, ψαροὶ, male appicto): ܣ. ܬ. ܩܘܒܠܐ ◆ Cf. Prov. xxiii. 29 in LXX et Syro-hex. [2] Sic Abulwalides, Kimchius, alii; quasi אָמוֹץ idem sit quod חָמוֹץ, quod de rubro colore ὀξυτέρῳ ponitur Jesai. lxiii. 1. In contrariam partem S. Cyril. in XII Proph. p. 701 E: 'Ιστέον δὲ ὅτι καὶ ἡ τῶν 'Εβραίων ἔκδοσις, καὶ ἕτεροι δέ τινες τῶν ἄλλων ἑρμηνευτῶν, ἀντὶ τοῦ ψαροὶ τεθείκασι τὸ ἰσχυροί. [3] Hieron.: "Pro *fortibus*, quos Aq. κρατεροὺς (al. καρτεροὺς; cf. ad Cap. xii. 5), LXX ψαροὺς transtulerunt, in Hebraico scriptum est AMASIM. Et quaedam exemplaria male habent πυρροὺς, confundentia colorum differentias et regnorum." Lectio πυρροὶ pro ψαροὶ non habetur in libris hodiernis. [4] Syro-hex. in textu. [5] Idem: ܐ. ܣܘܡܩܐ ◆ ܣ. ܚܨܝܪܐ ◆ ܬ. ܚܝܠܬܢܐ ◆ Ad Sym. cf. Hex. ad Exod. xxviii. 25. Intelligo, *quibus lumbi constricti erant*, confirmandi causa. [6] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Syro-hex. in marg. ܘܒܥܘ ◆ Mox τοῦ πορεύεσθαι deest in Codd. 36, 51, aliis, Hieron., et Syro-hex. [7] Codd. 22, 238 (uterque sub ※), 36, 51, 62, alii, post ἐπεγν. αὐτὴν inferunt: παρὰ 'Ελδαεὶ (s. 'Ελδαΐ), καὶ παρὰ Τωβίου (s. Τοβίου), καὶ παρὰ Αἰδείου (s. 'Ιδείου, s. 'Ιδέου, s. Αἰδεείου). [8] Cod. 86. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. Θ. καὶ παρὰ 'Ιδέα (ܘܡܢ ܝܕܝܐ). Cf. ad v. 14. [9] Cod. 86, qui pingit ἀναφύη. (Ad formam ἀναφυὴ cf. Lobeck. ad Phryn. p. 497.) Hieron.: "Qui idcirco *oriens*, id est, ἀνατολὴ, vel ἀναφύη (sic), sive βλάστημα, nuncupatur, id est,

13. וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· καὶ αὐτὸς οἰκοδομήσει τὸν ναὸν κυρίου.[10]

הוֹד. *Splendorem.* Ο΄. ἀρετήν. (Ἀ.) ἐπιδοξότητα. Ἄλλος· εὐπρέπειαν. Ἄλλος· δόξαν.[11]

14. לְחֵלֶם וּלְטוֹבִיָּה וְלִידַעְיָה. *Helem et Tobiae et Jedaiae.* Ο΄. τοῖς ὑπομένουσι, καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτήν. Ἀ. Θ. τῷ Ἑλὲμ, καὶ τῷ Τωβίᾳ, καὶ τῷ Ἰδέᾳ. Σ. τῷ ὁρῶντι ἐνύπνια, καὶ τῷ Τωβίᾳ, καὶ τῷ Ἰδέᾳ.[12]

Cap. VI. 5. ÷ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί ◂.[13] 11. Ἰησοῦ τοῦ ÷ Ἰωσεδὲκ ◂ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου.[14]

Cap. VII.

3. הִנָּזֵר. *Separando me* (abstinendo a cibo et potu). Ο΄. τὸ ἁγίασμα (alia exempl. add. ἢ νηστεύσω[1]). Ἀ. τὸ ἀφωρισμένον.[2]

זֶה כַּמֶּה שָׁנִים. *His quot annis!* Ο΄. ἤδη ἱκανὰ ἔτη. Ἄλλος· ἤδη (s. ἰδοὺ) πόσα ἔτη.[3]

5. בַּחֲמִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי. *Quinto et septimo* (mense). Ο΄. ἐν ταῖς πέμπταις ἢ ἐν ταῖς ἑβδόμαις. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ.[4]

11. כָּתֵף. *Humerum.* Ο΄. νῶτον. Σ. Θ. ὦμον.[5]

סֹרֶרֶת. *Refractarium.* Ο΄. παραφρονοῦντα. Σ. ἀνυπότακτον. Θ. ἀπειθῆ.[6]

14. וְאֵסָעֲרֵם. *Et dispersi eos.* Ο΄. καὶ ἐκβαλῶ αὐτούς (alia exempl. add. ὡς ἐν λαίλαπι[7]).

Cap. VIII.

5. בִּרְחֹבֹתֶיהָ. Ο΄. ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς (alia exempl. αὐτῶν[1]).

7. מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ. *Occasus solis.* Ο΄. δυσμῶν (alia exempl. add. ἡλίου[2]).

10. לֹא נִהְיָה. Ο΄. οὐκ ἔσται. Alia exempl. οὐκ ἦν.[3]

16. אֱמֶת וּמִשְׁפַּט. Ο΄. ※ ἀλήθειαν ◂ καὶ κρίμα.[4]

---

germen, quia ex se repente succrescet, et ex radice sua in similitudinem germinis pullulabit." S. Cyril. in XII Proph. p. 705 A: τὸ δὲ ἀνατολὴ τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις τῷ τοῦ βλαστήματος ὀνόματι κατεσήμηνε. Idem p. 707 B: οὕτω καὶ ῥάβδος καὶ βλάστημα μὲν αὐτὸς, ἤγουν ἀναφυὴ (sic pro φυὴ edidit P. E. Pusey) καὶ ἀνατολή· ἡμεῖς δὲ ὑπ' αὐτῷ βεβλαστήκαμεν. [10] Syro-hex. in marg. ܘܗܘ ܢܒܢܐ ܠܗܝܟܠܐ ܕܡܪܝܐ. Praeter libros Graecos clausula desideratur in Hieron., et versionibus Syr. et Arab. [11] Hieron.: "Ipse quoque portabit *gloriam* ... quae Hebraice HOD, et ab alio [scil. Aquila, coll. Hex. ad Psal. xliv. 4. ciii. 1. Ezech. vii. 7] ἐπιδοξότης, ab alio εὐπρέπεια, ab alio ἀρετή, ab alio δόξα scribitur." S. Cyril. ibid. p. 705 A: λήψεται δὲ καὶ ἀρετὴν, τουτέστιν, εὐπρέπειαν, ἤτοι δόξαν· ἐκδεδώκασι γὰρ οὕτως οἱ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν. [12] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܚܠܡ ܘܠܛܘܒܝܐ ܘܠܐܝܕܥܝܐ. ܣ. ܠܗܘ ܕܚܙܐ ܚܠܡܐ ܘܠܛܘܒܝܐ ܘܠܐܝܕܥܝܐ. Pro לְחֵלֶם Sym. interpretatus est לַחֲלֹם. Hieron.: "Hebraei Ananiam, Azariam, et Misael de captivitate venientes aurum et argentum in munera templi, et coronas pontificis ac ducis attulisse commemorant; et quem supra non dixerat *Hen,* id est, *gratiam,* Danielem venisse cum munere, et idcirco *Helem* positum pro *Holdai,* ut ex interpretatione nominis quod dicitur *somnium,* ostendatur in captivitate positum Danielem, et tres pueros, regalis somnii mysteria cognovisse." [13] Syro-hex. [14] Idem: ܕܝܫܘܥ ܗܘ ÷ ܕܝܘܨܕܩ ◂ ܟܗܢܐ ܗܘ ܪܒܐ. Cum in Hebraeo legatur בֶּן־יְהוֹצָדָק, fortasse pingendum ܕܝܘܨܕܩ ※.

Cap. VII. [1] Sic Codd. 22, 36, 51 (cum εἰ pro ἤ), 62, alii, et Theodoret. (qui mox καθότι ἐποίησα habent). Explanatio est, ut videtur, rei quam LXX obscuram fecerant, mire ponendo (εἰ) εἰσελήλυθεν ὧδε pro Hebraeo הַאֶבְכֶּה, *num flebo;* simul responsi divini in v. 5 prolati ratione habita. [2] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܦܪܝܫ. Cf. Hex. ad Psal. cxxxi. 18. [3] Syro-hex. in marg. affert: ܗܐ ܟܡܐ ܫܢܝܐ, lectionem e versione Syra vulgari petitum. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܚܡܝܫܝܐ ܘܒܫܒܝܥܝܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, 51, alii. [5] Idem: ܣ. ܬ. ܟܬܦܐ. [6] Idem: ܣ. ܬ. ܠܐ ܡܫܬܥܒܕܢܐ. ܬ. ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܐ. [7] Sic Codd. 36, 49, 62, alii. Lectio aut ex Hebraeo, aut ex alio interprete, fortasse Symmacho, assumpta.

Cap. VIII. [1] Sic Syro-hex., qui paulo ante αἱ πλ. τῶν πόλεων habet. Idem in marg.: αὐτῆς. [2] Sic Codd. 62, 86, 147, invito Syro-hex. [3] Sic Codd. 22, 36, 42, alii, qui mox οὐχ ὑπῆρχεν, et οὐκ ἦν εἰρήνη habent. S. Cyril. in XII Proph. p. 719 E: Ἡ τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις οὐχ ὡς ἐπὶ μέλλοντος καιροῦ ποιεῖται τοὺς λόγους, χρόνον δὲ τίθησι τὸν παρῳχηκότα ... οὐκ ἦν εἰς ὄνησιν ... οὐχ ὑπῆρχε ... οὐκ ἦν εἰρήνη ... καὶ ἐξαπέστειλα (וָאֲשַׁלַּח). Hieron.: "LXX ad futurum tempus omnia retulerunt, sed melius ad praeteritum, ut in Hebraico habetur, et expositionis veritas approbabit." [4] Syro-hex. Prior vox abest a Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, alii. Mox post εἰρηνικὸν add. καὶ δίκαιον Comp., Codd. 36, 49, alii, Hieron., reclamantibus Hebraeo et Syro-hex.

17. אֶת־רָעַת. *Malum.* Πάντες· τὴν κακίαν.[5]

אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי. Ο΄. ταῦτα πάντα ※ Θ. ἃ ◂ ἐμίσησα.[6]

19. צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי. *Jejunium quarti* mensis, *et jejunium quinti, et jejunium septimi, et jejunium decimi.* Ο΄. νηστεία ἡ τετρὰς, καὶ νηστεία ἡ πέμπτη, καὶ νηστεία ἡ ἑβδόμη, καὶ νηστεία ἡ δεκάτη. Ἀ. Σ. Θ. νηστεία ἡ τοῦ τετάρτου, καὶ ἡ τοῦ πέμπτου, καὶ ἡ τοῦ ἑβδόμου, καὶ ἡ τοῦ δεκάτου.[7]

21. יוֹשְׁבֵי אַחַת אֶל־אַחַת. *Habitatores unius* (urbis) *ad alteram.* Ο΄. κατοικοῦντες πέντε πόλεις εἰς μίαν πόλιν. Alia exempl. κατοικοῦντες μίαν εἰς μίαν ÷ πόλιν ◂.[8]

נֵלְכָה הָלוֹךְ. Ο΄. πορευθῶμεν (alia exempl. add. πορευόμενοι[9]).

Cap. VIII. 19. ÷ καὶ εὐφρανθήσεσθε ◂.[10]

CAP. IX.

1. מַשָּׂא דְבַר. *Effatum verbi.* Ο΄. λῆμμα λόγου. Ἀ. ἆρμα ῥήματος.[1]

1. בְּאֶרֶץ חַדְרָךְ. *In terra Hadrach.* Ο΄. ἐν γῇ Σεδράχ (alia exempl. Ἀδράχ[2]). Ἀ. Σ. Θ. Ἀδράχ.[3]

וְדַמֶּשֶׂק מְנֻחָתוֹ. *Et Damascus* est *locus quo se demittat* (effatum). Ο΄. καὶ Δαμασκοῦ θυσία αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἐν Δαμασκῷ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.[4]

2. וְגַם־חֲמָת תִּגְבָּל־בָּהּ צֹר וְצִידוֹן. *Sed et Hamath,* quae *contermina est ei, Tyrus et Sidon.* Ο΄. καὶ [ἐν] Ἡμὰθ ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, Τύρος καὶ Σιδών. Ἀ. καίγε Ἡμὰθ ὁριοθετήσεται ἐν αὐτῇ ... Σ. ἔτι καὶ ἐν Ἡμὰθ τῇ ὁμορούσῃ, καὶ Τύρῳ καὶ Σιδῶνι.[5]

חָכְמָה. *Sapiens est.* Ο΄. ἐφρόνησαν. Ἄλλος· ἐσόφισαν.[6]

4. יוֹרִשֶׁנָּה. *Occupabit eam.* Ο΄. κληρονομήσει αὐτούς (alia exempl. αὐτήν[7]).

וְהִכָּה. *Et percutiet.* Ο΄. καὶ πατάξει (alia exempl. κατάξει[8]).

5. מֶבָּטָהּ. *Exspectatio ejus.* Ο΄. ἐπὶ τῷ παραπτώματι αὐτῆς. Alia exempl. ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς.[9]

6. מַמְזֵר. *Spurius* (peregrinus). Ο΄. ἀλλογενεῖς. Ἀ. Σ. Θ. μαμζήρ.[10]

---

[5] Hieron.: "*Raah*, quod omnes voce consona κακίαν, id est, *malitiam*, interpretati sunt." [6] Syro-hex. in textu: ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ※ ܬ. ܕܣܢܝܬ ◂ ܗܠܝܢ, ubi post ܣܢܝܬ excidisse videtur ܕ. [7] Cod. 42. Theodoret.: Ἰστέον δὲ ὡς οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, Ἀκ. φημὶ, καὶ Θεοδ., καὶ Σύμ., οὐ τὴν τετράδα λέγει, καὶ πέμπτην, καὶ ἑβδόμην, καὶ δεκάτην νηστεύειν, ἀλλὰ νηστείαν ἔφασαν συμφώνως οἱ τρεῖς, ἡ τοῦ τετάρτου, καὶ ἡ τοῦ πέμπτου, κ.τ.ἑ. Syrus noster affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܗܘ ܕܪܒܝܥܝܐ. ܗܘ ܕܚܡܝܫܝܐ. ܗܘ ܕܫܒܝܥܝܐ. [8] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 22 (sine μίαν in priore loco), 45, 62, alii. Hieron.: *qui habitant civitates in una civitate.* [9] Sic Ald., Codd. 22, 36, 45, alii, et Syro-hex. [10] Syro-hex.

CAP. IX. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܫܩܠܐ (ἆρμα) ܕܡܠܬܐ. Hieron.: "Omnis haec visio, sive *pondus* et *onus* verbi Domini, ut interpretatus est Aquila." [2] Sic Ald., Codd. 22, 40, 42, alii, et Hieron. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܐܕܪܟ. Hieron.: "Et est ordo verborum: *Assumptio verbi Domini, acuti* in peccatores, *mollis* in justos. ADRACH quippe hoc resonat, ex duobus integris nomen compositum; AD, *acutum*, RACH, *molle tenerumque* significans; et non, ut male a quibusdam legitur, *Sedrach.*" Hieronymi interpretationem, a magistro suo Judaico haud dubie acceptam, miramur Aquilae ingenio non se probasse, qui in inscriptione Psalmorum LV—LIX Hebraeum מִכְתָּם in duas particulas resolvit, quas per ταπεινὸς τέλειος Graecas fecit. [4] Theodoret. In textu pro θυσία, ἀνάπαυσις est in Codd. 40, 198. Cod. 86 in marg. pingit: ἀνάπαυσις αὐτοῦ διαπρέπεια. (Num forte διαπρέπεια pertineat ad חַדְרָךְ, aliter scriptum הֲדָרְךָ, διαπρέπειά σου? Cf. Hex. ad Psal. xxviii. 4. xliv. 4. ciii. 2.) [5] Cod. 86 (ex quo Waltonus male exscripsit ὁριοτεθήσεται). Theodoret.: ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς, καὶ ἐν Ἡμὰθ τῇ ὁμορούσῃ αὐτῇ. (In textu ἐν reprobant Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex.) [6] Cod. 86 in marg.: διότι ἐσόφησαν (sic). [7] Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 106, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. [8] Sic Codd. III, XII (ex corr.), 36, 40, alii, et Syro-hex. [9] Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex. (qui in marg. ἐπὶ τῷ παρ. αὐτῆς habet). [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܡܙܝܪ. Cf.

8. מִצָּבָה מֵעֹבֵר. *Contra exercitum* (s. *Stationem*), *contra transeuntem.* Οʹ. ἀνάστημα τοῦ μὴ διαπορεύεσθαι. Σ. κωλύων στρατείας παράγοντος.[11]

9. הָרִיעִי. *Vociferare.* Οʹ. κήρυσσε. Ἄλλος· ἀλάλαξον.[12]

הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת. Est *ille, mitis, et vectus super asino, et super pullo nato asinarum.* Οʹ. αὐτὸς πραΰς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον. Ἀ. αὐτὸς πραΰς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνου, καὶ πώλου υἱοῦ ὀνάδων. Σ. αὐτὸς πτωχὸς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὀνάδος. Θ. αὐτὸς ἐπακούων, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὄνου. Εʹ. αὐτὸς πτωχὸς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον, καὶ πῶλον υἱὸν ὄνων.[13]

10. וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ. *Et loquetur pacem gentibus; et dominatio ejus* erit *a mari usque ad mare, et a fluvio usque ad extrema terrae.* Οʹ. καὶ πλῆθος καὶ εἰρήνη ἐξ ἐθνῶν· καὶ κατάρξει ὑδάτων (alia exempl. add. ἀπὸ θαλάσσης[14]) ἕως θαλάσσης, καὶ (alia exempl. add. ἀπὸ[15]) ποταμῶν διεκβολὰς (alia exempl. ἕως διεκβολῶν[16]) γῆς. Ἀ. καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων τῆς γῆς.[17] Οἱ λοιποί· καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσιν . . .[18] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς.[19]

12. אֲסִירֵי הַתִּקְוָה. *Vincti spei* (sperantes libertatem). Οʹ. δέσμιοι τῆς συναγωγῆς (Ἀ. τῆς ὑπομονῆς. Σ. τῆς ἐλπίδος[20]).

13. עַל־בָּנַיִךְ יָוָן. *Contra filios tuos, Javan.* Οʹ. ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων (Ἀ. Σ. (ἐπὶ) τοὺς υἱοὺς τοὺς Ἑλληνικούς (s. τὰ τέκνα τὰ Ἑλληνικά). Θ. Ἰαουάν[21]).

15. וְשָׁתוּ הָמוּ. *Et bibent,* et *strepent.* Οʹ. καὶ ἐκπίονται αὐτούς (alia exempl. τὸ αἷμα αὐτῶν[22]).

כְּזָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ. *Sicut anguli altaris.* Οʹ. ὡς θυσιαστήριον. Ἀ. Σ. Θ. ὡς γωνίαι . .[23]

16. יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם. Οʹ. κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν. Alia exempl. κύριος.[24]

מִתְנוֹסְסוֹת. *Attollentes se.* Οʹ. κυλίονται. Σ. ἐπαίρονται.[25]

17. תִּירוֹשׁ. *Mustum.* Οʹ. οἶνος. Ἀ. οἰνία.[26]

Cap. X.

2. נָסְעוּ. *Migraverunt.* Οʹ. ἐξηράνθησαν. Alia exempl. ἐξήρθησαν.[1] Σ. ἐξηράνθησαν. Θ. ἀπῆραν.[2]

רֹעֶה. *Pastor.* Οʹ. ἴασις. Ἀ. Σ. Θ. ποιμήν.[3]

Hex. ad Deut. xxiii. 10. [11] Cod. 86. [12] Justin. M. p. 245: ἀλάλαξον, κήρυσσε, ex duplici interpretatione. Idem mox: ἥξει (pro ἔρχεται) σοι, δίκαιος καὶ σώζων αὐτὸς, καὶ πραΰς, καὶ πτωχὸς, ἐπιβ. ἐπὶ ὑποζ. καὶ πῶλον ὄνου. [13] Origen. in Matth. xxi. 5 (Opp. T. III, p. 742): Χρὴ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι πέντε περιτυχόντες ἐκδόσεσι τοῦ Ζαχαρίου, παρὰ μὲν τοῖς Οʹ κ. τ. ἑ. Cod. 86 affert: Σ. ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὀνάδος. [14] Sic Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. [15] Sic Ald., Codd. 22 (cum ἀπὸ τῶν π.), 36, 40, alii. [16] Sic Codd. 22 (cum ἕως διεκβολὰς?), 36, 40, alii. Euseb. in Dem. Evang. pp. 55, 407, 455 locum sic citat: καὶ πλῆθος εἰρήνης ἐξ ἐθνῶν· καὶ κατάρξει ἀπὸ θ. ἕως θ., καὶ ἀπὸ ποταμῶν δι' ἐκβολῶν (s. δι' ἐκβολὰς, s. εἰς διεκβολὰς) γῆς. [17] Euseb. in Dem. Evang. pp. 410 (cum ἀπὸ ποταμοῦ ἕως π. τῆς οἰκουμένης), 458 (cum ἐν τοῖς ἔθνεσι). Syro-hex. affert: ܐ. ܘܢܡܠܠ ܫܠܡܐ ܠܥܡ̈ܡܐ. ܘܫܘܠܛܢܗ ܕܝܠܗ ܡܢ ܝܡܐ ܥܕܡܐ ܠܝܡܐ. ܘܡܢ ܢܗܪ̈ܘܬܐ (ποταμῶν) ܥܕܡܐ ܠܣܘܦ̈ܝܗ̇ ܕܡܬܥܡܪܢܝܬܐ (τῆς οἰκουμένης) ܀ [18] Cod. 86. Euseb. ibid. p. 410: ἀνθ' οὗ ὁ Ἀκ. καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ἐκδεδώκασι· καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσιν. [19] Euseb. in Psalmos, p. 571. [20] Syro-hex. ܐ. ܕܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܀ ܣ. ܕܣܒܪܐ ܀ [21] Idem: ܐ. ܣ. ܒܢ̈ܝܐ ܝܘܢܝ̈ܐ ܀ ܬ. ܝܘܢ ܀ Ad Theod. cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 19. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܙܘܝ̈ܬܐ ܀ Cf. Hex. ad Psal. cxliii. 12. [24] Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex., qui in marg. habet: κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν. [25] Cod. 86 (cum scriptura ἐπέρονται). [26] Hieron. Cf. Hex. ad Hos. ii. 22.

Cap. X. [1] Sic Comp., Codd. 36, 51, alii, et Syro-hex. (ܐܬܬܥܝܪܘ). [2] Syro-hex. ܣ. ܝܒܫܘ ܀ ܬ. ܐܫܩܠܘ ܀ [3] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܪܥܝܐ ܀

4. נֹגֵשׂ. *Exactor.* Οʹ. ὁ ἐξελαύνων. Ἀ. εἰσπράσσων.[4]

6. וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר לֹא־זְנַחְתִּים. *Et erunt quasi non rejecissem eos.* Οʹ. καὶ ἔσονται ὃν τρόπον οὐκ ἀπεστρεψάμην αὐτούς. Σ. καὶ ἔσονται ὡς ἂν εἰ μὴ ἀπωσάμην αὐτούς.[5]

8. אֶשְׁרְקָה. *Sibilabo.* Οʹ. σημανῶ. Ἀ. Σ. Θ. συρίξω.[6]

11. אַשּׁוּר. *Assyriae.* Οʹ. Ἀσσυρίων. Ἄλλος· βηματιζόντων.[7]

Cap. XI.

3. גְּאוֹן. *Superbia.* Οʹ. τὸ φρύαγμα. Ἀ. ὑπερφέρεια. Σ. ἐνδοξασμός.[1]

7. לָכֵן עֲנִיֵּי (s. לִכְנַעֲנִיֵּי) הַצֹּאן. *Idcirco miseras ovium.* Οʹ. εἰς τὴν Χαναανῖτιν.[2]

מַקְלוֹת. *Baculos.* Οʹ. ῥάβδους. Ἄλλος (?)· σκυτάλας.[3]

לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי חֹבְלִים. *Alterum vocavi Pulcritudinem, et alterum vocavi Funes.* Οʹ. τὴν [μὲν] μίαν ἐκάλεσα κάλλος, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα. Ἀ. τὴν μίαν ἐκάλεσα εὐπρέπειαν, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα. Σ. τὴν μὲν ἐκάλεσα εὐπρέπειαν, τὴν δὲ [μίαν] ἐκάλεσα σχοίνισμα.[4]

8. וַתִּקְצַר נַפְשִׁי בָּהֶם. *Et brevis* (impatiens) *factus est animus meus in eos.* Οʹ. καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχή μου ἐπ' αὐτούς. Ἀ. καὶ ἐκολοβώθη ἡ ψυχή μου ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ὠλιγοψύχησα ἐν αὐτοῖς. Θ. καὶ ὠλιγοψύχησεν ἡ ψυχή μου ἐπ' αὐτούς.[5]

וְגַם־נַפְשָׁם בָּחֲלָה בִי. *Nam et anima eorum fastidiverat me.* Οʹ. καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπωρύοντο (alia exempl. ἐπορεύοντο[6]) ἐπ' ἐμέ. Ἀ. καίγε ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐπέρκασεν ἐν ἐμοί. Σ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἤκμασεν ἐν ἐμοί.[7]

10. וָאֶקַּח אֶת־מַקְלִי אֶת־נֹעַם וָאֶגְדַּע אֹתוֹ. *Et cepi baculum meum Pulcritudinem, et confregi eum.* Οʹ. καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν καλὴν (Οἱ Γʹ. τὴν εὐπρέπειαν[8]), καὶ ἀπορρίψω αὐτήν. Ἀ. καὶ ἔλαβον τὴν ῥάβδον μου τὴν εὐπρέπειαν, καὶ περιέκοψα αὐτήν.[9]

11. וַיֵּדְעוּ כֵּן עֲנִיֵּי (s. כְּנַעֲנִיֵּי) הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי. *Et cognoverunt sic miserae ovium quae observabant me.* Οʹ. καὶ γνώσονται οἱ Χαναναῖοι τὰ πρόβατα τὰ φυλασσόμενά μοι. Ἀ. . . πτωχοὶ τοῦ ποιμνίου μου οἱ φυλασσόμενοί με.[10]

12. וְאִם־לֹא חֲדָלוּ. *Si vero non, desistite.* Οʹ. ἢ ἀπείπασθε. Ἀ. Σ. καὶ ἐὰν μή, παύσασθε.[11]

וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־שְׂכָרִי שְׁלֹשִׁים כָּסֶף. *Et appenderunt mercedem meam triginta* (siclos) *argenti.*

---

[4] Hieron.: "*Ex ipso* etiam *omnis exactor simul*, quod in Hebraico scriptum est NOGES, et Aq. interpretatus est εἰσπράσσων." [5] Theodoret. [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܫܪܘܩ ◆ [7] Cod. 86 in marg. Aut etymologia est vocis Ἀσσύριοι, quae tamen vulgo exponitur κατευθύνοντες; aut, quod magis nobis arridet, alius interpretis, fortasse Aquilae, versio. Cf. Hex. ad Prov. xiv. 15.

Cap. XI. [1] Syro-hex. ܐ. ܝܬܝܪܘܬܐ ◆ ܣ. ܡܫܒܚܢܘܬܐ ◆ Ad Aq. cf. Hex. ad Job. xxxvii. 4. Jerem. l. 44. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xlv. 4 (ubi ἐνδοξασμὸς Nostro est ܡܫܬܒܚܢܘܬܐ). xlvi. 5. Rarior forma ܡܫܒܚܢܘܬܐ ponitur pro εὔκλεια Sap. Salom. viii. 18 in Syro-hex. [2] Cf. ad v. 11. Hieron.: "Hoc quod LXX in extremo capitulo transtulerunt: *Et pascam oves occisionis in terra Chanaan*, non est in Hebraeo, et a nullo alio transfertur interpretum." [3] Hieron.: "Duas sibi assumpsit virgas, sive duas σκυτάλας, id est, *baculos*, qui Hebraice dicuntur MACALOTH." [4] Euseb. in Dem. Evang. p. 482. Ad Sym. aut μίαν delendum videtur, aut τὴν μὲν μίαν in priore clausula legendum. [5] Idem ibid. p. 483. Cf. Hex. ad Jud. xvi. 16. Trium interpretum lectiones, sensu inter se non dispares, sic in unum contraxit Syrus noster: Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὠλιγοψύχησα ἐπ' αὐτούς (ܘܐܬܟܪܝܬ ܢܦܫܝ ܒܗܘܢ). Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 74. [6] Sic Ald., Codd. 68, 87*, alii. Cf. Jon. i. 11, 13 in Cod. Alex. Alterum enarrat Theodoret.: Θηριωδῶς μοι προσῆλθον οἱονεὶ βρυχώμενοι, καὶ τὴν ἐμὴν διψῶντες σφαγήν. (Unde fortasse emaculandus Suidas s. v.: Ἐπωρυόμενος· φωνῶν. Corrigo φονῶν, quae confusio usitatissima est.) [7] Euseb. ibid. p. 483. Ad Aquilam (quem imitatus est Hieron., vertens, *variavit*) cf. nos in Hex. ad Amos ix. 13. [8] Syro-hex. ܓ. ܠܫܘܦܪܐ ܦܐܝܘܬܐ ◆ [9] Euseb. ibid. [10] Cod. 86, concinente Syro nostro: ܐ. ܡܣܟܢܐ ܕܥܢܐ ܕܝܠܝ ܗܢܘܢ ܕܡܬܢܛܪܝܢ ܠܝ ◆ [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܐܢ ܠܐ ܢܘܚܘ ◆

Ο΄. Ἀ. *καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς.* Σ. *καὶ ἐστάθμισαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς.*[12]

13. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־הַיּוֹצֵר אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם. *Et dixit Jova mihi: Projice illud ad figulum, magnificum illud pretium, quo aestimatus sum ab iis.* Ο΄. *καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ· κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψομαι* (alia exempl. *σκέψαι*[13]) *εἰ δόκιμόν ἐστιν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν.* Ἀ. *καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ· ῥῖψον αὐτὰ* (s. *αὐτὸ*) *πρὸς τὸν πλάστην· ὑπερμεγέθης ἡ τιμή, ἣν ἐτιμήθην ὑπὲρ αὐτῶν.* Σ. . . *ῥῖψον αὐτὸ εἰς τὸ χωνευτήριον* . . .[14]

וָאַשְׁלִיךְ אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל־הַיּוֹצֵר. Ο΄. *καὶ ἐνέβαλον* (Ἄλλος· *καὶ καθῆκα*[15]) *αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον.* Ἀ. *καὶ ἔρριψα αὐτὸ ἐν οἴκῳ κυρίου πρὸς τὸν πλάστην.* Σ. *καὶ ἔρριψα αὐτὸ εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον.*[16]

14. אֶת־הָאַחֲוָה. *Fraternitatem.* Ο΄. *τὴν κατάσχεσιν.* Alia exempl. *τὴν διαθήκην.*[17]

15. רֹעֶה אֱוִלִי. *Pastoris stulti.* Ο΄. *ποιμένος ἀπείρου* (Οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί· *ἄφρονος*[18]).

16. הַבְּרִיאָה. *Pinguium.* Ο΄. *τῶν ἐκλεκτῶν.* Ἀ. *τῶν πιόνων.* Σ. Θ. *τῶν παχέων.*[19]

Cap. XII.

1. בְּקִרְבּוֹ. Ο΄. *ἐν αὐτῷ.* Σ. Θ. *ἐντὸς αὐτοῦ.*[1]

3. כָּל־עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ. *Omnes qui levare voluerint eam lacerando se lacerabunt.* Ο΄. *πᾶς ὁ καταπατῶν αὐτὴν ἐμπαίζων ἐμπαίξεται.* Θ. (*πᾶς*) *ὁ βαστάζων αὐτὸν σπαρασσόμενος ἀμυχθήσεται.*[2]

5. אַמְצָה לִי. *Robur mihi.* Ο΄. *εὑρήσομεν ἑαυτοῖς.* Ἀ. *καρτέρησόν μοι.*[3]

6. בִּירוּשָׁלָםִ. Ο΄. *ἐν Ἱερουσαλήμ.* In aliis exempl. vacat.[4]

8. וְהָיָה הַנִּכְשָׁל. Ο΄. ※ *καὶ ἔσται* ◄ *ὁ ἀσθενῶν.*[5]

10. וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר־דָּקָרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו. *Et intuebuntur in me, quem confoderunt, et plangent super eo.* Ο΄. *καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς μὲ, ἀνθ᾽ ὧν κατωρχήσαντο* (Ἀ. Σ. Θ. *confixerunt*[6]), *καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτόν* (alia exempl. *ἐφ᾽ ἑαυτούς*[7]). Ἀ. . . *σὺν ᾧ ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται αὐτόν.* Σ. . . *ἔμπροσθεν ἐπεξεκέντησαν, καὶ κόψονται αὐτόν.* Θ. *καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς μὲ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται αὐτόν.*[8]

---

[12] Euseb. ibid. p. 479. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III (add. *αὐτὸ*), XII, 22, 23 (ex corr. pro *σκέψω*), 26, alii, Hieron., Syro-hex. [14] Euseb. ibid. pp. 479, 480. Cod. 86 affert: Ἀ. *ὑπερμ. ἡ τιμή, ἣν ἐτιμήθην ὑπ᾽* (sic) *αὐτῶν.* Hieron.: "*Projice illud ad statuarium,* pro quo in Hebraeo legitur JOSER, id est, *τὸν πλάστην,* quem nos *fictorem* et *figulum* possumus dicere." [15] Duplex interpretatio, *καὶ καθῆκα καὶ ἐνέβαλον,* est in Codd. 61, 62, 86, aliis. [16] Euseb. ibid. p. 481. [17] Sic Ald., Codd. III (add. *μου*), XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [18] Theodoret. [19] Syro-hex. ܐ. ܕܡܫܡ̈ܢܐ. ܣ. ܬ. ܕܥܒ̈ܝܐ.

Cap. XII. [1] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܓܘܗ. [2] Cod. 86, teste Cozza. Waltonus Aquilae tribuit. [3] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *confortentur mihi,* et LXX transtulerunt *εὑρήσομεν ἑαυτοῖς, inveniemus nobis,* in Hebraico scriptum EMSA LI, quod Aq. transtulit, *καρτέρησόν μοι,* id est, *conforta* [אַמְצָה] *mihi.*" [4] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [5] Sic Syro-hex., et sine aster. libri omnes. An potius in initio v. 8 pingendum: ÷ *καὶ ἔσται* ◄? [6] Hieron. ad Cap. xiii. 3. Idem ad h. l. notat: "Si legatur DACARU, *ἐξεκέντησαν,* id est, *compunxerunt,* sive *confixerunt,* accipitur; sin autem contrario ordine, litteris commutatis, RACADU, *ὠρχήσαντο,* id est, *saltaverunt,* intelligitur." Idem in Epist. LVII ad Pammach. (Opp. T. I, p. 311) memoriter, ut videtur, *ἐνωρχήσαντο* allegat. Syrus noster ܓܚܟܘ posuit, quod alias cum *μυκτηρίζειν, ἐκμυκτηρίζειν, καταμωκᾶσθαι* (Jerem. xxxviii. 19), et similibus commutatur. Lexicographi quoque Graeci cum respectu ad h. l. afferunt: *Κατωρχήσαντο· κατεχάρησαν, ἔπαιξαν* (s. *ἐνέπαιξαν*). [7] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (cum *ἐπ᾽ αὐτὸν,* s. *ἐπ᾽ αὐτῷ* in marg.). [8] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܐ. ܥܡ ܗܘ ܕܕܩܪܘ. ܣ. ܘܢܣܬܟܠܘܢ ܠܘܬܝ ܥܡ ܗܘ ܕܕܩܪܘ; unde ad Theod. *εἰς ὃν* pro *ὃν* emaculavimus. Lectio *εἰς ὃν ἐξεκέντησαν* (cf. Joan. xix. 37: *ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν*) pro *ἀνθ᾽ ὧν κατωρχήσαντο* habetur in Codd. 22, 36, 51, aliis; eandemque alteri praemittunt Ald., Codd. 23 (qui postponit), 26, 68, alii. S. Cyril. in XII Proph. p. 783 C novam

10. עָלָיו (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ἐπ᾽ αὐτόν.[9]

11. הֲדַדְרִמּוֹן. *Hadadrimmon.* Ο΄. ῥοῶνος. Οἱ Γ΄. Ἀδαδ(ρεμμών).[10]

בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן. *In campo Megiddon.* Ο΄. ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένου (alia exempl. Μαγεδδών[11]).

12. מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד. *Singulae familiae seorsim.* Ο΄. κατὰ φυλὰς φυλάς. Alia exempl. add. φυλὴ καθ᾽ ἑαυτὴν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ᾽ ἑαυτάς.[12]

14. מִשְׁפָּחֹת מִשְׁפָּחֹת לְבָד. Ο΄. φυλὴ ※ φυλὴ ◂ καθ᾽ ἑαυτήν.[13]

Cap. XII. 4. ÷ παντοκράτωρ ◂.[14]

Cap. XIII.

1. מָקוֹר נִפְתָּח. *Fons apertus.* Ο΄. πᾶς τόπος (alia exempl. οἶκος[1]) διανοιγόμενος. Ἀ. φλὲψ ἀνοιγομένη. Σ. Θ. πηγὴ διανοιγομένη.[2]

1. לְבֵית. Ο΄. τῷ οἴκῳ. Alia exempl. ἐν τῷ οἴκῳ.[3]

וּלְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לְחַטַּאת וּלְנִדָּה. *Et habitantibus Jerusalem ad* abluendum *peccatum et impuritatem.* Ο΄. ※ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν μετακίνησιν (alia exempl. μετοίκησιν[4]) καὶ εἰς τὸν χωρισμόν (alia exempl. ῥαντισμόν[5]) ◂.[6] Ἀ. καὶ τοῖς καθημένοις ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ εἰς τὴν μετακίνησιν, καὶ εἰς τὸν ῥαντισμόν.[7] Σ. . . πηγὴν εἰς περιαμαρτισμὸν καὶ εἰς περιρραντισμόν.[8]

3. וּדְקָרֻהוּ. *Et confodient eum.* Ο΄. καὶ συμποδιοῦσιν αὐτόν. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐκκεντήσουσιν αὐτόν.[9]

4. וְלֹא יִלְבְּשׁוּ. Ο΄. καὶ ἐνδύσονται. Οἱ Γ΄. καὶ οὐκ ἐνδύσονται.[10]

5. אִישׁ עֹבֵד אֲדָמָה אָנֹכִי. Ο΄. ※ διότι ἄνθρωπος ἐργαζόμενος τὴν γῆν ἐγώ εἰμι ◂.[11]

---

pericopam a verbis ἀνθ᾽ ὧν κατωρχήσαντο incipit, notans: Ἡ Ἑβραίων ἔκδοσις ἀρχὴν ποιεῖται τοῦ προκειμένου κεφαλαίου τὸ, καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς μέ· πλὴν οὐ συμβαίνει τῇ τῶν Ο΄ παραδόσει τε καὶ ἑρμηνείᾳ. Ἑβραῖοι μὲν γὰρ ὄψονται (?) φασὶν ἀντὶ τοῦ ἐπιβλέψονται· ἀντὶ δὲ τοῦ κατωρχήσαντο, εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. (In scholio satis obscuro a Waltono e Cod. 86 exscripto, unum videmus, pro CKATABATOY (sic) legendum esse ЄΚCΠΑCΑΤЄ.) [9] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܥܠܘܗܝ. Sic in textu Codd. 62, 86, 147. [10] Idem: ܓ. ܐܕܕ. Lectio ὁ Ἀδαδρεμμὼν est in Codd. 62 (cum Αἰδαδρ.), 86, 147, aliis. [11] Sic Codd. 62, 86, 147, quorum integra lectio est, ὡς κοπετὸς ὁ Ἀδαδρεμμὼν ὁ ἐν πεδίῳ Μ. Duplicem versionem, ὡς κ. ῥοῶνος ἐν π. ἐκκοπτομένου ὁ Ἀδ. ὁ ἐν πεδίῳ Μ., venditat Cod. 22. [12] Sic Codd. III (cum φυλὴ φυλὴ καθ᾽ ἑαυτὴν), XII, 26 (sine αἱ), 40, alii, et Syro-hex. [13] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 86, 147, alii. [14] Syro-hex. Vox deest in Codd. 23, 49.

Cap. XIII. [1] Sic Cod. 239, Syro-hex.; sed hic in marg. habet τόπος. [2] Cod. 86. Theodoret.: οἱ δὲ περὶ τὸν Σύμμαχον, ἔσται, φησὶν, ἀνοιγομένη πηγὴ τῷ οἴκῳ Δ. S. Cyril. in XII Proph. p. 786 D: Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ῥητὸν Ἑβραῖοι πάλιν ἑτέρως ἐκδεδώκασιν· ἀντὶ γὰρ τοῦ, ἔσται πᾶς τόπος δ., πᾶσαν ἔσεσθαι πηγὴν ἀναβρύουσαν ἔφησαν αὐτοί. [3] Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., et Syro-hex., qui in marg. affert: σὺν τῷ οἴκῳ (ܥܡ ܒܝܬܐ). [4] Sic Codd. 62, 86, 147. Ambigue Syro-hex. ܡܫܢܝܘܬܐ. Hieron. εἰς τὴν μετακίνησιν libere vertit, *et in transmutationem*, unde Comp. suum fecit: καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ. [5] Sic Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. Ponitur pro נִדָּה in locutione מֵי נִדָּה, ὕδωρ ῥαντισμοῦ, Num. xix. 9. [6] Haec asterisco signantur in Cod. Vat., teste Maio, et Syro-hex.; in Cod. XII autem et quatuor aliis non leguntur. Codd. 22, 23 (cuneolo ad finem v. 2 posito), 238 pingunt: ※ τῷ οἴκῳ Δ. καὶ τοῖς κατοικοῦσιν—ῥαντισμόν ◂. [7] Cod. 86. "Illud autem μετακίνησιν ex LXX in Aquilam mendose inductum videtur."—*Montef.* Paene suspicamur, lectionem εἰς τὴν μετακίνησιν, sive Aquilae sit, sive LXX interpretum, non ad לְחַטָּאת, sed ad לְנִדָּה pertinere, coll. LXX ad Esdr. ix. 11, necnon Hex. ad Lev. xv. 19; cui suppositioni aliquatenus favet copula, tum in suspecta Aquilae versione, tum in nonnullis τῶν Ο΄ exemplaribus huic lectioni praemissa. [8] Cod. 86, ubi vitiose exaratum περὶ ἁμαρτισμὸν et περὶ ῥαντισμόν. Cf. Hex. ad Ezech. xliii. 20. [9] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *configent eum*, idem verbum est in Hebraeo quod supra [Cap. xii. 10] DACARU. Qua ergo ratione LXX interpretes ibi κατωρχήσαντο, id est, *insultaverunt* . . . et hic συμποδιοῦσιν transferre voluerunt, id est, *compedient*, cum et Aq. et Sym. et Theod. et ibi, et hic similiter verterint, *confixerunt?*" [10] Syro-hex. ܓ. ܘܠܐ ܢܠܒܫܘܢ. [11] Sic cum aster. Syro-hex. Clausula excidit in Comp., Codd. 26, 49, aliis, et Hieron., ex homoeoteleuto, ut videtur.

5. הִקְנַנִי. *Emit me.* Οʹ. ἐγέννησέ με. Ἀ. ἔταξέ με. Σ. ἐμέρισέ με. Θ. ἔδειξέ με.[12]

6. בֵּין יָדֶיךָ. *Inter manus tuas.* Οʹ. ἀναμέσον τῶν χειρῶν σου (Ἀ. τοῦ ὤμου.. Σ. Θ. τῶν ὤμων σου[13]).

7. חֶרֶב עוּרִי עַל־רֹעִי. *Gladie, expergiscere contra pastorem meum.* Οʹ. ῥομφαία (Ἀ. Σ. μάχαιρα[14]), ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς ποιμένας (alia exempl. τὸν ποιμένα[15]) μου.

וְעַל־גֶּבֶר עֲמִיתִי. *Et contra virum socium meum.* Οʹ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου (alia exempl. αὐτοῦ[16]). Ἀ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα σύμφυλόν μου. Σ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ.[17]

הַךְ אֶת־הָרֹעֶה וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן. *Percute pastorem, ut dispergantur oves.* Οʹ. πατάξατε τοὺς ποιμένας, καὶ ἐκσπάσατε τὰ πρόβατα. Alia exempl. πάταξον τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα.[18]

וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי עַל־הַצֹּעֲרִים. *Et reducam manum meam super parvulos.* Οʹ. καὶ ἐπάξω (alia exempl. ἐπιστρέψω[19]) τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς μικρούς (alia exempl. ποιμένας; alia, μικροὺς ποιμένας[20]).

7. עַל־הַצֹּעֲרִים. Οʹ. Σ. ἐπὶ τοὺς μικρούς. Ἀ. ἐπὶ τοὺς [ποιμένας] βραχεῖς. Θ. ἐπὶ τοὺς νεωτέρους.[21]

8. בְכָל־הָאָרֶץ. Οʹ. ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Alia exempl. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[22]

9. יְהוָה אֱלֹהָי. Οʹ. κύριος ὁ θεός μου. Alia exempl. κύριος ※ εἶ ◂ ὁ θεός μου.[23]

CAP. XIV.

2. תִּשָּׁגַלְנָה. *Vitiabuntur.* Οʹ. μολυνθήσονται. Schol. κοιτασθήσονται.[1]

5. וְנַסְתֶּם (s. וְנִסְתַּם) גֵּיא־הָרַי כִּי־יַגִּיעַ גֵּי־הָרִים אֶל־אָצַל וְנַסְתֶּם (s. וְנִסְתַּם). *Et fugietis ad vallem* (s. *Et obstruetur vallis*) *montium meorum; nam pertinget vallis montium usque ad Azal; et fugietis* (s. *et obstruetur*). Οʹ. καὶ φραχθήσεται (alia exempl. ἐμφραχθήσεται[2]) ἡ φάραγξ (alia exempl. ἡ κοιλὰς[3]) τῶν ὀρέων μου, καὶ ἐγκολληθήσεται φάραγξ ὀρέων ἕως Ἰασόδ (alia exempl. Ἀσαήλ[4])· καὶ ἐμφραχθή-

---

[12] Syro-hex. ܐ̣. ܐܬܟܢܝ ܐ. ܣ. ܦܠܓܢܝ ܐ. ܬ. ܚܘܝܢܝ. Graeca nostra lectiones Syriacas simplicissime reddunt; sed qua ratione cum Hebraeo conciliandae sint non habemus dicere. Quod si ponamus Aquilam et Theodotionem pro אָדָם Ἀδάμ, non ἄνθρωπος, dedisse, tunc versiones eorum non multum abludent ab Hieronymiana: *Nam Adam exemplum meum ab adolescentia mea.* [13] Syro-hex. ܐ̣. ܕܟܬܦܐ.. ܣ. ܬ. ܕܟܬܦܬܐ ܕܝܠܟ. In textu LXXvirali ὤμων pro χειρῶν venditant Codd. 22 (cum χειρῶν in marg.), 36, 51, alii. [14] Hieron.: "Pro *framea*, quam LXX ῥομφαίαν transtulerunt, in Hebraico AREB, apud Aq. et Sym. μάχαιραν, id est, *gladium*, sive *mucronem*, reperimus." [15] Sic Comp., Codd. III, XII, 22 (sine μου), 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [16] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [17] Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *super virum cohaerentem mihi*, id est, προσκεκολλημένον μοι, Aq. interpretatus est, *super virum contribulem meum*, id est, σύμφυλόν μου [Theodoret.: καὶ μετ' ἐκεῖνον κατὰ τῶν ἐκείνου πολιτῶν, ἢ συμφύλων, κατὰ τὸν Ἀκύλαν]; Sym., *super virum populi mei* [Justin. M. p. 246: τοῦ λαοῦ μου], quod Hebraice dicitur AMITHI; LXX, *super virum civem ejus;* Theod., *super virum proximum ejus:* VAU in fine sermonis pro JOD legentes, quae literae sola inter se distant magnitudine." [18] Sic Comp. (cum διασκορπισθήτωσαν), Ald. (idem), Codd. III, XII, 22 (cum διασκορπισθήτω), 26, 36 (ut Comp.), alii, Justin. M., Hieron., Syro-hex. Praeterea in fine add. τῆς ποίμνης Codd. III, 36, 42, alii. [19] Sic Codd. 22, 36, 51, alii, Syro-hex. (ܐܗܦܘܟ). [20] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 40, aliis, Hieron., et Syro-hex. in marg.; posterior in Codd. 22, 36, 42, aliis. [21] Cod. 86. Syro-hex. affert: Θ. νεωτέρους (ܠܛܠܝܐ). Σ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, 26, 49, alii, Hieron., Syro-hex. Duplex lectio, ἐν τῇ ἡ. ἐκείνῃ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, est in Codd. 22, 36, 40, aliis. [23] Sic Syro-hex. Hieron.: *Dominus Deus meus es tu.*

CAP. XIV. [1] Sic in textu Cod. 233. Versio est, ut videtur, lectionis marginalis תִּשָּׁכַבְנָה, quam Masorethae, honestatis causa, pro obsceniore שָׁגַל ubique substituerunt. [2] Sic Comp. (cum ἐμφραγήσεται), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 290. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), 23, 26 (ut Comp.), alii, Euseb., Syro-hex. [4] Sic

σεται. Σ. καὶ ἐμφραχθήσεται (Οἱ λοιποί· ἐμφραχθήσεται[5]) ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων μου, καὶ ἔτι ἐγγιεῖ ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων πρὸς τὸ παρακείμενον (Ἀ. πρὸς Ἀσέλ. Θ. πρὸς Ἀσήλ. Σ. πρὸς τὸ παρακείμενον[6])· καὶ ἐμφραχθήσεται.[7]

5. וּבָא. Οʹ. καὶ ἥξει. Ἄλλος· καὶ παρέσται.[8]

6, 7. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת יְקִפָּאוֹן׃ וְהָיָה יוֹם־אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיהוָֹה לֹא־יוֹם וְלֹא־לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת־עֶרֶב יִהְיֶה־אוֹר. *Et futurum est die illo, ut non sit lux,* sed *splendida* (sidera) *contrahentur; eritque dies unus* (singularis): *is notus est Jovae; non dies neque nox* erit; *et futurum est ut tempore vespertino sit lux.* Οʹ. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς, καὶ ψύχη (וְקָרוֹת) καὶ πάγος (וְקִפָּאוֹן ק) ἔσται μίαν ἡμέραν, καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ, καὶ οὐχ ἡμέρα, καὶ οὐ νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς. Σ. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκ ἔσται φῶς, ἀλλὰ ψῦχος καὶ πάγος ἔσται μίαν ἡμέραν, ἥτις ἔγνωσται τῷ κυρίῳ, οὐχ ἡμέρα οὐδὲ νύξ, ἀλλ' ἔσται τὸ πρὸς ἑσπέραν φῶς.[9]

8. וּבַחֹרֶף. *Et in hyeme.* Οʹ. καὶ ἐν ἔαρι. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν χειμῶνι.[10]

10. יִסּוֹב כָּל־הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה. *Convertetur universa terra sicut planities.* Οʹ. κυκλῶν (s. κυκλοῦν) πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὴν ἔρημον. Ἄλλος· ἐπιστρέψει πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀραβά.[11]

מִגֶּבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלָםִ. *A Geba ad Rimmon ad austrum Jerusalem.* Οʹ. ἀπὸ Γαβὲ ἕως Ῥεμμὼν κατὰ νότον Ἱερουσαλήμ. Ἄλλος· ἀπὸ Γαβαὲ τοῦ Ῥεμμὼν νότου Ἱερουσαλήμ.[12]

וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ. *Et elevabitur, et habitabit loco suo.* Οʹ. Ῥαμὰ δὲ (alia exempl. καὶ ὑψωθήσεται, καὶ[13]) ἐπὶ τόπου μενεῖ. Οἱ Γʹ. καὶ ὑψωθήσεται, καὶ κατοικηθήσεται . .[14] Ἄλλος· καὶ Ῥαμὰ, καὶ κατοικήσει ἐφ' ἑαυτήν.[15]

13. תִּהְיֶה מְהוּמַת. *Erit perturbatio.* Οʹ. ※Ἀ. Σ. ἔσται ◂ ἔκστασις.[16]

17. וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם. *Et non super eos erit pluvia.* Οʹ. καὶ οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσονται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ οὐκ ἔσται ἐπ' αὐτοὺς ὄμβρος (s. ὑετός).[17]

Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Euseb., Syro-hex. (ܢܬܛܠܩ). Tres posteriores post ἐμφραχθήσεται continuant: ὃν τρόπον ἐνεφράγη πρὸ προσώπου τοῦ σεισμοῦ, quae lectio est in Comp., Ald., Codd. 22, 36, 42, aliis. [5] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *fugietis*, LXX et reliqui interpretes ἐμφραχθήσεται, id est, *obturabitur*, sive *replebitur* transtulerunt." [6] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܠܐܣܠ. ܣ. ܠܗܘ ܕܩܪܝܒ ܠܗ. Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, *quoniam conjungetur vallis montium usque ad proximum*, pro *proximo* LXX *Asael* transtulerunt; Aq. ipsum verbum Hebraicum posuit ASEL per *e* brevem literam, Theod. per extensam; solus Sym. *proximum* interpretatus est, quem et nos secuti sumus." [7] Euseb. in Dem. Evang. p. 290. Sic, nisi quod ἔτι non agnoscit, Syro-hex. ܣ. ܘܢܬܛܠܩ ܢܚܠܐ ܕܛܘܪܝ܆ ܘܢܩܪܘܒ ܢܚܠܐ ܕܛܘܪܝ ܠܘܬ ܗܘ ܕܩܪܝܒ ܠܗ ܘܢܬܛܠܩ. [8] Sic in textu Ald., Codd. 36, 49 (uterque cum duplici lectione, καὶ ἥξει καὶ παρέσται), 68, 87*, alii. Fortasse est Symmachi. [9] Euseb. ibid. p. 292. Syro-hex. ܣ. ܘܒܝܘܡܐ ܗܘ ܠܐ ܢܗܘܐ ܢܘܗܪܐ. ܐܠܐ ܩܘܪܐ (ψύχη?) ܘܓܠܝܕܐ. ܢܗܘܐ ܚܕ ܝܘܡܐ. ܗܘ ܕܝܕܝܥ ܠܡܪܝܐ. ܠܐ ܐܝܡܡܐ ܘܠܐ ܠܠܝܐ. ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܢܘܗܪܐ ܕܠܘܬ ܪܡܫܐ. [10] S. Cyril. in XII Proph. p. 802 E: ἰστέον δέ, ὅτι ἀντὶ τοῦ, ἐν ἔαρι, τὸ, ἐν χειμῶνί φησι τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις. [11] Sic in textu Cod. 23. Est Theodotionis, ut videtur, coll. Hex. ad Jesai. xli. 19. li. 3. Jerem. xvii. 6. Amos vi. 14. [12] Sic in textu Cod. 23, ubi tamen οπου pro νότου mendose exaratum. Lectio τοῦ Ῥ. pro ἕως Ῥ. est in Syro-hex. [13] Sic Codd. 62, 132. [14] Syro-hex. ܓ. ܘܢܬܬܪܝܡ ܘܢܬܬܥܡܪ. Euseb. in Onomastico, p. 306: Ῥαβεδέ (sic: Hieron. *Ramale*) Ἀκύλας· ὑψωθήσεται. Hieron.: "Quodque sequitur, *Rhama autem in loco suo permanebit*, melius interpretatus est Aq. et ceteri, qui posuerunt, *exaltabitur*." [15] Sic in textu Cod. 23. [16] Sic in textu Syro-hex., et sine ※Ἀ. Σ. Codd. 22, 36, alii. [17] Hieron.: "Pro eo quod LXX transtulerunt, *et isti illis apponentur*, in Hebraico scriptum est, ULO ALEHEM EJE GESEM, quod Aq. et Sym. et Theod. similiter interpretati sunt, *et non erit super eos imber*." Graeca nostra (cum ὑετὸς) in textum post προστεθήσονται inferunt Ald. (sine καὶ, et cum ἐπ' αὐτοῖς), Codd. 36, 51, alii. Sed Aquilae saltem proculdubio vindicandum ὄμβρος, coll. Hex. ad Gen. vii. 12. Psal. lxvii. 10. Prov. xxv. 23.

20. עַל־מְצִלּוֹת. *Super tintinnabulis.* Ο'. ἐπὶ τὸν χαλινόν ('Α. βυθόν. Σ. περίπατον σύσκιον[18]).

21. כְּנַעֲנִי. *Chananaeus.* Ο'. Χαναναῖος. 'Α. μετάβολος.[19]

---

[18] Hieron.: "Verbum Hebraicum MESULOTH Aq. et Theod. βυθὸν [מְצוּלֹת] interpretati sunt, id est, *profundum;* Sym. περίπατον σύσκιον, id est, *incessum umbrosum.* Soli LXX χαλινὸν, id est, *frenum,* transtulerunt . . . Quod cum ab Hebraeo quaererem quid significaret, ait mihi, non debere nos legere MESULOTH, sed MESALOTH, quod significat *phaleras equorum,* et *ornatum bellicum;* et, excepto hoc loco, in nullo penitus sanctarum Scripturarum volumine hoc verbum reperiri."

[19] Syro-hex. ܡܣܚܒܠܐ .ܐ. Hieron.: "Pro *Chananaeo* Aq. interpretatus est *mercatorem,* quem et nos in hoc loco secuti sumus." Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 28. (Pro μετάβολος, quae lectio anonyma est in marg. Cod. 86, Noster ܡܣܚܒܠܐ posuit Jesai. xxiii. 2, 3.)

MALACHIAS.

CAPUT I.

1. מַשָּׂא. *Effatum.* Ο΄. Σ. Θ. λῆμμα. Ἀ. ἄρμα.[1]

מַלְאָכִי. *Malachiae.* Ο΄. ἀγγέλου αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. Μαλαχίου.[2]

Ο΄. ÷ θέσθε δὴ ἐπὶ τὰς καρδίας ὑμῶν ↙.[3]

3. לְתַנּוֹת. *In domicilia.* Ο΄. εἰς δώματα. Ἀ. εἰς σειρῆνας. Σ. Θ. εἰς ἀνεπίβατα.[4]

6. וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. Ο΄. καὶ δοῦλος τὸν κύριον αὐτοῦ (alia exempl. add. φοβηθήσεται[5]).

בּוֹזֵי. *Qui contemnitis.* Ο΄. οἱ φαυλίζοντες. Ἀ. ἐξουδενοῦντες.[6]

7. לֶחֶם מְגֹאָל. *Panem pollutum.* Ο΄. ἄρτους ἠλισγημένους (Ἀ. Σ. Θ. μεμολυσμένους[7]).

גֵאַלְנוּךָ. *Polluimus te.* Ο΄. ἠλισγήσαμεν (Ἀ. Σ. Θ. ἐμολύναμεν[8]) αὐτούς.

נִבְזֶה הוּא. *Contempta est.* Ο΄. ἠλισγημένη (alia exempl. ἐξουδενωμένη[9]) ἐστὶ, ÷ καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδενώσατε ↙.[10]

8. הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ. Ο΄. εἰ λήψεται πρόσωπόν σου. Ἀ. Σ. (εἰ) δυσωπηθήσεται (τὸ πρόσωπόν σου).[11]

9. וִיחָנֵנוּ. *Ut propitius sit nobis.* Ο΄. καὶ δεήθητε αὐτοῦ. Ἄλλος· ἵνα ἐλεήσῃ ὑμᾶς.[12]

10. מִי גַם־בָּכֶם וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם וְלֹא־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין־לִי חֵפֶץ בָּכֶם. *Utinam sit etiam inter vos qui claudat fores* (templi), *nec accendatis altare meum frustra! non delector vobis.* Ο΄. διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι, καὶ οὐκ ἀνάψεται (potior scriptura ἀνάψετε[13]) τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν· οὐκ ἔστι μου θέλημα ἐν ὑμῖν. Σ. Θ. τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν ὁ κλείων τὰς θύρας, καὶ ἀνάπτων τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν; οὐ χρῄζω ὑμῶν.[14]

CAP. I. [1] Hieron.: "Quid significet *onus*, id est, *pondus*, quod Hebraice MASSA, et ab Aquila ἄρμα dicitur; vel quid λῆμμα, id est, *assumptio*, quod et LXX et ceteri interpretes transtulerunt, in aliis prophetis diximus." [2] Cod. 86. Hieron.: "Denique exceptis LXX, alii interpretes nomen *Malachi*, ita ut in Hebraeo legitur, transtulerunt." [3] Obelus est in Syro-hex. Hieron.: "LXX: *Ponite super corda vestra.* Hoc in Hebraico non habetur, sed puto de Aggaeo [ii. 16] additum, in quo legimus: *Et nunc ponite super corda vestra a die hac et supra.*" [4] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܣ. ܬ. ܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐ ♦ [5] Sic Ald. (cum οὐ φοβ.), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald.), alii, Hieron., et S. Chrysost. Opp. T. V, p. 467 A. Minus probabiliter Cod. 86 ad δοξάζει in marg. pingit: Ἀ. φοβηθήσεται. [6] Cod. 86. [7] Idem. Theodoret.: τοὺς ἠλισγημένους οἱ περὶ τὸν Ἀκ. καὶ Σύμ. μεμολυσμένους ἡρμηνεύκασιν, ἀντὶ τοῦ, οὐ κατὰ νόμον εἰργασμένους, ἀλλὰ παρανόμως γεγενημένους. [8] Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܬ. ܛܢܦܢ [9] Sic Ald. (cum ἐξουθενωμένη), Codd. XII (sine ἐστὶ), 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. (ܫܝܛܐ). [10] Sic cum obelo Syro-hex. Hieron.: "Quod autem sequitur: *Et quae superposita sunt despexistis*, obelo praenotavimus, quia in Hebraico non habetur, et de sequentibus [v. 12] additum est." (Pro ἐξουδενώσατε alia lectio, ἐξουθένωται, est in Ald., Codd. 68, 87*, aliis; alia, βρώματα ἐξουδενωμένα, in Codd. III, XII, 26, 36, aliis.) [11] Cod. 86. Est solius, ut videtur, Symmachi lectio; pro qua Aquilae tribuerimus, εἰ ἀρεῖ τὸ πρ. σου. Cf. Hex. ad Gen. xix. 21. Job. xiii. 10. Mal. ii. 9. [12] Haec post καὶ δ. αὐτοῦ inferunt Codd. 22, 36, 51, alii; ex duplici versione. [13] Sic Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. [14] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܢܘ ܐܝܬ ܒܟܘܢ. ܗܘ ܕܐܚܕ ܬܪ̈ܥܐ ܘܡܢܗܪ ܠܡܕܒܚܝ ܡܓܢ. ܠܐ ܣܢܝܩ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ♦ Ad Graeca nostra, οὐ χρῄζω (s. χρείαν ἔχω; vid. Jesai. xiii. 17

13. וְאֶת־הַחוֹלֶה. *Et aegrum.* Οʹ. καὶ τὰ ἐνοχλούμενα. ʼΑ. Σ. καὶ τὰ ἄρρωστα.[15]

14. מָשְׁחָת. (Sacrificium) *corruptum.* Οʹ. διεφθαρμένον. Σ. Θ. ἔμμωμον.[16]

נוֹרָא. *Venerandum.* Οʹ. ἐπιφανές. ʼΑ. Σ. Θ. ἐπίφοβον.[17]

Cap. II.

2. אָמַר. Οʹ. λέγει. Alia exempl. εἶπε.[1]

אֶת־הַמְּאֵרָה. *Maledictionem.* Οʹ. τὴν κατάραν. ʼΑ. (τὴν) σπάνιν.[2]

וְגַם אָרוֹתִיהָ. *Quinetiam jam maledixi eis* (benedictionibus). Οʹ. καὶ καταράσομαι αὐτήν· ÷ καὶ διασκεδάσω τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ◂.[3]

3. הִנְנִי גֹעֵר לָכֶם אֶת־הַזֶּרַע וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל־פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם. *Ecce! ego increpabo vobis semen* (interdicam ei ne germinet), *et spargam stercus in facies vestras, stercus festorum vestrorum.* Οʹ. ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὦμον (Ἄλλος· τὸν σπόρον[4]), καὶ σκορπιῶ ἔνυστρον (ʼΑ. Σ. Θ. κόπρον[5]) ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἔνυστρον ἑορτῶν (alia exempl. ἑορτῆς[6]) ὑμῶν. ʼΑ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βραχίονι, καὶ λικμήσω κόπρον ἐπὶ πρόσωπα ὑμῶν, κόπρον ἑορτῶν ὑμῶν.[7] Σ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν . . .[8]

4. אֶת־לֵוִי. Οʹ. πρὸς τοὺς Λευίτας (ʼΑ. Σ. Θ. Λευί[9]).

8. הִכְשַׁלְתֶּם. *Fecistis ut laberentur.* Οʹ. καὶ ἠσθενήσατε. ʼΑ. καὶ ἐσκανδαλώσατε. Σ. Θ. καὶ ἐσκανδαλίσατε.[10]

9. וּשְׁפָלִים. *Et viles.* Οʹ. καὶ ἀπερριμμένους (alia exempl. παρειμένους[11]).

וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה. *Et accipitis facies* (respicitis personas) *in lege.* Οʹ. ἀλλὰ ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ. Σ. . ἐδυσωπεῖσθε πρόσωπα ἐν νόμῳ.[12]

10. לְכֻלָּנוּ. Οʹ. πάντων ὑμῶν (Σ. Θ. ἡμῶν[13]).

11. בָּגְדָה. *Perfide egit.* Οʹ. ἐγκατελείφθη. ʼΑ. ἠθέτησεν.[14]

וּבָעַל בַּת־אֵל נֵכָר. *Et uxorem duxit filiam dei peregrini.* Οʹ. καὶ ἐπετήδευσεν εἰς θεοὺς ἀλλοτρίους. ʼΑ. καὶ ἔσχε τὴν θυγατέρα θεοῦ ἀπηλλοτριωμένου. Σ. καὶ ἔσχε (s. ἐκτήσατο) τὴν θυγατέρα θεοῦ ἀπαλλοτριώσεως. Θ. καὶ ἔλαβε τὴν θυγατέρα ἢλ ξένου.[15]

---

in LXX et Syro-hex.) ὑμῶν, cf. Hex. ad Eccles. xii. 1. Mox vv. 10, 11 sic leguntur apud Justin. M. p. 193: καὶ τὰς θυσίας ὑμῶν οὐ προσδέχομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν. διότι ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄν. μου δ. ἐν τοῖς ἔ., καὶ ἐν π. τ. θυσία προσφέρεται τῷ ὀν. μου, καὶ θ. κ. ὅτι τιμᾶται τὸ ὄν. μου ἐν τοῖς ἔ., λέγει κύριος. [15] Syro-hex. (cum indice super καὶ τὰ χωλά): ◆ ܘܡܟܪܗܐ .ܣ .ܐ. Cf. Hex. ad Gen. xlviii. 1. Ezech. xxxiv. 4. [16] Cod. 86. Waltonus exscripsit: ʼΑ. Θ., et sic, teste Parsonsio, Cod. 42. [17] Syro-hex. ◆ ܕܚܝܠܐ ܗܘ .ܠ .ܣ .ܐ. Cod. 86: ʼΑ. ἐπίφοβον.

Cap. II. [1] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܐܡܪ. [2] Cod. 86. Hieron. Hebraeum vertit, *egestatem.* Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 20. [3] Hieron. pingit: *Et maledicam ei, ÷ et dissipabo benedictionem vestram: et non erit vobis;* notans: "Hoc quod scriptum, *et dissipabo benedictionem vestram,* a LXX additum est, et in Hebraico non habetur." Syro-hex. vero: καὶ δ. τὴν εὐλ. ὑμῶν, ÷ καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ◂, καὶ καταράσομαι αὐτήν. Nos, praeeunte Grabio, complexionem verborum, καὶ διασκεδάσω—ἐν ὑμῖν, quam reprobant Comp., Ald., Codd. 62, 68, alii, obelo jugulavimus. [4] Cod. 106 in textu: τὸν νόμον; inter lineas autem ab alia manu: ὔγουν (sic) τὸν σπόρον. [5] Syro-hex. ◆ ܙܒܠܐ .ܠ .ܣ .ܐ. [6] Sic Codd. III, VII, XII, 62, 86, alii, et Syro-hex. in textu (cum ἑορτῶν in marg.). [7] Theodoret. Cod. 86 affert: ʼΑ. ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βρ. [8] Syro-hex. ܗܐ ܐܢܐ ܟܐܐ ܐܢܐ ܒܟܘܢ ◆. [9] Idem: ◆ ܠܠܘܝ .ܠ .ܣ .ܐ. [10] Cod. 86. Theodoret. affert: ʼΑ. Σ. ἐσκανδαλίσατε. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. καὶ ἐσκανδαλίσατε (ܘܐܟܫܠܬܘܢ). Θ. ὡς οἱ Οʹ. [11] Sic Comp., Codd. XII, 62 (cum παρημένους), 86, alii. Hieron. *dissolutos.* Syro-hex. ܡܫܪܝܐ (= παραλελυμένους Jesai. xxxv. 3). Praeterea in Codd. VII, 91, 97, aliis, reperitur *media* lectio παρερριμμένους, quae non spernenda est. [12] Theodoret. [13] Syro-hex. Clausulam, οὐχὶ πατὴρ εἷς πάντων ὑμῶν, alteri, οὐχὶ θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς, postponunt Codd. II, III, VII, XII, 22, 23, 26, alii, et Patres, reclamantibus Hieron. et Syro-hex. [14] Syro-hex. ◆ ܒܛܠ .ܐ. Idem interpres proculdubio ad v. 10 pro נִבְגַּד, Οʹ. ἐγκατελίπετε, ἀθετήσομεν posuit. [15] Syro-

13. וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ כַּסּוֹת דִּמְעָה אֶת־מִזְבַּח יְהוָה בְּכִי וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל־הַמִּנְחָה וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם. *Et hoc secundum facitis: operiendo lacrymis altare Jovae, fletu et gemitu, ita ut non amplius rationem habeat ferti, et accipiat gratum* (munus) *e manu vestra.* O'. καὶ ταῦτα ἃ ἐμίσουν ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον κυρίου, καὶ κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων· ἔτι ἄξιον ἐπιβλέψαι εἰς θυσίαν, ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; Ἑβρ. ουζωθ. σηνιθ. θεσου. χεσσουθ. δεμα. εθμασβηη. ΙΙΙΙΙ. βεχι. ουανακα. μηην. ωδ. φεννωθ. ελ. αμμανα. ουλακεθ. ρασων. μειδηχεμ. Ἀ. καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δακρύῳ τὸ θυσιαστήριον, κλαυθμῷ καὶ οἰμωγῇ, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεῦσαι πρὸς τὸ δῶρον, καὶ λαβεῖν εὐδοκίαν ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν. Σ. καὶ ταῦτα δεύτερον ἐποιεῖτε, καλύπτοντες ἐν δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον, κλαίοντες καὶ οἰμώσσοντες, ἀπὸ (s. ὑπὲρ) τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεύοντα πρὸς τὸ δῶρον, καὶ δέξασθαι τὸ εὐδοκημένον ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν. Θ. καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποιήσατε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον, κλαίοντες καὶ στένοντες, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι προσεγγίζοντα τὸ ὁλοκαύτωμα, καὶ λαβεῖν τέλειον ἐκ χειρῶν ὑμῶν.[16]

15. וְלֹא־אֶחָד עָשָׂה וּשְׁאָר רוּחַ לוֹ. *Et ne unus hoc fecit, cui modo residuum spiritus esset.* O'. καὶ οὐ καλὸν (alia exempl. καὶ οὐκ ἄλλος; alia, καὶ οὐκ ἄλλως[17]) ἐποίησε; καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτοῦ (Ἀ. ἐν αὐτῷ. Σ. ὁ ἔχει[18]).

CAP. III.

1. וּפִנָּה־דֶרֶךְ. *Et purgabit viam.* O'. καὶ ἐπιβλέψεται (Ἀ. σχολάσει. Σ. ἀποσκευάσει. Θ. ἑτοιμάσει[1]) ὁδόν.

2. וּכְבֹרִית. *Et sicut smegma.* O'. καὶ ὡς ποιά (Ἀ. βωρίθ[2]).

מְכַבְּסִים. *Fullonum.* O'. πλυνόντων. Σ. γναφέων.[3]

3. וְזִקַּק. *Et eliquabit.* O'. καὶ χεεῖ. Ἄλλος· καὶ διυλίσει.[4]

5. גֵר. O'. προσηλύτου. Ἀ. Σ. Θ. προσηλύτου.[5]

8. הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנוּךָ. *An fraudabit homo Deum? Vos enim fraudatis me; et dicitis: In quo fraudavimus te?* O'. μήτι (alia exempl. εἰ[6]) πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν; διότι ὑμεῖς πτερνίζετέ με· καὶ ἐρεῖτε (alia exempl. εἴπατε[7])·

---

hex. ܐ. ܘܗܕܐ ܬܪܬܝܢ ܥܒܕܬܘܢ ܘܡܟܣܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܣ. ܘܗܕܐ ܬܪܬܝܢ ܥܒܕܬܘܢ ܟܕ ܡܟܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܕܡܥܐ. ܬ. ܘܗܕܐ ܬܪܬܝܢ ܥܒܕܬܘܢ. [16] Cod. 86, qui incipit: Σχόλ. ὁ Ἀκύλας· καὶ τοῦτο κ.τ.ἑ.; post Theodotionis autem lectionem voces Hebraicas Graecis literis uncialibus scriptas, et punctis distinctas, subjungit. Praeterea Syrus noster affert: Ἀ. Σ. καὶ τοῦτο δεύτερον (ܘܗܕܐ ܬܢܝܢܘܬ ܐܚܪܢܐ). Σ. ὥστε (s. ὑπὲρ τοῦ) μὴ (εἶναι) ἔτι (ܐܝܟ ܕܠܐ ܬܘܒ). [17] Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII (cum οὐ κάλλος ?), 22 (idem), 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. (ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܚܪܝܢ); posterior in Codd. VII (cum οὐ καλλως ?), 23, 40, 106. [18] Syro-hex. ܐ. ܒܗ. ܣ. ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ.

CAP. III. [1] Cod. 86 affert: Σ. σχολάζει. Θ. ἑτοιμάζει. Paulo aliter Syrus: ܐ. ܢܬܦܢܐ. ܣ. ܢܥܒܪ. ܬ. ܢܛܝܒ. Middeld. vertit: Ἀ. σχολάσει (cf. LXX ad Psal. xlv. 11; Theod. ad Job. vi. 28). Σ. κατασκευάσει. Θ. ἑτοιμάσει. Sed Syr. ܥܒܪ formae Aphel semper cum verbis quae *removendi* notionem continent, permutatur, ut περιαιρεῖν, ἀφαιρεῖσθαι, παραφέρειν, ἀπαλλάττειν etc. Quocirca in hoc loco Symmacho non κατασκευάσει, sed ἀποσκευάσει vindicandum putamus, quod aliquando in Hexaplis pro Hebr. פִּנָּה, sequente דֶרֶךְ, ponitur (e. g. Ἀ. Θ. ad Jesai. xl. 3; Σ. Θ. ad Jesai. lxii. 14); quodque notionem istius vocis (*remotis quae temere disjecta et impedimento sunt, purgare* domum, viam etc.) accurate exprimit. [2] Syro-hex. ܐ. ܒܘܪܝܬ. Hieron. ad Jerem. ii. 22: "*Si laveris te nitro, multiplicaveris tibi herbam Borith.* Pro *herba Borith*, quam nos, ut in Hebraeo posita est, vertimus, LXX transtulerunt πόαν, ut significarent herbam fullonum, quae juxta ritum provinciae Palaestinae, in virentibus et humectis nascitur locis." Syro nostro ποιὰ h. l. est ܥܩܪܐ ܕܡܫܝܓܐ, *radix lavatoria*. [3] Cod. 86. [4] Syro-hex. in marg. sine nom. ܘܢܨܠܠ. [5] Cod. Jes. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (cum πτερνίζει), 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 26, alii, Hieron., Syro-hex.

ἐν τίνι ἐπτερνίσαμέν σε; Ἀ. Σ. μὴ ἀποστερήσει (Ἀ. Σ. Θ. εἰ ἀποστερήσει[8]) ἄνθρωπος θεόν; ὅτι ὑμεῖς ἀποστερεῖτέ (Ἀ. Σ. Θ. ἀποστερεῖτέ[9]) με· καὶ εἴπατε· ἐν τίνι ἀπεστερήσαμέν σε (Ἀ. Σ. Θ. ἐν τίνι ἀπεστερήσαμέν σε[10]);[11]

9. הַגּוֹי כֻּלּוֹ. *Populus totus.* Ο΄. τὸ ἔτος συνετελέσθη. Ἀ. Σ. Θ. τὸ ἔθνος ἅπαν.[12]

10. וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי. *Et erit cibus in domo mea.* Ο΄. καὶ ἔσται ἡ διαρπαγὴ αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἔσται ἡ διαρπαγὴ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν.[13]

וּבְחָנוּנִי נָא. *Et probate me, quaeso.* Ο΄. ἐπιστρέψατε (alia exempl. ἐπισκέψασθε[14]) δή. Ἀ. Θ. (καὶ) δοκιμάσατε δή με. Σ. (καὶ) πειράσατε δή με.[15]

12. אֶרֶץ חֵפֶץ. *Terra amoena.* Ο΄. γῆ θελητή. Schol. ἀξιέραστος.[16]

15. זֵדִים. *Superbos.* Ο΄. ἀλλοτρίους. Ἀ. Σ. Θ. ὑπερηφάνους.[17]

15. בָּחֲנוּ אֱלֹהִים. *Tentaverunt Deum.* Ο΄. καὶ ἀντέστησαν τῷ θεῷ. Ἀ. ἐδοκίμασαν τὸν θεόν. Σ. Θ. ἐπείρασαν τὸν θεόν.[18]

17. סְגֻלָּה. In *peculium.* Ο΄. εἰς περιποίησιν. Ἀ. περιούσιον. Οἱ λοιποί· εἰς περιποίησιν.[19]

וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ. *Et parcam eis, sicut parcit homo filio suo.* Ο΄. καὶ αἱρετιῶ αὐτοὺς, ὃν τρόπον αἱρετίζει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Ἀ. (καὶ) φείσομαι (αὐτῶν), ὡς φείδεται ἄνθρωπος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.[20]

Cap. III. 3. ÷ καὶ ὡς τὸ χρυσίον ↙.[21]

Cap. IV (Hebr. iii. 19–24).

1 (19). כָּל־זֵדִים. *Omnes superbi.* Ο΄. πάντες οἱ ἀλλογενεῖς. Ἀ. πάντες οἱ ὑπερήφανοι.[1]

5 (23). וְהַנּוֹרָא. *Et terribilem.* Ο΄. καὶ ἐπιφανῆ. Ἀ. καὶ ἐπίφοβον.[2]

Cap. IV. 1. ÷ καὶ φλέξει αὐτούς ↙.[3]

---

[8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܢ ܡܛܠܡ ◆. [9] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܡܛܠܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ◆. [10] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܒܡܢܐ ܛܠܡܢܟ ◆. [11] Theodoret. Cod. 86 affert: Ἀ. μήτι ἀποστερήσει ἄνθρωπος θεόν; Hieron.: "Dominus respondit: *Si affiget homo Deum, quia vos configitis me?* Verbum Hebraicum quod scribitur hajecba LXX interpretati sunt, *si supplantat;* pro quo Aq. et Sym. et Theod. posuerunt, *si fraudat.*" Idem mox: "Hoc quod diximus hajecba lingua Syrorum [ܩܒܥ] et Chaldaeorum [קְבַע] interpretatur, *si affiget;* unde et nos ante annos plurimos ita vertimus ... ad mysterium Dominicae passionis, in qua homines crucifixerunt Deum ... scripta referentes." [12] Syro-hex. in textu: τὸ ἔθνος (in marg. ἔτος) συνετελέσθη; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܟܠܗ ܥܡܐ ◆. Cod. 23 in textu: τὸ ἔτος ἅπαν συνετελέσθη. Hieron.: "Pro *gente,* quae in Hebraico scribitur aggoi, *annum* LXX interpretati sunt, ἔτος pro ἔθνος." [13] Sic Comp., Ald. (cum εἰς τοὺς οἴκους), 23, 49, alii, Hieron., Syro-hex. [14] Sic Codd. II (teste Maio in *Corrigendis*), XII (cum ἐπισκέψατε), 239, Syro-hex. (ܐܬܒܩܘ, pro quo Middeld. frustra tentat ܐܬܒܩܘ). [15] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܒܩܘܢܝ ܗܟܝܠ ◆ ܣ. ܘܢܣܘܢܝ ܗܟܝܠ ◆. Cf. ad v. 15. Cod. 86 affert: Σ. πειράσατε δή μοι. Paulo aliter Theodoret.: τὸ γὰρ, ἐπιστρέψατε ἐν τούτῳ, οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν πειράσατε ἡρμηνεύκασι. [16] Syro-hex. ad θελητή in marg. affert: ܡܪܚܡܢܘܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܫܘܐ ܠܡܬܪܚܡܘ ◆, juxta S. Cyril. in XII Proph. p. 860 B: καὶ οἷά τινα γῆν θελητὴν ὀνομάζεσθαι, τουτέστι, τὴν ἀξιέραστον διά τοι τὴν εὐκαρπίαν καὶ γονιμότητα. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܫܒܗܪܢܐ ◆. [18] Idem: ܐ. ܒܩܘ ܠܐܠܗܐ ◆ ܣ. ܬ. ܢܣܝܘ ܠܐܠܗܐ ◆. [19] Hieron.: "Pro *peculio* in Hebraeo legitur sgolla, quod Aq. περιούσιον, et ceteri περιποίησιν interpretati sunt." Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. Θ. εἰς κτῆσιν (ܠܩܢܝܢܐ), vel, quod tantundem est, εἰς περιποίησιν (Suidas: Περιποίησιν· κτῆσιν), etsi hoc usitatius sonet ܠܡܩܢܝܘܬܐ, ut hic in textu. [20] Theodoret. [21] Syro-hex. Idem ad v. 9 perperam pingit: ÷ καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε ↙; siquidem in Hebraeo exstat: וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים.

Cap. IV. [1] Theodoret.: τοὺς δὲ ἀλλογενεῖς οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν ὑπερηφάνους ἡρμήνευσαν. Cf. ad Cap. iii. 15. [2] Syro-hex. ܐ. ܘܕܚܝܠܐ ◆. Cf. ad Cap. i. 14. Cod. 86 in marg. sine nom.: φοβεράν. [3] Syro-hex. Haec desunt in Codd. 62, 86 (cum καὶ φλέγει αὐτοὺς in marg.), 147.

CORRIGENDA ET ADDENDA AD TOM. II.

IN TEXTU.

[In initio operis nostri non satis diligentiae adhibuimus, ut textus LXXviralis ad Editionem Romanam vel in minimis accurate conformetur. Hujusmodi sunt errores quos in sequenti tabula asterisco (*) notavimus.]

Pag. 3, lin. 6 pro 1847 lege 1817—Job. v. 26 pro *θημωνία lege θιμωνία—Job. vii. 19 pro *τὸ (πτύελον) lege τόν—Job. ix. 10 pro *ἐνδόξιά lege ἔνδοξά—Job. xi. 3 pro *Ο΄. καὶ οὐκ lege Ο΄. οὐ γάρ—Job. xi. 13 pro *ὑπτιάσεις lege ὑπτιάζεις—Job. xii. 8, 9 pro *τις lege τίς [οὖν]—Job. xiv. 15 pro *ἀποποίου pinge ἀποποιοῦ—Job. xv. 26 pro *ὕψει lege ὕβρει—Job. xvi. 22 pro *ἔτη lege ἔτη δέ—Job. xxi. 17 dele *αὐτῶν post καταστροφή—Job. xxii. 20 pro *καὶ κατάλειμμα lege καὶ τὸ κατάλειμμα—Job. xxiv. 5 pro *ἑαυτοῦ lege ἑαυτῶν—Job. xxiv. 12 pro *ἰδίων οἴκων lege οἴκων ἰδίων—Job. xxvi. 5 pro (τῶν γειτόνων) *αὐτῶν lege αὐτοῦ, etiam invitis Hieron. et Syro-hex.—Job. xxvii. 20 adde:

בַּלָּהוֹת. *Terrores.* ※ αἱ ὀδύναι. Ἀ. Σ. ἀνυπαρξία. Sic Colb. et Reg. unus. Olymp. affert: Σ. ἀνυπαρξία. Cod. 256 sine nom.: αἱ ἀνυπαρξίαι ὀδύναι. Cf. ad Cap. xviii. 11, 14.

לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה. *Noctu surripiet eum turbo.* ※ Θ. νυκτὶ δὲ ὑφείλετο αὐτὸν γνόφος. Ἀ. Σ. Θ. νυκτὸς ἐν περιστάσει μὴ ἐκφύγοι. Sic Montef. ex Colb. et Reg. uno. Fortasse est scholium; certe neque Aquilae neque Theodotioni recte tribuitur.

—Job. xxvii. 21–23 post *ἀναλήψεται add. δέ—Job. xxvii. 23 pro ἐπ' αὐτὸν lege ἐπ' αὐτούς—Job. xxxi. 24 pro (εἰς χοῦν) *μοι lege μου—Job. xxxiv. 9 pro (ἐπισκοπῇ) *αὐτοῦ lege αὐτῷ—Job. xxxix. 35 pro δευτέρῳ lege τῷ δευτέρῳ—Pag. 84, lin. 17 pro cxix lege cix—Psal. iii. 8 in lectione Aquilae pro ἐπάταξας lege ἔπληξας—Psal. x. 1 pro στρούθιον pinge στρουθίον—Psal. xv. 4 pro *αἵματος lege αἱμάτων—Psal. xvi. 14 pro *ἐν ζωῇ αὐτῶν lege ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν—Psal. xvii. 28 post *populum afflictum* adde: Ο΄. λαὸν ταπεινόν.—Psal. xxxix. 7 pro ὦτια (ter) pinge ὠτία—Psal. cxlvii. 5 pro πεπηγμένον lege πεπηγμένην—Eccles. xii. 11 pro Ἀ. πεφυτευμένοι. Σ. Θ. πεπηγότες lege Ἀ. Θ. πεφυτευμένοι. Σ. πεπηγότες—Jerem. i. 6 pro ὢ lege ὦ—Jerem. xix. 8 et xxv. 11, 18 pro χερσόν pinge χέρσον—Jerem. xxiii. 6 pro *salus* lege *justitia*—Ezech. iv. 9 pro ὀλύραν pinge ὄλυραν—Ezech. ix. 2 pro λίνα pinge λινᾶ.

IN NOTIS.

Job. ix. 33, not. 41 pro "exemplari" lege "editione"—Job. xi. 12, not. 17 post "Sic" adde "Comp."—Job. xv. 23, not. 26 pro "expressit solus Cod. Alex." lege "expresserunt Codd. III, 249"—Job. xx. 18, not. 19 pro "exemplari" lege "editione"—Job. xxvii. 18, not. 11 pro ※ ἀ ◂ lege ※ Σ. ἀ ◂—Job. xxx. 31, not. 39 pro "Codd. 55" lege "Codd. II, 55"—Job. xxxvi. 33, not. 55 pro [Syriac] lege ([Syriac]) [Syriac]—Job. xxxviii. 38, not. 45, lin. 5 pro [Syriac] lege [Syriac]—Job. xlii. 14, not. 32 pro [Syriac] lege [Syriac]—Psal. i. 1, not. 5 pro [Syriac] lege [Syriac]—Psal. xv. 4, not. 8 pro κακοπαθουμένων lege κακοπαθούμενον—Psal. xvii. 17, not. 32, lin. 7 pro [Syriac] pinge [Syriac]—Psal. xxxvi. 35, not. 42, lin. 6 pro "[Syriac] Exod. xii. 19" lege "[Syriac] Exod. xii. 48"—Psal. xxxix. 7, not. 12 pro ὤτια (ter) pinge ὠτία—Psal. lxiv. 11, not. 21 pro "interpretatus est" lege "probabiliter interpretatus est"—Psal. lxxvii. 45, not. 46, lin. 8 pro κύνομυια pinge κυνόμυια—Psal. lxxx. 8, not. 13 in fine post ἀντιλογίας adde s. νείκους—Psal. lxxxix. 14, not. 28 pro ὑμνώσωμεν lege ὑμνήσωμεν, et dele "invita lingua"—Psal. c. 5, not. 6 in fine adde: "Vocem bene Syriacam [Syriac] satis superque testantur Lexicographi Syro-Arab., quos excitavit Payne Smith in *Thes. Syr.* p. 300. Quod vero obiter dixit Vir eruditissimus, *Syros adjectiva in* [Syriac] *saepius formare*, equidem pro mea imperitia non infitias ibo, etsi e quinque exemplis ab eo allatis, ne unum quidem adjectivum esse, postremum autem [Syriac], σχολάριος, plane ἀπροσδιόνυσον esse, affirmare ausim. In lectione autem nostra utrum στασιώδης, an (quod eidem interpreti vindicant Hex. ad Eccles. vii. 26) θορυβώδης reponendum sit, in medium relinquo."—Psal. cix. 3, not. 12 pro "T. II, p. 611" lege "T. I, p. 610"—Eccles. iv. 14, not. 35, lin. 13 pro [Syriac] lege [Syriac]—Eccles. x. 17, not. 31 in fine adde: "Lectio anonyma [Syriac] est proculdubio eadem ac Graeca μετὰ ἀνδραγαθίας. Scilicet nomen Syriacum ponitur pro ἀριστεία 4 Macc. xii. 17; adjectivum autem [Syriac] pro γενναῖος ibid. xvii. 24."—Cant. Cant. i. 4, not. 5 pro [Syriac] lege [Syriac]—Cant. Cant. ii. 12, not. 29 in fine adde: "Syro-hex. affert: [Syriac] in textu autem char. minore: "Ε'. καὶ τομὴ ἀμπελῶνος."—Jesai. xxiii. 1, not. 3 in fine adde: "Sed vide nos in Hex. ad Ezech. xxvii. 19, not. 52."—Jesai. xxxii. 19, not. 43 ante χώρα supplenda vox πεδινή, a Montefalconio male omissa—Jesai. xl. 14, not. 37, lin. 1 pro ἐβ. καὶ συνήντησεν lege συνεβ. καὶ συνήτησεν (sic)—Jesai. xli. 7, not. 20 post lectionem Cod. 88 adde: "Vid. *Addenda.* In Cod. 86 exaratum τὸν χαλῶ (sic), et mox ἄκμον τόν, teste Stephanopolo."—Jesai. liv. 10, not. 25 pro ἐπικινηθήσεται lege ἀποκινηθήσεται, ut e Cod. 86 exscripsit Stephan.—Jesai. lix. 17, 18, not. 44 dele "Pro ἔνδυσιν Cod. 86 ἐνδύειν habet; et." Mox pro ἀπολύσειν lege ἀποδώσειν—Jerem. xli. 17, not. 45 in fine pro [Syriac] lege [Syriac], et pro *Chemham* lege *Bemham*—Jerem. xlvi. 15, not. 37 pro "Cf. ad Cap. xlix. 20. l. 45" lege "Cf. Cap. xlix. 20 in LXX (ἐὰν μὴ συμψησθῶσιν) et Syro-hex. ([Syriac]); et Hex. ad Cap. l. 45"—Jerem. li. 22, not. 50 pro "consensit" lege "consentit"—Pag. 743, not. * in fine adde: "Pro C οἱ Γ χος ἀνάστατον vera codicis scriptura est C'. σίγχος [lege σίκχος] ἀνάστατον. Vid. nos in *Auctario.*"—Ezech. xxi. 25, not. 63 post ἐνπρόθεσμος adde: "Cf. ad Cap. xxxv. 5."

AUCTARIUM

AD ORIGENIS HEXAPLA.

AUCTARIUM AD ORIGENIS HEXAPLA.

GENESIS.

Monitum in Genesim, p. 5. Post notitiam Cod. X insere: "25. Codex Monacensis Graecus 9, membranaceus, saeculi XI, judice Hardtio. Continet libros Geneseos et Exodi, cum ingenti Catena Patrum. Geneseos textum tantum contulit P. de Lagarde."

Cap. I.

2. Ο΄. ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος.[1]

Cap. XVII.

1. אֵל שַׁדַּי. Ο΄. ὁ θεός σου. Ἀ. ἰσχυρὸς ἱκανός.[1]

Cap. XXXV.

16. Ο΄. Χαβραθά. Ἀ. καθ᾽ ὁδόν.[1]

Cap. XXXVIII.

13. ÷ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ ◂. 15. ÷ καὶ οὐκ ἐπέγνω αὐτήν ◂.[1]

Cap. XLII.

7. (Ἀ.) ἀπεξενοῦτο.[1]

Cap. XLVII.

22. Ἄλλος· καὶ γὰρ μερὶς ἦν κ.τ.ἑ.[1]

EXODUS.

Cap. VII.

13. Ο΄. καὶ κατίσχυσεν (Ἄλλος· ἐθαρσύνθη[1]).

Cap. XIII.

13. בְּשֶׂה. Θ. ἐκ ποιμνίου.[1]

Cap. XIV.

7. Ο΄. καὶ τριστάτας.[1]

Cap. XX.

17. ※ καὶ ἔσται . . . . . οὐκ ἐπιβαλεῖς ἐπ᾽ αὐτοὺς (ܥܠܝܗܘܢ) σίδηρον . . . .[1]

Cap. I. [1] Syro-hex. apud S. Ephraem. in Kirsch. *Chrestom. Syr.* p. 170 ed. Bernstein. vertit: ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܝܬܐ ܘܠܐ ܡܛܝܒܬܐ. Cap. XVII. [1] Ad אֵל שַׁדַּי Bereschith rabba fol. 51b notat: תרגום עקילס אכסיום ואנקום; vel secundum Nathanum in Arucho אקיום ואקנום; vel, auctore Asaria, אכיום אנקום. Quibus omnibus scripturis reprobatis, sola pro genuina habenda est אסכורום אקנום, h. e. ἰσχυρὸς ἱκανός, quae cum Hex. ad Gen. xliii. 14. Exod. vi. 3 consonat. Cf. Rud. Anger *De Onkelo* etc. Partic. I, pp. 13, 14. Cap. XXXV. [1] Euseb. in Onomastico, p. 364. Cap. XXXVIII. [1] Syro-hex., qui ad v. 13 pingit: ÷ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ ◂ ÷ λέγοντες ◂, invito Hebraeo. Cap. XLII. [1] Cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 6. Cap. XLVII. [1] Ad μερὶς cf. Hex. ad Lev. vii. 34. x. 14.

Cap. VII. [1] Cod. 71 in textu. Cap. XIII. [1] Cf. Hex. ad Jesai. lxvi. 3. Cap. XIV. [1] In loco Origenis scripturam εἰς τὰς χρείας τῶν πολέμων confirmat Scholiasta Cod. Paris. Syro-hex. ad 4 Reg. vii. 2, Syriace vertens: ܠܣܘܢܩܢܐ ܕܩܪ̈ܒܐ. Cap. XX. [1] Sic (non ἐπ᾽ αὐτὸ) Syro-hex. Cf. Hex. ad Deut. v. 21.

CAP. XXV.

22 (23). שִׁטִּים. Ἀ. σετείμ.[1]

CAP. XXVIII.

14. Θ. ἔργον ἁλυσιδωτόν.[1]

CAP. XXIX.

40. הַהִין. Ἄλλος· ἀΐν.[1]

LEVITICUS.

CAP. XXVII.

26. Ἀ. πλὴν πρωτότοκον (ὃ) πρωτοτοκευθήσεται.[1]

DEUTERONOMIUM.

CAP. III.

4. חֶבֶל. Σ. περίμετρον.[1]

CAP. XXI.

23. כִּי־קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי. Ἄλλος· ὅτι ὕβρις θεοῦ ὁ κρεμάμενος.[1]

CAP. XXXII.

8. Ο΄. κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ. Ἄλλος· κατὰ ἀριθμοὺς υἱῶν (Ἰσραήλ).[1]

JOSUA.

CAP. VII.

26. Ο΄. Ἐμεκαχώρ. Ἀ. Σ. κοιλὰς Ἀχώρ.[1]

JUDICES.

CAP. V.

26. Ἄλλος· τοῦ εἰς τέλος ἀχρειῶσαι.[1]

CAP. XIV.

19. וַתִּצְלַח. Ο΄. καὶ ἥλατο (Aliter: Ο΄. Θ. κατεύθυνεν. Ἀ. ἐνηυλίσθη[1]).

I REGUM.

CAP. XXIV.

3. הַיְּעֵלִים. Ἀ. τῶν ἐλαφινῶν.[1]

CAP. XXVII.

8. וַיִּפְשְׁטוּ. Ἀ. καὶ παρετάχθησαν.[1]

II REGUM.

CAP. I.

2. Σ. κεκονιμένος.[1]

CAP. V.

24. Aliter: Σ. τὴν πρόσρηξιν τῶν ὅπλων ἐν τῇ ἄκρᾳ τοῦ ὄρους Βωχείμ.[1]

CAP. XXV. [1] Pro σετεὶμ hic et Cap. xxvi. 37 nescimus an pingendum σεττεὶμ, s. σεττὶμ, quae scriptura est Cod. Coislin. ad Deut. x. 3. CAP. XXVIII. [1] Pro ἔργον ἁλύσεων (ܕܡܩ̈ܛܠܐ) hodie praetulerimus ἔργον ἁλυσιδωτὸν, coll. v. 24 in Syro-hex. CAP. XXIX. [1] In scriptura ἀῒν fortasse syllaba ἁ repraesentat articulum הַ.

CAP. XXVII. [1] Pronomen relativum casu excidisse videtur.

CAP. III. [1] Error quo περίμετρον ad Ἀργὸβ referatur, non Montefalconio, sed ipsi Eusebio imputandus est. Cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 19. CAP. XXI. [1] Hieron. in Comment. in Epist. ad Gal. (Opp. T. VII, p. 435): "Haec verba Ebion ille haeresiarches semichristianus et semijudaeus ita interpretatus est: ὅτι ὕβρις θεοῦ ὁ κρεμάμενος, id est, *quia injuria Dei est suspensus.*" Cf. nos in *Prolegom.* p. xxviii, not. 4. CAP. XXXII. [1] Justin. M. in Dial. p. 223, subjungens: Οἱ Ο΄ ἐξηγήσαντο, ὅτι ἔστησεν ὅρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἐκ τούτου πάλιν οὐδέν μοι ἐλαττοῦται ὁ λόγος, τὴν ὑμετέραν ἐξήγησιν εἶπον, Judaeorum scilicet Graecam sive versionem sive enarrationem, eandem, ut videtur, in qua νεᾶνις pro παρθένος legebatur Jesai. vii. 14. Cf. nos in *Prolegom.* p. xviii.

CAP. VII. [1] Eusebii lectio in Onomastico, p. 188 (non 118) non huc pertinet, sed ad Cap. xiii. 27, ubi Ἐνεμὲκ in nonnullis τῶν Ο΄ exemplaribus legi serius vidimus.

CAP. V. [1] Scholium esse, non alius interpretationem, suadet eadem locutio in scholio ad 1 Reg. viii. 3 obvia. CAP. XIV. [1] Cod. 85 in marg. Ad Aquilae lectionem, a nobis incaute praetermissam, cf. Hex. ad 1 Reg. x. 10.

CAP. XXIV. [1] Sic pingendum, non ἐλαφίνων. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 34. CAP. XXVII. [1] Pro παρετάχθησαν fortasse legendum παρετάθησαν, coll. Hex. ad Jud. ix. 44.

CAP. I. [1] Cf. Hex. ad Nehem. ix. 1. CAP. V. [1] Sic Bar Hebraei Syriaca Graece verti possunt. Ad ἡ ἄκρα cf. ad Cap. xv. 32.

III REGUM.

Cap. IX.

15. Σ. καὶ τὴν τελείωσιν.[1]

ESTHER.

Cap. I.

6. חוּר כַּרְפַּס. 'Α. ἀέρινον καρπάσινον.[1]

JOBUS.

Monitum.

In Auctario ad Jobum concinnando adhibuimus schedas Bodleianas, in quibus continentur collationes Codicum 137 (signati D. 73, non, ut Parsons. descripsit, B. 73), 138, 139, 161, 248, 252, 255, 257; e quibus amplum spicilegium lectionum a Parsonsio immerito praeteritarum eruere nobis contigit.

Cap. I.

1. 'Α. Θ. ἐν γῇ Οὖς.[1]

3. וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד. Ο'. ÷ καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα ↙, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς.[2]

6. Ο'. μετ' αὐτῶν. Alia exempl. μετ' αὐτῶν, περιελθὼν τὴν γῆν, καὶ ἐμπεριπατήσας ἐν αὐτῇ.[3]

11. 'Α. εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.[4] Σ. εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.[5]

17. 'Α. οἱ Χαλδαῖοι ἔθηκαν τρεῖς ἀρχὰς, ἀντὶ τοῦ, τάγματα τρία.[6]

21. Ο'. ÷ ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο ↙.[7]

22. Ο'. ÷ τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ ↙. ÷ ἐναντίον κυρίου ↙.[8]

Cap. II.

1. Ο'. ※ παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου ↙.[1]

10. בִּשְׂפָתָיו. Ο'. τοῖς χείλεσιν ※ Οἱ Γ'. αὐτοῦ ↙[2] ἐναντίον τοῦ θεοῦ.

11. Ο'. ὁ Θαιμανῶν βασιλεύς. Θ. ὁ Θαιμανίτης.[3] Σ. συνετάξαντο γὰρ κ. τ. ἑ.[4]

Cap. III.

5. חֹשֶׁךְ. Ο'. σκότος. 'Α. ὁμίχλη.[1]

24. 'Α. καὶ χυθήσεται (Syro-hex. ܢܬܢܣܟ) κ. τ. ἑ.[2]

Cap. IX. [1] Cf. Hex. ad 2 Paral. xxxii. 5.

Cap. I. [1] Midr. Esth. fol. 120 d: תרגם עקילס איירינון קרפסינון, h. e. *Interpretatus est Akilas: ajerinon* καρπάσινον; ubi, coll. Hex. ad Cap. viii. 15, vix dubium esse potest vocem priorem Graecam ἀέρινον exprimere; qui color generaliter est *caeli nubibus vacui*, hic autem de *caeruleo qui albo proximus sit* ab Aquila positus esse videtur. Aquilam autem, ut probabile est, imitatus est Hieron., tum h. l. vertens: *tentoria aerii coloris et carbasini ac hyacinthini*, tum Cap. viii. 15: *vestibus hyacinthinis videlicet et aeriis*.—Haec a nobis summatim dicta fusius exposuit Rud. Anger *De Onkelo* etc. Partic. I, p. 19 sqq.

Cap. I. [1] "Eundem errorem ac in ΓΝ pro ΓΗ peccavit Noster Hos. i. 4, collata lectione in Cod. XII a Tischendorfio edito (*Mon. Sacr.* T. IX): Θ. Σ. ΙΗΟΥ cum Syro-hex. ܐܘܨ ܐ̄ ܬ̄ ܣ̄."—*A. Ceriani.* [2] Chrysost. apud Nicet. p. 15: Ἐπειδὴ δὲ ὠβέλισται τὸ, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, χρὴ εἰδέναι ὅτι ὅσα ὠβέλισται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ οὐ κεῖται, ὑπὸ δὲ τῶν Ο' μόνον πρὸς σαφήνειαν ἐτέθη. Hieron.: ÷ *et ministerium copiosum nimis* :. Grabe *De Vitiis* etc. p. 107: "Quippe et a Chrysostomo memoratum obelum Cap. i. 3 ipse [Martianaeus] rejecit, ac frustra in S. Patrem animadvertit, tanquam *hallucinatum imperitia librarii, qui male obelum apposuerit verbis*, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, cum in Hebraeo utique exstent. Ac dictis quidem verbis respondet Hebraeum comma ועבדה רבה מאד, sed LXX באדמה pro מאד legentes istud reddiderunt, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς; altera autem versio est alius interpretis, qua cum textus τῶν Ο' interpolatus sit, haud immerito ea veru est transfixa." [3] Sic Codd. III (cum τὴν ὑπ' οὐρανὸν pro ἐν αὐτῇ), 249, Origen. Opp. T. I, p. 15. [4] Codd. 161, 248, 258. [5] Cod. 248. [6] Sic Codd. 137, 138, 252 (sine nom., et om. οἱ), 255. [7] Syro-hex. [8] Idem.

Cap. II. [1] Sic (non sub ÷) Syro-hex. [2] Sic sine notis Codd. III (cum οὐδὲ ἐν τοῖς χ. α.), 55, 249 (ut III). Hieron.: *labiis* ※ *suis* ÷ *ante Dominum.* Syro-hex. male pingit: ܒܣܦܘܬܗ ※ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ↙. [3] Cod. 255. [4] Sic Origen. apud Gallandi *Bibl. Patr.* T. XIV, App. p. 33.

Cap. III. [1] Cod. 252. Nisi forte ad אֹפֶל (v. 6) lectio pertineat. [2] "Ad ܢܬܢܣܟ aliquid lucis fortasse afferet Exod. ix. 33, ubi pro נִתַּךְ, de pluvia *effundente se* in terram, in Peschito est ܢܣܟ. Cf. et Payne Smith *Thes. Syr.* p. 206, ubi B. B. in descriptione alcedonis: ܘܢܣܟܝܢ (*allidunt*) ܠܓܠܠܐ ܥܠ ܟܐܦܐ ܘܡܬܚܒܛܝܢ."—*A. Ceriani.*

Cap. IV.

15. Ἀ. διὰ τοῦ προσώπου μου ᾤχετο.[1]

16. Σ. ἔστη τις, οὗ οὐκ ἐγνώρισα τὸ εἶδος.[2]

21. Θ. συνεξῆρεν τὸ ὑπόλειμμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.[3]

Cap. V.

5. Σ. αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσονται.[1]

7. Ἀ. S'. καὶ υἱοὶ πτηνοῦ.[2]

12. Θ. διασκεδάζων.[3]

16. Σ. ἀτόνῳ. Θ. πτωχῷ.[4]

17. וּמוּסַר. Ο'. νουθέτημα δέ. Ἀ. καὶ παιδείαν.[5]

22. לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק. *Perniciem et famem deridebis.* Ο'. ἀδίκων καὶ ἀνόμων (Ἄλλος· φθορᾶς καὶ λιμοῦ[6]) καταγελάσῃ.

24. Ἀ. καὶ ἐπισκέψῃ ὡραιότητά σου, καὶ οὐ διαμαρτήσεις (s. καὶ οὐ μὴ ἁμαρτήσεις).[7]

26. תָּבוֹא בְכֶלַח אֱלֵי־קָבֶר. *Intrabis in senectute vegeta in sepulcrum.* Ο'. ἐλεύσῃ δὲ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὥριμος κατὰ καιρὸν θεριζόμενος.[8]

Cap. VI.

4. Ο'. βέλη γάρ. Schol. πύρινα.[1]

חֲמָתָם. *Venenum earum.* Ο'. ὁ θυμὸς αὐτῶν. Ἀ. ὁ χόλος αὐτῶν.[2]

5. Σ. μὴ στένει λιμώδης ὄναγρος παρούσης χλόης;[3]

Cap. VII.

2. פָּעֳלוֹ. *Mercedem ejus.* Ο'. τὸν μισθὸν (Ἀ. Θ. τὸ ἔργον[1]) αὐτοῦ.

8. Ἀ. καὶ οὐχ ὑπάρχω.[2]

11. גַּם־אֲנִי. Ο'. ἀτὰρ οὖν . . ἐγώ. Σ. κἀγὼ οὖν.[3]

18. Ἀ. καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν εἰς πρωΐας.[4]

21. Σ. κἂν ζητήσῃς με, οὐ μὴ ὑπάρξω.[5]

Cap. VIII.

7. וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר. Ο'. ἔσται οὖν τὰ μὲν πρῶτά σου ὀλίγα. Ἀ. καὶ ἔσται κεφάλαιόν (σου) βραχύτατον.[1]

17. יְסֻבָּכוּ. *Implicantur.* Ο'. κοιμᾶται. Σ. Θ. συμπλακήσεται.[2]

Ο'. ἐν δὲ μέσῳ χαλίκων ζήσεται. Schol. οὐκ ἐπὶ πίονι γῇ φύεται.[3]

21. תְּרוּעָה. Ἀ. ἀλαλαγμοῦ. Σ. σημασίας.[4]

Cap. IX.

10. Ἀ. Θ. θαυμάσια. Σ. ὑπερμεγέθη.[1]

11. Σ. οὐδὲ ἐννοήσω.[2]

19. אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ. Ο'. ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύει κράτει. Σ. εἰ δυνάμει ἀνυπόστατος.[3] Θ. . ἐν τῇ ἰσχύϊ κραταιός ἐστιν.[4]

20. Ἀ. ἁπλοῦς ἐγὼ κ. τ. ἑ.[5]

22. הוּא מְכַלֶּה. Ο'. ἀπολλύει ὀργή. (Σ.) οὗτος ἀναλίσκει.[6]

Cap. X.

2. Ἀ. μὴ καταδικάσῃς με. Σ. μὴ κατάκρινέ μου.[1]

3. Ἀ. μήτι ἀγαθόν σοι, ὅταν συκοφαντήσῃς;[2]

13. וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ. Ο'. ταῦτα ἔχων. Ἀ. καὶ ταῦτα συνέκρυψας.[3]

Cap. IV. [1] Cod. 252 in marg.: ἀ (non ἀ, ut Parsons. ex eodem exscripsit) διὰ τοῦ πρ. μου (μου om. Parsons.) ᾤχετο. Idem ad v. 16: ἀ (sic) ἐστιν κ. τ. ἑ. [2] Codd. 138 (cum ἔστι), 255. [3] Cod. 252: θ́ συνεξῆνεν (sic) κ. τ. ἑ. Cap. V. [1] Sic praeter Nobil. Codd. 161, 248. Codd. 252, 255: Ἀ. αὐτὸς δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσεται. Cod. 137: Σ. αὐτὸς δὲ πρὸς ἔνοπλον (sic) ἀρθήσεται. [2] Cod. 252. [3] Codd. 161, 248, Syro-hex. [4] Cod. 252: Σ. Θ. ἀτόνῳ. πτωχῷ. Pro דַּל Aquila praefert ἀραιός. Cf. Hex. ad Prov. x. 15. [5] Cod. 252. [6] Cod. 138 in marg. sine nom. [7] Prior lectio est in Cod. 255; posterior in Codd. 161 (cum ὡραιότητι), 248. [8] Syro-hex. in textu: ἐλεύσῃ δὲ ὥσπερ σῖτος ὥριμος ἐν τάφῳ, ÷ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ θεριζόμενος ↙; cum scholio: "In editione (ܕܡܫܒܥܝܢ) alia est: ἀπελεύσῃ (ܠܗ) δὲ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὥριμος κατὰ καιρὸν αὐτοῦ θεριζόμενος." Sic in textu Codd. III, 249 (om. αὐτοῦ). Cap. VI. [1] Cod. 138 in marg. [2] Cod. 252. [3] Codd. 161, 248. Cap. VII. [1] Codd. 138, 255. [2] Cod. 252, Syro-hex. [3] Cod. 253. [4] Cod. 248. [5] Cod. 138 (in marg. sine nom.), Syro-hex. Cap. VIII. [1] Cod. 252 (cum βραχύτα . . ., reciso margine). [2] Cod. 255. [3] Sic in marg. sine nom. Codd. 137, 138, 255. [4] Cod. 252. Cap. IX. [1] Cod. 255. [2] Codd. 137, 138, 255. [3] Cod. 252. [4] Codd. 137, 255. [5] Cod. 252. [6] Sic in marg. sine nom. (cum οὕτως) Codd. 137, 138. Cap. X. [1] Cod. 255 (cum μὴ κατάκριναί μοι). Cod. 252 affert: Ἀ. μὴ κατάκρινέ μου. [2] Codd. 137, 255. Cod. 252: Ἀ. ἤ τί ἀγ. σοι, ἐὰν συκ. [3] Cod. 252.

Cap. XI.

8. 'A. μετεωρότητας οὐρανῶν τί κατεργάσῃ;[1]

Cap. XII.

7. וְיַגֶּד־לָךְ. O'. ἐάν σοι ἀπαγγείλωσιν. Θ. καὶ ἀπαγγελοῦσίν σοι.[1]

Cap. XIII.

9. [Ἄλλος· μήτι ἀγαθόν.. Ἄλλος· συμφέρει μοι γὰρ (τὸ) ἐξετασθῆναι ὑμᾶς.][1]

26. מְרֹרוֹת. O'. κακά. Ἄλλος· πικρασμούς.[2]

Cap. XIV.

3. וְאֹתִי. O'. καὶ τοῦτον. 'A. (καὶ) ἐμέ.[1]

8. גִּזְעוֹ. O'. τὸ στέλεχος αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· ὁ κόρμος αὐτοῦ.[2]

9. יַפְרִחַ. O'. ἀνθήσει. 'A. βλαστήσει. Σ. ἀναφύσει.[3]

14. אִם־יָמוּת. O'. ἐὰν γὰρ ἀποθάνῃ. 'A. (potius Σ.) εἰ ἄρα ἀποθανών.[4]

Cap. XV.

4. Σ. καὶ ἀνέδην ὡμίλησας ἐναντίον τοῦ θεοῦ.[1]

5. 'A. γλώσσας πανούργων.[2]

8. הֲבְסוֹד. 'A. μήτι ἐν ἀπορρήτῳ. Σ. μὴ ἐν μυστηρίῳ.[3]

12. [Ἄλλος· ἢ τί ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοί σου;][4]

24. יְבַעֲתֻהוּ. O'. αὐτὸν στροβήσει ('A. ἐκθαμβήσει. Σ. θορυβήσει[5]).

25. Θ. κατισχυρεύσατο.[6]

26. 'A. αὐχένων θυρεῶν αὐτοῦ.[7]

27. כִּי־כִסָּה פָנָיו בְחֶלְבּוֹ. O'. ※Θ. ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ. Σ. ἐπεκαλύφθη γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὑπὸ στέατος αὐτοῦ.[8]

30. 'A. φλέξει.[9]

34. 'A. Θ. ὅτι συναγωγὴ ὑποκριτοῦ ἄκαρπος.[10]

35. וּבִטְנָם תָּכִין מִרְמָה. O'. Vacabat. ※'A. ἡ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον ◂.[11]

Cap. XVI.

3. הֲקֵץ. O'. μὴ τάξις. 'A. μὴ τέλος. (Σ.) ἆρα ἔστιν πέρας.[1]

8. O'. ※ καὶ ἐπελάβου—ἀνταπεκρίθη ◂. Schol. Ἐκ Θ. οἱ β'.[2]

9. Σ. οἱ ἐναντίοι μου κ. τ. ἑ.[3]

10. Θ. ὀνειδισμῷ ἔπαισαν ...[4]

21. לְרֵעֵהוּ. Σ. πρὸς ἑταῖρον αὐτοῦ.[5]

Cap. XVII.

5. Σ. ῥηθήσεται κακοῖς.[1]

Cap. XVIII.

8. כִּי־שֻׁלַּח. O'. ἐμβέβληται δέ. Aliter: O'. ἐμβληθείη δέ.[1] Σ. ἐμβέβληται δέ.[2]

Cap. XI. [1] Codd. 161, 248 (cum τίς), 252 (cum κατεργάσῃς). Cap. XII. [1] Cod. 255. Cap. XIII. [1] Cod. 255 affert: 'A. τοῦ ἐξετασθῆναι ὑμᾶς. Sed delendas esse has lectiones, quasi ad meram Olympiodori et Polychronii enarrationem pertinentes, serius vidimus. [2] Cod. 252 in marg. sine nom. Cap. XIV. [1] Cod. 255. [2] Ad v. 8, ἐν δὲ πέτρᾳ κ. τ. ἑ. Cod. 252 in marg.: Οἱ λοιποί· ὀκὸρ υἱὸς αὐτοῦ; h. e. ὁ κόρμος αὐτοῦ, quam lectionem ad v. 7, praeeunte Montef., male aptavimus. Cf. Hex. ad Jesai. xi. 1. [3] Cod. 252. [4] Idem. Cap. XV. [1] Codd. 137 (cum ἀναίδην), 161. [2] Cod. 252. [3] Idem. [4] Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach*, p. 56: "Est e Didymo, et legendum ἀντέβλεψαν, ut Polychronius ἀντοφθαλμεῖν." Vid. Cat. Nicet. p. 288. [5] Cod. 252 pingit: 'A. Σ. ἐκθαμβήσει. θορυβήσει. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxxiii. 7. Psal. xvii. 5. Codd. 137, 138, 255, in marg. sine nom.: θορυβήσει. [6] Codd. 137, 138, 255. [7] Cod. 252, unde confirmatur lectio nostra. Proculdubio Aquila scripsit: ἐν πάχει αὐχένων θ. αὐτοῦ. [8] Idem, qui male pingit: ἀ. ἀπεκαλύφθη γὰρ κ. τ. ἑ. [9] Idem. Sic sine dubio Syro-hex. [10] Cod. 255. In Hexaplis nostris in char. min. per incuriam exaravimus. [11] Cod. 161: ὁ δὲ Ἀκ. συνέλαβε καὶ ἔτεκεν ἀνωφελές, ἡ δὲ κοιλία κ. τ. ἑ. Pro תָּכִין nescimus an Aq. reddiderit תָּכִיל, coll. Hex. ad 3 Reg. vii. 38. Jerem. x. 10. Cap. XVI. [1] Cod. 252: 'A. μὴ τέλος ἆρα ἐστὶν πέρας. Cod. 257: Σ. πέρας. Deinde Cod. 255 in marg.: Δ^π. γρ. πατάξει, nescio an pro παρενοχλήσει. [2] Cod. 255. [3] Codd. 137, 255. [4] Syro-hex. dupliciter affert: ܐ. ܠ. ܒܚܣܕܐ ܦܟܗܘ ◆ ܠ. ܡܚܘܗ ◆ [5] Cod. 138 (cum ἕτερον). Cap. XVII. [1] Sic char. min. pingendum erat. Cap. XVIII. [1] Sic Comp., Codd. III, 106, 137, alii (inter quos 252). [2] Cod. 252.

9, 10. Oʹ. κατισχύσει—ἐπὶ τρίβον. Schol. Ἐκ Θ. οἱ γʹ.[3]

CAP. XIX.

2. תְּגִיוּן. Oʹ. ἔγκοπον ποιήσητε. Ἀ. ὀδυνᾶτε.[1]

12. Oʹ. ἐκύκλωσάν με ÷ ἐγκάθετοι (↙).[2]

17. Ἄλλος· τῶν υἱῶν γαστρός μου.[3]

CAP. XX.

9. Oʹ. ὀφθαλμὸς—τόπος αὐτοῦ. Schol. Ἐκ Θ. οἱ βʹ.[1]

10–12. Oʹ. τοὺς υἱοὺς—γλῶσσαν αὐτοῦ. Schol. Ἐκ Θ. οἱ ϛʹ.[2]

11. Σ. παραβάσεως.[3]

CAP. XXI.

10. פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל. Ἀ. δάμαλις αὐτοῦ (καὶ) οὐκ ἐδυστόκησεν.[1]

11. יְרַקֵּדוּן. Oʹ. προσπαίζουσιν. Ἀ. ὀρχήσονται. Σ. ὀρχεῖται.[2]

15. Σ. ἐὰν (ἀπαντήσωμεν).[3]

23. Ἀ. ἐν ὀστεώσει ἁπλότητος αὐτοῦ.[4]

24. Ἀ. ποτίσει. Σ. ἀρδόμενος.[5]

29. תְּנַכֵּרוּ. ※ Θ. ἀπαλλοτριώσετε. (Σ.) γνωρίσετε.[6]

31. וְהוּא־עָשָׂה. ※ Θ. καὶ (Σ. ἃ δὲ[7]) αὐτὸς ἐποίησε.

34. Σ. αἱ γὰρ ἀντιρρήσεις ὑμῶν κ. τ. ἑ.[8]

CAP. XXII.

16. נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם. Oʹ. ποταμὸς ἐπιρρέων οἱ θεμέλιοι αὐτῶν. Σ. ποταμὸς παρασύρει τὸν θεμέλιον αὐτοῦ.[1]

29. ※ Θ. ὅτι ἐταπείνωσας σεαυτὸν (alia exempl. ἐταπείνωσεν αὐτὸν[2]), καὶ ἐρεῖς (alia exempl. ἐρεῖ[3]).

CAP. XXIII.

8. (Ἀ.) ἰδοὺ ἀρχῆθεν πορεύσομαι, καὶ οὐχ ὑπάρχων· καὶ ὀπίσω, καὶ οὐ συνήσει (fort. συνήσω) αὐτόν.[1]

10. Σ. ἐδοκίμασεν.[2]

CAP. XXIV.

2. Ἀ. προσελάβοντο.[1]

3. Οἱ λοιποί· ὄνον.[2]

4. Σ. παρέτρεψαν πενήτων ὁδόν.[3]

5. לַנְּעָרִים. ※ Θ. εἰς νεωτέρους (Ἀ. παῖδας. Σ. νεανίσκους[4]).

15. Σ. σκέπαστρον προσώπου περιθέμενος.[5]

17. Σ... σκιασθεὶς θανάτῳ.[6]

21. Οἱ λοιποί· χήραν.[7]

22. Σ. περί.[8]

23. וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם. Oʹ prorsus absone: ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ. Σ. ἀποβλέπουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ἑαυτῶν.[9]

25. ※ Θ. καὶ θήσει εἰς οὐδὲν κ. τ. ἑ.[10]

CAP. XXV.

5. לֹא־זַכּוּ. Oʹ. οὐ καθαρά. Ἀ. οὐ διαυγασθήσεται.[1]

---

[3] Cod. 255. Mox ad vv. 15, 16 idem notat: Ἐκ Θ. οἱ δʹ. CAP. XIX. [1] Cod. 255. [2] Idem. Mox ἀπ' ἐμοῦ ÷ δὲ ἀδελφοί μου idem. [3] Cod. 252 in marg. sine nom. CAP. XX. [1] Cod. 255. [2] Idem. [3] Idem, fortasse alii. CAP. XXI. [1] Cod. 252. Nisi forte οὐκ ἐδυστόκησεν glossa sit ad Oʹ. οὐκ ἔσφαλε. [2] Idem. [3] Cod. 255. [4] Cod. 252, unde Graeca nostra partim confirmari, partim leviter emaculari possunt. [5] Idem (cum ἀδρόμενος). Cod. 255 affert: Σ. καὶ τῷ μ. τῶν ὀσ. αὐτοῦ ἀρδευόμενος. [6] Sic in marg. sine nom. Codd. 137, 138, 139 (omnes cum γνωρίσεται). [7] Codd. 137, 255. [8] Iidem. CAP. XXII. [1] Cod. 257. [2] Sic Comp. (cum ἑαυτὸν), Ald. (cum σεαυτὸν), Codd. 110, 137, alii, Hieron. (cum ἑαυτὸν), Syro-hex. [3] Sic Ald., Codd. 110, 137, alii, repugnantibus Hieron. et Syro-hex. CAP. XXIII. [1] Cod. 257 (praem. Ἄλλος). [2] Cod. 139. Cod. 257: Ἀ. Θ. ἐδοκίμασε. CAP. XXIV. [1] Codd. 138, 255. Cod. 139 ad ἁρπάσαντες affert: Sʹ. προσελάβοντο. Sed cf. Hex. ad Deut. xix. 14. [2] Codd. 138, 255. [3] Codd. 252, 255. [4] Cod. 252. [5] Codd. 138 (cum Σ. ἄλλος δὲ σκ. πρ. π.), 255 (idem), Olymp. apud Nicet. p. 400. [6] Sic (non, ut Montef. edidit, βιασθεὶς θ.) Codd. 138, 161, 255, Olymp. apud Nicet. [7] Codd. 137, 138 (sine nom.), 255. [8] Iidem. [9] Codd. 137 (cum ἑαυτοῦ), 138 (cum αὐτοῦ), 255. [10] Cod. 137. CAP. XXV. [1] Sic (non ad Oʹ. οὐκ ἐπιφαύσκει) Reg. unus apud Montef., et sine nom. Cod. 255. Cf. Hex. ad Prov. xvi. 2.

Cap. XXVI.

5. 'Α. *μήτι ῥαφαεὶν ὠδίνουσιν ἀποκάτωθεν ὑδάτων, καὶ τῶν σκηνούντων αὐτά;*[1]

14. Ο΄. ※ *ἰδοὺ ταῦτα—ἐν αὐτῷ* ⊰. Schol. 'Εκ Θ. *οἱ β΄.*[2]

Cap. XXVII.

18. ※ Σ. *ἃ συνετήρησε* ⊰.[1]

19. Ο΄. *πλούσιος κοιμηθήσεται,* ※ Θ. *καὶ οὐ προσθήσει* ⊰, ※ *ὀφθαλμὸς αὐτοῦ διήνοιξε, καὶ οὐκ ἔστι* ⊰.[2]

20. בַּלָּהוֹת. *Terrores.* Ο΄. *αἱ ὀδύναι.* 'Α. Σ. *ἀνυπαρξίαι.*[3]

לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה. *Noctu surripiet eum turbo.* Ο΄. *νυκτὶ δὲ ὑφείλετο αὐτὸν γνόφος.* 'Α. Σ. Θ. *νυκτὸς* [*ἐν περιστάσει μὴ ἐκφύγοι*].[4]

Cap. XXVIII.

1. Σ. *ὅπου χωνευθῇ.*[1]

3. Σ. *λίθος ζόφος κ. τ. ἑ.*[2]

8. בְנֵי־שָׁחַץ. *Filii elationis.* ※ Θ. *υἱοὶ ἀλαζόνων.* 'Α. (*υἱοὶ*) *βαναυσίας.* Σ. *τέκνα σκανδάλου.*[3]

18. Σ. *γλυκὺ δὲ σοφία ὑπὲρ πάντα τὰ περίβλεπτα.*[4]

27. 'Α. *εἰς κτύπον φωνῶν.* Σ. *ὄμβρων βροντάς.*[5]

Cap. XXIX.

13. Ο΄. *εὐλογία—ἔλθοι.* Schol. 'Εκ τῶν 'Α. καὶ Θ.[1]

Cap. XXX.

3. גַּלְמוּד. *Solitarius.* Ο΄. *ἄγονος.* Ἄλλος· *μεμονωμένος.*[1]

4. 'Α. *ἄλιμον ἐπὶ φυτόν.*[2]

7. ※ Θ. *ἀναμέσον κ. τ. ἑ.*[3]

11–13. Ο΄. *καὶ χαλινὸν—τρίβοι μου.* Schol. 'Εκ Θ. *οἱ ϛ΄.*[4]

15–17. ※ Θ. *καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ—περιέσχε με* ⊰.[5]

26. Σ. *ἀγαθὰ προσεδεχόμην, ἦλθε δέ μοι κακά.*[6]

Cap. XXXI.

1–4. Ο΄. *διαθήκην—ὁδόν μου.* Schol. 'Εκ Θ. *οἱ ζ΄.*[1]

1. Σ. *καὶ οὐδὲ ἐνόησα περὶ παρθένου.*[2]

2. מִמָּעַל. ※ Θ. *ἄνωθεν.* 'Α. *ἀπάνωθεν.*[3]

5. Σ. *ἐν ματαιότητι.*[4] Θ. *μετὰ ματαιότητος.*[5]

9. אִם־נִפְתָּה. Ο΄. *εἰ ἐξηκολούθησε.* 'Α. Θ. (*εἰ*) *ἠπατήθη.*[6]

אָרָבְתִּי. Οἱ λοιποί· *ἐνήδρευσα.*[7]

31. אִם־לֹא אָמְרוּ מְתֵי אָהֳלִי. Ο΄. *εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον αἱ θεράπαιναί μου.* 'Α. Σ. Θ. *εἰ μὴ εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου.*[8]

39. הִפַּחְתִּי. Ο΄. *ἐκλαβὼν ἐλύπησα.* Σ. *ἐλπίδος ἐστέρησα.*[9]

Cap. XXXII.

1. Σ. *διὰ τὸ αὐτὸν δίκαιον φαίνεσθαι ἑαυτῶν.*[1]

Cap. XXVI. [1] Cod. 252 (cum *σκινούντων* pro *τῶν σκηνούντων*). [2] Cod. 137. Cap. XXVII. [1] Syro-hex. pingit: ※ .ܣ ܗܠܝܢ ܕܢܛܪ. [2] Syro-hex. Hieron. pingit: ※ *oculos suos aperuit, et non est—de loco suo* (v. 21) :. [3] Codd. 137, 139 (cum Σ. pro 'Α. Σ.), 255. Cod. 161, Olymp.: Σ. *ἀνυπαρξία.* Montef. (quod serius vidimus) e Colb. et Reg. uno edidit: 'Α. Σ. *ἀνυπαρξία.* Cf. Hex. ad Cap. xviii. 11, 14. [4] Sic ex Colb. et Regio uno Montef. Cod. 255 affert: 'Α. Σ. Θ. *νυκτός.* Olymp. enarrat: *Ὥσπερ, φησὶ, τὸ τῆς νυκτὸς σκότος ἀφανῆ πάντα ποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ ἀσεβὴς, καθάπερ νυκτὶ τῇ περιστάσει κρυβεὶς, οὐχ ὁρᾶται, οὐδὲ εἶναι δοκεῖ.* Cap. XXVIII. [1] Cod. 252. [2] Idem (non, ut Parsons. oscitanter descripsit, *λιθος σοφος κ. τ. ἑ.*). [3] Idem (cum *σκανδά* . . ., reciso margine). Cf. Hex. ad Cap. xli. 26. [4] Idem. Cf. Hex. ad Thren. iv. 7. [5] Idem. Fortasse Symmachus interpretatus est: *καὶ ὁδὸν ὄμβρων* (s. *εἰς ὄμβρον*) *βροντῆς*, coll. Hex. ad Cap. xxxviii. 25. Etiam lectio Syro-hex. sonare potest: (*εἰς*) *ὄμβρον φωνῶν*; nam ܡܛܪܐ ponitur pro *ὄμβρος* Sirac. xlix. 9. Luc. xii. 54 in utraque versione. Cap. XXIX. [1] Cod. 255. Cap. XXX. [1] Cod. 252 in marg. sine nom. [2] Idem (cum *ἄλιμον* (sic) *ἐπὶ φυτὸ* . ., reciso margine). [3] Cod. 137. [4] Cod. 255. Cod. 137 in marg.: Θ̄. Ē. [5] Sic sub simplicibus asteriscis Cod. 248. Cod. 137: 'Εκ Θ̄ καὶ S̄, quod de *sex* versiculis, non de *Sexta* editione intelligimus. Cod. 252 in marg.: *Τὸ, ἡ ψυχή μου, προσκ̂* (*πρόσκειται*) *ἀπὸ θ́. ἀλλαχοῦ περιερεθ* (*περιαιρεθήσεται*?). [6] Cod. 255, ut Montef. e Regiis. Cap. XXXI. [1] Codd. 137, 255. [2] Codd. 252, 255 (cum *οὐδὲν ἐνόησα*). [3] Sic in textu Comp., Codd. 110, 137, alii (inter quos 255, cum scholio: *Τοῦτο ἐκ τοῦ Ἀκῡ.*). [4] Cod. 252. [5] Cod. 255. [6] Cod. 257 (cum *ἠπατιθη*). [7] Codd. 137, 138, 161, 255. [8] Cod. 255. [9] "MSS. et Drusius."—*Montef.* Sic Olymp., Cod. 255. Cap. XXXII. [1] Codd. 137, 139, 255.

11. 'Α. Σ. ἐξιχνιάσητε.[2]

13, 14. ※ (Σ.) ἰσχυρὸς ἐκρίπτει (s. ἐκρίψει) αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀνὴρ, καὶ οὐκ ἔταξεν πρὸς ἐμὲ λαλιὰς, καὶ ἐν λόγοις ὑμῶν οὐκ ἀνταποκρινοῦμαι αὐτῷ.[3]

Cap. XXXIII.

11. בְּסַד. ('Α.) ἐν ξυλοπέδῃ.[1]

Cap. XXXIV.

6. Σ. περὶ τὴν κρίσιν μου ψεῦσμα.[1]

11. Ο'. καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν. Schol. ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξει αὐτόν. Σ. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται.[2]

19. שׁוֹעַ. *Divites.* Ο'. ἁδροῖς. Aliter: Ο'. ἀνδρός. Σ. ἁδροῖς.[3]

Cap. XXXVI.

9. כִּי יִתְגַּבָּרוּ. Σ. ὅτι κατεδυνάστευον. Schol. κατ' αὐτῶν τὰ ἔργα αὐτῶν.[1]

14. Ο'. ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν ÷ τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων ◄. Οὐ κεῖται κ. τ. ἑ.[2]

23. Ο'. ὁ εἰπών. Σ. ἐρεῖ.[3]

24. אֲשֶׁר שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים. ※ Θ. ὧν ἦρξαν ἄνδρες. (Σ.) ἧς ἐξουσιάζουσιν ἄνθρωποι.[4]

30. Σ. 'Α. ἰδοὺ ἐκπετάζει ἐπ' αὐτὸν φῶς αὐτοῦ.[5]

Cap. XXXVII.

1. לְזֹאת. Σ. περὶ τούτου.[1]

5. נִפְלָאוֹת. Ο'. θαυμάσια. Aliter: Ο'. θαυμάσια· ÷ ὥραν ἔθετο κτήνεσιν, οἴδασι δὲ κοίτης τάξιν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια, οὐδὲ διαλλάσσεταί σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος ◄.[2] Schol. Οὗτοι οἱ δ' στίχοι οὐ κεῖνται ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ, διὸ καὶ ὠβελίσθησαν.[3]

18. לִשְׁחָקִים. 'Α. εἰς ῥοπάς.[4] Σ. εἰς αἰθέρα.[5]

Cap. XXXVIII.

16. עַד־נִבְכֵי־יָם. 'Α. ἕως φρουρημάτων . .[1] Σ. ἕως συνοχῆς . .[2]

25. 'Α. καὶ ὁδὸν εἰς κτύπον φωνῶν.[3] Σ. . ψόφου βροντῆς.[4]

28. 'Α. μήτι ἐστὶν τῷ ὑετῷ πατήρ;[5]

אֶגְלֵי־טָל. *Receptacula roris.* Ο'. βώλους ('Α. συστάδας. Σ. συστροφὰς[6]) δρόσου.

32. Σ. ἡ ἀναφύσεις κ. τ. ἑ.[7]

Cap. XXXIX.

2. יְרָחִים. 'Α. Θ. σελήνας.[1]

---

[2] Cod. 255. Codd. 137, 139: Σ. ἐξιχνιάσει. [3] Cod. 254 inter τοιαῦτα ῥήματα et ἐπτοήθησαν in textum infert: ἰσχυρὸς ἐκρίπτει—ἀνταποκρινοῦμαι αὐτῷ; quae pro nostris, ὁ ἰσχυρὸς—ἀποκριθήσομαι αὐτῷ, sufficienda esse sponte apparet. Lectionem desideratissimam silentio praeteriit Parsons. (In Cod. Ambros. index in textu non est ad κυρίῳ προσθέμενοι (v. 13), qui error est Middeldorpfii, sed ad πλήρης γάρ εἰμι ῥημάτων (v. 18).) Cap. XXXIII. [1] Cod. 252 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Cap. xiii. 27. Cap. XXXIV. [1] Codd. 161, 248 (cum Σ. περὶ τὴν κρίσιν tantum). Cod. 255: 'Α. Θ. περὶ τὴν κρίσιν μ. ψ., sine copula. [2] Cod. 255. [3] Cod. 139. Pro ἁδροῖς, ἀνδρὸς in textu exhibent Codd. 147, 252, 256. Cap. XXXVI. [1] Cod. 255, egregie. [2] Idem (cum ⁘ pro ◄). [3] Codd. 139, 255. [4] Cod. 252 in marg. sine nom. (cum ἡ pro ἧς). Pronomen ἧς referas ad πρᾶξις, quod cum פֹּעַל commutavit Sym. Psal. xxvii. 4. lxiii. 10. [5] Cod. 248. Cap. XXXVII. [1] Cod. 255. Ad πτήσσει cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 5. [2] Sic Codd. 137 (cum ἐξιχνίασται pro ἐξίσταται), 138, 139 (ut 137), et sine obelo Comp. (cum ἀλλάσσεται), Ald. (ut 137), 68, alii. [3] Cod. 139. Cf. Hex. ad Cap. xxxvi. 28. [4] Cod. 252. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 21. xxxviii. 37. Psal. xxxv. 6. Prov. viii. 28. [5] Cod. 138. Codd. 137 (s. 139), 255: 'Α. ἐκ τροπάς (s. ἐκτροπάς). Σ. εἰς αἰθέρα. αὐτὸς ἐστερέωσεν τὸν οὐρανὸν εἰς τροπάς. Cap. XXXVIII. [1] Hanc lectionem tandem extricavimus e falsa librorum scriptura: 'Α. ἕως φόρου (s. ἑωσφόρου) ῥημάτων. Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 24. [2] Cod. 255 in marg. sine nom. Vox πηγῆς hic non quadrare videtur. [3] Cod. 252. Cod. 248: 'Α. ὁδὸν εἰς κύπτον (sic) φωνῶν. [4] Codd. 161, 248, 250 (in marg. sine nom.). [5] Codd. 248 (cum ἔνεστιν), 252. Codd. 137, 138: 'Α. μήτι. [6] Cod. 252. Ad vocem rariorem συστὰς, *locus in quo consistit aqua*, cf. Strabonis Geogr. XVI, p. 773: πολλαχοῦ δ' εἰσὶ συστάδες τῶν ὀμβρίων ὑδάτων. Hinc egregie comprobatur Gesenius in *Thes. Ling. Hebr.* p. 20, cujus tamen emendatione βόλους pro βώλους facile carere possumus. [7] Ex editione Cod. Ambros. photolithographica serius didicimus, Aquilae lectionem sic haberi: ܐܘ ܡܦܩܢܐ ܐܘ, quae cum Symmachi Graecis ἡ ἀναφύσεις accurate concinit. Cap. XXXIX. [1] Cod. 255.

13. 'Α. πτερύγιον αἰνούντων συναναπλέκεται.[2]

29. אֹכֶל. Ο'. τὰ σῖτα. 'Α. βρῶμα.[3]

CAP. XL.

5. עֲדֵה־נָא גָאוֹן וָגֹבַהּ. Ο'. ἀνάλαβε δὴ ὕψος καὶ δύναμιν. ('Α.) κόσμησαι δὴ ὑπερφερείᾳ καὶ μετεωρότητι.[1]

10. עִמָּךְ. Ο'. παρὰ σοί. 'Α. μετὰ σοῦ.[2]

11. 'Α. ἐν νώτῳ αὐτοῦ.[3]

13. אֲפִיקֵי נְחוּשָׁה. *Canales aenei.* Ο'. πλευραὶ χαλκαῖ. Σ. ὡς σωλῆνες χαλκοῖ.[4]

CAP. XLI.

2. 'Α. Θ. οὐδ' οὐ μὴ ἀσπλαγχνήσω κ. τ. ἑ.[1]

21. כְּקַשׁ. Ο'. ὡς καλάμη ('Α. Θ. χόρτος[2]).

23. Σ. ὡς ἀναβρασσομένην ἄρτυσιν.[3]

24. ※ Θ. ἐλογίσατο ἄβυσσον εἰς περίπατον.[4]

26. עַל־כָּל־בְּנֵי־שָׁחַץ. 'Α. ἐπὶ πάντας υἱοὺς βαναυσίας.[5]

CAP. XLII.

8. ※ Θ. ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι ◂.[1] 'Α. ὡς ὁ δοῦλός μου 'Ιώβ.[2]

10. 'Α. Θ. ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτόν.[3]

14. Ο'. Κασίαν.[4]

PSALMI.

MONITUM.

Serius nobis in notitiam venit libellus cui titulus: *Specimina duo: alterum Novae Clavis in Graecos V. T. interpretes scriptoresque apocryphos, necnon libros N. F., exhibens literam Z; alterum Editionis LXX interpretum hexaplaris: auctore D. Ernesto Godofr. Adolfo Böckel, Theologo Gryphisvaldensi,* Lips. 1820. Specimen Hexaplorum continet Psalmos I—III. Ex hoc opusculo nos paucula, maximam partem e Flaminii Nobilii Notis in Versionem Graecam LXX Interpretum (Waltoni *Bibl. Polygl.* Tom. VI, Sect. IX, p. 89) derivata, delibavimus. Praeterea multas optimae notae lectiones Codicis 264 e schedis Bodleianis a Parsonsio negligentissime tractatis in lucem protrahere potuimus.

PSALM. I.

1. Ο'. μακάριος ἀνὴρ κ. τ. ἑ. 'Α. Οἱ Ο'. ὁμοίως.[1] ['Α. ἐν συνελεύσει ἀσεβῶν.][2]

2. וָלָיְלָה. 'Α. Vacat.[3]

3. יַצְלִיחַ. Ο'. κατευοδωθήσεται. 'Α. κατευθυνθήσεται.[4]

PSALM. II.

1. 'Α. ἱνατί ἐθορυβήθησαν κ. τ. ἑ.[1]

3. 'Α. Σ. βρόχους (s. κλοιοὺς) αὐτῶν.[2]

PSALM. IX.

1. S'. εἰς τὸ τέλος νεανικότητος.[1]

PSALM. XVI.

11. יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת. Σ. ἔταξαν ἑτεροκλινεῖν (s. ἑτεροκλινεῖς[1]).

---

[2] Cod. 252, ut nos e Syro-hex. edidimus. [3] Codd. 161, 248. CAP. XL. [1] Cod. 255 in marg. sine nom.: κόσμισαι δὴ ὑπεριφερείαις (sic) μετεωρόρητι, unde Aquilae lectionem amissam recuperavimus. [2] Cod. 255. [3] Cod. 252. [4] Idem (cum χαλκ.., reciso margine). CAP. XLI. [1] Codd. 137, 139 (cum 'Α. Θ. Σ.). [2] Cod. 255. [3] Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *sicut unguenta cum bulliunt.* [4] Sic Ed. Rom. (cum εἰς π.). Montef. edidit ὡς π., quae lectio est in Codd. 23 (cum ὡσεὶ), 252, et Hieron., repugnante Syro-hex. [5] Cod. 248. Cf. ad Cap. xxviii. 8 in *Auctario.* CAP. XLII. [1] Codd. 137, 139. [2] Cod. 248. [3] Codd. 138, 255. [4] Syro-hex. ܩܨܝܥܬܐ (non ܩܨܝܥܬܐ).

PSALM. I. [1] Cod. 264, qui continuat: ἄμεμπτος ὁ ἄνθρωπος ὃς οὐ περιεπάτησεν κ. τ. ἑ. [2] Lectio ἐν συνελεύσει pro ἐν βουλῇ proculdubio pertinet ad v. 5, ubi Symmacho tribuitur. Eodem retrahenda est Euthymii notula, quae Graece (vide nos in *Addendis* ad Psalmos, p. 305) sic habet: καὶ ἄλλως βουλὴν μὲν ἀσεβῶν τὸ συνέδριον αὐτῶν ὑπολαμβάνειν, ὡς ὁ 'Ακ. καὶ ὁ Θεοδ. ἡρμήνευσαν. [3] S. Ambros. apud Nobil. l. c.: "Aquila tamen *diem* tantummodo posuit, non etiam *noctem.*" [4] S. Ambros. ibid. "Aquila autem, *dirigentur,* ait." Minus bene Böckel.: 'Α. κατευθυνεῖται. Cf. Hex. ad Gen. xxxix. 2. PSALM. II. [1] Sic Cod. 264, non, ut Parsons. exscripsit, ἐθορύβησαν. [2] Syriacum ܩܘܠܪܐ ponitur pro κλοιὸς Ezech. xxxiv. 27, ubi Norberg. mendose edidit ܩܘܠܐ. PSALM. IX. [1] Cod. 264. PSALM. XVI. [1] Sic Corder., quae lectio non spernenda.

PSALM. XVII.

8. 'A. καὶ ἐκινήθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ.[1]

12. Σ. γνόφωσις ὑδάτων ἐν παχύτητι ἀερίᾳ.[2]

45. 'A. υἱοὶ τοῦ ξένου.[3]

PSALM. XVIII.

4. Σ. οὐ ῥήσεσιν, οὐδὲ λόγοις, ὧν οὐκ ἀκούσονται αἱ φωναί.[1]

14. 'A. καίγε ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησον τὸν δοῦλόν σου.[2]

PSALM. XXI.

13. פָּרִים. 'A. δαμάλαι.[1]

PSALM. XXII.

5, 6. Aliter: Σ. κρατῶν ποτήριον μεθύσκον παντὶ ἀγαθῷ (s. διόλου ἀγαθόν[1]).

PSALM. XXIV.

2. אַל־יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי. Ο'. μηδὲ καταγελασάτωσάν μου οἱ ἐχθροί μου. 'A. (μὴ) γαυριάσθωσαν οἱ ἐχθροί μου ἐν μοί. Σ. μηδὲ ἐπιχαρείησαν . . .[1]

5. וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם. Ο'. καὶ δίδαξόν με, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐδίδαξάς με, ὅτι σὺ θεὸς ὁ σωτήρ μου, σὲ ἀναμένω (S'. ἀναμενῶ) πᾶσαν ἡμέραν.[2]

7. וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר. Ο'. καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς. 'A. καὶ ἀθεσιῶν μου μὴ μνησθῇς. Σ. καὶ παραπτωμάτων μου μὴ μνημονεύσῃς.[3]

8. עַל־כֵּן. 'A. ἐπὶ τούτῳ.[4]

10. אָרְחוֹת יְהוָה. Ο'. αἱ ὁδοὶ κυρίου. 'A. ὁδοὶ κυρίου. Σ. τρίβοι . . E'. ὁδοί . .[5]

12. מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה. Ο'. τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον; 'A. (τίς) οὗτος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν IIIII; Σ. τίς οὗτος ἄνθρωπος φοβούμενος τὸν IIIII;[6]

20. אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־חָסִיתִי בָךְ. Ο'. μὴ καταισχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ. 'A. (μὴ) αἰσχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐν σοί.[7]

PSALM. XXV.

1. בְּתֻמִּי הָלַכְתִּי. Ο'. ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην. Θ. ἐν ἁπλότητί μου περιεπάτησα. Σ. ἐν ἀμωμότητί μου ὥδευσα. E'. ἐν τελειότητί μου . .[1]

E'. καὶ ἐπὶ τῷ IIIII ἤλπισα.[2]

3. לְנֶגֶד. Ο'. κατέναντι. 'A. εἰς κατέναντι.[3]

6. וַאֲסֹבְבָה. Ο'. καὶ κυκλώσω ('A. περικυκλώσω[4]).

7. 'A. τοῦ ἀκουτίζειν ἐν φωνῇ εὐχαριστίας. Σ. ἀκουστὴν ποιῶν μετὰ φωνῆς τὴν ἐξομολόγησίν σου.[5]

וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ. Ο'. καὶ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. 'A. καὶ τοῦ διηγεῖσθαι πάντα θαυμάσιά σου. Σ. καὶ ἐξηγούμενος πάντα τὰ τεράστιά σου.[6]

8. מְעוֹן בֵּיתֶךָ. Ο'. εὐπρέπειαν οἴκου σου. E'. κατοικητήριον . . Σ. ἀνάκτορον τοῦ οἴκου σου.[7]

וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. Ο'. καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου. Σ. καὶ τὸν τόπον τῆς σκηνώσεως τοῦ οἴκου σου ἢ τῆς δόξης σου.[8]

9. 'A. μὴ συλλέξῃς. Σ. μὴ συνέλῃς.[9]

עִם־חַטָּאִים נַפְשִׁי. Ο'. μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου. 'A. Σ. E'. μετὰ ἁμαρτωλῶν ψυχήν μου.[10]

10. בִּידֵיהֶם זִמָּה. Ο'. ἐν χερσὶν ἀνομίαι. 'A. (potius Σ.) ἐν ταῖς χερσὶ μύσος. Σ. (potius

---

PSALM. XVII. [1] Sic, praeter Euseb., Origen. Opp. T. VII, p. 109 ed. Migne. [2] Syro-hex. (probabilius quam olim verteram, ἐν παχύτητι ἀέρος). [3] Syro-hex. (non τοῦ ξένου μου). PSALM. XVIII. [1] Cod. 264, non Σ. οὐ ῥῆσιν κ. τ. ἑ., quae est lectio Cod. 268. [2] Sic Syro-hex., non συντήρησόν με τὸν δ. σου. Pronomen ex abundanti ponitur, ut 3 Reg. xx. 9: ܠܥܒܕܐ ܕܝܠܟ, πρὸς τὸν δοῦλόν σου. PSALM. XXI. [1] Sic (pro δαμάλαιοι) nunc legendum arbitramur, non δάμαλοι. Cf. Hex. ad 3 Reg. xviii. 25.

PSALM. XXII. [1] Pro אַךְ Symmachum posuisse διόλου Prov. xxii. 16 serius vidimus. PSALM. XXIV. [1] Cod. 264. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem (cum 'A. ὁδοὶ αὐτοῦ). [6] Idem. [7] Idem. PSALM. XXV. [1] Cod. 264. Cf. ad v. 11. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. Ποιῶν pro ποιῶ et τὴν ἐξ. pro ἐξ. e Syro-hex. emaculavimus. [6] Idem (cum διηγῆσθαι). [7] Idem. [8] Idem (cum σκηνήσεως). [9] Idem. [10] Idem. Statim Σ. μετὰ ἀνθρώπων μ. idem.

'A.) *ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔννοια.*[11] Θ. *ἐν ταῖς χερσὶ κακογνωμοσύνῃ.*[12]

10. מָלְאָה שֹּׁחַד. Ο'. *ἐπλήσθη δώρων.* 'A. *ἐπληρώθη δωροκοπίᾳ.* Σ. *πλήρης δωροκοπίας.* Θ. *ἐπληρώθη δώρων.*[13]

11. וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ. Ο'. *ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην.* 'A. *καὶ ἐγὼ ἐν ἁπλότητί μου πορεύομαι.* Θ. (potius Σ.) *ἐν ἀμωμότητί μου ὥδευσα.* Σ. (fort. E'.) *ἐν τῇ τελειότητί μου ..* E'. S'. . . *πορεύσομαι.*[14]

פְּדֵנִי. Ο'. *λύτρωσαί με.* 'A. E'. *ἐλύτρωσάς με.*[15]

PSALM. XXVI.

3. תַּחֲנֶה. Ο'. *παρατάξηται.* Σ. *παρεμβάλλῃ.*[1]

בוֹטֵחַ. 'A. *πέποιθα.*[2]

5. Ο'. *ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου.* Schol. Τὸ *μοῦ παρ' οὐδενὶ κεῖται.*[3]

6. Ο'. *καὶ νῦν ἰδού.* Schol. Καὶ *τὸ ἰδοὺ παρ' οὐδενὶ κεῖται.*[4]

'A. *καὶ νῦν ὑψωθήσεται κεφαλή μου ἐπὶ ἐχθρούς μου περικύκλῳ μου.*[5]

7. Σ. *καὶ ἐλέησόν με, καὶ ἐπάκουσόν με.*[6]

9. וְאַל־תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי. Ο'. *καὶ μὴ ὑπερίδῃς με, ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου.* 'A. *καὶ μὴ καταλίπῃς με, θεὲ σωτήρ μου.* Σ. *μηδὲ ἐγκαταλίπῃς με, (θεὲ) τῆς σωτηρίας μου.*[7]

11. 'A. Θ. E'. S'. *φώτισόν με,* IIIII, *τῇ ὁδῷ σου.*[8]

13. לוּלֵא. *Nisi.* Ο'. *ἑαυτῇ.* 'A. Σ. S'. *εἰ μή.*[9]

14. קַוֵּה אֶל־יְהוָה. Ο'. *ὑπόμεινον τὸν κύριον.* 'A. *ὑπέμεινα* IIIII. Σ. *ἀνάμεινον* IIIII. S'. *ὑπόμεινον τὸν* IIIII.[10]

PSALM. XXVII.

3. Σ. *μὴ συνελκύσῃς (με) μετὰ παρανόμων κ. τ. ἑ.*[1]

4. כְּפָעֳלָם. 'A. *κατὰ κάτεργον αὐτῶν.*[2]

6. 'A. *ὅτι ἤκουσε φωνῆς δεήσεώς μου.*[3]

8. יְהוָה עֹז־לָמוֹ. Ο'. *κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.* 'A. E'. S'. IIIII *ἰσχὺς αὐτῶν.* Θ. *κύριος κραταιὸς ἡμῶν.*[4]

וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא. Ο'. *καὶ ὑπερασπιστὴς* (Σ. *ἐνίσχυσις*[5]) *τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ* ('A. *ἠλειμμένου*[6]) *αὐτοῦ ἐστιν.*

9. אֶת־נַחֲלָתֶךָ. Ο'. *τὴν κληρονομίαν* ('A. *κληροδοσίαν*[7]) *σου.*

וּרְעֵם. Ο'. Σ. *καὶ ποίμανον αὐτούς.* 'A. *καὶ νέμησον αὐτούς.*[8]

PSALM. XXVIII.

3. עַל־הַמָּיִם. Ο'. *ἐπὶ τῶν ὑδάτων.* Θ. *ἐπὶ τοῦ ὕδατος.*[1]

5. וַיְשַׁבֵּר. Ο'. *συντρίψει.* Σ. *καὶ γὰρ συγκατέαξεν.*[2]

הַלְּבָנוֹן. Ο'. *τοῦ Λιβάνου.* S'. *ἱεροῦ.*[3]

6. 'A. S'. *σκιρτώσει αὐτὰς ὁμοίως μόσχῳ, Λίβανον.*[4] E'. Σ. *ὀρχεῖσθαι ἐποίησεν αὐτὰς ὡς τὸν Λίβανον μόσχον.* Θ. S'. *σκιρτοποιήσει αὐτὰς ὡς μόσχον, τὸν Λίβανον.*[5]

וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים. Ο'. *καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων.* 'A. *καὶ Σερίων ὁμοίως υἱῷ ῥινοκερώτων.* Σ. *καὶ τὸν Σαρίων ὥσπερ υἱὸν μονοκερώτων.* E'. S'. *καὶ Σερίων ὡς υἱοί . .*[6]

9. כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד. Σ. *πᾶσα ῥῆσις δόξης.*[7]

---

[11] Idem. Ad *μύσος* cf. Hex. ad Lev. xviii. 17. Ezech. xxii. 9. [12] Idem. Fortasse est Vtae ed., coll. Hex. ad Psal. xxx. 14. [13] Idem. Ad Aq. conf. Hex. ad Deut. x. 17. Prov. vi. 35. [14] Idem. Cf. ad v. 1. [15] Idem. PSALM. XXVI. [1] Cod. 264. Statim Σ. S'. *ἐὰν ἐπαναστῇ μοι πόλεμος* idem. [2] Idem. [3] Cod. Ambros. C. 98 Sup. (membran. textum cum ingenti Catena complectens) in marg. [4] Idem. [5] Cod. 264. [6] Idem. [7] Idem. Mox (v. 10) 'A. *ὅτι πατήρ μου καὶ μήτηρ μου κατέλιπόν με* idem. [8] Idem. [9] Idem. Statim Θ. *πιστεύσω τοῦ ἰδεῖν* idem. [10] Idem. Mox 'A. *καρδία σου* sine artic. idem. PSALM. XXVII. [1] Cod. 264. [2] Idem. Cf. Hex. ad Job. xxiv. 5. Mox S'. *ἀνταπόδος αὐτοῖς παρ' ὃ ἐποίησαν αὐτοῖς* idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem (cum *ἠλιμμένου* (sic)). [7] Idem. [8] Idem. PSALM. XXVIII. [1] Cod. 264. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem (cum *σκορτώσει* et *μοσχολίβανον*). Bar Hebr. affert: ܐ. ܐ. ܐܝܟ ܕܥܓܠܐ. [5] Idem (cum *σκιρτοποιήσῃ*). [6] Idem. [7] Idem.

10. Θ. 'Α. Ε'. εἰς κατακλυσμὸν ἐκάθισε.[8]

11. עֹז. Ο'. ἰσχύν. 'Α. κράτος.[9]

Psalm. XXIX.

2. לִי. Ο'. ἐπ' ἐμέ. 'Α. Σ. ἐπ' ἐμοί. S'. ἐξ ἐμοῦ.[1]

5. 'Α. ἐξομολογεῖσθε τῷ μνημοσύνῳ αὐτοῦ τῷ ἡγιασμένῳ. Σ. ἐπαινεῖτε ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἁγιασμὸν αὐτοῦ.[2]

6. בָּעֶרֶב. Ο'. τὸ ἑσπέρας. 'Α. ἐν ἑσπέρᾳ. Σ. ἑσπερινός.[3]

רִנָּה. Ο'. ἀγαλλίασις. 'Α. αἶνος.[4]

7. וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי. Ο'. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου. 'Α. S'. (καὶ) ἐγὼ εἶπα ἐν εὐθηνίᾳ. Σ. ἐγὼ δὲ ἔλεγον ἐν τῇ ἠρεμίᾳ μου.[5]

8. 'Α. Ε'. S'. ἀπέκρυψας τὸ πρόσωπόν σου. (Σ.) κάμψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον.[6]

הָיִיתִי נִבְהָל. Ο'. καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος (('Α.) κατεσπουδασμένος[7]). Σ. ἐγενόμην ἐν ταραχῇ.[8]

10. אֶל־שָׁחַת. 'Α. πρὸς διαφθοράν.[9]

הֲיַגִּיד. 'Α. μὴ ἀναγγελεῖ.[10]

11. 'Α. ἄκουσαι, ΙΙΙΙΙ, καὶ δώρησαί με. Θ. ἄκουσον, κύριε, καὶ ἐλέησόν με.[11]

הֱיֵה־עֹזֵר לִי. Ο'. ἐγενήθη βοηθός μου. 'Α. γενοῦ βοηθῶν ἐμοί. Ε'. S'. γενοῦ βοηθῶν .. Σ. ἐγένου . . .[12]

12. הָפַכְתָּ. Ο'. ἔστρεψας. Σ. μετέβαλες. S'. ἐπέστρεψας.[13]

13. אֱלֹהַי לְעוֹלָם. Ο'. ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. θεέ μου εἰς αἰῶνα. Σ. θεέ μου δι' αἰῶνος.[14]

Psalm. XXX.

2. בְּךָ. Ο'. ἐπὶ σοί. 'Α. ἐν σοί. Σ. σοί.[1]

2. חָסִיתִי..לְעוֹלָם. Ο'. ἤλπισα .. εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. Σ. ἐπεποίθησα .. εἰς αἰῶνα.[2]

3. לְצוּר מָעוֹז. 'Α. εἰς στερεὸν κραταιώματος. Ε'. στερεὸν κατοικητήριον.[3]

לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי. Ο'. καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς τοῦ σῶσαί με. 'Α. εἰς οἶκον ὀχυρωμάτων τοῦ σώζειν με. Σ. εἰς τόπον .. εἰς τὸ σώζειν με.[4]

4. סַלְעִי. Ε'. στερεός μου.[5]

וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי. Ο'. καὶ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με. 'Α. καὶ διὰ ὄνομά σου καθοδηγήσεις με ..[6]

5. Σ. .. οὗ κατέκρυψάν μου.[7]

5, 6. מָעוּזִּי ׃ בְּיָדְךָ. Ο'. ὑπερασπιστής μου, κύριε. εἰς χεῖράς σου. 'Α. κραταίωμά μου. ἐν χερσί σου.[8]

6. אַפְקִיד רוּחִי. Ο'. παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Σ. παρεθέμην πνεῦμά μου.[9]

7. הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא. Ο'. τοὺς διαφυλάσσοντας ('Α. Ε'. φυλάσσοντας[10]) ματαιότητας διακενῆς (Σ. εἰκῇ[11]).

וַאֲנִי אֶל־יְהוָה בָּטָחְתִּי. Ο'. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα. 'Α. καὶ ἐγὼ ἐπὶ ΙΙΙΙΙ ἐπεποίθησα.[12]

8. בְּחַסְדֶּךָ. 'Α. ἐν ἐλέῳ σου.[13]

9. Ο'. καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθροῦ. 'Α. καὶ οὐκ ἀπέκλεισάς με ἐν χειρὶ ἐχθροῦ.[14]

בַמֶּרְחָב. Ο'. ἐν εὐρυχώρῳ. 'Α. ἐν πλατύτητι. Σ. ἐν εὐρυχωρίᾳ.[15]

10. 'Α. δώρησαί μοι, ΙΙΙΙΙ, ὅτι στενὸν ἐμοί. Σ. οἴκτειρόν με . . . Ε'. δώρησαί μοι, ΙΙΙΙΙ, ὅτι θλίβομαι.[16]

11. וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה. Ο'. καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς. 'Α. καὶ ἔτη μου ἐν στεναγμῷ.[17]

---

[8] Idem. Mox 'Α. Σ. Ε'. εἰς αἰῶνα idem. [9] Idem.

Psalm. XXIX. [1] Cod. 264. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem in marg. sine nom.: (κάμψαντος δέ σου τὸ πρ.) κατεσπουδασμένον. Cf. Hex. ad Job. xxiii. 15. Psal. vi. 3, 11. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem.

Psalm. XXX. [1] Cod. 264. [2] Idem. [3] Idem. Etiam lectio Syro-hex. aeque sonat: Ε'. γενοῦ μοι στερεὸν κατοικητήριον. [4] Idem. Ad Sym. fortasse supplendum εἰς τόπον ὀχυρὸν ex S. Basil. M. T. III, p. 52 C. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem (cum πλατύτι). [16] Idem. [17] Idem. (In praecedenti Aquilae lectione pro ζωή μου in codice est ζωαί μου.)

11. כָּשַׁל. Ο΄. ἠσθένησεν. Σ. ἠτόνησεν.[18]

12. Σ. S΄. παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου.[19]

12, 13. הָיִיתִי (bis). Ο΄. ἐγενήθην. Ἀ. Σ. ἐγενόμην.[20]

12. וְלִשְׁכֵנַי. Ο΄. καὶ τοῖς γείτοσί μου. Σ. τοῖς δὲ γείτοσί μου.[21]

וּפַחַד לִמְיֻדָּעָי. Ο΄. καὶ φόβος (Ἀ. Σ. πτόησις[22]) τοῖς γνωστοῖς μου (Σ. τοῖς γνωρίζουσί με[23]).

רֹאַי. Ο΄. οἱ θεωροῦντές με. Ἀ. Σ. οἱ ὁρῶντές με.[24]

13. אֹבֵד. Ο΄. ἀπολωλός. Ἀ. Σ. ἀπολλύμενον.[25]

14. מָגוֹר מִסָּבִיב. Ἀ. συστροφῆς ἀπὸ κυκλόθεν. Σ. ἀθροισμὸν κυκλόθεν.[26]

Ἀ. ἐν τῷ παρρησιάσασθαι αὐτούς .. S΄. ἐν τῷ ἐπιβουλεύεσθαι αὐτούς .. Σ. ὅποτε συσκεπτόμενοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ' ἐμοῦ.[27]

15. וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָה. Ο΄. ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, κύριε. Ἀ. S΄. ἐγὼ ἐπὶ σὲ ἐπεποίθειν, ΙΙΙΙΙ. Σ. ἐγὼ δέ σοι ἐπεποίθειν, ΙΙΙΙΙ.[28]

אֱלֹהַי אָתָּה. Ο΄. σὺ εἶ ὁ θεός μου. Ἀ. Σ. Θ. S΄. ὁ θεός μου . .[29]

16. Θ. ἐν χερσί σου καιροί μου. Σ. Ε΄. ἐν ταῖς χερσί σου οἱ καιροί μου.[30]

הַצִּילֵנִי מִיַּד־אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי. Ο΄. ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με. Ἀ. . ἀπὸ χειρῶν ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν διωκόντων με. Σ. ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου, καὶ διωκόντων με.[31]

17. הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ. Ο΄. ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου. Ἀ. φάνον πρόσωπόν σου ἐπὶ δούλον σου. Σ. . . τῷ δούλῳ σου.[32]

17. בְחַסְדֶּךָ. Ο΄. ἐν τῷ ἐλέει σου. Ἀ. ἐν ἐλέῳ σου. Σ. Ε΄. κατὰ τὸ ἔλεός σου. S΄. τὴν χάριν σου.[33]

18. קְרָאתִיךָ. Ο΄. ἐπεκαλεσάμην σε. Ἀ. ἐκάλεσά σε.[34]

19. תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר. Ο΄. ἄλαλα γενηθήτω τὰ χείλη τὰ δόλια (Θ. Ε΄. S΄. τὰ ἄδικα[35]). Ἀ. ἀλαλωθείησαν χείλη ψεύδους. Σ. ἄλαλα γενέσθω τὰ χείλη τὰ ψευδῆ.[36]

עַל־צַדִּיק עָתָק. Ο΄. κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν (Ε΄. παλαιά[37]). Ἀ. κατὰ δικαίου μέταρσιν.[38]

20. Ἀ. Σ. τί πολύ. Ἀ. ἀγαθόν σου. Ε΄. S΄. ἀγαθοσύνης σου ἧς. Ἀ. συνέκρυψας. Σ. ἀπόθετον.[39]

Ἀ. κατειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐν σοὶ κατεναντίον . .[40]

21. תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ. Ο΄. κατακρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου. Ἀ. ἀποκρύψεις (αὐτοὺς) ἐν ἀποκρυφῇ προσώπου σου. Σ. σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκέπῃ τοῦ προσώπου σου.[41]

Ο΄. ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων (Ε΄. ἀνδρός). Ἀ. ἀπὸ τραχυτήτων (מֵרֻכְסֵי) ἀνδρός.[42]

תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה. Ο΄. σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκηνῇ. Ἀ. συγκρύψεις αὐτοὺς ἐν συσκιασμῷ. Σ. κρύψεις αὐτοὺς ἐν σκέπῃ.[43]

22. Ἀ. ἔλεον αὐτοῦ ἐμοί. Σ. παραδοξάσας κ. τ. ἑ. Ε΄. ὅτι ἐθαυμάστωσεν ὅσιον αὐτοῦ ἐμοί. Θ. ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ χάρισμα. S΄. ἐν κώμῃ περιοχῆς.[44]

23. Ἀ. ἐξέρριμμαι ἀπὸ κατέναντι ὀφθαλμῶν σου.[45]

אָכֵן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי. Ο΄. διὰ τοῦτο εἰσήκουσας, κύριε, τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.

---

[18] Idem. Ad Aq. idem supplet ἰσχύς μου; ad Theod. ἡ ἰσχύς μου. [19] Idem. [20] Idem. [21] Idem. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem (cum παρρισ. et ἀσκεπ.). Participium συσκεπτόμενοι hodie non sollicitamus. [28] Idem (cum ἐπεποίθην bis). [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem. [32] Idem. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem. [36] Idem (cum ἀλαχωθ.). Forma Aquilina ἠλαλώθην prorsus nova est, sed ἠλαλήθην legitur in Hex. ad Psal. xxxviii. 3. [37] Idem. [38] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 3. [39] Idem. [40] Idem (cum κατεναντίον μου). [41] Idem. [42] Idem (cum ταραχυτήτων). In loco Jesai. xl. 4 pro הָרְכָסִים LXX verterunt ἡ τραχεῖα. [43] Idem (cum αὐτὸν pro αὐτοὺς in priore lectione). Statim Ἀ. ἀπὸ δικασίας. Σ. ἀπὸ ἀντιλογιῶν idem. [44] Idem. [45] Idem (cum ἐξερριμμένον).

Ε΄. ἄρα ἤκουσας φωνῆς δεήσεώς μου. S΄. ὄντως εἰσήκουσας φωνῆς ἱκεσίας μου.[46]

23. וּמְשַׁלֵּם עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה. Ο΄. καὶ ἀνταποδίδωσι (Ε΄. ἀποδιδοῖ[47]) τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν ὑπερηφανίαν. Ἀ. καὶ ἀποδίδωσιν ἐπὶ περισσὸν ποιοῦσιν . . Σ. καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς πράσσουσιν ὑπερηφάνως.[48]

25. Σ. Ε΄. προσδοκῶντες τὸν κύριον (Ε΄. ἐπὶ ΙΙΙΙΙ).[49]

Psalm. XXXI.

1. Ο΄. καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι (Ἀ. ἁμαρτίαι[1]). Θ. S΄. . ἐκρύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Σ. . ἐκρύφθη ἡ ἁμαρτία. S΄ (sic). καὶ ὁ ἐπεσκεπασμένος ὀφλ(ήματα).[2]

2. לֹא יַחְשֹׁב יְהוָֹה לוֹ עָוֹן. Ο΄. ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ἀ. οὐ λογισαμένου ΙΙΙΙΙ αὐτῷ ἀνομίαν. Σ. οὐ μὴ λογίσεται ΙΙΙΙΙ ἀνομίαν. Ε΄. S΄. . ΙΙΙΙΙ αὐτῷ ἀνομίαν.[3]

Ἀ. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν πνεύματι (αὐτοῦ) κατεπίθεσις. Σ. ὃς οὐκ ἔχει κ. τ. ἑ. Ε΄. S΄. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ δόλος.[4]

3. Ἀ. Ε΄. κατετρίβη. Ἀ. ἐν βρυχήματί μου ὅλην ἡμέραν.[5]

4. כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ. Ο΄. ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ χείρ σου. Ἀ. ὅτι ἡμέρευσιν καὶ νύκτα βαρύνεται ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ χείρ σου. Σ. ἡμέρας γὰρ καὶ νυκτὸς βαρεῖα ἐγένετο κατ᾽ ἐμοῦ ἡ χείρ σου.[6]

5. חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא־כִסִּיתִי. Ο΄. τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἀνομίαν μου οὐκ ἐκάλυψα (Θ. οὐκ ἔκρυψα[7]). Ἀ. ἁμαρτίαν μου γνωρίσω σοι, καὶ ἀνομίαν μου οὐκ ἐπεκάλυψα. Σ. τὴν ἁμαρτίαν μου γνωστὴν ποιήσω, καὶ τὴν ἀδικίαν μου οὐ κρύψω.[8]

5. Ἀ. (εἶπα) ἐξομολογήσομαι ἐπ᾽ ἐμοὶ ἀθεσίαν μου τῷ ΙΙΙΙΙ. Σ. εἶπον, ἐξομολογήσω περὶ τῶν παραβάσεών μου τῷ ΙΙΙΙΙ.[9]

6. Ἀ. ἐπὶ ταύτῃ προσεύξεται πᾶς ὅσιος πρὸς σὲ εἰς καιρὸν κ. τ. ἑ.[10]

7. Σ. σὺ εἶ σκέπη μου ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεστώσης με.[11]

8. Ἀ. βουλεύσομαι ἐπὶ σὲ ὀφθαλμῷ μου.[12]

9. כְּפֶרֶד. Ο΄. καὶ ἡμίονος. Ἀ. Σ. Ε΄. ὡς ἡμίονος.[13]

אֵין הָבִין. Ἀ. οὐκ ἔστιν συνιέναι. Σ. ἀνόητοι (διὰ κημοῦ καὶ χαλινοῦ).[14]

10. Ἀ. πολλὰ ἀλγήματα τοῦ ἀσεβοῦς.[15]

וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָֹה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ. Ο΄. τὸν δὲ ἐλπίζοντα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει. Ἀ. καὶ τὸν πεποιθότα ἐν ΙΙΙΙΙ ἔλεος περικυκλώσει αὐτόν. Σ. τὸν δὲ πεποιθότα ἐπὶ ΙΙΙΙΙ . . .[16]

11. שִׂמְחוּ בַיהוָֹה וְגִילוּ צַדִּיקִים. Σ. εὐφραίνεσθε ἐν ΙΙΙΙΙ, καὶ εὐθυμεῖτε, δίκαιοι.[17]

וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב. Ἀ. καὶ αἰνοποιήσατε (Σ. εὐφημεῖτε. Ε΄. ἀλαλάξατε[18]) πάντες εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.[19]

Psalm. XXXII.

1. Ἀ. ὡραιοῦται ὕμνησις. Σ. πρέπει ὕμνησις.[1]

2. Ἀ. ἐν ναύλῃ δεκάδος μελῳδήσατε αὐτῷ.[2]

3. Ἀ. ἀγαθύνατε ψάλατε ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ. ἐπιμελῶς ψάλατε μετὰ σημασίας.[3]

4. כִּי־יָשָׁר דְּבַר־יְהוָֹה. Ο΄. ὅτι εὐθὴς ὁ λόγος τοῦ κυρίου. Ἀ. ὅτι εὐθὲς ῥῆμα ΙΙΙΙΙ.[4]

בֶּאֱמוּנָה. Ο΄. Ἀ. ἐν πίστει. Σ. μετὰ πίστεως.[5]

5. אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. Ο΄. ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην

---

[46] Idem. Posteriorem lectionem Symmachi esse crediderimus, coll. Hex. ad Gen. xxviii. 16. Psal. xxvii. 2. [47] Idem. [48] Idem. [49] Idem.

Psalm. XXXI. [1] Cod. 264 (sine artic.). [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. Ad ἡμέρευσιν cf. Hex. ad Psal. i. 2. [7] Idem. [8] Idem. [9] Idem (cum θυσίαν pro ἀθεσίαν). [10] Idem. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem. Lectionem, Ε΄. καὶ ἀλαλάξατε, ad posteriorem clausulam pertinere serius vidimus. [18] Idem. [19] Idem, qui praeterea affert: Ἀ. καὶ αἰνοποιεῖτε. Ἀ. καὶ αἰνεῖτε.

Psalm. XXXII. [1] Cod. 264. [2] Idem. Cf. Hex. ad Psal. cl. 3. (Syr. ܙܦܪܘ s. ܙܡܪܘ sonat μελῳδήσατε in Hex. ad Psal. xxix. 13. cxlvi. 7.) [3] Idem (cum ἐπιμελούς). [4] Idem. [5] Idem.

καὶ κρίσιν. Σ. ἀγάπη ἐλεημοσύνης καὶ κρίσεως.[6]

5. מָלְאָה. Ο΄. πλήρης. Σ. πληρωθήσεται.[7]

6. בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. Ο΄. τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν (Σ. ἐγένοντο. Ε΄. ἐγενήθησαν[8]). Ἀ. ἐν ῥήματι ΠΙΠΙ οἱ οὐρανοὶ ἐποιήθησαν.[9]

7. Ἀ. συνάγων ὡς χύμα ὕδατα θαλάσσης. Ε΄. συνάγων ὡς σωρόν ...[10]

נֹתֵן. Ο΄. τιθείς. Ἀ. διδούς. Σ. ἀπέθετο.[11]

8. Ἀ. [καὶ] φοβηθήσονται ἀπὸ ΠΙΠΙ. Σ. φοβείσθω τὸν ΠΙΠΙ. Ε΄. φοβήθητε.[12]

מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל. Ο΄. ἀπ᾽ αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην. Ἀ. ἐξ αὐτοῦ ὑποσταλήσονται πάντες καθήμενοι οἰκουμένην. Σ. αὐτὸν εὐλαβείσθωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες οἰκουμένην.[13]

9. כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי. Ο΄. ὅτι αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν. Ἀ... καὶ ἐγένετο. Σ. αὐτοῦ γὰρ εἰπόντος ἐγένετο.[14]

10. יְהוָה הֵפִיר עֲצַת־גּוֹיִם. Ο΄. κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν. Ἀ. ΠΙΠΙ ἠκύρωσε βουλὴν ἐθνῶν. Σ. ΠΙΠΙ διαλύει ...[15]

11. לְדֹר וָדֹר. Ο΄. ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς. Ἀ. Ε΄. εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Σ. εἰς ἑκάστην γενεάν.[16]

12. אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו. Ο΄. οὗ ἐστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ. Ἀ. οὗ ΠΙΠΙ θεὸς αὐτοῦ.[17]

לְנַחֲלָה. Ο΄. εἰς κληρονομίαν. Ἀ. εἰς κληροδοσίαν.[18]

15. Ἀ. ὁ πλάσσων ἅμα καρδίαν αὐτῶν.[19]

הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם. Ο΄. ὁ συνιεὶς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν. Ἀ. ὁ συνιὼν παρὰ πάντα ποιήματα αὐτῶν.[20]

16. אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל. Ο΄. οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν. Ἀ. οὐκ ἔστιν ὁ βασιλεὺς σωζόμενος ἐν πλήθει εὐπορίας. Σ... διὰ πλῆθος δυνάμεως.[21]

Ε΄. γίγας δὲ οὐ σωθήσεται.. Ἀ. Ε΄.. οὐ ῥυσθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος.[22]

17. שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה. Ο΄. ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν. Ἀ. ψευδὴς ὁ ἵππος.. Σ. ἄπιστος ἵππος πρὸς σωτηρίαν.[23]

18. עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו. Ο΄. οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Ἀ. ὀφθαλμοὶ ΠΙΠΙ πρὸς φόβον αὐτοῦ. Σ... παρὰ τοὺς φοβουμένους αὐτόν.[24]

Ἀ. τοὺς περιμένοντας τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Σ. παρὰ τοὺς προσδοκῶντας τὸ ἔλεος αὐτοῦ.[25]

19. לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם. Ο΄. ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Ἀ. τοῦ ῥύσασθαι ἐκ θανάτου ψυχὴν αὐτῶν. Σ. ἐξαιρεῖσθαι ἐκ θανάτου ψυχὰς αὐτῶν. Ε΄. τοῦ ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν.[26]

20. נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה. Ο΄. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομένει τῷ κυρίῳ. Ἀ. ψυχὴ ἡμῶν παρεδόκησε τὸν ΠΙΠΙ. Σ. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀναμένει τὸν ΠΙΠΙ. S΄. ἡ ψυχή μου παρεδόκησε τὸν ΠΙΠΙ.[27]

עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא. Ο΄. ὅτι βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. Ἀ. βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστής ἐστιν. Σ. βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτός. S΄. βοηθός μου ὑπερασπιστής.[28]

21. כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ. Ο΄. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσαμεν. Ἀ. ὅτι ἐν ὀνόματι ἡγιασμένου αὐτοῦ ἐπεποιθήσαμεν. Σ. ὅτι τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἐπεποίθαμεν.[29]

22. יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ. Ο΄. γένοιτο τὸ ἔλεός σου, κύριε, ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἀ. γενηθήτω ἔλεός σου, ΠΙΠΙ, ἐφ᾽ ἡμᾶς. Σ. εἴη τὸ ἔλεός σου ...[30]

---

[6] Idem. [7] Idem. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem, rectius, opinor, quam in Hex. ad loc. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxxiv. 5. Jerem. xi. 10. [16] Idem. Paulo ante Ἀ. Σ. εἰς αἰῶνα idem. [17] Idem. [18] Idem.

[19] Idem, consentiente Syro-hex. a nobis Graece verso. [20] Idem. [21] Idem. [22] Idem. [23] Idem. Statim Σ. διὰ γὰρ πλῆθος κ. τ. ἑ. idem. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem. [28] Idem. [29] Idem. [30] Idem.

Psalm. XXXIV.

12. Σ. ἀντεστραμμένα κ. τ. ἑ.[1]

20. Aliter: Ο΄. ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ' ὀργὴν ※ γῆς ἐλάλουν ◄, δόλους δὲ διελογίζοντο.[2]

25. אַל־יֹאמְרוּ. Ο΄. μὴ εἴποισαν. Σ. μὴ εἴπαισαν.[3]

Psalm. XXXV.

10. מְקוֹר חַיִּים. Ἑβρ. μωκὼρ αἰϊούμ.[1]

Psalm. XXXVI.

37, 38. Ἐγκαταλείμματα δὲ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ ἔσχατα· οὕτω γὰρ ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ ἐν τῷ, τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.[1]

Psalm. XLII.

5. Σ. τί καταρρέεις . . . τί θορυβεῖς . .[1]

Psalm. XLIII.

10. Ἀ. καίπερ. Σ. ἀλλὰ πρὸς τούτοις.[1]

13. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἦν πλεονασμὸς ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν ἡμῶν.[2]

14. Ἡ δὲ S΄ ὁμοίως τοῖς Ο΄, καταγέλωτα.[3]

Psalm. XLIV.

14. פְּנִימָה. *In interiori palatio.* Ο΄. Ἐσεβών. Alia exempl. ἔσωθεν.[1] Ἄλλος· ἔνδοθεν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἔσωθεν).[2]

(Ἀ.) ἔνδυσις αὐτῆς εἰς ποικιλτά. Σ. ποικίλα. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

15. Σ. ἀκολουθήσασαι.[4]

16. Ἀ. εἰσελεύσεται.[5]

Psalm. XLVII.

3. קִרְיַת. Ο΄. ἡ πόλις. Σ. μητρόπολις.[1]

13. Σ. περιστοιχίσατε.[2]

14. Ο΄. καταδιέλεσθε. Ἄλλος· διαμερίζεσθε.[3]

Psalm. XLVIII.

8. Ἄλλος· ἀδελφὸς οὐ λυτρούμενος, λυτρώσεται ἀνήρ.[1]

15. Ἀ. καὶ ἐπικρατήσουσιν (ἐν αὐτοῖς).[2]

21. Ο΄. τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις. Schol. Τὸ, ἀνοήτοις, παρ' οὐδενὶ κεῖται.[3]

Psalm. XLIX.

5. Ἀ. συλλέξατέ μοι ὁσίους (μου).[1]

21. [Ἄλλος· ἄνομε.][2]

Psalm. L.

2. Ἀ. Θ. Βεθσαβέθ.[1]

Psalm. LIV.

11. Ο΄. καὶ πόνος. Σ. καὶ ταλαιπωρίαν. Ε΄. καὶ κόπος. S΄. καὶ δόλος.[1]

Ο΄. ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ἀ. ἔνδον αὐτῆς. Οἱ λοιποί· ἐν μέσῳ αὐτῆς.[2]

Psalm. LVIII.

16. Σ. αὐτοὶ ῥεμβόμενοι κ. τ. ἑ.[1]

Psalm. XXXIV. [1] Cf. Hex. ad Gen. xlviii. 14. [2] Schol. Τὸ, γῆς ἐλάλουν, ἱστόρηται κ. τ. ἑ. Pro ἱστόρηται proculdubio corrigendum ἠστέρισται. Cf. Hex. ad Ezech. vii. 27. [3] Cod. 264. Psalm. XXXV. [1] Cf. Hex. ad Gen. xxxvi. 24. Psalm. XXXVI. [1] Procop. in Cat. Niceph. T. I, p. 1591. Psalm. XLII. [1] Idem sonare formas Syriacas ܕܡܚܟܢ (ܐܢܬܝ ܕܡܚܟܐ) et ܡܗܡܗܡܢ (ܐܢܬܝ ܡܗܡܗܡܐ) serius vidimus. Psalm. XLIII. [1] Cod. 264. [2] Idem (non, ut nos male descripsimus, ἐν τοῖς ἀλ. αὐτῶν). [3] Idem. Psalm. XLIV. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, 13, 27, alii (inter quos 264), Syro-hex. Hieron. in Epist. LXV, 19 (Opp. T. I, p. 389): "Pro eo quod in LXX scriptum est ἔσωθεν . . . in quibusdam exemplaribus invenitur *Esebon*, quod *cogitationes* sonat." [2] Cod. 264 in marg. [3] Cod. 264. Ad ποικιλτὰ cf. Hex. ad Ezech. xvi. 10. [4] Idem (cum ἀκολουθήσαι). [5] Idem. Psalm. XLVII. [1] Cod. Bodl., quem allegavimus ad loc. Cf. Hex. ad Thren. ii. 11. [2] Cod. 264, secundum conjecturam nostram. [3] Idem in marg. sine nom. Psalm. XLVIII. [1] Cod. 264 in marg. sine nom. [2] Ad constructionem cf. Hex. ad Lev. xxvi. 17. 3 Reg. ix. 23. Cod. 264 affert: Ἀ. κρατήσουσιν. Σ. ὑποτάξουσιν. [3] Cod. 264. Hieron. ÷ *insipientibus* :. Psalm. XLIX. [1] Cod. 264. [2] "Cod. Ambros. C. 98 Sup. ad ἀνομίαν in marg.: γρ. ἄνομε."—*A. C.* Psalm. L. [1] Cf. Hex. ad 3 Reg. i. 11, 16. Psalm. LIV. [1] Cod. 264. [2] Idem. Psalm. LVIII. [1] Cod. 264 in marg. sine nom.

PSALM. LX.

8. 'A. ἔλεος καὶ ἀλήθεια ἀποδιατηρήσουσιν αὐτόν (מַן יִנְצְרֻהוּ).[1]

PSALM. LXII.

2. Σ. ὁμείρεται.[1]

PSALM. LXIV.

4. 'A. ἐδυναμώθη παρ' ἐμέ. E'. ἐκραταιώθη ὑπὲρ ἐμέ.[1]

5. יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. O'. κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. ('A.) σκηνώσει αὐλάς σου. (Σ.) κατασκηνώσει γὰρ ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. (Θ.) παροικήσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου.[2]

8. O'. ἤχους κυμάτων αὐτῆς (alia exempl. add. τίς ὑποστήσεται[3]).

PSALM. LXVII.

5. בְּיָהּ שְׁמוֹ. ['A.'IA' ἡ ὀνομασία αὐτοῦ.][1]

10. גֶּשֶׁם נְדָבוֹת. 'A. ὄμβρον ἑκούσιον (fort. ἑκουσίων).[2]

PSALM. LXXVII.[1]

21. וַיִּתְעַבָּר. Θ. E'. πρὸς ὀργὴν ἐκινήθη.[2]

61. בְּיַד־צָר. O'. εἰς χεῖρα ἐχθροῦ. (Σ.) εἰς χεῖρας ἐναντίου. ('A. Θ.) εἰς χεῖρας θλίβοντος.[3]

PSALM. LXXX.

4. בַּכֶּסֶה. 'A. ἐν πανσελήνῳ. Σ. ἐν μηνιαίῳ.[1]

8. 'A. ἐπακούσω σου κ.τ.ἑ. Σ. ἐπήκουσά σου κ.τ.ἑ. Θ. ὡσαύτως.[2]

PSALM. LXXXIII.

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית. Οἱ ἄλλοι· ἐπινίκιον περὶ τῶν ληνῶν.[1]

PSALM. LXXXIV.

1. לַמְנַצֵּחַ. Οἱ ἄλλοι· ἐπινίκιος.[1]

13. הַטּוֹב. Οἱ ἄλλοι· (δώσει) τὸν ἀγαθόν.[2]

PSALM. LXXXVI.

4. יֻלַּד. O'. ἐγενήθησαν. Ἄλλοι· ἐγεννήθησαν. Ἄλλοι· ἐτέχθησαν.[1]

PSALM. LXXXVII.

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־מַחֲלַת. Οἱ ἄλλοι· ἐπινίκιον διὰ χοροῦ.[1]

PSALM. LXXXVIII.

13. יָמִין. O'. θάλασσαν. Οἱ ἄλλοι· νότον, ἢ δεξιάν.[1]

PSALM. LX. [1] Cod. 264. PSALM. LXII. [1] Codd. 264, 268. PSALM. LXIV. [1] Cod. 264, recte. Nominativus est ῥήματα. [2] Idem in marg. sine nominibus. [3] Sic Comp., Ald., Codd. 13, 21, alii (inter quos 264, 268), Syro-hex., Vet. Lat. Hieron. in Epist. CVI ad Sun. et Fret. 39: "In Graeco additum scribitis, *quis sustinebit*, quod superfluum est; subauditur enim, *qui conturbas profundum maris, et conturbas sonum fluctuum ejus.*" PSALM. LXVII. [1] Sic Josephi Hypomn. in Fabricii *Cod. Pseudep. V. T.* T. II, p. 340, parum probabiliter. [2] "In Aquila pro ἑκούσιον, collatis locis aliis Aquilae in Lexx. Montef. legendumne ἑκουσίων?"—*A. C.* Correctio valde probabilis est, etiamsi in loco Deut. xvi. 10 a Montef. indicato pro singulari נְדָבַת ἑκούσιον praetulimus. Sed τὰ ἑκούσια pro נְדָבוֹת versio est τῶν O' ad Num. xxix. 39. [1] PSALM. LXXVII—XCIX. "De hisce Expositionibus [S. Chrysost. in Psalmos LXXVII—XCIX (Opp. T. V, pp. 723–800)] jam diximus in Praefatione; quas esse spurias nemo non fatebitur; nam a Chrysostomi stylo prorsus abhorrent. Hoc uno fere nomine commendabiles, quod non pauca veterum Scripturae Sacrae interpretum fragmenta contineant, Aquilae, Symmachi, Theodotionis, etc.; quorum nonnulla in Hexaplis nostris non habentur."—*Montef.* [2] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 725 E: διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος, καὶ ἀνεβάλετο· τουτέστι, πρὸς ὀργὴν ἐκινήθη· οὕτω γὰρ Θεοδοτίων καὶ οἱ [corrige οἱ] τὴν πέμπτην ἐκδεδώκασι. [3] Idem ibid. p. 731 D: ὃν ἔτι μᾶλλον οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν σαφηνίσαι βουλόμενοι, οἱ μέν, εἰς χεῖρας ἐναντίου, οἱ δέ, εἰς χεῖρας θλίβοντος, ἐκδεδώκασιν. Cf. Hex. ad Job. xvi. 9. Psal. lxxvii. 66. lxxx. 15. PSALM. LXXX. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 741 C: εὔσημον δὲ ἡμέραν, τοῦ δεσπότου πάσχα· ὅθεν 'Ακ. μὲν πανσέληνον ἐκδέδωκε, Σύμ. δέ, μηνιαῖον, τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς ἡμέραν ἑκάτερος λέγοντες. [2] Cod. 268. PSALM. LXXXIII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 748 D. PSALM. LXXXIV. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 751 A. [2] Idem ibid. p. 753 A. PSALM. LXXXVI. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 756 E: τό, ἐγενήθησαν, οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν σαφέστερον ἐκδεδώκασιν, οἱ μέν, ἐγεννήθησαν, οἱ δέ, ἐτέχθησαν, τὴν λέξιν ταύτην ἐκθέμενοι. PSALM. LXXXVII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 757 E. PSALM. LXXXVIII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 763 A.

33. וּבִנְגָעִים עֲוֺנָם. Ἀ. καὶ ἐν ἀφαῖς ἀνομίας αὐτῶν.[2]

34. בֶּאֱמוּנָתִי. Ο΄. ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου. Οἱ λοιποί· ἐν τῇ πίστει μου.[3]

45. הִשְׁבַּתָּ. Ο΄. κατέλυσας. S΄. κατέδυσας.[4]

PSALM. LXXXIX.

3. עַד־דַּכָּא. Ο΄. εἰς ταπείνωσιν. Σ. εἰς καταδίκην.[1]

5. יַחֲלֹף. Ο΄. παρέλθοι. Θ. παρέλθῃ.[2]

10. בִּגְבוּרֹת. Σ. ἐν παραδόξῳ.[3]
Ἀ. ὅτι διεπέτασεν ἀνὴρ, καὶ ἐπετάσθη.[4]

PSALM. XC.

9. מְעוֹנֶה. Ο΄. καταφυγήν σου. Οἱ ἄλλοι· οἰκητήριόν σου.[1]

PSALM. XCI.

4. Ἑβρ. ἀλὲ ἀσὼρ οὐαλὲ νέβλ ἀλοὶ ειαὼν βχεννώρ. Ἀ. ἐπὶ δεκάδι ἐπὶ ἔβλη, ἐπὶ φθόγγῳ ἐν κιθάρᾳ.[1]

7. אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת. Ο΄. ἀνὴρ ἄφρων οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος οὐ συνήσει ταῦτα. Ἑβρ. ἲς βὰρ οὐλὰ (וְלֹא) ἰαδαὲ οὐχσὶλ λωιαβὶν ἐθ ζώθ. Ἀ. ἀνὴρ ἀσύνετος, καὶ οὐ γνώσεται, καὶ ἀνόητος οὐ συνήσει ταῦτα. Σ. ἀνὴρ ἀνόητος οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος οὐ συνήσει . .[2]

PSALM. XCII.

3. דָּכְיָם. Σ. τὰ βάθη (αὐτῶν). E΄. S΄. ταπείνωσιν (αὐτῶν).[1]

PSALM. XCIII.

15. אַחֲרָיו. Ο΄. ἐχόμενοι αὐτῆς. Οἱ ἄλλοι· ὀπίσω αὐτοῦ.[1]

18. יִסְעָדֵנִי. Σ. ἐστήριξέ με.[2]

23. E΄. S΄. τὰς ὀδύνας αὐτῶν.[3]

PSALM. XCIV.

10. אָקוּט. Οἱ λοιποί· δυσηρεστήθην.[1]

PSALM. XCV.

5. Ἀ. ἐπίπλαστοι. Σ. ἀνύπαρκτοι.[1]

8. Οἱ λοιποί· δόξαν ὀνόματος αὐτοῦ.[2]

PSALM. XCVI.

2. עֲרָפֶל. *Caligo.* Ο΄. γνόφος. Σ. ὀμίχλη.[1]

PSALM. XCVII.

1. Σ. τεράστια.[1]

7. Σ. ἠχείτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ (οἱ) οἰκοῦντες ἐν αὐτῇ.[2]

PSALM. XCVIII.

4. וְעֹז. Ο΄. καὶ τιμή. Οἱ λοιποὶ, οἱ μὲν ἰσχὺν, οἱ δὲ κράτος ἐκδεδώκασιν.[1]

---

[2] Cod. 264. [3] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 766 D: *ὅθεν οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τῆς ἀληθείας, τὴν πίστιν ἐκδεδώκασιν.* [4] Idem ibid. p. 768 C. PSALM. LXXXIX. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 770 E: *διόπερ ὁ Σύμ. ἀντὶ τῆς ταπεινώσεως τὴν καταδίκην ἐκδέδωκε.* Hinc leviter corrigenda est lectio, quam e Syro-hex. eruimus. [2] Idem ibid. p. 771 D: *εἰ γὰρ καὶ παρέλθοι, οὐκ ἐν εὐχῆς τρόπῳ τὸ ῥῆμα λέγει· δηλοῖ δὲ Θεοδοτίων· ἀντὶ γὰρ τοῦ, παρέλθοι, παρέλθῃ οὗτος ἐκδέδωκε.* [3] Idem ibid. p. 772 B: *Σύμ. δὲ ἀντὶ τοῦ, ἐν δυναστείαις, ἐν παραδόξῳ ἐκδέδωκε.* [4] Cod. 264. Cf. Hex. ad Num. xi. 31. PSALM. XC. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 775 D. PSALM. XCI. [1] Cod. 264 (cum *νεβὰ* pro *νέβλ*). Praeterea pro *ἔβλη* pingendum videtur *νέβλη* s. *νάβλη*, coll. Hex. ad Psal. xxxii. 3. Ad *φθόγγῳ* cf. Hex. ad Psal. xviii. 15. [2] Cod. 264. Pro *ἰαδαὲ οὐχσὶλ* in codice est *ἰαδὰς οὐχσιά.* PSALM. XCII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 781 B. PSALM. XCIII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 783 C. [2] "Codex B. (ܣܘܡ)ܬܩܢ .ܣ exhibet in mutila forma."—*A. C.* Vox Syriaca ܬܩܢ commutatur cum Graecis *ἐστήριξε, ἐστερέωσε, ἐβεβαίωσε, ἐκραταίωσε, κατήρτισε, ἤρεισε*, aliis; e quibus *ἐστήριξε* praetulimus propter lectionem Symmachi ad Psal. ciii. 15, ubi idem est Hebraeum. [3] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 785 A. PSALM. XCIV. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 787 B. Cod. 264: *Ἀ. Σ. δυσηρεστήθην (ἐν τῇ γενεᾷ).* PSALM. XCV. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 789 B. [2] Idem ibid. p. 790 A. PSALM. XCVI. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 791 E. PSALM. XCVII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 794 D. [2] Cod. 264. PSALM. XCVIII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 797 C.

PSALM. XCIX.

1. לְתוֹדָה. 'A. εἰς εὐχαριστίαν. Σ. εἰς εὐλογίαν. E'. εἰς αἴνεσιν.[1]

PSALM. CI.[1]

1. כִּי־יַעֲטֹף. Σ. ἐν τῷ ἀθυμεῖν αὐτόν.[2]

4. 'A. καὶ ὀστᾶ μου κ.τ.ἑ.[3]

22. O'. τοῦ ἀναγγεῖλαι. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.[4]

PSALM. CII.

4. הַגּוֹאֵל. 'A. τὸν ἀγχιστεύοντα (s. ἐγγίζοντα).[1]

PSALM. CIII.

17. 'A. . . ἐρωδιοῦ ἐλάται οἶκος αὐτῷ.[1]

PSALM. CVI.

40. לֹא־דָרֶךְ. Σ. δι' ἀνοδίας.[1]

PSALM. CVII.

12. Σ. καὶ μὴ προελθών, θεὲ, ἐν ταῖς στρατεύσεσιν (s. τοῖς στρατεύμασιν) ἡμῶν.[1]

PSALM. CVIII.

29. שׂוֹטְנַי. O'. οἱ ἐνδιαβάλλοντές με. Οἱ λοιποί· ἀντικείμενοί (μοι).[1]

PSALM. CXV.

2. Σ. καὶ εἶπον ἀδημονῶν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος διέψευσται.[1]

PSALM. CXVIII.

9. Σ. διὰ τίνος λαμπρυνεῖ νέος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;[1]

17. Σ. εὐεργέτησον τὸν δοῦλόν σου.[2]

98. Σ. διὸ καὶ εἰς αἰῶνα αὕτη μοι.[3]

170. O'. τὸ ἀξίωμά μου. Schol. Ἀξίωμα τὴν ἱκεσίαν καλεῖ· τοῦτο γὰρ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις εὗρον ἑρμηνευταῖς, ἵνα ᾖ ἡ ἔννοια οὕτως· εἰσέλθοι ἡ ἱκεσία καὶ ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου, κύριε.[4]

PSALM. CXXXII.

2. O'. ἐπὶ τὴν ὤαν. Schol. Ὤα, τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου, ὃ καλοῦμεν περιτραχήλιον, ἤτοι περιστόμιον· τοῦτο δὲ ὁ Ἀκύλας στόμα ἐνδύματος εἴρηκεν.[1]

PSALM. CXXXIV.

4. לִסְגֻלָּתוֹ. O'. Θ. εἰς περιουσιασμόν. 'A. E'. εἰς περιούσιον. Σ. εἰς ἐξαίρετον.[1]

7. Ἄλλος· ἀναβιβάζων. Ἕτερος· ἀνασπῶν ἀπ' ἄκρων. Ἄλλος· ἐκ τελμάτων.[2]

PSALM. CXXXV.

9. לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה. O'. εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός. Ἄλλος· εἰς ἐξουσίαν ἐν νυκτί.[1]

PSALM. CXXXVIII.

4. Σ. ἑτερολογία.[1]

PSALM. XCIX. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 799 A. [1] PSALM. CI—CVII. Expositionem in hos Psalmos, quam ementito Chrysostomi nomine ediderunt Savilius (Opp. T. I, pp. 932–977) et Montef. (Opp. T. V, pp. 644–684), cum constet ex Eusebio et Theodoreto ad verbum fere consarcinatam fuisse, ceteris praeteritis, unam et alteram lectionem, quae nonnihil varietatis habere videretur, delibavimus. [2] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 644 B: ἀκηδίᾳ λυπούμενος, ἢ ἀθυμεῖ, κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐπὶ τῇ τῶν πολλῶν κακίᾳ τε καὶ ἀπωλείᾳ. [3] Codd. 264, 268. [4] Cod. 264. PSALM. CII. [1] Hodie nobis altera lectio verior videtur, coll. Hex. ad Lev. xxvii. 15. Similiter in Hex. ad Psal. cvi. 2 pro ἀγχιστευθέντες nunc praeferimus ἐγγισθέντες, ut idem interpres ad Lev. xxvii. 33. Cf. Hex. ad Jerem. l. 34. PSALM. CIII. [1] Cod. 268. PSALM. CVI. [1] Pro διανοίας ante nos Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach.* p. 20 conjecerat ἀνοδίας (non δι' ἀνοδίας), ad Job. xii. 24 appellans. PSALM. CVII. [1] Codd. 264 (cum τοῖς στρ.), 268, Pseudo-Chrysost. ibid. p. 684 C (cum θεός). PSALM. CVIII. [1] Cod. 268. PSALM. CXV. [1] Cod. 264. Cod. 268, ut in Hexaplis. PSALM. CXVIII. [1] Sic Reg. unus apud Montef., probante Thiemio in libello, *Pro Puritate Symmachi*, p. 20. [2] Syro-hex. (non εὐεργ. με τὸν δ. σου). Cf. ad Psal. xviii. 14 in *Auctario*. [3] Cod. 264. [4] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 717 C. PSALM. CXXXII. [1] Cyrilli Lex. MS. Brem. s. v. ὤα. PSALM. CXXXIV. [1] Hieron. Comment. in Epist. ad Titum (Opp. T. VII, p. 726): "Quod quidem Aq. et Vta ed. εἰς περιούσιον expresserunt; LXX vero et Theod., περιουσιασμὸν transferentes, commutationem syllabae fecere, non sensus. Symmachus igitur pro eo quod est in Graeco περιούσιον, in Hebraeo SGOLLA, expressit ἐξαίρετον, id est, *egregium*, vel *praecipuum*; pro quo verbo in alio volumine, Latino sermone utens, *peculiarem* interpretatus est." Cf. Hex. ad Eccles. ii. 8. [2] Cod. 268, e Chrysostomo; nescio an rectius quam in Hexaplis. PSALM. CXXXV. [1] Cod. 268. PSALM. CXXXVIII. [1] Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach.* p. 21: "Ineptissime autem ex Ed.

16. גָּלְמִי. Ἑβρ. γολμή.[2]

PSALM. CXLI.

7. Σ. ἀκρόασαι τῆς λαλιᾶς μου κ. τ. ἑ.[1]

PSALM. CXLIV.

14. Σ. τοὺς κύπτοντας.[1]

PSALM. CXLVI.

1. Σ. ἀλληλούϊα, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός.[1]

PSALM. CXLIX.

6. Ἀ. καὶ μάχαιρα στομάτων ἐν χειρὶ αὐτῶν.[1]

PROVERBIA.

MONITUM.

In gratiam Auctarii ad Proverbia, Ecclesiasticum et Canticum Canticorum perscrutati sumus collationes Bodleianas Codicum 161, 248, 252; e quibus Collator Cod. 161 profitetur se lectiones interpretum et scholia a Bosio notata neglexisse, omnem tamen dissensum et defectum notasse.

CAP. I.

6. מְלִיצָה. Ἀ. ἑρμηνείαν. Σ. Θ. πρόβλημα.[1]

32. Ἀ. Σ. καὶ εὐθηνία ἀφρόνων ἀπολεῖ αὐτούς.[2]

CAP. II.

10. Ἀ. εὐπρεπώσει.[1]

18. Ἄλλος· ἔκυψε γὰρ εἰς θάνατον ὁ οἶκος αὐτῆς.[2]

21. וּתְמִימִים. Ο΄. ὅτι εὐθεῖς. Ἄλλος· οἱ δὲ εὐθεῖς.[3]

CAP. III.

11. Σ. μὴ ἀποδοκιμάσῃς.[1]

וְאַל־תָּקֹץ. Ἄλλος· μὴ σικχάνῃς.[2]

20. Ἀ. ἐν γνώσει (αὐτοῦ).[3]

22. לְגַרְגְּרֹתֶיךָ. *Gutturi tuo.* Ο΄. τοῖς σοῖς ὀστέοις. Θ. (τοῖς) ὀστέοις σου.[4]

CAP. IV.

25. Σ. εἰς εὐθύ.[1]

CAP. V.

3. Ἀ. Θ. καὶ λεῖος κ. τ. ἑ.[1]

19. Σ. Θ. (καὶ) ἐλάφιον χάριτος.[2]

CAP. VI.

8. Ο΄. ÷ ὡς σεμνὴν ποιεῖται (alia exempl. ἐμπορεύεται[1]).

12. Σ. Θ. στρεβλεύμασι στόματος.[2]

13, 14. מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו: תַּהְפֻּכוֹת. Ἀ. συμβιβάζει δὲ τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ στρεβλότητας.[3]

14. מְדָנִים. Ἀ. ἀντιδικίας.[4]

Rom., quae in his rationibus exiguae fidei est [?], Symmacho tribuunt ἑτερολογία." Symmachi lectionem defendit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., consentiente Syro-hex. [2] Epiphan. adv. Haeres. I, 30, 31 (Opp. T. I, p. 156): Διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ λέγει· τὸ ἀκατέργαστόν μου εἴδοσαν οἱ ὀφθαλμοί σου· τουτέστι, σπαρέντα πρὶν ἀπεικονισθῆναί με ἔγνως με, καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν τοῦ σπαρῆναί με. Ὁ δὲ Ἑβραῖος θαυμαστῶς τὸ ῥῆμα σαφηνίζει· τὸ ἀκατέργαστον γὰρ γολμὴ ἐκάλεσεν, ὅπερ ἑρμηνεύεται χόνδρος, ἢ σεμιδάλεως κόκκος. PSALM. CXLI. [1] Cod. 268. PSALM. CXLIV. [1] Cf. Baruch ii. 18 in LXX et Syro-hex. PSALM. CXLVI. [1] Sic Cod. 268. S. Greg. Nyss. apud Mai. *N. PP. B.* T. III, p. 141: Ἀλληλούϊα, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμὸς, ὁ Σύμμαχος τέθεικε. PSALM. CXLIX. [1] "In loco Eusebii est χειρὶ, non χερσὶν, in edit. Mai allata."—*A. C.*

CAP. I. [1] Didymus apud Mai. *N. PP. B.* T. VII, p. 57: Ἀκούω τοῦ Θεοδοτίωνος ἑρμηνείαν, ἣν ἐξέδωκε καὶ Σύμμαχος, ὅτι πρόβλημα ἐκδεδώκασιν. [2] Scriptura ἀνελεῖ est in Cod. 248.

CAP. II. [1] Cod. 248. [2] Codd. 161, 248, uterque in marg. sine nom. [3] Cod. 248 in marg. sine nom. CAP. III. [1] Cod. 161 affert: Ἀ. μὴ ἀποδοκιμάσῃς. Cod. 252 sine nom.: μὴ ἀποδοκιμά . . ., reciso margine. [2] Tischendorf. *Notit. Cod. Sin.* p. 80: "Ab hoc inde loco in margine annotata sunt quae quid sibi velint non satis assequor. . . . Sunt autem haec: μὴ ὀλιγώρῃ, μὴ ἐκδικήσῃς, μὴ συγχάνῃς (ita certe legi)." Pro συγχάνῃς indubitanter corrigimus σιχχάνῃς, h. e. σικχάνῃς, quae lectio ad alteram Aquilae editionem pertinere videtur. Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 46. Exod. i. 12. Num. xxi. 5. Jesai. vii. 6. [3] Cod. 161. [4] Idem. Sic in textu Ald., Codd. III, 103, 106, alii. CAP. IV. [1] Codd. 161, 248. CAP. V. [1] Cod. 248. [2] Cod. 161 solus. CAP. VI. [1] Sic Codd. 23, 248 (in marg.), 252, Syro-hex., Euseb. Eclog. Prophet. p. 2, Constit. Apost. II, 63. Ambros.: *quam venerabilem mercatur.* [2] Cod. 248. [3] Codd. 161, 248. Hinc fortasse corrigendum Nobilii scholium ad v. 14. [4] Cod. 161. Mox (v. 19) Cod. 248:

24. רֵעַ. ʼA. ἑταίρου σου. Σ. πλησίον. Θ. πόρνης.[5]

Cap. VII.

10. (ʼA.) θέσις πόρνης. (Σ.) τάξις πόρνης.[1]

20. Θ. ἐν ἡμέρᾳ εὐσήμου.[2]

21. ʼA. ἐξέκλινεν. Σ. ἤγξεν.[3]

Cap. VIII.

8. ʼA. Σ. διεστραμμένον.[1]

14. אֲנִי בִינָה. Οʹ. ἐμὴ φρόνησις. Ἄλλος· ἐγὼ σύνεσις.[2]

19. וּמִפָּז. Θ. καὶ ὑπὲρ Φιλίππειον.[3]

29. ※ Θ. καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσεται (s. παρελεύσονται[4]) στόμα αὐτοῦ. Σ. ἵνα ὕδωρ μὴ παραβαίνῃ τὸν λόγον αὐτοῦ.[5]

Cap. X.

1. Aliud exempl. παραβολαὶ Σαλωμῶνος.[1]

13. ʼA. Σ. Θ. ἐν χείλεσι συνετοῦ εὑρεθήσεται σοφία.[2]

17. ʼA. Σ. ὁ δὲ καταλιμπάνων ἐλέγχους.[3]

25. יְסוֹד. Σ. ὡς θεμέλιος.[4]

Cap. XI.

13. Σ. σκέπει λόγους.[1]

Cap. XII.

6. ʼA. Θ. ἐνεδρεύουσιν εἰς αἷμα.[1]

10. וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי. Οʹ. τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα. Ἄλλος· αἱ δὲ γνῶμαι τῶν ἀσεβῶν ἀνεπιεικεῖς.[2]

19. Οʹ. μάρτυς δὲ ταχύς (Θ. θυμώδης[3]).

25. Θ. μέριμνα ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς κατισχοῖ αὐτόν.[4]

Cap. XIV.

12. ʼA. Θ. ἔσχατον αὐτῆς.[1]

24. ʼA. Σ. Θ. πλοῦτος αὐτῶν.[2]

Cap. XV.

2. ʼA. Σ. ἀναβλύσει.[1]

5. ʼA. διασύρει.[2]

27. ʼA. Σ. Θ. ταράσσει οἶκον αὐτοῦ.[3]

Cap. XVI.

15. Οἱ Γʹ. ἐν φωτὶ προσώπου.[1]

24. Σ. Θ. γλυκὺ τῇ ψυχῇ καὶ ἴαμα ὀστέων.[2]

28. וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. Σ. ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει ἡγούμενον.[3] Ἄλλος· καὶ φλύαρος χωρίσει ἑταῖρον.[4]

Cap. XVII.

9. Σ. ὁ δὲ δευτερῶν λόγον διαχωρίζει συνήθη.[1]

Cap. XVIII.

4. ʼA. Σ. ἀναβλύσσων.[1]

10. ʼA. Σ. Θ. ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ὑπεραρθήσεται.[2]

ʼA. ἀντιδικίας. Cf. Hex. ad Cap. xix. 13. xxviii. 25. [5] Cod. 248. Mox ad v. 25, not. 52, dele haec: "quae desunt in Codd. 23, 252." Cap. VII. [1] Cod. 252 in marg. sine nom. Codd. 161, 248, ut Nobil. [2] Codd. 161, 248. [3] Codd. 161, 248, 252. Cf. Schleusner. *Nov. Thes.* s.v. ἄγχω. Cap. VIII. [1] Cod. 252. [2] Idem in marg. sine nom.: κράτος οἱ δεον (sic) ἐγὼ σύνεσις. [3] Codd. 161, 248 (uterque cum φιλίππιον). Diod. Sic. XVI, 8 (de Philippo Macedonum rege): Νόμισμα γὰρ χρυσοῦν κόψας, τὸ προσαγορευθὲν ἀπ' ἐκείνου Φιλίππειον (Φιλίππιον Reg. 2). Plaut. Curcul. III, 70: *Statuam vult dare auream solidam, faciundam ex auro Philippeo* (h. e. *purissimo*). [4] Codd. 161, 248, 252. [5] Cod. 252 (cum λαὸν pro λόγον). Cap. X. [1] Syro-hex. in textu: ܐܠܡ̈ܐ ܕܫܠܝܡܘܢ, appicto in marg. ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ. Cf. Hex. ad Cap. xxv. 1. [2] Codd. 161, 248, emaculatius quam Nobil. [3] Cod. 248. Cod. 161: Σ. ὁ δὲ κ. τ. ἑ. [4] Cod. 252. Cap. XI. [1] Cod. 252. Cap. XII. [1] Cod. 248. [2] Cf. Hex. ad v. 26, not. 49. Lectionem duplicem huc trahit Jaegerus, probante Lagardio, qui in ea genuinam τῶν Οʹ versionem agnoscit. Nisi potius sit duplex versio posterioris clausulae v. 26: ἡ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. [3] Codd. 161, 248. [4] Cod. 161, non male, ut κατισχοῖ pro κατισχνοῖ scribatur. Cap. XIV. [1] Cod. 161. [2] Cod. 248. Cap. XV. [1] Cod. 252. [2] Idem. [3] Cod. 248. Cap. XVI. [1] Cod. 252. [2] Codd. 161, 248. [3] Codd. 161 (cum ἡγουμένους), 248, ut ante Montefalconium conjecerat L. Bos. [4] Cod. 161 in marg. sine nom. Ad v. 29 Cod. 252 in marg. sine nom.: καὶ φλαρεσχώρισ.. (sic, reciso margine) ἑταῖρον. Est alius proculdubio interpretis, quidni Vti? Cf. Hex. ad Cap. xvii. 28. Cap. XVII. [1] Cod. 252 solus. Cf. Hex. ad Psal. liv. 14. Jerem. xiii. 21. Cap. XVIII. [1] Codd. 161, 248. (Ad ܢܒܥ, ἀνομβρῶν, cf. Sirac. xxxix. 6 in LXX et Syro-hex.) [2] Iidem.

18. הַגּוֹרָל. Οἱ Γ΄. (ὁ) κλῆρος.[3]

Cap. XIX.

15. וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה. Ο΄. ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ (Σ. ὑψηλή. Θ. δολία[1]).

19. Ἀ. Θ. ὅτι ἐὰν ἀφέλῃ κ. τ. ἑ.[2]

25. וּפֶתִי. Ἀ. καὶ θελγόμενος. Σ. καὶ ἀδεής.[3]

Cap. XX.

3. Ἀ. καθίσαι ἀπὸ δικασίας. Σ. ἀναχωρῆσαι ἀπὸ ἀηδίας.[1]

יִתְגַּלָּע. Σ. ἀποκαλυφθήσεται.[2]

Cap. XXI.

18. Ἄλλος· καὶ ἀντὶ εὐθοῦς ἀσύνθετος.[1]

Cap. XXII.

19. Σ. γνωστήν ἐποίησά σοι ζωήν.[1]

Cap. XXIII.

10. Ο΄. μὴ μεταθῇς (Ἄλλος· μέταιρε[1]).

14. מִשְּׁאוֹל. Ο΄. ἐκ θανάτου. Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ ᾅδου.[2]

16. Ἀ. ἐν τῷ λαλεῖν χείλη σου εὐθέα.[3]

22. כִּי־זָקְנָה. Ο΄. ὅτι γεγήρακε. Ἀ. ὅταν γηράσῃ.[4]

Cap. XXIV.

27. Σ. καὶ φρόντισον ἐν ἀγρῷ σαυτοῦ.[1]

Cap. XXV.

1. Σ. καὶ ἔτι αὗται παροιμίαι.[1]

6. Ἀ. Σ. Θ. (μὴ) στῇς.[2]

12. Ἄλλος· ἐνώτιον χρύσεον, καὶ πίνωσις χρυσῆ.[3]

27. Σ. ἐξερευνᾶν δὲ τιμὴν ἑαυτῶν δόξα.[4]

Cap. XXVI.

9. וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים. Σ. καὶ οὕτως παραβολὴ ἐν στόματι ἀπαιδεύτων.[1]

22. Θ. λόγοι ἐνδυμίου ὡς ἐξαπλούμενοι.[2]

23. Ἀ. Θ. ἐκκαιόμενα.[3]

26. Σ. καλύπτοντος μῖσος κ. τ. ἑ.[4]

Cap. XXVII.

4. Ἄλλος· τίς δὲ ὑποστήσεται κατὰ πρόσωπον ζήλου;[1]

16. Σ. Ε΄. κεκρυμμένος βορέας ἄνεμος.[2]

Ἀ. Σ. καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.[3]

Cap. XXVIII.

7. Ἀ. καὶ νέμων συμβολοκόπους.[1]

20. Σ. ὁ δὲ σπεύδων κ. τ. ἑ.[2]

Cap. XXIX.

2. Ἀ. ἐν τῷ πληθυνθῆναι δικαίους.[1]

14. Ἀ. εἰς ἔτι. Σ. εἰς ἀεί. Θ. εἰς αἰῶνα.[2]

Cap. XXX.

1. וָאֻכָל. Ἀ. καὶ τελέσω.[1]

4. וַיֵּרַד. Ἀ. καὶ κατεβίβασεν.[2]

---

[3] Cod. 252. Cap. XIX. [1] Codd. 161, 248. [2] Iidem. [3] Codd. 161 (cum ᾅδης), 248 (cum ἀδὴς), 252 (cum ἀδόης). Quid significet nisi ἀδεὴς in malam partem pro θρασὺς ignoramus. Cap. XX. [1] Cod. 252 (cum καθῆσαι). In Hexaplis editis vox ἀντιδικασία non alibi legitur. [2] Ad hanc versionem Geiger in *Symmachus* etc. p. 61 confert Arab. جَلَعَ, in VII *retectus fuit, conspectui patuit.* Cap. XXI. [1] Ad ܡܥܡܠ Syro-hex. in marg. pingit: ACYNΘΕΤΟC. Cap. XXII. [1] Sic (non Ἀ. Σ.) Codd. 161, 248, 252. Cap. XXIII. [1] Cod. 161 in marg. reciso: ..τερε. Cf. LXX ad Cap. xxii. 28. [2] Codd. 161, 248. [3] Cod. 248 (cum εὐθεία). [4] Codd. 161, 248 (sine nom.). Cap. XXIV. [1] Codd. 161 (cum αὐτοῦ), 248 (idem), 252 (sine nom.). Cap. XXV. [1] Cod. 252, qui Aquilae male tribuit: καίγε αὗται αἱ παροιμίαι. [2] Codd. 161, 248. [3] Cod. 248 in marg. sine nom. Cod. 161 affert tantum: ἐνώτιον χρύσεον. Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach.* p. 26: "Legitur πίνωσις χρυσῆ, quod nemo intelligit. Interea πίονος χρυσοῦ substituo; alii, si possint, melius." [4] Cod. 252. Cap. XXVI. [1] Codd. 161, 248. Cf. Hex. ad Cant. Cant. vii. 6. [2] Codd. 161, 248, 252 (cum Σ. λόγοι ἐνδύμου ἐξ.). Vox ἐνδύμιος prorsus ignoratur; sed et correctio ejus ἐνθυμίου nullum idoneum sensum fundit. [3] Codd. 161, 248: Ἀ. Θ. εἰσκαιόμενα, quae vox nulla est. Ad ἐκκαιόμενα cf. Hex. ad Psal. ix. 23. [4] Iidem. Cap. XXVII. [1] Codd. 161, 248. [2] Cod. 252, Syro-hex. [3] Codd. 161, 252 (cum καλεῖται). Cap. XXVIII. [1] Cod. 252 (cum συμβουλ.). [2] Cod. 161. Cap. XXIX. [1] Cod. 252. [2] Codd. 161, 248. Cod. 252: Ἀ. Θ. εἰς ἔτι. εἰς αἰῶνα. εἰς ἀεί. Cap. XXX. [1] Cod. 252. [2] Euseb. in Eclog. Prophet. p. 102: διὸ καὶ ἐνταῦθα παρὰ τῷ Ἀκύλᾳ εἴρηται· τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ κατεβίβασεν;

4. 'A. τίς συνέλεξεν πνεῦμα ἐν θενάροις αὐτοῦ; Σ. τίς συνήγαγεν ἄνεμον ἐν ταῖς δραξὶν (αὐτοῦ);[3]

26. Σ. καὶ ἔταξαν.[4]

CAP. XXXI.

3. Σ. τὴν ἰσχύν σου. Οἱ Γ'. τὰ σὰ χρήματα.[1]

ECCLESIASTES.

CAP. I.

7. Σ. εἰς τὸν τόπον ἀφ' οὗ οἱ ποταμοὶ πορεύονται, καὶ ἐκεῖ αὐτοὶ ἀναστρέφουσιν.[1]

13. לָתוּר. 'A. ἐξερευνῆσαι. (Σ.) διαθρῆσαι.[2]

17. 'A. ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι νομὴ ἀνέμου.[3]

CAP. II.

2. Σ. εἰς τὸν γέλωτα εἶπον θόρυβον.[1]

8. Σ. πεκούλια.[2]

9. Σ. ἀπὸ ἔμπροσθέν μου.[3]

12. 'A. Θ. πλάνας.[4]

Aliter: Σ. τί δὲ ὁ ἄνθρωπος ἵνα παρακολουθήσῃ βασιλεῖ; 'A. Θ. βασιλέως.[5]

17. Σ. κακὸν γάρ μοι ἐφάνη τὸ ἔργον.[6] 'A. τὸ ποιούμενον. Σ. τὸ ἔργον τὸ γινόμενον.[7]

21. Σ. γοργότητι.[8]

23. 'A. βάσανος καὶ θυμός.[9]

26. Σ. τῷ ἀρέσκοντι αὐτῷ.[10]

וְדַעַת. Ο'. καὶ γνῶσιν (Ἄλλος· ἐπιστήμην[11]).

CAP. III.

16. 'A. τῆς δικαιοσύνης.[1]

22. Σ. τίς γὰρ αὐτὸν κ. τ. ἑ.[2]

CAP. IV.

13. 'A. ὃς οὐ γνώσεται τοῦ φυλάξασθαι ἔτι.[1]

16. קֵץ. Ο'. πειρασμός. Σ. τέλος.[2]

17. Σ. καὶ ἔγγιζε ὥστε ἀκούειν [κακόν].[3]

CAP. V.

9. וּמִי־אֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה. Ο'. καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτῶν γέννημα; Ἄλλος· καὶ τίς ἠγάπησε δῶρα ἐν πλήθει οὐκ ἐλεύσεται.[1]

10. בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה. Ο'. ἐν πλήθει ἀγαθωσύνης. 'A. ἐν πλήθει τῆς ἀγαθωσύνης.[2]

CAP. VI.

2. כִּי אִישׁ נָכְרִי. Ο'. ὅτι ἀνὴρ ξένος. Σ. ἀλλὰ ἄνθρωπος ἀλλότριος.[1]

3. טוֹב מִמֶּנּוּ. Ο'. ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτόν. Σ. βέλτιον (αὐτοῦ).[2]

CAP. VII.

3. Θ. ἐν κακώσει.[1]

7. Σ. διὰ γὰρ φωνὴν ἀπαιδεύτων κ. τ. ἑ.[2]

13. Σ. ἡ σοφία κ. τ. ἑ.[3]

16. Σ. μακρόβιος.[4]

22. Σ. ἀλλὰ μηδὲ πᾶσι τοῖς λαλουμένοις παράσχῃς τὴν καρδίαν σου.[5]

---

[3] Cod. 252. (In Hexaplis nostris, praeeuntibus Drusio et Montef., ἐν τοῖς δραξὶν perperam pinximus.) [4] Codd. 248, 252. CAP. XXXI. [1] Cod. 252: Ϲ. τὴν ἰσχύν σου. ο... τὰ σὰ χρήματα, reciso margine.

CAP. I. [1] Codd. 161, 248, 252 (cum ἀποστρ.). [2] Cod. 252. Cf. Hex. ad Cap. vii. 26. [3] Cod. 252. Cod. 248 in marg. sine nom.: ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι. CAP. II. [1] Cod. 161, necnon codex quidam (Mat.) cel. Matthaei, cujus collationem dedit G. L. Spohn in Appendice libri Lipsiae anno 1785 editi, cui titulus: *Der Prediger Salomo* etc. Iste codex cum Cod. 161 arctissimam cognationem habet. [2] Cf. Hex. ad Psal. cxxxiv. 4 in *Auctario*. [3] Codd. 161, 248. [4] Cod. 252. [5] Idem. Codd. 161, 248: 'A. τί δὲ ὁ ἄνθρωπος ἵνα π. βουλήν (sic); [6] Codd. 161, 248. [7] Codd. 161 (cum γενόμενον), 248, 252. [8] Codd. 161, 248. [9] Codd. 248, 252. [10] Codd. 161 (sine τῷ), 248 (idem), 252, Mat. (ut 161). [11] Codd. 248, 252, uterque in marg. sine nom. CAP. III. [1] Cod. 252. [2] Codd. 248, Mat. CAP. IV. [1] Codd. 161 (cum τι pro ἔτι), 252 (cum Σ. pro 'A.), Mat. (ut 161, cum Θ. pro 'A.). [2] Cod. 252. Hieronymi Latina non male verteris: Σ. οὐκ ἔστι τέλος παντὶ τῷ λαῷ. [3] Idem. CAP. V. [1] Sic in textu post γενήματα (sic) ex duplici versione Codd. 106, 261 (cum καὶ οὐκ pro οὐκ). Cod. 252 in marg. reciso: . ὥρα (sic) ἐν πλήθει . υκ ἐλεύσεται. [2] Cod. 252. CAP. VI. [1] Cod. 252. [2] Codd. 161, 248, Mat. CAP. VII. [1] Cod. 252. [2] Codd. 161, Mat. [3] Codd. 161, 248. [4] Codd. 161, 248, Mat. [5] Cod. 252.

23. Ἀ. ὅτι πρὸς πλεονάκις καιροῦ πονηρεύσεται καρδία σου.[6]

25. Σ. ὃ οὐδεὶς εὑρήσει.[7]

26. Σ. περιώδευσα.[8]

27. Σ. ὁ ἀρεστὸς τῷ θεῷ.[9]

28. רְאֵה־זֶה מָצָאתִי. Ο΄. ἴδε τοῦτο εὗρον (Ἀ. Θ. ἔργον[10]).

30. Ἀ. Σ. μόνον ἴδε.[11]

יָשָׁר. Ο΄. εὐθῆ. Σ. ἁπλοῦν.[12]

CAP. VIII.

2. אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר. *Ego* (praecipio) *os* (jussum) *regis observa.* Ο΄. στόμα βασιλέως φύλαξον. Σ. ἐγὼ παραινῶ ῥήσεις (s. ῥῆσιν) βασιλέως φύλασσε (s. φυλάσσειν).[1]

3. אַל־תַּעֲמֹד. *Ne persistas.* Ο΄. μὴ στῇς. Σ. (μὴ) ἐπίμενε.[2]

10. Σ. οἳ καὶ ὅποτε περιῆσαν, ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνεστρέφοντο.[3]

13. וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים. (Σ.) οὐδὲ ἐν μακροῖς ἔσται χρόνοις.[4]

16. נָתַתִּי. (Σ.) ἔγνων.[5]

CAP. IX.

3. וְהוֹלֵלוֹת. Ἀ. (καὶ) πλάναι. Σ. καὶ αὐθαδείας.[1]

3. Σ. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῶν εἰς νεκρούς.[2]

9. הֶבְלֶךָ. Οἱ λοιποί· ἀτμοῦ σου.[3]

10. אֲשֶׁר תִּמְצָא. Ο΄. ὅσα ἂν εὕρῃ. Σ. ὅσα ἂν ἐφικνεῖται.[4]

11. Σ. τὸ φθάσαι δρόμῳ.[5]

Σ. πορίσαι τροφήν.[6]

Ο΄. καίγε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις. Σ. οὐδὲ τῶν τεχνῶν τὸ εὔχαρι.[7]

17. Σ. μετὰ προσηνείας. Σ. μᾶλλον κ.τ.ἑ.[8]

CAP. X.

1. Σ. μυιῶν θάνατος κ.τ.ἑ.[1]

4. Σ. ὅτι σωφροσύνη παύσει ἁμαρτήματα μεγάλα.[2]

17. Σ. μετὰ ἀνδραγαθίας.[3]

CAP. XI.

3. Ἀ. Σ. ἐκκενώσουσιν.[1]

8. וְיִזְכֹּר. Ἀ. καὶ μνησθήτω.[2]

9. וְדָע כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה. Ο΄. καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις. Σ. γινώσκων ὅτι περὶ πάντων τούτων.[3]

10. וְהַשַּׁחֲרוּת. *Et juvenilis aetas.* Ο΄. καὶ ἡ ἄνοια. Σ. (καὶ) ἡ περὶ αὐτὴν σπουδή.[4]

CAP. XII.

1. חֵפֶץ. Ἀ. πρᾶγμα.[1]

---

[6] Codd. 248, 252 (cum καρδίαν), Mat. (cum πορεύσεται). [7] Mat. Cod. 161: ὁ οὐδείς. [8] Cod. 252. Cf. Hex. ad Cant. Cant. iii. 3. [9] Idem. [10] Codd. 161, 248. Lectio vix sana esse potest. [11] Cod. 252. [12] Idem. CAP. VIII. [1] Codd. 161, 248, Mat.: Σ. ἔργω πᾶν ἐνωρήσεις βασιλέως φύλασσε. Scriptura est mendosissima, sed nullo negotio emaculari potest e Cod. 253, qui pro v. 2 integro in textu legit: ἐγὼ παραινῶ ῥῆσιν βασιλέως φυλάσσειν, καὶ παραβῆναι ὅρκον θεοῦ (μὴ σπουδάσῃς). [2] Codd. 161, Mat. [3] Cod. 252. [4] Idem in marg. sine nom. Hieron. Symmacho tribuit: *neque longo supererit tempore.* [5] Idem. Hieron.: Σ. *statui.* Sed praefero ἔταξα, coll. Hex. ad Psal. viii. 2. Ezech. iii. 17. Jerem. lii. 32. CAP. IX. [1] Cod. 252, emaculatius quam in Hexaplis. [2] Idem. [3] Idem. [4] Codd. 161 (cum ἀφικνεῖται), 252 (cum ἐφικηεῖται), Mat. (ut 161). [5] Cod. 252, favente Syro-hex. [6] In fine not. 28 adde: "In Sap. Salom. xv. 12 pro πορίζειν Syro-hex. habet ܠܡܦܪܢܣܘ." [7] Cod. 252. E Syro-hex. tentabamus: Σ. οὐδὲ ταῖς τέχναις εὐμορφία; sed ܚܘܒܐ ܠܐܘܡܢܘܬܐ Graece sonat τὸ εὔχαρι Sap. Salom. xiv. 20 in Syro-hex. [8] Cod. 248, non ut e Parsonsio exscripsimus. CAP. X. [1] Codd. 161, 248. [2] Cod. 252. [3] Lectio anonyma ܥܡ ܚܣܝܢܘܬܐ est proculdubio eadem ac Graeca μετὰ ἀνδραγαθίας. Scilicet nomen Syriacum ponitur pro ἀριστεία 4 Macc. xii. 17; adjectivum autem ܚܣܝܢܐ pro γενναῖος ibid. xvii. 24. CAP. XI. [1] Cod. 252. Statim Σ. δένδρον idem, ut Syro-hex. [2] Idem. [3] Idem (cum γίνωσκον). [4] Codd. 161 (cum scholio: νέοις ταῦτα λεκτέον), 248 (cum Σ. ὡς περὶ αὐτὴν σπουδήν· νέοις τ. λ.), 252, Mat. (ut 161, cum λεκτεῖ pro λεκτέον). Interpres ad שָׁחַר, *studiose quaesivit,* respexisse videtur. CAP. XII. [1] Cod. 252.

5. 'Α. τρόμῳ τρομήσουσιν ἐν τῇ ὁδῷ.[2]
'Α. καὶ καρπεύσει ἡ κάππαρις.[3]
Σ. ἀπελεύσεται γὰρ ὁ ἄνθρωπος.[4]

6. Σ. καὶ πρὶν ἢ κοπῆναι τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου.[5]
Θ. καὶ δράμῃ ἡ χελώνη ἡ χρυσῆ.[6]

8. הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל. Ο'. ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής, τὰ πάντα ματαιότης. 'Α. ἀτμὸς ἀτμίδων, εἶπεν κωελὲθ, τὰ πάντα ἀτμός.[7]

10. 'Α. Σ. καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς.[8]

11. 'Α. Θ. πεφυτευμένοι. (Σ.) πεπηγότες.[9]

13. Σ. τοῦτο γὰρ ὅλος ὁ ἄνθρωπος.[10]

CANTICUM CANTICORUM.

Cap. I.

3. Ε'. ἔλαιον ἐκχεόμενον εἰς ὑπεραρέσκειαν ὄνομά σου κ.τ.ἑ.[1]

8. Ε'. ἔξελθέ σοι ὄπισθεν τῶν ποιμνίων (σου).[2]

10. Σ. ἐν τοῖς κοσμήμασιν.[3]

12. Aliter: Σ. ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει.. (Ἄλλος·) ἐν ἀναπτώσεσιν.[4]

נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. Ο'. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ. 'Α. νάρδον ἔδωκεν ὀσμὴν ἑαυτοῦ.[5]

13. 'Α. ἔνδεσμος σμύρνης.[6]

16. 'Α. εὐθαλής. (Ἄλλος·) πεπυκνωμένος.[7]

Cap. II.

2. 'Α. Σ. ἀκάνων.[1]

7. Οἱ λοιποί· ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.[2]

12. הַזָּמִיר. Ο'. τῆς τομῆς. Σ. τῆς κλαδεύσεως. Ε'. καὶ τομὴ ἀμπελῶνος.[3]

14. (Σ.) ἐντὸς ἐξοχῆς τῆς πέτρας.[4]

17. בָתֶר. Aliter: 'Α. τῆς βιθήρ. (Σ.) βαθθάρ. (Θ.) θυμιαμάτων. (Ϛ'.) μαλαβάθρων.[5]

Cap. III.

1. אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. Ο'. ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. (Ἄλλος·) σὺν ᾧ ἀγαπᾷ ἡ ψυχή μου.[1]

4. Ϛ'. καὶ οὐκ ἀνήσω (αὐτόν).[2]

6. Σ. χνοός.[3]

Cap. IV.

1. Σ. αἳ ἀνεφάνησαν κ.τ.ἑ.[1]

2. 'Α. Σ. διδυμοτόκοι.[2]

3. 'Α. Ε'. ἐκ κόκκου.[3]
'Α. μῆλα σου...[4] Σ. αἱ παρειαί σου αἱ σκεπόμεναι καλύμματι.[5]

---

[2] Codd. 248, 252. [3] Cod. 252 (non 248). Deinde Codd. 248, 252 (sine nom.): καὶ διαλυθῇ ἡ ἐπίπονος. [4] Cod. 252 (cum γὲ pro γάρ). [5] Idem (cum κοπῆσαι). [6] "Voci χελώνη, quod Syrus noster vertit ܐܠܦܐ, *navis*, num aliquid lucis daret glossa Hesychiana, quam casu offendi nuper: Χελώνη· τὸ ὑποπόδιον· καὶ νόμισμα Πελοποννησιακόν· καὶ ἡ τροπὶς τῆς νεὼς διὰ τὸ ἐπικαμπές? Glossae Hesychianae vel similes interdum Nostro videntur fuisse ad manus; et vocis Graecae appositio innuit aliquam differentiam interpretem sensisse inter Syrum et Graecum."—*A. Ceriani.* [7] Cod. 252. Cf. Hex. ad Cap. i. 1. [8] Cod. 248. [9] Codd. 161, 248, Mat. Cod. 252, Syro-hex.: Σ. πεπηγότες. [10] Codd. 248 (sine nom.), 252. Syro-hex.: Σ. ὅλος ὁ ἄνθρωπος (ܟܠܗ ܒܪܢܫܐ). Mox Cod. 252: Σ. πᾶσαν γὰρ πρᾶξιν.

Cap. I. [1] Syro-hex. [2] Cod. 252 (cum σὺ pro σοι). [3] Idem (non ἐν κοσμήμασιν, ut Parsons.). [4] Idem. [5] Idem. Cod. 161: Σ. νάρδον ἔδωκεν. [6] Cod. 252. [7] Idem. Cap. II. [1] Cod. 252. Cod. 161: 'Α. ἀκανῶν (sic). [2] Cod. 252 (non ut Parsons.). [3] Syro-hex. a Middeldorpfio praetermissus: ⁘ (*putationis*) ܕܟܣܚܐ .ܣ. ⁘ ܘܟܣܚܐ ܕܟܪܡܐ .ܗ. [4] Cod. 252 in marg. sine nom. [5] Cod. 252: 'Α. τῆς βιθήρ. βαθθάρ. θυμιαμάτων. μαλαβαθρων (sic). E notula Syro-hexaplari, ΜΑΛΑΘΡѠϹ. ܘ, non sine magna molitione eruimus lectionem egregiam, sed paulo labascentem, Ϛ'. μαλαβάθρον, quae nunc per favorem codicis nostri (cujus scripturam utinam nobis non invidisset Parsonsius) firmo pede stat. Utrum vero singularis numerus (qui in hoc vocabulo longe usitatior est) an pluralis verior sit, penes lectorem judicium sit. Pronum quidem fuit in Graeco codice ex praecedenti θυμιαμάτΩΝ scribere μαλαβάθρΩΝ, sed ω firmat etiam Syrus. Cap. III. [1] Cod. 252: ..συνῶ (sic) ἀγαπᾷ ἡ ψ. μου; ubi nomen interpretis reciso margine periit. [2] Idem (non, ut Parsonsius, Σ. οὐκ ἀνήσω). [3] Idem. In Codd. 161, 248 lectio anonyma est. Cap. IV. [1] Codd. 161, 248, 252 (non οἱ, ut nos negligenter edidimus). [2] Cod. 252. [3] Idem. [4] Idem. [5] Codd. 161, 248, 252.

6. Ἀ. (ἕως) κοπάσῃ ἡ ἡμέρα..[6] Σ... καὶ κλιθῶσιν.[7]

8. מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר. Ο΄. ἀπὸ ἀρχῆς πίστεως, ἀπὸ κεφαλῆς Σανίρ. Σ. ἀπὸ κεφαλῆς Ἀμανὰ, ἀπὸ κεφαλῆς Σανείρ.[8]

15. S΄. ῥεόντων.[9]

CAP. V.

2. עֵר. Ο΄. ἀγρυπνεῖ. Ἀ. Σ. γρηγορεῖ.[1]

4. שָׁלַח. Ο΄. ἀπέστειλε. Σ. ἔθιξεν.[2]

7. Ἀ. τὸ κάλυμμά μου.[3]

8. אִם־תִּמְצְאוּ. Ο΄. ἐὰν (Σ. ἵνα[4]) εὕρητε.

11. (S΄.) λιθία καὶ χρυσίον.[5]

15. Ἀ. Ε΄. S΄. πάρινοι.[6]

מְיֻסָּדִים. Ο΄. τεθεμελιωμένοι. Σ. ἐπικείμενοι.[7]

CAP. VI.

5. Σ. καὶ ἡ διάλεξίς σου καλή.[1]

9. כְּמוֹ־שָׁחַר. Ο΄. ὡσεὶ ὄρθρος (Ἄλλος· ..ραυμα[2]). (S΄.) καταπληκτικὴ μεμεγεθυσμέναις.[3]

11. Ἀ. λαοῦ μου ἑκουσιαζομένου. Ε΄. λαοῦ ἡγουμένου.[4]

12. וְנֶחֱזֶה־בָּךְ. Ἀ. καὶ ὁραματισθησόμεθα ἐν σοί.[5]

CAP. VII.

1. Ε΄. διερχομένην ὡς χορὸν τῶν παρεμβολῶν.[1]

כְּמוֹ חֲלָאִים. Ο΄. ὅμοιοι ὁρμίσκοις. Σ. ὡς περιτραχήλια.[2]

5. Σ. καὶ ἡ διακόσμησίς σου ὡς πορφύρα βασιλικὴ περιδεδεμένη εἰλήμασι.[3]

6. Ἀ.. θύγατερ τρυφῶν. Σ. ἀγάπη ἐν σπατάλαις.[4]

8. אָחֳזָה. Ἄλλος· λήψομαι.[5]

12. אֶת־דּוֹדַי. Ο΄. τοὺς μαστούς μου. Ἄλλος· τὴν ἀγάπην (μου).[6]

CAP. VIII.

4. Ἀ. ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.[1]

5. שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ. Ο΄. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ τεκοῦσά σε. Σ. ποῦ ὠδίνησεν ἡ τεκοῦσά σε.[2]

6. שִׂימֵנִי כַחוֹתָם. Ο΄. θές με ὡς σφραγῖδα. Σ. περίθου με ὡς σφραγῖδα.[3]

11. Σ. ἐνέγκῃ κ. τ. ἑ.[4]

12. Σ. ἀμπελών μου ὁ εἰς πρόσωπόν μου.[5]

JESAIAS.

MONITUM.

Ad Jesaiam spicilegium lectionum trium interpretum non contemnendum e B. Stephanopoli collationibus Codd. 86, 88 in usum operis Holmesiani confectis excerpsimus.

CAP. I.

14. Ἀ. ἐκοπίασα αἴρειν.[1]

CAP. II.

4. Ο΄. καὶ οὐ λήψεται ÷ ἔτι (♦).[1]

12. Ἀ. Σ. Θ. ταπεινωθήσεται.[2]

CAP. III.

9. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί. *Vae illis* etc.[1]

---

[6] Cod. 252. [7] Codd. 161 (sine καὶ), 248, 252 (ut 161). [8] Cod. 252 (cum ἀ..να, et ανείρ (sic)). [9] Codd. 161, 248, 252. CAP. V. [1] Cod. 252. [2] Idem (reciso margine): Σ.. θιξεν τὰ ἔντερά μου ἐταράχθη. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem in marg. sine nom.: λιθέα τοῦ χρυσίου. ἐπίσημος ἐν χρυσῷ (sic). λιθία καὶ χρυσίον. Mox Codd. 161, 252, in marg.: ὡς ἐλάται. [6] Cod. 252. [7] Idem. CAP. VI. [1] Cod. 252. [2] Idem. Vocis nescio cujus reliquae literae evanuerunt. Tentabam ὥσπερ αὔρα. [3] Idem in marg. affert: ἐπίφοβος μετὰ στύφους (sic). ὡς ἐπιφανία (sic). ἐπιφανὴς ὡς μεγαλυνόμεναι. καταπληκτικὴ.. μεγεθυσμέναις. Cf. Hex. ad Num. vi. 5. [4] Idem (cum ἐκ.... ζομένου). [5] Idem. CAP. VII. [1] Cod. 252 (cum δ. ὠ.... τῶν π.). [2] Idem (cum ὥσπερὶ τραχή...). Cf. Hex. ad Hos. ii. 13. Idem paulo ante: Σ. ἡγεμόνος ἐναδ.. (ἔνδεσμοι?). [3] Idem affert: Σ. καὶ ἡ διακόσμησις. Σ. ὡς πορφύρα βα...κὴ περιδεδεμένη εἰλέμασιν (sic). [4] Idem (cum σπα...). [5] Idem in marg. reciso: ..λήψομε τῶν..εων αὐτοῦ..ν ἐλατῶν αὐτοῦ. [6] Idem in marg. sine nom. CAP. VIII. [1] Cod. 252: Ἀ. ἐν δορκάσιν... ἐλάφοις τῆς... Cf. Hex. ad Cap. ii. 7. [2] Idem. [3] Idem (cum Σ.. θου). [4] Idem (cum ἐνέγκει). [5] Idem.

CAP. I. [1] Ad αἴρειν, quod hodie praetulerim, cf. Hex. ad Deut. i. 9. CAP. II. [1] Cod. 88. Sic sine obelo Codd. III, 26, 233, 301. [2] Idem. CAP. III. [1] Hieron.

17. 'Α. *ἀποκαλύψει.*[2]

23. Θ. *θέριστρα ÷ κατάκλιτα ↙.*[3]

Cap. IV.

5. Ο΄. *καὶ ὡς καπνοῦ καὶ ※ ὡς (↙) φωτός.*[1]

Cap. V.

1. Schol. Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις καὶ ὁ Ἀκύλας, τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, ἐξέδωκαν.[1]

7. Ο΄. *οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ ÷ ἐστιν ↙.*[2]

Cap. VII.

13. 'Α. *μήτι ὀλίγον ἀπὸ (ὑμῶν) μοχθοῦν ἄνδρα, ὅτι μοχθοῦτε καίγε τὸν θεόν μου;*[1]

Cap. VIII.

13, 14. אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ תַקְדִּישׁוּ וְהוּא מוֹרַאֲכֶם וְהוּא מַעֲרִיצְכֶם׃ וְהָיָה לְמִקְדָּשׁ וּלְאֶבֶן—יְרוּשָׁלִָם. Ο΄. *κύριον αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται σου φόβος· κἂν ἐπ' αὐτῷ πεποιθὼς ᾖς, ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα, καὶ οὐχ ὡς λίθου—ἐν Ἱερουσαλήμ.* Ἀνθ' οὗ σαφέστερον ὁ Σύμμαχος ἡρμήνευσε· *κύριον τῶν δυνάμεων, αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται φόβος ὑμῶν, καὶ κραταίωμα ὑμῶν, καὶ ἔσται εἰς ἁγίασμα· εἰς δὲ λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν σκανδάλου τοῖς δυσὶν οἴκοις Ἰσραήλ, εἰς παγίδα καὶ εἰς πέτραν σκανδάλου τῷ οἰκοῦντι ἐν Ἱερουσαλήμ.*[1]

Cap. X.

33. 'Α. Σ. Θ. *καὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται.*[1]

Cap. XI.

14. Θ. *Ἰδουμαία (καὶ) Μωὰβ ἔκτασις χειρῶν αὐτῶν.*[1]

Cap. XIII.

12. כֶּתֶם. 'Α. *σπίλωμα.*[1]

Cap. XIV.

5. שָׁבַר יְהוָה מַטֵּה רְשָׁעִים. Ο΄. *συνέτριψε κύριος τὸν ζυγὸν (Σ. τὴν ῥάβδον*[1]*) τῶν ἁμαρτωλῶν.*

16. 'Α. *ὁ κλονῶν τὴν γῆν.* Σ. *ὁ ταράσσων.* Θ. *παροργίζων.*[2]

21. 'Α. Σ. *πατέρων αὐτῶν.* Θ. *πατρὸς αὐτῶν.*[3]

Cap. XVI.

7. קִיר־חֲרֶשֶׂת. 'Α. *τοίχῳ..* Σ. *τείχει..*[1]

14. Ο΄. *ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν* (alia exempl. add. *ἡμερῶν*[2]) *μισθωτοῦ.*

Cap. XXVII.

12. Ο΄. *ἕως Ῥινοκορούρων.*[1]

Cap. XXVIII.

2. Θ. *παρὰ κυρίου.*[1]

'Α. Σ. Θ. *ὡς ἐντίναγμα χαλάζης.*[2]

Θ. *καταιγὶς κυκλῶσα.*[3]

---

[2] Cod. 88. [3] Syro-hex. ܕܐܣܠܝܬܐ ÷. Exemplis hujus vocis nunc addo ܕܐܣܠܝܬܐܝܬ, ἀσελγῶς, in Hex. ad Hos. vii. 14. Cap. IV. [1] Cod. 88. Sic sine aster. Codd. III, 22, 24, 41, alii, Syro-hex. Cap. V. [1] Syro-hex., ut nunc verterim. Cf. Hex. ad Psal. lxxv. 3. [2] Sic Cod. 88 (sub ÷), Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 41, alii. (In notis 37 et 46 "Cod. VII" non est insignis ille Ambrosianus, qui ad Pentateuchum laudatur, sed laciniae alius codicis XI fere saeculi, quae cum altero compactae sunt. Vid. Ceriani *Mon. S. et P.* T. III, p. ix.) Cap. VII. [1] Cod. 88 (cum ἀπομοχθοῦν). Idem in lectione Symmachi ἄνθρωπον scribit, repugnante Syro-hex. Cap. VIII. [1] "Sic Eusebius in fragmentis Theophaniae editis a Card. A. Mai in *Nova PP. Bibl.* IV, 126, qui locus desideratur in Syra versione."—*A. Ceriani.* Cap. X. [1] Cod. 88. Cf. ad Cap. ii. 12. Cap. XI. [1] Cod. 88 (cum ἔκστασις). Cap. XIII. [1] Cf. Jerem. ii. 22 in LXX, ubi pro נִכְתָּם ponitur κεκηλίδωσαι. Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach*, p. 33: "Puto fuisse στήλωμα, ut alibi LXX στηλογραφίαν [pro מִכְתָּם] verterunt." Cap. XIV. [1] Victor apud Ghislerii Catenam ad Jerem. li. 7. [2] Cod. 88. [3] Idem (cum Σ. Θ. pro 'Α. Σ.). Cap. XVI. [1] Euseb. in Onomastico, p. 170: Δεσέκ. Ἀκύλας· τοίχῳ. Σύμμαχος· τείχει. [2] Sic Cod. 88, Syro-hex. (cum ἡμερῶν in marg.), teste Cod. C., qui indicem vocis ܕܝܘܡܬܐ in textu *post* (non, ut Cod. A., *ante*) ἐτῶν ponit. Cap. XXVII. [1] Hieron. apud Euseb. in Onomastico, p. 317: "Rhinocorura, civitas Aegypti, cujus meminit Jesaias. Sciendum autem quod hoc vocabulum in libris Hebraicis non habetur, sed a LXX interpretibus propter notitiam loci additum est." Cap. XXVIII. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88 (cum 'Α. Σ.). [3] Codd. 86 (cum κατεγγὶς

4. תִּפְאַרְתּוֹ. Οʹ. τῆς δόξης ※ αὐτοῦ (◂).[4]
12. Σ. καὶ αὕτη ἡ ἠρεμία.[5]
15. Σ. καταφυγήν.[6]
17. Θ... καὶ σκέπη ὕδατος κατακλύσει.[7]
21. Σ. Θ... ἀλλοτρία ἡ ἐργασία αὐτῆς.[8]
22. Ἀ. Θ. μὴ χλευάζετε.[9]
27. Ἀ. ῥαβδισθήσεται.[10]

Cap. XXIX.

1. Ἀ. πόλις παρεμβλήσεως Δαυίδ. Σ. πόλις ὀχύρωμα Δαυίδ. Θ. πόλις περίφραγμα Δαυίδ.[1]
3. Σ... καὶ ἀναστήσω κατὰ σοῦ πολιορκίας.[2]
13. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐγένετο τὸ φοβεῖσθαι αὐτοὺς κ.τ.ἑ.[3]
17. הֲלֹא־עוֹד. Οʹ. οὐκέτι. Ἀ. Θ. τί ἔτι.[4]
Θ. (ὡς) Κάρμηλος.[5]
19. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἁγίῳ Ἰσραὴλ ἀγαλλιάσονται.[6]
22. Ἀ. Σ. Θ. ὁ λυτρωσάμενος τὸν Ἀβραάμ.[7]

Cap. XXX.

1. לְמַעַן סְפוֹת. Οʹ. προσθεῖναι. ※ Ἀ. ἕνεκεν.. ※ Θ. τοῦ..[1]
4. חָנֵס יַגִּיעוּ. Θ. εἰς †ἔθνη ἔφθασαν. Ἀ. εἰς Ἀνῆς ἤγγισαν.[2]
6. Ἀ. ἅρμα κτηνῶν λιβός. Σ. Θ. λῆμμα κτηνῶν νότου.[3]
8. חֻקָּהּ. ※ Ἀ. ἀκρίβασον αὐτήν. ※ Θ. διάγραψον.. ※ Σ. ἐγχάραξον..[4]
11. סוּרוּ. Ἀ. Σ. Θ. ἀποστήσατε.[5]
17. תָּנֻסוּ. Οʹ. φεύξονται πολλοί. Ἀ. Σ. Θ. φεύξεσθε.[6]
19. Σ. κλαυθμῷ οὐ κλαύσει, καὶ ἐλεῶν ἐλεήσει σε.[7]
20. וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ. Οʹ. καὶ οὐκέτι μὴ ἐγγίσωσί σοι οἱ πλανῶντές σε. Σ.. καλυφθήσεται ὁ ὑποδεικνύων σοι.[8]
22. וְטִמֵּאתֶם. Ἀ. Σ. Θ. καὶ μιανεῖτε.[9]
תִּזְרֵם. *Disperges ea.* Οʹ. λεπτὰ ποιήσῃς. Ἀ. λικμήσεις..[10]
24. בָּרַחַת וּבַמִּזְרֶה. *Vanno et ventilabro.* Οʹ. ἐν κριθῇ λελικμημένῃ. Σ. ἐν πτύῳ καὶ θρίνακι.[11] Θ. λικμητηρίῳ.[12]
25. Ἀ. Σ. ἐπηρμένου.[13]
Ἀ. Θ. ἐν τῷ πεσεῖν μεγαλυνομένους.[14]
27. מִמֶּרְחָק. Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ μακρόθεν.[15]
28. בְּנָפַת שָׁוְא. *Cribro perniciei.* Οʹ. ἐπὶ πλανήσει ματαίᾳ. Σ. ἀφορισμῷ ματαιότητος.[16]
וְרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי עַמִּים. *Et frenum errare faciens in maxillis gentium.* Οʹ. καὶ διώξεται αὐτοὺς πλάνησις, καὶ λήψεται αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Ἀ. Θ. καὶ χαλινὸν πλανῶντα ἐπὶ σιαγόνας λαῶν.[17]
30. וְנַחַת. *Et demissionem.* Οʹ. καὶ τὸν θυμόν. Σ. (καὶ) τὴν ἐπανάπαυσιν.[18]
33. מְדֻרָתָהּ. *Rogus ejus.* Οʹ. ξύλα κείμενα. Ἀ. κέδρινα.[19]

Cap. XXXI.

2. אָוֶן. Σ. ἀδικίαν.[1]
3. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὅτι ἵπποι αὐτῶν σάρκες.[2]
9. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἡ πέτρα αὐτοῦ ἡ φοβερὰ παρελεύσεται, καὶ ἡττηθήσονται.[3]

κυκλώσασα), 88. [4] Cod. 88 (cum ÷ αὐτοῦ). Sic sine aster. Codd. 22, 36, 51, alii, invito Syro-hex. [5] Codd. 86, 88 (cum ἀνάπτυξις pro ἀνάψυξις in lectione Aquilae). [6] Iidem. [7] Cod. 88. [8] Codd. 86, 88. [9] Iidem. [10] Iidem. Cap. XXIX. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86. Mox (v. 14) παραδόξως, non παραδόξῳ, idem. [4] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. ὅτι ἔτι. [5] Cod. 86. [6] Idem. [7] Codd. 86, 88. Cap. XXX. [1] Cod. 86. [2] Idem. Aquilae lectionem depravatam affert Parsousii amanuensis: Ἀ. εἶσαν ησσηγγηᾶ (sic). [3] Idem. Mox in lectione Theodotionis Cod. 86 pro ἐκ κρύφων scribit ἐκρυφῶν (sic). [4] Idem. [5] Codd. 86, 88. [6] Codd. 86 (cum -σθαι), 88.

[7] Cod. 88. Cod. 86 affert: Σ. κλαυθμῷ. Θ. κλαυθμῷ. Σ. ἐλεῶν ἐλεήσησκε (sic). [8] Codd. 86, 88 (cum οὕτω δεικνύων σοι). Abulvalides: *non occultat et obvelat se doctor tuus.* Cf. Hex. ad Joel. ii. 23. [9] Codd. 86, 88. [10] Cod. 86. [11] Codd. 86 (cum ἐνπτύον καὶ θρίνακιν), 88 (cum ἐν πτύονι καὶ θρίνακιν). Schol. Venet. ad Il. N, 588: Τινὲς τὰ μὲν σιδηρᾶ πτύα, τὰ δὲ ξύλινα καὶ τρόπον χειρὸς ἔχοντα, οἷς καὶ τὴν γῆν μεταβάλλουσι καὶ τοὺς ἀστάχυας ἀναρρίπτουσι, θρίνακάς φασι. [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Iidem (cum μεγαλωνύμους). [15] Iidem. [16] Cod. 86. [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. 86. [19] Idem. Cap. XXXI. [1] Cod. 86. [2] Idem. [3] Codd. 86, 88 (uterque cum παρελεύσονται).

CAP. XXXII.

4. צַחוֹת. Σ. τρανῶς. Θ. κραυγάς.[1]

8. Σ. ἄρχων δὲ ἀρχοντικὰ βουλεύσεται, καὶ αὐτὸς ἐπὶ ἡγεμόνων ..[2]

11. Ἀ. Σ. Θ. εὐθηνοῦσαι.[3]

12. עַל־שָׁדַיִם. Ο΄. καὶ ἐπὶ τῶν μαστῶν. Σ. κατά ..[4]
Ἀ. ἐπ' ἀμπέλῳ αὐξητικῇ. Σ. Θ. περὶ ἀμπέλου πολυφόρου.[5]

14. הָיָה בְעַד מְעָרוֹת. *Erunt pro speluncis.* Ο΄. καὶ ἔσονται αἱ κῶμαι σπήλαια. Σ. ἐγένετο κατὰ σπηλαίων.[6]

15. רוּחַ. Σ. ἀνάψυξις. Θ. ἄνεμος.[7]

CAP. XXXIII.

2. Ἀ. Σ. γίνου κ. τ. ἑ.[1]

3. מְרוֹמְמֻתֶךָ. Ἀ. Θ. (ἀπὸ τῆς) ὑψώσεώς σου.[2]

6. Σ. καὶ ἔσται ἡ πίστις τοῦ καιροῦ σου.[3]
יִרְאַת. Ἀ. Σ. Θ. φόβος.[4]
אוֹצָרוֹ. Ἀ. Σ. Θ. (θησαυρὸς) αὐτοῦ.[5]

9. Ἀ. ἐχυδαιώθη.[6]

21. Ἀ. καὶ τριήρης—αὐτόν (sic).[7]

22. הוּא. Ο΄. κύριος οὗτος. Ἀ. Σ. Θ. αὐτός.[8]

23. Ἀ. τότε ἐμερίσθη σκῦλα λαφύρων ἀπὸ πλήθους. Σ. ὥστε μὴ κρατεῖν—ἱστίον.[9]

CAP. XXXIV.

4. Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. καὶ τακήσονται πᾶσαι αἱ στρατιαὶ τοῦ οὐρανοῦ.[1]

5. וְעַל־עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς ἀπωλείας μετὰ κρίσεως (Ἀ. Σ. Θ. τοῦ ἀναθέματός μου εἰς κρίσιν[2]).

6. בְּבָצְרָה. Ο΄. ἐν Βοσόρ (Σ. Βοσόρα[3]).
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם. Ο΄. ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ. Ἀ. Σ. Θ. (ἐν γῇ) Ἐδώμ.[4]

7. Ἀ. πιανθήσεται. Σ. Θ. λιπανθήσεται.[5]

8. Ἀ. τῆς δικασίας. Σ. τῆς ἐκδικήσεως.[6]

14. לִילִית. Σ. λάμιαι.[7]

15, 16. Ἀ... γυνὴ ἑταίραν αὐτῆς ... Θ... μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν.[8]

CAP. XXXV.

2. הֲדַר. Ἀ. διαπρέπειαν. Σ. εὐπρέπειαν. Θ. ὡραιότητα.[1]
וְהַשָּׁרוֹן. Ἀ. Σ. Θ. ※ καὶ τοῦ Σαρών.[2]
הֲדַר. Ο΄. καὶ τὸ ὕψος. Ἀ. διαπρέπειαν. Σ. εὐπρέπειαν. Θ. μεγαλοπρέπειαν.[3]

10. שָׂשׂוֹן. Ο΄. ἀγαλλίαμα. Ἀ. χαρά.[4]

CAP. XXXVI.

1. סַנְחֵרִיב. Ο΄. Σενναχηρείμ. Ἀ. Σενηρήβ.[1]
הַבְּצֻרוֹת. Ο΄. τὰς ὀχυράς. Ἀ. (τὰς) διηρμένας.[2]

2. Οἱ λοιποί· ὁ ἀναμιμνήσκων.[3]

5. מָרַדְתָּ בִּי. Ο΄. ἀπειθεῖς μοι. Ἀ. Σ. Θ. ἀπέστης μου.[4]

9. Σ. ὑποστήσῃ εἰς πρόσωπον.[5]

10. Ἀ. Σ. Θ. ※ ἀνάβηθι εἶπεν πρὸς μέ· ἀνάβηθι εἰς τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν.[6]

CAP. XXXVII.

2, 5. יְשַׁעְיָהוּ. Ο΄. Ἡσαΐαν. Θ. Ἰεσσίαν.[1]

4. Σ. Θ. περὶ τοῦ λίμματος τοῦ εὑρεθέντος.[2]

CAP. XXXII. 1 Codd. 86, 88. 2 Codd. 86 (cum ἄρχοντι καὶ βουλεύεται), 88. 3 Codd. 86, 88 (cum εὐθυνοῦσαι). 4 Iidem. 5 Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. Σ. Θ. ἐπ' ἀμπ. αὐξ. περὶ ἀμπ. πολ. 6 Cod. 86. 7 Codd. 86, 88 (cum ἀνάπτυξις). CAP. XXXIII. 1 Codd. 86 (cum γενοῦ), 88. 2 Cod. 86. 3 Codd. 86, 88. 4 Iidem. 5 Cod. 86. 6 Cod. 86 (cum ἐχυδεώθη). Cf. nos in *Addendis* ad Jesaiam. 7 Codd. 86, 88. 8 Cod. 86. 9 Codd. 86, 88 (uterque cum μερίσθη). CAP. XXXIV. 1 Codd. 86 (cum τῶν οὐρανῶν), 88. 2 Cod. 86 (cum ἀναθήματος). 3 Codd. 86, 88. 4 Iidem. 5 Cod. 86. 6 Idem. 7 Codd. 86, 88 (cum λάμια). 8 Cod. 86. CAP. XXXV. 1 Cod. 86. Cod. 88 affert: Ἀ. διαπρέπεια. Σ. εὐπρέπεια. Θ. ὡραιότης. 2 Cod. 86. 3 Codd. 86, 88. 4 Cod. 86. CAP. XXXVI. 1 Codd. 86, 88 (cum Σανηρίβ). 2 Cod. 86. Cf. Hex. ad Deut. iii. 5. Mox idem scribit: Ἀ. ὑψηλῆς ἐν ἀνεσκολοπισμένῃ χώρᾳ γν. 3 Cod. 88. 4 Cod. 86. 5 Idem, qui statim affert: Σ. ἄρχοντος κ. τ. ἑ. Cod. 88 in marg. (non in textu): Σ. ὑποστῇ εἰς πρόσωπον. 6 Codd. 86, 88 (cum Ἀ. Σ. Θ. Ο΄). CAP. XXXVII. 1 Cod. 86. 2 Idem.

8. כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע. Ο΄. καὶ ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν. Ἀ. Σ. Θ. ἤκουσεν γὰρ ὅτι ἀπῆρεν.[3]

12. וְרֶצֶף. Ο΄. καὶ Ῥαφέθ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ Ῥεσέφ.[4]

13. Σ. ἣν ἀνεστάτωσεν καὶ ἐταπείνωσεν.[5]

14. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀνέγνω αὐτὸ κ. τ. ἑ.[6]

וַיִּפְרְשֵׂהוּ. Ο΄. καὶ ἤνοιξεν (Ἀ. ἐξεπέτασεν. Σ. ἥπλωσεν. Θ. ἀνέπτυξεν[7]) αὐτό.

16. יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים. Ο΄. ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ. Θ. καθήμενε τὰ χερουβίμ.[8]

18. אָמְנָם. Ο΄. ἐπ' ἀληθείας. Ἀ. ὄντως.[9]

22. אַחֲרֶיךָ. Ἀ. Σ. Θ. ὀπίσω σου.[10]

24. יַרְכָּתֵי. Ο΄. καὶ εἰς τὰ ἔσχατα. Θ. μηρούς.[11]

25. Σ. Θ. ἔγω ὤρυξα καὶ ἔπιον ὕδωρ.[12]

27. חַתּוּ וָבֹשׁוּ. Ο΄. καὶ ἐξηράνθησαν. Ἀ. Θ. ἐπτοήθησαν καὶ ᾐσχύνθησαν.[13]

30. Ἀ. Σ. Θ. αὐτομάτως.[14]

Ἀ. Σ. Θ. αὐτοφυῆ.[15]

33. Ἀ. καὶ οὐ ῥοιζήσῃ ἐκεῖ βέλος.[16]

34. הַזֹּאת. Ο΄. ταύτην. Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ.[17]

38. נִסְרֹךְ. Ο΄. Νασαράχ. Ἀ. Νεσερέχ. Σ. Θ. Σενερέχ.[18]

Ἀ. Σ. Θ. εἰς γῆν Ἀραρέτ.[19]

Cap. XXXVIII.

6. וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת. Ο΄. ※Ἀ. Σ. Θ. καὶ τὴν πόλιν ταύτην.[1]

8. מֵשִׁיב. Σ. παλινδρομῶ.[2]

Σ. ἐν τῷ ὡρολογίῳ Ἄχαζ.[3]

9. Ἀ. Σ. Θ. γραφή.[4]

11, 12. Ἀ. Σ. Θ. ἐπαύσατο ἡ γενεά μου.[5]

12. Ἀ. ὡς σκέπη ἑταῖροί μου συνέσπασαν. Σ. ὡς σκηνὴ ποιμένων συνεσπάσθη.[6]

14. יְהוָה עָשְׁקָה־לִּי עָרְבֵנִי. *Jova, angustiae* sunt *mihi; sponde pro me.* Ο΄. πρὸς τὸν κύριον, ὃς ἐξείλατό με, καὶ ἀφείλατό μου τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς. Ἀ. κύριε, συκοφαντία ἐμοί, ἐγγύησαί με.[7] Σ. (κύριε) βεβίασμαι, ἀνάδεξαί (με).[8] Θ. . . σέσωκας.[9]

15. Ἀ. τί λαλήσω; καὶ εἶπεν ἐμοί, αὐτὸς δὲ ἐποίησε προβιβάσαι πάντα . . .[10] Θ. . . καθοδήγησιν πάντας . . .[11] Σ. . . ἀναλογίσομαι πάντα τὰ ἔτη μου ἐπὶ τῇ πικρίᾳ τῆς ψυχῆς μου.[12]

20. Σ. καὶ ψαλμοὺς ἡμῶν ψαλοῦμεν.[13]

22. מָה אוֹת. Σ. τί τὸ σημεῖον.[14]

Cap. XXXIX.

1. מְרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן. Ο΄. Μαρωδὰχ (※)Ἀ. Σ. Θ. Βαλαδάν.[1]

2. Ἀ. Σ. τῶν ἀρωμάτων αὐτοῦ.[2]

Ο΄. καὶ τῆς στακτῆς. Schol. Οὐκ ἐπὶ Ἑβραίοις· τάχα δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις οὐδὲ παρὰ τοῖς Ο΄ φέρεται.[3]

Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἦν ῥῆμα. Σ. οὐκ ἦν ῥητόν.[4]

Cap. XL.

3. מְסִלָּה. Ἀ. ἀνεσκολοπισμένην.[1]

---

[3] Codd. 86, 88. [4] Iidem. [5] Codd. 86, 88 (cum ἀνεστάτεσεν). [6] Codd. 86 (cum αὐτὸν), 88. [7] Cod. 86. [8] Idem. Cod. 88: Θ. ἐπὶ τὰ χερουβίμ. [9] Cod. 86. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. 88. [12] Codd. 86, 88 (cum ὤρυγα). [13] Codd. 86 (cum ἐποιήθησαν), 88. [14] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. Σ. Θ. αὐτόματα. [15] Codd. 86 (cum αὐτοφυὲν), 88. [16] Codd. 86, 88 (uterque cum ῥυζήσῃ). [17] Cod. 88. Alter codex affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν οὐ μὴ εἰσέλθῃ. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. Cap. XXXVIII. [1] Cod. 86 in marg. sine aster. Haec desunt in Codd. III, XII (qui habet in marg. sub ※), 24, 26, aliis, invito Syro-hex. [2] Codd. 86 (cum πάλιν δρομῶ), 88 (cum πάλιν δρωμῶ). (Vox παλινδρομοῦν vix reperitur, sed δρομοῦν sancivit Aq. ad Psal. lxvii. 32.) [3] Cod. 86. [4] Idem. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88 (uterque cum ※ἐγγύησέ με). [8] Codd. 86 (cum βεβίασμε ἀνάδεξε), 88. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 122. [9] Iidem. [10] Codd. 86 (cum προβηβᾶσαι), 88 (cum πάντας). Ad προβιβάσαι cf. Hex. ad Psal. xli. 5. [11] Codd. 86 (cum καθοδήγησεν πάντα), 88. [12] Cod. 88. [13] Idem (cum ὑμῶν). [14] Codd. 86 (cum τὸ τὸ σ.), 88 (cum τὸ σ.). Cap. XXXIX. [1] Codd. 86, 88. Vox deest in Codd. III, XII (qui habet in marg. sub ※), 26, 41, aliis. [2] Iidem. [3] Cod. 86. [4] Cod. 88. Cod. 86: Ἀ. Σ. οὐκ ἦν. Cap. XL. [1] Lectionem eruimus e vitiosa scriptura Cod. 88: Σ. εὐθείας ἐνομαλήσατε πεσκολοπισμένη. Cf. Hex. ad Cap. xxxvi. 2.

7. חָצִיר. 'Α. πράσον.[2]

9. לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן. Ο΄. ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών. 'Α. Σ. Θ. σαυτῇ εὐαγγελιζομένη Σιών.[3]

בַּכֹּחַ. Ο΄. τῇ ἰσχύϊ. Σ. ἰσχυρῶς.[4]

10. Σ. ἐξουσιάσει αὐτόν. Θ. ἐκυρίευσεν αὐτοῦ.[5]

11. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βαστάξει.[6]

12. 'Α. Σ. Θ. ἐν σπιθαμῇ ἡτοίμασε, καὶ ἐμέτρησεν ἐν τρίτῳ τὸν χοῦν τῆς γῆς.[7]

14. Σ. συνέτισεν.[8]

15. Aliter: 'Α. Σ. Θ. ἰδοὺ νῆσοι ὡς λεπτὸν ἀποπίπτον.[9]

21. 'Α. ἀπὸ κεφαλῆς.[10]

CAP. XLI.

3. 'Α. Σ. Θ. οὐκ ἦλθεν. οὐχ ἥξει.[1]

8. 'Α. Σ. τοῦ φίλου μου.[2]

10. אַל־תִּשְׁתָּע. *Ne trepide circumspicias.* Ο΄. μὴ πλανῶ ('Α. ἐπικλίνου. Σ. ἀπατηθῇς. Θ. παρεῖσο[3]).

11. אַנְשֵׁי רִיבֶךָ. 'Α. Σ. Θ. οἱ ἄνδρες. 'Α. δικασίας σου. Σ. οἱ ἀντιλέγοντές σου. Θ. τῆς μάχης (σου).[4]

14. 'Α. Σ. Θ. ὁ ἅγιος.[5]

גֹּאֲלֵךְ. Ο΄. ὁ λυτρούμενός σε. 'Α. Θ. ὁ ἀγχιστεύς σου.[6]

17. אֶעֱנֵם. Ο΄. ἐπακούσομαι ※ Οἱ λοιποί· αὐτῶν ◄.[7]

18. Ο΄. εἰς ἕλη ('Α. λίμνην[8]).

19. שִׁטָּה. Σ. ἄκαπνον ξύλον.[9]

CAP. XLV.

15. 'Α. (θεὸς) ἄρα ἰσχυρὸς ὁ ἀποκρυπτόμενος θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. Θ. διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος θεὸς Ἰσραήλ . .[1]

CAP. XLVII.

6. Ο΄. ※ διότι ◄ ἐμίαναν.[1]

CAP. LI.

1. Σ. ὅθεν ἐξεκολάφθητε.[1] Θ. (ὅθεν) ἐκόπητε.[2]

2. כִּי־אֶחָד. Ο΄. ὅτι εἷς ἦν. 'Α. Θ. ὅτι ἕνα.[3]

3. נִחַם. Ο΄. καὶ παρεκάλεσα. Σ. παρεμυθήσατο.[4]

5. 'Α. Σ. καὶ βραχίονές μου ἔθνη κρινοῦσιν.[5]

9. Σ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν, γενεὰς αἰώνων.[6]

Θ. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα πλάτος, διαλύσασα δράκοντα.[7]

10. הַמַּחֲרֶבֶת. 'Α. ξηράνασα.[8]

14. מִהַר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ. 'Α. ἐτάχυνεν στρωννύων τοῦ ἀνοιχθῆναι.[9]

17. 'Α. Σ. Θ. ἐξεστράγγισας.[10]

'Α. καρώσεως. Σ. σπαραγμοῦ.[11]

20. 'Α. Σ. Θ. ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιβλήστρῳ.[12]

22. 'Α. Σ. Θ. καὶ ὁ θεός.[13]

CAP. LII.

8. 'Α. σκοπευτῶν. Σ. Θ. σκοπῶν.[1]

Σ. ὀφθαλμοφανῶς γὰρ ὄψονται.[2]

---

[2] Cod. 88: 'Α. ἤρασον (sic). [3] Codd. 86, 88 (cum αὐτῇ). Mox 'Α. Σ. Θ. εὐαγγελιζομένη iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum ἰσχυρός). [5] Cod. 86, emendatius quam alter codex. [6] Codd. 86 (om. αὐτοῦ), 88 (cum βαστάζει). Mox Θ. πραέως ἄξη (sic) Cod. 86. [7] Cod. 86 (om. ἐν ante τρίτῳ). [8] Cod. 86: Σ. μετὰ τίνος συνεβουλεύσατο, καὶ συνήτησεν (sic)... Cod. 88: μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήτησεν (sic)... [9] Cod. 86. [10] Idem. CAP. XLI. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem (cum Σ. ἀπατηθείς. Θ. παρείου). Ad Aq. cf. Hex. ad Gen. iv. 4. Ad Theod. ex ingenio rescripsimus παρεῖσο, a παρεῖμαι (=παραλέλυμαι, ἐκλέλυμαι). [4] Cod. 86 (cum 'Α. δικασιάσουσι), emendatius quam Cod. 88. [5] Codd. 86, 88. [6] Codd. 86 (cum ἀγχιστὰς), 88 (om. ὁ). [7] Cod. 86. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86. Sed cf. Hex. ad Jerem. xvii. 6. Mox Σ. καὶ ξ. ἐλαίας idem. Deinde Codd. 86, 88: 'Α. ※ θήσω . . . Σ. ※ θήσω ἐν τῇ ἀβάτῳ . . . Θ. ※ θήσω . . . CAP. XLV. [1] Cod. 88. CAP. XLVII. [1] Cod. 88. Sic sine aster. Codd. 22, 36, 48, alii. CAP. LI. [1] Codd. 86, 88 (cum ἐξεκολάσθητε (sic)). [2] Idem. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88 (cum καὶ π.). [5] Cod. 86. [6] Codd. 86 (om. τὰς ante ἔμπρ.), 88. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86. [9] Idem. (Ad v. 13 dele lectionem: 'Α. ἐτάχυνεν.) [10] Codd. 86, 88. Mox Cod. 86 scribit: 'Α. ἔκπτωμα (sic). Σ. κρατῆρα ποτήριον. Θ. κόνδυ π. [11] Iidem. [12] Codd. 86, 88 (cum ὤρυξεν pro ὄρυξ ἐν). [13] Cod. 86. CAP. LII. [1] Cod. 88. [2] Codd. 86, 88 (uterque cum παρόψονται pro γὰρ ὄψονται).

12. 'Α. ἐν ἐκθαμβήσει. Σ. ἐκθάμβῳ. Θ. θορύβῳ.[3]
15. 'Α. Θ. ῥαντίσει. Σ. ἀποβάλλει.[4]

Cap. LIII.

2. Σ. οὐδὲ ἀξίωμα, ἵνα εἰδῶμεν αὐτὸν, οὐδὲ θεωρίαν, ἵνα ἐπιθυμήσωμεν αὐτόν.[1]
3, 4. 'Α. ἐξουδενωμένος, διὸ οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ὄντως.[2]
4. 'Α. αὐτὸς τὰς νόσους ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ τοὺς πόνους ἡμῶν ὑπέμεινεν.[3]
Θ. μεμαστιγωμένον, πεπληγότα ὑπὸ θεοῦ (καὶ) Σ. Θ. τεταπεινωμένον.[4]
7. נִגַּשׂ—וְלֹא יִפְתַּח. Θ. προσήχθη, καὶ αὐτὸς ἤκουσεν, καὶ οὐκ ἤνοιξεν.[5]
9. 'Α. Σ. Θ. τοὺς ἀσεβεῖς.[6]
12. אֲחַלֶּק. Ο΄. κληρονομήσει. Σ. διαμερίσω.[7]
Ο΄. ἀνθ' ὧν. Θ. ὅτι.[8]
Ο΄. καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις. Σ. (καὶ) μετὰ (τῶν ἀθετούντων).[9]
'Α. ἦρεν. Σ. Θ. ἀνέλαβεν.[10]

Cap. LIV.

1. Ο΄. ἡ οὐ τίκτουσα. Θ. (ἡ) οὐ τεκοῦσα.[1]
'Α. κελάδει αἴνεσιν, καὶ χρεμέτισον.[2]
Σ. Θ. ἠφανισμένης . . τῆς ὑπάνδρου.[3]
3. תִּפְרֹצִי. 'Α. Σ. διακόψεις. Θ. χυθήσῃ.[4]
4. כִּי־לֹא תֵבוֹשִׁי. Ο΄. ὅτι κατῃσχύνθης. 'Α. Σ. Θ. οὐ γὰρ αἰσχυνθήσῃ.[5]
עֲלוּמַיִךְ. Ο΄. αἰώνιον. Σ. Θ. τῆς νεότητός (σου).[6]
5. וְגֹאֲלֵךְ. 'Α. (καὶ) ἀγχιστεύς σου.[7]
6. וְאֵשֶׁת נְעוּרִים. Ο΄. οὐδ' ὡς γυναῖκα ἐκ νεότητος. Σ. καὶ γυναῖκα νεότητος.[8]
8. גֹּאֲלֵךְ. Ο΄. ὁ ῥυσάμενός σε. 'Α. ἀγχιστεύς σου.[9]
10. Aliter: Σ. Θ. . . τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀποκινηθήσεται . .[10]
11. Σ. συντίθημι. 'Α. Σ. Θ. στίβει τοὺς λίθους σου.[11]
17. 'Α. Σ. Θ. τῶν δούλων.[12]

Cap. LV.

1. וּבְלוֹא. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἄνευ.[1]
2. ※'Α. Σ. Θ. ἀκοὴν πρὸς μέ.[2]
3. Σ. Θ. ἐλέη.[3]
5. וְלִקְדוֹשׁ. Ο΄. τοῦ ἁγίου. Οἱ λοιποί· ※ καί ◂.[4]
6. בְּהִמָּצְאוֹ. Ο΄. καὶ ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτόν. Σ. ὅτε εὑρίσκεται.[5]
11. לֹא־יָשׁוּב. Ο΄. οὐ μὴ ἀποστραφῇ (Σ. ὑποστρέψῃ[6]).
13. הַסִּרְפָּד. Σ. κνίδης.[7]

Cap. LVI.

2. 'Α. ἀπὸ τοῦ βεβηλοῦσθαι αὐτά.[1]
5. יָד. 'Α. Σ. Θ. χεῖρα.[2]
'Α. ὀλοθρευθήσεται. Σ. Θ. ἐξαρθήσεται.[3]
7. Σ. εἰς εὐλογίαν.[4]
10. 'Α. μογγιλάλοι.[5]
11. Σ. πάντες—ἐξετράπησαν.[6]

---

[3] Cod. 86. [4] Idem. Cap. LIII. [1] Codd. 86 (cum εἶναι bis pro ἵνα), 88 (cum ἴδωμεν). Iidem pergunt: ἐξουδενωμένον (-νων 86) καὶ ἐλάχιστον (-των 86) ἀνδρῶν. [2] Iidem. [3] Codd. 86 (cum πολέμους pro πόνους), 88 (cum ἀνέλαβεν et πολέμους). [4] Iidem. [5] Cod. 86. [6] Codd. 86, 88. [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Codd. 86, 88. [10] Cod. 86. Cap. LIV. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86 (cum κυλίδη αἴνεσον), 88 (cum κελάδη ἐναίς). [3] Cod. 86. [4] Codd. 86 (cum διακόψει), 88 (cum λυθήσει). Ad Theod. cf. Hos. iv. 2 in Hebr. et LXX. [5] Codd. 86, 88: 'Α. Σ. Θ. οὐ γάρ. Statim Cod. 86: λ̱. οὐ γὰρ αἰσχύνθη (sic). Cod. 88: Δ. κατησχηνθῆς (sic). [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88 (uterque cum ἀγχιστεύσου). Cf. ad Cap. xl. 14. [8] Cod. 86. [9] Codd. 86, 88 (ut ante). [10] Cod. 86. [11] Codd. 86, 88 (cum στιβεῖ). Cf. Jerem. iv. 30 in LXX (ubi Syro-hex. in marg. CTIBEI). Mox v. 12 Cod. 86 scribit: Σ. καρκηδόνιον; Cod. 88 autem: Σ. χαλκηδόνιον. [12] Cod. 86. Cap. LV. [1] Codd. 86, 88 (uterque cum ἀγάλματος). [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86. [5] Idem (cum ὅτι). [6] Codd. 86, 88 (cum ἀπ.). [7] Codd. 86, 88 (sine nom.). Forma κνίδη, a J. F. Schleusnero neglecta, praeter Job. xxxi. 40 in LXX legitur in Hex. ad Jesai. xxxiv. 13. Hos. ix. 6. Cap. LVI. [1] Cod. 86. Mox prava scriptura ἀπεξενόμενος (sic) est in Codd. 86, 88. [2] Cod. 86. [3] Idem. [4] Idem. [5] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Exod. iv. 11. [6] Iidem.

Cap. LVII.

1. 'A. Σ. Θ. τίθησι.[1]

5. 'A. ὑποκάτω ἄκρων . .[2]

6. Σ. ἀνεβίβασας δῶρον προσφορὰν καταπαύσεως.[3]

8. הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה. 'A. τῆς θύρας καὶ τῆς παραστάδος.[4]

13. Θ. ῥυσάσθωσαν κ. τ. ἑ.[5]

20. 'A. Σ. Θ. ὡς θάλασσα ἐκβράσσουσα.[6]

Cap. LVIII.

2. יוֹם יוֹם. Ο'. ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. Σ. καθημέραν.[1]

5. אַגְמֹן. 'A. στρεβλόν. Σ. †λοιόν.[2]

7. Σ. Θ. καὶ ἀπὸ τῆς σαρκός σου.[3]

8. אֲרֻכָתְךָ. Ο'. τὰ ἰάματά σου. 'A. κατούλωσίς σου. Σ. ἴασίς σου. Θ. ἡ συνούλωσίς σου.[4]
'A. καὶ κατούλωσίς σου ταχὺ ἀναφυήσεται.[5]

10. 'A. Σ. Θ. καὶ ὑπερεκχέῃς κ. τ. ἑ.[6]

12. 'A. ἐπιστρέφων ἀτραποὺς κ. τ. ἑ.[7]

13. וְדַבֵּר דָּבָר. Θ. μηδὲ λαλεῖν λόγον.[8]

14. 'A. Σ. Θ. τὰ ὑψηλά.[9]

Cap. LIX.

1. מִשְּׁמוֹעַ. Ο'. τοῦ μὴ ἐλεῆσαι. Σ. ὥστε μή . .[1]

4. עַל־תֹּהוּ. 'A. (ἐπὶ) κενώματι.[2]

5. 'A. ἔσχισαν.[3]

5. 'A. καὶ τὸ θαλφθὲν ἐσχίσθη ἔχιδνα [βασιλίσκος]. Σ. τὸ δὲ συνεστραμμένον ἀπορραγήσεται ἀσπίς. Θ. τὸ δὲ θαλφθὲν ἐρράγη ἀσπίς.[4]

7. 'A. Σ. καὶ ταχύνουσιν εἰς τὸ ἐκχέαι αἷμα.[5]

11. נְקַוֶּה לַמִּשְׁפָּט. Σ. προσδοκήσομεν εἰς κρίσιν.[6]

Cap. LX.

4. 'A. ἐπὶ πλαγίου τιθηνηθήσονται.[1]

5. יֵהָפֵךְ. 'A. ἐπιστραφήσεται.[2]
חֵיל גּוֹיִם. 'A. εὐπορία ἐθνῶν. Σ. ἡ δύναμις τῶν ἐθνῶν. Θ. ἰσχὺν ἐθνῶν.[3]

6. שִׁפְעַת. Σ. χύσις.[4]

8. 'A. πρὸς καταράκτας αὐτῶν. Σ. Θ. ἐπὶ τὰς θυρίδας αὐτῶν.[5]

11. לְהָבִיא. Ο'. ※'A. τοῦ ◂ εἰσαγαγεῖν.[6]

15. מְשׂוֹשׂ. Ο'. εὐφροσύνην. 'A. χαράν. Σ. Θ. ἀγαλλίαμα.[7]

20. 'A. συλλεγήσεται.[8]

Cap. LXI.

1. 'A. ἀνάβλεψιν.[1]

2. אֲבֵלִים. Ο'. τοὺς πενθοῦντας ('A. Θ. πενθεινούς (fort. παθεινούς)).[2]

3. Θ. ἔλαιον ἀγαλλιάματος.[3]
'A. Σ. Θ. τοῦ δοξασθῆναι.[4]

5. וְרָעוּ. Ο'. ποιμαίνοντες. 'A. καὶ νεμήσουσιν. Σ. Θ. καὶ ποιμανοῦσιν.[5]

Cap. LVII. [1] Cod. 86 (cum τίθεισι). Mox v. 2 scripturam πορευόμενος Aquilae vindicat hic codex. [2] Cod. 88. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86, emendatius quam alter codex. Cf. Hex. ad Exod. xxi. 6. Ezech. xli. 21. Mox not. 30 potior scriptura τὰ μυρέψιά σου est in Cod. 86. [5] Cod. 86. Mox idem emendate scribit: 'A. ματαιότης. Σ. ἀτμός; et paulo post: 'A. κληροδοτηθήσονται. Σ. κληρονομήσουσιν. [6] Idem. Cap. LVIII. [1] Cod. 86. Mox v. 3 idem scribit: Σ. ἀπαιτῆται (sic), et v. 4: Σ. (non 'A.) ἐν γρόνθῳ ἀσ. [2] Cod. 86. Pro λοιὸν nescio an corrigendum κλοιὸν vel φλοιόν. [3] Idem. [4] Cod. 86, qui ad Theod. confuse scribit, ἡ συνουλωμαματάσουσίς σου. Ad συνούλωσις cf. Hex. ad Jerem. viii. 22. xxx. 13, 17. [5] Syro-hex. [6] Cod. 86. [7] Idem, minus probabiliter. [8] Idem, in continuatione lectionis τοῦ μὴ ποιεῖν κ. τ. ἑ. [9] Idem. Cap. LIX. [1] Cod. 86. [2] Pro κενὰ μάτην Cod. 86 scribit κενομάτην, quod nescio an prava scriptura sit vocis κενώματι. Cf. Hex. ad Job. xxvi. 7. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88 (uterque cum ἀπορραγίσεται), paulo emaculatius quam ex Procopio editum. [5] Cod. 86. [6] Idem. Cap. LX. [1] Cod. 86. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. (In altero cod. est χύων, non χύμα.) [5] Codd. 86, 88. Hinc emaculanda Graeca nostra ex Hieron. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86. Cap. LXI. [1] Cod. 86 (non διάβλεψιν, ut alter codex). [2] Codd. 86, 88 (cum 'A. Σ.). Cf. Hex. ad Job. xxix. 25. Jesai. lvii. 18. [3] Cod. 86 (absente Symmachi lectione). [4] Idem. [5] Idem.

7. Ἄλλος· ἀντὶ δὲ ἐντροπῆς ἀγαλλίαμα ἡ μερίς.[6]

9. Ἀ. Σ. Θ. ἐν μέσῳ τῶν λαῶν.[7]

CAP. LXII.

3. תִּפְאֶרֶת. Ο΄. κάλλους. Ἀ. Σ. καυχήσεως.[1]

6, 7. Ἀ. Σ. Θ. ※ μὴ ἡσυχάσητε, μηδὲ δῶτε ἡσυχίαν αὐτῷ.[2]

7. Σ. Θ. ἕως ἑτοιμάσῃ, καὶ ἕως θῇ τὴν Ἱερουσαλὴμ καύχημα / αἴνεσιν (sic) ἐν τῇ γῇ.[3]

10. פַּנּוּ. Θ. ἑτοιμάσατε.[4]

12. גְּאוּלֵי. Ο΄. λελυτρωμένον. Ἀ. ἠγχιστευμένη.[5]

CAP. LXIII.

1. Ἀ. Θ. καταστρωννύων. Σ. βαίνων.[1]

3. Ἀ. Σ. λαῶν.[2]

9. וַיְנַטְּלֵם. Ο΄. καὶ ἀνέλαβεν (Ἀ. Σ. Θ. ἐπῆρεν[3]) αὐτούς.

וַיְנַשְּׂאֵם. Ο΄. καὶ ὕψωσεν (Σ. Θ. ἐβάστασεν[4]) αὐτούς.

12. Σ. ὁ ῥῆξας. Σ. ἔμπροσθεν αὐτῶν.[5]

13. Ἀ. (οὐκ) ἐσκανδαλώθησαν.[6]

17. שִׁבְטֵי. Ο΄. τὰς φυλάς. Ἀ. σκῆπτρα.[7]

19. Σ. ὧν οὐκ ἐξουσίασας.[8]

CAP. LXIV.

6. Θ. ὡς ἱμάτιον γεδδείμ.[1]

CAP. LXV.

8. Ἀ. ὁ ὀπωρισμός. Σ. Θ. ὁ οἶνος.[1]

13. Ἀ. λιμώξετε.[2]

15. Ο΄. εἰς πλησμονήν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς κόρον.[3]

15. אַחֵר. Ἀ. Σ. Θ. ἕτερον.[4]

16. Ἀ. ἐν ᾧ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς εὐλογηθήσεται ἐν τῷ θεῷ πεπιστωμένως.[5]

17. Ἀ. Σ. Θ. οὐδ᾽ οὐ μὴ ἀναβήσονται ἔτι ἐπὶ καρδίαν.[6]

18. Ἀ. Σ. Θ. ἕως τοῦ αἰῶνος ※ ὅτι ἐγὼ κτίζω.[7]

25. כְּאֶחָד. Ο΄. ἅμα. Ἀ. ὡς εἷς.[8]

CAP. LXVI.

1. Ο΄. ποῖον οἶκον. Σ. τοῦτον.[1]

3. ※ Σ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα· θυσιάζων πρόβατον. ※ Θ. τύπτων ἄνδρα, καὶ ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου.[2]

Θ. μαναά.[3]

4. Ἀ. ἐναλλαγάς.[4]

וּמְגוּרֹתָם. Ο΄. καὶ τὰς ἁμαρτίας. Σ. Θ. καὶ ἃ ἐφοβοῦντο.[5]

5. Ἀ. διὰ τὸ ὄνομά μου. δοξασθήτω ΠΙΠΙ, καὶ ὀψόμεθα . . .[6]

8. הֲיוּחַל. Ο΄. εἰ ὤδινε. Ἀ. μήτι ὠδινήσει. Σ. ἆρα ὠδινήσει.[7]

10. אֶת־יְרוּשָׁלַם. Ἀ. σύν . . Θ. ἅμα . . Σ. μετά . .[8]

11. Σ. Θ. ἀμέλξετε.[9]

JEREMIAS.

CAP. II.

22. בֹּרִית. Ο΄. πόαν. Schol. Πόαν δὲ λέγει, ὃ κατὰ τὴν Σύρων φωνὴν ἀλάαν [ἀάλαν?]

---

[6] Cod. 88 in marg. sine nom. [7] Cod. 86. CAP. LXII. [1] Cod. 86. [2] Idem. [3] Idem. [4] Codd. 86, 88 (uterque cum indice ad posterius πορεύεσθε referente). [5] Cod. 86. CAP. LXIII. [1] Cod. 86. Mox Codd. 86, 88: Σ. ὑπερμαχῶν εἰς τὸ σῶσαι. [2] Cod. 88. Cod. 86: Ἀ. Θ. τῶν λαῶν. [3] Cod. 86 (non ad ὕψωσεν, ut Cod. 88). [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. Cf. Hex. ad Jesai. viii. 15. [7] Codd. 86 (cum σκήμπερα), 88 (cum σκήμπτορα). [8] Cod. 86 (cum ὃν οὐκ ἐξουσίωσας). CAP. LXIV. [1] Cod. 86. CAP. LXV. [1] Cod. 86. [2] Idem (cum λιμώζετε). [3] Cod. 88, parum probabiliter. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem (cum πεπιστωμένος). [6] Cod. 86. [7] Idem. [8] Idem. CAP. LXVI. [1] Codd. 86, 88. [2] Sic dispescendae videntur duorum interpretum lectiones. Certe Theodotionis est ἐκ ποιμνίου, coll. Hex. ad Exod. xiii. 13. [3] Codd. 86 (cum μάννα), 88 (cum μάνναα). [4] Cod. 86. [5] Idem. [6] Idem. Cetera ut in not. 21 ad loc. [7] Idem. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86.

καλοῦσι, κατὰ δὲ τὴν Ἑβραίων βωρήθ· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων φωνὴν δορύκνιον ὀνομάζουσιν.[1]

25. Ἀ. ἀπέγνως.[2]

CAP. V.

22. Ἀ. Σ. οὐ ταραχθήσεσθε.[1]

Ἀ. ἀκρίβασμα.[2]

28. ※ Ἀ. Σ. ἐλιπάνθησαν, ἐστεατώθησαν καίγε τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν.[3]

31. יִרְדּוּ. Ἀ. ἐπεκράτουν.[4]

CAP. VI.

1. וּבִתְקוֹעַ תִּקְעוּ שׁוֹפָר. Ο΄. καὶ ἐν Θεκουὲ σημάνατε σάλπιγγι. Ἀ. Σ. καὶ ἐν Θεκουὲ σαλπίσατε κερατίνῃ.[1]

2. Ἀ. Θ. τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν τρυφεράν.[2]

3. רֹעִים אִישׁ אֶת־יָדוֹ. Ο΄. καὶ ποιμανοῦσιν ἕκαστος τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Σ. νεμήσουσιν ἕκαστος τὴν ἀγέλην αὐτοῦ.[3]

3, 4. אֶת־יָדוֹ׃ קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ מִלְחָמָה. Ο΄. τῇ χειρὶ αὐτοῦ. παρασκευάσασθε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον. Ἀ. ἐχόμενα αὐτοῦ ἡγίασαν ἐπ' αὐτὴν πόλεμον.[4]

8. פֶּן־תֵּקַע. Ο΄. μὴ (Σ. μήποτε[5]) ἀποστῇ.

9. הָשֵׁב יָדְךָ. Ἀ. Θ. ἐπίστρεφε (Σ. ἀνάστρεφε) χεῖρά σου.[6]

10. לְהַקְשִׁיב. Ο΄. ἀκούειν. Ἀ. Σ. προσέχειν.[7]

דְּבַר־יְהוָה. Ο΄. τὸ ῥῆμα (Ἀ. ὁ λόγος[8]) κυρίου.

לֹא־יַחְפְּצוּ־בוֹ. Σ. καὶ οὐ προσίενται αὐτόν.[9]

11. זָקֵן. Ο΄. πρεσβύτερος. Ἀ. Σ. Θ. πρεσβύτης.[10]

13. וּמִנָּבִיא. Ο΄. ἀπὸ ἱερέως. Ἀ. (καὶ) ἀπὸ προφήτου.[11]

14. עַל־נְקַלָּה. Σ. μετ' εὐχερείας.[12]

וְאֵין שָׁלוֹם. Ο΄. καὶ ποῦ ἔστιν εἰρήνη; Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη. Σ. μὴ οὔσης εἰρήνης.[13]

15. גַּם־בּוֹשׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ. Ο΄. καὶ οὐδ' ὡς καταισχυνόμενοι κατῃσχύνθησαν. Ἀ. καίγε αἰσχύνῃ οὐκ αἰσχυνθήσονται.[14]

בַנֹּפְלִים. Ο΄. ἐν τῇ πτώσει αὐτῶν. Ἀ. σὺν τοῖς πίπτουσι (Σ. πταίουσιν).[15]

16. עַל־דְּרָכִים. Ο΄. ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς. Ἀ. ἐφ' ὁδῶν.[16]

לִנְתִיבוֹת עוֹלָם. Ο΄. τρίβους κυρίου αἰωνίους. Σ. περὶ τῶν τρίβων τῶν αἰωνίων.[17]

וּמִצְאוּ מַרְגּוֹעַ. Ο΄. καὶ εὑρήσετε ἁγνισμόν. Σ. ἵνα εὕρητε ἠρεμίαν.[18]

17. הַקְשִׁיבוּ לְקוֹל. Ο΄. ἀκούσατε τῆς φωνῆς. Ἀ. ἀκροάσασθε τοῦ ἤχου.[19]

וַיֹּאמְרוּ. Ο΄. καὶ εἶπαν. Σ. οἱ δὲ εἶπον.[20]

19. פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם כִּי עַל־דְּבָרַי לֹא הִקְשִׁיבוּ. Ο΄. τὸν καρπὸν ἀποστροφῆς αὐτῶν, ὅτι τῶν λόγων μου οὐ προσέσχον. Ἀ. καρπὸν διαλογισμῶν αὐτῶν, ἀνθ' ὧν τῶν λόγων μου οὐ προσέσχον.[21]

20. Ἀ. κάλαμον τὸν ἀγαθόν. ἸΩ. ἄρωμα καλάμου.[22]

23. כִּידוֹן. Ἀ. Σ. θυρεόν.[23]

אַכְזָרִי הוּא. Aliter: Ἀ. ἀνελεήμων ἐστίν.[24]

וְעַל־סוּסִים יִרְכָּבוּ עָרוּךְ כְּאִישׁ לַמִּלְחָמָה. Ο΄. ἐφ' ἵπποις καὶ ἅρμασι παρατάξεται ὡς πῦρ εἰς πόλεμον. Ἀ. ἐφ' ἵππων ἀναβήσονται, παρατασσόμενοι ὡς πῦρ εἰς πόλεμον.[25] Σ. ὡς ἀνὴρ εἰς πόλεμον.[26]

CAP. II. [1] S. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 204. Cf. Payne Smith *Thes. Syr.* s. v. ܐܠܘܼ. [2] Syro-hex. ܐܠܘ ܡܫܡܫܐ ܕܟܠܗ. CAP. V. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Cod. 86. Cod. 88: Θ. καίγε τοὺς λ. μου εἰς π. [4] Pro scriptura Codd. 86, 88 ἐπεκρότουν nunc indubitanter corrigo ἐπεκράτουν, coll. Hex. ad Gen. i. 28. Lev. xxvi. 17. Etiam in textum τῶν Ο΄ Grabius invexit ἐπεκράτησαν, quod minus probandum. CAP. VI. [1] Codd. 86 (cum θεκωέ), 88 (cum κερατίῃ). [2] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. Θ. τὴν ὡραίαν καὶ τρυφεράν (sic). [3] Cod. 88. [4] Idem. [5] Idem. [6] Codd. 86, 88. [7] Iidem. [8] Cod. 86. [9] Codd. 86, 88 (cum προσίονται). [10] Cod. 86. [11] Idem. [12] Codd. 86 (cum εὐχερίας), 88. [13] Cod. 88. [14] Codd. 86, 88. [15] Iidem. [16] Cod. 86 (cum ἔφοδον), 88 (cum ἐπὶ ἔφοδον). [17] Iidem. [18] Iidem (cum ἐρημίαν). Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 12. [19] Iidem (cum –σθαι). [20] Iidem. [21] Codd. 86, 88 (cum προσεῖχον). [22] Iidem. Siglum ἸΩ. indicat versionem Joannis Josephi, de qua vide nos in *Prolegomenis*, p. xciii. [23] Iidem. [24] Idem. Cf. Hex. ad Jerem. l. 42. [25] Iidem. [26] Cod. 86.

23. עָלָיִךְ. Οʹ. πρὸς σέ. Οἱ Γʹ. ἐπὶ σέ.[27]

25. כִּי חֶרֶב לְאֹיֵב. Οʹ. ὅτι ῥομφαία τῶν ἐχθρῶν. Ἀ. ὅτι μάχαιρα τῶν ἐθνῶν.[28]

26. תַּמְרוּרִים. Οʹ. οἰκτρόν. Ἀ. Σ. πικρασμόν.[29]

27. Ἀ. Θ. ἐν λαοῖς ἰσχυροῖς.[30]

28. Ἀ. ἄρχοντες ἐκκλίνοντες. Σ. ἄρχοντες παραβάται.[31]

29. Σ. εἰκῇ ἐπύρωσε πυρωτής.[32]

Cap. VII.

1, 2. Ἀ. Θ. ὁ λόγος—ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶσα ἡ Ἰουδαία οἱ ἐκπορευόμενοι κ.τ.ἑ.[1]

2. וְקָרָאתָ. Ἀ. Θ. καὶ ἀνάγνωθι (Σ. κήρυξον[2]).

6. וְאַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תֵלְכוּ. Οʹ. καὶ ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων μὴ πορεύησθε. Σ. καὶ θεοῖς ἀλλοκότοις μὴ ἀκολουθεῖτε.[3]

12. אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי. Οʹ. οὗ κατεσκήνωσα. Σ. οὗ κατεσκήνωσεν.[4]

בָּרִאשׁוֹנָה. Ἀ. τὴν ἀρχήν. Σ. ἐν ἀρχῇ.[5]

16. בְּעַד־הָעָם. Οʹ. περὶ (Σ. ὑπὲρ[6]) τοῦ λαοῦ. Ἀ. μηδὲ λάβῃς κ.τ.ἑ.[7]

Ἀ. μηδὲ ἀπαντήσῃς μοι. Σ. μηδὲ ἀντιστῇς μοι.[8] Ἰω. μηδὲ ἀντιλάβῃ μου.[9]

17. וּבְחֻצוֹת. Οʹ. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς. Σ. (καὶ) ἐν ἀμφόδοις.[10]

18. Σ. φυρῶσι σταῖς.[11] Ἰω. μάττουσι πόπανα.[12]

Ἀ. χαυῶνας. Σ. χαυῶνας. Θ. χαβῶνας.[13]

20. Ἀ. Σ. στάξει.[14]

22. בְּיוֹם הוֹצִיא (הוֹצִיאִי ק׳) אוֹתָם. Οʹ. ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἀνήγαγον αὐτούς. Ἀ.. ἐξαγαγόντος μου αὐτούς.[15]

23. בְּקוֹלִי. Οʹ. τῆς φωνῆς μου. Ἀ. Σ. λόγου μου.[16]

בְּכָל־הַדֶּרֶךְ. Οʹ. ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς μου. Ἀ. ἐν πάσῃ τῇ ὁδῷ. Σ. ἐν πάσῃ ὁδῷ.[17]

לְמַעַן יִיטַב לָכֶם. Οʹ. ὅπως ἂν εὖ ᾖ ὑμῖν. Ἀ. ἵνα καλῶς ᾖ ὑμῖν.[18]

25. Ἀ. Σ. καθ' ἡμέραν ὀρθρίζων.[19]

26. Σ. τὸν τένοντα αὐτῶν, ἐκακοποίησαν.[20]

29. Ἀ. κεῖραι τὸ τρίχωμά σου.[21] Σ. κεῖραι τὴν κόμην τὴν ἁγίαν κ.τ.ἑ.[22]

כִּי מָאַס יְהוָה. Οʹ. ὅτι ἐδοκίμασε κύριος. Ἀ. Σ. ὅτι ἀπώσατο κύριος.[23]

31. Ἀ. τοὺς βωμούς.[24]

34. הָאָרֶץ. Οʹ. ἡ γῆ. Σ. πᾶσα ἡ γῆ.[25]

Cap. VIII.

6. אֵין אִישׁ. Οʹ. οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος. Σ. οὐκ ἔστιν οὐδείς.[1]

7. גַּם־חֲסִידָה. Ἀ. καίγε ἐρωδιός. Σ.. ἰκτίν.[2]

וְתֹר וְסוּס וְעָגוּר. Ἀ. καὶ τρυγὼν καὶ σεὶς ἀγούρ. Σ. καὶ τρυγὼν καὶ τέττιξ καὶ ἀγούρ. Ἰω. ἀηδὼν καὶ ἡ χελιδὼν καὶ ὁ πελαργός.[3]

18. Ἀ. διὰ τὸ μὴ εἶναι ὕβριν ἐπ' ἐμὲ, ἡ καρδία μου ὀδυνηρά. Σ. χλευάζεις με, ὀδύνη ἐπ' ἐμὲ, ἡ καρδία μου λυπηρά.[4]

19. מַלְכָּהּ. Οʹ. βασιλεὺς ※ Οἱ Γʹ. αὐτῆς ◀.[5]

21. הֶחֱזִקַתְנִי. Οʹ. κατίσχυσάν με. Ἀ. Σ. ἐκράτησάν με.[6]

---

[27] Cod. 88. [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. [30] Iidem. [31] Iidem. Vox Graeca ἐκκλίνοντες non consonat cum Syriaca ܡܣܠܝܢ. [32] Cod. 86. Cap. VII. [1] Cod. 86, emendatius quam Parsons. exscripsit. Cod. 88 affert: Ἀ. Θ. ἐκπορευόμενοι. [2] Cod. 88. [3] Codd. 86, 88 (cum ἀλλοτρίοις). Cf. Hex. ad 1 Reg. xxvi. 19. [4] Iidem. [5] Cod. 86. [6] Codd. 86, 88. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Iidem (cum ἀντιλάβῃς μοι, soloece). Vertas, *ne prenses me*, quod supplicum est. [10] Cod. 86. [11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. Nisi forte πόπανα ad χαυῶνας pertineat. [13] Cod. 86. [14] Cod. 88. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 88. [17] Codd. 86, 88. [18] Iidem. [19] Iidem (non καθ' ἡμέρας). [20] Codd. 86 (cum τίναντα), 88 (cum πνόντα). Vox ܡܝܠܐ commutatur cum τένων in locutione ܡܝܠܐ ܕܡܦܣܩܐ pro τετενοντωμένης Deut. xxi. 6. [21] Iidem. [22] Syro-hex. ex versione emendata. [23] Codd. 86, 88. [24] Codd. 86, 88 (add. τοῦ Θοφέθ). [25] Iidem. Cap. VIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. Hieron.: *Turtur et hirundo et ciconia.* [4] Iidem. Easdem lectiones Theodotioni et Symmacho tribuit Syrus, cujus versio Graeca ex iis emaculanda est. [5] Iidem. [6] Codd. 86 (cum ἐκράτυσαν), 88.

22. 'Α. Σ. οὐλή (s. κατούλωσις).[7]

CAP. IX.

1. וְעֵינִי. Ο'. καὶ ὀφθαλμοῖς μου. 'Α. Σ. καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου.[1]

2. 'ΙΩ. τίς δώσει με σταθμὸν ἐρήμου γενέσθαι τοῖς διοδεύουσιν;[2]

3. כִּי מֵרָעָה אֶל־רָעָה יָצָאוּ. Ο'. ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν. Σ. ὅτι ἀπὸ κακίας εἰς κακίαν ἐξῆλθον.[3] 'ΙΩ. ὅτι ἀπὸ κακοποιΐας εἰς κακοποιΐαν μεταβαίνουσιν.[4]

4. 'Α. Σ. καὶ ἐπὶ παντὶ ἀδελφῷ.[5]

5. וֶאֱמֶת. Ο'. ἀλήθειαν. Σ. καὶ ἀλήθειαν.[6]

8. חֵץ שׁוֹחֵט. Ο'. βολὶς τιτρώσκουσα. 'Α. Σ. βέλος τιτρῶσκον.[7]

11. וְנָתַתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַםִ לְגַלִּים. Ο'. καὶ δώσω τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς μετοικίαν. 'ΙΩ. θήσω τὴν Ἱερουσαλὴμ χωμάτων σωρούς.[8]

'Α. δώσω εἰς ἀφανισμὸν παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνοικον.[9]

12. מִי־הָאִישׁ הֶחָכָם. Ο'. τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ συνετός. 'Α. τίς ἐστιν ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός.[10]

וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי־יְהוָֹה אֵלָיו. Ο'. καὶ ᾧ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐτόν. Σ. καὶ πρὸς ὃν ἐλάλησε στόμα κυρίου.[11]

13. 'Α. οὐδὲ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῷ.[12]

17. הִתְבּוֹנְנוּ. Ο'. Vacat. 'Α. σύνετε. Θ. ἐννοήθητε.[13]

וְאֶל־הַחֲכָמוֹת. Ο'. καὶ πρὸς τὰς σοφάς. 'ΙΩ. ἐπὶ τὰς ἐμπειροτάτας τῆς οἰμωγῆς.[14]

18. נֶהִי. Ο'. θρῆνον. Σ. μέλος πένθους.[15]

19. נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן. Ο'. ἠκούσθη ἐν Σιών. Σ. ἀκούεται ἐκ Σιών.[16]

20. דְּבַר־יְהוָֹה. Ο'. λόγον θεοῦ ('Α. Σ. κυρίου[17]).

21. Σ. διὰ θυρίδων (ὑμῶν).[18]

24. וְיָדֹעַ. Ο'. καὶ γινώσκειν. 'Α. Σ. καὶ εἰδέναι.[19]

מִשְׁפָּט. Ο'. καὶ κρίμα. Σ. καὶ κρίσιν.[20]

25. בְּעָרְלָה. Ο'. ἀκροβυστίας αὐτῶν. 'Α. ἀκροβυστίαν.[21]

26. עַל־מִצְרַיִם וְעַל־יְהוּדָה. Ο'. ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐπὶ Ἰδουμαίαν. Σ. κατὰ Αἰγύπτου καὶ Ἰούδα.[22]

פֵאָה. Ο'. τὰ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Σ. κατὰ μέτωπον.[23]

CAP. X.

1. אֶת־הַדָּבָר. Ο'. τὸν λόγον. Aliter: Ο'. τὸ ῥῆμα. 'Α. Σ. Θ. τὸν λόγον.[1]

2. 'Α. τὰ ἔθνη ἀπ' αὐτῶν.[2]

3. הֶבֶל הוּא. Ο'. μάταια (※) Θ. ἐστιν ◂.[3]

5. נָשׂוֹא. Ο'. αἰρόμενα. Οἱ Γ'. βασταζόμενα.[4]

6. 'Α. οὐκ ἔστιν ὥσπερ σύ, κύριε.[5]

7. יָאָתָה. Σ. πρέπει.[6]

8. 'Α. παιδεία. Σ. ὁμοῦ δὲ μωροὶ φανήσονται, καὶ παιδεία ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς.[7]

6–10. 'Α. πόθεν ὅμοιός σοι, κύριε; μέγας εἶ σύ, καὶ μέγας τὸ ὄνομά σου ἐν δυνάμει. (7) τίς οὐ φοβηθήσεταί σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σοι πρέπει (s. ἐπιπρέπει)· ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, πόθεν ὅμοιός σοι, κύριε; (8) καὶ ἅπαξ (s. εἰσάπαξ) ἀσυνετισθήσονται καὶ ἀνοητισθήσονται· παιδεία ματαιοτήτων ξύλον ἐστίν. (9) ἀργύριον ἐλατὸν ἐκ Θαρσεὶς φερόμενον, καὶ χρυ-

---

[7] Syro-hex. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 8 in *Auctario*. CAP. IX. [1] Codd. 86, 88. Mox Cod. 86: 'Α. Θ. τῆς (θυγατρός). ※'Α. Σ. τοῦ (λαοῦ μου). [2] Codd. 86, 88. [3] Codd. 86 (cum ἐξ (sic) κακίας), 88. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Codd. 86 (cum ἐστιν ἀνήρ), 88. [11] Codd. 86, 88 (cum τὸ στ. κ.). [12] Codd. 86 (cum 'Α. ※), 88. [13] Cod. 86. Cod. 88: 'Α. Σ. Θ. ἐννοήθητε. [14] Iidem. [15] Iidem. [16] Codd. 86 (cum ἐν Σ.), 88. [17] Cod. 86. [18] Idem. (Dele: 'Α. Σ. διὰ τῶν βαρέων ὑμῶν. Deinde ad בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ lectiones trium interpretum sic constituendae videntur: 'Α. εἰς τὰς β. ὑμῶν. Σ. διὰ τῶν β. ὑμῶν. Θ. εἰς τὰς οἰκήσεις (ὑμῶν). [19] Idem. [20] Idem. [21] Idem. [22] Idem. [23] Idem. CAP. X. [1] Cod. 86. [2] Cod. 88. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. Lectio suspecta. [6] Iidem. [7] Iidem.

σίον ἐξ Οὐφὰζ, ἔργα τέκτονος καὶ χειρῶν χρυσοχόου, ὑάκινθος καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐτῶν, ἔργα σοφῶν πάντα αὐτά. (10) ὁ δὲ κύριος ἀληθινὸς θεός ἐστι, θεὸς ζώντων καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ παροξυσμοῦ αὐτοῦ σεισθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη ἐμβρίμησιν αὐτοῦ.[8]

11. וְאַרְקָא. Ο΄. καὶ τὴν γῆν (Ἀ. ἔδαφος[9]).

12. Σ. ὁ ἑδράσας.[10]

וּבִתְבוּנָתוֹ. Ο΄. καὶ τῇ φρονήσει αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἐν τῇ συνέσει (αὐτοῦ).[11]

19. Ἀ. Σ. οἴμοι.[12]

21. וְכָל־מַרְעִיתָם נְפוֹצָה. Ο΄. πᾶσα ἡ νομὴ, καὶ διεσκορπίσθησαν. Ἀ. Σ. καὶ πᾶσα ἡ νομὴ αὐτῶν διεσκορπίσθη.[13]

23. יָדַעְתִּי יְהוָֹה כִּי לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ. Ο΄. οἶδα, κύριε, ὅτι οὐχὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. Ἰω. οἶδα, κύριε, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ προαιρέσει τοῦ ἀνθρώπου.[14]

24. פֶּן־תַּמְעִטֵנִי. Ο΄. ἵνα μὴ ὀλίγους (Ἀ. ὀλιγοστοὺς[15]) ἡμᾶς ποιήσῃς.

25. אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ. Ο΄. τὰ μὴ εἰδότα (Ἀ. Σ. γινώσκοντα[16]) σε.

Cap. XI.

3. הָאִישׁ. Ο΄. ὁ ἄνθρωπος (Ἀ. ἀνήρ[1]).

4. הוֹצִיאִי־אוֹתָם. Ο΄. ᾗ ἀνήγαγον αὐτούς. Ἀ. ἐξαγαγόντος μου αὐτούς.[2]

5. Σ. ἀμὴν, κύριε.[3]

6. Σ. τοὺς λόγους τούτους ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς ἀμφόδοις.. Θ. τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐν ἐξόδοις . .[4]

7, 8. Θ. ὅτι μαρτυρίᾳ ἐπεμαρτυράμην κ. τ. ἑ.[5]

13. Ἀ. Θ. τῇ αἰσχύνῃ, θυσιαστήρια τοῦ θυμιᾶν τῇ Βάαλ.[6]

18. וַיהוָֹה. Ο΄. ※Ἀ. καὶ ◂ κύριε.[7]

19. Ἀ. ξύλον ἐν ἄρτῳ αὐτοῦ. Σ. ξύλῳ τὸν ἄρτον αὐτοῦ.[8]

23. אֶל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת פְּקֻדָּתָם. Ο΄. ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἀναθὼθ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν. Ἀ. ἐπὶ τοὺς ἄνδρας Ἀναθὼθ ἐνιαυτὸν ἐπισκοπῆς αὐτῶν.[9]

Cap. XII.

2. גַּם. Ο΄. καί ※Ἀ. γε ◂.[1]

בְּפִיהֶם. Ο΄. τοῦ στόματος αὐτῶν. Ἀ. τῷ στόματι αὐτῶν.[2]

3. Θ. ἄθροισον αὐτοὺς ὥσπερ πρόβατα κ. τ. ἑ.[3]

4. מֵרָעַת. Ο΄. ἀπὸ κακίας. Ἀ. ἀπὸ πονηρίας. Σ. διὰ πονηρίαν.[4]

5. Ἰω. εἰ πεζοῖς συντρέχων ἀπηγόρευσας καὶ ἀπέκαμες, πῶς φιλονεικήσεις εἰς διαμίλλησιν ἐφ' ἱππεῦσι;[5]

6. טוֹבוֹת. Ἀ. Σ. ἀγαθά.[6]

7. עָזַבְתִּי. Ο΄. ἐγκαταλέλοιπα. Ἀ. Σ. ἐγκατέλιπον.[7]

Ἀ. ἔδωκα τὰ ἀγαπητὰ ψυχῆς μου. Σ. παρέδωκα τὰ ἀγαπητά μου.[8]

9. הַעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי. Ἰω. μὴ γὰρ οὐχ ὡς ὄρνεον ποικίλον ἡ κληρονομία μου ἐμοί;[9]

10. נָתְנוּ. Ο΄. ἔδωκαν. Σ. ἔταξαν.[10]

11. שָׂמָהּ. Ο΄. ἐτέθη. Aliter: Ο΄. ἐγενήθη. Θ. ἐτέθη.[11]

12. לַיהוָֹה. Ο΄. τοῦ κυρίου. Ἀ. τῷ κυρίῳ.[12]

---

[8] Aquilae versionem, quae saltem probabilis sit, partim e Syro-hex., partim e Codd. 22, 36, aliis, ad Hebraea exactis, compilavimus. [9] Codd. 86, 88. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Cod. 88. [13] Codd. 86, 88. [14] Iidem. [15] Cod. 86. [16] Codd. 86, 88. Cap. XI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (om. ἐν postremo). [5] Cod. 86. Mox εἰσήκουσαν pro ἤκουσαν, et ποιεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησαν αὐτὰ idem. [6] Idem. [7] Idem. Mox v. 19: Ἀ. καὶ (οὐκ ἔγνων) idem. [8] Codd. 86, 88. [9] Codd. 86 (cum ἐπισκοπῆσαι αὐτῶν), 88 (om. ἐπισκ. αὐτῶν). Deinde Cod. 86 in textu: ἐπισκοπῆς; in marg. autem: Θ. ἐπισκέψεως. Cap. XII. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88. [5] Codd. 86, 88 (cum ἀπέλαβες pro ἀπέκαμες). [6] Iidem. [7] Cod. 88. [8] Codd. 86, 88 (cum προέδωκα pro παρέδωκα). [9] Iidem. Hieron.: *Numquid avis discolor hereditas mea mihi?* [10] Iidem. [11] Cod. 86. [12] Idem.

13. 'Α. θεριεῖτε.[13] 'Α. ἐκληρονόμησαν.[14]

14. וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה. Ο΄. καὶ τὸν Ἰούδαν. Οἱ Γ΄. καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.[15]

15. 'Α. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτούς.[16]

Cap. XIII.

10. Οἱ Γ΄. τὸν λαὸν τοῦτον τὸν πονηρόν.[1]

Σ. ἀκολουθοῦντας.[2]

12. וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ הֲיָדֹעַ לֹא נֵדַע. Ο΄. καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσι πρὸς σέ· μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεθα. 'Α. καὶ ἐροῦσι πρὸς σέ· μὴ γνώσει οὐ γνωσόμεθα.[3]

'Α. πᾶν νέβελ. Σ. πᾶς κρατήρ. Θ. πᾶν ἀγγεῖον.[4] 'ΙΩ. κεράμιον.[5]

13. יֹשְׁבֵי. Ο΄. κατοικοῦντας. 'Α. καθημένους.[6]

14. יַחְדָּו. Ο΄. ἐν τῷ αὐτῷ. 'Α. Σ. ἐπὶ τὸ αὐτό. Θ. κατὰ τὸ αὐτό.[7]

17. Σ. καταρρεύσουσιν.[8]

18. וְלַגְּבִירָה. 'Α. καὶ τῇ δυναστευούσῃ. Σ. καὶ τῇ δεσποίνῃ.[9]

תִּפְאַרְתְּכֶם. Ο΄. δόξης (Σ. τοῦ καυχήματος[10]) ὑμῶν.

19. 'Α. τοῦ νότου.[11]

שְׁלוֹמִים. Σ. ὁλόκληρον.[12]

20. שְׂאוּ עֵינֵיכֶם. Ο΄. ἀνάλαβε ὀφθαλμούς σου. 'Α. ἀναλάβετε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν. Σ. ἐπάρατε . . .[13]

22. בְּרֹב עֲוֹנֵךְ. Ο΄. διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀδικίας σου. 'Α. ἐν τῷ πλήθει τῶν ἀνομιῶν σου.[14]

23. הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי. Ο΄. εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ. 'Α. μὴ ἐπιστρέψῃ Αἰθίοψ. Σ. εἰ μεταβαλεῖ . .[15]

הָרֵעַ. Ο΄. τὰ κακά. 'Α. τὰ πονηρά.[16]

24. 'Α. καὶ διασπερῶ αὐτούς. Σ. καὶ διασκορπιῶ αὐτούς. 'Α. Σ. ὡς καλάμην.[17]

27. Σ. οὐ καθαρισθήσῃ μετὰ ταῦτα.[18]

'Α. Σ. πότε ἔτι.[19]

Cap. XIV.

3. Σ. καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν.[1]

6. Σ. ἐπισπάσασθαι ἄνεμον ὡς σειρῆνες. 'ΙΩ. σπῶντες αὔρας ἀντὶ τροφῆς ὥσπερ οἱ δράκοντες.[2]

7. אִם־עֲוֹנֵינוּ. Ο΄. αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν. 'Α. εἰ τὰ ἀνομήματα ἡμῶν.[3]

9. 'Α. ἔσῃ. Σ. γένῃ.[4]

כְּאִישׁ. Ο΄. ὥσπερ ἄνθρωπος ('Α. Σ. ἀνήρ[5]).

10. כֹּה־אָמַר. Ο΄. οὕτως λέγει. 'Α. τάδε λέγει.[6]

12. וְכִי. Ο΄. καὶ ἐάν. 'Α. Σ. (καὶ) ὅτι.[7]

עֹלָה. Ο΄. ὁλοκαυτώματα. 'Α. θυσίαν. Σ. προσφοράν.[8]

אָנֹכִי. Ο΄. ἐγώ. 'Α. ἐγώ εἰμι. Σ. ἐγὼ αὐτός.[9]

13. אֲהָהּ. Σ. ὦ.[10]

לָהֶם. Ο΄. Vacat. Σ. αὐτοῖς.[11]

כִּי־שְׁלוֹם אֱמֶת אֶתֵּן לָכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה. Ο΄. ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην δώσω ÷ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ◁ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 'Α. ὅτι ἀληθῶς εἰρήνην δώσω ὑμῖν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.[12]

15. עַל־הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים. Ο΄. περὶ τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων. 'Α. ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς προφητεύοντας.[13]

'Α. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ τελευτήσουσιν.[14]

16. בְּחוּצוֹת. Ο΄. ἐν ταῖς ὁδοῖς. Σ. ἐν τοῖς ἀμφόδοις.[15]

17. תֵּרַדְנָה עֵינַי דִּמְעָה לַיְלָה וְיוֹמָם. Ο΄. κατα-

---

[13] Codd. 86, 88 (cum Σ.). [14] Cod. 88. [15] Cod. 86. [16] Codd. 86 (cum καταστήσω), 88. Cap. XIII. [1] Cod. 86. [2] Cod. 88. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 88. [5] Idem. [6] Codd. 86 (sine nom.), 88. [7] Cod. 86. [8] Codd. 86, 88 (uterque cum καταρεύσουσιν). [9] Cod. 86. Idem sonant, ut videtur, Syriaca et Latina. Cod. 88 affert tantum: 'Α. καταδυναστεύουσιν. [10] Codd. 86, 88 (cum καυχήσεως). [11] Cod. 88. Minus probabiliter Cod. 86: 'Α. πρὸς τὸν νότον. [12] Codd. 86, 88. [13] Iidem. [14] Iidem. [15] Codd. 86, 88 (cum μεταβαλεῖται). [16] Iidem. [17] Iidem. [18] Codd. 86, 88 (cum κατὰ ταῦτα). [19] Codd. 86, 88 (cum ἕως πότε ἔτι). Cap. XIV. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum γίνῃ). [5] Iidem. Mox 'Α. ὡς δυνατὸς μὴ δυνάμενος σώζειν iidem. [6] Cod. 86. [7] Idem. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86. [10] Idem. Mox ad ἰδοὺ Codd. 86, 88: Σ. ἴδε. [11] Cod. 86. [12] Codd. 86, 88. [13] Iidem. [14] Iidem. [15] Codd. 86 (cum διαφόδοις), 88.

γάγετε ἐπ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός. 'Α. *καταγάγετε, οἱ ὀφθαλμοί μου, δάκρυα νύκτα καὶ ἡμέραν.* Σ. *καταγαγέτω ὁ ὀφθαλμός μου δάκρυα νυκτὸς καὶ ἡμέρας.*[16]

17. 'Α. Σ. (*σύντριμμα*) *μέγα.*[17]

18. הַשָּׂדֶה. Ο'. *εἰς τὸ πεδίον.* 'Α. Σ. *εἰς τὸν ἀγρόν.*[18]

'Α. *ἀσθενοῦντες λιμῷ.*[19]

19. מַדּוּעַ. Ο'. *ἱνατί.* Σ. *διὰ τί.*[20]

22. 'Α. Σ. . *ἐν τοῖς ματαίοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζοντες;*[21]

וּנְקַוֶּה־לָּךְ. Ο'. *καὶ ὑπομενοῦμέν σε.* Σ. *ὃν προσδοκήσομεν.*[22]

CAP. XV.

3. וְאֶת־בֶּהֱמַת. Ο'. *καὶ τὰ θηρία* ('Α. *τὰ κτήνη*[1]).

4. עַל אֲשֶׁר. Ο'. *περὶ πάντων ὧν.* 'Α. *περὶ ὧν.* Σ. *ἐφ' οἷς.*[2]

6. אַתְּ נָטַשְׁתְּ אֹתִי נְאֻם־יְהוָֹה. Ο'. *σὺ ἀπεστράφης με, λέγει κύριος.* 'Α. *σὺ ἀφῆκας ἐμὲ, φησὶ κύριος.*[3]

9. 'Α. Θ. *τὰ ἑπτά.*[4]

10. אִמִּי. Ο'. *μῆτερ* ※ *ἐμή* ◄.[5] Σ. *μήτηρ μου.*[6]

'ΙΩ. *ἄνδρα πολέμοις ἀεὶ καὶ στάσεσιν ἀφωρισμένον ἐπὶ πάσης τῆς γῆς* (לְכָל־הָאָרֶץ)· *οὔτε ἐδάνεισα, οὔτε ἐξεδανεισάμην παρά τινος, καὶ ὅμως ὑπὸ πάντων κατηγοροῦμαι.*[7]

15. זָכְרֵנִי. Ο'. *μνήσθητί μου.* Σ. *μνημόνευσόν μου.*[8]

דַּע שְׂאֵתִי עָלֶיךָ חֶרְפָּה. Ο'. *γνῶθι ὡς ἔλαβον* (Σ. *ὅτι ἔλαβον*[9]) *περὶ σοῦ ὀνειδισμόν.* 'ΙΩ. *γνῶθι λαβόντος μου περὶ σοῦ ὀνειδισμόν.*[10]

16. 'ΙΩ. *εὑρέθησαν οἱ λόγοι σου, καὶ ἡδόμην αὐτοῖς, καὶ ἐγενήθη ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην, καὶ εἰς χαρὰν καρδίας μου* (וּלְשִׂמְחַת לְבָבִי).[11]

16. Ο'. *κύριε παντοκράτωρ.* 'Α. Σ. Θ. *κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων.*[12]

17. בְסוֹד־מְשַׂחֲקִים. Ο'. *ἐν συνεδρίῳ αὐτῶν παιζόντων.* 'Α. Σ. *ἐν συναγωγῇ παιζόντων.*[13]

18. 'Α. *ὡς ὕδωρ ἐκλεῖπον.*[14]

19. וַאֲשִׁיבְךָ. Ο'. *καὶ ἀποκαταστήσω σε.* 'Α. *καὶ ἐπιστρέψω σε.*[15]

CAP. XVI.

2. 'Α. *οὐ λήψῃ σεαυτῷ γυναῖκα.*[1]

וְלֹא־יִהְיוּ לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת. Ο'. *καὶ οὐ γεννηθήσεταί σοι υἱὸς οὐδὲ θυγάτηρ.* 'Α. *καὶ οὐ μὴ γένωνταί σοι υἱοὶ καὶ θυγατέρες.* Σ. *οὐδὲ ἔσονταί σοι υἱοὶ καὶ θυγατέρες.*[2]

4. 'Α. *καὶ ἐν τοῖς κτήνεσιν.*[3]

5. 'ΙΩ. *εἰς οἶκον ἔνθα ἐπιτελοῦσι περίδειπνα.*[4]

10. תַגִּיד. Ο'. *ἀναγγείλῃς.* Aliter: Ο'. *ἀπαγγείλῃς.* 'Α. Θ. *ἀναγγείλῃς.*[5]

לַיהוָֹה. Ο'. *ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.* 'Α. Σ. *κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν.*[6]

16. אֶשְׁלַח. Ο'. *ἀποστέλλω.* Σ. *πέμψω.*[7]

לְרַבִּים. Ο'. ※ Σ. *πρὸς* ◄ *τοὺς πολλούς.*[8]

19. יְהוָֹה. Ο'. *κύριε, σύ.* Οἱ Γ'. *κύριος.*[9]

21. 'Α. Θ. *ἐν τῷ ἅπαξ τούτῳ.*[10]

CAP. XVII.

1. Θ. *ἐν γραφῇ ἐν σιδήρῳ.* 'Α. *ἐν γραφείῳ (σιδηρῷ).*[1]

Θ. *ἐγκεκολαμμένη.* Σ. *ἐγγεγλυμμένη* (s. *ἐγγέγλυπται*).[2]

---

16 Codd. 86, 88. 17 Cod. 86. 18 Codd. 86, 88. 19 Iidem, ut verti potest lectio Syro-hex. 20 Iidem. Mox 'Α. *καὶ καιρὸν* iidem. 21 Codd. 86, 88 (cum *ἐν τοῖς εἰδώλοις*). Statim 'Α. (*καὶ*) *εἰ οἱ οὐρανοὶ* Cod. 86. 22 Codd. 86, 88. CAP. XV. 1 Codd. 86, 88. 2 Iidem. 3 Iidem. 4 Iidem. 5 Cod. 86. 6 Codd. 86, 88. 7 Iidem. 8 Iidem. 9 Cod. 86. 10 Codd. 86, 88. 11 Iidem. 12 Iidem. 13 Codd. 86, 88 (om. *παιζόντων*). 14 Iidem (non 'Α. Σ.). 15 Iidem.

CAP. XVI. 1 Codd. 86, 88. 2 Iidem. 3 Cod. 88. 4 Codd. 86, 88. Hieron. ad loc.: "Moris autem est lugentibus ferre cibos et praeparare convivia, quae Graeci *περίδειπνα* vocant, et a nostris vulgo appellantur *parentalia*, eo quod parentibus justa celebrentur." 5 Codd. 86, 88 (cum *ἀναγγέλῃς*). 6 Iidem. 7 Iidem. 8 Cod. 86. 9 Idem. 10 Codd. 86, 88. CAP. XVII. 1 Codd. 86, 88 (uterque cum *γραφίῳ*). 2 Iidem (cum duplici scriptura *ἐγγεγλυμμένη ἐγγέγλυπται*).

3. לְבָז. Θ. εἰς προνομήν. Σ. εἰς διαρπαγήν.[3]

בְּחַטָּאת. Θ. ἐν ἁμαρτίᾳ. Σ. διὰ τὰς ἁμαρτίας σου.[4]

4. Ἀ. καὶ διαβιβάσω σε. Σ. καὶ καταδουλώσω σε.[5]

5. הַגֶּבֶר. Ο΄. ἄνθρωπος. Ἀ. ὁ ἀνήρ.[6]

בָּאָדָם. Ο΄. ἐπ' ἄνθρωπον. Ἀ. ἐν ἀνθρώποις.[7]

6. Ἀ. ὥσπερ ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἀραβά. Σ. ὥσπερ ἄκαρπον ἐν ἀβάτῳ.[8]

Σ. ἐν ξηρότησιν.[9]

7. הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח. Ο΄. ὁ ἄνθρωπος ὃς πέποιθεν. Ἀ. ὁ ἀνὴρ ὁ πεποιθώς.[10]

בַּיהוָה. Ο΄. ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Ἀ. ἐν κυρίῳ. Σ. ἐπὶ κυρίου.[11]

9. Σ. σκαμβοτέρα καρδία πάντων, ἀνὴρ δὲ τίς ἐστιν.. Ἀ. Σ. ὃς γνώσεται αὐτόν;[12]

11. וְלֹא בְמִשְׁפָּט. Ο΄. οὐ μετὰ κρίσεως. Ἀ. ἀκριτεί. Σ. ἀκρίτως.[13]

Ἀ. Σ. ἐγκαταλείψει.[14]

Ἀ. Σ. ἀπορρέων. Θ. ἐκπίπτων.[15]

16. וְיוֹם אָנוּשׁ לֹא הִתְאַוֵּיתִי. Ο΄. καὶ ἡμέραν ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα. Ἰω. ἀλλ' οὐδὲ ἐπεθύμησα μήκους ζωῆς ἀνθρωπείας.[16]

17. אַל־תִּהְיֵה־לִי לִמְחִתָּה. Ο΄. μὴ γενηθῇς μοι εἰς ἀλλοτρίωσιν. Ἰω. μόνον μὴ αὐτός μοι ἐπισείσῃς φόβον, μηδὲ ὑπὸ τῆς σῆς ἐμβριμήσεως πτοηθείην.[17]

19. עָם (הָעָם ק'). Ο΄. λαοῦ σου. Ἀ. τοῦ λαοῦ.[18]

בּוֹ. Ο΄. ἐν αὐταῖς (Ἀ. αὐτῇ[19]).

22. מַשָּׂא. Ο΄. βαστάγματα. Ἰω. φόρτους.[20]

26. Ἀ. σεφηλά. Σ. κοιλάδος.[21]

26. וּמִן־הַנֶּגֶב. Ο΄. καὶ ἐκ τῆς πρὸς νότον. Ἀ. καὶ ἐκ τοῦ νότου.[22]

Ἀ. καὶ θυσίαν καὶ δῶρα.[23]

Cap. XVIII.

2. אֶת־דְּבָרָי. Ο΄. τοὺς λόγους μου. Ἀ. Θ. τὸν λόγον μου.[1]

4. הַכְּלִי. Ο΄. τὸ ἀγγεῖον. Ἀ. Σ. τὸ σκεῦος.[2]

9. רֶגַע. Ἀ. σπουδήν.[3]

12. נוֹאָשׁ. Ἀ. ἀπήλπισται. Σ. ἐξεκακήσαμεν.[4]

15. דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה. Ο΄. οὐκ ἔχοντας ὁδὸν εἰς πορείαν. Ἀ. (ὁδὸν) ἀνόδευτον.[5]

16. שְׁרוּקֹת עוֹלָם. Ο΄. καὶ σύριγμα αἰώνιον. Ἀ. Σ. καὶ συρισμοὺς αἰωνίους.[6]

18. מַחֲשָׁבוֹת. Ο΄. λογισμόν. Ἀ. Σ. λογισμούς.[7]

22. Οἱ Γ΄. ὅτι (ἐπάξεις).[8]

Cap. XIX.

2. Ἀ. Σ. εἰς φάραγγα υἱοῦ Ἐννόμ.[1]

Ἀ. Σ. ἀρσείθ.[2]

6. Οἱ Γ΄. Θαφέθ. Ἀ. φάραγξ.[3]

9. יֹאכֵלוּ. Ο΄. ἔδονται. Ἀ. φάγονται.[4]

12. Ἀ. ὥσπερ Θοφέθ.[5]

13. לְכֹל צְבָא. Ο΄. πάσῃ τῇ στρατιᾷ. Σ. πάσῃ τῇ διατάξει.[6]

Cap. XX.

2. וַיַּכֶּה. Ο΄. καὶ ἐπάταξεν. Ἰω. καὶ ἐμάστιξεν αὐτόν.[1]

Οἱ Γ΄. Ο΄. καὶ ἐνέβαλεν καὶ ἔδωκεν.[2]

---

[3] Cod. 88. [4] Cod. 86. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 88. [7] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. ἐπ' ἀνθρώπου. [8] Codd. 86, 88 (cum ἄκαρπα). [9] Codd. 86 (cum ξηρέτησιν), 88 (cum ξηρότεσιν). [10] Cod. 88. [11] Codd. 86, 88 (cum κυρίῳ pro κυρίου). [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Cod. 86. [15] Idem. [16] Codd. 86, 88 (uterque cum ἀνθρωπίας). [17] Iidem. Versio elegans, sed paulo verbosior. [18] Iidem. [19] Iidem (cum αὐτοί). [20] Codd. 86, 88 (cum φόρτον). [21] Iidem. [22] Cod. 86. [23] Codd. 86, 88. Cap. XVIII. [1] Cod. 86. [2] Idem. Cod. 88: Ἀ. τὸ σκεῦος. [3] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. σπουδήν. Σ. ἐξ αὐτῆς. Cf. ad v. 7. [4] Codd. 86 (cum Ἀ. ἀπηλπίσαμεν), 88. [5] Iidem. [6] Cod. 86. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. συριγμοὺς συριγμοὺς αἰωνίους καταγέλωτα. Ad καταγέλωτα cf. Hex. ad Cap. xix. 8, not. 21. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86. Cap. XIX. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 88. Cod. 86 affert: Ἀ. σαρσείθ. θαρσεῖς. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88. [5] Cod. 86: Ἀ. ὥσπερ. Cod. 88: Ἀ. ὥσπερ Θόφ (sic). [6] Codd. 86, 88. Cap. XX. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem.

2. Σ. εἰς τὸ βασανιστήριον. Ἰῶ. εἰς τὸ δεσμωτήριον.[3]

3. כִּי אִם־מָגוֹר מִסָּבִיב. Ο΄. ἀλλ' ἢ μέτοικον. Ἰῶ. ἀλλ' ἢ δειλίαν καὶ πτόησιν.[4]

4. בְּיַד. Ο΄. εἰς χεῖρας. Ἀ. ἐν χειρί.[5]

5. יְגִיעָהּ. Ο΄. πόνους. Ἀ. κόπους.[6]

Ἀ. Θ. ※ καὶ διαρπῶνται (s. διαρπάσονται) αὐτοὺς κ. τ. ἑ.[7]

7, 8. Ἰῶ. ὅλην τὴν ἡμέραν πᾶς τις μυκτηρίζει με, ὅτι ἄποικον λαλήσω, κεκράξομαι ἀδικίαν.[8]

9. Ἀ... καὶ οὐ δυνήσομαι. Σ... μὴ δυνάμενος.[9]

12. אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ מֵהֶם. Ο΄. ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς. Ἀ. ἴδοιμι ἐκδίκησιν ὑπὸ σοῦ ἐξ αὐτῶν.[10]

13. Ἀ. αἰνέσατε τῷ ΙΙΙΙΙ. Σ. αἰνέσατε τὸν κύριον.[11]

15. הָאִישׁ. Ο΄. ὁ ἄνθρωπος (Ἀ. Σ. ἀνήρ[12]).

17. Ἀ. Σ. αὐτῆς κυήσεως αἰωνίου.[13]

Cap. XXI.

1. אֶת־פַּשְׁחוּר. Ο΄. τὸν Πασχώρ (Σ. Φασχούρ[1]).

7. נַפְשָׁם. Ο΄. τὰς ψυχὰς (Ἀ. Σ. τὴν ψυχὴν[2]) αὐτῶν.

9. לְשָׁלָל. Ο΄. εἰς σκῦλα. Aliter: Ο΄. εἰς ὠφέλειαν. Ὁ Ἑβραῖος· εἰς σκῦλα.[3]

Cap. XXIII.

14. שַׁעֲרוּרָה. Ο΄. φρικτά. Ὁ Ἑβραῖος· πεφυρμένα.[1]

Cap. XXV.

15. Ο΄. καὶ ποτιεῖς ※ Ἀ. αὐτὸ σὺν ◂ πάντα τὰ ἔθνη.[1]

23. Ἀ. Σ. Βούζ.[2]

25. Ἀ. Σ. τοὺς βασιλεῖς Μήδων.[3]

26. Οἱ Γ΄. τοῦ βορρᾶ.[4]

Σ. Σισὰχ πίεται μετ' αὐτοῦ.[5]

27. Ἀ. Σ. τῶν δυνάμεων.[6]

30. Ἰῶ. (ὡς) ληνοβατοῦντες.[7]

33. חַלְלֵי. Ο΄. τραυματίαι. Σ. τετρωμένοι.[8]

38. הַיּוֹנָה. Ἀ. Θ. τῆς περιστερᾶς. Ἀ. τεθολωμένης. Σ. τῆς οἰνωμένης.[9]

Cap. XXVI.

5. עֲבָדַי. Ο΄. τῶν παίδων μου. Ἀ. Σ. τῶν δούλων μου.[1]

6. כְּשִׁלֹה. Ο΄. ὥσπερ Σηλώ. Ἀ. ὡς Σηλώ. Σ. ὡς Σειλώ.[2]

11. לָאִישׁ. Ο΄. τῷ ἀνθρώπῳ. Ἀ. τῷ ἀνδρί.[3]

14. וַאֲנִי הִנְנִי. Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἐγώ. Ἀ. κἀγὼ δὲ ἰδού εἰμι.[4]

20. שְׁמַעְיָהוּ. Ο΄. Σαμαίου. Σ. Σεμαίου.[5] Ἰῶ. Σημαίου.[6]

Cap. XXVII.

3. בְּיַד מַלְאָכִים. Ο΄. ἐν χερσὶν ἀγγέλων αὐτῶν. Σ. διὰ τῶν ἀγγέλων. Ἰῶ. πρεσβέων.[1]

6. Ἀ. Σ. πάσας τὰς γαίας ταύτας.[2]

8. Ἀ. τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.[3]

עַד־תֻּמִּי אֹתָם. Ο΄. ἕως ἐκλίπωσιν ※ Ἀ. Σ. αὐτούς ◂.[4]

---

[3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum πταισιν). [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Codd. 86 (cum διαρτιῶνται), 88 (cum διαρπάσονται). [8] Iidem (cum καὶ κράξομαι). [9] Iidem (sine φέρειν in fine, quod de suo intulit Parsons.). [10] Cod. 86. [11] Idem (non Cod. 88). [12] Codd. 86, 88. Mox Ἀ. Θ. εὐφραίνων αὐτὸν iidem. [13] Iidem (non ut Parsons.). Cap. XXI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 535: εἰς ὠφέλειαν, καὶ ζήσεται] Ὁ Ἑβραῖος τὸ, εἰς ὠφέλειαν, σαφέστερον τέθεικεν· ἔχει δὲ, εἰς σκῦλα. Cap. XXIII. [1] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 584.

Cap. XXV. [1] Cod. 86 in marg.: Ἀ. αὐτὸ σύν. [2] Cod. 88. [3] Cod. 86. [4] Idem. [5] Codd. 86, 88. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Iidem. Mox Οἱ Γ΄. ἐκείνῃ iidem. [9] Cod. 86 (cum οἰνομένης). Lectio prorsus nova τεθολωμένης radicem inusitatam יָוַן, *fervit, aestuavit* (unde יָוֵן, *lutum, faeces*) innuere videtur. Cap. XXVI. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86 (om. Ἀ.), 88. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Codd. 86 (cum Σεμέου), 88. [6] Iidem. Cap. XXVII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Cod. 86. [4] Idem.

12–14. ※ ὑπὸ τὸν ζυγὸν—τῷ λέγειν ↙.[5]

14. שֶׁקֶר. Ο΄. ἄδικα. Σ. ψευδῆ.[6]

18. יִפְגְּעוּ. Σ. ἐνστήτωσαν.[7]

19. Σ. βάσεων.[8]

20. בְּגְלוֹתוֹ. Σ. ὅτε ἐξῴκισεν αὐτός.[9]

22. Ἀ. Σ. φησὶ κύριος.[10]

CAP. XXVIII.

1. Ἀ. Σ. Ἀζοὺρ ὁ προφήτης.[1]

7. דֹּבֵר. Ο΄. λέγω. Ἀ. λαλῶ.[2]

8. וּלְפָנֶיךָ. Ο΄. καὶ πρότεροι ὑμῶν. Ἀ. (καὶ) πρότεροι σοῦ.[3]

10. אֶת־הַמּוֹטָה. Ο΄. τοὺς κλοιούς. Οἱ Γ΄. σὺν τὸν κλοιόν.[4]

12. Ἀ. Σ. Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.[5]

13. Aliter: Ο΄. ἀντὶ τούτων. Ἀ. Σ. ἀντ' αὐτῶν.[6]

16. ※ Ἀ. Θ. ὅτι ἔκκλισιν (Σ. παράβασιν) ἐλάλησας πρὸς κύριον.[7]

CAP. XXIX.

2. Θ. καὶ ἄρχοντας Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλήμ.[1]

Ἀ. Σ. ἀρχιτέκτονα.[2]

3. אֲשֶׁר שָׁלַח. Ο΄. ὃν (Ἀ. Σ. οὓς[3]) ἀπέστειλε.

17. הַשֹּׁעָרִים. Ἀ. πονηρά. Σ. ἔσχατα.[4]

21. אֶל־אַחְאָב. Ο΄. ἐπὶ Ἀχιάβ. Ἀ. ἐπὶ Ἀϊάβ.[5]

24. שְׁמַעְיָהוּ. Ο΄. Σαμαίαν. Σ. Σεμείαν.[6]

25. ※ Ἀ. Σ. καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἱερεῖς ↙.[7]

27. Οἱ Γ΄. Ἀναθωθίτῃ.[8]

CAP. XXX.

8. בוֹ. Ο΄. αὐτοί. Ἀ. ἐν αὐτῷ.[1]

10. וְשַׁאֲנַן. Θ. καὶ εὐπαθήσει. Σ. (καὶ) εὐσταθήσει.[2]

11. כָלָה (in priore loco). Θ. ἔκλειψιν. Σ. συντέλειαν.[3]

Σ. ἀλλὰ παιδεύσω σε εἰς κρίσιν, ἵνα μὴ ἐκκαθάρω σε.[4]

14. מוּסַר אַכְזָרִי. Ο΄. παιδείαν στερεάν. Οἱ Γ΄. παιδείαν ἀνελεήμονα.[5]

19. Θ. καὶ ἐκχεῶ κ. τ. ἑ.[6]

21. מִמֶּנּוּ. Ἀ. Σ. ἐξ αὐτοῦ.[7]

מִקִּרְבּוֹ. Ο΄. ἐξ αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐκ μέσου αὐτοῦ.[8]

CAP. XXXI.

2. Ἀ. μετὰ λελειμμένων μαχαίρας.[1]

3. נִרְאָה לִי. Ο΄. ὤφθη αὐτῷ. Σ. ὤφθη μοι.[2]

4. עוֹד. Ο΄. ὅτι. Σ. πάλιν.[3]

עוֹד תַּעְדִּי תֻפַּיִךְ. *Adhuc ornaberis tympanis tuis.* Ο΄. ἔτι λήψῃ τύμπανόν σου. Ἀ. ἔτι κοσμήσῃ τύμπανόν σου.[4] Σ. πάλιν ἀναλήψῃ τὸ τύμπανόν σου.[5]

Ἀ. ἐν χορῷ. Σ. μετὰ χοροῦ.[6]

5. Ἀ. καὶ βεβηλώσατε (s. λαϊκώσατε).[7]

7. הַשְׁמִיעוּ. Ο΄. ἀκουστὰ ποιήσατε. Ἀ. ἀκουτίσατε. Σ. ἀκουστὸν ποιήσατε.[8]

8. מֵאֶרֶץ צָפוֹן. Ο΄. ἀπὸ βορρᾶ. Οἱ Γ΄. ※ ἀπὸ γῆς . .[9]

9. הָיִיתִי. Ο΄. ἐγενόμην. Ἀ. ἐγενήθην.[10]

12. Σ. Θ. ἐν τῷ ὕψει Σιών.[11]

וְנָהֲרוּ. Ἀ. καὶ ἐκστήσονται. Σ. καὶ φωτισθήσονται.[12]

---

[5] Sic Codd. 36 (cum ὡς τὸ ἔθνος), 48, et sine aster. Codd. 22 (cum καὶ ζήσετε, ὡς τὸ ἔθνος, et om. τῷ λέγειν), 51 (om. τῷ λέγειν), alii. [6] Idem. [7] Codd. 86, 88. [8] Codd. 86 (cum βασιλέων), 88. [9] Cod. 88. Cod. 86: Σ. ὅτε ἐξῴκιζε. [10] Iidem. CAP. XXVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Cod. 88. [4] Cod. 86. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem. CAP. XXIX. [1] Codd. 86, 88 (in textu sub ※). [2] Codd. 86 (cum Ἀ.), 88. [3] Iidem. [4] Iidem. Hinc confirmatur, puto, Hodii conjectura de loco Hieronymi. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Cod. 86. [8] Idem. CAP. XXX. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86 (cum συσταθήσῃ), 88. Cf. Hex. ad Cap. xlvi. 27. [3] Idem. [4] Codd. 86, 88 (cum καὶ εἰς pro σε εἰς). [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Iidem (non ἀπ' αὐτοῦ, ut nos e Syro-hex.). [8] Iidem. CAP. XXXI. [1] Codd. 86 (cum λελειμένων), 88. Scripturam falsam ἠλειμμένων, ut videtur, interpretatus est Syro-hex. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Codd. 86 (cum ἐπισκομήσῃ), 88. [5] Codd. 86 (cum ἀναλείψει), 88. [6] Iidem. [7] Syro-hex. Cf. Hex. ad Deut. xx. 6. [8] Codd. 86, 88. Statim Ἀ. Θ. καὶ (εἴπατε) Cod. 86. [9] Cod. 86. [10] Codd. 86, 88. [11] Iidem. [12] Iidem.

13. 'A. ἐν χορῷ, καὶ νεανίσκοι.[13]
'A. Θ. ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν.[14]

15. בְּרָמָה. Ο΄. ἐν Ῥαμᾶ. 'A. ἐν ὑψηλῇ.[15]
'A. πικρασμοί.[16]

16. מִנְעִי קוֹלֵךְ. Ο΄. διαλειπέτω ἡ φωνή σου. Σ. παῦσον τὴν φωνήν σου.[17]

19. Σ. ἐκρότησα ἐπὶ τῶν μηρῶν μου.[18]

20. 'A. υἱὸς ἔντιμός μου Ἐφραΐμ.[19]
Ο΄. ἔσπευσα ἐπ' αὐτῷ. 'IΩ. ἐπεσκεψάμην αὐτόν.[20]

21. 'A. σκόπελα. Σ. σκοπέλους.[21] 'IΩ. σκοπιάν.[22]
'A. Σ. εἰς τὴν τρίβον.[23]
אֶל־עָרַיִךְ אֵלֶּה. Ο΄. εἰς τὰς πόλεις σου πενθοῦσα. 'A. Σ. εἰς τὰς πόλεις ταύτας.[24]

22. 'IΩ. ὅτι ἤδη εἰργάσατο κύριος παράδοξον ἐπὶ τῆς γῆς· παρθένος κυοφορήσει γὰρ ἄνθρωπον.[25] Schol. Ὡς ἐπὶ ἀληθείας οὕτως εὗρον αὐτὸ κείμενον ἐν τῇ Ἰωσίππου ἐκδόσει.[26]

25. וְכָל־נֶפֶשׁ דָּאֲבָה מִלֵּאתִי. Ο΄. καὶ πᾶσαν ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησα. Σ. καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἐκρέουσαν ἐνέπλησα.[27]

29. בָּנִים. Ο΄. τῶν τέκνων. 'A. τῶν υἱῶν.[28]

30. Σ. παντὸς ἀνθρώπου τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα.[29]

33. אֶת־תּוֹרָתִי. Ο΄. ※ τοὺς ◄ νόμους μου. 'A. Σ. Θ. τὸν νόμον μου.[30]

34. כוּלָּם. Ο΄. πάντες ※ 'A. Σ. αὐτοί ◄.[31]
לְמִקְטַנָּם. Ο΄. ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν. 'A. εἰς ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν.[32]

35. 'A. Σ. καὶ ἄστρων.[33]

38. Σ. Ἀνανεήλ.[34]

39. עַל גִּבְעַת. Ο΄. ἕως βουνῶν ('A. Σ. Γαβαθά[35]).

40. 'A. τὰ προάστεια.[36] Σ. καὶ τῆς σποδιᾶς, καὶ σύμπαντα τὸν χῶρον τῶν τάφων.[37]

Cap. XXXII.

4. כִּי־הִנָּתֹן. Ο΄. ὅτι παραδόσει. 'A. (ὅτι) παραδιδόμενος. Σ. ἀλλὰ παραδιδόμενος.[1]

9. Ο΄. σίκλους. 'IΩ. νομίσματα.[2]

12. Ο΄. Νηρίου . . Μαασαίου. 'IΩ. Νηρία . . Μαασίου.[3]
בַּחֲצַר. Ο΄. ἐν τῇ αὐλῇ. 'IΩ. (ἐν τῷ) προαυλίῳ.[4]
'A. Σ. μαρτύρων.[5]

21. Σ. καὶ ἐν τοῖς φαινομένοις μεγαλείοις.[6]

31. כִּי עַל־אַפִּי וְעַל־חֲמָתִי. Ο΄. ὅτι ἐπὶ τὴν ὀργήν μου, καὶ ἐπὶ τὸν θυμόν μου. 'A. ὅτι ἐπὶ τὸν θυμόν μου, καὶ ἐπὶ τὴν ὀργήν μου.[7]

35. לַמֹּלֶךְ. Ο΄. τῷ Μολὸχ βασιλεῖ. Θ. τῷ βασιλεῖ.[8]

37. 'A. Σ. ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν.[9]

41. בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי. Ο΄. καὶ ἐν πάσῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ. Σ. (ἐν ἀληθείᾳ) ἐξ ὅλης καρδίας μου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μου.[10]

Cap. XXXIII.

4. אֶל־הַסֹּלְלוֹת. Ἄλλος· πρὸς τὸ χαράκωμα (s. χῶμα) . . .[1]

---

[13] Codd. 86 (cum νεανίσκων), 88 (cum χωρῷ). [14] Cod. 86. [15] Codd. 86, 88 (cum ὑψηλῷ). [16] Codd. 86 (cum πικραμμὸν), 88. [17] Iidem. [18] Iidem (cum ἐκράτησα). [19] Iidem. [20] Codd. 86 (cum αὐτῶν), 88 (cum ἐπεσκεψάμενος (sic) αὐτῶν). [21] Cod. 86. Cod. 88: 'A. σκόπελα. Σ. σκόπελον. Cf. Hex. ad 4 Reg. xxiii. 17. [22] Codd. 86, 88. [23] Iidem. [24] Iidem. [25] Codd. 86 (cum κυοφορήσῃ), 88. [26] Cod. 86 (cum αὐτὸν et εωσιππου). [27] Idem (cum ἐκνεύουσαν). Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 10. [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. [30] Iidem. Mox Σ. γράψω αὐτὸν Cod. 86. [31] Cod. 86. [32] Codd. 86, 88. [33] Codd. 86, 88 (cum ἄστρον). [34] Iidem. [35] Iidem. [36] Euseb. in Onomastico, p. 66: Ἀσαδημὼθ, ἐν Ἱερεμίᾳ. Τὸ Ἑβραϊκόν· τῶν Σαδημώθ. Ἀκύλας· τὰ προάστεια. [37] Cod. 86 (qui affert: Σ. τῶν πτωμάτων. 'IΩ. τῶν πτώματων καὶ τῆς σποδιᾶς . . . τάφων) emendatius quam alter codex. Cap. XXXII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem (non τῶν ἑστηκότων μ.). [6] Cod. 86 (cum μεγαλίοις). Cod. 88: Σ. ἐν φ. μεγάλοις. [7] Codd. 86, 88. [8] Iidem. [9] Iidem. Mox 'A. ἐν τῇ ὀργῇ μου iidem. [10] Iidem. Cap. XXXIII. [1] Ad χαράκωμα cf. Hex. ad Jerem. lii. 4, et *Addendum* p. 740. Quod vero ad χῶμα attinet, expendenda sunt exempla vocis Syriacae, quae nobis indicavit Ceriani noster, ex versione Syriaca anti-

8. 'A. Σ. τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.[2]

12. 'A. καὶ ἕως κτήνους.[3]

15. Σ. ἀνατολὴν (potius βλάστημα[4]), δικαιοσύνην ποιήσει.

Cap. XXXIV.

1. וְכָל־מַמְלְכוֹת אֶרֶץ. 'A. καὶ πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς.[1]

מֶמְשֶׁלֶת יָדוֹ. 'A. ἐξουσίας τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Σ. τῆς ἐξουσίας χειρὸς αὐτοῦ.[2]

4. אַךְ. Ο΄. ἀλλά. 'A. Σ. πλήν.[3]

אָמַר. Ο΄. λέγει. 'A. εἶπεν.[4]

8. 'A. μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ.[5] Θ. πρὸς πάντα τὸν λαόν.[6]

16. לְנַפְשָׁם. Ο΄. τῇ ψυχῇ αὐτῶν. 'A. ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.[7]

18, 19. 'A. ἐνώπιον τοῦ μόσχου οὗ διεῖλον κ.τ.ἑ.[8] 'IΩ. διὰ τῶν σφαγίων τοῦ μόσχου τοῦ διαιρεθέντος εἰς μέρη δύο, ὧν ἀναμέσον διεξῆλθον οἵ τε ἄρχοντες 'Ιούδα καὶ ἡγούμενοι.[9]

Cap. XXXV.

2. 'A. Θ. 'Ραχαβεῖν. Σ. (εἰς τὸν οἶκον) 'Ρηχαβιτῶν.[1]

'IΩ. ἐξεδρῶν.[2]

4. אֶל־לִשְׁכַּת. Ο΄. εἰς τὸ παστοφόριον ('IΩ. θησαυροφυλάκιον[3]).

יִגְדַּלְיָהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים. Ο΄. Γοδολίου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. 'IΩ. 'Ιεγεδολίου θεοσεβοῦς.[4]

7. כִּי בָּאֳהָלִים תֵּשְׁבוּ. Ο΄. ὅτι ἐν σκηναῖς οἰκήσετε. Σ. ἀλλ' ἐν σκηναῖς οἰκεῖτε.[5]

7. 'A. Σ. παροικεῖτε.[6]

11. אֲרָם. 'A. Σ. Συρίας.[7]

15. 'A. Σ. τὸ οὖς (ὑμῶν).[8]

17. וְאֶל כָּל־יוֹשְׁבֵי. Ο΄. καὶ ἐπὶ ※'A. πάντας ◄ τοὺς κατοικοῦντας.[9]

Cap. XXXVI.

1. 'A. Σ. καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει.[1]

2. 'IΩ. ἑλικτὸν κεφαλίδα.[2]

מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ. Ο΄. ἀφ' ἧς ἡμέρας λαλήσαντός μου πρὸς σέ. 'A. Σ. ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐλάλησα πρὸς σέ.[3]

7. תְּחִנָּתָם. Ο΄. ἔλεος αὐτῶν. 'A. ὁ ἐλεϊσμὸς αὐτῶν.[4]

9. קְרָאוּ. Σ. παρήγγειλαν. 'A. ἐκάλεσαν.[5]

12. בֶּן־שְׁמַעְיָהוּ. Ο΄. υἱὸς Σελεμίου. 'IΩ. υἱὸς Σεμείου.[6]

18. לָהֶם. 'A. πρὸς αὐτούς.[7]

23. וְהַשְׁלֵךְ. Ο΄. καὶ ἔρριπτεν. Οἱ Γ΄. καὶ ἐρρίπτει.[8]

25. וְגַם. Ο΄. καὶ ('Ελνάθαν). Σ. μέντοιγε.[9]

32. עֲלֵיהֶם. Ο΄. αὐτῷ. 'A. ἐπ' αὐτούς.[10]

Cap. XXXVII.

8. וְנִלְחֲמוּ. Ο΄. καὶ πολεμήσουσιν. 'A. καὶ οἱ πολεμοῦντες.[1]

11, 12. 'IΩ. ὁπηνίκα δὲ ἀνεχώρησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐξ 'Ιερουσαλὴμ διὰ τὴν δύναμιν Φαραώ, ἐξῆλθεν 'Ιερεμίας τῆς πόλεως ἀπιὼν ἐπὶ τὴν (fort. γῆν) Βενιαμὶν εἰς τὸ νείμασθαι τὸν κλῆρον ἐν ὄψει

---

quissima Flavii Josephi De Bello Jud. Lib. VI, qui est extremus liber Codicis Ambros. Peschito V. T., B. 21 Inf., saeculi VI; in qua versione ܦܘܪܫܐ est pro χώματα ii, 7; necnon in plurali ܦܘܪܫܐ i, 1, 2 (bis). ii, 8. viii, 4. [2] Cod. 86. [3] Cod. 88. [4] Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 5. Zach. vi. 12. Cap. XXXIV. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88, qui pergunt: ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου. Σεδεκία, ut LXX. [4] Cod. 86. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88. [8] Iidem (cum διῆλον, non, ut Parsons., διῆλθον). [9] Codd. 86, 88 (cum μὲν pro μέρη). Cap. XXXV. [1] Codd. 86 (cum 'Ρηχαβητῶν), 88. [2] Iidem. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88. [5] Cod. 86 (cum ἀλλὰ σκ.). Cod. 88: Σ. ἀλλ' ἐν. [6] Codd. 86, 88 (uterque cum παροικεῖται, non, ut Parsons., οἰκεῖται). [7] Iidem. [8] Cod. 86. [9] Idem in marg.: 'A. πάντας. Cap. XXXVI. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86 (cum ἑλεικτὸν), 88 (cum ἑλεκτοκεφαλίδα). [3] Codd. 86 (cum Σ.), 88. [4] Iidem. Cf. Hex. ad Cap. xxxviii. 26. Mox 'A. Σ. ἃ ἐλάλησεν iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Idem. [10] Cod. 88. Cap. XXXVII. [1] Codd. 86, 88.

τοῦ λαοῦ.[2] Schol. Καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως ἐξέδωκαν.[3]

13. יִרְאִיָּיה. Ο΄. Σαρουΐα. Σ. Ἰωραίας.[4]

15. וְהִכּוּ אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἐπάταξαν (Σ. ἔτυψαν[5]) αὐτόν. Ἰω. καὶ ᾐκίσαντο αὐτόν.[6]

16. Ἀ. ὅτι εἰσῆλθεν Ἱερεμίας εἰς οἶκον τοῦ λάκκου..[7] Σ. καὶ εἰσῆλθεν Ἱερεμίας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν συγκλεισμόν. Θ. τότε ἦλθεν Ἱερεμίας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λάκκου..[8]

Ἀ. εἰς τὰ ἐργαστήρια.[9]

21. כִּכַּר־לֶחֶם. Ἀ. περίμετρον ἄρτου.[10]

מִחוּץ הָאֹפִים. Ο΄. ἔξωθεν οὗ πέσσουσιν. Ἀ. ἔξωθεν τῶν πεσσόντων.[11] Ἰω. ἐκτὸς ὄψου.[12]

Cap. XXXVIII.

5. Σ. ἔχετε αὐτὸν ἐν χερσὶν ὑμῶν.[1]

6. מַלְכִּיָּהוּ בֶן־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Μελχίου υἱοῦ τοῦ βασιλέως. Ἰω. Ἐλχίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἐμμελέχ.[2]

Ἀ. Σ. πηλός.[3]

7. וְהוּא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ αὐτὸς ἐν οἰκίᾳ τοῦ βασιλέως. Σ. ὢν αὐτὸς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως.[4]

10. Ἀ. λάβε ἐν τῇ χειρί σου. Θ. λάβε εἰς τὰς χεῖράς σου.[5]

Ἀ. πρὶν ἀποθανεῖν αὐτόν.[6]

12. Σ. ὑπὸ τὰ σχοινία.[7]

13. וַיִּמְשְׁכוּ. Ο΄. καὶ εἵλκυσαν. Σ. καὶ ἀνελκύσαντες.[8]

וַיֵּשֶׁב. Ο΄. καὶ ἐκάθισεν. Σ. καὶ ἔμεινεν.[9]

14. שֹׁאֵל אֲנִי אֹתְךָ דָּבָר. Ο΄. ἐρωτήσω σε λόγον. Ἀ. ἐρωτῶ σε ἐγὼ ῥῆμα.[10]

16. אֲשֶׁר עָשָׂה־לָנוּ אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת. Ο΄. ὃς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν ψυχὴν ταύτην. Ἰω. ὁ τῶν ἔστω (fort. ἔσω) κύριος.[11]

17. וּבֵיתֶךָ. Ο΄. καὶ ἡ οἰκία σου. Ἀ. Σ. καὶ ὁ οἶκός σου.[12]

20. Ἀ. Σ. τῆς φωνῆς κυρίου.[13]

22. אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ. Ο΄. ἄνδρες εἰρηνικοί σου. Σ. ἄνδρες εἰρήνης πρὸς σέ.[14]

Cap. XXXIX.

5. (Σ.) τῆς πεδιάδος τῆς ἐρήμου τῆς κατὰ Ἱεριχώ.[1]

וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים. Ο΄. καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίματα (※ Θ. κρίματα. Σ. κρίσεις[2]). Ἰω. καὶ ὀνειδίσας αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ ἐλέγξας ἀπιστίαν.[3]

9. ※ Θ. καὶ τοὺς ἐμπεσόντας οἳ ἐνέπεσαν αὐτῷ. (Σ.).. αὐτομολήσαντας οἳ ηὐτομόλησαν πρὸς αὐτόν.[4]

12. ※ Θ. καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου θὲς ἐπ' αὐτόν. Σ. καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν σου ἔστω.[5]

※ Θ. ὅτι ἀλλ' ἢ καθότι ἐὰν λαλήσῃ πρὸς σέ. Σ. ἀλλ' ὡς ἂν εἴπῃ σοι.[6]

13. Ἀ. Ο΄. Νηργέλ. Σ. Νηριγέλ. Θ. Ναργέλ.[7]

Ἀ. Ῥεβωμά. Σ. Ῥαβομόγ. Θ. Ῥοβογμά.[8]

※ Θ. οἱ μεγιστᾶνες. Ἀ. Θ. οἱ ἡγεμόνες.[9] Σ. οἱ ἐπιστάται.[10]

Cap. XL.

1. מִן־הָרָמָה. Ο΄. τὸν ἐκ Ῥαμᾶ. Ἀ. ἀπὸ τῆς Ῥαμᾶ. Θ. ἐκ Δαμᾶ.[1]

2. Ἀ. Σ. καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν Ἱερεμίαν.[2]

---

[2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 88. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. [6] Codd. 86 (cum αἰκείσαντο), 88 (cum αἰκίσαντο). [7] Codd. 86, 88 (cum ὅτε). [8] Iidem. [9] Euseb. in Onomastico, p. 16: Ἀενιώθ, ἐν Ἱερεμίᾳ. Ἀκύλας· τὰ ἐργαστήρια. [10] Syro-hex. Cf. Hex. ad 1 Reg. x. 3. [11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. Hieron.: *excepto pulmento.* Cap. XXXVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86, 88 (cum Ἐμελέχ). [3] Iidem. [4] Codd. 86 (om. αὐτὸς), 88. [5] Iidem. [6] Cod. 88 (non θανεῖν, ut Parsons.). [7] Codd. 86, 88. [8] Codd. 86 (cum ἀνέλκυσαν), 88. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Codd. 86 (cum ὁ κύριος), 88. [12] Codd. 86, 88 (cum Σ.). [13] Codd. 86, 88 (cum Σ.). [14] Codd. 86, 88 (cum ἄν. οἱ εἰρ.). Cap. XXXIX. [1] Cod. 86 in marg. sine nom. Lectio non differt a Syro-hex. [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88 (cum ὁ Βαβυλώνιος pro ὁ β. Β., et αὐτὸν pro ἀπιστίαν). [4] Idem in marg. sine nom. (cum αὐτομολήσαντες). [5] Codd. 86, 88. [6] Codd. 86 (cum εἴποι), 88. [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Cod. 88. [10] Codd. 86, 88. Cap. XL. [1] Codd. 86 (cum ὑπὸ pro ἀπὸ), 88. [2] Codd. 86,

6. הַמִּצְפָּתָה. Ο΄. εἰς Μασσηφά. Ἀ. Σ. εἰς Μασφανώθ.[3]

8. תַּנְחֻמֶת. Ο΄. Θαναεμέθ. Ἀ. Θαναμάθ. Σ. Θενεεμάν.[4]

הַמַּעֲכָתִי. Ο΄. τοῦ Μωχαθί. Ἀ. τοῦ Μαχαθίτου.[5]

10. וְשִׂמוּ בִּכְלֵיכֶם. Ο΄. καὶ βάλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν. Ἀ. καὶ θέτε ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑμῶν. Θ. (καὶ ἔλαιον) ἐμβάλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν. Σ. καὶ ἀπόθεσθε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν.[6]

11. לִיהוּדָה. Ο΄. τῷ Ἰούδᾳ. Ἀ. ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ.[7]

14. שֹׁלֵחַ אֶת־יִשְׁמָעֵאל. Ο΄. ἀπέστειλε πρὸς σὲ τὸν Ἰσμαήλ. Σ. ἀπέστειλε τὸν Ἰσμαήλ. Θ. ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἰσμαήλ.[8]

CAP. XLI.

1. אֱלִישָׁמָע. Ο΄. Ἐλεασά. Πάντες· Ἐλισαμά.[1]

5. מִשְּׁכֶם מִשִּׁלוֹ. Ο΄. ἀπὸ Συχὲμ καὶ ἀπὸ Σαλήμ. Ἀ. Σ. ἐκ Συχὲμ ἐκ Σηλώ.[2]

Ἀ. καὶ θυσία καὶ λιβανωτὸς ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν.[3]

8. Σ. δέκα δὲ ἄνδρες.[4]

חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן וּדְבָשׁ. Ο΄. πυροὶ καὶ κριθαί, μέλι καὶ ἔλαιον. Ἀ. πυρὸς καὶ κριθὴ καὶ ἔλαιον καὶ μέλι. Σ. πυροῦ καὶ κριθῶν καὶ ἐλαίου καὶ μέλιτος.[5]

10. ※ Ἀ. καὶ πάντα τὸν λαὸν τοὺς ὑπολειφθέντας εἰς Μασσηφά.[6]

11. הַחֲיָלִים. Ο΄. τῆς δυνάμεως. Ἀ. Σ. τῶν δυνάμεων.[7]

אֵת כָּל־הָרָעָה. Ο΄. πάντα τὰ κακά. Ἀ. πᾶσαν τὴν κακίαν. Σ. πᾶν τὸ κακόν.[8]

12. Σ. καὶ ἐπορεύθησαν πολεμῆσαι πρὸς τὸν Ἰσμαήλ.[9]

אֶל־מַיִם רַבִּים. Ο΄. ἐπὶ ὕδατος πολλοῦ (Ἀ. Ῥαββίμ[10]).

17. Σ. Χαμωάμ. Θ. ἐν Γαβηρώθ.[11] Aliter: Ἀ. Σ. τοῖς ἐχόμενα Βηθλεέμ.[12]

CAP. XLII.

1, 8. הַחֲיָלִים. Ο΄. τῆς δυνάμεως. Ἀ. Σ. τῶν δυνάμεων.[1]

5. אֶל־יִרְמְיָהוּ. Ο΄. Θ. τῷ Ἱερεμίᾳ. Ἀ. Σ. πρὸς Ἱερεμίαν.[2]

8. לְמִקָּטֹן. Ο΄. ἀπὸ μικροῦ. Ἀ. εἰς ἀπὸ μικροῦ.[3]

11. מִמֶּנּוּ. Ἀ. ἀπ' αὐτοῦ.[4]

15, 17. לָגוּר. Ἀ. Σ. παροικεῖν.[5]

CAP. XLIII.

3. כִּי בָּרוּךְ. Ο΄. ἀλλ' ἢ (Ἀ. ὅτι[1]) Βαρούχ. Ἀ. Σ. ἐπισείει σε ἡμῖν.[2]

9. אֲשֶׁר. Οἱ Γ΄. ὅ ἐστιν.[3]

10. Ἀ. Σ. κατέκρυψα.[4]

12. Ἀ. θεῶν Αἰγύπτου.[5]

13. Ἀ. Σ. τὰς στήλας οἴκου ἡλίου τὰς ἐν γῇ Αἰγύπτου.[6]

CAP. XLIV.

1. Ἀ. Σ. πρὸς πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας. Θ. πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις . .[1]

2. Ἀ. Θ. τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.[2]

3. מִפְּנֵי. Ο΄. ἀπὸ προσώπου. Σ. διά.[3]

4. Ἀ. τὰ ῥήματα τοῦ βδελύγματος τούτου ὃ ἐμίσησα.[4]

---

88 (om. ὁ). [3] Iidem. [4] Cod. 88. Cod. 86 vero: Ἀ. Θαναεμάν. Σ. Θαναμάθ. [5] Codd. 86, 88 (cum Μαχοθίτου). [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Cod. 86. CAP. XLI. [1] Cod. 86. [2] Idem. [3] Codd. 86 (cum λιβανοτὸς), 88. [4] Cod. 86. [5] Codd. 86, 88 (cum κριθοῦ pro κριθῶν). [6] Cod. 86. [7] Codd. 86 (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ.), 88. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Cod. 86. [11] Codd. 86 (cum Ταβηρώθ), 88. Euseb. in Onomastico, p. 158: Γηβαρώθ. Ἀκύλας· ἐν φραγμοῖς. Σύμμαχος· Γαρημώθ. [12] Cod. 86 (non, ut Parsons., τοῖς ἐχ. πρὸς Β.). Lectio non est in AUCT. Cod. 88. CAP. XLII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. Mox v. 16 ἀκόλουθον pro ἀκολουθῶν male scribunt iidem. CAP. XLIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 88. Cod. 86 vero: Ἀ. Σ. ἐπείσεισεν (sic) ἡμῖν. [3] Cod. 88. [4] Cod. 86. [5] Codd. 86, 88. [6] Iidem (non ἐν τῇ γῇ). CAP. XLIV. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 86. (In lectione Symmachi dele ἔρημοι.) [3] Cod. 88. Cf. Hex. ad Cap. xliv. 22. [4] Codd. 86, 88.

9. Ἀ. Σ. τὰ κακά.[5]

נָשָׁיו. Σ. (τῶν γυναικῶν) ἑκάστου αὐτῶν.[6]

12. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἀποθανοῦνται.[7]

19. Ο΄. καὶ ὅτι ἡμεῖς. Σ. εἰ δὲ καὶ ἡμεῖς. Θ. καὶ ὅτε ἡμεῖς.[8]

Ἀ. χαυῶνας αὐτῆς ἀσιβά. Σ. χαυῶνας τῶν γλυπτῶν αὐτῆς.[9] Schol. Ἀσαβεὶμ τὰ γλυπτὰ λέγεται παρὰ τοῖς Ἑβραίοις.[10]

20. דָּבָר. Ο΄. λόγους. Ἀ. ῥῆμα. Σ. λόγον.[11]

22. Θ. παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἔνοικον.[12] Σ... κατοικοῦντα.[13]

24. Σ. καὶ πρὸς πάσας τὰς γυναῖκας.[14]

26. Ο΄. Ἰούδα. Σ. Ἰουδαίου.[15]

29. ※ Θ. ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅπως γνῶτε—εἰς κακά.[16] Σ. ἵνα γνῶτε ὅτι ὄντως...[17]

30. Ἀ. τὸν Φαραὼ Οὐαφρῆ. Σ. τὸν Φαραὼ ἔκδοτον. Θ. τὸν Φαραὼ Ὀφρῆ.[18]

Cap. XLV.

3. בְּאַנְחָתִי. Ο΄. ἐν στεναγμοῖς. Ἀ. ἐν στεναγμῷ μου. Θ. ἐν στεναγμοῖς μου.[1]

4. Ἀ. ἰδοὺ οὓς ᾠκοδόμησα.[2]

נָטַעְתִּי. Ο΄. ἐγὼ ἐφύτευσα. Ἀ. Σ. κατεφύτευσα.[3]

Cap. XLVI.

6. כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ. Ο΄. ἠσθένησεν ※ Οἱ Γ΄. καὶ ◂ πεπτώκασιν.[1]

10. Θ. τῷ δεσπότῃ κυρίῳ τῶν δυνάμεων ἐν γῇ βορρᾷ.[2]

12. Ἀ. Θ. τὴν φωνήν σου. Σ. τὴν ἀτιμίαν σου.[3]

יַחְדָּיו. Ο΄. ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ὁμοῦ.[4]

17. Ἀ. σαὼν παρήγαγεν ὁ καιρός. Ἰω. τάραχον ἤγειρεν ὁ καιρός.[5]

18. Ἀ. Σ. Θ. φησὶν (Θ. λέγει) ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων.[6]

19. Ἀ. καὶ ἐκκαήσεται.[7]

מֵאֵין. Ο΄. παρὰ (Οἱ Γ΄. διὰ[8]) τὸ μὴ ὑπάρχειν.

21. גַּם־שְׂכִרֶיהָ בְקִרְבָּהּ כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק. Ο΄. καὶ οἱ μισθωτοὶ αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὥσπερ μόσχοι σιτευτοί. Σ. οἱ δὲ μισθωτοὶ αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς μόσχοι σιτιστοί.[9]

22. Ἀ. Θ. ὅτι ἐν ἰσχύϊ πορεύσονται. Σ. ὅτι μετὰ ἰσχύος ἐλεύσεται.[10]

25. פּוֹקֵד אֶל־אָמוֹן. Ο΄. ἐκδικῶ τὸν Ἀμμὼν (Ἀ. ἐπ' Ἀμμών. Σ. κατ' Ἀμμών[11]). Ἰω. ἐπισκέψομαι τὴν πολυπληθύνουσαν.[12]

28. וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט. Ο΄. καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίμα. Σ. ἀλλὰ παιδεύσω σε κρίσει.[13]

Cap. XLVII.

1. Σ. περὶ τῆς Φιλιστείας.[1]

2. וְהָיוּ. Ο΄. καὶ ἔσται. Ἀ. καὶ ἔσονται.[2]

וְיִשְׁטְפוּ. Ο΄. καὶ κατακλύσει. Ἀ. καὶ κυκλώσουσιν.[3]

3. Ο΄. ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ. Ἰω. (ἀπὸ) προσώπου ὀργῆς θυμοῦ..[4]

לְרִכְבּוֹ. Ο΄. τῶν ἁρμάτων (Ἰω. τεθρίππων[5]) αὐτοῦ.

5. Ο΄. καὶ οἱ κατάλοιποι Ἐνακίμ. Ἰω. τὰ λείψανα τῶν νήσων.[6]

7. Ἄλλος· συνετάξατο.[7]

---

[5] Codd. 86, 88. [6] Codd. 86, 88 (cum ὑμῶν pro αὐτῶν). [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Idem. Paulo aliter Cod. 88: Ἀ. χ. αὐτῆς ἀσυβείμ. Σ. χ. αὐτῆς τῶν γλυπτῶν. [10] Cod. 86. [11] Codd. 86, 88. [12] Cod. 86. [13] Codd. 86, 88. [14] Cod. 86. [15] Idem. Mox v. 27 Σ. Θ. (πᾶς) ἀνὴρ idem. [16] Cod. 86. [17] Codd. 86, 88 (cum οὕτως). [18] Codd. 86, 88. Cap. XLV. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 88. Cap. XLVI. [1] Cod. 86. Copula deest in Comp. (cum ἠσθένησαν), Codd. III (idem), XII, 22 (ut Comp.), 23, aliis, et Syro-hex. (ut Comp.). [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. Mox Cod. 86: Ἰω. Θαβώρ. Cod. 88: Οἱ Γ΄. Θαβώρ. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88 (non ἐκκαήσεται). [8] Cod. 86. [9] Codd. 86, 88. Mox Ἀ. Σ. ἐπισκοπῆς αὐτῶν iidem. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Codd. 86 (cum κρίσεις), 88. Cap. XLVII. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Cod. 86 in marg. sine nom.

Cap. XLVIII.

6. 'ΙΩ. μυρῖκαι.[1]

7. 'ΙΩ. θλίβοντες.[2]

8. 'Α. Σ. ἡ κοιλάς.[3]

הַמִּישֹׁר. Ο'. ἡ πεδινή. 'Α. ἡ μισώρ. Σ. ἡ πεδιάς.[4]

12. 'Α. στρώτας, καὶ στρώσουσιν . .[5]

14. וְאַנְשֵׁי־חַיִל. Ο'. καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων. 'Α. Σ. καὶ ἄνδρες δυνάμεως.[6]

15. 'Α. καὶ ἡ πόλις αὐτῆς ἀνέβη. Σ. καὶ ὁ γυμνῶν αὐτὴν ἀνέβη.[7]

17. מַטֵּה־עֹז. Ο'. βακτηρία εὐκλεής ('Α. Σ. ἰσχύος[8]).

תִּפְאָרָה. 'ΙΩ. ἐνδοξοτάτη.[9]

18. 'ΙΩ. Διβώ.[10]

21. הַמִּישֹׁר. Ο'. Μεισώρ. 'ΙΩ. τὴν πλατυτάτην.[11]

מוֹפָעַת. Ο'. Μωφάς. 'ΙΩ. Μεφάθ.[12]

23. וְעַל־בֵּית גָּמוּל. 'Α. καὶ ἐπὶ Βαιθγαμούλ.[13] 'Α. Σ. καὶ ἐπὶ Βαιθμαών.[14]

24. 'Α. καὶ ἐπὶ Βοσορά. Σ. καὶ ἐπὶ Βοσρά.[15]

25. 'Α. καὶ ὁ βραχίων.[16]

26. הִגְדִּיל. Ο'. ἐμεγαλύνθη. 'Α. Σ. ὁμοίως. Θ. ἐμεγάλυνεν.[17]

27. אִם־בַּגַּנָּבִים נִמְצָאָה. Ο'. καὶ ἐν κλοπαῖς σου εὑρέθη. 'ΙΩ. ὡσανεὶ τειχορυχοῦντα ἢ κλέπτοντα ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβοῦσα.[18]

29. וְגַאֲוָתוֹ. 'ΙΩ. καὶ τὴν ἀλαζόνειαν αὐτοῦ.[19]

30. 'Α. ἡ μῆνις αὐτοῦ, καὶ οὕτως τὰ ἐξαίρετα αὐτοῦ.[20]

31. 'ΙΩ. περὶ τῶν κατοικούντων τὴν πόλιν τὴν τῇ ὀπτῇ πλίνθῳ τετειχισμένην.[21]

32. אֶבְכֶּה־לָּךְ. Ο'. ἀποκλαύσομαί σοι. Σ. κλαύσω περὶ σοῦ.[22]

34. נִמְרִים. Ο'. Νεβρείν. 'Α. Σ. Νεμηρίμ.[23]

36. Θ. ἐπ' ἀνθρώπους τοίχου ὀστρακίνου.[24]

37. 'Α. (καὶ) πᾶς πώγων κατατετμημένος κ. τ. ἑ. Σ. καὶ πᾶς πώγων ξυρηθήσεται, κατὰ πασῶν χειρῶν κατατομαί.[25]

38. ※ ὅλης κοπετός ◄.[26]

Cap. XLIX.

1. 'Α. ἡ κληρόνομος οὐκ ἔστιν αὐτῷ.[1]

3. הֵילִילִי. Ο'. ἀλάλαξον. 'Α. ὀλόλυξον. 'ΙΩ. ἀνοίμωξον.[2]

'ΙΩ. κόψασθε περιπατοῦσαι.[3] Σ. (καὶ) περιέλθετε διὰ τῶν τριγχῶν.[4]

יַחְדָּיו. Ο'. ἅμα. 'Α. Σ. ἐπὶ τὸ αὐτό.[5]

4. Ο'. θύγατερ ἰταμίας ('ΙΩ. τρυφερωτάτη[6]).

5. לְפָנָיו. Ο'. εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Σ. ἔμπροσθεν ἑαυτοῦ.[7]

לַנֹּדֵד. Σ. τοὺς ἐσκορπισμένους.[8]

7. 'Α. μή. Σ. ἆρα.[9]

חָכְמָה. Ο'. σοφία. 'Α. σύνεσις.[10]

8. הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי. 'ΙΩ. καταδύετε εἰς χάσματα, οἰκήτορες.[11]

'Α. Σ. ὅτι ἀπώλειαν 'Ησαῦ . . Θ. ὅτι ἀπώλεσαν 'Ησαῦ . .[12]

9. אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ לֹא יַשְׁאִירוּ. Ο'. ὅτι τρυγηταὶ ἦλθον, οἳ οὐ καταλείψουσί σοι. Σ. εἰ τρυγηταὶ ἐπῆλθόν σοι, οὐκ ἂν ἀπέλιπον.[13]

Cap. XLVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum μεσώρ). [5] Iidem. Mox 'ΙΩ. κέρατα iidem. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Codd. 86, 88 (cum -τος). [10] Codd. 86 (cum Δεβῶ), 88. [11] Cod. 86. [12] Codd. 86, 88 (cum μεθώφ). [13] Iidem. [14] Codd. 86 (cum Βηθμ.), 88 (cum Σ. pro 'Α. Σ.). [15] Codd. 86, 88 (cum Βοσσορὰ pro Βοσορά). [16] Iidem. [17] Cod. 86. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. [20] Cod. 86 in marg. sine nom.: ἐξαίρετα αὐτοῦ οὐχ οὕτως, unde ἐξαίρετα pro ἐκλεκτὰ rescribo, hic et Cap. l. 36. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Ezech. ix. 2. [21] Codd. 86, 88. [22] Iidem. [23] Cod. 86. [24] Idem. [25] Codd. 86 (cum κατατομὰς), 88. [26] Codd. 86 (in marg.), 88 (in textu). Cap. XLIX. [1] Codd. 86, 88 (uterque cum αὐτῶν). [2] Iidem (cum ὀλόλυζον). [3] Iidem. [4] Cod. 88 (cum τριγμῶν). Mox Euseb. in Onomastico, p. 158: Γηβαρώθ (non Γημαρώθ) κ.τ.ἑ. [5] Codd. 86, 88. [6] Iidem. Hieron. *delicata*. [7] Codd. 86, 88 (cum αὐτοῦ bis). [8] Iidem. [9] Iidem (cum ἄρα). [10] Iidem. [11] Codd. 86 (cum καταλύετε), 88. [12] Codd. 86 (cum ἀπώλειαν bis), 88. [13] Codd. 86, 88 (cum οἱ pro

10. גִּלֵּיתִי. Ο΄. ἀνεκάλυψα. Ἀ. ἀπεκάλυψα. Σ. ἀπεστέγασα.[14]

11. Ἰω. ἔασον τοὺς ὀρφανοὺς τοὺς ἐν σοὶ, ἐγὼ γὰρ αὐτοὺς διασώσω.[15]

13. כִּי בִי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. ὅτι κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος. Σ. ἐπ' αὐτὸν γὰρ ὤμοσα, φησὶ κύριος.[16]

לְחָרְבוֹת עוֹלָם. Ο΄. ἔρημοι εἰς αἰῶνα. Ἀ. Σ. εἰς ἐρημίας αἰωνίους.[17]

18. וּשְׁכֵנֶיהָ. Ο΄. καὶ αἱ πάροικοι (Ἀ. γείτονες[18]) αὐτῆς.

19. מִגְּאוֹן. Ἀ. Σ. ἀπὸ τῆς δόξης.[19]

Ἰω. ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ ὀχυρώτατον.[20]

20. וּמַחְשְׁבוֹתָיו. Ο΄. καὶ λογισμὸν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. καὶ τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ.[21]

יִסְחָבוּם. Ο΄. συμψηθῶσιν. Σ. συμψήσωσιν αὐτούς.[22]

הַצֹּאן. Σ. τῶν ποιμένων.[23]

26. בַּחוּרֶיהָ. Ο΄. νεανίσκοι (※) Ἀ. Σ. αὐτῆς (↙).[24]

27. בֶּן־הֲדָד. Ο΄. υἱοῦ Ἄδερ (Οἱ Γ΄. Ἀδάδ[25]).

28. Ἰω. τῇ Κηδὰρ, καὶ πρὸς τὰς βασιλείας Ἀσάρ.[26]

קֶדֶם. Οἱ Γ΄. τῶν ἀνατολῶν.[27]

30. Ἀ. κινήθητε σφόδρα, βαθύνατε κατοικῆσαι.[28]

Ἰω. Ἀσώρ. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[29]

31. Ἀ. Σ. ἀνάστητε, ἀνάβητε.[30]

שְׁלֵיו. Ἀ. εὐθηνοῦν. Σ. εὐσταθοῦν.[31]

32. Ἀ. καὶ ὄχλος ὑπάρξεως αὐτῶν.[32]

לְכָל־רוּחַ. Ο΄. παντὶ πνεύματι. Οἱ Γ΄. εἰς πάντα ἄνεμον.[33]

Cap. L.

5. צִיּוֹן. Ο΄. ἕως Σιών. Ἀ. Σ. εἰς Σιών.[1]

בְּרִית עוֹלָם. Ο΄. διαθήκη γὰρ αἰώνιος. Σ. διαθήκῃ αἰωνίῳ.[2]

9. Ἀ. τὰ βέλη κ.τ.ἑ. Σ. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς βέλη δυνατοῦ συνετοῦ.[3]

16. Ἀ. Σ. σπείροντα.[4] Ἰω. σπορέα.[5]

Ἀ. τῆς περιστερᾶς. Σ. τῆς οἰνωμένης.[6]

18. פֹּקֵד. Ἀ. ἐπισκέπτομαι.[7]

19. הַכַּרְמֶל. Ο΄. ἐν τῷ Καρμήλῳ. Ἀ. τὸν Κάρμηλον.[8]

21. עַל־הָאָרֶץ. Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος. Ἰω. ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.[9]

אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ. Ο΄. ὅσα ἐντέλλομαί σοι. Ἀ. ὅσα ἐνετειλάμην σοι.[10]

23. אֵיךְ נִגְדַּע וַיִּשָּׁבֵר. Ο΄. πῶς ἐκλάσθη καὶ συνετρίβη. Ἀ. Σ. πῶς συνεκόπη καὶ συνετρίβη.[11]

24. Ἀ. Θ. σὺ δὲ οὐκ ἔγνως.[12] Ἀ. Σ. ἤρισας.[13]

26. Ἀ. ἦλθον αὐτῇ ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς. Σ. εἰσήλθατε εἰς αὐτὴν σύμπαντες.[14]

Σ. ὡς γλωσσόκομον. Aliter: Σ. ὡς σωρόν.[15]

32. סְבִיבֹתָיו. Ο΄. τὰ κύκλῳ αὐτῆς. Ἀ. Σ. τὰ περικύκλῳ αὐτῆς.[16]

34. וְהִרְגִּיז. Ἀ. (καὶ) ταράξαι. Σ. καὶ σεῖσαι.[17]

36. Ἀ. . πρὸς τοὺς ἐξαιρέτους κ.τ.ἑ.[18]

37. לְנָשִׁים. Ο΄. ὡσεὶ γυναῖκες. Ἀ. Σ. εἰς γυναῖκας.[19]

39. Ἀ. Σ. ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς.[20]

40. בָּהּ. Ο΄. ἐκεῖ. Ἀ. Σ. ἐν αὐτῇ.[21]

εἰ, et ἀπέλειπον). [14] Iidem. Mox Οἱ Γ΄. καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ γείτονες αὐτοῦ iidem. [15] Iidem. [16] Iidem. [17] Iidem. [18] Iidem. [19] Iidem. [20] Iidem. [21] Iidem. Mox Ἀ. Σ. Θ. Θημὰν iidem. [22] Iidem. [23] Iidem. [24] Codd. 86 (in marg. sine nom.), 88. [25] Iidem. [26] Iidem. [27] Iidem. [28] Codd. 86 (cum βαθύνατε), 88 (cum ταχύνατε). [29] Iidem. [30] Iidem. [31] Iidem (cum ἡσυχάζον in textu). [32] Syriacum ܟܢܫܐ ὄχλος potius quam συναγωγή sonare observavimus in Hex. ad Joel. iii. 14. [33] Codd. 86, 88. Cap. L. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86, 88 (cum αἰωνίᾳ). [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Codd. 86 (cum σποραία), 88. Mox Ἰω. θεριστὴν iidem. [6] Iidem. [7] Cod. 86. [8] Codd. 86, 88 (cum εἰς τόν). [9] Codd. 86 (add. λέγει κ.), 88. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Iidem, deterius quam e Syro-hex. editum. [15] Iidem. [16] Codd. 86 (cum τὰ περὶ αὐτῆς), 88. [17] Iidem. [18] Cf. ad Cap. xlviii. 30 in *Auctario*. [19] Cod. 86. [20] Idem. [21] Codd. 86, 88.

42. Ἀ. Σ. (τόξον καὶ) θυρεόν.[22]

יִרְכָּבוּ. Οʹ. ἱππάσονται. Ἀ. Σ. ἐπιβήσονται.[23]

43. הֶחֱזִיקַתְהוּ. Οʹ. κατεκράτησεν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. κατέσχεν αὐτόν.[24]

44. Οʹ. εἰς Γαιθάν. Ἰ΄Ω. κατὰ τῆς ὀχυρωτάτης εὐπρεπείας.[25]

45. Σ. κατὰ γῆς Χαλδαίων.[26]

Cap. LI.

1. רוּחַ מַשְׁחִית. Οʹ. ἄνεμον καύσωνα διαφθείροντα. Ἰ΄Ω. πνεῦμα διαφθορᾶς καὶ λοιμῶν.[1]

2. Ἀ. ὅτι ἐγένετο ἐπ' αὐτὴν κυκλόθεν. Σ. γενήσονται.[2]

5. מִקְּדוֹשׁ. Οʹ. ἀπὸ τῶν ἁγίων. Ἀ. ἀπὸ τοῦ ἁγίου.[3]

6. הִיא לַיהוָה. Οʹ. ἐστὶ παρὰ κυρίου. Ἀ. Σ. ἐστὶ τῷ κυρίῳ.[4]

10. הוֹצִיא. Οʹ. ἐξήνεγκε. Ἰ΄Ω. ἐφανέρωσε.[5]

11. הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ מַלְכֵי מָדַי. Οʹ. ἤγειρε (Ἀ. ἐξήγειρε[6]) κύριος τὸ πνεῦμα βασιλέως Μήδων. Ἰ΄Ω. ἐνέπνευσε κύριος προθυμίαν τοῖς βασιλεῦσιν τῶν Μήδων.[7]

13. Ἀ. πολλοστὴ ἐν θησαυροῖς. Σ. πληθύνουσα ἐν θησαυροῖς.[8]

16. לְקוֹל תִּתּוֹ. Οʹ. εἰς φωνὴν ἔθετο. Ἀ. εἰς φωνὴν δόντος αὐτοῦ. Σ. πρὸς τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὅταν διδῷ.[9]

17. Οʹ. ἐματαιώθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. Ἰ΄Ω. πρὸς ὃν ἐξεταζόμενος ἄνθρωπος ἄφρων, κἂν σοφώτατος ᾖ.[10]

נִסְכּוֹ. Οʹ. ἐχώνευσαν. Ἀ. Σ. τὸ χώνευμα αὐτοῦ.[11]

19. לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקוֹב. Οʹ. οὐ τοιαύτη μερὶς τῷ Ἰακώβ. Ἀ. οὐχ ὥσπερ ταῦτα μερὶς Ἰακώβ.[12]

24. כַשְׂדִּים אֵת כָּל־רָעָתָם. Οʹ. Χαλδαίοις πάσας τὰς κακίας αὐτῶν. Ἀ. Χαλδαίων τὴν πᾶσαν κακίαν αὐτῶν. Σ. τὴν Χαλδαίαν πᾶσαν τὴν κακίαν αὐτῶν.[13]

25. וּנְתַתִּיךָ לְהַר שְׂרֵפָה. Οʹ. καὶ δώσω (Ἀ. θήσω[14]) σε ὡς ὄρος ἐμπεπυρισμένον (Ἀ. Σ. κατακεκαυμένον[15]).

26. Ἀ. ὅτι ἀφανισμοί. Σ. ἀλλὰ ἀφανισμοί.[16]

27. טִפְסָר. Ἀ. †ῥαψάρτης ἀφθάρ. Σ. λογάδας.[17]

28. ※ Οἱ Γʹ. καὶ πᾶσαν τὴν γῆν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ◂. καίγε.[18]

29. מֵאֵין יוֹשֵׁב. Οʹ. καὶ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτήν. Ἀ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνοικον.[19]

30. Ἀ. ἐν περιοχαῖς.[20]

40. אוֹרִידֵם. Οʹ. καὶ καταβίβασον αὐτούς. Ἀ. Σ. κατάξω αὐτούς.[21]

43. Ἀ. Σ. ἐγένοντο αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν.[22]

44. בְּבָבֶל. Ἰ΄Ω. μέντοι ἐν Βαβυλῶνι.[23]

49. Ἀ. καίγε Βαβυλῶνι.[24]

53. הַשָּׁמַיִם. Οʹ. ὡς ὁ οὐρανός. Οἱ Γʹ. εἰς τὸν οὐρανόν.[25]

54. מֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים. Οʹ. ἐν γῇ (Ἀ. Σ. ἀπὸ γῆς[26]) Χαλδαίων.

58. יִצַּתּוּ. Οʹ. ἐμπυρισθήσονται. Ἀ. Σ. ἀναφθήσονται.[27]

59. Ἀ. ὁ λόγος ὃν ἐνετείλατο Ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς Σαραίαν υἱὸν Νηρίου υἱοῦ Ἀμασίου, (Ἀ. Σ.) πορευομένου αὐτοῦ μετὰ Σεδεκία.[28] Ἰ΄Ω. ὅτε συνεξῄει Σεδεκίᾳ.[29]

---

[22] Codd. 86 (cum θυραιὸν), 88. [23] Iidem. [24] Iidem (cum αὐτῶν). [25] Iidem. Hieron.: *ad pulcritudinem robustam.* [26] Iidem. Cap. LI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Codd. 86 (cum πληθύοσα), 88. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Codd. 86 (cum ἡ μερὶς), 88. [13] Codd. 86 (cum Χαλδαίαν pro Χαλδαίων), 88. [14] Iidem. [15] Iidem. [16] Iidem. [17] Cod. 88. [18] Cod. 86. [19] Codd. 86, 88 (cum τοῦ pro τό). Cf. Hex. ad v. 37. [20] Iidem. [21] Codd. 86, 88 (cum κατάγξω). [22] Iidem. [23] Cod. 88. Fortasse pertinet ad v. 49. [24] Cod. 86 (cum Βαβυλῶν). [25] Codd. 86, 88. [26] Cod. 86. [27] Codd. 86, 88. [28] Iidem. [29] Codd. 86 (cum συνέξησε), 88 (cum συνέξεισε).

59. Ἰω. ἦν δὲ Σαραίας προεστὼς τῆς προφητείας.[30]

61. וְרָאִיתָ וְקָרָאתָ. Ο΄. καὶ ὄψῃ καὶ ἀναγνώσῃ. Σ. καὶ ἰδὼν ἀναγνώσῃ.[31]

62. לְבִלְתִּי. Ο΄. καὶ τοῦ μή. Ἀ. Σ. ὥστε μή.[32]

Cap. LII.

1. מִלִּבְנָה. Ο΄. ἐκ Λοβενά. Ἀ. Σ. ἐκ Λαβανά.[1]

3. בַּמֶּלֶךְ. Θ. τῷ βασιλεῖ. Σ. τοῦ βασιλέως.[2]

4. הוּא. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. καὶ αὐτός.[3]

9. רִבְלָתָה. Ο΄. εἰς Δεβλαθά (Ἀ. Ῥεβλαθά. Σ. Ῥοβλαθά[4]).

מִשְׁפָּטִים. Ο΄. μετὰ κρίσεως. Ἀ. κρίματα.[5]

12. לִפְנֵי. Ο΄. κατὰ πρόσωπον. Ἀ. ἐνώπιον.[6]

14. וְאֶת־כָּל־חוֹמֹת. Ο΄. καὶ πᾶν (Ἀ. Σ. ὅλον[7]) τεῖχος.

16. לְכֹרְמִים וּלְיֹגְבִים. Ο΄. εἰς ἀμπελουργοὺς καὶ εἰς γεωργούς. Ἀ. (εἰς) †φιανστὰς καὶ εἰς ἰβαγείν.[8]

18. Σ. τοὺς λέβητας, καὶ τὰς ἀγκύρας, καὶ τὰ ψαλτήρια.[9]

19. Ἀ. καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰ θυμιατήρια ... Σ... καὶ τὰ θυμιατήρια καὶ τὰ σπονδεῖα.[10]

אֲשֶׁר זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כָּסֶף. Ο΄. ἃ ἦν χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ἃ ἦν ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ. Ἀ. καὶ τὰ χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ. Σ. ὅσα χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ὅσα ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ.[11]

20. Ἀ. (οἳ ἦσαν) ὑπὸ τὰς χελώνας. Σ. οἱ ὄντες ὑποκάτω τῶν βάσεων.[12]

Ἀ. πάντα τὰ σκεύη (ταῦτα). Σ. πάντων τῶν σκευῶν τούτων.[13]

21. Ἀ. *Et filum* δώδεκα πήχεων ἐκύκλου αὐτόν.[14]

22. Ἀ. καὶ χωθαρὼθ ἐπ' αὐτοῖς χαλκαῖ. Σ. καὶ κεφαλὶς ἐφ' ἑκατέρου χαλκῆ.[15]

Σ. Θ. (καὶ τὸ ὕψος) τῆς κεφαλίδος τῆς μιᾶς.[16]

וּשְׂבָכָה. Ο΄. καὶ δίκτυον. Ἀ. καὶ σαβαχά.[17]

23. רוּחָה. Ἀ. Σ. ἀνημμέναι. Θ. τὸ ἓν μέρος.[18]

25. שַׂר הַצָּבָא. Σ. ἄρχοντα. Ἀ. Σ. τῆς δυνάμεως.[19]

31. Ἀ. ἐπῆρεν Εὐϊλμαρωδάχ. Σ. ἐπῆρεν Αὐηλμαρωδά.[20]

THRENI.

Cap. I.

1. Σ. ἔμεινε.[1]

Σ. πληθύνουσα λαόν.[2]

2. Σ. καὶ οὐχ ὑπῆρχεν κ. τ. ἑ.[3]

רֵעֶיהָ. Πάντες οἱ ἑταῖροι αὐτῆς.[4]

3. Σ. ἐντὸς τῶν θλιβόντων.[5]

5. Ἄλλος· εἰς ἄρχοντας.[6]

6. Ἄλλος· καὶ ἐξῆλθεν.[7]

7. Σ. κατεγέλασαν τῆς καταργήσεως αὐτῆς.[8]

8. לְנִידָה. Σ. σίκχος ἀνάστατον.[9]

---

[30] Iidem. Hieron.: *princeps prophetiae* (מְנוּחָה, pr. *demissionis*. Cf. Zach. ix. 1). [31] Codd. 86, 88 (uterque cum εἰδών). [32] Iidem. Cap. LII. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 86. [3] Idem. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Codd. 86, 88 (cum εἰσιβαλείν). Pro φιανστὰς nescio an rescribendum θριασταὶς, *ficuum cultores, vinitores*. Cf. Jul. Pollux VII, 140. [9] Cod. 86 (cum λόβητας). [10] Idem. [11] Codd. 86, 88. [12] Codd. 86 (cum χιλῶνας et βασιλέων), 88 (cum χελόνας). Hesych.: Χελώνη· τὸ ὑποπόδιον. [13] Cod. 86. [14] Idem (cum ἐκύκλουν). [15] Cod. 86 (cum ἐπ' αὐτοὺς, κεφαλῆς et χαλκῆς). Cod. 88 scribit: Ἀ. καὶ χωρωθεες (sic) ἐπ' αὐτοῖς λευκαί. Σ. κεφαλὲς ἐφ' ἑκάστου χαλκῆ. [16] Cod. 86. [17] Idem. [18] Idem (cum ἀνειμμέναι). Epitheton ἀνημμέναι, *appensa*, imitatus esse videtur Hieron. vertens, *dependentia*. Paulo liberius, ni fallor, Syro-hex. ܣܝܡܢ, h.e. *apposita*, transtulit. [19] Cod. 86. [20] Idem.

Cap. I. [1] Cod. 86. [2] Sic tacite correxit Montef. In codice est λαῶν, teste V. D. Josepho Cozza, qui ad Threnos nostram Hexaplorum editionem cum celeberrimo Cod. Jes. (hodie Vat. 2025) humanissime contulit, mense Februario 1869. [3] Cod. Jes.: Σ. καὶ οὐχ ὑπῆρξεν, minus bene. [4] Cod. 86. [5] Cod. Jes. Vox αὐτῇ (sic) non pertinet ad hanc lectionem, sed alio sub indice sine nom. margini appingitur. [6] Idem in marg. sine nom. Mox idem in marg.: ὅτι κύριος ἐπίγαγεν (sic) διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσυνθεσιῶν αὐτῆς. [7] Idem in marg. sine nom., ut videtur, in loco male mulcato. [8] Idem, teste Cozza, consentiente Syro-hex. [9] Idem (cum σίγχος), teste eodem. Etiam in schedis Bodleianis ex eodem exscriptum: Σ. σιγχοσαν

CAP. II.

5. Ἀ. θρήνους καὶ θρηνήματα.[1]

20. Ἀ. βρέφη παλαιστῆς (s. παλαιστιαῖα[2]) κ.τ.ἑ.

CAP. III.

20. זָכוֹר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. μνεία.[1]

40. דְּרָכֵינוּ. Ἄλλος· τὰ διαβήματά μου.[2]

45. Σ. κοπρίαν καὶ κιβδηλείαν.[3]

66. Ο΄. τοῦ οὐρανοῦ ÷ σου ◂.[4]

CAP. IV.

11. Ο΄. ※ τὸν ◂ θυμὸν αὐτοῦ.[1]

16. Ο΄. ÷ ἀκαθάρτου.[2]

CAP. V.

4. ÷ ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν.[1]

13. Alia exempl. ἐν λόγοις ἐσταυρώθη.[2]

EZECHIEL.

CAP. I.

4. [Aliter: Ἀ. ἄνεμος πρηστῆρος κ.τ.ἑ.][1]

8. Ἀ. Σ. οὐ μετετρέποντο. Θ. (οὐκ) ἀνετρέποντο.[2]

CAP. II.

10. Σ. μέλος πενθικόν.[1]

CAP. III.

9. Ἀ. δέδωκα τὸ νῖκός σου.[1]

14. Σ. πεπικραμμένος θυμῷ.[2]

CAP. IV.

9. מִסְפַּר הַיָּמִים. Ο΄. καὶ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν. Alia exempl. κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν.[1] Σ. ὡς ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι.[2]

13. Ο΄. οὗ διασκορπίσω (s. –πιῶ) αὐτοὺς ἐκεῖ. Ἀ. Σ. Θ. οὕτως.[3]

17. וְנָמַקּוּ. Ο΄. καὶ ἐντακήσονται (Ἀ. ἐκτακήσονται[4]).

CAP. V.

2. אַחֲרֵיהֶם. Ο΄. ὀπίσω αὐτῶν. Aliter: Ο΄. ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἀ. Σ. Λοιποί· ὀπίσω αὐτῶν.[1]

16. לָכֶם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὑμῖν. ※ Σ. ὑμῶν.[2]

CAP. VI.

10. אֶל־חִנָּם. Σ. εἰκῆ.[1]

ἄστατον (sic), quam lectionem, propter turbas Montefalconianas in primis notabilem, utinam nobis non invidisset Parsonsius! Est duplex, ut videtur, Symmachi versio, εἰς σίκχος (cf. Hex. ad Ezech. vii. 19) et εἰς ἀνάστατον.

CAP. II. [1] Vox Syriaca ܐܠܝܐ (sic) commutatur cum θρήνημα Ezech. xxvii. 32, nusquam, quod sciam, cum ὀδυρμός. Aquilam autem ex proposito θρήνους καὶ θρηνήματα propter similitudinem vocum Hebraearum posuisse valde probabile est. [2] Cf. Hex. ad Jud. iii. 16. Mox not. 47 Cod. Jes. in textu: ἐπέκρατησα; in marg. autem: ἔλαιω.

CAP. III. [1] Cod. Jes. in marg. *sine aster.* Idem dictum sit de vocula γὰρ v. 19. [2] Idem in marg. ad ἡ ὁδὸς ἡμῶν, non ad ἠτάσθη. Mox v. 41, ubi Ο΄. ἐπὶ χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ, Cod. Jes. tantum in marg. χεῖρας pro χειρῶν, et ἡμεῖς post οὐρανῷ habet. [3] Vox Syriaca ܠܐ ܡܥܠܝܐ ponitur pro (τὸ) κίβδηλον Sap. Salom. ii. 16 in Syro-hex. [4] Cod. Jes. in marg.: ÷ σου.

CAP. IV. [1] Cod. Jes. in marg.: ※ τόν. [2] Idem in marg.

CAP. V. [1] Idem in marg.: ÷ ἐξ ἡμερῶν—ἡμῶν (sic). [2] Idem in marg. (non ἐσταυρώθησαν, ut Parsons. exscripsit). Sic Cod. 22 (cum ἐσταυρώθησαν).

CAP. I. [1] Has lectiones, a nobis in suspicionem vocatas, e Cod. Barb. [Parsons. 86] exscripsisse profitetur Bern. Stephanopoli, cujus schedas, dum scribimus, ante oculos habemus. In contrariam partem Josephus Cozza nostro rogatu codicem denuo inspexit, cujus notulam hic subjungimus: "Cod. Barb. V, 45, fol. 223, ad πνεῦμα ἐξαῖρον: ακυ̂ πνᾱ καταιγ́ς. σῦ πνοὴ κατεγιζμένη. θε πνᾱ κατεγίδος. Cod. Chis. R. VII, 45 non habet notas hexaplares. Cod. Chis. R. VII, 46 [Parsons. 88], sive apographum praecedentis codicis, quod sua manu fecit Leo Allatius, appictis notis hexaplaribus e Cod. Barb. exscriptis, ad hunc locum habet: Ἀ. πνεῦμα καταιγίς. Σ. πνοὴ καταιγιζομένη. Θ. πνεῦμα καταιγίδος." [2] Cod. 86 pingit: AKY. μετετρε (sic). ΘΕ. ἀνετρεπον (sic). ΣΥ. οὐ μετετρέποντο.

CAP. II. [1] Codd. 86, 88 (non, ut Parsons. falso exscripsit, Σ. μέλος μουσικόν).

CAP. III. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88 (non π. χόλῳ, ut a nobis oscitanter editum est).

CAP. IV. [1] Cod. 86 in textu, teste Cozza. [2] Idem in marg. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86.

CAP. V. [1] Cod. 86 (cum Ἀ. Σ. λ). [2] Cod. 86.

CAP. VI. [1] Codd. 86, 88.

CAP. VII.

7. 'Α. συστολή. Σ. προσκόπησις.[1]

8. עַתָּה. Ο'. νῦν. Σ. παραχρῆμα.[2]

12. הִגִּיעַ. 'Α. κατήντησεν.[3]

CAP. X.

16. וּבִשְׂאֵת. Σ. (καὶ) ἐπαιρόντων.[1]

CAP. XI.

23. מִקֶּדֶם. 'Α. Σ. (ἀπὸ) ἀνατολῶν.[1]

CAP. XIII.

6. לֹא שְׁלָחָם. Ο'. οὐκ ἀπέσταλκεν (Πάντες· οὐκ ἀπέστειλεν[1]) αὐτούς.

19. לְהָמִית. Ο'. τοῦ (Σ. ὥστε[2]) ἀποκτεῖναι.

CAP. XVI.

34. לֹא זוּנָּה. 'Α. Θ. οὐ πόρνη. Σ. οὐ πορνευθήσονται.[1]

CAP. XVII.

7. Θ. ἐκ φιαλῶν.[1]

CAP. XVIII.

2. מַה־לָּכֶם אַתֶּם מֹשְׁלִים אֶת־הַמָּשָׁל. Ο'. τί ὑμῖν ἡ παραβολή ('Α. ἡ παροιμία[1]). Θ. (τί) ὑμεῖς ἑαυτοῖς ἐλέγετε τὴν (παραβολήν).[2]

CAP. XX.

13. לֹא־הָלָכוּ. Ο'. ※ Σ. καὶ ↙ οὐκ ἐπορεύθησαν.[1]

34. אֲשֶׁר. Ο'. οὗ. 'Α. Σ. ὅπου.[2]

41. לְעֵינֵי. Ο'. κατ' ὀφθαλμούς. 'Α. Σ. ἐνώπιον.[3]

CAP. XXI.

13. בֹּחַן. Θ. ἀπεδοκίμασεν.[1]

מֹאֶסֶת. Ο'. ἀπωσθῇ. 'Α. ἀποδώσω (fort. ἀπώσω).[2]

26. זֹאת לֹא־זֹאת. Σ. οὔτε τοῦτο οὔτε τοῦτο.[3]

27. גַּם־זֹאת. Θ. καίγε . .[4]

CAP. XXII.

28. Ο'. ἀλείφοντες αὐτοὺς (aliud exempl. add. ἀναρτύτῳ[1]) πεσοῦνται.

CAP. XXIII.

20. אֲשֶׁר בְּשַׂר. Ο'. ὧν ※ Οἱ Γ'. αἱ σάρκες ↙.[1]

CAP. XXVI.

17. 'Α. Θ. ※ ἀπώλου ↙.[1]

21. עוֹד. Ο'. Vacat. 'Α. Θ. οὐκέτι.[2]

CAP. XXVII.

9. גְּבַל. Ο'. Βιβλίων. Τὸ Ἑβραϊκόν· Γοβέλ.[1]

11. וְגַמָּדִים. ※ 'Α. Θ. καί ↙ . .[2]

24. 'Α. Σ. ἐν Μαγώζοις συγκειμένοις.[3]

CAP. XXVIII.

2, 8. בְּלֶב יַמִּים. Ο'. ἐν καρδίᾳ θαλάσσης (Οἱ Γ'. θαλασσῶν[1]).

CAP. VII. [1] Cod. 88. [2] Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. xvi. 11. [3] Idem, teste Stephanopoli (non κατέστησεν, ut alter codex). Cf. Hex. ad Psal. xxxi. 6. lxxxvii. 4. CAP. X. [1] Cod. 86 in marg. sine nom.: ἐπαίρειν. Cod. 88: Σ. ἐπαίρειν ἐπαιρόντων. CAP. XI. [1] Euseb. in Onomastico, p. 256: Κεδέμ, ἐν Ἰεζεκιήλ. Ἀκύλας, Σύμμαχος· ἀνατολῶν. CAP. XIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. Mox v. 22 'Α. τοῦ (ζῆσαι). Σ. ὥστε (ζῆσαι) Cod. 86. CAP. XVI. [1] Cod. 87*. CAP. XVII. [1] Codd. 86 (cum φοιαλων vel φοιλλων), 88 (cum φυάδων). CAP. XVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86, 88 vitiose scribunt: Θ. οἱ πατέρες ὑμεῖς ἑαυτοῖς (αὐτοῖς 88) ἐλέγετε (εἰ λέγετε 88) τήν. CAP. XX. [1] Cod. 86. Copula deest in Ald., Codd. III, 22, 23, 36, aliis. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. CAP. XXI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Codd. 86, 88 (cum οὔτε τοῦτο semel). [4] Iidem. CAP. XXII. [1] Sic Cod. Ambros. D. 96 Sup. et E. 3 Inf. (partes unius cod.), appicto in marg. 'ΑΡΓΥΡΙΩ. CAP. XXIII. [1] Cod. 86 (cum ἄκαρκες ?). CAP. XXVI. [1] Cod. 88. Pronomen σὺ (σοι) pertinet ad lectionem praecedentem καὶ ἐροῦσι, ad quam Codd. 86, 88 (sine aster.) pingunt: 'Α. Θ. ※ σύ. [2] Codd. 86, 88 (cum 'Α.). CAP. XXVII. [1] Euseb. in Onomastico, p. 126: Βύβλος, πόλις Φοινίκης ἐν Ἰεζεκιὴλ, ἀνθ' οὗ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει Γοβέλ. [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88 (non ἐγκειμένοις, ut De Reg.). Mox not. 80 in schedis Bodleianis pro ἐπίσκεψιν invenimus ἐπισκεβὴν in Cod. 86, et ἐπισκευὴν (corr. ex ἐπισκεβὴν) in Cod. 88. CAP. XXVIII. [1] Cod. 86.

17. בְּיָפְיֵךְ. Ο΄. ἐπὶ (Ἀ. ἐν[2]) τῷ κάλλει σου.

26. עָלֶיהָ לָבֶטַח. Ο΄. ἐπ' αὐτῆς ἐν ἐλπίδι. Ἀ. Σ. ἐπ' αὐτὴν ἐπ' ἐλπίδι.[3]

CAP. XXIX.

16. Σ. προσφευγόντων αὐτῶν ἀκολουθεῖν αὐτοῖς.[1]

CAP. XXXI.

4. מַיִם. Ο΄. ὕδωρ. Ἀ. ἐν τῷ ὕδατι.[1]

10. Ἀ. Θ. καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ.[2]

CAP. XXXII.

5. (Σ.) καὶ πληρώσω τὰς φάραγγας τῶν σκωλήκων σου.[1]

23. Ὠριγένους. Ὁ Ἑβραῖος, ἐν μήκει λάκκου, ἔχει· τὸ γὰρ ἰαρὴχ κατὰ τὴν Ἑβραίων φωνὴν δασέως προφερόμενον καὶ μηρὸν καὶ μῆκος σημαίνει· τὸ δὲ, αὐτῆς, πρὸς τὴν συναγωγὴν ἔχει τὴν ἐπίδοσιν. Λάκκον οὖν καλεῖ τῆς ταφῆς τὸ βάθος· μῆκος δὲ, τῆς ταφῆς τὴν ἔκτασιν.[2]

27. Οἱ Γ΄. δυνατῶν ἀπὸ ἀκροβύστων.[3]

CAP. XXXIII.

4. בְּרֹאשׁוֹ. Ο΄. ἐπὶ (Σ. κατὰ[1]) τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.

5. בּוֹ. Ο΄. ἐπ' αὐτοῦ. Σ. κατ' αὐτοῦ.[2]

CAP. XXXIV.

8. צֹאנִי. Ο΄. τὰ πρόβατά μου. Σ. τὰ ποίμνιά μου.[1]

CAP. XXXVI.

14. Θ. οὐδὲ (s. καὶ οὐκ) ἀσθενήσει.[1]

CAP. XL.

6. Ο΄. τὸ θεέ. (Ἀ. Θ.) τὸ πρόθυρον. (Σ.) τὸν οὐδόν.[1]

9. אֶת־אֵלִם. Ὁ Σύρος· τὴν κιγκλίδα.[2]

11. אֹרֶךְ הַשַּׁעַר. Ο΄. καὶ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος. Aliter: Ο΄. μῆκος τῆς πύλης. Σ. . τῆς πύλης.[3]

16. וְאֶל־אַיִל. Σ. καὶ καθ' ἑκάστην περίστασιν.[4]

21. Ο΄. καὶ τὸ θεὲ (Σ. τὰς παραστάδας) τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ τὰ αἰλεῦ (Σ. ὑπέρθυρα) καὶ τὰ αἰλαμμὼν ((Σ.) ὑποχωρήματα).[5]

24. Σ. εἰς λίβα.[6]

43. Ἀ. ἐπιστάσεις. Σ. χεῖλος.[7]

48. Σ. πρόπυλον. Ἀ. προστάδα.[8]

CAP. XLII.

3. Ἄλλος· ἔκθετον κ.τ.ἑ.[1]

CAP. XLIII.

26. Ο΄. καὶ πληρώσουσι[1] (alia exempl. τελειώσουσι[2]).

CAP. XLVII.

1. Σ. Θ. ὑποκάτωθεν κ.τ.ἑ.[1]

DANIEL.

CAP. II.

29. Ο΄. κατακλιθείς.[1]

CAP. IV.

12. Σ. κοιτασθήσεται. Θ. αὐλισθήσεται.[1]

---

[2] Cod. 86. [3] Idem. CAP. XXIX. [1] Cod. 86 (non ἀκ. αὐτοὺς, ut nos incaute edidimus). CAP. XXXI. [1] Cod. 86. [2] Idem. CAP. XXXII. [1] Cod. Ambros. in textu: καὶ ἐμπλήσω ἀπὸ τοῦ αἵματός σου τὰ πεδία; in marg. autem sine nom.: καὶ πληρώσω κ.τ.ἑ., emaculatius quam e Cod. 86 edidimus. [2] Mai *N.PP.B.* T. VII, P. II, p. v. [3] Cod. 86 (non ἀπὸ τῶν ἀκρ., qui noster est error). CAP. XXXIII. [1] Cod. 86. [2] Idem. CAP. XXXIV. [1] Cod. 86. CAP. XXXVI. [1] Syro-hex. CAP. XL. [1] Cod. Ambros. in marg. sine nom. [2] Cod. XII. Cf. Hex. ad Cap. viii. 16. [3] Cod. 87*. [4] Idem. [5] Cod. Ambros. (cum scripturis παστάδας, ἐλεῦ et ἐλαμμών). [6] Euseb. in Onomastico, p. 168: Δαρώμ. Σύμμαχος· λίβα, ἐν Ἰεζεκιήλ. [7] Cod. 87*. [8] Idem. CAP. XLII. [1] Etym. M. p. 229, 41: Γείσωσις· τὸ τῆς γῆς (στέγης) ἔκθετον. CAP. XLIII. [1] Sic Comp., Codd. 62, Ambros. [2] Sic Codd. 22, 23, 48, alii (inter quos Ambros. in marg.). CAP. XLVII. [1] Cf. Hex. ad Deut. xxxiii. 27.

CAP. II. [1] Syro-hex. ܡܫܬܟܒ. Tentamen nostrum de Graeca hujus vocis commutatione confirmat locus Num. xxiv. 9, ubi pro κατακλιθεὶς Syro-hex. posuit ܡܫܒܠ. CAP. IV. [1] Cod. XII in textu, teste Cozza, qui pauculas notas hexaplares nostri operis in gratiam excerpsit: κοιτα-σθησεται (sic); in marg. autem Θ. αὐλισθήσεται.

16. אֶשְׁתּוֹמֵם. Θ. ἀπηνεώθη. Ἀ. ἐξεπλάγη. Σ. σύννους ἐγένετο.[2]

אַל־יְבַהֲלָךְ. Σ. μὴ θορυβείτω σε.[3]

20. Ο΄. ἥξει ἐπὶ σέ.[4]

Cap. VI.

18. Θ. καὶ ἐκοιμήθη . .[1]

Cap. VII.

27. Ο΄. πᾶσαι ἐξουσίαι.[1]

Cap. IX.

24. Alia exempl. ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα κ. τ. ἑ.[1]

26. Ο΄. ἀποσταθήσεται χρῖσμα. Ὁ Ἑβραῖος· καταργηθήσεται χριστός.[2]

Cap. X.

4. Σ. Ἐδδεκέλ. Θ. Τίγρις.[1]

10. Ἀ. Σ. καὶ ταρσοὺς τῶν χειρῶν μου. Θ. καὶ ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν (Ο΄. ποδῶν) μου.[2]

Cap. XI.

14. Σ. υἱοὶ παραβάσεων. Θ. Ο΄. τῶν λοιμῶν.[1]

[Cap. XIII.]

35. Ο΄. καὶ ἀνακύψασα ἔκλαυσεν ἐν ἑαυτῇ.[1]

HOSEA.

Cap. I.

4. יֵהוּא. Θ. Σ. Ἰηού.[1]

Cap. V.

10. Σ. ὡς παρορμίζοντες (τοῖς ὁρίοις).[1]

Cap. IX.

7. Οἱ λοιποὶ ὡς ὁ Ἑβραῖος (s. ὡς οἱ Ο΄).[1]

Cap. XIII.

3. Alia exempl. ἀποφυσώμενος λαίλαπι.[1]

14. Ἀ. ἔσομαι δηγμοί σου, ᾅδη.[2]

JOEL.

Cap. II.

1. בְּצִיּוֹן. Ο΄. ἐν Σιών. Schol. Δύναται· (ἐν) ἀβάτῳ ξηρασίᾳ.[1]

---

[2] Cod. Ambros. Ad ἀπηνεώθη Polychron. apud Nobil.: τουτέστιν, ἐξεπλάγη ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῶν δειχθέντων, καὶ σύννους ἐγένετο. [3] Idem. [4] Sic Syro-hex. sonare potest. Cap. VI. [1] Idem hic sonare videtur vox Syriaca ܘܕܡܟ, non, ut alibi, καὶ ηὐλίσθη. Vid. Ceriani ad Exod. xxxiv. 25. Cap. VII. [1] Ad ἀρχαὶ Cod. XII in marg.: Ο΄. ἐξουσίαι (sine artic.). Cap. IX. [1] Africanus apud Euseb. Eclog. Proph. p. 151: ἐπὶ γὰρ τοῦ σωτῆρος ἢ ἀπὸ τούτου τὰ παραπτώματα παλαιοῦνται, καὶ αἱ ἁμαρτίαι συντελοῦνται κ. τ. ἑ. [2] Bar Hebraeus in Eichhornii *Repertorio* etc. T. VIII, p. 91: ܗܘ ܢܬܒܛܠ ܡܫܝܚܘܬܐ; deinde addit: ܢܬܒܛܠ ܡܫܝܚܐ. Cap. X. [1] Cod. XII in textu: ἐδδεκέλ (sic); in marg. autem: Θ. Τίγρις. [2] Cod. XII in textu: καὶ ταρσοὺς κ. τ. ἑ.; in marg. autem: Θ. καὶ ἐπὶ τὰ ἴχνη κ. τ. ἑ. Cap. XI. [1] Cod. XII in textu: υἱοὶ παραβασεων; in marg. autem: Θ. Ο΄. τῶν λοιμῶν. [Cap. XIII.] [1] Syriaca sunt: ܘܟܕ ܬܠܬ ܚܙܘܗ ܒܟܬ, ubi ܬܠܬ, repugnante puncto diacritico, pro adverbio τρὶς sumpsimus. Perperam; nam tunc scribendum erat: ܘܟܕ ܬܠܬ ܚܙܘܐ ܒܟܬ. Locutio (s. ܚܙܘܐ) ܬܠܐ ܚܙܘܐ, *suspendit visum*, pro ἀνέκυψε legitur Job. x. 15 in Syro-hex. Stribliginem nostram, quae et Bugati, Hahnii, Tischendorfiique communis est, detexit Ceriani noster.

Cap. I. [1] Cod. XII, teste Tischendorf. in *Mon. Sac.* T. IX. Cap. V. [1] Cf. Hex. ad Deut. xix. 14. In voce παρορμίζειν *inhiandi* vel *insidiandi* notionem inesse crediderim. Cap. IX. [1] "ܠ fortasse pro Ο΄. Literis pro numeris utitur et fol. 114, col. b in fronte, et alibi codex noster."—*A. Ceriani.* Cap. XIII. [1] Cf. Hex. ad Zach. vii. 14. [2] Ad δηγμοὶ in plurali cf. Hex. ad Deut. xxxii. 24.

Cap. II. [1] Siglum Δ, ni fallor, valet Δύναται (cf. Hex. ad Lev. xxv. 6) hic et Amos iv. 10. Sic ad Ἀκκαρὼν (Zach. ix. 5) Cod. Barb. in marg.: Δ^s (sic) ἐξαναρίζωσις; necnon ad Θαρσεὶς (Jon. i. 3): Δ^s κατασκοπὴν χαρᾶς. Quod ad glossam, fortasse duplicem, attinet, pro צִיָּה Aquila ἄβατος interpretatus est Psal. lxxvii. 17. Jesai. xli. 18. Altera autem vox ξηρασία significationem radicis צָיָה, *aridus fuit*, manifesto spectat.

MICHAS.

Cap. II.

12. 'A. (ὡς) ποίμνιον κ.τ.ἑ.[1]

Cap. III.

4. O'. ÷ ἐπ' αὐτούς ↙.[1]

ZACHARIAS.

Cap. VI.

13. O'. Vacat.[1]

MALACHIAS.

Cap. II.

3. "Alia exempl. ἑορτῆς."[1]

Cap. III.

1. 'A. ἀποσκευάσει. Σ. σχολάσει.[1]

Cap. II. [1] Eadem Syriaca sine ulla mutatione leguntur in Cod. Mus. Brit. Addit. MSS. 14,688, qui mox (not. 17) habet: ܐ. ܣ. ܡܠܟܘܬܐ ܂ ܢܣܒܐ ܗܘ ܕܦܪܘܩܐ ܂ Cap. III. [1] Sic codex modo memoratus, cum scholio: "Hic obelus (ܐܘܒܠܘܣ) non erat in Hexaplis." Statim idem: 'A. ἐγὼ κακώσω κ. τ. ἑ.

Cap. VI. [1] "Clausula desideratur in versione Pesch. in Polyglottis Londin., sed reperitur in edd. Lee et Urumiae, necnon in Cod. Ambros. B. 21 Inf."—*A. Ceriani.*

Cap. II. [1] "Sic Codd. III, VII, XII etc." Cod. VII hic non est Ambrosianus uncialis, qui hoc numero vulgo designatur, sed folium alius codicis XI fere saeculi cum celebriore illo casu compactum. Cap. III. [1] Sic, alternatis interpretum nominibus, hodie pingendum duximus, coll. Hex. ad 2 Paral. xxxi. 11. Jesai. lvii. 14.

OMISSA.

Gen. xxii. 12. Ο΄. νῦν γὰρ ἔγνων. Ὁ Σύρος· νῦν ἐγνώρισας.[1]

Lev. viii. 27. וַיָּנֶף. Ο΄. καὶ ἀνήνεγκεν. Σ. καὶ ἐθυμίασεν.[2]

xiii. 4. וְהִסְגִּיר. Ο΄. καὶ ἀφοριεῖ αὐτόν. Σ. *Et detinebit eum.* Θ. καὶ συγκλείσει αὐτόν.[3]

xvi. 8. לַעֲזָאזֵל. Ο΄. τῷ ἀποπομπαίῳ. Σ. εἰς τράγον ἀπερχόμενον.[4]

xix. 27. לֹא תַקִּפוּ...אֵת פְּאַת זְקָנֶךָ. Σ. οὐ περιξυρήσετε κύκλῳ . . . τὴν πρόσοψιν τοῦ πωγῶνός σου.[5]

Psal. xxxvii. 3. Ο΄. ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι· ἢ καθίκεταί μοι, κατὰ τὸν Σύμμαχον.[6]

4. Ἀ. Σ. ἀπὸ προσώπου ἐμβριμήσεώς μου.[7]

7. Σ. σκύθρωπος περιεπάτουν.[8]

8. Ἀ. ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ λαγόνες ἀτιμίας. Σ. ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν ἀτιμίας.[9]

9. Ἀ. ἐβρυχόμην ἀπὸ βρυγμοῦ τῆς καρδίας μου.[10]

---

[1] S. Chrysost. Opp. T. X, p. 450 B. [2] Bar Hebraeus in *Horreo Mysteriorum* ad Levit. (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 48a–51a): ܣ̄. ܘܐܣܩ. ܣܡ̄ ܘܐܓܡܪ. [3] Idem ibid.: ܣ̄. ܢܦܪܫܝܘܗܝ. ܣܡ̄ ܢܟܠܝܘܗܝ. ܘܢܥܘܩܝܘܗܝ ܢܣܟܪܝܘܗܝ. Cf. Hex. ad Lev. xiii. 5, 26. [4] Idem ibid.: ܣ̄ ܠܡܫܬܕܪܢܐ. ܣܡ̄ ܠܬܝܫܐ ܗܘ ܕܐܙܠ. Gesen. *Thes. Ling. Hebr.* p. 1013: "Reddit is [LXX] לַעֲזָאזֵל (v. 8) τῷ Ἀποπομπαίῳ, i. e. τῷ Ἀποτροπαίῳ, Ἀλεξικάκῳ, *Averrunco;* et (v. 10) εἰς τὴν ἀποπομπὴν, i.e. ἀποτροπὴν, i. e. *ad averruncationem* (malorum, poenarum divinarum)." Immo ὁ ἀποπομπαῖος h. l. est *caper ipse* ὁ ἀποπεμπόμενος, et ἀποπομπὴ est *dimissio* sive *emissio* (unde Hieron. suum *caper emissarius* sumpsit) non *averruncatio*, ut vel e v. 26, a Gesenio prorsus praeterito, probari potest; nam ibi pro אֶת־הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל idem interpres dedit τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφεσιν. Epitheto ἀποπομπαῖος hunc sensum recte tribuerunt S. Cyrillus et Theodoretus; quibus nunc addo interpretem Syro-hex., vertentem ܡܫܬܕܪܢܐ, ὁ ἀποπεμπόμενος. [5] Idem ibid.: ܣܡ̄ ܠܐ ܬܓܙܪܘܢ ܚܕܪܝܟܘܢ ܠܦܐܬܐ ܕܕܩܢܝܟܘܢ. [6] Locus S. Basilii (vel potius Pseudo-Basilii) est Opp. T. I, p. 365 A. [7] Ibid. p. 365 D. [8] Ibid. p. 366 E. [9] Ibid. p. 367 A. [10] Ibid. p. 367 C.

INDEX HEBRAEUS.

INDEX SYRIACUS.

INDEX GRAECUS.

A.

ἔκτασις, ἔκστασις conf. Jud. xvi. 13, 14.
ἐκτάσσειν, *extra ordinem aliquid facere* (?) 4 Reg. iv. 13. ἔκταξις, ἔκστασις conf. ibid.
ἐκτὸς (pro Hebr. רַק) ex usu Aquilae 3 Reg. xiv. 8.
ἐλαφίνης, *hinnulus* Psal. xvii. 34. ἐλάφιον, *cervulus* Prov. v. 19 in *Auctario*.
ἐλεηνὸς, ἐλεεινὸς conf. Dan. ix. 23.
ἐλεϊσμὸς Jerem. xxxvi. 7 (in *Auctario*). xxxviii. 26.
ἕλιξ, *auricula* Lev. viii. 23.
ἐμβόλισμα Ezech. xvi. 16.
ἐμπαγὴ Prov. xi. 15.
ἐμποδοστατεῖν Jud. xi. 35. -τάτης 1 Paral. ii. 7.
ἐμπρόθεσμος Ezech. xxi. 25. ex emend. Ezech. xxxv. 5.
ἐμφυσιοῦσθαι. ἐμπεφυσιωμένος vox Pythagorica Ezech. xlvii. 12.
ἐναλλακτικὸς Deut. xxii. 14.
†ἔναρα Jos. xiii. 21.
ἐνδεδωκὸς (τὸ) Lev. xiv. 56.
ἐνδιηλλαγμένη, *meretrix* Gen. xxxviii. 21. Lev. xxi. 7. Deut. xxiii. 17. Hos. iv. 14.
ἐνδύμιος (?) Prov. xxvi. 22, et in *Auctario*.
ἐνεχυράζειν (non -ζεσθαι) Job. xxxiv. 31.
ἐνθήκη Gen. xli. 36. Jesai. xxiii. 18.
ἐνικός. εἰς ἐνικὰ Ezech. xxxvii. 17.
ἐντόπιος (=αὐτόχθων) Exod. xii. 48.
ἐξαποστολὴ Exod. xviii. 2. Jesai. xxvii. 8.
ἔξαρσις, *expulsio* Ezech. xxv. 10.
ἐξεικονίζειν Psal. cxxxviii. 15.
ἐξερᾶν, *vomere* Lev. xviii. 28. ἐξήρασεν, ἐξῆρεν conf. ibid.
ἐξέρπειν. ἐξεῖρψεν, ἐξῆρψεν utraque forma proba Exod. i. 7.
ἐξέρχεσθαι. ἐξελεύσεσθαι, ἐξελέσθαι (τὸν βίον) conf. 1 Reg. xxviii. 19.
ἐξιλάσεως, ἐξ ἰάσεως conf. Habac. iii. 17.
ἐξιλέεται forma insolentior Deut. xxxii. 43, not. 72.
ἔξις (Hebr. גְּוִיָּה, *cadaver*) Jud. xiv. 9.
ἐξοδία Ezech. xxvi. 18.
ἐξυδιάζειν 4 Reg. xii. 11.
ἔξοδος. ἐξόδου, ἐξοδίου conf. Psal. xxviii. 1.
ἐξοστεΐζειν Jerem. l. 17.
ἐξοστρακίζειν, *testis ejicere* (?) Thren. iii. 16.
ἐξουσιάζειν transitivo sensu Psal. viii. 7.
ἔξω, *in margine* Psal. cxxxvi. 1. Vid. ἔσω.
ἔξωμος Jesai. xv. 4.
ἑορταστήριον (?) Jesai. xxxiii. 20.
ἐπάγειν (subaud. κακὸν) Thren. i. 5. iii. 32. ἐπαγαγέσθαι, *allicere* Gen. iii. 14.
ἐπαξονοῦν, ἐπαξονεῖν Num. i. 18.
ἐπᾳστὴς Psal. lvii. 6.
ἐπεξέρχεσθαι, *vindicare* Habac. i. 7.
ἐπήχουσε vox nulla Dan. vi. 21 juxta LXX.
ἐπιβάλλειν (τοὺς ὀφθαλμοὺς) Gen. xxxix. 7.
ἐπίβλημα in architectura 3 Reg. vi. 5.
ἐπίγονος (ἡ), *concupiscentia sexualis* (?) Eccles. xii. 5.
ἐπιδέννομαι forma rarior Jesai. i. 6.
ἐπιδευτέρωσις vox suspecta Psal. lxxvi. 11.
ἐπιδύτης, ἐπενδύτης 1 Reg. ii. 19. Jesai. lix. 17. Ezech. xxvi. 16.
ἐπιεικῶς, ἐπιεικαίως, *benigne* Jud. xix. 6. 1 Reg. xii. 22. 4 Reg. v. 23. vi. 3.
ἐπίζεμα Hos. x. 7.
ἐπίθεμα (כֹּתֶרֶת) 3 Reg. vii. 17.
ἐπίκλητος, *in auxilium vocatus* (?) Jud. xv. 19.
ἐπικλίνεσθαι Gen. iv. 4. Jesai. xli. 10 in *Auctario*.
ἐπικρατεῖν, ἐπικροτεῖν Jerem. v. 31 in *Auctario*.
ἐπικρῖναι ἐπίκρισιν Lev. xxiv. 12.
ἐπινύσταξις Prov. vi. 4.
ἐπίπονος, ἐπίγονος conf. Eccles. xii. 5.
ἐπιπρέπειν Jerem. x. 7.
ἐπίρριψις, ἐπίτριψις conf. Habac. ii. 15.
ἐπίρρυτος 1 Reg. xiv. 5.
ἐπισκευὴ, *instauratio* 4 Reg. xii. 5. [Cf. Aristeae Epist. p. vii ed. Hody: καὶ εἰς ἐπισκευὰς ὧν ἂν δέηται τὸ ἱερόν.]
ἐπιστημοῦσθαι Psal. xciii. 8.
ἐπίσχεσις, ἐπισύσχεσις Lev. xxiii. 36. Num. xxix. 35. Deut. xvi. 8.
ἐπιτροπὴ, ἐντροπὴ prob. conf. Jerem. x. 17.
ἐπιφανὴς (s. ἐπιφαὴς) glossa vocis Hebr. מוֹרֶה Jud. vii. 1.
ἐπιφθέγγεσθαί τινι Psal. xxi. 8. lviii. 9.
ἐπιφόβερος vitiosa scriptura Psal. xliv. 5.
ἐποιωνίστρια vox ficta Jesai. lvii. 3.
ἐπονομάζειν, *denominare* Lev. xxiv. 16.
ἐπωρύεσθαι Zach. xi. 8.
ἐρημάζειν forma proba Jerem. xlvi. 19.
ἐριθεύεσθαι, ἐριθεία Ezech. xxiii. 5.
ἑρμηνευταὶ (οἱ ἄλλοι), *enarratores* 4 Reg. ii. 14.
ἔσω, *in textu* 1 Reg. xxv. 1, 31. Cant. Cant. i. 4, not. 8.
ἑτεροκλινεῖν, ἑτεροκλινὴς Psal. xvi. 11 in *Auctario*.
εὐθηνεῖν, εὐσθενεῖν, εὐθύνειν conf. Mich. i. 11.
εὐθυμία, εὐθηνία conf. Psal. xlii. 4.
εὔφορος γίνεσθαι, εὐφόρως ἔχειν, εὐφορία de aegroto 1 Reg. xvi. 23.
εὔχαρις Prov. xi. 16.
ἐφαπτὶς, *sagum* Ezech. xxvi. 16.
ἐφέλκεσθαι, *diutius commorari* Num. ix. 19.

Z.

ζέμα (potius ζέμμα) Jud. xx. 6 (ubi Syro-hex. ܙܢܝܘܬܐ, *lascivia*).
ζυγόσταθμος (?) Psal. lxvii. 31.

H.

ἠκονὴς vox nulla Psal. cxxvi. 4.

Λ.

M.

N.

Ξ.

O.

Π.

Ψ.

Ω.

INDEX AUCTORUM.

CORRIGENDA

AD TOM. I.

Gen. xxxi. 52 pro σῶρος pinge σωρὸς—Gen. xxxvii. 3, not. 7 pro ἀστραγάλωτον pinge ἀστραγαλωτὸν—Gen. xlix. 4, not. 6 pro "Zeph. iv. 3" lege "Zeph. iii. 4"—Lev. xxv. 5, not. 8 pro "Cap. xxiii. 29" lege "Cap. xxiii. 39"—Lev. xxv. 15, not. 29 pro ἀποδώσει lege ἀποδώσεται—Lev. xxvii. 1, not. 1 pro "Psal. cxxxi. 1" lege "Psal. cxxx. 1"—Deut. xxxiii. 2 (in textu et not. 4) pro πυρινὸς pinge πύρινος—Deut. xxxiii. 19, not. 34 pro ܡܫܢܐ lege ܡܫܢܐ—Pag. 330, lin. 3 (a fine) pro "Lev. xiii. 7, 31" lege "Lev. xiii. 7, 51"—Jos. vii. 26, not. 57 pro "p. 118" lege "p. 128"—Jos. xiii. 27, not. 52 pro "p. 168" lege "p. 128"—Jud. v. 4, not. 14 pro "alii" lege "alii, Syro-hex."—Jud. xvi. 26, not. 83 dele "IV" in posteriore loco, et pro "alii" lege "alii, Syro-hex."—Jud. xx. 28 pro ἐπίσχωμεν pinge ἐπισχῶμεν—1 Reg. vi. 20, not. 37 pro "Psal. lxxv. 5" lege "Psal. lxxv. 8"—1 Reg. viii. 3, not. 2 pro "Psal. xliii. 9" lege "Psal. xliii. 19"—1 Reg. x. 24 (in lectione Theodotionis) pro θεὸν lege λαὸν—2 Reg. xxii. 8 pro ἐφώνησαν lege ἐφώνησεν—3 Reg. xiii. 26, 27, not. 25 pro "Codd. 19" lege "Codd. III, 19"—4 Reg. ii. 24, not. 32 pro "Cap. xv. 15" lege "Cap. xv. 5"—4 Reg. ix. 28 pro Λοιποί lege Λ.—4 Reg. x. 10 pro רעי lege רעי—4 Reg. xxii. 10, lin. 4 pro Θεφὸφ lege Θεφόθ.

AD TOM. II.

Job. i. 16, not. 32 pro "Jerem. xxviii. 19" lege "Jesai. xxviii. 19"—Job. xxi. 18 pro λαῖλαψ pinge λαῖλαψ—Job. xxii. 30 pro "O'. καὶ διασωθήσῃ" lege "※ Θ. καὶ διασωθήσῃ"—Job. xxvii. 23 pro "O'. καὶ συριεῖ" lege "※ Θ. καὶ συριεῖ"—Job. xxxvi. 21, not. 24 pro "Gen. xxii. 7" lege "Gen. xxxii. 7"—Job. xxxviii. 38, not. 45, lin. 19 pro χειροπλήθης pinge χειροπληθὴς—Pag. 86, lin. 15 pro "xvi. 29" lege "xxi. 29"—Ibid. not. *, lin. 6 pro ܡܫܟܢܘܬܐ lege ܡܫܟܢܘܬܐ—Psal. i. 1, not. 5 pro ܕܡܫܝܢܐ lege ܕܡܫܝܢܐ—Psal. xxxiv. 18 pro ὀστεΐνῳ pinge ὀστεΐνῳ—Psal. xl. 5, not. 8 pro "p. 446" lege "p. 466"—Psal. xlvii. 3, not. 6 pro "Norberg." lege "Middeld."—Psal. lxiv. 12, 13 (in textu et notis) pro ὁμιχλωθήσονται pinge ὁμιχλωθήσονται—Psal. lxvii. 32, not. 69 pro ܐܝܬܝ lege ܐܝܬܝ—Prov. i. 19, not. 28 pro "Cod. 268" lege "Cod. 248"—Prov. ii. 17, not. 17 pro ܕܝܠܗ lege ܕܝܠܗ—Prov. ii. 18, not. 20 pro ܘܫܒܝܠܝܗ lege ܘܫܒܝܠܝܗ—Prov. iv. 5, not. 8 pro "Cod. 101" lege "Cod. 161"—Prov. vi. 25, not. 52 dele "quae desunt in Codd. 23, 252"—Prov. ix. 18 (in fine Cap.) pro "—ἔτη ↙" lege "—ἔτη ζωῆς ↙"—Prov. xxi. 18, not. 21 pro ܢܦܠ ܠܗ lege ܢܦܠ ܠܗ—Prov. xxi. 19, not. 24 pro ܕܠܐ lege ܕܠܐ—Prov. xxiv. 22 pro "÷ ※" lege "※ ÷"—Prov. xxiv. 27, not. 43 pro "※ ÷" lege "÷ ※"—Prov. xxx. 15, not. 28 pro ἐνεπίμπλασαν lege οὐκ ἐνεπίμπλασαν—Eccles. vii. 1, not. 1, lin. 6 pro ܡܫܟܚܐ lege ܡܫܟܚܐ—Cant. Cant. iv. 14, not. 33 pro 61 lege 161—Pag. 429, lin. 31 pro "utique" lege "ubique," et mox pro "Directori" lege "Directore"—Jesai. vi. 6 (in lectione Theodotionis) pro ὃν ἔλαβεν lege ἣν ἔλαβεν—Jesai. vi. 7 (in lectione Aquilae) pro οὗτος lege αὕτη—Jesai. xiii. 12 (in textu et notis) pro κίρρον pinge κιρρόν—Jerem. viii. 2, not. 5 pro ܥܠܡܐ lege ܥܠܡܐ—Jerem. x. 6, 7, not. 6, 7 pro 243 lege 233—Jerem. xix. 2 pro ἀρσείθ pinge ἀρσείθ—Jerem. xxvi. 18 pro σῶρος pinge σωρός—Jerem. xxxii. 44 pro "Α. Σ. (τῆς) νότου" lege "Α. Σ. (τοῦ) νότου"—Jerem. xlvii. 4 pro *Caphtor* lege *Chaphtor*—Jerem. xlix. 3, not. 15 pro γημαρὼθ lege γηβαρὼθ—Jerem. l. 8 (in textu et notis) pro κεραστaὶ pinge κεράσται—Thren. i. 17, not. 24 pro ܣܚܦܘ lege ܣܚܦܘ—Thren. iii. 9, not. 9 pro "ad v. 5" lege "ad v. 7"—Ezech. xiii. 18 pro *Vae iis qui* lege *Vae iis quae*—Ezech. xxxvi. 14 pro "Θ. οὐκ ἀσθενήσει" lege "Θ. καὶ οὐκ ἀσθενήσει"—Joel. i. 14, not. 16 pro ὀβελισκὸς pinge ὀβελίσκος—Jon. iv. 1, not. 1 pro "ad v. 9" lege "ad v. 4"—Mich. iii. 4, not. 6 pro ܐܥܢܐ lege ܐܥܢܐ ܠܐ—Mich. iv. 3, not. 8 pro ܠܡܓܠܐ lege ܠܡܓܠܐ—Zach. ix. 6, not. 10 pro "Deut. xxiii. 10" lege "Deut. xxiii. 2"—*Auct.* ad Eccles. ix. 11, not. 7 pro ܠܦܘܩܐ lege ܠܦܘܩܐ.